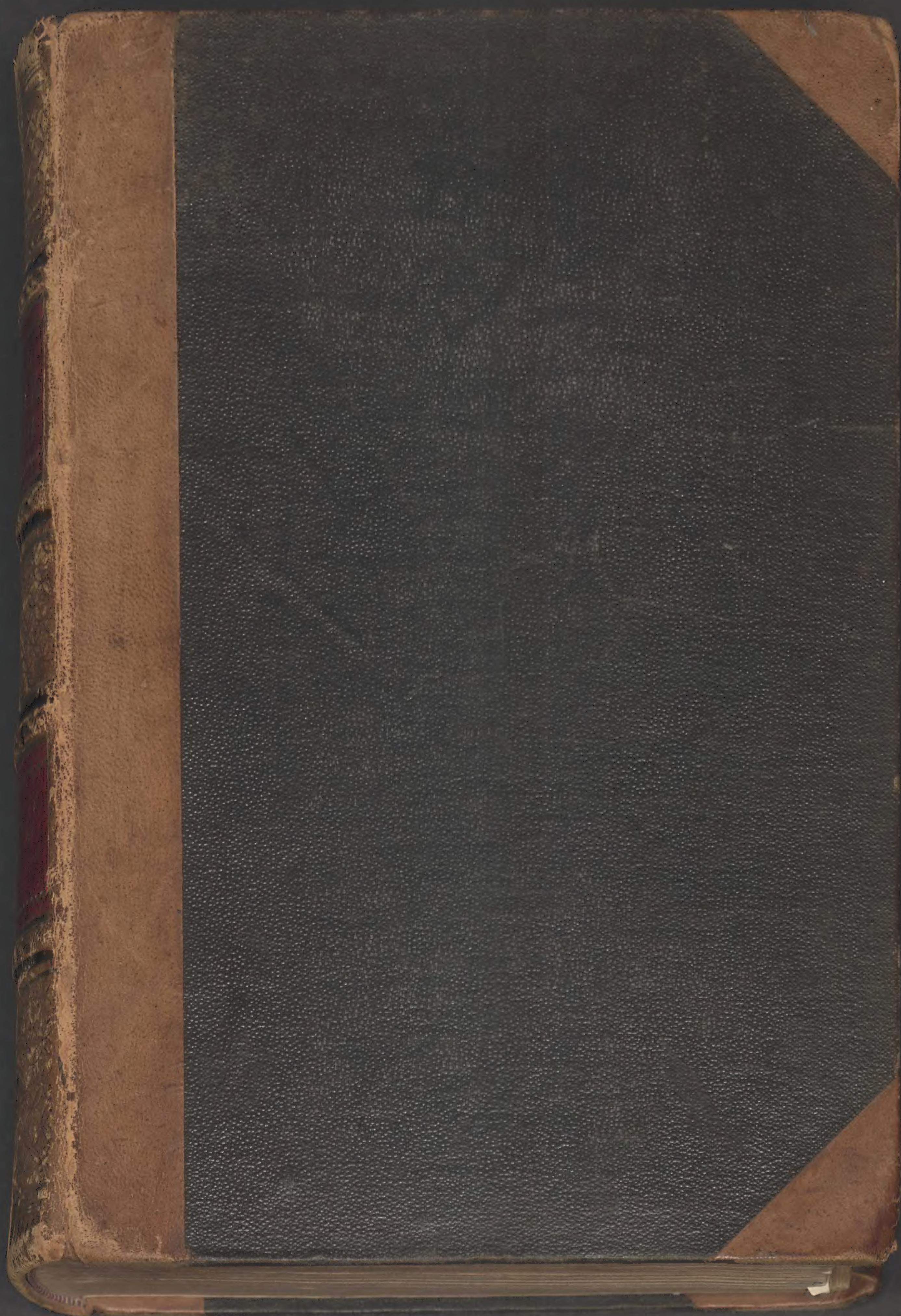

Bjarni Matthiasson.

Bj. Matthiasson.

Ny
Latinsk Ordbog,

til Brug for den studerende Ungdom.

Efter de vigtigste Kilder og Hielpemidler,

med kongelig allernaadigst Understøttelse,

samlet, ordnet og udgiven

af

Paul Arnesen, Isl.

... Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit...
... curis acuens mortalia corda,
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.
Virg. Ge. 1, 121.

Priis 5 Rbd.

Kiøbenhavn.

Forlagt af Forlagsforeningen.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1848.

Til Kongen.

Allernaadigste Konge!

Nunc dicenda bono sunt bona verba die. Thi visseligen er det paa en god og velsignet Dag, at det forundes mig: allerunderdanigst at nedlægge nærværende Ungdomsværk for Deres **Hoikongelige Majestæts**, den elskede Landsfaders, den folkekiære Dankonges Throne!

Ligesom jeg nemlig allerede i en temmelig fiern Tid haabede mig kaldet til at afhielpe et vigtigt Savn i Deres Majestæts lærde Skole; — thi skal denne lærde Skole i Aand og Sandhed svare til dette sit hæderlige Navn, saa bliver visseligen en god og fuldstændig latinsk Ordbog det vigtigste Instrument til sammes Fremgang og Fuldendelse; — saaledes tør jeg nu omsider hæve det haabfulde Blik op til Magtens og Naadens Fylde, imedens jeg, under mit Arbeides fromme Tilegnelse til Majestæten, allerunderdanigst ansøger Allerhøistsamme om den Belønning, som hele denne min Virksomhed igiennem mange og trange Aar har tilsigtet. — Maatte nemlig, under den lærde Skoles fremtidige Regulering efter dens sande Formaal, den nye latinske Ordbog af Høie Tilforordnede anvises det Forhold i den lærde Underviisning, hvorved Værket muligst kunde opfylde sin Bestemmelse, — alt efter den Fremgang, som Gud forlener hver god Stræben!

Allernaadigste Konge!

Ligesom det sikkert vil lykkes Deres Majestæts Regering, og navnligen det Ministerium, som Allerhøistsammes Visdom har betroet denne vigtige Forsorg: ved vise og hellige Love, under nidkiære Læreres samvirkende Anstrængelser, at hæve den lærde Skole til den **Enhed** og **Sandhed** og **Kraft**, der stedse blive den fasteste Grundvold for den tilkommende Embedsstands Agtværdighed; — saaledes skal ogsaa en taknemmelig Slægt, under en stadig Fremadskriden paa Ærens og Fortienestens Bane, i Helligdommens Inderste trofast bevare et dyrebart Minde om den bramfrie Dannerdrot, om elskede **Syvende Frederik**, hvis aabne Retsind og rene Kiærlighed vakte det ædle og tappre danske Folk til fuld Bevidsthed om dets Værd og Bestemmelse!

Allerunderdanigst

Udgiveren.

Romanus sedendo vincit.
Varro.

Brudstykker af den nye latinske Ordbogs Historie, tilligemed nogle Vink angaaende dette Arbeides Brug og Bestemmelse.

1. Efterat jeg i Aaret 1830 havde fuldendt Udgivelsen af min græske Ordbog, var min Trang til en ny og anstrængt Virksomhed i mit Fag større end nogensinde. Men ogsaa var Trangen til en ny latinsk Ordbog bleven end mere levendegiort netop ved mit ovennævnte Værk. Jeg selv maatte, efterat have giennemført et saa nærbeslægtet Arbeide, troe mig saa temmelig forberedet til dette nye og større Foretagende. Kan vel endog være, at Modet, ifølge Bevidstheden om de hidtil overvundne Vanskeligheder, endnu var større, end Kræfterne.

Fremdeles medbragte jeg til dette nye Arbeide, foruden ovennævnte Forberedelse, tilligemed mit mangeaarige fortrolige Bekiendtskab med de romerske Classikere og disses rigtige Behandling i Skolen, navnligen ogsaa af litterære Hielpemidler: den paa samme Tid udkommende germaniske Udgave af Forcellini Thesaurus Latinitatis, der flittigen blev sammenlignet med Gesneri Thesaurus, med Schellers store Lexicon, og med dette Værks Epitomatorer, ogsaa med forskiellige Indices, og med andre hidhørende Arbeider, saavidt disse i min Stilling kunde overkommes og benyttes.

Og hermed gik nu min nærmeste Stræben derpaa ud: af disse rige Samlinger at udarbeide en latinsk-dansk Ordbog efter den samme Grundform og Plan, som jeg, fornemmeligen under den fortræffelige Passow's Veiledning, havde anvendt ved Udarbeidelsen af min græske Ordbog. — Og vistnok stod Opgavens Væsen og Vigtighed altid ret levende for mig; — men al Flid uagtet, blev dog Opgavens endelige Løsning hel ofte lidet tilfredsstillende for mig selv, tildels ogsaa ifølge den ucritiske Beskaffenhed af mine samtlige Kilder og Forarbeider. — Hvilket Maal jeg forresten havde sat denne min Virksomhed, — dette findes saa nogenlunde antydet i enhver organisk Artikel i Ordbogen selv. — Og at jeg for min Andel i det mindste just ikke ønskede at tage mig Tingen saa meget let, dette kan, haaber jeg, tildels ogsaa skiønnes af den i Afskrift herneden umiddelbart tilføiede velvillige Meddelelse.

(Afskrift).

„Af Haandskriftet af en latinsk-dansk Ordbog har Hr. Rector Arnesen forelagt Undertegnede „den første Halvdel, bestaaende af 242 fuldstændigen udarbeidede Ark, der indeholde det „gyldigste Beviis paa den anstrængte og vedholdende Flid og den udelukkende Opoffrelse „af Tid og Kraft, som Forfatteren yder dette meget nyttige Værk."

Kiøbenhavn d. 6te Marts 1833.

J. N. Madvig, Professor &c.

2. Desuagtet vedblev, under denne mit Arbeides første Udvikling, hele min Stilling at være trykket af de alvorligste Vanskeligheder. Thi vel var Ordbogens Udarbeidelse mig overdragen af det Offenlige; — men derhos vedblev den mig derfor tillagte Understøttelse at være paa en Maade uvis, derfor ogsaa utilstrækkelig imod de trykkende Familiesorger; — indtil Hans Excellence, den nye Finantsminister, (den nuværende Statsraadspræsident), blev min Frelser af Noden, ved at anbefale mig til at nyde en bestemt maanedlig Understøttelse indtil det Tidspunkt, da Værkets Udarbeidelse antoges at ville blive fuldendt. — Paa den anden Side havde jeg vel en Contract om Ordbogens Forlag med Forläggeren af min græske Ordbog; — men ogsaa her var det meget at befrygte, at Forlagshandelens oekonomiske Hensyn vanskeligen vilde lade sig forene med Værkets aandige Frihed, med Betingelserne for dets sande Bestemmelse.

Den sidste Frygt viste sig kun altfor grundet. Thi efter fem Aars uafbrudte Anstrængelser reiste der sig uovervindelige Hindringer imod Trykningen af denne Ordbogens første Udarbeidelse, navnligen ogsaa af den Grund, at ommældte Contract havde bestemt Værkets Omfang til 120 trykte Ark (i den græske Ordbogs Format); hvilket Omfang efter Manuscriptet vilde udvides til 150 Ark, eller endog til noget mere. — Men hertil kunde jeg alene svare: at denne Værkets Udvidelse havde jeg forfra erkiendt som uundgaaelig til Giennemførelsen af min Plan; — men at jeg derhos havde Udsigt til, (hvad imidlertid først den følgende Tid godtgiorde): at Forlæggeren af det Offenlige vilde faae erstattet de hans oprindelige Beregning overskridende Trykningsomkostninger.

Men imedens jeg ubetinget antager, at Forlæggeren under alt dette ei alene var i sin gode Ret, men end mere, at han ikke kunde handle anderledes; hvad der ogsaa for hans Vedkommende gielder om Mislykkelsen af mine følgende Anstrængelser for en Udsoning imellem de stridende Interesser; — saa er jeg dog ogsaa med sand Tilfredshed mig selv dette bevidst: at jeg ei alene vilde det Rette ad en rigtig Vei; men at jeg ogsaa under alle disse Trængsler ikke nogen eneste Dag har undladt, paa Ordbogens Omarbeidelse og Udbedring at anvende min hele tilvante Flid. — Og rimeligen kan jeg paa en Maade tildels ogsaa tilskrive det denne min Vedholdenhed, naar den oftmældte meget ærede Forlægger, efterat være udtraadt af dette sit Forhold til Værket, i Aaret 1840 netop selv knyttede den Værkets Forbindelse med den meget ærede kiøbenhavnske Forlagsforening, der omsider har ledet til Ordbogens Udgivelse.

3. Imidlertid vare ogsaa andre begunstigende Omstændigheder fra Tid til anden indtraadte; hvoriblandt denne Kiendsgierning fortrinligen fortiener at fremhæves: at min Omarbeidelse af den latinske Ordbog nu kunde, om end med Afbrydelser, dog i det Hele væsenligen støtte sig til Prof. Dr. Freund's: „Wörterbuch der Lateinischen Sprache", der udkom i Tidsrummet 1834—1845. Thi navnligen fandt jeg ogsaa her det critiske Støttepunkt, som mine øvrigere Kilder saa sparsomt ydede. — Forresten er mit Arbeide, ligesom Dr. Freund's, udgaaet fra det passowske Forbillede. Begge Værker have dertil fra de samme Kilder hentet de samme Materialier; — hvorfra atter en nødvendig Overensstemmelse i Udviklingen og Indholdet af en Mængde Artikler i begge Værker; — imedens hvert Arbeide for sig bevarer en passende Selvstændighed. — Overalt skuer jeg med taknemmelig Ærefrygt op til Herr Dr. Freund's omfattende og aandfulde Lærdom; og med sand Glæde skal det altid erkiendes: at jeg af ham har modtaget en høist vigtig og uundværlig Hielp til min latinske Ordbog; — men derhos er jeg dog ogsaa ret vel tilfreds med, hvad jeg, indenfor de mit Arbeide bestemte Grændser, har formaaet at levere.

4. Men et i Sandhed dyrebart og elskeligt Minde fra Ordbogens følgende Udvikling er endnu fremfor alt andet: den huldsalige Opmuntring, hvormed Høisalig Siette Frederik vedblev indtil sine sidste Dage at opretholde min betrængte Stræben; — og det navnligen først: ved at lade mit Arbeide paa ovennævnte Høie Anbefaling fremdeles tilflyde dets tidligere Understøttelse; — hvorved ogsaa iblandt andet mine sex levende Børns anstændige Udtrædelse i Verden blev muliggiort; — og for det andet erholdt jeg ad samme Vei i Aaret 1839 allernaadigst Tilsagn om: at 30 Ark af bemældte min Ordbog skulde blive trykkede paa offenlig Bekostning; — hvorhos det ogsaa er mig bekiendt, at Allerhøistsamme beklagede: at mit foregaaende Arbeide ikke var blevet i sin Tid understøttet af det Offenlige paa en lignende Maade. — Hvorledes overhovedet denne Konge mente det med Skoleungdommens Underviisning, derom haves et uforgængeligt Minde i Restitutionen af det kongelige Landcadetacademi. — Salig hos Gud er den, som ved Banens Ende med Siette Frederik kan sige til sig selv: Jeg vilde det Gode.

---

5. Men endnu nødes jeg til at dvæle ved nogle Enkeltheder af hele denne min Virksomhed. Thi Vanskelighederne gielder det vel om at overvinde. Men er omsider Maalet efter Mulighed opnaaet, saa tør ogsaa selv den beskedneste Bevidsthed hendrage deltagende Medborgeres velvillige Blikke paa de overvundne Hindringer. — Og først indrømmes det gierne: at Udarbeidelsen af et sligt Værk, efter nogenlunde Kilder, med en fast Plan for Øie, og under andre taalelige Vilkaar og Udsigter, burde have, derhos ogsaa virkeligen har haft al ønskelig aandig Interesse for min allerede forud prøvede Flid. Og gialdt endnu alt dette samme om Værkets Omarbeidelse efter tilkomne nyere Kilder. — Men derhos maa det ogsaa bekiendes, at min bedste Stræben i alle disse Retninger, under indbrydende Familieuheld, under uforudseelige Tab og Trængsler, under tunge Sygdomme og Sorger, hyppigen mødtes af svare Anfægtelser, — der dog med Guds Bistand ere blevne saa

nogenlunde overvundne; — ihvorvel visse Saar, i min næsten til 72 Aar fremrykkede Alderdom, ... mere saa ganske kunne læges. — Det er saa smukt sagt, og dog saa vanskeligt at anvende: non modo stimulos doloris, sed etiam fulmina fortunae contemnamus licebit!

Men endnu var der, efterat Værkets Omarbeidelse var tilendebragt, atter en sand Ildprøve at giennemgaae. Man forlangte nemlig endnu en yderligere Forkortning af Haandskriftet; — hvilken Forkortning utroligen vanskeliggiordes netop ved Exemplernes strænge techniske Anordning i Sammenhæng med selve Artiklernes organiske Bygning. Dog omsider var ogsaa dette Arbeide giennemført; — og er det mig saare kiært her at tilføie: at denne Besværlighed betydeligen lettedes mig af min hertil som Medhielper antagne Søstersøn, stud. philol. Gisle Magnusen, der ved sin grammatikalske Grundighed sikkert indtager en udmærket Plads iblandt hans Medstuderende. — Og hertil fandt man det endnu nødvendigt, at der foretoges en Omskrivning af det hele Manuscript; — hvilken Omskrivning, Bekostningen fraregnet, atter paaførte mig ret artige Bryderier.

Tranquillas etiam naufragus horret aquas; — og saaledes gaaer det mig endnu ved Erindringen om de med Arbeidets Trykning forbundne Correcturer. Min Medhielper var bortreist; flere Forsøg paa at erstatte ham mislykkedes; ogsaa anden forhaabet Hielp udeblev; og endelig kom hertil de svare Ængstelser for mine egne Kræfters Aftagen og Utilstrækkelighed. — Saa lad da Medlidenheden, eller rigtigere Menneskeligheden, heri søge eller finde en Undskyldning eller Oplysning angaaende Correcturens mulige Mangler indtil Værkets 60de Ark, hvorfra min ovennævnte Medhielper og Søstersøn atter ydede mig og Arbeidet en i Sandhed uundværlig Bistand. — Den i sit Fag saa udmærkede Herr Hofbogtrykker Luno, med Medarbeidere, yder jeg i Sammenhæng hermed min skyldige Tak for al beviist Velvillie.

---

6. Efterat saaledes dette Arbeides Langvarighed er bleven saa nogenlunde forklaret, turde vel ogsaa nogle Bemærkninger med Hensyn paa Værkets Omfang endnu her velvilligen erkiendes at være paa deres rette Sted. Vil man nemlig med dette Hensyn indrømme Nødvendigheden og saa at sige Betimeligheden af en organisk latinsk Ordbog for vor lærde Skoles fortsatte Udvikling; og vil man derhos i det foreliggende Værk erkiende en trofast Stræben efter Giennemførelsen af denne Organisme; — saa vil det ogsaa, haaber jeg, af enhver ægte Humanist jo længere jo mere blive erkiendt: at Troskab imod min engang lagte Plan, tilligemed en fast Overbeviisning om denne Plans Rigtighed, ikke kunde tillade mig slige Forkortninger, som væsenligen indskrænkede Ordbogens Omfang under sammes nuværende Arketal. — Og vel kunde det for den Uøvedes flygtige Blikke, (thi med en aandløs Sløvhed eller Forkerthed har denne Sag intet at skaffe), allerførst synes, som om Exempelsamlingen for en Del kunde have været indskrænket, dels ved Udeladelse af flere Exempler, dels ved de anførte Exemplers saa at sige tabellariske Form, navnligen ved hyppigere Brug af de infinitive Dictioner, og ved andre lignende Forkortninger. — Men ligesom en kostelig Juvel modtager sin fulde eiendommelige Glands og Ynde fra dens rigtige Indfatning og Belysning; saaledes vil det ogsaa her befindes, at en Mængde af de indholdsrigere Textord, ved at bevares i deres classiske Diction, der saa ofte forbindes med Tankens ædleste Fylde, langt renere og stærkere fængsle den Lærvilliges Opmærksomhed paa Kundskabens skiønneste Element, paa en skiøn Tanke i en skiøn Dragt, end dette kunde opnaaes paa nogen anden Maade; — imedens et nyt Exempel med samme Textord atter henleder Opmærksomheden paa nye Tankeforbindelser. Og saaledes tør det vel antages, at en rigtig og flittig Brug af denne Exempelsamling vil yde et rigt og sikkert Bidrag til en selvstændigen fremskridende Aandsudvikling. Og være dette fortrinligen sagt om den ciceronianske Diction. — Men ogsaa mange andre Auctorers Eiendommelighed, (f. Ex. den plautinske vis comica), vil, netop ifølge Ordbogens hele Plan, vække den Lærendes Attraa efter nærmere Bekiendtskab med disse Menneskeaandens Mesterværker. — Fremdeles er ogsaa den ved Exemplernes Udførlighed vundne Sandseliggiørelse af Gienstanden hel ofte gavnlig og tiltrækkende; thi — som sagt: ogsaa Kundskaberne have deres Elementer. — Hvad endeligen angaaer de ikke sieldne Tilføininger af de citerede Steders blotte Talangivelse, saa erkiender jeg det frimodigen: at nogle af disse Citaters Anvendelse mere turde være bestemte for Livet, end for Skolen. — Imidlertid kunde jeg dog ikke, ifølge min Anskuelse af vore forhaabede tilkommende Lærdomsforholde, undlade at benytte denne Leilighed, til ogsaa herigiennem at anbefale et fortsat Studium af den romerske Oldtids Aand og Sprog — først til den mere opvakte Disciple, og dernæst til den modnere Ungdom, men vel ogsaa til ældre Yndere af lærd Dannelse.

Sammenholdes nu denne min Giennemførelse af disse og af en Mængde andre dermed beslægtede Regler og Jagttagelser, fra Værkets Begyndelse til dets Ende, med Arbeidets ovenanførte ydre og historiske Vilkaar; — saa turde det vel findes rigtigst: hermed at overgive dette mit Arbeides yder-

…gere Forsvar til dets egen Fremtids Skiebne, — til mine meget ærede Medborgeres og Medlæreres godhedsfulde Overbærelse, — fremfor alt, til den Høiestes Velsignelse, uden hvilken al vor Gierning bliver idel Daarlighed.

7. Men endnu har jeg hermed at forbinde en saare trøstelig Anskuelse. Thi med Guds Bistand er sikkert den Tid kommen, da en systematisk, fra Sagens eget aandige Væsen udgaaende Skolelærdom skal bøde paa de Svagheder, hvoraf den lærde Skoleunderviisning, i det mindste delvis, hidtil har lidt; — og da vil denne nye latinske Ordbog blive en haabefuld Skoleungdoms venlige Ledsager, hvis Veiledning endnu i de modnere Aar vil finde sin Anvendelse. — Men Ordbogen selv ønsker jeg dette Ene: at den ret ofte og meget af den studerende Ungdom maa blive brugt og benyttet i den samme Flidens og Fromhedens Aand, hvormed den af mig er samlet og udgiven, — indtil den afløses af et bedre og fuldkomnere Arbeide! — *ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος Αἰδῶ καὶ νέμεσιν!* — Derhos er det ogsaa min indstændige og venlige Bøn til mine hæderlige Medlærere: at deres Brug af mit Arbeide altid maa forbindes med sammes selvstændige Prøvelse og fortsatte Berigtelse! — Thi sandeligen er det fremfor alt fra trofaste og nidkiære Læreres daglige og omhyggelige Flid og Forberedelse, at Skolen skal ligesom indaande sine bedste Livskræfter.

8. Og endeligen paalægger Arbeidet selv mig denne kiære Pligt: at frembære en usfrømtet takfuld Erkiendelse til ethvert Forhold, hvori denne min Stræben har fundet Bistand og Velvillie. Og saaledes har jeg i Besynderlighed taknemmeligen at mindes den hæderlige Forlagsforening, tilligemed dette Samfunds meget ærede Bestyrelse, og sammes af hele dette Anliggende høist fortiente Formand; — hvilke samtlige Herrer sikkert ikke vilde have overtaget en saa vanskelig Sag, naar de ikke vare blevne ledede af det Haab: at de derved vilde yde det Offenlige, og navnligen den studerende Ungdom, en vigtig og væsenlig Tieneste. — Patriotisk er ogsaa dette hæderlige Samfunds Benyttelse af en offenlig Understøttelse til at moderere Ordbogens Pris, for saaledes at lette dens Anskaffelse.

Men hvor findes der Ord og Udtryk, til værdigen at tolke mit Inderstes levende Tak og Hylding for dette mit Arbeides Frelse igiennem Haus Excellences, den nuværende Statsraadspræsidents, ligesaa utrættelige, som hoihiertede Forsorg? — Dog vil jeg haabe, at jeg tor ansee det som etslags Afbetaling paa denne min Taknemmelighedsgield, naar den lærde Skoles flittige og gavnlige Brug af mit Arbeide indsletter sig, som en ny Velgjerning, i den rige Krands af Den Hoigrevelige Moltke'ske Slægts mangfoldige Veldaad imod den studerende Ungdom!!

Gaudet enim Virtus testes sibi jungere Musas.

Nørrebro ved Kiøbenhavn, d. 6te Augusti, 1848.

Udgiveren.

A.

1. **A**, a, n. indecl., svarer til Grækernes *A* el. Alpha, og er d. første Bogstav i d. lat. Alphabet; – det er „bef." at mærke: 1) med Hensyn paa Qvantiteten; a) det er neml. kort i Enden af Ordet, dog m. Undtagelse af numeral. indecl.: trigintā, etc., af abl. sing. 1 decl., af de deraf ledede Partikler: frustrā, etc., (hvortil ogs. hører quāre), og af imperat. 1 conj.; — b) i Ord af Græsken beholder det sin oprindel. Qvantitet, dog med den Undtagelse, at i Endelsen af nom. sing. 1 decl. ei alene ᾱ o. η, men ogs. ᾱς o. ης, blive til ă; (historiă, poëtă, etc., af ἱστορία, ποιητής); — 2) med Hensyn paa dets Forvexling med andre Vocaler, navnl. m. d. græske o(μικρόν); (lancea, λόγχη; aratrum, ἄροτρον); o. ligel. m. d. græske υ(ψιλόν); (calix, κύλιξ); — b) i Sammensætninger og Afledninger, hvor ā sædv. bliver uforandret; (lābor, delābor; fāma, infāmis); hvorim. ă, (ogs. i Positionen), gaaer over enten til ĭ; (făcio, confĭcio; tango, contingo); el. til ē; (căpio, cēpi); el. det bliver uforandret; (pătiens, impătiens; hvorhos dog pătior, perpĕtior); — 3) med Hensyn paa dets Brug i Abbreviaturer; a) *A.* staaer som praenomen f Aulus; – (Cic. Tusc. bruges *A.* f. Auditor, *M.* f. Magister); — b) paa de romerske Stemmetavler staaer *A.* i Folkeforsamlingerne, f. antiquo, (forkaster; opp. U. R., uti rogas, el. N. L., non liquet); derim. i Retterne f. absolvo, (frikiender; hvf. *A.* heder littera salutaris, Cic. Mil. 6; opp. C. f. condemno); — c) til Møntvæsenet høre: IIIviri A. A. A. F. F., (triumviri auro, argento, aeri, flando, feriundo); — d) a. d., (ante diem), f. und. ante; — e) i Indskrifter betegner *A.* ofte Augustus; saal. ogs. A. A., (i. e. duo Augusti); — f) endel. staaer A. i Gravskrifter f. Annus. — 2. a, interj. f. ah; f. ah, not. — 3. a, praep., f. und. ab. — **Aarōn**, m., Broder til Moses, o. Hebræernes Ypperstepræst, Tert., Prud.

ăb, praep. c. abl., ἀπό, bliver uforandret foran Vocalerne, (o. foran Aspirationen H); hvorim. det foran Consonanterne tildels gaaer over i ā, navnl. foran m o. v; — man skriver ogs. abfui o. afui; abfore o. afore; men altid aufero, aufugio; cf. Cic. Or. 47; — foran b udfalder b; (ăbitere, Plaut.); ligel. foran p.; (aperio, opp. operio); – derimod staaer aspello, asporto, (for Vellydens Skyld), f. abspello, etc.; da foran p., ligesom foran c, q, t, (abscedo, absque, abstraho), ab sædv. bliver til abs; – hvorim. abbrevio staaer f. adbrevio, (ligesom attenuo f. adtenuo); – de samme Overgange fra ab til ā o. abs finde ogs. Sted, naar denne Præposition staaer adskilt el. hos sin Casus; dog er a te langt hyppigere, end abs te; ligesom man bør skrive ab re, ab se; (dog findes abs se, Plaut. As. 4, 1, 29); f. ogs. Cic. l. c.; – endel. mærkes abs quivis, (f. a quovis), Ter. Ad. 2, 3 in.; cf. Plaut. Pers. 1, 3, 79; – men Formen: abavus, f. nedenf.; — Grundbemærkelsen af ab, (bort af), er en Udgaaen el. Udgang fra et vist Punkt; df. I) „egenl."; A) „alm." i Rummet; 1) af el. fra (et Sted el. en Person), bort el. ud derfra; (opp. ad); — a) uden Hensyn paa den tilbagelagte Bane el. Strækning; – fuga ab urbe, Cic. Att. 7, 21; Sed foris concrepuit hinc a vicino sene, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 76; cfr. Ter. Andr. 4, 4, 15, (hvor a nobis, fra Vores, fra vort Hus); – ogs. om en Affondring el. Løsladelse; a se dimittere (aliquem), Caes. B. G. 7, 71; cf. Cic. Cat. 1, 13 extr.; men id. Tusc. 5, 32: nunc quidem paullulum, inquit, a sole (sc. recede); men arbores a radicibus subruere, Caes. B. G. 6, 27; cf. Virg. Aen. 12, 787; men id. Ge. 1, 20: Et teneram ab radice ferens, Silvane, cupressum, (i. e. radicitus evulsam); men Liv. 6, 1: velut ab stirpibus laetius ··· renata urbs; – ogs. ligesom de, ned fra; sagittae pendent ab humero, Cic. Verr. 4, 34; cfr. Virg. Aen. 4, 79; men Cic. Caecin. 30: ab eo loco dejici, (fra Stedets Grændse; opp. ex eo loco dejici, fra dets Indre); – men ogs. findes ab f. ex, Caes. B. C. 3, 33; ligel. eripi ab alvo, Ovid. Met. 3, 310; — ogs. hos Byers Navne findes ab, (hos Liv. ofte); a Brundisio nulla adhuc fama venerat, Cic. Att. 9, 3; cf. id. Verr. 4, 33; men quum ipse, ex quo ab Roma redii, etc., Liv. 40, 12; cf. id. 38, 12; – saal. navnl. m. Hensyn paa en Byes Omegn; consilia inibat (Caesar), quemadmodum ab Gergovia (en af ham beleiret By) discederet, Caes. B. G. 7, 43; — b) med Hensyn paa den tilbagelagte Strækning, ogs. m. tilføiet usque, (uafbrudt, helt igiennem); – Qui a fundamento mihi usque movisti mare, Plaut. Rud. 2, 6, 55; cf. Cic. Sest. 58; ogs. forbindes ab ··· ad, (forstærk. usque ad); – Interminatus est a minimo ad maximum, Si quis etc., Plaut. Pseud. 3, 1, 10; cf. Cic. R. Com. 7: nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum ··· fraude ··· constare totus videtur? men Plin. 2, 48: a laevo latere in dextrum, etc.; ogs. ab eo (sidere) usque (f. usque ad) Jovem, id. 2, 20; – saal. ogs. hos Byers Navne, m. Hensyn paa en Strækning el. paa det hele Mellemrum; a Salonis ad Orici portum, etc., Caes. B. C. 3, 8; cf. Cic. Planc. 41: omnia illa municipia, quae sunt a Vibone Brundisium, etc.; — 2) om en Afstand: fra, (d. e. borte derfra); a) hos Verberne: distare, abesse, etc; ligel. hos Partiklerne: procul, longe, prope, etc.; – tria millia passuum ab urbe castra posuit, Liv. 26, 13; cf. Caes. B. G. 1, 49; men absol.: ubi quum a quingentis fere passibus castra posuisset, Liv. 24, 46; cf. Caes. B. G 2, 7; – procul a patria, Virg.; non longe a tuis aedibus inambulans, Cic. Leg. 1, 1; prope a meis aedibus sedebas, id. Pis. 11; saal. ogs. a domo abesse, Liv. 5, 6; cf. Cic. Verr. 2, 3: tam prope a domo, etc; — not.: dog er ab her undert. udfaldet foran abl.; paullumque quum ejus villa abessemus, Cic. Acad. 1, 1; patria procul, Enn.; cf. Hor. Epod, 2 in.; — b) hos num. ord.: secundus, tertius, etc.; ligel. hos alter, alius, alienus, diversus, etc.; – qui secundus a Romulo numeretur, Liv. 1, 17; cf. id. 7, 1; men Virg. Ecl. 5, 49: tu nunc eris alter ab illo; — 3) om det Stedforhold, hvorfra noget ligesom viser sig el. fremstilles; – non eadem esse diligentia a decumana porta

castra munita, (fra el. paa den Side el. Kant), Caes. B. G. 2, 25; cf. Liv. 1, 33; men quod a sole fuit, (paa Solsiden; opp. quod a terra), Plin.; ligel. a fronte, a lateribus, a tergo tenebitur, Cic. Phil. 3, 13; men duo maria, ab occasu et ortu solis finitima, etc., Liv. 45, 28; ab Romanis confertus pedes, (fra el. paa deres Side), Tac.; cf. Liv. 1, 12; men Cic. Fam. 15, 4: quae (Cappadocia) patet a Syria, (fra den Kant); men a Circejis palus Pomptina est, (begynder fra d. Circeiiske), Plin.; — B) „bes." i Tiden: fra, ogs. undert.: efter el. siden; 1) ud. Hensyn paa en vis Varighed el. Vedvarenhed fra et Tidspunkt til et andet; - ab hac concione legati missi sunt, (umiddelbart derefter), Liv. 24, 22; cf. Plaut. Poen. 3, 3, 4; saal. ogs. Curt. 6, 7: ab hoc sermone dimissus, etc.; ligel. missio a sedecim annis, (efter 16 Aars Tjeneste), Tac.; (cf. Grækernes ἀπὸ δείπνου, odl.); — 2) m. Hensyn paa en vis Tidsvarighed; — a) fra en vis Tid; ab hora tertia bibebatur, etc., (fra den Tid vedblev man osv.), Cic. Phil. 2, 41; ligel. rem omnem a principio audies, Ter. Andr. 1, 1, 21; cf. Cic. Cluent. 50; (s. ogs. nedens. a primo, etc.); - ogs. m. tilføiet inde, (lige derfra); vid. Liv. 1, 5; - ogs. m. tilføiet usque; augures omnes usque a Romulo, etc., (lige fra ham), Cic. Vat. 8; ligel. inde usque a pueritia, Ter. Heaut. 1, 2, 9; - s. a pueritia, (Cic. Tusc. 2, 11), odl., findes oftere „metonym.": a puero, o. (om Flere): a pueris, (ligesom ἐκ παιδῶν, vort: fra Barnsben); ligel. a juvene, a parvulo, etc.; s. und. juvenis etc.; men Catull. 66, 26: Cognoram a parva virgine magnanimam (te); - ligel. m. Tidsadverbierne: inde, (s. ovens.), confestim, statim, osv.; confestim a proelio, etc., Liv. 30, 36; statim a funere, Suet.; - ogs. m. adj.; qui recens ab illorum aetate fuit, Cic. N. D. 3, 5; cf. Liv. 21, 16: Poenum ··· recentem ab excidio opulentissimae urbis, etc.; — b) igiennem en vis Tid; sædvl. m. flgd. ad, ogs. usque ad; ogs. m. flgd. in; - ab hora octava ad vesperum secreto collocuti sumus, Cic. Att. 7, 8; men Plaut. Most. 3, 1, 3: A mane ad noctem usque in foro dego diem; men ab sole orto in multum diei stetere in acie, Liv. 27, 2; - ogs. m. en ny Tidsbestemmelse; centesima lux est haec ab interitu P. Clodii, Cic. Mil. 35; cf. Sall. Cat. 47; - hertil hører ogs. det hyppige: ab urbe condita, Cic., o. A.; cf. Liv. 6, 1: quae ab condita urbe Roma ad captam eandem urbem, etc.; - ligel. tilbageregnende: Haec erit a mensis fine secunda dies, Ovid. Fast. 1, 710; — II) „overs." ogs. om andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Udgaaen derfra; A) „alm."; hos pass., ogs. hos neutr. el. intr. m. pass. Bem., staaer ab, naar det virkende Begreb er et levende Væsen el. en Person, el. naar det (oftest „poet.") tænkes som saadant; - reprehendi ab aliquo, Cic.; recuperata urbe ab Romanis, Liv.; men quibus (civibus) est a vobis consulendum, Cic. Manil. 2, (hvor ogs. Brugen af ab f. dat. er at mærke); men vinci a voluptate, id. Off. 1, 20; men Ovid. Her. 9, 36: Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat; cf. id. Met. 1, 417, ogs. Cic. N. D. 2, 55, (Orell.); - ogs. modsættes ab o. per; vid. id. R. Am. 29, (hvor per quos? ved hvis Haand el. Arm? a quibus? paa hvis Foranstaltning el. Tilskyndelse?); cf. id. Univ. 6; ogs. modsættes ab o. de; credas, non de puero, sed a puero scriptas, Plin. Ep.; - ligel. staaer ab undert. hos de Ting, fra hvilke en Virkning synes at udgaae; mare ··· a sole collucet, Cic. Acad. 2, 33; cf. Ovid. Fast. 2, 776: Sed tamen a vento, qui fuit, unda tumet; ogs. sættes ab saal. „poet." f. abl.; capiuntur ab hamo (pisces), Ovid.; ligesom omvendt ab undert. „poet." falder ud foran Personer; Deseror ··· conjuge, id. Her. 12, 16; ogs. i sild. Prosa; donec, desertus suis, caderet, Tac. Ann. 3, 20; cf. Vell. 2, 18; - oftere staaer dat. „poet." f. ab; Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli, Ovid. Trist. 5, 10, 37; cf. Hor. Ep. 1, 19, 3; dog ogs. undert. i Prosa; sic dissimillimis bestiolis communiter cibus quaeritur, (søges for dem, d. e. søges af dem), Cic.; cf. id. Off. 3, 9; — 2) ab staaer ogs.: a) hyppigen hos act.; accipere, cognoscere, discere aliquid ab aliquo; s. und. disse Ord; men da ogs. dette ab bliver staaende hos pass., (pecuniae a municipiis exiguntur, Caes.), saa opstaaer heraf etslags Tvetydighed, som i Latinen afhjelpes ved Opmærksomhed paa Sammenhængen, men i Oversættelsen ved en liden Forandring, (man afkræver dem Penge); ligel. quid a Pyrrho defensum est aliud, quam libertas? (hvad andet have vi forsvaret imod ham)? Sall. frgm.; cf. Liv. 10, 26, o. Ter. Andr. 3, 2, 30; — b) undert. staaer ab ogs. hos subst. verb.; a bestiis ictus, morsus, impetus, etc., Cic. Off. 2, 6; cf. id. Fam. 9, 16: levior est plaga ab amico, quam a debitore, (som paaføres af ham); - ligel. hos adj.; Tempus et (s. et tempus) a nostris exige triste malis, (den af mine Lidelser formørkede Tid), Ovid. Trist. 4, 3, 36; a radiis solis ··· niger, id.; cf. Prop. 4, 1, 126; — B) „bes." bruges ogs. ab til at betegne: 1) en Nedstammen el. Oprindelse, en Udgaaen el. Begyndelse derfra; a) ved Byers og Steders Navne, (altf. f. adj. gent.); - Turnus ab Aricia, Liv. 1, 50; cf. id. 2, 22; men pastor ab Amphryso, (d. amphrysiske, i. e. Apollo), Virg. Ge. 3, 10; cf. Prop. 4, 6, 37; - ligel. hos Personer, navnl. til Betegning af visse philosophiske Secter el. Skoler; nostri illi a Platone, (οἱ ἀπὸ Πλάτωνος, d. e. Akademikerne), Cic.; cf. id. Off. 3, 33; - liges. ogs. ved andre Benævnelser; id ab re interregnum appellatum, Liv. 1, 17; cf. Cic. Leg. 2, 16: a suum cuique tribuendo, etc.; — b) ved Handlinger: Da, puer, a summo, (giv den Øverste først), Plaut.; ab eo nobis causa ordienda est, Cic. Leg. 1, 7; ligel. a capite repetis, quod quaerimus, ibd. 6; — 2) en Afsondring el. Adskillelse el. Forskjellighed, odl.; saal. hos Verberne: a) at rense el. befrie derfra, at forsvare el. vogte derfra, odl.; - a foliis et stercore purgare, Cato; ab armatis hostibus defendere, Cic.; cf. Sall. Cat. 32, o. Virg. Ecl. 7, 6; - sustinere se a lapsu, Liv. 21, 35; ut ··· a me ipso caveret, Cic. Sest. 64; aliquem ab injuria deterrere, (afskrække derfra), id.; men Caes. B. C. 1, 32: ut reliquum tempus a labore intermitteretur, (skulde unddrages el. frigjøres derfra); — b) at være forskjellig derfra, at være uenig dermed, osv.; vid. distare, differre, dissentire, ss. ll.; s. ogs. Cic. R. Am. 15, id. Off. 2, 4, o. ibd. 3, 17; (ogs. her findes dat. f. ab; vid. Hor. Ep. 1, 18, 4); men Virg. Aen. 2, 274: quantum mutatus ab illo, (hvor forandret el. forskjellig fra hin); - non ab re esse, (at det ikke var upassende), Liv. 35, 32; cf. Plaut. Capt. 2, 2, 88: dum ab re ne quid ores; — 3) en Forbindelse el. Sammenhæng dermed, navnl. en Aarsag el. Grund dertil, odl.; - saal. hos Verberne: a) at holde dermed, at være paa nogens Parti; a nobis contra vosmet ipsos facere, etc., (til vor Fordel), Cic. R. Am. 36; cf. ibd. 30: ab innocentia etc., (til Uskyldens Forsvar); ligel. dum hic hinc a me sentiat, (holder med mig); Tr. atqui nunc a te stat, (forsvarer dig), Plaut Rud. 4, 4, 56; — b) at vente el. haabe el. frygte deraf el. derfra; quum eadem metuam ab hac parte, (fra denne Side), Cic. Att. 9, 7; ligel. ei metui a Chryside, Ter. Andr. 1, 1, 79; cf. Liv. 21, 13: postquam nec a Romanis vobis ulla spes; — c) navnl. heder ogs. i Pengesager: pecuniam ab aliquo solvere, dare, repraesentare, numerare, suppeditare: at betale med Vexel el. Anvisning paa nogen; vid. Cic. Att. 12, 25, o. id. Agr. 2, 13; men id. Att. 5, 21: se a me solvere, (at de betalte med mine Penge); men argentum ab danista sumere, (optage el.

laane hos ham), Plaut. Most. 3, 3, 14; - df. ogſ. legare pecuniam ab aliquo, (indſætte til anden Arving, neml. i Tilfælde af den førſtes Død), Cic. Cluent. 12; cf. id. Top. 4; — d) hos Cauſalbegreber ſættes med Eftertryk ab foran abl. caus.; me ab singulari amore tibi scribere, Cic. Att. 9, 6; linguam ab irrisu exserere, (for at ſpotte), Liv. 7, 10; ligel. ab ira, a spe, ab odio, id.; - navnl. ogſ. hos Aarſagen til et Befindende; ab animo aeger fui, (ſyg paa Sielen), Plin.; a frigore laborare, id.; - fremdeles ogſ. hos et Henſyn, hvor fra kan omſkrives ved: med Henſyn derpaa; ab ingenio improbus, Plaut.; a doctrina, a natura instructus, Cic.; ab equitatu firmus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; — e) „poet." findes ogſ. ab f. gen.; ea ab illo ··· injuria etc., Ter. Andr. 1, 1, 139; neque fulgorem reverentur ab auro, Lucr. 2, 50; dulces ab fontibus undae, Virg.; — f) endel. hos en Del af et Helt, altſ. f. ex; vid. Caes. B. G. 2, 25, o. Cic. Sest. 65; — C) omſkrivende findes ab m. ſin Caſus: 1) f. adv.; - a) om Tidsforholde; ab initio, a primo, a principio, forfra, førſt; vid. Cic. Cluent. 50, o. Tac. Ann. 1, 1; — b) om Aarſagsforholde, navnl. i Udtrykket: a se, (ἀφ' ἑαυτοῦ, i. e. per se), af el. ved ſig ſelv, af egen Drift el. Kraft, odl.; - ipsum a se oritur, etc., Cic. Fin. 2, 24; men Plaut. Men. 1, 2, 60: ab se ecca exit, (af ſin egen Dør); - komiſk er: a se urna cantat, cuja sit, id Rud. 2, 5, 21; — 2) ſild. el. under Keiſerne, om viſſe Beſtillinger; a manu servus, (Haandſkriver), Suet. Caes. 74; oftere ud. servus, el. umiddelbart hos nom. pr.; Narcissum ab epistolis, et Pallantem a rationibus, etc., id. Claud. 28; ligel. a balneis, a codicillis, etc.; ſ. und. diſſe Ord; — not.: ſield. forbindes ab m. adverb.; a peregre aditus in scenam efficere, (udenfra, fra Gaden), Vitruv.; ab invicem discerni, (fra hinanden), Appul.; — III) endnu er herom at mærke: 1) Sammenſætningen m. ab; hvor det neml. dels beholder ſin oprindel. Bem.; ſ. abduco, abstraho, o. fl.; - dels ogſaa betegner: a) en Ulighed el. Afvigelſe el. Uregelmæsſighed; ſ. absimilis, amens, o. fl.; her ſvarer vel ab undert. til Grækernes α priv., men ſom i Latinen ordenl. udtrykkes ved in-; — b) en Tilendebringelſe el. Fuldendelſe; ſ. absumo, abutor, o. fl.; — not.: abavus ſynes at være formet efter ἀπόπαππος; — 2) Udeladelſe og Omſætning af ab; a) hos pron. interr. o. relat. bliver ab ikke gientaget, (ligeſom heller ikke ad, ex, in, etc.); a rebus gerendis senectus abstrahit; quibus? an iis, quae etc.? Cic. d. Sen. 6; cf. id. Pis. 37; ligel. res publica ab iis ipsis, quibus tenetur, etc., id. Fam. 4, 13; — b) Plaut. As. 2, 3, 17, findes: quo ab, etc.; - oftere bliver ab adſkilt fra ſin Caſus; damnis dives ab ipsa suis (serpens), Ovid. Her. 9, 69; cf. Cic. Arch. 6, o. Liv. 1, 6.

Aba, ae, m., Ἄβα: Bierg i Armenien; vid. Plin. 5, 20, (hvorefter Euphrat her ſkal have ſit Udſpring).

ăbactor, oris, m., [abigo]: en Driver; df. „overf.": en Qvægtyv, Appul. — 1. ăbactus, 3, partic. af abigo. — 2. ăbactus, us, m., [abigo]: Fordrivelſe; abactus hospitum (exercere), Plin. Pan. 20, inc.

ăbăcŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Glasbrikke til Bretſpil, ogſ. til Indlægning, odl., (ſædv. calculus), Plin. 36, 67. — ăbăcus, i, m., ἄβαξ; oprdl. d. græſke ABCbret; ogſ. d. pythagoreiſke Tavle, (el. Tabellen, el. Engangenen); df. I) „alm."; A) Regnebret, o. „overf.": Regnekunſten; (in) abaco numeros etc., Pers. 1, 132; men abaco et pulvisculo se dare, (lægge ſig efter Mathematiken), Appul.; — B) det i Felter inddelte Spillebret; eburneis quadrigis in abaco (ludere), Suet. Ner. 22, Macrob.; — II) df. „beſ." o. ifølge etſlags Lighed m. frgd.: A) Skienkebord (buffet) med fordybede Felter, Cato; — B) et med Muſivarbeide kunſtigen indlagt Bord el. en Bakke til Opſtilling af Vaſer, Sølvtøi, odl.; abaci vasa omnia exposita, etc., Cic. Verr. 4, 16; abacum argento ornari, etc., Varr.; - om Indførelſen af diſſe abaci i Rom ſ. Liv. 39, 6; — C) i Architecturen; a) firkantet Flade el. Felt, ſom Zirat paa Vægge, Vitruv. 4, 3; — b) den øvre Plade paa Søilecapitlet, id. 3, 3; — D) abacus ad pascua jurulenta, etſlags Skaal el. Tallerken til Søbemad, Appul.

ăbălĭēnātio, onis, f., Bortfiernelſe; df. Afhændelſe, „beſ." i Retsſproget, o. navnl. ved Salg; abalienatio est ejus rei, quae mancipi est, etc., Cic. Top. 5; - ogſ. Forſkydelſe, navnl. af et Barn, ICti.; af — ăb.ălĭēno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør fremmed derfor; df. bortfierner, forſtøder; m. ab, ogſ. absol.; - a viro me tali abalienarier, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 11; ita nos abalienavit, Ter. Heaut. 5, 3, 2; — b) om Ting: ſkaffer bort el. af Veien, tabulas, picturas, Plaut. As. 4, 1, 20; - df. i Forretningsſproget: ſælger, afhænder, agros populi Rom.; vid. Cic. Agr. 2, 24; — II) „fig."; A) „overf.": berøver; c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogſ. absol.; - abalienati jure civium, Liv. 22, 60; abalienata (sc. a corpore) morbis membra, (ſom ere uddøde), Quintil. 8, 3, 75; — B) „ment.": bortvender el. afvender derfra, forſtemmer, giør ugunſtig derimod; m. ab, ogſ. c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogſ. absol.; - qui a senatu ordinem conjunctissimum abalienarunt, Cic. Fam. 1, 8; cf. id. Phil. 2, 15, o. Nep. Ages. 2; - ∾ aliquem invidendo (abl. mod.), Cic. Fam. 1, 7, arguendo, Liv. 8, 2.

ăbămĭta, ae, f., i. e. soror abavi, Dig.; (ogſ. amita maxima, ibd.) — Abantēus, 3, Abantiades, ae, Abantias, adis, ſ. und. Abas. — Abărĭtānus, 3, benævnt efter Byen Abaris i Afrika, arundo, en Sivart, Plin. 16, 6. — †Abas, antis, m., den tolvte Konge i Argos, Søn af Lynceus o. Hypermneſtra, Fader til Acriſius, hvis Datter Danae blev Moder til Perſeus; — df. 1) Abantēus, 3, abantiſk, Argi, Ovid. Met. 15, 164; — 2) Abantĭădes, ae, m., en Efterkommer af K. Abas; df. a) hans Søn Acriſius, Ovid. Met. 4, 606; — b) Perſeus, (ſ. ovenf.); vid. ibd. 672, oftere; — 3) Abantias, ădis, f., Efterkommerſke af K. Abas, navnl. Danae, (ſ. ovenf.), ogſ. Atalanta, Datter af hans Søn Jaſius; — not. a: ogſ. er Abas Navnet paa andre mythiſke Perſoner; vid. Ovid. Met. 5, 448, o. ibd. 12, 306; ogſ. Navnet paa en etruriſk Fyrſte, Virg. Aen. 10, 170; — not. b: Abantia classis, Stat. Silv. 4, 8, i. e. Euboica cl.; vid. Plin. 4, 21.

ăbăton, i, n., [ἄβατον, det Utilgængelige], Navnet paa en Bygning paa Rhodus, Vitruv. 2, 8. — Abătos, i, f., [ἄβατος, utilgængelig], en Klippeø i Nilfloden; vid. Senec. Q. N. 4, 6. — ăbăvĭa, ae, fem. til abavus, Dig. — ăbăvunculus, i, m., Broder til en abavia, Dig. — ăbăvus, i, m., Bedſtefaders el. Bedſtemoders Bedſtefader, d. e. Tipoldefader, Plaut., Cic. Brut. 58; (ogſ. quartus pater, Virg. Aen. 10, 619); — 2) „overf.": Stamfader el. Stamherre, Pseud. Cic. Harusp. 18; ligel. abavi f. majores, Plin. 18, 1.

Abba, ae, f., By i Afrika, Liv. 30, 7. — abbas, ātis, m., Abbed, Sidon. — Abbassus, i, f., By i Storphrygien, Liv. 38, 15. — *abbătissa, ae, f., Abbedisſe, Hieronym; o. — abbătĭa, ae, f., Abbedi, id.; — [abbas]. — abbrĕvĭo, are, v. a., [ſ. ad. brevio], forkorter, ſammendrager, bringer i Udtog, Veget.

abcīdo, cīdi, ĕre, v. a., ſield. Skrivem. f. abscido, etc., [ab, abs, caedo], afſkærer, Ovid. Met. 12, 362, Martial. 3, 66, o. A.

Abdēra, ae, f., (ogſ. Abdēra, orum, n., Liv. 45, 29), Ἄβδηρα, By i Thracien, (ikke langt fra Mundingen af Neſſus), Protagoras's o. Demokrits Fødeby, forreſten berygtet ved Indvaanernes Enfoldighed, hvſ. Cic. Att. 4, 16, (overf.): hic Abdera; cf. Plin. 4, 18;

— not.: ogſ. er Abdera: Navnet paa en By i Hisp. Baet., Plin. 3, 3. — Abdērīta, (-es), ae, m., Ἀβδηρίτης, Indvaaner af Abdera, en Abderit, Protagoras, Cic.; pl. Abderitae, Liv. 43, 4; — df. Abdērītānus, 3, abderitiſk, plebs, Martial. 10, 25; ogſ. Abdērīticus, 3; vid. Cic. Att. 7, 7.

*abdĭcātĭo, onis, f.; I) „alm.": Fraſigelſe el. at fraſige ſig; (navnl. Fraſigelſe af et Embede); ∾ dictaturae, Liv. 6, 16; men ∾ hereditatis, (gaae fra Arv og Gield), Cod. Just.; — II) „beſ.": ∾ filii, (hans Udſtødelſe af Familien), Quintil., Plin.; o. — abdĭcātīvus, 3, ligeſom negativus, negtende, (opp. dedicativus), Appul.; — df. adv. abdĭcātīve, Capell.; — [ſlgd.].

1. ab.dĭco, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: erklærer for fremmed, (men ſaal. alene forkl. o. c. inf.); consanguineam esse abdicant, Pacuv. ap. Non.; — df. I) „alm."; A) ∾ se, c. abl. rei, fraſige ſig, nedlægge; quum se praetura abdicasset, Cic. Cat. 3, 6; cf. Caes. B. C. 3, 2; ligel. ∾ se tutela, (fraſige ſig, nedlægge), Cic. Att. 6, 1; men id. Phil. 3, 5, „overf.": ∾ se libertate; — B) ligel. ∾ dictaturam, Liv. 6, 18; hyſ. pass.: abdicato magistratu, Sall. Cat. 47; men Cic. d. Or. 2, 24: id totum abdico atque ejicio, (forkaſter oſv.; al. abjudico); — C) absol., men alene Cic. N. D. 2, 4: ut abdicarent consules; abdicaverunt; — II) „beſ."; A) afſkaffer, forkaſter; legem agrariam abdicavere tribus etc., Plin. 7, 31; men id. 33, 3: utinam posset e vita in totum abdicari aurum, (at dets Brug kunde aldeles afſkaffes)! — B) ∾ filium, (forſkyde, lyſe af Kuld og Kiøn), Plin. 6, 24; - in pass. ogſ. absol.: abdicatus ne quid de bonis patris capiat, Quintil. 3, 6, 97; men ∾ patrem, (ikke at vedkiendes ſom faadan), Curt. 4, 10.

2. ab.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; ſædv. „techn."; 1) i Retsſproget: ∾ aliquid ab aliquo, (frakiende, fradømme); Claudium contra jus vindicias filiae suae (i. e. Virginii) a se abdixisse, Dig.; cf. Liv. 3, 56; — 2) i Augurſproget: ikke at tilſige, ved Varsler at forbyde; quum tres partes vineae aves abdixissent, Cic. Div. 1, 17; — not.: Ovid. Met. 1, 617, f. und. addico.

*abdĭte, adv., forborgent, i Skiul, latēre, Cic. Verr. 2, 74; o. — abdĭtīvus, 3, filius a patre, Plaut. Poen. prol. 65, (i. e. separatus a patre, ſom er bleven borte for ham); af — abdĭtus, 3, partic. o. adj. af ſlgd.

abdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a.; [do, dare]; I) „alm."; A) giver el. bringer hen el. tilſide, bortfierner derfra; ex conspectu heri sui se abdiderunt, Plaut. Pseud. 4, 7, 5; cf. Virg. Ge. 3, 95: hunc ··· abde domo, (abl., i. e. ejice domo); f. ogſ. Liv. 10, 14; - oftere m. in c. acc.; ſield. m. in c. abl., el. c. abl. (efter d. udfaldne in), el. c. dat., el. absol.; - ∾ se in Messapios, Caes. B. G. 6, 5; ∾ se in classem, Dolab. ap. Cic. Fam. 9, 9; men ∾ aliquem in insulam, (forviſe derhen), Tac. Ann 2, 85; carceri abditus, Vell. 2, 91; — B) bortfierner for at ſkiule; ∾ se in silvas proximas, Caes. B. G. 1, 12; (ſ. ogſ. ovenf.); cf. Virg. Aen. 11, 810; - men „overf.": ∾ se in litteras, Cic. Fam. 7, 33, ogſ. litteris (abl.), id. Arch. 6; - men Liv. 2, 45, „overf." o. absol.: abdenda cupiditas etc.; — II) „beſ.": ſkiuler, giemmer, forvarer; ∾ se inter praetenta foribus vela, Suet. Claud. 10; men absol., Cic. Off. 1, 45: eas (partes) contexit atque abdidit (natura); - ligel. in partic.: abdito intra vestem ferro, Liv. 2, 12; men Lucr. 4, 420: sub terras abdita corpora; men abditi per tentoria milites, Tac.; - endel. „poet.": lateri (f. in latere) abdidit ensem, Virg. Aen. 2, 553, (ſkiulte det deri, ſtak det ind deri); cf. Ovid. Met. 4, 719; men ibd. 10, 715: totosque sub inguine dentes Abdidit; — III) partic. abdĭtus, 3, ogſ. ſom adj.: forborgen, hemmelig; vis abdita quaedam, Lucr.; res penitus abditae, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 19, o. ibd. 2, 20; - ſild. compar. o. superl., Augustin.; — 2) neutr. abditum, i, ſom subst.; in abdito, i Skiul, hemmeligen, Plin. 8, 5; men „poet." in pl. c. gen.: abdita terrai (f. terrae), Lucr. 6, 810; ligel. Hor. A. P. 49: abdita rerum, (f. res abditas).

Abdŏlōnȳmus, (Abdal.), i, m., (cui, nihil habenti, nihil defuit), blev af Al. d. St. indſat til Konge i Sidon; vid. Curt. 4, 1, o. Justin. 2, 10. — abdōmen, ĭnis, n., [rimel. f. inus. adipomen, af adeps]; I) „egenl.": Iſter, (navnl. Fedtdelene omkring Navlen), ſaavel hos Menneſker, vid. Cels 4, 1, ſom hos Dyrene, Plaut., Plin.; ogſ. hos Fiſkene: Bugen, id.; — II) „overf."; 1) Slugenhed, Fraaſeri; ille gurges atque helluo, natus abdomini suo, non laudi atque gloriae, Cic. Pis. 17; — 2) Kiønsdelene; moecho hoc abdomen adimere etc., (castrere), Plaut. Mil. gl. act. 5, v. 5.

ab.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører bort, fører med mig; et filiam abduxit suam (mater, sc. domum, har taget hende hiem), Ter. Hec. 5, 1, 22; ∾ aliquem convivam, el. ad coenam, id.; men „poet.", Ovid. Trist. 4, 19, 119: tu nos abducis ab Istro, (i. e. ab exsilio in patriam); — B) „beſ.": fører el. bringer bort el. bort derfra; ∾ collegam per vim a foro, Liv. 2, 56, homines de foro, id., aliquem ex acie, Cic., extra convivium, Senec.; - men Virg. Aen. 10, 79: gremiis abducere pactas, (hvor gremiis rimel. er abl. efter d. udfaldne ab, men kunde ogſ. være dat.); - ogſ. ligeſom abigo, bortdriver, armenta, Plin.; cf. Cic. Quint. 27; - men „poet.": ∾ capita ab ictu, Virg. Aen. 5, 428; ligel. absol.: abduxit somnos imago, (fordrev Søvnen), Ovid. Fast. 5, 477; — b) ofte ogſ.: fører el. bringer derhen, aliquem in lautomias, Cic. Verr. 5, 50, in servitutem, Caes.; ∾ exercitum Romam, Liv.; men Virg. Aen. 3, 601: quascumque abducite terras, („poet." f. in qu. terras); — c) ogſ. om Ting; ∾ clavem, (tage Nøglen af Døren), Plaut. Cas. 5, 2, 9; ∾ aquam, (bortlede), Dig.; men ∾ potionem, (tage ind), Scrib.; — II) „fig."; A) „alm.": ∾ divinationem a conjecturis, (afſondre derfra), Cic. Div. 2, 5; men id. N. D. 2, 17: ∾ aciem mentis a consuetudine oculorum, (overføre derfra); men abduci a studiis negotiis, (derved at afdrages derfra), id. Fam. 4, 4; cf. Ter. Hec. prol. 2; men ∾ se ab omni cura rei publicae, Cic. Q. Fr. 3, 5; cf. id. d. Or. 2, 72; — B) „beſ."; a) ∾ aliquem ad nequitiam, (forlede el. forføre dertil), Ter. Ad. 3, 3, 4; — b) nedrager, nedværdiger; ne ars tanta a religionis auctoritate abduceretur ad mercedem atque quaestum, Cic. Div. 1, 21; — not.: abduce f. adduc, Plaut., Ter.; - abduxti f. abduxisti, Plaut. — abductus, 3, partic. af abduco.

Abella, (Avella), ae, f., By i Campanien, Justin., malifera, (af dens mange Nødder), Virg.; — df. Abellānus, (Avellanus, o. Abellinus), 3, nux, Plin. 15, 24; — men subst. Abellani, orum, m., Indbyggerne af Abella, Justin. 20, 1.

ăb.ĕo, ĭvi el. ĭi, ĭtum, ire, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": at gaae bort el. derfra; m. ab, el. ex, el. de, ogſ. c. abl. (efter d. udf. praepos), ogſ. m. adv., ogſ. absol.; - ogſ. at gaae el. drage derhen; m. ad, el. m. in (c. acc.), oſv.; - cur tu abis ab illa? Ter.; ofte ogſ. hos Komikerne: abin' (f. abisne) a me el. ab oculis el. e conspectu meo? Plaut.; ligel. non tu hinc abis? Ter.; men ne abeas longius, id.; ∾ ex oculis, Liv., de loco, Cic.; ∾ domo, urbe, Plaut., sedibus, Tac. Ann. 2, 19; men absol., Cic. Cat. 2 in, o. Ter. Andr. in.; men abi prae, jam ego sequor, Plaut.; - ∾ foras, Ter., domum, id., in angulum aliquo, id.; ∾ sub jugum, Liv.; - ogſ. c. adj. appos., (f. adv.); sublimis abiit, (ſvandt op i Luften), Liv. 1, 16; cf. Virg. Aen. 5, 305; - ogſ. c. inf.; abi quaerere,

ubi etc., Plaut. Cist. 2, 1, 26; ogſ. c. sup.; ∾ deambulatum, Ter., exsulatum, Liv. 2, 15; endel. m. beſt. acc; tu abi tacitus tuam viam, Plaut. Rud. 4, 3, 85; — bb) hertil mærkes endnu; a) imperat. abi, m. Lune: gaa din Vei! abi, ludis me, credo, Plaut. Most. 5, 1, 32; cf. Ter. Ad. 4, 2, 25, o. Hor. Ep. 2, 2, 205; – ogſ. afviſende: abi, nescis inescare homines, Ter. Ad. 2, 2, 12; – ogſ. ſkældende: abi in malam rem, (gaa du til ···)! Plaut. Pers. 2, 4, 17; ſ. ogſ. crux o. cruciatus ss. ll., ogſ. Cic. Phil. 13, 21; — b) pass. impers.; Nempe hinc me abire vis? ··· abibitur, Plaut. Merc. 4, 4, 36; cf. Liv. 24, 19; — B) „beſ.": at gaae bort, at blive borte, at ophøre el. forſvinde; 1) navnl. om Mennesker; a) ∾ e vita, forlade Livet, doe, Cic. Tusc. 1, 30; ligel. ∾ hinc in communem locum, (i. e. ad inferos), Plaut. Cas. prol.; ogſ. absol.: insperato abiit, quem etc., Lucil. ap. Non.; men Cic. Caecin. 8: abiturum eum non esse, (at han ikke vilde komme derfra med Livet); — b) ∾ magistratu, (afgaae derfra), Tac.; ligel. ∾ honore, Suet., flaminio, Liv., tutelā, Dig.; — 2) om Ting o. om Begreber; a) om Tiden: at forløbe el. udløbe; abiit ille annus, Cic. Sest. 33; dum etc., tota abit hora, Hor. Sat. 1, 5, 14; cf. Ter. Ad. 4, 5, 57, oftere; — b) om Tilſtande: at ophøre; E medio abiit, qui fuit in hac re scrupulus, Ter. Phorm. 5, 9, 30; victus abiere feri, (ophørte), Tibull.; pestilentia abiit de loco, (har forladt Stedet), Cic. Fam. 14, 1; men Lucr. 1, 1100: ∾ per inane profundum, (blive borte deri); — II) „fig."; A) „overſ."; 1) „alm.": at gaae bort el. hen deri, at forvandles dertil; ſaal. ofte Ovid. Met., o. ſædv. m. in c. acc.; – in villos abeunt vestes, in crura lacerti, ibd. 1, 236; cf. ibd. 4, 396 o. 657, ogſ. Lucr. 4, 1107; – ogſ. om anden Overgang el. Forandring; stagnum abiit in salem, Plin.; in villam abiit (oppidum, ſank ned dertil), id.; – ogſ. m. ad; ad sanos abeat tutela propinquos, (bør gaae over til dem), Hor. Sat. 2, 3, 218; — 2) „beſ."; a) at medgaae el. forbruges dertil; in quos sumptus abeunt fructus praediorum? Cic. Att. 11, 2; — b) at falde ud el. løbe af ſaa el. ſaa; non posse istaec sic abire, ibd. 14, 1; cf. Ter. Andr. 1, 2, 4; — c) „poet." om en Retning; abeunt in nubila montes, (tabe ſig deri), Sil.; men Virg. Aen. 9, 700: per altum pectus abiit (cornus, i. e. jaculum, trængte derigiennem); — d) i Handelsſproget om en Vare; res abit a me, (bliver ved Auction tilſlaaet en anden); vid. Cic. Verr. 1, 54, o. ibd. 3, 64; – men om Varepriſer: pretium retro abiit, (Priſen er falden), Plin. Ep. 3, 19; — B) „ment."; 1) „beſ.": at gaae bort el. at afgaae derfra, navnl. om den Talende og om Foredraget; non longe abieris, (behøver ikke at lede efter Exempler), Cic. Fam. 7, 19; cf. id. R. Am. 16; ligel. ibd.: quid ad istas ineptias abis, (ſtreier du ud dertil)? men abeo a sensibus, (taler ikke mere om dem), id. Acad. 2, 28; cf. Tac. Ann. 6, 22; men Cic. Verr. 1, 44: ∾ a jure, forlade det Rette; — 2) „alm.": at gaae over dertil, at geraade deri; ∾ in ora hominum, (komme i Folkes Munde), Liv. 2, 36; men ∾ in flammas, Ovid. Met. 1, 495, (blive forliſket); – in proelii concursu abit res ad vires vimque pugnantium, Nep. Thras. 1; in vanum abibunt monentium verba, (blive til intet el. uden Nytte), Senec. Ep. 94; men Ovid. Her. 15, 83: Sive abeunt studia in mores, etc.; — not.: abin', (ſ. abisne), Plaut., Ter., ſ. ovenf.

ăb.ĕquĭto, āvi, 1, v. n., rider bort derfra (o. derhen); ut abequitaverint Syracusas, Liv. 24, 31, (al. adequitaverint), inc. — ăberrātĭo, onis, f., Udſvæven derfra; men alene „fig."; hanc aberrationem a dolore, etc., (denne ligeſom Adſpredelſe derfra), Cic. Att. 12, 38; cf. id. Fam. 15, 18; af — ăb.erro, avi, atum, 1, v. n.; „oprdl.": farer vild, forvilder mig; puer aberravit inter homines a patre, (ſom bort fra ham i Mængden), Plaut. Men. prol. 31; ogſ. qui (taurus) pecore aberrasset, etc., Liv.; men aberrantes ex agmine naves, id.; — II) oftere „fig."; ∾ a praescriptione naturae, Cic. Acad. 2, 46; – ogſ. om Foredraget; ne ··· ab eo, quod etc., longius aberret oratio, id. Caecin. 19; ligel. si aberrare ad alia coeperit oratio, id. Off. 1, 37; men id. Fin. 5, 28: a proposito, inquam, aberramus; men id. Att. 14, 22: vereor, ne nihil conjectura aberrem, (at jeg ikke tager feil deraf); men ∾ ▪ conjectura, id. N. D. 1, 36, o. id. Phil. 12, 9; – ∾ in melius, (om Maleren: at ſmigre el. forſkiønne ſin Original), Plin. Ep. 4, 28; men Ovid. Rem. 662, absol.: ubi etc., admonitu liber aberrat amor; ſ. ogſ. Cic. Att. 12, 39: nihil equidem levor, sed tamen aberro etc., (sc. a dolore); cf. ibd. 45. — abfōre, (i. e. abfuturum esse), o. abfōrem, (i. e. abessem), ſ. und. absum.

ăb.hĭēmat, are, impers.: = hiemat, Plin. 18, 81, inc. — ăb.hinc, adv. temp.; „oprdl.": fra nu af; men ſædv. om d. forbig. Tid: for ſaa længe ſiden; c. acc. el. c. abl. o. num. card.; – quaestor ... fuisti abhinc annos quatuordecim, Cic. Verr. 1, 12; cf. Ter. Hec. 5, 3, 24; men comitiis jam abhinc triginta diebus habitis, Cic. Verr. 2, 52; — II) hertil mærkes endnu; alene for- og efterkl. findes abhinc brugt om d. tilk. Tid; Seque ad ludos jam inde abhinc exerceant, Pacuv. ap. Charis.; cf. Pallad. 4, 13; — not.: Lucr. 3, 968: Aufer abhinc lacrimas, ſynes abhinc at være brugt f. hinc; (cf. Plaut. Pers. 5, 2, 19).

ăb.horreo, ŭi, ēre, v. n. (o. a.); (oprdl.: at ſtritte el. ſtaae ud derfra; vid. horreo s. l.); df. „fig."; I) „alm.": at gyſe tilbage derfra el. derfor, med Rædſel at afſkye; ſieldn. c. acc.: ∾ aliquem el. aliquid; vid. Cic. Cluent. 14, o. Suet. Aug. 83, ogſ. id. Galb. 4, o. id. Vit. 16; – df. ſædv.: at have Afſky derfor el. Ulyſt dertil; ofteſt m. ab, undert. ogſ. c. abl. (ud. ab), ogſ. absol., ſield. c. dat.; – ∾ a caede, Cic. Sest. 63; cf. Ter. Andr. 5, 1, 10; ligel. animo illos abhorruisse semper ab optimo civitatis statu, Cic. Phil. 7, 2; men animum Caesaris a causa non abhorrere, id. Sest. 33; ſ. ogſ. Nep. Milt. 3; men ut ··· alii talibus vitiis abhorreant, Cic. Fat. 4, inc.; — II) „beſ.": at være forſkiellig el. afvigende derfra, ikke at paſſe dertil; vid. Cic. R. Am. 24, o. id. d. Or. 1, 3; ligel. id. d. Rep. 1, 15: neque oratio abhorrens ab persona hominis gravissimi; men spes ab effectu haud abhorrens, (ſom vel turde gaae i Opfyldelſe), Liv. 29, 6; men ∾ a fide, (være utrolig), id.; men Punicum abhorrens os ab Latinorum nominum prolatione etc., id. 22, 13; – orationes quoque ··· abhorrent inter se, id. 38, 56; men tam pacatae profectioni abhorrens mos, (ſom ikke paſſer dertil), id. 2, 14; — b) df. ogſ.: ∾ longe ab ista suspicione, (være aldeles fri derfor), Cic. Coel. 4; men id. d. Or. 2, 20: sin plane abhorrebit, et erit absurdus, (hvis han er aldeles udygtig); — III) partic. abhorrens, tis, ogſ. ſom adj.: upaſſende, ubetimelig; absurdae atque abhorrentes lacrimae, Liv. 30, 44.

abicio, ſ. abjicio, not. — ăbĭegnus, („poet." ogſ. trisyll. ābj.), 3, [abies], af Grantræet, trabes, Cic. Top. 16, sors, (Terning), Plaut., equus, (den trojanſke Heſt), Prop. 3, 1, 25; cf. Virg. Aen. 2, 16; men Induit ābjegnae cornua falsa bovis, Prop. 3, 17, 12, (om Paſiphae).

ăbĭens, euntis, partic. af abeo. — ăbĭes, („poet." ogſ. disyll. abj.), ĕtis, f.; I) „egenl.": Granen el. Grantræet, pinus picea L., alta, Enn. Ann., crispa, (af dets Aarer), id. ap. Cic. Tusc. 3, 19, enodis, (af Stammens Glathed), Ovid., men nigra, af dets tætte og mørke Naale), Virg.; men ∾ secta, (Granbræder el. Granbiælker), id. Aen. 2, 16; — II) „meton.": hvad der er giort af Grantræ; navnl.: A) ſ. navis; Labitur

uncta vadis abies, Virg. Aen. 8, 91; cf. id. Ge. 2, 68: casus abies visura marinos; — B) f. hasta; transverberat ābjete pectus, Virg. Aen. 11, 667; — C) ∾ obsignata, Plaut. Pers. 2, 2, 66, (i. e. tabellae abiegnae perscriptae et obsignatae); cf. Quintil. 8, 6, 20.

ăbĭga, ae, f., [abigo]; et Slags Vært, der fordriver Livsfrugten, Plin. 24, 20, Grækernes χαμαίπιτυς. — *ăbĭgĕātor, oris, m.: = abigeus, Paul. Sent.; o. — ăbĭgĕātus, us, m.: Qvægets Bortdrivelse; bf. Qvægtyveri, Qvægrøveri, Dig.; af — ăbĭgĕus, i, m., [abigo]: som (røverst) bortdriver Qvæget; Qvægtyv, Qvægrøver, ibd.

ăbĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) „egenl."; A) „alm.": driver el. jager bort el. derfra; Abigam ··· illum advenientem ab aedibus, Plaut. Amph. prol. 150; ∾ anseres de frumento, id. Truc. 2, 1, 41; ogs. c. abl., Ovid. Fast. 3, 344; ogs. c. dat., Sil. 8, 124; men absol.: puer, abige muscas, vid. Cic. d. Or. 2, 60; ligel. venti nubes abigunt, Plin.; men abigam hunc rus, Ter. Ad. 3, 3, 47; men greges ovium longe abiguntur ex Apulia in Samnium, Varr.; — b) oftere: ∾ pecus, (voldsomt el. som Tyv el. Røver at bortdrive); vid. Cic. Pis. 34, ogs. Liv. 1, 7; — B) „bes." ogs.: a) ∾ sibi partum medicamentis, Cic. Cluent. 11; ligel. ∾ fetum, Colum., conceptum a se, Suet. Dom. 22; cf. Tac. Ann. 14, 63: abactos partus etc.; — b) ∾ uxorem, (jage bort, skille sig derved el. derfra), Suet. Tib. 7; — II) „fig."; A) „overf."; si neque ··· Durataeque solo nives Mercatorem abigunt? (holde ham borte), Hor. Od. 3, 24, 40; men Virg. Aen. 8, 407: medio jam noctis abactae (i. e. finitae) Curriculo etc.; — B) „ment."; ∾ fastidium, Plin., lassitudinem, Plaut; cf. Hor. Ep. 1, 15, 19; men Plin. Pan. 76: ∾ consularia munera, (i. e abjicere, negligere), inc.; — III) partic. abactus, 3, ogs. som adj.; bf. A) abacti oculi, (dybtliggende), Stat.; — B) abactus venter, (den fordrevne Livsfrugt, d. e. Abort), Paul. Sent.

Abii, orum, m.: skythisk Folk, Curt. 7, 6. — ăbĭtĭo, onis, f., [abeo]: = abitus, Plaut. Rud. 2, 6, 19, o. Ter. Heaut. 1, 2, 16. — ăbīto, ĕre, v. n., [beto]: gaaer bort; ne quo abitat, Plaut. Rud. 3, 4, 72. — ăbĭtus, us, m., [abeo]; I) „egenl.": Bortgaaen, Bortgang, Bortreise; ne post abitum quidem hujus etc., Cic. Verr. 3, 54; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 5, ogs. Lucr. 1, 458; — II) „meton.", (el. som Sted): Udgang, Udvei, (opp. aditus); omnemque abitum custode coronant, Virg. Aen. 9, 380; ogs. in pl., Tac. Ann. 14, 37.

*abjecte, adv.; oprdl.: bortkastet; bf. „fig."; 1) „overf."; quo ··· abjectius nati sunt, (af jo ringere Herkomst de ere), Tac. Or. 8; — 2) „ment."; verbum abjecte positum, (skiødesløst), Gell.; — b) ogs. „ethisk": ne quid abjecte ··· faciamus, (lavt, modløst), Cic. Tusc. 2, 23; cf. id. Phil. 3, 11; o. — abjectĭo, onis, f., Bortkastelse, figurarum, (opp. additio), Quintil. 3, 9, 18; — II) „fig."; debilitatio atque abjectio animi, (Modløshed, Fortvivlelse), Cic. Pis. 36; — [abjicio]. — abjectus, 3, partic. o. adj. af figd.

abjĭcĭo, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) „egenl."; A) „alm.": kaster bort el. fra mig, scutum, Cic. Tusc. 2, 23, arma, id.; men ∾ tragulam intra munitiones castrorum, Caes. B. G. 5, 48; men quod anulum ··· in mari abjecerat, Cic. Fin. 5, 30; (vid. Madv. ibd.); insigne regium, quod ille de suo capite abjecerat, reposuit, id. Sest. 27; men ∾ partum, (udsætte), Dig.; — B) „bes.": a) kaster el. styrter ned derfra el. derned; ∾ tela e vallo, Caes., se e muro in mare, Cic.; men absol.: se abjecit exanimatus, id. Sest. 37; men ∾ belluam, (fælde el. nedlægge), id. Tusc. 2, 9, (e Sophocle); hvf. abjectus, den Faldne, id. Mil. 21; cf. Senec. Benef. 5, 3: luctator ter abjectus etc.; – navnl. ogs. om den Bedende: ∾ se ad pedes alicujus, Cic.; cf. id. Mil. 36; men id. Leg. 1, 9: quum natura ceteras animantes abjecisset ad pastum, etc., (havde givet dem en ludende Stilling); — b) kaster el. slænger derhen, (navnl. m. Bibegr. af Skiødesløshed); statuas aeneas ··· in propatulo domi abjecit, Nep. Hann. 9; cf. Ovid. Her. 7 in.: udis abjectus in herbis (olor); men omni Abjecto instrumento artis, Hor. Sat. 1, 3, 131; — II) „fig."; A) „overf."; quae (psaltria) ··· Aliquo abjicienda est, Ter. Ad. 4, 7, 36; men abjectas aedes etc., (solgte for Spotpris), Plaut. Most. 3, 3 in.; cf. Phaedr. 4, 5, 42; — b) „techn."; ∾ versum, (om en Acteur: at fremsige let og uden Gesticulation, Cic. d. Or. 3, 26; men id. Or. 55: comicorum ··· senarii sic saepe sunt abjecti, ut etc., (skiødesløst digtede); cf. ibd. 59; — B) „ment.": a) lader fare, opgiver, aedificationem, (i. e. consilium aedificandi), Cic. Fam. 13, 1; ∾ curam cogitationemque de re aliqua, ibd. 9, 20; men ∾ vitam, (hengive el. opoffre), id., salutem pro aliquo, id. Planc. 33; ∾ memoriam beneficiorum, id. Phil. 8, 11, vitia, id. Att. 16, 5; men abjectis nugis, (med Tilsidesættelse deraf), Hor. Ep. 2, 2, 141; — b) nedslaaer, afkræfter, nedværdiger, auctoritatem senatus, Cic. Att. 1, 18; men pudor refringit animum et abjicit, (nedslaaer Modet, giør modløs), Quintil.; – navnl. ogs. nedsætter i el. ved Foredraget; extenuare atque abjicere aliquid, Cic. d. Or. 3, 26; cf. id. Or. 36; men ∾ intercessorem, id. Fam. 10, 12; — c) ∾ se, (at nedværdige el. beskæmme sig), Cic. Parad. 1, 3; cf. id. Tusc. 2, 23; — III) partic. abjectus, 3, ofte ogs. som adj.; 1) „ment.": a) ligesom henkastet, d. e. ringe, ubetydelig, lav; nihil abjectum, nihil humile cogitare, Cic. Fin. 5, 20; – ogs. om Taleren; verbis nec inops, nec abjectus, id. Brut. 62; – comp. s. nedens.; superl.: ∾ negotium, Val. Max.; – men abjecto Bruto etc., (da han var bleven ulykkelig), Nep. Att. 8; cf. Cic. Cat. 2, 1; — b) nedslaaen, modløs, fortvivlet; debilitatus atque abjectus, Cic. Cat. 2, 5; abjecta metu filia, ibd. 4, 2; men id. Lael. 16: in quibusdam aut animus abjectior est, aut etc.; — 2) „ethisk": foragtelig, til at foragte; sed eam (manum conjuratorum) esse turpem judico, et infirmam, et abjectam, Cic. Cat. 4, 10; ligel. animus abjectissimus, Quintil.; — not.: ogs. findes den ældre Skrivemaade: ăbici, (f. ābjici), hos Ovid. o. Juven.

ab.jūdĭco, avi, atum, 1, v. a.: fradømmer, frakiender, aliquid ab aliquo, ogs. alicui; Abjudicata a me modo est Palaestra, Plaut. Rud. 5, 1 in.; cf. Cic. Agr. 2, 16; men id. Caecin. 34: ipsum sibi libertatem abjudicasse; — not.: s. ogs. und. 2. abdico.

ab.jŭgo, āre, v. a.; „egenl.": spænder fra Aaget; bf. „overf.": bortfierner, aliquem a stabulis, Pacuv. ap. Non. — ab.jungo, junxi, junctum, 3, v. a.; I) „egenl.": spænder af el. fra Aaget, juvencum, Virg. Ge. 3, 518; — II) „overf.": bortfierner derfra; abjuncto Labieno, Caes. B. G. 7, 56; men se ab hoc (dicendi) genere abjunxit, Cic. Att. 2, 1. — ab.jurgo, avi, atum, 1, v. a.: aftrætter, alicui arma, Hygin. Fab. 107. — ab.jūro, avi, atum, 1, v. a.: afsværger; in jure abjurant pecuniam, Plaut. Rud. prol. 14; cf. Sall. Cat. 25; ligel. qui abjurant, si quid creditum est, Plaut.; men absol., o. m. Lune: mihi autem abjurare certius est, quam dependere, Cic. Att. 1, 8; — b) bf. „poet.": abjuratae rapinae, (i. e. contra jus raptae boves), Virg. Aen. 8, 263; — not.: abjurassit, (f. abjuret), Plaut. Pers. 4, 3, 9.

ab.lacto, avi, atum, 1, v. a.: vænner fra Brystet, Vulg.; ablactatus, 3, Hieron. — ablăquĕātĭo, onis, f.: Jordens Opgravning og Rensning omkring Vintræet, Colum., Plin.; — 2) ogs. „meton.": den omkring Vintræet udgravede Fordybning, Colum. 5, 10; af — ablăquĕo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [laqueus]: afgraver, afgrøfter, vitem radicesque summas,

Colum. 24, 9; humus ablaqueata, Plin. 19, 39; - men ∾ circum oleas, (sc. humum), Cat.

*ablātĭo, onis, f., Borttagelse, Tert.; — ablātīvus, 3, hørende til Borttagelse; men alene „techn.": ablativus, m. o. ud. casus, i Grammatiken; (servit enim ablationi, Diom.); vid. Quintil. 1, 5, 59, o. id. 7, 9, 10, oftere; o. — ablātor, oris, m., i. e. qui aufert; ∾ bonorum, Sedul., Augustin.; — [aufero]. — ablātus, 3, partic. af aufero.

ablēgātĭo, onis, f., Bortsendelse, Bortfjernelse, juventutis ad bellum, Liv. 6, 39; - ogs. ligesom relegatio, Forvisning; ∾ pudenda Agrippinae, Plin. 7, 46; af — ab.lēgo, avi, atum, 1, v. a.: sender bort el. bortfjerner, (navnl. for at blive af med nogen); ∾ aliquem foras, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 55; cf. Ter. Hec. 3, 3, 53; ligel. qui honestos homines ··· ableget, etc., Cic. Verr. 2, 32; men per speciem militarium usuum ··· magna pars ablegati, Liv. 7, 39; - ogs. m. sup.; pueros venatum ablegavit, Liv. 1, 35; - ogs. „alm.": bortfjerner el. bortsender, pecus et homines a pratis, Varr.; men i et Ordspil: haec (legatio) ··· a fratris adventu me ablegat, Cic. Att. 2, 18.

†ab.lĭgūrĭo (-urrio), ivi o. ii, itum, 4, v. a.: ligesom bortslikker; df. tilsætter i Vellevnet og Fraaseri, patria bona, Ter. Eun. 2, 2, 4; men Cic. Cat. 2, 5: fortunas suas abligurierunt, inc.; - ogs. „alm.": at afslikke el. beslikke, Suet. Gramm. 23; df. — ablĭgūrītio (-urritio), onis, f., ødelæggende Fraaseri, Capitolin.; o. — ablĭgūrītor (-urritor), oris, m., en Fraaser, en Vellystling, Ambros. — ab.lŏco, are, 1, v. a.: bortforpagter, bortleier, domum in reliquam partem anni, Suet. Vit. 7.

ab.lūdo, ĕre, v. n.: ikke at passe dertil el. derpaa, (Grækernes ἀπᾴδειν, i. e. dissonare); a te non multum abludit imago, (er dig ikke ulig), Hor. Sat. 2, 3, 320.

ab.lŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; 1) „egentl.": afskyller, aftoer, pedes alicujus, Cic.; cf. Virg. Aen. 2, 628, ogs. Cic. R. Am. 26; - ogs. bortskyller el. bortrenser, pulverem lymphis, Pacuv. ap. Gell. 2, 26; ligel. abluendo cruori balneas petit, Tac. Hist. 3, 32; men om Regnen: ∾ pulvinos, (Haverabatterne), Varr.; — II) „fig.": bortskaffer, bortfjerner; A) „overf." o. „poet."; ∾ sitim, (slukke Tørsten), Lucr. 4, 874; men ibd. 379: ∾ sibi umbras, (om Jorden: at træde frem el. ud af Skyggen, at belyses); — B) „ment." o. „alleg.": ∾ maculam veteris industriae laudabili otio, Plin. Ep. 3, 7; cf. Ovid. Fast. 5, 681; men Cic. Tusc. 4, 28: omnis ejusmodi perturbatio animi placatione abluatur.

*ablūtĭo, onis, f.: Afvasken el. Udvasken, chartae, Plin. 13, 23; men ∾ corporis, (som Religionsskik), Macrob. Sat. 3, 7; (cf. Juvenal. 6, 523); o. — ablūtor, oris, m., som afvasker el. renser, Tert.; — [abluo]. — ablūtus, 3, partic. af abluo. — ablŭvĭum, i, n., [abluo], forældt Ord f. diluvium, Laber. ap. Gell. 16, 7.

ab.mātertĕra, ae, f., i. e. soror abaviae, Dig.; (ogs. matertera maxima, ibd.). — ab.năto, are, v. n.: svømmer bort el. derfra, Stat. — *abnĕgātĭo, onis, f.: Fornegtelse, Arnob.; — abnĕgātīvus, 3: benegtende, negtende, adverbium, Prisc.; o. — abnĕgātor, oris, m.: en Fornegter, Tert.; af — ab.nĕgo, avi, atum, 1, v. a., d. forstærk. nego, (men oftest „poet."): negter el. afslaaer rent ud, alicui aliquid, Virg. Aen. 7, 423; - ligel. „poet." m. Negation: nec comitem abnegat, (sc. se tibi), Hor. Od. 1, 35. 22; - ogs. c. inf., Virg. Ge. 3, 456, o. id. Aen. 2, 637; — b) sild. ogs. i Prosa: ∾ depositum, (fragaae), Plin. Ep. 10, 97. — ab.nĕpos, ōtis, m., i. e. filius pronepotis el. proneptis, Suet. Tib. 3, Dig. — ab.neptis, is, f., i. e., filia pronepotis el. proneptis, Suet. Ner. 35, Dig.

Abnŏba, ae, m., (hod. das Abenauer-Gebirge): d. nordlige Del af Schwarzwald, hvor Donauen har sit Udspring; vid. Plin. 4, 24, o. Tac. Germ. 1. — abnocto, are, v. n., [nox]: at tilbringe Natten udenfor Hjemmet el. Byen, Senec. V. B. 26, o. Gell. 13, 12. — ab.nōdo, (avi), atum, 1, v. a.: borttager Knuder el. Udvæxter, renser derfra; ∾ palmitem, (bortskære), Colum.; pampinus non abnodatus, id. — abnormis, e, [norma]: uden Regel el. System; Rusticus, abnormis sapiens, etc., (en Bondephilosoph), Hor. Sat. 2, 2, 3.

abnŭĕo, ēre, vid. abnuo, not. — ab.nŭmĕro, āre, v. a.: aftæller, tæller til Enden, Nigid. ap. Gell. 15, 3. — abnŭo, nŭi, nūtum, (nŭitum), 3, v. a., [af inus. nuo, hvf. nutus]; oprdl.: gjør en negtende el. afslaaende Bevægelse med Hovedet el. med Haanden; df. negter el. afslaaer med et Vink, (opp. annuo), Nigid. ap. Gell. 10, 4; ligel. manu tamen abnuit, etc., Liv. 36, 34; cf. Plaut. Truc. prol. 6; — df. 1) „alm.": negter el. afslaaer, vægrer mig, vil ikke; c. acc., el. c. inf., ogs. absol., etc.; - ∾ colloquium, Liv. 30, 29; cf. Tac. Ann. 4, 26; quid quisque concedat, quid abnuat, etc., Cic. Fin. 2, 1; nec abnuebant ··· melioribus parere, Liv. 22, 13; men ∾ bellum suscipiendum, Tac. Ann. 2, 78; ligel. m. acc. c. inf., Virg. Aen. 10, 8; men haud abnuit m. ut, Liv. 28, 18; men non abnuere se, quin etc., Tac. Ann. 13, 14; - ogs. m. de; neque illi ··· de ullo negotio abnuere audebat, Sall. Jug. 84; - ogs. absol.: non abnuo, non recuso, etc., Cic. Mil. 36; men undert. er acc. el. inf. at supplere af Sammenhængen; fessos abnuentesque, (sc. pugnam el. pugnare), etc., Liv. 27, 49; — B) „overf." ogs. om Begrebs- og Tingssubjecter; nihil umquam abnuit studio meo voluntas tua, Cic. Fat. 2; sed quod spes abnuit ultro, Tibull. 4, 1, 25; men quando impetus ··· locus abnueret, Tac. Hist. 5, 13; ligel. nisi abnuerit duritia (sc. gemmae, i. e. obstaret), Plin. 37, 54; — II) „bes."; A) forkaster, viser fra mig, misbilliger; qui imperium auspiciumque abnuistis, Liv. 28, 27; ∾ delectum, id. 3, 38; ∾ omen, Virg. Aen. 5, 531; men Colum. 3, 3: ∾ id genus ruris, (forkaste, holde for slet el. ringe); — B) at benegte, crimen, (opp. agnoscere), Tac. Ann. 6, 8; ligel. abnuere, a se commissum esse facinus, Cic. Leg. 1, 14; cf. Liv. 28, 18; - df. pass. impers.: nec abnuitur, ita fuisse, id. 3, 72; — not.: abnŭĕo, Enn.; - abnŭĭturus, Sall. frgm.

abnūtīvus, 3, [abnuo]: = negativus, Dig. — abnūto, are, v. n., intens. af abnuo; quid, te adiri, abnutas? Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 41; men absol.: Quid mi abnutas, (vinker mig, at jeg ikke skal sige det)? Ty. Tibi ego abnuto? Plaut. Capt. 3, 4, 79.

ăbŏlĕfăcĭo, 3, v. a.; = flgd., Tert.; af — 1. ăbŏlĕo, (ēvi, ui), ĭtum, 2, v. a., [af ab o. inus. olo, besl. m. alo, ἄλδω, nærer; pass. voxer]; oprdl.: hemmer el. standser i Væxten; df. sædvl. „overf."; A) „alm.": afskaffer, udsletter, tilintetgiør; abolere nefandi Cuncta viri monumenta jubet, etc., Virg. Aen. 4, 497; ∾ magistratum alicui, (fratage), Liv. 3, 38; ∾ certamina, (giøre Ende derpaa), Tac.; - deum aedes vetustate abolitae, id. Ann. 2, 48; — B) „bes.": udsletter, bringer i Forglemmelse; hoc nostris aboleri dedecus armis, Virg. Aen. 11, 789; ∾ nomina reorum, (udslette), Suet. Aug. 32, religionem Druidarum, id.; cf. Liv. 25, 1, o. Tac. Hist. 1, 84; men ∾ vires, ibd. 4, 39, (i. e. adimere); men Plin. 7, praef.: quam ocissime aboleri, (i. e. exstingui el. mori); - abolita accusatio, Plin. Ep.; abolita atque abrogata retinere, Quintil. 1, 6, 20. — 2. ăb.ŏlĕo, ēre, v. a., [af ab o. olere, ὄζειν, d. e. at lugte]: befrier el. renser fra ond Lugt; nec viscera quisquam ··· undis abolere potest, Virg. Ge. 3, 559.

ăbŏlesco, ēvi, 3, v. n., inch. af 1. aboleo; oprdl. om Væxterne: at aftage el. svækkes el. visne; nec siccitatibus abolescit vinea (el. vitis), Colum. 3, 2; -

df. sædv. „overf.": at udslettes, at ophøre, at tabe sig; cujus rei memoria aboleverat, Liv. 9, 36; cf. id. 1, 23; men „poet.": nec tanti abolescet gratia facti, Virg. Aen. 7, 232.

*ăbŏlĭtio, onis, f.; I) „alm.": Afskaffelse el. Ophævelse, navnl. af et Paalæg, Tac. Ann. 13, 51, af en Lov, Suet. Aug. 31; — II) „bes." ogs.; A) abolitio, m. o. ud. gen.: accusationis: Ophævelse af en Anklage, Dig.; — B) Ophævelse el. Forglemmelse el. Tilgivelse af det Foregaaende, d. e. Amnesti; abolitionem facti decernere, Suet. Tib. 4; sub pacto abolitionis, Quintil. 9, 2, 97; o. — ăbŏlĭtor, oris, m., som udsletter, som bringer i Forglemmelse; ∾ omnium somnus, Auson.; — [1. aboleo].

ăbolla, ae, f., [f.inus. ambolla, af ἀμβολή f. ἀναβολή, i. e. amictus]: vid Kappe uden Ærmer, navnl. Soldaterkappe, (opp. toga), Varr. ap. Non.; men abolla purpurea, (som Fyrstedragt), Suet. Calig. 35; – ogs. bares abolla, (ligesom pallium), af visse Philosopher, Martial. 4, 53; cf. Juven. 3, 115.

*ăbōmĭnābĭlis, e, afskyelig, Quintil. Decl., Hieron.; o. — ăbōmĭnāmentum, i, n., Afskyelighed; df. „meton.": et Afgudsbillede, Tert.; — [abominor]. — ăbōmĭno, are, v. a., forkl. Biform af flgd.; mulctam abomina, Plaut. Trin. 3, 2, 82; – partic. pass. abominatus, 3, f. und. flgd.

ăb.ōmĭnor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": afvender el. søger at afvende et ondt Varsel, navnl. ved visse Udraab; vid. Liv. 30, 25, ogs. id. 6, 18, ogs. Suet. Claud. extr.; men ogs. ved en Handling el. Cæremoni; vid. Plin. 28, 5: incendia abominamur, aquis sub mensas profusis; – ogs. hører hertil Udtrykket: quod abominor, (hvilket Gud forbyde)! vid. Ovid. Met. 9, 676, o. id. Pont. 3, 1, 104; — II) „overf." o. „alm.": afskyer, mentionem tam foedi facinoris, Liv. 4, 40; cf. id. 30, 30: quod nos abominaremur, vos optaretis; — III) partic. ăbōmĭnatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; abominati sunt semimares, jussique in mare deportari, Liv. 31, 12; cf. Hor. Epod. 16, 8. — ăb.ōmĭnōsus, 3, ligesom ominosus, ildevarslende, Solin.

Abŏrĭgĭnes, um, m.: Romernes ældste Stamfædre i Latium; vid. Liv. 1, 2, o. Sall. Cat. 6; – men Plin. 4, 36, ere aborigines som appell.: Urindvaanere; – f. ogs. Aur. Vict. d. Or. G. R. 4, o. Fest. p. 16.

ăb.ŏrĭor, ortus sum, 4, v. dep. n.; I) „egenl." om Himmellegemerne: at gaae ned el. under, (opp. exoriri el. oriri); infimus aër ··· ubi omnia oriuntur et aboriuntur, Varr.; — II) „poet. overf." om Stemmen: at forstumme, odl.; infringi linguam, vocemque aboriri, Lucr. 3, 156; — not.: Plin. 8, 77, f. und. 2. abortio. — ăb.ŏriscor, sci, v. dep. n.: = frgd.; aborisci quaeque creata, (gaae under, gaae tilgrunde), Lucr. 5, 732.

*1. ăbortio, onis, f.: utidig el. for tidlig Fødsel, navnl. ifølge Fosterets Fordrivelse; – ut abortioni operam daret (mater), Plaut. Truc. 1, 2, 98; ligel. Cic. Cluent. 12: merces abortionis etc.; — 2. ăbortĭo, ivi, 4, v. n.: at komme ned for Tiden, at abortere, navnl. ifølge Fosterets Fordrivelse; facilitas abortiendi, Plin. 8, 77; (hvor dog Hard. læser: aboriendi m. f. Bem.); o. — ăbortium, i, n.: = 1. abortio, Hieron.; — [aborior].

ăbortivus, 3, [1. abortio]: hørende til utidig Fødsel el. til Abort; — df. „bes.": 1) som er født før Tiden, Sisyphus, Hor. Sat. 1, 3, 46; — 2) som bevirker for tidlig Fødsel el. en Abort, malvae, Plin. 20, 84; ligel. abortivum est, (det bevirker Abort), c. inf., id. 7, 5; — II) df. neutr. abortivum som subst.: A) ligesom abortus, Abort; vid. Juvenal. 2, 32; – ogs. om Sæden, Plin. 18, 46: quum granum inane in spica evanescit quodam abortivo; — B) abortivum, (sc. medicamentum, Middel til Fosterets Fordrivelse), Juvenal. 6, 367; — not.: ∾ ovum, (fordærvet), Martial. 6, 93. — aborto, are, v. n., for= o. efterkl. Biform af aborior, at føde før Tiden, at abortere, Varr., Firm.

ăbortum, i, n., Biform af flgd., Dig.; f. ogs. Fest. p. 25. — ăbortus, us, m., [aborior]; oprdl. ligesom occasus: en Stiernes Nedgang, Manil. 1, 140; — II) oftere; A) „egenl.": for tidlig Nedkomst, Abort, Ter. Hec. 3, 3, 38; men Tertullae (uxoris Cassii) nollem abortum, etc., Cic. Att. 14, 20; df. ogs. abortum facere, Plin. Ep. 8, 10: at abortere; men Plin. 21, 28: at foraarsage Abort; f. ogs. nedenf.; — B) „fig."; a) „overf.": arborum abortus, (pl., ligesom Misfostere af Træer), Plin. 12, 6; — b) „alleg.": Stoicos abortus facere, (at de frembringe Misfostere), id. praef. extr. — abpatruus, i, m., i. e. patruus abavi, (ogs. patruus maximus), Dig.

ab.rādo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": skraber el. kradser deraf, arida et vetera in vite dolabrā, Colum.; ∾ barbam, Plin.; men supercilia illa penitus abrasa, Cic. R. Com. 7; cf. Hor. Ep. 1, 7, 50: abrasum quemdam etc., (al. adrasum); men ∾ festucas rastello, (ophakke), Varr., radices, Plin.; – men fauces abrasae, Lucan. 6, 115, (som ere saarede af haarde Spiser); — II) „overf.": ∾ aliquid ab aliquo, Cic. Caecin. 7, (knibe el. snyde nogen derfor); cf. Plin. Pan. 37: destringi aliquid et abradi bonis; f. ogs. Ter. Phorm. 2, 2, 19, (hvor unde f. a quibus). — abrasus, 3, partic. af frgd.

abrĭpĭo, ĭpŭi, eptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl.": bortriver, bortrøver, fører el. slæber voldsomt afsted el. bort derfra el. derhen; m. ex el. ab el. de, ogs. c. abl., ogs. absol., etc.; ogs. m. in el. ad; – puellam ex Attica hinc abreptam, (bortført el. røvet herfra), Ter. Eun. 1, 2, 30; cf. Cic. Verr. 4, 48; men ibd. 10: ∾ aliquem de convivio in vincula; ligel. virginem a complexu patris abreptam, Liv. 3, 57; men Suet. Aug. 17: juvenem D. Julii simulacro abreptum etc.; men Nep. Milt. 4, absol.: omnes ejus gentis cives abreptos, etc.; cf. Cic. Verr. 4, 50; – ∾ aliquem ad quaestionem, id., in cruciatum, Ter.; men Plaut. Mil. gl. 2, 2, 21: Ita abripuit repente sese subito, (løb sin Vei); – ogs. om Ting: at bortrøve, at bortføre som Rov, Nep. Dat. 4; cf. Ter. Phorm. 1, 1, 11; men ∾ vina de mensa, Stat.; abrepta signa etc., Tac. Hist. 3, 22; — II) „overf." o. „alleg."; tempestate abreptus est unus (sc. a te), Cic. Lig. 12; saal. ogs. „ment.": (filium) etiamsi natura a parentis similitudine abriperet, etc., Cic. Verr. 5, 12; – „alleg." ogs. om Udsvævelse i Foredraget, Cic. d. Or. 3, 36: quum etc., repente te quasi quidam aestus ingenii tui procul ab terra abripuit, etc.; men abreptus ··· amore, (henreven deraf), Sil. 5, 229.

abrŏdĭaetus, i, m., ἁβροδίαιτος: (som fører en prægtig og blød Levemaade), Epithet til Maleren Parrhasius), Plin. 35, 36. — ab.rōdo, si, sum, 3, v. a.: at afgnave el. afslide, vincula, (om Hunden), Varr.; unguem Abrodens, Pers. 5, 162; – ogs. „overf.": abroso ··· margine (calicis, med afslidt el. bortslidt Rand), Plin. 7, 7.

abrŏgātĭo, onis, f.: retlig Afskaffelse el. Ophævelse, legis, Cic. Att. 3, 23; af — ab.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) oftest i Rets= og Forretningssproget; A) ∾ legem, (rogando legem tollere, Fronto), med Folkets Samtykke at ophæve el. afskaffe en bestaaende Lov; – huic legi nec obrogari fas est, neque derogari ex hac aliquid licet, neque tota abrogari potest, Cic. d. Rep. 3, 22; cf. ibd. 2, 37: quae (lex) postea plebiscito abrogata est; f. ogs. id. Att. 3, 23; men Liv. 22, 30: plebiscitum ··· antiquo abrogoque, (stemmer for denne Folkebeslutnings Ophævelse); — B) ∾ alicui magistratum, Cic., imperium, id., Liv., (igiennem en Folkebeslutning at afsætte derfra); men Cic. Q. Fr. 2, 3:

de abrogando Lentuli imperio legem promulgare; — C) ogs. „alm.": at afskaffe el. ophæve; ∾ legem moresque Lycurgi, Liv.; — II) „fig."; Nemo nocens sibi ipse poenas abrogat, (frikiender sig for Straf), Senec. Herc. Oet.; ∾ fidem oratori, (unddrage ham Tilhørernes Tillid), Auct. ad Her. 1, 10; ∾ fidem jurisjurandi, (ophæve Troen paa Edens Hellighed), Cic. R. Com. 15. — abrōsus, 3, partic. af abrodo.

abrotanum, i, vid. abrotonum, not. — abrŏtŏnites, ae, m., (ἀβροτονίτης, sc. οἶνος), vinum, (som er tilsat med Abrod), Colum.; af — 1. abrŏtŏnum (-on), i, n., o. abrŏtŏnus, i, f., ἀβρότονον, abrotonum artemisia L., germ. Stabwurz, dan. Abrod, etslags stærklugtende Kryderplante, Plin. 21, 34 o. 92; men Abrotonique graves, (af dens stærke Lugt), Lucr. 4, 124; - bruges ogs. som Lægemiddel; vid. Hor. Ep. 2, 1, 114, bes. ogs. Plin. 21, 92; — not.: skrives ogs. abrotanum, Lucan. 9, 121. — 2. Abrotonum, i, n., By i Afrika, imellem Syrterne, Plin. 5, 4.

ab.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bryder el. brækker deraf, afriver el. løsriver, ramos manibus, (med Hænderne), Ovid. Met. 2, 359; men ibd. 4, 494: duos mediis abrumpit crinibus angues, (i. e. a crinibus); cf. Liv. 40, 2; ligel. abrumpentium vincula jumentorum (fuga), id. 6, 6; cf. Tac. Ann. 1, 66: abruptis vinculis etc.; men abruptus hamus, (afreven), Suet.; men „poet." o. „alleg.", Hor. Od. 4, 7, 27: Lethaea ··· abrumpere ··· Vincula Pirithoo, (dat., afrive ham Dødens Baand, udfrie ham deraf); men Cic. Phil. 14, 12: ∾ se latrocinio (abl.) alicujus, (løsrive sig derfra); — B) „bes.": river voldsomt derfra el. fra hinanden, splitter el. sprænger; ∾ Asiam Europae, (dat. f. ab Europa, om Vandet, Plin. 5, 32; abrumpuntur ordines (exercitus, giennembrydes), Tac. Hist. 3, 25; men id. Ann. 15, 63, (oftere): ∾ venas crurum et poplitum, (ligesom abscindere, overskære); men „poet.": ingeminant abruptis nubibus ignes, (fra de splittede Skyer), Virg. Aen. 3, 199; cf. Ovid. Fast. 2, 495; men Virg. Aen. 12, 451: abrupto sidere nimbus etc., (naar Stiernen pludseligen svinder for Øiet); — II) „fig."; A) „overf.": pludseligen el. voldsomt at afbryde noget el. giøre Ende derpaa; ∾ vitam, Virg., fata, Senec. Herc. Oet., (at ombringe sig selv); cf. Lucan. 6, 610: ∾ medios annos; men Tac. Ann. 16, 28: ∾ vitam a civitate, (pludseligen at trække sig tilbage fra Samfundet); cf. Liv. 3, 19; - men ∾ sermonem, vid. Virg. Aen. 4, 388; — B) „ment.": ∾ patientiam, Tac. Ann. 12, 50, dissimulationem, ibd. 11, 26, (pludseligen at lade fare el. ophøre dermed); ligel. voluptatibus abruptis, id. Hist. 4, 64; — b) ligel. „ethisk": ∾ fas, Virg. Aen. 3, 55, (giøre Brud derpaa, krænke); ligel. ∾ fidem, Tac. Hist. 4, 60; — III) partic. abruptus, 3, ogs. som adj.; A) „alm." el. om et Sted: afbrudt, steil, utilgængelig, locus, Liv. 21, 36; insulas saxis abruptis infestas etc., Tac. Ann. 2, 23; - comp.: nihil abruptius etc., vid. Plin. 11, 51; superl.: ∾ ripae, Plin. Ep. 9, 39; — 2) df. neutr. abruptum, abrupta, som subst.: Afgrund; sorbet in abruptum, (i Dybet, i Afgrunden), Virg. Aen. 3, 422; men positis per abrupta castris, (paa steile Klipper), Flor. 2, 12; — B) „fig."; a) om Foredraget: afbrudt, usammenhængende; Sallustiana brevitas et abruptum sermonis genus, Qvintil. 4, 2, 45: ligel. absol.: fortia et abrupta, id. 10, 2, 19, (det Stærke og Diærve); — b) „ethisk": voldsom, ubøielig, trodsig, contumelia, Tac. Ann. 4, 20; - ogs. absol.: per abrupta, (ved Trodsighed), id. Agric. 42; men id. Hist. 1, 48: in abruptum tractus, (i Afgrunden, i Fordærvelse).

abrupte, adv. af abruptus: afbrudt, afrevet; df. „fig."; 1) om Foredraget: ∾ cadere in narrationem, (uden Indledning el. Overgang), Quintil.; ligel. ∾ incipere, id. 3, 8, 6; — 2) „ethisk": ∾ agere, Justin. 2, 15, (i. e. temere, ubesindigen, overilet); — not.: comp. abruptius, Amm. — abruptio, onis, f., [abrumpo], Løsrivelse, corrigiae, (naar Skoremmen gaaer istykker), Cic. Div. 2, 40; — II) „overf.": abruptio, (sc. matrimonii), Skilsmisse, Cic. Att. 11, 3. — abruptus, 3, partic. o. adj. af abrumpo.

abs, praepos., s. under ab, „bes." ogs. Cic. Or. 47. — abscēdens, tis, partic. og adj. af flgd. — abs.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl.": gaaer bort, bortfierner mig; m. ab el. ex, el. c. abl., el. m. adv., el. absol., etc.; - abscede hinc, Plaut., meo e conspectu, id.; numquam senator a curia abscessit, aut populus e foro, Liv. 27, 50; men ∾ triclinio, Suet. Claud. 33; men ∾ Spartā, (afmarschere derfra), Nep. Iph. 2; ligel. i Krigssproget: ∾ manibus aequis, (abl. modi: med lige Fordel), Tac. Ann. 1, 63; men pass. impers.: nec ante abscessum est, quam etc., Liv. 29, 2; cf. id. 27, 4; - ogs. at drage derhen, Rhodum, Tac.; men Plaut. Rud. prol.: navis in altum abscessit; saal. ogs. om Ting: quantum mare abscedebat, Liv. 27, 47; ligel. om Himmellegemerne: ∾ longius a sole, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer: a) at komme derfra, at redde sig ud deraf; saal. Ter. Heaut. 2, 4, 5, „alleg.": si licet me latere tecto (med dækket Flanke) abscedere; — b) „poet." ogs. c. dat.; Dianam Abscessisse mihi, (at hun har forladt mig), Ovid. Met. 5,375; — 2) „technisk"; a) i Bygningskunsten: at træde tilbage; latera abscedentia, Vitruv. 1, 2; ogs. absol.: alia abscedentia, alia prominentia, id. 7, praef.; — b) om en Stierne: at gaae ned, Plin. 2, 102; — c) hos Lægerne: sub lingua ··· aliquid abscedit, (der danner sig en Abces el. Byld el. Congestion), Cels. 7, 12; ogs. absol.: omnia abscedentia, etc., id. 5, 18; — B) „ment."; 1) om Personer: ∾ ab incepto, (afstaae el. aflade derfra), Liv. 26, 7; men ∾ civilibus muneribus, (trække sig tilbage derfra), id. 9, 3; — 2) om Begreber, Stemninger, odl.; cito ab eo haec ira abscedet, (vil snart forlade ham), Ter. Hec. 5, 2, 15; men Plaut. Epid. 2, 2, 100: Haec te abscedet suspicio, (hvor te er abl. efter d. udfaldne ab); — not. a: abscessem, (f. abscessissem), Sil.; — not. b: partic. abscedens, tis, ogs. som adj., s. ovenf.

*abscessio, onis, f., Bortgang; df. Adskillelse, Affondring; quum etc., tum accessio fieret, tum abscessio, Cic. Univ. 12; o. — abscessus, us, m., Bortgang, Bortfiernelse; longinquo solis abscessu etc., Cic. N. D. 1, 10; ogs. Afreise fra et Sted, Tac. Ann. 4, 57; men ibd. 6, 38: continuo abscessu, (ved hans uafbrudte Fraværelse); men abscessu Rutulum (f. Rutulorum, da de forlode Kampen), Virg. Aen. 10, 445; — 2) „overf." hos Lægerne: Abces, Byld, Congestion, Cels. 5, 18; — [abscedo].

abscīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [abs, caedo]; I) „egenl.": afskærer, bortskærer, (ligesom praecido; derim. abscindo, scĭdi, scissum, etc., ligesom avello, afrykker, afriver); - ∾ caput a cervicibus, Cic. Phil. 11, 2; ogs. c. abl.: abscidit jugulo ··· humerum, Ovid. Met. 12, 362; men ∾ membra, vid. Lucr. 3, 642 flgd.; hvor ogs.: quod decidit abscīsum; - abscisa dextra, Suet., lingua, id.; funes abscisi, Caes. B. G. 3, 14; — II) „fig.": afskærer, betager; spe undique abscisa, Liv. 21, 30; ligel. abscisis omnibus praesidiis, Tac.; — III) partic. abscīsus, 3, ogs. som adject., om et Sted: ligesom afhugget, d. e. steil el. lodret, odl.; saxum undique abscisum, Liv. 32. 4; men id. 25, 36, absol.: nihil arduum, nihil abscisum.

ab.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": afriver, løsriver; m. ab el. de, ogs. c. abl., „poet." ogs. c. dat., ogs. absol., etc., (s. ogs. abscido ab in.);

– ∾ tunicam a pectore alicujus, Cic. Verr. 5, 1, plantas ··· de corpore matrum, Virg. Ge. 2, 23; ∾ humeris (abl.) ··· vestem, id. Aen. 5, 685; ∾ linguam alicui, Plaut. Amph. 2, 1, 7; caput abscissum, Hor. Sat. 2, 3, 303; men Virg. Aen. 4, 590: Flaventes ··· abscissa comas (acc. graec., med afrevet Haar); — B) „bes." ogs.: a) ∾ venas, Tac. Ann. 16, 11, oftere: voldsomt at aabne dem, (neml. for at omkomme ved Forblødning); — b) voldsomt at rive el. affondre derfra el. fra hinanden; Hesperium Siculo latus abscidit (pontus), Virg. Aen. 3, 417; men Hor. Od. 1, 3, 21: Nequicquam deus abscidit ··· terras etc.; — II) „fig.": frariver el. betager aldeles: ∾ sibi respectum omnium rerum, praeterquam victoriae, Liv. 9, 23; nec, nisi abscissa omni spe, etc., id. 35, 45; men Hor. Epod. 16, 35: reditus abscindere dulces; — III) partic. abscissus, 3, ogs. som adj.: ligesom afreven; bs. „fig.": uden alt Hensyn, d. e. haard, stræng, genus castigationis, Val. Max.; – comp.: ∾ justitia, id.

abscise, adv. af abscisus, ligesom afskaaren; bs. „overs.": kraftløs, uden Eftertryk, (opp. valenter), Val. Max. 3, 7, 6. — abscissio, onis, f., [abscindo], Løsrivelse; bs. „overs.": 1) Afbrydelse, vocis, Scrib.; — 2) som rhetorisk Figur, ligesom praecisio o. aposiopesis: Talens Afbrydelse; vid. Auct. ad Her. 4, 54. — abscissus, 3, partic. o. adj. af abscindo. — abscisus, 3, partic. o. adj. af abscido.

*abscondĭte, adv., ligesom bortgjemt; bs. „fig.": dunkelt, uforstaaeligen, Cic. Inv. 2, 23; men id. Fin. 3, 1: ∾ disserere, (dybsindigen); o. — abscondĭtor, oris, m., som bortgjemmer el. skjuler noget, Firmic.; af — abs.condo, condĭdi o. condi, condĭtum, (consum), 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bortgjemmer, skjuler med Omhu; gladii ··· absconditi, Cic. Phil. 2, 42; ∾ in terram, (nedlægge el. plante deri), Colum.; — B) bs. „bes." o. „poet.": a) gjør usynlig, bringer ud af Syne; abscondit in aëre telum, Sil.; ∾ ensem in vulnere, Senec. Thyest.; – bs. pass. abscondi, om Himmellegemerne: at gaae ned el. under, Virg. Ge. 1, 221; — b) ∾ locum, (tabe et Sted af Syne, neml. ved at fjerne sig derfra); Phaeacum abscondimus arces, Virg. Aen. 3, 291; – bs. „alleg.", Senec. Ep. 70: primum pueritiam abscondimus; — II) „fig.": fordølger, holder hemmelig; quo studiosius absconditur etc., Cic. R. Am. 41; bs. absconditae insidiae, id. Cat. 3, 1; men absconditum jus pontificum, (dunkel, ubekjendt), Ps.Cic. p. Dom. 54; — not.: partic. absconsus, 3, Fulgent., Firmic. — absconse, adv., hemmeligen, Hygin., Firmic.; af — absconsus, 3, s. under abscondo, not.

†absens, tis, partic. af absum; bs. — absentĭa, ae, f., Fraværelse; confer absentiam tuam cum mea, Cic. Pis. 16; cf. Suet. Caes. 23; — absentīvus, 3, som udebliver længe, Petron. Sat. 33; o. — absento, avi, 1, (v. a. o. n.); I) som act.: bortfjerner, Claudian., inc.; — II) som neutr.: bliver borte, udebliver; absentans Ulixes, Sidon.

absidatus, 3, [absis], hvælvet, porticus, P. Vict. — absilio, (ii o. ui), 4, v. n., (o. a), [salio], at springe derfra, med et Spring at bortfjerne sig; ∾ procul, Lucr. 6, 1216; – ogs. c. acc.; nidosque tepentes Absiliunt aves, Stat. — absĭmĭlis, e, ulig, alicui (rei el. personae), o. sædv. m. Negation; non absimilis facie (af Ansigt) Tiberio principi fuit, Suet. Oth. 1; rostrum haud absimile suillo, Plin.

absinthiatus, 3, [absinthium], tilsat med Malurt, poculum, (med Malurtvin), Senec. Suas.; – ogs. absol.: absinthiatum, (sc. vinum), Malurtvin el. Bittervin, Pallad., Lamprid. — absinthites, ae, m., ἀψινθίτης, (sc. οἶνος), vinum, Malurtvin el. Bittervin, Colum., Plin. — absinthĭum, i, n., ἀψίνθιον, Malurt; vid. Plin. 27, 28; ogs. in pl.: ∾ tristia, Ovid. Pont. 3, 8, 15; – ogs. som Lægemiddel; vid. Plin. l. c.; cf. Lucr. 1, 935: pueris absinthia tetra medentes Quum dare coguntur, etc.; – men Quintil. 3, 1, 5, „alleg.": ne parum hic liber mellis, et absinthii multum, habere videatur. — absinthius, i, m., forkl. Biform af frgd., Non. ex Varr.

absis, (apsis), ĭdis, (acc. ogs. absida), f., ἀψίς; oprdl.: Sammenføining; bs. Forbindelse til el. i en Hvælving el. Bue, odl.; bs. I) „alm.": Bue, Hvælving; cubiculum in absida curvatum, (bueformet), Plin. 2, 17; — II) „bes."; A) hvælvet Chor el. Capel i en Kirke, Paul. Nol., (som ogs. har Formen absida, ae, etc.); — B) i Astronomien: den Bue, som en Stjerne beskriver ved sin Bevægelse; vid. Plin. 2, 15, flgd.; — C) sild. ogs.: Fad el. Skaal med bueformet Fordybning, Dig.

ab.sisto, stiti, 3, v. n.; I) „alm.": gaaer bort, bortfjerner mig; absol., el. m. ab, el. c. abl.; – quae me hic reliquit atque abstitit, (blev borte), Plaut. Truc. 2, 6, 32; ligel. Tac. Ann. 2, 31: miles abstitit, (trak sig tilbage); men ab signis ··· non absistere, (ikke bortfjerne sig derfra), Caes. B. G. 5, 17; men „poet.": ab ore scintillae absistunt, (det gnistrer af hans Aasyn), Virg. Aen. 12, 101; men ibd. 6, 259: totoque absistite luco; cf. ibd. 7, 610; — II) „bes." m. gerund. abl., el. m. inf., el. m. subst., (hvor dette kan ombyttes m. Verbum), heder absistere, (ligesom desistere): at afstaae el. aflade derfra, at ophøre dermed; – ∾ sequendo, Liv. 29, 33; cf. id. 9, 34; men ne ingratis quidem benefacere absistam, id. 36, 35; cf. Virg. Aen. 8, 403; men ∾ obsidione, Liv., bello, Hor.; – ligel. in pass. impers.: si non absisteretur bello, Liv. 21, 6; – ogs. absol.: accusator abstitit, Tac. Ann. 2, 34. — ab.sĭtus, 3, procul, som ligger el. er langt borte, Paul. Nol.

ab.sŏcer, ĕri, m., i. e. pater avi uxoris vel mariti, Capitolin. Gord. 2. — ab.sŏlesco, lŭi, 3, v. n. inch., [soleo]; at blive usædvanlig, at komme af Brug, Tert.

absŏlūte, adv. af absolutus; I) „egenl.": uden al Forbindelse med et andet; bs. A) i Retssproget: ubetinget, bestemt; non posse absolute responderi, Dig.; cf. Cic. Top. 8: ∾ subjungere, (i. e. finite); — B) om Udtrykket: ∾ dicere, (med Korthed), Auson., Amm.; — II) „fig."; A) „overs.": fuldkomment, fuldendt; perfecte et absolute pares (mundi), Cic. Acad. 2, 17; ∾ doctus, (opp. mediocriter), Suet. Gramm. 4; – comp.: ∾ liquere, Macrob.; superl.: ∾ uti his partibus, Auct. ad Her. 2, 19; — B) „ment.": vivere feliciter, absolute, etc., Cic. Fin. 3, 7; cf. id. Tusc. 5, 18.

*absŏlūtĭo, ōnis, f.; oprdl.: Udløsning, Løsladelse, a nexu, Dig.; bs. sædv. „fig."; A) „overs." o. „techn."; 1) i Retssproget: Frikjendelse, Frifindelse, virginum, Cic. Cat. 3, 4; men id. Fam. 3, 11: ∾ majestatis, (i. e. de majestate); ogs. absol.: absolutio, (sc. rei) etc., id. Cluent. 27; ogs. in plur.: reis absolutiones venditare, Suet. Vesp. 16; — 2) „rhet.": Fuldstændighed; vid. Cic. Inv. 1, 22; — B) „ment.": Fuldendelse; Fuldendthed; virtus, quae rationis absolutio definitur, etc., Cic. Fin. 5, 14; cf. id. d. Orat. 1, 28; o. — absŏlūtōrius, 3, 1) „bes.": hørende til den retlige Frikjendelse; ∾ tabella, (opp. damnatoria), Suet. Aug. 33; — 2) „alm.": hørende til Befrielse; bs. subst. neutr.: absolutorium, (sc. remedium), Befrielsesmiddel, ejus mali, Plin. 28, 17; — [absolvo]. — absŏlūtus, 3, partic. o. adj. af flgd.

ab.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a., 1) „oprdl.": løser derfra, udløser, affondrer; bs. A) „egenl."; 1) m. Personsobject: udløser, udfrier; navnl. ogs. løslader, lader gaae, affærdiger, aliquem, Plaut.; cf. Ter. Ad.

2, 4, 13: ut hunc absolvam, (kan affærdige ham); ligel. se absolvere ab aliquo, Cic.; f. nedenf.; — 2) m. Tingsobject: løser el. løsgiør derfra el. fra hinanden; ~ valvas stabuli, (aabne dem), Appul.; absolutus segmenti modo (lapis specularis), Plin.; cf. id. 11, 65; — B) „fig."; 1) „alm.": befrier el. udfrier derfra; ~ se judicio ab aliquo, Cic. R. Com. 12; ligel. caede hostis (ved at nedlægge en Fiende) absolvere se, (sc. ab ignominia), Tac. Germ. 31; men id. Ann. 4, 23: is annus populum Rom. longo bello absolvit; – ogs. c. gen. (efter d. udfaldne nomine); ~ aliquem timoris, Senec., tutelae, Dig.; — 2) „bef." i Retssproget: frikiender el. frifinder, erklærer for uskyldig el. ustraffelig; absol., el. c. abl., el. c. gen. (efter d. udfaldne crimine el. nomine), el. m. de; – bis Catilina absolutus, Cic. Pis. 39; ~ aliquem suspicione regni, Liv. 2, 8; ligel. ~ aliquem injuriarum, Auct. ad Her. 2, 13, improbitatis, Cic. Verr. 1, 29; men ~ aliquem capitis (sc. poenā: fritage for Livsstraf), Nep. Milt. 7; men Cic. Q. Fr. 2, 16: absolutus de praevaricatione a tribunis, etc.; – id. Verr. 2, 8, tilføies ogs. dat. resp.; hic (Dionem) Veneri absolvit, (f. a Venere), sibi condemnavit; – endel. staaer Tac. Hist. 2, 60: acc. criminis, (f. acc. pers. c. abl. el. gen.); Vitellius de perfidia (eorum) credidit, fidem absolvit; — II) navnl. i Kunstsproget: fuldender, bringer til Ende, giøre færdig; (mere om den ydre Fuldendelse, hvorim. perficere, mere om den indre); df. A) „egenl.", el. m. Tingsobjecter; qui eam partem Veneris ··· absolveret, (som fuldendte den Del af dette Maleri), vid. Cic. Off. 3, 2; ~ pensum, Varr.; – Oftest in partic. pass.; absolutum offendi in aedibus tuis tectum, Cic. Q. Fr. 3, 1; cf. Suet. Caes. 46: absoluta villa; – men „poet.", Lucan. 7, 870: quid totum absolvitis orbem, (hvi ødelægge el. fordærve I den aldeles)? cf. Martial. 1, 83; — B) „fig."; 1) „bef." om Aandsværker, om Foredraget, odl.; ~ instituta, (opp. contexere interrupta), Cic. Leg. 1, 3; ~ dialogos, id. Att. 13, 19; cfr. ibd. 12, 25; – navnl. ogs. om den historiske Fremstilling; cetera quam paucissimis absolvam, Sall. Jug. 17; ligel. m. de, (f. acc.); de Catilinae conjuratione ··· paucis absolvam, id. Catil. 4; — 2) „alm."; ~ beneficium, (fuldende en Velgierning, giøre den fuldstændig), Liv. 2, 2; ligel. ~ promissum, (opfylde), Varr.; men Cic. Fin. 4, 13: quid est, quod a natura absolvi et perfici debeat? cf. id. N. D. 2, 36; — III) partic. absŏlūtus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": fuldendt el. fuldkommen i sit Slags; ~ philosophi, Cic. Div. 2, 72; ~ similitudo, Plin.; men Plin. Ep. 9, 38: legi enim librum omnibus numeris (i. e. partibus) absolutum etc.; – comp.: quo sit absolutius os, et expressior sermo, Quintil. 1, 1, 37; – superl.: ~ opus, (om et Maleri), Plin. 35, 36; — B) „techn."; 1) i Philosophien: fuldendt, fuldkommen; nec appellatur vita beata, nisi confecta atque absoluta, Cic. Fin. 2, 27; officium perfectum atque absolutum, id. Off. 3, 3; — 2) „rhet.": fuldstændig, ubetinget; esse quasdam cum adjunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas, Cic. Inv. 2, 57; ligel. ~ quaestio, ibd. 1, 11, causa, id. Part. or. 26; — b) ligel. i Retssproget: ~ donatio, (ubetinget), Dig.; — 3) i Grammatiken: nomen absolutum, Prisc., der forstaaes uden Tilsætning, (deus, ratio); verbum abs., (der staaer uden Casus), id.; men verb. abs., (opp. inchoativum), Diom.; – adjectivum absolutum, Quintil. 9, 3, 19, (i. e. in positivo gradu).

absŏne, adv.; I) „egenl.": ildelydende, uharmonisk, pronunciare versus, Appul.; — II) „fig.": upassende, urimelig, fingere, Gell. 15, 25; af — absŏnus, 3, [sono]; I) „egenl.": ildelydende, skurrende, uharmonisk, vox, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 25: sunt quidam ··· ita voce absoni, ut etc.; — II) „fig.": som ikke passer dertil, som ikke stemmer overens dermed; sædv. m. Negation o. flgd. ab, el. c. dat., ogs. absol.; – nec absoni a voce motus, Liv. 7, 2; quorum nihil absonum fidei divinae originis etc., id. 1, 15; cf. Hor. A. P. 112; – illa est urbanitas, in qua nihil absonum, etc., Quintil. 6, 3, 107; – sield. om Ting; ~ tecta, Lucr. 4, 220, (forkert el. planløs Bygning).

ab.sorbeo, bŭi, (psi), ptum, 2, v. a.; I) „egenl.": opsluger, sluger i mig, placentas, Hor., inc.; s. und. obsorbeo; – ligel. uddrikker, drikker helt; ~ liquefactum (unionem, om Cleopatra), Plin. 9, 51; — B) „bef."; lens ··· aquam aorbet, (trækker i sig under Kogningen), id. 22, 70; men ~ tot res, tam cito, (om Oceanet), vid. Cic. Phil. 2, 27; — II) „fig.": at henrive el. bortrive; df. Cic. Brut. 81, „alleg.": hunc absorbuit aestus ··· gloriae, (bortrev ham fra Banen); cf. id. Leg. 2, 4; men id. Sest. 6: quia ··· quodam modo absorbet orationem meam (tribunatus ejus, optager mit Foredrag); df. — absorptĭo, onis, f., rosaria, Suet. Ner. 27, (etslags med Roser tillavet Vin el. Drik; al. absortio, m. s. Bem.); inc. — abspello, absporto, etc., s. und. aspello, etc.

abs.que, praepos. c. abl.; I) forkl. hos Komikerne: uden; men omtr. alene i flgd. hypothetiske Forbindelser; nam absque te esset, hodie numquam viverem, Plaut. Men. 5, 7, 33, (f. nisi tu fuisses); ligel. Ter. Phorm. 1, 4, 11: absque eo esset, (f. nisi is fuisset); ligel. id. Hec. 4, 2, 25: absque una hac foret, (f. nisi haec una fuisset); men Cic. Att. 1, 19: absque argumento etc., inc.; vid. Orell. ibd.; — II) først hos Quintil. o efterkl. heder absque c. abl.: a) udenfor, uden; an impetu raptus sit, et absque sententia, (i e. praeter sententiam), Quintil. 7, 2, 44; ligel. Gell. 2, 2: absque praejudicio; — b) foruden, undtagen; eundem versum esse absque paucis syllabis, Gell. 13, 18; — not.: absque s. et abs, Macrob. Sat. 3, 9.

abstantĭa, ae, f.; [absto]; Afstand, Bortfiernelse, Vitruv. 9, 1. — abstemius, 3, [abs, inus. temum, i. e. $\mu\acute{\epsilon}\vartheta\upsilon$, sædv. temetum]; I) „egenl.": som afholder sig fra Vin, som ikke drikker Vin; abstemias mulieres esse, etc., Varr. ap. Non.; cf. Ovid. Met. 15, 323; – ogs. tilføies gen. vini, Plin. 22, 54; — b) ~ prandium, (uden Vin), Gell. 13, 30; — II) „overf.": som afholder sig derfra, afholden, maadeholden, sædv. c. gen.; in medio positorum abstemius, Hor. Ep. 1, 12, 7; — b) sild., ligesom jejunus, fastende, Auson. — abstentus, 3, partic. af abstineo.

abs.tergĕo, tersi, tersum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": aftørrer, afvisker, labellum, Plaut.; absterge sudorem tibi, id.; men qui abstergerem vulnera, (f. quo, sc. peniculo), Ter. Eun. 4, 7, 9; cruore absterso, Liv.; fuligine abstersa, Cic.; — B) „bef." i Krigssproget: ~ remos, Curt. 9, 9, (f. d. sædv. detergere remos, s. und. detergeo); — II) „fig.": ligesom aftørrer, d. e. borttager, navnl. en Sorg el. Lidelse; consolabor te, et omnem abstergebo dolorem, Cic. Q. Fr. 2, 9; cf. id. d. Sen. 1; ligel. ~ metum, id., fastidium, Plin.; — not.: Formen abstergo, ĕre, beroer alene paa urigtige Læsemaader.

abs.terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": afskrækker derfra, holder borte el. jager bort ved Skræk; absol., el. m. ab el. de, el. c. abl.; – quo Chremetem absterreant, Ter. Andr. 3, 1, 75; cf. Tac. Ann. 13, 44; men neminem a congressu meo ··· janitor meus absterruit, Cic. Planc. 27; ~ homines a pecuniis capiendis, id. Verr. 2, 58; men ~ anseres de frumento, Plaut., lenonem aedibus, Titinn. ap. Non., aliquem bello, Tac. Ann. 12, 45; df. Hor. Sat. 1, 4, 129: Sic teneros animos aliena opprobria saepe Absterrent vitiis; — II) „poet.": holder borte, bortfierner; vid. Lucr. 4, 1057: pabula amoris Absterrere sibi (decet). — abstersus, 3, partic. af abstergeo.

abstĭnax, ācis, adj.; [abstineo]; ligesom abstinens,

afholden, Petron. — abstĭnens, tis, partic. o. adj. af abstineo; vf. — abstĭnenter, adv.: afholdent, uegennyttigen; in causa populari ··· populariter abstinenterque versatus, Cic. Sest. 6; – comp., Augustin.

abstĭnentĭa, ae, f., [abstineo], oprdl.: at holde sig borte derfra; vf. sædv. „fig."; 1) „overf.": at afholde sig derfra; navnl. Afholdenhed i Mad og Drikke, ogs. i andre Nydelser el. Tilbøieligheder; ∾ vini, Plin., temeti, Quintil.; oftest absol.; febrem quiete et abstinentia mitigavit, ved ikke at spise, ved Faste, id. 2, 17, 9; – vf. ogs. ligesom inedia, Hunger el. at hungre; hvs. Tac. Ann. 4, 35: abstinentiā vitam finivit, (hungrede sig ihiel); – ∾ veneris, Quintil., conviciorum, Senec. Contr. 2, 9; — 2) „ment." o. „ethisk": at afholde sig fra andres Eiendom; (cf. abstinere ab alieno, und. flgd.); vf. Uegennyttighed, Redelighed; (derim. continentia mere: den subjective Beherskelse af Lidenskaberne); – nulla re facilius ··· quam abstinentia et continentia etc., Cic. Off. 2, 22; pro abstinentia ··· avaritia, vid. Sall. Cat. 3; cf. Nep. Ep. 4, ogs. id. Ar. 3; — b) vf. ogs. undert.: Charakterens Renhed og Retskaffenhed; summam praestare abstinentiam, (om den retskafne Lærer), Quintil. 2, 2 in.; ogs. kunde hidføres Nep. Ar. 1; cf. Sall. Cat. 57, (om Cato): cum innocente abstinentiā certabat.

abstĭnĕo, tinŭi, tentum, 2, v. a. o. n.; [teneo]; I) act.; A) m. Tings- og Begrebsobjecter; 1) „alm.": holder borte, afholder derfra; m. ab, el. c. abl., ogs. absol.; – ∾ ignem ab aede, Liv. 7, 27, injuriam a sociis, id. 42, 26; cf. id. 22, 33; ∾ ab alienis mentes, oculos, manus, Cic. d. Or. 1, 43; men id. Tusc. 4, 37: vix a se manus abstinuit; men Tibull. 1, 3, 4, (til Døden): Abstineas avidas ··· manus! – ∾ vim finibus populorum, Liv. 8, 19; cf. id. 1, 1 in., ogs. Hor. Sat. 2, 3, 202; — 2) „bes.": holder borte, bortfjerner, tæmmer, tvinger; sædv. absol.; – gemitus (pl.), screatus, tussis (f. tusses), risus abstine, Ter. Heaut. 2, 3, 132; ligel. si se imber abstineat, Pallad.; men ego ··· in parsimonia atque in duritia ··· adolescentiam meam abstinui, Cat. ap. Fest.; — B) m. Personsobjecter: afholder derfra; ligel. m. ab, oftere c. abl., ogs. absol.; 1) „alm.": ∾ milites a praeda, Liv. 4, 59; men id. 8, 24: Romano bello fortuna eum abstinuit; men i Retssproget: ∾ pupillum, (sc. ab hereditate, holde el. hindre derfra), Dig.; — 2) „bes." ogs.: ∾ se ostreis et muraenis, (at afholde sig derfra, intet at nyde deraf), Cic. Fam. 6, 56; men ut se maledictis non abstineat, Brut. ap. Cic. ad Brut. 1, 17; – komisk er Martial. 9, 86: Non se, convivas abstinet ille suos; men ∾ se virgine, Ter. Hec. 1, 2, 61; – ligel. m. ab; ∾ se ab vitiis, Cic. Verr. 3, 2; cf. id. Acad. 2, 17; (men langt oftere er dette se udfaldet; s. nedens.); — bb) hertil mærkes endnu: a) partic. pass. abstentus, 3, som holdes derfra, pupillus, (som hindres fra at tiltræde en Arv), Dig.; men ∾ egestiones, (Forstoppelse), Coel. Aur.; — b) partic. pass. abstinendus, 3, m. o. uden cibo, (som skal holdes fra Næring el. Spise); vid. Colum. 6, 7, o. Senec. Ep. 75; — c) pass. impers.; ut ab inermi abstineatur, Liv. 5, 21; ligel. ut sacro auro abstineretur, ibd. 50; — II) neutr.: abstinere, (sc. se), holde sig borte el. derfra, sædv. at afholde sig derfra; A) c. abl., sjeld. m. ab el. absol.; – fabā Pythagorei abstinent, Cic. Div. 2, 58; cf. Hor. A. P. 414; men ∾ publico, (ikke vise sig offenligen), Tac. Ann. 3, 3, Suet.; cf. Ovid. Met. 10, 523; ∾ proelio, Caes., pugna, Liv.; men ∾ manibus, (ikke bruge Vold), Tac. Hist. 2, 44; ∾ sermone Graeco, Suet. Tib. 71; ∾ injuria, Cic. Off. 3, 17, senatorio ambitu, Tac. Ann. 4, 2; ∾ auribus principis, (skaane dem), ibd. 13, 14; – ∾ ab aliquo, (lade i Fred), Cic. Or. 40; – Non tamen abstinuit, nec etc., (holdt sig ikke tilbage, taug ikke), Virg. Aen. 2, 534; men abstinere, (sc. cibo, om den Syge), Cels.; — B) f. abl. findes ogs.: a) infin.; dum mihi abstineant invidere, Plaut.; cf. Suet. Tib. 23; — b) ne, el. quin, el. quominus; abstinebant, ne ··· offerent etc., Liv. 3, 11; aegre abstinent, quin castra oppugnent, id 2, 45; cf. Suet. Gramm. 3; — c) genit., (i Analogi af Grækernes ἀπέχεσθαί τινος); Abstineto irarum calidaeque rixae, Hor. Od. 3, 7, 69; — III) partic. abstĭnens, tis, ogs. som adject.: (som afholder sig fra det Utilladelige; vf. sædv.): afholden; absol., ogs. c. gen., sjld. ogs. c. abl.; abstinentem esse, continere cupiditates suas, etc., Cic. Q. Fr. 1, 1, 11; cf. id. Off. 1, 40: non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere; – animus abstinens ··· pecuniae, Hor. Od. 4, 9, 38; (men ibd. 3, 7, 18, abstinens, absol.: kydsk); – compar., Auson.; superl.: abstinentissimus alieni, Plin. Ep. 6, 8, rebus venereis, Colum. 12, 4.

ab.sto, are, v. n.; alene Hor. A. P. 362: si longius abstes, (naar du staaer længere borte).

abstractĭo, onis, f., [abstraho], voldsom Bortførelse, conjugis, Dict. Cret. — abstractus, 3, partic. af flgd. — abs.traho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": drager el. trækker el. sleber voldsomt afsted el. derfra el. derhen; Psaltriam mecum hinc abstraham, Ter. Ad. 5, 3, 57; men id. Andr. 1, 5, 8: ut me a Glycerio miserum abstrahat; cf. Liv. 3, 44: cunctantem (eam) vi abstracturum (se); men „alleg.": quum abstraheretur e sinu gremioque patriae, (da han blev forvist), Cic. Coel. 24; cf. id. Font. 17; – ∾ liberos in servitutem, Caes.; men komisk: Abstraxitque hominem in maxumam malam crucem, Plaut. Men. prol. 62; men „alleg." om Begeistringens Strøm: ∾ in altum a conspectu fere omnium, Cic. d. Or. 3, 36; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": a rebus gerendis senectus abstrahit, Cic. d. Sen. 6; cf. id. d. Or. 1, 18, o. id. Arch. 6; men Abstrahit invitum (me) patrii sermonis egestas etc., Lucr. 3, 261; men Tac. Ann. 4, 13: paternis adversis ··· abstractus, (som derved styrtes i Undergang); — 2) „bes.": at afdrage el. overføre derfra, milites a Lepido, Cic. Fam. 11, 18; men ∾ Germanicum suetis legionibus, (f. ab su. leg., fra Commandoen over dem), Tac. Ann. 2, 4; — B) „ment."; 1) „alm.": at afdrage (navnl. Sindet el. Forestillingen) derfra; ∾ se a sollicitudine, Cic. Dejot. 14; men id. d. Rep. 6, 26: si (animus) jam tum, quum etc., quam maxime se a corpore abstrahet; men id. Tusc. 4, 17: animus abstractus ab integra certaque ratione, (som har bortfjernet el. forvildet sig derfra); – ogs. at overføre el. henrive dertil; ∾ aliquem ad bellicas laudes, Cic. Brut. 68; — 2) „bes.": at forføre; tametsi etc., tamen magnitudine pecuniae a bono honestoque in pravum abstractus est, Sall. Jug. 29; — not.: abstraxe, (f. abstraxisse), Lucr.

abs.trūdo, si, sum, 3, v. a.; oprdl.: støder af Veien; vf. I) „egenl.": bortgjemmer, skjuler el. forvarer med Omhu; m. in c. acc. el. abl., el. c. abl., ogs. absol., osv.; – aurum ubi abstrudet senex, Plaut.; quum mane me in silvam abstrusi, Cic. Att. 12, 15; komisk er: ∾ colaphos in cerebro alicujus, Plaut.; men Tac. Ann. 4, 69: turpi latebra ··· sese abstrudunt; — II) „fig."; natura veritatem in profundo abstrusit, Cic. Acad. 2, 10; ∾ tristitiam, (holde sin Kummer skjult), Tac. Ann. 3, 6; abstruso metu, ibd. 15, 5; — III) partic. abstrusus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": skjult, forborgen, hemmelig, insidiae, Cic. Agr. 2, 18, dolor, Ps. Cic. p. Dom. 10; — b) vf. subst. neutr. abstrusum, i; esse in abstruso, (være skjult el. forborgen), Plaut. Poen. 1, 2, 129; — B) „ment."; a) dunkel, vanskelig; disputatio paullo abstrusior, Cic. Acad. 2, 10; — b) homo abstrusus, (indesluttet i sig selv, uigjennemtrængelig), Tac. Ann. 1, 24.

ab.strŭo, ĕre, v. a., bortgjemmer, Tert. — *abs-

trūse, adv., forborgent, hemmeligen; comp.: ∾ amandare se, Amm.; o. — abstrūsio, onis, f., Bortgiemmen, Bortskaffelse, seminis, Arnob.; — [abstrudo]. — abstrūsus, 3, partic. o. adj. af abstrudo. — abstūlo, ĕre, v. a., forældt. praes. til perf. abstuli, (s. und. aufero), ligesom aufero: tager bort el. af Veien; aulas abstulas, Plaut. frgm. ap. Diom., inc.

absuētūdo, inis, f., [suesco], ligesom desuetudo: Afvœnnelse, Appul. — ab.sum, absŭi (o. afŭi), abesse, v. n., I) „egenl."; A) „alm.": er borte derfra, er fraværende; 1) uden nærmere Betegnelse af Afstanden; dels absol.; domini ubi absunt, Ter. Eun. 3, 5, 53; – oftere m. ab el. ex, el. c. abl.; – num ab domo absum? Plaut.; cf. Cic. Fam. 2, 1; ligel. numquam ex urbe absuit, id. Planc. 27; men et domo absum et foro, (holder mig derfra), id. Fam. 5, 6; – ogs. m. Bibegr. af en Reise; praeterquam in oppida propinqua, numquam absuit, Suet. Tib. 58; – te praesente, absente, Ter. Eun. 5, 9, 29; – hertil mærkes endnu den saakaldte syllepsis numeri: absente nobis, (s. absente me, el. absentibus nobis), ibd. 4, 3, 75; ligel. praesente nobis, s. und. praesens; men absentes, praesentes, Plaut. Cas. prol.: (Levende og Døde); — 2) m. Betegnelse af Afstanden (i Rummet el. i Tiden), enten ved et bestemt Tal, el. ved adverb.; – ut ab urbe abesset millia passuum ducenta, Cic. Sest. 12; cf. Liv. 29, 30 in.; men Cic. Att. 5, 16 o. 17: abesse bidui (sc. iter); ogs. abesse biduum, s. nedens.; – menses tres abest, Ter. Heaut. 1, 1, 66; – longe absum; sero audio, Cic. Fam. 2, 7; ligel. abes longe gentium, id. Att. 6, 3; haud permultum aberit a me infortunium, Ter.; paullumque quum ejus villa abessemus, Cic. Acad. 1, 1; men „poet.": nec longis inter se passibus absunt, Virg. Aen. 11, 907; – prope, propius, proxime abesse, (om en kort Afstand el. ringe Bortfiernelse); nunc nobis prope abest exitium, Plaut.; quoniam abes propius, (er Stedet nærmere), Cic. Att. 1, 1; loca, quae a Brundisio propius absunt, quam tu, biduum, ibd. 8, 14; — B) „bes." heder ogs. i det romerske Forretningssprog: absens, dels den, som fraværende udnævnes til et Statsembede; deligere iterum consul absens, Cic. de Rep. 6, 11; cf. Suet. Caes. 28; dels den fra Retten Udeblivende; de absente secundum praesentem judicare, Cic. Verr. 2, 17; cf. Suet. Claud. 15; – men Cic. Sest. 34: qui nulla lege abessem, (med Hensyn paa det Lovløse i hans Fordrivelse); — II) „fig." heder abesse i de samme Forbindelser: A) „alm.": at være fiernt el. langt derfra, at være forskiellig derfra; exsistat aliquid, quod absit longissime a vero, Cic. Acad. 2, 11; istae κολακεῖαι (i. e. adulationes) non longe absunt a scelere, id. Att. 13, 30; — bb) ds. ogs. efter Sammenhængens Medfør: a) at være bedre el. fortrinligere; nulla re magis absumus a natura ferarum, etc., Cic. Off. 1, 16; longissime Plancius a te aberat, id. Planc. 7, (han havde langt flere Stemmer, end du); — b) omvendt: at være ringere; multum ab iis aberat Fusius, (var en langt ringere Taler), Cic. Brut. 62; cf. Hor. A. P. 370; — c) ikke at høre derhen, ikke at passe dertil; quae absunt a forensi consuetudine, Cic. d. Or. 2, 37; cf. Nep. Ep. 1; ligel. Caes. ap. Cic. Att. 9, p. 16: nihil a me abesse longius crudelitate, (at intet ligner mig mindre); — B) „bes."; 1) om Personer: at være langt derfra; ds. a) at være fri derfor, (navnl. for et Bryderi, for en Dadel, odl.); a multis et magnis molestiis abes, Cic. Planc 25; abesse a culpa, id. R. Am. 20; – „poet." ogs. c. dat.; Abfuimus solito, dum scribimus ista, dolori, Ovid. Pont. 4, 10, 69; — b) at være ligesom bortvendt derfra el. utilbøielig dertil; a consilio fugiendi absum, (tænker ikke paa Flugt), Cic. Att. 7, 24; ligel. abesse a cupiditate pecuniae, Nep. Att. 12; men absuisse ab istis studiis, (ikke at have lagt sig derefter), Cic. Planc. 15; cf. Sall. Cat. 6; — c) abesse alicui el. ab aliquo, (ikke at forsvare nogen, at unddrage sig nogens Forsvar); me, qui Autronio absuerim, Sullam defendere, Cic. Sull. 5; ligel. id. Planc. 5: quo plus intererat, eo plus aberas a me, (des mere forlod du mig); men id. Acad. 2, 11: etiam absentibus nobis, (ogsaa uden mit Forsvar); — 2) om Begreber: at være borte, at mangle, (altf. f. deesse); quaeris id, quod habes; quod abest, non quaeris, Ter. Heaut. 5, 4, 16; unum a praetura tua abest, Plaut. Epid 1, 1, 25; – saal. ofte c. dat.; quid huic abesse poterit de maximarum rerum scientia? Cic. d. Or. 1, 11; historia abest litteris nostris, (mangler, er ikke bearbeidet i vor Litteratur), id. Leg. 2, 5; navnl. ogs. „poet."; vid. Hor. Od. 1, 9, 17, o. ibd. 3, 24, 64; ligel. abest custodia regi, Ovid. Met. 14, 371; men Caes. B. G. 1, 36, med Lune: longe his fraternum nomen afuturum, (det vilde kun lidet nytte dem); — bb) hertil mærkes endnu: a) haud multum abest, el. paullum abest. m. flgd. quin, (s. ut non); – haud multum absuit, quin interficeretur, Liv. 44, 42; ligel. nihil abest, quin sim miserrimus, Cic. Att. 11, 15; ligel. quid abest, quin pereamus, (hvad mangler deri)? Liv. 5, 4; men uden frgd. Negation (el. Spørgsmaal) følger ut; nae ille longe aberit, ut credat etc., Cic. Acad. 2, 36; — b) tantum abest, ut ···, ut etc., det er saa langt fra at ···, at osv.; – ego vero istos ··· tantum abest ut ornem, ut effici non possit, quin etc., Cic. Phil. 11, 14; cf. id. N. D. 2, 63, o. id. Tusc. 1, 31; – id. Orat. 29, tiltræder endnu et tredie ut, men som alene hænger af d. frgd. Sætning); – til d. andet ut kan ogsaa føies quoque, vid. Suet. Tib. 50, ogs. contra, vid. Liv. 6, 31; — c) absit, (det være borte, odl.)! forbindes m. nomin., Quintil. 6, 3, 28: longeque absit propositum illud, etc.; sild. ogs. absol.: tu jugum feres? procul absit! Stat; men absit, ut etc., Appul.; — III) partic. absens, tis, ogs. som adj., s. ovens. Plaut. Cas. prol.; ogs. om Steder og om Ting: som er fiern el. langt borte; absentem ··· urbem Tollis ad astra, Hor. Sat. 2, 7, 28; cf. id. Ep. 1, 11, 21; men versus absentes, (som man har glemt), Gell. 20, 10; – superl. absentissimus, Augustin.

absūmēdo, ĭnis, f., ligesom consumptio, Tæren el. Fortæren, Forbrug; men alene Plaut. Capt. 4, 3 in.: quanta summis absumedo? (altsaa m. Henspillen paa sumen); af — ab.sūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; oprdl.: borttager deraf indtil Enden, tager helt bort; ds. I) „egenl."; A) „alm.": forbruger el. fortærer, forøder el. tilsætter; Nulla est mihi (res); nam, quam habui, absumpsi, Plaut. Curc. 5, 1 in.; men pytissando ··· quid vini absumpsit, (har hun fortæret)? Ter. Heaut. 3, 1, 48; cf. Hor. Od. 2, 14, 25; men absumptis frugum alimentis, (da de vare fortærede), Liv. 23, 30; men Suet. Aug. 98: ∾ pecuniam in emptionem mercium, (sætte Penge deri); — B) „bes." ogs.; 1) ødelægger, fordærver; saal. om Ild og Sværd, om Hunger, om Gift, odl.; – plures fames, quam ferrum, absumpsit, Liv. 22, 39; incendium multas domos absumpsit, Plin. Ep. 10, 42; cf. Liv. 30, 7; men id. 28, 30: nisi mors opportuna ··· eum absumpsisset; ligel. veneno el. venenis absumpti, id.; men „poet.": me primam absumite ferro, Virg. Aen. 9, 494; – ds. pass.: ungula absumitur, (afslides), Ovid. Met. 1, 742; bis anno absumi umbras, (at Skyggen aftager), Plin. 2, 75; — 2) tilendebringer; absumpta ablaqueatione, (i. e. confecta), Colum. 5, 10; — II) „fig."; A) „bes.": ∾ tempus dicendo, (at tilbringe Tiden dermed, at tale længe), Cic. Quint. 10; cf. Liv. 38, 26; ogs. ∾ partem aetatis re aliqua, Quintil.; men Plin. Ep. 1, 9: quot dies quam frigidis rebus absumpsi? men Ovid. Trist. 4, 10, 114: sic tamen absumo decipioque diem, (forslaaer Dagen, faaer Ende derpaa); — B) „alm.":

fortærer, hentærer; quum ille et cura et sumptu absumitur, Ter. Phorm. 2, 2, 26; men ∾ vires mora, (om Lidenskaben: at aftage el. svækkes derved), Ovid. Met. 3, 693; - bs. oftere hos Plaut.: absumptus sum, jeg er ulykkelig, det er ude med mig, odl.; bs. — absumptĭo, onis, f., Fortæring, Forbrug; quae in absumptione sunt (res), Dig. — absumptus, 3, partic. af absumo.

*absurde, adv.; oprdl.: ildelydende, skurrende, canere, Cic. Tusc. 2, 4; - bs. „fig.": urimeligen, forkert, facere, Plaut., respondere, Cic. Att. 5, 1; - compar.: ∾ constituere, Dig.; superl.: ∾ dicere, Augustin.; o. — absurdĭtas, atis, f.; oprdl.: Mislyd, Disharmoni; - bs. sild. o. „fig.": Urimelighed, Daarlighed, Claud. Mam.; — [af flgd.].

ab.surdus, 3; I) „egenl.": ildelydende, skurrende, uharmonisk; ∾ vox et absona, Cic. d. Or. 3, 11; cf. id. Div. 1, 9, e vet. poët.: absurdoque sono etc., (om Frøernes Kvækken); — II) „fig."; A) „alm." el. om Begreber: urimelig, forkert, uforstandig; ∾ ratio atque inepta, Ter. Ad. 3, 3, 22; cf ibd. 5, 8, 21; men ∾ res est, c. inf., Cic. Balb. 16 cf. id. Sull. 20: jam vero illud ··· quam absurdum; men Sall. Cat. 3: bene dicere, haud absurdum, (ikke at ringeagte, neml. per litoten, f. meget anseeligt el. berømmeligt); cf. ibd. 25; - ogs. c. dat; aetati utriusque non absurdum etc., Tac. Ann. 12, 9; cf Cic. R. Com. 7; ogs. m. ab, Tac. Hist. 4, 48; - compar.: multo absurdiora ea, quae etc., Cic. N. D. 1, 16; superl.: ∾ mandata, id. Att. 7, 13; — B) „bes." el. om Personer: uskikket, udygtig, ubegavet; s. und. abhorreo: Cic. d. Or. 2, 20; cf. Tac. Hist. 3, 62: neque absurdus ingenio, etc.

Absyrtis, ĭdis, f., Ø i det adriatiske Hav, Mel. 2, 7; Plin. 3, 30, har derfor pl. Absyrtides, um, (altså en Øgruppe el. flere Øer); skal være benævnt efter flgd. — Absyrtus, i, m., en Broder af Medea, hvem hun huggede i Stykker, for ved hans adspredte Lemmer at opholde sine Forfølgere; vid. Ovid. Trist. 3, 9, 6, o. Hygin. Fab. 23. — ab.torqueo, ēre, v. a., forkl. f. detorqueo: dreier af el. tilside; abtorque proram, Att. ap. Non.

ăbundans, tis, partic. o. adj. af abundo; bs. — ăbundanter, adv.; oprdl.: overstrømmende; bs. sædv. „overf."; 1) „alm.": overflødigen, rigeligen, fructum ferre, Plin.; - compar.: ∾ alere, Colum. 8, 8; superl.: ∾ coenam praebere, Suet. Aug. 74; — 2) „bes." el. om Foredraget; ∾ loqui et copiose, (udførligen, vidtløftigen), Cic. d. Or. 2, 25; cf. id. Top. 10.

*ăbundantĭa, ae, f.; oprdl.: Overstrømmen; bs. „fig."; 1) „overf.", el. om Ting: Overflødighed, Fylde, Rigdom; hos Cic. altid c. gen.; in omni rerum abundantia vivere, id. Lael. 15; cf. ibd. 23; ligel. ∾ sanguinis, Plin., pecuniae, id., commeatuum, Tac.; - hos denne ogs. absol.: Rigdom, Midler; tamquam in summa abundantia, id. Hist. 2, 94; cf. id. Agric. 6; — 2) „ment.", el. om Begreber; non otii abundantia, sed amoris erga te, (haec scripsi), Cic. Fam. 7, 1; cf. ibd. 1, 9 in.; o. — ăbundātio, onis, f., Overstrømmen; ∾ fossae Philistinae, Plin. 3, 20; — [abundo].

ăbunde, adv. af abundus: overflødigen, rigeligen, i Mængde; - herom er at mærke: abunde staaer undert.: 1) (ligesom satis, affatim, etc.), paa en Maade som adj. el. Prædicat, da det kan hede, (ligesom satis superque): mere end nok, i Overflod; homines, quibus mala abunde omnia erant, Sall. Cat. 21; ligel. ipse abunde ratus, si etc., Tac. Hist. 3, 95; cf. Plin. Ep. 4, 30: mihi abunde est, si etc.; men ibd. 5, 8: ut abunde sit, alterum efficere, (at det er overflødigt); — 2) som subst. c. gen.; terrorum et fraudis abunde est, Virg. Aen. 7, 552; potentiae gloriaeque abunde adeptum (se), Suet. Caes. 86; men abunde salis (in eo est, kun altfor meget deraf), Quintil. 10, 1, 94; — 3) som adv. hos adject. etc.: fuldeligen, tilstrækkeligen, til Overflod; erit abunde satisfactum huic quaestioni etc., Cic. Div. 2, 1; abunde magna praesidia, Sall. Jug. 14; parentes abunde habemus, id. Jug. 102; abunde dixit bene, quisquis etc., Quintil. 12, 9, 8; - ogs. forbindes abunde satis, id. 12, 11, 19, o. Hor. Sat. 1, 2, 59.

ăb.undo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm." om Vandet: at bølge el. svulme i Veiret, (neml. op el. ud fra Vandspeilet; derim. redundare, at oversvømme); - quando aqua Albana abundasset, Liv. 5, 15; Flumina abundare ut facerent (imbres), Lucr. 6, 266; - „poet." ogs. om de syge Væskers Udstrømning, Virg. Ge. 3, 484; — B) „bes." om et Sted; cruore scena abundavit, (svømmede i Blod), Suet. Calig. 57; hvs. absol.: loca abundantia, (oversvømmede Steder), Vitruv.; - bs. „alleg.", Plaut. Stich. 2, 1, 6: Ripas superat mihi atque abundat pectus laetitia, (strømmer over af Glæde); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet.": at fremvælde rigeligen; quae de terris ··· abundant Herbarum genera etc., Lucr. 5, 918; — 2) „alm.": at være el. haves i Mængde el. rigeligen; sive naturae deest quippiam, sive abundat atque affluit, Cic. Div. 1, 28; abundanti pecunia, (opp. adesa), id. Quint. 12; cf. Liv. 2, 41 o. 47; - bs. absol. (el. som adv.): ex abundanti, (til Overflod), Quintil., Dig.; — bb) ligel.: a) c. abl. (el. gen.): at have i Overflod, at være rigeligen forsynet dermed; quasi is non divitiis abundet, Ter. Heaut. 3, 2, 17; - ligel. om Ting: villa abundat porco, hoedo, etc., Cic. d. Sen. 16; cf. Lucr. 5, 262; men alene sield. o. forkl. c. gen. (f. abl.); quarum et abundemus rerum, et quarum indigeamus, Lucil. ap. Non.; s. ogs. nedenf. nr. III, B; — b) ogs. absol. om Personer: at være rig, at have noget tilovers; si quando abundare coepero, Cic. Att. 1, 14; et absentes adsunt, et egentes abundant, id. Lael. 7; — B) „ment.", el. om Begreber, navnl. ogs. om nogens indre Værd el. Dygtighed; ∾ copia orationis, Cic. d. Or. 2, 35; cf. ibd. 1, 6 (nedenf.); men ∾ praeceptis philosophiae, (have inde et rigt Forraad deraf), id. Off. 1, 1; ligel. ∾ honoribus, id., consilio, id.; — III) partic. abundans, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": overstrømmende, amnis, Virg.; superl.: ∾ amnis, Cic. d. Rep. 1, 19; - abundantia loca, Vitruv., s. ovens.; — B) oftere „fig."; 1) „overf."; a) om Ting: overflødig, rigelig, pecuniae, Liv., patrimonium, Suet.; ogs. c. gen.: som har Overflødighed deraf; via omnium rerum abundans, Nep. Eum. 8; — b) om Personer, dels absol.: rig, som har tilovers; haec utrum egentis, an abundantis signa sunt? Cic. Parad. 6, 1; cf. id. Phil. 2, 27; dels c. gen.; quam lactis abundans, Virg. Ecl. 2, 20; — 2) „ment."; a) om Foredraget; non erat abundans, non inops tamen (oratio ejus), etc., Cic. Brut. 67; — b) om Personer, sædv. c. abl.; saal. Cic. d. Or. 1, 6: abundantes ingenio etc; - ligel. in compar. o. superl.; tu abundantior consilio, ingenio, prudentia, etc., id. Pis. 26; et rerum copia et sententiarum varietate abundantissimus, id. d. Or. 2, 14. — ăbundus, 3, [unda], sield. Biform af abundans, Att. ap. Non., inc., Gell. 1, 2.

ăbūsĭo, ōnis, f, [abutor]: = 2. abusus; men sædv. „rhet.", ligesom Grækernes κατάχρησις: Talefigurernes el. Tropernes urigtige el. haarde Brug; vid. Auct. ad Her. 4, 33, Cic. Orat. 27, o. Quintil. 10, 1, 12. — ăbūsīve, adv.; 1) ved en urigtig Brug af en Talefigur, Quintil. 8, 6, 35; — 2) paa Skrømt, for Syns Skyld, Amm.; af — ăbūsīvus, 3, [2. abusus]: som bliver misbrugt, appellatio, Auct. Paneg. ad Constant.

ăbusque, praepos. c. abl.; „poet." f. ab usque, el. f. usque ab, lige derfra; Siculo prospexit abusque Pachyno, Virg. Aen. 7, 289; abusque mane ad vesperam, Plaut. Amph. 1, 1, 97; dog ogs. Tac. Ann. 15, 37: animalia maris Oceano abusque petere, (f. ab Oceano usque).

1. ăbūsus, 3, partic. af abutor. — 2. ăbūsus, us, m., [abutor], Forbrug, (naar neml. Tingen fortæres ved at bruges); usus enim, non abusus legatus est, Cic. Top. 4; quae res in abusu consistunt, Dig.

ăbūtor, ūsus sum, 3, v. dep. (a.); I) „alm.": opbruger, forbruger, anvender helt el. ganske; a) ordenl. c. abl.; sumus parati, abuti tecum hoc otio, Cic. d. Rep. 1, 9; ∾ errore hostium, Liv. 27, 46; me abusum illo prooemio, (at jeg allerede havde giort Brug deraf), Cic. Att. 16, 6; quae igitur studia etc., iis ··· cur non abutamur? id. Fam. 9, 6; — b) forkl. ogs. c. acc., navnl. hos Komikerne; df. pass.: ubi illaec, quae dedi ante? Cl. abusa (sunt, ere opbrugte el. fortærede), Plaut. As. 1, 3, 44; cf. Ter. Andr. prol. 5, o. Lucr. 5, 1032; — II) „bes.": misbruger; vid. Cic. Cat. 1 in., o. id. R. Am. 19; men ornamentis alicujus abuti pro spoliis, id. Quint. 31; — b) forkl. ogs. in pass.; vid. Plaut. l. c.; ligel.: potius quam a rege abutamur, Varr. ap. Prisc.

Abȳdus (-os), i, f. o. m., By i Landskabet Troas ved Hellespont en, ligeoverfor Sestus; vid. Ovid. Her. 18 o. 19, ogs. Virg. Ge. 1, 207; — df. Abȳdēnus, 3, urbs, (i. e. Abydus), Ovid.; — df. subst. a) Abydenus, i, (d. e. Leander af Abydus, Hero's Elsker), id. Her. 18 in.; — b) Abydeni, orum, m., Indvaanerne af Abydus, Liv. 31, 16; — not.: ogs. er Abydus Navnet paa en By i Overægypten, Plin. 5, 11.

Abȳla, ae, f., Bierg i Afrika, den ene af Herkules's Stotter, ligeoverfor Calpe, Mel. 1, 5, Avien. Perieg. 112; (skrives ogs. Abila, Plin. 3, prooem.). — ăbyssus, i, f., ἄβυσσος, (sc. λίμνη), bundløst Dyb, en Afgrund; df. sild. f. inferi el. Helvede, Prud.

ac, conj., s. und. atque. — ăcăcĭa, ae, f., ἀκακία, I) Acacietræet, vid. Plin. 13, 9; — 2) ogs. Saften af dette Træ, id. 24, 67.

Acădēmia, ae, f., Ἀκαδήμεια (-μία), et efter en Heros Academos benævnt Sted ved Athenen, bes. ogs. det der liggende Gymnasium, hvori Plato underviste; hvf. hans Disciple hede: Academici; ligesom hans Lærebegreb derefter heder: philosophia Academica, (opp. ph. Stoica, Cynica, etc.); — b) df. „meton.": d. akademiske Philosophi el. Sect el. Skole; – instaret Academia, quae etc., Cic. d. Or. 1, 10; – Academia vetus (el. antiqua), det ældre akademiske Lærebegreb fra Plato; opp. Academia nova (el. recens el. adolescentior), det nyere fra Arkesilaus; vid. Cic. Acad. 1, 4 o. 12; — not.: Academia hed ogs. efter d. ovennævnte: Cicero's Landsted i Campanien, hvor hans Quaestiones Academicae ere skrevne; vid. Plin. 31, 3; – forskiellig herfra er hans Academia, (etslags Gymnasium m. xysti o. exedrae), paa hans Tusculanum; vid. Cic. Tusc. 2, 3, o. 3, 3.

Acădēmĭce, es, adj. fem., efter d. græske Ἀκαδημική, akademisk; illam Academicen σύνταξιν, (i. e. Quaestionem Academicam) etc., Cic. Att. 13, 16. — Acădēmĭcus, 3, benævnt efter Akademiet ved Athenen; df. Academicus, (sc. philosophus), pl. Academici, Cic. Acad 2, 4; — not.: efter Cicero's ovennævnte Landsted i Campanien benævnes hans Værk: Academicae Quaestiones, Plin. 31, 3, ogs. Academica, (sc. scripta), Cic. Off. 2, 2, ogs. Academica Quaestio, id. Att. 13, 19. — Acădēmus, i, m., den Heros, efter hvem Gymnasiet Academia ved Athenen skal have sit Navn; Atque inter silvas Academi quaerere verum, Hor. Ep. 2, 2, 45.

ăcălanthis, ĭdis, f., ἀκαλανθίς: = acanthis nr. 1, Virg. Ge. 3, 338. — ăcănos, i, m., ἄκανος, Krebstidselen, onopordum acanthium L., Plin. 22, 10. — ăcanthĭce mastĭche, ἀκανθικὴ μαστιχή, Saften af Væxten helxine, Plin. 21, 56. — ăcanthillis, ĭdis, f., ἀκανθιλλίς, vild Asparges, Appul. — ăcanthĭnus, 3, der af Udseende ligner acanthus nr. 1, Colum., Plin. — ăcanthĭon, i, n., ἀκάνθιον, en Tidselart, (rimel. = ἄκανος), Plin. 24, 66. — ăcanthis, ĭdis, f., ἀκανθίς, I) etslags liden Fugl, der opholder sig i Tornebuske, rimel. Stillits el. Guldfinke, fringilla carduelis L., Plin. 10, 83; — II) som Væxt: = senecio, (Korsurt), Plin. 25, 106.

1. ăcanthus, i, ἄκανθος, I) m., Biørneklo, acanthus mollis L., hvilken Væxt man ofte afbildede paa Kunstværker; vid. Virg. Ecl. 3, 44; navnl. ogs. paa Capitlerne af den corinthiske Soile, Vitruv. 4, 1; s. ogs. Plin. 22, 34; — II) f., en Benævnelse paa Acacietræet, Mimosa Nilotica L., Virg. Ge. 2, 118, inc. — 2. Acanthus, i, f., By i Macedonien, Liv., Plin.; — df. Acanthius, 3, sal, id. 31, 41.

ăcapnos, on, ἄκαπνος, uden Røg; df. 1) ligna acapna, (tørret Ved, der ikke ryger ved at brændes), Plin. 13, 15; ogs. ligna cocta, s. und. coquo; — 2) mel acapnon, (som uden Røg er udtagen af Kuben), Colum., Plin. 11, 15.

Acarnan, ānis, s. und. flgd. — Acarnānĭa, ae, f., Landet imellem Epirus og Ætolien, vid. Plin. 4, 2; hod. Carnia; — df. 1) Acarnan, ānis o. ānos; a) adj., acarnansk, amnis, Sil. 3, 42; — b) oftere subst. m.; quorum alter Acarnan, (en Acarnanier), Virg. Aen. 5, 298; pl. Acarnanes, Liv.; — 2) Acarnānĭcus, 3, acarnansk, conjuratio, Liv. 26, 25. — acarne, s. und. acharne. — acarus, s. und. acorus.

Acastus, i, m., Søn af K. Pelias i Thessalien, ved Creteis el. ved Atalanta Fader til Laodamia, ogs. Broder til Alcestis; vid. Ovid. Met. 8, 360 flgd.

ăcătălectĭcus o. acatalectus, (ἀκαταληκτικός o. ἀκατάληκτος), versus, i Metriken: Vers, i hvis sidste Fod ingen Stavelse mangler, (opp. catalecticus), Diom., Priscian. — ăcătĭum, i, n., ἀκάτιον, etslags lidet Fartøi el. liden Baad, Plin. 9, 49; efter Gell. 10, 25, ogs. acatia, ae, f.

acaunumarga, ae, f., [celtisk Ord, af agaunum, Sten, o. marga, Mergel], en Mergelart, rimel. Stenmergel, Plin. 17, 4 (Hard.). — ăcaustus, i, (sc. lapis); (ἄκαυστος, ον, uforbrændelig), Carbunkelen, Plin. 37, 25 (Hard., al. apyrotus m. s. Bem.). — Acbărus, (Agb., paa Mønterne: Abgarus), i, m., græsk og romersk Benævnelse paa de arabiske Konger, Tac. Ann. 12, 12 o. 14.

Acca Lārentĭa, (ikke Laurentia), ae, f.; efter Mythen: Hyrden Faustulus's Hustru, der opfostrede Romulus og Remus; ogs. er hun Moder til de tolv Arvalbrødre el. Fratres Arvales, vid. Gell. 6, 7; – til hendes Ære holdt Romerne i December Festen Accalia el. Larentalia, Varr. L. L. 5, 3. — Accālia, ium, sc. sacra el. solennia, s. und. frgd. — accanto, [ad. c.], are, v. n., synger derhos el. derved; men alene „poet." o. c. dat.; magni tumulis accanto magistri, Stat. Silv. 4, 4.

accēdenter, adv., tilnærmende; df. ligesom prope: nær, i Nærheden; compar., Cassiod.; af — accēdens, tis, partic. af flgd. — accēdo, [ad. c.], cessi, cessum; 3, v. n., I) „egenl."; A) „alm.": gaaer el. kommer derhen el. dertil; m. ad el. m. in, men ogs. (oprdl. „poet.") c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in), sield. c. dat., el. absol., el. m. adv.; – accedam ad hominem, Plaut; quum senatus ad Caesarem supplex accederet, Cic. Fam. 4, 4; ∾ ad aedes, Plaut., ad urbem, Cic., ad moenia, Liv.; men omnes accedere ad aras, (ifølge Overtro), Lucr. 5, 1198; – ∾ in Macedoniam, (indenfor Grændserne deraf), Cic., in aedes, id., in senatum, id., in funus aliorum, id. Leg. 2, 26; – integros accedere fontes, Lucr. 1, 926; cf. Virg. Aen. 1, 200; ligel. ∾ Africam cum navibus, Nep. Hann. 8; ut quosque accesserat, Tac. Hist. 2, 24; cf. id. Ann. 12, 31; hvf. ogs. in pass.: si qua clementer accedi poterant (montes), ibd. 33; – quum

propemodo muris accessisset, Liv. 24, 20; (f. ogf. nedenf.); – numquam accedo (sc. ad te), quin etc., Ter. Eun. 4, 7, 21; – si eo accessisset (ille, var han kommen derhen), Cic. Caecin. 16; — B) „bef."; 1) i Krigssproget, ligesom aggredi: at angribe; accedit muros Romana juventus, Enn. ap. Gell. 10, 29; ut has cohortes ··· hostis accedere possit, Cic. Att. 8, 12; men accessere in sese, (angrebe hinanden), Val. Fl.; men ∾ ad manum, Nep. Eum. 5, (komme til Angreb, komme i Slag); — 2) i Handelssproget: a) ∾ ad hastam, (indfinde sig som Kiøber el. Bydende ved Auctioner), Liv. 43, 16, Nep. Att. 6; f. ogf. und. hasta; — b) pretium accedit agris (dat., Prisen derpaa stiger), Plin. Ep. 6, 19; ligel. quum plurimum pretio accedat, Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber (o. Ting): at komme dertil: aa) tilfældigen, o. sædv. c. dat.; – illud quoque nobis accedit incommodum, Cic. Quint. 1; men Plaut. Amph. 2, 2, 77: Num tibi stultitia accessit? cf. Ter. Hec. 3, 5, 56; — bb) som Tillæg; m. ad, el. c. dat.; – ad virtutis summam accedere nihil potest, Cic. Fin. 4, 24; et civibus animum accessurum, etc., Nep. Milt. 4; cf. Cic. Att. 5, 20; – ligel. absol.: sed plura accedere debent, Donec etc., Lucr. 2, 1129; accedit mors, quae etc., Cic. Fin. 1, 18; — b) hertil er endnu at mærke: naar dette Tillæg udtrykkes ved en Sætning, saa bruges quod (at), til at betegne den logiske Forbindelse el. den Talendes Forestilling; hvorim. ut (at) bruges om den historiske Kiendsgierning; – accedit, quod patrem (ejus) ··· amo, Cic. Att. 13, 21; cf. id. R. Am. 8, o. Sall. Cat. 11; – ad Appii senectutem accedebat etiam, ut caecus esset, Cic. d. Sen. 6; cf. id. R. Am. 31, o. Lucr. 1, 193; – foran flere saadanne Sætninger bruges ogf. plur. res; vid. Caes. B. G. 1, 19; – men ogsaa kan den historiske Sætning tilføies in indic. el. som appos.; accedit illud: si maneo ···, cadendum est in unius potestatem, Cic. Att. 8, 3; cf. Ter. Andr. 1, 3, 11; — c) om en ydre Nærmelse dertil el. Lighed dermed, c. acc.; proxime accedere ebenum, Plin. 16, 76; cf. Sil. 14, 26; — 2) om Personer: at gaae el. skride dertil, at indlade sig derpaa, at geraade deri; m. ad, ogf. m. in; – ∾ ad remp., (søge el. overtage Statsembeder), Cic. R. Am. 1; ∾ ad causam, (overtage en Proces), id. d. Or. 1, 38; ∾ ad bellorum pericula, (vove sig deri), id. Balb. 10; ∾ ad vectigalia, (forpagte dem), id. Verr. 3, 40; ∾ ad poenam, (skride dertil), id. Off. 1, 25; men id. Verr. 1, 2: ∾ ad invidiam judicum levandam, (overtage, at formilde Hadet imod dem); men Plaut. Trin. 1, 2, 84: ∾ in eandem infamiam, (geraade deri); — B) „ment."; 1) at tiltræde nogens Mening, at holde el. stemme med nogen; sædv. m. ad, el. c. dat., (navnl. altid c. dat. pers.); – ad hoc consilium quum accederent etc., Nep. Milt. 3; cf. Cic. Verr. 3, 28: ∾ ad conditiones pactionesque alicujus, (tiltræde dem, indlade sig derpaa); accessurum te sententiae meae, Plin. Ep. 4, 10; accedam in plerisque Ciceroni, Quintil. 9, 4 in.; Galba speciosa suadentibus accessit, Tac. Hist. 1, 34; – ogf. heder: ∾ alicui el. conatibus alicujus: at tage nogens Part; vid. Suet. Galb. 12, o. id. Oth. 4; — 2) om en indre Nærmelse dertil el. Lighed dermed; ligel. m. ad, ogf. c. dat.; – homines ad deos nulla re propius accedere, quam salutem hominibus dando, Cic. Lig 12; cf. id. d. Or. 1, 62, o. id. Verr. 2, 3; – Crasso ··· Philippus proximus accedebat, etc., id. Brut. 47; quem Homero crederet proxime accedere, Quintil. 10, 1, 86; — not.: accestis, (f. accessistis), Virg. Aen. 1, 201.

accĕlĕrātĭo, onis, f., Fremskynden, Hurtighed, orationis enunciandae, Auct. ad Her. 3, 13; af — accĕlĕro, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: fremskynder, iter, Caes. B. C. 2, 38, gradum, (marscherer hurtigere), Liv. 2, 43; ∾ oppugnationem, Tac., consulatum alicui, id. Ann. 3, 75; ogf. pass.: cetera accelerantur, id.; cf. id. Agric. 41; men mortem quae possint accelerare, Lucr. 6, 772; — II) neutr.: at ile afsted, at skynde sig; si accelerare volent, Cic. Cat. 2, 4; cf. Virg. Aen. 5, 675; men accelera, signifer! sequere, miles! etc., Liv. 3, 27; ogf. ∾ Cremonam etc., Tac. Hist. 2, 100; – men pass. impers.: quantum accelerari posset, Liv. 3, 46.

accendĭum, i, n., Antændelse, Solin.; af — accendo, 3, v. a., [af ad o. inus. cando, hvf. candeo]; oprdl. antænder ovenfra, (opp. succendo); bf I) „egenl."; A) „alm.": tænder, antænder, sætter i Brand; quasi lumen de suo lumine accendat, facit, Enn. ap. Cic. Off. 1, 15; cf. Cic. Univ. 9: deus solem, quasi lumen, accendit; ligel. ∾ ignem, Virg., faces, Cic., tus, Liv.; „alleg." er Lucr. 1 extr.: ita res accendent lumina rebus; cf. Cic. Arch. 6; — B) „bef."; a) tænder Ild derpaa, fylder med Ild; ∾ foculum el. focum, Liv. 2, 12, Ovid; accensae arae, (hvorpaa der er tændt Ild), id. Met. 3, 691; — b) ferrum accensum igni, Plin. 34, 15, (ophedet el. smeltet i el. ved Ild); oftere uden igni; aurum (optimum) quam difficilime accendi, (at det smeltes vanskeligst), id. 33, 19; men „poet.": accensis undis, Sil., accenso aheno, Senec. Med., (efterat være bragt i Kog); — c) giør skinnende el. lysende; sol accendit Olympum, Sil., diem, Claud.; luna radiis solis accensa, Cic. Somn. Scip. 4; men Sil. 15, 681: Et gemmis galeam clypeumque accenderat auro; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom optænder, d. e. giør stærk el. heftig; ∾ proelium, Liv. 30, 11, (begynde Slaget med Heftighed); men crystallina ··· quorum pretia accendit fragilitas, Senec. Benef. 7, 9; ∾ febrem, Cels., sitim, id., (forstærke, forværre); quum eo magis vis venti accensa esset, Liv. 21, 58; — B) „ment."; 1) „alm."; a) at opflamme el. forstærke; navnl. ogf. at forværre, vitia ··· vetando, Ovid. Rem. 133; cf. Tac. Agric. 15: ∾ (injurias) interpretando; ligel. ∾ discordiam magis, quam sedare, Liv. 2, 29; men ∾ bellum infandum, (optænde), Virg. Aen. 12, 804; cf. Lucr. 1, 476; men ∾ curam ingentem alicui, Liv. 28, 46; — b) at opvække el. oplive; paene amissos accendere sensus, Lucr. 2, 957; haec accendi aut commoveri arte etc., Cic. d. Or. 1, 25; cf. id. Fin. 5, 15; — 2) „bef." o. „ethisk": at opflamme el. ophidse, (navnl. en Lidenskab el. nogen til Lidenskab); Nunc prece, nunc dictis virtutem accendit amaris, Virg. Aen. 10, 368; cf. ibd. 7, 550; men ibd. 482: belloque animos accendit agrestes, (er bello rimel. dat.); men ∾ aliquem irā, ibd. 8, 500; – quae res Marium contra Metellum accenderat, Sall. Jug. 68; ∾ uxorem in maritum, Tac. Ann. 1, 53; – accendi in rabiem, Liv. 29, 9, ad dominationem, Sall. Jug. 35; men studia hominum accensa in Agrippinam, (til hendes Fordel), Tac. Ann. 3, 4; accensus injuria, Liv., odio, id.; men ogf. absol.: accensus, opbragt, harmfuld; vid. Virg. Aen. 4, 365: sic accensa profatur; cf. Tac. Ann. 12, 4.

accensĕo, [ad.c.], sŭi, sītum o. sum, 2, v. a., regner el. tæller dertil; c. dat.; – his (militibus) accensi cornicines etc., Liv. 1, 34; men „poet.", Ovid. Met. 15, 546: atque accenseor illi, (er hendes Ledsager); — II) af partic. accensus, 3, er subst. accensus, i, m., A) en Øvrighedstiener, (alicui o. alicujus, hos el. under nogen), i Rom og i Provindserne; – en saadan havde at indkalde Parterne for Retten, at holde Orden, at udraabe Timerne, osv.; – qui tum accensus Neroni fuit, Cic. Verr. 1, 28; libertus ac accensus Gabinii, id. Att 4, 16; cf. id. Q. Fr. 1, 1, 4, ogf. Suet. Caes. 20, o. Liv. 3, 33; – ogf. decuriones o. centuriones havde deres accensos; vid. Varr. L. L. 7, 3; ogf. dominus funeris havde sin accensum, Cic. Leg. 2, 24; — B) en Recrut, en nyligen udskreven og ligesom overtallig Soldat, hvorom Liv. 8, 8: tertium (vexillum ducebat)

accensos, minimae fiduciae manum; cf. ibd. 10: accensos ab novissima acie ante signa progredi, etc.

1. accensus, 3: partic. af accendo. — 2. accensus, 3, o. accensus, i, m.: partic. o. subst. af accenseo. — 3. accensus, us, m., [accendo]: Antænden, Antændelse, lucernarum, Plin. 37, 29 (Hard.), luminum, Symmach.

accentiuncŭla, ae, f., dem. af accentus: Betoning, προσῳδία, Gell. 13, 6. — accentor, (adc.), oris, m., [cantor]: en Basſanger; (opp. succentor o. incentor), Isid. — accentus, (adc.), us, m., [cantus]; I) „egenl."; A) „alm.": Ordets el. Stavelſens Betoning el. Tone el. Accent; accentus, quos Graeci προσῳδίας vocant, etc., Quintil. 1, 5, 22; cf. id. 12, 10, 33; — B) „beſ."; a) ∾ aeneatorum, Trompetſtød, (ſom Signal til Kamp), Amm.; — b) ∾ tibiae, Fløitens Lyd el. Tone, Solin.; — II) ſild. o. „overſ.", ligeſom accessus: Tilvæxt, Tiltagen, hiemis, Sidon., doloris, Marc. Emp.

accepso: vid. accipio, not. — accepta, ae, f., (sc. pars el. portio agri): ſ. und. accipio. — *acceptābĭlis, e: til at modtage; df. „overſ.": antagelig, behagelig, Lact., Tert.; o. — acceptātor, oris, m.: en Modtager; df. „overſ.": ſom antager el. billiger noget, Tert.; — [accipio].

acceptĭlātĭo, ogſ. accepti latio, onis, f., [acceptum fero]: Indførelſe (i Regnſkabsbogen) af den modtagne Gieldspoſt; df. Modtagelſesbevis, Quittering, Dig.; ligel. adſkilt: accepti quoque latione, ibd. — acceptio, onis, f., [accipio]; I) „egenl.": Modtagelſe, frumenti, Sall. Jug. 29; men Cic. Top. 8: neque deditionem, neque donationem, sine acceptione intelligi posse; — II) „fig.": Antagelſe el. Billigelſe (af en Paaſtand, odl.), Appul. — acceptĭto, avi, 1, v. a., frequ. af flgd.: modtager ofte, pleier at modtage; qui stipendium acceptitasti, Plaut. ap. Non.

accepto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af accipio: modtager ofte, pleier at modtage, navnl. ſom Caſſerer; heri ··· argentum accepto, expenso, etc., Plaut. Pseud. 2, 2, 32; men ∾ mercedes a discipulis, Quintil. 12, 7 extr.; — II) „poet." o. „overſ.": ∾ jugum, (bøie ſig derunder), Sil.

†acceptor, oris, m., [accipio]; „egenl.": en Modtager; df. „fig.": ſom antager el. billiger noget; df. Plaut. Trin. 1, 2, 167, c. dat. (f. gen.): Qui illorum verbis falsis acceptor fui; — II) forkl. ogſ. f. accipiter; Exta acceptoris et ungues, Lucil. ap. Charis.; df. — acceptōrius, 3: tienlig til at modtage, modulus, (paa Vandhiulet), Frontin.; o. — acceptrix, icis, f.: en Modtagerſke; neque datori, neque acceptrici etc., Plaut. Truc. 2, 7, 18. — acceptus, 3: partic. o. adj. af accipio.

accerso, ĕre: ſ. und. arcesso. — accessĭbĭlis, e, [accedo]: tilgængelig, Tert.; df. — accessĭbĭlitas, atis, f.: Tilgængelighed, id.

accessĭo, onis, f., [accedo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. Kommen el. Gang el. Ankomſt derhen el. dertil; Quid tibi ad hasce accessio est aedes prope? Plaut. Truc. 2, 2 in., (hvor ogſ. mærkes Verbalets Conſtruction i Analogi af Verbets; cf. id. Trin. 3, 2, 86); men Cic. Verr. 2, 53, absol.: suo labore suisque accessionibus, (ved hans Beſøg, neml. for at underhandle); — B) df. „beſ."; 1) Tilkomſt, Tilvæxt, pecuniae, Nep. Att. 14; cf. Cic. Fam. 2, 1: accessiones fortunae et dignitatis; men accessio paucorum annorum, id. Lael. 3; — bb) ogſ. „techn."; a) hos Lægerne: accessiones, (sc. febris), Feberanfald, Paroxysmer), Cels.; — b) i Regnſkabsvæſenet: ∾ decumae, (Tilſkud til denne Afgift), Cic. Rab. Post. 11; cf. id. Verr. 3, 32; — 2) det Tilføiede, Tillæg el. Anhang, aedium, (en Tilbygning dertil), Cic. Off. 1, 39; — df. det Underordnede el. Ringere; turba gemmarum potamus ···; aurum jam accessio est, (er en Biting), Plin. 13, praef.; cf. Liv. 45, 7, hvor K. Syphax heder: accessio belli Punici; — II) „fig."; A) i Rhetoriken: beſtemmende Tillæg til en Definition; vid. Cic. Acad. 2, 35, o. id. Fin. 2, 13; — B) i Retsſproget: Betingelſe ved en Stipulation, Dig.; accessionis loco promitto, (er Cautioniſt), ibd. — accessĭto, avi, 1, v. n., frequ. af accedo: kommer ofte derhen, Cat. ap. Gell. 18, 12.

1. accessus, 3: partic. af accedo. — 2. accessus, us, m., [accedo]; I) „alm." el. ſom Handling, ligeſom accessio: Kommen el. Gaaen derhen, Nærmelſe dertil; ∾ nocturnus ad urbem, Cic. Mil. 19; ogſ. absol.: accessus discessusque solis, id.; ligel. accessus et recessus (aestuum maritimorum, Flod og Ebbe), id. Div. 2, 14; — df. „poet.": accessum alicui dare, Ovid., negare, id.: (give, negte nogen Adgang til ſig); men Cic. ad Dolab. ap. Cic. Att. 14, p. 17: tum accessus a te ad causam facti, (Tilnærmelſe til Hovedgienſtanden), tum recessus; — II) „meton." el. om Stedet: Vei el. Indgang derhen el. dertil; (vid. aditus o. abitus ss. II.); explorare accessum ad insulam, Suet. Caes. 58; ligel. Virg. Aen. 8, 229: omnemque Accessum lustrans.

Accianus, 3: ſ. und. Attianus. — 1. accĭdens, tis: partic. af 1. accido; df. — 2. accĭdens, tis. n.: det Tilkomne; df. „overſ."; I) det Tilfældige el. Uvæſenlige ved en Perſon el. Ting; causa, tempus, locus··· rerum sunt accidentia, Quintil.; (personae) cum suis accidentibus, id.; — 2) Tilfældet; per accidens, tilfældigen, Firm.; — b) navnl. ogſ. ulykkeligt Tilfælde; non accidentibus frangi, Quintil. Decl.; o. — accĭdentia, ae, f.: Tildragelſe, Tilfælde; illam naturae accidentiam etc., Plin. 32, 9.

1. accĭdo, (adc.), cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl."; A) „alm.": at falde derpaa el. derhen, i Faldet at naae el. komme dertil; ogſ. alm.: at falde; m. ad, el. m. in (c. acc.), ogſ. c. dat., ſield. c. acc. (efter d. udfaldne praep.), ogſ. m. adv., ogſ. absol., oſv.; — tam crebri ad terram accidebant, quam pira, Plaut. Poen. a. 2, v. 38; ∾ in humum, Varr.; — navnl. ogſ. om Skudvaaben; ut gravius acciderent (tela), Caes. B. G. 3, 14; cf. Liv. 2, 50; — ligel. om Knæfald; ∾ alicui ad genua, Suet., genibus praetoris, Liv. ad pedes alicuius, Cic.; men Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19: quo accidam? quo applicem? — B) „beſ." om Stemmen el. Talen: at naae el. lange derhen; vox ad aures accidit, Att. ap. Non.; ligel. vox aures accidit, Plaut. Stich. 1, 2, 31; men ogſ. clamor accidit auribus nostris, Plin. Pan. 92; men Liv. 27, 29: repente fama accidit, (m. acc. c. inf.); — ogſ. om anden Indvirkning; paa Sandſerne, ogſ. paa Sielen; quod ad oculos animumque acciderit, Cic. Verr. 4, 1; cf. id. Att. 3, 20; — II) „overſ."; A) „alm.": at falde ligeſom ind deri el. ſammen dermed, d. e. at paſſe derpaa; ∾ in aliquem, Ter. Andr. 5, 3, 14; — ogſ. at tilkomme el. tilhøre nogen; c. dat.; proprium ... quod soli accidit, ut homini sermo, risus etc., Quintil.; — ogſ. i Grammat.: comparatio accidit adverbio, (det bliver compareret), Donat.; — B) „beſ."; 1) at falde ſaa el. ſaa; (cf. cadere om Terninger, Ter. Ad. 4, 7, 22); df. at falde ud, at faae et Udfald el. en Ende; — bene consilium accidisse etc., Plaut. Pseud. 2, 3, 15; incertum hoc quorsus accidat, Ter. Andr. 1, 5, 29; — 2) df. ofte: at forefalde, at træffe ind, at tildrage ſig; a) om et Uheld, (i Modſætn. af evenire o. contingere); nollem, accidisset tempus, in quo etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. id. Off. 1, 45; ligel. id. Verr. 3, 55: quibus si qua calamitas accidisset; — ogſ. „euphem.": si quid accidat Romanis, (hvis de lide et Nederlag), Caes. B. G. 1, 18; cf. Cic. Phil. 1, 4: si quid mihi humanitus accidisset, (hvis jeg døde el. omkom); — b) men ogſ., (ligeſom evenire o. contingere), om

ligegyldige el. endog heldige Begivenheder; casu accidit, ut ··· primus nuntiaret, Cic. R. Am. 34; nam mihi omnia ··· jucunda ··· ex illo accidebant, id. Att. 1, 5; men id. ibd. 16: quid acciderit de judicio, (hvorledes det er gaaet til dermed); — bb) hertil kan endnu mærkes: a) efter accidit staaer ei alene ut, (s. ovenf. Cic. R. Am. 34), men ogs. quod, (navnl. naar der anføres en Grund til d. frgd.); - sed accidit perincommode, quod eum nusquam vidisti, Cic. Att. 1, 17; - f. ut findes ogs. inf.; nec enim acciderat, mihi opus esse, id. Fam. 6, 11; — b) ogs. staaer accidit, ut ···, undertiden pleonastisk, el. dog alene for at vække Opmærksomheden; vid. Nep. Alc. 3.

2. accīdo, (adc.), cīdi, cīsum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl."; A) hugger eller skærer deri; ∾ arbores tantum, ut etc., Caes. B. G. 6, 27; cf. Virg. Aen. 2, 627: — B) afskærer, beskærer, afstudser, stirpes, Liv. 26, 41; accisis crinibus, Tac. Germ. 19; — II) „fig."; A) „poet.": fortærer; accisis dapibus, Virg. Aen. 7, 125; ligel. opibus ··· accisis, Hor. Sat. 2, 2, 114; — B) navnl. ogs. i Krigssproget: svækker, afkræfter, fordærver; ita accidit Vestinorum res, ut etc., Liv. 8, 29; cf. id. 7, 29: robore juventutis suae acciso. — accĭĕo, ēre: s. accio, not.

accingo, [ad.c.], cinxi, cinctum, 3, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „bes.": giorder el. binder derom el. dertil, ensem lateri, Virg. Aen. 11, 489; men „medial.": fidoque accingitur ense, (omgiorder sig dermed), ibd. 7, 640; gladiis accincti, Liv.; ferro accinctus, Tac.; — B) df. „alm.": udruster el. forsyner dermed; facibus pubes accingitur, Virg. Aen. 9, 74; non accinctus miles, (uden Rustning), Tac. Ann. 11, 18; - „poet." ogs. om Ting; accinctus gemmis ensis, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom ruster el. forbereder el. oplærer dertil; ∾ turmas peditum ad munia, Tac. Ann. 12, 31; cf. ibd. 6, 32; — B) df. „bes."; accingere se, o. accingi: med Iver og Omhu at forberede sig dertil el. tage fat derpaa el. foretage; absol., el. m. in, el. m. ad, el. c. dat., osv.; - tibi omne est exedendum; accingere, Ter. Phorm. 2, 2, 4; ligel. Lucr. 2, 1042: dede manus, aut ··· accingere contra; men accingi ad consulatum, Liv. 4, 2; cf. id. 6, 35; ligel. accingi ad ultionem, Tac., ad spem majorem, id.; men Liv. 2, 12: in hoc discrimen accingere (imperat.); ligel. accingi in audaciam, Tac. Ann. 3, 66; - Illi se praedae accingunt etc., Virg. Aen. 1, 210; magnis se accingere rebus, Tibull. 4, 1, 179; — bb) hertil mærkes endnu; a) accingi, „poet." c. inf.; accingor dicere pugnas Caesaris, Virg. Ge. 3, 46; ligel. c. acc. graec.: magicas invitam accingier (f. accingi) artes (sc. me), id. Aen. 4, 493; — b) accingere se, c. abl. pers.; ∾ se juvene, (sc. eum adoptando), Tac. Ann. 12, 25; — not.: accingere, som neutr., (f. accingi); accingunt omnes operi, Virg. Aen. 2, 235; ligel. accinge ad molas, (anus)! Pompon. ap. Non.; — III) partic. accinctus, 3, som adj.: færdig, beredt; in omnia intenta bonitas et accincta, Plin. Pan. 30.

accio, [ad.c.], īvi o. ii, ītum, 4, v. a.; I) „egenl.": kalder el. raaber derpaa, henter, lader komme; ∾ aliquem, Cic. Att. 5, 1; alios peregre in regnum Romam accitos, Liv. 2, 6; men Cic. d. Or. 3, 35: qui hunc ··· filio doctorem acciĕrit; men ∾ classem ex Graecia, Curt.; — II) „overf."; A) ∾ mortem, (ombringe sig selv), Vell., Flor.; — B) at fremkalde, d. e. at have til Virkning el. Følge; nisi virtus voluptatem acciret, Cic. Fin. 5, 31, inc.; — not.: af d. forældede accieo er fut. acciebo, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 61, inc.

accĭpĭo, (adc.), cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) „egenl."; A) „alm.": tager til mig, modtager, (navnl. i Haanden, el. af nogens Haand); ogs. tager i el. paa Skiødet, osv.; ex tua accepi manu pateram, Plaut.; manumque Accipe, Ovid. Met. 4, 584; - df. fidem dare et accipere, (sc. manibus junctis, el. ved Haandtag; Grækernes πιστὰ δοῦναι καὶ λαβεῖν); vid. Sall. Cat. 44; cf. Plaut. Trin. 2, 4, 88: conditionem ··· dare atque accipere; - ogs. m. Bibegr. af Beskyttelse; hanc mi in manum dat ··· accepi; acceptam servabo, Ter. Andr. 1, 5, 63; ogs. ex manus udfaldet, Hor. Sat. 1, 4, 14, oftere; - quum te gremio accipiet, Virg. Aen. 1, 685; men oculis, ··· pectore noctem (s. somnum) accipere, ibd. 4, 531; — B) „bes."; 1) modtager el. antager, lader mig give, (δέχομαι); hanc epistolam accipe a me, Plaut.; ut pecuniam accipere mallent, etc., Cic. Off. 2, 23; cf. Nep. Ep. 4; men ∾ conditionem pacis, Caes. B. G. 2, 15; in deditionem Suessiones accepit, ibd. 13; men Virg. Aen. 3, 486: Accipe et haec, quae etc., (neml. som Gave); cf. Cic. Fam. 1, 1: quod dat, accipimus; - men om Ting: ∾ colorem, Plin.; — 2) modtager, faaer, erholder, (λαμβάνω); a) sield. o. „poet." om Ting; s. Lucr. 1, 819; ligel. aridior nubes accipit ignem, (fænger), id. 6, 149; - dog ogs. luna solis lumen accipit, Cic. d. Or. 3, 45; cf. Hor. Ep. 1, 10, 17; — b) oftest om Personer; accepi tuas litteras, Cic.; ∾ vulnus, id., vulnera tergo, Virg.; - injuriam et facere et accipere, Cic.; ∾ beneficia, Sall. Cat. 6; men Cic. Fam. 5, 2: quum par voluntas accipitur et redditur; ligel. id. Qu. Fr. 1, 1, 9: humanitatem iis tribuere ···, a quibus accepimus; cf. id. Off. 3, 10: praeclarum a majoribus accepimus morem; - navnl. ogs. om Statsembeder: ∾ consulatum, Suet. Aug. 10, Galliam, (som Provinds), id. Caes. 22, imperium, Nep., exercitum ab aliquo, Liv.; cf. Virg. Aen. 6, 770; — 3) i Handelssproget heder accipere: at indkassere; df. acceptum ferre alicui aliquid, (indføre som modtaget af nogen; df. udslette nogens Gield); vid. Plin. Ep. 2, 4; cf. Cic. Verr. 3, 60: sponsionem acceptam facere, (eftergive nogen hans Caution); men subst. acceptum: det Indtagne, osv.: s. nedenf. nr. III; - df. „overf.": vitam suam alicui referre acceptam, (skylde nogen sit Liv, have ham det at takke), Cic Phil. 2, 5; cf. ibd. 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": a) at optage el. modtage, navnl. i et Samfund; ∾ aliquem in societatem, Liv., in civitatem, id.; cf. Cic. Off. 1, 11; - ligel. at modtage el. optage til Beskyttelse; ∾ aliquem in regnum suum, Sall. Jug. 10; cf. Virg. Aen. 8, 71 o. 150; - ogs. om et Tilflugtssted; Romanos acceperunt tumuli, Liv. 38, 21; cf. Virg. Aen. 3, 78; - men ∾ agresti hospitio, (beverte simpelt), Cic. Att. 2, 16; cf. Ter. Eun. 5, 8, 52; - ogs. at modtage el. behandle saa el. saa; indignis accipi modis, (møde en krænkende Behandling), id. Ad. 2, 1, 12; cf. Cic. Verr. 4, 40; — B) „bes.": at overtage, at paatage sig, (suscipere); Mea causa causam accipite, Ter. Hec. prol. 2, 47; accipito hanc ad te litem, Plaut.; df. ∾ judicium pro aliquo, (overtage nogens Sag for Retten), Cic. Quint. 20; cf. id. Verr. 2, 22; — B) „ment."; 1) „alm."; aa) modtager, d. e. fornemmer, mærker; erfarer, hører; - quae sensu accipiuntur (res), Cic.; cf. id. Verr. 3, 18: quem accepi ipse oculis animoque sensum; s. ogs. id. Acad. 2, 20, (hvor accipere, som den første Fornemmelse, opp. percipere); - men ∾ aliquid auribus, id. d. Or. 1, 50; ∾ aliquid fama et auditione, id. N. D. 2, 37; men nunc primum hoc aures tuae crimen accipiunt? id. Verr. 2, 8; - ligel. ofte absol.: accipere, at høre, (navnl. in tempp. praett.); sicut ego accepi, Sall. Cat. 6; ut de Socrate accepimus, Cic. Off. 1, 26; cf. ibd. 3, 3, o. Ter. Andr. 2, 3, 23; — bb) df. ogs.; a) fatter, begriber, forstaaer; ∾ celeriter, quae tradun-tur, Nep. Att. 1; haec arte accipi posse, (at det kan læres ved Kunst), Cic. d. Or. 1, 25; — b) optager saa el. saa, bedømmer el. anseer paa en vis Maade; m. ad, el. m. in, el. m. adv.; - ∾ omnia ad contumeliam, Ter. Ad. 4, 3, 15; ∾ in eam partem, id. Eun. 5, 2, 37; cf. Cic. Fam. 10, 6; men id. Phil. 7, 3: quemadmodum accepturi sitis etc.; ∾ aliquid sine offensa,

id., aequo animo, Sall.; non recte accipis, (du tager feil), Ter. Andr. 2, 2, 30; — cc) hertil er endnu at mærke; a) i Religionssproget: ∾ aliquid omen el. in omen: (optage el. forklare som lykkeligt Varsel); vid. Cic. Div. 2, 40, o. Liv. 1, 7; men in omen magni terroris acceptum, id. 21, 63; ogs. hører hertil Virg. Aen. 12, 260: Accipio agnoscoque deos, (erkiender deres Varsler); — b) i Forretningssproget: ∾ legem el. rogationem, (antage el. billige), Cic. Off. 3, 30; men id. Brut. 14: (Appius) de plebe consulem non accipiebat, (erklærede et saadant Valg for ugyldigt); cf. Liv. 9, 46: neque accipi nomen, (at Valget erklæredes for ugyldigt); – ogs. „alm.": at vedtage, at erklære sig tilfreds dermed; dos est decem talenta; P. accipio, Ter. Andr. 5, 4, 48; cf. Hor. Sat. 1, 5, 58; — c) endel. i Grammat.: forstaaer el. forklarer saa el. saa; barbarismum pluribus modis accipimus, Quintil. 1, 5, 7; — 2) „bef." o. „ethisk"; a) overtager, d. e. underkaster mig, taaler el. lider; Hancine ego ut contumeliam in me accipiam? Ter. Eun. 4, 7 in.; cf. id. Heaut. 2, 3, 96: ∾ hunc metum etc.; — b) antager (en Gemytstilstand), geraader deri; – sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quod etc., Cic. Fam. 15, 21; men id. Qu. Fr. 3, 8: magnam ex epistola tua accepi voluptatem; cf. Virg. Aen. 1, 304; men Ovid. Met. 2, 410: accepti caluere sub ossibus ignes; — c) antager el. bifalder, s. ovenf.; df. ogs. bønhører; preces suas acceptas a diis immortalibus, Liv. 42, 30; — not. a: accepso: – fut. exact., f. accepero, Pacuv. ap. Non.; — not. b: med Hensyn til dette Ords Synonymik kan mærkes: sumimus ipsi; accipimus ab alio; nanciscimur casu; adipiscimur virtute, etc., Gramm.; — not. c: acpĭtĕ, (f. accipite), Enn. ap. Cic. Off. 1, 12, inc.; — III) partic. acceptus, 3, ogs. ofte som adj.: antagen, antagelig, velkommen, behagelig; – quod approbaris, id gratum acceptumque habendum (est), Cic. Tusc. 5, 15; cf. Nep. Hann. 7; – ogs. c. dat., el. m. in, etc.; acceptus popularibus, Sall. Jug. 7; – comp.: nihil est deo acceptius, quam etc., Cic. d. Rep. 6, 13; men Tac. Ann. 6, 45: tanto acceptius in vulgus (munus), quanto etc.; superl.: acceptissimus militum animis, Liv. 1, 15, apud servos, Plaut.; — B) df. subst.; 1) neutr. acceptum, i: Indtægtssiden el. Creditsiden i Regnskabsbogen; ogs. Indtægten selv el. det Indtagne; (opp. datum el. expensum); in codice accepti et expensi relatum (nomen), Cic. R. Com. 2; in acceptum referre, (føre til Indtægt), id. Verr. 1, 57; — 2) fem. accepta, (sc. pars agri), den ved Agerfordelingerne nogen tilfaldne Jordlod, Sicul. Fl. ap. Goes.

accĭpĭter, tris, m., (ogs. f., Lucr. 4, 1003), [rimel. af accipio]; I) „alm.": Rovfugl; vid. Ter. Phorm. 2, 2, 16, o. Hor. Ep. 1, 16, 50; navnl. af Falkeslægten; vid. Plin. 10, 9; ogs. Duehøgen, Ovid. Met. 11, 344; ogs. Spurvehøgen, Mart. 14, 216; men ∾ sacer, (hvoraf Augurier tages), Virg. Aen. 11, 721; — II) „overf."; ∾ pecuniae, (røversk Menneske), Plaut. Pers. 3, 3, 5; — df. fem. accĭpĭtrina, ae, (sc. herba): Høgeurt, (hieracium L.), Appul.; o. — accĭpĭtro, are, v. a.: ligesom lacero: sønderriver, Laev. ap. Gell. 19, 7.

accisus, 3: partic. af 2. accido. — accītio, onis, f., [accio]: Kalden el. at kalde paa nogen, Arnob. — 1. accītus, 3: partic. af accio. — 2. accitus, us, m., [accio]: = accitio; accitu alicuius, (efter at være hentet af nogen), Cic. Verr. 3, 28, o. Virg. Aen. 1, 677. — Accius: s. und. Attius.

acclāmātio, onis, f., [flgd.]: oprdl. Skrigen el. Raaben derpaa el. derefter, navnl. Hyrdens efter Hiorden, Colum.; – df. sædv.: stærkt Skrig el. Tilraab af Mængden; a) oftere hos Cic. som Yttring af Mishag; non modo acclamatione, sed ··· convicio et maledictis etc., id. Qu. Fr. 2, 3; cf. id. d. Or. 2, 83: ∾ adversa populi; — b) oftere: Bifaldsraab; vid. Liv. 31, 15, o. Suet. Caes 79; — II) „bef." med Hensyn paa Taleren; A) ∾ acuta atque attenuata nimis, (som Feil i Foredraget), Auct. ad Her. 3, 12; — B) som rhetor. Figur, ligesom exclamatio: Udraabet, (ἐπιφώνημα); vid. Quintil. 8, 5, 11, (hvor som Exempel anføres: Virg. Aen. 1, 33).

acclāmo, [ad.cl.], avi, atum, 1, v. n. (o. a); I) „alm.": at raabe el. skrige dertil, med Raab el. Skrig at erklære el. forlange; m. acc. c. inf., el. m. ut, ogs. m. Udraabets acc.; – populus cum risu acclamavit, (ea) ipsa esse, Cic. Caecin. 10; cf. Liv. 34, 50; men Tac. Ann. 1, 44: si nocentem acclamaverant, (havde raabt, at han var skyldig); — II) „bef.": at tilskrige el. tilraabe nogen, alicui; a) misbilligende, dels absol.; non metuo, ne mihi acclametis, Cic. Brut. 73; cf. Sen. Ep. 47; – dels med Tilføielse af Udraabet; vid. Cic. Mur. 8: cui acclamari solet: Ostiensem, etc.; — b) bifaldende, ligel. dels absol.; consurgenti ei acclamatum est, Plin. Ep. 4, 9; dels med Tilføielse af Udraabet; vid. Suet. Dom. 13; men Tac. Hist. 1, 78: populus et miles ··· Neroni Othoni acclamavit, (tilraabte el. hilsede ham med dette Navn).

acclāro, [ad.cl.], avi, 1, v. a.; men alene i Augursproget; uti tu signa nobis certa acclarassis, (s. aclares: giver os visse el. bestemte Tegn el. Varsler), etc., Liv. 1, 18.

*acclinis, e; I) „egenl.": som lener sig el. er lenet op dertil el. derimod; c. dat.; – acclinis parieti, Just., trunco arboris, Virg. Aen. 10, 835; — b) sjld. ogs. om Ting; municipium monti accline, Amm.; — II) „fig."; Acclinis falsis animus, Hor. Sat. 2, 2, 6; af — acclīno, [ad.cl.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": at lene el. bøie derimod el. dertil; m. in, el. m. ad, el. c. dat., el. absol.; – ∾ se in aliquem, Ovid. Met. 5, 72; castra acclinata tumulo, Liv. 44, 3; men Ovid. Met. 10, 268: acclinataque colla etc.; — II) „fig."; haud gravate acclinaturos se ad causam senatus, Liv. 4, 48.

†acclīvis, e, o. acclivus, 3, [ad, clivus, i]: der hæver sig ligesom en Hoi, opadgaaende, brat; viae pars valde acclivis, Cic. Qu. Fr. 3, 1; leniter acclivis aditus, Caes. B. G. 2, 29; – colles placide acclivos, Liv. 38, 20; ligel. acclivus limes, Ovid., trames, id.; — not.: Læsemaaden vakler ofte imellem begge Former; df. — acclīvĭtas, atis, f.: opadgaaende Retning el. Skraaning; pari acclivitate collis nascebatur etc., Caes. B. G. 2, 18; difficultas acclivitatis, Colum.

accognosco, [ad.c.], ĕre, v. a.: erkiender fuldkomment, Cappadocem, Petron. — accŏla, ae, c., [accolo]: som boer el. lever i Nærheden deraf, en Nabo; absol., el. c. gen.; – incolae, accolae, etc., Plaut. Aul. 3, 1 in.; accola ejus loci, Liv. 1, 7; – men Tac. Ann. 1, 79, „overf." om Tiberfloden: nolle prorsus, accolis fluviis orbatum, minore gloria fluere, (efter at være berøvet sine Nabofloder); ligel. „overf.", Cic. Verr. 4, 50: accolae Cereris, Gudindens flittige Dyrkere.

accŏlo, [ad.c.], cŏlŭi, 3, v. n. o. a.: boer derved el. derhos; c. dat., oftere c. acc.; – Apollo, qui aedibus propinquus nostris accolis, Plaut. Bacch. 2, 1, 4; – quae (gens) illum locum accolit, Cic. d. Rep. 6, 18, cf. Liv. 39, 36; ∾ Rhenum, Tac.; – ogs. pass.: Baetis (fluvius) crebris accolitur oppidis (abl.), Plin. 3, 3; — not.: Hanc (vitem) ··· nulli accoluere juvenci, („poet." f. coluere), Catull. 62, 53.

*accommŏdāte, adv.: afpasset dertil; df. „fig.": passende dertil, overensstemmende dermed; m. ad; – quam maxime ad veritatem accommodate (dicere), Cic. d. Or. 1, 33; – ligel. in compar. o. superl., id. Or. 33, o. id. Fin. 5, 9; o. — accommŏdātio, onis, f.: en Tings Indretning efter el. Afpasning til en anden; ∾ ad aliquid, Cic. Inv. 1, 2; – „fig."

ogs. Føielighed, Gunstbevisning, magistratuum, (fra deres Side), id. Verr. 3, 82; — [accommodo]. — accommŏdātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

accommŏdo, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": indretter derefter, afpasser dertil; m. ad, el. c. dat., undert. ogs. m. begge; – ∾ clypeum ad dorsum, Plaut. Trin. 3, 2, 93, ensem lateri, Virg.; men ∾ coronam sibi ad caput, Cic. d. Or. 2, 61; – ∾ sibi personam, id. Off. 1, 32: oprdl. anlægge en Maske; df. „alleg.": overtage en Rolle, indtræde i en Stand; — B) „bes.": bruger el. anvender dertil; Arabus lapis ··· dentifriciis accommodatur crematus, Plin. 36, 41; — II) df. „fig."; A) „alm.": indretter derefter, gestum ad vocem el. voci, Quintil.; meum consilium accommodabo ad tuum, Cic. Fam. 9, 7; men om Taleren: s. id. Or. 9; – ogs. ∾ se alicui, Suet. Tib. 48, (føie sig efter nogen); men ∾ se alicui de re aliqua, Cic. Fam. 13, 2, inc., (vid. Orell.); endel. ∾ tempus liti orandae, id. Off 3, 3, (forskaffe nogen den dertil beqvemme Tid); — B) „bes.": passende el. rigtigen at føie dertil el. forbinde dermed; ∾ testes ad crimen, Cic. Verr. 1, 18; ∾ vim ad eloquentiam, id. Or. 7; – men id. Off. 1, 21: ∾ se ad rem publicam et ad res magnas gerendas, (henvende sig dertil, paatage sig, overtage); men ∾ nonnullam operam his studiis, Quintil. 1, 1, 10, (henvende el. anvende derpaa); — not.: accommodare alicui rem, Cic. Verr. 4, 57: s. und. commodo. — III) partic. accommodatus, 3, ogs. som adj.: passende el. skikket dertil; ligel. m. ad, el. c. dat.; – oratio ad persuadendum accommodata, Cic.; cf. id. Fam. 5, 16; ligel. quae mihi intelligis esse accommodata, ibd. 3, 3; quod naturae est accommodatum, id.; – compar.: quo nihil est ad officia conservanda accommodatius, id. Off. 1, 39; cf. id. Cluent. 1, ogs. Caes. B. G. 3, 13; superl.: me ad civium concordiam ··· quam accommodatissimum etc., Cic. ad Caes., ap. Cic. Att. 9, p. 11; men exemplum temporibus suis accommodatissimum, Cic. frgm.

accommŏdus, [ad.c.], 3, ligesom accommodatus: passende el. skikket dertil; c. dat., men sædv. „poet."; valles accommoda fraudi, Virg. Aen. 11, 522; membra accommoda bellis, Stat.; – i Prosa ogs. hos Veget. o. Pallad.

accongĕro, [ad.c.], gessi, 3, v. a.: bringer sammen i Mængde, dona alicui, Plaut. Truc. 1, 2, 17. — accorpŏro, [ad.c.], are, v. a.: forbinder til eet Legeme; c. dat.; – carinis ita accorporatur sagda lapis, ut etc., Solin. 38; – ogs. „overf.": at indlemme deri, damnatorum bona suis, Amm.

accrēdo, [ad.cr.], dĭdi, (dĭtum), 3, (v. a. o. n.): troer dervaa, fæster Lid dertil, indrømmer; „poet." m. o. ud. acc. comm., m. o. ud. dat.; – facile hoc accredere possis, Lucr. 3, 869; cf. Plaut. As. 3, 3, 37; men Hor. Ep. 1, 15, 25: tibi nos accredere fas est; – i Prosa ogs. absol.; primo non accredidit (rex), Nep. Dat. 3; cf. Cic. Att. 6, 2; — not.: Plaut. As. 5, 2, 4, har accreduas, f. accredas, (for Versets Skyld).

accrēmentum, i, n.: Tilvæxt, Plin., inc.; s. und. nutrimentum; af — accresco, [ad.cr.], 3, v. n.: derhos el tillige at voxe til el. blive større el. tiltage; sed nobis jam paullatim accrescere incipiat puer, Quintil. 1, 2 in.; – df. (om Ting og om Begreber), sædv. absol.; flumen subito accrevit, Cic. Inv. 2, 31; men quae cum aetate accrevit simul (amicitia), Ter. Andr. 3, 3, 7; saal. ogs.: Invidia accrevit etc., Hor. Sat. 1, 6, 26; – men Tac. Ann. 1, 19, c. dat.: jamque pectori usque accreverat (caespes); – „poet." ogs.: at voxe i Antal, at blive flere; nati accrescunt, Stat.; — II) df. „bes."; A) c. dat.: som Tilvæxt at komme dertil el. forbinde sig dermed; nærmest „poet."; trimetris accrescere ··· Nomen iambeis, Hor. A. P. 252; cf. Liv. 1, 54: quum dictis factisque omnibus vana accresceret fides; s. ogs. Plin. Ep. 2, 8; — B) i Retssproget: at komme dertil som Tilvæxt i Formuen; si etc., pars ejus alteri accrescit, Dig.; jus accrescendi, (denne Rettighed til en Formue), ibd.; — not.: accretus lapis, Auct. Aetn. 435, (i. e. concretus, spissus, fast, tæt); df. — accrētio, onis, f.: Tiltagen, Tilvæxt; accretione et deminutione luminis etc., (om Maanen), Cic. Tusc. 1, 48.

*accŭbātio, onis. f.: s. und. accubitio; — accŭbĭtālia, ium, n., (sc. stragula): de over Spisesæderne bredte Tæppener, Treb. Poll. Claud. 14; — accŭbĭtatio, onis, f.: s. und. flgd., not; — accŭbĭtio, onis, f.: Liggen el. at ligge el. at sidde tilbords (paa romersk Vis; s. und. accumbo); ∾ epularis amicorum, Cic. d. Sen. 13; – men id. Off. 1, 35, o. id. N. D. 1, 34, er accubitio: Maaden, hvorpaa, el. Anstanden, hvormed nogen ligger tilbords; — not.: Spartian. Ael. Ver. 5, ere accubitiones, (al. accubationes el. accubitationes): Bænke el. Sofaer, hvorpaa man laa tilbords; — [accubo].

*accŭbĭto, are, v. n.: sild. Biform af accubo, Sedul.; — accŭbĭtōrius, 3: hvormed el. hvori man ligger tilbords, vestimenta, Petron. Sat. 30; — accŭbĭtum, i, n.: etslags større Spisesofa, som sild. indførtes for triclinium, Lamprid. Elagab. 19; o. — accŭbĭtus, us, m.: = accubitio, Stat.; — [flgd.]

accŭbo, [ad.c.], ŭi, ĭtum, 1, v. n.; I) „alm.": at ligge derved; m. o. ud. dat.; – quoi (f. cui) bini custodes ··· semper accubant, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 57; cf. Virg. Aen. 6, 606; — b) ogs. „overf." om et Steds Beliggenhed; theatrum Tarpejo monti accubans, Suet. Caes. 44; cf. Virg. Aen. 3, 334; – men Hor. Od. 4, 12, 8: accubat horreis (cadus): rimel. „poet.", f. cubat in horreis, (ligger el. er der); — II) „bes.": at ligge tilbords paa romersk Vis, (el. paa triclinium); s. und. accumbo; – ∾ apud aliquem, Cic., in convivio, Nep.; cf. Cic. Cat. 2, 5, (hvor dog dat. mihi er at henføre til den hele Sætning); ogs. c. acc.; ∾ scortum, Plaut.; ogs. absol.; dum accubabam, Ter. Eun. 4, 5, 2; men Liv. 39, 43: infra illum accubantem etc., (nedenfor ham el. i hans Skiød; s. und. accumbo); – ogs. findes accubare, f. accumbere: at lægge el. sætte sig tilbords, Plaut. Most. 1, 4, 27, o. Plin. Ep. 6, 16; — not.: perf. o. sup. accubui, accubitum, høre baade til accubo o. accumbo. — accŭbŭō, adv.: liggende; [komisk formet af accubo, ligesom assiduo, siddende, af sedeo]; Plaut. Truc. 1, 4, 67.

accŭdo, [ad.c.], ĕre, v. a.; „egenl.": hamrer el. smeder dertil; – df. „overf.": skaffer el. skraber sammen dertil, tres minas ··· ut triginta fiant, Plaut. Merc. 2, 3, 96.

accumbo, (adc.), cŭbŭi, cŭbĭtum, 3, v. n. (o. a.), [inus. cumbo]; I) „alm.": at lægge sig ned, in via, (at falde), Plaut. Most. 1, 4, 13; men „poet." om den Svømmende: summisque accumbet in undis, (opp. onerare aquas, at synke), Manil.; — II) „bes.": at lægge sig tilbords, (i det man støttede Overkroppen paa den venstre Arm, og udstrakte Benene paa den dertil indrettede Spisesofa, lectus tricliniaris el. triclinium; – hver af de trende lecti el. triclinia paa det firkantede Bords trende Sider: neml. lectus summus, længst til Venstre, medius o. infimus, – havde sædv. trende Personer, hvoraf atter: summus conviva, længst til Venstre, ligesom medius c. var foran ham og paa en Maade i hans Skiød, og ligel. (ultimus foran denne); — accubueram ··· apud Volumnium (neml. som Vert), et quidem supra me Atticus, (ved el. over mit Hovede), infra Verrius, (foran mig el. i mit Skiød), Cic. Fam. 9, 26; cf. Hor. Sat. 2, 8, 20 flgd.; men accumbe in summo, (læg dig el. sæt dig øverst), Plaut. Pers. 5, 1, 15; ogs. ∾ in lecto, id., in robore (paa Egebænke el paa

Træbænke, altſ. uden Hynder og Tæppener), Cic. Mur. 35; ogſ. ∾ in epulo, id., epulis, Virg.; cf. Cic. Verr. 1, 26; — b) for⸗ o. efterkl. ogſ. c. acc. (praep.); ∾ mensam, (f. ad mensam), Att. ap. Non., Appul.; ∾ scortum, Plaut.; — not: ogſ. findes accumbere f. accubare, at ligge tilbords, Suet. Vesp. 5; ſ. ogſ. und. accubo, not.

*accŭmŭlāte, adv.: ſammenhobet; df. „overſ.": rigeligen, Auct. ad Her. 1, 17; — accŭmŭlātio, onis, f.: Sammenhobning, arborum, (af Jord derover), Plin. 17, 39; o. — accŭmŭlātor, oris, m.: ſom ſam⸗menhober el. opdynger; ∾ primus opum, queis (f. quibus) etc., Tac. Ann. 3, 30; — [flgd.]

accŭmŭlo, [ad.c.], avi, (atum), 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": at ſammenhobe el. opdynge, congeriem arenae, (om Stormen), Plin.; men Cic. Agr. 2, 22: auget, addit, accumulat, (sc. acervos pecuniae); — B) „beſ." ogſ. a) „techn." el. i Gartnerſproget: ∾ arbores, vineas, radices, (bedække dem med Jord imod Kulden), Plin. 18, 62, oftere; — b) „poet." o. per hypallagen, Virg. Aen. 6, 885: animamque nepotis his saltem accumulem donis, (f. haec dona in animam ejus etc.); — II) „fig." o. „poet.": ∾ caedem caedi, Lucr. 3, 71; ∾ curas alicujus, Ovid. Her. 15, 70; men id. Fast. 2, 122: ∾ honorem alicui, (hædre over⸗maade).

*accūrāte, adv.; I) „egenl.": nøiagtigen, nøie af⸗paſſet; quum strophio accurate praecingerere. Cic. frgm. Or. in Clod.; cf. Sall. Jug. 111: ∾ et liberaliter habere aliquem; – compar.: ∾ aedificare, Caes. B. G. 6, 22; superl. ſ. nedenf.: — II) ſædv. „fig."; A) „alm.": omhyggeligen, med ſtor Flid og Omhu; meas de se accurate scriptas litteras etc., Cic. Fam. 13, 10; cf. id. Att. 8, 12: accuratius mihi perscribas, velim, etc.; men Nep. Lys. 4: accuratissime accusare avaritiam alicujus; – ogſ. om Taleren: ∾ dicere pro aliquo; vid. Cic. Brut. 22; — B) „beſ.": forſigtigen, liſtigen, fallere aliquem, Ter. Andr. 3, 2, 14; o. — accūrātio, onis, f.: Omhyggelighed, Nøiagtighed; ∾ mira in inveniendis componendisque rebus, Cic. Brut. 67; — [accuro]. — accūrātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

accūro, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": beſørger el. bereder omhyggeligen, prandium, Plaut.; ∾ victum et cultum humanum, Cic. frgm. ap. Colum. 12, praef.; — b) ∾ hospites, (beverte dem), Plaut. Epid. 5, 1, 55; — II) „fig.": drager Omſorg derfor; m. ut, el. m. ne; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 41, o. Ter. Hec. 5, 1, 12; men Plaut. Cas. 3, 3, 30: quod facto opus est, volo accurare; cf. Cic. Inv. 1, 34; – accuratum habuit, (f. accuravit), Plaut. Bacch. 3, 6, 21; accurato opus est, id. Mil. gl. 3, 1, 210; — not.: accurasso, (f. accuravero), Plaut. Pseud. 4, 1, 29; — III) partic. accūratus, 3, ogſ. ſom adj.: ſom er beſørget med Omhu, nøiagtig, accurat; (men altid om Begreber, derim. diligens, om Perſoner); ∾ malitia, (udſtuderet), Plaut.; ∾ sermo, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 57; – compar.: delectum nihilo accuratiorem habuit, Liv. 5, 37; cf. Cic. Brut. 82; superl.: ∾ litterae, Cic.; cf. accuratissima litterarum diligentia, id. Att. 7, 3.

accurro, [ad.c.], curri, (cŭcurri), cursum, 3, v. n.; I) „egenl.": løber el. iler derhen el. dertil; absol., el. m. ad, el. m. in; – ut, si quid opus sit, accurram, Cic.; expeditus ··· ut accurras, id.; cupide ad praetorem accurrisse, id. Verr. 5, 3; ∾ ad visendum, Suet., in Tusculanum, Cic., in auxilium, Suet.; men ∾ epulas, (f. ad epulas), Appul.; admisso equo, ad eum accurrit, Caes. B. G. 1, 22; – ogſ. pass. impers.: accurritur ab universis, Tac. Ann. 1, 21; — II) ogſ. „fig."; istae imagines ··· ut, simul atque velimus, accurrant, (i. e. occurrant animo, fremſtille ſig for Sielen), Cic. Div. 2, 67; df. — accursus, us, m.: Tilløb el. Sam⸗menløb; accursu populi, Tac. Ann. 4, 41; civium accursum timens, Senec. Hippol. 894.

*accūsābĭlis, e: til at anklage, dadelværdig, laſt⸗værdig; quorum omnium accusabilis est turpitudo, Cic. Tusc 4, 35; — accūsātio, onis, f.; I) „alm.": enhver Anklage el. Beſkyldning; subscribere odiis atque accusationibus Hannibalis (imod ham), Liv. 33, 47; – df. ſædv.: retlig Anklage el. Forfølgelſe, (navnl. af en Forbrydelſe imod d. Offenlige; opp. defensio); vid. Cic. Off. 2, 14; ligel. id. Verr. 1, 1: in hac accusatione comparanda constituendaque etc.; ligel. accusationem instruere, id., intentare, Tac., capessere, exercere, id.; men accusationem factitare, (ofte el. gierne at frem⸗ſtaae ſom offenlig Anklager), Cic. Brut. 34; – accusationi respondere, id.; men accusatione desistere, (afſtaae derfra), id. frgm. Corn. ap. Ascon.; – accusatio crimen desiderat, etc., (opp. maledictio), id. Coel. 3; — II) „beſ.": ſkreven Anklage, Klageſkrift; accusationem legere alicui, Plin.; in septem accusationis libris, (i de ſyv verrinſke Taler), Cic. Orat. 29; cf. ibd. 62; o. — accūsātīvus, 3: hørende til en Anklage; df. i Grammatiken: Accuſativet; accusativi (sc. casus) geminatione etc., Quintil. 7, 9, 10; hos Varr. ogſ. casus accusandi; — [accuso].

accūsātor, oris, m., [accuso]; I) „alm.": en Klager el. Anklager, navnl. in causis publicis el. i Criminalſager; (hvorim. petitor: Klageren in causis privatis; dog bruges ogſ. accusator f. petitor; vid. Cic. Part. or. 32); – ∾ firmus, Cic., acer, id., vehemens et acerbus, id.; accusatorem alicui opponere, id Verr. 1, 29, ponere, Coel. ap. Cic. Fam.; – om de offenlige Anklagere i Rom: vid. Cic. R. Am. 20, o. id. Off. 2, 14; cf. Tac. Ann. 4, 59: accusatoris nomen sustinere; — II) under Keiſerne findes ogſ. accusator f. delator, Angiver; accusatorum denunciationes, Suet. Aug. 66; cf. Juvenal. 1, 161.

accūsātōrie, adv.: ſom Anklager, paa en Ankla⸗gers Viis el. Maade, dicere, Cic., agere cum aliquo, id.; jam illud quam accusatorie, quod etc., Liv. 40, 12; af — accūsātōrius, 3, [accusator]: hørende til en Anklager; ∾ vitam vivere: (giøre Profeſſion af at anklage for Retten), Quintil.; men ∾ lex, Cic. Mur. 5; cf. id. Fl. 6; – ſædv. hvad der røber en Anklager; vultu truci, et accusatoria voce, Liv. 45, 10; ∾ spiritus, id., animus, Cic.

accūsātrix, icis, fem. af accusator: Anklagerſke, Plin. Ep. 10, 67; – ogſ. „alm.": ſom klager el. ſkænder; tu mi accusatrix ades, Plaut. As. 3, 1, 10. — accūsĭto, are, v. a., frequ. af flgd.: pleier at anklage; beklager mig derover; nihil erit, quod deorum ullum accusites, Plaut. Most. 3, 2, 21.

accūso, (adc.), avi, atum, 1, v. a., [causa]; I) „alm.": giver nogen Skylden derfor, beſværer mig el. beklager mig derover; – til acc. pers. lægge Komikerne undertiden acc. comm., (f. in c. abl.); forreſten absol., el. m. in, el. m. de, oſv.; – quid me accusas, si facio officium meum? Plaut.; cf. id. Trin. 1, 2, 59; – ∾ aliquem gravius, Ter., liberius, Cic.; men id. Qu. Fr. 2, 2: me tibi excuso in eo ipso, in quo te accuso; men id. Att. 6, 1: ∾ aliquem de negligentia epistolarum, (i Anledning deraf); – ∾ inertiam adolescentium, (ſtrængt at dadle el. irettefætte), id. d. Or. 1, 58; ∾ infirmitatem naturae, (beklage), Sall.; men ∾ culpam alicujus, (tillægge nogen Skylden), Cic. Planc. 4; — II) „beſ." i Forretningsſproget: offenligen at drage til Anſvar, at anklage for Retten, navnl. for en Stats⸗forbrydelſe; ſaal. absol., oftere c. gen., ogſ. undert. m. de, el. c. abl.; – accusant ii, qui etc., (opp. causam dicit is, cui etc.), Cic. R. Am. 5; ∾ aliquem proditionis, Nep. Milt. 7, ambitus, Cic., rei capitalis, id. Verr. 2, 28, ogſ. capitis, (paa Livet), id. Fin. 2, 9, o. Nep. Paus. 2; (genit. kunde her forklares ved Ellipſe

af nomine el. crimine, s. nedenf.; men ogs. ved Analogien af: *κατηγορεῖν τινά τινος*); – ∾ aliquem certis propriisque criminibus, Cic. Verr. 1, 16; cf. Nep. Lys. 3; ligel. ∾ de veneficiis, (for Forgiftelser), inter sicarios, (for Snigmord); vid. Cic. R. Am. 32; — not.: casus accusandi, Varr.: s. und. accusativus.

Acē, es, f., *Ἄκη*: By i Galilæa, Nep., (i Phoenicien, Plin.); sild. Ptolemais el. Acca: (hod. Acre). — ăcentēta, orum, n., *ἀκέντητα*, (sc. crystallina): uden Punkter el. Pletter, Plin. 37, 10. — ăcĕo, ēre, v. n.: at være sur; quod neque aceat, neque muceat (vinum), Cato. — ăcĕphălus, i, adj., *ἀκέφαλος*: uden Hovede, Isid.

1. ăcer, ĕris, n.: Ahorntræet el. Valbirken; vid. Plin. 16, 26; — 2) ogs. Veddet deraf, coloribus impar, Ovid. Met. 10, 95, (af dets grenede Aarer); brugtes ogs. til Brevtavler, id. Am. 1, 11, 28.

2. ācer, cris, cre, *ἄκρος*, [besl. m. *ἀκή*, acies, etc.]; 1) „egenl."; A) „alm.": skarp, spids, skærende; acribus armis, Lucil. ap. Non.; ferro ita acri, Tac. Germ. 6; — B) ds. „bes."; 1) om Sandserne og om deres Fornemmelser: skarp, fin, giennemtrængende; acres oculi, Cic.; non ··· voce increpet acri? Lucr. 3, 966; – compar.: est acrius judicium (aurium) et certius, etc., Cic. d. Or. 3, 47; superl.: acerrimus sensus videndi, ibd. 2, 87; — 2) oftere: a) om de paa Sandserne indvirkende Ting: skarp, stærk, splendor, Lucr., rubor, Senec., sonitus flammae, Virg., tibia, Hor.; – ligel. om Lugten og Smagen; ∾ odor, Lucr., Plin., nidor, Lucr.; cf. Cic. d. Or. 3, 25; – acria, ut est sinapi, caepa, allium, Varr. ap. Non.; cf. Plin. Ep. 7, 3, ogs. Hor. Sat. 2, 4, 59; men Cic. N. D. 2, 23: acres humores (colligere, skarpe Vædsker); ligel. acria viscerum, Plin.; — b) ligel. om andre paa Legemets Ydre el. Indre indvirkende Gienstande: skarp, stræng; ogs. haard, smertelig; acris hiems, Hor., (hos Enn: acer hiems, vid. not. b); ∾ morbus, Plaut., dolor, Lucr.; acris sitis, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: stærk, stræng, heftig; – prima coitio est acerrima, Ter. Phorm. 2, 2, 32; acres poenae, Lucr.; acrius supplicium, Cic. Cat. 1, 1; quae nox ··· acerrima fuit atque acerbissima etc., id. Sull. 18; acerrimam bello facem praeferre, Tac. Hist. 2, 86; ∾ custodiae, id.; — 2) om Dyrene: vild, utæmmet, leo, Nep., aper, Hor.; men ∾ equus, Virg. Aen. 4, 156, (modig, fyrig); ∾ canis, Hor. Epod. 12, 6, Phaedr., (aarvaagen); — B) „ment."; 1) om Aandskræfterne: skarpsindig, fin, giennemtrængende; ∾ animus et praesens, Cic.; acri memoria esse, id.; acerrimo ingenio vir, id.; men id. d. Or. 3, 31: acris acies in naturis hominum et ingeniis; cf. ibd. 3, 48; ligel. acerrima Augusti mens, Tac.; – ogs. om Talen; utendum verborum gravitate acriore, Cic. Off. 1, 38; cf. id. d. Or. 3, 27: acris vitiorum incusatio; – ligel. om Personer; acer in rebus inveniendis, Cic., ad perdiscendum, id.; acer consilio, Curt.; — 2) „ethisk" el. om en Gemytstilstand: heftig, lidenskabelig; acri ira percitus, Lucr.; acres curae, id.; ∾ dolor, Virg., metus, id., amor, Tibull.; — bb) ds. ogs. med Hensyn paa Modet og Stemningen; a) kraftig, fyrig, virksom, modig; acerrimus civis, Cic., defensor, id.; men acer ··· rusticus, vid. Virg. Ge. 2, 406; acerrimos militum ducere in partes, Tac. Ann. 15, 51; – i denne Bem. ogs. c. gen.; acer militiae, id. Hist. 2, 5; acer belli, Vell. 1, 13; ogs. m. in; acrior in rebus gerendis, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; ogs. c. infin., Sil. 3, 338; — b) stræng, heftig, arrig; lenem patrem illum factum me esse acerrimum, Ter. Phorm. 2, 1, 32; populus acer, suspicax, etc., Nep. Timoth. 3; — not. a: neutr. acre, ogs. som adv., s. acriter; omnes pariter acre invadunt, Sall. frgm. ap. Non.; cf. Pers. 4, 34; — not. b: acris som m., s. acer, somnus, Enn. ap. Prisc.; acer som f., s. acris, hiems, Enn. ap. Serv., fames, Naev. ibd.; — not. c: acrus, 3, s. acer, acris, etc., Veget., Pallad.

1. ăcĕrātus, 3, [1. acus]: blandet med Avner, lutum, Fest. — 2. ăcĕrātus, 3, cochleae, Plin 30, 15 (Hard.): d. græske *ἀκήρατος*, (i. e. integer), fuldkommen, fuldstændig.

ăcerbe, adv. af acerbus: oprdl. bittert el. skarpt (at smage paa); ds. sædv. „fig." o. „ment."; 1) „alm.": bittert, smerteligen, med Kummer el. Harme; tuli graviter et acerbe, me etc., Cic. Div. in Caecil. 2; – compar.: ∾ inopiam ferre, Caes. B. G. 7, 17; superl.: s. nedenf.; — 2) „bes." o. „ethisk": strængt, haardt, grusomt, ubarmhiertigen, accusare, Cic., increpare, Tac.; – compar: ∾ invehi in aliquem, Cic. Lael. 16; superl.: ∾ exigere pecunias, Caes., agere delectus, Suet.; acerbe severus in filium, Cic. Off. 3, 31.

ăcerbitas, atis, f., [acerbus]; 1) „egenl.": Bitterhed el. bitter Smag, navnl. af umoden Frugt, Plin.; hvf. Cic. Planc. 38 „alleg.": fructus ··· magna acerbitate permixtos etc.; – sild. ogs. „metonym.": den umodne Frugt selv; si legatur (indsamles) maturitas cum acerbitate, Pallad.; — II) ds. „fig."; A) „overf.": Bitterhed, Nød, Lidelse, Elendighed, temporis Sullani, Cic. Fam. 13, 4; ogs. in pl.: omnes perferre acerbitates, id. Cat. 4. 1; — B) „ment."; 1) bidende Dadel, som Satirens, Quintil. 10, 1, 94; — 2) oftest „ethisk": Bitterhed, Haardhed, Barskhed; quod acerbitatis habet objurgatio, Cic. Off. 2, 28; men severitatem probo, acerbitatem nullo modo, id. d. Sen. 18; ∾ morum, id.; ∾ patria, Liv., censoria, id.; – ogs. Harme el. Vrede; dissensio sine acerbitate, Cic.; cf. id. Lael. 23; – ogs. Forbittrelse; esse odio et acerbitati alicui, id. Verr. 4, 30. — ăcerbĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af frgd.; vid. Gell. 13, 3.

ăcerbo, (avi), atum, 1, v. a., [acerbus]: oprdl. gior bitter el. skarp; ds. „fig." o. „poet.": 1) forbittrer, alicui gaudia, Stat., mortem cadentis, Val. Fl.; — 2) forværrer; formidine crimen acerbat, Virg. Aen. 11, 407.

ăcerbus, 3, [rimel. af 2. acer, dog m. forandret Quantitet]; 1) „egenl."; A) „alm.": skarp, stikkende, navnl. med Hensyn paa Sandserne; ds. 1) som har en bitter og ubehagelig Smag; Neptuni corpus acerbum, (i. e. mare), Lucr. 2, 472; elatine acerba gustu, Plin.; ∾ sapor, id.; — b) om Lyden: skærende, skurrende; serrae stridentis acerbum horrorem etc., Lucr. 2, 410; vox acerbissima, Auct. ad Her.; ∾ recitator, Hor. A. P. 474; cf. Senec. Ep. 56; — c) ∾ frigus, Hor. Ep. 1, 17, 53, (bidende); ∾ vulnus, Ovid. Met. 5, 62, (smertende); — B) „bes.": umoden, nærmest om Værterne; Nondum matura uva est; nolo acerbam sumere, Phaedr. 4, 2; oliva acerbissima, Plin.; – ds. „overf.": virgo acerba, (ikke udvoxen, ikke mandbar), Varr. ap. Non.; ligel. „poet.": ubetimelig, altfor tidlig, (*ἄωρος*); ∾ funus, vid. Ps.Cic. p. Dom. 16; edere partus acerbos, (om Hiorden), Ovid. Fast. 4, 647; — II) „fig."; A) „overf." om Ting o. Begreber: bitter, tung, besværlig; in rebus acerbis, Lucr. 3, 53; men ∾ tumuli, Flor. 2, 12, (vanskelige at bestige); acerbissima tributa, Cic.; acerbius imperium, Nep. Eum. 6; ejus ··· mors acerba (fuit), id. Cim. 4; – acerbum est, ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquo, Cic. Quint. 31; — b) neutr. acerbum, i, ogs. absol. som subst.: Lidelse, Elendighed; multum acerbi, Ovid. Trist. 5, 2, 21; tot acerba, Virg. Aen. 12, 678; plura acerba, Ter. Hec. 3, 1 in.; — B) „ment."; 1) „alm.": smertelig, krænkende; o acerbam mihi memoriam ··· illius temporis etc.! Cic. Planc. 31; facetiis acerbis irridere, Tac. Ann. 5, 2; — 2) „bes." o. „ethisk"; sædv. om Personer: bitter, barsk, stræng, grusom; ∾ inimici, Cic. Lael. 24; (opp. amici, qui dulces videntur); men id. N. D. 3, 31,

absol.: posse … acerbos e schola Zenonis exire, (mørke og misfornøiede Mennesker); cf. Hor. Ep. 1, 18, 95; – modo acerbior … modo remissior, Suet. Galb. 14; mater acerba in suos partus, Ovid. Fast. 2, 624; — not.: neutr. pl. acerba, „poet." ogs. som adv.; acerba tuens, (med vildt el. harmfuldt Blik), Lucr. 5, 34; acerba fremens, Virg., sonans, id., gemens, Ovid.

ăcernus, 3, [1. acer]: af Valbirk, trabes, Virg., mensa, Hor. — ăcĕrōsus, 3, [acus, ĕris]: med Avner, sar, Lucil. ap. Non., coenum, id. ibd. — ăcerra, ae, f., [rimel. f. acerna, sc. arca]: Røgelsekiste el. Røgelsekar til Offerbrug, Virg. Aen. 5, 744, o. Hor. Od. 3, 8, 2; cf. Cic. Leg. 2, 24. — Acerrae, arum, f.: By i Campanien ved Floden Clanius; vid. Virg. Ge. 2, 225; — df. Acerrani, orum, m.: dens Indvaanere, Liv. 23, 17; — not.: Acerrae Vatriae: By i Umbrien, Plin. 3, 19. — ăcersĕcŏmes, ae, m., ἀκερσεκόμης: med uklippet Haar; „poet." f. Yngling, Juvenal. 8, 128. — ăcērus, um, ἄκηρος: uden Vox; df. mel acerum, Plin. 11, 15, (der af sig selv flyder af Voxkiven, Skivehonning).

ăcervālis, e, [acervus]: hørende til en Hob el. Dynge; (soritem) Latino verbo acervalem etc., Cic. Div. 2, 4. — *ăcervātim, adv.: i hele Hobe el. Klynger, skarevis, accumulare, Lucr.; cf. Hirt. B. Al. 31; — II) „fig." o. „ment.": sammentrængt, summarisk, dicere reliqua, Cic. Cluent. 10; ligel. id. Or. 25: multa acervatim frequentans, (sammentrængende dem i en Periode); o. — ăcervātio, onis, f.: Sammenhobning el. Sammenblandning, saporum, vid. Plin. 11, 117; — [flgd.].

ăcervo, avi, atum, 1, v. a., [acervus]: sammenhober, sammendynger; df. pass.: acervari muricum modo, (hobes el. samle sig), Plin. 32, 31; cf. id. 18, 10; — II) df. „fig."; non verba modo, sed sensus quoque acervantur, Quintil. 9, 3, 47; men aliarum super alias acervatarum legum (cumulus), Liv. 3, 34.

ăcervus, i, m., [besl. m. acus, acies]; 1) „egenl.": Hob, Dynge, frumenti, Plaut., tritici, Cic., farris, Virg.; men Cic. Tusc. 5, 15, absol.: ut acervus ex sui generis granis (efficitur); acervi corporum, id., pecuniae, id.; men „poet.": caecus acervus, Ovid. Met. 1, 24, (i. e. chaos); — II) „fig."; A) „alm.": Mængde, facinorum, Cic. Sull. 27, officiorum negotiorumque, Plin.; — B) „techn.", ligesom Grækernes σωρείτης: etslags falsk Slutningsmaade; vid. Cic. Acad. 2, 16, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 47.

ăcesco, ăcui, 3, v. n., inch. af aceo: at surne; ∾ lac, Plin.; si vinum acuit, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 54. — Acĕsīnes, ae, m.: Flod, der falder i Indus, hod. Jenaub, Curt. — 1. Acĕsinus, i, m.: Flod paa d. tauriske Halvø, Plin. 4, 26; — df. 2. Acĕsinus, 3: acesinsk, agmina, Val. Fl. — ăcĕsis, is, f., (ἄκεσις, Helbredelse): etslags Bjerggrønt, Plin. 33, 28. — Acesta, ae, ogs. Aceste, es, f.: By paa Sicilien, tidligere Egesta, Virg. Aen. 5, 718; — df. Acestaei, (-ei), orum, m.: Indvaanerne, Plin. 3, 14; af — Acestes, ae, m.: en Konge paa Sicilien, af trojansk Herkomst; vid. Virg. l. c.

*ăcētăbŭlum, i, n.: Skaal el. Bæger til Eddike, Dig.; — df. (ved catachresis el. abusio, vid. Quintil. 8, 6, 35); 1) „alm.": Skaal, Bæger; acetabula praestigiatorum, Senec. Ep. 45; navnl. ogs. som Maal for flydende og tørre Sager: = ¼ hemina; i Vægt: = fire attiske Drachmer, Plin., Cels.; — 2) „bes." o. „techn."; a) i Anatomien: Hoftepanden, Plin. 28, 49; — b) i Zoologien: de Fordybninger, hvormed Polypper suge sig fast, id. 9, 46; — c) i Botaniken: Blomsterbægeret, id. 26, 37; — ăcētāria, orum, n., (sc. olera): Grønsager el. Salater med Eddike, Plin. 19, 19; o. — ăcētasco, avi, 3, v. n.: = acesco, bliver sur; quod acetaverit, Appul.; — [flgd.].

ăcētum, i, n., [oprdl. partic. n. af aceo], (sc. vinum): Vineddike el. Eddike, acre, Hor., acerbum, Plaut., asperrimum, Plin.; Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti, Martial. 7, 24; ∾ mulsum, Cato, Plin., Honningeddike, (som Drik); – Liv. 21, 37, bruges acetum til Sprængning af Klipper; men Tac. Hist. 5, 6: sparso aceto concretus liquor, (med en Syre el. syrlig Vædske); — II) „overf." o. „alleg.": Skarpsindighed, bidende Vittighed, odl.; (cf. sales af sal); – Ecquid habet aceti is homo in pectore? Char. atque acidissimi, Plaut. Pseud. 2, 4, 49; cf. Hor. Sat. 1, 7, 32: Italo perfusus aceto; men Pers. 5, 86: aurem mordaci lotus aceto, (med sikkert Øre, med skarp og fin Dømmekraft).

Achaemĕnes, is, m.: den første Perserkonge, Achæmenidernes Stamfader, dives, Hor. Od. 2, 12, 21, („poet." med Henspillen paa Asiens Rigdom); — B) df. 1) Achaemĕnĭdae, arum, m., Plin. 6, 26: Efterkommerne af K. Ach.; — 2) Achaemĕnius, 3: achæmenisk el. persisk, costum, Hor., nardus, id. — ăchaemĕnis, ĭdis, f., sc. herba, ἀχαιμενίς: etslags Vært i Indien, brugtes til magiske Kunster, Plin. 24, 102.

1. Achaeus, i, m., Ἀχαιός: en Søn af Xuthus, og Broder af Jon, blev Achæernes Stamfader; — not.: en Konge i Lydien af dette Navn omtales Ovid. Ib. 301. — 2. Achaeus, 3, Ἀχαῖος: oprdl. adj. af 1. Achaeus; df. — A) subst. Achaeus, i, m., pl. Achaei, orum; 1) oprdl. Efterkommerne af 1. Achaeus, el. Indvaanere i det efter ham benævnte Landskab Achaja; vid. Liv. 32, 19, o. id. 35, 13; — 2) ogs. „alm.": Grækerne; vid. Plin. 4, 14; — bb) hertil mærkes; a) Achaei, orum, m.: argonautisk Coloni imellem Palus Maeotis og Bierget Taurus, Ovid. Pont. 4, 10, 27, o. Plin. 6, 5; — b) Portus Achaeorum, i Troas, id. 4, 26; — c) Achaeorum Statio, Sted i Thracien ved Hellespontet, ibd. 18; — B) Achaeus, 3; 1) achæisk, d. e. hørende til Achæerne el. til Achaja, fines, Lucr. 6, 1114; — 2) græsk, praemia, Stat.; cf. Plin. 4, 14, o. Juvenal. 3, 61.

Achāia: f. Achaja. — Achāĭas, Achāĭcus, o. Achāius: f. und. flgd. — Achāja, („poet." Achāĭa, quadrisyll., Prop., Ovid.), ae, f., Ἀχαΐα; 1) oprdl.: Landskab i d. nordlige Peloponnesus, fra Isthmus langs d. corinthiske Bugt; vid. Plin. 4, 6; hed tidligere Aegialea, (Kystlandet); — 2) efter Corinthens Ødelæggelse ved Mummius, (Aar f. Chr. 146), blev hele Grækenland, (til Grændsen af Macedonien), forvandlet til romersk Provinds under Navnet Achaja; vid. Cic. Fam. 13, 26 flgd.; — B) df. 1) Achāĭcus, 3: achæisk el. græsk; in medio Achaico cursu, Cic. ad. Brut. 1, 15; – men „poet.": ∾ ignis, Hor. Od. 1, 15, 35; currus, ibd. 4, 3, 5; — not.: ovennævnte L. Mummius erholdt, efter Erobringen af Corinthus, Tilnavnet: Achaicus; vid. Vell. 1, 13, o. Plin. 35, 8; — 2) Achāius, 3, ligesom Achaicus: achæisk el. græsk, men alene „poet."; ∾ dextra, Ovid. Met. 12, 70, manus, Virg. Aen. 5, 623, (al. Achaica); — 3) Achāĭas, ădis, f. adj.: achæisk, matres, Ovid. Her. 3, 71; — 4) Achāĭs, idis, f.: = frgd.; tot Achaidas urbes, Ovid. Met. 5, 306; — b) ogs. subst. Achaïs: „poet." f. Achaja el. Graecia, Ovid. Met. 5, 577, o. ibd. 7, 504.

Acharnae, arum, f.: By (el. demos) i Attika, Stat.; — df. Acharnānus, 3: af el. fra Byen Acharnæ, Nep. Them. 1. — ăcharne, es, f.: etslags Fisk, Plin. 32, 53; al. acarne, inc. — Acharrae, arum, f.: By i Thessalien, Liv. 32, 13. — 1. ăchātes, ae, m. o. f., ἀχάτης: Achaten el. Achatstenen, skal, efter Plin. 37, 54, have sit Navn efter Floden Achates paa Sicilien. — 2. Achātes, ae, m.: Æneas's trofaste Ledsager, Virg. Aen. 1, 178.

Achelōias, Achelōïs, o. Achelōïus, s. und. flgd. — Achĕlōus, (-os), i, m., Ἀχελῶος; I) i Geographien: berømt Grændseflod imellem Acarnanien o. Ætolien; hod. Aspropotamo; vid. Plin. 4, 2, o. Liv. 43, 21 o. 22; — II) i Mythologien: Flodguden Achelous; vid. Ovid. Met. 9 ab in.; — B) df. 1) Achĕlōius, 3: acheloisk; cornua Acheloia, (i. e. cornua Acheloi), Ovid. Her. 16, 256; Acheloia Callirrhoe, (i. e. filia Acheloi), id. Met. 9, 413; — 2) df. ogs. „poet."; a) ∾ pocula, Virg. Ge. 1, 9, (i. e. aqua); — b) ∾ heros, Stat. Theb. 2, 142, (d. e. Tydeus, Søn af K. Oeneus i Ætolien); — 3) som patronym. fem.: Achĕlōïas, ădis, o. Achĕlōïs, ĭdis, begge in pl.: s. Sirenes, Døttre af Flodguden Achelous, Ovid. Met. 14, 87, o. ibd. 5, 552.

Achĕrīni, orum, m.: ubekiendt Folk paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 43. — 1. Achĕron, ontis, m., Ἀχέρων; i Geographien: I) Flod i Epirus, løber igiennem Søen Acherusia, og ud i den ambraciske Bugt, Liv. 8, 24; — II) Flod i Nederitalien, Plin. 3, 10; — B) df. 1) subst.: Achĕrontīni, orum, m.: Indbyggerne omkring den sidstnævnte Flod, ibd.; — 2) adj.: Achĕrūsĭus, 3, aqua, Liv. l. c.; — not.: ogs. heder denne Flod: Acheros, id. ibd.

2. Achĕron, ontis, m., Ἀχέρων; i Mythologien: Flod i Underverdenen; vid. Cic. N. D. 3, 17, ogs. Virg. Aen. 6, 107 o. 295; – df. ogs. Underverdenen el. de Dødes Rige, ibd. 7, 312; cf. Hor. Od. 1, 3, 36; ligel. undert. i Prosa; vid. Nep. Dion. 10; s. ogs. nedens. Acheruns; — B) df. 1) Achĕrontēus, 3: acherontisk, fontes, Claudian.; — 2) Achĕrontĭcus, 3: = frgd., stagna, Prud.; ∾ libri, efter Arnob.: af Etrusteren Tages, afhandlede rimel. Dødeoffere, odl. — Achĕrontĭa, ae, f.: By paa Grændsen af Lucanien o. Calabrien, hod. Acerenza, Hor. Od. 3, 4, 14. — Achĕrontĭcus, 3, s. und. 2. Acheron. — Achĕros, i, m.: s. und. 1. Acheron.

Achĕruns, untis, m. o. f., [forkl. Form f. 2. Acheron, navnl. hos Plaut. o. Lucr.]: Underverdenen el. de Dødes Rige; – Assum atque advenio Acherunte, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 16; ligel. si ab Acherunte veniam, Plaut.; cf. Lucr. 3, 37, oftere; men Plaut. Merc. 3, 4, 21: si ··· neque Acherunti (abl.) sum etc.; — bb) hertil mærkes; a) Udtrykkene: Acheruntis pabulum, (lisom Foder eller Næring for Orcus): om et ryggesløst Menneske, Plaut. Cas. 2, 1, 12; men Acheruntis ostium: om et stinkende Hul el. Sted, id. Trin, 2, 4, 121; mittere aliquem Acheruntem, (ombringe), id.; abire ad Acheruntem, (omkomme), id.; — b) Acheruns ulmorum, (Elmegrenenes Fordærvelse), kaldes en Slave, Plaut. Amph. 4, 2, 9; — not. a: abl. Acherunti f. Acherunte, s. ovens.); neml. m. Localendelsen i f. e, ligesom ruri f. rure; – acc. Acherunta, Lucr. 4, 171; — not. b: Plaut. har her Qvantiteten ăch f. ăch; — B) df. 1) Achĕruntĭcus, 3: acheruntisk, regiones, Plaut. Bacch. 2, 2, 21; ∾ senex, id. Merc. 2, 2, 19; — 2) Achĕrūsĭus, 3: = frgd.; ∾ templa, (d. e. Underverdenen), Lucr. 1, 121; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 21; men Lucr. 3, 1036: ∾ vita, (ængstelig el. kummerlig Tilværelse). — Achĕruntĭcus, 3, ogs. Achĕruntius, o. -tinus, 3, s. und. frgd.

Achĕrūsĭa, ae, f.; 1) Indsø i Epirus, hvoraf Floden Acheron har sit Udløb, Plin. 4, 1; — 2) Indsø i Campanien, imellem Misenum o. Cumæ, hod. Lago della Collugia, id. 3, 9; — 3) den memphitiske Hule i Bithynien, hvorigiennem efter Fabelen Cerberus af Hercules blev bragt op til Oververdenen, Plin. 6, 1; – heder ogs. Acherusis, Val. Fl., ogs. Acherusia specus, Mel. 1, 19. — Achĕrūsis, ĭdis, f., s. und. Achĕrūsia nr. 3. — Achĕrūsĭus, 3, s. und. 1. Acheron, ogs. und. Acheruns. — ăchēta, (-es), ae, m., ἀχέτης f. ἠχέτης: som toner el. synger; df. Plin. 26, 32: achetae, quae canunt (cicadae), vocantur.

Achilla, s. und. Acholla. — ăchillēa, ae, f.: rimel. = achilleos, Plin. 26, 90. — Achilleides, s. Achillides und. Achilles. — Achillēïs, ĭdis, f., sc. musa: Achilleiden, ufuldendt Digt af Statius. — ăchillēos, i, f., sc. herba, ἀχίλλειος, (sc. βοτάνη): en til Helbredelse af Saar tienlig Plante, der først skal være funden og brugt af Helten Achilles; germ. Schafgarbe, Plin. 25, 19.

Achilles, is, m., Ἀχιλλεύς: Søn af K. Peleus i Thessalien, og af Gudinden Thetis; – var ved Kraft og Skjønhed den herligste iblandt Heltene for Troja; vid. Cic. Arch. 10, o. id. Fam. 5, 12, bes. ogs. Ovid. Met. 12 extr., o. ibd. 13 ab in., ogs. Stat. Achill.; — b) ogs. undert. som appell. om en Mand af udmærket Styrke og Skjønhed; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 2, 63, o. Virg. Aen. 6, 89; — not.: af nom. Achilleus, Inscr., er gen. Achillei, Hor. Od. 1, 15, 35, ctr. Achilli, Virg. Aen. 3, 87; – acc. Achillea, Lucan. 10, 623; – voc. Achille, Prop. 4, 11, 40; – abl. Achilli, Ovid. Pont. 3, 3, 43; — B) df. 1) Achillēus, 3, Ἀχίλλειος: achillisk, comae, Martial. 12, 84, stirps, Virg. Aen. 3, 326, Manes, Ovid. Met. 13, 448; – ∾ statuae, (nøgne med en Landse), vid. Plin. 34, 10; – ∾ cothurnus, (den høie og tragiske Stil, eftersom Achilles ofte var Helten i de dramatiske og episke Digtninger), Prop. 2, 25, 41; — bb) hertil mærkes endnu: a) Achillea, (insula), Ø ved Udløbet af Borysthenes el. Dnieperen, hvor Achilles skal være begraven, Plin. 4, 26; – ogs. en Ø ved Samos, id.; — b) Achilleus cursus el. dromos, Halvø ved Pontus Euxinus, hvor Achilles skal have anstillet Væddeløb, id. 4, 26; — c) Achilleum, (-on), sc. oppidum, By ved Forbjerget Sigeum i Troas, id. 5, 33; — 2) Achillĭācus, 3, Biform af frgd., Ven. Fort.; — 3) Achillīdes, ae, m., patronym., Ἀχιλλείδης: Søn el. Efterkommer af Achilles; ∾ Pyrrhus, Ovid. Her. 8, 3, hans Søn; men id. Ib. 303: Aut ut Achillidae cognato nomine clarum etc., (i. e. Pyrrhum, regem Epiri).

Achīvus, 3, [det ved Digamme udvidede Achaeus]; — df. 1) Achīvi, orum, m.: Achiverne el. Achæerne el. Grækerne; quum Achivi coepissent etc., Cic. Div. 1, 16; cf. Liv. 1, 1; men Hor. Ep. 1, 2, 14, (som Sentens): Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi, (hvor Achivi f. populus el. plebs); — 2) Achīvus, 3: achivisk el. græsk, castra, Ovid. Her. 1, 21, turba, id. Fast. 5, 645.

achlis, is, f.: etslags vildt Dyr, der efter Plin. 8, 16, har hiemme i Scandinavien, og ligner Dyret alces, (hvorom s. Caes. B. G. 6, 27); skrives ogs. machlis. — Acholla, (Achilla, ogs. Acilla), ae, f.: By i Afrika, i Nærheden af Thapsus, Liv. 33, 48; — df. Achillitani, orum, m.: dens Indvaanere, Auct. B. Afr. 33, (hvor ogs. Formen Achilla). — ăchor, ōris, m., ἀχώρ: Skurv i Hovedet hos Børn, Aemil. Mac. — Achrădīna, (Acrad.), ae, f.: en Del af Byen Syracus; vid. Liv. 25, 24, o. Cic. Verr. 4, 53. — achras, ădis, (ados), f., ἀχράς: vildt Pæretræ, Colum. 7, 9.

ăcĭa, ae, f., [3. acus]: Traad til at sye med, Titinn. ap. Non., Cels. — ăcĭcŭla, ae, f., dem. af 3. acus: liden Naal el. Haarnaal, Cod. Theod. — Acĭdălĭa, ae, f.: Epithet til Venus, rimel. af Kilden Acidalius i Boeotien; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 720: memor ille Matris Acidaliae; df. — Acĭdălius, 3, nodus, Martial 6, 13, (Venusbæltet).

*ăcĭde, adv.: surt; df. „overf.": tungt, trangt; compar., Petron.; — ăcĭdĭtas, f.: Syrlighed, Syre, Marc. Emp.; o. — ăcĭdŭlus, 3, dem.: noget syrlig, sapor, Plin.; men id. 2, 106: acidula quae vocatur (aqua), mineralsk Vand; (hvf. sild. acidulae, sc. aquae, Surbrønd); — [af flgd.].

ăcĭdus, 3, [aceo]; I) „egenl.": sur el. syrlig, sapor, Plin., caseus, id., sorba, Virg., inula, Hor.; ∾

venae fontium, (mineralske Kilder, Surbrønd), Vitruv.; – superl.: ∾ acetum, Plaut.; — b) ∾ creta, (opløst i Eddike), Martial. 6, 93; — II) „fig.": bitter, ubehagelig, smertelig, („poet." o. sild.); Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus, Hor. Ep. 2, 2, 64; ∾ canticum, Petron.; sonus acidior, id.

ăcies, ēi, f., [besl. m. ἀκίς, i. e. acies]; I) „egenl."; A) „alm.": Eg el. den skarpe Eg; ogs. Od el. Spids; – ∾ gladiorum, Plaut., securium, Cic., falcis, Virg.; ∾ hastae, Ovid. Met. 3, 107; aciem hebetare, praestringere, (sløve), Plin.; aciem trahere, excitare, (hvæsse), Plin.; – bf. ogs. „alleg.": hebescere aciem horum auctoritatis etc., Cic. Cat. 1, 2; — B) „bes." ogs.; 1) den yderste Kant el. Rand el. Spids; ∾ rostri (testitudinis), Plin; ∾ lateris (in amygdalis), id., unguium (leonis), id.; — 2) „meton.": acies (ferri), Staal; neque alia genera ferri ex mera acie temperantur, Plin. 34, 41; men Virg. Aen. 2, 333: ferri acies stricta, det dragne Sværd; — II) „fig."; A) „overf.", (m. Grundbegr. af en ret Linie, som giennemskærende et Rum); 1) Lysstraalen; Nam neque tum stellis acies obtusa videtur, Virg Ge. 1, 395; men acies vulcania, id. Aen. 10, 408, (i. e. vis ignis, Ildens gjennemtrængende Kraft); — 2) acies, m. o. uden oculorum: Øinenes Lys el. Diets Straale, Synskraften, Synet, Blikket; vultum atque aciem oculorum (alicujus) ferre non posse. Caes. B. G. 1, 39; cf. Lucr. 1, 325; men fugere aciem, (ikke kunne sees), Cic. Tusc. 1,22; acies incolumis, (opp. caecitas), id. Fin. 5, 28; — bb) bf. „meton.": a) Pupillen, (germ. die Sehe); acies ipsa, qua cernimus, quae pupilla vocatur, Cic. N. D. 2, 57; cf. Lucr. 3, 411 flgd.; — b) Diet selv; vid. id. 3, 363, o. id. 4, 249; ligel. Virg. Aen. 6, 789: Huc geminas nunc flecte acies; — c) Henblik, Skue; Ad eam rem habeo omnem aciem, Plaut, Mil. gl. 4, 2, 38; ligel. prima acie, ved første Skue, Lucr. 2, 448; — 3) ofte ogs. i Krigssproget: Slagordenen; (oprdl. som dannende en ret Linie, f. ovenf.); – quibus ego si aciem exercitus nostri ostendero, Cic. Cat. 2, 3; in aciem assistit agminis ordo, Tac. Ann. 2, 16; cf. Sall. Jug. 58: non proeliis, neque acie (bellum gerere); – aciem instruere el. instituere, Caes., explicare, Liv., dirigere, id.; tota acie dimicare, id.; men id. 25, 34: agmina magis, quam acies, pugnabant; – ogs. findes: navium acies, Skibenes Slagorden el. Slaglinie, Nep. Hann 11; — bb) bf. ogs.; a) Del el. Afdeling af Hæren, (Corps el. Division); prima acies (Fortroppen) hastati erant, Liv. 8, 8; ab novissima acie, ibd. 10; dextra acies, (den høire Fløi), id.; cf. Caes. B, G. 1, 52; – ogs. findes: equitum acies, Liv. 8, 39; cf. Vell. 2, 112; – bf. ogs. „poet.", Lucr. 2, 448: prima acie constant, (ere i den første Klasse, ere de ypperste i sit Slags); — b) de i Slagorden fægtende Hæres Kamp, Feltslag el. Slag, pugna; – in acie Pharsalica, Cic. Lig. 3; quem exitum acies habitura sit, id. Fam. 6, 3; in aciem descendere, Liv. 31, 36; acie excedere, Caes.; instaurare aciem, Virg. Aen. 10, 543; – ogs. „alleg." om en lærd Strid el. Anstrængelse; vid. Cic. Orat. 13: in aciem descendere; men id. Tusc. 2, 25: qui in aciem non saepe prodeunt (philosophi, sielden fremtræde offenligen som Talere); men Plaut. Epid. 4, 1, 20, komisk: orationis aciem contra conferam, (vil tale til ham); — B) „ment.": Skarpsindighed, giennemtrængende Indsigt el. Forstand, men altid c. gen. animi el. mentis el. ingenii, odl.; – intelligentia est mentis acies, Cic. frgm. Hortens.; nulla acies ingenii tanta, quae penetrare in coelum ··· possit, id. Acad. 2, 39; animi acies obtusior, id. d. Sen. 23; acies intentionis, Flor. prooem.; cf. Quintil. 11, 2, 10: mentis intentio et velut acies luminum etc.; — not.: gen. acii o. acie, (ligesaa dii o. die af dies), vid. Gell. 9, 14.

Acilĭus, a, romersk Persons- og Slægtsnavn, hvoraf her mærkes: 1) M. Acilius Glabrio, hvis Lov de repetundis (a. u. c. 652) omtales Cic. Verr. Act 1, 17; – (hans Søn, Ac. Glabrio, var Quæstor el. Præses i Sagen imod Verres, vid. ibd.); — 2) Acilĭus, en Historieskriver; vid. Cic. Off. 3, 32; — B) bf. 1) Acilĭus, 3, acilisk, lex, f. ovenf.; — 2) Aciliānus, 3, = frgd., annales; vid. Liv. 25, 39.

ăcīna, ae, f.: sield. Biform af acinus; Catull. 27, 5. — ăcīnăces, is, m., ἀκινάκης: Persernes, Medernes o. Skythernes korte Sværd el. Sabel, Hor. Od. 1, 27, 6, Curt. — *ăcīnārĭus, 3, dolia, (hvori Druer opbevares), Varr.; o. — ăcīnātĭcius, 3, vinum, (som er tilberedet af tørrede Druer el. af Rosiner), Pallad.; — [acinus]. — ăcĭnos, i, f., ἄκινος, etslags vellugtende Plante, rimel. vild Basilie, Plin. 21, 101. — ăcĭnōsus, 3; 1) fuld af Vinbær el. Druer, Plin. 14, 4, inc.; — 2) som ligner Vinbær el. Druer, id. 12, 27; af — ăcĭnus, i, m, o. acinum, i, n., [rimel. besl. m. ἀκή el. ἀκίς, o. acies, en Spids]; 1) Bær, navnl. Vinbær el. Druebær, (hvoraf flere voxe sammen i Klaser; derim. bacae, som voxe enkelte); vid. Colum. 11, 2, o. Plin. 15, 21, hvor nuclei acinorum, Vinbærkierner; dog ogs. andre Bær; acini hederae sambucique, id.; — 2) Kierne i Bær el. i anden Frugt; ex acino vinaceo etc., Cic. d. Sen. 15; acinus uvae passae, Plin. 7, 7.

ăcĭpenser, ĕris, o. ăcĭpensis, is, m., ἀκιπήσιος, etslags kostelig Fisk, rimel. acipenser sturio L., (dan. Støren); vid. Cic. Tusc. 3, 18, oftere, o. Hor. Sat. 2, 2, 47. — 1. Acis, ĭdis, m., Ἄκις, Flod paa Sicilien, hod. Chiaci, herbifer, Ovid. Fast. 4, 468; — II) efter Fabelen var Flodguden Acis en Søn af Faunus, og blev elsket af Nymphen Galathea; vid. Ovid. Met. 13, 750 flgd. — 2. Acis, ĭdis, f., ældre Benævnelse paa Øen Seriphos, Plin. 4, 22.

aclis, is o. ĭdis, f., (mindre rigtigen aclys, ȳdis), [ἀγκυλίς, egenl. amentum, d. e. Rem, hvorved Spydet kastes]: lidet Kastespyd, Virg. Aen. 7, 730, o. Sil. — Acmŏdae, arum, f., Øgruppe bag Irland, Plin. 4, 30. — Acmŏnensis, e, civitas, Folk i Storphrygien, Cic. Flacc. 15. — Acmŏnĭdes, is, m., en af Vulkans Smedesvende, Ovid. Fast. 4, 288. — acnŭa el. acna, ae, f., ἄκενα el. ἄκαινα, som Maal: Stykke Jord, der holder 120 Fod i Quadrat, Varr. R. R. 1, 10.

ăcoenŏnŏētus, i, m., ἀκοινονόητος, som ikke har almindelig Menneskeforstand, Juvenal. 7, 218. — ăcoetis, is, f., ἄκοιτις, Sengefælle, Hustro, Lucil. ap. Non. — ăcŏnīti, adv., ἀκονιτί, i. e. sine pulvere, uden Støv; bf. „overf." fra Brydekampen: uden Anstrængelse el. Umage, Plin. 35. 40; (cf. Hor. Ep. 1, 1, 51). — ăcŏnītum, i, n., ἀκόνιτον, etslags Giftplante; vid. Plin. 27, 2; (rimel. ac. napellus L.); – „poet." ogs. Giften deraf; Lurida terribiles miscent aconita novercae, Ovid. Met. 1, 147; cf. Virg. Ge. 2, 152.

ăcontiae, arum, m., ἀκοντίαι: Luftmeteorer med pileformet Hale, Plin. 2, 22. — Acontius, i, m., 1) Navnet paa Cydippes Elsker; vid. Ovid. Her. 20 o. 21; — 2) Navnet paa et Bierg i Boeotien, Plin. 4, 12. — ăcontīzo, are, ἀκοντίζω: oprdl. udslynger Kastespydet; bf. sild. som neutr., om Blodet af den aabnede Aare: at skyde el. springe el. straale i Veiret, Veget.

ăcŏpos (-us), acopon (-um), ἄκοπος, (smertestillende); bf. I) ăcŏpos, i; A) (sc. lapis el. gemma), en Stenart, rimel. Quartskrystal el. Spath, Plin. 37, 54; — B) sc. herba, etslags Plante, sædv. anagyros, id. 27, 13; — II) ăcŏpon, (sc. medicamentum el. unguentum): Middel el. Salve imod Træthed el. Smerter, Plin. 23, 80, Cels.

ăcor, ōris, m., [aceo], Surhed; lac acorem concipit, Colum.; – ogs. syrlig Smag; in cibis interim acor jucundus, Quintil.; cf. Plin. 11, 96; – ogs.

„overf." o. lignelsesvis: Bitterhed, Fortræd; ut (vitam) ··· nonnullis quasi acoribus condias, Plin. Ep. 7, 3. — ăcorna, ae, f., ἄκορνα: en Tidselart, Plin. 21, 56. — ăcŏrus (-os), i, f., o. acorum (-on), i, n., ἄκορος, ἄκορον: etslags vellugtende Plante, (rimel. vor Calmus), Plin. 25, 100.

acquiesco, [ad.q.], ēvi, ētum, 3, v. n.; I) „egenl.": hviler ud el. hviler mig, (navnlig efter en Anstrængelse); ∾ a lassitudine, Nep. Dat. 11; vitandi caloris causa tres horas Lanuvii acquieveram, Cic. Att. 13, 34; ∾ in lecto, Curt.; ∾ somno, (at sove), id.; — II) „fig."; A) „overf."; a) „euphem.": at finde Hvile, (d. e. at døe, navnl. efter et møisomt Liv); sic ille vir fortissimus ··· acquievit etc., Nep. Hann. 13; ogs. ∾ morte, Tac. Ann. 14, 64; — b) ∾ rem familiarem, (at Formuen blev urørt), Liv. 4, 60; — B) „ment."; 1) „alm."; a) tier dertil, indrømmer stiltiende; tu ··· acquiescis, assentiris, approbas, Cic. Acad. 2, 46; — b) c. dat. pers.: ligesom at hengive sig dertil, ubetinget at stole derpaa; cui (mulieri), velut oraculo, acquiescebat, Suet. Vit. 14; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) finder Ro el. Trøst el. Glæde deri, er tilfreds el. fornøiet dermed; m. in c. abl. rei el. pers.; sild. c. abl. rei el. c. dat.; – senes in adolescentium caritate acquiescimus, Cic. Lael. 27; facillime in nomine tuo acquiesco, id. Fin. 3, 2; cf. id. Div. 2, 2; ligel. tecum ut quasi loquerer, in quo uno acqiesco, id. Att. 9, 10; – qui Clodii morte acquieverunt, (som derved have faaet Ro), id. Mil. 37; ∾ spei blandae, Senec. Ep. 24; ∾ honori, Suet.; cf. id. Tib. 56; — b) absol.: at finde Fred i sit Indre el. i Samvittigheden; vid. Cic. Fin 1, 16.

acquīro, (adq.), sīvi, sītum, 3, v. a., [quaero]: erhverver dertil (el. til det, som allerede haves); m. o. ud. ad; – ∾ ad fidem, (forbedre sin Credit), Cic. Cat. 2, 8; ogs. med tilføiet dat.; mihi ··· quid ··· possit acquiri? ibd. 3, 12; men id. Att. 1, 1: vides ··· omnes gratias aequirendas; men om Fama, Virg. Aen. 4, 175: viresque acquirit eundo (abl.); — b) ligel. „alm.": at erhverve el. forskaffe: sibi el. alicui aliquid; sibi ut quisque malit, quod ad usum vitae pertineat, quam alteri, acquirere, etc., Cic. Off. 3, 5; ∾ sibi fidem, Tac., favorem largitione, id.; – ogs. ud. dat.: at tilveiebringe el. bevirke; ∾ moram ad aliquem condemnandum, (en Udsættelse deri), Cic. Caecin. 2; — c) „poet." ogs. absol.: acquirere (sc. pecuniam), at erhverve, Juvenal. 14, 125; ds. — acquisitio, onis, f.; 1) Erhvervelse, Tert.; — 2) Tilvært, Frontin.

acra, ae, f., (ἡ ἄκρα): Spids; ds. Acra Japygia, Forbierg i Storgrækenland, Plin. 3, 16; — not.: som neutr. pl.: acra Olympi, Appul., inc. — Acrae, arum, f., Ἄκραι; 1) en høitliggende By paa Sicilien, Sil.; — 2) ogs. en By paa Chersonesus Taurica, Plin. — Acraephĭa, ae, f., Ἀκραιφία: By i Boeotien, Liv. 33, 29. — acraeus, 3, ἀκραῖος: som findes paa Høiene; Epithet til Jupiter og Juno, hvis Templer fortrinligen anlagdes paa Høie, Liv. 32, 23, o. id. 38, 2.

Acrăgas, antis, m., Ἀκράγας: Forbierg med derved liggende By paa Sicilien, i Nærheden af Pachynum, Ovid. Fast. 4, 475, (hvor acc. Acraganta), Virg. Aen. 3, 703; – ogs. er denne By, (sædv. Agrigentum, hod. Girgenti): Philosophen Empedocles's Fødeby, hvf. han, Lucr. 1, 117, heder Acragantinus; — ds. Acrăgantīnus, 3: fons, Plin.; o. Acragantini, orum, m.: Indvaanerne, id. — ăcrătŏphŏrum (-on), i, n., ἀκρατόφορον, sc. vas: Kar el. Flaske til el. med ublandet Vin, (el. almindelig Vinkrukke el. Vinflaske), Varr.; cf. Cic. Fin. 3, 4.

ăcrēdo, ĭnis, f., [2. acer; cf. dulcedo af dulcis]: skarp el. bitter Smag, Pallad. 2. — ăcrēdŭla, ae, f.: Navnet paa en ubekiendt Fugl; men Cic. Div. 1, 8, ex Arat.: er acredula: Oversættelse af ὀλολυγών.

ăcrĭcŭlus, 3, demin. af 2. acer: noget heftig el. bister; ille acriculus senex (Zeno) etc., Cic. Tusc. 3, 17. — ăcrifolium, i, n.: s. und. aquifolius. — Acrillae, arum, f.: By paa Sicilien, Liv. 24, 35.

ăcrimōnia, ae, f., [2. acer]; I) „egenl.": Skarphed, brassicae, (naar den lagt paa et Saar, trækker stærkt), Cato; – navnl. ogs. skarp og oplivende Smag; dulcis cum quadam acrimonia, Plin. 24, 78; pl. acrimoniae allii vel caeparum, Colum.; — II) „fig.": giennemtrængende Blik eller Mine; in vultu pudorem et acrimoniam esse, Auct. ad Her. 3, 15; — b) „bes." ogs. giennemtrængende Kraft i Tale og Tanke; tum gravitatis et acrimoniae plurimum etc., id. 4, 13; si patris vim et acrimoniam ceperis etc., Cic. Verr. Act. 1, 17; (s. und. Acilius).

Acrĭsiōne, es, f., Ἀκρισιώνη: i. e. Danae, Datter af K. Acrisius, Virg. Catal. 11, 33. — Acrĭsius, i, m.: Konge i Argos, Søn af Abas, og ved Danae Morfader til Perseus, af hvem han uforvarendes blev ombragt; vid. Ovid. Met. 4, 606; — B) ds.; 1) Acrĭsiōnēus, 3, acrisioneisk, arces, (i. e. Argos), Ovid. Met. 5, 238; men ∾ muri, Sil. 1, 661, (i. e. Ardea. der skal være anlagt af hans Datter Danae); cf. Virg. Aen. 7, 410, (hvor Acrisioneis er at henføre til colonis); — 2) Acrĭsiōnĭădes, ae, patronym. m.: Efterkommer af Acrisius, navnl. Ovid. Met. 5, 69: hans Dattersøn Perseus.

1. Acrĭtas, ae, m., Ἀκρίτας; 1) Forbierg i Bithynien, (hod. Capo Acria), Plin. 4, 7.; — 2) Forbierg i Messenien, (hod. Capo di Gallo), ibd. 10. — 2. acritas, atis, f., [2. acer]: = acritudo, Gell. 13, 3; – forkl. ogs. „overf.": vis veritatis atque acritas, Att. ap. Non.

*ăcrĭter, adv.; I) „egenl.": skarpt, giennemtrængende; smaragdi acriter virides, Plin. 37, 18; ∾ inclamare aliquem, Plaut.; – compar.: ∾ intueri solem, Cic. Tusc. 1, 30; ogs. om en Bevægelse: ∾ ire, Ovid. Rem. 651; superl.: s. nedens.; — II) oftest „fig."; A) „overf.": skarpt, stærkt, anstrængt, inire pugnam, Liv. 27, 1; acrius instare, Ter., persequi, Cic.; acerrime agere, id. Fam. 10, 28; ogs. stærkt, overmaade; acerrime occupatus, Nep. Hann. 7; — B) „ment."; 1) „alm"; a) skarpsindigen, videre vitia, Cic. d. Or. 1, 25; non acriter intelligens, (noget enfoldig), id. Pis. 28; — b) nøiagtigen, omhyggeligen; acerrime asservare consilium, Cic. Att. 10, 16; acrius cavere, Hor. Sat. 2, 3, 92, gratiam Caesaris fovere, Tac. Ann. 6, 45; — 2) „bes." o. „eth."; a) haardt, strængt, grusomt, ulcisci injurias, id. ibd. 3, 51; acerrime victoriam exercere, Sall. Jug. 19; — b) begierligen, heftigen, cupere, Curt., exspectare, Tac., rapere spem, id. Hist. 1, 13; — c) tappert, modigen, se morti offerre, Cic. Mil. 34; o. — ăcrĭtūdo, inis, f.: Skarphed, succi, Vitruv.; — B) ogs. „fig.": Mod, Fyrighed; vigor et acritudo populi Rom., Gell. 10, 27; — [2. acer].

ăcrŏāma, ătis, n., ἀκρόαμα: hvad man hører til sin Fornøielse; ds. navnl. Forelæsning, Musik, odl., hvormed Giesterne underholdes under Maaltidet; quod acroama, aut cujus vocem, lubentissime audiret, Cic. Arch. 9; cf. Nep. Att. 14: nullum aliud acroama ··· quam anagnosten etc.; — 2) „meton.": Forelæser el. Musikus el. Giøgler, der morer Giesterne under Taffelet; ipse ille (Clodius) ··· non solum spectator, sed actor et acroama, Cic. Sest. 54; hic, quasi festivum acroama etc., id. Verr. 4, 22; cf. Suet. Vesp. 19, o. Plin. Ep. 6, 31. — ăcrŏāmătĭcus, 3, ἀκροαματικός; ∾ commentationes, Gell. 20, 5, som (ifølge deres Dunkelhed) bør høres, (neml. for strax mundligen at blive forklarede).

ăcrŏāsis, is, f., ἀκρόασις: oprdl. at høre derpaa, at være Tilhører derved; ds. „meton."; 1) Forsamling af Tilhørere; (litteras alicujus, nogens Brev) in acroasi

legere, Cic. Att. 15, 17; — 2) det i en saadan Forsamling Forelæste, en Forelæsning; acroasin facere, holde en Forelæsning, Vitruv.; cf. Suet. Gramm. 2. —ăcrŏătĭcus, 3, ἀκροατικός: lect. var. f. acroamaticus, o. m. s. Bem.; s. Gell, 20, 5.

Acrŏcĕraunĭa, orum, (etr. um), n, [ἄκρος, d. e. høi, altus; κεραυνός, d. e. Lynet]: den høie Biergkiæde imellem Macedonien og Epirus; vid. Plin. 3, 26; (ogs. Acroceraunii montes, id. 4, 1); men Hor. Od. 1, 3, 20: Infames scopulos Acroceraunia, (al. alta Ceraunia; cf. Virg. Ge. 1, 332): det fra hin Fieldstrækning i det joniske Hav fremragende klippefulde Forbierg; heder ogs. promontorium Acroceraunium, (f. Acrocerauniorum), Plin. 3, 15; — b) df. „poet. overf.": farlig Klippe el. farligt Sted; Haec tibi sint Syrtes, haec Acroceraunia vita, Ovid. Rem. 739; — df. Acrŏcĕraunius, 3, acroceraunisk, montes, Plin. 4, 1; s. ovenf.; (hvortil ogsaa kunde henføres id. 3, 15; s. ovenf.).

ăcrŏchordon, ŏnis, f., ἀκροχορδών: etslags Vorte, Cels. — Acrŏcŏrinthus (-os), i, f., Ἀκροκόρινθος: Corinthens paa en Høi beliggende Borg, Plin. 4, 5, o. Liv. 33, 31 extr. — ăcrŏcŏrium, i, n.: en Løgart, Plin. 19, 30, inc. — acrŏlithus, 3, ἀκρόλιθος, statua: Billedstøtte (af Træ), hvis yderste Dele ere af Sten el. Marmor, Trebell. Poll. c. 32.

Acron, ōnis, (ontis), m.: Cæninernes Konge, som Romulus fældte, Prop. 4, 10, 7, (hvor acc. Acrona, al. Acronta). — Acrŏnĭcus lacus, Mel. 3, 2: skal være en Del af Bodensøen, (hod. der Ueberlingersee). — Acronoma Saxa: ubekiendt Sted i Nederitalien, Cic. Att. 13, 40. — acronyctos, on, ἀκρόνυκτος, (i. e. vespertinus), stellae, (som gaae op el. ned ved Solens Nedgang), Firmic. — acrŏpŏdĭum, i. n., [ἄκρος, yderst; πούς, Fod]: Fodstykke el. Basis til en Støtte, Hygin.

ăcror, ŏris, m., [2. acer; cf. nigror af niger]: = acritudo, Fulgent. — Acrŏta, ae, m.: Konge i Alba, Ovid. Met. 14, 617 flgd. — acrŏtēria, orum, n., ἀκρωτήρια: de fremragende yderste Dele el. Spidser (af en Dæmning, odl.), Vitruv.; — „bef." ogs. i Bygningskunsten: fremragende Dele paa Gavle el. Façader til Anbringelse af Figurer, (el. disse Figurer selv), id. — acrŏthymĭum, i, n., ἀκροθύμιον: etslags Vorte, (ifølge dens Lighed med Blomsten af thymus), Cels.

1. acta, orum, n.: s. und. ago. — 2. acta, ae, f., ἀκτή: Søkyst el. Strandbred; quum ··· in acta cum suis accubuisset, Nep. Ages. 8; cf. Virg. Aen. 5, 613; — navnl. ogs. et yndigt og skyggefuldt Sted ved Søen, Cic. Verr. 2, 25; ligel. in pl.: id. Coel. 15, o. id. Att. 14, 8. — actaea, ae, f.: etslags stærklugtende Plante, (actaea spicata L., germ. Christophskraut), Plin. 17, 26. — Actaeon, ŏnis, m., Ἀκταίων: Dattersøn af Cadmus, blev af Diana forvandlet til en Hiort; vid. Ovid. Met. 3, 138. — Actaeus, 3: s. und. flgd.

*1. Acte, es, f., Ἀκτή, (oprdl. Kystland): den ældre Benævnelse af Attika, (neml. med Hensyn paa dette Lands udstrakte Kyster); vid. Plin. 4, 11, o. Gell. 14, 6; — B) df. 1) Actaeus, 3, Ἀκταῖος: attisk el. atheniensisk, arva, Ovid. Met. 1, 313; men ∾ ignes, id. Her. 18, 42, (Boreas's Kiærlighed til Orithyia af Athenen); men ∾ Aracynthus, Virg. Ecl. 2, 24, (boeotisk Bierg paa Grændsen af Attika); — b) Actaei, orum, m.: (s. Attici), Nep. Thras. 2; — 2) Actias, ădis, f.: Athenienserinde, Orithyia, Virg. Ge. 4, 463; — not.: s. ogs. und. Actium. — 2. acte, es, f.: etslags Buskvæxt, sædv. ebulus, Plin. 26, 73. — 3. Acte, es, f.: en af Horaerne, Hygin. — Actĭăcus, 3: s. und. Actium. — Actĭas, ădis, f.: s. und. 1. Acte.

actio, ōnis, f., [ago]; I) „alm.": Handlen el. Handling, Forretning, Virksomhed, odl.; — in omni actione suscipienda, (ved ethvert Foretagende), etc., Cic. Off. 1, 39; his (appetitionibus) consentaneas actiones adhibere. vid. id. N. D. 2, 22; oftere c. gen. obj.; aperta actio rerum illarum, id. Off. 1, 35; negatis, ullius rei actionem posse in eo esse (etc.), id. Acad. 2, 33; — ogs. hører hertil: actio gratiarum, (Taksigelse), Cic. Fam. 10, 19; — II) „bef." el. i Forretningssproget; A) offenlig Virksomhed; aliae rationes honestas nobis et curas et actiones darent, ibd. 9, 8; actiones tribunorum, (deres Embedsforhandlinger), Liv. 5, 11 o. 29; ligel. actiones Gracchorum, (deres Love), Sall. Jug. 42; actio consularis, (som udføres af denne Øvrighed, el. som paaligger den), Liv. 4, 55; men Cic. Off. 2, 1: scriptis ··· actiones nostras mandaremus, (mine Retstaler); — b) offenlig Beraadslagning el. Underhandling, de pace, id. Att. 9, 9; — B) navnl. ogs. retlig Forhandling; df. 1) Proces, Klage, Søgsmaal; c. gen. obj., el. m. de, ogs. m. in, ogs. absol.; — sitne ejus rei actio, Cic. Caecin. 11; actio furti, Dig., injuriarum, ibd., perduellionis, Cic. Mil. 4; actio de arboribus succisis, Dig.; actio in rem, Cod. Just.; actio competit in aliquem, Quintil. 3, 6, 11; civili actione repetere, Cic. Div. in Caecil. 5; — actionem instituere, id., intendere alicui, id.; actione desistere, Sall. frgm.; men Liv. 39, 18: multis actiones et res peribant, (de tabte deres Processer tilligemed den omtvistede Eiendom); — 2) Anklage el. Anklageformel, Stævning; inde illa actio: ope consilioque tuo etc., Cic. N. D. 3, 30; cf. id. d. Or. 1, 36: plus secum agi, quam esset in actione; ogs. i andre juristiske Formularer; vid. ibd. 57 o. 58; — b) df. ogs., den formelle Ret til at procedere; hvf. om Prætor el. Dommeren: dare alicui actionem rei alicujus, Cic. Verr. 2, 27; men om Klageren: actionem postulare, ibd 25; cf. id. Caecin. 11 o. 19; — 3) Tale el. Foredrag, hvorved el. hvori nogen anklages; haec primae actionis erit accusatio, Cic. Verr. Act. 1, 18; ligel. ibd.: altera actione audiet etc.; — b) df. ogs. prima, altera actio: første, anden retlig Forhandling i en Proces; vid. Cic. Verr. Act. 1, 11, o. id. Verr. 2, 6; — III) „techn."; A) den til d. mundlige Foredrag hørende Action, el. den udvortes og saa at sige legemlige Veltalenhed, (ogs. med Indbegreb af Stemmen); — 1) hos Taleren i Retten; est enim actio quasi corporis quaedem eloquentia, etc., Cic. Orat. 17; cf. id. d. Or. 3, 59; ligel. actio ejus habebat in voce splendorem, in motu dignitatem, id. Brut. 68; cf. ibd. 38: actio partienda est in gestum atque vocem, etc.; — 2) hos Skuespilleren paa Theatret; in quo (i det ovenanførte Vers) tanta commoveri actio non posset, si esset consumpta superiore motu et exhausta, Cic. d. Or. 3, 26; — B) in plur.: de enkelte Handlinger og ligesom Scener i et Drama; vid. id. Fam. 5, 12.

actĭōsus, 3, [actio]: meget travl el. virksom; df. „overf.": urolig, trættekiær, mulieres, Plaut. frgm. ap. Varr. — actĭto, avi, 1, v. a., frequ. af ago: alene om Talere og Skuespillere: ofte at udføre el. foredrage el. agere; multas privatas causas actitavit, Cic. Brut. 70; ∾ tragoedias, id.; ∾ mimos, Tac. Hist. 3, 62.

Actĭum, i, n.: Forbierg og By ved d. ambraciske Bugt, hvorved Octavianus (sild. Augustus) beseirede Antonius o. Cleopatra, (31 Aar f. Chr.); hvorefter han der byggede Guden Apollo et prægtigt Tempel; vid. Suet. Aug. 18, o. Plin. 4, 2; — B) df. 1) Actĭăcus, 3, benævnt efter Actium, victoria, Suet. l. c., ludi, (de til Apollos Ære her indstiftede Lege), id. Tib. 6; men ∾ legiones, (som havde fægtet ved Actium), Tac. Ann. 1, 42; — 2) Actĭus, 3: „poet." f. Actiacus, litora, Virg., bella, id.; men Actius Phoebus, Prop. 4, 6, 67: (hvem Augustus byggede et Tempel ved Actium); cf. Hor. Ep. 1, 18, 61; — 3) Actĭas, ădis, f., Cleopatra, Stat. Silv.; — (s. ogs. und. 1. Acte). — actĭun-

cŭla, ae, f., dem. af actio: liden retlig Tale, Plin. Ep. 9, 15. — Actius, 3: f. und. Actium.

actīvus, 3, [ago]: oprdl. handlende, virkende; df. „techn."; 1) i Philosophien: bestaaende i Handling, praktisk; philosophia et contemplativa et activa est; spectat simulque agit, Senec. Ep. 95; ligel. pars activa, (opp. spectativa), Quintil. 3, 5 extr.; — 2) i Grammatiken ere verba activa: som udtrykke en Handling; (opp. verba intransitiva el. neutra), Prisc., Diom.; — df. adv. active: med activisk Bemærkelse, id.

actor, ōris, m., [ago]: oprdl. som sætter i Bevægelse; ∾ pecoris, som driver Hiorden, Ovid. Her. 1, 95; ∾ habenae, (Slyngekaster), Stat.; — df. I) „alm.": som udfører el. forretter noget; oratorem verborum, actorem rerum, Cic. d. Or. 3, 14; (efter Hom. Il. 9, 443: Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων); - ogs. Formand el. Anstifter; dux, auctor, actor rerum, id. Sest. 28; (hvor auctor, som tilraader, actor, som udfører noget: cf. Caes. B. C. 1, 26); f. ogs. Nep. Att. 3; — II) „bes."; A) i Retssproget: der fører en Proces, navnl. som offenlig Anklager, Cic. Div. in Caecil. 1; cf. id. Part. or. 32; df. alm. Sagfører el. Patron; actor causarum, id. Brut. 89; (cf. Hor. A. P. 369); men Quintil. 6, 1, 32: quae enim est actoris infantia, qui etc.? — B) i Forretningssproget: Forretningsfører, Forvalter, odl., Plin. Ep.; df. actor publicus, (som forvalter offenlig Eiendom), Tac. Ann 2, 30; actor summarum, Suet. Dom. 11, Regnskabsfører, Casserer; cf. Plin. Pan. 36: actori atque adeo procuratori etc., (Intendant el. Agent); — III) „techn.": som foredrager mundligen; a) som Taler; oratores sunt veritatis ipsius actores, etc., Cic. d. Or. 3, 56; ligel. absol.: inventor, compositor, actor, id. Orat. 19; — b) som Skuespiller; in theatro actores malos perpeti, Cic. d. Or. 1, 26; cf. Hor. Ep. 2, 1, 205; men Cic. Caecin. 15: actores secundarum et tertiarum partium; ogs. actor alienae personae, id. — Actŏrĭdes, ae, m.: Søn el. Sønnesøn af Actor, (i. e. Patroclus), Ovid. Trist. 1, 9, 29. — actrix, īcis, fem. til actor: en Klagerinde, Cod. Just.

*actŭālis, e, ligesom actuosus: virksom, praktisk, Macrob.; — actŭārĭŏlum, i, n., sc. navigium, dem. af actuarium, (f. und. flgd.): lidet Aareskib, liden Galei, Cic. Att. 10, 11; — 1. actŭārius, 3; I) som drives afsted; df. ∾ navis, Caes., Liv.; ∾ navigium, Caes.; ogs. absol.: actuaria el. actuarium, Cic. Att. 5, 9, (hvor actuariis minutis etc.): Aareskib, Galei, let Fartøi; — II) „bes." hos Landmaalerne: ∾ limes, en tolv Fod bred Vei imellem tvende Agre, Hygin. d. Lim.; o. — 2. actŭārĭus, i, m., sc. scriba; 1) en Hurtigskriver; quam (orationem) ··· ab actuariis exceptam, male subsequentibus verba dicentis, etc., Suet. Caes. 55; cf. Senec. Ep. 33; — 2) som afskriver Herrens Regninger, en Afskriver el. Copiist, Petron. frgm. 53; — [ago].

actŭtōse, adv.: meget virksomt; df. „techn.": med stærk Action, med heftigt ydre Foredrag; quam leniter! quam remisse! quam non actuose! Cic. d. Or. 3, 26; af — actŭōsus, 3, [2. actus]: oprdl. som er i stærk Bevægelse; df. „fig.";1) „techn.": med stærk Action, (f. und. frgd.); ∾ pars orationis, Cic. Orat. 36; — 2) „ment.": fuld af Virksomhed, meget virksom; virtus actuosa, Cic. N. D. 1, 40; (opp. nihil agens); - comp.: eo mobilior et actuosior (animus noster), quo etc., Senec. Ep. 39.

1. actus, 3: partic. af ago. — 2. actus, us, m., [ago]; I) „egenl."; A) „alm.": stærk Bevægelse, hvori noget sættes; df. „poet.": stærk Fart, (som den nedstyrtende Klippes), Virg. Aen. 12, 687; - navnl. ogs. ∾ pecoris, (at drive Hiorden), Ovid. Fast. 1, 323; cf. Cic. d. Rep. 2, 40: levi admonitu, non actu (inflectere elephantum); - ogs. f. gressus el. ingressus, (Gang el. Skridt el. Fremskriden), Ovid. Hal. 72; — B) „bes."; 1) Ret til at drive (Hiorden) derigiennem, Giennemgang el. Giennemvei; aquaeductus, haustus, iter, actus, Cic. Caecin. 26; actus est jus agendi vel jumentum vel vehiculum, Dig.; — 2) df. ogs. a) Vei el. Kiørevei imellem tvende Agre; actus, ubi et armenta trajicere, et vehicula ducere, liceat; (opp. iter, quo quis pedes vel eques commeare potest); Dig.; — b) df. atter hos Landmaalerne: afmaalt Stykke Land; actus minimus, (120 Fod i Længde, 4 Fod i Bredde), Colum. 5, 1; actus quadratus, (120 Fod i Længde og Bredde), Varr.; actus duplicatus, (240 Fod i Længde, 120 Fod i Bredde); cf. Plin. 18, 3; — II) „overf."; A) „alm."; 1) Handling, Haandlemaade, Foretagende; non solum in rectis, sed etiam in pravis actibus, etc., Cic. Leg. 1, 14; in ceteris actibus vitae, Quintil. 11, 1, 47; cf. Plin. Pan. 45; — 2) Kald, Syssel, Forretning; residua diurni actus, (Resten af Dagens Arbeider), Suet. Aug. 78; in quantulocumque actu etc., id. Claud. 30; — B) „bes."; 1) Retsforhandling el. Rettens Pleie; triginta amplius dies ··· actui rerum accommodavit, Suet. Aug. 78; quum decurias rerum actu (f. actui) expungeret, id. Claud. 15; ogs. absol.: haec actus impediunt, Dig.; — 2) df. ogs.: a) en Sagførers retlige Arbeider; inter medios rerum actus, Quintil. 10, 6 in.; cf. id. 11, 1, 48, ogs. Plin. Ep. 9, 25. — b) ogs. udenfor Retssproget: Tingenes Gang el. Fremgang el. Forhold; quanto potentior, eodem actu invisior, (i samme Forhold), Tac. Hist. 1, 12; — III) „techn.": det med et mundligt Foredrag forbundne ydre Udtryk igiennem Gesticulation og Stemme, navnl. hos Taleren; motus est in his orationis et actus, Quintil. 9, 2, 4; - ogs. Skuespillerens Forestilling el. Fremstilling af en Rolle el. af et Stykke; in tragico quodam actu, Suet. Ner. 24; ogs. den pantomimiske Forestilling; vid. Liv. 7, 2: sine imitandorum carminum actu; — B) df. ogs. 1) i Theatersproget: Handling, Act, Optog, (neml. som større Afdeling af et Theaterstykke); f. Hor. A. P. 189; cf. Cic. d. Sen. 19: modo in quocumque fuerit actu probetur (histrio); f. ogs. ovenf. Suet. Ner. 24; — 2) df. atter „overf." o. „alleg." om de menneskelige Livsforholde; extremus actus aetatis, Cic. d. Sen. 2; cf. id. Marc. 9: hic (tibi) restat actus, ut etc.; men id. Verr. 2, 6: quartus actus improbitatis etc.; men id. Fam. 5, 12: habet enim (argumentum illud, quasi fabula) varios actus, multasque actiones etc.; (hvortil f. actio in fine).

actūtum, adv., [ab actu, i. e. celeritate, ligesom astutum ab astu, Prisc.]: strax, uden Ophold; oftest forkl.; dog ogs. Cic. Phil. 12, 11, o. Liv. 29, 14; nisi actutum hinc abis, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 12.

ăcŭārius, i, m., [3. acus]: Naalemager, Inscript. — ăcŭla, ae, f., dem. af 3. acus: liden Naal, Cledon. Gramm.; men skal rimel. hede acicula. — ăcŭlĕātus, 3, [aculeus]; 1) „egenl.": med Pig el. Braad, herbae (tornede), Plin.; ∾ animalia, ogs. absol.: aculeata, (sc. animalia), id. 23, 27; — b) ∾ ictus: Stik af el. med en Pig el. Braad, id. 20, 84; — II) „fig."; A) spidsfindig; contorta et aculeata sophismata, Cic. Acad. 2, 24; — B) stikkende, bidende, krænkende; satis aculeatas ··· litteras etc., id. Att. 14, 11.

ăcŭlĕus, i, m., [3. acus]; 1) „egenl.": Pig, Braad, skarp Spids, navnl. hos Dyr og Planter; ∾ apis, Cic.; nepas aculeis (uti), id. Fin. 5, 15; hystrici aculei missiles, Plin.; aculei calcis, (Sporer hos Høns), Colum.; aculei spinarum, carduorum, (Torne derpaa), Plin.; ogs. Spids el. Od, sagittae aut glandis, Liv. 38, 21; — II) df. „fig."; A) „alm." o. „rhet."; a) Talens Braad, skarp el. bidsk Tale; in altercando cum aliquo aculeo et maledicto facetus, Cic. Brut. 47; df. „alleg.": aculeo infixo fugere, (i. e. post convicium dictum), id. Fl. 17; cf. id. Sull. 16, o. Liv. 23, 42; ogs. ∾ oratorii, Cic. Orat. 19; — b) Spidsfindighed; omnes istos aculeos ··· relinquamus, id. Acad. 2, 31; cf.

id. Fin. 4, 3; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) Bitterhed, Haardhed; df. „alleg.": aculeos severitatis judicum evellere; vid. id. Cluent. 55; cf. id. Coel. 12; — b) bitter Bekymring el. Engstelse; domesticarum sollicitudinum aculei, Cic. Att. 1, 18; cf. Plaut. Trin. 4, 2, 158.

ăcūmen, ĭnis, n., [acuo]; I) „egenl.": Spids el. Braad (til at stikke med); ∾ ferri, (Sværdsod), Enn.; ∾ stili, (Griffelspidsen), Cic.; lignum (Træskaftet) sine acumine venit, Ovid. Met. 8, 354; ∾ scorpii, Cic. Arat.; – auspicium ex acuminibus (hastarum, naar en Flamme viste sig paa Landsespidserne); vid. Cic. Div. 2, 36, o. Liv. 22, 1; — b) acumen saporis, Plin. 14, 25: skarp el. bitter Smag; — II) „fig."; A) „alm.": Skarpsindighed el. Forstand, Vittighed; undert. c. gen.; acumini ingenii inservire, Nep. Alcib. 11; cf. Cic. Flacc. 4; – oftere absol.; ubi est acumen tuum, id. Tusc. 1, 6; propter acumen occultissima perspicere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; – „poet." ogs. in pl., Hor. Ep. 2, 1, 161; — B) „bes." ogs. a) Spidsfindighed; argutiae et acumen Hyperidis, Cic. Orat. 31; cf. id. d. Or 2, 63; ogs. in pl., ibd. 38; — b) List, Rænke, Paafund; meretricis acumina, Hor. Ep. 1, 17, 55; df. — ăcūmĭno, avi, atum, 1, v. a.: tilspidser, aliquid in caudam, Suet.; – acuminatum telum, (tilspidset, spidst), Plin., cornu lunae, id.

ăcŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [ἀκή el. ἀκίς, d. e. Spids, s. acus, acies]; I) „egenl.": tilspidser, skærper, hvæsser; quum acuitur (serra), Cic. Tusc. 1, 40; ∾ ferrum, Virg., Hor., enses, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 8, 15, o. ibd. 3, 20, 10; ∾ palos, Colum.; acutis sudibus praefixis, Caes.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": skærper el. forstærker, rubores Claudian.; acuentes lumina rutae, (som skærpe Synet), Ovid. Rem. 801; ∾ gressum, (fremskynde), Stat.; men ∾ spicula veneno, (forgifte), Sil.; — 2) i Grammatiken: ∾ syllabam, (sætte en Acutus derpaa), Quintil. 1, 5, 22; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom skærper el. hvæsser, d. e. indøver til Dygtighed; ∾ linguam exercitatione dicendi, Cic. Brut. 97; cf. Hor. Ep. 1, 3, 23; men quae acuant mentem, (opp. quae obtundant), Cic. Tusc. 1, 33; ogs. ∾ se ad aliquid, id. Att. 2, 7; — 2) „bes." o. „eth."; a) ∾ aliquem, m. o. ud. ad: at anspore el. ophidse el. tilskynde; horum ipsorum ad crudelitatem te acuet oratio? Cic. Lig. 5; illum acuere, hos fallere, etc., id. R. Am. 38; cf. id. Off. 3, 1; libertas ··· virorum fortium tantum pectora acuit, Liv. 28, 19; curis acuens mortalia corda, Virg. Ge. 1, 123; ogs. ∾ verbis, id. Aen. 7, 330; — b) ∾ aliquid: at opvække el. ophidse; ∾ Martem, Virg. Aen. 12, 108; ∾ iras hosti, Liv. 22, 4; ogs. (forsaavidt en Stemning el. Lidenskab allerede er tilstede): at forøge el. forstærke; ∾ studia, Liv. 10, 13; satis primos acuisse furores, Virg. Aen. 7, 406; — III) partic. ăcūtus, 3, ogs. som adj.: A) „egenl."; 1) „alm.": skarp, spids, culter, Plaut., ensis, Ovid., cuspis, Virg.; acutum reddere ferrum, (hvæsse, skærpe), Hor. A. P. 304; – comp.: ∾ sagitta, Ovid.; superl.: s. nedenf.; – ogs. som løber ud i en Spids; ∾ elementa, (de spidse Atomer; opp. perplexa), Lucr. 2, 462; ∾ oculi, (fremstaaende), Plaut.; ∾ nasus, (spids; overf. fin), id.; cf. ∾ aures, (spidse el. lyttende), Hor. Od. 2, 19, 4; ∾ cacumina, Ovid., saxa, Hor.; acutissima stirps, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 25; ∾ angulus, Plin.; — B) „bes.": skarp, giennemtrængende; a) om Sandserne og de sandselige Fornemmelser; ∾ aures, s. ovenf.; cernis acutum, s. nedenf.; ligel. nares acutae, (fin Næse), Hor. Sat. 1, 3, 30; — b) om det paa Sandserne Indvirkende; ∾ odor, Plin., sapor, id., cibus, (stærkt krydret), Plin. Ep. 7, 3; acutiora unguenta, Plin.; ∾ vox, Hor.; ∾ sonus et excitatus, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 59: ab acutissimo sono usque ad gravissimum etc.; ∾ stridor, Hor., hinnitus, Virg., tinnitus (cymbalorum), Ovid.; „poet." ogs.: ∾ aera, Hor. Od. 1, 16, 8; – accentus acutus (i Grammatiken: den skarpe el. høie Tone paa en Stavelse; opp. accentus gravis), Priscian; ∾ syllaba, Diom.; cf. Quintil. l. c., oftere; — B) „fig."; 1) „overf.": stærk, heftig, (navnl. om Legemets Affectioner, om Hede, Kulde, Sygdomme, osv.); ∾ sol, (brændende Hede), Hor. Ep. 1, 10, 17; ∾ morbi, (opp. longi et vetusti), Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 163; ligel. ∾ febres, Cels.; hvorom ogs.: ∾ pericula, Plin.; — 2) „ment.": skarpsindig, fin, vittig, (om Mennesker og Begreber); homo acutus magis, quam eruditus, Cic. Att. 12, 37; homo ingenio prudentiaque acutissimus, id. d. Or. 1, 39; ogs. m. ad; acuti ad excogitandum, ibd. 26; – acuti motus animi atque ingenii, ibd.; ∾ studia, id.; multa acuta, id.; — bb) hertil kan mærkes: a) neutr. acuta, som subst. c. gen.; acuta belli, (Krigens Farer), Hor. Od. 4, 4 extr.; — b) neutr. acutum o. acuta, som adv.; triste et acutum sonare, Hor. Sat. 1, 8, 41; ligel. acutum cernere, ibd. 1, 3, 26; men ululat acuta (canis), Enn. Ann. 10, 16.

*1. ăcus, ĕris, n.: Avner el. Bælge, e frumento, Varr., fabaginum, Cato; — not.: ogs. acus, us, f., Colum. 2, 10; o. — 2. ăcus, i, m., etslags Fisk med spids Snude, (rimel. Hornfisken, esox belone L.), Plin. 32, 53; — [besl. m. flgd.]. — 3. ăcus, us, f., [besl. m. ἀκή, d. e. Spids, o. m. acies]: Naal, Synaal, ødl.; – acu punctum (vulnus), Cic. Mil. 34; acu pingere, (brodere), Ovid.; cf. Virg. Aen. 9, 582: pictus acu chlamydem (acc. graec.); ∾ comatoria, (Haarnaal), Petron.; ligel. absol. acus, Martial. 2, 66; navnl. ogs. d. chirurgiske Heftenaal, Cels.; — not.: som Ordspil og Allegori kan mærkes: rem acu tetigisti, (du har truffet det paa en Prik), Plaut. Rud. 5, 2, 17; — II) „overf.": Stift el. Torn i et Spænde, Trebell. Poll.; — not.: ogs. f. acus, ĕris, Colum.

ăcūtālis, e: som gaaer ud i en Spids, terminus, Frontin.; o. — ăcūtātus, 3: skærpet el. hvæsset, sagittae, Veget.; — [acutus]. — ăcūte, adv. af acutus: oprdl. tilspidset; men sædvanl. „fig."; 1) „overf.": skarpt, giennemtrængende; a) om Sandserne; ∾ cernere, Lucr. 4, 808; superl.: ∾ audire, Solin.; (comp.: s. nedenf.); — b) om Lyden: ∾ sonare, (opp. graviter), Cic. d. Rep. 6, 18; — 2) „ment."; a) om Forstanden: vittigen, conjicere, Cic., perspicere, id., respondere, id.; men acute moveri, id. Fam. 15, 21, (opfatte lyse Forestillinger); men id. Fin. 4, 23: non tam acute optabiliorem illam vitam putant etc.; — b) om Foredraget: fint, nøiagtigen, (altsaa uden oratorisk Prydelse); tenuius et acutius et subtilius (tractare aliquid; opp. gravius et ornatius), Cic. Inv. 2, 16 — ăcūtŭlus, 3, dem. af acutus: noget spidsfindig, conclusio, Cic. N. D. 3, 7; ∾ doctor, Gell. — ăcūtus, 3, partic. o. adj. af acuo.

ăcȳlos, i, f., ἄκυλος: Agern, (Frugt af Stenegen, ilex), Plin. 16, 8. — ăcȳrŏlŏgĭa, ae, f., ἀκυρολογία: det uegenlige Udtryk, (som sperare, f. timere), Isid. — Acys: s. und. Acis.

ad, praepos. c. acc., m. Grundbem.: til; (opp. ab, ligesom in opp. ex); udtrykker Retningen hen til el. imod en Gienstand, ogs. Nærmelsen el. Ankomsten dertil el. derhen, endel. ogsaa Nærheden deraf; — I) i Rummet; A) om Retningen derhen el. dertil, el. paa Spørgsmaalet: hvorhen? vort til, ogs. efter, paa, imod; a) „alm."; Et fugere ad puppim colles campique videntur, Quos etc., vid. Lucr. 4, 390; meridie umbrae cadunt ad septemtrionem, Plin.; navnl. ogs. om et Steds Beliggenhed; s. Verberne: jacēre, spectare, vergere; – Asia jacet ad meridiem et austrum, Varr.; — b) „poet." ogs. op imod; Clamor it ad coelum, Enn.; tendens ad sidera palmas, Virg. Aen. 1, 93; — B) om det Maal, hvortil noget i sin Retning naaer el. langer; 1) uden Hensyn paa det under Be-

vægelsen tilbagelagte Rum; ad superos ··· potius, quam ad inferos, pervenisse, Cic. Lael. 3; — bb) hertil kan mærkes; a) de med ad sammensatte verba motus: accedere, etc., gientage vel ordenl. Præpositionen efter sig; quum senatus ad Caesarem supplex accederet, Cic. Fam. 4, 4; – men ogs. staaer derfor, (dog sædv. m. en Nuance i Bem.), undert. dat., ogs. acc. (ud. ad); – accedere provinciae, (at komme dertil, at blive forbundet dermed); cf. Plin. Ep. 6, 19; men integros accedere fontes, Lucr.; — b) ad me, ad te, etc., staaer ofte for: domum meam, etc.; eamus ad me, (hiem til mig), Ter.; men Cic. Att. 10, 16: quum ad me fuit, (i. e. domi meae); — c) ved Ellipse af aedes el. templum staaer ad c. gen.; ubi ad Dianae veneris, Ter. Ad. 4, 2, 43; cf. Hor. Sat. 1, 9, 35; dog ogs. ad aedem Cereris (proficisci); vid. Cic. Verr. 4, 49; — d) hos Verberne: give, sende, berette, overgive, staaer ad hyppigen f. dat.; saal. altid hos Cic.: mittere, scribere, perscribere ad aliquem; ligel. dare litteras ad aliquem, (skrive til nogen); men dare litteras alicui, (medgive nogen et Brev); vid. Cic. Fam. 4, 3, o. id. Att. 4, 14; – ligel. Liv. 27, 15: ad Fulvium consulem ··· dediderunt sese; cf Ter. Phorm. 4, 3, 48; – hertil høre ogs. Udtrykkene: mittere el. scribere librum ad aliquem: (tilegne, dedicere, *προςφωνεῖν*); saal. ogs. Cic. Att. 13, 18: perfeci ··· libros ad Varronem etc.; – df. ogs. i Bogtitler el. Overskrifter: M. T. Ciceronis ad M. Brutum Orator; ad Qu. Fratrem Dialogi tres de Oratore; – i Overskrifter af Oder og Epigrammer heder: ad aliquem, til nogen; men in aliquem, imod nogen; — e) ved Byers Navne staaer ad navnl. med Hensyn paa deres Omegn; ad Capuam profectus sum, (til Leiren for C.), Cic. d. Sen. 4; cf. Caes. B. G. 1, 7; – ligel. naar der hos nom. propr. staaer nom. appell. som Appos.; ad Cirtam oppidum etc., vid. Sall. Jug 81; – saal. ogs. m. usque; usque ad Numantiam misit etc., Cic. Dejot. 7; (cf. id. Verr. 4, 49); – ligel. m. adj.; Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas, Prop. 3, 20 in.; (cf. Ovid. Her. 2, 83); — f) ad findes ogs. gientaget, for at betegne, foruden Retningen til Stedet, ogs. Retningen til den paa Stedet værende Person; nunc tu abi ad forum ad herum, Plaut.; cf. Liv. 5, 47; — g) hos Verber, som betegne en fiendlig Bevægelse, kan ad vel oversættes ved: imod; men uden at der derfor i ad selv ligger noget andet, end den blotte Retning; cf. adversus s. 1.; – itur ad me, (nu gielder det mig), Ter.; ad regem impetum fecit, Liv. 1, 5; cf. Caes. B. G. 2, 5: ad se venire etc.; — not.: in forum ire, est: in ipsum forum intrare; ad forum autem ire: in locum foro proximum, etc., Diom.; (omvendt gielder samme Forskiel om ab o. ex); — 2) med Hensyn paa det giennemløbne Rum: indtil, lige til, m. o. ud. usque; – rigidum permanat frigus ad ossa, Lucr. 1, 356; cf. Hor. Sat. 1, 9, 10; pervehitur usque ad oppidum, Enn. ap. Varr.; – ligel. „overf.": si quid poscam, usque ad ravim poscam, etc., Plaut. Aul. 2, 5, 10; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 13, o. Cic. Verr. 3, 29; — b) det med ab forbundne ad betegner det hele Mellemrum; ab angulo ··· ad flumen etc.; vid. Caes. B. G. 3, 66; – saal. ogs. hos Byers Navne, hvor Udstrækningen, (men ikke Bevægelsen), angives; vid. ibd. 3, 8; — C) om den ved Tilnærmelse bevirkede Nærhed, el. alm. om en Nærhed, ligesom apud: hos, ved, nær ved; – nec opinanti Mors ad caput astitit, Lucr. 3, 972; ad inferos poenas parricidii luere, Cic. Phil. 14, 13; cf. Caes. B. G. 3, 9, o. Liv. 9, 29: ligel. ad regem remansit, id. 24, 48; cf. id. 7, 7; men ad Vejos terror multiplex fuit, id. 5, 13; pugna ad Trasimenum, id. 22, 8; (cf. id. 23, 43, hvor pugna Trasimeni); – hertil hører den elliptiske Diction: rapinas ad Opis (sc. aedem) fieri, Cic. Att. 14, 14; cf. id. Phil. 2, 37; dog ogs.: ad aedem Felicitatis sunt, id. Verr. 4, 2; – „bes." siges ogs. ad urbem esse: om den Feltherre, som, for at søge Triumphens Ære, forbliver udenfor Byen, id. Fam. 3, 8; – men esse ad forum, (paa Torvet), Plaut., opperiri, Ter.; – ogs. i Benævnelser; ad Gallinas Albas, (Sted in Via Flam.), Varr.; cf. Liv. 6, 2: ad Maecium is locus dicitur; – ogs. ved Angivelsen af en Afstand; sepultus est ··· ad quintum lapidem, Nep. Att. 22; endel. høre hertil Adverbialudtrykket: ad laevam (sc. manum el. partem), paa el. til Venstre, Att. ap. Non.; — II) i Tiden, og det igiennem alle de und. nr. 1 anførte Forholde; altſ. A) om Nærmelsen til et vist Tidspunkt: imod, henimod; domum reductus est ad vesperum, Cic. Lael. 3; ligel. ad hiemem etc., id. Fam. 3, 7; — B) om den ligesom Tidsgrændse el. det Tidspunkt, hvortil noget naaer i det giennemløbne Tidsrum, m. o. ud. usque: til, indtil, lige til; – Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit, Cic. d. Sen. 7; Philosophia jacuit usque ad hanc aetatem, id. Tusc. 1, 3; ligel. ad medias sementem extende pruinas, Virg. Ge. 1, 230; – de adverbiale Udtryk: ad id, ad hoc: f. nedenf.; — b) ab ··· ad (el. usque ad) betegner det hele forløbne Tidsrum; ab hora octava ad vesperum etc., Cic. Att. 7, 8; cf. Liv. 40, 50; — C) om den ved Nærmelsen til et Tidspunkt bevirkede ligesom Indfalden deri el. Sammentræffen dermed: ved, til, i, paa; – praesto fuit ad horam destinatam, Cic.; ad diem solvere, (paa Forfaldsdagen), id.; cf. id. Fam. 16, 10; ligel. ad lucem, (i Dagbrækningen), id. Div. 1, 28; men utrum nunc ··· an ad decem annos, (nu el. om 10 Aar), id. Att. 12, 46; – de adverbiale Udtryk: ad extremum, ad tempus, etc.: f. nedenf.; — III) i Talforholde; A) om Nærmelsen til et bestemt Tal: næsten, henved, imod, omtrent; – caesi ferme pugnantes ad quadringentos triginta, Liv. 10, 12; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 1; men annos ad quadraginta natus, id. Cluent. 4; – ogs. m. tilføiet quasi, Ter. Heaut. 1, 1, 93; — b) navnl. i d. historiske Stil staaer ad, (omtrent, henimod), undertiden uden Casus el. som adverb.; agrum divisit ··· ad viginti millibus civium, Suet. Caes. 20; cf. Caes. B. G. 2, 33, o. Liv. 10, 17; — B) om det Maal el. den Del, hvortil noget forøges el. formindskes: til, indtil; ad tertiam partem decoquere, Varr.; cf. Liv. 42, 3, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 27; – hertil hører Udtrykket: omnes ad unum, (*οἱ καθ' ἕνα πάντες*), alle som een Mand, alle tilsammen, allesammen; de amicitia omnes ad unum idem sentiunt, Cic. Lael. 23; cf. Liv. 10, 12; ut ad unam omnes eliderentur (naves), Caes. B. C. 3, 27; cf. Cic. Fam. 12, 14; – ligel. ud. omnes; cui (sententiae) sunt assensi ad unum, (alle som een Mand), ibd. 10, 16; cf. Virg. Aen. 5, 687; — IV) ad bruges fremdeles om den ene Gienstands Forhold til den anden, om dens Retning imod et bestemt Maal; A) om det Hensyn, hvormed noget gielder el. finder Sted: med Hensyn paa, efter, til; a) hos Verber; ad alia omnia aetate sapimus rectius, Ter. Ad. 5, 3, 46; cf. ibd. 5, 4 in.; ligel. nisi jam ··· animus obdurasset ad dolorem novum, Cic. Fam. 2, 10; men id. Att. 14, 20: audi igitur ad omnes (sc. epistolas); cf. ibd. 9, 10; men Tac. Ann. 2, 97: legati ··· certaturi ad obsequium; f. ogs. Caes. B. G. 7, 26: palus ··· Romanos ad insequendum tardabat; — b) hos Adjectiver; aliquantum ad rem est avidior, Ter. Eun. 1, 2, 51; ut sit potior, prior ad dandum qui est, id. Phorm. 3, 2, 48; cf. Cic. R. Am. 30; – ligel. fortes ad aratra juvenci, Virg.; aemulus ad deterrima, Tac. Ann. 12, 54; (accusare multos), sordidum ad famam (est), Cic. Off. 2, 14; cf. id. N. D. 2, 62; — c) hos Substantiver; mentis ad omnia caecitas, Cic. Tusc. 3, 5; magna vis est fortunae ··· vel ad secundas res, vel ad adversas, id. Off. 2, 6; cf. Ter. Andr. 2, 3, 4; ligel. findes ad c. gerund., (f. gen. ger.); facultas ad scribendum, (f. scribendi),

Cic. Font. 6; cf. Ter. Andr. 1, 1, 123; — B) om en vis Form el. Regel, hvorefter noget skeer el. har Gyldighed: efter, ifølge; – ad istorum normam fuisse sapientes, (efter deres Forbillede), Cic. Lael. 5; cf. id. Orat. 3, o. Caes. B. C. 3, 51; ligel. quid ad naturam sit, quid contra sit, Cic.; ligel. ad eundem ··· praecipio modum, Ter. Ad. 3, 3, 70; – ligel. om en Efterligning el. Lighed; concurrere ad simulacrum pugnae, Liv.; ad speciem urbium, (ligesom Byer), Suet. Ner. 31; – ogs. heder ad speciem: for Syns Skyld, paa Skrømt, Caes. B. C. 2, 35 o. 41; — C) om en Anledning el. Aarsag: ifølge, formedelst, paa, ved; ad famam belli legiones scribere, Liv.; ad stridorem ··· territi, id. 30, 18; ad quod (hvorved el. hvortil) exarsit adeo, ut etc., Tac. Ann. 1, 47; cf. ibd. 12, 37; — D) om en Hensigt el. om et Formaal: a) til hvis Opnaaelse noget skeer; – quantam fenestram ad nequitiam patefeceris, Ter. Heaut. 3, 1, 72; haec juventutem ··· ad facinora incendebant, Sall. Cat. 13; nullo loco deero ··· ad consolandum etc., Cic. Fam. 5, 17; — b) hvortil noget er bestemt; – alere canes ad venandum, (for el. til Jagten), Ter.; cf. Cic. Fam. 2, 5: ad cursum equum etc.; – df. ogs. som Omskrivning af Adject., naar der angives, hvortil nogen bruges; miles ad naves, (Søsoldat), Liv.; servi ad remum, (i. e. remiges), id.; ad lecticam homines, (Porteurer), Catull.; cf. Virg. Aen. 10, 253: ad frena leones, (som trakke Cybeles Vogn); men Suet. Caes. 29: ad cyathum et vinum stare alicui, (forrette en Mundskienks Tieneste hos nogen); — c) hvortil noget viser el. er tienligt; signa ··· ad salutem, Ter. Andr. 3, 2 in.; haec sunt ad virtutem omnia, id. Heaut. 1, 2, 33; quae (res) sunt ad incendia, Caes. B. C. 3, 101; – df. ogs. hos adjj.: idoneus, utilis, aptus, f. dat.; homo ad nullam rem utilis, Cic.; calcei habiles et apti ad pedem, id.; – ogs. kan hidføres Ovid. Fast. 4, 683: sed ad segetes ingeniosus ager, (skikket dertil el. frugtbar derpaa); – paa samme Maade staaer ad hos Gerund.; vid. Cic. Off. 3, 6, o. id. Tusc. 2, 7; — E) endel.; a) om en Sammenligning: imod, (f. i Sammenligning dermed); non illitteratum hominem, sed nihil ad Persium, Cic. d. Or. 2, 6; homini non ad cetera ingenia Punica callido, Liv. 22, 22; cf. Ter. Eun. 4, 4, 14; — b) om en Overensstemmelse: efter; ad voluntatem loqui omnia, nihil ad veritatem, Cic. Lael. 25; cf. id. Quint. 30; ligel. ad libidinem fingi, (efter Indfald), id.; ad verbum, (ordret), f. nedenf.; — c) om en Henhøren dertil: til; recte, an secus, nihil ad nos, etc., Cic. Pis. 28; ligel. id. Verr. 1, 45: quid ad praetorem, uter etc.; — V) hertil komme endnu de adverbiale Udtryk m. ad, hvori det bruges: A) om en Følge el. Forbindelse el. Sammenhæng, odl.; saal. ad hoc, ad haec, ad id, etc., ligesom insuper o. praeterea: dertil, desuden; nam quicumque ··· praeterea omnes ··· ad hoc, quos etc., Sall. Cat. 14; cf. Liv. 6, 11; ligel. multi ad hoc numeri etc., Tac. Hist. 1, 6; cf. Liv. 3, 62: ad id, quod etc., foruden, at osv.; ligel. id. 44, 35: ad id, quod pridie etc.; ligel. ad omnia etc., id. 35, 32; — B) om Tid og Sted, om Beskaffenheder el. Omstændigheder, odl.; 1) ad tempus; a) til en bestemt Tid, redire, Cic., venire, Liv.; – ogs. til rette Tid; ut ad tempus praesto essent, Liv. 1, 7; cf. Cic. Verr. 1, 54; — b) paa el. for en kort Tid; plerumque brevis et ad tempus (perturbatio), Cic. Off. 1, 18; ligel. ad breve, (sc. tempus), Suet. Tib. 68; — c) efter Omstændighederne; versare et regere suam naturam ad tempus, Cic. Coel. 6; — 2) ad praesens, for Øieblikket, munimentum, Tac. Hist. 1, 44; — 3) ad locum, paa Stedet; ut ad locum miles paratus esset, Liv. 27, 27; — 4) ad verbum, ordret, Ord for Ord, Cic. d. Or. 1, 34; f. ogs. und. verbum; — 5) ad summam; a) i det Hele, almindeligen, Cic. Fam. 14, 14, o. Suet. Aug. 71; — b) med eet Ord, i al Korthed, Cic. Off. 1, 41, o. Hor. Ep. 1, 1, 106; — 6) ad extremum, ad ultimum, ad postremum; a) om Stedet: yderst, paa Enden; praeterquam quod ad extremum (teli), unde etc., Liv. 21, 8; — b) om Tiden: tilsidst; ibi ad postremum cedit miles, Plaut.; cf. Cic. Off. 3, 23; – ogs. sidst i Ordenen, (neml. efter frgd. tum ··· post ···); vid. Cic. d. Or. 1, 31; — c) om Graden, ligesom omnino: aldeles, ganske; homo ··· non ad extremum perditus, Liv. 23, 2; — VI) endel. kan hertil endnu mærkes; aa) hos pron. interr. o. relat., efter subst. o. pron. dem., bliver ad ikke gientaget; traducis cogitationes meas ad voluptates; quas? corporis, credo, etc., Cic. Tusc. 3, 17; — b) ogs. findes ad undert. at staae efter sin Casus; ripam ad Araxis, Tac.; cf. Ter. Phorm. 3, 2, 38; — bb) i Sammensætninger bemærker ad: a) derhen, dertil, naar simplex udtrykker en Bevægelse; accurrere, afferre; – men derhos, derved, naar Talen er om en Hvile el. Stillestaaen; adesse, astare (f. adstare); — b) Begyndelsen af en Virksomhed el. Tilstand; adamare, addubitare; — c) en Tilkommen el. Tilvæxt; accedere, adjicere; — d) et Maal el. en Grændse: adhuc, adeo; — cc) efter d. sædv. Retskrivning bliver ad uforandret foran Vokalerne (o. h), ligel. foran b, d, m, v; adbibo, adduco, admoneo, advenio; hvorim. d her oftest assimileres m. d. flgd. c, f, g, l, n, p, r, s, t; accedo, appello, attraho, etc.; – foran q bliver ad til ac; acquiesco; – foran g o. s er d undert. faldet ud; agnosco, aspicio; — not.: forkl. findes ogs. f. ad: ar; ar me venias, Plaut. Truc. 2, 2, 17; cf. arbiter, etc.; – skrives ogs. at, ifølge den haardere Udtale.

ădactĭo, onis, f., [adigo]: Driven el. at drive el. tvinge dertil; ∾ jurisjurandi, Tagen el. at tage i Ed, Liv. 22, 38. — 1. ădactus, 3: partic. af adigo. — 2. ădactus, m., [adigo]: Indtrængen deri; in pl.: exibant (i. e. vitabant) dentis adactus Jumenta, (Tandens Bid), Lucr. 5, 1329. — Adad, el. Adadus, Navnet paa den høieste Guddom hos Assyrierne, Macrob. Sat. 1, 23; df. — Adadunephros, (Ἀδάδου νεφρός, Adadsnyre): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 71.

ădaequātĭo, onis, f., [adaequo]: Afpassen el. at afpasse dertil, Tert. — ădaeque, adv.: paa lige Vis el. Maade, i lige el. i samme Grad; (alene hos Plautus); sædv. m. frgd. Negation, ogs. m. flgd. ut; neque adaeque munda es, ut soles, Plaut. Cist. 1, 1, 57; – ogs. hos comp; Qui (f. quo) homine adaeque nemo vivit fortunatior, id. Capt. 4, 2, 48.

ădaequo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl.": giør lige dermed; hos Cic. m. flgd. cum; hos Caes. o. Liv. c. dat.; – ∾ fortunam cum virtute, (om Pompejus), Cic. Arch. 10; cf. ibd. 11; – molibus (abl.) ferme moenibus (dat.) adaequatis, Caes. B. G. 3, 12; ∾ tecta solo, Liv.; men ∾ sibi aliquem: (hæve til lige Rang med sig), Tac. Ann. 12, 60; — B) „overf."; a) sammenligner dermed; ∾ genus mortis (Germanici) ··· Magni Alexandri fatis, ibd. 2, 75; — b) ∾ aliquid: (at komme lige dermed); ∾ vitam deorum, Cic. Univ. 11; cf. Caes B. G. 5, 8; — II) neutr.: at være lige med et andet; c. dat.; quae (turris) moenibus adaequaret, Hirt. B. G. 8, 41; — b) absol. om tvende Halvter: at være lige, at gaae op imod hinanden; equitum urna adaequavit: (havde lige Antal af frikiendende og domfældende Stemmer), Cic. Qu. Fr. 2, 6, (hvor adaequare modsættes absolvere o. condemnare).

ădaerātĭo, onis, f.: Vurderen til el. i Penge, Cod. Just.; af — adaero, avi, atum, 1, v. a., [aes]: 1) vurderer i el. til Penge, Amm.; — 2) sammenregner, beregner, Frontin. — ădaestŭo, are, v. n.:

at bruse el. bølge dertil; squamisque incisus adaestuat amnis, Stat.

ăd.aggĕro, avi, atum, 1, v. a.: ophober, sammenhober, terram circa arborem, Colum.; men Plin. 30, 17: adaggerata Nilo (terra, opskyllet af Nilfloden). — ădăgio, onis, f.: sjeld. Biform af flgd., Varr. — ădăgium, i, n.: Ordsprog, Mundheld, Udraab; Grækernes παροιμία; vetus est adagium: nihil cum fidibus graculo, Gell. 1 extr. — ăd.agnĭtĭo, onis, f.: Erkiendelse, Tert. — ăd.allĭgo, are, v. a.: binder derom el. derpaa, vermiculos brachio, Plin. 27, 38.

ădămantēus, 3, [adamas]: af Staal, ligesom Staal, catenae, Manil.; df. „poet. overf.": jernhaard, ubetvingelig, odl.; vid. Ovid. Met. 7, 104. — ădămantīnus, 3, ἀδαμάντινος: = frgd., saxa, Lucr., duritia, Plin.; ∾ clavi, Hor. Od. 3, 24, 5, („alleg."); cf. Prop. 3, 9, 9. — ădămantis, idis, f., sc. herba: etslags Trylleurt, Plin. 24, 102, Appul.

ădămas, antis, m., ἀδάμας: oprdl. det Ubetvingelige; df. 1) „alm.": Staal, det haardeste Jern; solidoque adamante columnae, Virg. Aen. 6, 552; - df. „poet.": det af Staal Forfærdigede; adamante texto vincire, (i. e. catenis ferreis), Senec. Herc. Fur. 907; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 45; - ofte ogs. „alleg." om Charakteren: det Uboielige el. Ubevægelige; nec ··· in pectore ··· adamanta gerit, Ovid. Met. 9, 614; Pontice, voce tua posses adamanta movere! Martial. 7, 99; — 2) først Plin. 37, 13, findes adamas at være brugt om Diamanten.

ăd.ămātor, oris, m.: en Elsker, Tert. — ăd.ambŭlo, are, v. n.: spadserer derved el. derhos, ad ostium, Plaut.; ∾ alicui, (ved nogens Side), Appul. - ăd.ămo, avi, atum, 1. v. a.: begynder at elske, fatter Kiærlighed el. faaer Lyst dertil; quod quidem ille adamasset, Cic. Mil. 32; cf. id. Verr. 4, 45; ligel. quarum laudum gloriam adamaris ··· in iis esse elaborandum, id. Fam. 2, 4; cf. id. d. Or. 3, 17 o. 19; - ogs. som intens. af amo: elsker høiligen; si virtutem adamaveris; amare enim parum est, Senec. Ep. 71; - df. adamatus, (erotisk): den høitelskede, Suet. Vesp. 22; saal. ogs. erotisk, Plin. 8, 64. — ădămussim, s. und. amussis.

ăd.ăpĕrĭo, ĕrŭi, ertum, 4, v. a.; 1) „egenl.": aabner halvt el. tildels; (oprdl. begynder at aabne); ∾ fores, Plin.; adapertae fores portae, Liv. 25, 30; cf. Ovid. Am. 1, 5, 3; — II) df. „overf."; A) afdækker, blotter, caput, Senec. Ep. 64; adapertas vites relinquere, Colum.; — B) lader paa en Maade vise sig, giør synlig; nubes adaperuere coelum, Plin.; simulacra rerum adaperta, (som vise sig dunkelt), Lucr. 1, 146; - df. ogs. „poet.": fides adaperta, (i. e. manifesta), Stat.; df. — ădăpertĭlis, e: til at aabne, latus tauri, Ovid. Trist. 3, 14, 46. — ădaptātus, 3, [apto]: afpasset el. føiet dertil el. til hinanden; galerus adaptatus capiti, Suet. Oth. 12; cf. id. Claud. 33.

ăd.ăquo, are, v. a.: vander, amygdalas, Plin.; cf. Suet. Galb. 7. — ăd.ăquor, ari, v. dep. n.: henter Vand, Hirt. B. G. 8, 41; cf. Caes. B. C. 1, 66. — adarca, ae, o. adarce, es, f., ἀδάρκη: Sivskum el. Merskum, sædv. calamochnus, Plin. 32, 52. — ăd.āresco, ārŭi, 3, v. n. inch.: indtørres; ubi amurca adaruerit, Cato.

ădaucto, are, v. n., intens. af adaugeo: forøger endnu mere, rem summam et patriam nostram, Att. ap. Non. - ăd.auctor, oris, m.: en Formerer, Tert. — 1. ădauctus, 3, partic. af adaugeo. — 2. ădauctus, us, m.: Formerelse, Tilvæxt, Lucr 2, 1122; af — ăd.augĕo, auxi, auctum, 2, v. a.; 1) „alm.": forøger endnu mere, haec maleficia aliis, Cic. R. Am. 11; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 16; — 2) „bes." i Offersproget: at offre dertil; saal. Plaut. Stich. 2, 2, 62: decimam esse adauctam tibi, etc. — ăd.augesco, ĕre, v. n. inch.: voxer, tiltager; Nam neque adaugescit quicquam, nec deperit inde, Lucr. 2, 296. — adaxint, f. adegerint.: s. und. adigo.

ad.bello, are, v. a.: bekriger, perduelles, Amm. — ad.bĭbo, bibi, bibitum, 3, (v. a.): drikker dertil, vedbliver at drikke; quando adbibero, etc., Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 1, 8; - ogs. „alleg." o. „ment.": ligesom at indsue, at indprege sig, (navnl. en Lærdom); nunc adbibe puro Pectore verba puer, Hor. Ep. 1, 2, 67. — ad.bito (-bēto), ĕre, v. n.: gaaer el. kommer derhen el. dertil, Plaut. Capt. 3, 4, 72. — ad.blătĕro, are, v. a.: plapprer dertil, Appul.

adc-: de saal. begyndende Ord f. und. acc-. — addax, acis, m.: etslags vildt Dyr i Afrika med krumme Horn, (hvf. strepsiceros), capra cervicapra L., Plin. 11, 45. — addĕcet, ēre, v. impers., d. forstærk. decet: det bør sig, det sømmer; ligesom decet: c. acc. pers., m. o. ud. inf.; men alene forkl.; - Sed virum vera virtute vivere animatum addecet, Enn. ap. Gell. 7, 17; cf. Plaut. Amph. 3, 4, 21; ligel. ut matrem addecet familias, id. — addenseo, ēre, v. a.: f. und. flgd. — ad.denso, are, v. a.: giør tæt; Extremi addensant acies, Virg. Aen. 10, 432, (al. addensent m. f. Bem.); men Plin. 20, 84: aquam addensari: (at det bliver tykt).

ad.dīco, dixi, dictum, 3, v. a. (o. n.); 1) „egenl.": (mundligen) at give sit Bifald dertil; df. A) i Augursproget, (men sædv. absol.), om et lykkeligt Varsel: at tilsige el. bifalde, at være gunstig; - Fabio auspicanti aves semel atque iterum non addixerunt, Liv. 27, 16; ligel. addicentibus auspiciis etc., Tac. Ann. 2, 14; — B) i Retssproget: addicere alicui aliquid el. aliquem, (tildømme el. tilkiende nogen ··· som Eiendom); - ∾ alicui bona, Cic. Verr. 1, 52; men id. Fl. 20: quum etc., addictus Hermippo et ab hoc ductus est, (blev ham tildømt som Gieldsslave); - om Forskiellen imellem addictus o. servus, vid. Quintil. 7, 3, 27; men Cic. R. Com. 14: addictus erat tibi, (var dømt til at betale dig); cf. id. Pis. 35: ∾ creditorem debitoribus; - ∾ liberum corpus in servitutem, Liv. 3, 56; cf. id. 6, 27; ogs. c. gen.: quanti addictus, vid. Cic. d Or. 2, 63; — b) hertil høre endnu Udtrykkene: ∾ alicui judicium, (tillade nogen at klage), Varr.; ligel. ∾ judicem el. arbitrum (sc. alicui, give nogen en Dommer i hans Retssag), Dig.; - ∾ bona alicujus in fiscum, (inddrage dem i Statskassen, confiskere dem), Caes. B. C. 2, 18; men ∾ aliquid in diem, (tilkiende som midlertidig Besiddelse), Dig.; — C) i Forretningssproget; a) at tilkiende el. tilslaae ved Auction; c. abl. pretii; qui bona Postumi numo sestertio sibi addici velit, (som vil lade sig tilslaae dem derfor), Cic. Rab. Post. 17; - men id. Verr. 1, 55: addicitur id opus HS. DLX millibus, (bliver tilliciteret for den Sum); — b) ogs. „alm.": at sælge; cui meas aedes addiceret, Ps.Cic. p. Dom. 41; ogs. c. abl. pretii; numo te addicere (fundum el. domum, at du vil sælge ham samme for Spotpris), Hor. Sat. 2, 5, 109; cf. Cic. Phil. 7, 5; — II) „fig."; A) „overf."; 1) offrer el. hengiver dertil; agros omnes addixit deae, Vell 2, 25; qui morti addictus esset, (som var dømt til at døe), Cic. Off. 3, 10; cf. Caes. B. G. 7, 77: ∾ omnem Galliam perpetuae servituti; — 2) giver til Priis, forraader, opoffrer, sanguinem (hospitis), Cic. Pis. 34; ogs. c. dat., id. Phil. 5, 12; men Ovid. Met. 1, 617: suos addicere amores, (opoffre, forraade); — B) „ment."; 1) tillægger el. tilskriver, fabulas ··· nomini Plauti, (neml. som Forfatter), Gell. 3, 3; — 2) hengiver el. overgiver dertil el. til nogens Tjeneste; senatus, cui me addixi, etc., Cic. Planc. 39; quem ··· vobis addictum etc., id. Coel. extr.; cf. Virg. Aen. 3, 653; — not.: addice, f. addic, Plaut.; - addixti, f. addixisti, Martial.; — III) partic. addictus, 3, ogs.

som adj.; A) „alm.": bestemt dertil; addictus gladiatorio generi mortis, Cic. Phil. 11, 7; cf. Hor. Epod. 17, 11; — B) „bes.": a) hengiven og ligesom bunden el. forpligtet dertil; c. dat.; addictus certis quibusdam sententiis, Cic. Tusc. 2, 2; „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Ep. 1, 1, 14; — b) gunstig, bevaagen; addictus Prasinae factioni, Suet. Cal. 55.

addictio, onis, f., [addico]: Tilkjendelse, navnl. ved Prætors Dom el. Erklæring; ∾ bonorum possessionumque, Cic. Verr. Act. 1, 4. — addictus, 3; part. o. adj. af addico.

ad.disco, didici, 3; 1) „alm.": lærer endnu dertil; se, quotidie addiscentem aliquid, senem fieri, Cic. d. Sen. 8; ogs. alm. lærer; ∾ artem, id. d. Or. 3, 23; — 2) „bes." ogs. erfarer el. bemærker dertil; m. acc. c. inf., Justin. 2, 3.

*additāmentum, i, n.: hvad der gives el. lægges dertil, Tilgift el. Tillæg, pretii, Appul., Dig.; – men Cic. Sest. 31, m. Lune: iste Ligus ··· additamentum inimicorum meorum; – men omvendt, Senec. Ep. 17: sapientia ··· vitae additamentum: (rimel. Livets Fuldstændiggjørelse); — additīcius, (-tius), 3: som er lagt el. føiet dertil, mensis, Dig.; o. — additio, onis, f.: Tilføielse; ∾ figurarum, (neml. i Talen; opp. abjectio), Quintil. 9, 3, 18; — [addo]. — additus, 3; partic. o. adj. af addo. — ad.dīvīno, are, v. a.: danner mig en Formodning derom; ds. spaaer; ∾ ex facie hominum, Plin. 35, 36.

addo, didi, ditum, 3, v. a., [do, dedi]; 1) „egenl."; A) „alm.": giver el. bringer el. lægger derhen el. dertil; ordenl. c. dat., ogs. m. ad, el. m. in c. acc., ogs. absol.; – ∾ licia telae, Virg. Ge. 1, 285; ∾ frena feris, (lægge derpaa), id. Aen. 5, 818; ∾ arcem ··· jugis, (opføre derpaa), ibd. 3, 336; Nec quisquam flammae sedulus addat aquam, Tibull. 2, 4, 42; – ∾ ad aliquid; s. nedens.; ∾ epistolas in fasciculum, Cic. Att. 12, 53; ∾ album in vestimentum, Liv. 4, 25; ∾ manus in vincla, Ovid.; men Ter. Phorm. 2, 1, 47: Qui (judices) saepe ··· adimunt diviti ··· addunt pauperi; — B) „bes.": føier el. lægger endnu dertil; hunc laborem ad quotidiana opera addebant, Caes. B. C. 3, 49; men „poet.": Noctem addens operi, Virg. Aen. 8, 411; cf. Hor. Ep. 1, 20, 22: Ut, quantum generi demas, tantum virtutibus addas; men additumque est ad caput legis, ut etc., Suet. Cal. 40; – multas res novas in edictum addidit, qua re etc., Nep. Cat. 2; men „poet.": Illud in his rebus non addunt, Lucr. 3, 913; – acervum efficiunt uno addito grano: (om en Slutningsmaade), Cic. Acad. 2, 16; cf. ibd.: quum aliquid minutatim et gradatim additur, aut demitur; ligel. id. Off. 1, 18, absol.: ut ··· addendo deducendoque, videre (possimus), quae reliqui summa fiat; men Liv. 2, 2: additaque alia insuper injuria; men c. inf., vid. Sil. 8, 550; – addit se sociam: (forbinder sig dermed), Virg. Ecl. 6, 20; cf. id. Aen. 6, 528: comes additus ··· Aeolides; — bb) hertil mærkes endnu; a) de elliptiske Udtryk: addere gradum, (sc. gradui, forstærke Gangen), Plaut., Liv. 3, 27, o. id. 26, 9; addunt in spatia, (f. addunt spatia spatiis), Virg. Ge. 1, 513; cf. Sil. 16, 374; — b) ved Auctioner heder: nil addo: (lægger intet dertil, gjør intet Overbud), Cic. d. Or. 2, 63, (e poët.); — II) „fig."; A) „alm.": lægger el. føier dertil (i Tanken el. i Talen); adde furorem animi proprium etc., Lucr. 3, 840; adde huc ··· unguentarios, etc., Cic. Off. 1, 42; cf. Liv. 7, 30; Adde, quod tibi pubes crescit omnis, Hor. Od. 2, 8, 17; – ogs. staaer adde i Tiltale til Flere; vid. Liv. 26, 41; – addebat etiam, m. acc. c. inf., Cic. Fin. 2, 17; men in abl. absol.: addito, consultandum (esse) etc., Tac. Ann. 2, 28; — B) „bes." ogs. om en Indvirkning paa Sielen; a) at indgive el. bibringe; mihi quidem addit animum, Ter. Heaut. 3, 2, 31; ligel. quos tu laudando, animos mihi addidisti, Cic. Att. 7, 2; men Ovid. Met. 8, 388: viri ··· addunt Cum clamore animos, (sc. sibi invicem); men Sall. Cat. 58: verba virtutem non addere; ligel. ∾ alicui audaciam, id., metum el. formidinem, id.; – men „poet.": di hunc ardorem mentibus addunt, Virg. Aen. 9, 184; men „alleg.": vatibus addere calcar: (anspore el. begeistre dem), Hor. Ep. 2, 1, 217; — III) partic. additus, 3, ogs. som adj.; A) om Tiden: fremskridende, fremrykkende; addito tempore: med Tiden, i Tidens Løb, Tac. Ann. 12, 16; addita aetate: med Aarene, Plin. 11, 108; — B) „poet.": ligesom hængende fast derved, d. e. forfølgende, fiendsk; vid. Virg. Aen. 6, 90, o. Hor. Od. 3, 4, 78.

ad.dŏcĕo, cŭi, ctum, 2, v. a.: dertil at undervise el. oplære deri; ∾ (aliquem) artes (acc.), Hor. Ep. 1, 5, 18; – ds. pass.: addocti sunt judices, (m. acc. c. inf.), Cic. Cluent. 37. — ad.dormio, ire, v. n.: at sove ind; at sove, Coel. Aur. — ad.dormisco, ĕre, v. n.: at slumre ind, Suet. Claud. 8.

Addŭa, ae, m.: Flod i Overitalien, (hod. Adda), Plin. 2, 106. — addŭbĭtātĭo, onis, f.: Tvivl, (som rhetorisk Figur), Capell.; af — ad.dŭbĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: oprdl. geraader i Tvivl; ds. sædv. er i Tvivl el. Uvished; a) m. de, el. m. in; – de quo addubitare etc., Cic. N. D. 2, 46; men pass. impers.: de legatis paullulum addubitatum est, Liv. 2, 4; in his addubitare etc., Cic. Off. 3, 4; — b) m. flgd. relat.; ut addubitet, quid potius, aut quomodo dicat, Cic. Orat. 40; ligel. addubitari, num ··· esset etc., id. Fam. 7, 32; cf. Hor. Sat. 1, 4, 124; men Nep. Con. 5: illud (acc. comm.) addubitat, (lader det uafgjort), utrum etc.; ogs. absol.: Appium addubitasse ferunt, cernentem, etc., Liv. 10, 19; — c) „poet." ogs. c. inf.; vid. Sil. 14, 358; — II) act.: betvivler, finder betænkeligt; addubitata (re; opp. re explicata, i. e. confecta), Cic. Off. 1, 24; cf. id. Div. 1, 47.

ad.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer derhen el. dertil; ordenl. om Personer, m. ad el. in, ogs. m. adv., ogs. c. dat., ogs. absol., ligel. m. o. ud. mecum, etc.; – quem secum adduxit Parmeno, Ter. Eun. 4, 4, 17; quos secum Mitylenis adduxit, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; illum huc coram adducam, Ter. Andr. 5, 3, 29; ∾ ad coenam, Lucil. ap. Non.; ∾ puero nutricem, Ter. Hec. 5, 2, 4; cf. Cic. Quint. 6, o. Nep. Dion. 4; – si exercitum adducat, Cic. Att. 7, 9; ∾ gentes feras armatas in Italiam, ibd. 8, 11; ∾ aliquem in judicium, id. R. Am. 10, ad populum: (i. e. in judicium populi), id. Agr. 2, 6; – „poet." ogs. in pass. c. acc. loci; dextris adducor litora remis, Ovid. Met. 3, 599; ligel. „poet." in pass. om et Sted, der synes ligesom at være rykket nærmere; adductum propius ··· Tarentum, Hor. Ep. 1, 16, 11; – om Ting bruges derfor afferre; hvf. Plaut. Pseud. 2, 4, 21, komisk: attuli hunc ··· adduxi, volui dicere; — B) „bes." ogs. om Ting; 1) at trække el. drage derhen el. dertil; ∾ aquam, Cic. Coel. 14, Liv.; men ∾ arcum, trække til sig, (spænde); saal. adducto constitit arcu, Virg. Aen. 5, 507; men adducta sagitta, id.; cf. Cic. Tusc. 2, 24: tormenta telorum ··· contenta et adducta vehementius etc.; men adducta funibus arbor, Corruit, Ovid. Met. 8, 775; – ds. „alleg.", Cic. Lael. 13: habenas ··· amicitiae, quas vel adducas, vel remittas, etc.; – ogs. alm.: at trække til sig, funem, Caes., ramulum, Cic.; men adductae palmae, (i. e. manus), Ovid. Her. 10, 15; ∾ lorum, Liv. 9, 10, (trække fastere til); — 2) at trække sammen el. rynke, (navnl. Huden og Lemmerne); Adducitque cutem macies, Ovid. Met. 3, 398; sitis miseros adduxerat artus, Virg. Ge. 3, 484; – men frons adducta: (rynket el. mørk Pande, som Udtryk af Misnøie), Quintil., Senec.; — 3) „poet." ogs. at medbringe el. foraarsage; dum ··· opella forensis Adducit febres, Hor. Ep. 1, 7, 8; cf.

id. Od. 4, 12, 13; — II) „fig."; A) „overf.": at føre hen til et Maal, at bringe el. sætte i en Tilstand, odl.; m. ad o. in; – ∾ aliquid ad effectum, Liv. 33, 33; ∾ sermonem ad finem, Nep. Ep. 3, jambos ad umbilicum, Hor. Epod. 14, 8; rem adduci ad interregnum, Cic. Att. 7, 9; ∾ (copias el. milites) in eam consuetudinem, Nep. Iphicr. 2; ∾ aliquem in summas angustias, Cic. Quint. 5; ∾ rem in propinquum discrimen, id. Fam. 5, 21; ∾ aliquem in invidiam falso crimine, id. Off. 3, 20; — B) „ment.": bringer el. bevæger el. formaaer dertil, sætter i en vis Stemning; m. ad, el. m. in, men ogs. m. ut, etc.; – ∾ aliquem ad misericordiam, Ter., ad iracundiam, ad fletum, Cic. Brut. 9, 3; quae causa eos ad facinus adduxit, id. R. Am. 31; – ligel. m. gerund.; adduci ad credendum, Nep. Con. 3, ad suspicandum, Cic.; – ∾ aliquem in summam exspectationem, id. Tusc. 1, 17; ∾ plebem in oblivionem tribunorum, Liv. 3, 41; – adductus sum officio ··· ut ··· putarem, Cic. Div. in Caecil. 2; cf. id. Cat. 1, 2; – ogs. m. Negation o. flgd. quin; adduci nequeo, quin existimem, Suet. Tib. 21; – ogs. c. inf.: Facilius adducor, ferre humana humanius, Afran. ap. Non.; – endel. absol.; quibus rebus adductus ad causam accesserim, Cic. Div. in Caecil. 3; ligel. his rebus adducti etc., Caes. B. G. 1, 3; — b) pass. adducor, (ligesom convincor): bevæges til at troe; df. troer, antager; m. flgd. acc. c. inf.; vid. Cic. Att. 11, 16, o. id. Leg. 2, 3; – ogs. m. ut; vid. Lucr. 5, 1340, o. Cic. Fin. 1, 5; — not.: adduce, (f. adduc), Plaut.; – adduxti, (f. adduxisti), Ter.; – adduxe, (f. adduxisse), Plaut.; — III) partic. adductus, 3, ogs. som adj.; oprdl. spændt, sammentrukken; om et Sted: sammentrængt; (Africa) ex spatio paullatim adductior, Mel. 1, 4; — B) „fig."; a) adductior vis (orationis, stærkere Foredrag), Plin. Ep. 1, 16; — b) om Charakteren: stræng, alvorlig; vid. Tac. Ann. 14, 4; men ibd. 12, 7: ∾ servitium, (stræng el. fuldkommen Trældom).

ăddŭcte, adv.; oprdl. sammentrukket; df. „overf.": strængt, myndigen; men alene in comp.; quia adductius ··· imperitabat, Tac. Ann. 3, 7; o. — adductor, oris, m.: en Kobler, Petron.; — [adduco]. — adductus, 3; partic. o. adj. af adduco.

ăd-ĕdo, ēdi, ēsum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": æder el. gnaver derpaa; angues ··· adedere jecur, Liv. 25, 16; cf. Virg. Ge. 4, 242; – „poet." ogs. om Ilden, el om Ligbaalet, Ovid. Am. 1, 15, 41; — B) „bes.": opæder, fortærer, men alene in partic. pass.; frumento adeso, Sisenn. ap. Non.; extis adesis, Liv. 1, 7; — II) „overf.", men ligel. alene in partic. pass., adesus, 3: fortæret, tilsat, ødelagt; non adesa jam, sed abundante pecunia, Cic. Quint. 12; ligel. adesis fortunis omnibus, Tac.; — b) „poet." ogs.: svækket, afkræftet; vid. Sil. 13, 680; — not.: adest, (f. adedit), Lucan. 6, 267; — III) partic. adesus, 3, „poet." ogs. som adj.: afgnavet el. afslidt, (navnlig af Vandet); df. glattet el. glat, lapides, Hor. Od. 3, 29, 36, scopulus, Ovid. Her. 10, 26.

Adelphi, orum, m., (ἀδελφοί, Brødrene): Comoedie af Terentius. — ădelphides, um, f., ἀδελφίδες: en Daddelart, Plin. 13, 9. — ădemptio, onis, f.: Fratagelse, Berøvelse, civitatis, Ps. Cic. p. Dom. 30; ademptiones bonorum, Tac. Ann. 4, 6; o. — ădemptor, oris, m.: som fratager el. borttager; ∾ vitae, Augustin.; — [adimo]. — ădemptus, 3; partic. o. adj. af adimo.

1. ădĕō, adv.; (oprdl. f. ad id rei el. temporis); I) oftest forkl.; A) om et Maal el. om en Grændse: lige dertil (i Rummet el. i Tiden), oftest m. d. forstærkende usque; – surculum artito usque adeo, quo praeacueris, (saa langt som ···), Cat.; – men ogs. „overf." om en Tilstand; adeo res rediit, (saa vidt er det kommet), Ter.; cf. id. Heaut. 5, 2, 27: adeon' rem rediisse, ut etc.; – men om Tiden, sædv. m. flgd. dum el. donec: indtil at ···; vid. Plaut. Amph. 1, 2, 10; ligel. usque adeo, donec perpulit, Ter. Andr. 4, 1, 38; men ogs. Cic. Sest. 38: usque adeo ··· quoad etc.; — B) sammenlignende heder adeo ··· ut etc.: netop saaledes, i samme Grad ··· som etc.; vid. Ter. Andr. 1, 5, 10; men id. Heaut. 5, 1, 12: gaudere adeo ··· quasi qui etc.; — bb) alene Komikerne have endnu hertil; a) adeo, f. ad haec el. praeterea: dertil, desuden; vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 80; ligel. adeo ··· etiam: endnu dertil, id. Most. 3, 1, 101; — b) adeo ut, pleonastisk f. ut: (i den Henseende at); id ··· huic dabo adeo, me ut hic emittat manu, Plaut. Rud 5, 3, 32; — c) i den fremskridende Fortælling kan adeo ogs. hede: dog, derimod; narrabit etc.; Ille adeo illum mentiri sibi credet, Plaut. Amph. 1, 2, 6; — II) til den almindel. Brug hører; A) adeo hos Verber og Adjectiver: saa, saaledes, saa høiligen; oftest m. flgd. ut (at); vid. Cic. Fl. 20, o. Ter. Andr. 1, 1, 92; – ogs. m. tilføiet usque; adeo ego illam cogam usque, ut etc., Plaut. Bacch. 3, 4, 10; – ogs. i Spørgsmaal; adeone hospes hujus urbis es ··· ut haec nescias? Cic. Rab. perd. 10; – ogs. m. Negation i begge Sætninger; vid. Hor. Ep. 1, 1, 39, o. Tac. Hist. 1, 3; men Ter. Ad. 2, 2, 13: verum ego numquam adeo astutus fui, quin (f. ut non) mallem etc.; – bes. har ogs. Liv. 3, 2, oftere: adeo non: (saa aldeles ikke), m. flgd. ut; (hvorfor ogs. ut contra, id. 30, 34); cf. Vell. 2, 66; – endel. er Sætningen ut ··· undert. alene at supplere af Contexten; Non obtusa adeo gestamus pectora Poeni, Virg. Aen. 1, 567; — B) adeo staaer paa en Maade enclitisk, (ligesom quidem o. γέ), efter et andet Ord, for at fremhæve samme, og kan da hede: netop, just, sandeligen, endog; – dette finder navnl. Sted; a) efter pronom.; id adeo hodie ego sum expertus, Plaut. Curc. 5, 3, 2; ligel. id adeo, si placet, considerate, Cic. Caecin. 30; cf. id. Verr. 4, 64; ligel. quarum adeo omnium sententia etc., id. Fin. 2, 12; – navnl. ogs. fremhævende hos pron. pers.; vid. Ter. Eun. 2, 2, 16: Ego adeo etc.; — b) efter conj. cond.: si, nisi, etc.; nisi adeo monitus, Plaut. Pseud. 4, 7, 2; cf. Ter. Andr. 2, 6, 9; – ligel. efter conj. disj.: sive, aut, vel; si etc., sive adeo etc., Plaut. Merc. 5, 4, 33; cf. Cic. Verr. 3, 46; – oftere ogs. efter atque; posco, atque adeo flagito, id. Planc. 19; cf. id. Cat. 1, 2, o. Liv. 10, 5; — c) efter adv.; nunc adeo, nisi etc., Plaut. As. 3, 1, 29; jamque adeo etc., Virg. Aen. 5, 268; ligel. inde adeo, Ter. Heaut., in.; hinc adeo, Virg. Ecl. 9, 59; sic adeo (οὕτως γε), id. Aen. 4, 533; non adeo, ibd. 11, 436; – ligel. efter adv. compar.; magis adeo id etc., Cic. d. Or. 2, 4; – undert. ogs. efter adj.; quot adeo coenae ··· mortuae, (hvor saare mange Maaltider)! Plaut. Stich. 1, 3, 159; cf. Virg. Aen. 3, 203; – endel. efter imperat.; propera adeo puerum tollere, Ter. Andr. 4, 4, 20; — bb) endnu er at mærke; a) adeo, f. admodum el. nimis, meget, overmaade; adolescentem adeo nobilem etc., Ter. Eun. 1, 2, 123; non sum adeo informis, (saa overmaade hæslig), Virg. Ecl. 2, 25; — b) adeo: endog, endmere: (naar neml. noget overgaaer vor Forventning); quamque adeo cives Thebani rumificant probam, Plaut. Amph. 2, 2, 46; cf. Virg. Aen. 7, 427; — III) efterciceronisk er Brugen af adeo; a) naar det til d. frgd. føier en Grund el. Bemærkning; omtr. vort: saaledes, saa aldeles; vid. Liv. 21, 11: adeo prope omnis senatus Hannibalis erat; ligel. i Parenthesen; adeo ferocia atque indomita ingenia esse, ibd. 20; – ligel. naar en Betragtning føies til d. frgd. Fremstilling; adeo non fortuna modo, sed ratio etiam cum barbaris stetit, id. 5, 38; cf. Tac. Agr. 1, o. Virg. Ge. 2, 272; — b) i forstærkende Overgange, ligesom imo: endog, meget mere; adeo,

quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat, Liv. praef.; — c) navnl. hos Tac. o. Quintil. heder endel. adeo m. Negation efter ne ··· quidem: des mindre, end sige; ne tecta quidem urbis, adeo publicum consilium numquam adiit, Tac. Ann. 6, 15; cf. id. Hist. 3, 64; ligel. efter andre Negationer; vid. Quintil. 12, 11, 16; ligel. efter quoque ud. Negation; aequalium quoque, adeo superiorum (intolerans), Tac. Hist. 4, 80.

2. ăd.ĕo, īvi, oftere ĭi, 4, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": gaaer derhen el. dertil el. til nogen; m. ad, ogs. m. in, ogs. c. acc. (praepos.), ogs. absol., osv.; (ligesom dette Ords Bem. og Constr. oftest er at sammenligne m. accedo); - adeamne ad eam, Ter.; quum ad praetorem in jus adissemus, Cic. Verr. 4, 65; qua (ad hvilken Vei) adibam ad istum fundum, id. Caecin. 29; - ∾ in jus, s. ovenf.; cf. Cic. Att. 11, 24; - ∾ municipia, Tac., provinciam, Suet.; men ∾ Stygios Manes, Ovid. Met. 63, 465; men absol.: eccum video; adibo, Ter. Eun. 5, 7, 5; men c. adv.: adi huc modo, Plaut.; — B) „bef."; 1) at gaae derhen el. dertil el. til nogen i en bestemt Anledning; ∾ ad aliquem, oftere ∾ aliquem: gaae til nogen, (navnl. for at tale med ham); - ad me adire quosdam memini, qui dicerent: (for at sige mig), etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. Ter. Andr. 3, 3 in.; ligel. adii te heri de filia, id. Hec. 2, 2, 9; - df. ogs. pass.: aditus consul etc., Liv. 37, 6; - ogs. ∾ aliquem per epistolas, Plaut., scripto, Tac., (skrive til nogen); — bb) df. ogs. a) ∾ deos, aras, etc.: med Bønner og Offere at nærme sig til Guderne; vid. Cic. N. D. 1, 27, o. id. Phil. 14, 1; men „poet.": Non divom (s. deorum) pacem votis adit, Lucr. 5, 1228; — b) ∾ libros (Sibyllinos: spørge dem til Raads), Liv. 34, 55, o. Tac. Ann. 1, 76; — 2) besøger for at eftersee, undersøger, visiterer; ∾ oppida etc., Sall. Jug. 94, hiberna, Tac.; — 3) s. aggredior: gaaer løs derpaa; vid. Virg. Aen. 5, 378; men Ter. Phorm. 1, 4, 52: Nunc prior adito tu; ego etc.; — b) ordsprogvis siges: adire alicui manum: (spille nogen et Puds; neml. oprdl. om Blindebuklegen), Plaut. Poen. a. 2, v. 11; — II) „overf."; A) „alm.": skrider dertil, overtager; m. ad, el. c. acc.; - ∾ ad rem publicam: (søge Statsembeder), Cic. Manil. 24; cf. id. Brut. 10; men ∾ ad extremum periculum: (begive sig el. geraade deri), Caes. B. C. 2, 7; - ∾ inimicitias: (paadrage sig dem), Cic.; ∾ maximos labores, Nep., omnem fortunam, Liv.; cf. Tac. Germ. 14; ∾ iter, id.; men ∾ pugnam, (s. inire), id.; - ogs. pass.: periculis aditis, Cic. Off. 1, 19; cf. ibd. 24; — B) „bef."; ∾ hereditatem alicuius, tiltræde Arv efter nogen, Cic. Arch. 5, Suet. Aug. 8; cf. Cic. Phil. 2, 16; men ∾ nomen alicujus: (tilligem. Arven at antage nogens Navn), Vell. 2, 60; df. — Adĕōna, ae, f., (i. e. dea adeuntium), Augustin.

ădeps, ĭpis, c.: Fedt el. Ister hos Dyrene; (opp. sevum, Tælle); - ∾ suillus, (Svinefedt), Varr.; ∾ anseris el. anserinus, Plin.; ogs. Fedt el. Ister hos Mennesker, id. 11, 85, (hvor plur.); men Cic. Cat. 3, 7, „overf.": nec Cassii adipes, (den Tykmave), etc.; — II) „overf."; a) Mergel, Plin. 17, 4; — b) hos Træer: den bløde og saftfulde Del, id. 16, 72; — c) „alleg." ogs. om Foredraget: tenuandas adipes, (det Overflødige el. Svulstige), Quintil. 2, 10, 6.

ădeptĭo, onis, f., [adipiscor]: Erlangelse, Opnaaelse, boni, (af et Gode), Cic. Fin. 2, 13; cf. id. Part. or. 32. — 1. adeptus, 3; partic. af adipiscor. — 2. ădeptus, us, m., [adipiscor]: = adeptio, Paul. Nol.

ăd.equĭto, avi, 1, v. n.; I) „alm.": rider el. sprænger derhen el. dertil; quo tam ferociter adequitassent, inde etc., Liv. 9, 22; ogs. m. ad, ogs. c. dat., ogs. m. in; - ∾ ad suos, id. 35, 35; cf. Caes. B. G. 1, 46; men ∾ vallo, Liv. 9, 22, portae, Plin., castris, Tac.; men ∾ in primos ordines, Curt.; — not.: s. ogs. und. abequito; — II) „bef.": rider derved el. derhos, juxta aliquem, Suet. Cal. 25; cf. id. Aug. 64. — ad.erro, are, v. n.: at tumle sig derved el. derom; c. dat., Stat.; - „overf." ogs. om Lyden: ∾ auribus, id.

ăd.ēsŭrĭo, īvi, 4, v. n.: at hungre stærkt derefter, Plaut. Trin. 1, 2, 132; (hvor perf.). — ădēsus, 3; partic. o. adj. af adedo. — ăd.expĕto, ĕre, v. a.: forlanger endnu dertil, Senec. Ep. 117.

adf-; de saaledes begyndende Ord s. und. aff-. — adg-; de saal. begyndende Ord s. und. agg-.

ăd.haerĕo, haesi, haesum, 2, v. n.; I) „egenl.": at hænge el. klebe fast derved; m. in (c. abl.), Cic. Vat. 13; „poet." ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in), Ovid. Met. 5, 38; oftere c. dat.; vid. Virg. Ge. 3, 443, o. Tac. Ann. 2, 23; ligel. ∾ saxis: (holde sig fast derved), Liv. 5, 47; endel. ogs. „poet." c. acc. (graec.): Cratera et corvus adhaeret, Cic. Arat.; men absol., s. nedenf.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom at hænge sammen dermed el. fast derved; navnl. om en Beliggenhed el. anden Nærhed; ogs. om en Ledsagelse; - (vineis) modica silva adhaerebat, Tac. Hist. 2, 25; men Liv. 29, 35: lateri adhaerere gravem dominum: (truede ved sin Nærhed); cf. Suet. Galb. 14; men tempus adhaerens: (den nærmest kommende Tid), Quintil.; ogs. som Sentens: adhaeret altissimis invidia, Vell.; — B) „bef."; a) at hænge ved, d. e. til Nød at komme med; te ··· extremum adhaesisse, Cic. Vat. 12; — b) at holde fast derved; ∾ obsidioni, Amm.; men om en Benævnelse, s. Hor. Sat. 2, 2, 56; - ogs. „ment.": adeoque nulli fortunae adhaerebat animus, ut etc.: (om den Vægelsindede), Liv. 41, 20.

adhaeresco, haesi, haesum, 3, v. n., inch. af frgd.; I) „egenl.": at blive hængende el. klebende el. siddende fast derved; ligesom frgd. m. ad, ogs. in, etc.; „overf." ogs. c. dat., ogs. c. adv.; vid. Caes. B. G. 5, 46, o. id. B. C. 2, 9; - men „alleg.", Ps.Cic. p. Dom. 24: in me uno ··· omnia conjurationis tela adhaeserunt; — II) „fig."; A) „overf.": ∾ in his locis: (dvæle el. forblive der), Cic. Att. 4, 4; men lignelsevis: ∾ ad disciplinam, (blive hængende derved), tamquam ad saxum, id. Acad. 2, 3; men id. Sest. 8: ∾ ad columnam (sc. Maeniam: ligesom at strande derpaa, om en Fallent); s. und. columna; cf. id. Brut. 79 o. 93; — B) „ment."; ∾ justitiae honestatique: (aldeles at hengive sig dertil), Cic. Off. 1, 24; — b) ∾ ad studium alicujus: (ligesom at slutte sig dertil, d. e. aldeles at passe dertil), id. d. Or. 3, 10; men ibd. 2, 53, absol.: adhaerescere, (sc. ad mentem: trænge ind deri).

*adhaese, adv.: hængende fast deri; df. „overf.": stammende; non adhaese loqui: (uden at stamme), Gell. 5, 9; o. — ădhaesĭo, onis, f.; s. und. flgd., inc.; — [adhaereo]. — adhaesitātĭo, onis, f., [haesito]: Hængen el. at hænge sammen dermed el. fast derved; adhaesitationes atomorum inter se, Cic. Fin. 1, 6, inc., (al. adhaesiones); — ădhaesus, us, m., [adhaereo]: = frgd.; ∾ pulveris, Lucr. 3, 383, oftere. — ăd.hālo, avi, 1, v. a.: aander derpaa, beaander; ∾ fungum: (om Slangen), Plin.

ădhĭbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder el. bringer hen dertil; (ligesom admoveo o. applico): m. ad, el. c. dat., ogs. m. in; - ∾ nasturtium ad panem, Cic.; ∾ odores ad deos: (sætte Røgelse for dem), id.; - oftere „poet.": ∾ manus medicas ad vulnus, Virg. Ge. 3, 455; men ∾ alicui calcaria, („alleg."), Cic. Brut. 56; ∾ manus genibus: (omfavne dem), Ovid.; men ∾ manus vectigalibus: (forgribe sig derpaa), Cic. Agr. 2, 17; ∾ titulum humatis: (sætte dem en Gravskrift), Liv. 26, 25; ∾

medicinam aegroto, Cic.; — B) „bes." m. Persons-objecter: tager med dertil, (navnl. til Giest); ∾ aliquem coenae, Sueton., in convivium, Nep. praef.; men „poet."; ∾ deos epulis: (under Maaltidet at offre til dem), Virg. Aen. 5, 62; cf. Hor. Od. 4, 5, 32; – ∾ aliquem liberaliter, (at behandle forekommende), Cic. Qu. Fr. 1, 5; cf. id. Att. 10, 12; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: anvender el. henvender derpaa el. dertil; ∾ cultus, honores, preces diis immortalibus, Cic. N. D. 1, 2; cf. id. Tusc. 4, 28; men ∾ alicui consolationem: (trøste nogen), voluptates: (fornøie nogen), id.; men id. Acad. 1, 11: ∾ quatuor initiis rerum illis quintam hanc naturam: (forbinde dermed); — 2) om Personer; a) „alm.": bringer el. tager med dertil; ∾ sibi testes, (tage sig Vidner), Ter. Phorm. 4, 5, 2; ∾ medicum, Cic.; men pass.: adhiberi ad leges: (være Lovens Anvendelse el. Forsvar betroet), id. Cluent. 52; – ∾ aliquem in auxilium, Just.; oftere „poet.": ∾ aliquem in partem periculi, Ovid. Met. 11, 447; men absol.: si adhibebitur deus, (bringes paa Scenen), Hor. A. P. 227; – bes. ogs. ∾ aliquem ad consilium, Caes., in consilium, Plin.: (tage paa Raad med sig); ogs. absol.: neque a tuis reliquis adhibemur, Cic. Fam. 4, 7; cf. ibd. 6, 1; — b) „bes."; sic se adhibere, ut etc.: (opføre sig el. handle saaledes), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; men Lucr. 1, 44: ∾ se remotum a curis veram ad rationem; cf. id. 2, 1033; — B) „ment."; 1) „alm.": anvender el. henvender derpaa, bibringer; quos (motus) orator volet adhibere judici, etc., Cic. d. Or. 2, 45; quae (oratio) lumen adhibere rebus debet, etc., ibd. 3, 13; — 2) „bes." o. „ethisk": udviser, beviser, iagttager; ∾ parsimoniam, Plaut., fidem, id.; cf. Cic. Fam. 16, 9, o. Nep. Att. 21; ∾ patientiam necessitatibus belli, Liv. 5, 6; ∾ cautionem rebus privatis suis, Cic.; cf. id. Rab. perd. 2; – ∾ modum vitio: (sætte Grændse derfor), id., sumptibus, Suet., voluptati, Quintil.; quum etc., nullam adhibuit memoriam contumeliae, Nep. Ep. 7.

ădhĭbĭtĭo, onis, f., [adhibeo]: Anbringelse, Anvendelse; ∾ cucurbitarum, (Kopsættelse), Marc. Emp. — adhibĭtus, 3; partic. af adhibeo.

ăd.hinnio, ivi, o. ii, 4, v. n.: at vrinske dertil; c. dat., el. m. ad, ogs. c. acc. (praep.); vid. Ovid. Rem. 634, o. Plin. 35, 36; ogs. ∾ equulam, Plaut. ap. Prisc.; – men „overf." om en Vellystling: simul atque etc., sic ad orationem istius adhinnivit, etc., Cic Pis. 28.

ădhorreo, ŭi, ēre, v. n.; s. und. inhorreo. — *ădhortāmen, inis, n.: Opmuntringsmiddel, Appul.; — ădhortātĭo, onis, f.: Opmuntring, Tilskyndelse, Cic. d. Or. 2, 3, Liv., Suet.; — ădhortator, oris, m.: en Opmuntrer, en Tilskynder, operis, (f. ad opus), Liv. 9, 13, oftere; o. — ădhortatus, us, m.: = adhortatio, Appul.; — [af flgd.].

ăd.hortor, atus sum, 1, v. dep. a.: opmuntrer el. tilskynder dertil; m. ad, ogs. m. in o. de, ogs. absol., ogs. m. ut o. ne, ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); – ∾ aliquem ad certam laudem, Cic.; – men ofte ogs. ud. acc.; ∾ ad bellum faciendum, id. Off. 1, 11; men absol.: ∾ milites, id. Phil. 4, 5; cf. Tac. Hist. 1, 38: nullo adhortante etc.; men ibd. 3, 61: nullo in bellum adhortante, multis ad transitionem; men ∾ Aeduos de re frumentaria, Caes. B. G. 7, 17; – ∾ adolescentes, ut turbulenti esse velint, Cic. Phil. 1, 9; cf. Suet. Caes. 81: Bruto adhortante, ne etc.; men Ter. Eun. 3, 5, 35: adhortor, properent. — ăd.hospĭto, avi, 1, v. a., aliquem: (indbyder nogen til Giest), Dict. Cret.

ădhuc, adv.; [oprdl. f. ad hoc, sc. temporis el. loci]; I) om Tiden; A) hidtil, til denne Tid, (alts. m. Indbegreb af det forløbne Tidsrum); – sicut adhuc feci, Cic.; haec adhuc, (sc. acta sunt), id. Att. 5, 20; – ligel. om d. forbig. Tid; ille igitur vidit, quot fuissent adhuc etc., id. Fin. 5, 6; quum vigerem adhuc viribus, Liv. 28, 40; – ogs. m. tilføiet usque el. semper; usque adhuc actum est probe, Plaut.; cf. Cic. d. Rep. 2, 20, ogs. id. d. Or. 1, 26; – ogs. mærkes adhuc forbundet m. dum, (neml. i en underordnet Sætning, og til nøiere Bestemmelse af Tiden); vid. id. Fam. 16, 4; – Plaut. Capt. 2, 3, 25, har ogs. adhuc locorum, (lige hidtil); — B) ligesom etiam nunc: endnu; (naar neml. noget varer til et vist Tidspunkt, uden dermed at ophøre); – stertis adhuc? Pers. 3, 58; adhuc tranquilla res est, Ter. Phorm. 3, 1, 15; men m. Negation: adhuc non venerunt, Cic. Verr. 2, 27; cf. Virg. Aen. 11, 70; men Cic. Fam. 9, 7: sed quod quaeris ··· nihil adhuc scimus; — C) om et bestemt Tidspunkt: nu, først nu; si nondum tenet (gangraena), sed adhuc incipit, Cels.; – ogs. endnu; (neml. med Hensyn paa en kommende Tid); vid. Martial. 13, 102; opp. aliquando, Cic. d. Or. 1, 58; opp. deinde, Suet. Tit. 11; — II) om Stedet og om andre Forholde; A) „alm.": hertil, herhid, lige hertil el. herhid, m. o. ud. usque; – conveniunt adhuc utriusque verba, Plaut. Truc. 4, 3, 20; cf. Cic. Fin. 4, 16: atque adhuc ea dixi, cur etc.; s. ogs. Mel. 3, 6, ogs. hactenus s. 1.; — B) „bes."; a) om et Maal: dertil, forsaavidt, i den Grad; et erat adhuc impudens, qui etc., Cic. Fam. 16, 11; — b) ligesom etiam, insuper, praeterea: endnu, dertil, desuden; unam rem adhuc adjiciam, Senec.; sunt adhuc aliquae differentiae auri, Plin. 33, 10; cf. Tac. Ann. 1, 17, o. id. Agric. 29; — c) ligesom etiam hos Cic., saal. staaer sild. adhuc, (endnu), forstærk. med compar.; adhuc concitatior, Quintil.; amplior adhuc cumulus, Suet. Tib. 17; adhuc diligentius, Plin. — ădhuccĭne, adv. interrog., f. adhucne, endnu? Appul.

Adiăbēna, ae, (o. -e, es), f.: d. tidligere Assyria, hod. Botan, Plin. 5, 13; — B) df. 1) Adiăbēnus, 3: adiabenisk, testis, Tac. Ann. 15, 14; — b) subst. Adiabeni, orum, m.: Indvaanerne af dette Landskab, Plin. 6, 10; — 2) Adiăbēnicus, 3: = frgd.; vid. Spartian. Al. Sev. 9. — adiantum, i, n., ἀδίαντον: Venushaar, etslags Plante, Plin. 22, 30. — adicio; s. und. adjicio.

ădĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) „egenl.": driver el. bringer el. skaffer derhen el. dertil; m. ad el. in, el. c. dat., ogs. c. acc. (praep. el. loci), ogs. m. adv., ogs. absol.; – A) nærmest om Hiorden; quis has huc oves adegit? Plaut.; pecore ··· adacto, Caes. B. G. 7, 17; — b) sield. m. Personsobj.; vid. Ter. Eun. 2, 1, 13, o. Virg. Aen. 4, 25, ogs. ibd. 9, 601; — B) oftere om Ting; ∾ clavum in arborem, Plin., ogs. cuneum arbori, id.: (drive ind deri); men turri adacta (sc. ad vallum), Caes.; men ∾ aliquid fistucis (abl.: nedramme dermed), id.; – ∾ classem e ponto Byzantium, Tac. Hist. 2, 83; men id. Ann. 2, 7: dum naves adiguntur: (bringes tilstede); – ∾ flammam turri, (sætte i Brand), Caes.; cf. Virg. Aen. 6, 593; – ut telum tormento (abl.) adigi non posset: (ikke kunde drives el. naae derhen), Caes. B. C. 3, 51; cf. Tac. Hist. 4, 23, o. Virg. Aen. 9, 431; – ∾ ferrum jugulo, Suet., in viscera, Sil.; men ∾ vulnus per galeam, Tac.; cf. id. Ann. 1, 61, o. Virg. Aen. 10, 850; – men „poet.": In faciem prorae pinus adacta novae, (forarbeidet dertil), Prop. 3, 21, 14; – men Caes. B. C. 2, 1: quod (mare) adigit ad ostium Rhodani, (f. adigit se), inc.; — II) „fig."; A) „alm.": driver el. bringer dertil, sætter i en Tilstand; tu homo adigis me ad insaniam, Ter. Ad. 1, 2, 31; ∾ aliquem ad mortem, Tac.; men id. Ann. 15, 35, pass. c. inf.: Silanus adigitur mori; men adigit ita Postumia: (hun fordrer det saaledes), Cic. Att. 10, 9; – „poet." ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut), Plaut. Rud. 3, 3, 19; men

c. inf., Virg. Aen. 7, 114, oftere; f. ogf. ovenf. Tac. Ann. 15, 35; ogf. absol.: adactis per vim gubernatoribus, id. Agric. 28; — B) „bef." ogf. 1) i Retssproget: ∾ aliquem arbitrum, (f. ad arbitrum): (nøde til at antage en Voldgiftsmand), Cic. R. Com. 9; cf. id. Off. 3, 16, o. id. Top. 10; — 2) i Krigs- og Statssproget: ∾ aliquem ad jusjurandum: (tage i Ed, lade sværge Troskab); vid. Caes. B. G. 7, 67, o. Sall. Cat. 22; ligel. censores ita jusjurandum adigebant, (f. ad jusjurandum), Liv. 43, 15; - ligel. populum jurejurando adegit: (han lod det sværge derpaa), id. 2, 1; cf. id. 6, 33; - df. ogf. hos Tac. o. Suet. de elliptiske Udtryk: adigere o. adigi in verba alicujus; vid. Tac. Hist. 2, 14, o. Suet. Vesp. 6; endel. mærkes Tac. Hist. 4, 15: universos adigit, (sc. jurejurando el. sacramento: tager dem alle i Ed); — bb) enkelte poetiske Udtryk ere; a) Lucr. 5, 1224: ne ··· Poenarum grave sit solvundi tempus adactum: (at Straffens Tid er hidbragt el. kommen); — b) Stat. Theb. 1, 19: Bisque jugo Rhenum, bis adactum legibus Istrum, (i. e. subactum, betvungen, undertvungen); — not.: adaxint, (f. adigant el. adegerint), Plaut. Aul. 1, 1, 11.

ădĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) „egenl."; A) „alm.": at borttage, at tage med sig; - si etc., nox diem adimat, Plaut. Capt. 2, 3, 57; cf. Hor. A. P. 176; — B) „bef.": at fratage el. unddrage, m. o. ud. dat.; - df. a) aftager, compedes alicui, Plaut.; cf. Ter. Andr. 2, 2, 2, o. Hor. Sat. 2, 3, 88; — b) unddrager, berøver, alicui vitam, Cic., pecuniam, id., aditum litoris, id. Verr. 5, 32; men postquam adempta spes est, Ter. Andr. 2, 1, 4; — II) „poet." o. „overf." ogf. a) c. inf. obj.; adimam cantare severis, Hor. Ep. 1, 19, 9; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 47; — b) c. acc. pers.; Hanc, nisi mors, adimet mihi nemo, Ter. Andr. 4, 2, 14; cf. Hor. Od. 3, 22, 3; men ibd. 2, 4, 10: ademptus Hector (sc. leto: bortreven el. ombragt); — not.: adempsit, f. ademerit, Plaut.

ăd.implĕo, ēvi, ētum, 2, v. a.: fylder deri endnu mere, udfylder ganske, cuniculum totum, Liv. 38, 7, inc.; oftest „fig."; 1) opfylder ganske, id, quod promisi, Dig., venditionem, ibd.; men ∾ creditorem: (fuldkomment at tilfredsstille), ibd.; — 2) adimpleti tibiarum cantu, (begeistrede deraf), Firmic.; df. — ădimplētio, onis, f.: Opfyldelse; adimpletiones temporum, Tert.; o. — adimpletor, oris, m.: som udfylder el. begeistrer; ∾ prophetarum (Christus), Augustin.

ăd.indo, ĕre, v. a.: indføier el. indsætter deri, subscudes iligneas (orbi oleario), Cato. — ad.ingĕro, ĕre, v. a.: anbringer derimod; df. „fig.": ∾ satiram in aliquem, Sisenn. ap. Serv. — ăd.inquīro, ĕre, v. a.: undersøger endnu dertil, aliquid, Jul. Val. — adinstar; rigtigere: ad instar; f. und. instar.

†ăd.invĕnio, vēni, ventum, 4, v. a.: opfinder endnu dertil, Vulgat., Serv. ad Virg. Aen. 6, 603; df. — adinventio, onis, f.: ny Opfindelse, Dig.; — adinventor, oris, m.: en Opfinder, Cyprian.; o. — adinventum, i, n.: ny Opfindelse, Tert. — ad.invĭcem, adv.: = invicem, Augustin.

ădĭpālis, e: med el. af Fedt, unguen, Arnob.; f. ogf. und. flgd.; o. — ădĭpātus, 3: tilsat med Fedt, puls, Lucil. ap. Charis.; - ogf. absol.: adipatum, (sc. edulium): en med Fedt tilsat Spise, Juvenal. 6, 631; — b) df. lignelsesvis, Cic. Orat. 8: opimum quoddam et tamquam adipatae orationis genus, (ligesom fedtet, d. e. urent el. usint Foredrag; al. adipale, m. f. Bem.)

ădĭpiscor, adeptus sum, 3, v. dep. a., [apiscor]; I) „egenl.": naaer el. kommer derhen el. til et vist Maal; df. indhenter, naaer; fugientes Gallos adepti etc., Liv. 44, 28; cf. id. 27, 2; men ud. acc.: vix adipiscendi potestas fuit (sc. te), Plaut. Epid. 1, 1, 13, (jeg havde ondt ved at naae dig); - „poet." ogf. om Himmellegemerne; sidera adipiscuntur lunam, Lucr. 5, 633; — II) oftere „fig."; A) „alm.": opnaaer el. erholder noget, kommer i Besiddelse deraf, (navnl. ved Omhu el. Anstrængelse; derim. nancisci, mere om Tilfældet); - ∾ nuptias istas, Ter. Andr. 2, 1, 32; ∾ senectutem, Cic. d. Sen. 2, laudem, id. Off. 1, 19; cf. id. Leg. 1, 22, Nep. Ep. 9, Sall. Cat. 11, o. A.; - ogf. m. ab o. ex; ∾ summos honores a populo Rom., Cic. Cluent. 43; adeptum esse omnia e natura etc., id. Acad. 1, 5; — B) „bef.": søger at opnaae el. at vinde, magistratus, Cic. Off. 1, 21; men Suet. Dom. 14: in adipiscenda morte, (f. in consciscenda morte); — bb) ogf. at mærke: a) c. gen., f. acc., (ligesom potior); arma, queis (f. quibus) Galba rerum adeptus est, etc., Tac. Ann. 3, 55; cf. ibd. 6, 45; — b) m. passiv Bem.; Non aetate, verum ingenio, adipiscitur sapientia, (erhverves, opnaaes), Plaut. Trin. 2, 2, 88; - saal. oftest in partic.; adepta libertate, Sall. Cat. 7; cf. Tac. Ann. 1, 7, o. A.

adipsathĕon, i, n.: en lav og tornet Buskvæxt, en Art af aspalathus, Plin. 24, 69. — adipsos, i, f., ἄδιψος, (som stiller Tørsten); 1) en Daddelart, Plin. 12, 47; — 2) Sødtræet, glycyrrhiza, id. 22, 11.

ădĭtiālis, e, [2. aditus], coena, Varr.; ogf. ∾ epulae, Plin., ogf. absol. aditiales, (sc. epulae), Senec. Ep. 54: Giestebud ved Tiltrædelsen af et høit Embede, navnl. af et Præstedømme. — ădĭtio, onis, f., [2. adeo]: Gaaen el. at gaae derhen el. dertil; quid tibi hanc aditio est, (f. aditio ad hanc)? Plaut. Truc. 2, 7, 62; — II) „bef.": ∾ hereditatis: Tiltrædelsen af en Arv, Dig.; ogf. absol.: aditio, ibd. — adĭto, avi, 1, v. n., frequ. af 2. adeo: gaaer ofte derhen, Enn. ap. Diomed.

1. ădĭtus, 3, partic. af 2. adeo. — 2. ădĭtus, us, m., [2. adeo]; I) „egenl."; A) som Handling; 1) „alm.": Gaaen el. Kommen derhen el. dertil, Adgang el. Nærmelse dertil; uno aditu atque adventu etc., Cic. Manil. 8; cf. Virg. Ge. 4, 9, o. Lucr. 1, 678; - ofte ogf. m. ad o. in; difficiles aditus habebant ad pastum, Cic. N. D. 2, 47; aditus in id sacrarium viris non est, id. Verr. 4, 45; cf. Liv. 24, 5: quibus solis aditus in domum familiarior erat; — 2) „bef.": Adgang til nogen el. til noget; faciles aditus ad eum privatorum, Cic. Manil. 14; cf. id. R. Am. 38, o. Nep. Paus. 3; — b) i Retssproget: Ret til at have Vei over en Andens Mark, Dig.; — B) „meton." el. som Sted: Indgang, Adgang; in primo aditu vestibuloque templi, Cic.; aditus insulae muniti, id. Att. 4, 16; cf. Ovid. Met. 3, 226, men Liv. 36, 10: (urbs) aperta campestri undique aditu; — II) „fig."; A) „alm.": Anledning, Leilighed; si qui mihi erit aditus de tuis fortunis ··· agendi, id. Fam. 6, 10; nactus aditus (acc.) ad ea conanda etc., Caes. B. C. 1, 31; men hoc aditu laudis (prohibere aliquem), Cic. Manil. 1; cf. id. Sull. 2; — B) „bef.": Indledning el. Indgang, (navnl. til el. i et Foredrag); vid. Cic. Orat. 15, oftere.

ăd.jăcĕo, ui, 2, v. n.: at ligge derved; c. dat.; - ∾ vallo, Tac., munitionibus, id.; - navnl. ogf. om en Beliggenhed; qua Tuscus ager Romano adjacet, Liv. 2, 49; cf. id. 10, 31, o. Caes. B. G. 6, 33; - ligel. c. acc. (praepos.), el. m. ad, el. absol.; - quae (gentes) mare illud adjacent, Nep. Timoth. 2; cf. Liv. 7, 12; urbes ad Syrtim adjacent etc., Mel. 1, 7; in adjacentia (sc. loca) erumpere, Tac. Ann. 1, 79. — adjăcŭlatus, 3, [jaculor]; m. pasf. Bem.: som kastes hen derpaa, fulgor, Capell.

*adjectāmentum, i, n.: Tillæg, Tilgift, Dig.; o. — adjectio, onis, f.; I) „alm.": Tilføining el. Tillæg, Tilvæxt el. Forøgelse; rem Romanam adjectione populi Albani auctam, Liv. 1, 30; adjectiones familiarum, vid. Tac. Hist. 1, 78; — b) ogf. Tillæg til Prisen, Overbud, Dig.; cf. Liv. 38, 14: illiberali

adjectione etc.; — II) bſ. „beſ." o. „techniſt"; A) i Bygningskunſten: det paa Søilens Fodſtykke fremſtaaende Ornament, Vitruv.; — B) i Rhetoriken: Gientagelſe af det ſamme Ord; vid. Quintil. 9, 3, 28; — C) hos Lægerne hede adjectiones: ſtyrkende Lægemidler, Vitruv.; — [adjicio].

adjectīvus, 3, [1. adjectus]: ſom føies el. lægges dertil, nomen, Prisc. — adjecto, are, v. a., frequ. af adjicio: vedbliver at lægge el. føie dertil, Apic. — 1. adjectus, 3; partic. af adjicio. — 2. adjectus, us, m., ligeſom adjectio: Tilføining, Indſætning, cuneorum, Vitruv.; — II) „overſ.": ligeſom Berørelſe dermed el. Nærmelſe dertil; quo pacto nares adjectus odoris Tangat, Lucr. 4, 677; cf. id. 1, 689; o. — adjĭcĭālis, e: ſom føies dertil; men alene ſom urigtig Læſem., f. aditialis; — [af flgd.].

adjĭcio, (forældt. adicio), jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) „egenl."; A) „alm.": kaſter el. kommer deri, ſætter el. lægger dertil; c. dat., el. m. ad, el. m. in, el. absol., oſv.; - ∾ sulphur aquae, Cels.; ∾ telum in litus, Caes. B. G. 4, 23; cf. ibd. 2, 21; men „alleg.": quid virus in anguem Adjicis? Ovid. A.A.3,7; - aggere ad munitiones adjecto, Caes.; men c. acc. (praep.): rogum bustumve adici (f. adjici) aedeis alienas, Cic. Leg. 2, 24, e XII Tabb.; men adjectae voces, (sc. ad aures: ſom naae dertil), id. N. D. 2, 57; — B) „beſ.": føier dertil, forbinder dermed, epulum viscerationi, Suet.; cf. Hor. Od. 3, 5, 3, o. Ovid. Pont. 2, 1, 35; men comitatui principis adjectus, Tac.; cf. Virg. Aen. 10, 182: Tercentum adjiciunt, (sc. se); men Tac. Agr. 26: ab universis adjici clamorem; — 2) ved Auctioner heder adjicere: at giøre Overbud, Dig.; cf. Cic. Verr. 3, 33: supra adjecit Aeschrio; — II) „fig."; A) „overſ.": retter el. vender derhen; quo ne imprudentiam quidem oculorum adjici, fas fuit, Cic. Leg. 2, 14; men ∾ manum Armeniae, („alleg.": at angribe, at tilegne ſig), Vell. 2, 100; ogſ. ordſprogvis: ∾ album calculum errori: (ſtemme dermed, bifalde el. undſkylde), Plin. Ep. 1, 2; - quum ad omnia vestra cupiditatis oculos adjecissent: (havde kaſtet et graadigt Blik derpaa), Cic. Agr. 2, 10; cf. id. Verr. 2, 15; men ∾ animum ad virginem: (forelſke ſig deri), Ter.; - ogſ. ∾ animum ad consilium, ut etc.: (fatte den Beſlutning), Liv. 25, 37; cf. id. 28, 33; — B) „ment."; 1) „alm.": lægger el. føier dertil, forbinder dermed; ligel. m. ad, el. c. dat.; - ∾ ad bellicam laudem ingenii gloriam, Cic. Off. 1, 32; cf. Liv. 44, 33; men ∾ animum alicui: giøre modigere, opmuntre, Virg.; men ∾ stimulos furenti: (ophidſe end mere), Ovid. Met. 1, 244; - ogſ. absol.; vid. ibd. 12, 837, o. Hor. Ep. 2, 2, 43; — 2) „beſ."; a) tilføier i Tankerne, tænker mig dertil, Ovid. Met. 6, 182; — b) tilføier ved Skrift el. Tale; m. acc. c. inf., Tac. Ann. 2, 33; cf. ibd. 4, 70: adjecto, trepidam sibi vitam etc.; — not. a: adjicere, ligeſom neutr., (f. adjicere se); ſ. ovenf. Virg. Aen. 10, 182; — not. b: adici, (f. adjici), etc., Stat., Martial.; ſ. ogſ. ovenf.

ad.jŭbĕo, ēre, v. a.: befaler dertil el. desuden, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 50, inc. — adjūdĭcātĭo, onis, f.: retlig Tilkiendelſe, Dig.; af — ad.jūdĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": tilkiender retligen el. ſom Dommer, alicui aliquid, Cic. Agr. 2, 17, o. Caes. B. G. 7, 57; cf. Cic. Div. in Caecil. 17; men ∾ sibi controversiam, (den omtviſtede Gienſtand), Liv. 3, 72; men ∾ alicui causam: (afgiøre en Retsſag til nogens Fordel), Cic. d. Or. 2, 29; — b) bſ. „poet." om K. Auguſtus: Italis adjudicat armis etc., Hor. Ep. 1, 18, 57; — II) bſ. „fig."; A) at tilkiende el. tilregne, alicui salutem imperii, Cic. Att. 1, 19; — B) at afgiøre el. beſtemme, cum utro sies, Plaut. Men. 1, 3, 6.

ad.jŭgo, are, v. a.; oprdl. i Gartnerſproget: binder til Aaget (jugum), palmites, Colum.; cf. Plin. 17, 35; — II) „overſ." el. „alm.": forbinder el. forener dermed el. med hinanden, Pacuv. ap. Non.; ogſ. om Parringen, Lact.

adjūmentum, i, n., [adjuvo]: Hielpemiddel, Befordringsmiddel, ad pulchritudinem, Ter.; - adjumenta rerum gerendarum, Cic., consulatus (gen.), id. Mur. 18; cf. Ovid. Pont. 4, 13, 31, ogſ. Cic. Quint. 1, o. id. Off. 1, 1.

adjunctĭo, onis, f., [adjungo]; I) „egenl.": Tilføining, Sammenføining, Forbindelſe; ∾ verborum, (deres Sammenſætning), Cic. Part. or. 5; — II) ofteſt „fig."; A) „alm."; a) den indre Forbindelſe el. Sammenhæng; si haec non est, nulla potest homini esse ad hominem adjunctio, Cic. Att. 7, 2; cf. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 6; — b) det Tanken tilføiede Bibegreb; in quibus (sententiis) nulla inest virtutis adjunctio etc., Cic. Fin. 2, 13; — c) indſkrænkende Tilſætning, en Betingelſe, id. Inv. 2, 57; — B) „beſ." o. „techn." i Rhetoriken: Gientagelſen af det ſamme Ord; vid. Cic. d. Or. 3, 54; (ſom Exempel ſ. id. Agr. 2, 9); — b) ligeſom συνεζευγμένον: Verbets Stilling førſt el. ſidſt i Ordrækken, Auct. ad Her. 4, 27.

*adjunctīvus, 3: ſom føier dertil, ſom forbinder dermed, conjunctio, Prisc.; o. — adjunctor, oris, m.: ſom føier el. lægger noget dertil; vid. Cic. Att. 8, 3; — [adjungo]. — adjunctus, 3; partic. o. adj. af flgd.

ad.jungo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": binder el. føier dertil, forener dermed; bſ. A) oprdl. ſpænder for el. i Aaget; m. o. ud. dat.; - ∾ tauros aratro, Tibull.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 247; men Ovid. A. A. 1, 552: Tigribus adjunctis aurea dabat lora; men ud. dat.: ∾ feras, Lucr.; - ulmis adjungere vites: (binde op dertil), Virg. Ge. 1, 2; — B) „alm.": forbinder dermed; ∾ accessionem aedibus: (bygge en Fløi dertil), Cic. Off. 1, 39; - ofteſt in partic. om en Nærhed el. Tilgrændſen; vid. Virg. Aen. 9, 69, o. Nep. Dion. 5, ogſ. Cic. Caecin. 4; — II) „fig."; A) „overſ."; 1) om Ting og om Begreber: forbinder el. forener dermed; ligel. c. dat., ogſ. m. ad o. in, oſv.; - ∾ agros populo Rom.: (tilvinde, berige dermed), Cic. Agr. 1, 2; cf. id. Manil. 12; men ∾ urbem in societatem, Liv. 37, 15; men absol.; vid. Ter. Ad. 1, 1, 42 o. 47; — 2) om Perſoner: ∾ sibi aliquem, forbinde nogen med ſig, Plaut. As. 2, 2, 22; cf. Tac. Ann. 3, 43; men Cic. Att. 9, 10: ∾ se comitem fugae alicujus, (ledſage nogen paa hans Flugt); — B) „ment."; 1) „alm.": at rette el. henvende derpaa, animum ad aliquod studium, Ter.; cf. id. Hec. 4, 4, 61; ligel. ∾ suspicionem potius ad praedam, quam ad egestatem, Cic. R. Am. 31; men id. Cluent. 1: diligentia vestra nobis adjungenda est: (I maae ſkienke mig Eders Opmærkſomhed); — 2) „beſ.": forbinder el. lader følge dermed; Jam huic voluptati hoc adjunctum est odium, Plaut. Curc. 1, 3, 34; bſ. ogſ. a) underordner; vid. Cic. d. Or. 1, 55; — b) tilføier i Talen el. i Foredraget; quod quum dicerem, illud adjunxi, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Fam. 5, 2; cf. Nep. Ep. 10, o. Virg. Ecl. 6, 44; ſ. ogſ. addo o. adjicio ss. II.; — III) partic. adjunctus, 3, ogſ. ſom adj.: forbunden el. forenet dermed; quae propiora hujus causae et adjunctiora sunt, Cic. Cluent. 10; adjunctissima quaestio, Arnob.; — bb) bſ. subst. neutr. adjunctum, i; a) det med en Gienſtand el. Handling paa nogen Maade Forbundne; vid. Cic. Top. 12; — b) det til Forholdene el. Charaktererne Paſſende, Hor. A. P. 178.

*adjūrātĭo, onis, f.: Sværgen el. at ſværge derved, Appul.; o. — adjūrator, oris, m.: en Beſværger, Alcim. Avit.; — bſ. adjūrātōrius, 3: edelig, cautio, Cod. Just.; af — 1. ad.jūro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) ſværger derpaa, forſikrer med Ed; m. acc. c. inf., Cic. Phil. 2, 4, oftere; - ogſ. m. tilføiet per,

el. c. acc., (neml. efter d. udfaldne per, el. paa Grækernes Vis); – Per omnes tibi adjuro deos, me etc., Ter. Andr. 4, 2, 11; men Virg. Aen. 12, 816: Adjuro Stygii caput implacabile fontis; (hvor Objectsſætningen: haec vera esse, er udfalden); cf. Catull. 66, 40; — B) ſværger endnu dertil el. desuden; ſaal. Liv. 43, 14, c. acc. comm.: ut ··· haec adjurarent: (i. e. ut jurarent etiam in haec verba); – ogſ. m. tilføiet dat.; vid. Ovid. Her. 20, 159; — II) „beſ." o. ſild.; A) ∾ aliquem: beſværge nogen, indſtændigen at bede nogen, Vopisc.; — B) daemones, dei nomine adjurati: ſom beſværges el. manes i el. ved Guds Navn, Lact. — 2. adjuro, (ſ. adjuvero); ſ. und. adjuvo, not.

adjūtābĭlis, e: behjelpelig, opera, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 8; af — adjūto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af adjuvo: idelig at hielpe el. være behielpelig derved; c. acc. pers., ogſ. undert. c. acc. comm, ſield. c. dat. pers., oſv.; – istocne pacto me adjutas? Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 3, 4; – ogſ. m. tilføiet acc. comm.: id (dermed el. i den Sag), amabo, adjuta me etc., Ter. Eun. 1, 2, 70; – men adjuta mihi (ſ. me), Pacuv. ap. Donat.; ogſ. m. tilføiet acc. rei, Ter. Hec. 3, 2, 24; men m. Begrebsobject: ∾ voluntatem alicujus, Gell.; – endel. pass.: adjutamur enim ··· atque alimur Certis ab rebus, Lucr. 1, 812.

1. adjūtor, atus sum, 1, v. dep. a.; forkl. Biform af frgd., Afran. ap. Non. — 2. adjūtor, oris, m., [adjuvo]; I) „alm.": Hielper, Medhielper, Befordrer, iracundiae alicujus, Ter.; ∾ meus, id.; men id. Phorm. 3, 3, 27: mihi Phormionem ad hanc rem adjutorem dari; cf. Cic. R. Am. 2; men ∾ absentis in omnibus, id.; men auctor et adjutor (legis), id. Agr. 2, 5; hoc adjutore: (ved hans Biſtand), id.; — II) „beſ.": underordnet el. tilforordnet Medhielper el. Betient i beſtemte Forholde; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3, o. Nep. Con. 4; cf. Liv. 33, 43: Manlius consuli adjutor datur, (altſ. ſ. legatus); cf. Suet. Tib. 63; – ſild. ogſ. en Underlærer, (hypodidascalus, Adjunct), Quintil.; – ogſ. Biperſon paa Scenen, Phaedr. 5, 5; cf. Cic. Div. in Caecil. 15.

*adjūtōrĭum, i, n.: Hielp, Biſtand; adjutorio legis (elabi), Quintil.; – men in adjutorium belli, (til Biſtand deri), Vell. 2, 112; o. — adjūtrix, īcis, f.: Medhielperſke; vid. Ter. Heaut. 5, 2, 39; assentatio, vitiorum adjutrix, Cic.; cf. id. Verr. 4, 8; — not.: legiones adjutrices; vid. Tac. Hist. 2, 43, o. ibd. 3, 44, ogſ. Suet. Galb. 10; — [adjutor]. — 1. adjūtus, 3; partic. af adjuvo. — 2. adjūtus, us, m., [adjuvo]: Hielp, Biſtand; men alene in abl.; Macrob.

ad.jŭvo, jūvi, (ſield. juvavi), jūtum, (ſield. juvatum), 1, v. a.; I) „alm.": ſtaaer derhos for at hielpe el. ſom Hielper; ſædv. hielper, underſtøtter, aliquem; absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl.); – fortes fortuna adjuvat, Liv.; men me adjuves in hac re, Ter.; cf. Cic. Off. 2, 16; – ∾ aliquem ad bellum, Liv.; cf. Cic. Quint. 23 extr.; men Liv. 34, 37: Aetolos adjuturos, (sc. ad bellum); cf. Nep. Chabr. 2; – ogſ. pass.; vid. Cic. Arch. 7; adjutus casu, Suet.; cf. Ovid. Met. 1, 540: pennis adjutus amoris; — bb) hertil mærkes endnu; a) „poet." tilføies undert. acc. comm.; si quid ego adjuero, etc., Enn. ap. Cic. d. Sen. 1; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 29; — b) ogſ. findes ut o. ne, (ſ. ad o. in); vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15, o. Catull. 3, 4; ligel. infin., Plin. 11, 29; — c) Gell. 2, 29, findes ogſ. acc. rei o. dat. pers.; messem hanc nobis adjuvent; — d) endel. findes for nomin. subj. ogſ. en hel Sætning m. quod (at, el. det at); vid. Caes. B. G. 7, 55, o. id. B. C. 1, 69; ligel. m. si; ſ. nedenſ.; — II) „beſ." ogſ.; A) befordrer, fremmer, forſtærker, Cic. d. Or. 2, 47; men ∾ formam cura, Ovid.; ogſ. ∾ ignem, Liv. 34, 39; – men ∾ insaniam alicujus, Plaut. Amph. 2, 2, 167; cf. Cic. Att. 12, 43, o. Liv. 1, 25; — C) absol. el. ud. Caſus: det nytter, det er tienligt; m. o. ud. nom. subj.; – solitudo aliquid adjuvat, Cic. Att. 12, 14; cf. Hor. Sat. 2, 5, 73; men In re mala animo si bono utare, adjuvat, Plaut. Capt. 2, 1, 8; — not.: adjuero, el. adjuro, (ſ. adjuvero), Enn. ap. Cic. d. Sen. 1.

adl-; de ſaal. begyndende Ord ſ. und. all-. —

ad.mātūro, are, v. a.: bringer til Modenhed; bſ. „overſ.": ∾ defectionem: (bringe til Udbrud), Caes. B. G. 7, 54. — admensus, 3; partic. af admetior. — ad.mĕo, are, v. n.: gaaer derhen el. dertil, Paul. Nol. — ad.mētĭor, mensus sum, 4, v. dep. a.: tilmaaler, frumentum alicui ex area, Cic. Verr. 3, 31; — not.: for= o. efterkl. ogſ. ſom pass., Cato, Dig. — Admētus, i, m.: mythiſk Konge i Theſſalien, Gemal af Alceſtis el. Alceſte; ſ. ogſ. und. Alceste.

ad.migro, are, v. n.: drager el. flytter derhen el. dertil; bſ. „overſ.": si ad pauperiem admigrant infamiae, Plaut. Pers. 3, 1, 19. — admĭnĭcŭlator, oris, m., [adminiculor]; ſædv. „overſ.", ligeſom administer: en Medhielper, in studiis litterarum, Gell. 7, 3. — adminiculatus, 3; ſ. und. ſlgd.

admĭnĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": ſtøtter, ſtiver, vitem, Colum., vites sudibus, Plin.; — II) „overſ.": underſtøtter, befordrer, voluntatem alicujus scribendo, Varr. ap. Non.; cf. Gell. 2, 30; men partes adminiculandi (sc. orationem): d. e. Adverbierne, Varr.; — III) partic. admĭnĭcŭlatus, 3, ogſ. ſom adj.; memoria adminiculatior: (ſtærkere, ſikkrere), Gell. Epil.; o. — admĭnĭcŭlor, ari, v. dep. a.: = frgd.; ∾ vites, Cic. Fin. 5, 14; — [af ſlgd.].

admĭnĭcŭlum, i, n., [manus]; I) „egenl."; A) oprdl. i Gartnerſproget: Støtte el. Stive til Vinſtokken, en Vinpæl; vid. Cic. N. D. 2, 47, o. id. d. Sen. 15; ſ. ogſ. nedenſ. Liv. 6, 1; — B) „alm.": Stive, Haandſpiger, odl.; parvi molimenti adminiculis etc., id. 5, 22; – navnl. ogſ. de Lemmer, (Hænder og Fødder), hvorpaa vi ſtøtte os; vid. id. 21, 36; – men adminicula hominum, (sc. ad rusticandum: alle Agerdyrkningsredſkaber), Varr. R. R. 1, 17; men Plin. 7, 57: adminicula gubernandi, (Skibsroret); — II) „overſ.": Støtte, Biſtand, Hielpemiddel; nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro etc., Cic. Off. 3, 7; ligel. Liv. 10, 22: id senectuti suae adminiculum fore; cf. Tac. Ann. 12, 5; – men Liv. 6, 1, „alleg.": quo primo adminiculo erecta erat (urbs), eo innisa etc.; cf. Cic. Lael. 23: ad aliquod tamquam adminiculum, etc.

ad.mĭnister, stri, m.; I) oprdl. Haandlanger; bſ. ſædv. A) Betient, Opvarter; ∾ victus quotidiani, Cic. R. Am. 28; — B) navnl. ogſ. i Krigsſproget: ſom betiener Skydſet el. Krigsmaſkinerne, Sall. Jug. 76; — II) „overſ.", ligeſom adjutor: Medhielper; socius et administer omnium consiliorum etc., ibd. 29; cf. Caes. B. G. 6, 16, o. Cic. Cat. 1, 3; bſ. — admĭnistra, ae, f: Tienerinde, Medhielperſke; camilla, administra in his, quae sunt occultiora, Varr.; — II) ogſ. „overſ."; artes ··· hujus administrae comitesque virtutis, Cic. Manil. 13.

admĭnistrātĭo, onis, f., [administro]; I) „egenl.": Haandsrækning, Betiening; sine hominum administratione etc., Cic. Off 2, 3; — B) navnl. ogſ. i Krigsſproget: den til Maſkinernes Brug og Skibenes Manoeuvrer hørende Haandsgierning, tilligem. ſammes Ledelſe; – ∾ tormentorum, Caes. B. C. 2, 2; ∾ navis, Liv 34, 6; men exitus administrationesque portus Brundusini impedire, Caes. B. C. 1, 25; — II) „overſ.": Haandhævelſe, Beſørgelſe, Beſtyrelſe, Regering; ∾ belli, Cic., rei publicae, id.; men id. N. D. 1, 1, om Epicur's Guder: vacare omni curatione et administratione rerum; ∾ mundi, ibd. 2, 34.

*admĭnistrātīvus, 3: hørende til Udførelſen, ars, Quintil. 2, 18, 5; (ſ. ogſ. und. actio o. und. 2. actus); o. — admĭnistrātor, oris, m.; oprdl.

Haandlanger, Betient; df. „overf.": som besørger el. bestyrer noget; imperator est administrator belli gerendi, Cic. d. Or. 1, 48; — df. administrātōrĭus, 3: betienende, Hieron.; — [af flgd.].

ad.mĭnistro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) oprdl.: gaaer (nogen) tilhaande, betiener, Plaut. Epid. 3, 3, 37; — B) „alm.": arbeider, forretter en Tieneste; vid. Sall. Jug. 92, (hvor man dog kan supplere opus); — II) act.; A) „egenl."; 1) oprdl.: betiener el. opvarter dermed; ∾ mel ad principia (coenae) et in secundam mensam, Varr.; — 2) „alm.": forretter (et Arbeide); ∾ sementem, vindemiam, Colum.; - navnl. ogs. i Krigssproget: qui dextram partem operis administrabant, (som angrebe paa den Side), Caes. B. C. 2, 8; — B) „fig."; 1) besørger, behandler, forvalter; ∾ classem: (commandere den), Caes., navem, id.; cf. id. B. G. 2, 22; - ∾ legationes illustriores, Nep. Dion. 1; ∾ negotia alicujus, Cic.; cf. Cat. ap. Cic. Fam. 15, 5; — 2) bestyrer, regerer, (administrerer), provinciam, Cic., leges et judicia, id. Div. in Caecil. 22; ∾ rem publicam, id.; cf. Liv. 6, 6; men deorum mente atque ratione omnem mundum administrari et regi, Cic. N. D. 1, 2.

admīrābĭlis, e, [admiror]; I) „bes.": beundringsværdig; absol., el. m. in, el. c. abl.; - admirabilis in dicendo vir, Cic.; admirabilior oratio, id. Orat. 35; cf. Liv. 22, 37; - ogs. ironisk: o admirabilem impudentiam! Cic. Phil. 3, 7; — II) „alm.": forunderlig, paafaldende; haec παράδοξα illi, nos admirabilia dicamus, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. Parad. praef., o. ibd. 4; - ligel. in compar., Flor. 4, 2.

*admīrābĭlĭtas, atis, f.: Beundringsværdighed, coelestium rerum atque terrestrium, Cic. N. D. 2, 36; ∾ magnam facere: (forskaffe stor Beundring), id. Off. 2, 11; o. — admīrābĭlĭter, adv.; I) „bes.": beundringsværdigen; ∾ omnia in hoc mundo administrari, Cic. N. D. 2, 53; — II) „alm.": vidunderligen, paafaldende; nimis admirabiliter dicere, id. Tusc. 4, 16; — [admirabilis].

*admīrātĭo, onis, f.; I) „bes.": Beundren, Beundring; m. o. ud. gen. obj.; - ∾ magna est copiose sapienterque dicentis, Cic. Off. 2, 14; cf. Nep. Iphicr. 3; men admiratione affici, (blive beundret), Cic. l. c. 10; - ogs. in pl.; quae admirationes (acc.) in bonis oratoribus efficiunt, id. d. Or. 1, 33; — II) „alm.": at forundre sig, Forundring; ligel. c. gen. obj., oftere absol.; - ∾ ancipitis sententiae, Liv. 21, 3; admirationem movere alicui, Cic. Phil. 10, 2; ogs. ∾ habere: (blive beundret), id. Orat. 3; ogs. in admiratione esse, Plin.; - ogs. m. flgd. quod, Liv. 7, 34; o. — admīrātor, oris, m.: en Beundrer; ∾ nimius antiquitatis, Quintil.; cf. Senec. Ep. 94; — [af flgd.].

ad.mīror, atus sum, 1, v. dep. a.; I) [miror m. ad inch.); oprdl. geraader i Beundring; df. sædv. beundrer; ingenium tuum ··· vehementer admirans, Cic. d. Or. 1, 20; cf. ibd. 51, o. Nep. Alc. 11; - ogs. m. Bibegr. af Ærefrygt og Lydighed; vid. Virg. Ge. 4, 215; (cf. mirari, Hor. Od. 4, 14, 43); — b) df. ogs. beundrende ligesom at nærme sig el. henrives dertil; vid. Cic. Off. 1, 20; - ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 6 in.: Nil admirari, (intet at beundre; Pythagoreernes: μὴ θαυμάζειν); — II) [miror m. ad intens.]: forundrer mig derover; hvorefter f. acc. ogs. kan følge de, el. quod (at, el. det at), el. cur, el. relat., etc.; - admiratus sum brevitatem epistolae, Cic. Att. 6, 9; ligel. ibd.: admiratus sum, quod tua manu scripsisses; men de Dionysio sum admiratus, qui etc., ibd. 9, 12; ne quis sit admiratus, cur etc., id. Fin. 1, 2; cf. ibd. 4, 22; men (admirantes), unde hoc studium ··· exstitisset, id. N. D. 1, 3; cf. Hor. Sat. 1, 4, 99; admiror, quo pacto judicium illud Fugerit; — not.: ogs. pass.: turpe est, propter venustatem vestimentorum admirari, (at blive beundret), Canutius ap. Prisc.; — III) partic. fut. pass. admirandus, 3: til at beundres, Cic. Div. 2, 72, Virg. Ge. 4, in., ogs. Sall. Jug. 2; oftere ogs. som adj., ligesom admirabilis: beundringsværdig; - continens admirandum in modum, Nep. Ep. 3; quae in Italia ··· viderentur admiranda etc., id. Cat. fin.

ad.misceo, scui, xtum, (stum), 2, v. a.; I) „egenl.": blander dertil el. dermed el. deri; c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvormed), ogs. c. dat., ogs. m. cum, ogs. m. in c. acc. (paa Spørgsm.: hvori); - (aër) multo calore admixtus est, Cic. N. D. 2, 10; cf. Lucr. 4, 1240; ligel. Caes. B. C. 3, 48: quod (genus radicis) admixtum lacte etc., (al. lacti); men aquae admixtum esse calorem, Cic. l. c.; - ∾ sesama cum aniso, Colum.; admixtis in heminam semiuis cochlearibus duobus resinae, Plin. 26, 66; — II) „fig."; A) „overf.": indblander deri, føier dertil, forbinder dermed; - ∾ huic generi orationis illud alterum, Cic. d. Or. 2, 49; - sed hoc tamen ··· cum iis rationibus ··· admisceri nolo, id. Att. 7, 1; - ogs. absol.; stirpem admisceri Phrygiam, Virg. Aen. 7, 579; cf. Lucr. 4, 1031; ogs. om Personer: admiscerenturne plebeji: (om de skulde optages i hin Lovcommission), Liv. 3, 32; — B) „ment.": indblander el. indvikler deri, sædv. om Personer; Ita tu istaec tua misceto, ne me admisceas, Ter. Heaut. 4, 5, 35; cf. ibd. 5, 2, 22; men Cic. Phil. 12, 7: (ego) ad id consilium admiscear? men id. Qu. Fr. 3, 1: Trebatium ··· quod isto admisceas, nihil est: (et isto rimel. adv., f. istuc el. isti negotio); — III) partic. admixtus, (-mistus), 3, ogs. som adj.: blandet, sammensat, uren; simplex animi natura est, nec habet in se quicquam admixtum, Cic. d. Sen. 21; cf. id. Tusc. 1, 29.

*Admissārĭus, 3, equus, Varr.: en Beskeler, en Hingst; ∾ asinus, (som bruges til Bedækning), id.; — 2) df. „overf." o. „alleg." om en smudsig Wellystling; vid. Cic. Pis. 28; o. — admissio, onis, f.; I) „bes." in re veterinaria: Hoppens Bedækning, Varr.; — II) „alm."; A) und. Keiserne: Adgang til Fyrsten el. til en Stormand, Audiens hos en saadan; vid. Plin. Pan. 47, o. Senec. Benef. 6, 33, ogs. Suet. Vesp. 14; — B) i Retssproget: admissio bonorum possessionis, retlig Tilladelse til at tage Arven i Besiddelse, Dig.; — [af admitto].

admissĭōnālis, is, m., [admissio]: som indfører til Audiens, Lamprid. — admissor, oris, m., [admitto]: som tillader noget; df. som tillader sig noget, (d. e. Gierningsmanden), Lact. — admissum, i, neutr. af 1. admissus: hvad man har tilladt sig el. begaaet; df. sædv. „overf.": Forseelse, Brøde; ne quid falleret tale admissum, Liv. 25, 23; cf. Tac. Ann. 11, 4, ogs. Ovid. Met. 1, 210.

admissūra, ae, f., [admitto]: = admissio nr. I, Varr., Colum. — 1. admissus, 3; partic. af admitto. — 2. admissus, us, m., [admitto]: = admissura, Veget.; — II) ogs. „alm.": at indlade, at lade komme derhen el. dertil; solis admissu, Pallad. — admistio, onis, f.; s. und. admixtio. — 1. admistus, 3, o. 2. admistus, us; s. und. 1. admixtus o. 2. admixtus.

ad.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm."; 1) indlader deri el. dertil, lader gaae el. komme derhen; m. ad, el. m. in (c. acc.), ogs. c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvorad), osv.; - ∾ aliquem ad capsas suas, Cic. Div. in Caecil. 16; ∾ filium domum ad se, (modtage hans Besøg), Nep. Timol. 1; cf. Cic. Phil. 8, 10; ∾ aliquem per fenestram, Petron., ogs. fenestrā, Ovid. A. A. 3, 605; — 2) indlader, giver Adgang (el. Audiens); nec quemquam admisit (Caesar, sc. eo die), Cic. Att. 13, 52; cf. id. Off. 1, 39, o. Suet. Aug. 52; - ogs. at modtage (som Giest el. Fremmed), Ovid. Trist. 5, 6, 13; - ogs. om

Adgangen til et Skue; vid. Hor. A. P. 5; (hvor ogs. supin. er at mærke); s. ogs. Prop. 3, 20, 7; — B) „bes." ogs. 1) om Dyrene; a) ∾ arietem ovibus, (lade parres dermed), Colum.; ligel. ∾ canes, anseres, Varr.; — b) ∾ equum, (give den Tøilen); df. admisso equo, el. admissis equis: (i Trav el. i Galop); vid. Caes. B. G. 1, 22, o. id. B. C. 2, 34, ogs. Liv. 2, 19; — 2) om Ting: kommer deri, sætter dertil, apium ad cibos, Plin., flores in coronas, id.; - ∾ solem hieme, id.; - men „poet.": admissae jubae: (nedhængende, flagrende), Ovid. Am. 2, 16, 50; — II) „fig."; A) „overf."; 1) antager el. optager deri el. dertil el. deriblandt; horum in numerum nemo admittebatur, nisi qui etc., Nep. Lys. 1; men Cic. Marc. 2: nec ad consilium casus admittitur, (tages ikke med i Beregningen); - ogs. om en Ansættelse i et Embede; vid. Nep. Eum. 1, o. Suet. Caes. 41; — 2) lader skee, tillader; sed tu, quod cavere possis, stultum admittere est, Ter. Eun. 4, 6, 23; men Tac. Hist. 2, 40: non admittere, quo minus etc.; - ogs. antager; non admittere litem: (afvise en Proces), Cic. Cluent. 41; — b) admittere, i Augursproget om Varselsfuglene: at tillade (det Omspurgte), at give lykkeligt Varsel; simul aves rite admisissent, Liv. 4, 18; men Plaut. As. 2, 1, 11: quovis admittunt aves; — B) „ment."; 1) „alm."; admittere, (m. o. ud. auribus): høre derefter, laane Øre dertil; pacis mentionem auribus admittere, Liv. 34, 49; men id. 31, 5: ∾ precationem, (bønhøre); ogs. omvendt: aures admittunt, (sc. quae dicuntur), Quintil.; - ogs. ∾ aliquid ad animum: (tage til Eftertanke), Liv. 7, 9; men ∾ jocos; vid. Martial. 4, 8; — 2) „bes." o. „ethisk": tillader mig noget, giør mig skyldig deri; si Milo admisisset aliquid, quod etc., Cic. Mil. 23; quod ea in te (acc.) admisisti, quae etc., id. Phil. 2, 19; cf. Hor. Ep. 1, 16, 53; men quantum in se facinus admisissent, etc., Caes. B. G. 3, 9; cf. ibd. 4, 25; ligel. scelere admisso, Nep.; cf. Cic. Fam. 3, 10; — not.: admisse, (f. admisisse), Plaut.

admixtio, onis, f., [admisceo]: ligesom Indblandning el. Tilsætning; omni admixtione corporis liberatus (animus), Cic. d. Sen. 22. — 1. admixtus, 3; partic. af admisceo. — 2. admixtus, us, m., [admisceo]: == admixtio; admixtu voluptatis, Macrob.

admŏdĕrāte, adv.: paa en dertil passende Maade, Lucr. 2, 169; af — ad.mŏdĕror, ari, v. dep. a.: holder indenfor en Grændse; nequeo hercle risu me admoderarier, (f. admoderari), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 81. — ad.mŏdŭlor, ari, v. dep. n.: at stemme i dermed; c. dat., Claudian.

admŏdum, adv., [modus]; om det rette Maal: fuldt el. fuldkomment; — men om et Tillæg dertil, el. om en Overskriden deraf: overmaade, saare meget; - endel. om en Nærmelse dertil: næsten, omtrent, henved; — df. I) hos adj. o. adv.; a) ligesom per-: overmaade, høiligen, saare; vid. Cic. Lael. 4, (hvor gratum admodum o. pergratum ombyttes med hinanden); - admodum dedita religionibus (gens), Caes.; exceptis admodum paucis, Tac.; - navnl. ogs. om Alderen; ∾ adolescens, Cic. Off. 2, 13; ligel. puer admodum, Liv.; infans admodum, Tac.; - nuper ··· admodum, (ganske nyligen), id. Heaut. in.; admodum raro, Cic.; - for- o. efterkl. ogs. m. quam; ex amore hic admodum quam saevus est, (overmaade vild), Plaut. Amph. 1, 3, 43; - endel. ogs. hos superl., Auct. ad Her. 4, 12; — b) hos Negationer: nullus, nihil, etc., synes admodum at svare til vort: næsten; nam litterarum nihil admodum sciebat, Cic. Brut. 58, (han var paa det nærmeste ulærd); cf. id. d. Or. 2, 2; ligel. nullam admodum pecuniam (translulit: af Penge næsten Intet), Liv. 40, 59; cf. id. 23, 29; — 2) hos Verber; a) ligesom valde o. vehementer: meget, overmaade meget; gestire admodum: (være aldeles overgiven), Plaut.; cf. Cic. Att. 7, 24, o. id. Fam. 4, 13; — b) ligesom satis: tilstrækkeligen, nogenlunde; vid. Liv. 1, 10, o. id. 6, 34; — 3) hos Tal, ogs. hos Tidsbestemmelser, synes admodum oftest at svare til vort: helt, ganske; noctu turres admodum CCXX excitantur etc., Caes. B. G. 5, 40; ligel. quinque admodum Romanorum (millia caesa), Liv. 22, 24; - exacto admodum mense, id. 43, 11; decem annos admodum habens, id. Epit. 55; — 4) i Svar, navnl. hos Komikerne, er admodum, (ligesom omnino), stærkt bekræftende; advenis modo? S. admodum, Ter. Hec. 3, 5, 8; - endel. svarer i Talens Overgange admodum til vort: ganske rigtigt; vid. Cic. Leg. 3, 1 extr.

admoenio, ire, v. a., [moenia]: omringer Murene; df. beleirer el. bestormer, men alene „komisk" o. „alleg."; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 150. — ad.mōlĭor, itus sum, 4, v. dep. a. o. n.; I) act.: nærmer dertil el. bringer derhen, (oftest m. Bibegr. af Anstrængelse); ubi sacro sis manus admolitus, Plaut. As. 3, 2, 24; ogs. ud. dat., Curt. 8, 10; — II) neutr.: stræber at naae el. komme derop el. derhen; ∾ ad hirundinum nidum, Plaut. Rud. 3, 1, 6.

admŏnĕfăcĭo, ĕre, v. a.: formaner, Cic. Planc. 34, inc.; af — ad.mŏnĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": paaminder el. erindrer derom; undert. absol., oftest c. acc. pers., hvortil, ligesom ogs. til pass., kan føies gen. obj., el. de, el. acc. comm., ogs. ut o. ne, (naar neml. en Handling skal følge); men acc. c. inf. el. en Relativsætning, (om en blot historisk Erindring); ogs. infin., ogs. ad m. gerund., osv.; - ∾ amice, Cic. N. D. 1, 3; cf. Tac. Ann. 15, 45; - admonebat alium egestatis, etc., Sall. Cat. 21; cf. Liv. 5, 51, o. Suet. Dom. 2; men admonitus hujus aeris alieni, Cic. Top. 1; - in qua (epistola) ··· de porticu Catuli me admones, Qu. Fr. 3, 1; cf. Sall. Cat. 5; - ridiculum est, te istuc me admonere, (at du minder mig derom), Ter. Heaut. 2, 3, 112; ligel. eam rem nos locus admonuit, Sall. Jug. 79; si quippiam essem admonitus, id. Fam. 5, 8; - admonebant alii alios, supplicium ex se, non victoriam, peti, Liv. 28, 19; - meus me sensus, quanta vis fraterni sit amoris, admonet, Cic. Fam. 5, 2; - Caninius noster me tuis verbis admonuit, ut scriberem, ibd. 9, 6; men m. ne, id. Att. 9, 9; ogs. c. conj., (efter d. udfaldne ut); admonuit, negotiis abstineret, Suet. Tib. 50; cf. Nep. Phoc. 1; - vesper ubi decedere campis Admonuit, Virg. Ge. 4, 186; cf. id. Aen. 9, 109, o. Hor. Sat. 1, 6, 25; - quam multi inopes nullo somnio ad thesaurum reperiendum admonentur, Cic. Div. 2, 65; — II) „bes." ogs. A) at paaminde el. erindre derom, at tilbagekalde i nogens Erindring; c. acc. rei, Tibull. 4, 1, 189, inc.; men c. gen.: Admonuit dominae deseruitque Venus, id. 1, 5, 40; — B) „poet." ogs.: telo admonuit bijugos, (slog el. drev dem dermed), Virg. Aen. 10, 587; cf. Senec. Clem. 1, 14; — C) paaminder dertil el. desuden, Senec. Ep. 21.

admŏnĭtĭo, onis, f., [admoneo]; I) „alm.": Paamindelse el. Erindring derom; tanta vis admonitionis inest in locis, ut etc., Cic. Fin. 5, 1; unius admonitione verbi etc., Quintil. 11, 2, 19; — b) admonitio, m. o. ud. debitoris: Manen el. at mane el. kræve, Dig.; men „overf.": ∾ morbi, doloris, (Mindelse deraf), Plin.; — II) „bes."; A) Paamindelse, Formaning, quasi lenior objurgatio, Cic. d. Or. 2, 83; cf. ibd. 70, ogs. id. Off. 1, 40; — B) Tugtelse, Straf; vid. Suet. Aug. 39; ligel. ∾ fustium, (Stokkeprygl), Dig.

admŏnĭtor, oris, m., [admoneo]; I) „alm.": en Paaminder; etsi admonitore non eges, Cic. Top. 1; — b) ogs. en Maner el. Rykker; hvf. id. Fam. 9, 8, „alleg.": misi autem ad te quatuor admonitores non nimis verecundos etc.; — II) „bes." o. „poet.": som

tilskynder el. driver dertil; Admonitorque operum ··· Lucifer, Ovid. Met. 4, 664; df. — admŏnĭtōrĭum, i, n.: Paamindelse, Erindring, Justinian.

admŏnĭtrix, icis, fem. af admonitor: Paamindelske, Dadlerske, Plaut. Truc. 2, 6, 20. — admŏnĭtum, i, neutr. af flgd.: Paamindelse, Formaning; praecepta, admonita, etc., Cic. d. Or. 2, 15. — 1. admonitus, 3; partic. af admoneo. — 2. admŏnĭtus, us, m., [admoneo]: Paamindelse, Erindring; men alene in abl.; vid. Cic. Cat. 3, 3, oftere; - ogs. Tilskyndelse, Formaning; admonitu tuo, id. Att. 13, 18; cf. Nep. Att. 20.

ad.mordeo, mordi, (memordi, Plaut. ap. Gell.), morsum, 2, v. a.: bider deri el. derpaa, Prop. 3, 9, 53; cf. Virg. Ge. 2, 378; — II) ogs. „overf."; ∾ homines triparcos, (prelle el. snyde dem), Plaut. Pers. 2, 14. — 1. admorsus, 3; partic. af frgd. — 2. admorsus, us, m., [admordeo]: Biden el. at bide derpaa; df. „overf." o. fild.: bidsk Dadel, Symm.

admōtio, onis, f., [admoveo]; ∾ digitorum: (Berørelse dermed, Brugen deraf), Cic. N. D. 2, 60. — admōtus, 3; partic. af flgd. — ad.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bevæger el. bringer el. holder hen dertil, bringer i Berørelse dermed; m. ad, (ogs. m. in, f. nedenf.), el. c. dat., ogs. absol.; - ∾ fasciculum ad nares, Cic., cibum ad os, id., labra poculis, Virg.; men Liv. 21, 1: ∾ aliquem altaribus: (lade nærme sig dertil); - ∾ gressum: (gaae nærmere), Stat.; ∾ oscula: (kysse), Ovid.; admoto igne ignem concipere, Cic. d. Or. 2, 45; - navnl. ogs. om Offerdyr, Virg. Aen. 12, 171; ligel. admotae hostiae, (sc. aris), Tac.; - ogs. om Torturredskaber, Cic. Verr. 5, 63; hvf. „alleg.": dolorum quum admoventur faces, id. Off. 2, 10; - „bef." ogs. om Tropper, om Maskiner, odl.: at føre derhen el. derimod; ∾ exercitum propius urbem, Cic.; ∾ copias in eundem locum, Liv. 42, 57; men ∾ signa Achradinae, (angribe det), id. 25, 24; men Curt. 9, 4: jam admovebat rex, (sc. exercitum); ∾ opera, Liv., scalas moenibus, Tac.; cf. Cic. Cluent. 13; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; ∾ aliquem propius alicui: (bringe nærmere dertil, forbinde nøiere dermed), Vell. 2, 96; men pass.: genus admotum superis, Sil.; - ligel. pass. om et Sted: at ligge derved el. i Nærheden deraf; culina ut sit admota, Varr.; admota Nilo Africa, Juvenal.; — 2) „bef." m. Bibegr. af en Hensigt: ∾ aurem: holde Øret til (for at lytte), Ter. Phorm. 5, 76, 28; cf. Cic. d. Or. 2, 36, o. Hor. Ep. 1, 20, 19; - ∾ manus ruderibus purgandis: (lægge Haand derpaa, begynde derpaa), Suet. Vesp. 8; men ∾ manus vectigalibus populi Rom.: (forgribe sig derpaa), Cic. Agr. 1, 2; men ∾ manus nocentibus: (afstraffe dem), Liv. 5, 11; „poet." ogs. ud. dat.; artifices natura manus admovit, Ovid. Met. 15, 218; — B) „ment.": henvender el. retter derpaa, (m. Bibegr. af Indvirkning); ligel. m. ad, el. c. dat.; vid. Cic. Brut. 54, o. id. d. Or. 1, 14; ligel. ∾ mentem ad voces alicujus, id.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 161; men Liv. 43, 10: spes cupiditati admota, (som forbandt sig dermed); — not.: admoram, admossem, etc., (f. admoveram, etc.), Virg., Ovid.

ad.mūgio, ire, v. n.: at brøle dertil; c. dat., Ovid. A. A. 1, 279. — ad.mulgeo, ēre, v. a.: kelende at bestryge, (bovem), Pallad. — admurmŭrātio, onis, f.: Mumlen el. Murren dertil; (navnl. som Ytring af Tilhørernes Mishag el. Bifald); vid. Cic. Pis. 14, o. id. Manil. 13; ogs. in pl.: ∾ secundae senatus, id. Qu. Fr. 2, 1; af — ad.murmŭro, avi, 1, v. n.: at mumle el. murre dertil: (navnl. som Ytring af Mishag); quam valde universi admurmurarint, Cic. Verr. 5, 16; ligel. admurmurante senatu, id. Att. 1, 13. — ad.murmŭror, atus sum, 1, v. dep. n.; fild. Biform af frgd., Fronto. — ad.mŭtĭlo, avi, atum, 1, v. a.: ligesom tilstudser; df. hos Komikerne „overf." o. „alleg.": beklipper, snyder, Plaut. Pers. 5, 2, 48, oftere.

adnascor; f. und. agnascor. — adnato; f. und. annato. — adnatus, 3; f. und. agnatus. — adnavigo; f. und. annavigo.

adnecto; f. und. annecto. — adnĕpos, (atnepos), ōtis, m.: Søn af en abnepos el. abneptis; (svarer i den nedstigende Linie til atavus i den opstigende Linie); Dig. — adneptis, (atneptis), is, f.: Datter af en abnepos el. abneptis; (svarer i den nedstigende Linie til atavia i den opstigende Linie); Dig. — adnexio, adnexus; f. und. annexio, etc.

adnicto; f. und. annicto. — adnibilo; f. und. annihilo. — adnitor, adnisus, adnixus; f. und. annitor, etc.

adno; f. und. anno. — adnodo; f. und. annodo. — adnomen, adnominatio, adnosco; f. und. agnomen, agnominatio, agnosco. — adnot-; de saaledes begyndende Ord f. und. annot-.

adnubilo, adnullo; f. und. annubilo, etc. — adnumeratio, adnumero; f. und. annumeratio, etc. — adnunciatio, adnunciator, adnuncio, adnuncius; f. und. annunciatio, etc. — adnuo, adnuto; f. und. annuo, etc. — adnutrio; f. und. annutrio.

ăd.obrŭo, ĕre, v. a.: tildækker, segetes terra admota, Colum., vitem terra, id. — ădŏlĕo, ŭi, (evi), ultum, 2, v. a., [af inus. olo, i. e. alo; besl. m. ἄλδω, ἀλδέσκω]; oprdl. lader voxe el. trives; df. i Offersproget: forøger, formerer; adolentque altaria donis, (bringe Offere derpaa), Lucr. 4, 1233; cf. Virg. Aen. 7, 71; (f. ogs. ibd. 11, 50: cumulatque altaria donis); men id. Ecl. 8, 65: verbenasque adole pingues: (bring dem, neml. for at brændes, el. forbrænd dem); vid. Serv. ibd.; cf. Ovid. Fast. 3, 803: viscera ··· adolenda, (som Brandoffer); - df. ogs. „poet.": flammis adolere Penates: (ære dem ved Brandoffer), Virg. Aen. 1, 704; men Junoni ··· adolemus honores: (bringe el. forbrænde Offere til hendes Ære), ibd. 3, 547; men Ovid. Met. 1, 492, absol.: Utque leves stipulae ··· adolentur: (forbrændes; hvor dog ogs. en Offerskik tilsigtes); - ogs. er at mærke Tac. Hist. 2, 3: precibus et igne puro altaria adolentur; cf. id. Ann. 14, 30: cruore captivo adolere aras; — b) alene efterkl. findes adolere, f. urere: at brænde; vid. Gell. 17, 10, o. Eutrop. 10, 9. — 2. ăd.ŏlĕo, ēre, v. n., [besl. m. olor, f. odor]: at lugte, at give en Lugt fra sig; unde hic ··· unguenta adolent? Plaut. Casin. 2, 3, 22.

ădŏlescens, tis, som adj. o. subst.; f. und. adolesco; df. — ădŏlescentĭa, (adul.), ae, f.: Ynglingsalderen, (omtr. fra d. 15de til d. 30te Aar); adolescentiam florem aetatis ··· definire, Cic. Top. 7; cf. id. d. Sen. 2; - ineunte adolescentia, quum etc., id. Off. 2, 32; jam inde ab adolescentia, Ter.; a prima el. ineunte adolescentia, Cic.; — B) ogs. „meton.": Ynglingen el. Ungdommen; haec studia adolescentiam acuunt, Cic. Arch. 7, cf. id. d. Sen. 2; o. — ădŏlescentior, (adul.), ari, v. dep. n.: at være ungdommelig kaad el. overgiven, Varr. ap. Non.

ădŏlescentŭla, (adul.), ae, f.: liden Pige el. Terne, Plaut., Ter.; af — ădŏlescentŭlus, (adul.), i, m., demin. af adolescens: Yngling, ganske ungt Menneske, imberbis, Ps. Cic. p. Dom. 14; cf. Cic. Planc. 11; - men ogs. f. adolescens, id. Orat. 30, o. Sall. Cat. 49; - ogs. m. Bibegr. af Ringeagt; vid., Naev. ap. Cic. d. Sen. 6. — ădŏlescentŭrio, ire, v. n. desid., [adolescens]: = adolescentior, ari, Laber. ap. Non.

ădŏlesco, (adul.), ēvi, ultum, 3, v. n., inch. af 1. adoleo; I) „egenl.": at voxe til, at tiltage; nærmest

om Mennesker, Dyr og Værter; df. ogs. om Kræfterne, om Aarene, om Aarstiderne, osv.; – in eo homine, qui adoleverit, etc., Cic. N. D. 1, 35; men Ovid. Fast. 3, 59: ter senos proles adoleverat annos; men adulta virgo, (voxen, mandbar), Liv. 26, 50; – simul atque adoleverit aetas, Hor. Sat. 1, 9, 34; cf. Virg. Aen. 12, 438; men adultum robur, Lucr.; – donec ver adolesceret, Tac.; aestate jam adulta, id.; – ∾ in amplitudinem, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 362; – ogs. om Havet, Gell.; ligel. adolescente luna; (opp. decedente), id. 20, 8; — 2) „poet." ogs. i Offersproget: Panchaeis adolescunt ignibus arae: (ere opfyldte med brændende Røgelse), Virg. Ge. 4, 379; — II) „fig." om Aandsevner, om Lidenskaber, om Tilstande el. Forholde, osv.: at voxe, at tiltage, at modnes; vid. Cic. Fin. 5, 20, o. Sall. Jug. 67; postquam res publica adolevit, (var bleven mægtig), id. Cat. 55; cf. Tac. Hist. 3, 34; men id. Ann. 2, 50: adolescebat interea lex majestatis, (greb om sig, blev hyppigere anvendt); — not.: perf. syncop. adolesse, (f. adolevisse), Ovid. Her. 6, 11; — III) df. partic. adolescens, tis; A) som adj.: tilvoxende, som endnu er i Væxten; df. i de yngre Aar; quo jure sum usus adolescentior, Ter. Hec. Prol. 2; ut adolescentior aetati concederet, Sall. frgm. ap. Prisc.; – df. „overf.": adolescentior Academia, (det yngre Academi), Cic. Fam. 9, 8; – homo adolescens; f. nedenf.; — B) som subst. comm.: Yngling, ung Mand; oprdl. imellem puer o. juvenis, (el. fra d. 15de til d. 30te Aar); vid. Cic. Fam. 2, 1, o. id. Att. 2, 12, ogs. id. d. Or. 2, 2, o. id. Phil. 2, 44; men ogs. findes ibd. 46: adolescens, i Modf. af senex; – ogs. som appos.: homo adolescens, Caes. B. G. 6, 28, o. Sall. Cat. 38; – undert. ogs. undskyldende; vid. Liv. 2, 6, o. Ter. Phorm. 5, 9, 53; – adolescentes benævnes ogs. de unge Mennesker af Byrd, der ledsage en Proconsul el. Hærfører, for at øve sig i den offenlige Tieneste; vid. Caes. B. C. 1, 23; – endelig tilføies adolescens, for at betegne den yngre af tvende Navnefæller; saal. Brutus adolescens, Caes. B. G. 7, 87; – undert. ogs. in fem.; vid. Ter. Andr. 3, 2, 8; ligel. Africani filia adolescens, Cic. Div. 1, 18; — not.: adolescentum, f. adolescentium, Plaut. — adolo, are; f. adoro, Tertull.

1. Adōneus, (trisyll.), gen. ĕi o. ĕos, m., Ἀδωνεύς; Biform af 1. Adonis, Plaut.; — 2) efter Auson. ogs. en Benævnelse paa Bacchus. — 2. Adonēus, 3; f. und. 1. Adonis. — Adōnĭa, orum, n., τὰ Ἀδώνια: Adonisfesten, Amm.; cf. Ovid. Met. 10, 725, o. id. A. A. 1, 75.

1. Adōnis, is, o. ĭdis, m., Ἄδωνις: Søn af K. Cinyras paa Cyperen, og Yndling af Venus; men ombragtes af et Vildsvin; – vid. Ovid. Met. 10, 503, flgd.; f. ogs. und. Adonia.; — not. a: efter Macrob. Sat. 1, 21, er Adonis ogs. Solgudens Navn hos Assyrier og Phoenicier; — not. b: efter Plin. 19, 19, ere horti Adonidis, κῆποι Ἀδώνιδος: Plantning, som hurtigen blomstrer og visner; df. — Adōnēus, 3: adonisk, caedes, Auson. — 2. adonis, is, m., efter Plin. 9, 34: en Benævnelse paa Fisken exocoetus. — adonium, i, n.; I) etslags Plante: (som opstaaen af Adonis's Blod), Plin. 21, 34; — II) en Versart, (diametr. dactyl. catal.; saal. Terruit urbes, Hor. Od. 1, 2, 4); Gramm.

ăd.ŏpĕrio, ĕrŭi, ertum, 4, v. a.: bedækker, tildækker, semen sale trito, Colum.; – oftest in partic. pass.; capite adoperto, Liv. 1, 26; men „poet." o. c. acc. gr.: tenebris Mors adoperta caput, Tibull. 1, 1, 84; cf. Virg. Aen. 3, 405; men foribus adopertis, Suet. Oth. 11; — b) df. subst.: adoperta, orum, n., (sc. mysteria), Appul. — adoperte, adv.: tildækket; df. „overf.": dunkelt, uforstaaeligen, Capell.; af — adopertus, 3; partic. af adoperio. — ăd.ŏpīnor, ari, v. dep. a.; føier dertil i Forestillingen, vid. Lucr. 4, 814.

*ădoptātĭcĭus, (-tius), 3: som er antagen i Barns Sted, alicui o. alicujus, (af nogen), Plaut. Poen. 5, 2, 85 o. 100; — ădoptātio, onis, f.; Grundformen til d. sædv. adoptio: Antagelse i Barns Sted, Sall. Jug. 11, o. Gell. 5, 19; o. — ădoptātor, oris, m.: som antager nogen i Barns Sted, Gell. l. c., Dig.; — [adopto].

ădoptĭo, onis, f.; [rimel. forkortet Form af adoptatio; af adopto]; I) „egenl.": Antagelse i Barns Sted: (naar neml. den Adopterede endnu er under den faderlige Myndighed; opp. arrogatio, hvorved den adopteres, som allerede er sui juris); vid. Ps.Cic. p. Dom. 13; – df. ogs. Udtrykkene: emancipare filium alicui in adoptionem, Cic. Fin. 1, 7; asciri per adoptionem ab aliquo, Tac. Ann. 1, 3; cf. ibd. 11, 11, o. Suet. Claud. 39; adoptionem nuncupare: (forkynde den offenligen), Tac. Hist. 1, 17; men ∾ consularis, (som skeer af en Consul), Quintil. proem. 6; — II) „overf." ogs. a) om Træernes Indpodning, Plin. proem. 16; — b) om Biyngelens Indlemmelse i andre Sværme, Colum. 9, 13.

ădoptīvus, 3, [adopto]; I) „egenl."; A) „alm.": som er bleven til ved Adoption, hvormed Adoption har fundet Sted; ∾ filius; (opp. naturalis); vid. Suet. Tib. 52; ∾ pater, Dig., frater, ibd.; ∾ familia, (hvori nogen er optagen ved Adoption), ibd.; — B) „bef.": erhvervet ved Adoption; ∾ nomen, (opp. gentile), Suet. Ner. 41; ∾ nobilitas, Ovid. Fast. 4, 22; — II) „overf.": indpodet; Fissaque adoptivas accipit arbor opes: (indpodede el. fremmede Frugter), Ovid. Med. 5; ∾ rami, Martial. 13, 46.

ăd.opto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udvælger el. antager nogen dertil; sociam te mihi adopto ad meam salutem, Plaut. Cist. 4, 2, 78; cf. Cic. Div. in Caecil. 16 o. 20; – df. „poet." m. Lune: Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta, Hor. Ep. 1, 6, 55; men omvendt: qui se libertis Caesaris adoptasset, (havde sluttet sig til dem), Plin. 12, 5; — B) „bef.": antager i Barns (el. i Barnebarns) Sted; (forskielligt fra arrogo; f. und. adoptio); – ∾ sibi aliquem filium el. pro filio, Plaut.; cf. Ps.Cic. p. Dom. 14; – men Cic. Att. 7, 7: adoptatum patricium a plebejo: (som Exempel paa Lovløshed); – adoptatus testamento, Suet. Tib. 6; men Cic. Brut. 19: qui hunc minorem Scipionem a Paullo adoptavit: (da neml. denne Scipio efter Fødselen var Søn af Paullus); ogs. absol.: ∾ aliquem pro concione, Suet. Galb. 17; cf. Tac. Hist. 1, 18; – ogs. m. flgd. in (c. acc.); ∾ aliquem in regnum, Sall., in familiam nomenque, Suet. Caes. 83; – komisk er Cic. Brut. 68: qui se ipse adoptaverat, etc.; — not.: den Adopterede pleiede til sin Adoptivfaders praenomen, nomen og cognomen, endnu at føie sit tidligere nomen gentile m. Endelsen -anus; hvf. den ovennævnte Søn af L. Æmilius Paullus efter Adoptionen heder: P. Corn. Scipio Aemilianus; cf. Vell. 2, 115; — II) „fig."; A) „alm."; adoptari in bona libertatis: (giøres delagtig deri), Flor. 3, 20; men ∾ sibi nomen aliquod, (antage et Navn), Martial. 6, 31; – navnl. ogs. om Floder, odl.; ∾ nomini suo el. in nomen: (at give el. laane sit Navn dertil), Plin. 5, 31, o. id. 25, 17; ligel. absol., id. 3, 3: Baetis (fluvius) provinciam adoptans: (givende den sit Navn), etc.; — B) „poet." siges om et Frugttræ: adoptare ramum, (naar det indpodes dermed), Ovid. Rem. 195; cf. Colum. 10, 39.

ădor, ŏris, (ogs. ōris), n.: en Kornart, germ. Dinkel el. Spelt, triticum spelta L., (rimel. etslags Sommerhvede), Hor. Sat. 2, 6, 89.

*ădōrābĭlis, e: som fortiener Tak el. Tilbedelse, beneficium deae, Appul.; — ădōrātio, onis, f.:

dyb Ærefrygt og Ydmyghed, Liv. 30, 16; – ogs. Tilbedelse, Appul.; o. — ădōrātor, oris, m.: en Tilbeder, Tert.; — [adoro]. — ăd.ordĭno, are, v. a.: dertil el. derhos at anordne el. anrette, patellam, Apic. — ăd.ordĭor, orsus sum, 4, v. dep. a.: begynder, bellum, Ambros.; — not.: adorsi erant, c. inf., Gell. 9, 2; s. und. adorior, not.

ădōrĕa, ae, f.; s. und. flgd. — ădōrĕus, 3, [ador]: hørende til el. benævnt efter Sædearten ador; ∾ far: = ador, Varr.; ligel. ∾ semen, Colum.; ogs. absol.: adoreum, (sc. far), id.; men ∾ liba, Virg. Aen. 7, 109: (etslags Fladbrød el. Offerbrød deraf); — II) ds. subst. adorea, ae, f.; A) (sc. res el. copia): Kornforraad, Brødkorn, odl.; in adoreae donis etc., Plin. 8, 19; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 38; — B) (sc. donatio): Æresgave i Korn, (navnl. som Tapperhedsløn); ds. „overf.": Krigerros, Krigsberømmelse, Hor. Od. 4, 4, 41; cf. Plin. 18, 3.

ădŏrĭo, ire, v. a.; forkl. Biform af flgd., Naev. ap. Prisc.; – ds. ogs. pass.: ab his Gallos adortos, Aurelius, ibd. — ăd.ŏrĭor, ortus (orsus) sum, 4, v. dep. a.; oprdl. reiser mig til et Foretagende el. til Angreb; ds. I) „egenl.": gaaer el. træder hen dertil el. hen til nogen, (navnl. for at begiere el. bevirke noget); cesso hunc adoriri? Ter. Heaut. 4, 5, 9; cf. id. Phorm. 4, 2, 15; — B) ds. sædv.: angriber el. overfalder fiendligen, aliquem a tergo, Cic. Mil. 10; cf. Caes. B. G. 4, 26; ligel. ∾ navem, Cic., urbem vi, Liv.; cf. id. 21, 11; – ∾ senatum: (voldsomt at overfalde), Suet. Caes. 9; men ∾ aliquem variis criminationibus, Tac., minis, id., jurgio, Ter.; men Nep. Lys. 3: Dodonam adortus est, (neml. ved Bestikkelser); — II) „overf.": tager fat derpaa, foretager el. begynder, (sædv. m. Bibegr. af Anstrængelse el. Vanskelighed); c. acc. (rei), oftere c. inf.; – hoc quoque ipsum continuo adoriamur, Cic. Att. 13, 22; majus adorta nefas, Ovid. Pont. 2, 2, 16; – ne convellere adoriamur ea, quae etc., Cic. d. Or. 2, 51; — not. a: rimel. er ogs. at hidføre Gell. 9, 2: qui ··· Hippiam interficere adorsi erant, (hvor partic. adorsus, s. adortus, er at mærke); — not. b: 2 og 3 pers. praes. ind.: adoriris, adoritur; vid. orior, not.

ădornate, adv.: smykket, prydet; ∾ declamare, Suet. Rhet. 6; af — ad.orno, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forsyner dermed, forskaffer; quin tu mihi adornes ad fugam viaticum, etc., Plaut. Epid. 5, 1, 9; sædv. tillaver, bereder, ruster; ita jam adornarat fugam, Ter. Eun. 4, 4, 6; men ∾ bellum, Liv., naves, Caes.; men Cic. Manil. 12: ∾ duo maria ··· classibus, (sikkre dem dermed); – ogs. at forberede; ut idem accusationem et petitionem consulatus adornaret etc., id. Mur. 22; – forkl. ogs. c. inf., Plaut. Epid. 5, 2, 24; ligel. m. ut, Ter. Eun. 3, 5, 34; — II) „bef.": smykker el. pryder dermed, sacerdotem veste insigni et sella curuli, Liv. 2, 20; cf. Cic. Verr. 1, 22; – ogs. „overf.": qui benefacta sua verbis adornant, Plin. Ep. 1, 8; men multa magis in speciem verbis adornata, quam etc., Tac. Ann. 1, 52; men tantis adornatus virtutibus, Vell.

ăd.ōro, avi, atum, 1, v. a.; oprdl. o. forkl.: at tale til nogen; vid. Serv. ad Virg. Aen. 10, 677; ds. sædv. I) „egenl.": bedende el. bønligen at tale til nogen, at bede indstændigen, (navnl. til Guderne); ∾ deos, Liv. 7, 40, oftere, o. Virg. Aen. 2, 700; ogs. m. tilføiet prece, ibd. 3, 437; ogs. ∾ aliquem, (bønfalde nogen), Ovid. Her. 10, 141; – ogs. c. acc. rei: (at bede derom); quum hostia caesa pacem deorum adorasset, Liv. 6, 12; men m. flgd. ut, id. 7, 40; hvs. ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut), Prop. 1, 4, 27; – endel. ogs. pass.: venit adoratus Caducifer, Ovid. Fast. 5, 449; — II) „fig."; A) „overf.": beviser nogen min Ærefrygt ved en Gebærde, navnl. efter Plin. 28, 5: ved at føre den høire Haand til Munden, og derefter at bukke meget dybt; – Caesarem adorari, ut deum, Suet. Vit. 2; ∾ coelum, id. Ner. 41; ∾ vulgus; vid. Tac. Hist. 1, 36; s. ogs. Suet. Cal. 14; — B) „ment."; a) ærer el. dyrker, mindes med Ærefrygt; ∾ Ennium; vid. Quintil. 10, 1, 88; cf. Juvenal. 14, 97; — b) beundrer, priscorum in inveniendo curam, Plin. 27, 1.

adorsus, 3; partic. af adordior; – s. ogs. adorior, not. — adortus, 3; partic. af adorior. — ad.oscŭlor, ari, v. dep. a.: kysser derpaa, kysser, manus (alicujus), Dict. Cret.

adp–; de saal. begyndende Ord s. und. app–. — adqu–; de saal. begyndende Ord s. und. acqu–; dog m. Undtagelse af flgd. — adquo, adv.; forkl. f. d. sild. quoad: hvortil, hvorvidt, Afran ap. Non.

adrachne, es, f., ἀδράχνη: det vilde Jordbærtræ, Plin. 13, 40. — ad.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. kradser derpaa, (arborem) scalpello, Colum.; adrasum cacumen, Plin.; men „overf." el. „alleg.": λειτούργιον, (i. e. munusculum el. opusculum) ··· circumcisum et adrasum; vid. Plin. Ep. 2, 12; — not.: Hor. Ep. 1, 7, 50: adrasum quemdam etc.; s. und. abrado.

Adrămyttēus, i, (f.), Plin. 5, 32, o. Adrămyttēum, (o. -īum), i, n.: By i Mysien, (hod. Edremit), Liv., Cic.; — ds. Adrămyttēnus, i, m.: en Adramyttener, Cic. Fl. 13. — Adrana, ae, (m.): Flod i det Hessiske, (hod. Eder); men bliver Tac. Ann. 1, 56, forverlet m. Logana el. Lahnfloden.

Adrastēa, (-īa), ae, f., Ἀδράστεια, (i. e. inevitabilis), Nemesis; efter Mythen: Datter af Juppiter o. Necessitas; straffer Menneskenes Overmod og Misbrug af de dem forundte Fordele og Fortrin, Virg. Cir. 239, Appul.

Adrastēus, 3, o. Adrastis, ĭdis, f.; s. und. flgd. — Adrastus, i, m.; efter Mythen: K. i Argos, og Svigerfader til Polynikes o. Tydeus, som han begge saae falde for Theben; hvs. pallor Adrasti el. Adrasteus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 480; — B) ds. I) Adrastēus, 3: adrastisk, Arion, Stat., pallor, Amm.; (s. ovens.); — 2) Adrastis, ĭdis, f., Stat. Theb. 12, 678, i. e. Argia: Datter af K. Adrastus. — adrasus, 3; partic. af adrado.

adrectarius, 3; s. und. arrectarius. — adrectus, (arr.), 3; partic. af arrigo. — ad.rēmĭgo, are, v. n.: at roe derhen el. dertil; adremigantem litori classem etc., Flor. 1, 18. — adrepo, adrepto; s. und. arrepo, etc. — adreptus, (arr.), 3; partic. af arripio. — Adria, Adriaticus; s. und. Hadria. — adrideo, adripio, adrisio, adrisor; s. und. arrideo, etc.

adrodo; s. und. arrodo. — adrogans (arr.), tis; partic. o. adj. af arrogo. — adroganter, adrogantia, adrogatio, adrogator, adrogo; s. und. arroganter, etc. — adrōro, are, v. a., [ros]: bedugger, væder, herbam vino, Marc. Emp. — adrosor, adrosus; s. und. arrosor, etc. — Adrumetum; s. und. Hadrumetum. — ad.rŭo, ĕre, v. a.: hober derpaa, sammenhober; terra adruenda pulvinos fieri, Varr.

adsc–; de saal. begyndende Ord s. und. asc–. — adse–, adsi–, adso–; de saal. begyndende Ord s. und. asse–, assi–, asso–. — adsp–; de saal. begyndende Ord s. und. asp–. — adst–; de saal. begyndende Ord s. und. ast–. — adsu–; de saal. begyndende Ord s. und. assu–. — adt–; de saal. begyndende Ord s. und. att–.

Adŭātŭca, ae, f.: By i Gall. Belg., (hod. Tongern), Caes. B. G. 6, 32. — Adŭātŭci, orum, m.: Folk i Gall. Belg., Caes. B. G. 2, 29; (rimel. hvor nu Tongern; s. und. frgd.)

ădūlābilis, e, [adulor]; I) som lader sig smigre, animus, Enn. ap. Non.; — II) smigrende, sermo, Amm. — ădūlans, tis; partic. o. adj. af adulor;

df. — ădūlanter, adv.: ſmigrende, Fulgent. — *ădūlātĭo, onis, f.; I) „egenl."; A) oprdl.: Logren, (ſom Hundens); vid Cic. N. D. 2, 63; ogſ. Quernes indbyrdes Kiærtegn, Plin.; men ∾ quaedam vocis: (hvormed Dyrene lokkes), Colum.; — B) „beſ.": det ydre Udtryk af Ydmyghed, (ſom Knæfald, odl.); desideratae humi jacentium adulationes, Liv. 9, 18; — II) „fig.": Smiger, hyklet Ydmyghed, vid. Cic. Lael. 23; - navnl. den ſlaviſke Hylding, ſom ydedes Roms Keiſere; vid. Suet. Aug. 53, o. Tac. Ann. 1, 14; o. — ădūlator, oris, m.: en Smigrer, en Hykler, Auct. ad Her. 4, 21; (opp. obtrectator), Suet. Vit. 1; — [adulor].

ădūlātōrĭe, adv.: ſmigrende, hyklerſk, Augustin.; af — ădūlātōrĭus, 3, [adulator]: ſmigrende, hyklerſk; exemplar dedecoris adulatorii, Tac. Ann. 6, 32. — ădūlatrix, īcis, fem. af adulator: en Hyklerſke, Treb. Poll. — adulesc-; ſ. und. adolesc-.

ădūlo, avi, atum, 1, v. a.; ſield. Biform af flgd.; oprdl. beſtryger el. afſtryger, Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10; men Lucr. 5, 1069: gannitu vocis adulant (canes: logre biæffende); — II) df. „fig.": ∾ aliquem: (ſmigre nogen, hykle for nogen), Val. Max. 4, 3; hvf. pass.: neve nos adulari sinamus, Cic. Off. 1, 26; o. partic. pass. adulandus, 3, Val. Max.

ădūlor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.); [efter Fest.: ved Bogſtavomſ. af adludo]; oprdl. om Hunden: at logre med Halen; df. I) „egenl."; A) om Dyrene: at logre, at gebærde ſig krybende el. logrende; absol., el. c. acc.; overf. ogſ. c. dat.; - more adulantium canum etc., Gell. 5, 14; cf. Ovid. Met. 14, 46; men canes mitissimi furem quoque adulantur, Colum.; — B) om Menneſker: at giøre Knæfald, at falde tilfode, (προσκυνεῖν); - more adulantium ··· procubuerunt, Liv. 30, 16; Hephaestionem more Persarum adulata, Val. Max.; — II) „fig.": ſmigrer, ſøger at behage ved forſtilt Tale og Adfærd; aperte adulantem etc., Cic. Lael. 26; ogſ. c. acc., Liv. 45, 31; ligel. mos adulandi quemcumque principem, Tac. Hist. 1, 32; - ogſ. c. dat.; ∾ Antonio, Nep. Att. 8; cf. Liv. 36, 7, o. Quintil. 9, 3 in.; — III) partic. ădūlans, tis, ogſ. ſom adj.: ſmigrende, forſtilt; ∾ verba, Plin. Pan. 26; quid adulantius, quam etc? Tert.

1. ădulter, ĕri, m., o. ădultĕra, ae, f., [efter Fest.: af ad o. alter]; I) „alm.": ſom begaaer Ægteſkabsbrud, Boler, Bolerſke; quis nepos, quis adulter, etc.? Cic. Cat. 2, 4; cf. Tac. Ann. 3, 24, (hvor adulter alicujus o. in aliqua); men Lacaena adultera, Hor. Od. 3, 3, 25, (i. e. Helena); - „poet." ogſ. ud. Henſyn paa Ægteſkabsbrud: Boler el. Beiler, ibd. 3, 16, 4, ogſ. ibd. 1, 36, 19; - ogſ. om Dyrene, Plin. 8, 7, Gratian.; — II) „beſ." o. „overf.": adulter f. adulterator: en Falſkner; ∾ solidorum, (en Falſkmøntner), Dig.; df. — 2. ădulter, a, um: bolerſk; men ofteſt „poet."; ∾ crines: (ſmykkede paa bolerſk Vis), Hor. Od. 1, 15, 19; men ∾ clavis: (til Bolerſkens Værelſe), Ovid. A. A. 3, 643; — II) „overf.", f. adulterinus: falſk, uægte, minium, Plin.; men ∾ arbusta: (indpodede), Manil.

*ădultĕrātĭo, onis, f.: Forfalſkning, croci, Plin. 21, 17; o. — ădultĕrator, oris, m., monetae, Dig.: en Falſkmøntner; — [adultero]. — ădultĕrinus, 3, [1. adulter]: uægte efter Fødſelen; ∾ sanguine nati (liberi), Plin. 7, 2; - ogſ. om Dyrene: ∾ pullus et degener, id.; — II) df. „overf.": uægte i ſit Slags; forfalſket, eftergiort, symbolum, Plaut.; cf. Cic. Cluent. 14; ∾ nummi, id.; men ∾ claves portarum, Sall. Jug. 12. — ădultĕrĭo, onis, m.; ſlet Biform f. adulter, Laber. ap. Non.; el. f. adulterium, vid. Gell. 16, 7. — adulteritas, atis, f.; ſlet Biform af adulterium, Laber. ap. Non.

ădultĕrĭum, i, n., [adulter]: Ægteſkabsbrud, Boleri; in adulterio deprehendi, Cic.; adulteria exercere, Suet.; - ogſ. om Dyrene, Plin. 8, 5; - men „poet.": ∾ succorum: Indpodning af fremmede Safter el. Frugter, Manil.; — II) „overf.": Forfalſkning, mellis, Plin., mercis, id.

ădultĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): at forføre til Ægteſkabsbrud; ſaal. absol.: Cic. Off. 1, 35; men c. acc.: ∾ matronas, Suet.; - ogſ. om Dyrene, Hor. Epod. 16, 32; (hvor hos pass.: dat. milvio „poet." f. a milvio); - ogſ. om Konen: ∾ cum aliquo, Justin.; — II) „fig.": forfalſker; ∾ jus civile pecunia, Cic. Caecin. 26; cf. id. Lael. 25, o. id. Part. or. 25; - men Ovid. Fast. 1, 373, „poet." om Proteus: Ille suam faciem transformis adulterat arte, (forvandler ſin Geſtalt). — adultus, 3; partic. af adolesco.

*ădumbrātim, adv.: i Skyggerids, i Omrids; df. „overf.": unøiagtigen, Lucr. 4, 364; o. — ădumbrātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Beſkyggen; df. „techn.": Skyggerids, ſkiſeret Tegning, Vitruv.; — II) „fig."; A) ufuldendt Fremſtilling; (opp. perfectio), Cic. Orat. 29; — B) det blotte Skin; ∾ insidiosa beneficii, Val. Max.; — [flgd.].

ădumbro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": beſkygger, vineas tegetibus, Colum.; - df. „techn." hos Malerne: at give Afbildningen det rigtige Forhold af Lys og Skygge, at aftegne el. ſkiſſere, Quintil. 7, 10, 9; — II) „fig."; A) „alm.": flygtigen at afbilde el. fremſtille; a) i Foredraget; ∾ aliquid dicendo, Cic. d. Or. 2, 47; cf. ibd. 3, 4; — b) i Tanken el. i Sielen; id. Fin. 5, 22, o. id. Leg. 1, 20; — B) „beſ.": at fremſtille ligeſom et Skyggebillede deraf el. Skyggen for Væſenet, d. e. at opdigte el. foregive, id. N. D. 1, 27, o. id. Tusc. 3, 2; — III) df. partic. ădumbratus, 3, ſom adj.; A) foregiven, opdigtet, falſk; ∾ comitia, (opp. vera), Cic. Agr. 2, 9; Pippae (mulieris) vir adumbratus, (hendes foregivne Mand), id. Verr. 3, 33; ∾ laetitia, (forſtilt), Tac. Ann. 4, 31; — B) dunkel, forborgen, Amm.

ădūnātĭo, onis, f., [aduno]: Forening, ἕνωσις, Cyprian. — ăduncĭtas, atis, f.: indbøiet Krumning af en Spids; ∾ rostrorum, Cic.; af — ăduncus, 3, [uncus, i]: krummet el. krum indad; ∾ nasus: (Ørnenæſe; opp. reduncus nasus: Stumpnæſe), Ter.; ∾ cornua, Plin.; ∾ baculus, (Krumſtav, lituus); vid. Liv. 1, 18; men „poet.": magni praepes adunca Jovis, Ovid. Fast. 6, 186: (Ørnen, neml. af dens krumme Næb). — ădūno, avi, atum, 1, v. a., [unus]: forener, Justin. 2, 12, oftere.

ădurgĕo, (-gueo), ēre, v. a.: trykker derpaa, trykker, dentem digito, Cels.; - „poet." ogſ. „overf.": efterſætter, forfølger, Hor. Od. 1, 37, 17. — ădūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": forbrænder udenpaa, ſvier; (navnl. at forbrænde Maden el. Brødet); vid. Ter. Ad. 3, 3, 71; panis adustus, Hor.; - ogſ. afbrænder, afſvier; ∾ sibi capillum candente carbone, Cic. Off. 2, 7; - ogſ. om Lynilden, Liv. 39, 22; ogſ. hos Lægerne: ∾ os ferramento, Cels.; endel. Plin. 33, 40, om det encauſtiſke Maleri: ut cera carbonibus aduratur, (indbrændes langſomt dermed); — II) „fig."; A) „overf.": ligeſom en Ild at angribe el. afſvie; loca sole adusta, Plin.; cf. id. 17, 37: aduri arbores fervore aut flatu frigidiore; cf. Virg. Ge. 1, 92, o. Ovid. Met. 14, 763; sanare adusta nivibus, Plin.; - multa contactu adurentes locustae, id.; men femina atteri adurique equitatu, id. 28, 61; - „poet." ogſ. in pass. c. acc. graec.; adustus corpora Maurus, (ſolbrændt), Sil.; men Lucr. 4, 330: adurit saepe oculos (splendor: ligeſom brænder el. ſkærer deri); — B) „ment." o. „alleg."; te Venus Non erubescendis adurit ignibus, Hor. Od. 1, 27, 14; — III) partic. ădustus, 3, ogſ. ſom adj.; ∾ color lapidis, Plin.;

men color adustior: (noget brun el. solbrændt), Liv. 27, 47.

ădusque, [f. usque ad; formet som abusque]; I) som praepos. c. acc.: lige til ···; vid. Virg. Aen. 11, 268, o. Hor. Sat. 1, 5, 96; — 2) som adv.; d. forstærkede usque: helt, ganske, overalt, Ovid. Met. 4, 20, Appul.

ădustio, onis, f., [aduro]; „egenl.": Antændelse, Forbrændelse, picis, Plin.; - men „overf.": adustio infantium, quae siriasis vocatur, (Solstik, Bedøvelse), id. 30, 47; ogs. Betændelse el. Inflammation i et Lem, id.; ogs. Brand hos Væxterne, id. — ădustus, 3; partic. o. adj. af aduro. — ăd.ūtor, ūsus sum, 3, v. dep. (a.): forbruger, opbruger; (forkl. Ord); donec omnem caseum adusus eris, Cat.; (al. abusus), inc.

*advectĭcius, (-tius), 3: tilført, indført; df. fremmed, udenlandsk, vinum, Sall. Jug. 48; o. — advectio, onis, f.: Tilførsel, Transport, (ostrearum), Plin. 9, 79; — [adveho]. — advecto, are, v. a., intens. af adveho: bringer el. skaffer hid el. tilstede, copiam rei frumentariae, Tac. Ann. 6, 13. — advector, oris, m., [adveho]: som bringer hid el. tilstede, Plaut. As. 2, 2, 92; men ∾ equus, Appul. — 1. advectus, 3; partic. af adveho. — 2. advectus, us, m., [adveho]: = advectio; de origine et advectu deae etc., Tac. Hist. 4, 84.

ad.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer herhid el. derhen, (navnl. over Søen); vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 35, o. Cic. Verr. 3, 74; men Liv. 23, 38: quae (naves) advexerant legatos; men „poet.": advehit unda rates, Ovid. Her. 5, 90; men ∾ secum, (ligesom adducere), vid. Liv. 42, 37; - df. pass. advehi etc., (m. o. ud. curru, equo, navi): drage el. komme herhid el. derhen, (neml. ridende, kiørende, seilende, osv.); m. ad el. m. in (c. acc.); - equo advectus ad fluminis ripam, Cic. Div. 1, 28; in eam partem citato equo advectus, Liv. 2, 47; cf. Cic. Tusc. 1, 47, o. Sall. Jug. 91; - men ogs. undert. c. acc. praep.; vid. Virg. Aen. 8, 136; ligel. ut quosque advectus erat, Tac. Ann. 2, 45; — not.: advexti, (f. advexisti), Plaut.; advexe, (f. advexisse), id. — ad.vēlo, are, v. a.: tildækker, tilhyller; df. „poet.": bekrandser, tempora lauro, Virg. Aen. 2, 246.

advĕna, ae, c., [advenio]; I) „egenl.": den Nykomne, den Fremmede; fremmed, udenlandsk; advena nostri ··· possessor agelli, Virg. Ecl. 9, 2; cf. Cic. Tusc. 5, 11, o. Virg. Aen. 10, 460; men advena anus, Ter. Heaut. 1, 1, 44; advenas reges etc., Liv. 4, 3; - advenae volucres, (opp. vernaculae), Varr.; cf. Hor. Epod. 2, 35; „poet." ogs. Tibris advena: (der fra Etrurien falder ind i det Romerske), Ovid. Fast. 2, 68; men amor advena: (Kiærlighed til en fremmed Pige); vid. id. A. A. 1, 176; — II) „fig.": fremmed deri; d. e. ukyndig, uerfaren; advenam esse in patria etc, Cic. d. Or. 1, 58; - „poet." ogs. c. gen.; juvenis non advena belli, Stat. — ad.vĕnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: dertil endnu at ære el. tilbede, Minervam et Venerem, Varr.; cf. Sil. 13, 70.

ad.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n.; I) „egenl.": kommer el. naaer derhen el. dertil, ankommer; absol., el. m. ad, el. m. in c. acc., osv.; - advenis modo? S. admodum, Ter. Hec. 3, 5, 8; ligel. Cic. Att. 6, 3: advenientem non esse peregrinum, etc.; men ∾ ad forum, Plaut., in provinciam, Cic.; - ogs. m. ab ogs. m. ex; vid. Lucr. 6, 1103, o. Cic. N. D. 3, 23; „poet." ogs. c. acc. praep.: Tyriam qui adveneris urbem, Virg. Aen. 1, 388; men m. supin.: tentatum advenis, Ter. Phorm. 2, 3, 41; - ogs. om Ting findes advenire, (f. afferri); saal. advenere litterae, Suet. Vesp. 7; — II) „fig."; A) om Tiden; sædv. in perf.: at være kommen, at være der; ut dies advenit, Sall.; cf. Tac. Hist. 2, 62; - ogs. om det af Tiden Medførte; advenientes morbi, Cic.; id ··· si advenerit, id. Phil. 11, 3, inc.; — B) i Tankeforbindelser heder advenire, (ligesom accedere o. addi): at komme dertil; vid. Lucr. 3, 836.

adventĭcius, (-tius), 3, [advenio]; I) „alm."; A) hørende til en Ankomst, coena, (Velkomstmaaltid), Suet. Vit. 13; — B) oftere: som udenfra kommer derhen el. dertil; df. fremmed, genus avium, Varr.; men ∾ copiae, Cic. Manil. 9: (som hverves udenlands); - ∾ tepor, (udenfra), Cic.; cf. id. d. Or. 3, 33; — II) „bes." o. „overf."; A) ∾ pecunia: (som erhverves til den oprindelige Formue, navnl. ved Arv), Cic. Rab. Post. 17; cf. Liv. 8, 28: ∾ fructus crediti; — B) usædvanlig, tilfældig, casus, Dig.

advento, are, v. n., intens. af advenio; I) „egenl.": er i færd med at komme, iler at komme; df. i Krigssproget: rykker frem; absol., el. m. ad, el. m. in, ogs. c. dat., ogs. c. acc., osv.; - tu adventare ··· jam debes, Cic. Att. 4, 17; cf. Caes. B. C. 1, 14; - ∾ ad Italiam, Cic., in subsidium, Tac.; men ∾ accipiendo Armeniae regno (dat.), id. Ann. 16, 23; men c. acc. praep.: ∾ propinqua Seleuciae, ibd. 6, 44, (f. in propinqua) etc.; - ogs. m. supin.: te id admonitum advento, Plaut.; — II) „overf." om Tiden og det af Tiden Medførte; quod fere jam tempus adventat, Cic. d. Or. 1, 45; cf. id. d. Sen. 1; men Liv. 5, 33: adventante fatali urbi clade.

adventor, oris, m., [advenio]: som kommer derhen, Plaut. As. 2, 2, 95; - „bes.": som besøger Kipper el. smudsige Steder, id. Truc. 1, 2, 2, oftere; df. — adventōrius, 3: hørende til en Ankomst, coena, (Velkomstmaaltid), Martial. 12, praef.

adventus, us, m., [advenio]; I) „egenl.": Ankomst; ∾ nocturnus ad urbem, Cic. Mil. 19; cf. Liv. 22, 61: neque ante consulis Romam adventum etc.; - ogs. in pl.; adventus in urbes sociorum etc., Cic. Manil. 5; men id. Fam. 6, 20: adventibus se offerre, (f. advenientibus obviam ire); - ogs. i Krigssproget: Fremrykken, Anmarsch, Ankomst; vid. Nep. Iphicr. 2, ogs. Caes. B. C. 1, 18, o. id. B. G. 2, 27; — II) „fig."; A) „overf.": navnl. om Tiden og dens Medfør; multo ante lucis adventum, Sall. Jug. 91; men ∾ malorum: (deres Tilstød el. Indtræffen), Cic. Tusc. 3, 14; — B) „ment.": ∾ imaginum in animum: (deres Opstaaen i Siælen), Cic. N. D. 1, 38; — not.: gen. adventi, f. adventus, Ter.

ad.verbĕro, are, v. a.: at slaae derpaa, unguibus armos, Stat. — adverbĭālĭter, adv.: ligesom et Adverbium el. Biord, Gramm.; af — adverbium, i, n., [verbum]; i Grammatiken: Adverbiet el. Biordet, ἐπίῤῥημα, Quintil. 11, 3, 87. — ad.vĕrĕor, ēri, v. dep.: = vereor, Att. ap. Non., inc. — ad.verro, ĕre, v. a.: feier derhen el. tilsammen; df. „poet." om en Flod: adverrensque rotantia saxa, (al. advolensque), Stat. Theb. 4, 712, inc.

1. adversārĭus, 3, [1. adversus]; oprdl. som er vendt derimod, som ligger lige derfor el. for Dinene; - df. i Kiøbmandssproget: adversaria, (sc. scripta): Kladdebog el. Conceptbog over Indtægt og Udgift; (opp. codex el. tabulae: Hovedbogen); vid. Cic. R. Com. 2; — II) „fig.": modstaaende, modstræbende, (navnl. i en Veddestrid el. Ordstrid); df. undert. fiendsk el. fiendlig; A) som adj.; absol., el. c. dat.; - ∾ duces, Cic. Phil. 3, 8; cf. Nep. Phoc. 3; ∾ opinio oratori, Cic.; vis ea, quae maxime est juri adversaria, id. Caecin. 2; men id. Orat. 35: adversaria (sc. argumenta) evertere; — B) subst.: adversarius, i, m.; I) Modstander, Medbeiler, Rival; tribuni pl., illius adversarii, defensores mei, id. Mil. 15; navnl. ogs. Modparten i en Retssag, id. Quint. 2; ogs. ved Auctioner: den Overbydende, id. Att. 12, 43; men ferire adversarium, (om en Nævefægter), id. Tusc. 2, 23;

— b) fem.: Modstanderske, id. Fam. 2, 4; — 2) oftere hos Historikerne findes adversarius f. hostis, (en Fiende); vid. Nep. Them. 4, Sall. Jug. 50, o. Suet. Caes. 30, oftere.

*adversātio, onis, f.: Modstræben, Modstand, Tert.; — adversātīvus, 3; sædv. i Grammatiken: som betegner en Modsætning el. Indskrænkning, conjunctiones, (tamen, quamquam, etsi, tametsi, etc.), Prisc.; o. — adversator, oris, m.: som modsætter sig noget, Appul.; — df. fem.: adversatrix, (advors.), icis; vid. Ter. Heaut. 5, 3, 5: quin tu in ea (re) mihi fueris adversatrix; — [adversor]. — adverse, adv. af 1. adversus: i Modsigelse med sig selv, Gell. 3, 16.

adversĭo, onis, f., [adverto]: Henvendelse dertil; df. ∾ animi: Sielens Retning paa en Gienstand, Tert.; men Cic. Arch. 7, inc. — adversĭtas, atis, f., [1. adversus]; 1) Modstand; ∾ magnam scorpionibus et stellionibus esse, (stort naturligt Fiendskab), Plin. 11, 30; — 2) „overf.": Modgang, Lidelse, Cassiod.

adverso, (advors.), avi, 1, v. n., intens. af adverto; df. Plaut. Rud. 2, 2 in.: animo advorsavi sedulo, ne etc., (har nøie lagt Mærke dertil). — adversor, (advors.), atus sum, 1, v. dep. n., [1. adversus]; er el. staaer derimod; modsætter mig (nogen el. noget); c. dat., ogs. absol.; (mere om Forestillingen; ligesom obsistere o. resistere: mere om den ydre Handling); — ∾ alicui de aliqua re, Plaut.; cf. Ter. Hec. 4, 4, 32; men ∾ libidini alicujus, Cic. Verr. 5, 31; — invita Minerva, id est, adversante et repugnante natura, id. Off. 1, 31; adversans factio, Suet. Caes. 11; non adversata petenti Annuit, Virg. Aen. 4, 127; — bb) hertil kan mærkes; a) usædv. er: ∾ aliquem, (at være nogen imod), Tac. Hist. 1, 1, oftere; — b) pleonastisk er: adversari contra el. adversus, Plaut.

1. adversus, 3; partic. o. adj. af adverto. — 2. adversus, (advors.), o. adversum, (advors.); oprdl. partic. af adverto; df som adv. o. praepos.: om Retningen til el. imod en Gienstand; — I) som adv.; A) imod, ligefor, ligeoverfor; aggrediar hominem; estne advorsum? Plaut. Mil. gl. 2, 2, 14; ligel. Sall. frgm.: neque adversus, neque a tergo tutus est; — B) imod, imøde; 1) ud. Bibegr. af Fiendskab; ut venias advorsum mihi, Plaut. Men. 2, 3, 82; navnl. ogs. om den Slave, som gaaer Herren imode; f. Ter. Ad. in.; — 2) fiendligen; advorsus resistere, (giøre Modstand), Nep. Pelop. 1; cf. id. Ages. 4, o. Liv. 37, 13, ogs. Virg. Aen. 6, 684; — II) som praepos. c. acc.: imod (el. mod); A) ud. Bibegr. af Strid el Fiendskab; a) imod, d. e. for, ligefor; ornari adversus speculum, Scip. ap. Gell. 7, 12; sedere adversus aegrotum, (om Lægen), Cels.; cf. Liv. 45, 7; — egone te advorsus ut mentiar? (for dig, i din Nærværelse), Plaut. Aul. 4, 7, 9; — b) oftere om en Retning derimod, navnl. om Talens Henvendelse til nogen, om et Svar paa noget, odl.; — uti excusatione adversus aliquem, Cic. Off. 2, 19; cf. Tac. Ann. 3, 71; men Liv. 4, 10: adversus ea consul respondit; cf. id. 22, 40; — fremdeles om en Adfærd el. Stemning imod nogen; quomodo me gererem adversus Caesarem? Cic. Fam. 11, 27; lentae adversus imperia aures, Tac. Ann. 1, 65; cf. Liv. 3, 33, o. Tac. Ann. 11, 17; — endel. om en Sammenl. el. med Hensyn derpaa; vid. Liv. 24, 8, o. Cic. Fam. 3, 13; — B) m. Bibegr. af Strid el. Modstand el. Fiendskab, ligesom contra: imod; advorsum animi tui lubidinem, etc., Ter. Hec. 4, 1, 19; pecuniae conciliatae adversum leges, adversum rem publicam, Cic. Verr. 3, 84; — navnl. ogs. i Krigssproget, Caes. B. G. 1, 46, Liv. 8, 2, o. A.; — ogs. om et Middel derimod, Cels.; cf. Plin. Ep. 2, 17; — endel. mærkes Forbindelsen: quod adversus divitias animum fortem gerebat, Sall. Jug. 43; cf. Suet. Tib. 28, o. Phaedr. 5, 10; — not.: adversus sættes ogs. efter sin Casus, navnl. efter pronom.; quos advorsum ierunt, Sall. Jug. 101.

adverto, (advort.), ti, sum, 3, v. a.; I) „egentl.": vender el. retter derhen el. dertil el. derimod; m. in, ogs. m. ad, ogs. c. dat., ogs. absol., ogs. m. adv., osv.; — Illa sese adverterat in hanc plateam etc., Ter. Eun. 2, 3, 51; navnl. ogs. om Sandserne; ∾ vultum et oculos in aliquam partem, Cic. Div. in Caecil. 5; ∾ aures ad vocem, Ovid.; men Virg. Aen. 4, 611: malis advertite numen, (mærker derpaa); — ∾ agmen urbi, (føre derimod), ibd. 12, 555; ∾ proras terrae, id.; ∾ classem in portum, Liv.; — „poet." ogs. pass.: adverti c. acc., (f. verti ad), Ovid. Met. 5, 649; (cf. ibd. 3, 598, und. adduco): — II) „fig."; A) ∾ animum (ogs. animos), ad aliquid, ogs. alicui rei, ogs. absol.: at henvende Opmærksomheden derpaa; vid. Lucr. 3, 54, o. Ovid. Met. 15, 140; men nunc huc animum advortite ambae, Plaut.; cf. id. Mil. gl. 1, 1, 39; ogs. m. flgd. ne, Liv. 4, 45; — B) ∾ animum aliquid, (saal. m. acc. comm. alene forkl.), el. m. acc. c. infin., el. m. Relativsætning: bliver opmærksom derpaa, lægger Mærke dertil; et hoc animum advorte, Plaut.; cf. Caes. B. G. 1, 24; men Sall. Jug. 93: animum advortit … repentes cochleas; f. ogs. Ter. Phorm. 5, 7, 16, o. Liv. 24, 48; — bb) hertil kan mærkes: a) advertere, f. animum advertere; vid. Virg. Aen. 4, 115; saal. ogs. Tac. Ann. 15, 30: quoties novum aliquid adverterat; cf. ibd. 12, 51, oftere; — b) den sieldne Forbindelse: advertere animo el. animis, (m. f. Bem.), vid. Plin. 25, 3, o. Virg. Aen. 2, 712; — C) ∾ aliquem el. aliquid: at vende el. drage til sig; df. a) at tildrage sig Opmærksomhed, at blive bemærket; vid. Liv. 1, 12, o. Tac. Ann. 1, 41; — b) at tilskynde, at sætte i Virksomhed; non docet admonitio, sed advertit, Senec. Ep. 94; cf. Tac. Hist. 3, 48; — D) advertere in aliquem, (f. d. sædv. animadvertere in aliquem): at straffe nogen, alene hos Tac.; vid. id. Ann. 2, 32, o. ibd. 5, 9; — III) partic. adversus, 3, ogs. som adj. o. subst.; A) „egentl."; 1) „alm.": som med Forsiden er vendt el. rettet derimod el. dertil, som er ligefor, modstaaende; — adversum solem tueri, Cic.; cf. Virg. Aen. 4, 701; ∾ itinera: (som føre lige imod Fienden), Tac. Ann. 3, 42; ∾ lectus; f. und. lectus; men „alleg.": adversis frontibus comparare etc.; vid. Hor. Sat. 1, 1, 103; — 2) „bes." ogs. aa) som befinder sig forpaa el. paa Forsiden; ∾ vulnus, (paa Brystet; opp. aversum), Cic.; ∾ dentes, (Fortænderne), id.; cf. Caes. B. G. 5, 35; ∾ colles, (foran el. i Fronten), id.; cf. Liv. 30, 8, o. Sall. Jug. 52; — b) som gaaer opad el. derimod; adversis funibus subire, (opad en stram Line), Plin.; men adverso flumine ire, Liv. 21, 27; cf. Lucr. 4, 425 o. Virg. Ge. 1, 201; ∾ ventus, (som blæser imod; opp. secundus), Quintil., Suet.; cf. Caes. B. C. 3, 107: adversissimi navigantibus venti; — bb) subst. adversum, adversa: den modstaaende el. modsatte Side; hic ventus … adversum tenet etc., Nep. Milt. 1; cf. Plin. 4, 25; men ex adverso urbi positus portus, Liv. 45, 10; ogs. c. gen.; ex adverso fluminis, Plin. 4, 5; ogs. ud. Casus; quum ex adverso starent classes, Justin. 2, 14; men skrives ogs. som adv.: exadversum, exadverso; men ogs. findes in adversum, in adversa: (til el. paa den modsatte Side), Colum., Gell.; in adversum nitens, Virg. Aen. 8, 237; cf. Liv. 1, 12; — B) „fig."; 1) som adj.; a) modstaaende, modsat; c. dat.; vid. Hor. Ep. 1, 6, 9; ogs. i Rhetoriken; vid. Cic. Top. 11; — b) modstaaende; modstræbende, fiendsk; ogs. uheldig el. ulykkelig; (opp. secundus); res adversas … secundas immoderate ferre etc., Cic. Off. 1, 16; adversi casus, (Uheld), Nep.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 22; — advorsus nemini: (som ikke er nogen imod), Ter. Andr. 1, 1, 37; cf. Cic. Sull. 10; men plebi adversa: (hvad der er til dens Skade), Liv.

6,40; men ∾ proelium, (ulykkeligt), id.; men ∾ subsellia: (hvorpaa Modparten sidder), Quintil.; – compar.: adversius alicui, Plin. 32, 14; — 2) subst.: adversum, adversa: Modgang, Ulykke, Uheld; adversa ejus, (hans Svagheder), Ter. Hec. 3, 3, 28; prospera et adversa populi R., Tac. Ann. 1, 1; si quid adversi accidisset, Cic.; secunda felices, adversa magnos probant, Plin. Pan. 31; — ogs. in masc. adversus, i: en Modstander, Sall. Cat. 52; – fem. adversa, ae: en Modstanderske, Quintil. 12, 1, 2; — not.: compar. o. superl.; s. ovenf.; adversus, adversum, som adv. o. praep.; vid. s. l.

ad.vespĕrascit, avit, 3, v. n. inch.: det bliver Aften, det mørkner, Ter., Cic.; quum advesperavisset, Plin. — ad.vĭgĭlo, are, v. n.; I) „egenl.": at vaage derover el. derved; m. ad, el. c. dat.; – ut advigiletur ad custodiam ignis, Cic. Leg. 2, 12; parvo advigilare nepoti, Tibull. 2, 5, 93; — II) „overf.": er aarvaagen el. omhyggelig, Ter. Phorm. 1, 4, 26; men ∾ pro rei dignitate, Qu. Cic. — ad.vīvo, vixi, 3, v. n.: lever endnu, er endnu i Live, Dig.

advŏcata, ae, f.; s. und. advoco, nr. III. — *advŏcātio, onis, f.; oprdl. Kalden el. at kalde tilstede; df. I) sædv. i Retssproget; A) Bistand el. Ydelse af Bistand for el. i Retten; in re militari ··· cautior, quam in advocationibus, Cic. Fam. 7, 10; — b) df. „meton.": de til retlig Bistand sammenkaldte el. forsamlede Personer; scio ··· quid haec advocatio ··· postulet, Cic. Sest. 56; cum ingenti advocatione etc., Liv. 3, 47; — B) Henstand el. Udsættelse i en Retssag; ut a singulis interregibus binas advocationes postulent, Cic. Fam. 7, 11; — II) df. sild. „overf."; A) Udsættelse, Betænkningstid; df. „alleg.": (ratio) advocationem sibi petit, ira festinat, Senec. d. Ir. 1, 16; — B) Trost, παράκλησις, Tert.; o. — ădvŏcātor, oris, m.; i. e. qui advocat; df. en Hielper, en Trøster; mendicorum advocator (deus), Tert.; — [advoco]. — advŏcatus, i, m.; s. und. flgd., nr. III.

ad.vŏco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": kalder derhen el. dertil, (navnl. til Hielp el. til Beraadslagning); absol., el. m. ad, el. in, el. m. c. dat.; – ∾ concionem, Cic. Verr. 3, 80; ∾ aliquem ad obsignandum, id. Att. 12, 18, viros primarios in consilium, id. Verr. 3, 7; men advocari aegro, Ovid. Rem. 110, causis, Quintil.; cf. Hor. Od. 4, 11, 13; men ∾ secum aliquem, Enn. ap. Non.; men Liv. 8, 33: deosque ab se ··· haud frustra advocatos; cf. Tac. Hist. 4, 41; — B) „bes." i Retssproget: kalder til Hielp, (som Raadgiver, odl.); viros bonos complures advocat, Cic. Quint. 21; ligel. id Cluent. 19, (om en Ven af den Anklagede): frequens advocabat (sc. homines); men id. Quint. 2, til Dommeren: quos tibi advocasti, (som du har taget til Meddomsmænd); endel. ogs. om Sagføreren: veniam advocandi petere, (forlange Udsættelse); vid. Plin. Ep. 5, 8; — II) „fig."; A) „alm.": kalder til Hielp, tyer dertil; secretasque advocat artes, Ovid. Met. 7, 138; cf. Virg. Aen. 8, 250; men Cic. Tusc. 1, 31: ∾ animum ad se ipsum, (henvende Aandens Opmærksomhed paa sig selv); — B) „bes." o. sild., ligesom παρακαλεῖν: at trøste, Tert.; — III) partic. advŏcātus, 3, ogs. som subst.; A) advocatus, i, m.; a) der i en Retssag kaldes til som Raadgiver el. Vidne; (forskiellig fra patronus, cognitor o. procurator; s. disse Ord ss. ll.); vid. Cic. Cluent. 40, id. Off. 1, 10, o. Liv. 42, 33; men m. Lune: vellem adesset Antonius, modo sine advocatis, (i. e. sine viris armatis), Cic. Phil. 1, 17; — b) sild. ogs. ligesom patronus: en Sagfører, Quintil. 12, 1, 13, o. Tac. Ann. 11, 5 o. 6; — B) ădvŏcāta, ae, f.: Hielperinde, Medhielperske; df. „overf.": non igitur desiderat fortitudo advocatam iracundiam, Cic. Tusc. 4, 23; cf. id. Acad. 2, 27.

advŏlātus, us, m., [advolo]; I) „egenl.": Flyven el. at flyve derhen el. dertil; Tristi advolatu etc.; vid. Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10. — advŏlĭto, are, v. n. frequ.: ofte at flyve derhen el. dertil; c. dat.; vid. Plin. 11, 21; ogs. absol.: advolitans noctua, Prud.; af — ad.vŏlo, avi, atum, 4, v. n.; I) „egenl." om Fugle og Insecter: at flyve derhen el. dertil; m. ad o. in, ogs. c. dat., ogs. c. acc., ogs. absol.; – vid. Cic. N. D. 2, 49, Plin. 10, 41, o. id. 28, 45; s. ogs. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf." om Mennesker, osv.: at ile derhen el. dertil; – ∾ ad urbem, Cic., Larino (abl.) Romam, id.; men vox mihi advolavit ad aures, Plaut.; men rostra Cato advolat, id. Att. 1, 14; ∾ in auxilium, Suet.; men Caes. B. C. 2, 43: classem advolaturam esse; — B) „ment." el. om Begreber: pludseligen at komme tilstede el. indfinde sig el. opstaae; – fama ··· Advolat Aeneae (dat.), Virg. Aen. 10, 511; si etc., ejus (insulae) εἴδωλον mihi advolabit ad pectus, Cic. Fam. 15, 16; cf. Lucr. 4, 316: imago advolat ad nos.

ad.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.; I) „alm.": at vælte el. rulle derhen el. dertil el. derpaa; c. dat., ogs. m. ad; vid. Virg. Ge. 3, 378, o. id. Aen. 6, 182, ogs. Plin. 11, 70; — II) „bes."; advolvere se el. advolvi genibus alicujus, (om den Bedende): at falde nogen tilfode, at omfavne nogens Knæer; vid. Liv. 8, 37, o. Vell. 2, 80; men Prop. 3, 15 in.: Nunc, ∎ Bacche, tuis humiles advolvimur aris; – in pass. ogs. c. acc. (praep.); advolvi genua alicujus, Sall. ap. Serv., Tac. Ann. 1, 13, oftere; – men „poet.": magnusque advolvitur astris clamor, Stat. — advorsum, advorsus, advorto; s. und. adversum etc.

ădȳtum, i, n., ἄδυτον, (som ikke tør betrædes); oftere adyta, orum: det Inderste og Allerhelligste i et Tempel; vid. Virg. Aen. 2, 115 o. 296, ogs. Hor. Od. 1, 6, 5; (s. ogs. Caes. B. C. 3, 105); – ogs. det Inderste i et Gravtempel, Virg. Aen. 5, 84, o. Juvenal. 13, 205; – men lignelsesvis: Ex adyto tamquam cordis etc., Lucr. 1, 738; — not.: forkl. ogs. adytus, us, m., Att. ap. Non.

ae, (oprdl. ai), er en Omlyd af a, (ligesom αι af α); – det staaer ordenl. f. d. forkl. āi; saal. mensae, f. mensāi; – i Dactylens Thesis bliver ae (nom. pl.) kort foran en flgd. Vocal; vid. Cic. Orat. 45; ligel. er ae kort i Formen: praeacutus.

Aea, ae, f., (αἶα, Land); i Argonautermythen: Halvø i Colchis, ved Phasisfloden, Val. Fl. — Aeăcidēïus, 3: hørende til el. benævnt efter en Æacide; ∾ regna, Ovid. Met. 7, 472, (i. e. Oenopia el. Aegina); — af Aeăcides, ae, m., Αἰακίδης, nom. patron. af Aeacus, en Søn el. Efterkommer af K. Æakus; df. — 1) hans Søn Phokus, Ovid. Met. 7, 668; — 2) hans Søn Peleus, Ovid. Met. 12, 365; — 3) hans Sønnesøn Peliden Achilles, Virg. Aen. 1, 99, Ovid. Met. 12, 82, oftere; — 4) hans Sønnesønssøn Achilliden Pyrrhus, Virg. Aen. 3, 296; — 5) en sildigere Efterkommer af Æakus; navnl. Pyrrhus, Konge i Epirus, Enn. ap. Cic. Div. 2, 56, o. Perseus, Konge i Macedonien, som Æmilius Paullus overvandt, Virg. Aen. 6, 840, o. Sil.; — not. a: ogs. in pl., Enn. l. c., Ovid., Justin.; — not. b: voc. Aeacidā, Enn. l. c., ogs. Aeacidē, Ovid. Her. 8, 7; df. — Aeăcīdīnus, 3, æakidisk (el. achillisk), minae, Plaut. As. 2, 3, 25.

Aeăcius, 3: æakisk, flos, Colum., d. e. Hyacinthen; af — Aeăcus, (-os), i, m., Αἰακος; efter Mythen: Søn af Juppiter ved Europa, (el. ved Ægina, cf. Ovid. Her. 3, 73), Konge paa Øen Ægina, og Æakidernes Stamfader; s. und. Aeacides, ogs. und. Telamon o. Ajax; – ifølge sin retfærdige Regering blev han, (tilligemed Minos og Rhadamanthus), Dommer i Underverdenen; vid. Hor. Od. 2, 13, 22, o. Ovid. Met. 13, 25.

Aeaea, ae, f., Αἰαίη; efter Mythen: Ø i Tyrrhenerhavet, hvortil Circe skal være dragen fra Colchis; vid. Plin. 3, 9, o. Virg. Aen. 3, 386; – efter Mel. 2, 7,

hvede Calypso paa denne Ø. — Aeaeus, 3, Αἰαῖος: hørende til el. benævnt efter Circe, (s. frgd.); ∾ artes, (hendes Trylleknnster), Ovid. Am. 2, 15, 10; ∾ carmina, (hendes Tryllevers), ibd. 1, 8, 5; – ligel. er Aeaeaque insula Circes, Virg. Aen. 3, 386: den ovennævnte Ø i Tyrrhenerhavet; – men Aeaea puella, Prop. 3, 10, 31, (i. e. Calypso); s. und. frgd.

Aebūtĭus, i, m.; var trib. pl. a. u. c. 520; efter ham benævnes lex Aebutia, Cic. Agr. 2, 8; cf. Gell. 16, 10. — aecastor, aedepol; s. und. ecastor, etc.

aedes, (forkl. aedis), is, f., [rimel. besl. m. ἕδος, ἕδρα, i. e. sedes, Sæde, Bolig]; altf. oprdl. Bygning til Beboelse, og bestaaende af et eneste Værelse; df. I), (oftere in sing.): Capel, Tempel; – in aedem Jovis Statoris etc., Cic. Cat. 2, 6; aedes Mercurii dedicata etc., Liv. 2, 21; cf. Suet. Caes. 10, ogs. Vell. 1, 11; men Hor. Sat. 1, 10, 38: quae nec in aede sonent (sc. Apollinis, hvor neml. Digterne pleiede at recitere); cf. id. Ep. 2, 2, 94; — b) ogs. in pl., men altid med en Tilsætning; aedes sacrae, Cic.; aedes deorum, Suet.; — II), (oftere in pl.), ligesom domus: Hus el. Vaaningshus, (neml. som bestaaende af flere Værelser); – quae cognovi apud istum in aedibus etc., Cic. Verr. 1, 19; – aedes liberae, (frit Qvarter), Liv. 30, 17; aedes ultimae, (Baghuset), Ter. Heaut. 5, 1, 29; ∾ regiae, (Kongeborgen), Cic. Tusc. 5, 21; – ogs. de enkelte Værelser, Plaut. Cas. 3, 5, 31, o. Virg. Ge. 2, 462; – df. atter in sing.: aedis, (f. aedes), enkelt Værelse el. Rum, Plaut. As. 1, 3, 67; — III) „poet. overf." findes: A) aedes, f. familia, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 39, oftere; — B) aedes (pl.): Bicellerne, Virg. Ge. 4, 258; — C) komisk er Plaut. Pseud. 1, 5, 54: aedes aurium etc.; — not.: aedes aurata, kaldes Suet. Caes. 84, den Katafalk, hvorpaa Caesars Lig udstilledes.

aedĭcŭla, ae, f., dem. af aedes; oprdl. liden Bygning til Bolig; df. sædv. I) lidet Capel; ∾ Victoriae Virginis prope aedem Victoriae, Liv. 35, 9; cf. ibd. 41; — b) ogs. Nische el. Fordybning, hvori et Guderbillede sættes, Petron., Plin.; — II) som Bolig for Mennesker: lidet Hus el. Vaaningshus; in pl., Ter. Phorm. 4, 3, 58, o. Cic. Parad. 6; – men Plaut. Epid. 3, 3, 20, in sing.: lidet Kammer el. Værelse.

*aedĭfex, ĭcis, m., sild. Biform af aedificator: en Bygmester, Tert.; o. — aedĭfĭcatio, onis, f.; I) Byggen el. at bygge, Bygning (in abstr.), Varr., Cic. Pis. 21; — II) „meton." (el. in concr.): Bygning, Husrum; ∾ praetoria, Cato ap. Gell.; men Cic. Fam. 5, 6: domum tuam et aedificationem omnem (den hele Række af Bygninger) etc.; — df. aedĭfĭcatiuncŭla, ae, f.: liden Bygning, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2; — [aedifico].

aedĭfĭcātor, oris, m., [aedifico]: som bygger; df. „bes."; I) som lader bygge, en Bygherre; men sædv. „prægnant.": som bygger ødselt eller kostbart; vid. Nep. Att. 13, o. Juvenal. 14, 86; — II) „overf.", ligesom δημιουργός; ∾ mundi: Verdens Bygmester eller Skaber, Cic. Univ. 2, o. id. N. D. 1, 9.

aedĭfĭcĭum, i, n., [aedifico]: Bygning af enhver Art, (derim. aedes: fortrinl. til Beboelse); hvf. Liv. 38, 38: aedes aedificiaque; cf. Cic. Mil. 27; men Liv. 5, 41: aedificia plebis, (opp. atria principum); cf. Caes. B. G. 3, 29.

aedĭfĭco, avi, tum, 1, v. a. (o. n.), [aedes, facio]; I) „egenl.": bygger; a) absol. el. ud. tilføiet Object; aedificare ... diu cogitare oportet, Cato; descriptio aedificandi, Cic. Off. 1, 39; ∾ belle, id., strenue, id.; cf. Caes. B. G. 6, 22; men Hor. Ep. 1, 1, 100, „alleg.": Diruit, aedificat, etc.; — b) ordenl. c. acc.: bygger, anlægger, indretter, domum, Cic., navem, id., casas, (ligesom Børn), Hor.; men Virg. Aen. 2, 16: ∾ equum, (tømmre den); men om Haarfrisurens Optaarning, vid. Juvenal. 6, 503; — II) „overf.": bygger, stifter, skaber, ordner, indretter; ∾ mundum, Cic. Tusc. 1, 25; ∾ rem publicam, id. Fam. 9, 2.

aedīlĭcĭus, (-tius), 3, [aedilis]: hørende til en Ædil el. til hans Embede, munus, Cic.; men ∾ repulsa, (i. e. in aedilitate petenda), id. Planc. 21; men vectigal aediliciorum, (sc. munerum: Afgift til Dækning af Ædilernes Skuespil), id. Qu. Fr. 1, 1, 9; men ∾ edictum, s. und. edictum; — 2) aedīlĭcius, (sc. vir): som har beklædt Ædilembedet, Cic. Brut. 28, Varr.

Aedīlis, is, m., [aedes]: en Ædilis el. Ædil, (a cura aedium, s. nedenf.); – oprdl. vare der tvende Ædiles, der Cic. Leg. 3, 3, hede: curatores urbis, annonae, ludorum solennium, etc.; – til de tvende oprindelige aediles plebis, kom der, a. u. c. 388: tvende aediles curules, (a sella curuli); vid. Liv. 6, 42, hvor ogs. aediles viri; men sædv. hede disse sidste absol. aediles; – i denne første Curulværdighed, hvortil hørte en Alder af 37 Aar, søgte man sædv. at anbefale sig til de tvende følgende, Præturen og Consulatet, ved kostbare Skuespil og andre munera; vid. Cic. Off. 2, 16, o. Liv. 27, 6; – men om Almueædilerne, (aediles plebis), s. id. 3, 55; – af Jul. Cæsar tilføiedes endnu tvende Aediles Cereales, for Proviantvæsenet, Dig.; cf. Suet. Caes. 41; — not. a: Plaut. Poen. 5, 2, 52, ogs. adj.: ludis aedilibus; — not. b: abl. aedili, (f. aedile), Tac. Ann. 12, 64; — II) i Municipierne findes ogs. undert. Aediles, som den høieste Øvrighed; vid. Cic. Fam. 13, 11, Juvenal 3, 179, o. Pers. 1, 124; df. — aedīlĭtas, atis, f.: Ædilembedet; aedilitatem gerere, Plaut., petere, Cic.; cf. id. Off. 2, 16, hvor ogs. plur.: aedelitatum splendor. — aedis, is, f., s. und. aedes.

aedĭtĭmor, (-tumor), ari, v. dep. n., (forkl. f. aedituor), in templo tuo: er din Tempelvogter, Pompon. ap. Gell. 12, 10; af — aedĭtĭmus, (-tumus), forkl., f. aedituus, Varr.; cf. Cic. Top. 8. — aedĭtŭa, ae, fem. af aedituus: Tempelvogterske, Fest. — aedĭtŭālis, e, [aedĭtuus]: hørende til en Tempelvogter. — aedĭtŭens, tis, Biform af flgd., Lucr. 6, 1273. — aedĭtŭus, 3, [aedes, tueor]: en Tempelvogter, Liv. 25, 7, Plaut. Curc. 1, 3, 48; cf. Cic. Verr. 4, 44, (hvor ogs. læses aeditumi); – pleiede ogsaa at forevise og lovprise Templets Mærkværdigheder; – df. Hor. Ep. 2, 1, 230, „alleg.": quales Aedituos habeat belli spectata domique Virtus: (hvilke Lovtalere el. Digtere).

ăēdon, (trisyll.), ŏnis, f., ἀηδών, Nattergalen, Senec. Ag. 670; df. — ăēdŏnĭus, 3, vox, (Nattergalens Sang), Auct. Pan. ad Pis. 257. — Aedŭi, (Haedui), orum, m.: Folk i Gall. Celt., (imellem Arar o. Ligeris), Caes. B. G. 1, 10, oftere; — df. Aedŭĭcus, 3, stemma, Auson.

Aeētes, (el. Aeēta), ae, m., Αἰήτης: Konge i Colchis; efter Mythen: Søn af Solguden ved Oceaniden Persa, og Fader til Medea, ved hvis Hielp Jason afvandt ham det gyldne Skind; vid. Cic. N. D. 3, 21, o. Ovid. Her. 12, 29; — B) df. 1) Aeētaeus, 3, æetisk, fines, (i. e. Colchis), Catull.; ogs. Aeētius, 3, heros, Val. Fl.; — 2) som fem. patron.: Aeētĭas, ădis, Ovid. Met. 7, 9; ogs. Aeētine, es, id. Her. 6, 103, o. Aeētis, ĭdis, Val. Fl.: Datter af Æetes, d. e. Medea.

Aegaeon, ŏnis, m.; 1) en af Giganterne, Virg. Aen. 10, 565, Stat.; — 2) en Havgud, Søn af Pontus o. Terra, Ovid. Met. 2, 9; — b) df. „meton.", f. Ægæerhavet, Stat.

Aegaeus, 3, Αἰγαῖος: ægæisk, mare, Cic. Manil. 18; – „poet." oftest absol.: Aegaeum, (sc. mare), vid. Hor. Od. 2, 16, in., o. Pers. 5, 142; — not.: efter Varr. o. Plin. 4, 18, af αἶγες, i. e. caprae el. Geder, (hvormed man sammenlignede de fra Havfladen fremragende Øer); — 2) hørende til el. benævnt efter Ægæerhavet, gurges, Cic. Arat., Neptunus, Virg.;

cf. Hor. Od. 3, 29 extr.; men ∾ Cyclades, (som ligge i Ægæerhavet), Ovid. Trist. 1, 11, 8.

Aegātes, um, f., (sc. insulae): de ægatiske Øer (ved Lilybæum); her bleve Carthagerne slagne af Romerne 241 Aar f. Chr.; vid. Nep. Hamilc. 1, o. Liv. 21, 10.

aeger, gra, grum; I) „egenl.": syg paa Legemet; homines aegri morbo gravi, Cic. Cat. 1, 13; cf. id. Tusc. 2, 25; men aeger ex vulnere, id.; aeger vulneribus, Nep.; aeger pedibus, Sall.; – infirma atque aegra valetudo, Cic.; aegro corpore esse, id.; aeger stomachus, Hor., anhelitus, Virg.; – sild. ogs. paa Grækernes Vis: c. gen. el. acc.; Psyche aegra corporis, Appul.; me pedes graviter aegrum etc., Gell.; – ogs. subst.: aegro adhibere medicinam, Cic. d. Or. 2, 44; — b) ogs. om Dyr og Væxter; ∾ sues, Virg. Ge. 3, 496; ∾ seges, id., vitis, Martial., arbor, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf." om en Tilstand el. Forfatning: slet, fordærvet, daarlig; maxime aegra rei publicae pars, Cic. Verr. 1, 2; cf. nedenf. Liv. 5, 3; – ogs. smertelig, sørgelig, kummerlig, luctus, Lucr., dolor, id., amor, Virg. Ge. 4, 464; men Plaut. Amph. 3, 2, 29: numquam quicquam meo animo fuit aegrius; – ∾ fides, (vaklende), Sil., spes, id.; – neutr. ogs. som subst.: semper aegri aliquid esse in re publica, Liv. 5, 3; — B) „ment." el. om en Sindsstemning: lidende, bekymret; absol., el. c. abl., ogs. c. gen., ogs. m. ab; – aeger animus, Sall. Jug. 74; aegri mortales, (i. e. miseri), Virg. Aen. 2, 268; aeger amore, Liv. 30, 11, curis, Virg.; cf. Sall. Jug. 31; men aeger ab animo, Plaut. Epid. 1, 2, 26; f. aeger animo findes ogs. aeger animi, Liv. 1, 58, oftere; dog oftest „poet."; aeger morae, Lucan., delicti, Sil.

Aegeria, s. und. Egeria. — 1. Aegeus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Αἰγεύς*: Konge i Athenen, Søn af Pandion, og Fader til Theseus, Hygin.; — df. Aegīdes, ae, m. patron., *Αἰγείδης*: Søn el. Efterkommer af Ægeus, navnl. hans Søn Theseus, Ovid. Her. 4, 59; cf. ibd. 2, 67. — 2. Aegēus, 3: = Aegaeus.

Aegĭăleus, (quadrisyll.), ĕi o. ĕos, m., *Αἰγιαλεύς*; 1) en Broder af Medea; sædv. Absyrtus; vid. Cic. N. D. 3, 19; — 2) den første Konge i Sicyon, der efter ham hed Aegialea. — Aegīdes, ae, m., s. und. 1. Aegeus.

aegīlōpa, ae, f., Plin. 21, 77, o. aegīlōpĭum, i, n., id. 22, 26: = flgd. nr. I. — aegīlops, ōpis, f., *αἰγίλωψ*; I) Taarefistel, Cels., Plin. 35, 14; – II) „overf."; A) etslags Eg med spiselig Frugt, (rimel. benævnt efter Frugtens runde el. taareformede Gestalt), Plin. 16, 8; quercus aegilops L.; — B) ligel. (ifølge Gestaltens Lighed med en Taare); a) etslags Ukrud i Bygget, Plin. 25, 93; — b) en Svibelvæxt, id. 19, 30.

1. Aegīna, ae, f., *Αἴγινα*: Datter af Flodguden Asopus, ved Juppiter Moder til Aeacus, Ovid. Met. 7, 474, o. id. Her. 3, 73. — 2. Aegīna, ae, f., *Αἴγινα*: Ø ved Peloponnesus, ligeoverfor Athenen; hed tidligere Oenope o. Oenopia, Ovid. Met. 7, 473, Mel. 2, 7; — B) df. 1) Aegīnensis, e; pl. Aeginenses: Indvaanerne paa Ægina, Val. Max. 9, 2; — 2) Aegīnēta, ae, m., pl. Aeginetae: = frgd., Cic. Off. 3, 11; — 3) Aegīnētĭcus, 3: æginetisk, aes, Plin. 34, 3.

Aegīpan, ānis o. ānos, m., *Αἰγίπαν*: ligesom Gedepan, d. e. Guden Pan, som Gedernes Beskytter, har Bukkefødder og laaden Krop, Hygin.; — not.: efter Mel. 1, 4, o. Plin. 5, 1, ere Aegipanes: en Menneskeart el. Abeart i Afrika.

aegis, ĭdis, f., *αἰγίς*; I) en Ægide; (oprdl. det med Gedeskind overtrukne Skiold); df. „poet."; a) Juppiters Skiold, Virg. Aen. 8, 354; — b) Minerva's Skiold med Medusahovedet, ibd. 8, 435; cf. Hor. Od. 3, 4, 57; — II) „fig."; A) „techn." hos Dendrologerne: det Marven nærmeste Ved hos Lærketræet, Plin. 16, 73; — B) „alm.": Beskyttelsesmiddel, Ovid. Rem. 346. —

aegĭsŏnus, 3, [aegis, sono]: som toner af eller under Ægiden, pectus, Val. Fl.

Aegisthus, i, m., *Αἴγισθος*: Søn af Thyestes, Clytæmnestra's Boler og Agamemnons Morder, Cic. N. D. 3, 38, o. Suet. Caes. 50. — aegĭthus, i, m., *αἴγιθος*: etslags liden Fugl, parus caeruleus L., Plin. 10, 95. — Aegium, i, n.: By i Achaja, Lucr. 6, 585; — df. Aegius, 3: ægisk, vitis, Plin.; cf. Liv. 38, 30.

Aegle, es, f., (*αἴγλη*, Glands): Navnet paa flere Nympher; Aegle, Naïadum pulcherrima, Virg. Ecl. 6, 21. — aegŏcĕphălus, i, m., *αἰγοκέφαλος*, (Gedehovede): etslags ubekiendt Fugl, Plin. 11, 80.

aegŏcĕras, ătis, n., *αἰγόκερας* (Bukkehorn): en Fennikelart, Plin. 24, 120. — aegŏcĕros, ōtis, n., *αἰγόκερως*, sædv. capricornus: Stenbukken, (som Stiernebillede), Lucr. 5, 614; — not.: hos Lucan. o. Caes. Germ. ogs. aegoceros, i, m. — aegŏlĕthron, i, n., *αἰγόλεθρος* (Gedepest): etslags for Gederne eller for Hiorden skadelig Væxt, rimel. azalea pontica L., Plin., 21, 44. — aegŏlĭos, i, m., *αἰγώλιος*: etslags ubekiendt Fugl, Plin. 10, 79.

Aegon, ōnis, m., *Αἴγων*; „poet." f. mare Aegaeum, Stat., Val. Fl. — aegŏnȳchon, i, n., *αἰγόνυχον*: Gedeklov, etslags Væxt, sædv. lithospermon, Plin. 17, 74. — aegophthalmos, i, m., *αἰγόφθαλμος*: Gedeøie, etslags Ædelsten, Plin. 37, 72. — Aegos flumen, n., *Αἰγὸς Ποταμοί*: Gedefloden, med derved liggende By, paa Chersonesus, ikke langt fra Hellespونten, (hvor Lysander slog Athenienserne 404 Aar f. Chr.), Nep. Lys. 1, o. id. Alcib. 8.

aegre, adv. af aeger; oprdl. sygeligen; df. sædv. „fig."; I) „overf.": besværligen, næppe, (opp. facile); vid. Cic. d. Sen. 20; – nihil aegrius factum est ··· quam ut etc., id. Verr. 4, 65; men aegerrime conficere aliquid, Caes. B. G. 1, 13; cf. Sall. Jug. 85; – vix aegreque, Plaut, Flor.; — 2) „ment.": besværligen, ugierne, nødigen; aegre ferre aliquid, (fortryde derpaa, sørge derover), Cic., Ter.; ligel. aegrius pati, o. aegerrime ferre, Liv.; ligel. aegre habere aliquid, id.; cf. Ter. Her. 2, 1, 30: ne quid aegre esset mihi.

aegrĕo, (-io), ēre, v. n., [aeger]: at være syg; ∾ morbis corporis, Lucr. 3, 836; df. — aegresco, (-isco), ĕre, v. n. inch.; I) „egenl.": bliver syg, morbis etc., Lucr. 5, 350; — II) df. „fig."; A) „poet. overf.": at blive værre eller haardere, Virg. Aen. 12, 45, Stat.; — B) „ment.": at blive bekymret el. bedrøvet; ne longiore sollicitudine aegresceret, Tac. Ann. 15, 25.

aegrĭmōnĭa, ae, f., [af aeger; cf. acrimonia af acer]: Sygelighed; df. „fig." o. „ment.": Bedrøvelse, Kummer; si novae aegrimoniae locus esset, Cic. Att. 12, 38; cf. Hor. Epod. 17, 73. — aegrio, aegrisco, s. und. aegreo, aegresco.

*aegrĭtūdo, ĭnis, f.: Sygelighed; I) sield. f. aegrotatio: legemlig Svaghed; metu et aegritudine fessus, Tac. Ann. 2, 29; – ogs. om Dyrene, Plin. 8, 1; — II) oftere „ment.": Sorg, Kummer, Ængstelse; ut aegrotatio in corpore, sic aegritudo in animo dicitur, Cic. Tusc. 3, 10; cf. ibd.: molestiam, sollicitudinem, angorem ··· aegritudinem nominaverunt; – ogs. in pl., ibd. 3, 19, oftere; o. — aegror, oris m.: Sygdom (hos Mennesker og Dyr), Lucr. 6, 1130, o. 1257; — [aeger].

aegrōtātĭo, onis, f., [aegroto]: legemlig Sygdom el. Svaghed; vid. Cic. Tusc. 3, 10, und. aegritudo; ogs. in pl., ibd. 4, 10; s. ogs. ibd. 4, 13; – ogs. Sygdom hos Planterne, Plin. 17, 37; — II) sield. „ment."; ∾ mentis, (i. e. insania), Cic. Tusc. 3, 4; ogs. in pl.; ∾ animi, ibd. 4, 37.

aegrōto, avi, atum, 1, v. n., [aegrotus]; I) „egenl.": er syg, lider af Sygdom, vehementer diuque, Cic., graviter, ogs. periculose, id.; men ∾ facile, skrante, være upasselig, id.; ogs. ∾ morbo, Hor.;

men absol.: mihi aegrotare timenti, (opp. mihi aegro), id. Ep. 1, 7, 4; – „poet." ogſ. om Hiorden, ibd. 1, 8, 6; ogſ. om Væxterne, Plin. 17, 37; — II) „fig."; A) „alm.": at ſkrante, at være i Forfald; (forkl.); – mores boni aegrotant, Plaut. Trin. in.; ligel. ibd. 1, 2, 34: In te aegrotant artes antiquae tuae; cf. Lucr. 4, 1120; — B) „beſ." om Menneſkets Indre; ex qua (re) animus aegrotat, Cic. Tusc. 4, 37; aegrotare vitio aliquo animi, Hor. Sat. 2, 3, 307.

aegrōtus, 3, [aeger]; I) „egenl.": ſyg, ſom lider af Sygdom; ogſ. absol.: den Syge; – quum ad aegrotum (eum) venissem, Cic.; men id. Att. 9, 10: aegroto dum anima est, spes esse dicitur; cf. Ter. Andr. 2, 1, 9; men ∾ corpus, Hor. Ep. 1, 2, 48; — II) „fig."; (men ofteſt forkl. o. „poet."); ∾ animus, Ter., Hor.; men Plaut. Trin. 1, 2, 39: ut te videre audireque aegroti sient, (ſ. sint: at det ſmerter dem); men Cic. Div. in Caecil. 21, „alleg.": hoc remedium est aegrotae et prope desperatae rei publicae.

Aegyptiacus, 3, ſ. und. 1. Aegyptus. — aegyptilla, ae, f.: etſlags Ædelſten, hvorom ſ. Plin. 37, 54. — Aegyptius, 3, ſ. und. flgd. — 1. Aegyptus, i, f., Αἴγυπτος: Ægypten, Land el. Landſkab i Africa, men ſom ogſ. undert. henføres til Aſien; – proxima Africae incolitur Aegyptus etc., Plin. 5, 9; men Asiae prima pars Aegyptus, Mel. 1, 9; — B) df. 1) Aegyptiăcus, 3: ægyptiſk, litus, Plin., libri, Gell.; — b) df. adv. Aegyptiace: paa Ægyptiſk, loqui, Treb. Poll.; — 2) Aegyptĭus, 3: ægyptiſk, bellum, Nep., classes, Suet. Caes. 39, mare, Plin.; — b) ogſ. absol. Aegyptius: en Ægyptier, Cic. N. D. 1, 29, (hvor plur.).

2. Aegyptus, i, m.; efter Mythen: Konge i Ægypten, Søn af Belus, (el. af Neptunus), og Broder af Danaus; – den hidhørende Mythe om hans 50 Sønner og om Danaiderne, ſ. Hygin. Fab. 168.

Aelianus, 3, ſ. und. Aelius. — aelĭnus, (-os), i, m., αἴλινος: Klageſang; aelinon ··· invita concinuisse lyra, Ovid. Am. 3, 9, 23. — Aelius, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; — B) df. 1) Aelius, 3: æliſk, lex de comitiis, (af Q. Ælius Pætus, omtr. a. u. c. 596), Cic. Sest. 15, oftere; — 2) Aeliānus, 3: æliſk, oratiunculae, (af Stoikeren L. Ælius), Cic. Brut. 56. — Aëllo, us, f., (ἄελλα, Storm): Navnet paa en af Harpyierne, Ovid. Met. 13, 710. — aelūros, i, m., (αἴλουρος, i. e. feles): en Kat, Gell. 20, 8; Hygin.

Aemilianus, etc., ſ. und. flgd. — 1. Aemĭlĭus, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; ſaal. L. Aemilius Paullus: Kong Perſeus's Overvinder, og Fader til Scipio Africanus minor (Aemilianus); — B) df. 1) Aemĭlĭus, 3: æmiliſk, tribus, Cic., Liv.; men ∾ via, (anlagt af en Æm.), id. 39, 2; ogſ. absol. Aemilia, (sc. via), Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30; men Aemilia, (sc. regio): Egnen omkring denne Vei, Martial. 6, 85; – men Prop. 3, 2, 8: ∾ ratis, (ſom bragte det af Æm. P. erobrede macedoniſke Bytte til Rom); – endel. ∾ ludus, (en efter en Æm. Lepidus benævnt Fægterſkole i Rom), Hor. A. P. 32; — 2) Aemiliānus, i, m., heder Scipio Africanus minor, ſom Søn af L. Æmilius Paullus; ſ. ovenf.; ſ. ogſ. Vell. 1, 10, o. Flor. 2, 15; — b) Aemĭlĭānus, 3: æmiliſk; df. absol.: Aemiliana, (sc. loca el. aedificia): Sted ved Rom, i Nærheden af Campus Martius; habitare in Aemilianis, Varr. R. R. 3, 2. — 2. Aemĭlĭus Macer: Digter fra Verona, Ven af Virgilius og Ovidius; vid. Ovid. Trist. 4, 10, 43.

Aemonia, Aemonides, Aemonis, o. Aemonius; ſ. und. Haemonia, etc. — aemula, ae, f. und. aemulus.

*aemŭlanter, adv.: omkaps, Tert.; o. — aemŭlātio, onis, f.; I) „alm."; A) indbyrdes Kappen, at kappes med hinanden el. med nogen; Stræben efter at naae el. overgaae nogen; m. inter, el. c. gen., ofteſt absol.; – inter quos tantae laudis esset aemulatio, etc., Nep. Att. 5; alit aemulatio ingenia, Vell.; — B) ligeſom obtrectatio o. invidia: Misundelſe, Avind; vid. Cic. Tusc. 4, 8, o. Plin. Pan. 84; ∾ municipalis, Tac., adversariorum, Suet.; ogſ. ∾ cum aliquo, id. Tib. 11; men Cic. Tusc. 4, 26: ∾ vitiosa, quae rivalitati similis est; — II) „beſ.": Efterligning; pictura fallax est, praesertim in aemulatione naturae, Plin. 25, 4; — [aemulor].

*aemŭlātor, oris, m.: ivrig Efterligner, Catonis, Cic. Att. 2, 1; – men „overf.": animus emendatus et purus, aemulator dei, Senec. Ep. 124; — df. fem. aemŭlātrix, icis: ſom kappes dermed, Cassiod.; o. — aemŭlātus, us, m.; hos Tac., ligeſom aemulatio: indbyrdes Kappen, odl.; nisi exstincto aemulatu etc., id. Hist. 3, 66; men id. Ann. 13, 46, in pl.: ne in urbe aemulatus ageret (Otho); — [aemulor].

aemŭlo, are, v. a.; ſild. Biform af flgd.: efterligner, virtutes patris, Appul. — aemŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [aemulus]; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ aliquem o. aliquid: at kappes dermed, ſøge at naae el. overgaae; ∾ instituta alicujus, Cic. Fl. 26; juvenum aemulantium studia coetus etc., Liv. 1, 18; ligel. ∾ severitatem alicujus, Tac., virtutes majorum, id.; ∾ Agamemnonem, Nep. Ep. 5, Pindarum, Hor. Od. 4, 2, in.; men Liv. 28, 43: ∾ cum aliquo, at være nogens Rival; men Quintil. 10, 1, 122, c. dat.: namque et consummati jam patroni veteribus aemulantur; — B) „beſ.": af Misundelſe at efterſtræbe, at misunde; i denne Bem. ſædv. c. dat. pers.; – quod iis aemulemur, qui ea habent, quae nos habere cupimus, Cic. Tusc. 1, 19; ligel. ∾ alicui, Justin. 6, 9; — II) „overf." om Ting og Begreber: at kappes dermed, at ſtaae el. komme ved Siden deraf; basilicae uvae vinum Albanum aemulantur, Plin. 14, 4; cf. Plin. Pan. 3; men ∾ pomis recentibus, Pallad.; — B) ſom Ordſprog el. Allegori kan mærkes: Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras, (fægter med min egen Skygge), Prop. 2, 25, 19.

aemŭlus, 3, [beſl. m. ἁμιλλάομαι, i. e. aemulor]; I) „egenl."; A) „alm.": ſom ivrigen efterligner el. ſøger at naae (nogen el. noget); ſom adj.: m. o. ud. dat.; ſom subst.: m. o. ud. gen.; – patriae quae nunc subit aemula laudi (spes), Virg. Aen. 10, 371; se aemulum mearum laudum exstitisse, Cic. Phil. 2, 12; cf. Liv. 21, 41; ogſ. m. tilføiet abl.; optimatium aemulus doctrina, artibus, studiis, Cic. frgm. ap. Non.; — B) „beſ.": der paa en fiendſk Maade ſtræber at naae en andens Beſiddelſe; df. subst. aemulus, aemula: Medbeiler, Medbeilerſke, m. o. ud. gen.; – Carthago, aemula imperii Rom., Sall.; cf. Vell. 2, 1; men remoto aemulo etc., Tac. Ann. 3, 8; cf. Virg. Aen. 6, 173; – ogſ. erotiſk: Medbeiler, Rival; sibi adductum ante oculos aemulum, Ter. Eun. 4, 1, 9; Et, si nulla subest aemula, languet amor, Ovid. A. A. 2, 436; — II) „overf." om Ting og Begreber: ſom kan ſtilles ſammen dermed el. ſættes ved Siden deraf; c. dat.; tubaeque Aemula (tibia), Hor. A. P. 203; cf. Martial. 4, 43; ligel. om Perſoner; vid. Tac. Ann. 13, 3; — not.: forkl. ogſ. c. acc. verb.; facta dictaque ejus aemulus, (ſ. aemulans), Sall. frgm.; (cf. Plaut. Trin. 2, 1, 15). — Aemus; ſ. und. Haemus.

Aeneades; ſ. und. flgd. — Aenēas, ae, m., Αἰνείας: Søn af Venus og af Anchiſes, Helten i Æneiden, og Romernes Stamfader; vid. Liv. 1, 1 o. 2, Ovid. Met. 14, o. Virg. Aen.; — B) df. 1) Aenēădes, ae, m.; a) Søn el. Efterkommer af Æneas, navnl. hans Søn Ascanius, Virg. Aen. 9, 653; — b) ogſ. „alm.": Nedſtammende fra Æneas, navnl. om Romerne, ibd. 8, 648; ogſ. om Trojanerne, ibd. 7, 616;

— c) „poet." ogſ. ſom ſmigrende Epithet til K. Auguſtus, Ovid. Pont. 1, 1, 35, til Scipio, Sil.; — 2) Aenēius, (quadrisyll.), 3: æneiſk, nutrix, Virg. Aen. 7, in.; — 3) Aenēis, ĭdis el. ĭdos, f., (sc. Musa): Digteren Virgilius's berømte Epos el. Heltedigt: Aeneiden; vid. Ovid. Trist. 2, 533.

aenĕātor, oris, m., [aeneus, aes]: en Trompeter el. Trompetblæſer, Suet. Caes. 32. — Aeneis, idis, o. Aeneius, 3, ſ. und. Aeneas. — Aenobarbus, ſ. und. Aënobarbus. — aenĕŏlus, 3; dem. af flgd., piscatores, Petron. — ăēnĕus, (ahēn., aen.), 3, [aes]; I) af Kobber, equus, Cic.; men Hor. Sat. 2, 3, 183: aenĕus ut stes, (at man reiſer dig en Billedſtøtte af Kobber); — 2) „overf." o. „alleg.": ſtærk, ubetvingelig, murus, Hor. Ep. 1, 1, 60, jugum, id. Od. 3, 9, 18; — b) „poet." ogſ. aēnea proles: Kobberalderen, Ovid. Met. 1, 125; — II) kobberfarvet, broncefarvet, barba, Suet. Ner. 2. — Aenides, ae, m., patron. af Aeneus: Konge i Propontis; df. Aenidae, arum: Indvaanerne af Byen Cyzicus, Val. Fl.

aenigma, ătis, n., αἴνιγμα; I) „egenl.": en Gaade; aenigma, allegoria, quae est obscurior, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 3, 42; — II) df. „overf."; A) hvad der er dunkelt el. uforſtaaeligt i en Sag; obscuritates et aenigmata somniorum, Cic.; cf. Juvenal. 8, 50; — B) ſild.: aenigmata Aegyptiorum, (deres Myſterier), Arnob. — aenigmătistes, (-sta), ae, m., αἰνιγματιστής: ſom taler i Gaader, Sidon., Augustin. — aēnĭpes, (ahen.), ĕdis, adj., [aēnus, pes): med Kobberfødder, χαλκόπους, boves Martis, Ovid. Her. 6, 32.

Aēnŏbarbus, (Ahēn.), ogſ. Aenĕŏbarbus, i, m., [aēnus, ahenus, aeneus, barba]: med kobberfarvet Skæg; df. ſom Familienavn i Domitiernes Slægt: Rødſkæg; vid. Suet. Ner. 1.

1. aēnus, (trisyll.), el. ahenus, 3, [aes]; ligeſom aenĕus; I) „egenl.": af Kobber el. Meſſing el. Erts el. Bronce; – (Formen aēnus, ahēnus, alene „poet."; i Proſa ſædv. aeneus, o. ahēneus; dog denne ſidſte Form ogſ. hos Hor.); – aēna signa, (Guderbilleder af Kobber), Lucr.; ∾ crateres, Virg.; men absol. aēna, (sc. vasa: Kobberkiedler), id. Aen. 1, 213; navnl. ogſ. Kiedler til Farvning, Ovid. Fast. 3, 822; hvf. aēnum el. ahenum Sidonium el. Tyrium, ſ. purpŭra Sidonia el. Tyria, Senec. Herc. Oet., o. Stat.; — II) „fig."; ligeſom adamantinus: ſtærk, ubetvingelig, manus, Hor. Od. 1, 35, 18; – ogſ. „ethiſk": haard, ubevægelig; ∾ corda, Stat.

2. Aenus, (-os), i, f.: By i Thracien, ved Udløbet af Hebrusfloden, Cic. Fl. 14, Liv. 31, 16; — df. Aenĕi el. Aenii: Indvaanerne i denne By, id. 31, 31, oftere. — 3. Aenus, i, m.: Innfloden, Tac. Hist. 3, 5.

Aeŏles, um, m., Αἰολεῖς; Biform af Aeolii: Indvaanerne i Landſkabet Aeolis i Lilleaſien, Cic. Fl. 27. — 1. Aeŏlĭa, ae, f.: en Øgruppe i Nærheden af Sicilien, (hod. Isole di Lipari), benævnt efter dens Konge Aeolus, Plin. 3, 9; — II) df. i Mythen: Sædet for Vindenes Gud Aeolus; vid. Virg. Aen. 1, 55. — 2. Aeolia, ae, f.: Biform af Aeolis nr. 1: Landſkab i Lilleaſien, Nep. Con. 5. — Aeŏlĭcus, 3, adj. af Aeolis el. af Aeoli: æoliſk, gens, Plin. 6, 2; – ∾ digamma, Quintil.; ogſ. ∾ littera; ſ. und. digamma, ogſ. id. 1, 6, 31. — Aeŏlĭdes, ae, m., ſ. und. 1. Aeolus. — aeŏlĭpĭlae, arum, f., [aeolus, i. e. ventus; ſ. und. 1. Aeolus o. pila, en Bold]: Vindkugler, Vitruv. 1, 6.

Aeŏlis, ĭdis, f., Αἰολίς, ſom adj. fem. af 2. Aeolius; I) (sc. terra): et af Aeolierne beboet Landſkab i Lilleaſien, nordlig for Jonien, Plin. 5, 32, Liv.; — II) (sc. femina); vid. Ovid. Met. 11, 759, o. id. Her. 11, 34. — 1. Aeŏlĭus, 3, [1. Aeolus]: hørende til el. benævnt efter Vindguden Aeolus, Euri, Ovid. Am. 3, 12, 29, venti, Tibull.; – hertil høre ogſ. Aeoliae insulae, Plin. 36, 42; ſ. und. 1. Aeolia; ligel. ∾ portus, Sil.

2. Aeŏlĭus, 3, [2. Aeolus]: hørende til el. benævnt efter den theſſaliſke K. Aeolus, virgo, Ovid. Met. 6, 116, (i. e. Canace, hans Datter); – men ∾ aurum: det gyldne Skind el. hin Vedder, der førte Phrixus og Helle, Børn af hans Søn Athamas; cf. Aeolia Helle, Ovid. Trist. 1, 10, 15; — df. Aeŏlĭi, orum, m.; oprdl. theſſaliſk Folkeſtamme, der har ſit Navn af d. theſſaliſke Fyrſte Aeolus; men beboede ſildigere Landſkabet Aeolis el. Aeolia i Lilleaſien, tilligem. de hosliggende Øer; vid. Vell. 1, 4, o. Mel. 1, 18; — b) df. atter Aeŏlĭus, 3: æoliſk, puella, Hor. Od. 4, 9, 12: Lesbierinden Sappho; cf. ibd. 2, 13, 24; ligel. ∾ carmen, ibd. 4, 3, 12, (den efter Sappho o. Alceus benævnte lyriſke Digtning); ogſ. hører hertil: ∾ lyra, Ovid., o. ∾ plectrum, Prop.

1. Aeŏlus, i, m., Αἴολος: Vindenes Gud, Søn af Juppiter, (el. af Hippotas), o. Menalippa, herſker paa de æoliſke Øer, (ſ. 1. Aeolia), Vindenes Hiem el. Bolig; vid. Virg. Aen. 1, 55 flgd., o. Ovid. Met. 14, 224, (hvor acc. Aeolon Hippotaden).

2. Aeŏlus, i, m., Αἴολος: Konge i Theſſalien, Søn af Hellen; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 585; — df. Aeŏlĭdes, ae, m., Αἰολιδής: Efterkommer af denne Aeolus, navnl. hans Søn Siſyphus, Ovid. Met. 13, 26; ogſ. iblandt hans Afkom: Cephalus, ibd. 7, 672, o. Ulysſes, Virg. Aen. 6, 529; ogſ. Phrixus, Søn af Athamas, Val. Fl.; ogſ. Miſenus, Virg. l. c. 164. — aeon, ōnis, m., αἰών: Evigheden; df. pl. aeones: etſlags Grundvæſener el. Verdensaander, Tert.

aequābĭlis, e, [aequo]; I) „egenl."; A) „alm.": til at ſammenligne med et andet, ligelig, forholdsmæsſig, partitio praedae, Cic. Off. 2, 11, descriptio sumptus, id. Fl. 14; cf. Suet. Dom. 3; — B) „beſ.": der bliver ſig ſelv lig; certus et aequabilis motus; cf. Sall. Jug. 57; men compar.: ∾ firmitas virium, Senec. Ep. 74; — II) „fig."; A) om Foredraget: der ſkrider roligen frem, Cic. Off. 1, 1, o. id. d. Or. 2, 13 o. 15; — B) „ethiſk": billig el. rimelig imod Andre; absol., el. m. in c. acc.; – ∾ jus, (der er lige for alle), Cic.; nihil ea jurisdictione aequabilius, id. Att. 5, 20; – status rei publicae ··· in omnes ordines aequabilis, id. d. Rep. 2, 37; aequabilis in suos, Tac. Ann. 6, 31.

aequābĭlĭtas, atis, f., [aequabilis]; I) „egenl.": ligeligt Forhold, Ensformighed; ∾ motus, Cic.; ∾ universae vitae, tum singularum actionum, id. Off. 1, 31; — II) „fig."; A) Foredragets ligelige og rolige Fremſkriden, Cic. Orat. 16; — B) Rettens Lighed for alle, Retfærdighed, Billighed, id. Off. 1, 42; cf. id. d. Or. 2, 85: cum fide ··· cum aequibilitate etc.; — b) „beſ." ogſ.: lige Adgang el. Rettighed til Statsembeder el. Aeresposter, id. d. Rep. 1, 17.

aequābĭlĭter, adv. af aequābilis; I) „egenl."; A) i lige Dele, praedam dispertire, Cic. Off. 2, 11; — B) ensformigen, in unam partem vergere, Varr.; — II) „fig.": ordenligen, i beſtemt Orden; si etc., aequabilius atque constantius sese res humanae haberent, Sall. Cat. 2; – ogſ. med Tilfredshed, taalmodigen, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 8.

aequaevus, 3, [aequus, aevum]: af lige Alder, jevnaldrende; absol., el. c. dat.; vid. Virg. Aen. 5, 452; men lotos aequaeva urbi, Plin. 16, 86.

aequālis, e, [aequo]; I) „egenl."; A) „alm.": til at ſtille derimod, til at ſammenligne dermed, af lige Geſtalt el. Beſkaffenhed, (navnl. om den ydre Lighed); c. dat., ogſ. ſom subst. c. gen.; vid. Cic. Orat. 56 o. 64; ogſ. c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvori); vid. Liv. 40, 57; ogſ. absol.; vid. Virg. Ge. 4, 460; ogſ. tilføies: inter se, (indbyrdes); ſ. nedenf.; — B) „beſ."; a) lige af Aar el. Alder; df. om Perſoner:

jevnaldrende; vid. Cic. d. Sen. 4, o. Nep. Arist. 1; ogs. samtidig dermed, alicui, Cic., illius temporibus, Liv.; ogs. illorum temporum, Cic.; - ogs. om Begreber; vid. id. Phil. 11, 13, o. Liv. 28, 28; sjeld. m. cum; vid. Virg. Aen. 3, 491; — b) til at sammenligne med sig selv, som bliver sig selv lig; navnl. om en Runding, Ovid. Met. 1, 34; om en Flade el. Slette, Plin. 6, 35; endel. om den horizontale Linie: mons aequali dorso continuus, Tac. Ann. 4, 47; — II) „fig."; A) om en Beskaffenhed: vedblivende, uforandret; opus aequali quadam mediocritate etc., Quintil. 10, 1, 54; — B) om en Egenskab; quamquam sunt omnes virtutes aequales et pares, Cic. d. Or. 3, 14; hvortil føies: inter se, ibd. 1, 18; - compar. ∾ imber, Liv. 24, 46; superl. ∾ porticus, Tert.

aequālĭtas, ātis, f., [aequalis]; oprdl. den ydre Lighed, Overensstemmelse med sig selv el. med et andet; df. I) „egenl."; A) Jevnhed el. Glathed paa Overfladen, navnl. Havets, Senec. Ep. 53; — B) Lighed i Aar el. Alder: ∾ vestra, Cic. Brut. 42; — II) „fig."; A) den borgerlige Lighed for Lovene; vid. Tac. Ann. 1, 4, oftere; ogs. Lighed i Rang el. Værd, ibd. 3, 74; — B) Lighed el. Overensstemmelse i Charakteren; ∾ fraterna, Cic. Lig. 12.

aequālĭter, adv. af aequalis; I) „egenl.": ligeligen, i lige Dele, i rigtigt Forhold, distribuere frumentum, Cic. Verr. 3, 70; - ogs. ensformigen, uforandret; collis aequaliter declivis, Caes. B. G. 2, 18; — II) „fig."; A) om Foredragets Bevægelse og Fremskriden: aequaliter constanterque ingrediens oratio, Cic. Orat. 58; — B) om en Handling el. Adfærd: efter et rigtigt Forhold, ordenligen, forstandigen; aequalius et constantius provincias regere, Tac. Ann. 15, 21.

aequāmentum, i, n., [aequo]: Værktøi til at glatte med, Varr. ap. Non. — *aequănĭmĭtas, atis, f.; 1) Overbærelse, Velvillie, Ter. Ad. prol.; — 2) Sindets Ro el. Fred, Plin. 18, 31; o. — aequănĭmĭter, adv.: overbærende, taalmodigen, Macrob.; af — aequănĭmus, 3, [aequus, animus, i]: som bevarer Sindets Ro, tilfreds, Auson. — aequātĭo, onis, f., [aequo]: lige Fordeling, bonorum, Cic. Off. 2, 21; si societas est aequatio juris, Liv. 8, 4.

aeque, adv. af aequus; I) „egenl.": ligesaa, paa lige Vis el. Maade, i lige Grad; A) i enkelte Sætninger; - duae trabes aeque longae, Caes.; cf. Cic. Off. 2, 8; saal. navnl. hos omnes, uterque, o. hos Talord; etsi utrique nostrum prope aeque gratae erant litterae, Cic. Fam. 13, 18; cf. Suet. Aug. 101; — B) i sammenlignende Sætninger; a) m. Sammenligningsordene: et el. -que, ac, ac si (c. conj.); ogs. m. quam, ut, osv.; - nisi aeque amicos et nos ipsos diligamus, (ligesaa høit, som os selv), Cic. Fin. 1, 20; cf. Hor. Ep. 1, 1, 26; men numquam aeque ac modo etc., Ter. Phorm. 1, 2, 43; cf. Cic. Lael. 6; men aeque ··· ac si mea negotia essent, id. Fam. 13, 43; - nihil aeque eos terruit, quam etc., Liv. 28, 26; men Plin. Ep. 1, 20: cui nihil aeque, ut brevitas placet; - fremd. Tac. Agr. 15: aeque discordiam ··· aeque concordiam ··· exitiosam; cf. Hor. Ep. 1, 1, 25; - men alene hos Komikerne m. cum (praepos.), el. c. abl. (compar.); novi aeque omnia tecum, Ter. Phorm. 5, 8, 43; nullus est hoc (abl.) meticulosus aeque, Plaut. Amph. 1, 1, 137; — b) uden Sammenligningsord, naar neml. den sammenlignede Gjenstand er at forstaae af Sammenhængen; - Aetna mons non aeque altus, (sc. atque isti montes argenti), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 73; prope aeque dolendo, (sc. atque ego doleo), Cic. Fam. 4, 6; cf. Liv. 29, 19, o. Nep. Hann. 4, ogs. Ter. Andr. 2, 6, in.; — II) „fig."; A) rigtigen, billigen; munifice et aeque (tueri), Cic. Fin. 5, 23; - in superl., Sidon., inc.; — B) taaleligen, taalmodigen; saal. in compar.: si etc., ferro, quam fame, aequius perituros, Sall. frgm.

Aequi, orum, m.: krigersk Folk i Latium, omkring Aniofloden, Cic. d. Rep. 2, 20, Liv. 4, 30, oftere; — B) df. 1) Aequĭcus, 3: æquisk, Liv. 10, 1, oftere; — 2) Aequīcŭlus, 3: = frgd., gens, Virg. Aen. 7, 747; — b) df. subst.: Aequiculus asper, Ovid. Fast. 3, 93; cf. Suet. Vitell. 1. — Aequicolus, i, m., el. Aequicola, ae, m.; uvis Biform af Aequiculus, Liv. 1, 32.

aequĭcrūrĭus, 3, [aequus, crus]; i Geometrien, ligesom ἰσοσκελής: ligebenet, triangulum, Capell. — Aequiculus, 3, o. Aequicus, 3; s. und. Aequi. — aequi.distans, tis, adj., [aequus, disto]: i el. med lige Afstand, circuli (paralleli), Capell.

aequĭlātātĭo, onis, f., [aequus, 2. latus]: den lige vide Afstand imellem tvende Linier, Vitruv. — aequĭlătĕrālis, e, [aequus, 3, latus]; i Geometrien: ligesidet, hexagonon, Censorin.; ogs. aequilătĕrus, 3, Capell.; - ogs. aequĭlătus, eris, (adj.), species, Auson.

aequĭlībratus, 3: = flgd., Tert. — aequĭlībris, e, [aequus, libra]: aldeles jevn el. lige, vandret el. horizontal, margines, Vitruv.; df. — aequilībritas, atis, f., Cic. N. D. 1, 39, „overf.", (som Oversættelse af d. epicureiske ἰσονομία): Naturkræfternes ligelige Fordeling; o. — aequĭlībrium, i, n.: horizontal Flade, navnl. Vandspeilets, Senec. N. Qu. 3, 25; — II) „overf.": Lighed, lige Gjengjeldelse, (talio); ∾ membri rumpendi, Gell. 20, 1.

Aequĭmaelium, (-melium), i, n.: den Plads under Capitolium, hvorpaa Sp. Maelius's Hus havde staaet; vid. Liv. 4, 16, o. Cic. Div. 2, 17. — aequĭmănus, 3, [aequus, manus, us], ligesom ἀμφιδέξιος: der bruger begge Hænder lige færdigen, Auson.; — df. „overf.": som har en dobbelt Færdighed el. Kunst, περιδέξιος, Symm. — Aequimelium; s. und. Aequimaelium.

aequĭnoctĭālis, e: hørende til Jevndøgn, circulus, (d. e. Ægvator), Varr., aestus, Senec.; men ∾ oriens, Plin., (hvor Solen gaaer op paa Jevndøgnsdagen); af — aequĭnoctĭum, i, n., [aequus, nox]: Jevndøgn, Cic. Att. 12, 27; men ∾ auctumnale, Liv. 31, 47; cf. Plin. 2, 99.

aequĭ.par, ăris, adj., [aeque]: aldeles lige, Auson., Appul. — *aequĭpărābĭlis, e: til at sammenligne dermed, alicui el. cum aliquo, Plaut. Curc. 1, 3, 11, o. id. Trin. 2, 4, 65; — aequĭpărantia, ae, f.: = flgd.; in pl., Tert.; o. — aequĭpărātio, onis, f.: Sammenstilling el. Sammenligning, virtutum inter se consimilium, Gell. 14, 3; — [flgd.].

aequĭpăro, (-pero), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [aequipar]; I) act.: i sin Dom at sætte el. stille lige dermed el. med et andet; m. ad, el. c. dat.; - ∾ suas virtutes ad tuas etc., Plaut. Mil. gl. 1, 1, 11; cf. Liv. 5, 23; — II) som act. o. neutr.; ∾ aliquem, (ogs. alicui): at holde sig for el. at være nogens Ligemand; A) oftest c. acc., hvortil kan føies abl. modi; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 5, 17, o. Nep. Alcib. 11, ogs. Liv. 37, 55; men Ovid. Pont. 2, 5, 44: Ingenio mores aequiparante places; — B) sjeld. o. forkl.; a) c. dat.; si qui etc., aequiparent Jovi, Pacuv. ap. Gell. 14, 1; — b) absol.; si ita sunt promerita vestra, aequiparare ut queam, id. ap. Non.

aequĭpēdus, 3, [aequus, pes]: ligebenet, trigonum, Appul. — aequipero, (at sammenl. m. vitupero); s. und. aequiparo. — aequĭpollens, tis, adj., [aeque, polleo]: ligegieldende, propositio, Appul. — aequĭpondĭum, i, n., [aequus, pondo]: Ligevægt, Modvægt, Vitruv.

aequĭtas, atis, f., [aequus]; I) „egenl.": ligeligt Forhold, Ligevægt; ∾ portionum, Senec.; men Suet. Aug. 79: commoditas et aequitas membrorum, (deres Passelighed og Symmetri); — II) „fig."; A) „ment.":

Ligevægt i Domme og Handlinger; df. navnl., ligesom ἐπιείκεια: Billighed, Rimelighed, (neml. som subjectiv Bevidsthed; opp. justitia: Retfærdighed imod andre); vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. id. Caecin. 13; – ogs. Nedladenhed el. Humanitet, Nep. Arist. 2; – ogs. som objectiv Beskaffenhed; ∾ causae, Cic. Att. 16, 16; cf. id. Off. 1, 11, o. ibd. 2, 22; — B) „ethisk"; ∾ animi, ogs. absol. aequitas: Ligevægt i Sielen, Sindets Ro; df. navnl. Tilfredshed el. Hengivenhed; vid. Cic. d. Sen. 1, o. id. Tusc. 1, 40; ogs. Roisomhed, Nep. Thras. 4; cf. Sall. Cat. 9; ogs. Eftergivenhed el. Overbærelse, Caes. B. G. 6, 22.

aequĭter, adv., forkl. f. aeque: ligeligen, rigtigen, Liv. Andr. ap. Non. — aequĭternus, 3, [aeque, aeternus]: lige evig, Sidon. — aequĭvălĕo, ēre, v. a., [aeque]: at veie op derimod; c. dat., Auct. carm. d. Phil. 6, inc. — aequĭvŏcus, 3, [aequus, vox]: flertydig, Isid.

aequo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [aequus]; I) act.; A) „egenl.": giør lige el. jevn el. flet; glatter, jevner, sletter; aequata agri planities, Cic. Verr. 4, 48; cf. Virg. Ge. 1, 178; – ogs. giør lige dermed; m. o. ud. dat.; ∾ templum solo, (nedrive, sløife), Tac. Ann. 1, 51; hvf. „alleg.": solo aequandae dictaturae, Liv. 6, 18; – men „techn.": frontes aequari, id. 5, 38, (at de giøres lige stærke); ligel. ∾ sortes, (før Lodtrækningen at efterfee Loddernes rigtige Fordeling), Plaut. Cas. 2, 6, 35, o. Cic. frgm.; – ogs. deler lige, giør lige; Ibant aequati numero, (i lige Antal), Virg. Aen. 7, 698; men aequato Marte, (da Kampen var bleven lige), Liv. 1, 25; cf. Caes. B. G. 1, 25; — B) „fig."; 1) „alm.": at giøre lige dermed, at stille paa samme Trin el. Standpunkt; m. cum, el. c. dat.; – tenuiores cum principibus aequari, Cic. Leg. 3, 10; cf. Caes. B. G. 6, 22; – ∾ dicta factis, Liv. 6, 2; — 2) „bes.": at sammenligne el. sammenstille dermed; ligel. m. cum, el. c. dat.; – ∾ scelera alicujus cum aliis, Cic. Verr. 1, 8; ∾ Hannibali Philippum etc., Liv. 31, 7; — b) foedera ... cum rigidis aequata Sabinis, (som ere indgaaede med dem), Hor. Ep. 2, 1, 25; ogs. absol.: cur non omnia aequantur, (stilles under lige Vilkaar)? Liv. 8, 4; — II) act. (o. neutr.): at komme lige dermed el. ved Siden deraf; A) „egenl.": om en ydre Bevægelse el. Beskaffenhed; – oftest c. acc.; ∾ cursum alicujus, Liv.; ogs. ∾ aliquem cursu, id.; ligel. „poet.": sagitta aequans ventos, Virg. Aen. 10, 248; cf. Ovid. Met. 6, 21; – sield. c. dat.; qui (sc. libri) jam illis fere aequarunt, Cic. Off. 1, 1, inc.; (al. qui se jam illis etc.); — B) „fig.": at komme lige dermed i Værd el. Dygtighed; ligel. c. acc.; ea arte aequasset reges superiores, ni etc., Liv. 1, 53; ∾ gloriam alicujus, Suet. Caes. 55; cf. Liv. 2, 27, ogs. Plin. 35, 40.

aequor, ŏris, n.; [besl. m. aequus]; men oftest „poet."; I) „alm.": enhver glat Flade; – ∾ speculorum, Lucr.; in summo aequore saxi, id.; men Cic. Div. 1, 42: in camporum patentium aequoribus etc.; men Virg. Aen. 7, 781: aequore campi etc.; – ligel.: ∾ maris, (Havfladen), Virg. Aen. 2, 780; cf. id. Ge. 1, 469; men forkl. o. „overf.": aequora coeli, (Himmelrummet), Att. ap. Non.; II) „bes." ogs.; A) aequor, (sc. campi): flet Mark, Slette; vid. Virg. Aen. 5, 446, o. id. Ge. 1, 50 o. 97; ogs. en Ørken, ibd. 2, 105, o. 541; — B) aequor o. aequora, (sc. maris), „poet." f. Havet; vid. Virg. Aen. 4, 313 o. 523, ogs. Hor. Od. 3, 1, 33, o. ibd. 3, 6, 34; ligel. hos Tac., Plin., o. A.; f. Tac. Ann. 2, 23; men Virg. Aen. 8, 89 o. 96, ogs. om Tiberens Vandflade; df. — aequŏrĕus, 3: hørende til Havet; men alene „poet."; ∾ rex, Ovid. Met. 8, 604, (i. e. Neptunus); men ∾ Britanni: (som ere omflydte af Havet), ibd. 15, 753; ogs. ∾ genus, (Fiskene), Virg. Ge. 3, 243; men ∾ aquae, Martial.

aequus, 3, [besl. m. εἶκος: Lighed, ἔοικα: ligner]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) om Stedet: lige, jevn, flad, slet; ∾ locus ad libellam, Varr.; navnl. ogs. a) i Krigssproget: ∾ locus, Caes., Sall.; paullo aequiore loco consistere, Caes. B. G. 7, 51; – ogs. som subst. neutr.: in aequo campi, Liv. 5, 38; ogs. absol.: in aequum (descendere), id., digredi, Tac.; in aequo obstare, id. Agr. 36; men in aequum eniti: (opad den jevne Skraaning), id. Ann. 2, 80; men aequo adiri, id. Hist. 4, 23; — b) om Taleren: ex aequo loco dicere: (at tale i Senatet; opp. ex inferiore loco: for Dommerne; opp. ex superiore loco: fra Talerstolen el. for Folket); vid. Cic. d. Or. 3, 6, o. id. Fam. 3, 8; — 2) ligel. om Tid og Sted: beqvem, tienlig; ∾ locus ad dimicandum, Caes. B. C. 3, 73; cf. Tac. Ann. 1, 68: aequis locis aequos deos etc.; men Suet. Caes. 35: neque loco, neque tempore aequo; — B) „bes." om en Beskaffenhed, om en Størrelse, odl.: lige dermed, lige stor el. høi, odl.; ∾ portione dividere, (dele lige), Plin.; plus aequa parte, (mere end det Halve), Lucr.; men passibus non aequis, (med ulige Skridt, trippende), Virg. Aen. 2, 724; cf. Ovid. Pont. 4, 7, 24; men pedes non aequi, (om det elegiske Versemaal), ibd. 4, 5, 3; ligesom numeri aequi, (om Hexametret), ibd. 4, 16, 11; — II) „fig."; A) „overf.": lige el. ligedan, af lige el. samme Beskaffenhed; – Utinam esset mihi pars aequa amoris tecum, Ter. Eun. 1, 2, 13; cf. Lucr. 1, 705; ∾ Marte pugnare, Liv.; ∾ manu discedere, Sall., Tac.; – ogs. med el. af lige Rettighed el. Værdighed, odl.; in aequos fastidiosus, (imod Ligemænd), Auct. ad Her.; cf. Tac. Ann. 2, 82: aequo jure complecti, etc.; — bb) hertil høre endnu de adverbiale Dictioner; a) ex aequo: (under lige Vilkaar, paa lige Vis el. Maade), Ovid. Her. 16, 87, Lucr. 1, 854; men quae (disceptatio) ex aequo, (ligesom imellem Ligemænd), quum etc.? Liv. 37, 36; cf. Tac. Agr. 20, o. Suet. Tib. 11; — b) in aequo esse el. stare, (være lige dermed el. nogens Ligemand); quos in aequo videre, (i lige Kaar), Tac.; quod non in aequo illis (sc. diis) stetimus, Senec. Benef. 2, 29; – men Liv. 39, 50: in aequo ponere aliquem alicui, (anvise lige Rang dermed); — B) „ment."; 1) om Personer; a) gunstig, velvillig, bevaagen; absol., el. c. dat.; „poet." ogs. m. in c. abl.; – ut eos ipsos ... aequos placatosque dimittas, Cic. Orat. 10; cf. Suet. Tib. 29; men Aequa Venus Teucris, Pallos iniqua fuit, Ovid. Tr. 1, 2, 6; men Prop. 3, 17, 28: Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit; men Plin. Ep. 1, 2: pauci, quos aequus amavit (sc. Juppiter); – ogs. subst.; ut et aequi et iniqui intelligant, (baade Venner og Fiender), Cic. Fam. 3, 6; – aequis oculis aspicere, (med gunstigt Blik), Virg. Aen. 4, 372; ligel. aequissimis auribus alicujus (uti), Cic. Fam. 7, 33; — b) billig (imod andre); absol., el. c. dat.; sield. (som subst.) c. gen.; – vide, quam me sis usurus aequo, Cic. Verr. 5, 59; aequissimus aestimator et judex, id. Fin. 3, 2; – praebere se aequum alicui, id. Fam. 2, 1; – absentium aequi, (imod de fraværende), praesentibus mobiles, Tac. Ann. 6, 36; — 2) om Begreber og Forholde: billig, retfærdig; m. in c. acc.; – quod aequum sit in Quintium, id iniquum esse in Naevium, Cic. Quint. 14; – oftere: god, billig, ædel; aequa et honesta postulatio, id. R. Am. 2; cf. id. Cluent. 2; — bb) hertil mærkes: a) neutr. subst. aequum: det Billige; vid. Hor. Sat. 1, 3, 98; – navnl. ogs. in abl. hos compar., (mere end billigt el. ret); injurias gravius aequo habere, Sall. Cat. 61; potus largius aequo, Hor. Ep. 2, 2, 215; – ofte forbindes ogs. aequum o. bonum, (hvad der er billigt og godt, el. som Omskrivning af aequitas); vid. Cic. Brut. 38, o. id. Caecin. 23; ogs. aequum bonum, (f. aequum et bonum), id. Top. 17; ligel. aequius melius, (det Billigste, det Bedste), id. Off. 3, 15; ogs. kan hidføres Ter. Phorm. 4, 3, 32: si tu ali-

quam partem aequi bonique dixeris, (hvis du giver et godt Ord derfor); men aequi bonique facere, s. nedenf.; — b) aequum est: det er billigt; c. inf., ogs. m. acc. c. inf., ogs. m. ut; - e medio aequum excedere est, Ter. Hec. 4, 3, 14; cf. Lucr. 5, 1022; quae liberum Scire aequum est adolescentem, Ter. Eun. 3, 2, 24; cf. id. Heaut. 2, 1, in.; ogs. Cic. Manil. 16, (hvor dog f. homines ogs. læses homini); - aequum est, ut etc., Dig.; ligel. aequum videtur, ut etc., Plaut.; ligel. aequius fuisset, ut etc., id.; ogs. findes aequum est c. abl., (f. dat.), id. Bacch. 3, 3, 84, o. id. Rud. prol. 47; — 3) navnl. ogs. om Sindsstemningen: som bliver sig selv lig, taalmodig, hengiven, odl.; oftest m. animus el. mens; - animus aequus optumum est aerumnae condimentum, Plaut. Rud. 2, 3, 71; cf. Cic. R. Am. 50, o. Hor. Od. 2, 3, in.; ligel. hos Personer, ibd. 3, 29, 32, o. id. Ep. 1, 17, 24; — bb) hertil hører ogs. d. adverbiale abl.: animo aequo, (aequiore, aequissimo): roligen el. tilfreds, taalmodigen el. hengivent, carere aliqua re, Cic., ferre aliquid, Nep.; cf. Suet. Tib. 25; aequissimo animo pati, id. Aug. 56; - endel. hører endnu hertil: aequi bonique facere aliquid, (optage vel, lade sig behage), Ter. Heaut. 4, 4, 40, o. Liv. 34, 22; ligel. Cic. Att. 7, 7: tranquillissimus animus meus totum istuc aequi boni facit.

āër, gen. āëris (o. -os, Stat.), acc. aërem (o. -a), ἀήρ: Luften, navnl. den nedre Luftregion, (opp. aether); vid. Cic. N. D. 2, 36; men ibd. 1, 10: Anaximenes aëra deum statuit; - ogs. in pl.; aëres locorum salubres aut pestilentes, Vitruv.; cf. Lucr. 4, 291; - „poet." ogs. om Pilen: aera vincere summum Arboris, (Luften om dets skyhøie Top), Virg. Ge. 2, 123; — II) „bef." ogs. a) aër c. adj.: Luften el. Veirliget; ∾ crassus, (tyk Luft; opp. ∾ purus et tenuis), Cic.; Aëre non certo corpora languor habet, (i ustadigt Veir), Ovid. A. A. 2, 318; — b) „poet." ogs. Sky el. Taage; s. Virg. Aen. 1, 411; — not.: fandtes ogs. som fem.; aëre fulva, Enn. ap. Gell. 13, 20; ogs. som neutr.; hvf. pl. aëra, Auct. Cul. 164.

1. aera, (disyll.), ae, f., αἶρα: Heire, etslags Ukrud i Sæden, lolium temulentum L., Plin. 18, 44. — 2. aera, (disyll.), ae, f., [oprdl. pl. af aes, men alene sild.]; 1) opgivet Tal, hvorefter en Beregning er at anstille, Vitruv. Ruf. ap. Salmas. Exercc. Plin.; — 2) Regnskabspost, (hvorom klasf.: aera som pl. af aes), Sext. Rufus, o. Non.; — 3) Æra, el. Epoche, el. Tidspunkt, hvorfra man gaaer ud i Tidens Beregning, Isid.

aerāmentum, i, n., [aes]: Kobberkar; in pl., Plin. 33, 30. — aerārĭa, ae, o. aerarium, i, s. und. flgd. — aerārĭus, 3, [aes]; I) som adj.; A) „alm.": hørende til Kobber el. Erts, metallum, (Kobberværk), Vitruv., Plin., lapis, (Kobbersten), id., fabrica, id.; men ∾ faber, (Kobbersmed), id.; — B) „bef.": hørende til Penge; ∾ ratio, (Møntfoden), Cic. Quint. 4; ∾ milites, (Leietropper), Varr.; men ∾ tribuni, rimel. i d. ældre Tider: en vis Klasse af bemidlede Borgere, der udbetalte Krigsfolkets Sold; aerarii tribuni a tribuendo aere etc., Fest. p. 2; cf. Varr. L. L. 5, 36; - sild. udgiorde tribuni aerarii: den tredie Dommerdecurie; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6, o. id. Cat. 4, 7, ogs. Suet. Caes. 41; - men Cic. Att. 1, 16: tribuni, non tam aerati, (bemidlede), quam, ut appellantur, aerarii, (d. e. ærelose, neml. m. Henspillen paa aerarius, s. tribu motus; s. nedenf.); — II) bf. subst. igiennem alle Genera; A) aerarius, i, m.; a) sc. faber: Kobbersmed, Plin. 16, 8; cf. Martial. 12, 57; — b) sc. civis: en Borger af den laveste Klasse, (qui pro capite suo tributi nomine aera pendet, Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 3); - til denne Klasse nedsatte Censorerne saadanne Borgere, der vare straffældige, uden dog at være skyldige til retlig Forfølgelse; vid. Liv. 24, 18, o. id. 42, 10; - bf. om Censorerne: aerarium aliquem facere, et tribu movere; vid. Liv. ll. cc.; ogs. referre aliquem in aerarios, (sætte paa Ærariernes Liste), Cic. Cluent. 43; (opp. eximere aliquem ex aerariis, id. d. Or. 2, 66); — B) aerārĭa, ae, f.; a) sc. fodina: Ertsgrube, Caes. B. G. 3, 21; — b) sc. officina: Smeltehytte; - ubi lavetur aes, aerarias, non aerelavinas, nominari, Varr.; — c) sc. fornax: Smelteovn; ligel. in pl., Plin. 34, 33; — C) aerārĭum, i, n., sc. stabulum: Sted i Saturnustemplet i Rom, hvor Statsskatten opbevaredes, altf. Skatkammeret; - pecuniam in aerarium referre, Cic., deferre, Liv.; - ogs. „overf.": Statsskatten, den offenlige Skat; ∾ effundere, Cic. Tusc. 3, 20; cf. Nep. Arist. 3; - ogs. Casse el. Fond til nogen særskilt Bestemmelse; vid. Nep. Att. 8; men ∾ militare, vid. Tac. Ann. 2, 78, o. Suet. Aug. 89; — 2) om d. romerske aerarium kan endnu mærkes; a) under Keiserne adskiltes aerarium, (Statskassen), fra fiscus, (den keiserlige Skat); vid. Tac. Ann. 6, 2, o. Plin. Pan. 36; — b) ogs. indeholdt aerarium: det romerske Statsarchiv; lege jam in aes incisa, et in aerarium condita, Suet. Caes. 28; cf. Tac. Ann. 3, 51, o. Suet. Aug. 94; - ogs. opbevaredes her Krigshærens Faner og Standarter; vid. Liv. 4, 22; — c) Opsigten over aerarium førte oprdl. quaestor urbanus; under Keiserne forvaltedes aerarium, snart af en Prætor, snart af en Qvæstor; vid. Suet. Aug. 36, o. id. Claud. 24; — d) endel. var hermed forbundet et Reservefond, hvis Opbevaringssted deraf heder: aeraruim sanctius; vid. Caes. B. C. 1, 14, o. Liv. 27, 10; - bf. Quintil. 10, 3, 3, lignelsesvis: velut sanctiore quodam aerario reconditae opes etc.

aerātus, 3, [aes]; I) „egenl."; A) forsynet el. beslaaen med Erts el. Kobber, naves, Hor., porta, Ovid.; men lectos aeratos etc., Cic. Verr. 4, 26, (med Kobberfødder); men „poet.": aeratae acies, Virg. Aen. 9, 462, (i Kobberharnisk); — B) giort af Kobber el. Erts), catenae, Prop. 2, 16, 11; — II) „overf.": forsynet med Kobber el. Penge; bf. bemidlet, rig; vid. Cic. Att. 1, 16, und. aerarius.

aerelavina, ae, f., [aes, lavo]; s. und. aerarius. — 1. aerĕus, (trisyll.), 3, [aes]; I) adj.; A) giort el. forfærdiget af Kobber el. Malm, cornua, Virg., clavus, Plin., tabulae, Suet.; — B) forsynet el. beslaaen med Kobber el. Metal, clypeus, Virg., puppis, id.; — II) subst.; A) aerĕus, i, m., (sc. nummus), en Kobbermønt, Vitruv.; — B) aereum, i, n., Kobberfarve, Plin. 8, 78. — 2. āĕrĕus, 3; s. und. āĕrius.

aerĭfer, a, um, [aes, fero]; „poet.": som bærer Kobbercymbler, manus, Ovid. Fast. 3, 740. — aerĭfĭce, adv., [aes, facio]: med kunstigt Arbeide i Erts el. Metal, Varr. ap. Non. — aerĭfŏdina, ae, f., [i. e. aeris fodina]: Ertsgrube, Metalgrube, Varr. — aerĭnus, 3, [1. aera]: af Ukrudet Heire, farina, Plin. 18, 44. — aerĭpes, ĕdis, adj., [aes, pes]: med Kobberfødder, tauri, Ovid. Her. 12, 93, cerva, Virg. Aen. 6, 803; - ogs. „overf.", ligesom χαλκόπους: med stærke el. hurtige Fødder, cervi, Auson. — aerĭsŏnus, 3, [aes, sono]: tonende af Kobberbækkener, antra Curetum, Sil., mons, Val. Fl.

āĕrĭus, (-ĕus), (quadrisyll.), 3, [aër], ἀέριος; I) „egenl."; A) i Luften, luftig, volucres, Lucr.; cf. Cic. Univ. 10, o. id. Top. 20; aërias carpere vias, (flyve igiennem Luften), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 28, 5; men ∾ mel, Virg. Ge. 4, in., (der neml. troedes at fremkomme af den af Luften nedfaldne Dug); — B) som hæver sig i Luften, Alpes, Virg., Ovid.; aërio vertice Taurus, Tibull. 1, 7, 15; - ∾ quercus, Virg., ulmus, id.; men capra cornibus aëriis, Ovid. Fast. 5, 119; — II) sild. „overf.": luftig, flygtig, tom, spes, Arnob. — āĕrizūsa, ae, f., ἀερίζουσα, (ren el. klar som Luften):

etslags blaalig Ædelsten, (rimel. Turkissen), Plin. 37, 37.

1. aero, are, v. a., [aes]: beslaaer med Kobber, Prisc.; s. ogs. aeratus, s. l. — 2. aero, ōnis, m., αἴρω: flettet Kurv til at bære i, Vitruv., Plin. — āĕrŏīdēs, ae, m., ἀεροειδής: luftfarvet, berylli, Plin. 37, 21. — āĕrŏmantīa, ae, f., ἀερομάντεια: Spaadom af Luftens Beskaffenhed, Isid. — Aĕrŏpe, es, (o. -a, ae), f., Ἀερόπη: Gemalinde af Atreus, Ovid. Trist. 2, 391, Hygin. — aerōsus, 3, [aes]: kobberholdig, med stærk Tilsætning af Kobber, aurum, Plin., ferrum, id.

aerūca, ae, f., [aes]; ligesom aerugo: etslags Spanskgrønt, Vitruv. — aerūgĭnōsus, 3: fuld af Kobberrust, lamellae, (forrustede Kobberpenge), Senec.; - men „overf.": ∾ manus, (smudsig, karrig), id.; af — aerūgo, ĭnis, f., [af aes; cf. ferrugo af ferrum]; I) „egenl."; A) „alm.": Kobberrust; incidere in aeruginem, (være udsat for at rustne), Cic. Tusc. 4, 14; compescere virus aeruginis, (bevare imod Rust), Plin.; — B) „bes."; a) det af Kobberrust tilberedede Spanskgrønt, id. 34, 26; — b) „poet." ogs.: forrustne Kobberpenge, (el. alm. Penge), Juvenal. 13, 60; — II) „overf." o. „alleg.": ligesom Sielens Rust; df. Hadskhed, Avind, Ondskab; vid. Hor. Sat. 1, 4, 101; ligel. versus tincti viridi aerugine, Martial. 10, 33; — b) df. ogs.: smudsig Gierrighed, Hor. A. P. 330.

aerumna, ae, f., [efter Fest. p. 20: etr. f. aerumnula, d. e. Skuldertræ el. Aag]; I) „alm."; A) tungt og møisommeligt Arbeide, trykkende Nød og Vanskelighed; (oftest forkl. o. „poet."); - aerumnae duae, (tvende Fødselssmerter), Plaut. Amph. 1, 2, 26; cf. id. Rud. 2, 3, 71, und. aequus; men sexta aerumna (Herculis), id.; cf. Cic. Fin. 2, 35; men mors est aerumnarum requies, Sall. Cat. 51; cf. Hor. Ep. 2, 2, 26; — B) Lidelse og Trængsel, (som indvirkende udenfra; (opp. aegritudo o. aegrimonia, som Sielens subjective Tilstand); vid. Lucr. 3, 50, o. id. 4, 1065; men Cic. Tusc. 4, 8: aerumna (est) aegritudo laboriosa; — II) sild. ogs.: Nederlag, Amm.

*aerumnābĭlis, e: møisommelig, trykkende, beklagelig, Lucr. 6, 1230, Appul.; o. — aerumnōsus, 3: fuld af Lidelse og Trængsel, salum, Att. ap. Cic. Tusc. 3, 28; - oftere om Personer; inopes, aerumnosas (nos) etc., Plaut. Rud. 1, 4, 39; cf. Cic. Tusc. 4, 38, oftere; - compar.: si etc., nihil est aerumnosius sapiente, Senec. d. Ir. 2, 7; superl.: ∾ una omnium (mulier), Cic.; — [aerumna].

aeruscātor, oris, m.: omløbende Taskenspiller, Gell. 14, 1; af — aerusco, are, v. n., [aes]: som omløbende Taskenspiller at indsamle Skillinger el. søge Underhold, Senec. Clem. 2, 6, Gell.

aes, gen. aeris, n., [rimel. at sammenl. m. αἴρειν: hæve, neml. Malmen af Gruben, altf.]: det af Gruben fremdragne Metal (m. Undtagelse af Guld og Sølv); df. I) „alm."; A) aes Cyprium, (hvf. cuprum): Kobber; cf. Plin. 34, 24; df. scoria aeris: Kobberzinner, Slagge, id.; flos aeris, id.; aes fundere, id., conflare et temperare, id.; — B) Metalblanding, Bronce, (naar neml. Talen er om Kunstværker); - statua pedestris ex aere, Cic.; ducere aliquem ex aere, (støbe nogens Buste af Bronce el. af Metal), Plin.; „poet." ogs.: ducere aera; vid. Hor. Ep. 2, 1, 240; — C) „meton.": hvad der er giort af Kobber el. Metal el. Bronce, navnl. saadanne Vaaben; vid. Lucr. 5, 1285, Tac. Ann. 11, 14, o. Virg. Aen. 2, 734; - fremdeles aes, f. tuba, ibd. 6, 165; cf. Ovid. Met. 1, 98; - ligel. aes, f. tabula aenea, (hvorpaa neml. en antagen Lov blev indgravet); vid. Cic. Fam. 12, 1, oftere; df. ogs. aera legum, Tac. Hist. 4, 04; cf. id. Ann. 12, 53; - ogs. Arbeider af den gamle Kunst, navnl. i corinthisk Erts; vid. Hor. Sat. 2, 3, 21, o. id. Ep. 1, 6, 17, ogs. Virg. Aen. 6, 848; - ogs. allehaande Redskaber af Kobber; aera unca el. pendentia, (f. hami aenei), Ovid.; men aere pontus finditur, (i. e. navibus el. rostris aeratis), Tibull.; men aera rotunda Cybeles, (i. e. tympana aerea), Prop.; - endel. forkl.: aera, f. aeramenta: Kobberkar, Cato ap. Fest.; — II) fordi de første Penge i Rom vare af Kobber, saa heder aes o. aera; A) „alm.": Penge; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 26; ligel. si aes habent, dant mercem, Plaut.; cf. Hor. A. P. 345, o. Virg. Ecl. 1, 36; - hvf. ogs. etiam aureos nummos aes dicimus, Dig.; — B) „bes."; 1) Løn, Sold, Betaling; og det navnl.; a) ligesom stipendium: Krigssold el. Soldatersold; vid. Liv. 5, 4: dare aera militibus etc.; hvor ogs. annua aera etc.; — b) df. ogs. „overf.": aera, ligesom stipendia: Krigstieneste, Tienestetid, odl.; vid. Cic. Verr. 5, 13; — 2) Løn, Betaling; vid. Senec. Ep. 88; ogs. in pl., Juvenal. 6, 125; — C) fremdeles er aes: Penge, at mærke i visse Forbindelser; 1) aes alienum: Penge, som nogen skylder til andre; d. e. Gield; - aes alienum habere, Cic., ogs. in aere alieno esse, id., (være i Gield); ogs. laborare ex aere alieno, Caes.; - aes alienum facere, Cic., contrahere, id., conflare, Sall., (komme i Gield); ligel. in aes alienum incidere, Cic.; - aes alienum dissolvere, Cic., aere alieno exire, id., (betale sin Gield, komme ud deraf); - ogs. findes aes absol. f. aes alienum el. Gield; prae aere Tusculanum proscripsisse, Cic. Att. 6, 1; men aes confessum, Gell. 20, 1, e XII Tabb.; — 2) df. „alleg."; a) esse in aere alicujus, (ligesom at tilhøre nogen, neml. som Ven el. Client); vid. Cic. Fam. 13, 62, o. ibd. 15, 14; — b) alicujus aeris esse, om en Person: (at have noget Værd), Gell. 18, 5; men Senec. Ep. 87: virtus suo aere censetur, (har sit Værd i sig selv, er et uvurderligt Gode); — 3) ogs. kan mærkes: aes equestre, (til Indkiøb og Holdning af Riddernes Heste), Gaj. Inst.; (cf. Liv. 1, 43); - aes manuarium; s. und. manuarius; - aes circumforaneum; s. und. circumforaneus; — III) endel. betegner aes, ligesom as: Enheden af d. romerske Møntfod; hvf. gen. sing. aeris, f. assium; qui millibus aeris L ··· census fuisset, Liv. 24, 11; cf. Cic. d. Rep. 3, 10; - navnl. heder ogs. aes grave: den gamle fuldvægtige Kobbermønt el. as; denis millibus aeris gravis reos condemnavit, Liv. 5, 12; cf. id. 4, 60; — B) men ogs. bruges aes om den mindre Kobbermønt el. Skillemønt, ligesom quadrans o. triens; vid. Juvenal. 2, 152; — 2) df. atter, pl. aera: Regnepenge; hvf. „overf.": de enkelte Summer el. Poster i et Regnskab; si aera singula probasti, etc., Cic. ap. Non.

Aesăcus, (-os), i, m.: Søn af Priamus; vid. Ovid. Met. 11, 762. — aesălon, ōnis, m., αἰσάλων: en Falkeart, Plin. 10, 95. — 1. Aesar; hos Etruríerne: = deus, Suet. Aug. 97. — 2. Aesar, ăris, m.: Flod i Nederitalien, i Nærheden af Croton; (hod. Necete); Ovid. Met. 15, 22; — df. Aesărĕus, 3: æsarisk, ibd. 54.

Aeschĭnes, is, m., Αἰσχίνης; den berømteste af dette Navn er: den attiske Taler Æschines, Demosthenes's Modstander; vid. Cic. d. Or. 2, 23, o. ibd. 3, 56, ogs. Quintil. 10, 1, 22. — Aeschȳlus, (-os), i, m., Αἰσχύλος: Æschylos, Grækernes første store Tragiker, den græske Tragoedies saa at sige Skaber; vid. Hor. A. P. 278, o. Cic. Tusc. 2, 10. — aeschȳnŏmĕne, es, f., (αἰσχυνομένη, som skammer sig): etslags Plante, som ved Berørelse trækker sig sammen, Plin. 21, 102.

Aescŭlānus, i, m., [aes], sc. deus: Guden for Kobber og for Kobbermønt, Fader til Guden Argentinus, Augustin. — Aescŭlāpium, i, n., Ἀσκλήπιον, Ἀσκληπίειον: et Æsculapstempel, Vitruv. — Aescŭlāpĭus, i, m., Ἀσκληπιός; efter Mythen: Søn af Apollo ved Nymphen Coronis; blev dyrket som Gud for Lægekunsten; vid. Cic. N. D. 3, 22, o. Cels. 1,

praef.; – om Indførelsen af hans Dyrkelse i Rom, vid. Ovid. Met. 15, 624 flgd.; — df. Aescŭlāpĭus, 3: æskulapisk, anguis, Plin. 29, 22.

*aescŭlētum, (esc.), i, n.: et med Egen aesculus bevoxet Sted; df. „poet." f. Egeskov, Hor. Od. 1, 22, 14; — aescŭlĕus, (esc.), 3: af Egen aesculus; df. „poet.": af en Eg; aesculeae frondis honorem etc., (en Egekrands), Ovid. Met. 1, 449; o. — aescŭlīnus, (esc.), 3: = frgd., axes, Vitruv.; af — aescŭlus, (ogs. esculus, ligesom af esca), i, f.: etslags Eg med spiselig Frugt, Vinteregen el. Spiseegen, (der er den høieste i sit Slags, og Juppiter hellig); vid. Virg. Ge. 2, 290, o. Plin. 12, 2, oftere; quercus aesculus L.; – „poet." ogs. „alm.": en Eg, Hor. Od. 3, 10, 17.

Aesernĭa, (Es.), ae, f.: By i Samnium ved Floden Vulturnus; (hod. Isernia o. Sergna); Cic. o. A.; — df. Aesernīnus, 3: æserninsk, ager, Liv., turma, id.; – men subst.: Aesernini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv., Plin.; — not.: ogs. er Aeserninus: et romersk Tilnavn, Liv.; men Aeserninus cum Pacidiano: (Navnet paa tvende Gladiatorer), Lucil. ap. Non.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 4.

Aeson, ŏnis, m., Αἴσων: Æson, Fader til Argonauten Jason; om hans Foryngelse ved Medea's Kunster, vid. Ovid. Met. 7, ab in.; — B) df. 1) Aesŏnĭdes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af Æson, (i. e. Jason), ibd. 164, oftere; voc. Aesonide, id. Her. 6, 109; — 2) Aesŏnĭus, 3: æsonisk, heros, (i. e. Jason), ibd. 12, 134.

Aesopeus, (-ius, -icus), 3, f. und. flgd. — 1. Aesōpus, i, m., Αἴσωπος: græsk Fabeldigter fra Phrygien; vid. Phaedr. 4 prol., Quintil. 5, 11, 19, o. Gell. 2, 29; — df. Aesōpĭus, (-ēus), 3: æsopisk, fabulae, Phaedr. l. c.; ogs. Aesopicus, 3, Isid. — 2. Aesōpus, i, m.: Navnet paa en tragisk Skuespiller og Ven af Cicero; vid. Cic. Fam. 7, 1, o. Hor. Ep. 2, 1, 82. — Aesquiliae; f. und. Exquiliae.

aestas, ātis, f., [besl. m. αἴθω, d. e. brænder, o. m. aestus]; I) „egenl." el. „alm.": Sommeren; (dels i Modsætn. af Vinteren el. hiems, altf. som de sex Sommermaaneder, neml. fra 22 Martii til 22 September; dels som de trende hedeste Sommermaaneder; efter Varr. fra 9de Mai til 7de Augusti); – hieme et aestate etc., Cic.; aestate ineunte, id., nova, Virg.; ∾ summa, Cic., jam adulta, Tac.; ∾ exacta, Sall., affecta jam prope, Cic.; men ∾ anni, Gell.; — II) „overf." o. „bef."; A) „techn.": aestas, f. annus, navnl. i Krigssproget, fordi neml. Felttogene ordenl. foretoges om Sommeren; vid. Tac. Ann. 6, 39, o. Vell. 2, 47 o. 81; — B) „poet." ogs. a) smukt og klart Veir, Virg. Ge. 4, 59, o. id. Aen. 6, 707; — b) aestas ignea, Hor. Od. 1, 17, 3: Sommerheden; — not.: plur. aestates: Sommerfregner, Plin. 28, 50.

aestifer, a, um, [aestus, fero]; I) ligesom act.: som medfører Hede, ignis, Lucr.; ∾ Cancer, (som Himmeltegn), Sil.; ligel. ∾ Canis, (Hundestiernen), Virg.; — II) ligesom pass.: lidende af Hede, forbrændt af Heden, campi, Sil., arva Libyes, Lucan.

aestĭmābĭlis, e: til at vurdere høit, værdifuld; (men alene som philosophisk Kunstudtryk); vid. Cic. Fin. 3, 6: aestimabile, quod etc., (opp. inaestimabile); o. — aestĭmātĭo, onis, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Prisbestemmelse, Vurdering; a) navnl. Censors Vurdering af Borgernes Eiendom, Cic. Verr. 2, 53; men ∾ frumenti, (neml. ved Prætor), f. ibd. 3, 92; — b) i Retssager er aestimātĭo litium: Bestemmelse af den Domfældtes el. Tabendes Bøder, Cic. Cluent. 41; ligel. ∾ multarum, Liv. 4, 30, o. ∾ poenae, Cic. d. Or. 1, 54: Fastsættelse af Bødernes Størrelse); — B) „bef."; a) den af Cæsar under Borgerkrigen indførte aestimatio possessionum; vid. Suet. Caes. 42, o. Caes. B. C. 3, 1; df. Cic. Fam. 13, 8: accipere praedia in aestimationem; men „meton.": aestimationes, f. praedia, ibd. 9, 18; men ibd. 10, med Lune: accipere aestimationem aliquam: lide et Tab; — b) „poet." ogs. Værdi el. Pris; Quod (linteum) non me movet aestimatione, Catull. 12, 11; — II) „fig."; A) Vurdering el. Bestemmelse af nogens el. nogets indre Værd; (men existimatio: den paa en slig Vurdering grundede Agtelse); – semper aestimationem atque arbitrium ejus honoris penes senatum fuisse, Liv. 3, 63; men aestimatione recta severus etc., Tac. Hist. 1, 14; cf. Vell. 2, 97, o. 127; — B) det Gienstanden tillagte Værd el. Fortrin; aliquod pondus dignum aestimatione etc., Cic. Fin. 3, 6; cf. ibd. 10: sed ea aestimatio etc.; — [aestimo].

aestĭmātor, oris, m., [aestimo]; I) „egenl.": som vurderer noget, som bestemmer Prisen derpaa; ∾ frumenti omnis etc., Cic. Pis. 35; men id. Parad. 6, 3: ∾ callidi rerum, etc.; — II) „fig.": som bestemmer det indre Værd el. Forhold; vid. Cic. Marc. 5; ligel. id. Orat. 41: justus rerum aestimator etc.; men Curt. 8, 1: ∾ immodicus sui; df. — aestĭmātōrĭus, 3: hørende til en Vurdering, judicium, Gaj. Inst.; men aestimatoria, (sc. actio), Dig.

*aestĭmātus, us, m.: = aestimatio; men alene in abl.; in aestimatu esse: være søgt, (om en Vare), Plin.; o. — aestĭmĭum, i, n.; sild. f. aestimatio: Vurdering; pro aestimio ubertatis, Hygin. d. Lim.; — [af flgd.].

aestĭmo, (-ŭmo), avi, atum, 1, v. a., [aes]; I) „egenl."; A) „alm.": bestemmer en Tings ydre el. Pengeværdi, vurderer, taxerer; c. gen. el. abl. pretii, ogs. m. adv., ogs. absol.; – ∾ frumentum III denariis, Cic. Varr. 3, 92; ∾ magni, parvi, f. nedenf.; ∾ magno prata et areas, id. Parad. 6; ∾ aliquid tenuissime, id. Verr. 4, 16; men id. Off. 2, 23, absol.: aestimandis possessionibus; — B) „bef."; ∾ litem alicui, ogs. alicujus: bestemme den Domfældtes Bøder, Cic. Cluent. 41, o. Nep. Milt. 7; – ogs. kan hidføres Caes. B. G. 5, 1; ligel. ∾ nomina alicui: (bestemme, hvormeget nogen har at betale), Cic. Verr. 1, 39; — II) „fig."; A) bestemmer det indre Værd, vurderer; (men existimo: bedømmer efter en saadan Vurdering); – a) m. flgd. ex, el. c. abl., (paa Spørgsmaalet: hvorefter); – vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat, Cic. R. Com. 16; cf. Sall. Cat. 10; men ∾ ex aequo, Liv. 7, 30; – ∾ virtutem annis, Hor. Ep. 2, 1, 48, Macedonas veteri fama, Justin.; — b) c. gen. el. abl. pretii, (paa Spørgsmaalet: hvor høit); saal. c. gen.: Nep. Cato 1, o. Catull. 5, 2; – men ∾ permagno, Cic. Verr. 4, 7; cf. Liv. 40, 55; – ligel. undert. m. bestemt Tal; vid. Tac. Ann. 1, 17; – „poet." ogs. c. acc. comm. nihil; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 8; — c) endel. m. flgd. Relativsætn.; quantopere dilectus sit, facile est aestimare, Suet. Aug. 57; cf. Sall. Jug. 35.

aestiva, orum, f. und. aestivus. — *aestīvālis, e: = aestivus; ∾ circulus: (i. e. tropicus cancri), Hygin.; — aestīve, adv.: sommerligen; df. „overf.": tarveligen; ∾ viaticati sumus, Plaut. Men. 2, 1, 3; o. — aestīvo, avi, atum, 1, v. n.: at tilbringe Sommeren; saal. om Mennesker, Suet., Plin.; om de græssende Hiorder, Varr.; — [flgd.].

aestīvus, 3, [aestus]; I) „alm.": sommerlig, hørende til Sommeren; aestivis e partibus (coeli: fra den hede Himmelegn), etc., Lucr. 5, 614; ∾ menses, (opp. hiberni), Cic.; ∾ locus, (skikket til Sommerbolig), id.; – ogs. m. sol, Virg., m. aura, Hor., m. umbra, Ovid.; men ∾ saltus, (med Sommergræsning), Liv. 22, 14; ∾ aves, (der indfinde sig om Sommeren), id. 5, 6; ∾ animalia, (som komme frem i Heden), Plin.; ∾ castra, (Sommerleir), Suet. Claud. 1; — II) „bef." ogs. som subst.: aestiva, orum, n.;

A) sc. castra: Sommerleir; in aestivis esse, Cic.; cf. id. Fam. 2, 13; men id. Verr. 5, 37: aestiva praetoris, (hans Lystleir); — B) sc. tempora: den til Krigsbedrifter skikkede Sommer; df. Sommerfelttog; ogs. alm. Felttog; vid. Cic. Pis. 40, o. id. Fam. 3, 9, ogs. Vell. 2, 105; — C) sc. loca: Sommergræsgange; ∾ montium, Plin. 24, 19; s. ogs. ovenf. Liv. 22, 14; — b) df. ogs. „meton.": de græssende Hiorder, Virg. Ge. 3, 472.

aestŭābundus, 3, [aestuo]: brusende, kogende, Pallad. — aestŭārĭum, i, n., [aestus]; I) „egenl.": den Strækning af Kysten, som overskylles i Flodtiden; vid. Fest. s. v. Aestuaria, ogs. Caes. B. G. 3, 9, o. Plin. Ep. 9, 23; — B) df. ogs.; a) Kiær el. Dam, (navnl. til Østers, og som dannes af det stegne Søvand), Varr.; cf. Caes. B. G. 2, 28; — b) den sumpige Munding af en Flod; in sing., Tac. Agr. 22; in pl., Plin. 3, 3; — II) „overf.": aestuaria, orum, n.: Lufthuller, hvorigiennem Brøndgravere bortskaffe fordærvede Dunster, Plin. 31, 28, Vitruv.

aestŭātĭo, onis, f.: brusende Bevægelse; df. „fig." o. „ment.": Sindets brusende Heftighed hos raa Mennesker, Plin. 18, 1; af — aestuo, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.", (ligesom d. besl. αἴθειν): at være i en brusende el. bølgende Bevægelse, at bruse el. bølge; df. A) om Ilden; Quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis, („alleg."), Ovid. Met. 4, 64; cf. Virg. Ge. 4, 263; — b) ligel. om de af Ilden el. Heden paavirkede Gienstande: at gløde, at være gloende hed; — torridus aestuat aër, Prop.; cf. Virg. Ge. 1, 107; — ligel. om Personer: at lide af Hede, (opp. algere); vid. Cic. Tusc. 2, 14: erudire juventutem ··· algendo, aestuando, etc.; - dog mildere end sudare, vid. Juvenal. 3, 103; men aestuare sub pondere, Ovid.; — B) om Havet; ubi Maura semper aestuat unda, Hor. Od. 2, 6, in.; cf. Virg. Aen. 6, 296; s. ogs. und. aestus; — C) om andre Gienstande, med Hensyn paa deres heftige Bevægelse; vid. Virg. Ge. 4, 308; men quasi aestuantis animae iter, (om Luftrøret), Gell. 17, 11; ogs. om Træets Svingninger i Stormen, Lucr. 5, 1096; - sild. ogs. om en bølgende Mængde, Prud.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm."; 1) om Personer: at være i heftig Lidenskab el. Uro; m. o. ud. abl., osv.; - desiderio te nostri aestuare, Cic. Fam. 7, 18; men aestuare invidiā, Sall. Cat. 23, (være Gienstand derfor); ubi, etc., aestuare illi, qui etc., Cic. Verr. 2, 23, (de bleve forskrækkede); - men erotisk: in illā Aestuat etc., Ovid. Met. 6, 490; — 2) om Lidenskaben selv: at bruse el. rase; vid. Virg. Aen. 12, 666; — B) „bes.": at være i Uvished, at ængste sig, at være forlegen, osv.; aestuabat dubitatione etc., Cic. Verr. 2, 30; sic anceps inter utrumque animus aestuat, quum etc., Quintil. 10, 7 extr.; cf. Suet. Claud. 4, o. Hor. Ep. 1, 1, 99.

aestŭōse, adv.; 1) brændende; in compar., Hor. Epod. 3, 17; — 2) brusende (som Charybdis), absorbere, Plaut. Bacch. 3, 3, 67; af — aestŭōsus, 3, [aestus]; I) meget hed, med trykkende Hede, aura, Pacuv. ap. Prisc.; cf. Hor. Epod. 16, 57; men ∾ syrtes, id. Od. 1, 22, 5; aestuosissimi dies, Plin.; cf. Catull. 7, 5; ∾ via et pulverulenta, Cic. Att. 5, 14; — 2) stærkt brusende; ∾ freta, Hor. Od. 2, 7, 16.

aestus, us, m., [aestuo]; I) „egenl."; A) enhver brusende el. bølgende Bevægelse; df. a) luende el. hvirvlende Ild; furit aestus ad auras, Virg. Aen. 2, 759; — b) df. sædv. stærk el. brændende Hede, (navnl. Sommerhede el. Solhede); vid. Lucr. 6, 364, o. Hor. Od. 1, 17, 18; men labore et aestu languidus, Sall.; cf. Virg. Ge. 3, 331: Aestibus at mediis etc.; - ogs. Feberhede, Cic. Cat. 1, 13; men aestus ulceris, Att. ap. Cic. Tusc. 2, 7; — B) Havets Brusen el. Strømmen, Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39; (jf. vort: Brænding); - ogs. „meton.": det oprørte Hav selv, Virg. Aen. 1, 107, o. ibd. 8, 674; - ogs. Havets Strømning; (marini aestus), quorum accessus et recessus, (Flod og Ebbe), etc., Cic. Div. 2, 14; cf. Caes. B. G. 5, 1; men recessus aestus (gen., d. e. Ebbe), id.; cf. id. B. G. 3, 12: minuente aestu; men aestu secundo, (med Strømmen), Sall. frgm. ap. Gell.; cf. Caes. B. G. 4, 23; - ogs. Brusen af kogende Vand, Virg. Aen. 7, 463; — b) efter Epikureernes Lære: den Udstrømning, som sætter Legemerne i Forbindelse med hverandre; vid. Lucr. 6, 930; men ibd. 1001 flgd.: lapidis aestus, (det magnetiske Fluidum); — II) „fig."; A) „overf.": Forvirring, belli, Lucr. 5, 1434; cf. Hor. Ep. 2, 2, 47; men quidam furoris aestus etc., („alleg."), Flor. 4, 2; cf. Cic. Leg. 2, 4: aestus quidam consuetudinis; — B) „ment." o. „ethisk"; a) brusende Lidenskab el. Attraa, Hor. Ep. 1, 2, 6; men aestus quidam ··· gloriae, Cic. Brut. 81; men aestus pectoris, (Elskovsglød), Ovid. Her. 16, 25; — b) Ængstelse, Forlegenhed; qui tibi aestus, qui error etc., Cic. Div. in Caecil. 14; cf. Hor. Sat. 1, 2, 110, o. Virg. Aen. 12, 486, oftere; — not.: forkl. gen. aesti, (s. aestus), Pacuv. ap. Non.

Aestyi, orum, m.: et Folk bag Weichselen, rimel. Estherne i Esthland, Tac. Germ. 45. — Aesŭla, ae, f.: By i Latium, i Nærheden af Tibur, Hor, Od. 3, 29, 6; — df. Aesŭlānus, 3: æsulansk, arx, Liv. 26, 9; — Aesulani, orum, m.: Indvaanerne af Æsula, Plin. 3, 9.

aetas, ātis, f., [ctr. af d. forkl. aevitas, af aevum, αἰών]; I) „egenl.": Menneskets Levealder el. Levetid; df. A) „alm.": Livet el. Menneskelivet, (som et Helt); aetas acta honeste et splendide, Cic.; cf. id. Off. 1, 1, o. id. d. Sen. 19; — b) ogs. en Menneskealder, (som et vist Tidsrum); hominis aetatem durare, Liv. 1, 9; cf. Cic. d. Sen. 10, o. Hor. Epod. 16, in.; - om de trende γενεαί el. aetates paa hvert Aarhundrede, s. Herod. 1, 143; hvorim. Ovid. Met. 12, 188, aetas staaer „poet." f. et Aarhundrede; — B) „bes.": en vis Alder, (som Del af Menneskets Levetid); - neml. efter Varr. ap. Censorin. ere disse Dele el. Aldre: pueritia, adolescentia, juventus, (hver paa 15 Aar); derpaa følge seniores, indtil d. 60de Aar, hvormed senectus begynder; cf. Tubero ap. Gell. 10, 28; - med de fire Aldere sammenlignes de fire Aarstider, Ovid. Met. 15, 200 flgd.; cf. Flor. 1, prooem.; — bb) hertil mærkes; a) sædv. bestemmes her en vis Alder ved et adj., el. ved et andet tilføiet Begreb; - ineuntis aetatis inscitia, Cic.; flos aetatis, Liv.; aetas bona, Cic., integra, Plaut.; opp. ∾ mala, id., fessa, Tac., affecta, Cic.; — b) men ofte viser alene Sammenhængen, hvilken Alder man har at tænke sig; - morbo atque aetate confectus, (i. e. senectute), Sall. Jug. 9; ambo florentes aetatibus, (i. e. juventute), Virg. Ecl. 7, 4, (hvor ogs. plur. er at mærke); id aetatis jam sumus, (i en saa moden Alder), ut etc., Cic. Fam. 6, 20; men aetas consularis, id., (d. 43de Aar); — II) „overf."; A) „alm.": Tidsalderen el. Tiden el. Tiderne; heroicis aetatibus etc., Cic. Tusc. 5, 3; usque ad hanc aetatem, id.; cf. Hor. Od. 4, 9, 9; — b) df. ogs. „meton.": Tidsalderen, (s. de deri levende Mennesker); vid. Hor. Epod. 16, 9, o. id. Od. 1, 35, 34; ligel. disce tamen, veniens aetas, Ovid. Fast. 6, 639; - ligel. hos Historikerne; vid. Liv. 27, 51, o. Tac. Hist. 3, 68; — B) „bes." mærkes ogs. 1) aetas, om Ting; bene ferre aetatem, (om Vin), Cic. frgm. ap. Macrob.; cf. Plin. 23, 20; ligel. aetates aedificiorum, Dig.; — 2) de adverbiale Udtryk; a) aetatem, (sædv. forkl.): meget længe, (oprdl. igiennem en hel Menneskealder); vid. Ter. Heaut. 4, 3, 38; cf. Lucr. 6, 235, ogs. Ter. Eun. 4, 5, 8; — b) in aetate, (ligel. forkl.): til rette Tid, Plaut. Trin., in.; men ibd. 2, 4, 61: utrumque ··· in aetate haud bonum est, (duer ikke nogensinde); —

not.: gen. pl. aetatum; dog ogs. aetatium, Vell. 2, 89, o. A.

aetātŭla, ae, f., dem. af aetas; I) „egentl.": en ganske ung Alder; in primis puerorum aetatulis etc., Cic. Fin. 5, 20; cf. id. Sest. 8, o. Plaut. Pseud. 1,2,40; — II) „fig.": ungdommeligt Letsind; ut aut parcius aetatulae indulgeret, aut certe cautius, Suet. Claud. 16.

aeternābĭlis, e, Att. ap. Non., o. aeternālis, e, Tert., [aeterno]: evigvarende, evig. — aeternĭtas, atis, f., [aeternus]; I) „alm.": Evigheden, d. e. A) Tid uden Begyndelse; vid. Cic. N. D. 1, 9, o. id. Div. 1, 55; — B) evig Varighed, Uforgængelighed, id. Pis. 3; ligel. in aeternitate temporum, Tac. Agric. extr.; — b) ogs. om en meget lang Tid; cedri materiae aeternitas, Plin. 13, 11; — II) „bes." o. sild., ligesom divinitas o. majestas: en keiserlig Titel, Plin. Ep., Cod. Just. — 1. aeterno, abl. som adv.; s. und. aeternus. — 2. aeterno, are, v. a., [aeternus]: foreviger, aliquem litteris et laudibus, Varr. ap. Non.; Hor. Od. 4, 14, 3.

aeternus, 3, [ctr. f. aeviternus, af aevum; cf. hesternus af heri]; I) „egentl."; A) „alm.": evig, (d. e. uden Begyndelse og Ende), deus, Cic., materia, Lucr.; — ogs. uden Begyndelse; ex aeterno tempore, Cic.; — oftere: vedblivende, varig, uforanderlig, gratia, Ter., gloria, Cic., ver, Ovid.; men aeterna urbs, (i. e. Roma), Tibull., o. sild.; — 2) „bes.": som varer meget længe, meget varig el. udholdende; nec est ligno ulli aeternior natura, Plin. 14, 2; — II) „fig.": som fortiener evig Amindelse; aeterna moliri, Cic.; aeterni mores, (berømmelige), Plin.; aeternus Homerus, (udødelig), Tibull.; — III) som adverbiale Dictioner mærkes: a) in aeternum, „poet." ogs. aeternnm: for stedse, (alts. for den hele Fremtid); in aeternum condita (urbs), Liv. 28, 28; cf. Virg. Aen. 6, 617, o. Hor. Ep. 1, 10, 41; — b) aeternum, ogs. aeterno: evigen, altid, Virg. Aen. 6, 400, o. id. Ge. 2, 400; — men viret aeterno fraxinus, (holder sig altid grøn), Plin. 2, 111.

*Aethălĭa, ae, f.: Øen Elba, (hod. Ilva), vid. Virg. Aen. 10, 174; — not.: ogs. d. ældre Navn paa Øen Chios, Plin. 5, 38; o. — aethălus, i, m.: en sodfarvet Drueart i Ægypten, Plin. 14, 9; — [besl. m. αἰθαλός, d. e. sodet].

aether, ĕris (ĕros), m., αἰθήρ: den høiere og renere Luft, Ætheren, (opp. aër el. Dunstkredsen), Lucr. 8, 499, o. Cic. N. D. 2, 36 o. 40; — II) df. „poet." o. „overf."; A) Himmelen, som Gudernes Sæde; rex aetheris altus, Juppiter, Virg. Aen. 12, 140; — b) df. ogs. den Straaleglands, som omgiver den aabenbarede Guddom, Val. Fl.; — B) ogs. „alm.": Luften; liquidum trans aethera vectae (apes), Virg. Aen. 7, 65; cf. Hor. Od. 2, 20, in., o. Lucr. 2, 1112; — C) Oververdenen, (neml. i Modsætn. til Underverdenen), Virg. Aen. 6, 436; — III) efter Mythen er Aether: Søn af Chaos, o. Fader til Coelus, Cic. N. D. 3, 17; ogs. er han efter Stoikernes Mening, ligesom Juppiter: summus deus, mente præditus, qua omnia regantur, vid. Cic. Acad. 2, 41; — endel. er han ogs. hos Digterne: Naturens frugtbargiørende Guddom; vid. Lucr. 1, 251, o. Virg. Ge. 2, 325.

aethĕrĭus, (-eus), 3, αἰθέριος, hørende til Ætheren el. til Elementarilden, ætherisk; altissima aethereaque natura, Cic.; men ∾ domus, (d. e. Ætheren), Hor.; — II) df. „poet." o. „overf."; A) hørende til Himmelen, himmelsk, arces, Ovid., Olympus, Martial.; men ∾ ignes: om Begeistringen, Ovid. Fast. 1, 473; — B) hørende til Luften, nubes, aurae, Lucr., aqua (Regnen), Ovid.; — C) hørende til Oververdenen, (i Modsætn. af Underverdenen), aura, (Livsluften), Virg. Aen. 1, 545: lux, (Livslyset), Sil.

Aethĭŏpĭa, ae, f.: Æthiopien, Land i Afrika, ovenfor Ægypten, forresten med ubestemte Grændser; vid. Plin. 6, 35; — df. Aethĭŏpĭcus, 3: æthiopisk, oceanus, Plin. l. c.; ogs. Aethiopus, 3, rhinoceros, Lucil. ap. Prisc. — Aethĭŏpis, ĭdis, f., Αἰθιοπίς, sc. herba, etslags Salvie, Plin. 27, 3. — Aethĭŏpissa, ae, f., Æthiopierinde, Hieron.; af — Aethĭops, ŏpis, m., Αἰθίοψ, en Æthiopier, Plin. 2, 80; — II) „overf.": sort Menneske, Morian, Neger; Aethiopem albus derideat, Juvenal. 2, 23; cf. Plin. 32, 52; — ogs. holdtes occursus Aethiopis for et ondt Varsel; Flor. 4, 7; cf. Juvenal. 6, 601; — 2) ogs. som adj.: Aethiopesque lacus, Ovid. Met. 15, 320; cf. Ps. Cic. in Sen. 6: cum stipite Aethiope etc.; — not.: Aethĭops, (f. Aethĭops), Sidon. — Aethiopus, 3; s. und. Aethiopia.

Aethon, ōnis, m., (αἴθων, brændende); i Mythologien: Navnet paa flere Guderheste; vid. Ovid. Met. 2, 153, o. Virg. Aen. 11, 90, (ogs. Serv. ibd.) — 1. aethra, ae, f., αἴθρα, den rene Solglands, Luftens skinnende Klarhed; lucidus aethra Siderea polus, Virg. Aen. 3, 585; ∾ caerula, Naev. ap. Varr., flammea, Att. ap. Macrob.; — II) „overf."; A) ligesom aether: den høiere og renere Luft, Cic. N. D. 2, 45, inc.; — B) „poet.": Himmelen, Luften; vertice de montis ... surgere in aethram: (om Skyerne), Lucr. 6, 467; cf. Virg. Aen. 12, 247. — 2. Aethra, ae, f., Αἴθρα, 1) Datter af Oceanus o. Tethys, Moder til Hyas, Ovid. Fast. 5, 171; (heder Plejone, Hygin. Fab. 37); — II) Datter af Pittheus og Moder til Theseus, Ovid. Her. 10, 131, Hygin.

aetĭŏlŏgĭa, ae, f., αἰτιολογία: Anførelse af Grunde, Bevisførelse, Isid.; men Senec. Ep. 95, vil man derfor læse ethologia. — āētītes, ae, m., ἀετίτης, (sc. lapis): Ørnestenen, Plin. 10, 4. — āētītis, ĭdis, f., ἀετῖτις, sc. gemma: etslags Ædelsten med Ørnefarve, Plin. 37, 72.

Aetna, ae, o. Aetne, es, f., Αἴτνη, Ætna, ildsprudende Bierg paa Sicilien, (hod. Monte Gibello); vid. Cic. Div. 2, 9, o. Ovid. Fast. 4, 287 o. 491; — Aetnā onus gravius, vid. Cic. d. Sen. 2; — B) hertil er endnu at mærke: 1) Byen Aetna, i Nærheden af hint Bierg, vid. Cic. Verr. 3, 44; — 2) Aetna: en sicilisk Nymphe, Moder til Brødrene Palici; vid. Serv. ad Virg. Aen. 9, 584; — not.: ogs. er Aetna: Navnet paa et Digt, der af nogle tillægges Corn. Severus; — C) df. 1) Aetnaeus, 3: ætnæisk, ignes, Cic., fratres, (i. e. Cyclopes), Virg.; men ∾ deus, Val. Fl., (i. e. Vulcanus); — men subst. Aetnaei, orum: Indvaanerne i Byen Ætna, Justin.; — b) „poet." ogs. f. sicilisk, triumphi, Sil.; ligel. ∾ tellus, (i. e. Sicilia), Ovid Met. 8, 260; — 2) Aetnensis, e: hørende til Byen Ætna, ager, Cic.; men subst. Aetnenses, ium: Indvaanerne i Byen Ætna, Plin. 3, 14.

Aetōlĭa, ae, f., Αἰτωλία: Landskab i Mellemgrækenland, imellem Lokri o. Akarnanien, Cic. Pis. 37, o. Plin. 4, 3; — df. Aetōlĭcus, 3: ætolisk, bellum, Liv. 37, 6. — Aetōlis, ĭdis, f., Αἰτωλίς: Ætolierinde, Dejanira, Ovid. Her. 9, 131. — Aetōlĭus, 3; s. und. flgd. — Aetōlus, i, m., efter Plin. 7, 57: Søn af Guden Mars, og Stamfader for Ætolierne; — B) df. 1) Aetōlus, 3: ætolisk, plagae, Hor. Ep. 1, 18, 46: (neml. med Hensyn paa den calydoniske Vildsvinjagt); men ∾ arma, Ovid. Met. 14, 528, (i. e. arma Diomedis Aetoli); — D. byggede neml. efter Trojas Fald Byen Arpi, som deraf heder: Arpi Aetoli, Virg. Aen. 10, 28, ogs. urbs Aetola, ibd. 11, 239; — df. ogs. Aetoli campi, (f. ager Cannensis), Sil. 12, 673; — men subst. Aetoli, orum, Αἰτωλοί: Indvaanerne af Ætolien, Liv. 37, 6, o. Virg. Aen. 11, 308, (hvor gen. Aetolum f. Aetolorum); — 2) Aetōlĭus, 3: == frgd., heros, Ovid. Met. 14, 461, (i. e. Diomedes; s. und. frgd.)

*aevĭtas, ātis, f.; forkl. f. aetas: Alderen, Cic. Leg. 3, 3 (e. XII Tabb., hvor ogs. pl.); ogs. Ælde,

Elde, frgm. XII Tabb. ap. Gell. 20, 1; men ∾ temporis: evig Varighed, Appul.; o. — aeviternus, 3; forkl. f. aeternus, Varr. ap. Priscian.; — [af flgd.]

aevum, i, n., αἰών; I) „alm.": den fortløbende, aldrig ophørende Tid, Evigheden; - per aevum: evigen, altid, Lucr.; ligel. in aevum: for stedse, Hor. Od. 4, 14, in.; — b) ogs. „alm.": Tiden; aevum omnium seculorum consequi, Quintil.; cf. Cic. d. Rep. 6, 13; — II) „bes.": et vist Tidsrum; A) et Menneskes Levetid; aevum consumere in rebus inanibus, Lucr. 5, 1430; cf. Plin. Pan. 78; men integer aevi, (i de bedste Aar), Virg. Aen. 9, 255; - confectus el. obsitus aevo, (af Alderdom), id.; cf. Ovid. Met. 8, 718; men Hor. Ep. 1, 20, 26: meum aevum etc., (min Alder, hvor gammel jeg er); — b) ogs. om Dyr og Planter; ∾ piscium, Plin., arborum, id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 45; — B) Tidsalder, Menneskealder; in nostro aevo, Plin.; tot aevis, id.; omnibus aevis, Ovid.; men Hor. Od. 2, 9, 13: ter aevo functus (Nestor); f. ogs. und. aetas; men ingenia nostri aevi, Vell. 2, 36; — 2) df. „meton.": de i en vis Tidsalder levende Mennesker; consensu aevi, (i. e. consensu hominum ejus aevi), Plin. 14, 8; — not.: f. aevum findes ogs. aevus, i, m., Plaut. Poen. 5, 4, 14, o. Lucr. 3, 605.

aex, αἴξ: en Ged; men alene Plin. 4, 18: Aegaeo mari nomen dedit scopulus aex, a specie caprae, etc.

Afer, fra, frum: afrikansk, litus, Ovid., aequora, (imellem Afrika og Sicilien), id.; men ∾ avis, (i. e. gallina Numidica), Hor. Epod. 2, 53; men id. Od. 2, 16, 35: Afro murice, (i. e. Gaetulico murice: i gætulisk Purpur); — B) df. subst. Afer, fri, m.: en Afrikaner; pl. Afri, orum, sitientes, Virg., discincti, (uomgiordede, d. e. ukrigerske), id.; men ∾ dirus, Hor. Od. 4, 4, 42, (i. e. Hannibal).

affăber, (ads.), bra, brum, [faber, bri]: kunstig, sindrig, Symmach. — †affābĭlis, (ads.), e, [affor]: venlig el. nedladende i Samtale med enhver, Ter. Ad. 5, 6, 8, in omni sermone, Cic. Off. 1, 31; cf. Virg. Aen. 3, 621; - compar.: affabilior, Senec. Ep. 79; df. — affābĭlĭtas, (ads.), atis, f., sermonis, Cic. Off. 2, 14: Venlighed el. Nedladenhed i Samtale; o. — affābĭlĭter, (ads.), adv.: venligen, nedladende, alloqui, Spart.; - superl.: affabilissime dicere, Gell. 16, 3.

affabre, adv. af affaber: kunstigen, kunstfærdigen; paullo magis affabre ... factus (deus, d. e. Guderbillede), Cic. Verr. 2, 5. — affabrĭcātus, (ads.), 3, [fabrĭco]: som ved Kunst er føiet dertil el. forbunden dermed, Augustin. — affāmen, (ads.), ĭnis, n., [affor]: Talens Henvendelse til nogen, Appul. — affanĭae, arum, f., [affor, inc.]: daarlig Snak, Appul.

affătim, (ads.), adv., [rimel. besl. m. fatisco, fatigo]: nok, mere end nok; a) som adj., oftere som adv.; miseria una uni quidem homini est affatim, Plaut. Trin. 5, 2, 61; - alicui affatim satisfacere, Cic. Att. 2, 16; cf. id. N. D. 2, 51, o. Plaut. Poen. 3, 1, 31; — b) som subst. c. gen.; sibi ... copiarum affatim esse, Liv. 34, 37; cf. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 33; — c) sild. ogs. som adv. c. adj.: nok, tilstrækkeligen; affatim onustus, Appul.

1. affātus, 3; partic. af affor. — 2. affātus, (ads.), us, m., [affor]: Talens Henvendelse til nogen; oftest „poet."; quo hunc affatu etc.? Virg. Aen. 4, 284; - ogs. pl., nostros affatus petit, Senec. Med. 187.

*affectatio, (ads.), ōnis, f.; I) „alm.: ivrig Stræben el. Tragten derefter, sapientiae, Senec.; men convictus in affectatione imperii, Suet. Tit. 9; — II) „bes." i Rhetoriken: forfeilet Stræben efter Fuldkommenhed, Kunstleri, Affectation, Quintil. 1, 6, 11; cf. id. 8, 3, 56; ∾ frigida et puerilis, id.; o. — affectator, (ads.), oris, m.: som stræber derefter; ∾ moris justi, Eutrop.; men nimius risus affectator, Quintil. 6, 3, 3; — df. fem.: affectātrix, īcis, Tert.; — [affecto].

*affecte, (ads.), adv.: med Følelse, med Lidenskab, Tert.; o. — affectĭo, (ads.), onis, f.; I) „alm."; A) Indvirkning deraf, det indvirkende Forhold, Cic. Top. 18; men ∾ coeli, id. Div. 2, 47: (Indvirkningen af en Constellation); — B) den Tilstand el. Stemning, hvori nogen er bleven sat; (opp. habitus); Cic. Inv. 1, 25; - dog undert. ligesom habitus: den vedvarende Tilstand el. Stemning; oftest c. gen. animi el. animorum; vid. Cic. Tusc. 4, 15, o. id. Off. 2, 6; men id. Tusc. 5, 9: firma corporis affectio: (fast og stærk Constitution); — II) „bes." o. sild.; A) velvillig Stemning, Hengivenhed; vid. Tac. Ann. 4, 15, o. Gell. 10, 18; - ogs. om Dyrene, Plin. 8, 80; — b) df. „meton.", ligesom affectus: de elskede Personer, Koner og Børn, Cod. Theod.; — B) den frie Villies Brug el. Evne, Dig.; — df. affectiōsus, (ads.), 3: velvillig, hengiven, Tert.; — [afficio].

affecto, (ads.), avi, atum, 1, v. a., frequ. af afficio; oprdl. griber el. tager fat derpaa; vid. Virg. Aen. 3, 670: dextra affectare navem; df. pass.: affectari morbo, (angribes deraf), Liv. 29, 10; - men sædv. „overf." o. „alleg."; hi ad me affectant viam, (ville have fat paa mig), Ter. Phorm. 5, 7, 71; cf. Cic. R. Am. 48; men „poet.": Cur opus affectas, ambitiose, novum? Ovid. Am. 1, 1, 14; men Liv. 28, 18; ∾ spem Africae potiundae, (nære Haabet derom); — II) „bes."; A) søger el. stræber at naae el. vinde, (navnl. et Gode, el. ved gode Midler); ∾ munditiem omni diligentia, Nep. Att. 13; ∾ magnificentiam verborum, Quintil.; - ogs. c. infin.; qui esse docti affectant, (som hige efter Lærdom), id. 10, 1, 97; — B) navnl. ogs.; 1) hos Historikerne: søger at vinde el. drage til mig; ∾ civitates formidine, aut ostentando praemia, Sall. Jug. 70; ligel. ∾ societatem Galliarum arte donisque, Tac. Hist. 4, 17; ogs. ud. abl., Vell. 2, 39; — 2) lidenskabeligen at stræbe derefter; ∾ dominationes, Sall., spem regni, Liv. 1, 46; - ogs. c. infin., (f. acc.); Non ego sidereas affecto tangere sedes, Ovid. A. A. 2, 39; — b) df. ogs. feilagtigen at efterligne, at fremkunstle, at affectere; ∾ crebrum anhelitum, Quintil., imitationem antiquitatis, id., famam clementiae, Tac.; — not.: partic. affectatus, 3, „rhet." ogs. som adj.: udvalgt, omhyggelig; nitidius aliquid atque affectatius etc., Quintil. 12, 11, 45. — affector, (ads.), atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [for- o. efterkl. Biform af frgd.]: griber el. stræber derefter; ∾ regnum, Varr.; - ∾ ad mulierem, Appul.

affectŭōse, adv.: velvilligen, hengivent, Cassiod.; - superl., Sidon.; af — affectŭōsus, (ads.), 3, [2. affectus]: som viser el. røber Hengivenhed el. Velvillie, res, Macrob.

1. affectus, 3; partic. o. adj. af afficio. — 2. affectus, (ads.), us, m., [afficio]; I) „alm.": den hos nogen ved Indvirkning frembragte Tilstand; df. A) oftest m. tilføiet animi el. mentis: bevæget Gemytstilstand el. Sindsstemning; qualis cujusque animi affectus esset, talem esse hominem ...; affectus autem animi in bono viro laudabilis, Cic. Tusc. 5, 16; ∾ mentis, Ovid.; men ∾ concitati, mites, compositi, commoti, etc., Quintil.; cf. id. 10, 1, 101; — not.: efter Quintil. 6, 2, 8, omfatter affectus, foruden πάθος el. Lidenskaben, ogs. ἦθος el. den sædelige Tilstand, (mores); — B) affectus, m. o. ud. corporis: en vis Helbredstilstand; navnl. ogs. Skranteri el. Sygelighed, Cels.; — II) „bes." ogs. A) velvillig Gemytsstemning, Kiærlighed, Ømhed, Velvillie; sed et parentis unicum affectum praestitit, Suet. Tit. 8; — b) in pl. ogs. „metonym.": nogens Elskede el. Kiære, (som Koner og Børn), Lucan., Capitol.; — B) heftig Attraa el. Begierlighed; vid. Tac. Agric. 30, o. Juvenal. 12, 10;

— b) navnl. ogs. uædel Lidenskab; vid. Senec. Ep. 75, o. Plin. Pan. 79; — C) sidst. ogs. Villiens Frihed; quia carent affectu (pupillus et furiosus), Dig.

afféro, [ad.f.], attŭli, (adl.), allātum, (adl.), afferre, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bærer el. bringer derhen el. dertil; nærmest om Ting, (ligesom adduco om Personer; vid. Plaud. Pseud. 2, 4, 21, und. adduco); sædv. m. ad, el. c. dat., ogs. m. adv., ogs. absol.; – ∾ litteras ad aliquem, Cic. Att. 8, 6, Liv. 22, 11, o. A.; men cibum pede ad rostrum, velut manu, afferens, Plin.; affer huc ··· scyphos, Hor. Epod. 9, 33; allatus est acipenser, Cic. frgm. ap. Macrob.; — B) „bes."; 1) m. Lune ogs. om Personer: afferre se o. afferri aliquo, (begive sig derhen); vid. Ter. Andr. 4, 5, 12, o. Virg. Aen. 8, 477; ligel. ibd. 3, 345: sese á moenibus ··· affert; cf. Catull. 14, 21; – ogs. in pass. c. acc. (praepos.); consilio ··· hanc urbem afferimur, Virg. Aen. 7, 217; — 2) fører voldsomt derimod el. ind derpaa; m. in, el. c. dat.; – ut in dominum afferant dentes (canes), Varr.; ∾ manus templo, (udplyndre), Cic. Verr. 1, 18; ∾ manus sibi, (ombringe sig selv), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; s. ogs. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": medbringer dertil, indbringer deri; afferre animum vacuum ad scribendum, Cic. Att. 12, 38; cf. id. Mur. 2, o. id. d. Or. 3, 12; men ∾ consulatum in familiam, id. Phil. 9, 2; ∾ bellum in patriam, (paaføre), Ovid. Met. 12, 5; men „alleg.": ∾ manus vulneribus suis, (oprive dem), Cic. Att. 3, 15; cf. Senec. Benef. 2, 5; — 2) „bes.": medbringer el. bidrager dertil; quicquid ad rem publicam attulimus, si modo aliquid attulimus, etc., Cic. Off. 1, 44; ligel. ad beate vivendum aliquid afferre, id. Fin. 2, 27; ogs. absol.: quid enim oves aliud afferunt, nisi ut etc., id. N. D. 2, 63; cf. id. Mil. 1; — B) „ment."; 1) „alm.": medbringer el. forebringer, (navnl. en Efterretning), bringer el. melder; ut eam (calamitatem) non ex proelio nuncius, sed ex sermone rumor afferret, Cic. Manil. 9; nihil novi ad nos afferebatur, id. Fam. 2, 14; – ogs. m. acc. c. inf.; vid. Liv. 10, 45, Nep. Milt. 3, o. Cic. Coel. 24; – ogs. m. de; quum ··· mihi de Qu. Hortensii morte esset allatum, id. Brut., in.; — b) anfører el. angiver, navnl. som Grund el. Bevis; quid dicam? aut quam causam afferam? Ter. Heaut. 4, 3, 23; ∾ rationes, cur hoc ita sit, Cic. Fin. 5, 10; men id. Tusc. 1, 29: cur credam, afferre possum; cf. id. d. Sen. 6; men ad ea, quae dixi, affer, si quid habes, (anfør derimod), id. Att. 7, 9, extr.; ligel. ∾ aliquid in contrariam partem, id. d. Or. 2, 53; — 2) „bes." om en Indvirkning paa Gemyttet: bibringer, indbringer deri; navnl. ogs. paafører, foraarsager; – quae res mi (f. mihi) aegritudinem afferat, Ter. Heaut. 4, 3, in.; ogs. i en Bønformular, Cic. Mur. 1; ligel. ∾ alicui consolationem, id., gaudium, Plin. Ep.; – ogs. „alm.": at meddele, auctoritatem et fidem orationi, Cic.; cf. id. N. D. 2, 3.

afficio, (adf.), ēci, ectum, 3, v. a., [facio]; I) „egenl.": føier dertil, forbinder dermed; quae (res) quodammodo sunt affectae ad id, de quo quaeritur, Cic. Top. 2; men „poet.": luce locum afficiens, (belysende), Varr. ap. Non.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) afficere aliquem aliqua re: ligesom at paaføre nogen noget, at behandle nogen saa eller saa; (hvor da først d. tilføiede abl. bestemmer Stedets Mening); – ∾ aliquem lucris, (berige), Plaut. Amph. prol., bonis nunciis, (bringe gode Tidender), ibd.; – saal. ofte omskrivende: ∾ aliquem praemio, (belønne), poena, (straffe); ∾ aliquem sepultura, (begrave), Cic.; ∾ populum servitute, (styrte det deri), id.; – ogs. ofte pass. c. abl.: at geraade deri, odl.; affici magna difficultate, Caes. B. G. 7, 6, o. 17; affici doloribus pedum, (faae Podagra), Cic. Fam. 6, 19; cf. Nep. Hann. 4, o. Liv. 4, 30; — 2) ∾ aliquem el. aliquid, (ud. abl.): at indvirke derpaa, at angribe, odl.; – ut prius aestus, labor ··· corpora afficiat, quam etc., Liv. 28, 15; pulmo afficitur, (bliver angreben), Cels.; men „poet.": aliquem vulnus afficit, (træffer, fælder), Ovid. Met. 6, 255; men Tac. Ann. 4, 45: uno vulnere in mortem affecit (eum); – ogs. at sætte i en vis Tilstand; ogs. at behandle saa el. saa; – corpus ita afficiendum est, ut etc., Cic. Off. 1, 23; ut abs te affecta est (illa civitas), ita etc., id. Verr. 4, 67; — B) „ment.": at sætte el. bringe i en vis Stemning, odl.; ∾ aliquem laetitia, Cic. Mil. 28; – oftest ud. abl.; litterae tuae sic me affecerunt, ut etc., Cic. ad Anton. ap. Cic. Att. 14, p. 13; in pass. ogs. m. ab; affici a gratia, aut a voluptate, (paavirkes deraf), Cic. Fam. 5, 12; – navnl. ogs. om Taleren: at røre, at henrive; primum est, ut afficiamur, antequam afficere conemur, Quintil.; men affici aliqua re, (at sørge derover), Suet. Tib. 52 o. 66; — III) partic. affectus, 3, ogs. som adj.; oprdl. forbunden dermed; df. sædv. „fig."; A) „overf."; a) c. abl., ligesom praeditus: forsynet dermed, som har noget; vid. Lucr. 2, 341; affectus praemio, Cic., optima valetudine, id.; affectus senectute el. aetate, (til Aars), id.; men superl.: remiges inopia affectissimi, (som lide stor Mangel), Vell. 2, 84; — b) ud. abl.: saa el. saa beskaffen el. indrettet el. ordnet; quum ita simus affecti, ut etc., Cic. Att. 13, 23; cf. id. Fin. 5, 9; men quomodo affecto coelo, (under hvilken Constellation), Cic. Div. 2, 47; — bb) hertil er endnu at mærke; a) affectus, 3, navnl. m. Hensyn paa Helbreden: angreben, svækket, sygelig, Liv. 28, 26; ligel. Cic. Phil. 9, 1: quum ita affectus esset, ut etc.; – ogs. „alm."; res affectae: slet Forfatning, ulykkelig Tilstand, Liv. 6, 3; men affecta res familiaris, (svækket Formuestilstand), id. 5, 10; ligel. ∾ fides, (svækket Credit), Tac. Hist. 3, 65; — b) affectus, 3, om Tiden og hvad der skeer i Tiden: som nærmer sig Enden; vid. Cic. Prov. cons. 8: bellum affectum et paene confectum; ligel. affecta aetas, id.; cf. Gell. 3, 16; — B) „ment."; c. abl., el. m. adv.; a) begavet dermed; omnibus virtutibus me affectum esse cupio, Cic. Planc. 33; cf. id. Part. or. 10; — b) saa el. saa stemt el. sindet; eodem modo erit affectus erga amicum, quo in se ipsum, Cic. Fin. 1, 20; cf. id. Off. 3, 5; ogs. m. tilføiet animo, id. Leg. 1, 9.

*affictīcius, (adf.), (-tius), 3: føiet el. lagt dertil; ∾ actus ad villam, (i. e. leporarium), Varr.; o. — affictio, (adf.), onis, f.: Tilføining, Phaedr., inc.; — [affingo]. — affictus, 3, partic. af affingo.

affīgo, [ad.f.], xi, xum, 3, v. a.; I) „egenl.": hefter el. fæster derpaa el. dertil; m. ad, el. c. dat.; – ∾ litteram ad caput (alicui: mærke dermed), Cic. R. Am. 26; ∾ ad terram, vid. Liv. 4, 19; aethereis affixa cavernis (sidera), Lucr. 4, 392; ∾ cruci, Liv., patibulo, Sall., (korsfæste); Prometheus affixus Caucaso, Cic. Tusc. 5, 3; men ∾ aliquem lecto, (om en Sygdom), Hor., Senec.; – ∾ radicem terrae, (plante deri), Virg.; cf. id. Aen. 9, 536; — II) „fig." o. „ment."; ∾ aliquid animo, (indprege deri), Quintil., Senec.; ∾ litteras pueris, Quintil.; men causa in animo meo penitus infixa atque insita, Cic. Verr. 5, 53; — III) partic. affixus, 3, ogs. som adj.: ligesom fæstet dertil; c. dat., ogs. m. in (c. abl.); – noctu affixa foribus (anus), Tibull.; homines in exigua parte terrae affixi, (bosatte derpaa), Cic. d. Rep. 1, 17; cf. id. Fam. 1, 8; – ogs. om en Beliggenhed; Tarraconensis affixa Pyrenaeo, (som grændser dertil), Plin.; men affixae coelo stellae, (Fixstiernerne), id.; — b) ogs. absol. el. subst.: domus cum omnibus affixis, Dig.; — not.: affixet, (f. affixisset), Sil. — affigūro, [ad.f.], avi, 1, v. a.: former dertil, Gell. 4, 9.

affingo, [ad.f.], inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egenl.":

former el. danner dertil, (navnl. som Kunstværk); c. dat., ogs. absol., (s. nedens.); - itaque nec manus ei affinxit, Cic. Univ. 6; - ogs. „alm.": ligesom skabende at føie dertil; parvis momentis multa natura ... affingit, id. Div. 1, 52; cf. id. d. Or. 3, 9; — II) „fig." o. „ment.": digter el. opdigter dertil; addunt ipsi et affingunt rumoribus, Caes. B. G. 7, 1; cf. Cic. Manil. 4; men id. Cluent. 4: quid error affinxerit, etc.; - ogs. opdigter, sammensmeder, litteras, Appul.

affinis, (ads.), e, [finis, is]; I) „egenl.": grændsende dertil; gens affinis Mauris (dat.), Liv. 28, 17; — II) oftest „fig."; A) „bes.": beslægtet ved Giftermaal, besvogret; ∾ vincula, Ovid. Pont. 4, 8, 9; — b) ogs. subst.: Svoger, Svigerfader el. Svigersøn; vid. Ter. Heaut. 5, 1, 63, o. Cic. Cluent. 14, oftere; — B) „alm.": delagtig deri; c. dat., ogs. c. gen.; forkl. ogs. m. ad; - sese affines esse ad causam, Pacuv. ap. Non.; neque illarum affines esse rerum, quas etc., Ter. Heaut. 2, 1, in.; huic facinori ... paucos affines, Cic. Cat. 4, 3; affinis culpae, id., noxae, Liv.; — not.: abl. affine, (f. affini), Ter.

affinitas, (ads.), atis, f., [affinis]; oprdl. Naboskab, Tilgrændsning; df. sædv. „fig."; A) „bes.": Slægtskab ifølge Giftermaal, Besvogring, Svogerskab, Ter. Andr. 1, 5, 2, o. Cic. Fin. 5, 23, (hvor plur.), ogs. id. Brut. 26; conjungi affinitate cum aliquo, Nep.; cf. id. Att. 19, o. Liv. 1, 1; — b) „meton." ogs. de besvogrede Personer, Plaut. Trin. 3, 2, 75; — B) „alm.": Forbindelse, Sammenhæng, (navnl. imellem de forskiellige Dele af Landoekonomien), Varr.; - ogs. om andre Gienstande; ∾ litterarum, (deres indbyrdes Slægtskab el. Lighed), Quintil., Gell.

*affirmanter, (ads.), adv.: tilforladeligen, med Vished, praedicere, Gell. 14, 1; — affirmāte, (ads.), adv.: = frgd.; quod affirmate ... promiseris etc., Cic. Off. 3, 29; affirmatissime scribere, m. acc. c. inf., Gell. 10, 12; — affirmātio, (ads.), onis, f.: Bekræftelse, Forsikkring; est enim jusjurandum affirmatio religiosa, Cic. Off. 3, 29; cf. Caes. B. G. 7, 30; men ∾ constantissima annalium, Plin.; — affirmātivus, (ads.), 3: bekræftende, species verborum, Diomed.; o. — affirmator, (ads.), oris, m.: som bekræfter el. bevidner noget, Dig.; — [flgd.].

affirmo, [ad.f.], avi, atum, 1, v. a.; oprdl. styrker dertil el. end mere; — df. „fig."; A) „alm.": forsikkrer, paastaaer; dicendum est mihi ita, nihil ut affirmem, Cic. Div. 2, 3; ∾ aliquid omni asseveratione, id., jurejurando, Liv.; ogs. m. flgd. Negation, Suet. Aug. 42; — B) „bes." (o. „ment."); a) bestyrker, bekræfter, spem alicui, Liv. 1, 1, dicta alicujus, id. 28, 2; ∾ aliquid auctoritate sua, id. 26, 24; — b) at tiene til Bevis derfor el. derpaa, Tac. Ann. 14, 22.

affixio, (ads.), onis, f., [affigo]; oprdl. Fastgiøren, Sammenhæng, Non.; - df. „fig.": idelig Hængen deri el. Syslen dermed, Capell. — affixus, 3; partic. o. adj. af affigo.

afflagrans, (adfl.), tis, adj., [flagro]: som brænder derhos; df. „overf.": in tempore afflagranti, (i. e. turbulento), Amm.

*afflātor, (adfl.), oris, m.: som blæser derpaa, Tert.; o. — afflātus, (adfl.), us, m.; I) „egenl."; A) „alm.": Blæsen el. at blæse derpaa; ∾ Favonii, Plin.; ∾ maris, (Søvind), id.; - „poet." ogs. den dyriske Aande, Ovid. Met. 8, 289; men ∾ vaporis, (flagrende Lue), Liv. 28, 23; — B) „bes."; a) i Maleriet: let Lysstrøm el. Belysning, Plin. 36, 22; — b) i Udtalen: Aspirationen el. Beaandingen, (d. e. Bogstavet „H"), Varr.; — II) „fig." (o. „ment."): høiere Indskydelse el. Indgivelse; df. Begeistring; nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino fuit, Cic. N. D. 2, 66; cf. id. d. Or. 2, 46; — [afflo].

afflecto, [ad.fl.], xi, 3, v. a.: bøier el. styrer derefter el. derimod; c. dat.; Avien. Arat. 734. —

affleo, [ad.fl.], ēre, v. a. o. n.: at græde derved el. dertil, Plaut. Pers. 1, 3, 72.

*afflictatio, (ads.), onis, f.; efter Cic. Tusc. 4, 8: aegritudo cum vexatione corporis, (altf. den af Legemssmerter foraarsagede Lidelse); cf. ibd. 7; o. — afflictator, (adfl.), oris, m.: som slaaer derpaa, som plager el. ængster, Tert.; — [afflicto]. — afflictio, (adfl.), onis, f., [affligo]: smertelig Ængstelse; ∾ irrita, Senec.

afflicto, (adfl.), avi, atum, 1, v. a., intens. af affligo; I) „egenl.": slaaer voldsomt derpaa el. derimod; ∾ sese, (slaae sig for Brystet), Sall. Cat. 31; men Caes. B. G. 4, 29: naves tempestas ... afflictabat, (slog el. knuste dem imod hverandre); ogs. om en Hærmagt: at hærie el. fordærve, Tac. Hist. 4, 79; — II) „fig."; A) „overf.": mishandler, plager, fordærver; afflictari morbo, Cic. Cat. 1, 13; men ∾ aliquem laboribus et vulneribus, Tac. Hist. 3, 19; men id. Ann. 13, 36: ∾ Italiam luxuria saevitiaque, (skænde det dermed); — B) „ment.": afflictare se, o. afflictari: overgive sig til Kummer, qvæle sig el. ængste sig; ne te afflictes, Ter.; de quibus afflictor gravissime, Cic. Att. 11, 1; ogs. kunde hidføres Sall. Cat. 31; s. ovenf.

afflictor, (adfl.), oris, m., [affligo]: der nedslaaer; df. „overf.": der ødelægger el. fordærver; senatus odit te, afflictorem et perditorem ... ordinis et nominis sui, Cic. Pis. 27. — 1. afflictus, 3, partic. af affligo. — 2. afflictus, (adfl.), us, m., [flgd.]: Slaaen el. at slaae derimod; in abl.; afflictu nubium, (ved deres Sammenstød), Appul.

affligo, [ad.fl.], xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": slaaer el. kaster el. støder derimod; c. dat., el. m. ad, ogs. absol.; - ∾ aliquem ad terram, Plaut.; imaginem solo, Tac.; nolo te affligi, (du maa ikke falde), Plaut.; cf. Caes. B. G. 6, 27: si quo afflictae casu conciderent; ligel. ibd.: ∾ arbores pondere; - ofte ogs. i Krigssproget: equi atque viri afflicti, (bleve kastede el. nedslagne), Sall. Jug. 101; cf. ibd. 60, o. Liv. 28, 19; - navis afflicta ad scopulos, Cic.; cf. Caes. B. G. 4, 31; — II) „fig."; A) „overf.": styrter i Fordærvelse, giør ulykkelig; Pompejus ipse se afflixit, Cic.; ∾ opes hostium, Liv.; cf. Tac. Hist. 2, 33; men Suet. Tib. 51: omnes amicitias, (i. e. omnes amicos suos), intra breve tempus afflixit; ∾ causam susceptam, (som Sagfører at spilde Sagen for sin Client), Cic. Sest. 41; — B) „ment."; a) „alm.": nedsætter, nedværdiger; rem augere laudando ... vituperando affligere, id. Brut. 12; — b) „bes." o. „ethisk": nedslaaer, ængster; ∾ animos et debilitare metu, Cic. Tusc. 4, 15; men „alleg.": quum reflavit fortuna, (naar Lykken er os imod), affligimur, (tabe vi Modet), Cic. Off. 2, 6; — III) partic. afflictus, 3, ogs. som adj.; A) „alm." o. „overf.": mishandlet el. fordærvet, ulykkelig el. elendig; ab afflicta amicitia ad florentem aliam transfugere, Cic. Quint. 30; ∾ fortuna, (opp. integra), id. Sull. 31; men absol.: afflictum erigere: (hielpe den Ulykkelige), id.; - afflictiore conditione, id. Fam. 6, 1; — B) „bes." o. „ment."; a) nedslaaen, modløs; m. o. ud. abl.; afflictus luctu, Cic., moerore, id.; men Suet. Oth. 9: ne victis quidem adeo afflictis etc.; cf. Virg. Aen. 2, 92; — b) ligesom abjectus: nedrig el. nederdrægtig; ∾ homo et perditus, Cic. Phil. 3, 10; tam afflictis moribus, Macrob.

afflo, [ad.fl.], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „alm.": at aande el. blæse derpaa, (nærmest om Vinden og Luften); terga tantum afflante vento, Liv. 22, 43; afflatus aura, Suet. Tib. 72; ogs. om Aandedrættet, Ovid. Met. 1, 542; cf. Hor. Sat. 2, 8, 95, (hvor dat. f. acc.); — B) „bes." ogs. om Ilden, om Lyset, om Lugten; ignibus afflari (fulminum), Ovid. Trist. 1, 9, 22; cf. Liv. 30, 6; men afflari sidere: at blive apoplectisk, Plin. 2, 41; men qui afflantur e floribus (odores), Cic. d. Sen. 17; — II) „fig.";

A) „overf.": bidrager dertil, indbringer deri, medbringer, (bes. uformærkt); df. „alleg.": sibi auram posse aliquam afflari, Cic. Verr. 1, 13; rumoris nescio quid afflaverat, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Att. 16, 5; navnl. ogs. bibringer umærkeligen, laetos oculis ··· honores, Virg. Aen. 1, 591; ogs. ∾ aliquem juventa, (begave dermed), Claudian.; — b) ogs. som v. n., o. „alleg."; Felix, cui placidus leniter afflat Amor, (hvem Amor begunstiger), Tibull. 2, 1, 80; — B) „ment.": begeistrer; poëtam ··· quasi divino quodam spiritu afflari, Cic. Arch. 8; (cf. id. Div. 2, 57).

†afflŭens, tis, partic. o. adj. af affluo; df. — afflŭenter, adv.: tilstrømmende; df. „overf.": overflødigen, Appul.; - compar.: affluentius vivere, (overdaadigere), Nep. Att. 14, haurire voluptates, Cic. Tusc. 5, 6; o. — afflŭentia, ae, f.: Tilstrømmen; df. „overf."; a) Overflødighed, Fylde, rerum omnium, Cic., annonae, Plin. Pan.; — b) overdaadig Pragt, (opp. mundities), Nep. Att. 13.

afflŭo, [ad.fl.], xi, xum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm."; a) om flydende Gienstande: at flyde el. strømme derhen el. dertil; m. ad, el. c. dat., el. absol.; - aestus bis inter duos exortus lunae affluunt, Plin. 2, 99; cf. Tac. Ann. 4, 6; men om en Spise: cibo affluente, (da Maden flod el. sank ned), Suet. Claud. 44; — b) at flyde el. dryppe deraf; unguentis affluens, Cic. Sest. 8; — B) „bef." ogs.; a) om en stor Mængde Mennesker; affluentibus auxiliis Gallorum, ut etc., Tac. Hist. 4, 25; cf. Virg. Aen. 2, 796; — b) „poet." ogs. om Tiden; affluentes anni, (de kommende el. stigende Leveaar), Hor. Od. 4, 11, 19; — c) hos Epicureerne: om den Strøm af Atomer, som giør Legemerne synlige; vid. Cic. N. D. 1, 19; men Lucr. 3, 685, om Sielen: ut sensu corpus affluat omne: (ligesom beaander det dermed; hvor ogs. acc. obj. er at mærke); — II) „fig."; A) „alm.": umærkeligen at komme dertil el. forbinde sig dermed; ad sensus cum svavitate quadam affluere et illabi, Cic. Fin. 1, 11; hvf. „poet.": Affluit incautis insidiosus Amor, Ovid. Rem. 148; — B) „bef."; a) c. abl.: at have Overflødighed deraf; ∾ divitiis, Lucr., voluptatibus, Cic.; — b) ud. abl. om Ting: at være i Overflod; ubi effuse affluunt opes, Liv. 3, 26; cf. Sall. Cat. 36, (hvor dat. er tilføiet); — III) partic. affluens, tis, ogs. som adj.; A) overflødigen forsynet dermed, meget rig; c. abl., el. absol.; - liberalissimis studiis affluens urbs, Cic. Arch. 2; cf. id. d. Or. 3, 15; ligel. homo bonitate affluens, id. R. Com. 10; - compar.: divitior et affluentior ··· vera amicitia etc., id. Lael. 16; - men „poet.": vestitu affluens, (i flagrende Klædebon), Phaedr. 5, 1; — B) rigelig, overflødig, copiae, Cic. Off. 1, 43; - affluentiores aquae, Vitruv.; superl., Solin., Augustin.; - ex affluente, (ligesom affluenter): overflødigen, Tac. Hist. 1, 57.

affŏddĭo, [ad.f.], ĕre, v. a.: føier dertil ved at grave; ∾ caespitem solo nostro, Plin. 2, 68. — afor, [ad.f.], fātus sum, 1, v. dep. a.; men som praes. alene in indic. (m. Undt. af 1 pers.), in partic., in inf., o. in imperat. 2 pers.; - I) „alm."; ∾ aliquem: henvende Talen til nogen; vid. Virg. Aen. 3, 492, o. Curt. 4, 11; ogs. med tilføiet abl. (versibus), Cic. d. Sen. in., (nomine), id. Brut. 72; — II) „bef." o. „poet."; a) affari deos, (bede til Guderne), Virg. Aen. 2, 700; cf. Ovid. Fast. 6, 301; — b) affari mortuum, (sige ham det sidste Vale el. den sidste Afskedshilsen), Virg. l. c. 644; ogs. m. tilføiet extremum, ibd. 9, 484; — not.: ogs. pass.: affantur fines (templorum) ab auguribus, (bestemmes), Varr.; men affatis omnibus, Appul.

affŏrem, (ad.f.), es, et, v. def., (f. adessem etc.); inf. affore, (f. affuturum esse); - utinam ··· afforet etc., (gid han var her)! Virg. Aen. 1, 570; ligel. illam affore, (at hun vilde komme her), Cic. Fam. 9, 26; cf. Caes. B. G. 5, 27; f. ogs. und. assum: not. — afformīdo, [ad.f.], are, (v. a.): er dertil i Frygt, m. flgd. ne, Plaut. Bacch. 4, 10, 3.

affrango, [ad.fr.], (ogs. affringo), ĕre, v. a.: brækker derpaa el. derimod; c. dat.; ∾ ungues postibus, Stat. — affrĕmo, [ad.fr.], ĕre, v. n.: at bruse eller brumme dertil; c. dat.; Val. Fl. — affrĭcātĭo, (adfr.), onis, f.: Gnidning derpaa, Coel. Aur.; af — affrĭco, [ad.fr.], cŭi, ctum, 1, v. a.: gnider derpaa, aliquid alicui, Plin. 8, 41; — b) „alleg.": meddeler ved Berørelse; malignus comes quamvis candido et simplici rubiginem suam affricuit, Senec. Ep. 7; df. — affrictus, us, m.: Paagnidning; in abl.; Plin. 31, 38. — affringo, f. und. affrango. — affrĭo, [ad.fr.], are, v. a.: gnider el. river deri, cretam, Varr.

affui, f. und. assum. — affulgĕo, [ad.f.], fulsi, ĕre, v. n.: at skinne derpaa el. derfor; at skinne frem, at vise sig; absol., el. c. dat.; - non Venus affulsit, Ovid. Ib. 213; cf. Hor. Od. 4, 5, 6, o. Liv. 43, 13; — b) „alleg.": om en Udsigt til det Bedre; lux civitati affulsisse visa est, Liv. 9, 10; cf. id. 30, 30.

affundo, [ad.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) „egenl.": gyder el. hælder deri el. derpaa el. dertil; c. dat., el. absol.; - ∾ aquam rei, Plin.; affuso vino, id.; cf. Tac. Hist. 5, 23; men id. Ann. 13, 16: ∾ alieni venenum, (skienke Gift i for nogen); f. ogs. ibd. 6, 28, (om Fuglen Phoenix); - men amnis affusus oppidis, (som beskyller dem), Plin. 5, 31; cf. id. 3, 4: colonia amni Ibero affusa; — II) „fig.": omgiver dermed, lader slutte sig dertil; ∾ equites cornibus, Tac. Agric. 35; men affundi genibus alicujus, (giøre Knæfald for nogen), Flor. 4, 2; men affusae ··· tumulo: (henslængte el. liggende derved), Ovid. Met. 8, 539; cf. ibd. 9, 605, (hvor dat. pedibus er at underforstaae).

āfŏrem, āfŏre, f. und. absforem. — Afranianus, 3, o. Afranius, 3, f. und. flgd. — Afrānĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: 1) L. Afranius, berømt Comoediedigter, omtr. samtidig m. Terentius; vid. Hor. Ep. 2, 1, 57, o. Quintil. 10, 1, 100, ogs. Cic. Brut. 45; — b) df. Afrānius, 3, fabula, id. Coel. 30; — 2) Afranius, En af Pompejus's Legater i Spanien; vid. Caes. B. C. 1, 38; — df. Afranianus, 3, legio, Auct. B. Hisp. 7.

Afri, orum, f. und. Afer. — Afrĭca, ae, f.; I) „alm.": den tredie Jorddel af den gamle Verden; vid. Sall. Jug., hvor Africa „meton." f. Afri; — II) oftere „bef." f. Libyen, el. f. d. Carthagiske; vid. Plin. 5, 10; cf. ibd. 3, o. Mel. 1, 7, ogs. Cic. Manil. 12, o. id. Lig. 7; — B) df. 1) Africānus, 3: afrikansk, bellum, Cic., rumores, id.; men ∾ possessiones, (Godser i Afrika), Nep. Att. 12; ∾ gallinae, (Perlehøns), Varr.; men Liv. 44, 18: Africanae, (sc. ferae: Pantherdyr fra Afrika); — bb) hertil mærkes; a) Bellum Africanum: Skrift af en uvis Forfatter, om Caesars Krig med Pompejanerne i Afrika; — b) Africanus, i: som Ærestilnavn for de tvende Scipioner, som endte den anden og den tredie puniske Krig; — 2) Afrĭcus, 3: Biform af frgd.; vid. Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42, o. Sil., ogs. Liv. 29, 23; cf. vicus Africus, Varr. R. R. 5, 32; — b) ventus Africus; oftere subst. Africus: en Sydvestvind, Grækernes Λίψ, (imellem Auster og Favonius); vid. Plin. 2, 46, o. Senec. Qu. N. 5, 15; heder „poet.": creber procellis, Virg., protervus, Hor., men pestilens, (som skadelig for Sundheden), id. Od. 3, 23, 5; — df. atter adj.: Africae procellae, ibd. 3, 29, 57; men subst. Africus pater, (denne Vind, som Guddom), Prop. 4, 3, 47. — afui, (f. absfui), etc.; f. und. absum.

Agămēdes, is, m., Ἀγαμήδης; med sin Broder Trophonius byggede han Templet i Delphi; om begge Brødre, og om deres Endeligt, f. Cic. Tusc. 1, 47. —

Agămemnon, (ogſ. Agamemno, Enn.), ŏnis, (acc. onem o. ona), m., Ἀγαμέμνων: Grækernes Hærfører for Troja, (ſ. nedenſ.); – Vixere fortes ante Agamemnona, (før hans Tid), Hor. Od. 4, 9, 25; — B) dſ. 1) Agămemnŏnĭdes, ae, m.: A's Søn el. Efterkommer; navnl. hans Søn Orestes, Juvenal. 8, 215; — 2) Agămemnŏnius, 3: hørende til el. benævnt efter Ag., phalanges, (Grækerne for Troja), Virg., Mycenae, (d. e. Argos, hvor A. regerede), id.; men ∾ puella, (hans Datter Iphigenia), Prop. 4, 1, 111; cf. Virg. Aen. 7, 723.

ăgămus, i, m., ἄγαμος: ugift, Hieron. — Agănippe, es, f., Ἀγανίππη: en Muſernes hellig Kilde i Boeotien, ved Foden af Helicon, Aonie, Virg. Ecl. 10, 12, Hyantea, Ovid. Met. 5, 312; — B) dſ. 1) Agănippēus, 3: aganippiſk, lyra, Prop. 2, 2, 30; — 2) Agănippis, ĭdos, f.: = frgd., Hippocrene, Ovid. Fast. 5, 7. — ăgăpe, es, f., ἀγάπη: chriſtelig Kiærlighed, Tert.; – ogſ. det chriſtelige Kiærlighedsmaaltid, id.

ăgărĭcum, (-on), i, n., ἀγαρικόν: Svamp, Ildſvamp, Plin. 25, 57. — ăgăso, ōnis, m., [ago, asinus]; oprdl. Eſeldriver; dſ. ſædv. Rideknægt, Staldkarl; equi phalerati cum agasonibus, Liv. 43, 5; — II) „overſ.": hic Dama est non tressis agaso, (den usleſte Træl), Pers. 5, 76; ogſ. „alm.": en grov Karl, en Tølper, Hor. Sat. 2, 8, 72.

Agăthocles, is, m., Ἀγαθοκλῆς: Konge paa Sicilien; vid. Justin. 22, ab in., o. Cic. Verr. 4, 55; — dſ. Agăthoclēus, 3, tropaea, Sil.; — not.: Cic. Div. 1, 24, omtales en Hiſtoriker af dette Navn. — ăgăthŏdaemon, onis, m., (ἀγαθοδαίμων, den gode Genius): Navnet paa en ægyptiſk Slange med helbredende Kræfter, Lamprid. — Agăthyrna, ae, f.: By paa Sicilien, Liv. 26, 40, oftere. — Agăthyrsi, orum, m.: ſkythiſk Folk i d. nuv. Siebenbürgen, Virg. Aen. 4, 146; cf. Plin. 4, 26. — Agăve, es, f., Ἀγαύη: Datter af Cadmus, Gemalinde af K. Echion i Theben, og Moder til Pentheus; vid. Ovid. Met. 3, 725, Hygin.

age, o. agedum; ſ. und. ago. — ăgĕlastus, i, m., ἀγέλαστος, (ſom aldrig leer); ſaal. kaldtes M. Craſſus, Farfader til Triumviren af ſamme Navn, Plin. 7, 18; cf. Lucil. ap. Cic. Fin. 5, 30. — ăgellŭlus, i, m., dem. af flgd., o. m. ſ. Bem., Catull. 20, 3. — ăgellus, i, m., dem. af ager: liden Mark eller Jordlod, Ter. Ad. 5, 8, 26, o. Cic. N. D. 3, 35. — ăgēma, atis, n., ἄγημα: Afdeling el. Corps af d. macedoniſke Hær, omtr. ſvarende til d. romerſke Legion, Liv. 42, 51; cf. id. 37, 40, o. Curt. 4, 13.

Agendĭcum, i, n.: By i Gall. Lugd., (hod. Sens), Caes. B. G. 6, 44. — Agēnor, ŏris, m.: K. i Phoenicien, Fader til Cadmus o. Europa, Stamfader til Dido; hvf. ogſ. Carthago heder: Agenoris urbs, Virg. Aen. 1, 338; men Agenore natus, Ovid. Met. 3, 51, oftere: (i. e. Cadmus), — B) dſ. 1) Agēnŏrēus, 3; a) agenoreiſk, bos, Ovid. Fast. 6, 712: (om Jupiter; ſ. und. Europa); — b) ogſ. f. phoeniciſk, (navnl. om Purpuret), Sil., Martial.; — c) ogſ. f. carthagiſk, nepotes: (i. e. Carthaginienses), Sil., urbes, (f. urbs, i. e. Carthago), id., ductor, (i. e. Hannibal), id.; — 2) Agēnŏrĭdes, ae, m.: en Efterkommer af Agenor; dſ. a) hans Søn Cadmus, Ovid. Met. 3, 8, oftere; — b) Perſeus, der paa Moderens Side igiennem Danaus nedſtammede fra Ag., ibd. 4, 772.

ăger, gri, m., ἀγρός; I) „alm.": Ager el. Mark, Diſtrikt el. Gebet, (neml. ſom Omfang af Samfundets el. Communens faſte Eiendom; opp. terra, Land, ſom Indbegreb af flere ſaadanne Eiendomme; hvf. ager Tusculanus ··· non terra, Varr.); ∾ Hirpinus, Cic. Agr. 3, 2; ∾ Helvetius, Caes.; in agro Troade, Nep.; cf. Liv. 2, 16; — not.: ager Romanus, opp. peregrinus; ager publicus, opp. privatus; — II) dſ. „beſ."; A) Jorden el. Marken med Henſyn paa dens Frugtbarhed og Dyrkning, Jordbund el. Jordsmon; sit ager quamvis fertilis, etc., Cic. Tusc. 2, 5; ligel. in pl., id. Fl. 29; – dſ. ogſ. ligeſom fundus: Landgaard el. Landgods, Ter. Phorm. 2, 3, 17, oftere; – agrum colere, Cic., conserere, Virg.; ogſ. Grund el. Jordbund, (ſom Vingaardens), Gell. 19, 12; — B) Landet, (i Modſætning af Byen); ofteſt in pl.; vid. Cic. Cat. 2, 4, o. Liv. 3, 6; ligel. homines ex agris concurrunt, Cic. Verr. 4, 44; — b) „poet." ogſ. Slette, (i Modſætning af Biergene), Ovid. Met. 3, 25; — not.: „techn." heder in agrum: i Dybden; (opp. in fronte); vid. Hor. Sat. 1, 8, 12.

ăgĕrătŏn, i, n., ἀγήρατον, (ſom ikke ældes): Navnet paa en Plante, Plin. 27, 4. — Agēsĭlāus, i, m., Ἀγησίλαος: K. i Sparta og berømt Feltherre; vid. Nep. Agesilaus. — agesis, (i. e. age sis); ſ. und. ago.

aggaudeo, [ad.g.], ēre, v. n.: glæder mig, alicui, med nogen, Lact. — aggĕmo, [ad.g.], ĕre, v. n.: ſukker dertil el. derover; absol., el. c. dat.; vid. Ovid. Fast. 5, 400, o. id. Tr. 1, 4, 10. — aggĕnĕro, [ad.g.], are, v. a.: dertil at avle, c. dat., Tert. — aggĕnĭcŭlor, (adg.), ari, v. dep. n., [geniculum]: bøier Knæ derfor, c. dat., Tert.

agger, ĕris, m., [2. aggero]; I) „alm.": hvad der bringes el. drages ſammen; (navnl. de til en Vold el. Dam el. Forhøining ſammenbragte Materialier); – aggerem longius petere, Caes.; aggere paludem explere, etc., id. B. G. 7, 58; cf. Virg. Aen. 9, 567; men ibd. 7, 127: moliri ··· aggere tecta, (bygge Jordhytter); — II) „beſ."; A) det Sammenhobede el. Sammendyngede; aggeres nivei, (Snedriver), Virg.; ∾ armorum, (af Vaaben), Tac.; men aggeres murorum, („poet." f. muri), Virg. Aen. 10, 24; men ∾ cocto (opus: Mur af brændt Sten), Prop. 3, 9, 22; – ogſ. Dæmning imod Vandet, Virg. Aen. 2, 496; dſ. ogſ. „poet.": den høie Strandbred, ibd. 5, 113; – in pl. ogſ. Dæmning igiennem ſumpige Steder, Tac. Ann. 1, 61; – men „poet.": aggeres Alpini, (f. Alpes), Virg. Aen. 6, 831; cf. aggeres Thessalici, Senec. Herc. Oet. 168; – ligel. „poet.": agger, (f. rogus), Ligbaalet, Ovid. Met. 9, 234; ligel. en høi Bølge, Lucan., Senec. Hippol.; — B) navnl. ofte ogſ. i Krigsſproget: Vold el. anden Forhøining til Krigsmaſkiner imod en beleiret By; aggere, vineis, turribus oppidum oppugnare, Cic. Fam. 15, 4; aggerem jacere, (opkaſte en Vold), Caes., Sall., ogſ. exstruere el. instruere, Caes.; men aggerem promovere ad urbem, Liv. 5, 7; cf. Lucan. 3, 455: stellatis axibus agger; – efterſom en ſlig agger tildels var af Tømmer, ſaa kunde man ogſ. ſætte Ild derpaa; vid. Liv. l. c., o. Caes. B. C. 2, 14; – „alleg." er Cic. Phil. 10, 4: Graecia esset agger oppugnandae Italiae; — b) men ogſ. findes agger at ſvare til vor Fæſtningsvold; ſaal. agger Tarquinius, øſtlig for Rom, og opført af K. Tarquinius Superbus; vid. Plin. 3, 9, o. id. 36, 24; til denne Localitet ſigter ogſ. Hor. Sat. 1, 8, 15, Juvenal. 5, 153, o. Quintil. 12, 10, 74; men Suet. Calig. 127 er agger, (rimel. ifølge etſlags Lighed): den tarpejiſke Klippe; – endel. er agger ogſ. den Jordvold, ſom opkaſtes omkring en Leir, Virg. Aen. 7, 159; in castrorum aggeribus, Plin.; — c) det i Leiren af Grønſvær opførte Tribunal, Lucan., Stat.; cf. Tac. Ann. 1, 18; — d) agger viae: Militærvei, el. Hovedvei, (neml. ſom ophøiet Kunſtvei), Tac. Hist. 2, 42, oftere; cf. Virg. Aen. 5, 273; endel. Aurelius agger, (f. via Aurelia), Rutil. It.

*aggĕrātim, adv.: i Dynger el. Hobe, Appul.; o. — aggĕratio, onis, f.: Sammendyngen; ſædv. concret: d. Sammendyngede; ſaal. Sandbanke i Havet, Vitruv.; men aggerationes regum (Aegyptide af dem opførte Dæmninger), Justin.; af — 1. ag-

gĕro, avi, atum, 1, v. a., [agger]; I) „egentl."; A) „alm.": opdynger, sammenhober; ∾ cadavera, (om Pesten), Virg. Ge. 3, 556; cf. Tac. Ann. 1, 61; — B) „bes."; a) udfylder, spatium illud, Curt. 4, 2; — b) i Gartnersproget: ∾ arborem: (bedække dets Rødder med Jord), Colum.; — II) „poet." o. „fig.": forstærker, (navnl. en Lidenskab), Virg. Aen. 4, 197; men aggerat omne Promissum ··· pater, Stat.

2. aggĕro, [ad.g.], gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bringer el. fører derhen el. dertil; sammenhober, opdynger; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – quum eorum aggerimus bona etc., Plaut. Truc. 1, 2, 16; men ingens Aggeritur tumulo tellus, Virg. Aen. 3, 63; ∾ quadrantes patrimonio, Phaedr. 4, 19; men aggesta fluminibus (abl.) terra, Plin.; — B) „bes.": at sammenhobe, at forbinde; haec enim genera (disse Jordarter) ··· facile aggeruntur, Vitruv.; – II) „fig." o. „ment."; ∾ probra, Tac. Ann. 13, 14, (overvælde dermed); ∾ falsa, ibd. 2, 57; df. — aggestio, (adg.), onis, f.: Sammenhobning, fluminum: (hvad Floderne medføre og afsætte), Pallad.

1. aggestus, 3, partic. af 2. aggero. — 2. aggestus, (adg.), us, m.: Sammenbæren, Indsamling, Tilveiebringelse; – accusant lignorum aggestus (acc. pl.), Tac. Ann. 1, 35; cf. id. Hist. 3, 60: tuto copiarum aggestu; o. — 3. aggestus, (adg.), i, m., el. aggestum, i, n.: Dragt, Byrde; prunas unius aggesti, Amm. 20, 10; — [2. aggero].

agglŏmĕro, [ad.gl.], are, v. a.: vinder el. snoer til el. i et Nøgle; df. „poet. overf.", o. c. dat.: at forbinde dermed; et lateri agglomerant nostro, (sc. se, der suppleres fra d. frgd.), Virg. Aen. 2, 391; cf. ibd. 12, 458. — agglūtino, [ad.gl.], avi, atum, 1, v. a.: limer sammen el. dertil, befæster derved; absol., el. m. ad, el. c. dat.; – ∾ prooemium, (sc. libro), Cic. Att. 16, 6, men auro agglutinando, (ved el. til dets Lodning), Plin.; men comisk „overf.": ∾ se ad aliquid, (sammenhobes), Plaut. Aul. 4, 10, 71.

aggrăvesco, [adgr.], v. n. inch.; „egentl.": at blive tung el. tungere, (om den Frugtsommelige), Pacuv. ap. Non.; – df. „overf.": at blive værre; ne morbus ··· aggravescat, Ter. Hec. 3, 2, in.; af — aggrăvo, [ad.gr.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": gior tung el. tungere; aggravatur pondus, Plin. 18, 30; — II) oftest „fig."; A) „overf.": forværrer; quo (bello) si aggravatae res essent, Liv. 4, 12; aggravata valetudo, Suet. Aug. 98; cf. id. Caes. 1; — B) „ment.": besværer, bryder, fortrædiger; vid. Liv. 44, 7, extr.; men nihil reum aggravare, (om et Bevis: ingen Vægt at have imod ham), Quintil. 5, 7, 18.

aggrĕdĭo, ĕre, activ Biform af dep. aggredior: gaaer hen dertil; hac si aggredias, Plaut. Truc. 2, 1, 40; – df. pass.; ut a te fictis aggrederer dolis, Cic. frgm. ap. Prisc.; ligel. facillimis quibusque aggressis, Justin. 7, 6.

aggrĕdior, (adgr.), gressus sum, 3, v. dep. a. o. n., [gradior]; I) „egentl.", ligesom 2. adeo: gaaer derhen el. dertil; m. ad el. c. acc., osv.; – ∾ hominem, Plaut., ad aliquem, id.; ogs. m. Localadv.; non enim repelletur (philosophia) inde, quo cupiet aggredi, Cic. d. Or. 3, 17; men aggredi mare hibernum, (trænge ind deri), Tac.; — II) „fig."; A) aggredi aliquem; a) i et Ærinde at gaae hen til nogen, de aliqua, Plaut. Merc. 2, 3, 50; cf. Cic. Att. 12, 33; – ogs. m. tilføiet abl.: ∾ aliquem pecunia, (søge at bestikke), vid. Sall. Jug. 23; – ∾ aliquem precibus, Tac. Ann. 13, 37; cf. Virg. Aen. 4, 93; men Tac. Ann. 2, 16: ∾ acrius modestiam alicujus: (ligesom at sætte paa en haardere Prøve); men ibd. 16, 18: ∾ crudelitatem principis, (ophidse, anspore); — b) at gaae løs derpaa, voldsomt at angribe; ∾ milites palantes, inermes, Sall. Jug. 70; ∾ senatum, Suet. Aug. 19; – ogs. m. tilføiet abl.: ∾ aliquem vi, Sall., ferro, Ovid., legibus, Suet.; – ∾ murum, (storme den), Sall.; ∾ regionem, (giøre Indfald deri), Vell.; — B) ∾ ad rem, ogs. aggredi c. inf., (at foretage en Sag, at skride dertil, at begynde derpaa); – ∾ ad disputationem, Cic; men ∾ ad crimen, (begynde at afhandle el. besvare Anklagen), id. Cluent. 3; men ∾ ad faciendam injuriam, (foretage en uretfærdig Handling), id. Off. 1, 7; ∾ ad pacis opus longe maximum, Liv. 1, 42; ∾ ancipitem causam, (begynde paa dens Behandling), Cic. d. Or. 2, 44; – her er acc. undert. udfalden; saal. id. Acad. 2, 20: aggredior igitur, (sc. causam), si etc.; cf. id. Off. 1, 21; – „poet." ogs.: ∾ honores, (tiltræde dem), Virg. Ecl. 4, 48; – men ogs. pass.: multa magnis ducibus non aggredienda, Liv. 24, 19; – de quibus dicere aggrediar, Cic. Off. 2, 1; aggressi ··· avellere ··· templo Palladium, Virg. Aen. 2, 165; cf. Suet. Ner. 19; — not. a: aggrediri, (f. aggredi), Plaut.; ogs. aggredirier, id.; men aggredire, (f. aggredere), id. As. 3, 3, 124; — not. b: partic. aggretus, el. aggrettus, (f. aggressus), Enn. ap. Fest.; — men aggressus, som pass., s. und. aggredio.

aggrĕgo, (adgr.), avi, atum, 1, v. a., [grex]: samler til Hiorden el. til en Hiord; df. „alm.": samler dertil, forbinder el. forener dermed el. med hinanden; m. ad, el. m. in, el. c. dat., el. m. adv.; – ∾ se ad amicitiam alicujus, Caes.; cf. Cic. Mur. 7; men pass.: ne desciscentibus aggregarentur, Suet. Ner. 43; men si ··· eodem ceteros ··· aggregaverit, Cic. Cat. 1, 12.

*aggressio, (adgr.), onis, f.: Anfald, Angreb; pl.: ∾ ferinae, (af vilde Dyr), Appul.; – II) „fig." o. „rhet."; A) ligesom prooemium: Indledning el. Indgang til en Tale; quum animos prima ingressione occupaverit, Cic. Orat. 15; — B) Slutningsfølgen, ἐπιχείρημα; vid. Quintil, 5, 10, 4, o. ibd. 14, 27; — aggressor, (adgr.), oris, m.: Angriber, Voldsmand, Stimand; o. — aggressura, (adgr.), ae, f.: Angreb, Overfald, Dig.; — [aggredior].

1. aggressus, (adgr.), 3, partic. af aggredior o. aggredio. — 2. aggressus, (adgr.), us, m., [aggredior]: Angreb, Anfald, Dig.; – ogs. „overf.": Foretagende, Begyndelse, Firm. — aggŭberno, [ad.g.], are, v. a.: styrer derhos el. dertil; ∾ iter pedibus, Flor. 3, 5, 16.

ăgĭlis, e, [ago]; I) „egentl."; A) „alm.": let at bevæge el. behandle; ∾ classis, Liv. 30, 10; oftest „poet."; ∾ remus, Ovid., rota, id., pollex, id.; – compar.: aër agilior et tenuior, Senec.; — B) „bes.": som bevæger sig let el. hurtigen; df. let, hurtig; ∾ dea, Ovid. Her. 4, 169, (i. e. Diana); men ∾ Cyllenius, id. Met. 2, 720, (i. e. Mercurius); — II) „fig.": som er i idelig Bevægelse; df. A) om Personer: virksom, driftig; Nūnc agilis fio, Hor.; cf. id. Ep. 1, 18, 90; ligel. vir ··· navus, agilis, providus, Vell. 2, 105; — B) om Sielen, og om Sandserne: munter, fyrig, opvakt; natura animus agilis est etc., Senec. Tranqu. 2; sensus agiliores, id. Ep. 74; – ogs. om andre Begreber; argumentatio agilior et acrior et instantior etc., Quintil. 11, 3, 164; — not.: superl. agillimus, o. agilissimus, alene hos Gramm.

*ăgĭlĭtas, atis, f.: Bevægelighed, Lethed, navium, Liv., rotarum, Curt.; – ogs. Talerens lette og fyrige Gesticulation, Quintil. 11, 3, 180; – ogs. „overf.": agilitas ··· naturae, Cic. Att. 1, 17; o. — ăgĭlĭter, adv.: hurtigt, rask, muntert, subvenire, Amm.; – comp. agilius eniti, Colum.; — [agilis].

ăgĭna, ae, f., [ago]; rimel. den Del af Vægten, hvori Tungen spiller; vid. Fest. p. 9; — 2) df. „overf." o. „meton.": = trutina, Tert. — Agis, īdis, m.: Navnet paa tvende Konger i Sparta; vid. Cic. Off. 2, 23, (hvor ogs. mærkes acc. Agin), o. Nep. Ages. 1.

*ăgĭtābĭlis, e: som let sættes i Bevægelse, aër, Ovid. Met. 1, 75; — ăgĭtātĭo, onis, f.; I) „egentl.": stærk Be-

vægelse, lecticae, (dens Rystelse ved at bæres), Liv. 27, 29; ∾ et motus linguae, Cic.; - pl. agitationes fluctuum, id.; — II) „fig."; A) idelig Behandling deraf el. Syslen dermed; ∾ studiorum vitae aequalis fuit, Cic. d. Sen. 7; opus est sapienti agitatione virtutum, Senec. Ep. 109; — B) ∾ mentis el. animi: Sielens el. Aandens Virksomhed; vid. Cic. Off. 1, 5, o. id. N. D. 2, 62; — ăgĭtator, oris, m.: som driver (Hiorden), en Driver; navnl. ogs. Eseldriver, Virg. Ge. 1, 273; men equorum agitator Achillis, (hans Kudsk), id. Aen. 2, 476; ogs. absol. Veddekiører, Kapkiører, Suet. Cal. 55; cf. Cic. Acad. 2, 20; — df. fem. ăgĭtātrix, īcis: som sætter i stærk Bevægelse; ∾ silvarum, (i. e. Diana), Arnob.; o. — ăgĭtātus, us, m.: = agitatio, Varr.; — [flgd.].

ăgĭto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), intens. af ago; I) „egenl.": sætter i stærk Bevægelse, driver afsted, tumler hid og did; df. A) om Mennesker; a) at kiøre (et Forspand), at drive (Hiorden), at jage (Vildtet), odl.; - bijugos agitare leones, Lucr. 2, 602; ∾ currus, vid. Virg. Ge. 3, 18; ligel. om Veddekiørsel og Vedderidt ved de offenlige Kamplege; ∾ quadrigas bigasque et equos desultorios, Suet. Caes. 39; men lanigeros agitare greges, (drive paa Græs, vogte), Virg. Ge. 3, 287; excitare feras et agitare, vid. Cic. Off. 3, 17; saal. ogs. om Rovfugle; vid. id. Div. 2, 70, o. Ovid. Met. 5, 600; ogs. kan hidsøres Nep. Dion. 9: agitare triremem, (lade manoeuvrere); — b) at bevæge el. tumle el. kaste hid og did; ∾ alas, (om Dædalus), Ovid. Tr. 3, 4, 21; cf. id. Met. 7, 221; men ibd. 1, 567: utque caput visa est agitasse cacumen (laurus: neml. for at vinke Bifald); — B) om Elementerne, navnl. om Vind og Vand, ogs. om andre Ting, hvorved noget sættes i Bevægelse; - agitat ventus aristas, Ovid.; cf. Hor. Epod. 15, 9; men id. Od. 3, 1, 24: Zephyris agitata Tempe (pl.); men mare ventorum vi agitari etc., Cic. Cluent. 49; cf. id. Univ. 3; - „poet." ogs.: agitata numina Trojae, (som tumles om paa Havet), Virg. Aen. 6, 68; cf. Prop. 2, 20, 5; men Ovid. Met. 1, 571: tenues agitantia fumos Nubila; - saal. ogs. om Ting; pulsu externo agitari, Cic. d. Rep. 6, 26; cf. id. N. D. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; ∾ aliquid, (foretage, behandle, besørge); ∾ vigilias, (holde Vagt), Plaut., custodiam, id., Tac.; ∾ convivia, (holde Giestebud), Ovid., festos dies, (holde Hoitid), Cic.; men ∾ jocos cum aliquo, Ovid.; - ∾ legem: (drive paa dens Antagelse), Cic. Att. 1, 19; men ∾ in dies plura, Sall. Cat. 24: (blive stedse mere foretagende el. dristigere); men id. Jug. 109: pacem an bellum agitaturus esset, (om han vilde holde Fred eller føre Krig); — 2) „bes." om Tiden el. Levetiden, m. o. ud. aevum, odl.: at tilbringe el. henleve; at være el. leve; - agitant sub regibus aevum, Virg. Ge. 4, 154; cf. id. Aen. 10, 235; hvs. pass.: vita ··· agitabatur etc., Sall. Cat. 2; - men absol. agitare: leve, færdes; opholde sig; hi propius mare agitabant, Sall. Jug. 18; cf. ibd. 54, ogs. Tac. Ann. 1, 50, o. Flor. 4, 12; — b) hertil mærkes endnu: sat agitare, c. gen., ligesom sat agere: have sin Nod dermed; Nunc agitas sat tute tuarum rerum, Plaut. Bacch. 4, 3, 23; — B) „ment."; 1) „alm." om Aandens Virksomhed: ∾ aliquid, ogs. de aliqua re; a) at behandle el. betænke, at tænke derpaa, at have i Sinde, m. o. ud. in corde, in mente, in el. cum animo, ogs. animo, ogs. secum, etc.; - quum eam rem in corde agito, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 10; men Cic. Fam. 6, 1: de te autem ipso ··· est tuum, sic agitare animo, ut etc.; men ∾ in animo bellum, Liv. 21, 2; - ogs. c. inf., Nep. Ham. 1, o. Virg. Aen. 9, 187; - ligel. ∾ aliquid el. de aliqua re: overtænke, betænke; quod si ille hoc unum agitare coeperit, esse etc., Cic. Verr. 3, 96; cf. id. d. Or. 3, 14; men Tac. Hist. 2, 1: de bello agitantibus, (naar man vil begynde en Krig), etc.; ogs. m. flgd. num, id. Ann. 11, 29; — b) underhandler mundligen el. taler derom; quum de foedere victor agitaret, Liv. 9, 5; cf. Sall. Jug. 30, ogs. Liv. 30, 3; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) ∾ aliquem, (sætte i heftig Bevægelse el. Lidenskab, opbringe el. ophidse); ∾ plebem, Liv. 3, 11; agitatus cupiditate regni, Flor.; - „poet." ogs. om Dyrene; vid. Ovid. A. A. 2, 487; — b) at drive hid og did, at qvæle el. ængste; - ut eos agitent Furiae, etc., Cic. R. Am. 24; cf. Virg. Aen. 3, 331; ligel. suum quemque scelus agitat, Cic. l. c.; cf. Hor. Ep. 1, 18, 98, o. Sall. Cat. 5; men Cic. Off. 1, 24: rebus agitatis, (i. e. perturbatis, efter et Oprør); — c) ∾ aliquid el. aliquem, (forfølge, nedsætte, spotte); ∾ rem militarem, Cic. Mur. 9; cf. Hor. A. P. 341; - ogs. m. tilføiet verbis, id. Epod. 12, 13; — III) partic. ăgĭtatus, 3, ogs. som adj.: bevæget, livfuld, fyrig; - compar. agitatior actio, Quintil. 11, 3, extr.; omnia agitatiora, ibd. 178.

Aglăĭa, (āja), ae, o. Aglăĭe, es, f., Ἀγλαΐα, (ἴη), (den Glindsende el. Skinnende): en af Gratierne, Virg. Catal. 11, 60, Senec. Benef. 1, 3. — Aglăŏphōn, ontis, m.: berømt græsk Maler før Zeuxis, Cic., Plin. — aglăŏphōtis, ĭdis, f., ἀγλαόφωτις, (med skinnende Glands); I) etslags Trylleplante med skinnende Farve, Plin. 24, 102; — 1) en Benævnelse paa Gigtrosen, (paeonia), Appul. — aglaspis, ĭdis, m., [ἀγλαός, ἀσπίς]: med glindsende Skiold; men Liv. 44, 41, er rimel. at læse: chalcaspides, (med Kobberskiolde), inc. — Aglauros, i, f.: Datter af Cecrops; vid. Ovid. Met. 2, 560, bes. ibd. 819 flgd., o. Hygin. Fab. 166.

†agmen, ĭnis, n., [ctr. f. agimen, af ago]; I) „egenl."; A) „alm.": et Tog, en fremskridende Mængde, navnl. af Mennesker; vid. Cic. Pis. 22: agmen perpetuum totius Italiae; cf. Plin. Ep. 3, 9; men „poet.": Eumenidum agmina, Virg. Aen. 4, 469; — 2) „poet." ogs., (ifølge Bevægelsens Lighed), om Flodvand, Virg. Aen. 2, 782, om Regnvand, id. Ge. 1, 322; men denso ··· agmine nubes, Lucr. 6, 100; ogs. om Atomerne, id. 1, 607; men agmina pulverulenta, (Støvskyer), Virg. Aen. 4, 154; ∾ corvorum, id.; cf. id. Aen. 12, 249: turba agminis aligeri, (i. e. avium); - agmina (stellarum), Ovid. Met. 7, 624; men agmine remorum celeri, (med hurtige Aareslag), Virg. Aen. 5, 211; endel. agmina caudae, (Slangens slebende Hale), id. Ge. 4, 424; — B) „bes."; a) en Krigshærs Tog el. Marsch; vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. Sall. Jug. 45; men effuso agmine abire, Liv. 44, 39; cf. id. 2, 30; men Vell. 2, 47: pugnatum (est) saepe ··· in agminibus etc.; — b) oftere Toget selv el. den marscherende Krigshær; agmina magis, quam acies, pugnabant, Liv. 25, 34; cf. Caes. B. C. 1, 24: in agmen Caesaris (incidere); - agmen cogere, Liv., claudere, Caes., (marschere bagerst); agmen primum, (Fortroppen), medium, novissimum el. extremum, Liv.; ∾ quadratum, (i Firkant), id., Sall.; agmen justum, (med sluttede Geleder), Tac. Hist. 1, 68; men agmine incauto, Liv. 35, 4; — 2) df. ogs. „poet."; a) f. exercitus el. acies, (den i Slagorden stillede Hær); oftest in pl.; vid. Virg. Aen. 12, 329, o. Hor. Od. 4, 14, 29; dog ogs. in sing., ibd. 3, 8, 18; cf. Liv. 2, 49: instructo agmine; — b) f. Krigstienesten selv; rudis agminum etc., Hor. Od. 3, 2, 9; — II) „overf."; A) Mængden el. Publikum, navnl. i det alleg. Udtryk: educenda deinde dictio est ··· medium in agmen, in pulverem, etc., Cic. d. Or. 1, 34; — B) sield. o. alm.: Mængde el. Række, odl.; agmen occupationum, Plin. Ep. 2. 8; agmina fati et volumina, Gell. 6, 2; df. — agmĭnālis, e: hørende til et Tog, equi, (Trosheste), Dig.; o. — agmĭnātim, adv., ligesom gregatim: i Hobe el. Hiorder, errare, Solin.

agna, ae, fem. af agnus: Hunlam, Gimmerlam, Varr., Hor., o. A. — Agnālĭa, ium, n., Biform af

Agonalia; ··· Una sit ut proprio littera dempta loco, Ovid. Fast. 1, 325. — agnascor, [f. adgn. el. ad.n.], atus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": at fødes dertil el. derefter, (navnl. efterat Faderen har giort sit Testamente); agnascendo rumpi testamentum, vid. Cic. d. Or. 1, 57; cf. id. Caecin. 25; — II) df. „overf."; A) ved Adoption at komme ind i nogens Familie; c. dat., Dig. — B) om Planterne: at voxe derpaa; viscum in quercu ··· agnasci, Plin. 16, 92; — III) partic. agnātus, 3, ogs. som adj. o. subst.; A) som fødes dertil el. derefter; hvf. agnati gregis el. armenti, (Hiordens Yngel el. Tillæg), Dig.; — B) oftere om Mennesker: agnatus, i, m.; a) Slægtning el. Beslægtet fra el. paa Faderens Side; (agnati) quasi a patre cognati, Dig.; — b) Barn, som er født, efterat Faderen har giort sit Testamente; s. ovenf. ab in.; — c) rimel. ogs. et yngre Barn iblandt flere Søskende, el. Barnet af en Slægtning; vid. Tac. Germ. 10, o. id. Hist. 5, 5.

*agnāticius, (-tius), 3: hørende til en agnatus el. til en Slægtning paa Faderens Side; ∾ jus, Agnaternes Arveret, Cod. Just.; o. — agnātio, onis, f.; I) „alm.": agnatisk Slægtskab el. Blodsforbindelse; agnationibus familiarum distinguuntur status, Cic. Leg. 1, 7; men ibd. 8 „overf.": agnatio nobis cum coelestibus etc.; men jura gentilitatum, agnationum, etc., id. d. Or. 1, 38; — II) „bes."; A) „egenl.": at være født, efterat Faderen har giort sit Testamente, el. efter Faderens Død, Dig.; — B) „overf.": Tilvæxt el. Udvæxt paa Planterne; ∾ lanuginea, Appul.; — [agnascor]. — agnatus, 3, partic. o. subst. af agnascor.

*agnellus, i. m., dem.: lidet Lam; som Keleord, Plaut. As. 3, 3, 77; — agnĭcŭlus, i, m., ligesom frgd., dem.: lidet Lam, Arnob.; o. — agnīnus, 3: af et Lam, lactes, Plaut., pedes, Plin.; — b) ogs. absol. agnina, (sc. caro): Lammekiød; - qui ··· dupla agninam danunt, (sælge for dobbelt Priis), Plaut. Capt. 4, 2, 39; cf. Hor. Ep. 1, 15, 35; — [agnus].

*agnĭtio, onis, f.; I) „bes.", ligesom admissio: Vedkiendelse, Antagelse, bonorum possessionis, Dig.; cf. Plin. 10, 90; — II) df. „alm.": Erkiendelse deraf, Kundskab derom; quaestio ··· ad agnitionem animi pulcherrima, Cic. N. D. 1, 1; — df. agnĭtiōnālis, e, kiendelig, til at kiendes ved, forma, Tert.; o. — agnĭtor, oris, m.: som kiender el. indseer; som kiendes derved, Auct. It. Al. M.; — [agnosco]. — agnĭtus, 3, partic. af agnosco.

agnōmen, inis, n., [ad, nomen], ligesom Binavn, (der neml. lægges til cognomen el. Tilnavnet el. Familienavnet, ligesom Africanus til Scipio, Diom.; vid. Capitol. Ver. 3; df. — agnōmentum, i, n.: = frgd., Appul. — agnōmĭnātio, onis, f., [ad, nomino], som gramm. Figur, ligesom παρονομασία: Sammenstilling og Modsætning af tvende lydlige Ord; vid. Auct. ad Her. 4, 21; (cf. Ter. Andr. 1, 3, 13: amentium, haud amantium etc.).

agnos, i, f., ἄγνος, ogs. vitex, (germ. Keuschlamm): etslags høistammet Plante; vid. Plin. 24, 38. — agnoscĭbilis, e: kiendelig, Tert.; af — agnosco, nōvi, nĭtum, (nōtum), 3, v. a., [ad, nosco]; I) „alm.": vedkiendes, erkiender at være; - id facillime accipiunt animi, quod agnoscunt, Quintil.; cf. Cic. Lael. 27: virtus quum ··· suum lumen ··· agnovit in alio, etc.; — II) „bes."; A) erkiender som min el. i en vis Egenskab; ordenl. m. dobbelt acc.; - quem ille natum (da han blev født) non agnorat, etc., Nep. Ages. 1; an me ··· non agnoscetis ducem? Liv. 6, 7; cf. Ovid. Met. 13, 26; — b) ∾ bonorum possessionem, (vedkiendes, overtage), Dig.; ∾ aes alienum, (vedkiendes), ibd.; — B) vedkiendes paany, gienkiender; (derim. cognosco, lærer at kiende); quum etc., tum agnoscit illa reminiscendo, Cic. Tusc. 1, 24; quod (deri at) etc., agnosco humanitatem tuam, id. Fam. 1, 7; cf. Liv. 7, 39, o. Virg. Aen. 3, 82; — C) vedkiendes el. indrømmer, (m. Bibegr. af Ansvar, odl.); vid. Cic. Mil. 14; ligel. id. Rab. perd. 6: susciperem hoc crimen, agnoscerem, etc.; men sortilegos non agnoscere, (forkaste deres Autoritet), id. Divin. 1, 58; ogs. m. flgd. acc. c. inf., id. Fam. 5, 20; men Tac. Ann. 4, 34: carmina ··· si irascare, agnita videntur, (man synes at erkiende sig truffen deraf); — D) erkiender el. lærer at kiende deraf el. deri; m. ex, el. m. inde, etc.; - ∾ deum ex operibus ejus ··· vim divinam mentis ex memoria rerum etc., Cic. Tusc. 1, 28; ligel. agnosco enim ex me, id.; inde agnosci potest vis fortunae, Vell. 2, 116; men absol., vid. Hor. Ep. 1, 16, 29, o. Virg. Aen. 12, 20; - saal. ogs. absol.: bemærker, fornemmer; vid. ibd. 10, 843, ogs. Cic. N. D. 1, 18; men alienis oculis agnoscimus, (dermed), Plin. 29, 8; — not.: agnotus, 3, (f. agnitus), Pacuv. ap. Priscian.; agnoturus, 3, (f. agniturus), Sall. frgm.

agnus, i, m., ἄμνος: Hanlam el. Vedderlam; ogs. alm. et Lam, Varr., Hor., o. A.; cf. Cic. d. Sen. 16: villa abundat porco, haedo, agno, (collect.); - ogs. Offerlam, id. Div. 7, 11, o. Hor. Od. 4, 11, 8; men agnum lupo eripere, (som Ordsprog, om d. Umulige), Plaut. Poen. 3, 5, 51.

ăgo, ēgi, actum, 3, v. a. (o. n.), ἄγω; I) sætter i Bevægelse, bevæger, odl.; df. A) „egenl."; 1) „alm."; aa) fører el. driver, navnl. Hiorden el. et Lastdyr; Hac agit, ut pastor, per devia rura capellas, Ovid. Met. 1, 676; cf. id. Fast. 1, 322, o. Hor. Ep. 1, 18, 36; - ogs. ∾ aliquem vinctum ante se, Nep. Dat. 3; cf. Tac. Germ. 19; — bb) df. ogs. a) i Krigssproget: driver el. fører afsted, lader marschere; altf. pass.: at marschere, odl.; - si citius agi vellet agmen, Liv. 2, 58; ligel. raptim acto agmine, id.; men id. 10, 29: quo multitudo (sc. fugientium) ··· agebatur, (dreves el. joges hen); — b) „poet.": agere se: at gaae el. drage afsted; quo hinc te agis? Ter. Andr. 4, 2, 25; men unde agis, (sc. te)? Plaut. Bacch. 5, 1, 20; - is enim se primus agebat, (marscherede foran), Virg. Aen. 9, 696; cf. ibd. 8, 465; — c) ligesom abigo: fører el. driver voldsomt bort, bortrøver med Fiendehaand; agere praedas pecoris et mancipiorum, Sall. Jug. 44; ferri agique res suas, etc., Liv. 38, 15; (cf. Grækernes ἄγειν καὶ φέρειν); s. ogs. Ovid. Fast, 3, 65; — d) ligesom agito: driver, jager, forfølger, aprum; vid. Virg. Ge. 3, 412; men id. Aen. 7, 481, om Hundene: Ut cervum ardentes agerent; cf. Suet. Claud. 21; - ogs. at drive de Flygtende; vid. Virg. Aen. 5, 265; men ∾ in exsilium, Liv. 25, 2; ipso in fugam acto, Justin.; — 2) „bes." ogs. om Ting og Begreber; a) driver afsted el. fremad el. derigiennem; - ∾ currus, („poet.": kiøre el. styre), Ovid. Met. 2, 62, o. 388; ligel. ∾ navim, Hor. Ep. 2, 1, 114; men ∾ naves in litus, (sætte dem paa Land), Liv. 22, 19, men in advorsum amnem, (føre dem opad Strømmen), Tac. Hist. 4, 22; cf. Ovid. Fast. 1, 500; - ∾ vineas ad oppidum, Caes.; men ∾ cuniculos ad aerarium, (grave el. lede derhen), Cic. Off. 3, 23; cf. Liv. 1, 56; - men ogs. om en Væg, odl.: ∾ rimas, (faae Sprækker); vid. Cic. Att. 14, 9; ligel. fissaque agit rimas (tellus), Ovid. Met. 2, 221; - navnl. ogs. om Væxterne: ∾ radices (slaae Rødder) in profundum, Plin. 16, 56; cf. Ovid. Met. 4, 254; men omvendt: dum se laetus ad auras Palmes agit, (skyder i Veiret), Virg. Ge. 2, 364; — b) at drive frem el. ud deraf, at frembringe; ∾ scintillas, (om Flintestenen), Lucr. 2, 675; men spumas agere ore cruentas, (om Hesten), Virg. Ge. 3, 203; cf. Cic. Verr. 4, 66, o. Virg. Aen. 9, 814; - ∾ vocem, (frembringe en Lyd el. Tone, navnl. til Øvelse), Cic. d. Or. 1, 59; - men agere animam, (drages med Døden), id. Tusc. 1, 9; cf. id. R. Com. 8; df. med Lune, Martial. 1, 80: Attale, ne, quod agas, desit, agas animam; — B) „fig."; 1) fører

el. bringer el. driver derhen el. dertil; - Et, quocumque volent, animum auditoris agunto (poëmata), Hor. A. P. 100; quae te ··· Mens agit in facinus? Ovid. Met. 5, 14; cf. Tac. Agr. 41; — 2) ryster, forvirrer, forstyrrer; - agunt eum praecipitem poenae etc., Cic. Verr. 1, 3; cf. Sall. Jug. 14, ogs. Nep. Att. 9; — 3) angriber, forfølger, ængster; agentia verba Lycamben, Hor. Ep. 1, 19, 25; cf. id. Epod. 7, 17, o. Virg. Aen. 7, 405; — II) er i Virksomhed, virker el. handler; (svarer til Grækernes πράττειν, forskielligt fra facere o. ποιεῖν: at frembringe en ydre el. blivende Gienstand, ligesom fra gerere: at udføre noget; vid. Varr. L. L. 6, 6 flgd., o. Quintil. 2, 1, ab in.); - df. altf. A) „alm.": handler, virker, arbeider; a) c. acc. comm.; - numquam se plus agere, quam nihil quum ageret, Cic. d. Rep. 1, 17; cf. id. N. D. 2, 16; — b) absol.; aliud agendi tempus, aliud quiescendi, ibd. 53; cf. id. Manil. 10; — c) hertil kan mærkes af Omgangssproget; - quid agis? Plaut., Hor., (τί πράττεις); ligel. quid agitur? Ter., (hvor gaaer det)? - ligel. nihil agere: intet at udrette, Ter. Ad. 5, 8, 12; cf. Matius ap. Cic. Fam. 11, 28: sed nihil agunt, etc.; ligel. egerit non multum, Curius ap. Cic. Fam. 7, 29; - endel. quid agam? quid agimus? (hvad er her at giøre)? Ter.; — d) foretager, forretter, besørger; ligel. c. acc. comm. (rem el. aliquid); - ne quid temere ··· agamus, Cic. Off. 1, 29; cf. ibd. 9: suum se negotium agere, (at de skiøtte sig selv), etc.; men Sall. Jug. 30: quo modo actae forent (res, hvorledes alt var gaaet til); cf. Cic. Fin. 2, 32: jucundi acti labores; — B) „bef."; 1) tildels omskrivende: at holde (en Vagt, odl.), at afholde; ∾ excubias regi, Ovid. Fast. 3, 245; ∾ triumphum, Cic.; ∾ libera arbitria de aliquo, (i god Ro at holde Ret over nogen), Liv. 24, 45; men ∾ poenitentiam, Quintil.; - ∾ forum el. conventum, (holde Thing el. Landdag); vid. Cic. Fam. 3, 6, o. id. Att. 5, 17; ogs. ∾ senatum, Suet. Caes. 88; men „poet.": Otia terra ferax, otia pontus agit, Ovid. Fast. 1, 68; - delectus rerum ··· verborum agendus est, Quintil.; — b) ogs. kan hidføres; ∾ gratias („poet." ogs. ∾ grates), c. dat.: at sige Tak, at takke; (men habere gratiam, om det taknemmelige Sindelav; referre gratiam, takke i Gierningen); vid. Plaut. Amph. 1, 1, 26, o. Liv. 37, 37; men Cic. Fam. 1, 10: Lentulo egi per litteras tuo nomine gratias diligenter; - ∾ grates etc., Ovid. Met. 2, 152; cf. Liv. 26, 48; — 2) m. et Tidsobject: at tilbringe el. henleve; - qui domi aetatem agerent, (Hiemfødninger), Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; ∾ aetatem in litteris, Cic., vitam rure, Liv.; cf. Virg. Aen. 5, 51; men Liv. 3, 6: ut tunc principium anni agebatur, (som man dengang antog Aarets Begyndelse); - ∾ annum (c. num. ord.: at være saa gammel), vid. Cic. d. Sen. 10; — b) sield., navnl. hos Sall. o. Tac., heder agere ud. acc. temp.: at være el. befinde sig, odl.; - civitas ··· laeta agere, Sall. Jug. 55; cf. Tac. Ann. 3, 38; - qui tum agebant (homines), ibd. 19; men incultius agere, vid. Sall. Jug. 89; — 3) i Offersproget, (euphem.): at forrette Offeret el. Dyrets Slagtning, vid. Ovid. Fast. 1, 321, o. Varr. L. L. 5, 22; - men om Mord paa Mennesker, Suet. Calig. 58, o. id. Galb. 20; - men ogs. den forsamlede Mængde pleiede Offerpræsten at tilraabe: hoc age, el. hoc agite, (giver Agt paa Helligdommen); - hvf. ogs. hos Comikerne dette Tilraab er hyppigt; vid. Ter. Andr. 1, 2, 15, o. ibd. 2, 5, 3; — bb) hertil er endnu at mærke; - age o. agite staaer undert. m. tilføiet dum, vero, nunc, sis, etc., som Udraab; a) opmuntrende: velan! nu frisk! odl.; age, age, nunc experiamur, quid etc., Ter. Ad. 5, 4, 23; en age, rumpe moras, Virg. Ge. 3, 43; agite dum, clamorem ··· tollite hic, Liv. 3, 62; - ogs. findes sing. age hos pl.; mittite, agedum, legatos, etc., Liv. 38, 47; — b) ligel. i Talens Overgange heder age: velan da! giv nu Agt! odl.; vid. Lucr. 1, 920, oftere; liges. age porro tu, qui etc., Cic. Verr. 5, 22; ogs. her findes age undert. hos pl.; vid. id. Manil. 14; — c) endel. indrømmende: velan da, lad saa være, odl.; - age, age, jam ducat, dabo etc., Ter. Phorm. 4, 3, 56; ligel. age, sit ita factum, etc., Cic. Mil. 19; — 4) agere se, (c. abl. el. m. adv.), ligesom gerere se: at være el. opføre sig saa el. saa; - tanta mobilitate Numidae se agunt, Sall. Jug. 56; quanto se ferocius egerint, tanto etc., Tac. Hist. 3, 2; - ogs. heder agere m. flgd. adj. appos.: at befinde sig i en Tilstand; f. ovenf. Sall. Jug. 55; — B) „fig."; 1) „alm."; a) hoc el. id agere, sædv. m. flgd. ut el. ne: at arbeide derpaa, at have den Plan el. Hensigt; - qui id egerunt, ut etc., Cic. Cat. 4, 6; cf. Nep. Them. 5; men ego id semper egi, ne bellis interessem, Cic. Fam. 4, 7; - omvendt heder: aliud agere, el. alias res agere: at være uagtsom, ikke at agte paa, hvad der foregaaer; vid. Cic. R. Am. 22, o. id. d. Or. 3, 14; — b) ∾ aliquid: at pønse el. tænke el. arbeide derpaa; - nescio quid mens mea majus agit, Ovid. Her. 12, 212; ∾ fratri proditionem, Tac. Hist. 2, 20; ∾ de intranda Britannia, id. Agric. 13; — 2) „bef." om Statsforholde; aa) at behandle el. lede el. føre; agere bellum, (om Krigens Plan og Maade); (gerere bellum, om de hidhørende Anstrængelser; facere bellum, om Udøvelsen af Fiendligheder); vid. Caes. B. G. 3, 28, ogs. Nep. Hann. 8, o. Ovid. A. A. 1, 182; - „poet." ogs. ∾ Martem, (f. bellum), Lucan. 4, in.; men usædv., Liv. 22, 9: levibus proeliis cum Gallis actis; — b) ∾ curam annonae, (drage Omsorg derfor), Suet. Claud. 18; cf. id. Tit. 6, hvor ogsaa mærkes: participem atque tutorem imperii agere; — bb) at forhandle el. afhandle, aliquid el. de aliqua re, ogs. absol.; - quae ego de te in senatu egerim, Cic. Fam. 5, 2; Metellus quum agere coepisset, (at foredrage i Senatet), ibd.; cf. Nep. Alc. 8; - ∾ cum populo de rep., Cic. Verr. 1, 12; cf. Sall. Cat. 51; men Cic. Manil. 1: hic locus (i. e. rostra) ad agendum amplissimus; - ∾ cum senatu, m. acc. c. inf., Suet. Tib. 54; - ogs. absol., el. m. adv.; agere varie etc., Liv. 2, 2; cf. Tac. Ann. 15, 14; - ogs. om en Underhandling imellem enkelte Personer; ∾ cum aliquo de aliqua re, el. m. flgd. ut; vid. Cic. Fam. 13, 78, o. ibd. 5, 2; — cc) om Retssager; ∾ ex jure, ∾ lege, causa, etc.: føre en Retssag el. Proces: forfølge sin Sag efter Lovene; - ∾ ex jure civili et praetorio, Cic. Caecin. 12; ∾ ex sponso, id. Quint. 9; ∾ lege in hereditatem paternam, id. d. Or. 1, 38; causa, quam vi, agere malle, Tac. Ann. 13, 37; men summo jure agere cum aliquo, (giøre den strænge Ret gieldende imod nogen), Cic. Verr. 5, 2; — dd) hertil mærkes; a) ∾ aliquem reum, c. gen. criminis, (anklage nogen derfor); vid. Liv. 4, 42; ∾ furti, Cic., injuriarum, Dig.; ogs. ∾ cum aliquo adulterii, Quintil. 4, 4, 8, —. b) pass. ogs. om Klagens Gienstand: at gielde derom, at angaae; - si magna res, magna hereditas agetur, Cic. Fin. 2, 17; cf. id. Verr. 4, 51: aguntur injuriae sociorum, etc.; f. ogs. Ter. Phorm. 4, 3, 26; - hertil mærkes Udtrykket: qua de re agitur, (hvorom der netop handles, el. hvad der udgiør Sagen); vid. Cic. Brut. 79; — c) at inddrive el. opkræve; vid. Suet. Dom. 12, o. id. Vesp. 1; — 3) udenfor Retssproget heder pass. agi; a) absol.: at gielde, at staae paa Spil, at være i Fare; vid. Cic. Manil. 2, Ter. Heaut. 2, 3, 113, o. Nep. Att. 18, ogs. Hor. Ep. 1, 18, 84; ligel. agitur pars tertia mundi, (er i Fare, trues med Undergang), Ovid. Met. 5, 372; — b) impers. m. adv. bene, male etc., m. o. ud. cum aliquo, at staae vel el. ilde til dermed, at være vel el. ilde faren, odl.; - intelliget, secum actum esse pessime, (at han er aldeles uden Redning), Cic. Verr. 3, 50; cf. Suet. Ner. 28: bene agi potuisset cum rebus humanis, si etc.; men agitur praeclare, si, etc., Cic. Fam. 4, 14; —

bb) fieldn. in act.; ∾ praeclare cum aliquo: behandle nogen paa det bedste, Cic. Sest. 23; cf. id. Phil. 14, 11; — 4) om det ydre Foredrag; a) som Taler at fremstille el. foredrage; ad extremum agere cum dignitate ac venustate, etc., Cic. d. Or. 1, 31; cf. ibd. 3, 56; — b) som Skuespiller at forestille el. spille el. agere; ∾ fabulam, (opføre), Ter.; ∾ partes, (spille en Rolle), id.; Ballionem illum quum agit, Chaeream agit, etc., Cic. R. Com. 7; ogs. ∾ gestum in scena, id.; cf. Liv. 7, 2: egisse canticum ... vigenti motu; — 5) endel. om visse personlige Forholde; ∾ amicum, (anstille sig som Ven), Tac. Hist. 1, 30; cf. Suet. Claud. 29: non principem, sed ministrum agere, (opføre sig saaledes); — not.: axint, f. egerint, Pacuv. ap. Non.; — III) participp. agens o. actus findes ogs. som adj. o. subst.; — A) agens, tis; 1) som adj.; a) i Rhetoriken: stærk, kraftig, orator, Cic. Brut. 92; imaginibus agentibus (uti), id. d. Or. 2, 87; — b) i Grammatiken: verba agentia, (f. verba activa), Gell. 18, 12; — 2) subst. agentes; a) und. Keiserne: etslags hemmeligt Politi, Dig., Amm.; — b) f. agrimensores el. Landmaalere, Hygin. de Lim. const.; — B) actus, 3; „egenl.": som er forhandlet i Senatet, el. for Folket, el. hos en Øvrighedsperson; df. subst.; 1) actum, i, n.: en saadan offenlig Forhandling; – ecquid est, quod tam proprie dici possit actum ejus, qui etc., quam lex? Cic. Phil. 1, 7; ligel. ibd.: acta Caesaris servanda censeo; ligel. acta tribunatus tui, Ps. Cic. p. Dom. 31; — 2) acta publica, ogs. absol. acta: Fortegnelse over de offenlige Forhandlinger; ligel. acta diurna, Suet. Caes. 20, o. id. Aug. 36: Senatets offenlige Forhandlinger; cf. Tac. Ann. 5, 4; – man havde ogs. offenlige Fortegnelser over Forhandlingerne i Folkeforsamlingerne, og i de forskiellige Retter, fremdeles over Fødte og Døde, osv.; saal. nævnes diurna urbis acta, Tac. Ann. 13, 31; acta populi, Suet. Caes. 20; acta publica, id. Tib. 8, o. Plin. Ep.; ogs. acta urbana, ibd.; – hvilke alle indbefattes under d. alm. Benævnelse acta, Cic. Fam. 12, 8, o. Plin. Pan. 75.

ăgōgae, arum, f., ἀγωγαί, (i. e. ductus): Gange el. Stoller i Biergværker, til Vandets Afledning, Plin. 33, 21. — ăgŏlum, i, n., [af ago; cf. cingulum af cingo]: en Hyrdestav, Fest. p. 25.

ăgon, ōnis, m., ἀγών: Veddekamp i de offenlige Lege; ∾ gymnicus, Plin. Ep. 4, 22, musicus, Suet. Ner. 22 o. 23; men ibd. 45, som Sentens: nunc demum agon est. — Agōnālĭa, ium o. iorum, n., Fest til Ære for Guden Janus; – dette Ords forskiellige Etymologier har Ovid. Fast. 1, 319 flgd.; df. — Agōnālis, e, hørende til Festen Agonalia, dies, Varro; cf. Ovid. Fast. 1, 318. — Agōnĭa, orum, n.: = Agonalia, Ovid. Fast. 5, 721. — ăgōnista, ae, m., ἀγωνιστής: som strider i Kamplegene, Augustin. — ăgōnŏthēta (-thētēs), ae, m., ἀγωνοθέτης: en Forstander for Kamplegene, Spartian.; — ăgōnŏthēsĭa, ae, f.: hans Embede, Cod. Theod. — ăgŏrānŏmus, i, m., ἀγορανόμος: Torvemester; (svarer til Romernes aedilis plebis); vid. Plaut. Capt. 4, 2, 44.

Agrăgantīnus, 3: = Acragantinus, sædv. Agrigentinus, Plin. 35, 51. — ăgrālis, e, [ager]: = agrarius, vocabula, Frontin. — agrammătos, i, ἀγράμματος: aldeles ulærd; (opp. grammaticus); Vitruv.

agrārĭus, 3: hørende til Landet el. til Marken; df. fild.; ∾ via: Markvei, Dig.; ∾ stationes: Feltposter el. Forposter, Amm.; — II) sædv. i Stats- og Forretningssproget: hørende til el. angaaende de offenlige Landeiendomme; ∾ leges: Love angaaende Statsjordernes Uddeling til de fattige Borgere; – den første lex agraria forekommer a. u. c. 268; vid. Liv. 2, 41; cf. id. 4, 36, o. id. 6, 11; – agrariam rem tentare, (arbeide paa en slig Agerfordeling), Cic. Off. 2, 22; – triumvir agrarius, (der forestaaer en slig Agerfordeling), Liv. 27, 21; — b) ogs. subst.; agrarios concitare el. sollicitare, Cic.; cf. Liv. 3, 1: agrarii se in spem legis erexerant; o. — agrătĭcum, i, n., (sc. vectigal): Jordafgift, Cod. Theod.; — [ager].

agrestis, e, [ager]; I) „egenl.": hørende til Landet, som findes paa Landet, landlig, musa, (Landsbysang), Lucr., hospitium, Cic.; agresti loco natus, (af en Bondefamilie), Vell.; — b) df. subst. agrestis, is, m.: en Bonde; in aliquo conventu agrestium, Cic. Mur. 29; — II) „fig."; A) „overf."; a) vild, dyrisk, vultus (pl.), Ovid. Met. 9, 96; ∾ figura, (om Gestalten af en Ko), Prop. 2, 24, 13; — b) bondeagtig, raa, haard; rustica vox et agrestis, Cic. d. Or. 2, 11; cf. ibd. 1, 25; — B) „ment."; a) „alm.": raa, udannet; vid. Cic. Leg. 1, 14, (hvor agrestes, opp. docti); – agrestiores musae, (Retsvidenskaben), id. d. Or. 3, 11; (neml. i Modsætn. af den fuldendte Veltalenhed); cf. ibd. 2, 3; — b) „bes." o. „ethisk": raa, sløv, følesløs; quis nostrum tam animo agresti ac duro fuit, ut etc.; Cic. Arch. 8; cf. Ter. Ad. 5, 2, 12; — not.: comp., s. ovenf.; superl., Cassiod.; — df. adv. comp. neutr.: agrestius, Spartian.

1. agrĭcŏla, ae, m., [ager, colo]; I) „egenl.": Jordbruger, Landmand, Bonde; vid. Cic. R. Am. 16; ∾ diligentissimus et pecuarius etc., id. Dejot. 9; — 2) „poet."; dii agricolae: Landbrugets Skytsguder; Redditur agricolis gratia coelitibus, Tibull. 2, 1, 36. — 2. Agrĭcŏla, ae, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: Cn. Julius Agricola, hvis Vita af Svigersønnen, Historikeren Tacitus, endnu haves.

agrĭcŏlārĭs, e, [1. agricola]: hørende til Landbruget, Pallad. — agrĭcŏlātĭo, onis, f.: = agricultura, Colum.; af — agrĭcŏlor, ari, v. dep. n., [1. agricola]: driver Landbrug, Capitolin. — *agrĭcultio, onis, f., (oftere agri cultio): Landbrug; s. und. cultio; — agrĭcultor, oris, m., (oftere agri cultor): som dyrker el. bearbeider Jorden; s. und. cultor; o. — agrĭcultūra, ae, f., (oftere agri cultura): Landbruget; agriculturae studere, Caes. B. G. 6, 22; cf. Cic. d. Sen. 17; s. ogs. und. cultura; — [ager, colo].

Agrĭgentum, i, n., Grækernes Acragas, (nu. Girgenti): Søstad paa Sicilien, i Nærheden af Pachynum; vid. Plin. 3, 14; — df. Agrĭgentīnus, 3: agrigentinsk, sal, Cic.; — men subst. Agrigentini, orum: Indvaanerne deraf, id. Verr. 2, 50.

agrĭmensor, oris, m., (oftere agri mensor), [ager, metior]: en Landmaaler, Amm. — agrĭmōnia, ae, f., (germ. Odermennig): etslags Plante, Cels., Plin. 35, 69. — agrĭŏphyllon, i, n., ἀγριόφυλλον: etslags Vært, sædv. peucedanum, Appul.

agrĭpĕta, ae, m., [ager, peto]: der søger at komme i Besiddelse af en Landeiendom; vid. Cic. N. D. 1, 26, o. id. Att. 15, 29. — Agrippa, ae, m.: romersk Tilnavn el. Familienavn, hvoraf her mærkes; 1) Menenius Agrippa; vid. Liv. 2, 32; — 2) M. Vipsanius Agrippa, K. Augustus's Svigersøn; vid. Nep. Att. 12, o. Suet. Aug. 63, ogs. Tac. Ann. 4, 40, oftere; – ogs. Hor. Od. 1, 6, er tilskrevet ham; — 3) om en K. Agrippa i Judæa, vid. Tac. Ann. 12, 23; — not.: om Etymologien af dette Ord, s. Plin. 7, 6.

Agrippīna, ae, f.: Navnet paa flere Romerinder, hvoraf her mærkes; 1) en Datterdatter af Attikus, o. Gemalinde af K. Tiberius; vid. Suet. Tib. 7; — 2) en Gemalinde af Germanikus, o. Moder til K. Caligula; s. ogs. Tac. Ann. 2, 54; — 3) en Datter af den sidstnævnte Agrippina, Moder til K. Nero; – efter hende har ogsaa Cöln ved Rhinen sit oprindelige Navn: Colonia Agrippinensis, el. Colonia Agrippina; vid. Tac. Ann. 12, 27; – men subst. Agrippinenses: Indvaanerne deraf, id. Germ. 28. — Agrippinensis, e, s. und. frgd. lin.

agrĭus, 3, ἄγριος: vild, Plin. 31, 46. — agrostis, is, f., ἄγρωστις: Qvikgræs, Appul. — agrōsus, 3, [ager]; rimel. rig paa Jord el. Land, Varr. — agrypnia, ae, f., ἀγρυπνία: Søvnløshed, Capell.

Agyieus, (trisyll.), ĕi, o. ĕos, m., Ἀγυιεύς: Epithet til Apollo, som Skytsgud for de Gader, hvori hans Billedstøtter vare opreiste; voc. Agyieu, (d. græske Ἀγυιεῦ), Hor. Od. 4, 6, 28. — Agylla, ae, f.: By i Etrurien, d. sild. Caere, Virg., Plin. 3, 8; — df. Agyllīnus, 3: agylliſk, urbs, (i. e. Agylla), Virg. Aen. 7, 652; - subst. Agyllini, orum: Indvaanerne af Byen Agylla, id. — Agy̆rĭum, i, n.: By paa Sicilien, i Nærheden af Ætna, (Diodorus Siculus's Fødeby), Cic. Verr. 3, 28; — df. Agyrinenses, ium, Cic. l. c., men Agyrini, orum, Plin. 3, 18: Indvaanerne af Byen Agyrium.

ah, interj. el. Udraab; (efter Prisc.: apocop. f. aha), omtr. vort: ah, el. ach; 1) som Udbrud af Smerte, ligesom Grækernes αἶ αἶ; - ah, nescis, quam doleam! Ter. Heaut. 5, 1, 61; cf. Virg. Ecl. 1, 15; - ogs. som Udbrud af Harme; ah, vix sensi stolidus! Ter. Andr. 3, 1, 12; cf. id. Ad. 4, 7, 6; — 2) afbedende; ah, noli! (ach, giør det ikke)! Plaut. Amph. 1, 3, 23; - ogs. opmuntrende o. trøstende; ah, ne me obsecra! Ter. Andr. 3, 3, 11; cf. id. Eun. 5, 2, 50; — b) ogs. c. acc.; Ah me, me, etc., Catull. 21, 10, inc. — aha, interj. el. Udraab; (efter Prisc.: d. oprindelige Form af frgd., o. m. s. Bem.); df. navnl.; 1) dadlende el. afslaaende; manum da et sequere; P. aha, minime! Plaut. Bacch. 1, 1, 54; — 2) leende el. som Udbrud af Latter; aha, Bellerophontem etc., id. ibd. 4, 7, 11.

Ahāla, ae, m.: romerſk Tilnavn el. Familienavn, hvoraf mærkes: C. Servilius Ahala, der, som Magister Equitum, ombragte den urolige Spurius Mælius; vid. Liv. 4, 14, o. Cic. Cat. 1, 1, oftere. — Aharna, ae, f.: By i Etrurien, Liv. 10, 25. — ahenĕus, 3, ahenipes, ĕdis, o. Ahenobarbus, s. und. aeneus, etc. — ahēnum, i, o. ahēnus, 3, s. und. aēnus.

1. -āï: forkl. o. „poet." (per diaeresin), f. -ae, in gen. sing. 1 decl., Enn., Lucr., Virg., Martial. — 2. ai, el. ai ai, αἶ: interj. el. Udraab, navnl. som Beklage: ach, ah; - ai ai Flos habet inscriptum etc., Ovid. Met. 10, 215. — 3. ai, (dissyll.): imperat. af ajo. — ain', (f. aisne), s. und. ajo.

ăīthălēs, is, n., ἀειθαλές, (altid grøn el. grønnende): = flgd., Appul. — āīzōum, i, n., ἀείζωον, (altid levende): Immergrønt el. Sempervin, Navnet paa twende Planter; neml. 1) aizoum majus el. Husløg, (sempervivum tectorum L.), vid. Plin. 25, 102; — 2) aizoum minus, i. e. sedum acre L., germ. Mauerpfeffer, id. ibd.

Ajax, ācis, m., Αἴας: Navnet paa twende græske Heroer for Troja; neml. 1) Ajax Telamonius, (Søn af Telamon); vid. Ovid. Met. 13, ab in.; cf. ibd. 395; — 2) Ajax Oïlēus, (Søn af K. Oileus i Lokris); vid. Virg. Aen. 1, 45, o. Cic. d. Or. 2, 66; — not.: Suet. Aug. 85, er Ajax: Navnet paa en ufuldendt og tabt Tragoedie.

ājens, tis, partic. o. adj. af ajo; df. — ājentia, ae, f.: Bejaelse, Bekræftelse, (opp. negatio), Capell. — ājo, v. defect., hvoraf alene haves: praes. ind. ajo, aïs, aït, ajunt; praes. conj. ajas, ajat, ajant; imperf. ind. ajebam, ajebas, etc., (aïbam etc., Plaut. o. Ter.); imperat. ai (sild.); partic. ajens, (Appul.); - af ais m. ne opstod i Omgangssproget: ain'; s. nedenf.; — I) „alm.": siger ja, bejaer, bekræfter; (opp. nego); - vel tu mihi ajas, vel neges, Plaut. Rud. 2, 4, 14; cf. Ter. Eun. 2, 2, 21, o. Cic. Off. 3, 23; men id. Fin. 2, 22: quid ille ajat, aut neget; — B) df. ogs. a) siger el. paastaaer; ordenl. m. flgd. orat. obliqu., o. m. andre dertil svarende Forbindelser; (hvor inquam staaer c. orat. dir.); - quem (M. Crassum) semel ait in vita risisse Lucilius, Cic. Fin. 5, 30; cf. id. Verr. Act. 1, 2, o. Sall. Cat. 48; ligel. ab his ajebas removendum Socratem etc., id. Acad. 2, 23; men Ter. Andr. 5, 4, 47: nisi si quid pater ait aliud; - dog findes ogs. ajo f. inquam; vid. Cic. Orat. 11: Ennio delector, ait quispiam, quod etc.; — b) i Retssproget; praetor ait, lex ait: Prætor el. Loven siger el. befaler, Dig.; — II) „bes." bruges heraf; A) ajunt, ogs. ut ajunt, quomodo ajunt, el. quod ajunt, ved Anførelsen af Ordsprog; omtr. vort: som man siger, el. saa at sige; Ut quimus, ajunt, quando, ut volumus, non licet, Ter. Andr. 4, 5, 10; cf. Cic. d. Or. 2, 57; ligel. claudus, quomodo ajunt, pilam, id. Pis. 28; - ogs. med Lune, ved Indførelsen af en Anekdot; vid. Hor. Ep. 1, 7, 49, o. ibd. 1, 17, 18; — B) ain', f. aisne; ogs. ofte forstærk.: ain' tu? ain' vero? som Udbrud af Forundring, (ogs. undert. af Uvillie): hvad siger du? er det muligt? hvorledes? osv.; oftest hos Comikerne og i Brevstilen; - M. ain' vero? (tør du svare saaledes)? Sos. ajo enim vero, Plaut. Amph. 1, 1, 188; - ain' tandem? etc., (hvad er det du siger, el. er det muligt)? Cic. Fam. 9, 21; cf. id. Att. 6, 2; - ogs. m. flgd. pl.; s. Liv. 10, 25; — C) quid ais? ligel. i Omgangssproget; a) som Udbrud af Forundring el. Harme: hvad siger du? hvorledes? odl., Ter. Heaut. 5, 1, 27, oftere; — b) spørgende: hvad siger du? er det ikke sandt? id. Eun. 3, 2, 21; - ogs. prøvende el. udfrittende; sed quid ais? (men hvad svarer du dertil)? quid etc.? vid. Plaut. Amph. 1, 1, 262 flgd.; — not.: partic. ajens, tis, ogs. som adj.: bejaende, bekræftende; negantia contraria ajentibus, Cic. Top. 11.

ajūga, s. und. abiga. — Ajus (deus), Varr ap. Gell. 16, 17; ogs. Ajus Loquens, Cic. Div. 2, 32; ogs. Ajus Locutius, Liv. 5, 50, [ajo, loquor]; forkyndte Romerne Gallernes Ankomst.

āla, ae, f.; [efter Cic. Orat. 45, ctr. af axilla, ligesom mala af maxilla]; I) „egenl.": Vinge el. Fuglevinge; galli plausu premunt alas, Enn. ap. Cic. Div. 2, 26; cf. Virg. Aen. 3, 227; — b) df. ogs. „poet.": mors atris circumvŏlat alis, Hor. Sat. 2, 1, 58; ligel. fulminis ocior alis, Virg. Aen. 5, 319; - ligel. „poet." om Seil og Aarer, (ligesom Skibenes Vinger); velorum pandimus alas, ibd. 3, 520; men Prop. 4, 6, 47: (classis) centenis remiget alis; cf. Ovid. Met. 5, 558; — II) ofte ogs. „overf.", ifølge etslags Lighed el. Analogi med Fuglenes Vinger; A) m. Hensyn paa det dyriske Legeme, ogs. paa Væxterne; 1) hos Mennesker; a) Axelen; incussa ala sternuntur hostes, Liv. 9, 41; men „poet.": sub ala portare, (under Armen), Hor. Ep. 1, 13, 12; — b) navnl. ogs. Armhulerne (under Axelen); hvf. alarum vitia el. virus hos Plin.: stinkende Sved, (Bukkestank, hircus), som der samler sig; cf. Hor. Epod. 15, 5, Senec. Ep. 114, o. Juvenal. 11, 157; — 2) hos Dyrene: Huling el. Fordybning under Boven el. Forbenet; vid. Plin. 11, 95; — 3) hos Træerne: Huling el. Fordybning under Grenene, Plin. 16, 10; — B) i Bygningskunsten ere alae, (ligesom Grækernes πτερά o. πτέρυγες): de Fløie el. Sidebygninger, der omgive Hovedbygningen, (aedes), Vitruv.; — C) i Krigssproget ere alae: Hærens Fløie, der ordenl. bestode dels af Rytteriet, dels af Forbundstropperne el. socii, navnl. af disses Rytteri, vid. Cincius ap. Gell. 16, 4, o. Liv. 31, 21; s. ogs. alarius s. l.; - en saadan ala bestod omtr. af 500 Mand, Liv. 10, 29, undert. ogs. af 1000 Mand; (hvf. ala milliaria, Plin. Ep.; cf. Liv. 37, 40); og blev en saadan ala anført af en praefectus; vid. Tac. Hist. 2, 59; s. ogs. Cic. Off. 2, 13.

Alăbanda, ae, f., o. orum, n.: By i Carien; efter Cic. N. D. 3, 15 o. 19, anlagt af en Heros Alabandus; cf. Plin. 5, 29; — B) df. 1) Alabandensis, e: af el. fra Al.; - hvf. subst. Alabandenses, ium: Indvaanerne af Byen Alabanda, Cic. N. D. 3, 19; ogs.

Alabandeni, orum, Liv. 45, 25; — 2) Alăbandeus, (quadrisyll.): = frgd., Hierocles, Cic. Brut. 95; ligel. Alabandus, 3, Hermogenes, Vitruv.; — 3) Alabandicus, 3: alabandisk, carbunculi, Plin., cannabis, id.; — not.: Alabandus, (heros el. deus), s. ovenf.

ălăbarches, ae, m., ἀλαβάρχης, [ἄλαβα: Blæk, ἄρχω el. ἄρχομαι: befaler]; rimel. en Tolder el. Toldforvalter; df. Cic. Att. 2, 17, m. Lune om Pompejus, (ifølge den af ham anordnede Told); findes ogs. Juvenal. 1, 130; – (men beggesteds med Varianten: Arabarches, Araberhøvding).

ălăbaster, stri, m.; pl. alabastra, orum, n.; ἀλάβαστρος (-στρα); oprdl.: = flgd. nr. 1; df. sædv. en af Alabaster forfærdiget Balsambøsse; – unguenta optime servantur in alabastris, Plin. 13, 3; cf. Martial. 11, 8; — II) df. „overf.“: den spidse Gestalt af en Balsambøsse; quo (cortice rosae) in virides alabastros fastigato, etc., Plin. 21, 10. — ălăbastrites, ae, m., ἀλαβαστρίτης: Alabasterstenen; (hos de Gamle en Kalkstenart; hvorim. vor Alabaster hører til Gibsstenarten); vid. Plin. 36, 12; — II) etslags Ædelsten; s. id. 37, 54. — ălăbēta, ae, m., ἀλαβής: etslags Nilfisk, (silurus anguillaris L.), Plin. 5, 10.

ălăcer, cris, cre; [efter Doederl. at henføre til acer, ligesom celeber til creber]; I) „egenl.“: let, fyrig; – cum alacribus saltu (certare), Sall. frgm.; – ogs. om Dyrene; ∾ equus, Cic. Div. 1, 33; – men „poet.“, Virg. Aen. 6, 685: alacris palmas etc.; — II) sædv. „fig.“: heftig, lidenskabelig; quid tu es tristis, quidve es alacris? Ter. Eun. 2, 3, 12; – hos Cic. sædv.: munter, oprømt, modig; ∾ Catilinam atque laetum etc., Cic. Mur. 24; (opp. perterritus), id. Coel. 28; men id. Fam. 5, 12: quod alacres animo sumus; – ogs. m. ad; alacrior ad rem gerendam factus, Nep. Paus. 2; cf. Caes. B. G. 3, 19; — b) „poet.“ ogs. om Begreber: stærk, livfuld, voluptas, Virg., impetus, Plaut.; — not.: ogs. in masc.: alacris, (f. alacer), Ter., Virg.

*ălăcrĭtas, atis, f.; oprdl. Lethed i Bevægelse; (vid. alacer ab in.); – ogs. om Dyrene; ∾ canum in venando, Cic. N. D. 2, 63; — II) oftest „fig.“: Heftighed, Lidenskabelighed, heftig Attraa; – quaedam animi incitatio atque alacritas etc., Caes. B. C. 3, 92; cf. id. B. G. 1, 46; ligel. mira sum alacritate ad litigandum, Cic. Att. 2, 7; – ogs. Oprømthed, Munterhed, Overgivenhed; ∾ inanis, id est, laetitia gestiens, Cic. Tusc. 4, 16; cf. ibd. 5, 16; – ogs. c. gen. obj.: alacritate perfecti operis, (af Glæde derover) etc., Liv. 2, 10; – endel. in pl.; vigores quidam mentium et alacritates, Gell. 19, 12; o. — ălăcrĭter, adv.: fyrigt, modigen, Amm.; alacrius, Justin.; — [alacer].

Alamanni, s. und. Alemanni. — Alāni, orum, m.: skythisk Folk omkring Tanais o. Palus Maeotis, Martial. 7, 30, Plin. 4, 21; cf. Lucan. 10, 454; — df. Alānus, 3, gens, Claudian. — ălăpa, ae, f., [rimel. onomatop.]: lydende Slag med den flade Haand; df. Orefigen, Kindhest; ducere gravem alapam alicui, Phaedr. 5, 3; navnl. ogs. paa Theatret, til Tilskuernes Morskab, Juvenal., Martial.; – ogs. undert. som etslags Ceremoni ved en Slaves Frigivelse; vid. Phaedr. 2, 5, extr.

ālāris, e: Biform af flgd., Tac. Ann. 15, 10. — ālārius, 3, [ala]: hørende til Hærens Fløie; (opp. legionarius); vid. Caes. B. C. 1, 73; ∾ equites, Liv.; – ogs. subst.: ∾ Transpadani, Cic. Fam. 2, 17; cf. Caes. B. G. 1, 51. — Alastor, ŏris, m., (ἀλάστωρ, Fordærver, Plageaand): som Mandsnavn, Ovid. Met. 13, 257; ogs. Navnet paa en af Plutons Heste, Claudian. — ălăternus, i, f.: etslags Buskvært, (rhamnus alaternus L.), Plin. 16, 45. — ālātus, 3, [ala]: forsynet med Vinger; alato qui pede carpis iter, (Mercuri), Ovid. Fast. 5, 666; cf. Virg. Aen. 4, 259.

ălauda, ae, f.; [celtisk Ord; vid. Suet. Caes. 24]: en Lærke, Plin. 11, 44; — II) df. Navnet paa en Legion, som Cæsar oprettede i Gallien; vid. Suet. l. c.; — B) df. Alauda, ae, m.; in pl., Cic. Att. 16, 8, o. id. Phil. 13, 2: Soldaterne af denne Legion. — ălausa, ae, f.: liden Fisk i Moselen, Auson.; germ. die Alse, (clupea alosa L.). — 1. ălăzon, ontis, m., ἀλάζων: en Opskærer, en Praler; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 8. — 2. Alazon, ōnis, m.: Flod i Albanien, (hod. Alasan), Plin. 6, 11.

1. alba, ae, f., [oprdl. fem. af albus], sc. gemma: etslags hvid Ædelsten el. Perle, Lamprid. Elagab. 21. — 2. Alba, el. Alba Longa, ae, f.: By i Latium, hvorfra Romerne nedstamme; vid. Virg. Aen. 1, 274, o. ibd. 8, 48; var bygget af Æneas's Søn Ascanius; men blev ødelagt af Roms tredie Konge Tullus Hostilius; vid. Liv. 1, 27 flgd.; — df. Albānus, 3: albansk, exercitus, Liv. 1, 28, pax, ibd. 27; — men subst. Albani, orum: Indvaanerne af Alba, ibd. 29; – ligel. Albanum, (sc. praedium): Landgods i det Albanske, Cic.; — B) hertil mærkes endnu; 1) lacus Albanus, vestlig for Alba L., (hod. Lago di Castello), Liv. 5, 15; — 2) mons Albanus, paa hvis vestlige Skraaning Byen Alba var beliggende, (hod. Monte Cavo), Liv. 1, 3; cf. Plin. 3, 9; – paa dette Bierg brødes ogs. lapis Albanus, Vitruv.; hvoraf ogs. columnae Albanae, Quintil.; — II) ogs. er Alba Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) Alba (Fucentia), sydvestl. f. Fucinersøen, Plin. 3, 17, Caes., Cic.; — 2) Alba Pompeja, i Ligurien, Plin. 3, 7; — 3) Alba Helvia, i Gall. Narb., (hod. Viviers), id. 3, 5. — 3. Alba, ae, m.: Konge i Alba Longa, Liv. 1, 3, Ovid.

albāmentum, i, n., [albo]: det Hvide, ovi, Apic. — Albānĭa, ae, f.: Landskab i Asien, ved d. caspiske Hav, Plin. 6, 15; — df. Albānus, 3: albansk, mare, id. ibd.; o. — Albāni, orum, m.: Indvaanerne af Albanien, ibd. 11, o. 13; — not.: s. ogs. Albanus, Albani, und. 2. Alba. — albārĭus, 3, [albo]: hørende til Væggenes Kalkning og Polering; df. – albarius, m. o. ud. tector: som kalker el. polerer, Tert., Cod. Theod.; o. – albarium, m. o. ud. opus: Hvidtekalk, Vitruv., Plin., (germ. Weißstuck el. Mörtel). — albātus, 3, [af albus; ligesom atratus af ater]: som bærer hvide Klæder, (i Høitidsdragt); vid. Cic. Vat. 13, o. Hor. Sat. 2, 2, 61; – ∾ factio, (i Kamplegene paa Cirkus, benævntes efter dens hvide Dragt), Plin. 8, 65.

*albēdo, ĭnis, f.: Hvidhed, den hvide Farve, Sev. Sulp.; o. — albĕo, ēre, v. n.: at være hvid, (oprdl. „poet.“); vid. Ovid. Her. 13, 161, o. Virg. Aen. 12, 36; — b) oftest in partic. albens, tis, ligesom albus: hvid el. hvidlig; (saal. ogs. i Prosa); – albenti velatus tempora vitta, Ovid. Met. 5, 110; ossa albentia, Tac.; albentia in pallorem membra, id. Ann. 15, 64; – albente coelo, (i Dagningen), Caes. B. C. 1, 68; — [albus].

albesco, ĕre, v. n., inch. af albeo; I) at blive hvid el. hvidlig; (oftest „poet.“); ∾ (aequora ponti), Lucr.; cf. Virg. Aen. 7, 528; men albescens capillus, Hor. Od. 3, 14, 25; — 2) at blive lys el. skinnende; mare … quia a sole collucet, albescit et vibrat, Cic. Acad. 2, 33; cf. Virg. Ge. 1, 367: Flammarum longos a tergo albescere tractus; – ogs. om Dagslyset; ∾ lucem, id. Aen. 4, 586; ligel. albescente coelo, (i Dagningen), Dig.

Albianus, 3, s. und. Albius. — albĭcanter, adv., [albico]: hvidligt, compar., Solin. — albĭcasco, ĕre, v. n., inch. af albico: at blive hvid el. lys, Matius ap. Gell. 15, 25. — albĭcērātus, 3, [albus, cera]: hvidgul, vorgul, ficus, Plin.; ogs. albĭcēris, e, olea, Cato, Varr., o. albĭcērus, 3, olea, Cato, Plin. — albĭco, are, v. n., [albus]: at være hvid el. hvidlig, (oftest „poet.“); albicantis loca

litoris, Catull. 63, 87; cf. Hor. Od. 1, 4, 4; men Plin. 27, 23: ex nigro albicare; — not.: forkl. ogs. pass.: ubi rivus ··· a scopulo ··· albicatur, Varr. poët. ap. Non. — albĭcŏlor, oris, adj., [albus, color]: hvidfarvet, campus, Coripp. — albicŏmus, 3, [albus, coma]: hvidhaaret; ∾ flores, (med hvide Blade), Venant.

albĭdŭlus, 3, dem.: noget hvidlig el. graalig, color, Pallad.; af — albĭdus, 3, [albus]: hvidagtig, spuma, Ovid. Met. 3, 74; - pus albidius, Cels., albidissimum, Plin.; cf. Plin. Ep. 8, 20. — albĭnĕus, 3, [albus]: hvid el. hvidlig, color equi, Pallad.

Albĭnŏvānus, i, m., C. Pedo: Ven af Digteren Ovidius; vid. Ovid. Pont. 4, 10, o. Quintil. 10, 1, 90; s. ogs. Senec. Suas. 1; — not.: til en Celsus Albinovanus er Hor. Ep. 1, 8. — 1. albinus, i, m., [albus], ligesom albarius: en Murpolerer, Cod. Just. — 2. Albīnus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - A. Postumius Albinus, Cons. a. u. c. 603, skrev en romersk Historie paa Græsk; vid. Cic. Brut. 21; — not.: en Aagerkarl Albinus omtaler Hor. A. P. 317.

Albīon, ōnis, f.; [af d. celtiske alb el. alp, d. e. høi, rimel. ogs. hvid; hvf. ogs. Alpes]: gammel Benævnelse paa Britannien el. England, Plin. 4, 30; (altf. oprdl. Høilandet). — Albis, is, m.: Elben, Flod i Nordtydskland; in Hermunduris oritur, etc., Tac. Germ. 41; ad flumen Albim etc., Vell. 2, 106; — albĭtūdo, ĭnis, f., [albus]: Hvidhed, hvid el. graa Farve; ∾ capitis, Plaut. Trin. 4, 2, 32. — Albĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; Albius Tibullus, romersk Elegiedigter, s. und. Tibullus.

albo, are, v. a., [albus]: gjør hvid, Prisc.; — not.: albatus, 3: hvidklædt, vid. s. l. — albor, ŏris, m., [albeo]: Hvidhed, det Hvide; ∾ ovi: Æggehvide, Pallad.

albūcus, i, m.; 1) Stilken af Asphodilplanten, Plin. 21, 68; — 2) ogs. Asphodilplanten selv, Appul. — albŭēlis, is, f., (sc. vitis): etslags Vinstok, Colum., Plin. — albūgo, ĭnis, f., [albus]: hvid Plet; ∾ oculi, (som Dienskade), Plin.; ligel. in pl.: albugines oculorum, id.; men albugines in capite, (etslags Udslet i Hovedet), id. — Albŭla, f. Tiberis, s. und. flgd. — albŭlus, 3, dem. af albus: hvidlig el. hvid, columbus, Catull.; ogs. hvid el. skummende, freta, Martial.; — B) df. subst. Albŭla, ae, f., (sc. aqua), el. m., (sc. amnis); 1) det ældre Navn paa Tiberfloden i Mellemitalien; vid. Liv. 1, 3: in trajectu Albulae amnis etc.; cf. Virg. Aen. 8, 331; — 2) i Nærheden af Tibur: svovelholdigt Vand, som fra flere varme Kilder falder ud i Aniofloden; herom Martial. 1, 13: Canaque sulphureis Albula fumat aquis; - ligel. in pl.: Albulae, (sc. aquae), Plin. 31, 6; s. ogs. Suet. Aug. 82.

album, i, n., s. und. albus. — albūmen, ĭnis, n., [albus]: det Hvide; ∾ ovi, Plin. — albūmentum, i, n: forlænget Form af frgd., Veget. — Albūna, ae, f., s. und. flgd. nr. II. — Albūnĕa, ae, f.; I) den største af de over Tiburs steile Klipper nedstyrtende Kilder; - df. „poet.": den deri boende Nymphe; vid. Hor. Od. 1, 7, 12, o. Virg. Aen. 7, 83; — II) den i Lunden ved Tibur dyrkede Sibylle, Lact.; heder Albūna, Tibull. 2, 5, 69.

*alburnum, i, n.: germ. der Splint, d. e. Træets hvidagtige og bløde Del, imellem Barken og Kiernen, Plin. 16, 72; o. — 1. alburnus, i, m.: etslags Fisk, rimel. Hvidlingen, Auson.; — [albus]. — 2. Alburnus, i, m.: Bierg i Lucanien, ikke langt fra Silarusfloden, ilicibus virens, Virg. Ge. 3, 146; — b) ogs. en i denne Egn dyrket Gud el. Bierggud, Tert.

albus, 3, [ἀλφός, i. e. ἀργός, sabinisk ogs. alpus; besl. m. d. celtiske alp; s. und. Albion o. Alpes]; I) „egenl."; A) „alm.": hvid, bleghvid; (opp. ater; hvorim. candidus, opp. niger; dog m. Undtagelser; vid. Cic. Div. 2, 3: quae alba ··· quae nigra, etc.; ligesom albus hos Enn. ogs. findes om Sollyset); - ∾ barba, Plaut.; ∾ corpore, id.; ∾ color ··· in textili, Cic. Leg. 2, 18; - ogs. navnl. om Dragten, vid. Ovid. Fast. 4, 619; men pedibus albis, (om en Slave til Salg: hvis Fødder ere nøgne, el. hvis Fødder ere overtrukne med Kride), Juvenal. 1, 111; - ogs. om Udseendet: hvid el. bleg (af Sygdom el. Skræk, odl.); vid. Hor. Od. 2, 2, 15, o. id. Epod. 7, 15; — B) „bes." ogs. at mærke i flere Ordsprog og Allegorier; - albus calculus: den hvide Stemmesten, (der tiener til Frikiendelse); df. „alleg.": ∾ calculum adjicere errori alicujus, (undskylde nogens Svaghed), Plin. Ep. 1, 2; - albis dentibus deridere aliquem, (saa Tænderne vise sig), Plaut. Epid. 3, 3, 48; - albus aterne sit, nescio el. non curo, (han er mig aldeles fremmed); vid. Cic. Phil. 2, 16, ogs. Catull. 92, o. Quintil. 11, 1, 38; - alba linea signare, Lucil. ap. Non., (ingen Forskiel at giøre derpaa, forvirre imellem hinanden); men album rete, Plaut. Pers. 1, 2, 22, usynligt Garn, (d. e. forslagen List); - ∾ avis, (hvid Høne), om en stor Sieldenhed; vid. Cic. Fam. 7, 28; hertil hører: albae gallinae filius, (Lykkens Skiødebarn), Plin.; cf. Suet. Galb. 1; - endel. equis albis praecurrere, (med Henspillen paa de hvide Heste for Triumphvognen): langt at overgaae; vid. Suet. Ner. 25, o. id. Dom. 2; — II) „overf."; A) om Vinden: som giør Luften lys el. klar; vid. Hor. Od. 1, 7, 15, o. ibd. 3, 27, 19; — B) lys el. hvid, d. e. gunstig el. lykkelig, stella, Hor. Od. 1, 12, 27; ∾ dies, Sil.; cf. Pers. 1, 110; — III) neutr. album, i, som subst.; A) „alm.": det Hvide; navnl. den hvide Farve, Virg. Ge. 3, 56, o. id. Ecl. 2, 41; columnas poliendas albo (locare), Liv. 40, 51; addere album in vestimentum, (giøre kunstigen hvid), id. 4, 25; - album oculorum, Cels.; ogs. ligesom albugo: en Feil i Diet, Colum.; endel. album ovi: Æggehvide, Cels.; — B) „bes." ogs. i Forretningsproget; 1) den hvide Tavle, hvorpaa Pontifex Maximus optegnede Aarets vigtigste Begivenheder; vid. Cic. d. Or. 2, 12; - ogs. visse Religionsforskrifter bleve paa samme Maade: in album relata, etc., vid. Liv. 1, 32; — 2) den hvide Tavle, hvorpaa Prætor skrev og bekiendtgiorde sine Forordninger (edicta); qui album raserit, corruperit, etc., Paul. Sent.; - df. „alleg." o. „overf.": sedere ad album, Senec. Ep. 48, (studere den prætoriske Ret); ligel. se ad album transferre, (lægge sig derefter), Quintil.; — 3) Navneliste; eradere aliquem albo senatorio, (udstøde af Senatet), Tac. Ann. 4, 42; cf. Suet. Claud. 16, o. id. Ner. 21; — not.: Promontorium Album: Navnet paa flere Forbierge; vid. Plin. 3 praef., o. id. 5, in.

Alcaeus, i, m., Ἀλκαῖος: berømt lyrisk Digter fra Mitylene, og samtidig med Sappho; ogs. var han Opfinder af det efter ham benævnte metrum Alcaicum el. versus Alcaicus, (el. Hendecasyllaben, el. Versformen: Vides, ut alta stet nive candidum, Hor.); vid. Quintil. 10, 1, 63, ogs. Hor. Od. 2, 13, o. ibd. 4, 9, oftere; df. — Alcāĭcus, 3, metrum el. versus, Sidon., Diom.; s. und. frgd.

Alcăthŏe, es, f.: Borgen i Megara, (s. und. flgd.); „poet." ogs. f. Landskabet Megaris, ved den corinthiske Bugt; vid. Ovid. Met. 7, 443. — Alcăthŏus, i, m.: Søn af Pelops, byggede Megara, som deraf heder: Alcathoi urbs, Ovid. Met. 8, 8.

Alce, es, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv. 40, 48. — alcĕa, ae, f., ἀλκέα: en Malveart, Plin. 27, 6. — alcēdo, (hal.), ĭnis, f., ogs. alcyon, (hal.), ŏris, ἀλκυών: Isfuglen, (alcedo hispida L.); vid. Plin. 10, 47, ogs. Plaut. Poen. 1, 2, 42; df. — alcēdōnia, (hal.), orum, n.: de 14 Vinterdage, hvori Isfuglen udruger sine Unger, og Havet er stille, Fronto; - df.

comisk „overf.“: Rolighed, Stilhed; alcedonia sunt circa forum, Plaut. Cas. prol.

alces, is, f.: Elsdyret, (cervus alces L.), Caes. B. G. 6, 27, Plin. 8, 16. — Alcestis, is, el. Alceste, es, f.; efter Mythen: Datter af Pelias, o. Gemalinde af K. Admetus, i Pheræ; vid. Hygin. Fab. 51 o. 251, o. A. — Alceus, (disyll.), ěi o. ěos, m., Ἀλκεύς: Søn af Perseus o. Andromeda, og Fader til Amphitruo, Alcmena's Gemal; – hvf. Hercules, Alcmena's Søn ved Juppiter, ogs. ofte heder Alcides; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 6, 392.

Alcĭbĭădes, is, m.: udmærket atheniensisk Feltherre og Statsmand, under d. peloponnesiske Krig; vid. Nep. Alcibiades; — df. Alcibiadēus, 3, hermae, Arnob.; — not.: vocat. Alcibiade, Liv. 39, 36, (hvor dog Talen er om en sildigere Hærfører af dette Navn). — Alcīdes, ae, m., Ἀλκείδης: mandlig Efterkommer af Alceus; df. sædv. f. Hercules, s. und. Alceus; vid. Virg. Aen. 8, 203, o. ibd. 10, 320, oftere; – voc. Alcide, Ovid. Her. 9, 75; Dicam et Alciden etc., Hor. Od. 1, 12, 25. — Alcĭmĕdē, es, f.: Moder til Jason, Hygin., Ovid. Her. 6, 105. — Alcĭmĕdon, ontis, m.: Navnet paa en Billedskærer, Virg. Ecl. 3.

Alcĭnŏus, i, m., Ἀλκίνοος; efter d. homeriske Digtning: Phæakernes Konge, (paa Øen Corcyra el. Corfu); vid. Hygin. Fab. 23 o. 125; – om hans Hoffolks Yppighed minder Hor. Ep. 1, 2, 29; (cf. Hom. Od. 8, 248); – Pomaque et Alcinoi silvae, (Frugter og Frugttræer af det ædleste Slags), Virg. Ge. 2, 87; – men som Ordsprog, om et unyttigt Arbeide: Alcinoo poma dare, Ovid. Pont. 4, 2, 10, Martial. 7, 42. — 1. Alcis, ĭdis, f., Ἀλκίς; [besl. m. ἀλκή, d. e. Styrke]: Epithet til Minerva; vid. Liv. 42, 51. — 2. Alcis, Tac. Germ. 43, synes at være dat. pl. af nom. Alci, orum, der sammenlignes med Castor og Pollux. — Alcithŏē, es, f., Ἀλκιθόη: en af Minyaderne i Theben; vid. Ovid. Met. 4, in.; ogs. ibd. 389 flgd.

Alcmaeo, oftere Alcmaeon, ŏnis, m., Ἀλκμαίων: Søn af Amphiaraus o. Eriphyle; ombragte paa sin Faders Befaling den forbryderske Moder, men geraadede derefter i Naseri; vid. Hygin. Fab. 71, oftere; — df. Alcmaeŏnius, 3: alcmæonisk, Furiae, Prop. 3, 5, 41. — Alcman, ānis, m.: græsk Odedigter; efter ham benævnes: metrum el. genus Alcmanicum; (heder ogs. trimetrum brachycatalectum); vid. Hor. Epod. 14 o. 15, vers. 2, 4, etc. — Alcmēna, ae, (Alcumena, Plaut.), o. Alcmēne, es, f.: Gemalinde af Amphitruo, var ved Juppiter Moder til Hercules; vid. Plaut. Amph., o. Hygin. Fab. 29; — not.: gen. dor.: Alcumenas, Plaut. Amph. argum.

alcўon, (hal.), ŏnis, f., ἀλκυών: den græske Form, f. alcedo. — 1. Alcўŏnē, (Hal.), es, f., Ἀλκυόνη: Datter af Æolus, Gemalinde af Ceyx; om begges Forvandling til Isfugle, vid. Ovid. Met. 11, 384 o. 710 flgd. — 2. Alcўŏnē, (Hal.), es, f.: en af Pleiaderne; vid. Ovid. Her. 19, 133. — *alcўŏnēus, (hal.), 3: hørende til el. benævnt efter Isfuglen; ∾ dies (pl.): = alcedonia, Colum. 11, 2; — b) ∾ medicamen, ogs. absol.: alcyoneum, (el. -ium), ogs. halosachne, el. spuma maris, (Havskum el. Merskum): Middel til at borttage Fregner og Pletter af Ansigtet, Ovid. Med. Fac. 77, Plin., Cels.; o. — alcўŏnis, (hal.), ĭdis, fem. adj.: benævnt efter Isfuglen; df. alcyonides dies, ἀλκυονίδες ἡμέραι: = alcedonia, Plin. 10, 47; — [alcyon el. Alcyone].

1. Alea Minerva, s. und. Aleus. — 2. ālĕa, ae, f.: Terningspil; sædv. Lykkespil el. Hazardspil, der i Rom var forbudt ved Lovene; hvf. ∾ vetita legibus, Hor. Od. 3, 24, 58; cf. Cic. Phil. 2, 23: de alea condemnatus; s. ogs. id. Cat. 2, 5; – dog tillodes alea paa Saturnalierne; vid. Suet. Aug. 71, ogs. Martial. 4, 14, oftere; ligesom Bretspillet ogs. tiente gamle Mænd til Tidsfordriv, Cic. d. Sen. 10; – ludere alea, (spille i Brettet), id. Phil. 2, 23; ligel. ludere aleam, Suet. Claud. 33; men quod in alea lusum est, (hvad der er tabt i Spil), Dig.; cf. Cic. Phil. 2, 23: in alea aliquid perdere; – exercere aleam, Tac., ogs. aleae indulgere, Suet., (være hengiven til Spil); – som Ordsprog mærkes: jacta alea esto, Suet. Caes. 32, (Loddet være kastet); — II) „overf.“: det Uvisse el. Vovede el. Farlige, Vovestykke el. Fare; – aleam quandam esse in hostiis deligendis, Cic. Div. 2, 15; in dubiam imperii servitiique aleam ire, (sætte paa Spil, om man skal være Herre el. Slave), Liv. 1, 23; cf. id. 42, 59, o. Hor. Od. 2, 1, 6; men alea belli, Liv. 37, 36; cf. Ovid. A. A. 1, 367: Talibus admissis alea grandis inest.; – aleam emere, (kiøbe ubeseet), Dig.

*ālĕāris, e: hørende til Bretspil, tabula, (Spillebret), Coel. Aur.; — ālĕārius, 3: = frgd.; ∾ amicitiae, (imellem Spillere), Amm.; o. — ālĕātor, oris, m.: en Terningspiller; df. sædv. en Hazardspiller, Cic. Cat. 2, 10; cf. id. Phil. 2, 27; — df. ālĕātōrius, 3, damna, (Tab i Spil), ibd.; men ∾ forus, (Spillebrettet), Suet. Aug. 71; – ogs. absol. aleatorium, i, n.: Spillehus, Sidon.; — [alea].

Alēbas, el. Alēvas, ae, m.: tyrannisk Regent i Larissa; vid. Ovid. Ib. 325 o. 513. — ālec, (halec, ogs. allec), ēcis, n., o. ālex, (hal.), ēcis, f. o. m.; efter Plin. 31, 44: Bundfaldet el. det Tykke af den kostelige Fiskesaus el. Fiskelage: garum; cf. Hor. Sat. 2, 4, 73, o. ibd. 2, 8, 9, ogs. Martial. 3, 77.

Alecto, (gen. us), f., Ἀληκτώ, οῦς, (men forekommer alene in nom. o. acc.): Navnet paa en af Furierne; vid. Virg. Aen. 7, 324, 341 o. 415. — ălectŏrĭa, ae, f., (sc. gemma): etslags ubekiendt Ædelsten; vid. Plin. 37, 54. — ălectŏrŏlŏphos, i, f., ἀλεκτορόλοφος: Hanekam, etslags Plante; vid. Plin. 27, 23. — ălēcŭla, (hal.), ae, f., dem. af alec, Colum.

Alēĭus, 3, Ἀλήϊος: aleisk, benævnt efter Ale, By el. Sted i Lycien; Alēĭi campi, (paa hvilke den af Pegasus afkastede Bellerophon flakkede omkring); vid. Plin. 5, 22, o. Hygin. Fab. 67, ogs. Cic. poët. Tusc. 3, 16, (hvor ctr.: Alēĭ campi); ogs. Aleïa arva, Ovid. Ib. 257.

Alĕmanni, orum, m.: germanisk Folk imellem Rhinen, Mainfloden o. Donauen, Aur. Vict. Caes. 21; — B) df. 1) Alĕmannia, ae, f.: deres Land, Claudian.; — 2) Alemannicus, 3: alemannisk, tentoria, Amm.; — b) ogs. som Binavn: (den Alemanniske, d. e. Alemannernes Overvinder), Spartian. Caracall. 10; – i denne Bem. ogs.: Alemannus, i, m., (Gratianus), Aur. Vict. Epit. 47.

Alēmon, onis, m., (ἀλήμων, Vandringsmand): Fader til den Myscelos, som anlagde Croton, og som efter ham heder: Alēmŏnĭdes; vid. Ovid. Met. 15, 19 flgd. — Alēmōna, (Alim.), ae, f., [alo]: den Livsfrugten nærende Gudinde, Tert. — Alēmŏnĭdes, ae, m., s. und. Alemon. — ālĕo, ōnis, f., Biform af aleator, Naev. ap. Fest. p. 24, o. Catull. 29.

āles, ĭtis, [ala]; I) adj. comm.; A) „egenl.“: bevinget, forsynet med Vinger; angues ingentes alites etc., Pacuv. ap. Cic. Inv. 1, 19; ales avis, Cic. Arat. (N. D. 2, 4; i. e. aquila); men alite fertur equo, (i. e. Pegaso), Ovid.; – deus ales, ogs. nuncius ales, (i. e. Mercurius), id.; Fama ales, Claudian.; — B) ogs. „overf.“ o. „poet.“: bevinget, d. e. hurtig el. ilende, auster, Virg.; passu volat alite virgo, (Atalanta), Ovid. Met. 7, 587; — II) subst.: en Fugl, (neml. i strængere Forstand; derim. volucris: hvad der har Vinger, altf. ogs. et Insect); A) „alm.“; a) som comm.: ales argentea, Ravnen, (før dens Forvandling), Ovid. Met. 2, 536; heder ibd. 545: ales Phoebēius; – ∾ superba, (Paafuglen), Martial.; ∾ longaeva, (i. e. phoenix), Claudian.; ∾

albus, (Svanen), Hor., cristatus, (Hanen), Ovid.; men ales, f. aquila, som Guderfugl: oftere masc.; vid. Virg. Aen. 12, 247, o. Hor. Od. 4, 4, in.; dog ogs. undert. fem., vid. Virg. Aen. 1, 394; — bb) hertil er endnu at mærke; a) som Hunfugl er ales: fem.; Daulias ales, Ovid., (i. e. philomela); cf. Virg. Aen. 5, 505; — b) som bevinget Guddom er ales: m.; ales Cyllenius, Claudian., (i. e. Mercurius); aureus ales, (i. e. Perseus), Stat.; — c) „poet." findes ales canorus, (syngende Svane), f. en Digter el. Sanger; vid. Hor. Od. 2, 20, 15; cf. ibd. 2, 6, in.; — B) „bes." ere i Augursproget alites: de Fugle, af hvis Flugt Varsler tages; (opp. oscines); vid. Cic. N. D. 2, 64, o. id. Div. 1, 53; – df. atter ales, „poet." f. augurium el. Varsel, Catull. 61, 20, o. Hor. Epod. 10, in., o. ibd. 16, 24; — not.: abl. aliti, (f. alite), Sen. Med. 1014; gen. pl. alituum, (udvidet Form af alitum), Lucr., Virg. Aen. 8, 27.

Alesa, s. und. Halesa. — ălesco, ĕre, v. n., inch. af alo: blive ved at voxe el. tiltage, Lucr. 2, 1130, Varr. — Alĕsia, ae, f.: By i Gall. Celt., (hod. Alise); vid. Caes. B. G. 7, 68. — Alesus, s. und. Halesus.

Aletĭum, i, n.: By i det Hirpinske; (hod. Colitri); — df. Aletini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 16. — Aletrĭum, i, n.: By i Latium, (hod. Alatri); — B) df. 1) Aletrīnas, atis, a) adj.: aletrinsk, municipium, Cic. Cluent. 16; — b) subst.: Aletrinates, um, m.: Indvaanerne af denne By, ibd. 20; cf. Plin. 3, 9; — 2) Aletrinensis, e: = frgd., foederatus, Cic. Balb. 22, inc.

1. Alĕus, (ā), 3; alene som Variant f. 1. Alius, (i. e. Eliensis); s. und. 2. Alis. — 2. Alĕus, (ă), 3; df. Alea, (den aleiske; arkadisk Epithet til Minerva). Stat.; — not.: Alei campi, (f. Alēii c.), s. und. Aleius.

alex, s. und. alec. — Alexander, dri, m., Ἀλέξανδρος: Navnet paa flere mærkelige Personer, hvoriblandt; 1) Alexander Magnus, af Macedonien, det persiske Riges Erobrer; hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk af Plutarchus, og hans Historie paa Latin af Qu. Curtius, haves endnu; — 2) Alexander af Pherae, (el. Al. Pheraeus), vid. Cic. Off. 2, 7, oftere, o. Nep. Pelop. 5; — 3) en Konge i Epirus, Liv. 8, 3; — 4) en Søn af K. Priamus, sædv. Paris, Enn. ap. Varr., o. Cic. Fat. 15; ogs. undert.: Alexander Paris, Plin., o. A.

Alexandrīa, (-drēa), ae, f., Ἀλεξάνδρεια: Navnet paa flere Byer, af hvilke den vigtigste er: Alexandria i Ægypten, anlagt af Al. d. St., (hod. Scanderia); vid. Plin. 5, 11; — B) df. Alexandrīnus, 3: alexandrinsk; ∾ vita atque licentia, Caes. B. C. 3, 110; ∾ pueri, Petron. Sat. 31; ogs. ∾ deliciae, Quintil. 1, 2, 7; – ∾ navis: Handelsskib fra Alexandrien, Suet. Aug. 98, oftere; – men Bellum Alexandrinum: Historien om Cæsars ægyptiske Felttog efter Slaget ved Pharsali; vid. Suet. Caes. 56; — not.: Alexandria, m. o. ud. Troas: By i Landskabet Troas, Plin. 5, 33, Cic., Liv.; – Alexandria Arion, (i. e. Ariorum), Plin. 6, 21. — Alexandrīnus, 3, s. und. frgd. — Alexia, s. und. Alesia. — ălexīpharmăcon, i, n., ἀλεξιφάρμακον: Modgift, Plin. 21, 84.

alga, ae, f.: Søgræs, Søtang, Tang, Grækernes φῦκος, hvoraf en Art, (fucus vesiculosus L.), gav en rød Farve, Plin. 26, 66; men ∾ inutilis, Hor. Od. 3, 17, 9; hvs. ogs. „poet." om det Ringeagtede: projecta vilior alga, Virg. Ecl. 7, 43; cf. Hor. Sat. 2, 5, 8. — algens, tis, partic. o. adj. af algeo. — algensis, e, [alga]: som findes el. lever i Tang, genus purpurarum, Plin. 9, 91.

algĕo, alsi, alsum, 2, v. n.; [efter Fest. besl. m. ἀλγεῖν, i. e. dolere]; I) „alm." som verb. fin.: fryser, lider af Kulde; (opp. aestuo; derim. frigeo, opp. caleo); – erudire juventutem ··· algendo, aestuando, etc., Cic. Tusc. 2, 14; cf. Hor. A. P. 413; men Algentis (dominae) manus etc., Ovid. A. A. 2, 214; – „poet." ogs. „overf.": probitas laudatur et alget: fryser, (lider Nød), Juvenal. 1, 74; — II) partic. algens, tis, ogs. som adj., ligesom gelidus, kold, pruinae, Stat.; algentia loca, (opp. calida), Plin.; men „poet.": algentes tunicae, Martial. 12, 36, (hvori man fryser, d. e. forslidte); — not.: af partic. o. adj. alsus, 3: kold el. kølig, er neutr. compar.: Antio ··· nihil alsius, etc., Cic. Att. 4, 8; cf. id. Qu. Fr. 3, 1. — algesco, alsi, 3, v. n., inch. af algeo: bliver kold; df. sædv. „overf.": ne aut ille alserit, (har forkølet sig), Ter. Ad. 1, 1, 11; – men Plin. 17, 37: quum alsere (vites: have taget Skade af Kulden).

Algidensis, e, o. Algidum, i, s. und. 2. Algidus. — 1. algĭdus, 3, [algeo]: kold; Algida Idae ··· loca, Catull. 63, 70; cf. Naev. ap. Cic. Orat. 45. — 2. Algĭdus, i, m., [besl. m. frgd.]: høit Bierg med Skov i Nærheden af Rom; vid. Hor. Od. 1, 21, 5, o. ibd. 3, 23, 9, ogs. id. Carm. Sec. 69; — B) df. 1) Algĭdus, 3: algidisk, terra, Ovid. Fast. 6, 721, secessus (pl.), Martial. 10, 30; — b) df. subst. Algĭdum, i, n.: en ved Bierget Algidus beliggende By, Flor. 1, 11; — 2) Algĭdensis, e, rhaphanus, (som er voxen paa Bierget Alg.), Plin. 19, 26. — algĭfĭcus, 3, [algus, facio]: som frembringer Kulde, Gell. 10, 4; (neml. som Oversættelse af ψυχροποιός).

algor, oris, m., [algeo]: Kulde, (at lide af Kulde); corpus patiens inediae, vigiliae, algoris, Sall. Cat. 5; confectus algore atque inedia hostis, Tac. Hist. 3, 22; – ogs. alm. Kulde, (kold Luft); df. in pl.: contra algores munire etc., Plin. 15, 5. — algōsus, 3, [alga]: fuld af Tang el. Søgræs; in algosis, (sc. locis), Plin.; ∾ litus, Auson.

algus, us, m., ogs. algu, u, n., [algeo]: forkl. Former, f. algor: Kulde; a) som masc.; paupertatem, algum, famem, Plaut. frgm. ap. Prisc.; — b) som neutr.; hiems sequitur, crepitans ac dentibus algu, Lucr. 5, 746; — c) oftest in abl. algu, (altf. af uvist Kiøn); morbis alguque fameque, id. 3, 732; cf. Plaut. Rud. 2, 4, 24: tu vel suda, vel peri algu.

ălĭā, adv. af alius, (sc. via): ad en anden Vei, Donat. ad Ter. Hec. 1, 2, 5; men Liv. 44, 43, er via at supplere af d. frgd.; s. ogs. Freund. — Aliacmon, s. und. Haliacmon. — ălĭās, adv. af alius; [neml. enten en Accusativform, ligesom foras; el. forældr. gen., ligesom familias]; I) „alm."; A) oftest om Tiden; a) til en anden Tid, ellers; navnl. ogs. m. Hensyn paa Fremtiden; – alias ut uti possim causa hac integra, Ter. Hec. 1, 2, 5; cf. Hor. Ep. 2, 1, 17: Nil oriturum alias, etc.; df. ogs. i Modsætn. af nunc; vid. Liv. 44, 36; ogs. af hactenus, Hor. Sat. 1, 4, 63; – ogs. m. Hensyn paa Fortiden; vid. Curt. 4, 3: alias imperare soliti etc.; – navnl. ogs. hos Tidsadverbierne: umquam, numquam, etc.; si umquam alias ··· fuimus (aliquid), Cic. Att. 4, 2; cf. Hor. Od. 3, 5, 45; ligel. numquam ante alias etc., Liv. 2, 22; si quando alias etc., Suet. Aug. 75; — b) i correlate Sætninger heder alias ··· alias: til en Tid ··· til en anden; engang ··· en anden Gang; snart ··· snart; – nec potest quisquam alias beatus esse, alias miser, Cic. Fin. 2, 27; cf. id. d. Or. 3, 55, o. Caes. B. G. 2, 29; ogs. findes alias saal. oftere gientaget; vid. Cic. Inv. 1, 52; – paa samme Maade kan alias svare til Correlaterne: plerumque, saepe, interdum, etc.; vid. Cic. d. Sen. 15, o. id. d. Or. 3, 54; – ogs. kan d. ene alias være faldet ud; vid. Caes. B. G. 3, 21; — c) alias aliter, alias aliud, etc.; forkortet Udtryksmaade for vort): den ene Gang saa, den anden Gang anderledes; snart saa, snart anderledes; – itaque et illi alias aliud iisdem de rebus et sentiunt et judi-

cant, Cic. d. Or. 2, 7; alias in aliam rem posse accommodari, id.Div.2,54; — d) saepe alias, el. alias saepe, i Modsætn. af nunc, el. nuper, el. quondam, etc.; quod quum saepe alias, tum nuper studiose egimus, Cic. Tusc. 4, 4; cf. id. Brut. 39, o. id. Off. 3, 22; – ogs. omvendt: neque tum solum, sed saepe alias etc., Nep. Hann. 11; — bb) hertil mærkes endnu Forbindelserne: semper alias, ellers altid; vid. Suet. Tib. 18, o. id. Vesp. 22; raro alias: ellers sieldent; vid. Liv. 3, 69, o. id. 45, 20; non alias: ellers ikke, til ingen anden Tid, d. e. aldrig; f. Virg. Ge. 1, 487; ligel. non alias militi familiarior dux fuit, Liv. 7, 33, m.; — B) om Stedet: andensteds, paa et andet Sted; in Ida, non alias, (nasci), Plin. 21, 75; cf. Justin. 4: quod nusquam alias etc.; men til Cic. Fin. 1, 3, vid. Madv.; — II) „bes." el. „overf." om andre Forholde; a) f. alioquin: ellers, forresten; alias salubri potu ejus aquae, Plin. 2, 106; cf. Suet. Tib. 71; — b) non alias, quam etc.: i intet andet Fald, ikke anderledes end; non alias, nisi etc.: ikke anderledes, end hvis ikke; – non alias magis ··· indoluisse ··· Caesarem ferunt, quam quod etc., Tac. Ann. 3, 73; cf. Curt. 8, 1; men non alias, (under ingen anden Betingelse), exsistet heres etc., nisi etc., Dig.; — c) f. aliter: paa anden Maade, i en anden Betydning; ∾ accipere aliquid, Dig.

ălĭbī, adv., [ctr. f. aliibi, af alius o. ibi]; I) „egenl." om Stedet; A) „alm.": andensteds, paa et andet Sted; vid. Plaut. Trin. 4, 3, 72: ubinam ego alibi censeam, (sc. te habitare)? — B) „bes." ogs.; 1) i Modsætninger; a) alibi ··· alibi: paa det ene Sted ··· paa det andet; hist ··· her; vid. Liv. 38, 46; – herom ogs. hic el. illic ··· alibi; Hic segetes, illic etc., Arborei fetus alibi, Virg. Ge. 1, 54; — b) alibi alius el. aliter; forkortet Udtryk for vort: den ene her, den anden hist; – jussit alios alibi fodere, Liv.; cf. id. 2, 22: exprobrantes suam quisque alius alibi militiam; men torrens alibi aliter cavatus, id. 44, 35; — c) alibi atque alibi: den ene Gang her, den anden Gang hist; snart her, snart hist; haec aqua alibi atque alibi utilior etc., Plin. 34, 4; — 2) m. Negation, el. i spørgende Sætninger, el. m. flgd. quam; – quae nusquam alibi esset (veri nota), Cic. Acad. 2, 32; nec usquam alibi, etc., id. Att. 13, 52; – num alibi, quam in Capitolio etc., Liv. 5, 52; posse principem alibi, quam Romae, fieri, Tac. Hist. 1, 4; nusquam alibi, quam in Macedonia etc., Liv. 43, 9; — II) „overf."; A) om Begreber og Forholde: i andre Ting, i noget andet; neque istic, neque alibi etc., Ter. Andr. 2, 5, 9; cf. id. Heaut. 2, 3, 38; men nolle se alibi, quam in innocentia, spem habere, Liv. 7, 41; — B) om Personer: hos nogen anden; priusquam etc., habebam alibi animum amori deditum, Ter. Hec. 3, 1, 14; cf. Liv. 29, 25: alibi ··· alibi, (hos nogle Forfattere, hos andre). — ălĭbĭlis, e, [alo]: nærende, lac, Varr.; – ogs. pass.: vel næret, trivelig; pulli alibiliores, id.

†ălĭca, ae, f., [alo], (sc. farina); sædv. en vis Kornart el. Hvedeart, navnl. ζέα, zea, germ. Spelt, Cato, Plin. 18, 10; — II) df. „bes."; A) de deraf malede Gryn, χόνδρος el. ἄλιξ, Cels., Plin. 22, 61; — B) en deraf beredet Drik el. Suppe; vid. Martial. 13, 6: Nos alicam, mulsum poterit tibi mittere dives; df. — ălĭcārĭus, 3; men sædv. subst.; 1) ălĭcārĭus, i, m.: en Grynmøller; df. „overf.": en grov Karl, Lucil. ap. Charis.; — 2) alicaria, ae, f.: løst Fruentimmer, (der neml. har sin Næring af Møllegiesterne); vid. Plaut. Poen. 1, 2, 54. — ălĭcastrum, i, n., sc. frumentum: Kornarten alica el. en Art deraf, Colum. 2, 6.

ălĭcŭbi, adv., [aliquo, ubi]; I) „egenl." om Stedet: nogensteds; si ··· constiterit alicubi (Pompejus) etc., Cic. Att. 9, 10; men hic alicubi, Ter. Ad. 3, 4, 7, o. Cic. Fl. 29; — II) „overf.": i nogen Sag; df. i Modsætningen: alicubi ··· alicubi: i det ene ··· i det andet; snart ··· snart; vid. Senec. Ep. 89. — ălĭcŭla, ae, f.: efter Formen dem. af ala; df. etslags let Overklædning; navnl. Slag el. Krave til en Overklædning, Martial. 12, 82; ∾ polymita, Petron.

ălĭcunde, adv., [aliquo, unde]; I) „egenl." om Stedet: nogenstedsfra, etstedsfra; venit meditatus alicunde ex solo loco, Ter. Andr. 2, 4, 3; cf. Lucr. 5, 523; alicunde decedere, Cic., praecipitare aliquem, id.; — II) „overf."; A) om Personer: af nogen; alicunde exora mutuum (argentum), Plaut.; alicunde sumere el. corradere, (laane af nogensomhelst), Ter.; — B) om Begreber og Forholde; af el. fra noget; quibus est alicunde aliquis objectus labor, id. Hec. 3, 1, 6.

alid, f. aliud, f. und. 1. alis. — Ălĭdensis, (f. Alind.), e: af el. fra Byen Alinda i Carien, hvf. man fik kostbare Toier el. Klæder: Alidensia, (sc. vestimenta), Lucr. 4, 1127.

ălĭēnātĭo, onis, f., [alieno]; I) „egenl." o. ligesom act.: ligesom at bortfierne fra sig; df. navnl. Afhændelse ved Salg; venditio est alienatio rei suae etc., Senec. Benef. 5, 10; – navnl. skede alienatio sacrorum, (el. visse Offringers Overførelse fra en Familie el. gens til en anden), igiennem et fingeret Salg; vid. Cic. Orat. 42, o. id. Leg. 3, 20; — II) „fig." o. ligesom neutr.: ligesom at adskille el. affondre sig derfra, df. Adskillelse, Affondring; A) „technisk" el. hos Lægerne; alienatio mentis, Cels., Plin.; ogs. absol.: alienatio, (sc. mentis), Senec. Ep. 78: Sindsfraværelse, Sindsforvirring; — B) oftere „ethisk": ∾ alicujus ab aliquo: at affondre sig fra nogen, at blive nogens Uven; ∾ tuam a me etc., Cic. Phil. 2, 1; ∾ consulum etc., id. Qu. Fr. 1, 4, (deres Frafald fra min Sag); cf. Tac. Ann. 2, 43; ogs. ∾ in aliquem, (Uvillie imod nogen), id. Hist. 2, 60; men Caes. B. C. 2, 31, ∾ exercitus: rimel. Hærens slette Stemning.

ălĭēnĭgĕna, ae, m., (som adj. ogs. f. o. n.), [alienus, gigno]; I) „egenl.": fremmed, udenlandsk; som subst.; den Fremmede, en Udlænding; df. — A) om Personer; testes alienigenas domesticis anteferre, Cic. Font. 10; suos deos aut alienigenas coli etc., id. Leg. 2, 10; cf. id. Cat. 4, 10, o. Liv. 26, 13; – ligel. subst.; quid alienigenae de vobis loqui soleant, Cic. Fl. 27; cf. Nep. Eum. 7; — B) om Ting; neque vino alienigena, sed patrio usuros, Gell. 2, 24; – dog bruger navnl. Val. Max. her sædv. Formen: alienigenus, 3; saal. alienigena exempla, id.; studia, id.; — II) „overf.": forskielligartet, af forskiellige Bestanddele; Ex alienigenis rebus constare; vid. Lucr. 1, 867, oftere. — alienigenus, 3, f. und. frgd.

*ălĭēnĭtas, atis, f.; „techn." o. sild.; 1) fremmedartet Sygdomsstof i Legemet, Coel., Aur.; — 2) ligesom alienatio mentis: Sindsforvirring, id.; o. — ălĭēno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": giør el. forvandler til en anden el. til et andet; df. comisk: me alienabis numquam, quin noster siem, Plaut. Amph. 1, 1, 243; men Plin. 20, 75, om en Vært: alienari (ab) aliquo, (udarte derfra); — B) df. „bes." i Forretningssproget: at afhænde el. overlevere, navnl. det Solgte; at skille sig derved; – vestras res proprias ··· in perpetuum a vobis alienari, Cic. Agr. 2, 21; cf. ibd. 2, 13: de vestris vectigalibus non fruendis, sed alienandis; — II) „fig."; A) „overf."; a) hos Lægerne: alienari (membra el. partes corporis): ligesom at de uddøe el. visne, Cels.; cf. Senec. Ep. 89: in corpore alienato etc.; men alienata ulcera, (døde Saar), Plin.; — b) ogs. heder alienari, om Livskræfterne: at bedøves; odor sulphuris, saepius haustus, alienat, (sc. sensus el. mentem), Senec.; alienari mente, Plin.;

alienatus sensibus, (berøvet sin Samling), Liv. 25, 39; signum alienatae mentis, (Tegn paa Aandsfraværelse), Suet. Aug. 101; men Liv. 42, 28: Junonis iram ··· alienasse mentem (ejus: havde berøvet ham Forstanden); — B) „ment."; 1) „alm.": alienari ab aliqua re, (holde sig fjernt derfra); df. ligesom abhorrere: søge at undgaae, at skye el. afskye; – a falsa autem assensione magis non alienatos esse, quam a ceteris rebus, quae etc., Cic. Fin. 3, 5; ligel. ibd.: animal alienari ab interitu, etc.; — 2) „bef." o. „ethisk"; ∾ aliquem a se, (ogs. sibi), (giøre nogen sig fiendsk, paadrage sig nogens Fiendskab); – ∾ sibi animum alicujus, Vell.; men ira alienavit a dictatore animos, Liv. 8, 35; men pass.: ne plane alienarentur a senatu (equites), Cic. Att. 1, 14; – men voluntate alienati, (sc. a se), Sall. Jug. 66; cf. Caes. B. G. 7, 10; — [flgd.].

ălĭēnus, 3, [alius]; I) „egentl."; A) „alm."; 1) tilhørende en anden, fremmed; (opp. suus); – difficilis est cura rerum alienarum, Cic. Off. 1, 9; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 24: ut aliena cures ··· Chr. Homo sum; humani nihil a me alienum puto; – ogs. ofte f. gen. alius el. aliorum; pavor alienus, Liv. 1, 27; aliena virtus, Sall. Cat. 7; men aliena cornua (Actaeonis), (neml. efter hans Forvandling til Hiort), vid. Ovid. Met. 3, 139; – alieno Marte pugnare, (om de til Fods fægtende Ryttere), Liv. 3, 62; — 2) df. ogs. a) subst. alienum, i, n.: fremmed Gods el. Eiendom; – largiri ex alieno, Cic. Fam. 3, 8; alieni appetens, sui profusus, Sall. Cat. 5; — b) aes alienum: Andres Penge, d. e. Skyld el. Gield; s. und. aes; ligel. aliena nomina, (Gieldsbreve el. Gieldsposter), Sall. Cat. 35; — B) „bef.": fremmed, uvedkommende; navnl. uden Slægtskabs- el. Venskabsforbindelse dermed; alienum quum etc., quid me patrem par facere est? Plaut. Capt. 1, 2, 44; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 6, oftere; potiores ··· propinqui, quam alieni, Cic. Lael. 5; – ut neque amicis, neque etiam alienioribus desim, id. Fam. 1, 9; se suaque omnia alienissimis credere, Caes. B. G. 6, 30; non alienus sanguine regibus, Liv. 29, 29; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": fremmed derfor, forskiellig derfra, uskikket el. udygtig dertil; c. gen., el. c. dat., el. c. abl. (efter d. udfaldne ab); ogs. m. ab, el. m. in (c. abl.), ogs. c. inf., ogs. absol.; – dis indigna ··· alienaque pacis eorum, Lucr. 6, 69; alienum ejus dignitatis, quam etc., Cic. Fin. 1, 11; cf. Sall. Cat. 40; – quod illi causae maxime est alienum, Cic. Caecin. 9; scio, quam sis ambitioni alienus, Senec.; – utrumque homine alienissimum, Cic. Off. 1, 13; alienum existimatione mea, id. Att. 6, 1; alienum loco; tempore, Quintil.; – alienum a vita mea, Ter., a sapiente, Cic.; cf. id. Att. 16, 3; homo non alienus a litteris, id. Verr. 2, 26; – in physicis totus est alienus, id. Fin. 1, 6; – nec quicquam ··· alienius, quam timeri, id. Off. 2, 7; cf. Nep. Milt. 6; aliena ac nihil profutura (petere), Sall. Jug. 1; — 2) „bef."; a) om Tid og Sted: utienlig el. ugunstig; (opp. suus el. opportunus); ogs. farlig el. skadelig; – alienissimo sibi loco (confligere), Nep. Them. 4; cf. Caes. B. G. 1, 15; men alienissimo tempore rei publ. exstinctus, Cic. Brut. 1; cibi stomacho non alieni, Cels.; alienum suis rationibus existimans, videri etc., Sall. Cat. 56; — b) hos Lægerne: neutr. alienum: det paa Legemet ligesom Uddøde og Følesløse; quantum oris alienum est, (educere), Scrib. Larg.; — c) endel. ogs. om Sindet: forstyrret, forrykt; neque solum illis aliena mens erat, qui etc., Sall. Cat. 37; — B) „ment." o. „ethisk": ugunstig, fiendsk, ilde stemt; – illum alieno a nobis animo esse etc., Ter. Ad. 3, 2, 40; (a Pyrrho) ··· non nimis animos alienos habemus, Cic. Lael. 8; si etc., sin a me est alienior, etc., id. Fam. 2, 17; ex alienissimis amicissimos reddere, ibd. 15, 4; cf. Tac. Hist. 2, 74; — not.: compar. o. superl., s. ovenf.

ālĭger, a, um, [ala, gero]: som bærer Vinger, bevinget; oftest „poet."; ∾ Amor, Virg.; men ∾ agmen, (Fuglene), id. Aen. 12, 249; men aligero tollitur axe Ceres, (paa den af bevingede Drager trukne Vogn), Ovid. Fast. 4, 562; – ∾ serpentes, Plin.; – ogs. absol. aligeri, (i. e. Cupidines), Sil. — Alii, orum, s. und. 1. Alius.

*ălĭmentārĭus, 3: hørende til Næring el. Underholdning; ∾ causa, ratio, Dig.; men ∾ lex, (angaaende Kornuddeling), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — 2) subst. alimentarius, i, m.: som ifølge Testamente faaer sin Underholdning, Dig.; af — ălĭmentum, i, n., [alo]; I) „egentl."; A) „alm.": Underholdning, Næring; alimenta corporis, Cic.; plus alimenti in pane, Cels.; — B) „bef.": Planternes Næringssaft, Plin. 17, 20; — b) i Retssproget omfatte alimenta, foruden cibaria, ogs. vestitum et habitatum, Dig.; cf. Cic. d. Rep. 1, 4; — II) „overf.", (oftest „poet."): Stof, Næring; alimenta flammae el. ignis, Ovid.; alimenta vitiorum, id. Met. 2, 769, furoris, ibd. 3, 479; addidit alimenta rumoribus etc., Liv. 35, 23; ∾ famae, Tac.; alimentum virtutis honos, Val. Max.

ălĭmon, i, n., ἄλιμον: etslags buskagtig Spinat, Plin. 17, 37. — *ălĭmōnia, ae, f., Plaut. Pers. 1, 2, in.: = flgd.; o. — ălĭmōnĭum, i, n.: = alimentum, Varr.; collationes in alimonium atque dotem puellae etc., Suet. Cal. 42, (al. alimoniam); cf. Tac. Ann. 11, 16; — [alo].

ălĭō, adv.; [forældr. dat. af alius]; I) „egentl." om en Retning til Stedet: andenstedshen, til et andet Sted, ἄλλοσε; ut ab Norba ··· alio traducerentur, Liv. 32, 2; – ogs. forstærk. m. quo; Arpinumne mihi eundem sit, an quo alio, Cic. Att. 9, 17; cf. Liv. 38, 30; — II) „overf." om Personer og Begreber; illi suum animum alio conferunt, Ter. Heaut. 2, 4, 10; sed ··· sermonem alio conferamus, (til andre Gienstande), Cic. d. Or. 1, 29; ligel. alio properare, Sall. Jug. 19; – navnl. ogs. om en Hensigt; hoc longe alio spectabat, atque etc., Nep. Them. 6; — bb) hertil mærkes endnu; a) alio ··· alio, ligesom huc ··· illuc: hid ··· did, odl.; hic (i. e. in hac re) alio res familiaris, alio ducit humanitas, Cic. Off. 3, 23; men alio atque alio: hid og did, spargi, Senec.; — b) alius alio; (forkortet Udtryk, f. den ene hid, den anden did); et ceteri quidem alius alio, (sc. discedunt), Cic. Off. 3, 20; ligel. aliud alio (dissipare: til alle Sider), id. Div. 1, 34; – ligel. aliunde alio (transferri: fra og til forskiellige Steder), Senec. Qu. N. 3, 11; — c) ligesom alius o. aliter, m. Negation o. Comparativpartiklen quam el. atque; men spørgende m. nisi; – plebem nusquam alio natam, quam ad serviendum, Liv. 7, 18; quo alio, nisi ad nos ··· confugerent? id. 39, 36.

ălĭŏquī, o. alioquin, adv.; [oprdl. abl. af alius quis, f. alio quo, sc. modo]; df. 1) ligesom ἄλλως: ellers, forresten, iøvrigt, med andre Hensyn; milites tantum ··· defuerunt; alioqui magnificus ··· triumphus, Liv. 37, 46; cf. Hor. Sat. 1, 6, 65; – ogs. undert. indrømmende, navnl. m. quamquam el. quum; vid. Plin. Ep. 9, 35, o. Lucr. 3, 414; — 2) ligesom praeterea: desuden, overhovedet; vid. Quintil. 2, 14, 4, o. Tac. Ann. 4, 37; ligel. spørgende; vid. Quintil. 4, 5, 3; ligel. et alioquin etc., Plin. Ep. 2, 9; — 3) ligesom per se: i og for sig selv, ved sig selv; vid. Quintil. 2, 1, 4: praeter rationem loquendi, satis alioqui copiosam etc.; — 4) endel. elliptisk: ellers, i andet Fald; vid. Plin. Ep. 1, 20; ligel. Tac. Ann. 2, 38: dedit tibi pecuniam, sed etc.; languesceret alioqui industria, si etc.

ălĭorsum o. aliorsus, sield. (ud. Sammentr.):

aliovorsum o. alioversus, adv., [alius, versum el. versus, verto]; I) „egenl." om Stedet: andenstedshen; ancillas jubet ··· alias aliorsum ire, (til forskiellige Steder), Plaut. Truc. 2, 4, 49; ligel. jumentum aliorsum ducere, quam quo etc., Gell. 7,15; — II) „overf."; a) om Mennesker og Begreber; infans aliorsum datus etc., id. 21, 1; – sed hoc aliorsum pertinet, id. 17, 1; — b) ligesom in aliam partem el. rationem: paa en anden Vis, i en anden Mening; ne illud ··· aliorsum, atque ego feci, acceperit, Ter. Eun. 1, 2, in.; cf. Plaut. Aul. 2, 4, 8: atque ego istuc ··· aliovorsum dixeram etc.; men alioversus interpretari, Lact. — alioversus o. aliovorsum, f. und. frgd.

ălĭpes, ĕdis, adj., [ala, pes]: med Vinger paa Fødderne; (poetisk Ord); alipes, m. o. ud. deus, (i. e. Mercurius), Ovid.; ogs. Solgudens Heste ere alipedes, id. Met. 2, 48; — 2) ligel. „overf.": rapfodet, ilende; ∾ cervi, Lucr., equi, Virg.; ogs. absol.: alipes, (f. equus), Virg. Aen. 7, 278; — not.: alipedi, abl., (f. alipede), Val. Fl.

Aliphae, Aliphanus, f. und. Allifae, etc. — Alĭphīra, (-phera), ae, f.: By i Arkadien, Liv.; — df. Aliphiraei, orum, m.: Indvaanere deraf, Plin. 4,10; — ālĭpĭlus, i, m., [ala, pilus]: (Slave), som (i Badet) udrykker Haar under Armene, Senec. Ep. 56; — ăliptes, alipta, ae, m., ἀλείπτης: som (i Palæstra) ved indgnedne Salver giver Lemmerne Styrke og Smidighed; vid. Cic. Fam. 1, 9: (aliptae) etiam virium et coloris rationem habent; (opp. medicus), Cels.

ălĭquā, adv.; oprdl. abl. fem. af aliquis; I) „egenl.": aliqua, (sc. via): ad nogen Vei, evadere, Liv., evolare, Cic.; — II) „overf.": aliqua, (sc. ratione): paa nogen Vis el. Maade, resciscere, Ter. Phorm. 5, 1, 19, nocere, Virg. Ecl. 3, 15.

ălĭquam, adv.; oprdl. acc. fem. af aliquis, (f. in aliquam partem): i en Grad, paa en Maade; men alene i Forbindelse m. diu, multum, o. plures; — df. 1) aliquam diu, el. aliquamdiu: en tidlang, for en Tid; ut non aliquando condemnatum ··· sed aliquam diu incolumem ··· miremini, Cic. Cluent. 9; cf. Nep. Con. 5, o. id. Dion. 3; – ogs. ofte m. flgd. deinde el. postea, etc.; vid. Liv. 2, 10; ligel. m. flgd. donec, Suet. Caes. 82; — b) hos Mela ogs. „overf." om Stedet; inde aliquam diu Gallias dirimit (Rhodanus), id. 2, 5; cf. id. 1, 13; — 2) aliquam multus, ogs. aliquammultus: temmelig megen; pl. temmelig mange; (men rimel. alene fra Gell.; thi Cic. Verr. 4, 25, er at læse: alii quam multi); – ex quibus aliquam multos non comparuisse, Gell. 2, 10; – compar.: aliquam pluribus verbis, Tert., inc.; — df. som adv.: aliquam multum a me remota (defensio), Appul., inc.

ălĭquando, adv. temp., [aliquis]; I) „alm."; A) i Modsætning af en bestemt Tid: engang; d. e. i el. til sin Tid, (naar denne Tid er ubestemt); oftest i affirmative Sætninger, (ligesom umquam i negative); – quis civis meliorum partium aliquando? Cic. Coel. 5; Zacynthus aliquando appellata Hyrie, Plin.; illucescet aliquando ille dies, etc., Cic. Mil. 26; cf. id. Off. 1, 11; men sero, verum aliquando tamen, id. Quint. 13; – forbindes m. ullus, Cic. Acad. 2, 4; oftere m. aliquis; fore aliquem aliquando, etc., id. d. Or. 1, 21; quia dico aliquid aliquando, etc., id. Planc. 14; – ligel. m. si; si quid hujus simile forte aliquando evenerit, Ter. Heaut. 3, 2, 40; cf. Cic. Off. 1, 39; – (forskielligt herfra er si quando, hvor quando er enclitisk, men ikke opstaaet af aliquando); – endel. staaer aliquando, ligesom olim o. quondam, ubestemt, i Modsætn. af: in praesentia, nunc, adhuc; vid. Liv. 25, 29, o. Cic. d. Or. 1, 58; — B) i Modsætn. af numquam, raro, semper, saepe, heder aliquando, ligesom nonnumquam o. interdum: undertiden, nu og da, mangengang; vid. Cic. Sull. 5; ligel. sitne aliquando mentiri boni viri, id. d. Or. 3, 29; aliquando fortuna, semper animo maximus, Vell. 2, 18; — b) i partitive Sætninger kan aliquando ogs. gientages, ogs. ombyttes m. nonnumquam; – confirmatio aliquando totius causae est, aliquando partium, Quintil. 5, 13, extr.; men saepe ··· aliquando ··· nonnumquam, etc., vid. Suet. Calig. 52; — II) „bes." i Formaninger, Ønsker, Forventninger, odl., heder aliquando: engang, dog, omsider; – audite ··· et aliquando misereminі sociorum, Cic. Verr. 1, 28; cf. id. Fam. 7, 12; ligel. te aliquando collaudare possum, quod etc., id. Fam. 7, 17; aliquando, idque sero etc., id. Orat. 48; ligel. m. tandem: endeligen engang; vid. Cic. Cat. 2, in.; cf. Ter. Hec. 4, 4, 61; – ligel. aliquando jam (rem transigere), Cic. Att. 1, 4.

ălĭquantillus, 3, dem. af aliquantulus, men alene in neutr.: noget lidet, en liden Smule, odl.; Foris aliquantillum etiam, quod gusto, id beat, (endog den mindste Smule el. Mundfuld), Plaut. Capt. 1, 2, 33. — ălĭquantisper, adv. temp., [aliquantus, encl. -per]: en liden Stund, en føie Tid, odl.; Cur non ludo hunc aliquantisper? Ter. Ad. 4, 5, 5; cf. Flor. 2, 18, o. Justin. 42, 4. — ălĭquanto, o. aliquantum, f. und. aliquantus.

ălĭquantŭlum, f. und. flgd. — ălĭquantŭlus, 3, adj. dem. af aliquantus: temmelig liden el. ringe; – aliquantulum frumenti numerum etc., Auct. B. Afr. 21; — 2) df. in neutr.; a) som subst. c. gen. partit.; aliquantulum aeris alieni, Cic. Quint. 4; ∾ muri, Liv., agri, id.; — b) som adv.: noget, noget lidet, odl.; quaeso, tandem aliquantulum tibi parce, Ter. Heaut. 1, 1, 111; aliquantulum subtristis, id. Andr. 2, 6, 16; ∾ interest, (det giør nogen Forskiel), Cic. Parad. 3, 1; ∾ progressus, (et lidet Stykke), id. Div. 1, 33; cf. id. Or. 40; – ogs. hos compar.: stadia aliquantulum breviora, Gell. 1, 1; – ligel. sild.: aliquantulo tristior, Vopisc.

ălĭquantus, 3, [alius, quantus]; udtrykker Middelforholdet imellem stor og liden; altf. nogen, el. temmelig, odl., (dog med nøie Hensyn paa Stedets Sammenhæng); – actum vero (est aliquid), et aliquantum quidem, (og det ikke saa lidet), Cic. Tusc. 5, 6; cf. Sall. Jug. 74; men timor aliquantus, sed spes amplior, ibd. 105; aliquantum spatium el. iter, Liv.; — b) alene sild. o. sield. in pl., f. aliquot; aliquanta oppida, Eutrop.; — 2) df. neutr. aliquantum; aa) som subst. c. gen. partit.: noget el. nogen Del el. et Stykke deraf; aliquantum noctis, Cic., agri, id.; ∾ equorum et armorum, Sall.; ∾ famae et auctoritatis, Liv.; — bb) som adv.; a) aliquantum, (sield. aliquanto): noget, ikke saa lidet; aliquantum timida, Plaut. Bacch. 1, 1, 73; huc concede aliquantum, id.; aliquantum mederi, Cic. Div. 2, 1; cf. Liv. 39, 29; men Tac. Germ. 5: etsi aliquanto specie differt (terra) etc.; — b) hos compar., (ligel. hos ante, post), sædv. aliquanto; aliquanto crudelior, Nep. Dion. 3; melius aliquanto dicerent, si etc., Cic. d. Or. 2, 24; quum in iisdem locis aliquanto ante etc., id. Sull. 20; cf. id. Caecin. 4: aliquanto post etc.; – men ogs. aliquantum amplior, Liv. 1, 7; men Ter. Eun. 1, 2, 51, med Lune: aliquantum ad rem est avidior, (lidt karrig).

ălĭquātĕnus, adv., (ogs. aliqua tenus, sc. parte), [aliquis, tenus]; I) „egenl." o. localt: igiennem en Strækning, igiennem et Stykke; aliquatenus exilis et macer (fluvius), Mel. 2, 2; — II) „overf." om en Handling el. Tilstand; a) i en vis Grad; ∾ dolere, timere, vid. Senec. Ep. 116; — b) med et vist Hensyn, paa en Maade; defenditur enim aliquatenus aetate etc., Quintil. 11, 1, 28.

ălĭqui, aliqua, aliquod; pl. aliqui, aliquae, aliqua; [alius, qui]; pronom. indef. adj., ligesom

alius nescio qui: en el. nogen, etslags, nogensomhelst, en el. anden; – betegner Gienstanden blot efter dens Beskaffenhed; (hvorim. aliquis, aliquid: nogen, noget, som pronom.subst., betegner Personligheden); — I) „alm."; A) i Modsætn. af en bestemt Gienstand; – si est aliqui sensus in morte etc., Cic. Sest. 62; improbis semper aliqui scrupus in animis haeret, id. d. Rep. 3, 16; cf. id. Tusc. 1, 11, o. id. Off. 1, 15; ligel. si modo sunt aliquae meae (laudes), id. Fam. 9, 14; sive plura sunt, sive aliquod unum, id. d. Or. 2, 72; qui alicui rei est, (sc. aptus, som duer til noget) Ter. Ad. 3, 3, 4; cf. id. Andr. 2, 6, in., Ovid. Trist. 4, 7, 7, o. Juvenal. 8, 173; – undert. ogs. m. alius, nogen anden; quae non habent caput, aut aliquam aliam partem, Varr.; — B) i Modsætn. af ingen; – ut huic malo aliquam producam moram, Ter. Andr. 3, 5, 9; aliquo pacto efficiendum tibi (id), ibd. 5, 3, 13; haec enim ille aliqua ex parte habebat, Cic. Cluent. 24; aut hoc, aut aliquo rei publicae statu, id. Fam. 6, 2; — II) „bes."; A) hos Talord, ligesom Grækernes τις, for at angive det Omtrentlige; – Elleborum potabis faxo aliquos viginti dies, Plaut. Men. 5, 5, 47; cf. Cic. Fin. 2, 19: tres aliqui aut quatuor etc.; ogs. Cato ap. Gell. 3, 7; — B) som subst. findes; a) neutr. pl. aliqua; – in narratione, ut ··· aliqua adjicienda ··· sic aliqua etiam tacenda, Quintil. 4, 2, 67; ogs. c. gen.; trium rerum aliqua consequemur, Cic. Part. or. 8; — b) fem. sing. aliqua, Ovid. Met. 10, 561, Varr.; — not.: fem. sing. aliquae, f. aliqua, Lucr. 4, 263.

ălĭquĭpiam, ălĭquăpiam, aliquodpiam, pronom. indefin. adj., [aliqui, encl. -piam]: nogensomhelst, en eller anden; aliquapiam vi (expelli etc.), Cic. Sest. 29, inc.; ligel. num aliquodpiam membrum etc., id. Tusc. 3, 9; vid. Madv. Opusc. I, p. 446.

ălĭquis, ălĭquid; pl. aliqui; [alius, quis, vid. not.]; pronom. indef. subst.; — I) „alm.": nogen, nogensomhelst; pl. nogle; (ligesom alius nescio quis; saavel i Modsætn. af en bestemt Gienstand, som af ingen); – quum ex te esset aliquis, qui etc., Ter. Hec. 4, 4, 30; demersae ··· leges alicujus opibus, Cic. Off. 2, 7; si te aliqui timuerunt, id. Marc. 6; quisquis est ille, si modo est aliquis, id. Brut. 73; utrum aliquid actum (sit) ··· an nihil, id. Tusc. 5, 6; cf. Liv. 2, 10; — B) hertil mærkes; a) aliquis, aliquid, hos Adjectiver; – audendum aliquid improvisum, inopinatum, quod etc., Liv. 27, 43; cf. Cic. d. Sen. 13 o. 19, o. Virg. Aen. 9, 186; men unus aliquis, (naar nogen enkelt skal fremhæves, uden nærmere Betegnelse); vid. Cic. Off. 2, 12, o. id. d. Or. 3, 33; ligel. aliquid agere unum tantum, Quintil. 1, 12, 2; — b) aliquis, aliquid, som partitiv. m. ex, el. m. de, el. c. gen.; – aliquis ex vobis robustioribus, Cic. Coel. 3; aliquem de tribus nobis, id. Leg. 3, 7; exspectabam aliquem meorum, id.; cum ··· aliquibus principum, Liv. 22, 13; – hertil hører ogs. neutr. aliquid c. gen.; aliquid monstri alunt, Ter. Andr. 1, 5, 15; navnl. ogs. c. gen. adj. neutr. sec. decl.; ne aliquid indefensi relinquerent, Liv. 26, 5; ne falsi aliquid dicerent, Cic. Caecin. 1; interea aliquid acciderit boni, Ter.; — c) navnl. hos Cic. forbindes aliquis, aliquid, ofte m. d. besl. aliquando, alicubi, etc.; – fore aliquem aliquando, etc., Cic. d. Or. 1, 21; cf. id. Mil. 25; ligel. ut aliquid (acc.) aliquando de studiis doctrinae admoneamur, id. d. Rep. 1, 9; — d) i betingede Sætninger staaer aliquis, aliquid, med Eftertryk, hos si, el. nisi, el. ne; – si aliquid dandum est voluptati, Cic. d. Sen. 13; ne vos aliquid timeretis, id. Mil. 24; cf. Nep. Dion 8; — e) hos Comikerne staaer ogs. aliquis som collect. c. plur. verb.; aperite aliquis actutum ostium, Ter. Ad. 4, 4, 24; – „poet." staaer ogs. Virg. Aen. 4, 625, aliquis m. anden Person; Exoriare aliquis nostris de ossibus ultor! — II) „bes."; A) m. Fremhævelse af alius heder aliquis, aliquid: nogen anden, noget andet, m. o. ud. flgd. praeter, ogs. m. flgd. quam; – ecquis retulit aliquid ··· praeter odia? Liv. 3, 68; cf. Cic. Brut. 44; ligel. aut ipse occurrebat, aut aliquos mittebat, Liv. 34, 38; men Tiberium ne tum quidem ··· aliquid, quam iram, meditatum, Tac. Ann. 1, 4; — B) bf. m. Eftertryk; a) aliquis, aliquid: nogen, noget, d. e. ikke ringe, ret betydelig; – si nunc assequi se aliquid putant, qui etc., Cic. Tusc. 1, 20; cf. Liv. 45, 36; — b) esse aliquem el. aliquid: at gielde el. betyde ret meget; – quare fac ··· ut me velis esse aliquem, Cic. Att. 3, 15; si umquam in dicendo fuimus aliquid, ibd. 4, 2; men ibd. 3, 15: quod ··· scribis, est aliquid; cf. Catull. 1, 4, o. Ovid. Fast. 6, 27; ligel. omina sunt aliquid, id.; ligel. est aliquid eloquentia, Quintil.; – ogs. er at hidføre Comikernes: Interea fiet aliquid, spero, Ter. Andr. 2, 1, 14; cf. Plaut. Truc. 2, 4, 15; – men et tamen dixit aliquid, (noget er der i hans Tale, vdl.), Cic. Tusc. 1, 10; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) erotisk bruges aliquid, for at henglide over det Slibrige i Elskovshandeler; vid. Cic. Fam. 9, 22; — b) i Grammatiken heder: esse ad aliquid: at have Hensyn til et andet; (opp. simpliciter positum esse); vid. Quintil. 1, 6, 13; – c) hos Comikerne findes ogs. aliquis, aliquid, f. aliqui, aliquod; vid. Ter. Hec. 3, 1, 6: quibus est alicunde aliquis objectus labor; — d) ogs. er aliquis, aliquid, faldet ud, navnl. i Udtrykkene: est ··· qui; sunt ··· qui; vid. Hor. Sat. 2, 1, in., o. Cic. Off. 2, 7; — e) endel. staaer ogs. aliquid som adv. hos Verber o. Adjectiver, hvor vi sige: i noget, el. paa en Maade; – succensere alicui aliquid, Cic. Dejot. 13; cf. id. Mil. 36; ligel. perlucens aliquid, incerta tamen lux, Liv. 41, 2; cf. Caes. B. G. 1, 40; — not. a: fem. sing. o. fem. o. neutr. pl. forekomme ikke, eftersom Formerne aliqua, aliquae, aliqua, rigtigere henføres til aliqui; – abl. sing. aliqui har Plaut. Truc. 5, 30, oftere; – alicui som trisyll. har Tibull. 4, 7, in.; — not. b: sammenlignes quis, aliquis o. quidam m. hinanden, da bruges quis, naar endog Gienstandens Tilværelse er uvis; aliquis derimod overseer alene Gienstandens Individualitet; quidam endel. fremstiller Gienstanden som bekiendt for den Talende; — not. c: Adverbialsformerne: aliqua, aliquam, aliquo, vid. ss. ll.

ălĭquo, oprdl. foræld. dat. af aliquis; bf. som adv.: om en Retning til Stedet; I) „alm.": nogensteds hen; f. Ter. Eun. 4, 3, 25, o. id. Ad. 4, 7, 26; – ogs. m. tilføiet Stedsbestemmelse; interea in angulum aliquo abeam, ibd. 5, 2, 11; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 3; ogs. c. gen., (ligesom quo, ubi, o. a.); migrandum ··· aliquo terrarum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1; — II) „bes." ogs. ligesom alio quo: andensteds hen; ∾ proficisci, Ter. Heaut. 3, 3, 11; cf. Cic. Cat. 1, 7.

ălĭquŏt, adj. num. indefin. indecl., [alius, quot]: nogle; (betegner det Ubestemte i Tallet); – aliquot mihi amicos advocabo, Ter. Phorm. 2, 1, 82; accepi aliquot epistolas, Cic.; aliquot de causis, Caes.; – ogs. ud. subst.: aliquot me adiere, Ter. Andr. 3, 3, 2. — ălĭquotfărĭam, adv., [aliquot, fari]: paa nogle Steder; – in eo agro aliquotfariam etc., Varr. R. R. 1, 2. — ălĭquŏties, adv., [aliquot]: nogle Gange; qui hanc causam apud te aliquoties egit, Cic. Quint. 1; cf. Liv. 7, 18; — not.: ogs. aliquotiens, Sall. frgm. ap. Prisc. — ălĭquovorsum, (-versum), adv.: i nogensomhelst Retning; ∾ decidere tragulam, („alleg."), Plaut. Cas. 2, 4, 18.

1. ălis, alid; forkl. Biform, f. alius, aliud, Lucr., Catull. — 2. Alis, (ā), ĭdis, f., i. e. Elis, (af d. doriske Ἆλις f. Ἦλις): By el. Sted i Achaja, men alene Plaut. Captivi; bf. — Alii, orum, m.: Elierne el. Indvaanerne af Elis, ibd. — ălisma, ătis, n.,

ἄλισμα: etslags Vandplante, (alisma plantago L.), Plin. 25, 77. — Alĭso, el. Alison, ōnis, n.: en af Drusus anlagt Fæstning, i Nærheden af Veseren, Vell., Tac.

ălĭter, adv., [af d. forkl. alis, f. alius]: anderledes, paa en anden Maade; I) „alm." el. med udtrykt Sammenligningssætning, som da forbindes dermed, dels ved atque, ac, quam: end; – aliter, atque ostenderam, facio, Cic. Fam. 2, 3; nihil fore aliter, ac deceat, id Att. 6, 3; cf. id. Rab. Post. 11; ligel. Virg. Ge. 1, 201: Non aliter, quam qui etc.; – dels efter en Negation ved quam si, quam quum, ac si: ikke anderledes, end om, el. end naar, d. e. ganske saaledes, som om osv.; – Dividor haud aliter, quam si etc., Ovid. Trist. 1, 3, 73; cf. Virg. Aen. 4, 669; ligel. negabant, se aliter ituros, quam si etc., Liv. 3, 51; men non aliter, quam quum etc., Ovid. Fast. 2, 209; ligel. non aliter, ac si etc., Suet. Oth. 6; — b) ogs. „overf."; aliter obsistere fato ··· non potuisse etc., nisi etc., (ikke paa nogen anden Maade, ikke under nogen anden Betingelse), Cic. Fat. 20; cf. Liv. 35, 39, oftere; – ligel. non aliter, quam ut etc.; vid. Suet. Tib. 15 o. 24; — II) „bes." el. uden en udtrykt Sammenligningssætning, da aliter, anderledes, betegner det modsatte af d. frgd.; – saal. altf. a) tu si aliter existimas, nihil errabis, Cic. Fam. 3, 7; ligel. m. Negation; non fuit faciendum aliter, id. Att. 6, 9; ligel. fieri aliter non potest, Ter.; cf. Virg. Aen. 9, 65 o. 554; — b) m. Eftertryk: paa en modsat Maade, df. ogs. „overf.": urigtigen; – quod si servo aliter visum est, (hvad om han har seet feil)? Plaut. Epid. 4, 2, 28; ne aliter quid eveniat, providere decet, Sall. Jug. 10; cf. Virg. Aen. 2, 428; – df. i Lovsproget: qui aliter fecerint, (hvo der handler herimod), vid. Sall. Cat. 51; — bb) hertil mærkes endnu; a) aliter esse, (f. aliter se habere): være anderledes beskaffen el. stemt, odl.; – ego isti nihilo sum aliter, ac fui, Ter. Phorm. 3, 2, 45; verum longe aliter est, (Sagen forholder sig ganske anderledes), Cic. R. Am. 47; — b) ligesom alioquin: ellers, i andet Fald; jus enim semper quaesitum est aequabile; neque enim aliter esset jus, Cic. Off. 2, 12; cf. Nep. Them. 7, o. Virg. Aen. 6, 147; — c) i distributive Sætninger gientages aliter, (ligesom alius); sed aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias, Cic. Off. 3, 17; cf. ibd. 1, 12, o. id. Lael. 24; — d) aliter m. alius o. Afledn. danner en forkortet Udtryksmaade, (f. und. alius); quoniam aliter ab aliis digeruntur, Cic. d. Or. 2, 19; cf. Liv. 2, 21. — ălĭtūra, ae, f., [alo]: Ernærelse, Underholdning, Gell. 12, 2. — ălĭtus, 3, partic. af alo.

ălĭŭbi, adv., [alius], (oftere ctr. alibi): andensteds, paa andre Steder; (oftest hos Plin. o. Senec.); – vetant hoc aliubi venti, Plin. 14, 3; — 2) „bes." ogs. a) aliubi ··· aliubi, (i partitive Forbindelser): paa det ene Sted ··· paa det andet; – ut aliubi sit species rei, aliubi ipsa res, Senec.; — b) aliubi atque aliubi, (disjunctivisk): paa det ene Sted og paa det andet; snart hist, snart her; – aliubi atque aliubi apparere, Senec. Ep. 35. — ālium, f. und. allium.

ălĭunde, adv., [alius]: andenstedsfra; „egenl." om Stedet; df. ogs. „overf." om Personer og Begreber; – assumpto aliunde uti bono, non proprio, nec suo, Cic. d. Or. 2, 10; cf. Lucr. 3, 134; – navnl. ogs., ligesom ab o. ex, hos Verberne: sumere, mutuari, etc.; non aliunde pendēre, Cic. Fam. 5, 13; ligel. aliunde audire, (f. ab aliquo), id.; cf. Plin. 13, 30; — bb) df. ogs. at mærke; a) i Gientagelser; aliunde nigro, aliunde candido (lapide: paa den ene Side ··· paa den anden), Plin. 37, 75; cf. Liv. 24, 45: qui aliunde stet semper, aliunde sentiat; — b) m. de besl. Ord: alius, alio, etc., (som forkortet Udtryksmaade); aliis aliunde est periculum, unde etc., Ter. Phorm. 2, 2, 19; qui alii aliunde coibant, Liv. 44, 12; cf. Senec. d. Br. V. 16; — c) m. flgd. quam; nec fere aliunde, quam ex Hispania etc., Plin. 33, 40; men Cic. N. D. 3, 25: itaque aliunde, (sc. quam a te) quaerendum est, ut etc.

1. Alius, f. Elius, f. und. 1. Alis. — 2. ălĭus, 3, ἄλλος; (forkl. ogs. alis, alid, Lucr.; f. gen. alius, findes ogs. alii, Cato, Varr., aliae, Lucr.; – f. dat. alii, ogs. fem. aliae, Plaut.); — I) „alm.": en anden, et andet, (naar Talen er om flere; men alter, naar Talen er om tvende; dog f. nedenf.); pl. andre; — a) oftere m. pronom. indefin.: aliquis, quis, quidam; Labeonem, seu quem alium etc., Cic. Off. 1, 10; si aliud quoddam est tuum (judicium), id. Orat. 71; cf. Lucr. 3, 932, (hvor aliae quojus, f. alius cujus); — b) dog ogs. absol.; vinci animos, ubi alia vincantur, Liv.; men id. 44, 18: Aemilius alius vir erat; – navnl. ogs. i Augursproget: alio die, (om Forhandlingernes Udsættelse til en anden Tid); vid. Cic. Leg. 2, 12, o. id. Phil. 2, 33; — II) „bes."; A) alius forbindes fremdeles; a) m. atque, ac, et; – alium censes esse nunc me, atque olim, quum dabam, (en anden nu, end dengang), Ter. Andr. 3, 3, 13; cf. Nep. Ages. 3; — b) m. nisi el. quam; – erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio, Cic. d. Or. 2, 12; pinaster nihil aliud est, quam pinus silvestris, Plin.; — bb) hertil hører endnu; a) d. elliptiske Udtryk: nihil aliud, nisi el. quam, (οὐδὲν ἄλλο ἤ), m. flgd. verb. fin.: intet andet el. videre, end, (hvor man kan tænke sig: fecit el. factum est); – ut nihil aliud, nisi de hoste ac de laude cogitet, Cic. Manil. 22; cf. Liv. 2, 63; – ogs. hører hertil Forbindelsen: quid aliud, quam etc., (hvad andet el. hvad ellers, end at osv.)? quibus quid aliud, quam admonemus, cives nos esse eorum? Liv. 4, 3; – sild. ogs. i affirmative Udtryk; te alia omnia, quam quae velis, agere, Plin. Ep. 7, 15; cf. Suet. Ner. 2; — b) Forbindelsen c. abl. compar., (f. d. udfaldne quam); nec quidquam aliud libertate communi quaesisse (nos), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 2; cf. Hor. Ep. 1, 16, 20; — c) Forbindelsen m. praeter; nec quidquam aliud est philosophia, praeter studium sapientiae, Cic. Off. 2, 2; cf. Liv. 38, 21; — B) fremdeles mærkes; a) i distributive Sætninger gientages alius oftere, el. det modsættes nonnulli, quidam, ceteri, etc., og heder da: den ene ··· den anden; pl. nogle ··· andre; – proferebant alii purpuram, alii tus, etc., Cic. Verr. 5, 56; alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exsilium ejecerant, Nep. Pelop. 1; men Tac. Hist. 4, 23: ut alii ··· proeliarentur, pars occulti muros subruerent; cf. Cic. Tusc. 5, 13; – ogs. er det ene alius undert. udfaldet; ut opus (sc. alii), et alii proelium inciperent, Tac. Ann. 1, 63; cf. Liv. 5, 21; – ogs. modsættes alius o. aliquis; vid. Cic. Tusc. 5, 28, o. id. Fin. 3, 19; – ogs. bruges aliud ··· aliud om den blotte Modsætning af tvende Begreber; vid. Cic. Coel. 3; ligel. aliud est, servum esse, aliud servire, Quintil.; — b) naar alius gientages i en anden Casus, el. forbindes m. dets Derivater, alias, aliter, etc., saa dannes derved en forkortet Udtryksmaade paa Grækernes Vis; – fallacia alia aliam trudit, Ter.; quum alius alii subsidium ferrent, (hvor pl. hos Collectivum), Caes. B. G. 2, 26; – alias (adv.) aliud de iisdem rebus sentire, (til andre Tider anderledes), Cic. d. Or. 2, 7; — c) ogs. hidføres Udtrykkene: alius ex alio, el. super alium, el. post alium, (den ene paa el. efter den anden); vid. Ter. Heaut. 3, 3, 37, o. Cic. Att. 16, 14; ligel. ex alio in aliud vicissitudo atque mutatio, id.; prodigia alia super alia, Liv.; ab eo magisratu alius post alium etc., Sall. Jug. 63; – ligel. alius atque alius, el. alius aliusque, (snart denne, snart hin, forskiellige); eadem res ··· alio atque alio elata verbo, Cic. Orat. 22; ligel. alius, deinde alius, Sall. Jug. 18; men ibd. 55: aliis, post rursus aliis minitari; — C) alius heder ogs. undert.; a) anden, d. e. anderledes, for-

skjellig; verbis paucis quam cito Alium fecisti me, etc., Plaut. Trin. 1, 1, 123; cf. Cic. Fam. 11, 12, o. Ter. Andr. 1, 2, 18; – in alia omnia ire el. transire el. discedere, om Senatorerne, (at stemme imod et Forslag); vid. Cic. Fam. 10, 12, o. Hirt. B. G. 8, 53; – men aliud agere, ogs. alias res agere, (være uopmærksom), s. und. ago; — b) øvrig, (alts. f. reliquus, el. in pl. f. ceteri); ex aliis Gallis etc., Caes. B. G. 1, 41; inter primos etc., alia multitudo terga vertit, Liv. 7, 26; — c) ligesom alter: den anden af to; huic filii nati duo; alium ··· servus surpuit etc., Plaut. Capt. prol.; duo Romani, super alium alius etc., Liv. 1, 25; – ogs. ved Optællinger; quarum unam ··· aliam ··· tertiam etc., Caes. B. G. 1, 1; – endel. mærkes alius hos nom. propr., naar dette bruges som Egenskabsord; – ne quis alius Ariovistus etc., Tac. Hist. 4, 73; ligél. Suet. Tit. 7: denique alium Neronem etc.; — d) en egen Superlativform danner alius m. Negation hos compar.; quo (ingenio) neque melius, neque amplius aliud in natura mortalium est, Sall. Jug. 2; nec ferme res antiqua alia est nobilior, Liv. 1, 24; cf. Tac. Ann. 6, 7; — not.: de af alius formede Adverbier: alia, alias, alio, aliter, vid. ss. ll.

ălĭusmŏdi, adj. indecl., [alius, modus; formet som ejusmodi]: anderledes, af en anden Art el. Beskaffenhed; m. flgd. ac, end, Cic. Inv. 1, 6. — ălĭus-vis, aliavis, aliudvis, ligesom quivis alius: nogensomhelst anden, Cic. Att. 8, 4. — ălĭūta, adv.; [forkl. acc. pl. af inus. aliutum, forlænget Form af aliud; cf. actutum]; ligesom aliter el. alio: anderledes, andensteds hen, Plaut. Rud. prol., Fest. p. 5.

allābor, [ad.l.], psus sum, 3, v. dep. n.: ubemærkt at komme derhen el. falde derimod; c. dat., ogs. c. acc. (praep.), ogs. absol., ogs. m. adv.; (oftest „poet.", dog ogs. i høiere Prosa); – Curetum allabimur oris, (lande derved), Virg. Aen. 3, 131; matrisque allabitur aures (fama), ibd. 9, 474; cf. Cic. Div. 2, 27, o. Liv. 25, 16. — allăbōro, [ad.l.], are, v. a. (o. n.): skaffer ved mit Arbeide, skaffer dertil, forbinder dermed; c. dat., Hor. Od. 1, 38, 5; ogs. absol.: at hjelpe til, id. Ep. 8, 20. — allacrĭmo, (-ўmo, -ŭmo), [ad.l.], are, 1, v. n., o. allacrĭmor, ari, v. dep. n.: at græde dertil el. derved; men alene in partic. allacrimans, Virg. Aen. 10, 628, Appul. — allaevo, s. und. 2. allevo. — allambo, [ad.l.], ĕre, v. a.: at beslikke, Prudent.; – ogs. „overf." om Vandet: at beskylle, Auson.; men absol.: allambentes flammae, Quintil. Decl.

1. allapsus, (adl.), 3, partic. af allabor. — 2. allapsus, (adl.), us, m., [allabor]: uformærkt Nærmelse, som Slangens; in pl., Hor. Epod. 1, 19. — allātro, [ad.l.], are, v. a. (o. n.); „egenl.": at gjøe derad el. derimod; df. „overf."; a) om Havet: ∾ oram, (bruse imod Kysten), Plin. 4, 9; — b) oftere om Mennesker: at angribe med Skældsord, odl.; ∾ Africani magnitudinem, Liv. 38, 51; cf. Martial. 5, 61. — allātus, (adl.), 3, partic. af affero. — allaudābĭlis, [ad.l.], e: meget rosværdig, opera, Plaut., inc. — allaudo, [ad.l.], are, v. a.: roser overmaade, ingenium alicujus, Plaut.

allectātĭo, (adl.), onis, f., [allecto]: Lokkelse, (navnl. Ammernes for Børn), Quintil. 1, 10, 32, inc. — allectĭo, (adl.), onis, f., [2. allego]; 1) „alm.": Udvælgen; df. Udtagelse el. Hverving af Krigsfolk, Capitol.; — 2) „bes.": overordentlig Befordring el. Forfremmelse, Cod. Theod. — allecto, [ad.l.], are, v. a., frequ. af allicio: lokker dertil; vid. Cic. d. Sen. 16, o. Colum. 2, 3. — allector, (adl.), oris, m., [allicio]: som lokker derhen el. til sig, Colum. 8, 1. — 1. allectus, (adl.), 3, partic. af 2. allego. — 2. allectus, (adl.), 3, partic. af allicio.

*allēgātĭo, (adl.), onis, f.; I) „egenl.": Sendelse, (navnl. af en Underhandler til Magthaveren), Cic. Verr. 1, 51, el. for at blive anbefalet til en Ansættelse, ibd. 16; — II) df. „fig."; A) Anførelse, Paastand, Bevis, Dig., Appul.; — B) keiserligt Reskript, Cod. Theod.; o. — allēgātus, (adl.), us, m.: listig Hensenden; meo allegatu venit, Plaut. Trin. 5, 2, 18; — [flgd.].

allēgo, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sender i el. med et Ærinde; navnl. hos Comikerne oftere m. Bibegr. af List el. Underfundighed; vid. Ter. Andr. 5, 3, 38; – ogs. m. tilføiet dat.; alium ego ei rei allegabo, Plaut.; ogs. m. ad, id.; — B) „bes." i Forretningssproget: sender hen for at bevirke noget; vid. Cic. Verr. 1, 57, ogs. id. R. Am. 9, o. Liv. 36, 11; — b) df. allegati, orum, m.: de i en Sag tilforordnede Personer; vid. Cic. Cluent. 13; — II) „fig." (o. efteraugustisk): anfører el. fortæller, navnl. for at beraabe mig derpaa; ∾ exempla, Plin. Ep. 3, 15, merita erga populum, Suet. Aug. 47; – men Tac. Hist. 4, 84: munera, merces, mandata regis sui allegant, (per zeugma: frembære, odl.); men ∾ rem senatui, Plin. Pan. 70, (henvise Sagen dertil).

2. allĕgo, [ad.l.], ēgi, ectum, 3, v. a.; oprdl. legere ad se: udvælge og optage i sin Midte; ogs. at vælge dertil, ved Valg at indlemme (i et Collegium, odl.); si etc., suffragio Druidum allegitur, (qui praesit unus), Caes. B. G. 6, 13; cf. Liv. 10, 6; ogs. c. dat., el. m. in el. inter; – octo praetoribus allecti duo, Vell. 2, 89; ∾ in senatum, Suet., inter patricios, id.; men „poet.": allegi coelo (dat.: optages deri), Senec. Ag. 304; — not.: partic. allectus, 3, ogs. som subst.; vid. Varr. L. L. 6, 7.

allēgŏrĭa, ae, f., ἀλληγορία: Allegorien, d. e. det helt igiennem billedlige Udtryk af en Tanke; vid. Quintil. 8, 6, 14; inversionem interpretamur; aliud verbis, aliud sensu ostendit, ibd. 44, (men paa Græsk, ligesom Cic. Orat. 27). — allēgŏrĭcus, 3, ἀλληγορικός: allegorisk, ambages, Arnob.; — df. adv. allegorice, id., Tert. — allēgŏrizo, are, v. n., ἀλληγορέω: taler i Allegorier, Tert.

allĕnimentum, [ad.l.], i, n.: Lindringsmiddel, Amm. — *allĕvāmentum, (adl.), i, n.: Lettelse; df. „overf.": Lindring el. Lindringsmiddel, Cic. Sull. 23; — allĕvātĭo, (adl.), onis, f.; I) „egenl.": Hæven el. at hæve i Veiret; ∾ humerorum, atque contractio etc., Quintil. 11, 3, 83; — II) „overf.": Lettelse, Lindring; ut ejus (doloris) magnitudinem celeritas, diuturnitatem allevatio consoletur, Cic. Fin. 1, 12; o. — allĕvātor, (adl.), oris, m.: som hæver el. ophøier, Tert.; — [flgd.].

1. allĕvo, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": løfter el. hæver i Veiret; laqueis ··· allevati milites, Sall. Jug. 94; cf. Ovid. Met. 7, 343; – ∾ supercilia, Quintil., brachium, id.; cf. Suet. Cal. 36; — II) „fig."; A) „overf.": letter el. lindrer; de allevato corpore tuo, (at du befinder dig bedre), Cic. Att. 7, 1; cf. Ovid. Trist. 3, 8, 31; nec viribus allevor ullis; – men „alleg.": si vos aliqua ex parte allevabitis (hoc onus), Cic. R. Am. 4; men allevatae notae, Tac. Hist. 1, 52, (deres Beskæmmelser bleve borttagne); — B) „ment."; 1) „alm.": lindrer el. formilder; aliorum aerumnam dictis allevans, poët. ap. Cic. Tusc. 3, 29; ligel. allevor, (føler en Lindring), quum tecum loquor absens, Cic. Att. 12, 39; men allevor animum, (acc. graec., neml. som poetisk Udtryk), Tac. Ann. 3, 46; — 2) „bes."; a) hæver i Veiret el. til Anseelse; df. pass.: at udmærke sig, at være anseet, odl.; Caesar eloquentia, et spiritu, et jam consulatu allevabatur, Flor. 4, 2; — b) svækker el. afkræfter, (navnl. en Bevisførelse), Cic. Inv. 1, 42. — 2. allēvo, [ad.l.], are, v. a.: glatter el. jevner, nodos et cicatrices, (neml. paa Vinstokken), Colum. 3, 15.

allex, ĭcis, m.; efter Isid.: = pollex pedis, (Stortaaen); df. comisk: allex viri, (Tommeliden),

Plaut. Poen. 5, 5, 31; – s. ogs. und. allus; — not.: allex el. alex, s. alec, s. und. alec.

Allĭa, ae, f.: Flod i d. Sabinske, hvorved pugna Alliensis fandt Sted a. u. c. 365; (hvf. XVCal. Sext., d. 18 Juli, heder: dies Alliensis); vid. Liv. 5, 37 flgd., o. id. 6, 1; — df. Alliensis, e, dies, pugna, s. ovens. — alliātum, i, n., (sc. edulium), [allium]: en med Hvidløg tillavet Spise, Plaut. Most. 1, 1, 45.

allĭcĕ.făcio, (feci), factum, 3, v. a., [allicio]: lokker dertil, Sen. Ep. 118, inc.; nobiles viros ··· tantum non ad societatem imperii allicefactos, etc., Suet. Vitell. 14. — allĭcio, (adl.), lexi, lectum, 3, v. a., [lacio]: lokker derhen el. dertil; ∾ aliquem ad se, Plaut.; cf. Cic. Manil. 9; ∾ benevolentiam alicujus officiis, id. Verr. 5, 71; – ogs. „poet.": Comibus est oculis alliciendus amor, Ovid. A. A. 3, 510; – ∾ Gallias, (vinde dem for Partiet), Tac. Hist. 1, 61; — not.: pf. allicui, Hygin.

allīdo, (adl.), si, sum, 3, v. a., [laedo]; I) „egentl.": slaaer el. støder derimod; c. dat., el. m. ad, ogs. absol.; – ∾ pilaeve trabive (creteam personam), Lucr.; pars ad scopulos allisa etc., Caes. B. C. 3, 27; — II) „overf."; qui non alliserit virtutem, (som har bevaret den ukrænket), Sen. Tranqu. 3; – pass.: at blive ulykkelig el. domfældet, Cic. Qu. Fr. 2, 6. — Alliensis, e, s. und. Allia.

Allīfae, (Alifae), arum, f.: By i d. Samnitiske, Liv. 8, 25; — df. Allīfānus, 3, ager, Cic.; men Allifana, (sc. pocula, neml. af det større Slags), Hor. Sat. 2, 8, 39; — b) Allifani, orum, m.: Indvaanerne af Allifæ, Plin. 3, 9.

*allĭgātĭo, (adl.), onis, f.: Opbinden, navnl. Vinstokkens, Colum.; ogs. concret: det derom Bundne, et Baand, Vitruv. — allĭgātor, (adl.), oris, m.: som opbinder, (navnl. Vinstokken), Colum.; o. — allĭgātūra, (adl.), ae, f.: Forbindning, Bind derom, det ombundne Sted, Colum.; ∾ vulneris, Scrib. Larg.; — [flgd.].

allĭgo, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": binder dertil; binder; m. ad, el. absol.; – ∾ aliquem ad palum, Cic.; cf. d. Verr. 2, 42; men in alliganda materia, (ved Vinstokkens Opbindning), Colum.; — B) „bes.": binder derom, forbinder; alligatum vulnus, Liv.; alligatus oculus, Cic.; – alligari ac venire, (blive bunden og solgt, neml. som Ufri el. Slave), vid. Tac. Germ. 24; df. alligati, (sc. servi), Colum.; – men „poet.": alligat ancora morsu (naves: holder dem fast), vid. Virg. Aen. 1, 169; – ∾ colorem, (give Farven Varighed), Plin.; – endelig: alligatum lac, (sammenløben), Martial.; — II) „fig."; A) „overf.": hindrer, standser, holder tilbage; – ne forte qua re impediar et alliger, Cic. Att. 8, 16; cf. id. Lael. 12: ita se alligatos, ut etc.; men alligatus calculus, (som ikke kan flyttes), Sen. Ep. 117; — B) „ment.": forbinder, forpligter; lex omnes mortales alligat, Cic. Cluent. 54; alligari beneficio (abl.), id. Planc. 33; men Ter. Ad. 5, 3, 58, c. dat.: Eo pacto prorsus illi alligaris filium; — b) ∾ se, c. gen., el. c. abl.: at gjøre sig skyldig deri; – hic furti se alligat, Ter. Eun. 4, 7, 39; ∾ se scelere, Cic. Fl. 17; ogs. absol.: ∾ caput suum, quasi etc., (gjøre en falsk Ed derpaa), vid. Plaut. Epid. 3, 2, 33.

allĭno, [ad.l.], lēvi, lĭtum, 3, v. a.; I) „egentl."; a) stryger el. hefter derpaa; sædv. c. dat., ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in); – ∾ bulbos epiphoris, Plin. 13, 23; cf. Hor. A. P. 446; ∾ schedam tabula supina, Plin. 13, 20; — b) bestryger; ∾ juncturas aliqua re, Pallad.; — II) „fig."; ∾ alteri vitia sua, (smitte en anden dermed), Sen. Ep. 7; men Cic. Verr. Act. 1, 6: nulla nota ··· nullae sordes videbantur his sententiis allini posse; — not.: infin. allinire, af allinio, Pallad.

Alliphae, s. und. Allifae. — allĭsĭo, (adl.), onis, f., [allido]: Trykken derpaa, duorum digitorum, (med to Fingre), Treb. Poll. — allīsus, (adl.), 3, partic. af allido. — allĭum, (alium), i, n.: Løg el. Hvidløg; vid. Plin. 19, 32; brugtes navnl. i den simple Mands Spiser; vid. Virg. Ecl. 2, 11; men oboluisti allium, (stinkede deraf), Plaut.; cf. Hor. Epod. 3, 3; – dertil hører endnu en dobbelt Allegori hos Varr. ap. Non.; atavi nostri, quum allium ac caepe eorum verba olerent, tamen optime animati erant.

Allŏbrox, ŏgis, pl. Allobroges, um, m.: krigersk Biergfolk i Gall. Narb., Caes. B. G. 1, 6; cf. Cic. Catil. 3, 9, Liv., o. A.; in sing., Hor. Epod. 16, 6; cf. Juvenal. 7, 214: Ciceronem Allobroga (i. e. barbare loquentem) dixit, (hvor acc. gr. Allobroga er at mærke); cf. Caes. B. G. 3, 6; — df. Allobrŏgĭcus, 3: allobrogisk, vitis, Plin.; — men Allobrogicus, i, m.: romersk Binavn, der tillagdes Qu. Fabius Maximus, som Allobrogernes Overvinder, (a. u. c. 632), Vell. 2, 10.

allŏcūtĭo, onis, (adl.), f., [alloquor]; I) „egentl.": Talens Henvendelse til nogen; coacto senatu, inchoataque allocutione, Suet. Tib. 23; cf. Plin. Ep. 2, 20; — 2) ogs. „overf.", ligesom παραμυθία: trøstende Tiltale, Trøstetale, Trøst, Catull. 38, Senec. — allŏcūtus, (adl.), 3, partic. af alloquor. — allŏphylus, 3, ἀλλόφυλος: fremmed, udenlandsk, Tert. — allŏquĭum, (adl.), i, n.: Talens Henvendelse til nogen, (sædv. m. Bibegr. af Opmuntring el. Trøst); vid. Liv. 1, 34, o. id. 25, 24; – men alloquio exercitioque militem firmare, Tac. Hist. 3, 36; cf. Ovid. Trist. 1, 8, 18, o. Hor. Epod. 13, 18; — b) „poet." ogs. f. colloquium: Samtale, Lucan. 10, 174; af — allŏquor, [ad.l.], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. a.; ∾ aliquem: at tale til nogen, (navnl. venligen); ogs. at hilse paa nogen, odl.; – quem ··· nemo alloqui, nemo respicere vellet, Cic. Cluent. 61; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 22, o. Virg. Aen. 6, 466; — 2) ogs. „overf.": at trøste; parentes alloqui in luctu, Senec. Troad. 619.

*allŭbentĭa, (adl.), ae, f.: Behagelighed, Fornøielse, Appul.; o. — allŭbesco, (adl.), ĕre, v. n. inch.; I) at behage; m. o. ud. dat.; – hercle vero jam allubescit primulum, (sc. illa mihi), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 14; — 2) at være til Villie, alicui, Appul.; — 3) ∾ aquis (abl.: finde Behag deri), id.; — [lubet].

allūceo, [ad.l.], luxi, ēre, v. n.: at lyse el. skinne dertil el. derfor.; nisi aliqui igniculus alluxerit, Sen. Ep. 92; ogs. c. dat.; bono animo estote; nobis alluxit, (neml. m. Bibegr. af et lykkeligt Varsel), Suet. Vitell. 8; men „alleg.": tibi ··· faculam allucere etc., Plaut. Pers. 4, 3, 46. — allucinatio, allucinor, s. und. alucinatio, etc. — alluctor, [ad.l.], ari, v. dep. n.: brydes el. kæmper dermed; m. o. ud. dat., Appul.

allūdĭo, (adl.), are, v. n.; I) at skemte el. spøge dertil (el. under Vinen), Plaut. Stich. 2, 2, 58; — 2) at kele el. lokke derfor, (ligesom for Hunde), id. Poen. 5, 4, 64; af — allūdo, [ad.l.], lūsi, lūsum, 3, v. n.; I) „alm.": ligesom at spille hen derpaa, at skemte el. spøge dermed; m. ad, el. c. dat., el. m. adv.; – ∾ ad scortum, Ter.; Trebatio alludens, (i. e. cum Trebatio jocans), Quintil.; cf. Phaedr. 3, 19; men alludens varie et copiose, Cic. d. Or. 1, 56; cf. Val. Max. 3, 7, o. Virg. Aen. 7, 117; — II) „bes." o. „overf." ogs. om Elementerne, navnl. om Vandet: at spille el. skylle, litoribus, (ind paa Kysterne), Cic. N. D. 2, 39; litus ··· qua fluctus alluderet, id. Top. 7; in alludentibus undis, Ovid.; – ogs. c. acc., (efter d. udfaldne ad), Catull. 64, 66; – „poet." ogs. om Vinden, Val. Fl.; ligel. om det af Vinden bevægede Træ, Sen. Thyest. 157.

allŭo, [ad.l.], ŭi, ĕre, v. a.; om Vandet: at bespylle; Fibrenus (fluvius) divisus ··· latera haec alluit, Cic. Leg. 2, 3; cf. Sen. Oed. 475: quasque Maeotis

alluit gentes etc.; ogs. pass.: qui (murus) ··· mari alluitur, Liv. 24, 34; men non ut alluantur a mari moenia, Cic. Verr. 5, 37; – Virg. Aen. 8, 149: Et mare, quod supra, teneant, quodque alluit infra, er acc. „poet." udfalden; – endel. „alleg.": barbariae fluctibus allui, vid. Cic. Flacc. 26. — allūsĭo, onis, f., [alludo]: at kele derfor, kelende at bestryge, Arnob.

*allŭvĭes, (adl.), ēi, f.: det Kysten el. Flodbredden overstrømmende Vand, Liv. 1, 4; — 2) den af Vandet opskyllede Jord, Colum. 3, 11; ligel. in pl., Appul.; — allŭvĭo, onis, f.: Oversvømmelse, Appul.; — 2) sædv. den af Vandet opskyllede Jord; df. i Retssproget: det af opskyllet Jord vundne Stykke Land, Dig.; df. jura alluvionum et circumluvionum, Cic. d. Or. 1, 38; o. — allŭvĭus, 3: opskyllet, ager, Auct. d. Lim. ap. Goes.; — [alluo].

Almo, ōnis, m.: liden Flod i Nærheden af Rom; vid. Ovid. Fast. 4, 337; — II) som Flodgud er Almo: Fader til Nymphen Lara, der ved Mercurius er Larernes Moder; vid. id. ibd. 2, 601. — almus, 3, [ctr. f. alimus af alo]: nærende, fødende, ager, Virg., liquor aquarum, Lucr., nutrix, id., ova, Hor., ubera, Stat.; – „poet." ogs. som giver Næring el. Trivsel; df. som Epithet til flere Gudinder og personificerede Begreber: velgiørende, velsignende, herlig, ypperlig; – ∾ Ceres, Virg., Venus, Lucr., Hor., Maja, Faustitas, id., Phoebe, Cybele, Virg., Pales, Ovid.; ∾ Musae, Hor.; ogs. m. dies o. sol, id.; ∾ nox, Senec.; O Fides alma, etc., Enn. ap. Cic. Off. 3, 29; ∾ adorea, Hor. Od. 4, 4, 41; alma mater Terra, Lucr. 2, 992.

alnĕus, 3: af Elletræ, palus, Vitruv.; af — alnus, i, f.: Ellen el. Elletræet, (alnus betula L.); – alnorum umbracula, Cic.; men alni cavatae, (som de første Fartøier), Virg. Ge. 1, 135; – in pl. ogs. Elletømmer, Lucan. 2, 426; — not.: efter Virg. Ecl. 6, 62, forvandledes Phaethons Søstre til Elletræer; hvorom dog id. Aen. 10, 190: Populeas inter frondes umbramque sororum, etc.

ălo, alui, altum, sild. ogs. alĭtum, 3, (vid. not.), v. a.; [besl. m. ἀλδέω, ogs. m. inus. olo, hvf. adolesco]; I) „egenl.": nærer, ernærer, underholder; (nutrire, mere om den animalske Næring); – Athenis natus altusque educatusque Atticis, Plaut. Rud. 3, 4, 36; cf. Liv. 30, 28: alto atque educato inter arma etc.; – ∾ hominem edacem, (føde), Ter.; quum agellus eum non satis aleret, (ikke skaffede ham Udkomme), Cic. N. D. 1, 26; cf. Nep. Phoc. 1; men ∾ se suosque latrociniis, Hirt. B. G. 8, 47; ∾ canes ad venandum, Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 18; – pass.: ali publice, Nep. Arist. 3; men ali carnibus, (ligesom vesci carnibus: have sin Næring deraf), Plin. 7, 2; – „poet." ogs. alebant aequora rhombos, (de vare sikkre der), Hor. Sat. 2, 2, 48; ligel. „poet.": amnis, imbres quem ··· aluere, id. Od. 4, 2, 5; — II) „fig."; A) „overf.": at forøge el. forstærke, morbum, Nep. Att. 21; quam ipse semper aluisset (civitatem), Caes. B. G. 7, 33; ∾ rumores; vid. Liv. 28, 24; men vulnus alit venis, (i. e. amorem), Virg. Aen. 4, in.; — B) ligel. „ment.": honos alit artes, Cic. Tusc. 1, 2; cf. id. Brut. 10: in qua (urbe) nata et alta sit eloquentia etc.; men hominis mens alitur discendo et cogitando, id. Off. 1, 30; cf. id. Arch. 7, o. Hor. A. P. 307; — not.: partic. alitus, (f. altus), Curt., Val. Max.; partic. aliturus, Gell.; – af partic. altus: næret el. fedet, er compar. altior avis, Apic.; men altus, 3, som adj.: høi, dyb, s. und. 2. altus.

ălŏē, es, f., ἀλόη: Aloe, Plin. 27, 5; ogs. som Lægemiddel, Cels.; „poet." ogs. f. Bitterhed; plus aloës, quam mellis, Juvenal. 6, 180. — Alōeus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Ἀλωεύς: Navnet paa en Gigant, Fader til Giganterne Otus o. Ephialtes, som deraf hede Alōīdae, Ἀλωεῖδαι; vid. Hygin. Fab. 28, Virg. Aen. 6, 582, o. Ovid. Met. 6, 117. — ălŏgĭa, ae, f., ἀλογία: Ufornuftighed, ufornuftig Tale, Sen. Apocol. 7, (hvor pl.); — II) Stumhed, Augustin. — ălŏgus, 3, ἄλογος: ufornuftig, Augustin. — Alōīdes, ae, m., pl. Aloidae, s. und. Alōeus.

Alŏpe, es, f.: By i Lokris, Liv., Plin.; — not.: om en til en Kilde forvandlet Nymphe af dette Navn, vid. Hygin. Fab. 187. — ălōpĕcĭa, ae, f., ἀλωπεκία: Haarenes Udgaaen, (ligesom hos Ræbene); in pl., Plin. 20, 87, oftere. — ălōpĕcĭas, ae, m., ἀλωπεκίας: en Haifiskart, ogs. vulpes marina, Plin. 32, 53. — ălōpĕcis, ĭdis, f., ἀλωπεκίς: etslags Vinstok, (hvis Drueklaser have Lighed med en Rævehale), Plin. 14, 4. — ălōpĕcūros, i, f., ἀλωπέκουρος: Rævehale, en Græsart, Plin. 21, 61. — ălōsa, s. und. alausa.

Alpes, el. Alpis, sædv. pl. Alpes, ĭum, f., Ἄλπεις; [besl. m. d. celtiske Alp, d. e. høi, s. und. Albion; efter Fest. p. 4 ogs. besl. m. albus, neml. som snedækkede; cf. Serv. ad Virg. Aen. 10, in.]; – altså oprdl. Høibiergene; (hvf. geminae Alpes, Sil. 2, 333: Alperne og Pyrenæerne); men sædv. Alperne, d. e. Biergstrækningerne imellem Italien, Gallien, Helvetien o. Germanien; – (hvoraf d. vestlige Dele, imellem Italien og Gallien, atter ere: Alpes Maritimae, Cottiae, Grajae; – d. mellemste, el. Italiens Nordgrændse: Alpes Penninae, Lepontinae, Rhaeticae; – endel. d. østlige: Alpes Noricae, Carnicae, Juliae); – „poet." ogs. Alpes aëriae, Virg., hibernae, Hor., gelidae, Lucan., saevae, Juvenal.; — B) df. 1) Alpĭcus, 3: alpisk; ∾ montes, Inscr.; – df. subst. Alpici, orum, m.: Alpeboerne, Nep. Hann. 3; — 2) Alpīnus, 3, ligesom frgd.: alpisk, rigor, Ovid., nives, Virg., gentes, Liv. 21, 43; ∾ hostis, Ovid. Fast. 6, 358, (som giør Indfald over Alperne); ∾ mures, (Murmeldyr), Plin. 8, 37; — not: Alpinus, comisk Benævnelse af den svulstige Digter, Furius Bibaculus, neml. med Henspillen paa Verset: Juppiter hibernas cana nive conspuit Alpes; vid. Hor. Sat. 1, 10, 36, o. ibd. 2, 5, 41.

alpha, n. indecl., ἄλφα: det første Bogstav i det græske Alphabet; vid. Juvenal. 14, 209; — 2) „overs." ogs. den første el. fornemste i Ordenen, Martial. 5, 26. — alphăbētum, i, n., (ἄλφα, βῆτα): Alphabetet, Tert.

Alphēĭas, ădis, f., s. und. Alphēus. — Alphĕsĭboea, ae, f., Ἀλφεσίβοια: Gemalinde af Alkmæon; vid. Propert. 1, 15, 15. — Alphēus, (-os, trisyll.), i, m, Ἀλφειός: Flod paa Peloponnesus, der igiennem Arkadien og Elis falder ved Olympia i d. joniske Hav; – dens Forsvinden under Jorden gav Anledning til den Fabel, at den under Havet løb til Sicilien, og at den der flød sammen med Kilden Arethusa; – df. personificeret, som Nymphen Arethusa's Elsker, Ovid. Met. 2, 250, o. ibd. 5, 599; — B) df. 1) Alphēus, 3, Ἀλφεῖος: alpheisk, Pisae (i Etrurien), Virg. Aen. 10, 179, der er anlagt af Pisater fra Elis paa Peloponnesus; men ∾ ripae, Claudian., (i. e. Alphei ripae); — 2) Alphēĭas, ădis, f., Ἀλφηϊάς, sc. nympha: Nymphen og Kilden Arethusa, der, efter Fabelen, paa Sicilien forener sig med Alpheus. — alphus, i, m., ἀλφός: hvid Plet paa Huden, Cels. — Alpĭcus, 3, Alpici, orum, o. Alpīnus, 3, s. und. Alpes. — Alpis, s. und. Alpes.

Alsiensis, e, s. und. Alsium. — alsīne, es, f., ἀλσίνη: etslags Snylteplante; s. Plin. 27, 8. — alsĭōsus, 3, [2. alsius]: som ikke taaler Kulde, pecus, Varr., semina, Plin. 21, 34. — Alsium, i, n.: Søstad i Etrurien; vid. Vell. 1, 14; — B) df. 1) Alsiensis, e: alsisk, populus, Liv. 27, 38; in Alsiensi, (sc. agro), Cic. Mil. 20; — 2) Alsĭus, 3: = frgd., litus, Sil. — 1. Alsius, 3, s. und. frgd. — 2. alsĭus, 3, [algeo]: kold, corpora, Lucr. 5, 1014; s. ogs.

und. flgd. — alsus, 3, partic. o. adj. af algeo; compar. neutr. alsius, f. und. algeo.

Altānus, i, m., (sc. ventus), efter Vitruv. o. Plin.: Sydvestvinden, (imellem Africus o. Libonotus); men efter Isid. o. Serv., hede Søvindene: Altani, quod ab alto spirant. — altar, (f. altare), āris, n., Prud.; sædv. pl. altāria, ium, n., [2. altus]: den Opsats paa Offerbordet (ara), hvorpaa Offeret forbrændes; - aris altaria imponere, Quintil. Decl.; cf. Lucan. 3, 404; - ogs. bruges altaria, (som pars pro toto), f. ara cum altaribus; vid. Lucr. 4, 1233, o. Virg. Ecl. 5, 66; ligel. findes altaria om et enkelt Altar, Cic. Cat. 1, 9, o. Liv. 21, 1; men Tac. Ann. 16, 31: altaria et aram complexa. — altārium, i, n.: sild. Biform f. altar, altaria, Hieron.

alte, adv. af 2. altus; I) „egenl."; A) „alm.": høit, i Veiret; - alte extollens ··· pugionem, Cic. Phil. 2, 12; ∾ spectare, id. d. Rep. 6, 23; cf. Virg. Aen. 4, 443; men tollere se altius a terra, Cic.; altissime evolare, Suet. Aug. 94; men puer alte cinctus, (neml. til Opvartning), Hor. Sat. 2, 8, 10; - „poet." ogs. altius cadere, Virg. Ecl. 6, 38; men „alleg.": alte cadere, Cic. Or. 28; — B) „bef.": dybt, langt ned el. ind; - ferrum haud alte in corpus descendisse, Liv. 1, 41; sulcus altius impressus, Cic. Div. 2, 23; ogs. m. Maalets acc.; (locum) alte duos pedes infodere, Colum.; — II) „fig."; A) alm.": høit; - quorum animi se altius extulerunt, Cic. d. Rep. 3, 3; cf. Plin. Ep. 8, 4; — B) „bef."; a) dybt, giennemtrængende; - qui altius perspiciebant etc., Cic. Verr. Act. 1, 7; cf. Plin. Ep. 5, 15; — b) langt borte; alte petere prooemium, Cic. Cluent. 21; verbum transferre altius, (bruge en haardere Overførelse), id. Orat. 25; — c) alte natus, (af høi Byrd), Albinovan. — altegrădĭus, (altigr.), 3, i. e. alte gradiens: som gaaer opreist, bestia, Tert.

alter, altĕra, alterum, gen. altĕrius, (dog ogs. efter Dactylens Medfør: altĕrĭus), dat. alteri, [ἄλλος, ἕτερος]; I) „alm.": den ene el. den anden (af to); - alterum de duobus, Cic.; alter consulum, ogs. alter ex consulibus, Liv.; consules alter ambove, (i en Senatsbeslutning), Cic. Phil. 5 fin.; - staaer in pl. ei alene hos pluralia tantum, men ogs. hos saadanne pluralia, der betragtes som et eneste Helt; - adductus sum tuis unis et alteris litteris, etc., Cic. Att. 14, 18; alteri totidem, Varr.; hos libros alteros quinque, (denne anden Samling af fem Bøger), etc., Cic. Tusc. 5, 41; Da mihi basia mille ··· Dein mille altera, etc., Catull. 5; — II) „bef." ogs.; A) alter ··· alter: den ene ··· den anden; - curemus ··· tu alterum, ego item alterum, Ter. Ad. 1, 2, 50; cf. Cic. R. Am. 6, o. Caes. B. G. 7, 59; — 2) hertil mærkes; a) for det ene alter kan ogs. staae subst., el. hic, ille, etc.; - quorum alter etc., Leonidas autem etc., Cic. Fin. 2, 30; alter gladiator etc., hic autem etc., id. R. Am. 6; - ogs. kan det ene alter være udfaldet; vid. Liv. 29, 33: altera (turma) etc., pertinacior etc.; - ligel. in pl.: alteri ··· alteri; vid. Caes. B. G. 7, 17; — b) ogs. kan alter gientages i den samme Sætning, dog alene i en anden Casus; - qui noxii ambo, alter in alterum causam conferunt, Liv. 5, 11; - ligel. in pl.: alteri alteros aliquantum attriverant, Sall. Jug. 79; - det samme skeer med alter efter unus; vid. Plaut. Truc. 2, 4, 30; — c) efter to Substantiver henviser det første alter ordenl. til det første subst., det andet alter til det andet; vid. Cic. Off. 1, 26, o. Suet. Claud. 20; - dog ogs. undert. omvendt; vid. Cic. Quint. 1, o. id. Off. 3, 18; — B) alter: den anden i Tallet, alts. f. secundus; - proximo, altero, tertio, reliquis consecutis diebus, etc., Cic. Phil. 1, 13; ligel. post alterum consulatum, id. d. Sen. 9; men alteris ··· mensis, etc., Hor. Od. 4, 5, 31, f. und. mensa; - ligel. hos Tier, Hundreder, osv.; altero vicesimo die, Cic.; cf. Liv. 3, 33; — 2) hertil mærkes; aa) unus et alter, unus atque alter, unus alterque; a) f. to; unus et alter dies intercesserat, Cic. Cluent. 26; cf. Ovid. Her. 15, 182; — b) oftere om et ubestemt Tal: en og anden, den og hin; vid. Ter. Andr. 1, 1, 50; ligel. unum jam et alterum diem, (i flere Dage), etc., Cic. Cluent. 38; uno atque altero frustra nominatis, Suet. Caes. 20; cf. Hor. A. P. 15, oftere; — bb) alterum tantum: endnu engang saameget, dobbelt saameget; numero tantum alterum adjecit, Liv. 1, 37; cf. Nep. Eum. 8, o. Cic. Orat. 56; — cc) som betegnende en Gienstands Lighed med en anden, med Hensyn paa en vis Egenskab, heder alter: en anden; me, sicut alterum parentem, observat, Cic. Fam. 5, 8; - „bef." finder dette Sted; a) hos nom. propr. med bekiendte Egenskaber; ut Verres, alter Orcus, Ennam venisse ··· videretur, Cic. Verr. 4, 50; cf. ibd. 5, 33, ogs. Liv. 21, 10; — b) hos pronom. person., om en vis Inderlighed el. Identitet; - te me esse alterum, (at du er en anden jeg, at vi to ere Et), Cic. Fam. 7, 5; quoniam alterum me reliquissem, (neml. i min Broder), ibd. 2, 15; - ogs. kan hidføres id. Lael. 21: amicus est tamquam alter idem; — C) alter heder ogs. undert.; a) ligesom alteruter: den ene af to, (uden at der bestemmes hvilken); - non potest igitur uterque esse sapiens ··· sed alter, Cic. Acad. 2, 43; ligel. fortasse utrumque ··· alterum certe, id. Att. 11, 18; cf. Liv. 1, 13; - ligel. m. Negation: ingen af begge; nec in alterius favorem etc., id. 40, 20; — b) en anden el. den anden, (neml. i Modsætn. af den hele Art el. Slægt); df. bef. et andet Menneske, et Medmenneske, Næsten; - scientem in errorem alterum inducere, Cic. d. Off. 3, 13; cf. ibd. 1, 2 o. 17, o. Hor. Sat. 1, 1, 40; - ogs. hører hertil alter m. Negation o. compar., (forkl.); scelestiorem ··· nullam esse alteram, Plaut. Cist. 4, 1, 8; ligel. i negtende Spørgsmaal; qui me alter audacior est homo? id. Amph. in.; — c) altera factio, (det andet el. modsatte el. fiendlige Parti), Nep. Pelop. 1; ligel. ∾ pars, Suet. Tib. 11; — not.: dat. alterae, (f. alteri), Ter., Plaut., Nep. Eum. 1.

*altercābĭlis, e: som gaaer ud paa Strid el. Trætte, sermo, Arnob.; — altercātio, onis, f.: Ordstrid, Ordvexling; - redeo ad altercationem; surgit etc.; vid. Cic. Att. 1, 16; (opp. disceptatio: den rolige Undersøgelse), Liv. 38, 32; cf. id. 4, 6, o. Cic. N. D. 1, 6; — II) „bef.": en rhetorisk Figur, (naar neml. Taleren, ved indblandede Spørgsmaal og Beskyldninger, trykker sin Modstander); vid. Cic. Brut. 44, o. Quintil. 6, 3, 4; o. — altercātor, ōris, m.: en Taler, som i Retten anvender Figuren altercatio, (s. und. frgd.); bonus altercator vitio iracundiae careat, Quintil. 6, 4, 10; — [altercor].

alterco, avi, 1, v. n.; for- o. efterkl. Biform af flgd.; cum patre altercasti dudum, Ter. Andr. 4, 1, 29; men pass. impers.: dum de his altercatur, Inst. Just. — altercor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [alter]; I) „egenl."; A) „alm.": fører en Ordstrid, trættes el. skændes, cum aliquo, Caes. B. C. 3, 19; mulierum ritu inter nos altercantes, Liv. 3, 68; - som Sentens mærkes: Nimium altercando veritas amittitur, P. Syr. ap. Gell.; men c. acc.: ∾ sermonem, (føre en Samtale), Appul.; — B) „bef." i Rhetoriken; at anvende Figuren altercatio; s. und. altercatio nr. II; in altercando etc., Cic. Brut. 43; — II) „poet. overf.", ogs. c. dat.: at være i Strid dermed; altercante libidinibus ··· pavore, Hor. Sat. 2, 7, 57. — altercum, i, n., ligesom hyoscyamos: Sobønne, Bulme, Plin. 25, 17; — ogs. som dem.: altercŭlum, i, n. Appul.

*alternāmentum, i, n.: Afvexling, reciproci aëris, Claud. Mam.; — alternātim, adv.: afvexlende, vexelvis, Amm.; o. — alternātĭo, onis, f.;

I) „alm.": Afvexling; in plur., Appul.; — 2) „bes.": det disjunctive Udtryk, Alternativet, Dig.; — [alterno]. — alterne, adv. af alternus: vexelvis; supercilia homini pariter et alterne mobilia etc., Plin. 11, 51; cf. Senec. Qu. N. 7, 12. — alternis, (sc. vicibus), som adv., s. und. alternus.

alterno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [alternus]; I) act.: at giøre noget afvexlende, at vexle dermed; – olea alternare fructus cogitur, (bære Frugt hvert andet Aar), Plin.; ∾ cibum, (skiftes til at made Ungerne), id. 10, 49; men ∾ praenomen, vid. Suet. Ner. 1; — B) „overf."; ∾ vices, Ovid. Met. 15, 409, (vexelvis at forandre sit Kiøn el. sin Tilstand); men id. Her. 6, 38: alternant spesque timorque fidem; — II) neutr.: at vexle el. forandres; – arborum fertilitas alternat, Plin.; men om de Syngende: ∾ cum symphonia, id. 10, 43; „poet." ogs. om de Kæmpende; vid. Virg. Ge. 3, 220; men id. Aen. 4, 287: Haec alternanti, (imedens han betænker alt dette), potior sententia visa est.

alternus, 3, [f. alterinus, af alter]; I) „alm.": hveranden, afvexlende, vexelvis; – ∾ arbores, Plaut.: hvert andet Træ; ex duabus orationibus capita alterna (recitare), Cic. Cluent. 51; alternis trabibus et saxis, Caes. B. G. 7, 23; alterni si congrediamur, (hveranden Mand af os), Virg. Aen. 12, 233; ∾ metus, (gjensidig), Liv.; men id. 8, 30: alternis paene verbis, (næsten ved hvert andet Ord); — II) hertil kan bes. mærkes; A) alternis dicere, (sc. versibus), Virg. Ecl. 3, 59, (synge Vexelsange); men ibd.: alterna, (sc. carmina); cf. Hor. Ep. 2, 1, 146; men ∾ sermones, id. A. P. 81, (Dialogen); men alterno pectine canere, Ovid. Fast. 2, 121, (at digte elegiske Vers el. Disticha; hvorom ogs. Cic. Arch. 10: alterni versus longiusculi); ligel. pedes alterni, (som høre til et Distichon el. til Elegien; opp. pedes heroi), Cic. d. Or. 3, 50; — B) i d. romerske Retssprog bruges: alterna consilia el. alternos judices rejicere, om Parternes gjensidige Ret til at forkaste et vist Antal af de ved Prætor udnævnte Dommere; vid. Cic. Vat. 11, o. id. Planc. 15; ogs. hører hertil id. Verr. 2, 13: quum alternae civitates rejectae essent; — C) som adv. bruges; a) alternis, (abl., sc. vicibus): afvexlende, vexelvis, Lucr. 1, 525, oftere; s. ogs. ovens. Virg. Ecl. 3, 59; ogs. i Prosa; vid. Liv. 2, 2, o. Plin. Ep. 5, 6; — b) alterna, (neutr. pl.): vexelvis; ciliis alterna connivens, Appul.

altĕruter, alterutra, (sield. alterautra), alterutrum, (sield. alterumutrum), gen. alterutrius, (sield. alteriusutrius), dat. alterutri, etc.; I) „alm.": den ene el. det ene af tvende; den ene el. den anden; – video, necesse esse alterutrum, Cic. Div. in Caecil. 18; ne alteruter alterum praeoccuparet, Nep. Dion. 4; cf. Cic. Marc. 7, o. Hor. Ep. 1, 18, 64; — II) „bes." ligesom uterque: begge; alterutrum, foris et sub dio esse, Colum. 12, praef.; ds. — altĕrŭtrimque, adv.: paa begge Sider, i begge Ting, Plin. 20, 26.

1. althaea, ae, f., ἀλθαία: vild Malve, Plin. 20, 81. — 2. Althaea, ae, f.: ved K. Oeneus i Calydon Moder til Dejanira, ogs. til Meleager, som hun, for at hævne sine Brødres Fald, ombragte, ved at kaste paa Ilden det Stykke Træ, hvorpaa hans Liv beroede; vid. Ovid. Met. 8, 446 flgd., o. Hygin. Fab. 171.

altĭcinctus, 3, [alte]: høit opgiordet el. opskiørtet, Phaedr. 2, 5. — altĭcŏmus, 3, [altus, coma]: med høit Haar el. Løv, cupressus, Tert. — altĭjŭgus, 3, [altus, jugum]: med høi Top, mons, Paul. Nol.

altĭlis, e, [alo]; I) pass.; A) „egenl.": mæsket, fedet, fed, boves, Varr., cochleae, Plin., gallinae, id.; ogs. absol. altiles, (sc. aves), navnl. fedede Høns, Juvenal.; – ogs. om Væxterne; ∾ asparagi, Plin. 19, 19; – sild. hede ogs. Athleterne: ∾ homines, Tert.; — B) „overf.": rig, rigelig, herlig; dote altili atque opima, Plaut. ap. Non.; — II) act.: nærende; liquidum et altilem sanguinem etc., Macrob. Sat. 7, 4.

Altīnum, i, n.: By og Egn ved Udløbet af Sisfloden i d. adriatiske Hav, (nod. Altino); berømt af sine Faar; vid. Martial. 14, 155, o. Plin. 3, 20 o. 22; — B) ds. 1) Altīnus, 3: altinsk, vaccae, Colum.; — 2) Altīnas, atis: = frgd., oves, Colum.; – men subst. Altinates, ium: Indvaanerne af Altinum, Plin. Ep. 3, 2.

altĭpĕta, ae, adj. comm., f. alta petens: som stræber el. søger opad, levitas, Paul. Nol. — altĭsŏnus, 3, [alte, sono]: høit lydende el. tonende, Enn. ap. Varr.; ∾ Juppiter, Cic. poët., parens, Senec. Herc. Oet.; — II) „fig.": høi, begeistret, Maro, Juvenal. 11, 179. — altispex, icis, adj., [alte, specio]: som skuer i Veiret, Att. ap. Non. — *altĭtŏnans, tis, adj., [alte]: som tordner fra det Høie, Juppiter, Enn., pater, Cic. poët.; ogs. om Stormen: høitbrusende, Vulturnus, Lucr. 5, 744. — altĭtŏnus, 3, [alte, tono]: = frgd., Varr. ap. Prob. ad Virg. Ecl. 6.

altĭtūdo, inis, f., [2. altus]; I) „egenl."; A) Høide, aedium, Cic., montium, id.; — B) Dybde; spelunca infinita altitudine, id. Verr. 4, 48; ∾ fluminis, Caes., maris, id., plagae, Cels.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": Hoihed, orationis, Cic. Brut. 17; ∾ fortunae et gloriae, (glimrende Lykke og Hæder), id. Rab. Post. 16; – men ∾ animi, id. Fam. 4, 13: Aandens el. Sielens Storhed og Høihed; cf. Liv. 4, 6; — B) „bes."; ∾ animi, Cic. Off. 1, 25: Sielens Dybhed (βαθύτης) el. rolige Kraft; ogs. Charakterens Uigjennemtrængelighed, vid. Tac. Ann. 3, 44; cf. Sall. Jug. 95: ad simulanda negotia altitudo ingenii incredibilis.

altĭuscŭlus, 3, dem. af compar. altior, altius, af 2. altus: noget høiere, temmelig høi, calceamenta, Suet. Aug. 73. — ds. adv. altiuscule, Appul. — *altĭvŏlans, tis, adj.: høitflyvende, rota solis, Lucr.; ogs. absol.: genus altivolantum, (i. e. avium), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; o. — altĭvŏlus, 3: = frgd., aves, Plin. 10, 21; — [alte, volo]. — alto, (avi), atum, 1, v. a., [2. altus]: giør høi el. høiere, Sidon.; sol altatus, id.

altor, oris, m., [alo]: Ernærer el. Opholder, Pleiefader el. Fosterfader; omnium rerum ··· educator et altor mundus, Cic. N. D. 2, 34; – gaudens altore recepto, Ovid. Met. 11, 101; men Curetes, altores Jovis, Sall. ap. Lactant.

altrinsĕcus, adv., [alter]; (men alene for o. efterkl.); I) „alm.": paa el. fra den anden Side; – si nostrum sumet, tu teneto altrinsecus, Plaut. Pseud. 3, 2, 73; ogs. c. gen.; ∾ aedium, Appul.; — 2) „bes".: paa el. fra begge Sider; ∾ venientes voces, Lactant. — altrix, icis, fem. af altor: Ernærerinde, Pleiemoder; ds. „poet.": ∾ terra, Fosterjord, Fødeland; vid. Cic. Fl. 26, o. Virg. Aen. 3, 273; ogs. Hor. Od. 3, 4, 10; – ogs. „poet.": en Amme, Ovid.; cf. Prop. 4, 1, 38: Sanguinis altricem ··· lupam. — altrorsus, adv., ctr. af flgd., Appul. — altrovorsum, adv., [alter, versum]: fra el. paa den anden Side, Plaut. Cas. 3, 2, 25.

1. altus, 3, partic. o. adj. af alo. — 2. altus, 3, [best. m. frgd.]; I) „egenl."; A) „alm.": høi, arbor, Lucr., montes, Virg., nemora, Ovid.; columellam tribus cubitis ne altiorem, Cic. Leg. 2, 26; altissimus coeli complexus, id. N. D. 2, 40; – ogs. om Væxten; vir altus, Colum.; ut altior fieres, etc., vid. Cic. Fin. 2, 16; cf. Ovid. Met. 3, 181; – ogs. tilføies Maalets acc.; lateribus pedem altis, Sall. frgm.; oftere Maalets gen.; singula latera pedum ··· alta quinquagenum, Plin. 36, 19; — 2) navnl. ogs. om Stemmen o. Lyden: høi, klar; – haec fatus alta voce, Senec. Troad.; altiore voce (clamare), Catull.; altissimus sonus, Quintil.; — B) „bes."; 1) som adj.: dyb, puteus, Plaut., vulnus,

Virg. Aen. 10, 857; men „alleg.": ita sunt altae stirpes stultitiae, Cic. Tusc. 3, 6; altior aqua, Caes.; altissima flumina, id.; ogs. med Maalets abl.; scrobes tribus pedibus altae, Pallad.; — 2) som subst. neutr.; a) altum, i: Høide; – flamma petit altum, etc.; vid. Ovid. Fast. 1, 109; men in altum ferre, („alleg.": hæve i Veiret), Senec. Ag. 100; cf. Cic. Verr. 3, 41: sic est hic ordo (senatorius) quasi expositus atque editus in altum, ut, etc.; — b) altum, (sc. coelum): Luften, Luftrummet, Himmelen; – Maja genitum demisit ab alto, Virg. Aen. 1, 301; ex alto collectus vapor, Plin.; — c) altum, (sc. mare): Dybet; – ubi sumus provecti in altum, Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 34; ligel. naves in altum provectae, Caes.; men „poet.": terris jactatus et alto, (i. e. terra et mari, til Lands og Vands), Virg. Aen., in.; cf. id. Ge. 1, 324 o. 443; jactari adversa tempestate in alto, Cic. Inv. 2, 31; cf. id. Verr. 5, 32; – ogs. „alleg.": in altum provehitur imprudens (imbecillitas), id. Tusc. 4, 18; cf. id. d. Or. 3, 36, o. Hor. Od. 2, 10, in.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) høi, herlig, ypperlig; – rex aetheris altus, Juppiter, Virg.; ∾ Apollo, id., Caesar, Hor., Aeneas, id.; ∾ Roma, Ovid., Carthago, Prop.; men altissimus gradus dignitatis, (det høieste Værdighedstrin), Cic. Phil. 1, 14; — 2) dyb el. fast, somnus, Hor., Liv., quies, Virg., silentium, id. Quintil.; — 3) høi el. høit oppe i Tiden, d. e. gammel; ds. „poet.": ærværdig ved Ælde; – genus alto a sanguine Teucri, Virg. Aen. 6, 500; cf. ibd. 9, 697; ligel. Ovid. Fast. 4, 305: genus Clauso referebat ab alto (Claudia); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) høi, ophøiet, med høiere og ædlere Aandskraft og Tænkemaade; – te natura excelsum quendam et altum ··· genuit, Cic. Tusc. 2, 4; cf. id. Mil. 8; qui altiore animo sunt, id. Fin. 5, 20; — 2) dyb, grundig, omfattende; altiores artes, Quintil.; altissima eruditio, Plin. Ep.; quoniam ex alto repetita sunt, (ere hentede fra Videnskabens Indre), Cic. Fam. 3, 5. — 3. altus, us, m., [alo]: Ernærelse, Næring; terrae altu nutriri, Macrob. Sat. 1, 20.

*ālūcĭnātio, (all., hall.), onis, f.: Aandsforvirring, taabelig Tale, odl.; in pl. Senec. Vit. beat. 26; o. — ālūcĭnātor, (all., hall.), oris, m.: som snakker hen i Veiret, Fest. p. 57; af — ālūcĭnor, (all., hall.), atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.); [rimel. besl. m. ἀλύω, ἀλύσκω, d. e. flakker el. farer vild]: snakker hen i Veiret, Cic. Att. 15, 29; cf. id. Qu. Fr. 2, 11: sic epistolae nostrae debent interdum alucinari, (skemte); – ogs. c. acc. comm.; quae Epicurus oscitans alucinatus est, id. N. D. 1, 26. — alucita, ae, f., [rimel. besl. m. frgd.]: en Myg, Petron. ap. Fulgent.

alum, (hal.), i, n.; 1) etslags Vært el. Plante, (germ. Beinwell), Plin. 27, 24, Appul.; – i denne Bem. ogs. alus el. halus, i, f.; — 2) en Løgart, Plin. 19, 34. — ălūmen, ĭnis, n.: Alun, Plin. 35, 52, o. Gell. 15, 1; ds. — ălūmĭnatus, 3: alunholdig, aqua, Plin.; o. — ălūmĭnōsus, 3: rig paa Alun, Vitruv., Plin.

ălumna, ae, f., s. und. alumnus. — ălumno, avi, atum, 1, v. a.: opfostrer, Appul., Capell.; — men som dep.: alumnor, atus sum, ari, Appul., inc.; af — ălumnus, 3, [ctr. f. alomenos, af alo]: som bliver opfostret el. opfødt; men sædv. subst.; A) alumnus, i, m.: Fostersøn, Pleiesøn; herus atque alumnus tuus sum, Plaut. Merc. 4, 5, 7; cf. Hor. Ep. 1, 4, 8, o. Virg. Aen. 11, 33; ∾ castrorum, (som er opvoxen i Leiren), Tac. Ann. 1, 41; cf. ibd. 15, 34; — bb) ds. ogs. a) „poet."; alumni fluminum, (som boe derom), Val. Fl.; – ogs. Hiordens Yngel heder: parvi alumni, Hor. Od. 3, 18, 4; — b) „overf."; ego pacis alumnus sum etc., (jeg skylder Fredens Kunster mit Navn), vid. Cic. Phil. 7, 3; men alumni Platonis, (hans Discipler), id.; ligel. ∾ disciplinae meae, id.; — B) alumna, ae, f.: Fosterdatter, Pleiedatter; Nostra haec alumna est tua profecto filia, Plaut. Cist. 4, 2, 96; cf. Suet. Claud. 39; — ds. a) „poet.: aquai dulcis alumnae, (ranae), Cic. poët. Div. 1, 9; — b) „overf.": veritas philosophiae alumna, Varr. ap. Non.; cf. Cic. Brut. 12: jam bene constitutae civitatis quasi alumna quaedam eloquentia; — C) som neutr. findes: numen alumnum, Ovid. Met. 4, 421; — II) alene sild. m. act. Bem.: ernærende; cygnus alumna stagna petierat, Capell.

Aluntĭum, i, n.: By paa Vestkysten af Sicilien; vid. Plin. 3, 14; — ds. Aluntīnus, 3: aluntinsk, civitas, Cic.; — men subst. Aluntini, orum: Indvaanerne deraf, id. Verr. 4, 43. — †ălūta, ae, f., [rimel. besl. m. alumen]; I) „alm.": beredet Skind, Leder; alutae tenuiter confectae; vid. Caes. B. G. 3, 13; — 2) ds. „bes.": hvad deraf er giort el. forfærdiget, navnl.; a) en Sko; aluta nivea, Ovid., rupta, Martial.; — b) en Pung, en Pengepung, Juvenal. 14, 282; — c) Skiønhedsplaster; Parvaque sinceras velat aluta genas, Ovid. A. A. 3, 202; — d) d. mandl. Lem, Martial. 11, 60; ds. — ălūtācius, 3: tilberedet ved Alun, pellis, Marc. Emp.; o. — ălūtārĭus, 3: af Alunskind, emplastrum, id.

*alvĕāre, is, n., Colum., sædv. alvĕārium, i, n.; oprdl. bugformet Kar el. Trug; ds. 1) Bikurv el. Bikube; in alveariis apum, Plin.; (men Virg. Ge. 4, 34, er alvearia per synaeresin: quadrisyll.); — b) ds. ogs. Bistade el. Bihave; circum villam totam alvearium facere, Varr.; — 2) Deintrug, Tert.; o. — alvĕātus, 3: der er fordybet og tilrundet, ligesom et Vandtrug; ∾ sulci, Cato; — [alveus].

alvĕŏlātus, 3: = frgd., stylobata, Vitruv.; af — alvĕŏlus, i, m., dem. af alveus; oprdl. liden bugformet Hulhed el. Fordybning; ds. ifølge etslags Lighed; 1) lidet Vandtrug el. Badekar; ∾ ligneo conspergere humum aestuantem, Phaedr. 2, 5; cf. Liv. 28, 45; — 2) fordybet Spillebret til Terningspil, Varr. ap. Gell., Cic. Fin. 5, 20; — 3) liden Flodseng, Curt. 6, 4; — 4) det saakaldte Væverskib el. Skyttelen, Hieron.

alvĕus, i, m., [alvus]; I) „alm.": langagtig Hulhed el. Fordybning; ds. „poet.": vitiosaeque ilicis alveo etc., Virg. Ge. 2, 453; — II) ds. „bes."; A) langagtigt Trug el. Kar; Vandtrug, Badekar, odl.; in alveis validi roboris, Plin.; cf. Liv. 1, 4; — B) alveus navis: den trugformede Gestalt af Skibsskroget; ds. Skibsskroget selv; alveos navium inversos pro tuguriis habent, Sall. Jug. 21; cf. Liv. 23, 34; — ds. ogs. (som pars pro toto): lidet Skib, Baad el. Jolle, Vell. 2, 107, o. Virg. Aen. 6, 412; — 3) det fordybede Spillebret, vid. Suet. Claud. 33; ogs. alveus lusorius, Plin.; — 4) ligesom alvearium: Bikurv el. Bikube; gens universa totius alvei, Colum.; alveo se continent apes, Plin.; — 5) den trugformede Fordybning el. Bassinet i Badet el. balneum; in alveum (descendere), Auct. ad Her. 4, 10; cf. Cic. Coel. 28; — 6) Flodleie el. Flodseng; assuetae ripis volucres et fluminis alveo, Virg. Aen. 7, 33; cf. id. Ge. 1, 203, o. Hor. Od. 3, 7, 28; pleno alveo fluere, Quintil.; men Plin. 4, 5: alveo navigabili perfodere angustias, (Vandgrav el. Canal); — not.: alveo, dissyll., Virg., s. ovenf.; cf. Ovid. Met. 1, 423.

alvīnus, 3: som lider af Diarrhe, Plin. 21, 99; af — alvus, i, f., [alo, Fest.]; I) „egenl."; A) „alm.": Bugen, Maven, Underlivet; – purgatio alvi, Cic.; alvum purgatu curare, id., purgare, Plin., solvere, Cels., movere, Cato; opp. alvum astringere, Cic., sistere et cohibere, id.; ogs. in pl.: ad eliciendas alvos, Plin. 19, 26; – i Lægesproget ogs. Mavens Affondringer, Cels.; ogs. Diarrhe, Colum.; — B) „bes."; a) Moderslivet, Cic. Div. 1, 20, id. Cluent. 12, Hor.; — b) alvus superior, Cato, ogs. absol. alvus, ligesom ventriculus: den med stomachus forbundne Del af Maven, hvorom Cic. N. D. 2, 54: alvi

natura, subjecta stomacho, cibi et potionis receptaculum, etc.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed: Bikurv el. Bikube; alvi melle plenae, Plin.; ∾ aperiendae et fumigandae, Colum.; — not.: forkl. ogs. in masc., Att. ap. Prisc., o. A.

Alÿattes, is, el. ei, m.: K. i Lydien, og Fader til Kroesus, Plin. 2, 19; cf. Hor. Od. 3, 16, 41: regnum Alyattei. — Alÿmon, ōnis, m.: Fader til Iphimedia, Ovid. Her. 19, 133. — ălÿpon, i, n., ἄλυπον: etslags Kugleblomst, Plin. 27, 7. — ălysson, i, n., ἄλυσσον: Plante imod Hundebid, Plin. 24, 57. — ălÿtarcha, (-es), ae, m., ἀλυτάρχης: Forstander for de religiøse Skuespil, Cod. Theod.; — df. ălÿtarchia, ae, f.: hans Embede, Cod. Just. — Alÿzia, (-ea), ae, f.: liden Søstad med et Herculestempel i Akarnanien, Cic. Fam. 16, 2, o. Plin. 4, 2.

am-, s. und. ambi-. — †ămābĭlis, e, [amo]: elskværdig, elskelig; – Nec sine te fit laetum, nec amabile quicquam, (til Venus), Lucr. 1, 24; ∾ filiola, vid. Cic. Att. 5, 19; amabilior mihi Velia fuit, quod etc., id. Fam. 7, 20; amabilissimum nodum amicitiae tollere, id. Lael. 14; cf. Hor. Od. 3, 4, 5; men id. Ep. 1, 3, 24: seu condis amabile carmen; df. — ămābĭlĭtas, atis, f.: Elskværdighed, Plaut.; sild. ogs. som Keleord, Symm.; o. — ămābĭlĭter, adv.: elskeligen, elskværdigen; vid. Hor. Ep. 2, 1, 148; – ogs. act.: kjærligen, venligen; ∾ cogitare in aliquem, Anton. ap. Cic. Fam. 14, 13; Spectet amabilius juvenem etc., Ovid. A. A. 3, 675.

Amalthēa, ae, f., Ἀμάλθεια; efter Mythen: Datter af K. Melissus paa Creta, opammede den spæde Juppiter med Melken af en Ged, Hygin. Fab. 139; – men efter nogle er Amalthea: denne Ged selv, hvis tilfældigen afbrækkede Horn, cornu Amaltheae el. cornu copiae, af Juppiter blev sat iblandt Stiernerne, Hygin. Astr. 2, 13; – „poet." er dette Horn hyppigen Sindbillede el. Symbol paa Frugtbarhed og Overflod; vid. Hor. Carm. Sec. 59, oftere, o. Ovid. Fast. 5, 121; — not.: rimel. med Henspillen paa det rige Bogforraad, brugtes af Cicero o. Attikus: Amalthea o. Amaltheon, om deres Bibliotheker; vid. Cic. Att. 1, 16, o. ibd. 2, 1.

āmandātĭo, onis, f.: Bortsendelse, Bortfiernelse, (navnl. m. Bibegr. af Misnøie el. Uvillie), Cic. R. Am. 15; af — āmando, avi, atum, 1, v. a.: sender hen el. bort; (s. und. frgd.); – an amandarat hunc sic, ut etc.; vid. Cic. l. c.; cf. id. frgm. Or. p. Scaur.: non deducti etc., sed amandati et repudiati, etc.; – ogs. „overf.": at bortfierne; ∾ procul a sensibus, id. N. D. 2, 56.

Amanicus, 3, etc., s. und. Amanus. — ămans, tis, partic. o. adj. af amo; df. — ămanter, adv.: kiærligen, velvilligen, conficere aliquid, Cic. Att. 2, 4; nihil enim potuit fieri amantius, id. Fam. 3, 6; amantissime vivere cum aliquo, id. Lael. 1. — Amantia, ae, f.: Søstad paa Kysten af Illyrien, Cic. Phil. 11, 11, o. Caes. B. C. 3, 40; — df. Amantiani, ibd. 12, men Amantini, Plin. 4, 17: Indvaanerne af denne By.

ămănŭensis, e, [ab, manus], i. e. servus a manu: en Haandskriver, Suet. Ner. 44, o. id. Tit. 3. — Amānus, i, m.: Biergstrækning imellem Syrien og Cilicien, Cic., Plin. 5, 18; — B) df. 1) Amānĭcus, 3, pylae, (Passerne derigiennem), Cic. Att. 5, 20, Plin. 5, 22; — 2) Amānienses, ium: de omkring el. paa Amanus boende Folk, Cic. Fam. 2, 10.

ămārăcinus, 3: af Majoran el. Meiran, oleum el. unguentum, Plin.; ogs. absol.: amaracinum, (sc. unguentum: Meiransalve), Lucr. 2, 846; – ligel. i Ordsproget: nil cum amaracino sui, Gell. praef., 19; af — ămārăcus, i, c., o. ămārăcum, i, n., ἀμάρακος, (-ον): Majoran el. Meiran, Plin. 21, 93, oftere; ∾ mollis, Virg. Aen. 1, 693; cf. Catull. 61, 7.

— ămărantus, i, m., ἀμάραντος, (uvisnelig): Amarant el. Tusindskiøn, Plin. 21, 23, Ovid. Fast. 4, 439; (celosia cristata L.).

*ămāre, adv.; oprdl. bittert; df. sædv. „fig."; 1) hadsk, fiendsk; corde amare facitis, Plaut. Truc. 1, 2, 78; — 2) strængt, haardt; admonere non amare, Senec.; – compar.: ∾ reprehendere aliquem, Macrob.; superl.: ∾ congestis probris, Suet. Tib. 54; — ămāresco, ĕre, v. n. inch.: at blive bitter el. bedsk, (om en Frugt), Pallad.; — ămārĭtas, atis, f.: Bitterhed, Bedskhed; ∾ succi (laricis), Vitruv.; — ămārĭter, adv.; sild. Biform af amare; ∾ flere, Hieronym.; o. — ămārĭties, ei, f., Biform af flgd.; df. „overf.": quae dulcem curis miscet amaritiem, Catull. 68, 18; — [amarus].

ămārĭtūdo, ĭnis, f., [amarus]; I) „egenl.": Bitterhed, bitter Smag, olearum, Varr., absinthii, Plin.; ogs. pl.: amaritudines hebetare, id.; — II) df. „fig."; A) „overf."; ∾ vocis: det Skarpe el. Skærende i Stemmen, Quintil. 11, 3, 169: — B) „ment."; quantum illis (versibus) amaritudinis etc., Plin. Ep. 1, 16; men ibd. 6, 8: ne in bilem et amaritudinem vertat injuria, (skal vække Harme og Bitterhed); amaritudo (discendi: det Tunge derved), Quintil. 1, 1, 20.

*ămăror, ōris, m.: Bitterhed, bitter Smag, Lucr. 4, 224, o. Virg. Ge. 2, 247; o. — ămārŭlentus, 3: fuld af Bitterhed el. Galde, dicacitas, Macrob.; ∾ Timon, Gell.; af — ămārus, 3; I) „egenl."; A) „alm.": bitter, bedsk, med bitter Smag; (opp. dulcis); amarum Absinthii laticem etc., Lucr. 1, 939; ∾ salices, Virg.; men ∾ Doris, id. Ecl. 10, 5, (Havvandet); ogs. absol.: sensus judicat dulce, amarum, etc., Cic. Fin. 2, 12; men os amarum, (bitter Smag i Munden), Cels.; – Inger mi calices amariores, (fyld dem med stærkere Vin), Catull. 27; succi amariores, Plin.; iris gustatu amarissima, id.; — B) „bes." ogs. med Hensyn paa de øvrige Sandser; a) ∾ sonitus (tubae: skærende, barsk), Stat.; — b) fructus amarus odore, (med skarp el. ubehagelig Lugt), Plin. 18, 30; — c) gelu amarum: bidende Kulde, Stat.; — II) „fig."; A) „overf.": bitter, ubehagelig, haard; Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est, Tibull. 2, 4, 11; cf. Virg. Ecl. 3, 109; – amara curarum, Hor. Od. 4, 12, 19; ogs. absol. amara, ibd. 2, 16, 26, (Livets Bitterheder el. bittre Sorger); — B) „ment." o. ethisk; a) bitter, hadsk, fiendsk; navnl. om Talen; ∾ dictis (incessere), Ovid. Trist. 3, 11, 31; ∾ sales, Quintil. 10, 1, 117; men Hostis amare, etc., Virg. Aen. 10, 900; — b) bitter, bister, arrig; amarae mulieres sunt etc., Ter. Hec. 4, 4, 88; amariorem me senectus facit; stomachor omnia, Cic. Att. 14, 21; — not.: amarum, (neutr.), som adv.: bittert, subridere, Appul.

Amărynthis, ĭdis, f., s. und. flgd. — Amărynthus, i, f.: liden By paa Euboea, hvor Diana Amarynthis havde et Tempel, Liv. 35, 38.

Amăsēnus, i, m.: Flod i Latium, Virg. Aen. 7, 685. — Amăsia, ae, f.: By i Pontus, (Strabo's Fødested), Plin. 6, 31. — ămāsĭo, onis, m., [amo]: = amasius, Appul. — Amāsis, is, m.: en ægyptisk Konge, Lucan. 9, 155. — ămāsĭuncŭla, ae, fem. af flgd., Petron. — ămāsĭuncŭlus, i, m., Petron.; dem. af — ămāsĭus, i, m., [amo]: en Elsker, en Beiler, Plaut. Cas. 3, 3, 27, Gell. — Amastris, ĭdis, f.: By i Paphlagonien (i Pontus); ∾ Pontica, Catull. 4; — B) df. 1) Amastrĭăcus, 3, orae, Ovid. Ib. 320; — 2) Amastriani, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. Ep. 10, 99.

1. Amāta, ae, f.: K. Latinus's Gemalinde, Virg. Aen. 7, 343. — 2. Amāta, ae, f.; under dette Navn udtog el. udnævnte Pontifex enhver Vestalinde til den hellige Tieneste; vid. Gell. 1, 12.

Amăthus, untis, f., Ἀμαθοῦς: By paa Sydkysten af Cyperen, var helliget til Venus, som deraf heder: Amathusia; vid. Virg. Aen. 10, 51, o. Ovid. Met. 10, 220, (hvor acc. graec. Amathunta); df. — Amathūsĭăcus, 3: amathusisk, bidentes, Ovid. Met. 10, 227. — Amăthūsĭa, ae, f., m. o. ud. Venus; vid. Ovid. Am. 3, 15, 15, o. Tac. Ann. 3, 62; s. ogs. und. frgd.

*ămātio, onis, f.: Elskovshandel, Elskov, Plaut.; ogs. in pl., id. Merc. 4, 4, 53; o. — ămātor, oris, m.; I) oprdl.: Elsker, Beiler, Boler, mulierum, Plaut., Philocomasio, (dat. f. gen.), id.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 38; ogs. hører hertil Cic. Tusc. 4, 12: aliud est, amatorem esse, aliud amantem; — II) df. „alm.": Ven el. Velynder deraf; - Paetus, vir bonus, amatorque noster, Cic. Att. 1, 20; cf. Hor. Ep. 1, 10, in.; ligel. ∾ sapientiae, Cic., antiquitatis, Nep.; men Cic. Brut. 17: amatores Catoni desunt, (hans Skrifter blive kun lidet læste); — [amo]. — ămātorcŭlus, i, m., comisk dem. af amator: fattig Elsker, Plaut. Poen. 1, 2, 27.

ămātōrie, adv.: forelsket, som en Elsker; ∾ loqui, Plaut.; men Cic. Phil. 2, 31: ∾ scripta epistola, (venskabeligen); af — ămātōrius, 3, [amator]: hørende til Elskov, voluptas, Cic.; men id. Tusc. 4, 34: ∾ poësis: den erotiske Digtning, (som Anakreons); - navnl. er ∾ virus, Plin., medicamentum, Suet. Cal. 50, ogs. absol.: amatorium, (sc. medicamentum), Plin. 20, 15, ligesom φίλτρον: Elskovsdrik, Trylledrik; - amatorium alicui dare, Quintil.; men „alleg.", Senec. Ep. 9: amatorium sine medicamento ··· si vis amari, ama.

ămātrix, īcis, fem. af amator: Elskerinde, forelsket Fruentimmer; satis dicacula es amatrix, Plaut. As. 3, 1, 8; ∾ Sappho, Martial.; — 2) ogs. adj.: ∾ aquae, (hvis Brug giør forelsket), id. 7, 15.

Amāzon, ŏnis, f., Ἀμαζών, [skythisk Ord m. uvis Bem.; efter Justin. 2, 4: uden Bryst el. μαζός]; pl. Amāzŏnes: krigersk Qvindestamme i Skythien, ved Floden Thermodon; vid. Virg. Aen. 11, 659, hvor ogs. ∾ Threïciae; cf. ibd. 648; men sing. ∾ Mavortia, Val. Fl., peltata, Sen. Ag. 218; — 2) df. „overf.": enhver Heltinde i Vaaben; saal. Camilla, Virg. Aen. 11, 648; men i Elskovshandeler, vid. Ovid. A. A. 2, 743, (hvor acc. graec. Amazona); — B) df. 1) Amāzŏnĭcus, 3: amazonisk, parma, Plin.; cf. Suet. Ner. 44; — 2) Amāzŏnĭus, 3, poetisk Biform af frgd.; ∾ vir, Ovid. Her. 4, in., (d. e. Hippolytus); ∾ securis, Hor. Od. 4, 4, 20; — 3) Amazŏnis, ĭdis, f.: = Amazon; Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis, Virg. Aen. 1, 490; cf. Prop. 3, 12, 16.

amb-, s. und. ambi-. — ambactus, i, m.; er rimelig d. oldgermaniske Andbath, d. e. Tiener; cf. isl. ambátt, i. e. ancilla; - s. ogs. Fest. p. 4; - plurimos circum se ambactos clientesque (habere); vid. Caes. B. G. 6, 15. — amb.ădĕdo, ēdi, 3, v. a.: at begnave el. afæde rundtom, men alene comisk: uxoris dotem ambadedisse (capram), Plaut. Merc. 2, 1, 15.

ambāges, is, f., (men som sing. alene in abl. ambage; s. nedenf.); - pl. ambages, um, etc., [ambi-, ago]; I) „egenl.": Gang derom; sædv. „poet.": Omvei, Veiens Bøining el. Slyngning; - variarum ambage viarum, (om Labyrinthens Krumninger el. Irgange), Ovid. Met. 8, 161; cf. Virg. Aen. 6, 29; ogs. itinerum ambages, Plin.; men id. 2, 6: multiformi ambage, (om Maanens uvisse Bevægelser el. Baner); — II) „fig."; navnl. om Talen; A) Udsvævelse, Omsvøb, Vidtløftighed; - quas, malum, ambages etc.? Ter. Heaut. 2, 3, 77; missis ambagibus, (uden Omsvøb), Hor. Sat. 2, 5, 9; cf. Liv. 9, 11, fin.; — B) Dunkelhed, Tvetydighed; navnl. det Gaadefulde i en Tale, ogs. undert. i en Handling; - Obscurae sortis patres ambagibus errant, Ovid. Fast. 4, 261; ligel. ea ambage, (ved dette dunkle Orakelsprog), etc., vid. Tac. Ann. 12, 63; cf. ibd. 2, 54; men Liv. 1, 56: per ambages etc., (igiennem denne gaadefulde Handling, el. paa denne dunkle Maade); cf. ibd. 54.

ambăgio, onis, f., s. und. ambago; df. — ambăgĭōsus, 3: fuld af Udsvævelser el. Dunkelheder, conjectatio, Gell. 14, 1. — ambāgo, ĭnis, f.: poetisk Biform af ambages; multa cum ambagine rerum, (Uvished el. Dunkelhed), Manil. 4, 303; - men ambăgio, onis, f., Varr., inc.

ambarvālis, e, [ambi-, arvum]: som gaaer el. føres omkring Markerne; ∾ hostiae, quae etc., vid. Fest. pag. 5; men ∾ sacrificium, (denne Offring), Serv. ad. Virg. Ge. 1, 345; hvor denne Offerfest heder ambarvalia.

amb.ĕdo, ēdi, ēsum, 3, v. a.: afæder el. afgnaver rundtom; df. fortærer; - vis locustarum ambederat quicquid herbidum aut frondosum, Tac. Ann. 15, 5; cf. Virg. Aen. 3, 257; - „poet." ogs. om Ilden; robora ambesa flammis, ibd. 5, 752; — not.: Lucr. 5, 397: ignis ··· ambens multa perussit, skal ambens være, enten f. ambedens, (af ambedo), el. f. ambiens, (af ambio). — ambens, tis, s. und. frgd. — ambēsus, 3, partic. af ambedo. — ambestrix, īcis, f., [ambedo]: som opæder el. fortærer; ambestrices hominum (ursae), Amm.

ambi-, afkortet: amb-, am-, an-; praep. insep.; [ἀμφί, dor. ἀμπί]: omkring, rundt om; - foran Vokaler staaer oftere amb-; saal. ambages, ambedo; dog findes: amicio, anhelo, ampulla; - foran Consonanter staaer oftere ambi-, men ogs. am- o. an-; saal. ambifariam, ambivium; amplector, amputo, Amsanctus; anceps, anquiro, anfractus, etc.

Ambiāni, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Amiens), Caes. — ambĭenter, adv., [ambio]: ivrigen, expetere, Sidon. — ambĭfărius, 3, [ambi-, fari]: tvetydig, dunkel, fabulae, Arnob.; — df. som adv., ambifariam: paa begge Maader, (in utramque partem), proponere argumentum, Appul.; — ogs. ambifarie, Claud. Mam. — ambĭformĭter, adv., [ambi-, forma]: ligesom tveformet, d. e. tvetydigen; ∾ dictum, Arnob.

ambĭga, ae, f., ἄμβιξ: lidet pyramideformet Kar, Apic. — ambĭgo, ĕre, v. n. (o. a.), [ambi-, ago]; oprdl. driver el. flakker deromkring el. i Nærheden deraf; - deviis plerumque itineribus ambigens patriam et declinans, (hvor acc. i Analogi af ambio), Tac. Ann. 6, 15; — II) df. sædv. „fig."; A) „alm.": ligesom svæver hid og did, er i Tvivl el. Uvished, vakler el. tvivler; hos Cic. oftest impers., el. in pass.; - in eo genere, in quo, quale quid sit, ambigitur, id. Or. 2, 26; in iis causis, quae propter scriptum ambiguntur, ibd. 26; men m. flgd. relat., Lucr. 3, 1087; ogs. de nomine ipso ambigi video, Plin.; men non ambigitur, m. acc. c. inf., Tac. Ann. 6, 28; endel. absol.: omnis res habet naturam ambigendi, (kan omtvivles el. bestrides), Cic. d. Or. 3, 29; — b) sild. ogs. personl.; ne quis ambigat etc., Tac. Ann. 12, 65; in hac causa, de qua tu ambigis, Gell.; cf. Justin. 29, 4; — 2) „bes.": at disputere; inter eos, qui ambigunt, etc., Cic. Fin. 2, 2; ∾ de vero, id. Orat. 36; - ogs. at stride el. trættes dermed, cum aliquo, Cic. Inv. 2, 42; ∾ de finibus, Ter., de hereditate, Cic., de regno, Liv.

*ambĭgŭe, adv.: tvetydigen; df. 1) dunkelt; (navnl. til at forklare paa to Maader); ∾ loqui el. dicere, Cic.; ∾ scriptum id.; — 2) usikkert; ∾ agere, (i. e. dubia fide), Tac. Hist. 3, 35; men ∾ pugnare, (i. e. dubio eventu), ibd. 4, 66; o. — ambĭguĭtas, atis, f.: Tvetydighed, nominis, Cic., verbi, Liv.; cf. Senec. Ep. 9; - ogs. in pl.: relictis ambiguitatibus, ibd. 108; — [flgd.].

ambĭgŭus, 3, [ambigo]; I) „egenl.": med en

dobbelt Retning, af en dobbelt Art el. Vis; – per ambiguum favorem, (vaklende imellem begge Partier), Liv. 21, 52; – oftest „poet."; ∾ Proteus, (der antager flere Gestalter, foranderlig), Ovid. Met. 2, 9; ligel. ∾ lupus, (Varulv), ibd. 7, 271; men ∾ vir, id. Am. 1, 4, 8, (en Centaur); men ∾ virgo, ibd. 3, 12, 28, (en Sirene el. Sphinx); men Hor. Od. 1, 7, 29: ambiguam ··· Salamina etc., (et andet Salamis, d. e. en anden By af dette Navn); — II) „fig."; A) „overf.": vaklende el. usikker, uvis el. tvivlsom; – Etiam si dudum fuerat hoc ambiguum mihi, Ter. Hec. 4, 4, 26; haud ambiguus rex, (i. e. sine dubio futurus rex), Liv. 40, 8; cf. ambiguus imperandi, (som endnu ikke er sikker paa Regeringen), Tac. Ann. 1, 7; – neutr. ambiguum, som subst.: Tvivl, Uvished; in ambiguo est: det er uvist, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 28; men non habui ambiguum, (har ikke tvivlet derom), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; – ogs. absol. ambiguum, som adv.: uvist, (man veed ikke); vid. Ovid. Met. 1, 765; – res ambiguae: Usikkerhed, Fare, Uheld, (oppon. res secundae), Tac. Ann. 1, 64; men Ovid. Her. 10, 62: Nulla per ambiguas puppis itura vias; — B) „ment."; 1) „bes." om Talen: uvis, dunkel, tvetydig; – quum scriptum ambiguum est, Cic. Top. 25; ∾ verba (distinguere), id. Or. 29; ∾ oracula, id., responsa, Suet.; — b) neutr. ambiguum, ogs. som subst.: Dunkelhed, Tvetydighed; ambiguorum complura sunt genera, Cic. d. Or. 2, 26; cf. ibd. 61; — 2) „alm.": tvetydig, usikker, upaalidelig; qui ··· numquam ambigua fide in amicitiam populi R. fuerunt, Liv. 6, 2; puer acris ingenii, sed ambigui, Plin. Ep. 4, 2; cf. Virg. Aen. 1, 661, o. ibd. 2, 98; — b) hos Tac. ogs. c. gen.: uvis el. vaklende (i sin Forestilling), raadvild; ambiguus pudoris et metus, (som svæver derimellem), id. Ann. 2, 40, futuri, id. Hist. 3, 43.

ambĭo, ii o. īvi, ītum, 4, v. a. (o. n.), [ambi-, eo, ire; dog regelm. efter 4 conj., hvf. ogs. partic. ambītus; dog imperf. ambiebam o. ambibam, etc.]; I) „egenl."; A) „alm.": at gaae el. drage derom el. omkring noget; – Ambibat Siculae cautus fundamina terrae, Ovid. Met. 5, 362; ut terram lunae cursus proxime ambiret, Cic. Univ. 9; — B) „bes.": at omgive el. omringe; oftest om Floder og Vande; insula, quam amnis Euphrates ambiebat, Vell. 2, 102; cf. Virg. Aen. 6, 550, o. Hor. Ep. 1, 16, 13; men Ovid. Met. 1, 37: ambitae litora terrae; – ogs. om andre Omgivelser; circulus ··· orbem solis ambiit, Suet. Aug. 95; men absol.: gemma pallido ambiente circulo etc., Plin. 37, 60; men Virg. Aen. 10, 243, om Kunstneren: clypei oras ambiit auro, (anbragte rundt derom); — II) „fig."; A) „bes." i d. romerske Statsliv, om Candidaterne til de høiere Statsembeder, heder ambire: at gaae omkring for at anbefale sig, el. for at søge, m. o. ud. acc. pers.; – df. pass.: ambiuntur, rogantur a candidatis cives, qui mandant imperia, Cic. d. Rep. 1, 31; ligel. pass., id. Planc. 4; men absol., id. Phil. 11, 8; – Plaut. Amph. prol. 74, findes ogs. ∾ sibi magistratum, (ansøge derom); – ogs. om andre Ansøgninger; vid. Sall. Jug. 13: singulos ex senatu ambiendo, nitebantur, ne etc.; — B) „alm.": bønfalder el. beder derom; ∾ palmam histrionibus, Plaut. l. c.; men Ter. Andr. 2, 2, 36: nisi senis amicos oras, ambis, (bønfalder dem); men „poet.": connubiis ambire Latinum, (frie til hans Datter), Virg. Aen. 7, 333; cf. ibd. 4, 284, o. Hor. Od. 1, 35, 5; – ogs. m. ut o. ne; ambienti, ut legibus solveretur, Suet. Caes. 18; cf. id. Aug. 31; ogs. pass. c. inf.: donec ambiretur, consulatum accipere, Tac. Ann. 2, 43.

ambĭtĭo, onis, f., [ambio]; oprdl.: Gaaen el. Dragen derom el. omkring noget; df. sædv. „fig."; A) „bes.": den romerske Candidats personlige Henvendelse til Borgerne, for at bede om deres Stemme ved et forestaaende Valgmøde; vid. ambio ab in.; – det Lovstridige i en saadan Henvendelse heder ambitus; – quid de nostris ambitionibus etc., Cic. Tusc. 2, 26; ambitionis nostrae tempora, (den Tid, da jeg søgte Statsembeder), id. Planc. 18; cf. id. Sull. 4; — b) ogs. enhver øvrig Ansøgning om en Post; s. nedenf. Cic. Verr. 2, 55; — B) „alm."; a) Stræben el. Anstrængelse for at opnaae noget; vid. Justin. 1, 3; — b) ængstelig Omhu for at vinde nogen, el. for ikke at mishage; df. Venlighed, Smiger; – non ambitionis ··· sed pecuniae colligendae causa, Cic. Verr. 2, 55; magna ambitione etc., vid. Nep. Dion. 2; men ambitione relegata, (uden at smigre), Hor. Sat. 1, 10, 84; – ogs. Partiskhed, Liv. 3, 47; — c) ængstelig Higen efter at udmærke sig; df. Ærgjerrighed, Forfængelighed; – Angustum per iter luctantes ambitionis, Lucr. 5, 1129; me ambitio quaedam ad honorum studium ··· duxit, Cic. Att. 1, 17; ∾ mala, Sall. Cat. 4, misera, gravis, Hor.; men Quintil. 1, 2, 22: licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est; saal. om den ædlere Ærekjærhed, Cic. Off. 1, 30; — not.: efterkl. findes ogs. ambitio f. 2. ambitus: Omgivelse, det Omgivende; ∾ tergorum bubulorum, Solin. 22.

ambĭtĭōse, adv. af flgd.; oprdl.: ved at gaae vide omkring; df. sædv. „fig."; A) „alm.": med Umage el. Omhu; – provinciam petere ambitiosissime, Quintil. 6, 3, 68; — B) „bes."; a) med stor Omhu for at behage; df. ydmygt, smigrende; corrigere orationem non ambitiose, (uden Frygt for at støde), Cic. Att. 15, 1; aliquem ambitiosius, quam honestius, defendere, Tac. Hist. 4, 40; ∾ petere regnum, Liv. 1, 35; — b) med stor Omhu for at hæve sig; df. ærgjerrigen, forfængeligen, forstilt el. affecteret; neque ambitiose, neque per lamenta, etc., Tac. Agric. 28; ∾ tristis, Martial.; ∾ avareque provinciam habere, Tac. Ann. 3, 13.

ambĭtĭōsus, 3, [ambitio]; oprdl.: som gaaer vide omkring el. derom, Jordanes (fluvius, med mange Bugter), Plin. 5, 15; Lascivis hederis ambitiosior, Hor. Od. 1, 36, 20; men id. A. P. 447, om Foredraget: udsvævende, vidtløftig; — II) oftest „fig."; A) om Personer; a) som søger at behage, nedladende, ydmyg; – homo minime ambitiosus, Cic. Fam. 13, 1; me in Graecos tam ambitiosum factum, id. Qu. Fr. 1, 2, 2; saluber magis princeps, quam ambitiosus, Suet. Aug. 42; men mancipium ··· malis artibus ambitiosum, Tac. Hist. 2, 47; — b) ærgjerrig, forfængelig; sexus muliebris saevus, ambitiosus, etc., id. Ann. 3, 33; men Ovid. Fast. 2, 297: Turbaque coelestes ambitiosa sumus, (alle vi Guder forlange at æres, ere nidkjære over vor Dyrkelse); – men ∾ orator, Quintil., institor eloquentiae, id.; — B) om Begreber og Handlinger, hvorved man søger at behage el. at vise sig: smigrende, nedladende, paafaldende; – ∾ amicitiae et fucosae, Cic. Att. 1, 18; ambitiosis utilia praeferre, Quintil.; ambitiosius existimans etc., (mere nedladende), Suet. Aug. 35; men ambitiosae preces, (indstændige), Tac. Hist. 2, 49; ambitiosum gloriandi genus est, deridere, Quintil. 11, 1, 22; ∾ mors, (hvorved man søger Navnkundighed hos Efterkommerne), Tac. Agric. 42.

ambĭtor, oris, m., [ambio]: en Ansøger, den Ansøgende, Lamprid. — 1. ambĭtus, 3, partic. af ambio. — 2. ambĭtus, us, m., [ambio]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae omkring noget el. derom; kredsformig Bevægelse, Omdreining, Omløb, Kredsløb; – octo ambitus siderum etc., Cic. Univ. 9; ambitu breviore luna currit, quam sol, Plin.; post longum seculorum ambitum, Tac. Ann. 6, 28; ∾ aquae, Hor. A. P. 17; mutuo ambitu (i. e. amplexu), Petron.; — B) „bes." o. „metonym.": Kreds, Rand, Kant, parmae, Plin.; folia ambitu serrato, id.; – navnl. heder ogs. i Retssproget, ambitus aedium:

Fodsti el. Gang omkring Bygningen, Varr.; cf. Cic. Top. 4; — C) i Rhetoriken findes ambitus verborum, f. periodus; vid. Cic. Brut. 44, o. id. Orat. 12 o. 50; – ogs. bruges ambitus, ligesom ambages, om Talens Vidtløftighed el. Dunkelhed; vid. Liv. 27, 27, o. Suet. Tib. 71; — II) „fig."; A) „bes." i d. romerske Statssprog: Stræben efter at naae Statsembeder, navnlig ved Bestikkelser; (oppon. ambitio); lex ambitus (gen.: Lov derimod); legem ambitus flagitasti, quae etc., Cic. Mur. 23; cf. ibd. 32: punivi ambitum, (sc. lege mea de ambitu), etc.; – accusare aliquem ambitus (gen.), id.; damnatus ambitus (gen.), id.; ogs. deferre nomen alicujus de ambitu, id.; condemnare de ambitu, Suet.; cf. Sall. Cat. 18, o. Nep. Att. 6; — B) „alm.": Stræben efter at glimre, Æresyge, Forfængelighed; – relinque ambitum; tumida res est, vana, etc., Sen. Ep. 84; proprius quidam intelligendi ambitus, (at prale med sine Indsigter), Quintil. 12, 10, 3; — b) ogs. det Paafaldende i Foredraget el. Udtrykket; excitat, qui dicit spiritu suo, nec imagine et ambitu rerum, sed rebus ipsis, id. 10, 1, 16.

ambĭvĭum, i, n., [ambi-, via]: Dobbeltvei, Veiskiel, Varr. ap. Non. — Ambīvius Turpio: berømt Skuespiller, hvis Navn oftere forekommer i Overskriften af Terentius's Comoedier; cf. Cic. d. Sen. 14.

ambo, ambae, ambo, num. adj., (ἄμφω): begge; (neml. om to bekiendte el. i Tiden forbundne Gienstande; derim. duo om to ubekiendte, o. uterque om to adskilte); – ambo accusandi estis, Ter. Heaut. 1, 1, 67; sumus enim ambo belle curiosi, Cic. Att. 6, 1; consules ambos plebejos creari, Liv. 7, 42; (men ibd.: neu quis duos magistratus uno anno gereret); – men ambo, f. utrique, vid. Virg. Aen. 2, 710; men ibd. 6, 540: Hic locus est, partis ubi se via findit in ambas, synes ambo at staae f. duo; — not.: acc. m.: ambos; dog oftere, (altid hos Cic.): ambo, efter Analogien af ἄμφω; men ambo, f. ambae, Plaut. Merc. 2, 1, 7.

†Ambrăcĭa, ae, f.: By i det sydlige Epirus, ved en Bugt af samme Navn, (hod. Arta el. Larta), Plin. 4, 1, o. A.; — B) df. 1) Ambrăcĭensis, e: ambrakisk, legatus, Liv.; – Ambracienses: Indvaanerne af Byen Ambracia, id.; — 2) Ambrăcĭōtes, ae, m., vinum, Plin. 14, 91, (formet efter Ἀμβρακιώτης οἶνος), ambrakisk Vin; — 3) Ambrăcius, 3: ambrakisk, sinus, Liv. 38, 4, Mela, (hvor Octavianus (Augustus) overvandt Antonius o. Cleopatra; df. ∾ frondes, (Seierskrandse i de af Augustus her indstiftede Kamplege), Stat. Silv.; s. ogs. und. Actium.

†ambrŏsĭa, ae, f., ἀμβροσια; I) „mythisk": Gudernes Spise; (ligesom nectar er deres Drik); Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum, etc., Ovid. Pont. 1, 10, 11; cf. Cic. Tusc. 1, 26; men m. Lune: orator ambrosia alendus, id. d. Or. 2, 57; – ogs. Gudernes Heste fodres med Ambrosia, Ovid. Met. 2, 120; — b) Gudernes Salveolie, ibd. 14, 606, o. Virg. Ge. 4, 415; — II) „techn."; A) Navnet paa flere Plantearter af Slægten botrys el. artemisia; vid. Plin. 27, 11, o. 31; — B) etslags Modgift, Cels. 5, 23; df. — ambrŏsĭăcus, 3: ambrosisk, vitis, (af dens Druers Sødme), Plin. 14, 4; o. — 1. ambrŏsĭus, 3, ἀμβρόσιος: ambrosisk; df. „overf.": udødelig, guddommelig; df. oftest „poet.": behagelig el. ypperlig i sit Slags; navnl. ogs. duftende af Vellugt; ∾ comae, Virg. Aen. 1, 407, dapes, Martial.; ∾ succi, Sil., Colum. — 2. Ambrŏsĭus, i, m.: en ogs. ved sin gode latinske Stil berømt Kirkefader i det fierde Aarh.; df. — Ambrŏsĭānus, 3, basilica, Augustin. — Ambrȳsus, el. Ambryssus, i, f.: liden By i Phokis, Liv., Plin.

ambūbāja, ae, f., Petron.; pl. ambūbajae, arum, [af det syriske anbub, Pibe el. Fløite]: syriske Fløitespillersker og Glædespiger i Rom, Hor. Sat. 1, 2, in., o. Suet. Ner. 27. — ambubēja, ae, f.: vild Cichorie, Cels. 2, 30; – Plin. 20, 29 Hard. har derfor ambula; al. ambugia; inc. — ambugia, ambula, s. und. frgd.

*ambŭlacrum, i, n.: en med Træer beplantet Spadseregang ved Vaaningshuset, (men alene for- o. efterkl.); vid. Plaut. Most. 3, 2, 69, ogs. Gell. 1, 2, (hvor pl.); — ambŭlātĭlis, e: som gaaer el. bevæges op og ned, funduli (i en Maskine), Vitruv. 10, 13; o. — ambŭlātĭo, onis, f.: Spadseregang; 1) som Handling; ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia, Cic. Fin. 5, 1; ∾ recta, flexuosa, Cels.; — 2) som Sted; praeter balnearia et ambulationem etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; — df. dem. ambŭlātĭuncŭla, ae, f., i begge Bem.; 1) cum una mehercule ambulatiuncula nostra etc., Cic. Fam. 2, 12; — 2) tecta ambulatiuncula addenda est, id. Att. 13, 29; — [ambulo].

†ambŭlātor, oris, m., [ambulo]: den Spadserende; df. „overf."; 1) en Dagdriver; villicus ne sit ambulator, Cato; — 2) en Bissekræmmer; ∾ Transtiberinus, Martial. 1, 42; df. — ambŭlātōrius, 3; I) „egenl."; A) hørende el. tienlig til Spadsering, porticus, Dig.; — B) til at flytte fra Sted til andet, bevægelig, turris, Vitruv.; — II) „fig."; A) i Retssproget; ∾ actio: Anklage, som gaaer over fra en Person paa en anden, Cod. Just.; — B) „ment."; ∾ voluntas, (forandérlig), Dig. — ambŭlātrix, īcis. fem. af ambulator: som gaaer og spadserer el. driver, villica, Cato. — *ambŭlātūra, ae, f.: Gang el. Skridt, navnl. Hestens, Veget.; o. — ambŭlātus, us, m.: Gangen; navnl. Evnen til at gaae, Arnob.; — [flgd.].

ambŭlo, avi, atum, v. n. (o. a.), [ἀμπολῶ, f. ἀναπολῶ]: gaaer hen og tilbage; df. i Retssproget: iter est jus eundi et ambulandi homini, Dig.; df. — I) „egenl."; A) „alm."; 1) gaaer el. spadserer; non domi est; abiit ambulatum, Plaut.; cf. Cic. d. Or. 2, 14; ogs. ∾ pedibus per urbem, Suet. Dom.; — 2) gaaer, drager, reiser; – currendo atque ambulando totum contrivi diem, Ter. Hec. 5, 3, 17; si recte ambulaverit is, qui etc., Cic. Att. 9, 8; men eo modo Caesar ambulat, (marscherer), ibd. 8, 14; – df. hos Comikerne: bene ambula, (Lykke paa Reisen)! Plaut.; ligel. in jus ambula, (hen for Retten med dig)! id., Ter.; — b) ogs. om Dyr og Fugle; Aegyptii mures bipedes ambulant, Plin.; — B) „bes."; a) at gaae kneisende, at gaae og bryste sig; vid. Hor. Epod. 4, 5, o. id. Sat. 1, 2, 25; — b) i Krigssproget: at gaae el. marschere til Øvelse, Veget.; — c) m. et homogent Object o. „alleg." (de Pace): Libera perpetuas ambulat illa vias, Ovid. Fast. 1, 122; men Cic. Fin. 2, 34, oratorisk: Xerxes cum ··· maria ambulavisset, terramque navigasset, etc.; – ogs. m. Maalets acc.; septingenta millia passuum triduo ambulare, Cic. Quint. 25; men Plin. 23, 16, pass.: si statim bina stadia ambulentur; ogs. pass. impers.: sedetur, ambulatur, etc., Varr. L. L. 6, 1; cf. Gell. 2, 2; ogs. Cic. d. Leg. 2, in.: satis jam ambulatum est; — II) „overf." ogs. om Ting og Begreber; Nilus immenso spatio longitudinis ambulans, Plin. 5, 10; – quod deinde translatum per omnes leges ambulavit, id. 10, 71; – „bes." i Retssproget: emptio ambulat per plures personas, Dig.; ambulat cum domino bonorum possessĭō, ibd.

amburbĭālis, e: hørende til Festen amburbium, hostiae, Fest. p. 15; af — amburbīum, i, n., [ambi-, urbs]: aarligt religiøst Optog, hvorved et Offerdyr førtes omkring Byen Roms Grund; vid. Serv. ad. Virg. Ecl. 3, 77; men lustrata urbs; amburbium celebratum, etc., vid. Vopisc. Aurel. 20; cf. Lucan. 1, 592, flgd.

amb.ūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": brænder rundtom el. udenpaa; (oppon. exuro, forbrænder el. opbrænder); vid. Cic. Verr. 1, 27; dog ogs.

oftere f. exuro, s. nedenf.; – Terret ambustus Phaëthon avaras Spes, Hor. Od. 4, 11, 25; cf. Cic. Mil. 5: tribunus ambustus etc.; (neml. med Allusion til hans Anstiftelse af Curiets Brand); – navnl. ogs. ambustus fulmine el. fulminibus, (der er er svedet af Lynilden, uden at være dræbt deraf), Senec. Ag., o. Plin. Ep. 5, 2; – ambustum theathrum, (i. e. exustum), Suet.; ligel. vis frumenti ambusta, Tac.; – ogs. neutr. ambustum, ambusta, som subst.: brændt Sted (paa Huden), Brandskade, Plin. 24, 35; gallae nucleus sedat ambusta, id.; — b) ambustus, 3, findes ogs. brugt om Frostskade; ambusti multorum artus vi frigoris, Tac. Ann. 13, 35; — II) „overf." heder ambustus, 3, ogs. A) om Formuen: svækket, formindsket; ambustas fortunarum mearum reliquias etc., Ps.Cic. p. Dom. 43; — B) om den, der alene med største Vanskelighed er undgaaen en Domfældelse: ilde medtagen; qui ··· ambustus evaserat, Liv. 22, 35; df. — ambustio, onis, f.: brændt Sted, Brandskade; pl. ambustionibus mederi, Plin. 23, 44. — ambŭstŭlatus, 3: rundtom forbrændt el. stegt, Plaut. Rud. 3, 4, 65. — ambustus, 3, partic. af amburo.

ămellus, i, m.: purpurfarvet italiensk Aster, (aster amellus L.), Virg. Ge. 4, 271, Colum. — āmen, (hebraisk Ord): det ske! Auson., Prud. — Amĕnānus, i, m.: Flod paa Sicilien ved Ætna, Ovid.; – ogs. adj.: Amenanus, 3, flumina, id.

āmens, tis, adj., [ab, mens, tis]; I) „alm.": som er fra Sands og Samling, ude af sig selv, (navnl. ifølge en Lidenskab; derim. insanus: sindssvag, afsindig; vecors: aandløs, forrykt); – inceptio est amentium, non amantium, Ter. Andr. 1, 3, 13; arma amens capio, Virg. Aen. 2, 314; amens metu, Liv., terrore, id.; ogs. c. gen. animi, Virg. Aen. 4, 203; – in dies amentior, Suet.; homo amentissimus, Cic.; – ogs. undert. f. vecors: afsindig; vid. id. Verr. Act. 1, 3, in.; — II) „bef." ogs. om Begreber; amenti caeca furore, Catull. 64, 197; ∾ impetus, Lucan.; amentissimum consilium, Cic. Att. 7, 10.

āmentātus, 3, part. o. adj. af amento. — āmentia, ae, f., [amens]: Aandsforvirring, Bedøvelse, Sandsesløshed; – affectionem animi sensu carentem ··· amentiam, eandemque dementiam etc., Cic. Tusc. 3, 5; – „bef." ogs. afsindig Lidenskab; flagrare cupiditate atque amentia, id.; tanta vis amentiae verius, quam amoris etc., Liv. 3, 47; – ogs. Afsindighed, Forrykthed, Hor. Sat. 2, 3, 249.

āmento, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forsyner (Kastespydet) med en Rem; men alene in partic.; – ut hastae velitibus amentatae traduntur, Cic. Brut. 78; hvf. „alleg.", id. d. Or. 1. 57: a quo quum amentatas hastas, (i. e. apta et parata argumenta), acceperit, ipse eas ··· torquebit; — II) „bef.": at udsvinge Kastespydet ved Hielp af Slyngeremmen (amentum), Lucan. 6, 221; df. „poet." om Stormen: Amentante Noto Poenorum aplustribus ignes, Sil. 14, 422; af — āmentum, i, n.; [besl. m. ἅμμα, Baand, ἅπτω, binder, hefter]: Rem, hvorved Kastespydet udslynges; tragulam cum epistola, ad amentum deligata, etc., Caes. B. G. 5, 48; amenta jaculorum, Liv.; amenta torquere, Virg.; — b) ogs. en Skorem; soleae sine amento, Plin.

Amĕrĭa, ae, f.: By i Umbrien, (hod. Amelia), Plin. 3, 19, Cic.; — df. Amĕrīnus, 3: amerinsk, municeps, Cic. R. Am. 6, salix, (til Vinpæle), Plin., Virg.; — men subst. Amerini, orum: Indvaanerne af Byen Ameria, Cic., Plin. — ămĕrimnon, i, n., ἀμέριμνον, (sorgstillende): Husløg; sædv. aizoon majus; vid. Plin. 25, 102. — āmes, ĭtis, (m.): Stang el. Gaffel, navnl. til et Fuglenet; vid. Hor. Epod. 2, 33; men amites basternarum: Stænger til en Bærestol, Pallad.

ămĕthystĭnātus, 3: som bærer amethystfarvede Klæder, Martial. 2, 57; af — ămĕthystĭnus, 3, [amethystus]; 1) amethystfarvet, vestes, Martial.; ogs. absol. amethystina, (sc. vestimenta), Juvenal.; — 2) besat med Amethyster, trientes, (Bægere), Martial. — ămĕthystizon, ontis, m., ἀμεθυστίζων: der nærmer sig til Amethystens Farve, carbunculus, Plin. 37, 25: rimel. violblaa Rubin. — ămĕthystus, i, m., ἀμέθυστος; I) Amethysten, en violblaa Ædelsten, Plin. 37, 50; — II) etslags Vinstok el. Vindrue, Colum. 3, 2. — ămētor, ŏris, adj. c., ἀμήτωρ: moderløs, Tertull.

amflexus, 3, partic., [ambi-, flecto]: omböiet, bugtet; Galliae ora grandi circuitu amflexa, etc., Mela 3, 2. — amfractus, s. und. anfractus.

ămĭa, ae, f., ἀμία: Thunfisken, el. en Thunfiskart, Plin. 9, 19; — ămĭantus, i, m., ἀμίαντος, (uplettet): Amianten, d. e. en Stenart, der lader sig udspinde til uforbrændelige Traader, Asbest, Plin. 36, 31.

ămīca, ae, f., s. und. 2. amicus. — *ămīcābĭlis, e: venskabelig, transactio, Cod. Just.; — df. adv. ămīcābĭliter, Cassiod.; o. — ămīcālis, e: venskabelig, affectio, Dig.; — [amicus]. — ămīce, adv. af 1. amicus: venligen, venskabeligen; – tu, qui etc., facis amice, Cic. Lael. 2; amice et benevole erga aliquem, id.; – ogs. c. dat.; vitaeque hominum vivere amice, id. Off. 1, 26; – amicissime vivere cum aliquo, id., loqni de aliquo, Caes.; – compar. amicius, Fronto; – 2) „poet." ogs.: amice pati, (i. e. aequo animo pati), Hor. Od. 3, 2, in.

ămĭcīmen, ĭnis, n.; alene efterkl. f. amictus: Overklædning, Kappe, Appul.; af — ămĭcio, (icŭi o. ixi), ictum, 4, v. a., [ambi-, jacio]; I) „egenl.": kaster derom el. derover, (navnl. Overklædningen Toga el. Pallium; men induere, iføre, vestire, beklæde); – pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, etc., Cic. d. Or. 3. 22; sedebat in rostris ··· amictus toga purpurea, id. Phil. 3, 22; dum salutabatur ··· ipse sese amiciebat, Suet. Vesp. 21; — b) „poet."; Nube candentes humeros (acc. graec.) amictus ··· Apollo, Hor. Od. 1, 2, 31; cf. Virg. Aen. 1, 516; — II) „overf.": omgiver dermed, indhyller deri: amicitur vitibus arbor, Ovid.; amicti vitibus montes, Flor. 1, 16; cf. Hor. Ep. 2, 1, 270. — not.: fut. amicibor, Plaut. Pers. 2, 5, 6; pf. amicisse, Fronto.

*ămīcĭter, adv.; forkl. Biform af amice, Plaut. Pers. 2, 3, 3. — ămīcĭtĭa, ae, f., [amicus]; I) „egenl.": Venskab; A) „alm." el. som personligt Forhold; – est autem amicitia nihil aliud, nisi omnium ··· rerum cum benevolentia et caritate summa consensio, Cic. Lael. 6; est mihi amicitia cum aliquo, (vi ere Venner), id.; esse in amicitia cum aliquo, Nep.; conferre se ad amicitiam alicujus, Cic. Brut. 81; dedere se amicitiae alicujus, Caes. B. G. 3, 22; cf. Nep. Eum. 1, o. id. Alcib. 4; – ab amicitia alicujus deficere, Nep., se removere, Cic.; repudiare amicitiam alicujus, id.; amicitiam alicui renunciare, Liv.; – ogs. in pl.: amicitias dissociare, Cic., dissuere, id., discindere, id.; – vincula amicitiae Rumpere, Lucr. 3, 83; — B) „bef."; 1) hos Historikerne: Venskabsforbund imellem Nationerne; – qnae urbes in amicitia cum fide permanserant, Liv. 43, 21; ogs. amicitiae foedus, id. 42, 12; amicitia et societas, id.; cf. Caes. B. G. 4, 16, o. Sall. Jug. 8; — 2) efteraug. ogs. „metonym.": amicitia f. amicus; omnesque (ejus) amicitias et familiaritates ··· afflixit, Suet. Tib. 51; cf. Tac. Ann. 5, 2: quin et ··· increpuit amicitias muliebres etc.; — II) „overf." i Botaniken om saadanne Væxter, som trives i Nærheden af hinanden; – amicitia est rutae cum fico in tantum, ut etc., Plin. 19, 45; ∾ vitium, id. 16, 29.

*ămīcĭtĭes, ei, f.; Biform af frgd., Lucr. 5, 1018;

o. — ămīco, are, v. a.: gjør til Ven; solita prece numen amicat, Stat.; — [amicus].

ămictōrium, i, n., [amicio]: hvad man kaster om sig; navnl. Kastetørklæde el. Halstørklæde, Martial. 14, 149, (i Overskriften), Cod. Theod. — 1. ămictus, 3, partic. af amicio. — 2. ămictus, us, m., [amicio]; oprdl. at kaste (en Kappe) om sig; df. I) „egenl."; A) Maaden at klæde sig paa, Paaklædning, Dragt; - amictum imitari alicujus, aut statum, aut motum, Cic.d.Or.2,22; est aliquid in amictu, quod ipsum etc., Quintil.11,3,156; — B) „meton.": hvad man kaster om sig til Bedækning, navnl. Pallium el. Toga; amictus, anulus, etc., vid. Cic. Att. 6, 1; frustra mutamus amictum, Tibull.; amictus duplices, (af dobbelt Tøi), Virg. Aen. 5, 421; amictus Tyrii: Purpurkappe, Ovid.; - som Ordsprog kan mærkes: quem mater dedit amictum, custodire, Quintil. 5, 14, 31; — II) „overf." o. „poet.": enhver Omgivelse el. Bedækning; coeli mutemus amictum, (den os omgivende Luft), Lucr. 6, 1133; ∾ nebulae, Virg. Aen. 1, 416; terras caeco nox condit amictu, (i. e. tenebris), Sil.; men Colum. (poët.) 10, 69: scindere amictus (terrae: dens Urter og Græs).

ămĭcŭla, ae, f., s. und. amiculus. — ămĭcŭlum, i, n., [amicio]: hvad man kaster om sig, (en saadan Kappe el. Kaabe); - agresti duplici amiculo circumdatus, (iført en dobbelt Bondekofte), etc., Nep. Dat. 3; ogs. som Fruentimmerdragt: amicae amictus amiculo, Cic. Div. 2, 69; — I) sild. o. „overf.": Besmykkelse, Paaskud, Fronto. — ămĭcŭlus, i, m., dem. af 1. amicus: Brorlille, odl., (neml. m. Bibegr. af Fortrolighed el. Clientskab); vid. Hor. Ep. 1, 17, 3, o. Catull. 30, in.; cf. Cic. Verr. 3, 34; — df. fem. ămĭcŭla, ae; sædv. m. Ringeagt: en Frille, odl.; vid. Cic. d. Or. 2, 59, Suet. Cal. 53, o. A.

1. ămīcus, 3, [amo]; I) „egenl." om Personer: som elsker el. begunstiger, venlig, venskabelig, hengiven; c. dat. el. absol.; - tribuni plebis sunt nobis amici, Cic. Qu. Fr. 1, 2 fin.; amicior Cilicum (aerario), quam nostro, id. Att. 7, 1; successor conjunctissimus et amicissimus, id. Fam. 3, 3; Atticus non fortunae sed hominibus amicus esse solebat, Nep. Att. 9; - „poet." ogs. om Guderne; studiis assit amica meis (Pallas)! Ovid. Fast. 3, 833; cf. Virg. Aen. 2, 737; - ligel. „poet." om Dyrene; vid. Hor. Ep. 1, 2, 26; — II) „overf." om Begreber og Ting, oftest „poet.": gunstig el. tienlig; - navis fertur vento amico, Ovid.Trist.1,4,18; per amica silentia lunae, Virg. Aen. 2, 255; cf. id. Ge. 4, 115; men sidus amicum, Hor. Epod. 10, 9; — b) df. absol.; amicum est mihi, (φίλον ἐστί μοι): det er mig kiært el. behageligt; Nec dis amicum est, nec mihi, te prius Obire etc., Hor. Od. 2, 17, in.

2. ămīcus, i, m., (1. amicus]: en Ven; c. adj., el. c. gen., ogs. absol.; A) „alm." el. i personlige Forholde; - ex omnibus seculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum, Cic. Lael. 4, (hvor Talen er om et fuldkomment el. idealt Venskab); ∾ paternus, id.; men id. Off. 1, 19: viros fortes et magnanimos, veritatis amicos esse etc.; ogs. f. patronus, Hor. Epod. 1, 2; hvorfor ogs. ∾ potens el. magnus, id., Juvenal.; - ogs. f. socius el. Staldbroder; vid. Ovid. Met. 13, 69; — B) „bes." ogs. a) i Statsforholde: Ven; oftest m. socius: Forbunden; - Samnites priores amici sociique vobis facti sunt, Liv. 7, 30; cf. id. 37, 54, o. Suet. Caes. 11; men Cic. Phil. 11, 13: Dejotarus ex animo amicus unus fidelis etc.; — b) Fortrolig el. Raadgiver el. Minister hos Regenten, oftest in pl.; vid. Nep. Milt. 3, ogs. id. d. Reg. 3, o. Suet. Cal. 19, oftere; — II) ămīca, ae, f.: Veninde; Tuas amicas te et cognatas deserere etc., Ter. Hec. 4, 2, 16; — b) ofte er ogs. amica: mildere Benævnelse paa en Medhustru el. Concubine, (ligesom Grækernes ἑταίρα), Plaut., Ter., Cic. Att. 10, 10, Dig.

Amilcar, s. und. Hamilcar. — Amīnaeus, (-ēus), 3: benævnt efter Aminæa, en af sin ypperlige Vinavl berømt Egn i det Picentinske; vid. Virg. Ge. 2, 97; — Amĭsĭa, ae; I) m.: Floden Ems i Tydskland, Tac. Ann. 1, 60, o. 63; - hos Plin. o. Mela ogs. Amisius, i; — II) f.: en af Romerne anlagt fast Plads ved denne Flod, Tac. Ann. 2, 8.

*āmissĭbĭlis, e: som kan mistes el. tabes, Tert.; o. — āmissĭo, onis, f.: Tab, Forlis; ∾ turpis oppidorum, Cic. Pis. 17; cf. id. Fam. 4, 3; - ∾ foliorum, (Løvfald), Plin.; — [amitto]. — 1. āmissus, 3, partic. af amitto. — 2. āmissus, us, m., [amitto]; Biform af d. sædv. amissio; vid. Nep. Alc. 6: amissum Siciliae etc. — Amīsus, (-os), i, f.: By i Pontus, (hod. Samsum), Cic. Manil. 8; men Plin. 6, 2, ogs. Amisum, i, n.; — df. Amisēni, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. Ep. 10, 73.

ămĭta, ae, f.: Faders Søster, Faster el. Tante, Cic., Liv.; - amita magna: Bedstefaders Søster, Grandtante, Dig.; ∾ major, maxima, ibd. — Amĭternum, i, n.: By i d. Sabinske, Historikeren Sallustius's Fødeby, (hod. S. Vittorino); vid. Liv. 10, 39; — B) df. 1) Amĭternīnus, 3: amiternisk, arva, Colum.; - men som subst.: Amiternini, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. 3, 17; — 2) Amĭternus, 3: = frgd., cohors, Virg.; cf. Martial. 13, 20. — ămĭtīnus, a, i. e. amitae filius, filia; amitini, amitinae, (saadanne Søskendebørn), Dig.

āmitto, isi, issum, 3, v. a.; I) „egenl.": sender bort el. fra mig, lader gaae el. fare; - stulte feci, qui hunc amisi (servum), Plaut. Mil. gl. 4, 8, 66; cf. Ter. Phorm. 1, 3, 24; - ogs. om Ting: at sende fra sig, anulum id.; ogs. at slippe imod sin Villie, praedam de manibus, Cic., ogs. manibus, Plaut.; men Liv. 29, 32: Masinissam ··· prope e manibus amisit; — II) „fig."; A) „alm.": lader fare, bryder mig ikke derom; - istam rem inquisitam, certum est, non amittere, Plaut. Amph. 2, 2, 217; men tibi hanc amittam noxiam unam, (vil tilgive dig den), id.; - navnl. ogs. m. Bibegr. af Forsømmelse el. Uheld; ∾ ejusmodi occasionem etc., Cic. Caecin. 5; cf. id. Att. 8, 3; - ∾ fidem, (bryde sit Ord), Nep. Eum. 10; men Cic. Off. 1, 11: sacramento priore amisso, (da hans tidligere Ed havde ophørt at gielde): — B) „bes.": mister el. taber; (neml. mere ved Tilfælde el. Uheld; derimod perdere: mere ved Forseelse); - simul consilium cum re amisti, (f. amisisti), Ter. Eun. 2, 2, 10; cf. Cic. R. Com. 4; men classes ··· amissae et perditae, id. Verr. Act. 1, 5; qui filium consularem amisit (sc. morte), id. Fam. 4, 6; amissas reparare res, (gienvinde den tabte Velstand), Hor. Sat. 2, 5, in.; cf. Ovid. Met. 5, 519; men ∾ exercitum, (lide Nederlag), Liv.; amissa opera (sc. incendio) restituere, id. 5, 7; ∾ optimates, (miste deres Hengivenhed; opp. reconciliare milites); vid. Nep. Dion. 7; ligel. mærkes Auct. ad. Her. 4, 44: Decius ··· amisit vitam, non perdidit; — not.: amisti, (f. amisisti), Ter., s. ovenf.; amissis, (f. amiseris), Plaut. Bacch. 5, 2, 70.

ammi, el. ami, indecl., o. ammium, el. amium, i, n., ἄμμι, (germ. Ammei): etslags Skiermplante, Plin. 20, 58. — Ammiānus Marcellinus - skrev i d. fierde Aarh. efter Christus paa Latin: Rerum gestarum libros XXXI, neml. fra Nerva til Valens's Død, (91—378), hvoraf dog de første 13 Bøger ere tabte. — Amminaeus, s. und. Aminaeus. — ammiror, ammitto, s. und. admiror, etc. — ammium, s. und. ammi.

ammŏchrȳsus, i, m., ἀμμόχρυσος, (Sandguld), en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — ammŏdȳtes, ae, m., ἀμμοδύτης, (Sandkryber): en afrikansk

Slangeart, Lucan. 9, 716. — Ammon, (Hammon), ōnis, m., Ἄμμων, ofte ogs. Ammon Juppiter, den i Afrika, (el. Marmarika, hvor nu Oasen Siwah), under Gestalt af en Vedder dyrkede Juppiter, med hvis Tempel et hyppigen raadspurgt Orakel var forbundet; - vid. Cic. Div. 1, 1, fin., id. N. D. 1, 29, fin., o. Curt. 4, 7; cf. Lucan. 9, 514: stat sortifer istic (apud Garamantes) Juppiter ··· tortis cornibus Hammon; cf. Ovid. Met. 5, 328; men Catull. 7, 5: oraculum Jovis ··· aestuosi, (i. e. Libyci); — not.: Ammonis cornu: Ammonshornet, etslags guldfarvet Ædelsten; vid. Plin. 37, 60; — df. Ammōniăcus, 3, (afrikansk), sal, Plin. 31, 39; — b) df. subst. Ammōniacum, i, n.: Gummien af etslags Træ i el. ved Juppiter Ammons Tempel, id. 12, 49. — ammoneo, ammonitrix, s. und. admoneo etc. — ammōnitrum, i, n., ἀμμόνιτρον: Sandsalpeter, det med Sand blandede Natrum, Plin. 36, 26.

amnăcum, i, n.: etslags Kryderplante, sædv. perdicium, (Glasurt, Plin. 21, 104. — amnestia, ae, f., ἀμνηστία, (Forglemmelse), Amnesti, d. e. Forglemmelse af lidt og tilføiet Uret i offenlige Forholde, (navnl. efter en endt Borgerkrig); vid. Vopisc. Aurel. 39; (heder oblivio, Nep. Thras. 3; cf. Cic. Phil. 1, in., hvor d. græske Ord ἀμνηστία tilsigtes og forklares).

amnĭcŏla, ae, c. g., [amnis, colo]: som boer ved en Flod; df. „poet.": amnicolae ··· salices, (som voxe derved), Ovid. Met. 10, 96. — amnĭcŭlus, i, m., dem. af amnis: liden Flod el. Aa, Liv. 36, 22. — amnĭcus, 3, [amnis]: som findes ved el. i Floder, calamus, Plin., pisces, Solin.; insula amnicarum maxima etc., Plin. 3, 28. — *amnĭgĕna, ae, m.: som udspringer af en Flod, Choaspes, Val. Fl.; o. — amnĭgĕnus, 3: som er opstaaen i en Flod, pisces, Auson.; — [amnis, gigno].

amnis, is, m., (men f., Plaut. Merc. 5, 2, 18, Varr.); [efter Varr. at sammenl. m. ambire, efter Doederl. m. agere, agmen]; I) Aa, Flod, Strøm, (navnl. af det større og stærkere Slags); - vid. Sen. Qu. N. 3, 19, o. ibd. 4, 2; ligel. Lucr. 1, 288: ita magno turbidus imbri, Molibus incurrens validus cum viribus amnis etc.; s. ogs. id. 6, 713, (om Nilfloden); ogs. Virg. Aen. 4, 164: ruunt de montibus amnes; men Plaut. Poen. 3, 3, 15: Viam qui nescit, qua deveniat ad mare, Eum oportet amnem quaerere comitem sibi; men Cic. Orat. 12: alter (Herodotus) ··· quasi sedatus amnis fluit, (neml. m. Bibegr. af dens rige Vande); - ogs. mærkes Forbindelsen: secundo defluit amni (aries, med Strømmen), vid. Virg. Ge. 3, 447; cf. Curt. 10, 1: adverso amne Babylonem (subire); - men Amnis Canna, Marcius vates ap. Liv. 25, 12, s. und. Cannae; — II) df. „bef." o. „poet."; A) (efter d. Homeriske Ὠκεανὸς ποταμός), heder Oceanet: Oceani amnes, Virg. G. 4, 232; hvorom ogs. caeruleus amnis, Tibull. 3, 4, 18; — B) Stiernebilledet Eridanus, vid. Cic. Arat. 390, o. Germanic. Arat. 648. — C) enhver flydende el. strømmende Vædske, navnl. kogende Vand, vid. Virg. Aen. 7, 465; cf. ibd. 12, 417; - ligel. i efterkl. Prosa: primo amne musti spumantis etc., Pallad.; — not.: abl. amni, (f. amne), Virg., Liv. o. A.

ămo, āvi, ātum, 1, v. a.; [rimel. besl. m. ἅμα, sammen, ὁμόω, samler]; I) „egenl."; A) „alm.": elsker, har kiær, (men mere ifølge naturlig Tilbøielighed; hvorim. diligere, mere ifølge Valg; s. nedens.); opp. odisse, vid. Ter. Ad. 4, 5, 67; men corde amare inter se, Plaut. Capt. 2, 3, 60; cf. Cic. Att. 6, 1; men amare, velle bonis aliquem affici quam maximis, etiam si ad se ex iis nihil redeat, Cic. Fin. 2, 24; cf. id. Lael. 27; - ∾ aliquem ex animo, Cic., amore singulari, id.; dignus amari, Virg.; eum a me non diligi solum, verum etiam amari, Cic. Fam. 13, 27; cf. ibd. 9, 14; - men ogs. kan diligere, (neml. som den indre og stærkere Dom), forbindes m. amare; te semper amavi dilexique, ibd. 15, 7; — B) „bef." ogs.; 1) i Omgangssproget o. comisk, navnl. i Forsikringer; ita el. sic me dii ament el. amabunt, (saa sandt være de mig naadige)! Ter.; — 2) ∾ se, (være indtagen i sig selv); quam ineptus! quam se amans sine rivali! Cic. Qu. Fr. 3, 8; cf. id. Off. 1, 9; — 3) med Hensyn paa Kiønnet: at være forelsket, (navnl. om den udsvævende Elskov); vid. Ter. Andr. 1, 2, 14 o. 20; cf. Sall. Cat. 11: amare, potare, etc.; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 250; — II) „overf."; A) elsker el. ynder, finder Behag deri, glæder mig derved; - horum nomen, orationem, vultum, incessum amabant, Cic. Sest. 49; in quibus (litteris) primum amavi amorem tuum, id. Fam. 9, 16; cf. id. Att. 7, 2; men prout ipse amabat litteras, Nep.; - ligel. „poet.": amat bonus otia Daphnis, (elsker Freden), Virg.; ∾ nemus, et fugere urbes, Tibull.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 58; men comisk: amat janua limen, (forbliver gierne lukket), id. Od. 1, 25, 3; - ogs. c. inf. obj.; Hic ames dici pater atque princeps, ibd. 1, 2, 50; — b) ligel. heder amare c. inf.: gierne at giøre noget; df. om Ting: at være vant, at pleie; vid. Hor. Od. 3, 16, 9, o. id. Epod. 8, 15; - quae ira fieri amat, Sall. Jug. 34; palma toto anno bibere amat, (vil vandes), Plin.; ogs. kan inf. være udfalden; ut ferme amat posterior adulatio, (sc. fieri), Tac. Ann. 4, 9; — B) andre Forbindelser af amare; 1) ∾ aliquem de el. in aliqua re, el. m. flgd. quod: vide nogen Tak el. være nogen forbunden derfor; - de rauduscula multum te amo, (takker dig meget for din Umage dermed), Cic. Att. 7, 10; cf. ibd. 1, 3; ligel. absol.: bene facis; merito te amo, Ter. Ad. 5, 8, 23; — 2) elliptisk staaer i Omgangssproget: amabo, el. amabo te, navnl. bedende, ligesom oro, quaeso, precor, tildels ogs. m. flgd. ut o. ne; - id, amabo, adjuta me, Ter. Eun. 1, 2, 70; (ligel. hos pl.); id agite, amabo, ibd.; amabo te, advola, Cic. Qu. Fr. 2, 10; cura, amabo te, Ciceronem nostrum, id. Att. 2, 2; - amabo, (jeg beder meget), ut illuc transeas, ubi illa est, Ter. Eun. 3, 3, 31; ligel. amabo te, ne etc., Cic. Qu. Fr. 1, 4; — not.: amasso, (f. amavero), Plaut.; — III) partic. amans, tis, ogs. som adj.; A) „alm.": elskende, velvillig, kiærlig; sædv. c. gen.; - boni cives, amantes patriae, Cic. Att. 9, 19; si quem forte cognosti amantiorem tui, quam temporis, id. Qu. Fr. 1, 1, 5; ad nos, amantissimos tui, veni, id. Fam. 16, 7; — B) „bef.": forelsket; Amantium irae amoris intergratio est, Ter. Andr. 3, 3, 23; Juppiter ex alto perjuria ridet amantum, (f. amantium: leer derad, vredes ikke derover), Ovid. A. A. 1, 663.

ā̆mŏdo, adv.: fra nu af, Hieronym. — ămoebaeus, 3, ἀμοιβαῖος: vexelsidig, afvexlende, alternus; ∾ carmen, (Vexelsang), Fest.; men ∾ pes, (– – ◡ ◡ –, incrēdĭbĭlēs), Diomed. — Amoebeus, (trisyll.), ĕi, m., Ἀμοιβεύς: berømt Citharspiller, Ovid. A. A. 3, 399.

*ămoene, adv.: behageligen (for Sandserne); saal. for Lugten, Plaut. Mil. gl. 2, 5, in.; men habitare amoenissime, Plin. Ep.; — 2) „overf." ogs. om Foredraget; latius et amoenius exsequi aliquid, Gell. 14, 1; — ămoenĭtas, atis, f.; I) „alm.": Behagelighed, Yndighed, (navnl. om Steder og Egne); - nunc domus suppeditat mihi hortorum amoenitatem, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. Leg. 2, 1, o. Nep. Att. 13; - ogs. in pl.; amoenitates orarum et litorum, id. N. D. 2, 39; — II) „fig."; A) om Begreber og Ting: Behagelighed, Ynde; - amoenitates omnium venerum et venustatum, Plaut.; cf. id. Capt. 4, 1, 7; men amoenitates studiorum, Plin. praef., vitae, Tac., verborum, orationis, Gell.; — b) som Kelеord: uxor mea, mea amoenitas, Plaut. Cas. 2, 3, 13; — ămoenĭter, adv.; Biform af amoene, Gell. 20, 8; o. — ămoeno, (avi), atum, 1, v. a.: fryder el. fornøier, oculos, Cyprian.; — [flgd.].

ămoenus, 3; I) „egenl.": yndig el. behagelig for Sandserne, navnl. for Øiet; oftest om Egne og Steder; – in praediolis nostris et belle aedificatis et satis amoenis etc., Cic. Att. 16, 3; men loca amoena, voluptaria etc., Sall. Cat. 11; men amoena vireta etc., Virg. Aen. 6, 638; cf. Hor. Od. 3, 4, 7, ogs. id. Ep. 1, 10, 6, o. ibd. 16, 15; – compar., s. nedenf.; superl.: ∾ aedificia, Tac.; ligel. ∾ picturae parietum, Plin.; – ogs. absol.: per amoena Asiae, Tac. Ann. 3, 7; amoena litorum, id.; — b) ogs. om Dragten: yppig, rigelig; propter cultum amoeniorem etc., Liv. 4, 44; — II) „fig." om Begreber; vita amoena, (som tilbringes i Nydelser), Tac.; men ingenium amoenum, (indtagende, skikket til at behage), id. Ann. 2, 64; – ogs. om Ordene el. Talen; amoenissima verba, Gell.

ămōlior, ītus sum, iri, v. dep. a.; I) „egenl.": skaffer bort el. af Veien, (sædv. med Bibegr. af Anstrængelse); – ∾ omnia nostra, (flytte alle mine Sager), Plaut.; ∾ obstantia silvarum, (neml. for at bane Vei), Tac. Ann. 1, 50; df. m. Lune: ∾ se, (pakke sig, skynde sig bort), Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 2, 24; men ∾ aliquem honoris specie, (bortfierne under sligt Skin), Tac. Ann. 2, 42; ligel. ∾ uxorem, id. Hist. 1, 13; — II) „fig."; A) „alm.": bortfierner; amoliendis periculis etc., Plin. 32, 11; cf. Tac Hist. 3, 75; men ∾ dedecus, (afvende Skammen fra sig selv), id. Ann. 14, 14; men Liv. 28, 28: amolior et amoveo meum nomen, (forbigaaer det med Flid); — B) „bef." i Rhetoriken: ∾ singula, (giendrive de enkelte Beskyldninger), Quintil. 5, 13, 11; — not.: ogs. pass.; opera amolita, Liv. 25, 36; cf. Plaut. Most. 2, 11, 24; df. — ămōlītio, onis, f.: Bortskaffelse, Bortfiernelse; ∾ infantis ex oculis, Gell. 2, 1. — ămōlītus, 3, partic. (act. o. pass.) af amolior.

ămōmis, ĭdis, f., ἀμωμίς: etslags Vært, som ligner amomum, (men af langt ringere Værd), Plin. 12, 28. — ămōmum, (-on), i, n., ἄμωμον: en kryderagtig Buskvært, hvoraf en vellugtende Balsom el. Salve tilberedes; vid. Plin. 12, 28, o. Virg. Ecl. 4, 25; – men ibd. 3, 89, om en Umulighed: ferat rubus asper amomum; — b) „poet." ogs. denne Balsom selv, Ovid. Pont. 1, 9, 52, Martial. 5, 65.

ămor, (forkl. amos, Plaut., ligesom honos, o. a.), ōris, m., [amo]; I) „egenl."; A) „alm."; a) Kiærlighed, Tilboielighed; – (ligesom amo, mere om den naturlige Følelse; derim. caritas mere som Følge af en Dom el. af et Valg; vid. Cic. Part. or. 25, ogs. id. Lael. 8, hvor benevolentia er ligesom Følge og Yttring af amor); – absol., el. m. in c. acc., el. m. erga, el. c. gen. obj., men alene „poet." c. gen. gerund.; – amor ··· princeps est ad benevolentiam conjungendam, Cic. Lael. 8, s. ovenf.; noster in te amor etc., id. Fam. 13, 29; si quid in te residet amoris erga me, ibd. 5, 5; men ibd. 5, 12: nostro amori (din Kiærlighed til mig) ··· largiare, etc.; – habere aliquem in amore, ogs. habere amorem erga aliquem: at ynde nogen, id.; – ogs. in pl.; amores hominum in te, id. Att. 5, 10; est is mihi in amoribus, id. Fam. 7, 33; men amores sancti, vid. id. Fin. 3, 20; – amor c. gen. obj., s. nedenf.; — b) lidenskabelig Kiærlighed, Elskov; – Medea ··· saucia amore saevo, Enn. ap. Auct. ad Her. 2, 22; In amore haec omnia sunt vitia; injuriae, etc., Ter. Eun. 1, 1, 14; ∾ ancillae, (til en Terne), Hor.; cf. id. Sat. 2, 3, 252; ligel. in pl.; vid. Ter. Andr. 5, 4, 10; ligel. Cic. Coel. 19: amores, et hae deliciae, quae vocantur, quae etc.; cf. Hor. Od. 3, 21, 3, o. Ovid. Met. 9, 519, oftere; — B) „bef." o. „metonym."; 1) den elskende Person el. Gienstand, sædv. in pl.; Pompejus, nostri amores, Cic. Att. 2, 19; quid amores et deliciae tuae, Roscius! id. Div. 1, 36; ligel. ironisk, id. Phil. 6, 5; s ogs. Plaut. Poen. 1, 1, 79, o. Ovid. Met. 1, 617; — 2) personificeret er Amor: Elskovsguden el. Cupido, Ἔρως; – Paret Amor dictis carae genetricis, Virg. Aen. 1, 693; Nec, quid Hymen, quid Amor ··· curat, Ovid. Met. 1, 480; cf. Hor. Od. 3, 12, in.; – ogs. in pl., Amores: Elskovsguderne; vid. Ovid. Met. 10, 516, o. Hor. Od. 2, 11, 7; ligel. Prop. 3, 1, 11: Et mecum in curru parvi vectantur Amores; — II) „fig."; A) lidenskabelig Attraa, heftig Begiering el. Stræben; – iste consulatus amor etc., Cic. Sull. 26; cf. id. Arch. 11; ligel. laudum percussus amore, Virg. Aen. 9, 197; – ∾ vini, (Drikfældighed), Liv.; ∾ auri, Virg., argenti, Hor., nummi, Juvenal., (Havesyge, Gierrighed); ligel. amor sceleratus habendi, Ovid. Met. 1, 131; cf. Hor. Sat 2, 1, 10; – ogs. kan „poet." f. gen. gerundii staae inf.; si tantus amor casus cognoscere nostros, Virg. Aen. 2, 10; – quod erat insitus menti cognitionis amor, Cic. Fin. 4, 7; — B) „poet." ogs. hvad der vækker Elskov; vid. Virg. Aen. 4, 516, o. Serv. ibd., tilligem. Plin. 8, 66; s. ogs. hippomanes; df. — ămōrābundus, 3: forelsket, Laber. ap. Gell. 11, 15.

Amorgus, (-os), i, f.: en af Sporaderne i Ægæerhavet, (hod. Morgo); mærkelig, som Digteren Simonides's Fødested, men under Keiserne, som Forvisningssted; vid. Plin. 4, 23; cf. Aen. Tac. 4, 30. — ămōrĭfer, ĕra, ĕrum, [amor, fero]: som bringer Elskov, sagittae (Cupidinis), Venant. — ămōrĭfĭcus, 3, [amor, facio]: som vækker Elskov, herba, Appul. — amos, vid. amor ab in.

āmōtĭo, onis, f., [amoveo]: Bortfiernelse; amotionem pati, (blive afsat), Dig.; – men „overf.": ∾ doloris, (Befrielse derfra), Cic. Fin. 1, 11; cf. ibd. 2, 3. — āmōtus, 3, partic. af flgd. — ā.mŏvĕo, ōvi, ōtum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": skaffer bort el. af Veien; (oftere m. Bibegreb af Umage el. Anstrængelse, s. und. amolior); – me exinde amovit loco, (jog mig bort), Plaut. Truc. 1, 1, 64; testem hanc quum abs te amoveris, (har befriet dig derfra), Ter. Hec. 4, 4, 72; cf. Cic. Att. 1, 12: nebulonem illum ex istis locis amove; men amoto ··· custode, (efter at være befriet derfra), Prop. 1, 11, 15; ∾ sacra ab hostium oculis, Liv. 5, 51; te hinc amove, (pak dig herfra), Ter. Phorm. 3, 3, 34; se e medio quam longissime amovere, Suet. Tib. 10; — B) „bef." ogs.; a) at bortfierne el. forvise til et Sted; – amotus Cercinam insulam etc., Tac. Ann. 1, 53; cf. ibd. 4, 21 o. 31; ogs. absol.: at bortfierne; ∾ aemulationis suspectos per nomen obsidum, ibd. 13, 9; — b) „poet." o. sield., formildende, f. furari: at stiæle el. bortvende; – boves ··· per dolum amotas, Hor. Od. 1, 10, 10; si quis aliquid ex hereditate amoverit, Dig.; — II) „fig.": at bortfierne fra sig, at befrie sig derfra; oftest comisk; – Nisi somnium socordiamque ex pectore oculisque amoveris, Plaut. Pseud. 1, 2, 11; ∾ crapulam, ibd. 5, 1, 35; amoto metu, (uden Frygt), Ter.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 27: amoto ··· ludo etc.; men ∾ bellum, (at befrie sig derfra), Liv. 5, 35; – „poet." ogs. om Tiden: quaecumque vetustate amovet aetas, Lucr. 1, 226.

ampĕlĭnus, 3, ἀμπέλινος: af en Vinstok; molochina, ampelina, Caecil. ap. Non., (rimel. om visse Farver). — ampĕlītis, ĭdis, f., ἀμπελῖτις: etslags Jordbeg, hvorved Vinstokken bevares for Orm, vid. Plin. 35, 56. — ampĕlŏdesmos, i, m., ἀμπελόδεσμος: etslags Vært, som brugtes til Vinstokkens Opbindning, Plin. 17, 35. — ampĕlŏleuce, es, f., ἀμπελολεύκη, (i. e. vitis alba), germ. Zaunrübe el. Gichtrübe, Plin. 33, 16. — 1. Ampĕlos, i, m.: en skiøn Yngling, som blev elsket af Bacchus, Ovid. Fast. 3, 409. — 2. ampĕlos, i, f., ἄμπελος, (Vinstok); df. 1) ∾ agria, vild Vinstok, ogs. labrusca, Plin. 24, 14; — 2) ∾ Chironia, i. e. vitis nigra, el. bryonia, (germ. Schmeerwurz), Plin. 23, 17.

amphēmĕrīnus, 3, ἀμφημερινός: daglig, quo-

tidianus, genus febrium, Plin. 28, 66. — Amphiăraus, i, m., Ἀμφιάραος: berømt Spaamand i Argos, ved Eriphyle Fader til Alkmæon, o. Amphilochus; – om ham f. Cic. Div. 1, 40, o. Ovid. Pont. 3, 1, 52; — B) df. 1) Amphiărāēus, (sexsyll.), 3: amphiaraisk, quadrigae, Prop. 2, 25, 39; — 2) Amphiărāīdes, ae, m., (hans Søn Alkmæon), Ovid. Fast. 2, 43.

amphĭbŏlĭa, ae, f., ἀμφιβολία; i Rhetoriken: Tvetydighed; vid. Quintil. 7, 9, in., o. Cic. Div. 2, 56. — amphĭbŏlus, 3, ἀμφίβολος, tvetydig, Capell. — amphibrăchys, ўos, m., ἀμφίβραχυς, sc. pes, i Metriken: Versfoden: ◡ – ◡, (tĭmērĕ), Quintil.; – sieldn. ogs. amphibrachus, i, m., Donat.; ogs. amphibrevis, is, m., Diomed.

Amphictўŏnes, um, m., Ἀμφικτύονες: en Congres af samtlige græske Staters Deputerede, der holdtes tidligere ved Thermopylæ, (hvf. conventus Pylaicus, Liv.), men sild. i Delphi; – accusari apud Amphictyonas (acc. graec.), Cic. Inv. 2, 23; decreto Amphictyonum niti, Tac. Ann. 4, 14. — Amphĭlŏchia, ae, f.: Landskab i Akarnanien, Cic. Pis. 40; — B) df. 1) Amphĭlŏchĭcus, o. Amphilochius, 3, amphilochisk, Argos, Plin. 4, 2, o. Liv. 38, 10, (hvor begge Former findes forvexlede); — 2) Amphĭlŏchi, orum: Indbyggerne af Byen Amph., Liv. 38, 3; cf. Caes. B. C. 3, 55. — Amphilŏchus, i, m.; I) en Søn af Amphiaraus, o. Stifteren af Argos Amphilochium i Epirus, Plin. 4, 2; — 2) en Søn af Alkmæon o. Manto, havde som Spaamand et Tempel i Oropus i Attika, Liv. 45, 27.

amphĭmăcrus, i, m., ἀμφίμακρος, sc. pes, Versfoden: – ◡ –, (cārdĭnēs); (ogs. Creticus); Quintil. 9, 4, 81. — amphĭmallum, i, n., ἀμφίμαλλον: uldent Tøi, som er haaret paa begge Sider, Plin. 8, 73. — Amphĭnŏmus, i, m., o. Anāpis: tvende Ynglinger af Catana, frelste deres Forældre igiennem Ætnas Luer, hvorfor de af deres Medborgere hædredes med en Æresstøtter; vid. Sen. Benef. 3, 37, Sil., Val. Max. — Amphīon, ŏnis, m., Ἀμφίων: en Søn af Juppiter ved Antiopa, var Konge i Theben og Gemal af Niobe; – under hans Lyres Trylletoner formede Stenene sig til Mure omkring Theben; vid. Hyg. Fab. 6 o. 7, ogs. Hor. A. P. 394; om hans sildigere Skiebne, f. Ovid. Met. 6, 221, oftere; — df. Amphiŏnĭus, 3: amphionisk, lyra, Prop. 1, 9, 10.

Amphĭpŏlis, is, f.: By i Macedonien, (hod. Emboli), Plin., Liv.; — B) df. 1) Amphĭpŏlĭtanus, 3, arx, Justin.; — 2) Amphĭpŏlītes, ae, m.: en Amphipolitaner, Varr. — amphĭprostўlos, on, ἀμφιπρόστυλος, aedes: som har Søiler for og bag, (men ikke paa Siderne), Vitruv. 3, 1. — amphisbaena, ae, f., ἀμφίσβαινα: en Slangeart i Libyen; kryber baade for- og baglæns, Plin. 8, 35, Lucan. — Amphissa, ae, f.: Forbierg i d. Lokriske, i Nederitalien; — df. Amphissius, 3, Ovid. Met. 15, 703; — not.: ogs. er Amphissa: en By i d. Lokriske i Grækenland, Lucan. 3, 172.

amphĭtăne, es, f.: etslags Ædelsten, ogs. chrysocolla, rimel. etslags Magnetkis, Plin. 37, 54. — amphĭtăpa, ae, f., ἀμφιτάπης: et paa begge Sider haaret el. laadent Sengeteppe, Varr., Dig.; amphitapae villis ingentibus molles, Lucil. ap. Non. — amphĭthălămus, i, m., ἀμφιθάλαμος: et Forværelse, Vitruv. 6, 10, inc. — amphĭthĕātrālis, e: amphitheatralsk, spectaculum, Plin., magistri, Martial.; o. — amphĭthĕātrĭcus, 3: = frgd., charta, vid. Plin. 13, 23; af — amphĭthĕātrum, i, n., ἀμφιθέατρον: et Amphitheater, en halvcirkelformet Bygning, hvori de over hverandre hævede Sæder overalt lode fri Udsigt til arena; brugtes sædv. til Fægterspil, og opførtes i de ældre Tider alene af Træ, og for en kort Tid; – det første blivende Amphitheater opførte K. Augustus; vid. Suet. Aug. 29; – om det af Vespasianus og Titus opførte Amphitheater, (Caesareum amphitheatrum, Martial. Spect.), vid. Plin. 19, 6, Suet. Vesp. 9, o. id. Tit. 7, ogs. Martial. Spect.

Amphĭtrīte, es, f.: Neptuns Gemalinde og Havets Gudinde, Colum. 10, 201; – df. ogs. som appell. f. Havet; vid. Ovid. Met. 1, 14, o. Catull. 64, 11. — Amphitrўo, (-ŭo), el. Amphitryon, (-non), ōnis, m., Ἀμφιτρύων, ωνος: Søn af Alceus og Gemal af Alcmene, som fødte ham Iphiklus, tilligem. Juppiters Søn, Herkules; vid. Ovid. Met. 6, 112; — not.: ogs. er Amphitryo, Navnet paa en Comoedie af Plautus. — df. Amphitrўŏnĭădes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af Amphitryo; men sædv. om Hercules, Catull., Ovid., Virg.

amphŏra, ae f., ἀμφορεύς; I) som Ting: Kar el. Krukke el. Flaske af Ler el. af anden Materie, og med tvende Hanker, navnl. til Opbevaring af Vin, ogs. af Olie og Honning; – amphorae vitreae, diligenter gypsatae etc., vid. Petron. Sat. 34; saal. Vinkrukke el. Krukke med Vin, vid. Hor. Od. 3, 28, 8; – ∾ oleariae, Cato; cf. Hor. Epod. 2, 15; – opp. urceus, id. A. P. 22; — II) som Maal; A) „alm." el. for flydende Sager er amphora: = 2 urnae el. 3 modii el. 8 congii el. 48 sextarii el. 96 heminae; – quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse, Cic. Font. 5; cf. Plin. 9, 48; men ∾ Capitolina, (som holder det rette Maal); vid. Capitolin. Maximin. 4; — B) „bes." el. som Skibsmaal; maritimam navem, quae plus quam trecentarum amphorarum esset, etc., Liv. 21, 63; – i denne Forbindelse findes oftere gen. pl. amphorum, (f. amphorarum); vid. Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15, o. Plin. 6, 24; df. — amphŏrālis, e: der holder Maalet af en Amphora, vas, Plin. 37, 10; o. — amphŏrārĭus, 3: som opbevares paa en Amphora, vinum, Dig.

Amphrўsus, (-os), i, m.: liden Flod i d. thessaliske Landskab Phthiotis, hvorved, efter Mythen, Guden Apollo vogtede K. Admetus's Hiorder; hvf. ogs. Virg. Ge. 3, 2, Apollo heder: pastor ab Amphryso; cf. Ovid. Met. 1, 580, o. ibd. 7, 229; — B) df. 1) Amphrўsĭus, 3: amphrysisk; men „poet.": benævnt efter Guden Apollo, vates, Virg. Aen. 6, 394, (i. e. Sibylla); — 2) Amphrўsĭăcus, 3, gramen, Stat.

ample, adv. af amplus; I) „egenl.": vidt el. vide, med el. af et vidt Omfang; df. rigeligen el. overflødigen, nutrire (aegrum), Cels.; amplissime (agri militibus dati), Cic. Phil. 5, 19; — II) „fig."; A) „overf.": prægtigen, herligen, exornare triclinium, Cic.; men aliquem quam amplissime efferre, (give nogen en prægtig Begravelse), id.; — B) „ment." el. om Foredraget: sublate ampleque dicere; vid. Cic. Brut. 55; amplissime laudare, Plin.; — III) compar. amplius: mere el. længere el. videre; – nærmest om en Udstrækning i Tiden, ogs. om Tal; (plus derim. om den substantive Mængde; magis, om d. comparative Handling el. Egenskab; potius, om Valget imellem flere Gienstande); – c. abl. compar., el. m. quam, el. absol. m. nomin. el. gen. el. acc.; – hora amplius jam ··· moliebantur, Cic. Verr. 4, 43; amplius octodecim partibus majorem etc., id. Acad. 2, 26; nec amplius, quam XXVII dies ··· commoratus, Suet. Aug. 17; – amplius sunt sex menses, Cic. R. Com. 3; duas amplius horas ··· certamen sustinuere, Liv. 36, 38; spatium non amplius pedum DC, Caes. B. G. 1, 38; — B) hertil mærkes endnu; 1) amplius m. Negation, (i hvilket Fald non amplius kan hede, ligesom tantum: ikkun); – non amplius XIV cohortes ··· coegi, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12; duo haud amplius millia peditum effugerunt, Liv. 28, 2; – saal. er ogs. nihil amplius quam, o. nec quicquam am-

plius: en stærkere Omskrivning af tantum: intet videre, ikkun; vid. Cic. N. D. 2, 12; cf. Suet. Ner. 39; – ogs. høre hertil de elliptiske Udtryk: nihil amplius, vid. Cic. Verr. 5, 49; o. si nihil amplius, (ligesom si nihil aliud), vid. Ovid. Met. 9, 148; — 2) i Retssproget heder; a) om Dommeren: amplius pronunciare: erklære Sagen for udsat til yderligere Drøftelse og Oplysning; vid. Cic. Brut. 22; — b) om Parterne: amplius non petere: gjøre Afkald paa videre Fordring; vid. Cic. R. Com. 12, o. id. Att. 1, 8; — 3) ogs. alm.; a) ligesom insuper o. praeterea: endnu dertil el. videre el. mere; – quid loquar amplius hoc de homine? Cic. Caecin. 9; quaecumque dici aut fingi possunt ··· probra, et alia amplius, Sall. Jug. 44; — b) nihil dico amplius, (en Art af aposiopesis: jeg vil tie med Resten); Plaut. As. 1, 3, 51, o. Cic. Planc. 7; — c) et hoc amplius: og hertil endnu dette, (navnl. ved Anførelser), vid. Cic. Caecin. 10; df. ogs. i Senatet, naar man foreslaaer et Tillæg til en Andens Forslag; vid. id. Phil. 13, 21: et hoc amplius censeo, etc.

amplecto, ĕre, v. a., forkl. Biform af amplector, Plaut.; — not.: df. ogs. m. pass. Bem.: amplectier, (f. amplecti), Lucil. ap. Prisc. — amplector, exus sum, 3, v. dep. a., [ambi-, plecto, πλέκω, fletter]; I) „egenl.": at slynge sig derom, at omfatte el. omfavne; – Amplectimur tibi genua, egentes opum, Plaut. Rud. 1, 5, 16; ille me amplexus etc., Cic. Somn. Scip. 2; amplexus dextram, Virg.; — b) ogs. at omgive el. indeslutte, odl.; – quorum terra amplectitur ossa, Lucr.; ∾ locum munimento, (befæste rundtom), Liv., exedra et porticibus, (opføre derom), Plin. Ep.; cf. Hor. A. P. 209, o. Virg. Ecl. 3, 45; men ∾ hostium aciem, (omgaae el. omringe den), Liv.; — II) „fig."; A) „alm.": sammenfatter el. tager sammen, behandler under Et; – ∾ omnes oratores, Cic. d. Or. 3, 9; cf. Plin. Ep. 5, 3; men om en Feltherre: magnam Brigantum partem aut victoria amplexus, aut bello, Tac. Agric. 17; — B) „bef." ogs.; a) omfatter i Foredraget; – ∾ argumentum pluribus verbis, Cic. R. Com. 12; cf. Virg. Ge. 2, 42; ligel. at omfatte el. indbefatte derunder el. deri; navnl. om den Stemmendes Mening el. Votum, vid. Cic. Cat. 4, 4; ligel. om et Begreb, id. Tusc. 2, 13; om en Lov, Tac. Ann. 4, 34; — b) omfatter i Tankerne, overskuer el. giennemskuer; – quae si judex non amplectetur omnia consilio, Cic. Font. 7; ut hanc cogitationem toto pectore amplectare, id. Att. 12, 35; — c) ogs. „ethisk": omfatter med Kiærlighed, elsker el. ynder; Caesar me amicissime quotidie magis amplectitur, Cic. Fam. 6, 6; cf. id. Cat. 4, 3, o. Sall. Jug. 7; men Hor. Sat. 1, 2, 53: hoc se amplectitur uno, (giør sig til deraf); – ogs. om Begreber: at høiagte, at befordre; Caesar favet ingeniis, nobilitatem vero et dignitates hominum amplectitur, Cic. Fam. 4, 8; men id. Fl. 18, med Lune: quum rem publicam nimis amplecteretur, (kom det Offenlige for nær, bestial det for grovt).

amplexo, are, v. a., forkl. Biform af flgd., Plaut. Poen. 5, 4, 60; cf. Lucil. ap. Priscian., o. A. — amplexor, atus sum, 1, v. dep. a., intens. af amplector; I) „egenl.": omfavner el. omarmer; aram amplexantes, Plaut. Rud. 3, 3, 33; oftere om Forelskede og om Venner; nihil cessarunt ··· amplexari inter se, id. Mil. gl. a. 5, v. 40; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 27; men inimicum meum sic amplexabantur etc., Cic. Fam. 1, 9; — II) „fig.": hengiver mig dertil, antager mig noget, forsvarer, elsker, ynder; – neque ullum ··· amplexari otium, quod abhorreat a dignitate, Cic. Sest. 45; quas (species, i. e. ἰδέας) Plato erat amplexatus, id. Acad. 1, 9; men Appius totum me amplexatur, (er mig aldeles hengiven), id. Qu. Fr. 2, 12.

1. amplexus, 3, partic. af amplector. — 2. amplexus, us, m., [amplector]; I) „alm.": Omslyngning, Omfatning, Omgivelse; – circumplicatus serpentis amplexu (puer), Cic. Div. 1, 36; ligel. in pl., Ovid. Met. 3, 48; cf. ibd. 9, 54; men terrarum orbem amplexu finire, (om Oceanet), Liv. 36, 17; cf. Plin. 5, 9; — II) „bef.": kiærlig Omfavnelse, (oftest in pl.); Quum dabit amplexus, (naar hun omfavner dig), Virg. Aen. 1, 687; ogs. amplexu aliquem petere, id., tenere, Tac.; in amplexus alicujus ruere. id., effundi, id.

ampliātio, onis, f., [amplio]: Udvidelse, Forstørrelse, Tert.; — II) „bef." i Retssproget: Udsættelse af den retlige Kiendelse; ampliata est et ipsa ampliatio, Sen. Contr. 1, 3.

*amplĭfĭcātĭo, onis, f.; I) „alm.": Udvidelse, Forstørrelse, Formerelse; ∾ pecuniae el. rei familiaris, Cic.; ∾ honoris et gloriae, id.; — II) „bef." som rhetorisk Figur: forstærkende el. udhævende Fremstilling af en Gienstand, Cic. Part. or. 15, o. Quintil. 2, 5, 9; o. — amplĭfĭcātor, oris, m.: som udvider el. forstørrer; – Pythagoras ··· rerum etiam ipsarum amplificator fuit, (udvidede el. berigede ogs. Videnskaben selv), Cic. Tusc. 5, 4; – ogs. „overf.": som fremmer el. befordrer; ∾ dignitatis tuae, id. Fam. 10, 12; — df. fem.: amplĭfĭcatrix, icis; ∾ veri vetustas, Pacat. Paneg.; — [amplifico]. — amplĭfĭce, adv. af amplificus: prægtigen, glimrende, Catull. 64, 266.

*amplĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": udvider, forstørrer, divitias, Cic., urbem, id., Liv., rem publicam, Cic.; men ∾ sonum, (forstærke den) id.; – ogs. „overf."; ∾ auctoritatem alicujus apud aliquem, Caes. B. G. 2, 14; cf. Cic. Manil. 46; men pauci honore et gloria amplificati, id. Leg. 3, 14; — II) „bef." ogs. i Rhetoriken: at fremhæve (forstørrende el. formindskende); vid. Cic. d. Or. 3, 26; cf. ibd. 1, 51, o. id. Acad. 2, 2; af — amplĭfĭcus, 3, [amplus, facio]: prægtig, herlig, Fronto.

amplĭo, avi, atum, 1, v. a., [amplus]; I) „alm.": udvider, forstørrer, plagam scalpello, Cels., vulnus, id.; ∾ templum, Suet.; ∾ rem (Formuen), Hor., imperium, Caes.; – ogs. „overf.": ∾ nomen alicujus, (giøre berømt, forherlige), Martial.; honore ampliatus, Plin.; — II) „bef." i Retssproget: ampliare aliquem el. aliquid; om Dommeren: at udsætte den retlige Kiendelse, for at undersøge Sagen nøiere; s. und. ample; s. ogs. comperendino s. l.; – quum potestas esset ampliandi (sc. causam), Cic. Caecin. 10; cf. id. Verr. 1, 9; men bis ampliatus, tertio absolutus est (reus), Liv. 43, 2; cf. id. 4, 44, fin.; men cujus causa septies ampliata etc., Val. Max. 8, 1.

amplĭter, adv., for- og efterkl. Biform af ample; 1) rigeligen, prægtigen, obsonari, Plaut., accipere aliquem, id.; — 2) overmaade, høiligen, occupatus, (sysselsat), id.; ∾ laudare aliquem, Gell.

amplĭtūdo, inis, f., [amplus]; I) „egenl.": Vidde, vidt el. stort Omfang; – ∾ membrorum, Varr.; simulacrum modica amplitudine, Cic. Verr. 4, 49; ∾ urbis (Capuae), Liv., valli, Tac.; – ogs. in pl.: amplitudines bonorum, Cic. Fin. 4, 7; — II) „fig."; A) „alm."; a) c. gen.: Storhed, Ypperlighed, animi, Cic., rerum gestarum, Nep., fortunae, Plin.; — b) absol.: Værdighed, Anseelse, Høihed; vid. Cic. R. Am. 1, o. id. Brut. 81; ogs. hører hertil id. d. Or. 2, 39: majestas est amplitudo et dignitas civitatis; — B) „bef." i Rhetoriken: Udtrykkets Fylde og Værdighed el. Høihed; vid. Cic. Inv. 2, 16, o. Gell. 7, 14; men Cic. Orat. 1, fin.: amplitudo Platonis, (hans Genies Omfang el. Storhed og Styrke).

amplius, som adv. o. adj., s. und. ample o. amplus. — ampliuscŭlus, 3, dem. af compar. amplior el. amplius und. amplus: temmelig el. nogenlunde stor el. anseelig, Appul.; — df. adv. ampliuscule, Sidon. — amplo, are, v. a., [amplus], forkl. f. amplifico: forstørrer, forherliger; qui causam humilem dictis amplant, Pacuv. ap. Non.

amplus, 3, [enten besl. m. ἀνάπλεως, overfyldt; el. efter Doederl.: igiennem inus. ambulus, af ambi-]; I) „egenl."; A) „alm.": vid, rummelig, af stort Omfang, stor, domus, Cic.; ∾ porticus (pl.), Virg.; - res (Legeme) amplior ··· et latior etc., Lucr. 2, 1132; mortali specie ampliorem etc , Suet. Aug. 94; amplissima insula, Plin.; — B) „bes.": rigelig, stor, megen; ∾ res pecuaria, Cic.; ∾ divitiae, Hor.; ampliores aquae, Plin.; amplior exercitus, Suet.; amplissima pecunia, Cic.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) med Hensyn paa den intensive Kraft: stor, stærk, megen, heftig; - ∾ vires, Lucr.; amplior potentia, Plin.; amplissimi affectus, id.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 9; ligel. ampla poena, Prop., spes nepotum, id.; — b) compar. amplius, som subst., (ikke at forvexle m. adv. comp. amplius und. ample); - daturus non sum amplius, Cic.; cf. Nep. Thras. 4; - ogs. c. gen.; amplius negotii, Cic. Cat. 4, 5; ∾ obsidum, Caes. B. G. 6, 9; — 2) med Hensyn paa den ydre Anseelse: prægtig, glimrende, herlig; - ne ullum munus aedilitatis amplius etc., Cic. Verr. 1, 5, fin.; parum amplis praemiis afficere, id. Mil. 22; amplo funere efferre, Nep. Eum. 4; amplius cognomen (Augusti), Suet. Aug. 7; triumphus amplissimus, Nep. Cato 1; — B) „ment."; navnl. med Hensyn paa andres Domme; 1) berømt, udmærket, hæderlig; -is ··· amplissimus, qui sua virtute in altiorem locum pervenit, Cic. R. Am. 30; amplae et honestae familiae, id.; amplissimo genere natus, Caes.; - navnl. er ogs. amplissimus: Ærestitel for de høieste Embedsmænd og Collegier, for Senatorerne, osv.; amplissimi ordines, Cic. Mil. 2, (i. e. ordo senatorius et equester); amplissimus honor, id. d. Rep. 1, 3, (i. e. consulatus); men amplissimum collegium decemvirale, vid. id. Verr. 4, 49; — b) absol.; amplum Tuscis ratus, m. acc. c. inf., (at det geraadede dem til Hæder), Liv. 2, 9; cf. id. 9, 30; — 2) amplus orator, i Rhetoriken: som taler med Værdighed og Udførlighed; vid. Cic. Orat. 9, o. id. Brut. 68.

ampulla, ae, f., [enten af ambi- o. olla, el. dem. af amphora]: etslags tvehanket og bugformet Kar til flydende Sager, etslags Flaske el. Bouteille, undert. af Leder, navnl. til Olie, hvf. ampulla og strigilis, som hørende til Badet, Cic. Fin. 4, 12; - men ogs. som Drikkekar, Suet. Dom. 21, o. Martial. 6, 35; men ∾ vitrea aceti, Plin.; — II) og fordi ampulla ogs. brugtes til Sminke, saa findes det ogs. „overf.", (ligesom λήκυθος), om Talens uægte og overdrevne Udsmykning; vid. Hor. A. P. 97: Projicit ampullas et sesquipedalia verba.

*ampullācĕus, 3: flaskeformet, pira, (Flaskepærer), Plin.; men ∾ corium, Colum., (rimel. hvoraf Lederflasker giøres); — ampullārĭus, i, m.: som giør Flasker el. Lederflasker, Plaut. Rud. 3, 4, 51; o. — ampullor, ari, v. dep. n.; men alene "overf.", (ligesom ληκυθίζω): bruger opsminkede el. høitravende og svulstige Udtryk (paa Tragikernes Vis); An tragica desaevit et ampullatur in arte, Hor. Ep. 1, 3, 14; — [ampulla].

ampŭtatĭo, onis, f.: Bortskærelse rundtom, Beskærelse, sarmentorum, Cic. d. Sen. 15; — 2) „metonym." ogs. de bortskaarne Stykker el. Grene, Plin. 12, 54; af — ampŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": bortskærer rundtom, beskærer, vitem ferro, Cic. l. c.; ∾ mergum, Colum.; - ogs. „alm.": afskærer el. afhugger, pestiferum in corpore, Cic. Phil. 8, 5; ∾ caput, manus, Suet.; — II) „fig."; A) „alm.": bortskærer, borttager, bortfierner; - ampulata et circumcisa inanitas omnis et error, Cic. Fin. 1, 13; cf. id. d. Or. 2, 21; men ∾ numerum legionum, (indskrænke deres Antal), Tac. Hist. 2, 69; — B) i Rhetoriken: amputata loqui, (tale usammenhængende), Cic. Orat. 51.

Ampyx, ÿcis, m.: Navnet paa en Lapither, Fader til Spaamanden Mopsus; vid. Ovid. Met. 12, 450, flgd., (hvor acc. gr. Ampyca); - ogs. Ampȳcus, i, Hygin.; — df. Ampȳcĭdes, ae, m.: den ovennævnte Mopsus; vid. Ovid. l. c.; — not.: en anden Ampyx findes Ovid. Met. 5, 183. — Amsanctus, i, m.: memphitisk Indsø i d. Sabinske; (hod. lago d'Ansante); vid. Plin. 2, 95; ogs. Virg. Aen. 7, 565; - rimel. ogs. en Egn ved denne Indsø; vid. Cic. Div. 1, 36. — amtrŭo, are, v. n., [ambi-, trua]; om Saliernes religiøse Dands: at hoppe, at springe; hvf. „alleg.": Praesul ut amtruat, inde et vulgu' redamtruat olli, Lucil. ap. Fest. in Redamtruare.

ămŭlētum, i, n., [rimel. besl. m. amolior]: sympathetisk Beskyttelsesmiddel, (navnl. til at bære om Halsen), imod Sygdomme og Fortryllelser; veneficiorum amuleta, Plin. 29, 19. — Amūlĭus, i, m., Konge i Alba Longa, lod sin Broders Dattersønner (Romulus og Remus) udsætte i Tiberen; hvf. dirus, Ovid. Fast. 4, 53; cf. Liv. 1, 3, flgd., ogs. Ovid. Met. 14, 772, o. A. — amulum, s. und. amylum. — ămurca, ae, f., ἀμόργη: den urene Afgang ved Oliens Presning, Olieskum el. Oliebærme, Varr., Plin., o. A.; ∾ tristis, Virg. Ge, 3, 448; — df. ămurcārĭus, 3: hørende til Oliebærme, dolia, Cato.

ămūsĭa, ae, f., ἀμουσία: Ukyndighed i Musiken, Varr. ap. Non. — ămūsos, on, ἄμουσος: ukyndig i Musiken, Vitruv. — ămussis, is, im, f.; (for- o. efterkl. Ord; uden abl. sing., ogs. ud. plur): Tømmermandens Retholt el. Lineal, Varr. ap. Non.; — oftest i Adverbialforbindelsen: ad amussim, (ogs. adamussim): efter Vinkelmaal; - df. „overf.": nøiagtigen, punktligen, Varr. R. R. 2, 1, Gell.; df. — ămussĭtatus, 3: snorlige; df. „overf.": rigtig nøiagtig, uddannet; ∾ indoles, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 38; o. — ămussium, i, n., en Vindskive, Vitruv. 1, 6.

1. Amyclae, arum, f., Ἀμύκλαι; (ogs. Amycle, es, f., Sil.): By i Lakonien, Tyndarus's Residens, Castors og Pollux's Fødested; ogs. berømt af Guden Apollo's Tempel og colossale Billedstøtte; - ∾ Therapnaeae: (efter det nærliggende Therapnæ), Mart. 9, 104; cf. Ovid. Met. 8, 314, ogs. Liv. 34, 28, o. Plin, 4, 8; — df. Amyclaeus, 3: amyklæisk, canis, Virg.; ∾ fratres, (i. e. Castor et Pollux), Stat.; - ogs. „poet." f. spartansk, ductus, Sil. — 2. Amyclae, arum, f.: ubekiendt By i Latium; heder tacitae Amyclae, Virg. Aen. 10, 565; vid. Serv. ibd.; — df. Amyclanus, 3, sinus, Plin. 14, 8. — Amyclīdes, ae, m., patronym.: en Efterkommer af Amyklas, (Stifteren af 1. Amyclae), i. e. Hyacinthus, Ovid. Met. 10, 162. — ămyctĭcus, 3, ἀμυκτικός; om Lægemidler: bidende, skarp, Coel. Aurel. — Amȳcus, i, m.; 1) en Konge over Bebrykierne, Val. Fl.; — 2) en Centaur, Ovid. Met. 12, 245.

†ămygdăla, ae, f.; I) ligesom ἀμυγδάλη: Mandelen, el. Mandelkiernen, Plin. 12, 19; — II) ligesom ἀμυγδαλῆ: Mandeltræet, Colum. 5, 10; df. — ămygdălācĕus, 3, folium, Plin. 26, 69, (som ligner Mandeltræets); — ămygdălĕus, 3, ramus, Pallad., af et Mandeltræ; o. — ămygdălĭnus, 3, oleum: Mandelolie, Plin. 15, 7; men ∾ pruna, ibd. 12, (som ere indpodede paa Mandeltræet); — ămygdălum, i, n., ἀμύγδαλον, ligesom amygdala; 1) Mandelen el. Mandelkiernen, Ovid. A. A. 3. 183, Pallad.; — II) Mandeltræet, Colum. Arb. 25. — ămygdălus, i, f., ἀμύγδαλος: Mandeltræet, Pallad.

ămȳlo, are, v. a., (efterkl.): at blande el. tilsætte med Kraftmel; ∾ jus, Apic., lac, Coel. Aur.; af — ămȳlum, (amulum), i. n., ἄμυλον, (umalet): Kraftmel, Stivelse, Cato, Cels., Plin. 18, 17.

Amȳmōne, es, f.; I) Datter af Danaus, ved Neptunus Moder til Nauplius, Fader til Palamedes, Hygin. Fab. 169, o. Prop. 2, 20, 47; — II) en efter hende benævnt Kilde ved Argos, Ovid. Met. 2, 143; —

heder ogs. Amymonium flumen, Hygin. l. c. — Amyntas, ae, m.: Fader til d. macedoniske K. Philippus, Nep. Reg. 2; — hf. patronym.: Amyntĭădes, ae, m., Ovid. Ib. 295, (i. e. Philippus). — Amyntor, ŏris, m.: Konge over Doloperne og Fader til Phoenix, Ovid.; — hf. patronym.: Amyntŏrīdes, ae, m., id. A. A. 1, 337, (i. e. Phoenix). — ămystis, ĭdis, f., ἄμυστις: Bægerets Udtømmelse i et eneste Drag; hf. at drikke stærkt, Kapdrikkeri; ∾ Thrēïcia, Hor. Od. 1, 36, 14. — Amȳthāon, ŏnis, m., efter Ovid. Met. 15, 325: en Argiver, Fader til Melampus, som deraf heder: — Amȳthāŏnĭus, Virg. Ge. 3, 550, Prop. 2, 2, 18.

1. ăn, conj., [efter de Nyere: ikke besl. m. ἄν, men selv primitiv]; – indleder ordenl. det andet Led af den disjunctiv spørgende el. tvivlende Sætningsrække, i Modsætn. af det frgd. (el. underforstaaede) utrum, el. num; omtr. vort: eller, eller om; hf. A) i disjunctiv spørgende Sætninger; 1) directe; – utrum defenditis, an impugnatis plebem? Liv. 5, 3; cf. Cic. Verr. 1, 47; – vosne vero L. Domitium, an vos L. Domitius deseruit? Caes. B. C. 2, 32; ligel. numquid …? an …? Cic. Leg. 2, 2; men eloquar, an sileam? Virg. Aen. 3, 39; cf. Hor. Od. 3, 4, 5; – ogs. kan an oftere følge paa hinanden; vid. Cic. Verr. 3, 36, o. Liv. 21, 10; — 2) indirecte; – Vise, redieritne jam, an nondum, domum, Ter. Phorm. 2, 4, 5; cf. Sall. Cat. 52; — 3) hertil kan endnu mærkes; a) „bes." hos Comikerne tiener an potius til at fremhæve d. flgd. Sætning, som berigtigende; – utrum ita esse mavelit, ut etc., an ita potius, ut etc., Plaut. Trin. 2, 2, 31; – i Prosa er derim. dette potius undert. udfaldet; saal. ea, quae dixi, ad corpusne refers? an est aliquid, quod te sua sponte delectet? Cic. Fin. 2, 33; — b) ofte bliver det første Spørgsmaal alene at underforstaae; (thi an kan aldrig begynde det absolute el. ikke disjunctive Spørgsmaal); – Chr. sed Thais multo ante venit; Py. an abiit jam a milite? (hvor man kan supplere: nonne apud militem est)? Ter. Eun. 4, 5, 7; ligel. nam quod ajunt: minima de malis, etc.; an est ullum majus malum turpitudine? Cic. Off. 3, 29; cf. Hor. Ep. 1, 3, 31; – saal. „bes." hos Cic. i en Bevisførelse a minore; cur etc., an Anacharsis … potuit … nostrates philosophi non poterunt? Cic. Tusc. 5, 32; cf. id. Cat. 1, 1; — c) i det directe Spørgsmaal staaer sædv. an non, (el. annon); dog ogs. i det indirecte; – isne est, quem quaero, an non? Ter. Phorm. 5, 6, 12; utrum sit, an non, voltis? Plaut. Amph. prol. 56; — d) an ne, oftere anne, staaer hyppigen pleonastisk, f. an; – quum interrogetur, tria pauca sint, anne multa, Cic. Acad. 2, 29; cf. id. Manil. 19; — B) i disjunctiv tvivlende Sætninger følger ligel. an efter d. frgd. (el. underforstaaede) utrum, num, -ne, etc.; – honestumne factu sit, an turpe, dubitant, Cic. Off. 1, 3; cf. id. d. Or. 2, 13; ligel. eane de causa … an perfidia adducti, etc., Caes. B. G. 7, 5; cf. Sall. Cat. 25 o. 52; — bb) hertil mærkes endnu; a) an udtrykker undert. en Uvished, uden at dubitatio, (el. dubium est, odl.), er gaaet foran; – Cn. Octavius, an Cn. Cornelius quidam est …; is etc., Cic. Fam. 7, 9; cf. id. d. Rep. 2, 15; (dog er Læsemaaden i dette Fald sædv. uvis); — b) efteraugustisk staaer an ogs. f. sive; dels efter frgd. sive (el. seu); vid. Tac. Ann. 11, 26, o. 14, 59; dels uden samme; Saucius, an sanus, numquid tua signa reliqui? Ovid. Fast. 4, 7; cf. Tibull. 3, 1, 19; — c) ogs. findes an gientaget ved anaphora, (naar neml. d. flgd. Begreb udvikler d. frgd.); quin etiam dubitem, an hic, an Antii, (om her, neml. i Antium) etc., Cic. Att. 2, 6; — d) fremdeles bruges an efter de Udtryk, som betegne nogetslags Uvished, (ligesom vort: at betænke, at see til, odl.); vid. Ter. Heaut. 3, 1, 70, o. Suet. Ner. 47; — e) ligel. er ogs. undert. d. første Sætning at supplere af Sammenhængen; – saal. Ter. Eun. 4, 7, 20: qui scis, an, quae jubeam, sine vi faciat? (hvor man foran an kunde supplere: vine coactus); cf. Hor. Od. 4, 7, 17; men nescio, an noris hominem, Plin. Ep. 6, 21; dubium, an quaesita morte, Tac. Ann. 1, 5; — cc) endel. mærkes Udtrykkene: haud scio an, nescio an, dubito an; a) som mildt bekræftende: jeg troer næsten, næsten skulde jeg sige, (el. omskrivende: rimeligen, formodenligen); naar neml. den Talendes Mening er for Sandsynligheden af den med an begyndende Sætning; – vid. Cic. Tusc. 2, 17, o. id. Off. 3, 29; ligel. ingens eo die res, ac nescio, an maxima illo bello, gesta etc., Liv. 23, 16; cf. Nep. Thras. 1; – en negativ Objectssætning i denne Forbindelse maa indeholde Negationen: non el. nemo, odl.; sed dubitat, an turpe non sit, Cic. Off. 3, 23; non saepe, atque haud scio, an numquam, (næsten troer jeg, ingensinde), id. Orat. 2; cf. id. d. Sen. 16; — b) benegtende: jeg troer, at ikke …, odl., hvor neml. den med an begyndende Sætning indeholder en Usandsynlighed; og maa her da i Objectssætningen staae el. underforstaaes: aliquis, el. quisquam, el. ullus, etc.; – an profecturus sim (aliquid), nescio, (jeg formoder, intet at kunne udrette), Senec. Ep. 25; cf. Plin. Ep. 7, 19, o. Nep. Timol. 1. — 2. an-, praepos. insep.; I) ved Assimilation: f. am-, amb-; saal. anceps, ancisus, o. fl.; — II) oftere ved Assimilation: f. ad; saal. annecto, annumero, o. fl.

ănăbaptismus, i, m., ἀναβαπτισμός: Gjendøben, Augustin. — ănăbăsis, is, f., ἀνάβασις: etslags Plante, (equisetum L.), Hestehale, Plin. 26, 20. — ănăbăthrum, ī, n., ἀνάβαθρον: ophøiet Sæde i Skuespilhuset; in pl., Juvenal. 7, 16.

ănăcampsĕrōs, ōtis, ἀνακάμψερως, (som bøier el. fører Kiærligheden tilbage); efter Plin. 24, 102: etslags Plante, der skal have denne Egenskab. — Anăces, m., Ἄνακες, (ἄναξ, Herre el. Konge): Epithet til Dioscurerne, Cic. N. D. 3, 21. — Anăcharsis, is, m., Ἀνάχαρσις: en skythisk Philosoph, samtidig med Solon, Cic. Tusc. 5, 32, Plin. 7, 57, o. A. — ănăchītes, ae, m., ἀναχίτης, (som befrier fra Ængstelser og Smerter): en Benævnelse paa Diamanten, som man tillagde denne Egenskab, Plin. 37, 15. — ănăchōrēsis, is el. eos, f., ἀναχώρησις, (at trække sig tilbage i Ensomhed); hf. Ensomhed, Eremitliv, Sidon. — ănăchōrēta, ae, m., ἀναχωρητής: Eneboer el. Eremit, Sidon.

ănăclintērĭon, i, n., ἀνακλιντήριον: Pude til at hvile paa, Spartian. — Anacrĕon, ontis, m., Ἀνακρέων: berømt lyrisk Digter fra Øen Teos, Cic. Tusc. 4, 33, o. Hor. Od. 4, 9, 9; — hf. adj.: Anacreontēus, Diomed., -tius, Quintil., -ticus, Fulgent.: anakreontisk. — ănactŏrium, i, n., ἀνάκτοριον: Sværdlillien, etslags Plante, Appul.

ănădēma, ătis, n., ἀνάδημα: Hovedbind, Hovedsmykke, Dig.; men Et bene parta patrum fiunt anademata, mitrae, Lucr. 4, 1125. — ănădiplōsis, is el. eos, f., ἀναδίπλωσις: Fordobblingen, (som rhetorisk Figur), Capella. — Anădȳŏmĕne, es, f., (ἀναδυομένη, den Opdukkende): Epithet til den af Havet opstigende Venus, (berømt Maleri af Apelles), Plin. 35, 36.

ănăgallis, ĭdis, f., ἀναγαλλίς; etslags Plante: germ. Gauchheil, dan. Rødarve, Plin. 25, 92. — ănaglypta el. anaglypha, orum, n., ἀνάγλυπτα el. ἀνάγλυφα: halvophøiet Arbeide, Basrelief, Plin. 33, 49; hf. — ănaglypticus, 3: udarbeidet i Basrelief, metallum, Sidon. — Anagnia, ae, f.: By i Latium, (hod. Anagni), Liv. 45, 16; — hf. Anagnīnus, 3, Cic. Att. 12, 1; – men subst.: Anagnīni, orum: Indvaanerne af Byen An., id. Phil. 2, 41, o. Plin. 3, 9. — ănagnostes, ae, m., ἀναγνώστης: en Forelæser, Cic., Nep. Att. 13. — anăgȳros, i, f., ἀνάγυρος: Stanktræet, (anagyris foetida L.), Plin. 27, 13.

— Anäitis, ĭdis, f.: en armenisk Gudinde; vid. Plin. 33, 24.

ănălecta, ae, m., ἀναλέκτης: en Opsamler af Smulerne efter Maaltidet, Martial. 7, 20, Senec. Ep. 27. — ănălectris, ĭdis, f., (ἀνά, λέκτρον): liden Pude om el. til Skuldrene; in pl., Ovid. A. A. 3, 273. — ănălemma, ătis, n., ἀνάλημμα: Soluhr, hvorved tillige et Steds Polhøide og Middagslinie bestemmes, Vitruv. 9, 4. — ănălŏgĭa, ae, f., ἀναλογία: oprdl. Lighed el. Forhold imellem to el. flere Ting; df. i Grammatiken: Sproglighed el. Ordlighed, Analogi, Varr.; (hos Cic. paa Græsk); df. — ănălŏgĭcus, 3: hørende til Analogier; Caesar in libris analogicis etc., Gell. 4, 16. — ănălŏgus, 3, ἀνάλογος: analog, d. e. af lige Beskaffenhed; ∾ grabati, (som ligne hinanden), Varr.

ănancaeum, i, n., ἀναγκαῖον, (hvortil man nødes); df. stort Drikkekar, (som man i en Kapdrikken er nødt til at tømine); vid. Plaut. Rud. 2, 3, 33. — ănanchītis, ĭdis, f., ἀναγχῖτις: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

ănăpaestĭcus, 3: bestaaende af Anapæster, carmen, Sidon.; af — ănăpaestus, 3, ἀνάπαιστος, (tilbageslaaen), pes, Versefoden: ◡ ◡ –, (săpĭēns; neml. den tilbageslagne el. omvendte Dactylus), Cic. d. Or. 3, 47; ogs. absol. el. ud. pes, id. Orat. 56; — b) anapaestum, i, n., (sc. carmen): et af Anapæster bestaaende Digt, id. Tusc. 3, 24, Gell.; — Anăpauŏmĕnus, i, m., Ἀναπαυόμενος, (den Hvilende): Maleri af Protogenes, vid. Plin. 35, 36.

Anăphē, es, f., Ἀνάφη: Ø i d. cretiske Hav, Plin. 2, 89, Ovid. — ănăphŏra, ae, f., ἀναφορά; I) i Astronomien: et Himmellegemes Opgang, Plin. 7, 50; — II) i Rhetoriken; a) Gjentagelse af det samme Ord i Begyndelsen af flere Sætninger; vid. Cic. Verr. 2, 10: Verres adesse jubebat, Verres cognoscebat, etc., Donat., o. A.; — 2) et Ords uegenlige Henførelse til d. frgd.; (vid. Sall. Cat. 18: conjuravere pauci ··· de qua, sc. conjuratione etc., Diomed.; dog vil man her læse: de quo etc.). — ănăphŏrĭcus, 3, ἀναφορικός; I) i Astronomien: som er indrettet efter Solens el. Himmellegemernes Opgang, horologium, Vitruv. 9, 9; — II) hos Lægerne: som opbrækker Blod, Firmic. — Anăpis, is, el. Anāpus, i, f. und. Amphinomus; — not.: ogs. er Anapis o. Anapus: en Flod paa Sicilien, som falder ud i d. syracusanske Bugt, Ovid. Met. 5, 417, oftere. — ănaplērōtĭcus, 3, ἀναπληρωτικός: som tiener til Udfyldning, Veget. — Anāpus, i, m., f. und. Anapis.

anarrhīnon, i, n., f. und. antirrhinon. — Anartes, el. Anarti: Folk i Siebenbürgen ved Theisfloden, Caes. B. G. 6, 25. — 1. Anas, ae, m.: Flod i Hisp. Baet., (nu: Guadiana), Caes., Plin. — 2. ănas, ătis, f.: Anden; greges anatum, Cic.; — not.: gen. anatium, (f. anatum), Varr.; df. — ănătārius, 3: benævnt efter Ænder, aquila, (Andeørnen), (falco haliaëtus L.), Plin. 10, 3. — 1. ănăthēma, ătis, n., ἀνάθημα: Tempelgave, Prudent. — 2. ănăthĕma, ătis, n., ἀνάθεμα: Band el. Bandsættelse, Bortfiernelse fra de Troendes Samfund, Augustin.; — 2) ogs. „metonym.": den med Band belagte Person, Tert.; df. — ănăthĕmătizo, are, v. a., ἀναθεματίζω: sætter i Band, Augustin.; - ogs. „overf.": forbander, Hieron. — ănăthȳmĭăsis, is, f., ἀναθυμίασις: Dunstens Opstigelse, Petron.

ănătĭcŭla, ae, f., dem. af 2. anas: Ælling el. liden And, Cic.; - Plaut. As. 3, 3, 103, ogs. som Kelеord: dic igitur me anaticulam, etc. — ănătīnus, 3, [2. anas]: hørende til en And el. benævnt derefter; df. comisk: ∾ fortuna, Plaut. Rud. 2, 6, 49, (at komme tør op af Vandet); - men absol.: anatina, (sc. caro): Andekiød, Petron. — ănătŏcismus, i, m., ἀνατοκισμός: Rentesrente, Cic. Att. 5, 21. — ănătŏmĭa, ae, f., ἀνατομία: Anatomi, d. e. det dyriske Legemes kunstige Sønderlemmelse, Coel. Aur.; df. — ănătŏmĭcus, 3; men alene som subst.; 1) anatomicus, i, m., (sc. medicus): en Anatom, Macrob.; — 2) anatomica, ae, ogs. anatomice, es, f., (sc. ars, τέχνη): Anatomien, Coel. Aur., Macrob. — ănătŏnus, 3, ἀνάτονος: som er spændt høit op el. opad, Vitruv. — Anaurus, i, m., Ἄναυρος: Flod i Thessalien, Lucan.

Anaxăgŏras, ae, m.: Philosoph af Clazomenæ, Lærer for Perikles o. Euripides, Cic. d. Or. 3, 33, oftere, o. A. — Anaxarchus, i, m.: Philosoph af Abdera; vid. Val. Max., o. Ovid. Ib. 573. — Anaxărĕte, es, f.: en Skionhed paa Cyperen; hendes Forvandling til Sten, vid. Ovid. Met. 14, 699. — Anaxĭmander, dri, m.: jonisk Philosoph af Miletus, opfandt Landkort, osv.; vid. Cic. Div. 1, 50, o. Gell. 3, 3.

ancaesa, orum, m., [2. an-, caedo], forældt. Ord, f. vasa caelata, Fest. p. 17. — ancăla, ae, o. ancale, es, f., (ἀγκάλη, d. e. Albue): Knæhasen, Knæet, Coel. Aur. — ancarius, f. und. angarius.

anceps, cĭpĭtis, adj., [2. an-, caput); I) „egenl.": tvehovedet, med to Hoveder, Janus, Ovid. Met. 14, 334, o. id. Fast. 1, 95; men id. Met. 12, 337: ab ancipiti ·· acumine montis, (fra dets dobbelte Tind el. Spids); — II) „fig."; A) „overf.": dobbelt, med dobbelt Retning; (men duplex, som finder Sted togange); - ∾ securicula, Plaut., securis, Ovid., ferrum, Lucr., (tveegget); - men Cic. N. D. 1, 37, hede Amphibierne: quasi ancipites (bestiae) etc.; - navnl. ogs. i Krigssproget: fra el. til el. paa begge Sider; - ∾ tela, Liv., munimenta, id.; ∾ proelium, Caes. B. G. 7, 76; cf. Nep. Them. 3; men anceps metus, et ab cive, et ab hoste, Liv. 2, 24; — B) „ment."; a) ligesom med dobbelt Virksomhed, dobbelt i sit Slags; - anceps dicendi faciendique sapientia, Cic. d. Or. 3, 16; cf. ibd. 36; men jus anceps, Hor. Sat. 2, 5, 34; — b) (som vakler til begge Sider; d. e.): uvis, tvivlsom, uafgiort; - ∾ fortuna belli, Cic. Marcell. 5; ∾ proelium, Liv. 2, 62, (naar Seieren bliver uafgiort); hvorom ogs. ancipiti Marte pugnare, id.; men Tac. Hist. 3, 40, absol.: inter ancipitia, (i tvivlsomme Tilfælde), deterrimum est, media sequi; - ∾ fides, Curt., (ikke at stole paa); ligel. ancipites animi, Lucan.; men Hor. Sat. 2, 1, 34: Lucanus, an Appulus, anceps, (om den, hvis Fødeland er uvist); — c) farlig, betænkelig, viae maris, Ovid. Met. 14, 438; ∾ loca, Nep. Dat. 7; ∾ morbi, Plin.; - ogs. c. dat.: vox ··· ipsi anceps, Tac. Hist. 1, 5; ogs. absol.: inter ancipitia, (i Faren), id. Ann. 11, 26; — not. a: abl. altid ancipiti, (f. ancipite); — not. b: nominat. ancipes, (f. anceps), Plaut. Rud. 4, 4, 114.

Anchīses, ae, m., Ἀγχίσης: trojansk Prinds, ved Venus Fader til Æneas, vid. Virg. Aen. 1, 621, o. ibd. 3, 710 flgd.; — B) df. 1) Anchīsēus, 3: anchisisk, tumulus, vid. ibd. 5, 761; — 2) Anchīsĭădes, ae, m., patronym.: Søn af Anchises, d. e. Æneas, ibd. 6, 348. — anchora, anchoralis, f. und. ancora, etc. — anchūsa, ae, f., ἄγχουσα: Oxetunge, et Slags Plante, (anchusa tinctoria L., af dens Brug til Sminke), Plin. 22, 23.

ancīle, is, n., [rimel. besl. m. ἀγκύλος, d. e. krum]: lidet, aflangrundt Skiold; vid. Virg. Aen. 7, 188; — navnl. er at mærke: det himmelfaldne ancile el. Skiold, (cf. coelestia arma, Liv. 1, 20), hvorefter K. Numa lod giore elleve andre; disse ancilia opbevaredes i Marstemplet, hvorfra de af Salierne aarligen bares i Procession; hvorom ancilia movere; ligesom ancilia condere, om deres Henlæggelse til Opbevaring; vid. Liv. l. c., ogs. Ovid. Fast. 3, 377, Virg. Aen. 8, 664, ogs. Tac. Hist. 1, 89, o. Suet. Oth. 8; — not. a:

ogs. som adj.; - sudavit clypeis ancilibus, Juvenal. 2, 126; ligel. arma ancilia, Val. Max.; — not. b: gen. pl. anciliorum, (f. ancilium, Tac. l. c.), Hor. Od. 3, 5, 10.

†ancilla, ae, f., dem. af ancula: Opvarterske, Slavinde, Pige; - ancillam aere emptam suo, Ter. Phorm. 3, 2, 26; servi ancillaeque, Cic.; ogs. mulier ancilla, Sall.; - ogs. „overf.": terra, usus mortalium semper ancilla, Plin. 2, 63; df. — ancillāriŏlus, i, m.: som løber efter Slavinder, Senec., Martial.; o. — ancillāris, e, artificium: som passer for en Slavinde, Cic. Tusc. 5, 20; - men „overf.": ∾ adulatio, Amm.

ancillātus, us, m.: Trælqvinde- el. Slavetieneste, Arnob.; af — ancillor, atus sum, 1, v. dep. n., [ancilla]: betiener paa en Slavindes Vis; c. dat.; ultro etiam uxoribus ancillantur, Titinn. ap. Non.; — b) ogs. „overf." om Ting; aestus (maris) ancillantes sideri etc., (som ganske rette sig derefter), Plin. 2, 99. — ancillŭla, ae, f., dem. af ancilla: liden el. ung Pige el. Slavinde, Ter. Heaut. 2, 3, 11, oftere, Ovid.; - ogs. i Lignelser: praesto esse virtutes, ut ancillulas, quae etc., Cic. Fin. 2, 21; cf. id. d. Or. 1, 55.

ancipes, f. und. anceps, not. b. — 1. ancīsus, 3, partic.: beskaaren, afskaaren; vid. Lucr. 3, 660; o. — 2. ancīsus, us, m.: Beskærelse, Afrundning, Varr.; — [2. an-, caedo]. — anclābris, e: hørende til Offertieneften, vasa, Fest.; af — anclo, are, v. a., [i. e. ἀντλῶ, Fest.], (forkl.): betiener dermed, skaffer tilstede, Liv. Andr. ap. Fest., Priscian.

1. ancon, ōnis, m., ἀγκών; „egenl.": Armboiningen el. Albuen; df. (ligesom cubitum), sædv. „technisk"; 1) Passerens Ben, Vitruv. 3, 3; — 2) i Bygningskunsten: Kragstenen, id. 4, 6; — 3) i Vandorgelet: Kolbestangen, id. 10, 13; — 4) ligesom ames: Krydspæl til Jægergarnet, Gratian.; — 5) Armstød el. Rygstød paa Lenestolen, Coel. Aur.; — 6) ancon caupponae: etslags Drikkekar, Dig. — 2. Ancon, ōnis, ogs. Ancona, ae, f., Cic. Phil. 12, 9: By og Havn i d. Picenske, Plin. 2, 74; ∾ Dorica, Juvenal. 4, 40, (som anlagt af Syracusanerne).

ancŏra, ae, f., ἄγκυρα: Anker el. Skibsanker; ancoras jacere, (kaste), Caes.; men figitur in viridi ... ancora prato, Ovid. Met. 1, 297; ipse ad ancoram una nocte constitit, Caes. B. C. 3, 102; cf. Nep. Them. 8: in salo navem tenuit in ancoris; - ancoras solvere, Cic., tollere, Caes., lette Anker; ancoras vellere, Liv., praecidere, Cic., kappe Anker, moliri, (opvinde), Liv.; men navis in ancoris constitit, Caes., stat, Liv., Skibet ligger for Anker; - men „poet."; tum dente tenaci Ancora fundabat naves, Virg. Aen. 6, 4; men Caes. B. G. 4, 23: ad horam nonam in ancoris exspectavit; — b) ∾ ferreae: ankerformede Jernhager, Pallad.; — II) „overf." o. „alleg.": Sikkerhed, Tilflugt, Haab; - Ancora jam nostram non tenet ulla ratem, Ovid. Trist. 5, 2, 42; ligel. ultima fessis ancora, Sil. — ancŏrāgo, inis, m.: etslags ubekiendt Fisk i Rhinen, Cassiod. — *ancŏrālis, e: hørende til et Anker, strophium, Appul.; ogs. absol.: ancorale, Liv. 37, 30, Plin.: et Ankertoug; o. — ancŏrārius, 3: = frgd., funes: Ankertouge, Caes. B. C. 2, 9; — [ancora].

Ancus Martius: Roms fierde Konge; vid. Liv. 1, 32, flgd., ogs. Hor. Ep. 1, 6, 27. — ancȳloblĕphăron, i, n., ἀγκυλοβλέφαρον: Dienlaagenes Sammengroen, (som Diensygdom), Cels. 7, 7. — 1. Ancȳra, ae, f.: By i Galatien, (hod. Angora), Liv. 38, 24, o. Plin. 5, 42; — df. Ancȳrānus, 3, triumphus, Claudian.; — not.: monumentum Ancyranum, kaldes en Række af Kobbertavler, som ere fundne i Byen Ancyra, og hvorpaa K. Augustus's Krigsbedrifter ere optegnede; (vid. Freund.). — 2. Ancȳra, ae, f.: By i Phrygien; vid. Plin. 5, 41.

andăbăta, ae, m., [rimel. f. anabata, af ἀναβαίνω]: etslags Gladiator, som fægter med tilbundne Dine; quem antea ne andabatā quidem fraudare poteramus, Cic. Fam. 7, 10, (Manut.). — Andegavi, el. Andecavi, orum, ogs. Andes, ium, m.: gallisk Folk i Egnen af det nuv. Anjou, Plin. 4, 31, Caes. B. G. 2, 35. — 1. Andes, ium, m., s. und. frgd. — 2. Andes, is, m.: Landsby i d. Mantuanske, Digteren Virgils Fødested; — df. Andīnus, 3, cantus, Sil. 8, 595, (i. e. Virgilii carmina).

andrachne, es, f., ἀνδράχνη, som etslags Havevært: Portulak, Colum., Plin. — andrĕmas: = frgd., Appul. — Andriscus, i, m.: en Slave, der, ved at udgive sig for en Søn af d. overvundne K. Perseus, foraarsagede den tredie macedoniske Krig, Liv. Epit. 49, o. A. — Andrius, Andria, s. und. Andros. — Androcles, is, el. Androclus, i, m.: en Slave, som paa den romerske Arena blev gienkiendt af den samme Løve, hvis syge Fod han tidligere havde helbredet; vid. Sen. Benef. 2, 19, o. Gell. 5, 14. — andrŏdămas, antis, m., ἀνδροδάμας, (som betvinger Mænd, d. e. meget haard); 1) etslags Blodsten, Plin. 36, 38; — 2) etslags sølvfarvet og terningformet Ædelsten, id. 37, 54.

Andrŏgĕon, ōnis, m., (acc. graec. -ona), Biform af Androgeos, Prop. 2, 1, 64; — df. Andrŏgĕōnēus, 3: hørende til Andr., caedes, Catull. 64, 77. — Andrŏgeos, (-us), i, m., Ἀνδρόγεως: Søn af K. Minos, hvis Mord Athenienserne maatte affone, ved aarligen at offre et Antal Børn til Minotaurus; vid. Ovid. Met. 7, 458, o. Virg. Aen. 6, 20. — andrŏgȳne, es, f., ἀνδρογύνη, ligesom virago, Heltinde, Val. Max.; s. ogs. und. flgd. — andrŏgȳnus, i, m., o. androgyne, es, f., ἀνδρόγυνος, ἀνδρογύνη: Tvetulle, Hermaphrodit, Liv. 27, 11, Lucr. 5, 837, o. A.

Andrŏmăche, es, (o. -cha, ae), f.: Hectors Gemalinde; sild. ogs. gift med K. Priamus's Søn, Helenus; vid. Virg. Aen. 3, 318 o. 487. — Andrŏmĕda, ae, (o. -de, des), f.: Datter af K. Cepheus og af Cassiope, blev af Perseus befriet fra at opsluges af et Havuhyre, og optoges endelig som Stiernebillede paa Himmelen; vid. Ovid. Met. 4, 671 flgd., o. Cic. N. D. 2, 43.

andron, ōnis, m., ἀνδρών; 1) hos Grækerne: = andronitis, Vitruv. 6, 10; — 2) hos Romerne: Gang imellem tvende Vægge el. Gaardspladser i Huset, Plin. Ep. 2, 17. — Andrŏnīcus, i, m.: Navnet paa flere berømte Romere, hvoriblandt den mærkeligste er L. Livius Andronicus, Romernes første dramatiske og episke Digter, (ab a. u. c. 514); vid. Cic. Brut. 18, o. id. Tusc. 1, 1, ogs. Gell. 17, 21, o. A.; — not.: om en Grammatiker af dette Navn, vid. Suet. Gramm. 8. — andrŏnītis, idis, f., ἀνδρωνῖτις, hos Grækerne: den Del af Huset, som var bestemt til Mandfolkeværelse, Vitruv. 6, 10; opp. gynaeconitis.

Andros, (-us), i, f.: en af Cykladerne i Ægæerhavet, Ter. Andr. 1, 1, 43, o. Ovid. Met. 8, 469; — B) df. 1) Andrius, i, m.: en Andrier, Crito, Ter. Andr. 5, 4, 3. — 2) Andria, ae, f.: Andrierinden, el. Pigen fra Andros, Comoedie af Terentius. — andrŏsăcēs, is, n., ἀνδρόσακες: etslags ubekiendt Søplante el. Plantedyr, Plin. 27, 9. — androsaemon, i, n., ἀνδρόσαιμον, (Mandsblod): etslags Johannesurt med blodrød Saft, (hypericum perforatum L.), Plin. 27, 10.

ăneclŏgistus, 3, ἀνεκλόγιστος: som ikke er pligtig til at aflægge Regnskab, tutores, Dig. — ănellus, i, m., dem. af anulus: liden Ring, aureolus, Plaut.; cum tribus anellis, (neml. paa Fingrene), Hor. Sat. 2, 7, 9; cf. Lucr. 6, 912. — ănĕmōne, es, f., ἀνεμώνη: Vindrosen, (fordi den let taber sine

Blade i Vinden); vid. Plin. 21, 38. — ănēthum, i, n., ἄνηθον: Dild el. Anis, (anethum graveolens L.), Virg. Ecl. 2, 48, Plin. 19, 52. — ănētĭcus, 3, ἀνετικός: afladende, aftagende, morbus, Theod. Prisc.

anfractŭōsus, 3, [2. anfractus]: fuld af Krumninger; hf. „overf.": forvirret, dunkel, locutio, Augustin. —*1. anfractus, 3, partic.: omboiet, krummet; per anfracta spatia, Amm.; — 2) hf. subst. anfractum, i, n.: Boining, Krumning; in anfracto, (opp. in directo), Varr.; anfracta aurium, id.; o. — 2. anfractus, us, m.; I) „egenl.": Omboining, Ombrækning, Krumning; A) „alm." om en Linie el. Bane, ofl.; - nihil incisum angulis, nihil anfractibus, (in figura sphaerica), Cic. N. D. 2, 18; septenos octies solis anfractus reditusque etc., id. d. Rep. 6, 12; men convoluta in anfractum (cornua arietis), Plin.; — B) „bes." om et Sted el. Terrain, ogs. om en Vei, ofl.; Est curvo anfractu valles, Virg. Aen. 11, 522; cf. Caes. B. G. 7, 46; men per anfractus jugi, Liv. 44, 4; ligel. ∾ viarum, id., litorum, id.; cf. Nep. Eum. 8; — II) „fig."; A) om Talen, ligesom ambages: Udsvævelse, Vidtloftighed; vid. Cic. Div. 2, 61, o. id. Part. or. 6; cf. Quintil. 6, 1, 15: quae omnia infinitos habent anfractus, (som behandles i det Uendelige); — B) „bes." om Retten: Forvikling, Vanskelighed, Dunkelhed; vita remota ... ab hujusmodi judiciorum anfractu, Cic. Cluent. 56; ligel. juris anfractus, Quintil. 12, 9, 3; — [af 2. an- o. frango, el. af inus. anfringo].

†angărĭa, ae, f., ἀγγαρία; oprdl. den Tieneste, som forrettes af en angarius; hf. „alm.": Hoveritieneste, Dig.; hf. — angărĭālis, e: horende til Hoveritieneste, copia, Cod. Theod.; — angărĭo, are, v. a.: forlanger som el. til Hoveritieneste; ∾ naves, Dig.; o. — angărĭus, i, m., ἄγγαρος, [oprdl. persisk Ord]: Ilbud el. Løber; concursans, velut angarius, etc., Lucil. ap. Non.

angĕlĭcus, 3, ἀγγελικός; I) oprdl.: horende til et Bud; men alene hos Gramm.: ∾ metrum, (det dactyliske Versemaal, af dets Hurtighed), Diomed.; — II) eccl.: horende til Englene; ∾ panes, (d. e. Manna), Prud. — angĕlĭfĭcatus, 3, [angelus, facio): forvandlet til Englenatur, caro, Tert. — angellus, i, m., dem. af angulus: liden Kant el. Vinkel, Lucr. 2, 428, inc. — angĕlus, i, m., ἄγγελος; I) „egenl.": Bud el. Sendebud, Epicuri, Senec. Ep. 1, 20, inc.; — II) eccl.: et Herrens Sendebud, en Engel, Augustin., o. A. — Angĕrōna, el. Angeronia, ae, f.: Taushedens Gudinde, [quia angit, i. e. cohibet os, Scalig. ad Varr.], Plin. 3, 9, Macrob.; — hf. Angĕrōnālĭa: hendes Fest, Varr.

angīna, ae, f., [ango]: Betændelse i Halsen, Halssyge, Plaut., Cels., Plin.; — 2) „overf." o. eccl.: ∾ mentis, Tert. — angĭportus, us, m., o. angiportum, i, n., [ango, portus]: smalt el. snevert Stræde, liden el. trang Gade; - vias omnes angiportusque, (Gader og Stræder), Cic. Div. 1, 32; cf. Hor. Od. 1, 25, 10; men Id quidem angiportum non est pervium, Ter. Ad. 4, 2, 39; cf. Catull. 58. — Angĭtĭa, ae, f.: Søster af Medea o. Circe, dyrkedes i det Marsiske, hvor nemus Angitiae, (hod. Luco), var hende helliget; vid. Virg. Aen. 7, 759, o. Sil. 8, 500. — Angli, orum, m.: germanisk Folk i Nedertydskland o. Holsten, Tac. Germ. 40.

ango, (anxi, anctum o. anxum, Gramm.), 3, v. a., [ἄγχω]; I) „egenl.": gior trang, trykker el. trækker el. snorer sammen, (navnl. Struben); hf. qvæler, (hvorom i Prosa oftere: suffoco); - vid. Virg. Aen. 8, 260, o. id. Ge. 3, 497; ogs. om Væxterne: connexis inter se radicibus angi, Colum.; - ogs. findes angi, (at trykkes), alm. om Legemets lidende Dele, Plin. 10, 79; men Hor. Sat. 2, 2, 64, „alleg.": hac urget lupus, hac canis angit; — II) „fig.": ængster, qvæler, trykker; - Non quotidiana cura haec angeret hominem, Ter. Phorm. 1, 3, 8; cf. Lucr. 4, 1130, o. Liv. 2, 7; men quo cruciatu timoris angi solitum etc.? Cic. Off. 2, 7; cf. Hor. Ep. 2, 1, 211, o. id. A. P. 110; - ogs. angi de aliquo, (i Anledning deraf), Cic. Att. 2, 18, o. ibd. 7, 22; men id. Lael. 24, m. acc. c. inf.: peccasse se, non anguntur; - ogs. angi animo, id. Brut. 2; men Plaut. Epid. 3, 1, 6: absurde facis, qui angas te animi.

angor, ōris, m., [ango]; I) „egenl.", ligesom angina: Halsens sygelige Sammentrækning, Halssyge; - occupat fauces angor, Plin.; hf. ogs. Aandedragets Besværlighed; aestu et angore vexata, Liv. 5, 48; — II) oftere „fig.": Angest el. Ængstelse; (efter Cic. Tusc. 4, 12, forskielligt fra anxietas, Ængstelighed, neml. som vedvarende Lidenskab el. Lidelse); - animus ... liber cura et angore etc., Cic. Fin. 1, 15; angor ... pro amico capiendus, id. Lael. 13; - ligel. in pl.; quae (vita) me manens conficeret angoribus, Cic. Phil. 2, 15; cf. id. Off. 2, 1.

anguen, f. und. anguis, not. b. — anguĕus, 3, [anguis]: horende til en Slange, lapsus, (pl.), Solin. — anguĭcŏmus, 3, [anguis, coma]: med Slangehaar, men alene „poet."; ∾ Gorgo, vid. Ovid. Met. 4, 699 o. 801. — anguĭcŭlus, i, m., dem. af anguis: liden Slange, Cic. Fin. 5, 15. — anguĭfer, a, um, [anguis, fero]: som bærer el. har Slanger; ∾ caput, (Medusahovedet), Ovid. Met. 4, 740; ∾ Gorgo, Prop. 2, 2, 8; — 2) hf. subst. Anguifer, ĕri, m., som Oversættelse af Ὀφιοῦχος, Stiernebilledet: Slangeholderen el. Slangemanden; ogs. Anguitenens, Colum. 11, 2. — anguĭgĕna, ae, m., [anguis gigno]: født af Slanger, („poet." om de af Slangetænder opvoxne Thebanere), Ovid. Met. 3, 531.

anguilla, ae, f., [af anguis, ifølge Gestaltens Lighed, Varr.]: Aalen, (muraena anguilla L.), Plin. 9, 38, o. Juvenal. 5, 103; - „alleg." er: anguilla est, elabitur, Plaut. Pseud. 2, 4, 56. — angŭĭmănus, 3, [anguis, manus]: med Slangearm, kaldes Elephanten, Lucr. 2, 538, o. id. 5, 1303, (fordi dens Snabel, manus, har en slangeformet Bevægelse). — *anguĭnĕus, 3; I) bestaaende af Slanger, comae, Ovid. Trist. 4, 7, 12; — II) slangeformet, cucumis, Colum.; o. — anguinus, 3, ligesom frgd.; I) af en Slange, cervix, Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64, pellis, Cato, adeps, Plin.; - ogs. absol.: anguinum, (sc. ovum), id. 29, 12; — II) slangeformet, cucumis, Varr.; — [anguis]. — anguĭpes, ĕdis, adj., [anguis, pes]: med Slangefødder; hf. angipedes: Giganterne, Ovid. Met. 1, 184.

anguis, (disyll.), is, c., [ango: snoer, vinder; hvorm. er at sammenligne vort: Slange, slynger]; I) „egenl."; A) „alm.": Slange, Snog; - femina anguis o. mas anguis, vid. Cic. Div. 2, 29; angues jubati, Plaut.; volucres angues ... vento invectas etc., Cic. N. D. 1, 36; cf. Tac. Ann. 11, 11; men Hor. A. P. 187: Ne ... coram populo ... (vertatur) Cadmus in anguem; — B) „bes." ogs. „poet." som Sindbillede; a) paa det Forhadte og Afskyede; odisse aeque atque angues, Plaut. Merc. 4, 4, 21; cf. Hor. Ep. 1, 17, 30; - ogs. paa det Skrækkelige el. Rædsomme; hf. Medusahovedet, vid. Ovid. Met. 4, 803; ogs. kan hertil mærkes Ordsproget: latet anguis in herba, Virg. Ecl. 3, 93; - ogs. paa Raseri; hvf. Tisiphones Slangebælte; vid. Ovid. Met. 4, 482 o. 511; ogs. hendes Slangehaar, Tibull. 1, 3, 69; — b) paa List og Klogskab; hf. Medea's Slangespand, Ovid. Met. 7, 223; ligel. Ceres's Slangespand, ibd. 5, 642; — II) „overf." som Stiernebillede; A) ligesom Draco: Dragen, imellem d. store o. lille Biørn, Cic. N. D. 2, 42, Virg. Ge. 1, 244, o. Ovid. Met. 2, 138; — B) ligesom Hydra el. Vandslangen, der, imellem Crater oventil, og Corvus nedentil, strækker sig hen over Krebsen, Løven o. Jomfruen; vid.

Ovid. Fast. 2, 213, o. Hygin. Astron. 3, 39; — C) den Slange, som Ὀφιοῦχος el. Anguitenens holder med Haanden, Ovid. Met. 8, 182; — not. a: abl. angui, (f. angue), Enn., o. A.; men Cic. Div. 2, 31, inc.; — not. b: sild. Biform deraf er anguen, (ligesom sanguen af sanguis), Jul. Val. Res G. Al. M. — Anguĭtĕnens, tis, m., ligesom Anguifer: Oversættelse af Ὀφιοῦχος el. Slangeholderen, Cic. N. D. 2, 42.

*angŭlāris, e: med Vinkler el. Hiørner; vinklet el. retvinklet, lapis, Ovadratsten, Cato, pilae el. columnae, (Hiørnepiller, hvoraf en Bue bæres), Vitruv.; — angŭlātim, adv.: fra Vinkel til Vinkel, i alle Hiørner og Kroge, perlustrare, Appul.; — angŭlo, are, v. a.: giør vinklet, bugter el. bøier, Ambros.; — II) df. partic. angŭlātus, 3, som adj.: vinklet, med Hiørner el. Vinkler el. Kanter; ∾ corpuscula, (opp. rotunda, etc.), vid. Cic. N. D. 1, 24; o. — angŭlōsus, 3: fuld af Vinkler el. Kanter, folia, Plin; men gemmis angulosis minima gratia, id. 37, 75; — [flgd.]

angŭlus, i, m., [ἀγκύλος, d. e. krum]; I) „egenl.": Vinkel el. Hiørne; – df. i Geometrien: angulus obtusus, Lucr., rectus, Senec., acutus, Plin.; ad pares angulos, Cic. Tusc. 1, 17; – ogs. „alm.": Brækningen af en Linie el. Grændselinie; vid. Caes. B. G. 5, 13; – anguli parietum, Plin., oculorum, Cels.; men nihil incisum angulis, (uden alle vinkelformede Fordybninger), Cic. N. D. 2, 18; – „poet." ogs. udstaaende Kant el. Hiørne; – vid. Ovid. Met. 13, 884; men Hor. Sat. 2, 6, 8: angulus ille, (hint Indsnit i Ageren); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Vinkel el. Krog, afsides el. ensomt Sted; vid. Ter. Ad. 5, 2, 10, o. Cic. Cat. 2, 4, ogs. Hor. Od. 2, 6, 14; – men Cic. d. Rep. 1, 2: quae illi in angulis personant, (i deres Kroge, d. e. i Skolen, i Modsætn. af Forretningslivet); – ogs. Landsbyen, (i Modsætn. af Byen), Hor. Ep. 1, 14, 23; — 2) „bes.": en Havbugt; ultra angulum Gallicum etc., Cato ap. Charis.; — B) „ment." o. alleg."; litterarum anguli: bogstavelige Spidsfindigheder; vid. Cic. Caecin. 29.

anguste, adv. af angustus; I) „egenl." om Rummet: trangt, knapt, snevert, sedere, Cic. ap. Macrob.; – comp.: angustius pabulari, Caes.; superl.: quam angustissime aliquem continere, id. B. C. 3, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) knapt, trangt, sparsomt; – ∾ uti re frumentaria, Caes. B. C. 3, 16; cf. id. B. G. 5, 24; — b) vanskeligen, brydsomt; ∾ transportare milites, id.; men angustius se habere etc., (være i Forlegenhed), Cic. Tusc. 5, 31; — B) „ment."; navnl. om Foredraget; a) ordknapt, kort; anguste et exiliter dicere, Cic.; ∾ scriptum, id. Mur. 13; — b) strængt, nøiagtigen; – presse et anguste definire, id.; brevius et angustius concludere, id.

angustĭa, ae, f.; sædv. in pl.: angustiae, arum, [angustus]; I) „egenl." om Stedet: trangt el. snevert Rum el. Pas; in angustiis et faucibus Graeciae, (om den corinthiske Isthmus), Cic. Agr. 2, 32; angustiae Hellesponti, Suet., vicorum, id., itinerum, Tac.; ofte ogs. i Krigssproget, vid. Liv. 28, 1; in angustiis pugnare, id.; cf. Sall. Cat. 58, Nep. Dat. 8, o. Caes. B. G. 1, 39; — b) navnl. ogs. m. Hensyn paa Legemet; angustiae spiritus, vid. Cic. d. Or. 3, 46; angustiae urinae, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tiden: Korthed; angustiis temporis excludi, Cic. Verr. 1, 56; cf. id. d. Or. 3, 61; — 2) om Formuen: Mangel, Trang; propter angustias aerarii, Cic. Agr. 2, 14; ∾ rei frumentariae, Caes., rei familiaris, Suet., stipendii, Tac.; ogs. absol.: Armod; paternas ei angustias esse, id. Ann. 1, 75; — b) om andre ydre Forholde: Vanskelighed, Forlegenhed; hunc in summas angustias adductum etc., Cic. Quint. 5; cf. Caes. B. C. 1, 54; men ∾ petitionis, Cic. Brut. 17; — B) „ment."; a) om en Undersøgelse: Smaalighed, Ordkloveri; vid. Cic. Caecin. 29; men id. Acad. 2, 35, „alleg.": in tantas angustias (compellere orationem); — b) Fremstillingens Korthed og Enfoldighed; angustia enim conclusae orationis non facile se ipsa tutatur, id. N. D. 2, 27: — 2) ogs. „ethisk": Sneverhiertethed; non capiunt angustiae pectoris tui ista, etc., Cic. Pis. 11; cf. Auct. ad Her. 4, 43.

angusticlāvĭus, i, m., [angustus, clavus]: som bærer el. har Ret til at bære den smalle Purpurbræm paa Tunikaen, tribunus, Suet. Oth. 10; (opp. laticlavius). — *angustĭtas, atis, f., forkl. Biform af angustiae, Att. ap. Non.; o. — angusto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør trang el. snever; vid. Catull. 64, 361; men putei, ore angustati, Plin.; — II) „overf.": indskrænker, formindsker; angustanda patrimonia, ut etc., Senec. Tranqu. 8; – ogs. „ment.": ∾ gaudia sua, vid. id. Cons. ad Polyb. 29; — [af flgd.].

angustus, 3, [ango]; I) „egenl."; A) om Rummet: trang, snever, smal, knap; (opp. latus: bred, vid); – ∾ fines, Caes; ∾ cellae (servorum), Hor.; ∾ rima, id. Ep. 1, 7, 98; – cf. Cic. Leg. 3, 17; – superl.: fauces portus angustissimae, Caes. B. C. 1, 25; comp., s. nedenf.; — b) neutr. angustum, i, ogs. som subst.: Snevring, snevert Rum, smal Aabning; vid. Lucr. 4, 531, o. Virg. Aen. 2, 332; ligel. viarum angusta (obsidere), Tac. Hist. 4, 35; — B) om andre Gienstande; ∾ clavus, (den smalle Purpurbræm paa Tunikaen), s. und. clavus; – ogs. kan hidføres: ∾ spiritus, (kort Aandedræt), Cic. d. Or. 1, 61; ligel. ∾ odor rosae, (lidet udbredt), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tiden: kort, dies, Ovid., nox, id., tempus, Lucan.; — 2) om Formuen el. med Hensyn derpaa: ringe, ubetydelig, indskrænket; vid. Juvenal. 3, 164, o. Tac. Ann. 2, 33, ogs. Hor. Od. 3, 2, in.; — 3) om andre ydre Livsforholde: vanskelig, usikker; res angustae: Nød, Trængsel, ibd. 2, 10, 21; men fides angustior, (svækket Credit), Caes. B. C. 3, 1; — bb) neutr. angustum, i, ogs. som subst.; a) Indskrænkning, snever Grændse, ringe Grad; vid. Cic. Off. 1, 17, id. Lael. 5, o. id. Acad. 1, 10; — b) Trængsel, Nød, Fare; res est in angusto, Caes. B. C. 3, 1; men „alleg.": in angustum (cogi), Ter. Heaut. 4, 2, in.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) om en Undersøgelse: spidsfindig, ordkløvende, odl.; vid. Cic. d. Or. 3, 31; ∾ interrogatiunculae, id. Fin. 4, 3; — b) om Foredraget: kort el. indskrænket, enfoldig, id. Or. 56; men Prop. 2, 1, 40: angusto pectore (poëta, med Hensyn paa Stilens Simpelhed); — 2) „bes." o. „ethisk": smaalig, nedrig, sneverhiertet; vid. Cic. Off. 1, 20, o. id. Fin. 1, 18.

*ănhēlātĭo, onis, f.: Pusten, Stønnen; ∾ piscium aestivo calore, (deres Gispen i Heden), Plin.; — 2) som Sygdom, ligesom ἄσθμα: Aandpustethed, Trangbrystighed, id.; — ănhēlātor, oris, m.: som har tungt Aandedræt, som lider af Asthma el. Trangbrystighed, Plin. 21, 89; o. — ănhēlĭtus, us, m.; I) „alm.": Aandpustethed, Pusten, Stønnen; – ex cursura anhelitum ducere, Plaut.; ogs. in pl.: anhelitus moventur, (der opstaaer en Pusten og Stønnen), Cic. Off. 1, 36; – ogs. som Sygdom, ligesom ἄσθμα: Trangbrystighed, Plin. 35, 51; — II) „bes."; A) „egenl.": Aandepust el. Udaanden; tristis anhelitus oris, (ond Lugt af Munden), Ovid. A. A. 1, 521; cf. id. Met. 10, 663, o. Virg. Aen. 5, 437; — B) „overf.": Uddunstning, Dunst; saal. in pl.: eos anhelitus terrae ... ventos esse, Cic. Div. 2, 19; ogs. Duft, Lugt; ∾ vini, id. d. Sen. 7; — [flgd.].

ănhēlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [2. an-, halo]; I) neutr.; A) „egenl.": at puste el. stønne, at være aandpusten, Ter. Hec. 5, 3, 25, Auct. ad Her. 4, 33, o. Virg. Aen. 10, 837; – ogs. om Plovoxen, Ovid. Fast. 2, 295, Colum.; — b) hos Prud. ogs. „poet.": at transpirere; — B) „overf." om Elementerne: at bruse el. brage, odl.; fornacibus ignis anhelat, Virg. Aen.

8, 421; ∾ pontus, Sil.; ligel. subter anhelat humus, Stat.; — II) act.; A) „egenl.": at udpuste el. udstønne; quasi anhelata gravius (verba), vid. Cic. d. Or. 3, 11; cf. id. (poët.) N. D. 2, 44; men Ovid. Fast. 4, 492, om Typhoeus under Ætna: Cujus anhelatis ignibus ardet humus; — B) „fig.": ligesom at puste og hige derefter; ∾ scelus, Cic. Cat. 2, 1; cf. Auct. ad Her. 4, 55.

ănhēlus, 3, [2. an-, halo]; I) „alm.": pustende, stønnende, snøftende; „poet." om Mennesker o. Dyr; ∾ equi, Virg., Ovid.; ∾ senes, Virg. Ge. 2, 135; ogs. ∾ pectus, id. Aen. 6, 48; ogs. c. gen.: longique laboris anheli (Celtae), Sil. 15, 721; — II) „bef." (o. ligel. „poet."): forbunden med Pusten el. Stønnen, cursus, Ovid., tussis, Virg., sitis, Lucr., febres, Ovid. — ănhydros, (anydr.), i, f., ἄνυδρος, (uden Vand), en Benævnelse paa Narcissen, Appul.

ănĭātrŏlŏgētus, adj., ἀνιατρολόγητος: ukyndig i Lægekunsten, Vitruv. — ănĭcilla, (sild. ogs. anucella), ae, f., dem. af anicula: gammel Kone, Morlille, Varr., Fronto. — Anĭcĭus, a: romersk Persons- og Slægtsnavn; — ds. Anĭcĭānus, 3. benævnt efter en An., pira, Colum.; men ∾ nota, (Mærket paa en Vin fra L. Anicius's Consulat, a. u. c. 594); vid. Cic. Brut. 83. — ănĭcŭla, (syncop. anicla, Prud.), ae, f., dem. af 3. anus: gammel Kone, Morlille, Ter. Andr. 1, 4, 4; - cf. Cic. Div. 2, 15, o. id. N. D. 1, 44; ds. — ănĭcŭlāris, e: kærlingagtig, tosset, verba, Augustin.

Anien, ēnis, s. und. Anio. — Aniēnĭcŏla, ae, c., [Aien el. Anio, 1. colo]: som boer el. findes ved el. i Aniofloden, Nymphae, Sil. — Aniensis, e, o. Aniēnus, i, o. 3, s. und. Anio. — Anigros, i, m., Ἄνιγρος: Flod i Arkadien o. Elis; vid. Ovid. Met. 15, 282.

†ănīlis, e, [3. anus]: kærlingagtig, vultus, Virg., passus, Ovid., aetas, Colum.; - ofte ogs. m. Bibegr. af Forstandssvaghed; ineptiae pene aniles, (Kærlingesnak), Cic.; cf. id. Div. 2, 60, o. Hor. Sat. 2, 6, 77; ds. — ănīlĭtas, atis, f.: en udlevet Kones høie Alderdom el. Alderdomssvaghed; vid. Catull. 62, 102; — ănīlĭter, adv.: paa Kærlingevis, daarligen el. i Barndom; non superstitiose atque aniliter etc., Cic. N. D. 3, 39; o. — ănīlĭtor, ari, v. dep. n.: at blive alderssvag, at afkræftes ved Ælde.

ănĭma, ae, f., [ligesom animus, besl. m. ἄνεμος, d. e. Vind, af ἄω, ἄημι, d. e. aander]; I) „alm.": Aande, Luft; ds. A) Luft, Lufttræk, Vind; - Aurarumque leves animae, Lucr. 5, 237; cf. Hor. Od. 4, 12, in.; ogs. Vinden af en Blæsebælg, Virg. Aen. 8, 403; ogs. Ildens Glød el. Lue, Varr. ap. Non.; — B) som Element: Luften, (i Modsætn. af Ilden, af Vandet, osv.); vid. Lucr. 1, 716, o. Virg. Ecl. 6, 32, ogs. Cic. Univ. 5, o. id. Acad. 2, 39; — C) „poet." ogs. Uddunstning, Dunst, Lugt; ∾ amphorae, Phaedr.; men comisk: ∾ putei, (Vand af Brønden), Plaut. Amph. 2, 2, 91; — II) „bef."; A) den ind- o. udaandede Luft, Livsluften el. Livsaanden el. Aandedraget, (in concr.); ogs. Indaandningen, el. at indaande, el. at drage Aande, (in abstr.; alts. s. spiritus, s. nedens.); - animam comprimere, Ter., continere, Cic., (holde Veiret); animam recipere, Ter., (komme til Aande, faae Luft); cf. Cic. d. Or. 3, 49: circuitus verborum ··· longior, quam ··· anima patitur; - animae gravitas, (ond Lugt af Munden), Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 134: animas et olentia ··· ora etc.; - anima interclusa, Tac.; me anima deficit, Cels.; - men Cic. N. D. 2, 54: excipere animam eam, quae ducta sit spiritu; — B) ds. ogs. 1) den ved Indaandningen betingede Livskraft; Livsaanden, Livet, Sielen, (navnl. som det physiske Livsprincip; i Modsætn. af animus, som det aandige Livsprincip); - sapimus animo, vivimus anima; sine animo anima est debilis, Att. ap. Non.; cf. Lucr. 1, 133, o. id. 3, 160, ogs. Senec. Ep. 58; — 2) ds. ogs. d. physiske Liv, el. alm. Livet; - animam relinquere, Tac., edere, Cic., exhalare, exspirare, Ovid., deponere, amittere, Nep., projicere, vomere, Virg., (at udaande Livet el. opgive Aanden, at døe el. omkomme); - comisk er: animam debere, (være i bundløs Gield), Ter. Phorm. 4, 3, 56; — b) ds. ogs. „overf." om Plantelivet, Senec. Ep. 58, o. Plin. 17, 35, oftere; — 3) ogs. „meton.": den med anima el. Livsaande begavede Skabning, et levende Væsen; - ova parere, non animam, Enn. ap. Varr.; animā litare, (s. animali), Stat.; animae rationis expertes, Lact.; — b) ds. navnl. ogs. et Menneske; (jvf. vort: Siel, Person); vid. Virg. Aen. 11, 24, o. Hor. Sat. 1, 5, 41, ogs. Tac. Hist. 4, 32; - navnl. ogs. til el. om den Person, som er os dyrebar; vos, meae carissimae animae, Cic. Fam. 14, 14; cf. ibd. 18, ogs. Hor. Od. 3, 9, 13; — 4) endnu findes anima; a) s. manes el. de Afdødes Aander; vid. Hor. Od. 1, 10, 17, o. id. Sat. 1, 8, 29, ogs. Ovid. Met. 7, 612, oftere; cf. Suet. Caes. 88: (stellam crinitam) animam esse Caesaris; — b) s. animus: Menneskets fornuftige Siel, Aanden; vid. Cic. N. D. 1, 31, ogs. Sall. Jug. 2; — not. a: gen. animāï, (s. animae), Lucr.; — not. b: dat. o. abl. animis, (ikke animabus), Cic. Fam. 14, 14, (i Overskriften).

*ănĭmadversĭo, onis, f.; I) „alm.": Opmærksomhed derpaa el. Iagttagelse deraf, Bemærken el. Bemærkning; - notatio naturae et animadversio peperit artem, Cic. Orat. 55; cf. id. d. Or. 2, 24; - ogs. Opmærksomhed paa os selv, id. Off. 1, 29; ogs. „alm.": Undersøgelse, Liv. 21, 18; — II) „bef.": Opmærksomhed paa Andres Feil; ds. A) Dadel, Misbilligelse; effugere animadversionem etc., Cic. Orat. 57; — B) Straf el. Afstraffelse; ∾ alicujus in aliquem, Cic. Phil. 1, 2; ∾ paterna, id. R. Am. 24; ogs. absol.: ∾ omnis etc., id. Off. 1, 25; — C) hertil mærkes endnu; 1) notationes animadversionesque censorum, Cic. Off. 3, 31; ogs. ∾ censoriae, id. Cluent. 48, (de af Censorerne paalagte Straffe; s. und. nota o. censor); cf. Vell. 2, 68; — 2) actoris notio et animadversio: den af Klageren paastaaede el. foranledigede Retsstraf, Cic. Caecin. 12; animadversione capitali punire, Suet.; animadversionem habere, (Ret til at straffe), Dig.; o. — ănĭmadversor, oris, m.: en Iagttager; acres et diligentes animadversores vitiorum etc., Cic. Off. 1, 41; — [af flgd.].

ănĭmadverto, (-orto), ti, sum, 3, v. a. (o. n.); [ctr. f. animum adverto, der ogs. forekommer; s. Caes. B. G. 4, 25 o. 26]; I) „egenl."; A) „alm.": retter Opmærksomheden derpaa, mærker derpaa, bemærker, iagttager; - alios tuam rem ··· animadversuros, Ter. Phorm. 3, 1, 3; ut animadvertatur, (at der lægges Mærke dertil), quidquid facias, Cic. Fam. 11, 27; cf. Nep. Ep. 6; ogs. m. acc. comm. o. flgd. ut; illud me non animadvertisse ···, ut ascriberem etc., Cic. Fam. 5, 20; men Liv. 4, 45: animos adverterent, ne, etc.; — B) „bef."; 1) i Forretningssproget heder animadvertere; a) om en Lictor: at paasee, at der vises Consulen den skyldige Ærefrygt; vid. Liv. 24, 44; — b) om Folket: paa en Lictors Opfordring at vise Consulen den skyldige Ærefrygt; vid. Suet. Caes 80; — 2) udenfor Forretningssproget; a) at fornemme, at blive var, at mærke sig (noget); - vid. Cic. Cat. 1, 8, id. Off. 1, 2, Nep. Ep. 6, o. Liv. praef.; — b) at kiende derpaa, at kiende el. indsee el. begribe; - animadverti enim et didici ex tuis litteris, te etc., Cic. Fam. 3, 5; cf. id. N. D. 1, 6, o. ibd 3, 17; — II) „overf.": efter Iagttagelse el. Undersøgelse af en Feil el. Brøde at straffe en saadan; - o facinus animadvertendum, (strafværdig), Ter.; cf. Cic. R. Am. 40; navnl. ogs. om Foresatte el. om Øvrigheden; vid. id. Caecin. 12; — b) i Retssproget sættes her for acc. personae sædv. in c. acc.; alts. ∾ in aliquem: at afstraffe Nogen; ∾ verberibus

in cives, Sall. Cat. 52; qui in alios animadvertisset indicta causa, Cic. Fam. 5, 2.

ănĭmal, ālis, n., [f. animale, neutr. af animalis]; I) „alm.": levende Skabning el. Væſen, et Dyr (i Ordets videſte Bem.); – inanimum ··· pulsu agitatur externo; animal ··· motu cietur interno et suo, Cic. d. Rep. 6, 26; cf. id. N. D. 3, 12, ogſ. ibd. 2, 47; men animal providum et sagax, homo, id. Leg. 1, 7; cf. Ovid. Met. 1, 76: sanctius his animal etc.; – men ogſ. om Univerſet, hvor dette foreſtilles ſom levende Væſen; vid. Civ. Univ. 3 o. 4; — II) „beſ.": det ufornuftige Dyr el. Dyret, (i Modſætn. af Menneſket); multa ab animalium vocibus translata in homines, Varr.; — b) dſ. ogſ. „overf." o. m. Foragt: et dyriſk el. ſmudſigt Menneſke, Cic. Pis. 9.

ănĭmālis, e, [anima]; I) „egenl.": af Luft, luftig el. luftartet; – natura animantis, vel terrena, vel ignea, vel animalis, etc., Cic. N. D. 3, 14; cf. ibd. 2, 36; — II) „overf."; A) „alm.": med Siel el. Liv, beſielet el. levende; – ∾ corpora, (levende Skabninger), Lucr. 2, 727; cf. Cic. Univ. 9; men ∾ intelligentia, id. Acad. 2, 37; — B) dſ. i Religionsſproget; a) hostia animalis, (hvis Liv alene offres til Guderne), Macrob.; vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 231; — b) dii animales, (Guder, der tidligere vare Menneſker); vid. id. ibd. ad v. 138.

ănĭmans, tis, ſ. und. animo nr. IV. — *ănĭmātio, onis, f.: Levendegiørelſe, arboris, Tert.; — 2) dſ. „meton.": det levendegiorte el. levende Væſen; divinae animationis speciem etc., Cic. Univ. 10; o. — ănĭmātor, oris, m.: ſom beſieler el. levendegiør, Tert.; — dſ. fem. ănĭmatrix, īcis, Tert.; — [af animo]. — 1. ănĭmātus, 3, ſ. und. animo nr. III. — 2. ănĭmātus, us, m., [animo]: Livets Beſiddelſe, Livet; animatu carere, Plin. 11, 2. — ănĭmĭcīda, ae, m., [animus, caedo]: ſom myrder Livet el. Sielen, Cod. Just.

ănĭmo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [anima]; I) act.; oprdl. blæſer deri el. derpaa, (efterkl.): ∾ duas tibias uno spiritu, Appul.; dſ. ſædv.; A) „egenl.": opliver, beſieler, levendegiør; – vid. Pacuv. ap. Civ. Div. 1, 57, o. Lucr. 5, 146; men stellae divinis animatae mentibus, Cic. d. Rep. 6, 15; semen animatur corporaturque, Plin.; — B) „fig."; 1) „overf."; a) at oplive el. opfriſke, „poet." om Farverne, Stat.; men terrae habitus animans florem, Plin.; — b) „poet."; ∾ in aliquid, (forvandle en livløs Gienſtand til en levende), vid. Ovid. Met. 4, 619, o. ibd. 14, 565; — 2) „ment."; a) at forſyne el. begave med visſe Anlæg, Cic. Div. 2, 42; cf. Tac. Germ. 29: acrius animantur, (i. e. ferociores redduntur); — b) at opmuntre el. tilſkynde; vid. Macrob. Sat. 7, 3; — II) neutr., men alene in partic. ănĭmans, tis: levende, beſielet; deos ··· ne animantes quidem esse etc., ibd. 10; ſ. ogſ. nedenſ. nr. IV; — III) partic. ănĭmātus, 3, ogſ. ſom adj.; A) beſielet deraf, ſaaledes ſtemt el. ſindet; c. abl., el. m. adv., ogſ. m. in, etc., ogſ. c. inf.; – sed virum virtute vera vivere animatum addecet, Enn. ap. Gell. 7, 17; men Cic. Fam. 6, 6: animatus melius, quam paratus, etc.; cf. ibd. 15, 1, ogſ. Nep. Cim. 2; – men quemadmodum in vos animati sint, Liv. 29, 17; cf. Cic. Lael. 16; ligel. m. erga, Suet., m. circa, Justin., m. adversus, Dig.; men c. inf.: si quid animatus es facere, Plaut. Truc. a. 5, v. 74; — B) ligeſom animosus: modig, m. o. ud. adv., (men alene forkl.); – milites armati atque animati probe, Plaut.; quum animatus iero, satis armatus sum, Att. ap. Non.; — IV) partic. ănĭmans, tis, ogſ. ſom subst.; A) levende Skabning el. Væſen, dels m. Indbegr. af Menneſket, dels i Modſætn. deraf, og det; a) ofteſt ſom fem.; vid. Lucr. 2, 942 flgd.; ligel. animantium aliae, Cic. N. D. 2, 47; — b) ſom neutr., alene in pl.; eorum animantium, quae etc., Cic. l. c. 53; cf. id. Univ. 4; pestifera animantia, Plin.; — c) ſom masc. rimel. alene hos Lucr., ſom ogſ. (1, 4, oftere) har gen. animantum (f. animantium); — B) om Menneſker, alene in masc.; animantes, quos et vivos alatis, et etc., Cic. Univ. 11; cf. Hor. Sat. 2, 1, 41: Quemquam animantem etc.

*ănĭmōse, adv.; 1) modigen, ved godt Mod; ∾ vivere, Cic., facere, id.; – compar., ∾ dicere, Senec.; — 2) begierligen, lidenſkabeligen, liceri, Dig.; – superl.: ∾ gemmas comparare, Suet. Caes. 47; o. — ănĭmōsĭtas, atis, f., (efterkl. Ord); 1) ligeſom Modfuldhed el. ſtort Mod, Amm.; ∾ equi, Sidon.; — 2) Heftighed, Hidſighed, Macrob.; ligel. in pl., id.; — [af 2. animosus].

1. ănĭmōsus, 3, [anima], ſædv. „poet."; I) „egenl.": fuld af Luft, guttura, (hvorigiennem Luften gaaer), Ovid. Met. 6, 134; dſ. om Vinden: ſtærk, heftig, Euri, Virg. Ge. 2, 441, ventus, Ovid. Am. 1, 6, 51; — II) „overf.": livfuld el. aandfuld, (om et Kunſtværk); Gloria Lysippo est, animosa effingere signa, Prop. 3, 7, 9.

2. ănĭmōsus, 3, [animus]; I) „alm.": modig, fuld af Mod, behiertet, (opp. timidus), Cic. Mil. 34; ut animosior senectus sit, quam adolescentia, id. d. Sen. 20; – men rebus augustis animosus, (f. in rebus angustis), Hor. Od. 2, 10, 21; ∾ Achilles, id.; cf. ibd. 1, 19, 11; – dſ. ogſ. „poet.": ∾ bella, (hvori man viſer Mod el. Tapperhed), Ovid. Fast. 5, 59; – ligel. „poet.": ∾ equus, id.; cf. Virg. Ge. 3, 81; — II) „beſ." ogſ.; A) ſom er ſtolt deraf, c. abl.; vobis animosa creatis, (af at være Eders Moder), Ovid. Met. 6, 206; — B) ſom intet ſparer; ∾ corruptor, Tac. Hist. 1, 24; ∾ emptor, (ſom kiøber til enhver Pris), Dig.

ănĭmŭla, ae, f., dem. af anima: en ſtakkels Siel, et ſtakkels Liv; – in unius mulierculae animula si jactura facta est, etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5. — ănĭmŭlus, i, m., dem. af animus; (men alene forkl. ſom Keleord in vocat.); mi animule, Plaut. Cas. 1, 46, oftere.

ănĭmus, i, m.; [nærmeſt ligeſom den mandlige og ſtærkere Form af anima; hvf. Cic. Tusc. 1, 9: ipse animus ab anima dictus est; altſ. igiennem anima beſl. m. ἄνεμος, ἄω, ἄημι]; – I) „alm.": Menneſkets aandige Livsprincip, (i Modſætn. af d. phyſiſke el. anima); Aanden, Aandskraften, Sielen i dens virkſomme Tilſtand; – animus est, quo sapimus, anima, qua vivimus, ſ. und. anima; ſ. ogſ. Lucr. 3, 160 flgd., ogſ. Cic. d. Sen. 21; cf. id. Tusc. 1, 24, o. ibd. 5, 13; men id. Leg. 2, 11: omnium quidem animos immortales esse, sed fortium bonorumque divinos; — II) i en mere indſkrænket Betydning er animus: Menneſkets begierende, følende og tænkende Aand, el. dets begierende og tænkende Aand, (appetitus et ratio); vid. Cic. Off. 1, 28 o. 36, ogſ. id. Tusc. 2, 21; – fremdeles er i Modſætninger: animus: Begiereevnen; mens: Tænkningen el. Fornuften; — dſ. altſ. A) Begiereevnen el. Attraaen, Drift, Villie, Lyſt, Ønſke; ogſ. Sindet (i Udtrykket: være til Sinds, oſv.); – pro animi mei voluntate, Cic. Fam. 5, 20; utcumque animo collubitum est meo, Plaut. Amph. 1, 1, 178; cf. Ter. Andr. 2, 3, 4; ofte ogſ. habere in animo, c. inf., (have i Sinde, være til Sinds); vid. Cic. R. Am. 18; – hoc animo, (med det Forſæt), ut etc., Caes. B. G. 7, 28; cf. Ovid. Met. in.; – fremdeles: est mihi animus c. inf., (ſtræber el. ſøger el. vil), id. ibd. 5, 150, o. Virg. Aen. 4, 639; cf. Suet. Caes. 82, oftere; — B) den følende Kraft i Sielen, Følelſen, Gemyttet, Sindet, Hiertet; ogſ. den deraf udſpringende Tilboielighed el. Lidenſkab, og det: 1) „alm."; a) Følelſen, Sindet, Stemningen, Lidenſkaben; – vid. Plaut. Trin. 2, 2, 27: si animus hominem pepulit, etc.; opp. si ipse animum pepulit, etc.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 137: mala mens, malus animus;

men animus alius ad alia vitia propensior, Cic. Tusc. 4,37; – ogſ. føies animo, (Grækernes θυμῷ, i det Inderſte), til forſkiellige Verber, der betegne en Lidenſkab; – tremere animo, Cic.; exsultare animo, Ovid.; cf. id. Met. 1, 166; – men Plin. 35, 19: animum pinxit etc, (malede el. udtrykte Lidenſkaben); — b) Tænkemaaden, Characteren, Naturen; ſaal. Ter. Heaut. 5, 2, 9: animo esse omisso etc.; ligel. illud vero pusilli animi (est), etc., Cic. Fam. 2, 17; cf. Hor. Sat. 1, 2, 10: sordidus atque animi parvi; – ogſ. in pl., Ovid. Met. 13, 550; ligel. eorum animi molles et aetate fluxi etc., Sall. Cat. 14; — bb) dſ. ogſ. „overſ."; a) om Slangens Natur, Ovid. Met. 3, 544: Illiusque animos ··· Sumite serpentis; — b) om Planternes Natur, Virg. Ge. 2, 49: tamen haec quoque ··· Exuerint silvestrem animum; — 2) „beſ." ogſ. nogen enkelt Sindsbevægelſe el. Tilbøielighed el. Lidenſkab; dſ. a) Modet; – nostris animus augetur, Caes.; magno animo fortique sis, Cic.; – ligel. in pl.: stamus animis, Cic. Att. 5, 18; ligel. pares annis animisque, Ovid. Met. 7, 658; – magnus mihi animus est, m. acc. c. inf., (jeg har meget Haab derom), Tac. Agric. 30; — b) Overmod, Stolthed, ſædv. in pl.; – vid. Cic. Manil. 22, o. id. Cluent. 39; ligel. quia etc., sublati sunt animi (vobis), Ter. Hec. 3, 5, 56; – ogſ. Trodſighed; quae tibi res animos in me facit? Ovid. Trist. 5, 8, 3; — c) Heftighed i Sindet, Harme el. Forbittrelſe; – animum vincere, etc., Cic. Marcell. 3; – ogſ. heftig Uro el. Bekymring; quae mihi animum exaugeant, Ter. Heaut. 2, 2, 3; — d) „poet. overſ." ogſ. Elementernes Heftighed, navnlig Stormens; vid. Virg. Aen. 1, 58; ligel. anden heftig el. hvirvlende Bevægelſe; dant animos plagae, ibd. 7, 383: — e) behagelig Følelſe, Fornøielſe el. Lyſt; – Indulgent animis, (fornøie ſig), etc., Ovid. Met. 7, 566; explere animum suum (m. o. ud. gaudio), ſtyre ſin Lyſt, Ter.; ſaal. ogſ. animi causa el. gratia, (for el. til ſin Fornøielſe), id., Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 77: animine causa etc.; ligel. operis amore, non animi causa, perseverasse, Plin. praef.; — f) Sindelav el. Stemning imod nogen, in aliquem; – vid. Cic. Fam. 2, 1, o. Caes. B. G. 1, 6; men quo animo inter nos simus, Cic. Fam. 3, 6; – navnl. ogſ. velvilligt Sindelav, Hengivenhed; tibi bene ex animo volo, (af mit Inderſte), Ter.; – hvſ. ogſ. „metonym.": en elſket Perſon; salve, anime mi, (mit Hierte)! Plaut.; cf. Ter. Eun. 1, 2, 15, oftere; — C) den tænkende, dømmende og ſluttende Aandskraft, (el. Aanden i ſtrængeſte Forſtand); 1) „alm."; – cogitare cum animo, (at overtænke), Plaut., Ter., Cic., recordari, Cic.; ogſ. animo cogitare, Suet., meditari, Nep.; statuere apud animum, (beſlutte), Liv. 34, 2; aliquid animo complecti, (helt el. under Et at foreſtille ſig noget), Cic. d. Or. 1, 5; – meo animo, ſ. nedenf.; nisi animus me fallit, (om jeg ikke feiler), Plaut.; animum appellare el. applicare ad aliquid, Ter., attendere, Nep., advertere, inducere, etc., ſ. und. appello, applico, attendo, adverto, etc.; ſ. ogſ. Cic. Tusc. 1, 27 o. 31, o. id. Acad. 2, 41; — 2) dſ. „beſ." om de enkelte Aandskræfter; a) Hukommelſen; vid. Ter. Andr. 1, 5, 47, Cic. d. Or. 2, 74, o. Virg. Ecl. 9, 51; — b) Beſindelſe, Bevidſthed; reliquit animus Sestium, Caes. B. 6, 38; cf. Ovid. Met. 10, 459, oftere; linqui animo, Curt.; — c) „metonym." ogſ. ſ. judicium: Dom, Mening; navnlig i Forbindelſen: meo animo, el. meo quidem animo, (efter min Mening), Plaut.; cf. Cic. Sest. 22; ligel. e meo quidem animo, Plaut.; ligel. ut meus est animus, id.; — IV) alene „poet." findes animus undert. ſ. anima, (Livet el. Livsaanden, ψυχή); vid. Virg. Aen. 10, 487; ogſ. kan hidføres: animo male est, (jeg har ondt), aquam velim! Plaut.; — not.: gen. animi, (ſ. abl. animo), hos adjectt.: aeger, miser, certus, anxius, ingens, validus, o. fl., forekommer hyppigen hos Digterne og Hiſtorikerne.

Anĭo, (oprdl. Anien, Cato, Stat.), gen. ēnis, (ogſ. onis, Fronto), m., ogſ. Anienus, i, m., Prop., Stat.: Aniofloden, (nu. Teverone), kommer fra Appenninerne, adſkiller d. Sabinſke fra Latium, og falder ved Tibur over ſteile Klipper i Tiberen; hvſ. praeceps Anio, Hor. Od. 1, 7, 13; cf. Plin. 3, 9 o. 17; men Anienis aquae, Ovid. Met. 14, 329; — B) dſ. 1) Aniensis, e, tribus, Liv. 10, 9, Cic., (i d. Tiburtinſke, omkring Aniofloden); — 2) Aniēnus, 3, fluenta, (d. e. Aniofloden), Virg. Ge. 4, 369; ligel. ∾ unda o. lympha, Prop.; — not.: Anienus, i, m., ſ. Anio, ſ. ovenf.

ănĭsŏcycla, orum, n., ἀνισόκυκλα, (med ulige Kredſe), rimel. etſlags Skruer el. Springfiedre, Vitruv. 10, 1. — ănisum, i, n., ἄνισον: Anis, Plin. 20, 72. — Anĭus, i, m.: Konge og Præſt paa Øen Delos, Virg. Aen. 3, 80, Ovid. — Anna, ae, f.: Søſter til Dido; dyrkedes efter ſin Død ſom Gudinde under Navnet Anna Perenna; vid. Ovid. Fast. 3, 546; men efter Macrob. Sat. 1, 12, offrede man til hende: ut annare perennareque commode liceret. — Annaeus, a: romerſk Perſons- og Slægtsnavn; ſ. und. Seneca, Lucanus, Florus.

*annālis, e; I) „alm.": paa et Aar, ſom omfatter et Aar; ∾ tempus, quod sol circuitu suo finit, Varr.; — II) „beſ."; A) hørende til en vis Beſtemmelſe af Aarene; – dſ. lex annalis, (a. u. c. 573), Liv. 40, 44, (der beſtemmer den til hvert af de høiere Statsembeder fornødne Alder); fra hvilken Lov ogſ. Familienavnet Annalis hidrører, id. ibd.; cf. Cic. d. Or. 2, 65, o. id. Phil. 5, 17; — B) annalis liber, vid. Gell. 5, 18, o. Quintil. 6, 3, 86; – men subst.: annalis, (sc. liber), Cic. Brut. 15, o. Nep. Hann. 3; ſædv. in pl.: annales, (sc. libri): Annaler el. Aarbøger el. Chronik, (opp. historia); vid. Cic. Orat. 20; — b) navnl. hede de af Pontifex Maximus aarligen optegnede Begivenheder: Annales Maximi; vid. Cic. d. Or. 2, 12, o. id. d. Leg. 1, 2; — C) ogſ. er at mærke; 1) Annales: hiſtoriſk Digt af Ennius, over den anden puniſke Krig; vid. Quintil. l. c.; — 2) Annales: hiſtoriſk Værk af Tacitus, fra K. Auguſtus's Død indtil Nero's Undergang; o. — annārius, 3: = frgd.; ∾ lex, Lamprid. Comm. 2; — [annus].

annascor, ſ. und. agnascor. — annāto, [ad.n.], are, v. n.; I) ſvømmer derhen el. dertil; c. dat., el. absol.; vid. Plin. 8, 38, o. id. 9, 46; — II) ſvømmer ved Siden deraf; c. dat.; Et comes lateri annatat, Senec. Ag. 452. — annāvĭgo, [ad.n.], are, v. n.: ſeiler derhen el. dertil, absol., Plin. 36, 16; men id. 35, 36: quo (i. e. Rhodum) quum annavigasset, etc.

anne, ſ. und. 1. an. — annecto, [ad.n.], xui, xum, 3, v. a.: knytter el. binder dertil, forbinder dermed; ofteſt c. dat., ogſ. m. ad, el. absol.; – vid. Lucr. 3, 688, Suet. Oth. 12, o. A.; men Cic. N. D. 2, 54: ad linguam stomachus annectitur; ſ. ogſ. Liv. 21, 28; — II) „fig."; rebus praesentibus annectit futuras, Cic. Off. 1, 4; navnl. ogſ. om Foredragets Dele, id. Inv. 1, 18, o. id. Top. 13. — annellus, ſ. und. anellus. — annexĭo, (adn.), onis, f., [annecto]: Sammenknytning, Forbindelſe, Pallad. — 1. annexus, (adn.), 3, partic. af annecto. — 2. annexus, (adn.), us, m., [annecto]: Sammenknytning, Forbindelſe; annexu connubiisque gentium etc., Tac. Hist. 2, 34.

Annĭānus, 3, ſ. und. Annius. — Annibal, alis, ſ. und. Hannibal. — Annĭcĕrĭi, orum, m., Ἀννικέρειοι: en cyrenæiſk Sect el. Skole, benævnt efter dens Stifter Anniceris, Cic. Off. 3, 33. — annicto, [ad.n.], are: tilvinker med Øinene, tilblinker; c. dat., Naev. ap. Fest. p. 24. — annĭcŭlus, 3, [annus]: aarsgammel, taurus, Varr., Virg., Nep. — annĭfer, a, um, [annus, fero]; I) ſom bærer Frugt hele Aaret;

∾ citreae, juniperus, ilex, Plin. 16, 44; — II) som aarligen skyder en ny Stilk, id. 19, 36.

annĭhĭlo, [ad.n.], avi, 1, v. a.: tilintetgiør, Hieron. — 1. annīsus, (adn.), 3, partic. af annitor. — 2. annīsus, (adn.), us, m.: anstrængt Stræben, Anstrængelse, Prud.; af — annītor, [ad.n.], nīsus o. nixus (sum), 3, v. dep. n.: stemmer mig el. stiller mig derimod el. op dertil; m. ad, el. c. dat.; – natura ··· semper ad aliquod tamquam adminiculum annititur, Cic. Lael. 23; cf. Virg. Aen. 9, 229; ligel. Latona oleae annisa, Tac. Ann. 3, 61; — II) „fig.": giør mig Umage el. anstrænger mig derfor; A) oftest m. ut, el. m. ad c. gerund.; – omni ope annisi sunt, ut etc., Liv.; ligel. id. 6, 6: ipsum annisurum, ut etc.; cf. Sall. Jug. 85; ogs. m. flgd. ne, Plin. Pan. 45; men c. acc. comm.: se id anniti, ut etc., Liv. 22, 58; – ∾ ad ea patranda, Sall. Jug. 43; cf. Liv. 27, 14; — 2) i andre Forbindelser; a) ∾ de triumpho, Cic. Att. 6, 8; cf. Liv. 5, 25; ligel. ∾ pro aliquo, id. 2, 61; — b) c. inf., Tac. Hist. 4, 8, o. ibd. 5, 8; ogs. m. flgd. quod, Plin. Ep. 6, 18; men id (anniti), ut etc., s. ovenf.; — c) absol.: annitente Crasso, (ved hans anstrængte Bistand), Sall. Cat. 19; cf. Liv. 21, 8: si paullulum annitatur, etc.; — not.: annitendus, 3, m. pass. Bem., Gell. 2, 12.

Annĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; T. Annius Milo; — df. Anniānus, 3: benævnt efter en Annius, caput (legis), Cic. Verr. 1, 46. — annĭversārĭe, adv.: aarligen, hvert Aar, Augustin.; af — annĭversārĭus, 3, [annus, verto]: som aarligen el. hvert Aar finder Sted el. vender tilbage el. fornyes; – ∾ sacra, Cic.; dies festi anniversarii, id.; ∾ vicissitudines, id., valetudines, Suet.; men ∾ arma, (en aarligen fornyet Krig), vid. Liv. 4, 45. — 1. annixus, o. 2. annixus, s. und. 1. o. 2. annisus.

1. anno, [ad.n.], avi, 1, v. n.; I) svømmer dertil el. derhen; m. ad, el. c. dat., el. c. acc. (praepos.); – qui (milites) ··· naves annare possent, Caes. B. C. 2, 44; ∾ terrae, Virg. Aen. 6, 358, ad litus solitum, Gell. 7, 8; men absol., Hor. Sat. 2, 5, 44; — b) ogs. „overf." om en Vare el. anden Product; ut ad eam urbem annare posset, Cic. d. Rep. 2, 4; — 2) at svømme derhos el. derved; c. dat.; pedites annantes equis, Tac. Ann. 14, 29. — 2. anno, are, v. n., [annus]: giennemlever Aaret; s. Macrob. 1. c. und. Anna. — 3. Anno, s. und. Hanno. — annōdo, [ad.n.], avi, atum, 1, v. a., ligesom abnodo, (i Gartnersproget): borttager Knaster el. Skud, Colum. 4, 22, (Schneid.); al. abnodo, inc. — annominatio, s. und. agnominatio.

annon, s. und. 1. an. — †annōna, ae, f., [annus]; I) „alm.": den aarlige Indkomst el. Indtægt i el. af Naturproducter; ∾ salaria, Liv. 29, 37; ∾ lactis, Colum.; — II) „bes.": Levnetsmidler, navnl. Brødet el. Brødkornet; vid. Cic. Verr. 3, 98, ogs. id. Manil. 15; ligel. ager ··· ad varietates annonae horreum etc., Liv. 7, 31; men provincia annonae fecunda (Aegyptus), Tac.; annonae curam agere, Suet.; – ogs. i Modsætn. af frumentum staaer: annona ceterarum rerum, Liv. 35, 44; – ogs. i Krigssproget: Mundforraad el. Proviant, Veget.; – in pl. ogs.: de enkelte Brød, Lamprid.; — B) „overf."; 1) Prisen paa Korn og andre Levnetsmidler; ∾ cara, Plaut., gravis, Suet., (Dyrtid); annonam incendere, (opskrue Priserne), Varr.; cf. Caes. B. C. 1, 52; men nihil annona mutavit, Liv., s. und. muto; cf. Tac. Ann. 4, 6; — 2) df. ogs. a) Dyrtid; hac annona etc., Plaut. Trin. 2, 4, 83; cf. Ps.Cic. p. Dom. 5; — b) „poet. overf." ogs. om Personer; esset his annona vilior, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 140; cf. Hor. Ep. 1, 12, 21; df. — annōnārius, 3: hørende til Levnetsmidler, species (pl.), Veget.; o. — annōnor, ari, v. dep. n.: at indsamle Proviant, in iis locis, Capitolin. Gord. 28.

annōsĭtas, atis, f.: høi Alderdom, Cod. Theod.; af — annōsus, 3, annus]: meget gammel, udlevet el. bedaget, anus, Ovid., cornix, Hor.; ∾ vetustas, Ovid., senecta, id.; ∾ aevo degere, (at leve længe), Plin. 4, 26; cf. Virg. Aen. 6, 282, o. Hor. Ep. 2, 1, 26.

*annŏtāmentum, (adn.), i, n.: Anmærkning, Optegnelse; in pl., Gell. 1, 7. — annŏtātio, (adn.), onis, f.; 1) Anmærkning (til et Skrift, odl.), Plin. Ep. 7, 20; cf. Gell. epil.; — 2) i Retssproget: en Persons Inddragelse el. Indførelse paa de Anklagedes Liste, Dig.; — 3) et af Keiseren selv undertegnet Rescript, Cod. Theod.; — df. annŏtātĭuncŭla, (adn.), ae, f. dem.; in pl.: korte Optegnelser, verborum, Gell. 19, 7; — annŏtātor, (adn.), oris, m.; 1) som giør Optegnelser, som skriver Anmærkninger, Plin. Pan. 49; — 2) i Retssproget: som controllerer de aarlige Indtægter, Cod. Theod.; o. — annŏtātus, (adn.), us, m.: Bemærkning, Antegnelse; mortes dignae annotatu, Val. Max. 9, 12; — [annoto]. — annŏtĭnus, 3, [annus]: fra forrige Aar, aarsgammel; ∾ naves, Caes. B. G. 5, 8; ∾ fructus, (opp. novus), Plin. 16, 44.

annŏto, [ad.n.], avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": skriftligen at anmærke; ∾ quaedam, ut tumida, etc., Plin. Ep. 9, 26; men quod annales annotavere, Plin.; — II) „bes."; A) ligesom animadverto: bemærker, iagttager, Suet. Ner. 41; — bb) df. ogs. a) ∾ librum, (give den en Titel), Lactant.; — b) annotari aliqua re, (være mærkelig el. bekiendt derved), Plin. 3, 9; — B) i Retssproget; 1) at inddrage el. indføre paa de Anklagedes Liste, Dig.; — 2) at anmærke den Domfældte til at lide en vis Straf, Plin. Ep. 10, 97, oftere, Suet. Calig. 27.

annŭālis, e, [annus]: aarsgammel; ∾ agni, Paul. Sent. — annūbĭlo, [ad.n.], -are, v. n.: at drive Skyerne derhen el. derimod, c. dat.; velis annubilat aura, Stat. — annularis etc., o. annulus, s. und. anularis, etc. — annullo, (adn.), avi, 1, v. a., [ad, nullus]: tilintetgiør, Hieronym.

*annŭmĕrātĭo, ōnis, f.: Beregning, Optælling, dierum, Dig.; af — annŭmĕro, [ad.n.], avi, atum, v. a.; I) „alm.": udtæller dertil, alicui singulos denarios, Cic. Verr. 3, 84; cf. Ter. Ad. 3, 3, 15; men Cic. d. Opt. Gen. Or. 5: annumerare lectori verba; — II) „bes."; a) henregner el. henfører dertil; c. dat., ogs. m. in el. inter; – his libris annumerandi sunt sex de Republica, Cic. Div. 2, 1; cf. id. Brut. 57; men annumerari in grege patronorum, id. R. Am. 32; ∾ inter urbanos (servos), Dig.; — b) ved el. i en Notits at tilføie el. opgive Tallet; vid. Plin. 7, 2; — c) regner derfor, beregner dertil; agni chordi duo pro uno ove annumerantur, Varr. R. R. 2, 2; — not.: sild. ogs. „overf.": tilskriver, tilregner; imperitia culpae est annumeranda, Dig.

*annuncĭātio, (adn., ogs. annunt.), onis, f.: Forkyndelse, Lact., Augustin.; o. — annunciator, (adn., ogs. annunt.), oris, m.: en Forkynder, Tert., Augustin.; af — annuncio, (annunt.), [ad.n.], avi, 1, v. a.: forkynder, beretter, Plin. 7, 53, Appul. — annuncĭus, (ad.n., ogs. annunt.), 3: forkyndende, Appul., Ambr.

annŭo, [ad.n.], ŭi, ūtum, v. n. o. a., [inus. nuo, hvf. nutus etc.; s. ogs. abnuo]; I) „alm.": nikker el. vinker med Hovedet; – Ne illa ulli homini nutet, nictet, annuat, Plaut. As. 4, 1, 39; – ligel. ud. dat.: simul atque annuisset, (paa hans første Vink), Cic. Quint. 5; cf. Liv. 1, 12, o. Virg. Aen. 9, 106; — II) „bes."; A) ved et Nik el. Vink at bejae el. bifalde; s. Plaut. Truc. prol. 4, o. Ter. Eun. 3, 5, 31, „bes." Cic. d. Or. 2, 70, (hvor ogs. tilføies acc. comm.): id quoque toto capite annuit; – ofte ogs. m. tilføiet dat.; vid. Virg. Aen. 4, 128, id. Ge. 1, 40, o. A.; men Catull.

61,165, m. Lune: dum··· omnia omnibus annuit (anilitas); - ogs. m. flgd. acc. c. inf., Liv. 28, 17; endel. ogs. „poet." c. inf. obj., Virg. Aen. 11, 19; — B) df. ogs.; a) ∾ alicui aliquid: at tilsige el. tilsikkre nogen noget; vid. Virg. Aen. 1, 250, o. Hor. Od. 4, 6, 22; cf. Liv. 7, 30; — b) med et Vink at betegne; quos ipse annuerat, etc., Cic. Verr. 1, 61; — c) at tilstaae, at bekiende; ut falsa annuerent, Tac. Ann. 14, 60; — not.: perf. annūvi, Enn. ap. Priscian.

annus, i, m., [rimel. af am-, f. amb- el. ambi-, ἀμφί, i. e. circum, hvf. ogs. anus, anulus; cf. Varr. L. L. 6, 2, 58; kunde ogs. sammenl. m. ἔννος, i. e. ἐνιαυτός; altf. oprdl. Kredsløb, el. Tidens periodiske Tilbagevenden]; df. — I) „alm.": Aaret; - prope annos nonaginta natus, Cic.; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 10; men Cic. d. Sen. 7: nemo est tam senex, qui se annum non putet posse vivere; men annum et sex menses nihil petit, id. Quint. 8; anni initio el. principio, Liv.; anno ineunte, Suet., exeunte, Cic.; extremo anno, Liv.; ogs. extremo anni, Tac.; anno circumacto, Liv.; „poet." ogs. anno pleno, (ved Aarets Udgang), Hor. Od. 3, 18, 5; anni venientes ··· recedentes, (Ynglingsaarene, Oldingsaarene), id.; nondum CX anni sunt, quum lata est lex, Cic. Off. 2, 21; anno post quam etc., (Aaret efter); opp. anno ante etc., id.; — B) i Stats- el. Forretningssproget heder: annus meus: det Aar, i hvilket jeg, ifølge lex annalis, kan udnævnes til en Curulværdighed; ligel. annus tuus, etc.; quod anno meo hoc honore (i. e. consulatu,) me affecistis, Cic. Agr. 2, 2; cf. id. Mil. 9, o. id. Fam. 10, 25; — II) „bes." mærkes; A) flere adverbiale Udtryk, navnl.; aa) anno; a) for et Aar siden, (πέρυσι; men oftest forkl.); quatuor minis ego emi istanc anno, Plaut.; utrum anno, an horno etc., (i forrige el. i dette Aar), Lucil. ap. Non.; — b) i et helt Aar; anno jam prope etc., Liv. 3, 39; ligel. annum, s. nedens.; — c) aarligen, hvert Aar, Plin. 18, 48; ogs. in anno, (om Aaret, paa Spørgsmaalet: hvorofte?), Varr., Cic. R. Am. 46; — bb) annum: i et helt Aar, lugere aliquem, Liv. 2, 7; — cc) ad annum: ad Aare, om et Aar, (eum) fore tribunum plebis, Cic. Att. 5, 2; cf. id. d. Or. 3, 24; — — dd) in annum: for el. paa et Aar, prorogare alicui imperium, Liv. 37, 2; cf. Hor. Ep. 1, 18, 109; — B) den poetiske Brug af annus; a) om en vis Del af Aaret: en Aarstid; nunc formisissimus annus, Virg. Ecl. 3, 57; pomifer annus, (Frugttiden), Hor. Od. 3, 23, 8; hibernus annus, (Vinteren), id. Epod. 2, 29; — b) om Levealderen; dum rugis integer annus, Prop. 4, 5, 57; — c) „metonym." om Aarets Frugt; vid. Lucan. 3, 452; ligel. Tac. Germ. 14: exspectare annum etc.; cf. Plin. Pan. 29; — not. a: Philosophernes annus magnus, ogs. ∾ mundanus, Macrob., ogs. annus vere vertens, Cic. d. Rep. 6, 22: det store Verdensaar; (efter Macrob.: = 15000 Solaar); vid. Cic. N. D. 2, 20; — not. b: Virg. Aen. 3, 284, findes ∾ magnus „poet." f. annus.

annūto, [ad. n.], are, v. n. frequ.: tilnikker el. tilvinker stærkt; (for- o. efterkl.); c. dat.; vid. Naev. ap. Fest. p. 24, o. Plaut. Merc. 2, 3, 100; ogs. ud. dat.; annutante capite, Appul. — annutrio, [ad. n.], ire, v. a.: opelsker derved el. dertil; ∾ denas vites singulis arboribus (dat.), Plin. 17, 35.

annŭus, 3, [annus]; I) som varer et Aar, for el. paa et Aar, penus, Plaut.; ∾ provincia, (hvis Forvaltning varer et Aar), Cic.; cf. id. Att. 5, 13: ut annui simus; ∾ reges, Nep. Hann. 7; ∾ magistratus, Caes.; — II) som aarligen finder Sted, som hvert Aar vender tilbage; ∾ labor (agricolarum), Cic. Verr. 3, 48; ∾ commutationes, (Aarstidernes Vexel), id.; men „poet.": ∾ terra, (som hvert Aar undergaaer den samme Vexel), Tibull.; ∾ sacra, Virg. Ge. I, 338; - annua vice, ogs. annuis vicibus, Plin.: hvert Aar, aarligen; — b) df. subst.: annuum, pl. annua: Aarspenge, aarlig Løn el. Betaling, Suet., Plin. Ep., Dig.

ănōdўnos, (-us), on, (-um), ἀνώδυνος: smertestillende, medicamentum, Cels., Coel. Aur.; ogs. absol. anodynon, (sc. medicamentum), Marc. Emp. — ănōmălĭa, ae, f., ἀνωμαλία, i Grammatiken: Ulighed, Uregelmæssighed, Anomali, (opp. analogia), Varr. — ănōmălos, (-us), on, (-um), ἀνώμαλος, i Grammatiken: ulig, uregelmæssig, anomal, (opp. analogus), Diomed., o. A. — ănōnis, s. und. ononis. — ănōnўmus, i, f., ἀνώνυμος, (uden Navn): Navnet paa en Plante, Plin. 27, 14.

†anquīro, sivi, situm, 3, v. a. (o. n.), [2. an-, quaero]; I) „egenl."; A) „alm.": søger fra el. paa alle Sider, opsøger; ∾ aliquem, apud quem etc., Cic. Lael. 23; cf. id. Off. 1, 4; — B) „bes." i Retssproget: anstiller Undersøgelse, de perduellione, Liv. 6, 20, de morte alicujus, Tac.; - navnl. om Tribunerne: at anklage til at lide en Straf, som da tilføies in gen. el. abl.; quum tribunus bis pecunia anquisisset, id. 26, 3; cf. id. 8, 33: capite anquisitum etc.; — II) „fig.": undersøger el. efterforsker omhyggeligen; aut anquirunt ··· conducat id, necne etc., Cic. Off. 1, 3; ogs. absol., id. d. Or. 1, 33; ogs. m. flgd. quin, Tac. Ann. 12, 6; df. — anquīsĭte, adv.: omhyggeligen, quaerere, Gell. 1, 3; - compar.: ∾ disserere, ibd.; o. — anquīsītio, onis, f.: retlig Anklage, Varr.

ansa, ae, f.; I) „egenl.": Hank el. Greb, λαβή; ansarum infimarum fini, (dertil, amphoras implere), Cato; attrita cantharus ansa, Virg.; cf. id. Ecl. 3, 45; - ∾ gubernaculi, Vitruv., ostii, Petron.; men ∾ staterae, (hvori Tungen bevæger sig), Vitruv.; ∾ ferreae: Muranker, id.; men paa Fodtøiet (crepida) er ansa: en Stroppe, Plin. 35, 36; — II) „overf.": Leilighed, Anledning; quaerere ansam, infectum ut faciat, Plaut. Pers. 4, 4, 20; ∾ reprehensionis etc., Cic. Planc. 34, oftere. — Ansanctus, s. und. Amsanctus.

ansātus, 3, [ansa]: forsynet med Hank el. Greb; vasa, Colum.; ∾ tela, (med Øren el. Fjedre), Enn. ap. Macrob.; men absol.: ansatae, (sc. hastae), Enn. ap. Non., (med Remmer el. Stropper); — b) comisk er: homo ansatus, (med Armene el. Næverne i Siden), Pers. 2, 5.

1. anser, ĕris, m., (ogs. f., Varr.), [besl. m. χήν, i. e., anser]: Gaasen; er Juno hellig; frelste ved sin Aarvaagenhed Capitolium; vid. Liv. 5, 47, ogs. Cic. R. Am. 20, o. Plin. 10, 26; — II) „poet." er Anser Amyclaeus, Virg. Cir. 448: den Svane, under hvis Gestalt Juppiter besøgte Leda. — 2. Anser, ĕris, m.: Navnet paa en smudsig Digter, der omtales Ovid. Trist. 2, 437; cf. Cic. Phil. 13, 5; ogs. Serv. ad Virg. Ecl. 9, 36. — ansercŭlus, i, m., dem. af 1. anser: en Gæsling, Colum. — ansĕrīnus, 3, [1. anser]: af Gæs, genus, Colum., adeps, Plin., lana, Dig. — Ansibarii, orum, m.: germanisk Folk, vid. Tac. Ann. 13, 55. — ansŭla, ae, f., dem. af ansa: liden Hank, lidet Greb, (cymbii), Appul.; — ogs. ere ansulae, ligesom ansae: Stropper i Skosaalerne, Val. Max.

antăchātes, ae, m., ἀνταχάτης: etslags Ædelsten, Plin. 37, 54, inc. — antae, arum, f., ἄνται: Piller paa begge Sider af Døren el. Indgangen; aedes in antis: Tempel med saadanne Piller; Vitruv. 4, 7. — Antaeus, i, m., Ἀνταῖος: Navnet paa en vældig Gigant el. Rise i Libyen, Ovid. Met. 9, 184, Lucan. — antăgōnista, ae, m., ἀνταγωνιστής: Modstander, Modkæmper, Hieron. — antamoebaeus, i, (sc. pes): Versfoden ⏑ ⏑ – – ⏑, (mānĭfēstārĕt), Diomed. — Antandros, (-us), i, f.: Søstad i Mysien, Plin. 5, 32, Virg.; — df. Antan-

drius, 3, Cic. Qu. Fr. 1, 2. — antapocha, f. und. apocha. — antăpŏdŏsis, is, f., ἀνταπόδοσις, som rhetorisk Figur: Anvendelse af en Lignelse paa den sammenlignede Gienstand, Quintil. 8, 3, 77; f. ogs. apodosis. — antarcticus, 3, ἀνταρκτικός: sydlig, Hygin. — antārius, 3, [ἀνταίρω: hæver i Veiret]: hvorved man hæver el. reiser noget i Veiret; ∾ funes, (Touge til Mastens Reisning, osv.), Vitruv.

ante, praepos. o. adv., [besl. m. ἄντα, ἄντην]; I) praepos. c. acc.: for, foran, før, osv.; A) om Stedet el. i Rummet: for, foran; 1) „egenl."; (oftere om en hvilende Tilstand; dog ogs. om en Bevægelse, f. nedenf.); a) „alm."; – ante ostium stare, Ter.; cf. Ovid. Met. 8, 480; men ut ante suos hortulos piscarentur, Cic. Off. 2, 14; cf. id. Mil. 10, o. Liv. 42, 58; – men Caes. B. G. 1, 21: equitatum ante se mittit; cf. id. B. C. 1, 55; — b) „bef."; omnia posita ante oculos etc., Cic. d. Or. 1, 43; cf. Ovid. Trist. 3, 4, 57; causam interea ante eum diceret, (for ham som Dommer), Cic. Verr. 3, 9; — 2) „overf." om et Fortrin el. en Forrang, odl.: for, fremfor, (altf. f. prae); – facundia Graecos ··· ante Romanos fuisse, Sall. Cat. 53; cf. Liv. 35, 14; sed necessitas ante rationem est, Curt. 7, 7; — bb) hertil hører ogs. a) de sammenl. Forbindelser: ante alios, ante omnes, ante ceteros; – unam longe ante alias specie insignem, etc., Liv. 1, 9; cf. Tac. Ann. 2, 76, o. Virg. Aen. 3, 321; men hos compar. el. superl. staaer ante alios etc., alene forstærkende el. pleonastisk; vid. Liv. 5, 42; cf. Virg. Aen. 1, 347, o. ibd. 7, 55; — b) ligel. heder ante omnia, sammenlignende: fremfor alt andet, fortrinligen, i høieste Grad; vid. Liv. 2, 7; ligel. dulces ante omnia Musae, Virg. Ge. 2, 475; f. ogs. nedenf.; — B) om Tiden: før, forinden; numquam ante hunc diem etc., Ter. Hec. 5, 4, 23; cf. id. Phorm. 4, 4, 28: ante brumam etc.; f. ogs. Hor. Sat. 1, 4, 51; men ante lucem, (før Dag), Cic., o. A.; — 2) df. ogs. i Omskrivninger af en Tidsbestemmelse; a) ved den Person, som hører til et vist Tidspunkt; – jam ante Socratem, (allerede før hans Tid), Cic. Acad 1, 12; cf. Tac. Hist. 1, 50, Virg. Ge. 1, 125, o. Hor. Od. 4, 9, 25; ligel. ante me etc., Cic. Cat. 4, 3; — b) ved en Gienstand el. Begivenhed i el. fra et vist Tidspunkt; – ante hoc factum etc., Plaut. Mil. gl. 4, 8, 64; ligel. si ante has meas litteras, (før du faaer dette mit Brev), etc., Cic. Fam. 13, 17; cf. Liv. 1, 59, o. Hor. Epod. 1, 27; – navnl. ogs. ved Tilføielsen af nogens Embede; mihi ante aedilitatem meam nihil erat cum eo, Cic. Att. 12, 17; ligel. ante regnum et in regno etc., Justin.; – hertil kan endnu for Tydelighedens Skyld føies: partic. perf. el. fut. pass.; – ante hanc urbem conditam etc., Cic. Tusc. 5, 3; ligel. ante decemviros creatos, Liv. 3, 53; men quae ante conditam condendamve urbem ··· traduntur etc., id. praef.; — 3) fremdeles i flgd. eiendommelige Udtryk; aa) ante tempus; a) før den rette Tid, altfor tidligen; ante tempus excitatis suis, Liv. 31, 36; — b) før den bestemte el. lovlige Tid; factus est consul bis, primum ante tempus, etc., Cic. Lael. 3; cf. Suet. Aug. 26; — bb) ante diem, „poet."; a) før Tiden; Caesaribus virtus contigit ante diem, (før Aarene), Ovid. A. A. 1, 184; — b) før den af Skiebnen bestemte Tid, Ovid. Met. 1, 149; cf. Virg. Aen. 4, 697; — cc) ante omnia: først af alt, fremfor alt andet; vid. Suet. Ner. 32, o. id. Cal. 21; ogs. som Ordenspartikel: allerførst, odl.; Quintil. 2, 15, in.; — dd) endel. er endnu at hidføre; a) ante diem, (sædv. a. d.), m. flgd. Ordenstal; angiver Datum af den Dag, som Tallet betegner, (ikke af d. frgd.); – ante diem quintum Calendas Apriles, (a. d. V. Cal. Apr.; ligesom die quinto ante Calendas Apriles, hvor altf. ante egenl. hører til Calendas); a. d. IV Id. Mart., (i. e. ante diem quartum Idus Martias, d. 12 Martii), Liv. 40, 59; a. d. III Non. Jan. M. Cicero natus est, (d. 3. Januarii), Gell.; cf. Cic. Phil. 3, 8; ogs. mærkes: in ante diem V. Cal. Nov., (f. in diem V. a. Cal. Nov.), id. Cat. 1, 3; men id. Att. 3, 17: ex a. d. Non. Jun., usque ad Cal. Sept.; — b) i Modsætn. af en bestemt Tid betegner ante: det dertil el. forinden forløbne Tidsrum; vid. Nep. Arist. 2, o. id. Timoth. 2; — II) som adv.; A) om Stedet el. i Rummet: foran, forved, forud; – vid. Liv. 27, 18: ab tergo, ante circaque, etc.; cf. id. 22, 5; – ogs. om en Bevægelse: non ante, sed retro (ingredi), Cic. Fin. 5, 12, (Madv.); — B) oftere om el. i Tiden; 1) før, forhen, tidligere; (men altid m. Hensyn paa en forbigangen Tid; hvorim. ante som praepos., m. Hensyn paa d. nærværende); og tilføies da den nærmere Tidsbestemmelse enten in abl. el. in acc., el. som adv. multo, etc., ogs. undert. multum etc.; – perpaucis ante diebus, (neml. før hans Afreise), Cic. Fam. 4, 9; cf. Liv. 40, 52; – ante annum, (et Aar før el. tidligere) etc., Plin. Ep. 8, 23; cf. Tac. Agric. 45, ogs. Suet. Caes. 12 o. 81; – multo ante ··· prospexi tempestatem futuram, Cic. Fam. 4, 3; men permultum ante certior factus etc., ibd. 3, 11; — 2) m. flgd. quam: før ··· end; anno ipso ante, quam natus est Ennius, etc., Cic. Brut. 8; neque ante dimisit eum, quam fidem dedit, etc., Liv. 39, 10; cf. id. 22, 3; – ogs. skrives antequam; vid. Cic. Verr. 2, 1, o. id. d. Or. 1, 59; – „poet." findes ogs. quam foran ante; vid. Martial. 9, 36, o. Lucr. 3, 985; ligel. findes pleonastisk forbundet: ante ··· prius ··· quam; vid. Virg. Aen. 4, 24 flgd., o. Prop. 2, 25, 25; — 3) hertil kan endnu mærkes; a) alene sildfindes ante som adv. ord.; ante dicam de his, quae etc, tum his, quae etc., Cels.; — b) ligel. staaer adv. ante høist sielden f. adj.; vid. Virg. Aen. 1, 102; — III) ante i Sammensætn. m. Verber betegner sædvanligst Stedforholdet (egenl. o. overf.); saal. i anteferre, antestare, anteponere, etc.); – derim. betegnes Tidsforholdet ved ante, i Sammensætn. m. Adjectiver og Adverbier; (saal. i antelucanus, antehac, etc.); – hvor ante hos Verbum betegner et Tidsforhold, skrives det rigtigst adskilt fra Verbet; altf. ante actus; dog er Skrivem. her ogs. vaklende; f. ogs. nedenf. antecapio.

antĕā, adv. temp., [ante, eā abl.]: før, i Forveien, forhen; ogs. fordum; – Nam antea ··· dum etc., Ter. Andr. 1, 1, 25; ac fuit antea tempus, quum etc., Caes. B. G. 6, 24; – hertil høre ogs. Modsætningerne af antea, neml. hoc tempore, Cic. Phil. 10, 6, nunc, id. Manil. 5, nuper, id. Off. 2, 7; ligel. postea el. post el. posthac, ogs. tum el. tunc, etc.; vid. Cic. d. Or. 2, 6, id. Off. 2, 8, o. id. Mil. 21; – ogs. m. flgd. quam, end, vid. Cic. Fam. 3, 6, o. Liv. 35, 25; – sield. som adv. ord. m. flgd. deinde, odl., vid. Liv. 8, 8.

anteactus, anteago, skrives rigtigere adskilt: ante actus, ante ago. — anteambŭlo, („poet.": quadrisyll.), ōnis, m., [ambulo, are]: etslags Betient el. Snyltegiest, som iler foran Herren, Martial., Suet. Vesp. 2. — antebasis, f. und. antibasis.

Antĕ.cănis, is, m., i. e. Προκύων, Stiernebilledet: den lille Hund; vid. Cic. N. D. 2, 44 (ex Arat.). — antĕcantāmentum, i, n., [canto]: Forsang, Appul. — antĕcăpio el. ante capio, cēpi, ceptum, (men captum, naar Ordet skrives adskilt), 3, v. a.; I) „alm.": forud el. tidligere at erholde el. modtage; anteceptam animo rei quandam informationem etc., vid. Cic. N. D. 1, 16; — II) „bef." ogs. A) forud el. først at giøre noget; ∾ multa, quae etc., (forud at besørge, odl.), Sall. Cat. 32; men ibd. 13: ∾ omnia luxu, (forud el. før Tiden at forøde, odl.); — B) at forekomme; ∾ noctem, quae instabat, etc., id. ibd. 55; ∾ pontem, (forud at besætte), Tac. Hist. 4, 66.

ante.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. (o. a.);

I) „egenl.": at gaae el. komme el. være foran el. forud; c. dat., el. c. acc., el. absol.; – si huic rei illa antecedit, etc., Cic. Top. 23; expeditus antecesserat legiones, id. Att. 8, 9; cf. Caes. B. G. 7, 35, (hvor abl. magnis itineribus er tilføiet), o. Hor. Od. 3, 2, 31; — b) at gaae forud i Tiden; haec (dies) ei (diei) antecessit, Ter. Phorm. 3, 2, 40; men annus antecedens, Plin.; — II) „fig.": at have Fortrin derfor; ligel. c. dat., el. c. acc., el. absol.; – quantum natura hominis pecudibus antecedit, Cic. Off. 1, 30; ∾ ceteros scientia etc., Caes. B. G. 3, 8, aliquem in amicitia, Nep. Alcib. 9; men Cic. Verr. 4, 64: ut quisque honore ··· antecedebat; — III) df. som subst.; A) antecedens, tis, i Rhetoriken: det Foregaaende; locus ex antecedentibus est conclusio a causis, Cic. Top. 12; cf. id. Part. or. 2; — B) af partic. antecessus, 3, er d. subst. Forbindelse: in antecessum dare el. solvere el. accipere, forud at give el. betale el. erholde, Senec. Ep. 118, oftere, Flor. 4, 12, o. A.

antĕ.cello, ĕre, v. n. (o. a.), [af inus. cello, hvf. celer]; „egenl.": at staae el. rage frem el. i Veiret; – men sædv. „fig.": at udmærke sig; hvf. c. dat., el. c. acc. (praepos.): at udmærke sig fremfor nogen el. noget, at overgaae; vid. Cic. Manil. 6, o. id. Arch. 3, hvor dat.; men c. acc., Tac. Hist. 2, 3; cf. id. Ann. 14, 55; – hvf. ogs. pass.: qui his rebus antecelluntur, Auct. ad Her. 2, 30; men m. blot abl. modi: Catulus humanitate antecellens, Cic. Mur. 17; cf. id. Div. 1, 41.

antĕceptus, 3, partic. af antecapio. — *antĕcessĭo, onis, f.; I) „egenl.": Gaaen el. at gaae foran, navnl. om Himmellegemerne; vid. Cic. Univ. 10; — b) df. ogs. i Rhetoriken, ligesom antecedens: det Foregaaende, id. Top. 13; — II) „overf.": det Foregaaende, (neml. som Aarsag til d. Flgd.); rerum ··· progressus et quasi antecessiones (videre), etc., id. Off. 1, 4; o. — antecessor, oris, m.: som gaaer foran; men sædv. „techn."; 1) i Krigssproget: antecessores, Fortropperne; vid. Auct. B. Afr. 12, o. Suet. Vit. 17; f. ogs. antecursor s. l.; — 2) i Retssproget; a) en Retslærer, Cod. Just.; — b) Formand i Embedet, (opp. successor), Dig.; — 3) eccl.: en Apostel, Tert.; — [antecedo]. — antecessus, 3, s. und. antecedo.

antĕcoenĭum, i, n., [coena]: Spisen el. at spise før det egenlige Maaltid, Isid.; – ogs. „overf.": Forsmag, odl., Appul. — antĕ.curro, ĕre, v. n.: løber foran, c. acc. (praepos.); antecurrens solem, Vitruv.; df. — antĕcursor, oris, m.: som løber forud el. foran; men sædv. „techn."; 1) i Krigssproget; antecursores: Fortropperne, Caes. B. G. 5, 47, oftere; — 2) eccl.: om Johannes den Døber, Tert. — antedico, o. antedictus, skrives rigtigere adskilt: ante dico, etc.

antĕ.ĕo, īvi o. ĭi, ire, v. n. (o. a); I) „egenl.": at gaae foran el. forud; c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. absol.; – anteibant lictores ··· ut hic praetoribus anteeunt, etc., Cic. Agr. 2, 34; cf. Lucr. 4, 142; men Te semper anteit saeva necessitas, Hor. Od. 1, 35, 17; men ∾ equo, pedibus, (abl.), Suet. Caes. 57; cf. Cic. Off. 2, 7, o. Hor. Ep. 1, 2, 70; — II) „fig."; A) „alm.": at overgaae nogen, (alicui el. aliquem), ved el. i noget, (aliqua re); – quum aetate illis anteiret, sapientia omnibus, Cic. Phil. 9, 1; cf. Liv. 38, 51: si ··· vos aetatem meam honoribus vestris anteistis; men Incredibile, quantum herum anteeo sapientia, Ter. Phorm. 2, 1, 17; cf. Virg. Aen. 12, 84; – ogs. pass.: nec se ··· abs te anteiri putant, Cic. Sull. 8; cf. Tac. Hist. 2, 101; — B) „bef." ogs., men alene sielden; a) at forekomme; ∾ damnationem, (neml. ved frivillig Død), Tac.; cf. id. Ann. 15, 38; — b) ∾ auctoritati parentis, (at modsætte sig den), ibd. 5, 3; — c) „poet." ogs.: forud at vide, m. flgd. quid, Sil. 11, 455; — not. a: syncop. antibo, antisse, Tac.; anteat, f. anteeat, Ovid.; — not. b: forældr. antideo, f. anteeo, Plaut.

antĕfactus, 3; skrives rigtigere: ante factus. — antĕ.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; I) „egenl.": bærer foran; ut legum latarum tituli anteferrentur, vid. Tac. Ann. 1, 8; — II) „fig."; A) foretrækker, Demosthenem unum omnibus, Cic. Orat. 7, oftere; – df. pass.: ceteris honore antelatus, id. Prov. Cons. 11; cf. Nep. Them. 2; — B) betænker el. overveier forud; quod dies est allaturus, id consilio anteferre debemus, Cic. Fam. 5, 16.

antĕfixus, 3, partic., [figo]; I) „alm.": befæstet el. fastnaglet paa Forsiden deraf el. alm. derpaa; c. dat.; – truncis arborum antefixa ora, Tac. Ann. 1, 61; — II) „bes." o. subst.: antefixa, orum, n.: fremstaaende Guderbilleder, som til Prydelse anbringes paa Overdelen af Huse og Templer; – ∾ fictilia deorum Rom. ridentes, Liv. 34, 4; cf. id. 26, 23.

antĕ.gĕnĭtālis, e: som har fundet Sted før Fødselen, Plin. 7, 56. — antegestus, 3, skrives rigtigere: ante gestus. — antegrĕdĭor, gressus sum, v. dep. n. (o. a.), [gradior]: at gaae foran; c. acc. (praepos.); – stella Veneris ··· quum antegreditur solem, etc., Cic. N. D. 2, 20; cf. id. Off. 1, 27; – ogs. absol.: signis iisdem antegressis, id. Div. 1, 14.

antĕ.hăbĕo, ēre, v. a.: foretrækker; ∾ incredibilia veris, vid. Tac. Ann. 4, 11. — antĕhac, (forkl. ogs. antidhac, Plaut.), adv., [abl. hac]: før denne Tid, før; (opp. nunc, el. hodie, etc.); vid. Ter. Andr. 1, 2, 15; ligel. atque antehac quidem sperare saltem licebat; nunc etc., Cic. Fam. 12, 23; cf. Hor. Od. 1, 17, ab in.; opp. tunc, Tac. Ann. 3, 25; ogs. undert. for antea, (el. relativt til enhver Tid): forhen, tidligere; vid. Sall. Cat. 25; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 302: (mea imago) quae antehac fuerat, etc. — anteidea el. antidea, s. und. antea.

antĕlātus, 3, partic. af antefero. — Antēlii el. Anthelii, orum. m., Ἀντήλιοι el. Ἀνϑήλιοι: Gudebilleder, som staae foran Husets Døre, Tert. — antĕlŏgĭum, i, n., [λόγος]: Prolog, Fortale, Plaut. Men. prol. — antĕlŏquĭum, i, n., [loquor], (efterkl.); 1) Ret til at tale først, Macrob.; — 2) Fortale, Symmach.

*antĕlūcānus, 3: som er el. skeer før Dag, tempus, Cic., lucubratio, Colum.; ∾ industria opificum, Cic.; men id. Cat. 2, 10: ∾ coena, (som vedvarer til henimod Morgenstunden); — antelūcio, adv., før Dagens Frembrud, aufugere, Appul.; o. — antĕlūcŭlo, adv.: = frgd., Appul.; — [lux]. — antĕlūdĭum, i, n., [ludo]: Forspil, Appul.

antĕ.mĕrīdĭālis, e: = flgd., horae, Capella. — antĕ.mĕrīdĭānus, 3: som er el. skeer om Formiddagen, sermo, Cic., ambulatio, id.; men ∾ litterae, (som man modtager om Formiddagen). — antĕmitto, (misi), missum, 3, v. a., ligesom (det hyppigere) praemitto: sender forud el. foran, equitatum omnem, Caes.; cf. id. B. C. 1, 51.

Antemna, ae, Sil., sædv. Antemnae, arum, f.: By i d. Sabinske, efter Varr. af dens Beliggenhed: ante amnem, (neml. ved Aniofloden Udløb i Tiberen); vid. Plin. 3, 9; df. — Antemnas, ātis, pl. Antemnates: Indvaanerne i Byen Ant., Liv. 1, 9. — antĕmoenio, ire, v. a., [munio]: forsyner med en Formur el. med et Værn; df. „alleg.": antemoeni aliqua nos, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 68. — antĕmūrāle, is, n., [muralis]: Formur el. Brystværn, Hieron. — antĕmūrānus, 3, [murus]: som er foran Muren, vallum, Amm.

antenna, (antemn.), ae, f.: Seilstang, Raa, Caes. B. G. 3, 14, Liv. 30, 10, o. Hor. Od. 1, 14, 6; – men Ovid. Trist. 3, 4, 9, „alleg.": Effugit hibernas demissa

antenna procellas; men antennae velatae, Virg. Aen. 3, 549, (som ere omvundne med Seilene).

Antēnor, ŏris, m.: trojansk Prinds, der anlagde Byen Patavium, Liv. 1, 1, o. A.; — B) df. 1) Antēnŏrĕus, 3: benævnt efter Ant.; ∾ Lar, (i. e. Patavium), Martial. 1, 77; — 2) Antēnŏrĭdes, ae, m.; a) en Efterkommer af Antenor, Virg. Aen. 6, 484; — b) en Indvaaner af Patavium, Serv. ad Virg. Aen. 1, 252. — antĕ.nuptĭālis, e, som er el. skeer før Brylluppet, Justinian. — anteoccupatio, antĕoccupo, skrives rigtigere adskilt: ante occupatio, etc.

antĕpagmentum, i, n., [pango]: hvad der befæstes el. anbringes udenpaa en Bygning til Bedækning el. Beklædning el. Indfatning, Cato, Vitruv. — anteparo, antepartus, skrives rigtigere adskilt: ante paro, etc. — antĕpassĭo, onis, f., som Oversættelse af *προπάθεια*: Forudfølelse af en Lidelse el. Lidenskab, Hieronym.

antĕ.pendŭlus, 3, som hænger forover, crines, Appul. — antĕ.pēnultĭmus, 3, i Grammatiken: den tredie sidste el. tredie fra Enden, syllaba, Diomed., o. A. — antepereo, skrives rigtigere adskilt: ante pereo. — antĕ.pes, ĕdis, m.; I) Forbenet; vestigia antepedum, Cic. Arat. 451; — II) ligesom anteambulo: Forløber, Snyltegiest, Juvenal. 7, 143. — antĕ.pīlānus, i, m.; 1) i d. romerske Hær ere antepilani: de Soldater, som kæmpe ante pilanos (s. triarios), altf. hastati o. principes; vid. Liv. 8, 8; — b) sild. ogs. ligesom antesignani: der kæmpe foran signa, Amm. 16, 12; — II) „overf.": Modstrider el. Medbeiler, id. 28, 1.

antĕ.pollĕo, ēre, (v. n. o. a.; efterkl.): formaaer mere, overgaaer, alicui el. aliquem, Appul. — antĕ.pōno, sŭi, sĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sætter el. stiller el. anbringer foran et andet; – ∾ equitum locos sedilibus plebis, Tac. Ann. 15, 32; ogs. absol.: propugnacula anteposita, ibd. 12, 56; — B) „bes.": sætter derfor; ∾ bonum prandium pransoribus, Plaut. Men. 2, 2, 2, oftere; — II) „fig."; A) causae antepositae, (ligesom causae antecedentes: som gaae forud for andre, ligesom Aarsag foran Virkning), Cic. Fat. 18 (men bør her skrives adskilt); — B) foretrækker, amicitiam omnibus rebus, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 41, o. Nep. Eum. 1; antepositus filio privignus, Tac. Ann. 12, 69; — not.: ogs. m. tmesis: Malitia mala bonis ponit ante, Cic. Off. 3, 17, (ex Ennio); cf. Tibull. 1, 1, 14. — antĕ.pŏtens, tis, adj.: saare mægtig, omnium hominum, (fremfor dem), vid. Plaut. Trin. 5, 1, in., inc. — antequam, (f. ante quam), s. und. ante.

antērĭdes, um, f., *ἀντηρίδες*; i Bygningskunsten: Støtter el. Stiver, som holde derimod, Vitruv. 10, 1; — df. dem. antērĭdĭon, i, n., *ἀντηρίδιον*, id. ibd. 17, inc. — antĕrĭor, oris, adj. compar., [ante], (efterkl.); 1) som er foran el. forpaa; ∾ pars chlamydis, Amm.; — 2) som er før el. tidligere; ∾ litterae, Symmach.; — df. adv. anterius: tidligere, Sidon. — Antĕros, ōtis, m., *Ἀντέρως*; oprdl. Modstander af Eros; df. Hævner af forsmaaet Kiærlighed, Cic. N. D. 3, 23; — II) etslags Amethyst, Plin. 37, 40.

antes, ĭum, m., [rimel. besl. m. *ἄντα*, *ἄντην*, ligefor]: Rader eller Rækker, navnl. af Vinstokke, Virg. Ge. 2, 417; ogs. af andre Væxter, Colum. 10, 376; — II) forkl. ogs. i Krigssproget: equites duobus antibus duces, Cato ap. Philarg. ad Virg. l. c. — ante.schŏlānus, i, m., [schola], en Underlærer, Petr. Sat. 81. — antĕsignānus, i, m., [signum]: som gaaer foran Fanen; df. I) antesignani, orum, (sc. milites): udvalgte tappre Soldater, som kæmpede foran de romerske Orne o. Standarter, Caes., Liv.; — II) „overf.": ligesom Forkæmper el. Anfører, in acie Pharsalica, Cic. Phil. 2, 29; – ogs. en Røverhøvding, Appul.

ante.sto, el. antisto, stĕti, 1, v. n., [sto, stare]: staaer foran; men sædv. „fig."; a) c. dat., (forkl. ogs. c. acc.): at overgaae, at overtræffe; ∾ omnibus, Cic. Inv. 2, 1; cf. Nep. Arist. 1; – men ∾ omnes virtute, Quadrig. ap. Gell. 9, 13, inc.; — b) absol.: at udmærke sig, Lucr. 5, 22; ligel. si etc., Pompejus antestat, Cic. d. Rep. 3, 18.

antestor, atus sum, 1, v. dep. a., [ctr. af antetestor]; I) „egenl." i Retssproget: at kalde til Vidne, (da man udraabte: licet antestari, i det man berørte Vidnets Ore); vid. Plaut. Pers. 4, 9, 10, o. Hor. Sat. 1, 9, 76, ogs. Plin. 11, 103; — b) forkl. ogs. pass.; impubes non potest antestari, Liv. Andr. ap. Prisc.; – c) efterkl. ogs. som subst.: antestatus, a, det indkaldte Vidne, Gaj. Inst.; — II) „overf." el. „alm.": ∾ aliquem, Cic. Mil. 25: beraabe sig paa nogen.

antĕ.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n., (o. a.): kommer først el. forud el. tidligere; df. forekommer; c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. absol.; – tempori (f. in tempore) huic anteveni, Plaut. Trin. 4, 2, 66; men Sall. Jug. 48: exercitum Metelli antevenit; cf. ibd. 88; — II) „fig.": at overgaae, at være fortrinligere; – per virtutem … nobilitatem antevenire, ibd. 4; men Tac. Ann. 4, 18, absol.: beneficia ubi multum antevenere, etc.; df. — antĕventŭlus, 3: hængende forover, crines, Appul.

antĕversĭo, onis, f.: Kommen el. at komme foran; df. at forekomme, (navnl. Fienden), Amm.; af — antĕ.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. n. (o. a.); (ogs. som dep. antevertor, Plaut.); I) „egenl.": vender mig el. gaaer el. kommer forud el. foran; c. dat., el. c. acc., el. absol.; – ubi ego huic antevorterim, Ter. Eun. 4, 5, 12; men Cic. Mil. 17: itaque antevertit (sc. Miloni); cf. id. N. D. 2, 20; — II) „overf."; A) forekommer, damnationem veneno, Tac. Ann. 13, 30; men Cic. Lael. 4: ∾ (sc. aliquem, tage Ordet for en anden); — B) foretrækker, d. e. giør noget hellere el. først; c. dat., m. flgd. ut; – rebus aliis antevortar (dep.) … eum ut requiram, Plaut. Bacch. 3, 5, in.; cf. Caes. B. G. 7, 7: omnibus consiliis antevertendum … ut etc. — antĕvĭo, are, v. n., [via]: at gaae forud el. foran, Venant. — antĕ.vŏlo, are, v. n. (o. a.): at flyve foran, c. acc. (praepos.), Stat., o. A.; – men Virg. Aen. 9, 47, o. ibd. 12, 455, bør skrives adskilt: ante volare. — antevortor, som dep., s. und. anteverto. — Antĕvorta, ae, f., [verto]: Navnet paa den Gudinde, som erindrer Menneskene om det Forbigangne; oppon. Postvorta, Macrob. Sat. 1, 7; heder Porrima, Ovid. Fast. 1, 633.

anthălium, i, n., *ἀνθάλιον*: Jordmandelen, Plin. 21, 50. — 1. anthēdon, ŏnis, f., *ἀνθηδών*: en Art af Misteltræet, Plin. 15, 22. — 2. Anthēdon, ŏnis, f., *Ἀνθηδών*: By i Boeotien, ligeoverfor Euboea, (hvf. Euboeica, Ovid. Met. 13, 905), Havguden Glaucus's Fødested; vid. Ovid. l. c.; — df. Anthēdŏnius, 3, benævnt efter Byen Anth., hospes, (i. e. Glaucus), Stat. — anthĕmis, ĭdis, f., *ἀνθεμίς*: Camillen, el. en Camillen lignende Plante, Plin. 22, 28. — anthĕmum, i, n., *ἄνθημον*: en Plante imod Sten i Legemet, Plin. 26, 55. — anthēra, ae, f., [*ἀνθηρός*, blomstrende]: Lægemiddel af Blomster, Cels., Plin. 24, 42. — anthērĭcos, i, m., *ἀνθερικός*: Stilk af Asphodilplanten, Plin. 21, 68.

anthĭas, ae, m., *ἀνθίας*: etslags ubekiendt Søfisk, Plin., Ovid. Hal. 45. — anthĭnus, 3, *ἀνθινός*: tilberedet af Blomster, mel, Plin. 11, 14. — anthŏlŏgĭca, orum, n., *τὰ ἀνθολογικά*: Blomstersamling, d. e. Samling af udvalgte Tankesprog el. Smaadigte, odl., Plin. 21, 9.

anthrăcĭas, ae, m., *ἀνθρακίας*: = anthracitis, Solin. — anthrăcĭnus, 3, *ἀνθράκινος*: kulsort; anthracina, orum: kulsorte Klæder, (som Sørgedragt), Varr. ap. Non. — anthrăcītes, ae, m., *ἀνθρακίτης*:

en Blodstenart, Plin. 37, 27. — anthrax, ăcis, m., ἄνθραξ, (i. e. carbo, Kul); df. I) Bergzinnober el. rød Mønniejord, Vitruv. 7, 8; — II) hos Lægerne: Kræftskade, (carbunculus), Aem. Mac. — anthriscus, (-um), i, ἀνθρίσκος, (-ον), sydlig Kervel, (scandix australis L.), Plin. 22, 38.

anthrōpogrăphus, i, m., ἀνθρωπογράφος: Menneskemaler, Portraitmaler; vid. Plin. 35, 37. — anthrōpŏlatra, ae, m., ἀνθρωπολάτρης: Menneske-tilbeder, Cod. Just. — anthrōpŏmorphītae, arum, m., ἀνθρωπομορφῆται: en Art af Kettere, der forestille sig Gud under menneskelig Gestalt, Augustin. — Anthrōpŏphăgi, orum, m., Ἀνθρωποφάγοι, (Menneskeædere): Navnet paa flere Folkestammer; vid. Plin. 4, 26, oftere.

anthus, i, m., ἄνθος; rimel.: gul Vippestiert, (motacilla flava L.), Plin. 10, 57 — anthyllĭon, (ogs. anthyllum), i, n., ἀνθύλλιον, en Karseart, Plin. 26, 51; cf. id. 21, 103. — anthyllis, ĭdis, f., ἀνθυλλίς, etslags Plante; (rimel. teucrium iva L.); Plin. 26, 90. — anthȳpŏphŏra, ae, f., ἀνθυποφορά: etslags rhetorisk Figur, naar neml. Taleren forekommer og giendriver Modpartens Paastand, Senec. Controv. 1, 7; (hos Quintil. paa Græsk).

antiae, arum, f., [ante]: de i Panden fremstaaende Haar el. Lokker, Appul. — Antianus, Antias, Antiatinus, s. und. Antium. — antĭbacchīus, 3, ἀντιβακχεῖος; 1) ∾ pes, Versfoden: den omvendte Bacchius: ◡ – –, (Cātōnēs, bĕātī), Ter. Maur.; — 2) ∾ versus: et af Antibacchier bestaaende Vers, Diomed.; (ogs. palimbacchius, Quintil.). — antĭbăsis, is, f., ἀντίβασις, (ligesom Modbasis): den bagerste lille Søile paa Ballistens Fodstykke, Vitruv. — antĭbŏrēus, 3, ἀντιβόρειος: som er vendt imod Nord, horologium, Vitruv.

antĭcătēgŏrĭa, ae, f., ἀντικατηγορία: Modklage, Augustin. — Antĭcăto, ōnis, m.: Titelen paa et Skrift af Caesar imod Cicero's Cato, (el. Forsvarsskrift for Cato Uticensis); vid. Gell. 4, 16, o. A. — Antichristus. i, m., Ἀντίχριστος: en Antichrist, Eccl. — antichthŏnes, um, m., ἀντίχθονες: = antipodes, Plin., Mela.

antĭcĭpātio, ōnis, f.; 1) sædv. ligesom πρόληψις: forudfattet el. medfødt Begreb; vid. Cic. N. D. 1, 16 o. 17. — 2) sield. ogs.: a) den første Bevægelse el. Stræben af Legemet, (navnl. for at lære at gaae), Arnob.; — b) som rhetorisk Figur: = occupatio o. πρόληψις, Jul. Ruf.; af — antĭcĭpo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ante, capio]; 1) „alm.": antager el. modtager forud el. tidligere (navnl. et Begreb; s. frgd. ab in.), Cic. N. D. 1, 27, o. id. Att. 8, 14; – ∾ viam, (komme tidligere), Ovid. Met. 3, 234; ∾ mortem, vid. Suet. Tib. 61; men id. Claud. 21: ludi anticipati, (som ere blevne afholdte før Tiden el. for tidlig); men venti uno die anticipantes, som begynde at blæse en Dag tidligere), Plin. 2, 47; cf. Lucr. 5, 658; — II) sild. o. „overf.": at overgaae, at overtræffe, acumen alicujus, Auson.

antīcus, 3, [ante]: som er foran el. forpaa; antica (pars templi): Forsiden deraf, Varr.; in anticam partem pelli, Cic. Univ. 10. — Antĭcȳra, ae, f.: Ø i sinus Maliacus, bekjendt af sin Nyserod til Helbredelse af Miltsyge; vid. Plin. 22, 64, Hor. Sat. 2, 3, 166, o. id. A. P. 300; — not.: Pers. 4, 16, ogs. in pl.: Anticyrae, arum.

antĭdactȳlos, i. m., ἀντιδάκτυλος; Versfoden, den omvendte Dactylus: ◡ ◡ –, (lĕgĕrēnt), Diomed. — antidea, adv.; foræld. f. antea, Liv. 22, 10. — antĭdĕo, antidit; s. und. anteeo, not. b. — antidhac, adv., s. und. antehac. — antĭdŏtum, i, n., o. antĭdŏtus, i, f., ἀντίδοτος, (-ον): Modgift, Middel imod Gift, Cels., Phaedr. 1, 14, Suet. Calig. 23; – ogs. Lægemiddel, Spartian.; – men med Lune: antidotum adversus Caesarem! Suet. l. c. 29. — Āntiensis, e, s. und. Antium.

antigerio, adv.; foræld. f. valde, Quintil., Fest. p. 8. — Antĭgŏne, es, (o. -a, ae), f.; 1) en Datter af K. Oedipus i Theben, Hyg. Fab. 72; — 2) en Datter af K. Laomedon i Troja, Ovid. Met. 6, 93. — Antigŏnēa, ae, f., Ἀντιγόνεια, (-ία): Navnet paa flere Byer; df. navnl. 1) en By i Epirus, Liv. 32, 5; — b) df. Antigonensis, e, ager, id. ibd.; – men pl. Antigonenses, ium, Indvaanerne deraf, Plin. 4, 1; — 2) en By i Macedonien, Liv. 44, 10; — 3) en By i Arkadien, Plin. 4, 10; — 4) en By i Troas, id. 5, 33. — Antĭgŏnus, i, m.: Navnet paa flere Konger (efter Al. d. St.); iblandt dem mærkes: 1) Antigonus 1, Fader til K. Demetrius Poliorcetes, Nep. Eum. 5, Cic. Off. 2, 14; — 2) Antĭgŏnus Gonatas, Søn af Dem. Pol., Justin. 17, 1; — 3) Antigonus Doson; vid. Cic. l. c., o. Justin. 28, 3.

Antĭlĭbănus, i, m.: Bierg i Phoenicien, ligeoverfor Bierget Libanus, Cic. Att. 2, 16, Plin. — Antĭlŏchus, i, m., Ἀντίλοχος: Søn af Nestor, blev af Hector fældet for Troja, Hor. Od. 2, 9, 14, Ovid. Her. 1, 15. — Antĭmăchus, i, m.; 1) græsk Digter fra Colophon, Cic. Brut. 51; — 2) Navnet paa en Centaur, Ovid. Met. 12, 460. — antĭmĕtăbŏlē, es, f., ἀντιμεταβολή, som rhetorisk Figur: = commutatio, Isid.; cf. Auct. ad. Her. 4, 28. — antĭnŏmĭa, ae, f., ἀντινομία: indbyrdes Strid el. Modsigelse imellem to el. flere Love, el. imellem Lovens Ord og Mening; vid. Quintil. 7, in., oftere.

Antĭŏchensis, e: benævnt efter en By Antiochia, plebs, Amm.; – Antiochenses, ium: Indvaanerne af en saadan By, Caes., Tac.; – s. ogs. und. 1. Antiochus. — Antĭŏchēnus, 3; s. und. 1. Antiochus. — Antĭŏchēus., (-īus), 3; s. und. 2. Antiochus. — Antĭŏchīa, (-ēa), ae, f., Ἀντιόχεια; 1) Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) Hovedstaden i Syrien, ved Orontes, (hod. Antakia), Justin. 15, 4, Cic. Arch. 3; — 2) en By i Carien ved Mæander, Plin. 5, 29; — 3) en By i Mesopotamien, (sild. Edessa), Plin. 5, 21; — not.: flere Byer af dette Navn, vid. id. 6, 16, id. 4, 17, osv.; — II) et Landskab i Syrien, benævnt efter Hovedstaden Antiochia ved Orontes; – heder ogs. Antĭŏchēne, ogs. Seleucis, Plin. 5, 13, Mela 1, 11 o. 12. — Antĭŏchīnus, 3, o. Antĭŏchēus, 3, s. und. 2. Antiochus.

1. Antĭŏchus, i, m., Ἀντίοχος: Navnet paa flere Konger i Syrien, hvoraf den bekiendteste er: Antiochus den Store, ifølge hans Krige med Romerne; vid. Liv. 33, 13 flgd., Nep. Hann. 2, o. A.; — B) df. 1) Antĭŏchensis, e: antiochisk, pecunia, Val. Max. 3, 7; — 2) Antĭŏchēnus, 3: = frgd., pecunia, Gell. 4, 18. — 2. Antĭŏchus, i, m., berømt akademisk Philosoph, vid. Cic. Acad. 2, 43, oftere; — B) df. 1) Antiochēus, (-īus), 3: antiochisk; vid. Cic. l. c. 36, o. id. Att. 13, 19; — 2) Antĭŏchīnus, 3: = frgd., id. Fam. 9, 8. — Antĭŏpa, ae, (o. -e, es), f., en Datter af Nycteus; var ved Thebanerkongen Lycus: Moder til Amphion og Zethus; vid. Hygin. Fab. 7; — not.: ogs. er Antiopa: Navnet paa en Tragoedie af Pacuvius, Cic. Fin. 1, 2.

Antĭpăter, tri, m., Ἀντίπατρος; I) en af Al. d. Stores Generaler og Efterfølgere, Fader til Cassander; vid. Justin. 11, 7, oftere, ogs. Cic. Off. 2, 14; — b) ogs. en Søn af denne Cassander; vid. Justin. 16, 1; — II) Navnet paa flere Philosopher; vid. Cic. Tusc. 5, 36, o. id. Off. 3, 12, oftere; — III) en berømt Retslærd; vid. id. d. Or. 2, 12, oftere.

antĭpăthēs, is, f., ἀντιπαθής: etslags fort Steen, som Middel imod Trylleri, Plin. 37, 54; – ogs. antipăthēs, is, n., ἀντιπαθές, Laevius ap. Appul. — antĭpăthīa, ae, f., ἀντιπάθεια; Tingenes naturlige

Uforenlighed el. Antipathi imellem twende Naturgienstande, vid. Plin. 37, 15, oftere.

Antĭphătes, ae, m., *Ἀντιφάτης*: Læstrigonernes grusomme Konge; vid. Ovid. Met. 14, 235 flgd., o. A.; — not.: ogs. en Søn af Sarpedon, Virg. Aen. 9, 696. — **antĭpherna**, orum, n., *τὰ ἀντίφερνα*: Morgengave; opp. dos; Cod. Just. — **antĭphrăsis**, is, f., *ἀντίφρασις*, i. e. dictio e contrario significans; (saal. bellum, Krig, af non bellum, ikke smukt, osv.), Diomed.

antĭpŏdes, um, m., *ἀντίποδες*: Mennesker, hvis Fødder vende imod vore, Lact.; – men Senec. Ep. 122, „overf." o. ironisk: Mennesker, som giøre Nat til Dag. — 1. **Antĭpŏlis**, is, f.: gammel By i Latium, hvor sild. Janiculum, Plin. 3, 9. — 2. **Antĭpŏlis**, is, f.: By i Gall. Narb., (hod. Antibes), Plin. 3, 5; — df. **Antĭpŏlĭtanus**, 3, thynni, (som fanges i Nærheden deraf), Martial. 13, 103. — **antiptōsis**, is, f., *ἀντίπτωσις*: grammatikalsk Figur, der sætter en Casus istedetfor en anden; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 1, 577, oftere.

antĭquārĭus, 3, [antiquus]: hørende til Oldtiden el. til Kundskaben derom, Hieron.; — II) df. subst.; A) **antĭquārĭus**, i, m.; a) Alderdomsforsker, Antiqvar; navnl. ogs. som jager efter forældede Ord og Udtryk, Tac. Or. 21; (opp. cacozelus, Nyhedsjæger), Suet. Aug. 86; — b) som forstaaer sig paa gamle Haandskrifter el. Codices, Cod. Theod.; — B) **antĭquārĭa**, ae, f., Juvenal. 6, 454, (Dame med pedantisk Lærdom). — **antĭquātĭo**, onis, f., [antiquo]; alene efterkl. o. i Retssproget: Ophævelse, poenae, (af en idømt Straf), Cod. Theod.

antĭque, adv. af antiquus; oprdl.: i gamle Dage, langt oppe i Tiden; s. nedenf.; df. „overf.": paa gammel Vis; ogs. forældet; – quaedam nimis antique ··· dicere, Hor. Ep. 2, 1, 66; – compar.: antiquius, Tac. Germ. 5: efter den ældre Skik; men superl.: antiquissime, Solin. 17: i de ældste Tider.

antĭquĭtas, atis, f., [antiquus]; I) „egenl."; A) „alm.": Oldtiden, Alderdommen, Cic. Fin. 1, 20; cf. id. Orat. 50; — B) „bes.": høi Alder, Ælde; ∼ generis, Cic. Font. 14; cf. Nep. Milt. 1; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Oldtidens Begivenheder og Historie tilligemed Kundskaben derom; tenenda ··· praeterea est omnis antiquitas, (sc. oratori), Cic.; cf. id. d. Or. 1, 60, o. Nep. Att. 18; — b) df. in pl.: historiske Værker over Oldtiden og dens Minder; – Varro in Antiquitatibus rerum humanarum scripsit etc., Gell. 11, 1; cf. id. 5, 13, o. Plin. praef.; — 2) „metonym.": Oldtidens Mennesker, de Gamle; – errabat multis in rebus antiquitas, Cic. Div. 2, 33; cf. id. Tusc. 1, 12, oftere, o. Plin. 12, 42; — B) „ethisk": gammel Ligefremhed el. Redelighed; – documentum ··· virtutis, antiquitatis, etc., Cic. Rab. Post. 10; cf.. id. Planc. 18, o. Plin. Ep. 5, 15.

antĭquĭtus, adv. af antiquus, (cf. divinitus af divinus); 1) i gammel Tid, for længe siden, fordum; – Belgas ··· Rhenum antiquitus traductos, Caes. B. G. 2, 4; cf. Suet. Caes. 42, o. Nep. Att. 13; — 2) fra gammel Tid, ogs. m. tilføiet inde, el. ab ··· ad; – percrebuerat antiquitus, (det var en gammel og almindelig Forestilling), urbem nostram etc., Plin. Pan. 31; jam inde antiquitus, Liv. 9, 29, oftere; men Quintil. 1, 10, 30: antiquitus usque a Chirone ad nostra tempora etc.

antĭquo, avi, atum, 1, v. a., [antiquus]; oprdl. fører tilbage til det forrige, lader Alt blive ved det Gamle, vid. Fest. pag. 22; – df. sædv. i Forretningssproget: ∼ legem el. rogationem, (om Folket): at forkaste et Lovforslag; vid. Liv. 31, 6, ogs. Cic. Off. 2, 21, o. id. Att. 1, 13; men id. Leg. 3, 17, m. Lune: ∼ legem sine tabella, (uden Afstemning); neml. den forkastende Stemmetavle var betegnet m. A., i. e. antiquo, den antagende m. U. R., i. e. uti rogas; s. ogs. und. Bogst. A; men Liv. 22, 30: plebiscitum, quo etc., primus antiquo abrogoque.

antĭquus, 3, [af ante, oprdl. et Ord m. anticus, der dog alene bruges localt, ligesom antiquus altid om Tiden]; I) „egenl."; A) „alm.": som forhen el. fordum har været til, forhenværende, fordums; – (opp. **novus**: som nyligen er bleven til, ny; hvorim. **vetus**: som i lang Tid er vedbleven at være, opp. **recens**; hvf. ogs. antiquus o. vetus kunne forbindes; s. nedenf.); – tua duritia antiqua illa etc., Ter. Heaut. 3, 1, 26; causam antiquiorem memoria tua etc., Cic. Rab. perd. 9; cf, id. Att. 9, 9: antiquissimae cuique (epistolae) etc.; ligel. antiquam in patriam etc., Liv. 3, 58; — Hertil mærkes: 1) som subst.; a) **antiqui**, orum: de Gamle; navnl. de gamle el. ældre Forfattere; vid. Cic. Lael. 20, id. Leg. 1, 21, o. id. Brut. 30, ogs. Hor. Sat. 1, 4, 117; men id. Ep. 2, 1, 78 flgd., ere **antiqui**: de ældste romerske Digtere, (neml. m. Hensyn paa deres uslebne Sprog); — b) neutr. **antiquum**: den forrige Tilstand; ad ea facienda (i. e. redigenda) in antiquum, Liv. 33, 40; — 2) ogs. forbindes antiquus o. vetus, som Synonymer, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 156; saal. ogs. vetera tantum et antiqua mirari, Tac. Or. 15; cf. Juvenal. 15, 53, o. A.; — B) „bes." heder ogs. **antiquus** „poet."; a) ligesom **praeteritus**: den el. det ældre el. forrige el. foregaaende; Immemor antiqui vulneris, etc., Ovid. Pont. 1, 5, 37; cf. id. Trist. 3, 12, in.; — b) ogs. heder **antiquus**, ligesom **vetus**: som længe har været til el. bestaaet; Athenas, antiquum, opulentum oppidum, Enn. ap. Non.; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 17; ligel. antiqua templa deum, Hor.; men Saxum antiquum etc., Virg. Aen. 12, 897, (som længe havde ligget der); – ogs. absol.: Antiquum hoc obtines tuum, Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 5, 22; — c) df. ogs. bedaget, til Aars; vid. Virg. Aen. 9, 646; ligel. Cives antiqui etc., Pacuv. ap. Cic. Orat. 46; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. in compar. o. superl.: som er forud i Vigtighed el. Værdighed, vigtigere, fortrinligere; quod ··· honestius, id mihi futurum est antiquius, Cic. Att. 7, 3; cf. id. Fam. 11, 5, o. Suet. Claud. 11; antiquissimum ratus, sacra publica ··· facere, Liv. 1, 32; cf. id. 9, 31; — B) „ment." o. „ethisk": gammeldags, gammel, (neml. m. Bibegr. af det Simple og Redelige, s. und. antiquitas); homo antiqua virtute et fide, Ter. Ad. 3, 3, 88; cf. Cic. R. Am. 10; men homines antiqui, qui etc., ibd. 9; men Enn. ap. Cic. d. Rep. 5, 1: Moribus antiquis res stat Romana virisque; — b) „poet." ogs.: navnkundig, berømmelig; vid. Virg. Aen. 1, 531, o. ibd. 3, 164.

antirrhīnon, ogs. anarrhinon, i, n., *ἀντίῤῥινον*, *ἀνάῤῥινον*: vild Løvemund, etslags Plante, Plin. 25, 80. — **antīsăgōge**, es, f., *ἀντεισαγωγή*; som rhetorisk Figur: Indførelse el. Anførelse af en Modgrund, Capell. — **antiscĭi**, orum, m., *ἀντίσκιοι*, som kaste deres Skygger i modsat Retning af vore), Amm. — antiscŏrŏdon, i, n., *ἀντισκόροδον*, en Løgart; ogs. allium Cyprium, Plin. 19, 34. — **antĭsigma**, ătis, n., *ἀντίσιγμα*: det omvendte Sigma; df. d. kritiske Tegn ɔ: Isid. — **antĭsŏphista**, ae, m., *ἀντισοφιστής*: en Modsophist; navnl. en Grammatiker af modsat Mening; vid. Suet. Tib. 11. — **antispastus**, i, m., *ἀντίσπαστος*, (sc. pes), i Metriken, Versfoden: ◡ – – ◡, (Sălōnīnŭs), Diomed.; — df. **antispasticum metrum**: et Vers med el. i Antispaster, id. — **Antissa**, ae, f.: By paa Lesbos; — df. **Antissaei**, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 45, 31.

*****antistātus**, us, m.: høiere Værdighed el. Fortrin, Tert.; o. — **antistes**, ĭtis, c.; I) „egenl."; A) „alm.": Forstander el. Opsynsmand, Colum.; — B) „bes.": Tempelforstander el. Overpræst, Ps. Cic. p. Dom. 39; antistites Jovis, (hans Præster), Nep. Lys. 3, sacri ejus, Liv. 1, 7; cf. id. 9, 34; – hos de Christne:

en Biskop, Cod. Just.; — b) ogs. som fem. f. antistita, Liv. 1, 20, oftere; — II) „overf.": Mesteren i en Kunst el. Videnskab; antistes artis dicendi, Cic., juris, Quintil.; ∼ justitiae (judex), Gell.; „poet." ogs. til en Lærdommens Beskytter el. Mæcenas: Cultor et antistes doctorum sancte virorum, Ovid. Trist. 3, 14, in.; – s. ogs. antistita s. l.; — [antisto].

Antisthĕnes, is o. ae, m., Ἀντισθένης: Discipel af Socrates, og Lærer for Diogenes den Cyniker; vid. Cic. N. D. 1, 13, o. id. d. Or. 3, 17; – men Gell. 14, in.: som Egenskabsnavn, o. in pl. — *antistĭta, ae, f.: Tempelvogterske, Præstinde; vid. Cic. Verr. 2, 45; men ∼ Veneria (f. Veneris), Plaut.; men Ovid. Met. 13, 410: ∼ Phoebi, (Prophetinden Cassandra); o. — antistĭtĭum, i, n.: Overpræsteembedet, Capell.; — [antistes]. — antisto, s. und. antesto.

antistrŏphe, es, f., ἀντιστροφή; I) i Chorsangene af d. græske og romerske Tragoedie: Antistrophen, (i Modsætn. af Strophen); — II) den Talefigur, at flere Led i Perioden ende med det samme Ord, Capell.; vid. Cic. frgm. or. p. Font.: copiae e Gallia, etc.

antithĕsis, is, f., ἀντίθεσις: den grammatikalske Figur, at et Bogstav sættes for et andet, (olli f. illi, impete f. impetu), Charis. — antithĕton, i, n., ἀντίθετον, pl. antitheta; som Sprogfigur: Modsætninger; vid. Cic. Orat. 50, o. Pers. 1, 85; (f. ogs. Ovid. Met. 1, 19). — antithĕus, i, m., ἀντίθεος: den Onde, Djævelen, Lact.

Antĭum, i, n.: By i Latium, ikke langt fra Søkysten, (hod. Anzio); berømt af dens Fortunatempel, ogs. som K. Neros's Fødested; vid. Plin. 3, 9, o. Hor. Od. 1, 35, in.; — B) df. 1) Antiānus, 3: antiansk el. antisk, Hercules, (som dyrkedes i Antium), Cic. frgm. ap. Non.; — 2) Antiātīnus, 3: = frgd.; ∼ Fortunae, Suet. Cal. 57; — 3) Antiensis, e: = frgd., templum, Val. Max.; — 4) Antias, ātis, populus, Liv. 8, 14; — bb) df. a) Valerius Antias, (af Antium): Historieskriver, som oftere citeres af Liv.; cf. Gell. 1, 7; — b) Antiātes, um: Indvaanerne af Antium; naves Antiatum, Liv. 8, 14. — Antius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; — df. Antius, 3: benævnt efter en Antius; lex Antia sumptuaria, (af Antius Restio), Gell. 2, 24, Macrob. — antizeugmenon, i, n., ἀντιζευγμένον: den grammatikalske Figur, at flere Sætningsled henføres til det samme Verbum; (opp. diazeugmenon, naar hvert Sætningsled har sit eget Verbum), Capella.

antlĭa, ae, f., ἀντλία: etslags Pompe el. Vandpompe, som Trædemaskine; in antliam condemnatus, Suet. Tib. 51; cf. Martial. 9, 14. — antlo, are, s. und. anclo.

Antonianus, s. und. Antonius. — Antōnĭaster, stri, m., dem. af Antonius, (cf. surdaster af surdus): en forulykket Efterligner af Taleren Antonius, Cic. frgm. ap. Prisc. — Antōnīnus, i, m.: udvidet Form af Antonius, og Navnet paa flere romerske Keisere; — df. Antōnīniānus, 3, Eutrop., Lamprid.

Antōnĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) M. Antonius, Triumvir, imod hvem Cicero's Philippicae ere holdte; — 2) M. Antonius, berømt Taler kort før Cicero; vid. Cic. Brut. 37; ogs. id. d. Or. 1, 7, oftere; — B) df. 1) Antōnĭus, 3, lex, (af Triumviren Antonius), Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; — b) ogs. absol.: Antonii, orum: hans Tilhængere, Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34; — 2) Antōnĭānus, 3; aa) benævnt efter Triumviren Antonius, latrocinium, Cic. Fam. 12, 25, partes, Senec., Vell.; — b) ogs. absol.: Antonianae, (sc. orationes, sædv. Philippicae): Ciceros imod Triumviren Antonius holdte Taler, Gell.; — bb) benævnt efter Taleren Antonius; ∼ ratio dicendi, Cic. Verr. 5, 13. — antŏnŏmăsĭa, ae, f., ἀντονομασία; den Sprogfigur, at man, istedetfor et Navn, sætter dets Epithet; (saal. Pelides f. Achilles, Saturnia f. Juno), Quintil. 8, 6, 43.

antrum, i, n., ἄντρον: Hule, Grotte; oftest „poet."; grato sub antro, Hor.; men gelidis sub antris, Virg.; cf. id. Ecl. 1, 76, o. Prop. 2, 23, 28; — II) ogs. „overf.": enhver huleformet Fordybning; exesaeque arboris antro, Virg. Ge. 4, 44; cf. Juvenal. 4, 21; – sild. ogs. antra narium, Sidon.

Anūbis, is o. īdis, m.: en ægyptisk Gud, der afbildes med Hundehovede, (neml. ifølge hans Aarvaagenhed, el. som Jagtens Gud); latrator Anubis, Virg. Aen. 8, 698; cf. Ovid. Am. 2, 13, 11.

*ānŭlāris, e: hørende til en Signetring; – df. subst.: anulare, (sc. genus coloris), etslags hvid Farve el. Jordart; vid. Plin. 35, 30; — ānŭlārĭus, 3: hørende til en Signetring, creta, Vitruv.; men ∼ Scalae, (Sted i Rom, i Nærheden af Forum), Suet. Aug. 72; — 2) df. subst.: anularius, i, m.: som forfærdiger Ringe el. Signetringe, Cic. Acad. 2, 26; o. — ānŭlātus, 3: besat med Ringe, beringet; incedant cum anulatis auribus, Plaut. Poen. 5, 2, 20; — [af flgd.].

1. ānŭlus, i, m., [1. anus]; I) „egenl.": Ring, Fingerring, Signetring; – de digito anulum detrahere, Plaut., Ter.; cf. Lucr. 1, 313; men palam anuli ad palmam convertere, vid. Cic. Off. 3, 9; – in cera centum sigilla anulo imprimere, vid. id. Acad. 2, 26; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — bb) hertil mærkes; a) med Hensyn paa Riddernes Ret til at bære Guldringe: jus anulorum, f. dignitas equestris, Suet. Caes. 33; cf. anulus equestris, Hor. Sat. 2, 7, 53; df. m. Lune: anulum invenit, (f. eques factus est), Cic. Verr. 3, 76; — b) ogs. andre Ringe hede anuli; saal. ∼ velares, (til Forhænge), Plin.; ogs. Ring af en Slavelænke, Martial. 2, 29; cf. id. 14, 169; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ringformet Haarlok, Martial. 2, 66; — B) ringformet Ornament paa det doriske Søilekapitel, Vitruv. 4, 3. — 2. ānŭlus, i, m., dem. af 2. anus, Cato.

1. ānus, i, m., [besl. m. 2. an-, f. ambi-, ἀμφί; df. m. Grundbem. af Gestaltens Rundhed, ligesom 1. anulus]: en Ring; df. ogs. Bøile om Benet, Plaut. Men. 1, 1, 9. — 2. ānus, i, m., [besl. m. frgd.], oprdl.: = exitus intestini recti; df. sædv. Bagen; vid. Cic. Fam. 9, 22. — 3. ānus, gen. ūs, (ogs. ŭis, Ter.), f., [efter nogle besl. m. ἕνος o. annus]: gammel Kone, Kærling; – ejus anuis causa etc., Ter. Heaut. 2, 3, 46, pia Baucis anus, Ovid. Met. 8, 631; quae est anus tam delira, quae etc., Cic. Tusc. 1, 21; – „poet." ogs. Spaakvinde; ∼ Cumaea, (den cumæiske Sibylla), Ovid. Fast. 4, 158; ligel. ∼ Sabella, Hor. Sat. 1, 9, 30; — b) ogs. som adj. fem.: ældgammel, udlevet; cerva anus, Ovid. A. A. 1, 766; – ligel. om Ting; charta anus, Catull.; testa anus, Martial.; terra anus, Plin.; fici anus, id.

*anxie, adv.: ængsteligen, ferre, Sall. Jug. 82; — ogs. med ængstelig Omhu, certare, Suet. Ner. 23; o. — anxiĕtas, atis, f.; I) „alm.": Ængstelighed, Tilbøielighed til at ængste sig; (mere m. Bibegr. af Varighed el. Vane; angor mere om Øieblikkets Indtryk); vid. Cic. Tusc. 4, 12; ogs. ∼ animi, Ovid. Pont. 1, 4, 8; — b) ogs. ligesom angor: Ængstelse, Sorg, Kummer, divortii, (derover), Plin.; — II) „besl.": ængstelig Omhu el. Nøiagtighed; ∼ quaerendi, judicandi, comparandi, Quintil. 8, prooem.; — [anxius]. — anxietudo, s. und. anxitudo. — anxĭfer, a, um, [anxius, fero]: som bringer Ængstelse, ængstende, Cic. poët. Div. 1, 13, o. id. poët. Tusc. 2, 9.

*anxio, are, v. a.: ængster, Appul.; — anxĭōsus, 3: fuld af Ængstelser, Coel. Aur.; o. — anxĭtūdo, inis, f.: Biform af anxietas, Pacuv. o.

Attius ap. Non.; dog ogs. Cic. d. Rep. 2, 4; — not.: efterkl. ogs. anxietudo, Augustin.; — [flgd.].

anxius, 3, [ango]; I) „alm.": ængstet, som gierne ængster sig, Cic. Tusc. 4, 12; ∾ animo et sollicito, id.; cf. Hor. Od. 3, 21, 17; men habere aliquem anxium, (ængste nogen), Tac.; – ogs. c. gen. subj.: mentis el. animi, (i sit Indre); vid. Sall. Jug. 55; — bb) hertil kan mærkes; hvad man ængster sig for el. over, bliver tilføiet; a) in abl. el. gen.; – anxius gloria ejus, Liv., adverso omine, Suet.; – anxius inopiae, Liv., vitae, Ovid., sui, Tac.; men Liv. 8, 35, c. acc. comm. el. resp.: vicem suam anxii; — b) m. de; „poet." ogs. m. ad; ogs. m. pro; – anxius de fama ingenii, Quintil., de successione, Suet.; men anxius ad eventum rei, Lucan.; anxius pro salute alicujus, Plin. Ep.; — c) m. ne, ogs. m. an; – anxius, ne bellum oriatur, Sall. Jug. 6; anxius, an ··· reperiret etc., Tac. Ann. 14, 13; — II) „bef." ogs. A) act.: ængstelig, ængstende, curae, Liv. 1, 56, timor, Virg. Aen. 9, 89; cf. Plin. 12, 18; — B) pass.: som er forbunden med ængstelig Omhu; – elegantia orationis, neque morosa, neque anxia, Gell. 15, 7.

Anxur, ŭris, n., (ogs. m., Martial.): By i Latium, (ogs. Tarracina), ved og paa et Bierg af samme Navn; – vid. Plin. 3, 9, o. Hor. Sat. 1, 5, 26; men candidus Anxur, Martial. 5, 1; — B) df. 1) Anxŭras, ātis, m.: hørende til Byen Anxur, populus, Liv. 27, 38; — 2) Anxŭrus, i, m., Juppiter, (som her dyrkedes), Virg. Aen. 7, 799. — anydros, s. und. anhydros. — Anўtus, i, m.: en af Sokrates's Anklagere; hvf. Anyti reus, (i. e. Socrates), Hor. Sat. 2, 4, in.

Aŏnes, um, m., Ἄονες: Boeotiens ældste Indvaanere; vid. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 64; — b) ogs. adj.: Aonas in montes, Virg. l. c.; — B) df. 1) Aŏnides, ae, m., patronym.: Aonier el. Boeotier; df. „poet." f. Eteocles, Stat. Theb. 9, 95; — 2) Aŏnis, ĭdis, f. patronym.; pl. Aonides, d. e. Muserne, til hvem Bierget Helikon og Kilden Aganippe ere helligede; vid. Ovid. Met. 5, 333, o. Juvenal. 7, 58.

Aŏnia, ae, f., Ἀονία; oprdl. en Del af d. sildige Boeotien; vid. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 64, o. ibd. 10, 12; – sild. ogs. alm. f. Boeotien, Gell. 14, 6; — B) df. 1) Aŏnius, 3; a) „alm.": aonisk el. boeotisk, urbes, Ovid. Met. 3, 339; ∾ humus, (i. e. Boeotia), id. Fast. 1, 490; ∾ undae, id. Met. 12, 24, (i. e. mare Boeoticum); men ∾ aquae, id. Fast. 3, 450, (Kilden Aganippe, som Virg. Ecl. 10, 12 heder: Aonie (Ἀονίη) Aganippe; – ∾ vir, Ovid. Met. 9, 112, (i. e. Hercules, neml. som født i Theben); ∾ juvenis, ibd. 10, 589, (i. e. Hippomenes); men ∾ deus, id. A. A. 2, 380, (i. e. Bacchus); — b) „bef." ogs. som Epithet til Muserne, til Digterne, osv.; – ∾ sorores, Ovid. Trist. 4, 10, 39, ogs. ∾ Camoenae, id. Fast. 4, 245, (d. e. Muserne); ∾ vates, (i. e. poëtae), id.; ∾ lyra, id.

Aornos, (-us), i, Ἄορνος, (uden Fugle); I) m.: Avernersøen, Virg. Aen. 6, 242; — II) f.; a) høi Klippe i Indien, Curt. 8, 11; — b) By i Epirus, Plin. 4, prooem. — Aŏus, i, m.: Flod paa Grændsen af Macedonien og Illyrien, Plin. 3, 26.

ăpăge, interj. el. Udraab; ligesom ἄπαγε: fort, afsted, pak dig, bort el. af Veien dermed; c. acc., el. m. sis, (f. si vis), el. absol.; – apage te a me, Plaut.; apage istas a me sorores, quae etc., id. Bacch. 3, 1, 5; – apage, haud nos id deceat, id. Capt. 2, 1, 15; – apage sis, egon' formidolosus? Ter. Eun. 4, 6, 18.

ăpălă, (hap.), ἀπαλά, sc. ova: blode el. blødkogte Æg, Apic. — Apămēa, (-ia), ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf mærkes; 1) en By i Coelosyrien, ved Orontes; vid. Liv. 38, 13; cf. ibd.: nomen ··· ab Apamea, sorore regis Seleuci, etc.; — 2) en By i Storphrygien; vid. Cic. Att. 5, 16; — 3) en By i Bithynien, Plin. 5, 40; — B) df. 1) Apămensis, e: apamenisk,

forum, (i Apamea, i Storphrygien), Cic. Att. 5, 2; — 2) Apămēnus, 3, regio, (ligel. hørende til Ap. i Storphr.), Plin. 5, 31; — 3) Apămēus, 3, (hørende til Ap. i Bithynien); df. subst. Apamēi, orum: Indvaanerne deraf, Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 57.

ăparctĭas, ae, m., ἀπαρκτίας, (i. e. septentrio): Nordenvinden, Plin. 2, 46. — ăparīne, es, f., ἀπαρίνη: etslags Borre el. Skræppe, Plin. 27, 15. — ăpăthīa, ae, f., ἀπάθεια: Frihed for Lidenskab, (navnl. som Stoikernes Moralprincip), Gell. 19, 2. — ăpător, ŏris, adj., ἀπάτωρ: uden Fader, Tert. — Apătūros, i, n.: Sted ved Bosporos Cimm., med et Tempel for Venus Apaturia; vid. Plin. 6, 6; — df. Apatūrĭa, orum, n.: hendes Fest, Tert.

ăpēlĭōtes, ae, m., ἀπηλιώτης, (i. e. subsolanus: Østenvinden), Plin. 2, 46. — Apella, ae, m.; 1) Hor. Sat. 1, 5, 101, rimel.: Navnet paa en berygtet overtroisk Jøde; — 2) Navnet paa en Frigiven, Cic. Att. 12, 29. — Apelles, is, m., (voc. Apella, Plaut.): berømt græsk Maler paa Al. d. Stores Tid; vid. Plin. 35, 36, Cic. Brut. 18, o. id. Off. 3, 2; — df. Apellēus, 3: apellisk, af en Apelles, opus, Martial.; Qualis Apelleis est color in tabulis, Prop. 1, 2, 22.

*Apennīnĭcŏla, ae, c., [colo]: Beboer af Apenninerne, Virg. Aen. 11, 700; o. — Apennīnĭgĕna, ae, c., [gigno]: udsprungen paa el. fra Apenninerne, Tibris, Ovid. Met. 15, 432; ∾ pastores, Claudian.; af — Apennīnus, (Apenin), i, m., [af d. celtiske pen, d. e. Fieldtind]: den Italien efter Længde giennemløbende Biergkæde; vid. Liv. 3, 7; ∾ nubifer, Ovid.; cf. Virg. Aen. 12, 703.

1. ăper, pri, m., κάπρος, germ. Eber: Vildsvinet; – ∾ setosus, spumans, Virg., acer, id., Ovid.; heder animal propter convivia natum, (som Lækkerhed for d. romerske Taffel), Juvenal. 1, 140; ∾ Arcadius, Martial. 9, 104, (det erymanthiske Vildsvin, som Hercules fældte); men ordsprogvis: uno saltu duos apros capere, Plaut. Cas. 2, 8, 40; men Virg. Ecl. 2, 59, om en Forkerthed, „alleg.": apros immittere fontibus liquidis; — 2) ogs. er Billedet af en aper iblandt de Standarter, som Legionens Underafdelinger førte, vid. Plin. 10, 5; — 3) ogs. en Fiskeart, Enn. ap. Appul.; (heder caper, Plin. 11, 112). — 2. Aper, pri, m.: romersk Tilnavn, Tac. Or. 2, Lamprid. — Apĕrantia, ae, f.: lidet Landskab i Thesfalien, Liv. 26, 33; — df. Apĕrantii, orum: Indvaanerne deraf, id. 43, 22.

ăpĕrio, ĕrŭi, ertum, 4, v. a., [af ab, o. inus. pario el. perio; opp. operio, af ob, o. inus. pario el. perio]; I) „egenl."; A) „alm.": afdækker, blotter, patinas, Plaut.; ∾ capita aspectu magistratuum, Plin.; cf. Cic. Off. 1, 35; men „poet." (c. acc. gr.): apertae pectora matres, (med blottet Barm), Ovid. Met. 13, 688; men Virg. Aen. 6, 406: aperit ramum, (tager den frem); — B) „bef.": aabner, lukker op, ostium, Ter., forem, id., fores, id., Suet.; men „poet.": liquidas aperire vias, (bane Vei igiennem Vandet), Lucr. 1, 374; – ∾ epistolam, Cic., testamentum, id.; – ferro iter aperiendum est, Sall. Cat. 58; ∾ locum ··· asylum, (aabne som Fristed), Liv. 1, 8; ∾ specus subterraneos, (udgrave dem), Tac.; ∾ fundamenta templi, Liv. l. c., puteum, Dig.; men ∾ parietem, ibd., (giøre Aabning deri); hvf. „alleg.", Suet. Tib. 28: ∾ hanc fenestram etc.; men m. Lune: Fuste aperire caput, (kløve Panden), Juvenal. 9, 98; — II) „fig."; A) „overf."; 1) aabner, lader vise sig, fremviser el. fremstiller; quum dispulsa nebula aperuisset diem, Liv. 22, 6; cf. id. 3, 15, Tac. Agric. 38, o. Virg. Aen. 1, 107; — 2) aabner, giør tilgængelig, (navnl. ved Vaabenmagt); ∾ armis orbem terrarum, Liv. 42, 52; men ∾ saltum, ibd. 4, (bane Vei derigiennem); s. ogs. Tac. Germ. 1, o. id. Agric. 22; cf. id. Hist. 4, 65: omnes

terras fortibus viris natura aperuit; – ofte ogſ. „alleg."; vid. Cic. Phil. 14, 6; ligel. ∾ fontes philosophiae, id. Tusc. 1, 3; men ∾ occasionem ad aliquid, Liv. 4, 53; — 3) aabner, d. e. begynder; aperit quum ··· annum Taurus, Virg. Ge. 1, 217; men ∾ annum, (om den tiltrædende Conſul), Plin. Pan. 58; — 4) endel. i Pengeſager: at aabne en Conto, at overtage el. anviſe en Udbetaling; vid. Cic. Att. 5, 1; — B) „ment.": aabner, d. e. aabenbarer, efterviſer, forklarer; – ∾ conjurationem, Sall. Cat. 40; cf. ibd. 53; men casus aperire futuros, (afhylle, aabenbare), Ovid. Met. 15, 559; cf. Tac. Hist. 2, 4; – ogſ. om en Udvikling el. Forklaring af philoſophiſke Begreber; involutae rei notitia definiendo aperienda est, Cic. Orat. 33; cf. id. Fin. 1, 9; — bb) hertil kan mærkes; a) aperire se, ogſ. aperiri: at aabne ſig, at viſe ſit Indre el. ſin Charakter; – vid. Ter. Andr. 4, 1, 18, o. Ovid. A. A. 3, 371; men Nep. Paus. 3: dum se ipsa res aperiat; — b) aperire, m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat., el. m. de; – vid. Liv. 44, 28, Nep. Them. 8, o. id. Eum. 13, ogſ. Auct. ad Her. 2, 31; — III) partic. ăpertus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl."; a) „alm.": aaben, uden Bedækning; – ∾ naves, (uden Dæk; opp. naves tectae: Dækſkibe), Cic., Liv.; – ogſ. „poet." om Himmelen: uden Skyer, klar, Virg. Aen. 1, 155 o. 587; — b) „beſ.": aaben, fri, (opp. clausus, impeditus); – aperti campi, Liv. 38, 3; in aperto ac propatulo loco, Cic. Verr. 4, 49; coelum ex omni parte patens atque apertum etc., id. Div. 1, 1; aperto ac plano litore naves constituit, Caes. B. G. 4, 23; apertum iter, Liv.; cf. id. 9, 28: quo apertior aditus ad moenia esset, etc.; men Cic. Verr. 4, 20: nihil tam clausum ··· quod non istius cupiditati apertissimum promptissimumque esset; men aperti copia Martis, (Leilighed til at kæmpe i aaben Mark), Ovid. Met. 13, 208; — 2) df. subst. apertum, i, n.: det Aabne el. Frie, aaben Mark; – per apertum Fugientes etc., Hor. Od. 3, 12, 8; castra in aperto posita, Liv.; impetum ex aperto facere, id.; in aperta prodire, Plin.; in aperta Oceani (disjicere naves), Tac. Ann. 2, 23; — B) „fig."; 1) „alm.": aaben, klar, indlyſende; (opp. obscurus, occultus, dubius); – res secernere apertas Ab dubiis, Lucr. 4, 468; cf. Cic. Cat. 2, 1, o. id. Manil. 24; non furtim, sed vi aperta, Liv. 25, 24; – navnl. ogſ. i Rhetoriken: tydelig, forſtaaelig; vid. Cic. d. Or. 2, 80; men om en hiſtoriſk Fremſtilling, Sall. Jug. 5: quo ··· magis in aperto sint; cf. Tac. Hist. 4, 4; — b) om et Foretagende: in aperto esse: være let at udføre; quum ··· hostes aggredi in aperto foret, Tac. Hist. 3, 56; cf. id. Agric. 1 o. 33; — 2) „beſ." om Charakteren: aaben, uforſtilt, ligefrem; novi animum tuum ··· apertum et simplicem, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Off. 3, 13, o. id. Lael. 26; – men ogſ. omvendt: der uden Sky viſer ſin ſlette Side, altſ. fræk, ſkamløs; ut semper fuit apertissimus (Catilina), id. Mur. 35.

ăperte, adv. af apertus: aabent; ∾ vincere, (i aaben Kamp), Ovid.; cf. Cic. Orat. 12; — 2) df. ofteſt „fig."; a) aabenbare, offenligen, facere aliquid, Cic.; – dolorem paullo tulit apertius, (lod ſig vel meget mærke dermed), id. Planc. 14; men laetitiam apertissime ferre, id. Att. 14, 13; — b) tydeligen, uforbeholdent, scribere, id. Fam. 5, 7; cf. Hor. Sat. 1, 2, 83.

*ăpertio, onis, f.: Aabnen el. at aabne, (for- o. efterkl.), Varr., Appul. — ăperto, are, v. a. intens.: blotter aldeles, brachium, Plaut. Men. 5, 5, 12. — ăpertor, oris, m.: ſom aabner el. begynder noget, Tert.; o. — ăpertūra, ae, f.: Aabning; aperturas habere in exteriores partes, (være til at aabne udad), Vitruv.; — b) ogſ. „metonym.": relinquantur aperturae, (Aabninger el. Huller), id. 5, 5; — [aperio]. — ăpertus, 3, partic. o. adj. af aperio.

apes, is, f. apis ab in. — ăpex, ĭcis, m., [efter Serv., af inus. apo: hefter, hvf. ogſ. aptus; men efter Doederl., af apisci]; I) „egenl."; A) „alm."; ofteſt „poet.": fremragende Top el. Spids, navnl. af et Træ, Virg. Aen. 7, 66, af et Bierg, Juvenal. 12, 72; ogſ. Spidſen af en Segl el. Lc, Colum.; ogſ. den Spids, ſom Luen danner, Ovid. Met. 10, 279; — B) „beſ." i Religionsſproget: en med Uld omvunden Gren el. Qviſt, (virga lanata), der befæſtedes paa den Præſtehue, ſom flamines bare; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 683, o. ibd. 10, 270; — bb) df. ogſ. a) (ſom pars pro toto): den med en apex ſmykkede Præſtehue; vid. Liv. 6, 41, (hvor apex dialis); cf. Val. Max. 1, 1, 4; — b) ogſ. „metonym.": en Overpræſts Embede el. Værdighed; homo honestus non apice purpurave, Senec. ap. Lact.; — cc) df. atter; a) „ſynecd.": enhver Hat el. Hielm, odl.; ab aquila Tarquinio apicem impositum etc., Cic. Leg. 1, 1, (hvorom pileus, Liv. 1, 34); cf. Virg. ll. cc. ab in; ſ. ogſ. Hor. Od. 3, 21, 20: iratos ··· Regum apices etc.; – ogſ. Fuglenes Kam el. Top, Plin. 11, 44; — b) „overf.": den høieſte Prydelſe el. Ypperlighed; – apex autem senectutis est auctoritas, Cic. d. Sen. 17; men „alleg.", Hor. Od. 1, 34, 14: hinc apicem rapax Fortuna ··· sustulit etc., ſ. ogſ. ovenf.; — II) „techn.": Skrifttegn, Tøddel, Bogſtav, Skrift; df. A) i Grammatiken; a) det over Vokalerne ſatte Længdetegn, (Cirkumflexen ^), Quintil. 1, 7, 2, oftere; — b) ogſ. de enkelte Bogſtaver el. Bogſtavtræk hede litterarum apices, Gell. 13, 30; – men „overf.": nullum apicem quaestionis praetermittere, (ikke den mindſte Tøddel deraf), Arnob.; — B) df. „ſynecd."; a) Brev el. andet Skrift; apicum oblator, Sidon. 6, 8; — b) augusti apices: keiſerligt Reſcript, Cod. Just. — ăpexăbo, onis, m., [apex]: etſlags Pølſe, (benævnt efter dens tilſpidſede Form), Varr.

ăphăca, ae, f., ἀφάκη; I) etſlags Bælgfrugt, Plin.; — 2) almindelig Løvetand, id. — Aphaea, ae, f., Ἀφαία, ſ. und. Britomartis. — ăphaerēma, ătis, n., ἀφαίρεμα: det Fraſkilte; df. Gryn af det ſtørſte Slags, Plin. 18, 29. — ăphaerĕsis, is, f., ἀφαίρεσις: Bortkaſtelſen af et Bogſtav el. af en Stavelſe i Ordets Begyndelſe; ſaal. ruere f. eruere, temnere f. contemnere, Gramm. — Aphăreus, (trisyll.), ei, m.: Konge i Meſſenien, efter hvem hans tvende Sønner Lynceus o. Idas hede: Aphărēia proles; vid. Ovid. Met. 8, 34 flgd.; — not.: ogſ. Navnet paa en Centaur, id. ibd. 12, 341.

aphractus, i, f., ἄφρακτος, (sc. ναῦς): Skib uden Dæk, aabent Fartøi, (navis aperta); in pl. Cic. Att. 5, 13; ogſ. haves derom neutr. pl. ἄφρακτα, id. — ăphrōdes, adj. c., ἀφρώδης: med Skum, fuld af Skum, mecon: vild Valmue, Plin. 27, 93; hvorom ogſ. aphron, id. 20, 79.

Aphrŏdīsia, orum, n., Ἀφροδίσια: Aphrodites Feſt, Plaut. Poen. 1, 1, 62. — aphrŏdīsiăce, es, f., ἀφροδισιακή: en os ubekiendt rødlig hvid Ædelſten, Plin. 37, 54. — Aphrŏdīsias, ădis, f., Ἀφροδισιάς: Egn i Æolis i Aſien, Liv. 37, 31, o. Plin. 5, 32; — not.: ogſ. Navnet paa flere Byer og Øer; vid. Plin. 5, 30, oftere. — aphron, i, n., ſ. und. aphrodes. — ăphrŏnĭtrum, i, n., ἀφρόνιτρον: Skumſalpeter, Plin. 31, 46, Martial.

aphthae, arum, f., ἄφθαι: de ſaakaldte Svampe i Munden, Marc. Emp. — ăphўa, ae, o. aphye, es, f., ἀφύη: etſlags liden Fiſk, rimel. en Sardelleart, Plin. 32, 53; – oftere apua.

ăpĭăcus, 3, (apium): der har Lighed med apium, brassica, Cato ap. Plin., inc. — *ăpĭānus, 3, ſom har ſit Navn af Bier, uva, (Muſkateldruen), Plin., Colum.; ligel. ∾ vitis, o. ∾ vinum, Colum.; — not.: apiana, (sc. herba), Kamillen, Appul.; o. — ăpĭārius, 3: hørende til Bier; df. subst.: 1) apiarius, i, m.: Bivogter el. Birøgter, Plin.; — 2) apiarium,

i, n.: Bikube, Colum.; — ăpĭastellum, i, n.; som Vært el. Plante; 1): = batrachion, ogs. herba scelerata, Appul.; — 2): = bryonia, id.; — ăpĭastra, ae, f.: Grønspæt, (der neml. jager efter Bierne); sædv. merops; vid. Serv. ad Virg. Ge. 4, 14; o. — ăpĭastrum, i, n.: den af Bierne saa meget søgte Melisse, Varr., Colum., Plin.; — [apis]. — ăpĭātus, 3, mensa, Plin. 13, 30, rimel.: hvis Tegning el. Aarer ligne apium el. Vedbende.

ăpīca, (sc. ovis), ἄπειχος: uden Uld (paa Bugen), Varr., Plin. — ăpĭcātus, 3, [apex]: smykket med en Præstehue; ∾ dialis, Ovid. Fast. 3, 397. — 1. Apīcius, i, m.: berømt Fraaser under Augustus o. Tiberius; vid. Plin. 10, 68, o. Tac. Ann. 4, 1; — not.: ogs. er Apicius: Titelen paa en latinsk Kogebog af en sildigere ubekiendt Forfatter; — df. Apiciānus, 3: apicisk, coctura, Plin. — 2. Apīcius, 3: benævnt efter en Apicius, uvae, Varro, Plin.; — b) df. subst. Apīcium, i, n., sc. vinum, Cato, Varro. — ăpĭcŭla, ae, f., dem. af apis: liden Bi, Plaut., Plin.

Apĭdănus, i, m.: Flod i Thessalien, Ovid. Met. 1, 580, oftere, Lucan. — Apĭna, ae, f., o. Trica: tvende yderst ringe Byer i Appulien, Plin. 3, 16; df. som appell. in pl. og ordsprogsvis i Forbindelsen: Sunt apinae tricaeque, et si quid vilius istis, Martial. 14, 1, (idel Intethed el. Daarlighed).

1. ăpis, (Ovid. Met. 13, 928, Colum.; apes, Grammat.), is, f.: Bien, sedula, Ovid. l. c.; cf. Hor. Od. 4, 2, 27; – om Biernes Røgt og Pleie, vid. Virg. Ge. 4, ab in., Plin. 11, 5 flgd., Varro, o. A.; — not.: gen. pl. apium, ogs. apum. — 2. Apis, is o. ĭdis, m.: den af Ægypterne under dette Navn dyrkede Oxe; vid. Plin. 8, 71; men Et comes in pompa corniger Apis eat, Ovid. Am. 2, 13, 14.

ăpiscor, aptus sum, 3, v. dep. a., [af inus. apo, i. e. ἅπτω: hefter, samler]; 1) „egenl."; A) „alm.": søger at naae el. indhente; sine, me hominem apisci, Plaut. Epid. 5, 2, 3; — B) df. „bes."; a) naaer, indhenter; – apisci Ex aliis alios, (om en Smitte), Lucr. 6, 1230; men Cic. Att. 8, 14: maris apiscendi causa, (for at naae el. komme dertil); — b) naaer, faaer, erholder, (sædv. m. Bibegr. af Anstrængelse); – spes ··· apiscendi honoris, Liv. 4, 3; cf. Plaut. Capt. 4, 1, 8; ligel. magnam ex ea re apisci laudem, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; – f. acc. findes ogs. gen. paa Grækernes Vis; dum dominationis apisceretur, Tac. Ann. 6, 45; — II) „poet." o. „ment.": opfatter med Aanden, d. e. iagttager, bemærker, indseer, Lucr. 1, 450; — not.: pass. apiscendus, 3, Manil., Tac., o. A.

ăpium, i, n. [apis], (germ. Eppich): Epheu, Vedbende, hvoraf en Art: apium graveolens, (vort Selleri), hyppigen brugtes til Krandse; – vid. Virg. Ecl. 6, 68, Hor. Od. 1, 36, 16, oftere; cf. Juvenal. 8, 226: Grajae apium meruisse coronae; s. ogs. Plin. 19, 46.

aplānēs, adj., ἀπλανής: faststaaende, sikker, Macrob. — apluda, ae, f., [rimel. af ab, o. pluo el. fluo, altf. oprdl. Affald]: Avner; – milii et sesamae purgamenta apludam vocant, etc., Plin. 18, 23; ogs. Klie, Gell. 11, 17. — aplustre, is, n., (in pl. ogs. heterocl.: aplustra, dat. aplustris), ἄφλαστον: den krumbøiede Del af Skibets Bagstavn, tilligemed de derpaa anbragte Ornamenter, (navnl. en Stang m. Vindfløi, osv.); df. ogs. alm. Bagstavnen; (sædv. „poet."); – vid. Lucan. 3, 586, o. Juvenal. 10, 136; men Fulgent Argoae stellis aplustria puppis, Caes. Germ. Arat. ap. Prisc.; men fluitantia aplustra etc., Lucr. 2, 555; cf. id. 4, 439. — aplysiae, arum, f., ἀπλυσίαι: det sletteste Slags Svampe, Plin. 9, 69.

ăpo, ĕre, v. a., [besl. m. ἅπτω]: hefter, samler, sammenføier; comprehendere antiqui vinculo apere dicebant, Fest. p. 16; – forresten alene in partic. pass.: aptus, 3; A) „egenl.": heftet el. befæstet dertil, hængende derved; – oftest m. ex; vid. Lucr. 4, 830; ligel. gladium e lacunari seta equina aptum etc., Cic. Tusc. 5, 21; – ogs. m. de; vid. Gell. 1, 15; — B) oftest „fig."; 1) honestum, ex quo aptum est officium, (hvoraf det hænger, hvormed det hænger sammen), Cic. Off. 1, 18; causa ex aeternis causis apta, id. Fat. 15; cui viro ex se apta sunt omnia, quae etc., id. Tusc. 5, 12; – pleonastisk ogs. m. pendēre, id. Caecin. 18; – ogs. c. abl. (efter d. udfaldne ex): ista rudentibus apta fortuna etc., id. Tusc. 5, 14; — b) „poet." heder: formas ··· aptus in omnes, Ovid. Met. 14, 765, (som har forvandlet sig dertil); — 2) sammenføiet, sammenbunden; vid. Lucr. 3, 858, o. id. 5, 926; men apta dissolvere, (opp. dissipata connectere), Cic. Orat. 71; ligel. omnia inter se connexa et apta etc., id. N. D. 2, 38; cf. id. Univ. 5; — 3) „poet." ogs. c. abl.: prydet el. forsynet dermed; – O Fides alma, apta pennis, (bevinget), etc., Enn. ap. Cic. Off. 3, 29; coelum stellis fulgentibus aptum, Virg.; cf. Lucr. 6, 457; men Tibull. 1, 9, 70: Tyrio prodeat apta sinu; — II) df. ogs. som adj.; A) „alm.": passende el. egnet el. skikket dertil; a) sædv. m. ad, el. c. dat., (navnl. altid c. dat. pers.); – calcei apti ad pedes, Cic.; locus ad insidias aptior, id.; castra ad ducendum bellum aptissima, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 4, o. Hor. Od. 1, 7, 9; men aptus amicis, id. Sat. 2, 5, 43; — b) sild. forbindes aptus m. in c. acc., vid. Liv. 38, 21; ogs. m. qui, vid. Ovid. Her. 3, 70, o. Cic. Lael. 1; ogs. c. inf., vid. Ovid. A. A. 1, 10; — B) „bes." ogs. a) absol.: dygtig el. tienlig el. brugbar i sit Slags; – dum saltus eligit aptos, (neml. til at jage i), Ovid. Met. 2, 498; ∾ exercitus, (vel rustet), Liv.; ∾ tempus, (beleilig Tid), id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 43; — b) i Rhetoriken: passelig, passende; vid. Cic. d. Or. 3, 55; df. ogs. apta oratio, (som har sin periodiske Afrundning); vid. id. Orat. 50; men id. d. Or. 2, 13: Thucydides ··· ita verbis aptus et pressus, ut etc.

ăpŏcălypsis, is, f., ἀποκάλυψις: Afdækning; df. „fig.": Aabenbaring, Tert. — ăpŏcartĕrēsis, is, f., ἀποκαρτέρησις: frivillig Hungersdød, Tert. — ăpŏcătastăsis, is, f., ἀποκατάστασις: et Himmellegemes Tilbagevenden til dets tidligere Standpunkt, Appul.; — df. ăpŏcătastătĭcus, 3, ἀποκαταστατικός: som er vendt tilbage til sit forrige Standpunkt, Mars, Sidon.

ăpŏcha, ae, f., ἀποχή: den Qvittering, som Creditor udsteder for modtagen Betaling, Dig.; (opp. antapocha, ἀνταποχή, d. e. Debitors skriftlige Erklæring, at en Gield er betalt), Cod. Just. — ăpoclēti, orum, m., ἀπόκλητοι; hos Ætolierne: Medlemmerne af det lille (og høiere) Raad, Liv. 35, 53, oftere. — ăpŏcŏlŏcyntōsis, is, f., ἀποκολοκύντωσις, (formet efter ἀποθέωσις, Forgudelse): Optagelse iblandt Græskarrene (el. Dumrianerne), Navnet paa et, Seneca tillagt, men høist aandløst Smudsskrift imod K. Claudius. — ăpŏcŏpe, es, f., ἀποκοπή: Bortkastelse af et Bogstav el. af en Stavelse i Ordets Ende, (saal. bonu f. bonus, do f. domo), Gramm. — ăpŏcrȳphus, 3, ἀπόκρυφος, (d. e. skiult, forborgen); df. ∾ libri, (som ere af ubekiendte Forfattere), Tert. — ăpocy̆non, i, n., ἀπόκυνον: liden Knokkel hos den giftige Frø, Plin. 32, 8.

ăpŏdes, um, s. und. apus. — ăpŏdictĭcus, 3, ἀποδεικτικός: bevisende, argumentum, Gell. 17, 5. — ăpŏdixis, is, f., ἀπόδειξις: Bevisførelse, Gell. 17, 5. — ăpŏdŏsis, is, f., ἀπόδοσις: en Eftersætning, (der fuldstændiggiøres af en foregaaende), Donat. — ăpŏdȳtĕrium, i, n., ἀποδυτήριον: Afklædningskammer i Badet, Cic. Qu. Fr. 3, 1, Plin. Ep. — ăpŏgaeus, 3, ἀπόγαιος, (fra Landjorden); ∾ venti: Fralandsvinde, Plin. 2, 44. — ăpŏgrăphon, i, n., ἀπόγραφον: Afskrift, Copi, Plin. 35, 10; (hos Cic. paa Græsk).

ăpŏlactizo, are, v. a., ἀπολακτίζω: støder med Hælen, sparker; „overf.": foragter, inimicos meos omnes, Plaut. Epid. 5, 2, 13. — ăpŏlectus, i, m., ἀπόλεκτος, (udvalgt): en Benævnelse paa Thunfisken, (pelamis), vid. Plin. 32, 53; — 2) pl. apolecti, orum: de saltede Stykker af Fisken pelamis, id. 9, 18.

Apollĭnar, āris, n., [euphonisk, f. Apollinal, efter Formen lupercal]: et til Apollo indviet Tempel; vid. Liv. 3, 63. — ăpollĭnārĭa, ae, f.: en Benævnelse paa Væxten strychnos, Appul. — 1. ăpollĭnāris, is, f., (sc. herba); 1) f. hyoscyamos, Plin. 26, 87; — 2) en Art af solanum, Appul. — 2. Apollĭnāris, e, o. Apollĭnēus, 3, f. und. flgd.

Apollo, ĭnis, m., Ἀπόλλων: Søn af Juppiter ved Latona, o. Dianas Tvillingbroder; - som Solens Gud bærer han Pile (βέλη) med Bue og Kogger, der ogs. fremkalde den fordærvelige Pest; - som alseende er Solguden Apollo ogs. Spaadomskunstens Gud; og da han i Vers meddeler sine Orakelsvar, saa er han ogsaa Poesiens Gud og Musernes Anfører; hvorhos han ogs. er Hyrdesangens og Hyrdernes Gud; - endel. da hans Præster vare de første Læger, saa er han ogs. Lægekunstens Gud; - f. ogs. und. Phoebus, Python, Delphi, Aesculapius, Admetus; - efter de Steder, hvor han fortrinligen dyrkedes, heder han: Delius, Clarius, Pataraeus, Thymbraeus, Actius, etc.; f. ogs. Agyieus s. l.; - Kunsten fremstiller han som Yngling med Bue og Pile, el. med Cithar og Laurbærkrands, f. und. laurus o. daphne; cf. Tibull. 3, 4, 25: Non illo quicquam formosius, etc.; Intonsi crines etc.; f. ogs. Hor. Carm. Sec. 61 flgd., o. id. Od. 1, 31, in.; — B) df. 1) Apollĭnāris, e: tilhørende Guden Apollo, benævnt efter ham; ∾ laurea, Hor. Od. 4, 2, 9; ∾ ludi, vid. Liv. 25, 12; — 2) Apollĭnēus, 3: = flgd.; ∾ urbs, Ovid. Met. 13, 631, (i. e. Delos); ∾ proles, ibd. 15, 533, (i. e. Aesculapius); men ∾ vates, ibd. 11, 8, (i. e. Orpheus); ∾ ars, ibd. 264, (Spaadomskunsten), men id. Trist. 3, 3, 10, (Lægekunsten); men Apollineae medullae, (f. Apollinis med.), id. Met. 1, 473; — not.: de efter Guden Apollo benævnte Steder, f. Plin. 5, 3 o. 11, oftere.

Apollŏdōrus, i, m.: Navnet paa flere Lærde, hvoriblandt; 1) Apollodorus Pergamenus, en Rhetor, ogs. Lærer for K. Augustus, Suet. Aug. 89; — df. Apollŏdōrēi, orum: hans Tilhængere, Quintil.; — 2) Apollodorus, Atheniensis: en Grammatikus, hvis mythologiske Værk: Βιβλιοθήκη, endnu haves; f. ogs. Cic. Att. 12. 23.

Apollōnĭa, ae, f.; Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) en By i Ætolien, Liv. 28, 8; — 2) en By i Thracien, Plin., Mela; — 3) en By i Macedonien, Liv. 45, 28; — 4) en By i Illyrien, Caes. B. C. 3, 12, o. Cic. Phil. 11, 11; — 5) en By i Cyrenaika, Plin., Mela; — B) df. 1) Apollōnĭātes, ae, m., Diogenes, Cic. N. D. 1, 12, (fra Ap., en By paa Creta); — b) men Apollōnĭātae, arum, ogs. Apollōnĭātes, um o. ium: Indvaanerne af en By Ap.; vid. Plin. 5, 29, oftere, ogs. Liv. 24, 40; — 2) Apollōnĭensis, e, civitas, (paa Sicilien), Cic. Verr. 3, 43; - men subst.: Apollonienses, ium, (Indvaanerne deraf), Justin. 9, 2; — 3) Apollōnĭātĭcus, 3, bitumen, Plin. 35, 51. — Apollōnis, ĭdis, f.: By i Lydien; — df. Apollōnĭdenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Fl. 29, Plin., Tac.; — Apollōnius, i, m.: berømt Rhetor paa Rhodus; vid. Cic. d. Or. 1, 28, o. Suet. Caes. 4.

ăpŏlŏgātĭo, onis, f., [apologus]: fabelagtig Fortælling i Æsops Maner; vid. Quintil. 5, 11, 20: αἶνον Graeci vocant, etc.; — Apŏlŏgētĭcus, i, m., (Ἀπολογητικός, forsvarende), sc. liber: Forsvarsskrift for Christendommen af Tert. — ăpŏlŏgĭa, ae, f., ἀπολογία: Forsvar; ogs. Titelen paa et Skrift af Appul. — ăpŏlŏgo, avi, 1, v. a., ligesom ἀπολέγω: forkaster, forsmaaer, aliquem, Senec. Ep. 47. — ăpŏlŏgus, i, m., ἀπόλογος: Fortælling, Plaut. Stich. 4, 1, 32, flgd.; — 2) df. „bes." den æsopiske Fabel; hvorom ogs. narrationes apologorum, Cic. d. Or. 2, 66.

Apŏnus, i, m., (ἄπονος: smertestillende); df. fons Aponi: Sundhedskilde i Nærheden af Padua, Suet. Tib. 14; cf. Plin. 2, 106; — df. Apŏnus, 3: aponisk, tellus, Martial. 1, 62.

ăpophlegmătismus, i, m., ἀποφλεγματισμός: slimafførende Middel, Coel. Aur. — ăpŏphŏrēta, orum, n., ἀποφόρητα: Foræringer til at tage hiem med sig, Suet. Cal. 55, oftere; — not.: Apophŏrēta heder ogs. d. 14de Bog af Martials Epigrammer, (ifølge dens Indhold). — ăpŏphȳgis, is, f., ἀποφυγή: Søileskaftets aftagende Tykkelse, Vitruv. 4, 1.

ăpoplectĭcus, o. ăpoplectus, 3, ἀποπληκτικός, ἀπόπληκτος: rørt af Slag, apoplectisk, Firmic., Coel. Aur. — ăpoplexĭa, ae, f., o. ăpoplexis, is, f., ἀποπληξία, ἀπόπληξις; hos Lægerne: Slagflod el. Slag, Firm., Coel. Aur. — ăpoprŏēgmĕnon, i, n., ἀποπροηγμένον; i Stoikernes Kunstsprog: det Forkastelige, (opp. προηγμένον), Cic. Fin. 3, 4. — ăpopsis, is, f., ἄποψις: høit Sted med vid Udsigt, Fronto. — apor, f. und. apud, not. b. — ăpŏrĭa, ae, f., ἀπορία: = flgd., Veget.; — df. ăpŏrĭātĭo, onis, f.: Forlegenhed, Tert.

ăposcŏpeuon, ontis, m., ἀποσκοπεύων, (d. e. som skuer ud i det Fierne): Maleri af Antiphilus; vid. Plin. 37, 40 (Hard.; al. aposcŏpon, ἀποσκοπῶν, m. f. Bem.). — ăpŏsĭōpēsis, is, f., ἀποσιώπησις, hos Cic. reticentia; som rhetorisk Figur: at standse midt i Talen, Quintil. 9, 2, 54; (saal. Virg. Ecl. 2, 8, o. id. Aen. 1, 135). — ăposphrăgisma, atis, n., ἀποσφράγισμα: det i Signetringen indskaarne Billede; vid. Plin. Ep. 10, 16. — ăposplēnos, i, f., [af ἀπό o. σπλήν]: Rosmarinen, Appul.

ăpostăsĭa, ae, f., ἀποστασία: Affald el. Frafald (fra den christelige Tro), Salvian. — ăpostăta, ae, m., ἀποστάτης: den fra Christendommen Affaldne, Tert. — ăpostătĭcus, 3, ἀποστατικός: hørende til Affald el. Frafald fra Christendommen, Tert.; — df. adv.: ăpostătĭce, paa de Frafaldnes Vis, Cod. Just. — ăpostăto, are, v. n., ἀποστατῶ: falder af fra Troen, Cyprian. — ăpostēma, atis, m., ἀπόστημα: Safternes Affondring til en Byld; df. ogs. en Byld, Plin. 30, 12.

ăpostŏlātus, us, m., [apostolus]: Apostelembedet, Tert. — ăpostŏlĭcus, 3, ἀποστολικός: hørende til en Apostel, doctrina, Tert.; — b) ogs. subst. apostolici, orum: Apostlernes Venner el. Disciple, id. — ăpostŏlus, i, m., ἀπόστολος, (affendt); df. I) i Retssproget: Indberetning til en Overøvrighed, Dig.; — II) eccl.: en Apostel, et Herrens Sendebud, Tert.

ăpostrŏphe, es, f., ἀποστροφή: Bortvendelse; df. som rhetorisk Figur: Foredragets Henvendelse fra Dommeren og Tilhørerne til Modparten el. til et andet Individ; vid. Quintil. 9, 2, 38, o. ibd. 3, 24; (f. ogs. Cic. Lig. 3). — ăpostrŏphos, (-us), i, f., ἀπόστροφος; i Grammatiken: Apostrophen, Diomed., o. A.

ăpŏtĕlesma, ătis, n., ἀποτέλεσμα, (d. e. Virkning): Himmellegemernes Indflydelse paa Menneskenes Skiebner, Firmic. Mathes. 8, 5. — ăpŏthēca, ae, f., ἀποθήκη: Opbevaringssted, Forraadshus, Magazin; in pl., Cic. Phil. 2, 27; cf. Hor. Sat. 2, 5, 7; - ∾ vini, ogs. absol. apotheca: Vinlager, Plin., Dig.; df. — ăpŏtheco, are, v. a.: at opbevare i et Magazin, Venant. — ăpŏthĕōsis, is, f., ἀποθέωσις: Forgudelse, Optagelse iblandt Guderne, Tert. — ăpŏthĕsis, is, f., ἀπόθεσις: = apophygis, Vitruv. 4, 1. — ăpŏ-

zĕma, atis, n., ἀπόζεμα: Afkogning, Decoct, Aem. Mac.

appango, [ad.p.], ĕre, v. a.: fæster el. hefter derpaa; c. dat.; vid. Fest. p. 2. — appărāte, (adp.), adv. af 1. apparatus: med stor Tilberedelse el. Anretning, edere et bibere, Cic., ludos facere, Liv. 31, 4; – compar.: ∾ coenare, Plin. Ep. — *appărātĭo, (adp.), onis, f.: Tilberedelse dertil, popularium munerum, Cic. Off. 1, 16; — 2) „overf.": Talerens Forberedelse, id. Inv. 1, 18; o. — appărātrix, (adp.), icis, f.: Forberederske, Hieron.; — [apparo].

1. appărātus, (adp.), 3, partic. o. adj. af apparo. — 1. appărātus, (adp.), us, m., [apparo]; I) „egentl."; A) abstr. el. som Handling: Tilberedelse, Tilveiebringelse, Anordning af det Fornødne; – ab apparatu operum et munitionum nihil cessatum, Liv. 21, 7; cf. Cic. Acad. 2, 1; men apparatum sacrorum persacilem esse etc., id. d. Rep. 2, 14; cf. Suet. Ner. 56; — B) oftere concr. el. som Ting: hvormed man har forsynet sig, det nødvendige Forraad el. Materiale; – in reliquo Darii apparatu, (imellem hans øvrige Sager) etc., Plin. 13, 1; men (arma) prompta ex regio apparatu, (af det kongelige Rustkammer), Liv. 5, 5; ligel. Nep. Eum. 5: om Krigstøiet el. Beleiringsmaskinerne; — II) „fig."; A) „overf.": prægtig Levemaade, Pragt el. Glands i de ydre Omgivelser; ogs. in pl.; vid. Cic. Off. 1, 8, o. Nep. Paus. 3; — navnl. ogs. stor Pragt i de offentlige Skuespil og Folkeforlystelser; vid. Liv. 27, 6, o. Cic. Off. 2, 16; — B) „ment.": omhyggelig Udsmykning af Foredraget; vid. Cic. d. Or. 1, 53, o. id. Brut. 16.

appārentĭa, (adp.), ae, f., (efterkl.): at blive synlig; df. Aabenbaring, Tert.; – ogs. „overf.": det ydre Udseende, Skinnet, Firmic.; af — appārĕo, [ad.p.], ŭi, ĭtum, 2, v. n.; I) „egentl."; A) „alm."; a) at være el. komme tilstede, at vise sig derved el. paa et Sted; – ille bonus vir nusquam apparet, Ter. Eun. 4, 3, 18; cf. Cic. Fl. 12; ligel. quum lux appareret, Caes. B. G. 7, 82; cf. Virg. Aen. 1, 118, o. Hor. C. Sec. 59; – ogs. ∾ alicui, (vise sig for nogen), Cic. Div. 2, 30; — b) at være el. blive synlig, at findes el. at være der; – ut limbus totumque appareat aurum, Ovid. Met. 2, 734; cf. Cic. Brut. 21; men vitia apparentia, (Sygdomme, som vise sig), Quintil.; cf. Cic. R. Am. 41; — B) „bes." heder i Forretningssproget: ∾ alicui: som Betient at staae for nogen, at opvarte nogen; s. und. apparitor; – XXIV lictores apparere consulibus, Liv. 2, 55; cf. Nep. Eum. 12; men Virg. Aen. 12, 850: hae Jovis ad solium apparent; — II) „fig.": at vise sig, at være indlysende, at gaae i Opfyldelse; – ut videam, ubi rhetoris tanta merces ⋯ appareat, Cic. Phil. 2, 34; cf. id. R. Am. 41; men non apparere labores nostros etc., (at de ikke blive kiendte el. paaskiønnede), Hor. Ep. 2, 1, 224; Rebus angustis ⋯ Fortis appare, id. Od. 2, 10, 22; men fac sis nunc promissa appareant, Ter. Eun. 2, 3, 20; men Liv. 2, 31: apparebat causa plebi; cf. id. 2, 28; – „bes." ogs. res apparet, oftere absol.: apparet, m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat.: det er vist el. tydeligt, (om den objective Vished; ligesom videtur, om d. subjective); – Ratio quidem hercle apparet; argentum οἴχεται, Plaut. Trin. 2, 4, 17; cf. Ter. Ad. 5, 9, 7; ligel. apparet id etiam caeco, Liv. 32, 34; – apparet, esse commotum, Cic. Phil. 2, 34; cf. Ter. Eun. 3, 2, 33; men Liv. 24, 31: ut facile, si etc., appareret, iis timendum esse; men apparet atque exstat, utrum etc., Cic. d. Or. 1, 16; quod rectum sit, apparet, etc., id. Fam. 5, 19; ogs. m. tilføiet dat., Nep. Eum. 10; – endel. per attractionem, m. nomin. o. inf.; haec apparent magis ita esse etc., Varro R. R. 1, 6; apparebunt autem bona esse, si etc., Senec. d. Provid. 5; cf. Cic. Fin. 3, 7, o. Suet. Ner. 1.

appărĭo, [ad.p.], ĕre, 3, v. a.: erhverver dertil, Lucr. 2, 1109. — *appārĭtĭo, (adp.), onis, f.: Opvartning el. Betiening, navnl. hos Øvrighederne; – longa apparitione etc., Cic. Fam. 13, 54; — 2) ogs. „metonym.": Øvrighedstienernes Stand el. Personale, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — appārĭtor, (adp.), oris, m.: en Opvarter el. Betient; navnl. en Øvrighedstiener; vid. Cic. Verr. 3, 35; ligel. prodire cum apparitoribus, Suet. Tib. 11; o. — appārĭtūra, (adp.), ae, f.: = apparitio; apparituram magistratibus facere, Suet. Gramm. 9; — [appareo].

appăro, [ad.p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": giør Anstalt dertil, tilbereder, nuptias, Ter., prandium, Plaut., ludos, Cic.; men ∾ bellum, (ruste sig dertil), id.; — B) „bes.": sætter istand, forfærdiger, opfører, aggerem, Caes.; ∾ arma, vid. Liv. 4, 1; ogs. „alleg.": hanc fabricam apparo etc., Plaut. Poen. 5, 2, 139; — II) „overf.": forbereder, crimina in aliquem, Cic. Qu. Fr. 2, 3, auxilium alicui, Plaut.; ogs. c. inf. Suet. 47; ogs. ∾ se, c. inf., Plaut. As. 3, 3, 11; ogs. m. ut, id. Mil. gl. a. 5, v. 18; ogs. absol.: in apparando ⋯ occupatus etc., Nep. Hann. 7; men pass. impers.: dum apparatur, Ter. Eun. 3, 5, 35; — III) partic. appărātus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": beredt el. forberedt; – apparatus sum, ut videtis, etc., Plaut. Merc. 5, 2, 10; navnl. ogs. om Taleren, Cic. Leg. 1, 14; cf. Auct. ad Her. 1, 7; — B) „bes." om Ting: forsynet el. forsørget dermed; vid. Cic. Inv. 1, 34; oftere absol.: prægtig, glimrende, (navnl. om Skuespil og Giestebud, som gives Folket); – apparatis epulis excipere, Liv. 23, 4; ludi apparatissimi, Cic. Sest. 54; cf. Suet. Tit. 7.

appellātĭo, (adp.), f., [2. appello]; I) oprdl. Gaaen el. Gang derhen, (navnl. for at tale med nogen, el. for at bede om noget); df. A) „alm.": Talens Henvendelse dertil, at tale til el. med nogen; – hanc nactus appellationis causam, Caes. B. C. 2, 28; — B) „bes." i Retssproget: Appel el. Appellation, d. e. retlig Henvendelse til el. Paakaldelse af en anden høiere Statsmagt; – intercessit appellatio tribunorum (i. e. ad tribunos), Cic. Quint. 20; men appellationes urbanorum litigatorum, Suet. Aug. 33; appellationes a judicibus ad senatum etc., Suet. Ner. 17; — II) „overf." om Sproget og Talen; A) „alm.": Benævnen el. at benævne; vid. Plin. 5, 8; — B) df. sædv. „metonym." f. nomen: Navn, Benævnelse, Titel; – appellatione hac inani (imperatoris) etc., Cic. Att. 5, 20; regum appellationes venales erant, id.; cf. Tac. Ann. 3, 56, o. Suet. Ner. 55; men id. Caes. 77, (rem publicam) appellationem modo (et tomt Navn), sine corpore et specie; — C) i Grammatiken; a) Udtalen; lenis appellatio litterarum, Cic. Brut. 74; cf. Quintil. 11. 3, 35; — b) Substantivet el. Appellativet, id. 9, 3, 9.

*appellātīvus, (adp.), 3: benævnende, Gramm.; o. — appellātor, (adp.), oris, m.: som appellerer, Cic. Verr. 4, 65; — df. appellātōrius, 3: hørende til en Appel; ∾ tempora, (hvori en Appel kan finde Sted), Dig.; — [2. appello]. — appellĭto, (adp.), avi, atum, 1, v. a., intens. af 2. appello: nævner ofte, pleier at nævne; vid. Tac. Ann. 4, 65, o. Gell. 18, 9.

1. appello, [ad.p.], pŭli, pulsum, 3, v. a. (o. n.); I) „alm."; A) „egentl.": driver el. bringer derhen el. dertil; m. a d, el. c. dat., osv., s. nedens.; – ∾ armentum ad aquam, Varr., juvencos ad litora, Ovid.; ∾ turres ad opera, Caes. B. C. 1, 26; ogs. absol.: Postquam paullo appulit unda (sc. corpus: havde bragt det lidt nærmere), Ovid. Met. 11, 717; ogs. m. adv. quo, (hvorhen), Lucr. 6, 751; (hvor ogs. ∾ corpora, „poet." f. advolare); — B) „poet. overf."; ∾ animum ad scribendum, (ivrigen at kaste sig derpaa), Ter. Andr. prol., in.; men „comisk": ∾ aliquem ad flagitium, (drive el. forføre dertil); vid. Plaut. Bacch. 3, 1, 11, oftere; — II) „bes." ofte som nautisk Udtryk: appellere navem, (at drive el. føre Skibet derhen el. derimod; df. at lande derved); m. ad, el. c. dat.; ogs. c. acc.; ogs. ∾

nave; ogſ. absol. appellere, o. appelli; ogſ. navis appellit; – bſ. altſ. a) ∾ naves ad eam ripam quam etc., Cic. Phil. 2, 11; høſ. pass.: quum ad villam nostram navis appelleretur, id. Att. 13, 21; cf. Liv. 30, 10; men id. 8, 3: in Italiam classem appulisse; — b) ∾ nave, ogſ. absol. appellere, (sc. nave), ligel. pass. appelli: at lægge til, at lande; vid. Suet. Tit. 5, o. id. Tib. 11; cf. Hor. Sat. 1, 5, 12, o. Liv. 37, 21; – ligel. pass.: alios ad Siciliam appulsos esse, Cic. Verr. 5, 28; cf. Vell. 2, 107: ripae appulsus etc.; — c) navis appellit, (lander, kommer til Land), m. o. ud. acc.; sola Germanici triremis Chaucorum terram appulit, Tac. Ann. 2, 24; cf. Suet. Aug. 98; — B) bſ. „poet. overſ.": at drive el. kaste derhen; vid. Virg. Aen. 3, 715, o. ibd. 1, 377; – men „alleg.", Cic. Rab. perd. 9: nec tuas umquam rationes ad eos scopulos appulisses, ad quos etc.; cf. id. d. Or. 2, 37.

2. appello, (adp.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [oprdl. Biform af frgd., m. Grundbem.: at gaae hen til nogen, navnl. for at tale med ham, el. for at bede, odl.]; bſ. I) i Forretnings- og Omgangssproget; A) „alm.": henvender mig til nogen; ſædv. c. acc. pers., der dog undert. er udfalden; – Demipho, te appello, etc., Ter. Phorm. 5, 8, 22; cf. id. Heaut. 4, 3, 22, o. Cic. Cluent. 26; – ∾ homines asperius, (tiltale dem noget haardt el. strængt), id. Agr. 2. 24; cf. id. Manil. 5; men pass., vid. Suet. Ner. 41; cf. Sall. Jug. 22; men Cic. Fam. 15, 20: crebris nos litteris appellato, (ſkriv mig ofte til); — A) „beſ." ogſ. ∾ aliquem; 1) bedende at henvende ſig til nogen, at anraabe nogen; – quem, praeter te, appellet, habet neminem, Cic. Quint. 31; ogſ. pass.: senatus saepius pro dignitate tua appellaretur, si etc., id. Fam. 12, 28; – ogſ. m. flgd. ut el. de: at bede el. anmode derom, at indbyde dertil; vid. Nep. Att. 8, o. Liv. 26, 38; — b) bſ. i Retsſproget, appellare aliquem: at anraabe nogens retlige Biſtand, at appellere til nogen; – ∎ praetore, (imod hans Kiendelſe), tribunos appellare, Cic. Quint. 20; cf. Liv. 9, 26, o. Suet. Caes. 23; – ſild. ogſ. ∾ ad imperatorem, Dig.; — 2) at henvende ſig til nogen med en Fordring, at mane el. kræve nogen; vid. Cic. Quint. 12; men id. Att. 1, 8: me ut sponsorem appellat; – ogſ. m. de; appellatus es de pecunia, quam debebas, id. Phil. 2, 29; ogſ. c. abl. (ud. de); appellari magna pecunia, Quintil. 5, 13, 12; ogſ. absol.; non appellando, (naar man ikke kræver), Alphius ap. Colum.; – ogſ. „overſ."; non appellato solo (gigni: voxe uden Dyrkning), Plin. 16, 60; – endel. ogſ. ſild. c. acc. rei; mercedem appellas, (du kræver Betaling)? Juvenal. 7, 158; — b) ogſ. at tiltale dadlende, at irettesætte, Cic. Off. 1, 25; — II) udenfor Forretnings- og Omgangssproget; A) ligeſom henvender el. anvender en Benævnelſe derpaa, benævner el. titulerer ſaa el. ſaa, (el. med et Prædikat; derimod nomino: nævner ved Navn); – O Spartace, quem enim te potius appellem? Cic. Phil. 13, 10; cf. ibd. 5, 19; men quum fruges Cererem appellamus, vinum autem Bacchum, id. N. D. 2, 23; rex ab suis appellatur, (hilſes ſom Konge), Caes.; cf. Virg. Aen. 5, 540; men Liv. 6, 1: diem ··· ∎ posteriore clade Alliensem appellarunt; — b) ∾ aliquem: navnligen at anføre el. angive; vid. Cic. Verr. 1, 60, o. id. Sest. 50; — B) i Rhetoriken, om Udtalen; de sono vocis et suavitate appellandarum litterarum etc., Cic. Brut. 35; ſ. ogſ. ibd. 74, und. appellatio; — not.: appellassis, (ſ. appellaveris), Ter. Phorm. 5, 1, 15.

appendĭcium, (adp.), i, n., efterkl. Biform af 1. appendix; in pl., Hieron. — appendĭcŭla, (adp.), ae, f., dem.: lidet Tillæg el. Anhang, Cic. Rab. Post. 4; af — 1. appendix, (adp.), ĭcis, f., [appendo]; I) „egenl.": det Vedhængende, Anhang el. Paahæng, Appul.; — II) ſædv. „overſ.": Anhang, Tillæg, odl.; appendices fundi, (de mindre Jordlodder, ſom høre under en Grund), Varr.; appendices Olcadum etc., (deres mindre Troppeafdelinger el. Corps), Liv. 21, 5; cf. id. 39, 27; — b) ogſ. Biſag el. det mindre Vigtige; appendicem animi esse corpus, Cic. frgm. ap. Non.; — not.: appendix, ĭcis, f.: etſlags tornet Buſkvæxt, Berberisbuſken, (berberis vulgaris L.), Plin. 24, 70.

appendo, [ad.p.], di, sum, 3, v. a.; oprdl. hænger derpaa, navnl. for at veie; bſ. ſædv. veier dertil el. tilveier; m. o. ud. dat. pers.; – ∾ aurifici aurum, Cic.; cf. id. R. Am. 49, ogſ. id. Phil. 2, 38, o. Liv. 5, 49; – ogſ. lignelſesvis; non numerare lectori (verba) ··· sed tamquam appendere, Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; bſ. — appensor, (adp.), oris, m.: ſom tilveier, Augustin. — appensus, (adp.), 3, partic. af appendo. — appertĭnĕo, [ad.p.], ēre, v. n.: at høre dertil; ∾ ad rem, el. ∾ rei, Innocent. ap. Goes.

†appĕtens, (adp.), tis, partic. o. adj. af appeto; bſ. — appĕtenter, (adp.), adv.: begierligen, med Lidenſkab; ne appetenter (quid agerent), Cic. Off. 1, 10; o. — appĕtentia, (adp.), ae, f.: heftig Attraa, cibi, Plin.; men absol.: libido effrenatam (efficit) appetentiam, Cic. Tusc. 4, 7. — appĕtībĭlis, (adp.), e, [appeto]: værd at begiere el. ønſke, Appul. — appĕtisso, (adp.), ĕre, v. a., intens. af appeto: attraaer ivrigen, Attius ap. Non.

*appĕtītĭo, (adp.), onis, f.; I) „egenl.": Griben el. at gribe derefter; triplici appetitione solis etc., Cic. Div. 1, 23; — b) ſild. ogſ. Madlyſt, Appetit, Gell. 16, 3; — II) „fig.": lidenſkabelig Stræben el. Attraa derefter; appetitio ··· (ὁρμή), qua ad agendum impellimur etc., Cic. Acad. 2, 8; ∾ alieni, id. Off. 3, 6; ∾ societatis, Senec.; o. — appĕtītor, (adp.), ōris, m.: en Elſker deraf, c. gen., Lamprid.; — [appeto].

1. appĕtītus, (adp.), 3, partic. af 1. appeto. — 2. appĕtītus, (adp.), us, m., [appeto]; ligeſom appetitio: Griben el. at gribe derefter; bſ. Angreb, Amm.; — II) bſ. „fig.": Begiereevnen, ſom lidenſkabelig Attraa, (ὁρμή); vid. Cic. Off. 1, 29; ogſ. denne Attraa ſelv; ut appetitus rationi obediant, ibd.; — b) lidenſkabelig Attraa el. Higen derefter, voluptatis, ibd. 30.

1. appĕto, [ad.p.], īvi o. ĭi, ītum, 3, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": rækker el. langer derefter, ſøger at naae el. gribe; – ter eum (solem) frustra appetivisse manibus, Cic. Div. 1, 23; ∾ manum alicujus osculis, (gribe for at kysſe), Plin.; men pass.: salutari, appeti, etc., Cic. d. Sen. 18; — b) ogſ. localt: at ſøge el. drage derhen; ∾ Europam, Cic. ad Brut. 1, 2; cf. Suet. Caes. 42; men munitionibus loca appetere, Liv. 1, 8, (inddrage til Bebyggelſe); — 2) ogſ. om Ting; mare terram appetens, Cic.; — „beſ."; a) gaaer løs derpaa, angriber el. anfalder; – ∾ humerum apertum gladio, Caes. B. C. 2, 35; cf. Cic. R. Am. 11; – ogſ. om Rovfugle; vid. Liv. 7, 26, o. Plin. 10, 3; men appetere morsu, (at bide), Tac. Hist. 4, 42; comiſk er: – Ita me amor ··· agit, appetit, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 8; — b) at lange efter (en Spiſe), at tage til ſig, at ville have; pisciculos minutos et caseum bubulum ··· maxime appetebat, Suet. Aug. 76; cf. Martial. 9, 27; — B) „fig.": ſøger, attraaer, begierer; – ut bona natura appetimus, sic ∎ malis natura declinamus, Cic. Tusc. 4, 6; cf. id. Mil. 36, Caes. B. G. 1, 40, o. Phaedr. 1, 4; – ogſ. c. inf.; ut appetat animus aliquid agere semper, Cic. Fin. 5, 20; — II) neutr., men alene om Tiden, og om dens Medbringelſer: at nærme ſig; vid. Caes. B. G. 6, 35, o. Liv. 34, 13; ligel. comitia consularia appetebant, id. 41, 28; — III) partic. appĕtens, tis, ogſ. ſom adj.; a) c. gen.: ſom attraaer noget med Heftighed el. Lidenſkab; – appetens gloriae, Cic. Manil. 3;

cf. id. Lael. 14, (hvor compar.); men sumus natura appetentissimi honestatis, id. Tusc. 2, 24; — b) absol.: begierlig, gridsk, (navnl. efter Penge el. Fordel); vid. Cic. Agr. 2, 8, o. id. d. Or. 2, 43; df. — 2. appĕto, (adp.), onis, m.: som lidenskabeligen attraaer noget, Laber. ap. Non.

Appia, ae, f.: By i Storphrygien; — df. Appiānus, 3, legati, (Sendebud derfra), Cic. Fam. 3, 7; — men subst.: Appiani, orum: Indvaanerne af denne By, Plin. 5, 29. — 1. Appianus, s. und. flgd. — 2. Appianus, 3, Appias, adis, o. Appietas, atis, s. und. Appius. — appingo, [adp.], ĕre, v. a.: maler dertil el. derimellem; c. dat.; ∾ Delphinum silvis, Hor. A. P. 30; — 2) med Lune ogs.: skriver dertil el. derunder, aliquid novi, Cic. Att. 2, 8.

Appĭus, Appia: romersk Fornavn, (sild. ogs. Tilnavn), bes: i Claudiernes Slægt; s. und. Claudius; — B) df. 1) Appĭus, 3, appisk; aa) Appia Via, en af Censoren Appius Claudius Caecus (a. u. c. 440) anlagt Kunstvei fra porta Capena i Rom, igiennem de pomptinske Sumper, til Capua; vid. Liv. 9, 29; — not.: ved denne Vei, og midt i de pomptinske Sumper laa Landsbyen Forum Appii, der ogs. var anlagt af den ovennævnte Appius; vid. Cic. Att. 2, 10, Hor. Sat. 1, 5, 3, o. A.; — bb) Appia Aqua: en Vandledning af den ovennævnte Censor Appius; vid. Liv. l. c.; — b) df. atter: Appĭas, adis, f., (sc. nympha), til hvilken det af Aqua Appia dannede Vandspring var helliget; vid. Ovid. A. A. 1, 82, o. id. Rem. 659; – men id. A. A. 3, 452, ere Appiades deae: Billedstøtterne ved det i Nærheden af Aqua Appia liggende Venustempel; — not.: Cic. Fam. 3, 1, staaer Appias, som Minerva's Tilnavn, m. Lune f. Pallas; — 2) Appĭānus, 3, benævnt efter en Appius, libido, vid. Liv. 3, 51, caedes, vid. Tac. Ann. 11, 29; – ∾ mala (etslags fortrinlige Æbler), Plin. 15, 15; men absol. Appianum, i, n.: etslags grøn Farve, id. 35, 29; — 3) Appiĕtas, atis, f.: Appiernes Adelsstolthed, Cic. Fam. 3, 7; (cf. Lentulitas, ibd.); — 4) Appias, adis, f., s. ovenfor.

applaudo, [ad.pl.], si, sum, 3, v. a. o. n., (ogs. applodo, etc.); 1) „alm.": slaaer lydende el. klaskende derimod el. derpaa; applauso corpore palmis, Ovid. Met. 4, 352; cf. Tibull. 2, 1, 66; – ovum applosum ad terram, Spartian., terrae (dat.), Appul; — 2) „bes.": ∾ alicui: tilklappe nogen Bifald, (navnl. ved Skuespillene), Plaut. Men. 5, 9 extr.; ligel. absol. el. ud. dat., id. Pers. 5, 2, 13; – men ogs. Cic. Sest. 54, om den Hylding el. Bifaldsyttring, som ved Haandklap bringes enkelte Stormænd ved deres Indtrædelse i Theatret; df. — applausor, (adpl.), oris, m.: som tilklapper sit Bifald, Plin. Pan. 46. — applausus, (adpl.), 3, partic. af applaudo.

*applex, (adpl.), ĭcis, adj.: som slutter sig dertil; appliciore nexu, Appul.; inc.; o. — applĭcatio, (adpl.), onis, f.; „alm.": at holde sig dertil (el. til nogen, navnl. som Client); df. sædv. „fig."; 1) i Retssproget; jus applicationis: (Ret til at arve en Client), Cic. d. Or. 1, 39; — 2) „ment.": Tilboielighed; a natura ... orta amicitia, applicatione animi etc., id. Lael. 8; — [applico]. — applĭcātus, 3, o. applĭcĭtus, 3, partic. af flgd.

applĭco, [ad.pl.], avi, atum, (sild. ogs. ŭi, ĭtum), 1, v. a; 1) „egenl."; A) „alm.": bøier el. lener dertil, anbringer derpaa el. deri, fæster el. hefter dertil; oftest m. ad, ogs. c. dat., ogs. m. adv.; – ad eas (arbores) se applicant, Caes. B. G. 6, 27; – ogs. i Krigssproget: ∾ sinistrum cornu ad oppidum, Liv. 27, 2; eidem flumini castra applicuit, id. 32, 30; ogs. pass., id. 23, 27: dum corporibus applicantur, etc.; – men Ovid. Fast. 1, 543: boves illuc ··· applicat, (driver dem derhen); — B) „bes." i Sømandssproget: applicare navem, ogs. absol. applicare, (sc. navem), ogs. pass. applicari, (ligesom appellere o. appelli): at lægge (Skibet) til Land, at lande; vid. Caes. B. C. 3, 101, o. Auct. B. Hisp. 37; men applicor ignotis, (sc. locis), Ovid. Her. 7, 117; men „poet.": quo accedam? quo applicem? Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; – i denne Bem. ogs. m. in c. acc., ogs. c. abl.; Applicor in terras etc., Ovid. Her. 16, 126; quocunque litore applicuisse naves hostium audisset, Liv. 44, 32; – men „poet.", Virg. Aen. 1, 616: quae vis immanibus applicat oris, (sc. te, driver dig derhen)? cf. Ovid. Met. 7, 223; — II) „fig."; A) „alm.": forbinder dermed el. henfører dertil; – ut ad honestatem applicetur voluptas, Cic. Fin. 2, 12; ut verbis verba applicemus non pugnantia, Quintil.; — B) „bes."; a) ∾ crimen alicui: at paahefte nogen Beskyldninger, at beskylde el. anklage nogen; vid. Plin. Ep. 10, 66; — b) applicare se ad aliquem, (holde sig til nogen, søge nogens Beskyttelse), vid. Ter. Andr. 5, 4, 21; cf. Cic. Cluent. 16, o. id. Verr. 2, 1, ogs. Nep. Arist. 2; — c) ∾ se ad philosophiam, ad jus civile, (at lægge sig derefter), Cic. Off. 1, 32; cf. id. d. Or. 2, 13; ∾ aures modis (sc. musicis: at lytte dertil), vid. Hor. Od. 3, 11, 8; – ∾ animum (alicujus) aegrotum ad deteriorem partem, (forlede, forføre), Ter. Andr 1, 2, 22; men Cic. Lael. 14: ad quam (virtutem) se animus applicet et adjungat; — III) partic. applĭcātus, 3, o. applĭcĭtus, 3, ogs. som adj.; A) applicātus, 3; a) „egenl.": som ligger op dertil, som slutter sig tæt dertil; – (urbs) colli applicata, Liv. 33, 17; — b) „fig.": som har en Retning el. Drift dertil; – omne animal ··· applicatum ad se diligendum, Cic. Fin. 4, 13; — B) applicĭtus, 3; a) „egenl."; applicitum est cubiculo holocaustum, Plin. Ep. 2, 17; — b) „overf."; in parvis rebus sit ille pressus et velut applicitus rei cultus, (ligesom afpasset eller indrettet dertil), Quintil. 4, 2, 117.

applōdo, s. und. applaudo. — applōro, [ad.pl.], avi, 1, v. n.: græder dermed el. derover; – applorans tibi, (grædende med dig), Hor. Epod. 11, 12; men absol.: quum jam amploraveris, etc., Senec. Qu. N. 4, 2. — applōsus, 3, partic. af applodo. — appluda, s. und. apluda. — applumbatus, [ad.pl.], 3: forsynet el. sammenloddet med Bly, vas, Scribon., statua, Dig.

appōno, [ad.p.], pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sætter el. lægger el. stiller derhos el. derpaa; ogs. lægger el. sætter hen el. bort; absol., el. m. ad, ogs. c. dat., osv.; – columnae machina apposita dejectae, Cic. Verr. 1, 55; ligel. appositis scalis, Liv.; – ∾ notam ad malum versum, Cic. Pis. 30; paenula ad vulnus apposita, Suet. Ner. 49; cf. Ovid. Her. 9, 60, ogs. Juvenal. 9, 98; men appositum mensa lumen, (f. in mensa), Tac. Ann. 2, 31; – At istos rastros interea tamen appone, (læg dem hen), Ter. Heaut. 1, 1, 37; — B) „bes.": fremsætter el. forelægger (til Bevertning); m. o. ud. dat.; – iis (legatis) apposuit tantum, quod satis esset, Cic. Tusc. 5, 32; cf. id. Att. 6, 1: ∾ aliquid in vasis fictilibus; men ∾ patellam, in qua etc., id. Verr. 4, 22; cf. Hor. Sat. 2, 8, 68; — II) „fig."; A) „overf.": sætter derover el. dertil; navnl. ogs. (m. Bibegr. af List): ansætter el. bestiller dertil; – custodem, inquit, Tullio me apponite, Cic. Div. in Caecil. 16; accusator apponitur civis Romanus, id. Verr. 1, 29; non illicitatorem venditor ··· apponet, id. Off. 3, 15; — b) lægger el. fører dertil; ad tua praecepta de meo nihil his novum apposivi, (f. apposui), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 31; cf. Hor. Od. 2, 5, 15; — B) „ment.": at henføre el. henregne dertil; – id gratiae apponi sibi, (at det skal regnes ham til Fortieneste), Ter. Andr. 2, 1, 31; ligel. ∾ lucro, (regne for Vinding), Hor. Od. 1, 9, 14; — III) partic. appŏsĭtus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Stedforholde: beliggende derved el. grændsende dertil; c. dat.; – platanus itineri apposita, Plin. 12, 5; castellum flumini

appositum, Tac. Ann. 2, 7; — B) oftere „fig."; 1) „overf."; ligesom aptus: egnet el. skikket el. dygtig dertil; m. ad; – menses tres ad agendum maxime appositos, etc., Cic. Verr. 1, 11; multo appositior ad aliquid, ibd. 4, 57; argumentatio ··· appositissima ad judicationem, id. Inv. 1, 14; — 2) „techn." el. i Grammatiken: forbunden el. beslægtet dermed; fidentiae audacia ··· appositum ac propinquum, id. ibd. 2, 54; — b) df. subst. appositum, i, n.: Biordet, el. Tillægsordet, el. Adjectivet; – apposita, quae epitheta dicuntur, ut dulce mustum, Quintil. 8, 2, 10; cf. id. 9, 4, 24; — 3) „ment.": hengiven el. tilbøielig dertil; c. dat.; – juri magis, an aequo sit appositus (judex), Quintil. 4, 3, 11; — not.: apposivit, f. apposuit, Plaut., f. ovenf.

apporrectus, (ad.p.), 3, [porrigo]: udstrakt derved el. derhos; infantem ··· apporrectumque draconem, Ovid. Met. 2, 561. — apportātĭo, (adp.), onis, f.: Henbringen, Henskaffen, Transport; in pl., Vitruv. 2, 9; af — apporto, [ad.p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": bringer el. fører el. skaffer tilstede el. derhen, (navnl. en Handelsvare); – mercatura multa undique apportans, Cic. Off. 2, 42; – ogs. „alm.": ∾ magnas divitias domum, Plaut.; men om en Feltherre: ∾ signa et ornamenta ··· populo Rom.; vid. Cic. Verr. 1, 21, o. ibd. 5, 48; — II) „overf." ogs.: at medbringe el. medføre; cur anni tempora morbos Apportent, Lucr.; cf. Caecil. ap. Cic. d. Sen. 8, ogs. Ter. Heaut. 4, 4, 25; – ∾ nuncium, bringe en Efterretning, Ter.; cf. Lucr. 5, 101: Ut fit, ubi insolitam rem auribus apportes ante.

Apposco, [ad.p.], ĕre, v. a.: fordrer endnu dertil; vid. Ter. Heaut. 4, 7, 10, o. Hor. Ep. 2, 2, 100. — *appŏsĭte, (adp.) adv. af appositus: tienligen, passende; apposite ad persuasionem dicere, Cic.; cf. Quintil. 2, 15, 3. — appŏsĭtĭo, (ad.p.), onis, f., [appono]: Sætten el. at sætte derpaa el. dertil; ∾ cucurbitae, (Kopsættelse), Coel. Aur.; – ogs. „overf.": ∾ criminis, (Paabyrdelse deraf), Lamprid. — 1. appŏsĭtus, 3, partic. o. adj. af appono; hvorunder ogs. neutr, appositum, i. — 2. appŏsĭtus, (adp.), us, m., [appono]: Læggen el. at lægge derpaa, men alene hos Lægerne, o. in abl., Plin. — appostŭlo, [ad.p.], are, v. a.: begierer el. forlanger dertil, aliquid alicui, Tert. — appŏtus, [ad.p.], 3: ganske beskienket el. berusét, Plaut., Gell. 7, 7.

apprĕcor, [ad.pr.], ari, v. dep. a.: anraaber med Bønner, Hor. Od. 4, 15, 28; ∾ deum, Appul. — apprĕhendo, [ad.pr.], („poet." ogs. apprendo), di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": griber el. tager fat derpaa; – ∾ (aliquem) pallio, Ter.; atomi ··· aliae alias apprehendentes, Cic. N. D. 1, 20; men Tac. Ann. 4, 8: quibus apprehensis, (i det han drog dem til sig); — B) „bef." ogs.: anholder eller paagriber; a militibus apprehensus, Gell.; df. i Krigssproget: ∾ Hispanias, Cic. Att. 10, 8, pludseligen at indtage; — II) „fig."; ligesom griber derefter, el. tager dertil; quicquid apprehenderam etc., Cic. Cluent. 19, („alleg."); cf. Quintil. 10, 2, 3; — b) ogs. i Retssproget, ligesom complector, indbefatter derunder; ∾ casum aliquem testamento, Dig.; — c) ogs. „ment.": omfatter, opfatter, forstaaer, Tert.

*apprĕhensĭbĭlis, e: let at gribe; df. „fig.": let at begribe, forstaaelig, Coel. Aur., Tert.; o. — apprĕhensĭo, onis, f.; I) „egenl.": Griben el. at gribe fat derpaa el. deri; ∾ arae, Macrob.; — II) „fig.": Begriben el. at begribe, Indsigt deri, Coel. Aur.; — [apprehendo]. — apprendo, etc., f. und. apprehendo. — apprenso, are, v. a., intens. af apprendo, (f. apprehendo), griber el. snapper derefter; ∾ naribus auras, (om Hesten), Grat. Cyneg. 239; (cf. Virg. Ge. 1, 376).

apprĕtio, (adpr.), avi, atum, 1, v. a., [pretium], vurderer el. taxerer til en vis Pris, Tert.; – ogs. „overf.": ∾ sibi aliquid: tilegne sig noget, id.

apprīme, (adpr.), adv. af apprimus: iblandt de første; df. fortrinligen, overmaade; sædv. m. adj.; – ∾ nobilis, Ter.; ∾ utile, id.; cf. Nep. Att. 13; – forkl. ogs. m. superl.; ∾ summo genere gnatus etc., Quadrig. ap. Gell.; – efterkl. ogs. m. verb., Appul. — apprīmo, (adpr.), pressi, pressum, 3, v. a., [premo]: trykker dertil el. derpaa; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – ∾ carnes ad ossa, (om en Sygdom), Plin.; ∾ fetus pectori, id.; cf. Tac. Ann. 2, 21; men absol.: appressit dextram ejus, ibd. 16, 15. — apprīmus, [ad.pr.], 3, i. e. longe primus: den allerførste el. ypperste, (forkl.); vir summus apprimus, Liv. Andr. ap. Gell.

*apprŏbātio, (adpr.), onis, f.; I) „alm.": Billigelse el. Antagelse deraf, Bifald el. Bifaldsyttring, navnl. Tilhørernes; vid. Cic. Brut. 59 fin.; ligel. in pl.: approbationes ··· movere, id. Orat. 71; men ∾ testium, (deres Antagelse), Auct. ad Herenn. 2, 6; — b) ogs. den indre Bevidsthed, Cic. Acad. 2, 1; — II) „bef.", ligesom probatio: Bevis; haec propositio indiget approbationis, id. Inv. 1, 36; o. — apprŏbātor, (adpr.), oris, m.: som bifalder noget; ∾ profectionis meae, Cic. Att. 16, 7; — [approbo]. — apprŏbe, (adpr.), adv. af approbus: fuldkomment, ganske, novisse aliquem, Plaut. Trin. 4, 2, 117.

apprŏbo, [ad.pr.], avi, atum, 1; I) „alm.": billiger, bifalder; – Non satis est, tuum te fecisse officium, si non id fama approbat, Ter. Phorm. 4, 5, 12; opp. improbare, Cic. Qu. Fr. 3, 4; – ogs. om Mængdens Bifaldsraab, id. Arch. 10, oftere; cf. Liv. 7, 37 o. 41; — B) navnl. ogs. om Guderne: at bifalde el. befordre, at velsigne; quod actum est, dii approbent, Cic. Fam. 2, 15; cf. Plaut. Amph. prol. 13; — II) „bef.": beviser, godtgiør, bevidner; vid. Cic. Inv. 1, 36; men quo magis ··· approbaret, m. flgd. acc. c. inf., Suet. Aug. 17; ligel. m. tilføiet dat.; vid. Tac. Agric. 34; men id. Ann. 1, 44; ∾ industriam innocentiamque (alicujus: at bevidne den); — B) ∾ opus (alicui: tilfredsstille nogen ved sit Arbeide), Vitruv.; cf. Lucr. 4, 51; men ∾ mortem posteris, Tac. Ann. 15, 59. — apprŏbus, [ad.pr.], 3: meget fortræffelig el. retskaffen, adolescens, Caecil. ap. Gell. 7, 7.

apprōmissor, (adpr.), ōris, m., Medcautionist, Dig.; af — apprōmitto, [ad.pr.], ĕre, v. a.: lover endnu dertil; vid. Cic. R. Am. 9. — apprōno, [ad.pr.], are, v. a.: at bøie forover; ∾ se in genua, Appul. — apprŏpĕro, [ad.pr.], avi, atum, 1, v, a. o. n.; I) act.: fremskynder, coeptum, Liv. 4, 9; cf. id. 27, 25; men ∾ mortem intercisis venis, Tac.; „poet." ogs. c. inf., Ovid. Met. 15, 584; — II) neutr.: iler derhen, skynder mig; absol., el. m. ad; – eumque, ut approperet, adhorteris, Cic.; cf. Ter. Andr. 3, 1, 17; men ∾ ad cogitatum facinus, Cic. Mil. 17.

apprŏpinquātĭo, (adpr.), onis, f.: Nærmelse dertil, Nærmelse; ∾ mortis, Cic. d. Sen. 19; af — apprŏpinquo, [ad.pr.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at nærme sig dertil, at nærme sig; A) om Stedforholde; m. ad (el. m. in), el. c. dat.; – ∾ ad summam aquam, (neml. for at dukke op af Vandet), Cic.; ∾ ad juga montium, Liv.; (men Auct. B. Hisp. 30: ∾ in iniquum locum, el. ∾ iniquum locum, inc.; cf. ibd. 5); – ∾ finibus, Caes., munitionibus, id.; — B) om Tiden, sædv. absol.; jam hiems appropinquabat, Caes.; cf. Liv. 3, 31; – ligel. om en Begivenhed i Tiden; quum appropinquare tuus adventus putaretur, Cic. Fam. 2, 6; cf. id. Qu Fr. 3, 8; — II) „overf.": at nærme sig til en vis Tilstand; qui jam primis ordinibus appropinquabant (centuriones), Caes. B. G. 5, 44; ligel. om Tilstanden selv; illi poena, nobis libertas appropinquat, Cic. Phil. 4, 4; – ogs. m.

flgd. ut; catulus, qui jam appropinquat, ut videat, Cic. Fin. 3, 14.

appröpriātĭo, (adpr.), onis, f.: Tilegnelse; ∾ ciborum, (Spisernes Overgang i Næringssafter), Coel. Aur.; af — appröprĭo, [ad.pr.], are, v. a., at tilegne, cibum corpori, Coel. Aur.; s. und. frgd. — approxĭmo, [ad.pr.], avi, 1, v. n.: = appropinquo, Tert.

appugno, [ad.p.], are, v. a., ligesom oppugno: bestormer, castra el. castellum, Tac.; ∾ classem frustra tentavit, (angreb den forgieves), id. 2, 81. — Appŭlējus, (Apul.), i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes: 1) L. Appulejus Saturninus, urolig Almuetribun, (a. u. c. 654), vid. Cic. Brut. 62; — df. Appŭlējus, 3, lex, (en af ham given Lov), id. Balb. 21; — 2) L. Appulejus, af Madaura i Afrika, aandfuld Forfatter, i d. and. Aarh. efter Chr.; - hans vigtigste til os komne Værk er: Metamorphoseōn s. de asino aureo Libri XI. — Appūlĭa, (Apul.), ae, f.: Landskab i Nederitalien, nordl. for Calabrien; deltes af Floden Aufidus i Daunia o. Peucetia; (hod. Puglia); ∾ siticulosa, Hor. Epod. 3, 16; cf. Martial. 14, 55; — B) df. 1) Appūlĭcus, 3, appulisk, mare, Hor. Od. 3, 24, 5, („poet." s. mare Hadriaticum); — 2) Appūlus, 3: = frgd., gens, Hor., Daunus, id.

1. appulsus, (adp.), 3, partic. af 1. appello. — 2. appulsus, (adp.), us, m., [1. appello]; 1) nærmest i Retssproget: Driven el. at drive; ∾ pecoris, (drive til Vands), Dig.; — b) men ∾ litorum, (Landing el. at lande paa Kysten), Liv. 27, 30; cf. Tac. Ann. 3, 1; — II) „overf."; A) „alm.": Nærmelse dertil, Nærmelse; pars terrae appulsu solis exarsit, Cic. N. D. 1, 10; — B) „bes.": den med en Nærmelse el. Berørelse forbundne Paavirkning; - nimios et frigoris et caloris appulsus sentire etc., Cic. N. D. 2, 56; men deorum appulsu homines somniare etc., id. Div. 1, 30.

*apra, ae, f.: Hunvildsvinet, Plin. ap. Prisc.; o. — aprārĭųs, 3: hørende til el. benævnt efter et Vildsvin, retia, Dig.; — [1. aper]. — aprĭcātĭo, onis, f., [apricor]: Ophold i Solen, at sole sig; vid. Cic. d. Sen. 16, o. id. Att. 7, 11. — aprĭcĭtas, atis, f., [apricus], solrig Beskaffenhed; regio apricitatis inclytae, Plin.; ∾ diei, (Solskinsdag), Colum.

apriclus, s. und. apriculus. — *aprīco, are, v. a.: at varme, (efterkl.); ∾ locum, Pallad. o. — aprīcor, ari, v. dep. (n.): at sole sig, at varme sig i Solen; ∾ hieme in sole, Varr.; ogs. absol.: Diogeni apricanti etc., Cic. Tusc. 5, 32; — [apricus]. — aprĭcŭlus, i, m., dem. af 2. aper: etslags liden Fisk, Appul.; ogs. ctr. apriclus, Enn. ibd.

aprīcus, 3, [ctr. f. apericus, af aperio, oltf. ligesom apertus]: aaben, ubedækket; df. aprico Lare, (under aaben Himmel), Prop. 4, 10, 18; — df. I) „egenl.": udsat for Solen, som er el. ligger i Solen; A) „alm." om Steder og Egne; vid. Cic. Part. or. 10; ligel. m. hortus, id., colles, Liv., rura, Hor.; - men loca apriciora, Colum.; superl. s. nedenf.; — b) df. subst. apricum, i, n., solrigt Sted; df. in pl.; buxus amat aprica, Plin.; aprica Alpium, id.; — B) bes. ogs. a) „poet." om andre for Solen udsatte Gienstande; apricos necte flores, Hor. Od. 1, 26, 7; cf. Virg. Aen. 5, 128; ogs. ∾ senes, (som gierne sole sig), Pers. 5, 179; — b) klar, ren; ∾ status coeli, Colum.; men apricissimus dies, id.; men aprici flatus: sydlige Vinde, id.; — II) „overf."; ∾ in apricum proferre: at bringe for Lyset, Hor. Ep. 1. 6, 24.

Aprīlis, is, m., [ctr. f. aperilis, af aperio, oprdl. adj., sc. mensis]: Maaneden Aprilis el. April, (da neml. Jorden aabner sit Skiød for den nye Frugtbarhed), Ovid. Fast. 4, 901; - ofte ogs. som adj.: mensis Aprilis, Hor.; Idus Apriles, Ovid., Nonae, Cic. — aprīnĕus, 3, uvis Viform af flgd., Hygin. — aprīnus, 3, [1. aper]: af et Vildsvin, fel, pulmo, Plin., porcus, Varro.

aprōnĭa, ae, f.: = bryonia, etslags Plante, Plin. 23, 17. — Aprōnĭus, i, m.: romersk Mandsnavn; —df. Aprōnĭānus, 3, convivium, vid. Cic. Verr. 3, 11. — aproxis, is. f.: etslags Plante, hvorom s. Plin. 24, 101. — aprugnĕus, 3, Viform af flgd., Solin. — aprugnus, (aprunus), 3, [aper]: hørende til el. benævnt efter et Vildsvin, callum, Plaut., lumbus, Plin.; - ogs. absol.: aprugna, (el. apruna, sc. caro): Vildsvinekiød, Capitol.

apsinthium, s. und. absinthium. — apsis, s. und. absis. — Apsus, i, m., Ἄψος: Flod paa Grændsen af Illyrien, Caes., Liv. — apsyctos, i, m., (ἄψυκτος, uafkølelig): en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 54. — Apsyrtis, s. und. Absyrtis.

aptātus, 3, partic. o. adj. af apto. — apte, adv. af aptus; I) „egenl.": passeligen, i nøie Forbindelse, odl.; absol., el. m. ad; - ita apte cohaerere, ut etc., Cic. Univ. 5; fabricato ad id apte ferculo, Liv. 1, 10; — II) „fig."; A) passende, rigtigen; ligel. absol., el. m. ad; - apte dicere, Cic., facere, id.; apte ad tempus dicere, id.; - aptius haec suis locis referre, Plin.; aptissime inter se cohaerere (verba), Cic.; — B) tienligen, beqvemt; tumulis apte tegentibus, Liv. 22, 4; men Martial. 13, 26: Aptius haec puero, quam tibi, dabis poma.

apto, avi, atum, 1, v. a., intens. af apo, d. e. hefter, knytter; I) „egenl.": føier passende dertil, forbinder dermed; c. dat.; ogs. m. ad; - ∾ anulum digito, Suet., sagittas nervo, Virg.; cf. Hor. Epod. 7, 2; men Senec. Ag. 425: Ad militares remus aptatur manus; — II) „overf.": forbereder el. indretter dertil el. derefter; absol., el. c. dat., ogs. m. ad; - ∾ convivium ampliter, Pompon. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 110; ∾ se pugnae, Liv., classem ad pugnam, id.; men ∾ classem velis (abl.: giøre den seilfærdig), Virg. Aen. 3, 472; cf. Liv. 9, 31: ut quisque se armis aptaverat; men „poet.": bella ... aptari citharae modis (dat.), Hor. Od. 2, 12, in.; cf. id. Ep. 1, 3, 13; — III) partic. aptatus, 3, ogs. som adj.: indrettet derefter; df. passende el. skikket el. egnet dertil; m. ad, ogs. c. dat.; - hoc verbum est ad id aptatum, quod ante dixerat, Cic. d. Or. 3, 40; rei aptata omnia etc., Sen. Ep. 59.

aptōta, (sc. nomina), n. pl., ἄπτωτα; i Grammatiken: Substantiver uden Casus; saal. git, frit, fas, dicis, etc., Diomed., Prisc. — aptus, 3, som partic. o. adj., s. und. apo. — ăpŭa, ae, f., s. und. aphya.

ăpŭd, praepos. c. acc., [besl. m. apo, aptus, ἐπί]: hos, ved; (neml. om den ligesom hvilende Nærhed; hvorim. ad om en Nærmelse); I) „alm." om Stedforholde; - quid apud hasce aedes negotii est tibi? Plaut.; paulisper apud oppidum morati, Caes. B. G. 2, 7; cf. Sall. Jug. 98; - ogs. er at hidføre: laudavit ipse apud rostra etc., (f. pro rostris), Tac. Ann. 16, 6; cf. Ter. Andr. 2, 1, in.: apud forum etc., (paa Torvet, el. i Nærheden deraf); — B) „overf." findes apud ogs. om en Væren paa Stedet; - argentum sumpsisse apud Thebas ab lanista fenore, Plaut. Epid. 2, 2, 67; ligel. coepta apud Sucronem (seditio), Liv. 28, 29; ligel. apud Rhodum, (f. Rhodi), Tac. Ann. 6, 20; cf. Suet. Aug. 92 o. 93; — II) „bes." om Personsforholde: hos; - apud ipsum astas, Att. ap. Non.; quum ... apud illum Sulpicius sederet, Cic. d. Or. 2, 3; ut tuis nulla apud te sit fides, (at du ikke troer nogen af dine Folk), Plaut. Amph. 2, 1, 5; cf. Cic. Lael. 4, o. Virg. Aen. 4, 539; ligel. apud praeoccupatos clade animos etc., Liv. 29, 22; — B) ofte ogs. „overf."; 1) apud me, apud te, etc.: hos mig, i mit Hus, osv.; - apud quem erat educatus, Cic.; cf. id. Cat. 1, 4; ligel. apud te est, ut volumus, id. Att. 1, 8; men ibd. 5, 6: ut secum et apud se quotidie essem; — b) men

ogs. „ment.", navnlig i Omgangssproget, heder esse apud se: at være ved sin sunde Sands; - Prae iracundia ··· non sum apud me, Ter. Heaut. 5, 1, 48; proin tu fac, apud te ut sies, id. Andr. 2, 4, 5, oftere; — 2) apud aliquem heder ogs., ligesom coram aliquo: i Nærværelse deraf, d. e. for el. hos nogen (som Dommer, odl.); - apud eosdem judices reus est factus, Cic. Cluent. 22; cf. id. d. Or. 2, 23; ligel. verba apud senatum fecit, id. Verr. 2, 20; ligel. apud populum, in senatu, etc., Liv. 7, 11; s. ogs. Ter. Heaut. 3, 3, 14, oftere, o. A.; — b) saal. ogs. undert. f. dat.; sacrificasse apud deos, Tac. Ann. 11, 27; ligel. obligare fidem suam apud aliquem, (f. alicui), Dig.; — 3) men ogs. heder apud aliquos, ligesom inter aliquos: iblandt dem, el. hos dem, odl.; - apud bonos viros gratiam consequi, Cic. Att. 4, 1; cf. id. Off. 1, 11, o. ibd. 2, 21; men Tac. Ann. 4, 72: apud Germanos etc., (opp. in aliis nationibus); cf. ibd. 1, 9, oftere; — 4) endel. heder ogs. apud aliquem: hos nogen som Forfatter, efter nogens Udsagn el. Vidnesbyrd; vid. Cic. Off. 1, 9, o. id. d. Sen. 22, oftere, ogs. Tac. Agric. 22; — III) sield. og navnl. i Folkesproget findes apud om en Bevægelse, f. ad: - atque apud hunc eo vicinum, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 70; dog ogs. Sall. frgm.: Conisturgim apud legiones venit; — not. a: apud kan ogs. sættes efter sit subst.; ripam apud Euphratis, Tac. Ann. 6, 31; cf. ibd. 4, 5 o. 43; — not. b: forældet ogs. apor f. apud, (ligesom ar f. ad); sield. findes ogs. aput, f. apud, (ligesom at, f. ad).

Apulejus, s. und. Appulejus. — Apulia, Apulicus, Apulus, s. und. Appulia, etc. — ăpūs, ŏdis, m., ἄπους, (uden Fødder); df. pl. ăpŏdes: en Svaleart med smaa Fødder; s. Plin. 10, 55. — aput, s. und. apud. — ăpȳrīnus o. ăpȳrēnus, 3, ἀπύρηνος, (uden Kierne): etslags Granatæble med smaa el. bløde Kierner, Plin. 13, 34, Senec., Martial. — ăpȳros, on, ἄπυρος (uden Ild); df. ∾ sulphur: Jomfrusvovel, (der neml. tilberedes uden Ild), Plin. 35, 50. — ăpȳrōtus, ἀπύρωτος (uforbrændelig), s. und. acaustus.

ăqua, ae, f.; I) „alm.": Vandet, (som Naturelement); vid. Lucr. 1, 568; ∾ marina, Plin., fluvialis, Colum., pluvialis, Ovid., coelestis, Hor.; men in pl.: ∾ pluviae, Cic. Mur. 9; - ∾ puteana, Plin., fontana, Colum., viva, Varro; saliens, Suet. Aug. 82; aquam profluentem et eam uberem, etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; men in pl.: ∾ dulces, Virg. Ge. 4, 61; — bb) hertil mærkes Udtrykkene; a) praebere aquam (convivis: beverte, traktere), Hor. Sat. 1, 4, 88; cf. ibd. 2, 2, 69; — b) ligesom aqua et ignis ere iblandt Livets første Betingelser, (non aqua, non igni, ut ajunt, locis pluribus utimur, quam amicitia, Cic. Lael. 6); saal. heder, aquā et igni interdicere alicui: at erklære nogen fredløs; vid. Cic. Phil. 1, 9; s. ogs. Fest. p. 3; - men Liv. 35, 17: aquam terramque petere ab aliquo, (γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν): at forlange nogens Underkastelse, (neml. ved den symbolske Overgivelse af disse Elementer); cf. Curt. 3, 10; — II) „bes." findes ogs. aqua; a) f. mare; ad aquam (praetori) frumentum metiri, (ved Søkysten), Cic. Verr. 3, 83; terrā ··· aquā, (til Lands og Vands), Ovid. Pont. 2, 7, 30; cf. id. Fast. 2, 864; — b) f. lacus, (Indsø), vid. Cic. Div. 1, 44; - oftere f. fluvius; vid. Ovid. Fast. 4, 84, o. Liv. 1, 27; — c) f. pluvia: Regn el. Regnveir; vid. Hor. Od. 3, 17, 2; ogs. in pl., ibd. 3, 1, 30; ligel. ingentes eo anno aquae fuerunt, Liv. 38, 28; — III) „techn."; A) pl. aquae: Sundhedskilder el. varme Bade; vid. Cic. Planc. 27; - df. ogs. Aquae som nom. propr.; saal. Aquae Sextiae, (i Gallien, hvor nu Aix), Plin. 3, 5; o. Aquae Cumanae, (sild. d. berømte Bajae i Campanien), Liv. 41, 16; — B) aqua: Vandet i Vanduhret, hvorefter Tiden tilmaaltes Talerne for Retten; df. om Dommeren: aquam dare alicui, vid. Plin. Ep. 6, 2; men aquam perdere, om Taleren, naar han ikke rigtigen benytter den ham indrømmede Tid, Quintil. 11, 3, 52; - ogs. kan hidføres Ordsproget: aqua haeret, (det vil ikke ret gaae), Cic. Off. 3, 33; ogs. c. dat., id. Qu. Fr. 2, 8; — C) aqua: Vand i Legemet; df. „poet." f. lacrimae el. Taarer, Prop. 3, 4, 10; - men aqua inter cutem, Cels., sædv. aqua intercus: Vattersot el. Vandsot, Plaut., Cic. Off. 3, 28; men decessit morbo aquae intercutis, Suet. Ner. 5; — D) Aqua, Grækernes Ὕδωρ, Stiernebilledet: Vandet; vid. Cic. Arat. 179; — not.: gen. aquāï, (f. aquae), Lucr.

ăquaeductĭo, el. aquae ductio, onis, f.: Vandledning, Vitruv. — aquaeductus, el. aquae ductus, us, m.: = frgd., Cic. Att. 13, 6; ligel. aquarum ductus, Plin.; — 2) ogs. „overf.": Ret til at lede Vandet nogetsteds hen, Cic. Caecin. 26, Dig. — ăquaelĭcium, el. aquilicium, i, n., [aqua, elicio]: Regnvandets Nedlokkelse, vid. Fest. p. 3; df. aquilicia Jovi immolare, Tert. — ăquaemănālis, is, m., [aqua, manus], sc. urceus el. urceolus: Vandbækken el. Haandbækken, Varro ap. Non. — ăquăgĭum, i, n., [aqua, ago]: Vandledning el. Vandgrav, Dig.

ăquālĭcŭlus, i, m., dem.; oprdl. lidet Vandkar, liden Vandbeholdning; df. „overf.": 1) Maven, Senec. Ep. 90; — 2) Underlivet el. Bugen, Pers. 1, 57; af — ăquālis, e, [aqua]: med el. af Vand, nubes, Varr. ap. Non.; — 2) df. subst. aqualis, is, c., (sc. urceus el. hama): Vandkar el. Vandkrukke; ogs. alm. Kar el. Krukke, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 39: aqualem cum aqua etc., id.

ăquārĭŏlus, i, m.: som gaaer efter Vandbærersker el. Terner, Tert.; af — ăquārĭus, 3, [aqua]: hørende til el. benævnt efter Vand, rota, (Vandhiulet), Cato, vas, (Vandkar), Varr.; men ∾ provincia, Cic. Vatin. 5, (i. e. Ostiensis); — II) df. subst.: A) ăquārius, i, m.; a) Vandbærer, Juvenal. 6, 331; — b) Vandmester el. Vandkiger, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — c) Stiernebilledet: Vandmanden, Cic. Arat., Hor. Sat. 1, 1, 36; — B) ăquārium, i, n.; a) (sc. stabulum, Stade): Vandsted, Sted til Qvægets Vandning, Cato; — b) (sc. vas), Vandkar, Hygin.

ăquātē, adv. af aquatus: med Tilsætning af Vand; - comp. aquatius, Plin. Val.; superl. aquatissime, Coel. Aur. — *ăquātĭcus, 3; I) „alm.": med meget Vand, Auster, (regnbringende), Ovid.; - ogs. absol. in aquaticis: paa vandrige Steder, Plin.; — II) „bes.": A) som lever el. voxer el. findes i el. paa el. ved Vandet, aves, Plin., arbores, frutices, id.; — B) ∾ color, Vandfarve, Solin.; o. — ăquātĭlis, e; I) „alm.": vandig, vandagtig, med vandig Smag; vid. Plin. 19, 61; — II) „bes."; A) som lever el. voxer el. findes i el. paa el. ved Vandet, bestiae, (Vanddyr), Cic.; ogs. subst.: aquatilia, Plin.; — B) aquatilia, ium, n.; ligesom hyatides: Vandblærer, (som Sygdom hos Qvæget), Veget.; — [aqua].

*ăquātĭo, onis, f.; I) Vandhenten, at forsyne sig med Vand, (navnl. i Krigssproget); vid. Caes. B. G. 4, 11; ogs. „alm.": aquationum ratione etc., Plin. 6, 26; — b) sild. ogs.: Vanden el. Vandning; salices aquationibus adjuvandae, Pallad.; — II) „meton."; A) Vandsted, det Sted, hvor Vand hentes, Cic. Off. 3, 14; — B) Vandsamling, Mængde af Vand; per aquationes auctumni, Plin. 32, 24; o. — ăquātor, oris, m.: som henter el. bærer Vand, navnl. til Leiren, Caes., Liv.; — [aquor]. — ăquātus, 3, [aqua]: tilsat el. blandet med Vand; df. vandig el. vandet, tynd; ∾ lac, Plin.; superl.: ∾ vinum, (med stærk Tilsætning af Vand), Augustin.

Aquenses, ium, m., (Taurini): Folk i Etrurien, hvis Hovedstad: Aquae Taurinae, Plin. 3, 8. — Aquicaldenses, ium, m.: Folk i Hisp. Tarrac., hvis

Hovedstad: Aquae Calidae, (hod. Caldes), Plin. 3, 4. — aquicelus, i, m.; (i d. Turinske): den i Honning kogte Piniekierne, Plin. 15, 9. — ăquĭdūcus, 3, [aqua, duco]: som bortleder Vandet; ∾ medicamenta ... Graecis hydragoga etc., Coel. Aur.

ăquĭfŏlĭus, 3, [acus, folium]; 1) med spidse Blade; ∾ ilex, ogs. absol. aquifolia, ae, f., o. aquifolium, i, n., (ilex aquifolium L,): Stikegen, el. Stikpalmen, Plin. 16, 12, ogs. ibd. 30 o. 84; — 2) som er af en Stikeg el. Stikpalme; ∾ vectes, Cato. — ăquĭfŭga, ae, c., [aqua, fugio]: som har Vandskræk, ὑδροφόβος, Coel. Aur. — ăquĭgĕnus, 3, [aqua, gigno]: født el. fremkommen i el. af Vandet; ∾ animalia, (opp. terrestria), Tert.

ăquĭla, ae, f.; [besl. m. ἀγκύλος, d. e. krum]; „egenl.": Ørnen, (falco melanaëtus L.); vid. Plin. 10, 3, Ovid. Met. 1, 506, o. Hor. Od. 4, 4, 31; - hos Digterne bærer den Juppiters Lyn; vid. Plin. l. c., o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 398; - men aquilae senectus, vid. Ter. Heaut. 3, 2, 10, o. Donat. ibd.; — II) „overf."; A) en eftergiort Ørn; df. a) den romerske Legions Ørn el. Hovedstandart; (men signa: de enkelte Cohorters Standarter); vid. Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30, o. Cic. Cat. 1, 9; - Juvenal. 14, 197, har locupletem aquilam: (en Fanebærers indbringende Post); - ogs. findes aquila „meton." f. legio, Auct. B. Hisp. 30, o. Lucan. 5, 238; — b) i Bygningskunsten ere aquilae, (ligesom ἀετοὶ o. ἀετώματα): de Figurer, som bære Gavlens Front, (sustinentes fastigium), Tac. Ann. 3, 71; ∾ B) ifølge Gestaltens Lighed; a) Stiernebilledet Ørnen, Cic. Arat. 372; — b) en Fiskeart af Rokkeslægten, (raja aquila L.), Plin. 9, 40.

Aquĭlēja, ae, Ἀκυληΐα: By i Overitalien, ikke langt fra Tergeste; vid. Liv. 40, 34; — df. Aquĭlējensis, e, ager, id. 39, 45; - men subst. Aquĭlējenses, ium, m.: Indvaanerne af denne By, id. 43, 17. — aquĭlĕgus, 3, [aqua, lego]: som trækker Vand af Brønden, rota, Tert.; — not.: som subst. f. aquilex, Cassiod., inc. — aquĭlentus, 3, [aqua]: fuld af Vand, luna, (regnbringende), Varro. — ăquĭlex, ĕgis, (efterkl. ogs. icis), m., (aqua, lego]: Vandmester el. Vandkiger, Varro, Plin., o. A.; - pl. aquilices, Dig. — aquilicium, f. und. aquaelicium. — ăquĭlĭfer, ĕri, m., [aquila, fero]: som bærer Legionens Ørn, Caes. B. G. 5, 37; ∾ legionis, Suet. Aug. 10. — ăquĭlĭnus, 3, [aquila]: hørende til el. benævnt efter en Ørn, ungulae, Ørnekloer, Plaut.; men ∾ aspectus, Appul.

Aquillĭus, (Aquilius), a, romersk Slægts- og Personsnavn; — B) df. 1) Aquillius, 3, lex de damno injuria dato, (af Almuetribunen Aquillius Gallus), Cic. Brut. 34; — 2) Aquillianus, 3, definitio, (af den ovennævnte Jurist Aquillius); vid. Cic. Off. 3, 15.

ăquĭlo, ōnis, m., ligesom Grækernes Βορέας: Nordenvinden; vento aquilone etc., Nep. Milt. 1; - ogs. in pl., Cic. D. N. 2, 10, o. Ovid. Met. 10, 77, oftere; - f. ogs. Plin. 2, 46; — b) „meton." ogs. f. Norden; - spelunca quaedam conversa ad aquilonem, Cic. Verr. 4, 48; — II) i Mythologien er Aquilo ved Orithyia Fader til Calais o. Zethes; - hans Bolig er en Hule i Hæmusbierget; vid. Ovid. Met. 7, ab in., og Hygin. Fab. 14; df. — ăquĭlōnāris, e: nordlig, regio, Cic. N. D. 2, 19; men ∾ piscis, Stiernebilledet: d. nordlige Fisk, Vitruv. 9, 6. — Aquĭlōnĭa, ae, f.: By i d. Hirpinske, ved Floden Aufidus, Liv. 10, 38, flgd.

ăquĭlōnĭgĕna, ae, c., [aquilo, gigno]: født i Norden; df. nordlig, beliggende imod Norden, Britanni, Auson. — ăquĭlōnĭus, 3, [aquilo]; 1) nordlig, hiems, Plin., luna, (som befindes imod Nord), id.; ligel. ∾ piscis, (som Stiernebillede), Colum., Plin.; — II) i Mythologien: ∾ proles, Prop. 1, 20, 15, (d. e. Calais o. Zethes, Sønner af Aqvilo el. Boreas). —

ăquĭlus, 3, [skal være besl. m. aqua el. m. aquila]: dunkelfarvet, mørkladen, color, Plaut.; color inter aquilum candidumque, Suet. Aug. 79.

ăquĭmĭnāle, is, n., Paul. Sent., o. ăquĭmĭnārĭum, i, n., efterkl. Biformer af aquaemanalis: Vandbækken, el. Haandbækken, Dig.

Aquīnum, i, n.: By i Latium, ikke langt fra Casinum, Plin. 3, 9, Cic., o. A.; - ogs. berømt som Digteren Juvenalis's Fødested; — df. Aquinas, ātis, adj.: aqvinatisk, colonia, Tac.; cf. Hor. Ep. 1, 10, 27; — men subst. Aquinātes, ium: Indvaanerne af denne By, Cic. Cluent. 68. — Aquinus, i, m.: Navnet paa en slet Digter; vid. Cic. Tusc. 5, 22, ogs. Catull. 14, 18.

Aquītānĭa, ae, f.: den sydligste Deel af Gallien, imellem Ligeris (el. Loire), o. Pyrenæerne, Caes. B. G. 1, 1, o. Plin. 4, 31; — B) df. 1) Aquītānius, 3, aqvitansk, gens, Tibull.; - men Aquitani, orum: Indvaanerne af Aqvitanien, Plin. 33, 31; — 2) Aquītānĭcus, 3: = frgd., sinus, Plin., provincia, id.

*ăquor, atus sum, 1, v. dep. n.: henter Vand, (navnl. i Krigssproget); vid. Caes. B. C. 1, 78, o. Sall. Jug. 93; - „overf." ogs. om Bierne, Virg. Ge. 4, 193, o. Plin. 11, 90; o. — ăquōsus, 3; 1) „alm.": fuld af Vand, vandrig; aquosior ager, Plin.; aquosissimus locus, Cat.; — b) ogs. regnfuld, regnbringende, hiems, Virg., Plin., nubes, (Regnsky), Virg.; men ∾ Orion, (hvis Op- og Nedgang medfører Regn), id., Prop.; ∾ Eurus, Hor. Epod. 16, 56; — 2) „poet." ogs.; a) ∾ languor, (Vattersot), id. Od. 2, 2, 15; ∾ piscis, (som Stiernebillede), Ovid. Met. 10, 165; men ∾ mater, id. Her. 3, 53, (i. e. Thetis); — b) ogs. „overf.": crystallus aquosa, (klar el. glindsende som Vand), Prop. 4, 3, 52; — [aqua]. — ăquŭla, ae, f., dem. af aqua: lidet Vand, Lidet af Vand, Plaut. Curc. 1, 3, 3; - ogs. liden Bæk el. Kilde, Cic. d. Or. 1, 7; cf. ibd. 2, 39.

ar, forældt. f. ad; (hvf. arbiter, f. adbiter); f. ogs. und. ad. — āra, ae, f., [at sammenl. m. αἴρω, løfter, hæver]; oprdl. Forhøining af Træ el. Sten el. Grønsvær, osv.; df. I) „alm.": en saadan Forhøining til helligt Brug, navnl. til Offringer, d. e. et Altar; vid. Lucr. 5, 1197 flgd.: - ∾ turicrema, id., Virg.; ∾ fumosae, Ovid.; mactare taurum ad aras, Virg.; adolere aras cruore captivo, vid. Tac. Ann. 14, 30; ara consecrata deo, Cic., condita atque dicata, Liv.; — bb) hertil kan mærkes; a) arae stode ikke alene i og ved Templerne, men ogs. ordenl. i impluvium, foran Penates el. Familieguderne; (ligesom foci foran Lares i atrium); df. arae et foci hyppigen „meton.", f. Hus og Hiem el. Arne; vid. Cic. Sest. 42, id. Cat. 4, 11, Sall. Cat. 39 o. 52, o. Liv. 5, 30; — b) navnl. vare arae ogs. Tilflugtssteder for de Forfulgte; vid. Cic. N. D. 3, 10, ogs. id. Tusc. 1, 35, o. Nep. Paus. 4; - df. ogs. „overf.": ara, f. Tilflugt el. Beskyttelse; vid. Cic. Verr. 5, 48; ligel. ad aram legum etc., ibd. 2, 3; cf. Ovid. Trist. 4, 5, 2: Unica fortunis ara reperta meis; — c) endel. pleiede de Sværgende at holde paa Altaret, til Bekræftelse af deres Ed; vid. Cic. Fl. 36, ogs. Nep. Hann. 2, Virg. Aen. 4, 219, o. ibd. 12, 201; — II) „overf." el. ifølge Gestaltens Lighed findes ara ogs. at betegne; A) den altarformede Del af et Gravminde; vid. Suet. Ner. 50, o. Cic. Phil. 14, 13; — b) df. ogs. „poet.": ara sepulcri: et Ligbaal, Virg. Aen. 6, 177; — B) Altaret: et Stiernebillede paa den sydlige Himmel, Cic. Arat. 202, pressa, Ovid. Met. 2, 139; (af dets ligesom nedtrykte Stilling); — III) som nom. propr. mærkes endnu; a) Arae: Navnet paa visse Klipper imellem Sicilien, Sardinien o. Afrika, vid. Varro ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 108; — b) Arae Philaenorum, f. und. Philaeni.

Arabarches, f. und. Alabarches. — Arăbĭa, (ar. anc.), ae, f., [oprdl. fem. af Arabius, 3, sc.

terra]: Arabien, (neml. m. Indbegr. af dets trende Dele: Petraea, Deserta, Felix); vid. Plin. 5, 12, o. Mela 1, 10; — not.: ogs. Navnet paa en By i Arabia Felix, Mela 3, 8; — B) df. 1) Arăbĭcus, 3: arabisk, odor (Røgelse), Plaut., sinus, Plin.; – ogs. absol.: Arabica, (sc. gemma), Plin. 37, 54: rimel. en Onyx-art; — bb) df. adv. Arăbĭce; a) ∾ olere: dufte af arabisk Røgelse, Plaut. ap. Diom.; — b) paa Arabisk, loqui, Solin.; — 2) Arăbĭus, 3: = frgd., terra, Plaut., odor (Røgelse), id., bombyx, Prop.; men ∾ limen, id. 1, 14, 19, (med Forhæng af arabisk Tøi); — 3) Arabs, ăbis; a) adj., ligesom frgd.: arabisk, pastor, Prop., messor, Martial.; — b) subst. Arăbes, um, m.: Araberne, Virg. Ge. 2, 116; – men Ovid. Met. 10, 478, „meton." for Landet selv; (hvor ogs. acc. gr. Arabas); — 4) Arăbus, 3, ligesom frgd.: arabisk, ros, Ovid. Her. 15, 76; – men subst: Arabi, orum, m., Araberne, Virg. Aen. 7, 605. — ărābĭlis, e, [aro]: som lader sig pløie, campus, Plin. 17, 3. — Arabius, Arabs, Arabus, s. und. Arabia.

ărăchidna, ae, f., ἀράχιδνα: etslags vild Bælgfrugt, Plin. 21, 52. — Arachne, es, f., [ἀράχνη, Edderkop]: en Lydierinde, hvis Forvandling til en Edderkop, s. Ovid. Met. 6, 5 flgd.; — not.: efter Vitruv. 9, 9, er arachne ogs.: Benævnelsen paa et Soluhr. — Arachnēa, ae, f., Ἀράχνεια: Biform af frgd., Manil. — Arăchōsĭa, ae, f., Ἀραχωσία: persisk Landskab ved Indus, Plin. 6, 25; — df. Arăchōsii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Justin. 13, 4; ogs. Arăchōtae, arum, m., Prisc.

ărăcĭa, ae, f., ficus: etslags Figentræ; vid. Plin. 15, 19; — not.: som nomen pr. er Aracia, ae: en Ø i den persiske Bugt, id. 6, 28. — Arăcynthus, i, m., Ἀράκυνθος; 1) Biergstrækning i Akarnanien, Plin. 4, 3; — 2) Biergstrækning imellem Boeotien og Attika; hvf. ∾ Actaeus, (attisk), Virg. Ecl. 2, 24; cf. Prop. 3, 13, 42.

Arădus, (-os), i, f.: Ø med By paa Kysten af Phoenicien, Plin. 5, 17; — df. Arădĭus, 3, aradisk, mare, Lucr. 6, 890, inc.; — men subst. Aradii, orum: Indvaanerne af Byen Ar., Plin. l. c. — ărae-ostȳlos, on, ἀραιόστυλος: med vidt fra hverandre staaende Søiler, aedes, Vitruv.

ărānēa, ae, f., ἀράχνη: Edderkoppen, invisa Minervae etc., Virg. Ge. 4, 247, s. und. Arachne, ogs. Ovid. Met. 6, 145; — 2) df. „meton.": Spindelvæven, Edderkoppens Spind, Ovid. Met. 4, 179; men comisk: nam tui Catulli Plenus sacculus est aranearum, Catull. 13, 18; — b) df. ogs. „overf.": hvad der ligner en Spindelvæv; salicis fructus ··· in araneam abit, Plin. 24, 37; df. — ărānēans, tis, adj., oprdl. fuld af Spindelvæve; df. „overf.": ∾ fauces, (som længe have savnet Næring), Appul.

ărānēŏla, ae, f., dem. af aranea: liden Edderkop; – ut in araneolis aliae quasi rete texunt ··· aliae etc., Cic. N. D. 2, 48. — ărānēŏlus, i, m., dem. af araneus: liden Edderkop, Virg. Cul. 2. — ărānēŏsus, 3: fuld af Spindelvæve; ∾ situs, Catull. 25, 3; — b) ogs. „alm.": som ligner Spindelvæv, fila, Plin. 11, 21, oftere; af — ărānēum, i, n., s. und. 2. araneus. — 1. ărānēus, i, m., ἀράχνης, (Biform af ἀράχνη): Edderkoppen; aranei tenuia fila, Lucr. 3, 384; aranei apibus hostiles, Plin.; — II) df. ogs. „overf.": etslags Søfisk, id. 32, 53; df. — 2. ărānēus, 3: hørende til Edderkoppen, Plin. 18, 44; — df. aa) subst.: ărānēum, i, n.; a) Spindelvæv, Phaedr. 2, 8; — b) „overf.": etslags Sygdom hos Vinstokken og Olietræet, Plin. 17, 36; — bb) df. atter adj.: araneus mus, etslags liden Mus; efter nogle: Spidsmusen, Colum., Plin. 8, 83.

arapennis, s. und. arepennis. — Arar, (ogs. Arăris, Claudian.), is, (acc. im, Virg., in, Claudian.), m.: Saonefloden i Gall. Celt.; vid. Caes. B. G. 1, 12, ogs. Plin. 3, 5, hvor den heder segnis, ifølge dens Langsomhed; – hos Amm.: Saucona, (hvf. d. sild. Saone).

ărāter, tri, m., sield. Biform af aratrum: en Ploug, Hygin. d. Lim., (ex lege D. Aug.). — Aratēus, 3, s. und. Aratus. — ărātĭo, onis, f., (aro]; I) som Handling: Pløining, Jordens Bearbeidelse med Ploven; ogs. „alm.": Agerdyrkning, Landbrug; s. Plin. 18, 49, o. Cic. Tusc. 5, 31; — II) „meton."; A) den pløiede Mark selv, Plin. 27, 36; — B) bes. hede ogs. arationes i d. romerske Finantssprog: de imod Tiender bortforpagtede Statsdomæner; vid. Cic. Phil. 2, 39, o. id. Verr. 3, 98; — df. dem. ărātĭuncŭla, ae, f.: lidet Jordsmon, liden Jordlod, odl., Plaut. Truc. 1, 2, 46.

ărātor, ōris, m., [aro]: den Pløiende; ogs. alm., ligesom agricola: en Landmand; – vid. Lucr. 2, 1165, o. Ovid. Met. 7, 538, ogs. Tibull. 2, 1, 5, o. Hor. Od. 1, 4, 3; — b) ogs. adj.: taurus arator, (Plovoxen), Ovid.; bos arator, Suet. Vesp. 5; — II) „bes." hede aratores i d. romerske Finantssprog: Forpagterne af de romerske Statsdomæner, s. und. aratio; s. ogs. Cic. Verr. 3, 55, oftere; — not.: Arator, (Plovmanden): et Stiernebillede, Nigid. o. Varro ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 19.

ărātro, (ctr. artro), are, v. a.: ompløier Sæden paany, Plin. 18, 49; af — ărātrum, i, n., ἄροτρον: Ploven; aratri ··· vomer, (Plovjernet), Lucr. 1, 314; cf. Cic. R. Am. 18, Virg. Ge, 1, 19 o. 170, o. A.; terram aratro subigere, Cic., proscindere, Lucr., perrumpere, moliri, Virg.; — not.: navnl. pleiede man ogs. med en Plov at betegne Grændsen af en Nybygd, ogs. af en nyanlagt By; vid. Cic. Phil. 2, 40, o. Virg. Aen. 5, 754; men ogs. oppløiede man ødelagte Byers Grund; vid. Hor. Od. 1, 16, 20, o. Serv. ad Virg. l. c.

1. Arātus, i. m.: græsk Digter fra Soli i Cilicen, Forfatter af d. astronomiske Digt Φαινόμενα, som Cicero, Cæsar Germanicus, o. Avienus have overført paa Latin; vid. Cic. N. D. 2, 41, o. Ovid. Am. 1, 5, 16, ogs. Stat. Silv. 5, 3; — df. Arātēus, 3, lucernae, Cinna ap. Isid.; – ogs. absol.: nostra quaedam Aratea etc., (nogle Vers af min Oversættelse af Aratus), Cic. Div. 2, 5. — 2. Arătus, i, m., af Sicyon: berømt Feltherre og Statsmand, Stifteren af d. achæiske Forbund, Cic. Off. 2, 23; ogs. haves hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk (af Plutarchus).

Arauris, is, m.: Flod i Gall. Narb., Plin. 3, 5. — Arausio, onis, f.: By i Gall. Narb., (hod. Orange), Plin. 3, 5. — Araxes, is, m., Ἀράξης; 1) Flod i Storarmenien, (hod. Aras), Virg., Plin. 6, 9; — 2) en Flod i Landskabet Persis, Curt.

Arbăces, is, m.: d. første Konge i Medien, Vell. 1, 6; kaldes Arbactus, Justin. 1, 3. — Arbēla, orum, n.: By i Assyrien ved Tigris, (hod. Erbil), bekiendt af Al. d. Stores endelige Seier over Perserkongen Darius, Curt. 4, 9.

arbĭter, tri, m., [ar, f. ad; bitere, i. e. ire]; oprdl.: som gaaer derhen for at see el. høre; df. sædv. „overf."; 1) „alm.": Tilskuer el. Tilhører, Øienvidne el. Vidne el. Medvider; – Mi quidem jam arbitri vicini sunt, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 2, 3; cf. id. Capt. 2, 1, 17: – remotis arbitris, o. sine arbitro, id.; secretorum omnium arbiter, (Medvider deri), Curt.; cf. Ovid. Met. 2, 458; — II) i Retssproget: en Voldgiftsmand, d. e. som afgiør en Trætte efter sit Skiønnende og efter Billighed (aequitas), (imedens Dommeren el. judex alene dømmer efter den strænge Ret, jus); vid. Senec. Benef. 3, 7; men Vicini nostri hic ambigunt de finibus; Me cepere arbitrum, Ter. Heaut. 3, 1, 94; cf. Cic. Off. 1, 10; men ibd. 3, 16: arbitrum (i. e. ad arbitrum) illum adegit, quicquid etc.; men quis in hanc rem fuit arbiter? id. R. Com. 4; — bb) hertil kan mærkes; a) efterat ved lex Aebutia, (a.u.c.520), arbiter blev bunden til de prætoriske Retsformler, blev Forskiellen imellem arbiter o. judex stedse dunklere, hvf.

Cic. Mur. 12: judicem an arbitrum ··· dici oporteret, etc.; — b) ogſ. udenfor Retsſager kan arbiter hede: en Dommer el. Voldgiftsmand; vid. Cic. Leg. 1, 20; ligel. „poet.": arbiter es formae, etc., Ovid. Her. 16, 69; arbiter pugnae, (Kampdommer, βραβευτής), Hor. Od. 3, 20, 11; men Plin. 5, 27: Taurus ··· gentium arbiter, (ſom begrændſer dem); — III) navnl. ogſ. „poet.": uindſkrænket Herre derover; ∾ imperii (Augustus), Ovid. Trist. 5, 2, 47; ∾ armorum (Mars: den vaabenmægtige), id. Fast. 3, 73; men arbiter irae Junonis etc., id. Her. 9, 45, (ſom udfører hendes Hævn); men ∾ bibendi, (ſom ordner Drikkelauget), Hor. Od. 2, 7, 25; (cf. regna vini, ibd. 1, 4, 18); – ſaal. ogſ. hos Tac.: velut arbitrum regni agere, id. Ann. 13, 14; cf. ibd. 2, 73, o. 15, 24. — arbiterium, ſ. und. arbitrium.

arbitra, ae, fem. af arbiter: Medviderſke, Vidne, Hor. Epod. 5, 50. — arbĭtrālis, e, [arbiter]: hørende til el. under en Voldgiftsmand, judicatio, Macrob. — arbitrārio, abl. ſom adv., ſ. und. flgd. — arbitrārius, 3, [arbiter]; I) „alm": hørende til en Voldgiftsmand, actio, Dig.; — II) df. „beſ." el. „overſ."; men alene for= o. efterkl.; A) uvis, uſikker, (opp. certus), Plaut. Amph. 1, 1, 216; — b) df. ſom adv.: Nunc pol ego perii certo, non arbitrario, id. Poen. 3, 5, 12; — B) vilkaarlig, motus, (opp. naturalis), Gell. 18, 10.

*arbitrātio, onis, f., ligeſom arbitratus: Kiendelſe, Skiøn, Gell. 18, 20; — arbitrātor, oris, m.: Herre, Herſker, ſild. Epithet til Juppiter, P. Vict., Inscr.; — df. fem. arbitrātrix, icis, Tert.; o. — arbitrātus, us, m.; I) „alm.": vilkaarlig Beſtemmelſe, ogſ. Onſke el. Tykke, odl., (neml. ſom Villie el. voluntas; ikke ſom Mening el. sententia); ofteſt in abl.; ſaal. meo arbitratu etc., Plaut. Truc. 2, 1, 2; cf. Cic. Lael. 1, o. id. Brut. 11; men Plaut. As. 4, 1, 21: Tuus arbitratus sit, etc.; — II) „beſ." ogſ.; A) Beſtemmelſe, Forſkrift; senatus arbitratu (temperari annonam), Suet. Tib. 34; — B) Opſigt, Ledelſe; cujus arbitratu sit educatus, Cic. Inv. 1, 25; — [arbitror].

arbitrium, i, n., [arbiter]; I) „egenl.": Tilſtedeværelſe el. Nærværelſe derved; – df. „poet." o. „meton.": de nærværende Perſoner; – En locus ab omni liber arbitrio vacat, Sen. Hippol. 602; — II) df. „overſ."; A) en Voldgiftsmands Kiendelſe i en Privatſag; – quid est in arbitrio? quantum aequius melius, id dari, etc., Cic. R. Com. 4; cf. id. Off. 3, 17: in quibus (arbitriis) adderetur: ex fide bona; — bb) ogſ. udenfor Retsforholde; a) Dom, Mening, Afgiørelſe; – libera de quoque arbitria agere, (dømme frit derom), Liv. 24, 45; cf. id. 44, 15, o. Hor. A. P. 72; ſ. ogſ. Cic. d. Or. 1, 23; — b) arbitria funeris, Cic., Dig.: Begravelſesomkoſtninger, (der neml. beſtemtes af en arbiter); — B) „alm." ogſ.: frit Valg, Magt til at giøre og lade; vid. Cic. R. Am. 45, o. id. Verr. 5, 63; hvſ. id. Mur. 9: vivere ad aliorum arbitrium, non ad suum; – men rei Rom. arbitrium, (i. e. imperium), Tac. Ann. 6, 51; ∾ liberum mortis, (frit Valg af Dødsmaade), Suet. Dom. 8; cf. Ovid. Met. 11, 101; — not.: i Haandſkrifterne ogſ. arbiterium.

arbitro, (ſ. arbitror), ſ. und. flgd. not. — arbitror, atus sum, 1, v. dep. a., [arbiter]; I) „egenl.": ſom nærværende at bemærke el. iagttage, (for= o. efterkl.); vid. Plaut. Aul. 4, 1, 21; ligel. id. Capt. 2, 1, 24: ne arbitri dicta nostra arbitrari queant; – ogſ. betragter, underſøger; vid. Gell. 4, 11; — II) „overſ.": A) i Retsſproget; a) om Dommeren: at giøre el. give en Kiendelſe, Dig.; — b) brugt om et Vidne betegner arbitrari: den ſubjective Foreſtilling, (i Modſætn. af d. objective Vished); vid. Cic. Acad. 2, 47: ut arbitrari se diceret (testis), etiam quod ipse vidisset, etc.; cf. id. Font. 9; ogſ. hører hertil Liv. 4, 40: quaero de te, arbitrerisne, m. flgd. acc. c. inf.; cf. id. 3, 13; — B) udenf. Retsſproget el. „alm.": at holde el. anſee derfor, at troe el. mene el. formode; ſ. Enn. ap. Cic. Off. 2, 18; ligel. arbitror, (civem esse eam); certum non scimus, Ter. Eun. 1, 2, 30; cf. Cic. Verr. 4, 37, ogſ. Caes. B. G. 3, 28, Nep. Alc. 9, o. A.; – ogſ. absol.: ut arbitror, (ſom Indſkudsſætning), Cic. Cluent. 63; — not.: ogſ. ſom act., arbitro, are, Plaut. Pseud. 4, 2, 57; – oftere pass.; vid. Cic. Verr. 5, 21; ligel. id. Mur. 16: ut ··· bellum confectum arbitraretur; cf. Gell. 1, 13.

arbor, („poet." ogſ. arbos), ŏris, f.; I) „egenl.": Træ paa Roden; ∾ alni, (Elletræet), Varro; ∾ fici, Cic.; ∾ abietis, Liv.; – men „poet.": ∾ Jovis, (Egen), Ovid.; ∾ Phoebi, (Lauren), id.; ∾ Palladis, (Olietræet) id.; cf. Phaedr. 3, 17, o. Plin. 12, 2; ∾ novella, vetula, Cic., excisa, evulsa, id.; arbores serere, id., caedere, id.; — II) „overſ."; A) „meton.": hvad der er giort af Træ; ſaal. Plin. 12, 2: Arbore sulcamus maria etc.; df. „beſ.", ofteſt „poet."; 1) et Skib; – Phryxeam petiit Pelias arbor ovem, Ovid. Her. 12, 8, (d. e. Skibet Argo); — bb) df. ogſ. a) en Skibsaare; vid. Virg. Aen. 10, 207; — b) ∾ mali, ibd. 5, 504, (Maſtetræ, Maſt); ogſ. absol. arbor, ſ. malus, Plin. Ep. 9, 26; cf. Lucan. 9, 332, (hvor pl.); — 2) undert. ogſ.; a) Løfteſtangen el. Trykkeren i Preſſen, Cato, Plin.; — b) ∾ ferrata, (Kaſteſpydet), Stat.; — c) ∾ infelix, (Galgen), Liv. 1, 26, Cic.; – men Plin. 16, 45, er arbor infelix: unyttigt el. ufrugtbart Træ, ſom ikke bliver dyrket; opp. ∾ felix, Fronto; — B) ifølge etſlags Lighed: en os ubekiendt Fiſk; vid. Plin. 9, 3.

*arbŏrārius, 3: hørende til Træer; ∾ falx, (til Træers Beſkæring), Cato, Varro; men ∾ picus, (der udhuler Træer), Plin.; — arbŏrātor, oris, m.: Trægaardsmand, Trægartner, Colum., Plin.; — arbŏresco, ĕre, v. n. inch.: at blive el. voxe til Træer, Plin. 19, 22; — arbŏrētum, i, n.: Biform af arbustum, Quadrig. ap. Gell.; o. — arbŏrĕus, 3: af et Træ, hørende dertil, frondes, Ovid., coma, (i. e. frondes), Prop., folia, Plin.; arborei fetus, (i. e. poma), Virg., Ovid.; men ∾ falces, (hvormed Træer beſkæres), Varr.; — b) cornibus arboreis (cervi: med grenede Horn), Virg. Aen. 1, 190; — [arbor]. — arbos, ſ. und. arbor.

1. arbuscŭla, ae, f., dem. af arbor; I) „egenl.": lidet Træ, Varro, Colum.; — II) df. „overſ."; A) i Mechaniken: bevægeligt Tværtræ med Hiul, (hvorved Krigsmaſchiner fremſkydes; Grækernes ἁμαξάποδες), Vitruv. 10, 20; — B) ifølge etſlags Lighed: ∾ crinita, Paafuglens Fiederkrone, Plin. 11, 44. — 2. Arbuscula, ae, f., Navnet paa en mimiſk Actrice, Cic., Hor.

*arbustīvus, 3; 1) bevoxen el. beſat med Træer, locus, Colum.; — 2) ſom voxer op til Træer, vitis, id.; o. — arbusto, are, v. a.: lader bevoxe med Træer; ∾ agros cornu, populo, quercu, Plin. 17, 35; af — arbustum, i, n., [arbos el. arbor], et med Træer bevoxet Sted, navnl. m. ſaadanne, hvortil Vinranker kunne opbindes; vid. Cic. d. Sen. 15; arbustum constituere, Colum., facere, Pallad.; — b) pl. arbusta, „poet." ſ. arbores, Virg. Ecl. 1, 39, Lucr.; ligel. in sing., Cato. — arbustus, 3, [arbos el. arbor]: beſat el. bevoxen med Træer, Plin. 10, 41; agri arvi, et arbusti, et pascui, Cic. d. Rep. 5, 2; — 2) arbusta vitis, (ſ. arbustiva v.), Plin.; – men compar. o. „overſ.": arbustiores res, (ſom hefte ſig faſtere el. ſikkrere hertil), Tertull.

arbŭtĕus, 3: af Jordbærtræet, fetus, Ovid., crates, Virg.; — 2) „poet." ogſ. „overſ.", ſ. arboreus; arbutei sub cortice libri, Stat.; o. — arbŭtum, i, n.; I) „egenl.": Jordbærtræets Frugt; glandes atque arbuta, (ſom Naturmenneſkets førſte Næring), Varr.; cf. Virg. Ge. 1, 148, o. 2, 520; — II) „meton." ogſ.; a) ligeſom arbutus: Jordbærtræet ſelv; frondentia capris Arbuta sufficere, (i. e. frondes arbuti), Virg. l. c.

3, 300; — b) ogſ. „alm.“ f. arbor, et Træ; Ipsaque si possent arbuta nostra loqui, Rutil. Itin. 31; af — arbŭtus, i, f., [beſl. m. arbos]: Jordbærtræet, (arbutus unedo L.); – pomoque onerata rubenti Arbutus, Ovid. Met. 10, 102; cf. Virg. Ge. 2, 69, o. Plin. 15, 28; – dets Skygge søges af den græssende Hiord; vid. Virg. Ecl. 3, 82; ogſ. af Mennesker i deres Hviletimer; vid. Hor. Od. 1, 1, 21: viridi membra sub arbuto stratus.

arca, ae, f., [arceo]; oprdl. Opbevaringssted; df. I) „egenl.“; A) „alm.“: Kiste, Kasse, Kuffert, vestiaria, (til Klæder), Cato; cf. Cic. Div. 2, 41; — B) „beſ.“ ogſ.; a) Pengekasse, Pengeskrin, navnl. den Riges, Hor.; (opp. sacculus, Juvenal. 11, 26); – ogſ. „meton.“: Kasse, (f. Penge); arcae nostrae confidito, Cic. Att. 1, 9; – ſild. ogſ. en offenlig Kasse; ∾ frumentaria, Dig.; — b) Ligkiste; vid. Liv. 40, 29, o. Hor. Sat. 1, 8, 9, ogſ. Lucan. 8, 736; — II) „overf.“ ifølge Geſtaltens Lighed; a) Fangehul, Cic. Mil. 22; — b) i Mechaniken: Kassen i Vandorgelet, Vitruv.; – ogſ. alm. Vandkiste el. Vandbeholdning, id.; — c) hos Landmaalerne: firkantet Grændſeſten, Innocent. ap. Goes.

Arcădes, um, ſ. und. Arcas. — Arcădĭa, ae, f., Ἀρκαδία: Arcadien, det biergige Landſkab i Midten af Peloponneſus, Plin. 4, 10, o. Ovid. Met. 2, 405; — B) df. 1) Arcădĭcus, 3, arkadiſk, asini, Varr., urbs, Liv.; – ∾ juvenis, Juvenal. 7, 160, (noget enfoldig, neml. paa Biergfolkenes Vis); — 2) Arcădĭus, 3: = frgd.; ∾ dea, Ovid. Fast. 1, 462, (i. e. Carmenta); ∾ virgo, id. Am. 3, 6, 30, (i. e. Arethusa); men ∾ virga, Stat., (d. e. Merkurſtaven); men ∾ deus, Prop. 1, 18, 20, (i. e. Pan); endel. ∾ sidus, Senec. Oed., astrum, Val. Fl.: (den ſtore Biørn).

arcāne, adv. af arcanus: ſkiult, forborgent; compar., Colum. 3, 2. — arcano, neutr. abl. ſom adv., ſ. und. arcanus. — Arcanum, i, n., et Qvintus Cicero tilhørende Landgods i Nærheden af Byerne Arcæ o. Arpinum, Cic. Att. 5, 1.

arcānus, 3, [arca, arceo]; oprdl. indelukket, forvaret; df. „overf.“; I) „alm.“: forborgen, hemmelig, consilia, Liv. 35, 18; cf. Virg. Aen. 4, 422; men ∾ fons, Tac.; ∾ opes, Plin. Pan.; – navnl. ogſ. om viſſe Religionshandlinger; ſ. Hor. Epod. 5, 52, o. Ovid. Met. 10, 436; df. ogſ. „poet.“ om Guddommen ſelv; vid. Hor. Od. 3, 2, 27; — bb) hertil mærkes endnu; a) arcanum, i, ſom subst. n.: det Forborgne, en Hemmelighed, odl.; in pl., Ovid. Met. 2, 639, o. Hor. Od. 1, 28, 9; men arcani fides prodiga, (Troløshed, Forræderi), ibd. 1, 18, 16; — ogſ. i Proſa; ſ. Cic. Fin. 2, 26, o. Liv. 23, 22; — b) abl. arcano, ſom adv.: hemmeligen; vid. Caes. B. C. 1, 19, o. Cic. Att. 16, 3; — II) „beſ.“: taus, d. e. ſom bevarer en Hemmelighed, Plaut. Trin. 2, 4, 155; men aliquem ex arcanis mittere, Plin. 7, 53; – df. ogſ. „poet.“, Ovid. Her. 9, 40, Arcana nocte: i den tauſe Nat.

arcārĭus, 3, [arca]: hørende til en offenlig Kasse, nomina, (Forſkrivninger dertil), Gaj. Inst.; — 2) df. subst.: arcārĭus, i, m.: Kasſerer el. Kasſebetient, Dig., Lamprid.

1. Arcas, ădis, m., Ἀρκάς: Søn af Juppiter og Calliſto, Arkadiernes Stamfader; – derefter ſom Stiernebillede: Arctophylax; vid. Ovid. Fast. 1, 470, o. ibd. 2, 184, ogſ. id. Met. 2, 468, o. 497, ogſ. Hygin. — 2. Arcas, ădis, m.; pl. Arcădes, um, Ἀρκάδες: Arkadierne el. Indvaanerne i Arkadien, der holdt dem ſelv for de ældſte Mennesker; – vid. Plin. 7, 49, o. Ovid. Fast. 2, 290, ogſ. Virg. Aen. 10, 397, (hvor acc. gr. Arcadas); — II) „beſ.“ er ogſ. Arcas at mærke ſom nom. gentile o. Epithet, navnl. til Mercurius, Martial., Lucan., til Parthenopæus, Stat., til Lycaon, (vid. Ovid. Met. 1, 218: Arcados ... tyranni etc.), til Ancæus, (vid. ibd. 8, 391: bipennifer Arcas etc.); — b) ogſ. findes Arcas ſom adj., ſ. Arcadius; vid. Virg. Aen. 12, 518, o. Martial. 5, 65.

arcātūra, ae, f., ligeſom arca: Stenkiſte, Grændſeſten, Cassiod. — arcebĭon, i, n., ligeſom onocheles el. anchusa, ſom Plante: etſlags Oxetunge, Plin. 22, 25. — arcella, ae, f., dem. af arca: firkantet Stenkiſte el. Grændſeſten, Frontin. d. Colon. — arcellacae vites: ubekiendt Vinſtok, Colum. 3, 21.

arceo, cŭi, (ctum, hvf. dog alene partic. o. adj. arctus o. artus), 2, v. a.; [beſl. m. εἴργω, ἀρκέω]; I) „alm.“; A) „egenl.“: indeſlutter, holder ſammen; vid. Cic. N. D. 2, 54 o. 60, ogſ. id. Tusc. 2, 21; — B) ogſ. „overf.“; vid. Ps. Cic. Harusp. 3; ligel. Cic. Quint 22: judex ipse arcebitur, (bliver indſkrænket); — II) „beſ.“: holder borte, afholder, hindrer derfra; absol., el. m. ab, el. c. abl., „poet.“ ogſ. c. dat.; – ut hostium copiae ... ut aquae pluviae arceantur, Cic. Mur. 9; cf. Ovid. Met. 2, 735: qua somnos ducit et arcet etc.; ſ. ogſ. Hor. Od. 3, 1, in.; – ogſ. m. Begrebsobject: at forhindre el. afværge, transitum hostis, Liv. 26, 41; navnl. ogſ. „poet.“ c. inf. obj., Ovid. Met. 12, 427; cf. Tac. Ann. 3, 72: nec arcuerat etc.; – „poet.“ kan ogſ. Objectet være udfaldet; arcuit omnipotens etc., Ovid. Met. 2, 505; – fremdeles m. ab; vid. Cic. Cat. 1, 13 fin.; ∾ homines ab injuria, id., adolescentiam a libidinibus, id.; cf. Virg. Ge. 4, 168; – men ogſ. c. abl. (uden ab); ∾ aliquem Galliā, Cic. Phil. 5, 13; cf. ibd. 2, 40, ogſ. Tac. Ann. 3, 23; men arceor aris, (drives bort derfra), Ovid. Met. 6, 209; men ∾ veterno etc., (beſkytte derimod), Hor. Ep. 1, 8, 10; cf. id. A. P. 64; – endel. ogſ. „poet.“ c. dat., (ſ. ab): at afværge, at holde borte derfra, Virg. Ge. 3, 155; — III) partic. arctus, oftere artus, 3, oprdl. indeſluttet el. ſammentrængt; men ſædv. ſom adj.; A) „egenl.“: trang, ſnever, indſkrænket, regiones, Lucr., claustra, id.; ∾ compages (pl.), Virg.; men ∾ toga: (uden Folder, altſ. tarvelig), Hor. Ep. 1, 18, 30; men Cic. Verr. 1, 5, „alleg.“: artioribus laqueis teneri; „poet.“ ogſ.: nimis arta convivia, Hor. Ep. 1, 5, 29, (hvor man ſidder altfor trangt); men ibd. 2, 1, 60: arto stipata theatro Spectat Roma potens etc., (ſammenpreſſet i det ſnevre Theater); — b) ogſ. subst. arctum: ſnevert Rum, Liv. 2, 60; hvf. „alleg“.: desilire in artum, (ſtyrte ſig i Forlegenhed), Hor. A. P. 134; — B) „overf.“; a) trang el. ringe el. liden i ſit Slags; – arti commeatus, Liv. 2, 34; cf. Tac. Hist. 3, 13: in arto commeatus; ligel. res arctae, trange Omſtændigheder, Armod el. Nød; vid. Ovid. Pont. 3, 2, 25, o. Tac. Hist. 3, 69; men Liv. 26, 17: ne in arto res essent; – spes artior (aquae manantis: mindre lovende), Colum.; cf. Ovid. Met. 9, 682; — b) trang, faſt, ſtærk; sub leges artaque jura etc., Lucr. 5, 1146; vincula ... amoris artissima, Cic. Att. 6, 2; men artior somnus, (faſtere, tryggere), id. d. Rep. 6, 10.

arcĕra, ae, f., [arca]: bedækket Vogn, navnl. til ſyge og gamle Folk, Varr., Gell. 20, 1; arceram sternere, id. ibd. e XII Tabb. — Arcĕsĭlas, ae, (ogſ. Arcĕsĭlāus, i, Gell.), m.: Stifteren af d. mellemſte Academi; vid. Cic. Acad. 1, 12, o. 2, 24. — Arcēsius, i, m.: Fader til Laertes, o. Farfader til Ulysſes; vid. Ovid. Met. 13, 144.

arcessītor, oris, m., [arcesso]: ſom henter nogen til ſig; – nemo arcessitor ex proximo, Plin. Ep. 5, 6; – ogſ. ſom indkalder for Retten, Amm. — 1. arcessītus, 3, partic. o. adj. af arcesso. — 2. arcessitus, us, m., [arcesso]: at kalde el. hente nogen til ſig, (in abl.); salve, tuo arcessitu venio huc, Plaut.; cf. Cic. N. D. 1, 6: ipsius rogatu arcessituque.

arcesso, (ogſ. accerso), ivi, itum, 3, (dog haves ogſ. inf. arcessire o. arcessiri), v. a., [af ar f. ad, o. cedo; er causativum til accedo, ligeſom incesso til incedo]; — I) „egenl.“: kalder el. henter til mig, lader komme. – Ut properarem arcessere hanc ad me vici-

nam meam, Plaut. Cas. 3, 2, in.; cf. Nep. Att. 21; men curre, obstetricem accerse, Ter. Ad. 3, 2, 56; cf. Liv. 3, 45: placere itaque patrem arcessiri, (f. arcessi); cf. Caes. B. G. 5, 11; men quum ab aratro arcessebantur, qui consules fierent, etc., Cic. R. Am. 18; men accercitur lavatum interea virgo, Ter. Eun. 3, 5, 44; men Ityn huc arcessite, dixit, Ovid. Met. 6, 652; - ogſ. om Ting; ejus librum arcessivi, Cic.; cf. Hor. Ep. 1,5,6; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": ligeſom henter, ſkaffer mig, tilveiebringer; - ∾ somnum medicamentis, Cels.; ∾ gloriam ex periculo, Curt.; cf. Liv. 21, 4; men med Lune: Illic homo a me sibi malam rem arcessit jumento suo, Plaut. Amph. 1, 1, 171; — 2) „bef." ogſ. i Retsſproget: at fordre el. inddrage for Retten; - ∾ aliquem judicio, Cic. Fl. 6, ogſ. veneni crimine, Suet. Tib. 53; - oftere c. gen. criminis; ∾ aliquem capitis, Cic., pecuniae captae, Sall., majestatis, Tac.; — B) „ment.", om Taleren og Digteren: at hente ſit Stof, a capite, (fra Kilden), Cic. d. Or. 2, 27; cf. Hor. Ep. 2, 1, 168; men longe arcessere fabulas, Petron.; — III) partic. arcessītus, 3, ogſ. ſom adj., navnl. om Talen og Udtrykket: ſøgt, tvungen; vid. Cic. d. Or. 2, 63; frigidi et arcessiti joci, Suet. Claud. 21; in Lysia (oratore) nihil est inane, nihil arcessitum, Quintil., 10, 1, 78.

archangĕlus, i, m., ἀρχάγγελος: Erkeengel, Tert. — 1. arche, es, f., ἀρχή: Begyndelſe, Tert. — 2. Arche, es, f.: en af de fire Muſer, Datter af den anden Juppiter, Cic. N. D. 2, 21. — Archĕlāus, i, m., Navnet paa flere Perſoner, iblandt hvilke her mærkes; 1) en Philoſoph fra Miletus, Lærer for Socrates, Cic. Tusc. 5, 4; — 2) en Konge i Macedonien, Ven af Digteren Euripides, ibd. 5, 12; — 3) en Konge i Cappadocien, ſamtidig med Tiberius, ſkrev περὶ λίθων, (om Stenene), Plin. 37, 11, Tac., Suet.

archeōta, (-es), ae, m., ἀρχειώτης, en Archivarius, Dig. — archĕtȳpus, 3, ἀρχέτυπος, ſom er førſt preget el. forfærdiget, d. e. original; - archetypos ... Cleanthas, (Orginalbilleder af Cleanther, el. alm. af berømte Philoſopher), vid. Juvenal. 2, 7; archetypae nugae, heder (beſkedent) Martial. 7, 11: Orginalmanuſcriptet til hans Epigrammer; — b) ogſ. subst.: archetypum, i, n.: en Original, Varr., Plin. Ep. 5, 10. — archezostis, is, f.: = ampeloleuce, Plin. 23, 16.

Archīas, ae, m.: græſk Digter fra Antiochien; vid. Cic. Or. pr. Archia poëta, — not.: lecti Archīaci, (Hor. Ep. 1, 5, in.), ere benævnte efter en romerſk Snedker Archias. — archiātrus (-tros -ter), tri, m., ἀρχίατρος: en Overlæge, navnl. ogſ. Keiſerens Livlæge, Cod. Theod.; — df. archiātrĭa, ae, f.: en Overlæges Poſt el. Værdighed, ibd. — archĭdĭācŏnus, i, m., ἀρχιδιάκονος: den øverſte Diaconus, Hieron. — archĭĕpiscŏpus, i, m., ἀρχιεπίσκοπος: Erkebiſkop, Cod. Just. — archĭĕreus, ĕi o. ĕos, m., ἀρχιερεύς: en Ypperſtepræſt, Lamprid. — archĭĕrōsȳna, ae, f., ἀρχιερωσύνη: Ypperſtepræſtedømmet, Cod. Theod. — archĭgallus, i, m., (ἀρχι-, Γάλλος): Formand for Cybelespræſterne, (Galli), Plin., Tert. — archĭgĕron, ontis, m., [ἀρχι-, γέρων]: Oldingernes Formand; (under Keiſerne: en Titel), Cod. Theod. — archĭgŭbernus, i, m., [ἀρχι-, guberno]: en Overſtyrmand, Dig.

Archĭlŏchus, i, m., Ἀρχίλοχος: græſk Digter fra Paros, Opfinder af Jamben, hvori han ſkrev bidende Satirer; vid. Cic. Tusc. 1, 1, Hor. Ep. 1, 19, 23, flgd., o. Quintil. 10, 1, 60; — df. Archĭlŏchĭus, 3; a) archilochiſk, metrum, (det af ham opfundne Versemaal), Diomed.; — b) „overf.": bidende, bidſk; ∾ edicta (Bibuli in Pompejum), vid. Cic. Att. 2, 21. — archĭmăgīrus, i, m., ἀρχιμάγειρος: Overkok, Juvenal. 9, 109. — archĭmandrites, ae, m., ἀρχιμανδρίτης: Munkenes Formand, Sidon.

Archimēdes, is, (ogſ. i, Cic. d. Rep. 1, 14), m., Ἀρχιμήδης: berømt Mathematiker og Mechaniker i Syrakus, unicus spectator coeli siderumque; mirabilior tamen etc., Liv. 24, 34; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — df. Archĭmēdēus, (-dīus), 3: archimediſk, manus, Capella. — archĭmīmus, i, m., ἀρχίμιμος: førſte Mimiker el. Pantomimiſt, Suet. Vesp. 29; — df. fem.: archimima, Inscript.

archĭpīrāta, ae, m., ἀρχιπειράτης: Sørøvercapitain, Cic., Liv. — archĭpresbȳter, ĕri, m., ἀρχιπρεσβύτερος: den øverſte iblandt presbyteri, Hieron. — archĭsăcerdos, ōtis, m.: en Overpræſt, Venant. — archĭsȳnăgōgus, i, m., ἀρχισυνάγωγος: Forſtanderen for en Synagoge, Lamprid.

archĭtecta, ae, f. und. architectus. — archĭtecton, ŏnis, m., ἀρχιτέκτων: en Bygmeſter, Plaut., Senec. Ep. 90; — II) „overf.": en Rænkeſmed, Plaut. Poen. 5, 2, 150. — archĭtectŏnĭce, es, f., ἀρχιτεκτονική, (sc. τέχνη): Bygningskunſten, Quintil. 1, 21, 8. — archĭtectŏnĭcus, 3, ἀρχιτεκτονικός: hørende til Bygningskunſten, rationes, Vitruv. — *archĭtector, atus sum, 1, v. dep. (a): bygger el. opbygger el. opfører, Vitruv.; cf. Auct. ad Her. 3, 19; — II) „overf.": forbereder, forſkaffer; ∾ voluptates, Cic. Fin. 2, 16; — not.: findes ogſ. pass., Nep. ap. Prisc.; o. — archĭtectūra, ae, f.: Bygningskunſten, Cic., Vitruv.; af — archĭtectus, i, m., ἀρχιτέκτων: en Bygmeſter, Cic. d. Or. 1, 14, Vitruv., Plin.; — II) „overf.": Stifter, Skaber, Ophavsmand; - princeps atque architectus sceleris, Cic. Cluent. 22; cf. id. R. Am. 45; men id. Brut. 31: Stoici ... architecti paene verborum; — not.: fem. archĭtecta, ae: Bygmeſterinde; in quo vel praecipua naturae architectae vis, Plin. 10, 91, inc.

archīum, el. archīvum, i, n., ἀρχεῖον: Archivet, Dig. — archon, ontis, m., ἄρχων: Befalingsmand, Herſker; - df. den høieſte Øvrighed i Athenen, efter Kongemagtens Afſkaffelſe, Cic. Fat. 9, Vell. 1, 2 o. 8. — Archȳtas, ae, m., Ἀρχύτας: pythagoreiſk Philoſoph fra Tarent, en Ven af Plato, Cic. Tusc. 4, 36, o. id. d. Sen. 12.

arcĭfīnālis, e, o. arcĭfīnĭus, 3, [arceo, fines]; df. ∾ agri: de erobrede og dyrkede Landſtrækninger paa Grændſen, Agrimens. — arcīon, i, n., ἀρκεῖον, ligeſom persolata: etſlags Plante, Plin. 25, 66. — arcĭpŏtens, tis, adj., [arcus]: vældig Bueſkytter, Apollo, Val. Fl. — arcĭtĕnens, (arquit-), tis, adj. o. subst., [arcus, teneo]: ſom holder el. fører en Bue, (τοξοφόρος); df. I) poetiſk Epithet til Apollo, ogſ. til Diana; deus arcitenens, Ovid. Met. 1, 441; men absol. Arcitenens, ibd. 6, 265; cf. Virg. Aen. 3, 75; - arquitenens dea, Attius ap. Non.; — II) Stiernebilledet Skytten, Cic. Arat. 182.

arctātĭo, el. artātĭo, onis, f., [arcto el. arto]: Sammentrækning, litterarum; (ſaal. i cur, f. quur, i murus, f. moerus), Varr. L. L. 4, 1. — arcte, el. arte, adv. af arctus, el. artus, und. arceo; I) „egenl.": ſammentrængt, trangt, tæt, colligare, Plaut.; - arctius complecti aliquem, Cic.; reliqua signa arctius collocat, Sall. Cat. 62; ire quam arctissime, id. Jug. 68; — II) „fig."; A) „overf.": faſt, ſtærkt, tenere aliquid, Cic., dormire, id.; - ogſ. ſtrængt el. ſparſomt, habere el. cohibere aliquem, Plaut.; - men arctius appellare, (udtale kort), vid. Ovid. Pont. 4, 12, 10; — B) „ment.": ſtrængt, nøiagtigen; arctius astringi ratio non potest, Cic. Fat. 14; — b) ogſ. „eth.": heftigen, inderligen, diligere, Plin. Ep. 6, 8.

arctĭcus, 3, ἀρκτικός: nordlig, circulus, Hygin. — arctĭon, i, n., ἄρκτιον, ogſ. arcturus, Navnet paa en Plante, vid. Plin. 27, 16. — arcto, el. arto, avi, atum, 1, v. a., [arctus, el. artus, 3, und. arceo]; I) „egenl.": trækker el. trykker ſammen i et ſnevert Rum, Lucr. 1, 577; cf. Martial. 1, 3; - contineri vimine, non

arctari, Plin.; arctatus pontus, (sammentrængt), Lucan.; — b) df. ogs. sild.: tillukker; - dies solennis artaverat ludum, Petron.; — II) „overf.": indskrænker; - Fortuna humana fingit artatque, ut lubet, Plaut. Capt. 2, 2, 54; in praemiis, in honoribus, omnia artata, Liv. 54, 56; ∾ tempus, Dig.; cf. Vell. 1, 16: in idem artati temporis spatium (congruere).

Arctŏphy̆lax, ăcis, m., Ἀρκτοφύλαξ, (Biørnevogteren): en Benævnelse paa Stiernebilledet Bootes; vid. Cic. Arat. 96. — Arctos, (-us), i, f., Ἄρκτος; I) „egenl.": den store og den lille Biørn, (ursa major o. minor), dobbelt Stiernebillede, (hvf. ursae geminae, Ovid. Met. 3, 45), i Nærheden af Nordpolen, (hvf. ursae gelidae, Ovid., Virg.); - men „poet.": Arctos immunis el. expers aequoris, (som aldrig nedgaaende), Ovid. Met. 13, 293 o. 727; cf. Virg. Ge. 1, 246: Arctos duas, Oceani metuentes aequore tingi; — II) „overf." o. „meton."; A) Nordpolen el. Norden, Ovid. Met. 2, 132; — B) Natten, Prop. 2, 18, 25; — C) de imod Norden boende Folk, Lucan. 3, 74, Claudian.; — not.: nom. pl. Arctoe, Ἄρκτοι, Germ. Arat. — Arctōus, 3, Ἀρκτῷος: hørende til Nordstiernen; df. nordlig, gens, Martial., polus, id., frigus, Lucan.

1. Arctūrus, i, m., Ἀρκτοῦρος; I) „egenl.": den klareste Stierne i Bootes; vid. Plaut. Rud. ab in., hvor den indføres som Prologus; cf. Cic. Arat. 99; — II) „poet. overf." ogs. A) f. Stiernebilledet Bootes; Arcturi sidera etc., Virg. Ge. 1, 204; — B) f. Opgangen af Arcturus; sub ipsum Arcturum etc., ibd. 1, 68. — 2. arcturus, i, f. und. arction. — 1. arctus, (el. artus), 3, partic. o. adj. af arceo. — 2. Arctus, i, m., f. und. Arctos.

arcŭārĭus, 3, [arcus]: hørende til en Bue, fabrica, Veget.; — 2) ogs. subst.: arcuarius, i, m.: som forfærdiger Buer, Dig. — *arcŭātĭlis, e: bueformet, caminus, Sidon.; — arcŭātim, adv.: bueformigen, repere, Plin. 29, 39; o. — arcŭātio, onis, f.: Hvælving; in pl., Frontin. Aquaed.; — [arcuo]. — arcŭatus, 3, f. und. arcuo; f. ogs. arquatus. — arcŭ-.ballista, (-balista), ae, f., [arcus]: en med Bue forsynet Kastemaskine, Veget.; — df. arcŭballistārĭus, (-balist.), i, m.: der skyder med en saadan Maskine, id.

arcŭla, ae, f., dem. af arca; I) „alm.": liden Kasse el. Æske el. Daase; df. A) Smykæske el. Salvedaase, Plaut. Most. 1, 3, 92; arculae muliebres, Cic. Off. 2, 7; - ogs. „overf." om Talens Prydelser, Cic. Att. 2, 1; — b) liden el. fattig Pengekasse, Afran. ap. Fest.; — II) „techn.": Vindkassen i Orgelet, Vitruv. 10, 13; df. — arcŭlārĭus, i, m., som forfærdiger Smykæsker el. Salvedaaser, Plaut. Aul. 3, 5, 45.

arcŭo, avi, atum, 1, v. a., [arcus]: giør bueformet, bøier el. krummer som en Bue; df. arcuari, (om en bueformet Bevægelse), Plin. 29, 39; - currus arcuatus, (med bueformet Dække), Liv. 1, 21; opus arcuatum, (hvælvet Rende), Plin. Ep. 10, 46; — not.: f. ogs. arquatus, s. 1.

arcus, (arquus), us, m.; I) „egenl." el. „alm.": Bue; A) til at skyde med, el. som Vaaben; - arcum intendere, (spænde den), Enn. ap. Cic. Acad. 2, 28, incurvare, Virg., lunare, Ovid.; arcus intentus in aliquem, Cic. Sest. 7; cf. Pers. 3, 60; ∾ adductus, Virg., remissus, Hor.; - men Ovid. Met. 2, 81, in pl.: per ··· Haemoniosque arcus, (igiennem Stiernebilledet Skytten); — B) Regnbuen; vid. Virg. Aen. 5, 88; cf. Lucr. 6, 526, Ovid. Met. 6, 63, Cic. N. D. 3, 20, Plin. 18, 80, o. A.; - „poet." ogs.: ∾ pluvius, Hor., imbrifer, Tibull.; — C) Bue el. bueformet Hvælving i Bygninger; navnl. ogs. en Triumphbue; vid. Suet. Ner. 25, o. Ovid. Met. 3, 30 o. 160; — II) „overf."; A) „alm.": enhver bueformet Krumning el. Bøining; - niger arcus aquarum etc., Ovid. Met. 11, 568, (den hvælvede Bølge); men om en Slange, ibd. 3, 42; om en Havbugt, ibd. 11, 229; cf. Virg. Aen. 3, 533; ogs. Grenens Krumning, id. Ge. 2, 26; men arcus sellae, Tac. Ann. 15, 57, (bueformet Ryglene el. Rygstød); — B) „besl." ogs.: den mathematiske Cirkelbue; - coronam si diviseris, arcus erit, si direxeris, virga, Senec. Qu. N. 1, 10; - df. ogs. de Zonerne el. Himmelbælterne begrændsende Parallelcirkler; Nec tibi directos placeat via quinque per arcus, Ovid. Met. 2, 129; — not.: gen. arci el. arqui, Cic. N. D. 3, 20, Lucr.; - arcus som fem., Enn. ap. Prisc.

1. ardĕa, ae, f., ἐρωδιός: Heiren, Virg. Ge. 1, 346; (hos Plin. sædv. ardeola). — 2. Ardĕa, ae, f., [rimel. besl. m. frgd.]: By i Latium; vid. Ovid. Met. 14, 571, o. Virg. Aen. 7, 411; — B) df. I) Ardeas, (Ardeatis, Cato), gen. ātis, adj.: ardeatisk; in agro Ardeati, Cic.; Ardeas templum, Plin.; - men subst. Ardeātes, ium: Indbyggerne af Ardea, Liv. 5, 44, oftere; — 2) Ardeatīnus, 3: = frgd.; ∾ praedium, Nep. Att. 14; men absol.: in Ardeatino, (sc. agro), Senec. Ep. 105.

ardĕlio, ōnis, m., [ardeo]: den Stundesløse; vid. Phaedr. 2, 5; cf. Martial. 3, 7. — ardens, tis, partic. o. adj. af ardeo; df. — ardenter, adv.: brændende; men sædv. „fig.": heftigen, ivrigen, med brændende Lidenskab, cupere aliquid, Cic.; ardentius sitire voluptates, id. Tusc. 5, 6; ardentissime diligere, Plin. Ep. 1, 4; cf. Suet. Dom. 22.

ardĕo, arsi, arsum, 2, v. n., [besl. m. areo]; I) „egenl.": at brænde, at være i Brand; - cum ardentibus taedis, Enn. ap. Cic.; ligel. ardente domo etc., Tac. Ann. 15, 50; men Cic. Div. 1, 53: caput arsisse dormienti etc.; arsuros supremis ignibus artus, (paa Ligbaalet), Ovid. Met. 2, 620; men altaria ardent, Virg. Ge. 3, 490, (d. e. Offeret el. Ilden derpaa); — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lyset, Farven, Dinene, odl.: at brænde el. skinne el. straale; ardent oculi, (lyne af Harme), Cic. Verr. 4, 66; cf. Virg. Aen. 4, 262, o. ibd. 11, 602; — b) ∾ doloribus: lide af brændende Smerte, Cic. Fin. 5, 31; ardentia morbo membra, Lucr. 6, 1171; ogs. absol.: quum omnes artus ardere viderentur, Cic. Fin. 2, 28; - ardentes siti fauces, Liv. 44, 38; — c) om et Land: ∾ bello, (fortæres af Krigsluen), Cic. Att. 5, 6, Liv. 28, 24; - men om Krig el. Oprør: at rase, at være paa det Værste; vid. Suet. Caes. 70, o. Cic. Sull. 19; men id. R. Am. 9: omnia ardere, (at det Hele gik til Grunde); — B) „ment": at brænde af en Lidenskab, at gløde el. fortæres deraf; m. o. ud. abl.; - ∾ amore, Cic., dolore et ira, id., furore, Liv.; men Cic. d. Or. 2, 45: ut mihi ··· tu ··· ipse ardere videaris; - ogs. m. ad o. in; omnium animi ad ulciscendum ardebant, Caes. B. G. 6, 34; Ardet in arma magis, etc., Virg. Aen. 12, 71; ∾ in caedem, Tac.; - „poet." ogs. c. inf.; ruere ardet utroque, Ovid. Met. 5, 166; cf. Virg. Aen. 4, 281; - „besl." ogs. at brænde af Elskov; vid. Ovid. Met. 4, 62; ogs. ∾ in aliqua, ibd. 8, 50; men arsit ··· Virgine rapta, Hor. Od. 2, 4, 7; cf. ibd. 3, 9, 5; - ligel. c. acc., (ligesom ovens. c. inf.); Formosum pastor Corydon ardebat Alexin, Virg. Ecl. 2, in.; cf. Hor. Od. 4, 9, 13, ogs. Gell. 7, 8; — b) ∾ invidia, (være forhadt), Cic., Liv., infamia, Plin. Ep.; men ∾ flagitio, Plaut. Cas. 5, 3, in.; — III) partic. ardens, tis, ogs. ofte som adj.; A) „egenl.": brændende, hed, ildlig; - austri ardentes, Plin.; quinta est ardentior illis (zona), Ovid. Met. 1, 46; ubi sol ardentissimus, Tubero ap. Gell.; ardens Africa, (forbrændt af Solheden), Lucan.; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Dinene, Lyset, Farven, odl.: luende, skinnende; f. Virg. Ge. 4, 451, ogs. ibd. 99; men ardentissimus calor, Plin. 21, 10; — b) ildlig, stærk; ardentis Falerni pocula, Hor. Od. 2, 11, 19; - ogs. heftig, stræng, bitter; ∾ dolor vulneris, Lucr., febris, Plin.; — 2) „ment."; a) navnl. om Taleren og om Foredraget: ligesom ildlig el. brændende; - hic noster orator ··· acer, ardens etc., Cic. Orat. 28;

ardens verbum, ibd. 8, oratio, ibd. 38; men ardentes in eum litteras etc., id. Att. 14, 10; — b) om den Lidenskabelige: brændende, hidsig, heftig; - ardens, (sc. amore), Ovid. Met. 14,691; ogs. c. gen.; ardens caedis, Stat.; men in superl.; ∾ dux, Flor. 4, 2; - ogs. om Lidenskaben; quis umquam fuit, aut avaritia tam ardenti, aut etc.? Cic. Fin. 3, 11; quum ··· mortem ardentiore studio peteret, quam etc., ibd. 2, 19. — ardĕŏla, ae, f., dem. af ardea: Heiren, Plin. 10,79, oftere.

ardesco, arsi, 3, v. n., inch. af ardeo; I) „egenl.": at komme i Brand, at antændes; vid. Lucr. 6, 178, ogs. Ovid. Met. 1,255; — II) „fig."; A) „overf."; a) at lyse el. skinne stærkt deraf, Ovid. Met. 11, 523; men pugionem ardescere in mucronem, Tac. Ann. 15, 54; — b) at blive stærkere el. heftigere i sit Slags, Virg. Aen. 11, 304; ardescente pugna, Tac.; cf. id. Hist. 2, 66; — B) oftest „ment.", navnl. om Udbrud af en Lidenskab; vid. Lucr. 4, 1086; men indomitas ardescit vulgus in iras, Ovid. Met. 5, 41; cf. Virg. Aen. 7, 445: exarsit in iras etc.; men ibd. 1,713: ardescitque tuendo etc. — ardĭfer, a, um, [ardor, fero]: ildbærende, d. e. brændende, lampas, Varr. ap. Non.

ardor, ōris, m., [ardeo]; I) „egenl.": Brænden el. Brand, brændende Hede; ogs. Ild el. Lue; - ∾ solis, Lucr., ignium, id., flammarum, id.; cf. Cic. Cat. 3,8; ligel. ardore deflagrare, id. Acad. 2, 37; — II) „fig."; A) „overf."; a) Glands, Skin, stellarum, Cic. (poët.) Div. 1, 11; - ogs. Øiets Glands el. Ild; vid. Lucr. 3, 290, o. Cic. Balb. 21; ligel. ∾ oris, Vell. 2, 35; — b) Ild, Heftighed, Hede; in medio ardore belli, Liv. 34, 1; - ogs. heftig Smerte el. Lidelse; ardores corporum in morbis, Plin.; ardor tamen ille idem urget etc., Cic. Att. 12, 13; — B) „ment.": brændende Lidenskab el. Attraa; - ardor mentis ad gloriam, Cic. Coel. 31; navnl. ogs. Krigermod; vid. Liv. 8, 16; hvf. „meton.": tantus fuit ardor armorum etc., id. 22, 5; - „bes." ogs. brændende Elskov, virginis, (dertil), Ovid. Met. 9, 101; cf. Hor. Epod. 11, 27; - ogs. „meton.": den elskede Gjenstand; tu primus et ultimus illi Ardor eris, Ovid. Met. 14, 683; cf. id. Fast. 2, 308.

Ardŭenna, (Ardenna, Venant.), ae, f., Ardennerskoven (i Gall. Belg.), Caes. B. G. 5, 3. — ardŭĭtas, atis, f.: Brathed, Steilhed, montium, Varro; af — ardŭus, 3; I) „egenl.": høi el. ophøiet, brat el. steil, odl.; - arduus clivis (ager: med Bakker), Varro; via ardua et aspera etc., Liv. 44, 3; ∾ ascensus, Cic.; ∾ mons, Ovid., Tmolus, id.; - ogs. absol.: arduum, i, o. ardua, orum: høit Sted el. steil Høi, odl.; vid. Tac. Ann. 2, 47, o. Hor. Od. 2, 19, 21; ardua montium, Ovid., terrarum et campi, Virg.; ardua Alpium, Tac.; — b) „poet." ogs. som Epithet til hvad der er høit el. som befinder sig i det Høie; - vid. Virg. Aen. 9, 53; ligel. ∾ aether, Ovid.; ∾ sidera, id.; ∾ cervix equi, (kneisende), Hor. Sat. 1, 2, 88; — II) „fig."; A) „alm.": vanskelig at opnaae, vanskelig, tung; - ∾ opus, Cic.; quia id arduum factu erat, Liv. 8, 16; arduum est, m. acc. c. inf., Tac. Ann. 4, 4; cf. Hor. Od. 1, 3, 37, o. ibd. 3, 24, 44; - ogs. subst.; nec fuit societas in arduo, Tac. Ann. 12, 15; — B) „bes.": vanskelig, brydsom, ubehagelig; - arduum ··· res gestas scribere, Sall. Cat. 3; cf. Tac. Ann. 1, 11; - men Hor. Od. 2, 3, in.: rebus in arduis, (under Trængsler, i Modgang); — not.: arduius iter, o. arduissimo aditu, Cato ap. Priscian.

are, s. und. arefacio. — ārĕa, ae, f., [efter Buttm. besl. m. ἔρα, i. e. terra]; I) „alm.": fri el. aaben Plads; - vid. Ovid. Met. 10,87: planissima campi Area, etc.; - men locus sine aedificio in urbe area, Dig.; cf. Fest. p. 10, o. Varr. L. L. 5, 4; — bb) fremdeles er area efter dens forskjellige Bestemmelse; a) Byggeplads, Hustomt, Hor. Ep. 1, 10, 13, Cic. Att. 4, 1, o. Liv. 4, 16; — b) aaben el. fri Plads ved el. foran Huset; ogsaa det af Bygninger omgivne Gaardsrum; - ∾ domus, Plin. Ep. 6, 20; ∾ vicini, Dig.; - ∾ Capitolii, Liv. 25, 3; cf. id. 2, 41: ea est area ad Telluris aedem; — c) en Tumleplads el. Øvelsesplads; vid. Hor. Od. 1, 9, 18, o. Martial. 7, 32; - ogs. „overf.": ∾ scelerum, Cic. Att. 9, 18; - „alleg." ogs.: en Løbebane; vid. Ovid. Fast. 4, 10; men Martial. 10, 24: vitae tribus areis peractis, (i. e. pueritia, juventute, senectute); — d) Lo el. Tærskelo, (sædv. fri Plads i Nærheden af Gaarden); vid. Cic. Verr. 3, 8, ogs. Hor. Od. 1, 1, 10; - om dens Anlæg, vid. Virg. Ge. 1, 178, Colum., o. A.; — II) „overf." o. „bes.", el. ifølge etslags Lighed, heder area endnu; a) Ring omkring Solen el. Maanen, (neml. af dens runde Gestalt, ligesom en Træskelo), Senec. Qu. N. 1, 2; — b) (rundagtigt) Havebed, en slig Haverabat, Plin. 19, 20, Varr., Colum.; — c) Fuglefængerplads, Plaut. As. 1, 3, 64 o. 67; — d) Begravelsesplads, Tert.; — e) skaldet Plet i Hovedet, Cels. Martial. 5, 49.

Areccaeus, 3, campi, Tibull. 4, 1, 142, rimel.: babylonisk (efter en By Arec i d. Babyloniske). — ārĕfăcio, (ctr. arf.), fēci, factum, 3, v. a., [areo]; (ogs. ved Anastrophe: sol ··· facit are, Lucr. 6, 962); - borttørrer, lader borttørres, Cato, Lucr. l. c.; - ogs. pass.: arefieri in furno, Plin.; arefactus caulis, id. — Arēlas, ātis, o. Arēlāte, es, f.: By i Gall. Narb., (hod. Arles), Caes. B. C. 1, 36, Suet. Tib. 4; — df. Arelatensis, e: arelatisk, ager, Plin.; - men subst. Arelatenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Dig.

Aremoricus, 3, s. und. Armoricus. — ărēna, (har.), ae, f., [rimel. besl. m. area; alts. oprdl.: tør Jord]; I) „alm.": Sand; ∾ fossicia, fluvialis, marina, Plin., bibula, Lucr., sicca, sterilis, Virg., mollis, Ovid., numero carens, Hor. Od. 1, 28, in.; - „poet." ogs. in pl.; ∾ urentes litoris, id. Od. 3, 4, 31; ∾ nigrae, (s. limus: Dynd), Virg. Ge. 4, 291; ∾ carae (Pactoli, d. e. Guldsand), Ovid. Met. 11, 88; men id. Her. 5, 115, „alleg." om et unyttigt Arbeide: quid arenae semina mandas? — II) „bes."; A) sandigt Sted, Sandjord; vid. Cic. Agr. 2, 27; — bb) navnl. ogs.; a) Sandørken; arenae Libycae, Ovid., vix perviae, Tac.; — b) Søkysten, Ovid. Met. 3, 599; ogs. ∾ litorea, id.; ogs. in pl., id. Met. 11, 55; — B) „techn.": den med Sand bestrøede Kamplads i Amphitheatret, (ogs. Amphitheatri arena, Suet. Ner. 53); cf. id. Tib. 72, id. Aug. 43, o. Juvenal. 4, 100, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 6; — bb) df. ogs.; a) „meton.": Kampen i Amphitheatret el. paa Arena; - operas arenae promittere etc., Tac. Ann. 14, 14; cf. Suet. Tib. 35; ligel. scenae arenaeque devotus, id. Calig. 30; — b) „overf.": enhver Kampplads el. Tumleplads; - prima civilis belli arena Italia fuit, Flor. 4, 2; cf. Lucan. 6, 63; - saal. er Retten el. Skrankerne: Talerens arena; vid. Plin. Ep. 6, 12.

ărēnācĕus, 3, [arena]: sandig, terra, Plin.; - ogs. sandagtig, ligesom Sand, semen, id. 21, 59. — Arenācum, (-atium), i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Arnheim), Tac. Hist. 5, 20. — ărēnārius, 3, [arena]; I) hørende til Sand, lapis, Sandsten, Serv. ad Virg. Ge. 2, 348, (hvor lapis bibulus); — bb) df. subst.; a) ărēnārius, i, m.: Lærer i Elementarregning, (fordi man skrev Ziffrerne i Sand), Tert.; — b) arenaria, ae, f., (sc. fodina): Sandgrav; sædv. in pl., Varr., Cic. Cluent. 13; - ogs. arenarium, i, n., Vitruv. 2, 4; — II) hørende til Amphitheatret, fera, Amm.; — b) df. subst. ărēnārius, i, m.: Kæmper el. Fægter paa Arena el. i Amphitheatret, en Gladiator, Dig., Petron.

ărēnātio, onis, f.: Overdragning el. Bestrygning med Sandkalk; df. „meton.": denne Sandkalk selv, Vitruv. 7, 3; o. — ărēnātus, 3: tilsat med Sand, calx, Cato; — b) df. subst.: arenatum, i, n., (sc. opus): Sandkalk til Bestrygning, Vitruv., Plin.; — [arena]. — ărēnĭfŏdīna, ae, f., [arena]: Sand-

grav, Dig. — ărēnĭvăgus, 3, [arena]: som flakker om i en Sandørken, Cato, Lucan. — ărēnōsus, 3, [arena]: fuld af Sand, sandig, litus Libyae, Virg.; cf. Ovid. Met. 14, 82; men ∾ Ladon (amnis), ibd. 1, 702; - arenosior lapis, Plin.; quod sit arenosissimum, id. — ārens, tis, partic. v. adj. af areo. — ărēnŭla, ae, f., dem. af arena: fin Sand, Plin. 30, 8.

ārĕo, ēre, v. n.: at være tør el. tørret, Plaut. Rud. 2, 6, 49; ogs. at være fortørret; succis aret ademptis (tellus), Ovid. Met. 2, 211; — II) „overf.": fauces arent, (Halsen er tør, lider af Tørhed), Ovid. Met. 6, 355; df. „poet.": at lide el. plages af Tørst, id. A. A. 2, 606; men arentibus siti faucibus, Liv. 44, 38; — III) df. partic. ārens, tis, som adj.; A) tør, fortørret, arva, Virg., loca, Tac.; men rivus arens (Xanthi cognomine: udtørret), Virg. Aen. 3, 350; — B) „overf.": lidende af Tørst, torstig; - arentia ora, Ovid. Met. 7, 556; arente fauce, Hor. Epod. 14, 4; „poet." ogs. som Epithet til Tørsten; vid. Ovid. Her. 4, 174. — ārĕŏla, ae, f., dem. af area: liden fri Plads, Plin. Ep. 5, 6; — 2) lidet Havebed; in pl., Colum.

Ārĕŏpăgītes, (-ta), ae, m., Ἀρειοπαγίτης: en Areopagit, d. e. Medlem af Areopagretten i Athenen; - si excusetur ··· Areopagites esse, Cic. Phil. 5, 5; cf. id. Balb. 12, o. id. Off. 1, 22; — df. Ārĕŏpăgītĭcus, 3: areopagithisk, gymnasia, Sidon. — Ārĕŏpăgus, (-os), i, m., Ἀρειόπαγος, el. Ἄρειος πάγος: Marshøien i Athenen, Varr.; - her holdtes den høieste Criminalret, som ogs. selv deraf heder Areopagus; - ascendere in Areopagum, Cic. Div. 1, 25; - (men paa Græsk, id. Att. 1, 14). — arepennis, is, m., [gallisk Ord; hvs. hod. arpent]: = semijugerum, Colum.

1. ares, s. und. aries. — 2. Ares, is, m., Ἄρης: Krigsguden Mars; df. comisk, ligesom bellator: en Kriger; vid. Plaut. Truc. 2, 7, 54. — āresco, ĕre, v. n., inch. af areo: at tørres, at blive tør; vid. Plaut. Rud. 2, 7, 17; - ogs. at udtørres el. fortørres; - herbas arescere et interfici etc., Cic. frgm. ap. Non.; - ogs. at borttørres; vide id. Part. or. 17: cito arescit lacrima, etc. — Arestŏrĭdes, ae, m. patron., Ἀρεστορίδης: en Søn af Arestor, d. e. Argus, Ovid. Met. 1, 624.

ărĕtălŏgus, i, m., ἀρεταλόγος: etslags Harlequin af Philosoph, som med sin Snak morer Giesterne under Maaltidet, Suet. Aug. 74, o. Juvenal. 15, 16. — Arĕthon, ontis, o. Aretho, ōnis, m.: Flod i Epirus, Liv. 38, 3 o. 4. — Arĕthūsa, ae, f., Ἀρέθουσα: Navnet paa en berømt Kilde ved Syrakus, Cic. Verr. 4, 53; — II) efter Fabelen er Arethusa: en Nymphe af Dianas Følge; vid. Virg. Ge. 4, 344; - hvorledes hun af Flodguden Alpheus fra Elis forfølges under Havet til Sicilien, vid. Ovid. Met 5, 572 flgd.; — B) df. 1) Arĕthūsaeus, 3, arethusisk el. sicilisk, latices, Claudian.; — 2) Arĕthūsĭus, 3: = frgd.; df. „poet.", f. syrakusisk, proles, Sil. 14, 356; - men subst. Arethusii, s. not.; — 3) Arĕthūsis, ĭdis, f., poetisk Epithet til Syracus; vid. Ovid. Fast. 4, 873; — not.: ogs. er Arethusa: Navnet paa flere Kilder og Søer; vid. Plin. 4, 12 o. 21, ogs. id. 2, 106; - endel. er Arethusa: Navnet paa en By i Macedonien, id.; ligel. paa en By i Syrien ved Orontes, id.; - men subst. Arĕthūsii, orum, m.: Indvaanerne i disse Byer, id.

Arētĭum, (Arr.), i, n.: By i Etrurien, (hod. Arezzo), Plin. 35, 46; — B) df. 1) adj. Arētius, (Arr.), 3: aretisk, testa, Martial., vasa, id.; — 2) subst. Arētini, orum: Indvaanerne af Byen Ar., Plin. 3, 8. — Arēus, 3, Ἄρειος: benævnt efter Guden Ares el. Mars; ∾ judicium, i. e. Areopagus, Tac. Ann. 2, 55.

Arganthŏnĭus, i, m.: K. i Tartessus; vid. Cic. d. Sen. 19, o. Val. Max. 8, 13; — df. Arganthŏnĭăcus, 3, Sil. — Arganthus, i, m.: Bierg i Mysien, Prop. 1, 20, 33. — Argēi, orum; I) sc. loci: Steder i Rom, hvor visse Offere forrettedes efter K. Numa's Anordning; vid. Liv. 1, 21; cf. Ovid. Fast. 3, 791; — II) Argēi hed ogs. de (23) Straamænd, som aarligen af Vestalinderne fra Pons Sublicius kastedes i Tiberen; vid. Varro L. L. 7, 3, o. Ovid. Fast. 5, 621 flgd. — argĕma, atis, n., ἄργεμα, (af ἀργός, d. e. hvid): liden Byld el. Absces paa Øiet, Plin. 28, 78. — argĕmon, i, n., ἄργεμον, som Vært: = lappa canaria, Plin. 24, 116. — argĕmōne, es, f., ἀργεμώνη, som Vært: = inguinalis, Plin. 26, 58. — argĕmōnĭa, ae, f.: en Vært af Lighed m. d. frgd., Plin. 25, 56.

argentārĭa, argentarium, s. und. flgd. — *argentārĭus, 3; I) adj.; A) „alm.": hørende til Sølv, el. benævnt derefter, metalla, Sølvbiergværker, Plin.; ∾ plumbum: Blanding af Tin og Bly, id.; ∾ creta, (hvormed Sølv poleres), id.; ∾ faber: Sølvsmed, Dig.; — B) „bes.": hørende til Penge, benævnt derefter; ∾ inopia, (Pengemangel), Plaut., cura, (Pengesorg), Ter., taberna, (Vexelcomptoir), Liv., mensa, (Vexelbank), Dig.; — II) subst.; A) argentarius, i, m.; a) (sc. negotiator): Vexelerer el. Banquier, Plaut., Cic. Caecin. 6, o. Suet. Aug. 2; — b) (sc. faber): Sølvarbeider, Sølvsmed, Inscript.; — B) argentaria, ae, f.; a) (sc. taberna): Vexelcomptoir, Plaut.; — b) (sc. ars): Vexelforretninger, Vexelhandel, vid. Cic. Caecin. 4; — c) (sc. fodina): Sølvgrube, Liv. 34, 21; — C) argentarium, i, n., (sc. vas el. scrinium: hvori Penge opbevares), Dig.; o. — argentātus, 3; I) „egenl.": smykket el. beslaaen med Sølv, sandalia, Albinov., sella, Lamprid.; men Liv. 9, 40: ∾ milites, (hvis Skiolde ere indlagte med Sølv); — II) „overf.": hvormed der følge Penge, (comisk); ∾ querimonia, vid. Plaud. Pseud. 1, 3, 78; — [argentum].

argentĕŏlus, (-tiŏlus, Fronto), 3, dem.; ∾ sicilicula, Plaut. Rud. 4, 4, 125; af — argentĕus, 3, [argentum]; I) „egenl."; A) „alm.": af Sølv, aquila, (Sølvørn), Cic. Cat. 1, 9, bractea, (Sølvblik), Plin., vasa, (Sølvkar), Hor., Tac.; ∾ denarius, Plin.; men Tac. Ge. 5: numerus argenteorum, (sc. nummorum); ∾ Triton, Suet. Claud. 21, (hans Billede af Sølv); — B) „bes." ogs. ligesom argentatus: udsmykket med Sølv, scena, (Udstilling af Sølvkar, odl.), Cic. Mur. 19; ∾ acies, vid. Liv. 10, 39; — II) „overf."; A) med Sølvfarve, skinnende el. blændende hvid; vid. Ovid. Met. 2, 536; ∾ color, id., fons, id., anser, Virg.; - ogs. er at hidføre: flumen Argenteum, ogs. absol. Argenteus, (sc. amnis): Flod i Gall. Narb., ved Forum Julii, (hod. Argens), Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34, o. Plin. 3, 5; — B) hørende til el. benævnt efter Sølvalderen; Subiit argentea proles, etc., Ovid. Met. 1, 114; — not.: comisk er Plaut. Pseud. 1, 3, 113: amicam tuam esse factam argenteam, (giort i Penge, d. e. solgt); cf. ibd. 1, 1, 144.

argentiexterebronides, ae, m., [comisk formet af argentum o. exterebro]: som udpresser og ligesom udborer Penge deraf, Plaut. Pers. 4, 6, 21. — argentĭfŏdĭna, ogs. adskilt: argenti fodina: Sølvgrube, ubi fodiatur argentum, Varr.; cf. Vitruv. 7, 7, o. Plin. 33, 31. — Argentīnus, i, m., i. e. deus argenti, Augustin. — Argentŏrātus, i, f.: By i Gall. Belg., (hod. Strasburg i Elsas), Amm.; — df. adj. Argentŏrātensis, e: argentoratisk, campi, Aur. Vict. Epit. 42. — argentōsus, 3, [argentum]: med stærk Tilsætning af Sølv, aurum, Plin. 33, 29.

argentum, i, n., [besl. m. ἀργήεις, ἀργῆς, dor. ἀργᾶς, d. e. hvid]; I) „alm.": Sølv; vid. Plin. 33, 31; — b) ∾ vivum, Qviksølv; vid. Plin. 33, 32; — II) oftest „meton.": hvad der er giort af Sølv; df. navnl.; A) Sølvtøi el. Sølvkar; - argentum expositum in aedibus, Cic. Verr. 4, 15; cf. Hor. Ep. 1, 6, 17, ogs. id. Od. 4,

11, 6; ∾ factum atque signatum, (forarbeidet og møntet), Cic. l. c. 5, 25; men ∾ infectum, Liv., Dig., (i Barrer el. Stænger); ∾ purum, Plin. Ep. 3, 1, (glat, uden ophøiet Arbeide); — B) preget el. møntet Sølv, Sølvmønt, Sølvpenge; df. sædv. Penge; - argentum annumeravit illico, Ter. Ad. 3, 3, 15; men quum tu argento post omnia ponas, (for Penge tilsidesætter Alt), Hor. Sat. 1, 1, 86; cf. id. Ep. 1, 18, 23: Quem tenet argenti sitis importuna famesque. — argestes, ae, m., ἀργέστης, efter Vitruv. 1, 6: Vestsydvestvinden; men efter Plin. 2, 46, ligesom corus: Vestnordvestvinden.

Argēus, 3, o. Argi, orum, f. und. Argos. — Argīa, ae, f., Ἀργεία; 1) Datter af K. Adrastus, o. Gemalinde af Polynices, Stat.; — 2) Gemalinde af K. Inachus, o. Moder til Io, Hygin. — Argīlētum, i, n., [rimel. besl. m. argilla, d. e. Ler; cf. Serv. ad Virg. Aen. 8, 345]; - Qvarter i Rom imellem Cirkus og Aventinerbierget, hvor Haandværkerne, navnl. ogs. Boghandlerne, havde deres Lader; - mercedes Argileti, (Indtægten af Leieboliger paa dette Sted), Cic. Att. 12, 32; men nemus Argileti, vid. Virg. Aen. 8, 345; - ogs. m. Tmesis: Argique letum, Martial. 2, 17; — df. adj.: Argiletanus, 3, aedificium, Cic. Att. 1, 14, tabernae, Martial. 1, 4.

†argilla, ae, f., ἄργιλλος: hvid Ler, Pottemagerjord, Mergel, Colum., Pallad.; - ferventes fusili ex argilla glandes etc., Caes. B. G. 5, 43; men Hor. Ep. 2, 2, 8: (puer) argilla quidvis imitabitur uda; s. ogs. Cic. Pis. 25; - ogs. Lerjord el. leret Jord, Virg. Ge. 2, 180; df. — argillācĕus, 3: leret el. lerblandet; est enim alba terra, argillacea, etc., Plin. 17, 4; o. — argillōsus, 3: fuld af Ler, stærkt leret, terra, Varr., colles, Colum.; cf. Plin. 12, 30.

Arginussae, (-usae), arum, f., Ἀργινοῦσσαι, (-οῦσαι), (ctr., f. Ἀργινόεσσαι, af ἀργινόεις, i. e. candidus); - trende Smaaøer i Ægæerhavet, ved Lesbos; vid. Cic. Off. 1, 24, o. Val. Max. 3, 8; - ogs. Argenussae, Plin. 5, 39; men in sing. Arginussa, id. 8, 83. — Argiphontes, is, m., Ἀργειφόντης: Argusmorderen, Epithet til Mercurius, der ombragte den hundredøiede Argus, Arnob. — argitis, idis, f., [besl. m. ἀργός, d. e. hvid]: etslags Vinstok med hvide Druer, Colum. 3, 2. — Argivus, 3, s. und. Argos.

Argo, gen. us, f., Ἀργώ: Skibet Argo, der førte Argonauterne under Jason til Colchis, for at hente det gyldne Skind; - vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 20, o. Virg. Ecl. 4, 34; - sild. satte Minerva dette Skib som Stiernebillede paa Himmelen; vid. Cic. Arat. 126, o. Colum. 11, 2; — df. Argōus, 3, Ἀργῷος: hørende til el. benævnt efter Skibet Argo el. Argonauterne, Hor. Epod. 16, 57, o. Prop. 3, 21, 13. — Argolicus, 3, o. Argolis, idis, f., s. und. Argos. — Argŏnautae, arum, m., Ἀργοναῦται: Argofarerne el. Argonauterne, Val. Fl., Hygin., Plin.; (s. ogs. und. Argo); — not.: ved Ordspil m. ἀργός, (uvirksom, dorsk), har Martial. 3, 67: Non nautas puto vos, sed argonautas; — df. Argŏnautĭcus, 3; df. Argonautica, orum: Navnet paa et Digt om Argonautertoget, af Valerius Flaccus.

Argos, n.; pl. Argi, orum, m.: Hovedstaden i Landskabet Argolis paa Peloponnesus, var helliget til Juno; hed ogs. Argos Hippion o. Argos Dipsion, Plin. 4, 9, o. id. 7, 57; men (Argos) aptum equis etc., Hor. Od. 1, 7, 9; cf. Ovid. Her. 14, 34; - oftere in pl.; s. id. Met. 14, 476; men Inachiis ··· Argis, (hvor Inachus havde regeret), Virg. Ann. 7, 286; cf. Nep. Them. 8, o. Liv. 34, 25; — not.: „poet." findes ogs. Argos f. Grækenland; vid. Lucan. 10, 60; — B) df. 1) Argīvus, 3: argivisk, orator, Cic. Brut. 13, augur, (i. e. Amphiaraus), Hor. Od. 3, 16, 11; - navnl. ogs. som Epithet til Juno; vid. Virg. Aen. 3, 547; — b) „poet." ogs. f. græsk, castra, Virg. Aen. 11, 242, Thalia, Hor. Od. 4, 6, 25; - ogs. subst. Argivi, orum, f. Grækerne; classis Argivum, (f. Argivorum), Virg. Aen. 1, 40; cf. Hor. Od. 3, 3, 67; — forresten er Argivus den ved Digamma udvidede Form af: — 2) Argēus, 3, Ἀργεῖος: argivisk el. græsk, men alene „poet."; - Tibur Argeo positum colono, (af Grækeren Tiburnus), Hor. Od. 2, 6, 5; ligel. Tibur Argeum, Ovid. Am. 3, 6, 46; — 3) Argŏlis, idis, f., Ἀργολίς; a) adj.: argivisk, Alcmene, Ovid. Met. 9, 276; cf. id. Rem. 535; — b) subst., (sc. terra): Landskabet Argolis paa Peloponnesus; vid. Plin. 4 prooem.; — bb) df. adj.: Argŏlĭcus, 3, Ἀργολικός: argolisk el. argivisk, sinus, Plin. 4, 9, mare, Virg., urbes, id.; men ∾ leo, Senec. Herc. Oet., (d. nemeiske Løve); - „poet." ogs. f. græsk; ∾ duces, Ovid. Met. 12, 627; ∾ classis, ibd. 13, 659; — not.: Argus, 3, f. Argivus, alene Plaut. Amph. prol. 98, inc. — Argōus, 3, s. und. Argo.

argūmentālis, e, [argumentum]: bevisende, indeholdende et Bevis, narratio, Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 1; df. — argūmentālĭter, adv.: igiennem Beviser, Aggen. Urb. ap. Frontin. — *argūmentātĭo, onis, f.: Bevisførelse, Cic.; argumentatio est explicatio argumenti, id. Part. or. 13; ∾ probabilis, id., Quintil.; — 2) ogs. Beviset selv; vid. Cic. R. Am. 35: etiamne ··· argumentatio quaerenda est? o. — argūmentātor, oris, m.: en Bevisfører, Tert.; — df. fem. argūmentātrix, icis, id.; — [flgd.].

argūmentor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [argumentum]; I) „alm."; A) fører et Bevis derfor; absol., el. m. relat., el. m. interrog.; - neque ego in causis, si etc., argumentari soleo, Cic. N. D. 3, 4; quid argumentamur, quo pecunia pervenerit, id. Verr. 1, 57; cf. Liv. 39, 36; — B) anfører som Bevis; c. acc. comm.; - multaque in eam partem probabiliter argumentatur, id. 33, 28; cf. Cic. Cluent. 24; — II) „bes.": giør en Slutning, slutter, de voluntate alicujus, id. Inv. 2, 44; — not.: pass. argumentata nomina, Auct. ap. Priscian.

argūmentōsus, 3: fuld af Materie el Stof, rig derpaa, opus, Quintil. 5, 10, 10; af — argūmentum, i, n., [arguo]; I) „alm."; A) hvad der anføres til Bekræftelse for en Paastand, Bevisgrund el. Bevis; (dog mere om Kiendsgierninger, ligesom ratio mere om Fornuftgrunde; vid. Cic. Div. 2, 11); heder Cic. Part. or. 2: probabile inventum ad faciendam fidem; cf. id. Top. 2; - esse argumento (dat.): tiene til Bevis, Liv.; addere pro argumento, (som Bevis), Suet.; — B) hvad der giør noget kiendeligt, hvorpaa noget kiendes, Tegn el. Mærke, odl.; - vid. Ovid. Met. 4, 762, o. ibd. 8, 746; men odoris atque pinguedinis argumentis (myrrham digerere), Plin. 12, 35; — II) „bes.": Stof el. Materie el. Indhold, der ligger til Grund for en skriftlig el. kunstnerisk Fremstilling; vid. Quintil. 5, 10, 9 o. 10; df. altf.; A) Indholdet el. Stoffet til el. af en skriftlig Fremstilling el. Bearbeidelse el. Digtning, odl.; vid. Quintil. l. c.; men componere argumentum, (ordne sit Stof), Cic. Att. 15, 4; cf. id. Off. 2, 23; - navnl. ogs. Indholdet af en Digtning; ∾ fabulae, Ter. Ad. prol.; cf. Liv. 7, 2; — bb) df. a) „meton.": Digtningen selv; - Hoc argumento se describi etc., Phaedr. 4, 8; cf. Ovid. Trist. 5, 1, 10: Sumque argumenti conditor ipse mei; men explicare exitum argumenti, (løse Stykkets Knude), Cic. N. D. 1, 20; — b) „overf.": Stykkets el. Fremstillingens Væsen el. Sandhed el. Sandsynlighed; - verum haec tota fabella ··· quam est sine argumento? Cic. Coel. 28; — B) Indholdet el. Stoffet til el. af Kunstnerens Fremstilling igiennem Sculptur el. Maleri el. Vævning, osv.; - ex ebore diligentissime perfecta argumenta, Cic. Verr. 4, 56; Et vetus in tela deducitur argumentum, Ovid. Met. 6, 69; cf. ibd. 13, 684, o. Virg. Aen. 7, 791.

argŭo, ŭi, ūtum, (men af ūitum alene: arguiturus, Sall. ap. Prisc.), 3, v. a.; [efter Doederl.: s. argruo,

i. e. adgruo, efter Analogi af ingruo; oprdl. ligesom adorior: angriber, gaaer løs derpaa]; df. I) „egenl." i Retssproget; A) med Personsobject; – ∾ aliquem: at anklage el. beskylde nogen (derfor), at overbevise nogen (derom); – servos ··· neque arguo, neque purgo, Cic. R. Am. 41; cf. Liv. 43, 5; men argui apud aliquem, Tac. Ann. 14, 41; — 2) hertil kan ogsaa føies Beskyldningen selv, el. det, hvorfor nogen beskyldes; a) in gen.; – quales viros mortuos summi sceleris arguas, Cic. Rab. perd. 9; cf. id. Coel. 1; ligel. ∾ aliquem repetundarum, Tac., occupandae rei publicae, id., mendacii, timoris, Suet.; — b) in abl.; te ··· hoc crimine non arguo, Cic. Verr. 5, 18; cf. Nep. Paus. 3; — c) m. de; – de quibus quoniam verbo arguit, verbo satis est negare, Cic. R. Am. 29; — d) m. Objectssætning; – quod auctor illius injuriae fuisse argueretur, Cic. Verr. 1, 33; cf. id. R. Am. 13, o. Suet. Ner. 33; — e) m. ut, (Grækernes ὡς); – fratrem, ut subditivum, apud patrem arguere etc., Suet. Ner. 7; — B) m. Tingsobject: at klage derover, at erklære for en Forbrydelse; – nec ea culpa, quám arguo, etc., Liv. 1, 28; detectas conjurationes ··· non ultra arguit, quam ut etc, Suet. Caes. 75; men Ovid. Met, 15, 73: primusque animalia mensis Arguit imponi, (om Pythagoras); — b) ogs. heder ∾ aliquid: at afbevise el. giendrive; – quod et ipsum (hvilken samme Beretning) Fenestella arguit, etc., Suet. Vit. Ter. 1; – ogs. ∾ aliquem, (giendrive nogen), id. Calig. 8; — II) „overf.": paastaaer el. erklærer; ogs. beviser el. godtgiør; – speculatores, non legatos, venisse, arguebat, Liv. 30, 23; cf. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 66; men Liv. 1, 16: qui discerptum regem Patrum manibus taciti arguerent, etc.; – men Virg. Aen. 4, 13: Degeneres animos timor arguit, (røber); cf. Hor. Epod. 11, 10, ogs. id. Od. 1, 13, 7; – df. pass.: at vise sig, at findes; Apparet virtus arguiturque malis, Ovid. Tr. 4, 3, 80; cf. Hor. Ep. 1, 19, 6; — III) partic. argūtus, 3, ogs. som adj.; oprdl.: ligesom løsladt derimod; df. m. Activbem.: som træffer el. rammer el. afficerer; – df. A) „egenl.": indvirkende paa Sandserne, og det navnl.; a) paa Synet: let el. hurtig i sine Bevægelser; – vid. Cic. d. Or. 3, 59; men oculi nimis arguti, (altfor spillende), id. Leg. 1, 9; cf. Ovid. Am. 3, 2, 83; men ∾ caput (equi: med livfuld Bevægelse, el. med let Bygning), Virg. Ge. 3, 80; men ∾ soleae, (nette el. zirlige), Catull.; — b) paa Øret el. Hørelsen: giennemtrængende, klar el. høi, lydende el. tonende, ogs. brusende el. larmende; (sædv. „poet."); – saal. m. aves, Prop., m. olores, Virg.; men ∾ ilex, ∾ nemus, (som suser i Stormen), id.; ogs. m. serra o. pecten, (skærende, hvinende), id.; – navnl. ogs. om Sangere og Digtere: med klar el. høi Stemme, Neaera, (en Sangerinde), Hor., poëtae, id., Tibullus, Martial.; – comisk ogs.: snaksom, ordgydersk, Plaut. Truc. 2, 6, 13, o. id. Trin. 1, 2, 163; – df. ogs. „overf." om et Brev: ordrig, udførlig; vid. Cic. Att 6, 5: litteras quam argutissimas etc.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; ligel. „overf." om Varsler: tydelig, betegnende; vid. Cic. Div. 2, 12; — c) paa Lugten og Smagen: giennemtrængende, skarp; – odor in tenui argutior etc., Plin. 15, 4; – ∾ sapores, Pallad.; — B) „ment.": indvirkende paa Menneskets Indre el. paa dets aandige Væsen; a) til det Bedre: skarpsindig, aandfuld, dicta, Cic., sententiae, id., acumen, Hor.; quis illo (Catone) ··· in sententiis argutior? Cic. Brut. 17; cf. ibd. 29; — b) til det Værre: spidsfindig, snu, listig, meretrix, Hor., calo, id.; men ∾ dolor, Prop. 1, 18, 26, (kunstigen forstilt).

1. Argus, i, m.; 1) den hundredøiede Bevogter af den til Ko forvandlede Jo; vid. Ovid. Met. 1, 624 flgd.; — 2) Bygmesteren af Skibet Argo, Val. Fl. — 2. Argus, 3, f. Argivus, s. und. Argos.

*argūtātio, onis, f.: knagende Lyd, lecti, Catull.; o. — argūtātor, oris, m.: som disputerer spidsfindigen, Gell. 17, 5; — [argutor]. — argūte, adv. af argutus; sædv. „fig."; 1) skarpsindigen, sindrigt, respondere, Cic., conjicere aliquid, id.; – argutius dicere aliquid, id.; argutissime disputare, id.; — 2) listigen, obrepere, Plaut. Trin. 4, 2, 134.

argūtiae, arum, f., [argutus]; (sing. s. nedenf.); I) „egenl.": det paa Sandserne Indvirkende, det Udtryksfulde, navnl. ogs. i Kunstens Værker; – ∾ operum (Lysippi), Plin. 34, 19; Parrhasius ··· primus argutias vultus (dedit picturae), id. 35, 36; men Cic. Orat. 18: nullae argutiae digitorum, (intet kunstigt Spil med Fingrene); — b) ogs. løs Snak, Modsigelser; vid. Plaut. Bacch. 1, 2, 19; – ogs. om Nattergalens Sang el. Triller, Plin. 10, 43; — II) „ment."; A) det Aandrige el. Sindrige, navnl. hos Taleren el. i Foredraget; vid. Cic. Brut. 45, o. id. Orat. 31; — B) Spidsfindighed el. Snuhed el. List i Tale og Handling; vid. Cic. Lael. 13; cf. id. Leg. 1, 2; — b) i denne Bem. ogs. hos Gell. o. Appul. in sing.; df. — argūtiŏla, ae, f., dem.: liden Spindsfindighed, Haarkløveri, Gell. 9, 14, oftere.

argūto, are, v. a., Biform af flgd.: skriger el. raaber derpaa; men alene Prop. 1, 6, 7. — argūtor, ari, v. dep. (n. o. a.), [argutus]; (forkl. Ord); I) „alm.": larmer stærkt, pedibus, stamper el. tramper stærkt el. lydende, (om Valkeren), Titinn. ap. Non.; — II) navnl. ogs. larmer med Stemmen, snakker el. skriger stærkt, Plaut. ap. Non.; – ogs. c. acc.; Agite, fures, argutamini mendacia, Lucil. ibd. — argūtŭlus, 3, dem.: noget snaksom el. svadsig, famula, Appul.; — b) argutulos sane libros etc., (temmelig skarpsindige el. critiske), kalder Cic. (Att. 13, 18) sine academiske Bøger til Varro; af — argūtus, 3, partic. o. adj. af arguo.

Argynnus, i, m.: en Yndling af K. Agamemnon, der til hans Minde byggede et Tempel for Venus Argynnis, ved Floden Cephisus, Prop. 3, 5, 56. — argўranche, es, f., ἀργυράγχη, [formet efter συνάγχη, Halsbetændelse]: ligesom Pengebrynde, (comisk Betegnelse af smudsigt Gnieri), Gell. 9, 9. — argўraspis, ĭdis, adj., ἀργύρασπις: med Sølvskiold, Curt., Justin.; argyraspides a genere armorum appellabantur etc., Liv. 37, 40. — Argўrīpa, (-ippa), ae, f., (efter Serv. ad Virg. Aen. 11, 254, f. d. oprdl. Argos Hippion); efter Sagnet: en af Diomedes fra Argos anlagt By i Apulien; heder sild. Arpi, Virg. Aen. l. c., o. Plin. 3, 16. — argўrītis, ĭdis, f., ἀργυρῖτις, (sølvholdig); df. subst.: Sølvskum, el. Sølverglød, Plin. 33, 35. — argўrŏdămas, antis, m., ἀργυροδάμας: etslags sølvfarvet Ædelsten af Lighed med Diamanten, Plin. 37, 54. — argўros, i, f.: en Benævnelse paa Vækten mercurialis, Appul. — argўrŏtoxos, i, m., ἀργυρότοξος: med Sølvbuen; Epithet til Apollo, Macrob.

Aria, ae, f., Ἀρεία, Ἀρία: Landskab i Asien, imellem Hyrkanien, Gedrosien og Indien, (hod. d. vestlige Del af Chorasan), Plin. 6, 23; — df. subst. Arii, orum: Indbyggerne deraf, id. 6, 29.

Arĭadna, ae, (o. -e, es), f.: Datter af K. Minos paa Creta, hialp Theseus ud af Labyrinthen, men blev paa Flugten af denne forladt paa Øen Naxos; hvorefter hun blev elsket af Guden Bacchus, der satte hendes Krone imellem Stiernerne; – vid. Ovid. A. A. 3, 35, ogs. id. Her. 10, o. Prop. 2, 2, 28, oftere; s. ogs. Mela 2, 7; — df. Ariadnaeus, 3: ariadnisk, sidus, Ovid. Fast. 5, 346, corona, Manil.

Arīāna, ae, f.: d. alm. Navn paa d. østlige Provindser af d. store persiske Rige, (hvor nu Afghanistan), Mela 1, 2, Plin. 6, 25; — df. Arīānus, 3: ariansk, regio, Plin. 6, 25; — men subst. Arīāni, orum: Indbyggerne af disse Lande, ibd. 29. — arīānis, ĭdis, f., ἀριανίς: en i Landskabet Ariana voxende Plante, Plin. 24, 102. — Arīānus, 3, s. und. Ariana; s. ogs. und. Arius.

Aricia, ae, f.: By i Latium, ved Alba Longa, var anlagt af Hippolytus, og benævnt efter hans Gemalinde, Nymphen Aricia; vid. Virg. Aen. 7, 762; – ogs. fandtes her en Diana helliget Lund, hvori der fordum offredes Mennesker; hvf. ∾ immitis, Sil.; f. ogs. und. Nemus o. Nemorensis, ogs. Plin. 19, 33, Martial. 13, 19, o. Liv. 2, 14; — df. Aricinus, 3: aricisk, municipium, Cic. Phil. 3, 6, regio, Martial., vallis, Ovid. Met. 15, 488; men ∾ uxor, Cic. l. c., hvor ogs. Aricina, (sc. femina): Fruentimmer fra Ar.; — men subst. Aricini, orum: Indvaanerne af Ar., Liv. 2, 14; — not.: Aricia, ae, f.: som Nymphe, ved Hippolytus Moder til Virbius, f. ovenf.

ārĭdĭtas, atis, f., [aridus]; 1) „alm.": Tørhed, fortørret Beskaffenhed, Plin. 11, 41; ogs. in. pl., Arnob.; — 2) sild. ogs. „meton.": den fortørrede Gjenstand; fimi ariditas, (f. fimus aridus), Pallad. — ārĭdŭlus, 3, dem. af flgd.: indtørret, vissen, labella (anus), Catull. 64, 317.

ārĭdus, (ctr. ardus, Lucil.), 3, [areo]; I) „egenl."; A) „alm.": tør, fortørret, ligna, Lucr.; ∾ folia laureae, vid. Cic. Pis. 40; ∾ terra et sicca, Plin.; leonum Arida nutrix, (i. e. Africa), Hor. Od. 1, 22, 16; cf. Ovid. Met. 2, 238; — b) neutr. aridum, ogs. som subst.: det Tørre, et tørt Sted; navnl. ogs. Strandbredden el. Kysten; vid. Caes. B. G. 4, 25 o. 29; — B) „bef." o. „metonym." ogs. om Tørsten, Lucr. 3, 930; ogs. om Febertørst el. om Feberen, Virg. Ge. 4, 458; ogs. om Farven; arido colore (folium), Plin. 12, 59; endel. om Lyden: tør, hul, bragende; vid. Lucr. 6, 118, o. Virg. Ge. 1, 357; — II) „fig."; a) tør, udtørret, maver, crura, Ovid.; uvis aridior puella passis, Auct. Priap.; men in victu arido, etc., (ved tør el. maver Kost), vid. Cic. R. Am. 27; ligel. vita horrida atque arida, id. Quint. 30; – df. m. Lune: ∾ cliens, (fattig el. sulten), Martial. 10, 87; — b) indtørret el. haard, hvoraf intet lader sig udpresse; df. comisk om en Gnier: Pumex non aeque est aridus, atque hic est senex, Plaut. Aul. 2, 4, 18; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 15; — c) ∾ argentum, Plaut. Rud. 3, 4, 21, (rimel. haarde Grunker el. rede Penge); — B) „ment."; navnl. om Talen el. Foredraget: tør, maver, aandløs, uden Saft og Kraft; – ∾ genus sermonis, Cic. d. Or. 2, 38; ∾ oratio, Quintil.; aridissimi libri, Tac. Orat. 18; – ogs. „meton.": aridus orator, Quintil., magister, id.

ărĭēna, ae, f.: Bananen, d. e. Frugten af d. indiske Træ pala el. Pisangtræet, Plin. 12, 12. — ărĭes, ĭĕtis, m., (metrisk ogs. ārjes, ārjetis, Virg., o. A.), ἄρην, ἄῤῥην: Vedderen, (el. Faarets Han), Varr., Colum.; — II) df. „overf."; A) „mythisk": den gyldne Vedder, der fordum havde fort Phrixus til Colchis; vid. Enn. ap. Auct. ad Her. 2, 22; — B) df. i Astronomien, efter Hygin. Astron. 2, 20: Stiernebilledet Vedderen i Dyrkredsen; cf. Ovid. Met. 10, 165; ligel. sol quum arietis signum init, Vitruv.; — C) ifølge en Lighed; a) som Beleiringsmaskine: Stormbuk el. Murbrækker, Vitruv. 10, 19; saal. ogs. Cic. Off. 1, 11: quamvis murum aries percusserit; cf. Caes. B. G. 7, 32; — b) etslags Tverbielke til Støtte el. Stive; sublicae ··· pro ariete subjectae etc., Caes. B. G. 4, 17; – hvf. „alleg.": ex quo aries ille subjicitur in vestris actionibus, Cic. Top. 17; — c) etslags ubekiendt Sødyr, Plin. 9, 4; — not.: ares, (f. aries), Varr.; ogs. arvix, vid. s. l.; df. — ărĭĕtārĭus, 3: hørende til en Stormbuk, testudo, Vitruv.

ărĭĕtātĭo, onis, f., [arieto]: Støden el. Stangen, (ligesom Vedderens); ∾ corporum inter se, (deres Sammenstød), Senec. Qu. N. 5, 13. — *ărĭĕtīnus, 3, af en Vedder, ungula, Plin., cornua, Pallad.; — II) „overf."; A) ∾ cicer, Colum., Plin., (af denne Bælgfrugts Lighed med et Vedderhovede); — B) ∾ responsum, (der er forviklet, ligesom Vedderens Horn), vid. Gell. 3, 3; o. — ărĭĕto, avi, atum, 1, v. a. o. n., (metrisk ogs. ārjeto, Virg., o. A.): stanger el. støder som en Vedder, støder stærkt el. haardt; — I) act.; Quis illic est, qui tam proterve aedes nostras arietat? Plaut. Truc. 2, 2, in.; ∾ aliquem in terram, Curt. 9, 7; arietata inter se arma, Senec.; cf. id. d. Ir. 3, 4: dentes inter se arietati; — II) neutr.; – (arietem) cornibus connitier (f. conniti) in me arietare, etc., Att. ap. Cic. d. Div. 1, 22; men Virg. Aen. 11, 890: pars ··· Arjetat in portas, (styrter derimod); ogs. absol.: støder an, støder mig; „alleg.", Sen. Ep. 107; — [aries].

ārĭfĭcus, 3, [areo, facio]: tørrende, Coel. Aur. — Arii, orum, f. und. Aria. — arilator, (el. arr–), oris, m., efter Gell. 16, 7, af Laber. brugt f. cocio: etslags Kræmmer el. Høker. — Arĭmaspi, orum, m.: skythisk Folk; vid. Plin. 7, 2, o. Mela 2, 1. — Arĭmĭnum, i, n.: By i Umbrien, (hod. Rimini); vid. Plin. 3, 20; — df. Arĭmĭnensis, e, ager, Plin. 10, 25; – men subst. Ariminenses, ium: Indvaanerne af Arim., Cic. Verr. 1, 14. — arinca, ae, f.: gallisk Benævnelse af Kornarten olyra, Plin. 18, 19, oftere.

Ariŏbarzānes, is, m.: en Konge i Cappadocien, Cic. Att. 5, 20, oftere. — ariola, ariolor, etc., f. und. hariola, etc. — 1. Arīon, (Arĭo, Gell.), ŏnis, m., Ἀρίων: græsk Citharspiller fra Methymna paa Lesbos; sprang i Havet, for ikke at blive myrdet, og optoges derpaa af et Marsvin; – vid. Ovid. Fast. 2, 80 flgd., (hvor ogs. acc. Ariona), o. Gell. 16, 19; — df. Arīŏnĭus, 3: arionisk, nomen, Ovid. l. c. 93, lyra, id., Prop. — 2. Arīon, ŏnis, m., Navnet paa den Hest, som Neptunus forærede til K. Adrastus, hvf. Adrastaeus, Stat.; ogs. var denne Hest vocalis, (d. e. talende), Prop. 2, 25, 37, o. fata movens, (d. e. spaaende), Stat. — Arionius, 3, f. und. 1. Arion. — Ariovistus, i, m.: germanisk Fyrste og Hærfører, Caes. B. G. 31.

ăris, ĭdis, f., ἀρίς, el. ἀρίσαρον: etslags Slangeurt, Plin. 24, 94. — Arisba, ae, (–e, es), f.: By i Troas, Virg., Plin. 5, 33; – ogs. By paa Lesbos, ibd. 39. — ărista, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Arets Spids, Arefkæg, quae, ut acus tenuis, longe eminet e gluma, etc., Varr.; cf. Cic. d. Sen. 15; men aestu (f. aestate) numerare aristas, (om en Umulighed), Ovid. Tr. 4, 1, 57; men id. Her. 5, 111, (til den Ustadige): Et minus est in te quam summa pondus arista, Quae levis etc.; — B) „meton.", (el. som pars pro toto): Aret selv; vid. Ovid. Fast. 5, 357, o. Virg. Ge. 1, 8; – ogs. om Nardens Frugt, Ovid. Met. 15, 398; – „poet." ogs. f. Sommeren; necdum decimas emensus aristas, Claudian.; — II) „poet. overf." ifølge etslags Lighed; a) Haarene paa Legemet; vid. Pers. 3, 115; — b) Fiskenes Ben el. Finner, Auson. Mosell.; — c) in pl. ogs. Værter el. Urter; validas scopulis effodit aristas, Val. Fl.

Aristaeus, i, m., Ἀρισταῖος: Søn af Apollo o. Cyrene, Konge i Arkadien; lærte Menneskene Biavlen og Olietræets Dyrkning, ogs. Melkens Tilberedelse; – quis mel Aristaeo ··· det? Ovid. Pont. 4, 2, 9; cf. Virg. Ge. 4, 317 (Serv.); f. ogs. Cic. Verr. 4, 57: Aristaeus ··· inventor olei etc. — Aristarchus, i, m., Ἀρίσταρχος: berømt Critiker i Alexandrien; – om hans strænge Recension af de homeriske Digte, vid. Cic. Fam. 3, 11; f. ogs. Ovid. Pont. 3, 9, 24; — b) ogs. som appell., f. enhver Critiker; vid. Cic. Pis. 30, o. id. Att. 1, 14; — df. Aristarchēi, orum, m., (i. e. critici et grammatici), Varr. L. L. 8, 34. — ăristātus, 3, [arista]: forsynet med Arefkæg, Fest. — ariste, es, f.: Navnet paa en Ædelsten, Plin. 37, 58 (Hard.).

Aristīdes, is, (ogs. i, Cic. Fin. 2, 35), m., Ἀριστείδης: Samtidig med og Rival af Themistocles i Athenen; – vi have hans Levnetsbeskrivelse paa Latin af Nepos, paa Græsk af Plutarchus; f. ogs. Cic. Off. 3, 4; — not.: ogs. kan mærkes: a) Aristides af Mile-

tus, Forfatter af et Digt: Milesiaca; vid. Ovid. Tr. 2, 413 o. 443; — b) en berømt Maler paa Apelles's Tid, Plin. 35, 36; — c) en berømt Billedhugger, id. 34, 19. — ăristĭfer, a, um, [arista, fero]: som bærer el. har Axeskæg, seges, Prud.

Aristippus, i, m.: Philosoph af Cyrene, Discipel af Socrates, o. Stifter af d. cyrenæiske Skole; – qui voluptatem summum bonum dicit, etc., Cic. Fin. 2, 6; cf. Hor. Ep. 1, 1, 18; — df. Aristippēus, 3: aristippisk; – illud Aristippeum etc., Cic. l. c., (hin Sætning el. Lære af Aristip). — Aristĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; – Aristius Fuscus: romersk Digter og Lærd, til hvem er Hor. Ep. 1, 12, o. id. Od. 1, 22; cf. id. Sat. 1, 9 o. 10.

Aristo, ōnis, m., Ἀρίστων: Philosoph fra Chios, Discipel af Zeno, o. Stifter af d. skeptiske Sect el. Philosophi; – vid. Cic. N. D. 3, 31, o. id. Leg. 1, 13; — df. Aristōnēus, 3: aristoneisk, vitia, Cic. Fin. 4, 15. — aristŏlŏchĭa, ae, f., ἀριστολοχία: etslags Plante, som skal befordre el. lette Fødselen, Plin. 25, 54, Cic. — Aristŏnĭcus, i, m.: Søn af K. Eumenes, førte Krig med Romerne, hvori han blev overvunden; vid. Flor. 2, 20, Vell. 2, 4, o. A.

Aristŏphănes, is, m., Ἀριστοφάνης; – den berømteste af dette Navn er Ar. af Lindus paa Rhodus, Athenens ypperste Comoediedigter, samtidig med Socrates; – vid. Hor. Sat. 1, 4, in., o. Quintil. 10, 1, 65; — B) df. 1) Aristŏphănēus, (-ius), 3: aristophansk, anapaestus, Cic. Orat. 56; — 2) Aristŏphănĭcus, 3: = frgd., Hieron.; — not.: ogs. er Ar. Navnet paa en berømt Grammatiker af Byzantium, Discipel af Eratosthenes, og Lærer for Aristarchus, Cic. d. Or. 3, 33, o. Quintil. 10, 1, 54. — ăristōsus, 3, [arista]: fuld af Axeskæg (el. Avner), cibaria, Venant.

Aristŏtĕles, is, (ogs. i, Cic. Att. 13, 28, oftere), m., Ἀριστοτέλες: af Stagira i Macedonien, var Al. d. Stores Lærer, dertil den lærdeste og berømteste af Plato's Discipler, og Stifter af d. peripatetiske Philosophi; – vid. Cic. Acad. 1, 4 o. 9, ogs. id. Tusc. 1, 10, o. 3, 38; — df. Aristŏtĕlĭus, (o. -eus), 3: aristotelisk, vis, Cic. d. Or. 3, 19; ∾ pigmenta, (Foredragets Udsmykning i A's Maner), id. Att. 2, 1; ∾ Topica, (et af hans rhetoriske Værker), id. Fam. 7, 19. — Aristŏxĕnus, i, m., Ἀριστόξενος: Philosoph o. Musikus, Discipel af Aristoteles, Cic. Fin. 5, 9, oftere.

ărithmētĭca, ae, (o. -e, es), ἀριθμητική, (sc. τέχνη): Regnekunsten, Senec. Ep. 88, Vitruv., Plin. — ărithmētĭcus, 3, ἀριθμητικός: arithmetisk, efter Regnekunstens Regler; ∾ ratio, Vitruv.; — b) subst. arithmetica, orum, n.: Arithmetiken; in arithmeticis satis exercitatus, Cic. Att. 14, 12. — ărithmus, i, m., ἀριθμός, (i. e. numerus): Tallet; df. pl. Arithmi, (i. e. Numeri): d. fierde Mosebog, Tert.

ārĭtūdo, ĭnis, f., [areo]: Tørhed, tør Beskaffenhed, Plaut., Varro. — 1. Arĭus, i, m.: en Flod i Landskabet Aria, (nu. Heri), Plin.; hos Amm. ogs. Arias, ae. — 2. Arīus, (Arr.), i, m., Ἄρειος: Navnet paa en bekiendt Hæresiarch; — df. Arianus, 3, Hieron.; – Ariani, orum, hans Tilhængere, Augustin. — Arĭūsĭus, 3: ariusisk, vina, (fra Egnen Arinsia paa Chios, Ἀριουσία χώρα), Virg. Ecl. 5, 71; ∾ pocula, Sil.

arma, orum, n., [ἄρω, i. e. apto, passer]; I) „egenl."; A) nærmest: de til Legemet afpassede el. sluttende Vaaben, Rustningen, (navnl. Skiold, Hielm, Pandser, Benskinner, odl.); vid. Liv. 1, 43, o. id. 45, 39; „bes." ogs. Skioldet, id. 1, 20 o. 37, ogs. Virg. Aen. 10, 841, o. ibd. 12, 491, (hvor se collegit in arma: dækkede sig med Skioldet); cf. Plin. Ep. 5, 6; arma Aeneae ··· Achillis etc.; — B) i videre Forstand omfatte arma ogs. de Angrebsvaaben, hvormed der fægtes i Haandgemænge (el. comminus; opp. tela el. Skudvaaben); – arma alia ad nocendum, etc., Cic. Caecin. 21; armis et virtute ··· patriam defendere terram, Lucr.; men id. 5, 1282: Arma antiqua, manus, ungues dentesque fuerunt, etc.; – arma capere el. sumere, (gribe til Vaaben), Cic., aptare, Liv., induere, id., Ovid., Virg., (anlægge Vaaben, ruste sig); ligel. armis accingi, Virg.; – ad arma concitare, Caes., vocare, Cic., ogs. in arma vocare, Virg., (kalde til Vaaben); – armis decernere, Cic., certare cum hoste, id., dimicare cum aliquo, Nep.; esse in armis, Caes., Suet.; – arma ponere, abjicere, Cic., relinquere, Liv., tradere, Nep.; — b) hertil mærkes endnu Udtrykkene: arma, viros (pollicentes etc.: deres væbnede Magt, Vaaben og Mandskab), Liv. 8, 25; ogs. forbindes arma telaque, el. tela atque arma, Liv., Tac.; men armis et castris, (som Ordsprog): af al Magt, med al Anstrængelse, Cic. Off. 2, 24; — II) „overf."; A) „meton."; 1) arma, f. bellum; – silent leges inter arma, Cic. Mil. 4; ∾ civilia, (Borgerkrigen), id. Fam. 2, 16; ∾ externa, (udvortes Krige), Liv. 3, 14; arma inferre Italiae, Nep. Hann. 2; – saal. ogs. „poet."; vid. Ovid. Met. 1, 126, Virg. Aen., in., o. Hor. Ep. 1, 19, 7; – ligel. „poet.": Kamp el. Træfning, Virg. Aen. 2, 337, o. 655; – ogs. mærkes Modsætningerne: pace potius cognosci, quam armis, Liv. 5, 35; cf. Cic. (poët.) Off. 1, 22: Cedant arma togae, etc.; s. ogs. id. Pis. 30; — 2) ligel.: „meton.": arma, f. armati, Liv. 41, 12, id. 21, 26, o. Tac. Hist. 2, 32; men „poet.": neutra arma secutum (Idam) etc., Ovid. Met. 5, 91; men arma auxiliaria, ibd. 6, 424, (Hielpetropper); — B) ofte ogs. „alleg.": Forsvarsvaaben, Beskyttelse; arma (sc. eloquentiae), quibus etc., Cic. d. Or. 1, 8; cf. ibd. 38, ogs. id. Lael. 4; – contra Boream arma, (i. e. lanas), Ovid. Met. 15, 471; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 297; — C) „poet." hede ogs. arma, (ligesom Grækernes ὅπλον o. ἔντεα): ethvert Værktøi el. Redskab; – vid. Virg. Aen. 1, 177, o. Ovid. Met. 11, 35, ogs. Virg. Ge. 1, 160; – ogs. Skibsredskaber, som Seil og Toug, odl.; – colligere arma, Virg. Aen. 5, 15; cf. ibd. 6, 353; men om Dædalus's Vinger, Ovid. A. A. 2, 50; ogs. om andet Værktøi; cf. Martial. 14, 36.

armămaxa, (harm.), ae, f., ἁρμάμαξα: persisk Reisevogn for Fruentimre, Curt. 3, 3. — armāmenta, orum, n., [armo]; I) „alm.": allehaande Redskaber, dog navnl. til Skibsbrug: Takkelage, odl., Ovid. Met. 11, 456; hvorom ogs. fusis aramentis, Suet. Aug. 17; men stringere vela, demittere armamenta, Senec.; cf. Liv. 36, 44, o. Caes. B. G. 3, 14; — II) „bes.": Stive el. Støtte; armamenta vinearum, (Vinpæle), Plin. 18, 29.

armāmentārĭum, i, n., [armamentum]: Tøihus el. Arsenal; in pl., Cic. Rab. perd. 7; men med Lune, Juvenal. 13, 83: armamentaria coeli; – ogs. Søarsenal; ∾ mille navium, Plin. 7, 38. — armārĭŏlum, i, n: lidet Skab el. Skrin, Plaut. Truc. 1, 1, 35; – ogs. sild.: lidet Bogskab, Sidon.; af — armārĭum, i, n., [arma]: Skab el. Skrin til Opbevaring af Klæder el. Bøger, ogs. af Kostbarheder og Penge; vid. Plaut. Epid 2, 3, 3; cf. Cic. Cluent. 64: armarium, in quo nummorum aliquid etc.

armātūra, ae, f., [arma]; I) „egenl.": Væbningsmaade, Vaabenart; – ∾ varia pedidatus et equitatus, Cic. Fam. 7, 1; levis armaturae Numidas etc., Caes. B. G. 2, 10; — B) „ogs. „meton."; levis armatura, f. velites el. de letbevæbnede Soldater, (i Modsætn. af legiones o. equitatus), Cic. Phil. 10, 6, o. Liv. 27, 48; ogs. in pl., id. 21, 55; — II) sild. „overf.": etslags Vaabenøvelse, Amm., Veget.

1. armātus, 3, partic. o. adj. af armo. — 2. armātus, us, m., [armo], ligesom armatura, (men alene in abl.): Væbningmaaden; vid Liv. 33, 3, o. id.

42, 55; — b) ogs. „meton.": de bevæbnede Soldater selv; vid. id. 26, 5, o. id. 37, 41.

Armĕnĭa, ae, f.: Armenien, Landskab i Asien, deles i: Armenia major el. d. østlige, (hod. Turkomanien o. Kurdistan), o. Armenia minor el. d. vestlige, (hod. Anatolien); vid. Plin. 6, 9; df. ∾ utraque, Lucan., Flor. 3, 5; — B) df. 1) Armĕnĭăcus, 3: armenisk, bellum, Plin., triumphus id.; - men armeniacum, m. o. ud. malum, Colum.: Aprikosen el. Frugten af: - armeniaca, (sc. arbor): Aprikostræet, id., Plin.; — 2) Armĕnĭus, 3: armenisk, lingua, Varr., reges, Cic., tigres, Virg., pedites, Nep.; — bb) df. subst.; a) Armenius, i, m.: en Armenier, Ovid., Martial.; — b) armenium, i, n.; α) sc. pigmentum: en blaa Farve, Biergblaat, Varr., Vitruv., Plin. 35, 12; — β) sc. pomum: Aprikosen, Colum.

armenta, ae, f.; forkl. Biform af armentum, Liv. Andr., o. Enn. ap. Non. — *armentālis, e: hørende til det større Qvæg; df. „poet.": ∾ equa, Virg. Aen. 11, 572; ∾ lac, Symmach.; — armentārĭus, 3: = frgd.; ∾ morbi, Solin.; — df. subst. armentarius, i, m.: Qvæghyrde, Oxedriver, Lucr., Varro; cf. Virg. Ge. 3, 344; — armentīcius, (-tius), 3: = frgd., pecus, Varro, greges, id.; — armentivus, 3: = frgd.; — df. subst. armentiva, (sc. pecora), Plin. 28, 68, inc.; o. — armentōsus, 3: rig paa stort Qvæg; Italia armentosissima, Gell. 11, 1; — [flgd.].

armentum, i, n., [rimel. ctr., f. aramentum, af aro]; (at adskille fra jumentum af jugum; hvf. Dig.: boves magis armentorum, quam jumentorum genere appellantur); I) „alm.": Plovqvæget; ogs. collect.: Qvæghiorden; oftest in pl.; - pecudes, armenta feraeque, Lucr. 5, 229; gregem armentorum emere, Varro; saal. oftest om Hornqvæget; vid. Cic. Phil. 3, 12, o. Liv. 22, 17; opp. grex, vid. Ovid. Met. 6, 395; - ogs. undert. in sing.; vid. Hor. Ep. 1, 8, 6, o. Liv. 1, 7; — II) „bes."; A) om Heste og andre større Dyr; bellum haec armenta (i. e. equi) minantur, Virg. Aen. 3, 540; cf. ibd. 1, 185; - ogs. in sing., id. Ge. 3, 71; - men immania (Neptuni) Armenta, vid. ibd. 4, 395; — B) som Collectiv m. hosstaaende gen.: enhver Hiord el. Hob el. Mængde; multa equorum boumque armenta, Plin. Ep. 2, 17; cf. Plin. 7, 2; — not.: sild. o. sield. findes armentum om et enkelt Stykke af Hiorden; vid. Hygin. Fab. 118.

armĭfer, a, um, [arma, fero]: vaabenbærende, bevæbnet; ogs. krigersk, Leleges, Ovid. Met. 9, 644; cf. id. Her. 2, 84; men ∾ labores, (Krigens Trængsler), Stat.; men ∾ arvum, Sen. Med. 469, s. und. flgd.: Prop. l. c.; - navnl. ogs. som Epithet til Mars og Minerva; Armifer armiferae correptus amore Minervae etc., Ovid. Fast. 3, 681; cf. id. Met. 14, 475.

armĭger, a, um, [arma, gero]; I) „alm.": = frgd.; vid. Att. ap. Cic. Fam. 7, 33; armigerum deum (i. e. Martem), Sil. 7, 87; men ∾ humus, Prop. 3, 9, 10, (hvoraf hine væbnede Krigere fremvoxede efter de saaede Dragetænder); — II) „bes." ogs. som subst.; A) armiger, i, m.: Vaabendrager; - vid. Plaut. Merc. 5, 2, 11, o. Virg. Aen. 9, 648; men armiger Jovis (aquila), Ovid., Virg.; ogs. „overf.": ∾ Catilinae, (hans Medhielper), Ps.Cic. p. Dom. 5; — B) armigera, ae, f.: Vaabendragerske; - vid. Ovid. Met. 5, 619, o. ibd. 3, 166.

armile, s. und. armillum. — armilla, ae, f. [armus]: et om Armen snoet el. slynget Smykke, en saadan Ring el. Kiæde, (der bæres af begge Kiøn); - armillae, quae brachialia vocantur, Cic. ap. Prisc.; cf. Plaut. Men. 3, 3, 13; - navnl. ogs. som Æresgave for Krigerdaad; vid. Liv. 10, 44; — 2) ifølge Gestaltens Lighed: en Jernring, Vitruv. 10, 6; df. — armillatus, 3: forsynet el. smykket med et Armbaand, Suet.; - men „overf.", o. c. acc. gr.: Atque armillatos colla Molossa canes, Prop. 4, 8, 24.

armillum, i, n., [besl. m. frgd.], (efter Varro ap. Non.: genus urceoli: et slags Krukke el. Vinkrukke); ogs. armile, is, n.; (men begge Former alene for- o. efterkl.); - df. Ordsproget: ad armillum redire el. reverti, Lucil. ap. Non., ogs. ad armile redire, Appul.: at tye til de gamle el. vante Kunster; ligel. absol.: ad armillum, el. ad armile, ibd.

Armĭlustrĭum, i, n., s. und. flgd. — Armĭlustrum, i, n., [arma, lustro]: Sted i Rom, hvor Romerne aarligen (XIV Cal. Nov.) bevæbnede offrede, da ogs. deres Vaaben renfedes og indviedes; - hvf. denne Fest heder: Armilustrium, (Vaabenrenselse, ὁπλοκαθαρμός), Varro L. L. 6, 3, o. Liv. 27, 37.

Armĭnĭus, i, m.: hin tappre Cheruskerfyrste, der i Teutoburgerskoven slog Varus og hans Legioner; vid. Vell. 2, 118, Flor. 4, 12, o. Tac. Ann. 1, 55, oftere. — armĭpŏtens, tis, adj., [arma]: vaabenmægtig, krigersk el. tapper; Epithet til Mars o. til Diana; vid. Virg. Aen. 9, 717, o. ibd. 2, 425; ogs. til andre; vid. ibd. 6, 500; ogs. om Lande, Dig.; df. — armĭpŏtentĭa, ae, f.: Vaabenmagt, Tapperhed, Amm. — armĭsŏnus, 3, [arma, sono]: vaabentonende, Pallas, Virg. Aen. 3, 544, antrum, Claudian.

armo, avi, atum, 1, v. a., [arma]; I) „egentl.": forsyner med Vaaben, bevæbner, multitudinem hominum, Cic.; milites armari jubet, Caes.; ut quemque casus armaverat, Sall. Cat. 56; cf. Liv. 9, 35, o. Virg. Aen. 11, 682; - ogs. m. flgd. in el. contra el. adversus aliquem, (derimod); vid. Cic. Planc. 35, o. id. Mil. 25; men „poet.": armare in proelia fratres, Virg. Aen. 7, 335; — II) „fig."; A) „overf.": forsyner el. forsørger dermed; - quae sunt usui ad armandas naves, Caes.; cf. Liv. 30, 9; ∾ veneno sagittas, Justin., calamos, Virg., (forgifte dem); — B) ligel. „ment."; a) væbner el. ruster el. styrker; - ∾ temeritatem multitudinis auctoritate senatus, Cic. Mil. 1; ∾ se imprudentia alicujus, Nep. Dion. 8; cf. Hor. Ep. 1, 18, 16; — b) ophidser derimod, regem adversus Romanos, Nep. Hann. 10; ∾ consules in tribunos, Liv. 4, 6; cf. Ovid. Met. 7, 347, o. Hor. A. P. 79; — III) partic. armatus, 3, ogs. A) som adj.: rustet el. væbnet; vid. Cic. Caecin. 21; - df. „meton.": armati anni, (Krigsaarene), Sil.; - ogs. in superl., (men alene m. Hensyn til d. hosstaaende posit.); vid. Cic. Caecin. 21, o. Senec. Benef. 5, 4; — B) som subst. Nep. Dion. 9; cf. id. Milt. 5, o. Suet. Caes. 30.

armŏrăcĭa, (-ea), ae, f., ἀρμορακία, o. armoracium, i, n.: et slags vild Rædike, Colum., Pallad. — Armŏrĭcae, arum, f., [af d. celtiske: ar mor, i. e. ad mare]; oprdl. Kystlandene; df. gammel Benævnelse paa d. sild. Bretagne i Gallien, ogs. paa en Del af Normandiet; vid. Caes. B. G. 5, 53, oftere; — df. adj. Armŏrĭcus, 3: armorisk, civitates; vid. Caes. l. c.; — not.: sild. ogs. Aremoricus, Auson.

armus, i, m., ἁρμός; I) „alm." hos Dyrene: Boven, (neml. som svarende til Skulderen hos Mennesket); hvf. Ovid. Met. 10, 700: Ex humeris armi fiunt; (opp. suffrago); vid. Plin. 11, 95, oftere; armi leporis, Hor., pantherae, elephanti, Plin.; — II) „bes." o. „poet." hede armi; a) hos Dyrene: Siderne, Virg. Aen. 6, 882, o. Hor. Sat. 2, 8, 89; — b) hos Mennesker: Skuldrene, Virg. Aen. 11, 645, o. Lucan. 9, 831.

Arna, ae, f.: By i Umbrien, Sil.; — df. subst. Arnātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 19. — arnăcis, idis, f., ἀρνακίς: et slags Faarepels, (navnl. som Pigedragt), Varro ap. Non. — Arnates, s. und. Arna. — 1. Arne, es, f.: By i Boeotien, Stat.; - ogs. en By i Thessalien, (Coloni fra d. frgd.), Plin. 4, 14. — 2. Arne, es, f.: den til Allike forvandlede Forræderske af sit Fædreland, (Siphnos),

Ovid. Met. 7, 465. — Arniensis, e, s. und. Arnus. — arnion, i, n., s. und. arnoglossa.

Arnŏbĭus, i, m.: christelig Rhetor i Afrika, i d. tredie Aarh. efter Chr.; - hans Skrift: adversus Gentes, har en for hans Tidsalder fortrinlig Diction. — arnoglossa, ae, f., ἀρνόγλωσσον: Faaretunge el. Veibred, (plantago major L.), Appul.; - ogs. arnion, i, n., id. — Arnus, i, m.: Flod i Etrurien, (hod. Arno), Plin. 3, 8; — ds. Arniensis, e, tribus, (efter Liv. 6, 5: oprettet a. u. c. 367); var den fierneste fra Rom, ligesom Saburana var den nærmeste; vid. Cic. Agr. 2, 29.

ăro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), ἀρόω; I) „egenl."; A) „alm.": pløier, terram, Varr.; cf. Cic. d. Or. 2, 30; ogs. absol.: fodere, aut arare, etc., Ter. Heaut. 1, 1, 17; — B) „bes." ogs.: at dyrke Jorden, at være Landmand el. Jordbruger; - quae homines arant, navigant, etc., (deres Sysler, som Landmænd, som Sømænd), Sall. Cat. 2; cf. Hor. Epod. 4, 13; men Cic. Verr. 3, 5: qui in Sicilia arant, (neml. som Forpagtere af Statsdomænerne; s. und. arator); - men ibd. 3, 47: decem medimna ex jugero arare, (vinde el. avle deraf); — II) „overf." o. „poet."; a) ∾ aequor el. aquam, odl., (pløie Havet), Ovid., Virg.; — b) Jam venient rugae, quae tibi corpus arent, (fure el. rynke det), Ovid. A. A. 2, 118; — men som Ordsprog: ∾ litus, (om et forgiæves Arbeide), Ovid. Her. 5, 115, o. Juvenal. 7, 49.

ărōma, ătis, n., ἄρωμα: Krydderi, Dig., Prud.; in pl., Colum. 12, 20; ds. — ărōmătĭcus, 3, ἀρωματικός: bestaaende af Krydderier, munera, Spartian. — ărōmătites, ae, m., ἀρωματίτης; I) etslags Ædelsten med Myrrhens Lugt og Farve, Plin. 37, 54; — II) aromatites vinum, (ἀρ. οἶνος), krydret Vin el. Kryddervin, id. 14, 15. — ăros, i, f., ogs. aron el. arum, i, n., (arum L.): etslags Væxt el. Plante, (germ. Zehrwurz), Plin. 19, 30.

Arpānus, 3, s. und. flgd.: not. — Arpi, orum, m.: By i Appulien, (tidl. Argyripa), Plin. 3, 6; — ds. Arpinus, 3, (fra el. af Arpi), Liv. 24, 45; - men subst. Arpini, orum, m.: Indvaanerne, ibd. 47; — not.: sild. Biform af Arpinus er: Arpānus, 3, agri, Frontin.

Arpīnas, ātis, s. und. flgd. — Arpīnum, i, n.: By i Latium, Cicero's o. Marius's Fødested; vid. Cic. Att. 2, 8; — B) ds. 1) Arpinas, ātis, (nom. Arpinatis, Cato ap. Prisc.); a) som adj.: hørende til el. benævnt efter Byen Arp., fundus, Cic., iter, id.; men ∾ aquae, vid. id. Att. 1, 16; men m. Lune: quid, inquit, homini Arpinati cum aquis calidis? vid. ibd.; men Arpinas, (sc. praedium), ibd. fin.; — b) subst. Arpīnātes, ium: Indvaanerne af Byen Arp., Plin. 3, 9, Cic. Off. 1, 7, o. id. Att. 4, 7; - sild. ogs. Arpinas, (per antonomasiam), s. Cicero, Symm., s. Marius, Sidon.; — 2) Arpīnus, 3: arpinsk; ds. ∾ chartae, (i. e. Ciceronis scripta), Martial. 10, 19; - men absol. Arpinum, (sc. praedium): Landgods i d. Arpinske), Cic. Att. 14, 22. — Arpīnus, 3, s. und. Arpi, o. und. Arpinum.

arquātus, 3, [arquus, s. arcus], morbus: Gulsot; (af den gule Farves Lighed med Regnbuens), Cels.; — 2) ds. subst. arquatus, i, m.: den Gulsottige, Lucr. 4, 334; cf. Plin. 20, 44. — arquitenens, tis, adj., s. und. arcitenens. — arquus, i, m., s. und. arcus.

arra, arrabo, arralis, s. und. arrha, etc. — arrectārĭus, (adr.), 3: som er reist el. som staaer lige i Veiret, perpendiculær; - ds. absol. arrectaria, orum: det opretstaaende Tømmer (el. Standerne) i en Væg el. Bygning, (opp. transversaria el. Tværtømmeret), Vitruv.; af — arrectus, (adr.), 3, partic. af arrigo. — arrēpo, [ad.r.], psi, ptum, 3, v. n.; I) „egenl.": kryber derhen el. dertil; c. dat., el. m. ad; - ∾ ad columbaria, Varr., foribus, Plin.; — II) „fig.": at liste el. snige sig dertil el. ind deri; - ∾ ad amicitiam alicujus, Cic. Verr. 3, 68; men ∾ non virorum, sed muliercularum animis, Tac. Ann. 3, 50; ogs. m. in c. acc., Hor. Sat. 2, 5, 47; ds. — arrepto, (adr.), are, v. n. intens.: hurtigt at krybe el. liste sig dertil, Plin. 35, 36. — arreptĭcius, (-tius), (adr.), 3, (eccl.): greben el. henreven i Aanden, begeistret el. rasende, Augustin.; af — arreptus, (adr.), 3, partic. af arripio. — Arretium, s. und. Aretium.

arrha, el. arra, ae, f.; forkortet Form af flgd.: Kiøbskillingen, el. det ved Kiøbets Slutning paa Haanden Betalte, Dig.; cf. Plin. 33, 6; men mortis arrha, med Lune: om de Lægers Honorar, der dræbe, istedetfor at helbrede, id. 29, 8. — arrhăbo, (arrab.), ōnis, m., ἀῤῥαβών: = flgd., Plaut. Most. 3, 1, 115; - ogs. haandfaaet Pant, Ter. Heaut. 3, 3, 42; cf. Quadrig. ap. Gell. 17, 20; - ogs. „overf.": hunc arrabonem amoris, (denne Ring), etc., Plaut. Mil. gl. 4, 1, 11. — arrhālis, e, [arrha]: hørende til et Pant, pactum, Cod. Just. — arrhenicum, s. und. arsenicum. — arrhĕnŏgŏnon, i, n.: en Art af Væxten satyrion, Plin. 26, 63.

arrīdeo, [ad.r.], rīsi, rīsum, 2, v. n.; I) „egenl.": leer dertil el. derad, navnl. bifaldende; absol., el. c. dat., sield. c. acc. (comm.), dog ogs. pass.; - quum arrisisset adolescens, Cic. Tusc. 5, 20; quum risi, arrides, Ovid. Met. 3, 459; cf. Hor. A. P. 101; - ∾ omnibus, Ter. Ad. 5, 4, 10; cf. Liv. 41, 20; - video, quid arriseris, Cic. N. D. 1, 28; - quum ... derideantur; nam si arriderentur, etc., id. d. Opt. Gen. Or. 4; — II) „overf."; A) at være gunstig; quum tempestas arridet, Lucr. 2, 32; — B) at behage; quod (verbum) mihi valde arriserat, Cic. Att. 13, 21; cf. Hor. Sat. 1, 10, 89.

arrĭgo, (adr.), rexi, rectum, 3, v. a., [rego]; I) „egenl.": reiser op el. i Veiret, giver (noget) en opreist Stilling; - leo ... comas arrexit, Virg.; arrectaeque horrore comae, id.; ∾ aures, (give Agt), Ter. Andr. 5, 4, 30; cf. Virg. Aen. 1, 152, o. ibd. 10, 892; — II) „fig.": at opreise el. ophidse, at giøre modig; - ∾ aliquem oratione, Sall. Jug. 84; cf. Virg. Ge. 3, 105, o. id. Aen. 11, 452; men arrecta civitas omnis, m. flgd. relat., (Opmærksomheden var henvendt derpaa), Tac. Ann. 3, 11; - vetus certamen animos arrexit, Sall.; men „poet." c. acc. gr.: his animum arrecti dictis, Virg. Aen. 1, 579; — III) partic. arrectus, (adr.), 3, ogs. som adj.: brat, steil; pleraque Alpium ab Italia ... arrectiora, Liv. 21, 35. — arrilator, s. und. arilator.

arrĭpio, (adr.), ĭpŭi, eptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl.": griber el. river til mig; - manum arripuit mordicus, Plaut. Curc. 5, 1, 7; ∾ ensem, Ovid., arcus, id.; — b) ogs. „alm.": griber el. tager fat derpaa, aliquem, Ter. Ad. 3, 2, 18; ∾ talos, Plaut., vestimenta, Nep.; arrepto repente equo, Liv. 6, 8; - ogs. om en Sygdom: at angribe, Lucr. 6, 662; cf. Cic. Fin. 2, 28; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": griber el. tager, tiltager el. tilegner mig; - ∾ impedimentum pro occasione, Liv. 3, 35; ∾ aliquid ad reprehendendum, (giøre til Gienstand for sin Dadel), Cic. N. D. 2, 65; cf. id. d. Or. 1, 59; — 2) i Retssproget: angriber el. forfølger retligen; vid. Cic. Cluent. 33, ogs. Liv. 2, 54, o. id. 3, 58, ogs. Suet. Caes. 23; ligel. inter Sejani conscios arreptus, id. Vit. 2; — B) „ment."; 1) ivrigen at gribe el. opfatte el. lære; ∾ litteras, Cic. d. Sen. 9; cf. ibd. 21; men quod (genus divinandi) animus arriperet etc., id. Div. 2, 11; — 2) „poet.", ligesom corripere: strængt el. haardt at dadle el. irettesætte; - Atqui primores populi arripuit (Lucilius), etc., Hor. Sat. 2, 1, 69; cf. ibd. 2, 3, 224.

*arrīsio, (adr.), ōnis, f.: Bifaldssmil, (som

(Gestus), Auct. ad Her. 1, 6; o. — arrīsor, (adr.), oris, m.: som hyklende smiler ad nogen; stultorum divitum arrosor, et, quod sequitur, arrisor, Senec. Ep. 27; — [arrideo].

arrōdo, [ad.r.], si, sum, 3, v. a.: begnaver; arrosis clypeis (a muribus), Plin. 8, 82; – men „alleg.": ∾ remp., Cic. Sest. 33, (krænke el. skade den). — arrŏgans, (adr.), tis, partic. o. adj. af arrogo; bf. — arrŏganter, (adr.), adv.; 1) fordringsfuldt, anmassende, facere, Caes. B. G. 1, 40; nihil dicam arrogantius, Cic.; arrogantissime, Oros.; – ogs. overmodigen, stolt, grusomt, consulere in deditos, Tac. Agric. 16; — 2) tillidsfuldt, modigen, sustinere hostem, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13.

arrŏgantĭa, (adr.), ae, f., [arrogo]; I) „alm.": Fordringsfuldhed, Anmasselse, Mangel paa Hensyn; – quum omnis arrogantia odiosa, tum illa ingenii ··· multo molestissima, Cic. Div. in Caecil. 11; men sine arrogantia gravis, id. Brut. 81; — II) „bes." ogs.; a) det ydre Udtryk af en slig Fordringsfuldhed, stolt Adfærd el. Mine; vid. Liv. 5, 8, o. Tac. Agric. 42; — b) Haardnakkenhed i en Paastand el. Fordring; cessuros se potius arrogantiae Antipatri, quam etc., Liv. 37, 56.

*arrŏgātĭo, (adr.), onis, f.; sædv. i Retssproget: høitidelig Antagelse i Barns Sted af en Person, som allerede er sui juris, (fordi neml. denne Act foretoges in comitiis curiatis, hvor Folket spurgtes om dets Indvilligelse, o. i Nærværelse af Pontifices), Dig., Gell. 5, 19; – dog findes ogs. adoptio f. arrogatio: vid. Ps.Cic. p. Dom. 13; o. — arrŏgator, (adr.), oris, m.: som paa den ovenfor beskrevne Maade antager nogen i Barns Sted, Dig.; — [flgd.].

arrŏgo, [ad.r.], avi, atum, 1, v. a.; I) oftest i Retssproget; A) tilspørger, navnl. for at tage i Ed, Dig., Plaut. Rud. 5, 2, 45; — B) ∾ alicui aliquem: at sætte ved Siden deraf, at tilforordne; huic (consuli) dictatorem arrogari etc., Liv. 7, 25; — C) at antage i Barns Sted en Person, som allerede selv er sui juris, Gell., Dig.; s. ogs. und. arrogatio; — II) bf. „overf."; A) ∾ sibi aliquid: at tilegne el. anmasse sig noget, at erklære noget for sin Eiendom; – vid. Cic. Planc. 1, o. id. R. Am. 32; ∾ sibi sapientiam, id. Brut. 85; cf. Hor. Sat. 2, 4, 35; ligel. Sall. Jug. 85: quod ex aliena virtute sibi arrogant, id etc.; — B) „poet."; ∾ alicui aliquid: tilkiende nogen noget som Eiendom, forskaffe el. erhverve nogen en Besiddelse el. en Rettighed; – vid. Hor. Ep. 2, 1, 35, o. id. Od. 4, 14, 40; ogs. id. A. P. 122: nihil non arroget armis, (giver Alt til Pris derfor, tilegner sig Alt derved); — III) partic. arrŏgans, tis, ogs. som adj.; A) som tillægger sig selv altfor meget, fordringsfuld, anmassende; – ∾ veterani, Cic. Phil. 10, 9; iste minax atque arrogans, id. Font. 12; ogs. m. flgd. in c. abl., Caes. B. C. 3, 1; – ogs. om Begreber: quid est tam arrogans, etc.? Ps.Cic. p. Dom. 12; – pigritia arrogantior, Quintil.; arrogantissima persvasio, id. Decl.; — B) som viser sig stolt el. overmodig; ∾ homines, vid. Cic. Verr. Act. 1, 6; adversus superiores tristi adulatione, arrogans minoribus, Tac. Ann. 11, 21.

arrōro, [ad.r.], are, v. a.: bedugger el. væder, herbam vino, Marc. Emp. — arrōsor, (adr.), oris, m., [arrodo]: som begnaver el. fortærer; vid. Senec. Ep. 27, (und. arrisor). — arrōsus, (adr.), 3, partic. af arrodo. — arrōtans, (ad.r.), tis, partic. adj., [roto]: med kredsformig Bevægelse, d. e. usikker, famlende, tactus, Sidon. — arrūgĭa, ae, f.: Gang el. Mine i Biergværker, Plin. 33, 21.

ars, tis, f., [besl. m. ἄρω, i. e. apto, ogs. m. ἀρτύω, ἀρετή]; I) „alm.": Færdighed el. Kunstfærdighed i at tilveiebringe el. bevirke el. forbinde, odl.; – artis maxime proprium esse, creare et gignere, Cic. N. D. 2, 22; cf. id. Acad. 2, 7, o. id. Off. 2, 3; — B) bf. ogs. den Færdighed el. Dygtighed, som saaledes viser sig virksom, navnl. en Kunst, (ogs. Haandværk el. Syssel, metier), odl.; — bb) hertil kan mærkes; a) slige artes el. Kunster ere: dels liberales o. ingenuae, (frie og ædle), dels illiberales o. sordidae, (uædle og smudsige); – vid. Cic. Off. 1, 42, ogs. id. Fam. 4, 3, „bes." ogs. id. d. Or. 3, 32; — b) fremdeles betegnes den enkelte Kunst: dels ved en adjectivisk Bestemmelse; saal. ars gymnastica, Plaut., musica, Plin.; ars disserendi, Cic., medendi, Ovid.; artes medicae, id., urbanae, Liv.; – dels ved Stedets Sammenhæng; saal. instruere ··· arte mea, Ovid. Her. 16, 364, (i. e. arte sagittandi); cf. Prop. 2, 13, 8; — II) „fig."; A) „alm." o. „overf."; 1) Kundskab el. Videnskab; – mathematici ··· quam recondita in arte, et multiplici, et sublimi versentur, etc., Cic. d. Or. 1, 3; cf. ibd. 23, 41 o. 42, ogs. id. Fin. 5, 6; men optimis artibus eruditus, Nep. Att. 12; cf. id. Dion. 1; — 2) den Theori, der ligger til Grund for en Kunst el. Videnskab, el. som anviser og oplærer dertil; – vid. Auct. ad Her. 1, 1, o. Cic. d. Or. 2, 7 o. 11, ogs. id. Acad. 2, 7; — bb) bf. ogs. som Titel paa de Bøger el. Værker, der indeholde en slig Theori, navnlig paa saadanne Lærebøger; a) i Rhetoriken; ipsae rhetorum artes, quae etc., Cic. Fin. 3, 1; cf. id. ibd. 4, 3, oftere; — b) i Grammatiken; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 96; bf. som Bogtitel: Donati Ars Grammatica, (hans Grammatik); — 3) den til en Gienstands Behandling hørende Kunst el. Kundskab el. Dygtighed; – majore quadam opus est, vel arte, vel diligentia, Cic. Acad. 2, 14; cf. Ovid. A. A. 2, 506, o. Virg. Aen. 1, 639; — b) bf. ogs. „metonym.": Kunstværket selv; vid. Virg. Aen. 5, 359, Hor. Od. 4, 8, 5, o. id. Ep. 1, 6, 17; — not.: som Personer findes Artes ogs. f. Muserne, Phaedr. 3, prol. 19; — B) „bes." o. „ethisk": den personlige Eiendommelighed, Charakteren, Talentet, (navnl. som uddannet ved Øvelse og Vane); – artes antiquae tuae, (din gamle Maner, din vante Vis), Plaut. Trin. 1, 2, 34; ligel. artes veteres, (de gamle rene Sæder), Hor. Od. 4, 5, 12; cf. ibd. 3, 3, 9: hac arte etc., (i. e. constantia); – ligel. Cic. Manil. 13, o. Sall. Cat. 2 o. 5; men cognatio studiorum et artium, vid. Cic. Verr. 4, 37; cultusque artesque virorum, Ovid. Met. 6, 58; — b) ogs. undert. ligesom τέχνη: List el. Kunstgreb; – Haec arte tractabat virum, Ter. Heaut. 2, 3, 125; cf. Virg. Aen. 2, 152 o. 195; men capti eadem arte sunt, qua etc., (ved samme Krigspuds), Liv. 2, 51; cf. id. 3, 35.

Arsăces, is, m.: Parthernes første Konge, vid. Justin. 41, 5; — B) bf. 1) Arsăcĭdae, arum, (um, Lucan.), m.: hans Efterkommere el. Efterfølgere, Tac. Hist. 1, 40; — 2) Arsăcĭus, 3, „poet.", f. Parthicus, Martial. 9, 36. — arsĕnĭcum, (arrhen.), i, n., ἀρσενικόν, (ἄῤῥεν.): Arsenik, Plin. 34, 56. — arsenogonon, s. und. arrhenogonon.

Arsia silva, i Etrurien; vid. Liv. 2, 7, o. Val. Max. 1, 8. — 1. Arsĭnŏe, es, f.: Navnet paa flere Prindsesser i Ptolemæernes Slægt; hvoriblandt en Søster og Gemalinde af Ptolemæus Philadelphus, der til hendes Minde opførte: – Arsĭnŏēum, i, n.: et prægtigt Monument; – vid. Plin. 36, 14, ogs. Justin. 17. 1 o. 2. — 2. Arsĭnŏe, es, f.: Navnet paa flere Byer; vid. Plin. 5, 5, oftere; — B) bf. 1) Arsĭnŏētĭcus, 3, cotes, id. 36, 47; — 2) Arsĭnŏītes, ae, m., nomos, id. 5, 9. — arsis, is, f., ἄρσις, (sublatio, Diomed.): Tonens Hævelse, (opp. thesis: dens Sænkning), Capella. — arsus, 3, partic. af ardeo.

artaba, ae, f.: ægyptisk Maal for tørre Sager: = 3½ modii, Rhemn. Fann. — Artăbānus, i, m.; 1) Konge i Parthien, Justin., Tac.; — 2) en af K. Xerxes's Generaler, Nep. Reg. 1, Justin. — Artăcĭe, es, f.: Kilde hos Læstrigonerne, Tibull. 4, 1, 59. — artātus, (arct.), 3, s. und. arcto. — Artaxăta,

orum, n., Juvenal. 2, 170, ogs. Artaxata, ae, f., Tac. Ann. 2, 56: Hovedstaden i Storarmenien, ved Araxes; (hod. Ardaschir). — Artaxerxes, is, m.: Navnet paa flere persiske Konger, Nep. Reg. 1, Justin. 3, 1, oftere, o. A.

arte, adv., s. und. arcte. — Artĕmis, ĭdis, f.: det græske Navn paa Romernes Diana, Plin. 25, 36, Macrob. — 1. Artĕmīsĭa, ae, f.: Gemalinde af K. Mausolus i Carien, s. und. Mausoleum, o. Gell. 10, 18. — 2. artĕmīsĭa, ae, f.: etslags Vært, (germ. Beifuß), Plin. 25, 36. — Artĕmīsĭum, i, n.: Forbierg paa Øen Euboea, Nep. Them. 3; ogs. en By derpaa, Plin. — artĕmon, (artemo, Lucil.), ōnis, m., ἀρτέμων; 1) et Biseil, som anbringes over Storseilet, sædv. Bramseil, Dig.; — 2) en Taille, (tertia trochlea), Grækernes ἐπάγων, Vitruv. 10, 5.

artērĭa, ae, f., ἀρτηρία; 1) Luftrøret, ad pulmonem et cor pertinens, Plin. 11, 66; ogs. arteria aspera, (af Luftrørets indre Ruhed), Cic. N. D. 2, 54; – ogs. in pl., (som dobbelt); – parcere arteriis, Suet. Ner. 25; arterias et fauces fovere, id. Vitell. 2; – findes ogs. in neutr. pl.; asperiora facere arteria, Lucr. 4, 530; — 2) Pulsaare el. Slagaare el. Arterie; – sanguis per venas in omne corpus diffunditur, et spiritus per arterias, Cic. N. D. 2, 55; cf. Senec. Qu. N. 3, 15. — artērĭăce, es, f., ἀρτηριακή: Lægemiddel for Luftrøret, Plin. 23, 71, Cels. — artērĭăcus, 3, ἀρτηριακός: hørende til Luftrøret, medicamenta, Coel. Aur. — artērĭŏtŏmĭa, ae, f., ἀρτηριοτομία: Pulsaarens Aabning, Coel. Aur.

arthrĭtĭcus, 3, ἀρθριτικός: som lider af Gigt, Cic. Fam. 9, 23. — arthrītis, ĭdis, f., ἀρθρῖτις: Værk i Lemmerne, Gigt, (alts. f. articularis morbus), Vitruv. 1, 6.

artĭcŭlāmentum, i, n., [articulo]: Ledenes Forbindelse, Ledemod; in pl., Scribon. — *artĭcŭlāris, e; 1) hørende til Lemmerne; ∾ morbus: Gigt, Plin., Suet.; — 2) i Grammatiken: artikelmæssig, pronomen, (som hic, iste), Prisc.; o. — artĭcŭlārius, 3: = frgd. nr. 1; ∾ morbus, Cato, Plin.; — [articulus]. — *artĭcŭlāte, adv.: ledvis; df. „overf.": tydeligen, forstaaeligen, loqui, Gell. 5, 9; o. — artĭcŭlātim, adv.; I) „egenl.": ledvis, i enkelte Stykker, Stykke for Stykke, concidere, Plaut. Epid. 3, 4, 52, obstruncare, vet. poët. ap. Cic. N. D. 3, 26; — II) „fig." om Talen: vedbørligen afsondret, d. e. tydeligen, forstaaeligen; vid. Lucr. 4. 557, ogs. Cic. Leg. 1, 13; — [articulatus, articulo].

artĭcŭlātĭo, onis, f.; sædv. i Gartnersproget; 1) om Værterne: at afsætte Led el. Knuder, Plin. 16, 41; — 2) etslags Sygdom i el. paa Vinrankens Led el. Knuder, Plin. 17, 37; af — artĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afdeler i enkelte Led el. ledvis; men alene „overf.": udtaler tydeligen; vid. Lucr. 4, 551; ∾ verba, Appul., sonos, Arnob.; — II) partic. artĭcŭlātus, 3, ogs. som adj.: tydelig, verba, Solin.

artĭcŭlōsus, 3; I) „egenl." om Værterne: fuld af Led el. Knuder, radix, Plin.; — II) df. „overf." om Talen: sønderlemmet; concisa nimium et velut articulosa partitio, Quintil. 4, 5, 24; af — artĭcŭlus, i, m., dem., [2. artus]; I) „egenl."; A) det tvende Lemmer forbindende Led el. Ledemod; df. ogs. Kno el. Knokkel; vid. Plin. 11, 88; – crura sine nodis articulisque, Caes. B. G. 6, 27; cf. Liv. 27, 49; men auxerat articulos macies, Ovid. Met. 8, 808; men dolores articulorum, (Gigtsmerter), Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 16; men „alleg.": molli articulo tractare aliquem, (behandle mildt el. skaansomt), vid. Quintil. 11, 1, 70; — b) ogs. Led el. Knude paa en Vært el. Plante; articuli sarmentorum (in vite), Cic. d. Sen. 15; antequam seges in articulum eat, Colum., Plin.; — c) ogs. „alm.": Forbindelsesled, (navnl. en Høi el. Hals imellem tvende Bierge), Plin. 37, 77; — B) df. „syneed.": enkelt Led el. Lem; vid. Lucr. 3, 698: ex ··· ossibus articulisque etc.; df. ogs. f. digitus, en Finger, Prop., Ovid.; cf. Plin. 2, 63: quot manus atteruntur, ut unus niteat articulus? — II) „overf."; A) om Talen: Led el. Del el. Afdeling; vid. Auct. ad Her. 4, 19, o. Cic. d. Or. 3, 48; – df. ogs. en kort Sætning, Dig.; ogs. et enkelt Ord; articulus tum, ibd.; – i Grammatiken ogs. Pronomerne hic o. quis; vid. Varr. L. L. 8, 23; ogs. Artiklen, Quintil. 1, 4, 19; — B) om Tiden; a) articulus, (m. o. ud. temporis): det afgiørende Tidspunkt el. Øieblik; – in ipso articulo temporis, Cic. Quint. 5; ogs. absol.: in ipso articulo, Ter. Ad. 2, 2, 21; s. ogs. Curt. 3, 5; men Plaut. Men. 1, 2, 31: Ita ego soleo; commoditatis omnes articulos scio; sild. ogs. in articulo, f. statim, Cod. Just.; — b) Tidsrum, Tidsafsnit; vid. Plin. 18, 59 o. 79; — C) endel. ogs. om andre Begreber og Forholde: Afsnit el. Punkt; per eosdem articulos et gradus etc., Augustus ap. Suet. Claud. 4; – df. ogs. Hovedpunktet el. Hovedsagen, Arnob.

artĭfex, ĭcis, [ars, facio]; I) subst., m. (o. f.); A) „egenl.": Mesteren i nogen ædel Kunst, en Kunstner, navnl. en Billedhugger; – vid. Cic. Fam. 5, 12: illi artifices corporum etc.; ogs. en Bygmester, Liv. 42, 3; en Tonekunstner, Cic. Mur. 13; ligel. (m. o. ud. scenicus): en Skuespiller; vid. id. Arch. 5, o. Liv. 39, 22; ogs. en Læge, id. 5, 3; men om en Taler, vid. Cic. Quint. 24; men Graeci dicendi artifices et doctores, id. d. Or. 1, 6; cf. id. Orat. 51; — B) df. „overf."; 1) „alm.": Ophavsmand el. Anstifter deraf, som skaber el. bevirker noget; – si pulcher est hic mundus, si probus ejus artifex, etc., Cic. Univ. 2; artifex omnium natura, Plin.; cf. Cic. Orat. 48; artifex caedis, Ovid., sceleris, Senec. Ag.; ogs. absol., Ovid. Met. 6, 615; ligel. „ironisk", Ter. Phorm. 2, 1, 29: o artificem probum! — 2) „bes." ogs. Mesteren derfor, d. e. som listigen el. sindrigen fremkalder el. forvolder noget; absol., el. m. ad, el. c. gen., ogs. m. in; – Artificis scelus etc., Virg. Aen. 2, 125; men ibd. 11, 407: Artificis scelus, (den Skielm); artifices ad corrumpendum judicium, Cic. Verr. 5, 71; artifex callidus comparandarum voluptatum, id. Fin. 2, 35; cf. Tac. Hist. 2, 86; men in ambitione artifex, Qu. Cic.; — II) adj.; A) act.: kyndig el. færdig el. dygtig deri el. dertil; vid. Sall. Jug. 35; – ogs. om Ting og om Begreber; artifices Natura manus admovit, Ovid. Met. 15, 218; artifex, ut ita dicam, stilus, etc., Cic. Brut. 25; vir tam artificis ingenii, etc., Plin. 8, 21; – „poet." ogs. c. inf., Pers. prol. 10; — B) pass.: kunstigen udarbeidet, kunstig el. kunstfuld; Quatuor artifices, vivida signa, boves, Prop. 2, 23, 8; tantae tamque artifices argutiae, Plin. 10, 63; artifex vultus, Pers. 5, 40; – „poet." ogs. om Hesten: tilreden, Ovid. A. A. 3, 556.

artĭfĭcĭālis, e, [artificium]: kunstmæssig, indrettet efter Kunstens Regler, rationes probandi, Quintil.; men id. 1, 8, 14, absol.: ut commoneat artificialium, (om det Techniske el. om Kunstens Ret); — df. adv.: artĭfĭcĭālĭter, se gerere, id. 2, 17, 42.

artĭfĭcĭōse, adv.: kunstmæssigen, kunstforstandigen, digerere, Cic. d. Or. 1, 41; – compar.: ∾ efficere aliquid, id. N. D. 2, 22; superl., Auct. ad Her. 4, 4; af — artĭfĭcĭōsus, 3, [artificium]; I) „alm." o. ligesom act.: kunstig, kunstfuld; – natura non artificiosa solum, sed plane artifex, Cic. N. D. 2, 22; artificiosum est, (c. inf.) ··· multo artificiosius etc., Auct. ad Her. 4, 4; superl.: ∾ rhetores, Cic.; — II) „bes." o. ligesom pass.; A) hvortil der fordres Kunst, el. hvorpaa der er anvendt megen Kunst, opus, Cic. N. D. 2, 55; — B) kunstig el. kunstmæssig, (i Modsætn. af naturalis); vid. Cic. Div. 1, 32, o. Auct. ad Her. 3, 16 flgd.

artĭfĭcĭum, i, n., [artifex]; I) „egenl."; A)

Haandværk el. Syssel el. Kunst, der drives af en artifex; vid. Cic. Off. 1, 42; - ligel. ne opifices quidem tueri sua artificia possent, nisi etc., id. Fin. 3, 2; cf. id. Tusc. 5, 20; - ogs. Acteurens Kunst, id. d. Or. 1, 28; ogs. Landmandens, id. R. Am. 17; men ibd.: in isto artificio accusatorio, (i hint Anklagerhaandværk), etc.; — B) Kunstfærdighed, Kunst, navnl. Billedhuggerens; vid. Cic. Verr. 4, 33; cf. Auct. ad Her. 4, 4; — II) „fig."; A) Theori el. System; - non esse eloquentiam ex artificio, etc., Cic. d. Or. 1, 32; cf. ibd. 2, 19; men ∾ memoriae, (Hukommelseskunsten), Auct. ad Her. 4, 16; — B) Kunstgreb, List, Snuhed; - vid. Cic. d. Or. 1, 17, o. id. Planc. 9; ogs. in pl.: daarlige Kunster, Daarskaber, Caes. ap. Cic. Att. 9, 8.

artio, (f. arctio), ivi, 4, v. a., [1. artus, f. arctus]; (for- o. efterkl. Ord): sætter el. driver el. slaaer ind deri; - ∾ surculum, (navnl. til Indpodning), Cato; men artivit linguam in palatum, Nov. ap. Non.; — not.: artita bojis colla, (indesluttede deri), Prud., inc. — artisellium, i, n., [2. artus, sella]: Lenestol, Petron.

arto, are, s. und. arcto. — artŏcŏpus, i, m., ἀρτοκόπος: en Bager, Firmic. — artocrĕas, ătis, n., ἀρτόκρεας: etslags Ret af Brød og Kiød, en Kiødpostei, Pers. 6, 50. — artŏlăgănus, i, m., ἀρτολάγανον: etslags Brødkage; in pl., Plin. 18, 27, o. Cic. Fam. 9, 20. — artopta, ae, m., ἀρτόπτης: en Bager, Juvenal. 5, 72; — not.: som fem.: etslags Kar til Brødbagning, Plaut. As. 2, 9, 4; — df. artopticius, 3, panis, (som er baget i en artopta), Plin. 18, 27. — Artŏtrŏgus, i, m., [ἄρτος: Brød, τρώγω: knuser]: Navnet paa en Snyltegiest, Plaut. Mil. gl. — Artŏtўritae, arum, m., [ἄρτος: Brød, τυρός: Ost]: en Kettersect, hvis Næring bestod af Brød og Ost, Augustin. — artro, are, s. und. aratro.

artŭa, s. und. 2. artus. — artŭātim, adv., [2. artus]: ledvis, Led for Led, concisum (pecus), Firmic. — 1. artus, 3, f. arctus, s. und. arceo. — 2. artus, uum, m., pl., [ἄρω: sammenføier; hvf. ἄρθρον]; I) „alm.": Led el. Ledemod; - propter molles commissuras et artus (digitorum), Cic. N. D. 2, 60; artus suffraginum, Plin.; in artus redire (luxata corpora), id.; cf. Tac. Hist. 4, 81; dolor artuum: Ledesmerte, Gigt, Cic.; - forbindes ofte m. membra; vid. Suet. Cal. 28, o. Plin. Pan. 52; — b) ogs. Ledemodenes Muskelkraft; df. ogs. „overf.": Kraft, Styrke; - nervos atque artus esse sapientiae, non credere, vid. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 10; — II) „bes.": de med Ledemod forsynede Lemmer, navnl. de større; - omnibus artubus contremisco, Cic. d. Or. 1, 26; veste··· stricta, et singulos artus exprimente, Tac. Germ. 17; - dog oftest „poet."; vid. Virg. Aen. 2, 173, o. Ovid. Met. 2, 620; — b) „overf." ogs. om Væxterne; artus suos (sine Ranker) in se colligens (vitis), Plin. 14, 3; — not. a: sing. alene hos Lucan. o. Val. Fl.; — not. b: pl. neutr.: artua, (f. artus), Plaut. Men. 5, 2, 102.

ărŭla, ae, f., dem. af ara; I) lidet Altar, Cic. Verr. 4, 3, Arnob.; — 2) liden Forhøining af Grønsvær (omkring Træer); vid. Plin. 17, 15. — ăruncus, i, m., ἄρυγγος, (dor., f. ἤρ.): Gedens Skæg, Plin. 8, 76.

ărundĭfer, (har.), a, um, [arundo, fero]: rørbærende; ∾ caput (Tibris), vid. Ovid. Fast. 5, 637. — *ărundĭnācĕus, 3: der ligner Rør, folium, Plin. 18, 5; — ărundĭnātio, (har.), onis, f.: Vinstokkens Understøttelse ved Rørpæle, Varro; — ărundĭnētum, i, n.: Rørkrat, Cato, Colum., Plin. 10, 10; — ărundĭnĕus, (har.), 3; 1) af el. med Rør, silva, Virg., ripa, Stat.; - men Ovid. Trist. 4, 1, 12: ∾ carmen: Hyrdesang; — 2) som ligner Rør el. Siv, radix, Plin. 21, 93; o. — ărundĭnōsus, (har.), 3: fuld af Rør el. Siv, bevoxen dermed, Cnidus, Catull. 36, 13; — [flgd.].

ărundo, (har.), ĭnis, f.; I) „egenl.": Rør, Siv; (høiere end canna); vid. Plin. 16, 64; ∾ fluvialis, glauca, tenera, Virg., viva et procera, Ovid.; men inornatos redimitus arundine crines (Achelous: med en Rørkrands), Virg. Aen. 10, 205; cf. Ovid. Met. 9, 3 o. 100; — II) „overf." o. „meton.": hvad der er giort af Rør el. Siv; df. navnl.; 1) Medestang, Plaut. Rud. 2, 1, 5, o. Ovid. Met. 8, 217; - ogs. Limstang til Fuglefangst, Petron.; cf. Martial. 14, 218; - ogs. som Fugleskræmme, Hor. Sat. 1, 8, 6; — 2) Pilens Skaft, Ovid. Met. 1, 471; df. ogs. „poet." (som pars pro toto, men sædv. m. et Epithet): Pilen selv; - Inque cor hamata percussit arundine Ditem, ibd. 5, 384; cf. Virg. Aen. 4, 73; — 3) Rørpen, Skriverpen af Rør; vid. Martial. 1, 4, o. Pers. 3, 11, (hvor ∾ nodosa); men ∾ Cnidia, Auson., Acidalia, Martial.; — 4) Rørpiben el. Hyrdepiben σύριγξ, Virg. Ecl. 6, 8, o. Ovid. Met. 11, 154, ogs. ibd. 1, 685; - ogs. „alm." en Rørfløite, ibd. 6, 384; — 5) Rørkam til Væverbrug, (sædv. pecten); stamen secernit arundo, ibd. 6, 55; — 6) Rørpæl el. Rørstav til forskielligt Brug; navnl. a) som Vinpæl, Varro; — b) som Stok til at slaae med, Prop. 4, 7, 25, Petron.; — c) hos Lægerne, som Rørstav el. Rørskinne til Forbinding, Suet. Aug. 80; — d) som Maalestang, Prud.; — e) som Kiephest, Hor. Sat. 2, 3, 248. — ărundŭlātio, onis, f., s. und. arundinatio.

Aruns, tis, m.: etrurisk Mandsnavn; vid. Liv. 1, 34 o. 56, oftere. — Arūpĭum, i, n.: By i Illyrien, It. Ant.; — df. Arūpīnas, atis, m.: nedstammende derfra, Tibull. 4, 1, 110. — ărūra, ae, f., ἄρουρα: Sædemark, Marc. Emp. — aruspex, s. und. haruspex.

arvālis, e, [arvum]: hørende til Sædemarken; Fratres Arvales: Præstecollegium af 12 Medlemmer, som aarligen offrede til Larerne, (ut fruges ferant arva), Varro, Gell. — arveho, etc., forældt., f. adveho, Cato. — Arverni, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., hvor nu Auvergne, Caes.; — df. Arvernus, 3, vinum, Plin.

arviga, ae, s. und. arvix. — arvina, ae, f.: Fedt, Ister, pinguis, Virg. Aen. 7, 627; — 2) ogs. „alm.": Fedme, Prud.; — not.: Arvina, ae, m.: romersk Tilnavn, Liv. — Arvisius, 3, s. und. Ariusius. — arvix, (har.), igis, m., o. arvĭga, (har.), ae, f.: Vedder el. Faar til Offring, el. „alm.": Offerdyr, Varr., inc.

arvum, i, n., s. und. flgd. — arvus, 3, [f. aruus, af aro]: som er pløiet, (men endnu ikke tilsaaet), ager, Varro; - ogs. til at pløie; hvf. Cic. d. Rep. 5, 2: agri arvi et arbusti et pascui, etc.; — II) df. subst.; A) „alm."; 1) arva, ae, f., (sc. terra): Sædemark, Naev. o. Pacuv. ap. Non.; — 2) oftere arvum, i, n., (sc. solum): Sædemark, Lucr.; cf. Virg. Ge. 2, 263, o. ibd. 353; prata et arva, Cic.; cf. Sall. Jug. 90; men arva per annos mutant etc., Tac. Germ. 26; — b) df. „overf." o. „meton.": Marken el. Landjorden; ogs. Egn el. Sted; vid. Lucr. 3, 786; ligel. ∾ Circaea, Ovid., Pencia, id.; cf. Hor. Od. 3, 3, 48, o. id. Epod. 16, 57; - ogs. alm. f. Opholdssted; quali jaceamus in arvo, Ovid. Pont. 4, 7, 3; — B) „bes." ogs. a) arvum, f. pascuum: Græsgang, Prop. 4, 9, 19; - men „poet. overf.": ∾ muliebre, Lucr., genitale, Virg.; — b) arva Neptunia, f. Havet, Virg. Aen. 8, 695; — c) arva: Kysten el. Strandbredden, ibd. 2, 209.

arx, gen. arcis, f., [rimel. ved Omsætn. af ἄκρα, i. e. summitas]; I) „egenl."; A) „alm.": Borg, Fæstning, (ligesom Akropolis i Athenen, o. Capitolium i Rom; oppon. urbs el. oppidum); - Arce et urbe orba sum, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; cf. Lucr. 5, 1107,

o. Cic. Pis. 34, ogs. id. d. Or. 2, 67, o. Liv 45, 28; – ogs. mærkes arx, som det Sted, hvor Augurierne toges; vid. Cic. Off. 3, 16, o. Liv. 1, 18 o. 24; — B) og fordi en Borg sædv. anlagdes paa høie Steder, saa heder arx ogs. „meton.“; a) Bierg el. Biergspids; – Parnasi constitit arce, Ovid. Met. 1, 467; – ligel. in pl., Virg. Ge. 1, 240, o. ibd. 4, 461; men om Roms syv Høie, ibd. 2, 535; — b) høitliggende Bygning, Petron.; navnl. ogs. høitliggende Tempel, Hor. Od. 1, 2, 3; — bb) ligel. „poet.“; a) Himmelens Borg, navnl. som Gudernes Bolig; vid. Ovid. Met. 1, 163, o. ibd. 2, 306; – ogs. Himmelen selv, hvori de Fromme blive optagne; vid. Virg. Aen. 1, 250, o. Hor. Od. 3, 3, 10; — b) Senec. Oed. 185, kalder Hovedet: corporis arcem; — not.: som Ordsprog kan mærkes: arcem facere ex cloaca, (om en Overdrivelse); vid. Cic. Sest. 40; — II) „overf.“; A) „alm.“: Borg, Værn, Beskyttelse, Tilflugt; – vid. Cic. Cat. 4, 6, id. Pis. 5, o. id. Lig. 7; men „alleg.“: tribunicium auxilium et provocationem ··· duas arces libertatis tuendae, Liv. 3, 45; – ogs. som fast Støttepunkt; eam urbem pro arce habiturus etc., id. 33, 14; cf. Tac. Ann. 14, 31; — B) „bes.“ ogs.; a) Tyranniets Sæde; hvf. ogs. „poet.“: Tyranniet el. Tyrannen selv; vid. Senec. Thyest. 341, o. Lucan. 7, 593; — b) Hovedpunktet el. Hovedsagen i et Forhold; ubi Hannibal sit, ibi caput et arcem totius belli esse, Liv. 28, 42; — c) det Høieste el. Ypperste i sit Slags; vid. Tac. Or. 10; men summae laudum arces, Sil.

as, gen. assis, m., [i. e. εἷς, dor. αἷς, tarent. ἅς, i. e. unus]: Enheden, Ettallet; I) „alm.“: som Maalestok for Penge, for Vægt og Maal, osv.; — b) fremd. indeholder denne as el. Enhed: 12 Dele el. uncias, der benævnes: uncia, (= $\frac{1}{12}$); sextans, (= $\frac{2}{12}$ el. $\frac{1}{6}$); quadrans, (= $\frac{3}{12}$ el. $\frac{1}{4}$); triens, (= $\frac{4}{12}$ el. $\frac{1}{3}$); quincunx, (= $\frac{5}{12}$, ogs. sextans cum quadrante); semissis el. semis, (= $\frac{6}{12}$ el. $\frac{1}{2}$); septunx, (= $\frac{7}{12}$, ogs. quadrans cum triente); bessis el. bes, (= $\frac{8}{12}$ el. $\frac{2}{3}$); dodrans, (= $\frac{9}{12}$ el. $\frac{3}{4}$, ogs. terni quadrantes); dextans el. decunx, (= $\frac{10}{12}$ el. $\frac{5}{6}$, ogs. quini sextantes); o. deunx, (= $\frac{11}{12}$ el. undecim unciae); — II) om Brugen af as mærkes; A) som Betalingsmiddel blev Kobberet (aes rude) fra K. Servius Tullius møntet el. preget med Billedet af et pecus, hvf. pecunia; og er da as, (el. as libralis), at oversætte ved: Pund, der i Værdi omtrent svarede til 12 Groschen; cf. Varro R. R. 2, 1, o. Plin. 33, 13; — b) ifølge Pengemangel fik man under d. første puniske Krig: asses sextarios, (altf. 6 paa d. oprdl. as); ligel. fik man under d. anden puniske Krig: asses unciales; og endel. i Roms Aar 563: asses semunciales, der siden bleve uforandrede; – ifølge denne forringede Værdi af d. rom. as, heder: ad assem: indtil det Allermindste; vid. Hor. Sat. 1, 1, 43, o. id. Ep. 2, 2, 27; ligel. comisk: unius assis (aestimare), el. non assis (facere), Catull.; – som Ordsprog siges: assem habeas, assem valeas, Petron.; — B) brugt om Arv, og om anden Pengeværdi, betegner as: det Hele; altf. heres ex asse, (d. e. Universalarving); heres ex semisse, (Arving til den halve Formue), ex dodrante, (til $\frac{3}{4}$ deraf), ex besse, (til $\frac{2}{3}$), osv., Dig.; – ligel. om et Jordsmon: bessem fundi emere ab aliquo, ibd.; – men in assem satisdare, (cavere for det Hele), ibd.; ligel. ex asse, ibd., in asse, Colum.; — C) hos Landmaaserne er as: = jugerum, (germ.: Morgen Ackers, dan.: Tønde Land), Colum. 5, 1; proscindere semissem, iterare assem, Plin.; – ogs. er as, som Længdemaal: = 1 Fod, Colum. 5, 3; — D) som Vægt er as: = 1 romersk Pund; altf. uncia: = 2 Lod, osv.; vid. Rhemn. Fann. 41, o. Ovid. Med. Fac. 60; — not.: efter Vitruv. 3, 1, er as el. Enheden: numerus perfectus; – men derhos antoges ogs. af nogle Tallet 6, (neml. 1 + 2 + 3), for numerus perfectus; hvf. sextans: = 1; triens: = 2; semissis: = 3; bessis: = 4; quintarius: = 5; osv.

asa, foræld. f. ara, vid. Gell. 4, 3. — ăsărōton, i, n., ἀσάρωτον, (ufeiet, d. e. Gulv med allehaande Levninger fra Maaltidet); df. et med sligt Mosaikarbeide indlagt Gulv, Stat. Silv. 1, 3; ogs. asarotos oecus, (ἀσάρωτος οἶκος): Værelse med slig Mosaikgulv, Plin. 36, 60; — df. asaroticus, 3, lapillus: liden Mosaiksten, Sidon. — asarum, i, n., ἄσαρον, germ. Haselwurz, (asarum Europ. L.), vid. Plin. 12, 37.

asbestinum, i, m., (sc. linum), ἀσβέστινον: uforbrændeligt Lerred, Plin. 19, 4. — asbestos, i, m., (sc. lapis), ἄσβεστος, (d. e. uforbrændelig): etslags jernfarvet Sten, som Amiant, (forskiellig fra vor Asbest), Plin. 37, 54. — Asbōlus, i, m., [ἀσβόλη: Sod]: den Sodfarvede, (Navnet paa en Jagthund), Ovid. Met. 3, 218.

ascălăbōtes, ae, m., ἀσκαλαβώτης: en Øgleart, sædv. stellio, Plin. 29, 28. — Ascălăphus, i, m., Ἀσκάλαφος; hans Forvandling til den uheldvarslende bubo, s. Ovid. Met. 5, 539, flgd. — ascalia, ae, f., ἀσκαλία: den spiselige Bund af Artiskoken, Plin. 21, 57. — Ascălo, ōnis, f., Ἀσκάλων: By i Palæstina, Plin. 5, 14; — df. Ascălōnius, 3; men sædv. ascalonia, ae, f., m. o. ud. caepa, Scalotløg, Colum., Plin. — ascalpo, [ad. sc.], ĕre, v. a.: skraber el. kradser derpaa el. deri, aurem dexteram, Appul.

Ascănĭa, ae, f.: Egn i Phrygien, Plin. 5, 40. — 1. Ascănĭus, 3: askansk, lacus: Indsø i Bithynien, ved Nicæa, Plin. 5, 43; men ∾ portus: (Havn i Troas), ibd. 42; ∾ insulae, ibd. 38, (i Ægæerhavet, ved Kysten af Troas). — 2. Ascănius, i, m.: Søn af Æneas ved Creusa, anlagde Alba Longa, Virg. Aen. 1, 271, o. Liv. 1, 3. — ascaules, is, m., ἀσκαύλης: en Sækkepiber, Martial. 10, 3; (heder utricularius, Suet. Ner. 54).

ascendĭbĭlis, (adsc.), e: til at bestige, semita, Pompon.; af — ascendo, (adsc.), di, sum, v. n. (o. a.), [scando]; I) „egenl.“; A) som neutr.: stiger derop el. derpaa el. derhen; a) oftest m. in; – ∾ in navem: gaae ombord, Nep. Them. 8; ∾ in Amanum (urbem), Cic. Fam. 15, 4, in murum, id.; ∾ in equum, id.; cf. id. Lael. 23; ∾ in concionem, (bestige Talerstolen), id., Liv.; men id. 10, 7: qui curru vectus in Capitolium ascenderit; – „poet.“ ogs. om en Maskines Flytning til et høiere Sted, Virg. Aen. 2, 192; — b) sield. m. ad, el. m. adv., el. absol.; – ad Gitanas (oppidum) ··· quum ascenderent (el. adscenderent), Liv. 42, 38; quo simul ascendit, (i. e. in currum), Ovid. Met. 7, 220; men Caes. B. C. 1, 79: suos ascendentes (protegere); cf. Liv. 5, 47; — B) som act. c. acc.: bestiger, navem, Ter., classem, Tac., equum, Liv.; ∾ Capitolium ad lumina, Suet. Caes. 37; men „alleg.“: magnum iter ascendo, Prop. 4, 10, 3; – df. ogs. pass.: Caes. B. C. 1, 79; ligel. ascenso curru, Suet.; — II) ligel. „overf.“ igiennem de samme Forbindelser; A) som neutr., m. in, m. ad, osv.; – ∾ in summum locum civitatis, Cic.; cf. id. Orat. 36; ∾ ad honores, id.; ∾ a minoribus ad majora, (neml. i Foredraget), id. Part. or. 4; men Lucr. 2, 137: Sic a principiis ascendit motus; – ∾ super el. supra aliquem el. aliquid, (hæve sig derover), Tac. Germ. 25; men Liv. 7, 30: supra non ascendit (contemptus iste: videre strækker den sig ikke), staaer supra som adv.; cf. Cic. d. Or. 3, 61; saal. ogs. absol. ascendere: stige i Veiret, Plin. Pan. 58; — B) som act. c. acc.: ∾ gradum altiorem, Cic. Off. 2, 18; cf. id. Mur. 27, o. Nep. Phoc. 2; — III) hertil mærkes endnu partic. ascendens, tis; A) som adj.; ∾ machina: etslags Stormstige, Vitruv.; — B) i Retssproget som subst. ascendentes: Forfædrene; (oppon. descendentes: Efterkommerne), Dig.

*ascensibĭlis, (adsc.), e: til at bestige, iter, Coel. Aur.; — ascensio, (adsc.), onis, f.; I) „egenl.": Opadstigen, Bestigen; - ∾ facere, Plaut. Rud. 3, 1, 7; per graduum ascensionem percurrentes (stellae), Vitruv.; — II) „fig.": quae fuerit ascensio oratorum, (hvorledes de have hævet sig), Cic. Brut. 36; o. — ascensor, (adsc.), oris, m., montis, (som bestiger det), Hieron.; — [ascendo].

1. ascensus, (adsc.), 3, partic. af ascendo. — 2. ascensus, (adsc.), us, m., [ascendo]; I) „egenl."; A) „alm.", el. som Handling: Bestigen, Opstigning, odl.; - primos prohibere ascensu etc., Caes. B. G. 5, 32; cf. Virg. Aen. 2, 303: men ∾ siderum, (deres Opgang), Plin.; - ogs. in pl.: tentare ascensus scalis, Liv. 38, 24; — B) „bef." o. „meton.": Sted, hvorad man stiger i Veiret, Opgang dertil; ∾ difficili atque arduo (oppidum), Cic. Verr. 4, 23; cf. id. d. Or. 1, 61, o. Ovid. Met. 11, 151; — b) Trappe paa Façaden, (navnl. af en større Bygning), Vitruv.; - ogs. etslags Stormstige, id.; — II) „fig.": Ophøielse, Forfremmelse, ad honoris amplioris gradum, Cic. Leg. 3, 3; men ibd. 2, 8: ascensus in coelum etc.; — b) in virtute multi ascensus, (mange Trin el. Grader), Cic. Planc. 25.

ascĭa, ae, f., ἀξίνη; 1) Tømmermandsøxe; rogum ascia ne polito, Cic. Leg. 2, 23, (e XII Tabb.); - men „alleg." som Ordsprog: asciam sibi in crus impingere, Petron., illidere, Appul., (skade sin egen Sag); — 2) ogs. ifølge etslags Lighed; a) Øxe el. Hakke til Agerbrug, Pallad.; — b) Murske el. Kalkkølle, Vitruv., Pallad. — Asciburgium, i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Asburg ved Meurs), Tac. Germ. 3. — 1. ascio, are, v. a., [ascia]: bearbeider med Kalkkøllen; si calx in lacu macerata ascietur, Vitruv.

2. ascio, [ad. sc.], ivi, itum, 4, v. a.; ligesom sciendo assumo: tager til mig el. antager med fuld Bevidsthed; df. sædv., ligesom adopto: antager el. udkaarer dertil el. i en Egenskab; - vid. Virg. Aen. 11, 472, o. ibd. 12, 38; saal. ogs. asciri per adoptionem ab aliquo, Tac.; cf. id. Ann. 4, 37: Tiberio Germanicum, sibi Tiberium ascivit, (sc. per adoptionem); - asciri in societatem, id., inter comites, id.; men id. Agric. 19: ∾ milites, (udkaare, foretrække).

ascisco, [ad. sc.], ivi, itum, 3, v. a.; oprdl.: = frgd.; df. ogs. I) „bef." el. i Statssproget; A) om Love, odl.: dertil el. ligeledes at antage el. optage; - quum jussisset populus Rom. aliquid, si id ascivissent socii etc., Cic. Balb. 8; ligel. ibd.: quas leges voluerunt, asciverunt; — b) men ogs. id. Leg. 2, 8, om Spaadomme, odl.: quorum (effata) senatus populusque asciverit, (eftersom neml. de sibyllinske Bøger alene ifølge en Senatsbeslutning kunde blive adspurgte); — B) om Personer: optager el. antager i et vist Forhold, (navnl. som Borger, som Forbunden, osv.); ogs. erkiender i en vis Egenskab; - hunc asciscendum fuisse, (sc. civem, el. in civitatem), Cic. Arch. 2; men me patronum unum asciverunt, id. Pis. 11; cf. Caes. B. G. 3, 9, o. Plin. Pan. 7; - ligel. successorem ascitum eum, Suet. Tib. 23; men Tac. Hist. 2, 5: tribuni … asciscebantur, (sc. in partes); saal. ogs. m. in c. acc., Liv. 6, 40, o. Tac. Ann. 11, 24; ogs. ∾ inter patricios, id.; men testamento in bona et nomen ascitur, Suet. Galb. 17; — II) „alm."; A) om Personer: at tage med dertil, at inddrage deri; ligel. m. ad o. in, ogs. absol.; - ∾ aliquem ad foedus sceleris, Cic. Cat. 2, 4; cf. Liv. 4, 31; men in conscientiam facinoris pauci asciti, Tac. Hist. 1, 25; cf. Sall. Cat. 24; — B) om Ting og Begreber: at tage til sig, at tilegne sig, at antage; - vid. Cic. Verr. 4, 10; ligel. sacra a Graecis ascita etc., ibd. 5, 72; cf. Liv. 1, 20; - ogs. om Optagelse og Erkiendelse af visse Forestillinger; vid. Cic. Fin. 1, 7 o. 21; - men Hor. Ep. 2, 2, 121: asciscet nova verba, (skal optage dem i Sproget); - men ∾ sibi prudentiam, Cic. d. Or. 1, 19, eloquentiae laudem, Tac. Ann. 14, 52, (overmodigen at tilegne el. anmasse sig den); — b) df. partic. ascitus, (adsc.), 3: antagen el. optagen udenfra, laant el. fremmed; - nativum quendam leporem, non ascitum etc., Nep. Att. 4; cf. Ovid. Fast. 6, 172.

ascites, ae, m., ἀσκίτης, (sc. ὕδρωψ): etslags Vattersot i Maven, Coel. Aur. — 1. ascitus, (adsc.), 3, partic. af ascisco. — 2. ascitus, (adsc.), us, m., [ascisco]: Antagelse; df. Billigelse deraf, Tilbøielighed dertil, Cic. Fin. 5, 7, inc.; vid. Madv. — ascius, 3, ἄσκιος: uden Skygge; ascia, (sc. loca), (Landene under Æqvator), Plin. 2, 75.

Asclēpiădes, ae, m., Ἀσκληπιάδης: berømt græsk Læge, Cic. d. Or. 1, 14, Plin., o. A.; — not.: efter en græsk Digter af dette Navn benævnes ogs.: metrum Asclēpiădēum, (Hor. Od. 1, 1), Diomed. — asclēpias, ădis, f., ἀσκληπιάς: almindelig Svalcurt, Plin. 27, 18. — asclēpion, i, n.: en efter Æsculapius (Ἀσκλήπιος) benævnt Lægeplante, Plin. 25, 11. — Asclum, i, s. und. Asculum.

Ascōnius Pedianus: lærd Grammatiker fra Padua, skrev (omtr. 40 Aar efter Christus) en Commentar til flere af Cicero's Taler. — ascŏpēra, ae, f., ἀσκοπήρα: en Lederransel, Suet. Ner. 45.

Ascra, ae, f., Ἄσκρα: Landskab i Boeotien, ved Helikon, Digteren Hesiodus's Fødested, Ovid. Pont. 4, 14, 31; — df. Ascraeus, 3; a) askræisk, nemus, Prop.; men ∾ poëta, (i. e. Hesiodus), id.; ogs. ∾ senex, Virg., ogs. absol. Ascraeus, Ovid. Am. 1, 15, 11; — b) hesiodisk, carmen, Virg. Ge. 2, 176; men ∾ boves, (af hans Hiord), Ovid. Fast. 6, 14; — c) heliconisk, fontes, Prop. 2, 8, 28.

ascribo, [ad. scr.], psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": skriver dertil, tilføier skriftligen; m. ad, m. in (c. acc. el. abl.), ogs. c. dat., ogs. absol.; - ad statuam ejus ascriptum est, etc., Suet. Aug. 70; ascriptum (est) columnis etc., id. Ner. 45; ∾ diem in epistola, Cic.; - ∾ in eandem legem, (indføre deri), id. Caecin. 33; hvor ogs.: in omnibus legibus ascribi; men id. Verr. 3, 66: quod ascripsit accensus; cf. id. Agr. 2, 20; - ∾ salutem alicui, (bede hilse), id. Att. 1, 5; — B) „bef." i Statssproget: indskriver i en Egenskab, (som Borger el. Kriger, osv.); - ascribi se in eam civitatem etc., id. Arch. 4; ligel. quum aliis quoque in civitatibus fuerit ascriptus, ibd. 5; men c. dat., ibd. 4, (e lege); cf. Tac. Hist. 2, 94: urbanae militiae ascribi; men Liv. 31, 49: colonos Venusiam ascripserunt; — II) „fig."; A) „overf."; 1) henregner el. tæller dertil, Hor. Ep. 1, 19, 4, o. id. Od. 3, 3, 35, ogs. Cic. Orat. 17; — 2) føier dertil, optager deriblandt; vid. Cic. Off. 3, 10; ligel. tu vero ascribe me in talem numerum, id. Phil. 2, 13; — 3) fastsætter, bestemmer, legatum alicui, (neml. ved Testamente), Plin. Ep. 4, 10; ascriptus poenae dies, Phaedr. 4, 11; — B) „ment.": tilskriver, tilregner, alicui aliquid; vid. Cic. Inv. 1, 49, men Phaedr. 4, 3: ∾ hoc exemplum sibi, (anvende det paa sig selv).

*ascriptĭcius, (-tius), (adscr.), 3: der er indskreven el. optagen i et Samfund; - quasi novos et ascripticios cives etc., Cic. N. D. 3, 15; ∾ servi, (som følge med det solgte Grundstykke), Cod. Just.; — ascriptio, (adscr.), onis, f.: Tilskrivning; df. „metonym.": det skriftligen Tilføiede, Cic. Caecin. 33; — ascriptivus, (adscr.), 3: nyligen indskreven el. indrulleret (o. overcomplet, sc. miles el. tiro), Plaut. Men. 1, 3, 2, Varro; o. — ascriptor, (adscr.), oris, m.: som skriver dertil; navnl. som ved sit Navns Underskrift anbefaler en andens Lovforslag, Cic. Agr. 2, 9; — [ascribo]. — ascriptus, (adscr.), 3, partic. af ascribo.

Ascŭlum, (ogſ. Asclum, Sil.), i, n.; I) Hovedſtaden i det Picenſke, Plin. 3, 18; — df. Ascŭlānus, 3, triumphus, id. 7, 44; — df. Asculani, orum, m.: Indbyggerne af A., Cic. Font. 14; — II) By i Apulien, Flor. 1, 18; — df. Ascŭlīnus, 3, ager, Frontin. — ascўrŏīdes, is, n., ἀσκυροειδές: etſlags Plante af Lighed m. d. flgd., Plin. 27, 20. — ascўron, i, n., ἄσκυρον, ogſ. androsaemon, germ. Johanniskraut, Plin. 27, 10. — Asdrubal, ſ. und. Hasdrubal.

ăsella, ae, f., dem. af asina: liden Aſeninde, Ovid. A. A. 3, 290. — ăsellŭlus, i, m., dem. af flgd., o. m. ſ. Bem., Arnob. — ăsellus, i, m., dem. af asinus: lidet Eſel el. Aſen; men ofte ogſ. f. asinus; – vid. Virg. Ge. 1, 273; asellus lente gradiens, Ovid.; men ∾ dossuarii, (Pakesler), Varro; – comiſk er: narrare ··· asello Fabellam surdo etc., Hor. Ep. 2, 1, 199; cf. id. Sat. 1, 9, 20; — II) df. ifølge etſlags Lighed; A) aselli: tvende Stierner i Krebſen, Plin. 18, 80, Hygin.; — B) etſlags Søfiſk, Plin. 9, 28, (a colore, Varro); — not.: Asellus findes ogſ. ſom romerſk Tilnavn, Cic., Liv. — ăsēmus, 3, ἄσημος: uden Aftegning, tunica, Lamprid.

1. Asĭa, ae, f., Ἀσία: I) oprdl. By i Lydien; ſild. ogſ. Egnen derom; — b) df. adj. Asĭus, 3: aſiſk, palus: ſumpig Egn ved Floden Cayſter, Virg. Aen. 7, 701; cf. id. Ge. 1, 383; — not.: heraf benævnes ogſ. Nymphen Aſia, ibd. 4, 343; — II) df. m. udvidet Begreb: Lilleaſien; vid. Cic. Manil. 6; – „poet." ogſ. f. Troas, Ovid. Met. 13, 484; – men ogſ. ſom romerſk Provinds omfatter Aſia: Myſien, Lydien, Carien og Phrygien; vid. Cic. Fl. 27, id. Manil. 6, o. A.; — b) df. ogſ. adj. Asius, 3, villae, Varro ap. Non.; ſ. ogſ. Asianus, o. Asiaticus, ss. ll.; — III) endel. i videſte Forſtand er Asia: den gamle Verdens tredie Hoveddel; vid. Plin. 5, 9; hvf. ogſ. ſild. Asia minor, Oros.; — not.: „poetiſk" Biform deraf er Asis, ĭdis, f., Ovid. Met. 5, 648, oftere.

2. asĭa, ae, f., efter Plin. 18, 40, hos Taurinerne, f. secale, (d. e. Rug). — Asĭăgĕnes, ae, m., Biform af Asiaticus: ſom Tilnavn for L. Scipio, Liv. 39, 44. — Asĭānus, 3, Ἀσιανός: hørende til el. benævnt efter d. rom. Provinds Asia; Asianam rem etc., Liv. 31, 2; — 2) df. subst. Asiani, orum; a) Indvaanerne i d. rom. Provinds Asia, Cic. Att. 1, 17, Plin.; — b) sc. oratores: ſom lægge ſig efter d. aſiatiſke Veltalenhed; vid. Quintil. 12, 10, 1; — df. adv. Asiane loqui: føre et ſvulſtigt Sprog, ibd. 17.

Asĭarcha, ae, m., Ἀσιάρχης: Forſtander for de religiøſe Skueſpil i Provindſen Asia, Cod. Theod. — Asĭātĭcus, 3, Ἀσιατικός: aſiatiſk, bellum, Cic., mare, Plin.; – ∾ persica, id., ogſ. absol. asiatica, (sc. persica), Colum., en Ferſkenart; – ∾ genus dicendi, Cic. Brut. 95, oftere, (var i ſit Slags udſvævende og ſvulſtigt); — b) endel. er Asiaticus, ligeſom Asiagenes, Æresnavn for L. Scipio; vid. Liv. 37, 58, o. Gell. 7, 19.

ăsīlus, i, m., ligeſom οἶστρος: Bremſen, Virg. Ge. 3, 147; paa Latin ſædv. tabanus; vid. Plin. 11, 34, o. Senec. Ep. 58. — ăsĭna, ae, fem. af asinus; (dat. o. abl. asinabus, Priscian., asinis, Plin.): Aſeninde, molendaria, Dig.; — not.: Asina, ae, m.: ſom romerſk Tilnavn, Macrob. — Asinaeus, 3, ſ. und. Asine.

*ăsĭnālis, e: eſelsmæſſig, verecundia, Appul.; o. — ăsĭnārĭus, 3: benævnt efter el. hørende til Eſler, mola, (ſom trækkes af Eſler), Cato; — 2) df. subst.; a) asinarius, i, m.: Eſeldriver, Varro; — b) Asinaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — [asinus]. — Asĭne, es, f.: By i Meſſenien, Plin. 4, 7; — df. Asĭnaeus, 3, sinus, ibd. — Asiniānus, 3, ſ. und. Asinius. — ăsĭnīnus, 3, [asinus]: af et Eſel, pullus, (Eſelsføl), Varro, pilus, Plin.; – men „overf.": ∾ pruna: en ringe Blommeart, id.

Asĭnĭus, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; – her mærkes: Asinius Pollio: Ven af K. Auguſtus; anlagde det førſte offenlige Bibliothek i Rom; ogſ. ſkrev han en for os tabt Hiſtorie om Borgerkrigen imellem Pompejus og Cæſar; – vid. Cic. Fam. 10, 31, flgd., Hor. Od. 2, 1, Virg. Ecl. 4, o. Tac. Ann. 4, 34; — df. Asĭnĭānus, 3: benævnt efter en Aſinius, crimen, Cic. Cluent. 13.

ăsĭnus, i, m.: Eſelet el. Aſenet, Varro, o. A., machinarius: der bruges i Maſkiner el. Møller, Dig.; – men ſom Ordſprog: qui asinum non potest, stratum ferit, Petron.; ligel. asinus ad lyram, (om en forkert Adfærd), Varro ap. Gell.; men asinus in tegulis, (om d. Uſædvanlige), Petron.; — 2) hos Comikerne ofte ſom Skældsord til el. om den Enfoldige; vid. Ter. Heaut. 5, 1, 4, oftere; men ogſ. Cic. Pis. 30.

ăsĭnusca, ae, f.: en Vindrueart af ringe Værd, Plin. — ăsĭo, ōnis, m.: en Ugleart, (germ. die Ohreule), Plin. — Asis, ĭdis, f., ſ. und. 1. Asia. — Asius, 3, ſ. und. 1. Asia.

Asōpĭădes, ae, m., Ἀσωπιάδης: en Datterſøn af Aſopus, d. e. Æacus, Ovid. Met. 7, 484. — Asōpis, ĭdis, (o. ĭdos), f., Ἀσωπίς: en Datter af Flodguden Aſopus; df. 1) hans Datter Aegina, (ved Juppiter Moder til Æacus), Ovid. Met. 6, 113, oftere; — 2) hans Datter Evadne, Ovid. Am. 3, 6, 41; — 3) hans Datter Euboea, (ſom har givet Øen Euboea ſit Navn), Plin. 4, 21; — b) df. ogſ. adj., f. boeotiſk, Stat. — Asōpus, (-os), i, m., Ἀσωπός: Flod paa Grændſen af Boeotien o. Platea; ſædv. perſonificeret ſom Fader til Ægina, Evadne o. Euboea; ſ. und. Asopis; ſ. ogſ. Ovid. Am. 3, 6, 33, oftere; — not.: ogſ. er Asopus; a) en Flod i Theſſalien, Liv. 36, 22; — b) en Flod i Phrygien, Plin. 5, 29.

ăsōtĭa, ae, f., ἀσωτεία: Laſtefuldhed, Liderlighed, Gell. — ăsōtus, i, m., ἄσωτος: forfalden el. liderlig Perſon, Cic. Fin. 2, 7 o. 8.

aspălăthus, i, m., ἀσπάλαθος: en Tornart, (germ. Roſenholz), hvis Olie tilſattes Krydervin, Plin. 12, 52, oftere. — aspălax, acis, m., ἀσπάλαξ: en os ubekiendt Vært, Plin. 19, 31. — aspărăgus, (aspharagus, Appul.), i, m., ἀσπάραγος: Aſparſen, Plin. 19, 42; cf. Suet. Aug. 87, ogſ. Juvenal. 11, 69; — 2) „overf.": førſte Spire el. Skud, Plin. 23, 17, oftere. — aspargo, ſ. und. aspergo. — Aspāsĭa, ae, f., Ἀσπασία: hin aandfulde Veninde af Socrates, Perikles's Elſkede, Cic. Inv. 1, 31.

*aspectābĭlis, (adsp.), e; I) „alm.": til at ſee, ſynlig; aspectabile atque tractabile etc., Cic. Univ. 4; — 2) „beſ.": ſeeværdig; nihil aspectabilius, etc., Appul.; — aspectāmen, (adsp.), ĭnis, n.: Skue, Beſkuelſe, Claud. Mam. d. Stat. An.; o. — aspectio, (adsp.), onis, f.: = frgd., Fest.; — [flgd.].

aspecto, [adsp.], avi, atum, 1, v. a., intens. af aspicio; I) „egenl.": ſeer derpaa el. derefter; – ∾ coelum, (ſee op i Luften), Plaut.; men aspectans silvam, (havende Øie derpaa), Virg. Aen. 6, 185; men id. Ge. 3, 228: stabula aspectans, (ſeende derefter, neml. m. Bibegr. af Smerte); – oftere m. Bibegr. af Beundring; vid. Lucr. 3, 77; ligel. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 18; men Cic. Planc. 42: quid me aspectas, (neml. ſom din Hielper i Nøden); — II) „fig."; A) „overf." om et Sted: at have Udſigt derfra el. dertil, at være beliggende derimod el. lige derfor; vid. Virg. Aen. 1, 421, o. Tac. Ann. 12, 32; — B) „ment.": at mærke derpaa, at iagttage; omnes jussa principis aspectare, Tac. Ann. 1, 4.

1. aspectus, (adsp.), 3, partic. af aspicio. — 2. aspectus, (adsp.), us, m., [aspicio]; I) act.;

A) „alm.": Syn, Blik, Skue; – uno aspectu judicare de re, Cic. Brut. 54; urbs situ ··· praeclaro ad aspectum, Cic. Verr. 4, 52; ogs. in pl., Virg. Aen. 9, 657; — B) „bes." ogs.; a) Pupillen, (som Redskab for Synet); vid. Cic. N. D. 2, 57; — b) Synsevnen, Synets Sands; – sub aspectum et tactum cadere, id. Univ. 5; aspectum amittere, id.; cf. id. d. Or. 2, 87; — II) pass.; A) „alm.": Synlighed, at kunne sees; ∾ siderum, Plin.; cf. id. 2, 55; — B) „bes."; a) Udseende; ∾ truci (testudo), Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64; cf. Hor. Sat. 1, 8, 26; ∾ pomorum et odoratus, Cic.; — b) Gestalt; herba aspectu roris marini, Plin.; — c) Farve; columnae aspectu discolori, id.; — not.: gen. aspecti, (f. aspectus), Att. ap. Non.; dat. aspectu, (f. aspectui), Virg. Aen. 6, 465.

aspello, [f. abs.pello, vid. ab, abs], ĕre, v. a.: driver el. jager bort; (forkl. Ord); – Eos, qui advorsum eunt, aspellito, Plaut. Merc. 1, 2, 5; men „fig.": Neque adeo spes, quae hunc mi aspellat metum, Plaut. Capt. 3, 3, 4. — 1. aspendius, i, m., ἀσπένδιος: etslags Vinranke, Plin. 14, 22. — 2. Aspendius, 3, s. und. flgd.

Aspendos, i, f., Ἄσπενδος: By i Pamphylien, Mela 1, 14; — df. Aspendius, 3, s. nedenf.; men subst. Aspendii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Aspendos, Liv. 37, 23, Nep. Dat. 8; — not.: en vis citharista Aspendius (af Aspendos) besad den Kunst: ut omnia intus caneret, el. ut sibi intus caneret, (at Tonerne alene hørtes indad el. af ham selv); hvf. disse Udtryk, Cic. Verr. 1, 20 (Ascon.), o. id. Agr. 2, 26, bruges som Ordspil om den, som alene seer paa egen Fordel.

asper, ĕra, ĕrum, (ogs. ctr. aspra, f. aspera, etc., Virg.); I) „egenl."; A) „alm.": ru el. hvas el. ujevn at føle paa; (opp. levis o. lenis); – vid. Lucr. 6, 1149, o. Cic. Part. or. 10; men tumulus asperi soli, Liv. 25, 36; ∾ saxa, Enn., Ovid., o. A.; ∾ glacies, (knortet), Virg.; ogs. absol.: lene, asperum (sensus judicant), Cic. Fin. 2, 12; – ogs. ligesom τραχύς, om ophøiet Arbeide; vid. Virg. Aen. 9, 263, o. Ovid. Met. 12, 235; ligel. ∾ nummus, (nypreget), Suet. Ner. 44; – ogs. hvas, stikkende, sentes, rubus, Virg., barba, Tibull.; – ogs. „meton.": ∾ coelum (Germaniae), Tac.; ∾ victus, Plaut.; ∾ tussis, Martial.; – df. ogs. subst. asperum, aspera: ujevne el. knortede Steder; aspera maris, (det oprørte Hav), Tac.; men insulae per aspera, Suet. Tib. 60; asperrimo hiemis, (i den haardeste Vinter), Tac. Ann. 3, 5; — B) „bes." ogs. om det stærke Indtryk paa de øvrige Sandser; og det navnl.; a) paa Tungen: skarp, bitter, snærpende; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 49; men ∾ sapor maris, Plin.; asperrimum piper, acetum, id.; — b) om Hørelsen: grov, skurrende; lene, asperum (genus pronunciationis), Cic. d. Or. 3, 57; cf. Ovid. Fast. 5, 481, (om Overgangen fra R til L); navnl. ogs. i Rhetoriken: knudret, ujevn; vid. Senec. Ep. 114, o. Quintil. 9, 4, 142; endel. er i Grammatiken: spiritus asper: H-Lyden, Prisc.; — c) om Lugten: skarp; ∾ odoris herba, Plin. 27, 41; — II) „fig."; A) om Ting og om Begreber: raa, farlig, skrækkelig; – in asperis temporibus, Cic. Balb. 9; ∾ multa, Hor.; ogs. m. bellum, id., pugna, Virg., fata, id.; — b) „poet." ogs. om Dyrene: vild, grusom, tigris, Hor.; men aspera cornu (bos), Virg. Ge. 3, 57; cf. ibd. 434, o. Hor. Epod. 6, 11; ogs. c. inf.: asper frena pati (equus), Sil.; — B) „ment."; a) navnl. om Talen: hvas, skarp, bitter; – asperiores facetiae, Cic.; ∾ verba, Tibull.; ogs. om Personer, Cic. Brut. 34; men asperior sententia, (oppon. lenior), Liv. 3, 40; ∾ censura, Vell., lex, Quintil.; ogs. d. stoiske Philosophi heder: paullo asperior et durior, (oppon. moderata et mitis), Cic. Mur. 29; cf. id. Fin. 4, 28; — b) ofte ogs. „ethisk" el. om Charakteren: raa, haard, fiendsk, ubøielig; – vid. Cic. Planc. 16; men ∾ Juno, (stræng, fiendsk), Virg. Aen. 1, 279; men non asper, ibd. 8, 365, (mild, naadig); – ogs. c. abl.; asper cladibus, (forbittret derover), Ovid.; men m. ad: asperrimos illos ad conditiones pacis etc., Liv. 22, 59; men id. 39, 40: asperi procul dubio animi (fuit ille: havde en stræng Charakter); – ogs. c. dat.: monitoribus asper, (som vredes paa dem), Hor. A. P. 163; cf. Tibull. 1, 9, 18; – „poet." ogs.: haard, tapper, modig; vid. Virg. Aen. 1, 14; men absol.: ∾ Camilla, id., Diana, Senec. Med.; — not.: ogs. er Asper: romersk Tilnavn; vid. Liv. 3, 65.

aspĕre, adv. af asper: haardt, stødende, loqui, Cic.; – oftest „fig." o. „ethisk": haardt, grusomt; – ∾ et acerbe (accusare aliquem), Cic.; cf. Liv. 3, 50: nihil placet aspere agi; – asperius scribere de aliquo, Cic. Att. 9, 15; asperrime saevire in aliquem, Vell. 2, 7.

1. aspergo, (adsp., ogs. aspargo), spersi, spersum, 3, v. a., [spargo]; I) „egenl."; A) „alm.": sprøiter el. stænker derhen el. derpaa; c. dat., ogs. m. in (c. abl.), ogs. absol.; – ∾ virus pecori, (forgifte), Virg. Ge. 3, 419; liquor aspersus oculis, Plin.; – „alleg." er Cic. Cluent. 26: guttam aspergit huic bulbo, (m. Allusion til Navnene Gutta o. Bulbus); – aspersa temere in tabula pigmenta, id. Div. 1, 13; cf. Suet. Aug. 18; men ∾ aquam, Plaut. Bacch. 2, 3, 13, („alleg.": at vederqvæge); – ogs. kaster el. strøer derfor, glandem bubus, Plin.; — B) „bes.": besprøiter, besprænger, aram sanguine, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 11, 12; men aspersus maculis (piscis: plettet, spettet), Claudian.; – ogs. bestrøer, olivam sale, Plin.; men canis aspergitur aetas, Ovid.; — II) „fig."; A) „overf.": tildeler, meddeler, alicui sextulam, (som liden Arvelod), Cic. Caecin. 6; — b) sild. ogs. ∾ aures gemitu, (lade høre), Val. Max.; men pass.: aspergi auditiuncula quadam, (høre etslags uvist Rygte), Gell.; — B) oftere „ment.": føier dertil, krydrer dermed; ∾ comitatem et facilitatem gravitati severitatique, Cic. Mur. 37; ∾ sales orationi, id. Orat. 26; — b) ∾ labem el. maculam alicui, (paasætte nogen en Skamplet, beskæmme); vid. Cic. Vat. 6 o. 17; – ligel. ∾ aliquem maculis el. infamia; vid. id. Planc. 12, o. Nep. Alc. 3; men Hor. Sat. 1, 4, 88, absol.: ∾ cunctos, (tale ilde om Alle); endel. Cic. Fam. 6, 6, „alleg.": e quo (fonte) sit leviter aspersus.

2. aspergo, (adsp., ogs. aspargo), inis, f., [af frgd.]: Besprængen, Besprøiten, aquarum, Ovid. Met. 7, 108; ogs. om Støvregnen af et Vandfald, ibd. 1, 572; – men „overf.": ∾ parietum, (den deraf udslaaende Fugtighed, Plin.; – sild. ogs. „alleg.": ∾ culparum, Prud.; — II) „metonym.": den derpaa sprøitede Fugtighed; ∾ nimborum, (den draabevis faldende Regn), Lucr. 6, 525; cf. aspergine caedis etc., Ovid. Met. 4, 125.

asperĭtas, atis, f., [asper]; I) „egenl."; A) „alm.": Ruhed, Skarphed, Ujevnhed, (oppon. levitas); – ∾ viarum, Cic., locorum, Sall., Liv.; asperitates saxorum, Cic.; men ∾ faucium, (ogs. ∾ animae): Hæshed, Plin.; ogs. absol.: contra asperitates, (imod Hæshed) etc., id. 27, 165; – ogs. om ophøiet Arbeide, id. 33, 49; – ogs. „meton.": ∾ frigorum, Tac., Ovid., hiemis, Tac.; — II) „bes." ogs. med Hensyn paa de øvrige Sandser; a) paa Smagen: Bedskhed, Bitterhed; ∾ vini, pomi, aceti, Plin.; men id. 12, 20: ∾ aquarum, (dets Haardhed el. Saltsmag); — b) paa Hørelsen: Haardhed, Skurren, vocis, Lucr. 4, 553; — c) paa Synet: det Afstikkende el. Paafaldende, navnl. af Lys og Skygge i Perspectivet, Vitruv. 7, 5; ∾ intercolumniorum, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Vanskelighed, Trængsel, Modgang; – in his ··· asperitatibus rerum etc., Cic. d. Or. 1, 1; ∾ belli, Sall.,

remedii, Tac.; — B) „ment."; a) „alm.": det Haarde og Strænge el. Krænkende, navnl. i det retlige Foredrag; – vid. Cic. d. Or. 2, 15 o. 53; ligel. ∾ verborum, (haarde el. onde Ord), Ovid. Met. 14, 526; saal. ogs. det Haarde og Stødende i Stoikernes Lærebegreb; vid. Cic. Fam. 4, 28; — b) „bes." o. „ethisk", el. om Charakteren: Haardhed, Raahed, Vildhed; – si quis ea asperitate est, et immanitate naturae, ut etc., Cic. Lael. 23; cf. Ovid. Pont. 1, 6, 8, o. Hor. Ep. 2, 1, 129; – ogs. Barskhed i Omgang, Nep. Att. 5; – ogs. anden Uhøflighed og Forkerthed, Hor. Ep. 1, 18, 6.

*aspĕrĭter, adv., forkl. Biform af aspere; ∾ cubare, Naev. ap. Non.; o. — aspĕrĭtūdo, sædv. aspritudo, inis, f., Biform af asperitas; ∾ jugi, (dens Brathed el. Steilhed), Appul.; – men „overf.": ∾ oculorum, (skarpe Vædsker deri), Cels.; — [asper].

*aspernābĭlis, e: til at bortvise el. forkaste, Att. ap. Non.; – ogs. frastødende, Gell. 16, 8; – compar., Augustin.; — aspernāmentum, i, n.: Forkastelse, Foragt, Tert.; — aspernanter, adv.: afvisende, med Foragt; ∾ accipere aliquid, Amm.; – compar., Augustin.; — aspernātĭo, onis, f.: Forkastelse, Foragt; ex aspernatione rationis etc., Cic. Tusc. 4, 14; – ogs. in pl.: ∾ naturales, Senec. Ep. 121; o. — aspernator, oris, m.: som bortviser fra sig, som foragter; ∾ divitum, Tertull.; — [flgd.].

aspernor, atus sum, 1, v. dep. a., [ab, abs, spernor; cf. aspello, asporto]: viser fra mig, forkaster, ringeagter; I) „egenl."; A) „alm."; – ∾ panem oblatum, Suet. Ner. 48; cf. Phaedr. 5, 4; men ∾ aliquem nutu, Suet. Vesp. 8; men ∾ quod valde dulce est, vid. Cic. d. Or. 3, 25; — B) „bes."; a) bortvender el. afvender derfra; – cujus furorem ··· deos a suis aris aspernatos etc., Cic. Cluent. 68; — b) fornægter; ∾ patriam colore etc., id. Pis. 1; — II) oftest „fig."; – nemo bonus, qui vos non ··· animo aspernetur, (som ikke afskyer Eder i sit Inderste), ibd. 20; ∾ querimonias alicujus, (afvise), id. Verr. 4, 51; cf. Liv. 9, 41; ogs. c. inf., Tac. Ann. 4, 46; — not.: ogs. pass.; qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur, Cic. frgm. ap. Prisc.; cf. Auct. B. Afr. 93.

aspĕro, (ctr. aspro, Sid.), avi, atum, 1, v. a., [asper]; I) „egenl."; A) „alm.": giør ru el. ujevn; ∾ asserculos, (neml. ved at hugge deri), Colum.; cf. Virg. Aen. 3, 285; — B) „bes.": tilspidser, skærper, hvæsser, pugionem saxo, Tac.; men id. Germ. 46: ∾ sagittas ossibus, (sætte en Benspids derpaa); — II) „fig."; A) „alm." o. „ment.": ∾ compositionem orationis, (giøre Foredraget haardere el. mindre flydende), Quintil. 9, 3, 3; — B) „bes." o. „ethisk": ophidser, aliquem in saevitiam, Tac. Ann. 1, 72; ∾ iram victoris, id.; men ∾ crimina, (forværre; opp. lenire), id. Ann. 2, 29.

aspersĭo, (adsp.), onis, f., [1. aspergo]: Bestrøiten, Besprængen, navnl. i Religionssproget; aspersione aquae (tolli incestum), Cic. Leg. 2, 10; – ogs. „alm.": ∾ fortuita (colorum) etc., id. Div. 1, 13. — 1. aspersus, (adsp.), 3, partic. af 1. aspergo. — 2. aspersus, (adsp.), us, m., [1. aspergo]: = aspersio, men alene in abl.; aspersu aquae calidae, Plin. — aspĕrūgo, ĭnis, f., [asper]: Vært med piggede Blade, vid. Plin. 26, 65.

asphaltĭon, i, n., ἀσφαλτίον: langbladet Kleverart, Plin. 21, 30. — Asphalthites, ae, m., Ἀσφαλτίτης, ogs. ∾ lacus: Asphaltsøen, (el. d. døde Hav i Palæstina), Plin. 5, 15. — asphŏdĕlus, (-dilus, Pallad.): lilieagtig Plante med smaa Rodknolder, (∾ ramosus L.), Plin. 21, 68 flgd.

aspĭcĭo, (adsp.), spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.), [specio]; I) „egenl."; A) „alm.": seer derhen el. derpaa, beskuer, betragter; – forkl. oftere m. ad el. absol., sædv. c. acc.; – Quaeso, hercle, agedum, aspice ad me, Plaut. Capt. 3, 4, 38; sed postquam aspexi, Ter. Heaut. 4, 1, 43; cf. id. Eun. 5, 1, 22; – Aspice hoc candens, Enn. ap. Cic. N. D. 2, 2; ligel. aspicite ipsum etc., Cic. Sull. 27; men id. Cat. 3, 5: sic furtim nonnumquam inter se aspiciebant, (skottede til hverandre); men Ovid. Met. 13, 70: Aspiciunt oculis superi mortalia justis; cf. Virg. Aen. 4, 372; — B) „bes."; a) faaer Øie derpaa, bliver vaer; – Perii, si me aspexerit, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 91, o. Hor. Ep. 1, 7, 90; men Cic. R. Am. 22: propter quos hanc lucem aspexerit, (d. e. nogens Forældre); — b) beseer, efterseer, betragter; hujus ut aspicerent opus etc., Ovid. Met. 6, 14; men ∾ Boeotiam, vid. Liv. 42, 37; — II) „fig."; A) „overf." om et Sted: at have Udsigt dertil, at vende derimod; – tabulatum aspiciat meridiem, Colum.; cf. Plin. Ep. 5, 6, o. Tac. Agric. 14; — B) „ment." el. om Aandens Virksomhed; 1) „alm.": betragter, betænker, overveier; vid. Cic. d. Or. 3, 31, ogs. ibd. 1, 35, (hvor dog Udtrykket er „alleg."); – ogs. m. flgd. relat.; aspice, quantum Aggrediare nefas, Ovid. Met. 7, 70; cf. Hor. Ep. 1, 18, 76, oftere; — 2) „bes." ogs.; a) ligesom at see op dertil, at betragte med Høiagtelse; vid. Nep. Chabr. 4; — b) at see nogen dristigen under Øinene; vid. Nep. Ep. 8; – men fugio homines, lucem aspicere vix possum, (sc. prae dolore: tør ikke ret see derimod), Cic. Att. 3, 7; cf. id. Brut. 3.

aspīlātes, ae, m., ἀσπιλάτης: etslags arabisk Ædelsten, vid. Plin. 37, 54. — *aspīrāmen, (adsp.), ĭnis, n.: = flgd.; blanda aspiramina formae, (om Skiønhedens Paavirkning), Val. Fl.; o. — aspīrātĭo, (adsp.), onis, f.; I) „egenl."; a) Paaaanden, Luftning, aëris, Cic. N. D. 2, 33; — b) Uddunstning, terrarum, id. Div. 1, 36; cf. ibd. 57; — II) „overf." o. „techn." i Grammatiken: Beaandning el. Aspiration af et Bogstav, ved dets Forbindelse med H-Lyden; vid. Cic. Orat. 48, o. Quintil. 1, 5, 19; — b) ogs. „meton.": Bogstavet H, Prisc.; — [flgd.].

aspiro, [ad.sp.], avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) som neutr.; A) „egenl.": at aande el. blæse el. lufte derpaa el. derhen el. dertil; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – ad granaria nulla aura humida ··· aspiret, Varro; cf. Catull. 68, 62; men aspirant aurae in noctem, (det blæser op), Virg. Aen. 7, 8; – ogs. om Aandedrættet, Cic. N. D. 2, 55; om en Blomsterduft, Virg. Aen. 1, 694; om en Ledsagelse af Instrumenter, Hor. A. P. 204; — B) „fig."; 1) „overf."; a) ligesom at aande el. puste derimod el. derefter; bf. at stræbe derefter, søge at naae, (ofte m. Bibegr. af Anstrængelse el. Vanskelighed); m. ad, el. m. in, „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; – ∾ ad aliquem, Cic. Pis. 5, (søge nogens Venskab el. Omgang); men id. Tusc. 5, 9: ut ad me aspirare non posses, (indvirke paa mig, skade mig); men id. Verr. 1, 54: ∾ ad pecuniam alicujus, (søge at komme i Besiddelse deraf); – ∾ in curiam, (søge at trænge sig ind deri), ibd. 2, 31; cf. id. Sull. 18; men ne vipera aspirare possit, (kan komme dertil), Colum.; men m. Lune: nec equis aspirat Achillis, Virg. Aen. 12, 352; — b) „techn." el. i Grammatiken: at forbinde et Bogstav m. H-Lyden, at aspirere det; m. o. ud. dat.; – ne consonantibus aspiraretur, Quintil. 1, 5, 20; — 2) „ment."; a) at begunstige el. befordre, (Billedet oprdl. fra Medbør); m. o. ud. dat.; – di, coeptis Aspirate meis, Ovid. Met., in.; cf. Virg. Aen. 2, 385, oftere; — b) stræbe at naae, at anstrænge sig derfor, at nærme sig dertil; – ∾ ad laudem (oratoris), Cic. Orat. 41; cf. id. Brut. 21: bellica laude aspirare ad Africanum etc.; — II) som act.: at lade aande el. blæse derpaa el. dertil, (som Medbør, odl.); saal. Virg. Aen. 5, 608: ventosque aspirat eunti (Juno); — not.: sild. ogs. om Havet: insula aspiratur freto Gaditano, Solin. 22; — B) „fig.":

at indaande el. indgive; dictisque divinum Aspirat amorem, Virg. Aen. 8, 373; cf. Quintil. 4, prooem.

aspis, ĭdis, (-dos), f., ἀσπίς: liden giftig Slange el. Ogleart, Plin. 29, 18; cf. Cic. Rab. Post. 9; — II) sild.: et Skiold, Just. Novell. — asplēnum, i, n., ἄσπληνον: Milturt, Hiortetunge, Plin. 27, 17, Vitruv.

asportātĭo, onis, f.: Bortbringelse, Bortflytning, (signorum), Cic. Verr. 4, 49; af — asporto, avi, atum, 1, v. a., [ab el. abs, porto; s. ogs. aspernor ab in.]: skaffer el. bringer el. flytter bort derfra; vid. Liv. 2, 4, o. Cic. Verr. 4, 49, ogs. Nep. Them. 2; - hos Comikerne ogs. om Mennesker; vid. Ter. Phorm. 3, 3, 18.

*asprātĭlis, e, sild. Biform af asper, piscis, (med hvasse Skæl), Plin. Val., terminus, (af utilhuggen Sten), Auct. d. Lim. ap. Goes. — asprēdo, ĭnis, f.: uvis Biform af aspritudo, Cels. — asprētum, i, n.: ujevnt Sted el. Jordsmon; in pl., Liv. 9, 24, oftere; o. — asprĭtūdo, ĭnis, f., s. und. asperitudo; — [asper]. — aspŭo, [ad.sp.], ĕre, v. a.: at spytte derpaa, at bespytte; df. som Religionsskik: a nutrice ··· aspui infantem, Plin. 28, 7.

assa, s. und. assus, 3. — Assabinus, i, m.: æthiopisk Guddom, Plin. — assāmentum, s. und. crassamentum. — Assărăcus, i, m., Ἀσσάρακος: Søn af K. Tros, Broder til Ganymedes, og igiennem Capys Farfader til Anchises; hvf. Venus, Ovid. Fast. 4, 123, heder: Assaraci nurus; s. ogs. ibd. 943, o. id Met. 11, 756; - men Assaraci gens, Virg. Aen. 9, 463: de fra Troja nedstammende Romere.

1. assārĭus, 3, [asso]: stegt, til at stege; daps Jovi assaria pecuina, Cato. — 2. assārĭus, i, m., Biform af as, Varro L. L. 8, 38, (hvor ogs. gen. assarium, f. -orum).

assecla, (ads.), ogs. assĕcŭla, Juvenal. 9, 48, ae, m., [assequor]: Følgesvend, Ledsager, navnl. Snyltegiest; s. und. assentator, ogs. Cic. Sest. 64. — assectātĭo, (ads.), onis, f.: idelig Ledsagelse, (navnl. den fattige Borgers af hans Patron); vid. Cic. Mur. 34; — II) „fig.": Efterforskning, Granskning, coeli, Plin. 2, 18; o. — assectator, (ads.), oris, m.: idelig Ledsager el. Følgesvend; vid. Cic. Verr. 2, 11; ogs. „alm.": som gaaer derefter; ∾ dapis (cancer), Plin.; — II) „fig.": Tilhænger af en Lærer el. af en Lære; ∾ sapientiae, (en Philosoph), Plin., eloquentiae, id., Protagorae, Gell.; — [flgd.].

assector, [ad.s.], atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": ledsager overalt el. ideligen, (navnl. Candidaten til et Statsembede), Cic. d. Or. 1, 56; ogs. „alm.": bliver ved at følge med nogen, Hor. Sat. 1, 9, 6; — — II) „fig.": ∾ aliquem, Tac. Hist. 2, 93: holde sig til nogen, holde med nogen; men ∾ aliquem omnibus officiis, (søge at vinde nogen derved), Suet. Caes. 19; - men ogs. ∾ aliquem: som Discipel at søge nogens Undervisning, Plin. 33, 54, Tac. Or. 2; — not.: forel. ogs. pass.: assectari se omnes cupiunt, Enn. ap. Prisc. — assĕcūtor, (-quūtor), oris, m., [assequor]: en Ledsager, Colum. — assĕcūtus, (-quūtus), 3, partic. af assequor.

assedo, (ads.), onis, m.: sild. Biform af assessor, Non. — assefolium, i, n., hos Appul. en Benævnelse paa Værten agrostis. — assellor, (ads.), atus sum, 1, v. dep. a., [sella], (at gaae til Stols), at affondre som Excrement, Veget.

assĕnesco, [ad.s.], ĕre, v. n. inch.: begynder at ældes, Tert. — *assensĭo, (ads.), onis, f.; I) „alm.": Billigelse, Bifald, Senec. Ep. 7, Quintil., Plin. Ep.; — II) „bes." o. „techn."; A) „rhet.": Tilhorernes lydelige Bifaldsyttring, Cic. Brut. 30; cf. id. Mil. 5; — B) i Philosophien: Erkiendelse el. Vedkiendelse af de sandselige Fornemmelser; vid. Cic. Acad. 2, 12, o. id. Fat. 17; o. — assensor, (ads.), oris, m.: som bifalder nogen el. noget; te unum ··· mihi fuisse assensorem, Cic. Fam. 6, 21; cf. Senec. Hippol. 1207: irae facilis assensor meae; — [assentior].

1. assensus, (ads.), 3, partic. af assentior. — 2. assensus, (ads.), us, m., [assentior]; I) „alm.": Billigelse, Bifald; omnium assensu (dicere aliquid), Cic.; cf. Liv. 5, 9, o. Cic. Brut. 49; - ogs. lydeligt Udbrud af Bifald, Liv. 27, 51; - „poet." ogs. in pl., Ovid. Met. 1, 245; — II) df. „fig."; A) „poet. overf." om Echoen, Virg. Ge. 3, 45; cf. id. Aen. 7, 615; — B) „ment." el. i Philosophien, ligesom assensio: Erkiendelse af de sandselige Fornemmelser, Cic. Acad. 2, 18, o. id. Fin. 3, 9.

assentātĭo, (ads.), onis, f., [assentor]; I) „alm.": smigrende Bifald, Smiger; vid. Cic. Lael. 25, oftere; ligel. in pl.: inflatus assentationibus, Liv. 24, 6; cf. Cic. Cluent. 13; — II) „bes." o. sild.: Billigelse, Bifald, Vell. 2, 128, Petron.; — df. dem.: assentātĭuncŭla, (ads.), ae, f.: liden Smiger, (el. lidt Smiger); vid. Cic. Fam. 5, 12; ogs. in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 75.

assentator, (ads.), oris, m.: som altid bifalder for at behage, en Smigrer, en Jabroder; vid. Cic. Lael. 26, oftere; men id. Caecin. 5: quam personam ··· mulierum assentatoris etc.; cf. Hor. A. P. 420; o. — assentātōrie, (ads.), adv.: paa en Smigrers Vis el. Maade; non assentatorie, sed fraterne etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; — [assentor]. — assentātrix, (ads.), īcis, fem. af assentator: Smigrerske, Hyklerske, Plaut. Most. 1, 3, 100.

assentio, [ad.s.], si, sum, 4, v. n.: bifalder, samtykker; nærmest som forel. Biform af flgd.; men findes ogs. Cic. Fam. 5, 2, oftere, Liv. 1, 54, o. A.; - df. ogs. pass. assensa, orum, (hvad man billiger el. holder for sandt), Cic. Acad. 2, 31; - men impers.: Bibulo assensum est, id. Fam. 1, 2.

assentĭor, (ads.), sensus sum, 4, v. dep. n., [sentio]: bifalder, samtykker, billiger, giver min Stemme el. mit Bifald dertil; ordenl. c. dat.; - vid. Cic. d. Or. 1, 49, o. Sall. Cat. 52; ligel. ∾ sententiae alicujus, Cic.; cf. id. Acad. 2, 21; - men ogs. absol., Suet. Caes. 80; ogs. undert. m. tilføiet acc. comm.; vid. Cic. d. Or. 1, 9 o. 28; men id. Acad. 2, 21: vitiosum assentari quicquam aut falsum aut incognitum.

assentor, (ads.), atus sum, 1, v. dep. n., intens. af frgd., (neml. assentor, euphonisk f. assensor); - bifalder aldeles nogens Mening el. Tale; c. dat., ogs. absol.; dertil m. o. ud. acc. comm.; - etiam tu quoque assentaris huic! Plaut. Amph. 2, 2, 70; quippe qui etiam adversando saepe assentetur, (om Hykleren), Cic. Lael. 26; men omnia assentari, (sige Ja til Alt), Ter. Eun. 2, 2, 21; cf. Cic. Acad. 2, 14; men id. Fam. 9, 12, m. Lune „overf.": nisi tibi assentantur (Bajae: ligesom fele for dig); cf. ibd. 3, 11: quia mihi ipse assentor fortasse.

assĕquor, [ad.s.], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. a.; I) „egenl.": iler el. sætter derefter for at indhente; - assequere ac retine, dum etc., Ter. Phorm. 5, 8, 89; - df. sædv. naaer el. indhenter ved at følge; ∾ aliquem, Cic. Att. 3, 5; cf. Tac. Ann. 2, 75; men „alleg.": nec quicquam sequi, quod assequi nequeas, Cic. Off. 1, 31; - men ogs. er acc. ofte udfalden; s. Ter. l. c.; saal. ogs. i d. historiske Stil; vid. Liv. 28, 16, o. id. 33, 8, ogs. Tac. Hist. 3, 60; — II) „fig."; A) „overf."; a) „alm.": opnaaer, erholder, kommer i Besiddelse deraf, (navnl. ved Flid og Omhu; derim. consequi, mere om d. Tilfældige); s. ovenf. Cic. Off. 1, 31; cf. id. d. Or. 1, 30; - se omnes magistratus sine repulsa assecutum etc., id. Pis. 1; men id. R. Am. 34: qua in re nihil aliud assequeris, nisi ut etc.;

cf. Justin. 2, 4; — b) „bef." ogf. ∾ aliquem: at naae nogen med Hensyn paa en vis Egenskab el. ved Efterligning; vid. Cic. Leg. 1, 2; – oftere: at naae en vis Egenskab hos en anden; vid. Cic. Fin. 6, 4, o. Plin. Ep. 4, 8; — B) „ment.": naaer el. udfinder Meningen deraf, begriber el. indseer; ut apertis obscura assequamur, Cic. N. D. 3, 15; quid ipse conjectura assequare, etc., id. Att. 7, 13.

asser, ĕris, m., [2. assero; cf. agger af aggero]; I) „alm.": Bjælke el. Pæl (til at indsættes el. indrammes); vid. Caes. B. C. 2, 2, o. Liv. 44, 5; — 2) „bef."; a) Stang til en Bærestol, Suet., Juvenal.; — b) en Lægte, Vitruv.; — df. dem.: assercŭlus, i, m., o. asserculum, i, n.: liden Pæl el. Stang, Cato, Colum.

1. assĕro, (ads.), sēvi, sĭtum, 3, v. a., [1. sero]: saaer el. planter el. sætter derhos el. derved; – neque propter olus asserunt vites, (i Nærheden deraf), Varr.; men Catull. 61, 106: assitas ··· arbores (velut implicat vitis); cf. Hor. Ep. 2, 2, 170.

2. assĕro, [ad.s.], sĕrŭi, sertum, 3, v. a.; oprdl.: føier dertil, forbinder dermed; ogf. prægnant: tager til mig; df. I) i Retssproget; A) ∾ manum, el. ∾ aliquem manu in libertatem el. liberali causa, ogf. ∾ manu, ogf. absol. asserere: ved Haandens Paalæggelse at erklære nogen for fri; vid. Varro L. L. 6, 7; saal. Ter. Ad. 2, 1, 40: Ego liberali illam assero causa manu; cf. Cic. Fl. 17; – ∾ aliquem in libertatem, Suet; cf. Liv. 3, 45; ogf. ∾ aliquem in ingenuitatem, Suet.; ogf. ∾ se ingenuitati, Dig.; men „poet.": Scilicet asserui jam me, rupique catenas, Ovid. Am. 3, 11, 3; — B) omvendt heder: ∾ aliquem in servitutem: ved Haandspaalæggelse at erklære nogen for ufri; vid. Liv. 3, 44, o. Suet. Tib. 2; cf. Liv. 34, 18, o. id. 35, 16; — II) udenfor Retssproget o. „fig.", (men alene efteraug.); A) „alm.": befrier derfra, beskytter el. forsvarer derimod; – ∾ se a mortalitate, Plin. Ep. 2, 10; cf. ibd. 3, 5; men post assertam a Manlio ··· urbem, Flor. 1, 13; men ∾ easdem leges, (hævde dem), id.; – in asserenda dignitate, Suet. Caes. 16; cf. id. Claud. 10, o. Martial. 14, 142; — B) „bef."; 1) ∾ alicui (el. sibi) aliquid: tilegne nogen (el. sig selv) noget som Eiendom; – ∾ sibi cognomen sapientis, Quintil.; cf. Ovid. Met. 1, 462; men ibd. 761, per hypallagen: meque assere coelo, (f. assere mihi coelum: bevis mig min Nedstammen derfra); — 2) paastaaer, angiver, forsikrer; – Non haec Colchidos asserit furores, (synger ikke derom), Martial. 10, 35; ligel. asserere m. acc. c. inf., Plin. 20, 34; — b) df. subst. neutr. assertum: Paastand, Bevis, Capella.

*assertio, onis, f.; I) i Retssproget; A) retlig Paastand, at nogen bør være fri, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 72; – sitne liber, qui est in assertione, Quintil.; men pl.: ∾ perfusoriae, (letfindige el. ugrundede Paastande paa nogens Frihed), Suet. Dom. 8; — II) sild. o. „alm.": Paastand, deorum, (om deres Tilværelse), Arnob.; o. — assertor, oris, m.; I) i Retssproget; A) som paastaaer el. hævder nogens Frihed; assertores (sc. libertatis) etc., Suet. Caes. 80; cf. Senec. Ep. 13; — B) som paastaaer, at nogen er ufri, som giør nogen til Slave, Liv. 3, 46 flgd.; — II) „overf." o. „alm.": Befrier, Beskytter, Haandhæver; assertores dignitatis patriciorum, Suet. Tib. 2; ogf. absol.: si etc., assertor venias, Martial. 1, 53; cf. Ovid. Rem. 73; ogf. Suet. Galb. 9; — df. assertōrĭus, 3, lites, (angaaende nogens Frihed), Cod. Just.; — [2. assero]. — assertum, i, n., s. und. 2. assero in fin. — assertus, (ads.), 3, partic. af 2. assero.

asservio, [ad.s.], ire, v. n.: ivrigen at befordre, contentioni vocis, Cic. Tusc. 2, 24. — asservo, [ad.s.]; I) „egenl."; A) „alm.": bevarer, opbevarer, pisces sale el. in sale, Plin., ignem in ferula, id.; – ogf. forvarer; negligentius asservatae tabulae etc., Cic. Arch. 5; cf. Liv. 5, 40; — B) „bef.": forvarer, bevogter, muros portasque, Caes. B. C. 1, 21; navnl. ogf. at forvare en Fange, Ter. Andr. 5, 2, 24, o. Cic. Cat. 1, 8, oftere; men Liv. 8, 20: in carcerem asservari, (bringes derhen i Forvaring); — II) „fig.": at holde Øie dermed, at iagttage; vid. Cic. Att. 10, 16, o. Catull. 17, 16.

*assessio, (ads.), onis, f.: Sidden el. at sidde derhos, (navnl. for at trøste), Cic. Fam. 11, 27; o. — assessor, (ads.), oris, m.: som sidder derhos, (navnl. for at hielpe el. raade el. iagttage); vid. Cic. Div. 1, 43; – sædv. Bisidder i Retten, (neml. som Dommerens el. Prætors Medhielper); cf. Suet. Galb. 14, o. Senec. Tranqu. 1, 3; — [assideo]. — assessōrĭus, (ads.), 3, [assessor], sc. liber, i. e. liber de officio assessoris, Dig. — assessūra, (ads.), ae, f., [assideo]: en Assessors Embede, Dig. — 2. assessus, (ads.), 3, partic. af assideo. — assessus, (ads.), us, m., [assideo]: Sidden el. at sidde derhos; in abl., Prop. 4, 11, 49. — assestrix, (ads.), icis, fem. af assessor: Bisidderske, Medhielperske, Afran. ap. Non.

*assĕvĕranter, (ads.), adv.: for Alvor, loqui, Cic. Att. 15, 19; compar., id. Acad. 2, 19; — assĕvĕrāte, (ads.), adv.: = frgd., loqui, Appul.; – ogf. dristigen, tragoedias agitare, Gell.; o. — assĕvĕrātĭo, (ads.), onis, f.; I) „alm.": Alvorlighed i Tale og Adfærd; df. A) stræng Forsikkring, Cic. Att. 13, 23; men ∾ in voce, Plin. Pan.; ∾ dicentis, Quintil.; — B) Alvorlighed el. Strænghed i en Forhandling, Tac. Ann. 2, 31; — II) „bef.": lidenskabelig Bekræftelsespartikel, Quintil. 1, 4, 20; — [flgd.].

assĕvēro, (ads.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [severus]; I) „alm.": behandler alvorligen; (opp. jocari); vid. Cic. Brut. 85; – oftest om den Talende: at paastaae strængt el. med Vished; illud unum firmissime asseverat, se etc., Cic. Att. 10, 14; saal. ogf. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 4, 55, o. Suet. Vesp. 5; – ogf. undert. m. de, vid. Cic. Brut. 57, oftere; – men som impers.: utrum asseveratur in hoc, an tentatur, id. Verr. 2, 10; — II) „bef." ogf.; A) om Personer; – ∾ gravitatem, (udgive sig for en Mand af strænge Grundsætninger), Tac. Ann. 13, 18; men ∾ frontem, (give sig en stræng Mine), Appul.; — B) om Ting: at tiene til Bevis derfor, at bevise; – asseverant magni artus Germanicam originem, Tac. Agric. 11.

assībĭlo, [ad.s.], are, (v. n. o. a.): at pibe el. suse el. hvirvle dertil; m. o. ud. dat.; Claudian., Auson.; – men c. acc.: ∾ animam aris, om Slangen, (at udpuste Livet derpaa), Stat. — assiccesco, [ad.s.], ĕre, v. n. inch.: at blive ganske tør; ∾ cautes, Colum. — assicco, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.: tørrer stærkt, uvas passas in sole, Colum.; ogf. „alm.": tørrer, semen in umbra, id.; – ogf. aftørrer, lacrimas, Senec. — assĭcŭlus, s. und. axiculus.

assĭdĕo, (ads.), sēdi, sessum, 2, v. n., [sedeo]; I) „alm.": sidder derover el. derhos, apud carbones, Plaut.; cf. Suet. Tib. 33: ∾ juxtim, vel ex adverso; ogf. absol.; non assidens, (uden at blive siddende), non attente audiens, Cic. Brut. 55; men in Tiburti etc., id. d. Or. 2, 55; — II) oftest „overf."; A) „alm.": sidder el. forbliver derhos el. hos nogen, navnl. for at hielpe el. yde Bistand; oftere c. dat., ogf. absol.; vid. Cic. Planc. 11, o. Hor. Epod. 1, 19; – ∾ aegro, ogf. ∾ valetudini alicujus, (pleie den Syge), Ovid., Hor. Sat. 1, 1, 82, o. A.; — b) ∾ litteris: være ideligen sysselsat dermed, Plin. Ep. 3, 5; ∾ gubernaculis, id. Pan. 81; — B) „bef."; a) i Retssproget: at være Bisidder i Retten; saal. absol., Tac. Ann. 2, 57; ligel. liberti assidere possunt, Dig.; — b) localt; navnl. i Krigssproget: at sidde el. dvæle derved, at beleire; c. dat.; dog ogf., (ligesom obsideo), c. acc.; – ∾ Casilino, Liv. 23, 19; cf. Tac. Hist. 3, 35; men Virg.

Aen. 11, 301: quum muros assidet hostis; ligel. assidendo castellum, Tac. Ann. 6, 43; hvf. pass.: Amisumque assideri etc., Sall. frgm.; ligel. assessos Capuae muros, Sil.; — c) „poet." o. „alleg." ogſ. om en indre Lighed: at ſtaae (el. ſidde) ved Siden deraf, at nærme ſig dertil; parcus ··· Assidet insano etc., Hor. Ep. 1, 5, 14.

assido, [ad.s.], sēdi, 3, v. n.: at ſætte ſig el. nedlade ſig derpaa el. derved; ogſ. „alm.": at ſætte ſig, in sella apud magistratum, Plaut.; – assidamus ··· si videtur, Cic. Acad. 1, 4; cf. id. R. Am. 22; men ∾ super aspidem, id. Fin. 2, 18; – ſieldn. c. acc.: dextera Adherbalem assedit, Sall. Jug. 11, (ſatte ſig paa hans Høire); men m. adv.: eo assidat mulier, Cato; men humi assidens, Suet.; – ogſ. om Fugle, Varro; cf. Suet. Tib. 14.

assĭdŭe, (ads.), adv. af 2.assiduus: ideligen, udholdende, uafbrudt, cantare, Cic., litteris uti, id.; – ogſ. hyppigen, ofte, venire (aliquo: indfinde ſig paa et Sted), Virg. Ecl. 2, 4; in superl., Cic. Brut. 91.

assĭdŭĭtas, (ads.), atis, f., [2.assiduus]; I) „alm.": en Perſons idelige Nærværelſe, navnl. for at betiene el. opvarte el. ledſage; ∾ medici, Cic. Att. 12, 33; – navnl. ogſ. Clienternes idelige Omgivelſe af en Embedscandidat, Cic.; ogſ. Embedscandidatens idelige Nærværelſe paa Forum for at anbefale ſig til Borgerne, id.; cf. id. Mur. 9, o. id. Planc. 27; – ogſ. absol.: Nærværelſe, Tilſtedeværelſe; vitato assiduitatis fastidio, Suet. Tib. 10; — II) „beſ." med Henſyn paa Tidsbegivenheder el. paa Tidens Medfør: Vedbliven, Idelighed, ogſ. idelig Gientagelſe; – ∾ molestiarum, (under Proſcriptionen), Cic. R. Am. 53, bellorum, id., epistolarum, id.; cf. Suet. Aug. 43, o. Auct. ad Her. 4, 22. — assiduo, abl. ſom adv., ſ. und. 2. assiduus.

1. assĭdŭus, i, m., [as, do]: ſom yder el. betaler Skat, ſkatydende Borger; (opp. proletarius); vid. Cic. d. Rep. 2, 22, o. id. Top. 2, ogſ. Gell. 16, 10; men id. 19, 8, „overf.": classicus assiduusque aliquis scriptor, non proletarius.

2. assĭdŭus, (ads.), 3, [assideo]; I) „alm." om Perſoner: ſom ideligen befinder ſig paa et Sted el. iſærd med noget; – fuit (ille) assiduus mecum, me praetore, Cic. Coel. 4; cf. id. R. Am. 7, o. id. d. Sen. 16; men hostis assiduus magis, quam gravis, Liv. 2, 48; cf. id. 35, 10; men urbani assidui cives, (Dagdrivere og Snakkere paa offenlige Steder), quos scurras vocant, Plaut. Trin. 1, 2, 165; – compar.: ∾ pastores, (flittigere), Varro; superl. ſ. nedenf.; – „poet." ogſ. om Dyrene, Ovid. Met. 6, 219; — II) „beſ." o. „overf." paa Tiden, el. om det, ſom ſker i Tiden: vedvarende, idelig, hyppig; – perusta solibus assiduis (terra), Lucr.; ex imbribus assiduis, id.; ∾ sterilitates, (Række af Uaar), Suet.; cf. Cic. d. Or. 1, 33; men deorum assidua insidens cura, Liv. 1, 21; Hic ver assiduum, (beſtandigt Foraar), Virg. Ge. 2, 149; – vasa (aurea) assiduissimi usus, Suet. Aug. 71; — not.: af neutr. assiduum er abl. assiduo, ſom adv.: ideligen, beſtandigen, esse cum aliquo, Plaut.; cf. Plin. 26, 8.

*assignātĭo, (ads.), onis, f.; ſædv. i Statsſproget m. o. ud. gen. agrorum: Anviisning til en Coloniſt el. Nybygger paa en Jordlod; vid. Cic. Phil. 6, 5, o. id. Agr. 3, 3; — 2) ogſ. „alm.": den til nogen udſtedte Anviisning; ſ. und. assigno; o. — assignator, (ads.), oris, m.: ſom udſteder en Anviisning til nogen, Dig.; — [assigno]. — assignĭfĭco, [ad.s.], are, v. a.; 1) at eftervife el. beviſe, m. acc. c. inf., Varro R. R. 2, 11; — 2) at betegne el. betyde, id. ap. Gell. 10, 1.

assigno, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": ſætter et Tegn derved el. derpaa; df. forſegler, beſegler, Pers. 5, 81, Dig.; — II) oftere „fig."; A) „overf."; 1) i Statsſproget: anviſer en Jordlod af Statens Domæner, (navnl. til fortiente Krigere, ogſ. til andre Coloniſter); vid. Cic. Phil. 5, 19, o. id. Agr. 3, 3, ogſ. Liv. 21, 25, oftere, o. A.; — 2) „alm."; a) anviſer, tildeler, tilkiender; – quem cuique ordinem e re publica esset, eum assignare, Liv. 42, 33; cf. Cic. d. Rep. 6, 15, ogſ. Hor. Ep. 2, 1, 8; — b) anviſer el. overdrager til Beſørgelſe, giver i Forvaring; vid. Liv. 5, 22; men ∾ aliquem famae, (befordre nogens Navnkundighed), Plin. Ep.; — B) „ment.": tilſkriver el. tilregner, giver nogen Skylden (men ogſ. Æren el. Fortieneſten) derfor; m. o. ud. dat. pers. el. rei; – vid. Cic. Rab. Post. 10; ligel. id Brut. 19: si etc., Attico assigna, qui etc.; cf. id. Verr. 5, 50; men Liv. 28, 42: ∾ omnia prospera tuo consilio; cf. Tac. Germ. 14; — b) verbum in clausula positum assignatur auditori et infigitur, (indprentes ham), Quintil. 9, 4, 29.

assĭlĭo, (ads.), ilŭi, ultum, 3, v. n., [salio]: ſpringer el. kommer ſpringende derhen el. dertil; c. dat., el. absol., el. m. in el. ad; vid. Ovid. Met. 11, 526; – ogſ. om Dyrene; ceu fera ··· assilit in ferrum, Sil.; — b) „poet." ogſ. om Vandets Opſkyllen og Pladſken paa Kyſten; vid. Ovid. Fast. 5, 613; — 2) „overf." om en pludſelig Overgang i Talen, Cic. d. Or. 32, 5: neque assiliendum est ad aliud genus orationis etc.

assĭmĭlanter, assimilatio, ſ. und. assimulanter, etc. — assĭmĭlis, [ad.s.], e: noget lignende; undert. c. gen., oftere c. dat.; – Quasi tu numquam quicquam assimile hujus facti feceris? Plaut. Merc. 5, 3, 11; cf. Ovid. Tr. 1, 6, 27; – fratribus assimilis, id.; cf. Cic. N. D. 2, 55, ogſ. Virg. Aen. 6, 603, o. Suet. Ner. 1, oftere; – ogſ. m. flgd. quasi, Plaut. Truc. 2, 7, 12; men absol.: Lucr. 2, 493, oftere; df. — assĭmĭlĭter, adv.: paa lignende Viis el. Maade, mihi hodie obtigit, Plaut. Bacch. 4, 9, 27. — assimilo, are. ſ. und. assimulo.

*assĭmŭlanter, (ads.), adv.: ifølge en Lighed el. Analogi, Nigid. ap. Non.; o. — assĭmŭlātĭo, (ads.), onis, f.: Lighed dermed el. med hinanden, Plin. 11, 109; — 2) ſom rhetoriſk Figur: etſlags Forſtillelſe el. forſtilt Frygt, Auct. ad Her. 4, 37; — [flgd.].

assĭmŭlo, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl.": giør lig el. ligner dermed el. med hinanden; ogſ. efterligner, afbilder; ogſ. ſammenligner; – pictor assimulabit, quicquid acceperit, Quintil.; men ∾ deos ··· in speciem oris humani, Tac. Germ. 9; – oftere c. dat.; ∾ freto, (ſammenligne dermed), Ovid. Met. 5, 6; cf. Tac. Agric. 10; hvf. pass.: assimulari alicui, (at ligne noget), Lucr. 2, 913; – men absol.: ∾ aptissime etc., (betegne meget træffende), Suet. Tib. 57; ſ. ogſ. Cic. Inv. 1, 28; — II) „fig.": fremſtiller el. foreſtiller, ſom virkelig el. ønſkelig; navnl. ogſ. giver noget Skin el. Udſeende af at være, hvad det ikke er; – a) c. acc., ogſ. c. inf., ogſ. m. acc. c. inf.; – has bene ut assimules nuptias, Ter. Andr. 1, 1, 141; men assimulavit anum, Ovid. Met. 14, 656; cf. Virg. Aen. 12, 224: formam (acc. gr.) assimulata Camerti; men ∾ clypeum, (eftergiøre), ibd. 10, 638; ∾ sermonem humanum, (om Hyænen), Plin.; – ∾ amare oportet, Plaut; cf. Pacuv. ap. Cic. Off. 3, 26; men Paternum amicum me assimulabo virginis, Ter. Phorm. 1, 2, 78; – ogſ. m. flgd. quasi, id. Eun. 3, 2, 8; – ogſ. absol., id. Phorm. 1, 4, 33; — III) partic. assĭmŭlātus, (ads.), 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": eftergiort, lignende; litterae lituraeque omnes assimulatae, expressae, etc., Cic. Verr. 2, 77; — B) „fig.": efterlignet, d. e. forſtilt, digtet, hyklet; specie quadam virtutis assimulatae, Cic. Coel. 6; ∾ familiaritas, id.; alia vera, alia assimulata etc., Liv. 26, 19; cf. Nep. Eum. 9; — not.: med Henſyn paa Omvexlinger af i o. u kan mærkes Analogien af consul, consilium, o. fl.

assĭpondĭum, i, n., [as, pondus], ſ. assis pondus: Punds Vægt el. Pund, quod as erat librae pondus, Varro. — 1. assis, is, m.: Biform af as, Donat. — 2. assis, is, c., ſ. und. axis.

assisto, [ad.s.], stĭti, 3, v. n. (o. a.); I) „egentl."; A) „alm.": stiller mig derved el. derfor; - assistite omnes contra me, Plaut.; cf. Ter. Ad. 2, 1, 15, Cic. Verr. 1, 26, ogs. Virg. Aen. 10, 490; — B) „bes." (som fuldbragt Handling): at staae derved el. derhos; oftest c. dat.; - ∾ precanti (sacerdoti), Ovid.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 114; ogs. ∾ scribenti (puero), Quintil.; - „poet." ogs. c. acc.: ∾ equos, Stat.; men absol.: talus ut rectus assistat, Cic. Fin. 3, 16; — II) „overf."; a) ∾ consulum tribunalibus, (der at søge Beskyttelse), Tac. Ann. 13, 4; — b) ∾ alicui, ligesom adesse alicui, (for el. i Retten at yde nogen Bistand), Plin. Ep. 7, 6, Dig.

1. assĭtus, (ads.), 3, partic. af 1. assero. — 2. assĭtus, [ad.s.], 3: som ligger el. befinder sig derved, Auson., Appul. — Assius, 3, s. und. 2. Assus.

asso, are, v. a., ἄζω: steger, super ignem, Appul. — assŏcio, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.: binder dertil, forener dermed; c. dat., Claudian., Dig.; — b) „poet.": ∾ gradus, (gaae sammen), Stat. — assŏcius, [ad.s.], 3: forbunden dermed, alicui, Cassiod. — assŏleo, [ad.s.], ēre, 3, v. n.: derhos el. derved at være vant el. pleie (at skee); alene in 3 pers. sing. o. pl., o. impers.; - quae assolent, etc., Ter. Andr. 3, 2, in.; men Liv. 40, 54: quum multa assoleat veritas praebere vestigia sui; - ut assolet, (i Stats- og Religionssproget): paa vedbørlig Maade, vedbørligen; vid. Liv. 37, 14, oftere, o. Cic. Lael. 2, oftere; ogs. „alm.", ut assolet: efter Sædvane, Suet. Ner. 7.

assŏno, [ad.s.], are, v. n. (o. a.): at tone el. lyde dertil, navnl. om Echoen; m. o. ud. dat.; vid. Ovid. Met. 3, 507, o. Pers. 1, 102; - ogs. m. best. acc., Appul. — Assos, i, f. und. 2. Assus.

*assūdasso, (ads.), ĕre, v. n. intens.: sveder stærkt, Plaut. Cas. 2, 6, 9, inc.; o. — assūdesco, (ads.), ĕre, v. n. inch.: begynder at svede, Varro; — [sudo].

assuē.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [assuesco]; pass. assuefio, factus sum, etc.: vænner dertil; hos Cic. o. Caes. c. abl., sild. c. dat., ogs. c. inf., ogs. m. ad; - puro sermone assuefactam domum etc., Cic. Brut. 59; cf. id. Cat. 2, 5, Caes. B. C. 1, 44, o. id. B. G. 4, 1; - men operi ita assuefecit, etc., Liv. 24, 48; ogs. ∾ ad aliquid, id. 3, 52; men c. inf.: Caes. B. G. 4, 2; cf. Liv. 22, 12, o. Cic. Prov. Cons. 13.

assuesco, [ad.su.], ēvi, ētum, 3; som v. a.: vænner dertil, (hvs. pass. assuetus); - oftere som v. n.: vænner mig eller bliver vant dertil; sædv. c. abl., el. m. inf.; efteraug. ogs. m. ad, el. m. in, el. c. dat., osv.; - a) c. abl.; vid. Cic. d. Or. 3, 15, o. Virg. Aen. 7, 746; — b) m. inf.; ut fremitum assuescerent voce vincere, Cic. Fin. 5, 2; cf. Virg. Ge. 1, 42; ligel. assuetus graecari, (forkelet), Hor. Sat. 2, 2, 11; — c) m. ad o. in; ogs. paa Grækernes Viis, (εἴθισμαί τι): c. acc. absol. rei, o. ligel. c. gen.; - ∾ ad homines, (om Dyrene), Caes.; in omnia familiaria jura assuetus, Liv. 24, 5; - men Virg. Aen. 6, 833: Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella, (s. in el. ad tanta bella); dog ogs. Liv. 21, 33: Galli juxta assueti invia ac devia; - men id. 38, 17: Romanis Gallici tumultus assuetis; — d) c. dat.; vid. Virg. Aen. 7, 490, o. Liv. 2, 1; men ∾ rei publicae, (vænne sig til Forretningslivet), Suet. Aug. 38; cf. Tac. Agric. 21; men ∾ alicui, (have legemlig Omgang dermed), Curt.; — II) partic. assuetus, 3, ogs. som adj.: tilvant, sædvanlig; - Tempus et assueta ponere in arte juvat, Ovid. Pont. 1, 5, 36; cf. Phaedr. 3, prol.; - ds. neutr. absol. hos compar.: Longius assueto lumina nostra vident, Ovid. Her. 6, 72.

assuētūdo, (adsu.), ĭnis, f.: at blive el. at være vant dertil, Tilvanthed, Vane; absol., el. c. gen.; - alit assuetudine flammas, Ovid.; cf. Tac. Ann. 1, 11; - men ∾ mali, Liv., voluptatum, Tac.; — 2) „overf.": idelig Omgang, id. Ann. 13, 46; af — assuētus, 3, (adsu.), 3, partic. o. adj. af assuesco. — assūgo, [ad.s.], (xi), ctum, 3, v. a.: suer til mig; vid. Lucr. 4, 1190: assuctis labris.

assŭla, ae, dem. af assis f. axis: Spaan el. Splint, Plin. 9, 18; — b) ogs. lidet Bret, Bibacul. ap. Suet. Gramm. 11; — c) Affald af hugget Marmor, Vitruv.; — not.: skrives ogs. astula; ds. — assŭlātim, adv.: i Splinter, i Stumper og Stykker, Plaut. Capt. 4, 2, 52, oftere; o. — assŭlōse, adv.: = frgd.; ∾ frangi, (opp. rhaphani modo), Plin. 12, 48.

assultim, (ads.), [assilio]: springende, ingredi, (om visse Insecter), Plin. 11, 28. — assulto, (ads.), avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af assilio: springer stærkt dertil el. ind derpaa; - absol., el. c. dat., (efteraug.) ogs. c. acc.; - canis assultans, Plin.; cf. Tac. Ann. 11, 31; - ogs. i Krigssproget: tertia vigilia assultatum est castello, (løb man Storm derimod), ibd. 2, 13; ligel. ∾ latera, id., leonem, Sil.; - ogs. „overf." om Ting; duo montes assultantes, (neml. ifølge Jordskiælv), Plin. — assultus, (ads.), us, m., [assilio]: Springen el. at springe ind derpaa, heftigt Angreb; in abl. pl., Virg. Aen. 5, 441, o. Tac. Ann. 2, 21.

assum, [s. ad.sum, vid. Plaut. Poen. 1, 2, 67], affui, (ads.), adesse; I) „egentl." el. om ydre og sandselige Gienstande; A) „alm.": at være derhos el. derved el. tilstede el. nærværende; (opp. absum); - absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl), el. c. dat., el. m. adv., etc.; - a) om Personer; quasi affuerim, simulabo, Plaut.; ogs. forstærk.: assum praesens praesenti tibi, id.; cf. Ter. Ad. 3, 3, 39; ogs. assum apud te, Plaut., in tabernaculo, id.; men mulier ad eam rem divinam ne assit, Cato; cf. Cic. Div. 1, 27; men id. Fam. 15, 16: ut quasi coram adesse videare; cf. Virg. Aen. 2, 271; men ibd. 330: portis (dat.) ··· alii assunt; men adest frequens senatui, (er ofte tilstede deri), Tac.; cf. Liv. 7, 16; — b) om Tiden: at være der, at være kommen; - dum tempestates assunt, (Veirliget el. Aarstiden), Lucr.; men aderat judicio dies, Liv. 3, 12; - ogs. om det, der er el. skeer i Tiden; quum jam partus adesset, Ovid.; cf. Ter. Ad. 4, 4, 9; — c) om Begreber, odl.: at være tilstede, at være, at finde Sted, odl.; - Omnia assunt bona (sc. ei), quem penes est virtus, Plaut. Amph. 2, 2, 21; men tanti aderant morbi etc., Cic. Fin. 2, 30; ligel. c. dat., Hor. Od. 1, 15, 9; ligel. Ovid. Met. 6, 18: tantus decor aderat arti, (forbandt sig dermed); men ibd. 1, 560, „poet." til Lauren: Tu ducibus Latiis aderis, (skal bæres af dem); — B) „bes.": at komme tilstede, at indfinde sig; - continuo hic adero, (kommer strax), Ter.; hi ex Africa jam affuturi videntur, Cic. Att. 11, 15; cf. Virg. Aen. 11, 100; - ogs. i Paakaldelser: Huc ades, atque audi, etc., Ovid. Met. 8, 598; - ogs. i Krigssproget; quum hostes adessent, Liv.; cf. Tac. Ann. 4, 25; - sild. ogs. c. acc. praepos.; cubiculum tuum adero, Appul.; men Amphipolim adesse jussi, vid. Liv. 45, 28; - „bes." ogs. i Retssproget: ∾ ad judicium, (som Anklaget at indfinde sig i Retten), Cic. Verr. 1, 1; cf. Vell. 2, 10; - endel. ogs. „poet." om Tiden: affore (i. e. affuturum esse) tempus, quo etc., Ovid. Met. 1, 256; — II) „fig." el. m. Bibegr. af Aandens Tilstand el. Virksomhed, af en Hensigt, odl.; A) ∾ animo el. animis; a) at være opmærksom, Cic. Sull. 11, oftere; — b) at være ved godt Mod, id.; cf. id. Mil. 2; — c) ∾ animo aequo: ynde el. bifalde, Ter. Andr. prol.; — B) at være tilstede med Raad og Daad, at beskytte el. forsvare, navnl. for el. i Retten; vid. Cic. R. Am. 1, o. id. Verr. 2, 29; navnl. ogs. som Sagfører el. Patron, Plin. Ep.; ogs. i offenlige Forhandlinger, vid. Liv. 6, 38;

bf. ogſ. i Overſkriften af Senatsbefalinger: scribendo affuerunt etc.; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, oftere; – men ogſ. paa Kamppladſen; ipse dux suis aderat etc., Caes. B. G. 7, 62; – endel. ogſ. i private Forholde; vid. Cic. Fam. 6, 14; — b) „beſ." ogſ. til og om de hielpende Guder; – Assis, o Tegeaee, favens! Virg. Ge. 1, 18; cf. id. Aen. 4, 578; – ligel. c. dat.; origini Romanae deos affuisse, etc., Liv. 1, 9; cf. id, 5, 51, o. Hor. Epod. 5, 6; — not. a: Plaut. Poen. 1, 2, 67, tiener Formen assum (f. adsum) til Ordſpil m. assum (ſtegt, opp. elixum: kogt); — not. b: praes. conj. assiem, assies etc., forcl. f. assim, etc.; — not. c: ſom imperf. conj. findes ogſ.: afforem, es, etc., (ctr. af affuerem etc.); bf. inf. fut. affore, f. affuturum esse; ſ. ogſ. affore s. l.

assūmo, [ad.s.], sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": tager eller føier dertil; bf. ∾ sibi, ogſ. absol. assumere: at tage til ſig, at optage i ſig, at antage; – vid. Lucr. 2. 1124; navnl. ogſ. om Næringen, id. 4, 1087; men sacra Cereris assumpta de Graecia, Cic. Balb. 24; – ogſ. om Optagelſen i en perſonlig Forbindelſe el. i et Forbund; vid. Sall. Jug. 29, o. Liv. 2, 4; ſaal. ogſ. assumi in societatem, id.; ∾ in consilium, in consortium, Plin. Ep.; men ∾ in familiam nomenque, (at adoptere), Tac.; cf. id. Ann. 12, 2; men Hor. Sat. 1, 6, 51: ∾ dignos, (sc. amicos: antage dem til Venner el. Fortrolige); — B) „beſ."; a) faaer el. modtager, (navnl. uden egen Medvirkning; vid. assequor s. l.); – ∾ pennas, (om Bierne), Ovid. Met. 15, 384; men ∾ a ventis alimenta, (om Gniſten), ibd. 7, 79; — b) lægger dertil, forbinder dermed, aliquantum etiam noctis, (neml. til Arbeidstiden), Cic. Fam. 7, 23; – ogſ. videnſkabeligen at forbinde dermed el. føie dertil; id. d. Or. 1, 37 o. 50; — II) „fig."; A) „overf." o. „ment.": tiltager mig, giør Brug deraf; – quum etc., omnis voluptas assumenda est, Cic. Fin. 1, 10; men ∾ sibi laudem ex Asiae nomine, (om L. Scipio), id Mur. 14; men assumi foras, (inddrages udenfra), id. d. Or. 2, 39; – ∾ sibi, (paatage ſig, overtage), tractationem orationis, ibd. 1, 12; cf. id. Planc. 23; — b) ogſ. m. Bibegr. af Anmasſelſe; vid. id. Fam. 1, 9, 17; — B) „techn."; 1) i Logiken: at tilføie Syllogismens Underſætning; vid. Cic. Inv. 1, 36, o. id. Div. 2, 51 o. 53; — 2) endel. ere verba assumpta; a) i Grammatiken: Biord el. Epitheter, Cic. Part. or. 7; — b) i Rhetoriken: uegenlige el. figurlige Udtryk, Quintil. 10, 1, 121.

*assumptĭo, (ads.), onis, f.; I) „egenl.": Antagelſe el. Overtagelſe af et Arbeide; ∾ culturae, Pallad.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": Antagelſe, Billigelſe; quin sit in iis (artibus) aliquid assumptione dignum, Cic. Fin. 3, 5; — B) „techn."; a) i Logiken: Syllogismens Underſætning, (propositio minor), Cic. Inv. 1, 37; — b) i d. ſild. Retsſprog, ligeſom circumstantia: tilkommende Omſtændighed, Dig.; o. — assumptīvus, (ads.), 3, i Retsſproget: ſom tages med el. ſom inddrages i Sagen, (uden neml. ſtrængt at høre dertil); ∾ causa, Cic., Quintil.; — [assumo]. — assumptus, (ads.), 3, partic. o. adj. af assumo.

assŭo, [ad.s.], ĕre, v. a.: ſyer dertil el. derpaa; Assuitur pannus, etc., Hor. A. P. 16. — assurgo, [ad.s.], surrexi, surrectum, 3, v. n.; 1) „egenl."; A) „alm.": at reiſe ſig el. ſtaae op derved el. derunder, dum recitatur laudatio, Cic. Cluent. 69; men ∾ ex morbo, (komme op deraf), Liv.; men „poet.": assurgens dextrā, (f. attollens dextram), Virg. Aen. 10, 797; — B) „beſ.": assurgere m. o. ud. alicui: reiſe ſig for nogen, (navnl. for at viſe ham Ærefrygt); – vid. Cic. Pis. 12, o. Virg Ecl. 6, 66; men Suet. Vesp. 13: neque assurgere ... dignantem etc.; men pass. impers.: quum assurrectum ei non esset, Liv. 9, 46; cf. Suet. Aug. 56; men Cic. d. Sen. 18, forbindes per zeugma: salutari, appeti, decedi, assurgi, deduci, etc.; – „poet." o. „alleg." heder bf.: ∾ alteri: at være ringere, at vige derfor, Virg. Ge. 2, 98; — II) „fig."; A) „overf." om Ting; a) at hæve ſig i Veiret; – inde colles assurgunt, Liv. 22, 4; cf. Plin. 36, 17: pyramis assurgit 363 pedibus; men Delos assurgit Cyntho monte, id. 4, 22; — b) at fremſtaae, at voxe, at tiltage; – Non coeptae assurgunt turres, Virg. Aen. 4, 86; cf. id. Ge. 3, 355; — B) „ment."; a) „alm." o. „ethiſk": om en Gemytsbevægelſe, om Maalet, oſv.; – ∾ in ultionem imperii, Flor. 3, 1; men absol.: Tum vero assurgunt irae, Virg. Aen. 12, 494; men ∾ animo, (tage Mod til ſig), Stat.; — b) „beſ." om Foredraget el. med Henſyn derpaa: at hæve ſig, at blive begeiſtret; – raro assurgit Hesiodus, Quintil. 10, 1, 52; cf. ibd. 2, 22: neque comoedia assurgit cothurnis.

1. assus, 3, [ἄζω, i. e. asso]: ſtegt, mergi, Hor., pulmo, Plin., ova, Scribon.; opp. elixus, (kogt), Plaut. Most. 5, 1, 66; opp. jurulentus o. frixus, Cels.; — b) bf. subst. assum, i, n.: det Stegte, en Steg, vitulinum, (Kalveſteg), Cic. Fam. 9, 20; — II) „overf.": berøvet Saft og Kraft, fortørret, tør; ogſ. affondret fra noget Tilhørende, blot, alene, odl.; – assa sudatio, (Svedebad), Cels.; men absol. assa, orum, n., (Svedebadskammer), Cic. Qu. Fr. 3, 1; men sol assus, (hvori man varmer ſig uden foregaaende Salvning), id. Att. 12, 16; – assa nutrix el. femina, (Goldamme), Juvenal., Fronto; – assa voce canere, (uden Accompagnement), Varr.; men assae tibiae, (hvortil der ikke ſynges), Serv. — 2. Assus, (-os), i, f.: By i Troas; — bf. Assīus, 3, lapis: etſlags Kalkſten, der befordrer Forraadnelſe, Plin. 36, 27. — assuspīro, [ad.s.]: ſukker dertil el. derved, Appul.

Assȳria, ae, f., Ἀσσυρία: Landſkab i Aſien, (hvor nu Kurdiſtan), Plin. 5, 13; — bf. Assyrius, 3; A) aſſyriſk, amomum, Virg.; — men subst. Assyrii, orum, m.: Indvaanerne af Aſſyrien, Cic. Div. 1, 1; — B) „poet." ogſ. om Nabolandenes Frembringelſer; – ſaal. Assyrium venenum, Virg. Ge. 2, 465, (d. e. tyriſk Purpur); ligel. ∾ puella, (om d. phoeniciſke Europa), Senec. Herc. Oet.; fremd. ∾ ebur, (fra Indien), Ovid.; men ∾ malus, (i. e. Medica: Citrontræet), Plin. 15, 14; men ∾ stagnum, Justin. 18, 3, (d. e. Søen Genezareth i Palæſtina).

ast, conj., Biform af at, d. e. men; oftest forcl.; dog ogſ. hos Virg. o. Hor., ogſ. in Cic. Epp.; ſ. ogſ. und. at. — Asta, ae, f.; 1) By i Ligurien, (hod. Asti), Plin.; — 2) By i Hisp. Baet., Liv., Plin.; — b) bf. Astensis, e, ager, Liv.; – Astenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Auct. B. Hisp. — Astăbŏres, (-as, Vitr.), ae, m.: Arm af Nilfloden, i Æthiopien, Mela, Plin., (hod. Tacazze). — 1. astăcus, i, m., ἄσταχος: etſlags Søkrebs, Plin. 9, 51. — 2. Astăcus, i, m.: Fader til Menalippus, ſom deraf heder: — Astacides, ae, m., Ovid. Ib. 515. — 3. Astacus, (-os), i, f., Mela, ogſ. Astacum, i, n., Plin.: By i Bithynien; — bf. Astacenus, 3, sinus, id. 5, 43.

Astăpa, ae, f.: By i Hisp. Baet., Liv. 28, 22, flgd. — Astape, ſ. und. Astapus. — astăphis, ĭdis, f., ἀσταφίς; 1) Roſinen, Plin. 23, 12; — 2) ∾ agria, ſ. und. staphis. — Astăpus, i, m., Ἀστάπους: æthiopiſk Navn paa Nilfloden; vid. Plin. 5, 10; – ogſ. Astusapes, ibd. 53; ogſ. Astape, Vitruv. — Astarte, es, f., Ἀστάρτη, i Syrien og Phoenicien: Maanens Gudinde; er efter Cic. N. D. 3, 23: den fierde Venus.

astĕïsmus, i, m., ἀστεϊσμός: fin og vittig Udtryksmaade, urbanitas, Serv. — Astensis, e, ſ. und. Asta. — aster, ĕris, m., ἀστήρ: en Stierne, Macrob.; — II) bf. „overf."; A) ∾ Atticus: italienſk Stierneblomſt, (aster amellus L.), Plin. 27, 19; — B) ∾ Samius: ſamiſk Jord, med helbredende Kraft; (fordi den i Handelen mærkedes med en Stierne), Plin. 35, 53.

1. astĕrĭa, ae, f., ἀστερία: etslags Ædelsten, Plin. 37, 47; - ogs. asterites, Isid., o. astrites, Capella. — 2. Astĕrĭa, ae, o. Astĕrĭe, es, f., Ἀστερίη; 1) Datter af Polus o. Phoebe, Moder til d. fierde Hercules, Cic. N. D. 3, 16; — 2) Datter af Titanen Coeus, blev som Vagtel af Juppiter styrtet i Havet, hvor Vagteløen, (Ortygia, ogs. Asteria, ogs. Delos), derefter fremstod; vid. Ovid. Met. 6, 108, Hygin. Fab. 53, o. Plin. 4, 22; — not.: Asteria, som ældre Navn paa Øen Delos, s. ovenfor; men fandtes ogs. som ældre Navn paa Øen Rhodus, Plin. 5, 36; - træffes endel. ogs. som Fruentimmernavn, Hor. Od. 3, 7.

astĕrĭăce, es, f., ἀστεριακή: etslags simpelt Lægemiddel, Cels. 5, 14. — astĕrĭas, ae, m., ἀστερίας: en Heirart, Plin. 10, 79. — astĕrĭcum, i, n., ἀστερικόν: Agerhønsurt, d. lat. urceolaris, Plin. 22, 20. — 1. astĕrĭon, i, n., ἀστέριον: etslags Ædderkop, Plin. 29, 27. — 2. Astĕrĭon, ontis, m., Ἀστερίων: Flod i Argolis, Stat. — astĕriscus, i, m., ἀστερίσκος: liden Stierne (*), som kritisk Mærke, at der i Texten mangler noget, Hieron. — astĕrites, ae, m., ἀστερίτης: en Basiliskart, Appul.; — not.: ogs. Biform af 1. asteria, Capella. — asterno, [ad.st.], ĕre, v. a.: kaster el. slænger derhen; in med.: at ligge henslængt derved; c. dat.; asternuntur sepulcro, Ovid. Met. 2, 343. — asthmătĭcus, 3, ἀσθματικός: trangbrystig, asthmatisk, Cels., Plin.

astĭcus, 3, ἀστικός: hørende til Byen, (ἄστυ), ludi, Suet. Calig. 20, inc. — *astĭpŭlātĭo, (adst.), onis, f.: ligesom Medstipulation; men sædv. „overf." o. „alm."; ∾ Senecae, (hans Bekræftelse deraf), Plin. 29, 5; men Quintil. 11, 3, 175: in tali astipulatione, (naar Stemmen ligesom bekræfter, hvad der siges); — astĭpŭlātor, (adst.), oris, m.: som understøtter i el. for Retten; cum astipulatore tuo etc., Cic. Quint. 18; - df. „alm.": som med sit Bifald understøtter en Lære el. Paastand; Stoici et eorum astipulator Antiochus, id. Acad. 2, 21; o. — astĭpŭlatus, (adst.), us, m.: = astipulatio; in abl.; Jovis astipulatu, (med hans Bifald), Plin. 7, 48; af — astĭpŭlor, [ad.st.], atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.); 1) i Retssproget: dertil at lade sig tilsige el. tilsikkre noget, Gaj. Inst.; — 2) „alm.": at bifalde (nogen), at understøtte el. bekræfte (en Paastand); c. dat.; ∾ consuli tribunum, Liv. 39, 5; men Plin. 7, 49: at bekræfte nogens Udsagn.

astĭtŭo, (adst.), (ŭi), ūtum, 3, v. a., [statuo]: stiller derhen el. derved; juben', (s. jubesne), astitui aulas? Plaut. Capt. 4, 2, 66; men in genua astituto ··· mihi etc., id. Cas. 5, 2, 49; men ∾ reum ad lectum (aegroti), Auct. ad Her.; - men pass.: astituor molae, (dat.: bliver sat deri), Appul.; men c. acc. praepos.: ejusque tribunal astituor, id.

asto, (adst.), stĭti, ub. sup, 1, v. n., [sto, steti, etc.]; I) „egenl.": staaer derved el. derhos; ogs. staaer der, bliver staaende; absol., el. m. ad, in, contra, supra, etc., ogs. c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. c. abl. (efter d. udfaldne in); - (si) stabit, astato simul, Plaut.; men id. Capt. 3, 5, 6: At ut confidenter mihi contra astitit! cf. Ter. Phorm. 4, 3, in., ogs. Cic. Arch. 10, o. id. Cat. 4, 2; - qui in campis astiterant, Tac. Ann. 2, 17; men ∾ tribunali, ibd. 12, 37, mensae, Suet.; cf. Lucr. 3, 972; men c. acc., Plin. Pan. 23; c. abl., Stat; — b) ogs. om en Billedstøtte, odl.: at staae opreist; - quae est in Parthenone astans (Minerva Phidiae), Plin. 34, 19; cf. Virg. Ge. 3, 545: squamis astantibus hydri; — II) „poet. overf."; A) at forestaae; vid. Lucr. 3, 1091; — B) endnu at bestaae, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19. — Astŏmi, orum, m., Ἄστομοι, (uden Mund): fabelagtigt Folk i Indien, Plin. 7, 2.

Astrăba, ae, f., (ἀστράβη, Træsaddel el. Kløftsaddel): Navnet paa en tabt Comoedie af Plautus; vid. Gell. 11, 7. — Astraea, ae, f., Ἀστραία; 1) Retfærdighedens Gudinde, der, under Menneskenes almindelige Fordærvelse, var den sidste af alle Guddomme, der forlod Jorden; Ovid. Met. 1, 150, o. Juvenal. 6, 19; — 2) som Stiernebillede: Jomfruen el. Virgo, Lucan. 9, 534. — Astraeus, i, m., Ἀστραῖος: en Titan, ved Aurora Fader til Vindene, som df. hede Astraei fratres, Ovid. Met. 14, 545. — Astraeus, 3, f. und. frgd.

astrăgălīzontes, m., ἀστραγαλίζοντες, (de med Terninger spillende Drenge): berømt Maleri af Polyclet, Plin. 34, 19. — astrăgălus, i, m., ἀστράγαλος: oprdl. Knokkel i d. dyriske Legeme; navnl. en deraf giort Terning; df. sædv. „overf." 1) i Architecturen; a) halvrund Ring paa Søilens øvre Del, Vitruv. 3, 3; — b) ∾ Lesbios: Perlesnor el. Frugtsnor, el. liden Stav med Frokorn el. Oliver, id. 4, 6; — 2) etslags Vært med Bælgfrugt, spansk Traganth, Plin. 26, 29, (astragalus Baeticus L.).

astrālis, e, [astrum]: hørende til Stiernerne, fatum, (som efter dem forudsiges), Augustin. — astrangŭlātus, (adstr.), 3, [strangulo]: som derhos el. tillige bliver qvalt med Strikken, Minuc. Fel. — Astrăpe, es, f., (ἀστραπή: Lynet el. Lynilden): Maleri af Apelles, Plin. 35, 36. — astrăpias, ae, m., ἀστραπίας: sort Ædelsten med krydsende Lysstraaler i Midten, Plin. 37, 73. — astrăpoplectus, 3, ἀστραποπληκτός: truffen af Lynet, tecta, Senec. Qu. N. 1, 15.

astrĕpo, [ad.str.], ŭi, ĭtum, 3, v. n. (o. a.); oprdl.: at larme el. bruse dertil el. derved, Senec. Hippol. 1027; - df. sædv. om den larmende Mængde; 1) at knurre, at yttre Mishag, odl.; - astrepebat vulgus variis incitamentis (abl.), Tac. Ann. 1, 18; - ogs. c. acc. praepos.; ac plerique principis aures astrepebant, Plin. Pan. 26; - men ogs. som act., c. acc. obj.; ut eadem astreperent, (skulde skrige el. raabe det samme), Tac. Hist. 4, 49; cf. id. Ann. 2, 12; — 2) at tilraabe Bifald; m. o. ud. dat.; vid. id. Ann. 12, 34, o. id. Hist. 2, 90.

*astricte, (adstr.), adv.: sammentrængt; df. „overf." om Foredraget: nøiagtigen, kort, Cic. d. Or. 3, 48; - compar.: ∾ scribere, Plin. Ep., dicere, Senec., concludere, Quintil.; — astrictĭo, (adstr.), onis, f.: Sammentrækning; navnl. Planternes sammentrækkende Egenskab, Plin. 24, 71; o. — astrictōrius, (adstr.), 3: sammentrækkende, vis herbarum, id. ibd.; — [astringo]. — astrictus, (adstr.), 3, partic. af astringo. — astrĭcus, 3, ἀστρικός: bestaaende af Stierner, choreae, Varro. — astrīdo, [ad.str.], ĕre, v. n.: at hvisle dertil; premit astridentibus hydris (Tisiphone), Stat.

astrĭfer, a, um, [astrum, fero]: bærende Stierner, bestiernet, axes, Stat.; — 2) sat imellem Stiernerne, Martial. 8, 28. — astrĭfĭco, are, v. n.: afbilder Stierner; artrificans manus (Archimedis). Capella; o. — astrĭfĭcus, 3: som frembringer Stierner, (habenae noctis), Capella; — [astrum, facio]. — astrĭger, a, um, [astrum, gero], ligesom astrifer: bestiernet, axes, Stat. — astrĭlŏquus, 3, [astrum, loquor]: som taler om Stierner, Capella. — astrĭlucus, 3, [astrum, luceo]: der lyser som en Stierne, divi, Capella.

astringo, [ad.str.], inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": binder fast el. snrrer dertil el. tilsammen; - hunc ··· astringite ad columnam fortiter, Plaut.; cf. Cic. Verr. 4, 42; ogs. astringite isti manus, Plaut.; cf. Cic. Univ. 4; men astringit vincula motu (volucris: trækker sammen), Ovid. Met. 11, 75; men hederā astringitur ilex, (omslynges tæt deraf), Hor. Epod. 15, 5; - balteus ··· astrinxit amictus, Lucan.;

men „alleg.": quam non astricto socco, Hor. Ep. 2, 1, 174, (hvor skiødesløst)! – men „poet.": ∾ fluvium ponte, (ligesom jungere: slaae Bro derover), Sil.; — B) „bes." ogs.; a) ∾ frontem, (rynke den), Senec., Martial., labra, Quintil.; men om Planterne: ∾ linguam, (snærpe derpaa), Plin.; ogs. ∾ gustu, (have en snærpende Smag), id.; — b) ogs. om Kulden; imbrem vis frigoris astrinxerat, (havde forvandlet den til Js), Curt.; cf. Ovid. Met. 9, 222; hvs. astrictae aquae, d. e. Jsen, id.; – ∾ corpus, Martial., ogs. astringi, Plin. Ep. 5, 6, (styrke sig ved koldt Bad); — c) ogs. „techn."; ∾ alvum, (hos Lægerne; opp. solvere), s. und. alvus; men ∾ frondem ferro, (hos Gartnerne: afskære Lovet), Colum.; endel. om Farven, Plin. 9, 62: astringi, (svækkes, formildes; opp. excitari); — II) „fig."; A) „alm."; 1) forbinder el. forener nøie dermed el. med hinanden; ∾ affinitatem inter nos, Plaut. Trin. 3, 2, 73; — b) fastsætter, bestemmer, begrændser; vid. Cic. Att. 10, 6; men ∾ aliquem suis conditionibus, id. Quint. 5, necessitate, id.; – ogs. bekræfter, sikrer, fidem, Off. 3, 31, o. id. Planc. 30, extr.; — 2) forbinder el. forpligter dertil; m. ad, el. m. in, osv.; – ∾ milites ad certam stipendiorum formulam, Suet. Aug. 49; men ∾ se ad servitutem juris, Quintil., ad certa verba, id.; cf. Ovid. Her. 16, 320; – ogs. c. dat., ibd. 20, 28; men astringi sacris, (være forpligtet til deres Vedligeholdelse), Cic. Leg. 2, 19; men religione devinctus astrictusque, id. Verr. 4, 42; — 3) ∾ se furti: giøre sig skyldig deri, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 7, 34; ligel. ∾ se scelere, Cic.; cf. id. Sest. 50, fin., oftere; — B) „bes." om Talen og Foredraget: at sammentrænge, argumenta, Cic. Tusc. 3, 6; cf. id. Fat. 14; men ∾ luxuriantia, (bortskære), Quintil.; — III) partic. astrictus, (adstr.), 3, ogs. som adj.; A) „egenl." (om Ting): sammentrukken, d. e. trang el. knap; ogs. fast, odl.; – ∾ limen, (tillukket Dør), Ovid.; ∾ corpus, (fast, compact), Quintil.; ∾ alvus, (el. astrictior alvus): haardt Liv; (opp. alvus resoluta el. fusior), Cels.; ∾ cruor, (størknet Blod), Curt.; — B) „fig." el. om Personer og Begreber; a) knap, sparsom, pater, Prop. 2, 18, 74; men astricti moris auctor, Tac. Ann. 3, 55; — b) om Talen el. Foredraget: sammentrængt, kort, fyndig; ∾ comprehensio verborum, Cic. Brut. 95; cf. ibd. 90; ligel. om Taleren og Digteren, id. d. Or. 1, 16 o. 60.

astrĭos, i, f., Isid., o. astrion, i, n., Plin. 36, 48, [ἀστήρ]: etslags crystalagtig Ædelsten med Stierneglands. — astrĭsŏnus, 3, [astrum, sono]: der toner med Stierner, Juppiter, Capella. — astrites, ae, m., s. und. 1. asteria. — astroarche, es, f., ἀστροάρχη; Stiernedronning, en phoenicisk Guddom, Capella. — astrŏbŏlus, i, f., [ἀστήρ, βάλλω]: etslags skinnende Ædelsten, Plin. 37, 50. — astrŏites, ae, m., ἀστροΐτης: etslags ubekiendt Ædelsten med magisk Kraft, Plin. 37, 49.

astrŏlŏgĭa, ae, f., ἀστρολογία: Stiernekundskab, Astronomi, Cic. Off. 1, 6, oftere, Plin. 7, 57; – (derfor astronomia først fra Senec.; ligesom astrologia, om Stiernetyderi, først hos Hieron.); — 2) ogs. et Værk over Astronomien, Plin. 18, 57. — astrŏlŏgus, i, m., ἀστρολόγος: en Stiernekyndig, en Astronom, Varro, Cic.; cf. id. Verr. 2, 52: novus astrologus, qui non tam coeli rationem, quam caelati argenti duceret, etc.; — b) ogs. en Stiernetyder, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; cf. ibd. 1, 6, o. Juvenal. 6, 554.

astrŏnŏmĭa, ae, f., ἀστρονομία: Stiernekundskab, Astronomi, Senec. Ep. 95, Petron.; (s. ogs. und. astrologia). — astrŏnŏmĭcus, 3, ἀστρονομικός: astronomisk; deraf subst.: Astronomica, orum, n.; a) Titelen paa et ufuldendt Digt af Manilius; — b) Titelen paa et Skrift af Hyginus. — astrŏnŏmus, i, m., ἀστρονόμος: en Stiernekyndig, Firmic.

*astructĭo, (adstr.), onis, f.; oprdl.: Tilbygning; df. sild. o. „techn."; 1) Tilføielse af et Bevis, Capella; — 2) Sammensætningen el. Compositionen, id.; o. — astructor, (adstr.), oris, m.: en Bevisfører, (s. und. frgd.), Venant.; — [astruo].

astrum, i, n., ἄστρον; I) „egenl.": Stiernebillede el. Stierne, (men oftest „poet." o. i d. høiere Stil); – per duodena ... astra, (igiennem Dyrkredsens tolv Tegn), Virg. Ge. 1, 232; ∾ Ledaeum, (Tvillingerne), Martial., Herculeum, (Løven), id.; – fugat astra Phoebus, Hor.; cf. Virg. Ecl. 9, 47; – in aethere astra volvuntur, Cic.; astrorum ignes, ogs. astra ignea, Virg.; — II) „poet. overf."; A) om Stiernerne el. Himmelen; navnl. ogs. som Hyperbol: om en mægtig Høide; vid. Virg. Aen. 2, 460, o. Ovid. Met. 1, 316; — B) „alleg.": Himmelen som Udødelighedens og Berømmelsens Sæde; vid. Virg. Aen. 9, 641: sic itur ad astra; men om Digteren: educere in astra, (at forevige), Hor. Od. 4, 2, 23; cf. Cic. Att. 2, 25.

astruo, [ad.str.], xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": føier el. bygger dertil; c. dat.; ∾ recens aedificium veteri, Colum.; cf. Plin. Ep. 9, 7; — B) „bes.": bedækker el. befæster dermed; c. abl.; ∾ contignationem laterculis, Caes. B. G. 2, 9; — II) „fig.": at føie dertil, at forbinde dermed, (navnl. for at forskiønne el. hædre); c. dat.; – ∾ animum formae, Ovid. A. A. 2, 119; ∾ alicui laudem, Plin. Pan., nobilitatem et decus, Tac.; ogs. ud. dat.; vid. id. Agric. 44; — 2) sild. ogs. a) at henføre dertil, Livium priorum aetati, Vell. 1, 17; — b) ∾ aliquem falsis criminibus (abl., forsyne dermed; vid. suborno), Curt. 10, 1.

astu, (asty, Vitruv.), ἄστυ: Byen; (navnl. Athenen, ligesom urbs fortrinl. om Rom); – an in astu venit? Ter. Eun. 5, 6, 17; in astu, quod appellatur, etc., Cic. Leg. 2, 2; s. ogs. Nep. Them. 4. — astŭla, ae, f. und. assula. — astŭpĕo, [ad.st.], ēre, v. n.: at studse dertil el. derved; c. dat.; astupet ipse sibi, Ovid. Met. 3, 418; men ∾ divitiis, Senec.

1. astur, uris, m.: en Høgeart, Firmic. — 2. Astur, ŭris, s. und. Asturia. — 1. Astŭra, ae, m.: Flod i Asturien, Flor. 4, 12; s. ogs. und. Asturia. — 2. Astŭra, ae; 1) m.: Flod i Latium; — 2) f.: Ø og By i og ved denne Flod; vid. Cic. Att. 12, 40, o. Liv. 8, 13. — asturco, onis, m., [2. Astur]: asturisk Hest el. Traver; vid. Martial. 14, 59, (m. Overskriften Asturco), ogs. Senec. Ep. 81, o. Plin. 8, 67; – ogs. alm. Traver, Paradehest, Petron. 86.

Astŭrĭa, ae, f.: Provinds i Hisp. Tarrac., Plin. 4, 34; — B) df. 1) Astur, ŭris: asturisk, equus, Martial., s. und. Asturco; ∾ exercitus, Sil.; – men subst. Astures, um: Asturierne, Plin. 4, 34, Flor.; ogs. in sing.: belliger Astur, Sil.; — 2) Astŭrĭcus, 3, gens, Plin. 8, 67, Sil.; — b) ogs. subst. Asturica, ae, f., (sc. urbs): Hovedstaden i Asturien, ved Floden Astura, (hod. Astorga), Plin. 3, 4.

1. astus, 3, s. und. astutus. — 2. astus, us, m., [besl. m. frgd., s. und. astutus]; oprdl.: Øvelse og Jndsigt; df. sædv. List el. listig Handling; (derim. astutia: List el. Snuhed som Egenskab); – hos de Ældre (indtil Tac.) alene in abl., o. sædv. som adv.; ita docte atque astu etc., Plaut. Poen. prol.; si non astu providentur, Ter. Andr. 1, 3; cf. Virg. Aen. 10, 522; – men astus belli, Sil. 16, 32; cf. Tac. Ann. 2, 20: astus hostium etc., astu simillimo, Petron.; ad astus insidiarum, Gell. — Astusapes, s. und. Astapus.

astūte, adv. af astutus: listigen, med List, labefactare aliquem, Ter.; cf. Cic. Att.; – compar., Varro; superl. Gell. — astūtĭa, ae, f.: Egenskaben astutus; altf. oprdl.: Øvelse og Jndsigt; vid. Pacuv. ap. Cic. Fin. 5, 11; — 2) df. sædv.: List, Forslagenhed, Snuhed, Plaut., Ter.; cf. Cic. Cluent. 65; ogs. in pl., Plaut., Ter.; ligel. tollere astutias, Cic. Off. 3, 17. —

astūtŭlus, 3, dem. af astutus: ret snu el. listig, Appul.

astūtus, 3, [forlænget Form af d. forel. astus, 3, ligesom versutus af versus; og er dette astus, ligesom ogs. subst. astus, at aflede af astu, d. e. Byen; vid. Fest. p. 5]; – alts. oprdl.: fin, dannet, kløgtig; – df. sædv.: snu, listig, forslagen; – malus, callidus, astutus admodum, Plaut. Amph. 1, 1, 112; cf. Cic. Off. 3, 13, o. Hor. Sat. 1, 3, 62; – comp. ∾ fallacia, Plaut.; superl. ∾ calliditas, Augustin.; — not.: Formen astus, 3, har alene Att. ap. Non.

asty, s. und. astu. — Astўăges, is, m.: K. i Medien; vid. Justin. 1, 4 flgd., ogs. Ovid. Met. 5, 203. — Astўănax, ctis o. ctos, m.: Søn af Hector, Virg., Ovid.; — not.: ogs. en tragisk Skuespiller, Cic. — astycus, 3, s. und. asticus. — astylis, s. und. astytis. — Astўlos, i, m.: Centaur o. Augur, Ovid. Met. 12, 308. — Astўpălaea, ae, f.: en af de sporadiske Øer ved Creta, Plin., Ovid.; — B) df. 1) Astypalaeenses, ium: Indvaanerne deraf, Cic. N. D. 3, 8; — 2) Astypalaeicus, 3: astypalæisk, cochleae, Plin.; „poet." ogs. Astypalēius, 3, regna, Ovid. Met. 7, 461. — astўtis, idis, f., ἀστυτίς: en Laktukart, Plin. 19, 38; (al. astylis), inc.

ăsўla, ae, f., ἀσύλη: etslags Plante, sædv. oculus ferus, Plin. 25, 92. — ăsўlum, i, n., ἄσυλον: Asyl el. Fristed; vid. Liv. 1, 8, o. Cic. Verr. 1, 53, ogs. Virg. Aen. 8, 342, o. Tac. Ann. 3, 60. — ăsymbŏlus, i, m., ἀσύμβολος: som ikke betaler sin Andel, Ter. Phorm. 2, 2, 25. — ăsyndĕtus, 3, ἀσύνδετος: uden Forbindelse, uden Forbindelsespartikler, verba, Grammat.

at, ogs. ast, conj., [besl. m. ἀτάρ]; A) i den ufuldstændige Modsætning: men dog; ogs. ellers, forresten; undert. ogs. det betonede (ikke copulative) og; – saal. ofte forel.; vid. Cic. Leg. 2, 8 o. 24, (e XII Tabb.); ligel. „poet.", Virg. Aen. 1, 391, oftere; – ogs. i efteraug. Prosa, navnl. hos Tac. o. Suet., dog ogs. Caes. B. C. 2, 7; – fremdeles i Optællinger, Virg. Aen. 7, 691, oftere; — 2) df. ogs. „bes."; a) i Overgange til en ny Forestilling; vid. Virg. Aen. 4, ab in., oftere, o. Tac. Ann. 1, 38, oftere; – ligel. i Overgange til det Vidunderlige og Skrækkelige, Virg. Aen. 2, 225, oftere; — b) i Overgange til et bevæget og lidenskabeligt Udbrud, navnl. ved Formaninger, Opmuntringer, Bønner; saal. Catull. 8, 19, Hor. Od. 1, 28, 23, Ovid. Met. 12, 367, ogs. Cic. Fam. 7, 24; – ligel. i Forundring og Smerte, Hor. Epod. 5, in., Ovid. Fast. 2, 395; ligel. Cic. Cluent. 70: at quae mater? etc.; – ogs. i Forbandelser, Virg. Aen. 2, 535, Ter. Andr. 4, 1, 43; – sjeld. i Udbrud af Velvillie; vid. Plaut. Pers. 4, 3, 18, o. Tibull. 1, 7, extr.; – endel. ogs. i Bønner til Guderne; vid. Virg. Aen. 8, 572, o. Liv. 1, 12; — B) i den fuldkomne el. absolute Modsætning: men, derimod, meget mere; – saal. Cic. Off. 1, 11, oftere, Caes. B. G. 1, 52, o. Sall. Cat. 52, ogs. Virg. Aen. 6, 542, id. Ecl. 1, 65, oftere; – forstærkende tilføies ogs. contra, Lucr., Tac., e contrario, Nep., ogs. potius, Ovid., etiam, Ter., Cic., vero, id. Off. 2, 20 o. 23, oftere, Virg.; – ogs. staaer at undert. i en ironisk Sætning; saal. id. Aen. 7, 297 o. 369; — 2) ogs. „bes." at mærke; a) i Indvendinger; vid. Cic. Mil. 6, o. id. d. Sen. 7, oftere; – hvortil ligel. føies forstærkende: pol el. edepol, Plaut., ogs. hercle el. hercule, Liv., o. A., „bes." ogs. enim, naar Indvendingen ligesom begrundes, (Grækernes ἀλλὰ γάρ); saal. Ter. Heaut. 1, 1, 20, Cic. Manil. 17, oftere; — b) istedetfor Modsætning kan at ogs. betegne: en Indskrænkning el. Bestemmelse, (hvs. ogs. m. tamen el. certe); – saal. Cic. Fl. 25, o. Virg. Aen. 6, 406, Suet. Cal. 12, o. A.; — c) endel. ligger Modsætningen undert. ikke saa meget i de ved at forbundne Sætninger, som hos de paagjeldende Personer, navnl. efter si, si non, tametsi, etc.; – vid. Ter. Eun. 5, 2, 25, ogs. Cic. d. Or. 3, 4, oftere, o. Liv. 9, 1, oftere; — not.: s. ogs. ast, ogs. atat, ss. II.

Atābŭlus, i, m.: brændende Vind, (Sirocco), i Appulien, Plin. 17, 37, Hor. Sat. 1, 5, 78, Gell. — Atăcinus, s. und. Atax. — Atălanta, ae, (o. -e, es), f., Ἀταλάντη; 1) Datter af K. Schoeneus i Boeotien); hendes Veddeløb med Hippomenes (el. Milanion), s. Ovid. Met. 10, 688 flgd., Hygin.; — 2) Datter af Jasius af Arkadien, (hvs. Tegeaca o. Nonacria, Ovid. Met. 8, 380 o. 426); tog Del i d. calydoniske Jagt og blev elsket af Meleager, id. Her. 4, 99; — B) df. 1) Atălantaeus, (-ēus), 3, Schoenos: By i Arkadien, (hvortil Schoeneus var dragen, og hvorved hine Veddeløb anstilledes), Stat. Theb. 7, 267; — 2) Atălantĭădes, ae, m.: Søn af Atalanta, o. Meleager, d. e. Parthenopaeus, ibd. 7, 789. — Atargătis, idis, f., Ἀτάργατις: en syrisk Gudinde, (sædv. Derceto), Plin. 5, 19, Macrob. — Atarnĕa, ae, o. Atarne, es, f., (Ἀταρνεύς): By i Mysien, Plin.

atat el. attat, ogs. forlæng. atatae el. attatae, interj. el. Udraab i Lidenskab, i Sorg el. Glæde; omtr. vort: ah el. hei, odl.; men alene hos Plaut. o. Ter. — ătăvĭa, ae, fem. af flgd., Dig. — ătăvus, i, m.: Faderen til nogens abavus el. abavia; (opp. adnepos), Dig.; s. ogs. Plaut. Pers. 1, 2, 5, o Cic. Coel. 14; — 2) „overf.", ligesom abavus, avus, etc.: Stamfader el. Stamherre; ogs. alm. en af Forfædrene; vid. Virg. Aen. 7, 56, Hor. Od. 1, 1, in., o. Ovid. Am. 1, 8, 17.

Atax, ăcis, m.: liden Flod i Gall. Narb., (hod. Aude), Plin., Mela; — df. Atăcini, orum, m.: de ved Floden Atax boende Folk, Mela 2, 5; — not.: Varro Atacinus, Forfatter af et Digt: Argonautica, omtales ogs. Hor. Sat. 1, 10, 46, o. Quintil. 10, 1, 87; cf. Ovid. Am. 1, 15, 21, o. Prop. 2, 25, 85.

Atella, ae, f.: gammel By i d. Osciske, ved Floden Clanius i Campanien, Cic. Agr. 2, 31, Suet.; — B) df. 1) Atellānus, 3: atellansk, municipium, Cic.; – men subst. Atellani, orum: Indvaanerne deraf, Plin.; — 2) Atellana, ae, f., m. o. ud. fabula el. fabella: etslags fra Byen Atella nedstammende Lystspil el. Efterspil el. Farce, om hvis Indførelse i Rom s. Liv. 7, 2; cf. Juvenal. 6, 71, o. A.; — bb) df. er atter at aflede; a) Atellānus, i, m., (sc. actor), Skuespiller i en Atellana, Cic., Suet.; — b) Atellānĭus, 3, versus, Cic., ars, Macrob.; ogs. Atellanicus, 3, exodium, Suet.; — c) Atellānĭŏla, ae, f., dem.: lidet Atellanstykke, M. Aur. ap. Front.

ăter, tra, trum: sort (uden Glands), mørk, dunkel, (opp. albus; ligesom niger opp. candidus); – reddam tam atram, quam carbo est, Ter. Ad. 5, 3, 63; atrior multo ... quam Aegyptii, Plaut.; alba et atra discernere non posse, Cic.; men Ordsproget: albus aterve sit, s. und. albus; – men niveis atrisque lapillis etc., vid, Ovid. Met. 15, 42; – ogs. m. nubes, Hor., nox, Tac., tempestates, Virg., mare, Hor.; – „poet." ogs. om Underverdenen; ∾ Tartara, Lucr.; ∾ Cocytus, Hor.; – ligel. „poet." ater, (s. atratus): sortklædt, id.; — II) „fig."; A) „overf.": sort el. mørk, d. e. sørgelig, ulykkelig, navnl. ogs. om Døden og dens Attributer; – ∾ mors, Hor.; cf. id. Sat. 2, 1, 58; men ∾ fila sororum, id.; men ∾ dies, (Dødsdagen), Virg.; ∾ cupressus, id.; – navnl. hede ogs. atri dies: saadanne Dage, paa hvilke (nogen) var tilstødt noget stort Uheld, Varro; s. ogs. Liv. 6, 1, o. id. 22, 10; – ogs. den hvert Menneske medfødte Genius er efter Hor. Ep. 2, 2, 189: albus et ater, (eftersom den medbringer Held el. Uheld); — B) „ment."; 1) „alm.": mørk, dunkel, uforstaaelig, Lycophron, (en Digter), Stat.; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) ondskabsfuld, giftig, versus, Hor. Ep. 1, 19, 30; men „alleg.": atro dente petere, id. Epod. 6, 15; — b) sorgfuld, smertelig, timor, Virg., cura, Hor.

Aternum, i, n.: By ved d. adriatiske Hav, Liv. 24, 47, ved Udløbet af — Aternus, i, m.: Flod i d. Samnitiske, Plin.; — df. Aternensis, e, ager, Frontin. — Ateste, is, n.: By i d. Venetianske, Plin., Tac. Hist. 3, 6; (hod. Este); — df. Atestīnus, 3, Sabina, Martial.; - men subst. Atestini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Ateste, Inscr.

Athăcus, i, f.: By i Macedonien, Liv. 31, 34. — Athămānes, um, s. und. flgd. — Athămānĭa, ae, f., Ἀθαμανία: Landskab i Epirus ved Pindus, Liv. 36, 14; — B) df. 1) Athămānes, um, m., Ἀθαμᾶνες: Indvaanerne deraf, Cic., Liv., Plin.; — 2) Athămānus, 3, litora, Prop. 4, 6, 15; — 3) Athămānis, ĭdis, f., (sc. femina), Ovid. Met. 15, 311. — Athamantēus, etc., s. und. flgd.

1. Athămas, antis, m., Ἀθάμας: Søn af Æolus, o. Sønneson af Hellen, var Konge i Thessalien, og ved Nephele Fader til Helle o. Phrixus, men ved Ino til Melicertes o. Learchus; - forfulgt af hans Raseri styrtede Ino sig med Sønnen Melicertes i Havet, hvorefter begge optoges iblandt Havguderne, Ino som Leucothea el. Mater Matuta, Melicertes som Palaemon el. Portumnus; vid. Ovid. Met. 3, 264, o. ibd. 4, 421 flgd., Hygin.; — B) df. 1) Athămantēus, 3: athamantisk, sinus, ibd. 497; men ∾ aurum, Martial. 8, 28, (d. e. Phrixus's gyldne Skind); — 2) Athamantĭădes, ae, m.: Søn af Ath., (i. e. Palaemon), Ovid. Met. 13, 919; o. — 3) Athămantis, ĭdis, f.: Datter af Ath., (i. e. Helle), Ovid. Fast. 4, 903. — 2. Athămas, antis: Bierg i Thessalien, Plin. 4, 15; — df. Athămantĭcus, 3, meum: Biørneurt, Plin. 20, 94.

Athēnae, arum, f., Ἀθῆναι: Athenen, By i Attika, Sæde og Hiem for græsk Videnskab og Kunst; vid. Cic. Fl. 26; df. ogs. Juvenal. 15, 110, „meton." f. Videnskaberne selv; — b) ogs. mærkes: Athenae Novae som Æresnavn, for Mediolanum, Plin. Ep. 4, 13; — not.: ogs. er Athenae Navnet paa flere Byer, Varro, Liv., o. A.; — B) df. 1) Athēnaeus, 3, Ἀθηναῖος: = flgd., moenia, Lucr.; - s. ogs. 1. Athenaeum, s. 1.; — 2) Atheniensis, e: atheniensisk, civis, Nep.; - men subst. Athenienses, ium, m.: Athenienserne, Cic. Fl. 26.

1. Athēnaeum, i, n., Ἀθήναιον: et Athene el. Minerva helliget Tempel i Athenen, hvor Lærde og Digtere pleiede at forelæse deres Værker, Lamprid. Al. Sev. 35; s. ogs. Aur. Vict. Caes. 14. — 2. Athēnaeum, i, n.: Fæstning i Athamanien, Liv. 38, 1. — 1. Athēnaeus, 3, s. und. Athenae. — 2. Athēnaeus, i, m., Ἀθηναῖος: berømt græsk Grammatiker fra Naukratis, samtidig m. K. M. Aurelius, og Forfatter til Skriftet: Δειπνοσοφισταί. — Atheniensis, e, s. und. Athenae.

ăthĕos, (-us), i, m., ἄθεος: en Gudsfornægter, en Atheist, Arnob.; cf. Cic. N. D. 1, 23. — athēra, ae, f., ἀθήρα: en af Væxten arinca lavet Sundhedssuppe, Plin. 22, 57. — Atheriānus, 3: benævnt efter en Retslærd Atherius, (Ater. Hater.), jus, Cic. Fam. 9, 18. — atherōma, atis, m., ἀθέρωμα, (ἀθήρ.): Abces el. Byld i Hovedet, Cels., Veget. — Athĕsis, is, m.: Etschfloden i Overitalien, Plin., Virg., Sil.

athla, ae, s. und. athlon. — athlēta, ae, m., ἀθλητής: som kæmper i de gymniske Lege, en Athlet, vid. Cic. d. Sen. 9, o. id. Orat. 68, „bes." ogs. Liv. 39, 22; — II) df. „overf.": Mesteren el. den Dygtigste i sit Slags; pecuarii athletae, Varro; ∾ comitiorum, id. — athlētĭce, adv.: paa Athleters Vis el. Maade; df. comisk „overf.": dygtigen, prægtigen, (valere), Plaut.; af — athlētĭcus, 3, ἀθλητικός: athletisk, victus, (stærk Føde); — b) athletica, ae, f., m. o. ud. ars: Athleternes Kunst, Athletiken, Gell., Plin. — athlon, i, n., ἄθλον: Kamp, Møie, Arbeide, (navnl. som forkyndes de Dødelige igiennem Stiernerne), Manil.; — not.: athla, ae, f., Petron.

Athos, (sild. ogs. Atho), gen. Atho, dat. Atho, acc. Atho o. Athon, Plin., ogs. Athōnem, Cic., Athona, Serv., abl. Atho, Liv., Athone, Cic., Ἄθως; - Bierget Athos i Macedonien, ligefor Lemnos, Mela, Plin., Liv., o. A.; — not.: pl. Athones, Lucil. ap. Gell. 16, 9.

Atĭlĭus, Atīlĭa: romersk Slægts- og Personsnavn; M. Atilius Regulus, s. und. Regulus; — B) df. 1) Atīlius, 3, lex, vid. Liv. 26, 33, flgd.; — 2) Atīliānus, 3, praedia, Cic. Att. 5, 1; men ∾ virtus, Val. Max., (i. e. Atilii Reguli virtus). — Atīna, ae, f.: By i Latium, Liv., Virg.; — df. Atīnas, ātis, praefectura, Cic. Planc. 8; - ogs. absol.: in Atinati, (sc. agro), id. Att. 15, 3; — Atīnātes, um: Indvaanerne deraf, id.; — not.: ogs. en By i d. Venetianske, (hod. Udine), Plin. 3, 23; — not.: ogs. en By i Lucanien; hvf. id. 2, 106: in Atinate, (sc. agro). — Atinas, atis, s. und. frgd. — Atīnĭus, Atīnĭa: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. Atinius Labeo, Liv. Epit. 59; — df. Atīnĭus, 3, lex; vid. Cic. Verr. 1, 42, Gell.; — b) Atinia ulmus: en Art af Almetræet, Colum., Plin. — Atintania, ae, f.: Egn i Epirus, paa Grændsen af Macedonien, Liv. 27, 30, oftere. — Atĭus, Atĭa: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes: M. Atius Balbus, Fader til K. Augustus's Moder Atia; vid. Suet. Aug. 4 o. 94. — atizōe, es, f., ἀτιζώη: etslags Ædelsten med Sølvglands, Plin. 37, 54.

Atlantes, Atlantēus, etc., s. und. Atlas. — atlantĭon, i, n., [Atlas]: den nederste Halshvirvel, (som bærende Halsen og Hovedet), Plin. 28, 27. — Atlantis, ĭdis, o. Atlantius, 3, s. und. flgd.

Atlas, antis, m., Ἄτλας; I) i Geographien: Atlasbierget i Mauretanien, (hvorpaa efter Fabelen Himmelen hviler); vid. Plin. 5, 1, Virg., Ovid., o. A.; — B) df. pl. Atlantes, um, m.: Folkeslag i Libyen, Mela, Plin. 5, 8; — II) i Mythologien: en Konge i Mauretanien; vid. Cic. Tusc. 5, 3, o. Ovid. Met. 4, 628, flgd.; - fremdeles blev denne K. Atlas af Perseus, hvem han negtede giestfri Modtagelse, forvandlet, ved Hielp af Medusahovedet, til det ovennævnte Bierg Atlas; vid. Ovid. l. c. 657 flgd.; - ogs. er denne Atlas ved Pleione Fader til Pleiaderne, ved Æthra til Hyaderne; s. Plejas o. Hyas ss. II.; — not.: ogs. findes Atlas „meton." om Mennesker af uhyre Væxt; vid. Juvenal. 8, 32; — B) df. 1) Atlantĭcus, 3: atlantisk, mare: det atlantiske Hav, Cic. d. Rep. 6, 2, accola, (som boer derved), Sil.; men ∾ munera, (af Citrontræ fra Bierget Atlas), Martial. 14, 89; — 2) Atlantĭăcus, 3: = frgd., litus, (Vestkysten af Afrika), Sil., Olympus, (som Atlas bærer), Calpurn., profundum, (Atlanterhavet), Auson.; — 3) Atlantēus, 3; a) ligesom frgd.: benævnt efter Atlasbierget, finis, Hor., Oceanus, Claudian.; — b) benævnt efter K. Atlas, Plejades, Ovid. Fast. 3, 105; — 4) Atlantĭădes, ae, m. patron.: mandlig Efterkommer af K. Atlas; navnl. a) Mercurius, (hans Datterson ved Maja), Ovid. Met. 2, 704; (hvf. ogs. nepos Atlantis, Hor., Ovid.); — b) Hermaphroditus, som Søn af Mercurius, Ovid. Met. 4, 368; heder ogs. Atlantius, i, Hygin. Fab. 270; — 5) Atlantĭas, adis, fem. patron.: qvindelig Afkom af K. Atlas; ∾ sorores, (d. e. Plejaderne), Sil.; men ∾ Calypso, Auct. Priap. 69; — 6) Atlantis, ĭdis, f.; aa) benævnt efter Bierget Atlas; df. a) ∾ silva, (dets Citronskov), Lucan.; — b) ogs. er Atlantis: Navnet paa flere Øer i Atlanterhavet, hvoraf den største efter Plato skal være gaaen under; vid. Plin. 2, 92, o. id. 6, 36; — bb) Datter el. Efterkommerske af K. Atlas, en Atlantidinde; — df. Atlantides hos Hygin.: Plejaderne og Hyaderne paa Himmelen; ligesom Eoae Atlantides,

Virg. Ge. 1, 221, ere Plejaderne el. de saa kaldte Vergiliae; – in sing. er Atlantis, Epithet til Electra, en af Plejaderne, Ovid. Fast. 4, 31, til Calypso, Tibull. 4, 1, 77; — III) pl. Atlantes: etslags Riser el. Biergtrold, forbindes m. Titani o. Gigantes, Naevius ap. Prisc.; — IV) atlantes i Bygningskunsten, s. telamones, Vitruv. 6, 10; s. ogs. und. telamon.

ătŏcium, i, n., ἀτόκιον: Middel til at forhindre Undfangelse, Plin. — ătŏmus, 3, ἄτομος: udelelig el. udelt, hel, thus, Plin.; — II) df. subst. atomus, i, f.: det udelelige Grundstof, hvoraf, efter Demokrits Lære, alle Ting ere sammensatte; vid. Cic. Fin. 1, 6, o. id. N. D. 2, 20 o. 24; — 2) sild. ogs. „overf.": in atomo temporis, i et Dieblik, Tertull.

atque, o. ac, (det sidste class. alene foran Consonanterne), conj.; [neml. atque af ad o. -que, hvf. undert. i Haandskrifterne: adque]; – og dertil, og ogsaa, og; – udtrykker den saa at sige indre Forbindelse og Lighed imellem enkelte Ord el. hele Sætninger, imedens et alene udtrykker den ydre Forbindelse; — df. alts. I) atque o. ac, som forbindende enkelte Ord; A) uden Sammenligning; 1) „alm."; – ex animo ac vere, Ter. Eun. 1, 2, 95; ligel. parce ac duriter, id.; saal. ogs. spargere ac disseminare, Cic. Arch. 12; minuere ac mollire (dolorem), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; ligel. aciem ac tela horrere, Liv.; cf. Cic. Off. 3, 1: vox ···; magno ac sapiente viro digna; — 2) „bes." ogs.; a) ligesom et ··· et, (baade ··· og), ut ··· ita, el. aeque ac; – hodie sero ac nequicquam voles, Ter. Heaut. 2, 3, 103; cf. Cic. Quint. 25; men Sall. Cat. 30: omnia, honesta atque inhonesta etc.; ligel. Liv. 6, 41: auspiciis ··· bello ac pace omnia geri; — b) i Forbindelsen af twende subst. til Hendiadys; – isto animo atque virtute, (med denne din bydige Tænkemaade), Cic. Leg. 3, 16; ligel. fama atque invidia, (i. e. invidiosa fama), Sall. Cat. 3; cf. Liv. 21, 3; — c) i Forbindelsen af d. flgd. stærkere Begreb m. d. frgd.: og det, og endog; – faciam etc., ac lubens, Ter. Heaut. 4, 5, 15; rem difficilem ··· atque omnium difficillimam, Cic. Orat. 16; si fuerit ··· hebeti ingenio atque nullo etc., id. Tusc. 5, 15; – ligel. m. adeo, el. adeo etiam, el. m. etiam (ud. adeo); vid. Cic. Cat. 1, 2, Liv. 10, 5, o. id. 3, 46; – ogs. m. pron. demonstr. hic o. is, ogs. m. idem; vid. Caes. B. G. 5, 18, ogs. ibd. 15, o. Cic. Att. 5, 12; ligel. atque id eo magis etc., Caes. B. G. 5, 1; ogs. ud. id; atque eo magis etc., Hirt. B. G. 8, 10; — B) i Sammenligninger, hvad enten disse gaae ud paa en Lighed el. Ulighed; a) hos par, idem, aequus, similis, juxta, talis, totidem etc.; – pari ac dictatorem, imperio etc., Nep. Hannib. 5; animus te erga idem ac fuit, Ter. Heaut. 2, 3, 24; cf. Cic. Verr. 3, 19, o. Liv. 39, 37; ligel. aliquid ab isto simile ··· atque a ceteris esse factum, Cic. Verr. 3, 83; cf. Liv. 1. 54, Cic. Vat. 4, o. Nep. Milt. 7; — b) hos alius m. Derivater, hos dissimilis, contra, secus, etc.; – illi sunt alio ingenio, atque tu, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 23; men omnia fere contra, ac dicta sint, evenisse, Cic. Div. 2, 24; cf. id. d. Or. 3, 30; — c) i begge Tilfælde tilføies ogs. undert.: ut el. si; Pariter hoc fit, atque ut alia facta sunt, Plaut.; cf. Cic. Verr. 1, 46: aliter, atque ut edixerat, etc.; ligel id. Mur. 4: non secus, ac si meus esset frater; — d) m. nimis, pars, pro eo, proxime; ogs. hos Plaut. m. mutare (s. aliud esse); – vid. Plaut. Bacch. 4, 4, 73, o. id. Mil. gl. 3, 1, 169; men Cic. Cat. 4, 2: pro eo ac mereor; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: pro eo ac debui, etc.; men Cic. Fam. 9, 13: proxime atque ille ··· laborare etc.; men Plaut. Mil. gl. 4, 3, 37: demutare, atque ut etc.; — e) undert. (men næsten alene for- o. efterel.) er Sammenligningsordet (aeque, tantopore, etc.) udfaldet, Plaut., Dig.; cf. Plaut. Bacch. 3, 6, 20: quem esse amicum ratus sum, atque ipse sum mihi; — f) „poet." o. i efteraug. Prosa ogs. hos compar., s. quam, vid. Plaut. Merc. 5, 2, 56; ligel. Virg. Aen. 3, 561: Haud minus ac jussi faciunt; cf. Hor. Epod. 15, 5, ogs. Suet. Caes. 14; — g) i Sammenligningen af twende Tidsmomenter, navnl. hos simul, (s. und. simul); ligel. for- o. efterel. hos principio o. statim, Plaut., Dig.; — h) endel. i Forbindelsen af en Negativsætning, som oplyser el. berigtiger d. frgd.; vid. Ter. Heaut. 4, 4, 6, o. Cic. Leg. 1, 20; ligel. m. potius, id. Verr. 3, 79, o. id. Cat. 2, 6; — II) som forbindende hele Sætninger heder atque el. ac: og, og saaledes, og ligesaa; – vid. Ter. Hec. 5, 4, 20, Cic. d. Or. 3, 47, o. A.; ligel. ac vel hoc intelligant, etc., Cic. Fin. 5, 11; men id. Lael. 9: ac ne ego quidem etc., (og heller ikke jeg); – ogs. undert. hos sic el. similiter; vid. Quintil. 12, 10, 67: ac sic prope innumerabiles species reperiuntur; — B) saal. ogs. „bes."; a) i Forbindelsen af et nyt Argument m. d. frgd.; vid. Cic. Off. 3, 15, o. id. Leg. 1, 15; — b) i Fortællingen; vid. Liv. 2, 21: atque ille dies etc.; cf. Caes. B. C. 2, 28, fin., flgd.; — c) i Tilføiningen af Lignelser sættes: atque ut, atque velut; – atque ut ··· sic etc., Cic. Off. 2, 5; cf. Virg. Aen. 1, 148, oftere; ogs. Hor. Od. 3, 28, 6; — d) i Forbindelsen af twende Tidsmomenter el. Handlinger betegner atque: en Skynding el. Hurtighed, (hvortil s. Gell. 10, 29), dog alene „poet." o. hos Historikerne; – vid. Virg. Ge. 1, 203, oftere, ligel. Liv. 26, 39, o. A.; – saal. ogs. undert. hos twende Imperativer, vid. Virg. Aen. 2, 691, oftere; – men Enn. ap. Gell. 10, 29: Atque atque accedit muros, udtrykker Gientagelsen: den hurtige Fremskriden; — e) ligel. knytter atque d. flgd. vigtigere Paastand til d. frgd., (omtr. vort: end mere); vid. Cic. Off. 3, 5, o. Nep. Hannib. 13; df. ogs. i Svar; vid. Ter. Eun. 4, 6, 20; – i Ønsker staaer: atque utinam; vid. Cic. Orat. 7, o. Virg. Aen. 1, 575; — f) ogs. i Forbindelsen af en Adversativsætning, hvf. ogs. m. tamen, omtr. vort: alligevel, og dog; – vid. Ter. Ad. 1, 1, 15; ligel. Sall. Cat. 51: atque ego haec non in M. Tullio ··· vereor; men Cic. Fin. 2, 27 (Goer.): nihil praeterea etc.; ac tamen etc.; cf. id. d. Or. 3, 10, oftere; — g) i Tilføiningen af en Undersætning i d. logiske Slutning; vid. Cic. d. Or. 1, 12; — h) i Forudbesvarelsen af en Indvending, oftest m. Negation; vid. Cic. d. Or. 2. 46, o. Hor. Ep. 1, 1, 13; ogs. Cic. Manil. 20, i en Affirmativsætning; — i) men oftest betegner atque: Fremstillingens rolige Fortsættelse; omtr. vort: og nu, og saa, fremdeles, altsaa; ac si ··· judicarem, (og om jeg nu troede), etc., Cic. Cat. 2, 2; — k) hertil mærkes endnu atque; α) i Parenthesen; vid. Liv. 21, 38; — β) i Talens Slutning; vid. Cic. Off. 1, 6, o. id. Orat. 15; — III) enkelte Forbindelser og Udtryksmaader ere: 1) alius atque alius; – alia atque alia de causa, (af forskiellige Grunde, Liv. 8, 23; cf. Senec. Ep. 32; — 2) atque eccum, el. atque eccum video, (i Omgangssproget, naar man faaer Øie paa nogen): der er han jo, odl.; vid. Ter. Andr. 3, 3, fin., oftere; — 3) atque omnia, atque omnis, osv., udtrykker en Almindelighed: og overhovedet, odl.; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 8, o. id. d. Or. 3, 59; — 4) atque følger som Correlat efter andre Conjunctioner; navnl. a) efter et; vid. Cic. d. Or. 1, 58; — b) efter -que; submoverique, atque in castra redigi, Liv. 26, 10; cf. Virg. Ge. 1, 182; — c) efter neque; vid. Martial. 1, 32, o. Tac. Agric. 10; — 5) endel. kan atque gientages to el. flere Gange, navnl. i den poetiske Optælling; vid. Virg. Ge. 4, 343, o. 463; dog ogs. Cic. Fam. 1, 5; — not.: ogs. findes atque „poet." at staae efter det Ord, som det forbinder med et andet; Scinditur atque animae quoniam natura, Lucr. 3, 530.

atqui, conj., [at, qui s. quo]; I) „alm."; A) indvendende: men derimod, men desuagtet; ogs. tvertimod, meget mere; vid. Ter. Heaut. 4, 4, 7, oftere, Cic.

d. Sen. 17 o. 22, o. Hor. Od. 1, 23, 9; — B) oftere udtrykker atqui alene: en Forskjellighed fra, el. Modification af d. frgd.; omtr. vort: vistnok, imidlertid, alligevel; – atqui quaeruntur in Mario, fictane, an vera sint, etc., Cic. Leg. I, 1; ogs. m. tilføiet pol; vid. Plaut. As. 3, 3, 80; men atqui sic etc., Cic. Arch. 8; — II) „bes." ogs. A) m. flgd. si, (naar der nu dog); atqui si tempus est ullum etc., Cic. Mil. 3; cf. id. d. Or. 2, 50, o. Hor. Ep. 1, 2, 33; — B) ogs. m. Negation o. i det negative Spørgsmaal er atqui sædv. det formildende el. modificerende: men imidlertid, dog med alt det, odl.; vid. Ter. Phorm. 1, 4, 27; ligel. o rem inexplicabilem! atqui explicanda est, Cic. Att. 8, 3; — C) endel. tiener atqui til, i den logiske Slutning at indlede Undersætningen, og det ei alene, ligesom atque, i affirmative, men ogs. i negative og spørgende Forbindelser; omtr. vort: men nu; vid. Cic. Tusc. 3, 7, o. id. d. Sen. 19, oftere. — atquin, conj., sild. Biform af atqui, Tert., Dig.; men Plaut. Rud. 3, 4, 55, er derfor at læse: at quin.

Atracides, etc., s. und. Atrax. — atractўlis, ĭdis, f., ἀτρακτυλίς: en tidselagtig Vært, hvoraf (forfærdigedes Tene, ἄρακτοι), Plin. 21, 53, (carthamus lanatus L.).

atrāmentārium, i, n.: Blækhus, Vulg.; af — atrāmentum, i, n., [ater]: enhver flydende sort Vædske, som Blæksiskens, Cic. N. D. 2, 50; ogs. enhver kunstigen tilberedet Sværte; ds. navnl.; 1) Blæk, Cic. Qu. Fr. 2, 15; ogs. ∾ librarium, Vitruv., Plin., temperatum, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 236; — 2) sort Malerfarve, Vitruv., Plin.; ogs. etslags sort Fernis, id. 35, 36; men ∾ Indicum: chinesisk Tusch, ibd. 25; – men som Ordsprog, (om en Forkerthed): una opera ebur atramento candefacere, Plaut. Most. 1, 3, 102; — 3) Skomagersværte el. Kobbervitriol, Plin. 34, 32: men Cic. Fam. 9, 21, m. Lune: sutorio atramento absolutus, (som ved Gift har undgaaet Domfældelse), — Atrămītae, arum, m.: Folk i d. lykkelige Arabien, Plin. 6, 32; — ds. Atramiticus, 3: atramitisk, myrrha, id.

1. atrātus, 3, [ater]: sortklædt (ifølge Sorg), Cic. Vat. 12; cf. ∾ plebs, Tac. Ann. 3, 2; – ogs. om en Anklaget, Suet. Ner. 47; – „poet." hede ogs. den formørkede Sols Heste: atrati, Prop. 3, 3, 55. — 2. Atratus, i, m., en liden Flod i Nærheden af Rom, Cic. Div. 1, 43.

1. Atrax, ăcis, m.: Flod i Ætolien, Plin. 4, 3; — B) ds. 1) Atrăces, um, m.: de derom boende Folk, id. ibd.; — 2. Atrăcius, 3, orae, Prop. 1, 8, 25. — 2. Atrax, ăcis, f.: By i Thessalien ved Peneus, Liv. 32, 15; — B) ds. 1) Atrăcĭus, 3, „poet." f. thessalisk, ars, (thessalisk Troldom), Stat., venenum, Val. Fl.; — 2) Atrăcides, ae, m., (patron. f. gent.), Ovid. Met. 12, 209: Thessalieren Caeneus; — 3) Atrăcis, ĭdis, f.: Thessalierinden Hippodamia, Ovid. Her. 17, 248; heder ogs. Atracia virgo, Val. Fl.

Atrĕbătes, um, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Artois), Caes. B. G. 2, 4, Plin.; – sing. Atrebas, atis, Caes. B. G. 4, 35; — ds. Atrĕbătĭcus, 3, sagum, Trebell. Gallien. 6.

Atreus, (disyll.), ĕi, o. ĕos, m., Ἀτρεύς: Søn af Pelops og Broder til Thyestes, Fader til Agamemnon o. Menelaus, og Konge i Argos o. Mycenæ; vid. Ovid. Met. 15, 855, o. Senec. Thyest.; — not.: acc. Atrea, Ovid.; voc. Atreu, Senec.; — B) ds. 1) Atrēĭus, ogs. Atrēus, (trisyll.), 3, atreisk; „poet." ogs. f. argivisk, sanguis, Stat.; — 2) Atrīdes, (Atrida, Prop. 2, 11, in.), ae, m.: mandlig Efterkommer af Atreus, oftest hans Søn Agamemnon, s. nedenf.; men pl. Atridae: Atriderne, d. e. Agamemnon o. Menelaus, Plaut. Bacch. 4, 9, in.; men Ovid. Met. 12, 623: Non minor Atrides, non bello major et aevo, (hverken Men. el. Ag.); cf. Hor. Od. 1, 10, 13; — bb) ogs. mærkes sing. Atrides; a) f. Agamemnon Prop., Hor., Ovid.; — b) f. Menelaus, Hor. Ep. 1, 7, 43, o. Ovid. Met. 15, 805; — not.: Juvenal. 4, 65, heder K. Domitianus med Lune: Atrides; – ogs. var Atreus: Navnet paa en Tragoedie af Attius, Gell. 13, 2.

atrĭārĭus, i, m., [atrium]: Dørvogter, Portner, Dig. — atrĭcŏlor, oris, adj., [ater, color]: sortfarvet, sort; ∾ filiolae Cadmi, (d. e. de med sort Blæk skrevne Bogstaver), Auson. — Atrīdes, ae, s. und. Atreus. — atrĭensis, is, m., [atrium]: Opsynsmand over Forsalen el. over Huset, Hushovmester, odl.; vid. Plaut. Poen. 5, 5, 4, o. Cic. Pis. 27. — atrĭŏlum, i, n., dem. af atrium: liden Forsal el. Forgaard; vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. id. Att. 1, 10. — atriplex, ĭcis, n., sild. ogs. m. o. f., ἀτράφαξις: etslags Kjøkkenvært, (germ. Melde), Colum., Plin. — atrītas, atis, f., [ater], Sorthed, sort Smudsighed, Plaut. Poen. 5, 5, 11.

atrĭum, i, n., [skal være besl. m. αἴθριον, i. e. subdiale]; I) „alm.": den forreste Del af Huset, Forsalen el. Forværelset; (ogs. ligesom αἴθριον: Forgaarden); – efter Hor. Ep. 1, 5, 31, o. Juvenal. 7, 7 o. 91, modtages her Opvartninger fra Husets Clienter; – efter Plin., Martial. o. Val. Max., hang her Forfædrenes Billeder; – „poet." findes ogs. pl. atria, f. sing. atrium, Virg. Aen. 2, 483; ligel. staaer atrium „meton." f. aedes el. det hele Hus, Ovid. Her. 16, 184; endel. ogs. „poet." om Guderboligernes Forsale; vid. Ovid. Met. 1, 172; — II) „bes." findes ogs. atria el. Forsale i Gudernes Templer; – ∾ Libertatis, Cic., Liv., Vestae, Plin. Ep., (heder ogs. ∾ regium, Liv. 26, 27; — B) ogs. mærkes: ∾ auctionaria, (Auctionssale), Cic. Agr. 1, 3; cf. ∾ Licinia, id. Quint. 6.

atrŏcitas, ātis, f., [atrox]: mørkt og hæsligt Udseende; sædv. „fig."; A) „overf."; a) om Handlinger og Beskaffenheder: Grueligheb, odl.; ∾ rei, Cic. Quint. 16, facinoris, Suet., poenae, id.; ∾ b) ubøielig Strænghed; navnl. Retsformlernes, Quintil. 7, 1, 37; ogs. i et philosophisk Lærebegreb, Cic. Acad. 2, 44; — B) „ment." o. „ethisk": Grumhed el. Vildhed i Charakteren; – ∾ animi, Cic., morum, Tac.; men consilium nefandae atrocitatis, Suet. Calig. 48; – ogs. in pl., Appul.

atrŏcĭter, adv. af atrox; oprdl.: mørkt el. hæsligen; ds. sædv. „fig."; A) „alm.": strængt, grusomt, invehi in aliquem, Liv., minitari alicui, Cic., deferre crimen, Tac.; – men ∾ ferre, Cic. Mil. 8, (give en meget stræng Lov); – compar. s. nedenf.; superl., Cic. Qu. Fr. 2, 16; — B) „bes.": med Harme, med Forbittrelse; labores itinerum ··· atrocius accipiebantur, Tac. Hist. 1, 33.

Atrŏpătēne, es, f.: d. nordl. Del af Medien, (hod. Aderbeitschan); — ds. Atropatenses, ium: Indvaanerne deraf, Plin. 6, 16. — atrŏphia, ae, f., ἀτροφία: tærende Syge, Tæring, d. lat. tabes, Coel. Aur.; af — atrŏphus, 3, ἄτροφος: som lider af Tæring, svindsottig, Martial.; ogs. ∾ membra, id. — Atrŏpos, i, f., Ἄτροπος, (den Uafvendelige): den Ene af de trende Parcer, Martial. 10, 44, Stat.

atrox, ōcis, adj., [af ater, ligesom ferox af ferus]; oprdl.: mørk el. dunkel af Udseende; ds. sædvl. „fig."; A) „overf.": skrækkelig, gruelig; (oftere om Begivenheder og Tilstande; saevus oftere om Personer); – ∾ exta, (som varsle Uheld), Naev. ap. Non.; ∾ facinus, Liv., bellum, Sall.; men Liv. 1, 27: non alia pugna atrocior, (blodigere); men atrocissima effigies domini saevissimi, Plin. Pan. 52; ∾ hiems, Plin., tempestas, id.; — b) ogs. om Personer, Tac. Ann. 4, 52, oftere; — B) „ment."; a) „bes." om Talen og dens Indhold: heftig, stræng, bitter; – ∾ genus orationis, Cic. d. Or. 2, 49; men atrocissimae litterae, (som bebude et stort Uheld), id. Fam. 9, 52; — b) „alm." o. „ethisk": stræng, ubevægelig, animus Catonis, Hor. Od. 2, 1, 24, fides (Reguli), Sil. — atrusca, ae, f.: en Vindrueart, Macrob.

Atta, ae, m.: romersk Mandsnavn el. Tilnavn; vid. Hor. Ep. 2, 1, 79, o. Suet. Tib. 1. — 1. **attactus**, (adt.), 3, partic. af attingo. — 2. **attactus**, (adt.), us, m., [attingo]: Berørelse; in abl., Varr.; ligel. Virg. Aen. 7, 350: attactu nullo etc. — **attăgen**, ēnis, m., ἀτταγήν, Hasselhønen, Ionius, Plin.; cf. Hor. Epod. 2, 53. — **attăgēna**, ae, f.: Biform af frgd., Martial.

Attălĭa, ae, f.: Navnet paa en By i Mysien, Plin., ogs. paa en By i Pamphylien, Cic. Agr. 1, 2; — df. **Attalenses**, ium, m.: Indvaanerne i disse Byer. — **Attălĭcus**, o. **Attalis**, ĭdis, s. und. flgd. — **Attălus**, i, m.: Navnet paa flere Konger i Pergamus, iblandt hvilke **Attalus** d. tredie testamenterede Romerne sit Rige og sine Skatte; vid. Plin. 8, 74, Flor. 2, 20, o. Hor. Od. 2, 18, 5; — B) df. 1) **Attălĭcus**, 3, hørende til el. benævnt efter K. Attalus el. hans Rige, urbes, Hor. Ep. 1, 11, 5; – navnl. ere ogs. at mærke: ∾ vestes, (guldvirkede), Prop.; ligel. ∾ aulaea, id.; men absol.: Attalica, (sc. vestimenta), Plin. 8, 74; men ∾ torus, (smykket med slige Tæppener), Prop.; — b) ogs. „overf.": rig, prægtig, glimrende, conditiones, Hor. Od. 1, 1, 12, divitiae, Tert.; — 2) **Attălis**, ĭdis, f., Ἀτταλίς: en Tribus el. Demos i Attica; vid. Liv. 31, 15.

attămen, el. at tămen, conj.: **men dog**, Cic.; s. und. tamen. — **attămĭno**, (adt.), are, v. a., [af inus. tago f. tango, s. ogs. contamino]; oprdl.: berører; df. sædv. „overf." (o. eftercl.): forgriber mig derpaa, røver, Capitol.; ∾ virginem, Justin.; ogs. „alm.": at forvirre el. fordærve, Aur. Vict. Caes. 16. — **attat** o. attatae, s. und. atat.

attĕgĭa, ae, f.: en afrikansk Hytte; Maurorum attegias etc., Juvenal. 14, 196. — **Attējus** el. Atejus, Navnet paa flere Lærde, iblandt hvilke mærkes; 1) Attejus Philologus, berømt Rhetor og Grammatiker, Suet. Gramm. 7 o. 10; — 2) Attejus Capito, vid. Suet. Gramm. 10 o. 22; var ogs. berømt Retslærd og Stifteren af en juristisk Skole; vid. Tac. Ann. 3, 75, o. Gell. 1, 12, oftere.

attĕlăbus, i, m., ἀττέλαβος: en Græshoppeart uden Vinger, Plin. 29, 29. — **attempĕrate**, (adt.), adv., [attempero]: i en passende Blanding; df. „metonym.": til Pas, til rette Tid, venire, Ter. Andr. 5, 4, 13. — **attempĕrĭes**, [adt.], ēi, f.: = temperies, Cod. Theod. — **attempĕro**, [ad.t.], avi, atum, 1, v. a.: passer el. afpasser dertil, Vitruv.; men ∾ sibi gladium, vid. Senec. Ep. 30.

attendo, [ad.t.], di, tum, 3, v. a.; I) „egenl.": spænder el. retter hen derpaa el. derimod, (dog saal. oftest for- og eftercl.); – simul aurem attendo, (lægger Øret til), Att. ap. Non.; ∾ arcum, Appul., manus coelo, id.; dog har Quintil. 11, 2, 29: ∾ signa ad aliquid, (sætte Mærker dertil); — II) oftest „fig."; A) „alm."; ∾ animum el. animos, ogs. absol. **attendere**, ogs. ∾ animo: at rette sin Opmærksomhed derpaa, at mærke el. agte derpaa; df. alts. 1) ∾ animum el. animos ad aliquid; vid. Cic. Agr. 2, 15, o. Nep. Alcib. 5; ogs. c. **dat.**: et dictis animum attendas postulo, Lucil. ap. Non.; ogs. m. Objectssætn.: ∾ animum, (utrum, an), Liv. 10, 4; cf. Ter. Phorm. prol.; – ogs.: quum animum attenderis etc., Cic. Off. 3, 8, oftere; — 2) **attendere**, ud. animum el. animos; – audi, audi, atque attende, ut scias etc., Cic. Planc. 41; cf. id. Mil. 9; – ogs. c. acc. rei el. pers., (hvorpaa man neml. er opmærksom); ∾ primum versum (legis), id. Rab. Post. 6; ∾ aliquem studiose, (være meget opmærksom paa nogens Tale), id. Fin. 3, 12; df. ogs. pass., id. d. Or. 3, 50; — b) ogs. c. **inf.**, el. m. **acc. c. inf.**, el. m. **relat.**, osv.; – si hanc discere artem attenderem, Pompon. ap. Non.; non attendere, illud a se esse concessum, Cic. Acad. 2, 34; quum attendo, qua sit prudentia Hortensius, id. Quint. 20; attende, cur etc., Phaedr. 2, prol.; ogs. m. **de**, Cic. Part. or. 24; ogs. c. **dat.**, Plin. Ep. 7, 26; navnl. ogs. hos Suet: ∾ eloquentiae, juri, etc., (lægge sig derefter); — 3) ∾ animo, (men alene for- og eftercl.); vid. Ter. Hec., prol. 20; ligel. quid istud sit, animo attendite, Appul.; — B) „bes.": stræber ivrigen derefter, c. **inf.**, (men alene forcl.); ne attenderis petere a me id, quod etc., Att. ap. Non.; — III) partic. **attentus**, (adt.), 3, ogs. som adj.: spændt el. rettet derpaa el. derimod; df. „fig."; A) „alm.": anspændt el. opmærksom; ∾ animos ad decoris conservationem tenere, Cic. Off. 1, 37; oftere absol.: ∾ animis excipere, id.; ∾ judicem facere et docilem, id.; – compar.: ∾ judex, Quintil.; superl.: ∾ cogitatio, Cic.; — B) „bes.": som ivrigen stræber derefter; navnl. som passer sin Fordel, nøieseende el. nøiagtig, paterfamilias, Cic., Hor.; ogs. attenti o. attentiores ad rem, Ter. Ad. 5, 3 o. 8; „poet." ogs. c. **dat.**, Hor. Sat. 2, 6, 82; men Cic. Verr. 2, 48: in re adventicia ··· tam attentus etc.

attentātĭo, (adt.), onis, f., [attento], Forsøg, Symm. — **attente**, (adt.), adv. af attentus: opmærksomt, omhyggeligen, audire, legere, Cic.; – compar.: ∾ agere, Suet., spectare, Hor.; superl.: ∾ audire aliquem, Cic. — **attentio**, (adt.), onis, f., [attendo], animi: Aandens Henvendelse derpaa, Opmærksomhed, Cic. d. Or. 2, 35.

attento, [ad.t.], avi, atum, 1, v. a.: langer el. rækker derefter, søger at naae, tager fat derpaa; ∾ digitis arcum, Claudian.; — II) oftest „fig."; A) „bes.": forsøger el. frister (til Affald, odl.); – ne ··· sua fides attentetur, vid. Cic. Orat. 61; men consensus attentatae defectionis, Liv. 23, 15; men til Cic. Sest. 4: Capuam attentari, vid. **Madv.** Opusc. 1, p. 442; men ∾ inimicos alicujus, vid. id. Verr. 2, 54; — B) „alm.": angriber, vi, (voldsomt), Tac. Ann. 13, 25; cf. Phaedr. 5, 2; — b) df. krænker, mishandler, skænder; vid. Hor. Ep. 2, 2, 24; ∾ pudicitiam alicujus, Dig.; – forcl. ogs. ængster; quae aegritudo insolens mentem attentat tuam? Pacuv. ap. Non.; — not.: attentatum deseri (det Paabegyndte), Cic. d. Or. 3, 28. — 1. **attentus**, (adt.), 3, partic. o. adj. af attendo. — 2. **attentus**, (adt.), 3, partic. af attineo.

*attĕnŭāte, (adt.), adv.: ligesom afslidt; df. „fig.": simpelt, usmykket; ∾ presseque dicere, Cic. Brut. 55; o. — **attĕnŭatio**, (adt.), onis, f.: Fortyndelse, Formindskelse; df. „techn."; a) ∾ suspicionis, (at svække Mistanken), Auct. ad Her.; — b) ∾ verborum, (deres Simpelhed), id.; — [**attenuo**]. — **attĕnŭātus**, (adt.), 3, partic. o. adj. af flgd.

attĕnŭo, [ad.t.], avi, atum; I) „egenl.": gior tynd, afslider, formindsker; – manus dextras signorum ··· attenuari tactu, Lucr.; men sortes attenuatae, (som vare blevne mindre), Liv. 21, 62; ∾ opes, (tilsætte), Ovid.; attenuata proeliis legio, (svækket), Caes.; morbo viribus attenuatis, Liv.; — II) „fig."; A) „alm.": svækker, formindsker, curas lyrā, Ovid. Trist. 4, 1, 16; men insignem attenuat deus, (nedbøier, ydmyger), Hor. Od. 1, 34, 13; — B) „rhet.": nedsætter, (opp. amplifico), Auct. ad Her.; — III) partic. **attĕnŭātus**, (adt.), 3, ogs. som adj.; A) „alm.": svækket el. svag; vid. Aug. ap. Suet. Tib. 21; men fortuna rei familiaris attenuatissima, Auct. ad Her.; — B) „bes." o. „rhet." el. om Foredraget; a) forkortet, kort; ipsa illa redundantia multa habet attenuata, Cic. Orat. 30; — b) simpel- og jevn, uden Prydelse og Smykke, oratio, Auct. ad Her.; — c) altfor søgt el. sleben, svækket ved en altfor ængstelig Omhu; oratio nimia religione attenuata, Cic. Brut. 82.

attermĭno, [ad.t.], are, v. a., begrændser, afmaaler, Arnob. — **attĕro**, [ad.t.], trivi, (tĕrŭi, Tibull.), tritum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": gnider derpaa; asinus spinetis se atterens, Plin.; men atterens caudam, (logrende dermed), Hor. Od. 2, 19, 30; men ∾

aures alicui, Plaut.; — B) „bes.": opslider el. formindsker ved Gnidning; ogs. „alm.": opslider, medtager; – Aut opere insuetas atteruisse manus, Tibull. 1, 4, 48, (vid. ab in); ∾ dentes, Plin., vestes, Dig.; atteri cibos in ventre, Cels.; men ∾ herbas surgentes, (nedtræde), Virg. Ge. 4, 12; men attritae arenae, Ovid. Met. 2, 456, (det løsrevne Sand); — II) „fig.": svækker, fordærver, opriver; – et alteri alteros attriverant, Sall. Jug. 79; cf. ibd. 85; ∾ plebem, (forarme den), Tac.; cf. id. Germ. 29; – asperiorum tractatu rerum atteri (ingenia, at de sløves derved), Quintil. 8, prooem.; cf. Tac. Agric. 9, o. Sall. Cat. 16; — III) df. part. attrītus, (adt.), 3, ogs. som adj.; A) „egenl."; 1) „alm.": afslidt, afgneden; – ut rictum ejus (simulacri) ac mentum paullo sit attritius, Cic. Verr. 4, 43; ligel. attritae caelaturae, Plin.; cf. Virg. Ecl. 6, 17, o. id. Ge. 1, 96; — 2) „bes." hos Lægerne: attritae partes (corporis), o. attrita, orum, n.: afgnedne og hudløse Steder paa Legemet, Plin.; — B) „overf.": attrita frons, (skamløs, uforskammet), Juvenal., 14, 242; s. ogs. perfrico.

atterrānĕus, (adt.), 3 [terra]: som kommer ud af Jorden, fulmina, Senec., inc. — attertiārius, [ad.t.], 3: som indeholder et Helt med Tillæg af en Trediedel, ἐπίτριτος, Vitruv. — attertiātus, (adt.), 3, [tertius]: som er kogt ind til en Trediedel, Plin. Val.

attestatio, (adt.), onis, f.: Bevidnelse, Bekræftelse, Macrob.; af — attestor, [ad.t.], atus sum, 1, v. dep. a.: bevidner, beviser, bekræfter, Phaedr. 1, 10, o. Gell. 4, 12; men fulmina attestata, (som bekræfte d. frgd.; opp. peremptalia), Senec. — attexo, [ad.t.], xŭi, xtum, 3, v. a.: fletter el. fæster dertil el. derpaa; – pinnae loricaeque ex cratibus attexuntur, (sc. turribus el. ad turres), Caes. B. G. 5, 40, – ogs. „overf.": forbinder dermed, ad aliquid, Cic. Univ. 11.

Atthis, ĭdis, Ἀτθίς; I) som fem. adj.; attisk el. athenienfisk; Atthides (matres), Martial. 11, 53; lingua Atthis, Appul.; — II) som fem. subst.; A) en Athenienserinde, Senec. Hippol. 107; — B) „poet." ogs. Martial. 1, 54, o. 5, 57, f. Nattergalen og Svalen; s. Philomela o. Progne; — 2) f. Landskabet Attika, Lucr. 6, 1115, (hvor Atthide f. in Atthide; — not.: Atthis, som Personsnavn, Ovid. Her. 15, 18.

Attianus, 3, s. und. Attius. — Attĭca, ae, f., Ἀττική: berømt Landskab i Grækenland, i d. egenl. Hellas, med Hovedstaden Athenen, Mela, Plin., Ter.; – oprdl. fem. af Atticus, 3, attisk, sc. terra. — 1. Attĭce, adv. af 1. Atticus: paa attisk Vis el. Maade, navnl. i de attiske Taleres Maner, Cic. Brut. 84; ∾ pressus orator, Quintil. — 2. Attĭce, es, fem., Ἀττική: attisk, ochra, Cels. — Atticismus, i, m., Ἀττικισμός: den attiske Udtryksmaade, Quintil. 6, 3, 107, (hos Cic. paa Græsk). — Attĭcisso, are, v. n., Ἀττικίζω; I) „alm.": efterligner Attikerne, afbilder deres Sæder og Skikke; vid. Plaut. Men. prol.; — II) „bes.": taler Attikernes Sprog, taler Attisk, Appul. — Attĭcŭla, ae, f., (kelende dem. af Attica), en Datter af 3. Atticus, Cic. Att. 5, 6. — Atticurges, is, adj., Ἀττικουργής: af attisk Arbeide, i attisk Stil, (columna), Vitruv.

1. Attĭcus, 3, Ἀττικός: attisk el. athenienfisk, benævnt efter Athenen el. efter Attika, Athenae, Plaut., civis, id., Ter., mel, (fra Bierget Hymettus i Attika), Plin., columnae, (i attisk Stil, af d. attiske Orden; s. Atticurges), id. 36, 56; – II) „overf." paa Videnskab og Kunst, navnl. paa Veltalenheden, betegner Atticus: det Ypperste i sit Slags; vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 3; ligel. id. Orat. 7: quo (Demosthene) ne Athenas quidem ipsas magis credo fuisse Atticas; men Lepore tinctos Attico sales narrat, Martial. 3, 20; — b) df. ogs. absol.: Attici, (sc. oratores; opp. Asiani); vid. Quintil. 12, 10, 16. — 2. Attĭcus, i, m., som personligt Tilnavn, hvoraf mærkes; 1) T. Pomponius Atticus: Cicero's trofaste og aandfulde Ven; vid. Nep. Atticus, o. Cic. Epp. ad Atticum; — 2) Herodes Atticus, stor Taler, und. K. Hadrian o. K. Ant. Pius; vid. Gell. 1, 2, oftere.

attigo, s. und. attingo. — attĭgŭus, (adt.), 3, [attingo]: berørende; tilgrændsende, domus, nemus, Appul. — attillo, (adt.), are, v. a., [titillo]: dertil at kildre el. fornøie, animum alicujus, Jul. Val. Res gest. Al. M. — attĭlus, i, m.: en Fiskeart i Posloden, (acipenser huso L.), Plin. 9, 17.

Attin, s. und. Attis. — attĭnae, arum, f.: Stendysser til Grændseskiel, Sic. Fl. ap. Goes.; af — attineo, (adt.), tinŭi, tentum, 2, v. a. o. n., [teneo]; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": holder hen derfor el. dertil, aliquid ante oculos, Plaut.; men id. Capt. 2, 2, 16: nunc jam cultros (i. e. ad cultros) attinet, (sc. se; s. nedenf.); — 2) „bes.": beholder hos mig, holder tilbage, holder fast, testes vinctos, Plaut.; cf. Tac. Ann. 2, 52: attineri publica custodia; men attineri fisco vel aerario, (om Penge el. Mønt: at ligge deri), id. Ann. 6, 17; — B) „overf."; 1) „alm.": holder fast derpaa; – quamque attinendi magni dominatus sient, Ter. frgm. ap. Cic. Orat. 47; men ∾ ripam Danubii, (holde den besat), Tac. Ann. 4, 5; — 2) „bes.": at henholde el. opholde, aliquem spe pacis, Sall. Jug. 108; cf. Tac. Ann. 13, 37; — II) neutr.; A) „egenl."; at naae el. lange derhen el. dertil; s. ovenf. Plaut. Capt. 2, 2, 16; – navnl. ogs. om en Beliggenhed el. Grændse: at strække sig derfra og dertil; – (Scythae) a laevo Thraciae latere ··· ad Tanain recta plaga attinent, Curt. 6, 2; — B) oftere „fig.": at høre derhen el. dertil, men alene in 3 pers.: hoc (el. haec res) attinet ad aliquem, (ogs. aliquem, efter d. udfaldne ad); sieldnere: haec attinent etc.: vedkommer el. angaaer nogen; ogs. absol.: hoc attinet el. haec attinent, oftere attinet, c. inf. subj. (act. el. pass.): det kommer an derpaa; — df. a) facete dictum; sed quid istuc ad me attinet? Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 64; ligel. quod ad me attinet, (for mit Vedkommende), Cic.; men tamquam ad rem attineat quicquam, Hor. Sat. 2, 2, 27; – quid istae picturae ad me attinent, (hvad komme de mig ved)? Plaut.; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 24; men quae ad colendam vitam attinebunt, Cic. Fin. 4, 14; — b) neque quemquam attinebit, id recusare, id. Quint. 19; men quae custodiam religionis attinent, Val. Max.; — c) quae nihil attinent, (det Uvedkommende), Hor. Od. 1, 19, 12; men de quo quid sentiam, nihil attinet dicere, Cic. Fam. 4, 7; cf. id. Leg. 2, 17, ogs. Liv. 3, 36, o. Hor. Epod. 4, 17; – men quid ··· attinuit, c. inf., (hvortil nyttede det)? Cic.; cf. id. Att. 12, 18, o. Liv. 23, 13.

attingo, (adt.), tigi, tactum, 3, (forcl. ogs. attigo), v. a. (o. n.), [tango]; I) „egenl."; A) „alm.": rører derved, berører; vid. Cic. Leg. 2, 3; men priusquam aries murum attigisset, Caes; cf. Nep. Eum. 5; men „poet.": nec Maenalon attigit ulla (betraadte) etc., Ovid. Met. 2, 415; cf. Virg. Ecl. 5, 26; — B) „bes." ogs. 1) berører fiendligen, lægger Haand derpaa, angriber; – ne me attigas, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 91; men si ··· attingeretur, (blev han angreben), Liv. 8, 29; – ogs. erotisk: ∾ aliquam, (have Omgang dermed), Ter., Catull.; — 2) om Stedforholde: at naae el. at komme derhen; ut primum Asiam attigisti, Cic.; cf. Caes. B. G. 4, 23, o. A.; — b) at grændse dertil; quae (regio) Ciliciam attingeret, Cic.; cf. Caes. B. G. 2, 15; — II) „fig."; A) overf."; 1) at berøre, at tage fat derpaa, at fysle dermed; – ∾ arma, (gribe til Vaaben), Liv. 3, 19: cf. Suet. Tib. 13; men ∾ forum, (træde op som Taler), Cic. Fam. 5, 8; – navnl. ogs. om aandige Gienstande; vid. id. d. Or. 1, 18 o. 19, ogs. Nep. Att. 18; — 2) at berøre, d. e. at nærme sig dertil, at have Lighed dermed, at vedkomme el. tilhøre; – qui te aliqua

necessitudine attingunt, Cic. Fam. 13, 7, cf. id. Verr. 5, 32; men (labor) non attingit deum, id. N. D. 1, 9; cf. id. Fin. 5, 9; – forcl. ogſ. m. ad; quae nihil attingunt ad rem, Plaut.; – eftercl. ogſ.: at træffe, at vederfares; si quid eam humanitus attigisset, Appul.; — B) „ment"; 1) berører i Talen, behandler korteligen; ogſ. vedrører, kommer til at tale derom; – si tantummodo summas attigero, Nep. Paus. 1; cf. Cic. d. Or. 2, 49, o. Lucr. 3, 262; men Liv. 28, 27: invitus ea, tamquam vulnera, attingo; ligel. ut seditionem attigit, Tac. Ann. 1, 35; — 2) at indvirke derpaa, navnl. paa Menneſkets Indre; – antequam voluptas aut dolor attigerit, (sc. hominem), Cic. Fin. 3, 5; cf. id. Att. 9, 11, A; men Liv. 27, 11: erant perpauci, quos ea infamia attingeret, (ſom lede derunder). — **attinguo**, [ad.t.], tinctum, 3, v. a.: væder, Veget.

Attis, ĭdis, (ogſ. Atthis, ogſ. Atys, yos), m., Ἄττις: ung Hyrde i Phrygien, Yndling af Gudinden Cybele, ogſ. hendes Præſt; berøvede ſig Manddommen i Raſeri; vid. Catull. 63, Ovid. Met. 10, 104, o. id. Fast. 4, 223.

attĭtŭlo, [ad.t.], avi, 1, v. a.: betitler, Rufin. de Orig. — **Attius**, (rigtigere end Accius), i, m.: romerſk Mandsnavn, hvoraf her mærkes; 1) L. **Attius**, berømt Theaterdigter, noget yngre end Pacuvius, med hvem han ſammenlignes, Hor. Ep. 2, 1, 56; — df. **Attianus**, 3, versus, Cic.; cf. Gell. 14, 1; — 2) **Attius Navius**: berømt Augur, hvis Handel med K. Tarquinius Priscus ſ. Liv. 1, 36, Val. Max. 1, 4, o. Cic. Div. 1, 17; — 3) **Attius Varus**: en Prætor i Afrika under Borgerkrigen imellem Cæsar o. Pompejus; vid. Caes. B. C. 1, 13, o. Cic. Att. 7, 13; — df. **Attianus**, 3, milites, Caes., legiones, Cic.

attŏlĕro, [ad.t.], are, v. a.: ſom Underlag at bære noget, Appul. — **attollo**, [ad.t.], ĕre, v. a.; I) „egenl.": hæver el. løfter i Veiret, pedes super limen, Plaut.; attolle pallium, Ter.; cf. Virg. Ge. 4, 217, o. Hor. Ep. 1, 17, 58; men ∾ se a gravi casu, Liv.; ∾ se in femur, Virg.; ∾ oculos contra, Prop., manus ad coelum, Liv.; – attolli ventis mare, Tac.; cf. id. Ann. 6, 37; men e mediis arenis in coelum attolli Atlantem, Plin.; – ogſ. om Bygninger: at reiſe el. hæve, Virg. Aen. 2, 185; cf. Tac. Hist. 5, 11; men Virg. Aen. 9, 714: pigrae attolluntur arenae, (kaſtes i Veiret); — II) „fig.": hæver el. ophøier, forſtørrer el. forſtærker; – Frangit et attollit vires in milite causa, Prop.; cf. Liv. 22, 26; men ∾ aliquem insignibus triumphi, (hædre dermed), Tac. Ann. 3, 7; cf. id. Agric. 25; – ogſ. om Taleren: ∾ res per similitudinem, Quintil.; men Virg. Aen. 12, 4: Attollitque animos, (geraader i Harme).

attondeo, [ad.t.], tondi, tonsum, 2, v. a.; I) „egenl.": beklipper, afklipper, strictim, (oppon. per pectinem), Plaut. Capt. 2, 2, 18, („alleg."); ogſ. alm. affkærer, vitem, Virg.; men id. Ecl. 10, 7: Dum tenera attondent simae virgulta capellae, (afæde); cf. attonsa arva, (afgræsſede), Lucan., prata, Auson.; — II) „overſ." o. „alleg.": beklipper, d. e. optrækker el. ſnyder; vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 9, oftere; ligel. comiſk: at afprygle, id. Epid. 2, 3, 6; „poet." ogſ. at ſvække el. forringe; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 5, 17; — not.: attotonse, (f. attondisse), Virg. Cat. 8, 9, inc.; – attondi, f. attonderi, Veget.

attŏnite, adv.: ſtudſende, med Studſen, Plin. 30, 4; af — **attŏnĭtus**, (adt.), 3, partic. o. adj. af — **attŏno**, [ad.t.], ŭi, ĭtum, 1, v. a.: ligeſom at tordne derimod; vid. Maecen. ap. Senec. Ep. 19; – df. „overſ.": bedøver, giør affindig; – quis furor ··· vestras Attonuit mentes, Ovid. Met. 3, 532; cf. id. Her. 4, 50; — II) df. partic. **attŏnĭtus**, (adt.), 3, ſom adj.; A) bedøvet, forfærdet; – Talibus attonitus visis ac voce deorum, Virg. Aen. 3, 173; cf. Ovid. Met. 7, 614, o. Liv. 1, 47; – ogſ. ud. abl.; Attonitaeque diu similis fuit, Ovid. Met. 5, 510; – „poet." ogſ. c. gen.; attonitusque serpentis equus, Sil.; – ligel. „poet." om Ting; vid. Virg. Aen. 6, 54; — B) greben af Begeiſtring, begeiſtret, raſende; – Attonitae Baccho matres, ibd. 7, 580; men ∾ vates, Hor. Od. 3, 19, 14. — **attonsus**, (adt.), 3, partic. af attondeo. — **attorqueo**, [ad.t.], ēre, v. a.: dertil el. derhos at ſvinge el. kaſte i Veiret, Virg. Aen. 9, 52: et jaculum attorquens etc.

*__attractio__, (adtr.), onis, f.: Sammentrækning, rugarum, Pallad.; — 2) „techn." i Grammatiken: ∾ litterarum, Varr.; o. — **attractōrĭus**, (adtr.), 3: ſammentrækkende, vis sulphuris, Aem. Mac.; — [attraho]. — 1. **attractus**, (adtr.), 3, partic. o. adj. af attraho. — 2. **attractus**, (adtr.), us, m., [ſlgd.]: Trækken el. at trække derhen; in abl. sing., Dict. Cret.

attrăho, [ad.tr.], xi, ctum, 3; I) „egenl.": trækker el. drager derhen el. til mig, (navnl. ogſ. m. Bibegr. af Vold); – tribunos attrahi ad se, etc., Liv. 29, 9; cf. Cic. Verr. 3, 25, o. Ovid. Met. 3, 563; – ogſ. „alm.": henter, lader komme; me attractum iri, si etc., Cic. Att. 10, 1; cf. id. Fam. 7, 10; – ogſ. om Ting; magnes attrahens ferrum, Plin.; attrahens et reddens animam (pulmo), id.; — II) „fig."; nihil esse, quod ad se rem ullam tam ··· attrahat, quam ad amicitiam similitudo, Cic. Lael. 14; ligel. Ovid. Met. 5, 93: attrahi in partes; — III) partic. **attractus**, (adtr.), 3, ogſ. ſom adj.: ſammentrukken, rynket; attractiorem frontem etc., vid. Senec. Benef. 4, 31.

*__attrectatio__, (adtr.), onis, f.: Berørelſe; at lægge Haand derpaa; furtum sine attrectatione fieri posse, Gell.; — not.: ſom grammatikalſk Figur: et Ords collective Bemærkelſe; ſaal. fasceatim, (knippevis); vid. Quintil. 1, 4, 20; o. — **attrectatus**, (adtr.), us, m.: Berørelſe, Tagen el. at tage derpaa; alene in abl. o. forcl.; attrectatu et quassu, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; — [ſlgd.].

attrecto, (adtr.), avi, atum, 1, v. a., [tracto]; I) „egenl.": rører derved, tager derpaa; – ∾ aliquam, (m. Bibegr. af Kaadhed), Plaut., Suet.; cf. Cic. Coel. 8; – ogſ. lægger Haand derpaa, tager i Haanden, ſysler dermed; ∾ signum Junonis, vid. Liv. 5, 22; cf. Virg. Aen. 2, 719; ∾ feralia, Tac. Ann. 1, 62; — II) „fig.": at tilegne ſig, gazas regias, Liv. 34, 4; – ogſ. ligeſom at gribe derefter; indecorum attrectare, quod non obtineret, Tac. Ann. 3, 52. — **attrĕmo**, [ad.tr.], ĕre, v. n.: at zittre el. bæve derfor, alicui oranti, (for nogens Tale), Stat. — **attrĕpĭdo**, [ad.tr.], are, v. n.: at trippe derefter, Plaut. Poen. 3, 1, 41.

attrĭbŭlatus, (adtr.), 3, [tribulo]: ſtærkt presſet, folliculus, Aem. Mac. — **attrĭbuo**, [ad.tr.], ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": tildeler, tillægger, anviſer; – cui sit Appulia attributa, (neml. ſom Provinds), Cic. Cat. 2, 4; men ipsae (insulae) erant Rhodiis ··· attributae, (vare dem underlagte), id. Qu. Fr. 1, 1, 11; – ogſ. overdrager til Beſørgelſe, sacra pontifici, Liv. 1, 20; men praesidio ejus loci attributa (juventus), id. 24, 21, (ſom var beſtemt til Poſtens Forſvar); — B) „beſ."; 1) i Pengeſager; a) at anviſe til Udbetaling; vid. Cic. Phil. 14, 14; cf. id. Att. 13, 2; men ∾ aliquem: anviſe paa nogen; hvf. pass.: **attributos** meos quod appellas, (maner mine Debitorer), ibd. 13, 22; — b) at paalægge en Afgift; his rebus terni in milia aeris attribuerentur, Liv. 39, 44; — 2) formerende at lægge dertil, miseriam suam ad amissionem amicorum, Cic. Tusc. 3, 30; — II) „fig."; A) ligeſom medgiver el. tildeler; timor, quem mihi natura pudorque meus attribuit, Cic. R. Am. 1; suus quoique (f. cuique) attributus est error, Catull. 22; — B) tillægger, tilſkriver; si etc., Caesari attribues, Cic. d. Or. 2, 3; cf. id. d. Sen. 1; ∾ diis immortalibus bonos exitus, id. N. D. 3, 37; — III) af partic. attributus, (adtr.), 3, er subst. neutr. **attributum**, i; A) Anvisning paa

Statskassen, el. den paa Statskassen anviste Sum, Varro. L. L. 5, 36; — B) i Grammatiken: Prædikat el. Attribut, Cic. Inv. 1, 24, o. Gell. 4, 1.

attrĭbūtĭo, (adtr.), onis, f., [attribuo]; oprdl.: Tildeling; df. sild. „overf.": Tilskikkelse, Appul.; — II) „technisk"; A) Anvisning el. Assignation; – de attributione conficies, etc., Cic. Fam. 16, 24; — B) i Grammatiken, ligesom attributum: Prædikat el. Attribut, id. Inv. 1, 26. — attributus, (adtr.), 3, o. attributum, i, n., s. und. attribuo.

attrītĭo, (adtr.), onis, f., [attero]; 1) Rivning el. at rive deri el. dertil; ∾ pinearum, Lamprid.; — 2) Afgnidning, dentium, Capella. — 1. attrītus, (adtr.), 3, partic. af attero. — 2. attrītus, (adtr.), us, m., [attero]: Gniden el. Gnidning derpaa; attritu arborum, (ved at gnide sig derpaa), Plin.; — 2) hos Lægerne: Hudens Afgnidning, Hudløshed; ulcera ex attritu facta, Plin.

attŭlo, (adt.), ĕre, v. a.: forældt. Biform, f. affero: bringer med mig; – dotem ad nos nullam attulat, Nov. ap. Diomed. — Attys, s. und. Attis, ogs. und. Atys.

Aturos, (Aturr.), i, m.: Flod i Gall. Aquit., (hod. Adour), Auson. — ătўpus, i, m., ἄτυπος: som støder el. stammer i Udtalen, Dig. — Atys el. Attys, yos, m., Ἄτυς, Ἄττυς, (forskielligt fra Attis): Søn af Hercules ved Omphale, Fader til Tyrrhenus og Lydus, og Stamfader til de lydiske Konger, som efter ham hede Atyadae, Tac. Ann. 4, 55; — not.: ogs. Stamfaderen til gens Atia, f. Virg. Aen. 5, 568.

1. au, bliver som Diphthong ombyttet; a) m. av; saal. nauta f. navita; hvorim. omvendt: navis af ναῦς; — b) m. u; saal. clusit, f. clausit; — c) oftest m. o; hvf. plodo, f. plaudo. — 2. au, som interj. el. Udraab, s. und. hau.

aucella, (-illa), ae, f., ctr. f. avicella, dem. af avis: liden Fugl, Appul. — auceo, ēre, v. a.; sild. Biform af aucupo; „overf.": lægger nøie Mærke dertil, Capella. — auceps, ŭpis, m., [f. aviceps, af avis o. capio]; I) „egenl.": en Fuglefænger el. Fuglejæger, Plaut., Ovid., Hor.; – ogs. som handler med Fuglevildt, Hor. Sat. 2, 3, 227; — II) „overf.": som paa en listig Maade efterjager el. opsnapper (noget); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 9; men ∾ voluptatum, (en Vellystling), Cic. frgm. ap. Augustin.; men auceps syllabarum, (en Haarkløver), Cic. d. Or. 3, 55.

Auchētae, (-atae), arum, m.: skythisk Folk i d. nuv. Ukraine, Plin. 4, 26; – sing. Auchates, Val. Fl. — aucilla, s. und. aucella.

auctārium, i, n., [augeo]: Tilgift (paa en Handel), Plaut. Merc. 2, 4, 22. — auctĭfer, a, um., [2. auctus, fero]: frugtbar, terra, Cic. frgm. ap. Augustin. — auctĭfĭco, are, v. a.; i Offersproget, ligesom macto o. adoleo: formerer, forherliger, deos, ogs. deorum honorem, Arnob.; af — auctĭfĭcus, 3, [2. auctus, facio]: forøgende, formerende, Lucr. 2, 572.

auctio, onis, f., [augeo]; I) „egenl.": Forøgelse; df. Tiltagen, Tilvært; modo auctio, modo retractio dierum, Macrob.; — II) „overf." o. „techn.": Auction, d. e. Salg til den Høistbydende; auctionem facere, (anstille, holde), Plaut., Cic., proscribere, id., proponere, Quintil., (forkynde), constituere, (bestemme), Cic., proferre, (udsætte), id.; — 2) „metonym." ogs.: de Ting, der sælges ved Auction; quum auctionem venderet, Cic. Quint. 5, inc.

*auctĭōnālis, e, hørende til en Auction; df. auctionalia: en Auctionscatalog, Dig., inc.; — auctĭōnārius, 3: hørende til en Auction, atria, (hvor Auctioner holdes), Cic. Agr. 1, 3; men ∾ tabulae, id. Cat. 2, 8, (Fortegnelse over de Godser, som sælges formedelst Gield); o. — auctĭōnor, atus sum, v. dep. (n. o. a.); I) absol. (el. ud. acc.): holder en Auction, sælger ved Auction el. til den Høistbydende; vid. Cic. Agr. 1, 3, o. id. Dejot. 9, ogs. Caes. B. C. 3, 20; — II) act. (el. c. acc.): kiøber ved Auction el. som Høistbydende, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 23; — [auctio].

auctĭto, are, v. a. frequ.: forøger el. formerer overmaade, pecunias fenore, Tac. Ann. 6, 16; — 2) df. i Offersproget: = auctifico, Arnob.; af — aucto, are, v. a., frequ. af augeo: forøger el. formerer overmaade; (auctare me) res rationesque vestras lucro, Plaut. Amph. prol.; cf. Lucr. 1, 51, o. Catull. 67, 2.

auctor, (ikke autor el. author), oris, m., [augeo]; oprdl.: som befordrer Væxten; df. efter Sammenhængen: Skaber, Fader, Stifter, Ophavsmand, Haandhæver, Forsvarer; I) „egenl." el. „alm."; A) som avler Børn el. Afkom, d. e. Fader el. Stamfader; – auctor nobilitatis tuae etc., Cic. Tusc. 4, 1; cf. Virg. Aen. 7, 49, o. Hor. Od. 3, 17, 5; men Ovid. Met. 6, 172: mihi Dardanus auctor; – ogs. om Dyrene, Colum.; — B) som begrunder el. anlægger el. bygger, navnl. en By; – Trojae Cynthius auctor, (i. e. Apollo), Virg. Ge. 3, 36; cf. Ovid. A. A. 1, 72; men Plin. 36, 24: artificem, an auctorem (prius miremur in theatro Scauri)? – dog ogs. om Kunstneren selv, forsaavidt Værkets Ide udgaaer fra ham; saal. auctor statuae aut tabulae pictae, id. 34, 35; — C) df. ogs. a) fra hvem noget udgaaer, Ophavsmand, Anstifter, Gierningsmand, osv.; – ut optimi status auctor dicar, Suet. Aug. 28; cf. Vell. 1, 8; ogs. modsætter Sall. Cat. 3: scriptorem et auctorem rerum; men ogs. ud. gen.; suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt, id. Jug. 1; cf. Ovid. Met. 12, 419; – „poet." ogs. auctor teli, (som afskyder Pilen), id., muneris, (fra hvem en Gave kommer), id.; — b) df. ogs.: som først har giort noget, paa hvis Exempel man beraaber sig; – unum cedo auctorem facti tui, Cic. Verr. 5, 26; men id. Fin. 4, 16: Cato, omnium virtutum auctor, (Forbillede el. Mønster derpaa); — II) „fig:"; A) „overf." o. „bes."; 1) i Omgangs- og Forretningssproget: som ved Tiltale el. Tilskyndelse el. Raad el. Befaling bevirker noget; en Anstifter el. Befordrer; df. ogs. undert. m. ut, el. m. acc. c. inf., el. c. gen., ogs. c. acc. comm., etc.; – mihique, ut absim, vehementer auctor est, Cic. Att. 15, 5; men auctores Bibulo fuerunt, tantumdem pollicendi, Suet. Caes. 19; cf. ibd. 5; men idne estis auctores mihi, (raade I mig dertil)? Ter.; quid mihi es auctor? Plaut.; men ogs. in abl. absol.: me (te, eo) auctore, (paa mit ··· Raad el. Ansvar); vid. Cic. d. Or. 3, 14; — 2) navnl. ogs. i Statssproget; auctor legis; a) som bringer en Lov i Forslag, Liv. 6, 36; — b) oftere: som ved sin Indflydelse søger at bevirke Antagelsen af et Lovforslag; vid. Cic. Leg. 3, 16; forbindes ogs. m. suasor, id. Off. 3, 30; — c) senatores P. R., legum et judiciorum et juris auctores, (som billige el. bekræfte Lovene), etc., Cic., Verr. 5, 67; hvf. ogs. patres ante auctores fieri, (at Senatet forud sanctionerede Folkets Beslutning); vid. id. Brut. 14, o. Liv. 2, 25 o. 56, oftere; — d) hertil kan endnu mærkes: auctor publici consilii, Cic. d. Or. 1, 49, (som i Senatet har den vigtigste Stemme el. den største Indflydelse); cf. te auctore etc., id. Fam. 15, 4; — 3) i Rets- og Forretningssproget; a) som hiemler Kiøberen det Kiøbte; – quod a malo auctore emissent, etc., Cic. Verr. 5, 22; ligel. auctor fundi, id. Caecin. 25; men ∾ secundus, (som gaaer i Borgen for Sælgeren), Dig.; – df. Cic. Mur. 2, „alleg.": auctor beneficii populi R., (ligesom Fuldbyrder og Haandhæver deraf); — b) Formynder el. Curator; vid. Liv. 34, 2, o. Cic. Caecin. 25; — c) ved Ægteskabscontracter ere auctores: Forlovere el. Vidner, id. Cluent. 5; — d) „alm.": Forretningsfører, Ordfører, Formand; vid. Cic. Fl. 22, oftere; — B) „ment." el. aandigen; 1) en Forsker el. Opfinder el. Begrunder, naturae verique, Hor. Od. 1, 28, 14; navnl. ogs. en Lærer, Cic. Off. 2, 2; ligel. dicendi gravissimus auctor et magister Plato, id. Orat. 3; — 2) Forfatter,

Skribent, Auctor (el. Autor); – quos nunc lectito auctores, id. Att. 12, 18; ingeniosus poëta, et auctor valde bonus, id. Mur. 14; cf. Suet. Aug. 31 o. 70, oftere; men ibd. 89, „meton.": in evolvendis utriusque linguae auctoribus etc.; — b) navnl. ogſ. auctor m. o. ud. rerum: en Historieſkriver; vid. Cic. Brut. 11; ligel. Polybius, bonus in primis auctor, id.; cf. Liv. 4, 20, o. Nep. Them. 10; — 3) ogſ. „alm.": ſom fortæller el. beretter (mundligen el. ſkriftligen); – se id certis auctoribus comperisse, Cic. Att. 14, 8; cf. Tac. Hist. 3, 51; ſaal. criminis ficti auctor, (i. e. nuncius), Ovid. Met. 7, 824; dſ. auctorem esse, (fortælle, berette), m. acc. c. inf., Tac. Ann. 13, 20, o. A.; — b) navnl. ogſ.: ſom ved ſit Udſagn bevidner el. bekræfter noget; – vid. Liv. 1, 16, oftere; cf. Cic. Fam. 12, 4: fama nunciabat etc., auctor erat nemo; — not.: ogſ. findes auctor ſom fem., f. d. ſild. auctrix; vid. Cic. Div. 1, 15, Liv. 40, 4, o. A.

auctōrāmentum, i, n., [auctoro]; I) oprdl.: Forpligtelſe til en vis Tieneſte; dſ. „meton.": Contracten om en ſaadan Tieneſte, Senec. Ep. 37; — II) dſ. ſædv. den Løn el. Sold, hvorved nogen forpligtes til et Arbeide; est – enim in illis (quaestibus) ipsa merces auctoramentum servitutis, Cic. Off. 1, 42; cf. Suet. Tib. 7, o. Vell. 2, 28; – men ſom Sentens: nullum sine auctoramento malum est, Senec. Ep. 69.

auctōrĭtas, atis, f., [auctor]; oprdl.: Egenſkaben af en auctor i alle dette Ords Bemærkelſer; dſ. I) „egenl."; A) „alm."; I) Gienſtandens Ophav el. Oprindelſe tilligem. dens Fremgang og Befordring; – ſaal. auctoritas (sc. rumoris), Plaut. Trin. 1, 2, 180; ligel. utrum ···, an Stoici poëtis dederint auctoritatem, etc., Cic. N. D. 3, 38; — 2) oftere den perſonlige Dom el. Anſkuelſe el. Mening, ſom giør ſig gieldende; dſ. ogſ. Myndighed, Auctoritet; – vid. Cic. Cluent. 50; ligel. id. Manil. 20: de Qu. Catuli auctoritate et sententia (dicere); — bb) dſ. ogſ. a) Raad, Tilſkyndelſe, Opmuntring; – numquam desugiam auctoritatem, (ſkal aldrig fragaae mit givne Ord), Ter. Eun. 2, 3, 98; cf. Cic. Sull. 11; ligel. id. Att. 10, 1: ejus igitur mihi vivit auctoritas; cf. Caes. B. G. 1, 3; – ogſ. troſtende Tiltale, amicissimi hominis, Cic. Fam. 6, 6; — b) Mening, Villie, Befaling; vid. Cic. Caecin. 18; ligel. ibd.: verba servire hominum consiliis et auctoritatibus; — c) Forbillede, Mønſter, Exempel, Auctoritet; – quod ··· omnium superiorum praetorum auctoritatem repudiarit, Cic. Verr. 3, 19; cf. id. R. Am. 6; men id. Leg. 1, 13: aliorum auctoritati parere, (oppon. suum judicium sequi); ſ. ogſ. Madv. Opusc. 1, p. 445, til Cic. Sest. 6; — B) „beſ." ogſ. 1) Villiens Frihed, Magt el. Evne til at handle efter eget Tykke; dſ. Myndighed, Fuldmagt, Auctoritet; – qui habet imperium a populo R., auctoritatem legum dandarum a senatu, Cic. Verr. 2, 49; cf. id. Phil. 8, 8; men id. N. D. 3, 35: auctoritatem afferre peccandi, etc.; — 2) dſ. hyppigen: Magt, Anſeelſe, Indflydelſe, Værdighed, Auctoritet; – aequitate causae et auctoritate sua commovere hominem etc., Cic. Verr. 1, 48; maxima auctoritate philosophi (nom.), id. Off. 3, 29; navnl. ogſ. Myndighed i de offenlige Forholde, Indflydelſe derpaa; quorum (optimatium) auctoritatem ut invicem diminueret, Suet. Caes. 11; auctoritatem habere, (have el. nyde), Cic., afferre, facere, (forſkaffe), id., imminuere, levare, (ſvække), id.; – men ogſ. forſtilt el. hyklet Vigtighed; vid. Cic. Div. 2, 67; — b) dſ. ogſ. overf. om Ting og Begreber: Værd, Vigtighed, Betydning; – bos in pecuaria (re), maxima debet esse auctoritate, Varro; men auctoritatem hujus loci attingere, Cic. Manil. 1, (betræde den ærværdige Talerſtol); ∾ verborum, (deres Eftertryk), id.; ∾ dignitasque formae, Suet.; ∾ unguentorum, Plin.; — 3) Vægt el. Vigtighed, Troværdighed, Paalidelighed, navnl. et Vidnes, el. et Vidnesbyrds, el. en Foreſtillings, oſv.; – vid. Cic. Fl. 22, o. id. Off. 2, 9; ligel. tollitur omnis auctoritas somniorum, id. Div. 2, 59; — bb) „meton." ogſ. Begrundelſen af en Paaſtand, Beviſet derfor; dſ. navnl.: a) Document el. Aktſtykke; legationes cum publicis auctoritibus testimoniisque etc., Cic. Verr. Act. 1, 3; cf. ibd. 3, 62; — b) Navnene paa de Perſoner, ſom bevidne el. anbefale en Sag; vid. Cic. Sull. 13; cf. id. N. D. 3, 4: sed tu auctoritates contemnis, ratione pugnas; – dſ. ogſ. auctoritates praescriptae el. perscriptae: de tilſkrevne Navne paa de Senatorer, ſom ere tilſtede ved den endelige Udfærdigelſe af en Senatsbeſlutning; vid. Cic. d. Or. 2, 3, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; — II) „beſ." o. „overf." paa de offenlige Forholde; A) i Statsſproget: den offenlige Magt el. Myndighed, navnl. Senatets Beſtemmelſe el. Villie el. Befaling; dſ. a) senatus auctoritas, ligeſom senatus consultum: en Senatsbeſlutning; – sine senatus auctoritate foedus facere cum aliquo, Cic. Off. 3, 30; ex auctoritate senatus (respondere), Liv. 7, 31; cf. id. 26, 2; – dog ogſ. Suet. Caes. 28: citra senatus populique auctoritatem, etc.; – en Senatsbeſlutning, hvorimod Tribunerne proteſtere, vedbliver vel at være: senatus auctoritas, men er ikke senatus consultum; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, o. Liv. 4, 57; – men ogſ. er senatus auctoritas alene: Senatets Dom el. Mening om en Sag, (neml. uden Henſyn paa en formelig Beſlutning); vid. Cic. d. Sen. 4; — b) auctoritas populi, Folkets Dom el. Villie el. Beſlutning; – populi universi auctoritati parendum esse etc., Cic. Manil. 22; ligel. auctoritas publica, Vell. 2, 62, Dig.; — c) auctoritas collegii (pontificum), Liv. 34, 44; cf. Cic. Leg. 2, 19 o. 21; — B) i Retsſproget: a) Eiendomsret el. Hævd; – usum et auctoritatem fundi esse biennium, Cic. Caecin. 19; cf. id. Top. 4; ligel. id. Off. 2, 12, e XII Tabb.: adversus hostem aeterna auctoritas; — b) den af Sælgeren givne Caution el. Sikkerhed for det Solgtes Hiemmel; venditor si etc., auctoritatis manebit obnoxius, Paul. Sent.

auctōro, avi, atum, 1, v. a. [auctor]; 1) „egenl.": forpligter, forbinder; – si alius auctoretur inscius, (neml. ſom Borgen for en Anden), Dig.; ogſ. forpligter el. leier for en vis Løn; – beſ. in pass. om Gladiatorerne; vid. Hor. Sat. 2, 7, 59: Qvid refert, uri virgis ferroque necari Auctoratus eas; an etc., (om du, ſom Gladiator oſv.)? dſ. auctorati f. gladiatores; inter novos auctoratos, Senec. Apocol.; — II) „overf."; a) lignelſesvis; eo pignore velut auctoratum sibi proditorem etc., (at han var ham derved ſikkert), Liv. 37, 10; men absol.: observatio satis auctorata, Tert.; — b) efteraug.; ∾ sibi turpissimam mortem, (paadrage ſig, forſkylde), Vell. 2, 30. — auctōror, ari, v. dep. (a.), efterel. Biform af frgd., Dig., Appul. — auctrix, icis, fem. til auctor, men alene efterel.; vid. auctor: not.; 1) „alm.": ſom frembringer noget, Tert.; — b) „beſ.": ſom er anſvarlig for det Solgte, Cod. Just.

auctum, i, n., ſ. und. augeo. — *auctumnālis, e: høſtlig, hørende til Høſten, aequinoctium, Varro, Liv., Plin., tempus, Varro; – navnl. ogſ. ſom modnes om Høſten, pruna, Prop., corna, Ovid.; — auctumnescit, (-ascit), v. impers. inch.: at blive Høſt el. høſtlig, Capella; — auctumnĭtas, atis, f., (for- og efterel.); 1) „egenl.": Høſttiden, Efteraaret, Cato, Varro; — II) „meton.": Høſtfrugten; ∾ Bromia, (Vinhøſten), Varro ap. Non.; ∾ fundi, Arnob.; o. — auctumno, are, v. n.: at finde Sted om Høſten; – Corus auctumnat, (blæſer om Høſten), Plin.; men id. 2, 51: in Italia ··· aër ··· semper quodammodo vernat vel auctumnat; — [auctumnus].

auctumnum, i, n.: forel. Biform af flgd., Varro ap. Non. — auctumnus, (ikke autumnus), i, m., [2. auctus, augeo]; 1) „egenl.", (ligeſom Aarstidens Fylde, d. e.): Høſten, Efteraaret, (fra 22 Sept. til 22 Dec.,

Varro); – quae temporis quasi naturam notant: hiems, ver, aestas, auctumnus, Cic. Part. or. 11; – ∾ pomifer, Hor., varius purpureo colore, id., sordidus calcatis uvis, Ovid. Met. 2, 29; men letifer, (som medbringende dødelige Sygdomme), Juvenal.; – auctumno adulto, Tac., vergente, id.; flexus auctumni, id.; – ogs. in pl., Hor. Od. 2, 14, 15, Ovid.; — II) „meton.": Høstens Frugt; df. Martial. 3, 58: Et multa fragrat testa senibus auctumnis, (i. e. vino vetere); df. — 2. auctumnus, 3: høstlig, hørende til Høsten; frondes auctumno frigore tactas, etc., Ovid. Met. 3, 729; ∾ sidera, Manil.; ∾ aequinoctium, Plin.

1. auctus, 3, partic. af augeo. — 2. auctus, us, m., [augeo]: Forøgelse, Tiltagen, Tilvæxt el. Fylde; auxilium appellatum ab auctu, etc., Varro; cf. Suet. Aug. 7: quod ··· augusta dicantur ab auctu, etc.; – auctu imperii etc., Tac. Ann. 2, 33; cf. Plin. 4, 24: immenso aquarum auctu etc.; men in auctum diei, (opad Dagen), id.; – ogs. in pl.; maximis auctibus crescere, (fremblomstre meget stærkt), Liv. 4, 2; cf. id. 29, 27, o. Tac. Hist. 4, 28; – men „poet.": caedere ··· arboris auctum, (f. arborem magnam), Lucr. 6, 168; cf. Lucan. 9, 797: distenti corporis auctum etc.

*aucŭpābundus, 3: ligesom aucupans: speidende, Tertull.; — aucŭpātio, onis, f.: Fuglefangst, Fuglejagt, Quintil. Decl.; — aucŭpātōrius, 3: tienlig til Fuglefangst, arundo, Plin., calami, Martial.; o. — aucŭpātus, us, m.: = aucupatio, Capitol.; — [aucupor].

aucŭpium, i, n., [auceps]; I) „egenl."; A) „alm.": Fuglefangst; piscatu, aucupio, venatione etc., Cic. Fin. 2, 8; ∾ noctuae, Pallad.; men „poet.": ∾ sagittarum, Att. ap. Cic. l. c. 5, 11; cf. Prop. 4, 2, 31; — B) „meton.": Fuglefangst, el. alm. Fangst, de fangede Fugle, osv.; – Aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque, Catull. 113; cf. Senec. Provid. 3; — II) „overf.": Jagen derefter, Luren derpaa; df. comisk: oculis venaturam facere atque auribus aucupium, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 43; cf. Ter. Eun. 2, 2, 16; – ∾ delectationis, Cic.; men ∾ verborum, id. Caecin. 23, (Haarkløveri).

aucŭpo, avi, atum, 1, v. a., (oftest forel. Biform af flgd.), men sædv. „overf.": lurer derpaa, bespeider; Sermonem nostrum qui aucupet, etc., Plaut. Most. 2, 2, 42; men id. Asin. 5, 2, 31: Aucupemus ex insidiis clanculum, quam rem gerant; ogs. absol.: Lepide mecastor aucupavi, id. Truc. a. 5, v. 72; – sild. ogs. pass.: multa per rumorem aucupata, Lact.

aucŭpor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [auceps]; I) „egenl.": fanger Fugle, Varro; men ∾ examina (apum), Colum.; — II) oftere „fig.": jager el. higer derefter, lurer derpaa; vid. Cic. R. Am. 8, o. id. Flacc. 37; – ∾ sibi famam, Plin. praef.; ∾ verba recondita, Suet. Aug. 86; ∾ somnos mendaces, Ovid. Her. 13, 107.

audācĭa, ae, f., [audax]: Dristighed, Diærvhed; df. A) til det Bedre: Mod, Kekhed; – ∾ in bello (Krigermod, Krigstapperhed), Sall. Cat. 9; cf. ibd. 58, o. Tac. Hist. 4, 49; men Ovid. Met. 10, 544: in audaces non est audacia tuta; cf. Prop. 2, 10, 5, ogs. Liv. 2, 10, oftere; (opp. formido, Tac. Ann. 4, 51); — B) til det Værre: Forvovenhed, Dumdristighed, Frækhed, (opp. fortitudo), Cic. Off. 1, 19; – forbindes m. impudentia o. importunitas, id. Flacc. 15, o. id. Verr. 2, 30; cf. Ter. Phorm. 5, 8, 84; – men audaciae columen, (som Skældsord), Plaut.; — bb) df. ogs. a) (noget mildere): altfor stor Frihed, Cic. Lig. 8; men Sallustii audaciam in translationibus etc., Suet. Gramm. 10; — b) in pl. ogs.: forvovne Streger el. Handeler; quantas audacias ··· reperietis? Cic. Sull. 27; cf. Tac. Ann. 1, 74.

audācĭter, oftere ctr. audacter, (vid. Quintil. 1, 10, 17), adv. af audax: diærvt, dristigen; df. A) til det Bedre: modigen, frimodigen; – ∾ et familiariter monere, Ter. Heaut. 1, 1, 6; cf. Cic. R. Am. 11; ogs. tappert, ivrigen; audacius instare hostibus, Nep. Ep. 9; — B) til det Værre: forvovent, dumdristigen, frækt; vid. Cic. R. Am. 36; ligel. audacissime omnia incipere, Liv. 30, 30; — b) audacius transferre, (noget for dristigt), Cic. Orat. 60; — not.: Formen audaciter har Sall. ap. Prisc.; ogs. findes den hos Liv. o. Senec.; men hos Cic. rimel. inc.; — audācŭlus, 3, dem. af flgd.: noget dristig el. diærv, reprehensor verborum, Gell. 5, 21.

audax, ācis, adj. af audeo; (cf. capax af capio); I) „egenl.": som vover, diærv, dristig; df. A) til det Bedre: modig, tapper; – qui me alter est audacior homo? Plaut. Amph., in.; cf. ibd. 2, 2, 206; men quid ergo? audacissimus ego ex omnibus? Cic. R. Am. 1; cf. Hor. Ep. 2, 1, 182; — B) til det Værre: dumdristig, forvoven, fræk; – o scelestum atque audacem hominem! Ter. Eun. 4, 4, 42; ogs. m. petulans, protervus, improbus, Cic.; ligel. in superl.; ∾ homo atque amentissimus, id.; men Hor. Od. 1, 3, 27: Audax Iapeti genus etc.; cf. ibd. 3, 27, 28; — C) dertil ogs. at mærke: – c. abl.; et qui viribus audax, etc., Virg. Aen. 5, 67; cf. id. Ge. 4, 565; – sild. „poet." ogs. c. gen.; audax ingenii, Stat., animi, id.; – ligel. „poet." c. inf.; Audax omnia perpeti etc., Hor. Od. 1, 3, 25; cf. Prop. 4, 5, 13; – ogs. m. ad; paullo ad facinus audacior etc., Cic. Cat. 2, 5; – endel. ogs. c. dat.; conjux timidis audacis Ulixei, Ovid. Met. 14, 671; cf. Sen. Qu. N. 4, 2: fugax animal audaci, audacissimum timido, (om Elephanten); — II) „overf." el. „bef."; A) om Personer: skrækkelig, som indjager Skræk, Hecate, Sen. Med. 814; – (ogs. om Cerberus, Tibull. 1, 10, 35); – ogs. stolt, frastødende, Catull. 50, 18; cf. Hor. Sat. 2, 3, 165; — B) om Ting og om Begreber; a) forvoven, hvorved der voves, facinus, Ter., consilium, Liv., res, id.; — b) ∾ verba, (dristige, usædvanlige), Quintil.; ∾ hyperbole, id.; ∾ dithyrambi, (høie, begeistrede), Hor. Od. 4, 2, 10.

†audens, tis, partic. o. adj. af audeo; df. — audenter, adv.: dristigen, modigen, dicere, Dig.; – compar. ∾ progredi, Tac., onerare aliquem, id. Ann. 4, 68; o. — audentia, ae, f.; 1) „alm.": Dristighed, Mod; ut quisque audentiae habuisset, Tac. Ann. 15, 53; cf. id. Germ. 34; — 2) „bef.": stor Frihed i Ordenes Brug; vid. Plin. Ep. 8, 4.

audĕo, ausus sum, (f. ogs. nedenf. not.), audēre, v. a.: vover (noget), vover at giøre noget, (altid med Bibegr. af Mod el. Dristighed); 1) som verb. fin.; a) c. acc.; – qua audacia tantum facinus audet? Ter. Eun. 5, 5, 17; cf. Virg. Ecl. 3, 16; ligel. Ovid. Met. 1, 199: ausum Talia deposcunt etc.; men qui capitalem fraudem ausi ··· essent, etc., Liv. 23, 14; cf. id. 3, 2; – df. ogs. pass.: multa dolo, pleraque per vim audebantur, id. 39, 8; cf. id. 35, 35: agenda res, audendaque, etc.; – men impers. pass.: auderi adversus se ··· dimicare, (at man havde Mod dertil), Nep. Milt. 4; – df. ogs. partic. pass. ausus, 3; ausis ad Caesarem codicillis, Tac. Ann. 3, 67; (f. ogs. nedenf. neutr. ausum, i); — b) oftere c. inf.; itaque hercle nil jam mutire audeo, Ter. Andr. 3, 2, 25; cf. Lucr. 1, 68, o. Cic. Manil. 9, oftere; men bene ausus vana contemnere, etc., Liv. 9, 17; cf. Sall. Cat. 9, o. Hor. Od. 3, 24, 28, ogs. Sall. Cat. 20; – „poet." ogs. om Ting, Lucr. 6, 1070, (hvor audent f. possunt); – men alene forel. m. Negation o. quin; vid. Plaut. As. 1, 1, 10; — c) endel. ogsaa absol., (hvor dog inf. el. acc. er let at supplere af Sammenhængen); vid. Liv. 21, 40; ligel. Tac. Hist. 5, 11: rebus secundis longius ausuri (sc. progredi); men Virg. Aen. 2, 347: audere in proelia; cf. Hor. Ep. 2, 1, 166: feliciter audet; — not.: af perf. ausi, (f. ausus sum), Cato ap. Priscian., er ausim, (f. ausus sim, el. f. audeam),

Plaut., Ter., Virg., ogſ. Liv. praef., o. Cic. Brut. 5; ligel. ausis, Lucr., ausit, Catull., Ovid., ogſ. Liv. 5, 3; ligel. ausint, Stat.; — II) hertil mærkes; A) partic. audens, tis, ſom adj.: driſtig, modig, behiertet; - audentes deus ipse juvat, Ovid. Met. 10, 568; cf. Tac. Ann. 14, 58; - men Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, Virg. Aen. 6, 95; audentissimi cujusque procursu, Tac. Agric. 33; - ogſ. om Begreber: audentior oratio, (friere, modigere), id. Orat. 14; — B) af pass. partic. ausus, 3, (ſ. ovenf.), er neutr. subst. ausum, i: et Voveſtykke, en diærv el ſkrækkelig Handling; - pro talibus ausis, etc., Virg. Aen. 2, 535; ausa fortia, id., ingentia, Ovid.; ausum magnum, Stat., improbum, Plin.

†audĭens, tis, partic. o. adj. af audio; df. — audĭentia, ae, f.: Høren el. at høre; df. I) „alm.": at høre efter, at kunne høre; - exsurge, praeco, fac audientiam populo, (ſkaf Gehør, befal Stilhed)! Plaut. Poen. prol.; cf. Liv. 43, 16; - ogſ. om Tilhørernes Opmærkſomhed; vid. Cic. Div. in Caecil. 13, o. id. d. Senect. 9; — II) „beſ." ogſ.; a) Hørelſen, Evnen til at høre, Prud.; — b) „meton." ſ. Øren el. aures, Arnob.

audĭo, ivi o. ĭi, itum, 4, v. a., [beſl. m. Lakonernes αὖς f. οὖς, hvf. ogſ. auris o. Øre]; I) „egenl."; A) „alm.": hører, fornemmer ved at høre; - quae vera audivi, taceo, et contineo optime, Ter. Eun. 1, 2, 23; cf. id. Andr. 5, 4, 19; men audivisse vocem pueri visu'st (f. visus est) vagientis, id. Hec. 4, 1, 2; mane; nondum audisti, Qvod est gravissimum, id. Ad. 3, 4, 21; men id. Heaut, 1, 1, 62: Saepe eadem et graviter audiendo, (ved ofte at høre de ſamme Bebreidelſer), etc.; men „poet.": quae (nox) non audierit ··· ploratus etc., Lucr. 2, 579; ligel. Virg. Aen. 7, 516: Audiit et Triviae longe lacus, (hørte Lyden, d. e. Lyden hørtes der); men Cic. Att. 14, 20: audi igitur ad omnes (sc. epistolas); — 2) hertil mærkes; aa) den Perſon, af hvem man hører noget, tilføies med ex el. ab, ogſ. undert. m. de, men ogſ. in acc. c. partic. el. inf., oſv.; - cave posthac ··· umquam ex te hoc verbum audiam! Ter. Heaut. 5, 3, 8; cf. Cic. Att. 5, 17, o. Liv. 28, 26; - saepe audivi a majoribus natu, etc., Cic. d. Senect. 13; cf. Nep. Them. 7; - equidem hoc saepe audivi de patre meo et de socero meo, (f. ex patre etc.), Cic. d. Or. 3, 33; (forſkielligt fra d. paſſive: audire de aliquo, ſ. nedenf.); cf. id. Off. 3, 19; men is, unde te audisse dicis, etc., (i. e. a quo etc.), id. d. Or. 2, 70; - ut neque eum querentem quisquam audierit, neque etc., Nep. Timol. 4; cf. Catull. 9, 6; men Cic. Mur. 28: saepe hoc majores natu dicere audivi, etc.; cf. id. d. Or. 1, 22: ut te audio dicere; - ogſ. m. flgd. quum el. dum; saepe enim soleo audire Roscium, quum ita dicat, (jeg hører ham ofte ſige), ibd. 1, 28; cf. id. Brut. 56; ſ. ogſ. Ps.Cic. p. Dom. 35, o. Suet. Dom. 4; - men Hor. Od. 1, 2, 21: Audiet, cives acuisse ferrum, (vil høre, at de have oſv.); cf. Catull. 74, in.; - df. in pass.: Bibulus nondum audiebatur esse in Syria, Cic. Att. 5, 18; men audire de aliquo, (høre tale om nogen), vid. Cic. d. Senect. 23, o. id. Acad. 2, 2, ogſ. Ter. Ad. 3, 4, 5; - men se in eum audisse (dixit: at han havde hørt tale ilde om ham), Cic. d. Or. 2, 70; — bb) i Omgangsſproget bruges ſom Udraab: a) audi! hør dog! odl.; quin tu hoc audi! Ter. Andr. 2, 2, 9; cf. id. Phorm. 3, 2, in.; — b) ligel. audin' (f. audisne)! id. Andr. 5, 2, 24; — c) audito, ſom abl. absol., hos Hiſtorikerne: paa el. ved den Efterretning, odl., m. flgd. acc. c. inf.; vid. Liv. 28, 7, Tac. Ann. 4, 7, o. A.; — B) „beſ." ogſ.; a) hører opmærkſomt derpaa, navnl. paa Taleren el. paa hans Foredrag; - etsi a vobis sic audior, ut etc., Cic. Cluent. 23; cf. id. d. Or. 1, 61, o. Liv. 42, 48; - ligel. hører paa Læreren el. paa hans Underviisning; vid. Cic. Off. 1, 1; ligel. qui Zenonem audivit, (ſom var hans Tilhører el. Diſcipel), id. N. D. 1, 14; men id. Fat. 2: ponere aliquid, ad quod (hvorover) audiam (sc. te), volo; — b) om Dommeren: ∾ de aliqua re, ogſ. ∾ aliquid o. aliquem: at lade ſig foredrage en Sag, at forhøre nogen, at holde et Forhør derover; vid. Cic. Flacc. 39; men auditque dolos, (underſøger ſom Dommer), Virg. Aen. 6, 567; ligel. ∾ reum, Suet. Dom. 11, id. Aug. 93, oftere, Dig.; — c) ∾ preces alicujus, navnl. om Guderne: at bønhøre, Cic. Pis. 19; cf. Liv. 1, 12: velut sensisset auditas preces; - ogſ. ∾ aliquem, Hor. Od. 3, 22, 3, o. id. Carm. Sec. 34; men Virg. Aen. 9, 630, absol.: Audiit (sc. precantem: hørte el. opfyldte hans Bøn, bønhørte ham); — d) endel. ogſ. prægnant: hører, billiger, indrømmer; - nec Homerum audio, qui etc., Cic. Tusc. 1, 26; men Cic. R. Am. 18: audio, (det hører jeg, det lader jeg gielde, odl.); (opp. non audio: det indrømmer jeg ikke, id. Verr. 3, 34); — II) „overf."; A) hører derefter, er hørig og lydig derimod, adlyder; ordenl. c. acc.; men findes ogſ. (ifølge Bemærkelſen): c. dat.; - te audi; tibi obtempera, Cic. Fam. 2, 7; men nae ego sapientiam istam ··· non audiam, id. Phil. 13, 3; cf. Liv. 9, 9, o. Hor. Od. 1, 13, 13; - „poet." ogſ. om Ting; vid. Virg. Ge. 1, 514: nec audit currus habenas; cf. Ovid. Met. 5, 382; - nam istis ··· magis audiendum censeo, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 57; men dicto audientem esse, (adlyde en Befaling), vid. Cic. Dejot. 8; oftest m. tilføiet dat. pers.; - si potest tibi dicto audiens esse quisquam, id. Verr. 1, 44; cf. Nep. Lys. 1, Liv. 1, 41, o. A.; ogſ. hører hertil Nep. Ages. 4: dicto audiens jussis magistratuum, etc.; — B) bene el. male audire, Grækernes καλῶς el. κακῶς ἀκούειν, høre vel el. ilde, være i godt el. ſlet Rygte; - velle bene audire a parentibus, etc., Cic. Fin. 3, 17; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 12; ogſ. hører hertil Cic. Verr. 3, 58: illorum culpa se minus commode audire; men „poet.": si curas esse, quod audis, (hvad du kaldes, hvad man holder dig for at være), Hor. Ep. 1, 16, 17; cf. ibd. 1, 7, 38: rexque paterque Audisti coram, (jeg har i din Nærværelſe kaldet dig ſaa); — c) ligeſom d. ſild. subaudio, hører derunder, d. e. underforſtaaer; vid. Quintil. 9, 3, 58; — not.: audibat (f. audiebat), Ovid.; ligel. audibant, Catull.; audibo, (f. audiam), Enn. ap. Non., audibis, Plaut., o. A.; audin', (f. audisne), Ter.; endel. audisse, bedre end audivisse, vid. Quintil. 1, 6, 17; — III) partic. audiens, tis; A) ſom subst.: en Tilhører; ad animos audientium permovendos, Cic. Brut. 23; cf. Liv. 21, 16; — b) hos Eccl. ogſ.: en Katechumen, Tertull.; — B) ſom adj.: hørig el. lydig; Plaut. Truc. 1, 2, 25, c. gen.: tibi serviens sum atque audiens imperii.

audītĭo, onis, f., [audio]; I) „egenl."; A) „alm.": Høren el. at høre; auditione fabellarum ducuntur (pueri), Cic. Fin. 5, 15; cf. id. d. Or. 2, 30; — B) „beſ." ogſ.: det Hørte; df. „meton.": Sagn, Rygte, Fortælling; vid. Cic. Verr. 4, 46; ligel. fama el. auditione accipere, id. N. D. 2, 37; ligel. in pl., id. Planc. 23; cf. Caes. B. G. 4, 5; — II) „overf." o. ſild.; a) Forelæsning, Foredrag, Plin. 26, 6; cf. Gell. 18, 2: easdem auditiones colere; — b) Hørelſens Sands, Hørelſen, Appul.; — df. dem. audītiuncula, ae, f.: lidet Foredrag, de Catonis familia, Gell. 13, 19.

audītor, oris, m., [audio]: ſom hører derpaa, en Tilhører; vid. Cic. Orat. 8; (dog har Cic., f. auditores, oftere: qui audiunt); - navnl. ogſ. Tilhører ved nogens Underviisning, altſ. nogens Diſcipel; ∾ Theophrasti, Cic. Fin. 5, 19; — b) ogſ. „overf.": Læſeren af en Bog; auditori calumnianti morem gerere, Varr. L. L. 6, 1.

audītōrĭālis, e, hørende til en Skole, Augustin.; af — audĭtorium, i, n.; ſ. und. flgd. — audītōrĭus, 3, [auditor]: vedkommende Hørelſen, cavernae (i Øret), Coel. Aur.; — df. subst. audītōrĭum, i,

n.; aa) som Handling: Forhøret i en Retssag, Dig.; — bb) som Sted: a) Høresal, Retssal, odl.; cujus rei gratia plenum sit auditorium, Quintil.; cf. Suet. Aug. 85, oftere, ogs. Tac. Orat. 34; — b) Skolen, (i Modsætn. af forum); non eandem esse rationem ··· fori et auditorii, Quintil. 10, 1, 36; — cc) „meton.": de forsamlede Tilhørere; - nuper adhibito ingenti auditorio, Plin. Ep. 4, 7.

1. audītus, 3, partic. af audio. — 2. audītus, us, m., [audio]; I) „egenl."; A) „alm.": Høren el. at høre; plurium auditu, (naar flere hørte Sagen), etc., Tac. Ann. 4, 69; brevi auditu quamvis magna transibat, (efter at have hørt noget lidet derom), id. Hist. 2, 59; — B) „bes.": hvad man hører, det Hørte; ds. a) et Rygte; occupaverat animos prior auditus, Tac. Hist. 1, 76; — b) den hørte Undervisning; quis dignior umquam Hoc fuit auditu, Lucan. 10, 183; — II) „overs.": ogs. Hørelsens Sands, Hørelsen; auditus semper patet, etc., Cic. N. D. 2, 57; - ogs. in pl., Appul.

aufĕro, abstŭli, ablātum, auferre, v. a., [ab, fero]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) fører el. bringer el. tager bort el. af Veien el. derhen el. med mig; - auferreque abs te (eam), quod lubeat sibi, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 35; Vos istaec intro auferte, Ter. Andr., in.; multa palam domum suam auferebat, Cic. R. Am. 8; - ogs. om Personer: auferri de conviviis, (neml. som Drukne), Cic. Fin. 2, 8; men auferri per delectus, (bortslæbes som Recruter), Tac. Agric. 31; men comisk, auferre se: pakke sig, gaae sin Vei, Plaut.; — 2) navnl. ogs. „poet.": voldsomt at føre el. rive afsted; - auferet unda rates, Prop.; auferor in scopulos, Ovid.; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 9, ogs. Virg. Aen. 3, 258; men vento vehementi ··· ablati, Liv. 29, 27; men Plin. 10, 16: aufertur (bubo) transversus (sc. vento); men Tac. Ann. 4, 73: auferri pavore fugientium; — B) „bes.": borttager, tager med mig; ds. 1) fravender, røver, stiæler; vid. Cic. Div. in Caecil. 5; ligel. ab hoc abaci omnia vasa abstulit, id. Verr. 4, 16; men id. Att. 7, 21: ∾ pecuniam de aerario, (udtage deraf, neml. til Krigsbrug); — 2) ligesom gaaer af dermed, faaer, erholder, vinder, Plaut. Pseud. 1, 5, 71; men bene merens Hoc pretium inde abstuli, id. Most. 4, 1, 23; - ds. med Lune: id inultum numquam auferet, Ter. Andr. 3, 5, 4; ligel. haud sic auferent, (de skulle ikke have giort det for intet), id. Ad. 3, 4, 8; - ogs. i Retssproget: quis umquam ad arbitrum, quantum petiit, tantum abstulit, Cic. R. Com. 4; — 3) localt: bortrivende at afsondre, at løsrive derfra; vid. Plin. 4, 24, o. id. 6, 9; — II) „fig."; A) „overs."; 1) „alm.": fratager, frariver, berøver; ∾ somnos, Hor., curas, id., pudorem, Ovid., metus, Virg.; cf. Liv. 28, 29; ligel. ∾ spem, voluntatem defensionis, Cic. Verr. 1, 7; ∾ fugam, (hindre), Flor. 3, 10; — b) „poet." ogs. om Døden: at bortrykke el. bortrive; vid. Hor. Od. 2, 16, 29, o. Catull. 3, 15; dog ogs. Liv. 7, 8; - „poet." ogs. om Ilden: at fortære; vid. Ovid. Met. 9, 263, o. ibd. 14, 575; — 2) „bes.": faaer, erholder, paucos dies ab aliquo, (nogle Dages Frist), Cic. Quint. 5; ∾ responsum ab aliquo, id. d. Or. 1, 56; - ogs. m. flgd. ut: at bevirke el. fremtvinge; ut in foro statuerent (statuas), abstulisti, Cic. Verr. 2, 59; — B) „ment."; a) bortfierner, lader fare, tilsidesætter, sædv. „poet."; oftest forel. o. in imperat.; - jurgium hinc auferas, Plaut.; Aufer abhinc lacrimas, Lucr. 3, 967; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 16, o. Phaedr. 3, 6; men Hor. Sat. 2, 7, 43, c. inf.: aufer, Me vulto terrere; — b) henriver, bortriver, forvirrer; ne te auferant aliorum consilia, Cic. Fam. 2, 7; cf. Liv. 35, 40; men Quintil. 4, 5, 6: ab intentione auferendus orator; men Ovid. Rem. 343: auferimur cultu, (vi forledes el. bestikkes deraf); — c) uddrager el. udfinder el. kiender deraf; quis est ··· qui hoc non ex priore actione abstulerit, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Verr. 1, 8.

Aufĭdēna, ae, f.: By i Samnium ved Floden Sagrus, Liv. 10, 12; — ds. Aufĭdēnātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 17. — Aufĭdĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, Cic., Hor.; — ds. Aufĭdĭānus, 3, nomen, (Gieldsforskrivning fra en Aufidius), Cic. Fam. 16, 19. — Aufĭdus, i, m.: en rivende og brusende Flod el. Strøm i Appulien, (hod. Ofanto), longe sonans, Hor., violens, id., acer, id.; ogs. (ifølge dens delte Udløb): tauriformis, id. Od. 4, 14, 25; — ds. Aufidus, 3, stagna, Sil.

aufŭgio, [f. ab.f.], fūgi, ĕre, v. n. (o. a.): flygter el. flyer el. løber derfra; qua platea hinc aufugerim, Plaut.; cf. Ter. Hec. 3, 4, 10, o. Cic. Fam. 13, 77, ogs. Liv. 1, 25; — b) „poet." ogs. c. acc.: assiduas aufuge blanditias, Prop. 1, 9, 30, (al. effuge); cf. Cic. N. D. 2, 43 (ex Arat., Orell.); — c) ogs. „fig."; Aufugit mi animus, Qu. Catulus ap. Gell. 19, 9.

Auge, es, f., Αὔγη; I) en Arkadierinde, var ved Hercules Moder til Telephus, Ovid. Her. 9, 49; — II) en af Horaerne, Hygin. Fab. 183. — Augēas, s. und. Augias.

augĕo, auxi, auctum, 2, v. a. o. n., [besl. m. inus. αὔγω, sædv. αὐξάνω, αὔξω, i. e. augeo]; I) act.; A) „egenl.": øger, forøger, formerer, forstørrer; - cibus auget corpus alitque, Lucr.; cf. id. 6, 947; men in augenda re etc., vid. Cic. Rab. Post. 2; ∾ possessiones, Nep., aerarium, Tac., classem, Suet.; - ∾ dolorem alicui, Cic., animum alicujus, id. men „poet.", Ovid. Met. 5, 301: nuper et istae Auxerunt volucrum ··· turbam, (neml. som forvandlede til Fugle); — B) „fig."; 1) „overs."; a) ∾ aliquem el. aliquid aliqua re, forsyne dermed; ogs. pryde el. forherlige dermed; vid. Lucr. 5, 722; men tanta laetitia auctus sum, ut etc., vet. poët. ap. Cic. Fin. 2, 4; men i en Bønformular, Liv. 29, 27: eaque vos omnia ··· bonis auctibus auxitis! - ∾ aliquem scientia, exemplis, (berige dermed), Cic. Off. 1, 1; ∾ milites commodis, id. Phil. 11, 14; cf. id. d. Senect. 6; - ogs. ud. abl.: ∾ aliquem, (forfremme el. hædre); vid. Cic. Fam. 6, 17; men in semet augendo parcus etc., Suet. Claud. 12; — b) i Offersproget: ∾ aram aliqua re, (dertil at offre derpaa), Plaut. Merc. 4, 1, 10; cf. Virg. Aen. 9, 417; men ∾ hostias, (forøge deres Antal), Suet. Aug. 96; — 2) „ment.": hæver el. ophøier el. forherliger, navnl. ved Omtale el. Lovtale, odl.; - homo tenuis non verbis auget suum munus, etc., Cic. Off. 2, 20; cf. Cic. d. Or. 1, 21; ogs. ∾ rem laudando, id.; — II) neutr.: at voxe el. tiltage, at blive større; - Usque adeo pereunt fetus, augentque labores, Lucr. 2, 1164; ligel. Catull. 64, 324: O decus eximium magnis virtutibus augens; cf. Tac. Ann. 4, 41; — not.: auxitis, (f. augeatis), Liv. 29, 27, (i en Bønformular), s. ovenf.; — III) partic. auctus, 3, ogs. som adj.: stor el. rigelig, odl., oftest in compar.; - ubi ··· auctior est animi vis, Lucr. 3, 451; auctior et amplior majestas, Liv. 4, 2, oftere; cf. Hor. Sat. 2, 6, 3: auctius atque Di melius fecere; — not.: sild. superl., Treb. Gallien. 18

augesco, ĕre, v. n., inch. af augeo; I) „egenl.": at tiltage el. voxe; vid. Lucr. 2, 1109; ligel. semina ··· temperatione caloris et oriri et augescere, Cic. N. D. 2, 10; cf. Plin. 11, 118; men tantis augescere incrementis, Liv.; augescente flumine, Tac.; — II) „fig."; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 14; men Sall. Jug. 34: Jugurthae ceterisque ··· animi augescunt; ligel. augescente licentia, Tac., superstitione, id.

Augīas, (-ēas), ae, m., (ogs. Augeus, Hygin.), Αὐγείας: Konge i Elis og Argonaut; hans Stald efter 3000 Øxen i 30 Aar rensede Herkules paa een Dag; vid. Hygin. Fab. 14, o. Serv. ad Virg. Aen. 8, 300; - ds. som Ordsprog om et møisommeligt Arbeide: cloacas Augiae purgare, Senec. Apocol. — augĭfĭco, are, v. a., [augeo, facio]: forøger, formerer, Enn. ap. Non. — auginos, i, f., [αὐγή, d. e. Glands], en Benæv-

nelse paa Værten hyoscyamos, Appul. — augites, ae, m., αὐγίτης: etslags Ædelsten, rimel. en Turkis, Plin. 37, 54.

augmen, inis, n., [augeo]: Forøgelse, Vært el. Tilvært; (men alene for- og eftercl.); vid. Lucr. 2, 495; ogs. in pl.: quum sumunt augmina noctes, id.; – ogs. „overf.": stor Vært, stort Omfang; magni augminis coluber, Arnob. — augmento, are, v. a.: at forøge el. formere, thesauros suos, Firmic.; af — augmentum, i, n., [augeo]: Formerelse, Tilvært, (opp. deminutio), Dig.; ∾ fundi, ibd., lunae, Pallad., fulgoris, Plin.; — 2) ogs. „overf." i Offersproget: augmentum, quod ex immolata hostia desectum, (afskaaret Stykke Offerkjød), Varro.

augur, ŭris, m., „poet." ogs. undert. f.; [efter Prisc. oprdl. auger, af avis o. gero; efter Andre er augur som etrurisk Ord: enhver Tegntyder og Spaamand]; I) „alm.": en Augur, d. e. som spaaer af Fuglenes Flugt el. Skrig el. Æden; – men navnl. udgjorde augures i Rom et meget anseet Præstecollegium, som det paalaae at udtyde Varsler af Fugle, navnl. af de hellige Høns, men ogs. af andre Dyr, ogs. af Natursyn, (dirae); vid. Cic. Leg. 2, 8; – (hvorimod auspex bes. har Fuglenes Flugt at beskue); — II) df. ogs. „poet.": Spaamand, o. navnl. heder Spaadomsguden: Augur Apollo, ogs. ∾ Phoebus, Hor.; men veri providus augur Thestorides, (i. e. Calchas), Ovid. Met. 12, 19; men ∾ Argivus, Hor. Od. 3, 16, 11, (i. e. Amphiaraus); cf. id. Ep. 1, 20, 9; men nocturnae ··· imaginis augur, (Drømmetyder), Ovid. Am. 3, 5, 31; – men „overf.": pessimus in dubiis augur timor, Stat.; — not.: sjeld. in fem.; vid. Hor. Od. 3, 17, 12; ligel. simque augur cassa futuri, Stat.

augura, pl., s. und. augurium. — augŭrālis, (augŭriālis, Appul.), e, hørende til el. benævnt efter en Augur, libri, Cic. Div. 1, 33, jus, id. Brut. 77; men ∾ coena, (som en Augur gav ved Tiltrædelsen af sit Embede), id., Varro.; ∾ insignia, Liv. 10, 7; — II) df. subst.: augŭrāle, is, n.; A) Sted i Leiren, hvor Feltherren anstiller auguria; vid. Tac. Ann. 15, 30; egressus augurali, ibd. 2, 13; – df. ogs., (som pars pro toto), f. Feltherreteltet selv el. tabernaculum ducis, Quintil. 8, 2, 8; — B) Augurstaven, (el. lituus), Senec. Tranqu. 11.

augŭrātio, onis, f., [auguror]: Spaaen el. Spaadom, ex passeribus, Cic. Div. 2, 30; — 2) sild. ogs. Spaadomskunsten, Lactant. — augŭrāto, abl. som adv., s. und. auguror. — *augŭrātrix, icis, f.: Spaaqvinde, Hieron.; o. — augŭrātus, us, m.; 1) Augurværdigheden; hvs. Cic. Div. 1, 17: auguratus insigne clarissimum lituus; ligel. ∾ accipere, Plin. Ep.; — 2) sild. ogs. ligesom augurium: Spaadom el. Forudsigelse, Tertull.; — [auguror]. — augŭriālis, e, s. und. auguralis.

augŭrium, i, n., (pl. augura f. auguria, Att. ap. Non.); I) „egenl.": Jagttagelse el. Udtydning af de und. augur antydede Varsler; – ∾ agere, Varr., Cic., capere, Suet., nunciare, Liv., dare, Ovid.; men ∾ accipere, (erkiende som Varsel), Liv. 1, 34, (oftere); men ∾ salutis, (i. e. de salute, for Statens Vel), Cic. Div. 1, 47, Suet., Tac.; — II) „overf."; A) „alm.": enhver Spaadom el. Forudsigelse; vid. Cic. Phil. 2, 35, o. Ovid. Met. 1, 395; — b) df. ogs. Forudfølelse el. Anelse deraf; ∾ seculorum futurorum, Cic. Tusc. 1, 15; cf. id. Fam. 6, 6: auctoritatem augurii (mei) etc.; — 2) „bes." ogs.: a) Spaadomskunsten, navnl. som Gave af Apollo: vid. Virg. Aen. 12, 394; cf. ibd. 9, 328: Sed non augurio potuit depellere pestem; — b) Mærke, hvoraf noget kiendes; Plin. 21, 31; — not.: efter Formen er augurium: neutr af flgd. — augŭrius, 3, [augur], hørende til en Augur, jus, Cic. d. Senect. 4, Gell.

augŭro, avi, atum 1, v. a., [forcl. o. poetisk Biform af auguror]; I) „egenl."; A) anstiller Augurier el. Varsler; men alene in abl. absol.: augurato, (efter tagne Varsler); vid. Liv. 1, 18, o. Suet. Aug. 7; — B) sædv. indvier ved Augurier el. Varsler; vid. Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; men in rostris, in illo augurato templo ac loco, etc., id. Vat. 10; cf. Liv. 8, 5; — II) „overf.": spaaer el. forudsiger, Enn. ap. Non., o. Cic. frgm. ibd.; ligel. si quid veri mens augurat, Virg. Aen. 7, 273.

augŭror, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [augur]; I) „egenl."; A) „alm.": tager el. anstiller Varsler; sædv. absol.; in augurando tempestate orta, etc., Suet. Oth. 7; -de augurandi disciplina volumina, id. Gramm. 1; — B) „bes.": indvier ved Varsler; rerum augurandarum causa etc., Cic. N. D. 2, 64; — b) spaaer el. forudsiger af Varsler; Calchas ex passerum numero belli Trojani annos auguratus, id. Div. 1, 33; — II) „overf.": spaaer el. forudsiger, formoder, aner, antager; ∾ alicui mortem, Cic. Tusc. 1, 40; recte de me auguraris, m. flgd. acc. c. inf., Caes. ap. Cic. Att. 9, 19, A; – quantum ego opinione auguror, Cic.; ligel. quantum conjectura auguror, id.; cf. Ovid. Pont. 3, 4, 80.

*1. Augusta, ae, f.: Titel for de qvindelige Medlemmer af Keiserens Familie; vid. Tac. Ann. 1, 8, oftere, Suet. Claud. 3, oftere, o. Plin. Pan. 84; o. — 2. Augusta, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoriblandt: Augusta Taurinorum, (hod. Turin), Plin., Tac.; ∾ Praetoria, (hod. Aosta), Plin.; ∾ Trevirorum, (hod. Trier), Mela, Tac.; ∾ Vindelicorum, (hod. Augsburg), Tac.; ∾ Emerita, (hod. Merida), Plin.; — not.: Augustani, orum: Indvaanerne i en By af dette Navn; — [2. Augustus].

*Augustālis, e: benævnt efter K. Augustus, ludi, (til hans Ære), Tac. Ann. 1, 15, o. 54, sodales: Præstecollegium til hans Ære, ibd. 1, 54, o. Suet. Claud. 6; hede ogs. ∾ sacerdotes, Tac. Ann. 2, 83; ogs. absol. Augustales, id.; men seviri Augustales, s. und. seviri; — 2) praefectus Augustalis, Dig., ogs. absol. Augustalis: Statholderen i Ægypten; cf. Tac. Ann. 12, 60; — df. Augustālĭtas, atis, f.: denne Værdighed, Cod. Theod.; o. — Augustanus, (ogs. Augustānēus, Auct. d. Lim. ap. Goes., ogs. Augustiānus, Suet. Ner. 25: benævnt efter K. Augustus, colonia, Dig.; — b) ogs. alm. keiserlig, equites, Tac., Suet.; — not.: Augustani, orum, s. und. 2. Augusta, not.; — [2. Augustus].

auguste, adv. af 1. augustus: med hellig Ærefrygt; auguste sancteque venerari deos, Cic.; cf. id. N. D. 2, 21; – compar., id. Brut. 21. — Augustēus, 3, [2. Augustus]: augustisk el. keiserlig, lex, Frontin., charta, id.; — 2) subst. Augustēum, i, n.: et til K. Augustus's Ære opbygget Tempel, Inscript.

Augustiānus, 3, s. und. Augustanus. — 1. Augustinus, 3, Biform af Augustanus, currus, Suet. Claud. 11. — 2. Augustīnus, i, m., D. Aurelius: Biskop i Hippo i Afrika, berømt Kirkelærer el. Kirkefader sidst i d. fierde og først i d. femte Aarh. efter Christus. — augusto, are, v. a., [1. augustus]: forherliger, forskiønner, deos, (deres Billeder), Arnob. — Augustodunum, i, n.: By i Gall. Celt., i d. Æduiske, (hod. Autun), Tac., Mela.

1. augustus, 3, [augeo]; I) oprdl. i Religionssproget: helliget el. indviet; df. hellig, ærværdig, majestætisk; hos Cic. oftest m. sanctus; vid. id. N. D. 1, 42, o. id. Tusc. 5, 12; cf. Ovid. Fast. 1, 609 flgd.: Sancta vocant augusta patres; augusta vocantur Templa, sacerdotum rite dicata manu; ligel. ∾ moenia, Virg. Aen. 7, 153, (i. e. augurio consecrata, Serv.); – ∾ gravitas (coelestium), Ovid. Met. 6, 73; ∾ mens, ibd. 15, 145; — II) „overf." o. „alm.": prægtig, anselig, værdighedsfuld, odl.; Tectum augustum, ingens, etc.,

Virg. Aen. 7, 170; „poet." ogſ. om Bikuben, id. Ge. 4, 228; - compar.: ∾ primordia urbium facere, Liv. praef.; cf. id. 1, 7 o. 8; superl.: ∾ vestis, id.; ∾ tribunal consulum, Plin. Pan. 60. — 2. Augustus, 3, auguſtiſk, ſ. und. flgd.

3. Augustus, i, m., [ſ. 1. augustus ab in.]: den Octavianus Cæſar, ſom Romerſtatens beſtandige Overhovede, tillagte Ærestitel, der ogſ. antoges af hans Eftermænd, omtr. ſvarende til vort: Keiſerlig Majeſtæt; - vid. Suet. Aug. 7, o. Flor. 4, 12; ogſ. Hor. Od. 1, 12, o. id. Ep. 2, 1, (i Overſkriften); cf. Ovid. Met. 15, 860; - ſild. ogſ. semper Augustus, Symmach.; — bb) df. atter adj. Augustus, 3: auguſtiſk el. keiſerlig, caput, Ovid. Met. 15, 869, (i. e. Augustus); ∾ domus, id., pax, id.; men ∾ laurus, (ogſ. laurus regia: den ypperſte i ſit Slags), Plin. 15, 39; ∾ ficus, Macrob.; — cc) hertil mærkes endnu: mensis Augustus, (tidligere Sextilis), Juvenal. 3, 9; ∾ Calendae, Colum., Idus, Martial.; men ∾ aula (Domitiani), id.; ∾ historia, (Keiſerhiſtorien), Vopisc.

1. aula, ae, (āï, Virg. Aen. 3, 354), f., αὐλή; I) „egenl."; A) Forgaard el. Gaardsplads foran Huſet; vid. Hor. Od. 3, 11, 16; - tiente ogſ. ſom Forgaard for Qvæget; vid. Prop. 3, 11, 45, o. Hor. Ep. 1, 2, 66; - ogſ. undert., ligeſom atrium: den indre Gaard; vid. Virg. Aen. 3, 356, o. Hor. Ep. 1, 1, 87; — II) „overſ."; A) „alm.": Slot, Pallads, Reſidens; men ofteſt „poet."; vid. Virg. Aen. 1, 140; ligel. fuscae deus ··· aulae, (i. e. Pluto), Prop. 4, 11, 5; cf. Hor. Od. 2, 18, 31; - „poet." ogſ. om Bikuben, Virg. Ge. 4, 202; — B) df. ogſ. „meton.", o. oftere i Proſa: Hoffet, Sen. d. Ir. 2, 33; cf. Hor. Od. 2, 10, 8; - ogſ. Hoffolkene ſelv, Tac. Hist. 1, 13, o. Suet. Ner. 6; — b) den fyrſtelige Magt el. Værdighed, Cic. Fam. 15, 4; cf. Tac. Ann. 6, 43. — 2. aula, ae, f., ſ. und. olla.

aulaeum, i, n., αὐλαία: virket Tæppe; a) til Bedækning el. Overtræk af Hynder, odl.; vid. Virg. Aen. 1, 701, o. Hor. Od. 3, 29, 15; — b) til Forhæng el. Gardiner; suspensa aulaea, Hor. Sat. 2, 8, 54, Prop. 2, 23, 46, (Baldachin med Gardiner); navnl. ogſ. i Theatret: det Forhæng, ſom blev nedladt (mittebatur, Phaedr. 5, 7), naar Stykket begyndte; hvorimod det ved Stykkets el. Actens Udgang blev trukket i Veiret (tollebatur, Cic. Coel. 27); ogſ. vare disſe aulaea gjennemvirkede med prægtige Figurer, der kom til Syne ved at trækkes i Veiret; vid. Virg. Ge. 3, 25, o. Ovid. Met. 3, 111; — c) Juvenal. 10, 39, bruges aulaea togae, om en uhyre vid Toga.

Aulerci, orum, m.: Folk i Gall. Celt., Liv. 5, 34; deltes i Eburovices (Eburones), Cenomani, o. Brannovices; vid. Caes. B. G. 3, 17, o. ibd. 7, 75, ogſ. Plin. 4, 32. — Aulētes, ae, m., (αὐλητής, Fløitespiller), kaldtes en af Ptolemæerne i Ægypten; vid. Cic. Rab. Post. 10. — aulētĭca, ae, f., αὐλητική: en Benævnelſe paa Værten Chamaeleon, Appul. — aulētĭcus, 3, αὐλητικός, calamus, (hvoraf man giør Fløiter), Plin. 16, 66.

1. aulĭcus, 3, αὐλικός, (αὐλή): hørende til Hoffet, apparatus, Suet., luctatores, id.; — 2) ogſ. subst. aulici, orum: Hoffolkene, Nep. Dat. 5, Suet. Calig. 19. — 2. aulĭcus, 3, αὐλικός, (αὐλός): af en Fløite, suavitas, Capella. — Aulis, is o. ĭdis, f., Αὐλίς: Søſtad i Boeotien, hvorfra den græſke Flaade affeilede til Troja. Virg. Aen. 4, 426, Lucan. — aulix, ĭcis, f., αὖλαξ, ligeſom sulcus, d. e. Fure, Veget.

auloedus, i, m., αὐλῳδός: Fløiteſpiller; eos auloedos esse, qui citharoedi fieri non potuerint, etc., Cic. Mur. 13; cf. Quintil. 8, 3, 79. — Aulon, ōnis, m., (αὐλών, en Dal): berømt Vinbierg med Dal i Calabrien; vid. Hor. Od. 2, 6, 10, o. Martial. 13, 125; — not.: ogſ. er Aulon: Navnet paa en By i Elis el. i Arcadien, Plin. 4, 7; men Aulon Cilicius, id. 5, 35: Strædet imellem Cyperen o. Cilicien. — aulŭla, ae, f., dem. af 2. aula, (f. olla), Appul.; — df. atter dem.: Aulŭlārĭa, ae, f., (sc. fabula), Comoedien: den lille Lerpotte, af Plautus. — 1. aulus, i, m., (αὐλός: en Fløite): Fiſk af Kammuslingſlægten, Plin. 32, 29. — 2. Aulus, i, m.: romerſk Fornavn, men ſkrives ſædv. A.; ſaal. A. Cluentius.

aura, ae, (āï, Virg. Aen. 6, 747), f., αὔρα; I) „egenl."; A) „alm."; a) Luften el. Luftning, mildt Lufttræk; vid. Plin. Ep. 5, 6; men Nunc omnes terrent aurae, Virg. Aen. 2, 728; quaelibet aura, (mindſte Vindpuſt), Ovid. A. A. 2, 650; — b) Vind, Blæſt; Et reserata viget genitalis aura Favoni, Lucr. 1, 11; cf. Catull. 64, 282; men aurae vela vocant, Virg. Aen. 3, 356; cf. id. Ecl. 9, 58; men „alleg.": Dum flavit velis aura secunda meis, Ovid. Pont. 2, 3, 26; - ∾ petulans, Lucr., rapida, Ovid., stridens, Val. Fl.; ſ. ogſ. Ovid. Met. 7, 837 flgd.; — c) ofteſt „poet.": Luften; vid. Lucr. 1, 208; cf. ibd. 771; o. Virg. Aen. 5, 520; — B) „beſ." ogſ.; 1) Livsluften; df. „poet.": vesci vitalibus auris, (i. e. vivere), Lucr.; cf. Virg. Aen. 1, 546; ligel. ibd. 387: auras Vitales carpis etc.; ligel. haurire auram communem, Quintil.; men captare naribus auras, (om Qvien), Virg. Ge. 1, 376; hvf. „alleg.": captare auram libertatis, Liv. 3, 37; — 2) „meton."; a) Luften el. Himmelen; hvf. „poet.": assurgere in auras, (hæve ſig i Veiret), Virg. Ge. 3, 109; cf. id. Aen. 6, 554, ogſ. ibd. 3, 423; - navnl. ogſ. om Væxterne, id. Ge. 2, 291 o. 363; — b) ogſ. Oververdenen (i Modſætn. af Underverdenen); Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras, Virg. Ge. 4, 486; cf. id. Aen. 6, 128; ogſ. Livslyſet; vid. Ovid. Met. 9, 703; — c) Dagslyſet; df. ogſ. „alleg.": Offenligheden; omnia ferre sub auras, (bekiendtgjøre, bringe ud), Virg. Aen. 2, 158; men ibd. 4, 388: fugere auras, (ſkye Dagens Lys); — II) „fig."; A) „overſ." og ifølge en Analogi med Luftens Bevægelſe og Paavirkning; a) Lyſets Glands el. Skin; vid. Virg. Aen. 6, 204; - ogſ. Sollyſets Varme heder: solis calidior aura, Varro ap. Non.; — b) Lyd el. Tone el. Stemme; ogſ. Echo el. Gienklang; - Si modo clamantis revocaverit aura puellae, Prop. 2, 20, fin.; cf. id. 1, 20, 50; — c) Lugt, Duft, Uddunſtning; vid. Virg. Ge. 4, 417; men pingues ab ovilibus aurae, Stat.; navnl. ogſ. Hunnens lokkende Uddunſtning, Virg. Ge. 3, 251; cf. Hor. Od. 2, 8, 24; — B) „ment.": let og ligeſom luftig Bevægelſe og Fremſkriden af Menneſkenes Taler og Tanker; - aura rumoris: flygtigt el. løſt Rygte, Cic. Mur. 17; ad omnem auram spei, Liv. 29, 3; men Hor. Od. 1, 5, 11: nescius aurae fallacis, („alleg." om den uſtadige Kiærlighed); cf. Ovid Am. 2, 9, 33; ligel. „alleg.": sperat, sibi auram posse aliquam afflari etc., Cic. Verr. 1, 13; cf. id. Sest. 47; - navnl. heder ogſ. aura popularis: Folkets Gunſt el. Mængdens Bifald, (ogſ. ventus popularis, Cic. Cluent. 47); vid. Liv. 3, 33, oftere, Hor. Od. 3, 2, 20, o. A.; ogſ. favoris aura popularis, Liv. 22, 26; - „poet." ogſ. in. pl., Virg. Aen. 6, 817; men absol. aura, (f. aura popularis), Liv. 6, 11: jam aura, non consilio, ferri, etc.

aurārĭus, 3, [aurum]: af Guld, hørende til Guld, statera, (Guldvægt), metalla, (Guldbiergværker), Plin., fornax, id.; - ſild. ogſ. ∾ canon, ogſ. ∾ pensitatio, (ogſ. absol. auraria): en vis Afgivt el. Procent af Kiøb og Salg, Cod. Just.; — B) df. subst.; a) aurarius, i, m., (sc. faber): Guldarbeider, Guldſmed, Inscr.; - fem. auraria, ibd.; — b) auraria, (sc. fodina): Guldgrube, Tac. Ann. 6, 19. — aurāta, ae, f., ſ. und. auro. — *aurātĭlis, e: guldfarvet, pulvisculus, Sidon.; o. — aurātūra, ae, f.: Forgyldning, Quintil. 8, 6, 28, (Spald.); — [aurum]. — auratus, 3, partic. o. adj. af inus. auro.

aureātus, 3, [aureus]: ligeſom forgyldt; - df. „overſ." prydet el. ſmykket; hedera ter aureatus, Sidon. — Aurēlĭānus, i, m., Flavius Claudius: romerſk Keiſer,

(270—275 efter Chr.), vid. Vopisc.; — B) df. 1) Aurēliānus, 3, sodales, (visse Præster), Capitolin.; — 2) Aurelianensis, e, urbs, (hod. Orleans), Sidon. — Aurēlius, Aurelia: romersk Slægts- og Personsnavn; - L. Aurelius Cotta, s. nedens.; Sext. Aur. Victor: romersk Historiker; o. fl.; — B) df. Aurelius, 3: aurelisk; — 1) ∾ via, (fra Rom til Pisa, df. sild. til Arelate); omtales Cic. Cat. 2, 4, o. id. Phil. 12, 9; — 2) ∾ lex; a) judiciaria, af Prætoren L. Aurelius Cotta, (a. u. c. 684), (hvorefter senatores, equites, o. tribuni aerarii kom til at beklæde Domstolene); vid. Cic. Phil. 1, 8, o. id. Vell. 2, 32; — b) de ambitu, vid. Cic. Qu. Fr. 1, 3; — 3) ∾ Forum: By i Etrurien, ved via Aureliana, Cic. Cat. 1, 9; — 4) ∾ tribunal: Bygning paa Torvet i Rom til Retsforhandlinger, Cic. Sest. 15; ogs. bruges derom gradus Aurelii, id. Cluent. 34.

aurĕŏlus, 3, dem. af aureus; I) „egenl."; A) „alm.": af Guld, anellus, (Guldring), Plaut., ensiculus, id.; ∾ malum, Catull.; — b) subst. aurĕŏlus, i, m., (sc. nummus): et Guldstykke, Martial. 5, 19; — B) „bes."; a) besat el. smykket med Guld, forgyldt, cinctus, (Bælte), Lucil. ap. Non., laquearia, Prud.; — b) guldfarvet, collum, Varro, color, Colum.; — II) „overf.": gylden, d. e. fortræffelig, skiøn, yndig, odl., pedes, Catull. 61, 167; ∾ liber, Cic. Acad. 2, 44; ∾ oratiuncula, id. — auresco, ĕre, v. n. inch., [aurum]: at blive guldfarvet, Varro.

aurĕus, 3, [aurum]; I) „egenl."; a) af Guld, gylden, patera, Plaut., simulacra, Lucr.; ∾ corona, (som Belønning for Krigstapperhed), Liv. 7, 37; - ∾ nummus, ogs. absol. aureus, i, m., (sc. nummus): Guldstykke el. Guldmønt: = 25 denarii el. 100 sestertii, (omtr. svarende til vor Ducat); (mønteded først under d. anden puniske Krig); vid. Plin. 33, 13, ogs. Cic. Phil. 12, 8, Suet. Cal. 42, oftere; - men ∾ vis, Ovid. Met. 11, 142, „poet.": den Evne, ved Berørelse at forvandle Alt til Guld; men ∾ mala Hesperidum, Lucr. 5, 33, Varro; men Virg. Ecl. 3, 71: ∾ mala, efter nogle: Ovæder; — b) forsynet el. prydet el. smykket med Guld, forgyldt, odl.; - ∾ victima, (med forgyldte Horn), Naevius; ∾ sella, Cic. Phil. 2, 34; ∾ templa, Prop.; men ∾ Pactolus, Ovid. Met. 11, 76, (hvis Vand medfører Guldsand); — c) gylden el. guldfarvet, skinnende af el. som Guld, Lucr. 6, 205; cf. ibd. 5, 462; ∾ Phoebe, Virg., Ovid., luna, Ovid.; ∾ sol, id.; ∾ sidus, Virg., Hor.; ∾ caesaries, Virg., coma, Catull.; — II) „overf." om alle ydre og indre Fortrin: gylden, skiøn, herlig, Venus, Virg., Ovid., Copia, Hor., Amor, Ovid., porticus, Prop., litus, Martial.; - ∾ dicta, (gyldne Ord), Lucr. 3, 12; ∾ mores, (gyldne el. rene Sæder), Hor. Od. 4, 2, 23; ∾ mediocritas, (den gyldne Middelvei), ibd. 2, 10, 5; - ∾ aetas (Guldalderen), Ovid.; ogs. ∾ tempus, Hor.; men ∾ Virgo, (i. e. Astraea), Albinov.

aurichalcum, s. und. orichalcum. — auricilla, s. und. oricilla. — aurĭcŏlor, ōris, adj., [aurum, color]: guldfarvet, aethra, Juvenc. — aurĭcŏmans, tis, adj., [aurum]: guldhaaret, crocus, Auson. — aurĭcŏmus, 3, [aurum, coma]: guldhaaret, sol, (med gyldne Straaler), Val. Fl.; men ∾ fetus (arboris): guldbladet, Virg. Aen. 6, 141; ∾ Batavus, (guldlokket), Sil.

aurĭcŭla, (oric., Trog. ap. Plin. 11, 114), dem. af auris: det ydre Øre, Øreflippen; sine te prendam auriculis, (som Kiærtegn), Plaut. Poen. 1, 2, 163; men Cic. Qu. Fr. 3, 4: auriculam mordicus auferre, (bide Øreflippen af); ∾ rubentes, Suet., fractae, Plin.; men som Ordsprog: auricula infima molliorem, (blødere, mere eftergivende), etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; — b) df. ogs. alm. f. Øret; avidus auricularum, (nysgierrig), Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 8, 16, oftere, o. Pers. 2, 29; df. — aurĭcŭlārius, i, m.: en Ørenlæge, Dig.

aurĭfer, a, um, [aurum, fero], oftest „poet." o. fra Plin.: som medfører Guld, guldholdig, amnis, Tibull., (i. e. Pactolus), arva, Sil., (i. e. Hispania), arenae, (Guldsand), Plin.; men ∾ arbor (i Hesperidernes Haver), Cic. poët. Tusc. 2, 9, o. Sil. — aurifex, ĭcis, m., [aurum, facio], Guldarbeider, Guldsmed, Plaut., Cic. Verr. 4, 25. — aurifluus, 3, [aurum, fluo]: flydende med Guld, Tagus, Prud. — aurĭfŏdīna, el. auri fodina, ae, f.: Guldgrube, Guldbiergværk, Plin. 33, 21.

auriga, ae, m., (o. f.), [af d. forældr. aurea: Ørerem, Tøile, o. ago]; I) „egenl.": en Kudsk; vid. Virg. Aen. 12, 85; men Ovid. Met. 2, 327, som Gravskrift: Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni, etc.; men in fem., Virg. Aen. 12, 918: aurigamve sororem, etc.; — ogs. en Kapkiører paa Cirkus, Suet. Aug. 43, oftere; — II) df. „overf."; A) i Astronomien: Stiernebilledet Auriga, el. Kudsken, el. Ἡνιόχος, Cic. N. D. 2, 43, Hyg., Colum.; — B) „poet." ogs. en Styrmand; vid. Ovid. Trist. 1, 4, 16; — C) lignelsesvis: velut aurigam rectricemque membrorum etc., Colum. 11, 2.

aurigārius, i, m., Biform af auriga; navnlig en Kapkiører paa Cirkus, Suet. Ner. 5. — aurigātio, onis, f.: Kapkiørsel paa Cirkus, Suet. Ner. 35; — men „overf.": lusus, gestationes, aurigationes, etc., vid. Gell. 7, 8; o. — aurigātor, oris, m., sild. Form f. auriga, Avien. Arat.; — [aurigo].

aurĭgĕna, ae, m., [aurum, gigno]; ligesom guldbaaren: Epithet til Perseus, (med Hensyn paa den Moderen Danae befrugtende Guldregn); vid. Ovid. Met. 5, 250. — auriger, a, um, [aurum, gero]: som bærer Guld; df. „poet.": ∾ tauri, (med forgyldte Horn), Cic. poët. Div. 2, 30; men ∾ arbor, Val. Fl., (hvorpaa det gyldne Skind var ophængt).

aurigo, avi, atum, 1, v. n., [auriga]: er Kapkiører paa Cirkus; vid. Plin. 33, 27; cf. Suet. Ner. 24, oftere; — 2) „overf.": at styre el. lede; ducentibus stellis et aurigantibus, Gell. 14, 1; — not.: ogs. som dep.: quo natura aurigatur, non necessitudo, Varro ap. Non. — aurigor, ari, v. dep., s. und. frgd., not. — aurĭlĕgŭlus, i, m., [aurum, lego]: der opsamler Guld el. Guldsand af Floderne, Cod. Theod. — aurĭpigmentum, el. auri pigmentum, i, n.: Operment, (etslags Arsenikerts), Plin. 33, 22.

auris, is, f., (af d. lakoniske αὖς, ;fædv. οὖς); I) „egenl.": Øret; df. ogs. „syneed.": Hørelsen; - comisk er: Fac sis vacivas ··· aedes aurium, (hør nu vel efter), Plaut. Pseud. 1, 5, 54; aures adhibere, (være opmærksom), Cic.; men ogs. aurem adhibere, (lægge Øret til), Ter. Phorm. 5, 6, 28, Cic.; aures arrigere, (spidse Øren), Ter., erigere, Cic., praebere, Liv., (høre efter); - auribus accipere, Ter., Cic., Ovid., (høre el. fornemme), haurire, (høre begierligen), Ovid.; ligel. aure bibere, Hor. Od. 2, 13, 32; - aures obtundere el. tundere, Plaut., lacessere, Lucr., ferire, Cic., implere, Tac., (bryde el. plage el. fylde nogens Øren); - men omvendt: auribus alicujus servire, dare aliquid, (kildre nogens Øren); vid. Caes. B. C. 2, 27, o. Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; — b) hertil mærkes endnu Udtrykkene: in aurem dicere alicui aliquid, (hviske nogen noget i Øret), Hor. Sat. 1, 9, 9; cf. Juvenal. 11, 59, o. Cic. Fin. 2, 21; men aurem vellere el. pervellere, (som Gestus af den Paamindende), Virg. Ecl. 6, 3, o. Senec. Ep. 94: men in aurem garrire, etc., vid. Martial. 1, 90; men Cic. Fin. 5, 25: in vestris auribus commentatus etc., (i Eders Paahør, for Eder); cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 2; men Tac. Hist. 1, 26: quaedam apud Galbae aures ··· elusit; cf. id. Agric. 44; men som Ordsprog: In aurem utramvis otiose ut dormias, Ter. Heaut. 2, 3, 101; cf. Plin. Ep. 4, 29; — B) „meton."; a) Gehøret, navnl. forsaavidt det bedømmer Talens Velklang; Atticorum aures teretes et religiosae, Cic. Orat. 9; cf. ibd. 44, ç.

Hor. A. P. 387; — b) aures ogs. f. Tilhørerne, Hor. Ep. 1, 20, 19; — II) „overf." ifølge Gestaltens Lighed, Virg. Ge. 1, 172: Binae aures, etc., (de tvende Muldfiele paa Ploven); hvf. aratra aurita, Pallad.

auriscalpium, i, n., [auris, scalpo]: Øreske, Martial.; - ogs. etslags Sonde, Scribon. — aurĭtŭlus, i, m., (sc. asinus): den Langørede, el. Eselet, Phaedr. 1, 11; dem. af — aurītus, 3, [auris]; I) „egenl.": med Øren; sædv. m. lange Øren, langøret, lepores, Virg., asellus, Ovid.; — b) ogs. subst. auritus, i, m.: Haren, Avien. Arat.; — II) bf. „fig."; A) „overf."; a) øreformet; aurita aduncitas rostri, Plin. 10, 70; — b) aratra aurita, med Muldfiele el. Strygbretter, Pallad.; — B) „ment."; a) som spidser Ørene, som hører efter, agtpaagivende; vid. Plaut. As. prol.; men id. Mil. gl. 3, 1, 14: cum auritis plagis (lurende) etc.; bf. „poet.": auritas ··· ducere quercus, (om Orpheus), Hor. Od. 1, 12, 11; — b) testis auritus, (Ørenvidne, opp. testis oculatus); Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem, Plaut. Truc. 2, 6, 8; — c) sild. ogs. pass.: som høres med Opmærksomhed, leges, Prudent.

auro, are, v. a., [aurum]: forgylder, Tertull.; — II) bf. partic. auratus, 3, som adj.; A) „alm.": forsynet el. smykket med Guld, overtrukken el. beslaaen el. virket dermed, forgyldt, templa, Lucr., tecta, Cic.; men ∾ tempora, (smykkede med en gylden Hielm), Virg. Aen. 12, 536; ∾ lacerti, Prop., sinus, Ovid., (med gyldne Smykker); men ∾ vestes, Ovid., ∾ amictus, id., (guldvirkede); men Liv. 9, 40: milites aurati, (med gyldne Skiolde); - comp., Tert.; — B) „bes." ogs. 1) „poet.": af Guld, gylden, giort el. forfærdiget af Guld; Auratam ··· Colchis avertere pellem, (hente derfra det gyldne Skind), Catull. 64, 5; ∾ monilia, Ovid., Prop.; — 2) guldfarvet; gemma ··· auratis guttis, Plin. 37, 66; — b) bf. subst.: aurata (or.), ae, f.: Guldforellen, (sparus aurata L.), Plin. 9, 25, Martial.; s. ogs. orata s. l.

aurōra, ae, f., ligesom αὔριος ὥρα: Morgentimen, Morgenrøden, Dagbrækningen; - Aurora novo quum spargit lumine terras, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 521; ad primam auroram etc., Liv. 1, 7; ligel. prima aurora (abl.), Plin.; — B) bf. „meton.": Morgenen el. Østen, el. Morgenland; - Eurus ad auroram ··· recessit, Ovid. Met. 1, 61; - bf. ogs. sild. „poet.", f. Orienten, el. Folkene af Østen, Claudian.; — II) personificeret er Aurora, ligesom Ἠώς: Morgenrødens Gudinde, Datter af Hyperion, (hvf. Hyperionis, Ovid.), Gemalinde af Tithonus, (hvf. Tithonia, m. o. ud. conjux, Ovid.), og Moder til Memnon; vid. Aen. Virg. 4, 585, oftere, Ovid. Met. 13, 576 flgd.; om hendes Handel med Cephalus og Procris, f. ibd. 7, 703 flgd. — aurōsus, 3, [aurum]: som ligner Guld, guldfarvet, pulvis, Pallad., arena, Lamprid., color, Veget.

*aurūgĭnĕus, 3: gulsottig, color, Coel. Aur.; o. — aurūgino, are, v. n.: lider af Gulsot, er gulsottig, Tert.; af — aurūgo, ĭnis, f., [aurum]: Gulsot, ogs. arquatus morbus, Scribon. — aurŭla, ae, f., dem. af aura: svag Luftning; - bf. „overf.": svagt Rygte el. Minde om noget, Tert. — aurŭlentus, 3, [aurum]: guldfarvet, lux, Prud.

aurum, i, n., [igiennem inus. αὖρον, hvf. efter Fest. thesaurus, besl. m. aura el. αὔρα, d. e. Glands el. Glimmer, af ἄω el. αὔω]; I) „egenl.": Guldet; - nos aeris, argenti, auri venas etc., Cic. N. D. 2, 60; quasi aurum ··· igni aspici etc., id. Fam. 9, 16; cf. Plin. 33, 19; men som Ordsprog: montes auri polliceri, Ter. Phorm. 1, 2, 18; — B) „metonym." ogs.: hvad der er giort af Guld, Guldsmykke, Guldklæde el. Guldhalsbaand, odl.; vid. Lucr. 2, 27, Ter. Heaut. 3, 1, 43, Ovid. Met. 9, 411, oftere; - navnl. ogs. Guldbæger, Virg. Aen. 1, 540; men id. Ge. 2, 192, ved Hendiadys: pateris libamus et auro, (i. e. pateris aureis); - „poet." ogs. en Guldring, Juvenal. 1, 28; ogs. et Guldsmykke i Haaret el. derom, (κρωβύλος), Virg. Aen. 4, 138; men ibd. 7, 279: fulvum mandit sub dentibus aurum, (Mundbid el. Bidsel af Guld); men Ovid. Met. 7, 155, er aurum: det gyldne Skind; — b) „bes." ogs.: møntet Guld el. Guldmønt; aula (i. e. olla) onusta auri, Plaut.; ne qua lacuna sit in auro, Cic. Att. 12, 6; - bf. hyppigen: Guld, d. e. Penge; vid. Prop. 3, 13, 48 flgd.: Auro fides pulsa, auro venalia jura, etc.; cf. Virg. Aen. 3, 56: auri sacra fames etc.; men Hor. Od. 2, 16, 8: nec auro (venale otium); — II) „overf." o. „poet."; A) Guldfarve el. Guldglands; vid. Ovid. Met. 9, 690; men cristis praesignis et auro, (Hendiadys: f. cristis aureis), ibd. 3, 32; — B) aetas aurea el. Guldalderen; sic ad ferrum venistis ab auro, Secula, Ovid. Met. 15, 260; cf. ibd. 1, 115, o. Hor. Od. 4, 2, 39; — not.: orum, f. aurum, vid. Fest. p. 189.

Aurunci, orum, m.: gammelt Folk i Campanien, vid. Virg. Aen. 11, 318, o. Plin. 3, 9, hvis Hovedstad: — Aurunca, ae, f.; bf. magnus Auruncae alumnus, Juvenal. 1, 20, (i. e. Lucilius, der neml. var født i Suessa Aurunca, hod. Sessa); cf. Vell. 1, 14; — bf. Auruncus, 3, senes, Virg. Aen. 7, 206, manus, ibd. 795.

*auscultātĭo, onis, f.: Lytten dertil el. Høren derefter, Nysgierrighed, Senec. Tranqu. 12; — 2) „overf.": at adlyde, at rette sig derefter; quid mihi Scelesto tibi erat auscultatio? Plaut. Rud. 2, 6, 18; — auscultator, oris, m.: en Tilhører, (opp. disceptator), Cic. Part. or. 3; — 2) „overf.": som adlyder; ∾ mandati, Appul.; o. — auscultātus, us, m.: at høre derpaa, at være nogens Tilhører, Appul.; — [flgd.].

ausculto, avi, atum, 1, v. a. o. n. intens., [euphonisk f. aurculto, ctr. f. auriculito, af auricula]; I) „egenl."; c. acc., ofte ogs. absol.; A) „alm.": hører flittigen el. omhyggeligen derpaa el. derefter; - nimis eum ausculto lubens, Plaut. Poen. 4, 2, 18; jam scies; ausculta, Ter.; ligel. ausculta paucis (abl.), id. Ad. 5, 3, 20; — B) bf. „bes."; a) hører derefter, troer hvad jeg hører; qui gestant, quique auscultant crimina, Plaut. Pseud. 1, 5, 12; — b) hører derefter, lurer derpaa; id. Poen. 4, 1, 6, o. id. Merc. 2, 4, 9; — c) som Betient at høre efter el. passe paa; vid. Hor. Sat. 2, 7, in.; — II) „overf."; c. dat., ogs. absol.: at høre efter, d. e. at adlyde, at rette sig derefter, odl.; vid. Plaut. Bacch. 4, 8, 14, o. Ter. Andr. 1, 3, 4, oftere; ligel. Cic. R. Am. 36: mihi ausculta, etc.; - dog findes ogs. her acc. f. dat.; nisi me auscultas, Plaut. Trin. 3, 2, 36; - men absol.: itaque auditis, non auscultatis, Cato ap. Gell.; - men pass. impers.: auscultabitur, (det skal efterkommes), Plaut. Merc. 2, 3, 127.

Auser, ĕris, (ogs. Ausar, Rut. It.), m.: Bisflod af Arnus i Etrurien, Plin. 3, 5. — Ausētāni, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Caes.; — bf. adj. Ausetanus, 3, ager, Liv. — ausim, f. und. audeo. — — Auson, ŏnis, f. und. Ausones. — Ausŏna, ae, f.: gammel ausonisk By ved Minturnæ, Liv. 9, 25.

Ausŏnes, um, m.: Ausonierne; vid. Fest. s. v. Ausoniam, o. Serv. ad Virg. Aen. 3, 171: Urfolk el. Stamfolk i Mellem- og Nederitalien; (hede ogs. ved en anden Udtale: Aurunci, ogs. Opici o. Osci, vid. Fest. s. v. Ausoniam, o. Serv. ad Virg. Aen. 7, 727); - „poet." ogs. en Benævnelse paa alle Italiens Indvaanere, Stat. Silv. 4, 5; — b) bf. Auson, ŏnis: en Ausonier; - men ogs. som adj.: latinsk el. romersk, vox, Avien. Arat.; — B) bf. 1) Ausŏnia, ae, f.: Ausonien el. Ausoniernes Land, navnl. i Nederitalien, Ovid. Met. 14, 6, o. ibd. 15, 647; - „poet." ogs. f. Italien, Virg. Aen. 10, 54, Ovid. Fast. 4, 290, o. A.; — 2) Ausŏnĭus, 3; a) ausonisk, mare, Plin. 3, 15; — b) bf. „poet.", f. italiensk el. latinsk el. romersk, terra, Virg.

Aen. 4, 349, humus, Ovid. Fast. 5, 658; ∾ Tybris, Virg.; men ∾ Pelorum, Ovid. Met. 5, 350, (som vender imod Italien); ∾ imperium, id. Pont. 2, 2, 72, (Romerstaten); men ∾ os, (Romersproget), Martial.; ∾ aula, (Keiserhoffet), id.; — b) df. subst.: Ausonii, orum, m.: Italiens gamle Indvaanere; vid. Virg. Aen. 12, 834; — 3) Ausŏnĭdae, arum, m.: Ausonierne, Virg. Aen. 10, 564; — b) „poet." ogs. Italiens Indvaanere, ibd. 12, 121, o. Lucan. 9, 998; — 4) Ausŏnis, ĭdis, bes. adj. fem. til Ausonius: ausonisk; df. „poet.": italiensk, ora, Ovid. Fast. 2, 94, aqua, Sil., matres, Claudian. — Ausonia, Ausonides, Ausonis, o. 1. Ausonius, 3, s. und. Ausones. — 2. Ausŏnĭus, i, m., Decimus Magnus: berømt Digter, Rhetor og Grammatiker, i d. fierde christel. Aarh.; ogs. Lærer f. K. Gratianus.

auspex, ĭcis, comm., [ctr. f. avispex, af avis o. spicio]; I) „egenl.": Fuglesktuer, d. e. som iagttager Fuglenes Flugt og Skrig og Æden, for deraf at spaae, som anstiller Auspicier, (altf. at sammenligne m. augur); – latores et auspices legis curiatae, Cic. Att. 2, 7; cf. Hor. Od. 3, 27, 8. ogs. Plin. 10, 21; — II) eftersom enhver vigtigere Handling begyndte med Auspicier, saa heder auspex ogs. hyppigen „overf."; A) „poet.": Ophavsmand el. Befordrer af et Foretagende; – divisque ... Auspicibus coeptorum operum etc., Virg. Aen. 3, 20; cf. Hor. Ep. 1, 3, 13, o. Ovid. Fast. 1, 26, ogs. Hor. Od. 1, 7, 27; — B) i Forretningssproget: som stifter Ægteskaber, en Forlover, odl.; vid. Cic. Div. 1, 16, o. id. Cluent. 5; cf. Liv. 42, 12, o. Suet. Claud. 26; — C) sild. ogs. adj.: lykkelig, heldig, heldvarslende; navnlig hos Claudian. m. clamor, victoria, purpura.

*auspĭcābĭlis, e: med gunstigt Forvarsel, Arnob.; o. — auspĭcālis, e: hørende til Varsler el. til at spaae af, pisciculus. Plin. 32, 1; — df. adv. auspicālĭter, ligesom auspicato: efter Anstilling af Varsler, Hygin.; — [auspicor]. — auspĭcato, abl. som adv., s. und. auspicor. — 1. auspĭcatus, 3, s. und. auspicor. — 2. auspicatus, us, m., [auspicor]: Anstilling af Auspicier; in auspicatu, (naar man tager Varsler), Plin. 10, 20 (Hard.).

auspicium, i, n., [auspex]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Fuglesktue, d. e. Jagttagelse af Spaafuglene, for deraf at udlede Varsler; – pullarium in auspicium mittit, Liv. 10, 40; cf. id. 6, 41, bes. ogs. Cic. Div. 1, 47 flgd., o. ibd. 2, 34 flgd.; — 2) Varsel el. Forvarsel, navnl. af Spaafuglene, derefter ogs. af andre Gienstande; vid. Plaut. Epid. 2, 2, in.; – ∾ bonum, Catull., optimum, Cic., felix, Justin.; navnl. siges ogs. auspicium facere, om de Gienstande, som give et Varsel; vid. Liv. 1, 34, o. Cic. Div. 2, 38; men Hor. Ep. 1, 1, 86, m. Lune: cui (diviti) si vitiosa libido Fecerit auspicium, (har bragt ham paa et Indfald); — B) „bes." ogs.: Ret til at tage Auspicier; vid. Cic. Leg. 3, 3 (e XII Tabb.), ogs. Liv. 4, 6; – i Krig har alene Overgeneralen auspicium; vid. Liv. 21, 40; derim. er under Keiserregieringen auspicium indskrænket til Keiserens egen Person; vid. Tac. Ann. 2, 41, o. Suet. Aug. 21, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 254, o. Ovid. Met. 15, 822; — II) „overf."; A) hvormed noget begynder; df. Begyndelse el. Ophav til det Paafølgende; auspicia regni a parricidio coepit, Justin. 27, 1; cf. id. 26, 2; — B) den høieste Magt el. Vælde, Virg. Aen. 4, 103; ogs. Frihed el. frit Valg el. Uafhængighed, ibd. 340.

auspĭco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) som verb. fin.: for- og eftercl. Biform af flgd.; – auspicat auspicium prosperum (praetor), Naev. ap. Non.; men ∾ mustelam, (tage Varsel deraf), Plaut. Stich. 3, 2, 46; ogs. ∾ super re aliqua, Gell. 3, 2; men Plaut. Rud. 3, 4, 12: Non hodie isti rei auspicavi, ut etc.; — — II) derim. er aspicatus, 3, at mærke; A) som partic. pass.; 1) „egenl.": indviet el. helliget ved Auspicier; auspicato in loco, Cic. Rab. perd. 4; cf. Liv. 26, 2: auspicata comitia; — b) hertil hører ogs. abl. absol. auspicato: efter at have tage Varsler, Cic. Div. 1, 2; cf. Liv. 6, 41, Tac. Hist. 1, 84, o. A.; — 2) „overf." ogs.: begyndt; in bello male auspicato, Justin. 4, 5; — B) som adj.: heldvarslende, heldig el. gunstig; c. dat., Vell. 2, 79; – comp.: ∾ arbor, Plin.; cf. Catull. 45, fin.; superl.: ∾ initium rebus agendis, Tac. Germ. 11; ∾ exordium, Quintil.; — b) df. abl. auspicato, som adv.: lykkeligen, heldigen; – haud auspicato huc me attuli, Ter. Andr. 4, 5, 12; – comp.: ∾ mutato nomine, Plin.

auspĭcor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [af auspex, ligesom auguror af augur]; I) „egenl." o. absol.: anstiller Fuglesktue, holder Auspicier; – vid. Cic. N. D. 2, 4; men tripudio auspicari, s. und. tripudium; men Fabio auspicanti aves non addixere, Liv. 27, 16, s. und. addico; — II) „overf.": begynder derpaa; c. acc. el. c. inf., ogs. absol.; A) „bes." el. m. Bibegr. af det Varslende og Religiøse, som Tanken saa gierne lægger i Begyndelsen af ethvert vigtigere Foretagende; – vid. Tac. Ann. 4, 36: auspicandi gratia tribunal ingredi; ligel. Plin. Ep. 3, 5: non auspicandi causa, sed studendi, etc.; — B) „alm." el. ud. dette religiøse Bibegr.: at begynde derpaa; a suppliciis vitam auspicari, (om Mennesket), Plin.; ∾ cantare, Suet.; cf. Senec. Ep. 47: ∾ gradum senatorium per militiam.

austellus, i, m., dem. af flgd.: mild Søndenvind, Lucil. ap. Non. — 1. auster, stri, m., [ἄω el. αὔω, d. e. tørrer]: den Udtørrende, (sc. ἄνεμος el. ventus), d. e. Søndenvinden, (ligeoverfor aquilo): hos Digterne ogs. ofte som Personification; – ∾ validus, turbidus, Hor., vehemens, Cic., frigidus, Virg., Prop., hibernus, (stormende), Virg., ogs. humidus, (regnbringende), pluvius, Ovid.; ogs. fulmine pollens, Lucr.; — 2) „meton.": Syden el. Sønden; in reliquis aquilonis austrive partibus etc., Cic. d. Rep. 6, 20; cf. Plin. 2, 6. — 2. auster, s. und. austerus. — austĕrālis, is, f.: = sisymbrium, Appul.

austēre, adv. af austerus; oprdl. om Smagen: skarpt; df. „fig.": strængt; – agit mecum austere et Stoice Cato, Cic. Mur. 35. — austĕrĭtas, atis, f., [austerus]; I) „egenl.": bitter el. bedsk el. snærpende Smag; ∾ vini, caepae, picis, Plin.; – ogs. in pl.: austeritates, (bittre Plantesafter), Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": det Dunkle el. Fordunklende; nimis floridis coloribus austeritatem dare, Plin. 35, 36; — B) „ment.": Alvorlighed; non austeritas ejus (magistri tristis, non dissoluta (sit) comitas, Quintil. 2, 2, 5; cf. Plin. Ep. 2, 5.

austērŭlus, 3: noget bedsk el. bitter, Capella; dem. af — austērus, 3, αὐστηρός; I) „egenl."; med Hensyn paa Smagen: sammentrækkende, bedsk, bitter, snærpende, vinum nigrum, Cels.; herba austero sapore, Plin.; – comp.: ∾ gustus, Colum.; superl.: ∾ vinum, Scribon.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lugten: skarp, giennemtrængende; balsami succus ... odore tantum austerus, Plin. 12, 54; — b) om Farven: mørk el. dunkel og ligesom alvorlig; sunt autem colores austeri, aut floridi, Plin.; pictor ... austerior colore, id. 35, 29; — B) „ment."; 1) „alm."; a) alvorlig, stræng; illo austero more ac modo (agere cum aliquo), Cic. Coel. 14; cf. id. d. Or. 3, 25, o. id. Pis. 29; — b) navnl. ogs. om Foredraget; vid. ibd. 3, 26; men austera poëmata, Hor. A. P. 342, (mørke el. frastødende); – ogs. om en vis Stil i Bygningskunsten: stræng, alvorlig; vid. Plin. 34, 19; — 2) „bes.": tung, smertelig, besværlig, curatio, Plin. 24, 28; Molliter austerum studio fallente laborem, Hor. Sat. 2, 2, 12; — not. a: superl. austerrimus, Messal. Corv.; s. ogs. ovenf.; — not. b: auster, f. austerus, Scribon.

austrālis, e, [auster]: sydlig, regio, Cic., ora,

id.; men ∾ cingulus, (den hede Zone), id. de Rep. 6, 20; ∾ polus, Ovid.; ∾ nimbi, id. — austrĭfer, a, um, [auster, fero]: ſom bringer Søndenvind; vid. Sil. 12, in. — austrinus, 3, [auster]: ſydlig, calores, Virg., dies, (naar Søndenvinden blæſer), Colum.; ∾ coelum, id., Plin.; ∾ vertex, (Sydpolen), id.; — b) ogſ. subst.: austrina, orum, (sc. loca): den ſydlige Egn af et Land; ∾ Cypri, Plin., Cappadociae, id. — austro.africus, i, m., [auster], (sc. ventus, ligeſom libonotos): Sydſydveſtvinden, Isid. — Austrogothi, ſ. und. Ostrogothi. — austronotius, (-notus), i, m., (sc. polus), Sydpolen, Isid.

ausum, i, n., o. 1. ausus, 3, ſ. und. audeo. — 2. ausus, us, m., [audeo]: Voveſtykke, men alene in abl. ausu, Petron., Val. Fl., o. A.

aut, conjunct.; [beſl. m. αὖ o. αὖτις, d. e. atter]: eller; men gientaget: aut ··· aut: enten ··· eller; – aut ombytter tvende Objecter ſaaledes, at det ene udelukker det andet; hvorimod vel paa en Maade ſideordner de objective Foreſtillinger; – audendum est aliquid universis, aut omnia singulis patienda, Liv. 6, 18; cf. Cic. d. Or. 2, 2; (men id Tusc. 2, 20: quod ··· a virtute profectum, vel in ipsa virtute situm, etc.); men Ter. Phorm. 3, 1, 19: Nam de ejus una, ut audio, aut vivam, aut moriar, sententia; cf. Cic. Acad. 2, 30, ogſ. id. Manil. 11; – men Tac. Germ. 5: terra ··· aut silvis horrida, aut paludibus foeda, (dels ··· dels); cf. Liv. 44, 6, ogſ. id. 10, 7, o. Cic. d. Senect. 16; – ogſ. findes aut gientaget oftere; vid. Ter. Andr. 1, 1, 29, o. Cic. N. D. 3, 12; — bb) men ogſ. ſtaaer aut ··· aut ···; a) i tvende Disjunctioner; – ne aut de Laelii ··· aut de hujus ··· aut arte aut gloria detraham, Cic. d. Or. 1, 9; cf. id. Pis. 39; — b) i negative Sætninger, (ſ. neque ··· neque); neque enim sunt aut obscura, aut non multo post commissa, Cic. Cat. 1, 6; cf. id. Off. 1, 20, o. Ter. Ad. 1, 1, 11; — c) i ſpørgende Sætninger; vid. Cic. Acad. 2, 7: quomodo aut geometres etc.? – ligel. i ſammenlignende Sætninger; talis autem simulatio vanitati est conjunctior, quam aut libertati aut honestati, Cic. Off. 1, 15; — B) om denne Partikel kan her endnu tilføies; aa) det enkelte aut kan ogſ. efter Sammenhængens Forſkiellighed hede; a) eller dog, eller ogſaa; naar man neml., i Tilfælde af den førſte Paaſtands Ugyldighed, ſubſtituerer den anden; – vid. Virg. Aen. 1, 70; ligel. a se postulari aut exspectari aliquid, Cic. Off. 2, 20; cuncti, aut magna pars etc., Sall. Jug. 56; numquam, aut raro, Vell. 2, 29; — b) ellers, i modſat Fald; naar neml. det ene maatte finde Sted i Mangel af det andet; – vid. Virg. Aen. 10, 630, Ter. Hec. 4, 4, 76, ogſ. Quintil. 2, 17, 9; — c) eller meget mere, eller rigtigere; naar neml. d. Tilføiede tiener til Berigtigelſe af d. Frgd.; – vid. Cic. Leg. 1, 13: aut tu is es, qui etc.; cf. id. Fin. 5, 11: de hominum genere, aut omnino de animalium loquor, etc.? – i denne Bem. begynder aut ogſ. undert. en ny Sætning; vid. Cic. Acad. 2, 7, o. id. N. D. 1, 1, ogſ. Plin. Ep. 1, 10; — bb) „poet." forbindes; a) neque ··· aut, (ſ. neque ··· neque); vid. Lucan. 1, 287, ogſ. Virg. Aen. 4, 339, o. Hor. Sat. 1, 6, 68; — b) aut ··· vel, el. vel ··· aut, (ſ. aut ··· aut, el. vel ··· vel); vid. Ovid. Met. 1, 546, o. Martial. 4, 78, ogſ. Sil. 16, 32; — cc) aut med andre Partikler; a) m. etiam, neml. til Fuldſtændiggiørelſe el. Eftertryk af Modſætningen; – nam aut ··· nolunt, aut etiam ··· impediuntur, Cic. Off. 1, 9; cf. id. d. Or. 1, 17; — b) m. certe, til Indſkrænkning af det Anførte; – aut reprehensionis aliquid, aut certe admirationis (habere), Cic. Orat. 3; cf. id. Brut. 73; ligel. aut modo, Plaut. Cas. 5, 4, 22; — c) m. vero: endog; naar noget vigtigere tilføies; quem tibi hominem ··· aut vero deum etc.? Cic. Verr. 4, 35; cf. id. d. Or. 1, 9; – ligel. m. quidem, Suet. Caes. 66; men Cic. Att. 3, 22, m. Negation: ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto; — not.: „poet." kan ogſ. aut ſættes efter et andet Ord i Sætningen; vid. Tibull. 1, 3, 18.

autem, conj., [beſl. m. αὖ, αὖτε, d. e. atter, ogſ. m. ἀτάρ, at, d. e. men]: men, derimod, ogſ. men derimod; forbinder, (ligeſom at), m. d. frgd. Sætning en ny modſat el. forſkiellig; – (ſættes forreſten efter et Ord i Sætningen, og bruges hyppigſt i d. philoſophiſke Foredrag, derim. ſielden i Poeſi); – df. altſ. A) „alm."; a) modſættende, (ligeſom ogſ. at quidem, el. at vero, o. δὲ δή): men, derimod; (ofte hos pron. pers.); – Nam injusta ab justis impetrare non decet; Justa autem ab injustis petere, insipientia est, Plaut. Amph. prol. 35; ego hic cesso, quia ipse nihil scribo; lego autem libentissime, Cic. Fam. 16, 22; sunt quidam etc., sunt autem quidam etc., id. d. Or. 1, 25; cf. id. Tusc. 1, 23; — b) forbindende: men derhos, paa den anden Side, ogſ. fremdeles; vid. Cic. Acad. 1, 4, o. id. Off. 1, 5; – ſaal. hyppigen i Talens Overgange; erat autem in puero etc., Nep. Att. 1; ligel. i Spørgsmaalet; vid. Cic. Cluent. 60: quid autem ··· metuebat etc.? – kan ogſ. gientages oftere; vid. Cic. Off. 1, 8; — B) „beſ." mærkes ogſ. Brugen af autem; aa) ved Gientagelſen af et Ord fra d. frgd. Sætning, hvorved neml. Tankerne forbindes; – nunc quod agitur, agamus; agitur autem, liberine vivamus, an etc., Cic. Phil. 11, 10; Humanum amare est; humanum autem ignoscere est, Plaut. Merc. 2, 2, 48; — bb) ved Optagelſen af den ved en Parentheſis afbrudte Tanke; vid. Cic. Off. 1, 23, o. ibd. 43; — b) men ogſ. omvendt, ved Indførelſen af Parentheſen ſelv; vid. Liv. 6, 1, o. Cic. Fin. 3, 7; — c) i Optællinger, ved Tilføiningen af den vigtigere Gienſtand; – magnus dicendi labor ··· summa autem gratia, Cic. Mur. 13; imitatrix boni, voluptas, malorum autem mater, id. Leg. 1, 17; — dd) i d. logiſke Slutningsfølge, ved Tilføiningen af Underſætningen el. Assumptionen, (ſ. und. atque o. atqui); – aut hoc, aut illud; hoc autem non; igitur illud, etc., Cic. Top. 14; cf. id. Acad. 2, 30, o. id. Tusc. 5, 16; — ee) endel. ſættes autem; a) ligeſom δή, i det lidenſkabelige Spørgsmaal; quomodo autem ··· potest etc.? (Grækernes πῶς δή); vid. Cic. Acad. 2, 8; – ligel. ſkændende; ego non tangam meam? Ch. tuam autem, furcifer! Ter. Eun. 4, 7, 29; – ligel. berigtigende; num quis testis? testis autem? num accusator? Cic. Rab. Post. 5; cf. id. Att. 6, 2, o. Liv. 21, 44; — b) hos sed o. ſpørgende, Ter. Phorm. 4, 2, 11; ligel. Virg. Aen. 1, 101: Sed quid ego haec autem etc.? men ast autem, Cic. frgm. Progn. (Orell. pag. 555); — c) hos Interjectionerne; Hei autem inimicos! Plaut. Amph. 3, 2, 20; ecce autem subitum divortium! Cic. Cluent. 5; eccui autem non proditur revertenti? id. Mur. 33; — not.: ordenl. ſtaaer autem efter det førſte Ord i Sætningen, dog ogſ. efter to el. flere Ord, ſom ikke let adſkilles, navnl. ogſ. hos Comikerne; ſaal. ogſ. Suet. Vesp. 22: et super coenam autem, etc.; ſ. ogſ. Quintil. 1, 5, 39.

authenta, ae, m., αὐθέντης: Herre el. Herſker derover, den Ypperſte deriblandt; ∾ vatum (Virgilius), Fulgent. — authentĭcus, 3, αὐθεντικός: ſom hidrører fra nogen ſelv, oprindelig, original; df. ſædv. ſkreven med egen Haand, egenhændig, testamentum, tabulae, Dig.; — b) ogſ. subst., authentĭcum, i, n.: Urſkrift, Original, ibd. — authepsa, ae, f., [αὐτός, ἕψω]: ligeſom Selvkoger; (at ſammenligne m. vor Themaſkine); Cic. R. Am. 46, o. Lamprid. Elag. 19. — author, authoritas, ſ. und. auctor, etc.

autochthōnes, um, αὐτόχθονες, d. lat. aborigines el. indigenae: Urindvaanere, Appul. — autŏgrăphus, 3, αὐτόγραφος: ſkreven med egen Haand, egenhændig, original, epistola, Suet., litterae, id.; —

b) ogſ. subst., autographum, i, n.: Haandſkrift, Symmach.

Autŏlŏles, um, m.: Folk i Mauretanien, Plin. 5, 2, Lucan. — Autŏlўcus, i, m.: Søn af Mercurius og Chione; var igiennem Anticlea: Morfader til Ulysses; ſ. Ovid. Met. 11, 313, ogſ. Martial. 8, 59; — 2) vſ. „meton.": en liſtig Skielm; vid. Plaut. Bacch. 2, 3, 41: deceptus sum; Autolyco hospiti aurum credidi.

autŏmătārĭus, 3, [autŏmăton]: hørende til et Automat; vſ. subst.; 1) autŏmătārius, i, m., (sc. artifex): ſom forfærdiger Automater, Inscript.; — 2) automatarium, i, n., (sc. opus): et Automatværk, et Automat, Dig. — autŏmătus (-os), um (-on), αὐτόματος: ſom handler ved ſig ſelv; vſ. frivillig, plausus, Petron. 50; — b) vſ. subst.: automaton, (-um), i, n.: Maſkine, ſom ſætter og holder ſig ſelv i Bevægelſe; vid. Vitruv., o. Suet. Claud. 34.

Autŏmĕdon, ontis, m.: Achilles's Kudſk, Virg. Aen. 2, 477; — b) „meton.": enhver vældig Kudſk; vid. Cic. R. Am. 35, o. Juvenal. 1, 61. — Autŏnŏē, es, f.: en Datter af Cadmus, ved Ariſtæus: Moder til Actaeon, ſom deraf heder: Autŏnŏēĭus heros; vid. Ovid. Met. 3, 198 o. 720. — autŏpȳrus, (-os), panis, αὐτόπυρος ἄρτος: grovt, med Kli blandet Brød, Plin. 22, 68, o. Petron. 66. — autor, autoritas, ſ. und. auctor, etc.

autumn., de ſaal. begyndende Ord ſ. und. auctumn-. — autŭmo, avi, atum, 1, v. a.; [ligeſom f. aïtumo, forlænget af ajo; cf. neguino af nego]; oprdl.: ſiger ja, bejaer; vſ. ſædv. paaſtaaer el. ſiger, (men næſten alene forcl.); vid. Plaut. Pseud. 4, 1, 21; Flexa, non falsa autumare dictio solet Delphica, Pacuv. ap. Non.; cf. vet. poët. ap. Cic. Or. 19; - dog ogſ. Vell. 1, 6: ab Elisssa Tyria, quam quidam Dido (acc.) autumant, etc.; - endel. pass., Plaut. Poen. 1, 2, 32.

auxĭlĭābundus, 3, [auxilior]: ſom gierne vil hielpe, hielpende, hielperig, Appul. — *auxĭlĭāris, e; 1) „alm.": hielpende, ſom yder Hielp el. Biſtand, dea, Ovid. Met. 9, 699; ligel. „poet.": ∾ carmen, (Trylleformular), id. ibd. 7, 138; men ∾ arma, ibd. 6, 424, „poet.", f. auxilia el. Hielpetropper; endel. ∾ aera, ibd. 4, 333, (Sammenſtød af Kobberbækkener, for at forkorte Maaneformørkelſer); — 2) „beſ." hørende til Hielpetropperne, equites, Tac.; ogſ. absol. auxiliares: Hielpetropperne; (ofteſt i Modſætn. af legiones; vid. Fest. pag. 15); - men absol.: auxiliares, (sc. copiae), Caes. B. G. 3, 25, Liv. 30, 34, o. A.; — b) vſ. atter adj.: hørende til Hielpetropperne, stipendia, Tac. Ann. 2, 52; cf. ibd. 11, 18; o. — auxĭlĭārius, 3: = frgd.; c. dat., Plaut. Truc. 2, 1, 6; — 2) ofteſt i Krigsſproget: ∾ milites, equites, etc., Hielpetropperne, (i Modſætn. af legiones); men ∾ miles, collect., Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; ſ. ogſ. Sall. Jug. 46 o. 87, Liv. 40, 40, o. A.; — [auxilium]

*auxĭlĭātĭo, onis, f.: Ydelſe af Hielp, Non.; — auxĭlĭātor, oris, m.: en Hielper el. Medhielper, litigantium, Quintil.; ogſ. c. dat. (f. gen.), Tac. Ann. 6, 37; — vſ. ſild. fem. adj.: auxĭlĭātrix, icis, gratia, Cassiod.; o. — auxĭlĭātus, us, m.: Hielpydelſe, Hielp; vid. Lucr. 5, 1040; — [auxilior].

auxĭlĭo, (avi), atum, 1, (v. n. o. a.); Biform af flgd.: hielper, oſv.; quibus ... auxiliem, Gracch. ap. Diomed.; — 2) vſ. pass.: a me auxiliatus si est, Lucil. ap. Prisc.; men vox ab imis auxiliata, etc., Vitruv. — auxĭlĭor, atus sum, 1, v. dep. (n.), [auxilium]: hielper, underſtøtter, yder Biſtand; ſædv. c. dat.; - te aliis consilium dare ··· tibi non posse auxiliarier, etc., Ter. Heaut. 5, 1, 50; cf. Cic. Fam. 5, 4, Caes. B. G. 7, 50, o. A.; — 2) navnl. ogſ. hos Lægerne; ∾ morbis, Plin. 13, 43, (at være et Middel derimod); cf. Ovid. Pont. 1, 3, 23: Nec formidatis auxiliatur aquis (medicina); - ſ. dat. findes ogſ. contra; vid. Plin. 27, 98.

auxĭlĭum, i, n., [augeo]; I) „alm.": Hielp, Biſtand, Underſtøttelſe; vſ. comiſk: ∾ argentarium, (Pengehielp el. Penge), Plaut. Pseud. 1, 1, 103; men Ter. Andr. 2, 1, 20: neque auxilii copiam (habeo, etc., formaaer ikke at hielpe); - auxilium esse alicui, oftere auxilio esse alicui, Ter., Nep., Hor., o. A.: være nogen til Hjelp, yde nogen Biſtand; ligel. auxilium ferre alicui, Plaut., Ter., Cic., contra aliquem, Cic., Caes., Hor.; ogſ. ∾ offerre, Ter., dare, Virg.; ∾ sibi adjungere, Cic., petere ab aliquo, id., Ovid.; - ogſ. in pl., Sall. Cat. 6; men auxilia liberorum, Quintil.; cf. Liv. 31, 33: duo auxilia etc.; men om Sømanden: Quum tumet (mare), auxiliis assidet ille suis, (ved Roret el. Skibstøiet), Ovid. A. A. 3, 260; — II) „beſ."; A) i Krigsſproget, ofteſt in pl., auxilia: Hielpetropperne; (ſædv. de Forbundne og Letvæbnede, i Modſætn. af Legionerne); vid. Sall. Jug. 39 o. 84, ogſ. Cic. Parad. 6, 1; - ſild. ogſ. in sing.; vid. Tac. Ann. 6, 33, o. Ovid. Met. 11, 386; — bb) ogſ. betegne auxilia undert.; a) Krigsmagt el. Troppemagt; vid. Caes. B. C. 3, 106, o. Justin. 1, 6; — b) ogſ. „overf.": Magt, Styrke, Midler; vid. Plaut. Epid. 5, 2, 10, flgd., o. Lucr. 5, 1443; — B) hos Lægerne: Lægemiddel; omne auxilium corporis etc., Cels.; auxilia adversae valetudinis, id.; cf. Plin. 25, 6; — not.: Plaut. Cist. 1, 3, findes Auxilium ogſ. ſom Perſon, (ligeſom Fides, Salus, etc.).

auxim, is, etc., (f. augeam, etc.), ſ. und. augeo, not. — Auxĭmum, i, n.: By i d. Picentinſke, (hod. Osimo el. Osmo), Caes. B. C, 1, 15, Vell.; — vſ. Auxĭmates, um, m.: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 1, 13.

ăvāre, adv. af avarus: gierrigen, ſmudſigen; vid. Nep. Lys. 4, o. Cic. Off. 3, 8; - comp., Colum.; superl., Senec. — Avārĭcum, i, n.: By i Gall. Aquit., (hod. Bourges), Caes. B. G. 7, 13, oftere; — vſ. Avārĭcensis, e, praemia, ibd. 47. — ăvārĭter, adv., forcl. Biform af avare: graadigen, ingurgitare in se merum, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 7, 12.

ăvārĭtĭa, ae, f., [avarus]; I) „egenl.": Havesyge, Gierrighed; (opp. abstinentia; vid. Suet. Dom. 9); ∾ hians et imminens, Cic. Verr. 2, 54; avaritiam si tollere vultis, mater ejus tollenda luxuries, id. d. Or. 2, 40; ſ. ogſ. id. Tusc. 4, 11; - ogſ. Paaholdenhed, Karrighed; vitanda tamen suspicio est avaritiae, Cic. Off. 2, 17; cf. Suet. Claud. 39; - ogſ. Graadighed, Slugenhed, Plaut. Rud. 4, 7, 13; - men in pl.: omnes avaritias etc., (alle Arter af Gierrighed el. Havesyge), Cic. Fin. 4, 27; — II) „overf.": heftig Attraa, gloriae, Curt. — ăvārĭtĭes, ēi, f.: Biform af frgd., Lucr. 3, 59, Claudian.

ăvārus, 3, [1. aveo; vid. Gell. 105]; I) „alm.": begierlig el. gridſk efter Gods og Penge, gierrig el. havesyg, leno, Ter.; ∾ et furax homo, Cic.; semper avarus eget, Hor.; quantum discordet parcus avaro, id.; - ogſ. c. gen.; avarus publicae pecuniae, Tac. Hist. 1, 49; - comp.: ∾ magistratus (pl.), Cic. Verr. 3, 82; cf. Hor. Ep. 2, 2, 157; superl.: ∾ homo et spurcissimus, Cic. Verr. 1, 37; — II) „overf." o. „poet.": om Ting og om Begreber; - fuge litus avarum, (i. e. avarorum el. avari regis, Serv.), Virg. Aen. 3, 44; ∾ Troja, Ovid. Met. 11, 208, (med Henſyn paa Laomedons mænederſke Gierrighed); ∾ Acheron, Virg. Ge. 2, 492; ∾ fata, Ovid.; ∾ ignis, Prop.; ∾ fraus, Hor.; ∾ spes, (pl.), id.; — b) ogſ. undert. uden dadlende Bibegr.; praeter laudem, nullius avaris (Grajis) etc., (ſom ene ſøgte Æren), Hor. A. P. 324; ogſ. absol.: ∾ agricola, (den ſtræbſomme Bonde), Virg. Ge. 1, 48; — not.: avarum, (f. avararum), Plaut. Truc. 2, 8, 9.

ăvectus, 3, partic. af flgd. — ăvĕho, [f. ab. v.], xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer bort derfra el. derhen, oſv.; - ∾ aliquem a patria, Plaut., ex Samo, id., Athenis, id.; cf. id. Rud. 3, 6, 24 flgd.; - ∾ in

finitimas urbes, Liv., ad aras, Stat., domum, Liv.; – ogs. c. acc. loci, (efter d. udfaldne Præpos.); vid. Virg. Aen. 1, 512: aliasque avexerat oras; ogs. Liv. 31, 43: equites Aegyptum avexit; — 2) df. pass.: at drage bort derfra; avectus (sc. equo) a suis etc., Liv. 9, 27; cf. Virg. Aen. 2, 43: Creditis avectos (sc. navibus) hostes? — Avella, Avellanus, s. und. Abella, etc.

ăvello, [s. ab.v.], velli (Curt.), vulsi (Lucan.), vulsum, 3, v. a.; I) „egentl.": voldsomt at løsrive el. bortrive derfra; absol., el. c. dat., el. m. ex el. ab, etc.; – ∾ tigna trabesque, (om Lynet), Lucr. 6, 240; Avulsumque humeris caput, etc., Virg. Aen. 2, 558; cf. Plin. 4, 21: Euboea avulsa Boeotiae; men Virg. Aen. 2, 165: sacrato avellere templo Palladium etc.; ∾ poma ex arbore, Cic.; cf. id. Verr. 4, 40; men Lucr. 5, 314: avulsos silices a montibus; — II) „overf."; A) frariver, fratager; Ter. Eun. 3, 3, 14; ligel. Hor. Sat. 1, 2, 105, (hvor avellier, f. avelli); — B) bortriver el. affondrer el. adskiller derfra; – ∾ (filium) de complexu matris, Cic. Font. 17; men Virg. Aen. 4, 616: complexu avulsus Iuli; cf. Tac. Ann. 1, 44: ut avellerentur castris, (skulde bortfiernes derfra); men ∾ sese ab aliqua, Ter. Hec. 4, 1, 39; cf. Cic. Off. 3, 4: a tanto errore avellere.

†ăvēna, ae, f.; I) „alm.": Havre; navnl. a) Sædehavre, (avena sativa L.), Virg. Ge. 1, 77, Hor. Sat. 2, 6, 84, Colum.; — b) vild Havre, (avena fatua L.), Virg. Ge. 1, 154 (Serv.), Cic. Fin. 5, 30, Plin. 18, 44; — II) df. „meton."; A) Havrehalm, ogs. enhver Halm, Straa el. Halmstraa; tam gracili avena tolli (linum), Plin. 19, 1; — B) navnl. brugtes ogs. avena (el. Halmstraa) til Hyrdefloiter el. Rørpiber; vid. Ovid. Met. 8, 191; — b) df. „poet." f. Hyrdepibe el. Rørpibe; Silvestrem tenui musam meditaris avena, Virg. Ecl. 1, 2; cf. Tibull. 3, 4, 71, ogs. Ovid. Met. 1, 677, o. Martial. 8, 3; df. — ăvēnācĕus, 3: af Havre, farina, Plin. 22, 67; o. — ăvēnārĭus, 3: benævnt efter Havre, cicada, vid. Plin. 11, 32.

Avĕnio, ōnis, f.: By i Gall. Narb., (hod. Avignon), Mela, Plin. 3, 5. — ăvens, tis, partic. o. adj. af 1. aveo; df. — ăventer, adv.: begierligen, Amm. — Aventinensis o. Aventiniensis, e, Aventinum, i, n., o. Aventinus, 3, s. und. flgd.

1. Aventīnus, i, m., (sc. mons): Aventinerbierget, en af Roms syv Høie; vid. Cic. d. Rep. 2, 18, Varro, L. L. 5, 7, o. Serv. ad Virg. Aen. 7, 657; – findes ogs. in neutr. Aventinum, Liv. 1, 33, oftere; — B) df. I) Aventīnus, 3: hørende til Aventinerbierget el. benævnt derefter, cacumen, Ovid., jugum, id., arx, id., humus, id.; – men ∾ Remus, Prop. 4, 1, 50, (der havde taget Varsler paa Aventinerhøien); ∾ Diana, (som fra de ældste Tider her havde et berømt Tempel), id. 4, 8, 29; cf. Hor. C. Sec. 69, o. Martial. 12, 18; — 2) Aventīnensis (Fest.), el. Aventiniensis (Val. Max.), Diana, s. ovenf. — 2. Aventīnus, i, m.: en Søn af Herkules, Virg. Aen. 7, 656.

1. ăveo, (hăveo), ēre, (v. a. o. n.), [rimel. besl. m. ἄω, αὔω, germ. wehe]: ligesom puster higende, d. e. higer el. stræber derefter; 1) c. inf.; vid. Lucr. 3, 6 o. 216, ogs. Hor. Sat. 2, 4, in., o. Ovid. Met. 2, 503; men valde aveo scire, quid agas, Cic. Att. 1, 15; cf. id. Off. 1, 4; – avet mens vagari, Catull. 46, 7; cf. Liv. 45, 39; ligel. avebat animus anteire, etc., Tac. Ann. 4, 71; men Hor. Od. 4, 11, 7: ara ··· avet immolato Spargier (inf. pass.) agno; — 2) c. acc. (comm.); Sed dum abest, quod avemus, etc., Lucr. 3, 1095; cf. Hor. Sat. 1, 1, 94, ogs. Lucr. 3, 970; men Cic. Att. 15, 11: aveo genus legationis, ut etc., inc.; — 3) absol.; quae fluvios passim refrenat aventes (mora): standser dem i Løbet, Lucr. 6, 531; — not.: partic. avens, tis, som adj., f. lubens: gierne, villig, Laevius ap. Gell. 19, 7.

2. ăvĕo, (haveo), ēre, v. n.: at være vel, at befinde sig vel; men (med enkelt Undtagelse, vid. not.) alene in imperat.: ave, (have), aveto, avete, o. in inf.: avere; – neml. som Hilsen ved nogens Ankomst el. Bortgang, ligesom salve o. χαῖρε: vær hilset, god Dag, ogs. farvel el. levvel, odl.; – Caesar ··· simul atque have mihi dixit, etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; Numquam dicis ave, sed reddis etc., (de hilser aldrig først), Martial. 3, 95; – ogs. findes haveto i Enden af et Brev, Sall. Cat. 35, men i Begyndelsen af et andet, Gell. 15, 7; cf. Martial. 3, 5: Marcus avere jubet, (beder at hilse); – hertil er endnu at mærke: ave, som Morgenhilsen, Martial. 1, 56; (opp. vale, som Afskedshilsen, Suet. Galb. 4); – men ogs. er efter Martial. 5, 8: avere som Hilsen til de Levende, at adskille fra valere, som Hilsen til de Døde; hvf. ogs. Suet. Claud. 21 er at forklare; — not. a: som verb. finit. forekommer dette avere alene Mamert. Grat. Act. ad Jul.: aveo plane, et avebo ··· quum is avere jubeat, qui jam fecit, ut averem; — not. b: efter Doederl. er avere: den svagere Form af salvere.

Avernālis, e: hørende til el. benævnt efter Avernersøen, aquae, Hor. Epod. 5, 26, nymphae, Ovid. Met. 5, 540; men ∾ Sibylla, (der boer i en Hule ved Avernersøen), Prop. 4, 1, 49; af — Avernus, 3, [ἄορνος: uden Fugle]; — df. aa) „alm." Averna, (sc. loca: hvis Uddunstninger Fuglene ikke kunne udholde); vid. Lucr. 6, 741, flgd.; cf. ibd. 831; — bb) „bes." er ogs. at mærke; a) Avernus Lacus, ogs. absol. Avernus: Avernersøen, (Lago d'Averno), i Nærheden af Cumae, Puteoli o. Bajae, o. berygtet af sine Pestdunster; ligesom en Nedgang til Underverdenen fandtes i dens Nærhed; vid. Plin. 3, 9, Cic. Tusc. 1, 16, o. Virg. Aen. 6, 201; — b) „poet." findes ogs. Avernus f. Underverdenen, Ovid. Am. 3, 9, 27, Martial. 7, 46, o. A.; ogs. f. Acheron, Stat.; — cc) df. atter Avernus, 3; a) hørende til el. benævnt efter Avernersøen, luci, Virg. Aen. 6, 118, valles, Ovid. Met. 10, 51; men ∾ freta, (Avernersøen), Virg. Ge. 2, 164; ogs. absol.: Averna, orum, (sc. loca), id. Aen. 3, 442, o. Ovid. Met. 14, 105; — b) hørende til Underverdenen, stagna, Virg. Ge. 4, 493, loca, Ovid. Met. 14, 105; men ∾ Juno, ibd. 114, i. e. Proserpina.

ăverro, [s. ab.v.], verri, (versum), 3, v. a.: bortfeier el. borttager ganske; ∾ reliquias, Licin. Macer ap. Priscian. — ăverrunco, (abv.), are, v. a., ἀπερύκω; i det ældre Religionssprog: at afvende el. afværge el. bortfierne (et Onde), Cato, (i en Bønformular); men averruncandae deorum irae (sc. causa) etc., Liv. 8, 6; cf. id. 10, 23; ogs. som Udraab: dii ··· averruncent! vid. Atticus ap. Cic. Att. 9, 2, A; — b) ogs. mærkes Optativformen: averruncassint, Pacuv. ap. Varr.: hvf. d. forældl. inf.: averruncassere, Pacuv. ap. Non. — Averruncus, i, m., [besl. m. frgd.], sc. deus: der afvender el. bortvender, navnl. et Onde, Varro L. L. 7, 4, Gell. 12, 5.

*ăversābĭlis, (avors.), e: hvorfra man vender sig bort; df. afskyelig, Lucr. 6, 390, Arnob. — ăversātĭo, onis, f.: at vende sig bort derfra; df. Afsky; ∾ tacita etc., Quintil. 8, 3, 65; cf. Senec. Tranqu. 2; o. — ăversātrix, icis, f.: som afskyer; ∾ crudelitatis, Tertull.; — [aversor].

*ăversim, adv.: bortvendt, fravendt, i modsat Retning, Mamert. d. Stat. An.; o. — ăversĭo, onis, f.; I) „egentl.": Bortvendelse, at vende sig bort, at bortfierne sig, men alene i Adverbialudtrykket: ex aversione: bagfra, Auct. B. Hisp. 22; — II) „fig."; A) „overf." o. „techn."; a) i Retssproget: per aversionem, (ogs. aversione), emere, vendere, locare, odl.: kiøbe el. sælge el. leie ubeseet el. paa en Slump, Dig.; — b) i Rhetoriken: Talerens Bortvendelse fra hans Thema til en anden Gienstand, (af hvilken Figur Apostrophen er en

Del); vid. Quintil. 9, 2, 39; – (som Exempler kan eftersees: Cic. Coel. 1, o. id. R. Am. 49); — B) „ment.": Afsky, Uvillie; deorum coactum aversione, etc., Dict. Cret.; — [averto].

1. āversor, [f. ab.v.], atus sum, 1, v. dep. a. o. n., intens. af averto; I) „egenl.": vender mig bort derfra; sædv. absol. o. m. Bibegr. af Uvillie el. Undseelse, osv.; vid. Cic. Cluent. 63, o. id. Verr. 2, 76; — II) „fig."; ∾ aliquem el. aliquid: vende sig derfra, ikke ville see, afvise; ∾ filium, Liv. 8, 7; ∾ afflictum amicum, Ovid. Pont. 2, 3, 5; ∾ preces, Liv. 3, 12, adulationes, Suet., scelus, Curt.; — b) ogs. c. inf., Auct. B. Hisp. 14; — not.: pass. vultu aversato, (med fravendt Ansigt), Aur. Vict. Epit. 28. — 2. āversor, oris, m., [averto]: som bortvender; ∾ pecuniae publicae, Cic. Verr. 5, 58. — āversus, 3, partic. o. adj. af averto.

averta, ae, f., ἀορτήρ, (d. latinske mantica): Tværsæk, Mantelsæk, Cod. Just.; df. — avertārius, i, m., (sc. equus): som bærer en Tværsæk el. Mantelsæk, ibd.

āverto, [ogs. ab.verto, o avorto], ti, sum, v. a. (o. n.); I) „egenl.": vender bort el. afvender derfra, giver (noget) en anden Retning, (opp. adverto); ogs. afleder el. bortfjerner, odl.; ordenl. m. ab, el. c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogs. undert. absol.; dertil ogs. undert. m. in el. ad; – vid. Plaut. Rud. 1, 2, 76; men quo te abvortisti, (hvorhen)? id. Amph. 3, 2, 19; ∾ ab oculis ea, quae etc., Cic. N. D. 2, 56; ∾ iter ab Arari, Caes. B. G. 1, 16; men ∾ flumina, (aflede el. bortlede), Cic.; cf. Liv. 41, 11; men Italiā Teucrorum avertere regem, Virg. Aen. 1, 41; cf. Lucr. 4, 1269; a ceteris ··· in se averterant oculos, Liv. 2, 5; cf. id. 3, 24; – f. avertere in fugam, id. 34, 15, findes ogs. absol. avertere, id. 9, 19; — bb) hertil mærkes; a) f. in el. ad findes ogs. „poet." acc.; vid. Virg. Aen. 4, 106: quo ··· Libycas averteret oras; – ligel. dat. f. ab c. abl.; vid. Prop. 3, 23, 9: quod mihi ··· avertere etc.; — b) hos pass. i medial el. reflexiv Bem. findes ogs. acc., (paa Grækernes Vis); fontesque avertitur (equus), Virg. Ge. 3, 499, (vender sig derfra); — c) som v. n. staaer avertere undert., f. avertere se; Ob eam causam huc abs te avorti, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 82; cf. Virg. Aen. 1, 104 o. 402, ogs. Gell. 4, 18; — II) „fig."; A) „overf.": bortvender el. bortlister, stjæler el. røver; vid. Cic. Verr. 1, 4, o. ibd. 3, 19; men ∾ praedas, Virg. Aen. 10, 78; cf. ibd. 8, 208; ogs. m. Lune: at borttage el. opkjøbe, Hor. Sat. 2, 4, 37; men Catull. 64, 5: auratam ··· Colchis avertere pellem, (det gyldne Skind); — B) „ment."; 1) „alm.": bortdrager el. afdrager derfra, navnl. fra en Virksomhed el. Forestilling; vid. Cic. Mur. 21, o. id. Sest. 31, ogs. Liv. 1, 28, o. id. 7, 5; men Suet. Ner. 52: a philosophia eum mater avertit; — 2) „bef.": gjør fiendsk el. ugunstig derimod; ∾ popularium animos a se, Sall. Jug. 111; cf. Caes. B. G. 1, 4; men Catull. 64, 406: nobis mentem avertere deorum; — III) df. partic. aversus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." el. om Stedsbestemmelser: bortvendt, bagtil, osv.; – adversus et aversus, (for og bag), Cic. d. Or. 2, 63; aversos nostros aggredi, (falde dem i Ryggen), Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30; cf. Nep. Dat. 11; men Liv. 1, 7: aversos boves caudis in speluncam traxit, (baglens); – aversa hosti porta, Tac.; in aversa charta scribere, (paa Bagsiden), Martial.; – aversi a proelio milites, (som have børt op at kjæmpe), Caes. B. C. 2, 12; — bb) df. subst. aversum, i, n., sædv. pl., aversa, orum: Bagsiden; vid. Vell. 2, 63, Liv. 5, 59, o. id. 37, 27; aversa montis, Plin.; men aversa Indiae, (Bagindien), id.; – dog ogs. in aversum, som adv.: bagud el. tilbage, collum circumagere, (om Løssen), id.; — B) „fig.": bortvendt derfra, d. e. ugunstig el. fiendsk el. stridende derimod; m. ab, el. c. dat., el. absol.; – tam aversus a Musis, etc., Cic. Arch. 9, a vero, id.; cf. id. Tusc. 4, 15; – superl.: aversissimo a me animo, id. Att. 11, 5; (comp., f. nedenf.); – aversus mercaturis, Hor. Sat. 2, 3, 107; cf. id. Od. 2, 4, 19: Sic lucro aversam etc.; – comp., Quintil. 7, 1, 11, inc., f. und. adversus; – aversa deae mens, Virg. Aen. 2, 170; men aversos soliti componere amicos, (som ere blevne uenige), Hor. Sat. 1, 5, 29; aversus animus, Tac.; men aversi animis, id. Ann. 14, 26; vultus aversior, Senec.

ăvĭa, ae, f., [avus]: Bedstemoder, Plaut.; — b) ogs. „meton." o. „alleg.": Dum veteres avias tibi de pulmone revello, (de gamle Fordomme), Pers. 5, 92; — 2) etslags ubekiendt Plante, Colum. 6, 14. — aviarium, i, n., f. und. flgd. — ăvĭārĭus, 3, [avis]: hørende til Fugle, rete: Fuglenet, Varro; — B) df. subst.; a) aviarius, i, m.: som passer Fuglene, Hønsedreng; — b) aviarium, i, n., (sc. stabulum): Fuglebur, Hønsehuset el. Hønsegaarden, odl., Varro, Colum., Plin.; – men „poet.": ∾ inculta, (Skoven, som de vilde Fugles Hiem), Virg. Ge. 2, 430. — ăvĭcella, f. und. aucella. — ăvĭcŭla, ae, f., dem. af avis: liden Fugl; aviculae nidulus, Gell.; ∾ canorae, Appul.; df. — ăvĭcŭlārĭus, i, m.: = aviarius, Apic.

*ăvĭde, adv.; I) „egenl.": begierligen, graadigen, Plin., replere se cibo, Petron.; – comp.: ∾ vesci, Suet.; superl., f. nedenf.; — II) „fig.": ∾ appetere aliquid, Cic.; avidius mergere se in voluptates, Liv. 23, 18; avidissime exspectare aliquid, Cic.; o. — ăvĭdĭtas, atis, f.; I) „alm.": stærk Begierlighed el. Higen derefter; (senectus) mihi sermonis aviditatem auxit, potionis et cibi sustulit, Cic. d. Senect. 14; – ∾ pecuniae, id., gloriae, id., legendi, id.; cf. Liv. 31, 48; ∾ vini, Suet.; ogs. ∾ ad cibos, Plin.; ogs. in pl. id. 20, 84; ogs. absol.; vid. Cic. Off. 2, 11; — II) „bef."; a) Madlyst, Appetit; ogs. Graadighed; aviditatem incitare, excitare, facere, Plin.; ogs. in pl.; ∾ bestiolarum, id. 11, 5; — b) ligesom avaritia: Gjerrighed, Havesyge; vid. Plaut. Merc. prol. 39; men som Sentens o. „metonym.", Phaedr. 2, 1: Verum est aviditas dives, et pauper pudor; — [avidus]. — aviditer, adv., Biform af avide: begierligen, Appul., Arnob.

ăvĭdus, 3, [1. aveo]; I) „egenl."; A) „alm.": begierlig el. higende derefter, (være sig efter det Værre el. Bedre; hvorim. avarus oftest er dadlende); c. gen., ogs. m. in c. acc., sield. c. dat., oftere absol.; – avidi laudis (Romani), Cic. Manil. 3; cf. id. Phil. 3, 1, o. Liv. 1, 8; men Senec. Prov. 4: avida est periculi virtus etc.; – avidior properandi, Sall. frgm.; avidissimus privatae gratiae, ibd.; – avidus ··· videndi, Ovid. Met. 10, 57; – f. gen. ger. kan ogs. „poet." staae inf.; avidus cognoscere amantem, ibd. 472; cf. ibd. 5, 75; – avida in novas res ingenia, Liv. 22, 21; cf. id. 5, 20; – servorum manus subitis avidae, Tac. Hist. 1, 7; – ita sunt avidae (aures meae), etc., Cic. Orat. 29; men „poet.": ∾ amor, Catull.; ∾ pectus el. cor, Ovid.; ∾ amplexus, id.; usædv. er Lucr. 4, 595: nimis avidus auricularum, (altfor hørelysten); — II) „bef." ogs.; A) ligesom avarus: havesyg, gierrig; vid. Ter. Eun. 1, 2, 51; animi non avidi signa etc., Cic. d. Or. 2, 43; cf. Lucr. 3, 71; opp. liberalis, Cic. R. Com. 7; men avidae manus heredis, Hor.; — B) som har stærk Madlyst el. Appetit, forsulten el. slugen; vid. Hor. Sat. 1, 126, oftere; — bb) df. „poet."; a) om Ting og Begreber, navnl. om Elementerne, om en Sygdom, odl.: umættelig, ikke til at tilfredsstille; ∾ mare, Lucr., Hor., ignis, Ovid.; ∾ morbus, Lucr., morsus, Ovid.; — b) hos Lucr. ogs. om Rummet: vid, omfattende; avido complexu quem tenet aether, id. 2, 1066; cf. id. 5, 202.

Aviēnus, i, m., Rufus Festus: romersk Digter fra d. sidste Halvdel af d. fierde christelige Aarh.; af ham haves: Metaphrasis Periegeseos Dionysii, o. Metaphrasis Phaenomenon Arati. — ăvĭpēs, ĕdis, adj., [avis, pes]: med Fuglefødder, d. e. hurtig paa Benene som en Fugl, lepus, Serenus ap. Capell.

ăvis, is, f., (abl. ave o. avi, [besl. m. ἄω, ἄημι; neml. m. Hensyn paa den ved Flugten frembragte Bevægelse]; I) „egenl.": en Fugl; ogs. collect.: Fugleslægten; s. ogs. Lucr. 1,257; men ista enim avi, (i.e. aquila), etc., Cic. Div. 2,70; ligel. rara avis, (i. e. pavo), Hor. Sat. 2, 2, 26; - ogs. om Bien findes avis, Varro; men avis alba, om en Sieldenhed, s. und. albus; - comisk ogs. om et Menneske i flagrende Klædebon, Plaut. Poen. 5, 2, 15; - Fuglenes Beskrivelse har Plin. 1, 10; — II) fordi Romerne hyppigt toge Varsler af Fuglene, (s. und. auspicium o. augurium); saa heder ogs. avis „overf. o. „meton.", ligesom omen: et Varsel, hvf. ogs. ofte m. Epitheterne bona el. secunda, (ogs. sinistra f. bona), el. mala el. adversa, etc.; vid. Hor. Od. 1, 15, 5; ligel. avibus bonis, Ovid., secundis, Liv. 6, 12; men qua ··· avi, (under hvilket Varsel, med hvilket Held), Plaut. Cas. 3, 4, 26; cf. Ovid. Met. 5, 147: Tunc ave deceptus falsa.

ăvĭte, adv. af avitus: fra gammel Tid, Tert., inc. — ăvĭtium, i, n., [avis]: Fugleslægten, Appul. — ăvītus, 3, [avus]: af el. fra Bedstefaderen, possessiones, Cic., divitiœ, Catull., hospitium, vid. Cic. Fam. 13, 34, (gammelt, nedarvet); - ogs. om Dyrene, Colum.; - ogs. „overf.": ældgammel, meget gammel, merum, Ovid. A. A. 2, 695; s. ogs. ovenf.

ăvius, (s. abv.), 3, [via]; I) „egenl.": som ligger borte fra Veien el. afsides, afsides el. ensom, ogs. ubetraadt; sædv. „poet."; (dog ogs. hos Historikerne); - ∾ loca, Lucr., nemora, id., virgulta, Virg.; ∾ montes, Hor.; cf. Sall. Jug. 54; avia commeatibus loca, Liv. 9, 19; - „poet." ogs. om den som befinder sig paa Afveie el. paa øde Steder; vid. Virg. Aen. 11, 810; — bb) df. subst. avium, i, n.: Afvei el. øde Sted el. Ørken, Auct. ad Her.; oftere in pl. avia; vid. Virg. Aen. 2, 737; ligel. per avia ac derupta, Tac. Ann. 6, 21; ligel. avia itinerum, Vell., nemorum, Ovid., saltuum, Tac.; ligel. avia Oceani, id., Armeniae, id.; — II) „fig.": som farer vild el. tager feil; Avius a vera longe ratione vagaris, Lucr. 2, 81, oftere; cf. id. 3, 464; men Sil. 12, 493: avia coepto consilia, (som afdrage fra et Forehavende).

*ăvŏcāmentum, i, n.: hvad der kalder bort fra et andet; df. „overf.": Adspredelse el. Lindringsmiddel, navnl. i en stor Sorg, Plin. Ep. 8, 23; - ogs. Forfriskning el. Vederqvægelse, id. Pan. 82; — ăvŏcātio, onis, f.: = frgd.; ∾ a cogitanda molestia, Cic. Tusc. 3, 15; cf. Senec. Ep. 56; o. — ăvŏcātor, oris, m.: som bortkalder, Tertull.; — df. fem. ăvŏcātrix, īcis, id.; — [af flgd.].

ăvŏco, [s. ab.v.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": kalder el. drager bort derfra, ogs. over dertil; m. ab, ogs. m. ad el. in; vid. Messala ap. Gell. 13, 15; (ogs. c. dat., f. ab c. abl., id. ibd.); s. ogs. Liv. 1, 6, o. id. 4, 61; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm."; a) overfører derfra, (ogs. dertil); ∾ philosophiam a rebus occultis, vid. Cic. Acad. 1, 4; ∾ animos multitudinis ad Antiochum, Liv. 37, 9; — b) afdrager el. bortfierner el. hindrer derfra; senectus avocat a rebus gerendis, Cic.; cf. id. R. Am. 32, ogs. id. Arch. 6, ogs. Nep. Ep. 5, o. Suet. Aug. 40; — c) i Retssproget findes avocare, f. revocare: at tilbagefordre, possessionem, Dig.; — B) „bes.": afdrager Opmærksomheden derfra, forstyrrer, adspreder; quae (negotia) simul avocant animum et comminuunt, Plin. Ep. 9, 2; - ogs. adspreder opmuntrende, opmuntrer, forfrisker; ab iis, quae avocant, abductus et liber, etc., id. ibd. 9, 36.

ăvŏlo, [s. ab.v.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at flyve bort el. derfra; vid. Catull. 66, 55; men Suet. Galb. 18: pullos auspicanti avolasse; — II) „overf."; A) om Personer: at flyve el. ile derfra el. fra et Sted til et andet; experiar certe, ut hinc avolem, Cic. Att. 9, 10; cf. Virg. Aen. 11, 712; - men Liv. 1, 57: citatis equis avolant Romani; ligel. ∾ ad equites, id. 3, 61; men med Lune om den Døendes Bortgang: me hinc avolaturum, etc., Cic. Tusc. 1, 43; — B) om Begreber: at svinde hen, at blive borte; voluptas ··· prima quaeque avolat, Cic. Fin. 2, 32.

*ăvulsio, onis, f.: Afrivning, navnl. Grenenes af Træet, Plin. 17, 9; o. — ăvulsor, oris, m.: som river løs derfra, Plin. 9, 69; — [avello]. — ăvulsus, 3, partic. af avello.

ăvuncŭlus, i, m., [efter Formen, dem. af avus]: Morbroder, (ligesom patruus: Farbroder), Dig., Cic. d. Or. 2, 84; — bb) dertil mærkes; a) ∾ magnus, i. e. frater aviae, Cic. Brut. 62, Dig.; — b) ∾ major, i. e. frater proaviae, Dig.; - dog staaer ogs. ∾ major, f. ∾ magnus, Vell. 2, 59, Suet. Aug. 7, oftere; - ogs. staaer avunculus absol., f. avunculus major, Tac. Ann. 2, 43, oftere; — c) ∾ maximus, i. e. frater abaviae, Dig.; — 2) Modersøsterens el. Mosterens Mand, Senec. Consol. ad Helv. 17.

ăvus, i, m., [besl. m. germ. Ahn, ogs. m. isl. Afi]; I) „egenl.": Bedstefader, (Farfader el. Morfader); - Pater, avus, proavus, abavus, atavus, etc., Plaut. Pers. 1, 2, 5; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 48; ogs. Cic., Hor., Dig.; — b) „poet." ogs. om Biernes Forplantning, Virg. Ge. 4, 209: Stat fortuna domus, et avi numerantur avorum; — II) „overf."; A) Stamfader el. Stamherre; vid. Hor. Sat. 1, 6, 3; cf. Ovid. Fast. 2, 30, oftere; — B) en Olding; Longius annoso vivere dignus avo, Albinov. 2, 4.

axamenta, orum, n., [axis, i. e. tabula]: visse (paa Trætavler skrevne) religiøse Sange, til at afsynges af Salierne; vid. Fest. pag. 3. — axĕdo, onis, f.: = axis: et Bret, Marcell. Empir. — Axĕnus Pontus, (ἄξενος, d. e. ugiestmild); efter Ovid. Trist. 4, 4, 56: tidligere Benævnelse paa Pontus Euxinus.

axĭcia, ae, f., [ad, seco]: en Sax, Plaut. Curc. 4, 4, 22. — axĭcŭlus, i, m., dem. af axis: liden Axel, hvorom noget dreier sig, Vitruv. 10, 14; - ogs. en liden Tap el. Pløg, ibd. 21; - ogs. liden Stang el. Bom, Colum. 6, 19; - ogs. ere axiculi, Amm. 21, 2, Bretter el. Træstykker, hvoraf Skioldet er tømret. — axilla, ae, f., efter Cic. Orat. 45, Grundformen til ala. — axim, axit, f. egerim, etc., s. und. ago, not. — axīnŏmantīa, ae, f., ἀξινομαντεία: Spaadom af Øxer, Plin. 36, 34. — axiōma, atis, n., ἀξίωμα: Grundsætning, Paastand, Axiom, Appul.; cf. Gell. 16, 8.

axis, (ogs. assis), is, m., ἄξων; I) „alm.": den Axel, hvorom et Legeme dreier sig; navnl. ogs. en Vognaxel; nitens sub pondere faginus axis, Virg. Ge. 3, 172; — b) „meton.", (som pars pro toto), ogs. f. Vognen selv; ignifero ··· consistere in axe, (paa Solvognen), Ovid. Met. 2, 59; ogs. in pl., ibd. 148; — II) „bes." ogs. axis, m. o. ud. coeli: Verdensaxelen; versari circum axem coeli etc., vid. Cic. N. D. 1, 20; cf. id. Acad. 2, 39; ligel. mundi axis, Lucr. 6, 1106; — bb) df. „meton."; a) Polen, (el. en af Polerne); geminum ··· procedere in axem, Lucan. 7, 422; ∾ inocciduus, (Nordpolen), id., meridianus, Vitruv.; - men ogs. absol. axis: Nordpolen, Lucr. 6, 721, Virg. Ge. 2, 270, o. A.; ligel. sub axe posita (ora), etc., Cic. Tusc. 1, 28; — b) hele Himmelen; axem ··· stellis ardentibus aptum etc., Virg. Aen. 4, 482; cf. Ovid. Met. 1, 255, oftere; - nudoque sub aetheris axe, (under aaben Himmel), Virg. Aen. 2, 512;

cf. ibd. 8, 28; — c) Himmelegn; ∾ boreus: Norden, Ovid. Trist. 4, 8, 41, hesperius: Vesten, id. Met. 2, 214; — II) „overf." ifølge etslags Lighed med Kuglens Axel; a) Cylinderen i Vanduhret, Vitruv.; — b) Dørstabel, (hvorom Hængslen dreies), Stat. Theb. 1, 346; — c) Ventilen paa et Rør, Vitruv.; — d) axes volutarum, (i Bygningskunsten): Randstriberne paa Søilesneglen, id.; — e) Bret el. Tværtræ; trabes axibus religare, vid. Caes. B. C. 2, 9; ligel. hos Colum., Plin., o. A.; — f) ubekiendt vildt Dyr i Indien, Plin. 8, 31.

axitiōsus, 3, [ago]: ivrigen medvirkende; (forældet Ord); vid. Varro L. L. 7, 3, o. Fest. p. 3. — Axius, i, m.: Flod i Macedonien, (hod. Wardar), Liv. 39, 54, oftere, Plin., o. A. — axon, ōnis, m., ἄξων, ligesom axis: den Axel, hvorom Kuglen dreier sig; df. „bef."; a) Middagslinien paa Soluhret, Vitruv. 9, 5; — b) den axelformede Del af Ballisten, id. 10, 17; — c) axones: de paa Trætavler, (in axonibus ligneis, Gell.), indgravede solonske Love, Amm. 16, 5. — Axona, ae, f.: Flod i Gall. Belg., (hod. l'Aisne), Caes. B. G. 2, 5. — axungia, ae, f., [axis, ungo]: Axelsmøre, Vognsmøre, Plin. 28, 37; — b) ogs. „alm.": Fedt el. Smørelse, Pallad., Veget.

āzāniae, (nuces pineae), Plin. 16, 44: Pinienødder, (der neml. aabne sig ved stærk Indtørring; af ἀζάνειν, d. e. at tørres). — āzōni dii, θεοὶ ἄζωνοι: Guder, som ikke optage bestemt Rum (el. Bælte) paa Himmelen; (ogs. dii communes), Serv. ad Virg. Aen. 12, 118, Capella. — āzȳmus, 3, ἄζυμος: usyret, panis, Scribon.

B.

B, b, be, n. indecl., forkortet af Grækernes beta, (B, β), hvortil det aldeles svarer, ved at betegne den bløde Læbelyd imellem v o. p; – „bef." udtrykkes ogs. derved visse Dyrs Skrig; vid. ss. ll.: balare, barrire, o. fl.; ligel. visse stødende og lesbende Lyd; vid. ss. ll.: balbus, blaesus, o. fl.; — II) om dette Bogstav er endnu at mærke; a) i Ordets Begyndelse forbindes „b" alene m. „l" o. „r"; i Ordets Midte ogs. m. andre flydende og bløde Bogstaver; – foran de haarde Bogstaver kan „b" alene staae i Sammensætningerne m. ob o. sub, ligesom det udstødes i aspello o. asporto, o. gaaer over til „u" i aufero; – dog undtages: plebs, urbs; ogs. Arabs, chalybs etc., (hvor bs svarer til Grækernes ψ); – fremdeles kunne de flydende Bogstaver „l" o. „r" staae saavel foran som efter „b", „m" derim. alene foran „b", o. „n" efter det; hvf. con o. in foran „b" blive til com o. im; (ligesom omvendt „b" foran „n" undertid. bliver til m, hvf. Samnium, rimel. f. Sabinium, scamnum, f. scabinum, hvf. dem. scabellum); — b) fremdeles findes „b" fordoblet i obba, gibbus; ligesom det i Sammensætn. m. ob o. sub bliver uforandret foran „b"; – ogs. er „b" omsat i abdomen, (f. adipomen, af adeps); ligesom det er bortkastet i uro, (f. buro, af πῦρ, hvf. comburo, bustum); men redupliceret i bibo, (af πίω), hvf. perf. bĭbi, (ikke bībi); – ogs. kan „m" dels indskydes dels udstødes foran „b"; saal. lambo af λάπτω, men sabucus, f. sambucus; — c) i Ordets Begyndelse kan „b" sættes for enhver Læbelyd; saal. buxis, f. pyxis, balaena, f. φάλαινα; cf. Burrhus, f. Pyrrhus, Enn., o. Balantium, f. Palatium, Naev.; – sild. skreves ofte „b" f. „v"; saal. berbex, f. vervex, Petron.; – hertil høre endnu visse Omvexlinger af Læbe- Gane- og Tungelydene, sield. i Ordets Begyndelse; saal. bilis af fel, el. af χολή; oftere i Midten, saal. tabeo af τήκω, habeo af ἔχω, uber af οὖθαρ, o. fl.; – dog oftest i Afledningsstavelserne; saal. i -bundus o. -cundus, -bilis o. -tilis, o. fl.; – endel. mærkes Omvexlingen af „b" o. du; hvf. bellum, f. duellum, bis, f. duis, osv.; — not.: i Indskrivterne staaer B. navnl. ogs. for bonus o. bene; B. D. f. bona dea; B. M. f. bene merenti.

Baal, m., indecl., (i. e. dominus el. Herre), Navnet paa en syrisk Guddom, Prud. — băbae el. papae, ligesom βαβαί el. παπαί, interj. el. Udraab, (navnl. i Forundring el. Glæde), omtr. vort: Hillemænd! ei ei! Plaut.; cf. Ter. Eun. 2, 2, 48, o. ibd. 3, 1, 26. — Băbȳlo, ōnis, m.: Benævnelse paa en Ødeland, Ter. Ad. 5, 7, 17, inc. — Băbȳlon, ōnis, (-ōnos), f., Βαβυλών: Babylon, ældgammel og berømt Hovedstad i det derefter benævnte babylonisk-assyriske Rige i Mesopotamien; vid. Mela 1, 11, o. Plin. 6, 30, ogs. Cic. Div. 1, 23; — not.: acc. Babylona, Prop., o. A.; — B) df. 1) Băbȳlōnius, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Babylon, moenia, Lucan., arx, Curt., Euphrates, Ovid., miles, Plaut.; men ∾ juncus, (i Omegnen af Babylon, af fortrinlig Godhed), vid. Plin. 21, 72; — bb) df. a) Băbȳlōnii, orum, m.: Indvaanerne af B., Cic. Div. 2, 46, Curt.; – ogs. in sing.; Babylonius Horos, (den Babylonier), Prop. 4, 1, 79; — df. fem. Babylonia, Ovid. Met. 4, 44; — b) Băbȳlōnĭa, ae, f., (sc. regio): det efter Hovedstaden Babylon benævnte Landskab, (hod. Irak Arabi); vid. Mela o. Plin. ll. cc.; – ogs. f. Byen Babylon, Justin. 1, 2; — c) da Babylonierne vare berømte for deres astronomiske Kundskaber, saa hede Babylonii numeri: astrologiske Beregninger; vid. Hor. Od. 1, 11, 2; f. ogs. ovenf. Prop. l. c.; — 2) Băbȳlōnĭcus, 3: = Babylonius, peristromata: kunstigen virkede Tæppener fra Babylon, Plin. 8, 74; cf. Martial. 8, 28; – ogs. absol.: Babylonica, orum: kostbare vævede el. udsyede Tæppener, Lucr. 4, 1026, Dig.; sield. in sing., Publ. Syr. ap. Petron. 55; — c) Babylonica Chaldaeum doctrina, (f. Chaldaeorum: deres Astrologi), Lucr. 5, 726; — 3) sieldnere Biform af Babylonius el. Babylonicus ere: a) Băbȳlōnienses, e, miles, Plaut.; — b) Băbȳlōnĭăcus, 3, undae, (i. e. Euphrates), Manil. — Babylonia, ae, etc., s. und. Babylon.

bacca, (baca), ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": enhver liden rund Frugt; df. Bær, (Vindruebær, Oliebær, osv.); – virgas murteas cum baccis etc., Cato; ∾ lauri, Virg., ebuli, id., cupressi, Plin.; cf. Ovid. Met. 10, 98; — B) „bef." ogs.: a) bacca olivae: Oliebærret el. Oliven, Hor. Sat. 2, 4, 69; ogs. „poet." o. absol.: bacca, id. Od. 2, 6, 16, Ovid.; – ogs. det vilde Oliebær, id. Met. 14, 525; — b) f. enhver Træfrugt; nec fruges terrae baccasve arborum etc., Cic. Div. 1, 51; cf. id. d. Senect. 2, o. id. Tusc. 1, 14; — II) „overf." ifølge etslags Lighed med Frugtbærret; a) en Perle, Hor. Epod. 8, 14, id. Sat. 2, 3, 241, Ovid., o. A.; — b) ∾ caprini stercoris, (d. oliveformede Gedeskarn), Pallad.; — c) det oliveformede Led af en Lænke, Prud.

*baccālĭa, ae, f., (sc. laurus): etslags Laurbærtræ med mange Bær, Plin. 15, 39; o. — baccālis, e: med mange Bær, laurus, Plin. 17, 11; — [bacca].

— baccar, (bacchar), ăris, n., (baccăris, is, f., Plin. 16, 26), βάκχαρις: etslags Vært med vellugtende Rod, celtisk Baldrian, Plin. 21, 16, o. Virg. Ecl. 4, 19. — baccātus, 3, [bacca]: med el. af Perler, monile, Virg. Aen. 1, 655, Sil.

1. Baccha, (forældr. Baca), ae, (ogs. Bacchis, ĭdis, Ovid. Trist. 4, 1, 41), f.; ligesom Grækernes Μαινάς el. Θυϊάς: en Bacchantinde, en Ledsagerinde af Guden Bacchus; vid. Ovid. Met. 4, 25, o. ibd. 6, 587 flgd., o. A.; Bacchis initiare aliquem, vid. Liv. 39, 9 o. 10; - men Cic. Fam. 7, 23, (med Lune om et Kunstværk): Bacchis vero ubi est apud me locus? — df. Bacchēus, 3, Βάκχειος: bacchantisk, vox, Colum., sanguis, Stat. — 2. baccha, vinum in Hispania, Varro L. L. 7, 5. — bacchābundus, 3, [bacchor]: sværmende el. berusct paa bacchantisk Vis, agmen, Curt. 9, 10; ogs. rasende el. larmende, Appul. — Bacchaeus, 3, f. Bacchēus und. 1. Bacchus.

Bacchănal, f. und. flgd. — Bacchānālis, e, [1. Bacchus]: som finder Sted til Bacchus's Ære, sacra, Val. Max.; — II) df. subst. neutr. Bacchanal, (f. Bacchanale), is; a) et til Bacchus indviet Sted, navnl. hvor Bacchusfesten holdes, Plaut. Aul. 3, 1, 3; men ut omnia Bacchanalia ··· diruerent, Liv. 39, 18; — b) sædv. in pl.: Bacchanalia, (ium o. orum): den græske Bacchusfest, (forskiellig fra Romernes Liberalia), holdtes hvert tredie Aar med natlige Udsvævelser, og blev derfor forbuden i Rom, (a. u. c. 568; vid. Senatus Consultum de Bacchanalibus, ap. Freund.), Liv. 39, 9, flgd.; cf. ibd. 41, Cic. Leg. 2, 15, o. Tac. Hist. 2, 68; — c) „overf."; Bacchanal facere: at svire el. drikke, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 44; ligel. Juvenal. 2, 3: qui Bacchanalia vivunt (i. e. vivendo exprimunt: som leve uordenligen).

bacchar o. baccharis, f. und. baccar. — *bacchātim, adv.: paa Bachantindernes Vis, Appul.; o. — bacchātio, onis, f.: at holde Bacchusfesten, Hyg. Fab. 4 o. 8; — 2) „overf.": at svire el. sværme paa Bacchantindernes Vis; in pl.: ∾ nocturnae et vigiliae, Cic. Verr. 1, 12; — [bacchor]. — Bacchēis, ĭdis, fem. adj. til 2. Bacchis; - „poet." f. corinthisk, Stat. — Bacchēĭus, 3, f. und. 1. Bacchus. — Bacchēus, 3; 1) bachisk; f. und. 1. Bacchus; — 2) bacchantisk; f. und. Baccha.

Bacchĭădae, arum, m.: ældgammel, fra Herakliden Bacchis nedstammende Herskerslægt i Corinthen; vid. Ovid. Met. 5, 407. — Bacchĭcus, 3, f. und. 1. Bacchus. — 1. Bacchis, ĭdis, f.; 1) Biform af Baccha, f. und. Baccha; — 2) som Fruentimmernavn; vid. Ter. Heaut.; - men pl. Bacchides: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter Stykkets Hovedpersoner: Tvillingsøstrene Bacchis). — 2. Bacchis, ĭdis, m, f. und. Bacchēis o. Bacchiadae. — Bacchĭsŏnus, 3, [Bacchus, sono]: lydende el. tonende af Bacchus, Paul. Nol. — Bacchius, 3, f. und. 1. Bacchus.

bacchor, atus sum, 1, v. dep. n., [1. Bacchus]; I) „egenl.": holder Bacchusfesten; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 71, o. Plin. 3, 3, ogs. Catull. 64, 61; — b) df. Bacchantes, f. Bacchae; vid. Ovid. Met. 3, 703; ligel. ibd. 7, 252: Bacchantum ritu etc.; — II) df. „overf."; A) „alm." om Mennesker: at sværme og rase som Bacchantinder, navnl. om en heftigere Sindsbevægelse el. Lidenskab; vid. Cic. Cat. 1, 10; - ogs. at rase som drukken el. i en Vinrus, Hor. Od. 2, 7, 27; cf. Suet. Calig. 56; - fremdeles i den digteriske Begeistring, vid. Stat. Silv. 1, 2; men m. d. best. Object, carmen, Juvenal. 6, 636: Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu; - navnl. ogs. at sværme el. fare el. flagre vildt omkring; vid. Lucr. 5, 822; saal. om Dido, Virg. Aen. 4, 301, om Sibylla, ibd. 6, 78; — B) „bes." om Ting og om Begreber; 1) at bruse el. rase, at være i stærk Bevægelse, osv.; bacchabatur hama, casabant cadi, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 42; ligel. om Stormen, Hor. Od. 1, 25, 11, o. Ovid. Trist. 1, 2, 29; ligel. om et Regnskyl, Val. Fl.; men Virg. Aen. 4, 666: bacchatur fama per urbem; — 2) ogs. „ment." om Taleren og om hans Foredrag; vid. Cic. Brut. 80, o. Quintil. 12, 10, 73; — not.: „poet." ogs., paa Grækernes Vis, in pass., om de Steder, hvor Bacchusfesten holdes; vid. Virg. Ge. 2, 488, o. id. Aen. 3, 125.

1. Bacchus, i, m., Βάκχος: Søn af Juppiter ved Cadmus's Datter, Thebanerinden Semele; vid. Tibull. 3, 4, 45, o. Ovid. Fast. 6, 485; - som anden Gang født af Faderens Hofte, er han: bis genitus, id. Trist. 5, 3, 26; (cf. id. Met. 3, 310); „poet." ogs. bimatris, id. Met. 4, 12; - som Vinens Gud heder han ogs. Liber, (Befrieren), o. Lyaeus, (Løseren); f. disse Ord ss. ll.; - som begeistrende er han ogs. Digternes Gud; vid. Hor. Od. 2, 19; hvf. disse bære Epheu- el. Vinløvkrandse; vid. Ovid. Trist. 5, 3, 15; - han dyrkedes fornemmeligen i Thracien; f. und. Edon o. Bistones, ogs. Ovid. Met. 11, 69, o. Hor. Od. 2, 7, 28; - selv forestilles Guden af Kunstnerne som ungdommelig skiøn; vid. Tibull. 1, 4, 38, o. Ovid. Fast. 3, 773; - ogs. er han smykket med Vinløv el. Epheu, ligesom han undert. afbildes med smaa Horn, (som Magtens Symbol); vid. ibd. 481 o. 767, ogs. ibd. 6, 483; - hans Dragt er Raabukkeskind, (νεβρίς), o. prægtige Cothurner, hvortil han i Haanden bærer en Thyrsusstav; vid. ibd. 3, 764, o. id. Met. 4 ab in.; — bb) „meton." o. „poet." findes ogs. Bacchus som Appellativ; a) f. Vinstokken; apertos Bacchus amat colles, Virg. Ge. 2, 114; — b) oftere f. Vinen selv; vid. Lucr. 3, 222, Tibull. 3, 6, 5, o. Hor. Od. 3, 16, 34, ofte ogs. hos Virg. o. Ovid.; — B) df. 1) Bacchĭcus, 3: bachisk, serta, Ovid., Martial., buxus, Stat.; — 2) Bacchius, 3: = frgd., sacra, Ovid. Met. 3, 518; — 3) Bacchēus, 3: = frgd., ululatus, ibd. 11, 17, cornua, Stat.; — 4) Bacchēĭus, 3: = frgd., dona, (d. e. Vinen), Virg. Ge. 2, 455, sacra, Ovid. Met. 3, 691; — not.: Bacchius pes, Versfoden: - - ⏑, (Rōmānŭs), opp. Antibacchius: ⏑ - -, (ămārēnt); dog lade nogle Versfoden Bacchius begynde a brevi, o. omvendt. — 2. bacchus, i, m.: etslags Søfisk, heder ogs. myxon, Plin. 9, 28.

baccĭfer, a, um, [bacca, fero]: som frembringer el. har Bær, taxus, Plin., hedera, Senec. Oed.; — B) „poet." ogs.; a) som giver el. skienker Oliver, Pallas, Ovid. Am. 2, 16, 8; — b) som dyrker el. avler Oliver, Sabinus, Sil. — baccina, ae, f.: etslags Vært el. Plante, ogs. apollinaris, Appul. — baccŭla, ae, f., dem. af bacca: lidet Bær, Plin. 25, 54.

Băcēnis, is, Caes. B. G. 6, 10; efter Mannert: den vestlige Del af Thyringerskoven, i d. Fuldaiske. — băcēŏlus, brugtes af K. Augustus, f. stultus; vid. Suet. Aug. 87. — băcillum, i, n., dem. af baculus: liden Stok el. Stav el. Kiep; ∾ inflexum etc., vid. Cic. Fin. 2, 11; - lictores cum bacillis, (med smaa Kieppe), opp. cum fascibus, id. Agr. 2, 34; — not.: bacillus, i, m., Biform af bacillus, Isid.

Bactra, orum, (Bactrum, i, Plin. 6, 18), n.: Hovedstaden i Bactrien, (hod. Balk), Curt. 7, 4, Hor. Od. 3, 29, 28; — B) df. 1) Bactri, orum, m.: Indvaanerne af Bactrien, Mela 1, 2, o. Varro ap. Plin. 6, 19; — 2) Bactriānus, 3; a) hørende til Byen Bactra, regio, Curt.; — b) hørende til Bactrien; - df. subst. Bactriani, orum, ligesom Bactri: Indvaanerne af Bactrien, Plin., Curt., Tac.; - men id. Ann. 2, 60; Bactriano potitur, (d. e. Landet Bactrien); — 3) Bactrinus, 3: bactrisk, camelus, Appul. — Bactriānus, Bactrinus, f. und. Bactra. — Bactrum, i, n., f. und. Bactra. — Bactrus, (-os), i, m., Βάκτρος: Flod ved Byen Bactra, (hod. Balk), Lucan.

băcŭlum, i, n., [beſl. m. βάκτρον, af βαίνω, d. e. gaaer]: Stok el. Stav, (oprdl. til at gaae ved; ſ. ogſ. scipio o. fustis ss. ll.); - baculumque tenens agreste sinistra, Ovid. Met. 15, 655; - navnl. er ogſ. baculum o. pera: de cyniſke Philoſophs Attributer, Martial. 4, 53, Appul.; - Liv. 1, 18, beſkrives en Augurſtav (lituus) ved: baculum sine nodo aduncum; - ſom Scepter bruges: ∾ argenteum, Flor. 3, 19; cf. Suet. Ner. 24; - ogſ. Stok til at ſlaae med; vid. Liv. 1, 54, o. Ovid. Met. 3, 325; — not.: Formen băcŭlus, i, m., findes ogſ. Ovid. Fast. 1, 177, o. ſild. — baculus, i, m., ſ. und. frgd., not.

bădĭus, 3: brun, kaſtaniebrun, (om Heſte og deres Farve), Varro ap. Non., Pallad. — bădīzo, are, v. n., βαδίζω: gaaer el. ſkrider frem; vid. Plaut. As. 3, 3, 116. — Baduhennae lucus: Skov i Nordtydſkland, i d. Friſiſke, Tac. Ann. 4, 73.

Baebĭus, Baebia: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn; vid. Cic. Phil. 5, 10; — df. Baebius, 3, lex de praetoribus creandis, Liv. 40, 44.

Baecŭla, ae, f.; 1) liden By paa Grændſen af Hisp. Baetica, Liv. 27, 18; — 2) ogſ. en By i Auſetanernes Land, ved Ebro; — df. Baeculōnenses, ium: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 4. — Baetĭcātus, 3, [Baetica, sc. lana, ſ. und. Baĕtis]: klædt i Tøi af bætiſk Uld, Martial. 1, 97. — Baetĭcŏla, ae, adj., [Baetis, colo]: ſom boer ved Bætisfloden, viri, Sil. — Baeticus, 3, ſ. und. Baetis. — Baetĭgĕna, ae, adj., [Baetis, gigno]: ſom er født ved Bætisfloden, viri, Sil.

Baetis, (Bĕtis, Paul. Nol.), is, m., Βαῖτις: Flod i d. ſydlige Spanien, (nu Guadalquivir), Mela 3, 1, o. Plin. 3, 3; — not.: acc. Baetin, Plin., Martial.; abl. Baete, Liv., Baeti, Plin.; — df. Baetĭcus, 3: bætiſk, provincia, Tac. Hist. 1, 79; ſ. ogſ. nedenf.; — oftere subst. o. absol.: Baetĭca, ae, f.: en i d. ſydlige Spanien ved Bætisfloden liggende Provinds, (hvor nu Andaluſien o. en Del af Granada), berømt af ſin fortræffelige Uld; vid. Plin. 3, 3, o. Tac. Hist. 1, 53; - df. Baeticae lanae, Martial. 12, 65; (cf. Plin. 8, 73); ∾ lacernae, Martial. 14, 135, (i Overſkriften); — men subst. Baetici, orum: Indvaanerne af Provindſen Bætika, Plin. Ep. 1, 7. — Baetūria, ae, f.: den nordveſtlige Del af Hisp. Baet., imellem Floderne Bætis o. Anas, Plin. 3, 3.

Bagaudae, arum, m.: Folkeſværm i Gallien, ſom under K. Diocletianus giorde Oprør, og blev omſider overvundet af Maximianus; vid. Aur. Vict. Caes. 39, o. Eutrop. 9, 20; — df. adj. Bagaudĭcus, 3, rebellio, Eumen. d. Restaur. Schol. — Băgōus, i, o. Băgōas, ae, m., [perſiſk Ord]: Gilding el. Eunuch ved Perſerhoffet; vid. Plin. 13, 9, o. Quintil. 5, 12, 21, ogſ. Ovid. Am. 2, 2, in. — Băgrăda, ae, m., Βαγράδας: Flod i Afrika (Zeugitana), ved Utica, Caes. B. C. 2, 24, Liv., o. A.

Bājae, arum, f., Βαΐαι: varme Bade paa Kyſten af Campanien imellem Cumae o. Puteoli; vid. Cic. Fam. 9, 12, Hor. Od. 2, 18, 20, oftere; men ſom adj.: Ah, pereant Bajae, crimen amoris, aquae, Prop. 1, 11, 30; hede ogſ. Aquae Cumanae, Liv. 41, 16; — bb) „meton." ogſ. ethvert Badeſted el. Bad; cujus in hortum, domum, Bajas, etc., Cic. Coel. 16; cf. Tibull. 3, 5, 3; - B) df. 1) Bājānus, 3, sinus, (ved Bajæ), Plin., lacus, id.; men ∾ negotia, Cic. Att. 14, 8; ∾ murex, (ſom findes ved Kyſten af Bajæ), Hor. Sat. 2, 4, 32; ∾ soles, Martial. 6, 43; ∾ Lucrinus, id. 13, 82, (Lucrinerſøen ved Bajæ); — b) df. subst. Bājānum, i, n.: Egnen ved Bajæ, det Bajanſke, Varro, Plin. 9, 8; — 2) Bājus, 3, aquae, Prop., ſ. ovenf.

*bājŭlātōrĭus, 3: til at bære i, sella, Coel. Aur.; af — bājŭlo, are, v. a.: bærer (en Byrde); ferri proprie dicimus, quae quis suo corpore bajulat, Dig.; cf. Phaedr. 4, 2: asinum ... bajulantem sarcinas; ogſ. absol.: non didici bajulare, Plaut. Merc. 3, 1, 10; af — bājŭlus, i, m., [beſl. m. βαστάζειν: Drager el. Laſtdrager, ἀχθοφόρος; vid. Gell. 5, 3; comiſk er: Collo rem solvam jam omnibus, quasi bajulus, Plaut. Poen. 5, 6, 17; ſ. ogſ. Cic. Brut. 73, o. id. Parad. 3, 2; — b) ſild. ogſ. bajuli, ſ. vespillones el. Ligbærere, Amm. — Bajus, 3, ſ. und. Bajae.

bālaena, ae, f., φάλαινα: Hvalen el. Hvalfiſken, Plaut., Plin., Ovid., o. A. — bălănātus, 3, [balanus]: indbalſameret, gausape, Pers. 7, 34. — bălănĭnus, 3, βαλάνινος: tilberedet af Balſamfrugten balanus, oleum, Plin. 13, 2. — bălănītes, ae, m., βαλανίτης: etſlags (agernformet) Ædelſten, Plin. 37, 55. — bălănītis, ĭdis, f., βαλανῖτις: agernformet, castanea, Plin. 15, 25. — Balantium, ſ. und. Palatium.

bălănus, i, f. o. m., βάλανος; I) „egenl.": Egens Frugt, d. e. Agern, lat. glans, Plin. 16, 8, o. 17, 34; — II) „overf."; A) ifølge Frugtens Lighed; a) en større Caſtanieart; vid. Plin. 15, 25; — b) den phoeniciſke Daddel, Plin. 13, 9; — c) ligeſom myrobalanus: den til Salveolie beredede Frugt af Balſamtræet, id. 12, 46; cf. Hor. Od. 3, 29, 4; - ogſ. Balſamtræet ſelv, Plin. 13, 17; — B) af Gienſtandens Lighed; a) Sæbetap til Befordring af Aabning el. Stolgang, Plin. 20, 20, oftere; — b) Spigel el. Sømusling, Colum., o. A.

bălătro, ōnis, m., ligeſom d. beſl. blatero: Svadſer, Giøgler (el. Bajas), Snyltegieſt, Hor. Sat. 1, 2, in.; - ogſ. m. Lune: en Snakker, en Brovler, Varro; — not.: ogſ. ſom nom. propr., Hor. Sat. 2, 8, 21. — bālātus, us, m, [balo]: Brægen el. Bræg, navnl. Faarenes el. Lammenes; vid. Virg. Aen. 9, 62, o. Ovid. Met. 7, 319; ogſ. in plur., ibd. 540; - men om Gederne, Plin. 20, 55. — balaustium, i, n., βαλαύστιον: Blomſten af det vilde Granattræ, Plin. 13, 34, Colum.

balbe, adv.: lesbende, ſtammende, utydeligen, Varro ap. Non., o. Lucr. 5, 1021; af — balbus, 3: lesbende, Lucr. 4, 1160; navnl. ogſ.: ſom ikke kan udtale Bogſtavet „R"; vid. Cic. d. Or. 1, 61, ogſ. id. Fam. 2, 10, (hvor Hillus m. Lune, ſ. Hirrus); men Os tenerum pueri balbumque poëta figurat, Hor. Ep. 2, 1, 126; ∾ senectus, id.; ∾ verba, Tibull.; men Rancidulum quiddam balba de nare locutus, Pers. 1, 33; — not.: ogſ. ſom romerſk Tilnavn findes Balbus; vid. Cic. Orat. pro L. Cornelio Balbo.

balbūtĭo, īre, v. n. o. a., [balbus]; I) neutr.: at lesbe el. ſtamme; at tale utydeligen, navnl. af Alderdom, Cels.; — b) ogſ. om Fuglene: at qviddre, (opp. canere), Plin. 10, 42; — B) ogſ. „overf.": at tale urigtigen el. forvirret; desinant balbutire, etc., Cic. Tusc. 5, 26; cf. id. Div. 1, 3; — II) act.: lesbende at nævne el. kalde ſaa el. ſaa; Illum balbutit Scaurum, etc., Hor. Sat. 1, 3, 48; - ogſ. „overf."; vid. Cic. Acad. 2, 45.

Balearicus, 3, ſ. und. flgd. — 1. Bălĕāres, ium, insulae, ogſ. absol. Baleares, ium, f.: de baleariſke Øer, Majorca o. Minorca, hvis Indvaanere vare berømte Slyngekaſtere; vid. Liv. 28, 37, o. Plin. 3, 11, oftere; — B) df. 1) Bălĕāris, e: baleariſk, terra, Plin., funda, Virg., habena, Lucan.; men funditores Baleares, Caes. B. G. 2, 7; — b) men subst.: 2. Bălĕāres, ium, m.: Indvaanerne paa d. baleariſke Øer, Liv. 28, 37; ogſ. in sing., Sil.; — 2) Bălĕārĭcus, 3: = frgd., mare, Plin., funda, Ovid.; — men subst. Bălĕārĭci, orum: = 2. Baleares, Plin. 8, 87; — not.: ogſ. er Balearicus: Tilnavn for Caecilius Metellus, diſſe Øers Betvinger, (a. u. c. 631), Flor., Cic. — 2. Baleares, ſ. und. frgd.

bălĭnĕae, (ctr. balneae), o. balineum, ſ. und.

balneum. — bălĭŏlus, 3, dem. af inus. balius (s. badius): kastaniebrun, brun, navnl. af Legemsfarve; amplexari baliolum, (sc. Afrum), vid. Plaut. Poen. 5, 5, 22, inc.

Ballio, ōnis, m.: Navnet paa en leno, Plaut. Pseud.; — df. „overf.": Menneske af en Ballio's Charakter, Cic. Phil. 2, 6.

†ballista, (balista), ae, f., [βάλλω, d. e. kaster]: Kastemaskine el. Skydemaskine, oprdl. til Stene og andre større Vægter, (catapulta, mere til Pile), Vitruv.; vid. Cic. Tusc. 2, 21, o. Liv. 24, 40; ogs. til andre Skudvaaben; vid. Caes. B. C. 2, 2; — B) df. ogs. a) „meton.": Skudvaabenet selv; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 43: bal ista ut jacitur, etc.; — b) ogs. „alleg."; vid. Plaut. Bacch. 4, 4, 58; ligel. id. Poen. 1, 1, 73: ∾ infortunii etc., (stor og truende Ulykke); df. — ballistārĭus, (balist.), 3: hørende til el. benævnt efter en Ballista; — df. subst. 1) ballistarius, i, m.; a) som forfærdiger Ballister, Dig.; — b) som skyder med Ballister, Veget.; — 2) ballistarium, i, n., ligesom ballista: en Kastemaskine, Plaut. Poen. 1, 1, 73. — ballistea, (balist.), orum, n., [βαλλίζω, d. e. hopper el. dandser]: Sange til at dandse efter, Vopisc. Aurel. 6.

ballo, are, [besl. m. frgd.]: at hoppe el. dandse, Augustin. — ballōte, es, f., βαλλωτή, ogs. porrum nigrum: etslags Vært, [ballota nigra L.], Plin. 27, 30. — ballūca, (baluca), ae, f.: Biform af flgd., Cod. Theod., Veget. — ballux, (balux), ūcis, m., [spansk Ord]: Guldsand, χρύσαμμος, Plin. 33, 21, Justin.; men Martial. 12, 57: balucis malleator Hispanae, (al. paludis).

balneae, s. und. balneum. — *balnĕāris, e: Biform af flgd., argentum, (Sølvtøi til Brug ved Badningen), Dig.; — b) df. subst. balnĕārĭa, ium, n.: Badetøiet, Appul.; o. — balnĕārĭus, 3: hørende til Badet, instrumentum, (Badetøiet), Dig.; men ∾ fures, (som opholde sig ved Badene), Catull. 33, in.; — df. subst. balnĕārĭa, orum, n.: Badeværelserne el. Badelocalet i en Bygning, Cic. Qu. Fr. 3, 1, oftere, Colum., Senec.; o. — balnĕātor, ōris, m.: Bademand el. Bademester, Plaut., Cic., Dig.; men comisk om Neptunus, vid. Plaut. Rud. 2, 6, 43; — df. balnĕātōrĭus, 3: = balnearius, instrumentum, Dig.; — [balneum]. — balnĕātrix, īcis, fem. af balneator: Badekone, Petron. ap. Serv.

balnĕŏlae, s. und. flgd. — balnĕŏlum, i, n.; pl. heterocl.: balneolae, arum, f., dem. af flgd.: lidet Bad, Senec. Ep. 86, Juvenal.; — b) som fem. pl., Cic. frgm. ap. Non., Augustin.

balnĕum, i, n.; pl. heterocl. balneae, arum, f.; (dog ogs. balnea, orum, n.); etr. af d. ligel. brugelige Former: balineum, balineae, balinea; βαλανεῖον; I) „alm." el. som Sted: Bad el. Badested; - om de offenlige Bade, oftest in pl., som bestaaende af flere Værelser, Varro, Plin. 13, 4; — B) deraf er at mærke efter Formen; a) balneum, pl. balneae; - post horam VIII in balneum etc., Cic. Att. 13, 52; - eas ··· balneas etc., id. Cluent. 51; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 25, o. Cic. d. Or. 2, 55; — b) balineum, pl. balineae; - balineum calfieri jubebo, Cic. Att. 2, 3; qui primus pensiles invenit balineas, Plin. 9, 79; — c) pl. balnea, orum, n.; vid. Hor. Ep. 1, 1, 92; — d) pl. balinea, orum, n., Liv. 33, 18, o. Plin. Ep. 2, 8; — II) „bes." el. in abstr., som Handling: Baden el. Badning; - caventur pridiana balinea, Plin. 28, 77; a balineis, (efter Badet), id. 13, 30.

bālo, (belo, Varro), (avi), atum, 1, v. n.; som Naturlyd o. om Faaret: at bræge, Plaut., Ovid., o. A.; — b) df. „poet.": balantes hostiae, (s. oves), Enn. ap. Cic.; ligel. pecus balans, Juvenal.; ogs. absol. balantum grex, Virg.; cf. Lucr. 6, 1131; — II) „overf."; a) alene comisk el. m. Lune: quoniam satis balasti, (har længe nok bræget, d. e. snakket om Faarene), etc., Varro R. R. 2, 3; — b) taler enfoldigen, Arnob.

balsămĕus, 3, [balsamum]: balsamagtig, unguen., Auct. Carm. d. Phoen. 118. — balsămīnus, 3, βαλσάμινος: tilberedet af Balsam, oleum, Plin. 23, 47. — balsămōdes, adj., βαλσαμώδης: balsamagtig, casia, Plin. 12, 43. — balsămum, i, n., βάλσαμον: vellugtende Harpix el. Gummi af Balsamtræet, Balsam, Virg. Ge. 2, 119, (hvor pl.), o. Plin. 13, 2; — 2) ogs. „meton.": Balsamtræet el. Balsambusken selv, (amyris opobalsamum L.), Plin. 12, 54; cf. Tac. Hist. 5, 6: balsamum, modica arbor, etc.

*baltĕātus, 3: omgiordet, forsynet med Giord el. Bælte, Capella; o. — baltĕŏlus, i, m., dem.: liden Giord el. Bælte, Capitolin.; af — baltĕus, i, m., (ogs. balteum, i, n., Varr.; hvs. ogs. „poet." in pl.: baltea, orum); [efter Varr.: etrurisk Ord]; I) „egenl.": Giord el. Bælte; A) hvori Sværdet hænger over Skulderen; vid. Virg. Aen. 12, 942, ogs. ibd. 5, 313, o. Caes. B. G. 5, 44; — B) „poet.", ligesom ζωστήρ: Fruentimmerbælte; vid. Ovid. Met. 9, 191, ogs. Martial. 14, 207; — II) „overf.": hvad der omgiver ligesom Giord el. Bælte; df. Indfatning el. Rand, navnl. om en Kage, odl., Cato; ogs. Vidietræets Bark, Plin. 16, 68; — B) „bes." ogs."; a) ∾ stellatus: Himmelbæltet Dyrkredsen, Manil. 1, 677; — b) i Amphitheatret, ligesom praecinctio o. διάζωμα: ligesom Bælte el. Afdeling imellem de over hverandre hævede Sæder, Calpurn. Ecl. 4, 47, Tertull.; — c) baltei pulvinorum, (paa Capitlet af den joniske Soile: ligesom brede Baand, der synes at holde de ophøiede Dele sammen; germ. der Polstergurt), Vitruv. 3, 3. — baluca, balux, s. und. balluca, etc.

Bambălĭo, ōnis, m., [besl. m. βαμβάλειν, at stamme]: romersk Tilnavn; vid. Cic. Phil. 3, 6. — banchus el. bancus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, Coel. Aur. — Bandŭsĭa, ae, f.: Kilde i Nærheden af Venusia, (hod. Sambuco); besynges Hor. Od. 3, 13; (forskiellig fra Digentia, qu. vid. s. l.). — Bantĭa, ae, f.: By i Appulien, i Nærheden af Venusia, Liv. 27, 25; — df. Bantinus, 3, saltus, Hor. Od. 3, 4, 15; — b) Bantīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Bantia, Plin. 3, 15.

băphium, i, n., βαφεῖον: Farveri, Lamprid. — Baptae, arum, m., [βάπται, d. e. Sminkere el. Farvere]: etslags berygtede Præster for Gudinden Cotytto, Juvenal. 2, 92; — not.: baptes, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 54. — baptisma, ătis, n., βάπτισμα; I) oprdl.: Neddyppen, Afvasken, Prudent.; — 2) df. sædv. eccl.: den christelige Daab. — baptismum, i, n., Biform af frgd. nr. 2, Tertull. — baptista, ae, m., βαπτιστής: Døberen (Johannes), Sedul. — baptistērium, i, n., βαπτιστήριον; I) „alm.": Badeplads, Svømmested, Bassin, Plin. Ep. 5, 6; — II) „bes." o. eccl.: Døbefonden, Sidon. — *baptīzātĭo, onis, f.: Døben el. at døbe, Ambros.; — baptizator, oris, m., ligesom baptista: Døberen (Johannes), Tertull.; af — baptīzo, avi, atum, 1, v. a., βαπτίζω, (eccl.): døber, Tertull., Hieron.

barathro, onis, m., s. und. barathrus. — bărăthrum, i, n., βάραθρον; I) „egenl.": Afgrund el. Svælg, bundløst Dyb, (oftest „poet."); vid. Lucr. 3, 979, id. 6, 605, o. Virg. Aen. 3, 421, oftere; - comisk er: barathrum usurpare, (kaste sig deri), Plaut. Bacch. 1, 2, 41; men Hor. Sat. 2, 3, 166: barathro donare, (kaste deri); — II) „overf."; a) Mave, som ikke er til at fylde el. mætte, Plaut. Curc. 1, 2, 29, o. Martial. 1, 88; df. Hor. Ep. 1, 15, 31: barathrumque macelli, (en umættelig Slughals); — b) den qvindelige Natur, Martial. 3, 81. — bărăthrus, i, m., βάραθρος: =

frgd.; df. „meton.": fordærvet el. daarligt Menneske, Lucr. 3, 967, inc., (al. barathro, m. s. Bem.).

barba, ae, f.; I) „egenl.": Skægget (hos Mennesker); Me hoc aetatis ··· Cano capite, atque alba barba, etc., vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 15; mollem malis demittere barbam, (saae det første Skæg), Lucr. 5, 673; men barbam capillumque submittere, (som Tegn paa Sorg), Suet. Caes. 67, oftere; barbam tondere, Cic. Tusc. 5, 20, recidere, Ovid., abradere, Plin.; men barbam pascere, vid. Hor. Sat. 2, 3, 35; cf. id. A. P. 298; men barbam vellere alicui, (som haanlig Behandling), id. Sat. 1, 3, 133; – ∾ promissa, (langt el. sidt), Nep., Liv., prima, Juvenal. 8, 166; – bruges ogs. in pl., Petron., Appul.; — b) hertil kan mærkes: i de ældste Tider lode Romerne Skægget voxe, (hvf. barbati, Cic.; s. ogs. Juvenal. 16, 31); – om de første Barberer i Rom, vid. Varr. R. R. 2, 11, o. Plin. 7, 59; – unge Mennesker lode for en Tid Skægget voxe, (s. und. barbatus o. barbatulus); ligesom de til en Gudedom indviede deres først aftagne Skæg; vid. Petron. 29, Juvenal. 3, 186, o. Suet. Ner. 12; – Gudernes Billedstøtter vare prydede med barba aurea, Cic. N. D. 3, 34; hvf. barbam auream habere, s. deum esse, Petron.; — II) „overf."; A) Skægget el. de skægagtige Haar hos visse Dyr; ∾ hircorum, Plin., luporum, Hor. Sat. 1, 8, 42; — B) ifølge etslags Lighed; a) Skægget paa visse Værter; ∾ nucum, Plin. 15, 24; — b) barba Jovis: Navnet paa en Plante, (anthyllis barba Jovis L.), Plin. 16, 31.

barbara, s. barbarum und. barbarus. — barbăre, adv. af barbarus; I) „egenl.": paa fremmed el. udenlandsk Vis; df. Plaut. Trin. prol. 19, oftere: barbare vertere, oversætte paa et fremmed Sprog, (navnl. paa Latin, neml. fra d. Græske); men ∾ loqui, Cic. Tusc. 2, 4, (at begaae mange Sprogfeil); — II) „overf.": haardt el. vildt; vid. Hor. Od. 1, 13, 14; men ∾ exclamare, Quintil. 1, 6, 45. — barbari, orum, s. und. barbarus.

barbărĭa, ae, f., [barbarus]; I) „egenl."; A) „alm.": Udlandet, (i Modsætning af Grækenland og Italien); vid. Cic. Fin. 2, 15, ogs. Ovid. Met. 15, 829; — B) „bes." ogs.: nogen enkelt bestemt Stat, (i Modsætn. af Grækenland el. af Rom el. Italien); men ogs. Plaut. Poen. 2, 2, 21, i en Grækers Mund: Italien selv; – saal. ogs. navnl. Asien, (i Modsætn. af Grækenland), Hor. Ep. 1, 2, 7; ligel. Gallien, (i Modsætn. af Rom el. Italien), Cic. Font. 16; cf. id. N. D. 2, 50; — II) „fig.": Udlandets Tilstand el. Raahed el. Barbari; df. A) „alm.": Uvidenhed, Raahed; vid. Cic. d. Or. 1, 26, ligel. Ovid. Am. 3, 8, 4; — b) navnl. ogs. Urigtighed i Udtrykket el. i Talen, Cic. Brut. 74; ogs. Feil el. Forkerthed i Recitationen, Petron. Sat. 68; — B) „bes.": Vildhed el. Raahed i Sæder og Skikke; ∾ inveteratam etc., vid. Cic. Balb. 19, (hvor Formen barbaries), Flor. 4, 12.

*barbărĭcārĭus, i, m., ligesom phrygio: en Guldstikker, Cod. Just.; o. — barbărĭce, adv.: paa Barbarernes el. Udlændingernes Vis; ∾ demissa barba, Capitol. Ver. 10; af — barbărĭcus, 3, βαρβαρικός: barbarisk; df. I) „egenl.": udenlandsk, fremmed, navnl. i Modsætn. af Grækenland og Rom el. Italien); A) „alm."; ∾ alae Caesaris, (i hans Hær), Lucan. 1, 476; ∾ sermo, Amm.; — b) df. subst. barbărĭcum, i, n.: Udlandet, Eutrop., Amm.; — B) „bes." el. om et bestemt Land, (i Modsætn. af Grækenland, ogs. af Rom el. Italien); saal. phrygisk el. troiansk; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19, o. Virg. Aen. 2, 504; – men ogs. i en Grækers Mund, s. italiensk; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 104, oftere; ogs. s. germanisk, Suet. Calig. 47; — II) „fig."; A) „overf.": vild, uden Dyrkning; df. i Gartnersproget: silvam si quis barbaricam, id est, consemineam, velit facere, etc., Colum.; — not.: neutr. barbaricum, som adv.: paa Barbarers Vis, gemere, Sil. 12, 418; — B) „ment.": raa, usædelig, vita, Claudian. — barbărĭes, ei, f.: Biform af barbaria; oftest „poet." o. i sild. Prosa; dog ogs. Cic. Brut. 74. — barbărismus, i, m., βαρβαρισμός: Barbarisme, d. e. feilagtig Tale el. Udtale; ogs. Sprogfeil; vid. Quintil. 1, 5, 5 flgd., Auct. ad Her. 4, 12, o. Gell. 5, 20.

barbărus, 3, βάρβαρος; I) „egenl."; A) „alm.": udenlandsk el. fremmed; – ogs. subst. barbarus, i, m.: Udlænding el. Fremmed, en Barbar, (neml. i Modsætn. af græsk el. romersk, af Græker el. Romer); – servi agrestes et barbari, Cic. Manil. 9; cf. Hor. Od. 1, 29, 6, o. ibd. 35, 11, ogs. Lucr. 5, 37, Ovid. Trist. 5, 10, 27, flgd., o. Tac. Germ. 18; – men in barbarum, som adv.: paa Barbarers el. Udlændingers Vis el. Maade, id. Ann. 6, 42, o. id. Hist. 5, 2; — B) „bes." ogs. om et bestemt Folk, (i Modsætn. af Grækere og Romere), men ogs. (i en Grækers Mund) om Romerne, (i Modsætn. af Grækerne); – ∾ poëta, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 58, (i. e. Naevius); men Cic. Orat. 48: barbaris casibus graecam litteram (γ) adhibere etc.; s. ogs. Liv. 31, 29, o. Ovid. Trist. 5, 10, 37; — 2) navnl. ogs.; a) s. phrygisk, tibia, Catull. 64, 264; cf. Hor. Epod. 9, 6, o. Virg. Aen. 11, 777; — b) s. persisk el. Perser; vid. Nep. Milt. 7, o. id. Them. 3; – ogs. absol. barbarus, ibd. 4, (om Perserkongen); cf. id. Ages. 3; — c) ofte ogs. om Romernes Fiender; saal. om Gallerne, Liv. 6, 42, om Germanerne, Suet. Aug. 21, oftere, om Partherne, id. Vesp. 8, etc.; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": raa, udannet, uvidende; – qui aliis inhumanus et barbarus ··· videretur, Cic. Verr. 3, 9; s. ogs. und. barbare; — B) „bes." o. „ethisk", om Charakteren, om Skikke, osv.: vild, grusom, barbarisk; – nec tam barbari lingua illi et natione, quam tu natura et moribus, Cic. Verr. 4, 50; cf. id. Font. 10, o. Hor. Od. 1, 27, 2; ∾ libidines, ibd. 4, 12, 7; – compar.: ∾ sacra etc., Ovid. Pont. 3, 2, 78; — not.: barbarum, i, n., hos Lægerne: etslags Plaster, Cels.; – ligel. barbara, ae, f., Scribon.

barbātōrĭa, ae, f., [barba]: Skæggets Afragning, Petron. Sat. 73. — barbātŭlus, 3, dem. af flgd.: med lidet Skæg, (som netop har faaet Skæg paa Hagen), Cic. Att. 1, 14 o. 16; — 2) ogs. „overf." om en Fiskeart: ∾ mullos exceptans de piscina, id. Parad. 5, 2; s. ogs. barbus s. l.

barbātus, 3, [barba]; I) „egenl."; A) „alm.": med Skæg, skægget, (opp. imberbis), Cic. N. D. 1, 30; undert. ligesom barbatulus, om unge Mennesker, som endnu lade det første Skæg voxe, (navnl. om saadanne Renomister); vid. Cic. Cat. 2, 10; – oftere, (navnl. „poet."), om Alderdommen; barbatos sectari, Plaut. Cas 2, 8, 25; cf. Hor. Sat. 2, 3, 249; men Iove nondum barbato, (d. e. endnu i Juppiters Barndom), Juvenal. 61, 6; — B) „bes." o. „meton."; a) om en Romer fra den ældre og strængere Tid, (da man endnu lod Skægget voxe); vid. Cic. Coel. 14, o. id. Sest. 8, oftere; — b) om en Philosoph, (fordi en saadan lod Skægget voxe); vid. Pers. 4, in., o. Juvenal. 14, 12; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) om visse Dyr: ligesom skægget, hirculus, Catull.; ogs. absol.: barbatus, (s. hircus), Phaedr. 4, 9; – ogs. om visse Fiske og Fugle: ∾ mulli, Cic. Att. 2, 1; cf. id. Parad. 5, 2; s. ogs. und. barbus; – ∾ aquila, ogs. ossifraga: en Ørneart, Plin. 10, 3; — B) om Planterne: ∾ nux, (med skægget el. trævlet Hase), Plin. 19, 2; — C) „poet." ogs. barbati libri, (lasede el. slidte paa Bindet); vid. Martial. 14, 84.

barbĭger, a, um, [barba, gero]: skægbærende, skægget; men alene „poet.", o. om Dyrene; ∾ caprae, pecudes, Lucr. — barbĭtium, i, n., [barba], ligesom barba: Skægget, Appul. — barbĭton, s. und. flgd. — barbĭtos, i, m. o. f., (pl. barbita, n.,

Auson.), βάρβιτος, (-ον): poetisk Benævnelse paa den syvstrængede Lyre; vid. Hor. Od. 1, 32, 4, ogs. ibd. 3, 26, 3, o. ibd. 1, 1, 83; — b) Ovid. Her. 15, 8: Non facit ad lacrimas barbitos ulla meos, er barbitos rimel. „meton.": den paa Lyren spillede Melodi el. Sang.

barbŭla, ae, f., dem. af barba: lidet Skæg, (som det bares af den romerske Ungdom); vid. Cic. Coel. 14; — 2) ogs. „overf." om en Plante; vid. Plin. 27, 74. — barbus, i, m., [besl. m. barba]: Barben el. Flodbarben, en Fiskeart, (cyprinus barbus L.), Auson.

barca, ae, f.: liden Baad el. Skibsbaad, (efterel.), Paul. Nol., Isid. — Barcaei, orum, f. und. Barce. — Barcaeus, 3, f. und. flgd. — Barcas, ae, m., [phoenicisk Ord: Lyneren, lynende Sværd]: Stamfaderen for den berømte Slægt i Carthago, hvorfra ogs. Hamilcar og Hannibal nedstammede; ogs. at mærke som Hamilcars Tilnavn, Nep. Ham. 1; — B) df. 1) Barcinus, 3, familia, Liv., factio, id.; - df. sild. „poet.": ∾ clades, (Hasdrubals Nederlag og Fald ved Floden Metaurus), Sidon.; — men subst. Barcini, orum, Liv. 21, 3: d. barcinske Slægt el. Faction; — 2) Barcaeus, 3, juvenis, (i. e. Hannibal), Sil. 10, 355.

Barce, es, f.: By i det libyske Pentapolis, sild. Ptolemais, Plin. 5, 5; — df. Barcaei, orum, m.: Indbyggerne, Virg. Aen. 4, 43; — not.: Barce, som Personsnavn, ibd. v. 632. — Barcĭno, el. Barcĭnon, ŏnis, f.: Byen Barcellona i Hisp. Cit., Plin. 3, 4, Prudent.; — df. Barcĭnŏnensis, e, muria, Auson. — Barcinus, 3, f. und. Barcas.

Bardaei, orum, m.: illyrisk Folk; (f. ogs. Vardaei s. l.); — df. Bardăĭcus, 3, calceus, (etslags Soldaterstøvle); hvf. Juvenal. 16, 13, „poet.", f. en Soldat el. Centurio; - ogs. absol. Bardăĭcus, i, m.: en Soldaterstøvle, Martial. 4, 4. — barditus, f. und. barritus. — bardŏcŭcullus, i, m.: etslags gallisk Overklædning med Kappe el. Hætte, Martial. 14, 128.

1. bardus, 3, [βραδύς, i. e. tardus]: slov, dum, enfoldig, Caecil. ap. Fest. pag. 28; cf. Plaut. Bacch. 5, 1, 2: fatui, fungi, tardi, blenni, etc.; f. ogs. Cic. Fat. 5; - compar. bardior, Fest. — 2. bardus, i, m.: Digter og Sanger hos Gallerne, en Barde; vid. Fest. p. 28, o. Lucan. 1, 449.

Bargūsii, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 21, 19, oftere. — Bargyla, orum, n., Biform af Bargyliae, Plin. 5, 29. — Bargўlētae, arum, m., Cic. Fam. 13, 56: Indbyggerne af — Bargўliae, arum, f.: By i Carien, Liv. 32, 33; — df. Bargўlĭēticus, 3, sinus, Liv. 37, 17.

bāris, ĭdis el. ĭdos, f., βᾶρις: etslags Pram el. Fartoi hos Ægyptierne; vid. Prop. 3, 11, 44. — barritus, us, m., [germanisk Ord]: Krigsskrig el. Slagskrig, Veget., Amm.; — b) Tac. Germ. 3, ogs. en Krigssang el. Slagsang. — Bārium, i, n.: By i Appulien, ved d. adr. Hav, (hod. Bari), piscosum, Hor.; cf. Plin. 3, 16. — bāro, ŏnis, m., [en anden Udtale af varo, varro, d. e. en Klods]: daarligt el. enfoldigt Menneske, en Klodrian; - df. m. Lune: haec quum loqueris, nos barones stupemus, (vi Enfoldige osv.), Cic. Fin. 2, 23; cf. id. Div. 2, 70, oftere, ogs. Pers. 5, 138. — baroptĕnus, i, m., ogs. barippe, es, f.: etslags ubekiendt Ædelsten; vid. Plin. 37, 55.

*barrĭnus, 3: hørende til en Elephant, aures, Sidon.; o. — barrĭo, ire, v. n., om Elephanten: at skrige, Spartian.; — df. barrĭtus, us, m.; Elephantens Skrig, Appul.; af — barrus, i, m.: Elephanten, (indisk Ord, a voce etc., Isid.); cf. Hor. Epod. 12, in. — bărўcĕphălus, 3, βαρυκέφαλος, i Architecturen: med fladtrykket Hovede; ogs. barycus, 3, [βαρύς], d. e. sammentrykket, Vitruv. — bărўpĭcron, i, n., βαρύπικρον, (meget bitter), græsk Benævnelse paa Værten absinthium el. Malurt, Appul. — bărўthon, ŏnis, m., βαρύθων: en Benævnelse paa Planten sabina, Appul.

basaltes, is, m., [africansk Ord]: en meget haard sort Marmorart, Plin. 36, 11. — băsănītes, ae, m., lapis, βασανίτης: Proberesten el. Prøvesten, om hvis forskiellige Brug f. Plin. 36, 38 o. 43. — bascauda, ae, f., [brittisk Ord; rimel. d. sild. basket, i. e. canistrum: flettet Brødkurv]; efter schol. ad Juvenal. 12, 46: Vandskaal til Berdkarrenes Afskyling; cf. Martial. 14, 59.

băsella, ae, f., dem. af basis: lidet Fodstykke, Pallad. — *bāsĭātio, onis, f.: Kyssen el. at kysse; df. „meton.": et Kys, Catull. 7, Martial.; o. — băsĭātor, oris, m.: den Kyssende el. Kysselystne, Martial. 11, 98; — [basio].

Băsĭlēa, (-ia), ae, f.: Byen Basel i Schweitz, Amm. 30, 3. — Băsĭlĭa, orum, n., Βασίλεια, (Kongernes Bøger i Bibelen), Tertull. — băsĭlĭca, f. und. basilicus. — 1. băsĭlĭce, adv. af basilicus, men alene comisk; a) prægtigen, fyrsteligen, Plaut. Pers. 4, 2, in.; — b) fuldkomment, aldeles, id. Epid. 1, 1, 54. — — 2. băsĭlĭce, es, f., f. und. basilicus. — băsĭlĭcon, f. und. basilicus. — băsĭlĭcŭla, ae, f., dem. af basilica: liden Kirke, lidet Capel, Paul. Nol.

băsĭlĭcus, 3, βασιλικός: kongelig, fyrstelig, herlig; ogs. mægtig, alvældig, odl.; vid. Plaut. Rud. 2, 4, 18; ∾ facinora, (Vilkaarligheder), id. Trin. 4, 3, 23; — b) vitis: etslags Vinstok hos Dyrrhachierne, Plin. 14, 4, Colum.; — II) df. subst.; A) basilicus, i, m., (sc. jactus): = venereus jactus: det bedste Kast i Terningspillet; vid. Plaut. Curc. 2, 3, 80; — B) basilica, ae, f., βασιλική, (sc. οἰκία el. στοά); - Basilicae vare i Rom: offenlige Bygninger paa Forum med dobbelte Søilegange, og brugtes navnl. til Retsforhandlinger; - den ældste af disse Bygninger i Rom var: Basilica Porcia, opført af Cato d. ældre, (a. u. c. 570); vid. Liv. 39, 44; - ogs. er at mærke: basilica Julia, opført af Dictatoren Cæsar; fremdeles ∾ Opimia, Aemilia, etc.; - forum plenum et basilicas istorum hominum videmus, Cic. Verr. 5, 58; cf. id. Mur. 34, oftere; ogs. Suet. Aug. 29; ogs. staaer derfor: regia, ibd. 31; — bb) efter Forbilledet af disse basilicae byggede man i det fierde christelige Aarh. de større Kirker; hvf. basilica efter denne Tid ogs. heder: en Hovedkirke el. Domkirke, Sulp. Sev. Hist. Sacr.; — C) băsĭlĭcum, (-on), i, n.; a) prægtig Klædning, Plaut. Epid. 2, 2, 48; — b) i den græske Form, basilicon: etslags sort Plaster, Scribon., hos hvem ogs. basilice, es, f., m. f. Bem.; — c) det bedste Slags Nødder, Plin. 15, 24. — băsĭlisca, ae, f., βασιλίσκη: etslags imod Øglebid tienlig Plante, Appul. — băsĭliscus, i, m., βασιλίσκος: Basilisken, en Øgleart, (lacerta basiliscus L.), Plin. 8, 33, Appul.; cf. Lucan. 9, 726.

bāsĭo, avi, atum, 1, v. a.: at kysse, aliquem, Catull. 8; ogs. m. besl. acc.: ∾ basia multa, id. 7; cf. Martial. 7, 95. — bāsĭŏlum, i, n., dem. af basium: lidet Kys, Petron., Appul. — băsis, is, f., βάσις; I) „alm.": Fodstykke el. Fod el. Postament, odl.; vid. Cic. Verr. 2, 63, o. id. Tusc. 5, 23; - basis villae, (Fodstykket el. Fundamentet), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — II) „bes."; a) i Mathematiken: ∾ trianguli, (dens Grundlinie), Cic. N. D. 2, 49; ∾ arcus: Buens Chorde, Colum.; — b) i Architecturen: den nederste Del af Søileskaftet, Vitruv.; — c) i Grammatiken: Stamordet el. Roden, Varro ap. Non.; — d) endel. mærkes som Ordsprog: aliquem cum basi sua metiri, (vurdere nogen for høit), Senec. Ep. 76. — bāsium, i, n., (omsat af savium, svavium): et Kys; vid. Catull. 5, oftere; jactare basia, (kysse paa Haanden ad nogen), Phaedr. 5, 8, Juvenal.

Bassăreus, ĕi, m., Βασσαρεύς, [βασσάρα: en Ræv el. Rævepelts, navnl. som Bacchantindedragt]: Epithet til Guden Bacchus, Hor. Od. 1, 18, 11; — B) df. 1) Bassărĭcus, 3: bassarisk el. bacchisk, comae, Prop.

3, 17, 30; — 2) Bassăris, ĭdis, f., Βασσαρίς: Bacchantinde, Pers. 1, 101.

bastăga, el. bastagia, ae, f., βασταγή: Hoveriſkiørſel, Cod. Arcad. et Honor.; — deſ. bastăgārĭus, i, m.: ſom forretter ſaadan Kiørſel, Cod. Theod. — Bastarnae, (Basternae), arum, m.: tydſk Folk ved Nederdonauen; vid. Liv. 40, 50 o. 57, oftere, Plin., Tac. — basterna, ae, f.: etſlags tillukket Bæreſtol, dog ogſ. til at trække af Mulesler, Pallad., Lamprid., o. A.; — deſ. basternārĭus, i, m.: ſom bærer el. befordrer en ſaadan Bæreſtol, Symmach.

bat, comiſk Bilyd af at; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 6. — Bătāvĭa, ae, f.: Halvøen Batavia el. Holland, Pacat. Paneg. ad Theodos.; – (i d. claſſiſke Sprog bruges altid derfor: insula Batavorum; vid. Caes. B. G. 4, 10, o. A.); — deſ. Bătāvus, 3: bataviſk el. hollandſk, Martial. 8, 33; — men subst. Batavi, orum, m.: Batavierne el. Hollænderne, Tac. Germ. 29, Juvenal., Sil.; – insula Batavorum, ſ. und. frgd.

Băthyllus, i, m.; 1) en af Anacreon elſket el. beſungen Dreng el. Yngling, Hor. Epod. 14, 19; — 2) berømt Pantomimiſt og Yngling af Mæcenas, Tac., Juvenal., Pers.

bătĭa, ae, f.: etſlags ubekiendt Fiſk, Plin. 32, 25. — bătillum, i, n., (ogſ. batillus, i, m., Marc. Emp.); I) „alm.": Skuffe el. Skovl til forſkielligt Brug, Varro; batilla ferrea, Plin. 33, 44; — II) „beſ.": liden Pande el. Skaal til Røgelſe, Hor. Sat. 1, 5, 36. — bătĭŏla, ae, f.: etſlags koſtbart Drikkekar, Plaut. Stich. 5, 4, 11. — bătis, ĭdis, f., βατίς; I) pigget Fiſk af Rokkeſlægten, Plin. 32, 53; — II) ſom Vært el. Plante: Søfennikel, (crithmum maritimum L.), id. 21, 50, Colum.

batrăchĭon, i, n., βατράχιον, ſædv. ranunculus, ligeſom Frøurt: etſlags Lægeplante, Plin. 25, 109, Appul. — bătrăchītes, ae, m., βατραχίτης: etſlags frøgrøn Ædelſten, Plin. 37, 55. — Bătrăchŏmȳŏmăchĭa, ae, f., Βατραχομυομαχία: Frømuſekrigen, Navnet paa et comiſk Digt, (ſom urigtigen tillægges Homerus); vid. Stat. Silv. praef., o. Martial. 14, 183. — bătrăchus, i, m., [βάτραχος: en Frø]: Søfrøen, etſlags Fiſk, Plin. 32, 53.

Battĭădes, ae, m., ſ. und. flgd. — 1. Battus, i, m.: Stifteren af Cyrene, Sil. 8, 57, o. Catull. 7, 6; — B) deſ. 1) Battĭădae, arum, m.: Indvaanerne af Cyrene, Sil. 2, 61, oftere; — 2) Battĭădes, ae, m., heder beſ. Digteren Callimachus af Cyrene, Ovid., Stat. — 2. Battus, i, m.: K. Neleus's Hyrde, hvis Forvandling til Stenen Index fortælles Ovid. Met. 2, 988, flgd.

Bătŭlum, i, n.: en af Samniterne bygget By i Campanien, Virg. Aen. 7, 739 (Serv.), Stat. — bătŭo, (battuo, gall. battre), ŭi, ĕre, v. a. o. n.; I) act.: ſlaaer, ſtøder, hugger; vid. Plaut. Cas. 2, 8, 61; — b) ∾ medicamen, (ſtøde), Marc. Emp.; — II) ſom neutr.: at fægte, at øve ſig i Fægtning; vid. Suet. Calig. 54; ∾ rudibus cum aliquo, ibd. 32.

baubor, ari, v. dep. n., (ligeſom d. beſl. βαΰζω), Hundens Naturlyd: at biæffe, Lucr. 5, 1070. — Baucis, ĭdis, f.: den fromme Philemons fromme Huſtru; om begges Gieſtmildhed og Forvandling ſ. Ovid. Met. 8, 631, flgd.; — 2) deſ. „meton.": en gammel Kone, Pers. 4, 21. — Bauli, orum, m.: Sted el. Villa i Nærheden af Bajæ, Cic., Tac., o. A.; ſ. ogſ. Serv. ad Virg. Aen. 6, 107. — Băvĭus, i, m.: en ſlet Digter paa Virgils Tid; vid. Virg. Ecl. 3, 90. — baxea, ae, f.: etſlags vide Sko, (for- o. eftercl.); in pl., Plaut. Men. 2, 3, 40, Appul.; in sing., Tertull., Pallad.

bdellĭum, i, n., βδέλλιον: Vinpalmen, Plin. 12, 19; — 2) „meton.": en deraf vunden koſtelig Gummi; ∾ Arabicum, Veget.; — not.: deſ. ogſ. Plaut. Curc. 1, 2, 7, ſom Keleord: tu mihi ··· bdellium.

bĕāte, adv. af beatus: lykkeligen, lykſaligen, vivere, Cic. Tusc. 5, 1; cf. id. Parad. 1, 3, oftere; – compar. o. superl., ligel. m. vivere, Senec. — *bĕātĭfico, are, v. a.: giør lykkelig el. lykſalig, Augustin.; af — bĕātĭfĭcus, 3, [beatus, facio]: ſom giør lykkelig, Appul., Augustin. — bĕātĭtas, atis, f.: lykkelig Tilſtand, Lykſalighed; vid. Cic. N. D. 1, 34: sive beatitas, sive beatitudo ··· (utrumque omnino durum, etc.); cf. Quintil. 8, 3, 32; — bĕātĭtūdo, ĭnis, f.: = frgd.; vid. Cic. l. c.; o. — bĕātŭlus, 3, dem.: nogenlunde el. paa en Maade lykkelig; vid. Pers. 3, 103; af — bĕātus, 3, partic. o. adj. af beo.

Bebriacum, etc., ſ. und. Bedriacum. — 1. Bebrȳces, um, m.: gammelt Folk i d. ſild. Bithynien, Plin. 5, 33, Val. Fl.; — B) deſ. 1) Bebrycia, ae, f.: d. ſild. Bithynien, Sall. frgm., Val. Fl.; — 2) Bebryx, ycis, (-ycos), m.; a) en Bebrycier, Val. Fl.; — b) navnl. ogſ. en gammel bebryciſk Konge, (ogſ. Amycus), vældig Cæſtusfægter, men blev fældet af Argonauten Pollux, id. 4, 261, flgd.; — 3) Bebrycius, 3, a) bebryciſk, gens, Virg. Aen. 5, 373, regnum, Val. Fl.; — b) benævnt efter K. Bebryx el. Amycus, arena, (hvorpaa han og Pollux kæmpede), Stat.

2. Bebrȳces, um, m.: Folk i Gall. Narb., ved Pyrenæerne, Sil. 3, 423 flgd.; — deſ. Bebryx, ȳcis, m.: en Bebrycier, navnl. en gammel bebryciſk Konge, efter hvis Datter, Pyrene, de pyrenæiſke Bierge ſkulle have deres Navn, Sil. l. c.; — deſ. Bebrycius, 3: hørende til el. benævnt efter K. Bebryx, aula, (hans Hof), ibd., virgo, (hans Datter Pyrene), ibd. — Bebrycia, Bebrycius, Bebryx, ſ. und. 1. o. 2. Bebryces.

beccus, i, m., [galliſk Ord, hvſ. endnu le bec: Snabel, Næb, navnl. Hushanens]; deſ. ſom Tilnavn, vid. Suet. Vitell. 18. — bēchion, i, n., βήχιον, i. e. tussilago: etſlags Plante imod Hoſte, Plin. 26, 16. — Bĕchīres, um, (Bechiri, orum, Auson.), m.: ſkythiſk Folk ved Pontus Euxinus, rimel. beſl. m. de nuværende Baſchkirer, Plin. 6, 3.

Bedrĭăcum, (Bebr.), i, n.: Landsby imellem Cremona og Verona; vid. Tac. Hist. 2, 23 o. 39, oftere; ogſ. ibd. 3, 25, oftere; ogſ. Suet. Oth. 9; — deſ. Bedrĭăcensis, e, campi, Tac., acies, id., Suet.

Belgae, arum, m.: celtiſk-germaniſk Stamme i d. nordlige Gallien, Caes. B. G. 1, 1, o. ibd. 2, 4; ogſ. in sing. Belga, ae: en Belgier, Lucan., Claudian.; — deſ. Belgĭcus, 3: belgiſk, esseda, Virg. Ge. 3, 204, calami, Plin.; — b) navnl. hedder Gallia Belgica, ogſ. absol. Belgica: den af Belgierne beboede nordlige Del af Gallien; vid. Plin. 4, 31, o. Tac. Hist. 1, 12 o. 58. — Belgĭum, i, n.: en Del af Gall. Belg., paa begge Sider af Moſelen, Caes. B. G. 5, 24 o. 25. — Belias, Belides, Belis, ſ. und. Belus.

bellărĭa, orum, n., [bellus]: Deſerten, de til Deſerten hørende Frugter o. Vine; vid. Gell. 13, 11, Plaut. Truc. 2, 5, 27, o. Suet. Ner. 27.

bellător, (m. forældet Biform duellator, Plaut., ſ. und. Bogſtavet B.), oris, m., [bello]: tapper Kriger el. Krigsmand; vid Plaut. Truc. 2, 7, 74, o. Cic. Att. 8, 12; ligel. primum ipsum bellatorem ducemque etc., Liv. 9, 1; cf. id. 8, 8; — B) ogſ. adj., (ligeſom amator, o. fl.); I) „alm." el. om Perſoner: krigerſk, modig, Turnus, Virg. Aen. 12, 614; men ∾ deus, ibd. 9, 721, (d. e. Krigsguden); — 2) ligel. „poet. overf."; a) om Dyrene: ∾ equus, Virg., Ovid.; ogſ. absol., Juvenal. 1, 127; ogſ. ∾ taurus, Stat.; — b) om andre Gienſtande: hørende til Kamp el. Strid, campus, (Kamppladſen), Stat., ensis, Sil.; ogſ. om en Sten i Schakſpillet, Ovid. A. A. 3, 359.

*bellātōrĭus, 3: hørende til Krigen, jumenta,

Amm.; — 2) „overf." o. lignelsesvis: hunc quasi bellatorium stilum etc., (denne polemiske Skrivemaade), Plin. Ep. 7, 9; o. — bellātrix, icis, fem.; sædv. „poet." som adj.: stridbar el. krigersk; 1) „egenl." om Personer og personificerede Begreber; - ∾ Pentesilea, Virg.; men ∾ diva, Ovid. Trist. 1, 5, 76, (i. e. Pallas); ogs. ∾ Minerva, id.; ligel. ∾ Roma, (som Person), ibd. 2, 321, Hispania, Flor., cohors, Stat.; — II) „fig."; A) „overf." om Dyr; ∾ belua, (Elephanten), Sil.; - ligel. om andre Gjenstande; ∾ carina, Stat., gleba, Val. Fl.; — B) „ment.": stridbar, trættekjær, iracundia, vid. Cic. Tusc. 4, 24, ira, Claudian.; — [bellator]. — bellātŭlus, 3, comisk formet af bellulus, o. m. f. Bem.; bella bellatula, Plaut. Cas. 4, 4, 28. — bellax, ācis, adj., [bello]: krigersk, gens, Lucan. 4, 406.

belle, adv. af bellus; I) „egenl.": smukt, artigen, behageligen, (navnl. for Sandserne; bene, mere om den indre Godhed); vid. Plaut. Truc. 2, 2, 35; men aquam belle sane fluentem etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; - ogs. i Udraab: belle, (opp. bene), vid. Cic. d. Or. 3, 26; - comisk er: I sane bella belle, Plaut. As. 3, 3, 86; - ogs. in superl.: ∾ navigare, Cic. Fam. 16, 9; — II) „fig."; A) „overf.": smukt, vel, efter Ønske; - belle se habere, ogs. belle habere, (sc. se): befinde sig vel, id.; ligel. belle esse, id. Att. 14, 16; - ogs. elliptisk: cetera belle, (sc. se habent), Cic. Fam. 7, 18; — B) „ment.": artigen, vittigen; vid. P. Syr. ap. Gell. 7, 14; ligel. conjecta belle, (vittig Udtydning), Cic. Div. 2, 31; men Cic. Att. 4, 16: belle mehercule, (sc. ea fero). — not.: belle facere: være tienlig for Sundheden, Cato.

Bellĕrŏphon, tis, (Bellerophontes, ae, Auson., Serv.), m.: Søn af Glaucus, og Sønnesøn af Sisyphus, blev af Proteus, paa Stheneboea's, (hans Gemalindes), falske Anklage, sendt med et Brev til K. Jobatas i Lycien, for der at omkomme; i hvilken Hensigt B. ogs. af den sidste blev sendt imod Uhyret Chimæra, som han dog, ridende paa den vingede Hest Pegasus, tappert fældede; - vid. Hor. Od. 3, 7, 15, oftere, ogs. Hygin. Fab. 2 o. 57; men Plaut. Bacch. 4, 7, 12: Bellerophontem facere aliquem, (at styrte nogen i Ulykke, ved at lade ham overbringe et Brev); — df. Bellĕrŏphontēus, 3, equus, (i. e. Pegasus), Prop. 3, 2, in., habenae, Claudian.

bellĭcōsus, 3: krigersk, stridbar, gentes, Cic., homines, Caes.; cf. Hor. Od. 2, 11, in.; - comp.: ∾ (populus), Liv. 37, 8; men id. 9, 6, absol.: quod multo bellicosius; superl.: ∾ nationes, Cic., provinciae, Caes. B. C. 1, 85; — 2) „overf.": bellicosior annus, (hvori flere Krige føres), Liv. 10, 9; af — bellĭcus, (forel. ogs. duellicus, Plaut.), 3, [bellum]; I) „egenl."; A) „alm.": hørende til Krigen; arte duellica, Plaut. Epid. 3, 4, 14; men bellica res, (Krigsvæsenet), Cic., Hor., disciplina, Cic., virtus, id., gloria, Tac.; men ∾ caerimoniae, (hvormed en Krig erklæres), Liv. 1, 32; ∾ navis, Prop., turma, id.; — B) „bes." o. absol.: bellicum, (sc. signum): det med Tubaen givne Tegn til Afmarsch el. til Træfning; ogs. Krigstrompeten selv; men altid m. canere o. cani; vid. Liv. 35, 18, o. Cic. Mur. 14; - ogs. „alleg.": me bellicum cecinisse, Cic. Phil. 7, 1; cf. id. Orat. 12; — II) „overf." o. „poet.", ligesom bellicosus: krigersk el. stridbar, Pallas el. virgo, Ovid., Mars, id.; men ∾ deus, id. Fast. 2, 478, (i. e. Romulus); ∾ civitas, Vell. 2, 38; - „poet." ogs. om Dyrene: equorum bellica proles, Lucr. 2, 662.

bellĭfer, a, um, [bellum, fero]: krigførende; df. „overf.": krigersk, tapper, Italia, Claudian. — bellĭger, a, um, [bellum, gero], ligesom frgd.; I) om Personer: stridbar, tapper; ∾ gentes, Ovid.; men ∾ numen, Stat., (i. e. Mars); — 2) om andre Gjenstande: hørende til Krigen el. tienlig dertil, ensis, Ovid., hasta, Martial.; ogs. kan hidføres: ∾ fera, Sil., (d. e. Elephanten).

bellĭgĕrātor, oris, m., (eftercl. o. sield.): vældig Kriger el. Stridsmand; ∾ Arimaspae, Avien. Perieg. 55; af — bellĭgĕro, avi, atum, 1, v. n., [bellum, gero]: fører Krig, kriger, kæmper; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; cf. Cic. Font. 12: qui ··· par in belligerando esse possit, etc.; - ∾ cum aliquo, Plaut., ogs. Suet. Aug. 94, men adversum accolas, Tac. Ann. 4, 46; - ogs. impers. pass.: cum Gallis tumultuatum verius, quam belligeratum (sc. esse), Liv. 21, 16; — b) ogs. „overf.": ∾ cum fortuna, Cic.; men comisk: ∾ cum Geniis suis, (holde sig knapt), Plaut. Truc. 1, 2, 81. — belligeror, ari, v. dep. n.: Biform af frgd., Hygin. Fab. 274.

bellio, ōnis, f.: etslags Snylteplante i Sæden, (anthemium segetum L.), Plin. 21, 25. — bellĭpŏtens, tis, adj., [bellum]: krigsmægtig, („poet." o. sield.); vid. Enn. ap. Cic. Div. 2, 56; ogs. Epithet til Krigsguden, Virg. Aen. 11, 8; men ∾ diva, Stat., (i. e. Pallas). — bellis, ĭdis, f., (Gaaseblomsten), Plin. 26, 13. — bellĭsŏnus, 3, [bellum, sono]: krigtonende, flumen, Paul. Nol.

bello, avi, atum, 1, v. n., [bellum]: fører Krig, kriger; - ∾ cum Poenis etc., Cic. Verr. 4, 33; ∾ pro aliquo adversus aliquem, Liv. 9, 42, de aliqua re, Tac.; cf. id. Hist. 1, 89; - ogs. absol.: utrum bellandum esset, etc., Liv. 35, 18; men id. 6, 31: quoad bellatum esset, (f. debellatum etc.); cf. id. 8, 39, und. bellum; - „poet." ogs. c. dat., paa Grækernes Vis, Stat.; cf. Sil. 9, 503; — II) „overf." o. „poet.": kæmper el. fægter; vid. Ovid. Met. 5, 101; ∾ caestu, Stat., manu, Sil., ense, id.; — not.: dep. n.: bellor, ari, har Virg. Aen. 11, 660.

Bellōna, ae, f., (forel. ogs. Duellona, Varro): Krigens Gudinde; vid. Virg. Aen. 8, 703, o. Hor. Sat. 2, 3, 223; f. ogs. Liv. 26, 21, o. Fest. p. 27; - hendes Præster (Bellonarii) og Præstinder pleiede paa hendes Fest at saare sig selv; vid. Tibull. 1, 6, 45, o. Juvenal. 4, 123; — B) df. 1) bellōnāria, ae, f., (sc. herba): den paa Bellona's Fest af hendes Præster brugte Plante solanum, Appul.; — 2) Bellonarii, orum, f. ovenfor. — bellor, ari, vid. bello, not. — bellōsus, 3, [bellum], forel. f. bellicosus: krigersk, stridbar, Caecil. ap. Non. — Bellŏvăci, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Beauvais), Caes.

bellŭa, m. Afledninger, f. und. belua, etc. — bellŭle, adv. demin.: ret smukt el. artigen, Appul.; af — bellŭlus, 3, demin. af bellus: ret smuk el. artig; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 42.

bellum, i, n., [oprdl.: duellum, d. e. Tvekamp, hvilken sidste Form dog ogs. tildels vedblev at bruges f. bellum, navnl. „poet." o. i Statssproget; vid. Hor. Od. 3, 5, 38, oftere, o. Liv. 22, 10, oftere]; I) „egenl.": Krigen; - bellum parare, Cic., alicui, (imod nogen), Nep.; bellum indicere; vid. Liv. 1, 32; ∾ alicui inferre, (paaføre), Cic.; ogs. ∾ inferre contra aliquem, id. Phil. 2, 22; ∾ facere, (begynde), Cic., Caes., o. A., agere, (føre el. fortsætte), Caes., Nep.; ∾ gerere cum aliquo, Cic., (cf. id. Manil. 20), ogs. in aliquem, Nep. Lys. 1, (imod nogen); - ∾ trahere el. ducere, (udtrække el. forlænge), Cic., Nep.; cf. Liv. 5, 5; bella ex bellis serere, id. 21, 10; cf. id. 42, 11; ∾ conficere, (tilendebringe), Nep., Sall., componere, Nep., delere, id.; — bb) hertil kan mærkes; a) de sieldnere Forbindelser: ∾ navare alicui, (til nogens Fordel), Tac. Hist. 5, 25; ∾ spargere, (udvide Krigens Skueplads), id., ogs. circumferre, id.; men ∾ bellare, Liv. 8, 39, (efter Græcismen: πόλεμον πολεμεῖν); - bellum navigat, vid. Cic. Manil. 12, serpit in proximos, Flor. 2, 9, (Krigen udbreder sig); — b) Localgenitivet belli, i Modsætn. af domi, (i Krig, i Fred); vid.

Cic. Off. 2, 24, Sall. Jug. 41, o. Liv. 3, 43; men absol.: belli, (i Krig), Ter. Heaut. 1, 1, 60; hos Cic. in bello; — c) Tidsablativet bello, f. in bello: i Krigen, (navnl. c. adj. el. gen.); bello Vejenti, Cic.; bello Latinorum, id.; — d) bellum modsættes ofte proelium, el. forbindes dermed; non proelio modo se, sed bello victum, Liv. 39, 35; cf. Tac. Germ. 30; - df. ogs. „poet.": media inter proelia belli, Virg. Aen. 11, 541; cf. Lucr. 1, 476, bes. Enn. Ann., in., (hvor duellum f. bellorum); — II) „overf." o. „bes."; A) Kamp, Strid, Trætte; vid. Cic. Sull. 9, o. id. d. Or. 2, 37; men bellum gerimus ··· contra arma verbis, id. Fam. 12, 22; ligel. i en Modsætning, vid. Liv. 3, 24 o. 25; - ogs. lignelsesvis: milvo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo, Cic. N. D. 2, 49; men m. Lune: Hic ego ··· ventri Bellum indico, Hor. Sat. 1, 5, 8; — B) ligesom πόλεμος, „meton." f. proelium: Slag el. Kamp, bes. „poet."; vid. Virg. Aen. 2, 439, o. Ovid. Her. 1, 69; dog ogs. hos Varr. o. Justin.

bellŭōsus, s. und. beluosus. — bellus, 3, [ctr. f. benulus, som demin. af benus, f. bonus, Priscian.]; I) „egenl.": skiøn, artig, ogs. behagelig, (nærmest om de ydre Fortrin, ligesom bonus om de indre; s. und. belle); - vid. Catull. 8, 16, Ovid. Am. 1, 9, 6, o. A.; ligel. in superl.: ∾ puella, Cic. Att. 6, 4; - ogs. absol.: omnia bella, (al Skiønhed, alt Skiønt og Yndigt), etc.; vid. Catull. 3, 14; - ogs. med godt Udseende, frisk og sund; fac bellus revertare, Cic. Fam. 16, 18; ligel. om en Tilstand: lykkelig, ønskelig; quam bella ··· civitas fuerit, id. Att. 4, 16; - ogs. om Ting: quod quidem erit bellissimum, (mest velsmagende), Ter Ad. 4, 2, 51; men om et Sted el. Ophold: tienlig el. passende; vid. Cic. Att. 5, 17; — II) „fig."; A) om Personer: artig, dannet, fin; - homines belli, Cic. Att. 1, 1; cf. id. Fin. 2, 31; — b) belliores, f. meliores, Varr. ap. Non. 77, 36; — B) om en Beskaffenhed el. Forestilling: tienlig, gavnlig, behagelig; vid. Cic. d. Or. 1, 60; ogs. absol. m. flgd. infin., ibd. 58, o. id. Fam. 9, 2.

bēlo, s. und. balo. — bĕlŏne, es, f., βελόνη, ligesom acus: Horngiedden, etslags Søfisk, Plin. 9, 76. — bēlua, (bellua), f., [rimel. besl. m. θήρ o. fera, ligesom uber m. οὖθαρ]; I) „egenl."; A) „alm.": vildt Dyr af det større Slags; - ∾ fera et immanis, Cic., vasta, id., saeva, Hor., ingens, id., centiceps, id. Od. 2, 13, 34; cf. Cic. N. D. 3, 15; — B) „bes."; a) Elephanten; vid. Flor. 1, 18, Curt.; cf. Ter. Eun. 5, 1, 25: imperium in beluas; ligel. ∾ Inda, Ovid. Trist. 4, 6, 7, Gaetula, Juvenal. 10, 158; — b) det umælende Dyr, et Dyr; saal. om Faaret: Plaut. Aul. 3, 6, 27; men pecudibus reliquisque beluis etc., Cic. Off. 1, 30; cf. ibd. 2, 5, oftere; — II) „overf.": Uhyre, oftest som Skældsord; vid. Ter. Eun. 4, 4, 37, o. id. Phorm. 4, 2, 11; ligel. Cic. Verr. 5, 42, o. id. Off. 2, 6, oftere, ogs. Liv. 7, 10; — b) ogs. om andre Gienstande el. Begreber: et Uhyre, en Rædsel; quanta belua esset imperium, Suet. Tib. 24.

*bēlŭālis, (bell.), e: dyrisk, educatio, Macrob. — bēlŭātus, (bell.), 3: smykket el. udsyet med vilde Dyr, conchyliata tapetia, Plaut. Pseud. 1, 2, 14; — bēlŭĭlis, (bell.), e: dyrisk, Jul. Val. Res gest. Al. M.; — bēlŭīnus, (bell.), 3, ligesom frgd., dyrisk el. kvæsk, voluptates, Gell. 19, 2; o. — bēlŭōsus, (bell.), 3, Oceanus, (fuld af Havuhyrer), Hor. Od. 4, 14, 47; — [belua].

Bēlus, i, m.; I) forhistorisk Konge i Asien, Stifteren af Babylon og af det dertil hørende Rige, priscus, Ovid. Met. 4, 213; — II) en indisk Gud el. Heros, der sammenlignes med den græske Hercules, Cic. N. D. 3, 16; — III) mythisk Konge i Ægypten, Fader til Danaus og Ægyptus; — B) df. 1) Bēlīdes, ae, m., Βηλίδης: Efterkommer af Belus; Belidae fratres, Stat., (d. e. Danaus o. Ægyptus), Stat.; men Ovid. Her. 14, 73, staaer Belides, f. Lynceus, (Søn af Ægyptus); men ∾ Palamedes, Virg. Aen. 2, 82, Belus's Efterkommer; — 2) Bēlis, idis, f.; sædv. in pl. Bēlĭdes, um: Beliderne el. Belus's Sønnedøttre, sædv. Danaides, (s. und. Danaus), Ovid. Trist. 3, 1, 62, id. A. A. 1, 73, oftere; — 3) Bēlĭas, ădis, f.: = Belis, Senec. Herc. Oet.; — not.: Beli oculus: etslags Ædelsten, Katøie, Plin. 37, 55.

Bēnācus, i, m., lacus: Indsø i Gall. Transpad., i Nærheden af Verona, (hod. Lago di Garda), Plin. 2, 106; - ogs. absol. Benacus, (sc. lacus), Virg. — Bendīdius, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Bendis, (Βενδῖς, d. thraciske Artemis el. Maanegudinde), templum, Liv. 38, 41.

bĕne, adv., [af d. forældr. benus, f. bonus]; comp. melius; superl. optime; I) „alm.": vel, godt, ret, smukt, (om enhver indre og ydre Fortrinlighed el. Passelighed); - vid. Cic. Off. 3, 13; ager bene cultus, id.; ∾ coenare, Catull., Hor., habitare, Nep. Att. 13; ∾ olens, (med god Lugt), Virg. Ecl. 2, 48; - ∾ monere, Ter., praecipere, id.; - melius canere, Virg., persuadere aliis, Quintil.; - Jovem Phidias optime fecit, id.; optime scribi ceris, id.; — II) „bes." ogs.; A) i visse Forbindelser; 1) bene dicere; a) at tale vel el. fornuftigen el. rigtigen; vid. Ter. Ad. 5, 8, 30, Hor. Ep. 1, 2, 4, o. Cic. d. Or. 1, 26; — b) ligesom εὐφημεῖν: at tale heldvarslende Ord, Plaut. As. 3, 3, extr. — c) bene dicere (benedicere) alicui: tale vel om nogen, s. und. benedico; — 2) bene facere; a) at giøre noget vel el. til Fuldkommenhed; vid. Cic. d. Or. 2, 20; ogs. m. flgd. Relativsætning: bene fecit Silius, qui transegerit, id. Att. 12, 24; — b) bene facis, bene fecisti, bene factum est, etc., som Udtryk af Tak el. Tilfredshed: meget vel, odl.; vid. Donat. ad Ter. Eun. 1, 2, 106; cf. ibd. 5, 8, 61; ligel. bene facitis, quod abominamini, Liv. 6, 18; men bene vocas, Plaut. Men. 2, 3, 35, (som høfligt Afslag); o factum bene, (o det var vel), beasti, (sc. me), Ter. Andr. 1, 1, 78; ogs. som Hilsen: bene factum, te venisse, id. Hec. 3, 5, 6; — c) hos Lægerne heder ∾ facere: at være af god Virkning, Cato, Scribon.; — 3) bene esse: at være vel; df. a) bene esse alicui, (at det gaaer nogen vel); Nam si etc., bene bonis sit, male malis, quod nunc abest, Enn. ap. Cic. N. D. 3, 32; cf. Hor. Ep. 1, 1, 89; - ogs. absol. (el. ud. dat.); Patria est, ubicunque est bene, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 5, 37; — b) bene est, bene habet, bene agitur: det staaer vel til; navnl. i Begyndelsen af et Brev; - si vales, bene est; ego valeo, Cic.; bene hoc habet, (hermed staaer det vel til), Plaut. Epid. 5, 2, 31; optime habet (sc. ornatus), id. Pseud. 4, 1, 25; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 82: bene habent tibi principia; men bene habet, jacta sunt fundamenta, etc., Cic. Mur. 6; cf. Liv. 6, 8; men Bene dicat secum actum etc., (at han er kommen vel derfra), Ter. Ad. 2, 2, in.; cf. Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 23; men Formularen: inter bonos bene agier, s. und. ago; — 4) bene emere, (billigt, for godt Kiøb), Plaut. Pers. 4, 4, 38; cf. Cic. ap. Suet. Caes. 59; men bene vendere, (sælge med Fordel), Plaut. Curc. 4, 2, 34; — B) m. Adject. o. Adverb., forstærkende: meget, overmaade, hoiligen; 1) m. Adject.: bene munita templa, Lucr. 2, 7; cf. Cic. Div. in Caecil. 15, o. id. Cat. 2, 10; ligel. cum bene magna caterva, id. Mur. 33; pectus bene fidum, Hor.; mentis bene sanae, id.; - s. ogs. Lucr. 5, 706, ogs. Enn. ap. Cic. Div. 2, 39; — 2) m. Adverb. o. adverbiale Udtryk; bene penitus in familiaritatem alicujus se dare, Cic. Verr. 2, 70; - ligel. om Tiden: bene mane, Cic.; bene ante lucem, (længe før Dag), id.; - men Ovid. Met. 12, 616: non bene, f. vix, (næppe, knapt); men id. Fast. 5, 278: vix bene, f. vix; — C) endel. staaer bene undert.; a) elliptisk;

– Demosthenes melius, (sc. fecit), qui etc., Quintil.; cf. id. 6, 1, 3; — b) som Bifaldsraab; vid. Cic. d. Or. 3, 26; — c) i Selskabs- el. Drikkesproget heder bene c. acc. el. c. dat. pers.: paa nogens Velgaaende, (nogens Skaal), odl.; vid. Plaut. Stich. 5, 4, 27; Tibull. 2, 1, 29, ogs. Ovid. Fast. 2, 637; ligel.: bene mihi, bene vobis, etc., Plaut. Pers. 5, 1, 20; cf. Ovid. A. A. 1, 601.

bĕnĕdīce, adv.: med gode el. venlige Ord; vid. Plaut. As. 1, 3, 54; af — bĕnĕdīco, [ogs. adskilt: bene dico], xi, ctum, 3, v. n. (o. a.); I) „alm.": taler vel om nogen, c. dat., ogs. absol.; – vid. Plaut. Mil. gl. 4, 8, 31, o. Cic. Sest. 52, ogs. Ovid. Trist. 5, 9, 9; men pass. impers., vid. Metell. Numid. ap. Gell. 6, 11; ogs. absol., vid. Hor. Ep. 2, 1, 155, o. Ter. Ad. 5, 4, 11; — II) „bes." o. eftercl. i det sild. Religionssprog, c. acc.; a) ∾ deum el. numen dei, (love el. prise el. tilbede), Tertull., Appul.; — b) om Mennesker og menneskelige Ting: at velsigne, at hellige el. indvie, altarium, Sulpic. Sev.; – df. pass.: benedictum oleum, Hieronym.; — III) partic. benedictus, 3, er ogs. at mærke; A) som adj.; herba benedicta, (ligesom lagopus): Harefod, etslags Plante, Appul.; — B) som subst.; benedictum, i, n.: rosende Tale, Ros, Lov, Berømmelse; (forcl. o. sield.); vid. Plaut. Curc. 4, 2, 28, oftere, o. Ter. Phorm. prol. 21; df. — bĕnĕdictĭo, onis, f., (alene eccl.); 1) Lovprisning el. Lov og Pris, (navnl. til Guddommen), Appul., Tertull.; — 2) Velsignelse, alicujus, (af nogen), Sulp. Sever.; — 3) „meton.": den indviede Gienstand, Paul. Nol. — benedictum, i, n, s. und. benedico.

bĕnĕfăcio, [el. bene facio], fēci, factum, 3, v. n., alicui: beviser nogen en Velgierning; – bene si amico feceris, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 71; ogs. c. acc. comm., id. Poen. 3, 3, 22; – ego ··· ne ingratis quidem benefacere absistam, Liv. 36, 35; – ogs. ∾ erga aliquem, Plaut.; – endel. pass.: quod bonis benefit beneficium, Plaut. Capt. 2, 2, 108; — II) af partic. benefactus, 3, er subst. benefactum, i, n., altid in pl.; A) god el. ædel el. berømmelig Handling; navnl. ogs. tapper Daad el. Bedrift; vid. Cic. Tusc. 2, 26, o. Sall. Jug. 85; cf. Prop. 2, 1, 24, o. Ovid. Met. 15, 850; s. ogs. Liv. 37, 1, o. Virg. Ge. 3, 525; — B) ligesom beneficium: en Velgierning, (sield. o. „poet."); vid. Enn. ap. Cic. Off. 2, 18, o. Plaut. Capt. 5, 1, 20. — bĕnĕfactio, onis, f.: Velgiørenhed, Tertull.; o. — bĕnĕfactor, oris, m.: en Velgiører, Coripp.; — [benefacio]. — benefactum, i, n., s. und. benefacio.

*bĕnĕfĭce, adv.: velgiørende, som en Velgiører; ∾ facere, Gell. 17, 5; o. — bĕnĕfĭcentĭa, ae, f.: Godgiørenhed, Velgiørenhed; forbindes med bonitas, Cic. N. D. 1, 43, m. comitas, id. d. Or. 2, 84; s. ogs. id. Off. 1, 7 o. 14, o. ibd. 2, 15; men Tac. Ann. 12, 20: quanta pervicacia in hostem, tanta beneficentia adversus supplices utendum; — [beneficus]. — bĕnĕfĭcĭārĭus, 3, [beneficium]: hørende til en Velgierning, res, Senec. Ep. 90; — b) sædv. subst.: bĕnĕfĭcĭārĭus, i, m., (sc. miles): Soldat, som er befriet fra visse Tienestearbeider, el. som er befordret til høiere Poster; vid. Fest. p. 27, o. Veget.; cf. Caes. B. C. 3, 88, oftere, o. Plin. Ep. 10, 32.

bĕnĕfĭcium, i, n., [beneficus]; I) „alm.": Velgierning, Gunstbevisning, Tieneste; vid. Senec. Benef. 3, 18; (i Poesi, af metriske Grunde, alene hos Comikerne); vid. Ter. Andr. 1, 1, 17, o. id. Phorm. 2, 2, 22; – ∾ collocare apud aliquem, conferre in aliquem, dare alicui, (yde el. bevise nogen en Velgierning), Cic.; ligel. beneficio aliquem afficere, ornare, complecti, id.; beneficium accipere, (opp. dare), id. Off. 2, 20; beneficio obligari, ibd.; – Cic. Manil. 24, bruges beneficium o. beneficia populi Rom., om Folkets Stemmer el. Stemmevalg til en Ærespost; s. nedenf.; — b) navnl. heder ogs. beneficio alicujus (personae el. rei): ved Hielp el. ved Bistand deraf; vid. Cic. Fam. 11, 22; men nostri consulatus beneficio, se etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 1; cf. Caes. B. G. 1, 53; — II) „bes." o. „overf." paa Stats- el. Forretningslivet heder beneficium fremdeles; A) Udmærkelse el. Begunstigelse i noget offenligt Forhold; navnl. ogs. Befordring; ogs. Anvisning paa Penge el. Jorder, osv.; – ad populi beneficium transferri, (om en Befordring: at underlægges Folket), Cic. Lael. 25; cf. id. Phil. 2, 36; men id. Arch. 5: in beneficiis ad aerarium deferri ab aliquo, (erholde af nogen Anvisning paa Statskassen); – navnl. ogs. Befordring i Krigsstanden; vid. Liv. 9, 30; ligel. beneficii sui centuriones, (som af ham vare udnævnte), Suet. Tib. 12; — B) Privilegium el. Forret; ∾ annorum, Dig.; men Suet. Claud. 15: ∾ liberorum, (Befrielse fra Dommerembedet, ifølge et vist Antal Børn).

bĕnĕfĭcus, 3, [benefacio], compar. beneficentior, Senec.; superl. beneficentissimus, Cic., (forcl. ogs. beneficissimus): velgiørende el. godgiørende, Cato; beneficum esse oratione, (i Munden), Plaut.; ubi beneficus, si etc., Cic. Leg. 1, 18. — benefio, s. und. benefacio.

Bĕnĕventum, i, n.: By i d. Hirpinske, i Samnium, (fordum Maleventum, af Stedets usunde Luft; s. Plin. 3, 16); vid. Liv. 9, 27, o. id. 10, 15; — df. Bĕnĕventānus, 3, ager, Cic., sutor, Juvenal.; – Beneventani, orum: Indvaanerne deraf, Ascon.

bĕnĕvŏle, adv. af benevolus: velvilligen, kiærligen, facere, Cic.; – superl. benevolentissime, Augustin. — bĕnĕvŏlens, (beniv.), tis, adj., [bene, volo], forcl. Biform, s. benevolus, (hvorunder ogs. compar. o. superl. anføres): velvillig, hengiven, gunstig; absol., el. c. dat.; – benevolens vivit tibi, Plaut. Bacch. 3, 6, 24; Ite cum Dis benevolentibus, id. Mil. gl. 4, 8, 41; — b) ogs. subst. Velynder; neque illi benevolens ··· quisquam aderat, vid. Ter. Phorm. 1, 2, 47.

bĕnĕvŏlentĭa, (beniv.), ae, f., [af frgd.]; I) „alm.": Velvillie, Hengivenhed, Bevaagenhed, gunstigt el. kiærligt el. venligt Sindelav; vid. Cic. Off. 2, 9 o. 14, oftere; ogs. id. Lael. 8, o. Suet. Calig. 3; benevolentiam sibi adjungere, id., acquirere, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 1; — II) „bes."; A) i Retssproget: Formildelse, Benaadning, Dig.; — B) in pl.: velvillige Handlinger, Venskabstienester; vid Spartian. Carac. 1.

bĕnĕvŏlus, (beniv.), 3, [bene, volo]: velvillig, hengiven, bevaagen, gunstig; absol., el. c. dat., el. m. erga; – (af d. forcl. benevolens laanes compar. o. superl., s. nedenf.); – me esse erga se benevolum, Plaut.; cf. Ter. Hec. 5, 1, 34, o. Cic. d. Or. 2, 79; ∾ animo aliquem praemonere, id.; – benevolentior tibi, quam fui, nihilo sum factus, Cic. Fam. 3, 12; cf. ibd. 5, 16; men natura benevolentissimus (Titus), Suet. Tit. 8; — b) ogs. om en Slave: tro el. hengiven, Cic. Cluent. 63.

bĕnigne, adv. af benignus; I) „alm.": velvilligen, venligen, godhedsfuldt; – benigne et amice facere, Plaut.; ∾ viam monstrare, Cic., servire alicui, Catull.; ∾ appellare milites, Sall.; men ∾ arma capere, (gierne el. villigen), Liv. 3, 26; — not.: forcl. ogs. benigniter, Titinn. ap. Non.; — II) „bes."; A) i Retssproget: mildt, eftergivende; – benignius interpretari, Dig.; benignissime respondere, ibd.; — B) i Omgangssproget: benigne dicis, ogs. absol.: benigne: meget vel, mange Tak, meget forbunden; a) antagende; vid. Plaut. Truc. 1, 2, 27, o. Ter. Phorm. 2, 9, 63; — b) afslaaende; vid. Cic. Verr. 3, 85, o. Hor. Ep. 1, 7, 62; — C) „ethisk": rigeligen, gavmildt, liberalt, pecuniam praebere, Plaut.; cf. Cic. Off. 2, 15; paulo benignius ipsum se tractare etc.; Hor. Ep. 1, 17, 11; cf. id. Od.

1, 9, 6; - men benigne facere alicui, (ligesom benefacere): bevise nogen en Velgierning, Ter. Ad. 5, 4, 24, Cic. Off. 1, 14, Liv. 4, 14, o. A.

bĕnignĭtas, atis, f., [benignus]; I) „alm." som Sindelav og Charakter: Godmodighed, Venlighed, Velvillie, navnl. Tilhørernes; - vid. Cic. Sest. 13; ogs. ∾ animi, Tac. Hist. 2, 30; - ogs. Mildhed el. Skaansel, Dig.; — II) „bef." som Handling: Godgiørenhed, Godhed, Gavmildhed; - meam benignitatem ··· in te etc., Ter. Eun. 1, 2, 84; cf. Cic. Off. 2, 15, o. id. Att. 4, 2; f. ogs. Hor. Epod. 1, 31, o. August. ap. Suet. Aug. 71; - comisk ogs. in pl.; vid. Plaut. Stich. 4, 2, 53. — bĕnignĭter, adv., f. und. benigne.

bĕnignus, 3, [ctr., f. benigenus, af bonus o. genus, formet som malignus, o. fl.]; oprdl.: af en god Art el. Natur, godmodig; df. I) „alm."; A) om Charakteren og dens Yttringer: godmodig, velvillig, venlig, liberal; - vid. Ter. Phorm. 5, 2, 2, o. Cic. Balb. 16; men Apelles in aemulis benignus, Plin.; benignum est, c. inf., id. praef.; - ∾ divi, Hor.; ∾ numen, id.; — B) om Begreber; a) venlig, mild, kiærlig; quam fideli animo et benigno in illam ··· fui, Ter. Hec. 3,5,22; men vultus benigni, Liv. 9,6; ∾ oratio, Cic.; ∾ verba, Propert.; — b) i Retssproget: mild, overbærende; ∾ interpretatio, Dig.; in dubiis benigniora praeferenda, ibd.; — c) „poet." ogs. ligesom faustus: lykkelig, heldig, dies, Stat., nox, id.; — II) „bef."; A) om den Handlende og om hans Handling: velgiørende, gavmild, liberal, erga aliquem, ogs. alicui, (imod nogen), Plaut.; cf. Hor. Od. 3, 29, 52; ogs. absol.: benigniores, quam res patitur, Cic. Off. 1, 14; - „poet." ogs. c. gen., Hor. Sat. 2, 3, 3; - ogs. ødsel, Plaut. Truc. 1, 1, 20; — B) ogs. om Ting og om Begreber: som rigeligen yder noget, frugtbar, rigelig, rig, terra, Tibull., tellus, Plin., ager, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 17, 15; men ibd. 2, 18, 10: ingeni (f. ingenii) benigna vena, (Talentets rige el. frugtbare Aare); men ∾ materia, Mela, prooem.; men benignissimum inventum, (f. beneficentissimum), Plin. 35, 2.

bĕo, avi, atum, 1, v. a., [er rimel. Stamordet til benus, i. e. bonus, o. selv at aflede af εὖ, i. e. bene]; I) som verb. finit. field. o. næsten alene „poet."; A) „alm.": fryder, glæder, vederqvæger; - vid. Plaut. Amph. 2, 2, 12; df. med Lune: ecquid beo te? Ter. Eun. 2, 2, 46; ligel. i Omgangssproget: beas el. beasti, (sc. me), id. Andr. 1, 1, 79, o. Plaut. As. 2, 2, 86; — B) „bef." o. „poet."; beare aliquem aliqua re: giøre lykkelig el. beskienke el. berige dermed; vid. Hor. Od. 4, 8, 29; cf. ibd. 2, 3, 7, o. id. Ep. 2, 2, 121; — II) partic. beatus, 3, som adj.; A) „alm.": lyksalig, lykkelig, odl.; vid. Cic. Tusc. 5, 8, (hvor ogs. compar.); cf. ibd. 10, o. Ter. Phorm. 1, 3, 18, ogs. Hor. Epod. 2, in.; men id. Od. 2, 16, 28: nihil est ab omni Parte beatum; - beatissima vita, Cic.; — b) neutr. beatum, i, ogs. som subst.: Lyksalighed; vid. id. Fin. 5, 28; — B) „bef."; 1) navnl. om Personer: som er i lykkelige ydre Omstændigheder, forsynet med Lykkens Goder, bemidlet el. rig, Plaut. Curc. 3, in.; cf. Nep. Ages. 8, o. Cic. N. D. 3, 33, ogs. Hor. Od. 2, 4 o. 18, oftere, o. Ovid. Am. 1, 15, 34; — 2) „poet." ogs. om Ting og om Begreber: rig, prægtig, herlig, odl., gazae, Hor., arces, id.; ∾ rus, (frugtbart), id.; men ∾ Copia: Frugtbarhedens Fylde, (personificeret), id. Carm. Sec. 59; — b) i Prosa ogs. „overf. om Foredraget: ∾ copia el. ubertas, Quintil. 10, 1, 61 o. 109; - men „poet.": beata dona, (f. carmina consolatoria), Catull. 68, 14; — 3) fild. o. eccl.; a) om den Afdøde: salig; beatae memoriae (vir), Hieron.; — b) beatissimus: som Titel for den høiere Geistlighed, Augustin., o. A.

berbex, f. und. vervex. — Berecyntiacus, etc., f. und. flgd. — Bĕrĕcyntus, i, m.: et Gudinden Cybele helliget Bierg i Phrygien; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 785, o. 9, 82; — B) df. 1) Bĕrĕcyntĭus, 3; a) hørende til el. benævnt efter Bierget Berecyntus, tractus, Plin., juga, Claudian.; ∾ mater, (i. e. Cybele), ogs. absol. Berecyntia, Virg. ll. cc.; cf. Ovid. Fast. 4, 355; — b) hørende til el. benævnt efter Gudinden Cybele, heros, (hendes Søn Midas), Ovid. Met. 11, 106; ∾ Attin, (hendes Yndling), Pers. 1, 93; - ∾ tibia, (ved Cybeles Tieneste); vid. Ovid. Fast. 4, 181; df. ogs. den krumme phrygiske Fløite, Hor. Od. 3, 19, 18, ibd. 4, 1, 22, ogs. Ovid. Met. 11, 16; ∾ cornu, Hor. Od. 1, 18, 13; men ∾ furores, vid. Martial. 4, 43; — 2) Bĕrĕcyntĭădes, ae, m., venator, Ovid. Ib. 508, rimel. Attis el. Attin, f. und. Attis; — 3) Bĕrĕcyntĭăcus, 3: == Berecyntius nr. b, sacerdos, Prudent.

1. Bĕrēnīce, (Beron.), es, f.: Søster og Gemalinde af K. Ptolemæus Euergetes; hendes skiønne Haar, (coma el. crinis Berenices), blev af Digterne sat paa Himmelen som Stiernebillede, Hygin. Astr. 2, 24; cf. Catull. 66, (med Overskriften: de Coma Berenices); — df. Bĕrēnīcēus, 3, vertex, Catull. l. c. v. 8. — 2. Bĕrēnīce, es, f.: By i Cyrenaica, Plin. 5, 5, Solin.; — 2) df. Bĕrēnīcis, ĭdis, f., (sc. regio), det til denne By hørende Landskab; ∾ ardens, Lucan., undosa, Sil. — Bereniceus, f. und. 1. Berenice. — Berenicis, f. und. 2. Berenice.

Bergistāni, (el. Verg.), orum, m.: røversk Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 31, 16, oftere. — Bergŏmum, i, n.: By i Gall. Transpad., (hod. Bergamo), Plin. 3, 21, Justin.; — df. Bergŏmas, ātis; pl. Bergomates, um: Indvaanerne deraf, Plin. l. c. — Bero, f. und. Berones. — Bĕrŏe, es, f., Βερόη: Navnet paa en Oceanide, Virg.; men Ovid. Met. 3, 278: Semele's Amme. — Beroea, (Berrh.), ae, f.: By i Macedonien, fild. Irenopolis, Plin., Liv.; — B) df. 1) Beroeaeus, i, m.: en Beroeæer, Liv. 23, 39; — 2) Beroeenses, ium, m.: Beroeæerne, Plin. 5, 9. — Bĕrōnes, um, m.: efter Strabo: Folk i Hisp. Tarrac.; hvf. man, Hirt. B. Al. 53, forklarer Berones ved: Livvagt af beroniske Soldater, inc. — Bērōsus, i, m.: babylonisk Astrolog, Plin. 7, 37, o. A.

bĕrŭla, ae, f.: etslags Vært el. Plante, sædv. cardamine, Marc. Empir. — bēryllus, i, m., βήρυλλος; 1) Beryllen, etslags Ædelsten, Plin. 37, 20, Juvenal.; — b) „meton.": Ring med en Beryl, Prop. 4, 7, 9; — 2) beryllus aëroides, Plin. l. c.: Sapphiren. — Bērȳtus, i, f.: berømt Søstad i Phoenicien, som romersk Coloni: Felix Julia, (hod. Bairut); vid. Plin. 5, 17, o. Tac. Hist. 2, 81; — B) df. 1) Bērȳtĭus, 3, vinum, Plin., uva, id.; — 2) Bērȳtensis, e, colonia, Dig.

bes, gen. bessis, m.: ligesom f. bis as, i. e. binae partes assis; - df. „alm.": to Trediedele af hvilkensomhelst Enhed, navnl. som Mønt el. Vægt el. Maal; f. und. as; - fenus ex triente factum est bessibus (steg fra en triens el. ⅓ pct., til en bes el. ⅔ pct.), Cic. Att. 4, 15; - ex besse socius, Dig.; solvere bessem pretii, ibd.; emere bessem fundi, (de to Trediedele deraf), ibd.; - ligel. i Arvesager: heres ex besse, Plin. Ep.; - bes sextarii, Scribon.; - som Vægt er bes: == 8 Unzer el. ⅔ af en libra; vid. Plin. 18, 26; — bb) hertil mærkes endnu; a) bes, „meton.", f. otte; vid. Martial. 11, 36; — b) bes alter, i. e. as cum besse: == 12 + 8 : == 20, Vitruv. 3, 1; — c) antages Grundtallet 6, (f. 12, f. und. as), saa er bes: == 4, o. bes alter: == 10, Vitruv. l. c.

bessālis, e, [bes]: som indeholder Tallet 8; ∾ laterculus, (af 8 Tommer), Vitruv.; ∾ scutula, Martial.; — b) „overf.": af yderst ringe Værd, comula, Petron. Sat. 58. — Bessi, orum, m.: røversk Folkestamme i Thracien, Plin. 4, 18, Cic. Pis. 31, Ovid.; — df. adj.: Bessĭcus, 3, gens, Cic. l. c.

bestĭa, ae, f.: Dyret, (i Modsætn. af Mennesket, som derim. tillige indbefattes und. animal); under bestia indbefattes ogs. fera o. belua; derim. er bestia at adskille fra pecus; vid. Cic. Tusc. 5, 13, o. id. Lael. 21; - ogs. om enkelte Dyr el. Dyrearter, navnl. om

Amphibierne, Cic. N. D. 2, 24; om Elephanten, (f. d. sædv. belua), Liv. 33, 9; – men ∾ mutae, (som stærkere Modsætn. af Mennesket), id. 7, 4; men ∾ fera, Nep. Dat. 3; ogs. som Skældsord, Plaut. Bacch. 1, 1, 21; – derim. alene comisk: Svedlugt el. Bukkestank under Armene, Catull. 69; — bb) hertil mærkes; a) i de romerske Kamplege betegner bestia (absol. el. ud. fera): det til Kampen paa Arena med en Gladiator el. med en Forbryder bestemte Dyr, (sædv. Løve el. Panther el. Tiger); df. ad bestias aliquem mittere, Cic. Pis. 36, dare, Dig., damnare, Suet.; ligel. bestiis aliquem objicere, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — b) som Benævnelse paa Stiernebilledet Ulven, Vitruv. 9, 4; — not.: Bestia, ae, m.: som romersk Tilnavn i d. calpurniske Slægt, Cic., Sall., o. A.

*bestiālis, e: dyrisk, af et Dyr, villi, Prudent.; – ogs. „overf.": dyrisk, vild, nationes, Sidon.; o. — bestiārius, 3: hørende til vilde Dyr, navnl. paa Arena; ∾ ludus, Senec. Ep. 70; — 2) sædv. subst.: bestiarius, i, m.: der i Kamplegene el. paa Arena kæmper med vilde Dyr, enten som Gladiator; vid. Cic. Sest. 64; el. som en til denne Straf dømt Forbryder; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; — [bestia]. — bestiŏla, ae, f., demin. af bestia, Cic., Plin.

1. bēta, ae, f.: Bede el. Havebede, etslags Køkkenvæxt, (beta vulgaris L.), Colum., Cic. Fam. 7, 26. — 2. bēta, n. indecl., (ogs. beta, ae, f., Auson.), βῆτα: d. græske Navn paa det andet Bogstav i Alphabetet, (lat. be, s. und. Bogstavet B.); vid. Juvenal. 14, 209; – men comisk „overf.": den anden i Rangen, (ligesom alpha: den første, osv.); vid. Martial. 5, 26. — bētācĕus, 3, [1. beta]: af Beder el. Havebeder; ∾ pedes, (deres Rødder), Varr.; ogs. absol.; betacei, (sc. pedes), Apic. — bētis, is, f., Biform af 1. beta: Bede el. Havebede, Seren. Samm.; df. — bētīzare, (betiss.), f. languere, (være dorsk); vid. Suet. Aug. 87.

bēto, o. bīto, ĕre, v. n., [ligesom d. besl. vado, af βάω, βῆμι]: gaaer; (forel. Ord); foras bitere, Varro ap. Non.; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 127. — betonica, s. und. vetonica. — Betriacum, s. und. Bedriacum. — betŭla, (betulla), ae, f.: Birken el. Birketræet, Plin. 16, 30. — betŭlus, i, m.: etslags sort og rund Ædelsten; vid. Plin. 37, 51.

Biānor, ŏris, m.: Navnet paa en Heros, Virg. Ecl. 6, 60; ogs. paa en Centaur, Ovid. — biarchus, i, m., βίαρχος: en Proviantforvalter, Cod. Just.; — df. biarchia, ae, f., (hans Embede), ibd. — Bias, antis, m., Βίας: græsk Philosoph af Priene, En af de syv Vise, Cic. Lael. 16, o. A.

Bĭbācŭlus, i, m.: romersk Tilnavn, Liv.; af — bĭbax, ācis, adj., [bibo]: som gierne drikker, noget drikfældig, Nigid. ap. Gell. 3, 12. — Biberius, (f. Tiberius), vid. Suet. Tib. 22. — *bĭbĭlis, e: drikkelig, til at drikke, cibus, (Søbemad), Coel. Aur.; o. — bĭbĭtor, oris, m.: som drikker, Araricus, (af Ararfloden), Sidon.; — [bibo]. — bĭbĭtus, 3, partic. af bibo.

biblĭnus, 3, βίβλινος: som er giort af den ægyptiske Papyrusbusk, epistola, Hieronym. — bibliŏpōla, ae, m., βιβλιοπώλης: Boghandler, Plin. Ep., Martial. — bibliŏthēca, ae, f., βιβλιοθήκη: et Bibliothek; deels som Bogsal el. Bogværelse; deels som Bogsamling; – abdere se in bibliothecam, Cic. Fam. 7, 28; bibliothecam conficere, id., instituere, Vitruv., ordinare, Suet., (indrette, ordne en Bogsamling); — not.: om de første offenlige Bibliotheker i Rom, vid. Plin. 7, 31; cf. Ovid. Trist. 3, 1, 71, o. Suet. Aug. 29.

*bibliŏthēcālis, e: hørende til et Bibliothek, thesaurus, (rig Bogsamling), Sidon.; — bibliŏthēcārius, i, m.: Opsynsmanden over en Bogsamling, en Bibliothecar, M. Aurel. ap. Fronton.; o. — bibliŏthēcŭla, ae, f., dem.: liden Bogsamling, Symmach.; — [bibliotheca]. — biblus, i, f., βίβλος: den ægyptiske Papyrusbusk, af hvis Bast man forfærdigede Papir; df. „poet." f. d. sædv. papyrus; ∾ flumineae, Lucan.; cf. Plin. 13, 22; — b) sild. „meton.", f. Papir, Sedul.

1. bĭbo, bĭbi, 3, v. a., [af inus. πίω, sædv. πίνω, i. e. bibo]; (af supin. inus. bĭbĭtum, ere d. sild. Former: bibiturus, Hieronym., o. bibitus, Aemil. Mac.; ogs. findes infin. apocop. biber f. bibere, s. nedenf.); – I) "egenl."; A) „alm.": drikker, (navnl. for at stille Tørsten); vid. Cic. Tusc. 5, 34; Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae, Ovid.; ∾ vinum, Ter., nectar, Hor.; ∾ lac, (die), Ovid.; ∾ e gemma, Prop., ogs. ∾ gemmā, Virg.; ∾ in ossibus capitum, Flor.; ogs. ∾ ossibus capitum humanorum, Plin.; ∾ caelato, Juvenal., fictilibus, id.; — B) „bef." mærkes; a) ∾ pocula, („poet.", f. e poculis), Tibull. 1, 5, 50, o. Hor. Ep. 1, 2, 24; men ∾ flumen, „poet.", (at boe ved en Flod), Virg. Aen. 7, 715, o. Hor. Od. 3, 10, in.; — b) dare bibere: give at drikke, Plaut., Ter.; cf. Liv. 40, 47, o. Cic. Tusc. 1, 26; men foræld.: date illi biber, (f. bibere), Titinn. ap. Charis.; — c) ∾ pro summo, (drikke stærkt, svire), Plaut. Stich. 5, 4, 38; – men bibe, si bibis, (som Opfordring til at drikke), ibd.; cf. Cic. Tusc. 5, 41; – comisk er ogs. ∾ mandata alicujus, (forglemme dem over Drik og Svir), Plaut. Pers. 2, 1, 3; ∾ nomen alicujus, (drikke et Bæger for hvert Bogstav i Nogens Navn), Martial. 1, 72; ∾ Graeco more, (i. e. propinando: ved at drikke nogen til), Cic. Verr. 1, 26; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Ting og Begreber: at inddrikke el. indsue i sig, navnl. om Jorden og Planterne, Tibull., Hor., Plin.; – ∾ fumum: blive giennemrøget), Hor. Od. 3, 8, 11; ∾ colorem, (modtage Farve), Plin.; ogs. ∾ candorem, (blive hvid), id.; – „poet." ogs. om Regnbuen: arcus bibit, m. o. ud. aquas, (drager Vand til sig), Virg. Ge. 1, 381, o. Prop. 3, 5, 32; ligel. „poet.": hasta bibit cruorem, (bader sig deri), Virg. Aen. 11, 803; — b) oftere om Indaandningen; nobis vigilandae noctes, et fuligo lucubrationum bibenda, Quintil. 11, 3, 23; — B) „ment." o. „alleg.": ∾ sanguinem alicujus, (om den Blodtørstige); vid. Cic. Phil. 11, 5; men „poet.": ∾ amorem, Virg.; ligel. ∾ ossibus ignem, Stat.; – i Prosa ogs.: ivrigen at lære; hinc mihi ille justitiae haustus (acc.) bibat („alleg."), Quintil. 12, 2, 31; men „poet.": ∾ aure el. auribus, (høre opmærksomt derpaa), Hor. Od. 2, 13, 32, o. Prop. 3, 6, 8; df. — 2. bĭbo, ōnis, m: en Dranker, Firmic.; o. — bĭbōsus, 3: drikfældig, Laber. o. Nigid. ap. Gell. 3, 12.

Bibracte, is, n.: sild. Augustudunum, (rimel. hod. Autun en Bourgogne), Caes. B. G. 1, 23, oftere. — bĭbrĕvis, e, [bis]: som Oversættelse af δίβραχυς, (sc. pes), Versfod af to korte Stavelser, Diomed. — bĭbŭlus, 3, [bibo]: som gierne drikker, „poet." c. gen., Hor. Ep. 1, 14, 34; — II) oftest „overf."; A) „alm." om Ting: som indsuer el. inddrikker en Fugtighed i sig; ∾ arena, Lucr., Virg., Ovid.; ∾ lapis, (Kisel), Virg. Ge. 2, 348; ∾ ollae, Colum., chartae, Plin. Ep. 8, 15; men ∾ lanae, (som modtage Farve), Ovid.; — B) „bef.": ∾ aures, (villige til at høre), Pers. 4, 50; — not.: ogs. er Bibulus: romersk Tilnavn; vid. Liv. 22, 53, o. Suet. Caes. 19, oftere.

bĭceps, cĭpĭtis, adj., [bis, caput]; I) „egenl."; A) „alm.": med to Hoveder, puer, (som Vanskabning), Liv., puella, Cic.; — B) „bef." ogs.; a) „mythisk": Janus biceps, Ovid. Fast. 1, 65; — b) „poet.": ∾ Parnasus, Ovid. Met. 2, 221, (med to Spidser el. Tinder); — II) „overf.": tvedelt, i to Dele el. Partier; – bicipitem civitatem facere, Varro ap. Non.; cf. Flor. 3, 17; — not.: bicepsos, foræld. f. biceps, Varro. — bĭcessis, (al. vicessis), is, m., [i. e. bis decussis, el. duo decusses]: 20 Asses, Varro L. L. 5, 36. — biclīnium, i, n., [bis, κλίνη, i. e. lectus]: Spisesopha til to Personer, Plaut. Bacch. 4, 4, 69.

bĭcŏlor, ŏris, adj.; ogs. efterel.: bicŏlōrus, 3,

Vopisc.; [bis, color]: tofarvet, med to Farver, equus, Virg., bacca, (grøn og sort), Ovid.; ovum intus bicolor, Plin. — bĭcorniger, a, um, [bis]: med twende Horn, (Bacchus), Her. Ovid. 13,33. — bĭcornis, e, [bis, cornu]: twehornet, animal, Plin., caper, Ovid., Fauni, id.; — 2) ogs. „overf.": twegrenet, furcae, Ovid., ferrum, (i. e. furca ferrea), Colum.; „poet." ogs. ∾ luna, (Nymaane), Hor. Carm. Sec. 35; - ligel. „poet.": om de igiennem twende Mundinger udstrømmende Floder; ∾ Rhenus, Virg., Granicus, Ovid. — bĭcorpor, ŏris, adj., (m. sild. Biform bĭcorpŏrĕus, 3), [bis, corpus]: med twende Legemer; med dobbelt (el. uhyre) Legeme, Gigantes, Naev. ap. Priscian.; cf. Cic. poët. Tusc. 2, 9. — bĭcŭbĭtālis, e, Plin., o. bĭcŭbĭtus, 3, Appul., [bis, cubitus]: som holder to Alen.

bĭdens, tis, I) adj., (abl. te o. ti, pl. gen. tium o. tum), [bis, dens]: med to Tænder; ∾ amica, (i. e. anus), Auct. Priap.; — B) df. „overf.": med to Spidser, togrenet, ancora, Plin., forfex, Virg. Catal.; ogs. ∾ ferrum, (f. forfex), id., Cic.; — II) oftere subst.; A) m.: togrenet Hakke, δίκελλα, Lucr., Virg., Colum.; — b) „meton." ogs.: Landbruget, Juvenal. 3, 288; — B) f.: Offerdyr, (rimel. hvis twende Tandrækker ere fuldvoxne; vid. Fest. p. 5); navnl. et Offerlam; vid. Virg. Aen. 4, 57; cf. Hor. Od. 3, 23, 14, Ovid., Plin.; — b) „overf." fra Offersproget, o. „alm.", f. ovis: et Faar, Phaedr. 1, 17.

bĭdental, ālis, n., [bidens]: et lynslaget og indhegnet Sted, der er helliget ved Offringen af en bidens, Fest. p. 27, og Nigid. ap. Non.; - an triste bidental Moverit incestus, Hor. A. P. 471; cf. Pers. 2, 27.

Bidis, is, f.: liden By paa Sicilien, nordvestl. fra Syrakus, Cic. Verr. 2,22; — df. Bidensis, e: bidensisk, ibd.; o. Bidini, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd., Plin. — biduum, i, n., f. und. flgd. — bĭdŭus, 3, [bis, dies]: som varer i to Dage, tempus, Liv. 27, 24; — 2) df. sædv. subst. biduum, i, n., (sc. tempus): Tidsrum af to Dage; vid. Ter. Eun. 1, 2, 101, flgd., o. id. Andr. 2, 6, 9; men Cic. Att. 5, 16: abesse bidui, (sc. iter); supplicationes in biduum decretae, Liv. 10, 23; cf. id. 30, 8, o. Nep. Hann. 6; men biduo post, ogs. post biduum, Suet. Caes. 16 o. 43.

*bĭennālis, e: toaarig, meta, Cod. Just.; o. — bĭennis, e: som varer i to Aar, spatium, Suet. Galb. 15; af — bĭennium, i, n., [bis, annus]: Tidsrum af to Aar; vid. Caes. B. G. 1, 3; hoc factum est abhinc biennium, (for to Aar siden), Plaut.; comitia biennio habita, (i de to sidste Aar), Liv. 5, 14; men Africam biennio obtinuit, (i to Aar), Suet.; biennio post, id.

bifariam, adv., f. und. flgd. — bĭfārĭus, 3, [bis, fari, analogt m. διφάσιος]: tvefold, dobbelt, ratio, Amm.; — 2) oftest som adv.: bifariam, (sc. partem): til twende Sider, d. e. dobbelt, i to Dele, togange, odl.; annus divisus bifariam, Varro; cf. Liv. 25, 32, o. Cic. Tusc. 3, 11; - jam castra bifariam facta esse, (paa to Steder), Liv. 10, 21; cf. id. 3, 63; f. ogs. Messal. ap. Gell. 13, 15.

bĭfer, a, um, [bis, fero]; I) „egenl.": som bærer Frugt togange om Aaret, arbor, malus, ficus, etc., Varro, Colum., Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 119; — II) „poet. overf.": med dobbelt Gestalt, corpus (Centauri), Manil. — bĭfestus, 3, [bis], dies: dobbelt Festdag, Prudent. — bĭfĭdātus, 3: = flgd.; ∾ latera foliorum, Plin. 13, 7; af — bĭfĭdus, 3, [bis, findo]: tvekløvet, tvedelt; vid. Ovid. Met. 14, 303; ∾ stirps, Plin., lingua, id.; ∾ ridicae, Colum.; ∾ cursus venarum, Plin. — bĭfissus, 3: Biform af frgd., ungulae, Solin.

bĭfŏris, e, [bis, foris]: med twende Dørfløie el. Fløie, valvae, Ovid., fenestrae, id.; — 2) „overf.": med twende Aabninger el. Huller, Appul.; men „poet.": biforem dat tibia cantum, (af to Huller, d. e. tostemmig), Virg. Aen. 9, 618; — not.: Biformen biforus, 3, har Vitruv. — bĭformatus, 3, [bis]: = flgd., Cic. poët. Tusc. 2, 8. — bĭformis, e, [bis, forma]: tveformet, Minotaurus, Virg., Janus, Ovid., Centaurus, id., Chiron, Nessus, id.; ∾ Hermaphroditus, id.; cf. Tac. Ann. 12, 64: biformes hominum partus; ∾ Pan, Colum., Cecrops, Justin.; men ∾ vates, (den til Svane forvandlede Digter), Hor. Od. 2, 20, 3. — biforus, 3, f. und. biforis.

bifrons, tis, adj., [bis, frons]: med to Pander el. Ansigter, Janus, Virg. — bĭfurcus, 3, [bis, furca]: tvegrenet, valli, Liv., arbores, Plin., ramus, Ovid.; — b) ogs. subst. bifurcum, i, n.: Tvefork el. togrenet Hakke, Colum.; cf. id. 4, 24, o. Petron. Sat. 62.

bĭgae, arum, f., [ctr. f. bijugae]; (efteraug. ogs. in sing.: biga, ae): Tospand, Spand af to Heste el. af to andre Lastdyr, tospændt Vogn el. Plov; vid. Plin. 7, 57; Raptatus bigis, Virg. Aen. 2, 272; bigae cornutae, (Spand af Plovøxen), Varro ap. Non.; cf. Tac. Hist. 1, 86, o. Suet. Tib. 26; — not.: sild. „poet." ogs. adj.: ∾ equis meare, Manil.; df. — bigātus, 3, argentum, Liv. 33, 23, oftere, (den med bigae pregede Sølvmønt); — b) ogs. subst. bigatus, (sc. nummus): en med bigae preget Sølvmønt el. Sølvdenar; vid. Plin. 33, 13, Liv. 23, 15, o. Tac. Germ. 5.

bĭgemmis, e, [bis, gemma]: besat med twende Ædelstene, anulus, Trebell. Claud. 14; — 2) „overf.": med twende Øine el. Knopper, receses, Colum. — bĭgĕner, a, um, [bis, genus]: en Bastard; vid. Fest. p. 28, o. Varro R. R. 2, 8. — Bĭgerra, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv. 24, 41. — Bĭgerrĭōnes, um, (m. Biformen Bigerri, orum, Paul. Nol.), m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Bigorre), Caes. B. G. 3, 27; — B) df. 1) Bigerrĭcus, 3, turbo, (der blæser fra denne Egn), Sidon.; — b) ogs. absol.: Bigerrica, ae, (sc. vestis): etslags tyk og varm Klædning, Sulp. Sev.; — 2) Bĭgerrĭtānus, 3, patria, Auson.

*bĭjŭgis, e: tospændt, equi, Virg., lynces, Ovid.; men ∾ curriculum, Suet. Calig. 19; — 2) „overf." o. „alm.": dobbelt, fasces, (twende Brødres og Medconsulers), Claudian.; — bĭjŭgus, 3, ligesom frgd.: tospændt, leones, Lucr., Virg., equi, Martial., currus, Lucr.; men ∾ certamen, (f. certamen bigarum), Virg. Aen. 5, 144; — b) ogs. subst.: bijugi, orum, (sc. equi): et Tospand, Virg. Aen. 10, 587, oftere; — — [bis, jugum].

bĭlanx, cis, adj., [bis, lanx]: som har twende Vægtskaaler, libra, Capella. — Bilbĭlis, is, (acc. im o. in), f.: By i Hisp. Tarrac., berømt som Digteren Martialis's Fødeby; vid. Martial. 10, 103, o. Plin. 34, 41; — not.: ogs. Floden Salo ved Byen Bilbilis, Justin. 44, 3.

bĭlībra, ae, f., [bis], to Pund; vid. Liv. 4, 15; df. — bĭlibris, e; 1) som veier to Pund, mullus, Martial., offae, Plin.; — 2) som holder el. rummer to Pund, aqualis, Plaut., cornu. Hor. Sat. 2, 2, 61; — b) df. sild. subst.: bilibris, is, f.: Maal af to Pund, Veget.

bĭlinguis, e, [bis, lingua]; I) egenl.: med to Tunger, (men alene comisk); vid. Plaut. Pseud. 5, 1, 15; — II) oftest „fig."; A) „overf."; a) som taler to Sprog, som sammenblander to Sprog, Canusinus, Hor. Sat. 1, 10, 30; cf. Curt. 7, 5; — b) ∾ fabulae, (som have en dobbelt Mening el. Betydning, d. e. allegoriske), Arnob.; — B) „ment.": tvetunget, hykkelsk, falsk, Plaut. Pers. 2, 4, 28; cf. Virg. Aen. 1, 661; ligel. homo bilinguis, Phaedr. 2, 4.

bĭlĭōsus, 3: fuld af Galde, alvus, Cels., sputum, id.; — 2) subst.: biliosi, (sc. homines), id.; af — bilis, is, (abl. i o. e.), f., [besl. m. fel o. m. χολή]; I) „egenl.": Galden, navnl. den flydende Galde; - ∾ rufa, viridis, nigra, Cels.; quum redundat bilis etc., Cic. Tusc. 4, 10; bilem pellere, trahere, detra-

here, (afføre Galden), Plin.; men „poet.": purgor bilem, (acc. gr.: skiller mig derved), Hor. A. P. 302; – pl. biles: den gule og sorte Galde, Plin. 20, 34; – – endel. bilis suffusa, (den underløbne el. udtraadte Galde), Galdesyge, Gulsot, id. 22, 26; bile suffusus, (som lider deraf), id.; — II) „fig."; Harme, Arrighed, Ærgrelse; saal. „alleg.", Cic. Att. 2, 7, o. Pers. 3, 8; cf. Hor. Od. 1, 13, 4, ogs. id. Sat. 1, 9, 66, oftere, ogs. Plin. Ep. 4, 11; — 2) atra el. nigra bilis, (den sorte Galde), Melancholi, Tungsindighed; vid. Cic. Tusc. 3, 5; – bf. ogs. ligesom furor: Raseri, Afsindighed; vid. Plaut. Capt. 3, 4, 64; cf. id. Amph. 2, 2, 95.

bĭlix, īcis, adj., [bis, licium]: totraadet, lorica, Virg. Aen. 12, 375 (Heyn.). — bĭlustris, e, [bis, lustrum]: som varer i twende Lustrer el. i 10 Aar; ∾ bellum, (d. trojanske Krig), Ovid. Am. 2, 12, 9. — bĭlychnis, e, [bis, lychnus]; som har twende Lys, lucerna, Petron. 30.

bĭmammĭus, 3, [bis, mamma]: med twende Bryster: df. „overf.": ∾ vites, (etslags Vinstok med twende ligestore Druer), Plin. 14, 4. — bĭmăris, e, [bis, mare]: som ligger ved twende Have, (poetisk Epithet til Byen Corinthus), Hor. Od. 1, 7, 2, Ovid.; ligel. ∾ Isthmos, id., Ephyre, id. — bĭmărītus, i, m., [bis]: som har twende Koner, vid. Cic. Planc. 12. — bĭmătris, e, [bis, mater]: som har to Mødre; (Epithet til Guden Bacchus, som andengang født af Faderens Hofte), Ovid. Met. 4, 12. — bĭmātus, us, m., [bimus]: Alder af to Aar, navnl. om Dyr og om Vækster, Varro, Colum., Plin.

bĭmembris, e, [bis, membrum]: med dobbelte Lemmer, puer, (som halvt Menneske, halvt Dyr), Juvenal. 13, 64; oftest „poet." om Centaurerne, Sil., o. A.; ∾ forma, Ovid. Her. 9, 99; — b) ogs. subst.: bimembres, s. Centauri, Virg., Ovid. — bĭmestris, e, (abl. e, f. i, Ovid. Fast. 6, 158), [bis, mensis]: tomaanedlig, paa el. i to Maaneder, consulatus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; ∾ stipendium, Liv. 9, 43, triticum, Plin. — bĭmĕter, tra, trum, [bis, metrum]: som bestaaer af twende Versemaal, litterae, Sidon.

bĭmŭlus, 3, dem.: toaarig, to Aar gammel, puer, Catull. 17, 13; cf. Suet. Calig. 8; af — bīmus, 3, [bis]: toaarig, to Aar gammel, nuces, Cato; men ∾ plantae, (som holde sig i to Aar), Pallad.; ∾ semen, Plin., merum, Hor.; men i Retssproget, bima dies: toaarig Termin, Dig.; — not.: bima sententia, Cic. Fam. 3, 8, (den Mening i Senatet, at et Proconsulat skulde forlænges fra 1 til 2 Aar).

bīnārĭus, 3, [bini]: som indeholder twende i sit Slags, formae, (som gielde to Guldstykker), Lamprid. Al. Sev. 39. — Bingium, i, n.: By ved Rhinen, i Nærheden af d. nuv. Bingen, Tac. Hist. 4, 70. — bini, ae, a; (sing. s. nedens.; gen. pl. binum, Sall., Plin., o. A.); num. distrib. af bis; I) „alm.": to og to, to ad Gangen, hver to el. to til hver; – vid. Cic. Agr. 2, 31; ligel. turres binorum tabulatorum, Caes. B. C. 1, 25; cf. Sall. Cat. 6 o. 20; — bb) hertil mærkes; bini staaer ogs.; a) hos pluralia tantum, ogs. hos plur., hvis Bem. er forskiellig fra sing.; – binas meas (litteras) etc., Cic. Att. 6, 1; bina castra, id.; cf. id. Manil. 4; — b) hos andre Tal; bina millia passuum ambulare, Quintil.; — II) „bes." om parrede el. dobbelte Ting: et Par, dobbelt, to; boves bini etc., (et Par Øxen), Plaut. Pers. 2, 5, 16; cf. Cic. Verr. 4, 14, o. id. Att. 6, 1; s. ogs. bes. Lucr. 4, 450 flgd., hvor ogs. sing. bina supellex; – fremdeles bina hastilia, Virg., frena, id.; binae aures, id.; — b) ogs. ud. subst., Lucr. 1, 534; ligel. bis bina quot essent, Cic.

bĭnoctium, i, n., [bis, nox]: Tidsrum af to Nætter; plus quam binoctium abesse, vid. Tac. Ann. 3, 71. — bĭnōmĭnis, e, [bis, nomen]: som har to Navne; – men alene hos Ovid. o. in gen. sing., neml. som Epithet til Ascanius, (ogs. Julus), til Ister, (ogs. Danubius), til Irus, (ogs. Arnaeus). — binus, 3, s. und. bini.

Bĭon, (o. Bio), ōnis, m.: aandfuld Philosoph af d. cyrenæiske Skole; – facetum illud Bionis etc., Cic. Tusc. 3, 26; — df. Bĭōnēus, 3: paa Bions Vis el. Maade, d. e. vittig, bidende, satirisk, sermones, vid. Hor. Ep. 2, 2, 60, (Acro). — bĭos, i, m., βίος, (Livet): etslags berømt græsk Sundhedsvin, Plin. 14, 10. — bĭŏthănătus, 3, [βία, θάνατος]: som døer en voldsom Død, Lamprid. Elag. 33, o. A.; – hos Tertull. biaeothanatus, [βίαιος, θάνατος], m. s. Bem.

bĭpālĭum, i, n., [bis, pala]: ligesom Dobbeltspade, Colum., Plin., o. A. — bĭpalmis, e, [bis, palmus]: som holder to Spand, spiculum, Liv. 42, 65; – ogs. bipalmus, 3, Appul. — bĭpartĭo, [s. bis.p.], (ogs. bipertio), ivi, itum, 4, v. a.: deler i to Dele; som verb. fin. sield.; oftere in partic. o. adv.; – XI Cal. Maj. ver bipartitur, Colum. 11, 2; cf. Cic. Top. 22; men bipertiti Aethiopes, Plin.; — b) df. abl. bipertito, som adv.: todelt el. dobbelt, odl.; vid. Cic. Flacc. 14; signa bipartito inferre, Caes.; cf. Cic. Cat. 3, 2; men id fit bipartito, (paa to Maader), id. Inv. 2, 29. — bĭpătens, [bis], tis, adj., (med aabne el. aabnede Fløidøre), tecta, Virg. Aen. 10, 5, portae, ibd. 2, 330.

bĭpĕda, ae, f., [bis, pes]: Teglsten af to Fods Længde, Pallad. — bĭpĕdālis, e, [bis]: som holder to Fod, trabes, Caes., materia, id.; cf. Cic. Fin. 1, 6; ∾ modulus, Hor.; cf. Suet. Aug. 43; ∾ latitudo, Colum. — bĭpĕdānĕus, 3, [bis]: Biform af frgd. o. m. s. Bem.; ∾ scrobs, Colum., altitudo, id., pastinatus, Plin.

bĭpennĭfer, a, um, [2. bipennis, fero]: som fører el. bærer en twæægget Øxe, Lycurgus, Ovid., Arcas, id. — 1. bĭpennis, e, [bis, penna]: med to Vinger, insectum, Plin. 11, 33; men ∾ plumae, (begge Vinger), Varro. — 2. bĭpennis, e, (acc. im, f. em, Ovid. Met. 3, 766, inc., abl. e, f. i, Tibull. 1, 6, 47), [bis, pinna; vid. Quintil. 1, 4, 12]; 1) adj.: tveegget, securis, Varr., ferrum, Virg. Aen. 11, 135; — 2) oftest subst.: bipennis, is, f.: tveegget Øxe; vid. Ovid. Met. 5, 79, Tac. Agric. 10, Hor. Od. 4, 4, 57, o. Virg. Aen. 2, 627. — bĭpensĭlis, e, [bis]: som kan hænges derved paa begge Sider, forcipes, Varr. ap. Non.

bipertio, o. bipertito, s. und. bipartio. — bĭpes, ĕdis, adj., [bis, pes]: med to Fødder, equi, (for Proteus's Vogn), Virg. Ge. 4, 389; ∾ mensa, Martial.; cf. Plin. 10, 85; — 2) som subst. m. Foragt om Mennesker; vid. Plin. Ep. 1, 5: Regulus, omnium bipedum nequissimus; men ∾ asellus, comisk om et enfoldigt Menneske, Juvenal. 9, 92. — bĭprōrus, 3, [bis, prora]: som har to Forstavne, navis, Hygin.

bĭrēmis, e, [bis, remus]; I) oprdl.: forsynet med to Aarer, scapha, Hor. Od. 3, 29, 62; cf. Liv. 24, 40; — B) ogs. subst. biremis, is, f., (sc. navis): lidet Fartøi med to Aarer, Lucan. 10, 56; — II) navnl. i Søkrigssproget, men alene subst.: et med to Rader Rorbænke forsynet Skib, en Toradaarer, en Bireme; vid. Plin. 7, 57, Caes. B. C. 3, 40, Tac. Hist. 5, 23, o. A. — bĭrŏtus, 3, [bis, rota]: tohiulet, vehiculum, Non.; — 2) oftere subst.: birota, ae, f., (sc. rheda): tohiulet Vogn el. Karre, Cod. Theod. — birrus, i, m., o. birrum, i, n., [πυῤῥός, d. e. gul el. rødgul]: etslags Regnkappe, Edict. Diocl., Augustin.

bis, adv. num., [f. duis, af duo, ligesom bellum af duellum, s. und. Bogstavet B.]; I) „alm.": togange; ogs. paa to Maader, paa en dobbelt Maade; – bis facere stulte etc., Ter. Hec. 3, 2, 8; cf. Cic. Verr. 5, 23; bis terque, (oftere), id.; ligel. bisque terque, Martial.; semel aut bis, Quintil.; bis ac saepius, id.; bis consul, (togange), Cic., Liv., (forskielligt fra: iterum consul); dog ogs. „poet.": bis, f. iterum,

Martial. 10, 48; — b) bis opløses ved: semel ··· iterum, Suet. Caes. 36, oftere; el. ved: primo ··· rursus, id. Aug. 17, oftere; men ibd. 22, er primo faldet ud foran rursus; — II) „bes.“ mærkes Forbindelserne; A) bis in die, Cic., in mense, Plin., in anno, Varro: togange paa en Dag, i en Maaned, osv.; men bis die, Virg., Hor.: togange om Dagen; bis anno, Plin.; — B) bis staaer ogs. hos andre Talord, navnl.; a) hos Distributiver o. Adv.; - bis bini, Lucr., Cic.; bis quinos dies, Virg.; bis millies, Liv.; — b) hos Cardinaler, men alene „poet.“ omskrivende; - bis quinque viri, Hor., labores, Ovid.; cf. Hor. Epod. 4, 8, o. Ovid. Met. 5,208, oftere; — C) bis tanto, o. bis tantum: dobbelt saa stor el. megen (el. meget); - vid. Plaut. Merc. 2, 2, 26; bis tantum reddere, quam etc., (om en Ager), Varro; cf. Virg. Aen. 6, 578; — D) bis ad eundem, (sc. lapidem impingere el. offendere), som Ordsprog; vid. Cic. Fam. 10, 20; — not.: i Sammensætn. bliver bis foran Consonanterne til bi-, (biser, bigener, etc.); altf. er at skrive: bisextus, (el. bis sextus, men ikke bissextus).

bĭsaccĭum, i, n., [bis, saccus]: dobbelt Sæk, Tværsæk, Petron. 31. — Bisaltae, arum, m.: thracisk Folk ved Floden Strymon, Liv. 45, 29, Plin.; — df. Bisaltica, Liv. l. c., o. Bisaltia, Gell. 16, 15, ae, f., (sc. regio): deres Land. — Bisaltis, ĭdis el. ĭdos, f.: Datter af Bisaltes; vid. Ovid. Met. 6, 117, o. Hygin. Fab. 188. — Bisanthe, es, f.: By i Thracien, ved Propontis, (hod. Rodosto), Nep. Alc. 7.

bĭsellĭum, i, n., [bis, sella]: Sæde el. Stol til to Personer, Varro. — bĭsextĭālis, e: som holder to sextarios, olla, Marc. Emp. — bĭsextīlis, e: som har en Skuddag, annus, Isid.; af — bisextus, i, m., [bis, sextus], sc. dies, ogs. bisextum, i, n.: Skuddagen, (el. den hvert fierde Aar fordoblede 24 Febr. el. VI Cal. Mart.), Censorin., Amm., Dig.; — b) ogs. adj.: ∾ annus, (Skudaaret), Augustin.

bĭsŏlis, e, [bis, solea]: med dobbelt Skosaale, Edict. Dioclet. — bĭson, onis, m., βίσων, (bos bison L.): Uroxen el. Pukkeloxen; vid. Plin. 8, 15, o. Martial. Spect. 23. — bissenus, bisseni, er at skrive bis senus el. bisenus; s. und. bis, not. — bissextus, s. und. bisextus; s. ogs. und. bis, not.

Bistŏnes, um, m.: Bistonierne, thracisk Folkestamme, sydlig for Rhodope, Plin. 4, 18; — b) df. ogs. „poet.“ f. Thracierne, Lucan., Val. Fl.; — B) df. 1) Bistŏnĭus, 3; a) bistonisk, Lucr. 5, 30; — b) oftere thracisk, rupes, Prop. 2, 30, 36; ∾ viri: Thracierne, Ovid. Met. 13, 430; ∾ aves, (i. e. grues), Lucan.; — c) ogs. subst. Bistŏnĭa, ae, f., f. Thracien, Val. Fl.; — 2) Bistŏnis, ĭdis; a) som adj. fem.: bistonisk, f. thracisk, ora, Ovid. Her. 16, 344; men ∾ ales, Senec. Ag. 670, d. e. Progne, d. thraciske K. Tereus's Gemalinde; — b) ogs. subst.: Thracierinde el. thracisk Bacchantinde, Hor. Od. 2, 19, 20.

bĭsulcĭlingua, ae, m., [bisulcus, lingua]: med kløvet el. dobbelt Tunge; df. „fig.“: falsk el. hykkelsk Menneske, Plaut. Poen. 5, 2, 74. — bĭsulcus, 3, [bis, sulcus, i]: tvekløvet, tvespaltet, lingua, Pacuv. ap. Non., Ovid.; ∾ pedes, Lucr.; ∾ ungula, den spaltede Klov, Plin., cauda, id.; — b) df. subst. bisulca, orum, n., (sc. animalia): Dyr med spaltede Hove el. Klove, (opp. solidipedes); vid. Plin. 11, 85, o. 100; - sield. in sing., ibd. — bĭsyllăbus, 3, [bis, syllaba]: tostavelset, Varro.

Bithȳnĭa, ae, f., Βιθυνία: Landskab i Lilleasien, imellem Propontis o. d. sorte Hav, Cic., Plin. 5, 43 flgd., Tac., o. A.; — B) df. 1) Bithȳnĭcus, 3: bithynisk, societas, Cic. Fam. 13, 9, civitates, Plin. Ep.; — not.: ogs. er Bithynicus Tilnavn til Qu. Pompejus, (Fader og Søn), som Bithyniens Erobrere, Cic. Brut. 68, o. id. Fam. 6, 16: — 2) Bīthȳnĭus, 3: = frgd., Colum.; — b) df. subst.: Bīthȳnii, orum, m.: Indvaanerne af Bithynien, Plin. 7, 15; — 3) Bithȳnus, 3: = frgd., carina, Hor., mare, Tac.; ∾ negotia, (Handel paa Bithynien), Hor. Ep. 1, 6, 33; — b) df. subst.: Bithyni, orum, m., Βιθυνοί: Indvaanerne af Bithynien, Mela, Plin., Tac.; — 4) Bithȳnis, ĭdis, f.: Βιθυνίς; a) (sc. femina): Bithynierinde, Ovid. Am. 3, 6, 25; — b) (sc. urbs); vid. Mela 2, 2 o. 7; — not.: ogs. Byen Claudiopolis i Bithynien hed tidligere Bithynion, i, n., Plin. 5, 43.

1. Bīto, ōnis, m., s. und. Cleobis. — 2. bīto, ĕre, s. und. beto. — bĭtūmen, ĭnis, n.: Jordbeg, ogs. Jødebeg el. Biergtiere, Grækernes ἄσφαλτος, Plin. 35, 51, Tac. Hist. 5, 7, o. A.; ∾ liquidum, Biergolie el. Stenolie, Vitruv.; df. — bĭtūmĭnatus, 3: som indeholder Jordbeg, aqua, Plin. 31, 32; — bĭtūmĭnĕus, 3: bestaaende af Jordbeg; ∾ vires, (omskrivende f. bitumen), Ovid. Met. 15, 350; o. — bĭtūmĭnōsus, 3: fuld af Jordbeg, terra, Vitruv., fontes, id.

Bĭtūrĭges, um, m.: Biturigerne, Folk i Gall. Aquit.; - deraf mærkes tvende Stammer; a) ∾ Cubi, (i Egnen af d. nuv. Bourges), Plin. 4, 33; — b) ∾ Ubisci, (i Egnen af d. nuv. Bourdeaux), id. ibd.; — not.: sing. Biturix, Lucan.; — df. adj.: Bitūrĭcus, 3, vitis, Colum., Plin.

bĭvertex, ĭcis, adj., [bis, vertex]: med to Tinder el. Spidser, Parnasus, Stat. — bĭvīra, ae, f., [bis, vir]: gift med sin anden Mand, Varr. ap. Non. — bĭvĭum, i, n., s. und. flgd. — bĭvĭus, 3, [bis, via]: med to Veie, fauces, Virg. Aen. 11, 516, calles, Val. Fl.; — 2) df. subst. bivium, i, n.; I) „egenl.“: Dobbeltvei; - in bivio portae, Virg. Aen. 9, 238; ad bivia consistere, Liv. 38, 45; huc convenit utrumque bivium, Plin.; — II) „overf.“: dobbelt Middel; - bivium ··· experientiam et imitationem etc., Varr.; men Ovid. Rem. 486, „alleg.“: Ut tuus in bivio detineatur amor.

blactero, are, v. n.; om Vædderen: at bræge, (germ. blöken), Auct. Carm. d. Philomel. — blaesus, 3, βλαισός: lesbende, stammende, utydelig, lingua, Ovid. A. A. 3, 294; os blaesum tibi, Martial. 10, 65; men blaeso sono, (om Papagøien), Ovid. Am. 2, 6, 24; — b) ogs. subst.: balbus et blaesus etc., Dig.; cf. Juvenal. 15, 48; — not.: Blaesus: Tilnavn i d. sempronifke Slægt, Tac.; duo Blaesi, id. Ann. 6, 40.

Blanda, ae, f.; 1) Kyststad i Lucanien, Mela, Plin.; ogs. Blandae, arum, f., Liv. 24, 20; — 2) liden Kyststad i Hisp. Tarrac., Mela 2, 6; ogs. Blandae, arum, Plin. 3, 4. — blande, adv. af blandus: blidt, venligen, indsmigrende; - ∾ palpare mulieri, Plaut., aliquem compellare, id., alloqui, Ter., rogare, Cic., quaerere, Suet.; - men ∾ colere fructus, (omhyggeligen), Lucr. 5, 1368; - compar.: ∾ petere, Cic.; cf. Hor. Od. 1, 24, 13; superl.: ∾ appellare aliquem, Cic. — blandĭcŭle, adv. dem. af frgd.: noget el. ligesom smigrende, respondere, Appul.

blandĭdĭcus, 3, [blande, dico]: som fører en smigrende Tale, Plaut. Poen. 1, 1, 10. — blandĭfĭcus, 3, [blande, facio]: smigrende, Capella. — blandĭfluus, 3, [blande, fluo]: som flyder el. udbreder sig behageligen, odor, Venant. — †blandĭlŏquens, tis, adj., [blande, loquor]: som taler venligen el. smigrende, Laber. ap. Macrob.; df. — blandĭlŏquentĭa, ae, f.: smigrende Tale, vet. poët. ap. Cic. N. D. 3, 25; o. — blandĭlŏquentŭlus, 3, dem.: som fører en ret smigrende Tale, amor, Plaut. Trin. 2, 1, 13. — blandĭloquĭum, i, n.: smigrende Tale, Smiger, Augustin.; af — blandĭlŏquus, 3, [blande, loquor]: som smigrer ved sin Tale, smigrende, Plaut. Bacch. 5, 2, 54; ∾ vox, Senec. Ag.

blandĭmentum, i, n., [blandior], oftest in pl.; 1) „alm.“: smigrende el. lokkende Tale, smigrende Behandling, Smiger; vid. Plaut. Rud. 2, 6, 23; ligel. nec minis, aut blandimentis corrupta etc., Cic. Tusc. 5,

31; cf. Liv. 2, 9, o. Tac. Hist. 1, 74; men „poet.": blandimenta precesque etc., Ovid. Met. 2, 415; – ogs. in sing.: blandimentum etc., Tac. Ann. 14, 4; — II) „bes."; a) hvad der smigrer el. kildrer Sandserne, sandselig Nydelse; vid. Cic. Coel. 17, o. Tac. Hist. 2, 53; – ogs. Kryderi paa Maden, Petron.; cf. Tac. Germ. 23; — b) omhyggelig Pleie el. Dyrkning, navnl. Væxternes; vid. Plin. 17, 21.

blandĭor, ītus sum, 4, v. dep. n.; I) „egenl."; A) „alm."; oprdl.: kelende ligesom at trykke sig op dertil; df. ∾ alicui: at kele for nogen, Plin. 31, 19; cf. Liv. 21, 1; ogs. om Duerne: ∾ inter se, Plin.; ogs. absol.; vid. Ovid. Met. 10, 416, o. Hor. Od. 3, 11, 15; — B) „bes.": søger at behage nogen ved min Tale, taler nogen efter Munden; df. ogs. hykler el. smigrer for nogen; m. o. ud. dat.; – vid. Plaut. Cist. 1, 1, 37, o. Cic. Lael. 26; ogs. ∾ alicui de aliquo per aliquem; vid. id. Qu. Fr. 2, 12; cf. Ovid. Met. 4, 532; – ∾ auribus alicujus, (kildre dem), Plin. Ep. 1, 2; ∾ sibi: smigre sig selv, Dig.; cf. Ovid. Am. 2, 11, 54; — II) „overf." om Ting og om Begreber: at behage el. indbyde el. lokke, at være til Pas, odl.; – ∾ sensibus nostris, Cic. Acad. 2, 45; cf. Tac. Hist. 2, 10; – blandiente inertia, ibd. 5, 4; cf. Ovid. Met. 10, 555; — III) partic. blandītus, 3, ogs. som adj.: yndig, behagelig, rosae, Prop. 4, 6, 72, peregrinatio, Plin. 10, 33.

blandĭter, adv.; forcl. Biform, s. blande: smigrende, Plaut., Titinn. ap. Non. — blandĭtĭa, ae, f., [blandior]: smigrende Venlighed, Smiger, Plaut. Truc. 2, 7, 19, (mindre uædel, end assentatio o. adulatio); ogs. smigrende Nedladenhed; vid. Cic. d. Rep. 4, 7, o. id. Planc. 12; — b) oftere in pl.: smigrende Ord, venlig el. kelende Tale el. Bøn, Kiærtegn; vid. Lucr. 5, 1017, o. Cic. Off. 3, 18; ∾ muliebres, Liv. 24, 4, fallaces, Tac., verniles, id.; cf. Suet. Aug. 53, o. A.; — II) „overf.": Behagelighed, Tillokkelse; vid. Cic. Fin. 1, 10, (hvor pl.); men Quintil. 10, 1, 27: rerum talium blanditiā, (i. e. lectione poetarum) etc. — blandĭtĭes, ei, f., efterel. Biform af frgd.; in abl., Appul. — blandĭtim, adv., forcl. s. blande, Lucr. 2, 173; af — blandītus, 3: partic. o. adj. af blandior.

blandŭlus, 3, demin.; ∾ animula, Spart. Hadr. 25; af — blandus, 3; I) „egenl.": smigrende, kelende, venlig, pauperi, (imod den Fattige), Plaut. Aul. 2, 2, 19; ∾ amicus a vero internosci potest, etc., Cic. Lael. 25; – compar.: ∾ (feminae), vid. Liv. 34, 2, o. Ter. Hec. 5, 4, 24; superl., s. nedenf.; – cf. Quintil. 11, 3, 78: hoc (vultu) blandi, hoc tristes ··· sumus; — bb) forbindes ogs. „poet."; a) c. gen.; blandusque precum (Ulixes), Stat.; ogs. c. acc.; blanda genas vocemque, id. Theb. 9, 155; — b) c. inf.; blandum ··· Ducere quercus (Orphea), Hor. Od. 1, 12, 11; — II) „overf."; A) oftest om Begreber og Ting: smigrende, behagelig, lokkende, venlig, preces, Tibull., Hor., laudes, Virg.; ∾ verba el. dicta, Ovid.; ∾ voluptas, Lucr., Cic.; – otium consuetudine in dies blandius, Liv. 23, 18; blandior (manus), Hor. Od. 3, 23, 17; blandissima litora, Bajae, Stat.; — B) sield. om Personer: venlig, kelende; ille mihi blandissimus (filiolus) etc., Quintil. 6, prooem.; cf. Cic. Off. 2, 10; men nostrum uter sit blandior, (bedre skikket til at overtale), Plaut. Cas. 2, 3, 56.

blapsĭgŏnia, ae, f., βλαψιγονία: Fosterets Fordærvelse; navnl. hos Bierne: den Sygdom, at de ikke yngle, Plin. 11, 20. — *blasphēmābĭlis, e, (eccl.): som fortiener at omtales ilde, Tertull.; o. — blasphēmātio, onis, f., (eccl.): ond Omtale, id.; — [blasphemo]. — blasphēmĭa, ae, f., βλασφημία, (eccl.): ond Omtale, Bespottelse, Hieron. — blasphēmĭum, i, n.: Biform af frgd., Prudent. — blasphēmo, are, v. a., (eccl.): omtaler ilde, udskælder, aliquem o. aliquid Prudent., Tertull.; af — blasphēmus, 3, βλάσφημος, (eccl.): bespottende, Prudent.; – ogs. subst. blasphemus, i, m.: en Bespotter, Tertull.

blătĕratus, us, m.: Snakken el. at snakke hen i Veiret, Sidon.; af — 1. blătĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [besl. m. βλάξ: enfoldig, dum]; I) snakker hen i Veiret; (oftest for- og efterel.); – blaterare atque obloqui, Afran. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 35; men stulta et immodica blaterantes, Gell.; — 2) ogs. som Naturlyd, navnl. Frøens, Sidon., Kamelens, Fest.; df. — 2. blătĕro, ōnis, m.: Svadser, Sladderhank, Gell. — blătĭo, īre, v. a., [besl. m. 1. blatero]: plapprer hen i Veiret, udplapprer, (forcl.); ita nugas blatis, Plaut. Amph. 2, 1, 79, oftere.

blatta, ae, f.; I) etslags lyssky og besværligt Insect; navnl. ogs. Møl, Klædemøl, Bogmøl; vid. Plin. 29, 39; ∾ lucifuga, Virg. Ge. 4, 243; cf. Hor. Sat. 2, 3, 119, o. Martial. 14, 37; — II) (efterel.), s. purpura: Purpur el. en Art deraf, Cod. Theod., Lamprid., o. A. — blattaria, s. und. flgd. — blattārĭus, 3, [blatta], hørende til el. benævnt efter Møl, balnea, (hvor Mølene holde til), Senec., Plin.; — 2) df. subst. blattaria, (sc. herba): Molurt, Plin. 25, 60. — blattea, ae, f.: Biform af blatta nr. II: Purpur, Venant.; df. — blattĕus, 3: purpurfarvet, af Purpur, tunicae, Vopisc., funes, Eutrop. — blattĭfer, a, um, [blatta nr. II, fero]: som bærer Purpur, senatus, Sidon. — Blaudēnĭus, 3, fra el. af d. phrygiske By Blaudus, (Βλαῦδος, Strab.), Zeuxis, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2.

blechnon, i, n., βλῆχνον: etslags Bregne, (filix), Plin. 27, 55. — blechon, ōnis, m., βλήχων: vild Polei, Plin. 20, 55. — Blĕmÿae, arum, (ogs. Blemÿes, um, Avien., o. Blĕmÿi, orum, Prisc.), m., Βλέμυες: Folk i Æthiopien, Mela 1, 4, Vopisc., Claudian.; – efter Fabelen: uden Hovede og Oine, med Mund paa Brystet, osv.; vid. Mela 8 fin., o. Plin. 5, 8. — blendĭus, (el. blennius), i, m., βλέννος: etslags ringe Søfisk, Plin. 32, 32. — blennus, i, m., βλεννός: dumt el. enfoldigt Menneske, s. Plaut. Bacch. 5, 1, 2: fungi, bardi, blenni, etc.

blĭtĕus, 3: smagløs, uden Saft og Kraft; df. „overf.": unyttig el. daarlig i sit Slags; vid. Plaut. Truc. 4, 4, in.; cf. Laber. ap. Non.; af — blĭtum, i, n., βλίτον: etslags smagløs Kokkenvært, (rimel. Spinat: spinaria oleracea L.), Plaut. Pseud. 3, 2, 26, Varr.

bŏa, ae, f., [bos]; I) etslags uhyre Vandslange, vid. Plin. 8, 14; (men rimel. benævnt af dens Størrelse); — II) boa o. boae: etslags røde Blærer, hvorpaa der lægges Komøg; vid. Plin. 24, 35, oftere, o. Lucil. ap. Fest. — bŏārĭus, 3, [bos]: hørende til el. benævnt efter Oxen, forum, Oxetorvet, (i Roms ottende Region, i Nærheden af Cirkus); om denne Benævnelse s. Fest. p. 25, Ovid. Fast. 6, 478, o. Prop. 4, 9, 19; s. ogs. Liv. 33, 27, o. Tac. Ann. 12, 24; — not.: lappa boaria: etslags ubekiendt Plante, Plin. 26, 66. — bŏātus, 3, [boo]: Brølen, Skrigen, praeconis, Appul. — Boaulia, ae, f. und. Bauli. — bobsequa, ae, f. und. busequa.

Boccar, ăris, m.: K. i Mauretanien, und. d. anden puniske Krig, Liv. 29, 30; — 2) df. „poet." f. en Africaner, Juvenal. 5, 90. — Bocchus, i, m.: K. i Mauretanien, ogs. Svigerfader til Jugurtha; vid. Sall. Jug. 80 flgd., ibd. 102 flgd., o. ibd. 110, ogs. Vell. 2, 12, o. A.; — 2) ogs. en efter ham benævnt Plante, Virg. Cul. 404. — Bodotria, ae, f.: Havbugt i Skotland, (hod. Firth of Forth), Tac. Agric. 23.

Boebe, es, f., Βοίβη: Landsby i d. thessaliske Landskab Pelasgiotis, ved Søen Boebeïs, Ovid. Met. 7, 231; – ogs. denne Sø selv, Liv. 31, 41; — B) df. 1) Boebēis palus (el. lacus), Plin. 4, 15: den ovennævnte Sø; ogs. ∾ Ossaea, (af dens Nærhed ved Bierget Ossa), Lucan. 7, 176; men ∾ sancta, Prop. 2, 2, 11, (fordi Minerva der havde badet sine Fødder);

— 2) Boebēïus, 3: boebeisk, d. e. thessalisk, proles, (de thessaliske Nympher), Val. Fl.

Boeōtarches, ae, m., Βοιωτάρχης: den høieste Øvrighedsperson i Boeotien, Boeotarch, Liv. 33, 27, oftere. — 1. Boeōtĭa, ae, f.: Gemalinde af Hyas, og ved ham Moder til Plejaderne, Hygin. Astron. 2, 21. — 2. Boeōtia, ae, f., Βοιωτία: Landskabet Boeotien i Hellas, med Hovedstaden Theben; vid. Plin. 4, 12; om denne Benævnelse s. Ovid. Met. 3, 13, o. Hygin. Fab. 186; - til Indvaanernes foregivne Sløvhed sigter Cic. Fat. 4, Nep. Alcib. 11, o. Hor. Ep. 2, 1, 244; — B) df. 1) Boeōtius, 3, Βοιώτιος: boeotisk, Haemon, Prop., moenia, (i. e. Thebae), Ovid. Met. 3, 13; — b) df. subst. pl.: Boeōtii, orum, m.: Boeotierne, Nep. Alcib. 11; — 2) Boeōtus, 3, Βοιωτός: = frgd.; ∾ tellus: = Boeotia, Ovid. Met. 12, 9; — df. subst. pl.: Boeoti, orum, m.: Boeotierne, Liv., o. A.; gen. Boeotum, (f. Boeotorum), Hor. Ep. 2, 1, 244; — 3) Boeōtĭcus, 3, Βοιωτικός: = frgd., frumentum, Plin., cucumis, id. — Boēthĭus, i, m.: udmærket Philosoph und. K. Theodorich, (omtr. 500 Aar e. Chr.); skrev de Consolatione philosophiae Libros V.

Bohemi, s. und. Boji. — 1. Boja, s. und. Boji. — 2. boja, ae, pl. bojae, arum, f., [bos]: etslags Halsbaand, (oprdl. af Oxeleder); df. ogs. Halsjern el. Halstræ, Plaut. As. 3. 2, 5, o. Prudent. — Bojemi el. Bohemi, s. und. flgd. — Bōji, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., (hvor nu Bourbonnais), Caes. B. G. 1, 5, oftere, Plin. 4, 32; cf. Tac. Germ. 28; - deres Hovedstad: Boja, ae, f., Caes. B. G. 7, 14; - af disse Bojer gik nogle til Overitalien, hvor de nedsatte sig omkring Parma og Mutina; vid. Plin. 3, 21; - andre droge til Germanien, hvor de hed Bojemi el. Bohemi, og gave d. nuv. Bøhmen deres Navn; vid. Tac. Germ. 28; — not.: det comiske Ordspil m. sing.: Bojus est, Bojam terit, (m. Henspillen paa 1. boja), s. Plaut. Capt. 4, 2, 108.

Bōla, ae, Virg., o. Bōlae, arum, Liv., f.: gammel By i d. Æquiske i Latium; — df. Bōlānus, 3, ager, Liv. 4, 49; — men Bolani, orum: Indvaanerne deraf, ibd., Plin. 3, 9.

bolbiton, i, n., βόλβιτον: Komøg, Plin. 28, 68. — bōlētar, āris, n., Apic., Trebell.; pl. bōlētāria, ium, Martial. 14, 101: Kar el. Fad, hvori Svampe, (men ogs. andre Spiser), fremsættes; af — bōlētus, i, m., βωλίτης: det bedste Slags af spiselige Svampe, Plin. 22, 46; s. ogs. Martial. 3, 60, Tac. Ann. 12, 67, o. Suet. Claud. 44. — bŏlis, ĭdis, f., βολίς; oprdl.: Skudvaaben; df. etslags ildligt Meteor, Plin. 2, 25. — bolites, ae, m., βολίτης: Roden af Planten lychnis, Plin. 21, 98.

bōloe, (disyll.), βῶλοι, (egenl. Jordklumper): etslags Ædelstene, Plin. 37, 55. — 1. bŏlus, i, m., βόλος: et Kast, (for-og efterel. f. jactus); df. 1) Terningkast, Plaut. Curc. 5, 2, 3, o. id. Rud. 2, 3, 30; — II) at udkaste Fiskergarnet, men alene „meton.": den giorte Fangst, et Dræt; bolum quanti emerant, Suet. Rhet. 1; — 2) df. „overf."; a) Lokkemad; vid. Plaut. Truc. 1, 1, 10; — b) ligesom flgd.: Fordel el. Vinding; df. bolo aliquem tangere el. multare, (berøve nogen en Fordel), id. — 2. bōlus, i, m., βῶλος, (egenl. gleba el. Jordklods; ogs. et Stykke, en Bid, odl.); df. „overf." (o. forel.): Vinding, Fordel; - bolum tantum mihi ereptum ··· a faucibus, („alleg."), Ter. Heaut. 4, 2, 6; cf. Lucil. ap. Non., o. Plaut. Pers. 4, 4, 106.

bombax, interj., βομβάξ, (som ironisk el. spottende Udraab): hillemænd! odl.; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 131. — bombĭto, are, v. n., (ligesom βομβῶ, onomatop. om Bien): at brumme el. summe, Auct. Carm. d. Philomel. — bombus, i, m., βόμβος: dump el. surrende el. summende Lyd el. Tone, navnl. af det iblæste Horn, af Bierne, af Haandklap, osv., Varro, Catull. 64, 263; cf. Pers. 1, 99, o. Suet. Ner. 20.

bombȳcĭnus, 3, [bombyx]: af Silke, vestis, Plin., panniculus, Juvenal., taenia, Martial.; — b) ogs. subst. el. absol.: bombycina, orum, (sc. vestimenta): Silkeklæder, Martial. 8, 68. — bombyciae arundines, (βομβυκίας κάλαμος, Theophr.), Plin. 16, 66: de til en Fløite (βόμβυξ) skikkede Rør. — bombȳlĭus, i, m., βομβύλιος: Silkeormen som Puppe, Plin. 11, 25. — bombyx, ȳcis, m., βόμβυξ; 1) Silkeormen, Plin. 11, 25 flgd., o. Martial. 8, 33; — 2) „meton." ogs. Silken selv, navnl. de af Silke forarbeidede Tøier el. Klæder; vid. Prop. 2, 3, 15; ogs. som fem.; vid. Plin. 11, 27; — b) ogs. anden fin Uld, navnl. Bomulden; vid. Plin. 19, 2.

Bona Dea, s. und. bonus, nr. III. — bŏnăsus, i, m., βόνασος: etslags vild Oxe i Pæonien, vid. Plin. 8, 16. — bŏnĭtas, atis, f., [bonus]: ydre og indre Godhed el. god Beskaffenhed; df. I) „egenl." el. om materielle o. sandselige Gienstande; ∾ agrorum, Cic., Caes., soli, Quintil., aquae, Phaedr., vini, Plin., gemmarum, id.; - ∾ vocis, Cic. Orat. 18, verborum, ibd. 49; — II) „fig."; A) „alm." o. „meton."; ∾ ingenii, (gode Naturgaver), Cic. Off. 3, 3, naturae, ibd. 1, 32; — 2) „bes." o. „ethisk", navnl. ogs. m. Hensyn paa Charakteren; a) Oprigtighed, Redelighed; - quum fidem alicujus bonitatemque laudant, etc., Cic. Off. 3, 19; cf. id. Fam. 13, 4, Nep. Milt. 8, o. id. Timol. 5; — b) Godhed, Velvillie, velvillig Deltagelse, Humanitet; - quid praestantius bonitate et beneficentia? Cic.; cf. Nep. Att. 9; ligel. forbindes: bonitas, humanitas, misericordia, Quintil. 6, 1, 22; - ogs. Nedladenhed, Tac. Hist. 1, 52; ogs. Ømhed el. Kiærlighed, Phaedr. 3, 15.

Bonna, ae, f.: Byen Bonn, ved Rhinen, Tac. Hist. 4, 19, oftere; — df. adj. Bonnensis, e, castra, proelium, ibd. 20. — Bŏnōnia, ae, f.: By i Gall. Cisalp., i Nærheden af Mutina; anlagt som romersk Coloni a. u. c. 564, Liv. 37, 57; - hed tidligere Felsina, og hørte til de tolv etruriske Forbundsstæder; vid. Plin. 3, 20, o. Liv. 33, 37; (hod. Bologna); — df. adj.: Bŏnōnĭensis, e: af el. fra Bononia, Cic. Brut. 46; — not.: sild. heder ogs. Bōnōnia; a) en Fæstning i Pannonien, Amm.; — b) en By i Gall. Belg., tidl. Gessoriacum, (hod. Boulogne), Tab. Peuting.

bonum, i, n., s. und flgd. — bŏnus, 3, [f. bene ab in.]; - compar. melior; superl. optimus; - god, dygtig, brav, rigtig; (opp. malus); df. — 1) „egenl." el. om legemlige Ting og sandselige Gienstande el. Forholde; A) „alm."; a) absol.: god el. dygtig el. tienlig i sit Slags, aedes, Plaut., ager, Ter.; ∾ coelum, (sund Luft), Cato; ∾ forma, (Skiønhed), Ter.; ∾ nummi, (ægte, opp. adulterini), Cic. Off. 2, 23; ∾ color, (god el. sund Farve), Lucr., Ovid.; ∾ valetudo, Lucr., Quintil.; ∾ vox, id; ∾ aetas, (Ungdommen), Cic. d. Senect. 14; men vultus boni, Ovid. Met. 8, 678, (venligt Aasyn); — b) m. ad, el. c. dat.: god el. dygtig el. skikket el. tienlig dertil; vid. Tac. Ann. 2, 14; ligel. pecori alendo bonus (mons), Liv. 29, 31; cf. Virg. Ge. 2, 447; — c) subst. bonum, i, n., ligesom commodum: Vinding el. Fordel; - bonum publicum: Statens Bedste el. det Heles Vel, Sall. Cat. 38, Liv., Plin.; quid mihi sit boni, si mentiar, Plaut.; bono esse alicui: være el. tiene til nogens Fordel; vid. Cic. R. Am. 5, o. Liv 7, 12; - df. i Retssproget: cui bono fuerit, vid. Cic. Mil. 12, oftere; — B) „bes."; a) om Ting, med Hensyn paa deres Størrelse el. Udstrækning, osv.: ret megen el. betydelig; - bonam partem sermonis etc., Cic. d. Or. 2, 3; cf. Lucr. 6, 1248, o. Hor. Ep. 1, 18, 109; men bonam magnamque partem etc., Ter. Eun. 1, 2, 45; — b) om Personer, med Hensyn paa deres Formuestilstand, (navnl. i Omgangssproget og i Breve): bemidlet, velhavende,

rig; – est miserorum ··· ut invideant bonis, Plaut.; ligel. m. Lune: viri boni usuras perscribunt, (Pengemændene), Cic. Att. 9, 12; cf. ibd. 8, 1; — c) res bonae: lykkelig Tilstand, Lykke; vid. Plaut. Trin. 2, 4, 45; etiam bonis meis rebus etc., (endog i min Velmagt), Cic. Att. 12, 21; cf. Hor. Od. 2, 3, 3; – sield. in sing.: in re bona esse, Laber. ap. Gell. 10, 17; – res bonae: kostelige Spiser, Nep. Ages. 8; — d) df. subst. bona, orum, n.: Lykkens Goder, Midler el. Formue; bona multa, bene parta, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 66; ∾ patria, Ter., paterna, Quintil.; – vendere bona (alicujus), atque in publicum redigere, Liv. 4, 15; cf. Tac. Ann. 2, 48; curatio bonorum, id.; – esse in bonis: være i Besiddelse af en Formue, (navnl. af en Arv), Cic. Fam. 13, 30; men esse in bonis alicujus: at tilhøre nogen, Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer; a) god el. brav el. dygtig i sit Fag; – ∾ auctor, Cic., Quintil., poëta, Cic., defensor, Quintil., dux, id., gladiator, Ovid.; — b) med Hensyn paa Stand og Vilkaar: fornem, anselig; vid. Ter. Phorm. 1, 2, 65; – df. boni viri, Cic. Leg. 3, 9, de Fornemste i Staten, Aristocraterne; ligel. optimi, f. optimates, ibd. 17; ogs. „alm.": optimus quisque, (Mennesker af Værd el. Betydning i Selskabet), id. Off. 1, 28; — 2) om Begreber, o. som subst., bonum, i, n., o. bona, orum: et Gode, en Fordel, Goder el. Fordele; – bona externa o. bona corporis, modsættes bona animi, Cic. Tusc. 5, 30; summum bonum, f. nedenf.; in comparatione malorum, boni locum obtinet levius, Quintil.; bona pacis, Tac.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) om Personer og Begreber: god el. dygtig, aandsfuld el. vittig; – ∾ poëta, f. ovenf.; ∾ indoles, (gode Naturgaver), Quintil.; ∾ ars o. bonae artes, (d. ædle Videnskaber), id.; ∾ verba, (valgte el. passende), id.; men ∾ dicta, (i. e. facete dicta: Vittigheder, bons mots), Cic. d. Or. 2, 54; — b) subst.: bona ingenii studiique etc., Quintil. 7, prooem.; eloquentiae bonis male uti, ibd.; men bonum mentis etc., f. nedenf.; — 2) „bes." el. m. Hensyn paa Charakteren; aa) om Personer; a) vir bonus, Grækernes καλὸς κἀγαθός: den gode Mand, den Dydige, den Retskafne, den Fuldendte; vid. Cic. Tusc. 5, 10, o. id. Leg. 1, 14 o. 18; – ogs. absol.: bonus o. boni, (sc. vir o. viri); – proprium est boni, recte facere, Quintil.; cf. Cic. Lael. 14, o. Hor. Ep. 1, 16, 52; men ∾ mulier, (dydig, sædelig), Plaut. Merc. 3, 1, 16; — b) med Hensyn paa virtus i romersk Forstand, staaer bonus ogs. ofte f. fortis: tapper, modig, (opp. ignavus); – vid. Sall. Jug. 53 o. 57, ogs. id. Cat. 11; ogs. hører hertil id. Jug. 92: optumus quisque; — c) c. dat., el. m. in c. acc., ogs. absol.: velvillig, føielig, ogs. gunstig el. naadig; – vicinis bonus esto, Cato; cf. Cic. Att. 10, 8; – navnl. ogs. i Religionssproget; vid. Virg. Ecl. 5, 65, o. id. Aen. 12, 647; ogs. hører hertil Forbindelsen: Juppiter optimus maximus, (den Algode, Alstore); — d) i Tiltaler bruges voc. bone, boni: dels smigrende el. venligen; saal. dux bone, Hor. Od. 4, 5, 37; cf. id. Sat. 2, 3, 31, ogs. ibd. 2, 2, in.; – dels ironisk; bone vir, Plaut., o. Ter. Andr. 3, 5, 10; cf. Cic. Verr. 5, 6; — bb) om Begreber; a) ∾ animus: oprømt Sind, godt Mod, Plaut. Pseud. 1, 5, 37; df. ofte, ∾ animo esse: være ved godt Mod, id., Ter., Caes., Liv., o. A.; ligel. bonum animum habere, Sall. Jug. 85, o. Liv. 8, 32; — b) bonā veniā, el. cum bona venia: med gunstig Tilladelse, vid. Ter. Phorm. 2, 3, 31, o. Liv. 29, 17; — c) i Religionssproget, bona verba: heldvarslende Ord; vid. Tibull. 2, 2, in.; – df. atter i Omgangssproget, bona verba quaeso: godt Ord igien, (men ironisk), Ter. Andr. 1, 2, 33; – ogs. kan mærkes den religiøse Indledningsformel: quod bonum faustum felixque sit, odl.; endel. Udraabet: di melius! el. di meliora! f. und. deus; — cc) subst. bonum, o. bona; – bonum mentis est virtus, Cic. Tusc. 5, 23; ligel. bona animi, id.; – navnl. heder i Philosophien, summum bonum: Menneskets el. Videnskabens ypperste Formaal; vid. Cic. Fin. 5, 6 o. 28; – hertil hører ogs. den bekiendte Overskrift: Ciceronis de Finibus bonorum et malorum, etc.; — III) Bona Dea, dyrkedes af de romerske Koner, som Kydskhedens Gudinde, Macrob. Sat. 1, 12, Lactant., f. ogs. Juvenal. 2, 84 flgd., o. id. 6, 314, flgd. — bōnuscŭla, orum, n., sild. dem. af bona, orum, (und. bonus): smaa el. ringe Midler el. Besiddelser, Sidon., Cod. Theod.

bŏo, are, v. n., [ligesom βοάω]: skriger, larmer, raaber; (oftest for- og efterel. o. „poet."); – boat Coelum fremitu virum, Plaut. Amph. 1, 1, 77; cf. Ovid. A. A. 3, 450; – ogs. m. Digamma: clamore bovantes, Enn. ap. Varr. L. L. 7, 5; — not.: forel. findes ogs. boo, ĕre, vid. Varr. l. c. — bŏōpes, is, n., βοῶπες: = caerefolium, Appul. — Bŏōtes, ae, (gen. is, Hygin., dat. i, Cic., inc., voc. e, Ovid.), m., Βοώτης: Stiernebilledet Arctophylax el. Biørnevogteren, Cic. Arat., Ovid. Met. 10, 487, o. A.; – ifølge dets langsomme Bevægelse: ∾ piger, Ovid., Juvenal., tardus, Ovid. Met. 2, 170, Caes. Germ. Arat., o. A.

bŏrēa, ae, f., [βόρεια, nordlig]: en Jaspisart, Plin. 37, 37. — bŏrēālis, e: nordlig, flamina, Nordenvinden, Avien.; af — 1. bŏrēas, (borras, Prud.), ae, m., (acc. an, Ovid., am, Prop.), βορέας, βοῤῥᾶς, ligesom aquilo: Nordnordostvinden; ogs. Nordenvinden; vid. Plin. 2, 46, Nep. Milt. 2, ogs. Virg., Ovid., o. A.; — b) „meton." ogs. Norden, Hor. Od. 3, 24, 38; — df. adj.: borēus, (-ēus), o. borius, (-ius), 3, βόρειος: nordlig; sub axe borēo, Ovid. Trist. 4, 8, 41. — 2. Bŏrēas, ae, m.: Søn af Flodguden Strymon; vid. Ovid. Met. 6, 682 o. 711 flgd. — borēus, 3, f. und. 1. boreas.

borsӯcites, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — Bŏrysthĕnes, is, m., Βορυσθένης: Flod i Sarmatien, falder i d. sorte Hav, (hod. Dnieper), Mela 2, 1, Plin. 4, 26, Gell.; — B) df. 1) Bŏrysthĕnius, 3, amnis, (i. e. Borysthenes), Ovid. Pont. 4, 10, 53; — 2) Borysthĕnis, idis, f., Βορυσθενίς: By ved Borysthenes, (tidligere Olbia), Coloni fra Miletus, (i Egnen af d. nuv. Oczakov), Mela; — 3) Bŏrysthĕnidae, arum, m.: de ved Floden Borysthenes boende Folk, hiberni, Prop. 2, 7, 19; — 4) Bŏrysthĕnitae, arum, m., Βορυσθενῖται: = frgd., Macrob. Sat. 1, 11.

bos, gen. bŏvis, (der ogs. findes som forel. nomin., Varro, hvf. ogs. gen. pl. boverum, id., Cato), dat. pl. bōbus (o. būbus), comm., (hvf. femina bos, Varro, Plin.), βοῦς, dor. βῶς: Stykke Hornqvæg, et Qvægstykke, Oxe el. Ko; vid. Plin. 8, 70, Virg. Ge. 3, 50 flgd., o. A.; – bos torva, Virg., cruda, Hor., forda, fecunda, Ovid. Fast. 4, 630 flgd.; – som Ordsprog mærkes: bovi clitellas imponere, Cic. Att. 5, 15; cf. Quintil. 5, 11, 21; — b) comisk er bos: en af Oxeleder slaaen Rem el. Pidsk, Plaut. As. 1, 1, 22; — 2) hertil mærkes: a) bos Lucas: Elephanten, f. und. Lucas; — b) bos: etslags Fisk af Platfiskarten, Plin. 9, 40, Ovid. Hal. 94.

boscis, idis, (rimel. f. boscas, adis), f., βοσκάς: en Andeart, Colum. 8, 15. — Bosphŏrus, etc., f. und. Bosporus. — Bospŏrānus, etc., f. und. flgd. — Bospŏrus, (ogs. Bosphorus), i, m., (n. pl. Bospora, Prop. 3, 11, 60), Βόσπορος, (ligesom Oxestrædet, fordi Jo, som Ko, havde svømmet derover): Navnet paa flere Sunde el. Stræder; A) ∾ Thracius, imellem Thracien og Lilleasien, (hod. Strædet ved Constantinopel), Varro, Mela, Plin. 4, 24, Hor. Od. 2, 13 o. 20, o. ibd. 3, 4; — B) ∾ Cimmerius, imellem d. sorte o. asovske Hav, (hod. Strædet ved Kaffa el. Feodosia), Mela, Plin. 4, 24; — bb) df. a) Bospŏrius, (-ēus, Sidon.), 3, Βοσπόριος: bosporisk, mare, Ovid. Trist. 2, 298; — b) Bospŏricus, 3: = frgd.;

∾ mare, quod Cimmerium appellatur, Gell. 17, 8; — 3) Bŏspŏrānus, i, m.; pl. Bosporani, orum: de ved Bosporus Cimmerius boende Folk, Cic. Manil. 4, o. Tac. Ann. 12, 15; — b) df. adj.: Bosporanus, 3, bellum, ibd. 63. — bostrȳchītes, ae, m., βοστρυχίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — bostrȳchus, 3, βόστρυχος: kruset el. lokket, crines, Firmic.

bŏtănismus, i, m., βοτανισμός: Planternes Lugning, (runcatio), Plin. 18, 47. — bŏtellus, i, m., dem., s. und. botulus. — bŏthȳnus, i, m., βόθυνος: ildligt Meteor, af en Grubes Gestalt, Senec. Qu. N. 1, 14. — botrus, s. und. botrys. — botrȳītes, ae, m., βοτρυίτης: etslags drueformet, os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — botrȳītis, idis, f., βοτρυῖτις, (det Drueformede); df. sædv. etslags Kobbererts, germ. Galmei, Cels., Plin. 34, 22; - ogs. botrȳōdes, is, f., βοτρυώδης, Veget. — botrȳo(n), ōnis, m., Biform af botrys; I) en Vindrueart, Pallad., Martial. 11, 27; — II) etslags Lægemiddel, Plin. 28, 10. — botrys, ȳos, f., βότρυς, ogs. botrus: Vinbær el. Drue, Vulgat.; — II) som Vært: = artimisia, germ. Beifuß, Plin. 25, 36.

Bottĭaea, ae, f.: Landskab i Macedonien, Liv. 26, 25; — df. Bottiaei, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 4, 18. — bŏtŭlārĭus, i, m.: Pølsemager, Pølsehandler, Senec. Ep. 56; af — bŏtŭlus, i, m.; oprdl. ligesom φύσκη: en Tarm; df. sædv. Pølse el. Kiødpølse; (nædlere Ord, s. farcimen); vid. Gell. 17, 7; cf. Martial. 14, 72; — df. demin. botellus, i, m., id. 5, 78.

Bŏvĭānum, i, n.: Navnet paa tvende Byer i Samnium; vid. Plin. 3, 17; — df. Bŏvĭānus, 3, castra, Sil. — bŏvĭcīdĭum, i, n., [bos, caedo]: Slagtning el. Offerslagtning af Øxen, in pl., Solin. — bovile, s. und. bubile. — Bŏvillae, arum, (Bovilla, ae, Frontin.), f.: gammel By i Latium, og første Station fra Rom, paa d. appiske Vei, Tac., Suet., Flor.; ∾ suburbanae, Prop. 4, 1, 33; — B) df. I) Bŏvillanus, 3, vicinitas, Cic. Planc. 9; — 2) Bŏvillus, 3, pugna, Cic. Att. 5, 13, (med Lune om Mordet paa Clodius); — not.: fundus Bovillanus, Cic. Qu. Fr. 3, 1: et ubekiendt Sted i d. Arpinatiske.

1. bŏvillus, 3, forel. Biform, f. bubulus: hørende til Øxen; df. Liv. 22, 10, af en Bønformular: quod ex bovillo grege etc. — 2. Bovillus, 3, s. und. Bovillae. — bŏvīnātor, oris, m., efter Gell. 11, 7, af Lucil. brugt f. tergiversator: den Gienstridige; df. som søger Udflugter; af — bŏvīnor, ari, v. dep. n., [bos], ligesom convicior: skælder el. larmer, Fest. — bŏvīnus, 3, [bos], sild. Biform f. bubulus, af Øxen el. hørende dertil, medulla, Theod. Prisc. — bovis, s. und. bos. — bovo, s. und. boo. — box, ōcis, m., βώξ: etslags ubekiendt Søfisk, Plin. 32, 53.

brăbēum, el. brăbium, i, n., βραβεῖον: Kamppris el. Kampbelønning, Prudent., Tertull. — brăbeuta, ae, m., βραβευτής: som anordner de offenlige Kamplege og uddeler Kampprisen, en Kampdommer; brabeutarum more, humi assidens, Suet. Ner. 53. — brabyla, ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 32.

brăca, ae, f., Ovid. Trist. 5, 10, 33; sædv. pl. bracae, (braccae), arum, f.: Benklæder el. Buxer; bares oprdl. af Galler, Germaner og Østerlændere; vid. Virg. Aen. 11, 777; - ∾ laxae, Ovid., virgatae, Prop., pictae, Val. Fl.; - und. Keiserne synes Brugen af bracae at være bleven almindelig; vid. Lamprid. Al. Sev. 40; - (besl. derm. er d. nordiske: Brog).

*brăcārius, (bracc.), i, m.: Buxeskræder, Lamprid., Cod. Just.; o. — brăcātus, (bracc.), 3: som bærer Buxer; I) som Epithet til en Udlænding el. Barbar, el. til en østerlandsk Vellystling; saal. (om Gallerne i Rom), Cic. Font. 11; ∾ natio, id. Fam. 9, 15; ∾ turba Getarum, Ovid.; ∾ Medi, Pers. 3, 53; — 2) som geographisk Benævnelse, f. Transalpinus; sædv. Gallia Bracata, (sild. Narbonensis), opp. Gallia Togata, vid. Mela 2, 5, o. Plin. 3, 5; - df. skældende: bracatae cognationis dedecus etc., Cic. Pis. 23; - bracatorum pueri, Juvenal. 8, 234, (Drenge fra Gall. Narb.); — 3) ogs. „alm.": som bærer vide Klæder; Satarchae totum bracati corpus, Mela 2, 1; — [braca]. — brace, is, f.: Benævnelse af en meget hvid Kornart i Gallien, (paa Latin: sandala), Plin. 18, 11; (ogs. brance, m. s. Bem.). — brācēus, el. brācius, 3, [braca]: hørende til el. benævnt efter Benklæder, Auct. Priap. 72, inc.

*brăchĭālis, e: hørende til el. benævnt efter Armen, nervus, Plaut., crassitudo, Plin.; — 2) df. subst.: brachiale, is, n., (sc. ornamentum), Plin., o. brachialis, is, m., (sc. torques), Trebell., (f. d. class. armillae): Armsmykke el. Armkiæde; o. — brăchĭātus, 3: ligesom forsynet med Arme; df. „overf." om Træer: med Grene, der ligne Arme; vid. Plin. 16, 53; ∾ vineae, Colum.; — [brachium].

brăchĭŏlāris, e, musculi: visse Muskler i Hestens Bov; s. flgd. nr. b; Veget.; af — brăchĭŏlum, i, n., dem. af brachium: liden Arm; ∾ teres ··· puellulae, Catull. 61, 181; — b) „overf."; ubi brachiola conjunguntur, etc., (tvende Muskler i Hestens Bov), Veget.

brăchĭum, i, n., [ὁ βραχίων]: Armen; I) „egenl."; A) Underarmen el. Forarmen, (imellem Haandledet og Albuen); opp. lacertus el. Overarmen; - vid. Lucr. 4, 830, o. Ovid. Met. 1, 501; feminae nudae brachia ac lacertos, Tac. Germ. 17; — B) oftere: hele Armen; vid. Cic. d. Or. 2, 62, o. Caes. B. G. 1, 25; - cohibere brachium toga, Cic. Coel. 5; brachia collo circumdare el. injicere el. implicare, (at omarme), Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 700, o. Hor. Od. 3, 9, 2; — 2) navnl. ogs. at mærke: a) om Armbevægelsen, som Gestus, deels hos Taleren; vid. Cic. Orat. 18, o. Quintil. 11, 3, 84 o. 93, oftere; deels hos den Dandsende; vid. Lucr. 4, 771, ogs. Ovid. Am. 2, 4, 29, id. A. A. 1, 595, ogs. Prop. 2, 22, 6; — b) som Ordsprog el. „alleg.": molli el. leni brachio agere aliquid, Cic. Att. 4, 16, (behandle let el. overfladisk); cf. ibd. 2, 1; - men „poet.": dirigere brachia contra torrentem, (svømme imod Strømmen), Juvenal. 4, 89; — II) „overf." o. „meton."; A) om de Lemmer hos Dyrene, som nærmest svare til Menneskets Arme; - navnl. hede brachia: Krebsens Saxe, Ovid., Plin. 9, 51; ligel. „poet." om Stiernebilledet Krebsen, Ovid. Met. 2, 83; men om Skorpionen, Virg. Ge. 1, 34; - ogs. andre Søfiske tillægges brachia, Plin. 11, 108; — not.: comisk er brachium, f. armus el. femur, hos Elephanten; vid. Plaut. Mil. gl. 1, 26 flgd.; — B) ifølge etslags Lighed betegner brachium ogs.; a) Gren paa et Træ, Cato, Colum.; ofte ogs. „poet."; vid. Virg. Ge. 2, 296 o. 368, Catull. 64, 105, Ovid., o. A.; — b) „poet." ogs.: Arm af Havet, Ovid. Met. 11, 13; - ogs. Arm af en Biergstrækning, Plin. 5, 27; — c) „poet." ogs. f. antenna, (Raa el. Skibsraa), Virg. Aen. 5, 829; — d) i Krigssproget: Vold el. Dam el. Arm el. Linie til Forbindelse af el. imellem tvende Punkter; - muro brachium injungere, Liv. 4, 9; cf. id. 31, 26, oftere, o. A.; - ogs. den saakaldte Arm paa en Catapult el. Skydemaskine, Vitruv.

Brachmānae, arum, o. Brahmānes, ium, m.: en indisk Kaste af Præster el. Lærde, hvs. de nuv. Braminer, Appul., o. A.; cf. Plin. 6, 21. — brăchȳcătālectum, o. -lecticum, (sc. metrum), i Metriken: Vers som mangler en Fod, Diomed.

bractĕa, ae, f., [besl. m. βράχειν, brage el. rasle]: tyndt Metalblik; - ∾ auri: Guldblik, Lucr. 4, 729; ogs. absol. bractea: Guldblik, Virg. Aen. 6, 209; cf. Ovid. A. A. 3, 232; — 2) „meton." ogs.;

a) ∾ viva, (det gyldne Skind, som tillægges de spanske Faar), Martial. 9, 62; — b) bracteae ligni: tynde Træplader (til Finering), Plin. 16, 84; — not.: alene sild. „overf.": Glands el. Skin; bracteae eloquentiae, Solin.

*bractĕālis, e: af el. fra Metalblik, fulgor, Prudent.; — bractĕārĭus, i, m.: en Guldslager, Firmic.; — bractĕātor, oris, m.: = frgd., id.; o. — bractĕātus, 3; I) „egenl.": overtrukken med Guldblik, (eftercl. f. aureus), lacunar, Sidon., sellae, id.; — II) „fig."; A) „overf.": skinnende som Guld, leo, (med guldgul Man), Senec. Ep. 41; — B) „ment."; a) gylden el. herlig, odl., dictum, Auson.; — b) forstilt, uægte, felicitas, vid. Senec. Ep. 115; — [bractea]. — bractĕŏla, ae, f., dem. af bractea: lidet Stykke Guldblik, Juvenal. 13, 152, Prudent.

brance, f. und. brace. — branchĭa, ae, Auson., sædv. branchiae, arum, f., τὰ βράγχια: Fiskegæller, Plin. 9, 6. — Branchĭdae, arum, m., Βραγχίδαι: Efterkommere af Apollos's Søn Branchus, og arvelige Præster for Apollo's Tempel o. Orakel (penetralia Branchi, Stat.) ved Miletus, Mela 1, 17, Plin. 5, 31, Curt. — branchos, i, m., βράγχος: Hæshed, Coel. Aur. — Branchus, i, m., f. und. Branchidae.

brasmatiae, arum, m., βρασματίαι, sc. ἄνεμοι: etslags Jordskjælv, Amm. 17, 7. — brassĭca, ae, f.: Kaal, (hvoraf flere Arter, tildels ogs. som Lægemiddel), Cato, Colum., Plin., o. A.; men Cic. N. D. 2, 47, inc. — brastae, arum, m., βράσται: Biform af brasmatiae, Appul. — brathy, ўos, n., βράθυ: = herba Sabina, Plin. 24, 61, Appul.

brechma, ătis, n.; (efter Plin. 12, 14, indisk Ord): Goldhed, piperis el. seminis, id. l. c. — Brenni, f. und. Breuni. — Brennus, i, m.: Navnet paa flere galliske Hærførere; vid. Liv. 5, 38, o. A.; — df. Brennicus, 3, signa, Sidon. — brĕphŏtrŏphēum, (ium), i, n., βρεφοτροφεῖον: Opfostringshus (for Hittebørn), Cod. Just. — Breuci, orum, m.: Folk i Pannonien ved Savefloden, Plin. 3, 28. — Breuni, (ikke Brenni), orum, m.: Folk i Rhætien, (i Inndalen, Naboer til Genaunerne), Hor. Od. 4, 14, 11, Plin. 3, 24, Flor.

brĕvĭārius, 3, [brevis]: kortfattet, sammentrukken, rationes, Dig.; — 2) df. sædv. subst. breviarium, i, n.: kort Fortegnelse el. Oversigt el. Udtog; (ogs. summarium, Senec. Ep. 39); - ∾ rationum, Suet. Galb. 12, imperii, id. Aug. 101, (statistisk Oversigt deraf); cf. id. Vesp. 21. — *brĕvĭātio, onis, f.: Afkortning, dierum, Augustin.; o. — brĕvĭātor, oris, m.; a) som gjør Udtog, alicujus, (af nogens Skrifter), Oros.; — 2) som forfærdiger et breviarium, Novell.; — [brevio].

brĕvĭcŭlus, 3, dem. af brevis: noget kort el. liden, (homo), Plaut. Merc. 3, 4, 54; - ∾ tempore, Appul.; — 2) subst. breviculus, i, m., (sc. liber): lidet Skrift, et Udtog, Cod. Just. — brĕvĭlŏquens, tis, adj., [brevis, loquor]: som taler lidet, som fatter sig kort, Cic. Att. 7, 20; df. — brĕvĭlŏquentĭa, ae, f.: kort Tale, Korthed i Talen; vid. Gell. 12, 2. — brĕvĭo, avi, atum, 1, v. a., [brevis]; I) „alm.": forkorter, trækker sammen; - ∾ quaedam etc., vid. Quintil. 1, 9, 2; men id. 11, 3, 83: breviatur enim cervix, etc.; — 2) „bes." ogs.: ∾ syllabam, (udtale den kort), id. 12, 10, 57.

brĕvis, e, [besl. m. βραχύς; vid. Fest. p. 26]: kort el. liden, af liden el ringe Udstrækning (i Rummet el. i Tiden); opp. longus; - dog undert. ogs. f. parvus; - I) „egenl."; A) kort i Rummet; 1) „alm.": kort, liden, smal; (opp. longus o. latus); - quarum (viarum) brevior etc., Nep. Eum. 8; cf. Virg. Aen. 3, 507, o. Plin. Ep. 10, 69; brevis unda, (opp. latum mare), Ovid. Her. 19, 141; - ogs. absol.: in breve cogi, vid. Hor. Ep. 1, 20, 8; ligel. Tac. Ann. 36, 5: quo (arcu) brevius valent, (i en kortere Afstand); — b) ogs. „alleg."; vid. Cic. Arch. 11, o. Ovid. Trist. 5, 10, 46; — 2) „bes."; a) om Høiden: kort, liden, lav, (opp. altus); saal. om Væxten, Cic. d. Or. 2, 60; ligel. statura breves, Quintil.; brevis corpore, Suet.; ogs. om andre Ting: pleraque Alpium ab Italia ··· breviora, Liv. 21, 35; — b) om Dybden: kort, liden, lav; opp. profundus; - brevis puteus, Juvenal. 3, 226; cf. Virg. Aen. 5, 221; - ogs. subst. brevia, ium, n., ligesom τὰ βραχέα: grunde Steder, Grunde; vid. Virg. Aen. 1, 111, o. Tac. Ann. 1, 70; men ibd. 6, 33: brevia litorum etc.; — c) om en Kredslinie, navnl. paa Himmelen: kort, (med kort Diameter); vid. Ovid. Met. 2, 517; cf. Plin. 2, 13: interiores absides ··· breviores etc.; men gyro breviore flecti (bigas), Senec. Hippol. 314; — B) kort i Tiden: kort, kortvarig; - brevior dies ut fiat, etc., Plaut. Amph. 1, 3, 51; occasionem ··· tam brevem, etc., Ter. Eun. 3, 5, 57; cf. Cic. Lael. 27, Sall. Cat. 1, o. Hor. Od. 1, 4 o. 11; ligel. ∾ lux, Catull. 5; ∾ aevum, Hor.; aut omnia breviora aliquanto fuere (foregik i en noget kortere Tid), aut etc., Liv. 21, 15; brevissimi temporis impetum sustinere, id. 5, 6; — bb) hertil kan mærkes; a) in brevi spatio el. tempore, ogs. brevi spatio el. tempore, ogs. absol. brevi: i kort Tid, ogs. inden kort Tid; - vid. Suet. Aug. 22, Caes. B. G. 1, 40, o. Cic. Fam. 12, 2; men brevi, (med stor Hurtighed), vid. Caes. B. G. 4, 33, Sall. Jug. 13, o. Nep. Them. 4; men in brevi, Flor. 1, 1; — b) brevi: en kort Tid; cunctatusque brevi, etc., Ovid. Met. 5, 32; ligel. breve, Catull. 61, 187; — c) ad breve; for en kort Tid, Suet. Tib. 68; — C) f. parvus el. exiguus, (vid. ab in.): liden, ringe, ubetydelig; exigua ··· parte brevique etc., Lucr. 5, 591; brevi latere etc., Hor. Sat. 1, 2, 93; ligel. m. caput, ibd. 89, m. alvus, Virg. Ge. 3, 80; ogs. ∾ mus, Ovid.; men ∾ census, Hor. Od. 2, 15, 13; - ∾ insulae, Pallad.; cf. Juvenal. 1, 73; ∾ vasculum, Pallad.; - ogs. hos Abstracter: Et breve in exiguo marmore nomen ero, Prop. 2, 1, 72; ∾ pondus, Hor. Sat. 2, 2, 37; — II) „overf." om det, som skeer i kort Tid, navnl. om Talen el. Foredraget: kort, kortfattet, sammentrængt; - ∾ narratio, Cic.; cf. id. Brut. 44; men id. Fin. 4, 18: nunc venio ad illa tua brevia etc., (dine korte Sætninger, dine Aphorismer); cf. Quintil. 10, 1, 63; — b) df. ogs. „meton." om Taleren el. den Talende: som fatter sig kort, som udtrykker sig med Korthed; vid. Cic. Inv. 1, 20, o. Hor. A. P. 26; densus et brevis ··· Thucydides, Quintil. 10, 1, 73; — bb) hertil kan ogsaa mærkes; a) abl. brevi, som adv., f. breviter: korteligen, i Korthed, med faa Ord; - brevi comprehendere el. complecti, Cic. d. Or. 1, 8 o. 42, percurrere, id. Caecin. 32, explicare, id.; ut tuis litteris brevi responderem, id. Fam. 3, 8; men id. Att. 11, 7: breve faciam, (vil fatte mig kort); cf. Liv. 39, 47: in breve coactae causae etc.; — b) subst. brevis, (sc. liber), f. breviarium: kort Fortegnelse el. Udtog, men alene sild., navnl. hos Vopisc. o. Lamprid.; — not.: om den korte Stavelse bruges oftere brevis (ud. syllaba); vid. Cic. Orat. 64, o. Quintil. 9, 4, 93; dog m. syllaba, Hor. A. P. 251; - ogs. findes brevis om en ved Positionen lang, men derhos med Acutus udtalt Stavelse; vid. Cic. Orat. 48.

brĕvĭtas, atis, f., [brevis]; I) „egenl."; A) Korthed i Rummet; brevitas tam angusti fretus, (dets Smalhed), etc., Gell. 10, 27; men brevitas nostra, Caes. B. G. 2, 30, (vore Soldaters lave Væxt); cf. Plin. 12, 6; — B) Korthed i Tiden, dog sædv. c. gen. temporis, osv.; vid. Cic. Att. 1, 10; ligel. ∾ diei, id., horae, Sil.; — C) f. exiguitas el. parvitas: Lidenhed, Ringhed; ∾ corporis, vid. Lucr. 2, 483; - ogs. in pl., brevitates (guttarum), etc., Vitruv. 7, 8; ∾ vineae, Pallad.; — II) „overf."; A) Korthed i Talen el. i Udtrykket; vid. Cic. d. Or. 2, 80, o. id. Brut. 13, ogs.

Quintil. 4, 2, 67, ogſ. Hor. Sat. 1, 10, 9; ſaal. ogſ. brevitatis causa, (for at være kort), Cic. Off. 2, 12; - ogſ. c. gen.; ∾ respondendi etc., vid. Nep. Ep. 5; — B) ∾ syllabarum, (deres Korthed); vid. Cic. Orat. 57; ∾ pedum, ibd. 63; ogſ. in pl., ibd. 51.

brĕvĭter, adv. af brevis: kort el. korteligen; I) „egenl."; A) i Rummet; brevius compellere, vid. Tibull. 4, 1, 94; cf. Plin. 2, 67; — B) i Tiden; Iratum breviter vites (for en kort Tid), inimicum diu, Publ. Syr.; cf. Gell. 19, 1; — II) „overſ." om Udtrykket: korteligen, med faa Ord; vid. Lucr. 6, 1082; men Cic. Lael. 1: breviter et commode dicta, (korte og træffende Tankeſprog); summatim breviterque describere, id.; quod ego pluribus verbis, illi brevius, id. Fin. 4, 10; men quam brevissime potui etc., id. Div. 1, 32; — 2) om den metriſke Korthed, Cic. Orat. 48.

brĭa, ae, f.: et Vinfad, Arnob. — Brĭăreus, (trisyll.), ei o. eos, m.: Navnet paa en hundredarmet Gigant, hvſ. centumgeminus, Virg. Aen. 6, 287; — df. Brĭărēius, 3, turba, (d. e. Giganterne), Claudian.

1. brĭgantes, um, m.: ſmaa Orme i Øienhaarene, Marc. Emp. — 2. Brĭgantes, um, m.: d. nordligſte Folk i d. romerſke Britannien, Tac. Ann. 12, 32, oftere; — df. Brĭganticus, i, m., (ſom romerſk Tilnavn); vid. id. Hist. 4, 70. — Brĭgantium, i, n.: By i Rhætien, (hod. Bregenz), Itin. Anton.; — df. Brigantinus, 3, lacus, Plin. 9, 29, (hod. der Bodenſee).

Brīmo, us, f., Βριμώ, (den Fortørnede); Epithet til Proſerpina, Prop. 2, 2, 64. — brisa, ae, f., [beſl. m. τὰ βρύτεα], Drueſkaller, Colum. 12, 39. — Brīsēis, idos, f., Βρισηΐς: Datter af Briſes, d. e. Hippodamia, Achilles's af Agamemnon bortførte Slavinde, Hor. Od. 2, 4, 3, Ovid. Her. 3, 136, oftere.

Brĭtannia, ae, f.; 1) i videſt Forſtand: d. nuv. Storbritannien, (m. Indbegr. af Irland); df. ogſ. in pl.: Britanniae, Catull. 29 o. 45; — 2) ellers ſædv. d. nuv. England og Skotland; vid. Caes. B. G. 4, 21, o. ibd. 5, 8 o. 12 flgd., ogſ. Plin. 4, 30, o. Tac. Agric. 10 flgd., oftere; — B) df. 1) Brĭtannus, (Brit. Lucr. 6, 1105), 3: britanniſk, esseda, Prop. 2, 1, 76, canes, Claudian.; — b) df. subst. Britanni, orum, m.: Indvaanerne af Britannien, Lucr. l. c., Caes., Tac., Hor., o. A.; - ogſ. in sing., Hor. Epod. 7, 7; — not.: ſild. ogſ. Indvaanerne af Bretagne i Gallien, Sidon.; — 2) Brĭtannĭcus, 3: = frgd., aestus, (Canalen), Cic. N. D. 3, 10, oceanus, Mela; cf. Plin. 4, 33; men ∾ legiones, Tac.; ∾ lingua, id. Germ. 45; — b) Brĭtannĭcus, i, m.: romerſk Tilnavn; - navnl. hed. ſaal. en Søn af K. Claudius; vid. Suet. Claud. 27, id. Ner. 33, o. Tac. Ann. 13, 16; — 3) Brĭto, ŏnis, m.; a) Indvaaner af Britannien, Auson.; — b) Indvaaner af Bretagne i Gallien, Juvenal. 15, 124, o. Martial. 11, 21; — 4) Britannis, idis, adj. f.: britanniſk, insulae, Prisc. — Brito, onis, ſ. und. frgd. — Brĭtŏmartis, is, f.; 1) Cretenſiſk Nymphe; vid. Virg. Cir. 285 flgd.; — 2) en Benævneiſe paa d. cretenſiſke Diana, Claudian.

Brixellum, i, n.: By i Gall. Cisalp., (hod. Bersello, ved Po), Plin. 7, 50, Tac., Suet. — Brixentes, um, m.: Folk i Rhætien, hvor nu Brixen, Plin. 3, 24. — Brixia, ae, f.: By i Gall. Cisalp., (hod. Brescia), Liv. 5, 35, o. A.; — B) df. 1) Brixiānus, 3, Galli, Liv. 21, 25, porta, Tac. Hist. 3, 27; — 2) Brixiensis, e, episcopus, Augustin.

brŏchĭtas, atis, f., [brochus], dentium: Tændernes feilagtige Fremragning el. Udſtaaen, navnl. hos Heſte, Plin. 11, 64. — brŏchon, i, n.: den af Træet bdellium nedflydende Harpix, Plin. 12, 19. — brŏchus, ogſ. brocchus, el. broncus, 3, alene forel. o. ſjeld., om Dyrenes Tænder: fremragende, fremſtaaende, Varro; — 2) „overſ.": med fremragende Tænder; aut paetum aut brochum filium etc., Plaut. frgm. ap. Fest.; — not.: Brŏchus, i: romerſk Tilnavn, Cic. Lig. 4 o. 11.

Brŏmĭus, 3, Βρόμιος, (den Larmende), Epithet til Guden Bacchus, (ifølge den ved hans Feſter herſkende Larm), Ovid Met. 4, 11, Lucan., o. A.; — df. Bromius, 3: bromiſk el. bacchiſk; de fronde Bromia etc., Varro ap Non. — brŏmos, i, m., βρόμος: Havre, Plin. 18, 20. — brōmōsus, 3, βρωμώδης: ſtinkende, caro, Coel. Aur. — bronchus, o. broncus, ſ. und. brochus, — Bronte, es, f., (βροντή, Tordenen): ſom Perſon fremſtillet i et Maleri af Apelles, Plin. 35, 36; — 2) bronte: etſlags Ædelſten, Plin. 37, 55 (Hard.). — Brontes, ae, m., Βρόντης: en af Cycloperne, Virg., Ovid.

brūchus, i, m., βροῦχος: en Græshoppeart uden Vinger, Prudent. — Bructĕri, orum, m.: germaniſk Folk imellem Rhinen, Lippe, Ems og Veſeren, Tac. Germ. 33; - ogſ. in sing., Claudian.; — df. Bructerus, 3, natio, Tac. Hist. 4, 61. — Bruges, ſ. und. Phryges.

*brūma, ae, f.; [efter Varr. f. brevima, i. e. brevissima]; I) „egenl.": den korteſte Dag i Aaret, Vinterſolhvervet, Lucr., Varro, Plin.; - solstitiis brumisque cognosci etc.; Cic. N. D. 2, 7; — II) „overſ.": Vinteren (ſom Aarstid); vid. Cic. Div. 2, 14, o. Plin. 16, 74; - dog ofteſt „poet."; vid. Hor. Od. 4, 7, 12, o. Virg. Ge. 1, 211; - quum bruma est, (opp. aestate), Phaedr. 4, 23; per brumam, Hor.; — b) „poet." ogſ. f. Aaret, Martial. 10, 104; — df. brūmālis, e, I) „egenl.": hørende til Vinterſolhverv, dies, Cic., ſ. und. frgd.; ∾ signum, (Stenbukken), Cic. d. Or. 3, 45; ligel. ∾ flexus, (Stenbukkens Vendecirkel), Lucr. 5, 615; ∾ oriens, Plin., occasus, id., meridies, Colum.; — II) „overſ.": hørende til el. benævnt efter Vinteren, tempus, Cic. Arat., Ovid., mensis o. menses, Plin., horae, Ovid., frigus, Virg., venti, Lucan.; o. — brūmārĭa, ae, f., (sc. herba): = leontopodium, Appul.

Brundĭsĭum, (Brundŭs.), i, n., (hod. Brindisi): By med Havn i Calabrien, hvorover den ſædv. Reiſe til og fra Grækenland pleiede at ſkee; vid. Cic. Phil. 1, 3, id. Att. 4, 1, ibd. 5, 5, o. A; — B) df. 1) Brundisinus, (Brundus.), 3: brundiſiſk, colonia, Cic., foedus, Tac. Ann. 1, 10; — b) df. subst. Brundĭsini, orum, m.: Indvaanerne af Brundiſium, Cic., Gell.; - men in Brundisino, (sc. agro), Varro; — 2) Brundĭsĭānus, (Brundus.): = frgd., ostrea, (ſom fiſkes ved Brundiſium), Plin. 32, 21. — bruscum, i, n.: Svamp paa Ahorntræet, Plin. 16, 27.

brūtesco, ĕre, v. n., [1. brutus]: forvildes, bliver raſende, Sidon. — Brutianus, 3, ſ. und. Bruttii, ogſ. und. 2. Brutus. — Brutinus, 3, ſ. und. 2. Brutus. — Bruttianus, 3, ſ. und. flgd. — Bruttii, (Brutii), orum, m.: Indvaanerne af Italiens ſydligſte Spids, Mela 2, 4, Caes. B. C. 1, 30, o. A.; ogſ. in sing. Bruttius: en Bruttier, Flor., Sil.; — b) „meton.": Bruttiernes Land, det Bruttiſke; in Bruttiis, Liv.; in Bruttios, id.; — B) df. 1) Bruttius, 3: bruttiſk, ager, Liv., Mel., angulus, Flor., litus, Plin.; men ∾ pix, (af fortrinlig Godhed), Colum., Plin.; ogſ. absol. Bruttia, Calpurn. Ecl. 5, 80; — 2) Bruttiānus (Brutian.), 3: = frgd., caules, Plin.; — b) df. subst. Bruttiāni, orum, m.: etſlags Øvrighedstienere, Cato ap. Gell. 10, 3. — Bruttius, i, m., o. Bruttius, 3, ſ. und. frgd.

1. brūtus, 3, [beſl. m. βαρύς, d. e. tung, el. m. βριθύς, d. e. vægtig el. trykkende]; I) „egenl.": tung, ubevægelig; bruto ··· pondere pressae (nubes), Lucr. 6, 105; ligel. ∾ tellus, Hor. Od. 1, 34, 9; — II) ofteſt „fig."; A) „alm.": ſløv, ſandsesløs, ufornuftig; - Fortunam insanam esse et caecam et brutam, Pacuv. ap. Auct. ad Her. 2, 23; ab adolescentia brutum et hebetem etc., Senec. Benef. 3, 37; — B) „beſ." ogſ. hos Plin.; a) om ſaadanne umælende Dyr, der mangle et ſtærkere Inſtinct; ſaal. om Svinet: animal hoc maxime brutum, etc., id. 8, 77; cf. id. 9, 46; — b)

om Ting; ∾ fulmina et vana etc., (som ere uden al Betydning), id. 2, 43; men ∾ pira, id. 15, 16, (der ere haarede, ligesom Faaret).

2. **Brūtus**, i, m., [besl. m. frgd., s. nedenf.]: romersk Tilnavn in gente Junia, hvoraf her mærkes; I) L. Junius **Brutus**, af d. patriciske gens Junia; forstilt Enfoldighed frelste hans Liv, men skaffede ham Tilnavnet **Brutus**, hvorefter han blev Roms Befrier, ved at fordrive K. Tarqvinius Superbus; - vid. Liv. 1, 56 flgd., Ovid. Fast. 2, 717, o. 837, ogs. Virg. Aen. 6, 819, o. A.; — II) til den plebejiske gens Junia høre: 1) M. Junius **Brutus**, Søn af en stor Retslærd, (Cic. Brut. 62), og af Cato den Yngres Søster, Servilia; - om hans Mord paa Cæsar s. Suet. Caes. 82 flgd., Vell. 2, 26 flgd., Cic. Phil. 1, 3, oftere; - **Cicero** tilegnede ham flere af sine rhetoriske og philosophiske Skrifter; — 2) D. Junius **Brutus**, der ligel. deltog i Mordet paa Cæsar; vid. Suet. o. Vell. ll. cc.; s. ogs. Cic. Fam. 11 ab in.; — not.: til begge disse Mænd sigter Cic. Att. 14, 14; — B) df. 1) **Brūtiānus**, 3: benævnt efter en af disse Mænd, castra, Vell. 2, 72, partes, ibd. 74; — 2) **Brūtīnus**, 3: = frgd.; ∾ consilia liberandae reipublicae, Ps.Cic. ad Brut. 1, 15.

bry̆a, ae, f., *βρύα*: etslags Buskvæxt; ogs. myrice o. tamarice, Plin. 13, 37. — **bry̆on**, i, n., *βρύον*; 1) Mos, navnl. en Art deraf, sædv. sphagnos, Plin. 12, 50; — 2) den drueformede Blomst paa Sølvpoppelen, ibd. 61; — 3) etslags ved Havet voxende Plante med Lactucblade, id. 13, 49. — **bry̆ōnĭa**, ae, f., *βρυωνία*: etslags vild Ranke, (germ. Gichtrübe el. Zaunrübe); vid. Plin. 13, 16 o. 17.

bu- Grækernes *βου-*: forstærkende Forslagsstavelse; vid. Varr. R. R. 2, 5. — **būa**, ae, f.: den Naturlyd, hvormed spæde Børn forlange Drikke, Varr. ap. Non.

būbălĭon, i, n., *βουβάλιον*: vild Agurke, Appul. — **būbălus**, i, m.: africansk Gazelleart, Plin. 8, 15; cf. Martial, Spect. 23. — **Būbăsis**, s. und. flgd. — **Būbassus**, i, f.: By i Carien, Plin 5, 29; — B) df. 1) **Būbassĭus**, 3: bubassisk, vinum, Mela; — 2) **Būbăsis**, ĭdis, f.: = frgd.; Bubasides nurus, Ovid. Met. 9, 641. — **Būbastis**, is, f.; I) By ved den pelusiske Nilarm, Mela 1, 9; — df. **Bubastites**, ae, m., nomos, *Βουβαστίτης νόμος*: det dertil hørende Landskab, Plin. 5, 9; — II) den her dyrkede Gudinde **Bubastis**, der sammenlignes med Diana, Ovid. Met. 9, 691; — df. **Būbastĭus**, 3, sacra, Gratian.

būbīle, is, n., (sc. stabulum; sield. bovile, Varr.; ogs. **būbīlis**, is, f., sc. caula, Plaut. Pers. 2, 5, 18), [bos]: Oxestald, Kostald, Varr., Colum, Phaedr. 2, 8. — 1. **būbo**, ōnis, m., (ogs. f., Virg. Aen. 4, 462), *βύας*, *βῦσα*: Uglen, (germ. Uhu); (strix bubo L.); - dens Skrig var uheldvarslende; vid. Plin. 10, 16, o. Virg. l. c., ogs. Ovid. Met. 5, 550; - df. ogs. ∾ funereus, profanus, id., luctifer, Senec., sinister, Lucan.; men ∾ Stygius, Ovid. Met. 15, 791, (den til Ugle forvandlede Ascalaphus, Søn af Acheron el. Styx). — 2. **būbo**, ĕre, v. n., (Rørdrummens Naturlyd), Auct. Carm. d. Philom. 42, (al. buto), inc. — **Būbōna**, ae, f., [bos]: den Hornqvæget beskyttende Gudinde hos Romerne, Augustin. — **būbōnĭum**, i, n., *βουβώνιον*: Plante imod Hævelse i Kiønsdelene, Plin. 27, 19. — **bubsĕqua**, (ogs. bobsequa o. busequa), ae, m., [bos, sequor]: Oxedriver el. Qvæghyrde, Appul.

bŭbulcĭto, are, v. n., Appul.; ogs. som depon. bŭbulcĭtor, ari, Plaut. Most. 1, 1, 50; oprdl.: at drive Hornqvæget, at være Qvæghyrde; - df. „overf.": at skrige som en Qvægdriver, Varr. ap. Non.; af — **bŭbulcus**, 3, [bos, bubulus]; oprdl., ligesom arator: som pløier med Oxen, Varr.; cf. Juvenal. 11, 151; ofte ogs. hos Colum.; ogs. Cic. Div. 1, 27, o. Ovid. Trist. 3, 12, 30; — 2) sild. ogs. en Røgter el. Qvæghyrde, Dig.

būbŭlinus, 3: udvidet Biform af bubulus, Veget. — **būbŭlo**, are, v. n., [1. bubo]: Uglens Naturlyd: at skrige, odl., Auct. Carm. d. Philom. — **būbŭlus**, 3, [bos]: hørende til Hornqvæget, tagen el. benævnt deraf; - tres corios bubulos, (Remmer af Oxeleder), Plaut. Poen. 1, 1, 11; ∾ exuviae, id.; ∾ pecus, Varr., armentum, Colum., Hornqvæget; ∾ fimum, Liv., lac, (Komelk), Plin., cornu, id.; - ∾ caro, (Oxekiød), id.; ogs. absol. bubula, (sc. caro), Plaut., Cels., o. A.; jus bubulae, Scrib.; — 2) ∾ lingua, sædv. buglossa: Oxetunge, etslags Plante, Cato, Plin.

būcaeda, ae, m., [bos, caedo]: som pidsker med en Oxerem, Plaut. Most. 4, 2, in. — **būcardĭa**, ae, f., *βουκαρδία*, (Oxehierte): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — **bucca**, ae, f., [besl. m. *βύζω*, d. e. fylder]; I) „egenl.": den fyldte el. oppustede Kind el. Kiæve, Plaut. Stich. 5, 4, 42; men stloppo ··· rumpere buccas, („alleg." om de Reciterende: at tage Munden altfor fuld), Pers. 5, 13; cf. Martial. 3, 17; men Hor. Sat. 1, 1, 21: inflare buccas alicui, (at vredes paa nogen); ∾ fluentes, (indfaldne), Cic., cerussatae, (sminkede), id.; - som Ordsprog: quicquid in buccam venerit, (scribere el. dicere: hvad der falder nogen ind; det Første, det Bedste); vid. Cic. Att. 1, 12, o. Martial. 12, 24; men quum garrimus, quicquid in buccam, Cic. Att. 12, 1; — II) „overf."; A) „meton."; a) som tager Munden fuld, navnl. en Skriger el. Udraaber, Juvenal. 3, 34; ogs. en fuldmundet og vrøvlende Folketaler, id. 11, 34; cf. Martial. 1, 42; — b) som har el. tager Munden fuld af Mad, en Slughals, en Parasit, Petron. Sat. 64; — B) ligesom buccea: Mundfuld el. Bid, ibd. 44, o. Martial. 7, 20; — C) ifølge etslags Lighed med den oppustede Kiæve: a) extenti buccarum sinus, (hos den qvækkende Frø), Plin. 11, 65; — b) enhver Hulhed el. Huling; quaedam buccarum inanitas etc., ibd. 103.

buccĕa, ae, f., [bucca]: Mundfuld el. Bid, Augustus ap. Suet. Aug. 76. — **buccella**, ae, f., dem. af bucca: liden Mundfuld, Martial. 6, 75; — 2) df. sild.: lidet Brød til Uddeling iblandt de Fattige, Cod. Theod.; df. — **buccellatum**, i, n.: Soldatertvebak, Amm. — **buccina**, buccino, etc., s. und. bucina, etc.

bucco, ōnis, m., [bucca]: med opblæste Kiæver; df. en dum Svadser, Plaut. Bacch. 5, 1, 2, Appul. — **buccŭla**, ae, f., dem. af bucca: Kinden el. Munden, Suet. Galb. 6; — II) „overf." i Krigssproget; A) Visiren paa Hielmen, (*παραγναθίς*), Liv. 44, 34; — 2) paa Catapulten ere **bucculae**: ophøiede Kanter om det Løb, hvori Pilen ligger, Vitruv.; df. — **buccŭlentus**, 3: som har oppustede el. tykke Kiæver, Plaut. Merc. 3, 4, 54.

Būcĕphălas, ae, o. **Būcĕphălus**, i, m., *Βουκεφάλας*, *Βουκέφαλος*, (d. første Form er macedonisk): Hest, der er mærket med Figuren af et Oxehovede, el. der har en bred Pande; - navnl. hed saal. Al. d. Stores Hest; vid. Curt. 6, 5, o. Gell. 5, 2; s. ogs. Plin. 6, 23.

būcĕras, ătis, n., *βούκερας*, sædv. fenum Graecum: Bukkehorn, en Foderurt, Plin. 24, 120. — **būcĕrĭus**, 3, Biform af flgd., Lucr. 2, 662. — **būcĕrus**, 3, *βούκερως*: som har Oxehorn, med Oxehorn („poet."); ∾ secla, (Hornqvæget), Lucr. 5, 864; ligel. ∾ armenta, Ovid. Met. 6, 395. — **būcētum**, i, n., [bos]: Qvægdrift; sield. o. in pl.; vid. Lucan. 9, 185, o. Gell. 11, 1.

būcĭna, (buccina), ae, f., *βουκάνη*; I) „egenl.": den krumme Trompet, (i Modsætn. af den lige el. tuba); df. A) Hyrdehornet, Colum., Varr., Prop. 4, 10, 29; — B) Krigstrompeten, Virg. Aen. 11, 475; — b) ogs. brugtes **bucina** ved Afløsning af Nattevagterne; vid. Cic. Mur. 9, Liv. 7, 35, o. Prop. 4, 4, 63; - df. ad primam, secundam ··· bucinam (s. vigiliam); vid. Liv.

26, 15; — C) ved Signaler med bucina sammenkaldtes ogs. Folket; vid. Prop. 4, 1, 13; ogs. angaves Timerne dermed; vid. Senec. Thyest. 799; men Tac. Ann. 15, 30: convivium bucina dimitti; — II) „overf." o. „poet."; A) om Tritonsmuslingen, vid. Ovid. Met. 1, 335, flgd.; — B) ∾ famae, (larmende Rygte), Juvenal. 14, 152.

būcĭnātor, (bucc.), oris, m., [af flgd.]: der blæser paa en bucina, el. som giver Signal dermed, en Trompeter, Caes. B. C. 2, 35, o. Petron.; — 2) ogs. „overf.": en Udraaber el. Udbasuner; vid. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21. — *būcĭno, avi, atum, 1, v. n.: blæser paa en bucina, giver Signal dermed; quum bucinatum est., Varr.; — būcĭnum, i, n.; 1) Tone el. Lyd, som ligner Trompetens; vid. Plin. 9, 52; — 2) etslags Purpursnegl med trompetformet Gestalt, ibd. 61; o. — būcĭnus, i, m., ligesom bucinator: en Trompeter; men alene „overf." om Hanen, Petron.; — [bucina].

būcŏlĭcus, 3, βουκολικός: hørende til Hyrderne el. til Hyrdelivet, poëma: Hyrdedigt, Colum.; ogs. absol.: bucolica, orum, n., Ovid. Trist. 2, 538, Gell.; — 2) būcŏlĭce tome, βουκολικὴ τόμη; i Metriken: at Hexametrets fierde Fod er en Dactylus, som ender Ordet, (vid. Virg. Ecl. 3, in.), Auson.

būcrānĭum, i, n., βουκράνιον, (Oxehovede): etslags Plante, Appul. — bucula, s. und. flgd. — būcŭlus, i, m., dem. af bos: ung Stud el. Oxe, Colum. 6, 2; — 2) oftere bucula, ae, f.: Qvie el. ung Ko; vid. Virg. Ge. 1, 375, oftere; — b) ogs. som Kunstværk; vid. Cic. Verr. 4, 60, om Myrons berømte Ko i Athenen.

būfo, ōnis, m.: Padde el. Tudse, Virg. Ge. 1, 184. — buglossa, ae, f., Appul., o. buglossos, i, f., Plin., βούγλωσσος: Oxetunge, etslags Plante. — būgōnia, ae, f., βουγονία, (i. e. apum generatio e bove): Navnet paa et Skrift; vid. Varr. R. R. 2, 5.

būlăpăthum, i, n., βουλάπαθον: en Skræppeart, Plin. 20, 86. — bulbācĕus, 3, [bulbus]: = bulbosus, radix, Plin. 21, 77. — bulbine, es, f., βολβίνη: etslags Svibelvæxt, Plin. 20, 41. — bulbōsus, 3, [bulbus]: med Svibler el. Knolder, radix, Plin. 21, 90. — bulbŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Svibel, Pallad. — bulbus, i, m., βολβός: Svibel el. Svibelrod el. Knoldrod, Cels.; cf. Plin. 19, 21; - navnl. ogs. visse Svibelvæxter; vid. Plin. l. c. 30, o. Ovid. Rem. 797.

būle, es, f., βουλή: Raadet el. det forsamlede Raad (i de græske Byer; svarende til Romernes senatus); vid. Plin. Ep. 10, 117, oftere. — būleuta, ae, m., βουλευτής: som sidder i Raadet, Raadsherre el. Senator (i de græske Byer), Plin. Ep. 10, 48, oftere. — būleutērium, (-on), i, n., βουλευτήριον: Raadets Forsamlingssted el. Raadhuset (i de græske Byer, hvortil svarer Romernes curia); vid. Cic. Verr. 2, 21, o. Plin. 36, 23. — bulga, ae, f., [gallisk Ord, hod. bougette]: Læderransel el. Vadsæk, odl.; vid. Lucr. ap. Non., ogs. Varr. ibd.; — 2) df. ogs. comisk, f. uterus el. Moderskjød, Lucil. ibd. — būlimus, i, m., βούλιμος: stærk el. umættelig Hunger; df. Svækkelse ifølge Hunger, Gell. 16, 3, Veget.

bulla, ae, f., [bullo]; I) „alm.": hvad der hæver sig i el. som en afrundet Gestalt; navnl. Vandblære el. Boble; - vid. Ovid. Met. 10, 734, Martial. 8, 33, o. Plin. 31, 8; — B) ogs. „overf." om det Forgængelige; si est homo bulla, quanto magis senex, Varr.; — II) „bes."; A) enhver kunstigen giort Rundning, navnl. Bule el. Knap paa en Dør, paa et Bælte, osv.; vid. Cic. Verr. 4, 56; cf. Virg. Aen. 12, 942; - ogs. Knapper paa el. Stifter i Vanduhret, Vitruv.; — B) Bulle, (el. Knap, odl.), som, efter romersk Skik, Drenge bare om Halsen, indtil de, ved Anlæggelsen af toga virilis, helligede den til Larerne; - vid. Pers. 5, 30, bes. ogs. Cic. Verr. 1, 58, o. Ascon. ibid.; df. Juvenal. 13, 33, med Lune: senior, bulla dignissime, (som ganske gaaer i Barndom); — b) „poet." findes ogs. bulla, som Pandesmykke paa Yndlingsdyr; vid. Ovid. Met. 10, 114; df. — bullātus, 3, 1) ligesom en Vandblære el. Boble; df. „poet. overf.": bullatae nugae, (svulstig Sladder), Pers. 5, 19; — 2) med Buler el. Knapper, cingulum, Varr.; — 3) der bærer en Bulle om Halsen, puer, Scip. Afr. ap. Macrob.; ∾ heres, (som endnu er meget ung), Juvenal. 14, 5; men ∾ statua, (afbildet dermed), Val. Max. — Bullidenses, etc., s. und. Byllis.

bullio, ire, s. und. bullo. — 1. bullītus, s. und. bullo nr. II. — 2. bullītus, us, m., [bullio]: Brusen el. Boblen, aquae, Vitruv. — bullo, are, o. bullio, ivi, itum, 4, n., [bulla], udtrykker Naturlyden: at boble, ogs. at vælde, (germ. wallen); df. om Vandet: at vælde el. at sprude, at kaste Blærer el. Bobler; — I) i Formen bullare; ubi vinum bullabit, (er i Kog), Cato; cf. Plin. 9, 6, oftere; — II) Formen bullire har Cels., o. A.; men summa non bullit in aqua, (i. e. non emergit), vid. Pers. 3, 34; - ogs. „overf.": ∾ indignatione, Appul.; — not.: sild. ogs. pass. partic. bullitus, 3: opkogt, Veget. — bullŭla, ae, f., dem. af bulla; 1) liden Blære el. Boble, Cels.; — 2) liden Bulle el. Halsbulle, Hieron.

būmammus, 3, [bu- el. βου-, mamma]: med store Bryster; df. „overf.": ∾ uva, (stor el. svulmende), Varro. — būmastus, i, f., βούμαστος, (storbrystet, sc. ἄμπελος): Vinranke med store Druer, Virg. Ge. 2, 102, Colum.; cf. Plin. 14, 3. — būmĕlĭa, ae, f., βουμελία: en Art af Asketræet, (fraxinus excelsior L.), Plin. 16, 24. — būnias, ădis, f., βουνιάς, o. būnĭon, i, n.: tvende Arter af Slægten napus, (Næpe el. Roe), Colum., Plin. 20, 11.

Būpălus, i, m.: Billedhugger fra Chios; hans Handeler med Digteren Hipponax s. Hor. Epod. 6, 14, o. Plin. 36, 4. — buphthalmos, i, m., βούφθαλμος; 1) Oxeøie, etslags Plante, Plin. 25, 42; — 2) en Art af aïzoon majus, ibd. 102. — bupleuron, i, n., βούπλευρον, (Oxeside): etslags Stiermplante; vid. Plin. 22, 35. — buprestis, is, f., βούπρηστις; 1) etslags Insect, efter hvis Stik Køerne hovne, Plin. 33, 10, Veget.; — 2) etslags Væxt el. Plante; vid. Plin. 22, 36.

bura, ae, s. und. buris. — Burdĭgăla, (Burdeg.), ae, f., (hod. Bourdeaux): Ausonius's Fødeby, Auson.; — df. Burdĭgălensis, e, Sidon. — burdo, ōnis, m.: Mulesel, (neml. efter en Hingst og en Aseninde), Dig.; df. — burdōnārius, i, m.: Muleseldriver, Edict. Dioclet. — burduncŭlus, i, m.: etslags Plante, (rimel. germ. Boretsch), Marc. Emp. 5.

burgārii, orum, m.: Besætningen i en Grændsefæstning, Cod. Theod.; af — burgus, i, m., [πύργος]: Borg el. Castel el. Fort, Veget., Cod. Just. — Burii el. Buri, orum, m., vid. Tac. Germ. 43. — būris, is, m., (hos Varr. ogs. bura, ae, f.), [i. e. βοὸς οὐρα, Oxestiert el. Kohale]: Krumtræet paa Ploven; vid. Virg. Ge. 1, 170; fracta bura, Varr. — burrae, arum, f.: Narrestreger, Auson. — burrhinon, i, n., [βοῦς, ῥίν]: Oxenæse; df. etslags Plante, Appul. — burrĭcus, i, m.: etslags liden Hest, Veget. — Burrus, s. und. Pyrrhus.

būsĕlīnum, i, n., βουσέλινον, (Oxevedbende): etslags Plante, Plin. 20, 47. — busequa, s. und. bubsequa. — Būsīris, ĭdis, Βούσιρις; I) m.: ægyptisk Konge, der offrede Fremmede, men blev selv ombragt af Hercules, Virg. Ge. 3, 5; - acc. Busirin, Ovid.; — II) f.: By i Nederægypten, med et Isistempel, (hod. Busir), Plin. 5, 11.

bustĭcētum, i, n., sild. Biform af bustum: Gravsted, Arnob. — bustĭrăpus, i, m., [bustum, rapio]: der bestieler Gravstederne; som Skældsord, Plaut. Pseud. 1, 3, 127. — bustŭārius, 3, [bustum]:

hørende til et Ligbaal, gladiator, (som fægter derved til den Afdødes Ære), Cic. Pis. 9; ∾ moecha, Martial. 3, 93; — b) ogs. subst. bustuarius, i, m.: som besørger de Dødes Forbrændelse, Amm.

bustum, i, n., [af inus. buro, f. uro, f. und. Bogstavet B.]; I) „egenl."; A) oprdl.: det Sted, hvor et Lig forbrændes og begraves; vid. Lucr. 3, 919; ligel. in pl.: fumantia busta, Stat.; — B) ogs. „alm.": Grav el. Gravsted, Cic. Leg. 2, 26, (hvor bustum er Oversættelse af τύμβος); ligel. id. Tusc. 5, 35; dog oftest „poet."; vid. Virg. Aen. 11, 850, Hor. Od. 3, 3, 40, o. A.; — II) „overf.": hvad der (ligesom en Grav) mortager noget til Tilintetgiørelse; saal. Lucr. 5, 991, om Rovdyrets Mave; cf. Ovid. Met. 6, 665; men Cic. Pis. 4 o. 5: bustum reipublicae; - bustum legum omnium ac religionum; - endel. „poet."; civilia busta, Philippos, (neml. som Valplads i Borgerkrigen), Prop. 2, 1, 27; — not.: Busta Gallorum: Sted i Rom, benævnt efter de der forbrændte og begravne Galler, Varr., Liv. 5, 48.

būtĕo, onis, m.: en Falkeart, Plin. 10, 9. — Būtes, ae, m., Βούτης, græsk Mandsnavn; vid. Virg. Aen. 5, 372, oftere. — Buthrōtum, i, n., (ogs. Buthrōtus, i, f., Ovid.), Βουθρωτόν (-ός): Søstad el. Kystby i Epirus, (hod. Butrinto), Plin. 4, 1; df. — Buthrōtius, 3, ager, causa, Cic. Att. 16, 16; — Buthrotii, orum: Indvaanerne af B., ibd.—būthȳsĭa, ae, f., βουθυσία: Offerslagtning af Oxen, Suet. Ner. 12. — Buticum linum: benævnt efter Byen Butos i Nederægypten, Plin. 19, 2. — būtĭo, onis, m.: Rørdrummen, Auct. Carm. d. Philom. — būtyrum, (-on), i, n., βούτυρον: Smør, Colum., Plin. 11, 96.

buxans, tis, adj., [buxus]: buxbomfarvet, pallor, Appul. — Buxentum, i, n., Πυξοῦς: By i Lucanien, Liv. 34, 45, o. Vell. 1, 15; — B) df. 1) Buxentinus, 3, ager, Frontin.; — 2) Buxentĭus, 3, pubes, Sil. — *buxētum, i, n.: Buxbomplantning, Martial. 2, 14, tonsile, id.; o. — buxĕus, 3: af Buxbom, luci, Solin.; - navnl. giort el. forfærdiget af Buxbomtræ, formae, (til Ost), Colum., mola, Petron.; — 2) „overf.": buxbomfarvet, rostra (anatum), Varr. ap. Non., dentes, Martial., anuli, Petron.; - ogs. ∾ pallor, Appul., luror, id.; — [buxus]. — buxĭfer, a, um, [buxus, fero]: som bærer el. frembringer Buxbomtræer, Cytorus (mons), Catull. 4, 13. — buxōsus, 3, [buxus]: som ligner Buxbomtræet, xylobalsamum, Plin. 12, 54.

buxum, i, f. und. flgd. — buxus, i, f., (ogs. buxum, i, n., Enn., Virg., o. A.), πύξος; I) „alm.": Buxbom el. Buxbomtræet, densa foliis, Ovid., perpetuo virens, id.; ora buxo pallidiora, id.; cf. id. Met. 11, 417; - beskrives Plin. 16, 28; — II) „bes." o. „meton.": A) Veddet af Buxbomtræet; vid. Plin. l. c. 84; torno rasile buxum, Virg Ge. 2, 449; multifori ... tibia buxi, (i. e. = buxo), Ovid. Met. 12, 158; — B) hvad der er giort af Buxbom, (vid. Plin. l. c. 66); navnl. en Fløite deraf, Virg. Aen. 9, 619, Prop., Ovid., o. A.; - ogs. en Top el. Hvirvel deraf heder, Virg. Aen. 7, 382: volubile buxum; cf. Pers. 3, 51; - ogs. en Haarkam deraf, Ovid. Fast. 6, 229; cf. Juvenal. 14, 194; - ogs. en Skrivertavle af Buxbom, (s. ogs. abies o. 2. acer ss. II.), Prop. 3, 22, 8.

Būzȳges, ae, m., Βουζύγης: gammel athenienſisk Heros, Opfinder af Ploven og af Pløining med Oxen; cf. Triptolemus o. Epimenides; vid. Plin. 7, 57, o. Varr. R. R. 2, 5; s. ogs. Serv. ad. Virg. Ge. 1, 19.

Byblis, ĭdis, f., Βυβλίς: Datter af Miletus; hendes Forvandling til en Kilde s. Ovid. Met. 9, 453; cf. id. A. A. 1, 282, o. Hygin. Fab. 243. — Byblus (-os), i, f., Βύβλος: gammel By i Phoenicien, berømt af Adonis's Dyrkelse, Mela, Plin. 5, 17. — Byllis el. Bullis, ĭdis, f.: By i d. græske Illyrien, Caes. B. C. 3, 40, Cic. Phil. 11, 11; — df. Bullidenses, Caes., Bullienses, Cic., Bulliones, id., inc., o. Bullini, Liv.: Indvaanerne deraf.

Byrsa, ae, f.: Borgen el. Fæstningen i Carthago, Virg. Aen. 1, 367, Liv. 34, 62. — byssĭnus, 3, βύσσινος: af Bomuld, linum, Plin., vestis, Appul.; af — byssus, i, f., βύσσος: Bomuld el. Bomuldstøi, Appul.

Byzacenes, 3, f. und. flgd. — Bȳzăcĭum, i, n., (Βυσσᾶτις): den østlige Del af Africa Propria, imellem Floden Triton og den lille Syrte, Varr., Plin. 5, 3; — B) df. 1) Bȳzăcēnus, 3: byzacisk, provincia, Cod. Just.; — 2) Bȳzăcĭus, 3: = frgd., Sil. — Byzantium, i, n., Βυζάντιον: By i Thracien, ved Bosporus, ligeoverfor Chalcedon, (sild. Constantinopolis, hod. Tyrkernes Stambul), Mela, Plin. 4, 18, Nep. Paus. 2, Liv. 38, 16, bes. Tac. Ann. 12, 63 flgd., o. A.; — B) df. 1) Byzantius, 3: byzantisk, litora, (om Strædet ved Constantinopel), Ovid. Trist. 1, 9, 31, portus, Plin. 9, 20; — b) df. Byzantii, orum, m.: Indvaanerne af Byzantium, Cic., Nep., Liv.; — 2) Byzantiăcus, 3: = frgd., lacerti, Stat.; — 3) Bȳzantīnus, 3: = frgd., Auson., Sidon.

C.

C, c: det tredie Bogstav i d. latinske Alphabet, svarede oprdl. baade i Lyd og i Gestalt til Grækernes Γ; - men sædv. svarer Latinens C til Græskens K, hvilket sidste i Latinen alene vedblev undert. foran a, hvs. Kal., f. Calendae, ogs. f. calumnia; — A) hertil mærkes endnu; a) eftersom „q" alene kan staae foran V-Lyden af u, saa træder „c" i dets Sted, saasnart denne V-Lyd er falden ud; df. Quirites o. Cures, qui o. cujus, etc.; — b) og da fremdeles den græske Aspiration længe blev upaagtet af Romerne, (vid. Cic. Orat. 48), saa udtryktes d. græske χ ved blot „c", el. det vel endog efter et andet c faldt ud; saal. findes pulcer, (af πολύχροος), scindo, (af σχίζω), Baca, f. Baccha, (SC. de Bacchanalibus); dog skrev man allerede paa Cicero's Tid: scheda, f. scida, pulcher, f. pulcer, osv.; — B) fremdeles er at mærke; a) den hyppige Forvexling af „c" o. „g", navnl. hos de flydende Bogstaver; saal. cygnus, f. κύκνος; segmen, af seco, etc.; ogs. hos andre Bogstaver; saal. misceo, af μίσγω, gubernator, af κυβερνήτης; — b) Forvexlingen af „c" o. „t" (el. „d"), navnl. foran qu; df. ecquis, (f. etquis); ogs. hører hertil acquiro, f. adquiro, etc.; fremdeles de forskiellige Skrivemaader af Accius o. Attius, ogs. Actius; ogs. Endelserne -icius o. -itius; ogs. fecialis o. fetialis, anclare o. antlare, induciae o. indutiae, osv.; — C) men ogs foran „e" o. „i", etc., udtalte Romerne „c" som k; herfor taler ogs. Analogien af det Græske, dertil de nyere Sprogs hyppige Efterligning af Romernes Udtale, (saal. Tydskernes: Kaiser af Caesar); s. ogs. Virg. Ge. 1, 378; — D) endel. staaer C. som Abbreviatur;

a) paa Dommernes Stemmetavler, f. condemno; vid. Cic. Mil. 6, und. Bogstavet A.; — b) som romersk Fornavn, f. Cajus; — c) som Taltegn, f. centum.

*căballătĭo, onis, f.: Foder el. Ration til Heste, Cod. Theod.; o. — căballīnus, 3, hørende til el. benævnt efter en Hest, caro, (Hestekjød), Plin., dentes, id.; - men „poet.": ∾ fons, Pers. prol., (i. e. Hippocrene); — [caballus]. — căballĭon, i, n., ligesom cynoglossa: Hiortetunge el. Milturt, Appul.

căballus, i, m., καβάλλης: slet el. ringe Hest, Øg el. Krik, Lucil. ap. Non., Hor. Ep. 1, 7, 88, oftere; - men med Lune: ∾ Gorgoneus, (f. Pegasus), Juvenal. 3, 118; — b) hertil mærkes Ordsprogene: optat arare caballus, etc., Hor. Ep. 1, 14, 42, („alleg.", f. ingen er fornøiet med sin Stand); - men tamquam caballus in clivo, (om den Dorske el. Langsomme), Petron.; - ogs. som Ordspil, f. Hest el. Klods, odl., vid. Martial. 1, 42.

Căbillōnum, i, n.: By i Gall. Lugd., i d. Æduiske, (hod. Chalons sur Saone), Caes. B. G. 7, 42 o. 90, — Cabīri, orum, m., Κάβειροι: visse Guddomme el. Skytsguder, der med hemmelige Cærimonier dyrkedes af Pelasgerne paa Lemnos o. Samothrace; ogs. hede de, i Forbindelse med Dioscurerne: dii magni el. potes: vid. Varro L. L. 5, 10; ogs. in sing., Lactant.

*căcăbăcĕus, (cacc.), 3: hørende til el. ligesom i en Ildgryde, motus, Tertull.; o. — căcăbătus, (cacc.), 3: sort el. smudsig som en Ildgryde, aedificia, Paul. Nol.; — [cacabus]. — căcăbo, (cacc.), are, v. n.: udtrykker Agerhønens Naturlyd: at skræppe, Auct. Carm. d. Philom. — căcăbus, (cacc.), i, m., κάκκαβος: Kogekar el. Ildgryde el. Madgryde, Varr.; ∾ aeneus, Colum., argenteus, Dig.; - demin. cacabulus, i, m., Tertull., o. A. — cacalĭa, ae, f., κακαλία: etslags Plante, ogs. leontice, Plin. 25, 85. — căcătŭrĭo, ire, v. n., desid. af caco, Martial.

căchecta, (-ctes), ae, m., καχέκτης: som befinder sig ilde, navnl. hectisk el. svindsottig, Plin. 32, 39. — căchectĭcus, 3, καχεκτικός: = frgd., Plin. l. c. — căchexia, ae, f., καχεξία: Ildebefindende; navnl. Svindsot el. Tæring, Coel. Aur.

*căchinnăbĭlis, e; 1) som kan skoggerlee; ∾ animal (homo), Appul.; — 2) hørende til Skoggerlatter, risus, id.; — căchinnătĭo, onis, f.: heftig Latter, Skoggerlatter, Cic. Tusc. 4, 31; af — 1. căchinno, avi, (atum), 1, v. n. (o. a.), [ligesom d. besl. καχάζω el. καγχάζω, o. germ. kichern, Naturlyden]: at lee høit, at skoggerlee, Lucr.; vid. Cic. Verr. 3, 25, o. Suet. Vesp. 5; - ogs. c. acc.: ∾ exitum alicujus, (lee høit derad), Appul.; — II) „poet. overf.", ifølge etslags Lydlighed, om Havet: at plaske, Att. ap. Non.; df. — 2. căchinno, ōnis, m.: som heftigen leer derad el. spotter derover, Pers. 1, 13; o. — căchinnus, i, m.: stærk el. overgiven Latter, Lucr.; cachinnum tollere, (bryde ud deri), Cic. Fat. 5, Suet., Hor., edere, Suet.; in cachinnos effundi, id.; cf. Cic. Brut. 60; — II) „poet. overf." ogs. om Vandets Plasken, Catull. 64, 273.

cachla, ae, f., κάχλα, ligesom buphthalmos el. Oxeøie: etslags Plante, Plin. 25, 42. — cachrys, yos, f., κάχρυς; 1) etslags Udvæxt paa visse Træer om Høsten; df. navnl. Grantappen, Plin. 16, 11, oftere; — b) Rosmarinens Frugt el. Blomsterax, id. 24 60; — 2) de hvide Sædekorn paa Planten crethmos, id. 26, 50.

căcizŏtechnos, i, m., κακιζότεχνος, ligesom Kunstfordærver; df. som altid finder noget at dadle el. rette ved sit Arbeide, Plin. 34, 19. — căco, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), κακκᾶν, germ. kacken, (forrette sin Nødtørft); 1) som neutr., Catull., Hor., Martial.; — 2) som act., Phaedr. 4, 17; - men „overf.": cacata charta, (besudlet el. slet), Catull. — căcŏēthes, is, n., κακόηθες: det Ondartede, navnl. i Sygdomme, Cels.; ogs. in pl., Plin. 22, 21; — 2) „overf.": scribendi cacoetes, (ulægelig Skrivesyge), Juvenal. 7, 52.

căcŏphăton, i, n., κακόφατον: Urigtighed el. Smudsighed i Udtrykket; vid. Quintil. 8, 3, 47. — căcŏsynthĕton, i, n., κακοσύνθετον; i Rhetoriken: Ordenes urigtige Forbindelse, Gramm. — căcōzēlĭa, ae, f., κακοζηλία: feilagtig el. anstødelig el. smagløs Efterligning, Quintil. 2, 3, 9. — căcōzēlus, 3, κακόζηλος: som feilagtigen efterligner; vid. Suet. Aug. 86.

cactus, i, m., κάκτος: spansk Artiskok, (cynara cardunculus L.), Plin. 21, 57; — 2) „overf.": det Stikkende el. Ubehagelige, Tert. — căcŭla, ae, m.: en ringe Træl el. Tiener; navnl. Soldatertiener; ogs. ∾ militaris, Plaut. Trin. 3, 2, 98.

căcūmen, inis, n., [i. e. acumen m. Forslaget „c"]; I) „egenl."; A) „alm.": den yderste Ende el. Spids af en Gienstand, (være sig i opreist el. liggende Stilling); f. ogs. acumen o. culmen, ss. ll.; - ∾ vicina (arborum), vid. Lucr. 1, 897; cf. Virg. Ecl. 3, 2, oftere, Ovid. Met. 1, 346, o. A.; f. ogs. Caes. B. G. 7, 73; ogs. om Græsstraaets Top, Ovid. Trist. 3, 3, 12; - fremdeles montis vicina cacumina coelo, Lucr. 6, 459; cf. Hor. Epod. 16, 28; ogs. Ovid. Met, 1, 310, oftere, Plin., o. A.; — B) „bes."; a) Tingens Yderste el. Extremitet; ∾ atomi, Lucr., cujusque rei, id., ovi, Plin., membrorum, id.; — b) „techn.": den over et Bogstav satte Acutus, Capella; — II) „overf.": det Yderste el. Høieste el. Sidste, d. e. Enden el. Maalet; vid. Lucr. 2, 1130, o. id. 5, 1456; df. — căcūmĭno, (avi), atum, 1, v. a.: tilspidser; summasque cacuminat aures, Ovid. Met. 3, 195; ova cacuminata, Plin.

Căcus, i, m.: Søn af Vulcanus, og vældig Røver fra sin Hule i Aventinerbierget; - hans Handeler med Hercules f. Ovid. Fast. 1, 543, Liv. 1, 7, o. Virg. Aen. 8, 190 flgd.

†cădāver, ĕris, n., [cado, d. e. falder; cf. πτῶμα, πίπτω]; I) „egenl.": det døde Legeme af Mennesker og Dyr; df. A) om Mennesker: et Lig, Lucr. 2, 415; navnl. ogs. den Faldnes el. Myrdedes Lig, Caes., Sall., o. A.; cf. Cic. Mil. 13, Suet. Calig. 59, o. A.; — B) om Dyrene: Aadsel, død Krop; vid. Virg. Ge. 3, 557; - men som Skældsord, vid. Cic. Pis. 9; — II) „overf." o. „alleg." om Ruinerne af ødelagte Byer; vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; df. — cădāvĕrīna, ae, f., (sc. caro): Kiødet af et Lig, Tertull.; o. — cădāverōsus, 3: ligagtig el. ligfarvet, facies, Ter. Hec. 3, 4, 27.

Cădi, orum, m.: By i Phrygien, paa Grændsen af Lydien, Prop. 4, 6, 8. — cădĭālis, e, [cadus]: hørende til en Krukke, resina, Coel. Aur. — cădīvus, 3, [cado], sield. Biform af caducus; 1) om Frugter: som falder ned af sig selv, (el. uden at plukkes), mala, Plin.; — 2) om et Menneske: som har den faldende Syge, Marcell. Empir.

Cadmeis, etc., f. und. Cadmus. — cadmia, (-ea, Tert.), ae, f., καδμεία, (-ία); 1) Kobbererts, Kobold, lapis, ex quo fit aes, Plin. 34, 2 o. 22; — 2) Ovngalmei el. Kiønrøg, ibd. 22.

Cadmus, i, m., Κάδμος: Søn af d. phoeniciske K. Agenor, og Broder til Europa, ved Harmonia Fader til Ino, Semele, Agave, o. fl.; anlagde i Boeotien Borgen Cadmea, hvorom Byen Theben sildigere reiste sig, Ovid. Met. 3, 15 flgd.; - ogs. indførte han Bogstavskriften; vid. Plin. 7, 57; - om hans Forvandling til en Slange f. Ovid. Met. 4, 563 flgd.; — B) df. 1) Cadmēus, 3, Καδμεῖος: cadmeisk, Thebae, Prop., Tyros, id.; ∾ juventus, Stat., (i. e. Thebana); men ∾ gens, stirps, manus, Sil., (i. e. Carthaginiensis, fordi ogs. Carthago er en phoenicisk Coloni); — b) subst.: Cadmēa, ae, f., (sc. arx): Borgen i Theben, Nep. Pelop. 1, o. id. Ep. 10; — 2) Cadmēĭus, 3: = Cadmeus; men ∾ seges, Val. Fl., (de af Cadmus saaede Dragetænder); — 3) Cadmēis, ĭdis, f., Καδμηΐς; a) adj.: cadmeisk, arx, (i. e. Cadmea), Ovid.; ∾ matres, (Thebanerinderne), id.;

— b) subst.: Cadmēis: Cadmeerinde el. Datter af Cadmus; saal. f. Semele, Ovid. Met. 3, 287, f. Ino, id. Fast. 6, 554; ogs. in pl. Cadmēides, Døttre af Cadmus, Senec. Herc. Fur. 758; — not.: Cadmus, Historiker af Miletus, skal først have skrevet i Prosa, Plin. 5, 31; – ogs. en Skarpretter af dette Navn anføres, Hor. Sat. 1, 6, 39.

cădo, cĕcĭdi, cāsum, 3, v. n., [besl. m. κατά, d. e. ned el. nedad; ogs. at mærke som intransitivt Stamord til caedo]; 1) „egenl."; A) „alm."; 1) at falde ned el. ned derpaa el. ned derfra; (navnl. „poet."; hvorim. decido, excido, etc., ere hyppigere i Prosa); – absol., oftere m. in c. acc., el. m. ab el. ex el. de, ogs. c. abl.; – cadit nix, Lucr.; cadunt imbres, id.; ogs. m. tilføiet adv. altius, (fra høiere Steder); vid. Virg. Ecl. 6, 38, o. Cic. Orat. 28; – ∾ in terram ··· in aquam; vid. Lucr. 6, 745; cf. Prop. 4, 4, 64, o. A.; – a summo ne rursus cadas, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 15; cf. Ovid. Fast. 3, 20; ∾ ex equo, Cic., de equo, Plaut.; de coelo cecidisse etc., Lucr. 5, 791; cf. Ovid. Met. 2, 322; men ∾ manu el. manibus, f. nedenf.; — 2) navnl. ogs.; a) faldende at skille sig derfra, at falde ud el. af; – vid. Lucr. 5, 671, o. Virg. Aen. 6, 310, ogs. Hor. A. P. 61, o. Ovid. Met. 7, 541 o. 586; – cecidere manu, quas legerat, herbae, ibd. 14, 350; cf. ibd. 4, 229, ogs. Cic. Off. 1, 22; — b) om visse naturlige Bevægelser, navnl. om Himmellegemernes Nedgang, og om Flodernes Fald; – Arcturus cadens, Hor. Od. 3, 1, 27: cf. id. Epod. 10, 10, ogs. Virg. Aen. 4, 480, o. Tac. Germ. 45; – amnis ··· cadit in sinum maris, Liv. 38, 4; ∾ flumina in pontum, Senec. Med.; — c) endel. om Terningspil: at falde saa el. saa; vid. Ter. Ad. 4, 7, 22 flgd., o. Liv. 2, 12, fin.; — B) „bef."; 1) at falde omkuld, at synke el. segne ned; – qui cadit in plano etc., Ovid. Trist. 3, 4, 17; cf. Liv. 1, 56, o. Suet. Caes. 82, ogs. id. Aug. 43, o. Ovid. Met. 4, 579; – ogs. om Ting; quippe cadunt toti montes, (styrte sammen), Lucr.; ligel. concussaeque cadunt urbes, (neml. i Jordskiælv), id.; – ogs. om de afkræftede Lemmer: at synke el. falde sammen, id.; — 2) bf. prægnant: at falde i Slaget el. i Kampen, som saaret el. dræbt; – hostes crebri cadunt, Plaut.; ∾ in acie, Cic.; pauci de nostris cadunt, Caes.; optimus quisque cadere, aut sauciari, Sall. Jug. 92; cf. id. Cat. 60; ofte ogs. hos Nep., Liv., Tac., o. A.; ∾ pro patria, Quintil.; – ogs. om anden voldsom Dødsmaade el. Undergang; vid. Tac. Ann. 2, 71; – ogs. undert. m. ab; Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat, Ovid. Her. 9, 36; cf. Suet. Oth. 5; men c. abl. (efter d. udfaldne ab), Hor. Od. 2, 4, 9; — b) „poet." ogs. om Offerdyr: at falde, at blive slagtet; vid. Virg. Aen. 1, 334, o. Hor. Od. 3, 18, 5; — c) ogs. „erotisk" om et Fruentimmer: at falde, odl., Plaut., Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": uvilkaarligen at falde el. komme el. geraade deri el. derunder; sædv. m. sub el. in, ogs. m. ad; – ∾ sub sensum, Lucr., Cic., sub oculos, Cic., in conspectum, id., sub aurium mensuram, id.; – ∾ in deliberationem, (være Gienstand derfor), id.; cf. id. d. Or. 2, 2; men id. N. D. 1, 9: quod ne in cogitationem quidem cadit, (hvad end ikke Tanken kan fatte); – ∾ sub imperium ditionemque populi Rom., id., in potestatem unius, id.; men m. sub, vid. Lucr. 5, 1146; – ∾ ad servitia (regnum), Liv. 1, 40; cf. Cic. d. Rep. 1, 44; – endel. ∾ in suspicionem, (geraade deri), Nep., in offensionem, Cic., in calumniam, Quintil.; — 2) „bef." ogs.; aa) ∾ in el. sub aliquem el. aliquid, at falde ind dermed, at gielde derom, at passe dertil el. derpaa, odl.; vid. Cic. Sull. 27, o. id. Off. 3, 20; men Heu, cadit in quemquam tantum scelus? Virg. Ecl. 9, 17; hoc quoque in rerum naturam cadit, ut etc., Quintil.; – quae (res) sub eandem rationem cadunt, Cic.; — bb) at falde ind el. indtræffe til el. i en vis Tid; ligel. m. in; vid. Cic. Fam. 15, 14; navnl. ogsaa i Handelssproget: at forfalde til Betaling; in eam diem cadere nummos, qui debentur, etc., id. Att. 15, 20; — cc) at falde ind, at indtræffe, at skee, odl.; a) ∾ alicui: at træffe el. vederfares nogen, (alts. f. accidere); – hoc cecidit mihi peropportune, quod etc., Cic. d. Or. 2, 4; cf. ibd. 1, 21, o. id. Mil. 30; — b) absol.: at falde ud dertil el. saa el. saa; undert. impers., oftere m. nomin. comm.; – sane ita cadebat, ut vellem, Cic.; aliorsum vota ceciderunt, Flor.; men Tibull. 2, 2, 17, absol.: vota cadunt, (i. e. rata sunt: gaae i Opfyldelse; forskielligt fra Prop. 1, 17, 24; f. nedenf.); — dd) cadere in el. ad irritum, ogs. in cassum: at falde ud el. blive til intet, at slaae feil, odl.; – vid. Lucr. 2, 1166; dolore tantae ad irritum cadentis spei, Liv. 2, 6; cf. Tac. Ann. 15, 39; – men haud irritae cecidere minae, Liv. 6, 35; — ee) at falde hen, at formindskes, odl.; – pretia militiae casura in pace etc., Liv. 34, 36; inde cadunt vires etc., Lucr. 5, 410; – oftere: aldeles at ophøre el. at tabe sig, at gaae til Grunde, odl.; navnl. om Vinden: at lægge sig el. stilles; – cadit Eurus etc., Ovid. Met. 8, 2; cf. Liv. 26, 39; ligel. poet. om Havets Brusen, Virg. Aen. 1, 154; — B) „ment."; 1) „ethisk" el. om en Lidenskab, odl.: at falde el. svækkes, at tabe sig, osv.; – non tibi, ingredienti fines, ira cecidit? Liv. 2, 40; cf. Pers. 5, 91; ogs. om Modet: debilitari animos, aut cadere etc., Cic. Lael. 7; men id. Fam. 6, 1: ita cadere animis, (saaledes at tabe Modet), ut etc.; cf. id. Off. 1, 21; — 2) fremdeles i Retssproget: ∾ causā el. formulā: at tabe sin Sag, navnl. ifølge en Formfeil; vid. Cic. d. Or. 1, 36, o. Senec. Ep. 48; – cadere criminibus repetundarum, (blive domfældet ifølge Anklage derfor), Tac. Hist. 1, 77; cf. id. Ann. 6, 14; men Cic. Att. 16, 15: cadere privatim ··· publice, (i. e. fortunis everti: berøves sin Eiendom); — 3) at komme af Brug, at tabe sit Værd; navnl. om Ordene, Hor. A. P. 70; – ogs. at være forgiæves el. unyttig; Omniaque ingrato litore vota cadunt, (i. e. irrita sunt), Prop. 1, 17, 4; – endel. om et Theaterstykke: at falde igiennem, at mishage, odl.; (opp. stare); vid. Hor. Ep. 2, 1, 176; — C) „techn." el. i Grammatiken og Rhetoriken: at falde el. ende og ligesom at udtone sig saa el. saa; – quod verba melius in syllabas longiores cadunt, Cic. Orat. 57; cf. Quintil. 12, 10, 31, o. ibd. 33, – bf. similiter cadentia, (ὁμοιόπτωτα), om Endelsernes Lydlighed; (at adskille fra similiter desinentia, ὁμοιοτέλευτα: om Endelsernes rhythmiske Fald); vid. Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 4, 42, oftere; — b) ogs. om Sætningernes og Talens rhythmiske Fald; vid. Cic. Orat. 67; cf. ibd. 59, o. id. Brut. 8; ligel. numerus opportune cadens, Quintil.; apte cadens oratio, id.

cădūcārĭus, 3, [caducus]: som angaaer herreløst Gods, lex, Dig. — cādūcĕātor, oris, m.: en til Fienden afsendt Herold; vid. Liv. 26, 17, oftere, o. Curt. 3, 1, oftere; af — cādūcĕum, i, n., (sc. sceptrum), o. cādūcĕus, i, m., (sc. scipio), [besl. m. κηρύκειον, aeol. καρ.]: Heroldstaven, pacis signum, Varr. ap. Non.; cf. Cic. d. Or. 1, 46; tabellarium cum caduceo (mittere), Nep.; caduceum praeferentes, Liv.; — b) ogs. Mercurius, som Gudernes Sendebud, tillægges caduceus el. Heroldstav, som Attribut, Macrob., Serv. ad Virg. Aen. 4, 242; f. ogs. flgd. — cādūcĭfer, i, m., [caduceus, fero]: som bærer Heroldstaven; Epithet til Mercurius, Ovid. Met. 8, 628; ogs. absol., f. Mercurius, ibd. 2, 708, oftere.

cădūcĭter, adv., forel. f. praecipitanter, Varr. ap. Non.; af — cădūcus, 3, [cado]; 1) „egenl."; A) „alm.": som falder ned deraf, (navnl. af Træet), glans, Dig.; cf. Lucr. 5, 1362; men oftest „poet."; ∾ frondes, Virg., Ovid.; ∾ poma, Prop.; cf. Martial.

8, 64; – ogſ. om andre Ting: falden el. faldende, aqua, Varr., lacrimae, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 13, 11; men ∾ fulmen, (nedſtyrtende), ibd. 3, 4, 44; ∾ tela, Prop.; — B) „beſ." ogſ.; a) caducus bello, (falden i Krigen); vid. Virg. Aen. 6, 481, o. ibd. 10, 622; — b) tilbøielig til at falde, ſom let falder; vid. Cic. d. Senect. 16; – dſ. hos Læegerne: ∾ homo: ſom har Fald el. Epilepſi, Firmic.; ∾ morbus, Fald el. Epilepſi, Appul.; — II) „overf.", A) „alm.": faldefærdig, brøſtfældig, forgiængelig; (navnl. ogſ. i Philoſophien: om de jordiſke Goder, i Modſætn. af Aandens og Dydens Fortrin); – infra (lunam) nihil est, nisi mortale et caducum, praeter animos etc., Cic. d. Rep. 6, 17; cf. id. Phil. 4, 5, o. id. Lael. 27; men mortales caducique tituli, Plin. Pan. 55; – dſ. ogſ. om den menneſkelige Stræben: ſpildt, forgiæves, labores, id. Ep. 9, 3; oftere „poet.": ∾ spes, Ovid.; ∾ preces, id.; — B) „beſ." i Retsſproget; ∾ bona, forfalden Arv, (ſom neml. den nærmeſte Arving ikke kan tiltræde), Dig.; cf. Cic. Phil. 10, 5, o. Juvenal. 9, 86; — b) dſ. „alm." o. lignelſesvis; quasi caducam atque vacuam (possessionem) etc., Cic. d. Or. 3, 31, (hvortil der ſaa at ſige ingen Arving el. Eiermand findes); cf. Justin. 19, 3.

Cădurci, orum, m.: Folk i Gall. Narb., (hod. Cahors), Caes. B. G. 7, 4; — dſ. Cadurcus, 3, natales, Sidon., sedes, Auson.; — bb) dſ. subst.; a) Cadurcum, i, n., (sc. stragulum): Tæppe af cadurciſk Lerred, Juvenal. 7, 221; — b) „meton.": den med et cadurciſk Tæppe ſmykkede Seng, id. 6, 537.

cădus, i, m., κάδος; I) „alm.": Kar el. Krukke el. Flaſke til Opbevaring af flydende Sager; navnl. ∾ vini: Vinkrukke el. Vinflaſke, Plaut.; men absol.: cado te praeficio, id. Stich. 5, 4, in.; cf. Virg. Aen. 1, 195; — b) dſ. ogſ. „poet." f. Vinen ſelv; vid. Hor. Od. 2, 7, 20, o. ibd. 3, 14, 18; ligel. ∾ Chius, ibd. 3, 19, 5, o. Tibull. 2, 1, 28; — c) men ogſ. tiente cadus til Opbevaring af andre flydende og faſte Sager, navnl. af Honning, Martial., af Olie, id., Plin., af Frugter, id., ogſ. af Penge, vid. Martial. 6, 27; – endel. ogſ. „poet.", f. urna, en Aſkekrukke, Virg. Aen. 6, 228; — II) „beſ.", ſom Maal for flydende Sager holder cadus: 3 urnas, el. 12 congios, el. 72 sextarios; vid. Remn. Fann., o. Plin. 14, 17, (hvor gen. pl. cadum). — Cădūsii, (Cadd., Liv.), orum, m.: Folk i Medien ved det caspiſke Hav; — Cădūsia, ae, f.: deres Land, Mela, Plin. — cadytas, ae, m., καδύτας: etſlags Snylteplante i Syrien, Plin. 16, 92.

caecias, ae, m., καικίας: en Nordoſtvind, Plin. 2, 46, o. A. — caecĭgĕnus, 3, [caecus, gigno]: ſom er født blind, vid. Lucr. 2, 741. — 1. caecĭlia, ae, f., 1) en Ogleart, Colum.; — 2) en Lactucart, id. 10, 190. — 2. Caecilia, ae, f., ſ. umd. flgd. — Caecĭlius, Caecilia: romerſk Slægts- og Perſonsnavn, hvortil hører: Q. Caecilius Metellus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; ligel. Caecilia, (Balearici filia), Cic. Div. 1, 44, o. fl.; — not.: Caecilius Statius: forel. romerſk Comoediedigter, ſamtidig med Ennius; vid. Cic. d. Or. 2, 10, Hor. A. P. 53 flgd., o. Quintil. 10, 1, 99; — B) dſ. 1) Caecilius, 3: cæciliſk, familia, Vell. 2, 11, ∾ lex de ambitu, Cic. Sull. 22; ∾ et Didia lex de legibus ferendis, id. Phil. 5, 3; — 2) Caecĭlĭānus, 3: = frgd., senex, (en af Digteren Cæcilius indført Olding), Cic. R. Am. 16; – men Caecilianum illud, (sc. dictum) etc., Cic. Tusc. 3, 23; – ogſ. „alm.": benævnt efter en Cæcilius, cerasa, Plin., lactuca, id.; — not.: ſild. ogſ. Caecilianus, i, m.: ſom Mandsnavn, Tac. Ann. 3, 27, oftere. — Caecīna, ae, m.: romerſk Tilnavn i d. liciniſke Slægt; Licinius Caecina; vid. Cic. Or. pro Caecina; — dſ. oratio Caeciniana, Capella; — not.: ſ. ogſ. Cic. Fam. 6, 5, flgd.

*caecĭtas, atis, f.: Blindhed; vid. Cic. Tusc. 5, 39; — 2) ogſ. „fig.": ∾ mentis, id., libidinis, id.; — caecĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af frgd., Auct. ap. Fest.; o. — caeco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": blinder, giør blind, Lucr. 4, 326; — II) „fig."; A) „overf.": ∾ oculum vitis, i Botaniken, (at fordærve Diet derpaa), Colum.; — b) „poet.": at fordunkle, Avien. Perieg. 504; — B) „ment.": a) forblinder, forvilder, mentes imperitorum largitione, Cic. Sest. 66; caecata mens subito terrore, Liv. 44, 6; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 45; — b) celeritate caecata oratio, (ſom derved er bleven dunkel el. uforſtaaelig), Cic. Brut. 76; — [caecus].

Caecŭbum, i, n.: en af ſin ædle Vin berømt Egn i Latium, (i Nærheden af Amyclæ), Martial. 13, 115; — dſ. Caecubus, 3: cæcubiſk, ager, Plin., vites, id., vina, Hor.; — b) dſ. atter subst.: Caecubum, i, n., (sc. vinum), Hor. Od. 1, 20, 9, oftere. — caecŭlto, are, v. n., [f. caeculito af caecus; cf. ausculto]: at være ligeſom blind; men alene forel.; numnam mihi oculi caecultant? Plaut. ap. Fest.

caecus, 3, „alm.": uden Lys; dſ. I) act.: ſom ikke ſeer, d. e. blind; A) „egenl."; vid. Lucr. 5, 839; ∾ catuli, Cic.; men ∾ tergum, (Ryggen), Sall. Jug. 107; – ofte ogſ. absol.: den Blinde; facies miserabilis senis, caeci, infantis, Quintil.; apparet id quidem caeco, (ſom Ordſprog), Liv. 32, 34; cf. Hor. Ep. 1, 17, 4; – compar. caecior, id. Sat. 1, 2, 91; — B) „fig."; 1) „overf." om Planterne: uden Oine el. Knopper; ∾ rami, Plin. 16, 34; — 2) ofteſt „ment.": blind el. forblindet; caecus atque amens tribunus, Cic.; cf. id. Planc. 3, o. id. Lael. 13; – ogſ. m. tilføiet abl. caus., id. Cluent. 70; – ogſ. m. ad, (med Henſyn derpaa); caecus ad has belli artes, Liv. 21, 54; – ogſ. c. gen.; caecus animi, Quintil.; men caecus fati futuri, Lucan.; — b) „meton." ogſ. om Lidenſkaben ſelv; ∾ timor, Cic., pavor, Tac., furor, Hor.; ∾ exspectatione pendere, Cic. Agr. 2, 25; ∾ festinatio, Liv.; ∾ et sopita socordia, Quintil.: — II) pass.: ſom ikke ſees, uſynlig, forborgen, dunkel; A) „egenl.": sunt igitur venti ··· corpora caeca, (Legemer, og dog uſynlige), Lucr. 1, 278; ∾ vallum, Caes. B. C. 1, 28, (hvori ſpidſe Pæle ere ſkiulte); ∾ fossae, (blinde el. dækkede), ibd.; ∾ fores, Virg. Aen. 2, 453; ogſ. hos venenum, Ovid., tabes, id., insidiae, id., vulnus, Lucr.; (men ogſ. er ∾ vulnus: Saar paa Ryggen, Virg. Aen. 10, 733); ∾ ictus, Liv. 34, 14; ∾ corpus, f. Ryggen, Sil.; — B) „overf.": ubekiendt, dunkel, forborgen; vid. Lucr. 5, 1004; res caecae, atque ab aspectus judicio remotae, Cic.; ∾ fata, Hor.; ∾ sors, id.; – comiſk er Plaut. Pseud. 1, 3, 67: Eme die caeca (paa Credit) etc.; — b) „poet." ogſ.: dunkel el. forvirret at høre, murmur, Virg. Aen. 12, 591, clamor, Val. Fl.; — III) neutr.: hvorved man ikke kan ſee; dſ. mørk, dunkel, ukiendelig; A) „egenl."; ∾ nox, Lucr., Ovid., caligo, Lucr., Virg., o. ∾ tenebrae, id.; ∾ domus, (ſom mangler Lysning), Cic. Orat. 67; ∾ parietes, (uden Aabning), Virg. Aen. 5, 689; ∾ gemmae, (uigiennemſigtige), Plin.; men ∾ acervus, (om Chaos: forvirret), Ovid. Met. 1, 24; — B) „fig."; a) uvis, uſikker, eventus, Virg. Aen. 6, 157, morbus, Colum., dolores, (hvis Aarſager ikke kiendes), Plin.; cf. Liv. 45, 31; — b) forgiæves, kraftlos, uden Betydning og Virkning; caecique in nubibus ignes etc., Virg. Aen. 4, 209; ∾ exsecrationes, Liv. 40, 10; – compar., ſ. ovenf.

caecūtio, ire, v. n., [caecus; cf. balbutio]: er blind, ſeer ſlet, (men alene for- o. eftercl.); – utrum oculi mihi caecutiunt, an etc.? Varro ap. Non.; omnes quodam modo caecutimus, Appul.

caedes, is, f., [caedo]; I) „egenl."; A) „alm.": Afhuggen el. Afſkæren, (eftercl.); ligni atque frondium caedem facere, Gell.; — B) dſ. „beſ.": 1) Nedhuggen el. Nedſtøden, Myrden el. Myrderi el. Mord, navnl. i Slaget; – caedem caede accumulantes, Lucr. 3, 71;

caedem facere el. edere, Liv., committere, Ovid., Suet.; — b) ogs. Snigmord og anden voldsom Ombringelse; vid. Cic. Cat. 1, 1, ogs. id. Mil. 5 o. 32, o. Hor. A. P. 392; — 2) ogs. Dyrenes Nedlægning, navnl. paa Jagten, Ovid. Met. 7, 675, (hvor caedes ferina, f. ferarum), oftere; ogs. Offerslagtning, id.; cf. Hor. Od. 3, 23, 14; — II) „overf." o. „meton."; A) de faldne el. slagne Personer; - ingentes ··· caedis acervos, Virg. Aen. 10, 245; plenae caedibus viae, Tac. Hist. 4, 1; — B) ligesom *φόνος*: det ved Mord udgydede Blod; - permixta flumina caede, Catull.; caede madentes (terrae), Ovid. Met. 1, 149, oftere.

caedo, cĕcīdi, caesum, 1, v. a., [causat. el. act. af cado; altf. oprdl.: bringer til at falde]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) fælder, omhugger el. afhugger, arbores, Cic.; ∾ lignum, (hugge Brænde), Plaut.; ∾ comam vitis, (beskære), Tibull.; ∾ fenum, (slaae Hø), Colum.; men caedi montes in marmora, (at der udhugges Marmor deraf), Plin. 12, prooem.; - toga apte caesa, (med el. af passende Snit), Quintil.; - men „alleg." som Ordsprog: ut ipse caedam vineta mea, (for at tage mig selv med), Hor. Ep. 2, 1, 220; — not.: caesa ruta, (Løsøre, el. rørligt Gods), Cic. Top. 26; s. ogs. und. ruo; — 2) slaaer derpaa el. derimod, slaaer el. prygler; ∾ januam saxo, Cic., aliquem verberibus, Plaut., Ter., pugnis, Plaut., virgis ad necem, Cic., Hor., Suet.; men „alleg.": ∾ stimulos pugnis, (stampe imod Braadden), Plaut.; — B) „bes." el. prægnant: fælder, slaaer el. dræber, myrder; vid. Cic. Mil. 5; caeso Argo, Ovid. Met. 2, 533; cf. Virg. Aen. 11, 82; — 2) df. ogs. a) i Krigssproget: ∾ hostem el. hostes: at slaae Fienden, Liv. 2, 47, oftere, o. A.; - „poet." sættes ogs. Anføreren istedetfor Hæren; vid. Hor. Od. 3, 6, 36; men caesis ··· acervis, Catull. 64, 359, (per hypallagen, f. caesorum ··· acervis); — b) om Hiorden el. Dyrene: at slagte el. dræbe; ∾ greges armentorum reliquique pecoris, Cic. Phil. 3, 12; cf. Ovid. Met. 15, 141; - navnl. ogs. at slagte som Offer, at offre; vid. Cic. Cluent. 68; ogs. ofte hos Liv., Suet., o. A.; cf. Virg. Aen. 5, 96, o. Hor. Epod. 2, 59; - som Ordsprog siges: inter caesa et porrecta, (imellem Offerets Slagtning og dets Henlæggelse paa Alteret, d. e. aldeles uformodet el. pludseligen), Cic. Att. 5, 18; — II) „overf."; A) caedi testibus, Cic. Qu. Fr. 3, 3, (at blive ilde medtaget af Vidnerne, at have dem imod sig); — B) caedere sermones, Ter. Heaut. 2, 3, in., ligesom *κόπτειν τὰ ῥήματα*, (føre en Samtale, forklares af Priscian. ved disserere); — not.: caesum, i, n., ligesom incisum: Indsnit el. Comma, Capella; df. — caedŭus, 3, fædv. om Træer: til at hugge el. fælde, silvae, Cato, Varro; navnl. ogs. som voxer op igien, efter at være afhuggen, Dig.; caedua salici fertilitas, Plin. 16, 68.

*caelāmen, inis, n.: halvophøiet Arbeide; clypei caelamina, Ovid. Met. 13, 291; — caelātor, oris, m.: Kunstner i halvophøiet Arbeide, Graveur; vid. Cic. Verr. 4, 24, Quintil., Plin., o. A.; o. — caelātūra, ae, f.: Kunsten at udskære el. stikke halvophøiet Arbeide, (navnl. i Metaller; ligesom sculptura, om Arbeider i Træ og Sten); vid. Quintil. 2, 21, 9; - dog ogs. undert. om saadanne Arbeider i Ler; vid. Plin. 35, 46; — b) „meton." ogs. de indgravede Figurer selv; vid. Suet. Ner. 47; men adeo attritis caelaturis etc., Plin.; cf. Sen. Ep. 5; — [caelo].

caelebs, ĭbis, adj.: I) „egenl.": i ugift Stand, (være sig Ungkarl el. Enkemand); (censores) ··· caelibes esse prohibento, Cic. Leg. 3, 3; ille erat caelebs senex, Plaut.; cf. Hor. Od. 3, 8, in., o. A.; — b) „meton."; ∾ vita, Hor., Ovid., lectus, Catull., Ovid.; — 2) „overf."; a) om Dyrene; ∾ aut vidua columba, Plin.; — b) om Træerne: hvorom ingen Vinranke slynger sig; (f. und. marito); ∾ platanus, Hor., Ovid.; ligel. ∾ arbor, vid. Plin. 17, 35; — not.: skrives ogs. coelebs. — caeles, caelestis, s. und. coeles, etc. — caelĭbātus, us, m., [caelebs]: ugift Stand, Suet., Senec. — caelĭcolae, caelicus, etc., s. und. coelicolae, etc.

caelo, avi, atum, 1, v. a., [1. caelum]; I) „egenl.", (ligesom Grækernes *τορεύω*): graver el. stikker et halvophøiet Arbeide, navnl. i Metal; - ∾ aliquid auro, Cic., Ovid., in auro, Plin.; cf. Virg. Aen. 1, 640; - ∾ scuta auro, argento, Liv. 9, 40; cf. id. 23, 24; men vasa pretiose caelata, Cic.; caelatum aurum et argentum, (Sølv- og Guldkar med halvophøiet Arbeide), id. Tusc. 5, 51; - dog ogs. undert. om Arbeider i Træ el. Sten; vid. Virg. Ecl. 3, 36, o. Plin. 36, 4; — 2) „meton." ogs. om anden kunstig Afbildning; navnl. heder en Væv med Figurer: velamina caelata multa arte, Val. Fl.; men Hor. Ep. 2, 2, 92, om en Digtning: Caelatumque novem Musis opus, (i. e. a novem Musis). — 1. caelum, i, n., [efter Varr. af caedo]: Gravstikke el. Meisel; vid. Quintil. 2, 21 fin.; scyphus caelo dolatus, Varro ap. Non. — 2. caelum, i, n.: Himmelen, s. und. coelum. — caelus, i, m., s. und. coelum.

caementa, ae, f.: Biform af caementum, Enn. ap. Non. — *caementārius, i, m.: Stenhugger, Hieron.; o. — caementĭcius, (-tius), 3: bestaaende af utilhuggen Sten, structurae, Vitruv., parietes, id.; men ∾ saxum: utilhuggen Sten, Kampesten, (opp. saxum quadratum), id.; af — caementum, i, n., (f. caedimentum, af caedo): utilhuggen Sten, Vitruv., Cic. Mil. 27, Liv. 21, 11; - ogs. in sing., Vitruv., Plin., o. A.; — b) ∾ marmorea: Marmorbrokker, Vitruv., (hos hvem ogs. Formen caementa, ae, f.).

caena, ae, m. Afledninger, s. und. coena. — Caeneus, (disyll.), ei o. eos, m., *Καινεύς*, var efter Fabelen født Pige, og hed Caenis; vid. Ovid. Met. 12, 189, oftere, Hygin. Fab. 14, ogs. Virg. Aen. 6, 448, (Serv.). — Caenina, ae, f.: ældgammel liden By i Latium, i Nærheden af Rom, Plin. 3, 9; — B) df. 1) Caenīnensis, e: = flgd.; - men Caeninenses: Indvaanerne, Liv. 1, 9; — 2) Caenīnus, 3: cæninsk, arx, Prop. 4, 10, 9, Acron, deres Konge, ibd. 7; men ∾ nomen, Liv. 1, 10, i. e. Caeninenses. — Caenis, ĭdis, f., s. und. Caeneus.

caepa, (cēpa), ae, ogs. pl.: caepae, arum, f., ogs. caepe, (cepe), (gen. is, el. indecl., vid. Freund.), n.: Løg el. Svibelløg, Grækernes *κρόμυον*; vid. Plin. 19, 32, (hvor Formen caepae, arum). — caepăria, ae, f.: etslags Sygdom paa Kionsdelene, Marc. Empir. — *caepārius, (cep.), i, m.: en Svibelløghandler, Lucil. ap. Non.; o. — caepīna, (cep.), ae, f., (formet som napina, porrina): Svibelløgplantning, Løgland el. Løgbed, Colum. 11, 3; — [caepa]. — caepĭtium, i, n., sild. Biform af caepa, Arnob. — caepulla, ae, f.: Biform af caepina, Pallad.

Caere, n. indecl.; (af nomin. inus. Caeres er gen. Caerĭtis, Virg. Aen. 8, 597, o. abl. Caerēte, ibd. 10, 183): ældgammel By i Etrurien, hørte (under Navnet Agylla) til de 12 Stæders Forbund, (nu: Cervetere), Plin. 3, 8, Liv. 1, 60; — B) df. 1) Caeres, ĭtis o. ētis, adj.: cæritisk, populus, Liv. 7, 19; — b) df. subst. pl.: Caerĭtes, (Caerētes), um, m.: Indvaanerne af Byen Caere, Liv. 7, 19, flgd., o. id. 5, 50; — not.: ifølge deres Fortienester af Romerne under den galliske Krig, havde de erholdt romersk Borgerret, dog uden jus suffragii; df. hed i den flgd. Tid om en romersk Borger: referri in tabulas Caerites el. Caeritum: at miste sin Stemmeret; vid. Gell. 16, 13; ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 6, 62: Caerite cera (i. e. tabula) digni; — 2) Caerētānus, 3: = frgd., amnis, Plin. 3, 8; — bb) df. subst.; a) Caeretana, orum,

(sc. vina), Martial. 13, 124; — b) Caeretani, orum, m.: Indvaanerne af Caere, Val. Max. 1, 1.

caerĕfŏlĭum, i, n., Plin. 19, 54, o. A., ogs. chaerephylum, Colum. 10, 106, Grækernes χαιρέφυλλον (hvf. d. franske cerfeuil): Kørvel. — Caeres, Caeretanus, s. und. Caere.

caerĭmōnĭa, (cērim.), ae, f.; [rimel. af Caere, ifølge Romernes ældgamle Religionsforbindelse med denne By; vid. Val. Max. 1, 10; efter nogle af Ceres]; - oprdl.: det Hellige, det til Guddommens Dyrkelse Henhørende; df. I) „alm."; A) objectivt: Hellighed el. hellig Beskaffenhed; (sjeld. o. in sing.); - sanctitas regum ··· caerimonia deorum, Caes. ap. Suet. Caes. 6; ∾ legationis, Cic. R. Am. 39; cf. Tac. Ann. 4, 64, oftere; — B) subjectivt: Ærefrygt for Guddommen; sædv. Guddommens Dyrkelse ved en ydre Handling, Cærimonitieneste; (hvorim. religio saavel om den indre, som ydre Gudsdyrkelse); - vid. Cic. Balb. 24; cf. id. Inv. 2, 53; s. ogs. Nep. Them. 8, Liv. 29, 18, o. A.; - sjld. in pl.: habere aliquid in caerimoniis, Plin. 37, 28; — II) „bes." o. „meton.": religiøs Handling, Religionsskik; (derim. ritus ogs. om profane Skikke); oftest in pl.; vid. Cic. Rabir. perd. 10, o. id. Tusc. 1, 12; cf. Liv. 1, 20; ∾ fetiales, id., publicae, Tac., antiquae, Suet.; men in sing., id. Aug. 94: barbarā caerimoniā de filio consulenti etc.; df. — caerĭmōnĭālis, e: religiøs, cærimoniel, officia, Arnob.; o. — caerĭmōnĭōsus, 3: = frgd., dies, Amm. — Caerites, um, s. und. Caere.

caerŭlans, tis, adj, Biform af caerulus: mørkfarvet, himmelblaa, peplum, Fulgent. — caerŭlĕātus, 3, [slgd.]: = frgd.; vid. Vell. 2, 83. — caerŭlĕus, 3, o. caerulus, 3, [af inus. caerius, i. e. caesius]; I) „alm.", ligesom κυάνεος: mørkfarvet; oftest som poetisk Epithet til Luften og Vandet: himmelblaa, mørkeblaa, luftfarvet; vid. Lucr. 2, 771, flgd.; - ogs. om andre Gjenstande, hvis Farve nærmer sig til hines; - df. altſ. A) om Himmelen; coeli caerula templa, Enn. ap. Cic. Div. 1, 20; ligel. coeli caerula, Lucr. 1, 1089; cf. Ovid. Met. 8, 814; ligel. caerula, (ud. coeli), Lucr. 6, 482; - ogs. om Universet el. Himmelrummet, id. 5, 770; — B) om Havet; ponti plaga caerula, ibd. 482; cf. Catull. 64, 7; ligel. caeruli campi, (i. e. mare), Plaut.; ligel. m. vada, Virg., m. gurges, Ovid.; - ogs. absol.: caerula, orum, (i. e. aequor el. mare), Virg. Aen. 4, 583; — 2) df. ogs.; a) om de med Havet forbundne Gjenstande el. Begreber; navnl. om Havguderne og deres Attributer; - vid. Ovid. Met. 2, 8 flgd.; ligel. ∾ deus, Prop., (i. e. Neptunus); ∾ mater (sc. Achillis, i. e. Thetis), Hor. Epod. 13, 16; - ∾ currus (Neptuni), Virg.; ∾ puppis, Ovid., via, id., Plaut.; — b) om Floderne, ogs. alm. om Vandet; - caeruleus Thybris, Virg., amnis, Tibull.; ogs. m. lympha, Ovid., m. guttae, id.; — C) om andre blaalige el. mørkeblaa Gjenstande; ∾ draco, Ovid.; ∾ angues, Virg.; ogs. ∾ guttae (serpentis), Ovid. Met. 4, 578; men ∾ vexillum, (himmelblaat Flag), Suet. Aug. 25; - ∾ oculi (Germanorum), Tac. Germ. 4; cf. Hor. Epod. 16, 7; - men ∾ Britanni, Martial. 11, 53, (som farve sig med Blaat), Caes.; — b) df. subst. caeruleum, i, n.: blaa Farve, Staalblaat, (saavel naturligt som efterlignet), Plin. 33, 57, Vitruv.; — II) „bes." ogs.; A) mørk, dunkel, sort; „poet." om Døden, og om dens Attributer, om Natten, om Uveir, odl.; - ∾ mors, Albinov.; cf. Virg. Aen. 3, 63; ∾ equi (Plutonis), Ovid.; - ∾ nox, Stat; ∾ imber, Virg.; — B) mørkegrøn, navnl. om Væxter og Træer; - ∾ cucumis, Prop., quercus, Ovid., arbor Palladis, id.; — b) df. subst., Enn. ap. Macrob. 6, 3: campi caerula laetaque prata.

caesa, ae, f., [caedo]: Sabelhug, (opp. puncta: et Stik), Veget. — caesăpon, i, n.: en Lactueart, Plin. 20, 25. — Caesar, ăris, m., Καῖσαρ: romersk Tilnavn i d. juliske Slægt; (efter Doederl. a caesio i. e. caeruleo colore); - den berømteste Romer af dette Navn er C. Julius Caesar (dictator); vid. Suet. Caesar, o. Caesaris Commentarios de Bello Gallico, o. de Bello Civili; - efter ham førte de følgende romerske Keisere Tilnavnet: Caesar, tilligemed Augustus, indtil fra K. Hadrian. Caesar begyndte at bruges om Tronarvingen, derim. Augustus om den regierende Keiser; vid. Spartian. Ael. Verus 1; — B) df. 1) Caesărīnus, 3: cæsarisk, celeritas, Cic. Att. 16, 10; — 2) Caesărĭānus, 3: = frgd., bellum civile, Nep. Att. 7; - men Caesariani, orum, (hans Tilhængere i Borgerkrigen; opp. Pompejani), Auct. B. Afr. 13; — b) sjld. ogs. keiserlig, Vopisc.; men ∾ Pallas, Martial. 8, 1, (som K. Domitianus bes. dyrkede); — bb) df. subst.; a) Caesariani, orum: en vis Klasse af keiserlige Embedsmænd i Provindserne, Cod. Just.; — b) Caesarianum, i, n.: etslags Øiensalve, Cels. 6, 6; — 3) Caesărĕus, 3, ligesom frgd.: hørende til el. benævnt efter Dictatoren Cæsar, sanguis, Ovid. Met. 1, 201, (Mordet paa ham), Penates, ibd. 15, 864; men ∾ forum, (der var anlagt af ham), Stat.; — b) sjld. ogs. keiserlig, amphitheatrum, Martial. Spect. 1, (som var bygget af K. Domitian); ∾ leones, id. Epigr. 1, 7, (som K. Domitianus gav til Kamplegene i d. nye Amphitheater; — 4) Caesăriensis, e: keiserlig, navnl. om visse Steder; saal. ∾ Mauretania, Tac. Hist. 2, 58 o. 59.

Caesaraugusta, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., (hod. Saragoza), Mela, Plin. 3, 4. — Caesarēa, (-ia), ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf den vigtigste (i Palæstina) hed tidligere: Turris Stratonis, Plin. 5, 14; — b) Caesarienses: dens Indvaanere, ibd. 31; — not.: ogs. en By i Mauretanien, (hvor nu Algier), id. 5, 1; - ogs. Hovedstaden i Cappadocien, id. 6, 3. — Caesărĕus, 3, o. Caesarianus, 3, s. und. Caesar.

caesărĭātus, 3, [caesaries]: med stærkt Hovedhaar, miles, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 171; — 2) ogs. „overf." om en stærk Græsvæxt, Appul. — Caesariensis, e, s. und. Caesar, ogs. und. Caesarea. — caesaries, ēi, f., [efter Doederl. besl. m. caesius o. caeruleus]: mørkt og stærkt Hovedhaar; (oftest „poet.", men alene in sing.); - ∾ decora, Virg., nitida, id., humeros tegens, Ovid.; cf. Liv. 28, 35: adornabat promissa caesaries; — bb) „bes." ogs.; a) ∾ barbae, (stærkt og mørkt Skæg), Ovid. Met. 15, 656; — b) ogs. „overf." om de lange Haar paa Hundens Hals, Grat. Cyneg. 272. — Caesarinus, 3, s. und. Caesar.

Caesēna, ae, f.: By i Gall. Cispad., (hod. Cesena), Plin. 3, 20; — df. Caesēnas, ātis, adj.: cæsenisk, vina, id. 14, 8. — Caesia silva, Tac. Ann. 1, 50: Skov i Germanien, i d. vestlige Vestphalen. — caesĭcius, (-tius), 3, [caesius]: blaalig, mørkeblaa, lintĕŏlum, Plaut. Epid. 2, 2, 46.

*caesim, adv.; I) „egenl.": huggende el. ved at hugge; men sædv.; A) „techn."; a) i Gartnersproget; - qui caesim vitem petit, etc., Colum. 4, 25; cf. ibd. ductim potius, quam caesim etc.; — b) i Krigssproget; (opp. punctim: stikvis, ved at stikke); vid. Liv. 22, 46, o. Suet. Calig. 58; — B) „overf." om Talen: ligesom giennemskaaret el. afbrudt, d. e. i enkelte korte Afsnit el. Sætninger el. Udtryk; - membratim adhuc, deinde caesim diximus, etc., Cic. Orat. 67; cf. Quintil. 9, 4, 126; o. — caesio, onis, f.: Huggen el. at hugge; df. navnl.; 1) at behugge el. beskære (Træer), Colum. 4, 33; — 2) at hugge et Saar, Saaren el. at saare, Tertull.; — [caedo].

caesĭus, 3, (hvf. caeruleus); svarer efter Gell. 2, 26, til Grækernes γλαυκῶπις, altſ. sædv. om Øi-

nene: graalig el. blaagraa, (m. Bibegr. af det Stærke og Giennemtrængende); - caesios oculos Minervae, etc., Cic. N. D. 1, 30; caesiis oculis (homines), Vitruv.; — 2) „meton.": som har blaagraa Øine, leo, Catull, virgo, Ter.; — not. a: superl. caesissimus, Varr.; — not. b: ogs. er Caesius romersk Mands Navn. — Caeso, (el. Kaeso, s. und. Bogst. C), ōnis, m.: Tilnavn i den fabiske Slægt, Liv. 2, 43, oftere. — caesor, oris, m., [caedo]: som hugger el. tilhugger; caesores lignorum, (Tømmermænd), Hieron.

†caespes, (cespes), ĭtis, m., [caedo]; I) „egenl.": afskaaret Grønsvær el. Grøntørv, Cic. Caecin. 21; - brugtes navnl. til Altarer, Gravhøie, Hytters Tækning, osv.; vid. Ovid. Trist. 5, 5, 9, Virg. Ecl. 1, 69, Tac. Ann. 1, 62; — II) df. „overf."; A) „meton."; 1) en liden Jordhytte, Hor. Od. 2, 15, 17; - ogs. Altar af Græstørv, ibd. 3, 8, 4, o. Tac. Hist. 4, 53; — 2) ifølge nogen Lighed; a) etslags Knop paa Vinstokken; vid. Plin. 17, 35; — b) saliunca ··· caespes sui generis, (ligesom en Urtekost), id. 21, 20; — B) „alm.": grøn Mark, Græsvold, Virg. Aen. 11, 566, Ovid. Met. 2, 427, oftere, Petron., Plin.; — b) sild. ogs. Jordsmon el. Jordbund, odl., Avien.; df. — caespĭtĭcius, (-tius), (cesp.), 3: af Grønsvær, tribunal, Vopisc.; o. — caespōsus, (cesp.): rig paa Grønsvær, græsrig, litus, Colum.

1. caestus, (cest.), us, m., [caedo]; in pl.: Kampremmer el. Kamphandsker af Oxeleder med indsyede Bly- el. Jernkugler, hvormed Næveſægterne (pugiles) pleiede at omvinde Hænder og Arme; vid. Cic. Tusc. 2, 17, Virg. Aen. 5, 69, oftere, Prop. 3, 12, 9, Plin. 11, 45, o. A. — 2. caestus, i, m., s. und. 1. cestus.

caesum, i, n., s. und. caedo, not. — caesūra, ae, f., [caedo]: Huggen el. Skæren el. Afhuggen, silvae: Skovhugst, Plin., ligni, id.; — 2) „meton." ogs.: det Afhuggede el. Afskaarne; caesurae arundinum, Plin. 8, 4; — not.: i Metriken, ligesom incisio: Indsnit el. Afsnit el. Cæsur; df. — caesūrātim, adv., (efterel.): = caesim, Sidon. — 1. caesus, 3, partic. af caedo. — 2. caesus, us, m., [caedo], oprdl.: Afhuggen; - df. „meton.": det Afhuggede; - caesu frondium explere, Auct. Itin. Al. M.

caeterus, 3, m. Afledn., s. und. ceterus. — caetra, s. und. cetra. — 1. Caecus, 3, s. und. Cea. — 2. Caeus, i, s. und. Coeus. — Caeyx, ўcis, s. und. Ceyx.

Căīcus, i, m., Κάϊκος: Flod i Mysien, ved Pergamus, Plin. 5, 32, Virg., Ovid.; — not.: ogs. som Mandsnavn, Virg. Aen. — Caïus, s. und. Cajus. — Caja, Cajanus, s. und. Cajus. — Cājēta, ae, f.; 1) Æneas's Amme; vid. Virg. Aen. 7, in., o. Ovid. Met. 14, 443; — 2) en efter hende benævnt By og Havn i Latium, (hod. Gaëta), Serv. ad Virg. l. c.; — df. Cajetanus, 3, villa, Val. Max. — cājo, are, v. a.: at slaae, at prygle, Plaut. ap. Fulgent.

Cājus, „poet." ogs. trisyll. Cāïus, Catull., Martial.; - men udtales sædv. Gajus, Gaïus, s. und. Bogstavet C; - romersk Fornavn; fem. Caja; vid. Quintil. 1, 7, 28; — not: ved Bryllupper kaldtes Brudeparret: Cajus, Caja; vid. Quintil. l. c., o. Cic. Mur. 12; — II) til de mærkelige Personer af dette Navn høre; 1) den berømte romerske Jurist Cajus el. Gajus, und. Antoninerne; hans Institutionum Libros IV opdagede Niebuhr i Aaret 1816; — 2) den romerske Keiser Cajus Caligula; vid. Suet. Calig.; — b) df. Cājānus, 3: hørende til el. benævnt efter denne Keiser, expeditiones, Tac. Hist. 4, 15, nex, Suet. Tit. 1.

căla, ae, f., κᾶλον: Stykke Brænde, Lucil. ap. Serv. — Călăber, s. und. Calabra. — Calabra curia, [calare: udraabe], paa Capitolium; herfra udraabte Præsterne den romerske Calender, Varr., Macrob., Fest. — Călabrĭa, ae, f.: Landskab i Nederitalien, (hod. Terra d'Otranto), Plin. 3, 16, Hor. Od. 1, 31, 5; — B) df. 1) Călăber, bra, brum: calabrisk, hospes, Hor., pascua, id., apes, id., litus, Plin., oves, Colum.; men ∾ Pierides, Hor. Od. 4, 8, 20, (Ennius's Digte); - Călabri, orum, m.: Indvaanerne af Calabrien, Mela, Sil.; — 2) Călabrĭcus, 3: = frgd., oliva, Colum. — călabrix, ĭcis, f.: etslags Buskvæxt, Plin. 17, 14.

Călacta, ae, f., (καλὴ ἀκτή: det skiønne Kystland): By paa Nordkysten af Sicilien, (hod. Caronia), Cic. Verr. 3, 43; — df. Calactini, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd.; ogs. sing. Calactinus, i, m., id. — Călăgūris, (-urris), is, f.: Navnet paa tvende Byer i Hisp. Tarrac.; 1) i d. Ilergetiske, (hod. Loharra), Liv. 39, 21, Flor.; — b) df. Calaguritani, orum: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 1, 60; cf. Plin. 3, 4; — 2) i d. Vasconske: Qvintilians Fødeby, (hod. Calahorra); — b) df. Calaguritani Nassici: Indvaanerne deraf, Plin. l. c. — Călăis, is, m., Κάλαϊς: den vingede Søn af Boreas o. Orithyia, Broder af Zetes, med hvem han fulgte Argonauterne, Ovid. Met. 6, 716, Hygin., o. A.

călămārĭus, 3, [calamus]: hørende til Skriverpenne, theca, Suet. Claud. 35. — călămentum, i, n., [cala]: fortørret Træ paa Vinstokken, Colum. 4, 27, (Schneid.), inc. — Călămīnae insulae: svømmende Øer i Lydien, Plin. 2, 96, Varro. — călămintha, ae, f., καλαμίνθη, ogs. mentastrum, som Kryderurt: etslags Monte, Plin. 19, 57. — Călămis, ĭdis, m.: berømt græsk Billedhugger, ogs. Kunstner i Metal, Cic. Brut. 18, Plin., Quintil., o. A.

călămister, stri, m., for- o. efterel. ogs. calamistrum, i, n., [calamus]; I) „egenl.": det hule rørformede Brændejern, som brugtes til Haarets Krusning; calamistri vestigia, Cic.; calamistro crines convertere, Petron.; pl. calamistra, Varr. ap. Charis.; — II) „fig.": Talens Forkunstling; det forkunstlede Udtryk; df. „alleg."; calamistris inurere, etc., Cic. Brut. 75; cf. id. Orat. 23, ogs. Tac. Or. 26; df. — călămistrātus, 3: hvis Haar er kruset med Brændejernet, saltator, Cic.; men alter ··· calamistrata coma, etc., id. Sest. 8.

călămĭtas, atis, f., [skulde rimel. hede columitas af κολούω, κολάζω, i. e. mutilo, corrumpo; cf. incolumis, etc.]; I) oprdl. hos Jordbrugerne: Beskadigelse el. Fordærvelse af Jordens Afgrøde, navnl. ved Hagl el. Rust; - ∾ fructuum, (Misvæxt), Cic.; ut quaedam calamitas etc., (ligesom et Uveir), id.; hvf. m. Lune Ter. Eun. 1, 1, 34: ipsa fundi nostri calamitas; — II) „overf." o. „alm.": Ulykke, Fordærvelse, Skade el. Tab; vid. Cic. Agr. 2, 3, o. id. Cat. 1, 5; calamitatem capere, id., ferre, Nep.; calamitate aliquem prohibere, Cic.; — b) navnl. ogs. Ulykke i Krigen, Nederlag, odl.; vid. Caes. B. G. 1, 31, o. Sall. Cat. 39; - ∾ accipere, Nep., inferre alicui, Caes.; opp. victoria, Suet. Caes. 60. — călămītes, ae, m., καλαμίτης: Løvfrøen, rana arborea, Plin. 32, 42.

călămĭtōse, adv.: i en lidende el. ulykkelig Tilstand; vid. Cic. Off. 3, 29; af — călămĭtōsus, 3, [calamitas]; I) act.: skadelig, fordærvelig; a) „bes." om Hagl el. Uveir, Cic. Verr. 1, 38; ligel. vis tempestatis calamitosae, Dig.; — b) „alm.": calamitosissimum bellum, Cic., incendium, Sall.; quid hac clade calamitosius? Flor.; — II) pass.: som let tager Skade, navnl. om Jordbunden og Væxterne; ∾ loca, Cato; ∾ hordeum, Plin.; cf. Cic. Agr. 2, 29; — b) ogs. „alm.": ulykkelig, elendig, homines, vid. Cic. Fam. 9, 13; cf. id. Tusc. 4, 38; ∾ otium, id. Fin. 5, 19; - compar. o. superl., s. ovens. — călămochnus, i, m., (κάλαμος, χνοῦς), d. lat. adarca, d. c. Merskum, Plin. 32, 52.

călămus, i, m., κάλαμος; I) „egenl.": Rør el. Siv, (arundo); vid. Plin. 16, 65 flgd., o. Colum. 3, 15; ∾ aromaticus, Colum., Plin., ogſ. Syriacus, Veget., ogſ. absol. calamus, Cato: Kryddervæxt fra Syrien og Arabien; ſædv. Kalmus; — II) „overf."; A) „meton.": hvad der er giort af Rør, navnl.; a) en Rørpen, (el. Skriverpen af Rør); - calamum sumere, Cic., intingere, Quintil.; ∾ transversus, Hor., scriptorius, Cels.; — b) Rørpibe el. Rørfløite, Lucr. 4, 590, Virg. Ecl. 2, 34, Ovid. Met. 11, 161, o. A.; — c) Skaftet paa Rørpilen; df. ogſ. Rørpilen ſelv; vid. Hor. Od. 1, 15, 17, Virg. Ecl. 3, 13, Ovid. Met. 7, 778, o. A.; — d) en Medeſtang, Ovid. Met. 3, 587; ogſ. en Limſtang til Fuglefangſt, Prop. 3, 11, 46, o. Martial. 13, 68; — B) ifølge etſlags Lighed; a) enhver Sædehalm el. Frugtſtilk; - calamus altior frumento, quam hordeo, Plin.; cf. Virg. Ge. 1, 76; — b) Podeqviſt, Plin. 17, 24, o. Colum.; — c) liden Stav el. Pæl, navnl. ſom ſættes til Veimærke, Plin. 6, 33.

calantĭca, ae, ſ. und. calautica. — Calanus, i, m.: indiſk Philoſoph el. Gymnoſophiſt; vid. Cic. Tusc. 2, 22. — Calaris, Calaritanus, ſ. und. Caralis, etc. — calathĭāna viola, Plin. 21, 14: = gentiana verna L., inc.

călăthiscus, i, m., καλαθίσκος: liden flettet Kurv, navnl. til Uldſpind, Catull. 64, 319; ogſ. til Brug ved Bordet, Petron.; dem. af — călăthus, i, m., κάλαθος, (i. e. quasillus): flettet Kurv til forſkielligt Brug, ſaal. navnl. Blomſterkurv el. Frugtkurv; Kurv til qvindelige Arbeider el. Uldkurv; vid. Virg. Ecl. 2, 46, ogſ. id. Aen. 7, 805, o. Ovid. A. A. 2, 219, ogſ. ibd. 264; — II) „overf." ifølge etſlags Lighed; a) Kar el. Bøtte til Melk el. Oſt; vid. Virg. Ge. 3, 402, o. Colum. 10, 397; — b) Vinſkaal el. Vinbæger, Virg. Ecl. 5, 71, o. Martial. 9, 60; — c) Blomſterbæger el. Blomſterkalk, Colum. 10, 99, o. 240.

călātĭo, onis, f.: offenlig Udraaben, Varr.; o. — călātor, oris, m.; oprdl.: en Udraaber; navnl. ſom Betient hos viſſe Præſter; vid. Suet. Gramm. 12; — 2) df. „overf.": Tiener el. Betient; vid. Plaut. Merc. 5, 2, 11: egomet mihi ··· calator, etc.; — [calo]. — calatus, 3, ſ. und. calo.

Călaurĭa, (-ēa), ae, f.: Ø ved Oſtkyſten af Argolis, Mela, Plin. 4, 19, Latois, (ſom Gudinden Latona helliget), Ovid. Met. 7, 384. — calautica, ae, f., [beſl. m. καλύπτω, d. e. bedækker]: etſlags qvindelig Hovedbedækning el. Slør, Dig.; ligel. Cic. frgm. ap. Non.: quum calauticam capiti accommodares.

calcānĕum, i, n.: ſild. Biform af 1. calx: Hælen; - in pl., Virg. Moret. 36; ∾ camelorum, Lamprid. — calcar, āris, n., [1. calx]; I) „egenl.": en Spore; - in sing., Plaut. As. 3, 3, 118; - oftere in pl.; equum calcaribus concitare, Liv., stimulare, Val. Max.; subdere equis calcaria, Curt.; cf. Virg. Aen. 6, 882; — b) ifølge etſlags Lighed: Sporen paa Hanens Fod, Colum. 8, 2; — II) „fig.": Spore, d. e. Anſporen el. Tilſkyndelſe el. Ophidſelſe; df. „poet."; calcaribus ictus amoris, Lucr. 5, 1074; men „alleg." om Læreren: calcaribus uti in aliquo, (ſkynde paa el. opmuntre), Cic. d. Or. 3, 9; ligel. Plin. 1, 8: addere calcaria sponte currenti („alleg."); cf. Hor. Ep. 2, 1, 217; men Ovid. Pont. 4, 2, 36: immensum gloria calcar habet.

calcārĭensis, is, m.: en Kalkbrænder, Cod. Theod.; af — calcārĭus, 3, [2. calx]: hørende til Kalk, fornax, (Kalkovn), Cato, Plin. 17, 6; — B) ogſ. absol. el. subst.; a) calcaria, ae, f., (sc. fornax): Kalkbrænderi, Dig., Amm.; — b) calcarius, i, m.: en Kalkbrænder, Cato. — calcata, ae, f.,: Auct. B. Hisp. 16, inc.; al. crates, d. e. Faſchine, inc.

*calcātor, oris, m.: ſom træder derpaa; navnl. ſom træder Druerne el. Vinperſen, Calpurn. Ecl. 4, 124; ∾ uvarum, Hieron.; o. — calcātōrium, i, n.: Sted, hvor Vindruerne trædes og presſes, Pallad. 1, 18; — [calco]. — calcātrix, īcis, fem. af calcator: ſom træder derpaa, ſom foragter; ∾ mundi, Prudent. — calcātūra, ae, f., [calco]: Træden el. at træde derpaa; navnl. at træde en Maſkine; ∾ operarum, Vitruv. 10, 10. — 1. calcatus, 3, partic. af calco. — 2. calcatus, us, m., [calco]: = calcatura, Pallad.

calcĕāmen, (calci-), ĭnis, n.: ſield. Biform af flgd., o. m. ſ. Bem.; calceamina ··· e sparto, Plin. 19, 7. — calcĕāmentum, (calci-), i, n., [calceo]; ſom Collectiv: Skotøi el. Fodbedækning; vid. Suet. Aug. 73; ligel. ∾ convenientia utrique sexui, Colum.; ∾ induere, Plin.; men Cic. Tusc. 5, 32: mihi ··· calceamentum solorum callum. — calcĕārĭum, (calci-), i, n., [calceus], (sc. argentum): Penge til Skotøi, Suet. Vesp. 8. — 1. calcĕātus, (calci-), 3, ſ. und. calceo. — 2. calceatus, (calci-), us, m., [calceo]; ligeſom calceamentum: Fodtøi el. Fodbedækning; - quibus (fasciis) in calceatu utebatur, Plin. 8, 82; cf. Suet. Calig. 52; - ogſ. om Dyrenes Beſkoen, Plin. 11, 105, ſ. ogſ. und. flgd.

calceo, (calcio), avi, atum, 1, v. a., [calceus]: beſkoer, forſyner med Sko el. Fodtøi, Cic. Coel. 26, o. Suet. Aug. 28; ∾ aliquem cothurnis, Plin., soccis, id.; ſ. ogſ. Suet. Vesp. 12; men Phaedr. 1, 14: Cui calceandos nemo commisit pedes, (at ſye Sko dertil); - comiſk er Plaut. Capt. 1, 2, 84: cum calceatis dentibus etc.; — b) ogſ. om Dyrene: spartea ··· animalia calceantur, Pallad.; cf. Suet. Vesp. 23.

calcĕōlārĭus, i, m.: Skomager af det finere Slags, Plaut. Aul. 3, 5, 38; af — calcĕŏlus, (calci-), i, m.: liden Sko el. Halvſtøvle; - illam vestram Sospitam ··· cum calciolis repandis etc., Cic. N. D. 1, 29; af — calcĕus, (calcius), i, m., [1. calx]: Sko el. Halvſtøvle, (ſom neml. bedækker hele Foden; opp. solea); - ∾ muliebres, viriles, Varro; ∾ habiles et apti ad pedem, Cic.; ∾ laxus, Hor., pede major, (for ſtor), id. Ep. 1, 10, 42; - under Maaltidet aflagdes ordenl. calcei; hvf. calceos poscere, (neml. for at reiſe ſig fra Taffelet), Plin. Ep. 9, 17; - de romerſke Senatorer bare et eget Slags Sko, hvf. m. Lune: mutare calceos: at blive Senator, vid. Cic. Phil. 13, 13.

Calchas, antis, (ogſ. ae, Gell. ap. Charis., hvf. forel. acc. Calchan, Pacuv., abl. Calcha, Plaut.), m., Κάλχας: Søn af Thestor, hvf. Thestorides; berømt Spaamand iblandt Grækerne for Troja, Virg., Cic. Div. 1, 40. — Calchedon, ſ. und. Chalcedon.

calciarium, etc., ſ. und. calcearium, etc. — calcifrăga, ae, f., [2. calx, frango]: etſlags Plante, ſom ſkal knuſe Blæreſten, Plin. 27, 51. — calcio, ſ. und. calceo.

calcĭtrātus, us, m.: Slaaen el. at ſlaae bagud; ∾ mulae, Plin. 8, 69; af — 1. calcitro, avi, atum, 1, v. n., [1. calx]; I) „egenl." om Dyrene: at ſlaae bagud, Plin. 30, 53; — b) „poet." ogſ. om den Faldne, Ovid. Met. 12, 240; — II) „fig.": at viſe ſig gienſtridig; calcitrat (ille), respuit, etc., Cic. Coel. 15; — b) ſom Ordſprog el. „alleg.": calcitrare contra stimulum, (ſtampe imod Braadden), Amm.; df. — 2. calcĭtro, onis, m.: ſom ſlaaer bagud, equus, Varr. ap. Non.; — 2) ogſ. „overf.": ſom ſparker el. larmer, Plaut. Aul. 2, 3, 11; o. — calcĭtrōsus, 3: ſom gierne ſlaaer bagud, juvencus, Colum. 2, 2, Dig.

calco, avi, atum, 1, v. a., [1. calx]; I) „egenl."; A) „alm.": træder derpaa, acervos, etc., vid. Ovid. Met. 5, 88; calcata ··· vipera, (hvorpaa man har traadt), ibd. 10, 23; cf. Tac. Hist. 4, 81; ∾ uvam, Cato, Ovid.; — B) „beſ." ogſ.; a) betræder, gaaer derpaa; - ∾ scopulos, litora, Ovid. Her. 2, 121; cf.

Hor. Od. 1, 28, 16; ∾ aequor durum, (gaae paa Is), Ovid. Trist. 3, 10, 39; „poet." ogs. at besøge el. beboe; calcatosque Jovi lucos etc., Sil.; — b) quae (gallinae) calcare coeperunt, (rimelig om Hønsenes Parring), Colum.; — c) træder el. trykker el. presser fast sammen, oleas in orculam, Cato, acus aut tomentum in culcitas, Varro; cf. Virg. Ge. 2, 244; — II) „fig." ogs.; a) nedtræder, undertrykker, libertatem, Liv. 34, 2, gentem, Justin., hostem, Juvenal.; cf. Ovid. Am. 3, 11, 5; — b) behandler med Foragt, bespotter, odl.; ut, quae dicendo refutare non possumus, quasi fastidiendo calcemus, Quintil. 5, 13, 22; ogs. „alleg.", Prop. 2, 7, 82: calcet et ossa mea.

calcŭlārĭus, 3, [calculus]: hørende til Regning, error, Feil i Regningen, Dig. — 1. calcŭlātĭo, onis, f., [1. calculo]: Beregning el. Sammenregning, Cassiod. — 2. calcŭlātĭo, onis, f., [calculus]: Stensmerte, Coel. Aur. — calcŭlātor, oris, m., [calculo]: Regnskabsfører, Bogholder, Martial. 10, 62, Dig.; df. — calcŭlātōrĭus, 3: hørende til Regning, tabula: Regnebret, Schol. Juvenal. 7, 73. — — calcŭlensis, e, (calculus): som findes paa Stene; ∾ genus purpurarum etc., Plin. 9, 61.

1. calcŭlo, are, v. a., [calculus], (eftercl. Ord): beregner el. sammenregner, summulam, Prud.; — 2) „fig.": bedømmer el. vurderer derefter, aliquid pro meritis, Sidon.; df. — 2. calcŭlo, onis, m.: en Regnemester, Augustin. — calcŭlōsus, 3, [calculus]: fuld af Sten, stenig, loca, Colum., solum, Plin.; — II) „overf.": som lider af Stensmerter; adhibere curationem calculosis, Cels.; cf. Plin. 28, 9; - ogs. om Dyrene; ∾ jumentum, Veget.

calcŭlus, i, m., dem. af 2. calx; I) „alm.": liden Sten, Cic. d. Or. 1, 61; Peneus amnis viridis calculo, (har grønne Stene i Bunden), Plin. 4, 15; cf. Virg. Ge. 2, 180; - men „alleg." om Talerne: qui tenui venula per calculos fluunt, Quintil.; — II) „bes." ogs. ifølge nogen særskilt Beskaffenhed el. Anvendelse; a) Sten i Urinblæren, oftest in pl.; - calculos curare, Plin., ciere el. movere, id., ejicere, id., Suet., frangere el. rumpere, Plin.; — b) Sten til Bretspillet; - calculum promovere, Quintil., dare, (trække), reducere, (trække tilbage), Cic. ap. Non.; cf. Ovid. A. A. 2, 207; — c) Sten til at regne med paa Regnebrettet; df. „meton.": Beregning el. Afregning, Quintil. 11, 3, 59; ad calculos vocare aliquid, (beregne), Cic. Lael. 16, men aliquem, Liv. 5, 4, (giøre Afregning med nogen); ligel. calculos ponere cum aliquo, Plin. Pan. 20; - men „alleg." el. „overf.": ponere calculum parem, (giengielde), id. Ep. 5, 2; — d) i de ældste Tider brugtes til Afstemning i Retssager: calculi, (for de sild. tabulae); og betegnedes da ved de hvide Stene: Frikiendelse; derimod ved de sorte: Domfældelse; vid. Ovid. Met. 15, 41 flgd.; - df. sild. „overf.": calculus judicialis, (Rettens Dom), Cod. Just.; - men Plin. Ep. 1, 2; si ... errori nostro album calculum adjeceris, (hvis du bærer over dermed); — e) efter Plin. 7, 4, pleiede Thracierne at opbevare smaa hvide Stene til Minde om de lykkelige Dage, ligesom andre sorte til Minde om de ulykkelige; df. „overf.": o diem laetum, notandumque mihi candidissimo calculo, Plin. Ep. 6, 11; cf. Martial. 12, 34, o. Pers. 2, ab in.; — not.: sild. ogs. en liden Vægt, ex granis ciceris duobus, Auct. de Pond. ap. Goes.; Isid. har derfor calcus. — calcus, i, m., s. und. frgd., not.

calda, ae, f., s. und. calidus. — caldaria, ae, f., o. caldarium. i, n., s. und. flgd. — caldārĭus, (calid.), 3, [caldus, f. calidus]; I) „alm.": hørende til Varme el. Opvarmning, cella, (til varmt Bad), Plin. Ep. 5, 6, hvorom ogs. absol. caldarium, i, n., Vitruv., Senec., Cels.; ogs. caldaria, ae, f., Marcell. Emp.; - ogs. findes caldarium, (sc. vas): Kiedel med varmt Badevand, Vitruv. 5, 10; ligel. caldaria, ae, f., Appul.; — II) „bes." o. „overf.": ∾ aes: som alene lader sig forarbeide ved Ilden, Plin. 34, 20. — Caldius, i, m., [calda, f. calida]: som gierne drikker varme Sager, (neml. ved comisk Forvexling med Claudius, Suet. Tib. 42. — caldor, oris, m., [caldus, calidus, caleo], (for- o. eftercl. Ord): Varme el. Hede; evitare caldorem et frigus, Varro; cf. Gell. 17, 8, oftere. — caldus, 3, s. und. calidus.

Călēdŏnĭa, ae, f.: den Del af d. skotske Høiland, der som Provinds hørte til d. romerske Britannien, Tac. Agric. 10 o. 11, oftere; — B) df. 1) Călēdŏnĭus, 3: caledonisk, silva, Plin., saltus, Flor., ursus, Martial.; — 2) Călēdŏnĭcus, 3: = frgd., angulus, Solin.

călĕ.făcĭo, etr. calfacio, fēci, factum, 3, v. a.; pass. calefio, etc., [caleo]; I) „egenl.": varmer el. heder, focum igne, Ovid. Fast. 4, 698; cf. Cic. N. D. 2, 60: ad calefaciendum corpus igni adhibito, etc.; „poet." ogs. om en Storm, Lucr. 6, 687; - pass.: calamistris calefactis, Varr.; balineum calfieri, Cic. Att. 2, 3; — b) ogs. m. Lune, Suet. Aug. 71: forumque aleatorium calfecimus, (vi have holdt det varmt); — II) „fig."; ∾ aliquem: holde nogen varm, bryde el. plage, odl.; calface (f. calfac) hominem, (læs ham; sin Text), Cic. Fam. 16, 18; cf. id. Qu. Fr. 3, 2; — b) „poet." ogs.: at ophidse, at bringe i Lidenskab; calefacta corda tumultu, Virg. Aen. 12, 269.

călĕfactio, onis, f., [calefacio]: Opvarmelse el. Ophedelse, balnei publici, Dig. — călĕfacto, are, v. a., frequ. af calefacio: opvarmer, opheder, aquam, Plaut., ahenum lignis, Hor. Ep. 2, 2, 169; cf. Gell. 17, 8. — calefactus o. calfactus, 3, o. calefio, eri, s. und. calefacio.

Călendae, (Kal.), arum, f., [calo]; I) „egenl."; A) den første Dag i den romerske Maaned; vid. Varr. L. L. 6, 4, hvorefter Calendae vare helligede til Juno; cf. Ovid. Fast. 1, 55; navnl. vare ogs. Calendae Martiae: Ægteskabets Fest, s. und. Matronalia, o. Hor. Od. 3, 8, in.; men Calendae sextae, Ovid. Fast. 6, 181, „poet." f. d. første Junii; - Calendis el. den første i hver Maaned betaltes Renter af Gield, Hor. Epod. 2, 67; hvf. ∾ tristes, Hor. Sat. 1, 3, 87, celeres, Ovid.; - ogs. mærkes Ordsproget: solvere ad Calendas graecas, (aldrig at betale), Augustus ap. Suet. Aug. 87; — II) „meton.", (som pars pro toto), findes ogs. Calendae, f. mensis el. Maaneden; - Nec totidem veteres, quot nunc, habuere Calendas, Ovid. Fast. 3, 99; cf. Martial. 1, 100.

*Călendālis, e: Biform af flgd.; ∾ tributa, Justin. Edict.; o. — Călendāris, (Kal.), e: hørende til Calendae; ∾ Juno, (til hvilken man offrede paa den første i hver Maaned), Macrob.; o.. — Calendārium, (Kal.), i, n.: Bog over de paa Calendae forfaldne Renter, Senec.; — b) df. sild. „overf.": calendarium, om den hele Formue, Tertull.; — not.: sild. findes ogs. Calendarium: en Calender, Inscr.; — [Calendae]. — Calenum, i, o. Calenus, 3, s. und. Cales.

călĕo, ŭi, 2, (partic. caliturus, Ovid.; pass. impers.: caletur, Plaut.); v. n.; I) „egenl.": er varm el. hed, (opp. frigeo; hvorim. aestuo: lider af Hede, opp. algeo; vid. Doederl.); c. abl., el. absol.; - terrae alio sole calentes, Hor. Od. 2, 16, 18; cf. Virg. Aen. 1, 417, o. Ovid. Met. 13, 590; - calere ignem etc., Cic. Fin. 1, 9; calens favilla, Hor.; calentes guttae, Ovid.; os calet tibi, Plaut.; — b) „poet." ogs.: har det varmt; vid. Plaut. Rud. 2, 6, 48; ∾ febre, Juvenal. 10, 218; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og Begreber; 1) at være varm el. frisk el. ny,

oprdl. om Spiserne; vid. Plaut. Poen. 4, 2, 92; – oftere om Rygter, odl.; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1, o. Cic. Planc. 23; – men „poet." om et Sted: at blive stærkt besøgt, Martial. 7, 7; — 2) navnl. ogs. at behandles el. drives med Ild og Iver; itaque judicia calent, Cic. Att. 4, 16; cf. id. Phil. 5, 4; ligel. id. Verr. 1, 26: posteaquam satis calere res visa est, (syntes at være moden til Udførelse); — B) „ment." o. „ethisk", om Personer og personlige Begreber, ligesom ardere: at være meget varm el. ivrig el. begeistret; – calentes adhuc ab recenti pugna, Liv. 25, 39; men quum omnes caleant, (ere ivrige for Frihedens Forsvar), Hirt. ap. Cic. Att. 15, 6; – ogs. om Taleren, vid. Cic. Brut. 66; ogs. om Tilhørerne; animis ··· jam calentibus, Quintil. 4, 1, 59; – „bes." ogs. „erotisk": ∾ aliqua, (være forelsket deri), Hor. Od. 4, 11, 33; cf. ibd. 1, 4, 19; ligel. ∾ amore, Ovid., igne, Martial.; men ∾ desiderio conjugis abrepti, Ovid. Met. 7, 731, (bittert at sørge derover); – ogs. om anden Lidenskab el. Attraa; vid. Hor. Sat. 2, 3, 8, o. id. Ep. 2, 1, 108; men mero caluisse etc., (være opmuntret el. ansporet deraf), id. Od. 3, 21, 12; – „poet." ogs. c. inf.; tubas audire calens, Stat.; ligel. m. ad, vid. Prop. 4, 3, 62.

Căles, ium, f., (af sing. Cale, es, er acc. Calen, Sil.; – ogs. Calenum, i, n., Plin. 3, 9): en af sin gode Vin berømt By i d. sydlige Campanien, (nu: Calvi), Cic. Att. 7, 14, oftere, o. Hor. Od. 4, 12, 14; — ds. Calēnus, 3: calenisk, municipium, Cic., vinum, Plin., prelum, Hor., falx, id.; — ogs. absol.; a) Calenum, (sc. vinum), molle, Juvenal. 1, 69; — b) Caleni, orum: Indvaanerne af Cales, C. Gracchus ap. Gell. 10, 3.

călesco, ĕre, v. n., inch. af caleo; I) „egenl.": at blive varm el. hed, at geraade i Hede; – ∾ vel apricatione vel igni, vid. Cic. d. Senect. 16; cf. id. N. D. 2, 55; men Lucr. 6, 280: sua quum Mobilitate calescit (vortex); cf. Ovid. Met. 15, 310; — II) „fig.": at blive hed el. opflammet, navnl. af Elskov; saal. „alleg.", Ter. Eun. 1, 2, 5; cf. Ovid. Her. 18, 177; ogs. at blive begeistret; Est deus in nobis; agitante calescimus illo, Ovid. Fast. 6, 5. — calfacio, calfactus, s. und. calefacio, etc.

călĭcŭlus, i, m., dem. af calix: lidet Bæger, liden Kalk, Cato, Plin. 9, 48. — calidarium, i, o. calidarius, 3, s. und. caldarius. — călĭde, adv.: varmt; ds. „fig.": med Varme, ivrigen, agere aliquid, Plaut. Epid. 2, 2, 99; af — călĭdus, 3, (ctr. caldus, vid. Quintil. 1, 6, 19; compar. caldior, Hor. Sat. 1, 3, 53); [caleo; cf. avidus, aveo]; I) „egenl.": varm, hed, fornaces, Lucr., lavacra, id., fons, id.; „poet." ogs. hos ignis o. flamma, id.; men absol.: quod est calidum et igneum, etc., Cic. N. D. 2, 9; – calidior ··· animus est, quam aër, id. Tusc. 1, 18; calidissimae hiemes, Vitruv.; – in agro ··· caldo, Cato; sole caldo, Varr.; calda puls, id.; — B) ds. ogs. subst.; a) calida el. calda, (sc. aqua): varmt Vand; i begge Former hos Senec. o. Plin., ligesom calda findes hos Colum. o. Martial.; — b) calidum el. caldum, (τὸ θερμόν, sc. ὕδωρ): varm Drik, (navnl. Vin med koghedt Vand), Plaut., Varr.; — II) „fig."; A) „overf.": hurtig el. ilende, som skeer el. maa skee i en Hast, (forel.); vid. Plaut. Epid. 1, 2, 39; ∾ mendacium, id., consilium, id.; ∾ pedes, Varr. ap. Non.; — B) „ment.": hidsig, lidenskabelig; a) om levende Væsener, o. „poet."; ∾ redemptor, (ivrig el. geskæftig), Hor. Ep. 2, 2, 72; calidus juventa, (i min fyrige Ungdom), id. Od. 3, 14, 27; cf. id. Sat. 1, 3, 53: calidior est etc.; – ogs. har Virg. Ge. 3, 119: caldum animis (equum: med fyrigt Mod); – b) om Begreber: fremfusende el. overilet, (saal. ogs. i Prosa); periculosa et calida consilia, Cic. Off. 1, 24; cf. Liv. 22, 24; men absol.: vide, ne nimium calidum hoc sit modo, Ter. Eun. 2, 3, 88; — not.: efter Cic. Inv. 2, 9, hører ogs. hertil nom. pr.: Caldus o. Calidius.

călĭendrum, i, n., [besl. m. κάλλυντρον, d. e. Smykke]: etslags ubekiendt Hovedpynt el. Haarfrisur, som bares af de romerske Koner; vid. Hor. Sat. 1, 8, 48, (Acro).

călĭga, ae, f.; [ligesom calceus af calx]: etslags Halvstøvle, navnl. til Soldaterbrug, Cic. Att. 2, 3; cf. Suet. Cal. 52; — 2) „meton.", s. Krigstieneste; vid. Plin. 7, 44, o. Sen. Br. V. 17; ds. — călĭgāris, e: hørende til en Soldaterstøvle, clavus, Plin.; o. — călĭgārius, 3: = frgd., clavus, Plin.; ∾ sutor, ogs. absol. caligarius, i, m.: som forfærdiger Soldatersko, ogs. „alm." en Skomager, Lamprid. Al. Sev. 33.

călĭgātĭo, onis, f., [1. caligo]: Dunkelhed, oculorum, Plin. 29, 38. — călĭgātus, 3, [caliga]: som bærer Soldaterstøvler, milites, Suet.; ogs. subst.: caligatus, (sc. miles), ligesom gregarius: simpel Soldat; vid. Suet. Aug. 25.

*călīgĭnĕus, 3: dunkel, fumus, Grat. Cyneg. 56; o. — călīgĭnōsus, 3: taaget el. mørk el. dunkel, coelum, Cic., stella, id.; ∾ et pluvius tractus, Plin.; — 2) „overf.": ∾ nocte premere, (skiule el. indhylle i det tykkeste Mørke), vid. Hor. Od. 3, 29, 30; – caliginosissima quaestio, Augustin.; — [flgd.].

1. călīgo, inis, f., [rimel. besl. m. halo; alts. oprdl.: Dunst el. Uddunstning]; ds. I) „egenl."; A) „alm.": formørkende Dunst el. Taage, navnl. af Jorden og Vandet; vid. Lucr. 6, 479; cf. Liv. 29, 27, o. Plin. 2, 42, ogs. Virg. Ge. 2, 303, o. id. Aen. 9, 33; ogs. om Røgen af Ild, Lucr. 6, 461; ogs. in pl. Colum. 3, 1; — B) „bes."; a) Mørke el. Dunkelhed, odl.; saal. Nattens Mørke, Lucr. 6, 853; men Virg. Aen. 3, 202: incertos caeca caligine soles etc.; – men tetris tenebris et caligine etc., Cic. Agr. 2, 17; cf. Curt. 4, 5; – ligel. caligo tenebrarum, Quintil. Decl., o. tenebrae caliginis, Appul.; — b) Taage for Øinene; mi ob oculos caliginem obstitisse, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 51; ds. ogs. „overf.": svagt Syn, Øiensvaghed, Cels., Plin. 20, 26, oftere; — II) „fig."; A) „overf.": Trængsel, Elendighed, odl.; vide nunc caliginem illorum temporum, Cic. Planc. 40; cf. id. Prov. Cons. 18; — B) „ment.": Aandens Mørke el. Forvirring; vid. Cic. Phil. 12, 2, o. Plin. Ep. 3, 9; caeca mentem caligine consitus, Catull. 64, 7; quaedam scelerum offusa caligo, etc., Quintil. 9, 3, 47.

2. călīgo, are, v. n. o. a., [1. caligo]; I) neutr.; A) „egenl."; a) at uddunste, at give en Dunst el. Damp fra sig; – quum plerique amnes ··· nebulis caligent, Colum. 1, 5; — b) at være indhyllet i Dunst el. Taage; caligare oculos, Lucr. 3, 157; cf. Virg. Ge. 4, 468; — B) „fig."; 1) „overf." om Øinene el. Synet: at være svag, at see slet, Cels., Plin. 20, 87; ogs. om Personer: at være blind, at see slet, Martial. 10, 4, Scribon.; — 2) „ment.": animo caligante, (uden Besindelse), Plin.; ligel. ∾ mentes ad inexspectata, Quintil.; men som Ordsprog: caligare in sole, (ikke at see selv det Tydeligste), id. 1, 2, 19; — II) act.: at indhylle i Dunkelhed, at fordunkle; vid. Virg. Aen. 2, 606; men Juvenal. 6, 31; caligantes ··· fenestrae, (som ved deres Høide fordunkle de underliggende Gienstande).

1. călĭgŭla, ae, f., dem. af caligula: liden Soldaterstøvle, (eftercl. Ord), Ambros., o. A. — 2. Caligula, ae, m.; saal. kaldtes K. Tiberius's Efterfølger, Cajus; vid. Suet. Calig. 9, o. Tac. Ann. 1, 41 o. 69.

călix, ĭcis, m., κύλιξ, [om Overgangen fra y til a, s. und. Bogst. A.]; – I) „alm.": Bæger el. Pokal el. Kalk, som Drikkekar, navnl. ved Giestebudet; – calices siccae, (tomme), Hor., Juvenal.; cf. Catull. 27, 4;

men ∾ mulsi, (deraf el. dermed), Cic.; — B) „meton." ogs. f. vinum; vid. Hor. Ep. 1, 5, 19; — II) „bes." ifølge en Lighed; A) etslags Kogekar el. Potte, Varr.; cf. Ovid. Fast. 5, 509; — B) etslags Rør i Vandledninger, Frontin.

calla, s. und. calsa. — Callaecia, Callaecus, Callaïcus, s. und. Gallaecia. — callaïnus, s. und. flgd. — callaïs, ïdis, f., καλλαΐς: etslags søgrøn Ædelsten, Turkis, Plin. 37, 56; ogs. en egen Art deraf, ibd. 83, (hos Solin. 20: callaica); — ds. callaïnus, 3: turkisfarvet, lacernae, Martial. 14, 139; — 2) ds. subst. f.: callaïna, (sc. gemma), Plin. l. c. — callarias, ae, m., καλλαρίας: etslags Kabliau, Plin. 9, 28.

callens, tis, adj., s. und. calleo; ds. — callenter, adv., (eftercl., f. callide): listigen, med Snuhed, Appul. — calleo, ŭi, 2, v. n. o. a., [callum]; I) neutr.; A) „egenl.": at have haard Hud, navnl. efter Arbeide, odl.; – callent rure manus, Auct. Aetn. 260; plagis costae callent, Plaut.; men Plin. 11, 84: priusquam calleret (abdomen suis: før det fik sin Fasthed el. Tykkelse); — B) „fig."; a) at være ligesom hærdet derimod el. ufølsom derved; – in illis rebus exercitatus animus callere jam debet, etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; — b) at være ligesom inddreven og indøvet deri, at være skikket el. dygtig dertil; sjeld. absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl.), oftest c. abl.; – omnes homines ad suum quaestum callent et fastidiunt, Plaut. Truc. 5, 40; men id. Poen. 3, 2, in.: m. comisk Henspillen paa callum aprugnum, (en Fleskebørste); – callent enim in hoc cuncta animalia, Plin. 8, 38; – callere augurandi studio, arte, Solin., fidibus, Appul.; — II) act., men alene „fig.": veed el. kan noget ved Erfaring el. Øvelse, er udlært deri, odl.; ds. forstaaer el. indseer, odl.; – Ego illius sensum pulchre calleo, Ter. Ad. 4, 1, 17; cf. Cic. Balb. 14, o. Liv. 39, 40; ∾ artem, qua etc., Tac.; cf. Hor. A. P. 274; – ogs. c. inf. obj., id. Od. 4, 9, 49; ogs. m. Relativsætning; quo pacto id fieri soleat, calleo, Ter. Heaut. 3, 2, 37; — III) partic. callens, tis, ogs. som adj.: kyndig el. erfaren deri; c. gen.; – qui sunt vaticinandi callentes, Plin. 21, 105; callens utriusque linguae, Gell.; ∾ bellandi, Amm.

calliblepharium, i, s. und. flgd. — callibl̆ĕphărus, 3, καλλιβλέφαρος: med skiønne Øienlaag, Plin. 32, 21, inc.; — 2) ds. subst. callibl̆ĕphărum, (ogs. -ium, Marc. Emp.), i, n., καλλιβλέφαρον, (sc. φάρμακον): Middel el. Salve til Øienbrynenes Farvning, Varr. ap. Non., Plin. 21, 73, oftere. — Callicrătĭdas, ae, m.: spartansk Hærfører; vid. Cic. Off. 1, 24.

callĭde, adv. af callidus; I) „alm.": kyndigen, forstandigen, dygtigen, intelligere, Ter.; ∾ arguteque dicere, Cic.; cf. id. Caecin. 5; – compar.: ∾ interpretari, Tac. Ann. 6, 37; superl.: ∾ de futuris conjicere, Nep. Them. 1; — II) „bes.": forslagent, listigen; – ∾ et facete exordiri rem, Plaut. Pers. 4, 1, 7; cf. Cic. Flacc. 10; ligel. ∾ occultare vitia sua, Sall. Jug. 15.

callĭdĭtas, atis, f., [callidus]; I) til det Bedre: Forstandighed el. Skarpsindighed og Dygtighed til at udføre noget; vid. Nep. Eum. 1; consilium multae calliditatis, Ovid. Fast. 3, 380; cf. Tac. Agric. 9, o. A.; — II) oftere til det Værre: Forslagenhed, Trædskhed, Underfundighed; – calliditas potius, quam sapientia etc., Cic. Off. 1, 19; cf. ibd. 3, 32, o. id. R. Com. 7; – ogs. Krigslist, Liv. 42, 47; ogs. oratorisk Kunstgreb, Cic. Part. or. 39; – ogs. in pl.: Syri calliditates, (hans Skielmsstykker), Ter. Heaut. 5, 1, 13.

callĭdŭlus, 3, dem.: noget listig el. forslagen, odl., Arnob.; af — callidus, 3, [calleo]; oprdl.: med haard Hud (ifølge meget Arbeide); ds. sædv.: ligesom hærdet dertil el. indøvet og erfaren deri, odl.; vid. Cic. N. D. 3, 10: (callidi), quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit; ds. — I) til det Bedre: indsigtsfuld, kløgtig, erfaren, dygtig; callidus ad suum quaestum, Plaut.; men ∾ Musa, Calliope, (aandrig), Lucr. 6, 93; ∾ agitator, Cic.; natura nihil potest esse callidius, id. N. D. 2, 57; calidissimus imperator (Fabius), Nep. Hann. 5; men Plin. Ep. 7, 6: juvenis ingeniosus, sed parum callidus; – navnl. ogs. kunstkyndig el. kunstforstandig, Hor. Sat. 2, 3, 22, o. ibd. 2, 7, 101; — B) er ogs. at mærke; 1) i visse Forbindelser; a) c. gen.; – callidus rei rusticae, Colum., rei militaris, Tac., temporum, id.; — b) paa Grækernes Vis c. inf.; callidus condere furto, Hor. Od. 1, 10, 7, cf. Pers. 1, 118; — 2) „meton." ogs. om Ting og Begreber: sindrig, kløgtig; ∾ inventum, Nep. Eum. 5; ∾ junctura, Hor. A. P. 47; men callidissimum artificium naturae, Cic. Tusc. 1, 20; — II) til det Værre: forslagen, listig, trædsk, underfundig; me esse ··· Callidum, astutum admodum, Plaut. Amph. 1, 1, 112; versutos homines et callidos admirantes, etc., Cic. Off. 2, 3; cf. ibd. 3, 13; ligel. callidus ac veterator, id. Verr. 3, 14; – ogs. m. ad, el. m. in, el. c. dat.; – ad fraudem callidi, Cic. Cluent. 65; in disputando mire callidi, Quintil.; amici accendendis offensionibus callidi, Tac. Ann. 2, 57; — b) „meton." ogs. om Begreber: ∾ consilium, Ter. Andr. 3, 4, 10; ∾ interpretatio juris, Cic. Off. 1, 10; men ∾ liberalitas, (som beregner alt til sin Fordel), Nep. Att. 11; ∾ cunctatio, Suet. Tib. 24.

callĭgŏnon, i, n., ogs. polygonon mas: etslags Plante, Plin. 27, 91. — Callĭmăchus, i, m.: Καλλίμαχος: græsk Digter og Grammatiker af Cyrene; (hvf. Battiades, s. und. Battus); vid. Quintil. 10, 1, 58, Cic., Ovid.; — ds. Callimachius, 3, metrum, Serv.; — not.: ogs. Navnet paa en Billedhugger, Plin., ogs. paa en Læge, id. — callimus, i, m., κάλλιμος, (d. e. smuk): en Art af Ørnestenen, Plin. 36, 39.

callĭon, i, n., κάλλιον: en Benævnelse paa Planten vesicaria, Plin. 21, 105. — callĭōnȳmus, i, m., καλλιώνυμος, (med det smukke Navn), ogs. uranoscopus: etslags Søfisk, Plin. 32, 24.

Callĭŏpe, es, o. Callĭŏpēa, ae, f., Καλλιόπη o. Καλλιόπεια, (med den skiønne Stemme): Calliope, den ypperste af Muserne, nærmest det episke Digts Muse; men ogs. „poet." undert. de øvrige Digtningsarters Muse; vid. Hor. Od. 3, 4, 2; – ogs. er Calliope ved Oeagrus Moder til Orpheus, Hygin. Fab. 14, ogs. til Hymenæus, som deraf heder Callĭopēĭus, Auct. Epithal. in Anthol. Lat.; s. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 5, 864; – callida Musa, Calliope, etc., Lucr. 6, 94; til denne Muse er ogs. rettet Hor. Od. 3, 4; — 2) „meton." findes ogs. Calliope; a) f. d. samtlige Muser, Virg. Aen. 9, 525; — b) f. Digtningen selv, Ovid. Fast. 2, 568; — not.: Formen Calliopēa findes Virg. Ecl. 4, 57, Ovid. Fast. 5, 80. — Calliopēa, Callĭŏpēĭus, s. und. frgd. — callĭpĕtălon, i, n., καλλιπέταλον, d. lat. quinquefolium: etslags Plante, Appul.

Callĭphōn, ontis, m., Καλλιφων: en græsk Philosoph, Cic. Tusc. 5, 30, oftere. — Callirrhŏē, (metrisk ogs. Callĭrhŏē), es, f., Καλλιῤῥόη, Καλλιρόη; I) som Person: Datter af Achelous, o. anden Gemalinde af Alcmæon, Ovid. Met. 9, 414 flgd.; — not.: s. ogs. Hygin. Fab. 145 o. 151; — II) som Navnet paa flere Kilder; a) berømt Kilde ved Athenen, paa Sydsiden af Acropolis, med Tilnavn enneacrunos (ἐννεάκρουνος, neml. af de 9 Rør el. Render, som ledede dens Vand til Byen); vid. Plin. 4, 11; — b) ogs. en varm Kilde i Palæstina, Plin. 5, 15; — c) en

Kilde ved den arabiske By, Edessa, som ogs. deraf selv heder: Callirrhoe, id. 5, 21.

callis, is, m., (sield. f.), [rimel. besl. m. κάλιξ o. 2. calx, neml. som stenet]; 1) „alm.": smal og ujevn Fodsti, navnl. som Hiorden danner ved at drives; vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 405; per calles silvestres longinquos, Varro; cf. Cic. Sest. 5, o. Liv. 22, 14, ogs. id. 31, 42; calles secreti, Virg., occulti, id.; ∾ surgens, Pers. 4, 57; — II) „poet." o. sield.; a) en Vei, Val. Fl.; — b) en Løbebane, Lucr. 6, 92.

callisco, sci, ĕre, v. n., inch. af calleo: bliver slov, Cato ap. Non.; (hvor calliscerunt, f. occalluerunt). — Callisthĕnes, is, m., Καλλισθένης: Ungdomsven af Al. d. Store; vid. Curt. 8, 15, o. Cic. Tusc. 3, 10, oftere. — Callisto, us, f., Καλλιστώ: Datter af d. arcadiske K. Lycaon; (hvf. Lycaonia, Ovid., o. Lycaonis, Catull.); ved Juppiter Moder til Arcas; men ved Junos's Skinsyge forvandlet en Hunbiørn, blev hun af Juppiter sat paa Himmelen som Stiernebilledet Helice el. Ursa major; vid. Ovid. Met. 2, 401 flgd., o. id. Fast. 2, 156, ogs. Hygin. Fab. 176 flgd.

callistrūthia, ae, ogs. callistrūthis, idis, f., καλλιστρουθία, (sc. ficus): en fortrinlig Figenart, som Spurven (στρουθός) søger, Colum., Plin. 15, 19; ogs. ficus passeraria, Capitolin. — callithrix, -trichos, f., καλλίθριξ, (skiønhaaret); 1) ligesom trichomanes: Plante til Haarets Farvning, Plin. 26, 90; — 2) pl. callitriches, um: en æthiopisk Abeart, id. 8, 80. — callitrichos, i, f., καλλίτριχος, (skiønhaaret), ogs. adiantum, ogs. capillus Veneris, (vor Frues Haar): etslags Plante, Plin. 22, 30.

callōsitas, atis, f.: haard Hud, Scribon.; — 2) df. „overf.": ligesom Indhærdelse el. indhærdet Øvelse, Tert.; af — callōsus, 3, [callum]: med haard el. tyk Hud, ulcus, Cels.; crassior callosiorque cutis, Plin.; — 2) ogs. „alm.": tyk, fast, haard, ova, (tykskallede), Hor., acini uvae, Colum., olivae, Plin.

callum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": den forhærdede tykke Hud paa det dyriske Legeme; vid. Lucr. 4, 937; callum solorum, (under Foden), Cic. Tusc. 5, 32; — B) „best." o. „meton."; a) visse faste Kiøddele hos nogle Dyr; ∾ aprugnum, (Svinebørste), Plaut.; ligel. absol. callum, id.; ∾ manus elephanti, Plin.; — b) den haarde Skal el. det faste Kiød hos Væxter og Planter; – callum uvarum, Plin., fungorum, id., foliorum, id., Pallad.; — c) ∾ terrae, (den faste Jordskorpe), Plin.; ogs. alm. Legemets indre Haardhed el. Fasthed; ∾ salis, id. 16, 23; — II) „fig.": Haardhed el. at være hærdet imod Indtryk, en ved Vane erhvervet Udholdenhed og Ufølsomhed i Menneskets Indre; – vid. Cic. Tusc. 2, 15; cf. ibd. 3, 22, ogs. id. Fam. 9, 2; ∾ ducere, Senec. Marc. 8. — callus, i, m.: Biform af frgd., Cels.

1. cālo, (kal.), are, v. a., καλῶ: kalder, udraaber; ogs. sammenkalder, navnl. i Religionssproget, s. und. Calendae; df. calata comitia; vid. Laelius Felix ap. Gell. 15, 27, o. Macrob. Sat. 1, 15; sit classis a calando, Quintil. 1, 6, 33; — not.: til Cic. Sest. 33, vid. Madvig. Op. 1, 470. — 2. cālo, ōnis, m., [besl. m. κᾶλον, i. e. lignum el. fustis, vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, in.]: Trosknægt el. Soldatertiener, Caes. B. G. 6, 35, Liv., o. A.; cf. Pers. 5, 95; — 2) „overf.": Træl el. Slave af det ringeste Slags, Cic. N. D. 3, 5, Hor. Sat. 1, 2, 44, o. id. Ep. 1, 14, 42.

călor, ōris, m., [caleo]; I) „egenl."; A) „alm.": Varme, Hede, (opp. frigus), Lucr., Cic., Virg.; ligel. ∾ ignis, solis, fulminis, Lucr.; ogs. in pl., Cic., Hor.; — B) „best."; a) ∾ vitalis: Livsvarmen, Lucr., Cic.; ogs. absol., Virg. Aen. 4, 705; — b) Sommervarmen el. Sommerheden; dum se calor frangat, Cic. d. Or. 1, 62; df. ogs. (synecd.): Sommeren selv, vid. Lucr. 1, 175; ligel. mediis caloribus, Liv. 2, 5; — c) „poet." ogs. hed el. brændende Vind, (Sirocco), Hor. Ep. 1, 7, 5; ogs. calores austrini, Virg. Ge. 2, 270; — d) Feberhede, Tibull. 4, 11, in.; — II) „fig.": lidenskabelig Heftighed og Hede, Ild el. Fyrighed, (oftest fra Quintil.); ∾ cogitationis, id., dicendi, id.; ∾ juvenili inconsideratior, id.; ligel. ∾ dicentis, Plin. Ep.; ∾ pietatis, id. Pan. 3; ogs. „poet.": ∾ Martius, Stat.; — b) „best." ogs.: brændende Elskov, Ovid., Sil.; ligel. in pl., Hor. Od. 4, 9, 11, o. Ovid. A. A. 1, 237; df. — călōrātus, 3: hidsig el. heftig, Appul. — călōrĭficus, 3, [calor, facio]: som skaffer Varme, varmende, oleum, Gell. 17, 8.

calpar, (aris), n., [κάλπη, i. e. urna], forel. f. dolium el. Vinfad; df. ogs. „meton.": den første Vin el. Offervin deraf, Varr. ap. Non. — Calpe, es, f., Κάλπη: det i Hisp. Baet. liggende Forbierg ved fretum Gaditanum, hvor nu Gibraltar, Mela 1, 5, Plin. 3, prooem., o. As. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 32; ∾ Ibera, Sen. Herc. Oet. 1259; — df. Calpētānus, 3, gurges, Avien. Prognost.; ogs. Calpētĭtānus, 3, vada, id. Arat.

Calpurnĭus, Calpurnĭa: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: L. Calpurnius Piso Frugi, (cons. a. u. c. 621), Cic. Verr. 4, 49. s. und. Piso; – Calpurnia, ae: Gemalinde af Cæsar, Vell. 2, 57; — B) df. 1) Calpurnĭus, 3, familia, Cic.; ∾ lex; a) de pecuniis repetundis, (af d. ovennævnte Piso Frugi, som Folketribun), Cic. Verr. 3, 84, oftere; — b) de ambitu; vid. Cic. Mur. 23; — 2) Calpurnĭānus, 3, equites; vid. Liv. 89, 31; — not.: Julius Calpurnius skrev under K. Carus: Hyrdedigte el. Ecloger, som have ret meget Værd.

calsa, (al. calla), ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 36. — caltha, ae, f.: etslags gulagtig Blomst med stærk Lugt; vid. Plin. 21, 15, Virg. Ecl. 2, 50, o. Colum. — calthŭla, ae, f., efter Formen dem. af frgd.; df. en af dens gule Farve benævnt Fruentimmerdragt, Plaut. Epid. 2, 2, 47. — calthum, i, n., Biform af caltha, Prudent.

călumnĭa, (kal.), ae, f., [calumnior]; I) oftest i Rets- o. Forretningssproget; A) Rettens Fordreielse el. Forvendelse; navnl. falsk Anklage el. Beskyldning, Chicane el. List el. Rænke; (opp. veritas, Quintil.; opp. fides, Suet.); vid. Cic. Verr. 2, 27: per calumniam malitiamque etc.; men non calumniā litium ··· sed castris etc., id. Mil. 27; cf. id. Off. 1, 10; men ∾ religionis, (et fra Religionsscrupler laant Paaskud), id. Fam. 1, 1; – ogs. in pl., ibd. 1, 4, Suet. Caes. 20, oftere; — B) „meton." f. actio calumniae: den imod en falsk el. løgnagtig Klager anlagte Retssag; – calumniam non effugiet etc., Cic. Cluent. 59; cf. Liv. 39, 40; calumniam ferre, (blive erklæret for en falsk Anklager), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; cf. condemnatus calumniae, Tac. Ann. 14, 41; men jurare calumniam, Coel. l. c, ogs. de calumnia, Dig., (sværge, at man ikke anklager af Chicane); — II) udenfor Retssproget; A) „alm.": Fordreielse el. Forvendelse af Sandheden, Anførelse af Skingrunde, el. anden Chicaneren; navnl. ogs. Sophisteri el. sophistisk Angreb paa noget el. nogen; – vid. Sall. Cat. 30; Cic. Acad. 2, 5, ogs. Quintil. 2, 17, 18, o. Phaedr. 3, prol.; — B) „best.": den af Chicane el. Mishandling opstaaede Ængstelse el. Vanskelighed; vid. Caecina ap. Cic. Fam. 6, 7; navnl. ogs. nogens ugrundede Nedsættelse af hans eget Arbeide; vid. Quintil. 10, 1, 115, (om Taleren Calvus; cf. Cic. Brut. 82).

călumnĭator, (kal.), oris, m., [calumnior], oftest i Rets- og Forretningssproget: som fordreier el. forvender Retten, en Chicaneur ej. Rabulist, Dig.; – scriptum sequi (at hænge i Bogstaven), calumniatoris esse, etc., Cic. Caecin. 23; cf. id. Quint. 28, oftere; — 2) „overf."; ∾ sui: som nedsætter sit eget

Arbeide under dets Værd, Plin. 34, 19; — df. fem. călumnĭātrix, īcis: som fører en falsk Anklage, som chikanerer, Dig.

călumnĭor, (kal.), atus sum, 1, v. dep. a., [forlænget Form af calvor]; I) i Rets- og Forretningssproget: anklager falskeligen el. uden Grund, angriber el. forfølger med List el. Chicane; - aperte ludificari et calumniari, Cic. R. Am. 20; cf. id. Quint. 21; men ∾ verba juris, (fordreie dem), Dig.; ∾ petitorem, Quintil.; — II) udenfor Retssproget; A) „alm.": angriber el. dadler med Sophisterier el. tomme Skingrunde; vid. Cic. Fam. 9, 7, (Orell.); ∾ festinationem alicujus, Quintil.; cf. Phaedr. 1, prol., o. Tac. Hist. 3, 75, ogs. Gell. 7, 3; — B) „bes.": at ængste sig uden Grund; at finde Vanskeligheder, hvor der ingen ere; vid. Cic. Fam. 9, 2; - navnl. heder ogs. ∾ se: altid at være misfornøiet med sit Arbeide, altid finde noget at rette derved; vid. Quintil. 8, prooem., ogs. id. 10, 3, 10. — călumnĭōse, adv.: med Chicane, Dig.; superl., Symmach.; af — călumnĭōsus, 3, [calumnia]: fuld af Rænker el. Chicaner; ∾ accusatio, Dig.; superl., Augustin.

calva, ae, f. und. calvus. — *calvārĭa, ae, f.: Hierneskallen hos Mennesker og Dyr, Cels.; ∾ canis, Plin.; o. — calvārium, i, n.: = frgd., Appul.; — II) ogs. etslags Fisk uden Skæl, Enn. ap. Appul., inc.; — [calva, calvus]. — calvatus, 3, s. und. calvus, inc. — Calvēna, ae, m.: comisk fingeret Navn, af calvus, (den Skaldede; i. e. Matius: en Ven af Cæsar), Cic. Att. 14, 5. — calveo, ēre, v. n., [calvus]: at være skaldet, Plin. 11, 47; df. — calvesco, ĕre, v. n. inch.: at blive skaldet, Colum., Plin.; — 2) „overf." om Planterne: at voxe tyndt; ∾ castaneta, Colum.

*calvĭtĭes, ēi, f.: Viform af flgd.; prae calvitie etc., Suet. Galb. 20; o. — calvĭtĭum, i, n.: Hovedets Skaldethed el. skaldede Beskaffenhed; - quasi calvitio moeror levaretur, Cic. Tusc. 3, 26; cf. Suet. Caes. 45; — 2) „overf.": ∾ loci, (tynd Vært af Træer el. Planter, Mangel derpaa), Colum.; — [calvus].

calvo, ĕre, v. a.: forel. Viform af flgd.; df. pass.: ille calvi ratus, (athan blev skuffet), Sall. frgm. Hist.; ligel. te vocis calvi similitudine, Pacuv. ap. Non. — calvor, ari, v. dep. (a. o. n.), [forel. f. calumnior]; 1) i Retssproget: bruger List el. Rænker; si calvitur (reus), Fest. ex XII Tabb.; — 2) udenfor Retssproget: skuffer, vildleder, fører bag Lyset; me calvitur suspicio, Pacuv. ap. Non.; men sopor manus calvitur, (overlister dem), Plaut. Cas. 2, 2, 4.

calvus, 3, (germ. kahl): skaldet, uden Haar; - raso capite calvus etc., Plaut. Amph. 1, 1, 306; ∾ senex, Petron.; men absol.: a calvo ad calvum etc., Suet. Calig. 27; — B) df. subst. calva, ae, f.: den fra Haar og Hud rensede Hierneskal; calvam auro caelare, Liv. 23, 24; cf. Martial. 10, 83; — not.: ogs. er Calvus: romersk Tilnavn i den licinske Slægt; s. und. Licinius; — II) „overf." om Jordbunden og Væxterne; si vinea a vite calva erit, (er blottet derfor), Cato; cf. Plin. 17, 55, (hvor dog f. calva ogs. læses calvata m. s. Bem.); - ∾ nuces, (med glat Skal), Cato; - ogs. subst. calva, ae, f., (sc. nux), Petron.

1. calx, cis, f., sield. m., [rimel. ved Bogstavoms. af λάξ, d. e. med Hælen; efter Doederl. af cellere]; I) „egenl.": Hælen; - calces deteris, (træder mig paa Hælene), Plaut. Merc. 5, 2, 111; incursat pugnis, calcibus, πὺξ καὶ λάξ, id.; ligel. pugnis et calcibus uti, Cic., certare, id.; ferire pugno vel calce, Quintil.; cf. Virg. Aen. 11, 714, o. Pers. 3, 105; - ogs. om Dyrene: calcibus caedere, (slaae bagud, λακτίζειν), Plaut., ferire, Ovid., petere aliquem, Hor.; ligel. calces remittere, Nep., rejicere, Dig.; — bb) ogs. kan mærkes; a) som Ordsprog; adversus stimulum calces (sc. jactare: stampe imod Braadden), Ter. Phorm. 1, 2, 28; ligel. calcem impingere rei alicui, (ikke mere bryde sig derom), Petron.; — b) „meton." (pars pro toto): Foden; calcemque terit jam calce etc., Virg. Aen. 5, 324; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) calces scaporum: Fodstykkerne til scapi el. Trappesøilerne, Vitruv. 9, 1; — b) i Gartnersproget: det tilligemed Podeqvisten fra Stammen afrevne el. afskaarne Stykke, Plin. 17, 35.

2. calx, cis, f., sield. m., χάλιξ; I) oprdl.: liden Sten, en Sten af det mindre Slags, (ligesom det langt hyppigere calculus); df. „bes."; A) en Sten el. Brikke i Bretspillet, Plaut. Poen. 4, 2, 85 flgd., o. Lucil. ap. Prisc.; — B) Kalksten; df. Kalk, (ulædsket el. lædsket); saxa ... coalescere calce, Lucr. 6, 1067; cf. Cic. Mil. 27; ∾ viva, (ulædsket el. raa), Vitruv., exstincta, (lædsket) id., macerata, (slagen), Plin.; men ∾ arenatus, (med Sand), Cato, (hvor masc. er at mærke); calcem coquere, (brænde Kalk), id.; — II) fordi paa Væddeløbsbanen Maalet (ligeoverfor carceres) i de ældste Tider betegnedes med Kalk, (ligesom sildigere med Kride), vid. Senec. Ep. 108; saa heder calx ogs. „overf." (o. „alleg."): Maalet el. Enden paa en Løbebane (el. alm. paa et Arbeide); - vid. Cic Lael. 27, o. id. d. Senect. 23; ligel. id. Tusc. 1, 8: nunc video calcem, ad quam quum decursum sit, etc.; - extra calcem decurrere, (svæve ud fra sit Thema), Amm.

călўcŭlus, i, m., dem. af calyx: liden Blomsterknop, Blomsterbægeret, Plin. 20, 88, oftere. — Călўdon, ōnis o. ōnos, f., Καλυδών: gammel By i Ætolien, ved Floden Evenus, Kong Oeneus's Residens; vid. Ovid. Met. 8, 495, oftere; s. ogs. Plin. 4, 3, o. A.; — B) df. 1) Călўdōnius, (-ēus, s. nedenf.), 3: calydonisk, sus, (vid. Ovid. Met. 8), Martial. 11, 19; ∾ heros, (i. e. Meleager), amnis, (i. e. Achelous), Ovid. l. c. 324 o. 728; - men ∾ regna, ibd. 14, 512, (d. e. Diomedes's Rige i Nederitalien); — b) df. subst. Calydoniae, arum, f.: Calydonierinderne, Senec. Herc. Oet. 583; — 2) Călўdōnĭăcus, 3: = frgd., rupes, Manil. 5, 180, (al. Calydonēa, m. s. Bem.); — 3) Călўdōnis, idis, f.: Calydonierinde; ∾ matres, Ovid. Met. 8, 527; ogs. absol., f. Dejanira, ibd. 9, 112. — Calymne, es, f.: Ø i Ægæerhavet, ved Rhodus, Ovid.

Călypso, us, (ogs. onis), acc. Calypso, (ogs. onem), f., Καλυψώ: en Nymphe, Datter af Atlas (el. af Oceanus), modtog paa Øen Ogygia i Siculerhavet den omflakkende Ulysses, ved hvem hun blev Moder til Auson; vid. Prop. 1, 15, 9, o. id. 2, 17, 13; cf. Plin. 3, 15, ogs. Mela 2, 7, (hvor dog Aeaea staaer urigtigen f. Ogygia).

călyx, ўcis, m., κάλυξ, [besl. m. καλύπτω, d. e. dækker el. skiuler]; „alm.": Dække el. Skiul; df. I) med Hensyn paa Værter og Frugter; a) Blomsterbægeret el. Blomsterknoppen; ∾ narcissi, Plin., rosae, id., lilii, id.; — b) Frugtens Skal, Plin. 15, 25, oftere; - men id. 15, 18: Vordække, hvormed Frugten tilhylles, for at kunne holde sig; — 2) om andre Gienstande; a) en Æggeskal, Plin. 28, 4; — b) Skaldyrenes Skal el. Dække, Plin. 9, 51, oftere.

cămăcum, i, n.: en syrisk Canelart, Plin. 12, 63, (al. comacum), inc. — camara, ae, f. und. camera. — Cămărina, (Camer-), ae, f.: By paa Vestkysten af Sicilien, Plin. 3, 14, o. Virg. Aen. 3, 700; — not.: acc. graec. Camarinan, Ovid. Fast. 4, 477. — camarus, s. und. cammarus.

cambio, ire, v. a., [κάμπτω, i. e. flecto: bøier, vexler], (efterel. Ord); bytter, tusker; ∾ mutuarias operas cum vicinis, Appul. — Cambўses, is, m., Καμβύσης; I) som Mandsnavn; A) Faderen til den ældre Cyrus ved Mandane, Justin. 1, 4; — B) Søn og Efterfølger af den ældre Cyrus, id. 1, 9; — II) Flod i Albanien, Mela, Plin. 6, 1.

cămēlārius, i, m., [camelus]: en Kameldriver, Dig. — cămēlēlāsia, ae, f., καμηλελασία: en

Kameldrivers Forretning, Dig. — camēlīnus, 3, [camelus]: af en Kamel, lac, Plin., ossa, id. — căměllа, ae, f.: etslags Drikkeskaal el. Vinbæger, Ovid. Fast. 4, 779, Petron. — cămēlŏpardălis, is, f., χαμηλοπάρδαλις: Kamelparderen el. Giraffen, Varr., Plin. 8, 27; - ogs. camelopardalus, Capitolin., o. Camelopardus, Isid. — cămēlŏpŏdĭon, i, n., χαμηλοπόδιον, ligesom Kamelfod: etslags Plante, Appul. — cămēlus, i, m., κάμηλος: Kamelen, Plin. 11, 62, Cic. N. D. 2, 47, Liv., Hor., o. A.

Cămēna, ae, f., [f. Carmena, el. f. Casmena, etr. f. canimena, af cano]; svarer til Grækernes Μοῦσα; altf. Muse, Sanggudinde; vid. Hor. Carm. Sec. 61, o. Virg. Ecl. 3, 59; cf. Plin. praef., in., Pers. 5, 21, o. A.; ∾ Grajae, Hor. Od. 2, 16, 38, Colum.; f. ogs. Liv. 1, 21, o. Plin. 34, 10; — 2) „meton." ogs. f. Digtningen selv, Hor. Ep. 1, 1, in., oftere, Ovid. Pont. 4, 13, 33, Tibull. 4, 1, 24, oftere; — df. Cămēnālis, e, (efterel. Ord): hørende til Camenerne el. Muserne, el. benævnt derefter, Hippocrene, Avien. Arat. 495, modi, Sidon.

cămĕra, (camara), ae, f., καμάρα: hvælvet Loft, Hvælving; camera tectus (locus), Varr.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. Sall. Cat. 55; - ogs. hvælvet Skibsdæk, Suet. Ner. 34; men camerae coelum, Vitruv. 7, 3: det Indre af el. i en Hvælving; — 2) hos Pontierne: fladt Fartøi med bueformet Dæk, Tac. Hist. 3, 47, Gell.; — df. cămĕrārius, 3, cucurbitae, som snoe sig i Veiret, Plin 19, 24. — cămĕrātio, onis, f., [camero]: Hvælving, Spartian. — Cămĕria, ae, f.: By i Latium, Liv. 1, 38; ogs. Camerium, i, n., Plin. 3, 9; — df. subst. Cămĕrīni, orum, m.: Indvaanerne af el. i Cameria, Val. Max.; — not.: ogs. er Camerinus, i, m.: Tilnavn i d. sulpiciske Slægt, Liv. 3, 31, oftere; hvf. pl. Camerini, orum, (de Fornemme), Juvenal. 7, 90.

Cămĕrīnum, i, n.: Biergstad i Umbrien, (hod. Camerino), Cic. Att. 8, 12, B.; — B) df. 1) Camers, tis, adj.: camertisk, ager, Cic. Sull. 19; — b) df. Camertes, ium: Camerterne el. Camerinerne, Plin. 3, 19; cf. Liv. 28, 45; — 2) Camertinus, 3: = frgd., foedus, Cic. Balb. 20. — Camerinus, o. Camerium, f. und. Cameria. — cămĕro, are, v. a., [camera]: hvælver, Plin. 10, 50. — Camers, tis, o. Camertinus, 3, f. und. Camerium.

1. camilla, (casm.), f. und. 1. camillus. — 2. Cămilla, ae, f.: volsciſk Heltinde; vid. Virg. Aen. 7, 803, o. ibd. 11, 536. — 1. cămillus, (casm., Varr.), i, m., o. cămilla, (casm.), ae, f.: fornem Yngling el. Mø, som giør Opvartning hos Flamen Dialis ved Offertienesten; vid. Macrob. Sat. 3, 8, ogs. Varr. L. L. 7, 3; camillus … proprie puer ingenuus, Fest.; — not.: camillus, f. pusillus, vid. Quintil. 8, 3, 9. — 2. Cămillus, i, m.: Tilnavn i Furiernes Slægt; - den berømteste af dette Navn er: M. Furius Camillus, Erobreren af Veji, og Roms Befrier fra Gallerne; vid. Liv. 5, 19 flgd.

cămīno, (avi), atum, 1, v. a.: sammenføier i Form af en Ovn; luto caminari, Plin.; caminata fossura, id.; af — cămīnus, i, m., (ἡ κάμινος): en Ovn, navnl.; 1) Smelteovn til Metallernes Bearbeidelse, Ovid. Met. 7, 106, o. Pers. 5, 10; — bb) df. a) „poet.": Vulkans og Cyclopernes Smedeesse under Ætna; vid. Virg. Aen. 3, 580, oftere, ogs. Ovid. Fast. 4, 473; — b) „alleg." er Juvenal. 14, 118: semperque ardente camino, (ved uafbrudt anstrængt Arbeide), etc.; — 2) Ovn el. Camin i Værelser, Hor. Ep. 1, 11, 19, Suet. Vitell. 8; — bb) df. ogs.; a) „meton.": Ild, navnl. til at varme sig ved; vid. Cic. Fam. 7, 10; cf. Hor. Sat. 1, 5, 80; — b) som Ordsprog mærkes: oleum addere camino, (gyde Olie i Ilden), Hor. Sat. 2, 3, 321.

Cămīrus, (-os), i, m., Κάμειρος: Søn af d. fierde Hercules, Broder af Jalysus o. Lindus, og Stifter af en efter ham benævnt By paa Rhodus; vid. Cic. N. D. 3, 21, o. Plin. 5, 36, ogs. Mela 2, 7. — cammaron, i, n., κάμμαρον: en Benævnelse paa Planten aconitum. — cammărus, i, m., κάμμαρος: Søkrebs el. Hummer, Varr., Colum., Plin. 27, 2, o. A. — Camoena, ae, f., f. und. Camena.

campăgus, i, m., (sild. Ord): etslags Halvstøvle for høiere Militære, Trebell., Capitolin. — campāneus, (-ius), 3, [campus], (sild. Ord, f. campestris); ∾ loca, Innocent. ap. Goes. — Campānia, ae, f., [campus, d. e. Slette]: frugtbart Landskab i Mellemitalien, imellem Latium o. det Lucanske, med Hovedstaden Capua, (hod. Terra di Lavoro), Mela, Plin. 3, 9, o. Flor. 1, 16; cf. Cic. Agr. 2, 35; — B) df. 1) Campānus, 3: campanisk, ager, Cic., colonia, id., matres, Liv. 26, 13, luxuria, id. 23, 45; ∾ supellex, (campansk Stentøi), Hor. Sat. 1, 6, 118; men ∾ morbus, (en Udvært i Tindingerne, som ved at udskæres efterlod Ar); vid. Hor. Sat. 1, 5, 62, (schol. Cruqu.); - ∾ pons, (ved Capua over Savo), ibd. 45, Plin.; ∾ via, (Bivei af via Appia), Suet. Aug. 94; — b) df. subst. Campani, orum: Indvaanerne i Campanien, Cic. Agr. 1, 7, o. A.; — 2) Campānicus, 3: = frgd., aratra, Cato, serta, id.; cf. Plin. 21, 29; men ∾ peristromata, Plaut. Pseud. 1, 2, 13; — 3) Campānius, 3: = frgd.; ∾ terra, (i. e. Campania), Tibull. 1, 9, 33; — 4) Campas, ātis, adj.: = frgd.; ∾ genus, Plaut. Trin. 2, 4, 144. — Campanicus, 3, f. und. frgd.

campe, es, f., κάμπη, (oprdl.: Krumning; df.): Kaalormen, (eruca), Colum., Pallad.; — b) df. som Ordsprog: campas dicere, (ligesom nugas dicere): bruge Udflugter, Plaut. Truc. act. 5, vers. 55, inc. — Campensis, e, [campus]: Epithet til Isis, som havde et Tempel paa Marsmarken, Appul.

campester, (campestris, Cato, Colum.), stris, stre, [campus]; 1) „alm.": hørende til Marken el. Sletten, (opp. montanus o. collinus); - ∾ genus agrorum, Varr.; ∾ acer et montanum, Plin.; ∾ locus, Colum., situs, id.; ∾ culta, Plin.; - ∾ ac demissis locis, Caes.; ∾ iter, id., Liv.; ∾ barbari, (som beboe Sletten), id., Scythae, Hor.; men ∾ hostis, Liv. 22, 18; — b) df. subst. campestria, ium, n.: det flade Land, Tac. Germ. 43, o. Plin. 6, 30; — II) „bes.": hørende til el. benævnt efter Campus Martius i Rom; df. A) hørende til Legemsøvelserne paa Marsmarken, ludus, Cic., proelia, Hor., arma, id., decursio, Suet., exercitationes, id.; — b) df. subst. campestre, is, n., (sc. velamentum): Kampbælte, (el. Skambælte for de Kæmpende), Hor. Ep. 1, 11, 18; — B) hørende til de paa Marsmarken holdte Comitier; ∾ gratia, Liv. 7, 1; ∾ operae, Suet. Aug. 3.

campestrātus, 3: som bærer et Kampbælte, Augustin.; af — campestre, is, n., f. und. campestris. — campĭcursio, onis, f., [campus]: Vaabenøvelse paa Marsmarken, Veget.; hos Suet.: decursio. — campĭdoctor, oris, m., [campus]: som indøver el. exercerer Soldaterne paa Marsmarken, Exercermester, Veget. — campso, are, v. a., [κάμπτω, i. e. flecto]; bøier derom, d. e. omseiler; Leucatem campsant, Enn. Ann. 10, 35; f. ogs. campter o. flecto. — camptaules, ae, m.: etslags Tonekunstner, Vopisc. — campter, ĕris, m., καμπτήρ: Bøining, Krumning, Vinkel; Extremum intra campterem ipsum praegradat, Pacuv. ap. Non.

1. campus, i, m., [skal være besl. m. κῆπος, oprdl.: Mark el. Græsmark]; 1) „alm.": fladt Rum el. Jordsmon, flet Mark el. Slette, (opp. mons, collis, silva, osv.); - aequora campi, Lucr.; campos et montes … peragrantes (pastores), Cic. N. D. 1, 12; pascua campi, Tibull.; cf. Liv. 22, 3, o. Hor. Od. 4, 7, in.; - til ager forholder campus sig, som en Del til det Hele; vid. Cic. Phil. 3, 9, o. id. Agr. 2, 35; f. ogs. Virg. Ge. 2,

274; - navnl. er ogs. i Krigssproget campus: aaben Mark; vid. Nep. Ages. 3; cf. id. Milt. 4; men Liv. 24, 14: puro ac patenti campo (dimicare); cf. Lucr. 2, 324 flgd., o. Ovid. Met. 10, 151; — B) df. ogs.; a) „poet.", ligesom aequor: enhver Flade, (som Havets, osv.); - caeruleos per campos, (over Havet), Plaut.; cf. Ovid. Met. 1, 42 flgd., o. Virg. Aen. 6, 724; men ibd. 5, 128: immota attollitur unda Campus, (en flad Klippe), etc.; — b) „alleg.": feratur eloquentia, non semita, sed campis, Quintil.; aequo congressa campo (oratio), id.; — II) „bes." hed ogs. i Rom Campus: en vid Slette ved Tiberen, i d. 9de Region, sædv. Campus Martius, (fordi den, som de fordrevne Tarqviniers Eiendom, var bleven helliget til Guden Mars; vid. Liv. 2, 5); - navnl. samledes Romerfolket paa denne Campus til comitia centuriata, Cic. Cat. 1, 5, oftere; cf Hor. Od. 3, 1, 11, o. Quintil. 11, 1, 47; - df. ogs. „meton." f. Comitierne selv; vid. Cic. d. Or. 3, 42; ligel. id. Pis. 2: Fors domina campi; - ogs. foretoges her, foruden Soldaternes Vaabenøvelser, allehaande Lege til Forfriskning el. for Sundhedens Skyld; vid. Cic. Off. 1, 29, o. id. d. Or. 2, 62 o. 71, ligel. Hor. Od. 1, 8, 4, o. ibd. 3, 7, 26, oftere; — B) ofte ogs. „overf.": den frie Mark el. Tumleplads for enhver Virksomhed; - vid. Cic. d. Or. 3, 19 o. 31, ogs. id. Phil. 14, 6, o. id. Off. 1, 18; ligel. Plin. Pan. 70: patet omnibus honoris et gloriae campus; cf. Juvenal. 1, 19; — not.: ogs. fandtes andre Campi el. Sletter i Rom, hvoriblandt Campus Esquilinus, Cic. Phil. 9, 7. — 2. campus, i, m., κάμπος: etslags Sødyr; df. campi marini: = hippocampi, Capella.

camum, i, n.: etslags Øl, Dig. — cămŭrus, 3, [rimel. besl. m. camera]: krummet el. krumbøiet el. hvælvet, cornua, Virg. Ge. 3, 55 (Serv.); ∾ arcus, (Buehvælving), Prudent. — cāmus, i, m., κημός, (dor. καμός), oprdl.: Mundkurv (paa Heste), Vulgat.; - rimel. ogs. f. Halsjern, Att. ap. Non.

cānăba, (cann.), ae, f., [besl. m. κάναβος o. κάννα, d. e. Rør el. Rørmatte]: en Hytte, Augustin.; — df. dem. canăbŭla, ae, f., Auct. d. Lim. ap. Goes. — Cănăce, es, f.: Datter af Æolus; om hendes Elskov og Endeligt s. Ovid. Her. 11, o. id. Trist. 2, 384; — not.: Navnet paa en Hund, Ovid.

cănālĭcĭus, (-tius), 3, [canalis]: = canaliensis. — cănālĭcŭla, ae, f., Biform af canaliculus: liden Rende el. Canal, Varr., Gell. — cănālĭcŭlātus, 3, [flgd.]: rørformet el. riflet, semina, Plin. 19, 36. — *cănālĭcŭlus, i, m.; I) „alm.": Rør el. Rende el. Løb, navnl. liden Vandrende el. Canal, Vitruv., Colum.; — II) df. ifølge etslags Lighed; a) Rende el. Fordybning paa Triglyphen, Vitruv. 4, 3; — b) Rende el. Løb paa Catapulten, id. 10, 15; — c) i Chirurgien: Skinne om et beskadiget Lem, Cels. 8, 2; o. — cănālĭensis, e, o. cănālĭcĭus, 3: som udgraves i el. af Schachter el. Miner, aurum, Plin. 33, 21; — [af flgd.].

cănālis, is, m., (for- o. efterel. ogs. f.), [oprdl.: adj. af canna, altf. rørformet; df.]; I) „alm.": Rør el. Rende; navnl. ogs. Vandrør el. Vandrende, Canal; - vid. Virg. Ge. 3, 330; men aqua canalibus immissa, Caes. B. C. 2, 10; cf. Suet. Claud. 20, o. A.; - ogs. om Fordybninger i Havet, Plin. 6, 24; „poet." ogs. en Flodrende, Stat.; - ogs. paa Forum i Rom gaves der en Canalis, hvorom den ringere Klasse færdedes; vid. Plaut. Curc. 4, 1, 15; s. ogs. Fest. in Canalicolae; - ogs. Canal el. Schacht el. Gang i Biergværkerne, Plin. 33, 21; - ∾ animae: Luftrøret, Plin 8, 10; - men id. 11, 55, lignelsesvis: aciem (oculorum) velut canali dirigere; - endel. „alleg." om Talens Strøm; pleniore tamen haec canali fluunt, etc., Quintil. 11, 3, 167; — II) „overf." o. „technisk"; a) den saa kaldte Canal el. Fordybning paa det joniske Søilecapitel, Vitruv. 3, 3; — b) Renden el. Løbet paa Catapulten, id. 10, 19; — c) i Chirurgien: en Skinne om et beskadiget Lem, Cels. 8, 10.

cănārĭus, 3, [canis]: hørende til el. benævnt efter en Hund, augurium, (hvorved der offres en Hund), Auct. ap. Plin. 18, 3; ∾ herba, id. 25, 21: en Græsart, (panicum dactylon L.); ∾ lappa, id.; — II) som nom. propr.; A) adj.: Canaria insula, efter Plin. 6, 37: en efter sine store Hunde benævnt Ø i d. atlantiske Hav, hørende til de saakaldte insulae fortunatae; — B) subst. Canarii, orum, m., efter Plin. 5, 1: et Folk i Mauretanien, (der ernærer sig af Hunde). — cancămum, i, n., κάγκαμον: en arabisk Gummiart til Røgelse, (amyris kataf Forsk.), Plin. 12, 44.

cancellārĭus, i, m., [cancelli], (sild. Ord); 1) Dørvogter, Vopisc. Carin.; — 2) en Cancellist; df. Cancellidirector el. Cansler, Cassiodor. — *cancellātim, adv.: gitterformet, Plin. 7, 19, oftere; o. — cancellātĭo, onis, f., hos Landmaalerne: Grændsebestemmelse, Frontin., Sicul. Flaccus; — [cancello].

cancelli, orum, (sing. cancellus, i, Dig.), m., dem. af 2. cancer; I) „egenl.": Gitter; df. ogs. Skranke, Hegn; ∾ scenici et theatri, Varr.; ∾ fori, (om el. paa Torvet); vid. Cic. Sest. 58; cf. id. Verr. 3, 59, (nedenf.); ∾ circi, Ovid. Am. 3, 2, 64; ∾ aedium, Dig.; - men Plin. 8, 10, om Elephantens ligesom gitrede Hud; — II) df. ogs.; A) „meton.": det af en Skranke el. Grændse indesluttede Rum, Auct. B. Afr. 15; — B) „alleg.": Skranke, Grændse, Indskrænkning, Cic. Quint. 10; cf. id. d. Or. 1, 12; ligel. „alleg.", id. Verr. 3, 59: praetori improbo circumdati cancelli etc.; df. — cancello, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør gitterformet; ∾ solum, Colum.; cancellata cutis, (elephanti), Plin. 8, 10, s. ovenf. und. cancelli; — II) „overf." i Retssproget: at giennemstrege el. udstryge, (navnl. med Tegnet ⨯); ∾ testamentum, Dig. — cancellus, i, s. und. cancelli.

1. cancer, cri, (for- o. efterel. ogs. ĕris), m., [ved Bogstavoms. af καρκῖνος]; I) „egenl.": en Krebs, en Flodkrebs el. Søkrebs, Plin. 9, 51, Pallad.; cf. Ovid. Met. 15, 369; — b) „meton." ogs.: hvad der klemmer, (ligesom Krebsens Ben el. Saxe); inter Orci cancros incidisse, Appul.; — II) „overf."; A) i Astronomien: Stiernebilledet Krebsen, Lucr. 5, 616, Ovid. Met. 2, 83; men ∾ Lernaeus, Colum. 10, 313; vid. Hygin. Astron. 2, 25; — bb) fordi Solen ved Sommersolhverv el. paa den hedeste Tid befinder sig i Krebsen; saa bruges cancer ogs. „poet."; a) om Syden; vid. Ovid. Met. 4, 625; — b) om stærk Solhede, ibd. 10, 127: solisque vapore ... fervebant brachia Cancri; — B) hos Lægerne heder cancer: etslags ondartet Edderbyld, ogs. Krebs el. Krebsskade, Cels. 5, 26, oftere; cf. Ovid. Met. 2, 825. — 2. cancer, cri, m., [besl. m. κιγκλίς]: Gitter; men alene Fest. pag. 35, som Grundform til cancelli.

cancĕrātĭcus, 3: hørende til Krebsskade, foetor, Veget.; af — cancĕro, avi, 1, v. n., [1. cancer]: at blive angreben af Krebsskade, Plin. Val., Appul. — cancĕrōma, (ctr. cancrōma, Veget.), ătis, n., καρκίνωμα: Krebsskade, Appul.; hos Cels.: carcinoma o. καρκίνωμα.

Candāvĭa, ae, f., Κανδαουΐα: Bierglаnd i Illyrien, Plin. 3, 26. — candĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [candeo]; I) „alm.": giør glindsende hvid el. blank; - argentum candefactum, Gell.; men comisk: ∾ ebur atramento, Plaut. Most. 1, 3, 103; — II) „bes.": giør gloende el. glohed; quae candefieri non possunt, Plin.; lapides candefactos, id. — candefio, factus sum, fieri, s. und. frgd.

candēla, ae, f., [candeo]: Lys el. Kerte (af Vox el. Tælle), Varr., Plin. 33, 40; opp. lucerna, Martial. 14, 43; cf. ibd. 40; brugtes ogs. hyppigen ved

Ligbegængelser, Plin. 16, 70; - men Juvenal. 9, 98: candelam apponere valvis, (neml. for at stikke Ild paa Huset); — b) ogs. en med Vox overtrukken Line el. Snor, (der bevarer imod Forraadnelse); vid. Liv. 40, 29: duo fasces candelis involuti, etc.; bf. — candēlabrum, i, n., (m. Biformen candelaber o. candelabrus, i, m., Petron., Caecil. ap. Non.): Lysestage, Cic. Verr. 2, 74, oftere, Plin. 36, 6, o. A.

candens, tis, partic. o. adj. af candeo; bf. — candentĭa, ae, f.: hvidt Skin, Hvidhed, lunae, Vitruv. 9, 4. — candĕo, ŭi, 2, v. n., [af caneo, ligesom ardeo af areo]; I) „egenl.": at være glindsende hvid, at glindse el. skinne, (oftest „poet." o. som partic. adj.: candens, s. candidus); - Candet ebur soliis, Catull. 64, 45; cf. Hor. Sat. 2, 6, 103; - candens lumen, s. nedenf.; bf. — II) „overf." (fra den skinnende Farve): at gløde, at være gloheb; - vid. Lucr. 6, 148, o. Cic. Off. 2, 7; men ignes candentesque laminae, (som Torturredskaber), id. Verr. 5, 63; - siccis aër fervoribus ustus Canduit, Ovid. Met. 1, 120; cf. Colum. 1, 4; - men candens aqua: koghedt Vand, id.; — b) not.: sild. ogs. „ment."; sic canduit irā (ille), Claudian.; — III) partic. candens, tis, ogs. som adj.; A) skinnende, hvid, klar; ∾ lumen solis, Lucr.; cygnus candenti corpore, (snehvid), Virg.; ∾ elephantus, (Elfenben), id.; - candentior Phoebus, Val. Fl.; sidus candidissimum, Solin.; — B) „overf.": hed el. glohed, ferrum, aqua, s. ovenf.

candesco, ŭi, 3, v. n., inch. af frgd.; I) „egenl.": bliver glindsende el. skinnende; ∾ solis ab ortu (aërem), Ovid. Met. 6, 49; — II) „overf.": at blive hed el. gloende; vid. Lucr. 1, 491, o. Ovid. Met. 2, 230. — candetum, i, n., [gallisk Ord]: Grundstykke af 100 til 150 Qvadratfod, Colum. — candĭco, are, v. n., [candeo; cf. albico, albeo]: at være hvid el. hvidlig, Plin. 37, 73; candicans gemma, id.

candĭdātōrius, 3: hørende til en Embedscandidat, munus, (som paaligger ham); Cic. Att. 1, 1; af — candĭdātus, 3, [candidus]: som bærer hvide Klæder, navnl. paa Festdage, (opp. atratus); vid. Plaut. Rud. 1, 5, 12, o. Suet. Aug. 98; — II) oftest subst.: som bærer glindsende hvid Toga, (neml. som søgende et Statsembede); bf. en Candidat til et Statsembede; - ∾ praetorius el. praeturae, Cic., Suet.; ∾ tribunicii, Cic., Liv.; ∾ consulatus, Plin. Pan., Suet.; cf. Cic. Pis. 23; - sild. ogs. candidatus Caesaris, (den af Keiseren anbefalede Candidat), Vell. 2, 121; bf. som Ordsprog: petis tamquam candidatus Caesaris, (d. e. som vis paa at naae dit Maal), Quintil. 6, 3, 63; - men candidati principis; vid. Tac. Ann. 16, 27, Suet. Aug. 65, Dig.; — B) „overf.": som ivrigen attraaer noget, som stræber el. higer derefter; vid. Plin. Pan. 63; men cujus (eloquentiae) est velut candidatus, Quintil. 12, 2, 27.

candĭde, adv.; I) „egenl.": med hvid Farve; bf. i el. med hvide Klæder; ∾ vestitus, Plaut. Cas. 4, 1, 10; — II) „fig.": oprigtigen; ∾ et simpliciter, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, Quintil.; o. — candĭdo, avi, 1, v. a.: gjør hvid; navnl. iforer hvide Klæder, Tertull.; — [candidus]. — candĭdŭle, adv.: hvidt; bf. „fig.": oprigtigen, Arnob.; af — candĭdŭlus, 3, demin. af flgd.: ret hvid el. glindsende i sit Slags; ∾ dentes etc., Cic. Tusc. 5, 16.

candĭdus, 3, [candeo]; I) „egenl."; A) „alm.": skinnende el. glindsende hvid; (opp. niger; ligesom albus, opp. ater); ogs. skinnende, lysende, klar, sidera, Lucr., luna, Virg.; - navnl. ogs. som Epithet til Guderne og til forgudede Mennesker; - ∾ Cupido, Lucr., Liber, Tibull., Daphnis, Virg.; - ligel. om en blændende Skjønhed; ∾ Dido, Virg.; ∾ puer, Hor.; bf. ogs. om Lemmerne; ∾ membra, Ovid., brachia, colla, Prop.; - fremdeles om Fugle, Dyr og Væxter; ∾ ales, (i. e. cygnus), Auct. Aetn.; men ∾ avis, Virg. Ge. 2, 320, (i. e. ciconia); ∾ aries, id.; ∾ equi, Tac.; ∾ populus, (Sølvpoppelen), Virg.; ∾ lilia, Prop.; - endel. om Tøier og Klæder; ∾ vela, Catull., tentoria, Ovid.; ∾ vestis, Liv., toga, (som ved Kunst er gjort glindsende hvid, s. und. candidatus), id., Plin. 7, 34; - ogs. mærkes Cic. Oratio in toga candida, hvoraf Fragmenter hos Orell. o. A.; - compar.: ∾ barba, Virg.; superl.: ∾ color, Varr., Vitruv.; — B) „bes." staaer ogs. candidus; 1) in neutr., ud. subst. el. absol., tildels i Modsætn. af nigrum; ogs. som Ordsprog el. „alleg."; - candida de nigris facere, (om en Bedrager), Ovid. Met. 11, 315; cf. Juvenal. 3, 30; men ut candido candidius non est adversum, Quintil.; ogs. c. gen.; candidum ovi, Plin.; (s. und. albus); — 2) „poet." ogs.; a) om Vinden: opklarende, Favonii, Hor. Od. 3, 7, in.; — b) s. candidatus: hvidklædt, i hvide Klæder; ∾ turba, Tibull., pompa, Ovid.; men ∾ Roma, Martial. 8, 65, s. ∾ Romani, (der neml. paa Festdage bare hvide Klæder); — c) ∾ calculus el. lapillus, (der neml. brugtes til Frikjendelse), s. und. calculus; - hvf. „overf.": ∾ sententia, Ovid. Met. 15, 47; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Stemmen: ren, klar; - est vox et candida et fusca, etc., Quintil. 11, 3, 15; cf. Plin. 28, 16; — b) „poet." om forskjellige Livsforholde: lys, glad, lykkelig; ∾ fata, Tibull., Ovid., omina, Prop., convivia, id.; ∾ pax, Tibull.; ∾ natalis, id.; — B) „ment."; 1) „alm." om Talen el. Foredraget: lys, klar, ren, ukunstlet; vid. Cic. Orat. 16, o. Quintil. 10, 1, 121; — b) „meton." ogs. om Taleren: candidissimum quemque et maxime expositum (oratorem) etc., Quintil. 2, 5, 19; cf. id. 10, 1, 73: dulcis et candidus et fusus Herodotus; — 2) „ethisk" el. om Charakteren: ren, oprigtig, redelig; vid. Hor. Ep. 1, 4, in., o. id. Epod. 11, 11, ogs. id. Sat. 1, 5, 41; men Ovid. Pont. 4, 14, 43; Tam felix, utinam, quam pectore candidus, essem; — not.: Candidum Promontorium: afrikansk Forbjerg i Zeugitana, Mela, Plin. 5, 3.

candĭfĭco, are, v. a.: at gjøre hvid el. glindsende, Augustin.; af — candĭfĭcus, 3, (candeo, facio): som gjør hvid el. glindsende, pulvisculus, (Tandpulver), Appul.

candor, ōris, m., [candeo; cf. algor af algeo]; I) „egenl.": glindsende hvid Farve, Lysglands, klart Skin; vid. Lucr. 5, 283, o. Cic. N. D. 2, 15; men in pl.: candores (solis), Plaut. Men. 1, 2, 67; ∾ coeli, Cic.; ∾ nivalis el. niveus, (Sneens Hvidhed), Virg., Hor.; ∾ simplex lanarum, Quintil.; ∾ tunicarum, Liv.; - ogs. blændende Legemsskjønhed, Cic. Coel. 15; cf. id. N. D. 1, 27: candore mixtus rubor (in Venere Coa); - ∾ dentium, Plin.; equi candore eximio, Suet.; — II) „fig."; A) „overf.": stærk el. brændende Hede; ∾ aestivus, Claudian.; — B) „ment."; 1) „alm." om Foredraget; b) Glands, Glimmer; saal. Cic. Orat. 23, „alleg.": fucati vero medicamenta candoris et ruboris omnia repellentur, etc.; — b) Simpelhed el. Naturlighed, (i Modsætn. af d. Kunstlede); in narrando mirae jucunditatis clarissimique candoris (T. Livius), Quintil. 10, 1, 101; — 2) „ethisk" el. om Charakteren: Renhed, Oprigtighed, Redelighed; (men sædv. „poet." o. efteraugust.); - ∾ animi, Ovid. Trist. 3, 6, 7; ligel. candor ··· tuus, id.; cf. ibd. 2, 467, o. Phaedr. 3, prol., ogs. Vell. 2, 116, o. Plin. Pan. 84. — candosoccus, i, m., (gallisk Ord, s. d. lat. mergus): Aflægger af Vinstokken, Colum. 5, 5.

1. cānens, tis: partic. af caneo. — 2. cānens, tis: partic. af cano. — 3. Cānens, tis, f.: en Nymphe, Datter af Janus, og Gemalinde af Picus; vid. Ovid. Met. 14, 338. — cāneo, ŭi, ēre, v. n., [canus]: at være graalig el. hvidgraa el. hvid, navnl. om Alderdommen; vid. Virg. Aen. 5, 416, o. ibd. 10, 191; - ogs. „alm.": canet in igne cinis, Ovid.;

canens pruina, Sil.: ligel. canens gelu, Ovid.; cf. Virg. Ge. 3, 325; s. ogs. Ovid. Met. 1, 110.

Cănēphŏros, i, f., *Κανηφόρος*, sc. virgo: athenienfisk Mø, som paa Athene's, Demeter's og Bacchus's Fest bærer paa Hovedet en Kurv med visse hellige Redskaber; navnl. som Kunstværk; saal. in sing., Plin. 36, 4, (Billedstøtte af Scopas); in pl., Cic. Verr. 4, 3, (hvor canephoroe, f. canephori). — canes, is, s. und. canis. — cānesco, ĕre, v. n., inch. af caneo: at blive hvidgraa el. hvid el. graa; pabula canescunt, (sc. calore), Ovid. Met. 2, 212; men om Havet: ∾ aequora remis, id., Her. 3, 65; – capilli canescunt, Plin.; hvf. canescere: at ældes, Ovid. Met. 9, 422; – men „overf." om Talen: at modnes; vid. Cic. Brut. 2: quum ipsa oratio jam nostra canesceret; cf. Quintil. 11, 1, 34.

canĭa, ae, f.: etslags vild Nelde, Plin. 21, 55. — canĭcae, arum, f., m. o. ud. furfures, Klie el. Klid, Lucil. ap. Non.; cf. Fest. pag. 35. — cănĭcŭla, ae, f., dem. af canis; „egenl.": liden Hund, Plin. 32, 26; – ogs. comisk: apage istam caniculam; vid. Plaut. Curc. 5, 1, 7; — II) „overf."; A) ifølge etslags Lighed: Søhunden, Plin. 9, 7; — B) den Hede bringende Hundestierne, (i Munden paa Stiernebilledet Canis el. Hunden), Plin. 10, 47; ∾ flagrans, Hor., rubra, id., sitiens, Ovid., insana, Pers.; — C) ligesom canis: det sletteste el. ulykkeligste Terningkast, Pers. 3, 48; df. — cănĭcŭlāris, e: hørende til el. benævnt efter Hundestiernen, dies (pl.): Hundedagene, Pallad.

Cānĭdĭa, ae. f.: en af Digteren Horatius oftere medtagen Giftblanderske i Rom; vid. Hor. Epod. 3, 8, ogs. ibd. 5, o. 17, oftere. — cănĭformis, e, [canis, forma]: med Hundegestalt, Anubis, Prudent. — Caninefates, (Cann.), um, m.: Folkestamme paa den bataviske Halvø, Tac. Hist. 4, 15, oftere, o. Plin. 4, 29; – sing. Caninefas, Tac. Ann. 11, 18; – ogs. adj. Caninefas ala, id., tumultus, id.; ∾ cohortes, id. — Cănīnĭus, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes: C. Caninius Rebilus, Cæsars Legat i Gallien; om hans Consulat vid. Cic. Fam. 7, 30; — not.: Caninianum tempus, Cic. Fam. 1, 7, (da C. foreslog Pompejus til at indsætte K. Pt. i Ægypten).

cănīnus, 3, [canis]: af en Hund, hørende dertil el. benævnt derefter; I) „egenl."; ∾ lac, Ovid., far, Juvenal.; ∾ rictus, id.; – ogs. absol.: canina, (sc. caro): Hundekiød, Auct. ap. Varr.; men ∾ dentes, (Hunde- el. Dientænderne), id., Plin. 11, 61; men comisk: ∾ scaeva, (heldigt Varsel af en Hunds Giøen, odl.), Plaut Cas. 5, 4, 4; — II) „overf.": ∾ prandium, Hundemaaltid, (efter Varr. ap. Gell. 13, 30: hvortil der ikke drikkes Vin); ∾ littera: Bogstavet R, Pers. 1, 109; ∾ facundia, Sall. frgm., eloquentia, Quintil., (skældende el. larmende); endel. ∾ philosophi, (i. e. cynici), Augustin.

cănis, (ogs. canes, Enn. o. A.), is, comm., [*κύων*, gen. *κυνός*]; I) „egenl.": Hunden, Varr., Plin., Colum.; men ∾ Echidnea, (i. e. Cerberus), Ovid. Met. 7, 409; ∾ obscoena, Virg., Ovid., (af dens Skamløshed); — B) ogs. er canis at mærke; a) som Skældsord, Plaut., Ter. Eun. 4, 7, 33, Hor. Epod. 6, 1, o. A.; – navnl. ogs. om en skamløs og paatrængende Snyltegiest el. Følgesvend; vid. Cic. Verr. 1, 48; — b) i flgd. Ordsprog: venatum ducere invitas canes, Plaut. Stich.; cane pejus et angue (vitare aliquid), Hor. Epod. 1, 17; s. ogs. id. Sat. 2, 5, 83, o. Ovid. Rem. 422; om Indskriften: cave canem, vid. Petron. Sat. 27, o. Varr. ap. Non.; — II) „overf."; A) i Astronomien: Hunden; neml. ∾ major, (s. und. canicula); o. ∾ minor, (ogs. antecanis), hvf. pl. canes, Varr.; cf. Hygin. Astron. 3, 34, o. Ovid. Fast. 4, 904; – efter Mythen ogs.: ∾ Erigonēius, ibd. 5, 723, o. ∾ Icarius, ibd. 4, 939, (s. und. Erigone o. Icarus); — B) om andre Gienstande; 1) ∾ marinus: Søhunden el. Selhunden, Plin. 9, 55; – df. ogs. mythisk om Scyllas's Hunde, Lucr. 5, 890, Virg. Aen. 3, 432, o. A.; — 2) det sletteste Terningkast el. Hundekastet; canes damnosi, Prop. 4, 8, 46; s. ogs. alea s. 1.

cănistella, orum, n., dem. af canistra, Symm. — cănistra, orum, n., *κάναστρα*: flettet Rørkurv, (til Brød, Frugter, Blomster, odl.), navnl. ogs. til Brug ved Offermaaltiderne; vid. Cic. Att. 6, 1, ogs. Virg. Aen. 8, 180, Ovid. Met. 2, 740, o. A.; – ogs. canistri, orum, m., Pallad.

*cānĭtĭa, ae, f.: Biform af flgd., Plin. 31, 42. — *cānĭties, em, e, f.; I) „egenl.": graa el. hvidgraa Farve; Canities eadem est (lupo), Ovid. Met. 1, 237; folia ··· lanatiore canitie, Plin. 21, 84; – bes. ogs. Haarets graa Farve; vid. Ovid. Met. 7, 289; cf. Plin. 11, 47: canities homini tantum et equis, etc.; — II) „overf." o. „meton."; a) det graa Haar selv; vid. Ovid. Met. 8, 529, o. Catull. 64, 224; — b) Alderdommen; ∾ morosa, Hor., arida, id.; cf. Virg. Aen. 10, 549; o. — cānĭtūdo, ĭnis, f.: forel. Biform af frgd.; ∾ capitis, Plaut. ap. Fest. pag. 47; cf. Varr. ap. Non.; — [canus].

canna, ae, f., *κάννα*, ligesom d. hyppigere arundo: Rør el. Siv, Colum. 7, 9; ∾ palustris, Ovid.; ∾ tremulae, id.; — II) „overf." o. „meton.": hvad der er giort af Rør el. Siv; a) Rørpibe, Ovid. Met. 2, 682, Sil.; — b) lidet Fartøi el. liden Baad, Juvenal. 5, 89, Plin. 7, 2; — not.: hos sild. Læger findes ogs. ∾ gutturis: Luftrøret, Coel. Aur.

cannăbĭnus, 3, *καννάβινος*: af Hamp, retes, Varr., funes, Colum. — cannăbis, is, f., o. cannabum, i, n., *κάνναβις, κάνναβος*; a) af nomin. cannabis, Colum., Plin., er acc. cannabim, Varr., abl. cannabi, Plin., o. cannabe, Pers.; — b) af nomin. cannabum, Isid., er acc. cannabum, Pallad., o. abl. cannabo, Varr. ap. Gell.

Cannae, arum, f.: liden By i Appulien, ved Anfidusfloden, bekiendt af Hannibals blodige Seier over Romerne; (hod. Canne); vid. Liv. 22, 44 flgd., o. Sil. 9, 10 flgd.; – ogs. som Appellativ: Capuam Hannibali Cannas fuisse, Liv. 23, 45; — df. Cannensis, e: cannensisk, pugna, acies, clades, ruina, Liv., calamitas, Cic.; ∾ exercitus: som havde fægtet ved Cannæ, Liv. 29, 24; – ogs. „alleg." om den sullanske Proscription, Cic. R. Am. 32; cf. id. Verr. 5, 11.

*cannētum, i, n.: Rørbusk el. Rørkrat, Pallad.; o. — cannĕus, 3: som er giort af Rør, tegetes, Colum.; — [canna]. — cannŭla, ae, f., dem. af canna: lidet el. lavt Rør el. Siv, Appul.; — 2) ∾ pulmonis, (Luftrøret deri), Coel. Aur.; s. canna, not.

căno, cĕcĭni, (in composs. -cĭnŭi), cantum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr.: at frembringe melodiske Toner, at tone el. spille el. synge; A) om Mennesker; 1) „alm."; – ∾ vel voce vel fidibus, Cic. Div. 2, 59; cf. id. d. Or. 2, 83; ∾ arundine, Ovid., cithara, Tac.; lituus, quo canitur, Cic.; ∾ ad tibiam, id.; ∾ absurde, id.; cf. Hor. Od. 3, 11, 2, o. Virg. Ecl. 2, 31, ogs. Cic. Brut. 50; — 2) „bes." ogs.; a) i Krigssproget: ∾ receptui, vid. Liv. 27, 47; („poet." ogs. ∾ receptus, Ovid. Met. 1, 340); – df. „alleg." el. „overf.": receptui canente senatu, Cic. Phil. 12, 3; cf. id. Tusc. 3, 15, o. Quintil. 12, 11, 4; — b) „rhet.", som Feil hos Taleren: inclinata ululantique voce more Asiatico canere, Cic. Orat. 8; — B) om Dyr, (navnl. om Fugle); cornicem a laeva, corvum a dextra canere, etc., Cic. Div. 1, 7; merula canit hieme, aestate balbutit, Plin.; navnl. ogs. om Hanen: at gale, Cic. Div. 2, 26; men gallina cecinit, (som ondt Varsel), Ter. Phorm. 4, 4, 27; – ogs. om Frøerne: at qvække, Plin. 8, 83; — b) hos Pythagoreerne ogs. om Universet,

(som levende Væsen), Cic. N. D. 3, 11: ad harmoniam canere mundum, etc.; — C) „overf." om Instrumenter, hvorved Toner frembringes; ogs. om de Steder, hvorigiennem Tonerne lyde; – modulate canentes tibiae, etc., Cic. N. D. 2, 8; cf. Prop. 4, 4, 9; – men avibus canere undique silvas, Lucr. 1, 257; — bb) „bes." ogs. i Krigssproget; a) med udtrykt Subject; priusquam signa canerent, Liv. 1, 1; cf. id. 27, 47, Sall. Jug. 94, o. Virg. Aen. 10, 310; ligel. classicum apud eos cecinit, Liv. 28, 27; ligel. m. homogent Subject: quum ··· symphonia caneret, Cic. Verr. 3, 44; — b) uden Subject el. impers.; nisi repetui cecinisset, (var der ikke blevet blæst til Tilbagetog), Liv. 26, 44; cf. id. 3, 22; — II) act.; A) med homogene el. almindelige Objecter, saal. m. carmen, versus, verba, osv.: at spille el. synge el. digte; vid. Cic. d. Or. 2, 86, id. Brut. 18, o. Virg. Ge. 2, 176; ligel. canentibus neniam principum liberis, Suet. Aug. 100; ad certos arma canenda modos, Ovid. Fast. 3, 388; men som Ordsprog: cantilenam eandem canis, (qvæder den gamle Vise), Ter. Phorm. 3, 2, 10; — B) med bestemte Objecter: at synge, at lade tone, at besynge, ved Sang at forherlige; – vid. Lucr. 5, 328, o. Cic. Tusc. 4, 2; men ibd. 1, 2, staaer f. acc. ogs. de; – ∾ grandia elate, jucunda dulciter, moderata leniter, (om Digteren), vid. Quintil. 1, 10, 24; cf. Hor. Sat. 2, 3, 4, o. Virg. Ge. 4, 559; ogs. m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 2, 601; ogs. m. relat., id. 6, 84; – Seu deos regesve canit, (Pindarus: besynger, forherliger), Hor. Od. 4, 2, 13; cf. Virg. Ecl. 6, 3; ogs. hører hertil Virg. Aen. 1, in.; cf. Quintil. 10, 1, 62; — b) som Ordsprog mærkes Liv. 10, 8: ∾ aliquid surdis auribus, (præke for døve Øren); men Virg. Ge. 1, 378, s. und. Bogstavet C.; — C) fordi Orakelsvar sædv. fremsattes i Vers, saa heder canere ogs.: at spaae el. forudsige el. forkynde, odl.; – vid. Virg. Aen. 6, 99, o. ibd. 3, 444, ogs. Hor. Od. 1, 15, 4, id. Sat. 1, 9, 30, o. Virg. Aen. 2, 124; s. ogs. Tibull. 1, 7, in.; – saal. ogs. ofte i Prosa; vid. Liv. 1, 7, oftere, o. Cic. Cat. 3, 8; — D) endel. i Krigssproget: ∾ bellicum, („egentl." o. „overf."), s. und. bellicus; ∾ classicum, s. und. classicus; men Sall. Jug. 99: tubicines simul omnes signa canere jubet; ligel. pass.: classicum apud eum cani, etc., Caes. B. C. 3, 82; – endel. ogs. absol.: tubicen canere coepit, Auct. B. Afr. 83.

cănon, ŏnis, m., κανών; oprdl., ligesom regula: Lineal, odl; – ds. i Bygningskunsten: etslags Canal el. Rende af Breder, som anbringes i Vandorgelet; vid. Vitruv. 10, 13; — II) oftere „overf."; A) „alm.": Rettesnor, Regel, Norm; vid. Plin. 34, 19; (men paa Græsk, Cic. Fam. 16, 17); — B) „bes." ogs.; a) under Keiserne: en vis lovbestemt aarlig Afgivt, Spartian., Lamprid.; — b) eccl.: Fortegnelse over visse religiøse Skrifter, Isid.

cănŏnĭcus, 3, κανονικός; I) „alm.": regelmæssig el. regelret; ds. – i Musiken: ∾ ratio: den theoretiske Musik el. Klangtheorien, Vitruv. 1, 1; – i Astronomien: ∾ defectiones solis, (som følge regelmæssigen paa hverandre), Augustin.; – ogs. subst. canonici, orum: Theoretikerne, Plin. 2, 14; – men canonica, orum, n., ligesom canonica ratio: en Theori, luminum, id.; — II) „bes."; A) hørende til de aarlige Afgifter, pensitationes, Cod. Just., equi, ibd., vestes, ibd.; — B) eccl. o. subst., canonicus, i, m.: Ordensgeistlig, Domherre el. Canike.

Canopeus o. -icus, 3, o. Canopitae, arum, etc., s. und. flgd. — 1. Cănōpus, (-os), i, m., Κάνωβος, (-πος): Ostad i Nederægypten, ved d. vestlige Nilmunding; (ifølge Mythen, benævnt efter Menelaus's Styrmand Canopus); Mela, Plin. 5, 34, o. Tac. Ann. 2, 60; – var berygtet af sin Overdaad; vid. Juvenal. 15, 46; — b) „meton." ogs. f. Nederægypten; vid. Virg. Ge. 4, 287; ogs. f. hele Ægypten, Lucan. 10, 64; — B) ds. 1) Cănōpĭcus, 3: canopisk, ostium Nili, Mela, Plin. 5, 11; — 2) Cănōpēus, 3: = frgd., litora, Catull. 66, 58; — 3) Cănōpĭtis, e: = frgd., collyrium, Cels.; — 4) Cănōpītānus, 3: = frgd., ostium, Solin.; — 5) subst. Cănōpītae, arum, m.: Indvaanerne af Canopus, Cic. ap. Quintil. 1, 5, 13. — 2. Cănōpus, i, m.: den lyseste Stierne i Skibet Argo, (men som hos os er usynlig), Plin. 2, 71, Manil., Lucan.

cănor, ōris, m., [cano]: Sang, Melodi, Tone; vid. Quintil. 1, 10, 22; men „poet.": Res est blanda ··· canor; discant cantare puellae, Ovid. A. A. 3, 315; cf. id. Met. 5, 561; – ogs. om Fuglenes Sang, Lucr. 4, 182; ogs. Tonen af Instrumenter; ∾ lyrae, Ovid.; cf. Virg. Ge. 4, 71: Martius ille aeris rauci canor; endel. bella truci memorata canore, (om den heroiske Digtning), Petron. Sat. 5.

cănōre, adv.: tonende, lydende, (moveri mundum), Appul.; af — cănōrus, 3, [canor]: tonende, lydende; ogs. vellydende, melodisk; I) ligesom neutr.; profluens quiddam et canorum, etc., (flydende Sprog og vellydende Stemme), Cic. d. Or. 3, 7; cf. id. Brut. 66; ∾ vox Sirenum, Ovid. A. A. 3, 311; ∾ voce (legere), Petron.; – i Rhetoriken ogs. som Feil: syngende el. skrigende; saal. vox, nec languens, nec canora, Cic. Off. 1, 37; men „poet.": ∾ nugae, (tom Klingklang), Hor. A. P. 322; – derim. id. Ep. 2, 2, 76: versus ··· meditare canoros, (fuldtonende el. vellydende); — II) ligesom act.; A) om Mennesker: canorum oratorem et volubilem etc., Cic. Brut. 27; turbamque canoram Convocat, Ovid. Fast. 6, 671; men ∾ Aeolides, (i. e. Misenus), id. Met. 14, 102; cf. ibd. 2, 8; — B) om Dyr, navnl. om Fugle; saal. om Hanen, Cic. Div. 2, 26; cf. Virg. Ge. 2, 328; ∾ ales, (i. e. cygnus), Hor. Od. 2, 20, 15; — b) „meton." ogs. om Stedet; Peneus canorus avium concentu, (som gienlyder deraf), Plin. 4, 15; — C) endel. „poet." ogs. om et Instrument: ∾ fides, Virg., Hor.; men ∾ aes, (i. e. tuba), id.; ligel. ∾ chelys, Senec. Troad. 325.

Cantaber, bra, brum, s. und. Cantabria. — cantabrārius, i, m., s. und. cantabrum. — Cantabria, ae, f.: Provinds i Hisp. Tarrac., hvor nu Biscaya, Plin. 34, 42, Suet. Aug. 20, oftere, o. Flor. 4, 12; — B) ds. 1) Cantăber, bra, brum: cantabrisk, Oceanus, Claudian.; — b) oftest subst. Cantaber, bri, pl. Cantabri, brorum, m.: Cantabrerne, Mela, Plin. 4, 34, hvis Undertvingelse endel. fuldendtes under K. Augustus, ved Agrippa, a. u. c. 735; vid. Hor. Od. 3, 8, 33, oftere, o. Flor. 4, 12; — 2) Cantabrĭcus, 3: = frgd., populi, Plin., bellum, Suet., bella, Hor. Ep. 1, 18, 55; — b) subst. Cantabrica, (sc. herba), (convolvulus Cantabrica L.), Plin. 25, 47. — 1. cantabrum, i, n.: en Art af Klie el. Klid, Coel. Aur.; — ds. cantabricus, 3, (succus: som er tilberedt deraf), Veget. — 2. cantabrum, i, n.: saal. kaldtes und. Keiserne: etslags Fane til festlig Brug, Minuc. Fel., Tertull.; — ds. cantabrārĭus, i, m.: som paa Festdage bærer en saadan Fane, Cod. Theod.

*cantābundus, 3: syngende, Petron. Sat. 62; — cantāmen, ĭnis, n.: Sang; ds. „overf.": Tryllesang el. Hexeformular; in pl., Prop. 4, 4, 51; — cantātĭo, onis, f.; oprdl.: Syngen el. Spillen; ds. I) Sang el. Musik; in pl., Appul.; s. ogs. und. cantio; — II) „overf.", ligesom cantamen: Tryllesang; in pl, Firmic.; o. — cantator, oris, m.: Tonekunstner el. Sanger; vid. Gell. 16, 19, (hvor cantator fidibus er Herodots: κιθαρῳδός); men Martial. 13, 78: Cantator cygnus funeris ipse sui; — ds. fem. adj.: cantatrix, īcis, (efterc1.); 1) kunstigen syngende, choreae, Claudian.; — 2) som fortryller el. forhexer ved sin Sang; cantatrices anus el. aniculae, Appul.; — [canto].

canterĭātus, (canth.), 3, [canterius, nr. II, B]: som er støttet paa Vinpæle, vineae, Colum. 5, 4. — cantērīnus, (canth.), 3, [canterius, nr. I]: hørende til en Hest el. benævnt derefter; - canterino ritu, (som en Hest), Plaut. Men. 2, 3, 44; ∾ hordeum: Hestebyg el. Vinterbyg, Colum. 2, 9, Pallad.; ∾ lapathum: = rumex, Plin. 20, 85. — cantĕrĭŏlus, (canth.), i, m., dem. af flgd., nr. II, B: lidet Tværtræ i Vingaarden, Colum. 11, 3.

cantĕrius, (canth.), i, m., [rimel. besl. m. *κανθήλιος*, d. e. Lastdyr]; I) „egenl.": skaaren Hingst, en Vallak, Varr.; cf. Plaut. Aul. 3, 5, 21, o. Cic. N. D. 3, 5; - som Ordsprog mærkes Liv. 23, 47: minime sis canterium in fossam, (vov dig ikke i aabenbar Fare)! - ogs. „meton.": quamquam vetus canterius sum, (en gammel Knark), Plaut. Cist. 4, 2, 83; — II) „overf." ifølge etslags Lighed, o. in pl.; A) Tagsparre, Vitruv. 4, 2; — B) de med Tværstænger forsynede Pæle, hvortil Vinstokken opbindes, Colum. 4, 12, oftere.

canthărĭas, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten med Afbildningen af en spansk Flue, Plin. 37, 72; af — canthăris, ĭdis, f., *κανθαρίς*; I) „alm.": en Torbistslægt med flere Arter; vid. Plin. 11, 34; navnl. ogs. den (giftige) spanske Flue, (meloe vesicatorius L.), Cic. Tusc. 5, 40, o. Ovid. Ib. 308, cf. Plin. l. c. 41, oftere; — II) „bes." ogs.; A) etslags Kornorm, Plin. 18, 44; — B) en for Rosenbusken og Vinstokken skadelig Orm, Pallad. — cantharites vinum, *κανθαρίτης οἶνος*: etslags Vin, (af Vinstokken *κανθάριος*), Plin. 14, 9.

canthărŭlus, i, m., demin.: lidet Drikkekar, Arnob.; af — canthărus, i, m., *κάνθαρος*; I) „alm.": stort Drikkekar med Hanker, Hankekrukke, Vinkande, Plaut., Hor. Od. 1, 20, 2, oftere, o. A.; - tillægges navnl. Bacchus med Følge, (ligesom scyphus tillægges Hercules); vid. Virg. Ecl. 6, 17, Plin. 33, 53, o. A.; — II) „bes." ogs. ifølge etslags Lighed; A) Vandrør med Hane, Dig.; — B) etslags Søfisk, Ovid. Hal. 105, Plin. 32, 32; — C) det sorte Mærke under Tungen paa den ægyptiske Apis, Plin. 8, 71.

cantherius, i, m. Afledn., s. und. canterius, etc. — canthus, i, m., *κανθός*; oprdl.: Jernskinne omkring Vognhiulet; vid. Quintil. 1, 5, 88; df. „meton." (som pars pro toto): Hiulet el. Vognhiulet; vid. Pers. 5, 71.

cantĭcŭlum, i, n., demin. af flgd.; 1) liden Sang el. Melodi, zephyri, Sept. Afer ap. Ter. Maur.; — 2) liden Trylleformular, Pompon. ap. Non. — cantĭcum, i, n., [cantus]; I) „egenl."; A) „alm.": Sang el. Sangstykke, Phaedr. 5, 7, o. Quintil. 1, 10, 23, oftere; — B) „bes." i den romerske Comoedie: den med Musik og Dands ledsagede Monodi (el. Enesang); vid. Cic. Fam. 9, 22; ∾ agere, Liv. 7, 2; men desaltato cantico, Suet. Calig. 54; — II) „fig."; A) „rhet.": syngende Udtale, Cic. Orat. 18; cf. Plin. Ep. 2, 14, o. Quintil. 1, 8, 2; — B) Spottedigt el. Nidvise, Paul. Sent.; — df. sild. adj.: canticus, 3: musikalsk, delinimenta, Macrob. Somn. Scip. 2, 3.

cantĭlēna, ae, f., [cantillo]; I) „bes.": den gamle Vise el. den gamle Snak; cantilenam eandem canis, Ter. Phorm. 3, 2, 10; cf. Cic. d. Or. 1, 23, o. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 20; - ogs. gammelt Kraftsprog; vid. Cic. Att. 1, 19; — II) eftercl. o. „alm.": Vise el. Sang, digtet Fortælling, Gell. 9, 4; df. — cantĭlēnōsus, 3, (efterel. Ord): hørende til Sang; ∾ nugae, Sidon. — cantillo, are, v. a., demin. af canto; (efterel. Ord): at smaasynge, at nynne, Appul.

cantĭo, onis, f., [cano]; oprdl.: Syngen el. Spillen; df. sædv. „meton." o. „concret"; 1) Sang el. Sangstykke; Redde cantionem veteri pro vino novam, Plaut. Stich. 5, 6, 19; (id. ibd. 5, 5, 19, har derfor cantationem): cf. Suet. Ner. 25; — 2) Tryllesang, Besværgelsesformel; vid. Cic. Brut. 60. — cantĭto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af canto: ofte at synge el. spille; - ut habeas, quicum cantites, Ter. Ad. 4, 7, 32; carmina in epulis esse cantitata a conviv.is de clarorum virorum laudibus, Cic. Brut. 19; cf. Suet. Ner. 39; — b) sild. ogs. om Fuglene: at qviddre, Appul.

Cantĭum, i, n.: Forbierg og Egn paa Østkysten af Britannien; vid. Caes. B. G. 5, 13 o. 22. — cantĭuncŭla, ae, f., demin. af cantio: liden Sang; Tryllesang; - si cantiunculis teneretur ··· (Sirenum) irretitus etc., Cic. Fin. 5, 18.

canto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af cano, men ofte ogs.: = cano; I) som neutr.: (med Eftertryk) at frembringe melodiske Toner; at tone el. synge el. spille; A) om Mennesker; 1) „alm."; - Pamphilam cantatum provocemus, Ter. Eun. 3, 1, 53; cf. Hor. Sat. 1, 3, in.; ogs. om en Vexelsang, Virg. Ecl. 3, 21, o. ibd. 7, 5; ogs. om Skuespilleren; vid. Suet. Ner. 20 o. 23; men Plaut. Epid. 3, 4, 64: ut fidibus cantarem seni, (neml. under Offringen); - ∾ avenis, Ovid. Met. 1, 677, tibiis, Nep.; men ∾ ad chordarum sonum, (synge dertil), id.; men ∾ histrioni ad manum, vid. Liv. 7, 2; - som Ordsprog mærkes: cantare surdo, Prop., ad surdas aures, Ovid., (præke for døve Øren); — 2) „bes." o. „techn."; a) „rhet.", om en syngende Udtale; vid. Quintil. 11, 3, 57, flgd.; cf. C. Caesar ibd. 1, 8, 2: si cantas, male cantas, si legis, cantas; — b) i Religionssproget: at bruge Tryllesang el. Trylleformler; cantando rumpitur anguis, Virg. Ecl. 8, 71; — B) om Dyr, navnl. om Fugle; vid. Cic. Div. 2, 26; ligel. aves cantantes, Prop. 4, 9, 30; — C) „overf." o. „poet." om Instrumenter; vid. Prop. 4, 10, 30, o. Ovid. Fast. 6, 65 flgd.; — II) som act.; A) „egenl.": at giøre til Gienstand for sin Sang el. for sit Spil el. for sin Digtning; 1) med homogene el. almindelige Objecter; saal. m. carmen, versus, osv.: at synge el. spille el. digte; vid. Hor. Od. 3, 1, in., o. Tibull. 2, 1, 42; men Ter. Ad. 5, 7, 7: qui cantent Hymenaeum, (som afsynge den); cf. Ovid. Her. 12, 137; — 2) med besynderlige og bestemte Objecter: at besynge, ved Sang at forherlige, Caesarem, Cic. Qu. Fr. 2, 13, tropaea Augusti, Hor., convivia, proelia, id.; men id. A. P. 414: qui Pythia cantat Tibicen, (som der kæmper for Prisen); - df. pass.: dignus cantari, Virg. Ecl. 5, 54; ligel. cantatus Achilles, (besiungen), Ovid. Am. 2, 1, 29; — b) navnl. ogs. om Skuespillerne: at spille, at forestille, Orestem matricidam, etc., Suet. Ner. 21; ligel. ibd.: ∾ tragoedias; — B) „overf." o. „poet."; 1) at forkynde el. varsle; vid. Plaut. Most. 4, 2, 64, o. id. Rud. 2, 5, 24; men Tibull. 2, 5, 12: quid fati provida cantet avis; — b) navnl. ogs.: oftere at bringe i Erindring, idelig at paaminde derom; qui earum mores cantabat mihi, Ter. Heaut. 2, 3, 19; cf. Plaut. Trin. 4, 2, 13; — 2) ved Sang at fortrylle el. fremmane; Et chelydris cantare soporem, Sil.; cantata umbra, (fremmanet); vid. Prop. 4, 5, 13, o. Ovid. Met. 14, 360.

cantor, ōris, m., [cano]; I) „alm.": Tonekunstner el. Sanger, ogs. Digter; vid. Hor. Sat. 1, 3, in.; cf. Suet. Calig. 54; men cantor Apollo, (Sangguden), Hor. A. P. 407; — II) „bes."; a) med Foragt heder den aandløse Taler, Cic. d. Or. 1, 55: cantor formularum, etc.; — b) c. gen. pers. er cantor: en Lovtaler el. Lovpriser; vid. Cic. Tusc. 3, 19; — c) cantor i Theatersproget: Sanger el. Chorsanger; vid. Cic. Sest. 55; ogs. kan hidføres Hor. A. P. 155; — df. fem. cantrix, icis: Sangerinde, Plaut. Trin. 2, 1, 23; — b) ogs. adj. o. „overf.": aves ··· maxime cantrices, (Sangfugle), Varr.

cantŭlus, i, m., dem. af cantus: liden Sang, el. alm. Sang el. Vise, Firmic. — cantŭrio, ire, v. a. o. n., desid. af cano; (efterel. o. sild.): smaasynger el. smaanynner, diverbia, Petron.

cantus, us, m., [cano]; I) „egenl."; A) „alm.": Tone, Melodi, Sang; ogs. Musik; ogs. Digtning; -

vid. Lucr. 5, 1379 o. 1405; ligel. Tibull. 1, 7, 37: voces inflectere cantu; men Hor. Od. 4, 13, 5: cantu tremulo, (i. e. voce anili); – cantu vocum et nervorum, etc., Cic. R. Am. 46; cf. id. Verr. 2, 5: cantuque symphoniae etc.; men praecipe lugubres Cantus, Melpomene, (istemSørge-sange)! Hor. Od. 1, 24, 3; — b) ogs. det Syngende i Udtalen; est autem in dicendo quidam cantus obscurior, Cic. Orat. 18; — B) „bes." ogs.; a) Fuglenes Sang, Cic.; cf. Lucr. 5, 1083; ∾ galli, Cic. Mur. 9; — b) Tonen af Instrumenter, Cic. R. Am. 46; ∾ tubarum, Liv., bucinarum, Cic., tibiae, Hor., citharae, id.; men Virg. Aen. 8, in.: ut ··· rauco strepuerunt cornua cantu; cf. Lucr. 2, 620; — II) „overf." o. „poet."; A) Spaadom el. Sandsagn; veridicos ··· edere cantus, Catull. 64, 306; cf. ∾ avis, Tibull. 1, 8, 4; — B) Trylleformel, ἐπῳδή; Cantus vicinis fruges deducit ab agris, etc., Tibull. 1, 8, 19 flgd., oftere, cf. Ovid. Her. 12, 167, oftere, o. A.

Cănŭlējus, 'a: romersk Slægts- o. Personsnavn; — df. Canulejus, 3, plebiscitum, af C. Canulejus, (Almuetribun, a. u. c. 300), hvorved Ægteskaber imellem Patricier og Plebejer bleve indførte; vid. Cic. d. Rep. 2, 37, Liv. 4, 1 flgd., o. Flor. 1, 25.

cānus, 3: askegraa, hvidgraa, graalig el. hvidlig, fluctus, Lucr., aqua, (skumhvid), Ovid., nix, pruina, Hor., aristae, segetes, Ovid.; – ofte ogs. med Hensyn paa Oldingens graa Haar: m. caput, Plaut., Ovid.; ligel. m. capilli, Hor., crinis, Catull., barba, Martial.; — b) df. subst.: cani, orum, m., (sc. capilli): graa Haar; vid. Cic. d. Senect. 18; ∾ falsi, Ovid. Met. 6, 26, honorati, ibd. 819, miseri, Pers. 5, 65; — 2) „meton." ogs. om Alderdommen og om ældgamle Personer; ∾ senectus, Catull.; ∾ amator, id.; – navnl. ogs. m. Bibegr. af d. Ærværdige; ∾ veritas, Varr. ap. Non.; ∾ Fides, Virg. Aen. 1, 292, Vesta, ibd. 5, 754.

Canusinatus, o. Canusinus, f. und. flgd. — Cănŭsĭum, i, n.: By i Appulien, berømt af dens rødlige Faareuld, Mela, Plin. 3, 16; f. ogs. Hor. Sat. 1, 5, 91, o. ibd. 2, 3, 168; — B) df. 1) Cănŭsīnus, 3: canusinsk, ager, Varr.; ∾ fuscae, (sc. vestes), Martial., rufae, id., (Klæder af rødlig Uld fra Canusium); — b) subst.: Canusīnus, i, m.: Indvaaner af Canusium, bilinguis, (der sammenblander latinske og græske Ord), Hor. Sat. 1, 10, 30; — 2) Cănŭsīnātus, 3: som bærer Klæder af canusinsk Uld, muliones, Suet. Ner. 30; cf. Martial. 9, 23.

*căpācĭtas, atis, f.; 1) „egenl.": Rummelighed, Vidde; – ∾ aliquam in animo esse, Cic. Tusc. 1, 25; ∾ uteri, Plin.; — II) „overf.": Evne el. Ret el. Dygtighed, navnl. til at modtage Arv, Dig.; o. — căpācĭter, adv.: rummeligen, Augustin.; — [capax].

Căpăneus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Καπανεύς: en af de Syv for Theben, blev slagen af Jupiters Lyn; vid. Hygin. Fab. 70, Stat., Prop., Ovid., — df. Capanēus o. -ēius, 3: capaneisk, tela, Stat., signa, id.; Capaneia conjux, (i. e. Euadne), id.

căpax, ācis, adj., [capio]; 1) „egenl.": der tager el. fatter el. rummer meget; oftest „poet." o. i sild. Prosa; – capacis Moenia mundi, Lucr. 6, 123; ∾ urna, Hor., Ovid.; capaciores scyphi, Hor.; ∾ domus, Plin. Ep.; ∾ villa usibus, ibd. 2, 17; capacissima (forma), vid. Quintil. 1, 10, 40; – ogs. c. gen.; cibi vinique capacissimus, Liv. 9, 16; circus capax populi, Ovid. A. A. 1, 136; — II) „fig.": som kan modtage el. omfatte; vid. Cic. Orat. 29; ∾ ingenium, Ovid.; ∾ animus, id.; men id. Met. 8, 243: animi ad praecepta capacis (puer); – ogs. c. gen.; id. Met. 1, 76; ∾ mens molis tantae, Tac. Ann. 1, 11; cf. Vell. 2, 127; ∾ secreti, (som veed at bevare en Hemmelighed), Plin. Ep.; — b) i Retssproget: qui capax est, (som har de fornødne Egenskaber for at kunne arve), Dig.

căpēdo, ĭnis, f., [capis]: liden Offerskaal; vid. Cic. Parad. 1, 2; df. — căpēduncŭla, ae, f., demin.: liden Skaal til Offerbrug; in pl., Cic. N. D. 3, 17.

1. căpella, ae, f., demin. af capra: liden Ged; df. sædv.: en Ged, Colum., Virg., o. A.; – ogs. som Kunstværk, Cic. Verr. 2, 35; — II) „overf." ligesom capra: en Stierne i Auriga; vid. Plin. 18, 27; cf. Ovid. Met. 3, 594. — 2. Capella, ae, m., Marcianus, af Madaura i Africa: lærd Grammatikus i den anden Halvdel af d. femte christel. Aarh.; hans Værk: Satyricon, omhandler de frie Kunster. — căpelliānus, 3, [1. capella], ruta, (som Gederne søge), Martial.

Căpēna, ae, f.: By i Etrurien, paa hvis Grund laa Gudinden Feronia's Lund og Tempel; vid. Liv. 22, 1, o. id. 27, 4; — B) df. 1) Căpēnas, ātis; a) adj.: capenatisk, fundus, Cic., bellum, Liv.; – in Capenate, (m. o. ud. agro), i det Capenatiske, Cic. Fam. 9, 17, Liv. 33, 26; — not.: forældl. er: Capenatis lucus, Cato ap. Prisc.; — b) subst.: Capenates: Capenaterne, Liv., Plin. 3, 8; – men sing. Capenas: liden Flod i Feronia's Lund, Sil.; — 2) Căpēnus, 3: = frgd., luci, Virg. Aen. 7, 697; — b) porta Capena: en af Roms Porte, (i den første Region), Cic. Att. 4, 1, Martial., Juvenal.

căper, pri, m., κάπρος, (isl. hafur): Buk el. Gedebuk, Colum. 7, 6, Virg. Ecl. 7, 7, Hor., Ovid.; blev offret til Bacchus, fordi den fordærvede Vinstokken, Ovid. Met. 5, 329, Hor. Od. 3, 8, 7; — II) „overf."; A) „meton.": Bukkestank (el. Svedlugt) under Armene, Catull. 69, 6, Ovid. A. A. 3, 193; — B) ifølge etslags Lighed: en gryntende Fisk i Floden Achelous, Plin. 11, 112; — C) i Astronomien: = capella, Manil., Colum. 11, 2; df. — căpĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., (for- o. efterel.); I) act.: at trække sammen i Rynker, at rynke; caperata fronte, Naev. ap. Varr.; caperatum supercilium, Appul.; — II) neutr.: at være rynket; quod illi caperat frons severitudine etc., Plaut. Epid. 5, 1, 3.

căpesso, (capisso, Pacuv. ap. Priscian.), īvi o. ĭi, ītum, 3, v. a.; desid. af capio; I) „egenl."; A) „alm.": griber el. tager fat derpaa, tager til mig; – ∾ cibum oris hiatu etc., Cic. N. D. 2, 47; ∾ arma, Virg., Ovid.; — B) „bes." om Stedforholde: søger el. stræber at naae derhen; a) (classisk), c. acc. loci; – animus ··· superiora capessat, necesse est, Cic. Tusc. 1, 18; cf. id. N. D. 2, 45; men ∾ Melitam, (søge derhen), id. Att. 10, 9, Italiam, Virg.; — b) (forel.); ∾ se ad el. in locum aliquem; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 106, o. id. As. 1, 3, ·; – men „overf.": quam se ad vitam ··· capessat (filius), id. Bacch. 4, 10, 2; — II) „fig."; A) „alm.": griber el. tager ivrigen fat derpaa, paatager mig el. overtager; – Nunc ad senem cursum capessam, Plaut. Capt. 4, 1, 9; cf. Liv. 44, 2; ligel. si capesses mea imperia, Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 77, o. Cic. Phil. 10, 9: men capessere tuta et salutaria, Tac.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 7: modo recta capessens, etc.; – ∾ inimicitias, (indlade sig deri), Tac.; cf. id. Ann. 15, 49; — B) „bes." ogs. i Statssproget; ∾ rempublicam, (med Iver at antage sig Statens Tarv), Cic. d. Or. 3, 29, oftere, Sall., Nep., Tac., o. A.; ∾ curas imperii, Plin. Pan. 66; – ogs. ∾ civitatem, ibd. 39; – ogs. ofte i Krigssproget; ∾ bellum, (begynde en Krig), Liv. 26, 25, Tac.; ∾ pugnam, Liv., proelium, Justin., (levere et Slag); ogs. ∾ partem belli el. partem pugnae, (tage Del deri), Liv. — Căpētus, i, m.: mythisk Konge i Alba, Liv. 1, 3, Ovid. Met. 14, 613.

Căphāreus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Καφαρεύς: Forbierg paa Sydkysten af Euboea; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 11, 260, Ovid. Met. 14, 481, Hygin., o. A.; — B) df. 1) Caphārēus (quadrisyll.), 3, Καφάρειος: caphareisk, aqua, Ovid. Trist. 5, 7, 36, (med Biformen Caphārēus, 3, saxa, Prop. 3, 5, 56); — 2) Caphāris, ĭdis, f.: = frgd., petrae, Senec. Herc. Oet. 805.

*capillācĕus, 3: haarig, navnl. om Planterne;

∾ coma arboris, Plin.; ∾ folium, id.; — b) ∾ zona, Augustin., (som er giort af Haar); — căpillāgo, inis, f.: Haaret, (collect.), Tertull.; — căpillāmentum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": Haaret, (collect.), Plin. 16, 16; — B) „bes.": forlorne Haar, Perryk, Suet. Calig. 11, Petron. Sat. 110; — II) „overf.": de haarige Trevler paa Væxternes Rødder og Blade, Plin. 19,31, oftere; — căpillāris, e: hørende til el. benævnt efter Haar; ∾ herba, Appul.: = capillus Veneris; — b) ds. subst.: căpillāre, is, n., (sc. unguentum): Haarpomade, Martial. 3,82; — căpillātiŏ, onis, f.; 1): = flgd., Paul. Nol.; — 2) ligesom τριχίασις: etslags Sygdom i Urinrøret, Coel. Aur.; o. — căpillātūra, ae, f., (efterel. Ord): Haaret, Tertull., Coel. Aur.; — [capillus]. — căpillatus, 3, f. und. capillor.

*căpillĭtium, i, n.: Haaret, (collect.), Cels., Appul.; — căpillor, atus sum, 1, v. dep. (n.): at være haarig el. behaaret; men som verb. fin.: alene „overf." om Væxterne; vid. Plin. 37, 73; - hvf. ogs. partic. capillatus, 3: med Haar el. Trevler, radices, id., folia, id.; — II) partic. căpillatus, 3, ogs. som adj.: haaret, med Hovedhaar; (cf. barbatus s. l.); - adolescens bene capillatus, Cic. Agr. 2, 22; cf. Suet. Vesp. 23, ogs. Juvenal. 5, 30; - comp. capillatior, Cic. Agr. 2, 5; o. — căpillōsus, 3: fuld af Haar, stærkt behaaret, sedimen, Coel. Aur.; — [capillus].

căpillŭlus, i, m., demin.: fint Haar; in pl., Cornel. Gall. 6; af — căpillus, i, m., [besl. m. caput o. κεφαλή; oprdl. adj. til crinis]; 1) „alm.": Hovedhaaret, saavel in sing. o. collect., som in pl.; - ∾ passus, prolixus, etc., Ter. Heaut. 2, 3, 49; cf. id. Eun. 4, 3, 4; ∾ compositus etc., Cic. R. Am. 46, promissus, Caes., tonsus, Ovid., flavus, id., niger, Hor.; - ligel. in pl., Cic. Pis. 11, Hor., Ovid., Quintil., o. A.; — 2) „overf."; a) Haarene paa det menneskelige Legeme, navnl. Skægget; vid. Cic. Off. 2, 7, Senec. Ep. 92, o. Suet. Ner. 1; — b) Dyrenes Haar; - mollior caniculi capillo, Catull. 25; ∾ haedi, Gell., membranae, Pers. 3, 10; — c) ogs. Planternes Trevler el. Traade, Plin.; capillus in rosa, id.; capillus Veneris: = herba capillaris, Appul.

1. căpio, cēpi, captum, 3, [besl. m. χάω, κάπω, καπύω]; I) „alm."; A) „egenl." el. om Ting: fatter, tager, griber, fustem in manum, Plaut., tympanum manibus, Catull., saxa manu, Virg.; - ∾ arma, Cic., Caes., ensem, tela, Ovid., baculum, id.; - ∾ cibum, (tage til sig, nyde), Plaut., Ter., Sall.; — B) ligel. „overf." om Begreber; - ∾ occasionem, Plaut., exemplum de aliquo, Ter., documentum ex aliquo, Cic. Phil. 11, 2; ∾ tempus adeundi ad aliquem, id. Fam. 11, 16; ∾ fugam, Caes., consilium, Ter.; — II) „bes." ogs.: tager fiendligen el. voldsomt; A) om levende Væsener: optager el. fanger; 1) om Mennesker; - quos Byzantii ceperat, Nep. Paus. 2; cf. Hor. Ep. 1, 17, 43, o. Cic. Cat. 3, 7; — b) ds. subst.: captus, capta, f. captivus, etc.: en Fange; vid. Virg. Aen. 2, 75, o. Ter. Heaut. 3, 3, 47; — 2) om Dyrene: si ab avibus capiendis auceps etc., Varr.; cf. Phaedr. 1, 5, o. Cic. Off. 3, 14; — 3) om livløse Gienstande, navnl. om faste Steder og Stillinger: tager el. indtager, erobrer, besætter, odl.; - ne Capua in oculis ejus caperetur, Liv. 26, 12; ∾ moenia scalis, id.; ∾ classem, id.; men ∾ locum editiorem, (besætte), Sall. Jug. 58; cf. Nep. Ages. 6; — B) „fig."; 1) „overf.": at betage, el. berøve nogen den frie Brug af hans Kræfter; hvf. om Legemets Kræfter el. Dele, pass. capi: at blive svækket el. afkræftet el. forstyrret; - Nec facile ex aestu, nec frigore quod caperetur (genus humanum), Lucr. 5, 927; - oftere c. abl. partis captae; quia etc., altero oculo capitur, Liv. 22, 2; membris omnibus captus ac debilis, Cic. Rab. perd. 7; ligel. captus pedibus, Liv.; — 2) „ment." el. om Aandskræfterne; sædv. i Forbindelserne; mente captus: berøvet sin Besindelse, affindig, forstyrret; o. mens capta: Affindighed; - vid. Lucr. 4, 1019, o. Cic. Off. 1, 27; men Liv. 25, 26: velut captae furore (virgines); men „poet." paa Grækernes Vis: captus animum, Senec. Herc. Fur. 107; men velut mente capta etc., Liv. 39, 13; — 3) „ethisk" el. om Villien: indtager, vinder, bedaarer, skuffer; - quibus (rebus) illa aetas capi ac deliniri potest, Cic. Cluent. 5; cf. id. Off. 1, 30, o. Nep. Alcib. 9; - amore captivae victor captus, Liv. 30, 12; - men ogs. ud. abl.; Te conjux aliena capit, Hor. Sat. 2, 7, 46; cf. Cic. Acad. 2, 20, o. Sall. Cat. 14, ogs. Virg. Aen. 2, 196, o. Ovid. Met. 7, 301; — b) ligesom αἱρέω: overbeviser (nogen) om en Brøde; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 189; — III) m. Bibegr. af en Hensigt: tager el. vælger dertil; - me cepere arbitrum, Ter. Heaut. 3, 1, 94; ∾ locum castris, Liv. 9, 17; cf. Caes. B. G. 3, 23, o. Cic. d. Or. 2, 72; — B) ds. ofte i Religionssproget: at tage el. vælge el. udnævne dertil, navnl. til Vestalinde, men ogsaa til visse andre Præsteembeder; vid. Gell. 1, 12; - saal. om en Vestalinde, Tac. Ann. 2, 86, om en Flamen, Liv. 27, 8; cf. Cic. Verr. 2, 51; — b) ogs. at undtage el. bestemme til helligt Brug; vid. Cic. N. D. 2, 4, o. Liv. 1, 6; — IV) om Rummet; A) „egenl.": at optage i sig, at optage el. omfatte, odl.; vid. Lucr. 6, 1028; ligel. Ovid. Met. 1, 343: plenos capit alveus amnes; cf. ibd. 75; — b) ds. m. Negation, ikke at kunne rumme el. omfatte; vid. Cic. Off. 1, 17, Ter. Heaut. 2, 3, 13, o. Hor. Sat. 1, 1, 46; — B) „fig"; a) at optage el. opfatte med el. i Aanden, at oversee eller begribe det Hele; (derim. intelligere: at giennemtrænge, at skille derimellem); - vid. Cic. N. D. 1, 19; ligel. unus (ille) veram speciem senatus Romani cepit, Liv. 9, 17; — b) ds. m. Negation: ikke at kunne omfatte el. overskue, odl.; vid. Cic. Pis. 11; men „poet." Ovid. Met. 11, 18: vix spes ipse suas animo capit; - ogs. m. Negation: at have Modtagelighed derfor; quae (praemia) capit illa aetas, Quintil. 1, 1, 20; — C) „bes." heder ogs., navnl. i Sømandssproget: capere locum, portum, insulam, etc.: at naae el. lange el. komme derhen; vid. Caes. B. G. 4, 26 o. 36, o. id. B. C. 3, 28; - ds. „alleg." om en Statsmand: capere otii illum portum et dignitatis, Cic. Sest. 46; — b) sield., ligesom capesso: søger el. stræber at naae derhen; vid. Liv. 9, 43; — V) ligesom suscipio: paatager mig el. overtager, navnl. et Embede el. en Commando, odl.; - lubido maxuma rei publicae capiundae, (efter at komme ind i Statsstyrelsen, efter at bemægtige sig den), Sall. Cat. 5; cf. id. Jug. 63, o. Liv. 2, 33; ligel. ∾ magistratus atque honores, Suet.; - sield. „poet.": capiat aliquis moderamina (navis), Ovid. Met. 3, 644; cf. ibd. 6, 677; — VI) endel.: faaer el. erholder el. kommer dertil, (neml. uden Hensyn paa den Modtagendes Anstrængelse el. Attraa); A) „egenl."; a) om en Vinding el. Indtægt; vid. Ter. Phorm. 5, 3, 6, o. Nep. Alcib. 9; ligel. ∾ vectigal ex agro, Liv. 28, 39; ∾ stipendium jure belli, Caes. B. G. 1, 44; — b) om Arv; qui morte testamentove tantum capiat, quantum etc., Cic. Leg. 2, 19; cf. id. Off. 3, 24; - ds. i Retssproget absol.: at tage Arv, at arve; abdicatus ne quid de bonis patriis capiat, Quintil.; cf. Juvenal. 1, 55; — c) om andre Gienstande; - qui per eum honores aut divitias ceperant, Nep. Att. 7; ∾ fructum, Phaedr. 4, 5, (oftere „overf.", Lucr., Ter., Cic.); — B) ofte ogs. „fig."; 1) „overf.": at faae el. antage en Gestalt el. en Paavirkning, odl.; - ∾ faciem el. formam; vid. Ovid. Met. 1, 421; ∾ vires, ibd. 7, 417, duritiem ab aëre, ibd. 4, 751; - men Caes. B. G. 1, 13, om et Sted: ∾ nomen ex aliqua re, (blive benævnt derefter); - ogs. kan hidføres af Statssproget: ne quid detrimenti res publica capiat; vid. Cic. Cat. 1, 2, in.; — 2) sield. „ment."; men paa en dobbelt Maade; - a) capio obli-

vionem alicujus rei, (jeg forglemmer noget), Plin. 7, 24; — b) oblivio rei alicujus capit me; vid. Cic. Phil. 3, 4; cf. Liv. 27, 13, o. Ovid. Trist. 1, 8, 11; — 3) oftest „ethisk" el. om den lidenskabelige Stemning og Tilstand, som enten jeg antager, el. som griber mig; hvorefter der altf. enstydigen siges: capio desiderium, o. desiderium capit me; df. a) quam (laetitiam) capio ex reditu tuo etc., Cic. Att. 4, 18; cf. id. d. Senect. 15; ligel. Ovid. Met. 9, 617: nec taedia coepti Ulla mei capiam; — b) sicubi eum satietas Hominum, aut negoti si quando odium ceperat, Ter. Eun. 3, 1, 14; bes. ofte hos Liv.; saal. cupido eum cepit etc., id., 40, 21; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 26; ligel. ubi senatum metus cepit, etc., Liv. 23, 14; — not. a: Capta, som Epithet til Minerva, vid. Ovid. Fast. 3, 837 flgd.; — not. b: forclassiske Futurformer ere: capso, capsis, capsimus, Plaut.; - Cic. Orat. 45 bliver capsis forklaret som etr., s. cape si vis.

2. căpio, ōnis, f., [1. capio], men alene i Retssproget; 1) „egenl.": Tagen el. at tage; at tage til sig at overtage; - ∾ dominii, Dig.; sammenlignes med captio, Gell. 7, 10; — 2) „overf.", f. usucapio: Hævd; df. en ved længere Besiddelse erholdt Eiendom, Dig.

căpis, ĭdis, f.: liden Skaal med Hank, navnl. til Offerbrug, Liv. 7, 10, o. A.; s. ogs. capedo s. l. — capisso, ĕre, s. und. capesso. — căpistērium, i, n.; [rimel. besl. m. capis, capio]: etslags Redskab til Kornets Rensning, Colum. 2, 9. — căpistro, avi, atum, 1, v. a.: binder el. fæster med en Grime, jumenta ad jugum, Colum. 6, 19; cf. Ovid. Her. 2, 80; — 2) ogs. „overf.": at opbinde el. befæste; ut juga vineis imponantur et capistrentur, Colum. 11, 2; af — căpistrum, i, n., [capio]: etslags Ledergrime el. Ledermundkurv til Dyrene, Varr., Ovid. Met. 10, 125, Virg.; df. „alleg.": Stulta maritali jam porrigit ora capistro, Juvenal. 6, 43; — b) ogs. alm. Baand, navnl. til Vinstokkens Befæstning, Colum.; ogs. et Baand i Vinpersen, Cato.

capital, s. und. flgd. — căpĭtālis, e, [caput]; I) „egenl.": hørende til Hovedet; men i denne Bem. alene forel. o. som subst.: capital, ālis, n.: etslags Præstehue, Varr., Fest.; — II) oftest „fig."; A) „overf."; 1) hørende til Livet, d. e. hvorved Livet staaer paa Spil, pericula, (Livsfare), Plaut., morbus, (livsfarlig), Gell.; — 2) oftest i Retssproget, om de Forbrydelser, hvorpaa der er sat Livsstraf; - rei ··· rerum capitalium, Cic. Verr. 2, 39; ligel. rerum capitalium manifesti, Sall., condamnati, id.; judex rei capitalis, Quintil.; cf. Liv. 3, 13; ∾ noxa (Livsforbrydelse), id.; ∾ poena el. animadversio, (Livsstraf), Suet.; — bb) df. subst.: capital, (efteraug. ogs. undert. capitale), sc. facinus: Livsforbrydelse, (der neml. medfører enten virkelig el. borgerlig Død); pl. capitalia; — a) capital esse ... praesidio decedere, Liv. 24, 37; cf. Suet. Calig. 24; ligel. quique non paruerit, capital esto, Cic. Leg. 2, 3, ex XII Tabb.; — b) capitale est, objicere anteacta, Quintil.; legimus, quum etc., capitale fuisse, Tac. Agric. 2; — c) in pl.: vincla sontium servanto, capitalia vindicanto, Cic. Leg. 3, 3 ex XII Tabb.; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) farlig, fordærvelig; ∾ inimicus, (værste Uven), Plaut. Poen. 4, 2, 57, hostis, (farlig Fiende el. Hovedfiende); vid. Cic. Cat. 2, 2; ∾ oratio, (fordærvelig), id. Off. 2, 21, ira, Hor.; - totius autem injustitiae nulla capitalior, quam etc., Cic. Off. 1, 13; cf. id. d. Senect. 12; — 2) den første i sit Slags, fortrinlig el. udmærket; capitale vocamus Ingenium sollers, Ovid. Fast. 3, 839; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 13: (historicus) capitalis etc.; df. — căpĭtālĭter, adv.: paa Liv og Død, lacessere, Plin. Ep. 1, 5, odisse, Amm.

*căpĭtāneus, 3: der staaer el. rager frem ved sin Størrelse; ∾ litterae, Auct. rei agr. ap. Goes.; — căpĭtātĭo, onis, f.; i Retssproget: Kopskat el. Hovedskat, Dig.; o. — căpĭtātus, 3: forsynet med et Hovede, clavulus, (liden Nagle), Varr.; navnl. ogs. om Væxterne; - saal. m. caepa, Plin., m. porrum, id.; men ∾ vinea, (som voxer opad; opp. brachiata), Colum. 5, 5; — [caput].

căpĭtellum, i, n., dem. af capitulum: lidet Hovede, (for: o. efterel. Ord); - ∾ paracenterii, (paa Sonden), Veget.; — b) i Architecturen, ligesom capitulum: Søilecapitel, Coripp., Isid. — 1. Capitium, i, n.: By paa Sydkysten af Sicilien; — df. adj. Căpĭtīnus, 3, civitas, Cic. Verr. 3, 43. — 2. căpĭtĭum, i, n., [capio]: qvindelig Brystbedækning el. Brystdug, Varr.; s. ogs. Laber. ap. Gell. 16, 7, o. Dig.

1. căpĭto, ōnis, m., [caput], I) „egenl.": med stort Hovede; frontones, capitones, etc., Cic. N. D. 1, 29; — II) „overf."; a) etslags Fisk med stort Hovede, sædv. cephalus, Cato; — b) en Hvidfiskart med stort Hovede, (cyprinus dobula L.), Auson. — 2. Căpito, onis, m.: romersk Tilnavn; Attejus Capito, s. und. Attejus.

Căpĭtōlīnus, 3, [Capitolium]: hørende til Capitolium, benævnt derefter, clivus, Cic. Rab. perd. 11, collis, Martial.; - ∾ Juppiter, Cic., Suet., (som dyrkes paa Capitolium); ∾ dapes, (som der bringes Juppiter), Martial.; ∾ ludi, Liv. 5, 50, o. ∾ certamen, Suet. Dom. 13, (som paa Capitolium anstilles til Juppiters Ære); ∾ quercus, Juvenal. 6, 38, (Egekrands, som Seiersbelønning i disse Lege); - men subst.: Capitolini, orum, m., Cic. Qu. Fr. 2, 5, (de Mænd, som anordnede disse Lege); — not.: ogs. er Capitolinus: Tilnavn til den M. Manlius, som frelste Capitolium fra Gallerne, Aur. Vict. Vir. ill. 24.

Căpĭtōlĭum, i, n., [oprdl. udvidet Form af capitulum, af caput; men efter Fabelen: s. caput Toli el. Oli; vid. Liv. 1, 55, o. A.]; I) „egenl."; A) i strængere Forstand: det paa Toppen af Mons Saturnius el. Tarpejus af Tarqvinierne byggede Juppiterstempel, (vid. Liv. 1, 55, o. Virg. Aen. 9, 448), ligeoverfor arx el. Borgen, hvorfra det var adskilt ved Strækningen Intermontium; — B) i videre Forstand: den hele Høi, (hvs. ogs. mons el. clivus Capitolinus), med Indbegreb af Templet og Borgen, og adskilt fra Palatinerhøien ved Forum Romanum; - „poet." ogs. in pl.; vid. Virg. Aen. 8, 347, o. A.; — II) „overf."; A) Borgen i forskiellige andre Byer, navnl. i Capua, Suet. Tib. 40, i Beneventum, id. Gramm. 9; — B) eccl.: ethvert hedensk Tempel, Prudent.

*căpĭtŭlārii, orum, m.: etslags Skattekrævere, Cassiod.; — căpĭtŭlātim, adv.: efter Hoveder; men alene „overf.": efter Hovedindholdet, summarisk, korteligen, Nep. Cato 3; ligel. breviter atque capitulatim attingere, Plin. 2, 9; o. — căpĭtŭlātus, 3: forsynet med et Hovede; df. „overf.": med afrundet Knop, costae, Cels., surculus, Plin.; — [af flgd.].

căpĭtŭlum, i, n., dem. af caput; I) „egenl.": lidet Hovede; navnl. om Mennesker og comisk; - operto capitulo etc., Plaut. Curc. 2, 3, 14; - ligel. ved comisk Metonymi, s. Mennesker; vid. Plaut. As. 2, 4, 89; - ligel. som Keleord, Ter. Eun. 3, 3, 25; - ∾ haedi, Cels.; — II) „overf."; A) ifølge etslags Lighed; 1) om Væxternes afrundede Knop el. Hovede, (s. und. capitulatus); ∾ caepae, Colum., sarmenti, id.; ∾ ramulorum, Plin.; — 2) i Architecturen; a) Søilecapitlet, Vitruv. 3, 3, Plin. 36, 56; Capitlet paa Triglyphen, id. 4, 3; — — b) Capitlet el. den afrundede Ende paa Hovedbjælken i en Krigsmaskine, id. 1, 1; — B) sild. ogs. Afsnit el. Capitel af et Skrift, Tertull.; - ogs. Afsnit el. Capitel af en Lov, Cod. Just. — căpĭtum, el. capetum, i, n., καπητόν: Qvægfoder, Aurel. Imp. ap. Vopisc. Aur. 7, o. Cod. Theod.

capnĭas, ae, m., καπνίας, (røget); 1) (sc. οἶνος): etslags Vin; vid Plin. 14, 4; — 2) røgfarvet Ædelsten af flere Slags; navnl.; a) en Jaspisart, Plin. 37, 37; ogs. capnites, (καπνίτης), ibd. 56; — b) en Chrysolithart, id. 37, 44. — capnion, i, n., s. und. capnos.

— capnītes, ae, f. und. capnias. — capnitis, idis, f., καπνῖτις, (røget): etslags Galmei el. Kobolt, Plin. 34, 22. — capnos, i, f., καπνός, (Røg); df. etslags Plante, ogs. pes gallinaceus, (germ. Erdrauch), Plin. 25, 98; - ogs. capnion, i, n., ibd. 13. — cāpo, ōnis, m., κάπων: en Kapun, Varr., Colum., Martial.; ligel. capus, i, m., Varr., Colum.

Cappădŏcarchia, ae, f., Καππαδοκαρχία: etslags Præsteembede i Cappadocien, Dig. — Cappădŏcĭa, ae, f., Καππαδοκία: Landskab i Lilleasien, nordlig for Cilicien, (hod. Karamanien), Plin. 6, 3, Cic.; — B) df. 1) Cappădox, ŏcis, m., Καππάδοξ: en Cappadocier, Cic.; oftere in pl., Plin. l. c., Hor., Pers; — 2) Cappădŏcus, 3: cappadocisk, gens, Colum., sal, Plin.; ∾ lactuca, ogs. absol. Cappadoca, (sc. lactuca), Colum.; — 3) Cappădŏcius, 3: = frgd., lactuca, Colum., zizipha, Plin. 21, 27. — Cappădox, ŏcis, m.; 1) Flod i Cappadocien, hvoraf denne Provinds skal have sit Navn; vid. Plin. 6, 3; — 2) en Cappadocier, s. und. Cappadocia.

cappăra, ae, f.: etslags Plante, ogs. portulaca, Appul. — cappări, n. indecl., κάππαρι, o. cappăris, is, f., κάππαρις: Capersbusken; ogs. Capers (el. Frugten deraf), Colum., Plin. 13, 44, o. A.

capra, ae, fem. af caper: en Ged, Varr., Plin., Cic.; ∾ fera, ligesom caprea: den vilde Ged, Virg. Aen. 4, 152; — II) „overf." o. „meton."; a) som Skældsord om et Menneske med fremstaaende el. børstede Haar, Suet. Calig. 50; — b) Svedlugt under Armene; s. und. caper; s. ogs. Hor. Ep. 1, 5, 29; — B) i Astronomien: Navnet paa en Stierne i Auriga; s. und. Capella o. Amalthea; — not.: Caprae palus, hed efter Liv. 1, 16,- det Sted i Rom, hvorfra Romulus forsvandt; (men Ovid. Fast. 2, 491: Caprea palus).

caprāgo, inis, f.: etslags Bært el. Plante, ogs. cicer columbinum, Appul. — Capraria, ae, o. Caprariensis, e, s. und. flgd., nr. II. — caprārĭus, 3, [capra]: hørende til el. benævnt efter Geder; — b) df. subst. caprārĭus, i, m.: en Gedehyrde, Varr.; — II) som nom. pr. mærkes: Capraria, ae, f., (sc. insula), Gedeøen (ved Corsica), Varro, Plin. 3, 12; — b) df. Caprariensis, e, plumbum, Plin. 34, 49. — Caprāsĭa, ae, f.; 1) Biform af Capraria, s. und. frgd.; — 2) en af Poflodens Mundinger, Plin. 3, 20.

caprĕa, ae, f., [capra]: etslags vild Ged, ogs. Raa el. Raadyr, Plin. 11, 45, Virg., Ovid.; men som Ordsprog om d. Umulige, Hor. Od. 1, 33, 8: jungere capreas lupis; — not.: Caprea palus, s. und. capra, not. — Caprĕae, arum, f.: Ø i Tyrrhenerhavet, ved Campanien, (hod. Capri), Plin. 3, 12; navnkundig som K. Tiberius's Opholdsted; vid Tac. Ann. 4, 67, oftere, o. Suet. Tib. 39, oftere — B) df. 1) Capreensis, e: capreisk, secessus, ibd. 43; — 2) Caprineus, i, m.: = frgd., (men med Henspillen paa caper), ibd. — caprĕĭda, ae, f.: etslags urindrivende Plante, Cato.

caprĕŏlātim, adv.: indslynget i hinanden, Appul.; af — căprĕŏlus, i, m., [af inus. capreus, hvf. caprea]; 1) etslags vild Ged, Raabukken el. Gemsen, Virg. Ecl. 2, 41, Colum.; — II) „overf." fra Ligheden med Raabukkens Horn: a) togrenet Hakke til Lugning, Colum. 11, 3; — b) i Bygningskunsten ere capreoli: tvende imod hinanden stemmende Stiver (til Underlag, obl.), Vitruv., Caes. B. C. 2, 10; — c) paa Vinstokken ere capreoli: de gaffelformede spæde Skud, der slynge sig om andre Legemer, Colum., Plin. 17, 35. — caprĭcornus, i, m., [caper, cornu], αἰγόκερως: Stiernebilledet Stenbukken i Dyrkredsen, Varr., Cic. Arat., Hor. Od. 2, 17, 20, Hygin., o. A.

caprificātĭo, onis, f.: Figenens Overgang til Modenhed ved Galhvepsens Stik, Plin. 15, 21; af — caprifico, are, v. a.: lader Figenen modnes ved Galhvepsens Stik, Plin. 16, 50, Pallad.; af — caprĭfīcus, i, f., (caper, ficus); I) det vilde Figentræ; ogs. den derpaa voxende vilde Figen, Plin. 15, 21, Ter., Hor. Epod. 5, 17, o. A.; — II) fordi den herpaa opstaaende Galhvepse (cynips psenes L.) ved sit Stik modner den tamme Figen, (vid. Plin. 17, 44), saa bruges ogs. caprificus („poet.") om det Fremmede el. udenfra Indbragte; vid. Pers. 1, 25.

caprĭgĕnus, 3, [caper, gigno]: af Gedeslægten, hørende dertil; caprigeni generis custos etc., Cic, poët. ap. Prisc.; — b) af subst. caprĭgĕni, ae, (s. capri, ae), er gen. caprigenum, (s. caprigenorum el. arum); vid. Virg. Aen. 3, 221; - comisk er Plaut. Epid. 1, 1, 16: caprigenum hominum ··· genus, (der skranter paa Gedernes Vis). — caprīle, is, n., [caper, formet som ovile, equile, o. fl.], (sc. stabulum): Gedesti, Varr., Colum., Plin. — caprĭmulgus, i, m., [capra, mulgeo]; I) som malker Gederne; df. „poet." s. Landmand el. Bonde, Catull. 22, 10; — II) „overf.": etslags Fugl, som troedes at suge Mælken af Gederne, Plin. 10, 56.

Caprinĕus, i, m., s. und. Capreae. — caprīnus, 3, [caper]: hørende til el. benævnt efter Geder, grex, Varr., Liv., pellis, Cic.; - som Ordsprog mærkes: de lana caprina rixari, (trættes om Taabeligheder), Hor. Ep. 1, 18, 15; men subst. caprina, (sc. caro): Gedekiød, Vopisc.

caprĭpes, ĕdis, adj., [caper, pes]: med Bukkefødder el. Gedefødder; poetisk Epithet til Hyrdeguderne; ∾ Satyri, Lucr., Hor. Od. 2, 19, 4, Panes, Prop.

caprōnae, (el. caproneae), arum, f., [rimel. af capra, neml. med Hensyn paa det stridende Gedehaar]: det over Panden fremstrittende el. nedhængende Haar hos Mennesker og Dyr; (for- o. efterel.); Lucil. ap. Non., Appul. — Caprōtinae Nonae: Fest, paa hvilken Konerne offrede til Juno Caprotina, Varr., Macrob.

1. capsa, ae, f., κάψα: Skrin el. Kasse el. Kiste, navnl. til Bøger, Cic. Div. in Caecil. 16, Hor.; ogs. til Klæder; s. und. capsula; ogs. til Frugt, Plin., Martial. — 2. Capsa, ae, f.: By i Gætulien, i Afrika; vid. Sall. Jug. 89 o. 91 flgd.; — b) df. Capsenses, ium, m.: dens Indvaanere, ibd. 92; - hede Capsitani, orum, Plin. 5, 4. — capsārĭus, i, m., [1. capsa]: Slave el. Betient; a) som bærer Bogkassen til Skolen, Suet. Ner. 36, Dig.; — b) som forvarer de Badendes Klæder, Dig. — capsella, ae, f., demin. af 1. capsa, Petron., Dig. — Capsenses, ium, o. Capsitani, orum, s. und. 2. Capsa.

capso, sis, etc., s. und. 1. capio, not. — capsŭla, ae, f., demin. af 1. capsa: lidet Skrin, liden Kasse el. Kiste, Catull., Plin. 30, 30; juvenes ··· de capsula totos etc., (i deres Kisteklæder), Senec. Ep. 115. — capsus, i, m.: Biform af 1. capsa; df. 1) Vognkasse, (navnl. under Kudskesædet), Vitruv. 10, 14; — 2) Kasse el. Bur til vilde Dyr, Vell. 1, 16.

*captātĭo, onis, f.; I) „alm.": Griben el. Jagen derefter, verborum, Cic., vocum similium aut ambiguarum, Quintil.; ∾ testamenti, Plin.; — II) „techn." i Fægtersproget: listigen anbragt Stød, Quintil. 5, 13, 54; o. — captātor, oris, m.: som ivrigen griber fat derpaa, Prudent.; - sædv. „overf.": som ivrigen stræber el. jager derefter; - ∾ aurae popularis, Liv. 3, 33; - navnl. som efterjager Arvegods, Hor. Sat. 2, 5, 57; ligel. absol., Juvenal. 10, 202; — [capto]. — captātōrĭus, 3, [captator], alene i Retssproget: hørende til Arvejægeri, Dig. — captātrix, icis, fem. til captator: som stræber el. søger derefter; ∾ verisimilium (rhetorice), Appul.

captĭo, ōnis, f., [1. capio: fanger el. overlister]: Griben el. at gribe; men altid „fig."; 1) „alm.": Skuffelse, Bedrageri, Plaut. Epid. 2, 2, 112, oftere; ligel. Cic. Quint. 16: captionis aliquid vereri etc.; — 2) „bes." i Dialectiken: falsk el. sophistisk Slutningsmaade;

ogs. andre skuffende el. vildledende Taler; – ∾ dialecticae, Cic. Fin. 2, 6; ogs. absol.: captiones discutere, id. Acad. 2, 15; men se in captiones induere, id. Div. 2, 17; in verbis captio etc., id. Brut. 53; — 3) „meton." (causa pro effectu): Tab el. Skade, (navnl. ifølge en Skuffelse); ne quid captioni mihi sit, Plaut. Most. 3, 3, 19; cum magna captione, Dig.

captĭōse, adv.: listigen, overlistende, interrogare, Cic. Acad. 2, 29; af — captĭōsus, 3, [captio]; I) „alm.": besnærende; bedragersk, societas, Cic. R. Com. 10; ligel. ibd. 17: quo nihil captiosius etc.; — b) navnl. ogs. i Dialectiken: overlistende, sophistisk, interrogatio, Cic., probabilitas, id.; cf. id. Acad. 2, 16: captiosissimo genere interrogationis uti; ogs. absol., id. Fin. 1, 7; — II) „overf.": farlig el. skadelig; captiosum est omnibus etc., Cic. Caecin. 14. — captĭto, are, v. a., intens. af capto, capio: griber el. jager derefter, Appul. — captĭuncŭla, ae, f., dem. af captio: Overlistelse, Bedrageri; omnes captiunculas pertimuisse etc., Cic. Att. 15, 7.

captīvator, oris, m., [captivo]: som tager nogen til Fange, Augustin. — *captīvĭtas, atis, f.; I) „alm.": Fangenskab; – ut morte honesta contumeliis captivitatis eximeretur, Tac. Ann. 12, 51, oftere; ogs. om Dyrene, Plin.; cf. Flor. 1, 18; — II) „overf."; ∾ urbium, (deres Indtagelse), Tac.; ogs. in pl., id. Hist. 3, 70; ∾ Africae, Flor. 2, 6; b) ∾ oculorum, (Blindhed), Appul.; o. — captīvo, are, v. a.: tager til Fange, Augustin.; — [af flgd.].

captīvus, 3, [captus, capio]; I) „egenl."; A) om Mennesker: som er tagen til Fange i Krigen; – ogs. subst. captivus, captiva: Fange el. Krigsfange; – vid. Cic. N. D. 3, 33, id. Off. 1, 12 o. 13, men Ovid. Am. 1, 7, 39: effuso tristis captiva capillo; ∾ pubes, Hor.; — 2) ds. ogs. a) „poet.": om de en Fange tilhørende el. efter en Fange benævnte Gjenstande; – ∾ sanguis, Virg., cruor, Tac.; ligel. ∾ colla, (s. captivorum colla), Ovid. Pont. 2, 1, 43; — b) ∾ corpora, Liv. 31, 46, (Bytte af Mennesker og Dyr); men Ovid. A. A. 2, 587: ∾ corpora, (de ved List Fangne); — B) om Dyrene; ∾ pisces, Ovid., crocodili, Plin.; ∾ ferae, Ovid.; — II) „fig."; A) „overf." om Ting: erobret, gjort til Bytte, naves, Caes., Liv., carpenta, signa, arma, id.; ∾ solum, id.; ∾ ager, Tac.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 193; men ∾ coelum, vid. Ovid. Met. 1, 184; — B) „ment."; ∾ mens, id. Am. 1, 2, 30, (det betvungne Mod).

capto, avi, atum, 1, v. a., intens. af 1. capio; I) „alm.": griber el. jager ivrigen derefter, stræber el. søger at naae, odl.; A) „egenl."; vid. Hor. Sat. 1, 1, 68; cf. id. A. P. 230; men Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces, Tibull. 2, 6, 23; ∾ muscas, Suet. Dom. 3; cf. Ovid. Met. 9, 37; men ∾ naribus auras, vid. Virg. Ge. 1, 376; — B) „fig.": at gribe el. jage derefter, at optage i sig, at tiltage sig; – ∾ sermonem alicujus, (belure el. opsnappe), Plaut., Ter.; cf. Liv. 38, 7; – men Ovid. Met. 3, 279: captato sermone, (efterat Samtalen var knyttet); – ∾ novos mores, (opp. servare antiquos), Plaut. Trin. 1, 2, 37; ∾ voluptatem, (jage derefter), Cic., favorem, Quintil., libertatis auram, Liv. 3, 37; – ogs. c. infin. obj.; prendique et prendere captans, Ovid. Met. 10, 58; ogs. m. Objectssætning; quum ··· captaret, an etc., (forsøgte, om osv.), Suet. Tib. 14; — II) „bes."; A) søger at fange el. vinde, navnl. ved List; – qua via te captent, etc., Ter. Hec. 1, 1, 16; cf. Cic. Acad. 2, 29; ligel. insidiis captare hostem, Liv.; ligel. ∾ temeritatem alicujus, id. 22, 28; men i Retssproget: ∾ verba, (hænge sig ved Ordene), Dig.; — B) prægnant ogs.: ved List at søge at tilsnige sig, navnl. en Arv, odl.; vid. Hor. Sat. 2, 5, 24; men Petron. Sat. 116, absol.: aut captantur, aut captant; cf. Martial. 6, 63, o. Juvenal. 16, 56. — captor, oris, m., [1. capio]: som fanger (Dyr), en Jæger, poët. in Anthol. Lat.; — ds. fem. captrix, īcis: som borttager el. betager; ∾ virium, Coel. Aur.

captūra, ae, f., [capio]; I) „egenl.": Fangst, (navnl. Dyrenes); a) som Handling; ∾ uberrima piscium, Plin.; ∾ alitum, id.; — b) „meton.": Fangsten el. det Fangede; – pinxit venatores cum captura, Plin.; cf. Suet. Aug. 25; — II) „overf.": lav Vinding el. Fordel; ∾ prostitutarum, Suet.; ∾ inhonesta lucri, Val. Max.; — b) ∾ diurnas exigere, (dagligen at betle), id. 6, 9.

1. captus, 3: partic. af capio. — 2. captus, us, m., [capio]; I) „egenl.": Griben el. at gribe, et Greb; – trium digitorum captu, Plin. 24, 47; ∾ piscium, vel avium, vel missilium, Dig.; – II) „fig.": Evnen til at fatte el. begribe, Begreb el. Indsigt; – ut captus est servorum, Ter. Ad. 3, 4, 34; cf. Cic. Tusc. 2, 27; – ogs. Forestillingsmaade; saal. Caes. B. G. 4, 3: ut captus est Germanorum.

Căpŭa, ae, f.: Hovedstaden i Campanien, (hvor nu Landsbyen St. Maria); vid. Cic. Agr. 1, 7, o. id. Pis. 11; – Capua a campo dicta, vid. Plin. 3, 9; cf. Liv. 4, 37; s. ogs. und. Cannae; — not.: de hertil hørende Adjectiver: Campanus, etc., s. und. Campania.

căpŭla, ae, f., [capior: lidet Ofekar med Hank, Varr. — căpŭlāris, e, [capulus]: hørende til Ligkisten, cadaver, Lucil. ap. Fulgent.; — b) ds. capularis, m. o. ud. senex: Olding paa Gravens Bred, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 33. — căpŭlātor, oris, m.: som hælder el. øser af det ene Kar i det andet, Cato, Colum.; af — căpŭlo, are, v. a., [af flgd.]; 1) tager deraf, d. e. hælder el. øser deraf, oleum, Cato; — 2) fanger, juvencos laqueis, Colum.

căpŭlus, i, m., [capio]; I) Kar el. Rum, hvori noget optages; ds. sædv. „poet.": Ligkiste, Varr., Lucil. ap. Non., o. A.; – ire ad capulum, (nærme sig Graven), Lucr., 2, 1175; men capuli decus, (s. capularis senex), Plaut. As. 5, 2, 42; — 2) Greb el. Tag; ∾ (aratri), Ovid., sceptri, id.; navnl. ogs. Kaardehefte, Cic. Fat. 3, Virg. Aen. 10, 536, Ovid., Tac. — căpus, i, m., Biform af capo: en Kapun, Varr., Colum.

căput, ĭtis, n., [besl. m. κεφαλή, ogs. m. germ. Kopf, dan. Hovede]; I) „egenl.": Hovedet hos Mennesker og Dyr; – Tun' capite cano amas? Plaut. Merc. 2, 2, 35; raso capite calvus, id. Amph. 1, 1, 306; ∾ intonsum, Quintil.; ∾ operto, Cic., involuto, id.; aperire caput, (blotte det), id.; ∾ demittere, Caes., extollere, Cic.; capita conferre, (stikke Hovederne sammen), Liv. 2, 25; men Catull. 17, 9: per caputque pedesque, (hovedkulds); men Cic. Fam. 7, 31, som Ordsprog: nec caput, nec pes, (uden Hoved og Hale); – ogs. om Dyrene; vid. Tibull. 2, 1, 8, Hor. Sat. 1, 2, 89, oftere, o. A. — — II) „fig."; A) „overf."; 1) „meton.", (som pars pro toto): Mennesket (el. Personen) el. Dyret selv; – siquidem hoc vivet caput, (i. e. ego), Plaut. Pseud. 2, 4, 33; cf. Ter. Andr. 2, 2, 27; men ∾ carum, Virg., Hor., liberum, Cic. Verr. 2, 32; ∾ vilia; viliora, vilissima, Liv., ignota, id., libera servaque, id.; s. ogs. Hor. Sat. 2, 1, 27, o. id. Ep. 2, 2, 189; – saal. ved Inddelinger: in capita, (for el. paa el. til hver Person), Liv. 2, 33, oftere; – ogs. om Dyrene; vid. Virg. Aen. 3, 391, Colum. 6, 4, oftere; — 2) om Ting: med Hensyn paa deres Gestalt: Hovede el. Spids el. Top, det Overste el. Yderste, Begyndelse el. Ende; – ∾ summa papaveris, Liv. 1, 54; ∾ pontis, (Brohovede), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; ∾ tignorum, Caes., columnae, Plin.; men i Offersproget: ∾ jecoris, (en vis Del af Leveren), Cic. Div. 2, 13, Liv. 8, 9, oftere, Ovid., Plin.; – navnl. ogs. om Floderne: dels deres Udspring el. Kilde, Lucr. 5, 271, Hor. Od. 1, 1, 22, Virg. Ge. 4, 368, Liv. 37, 18, o. A.; dels deres Udløb el. Munding; vid. Caes. B. G. 4, 10, Hor. Sat. 1, 10, 37, Lucan. 2, 52, o. A.; – ligel. om Væxterne: dels Roden; ∾ vitis,

Cato, Plin.; ∾ allii, porri, Colum.; dels (paa Vinstokken): Rankerne, id. 3, 10, o. Cic. d. Senect. 15; – endel. ogs. det Øverste af en Byld, Cels.; hvf. ∾ facere: at svulme i en Spids, Plin. 22, 76; — 3) som Beskaffenhed hos Personer og Ting: Hovedet el. Hovedpersonen el. Hovedsagen; – ∾ scelerum, (den Erkeskielm), Plaut.; Illic est huic rei caput, (han er Anstifteren deraf), Ter. Ad. 4, 2, 29; caput est Graecorum concitandorum (ille), Cic. Flacc. 18; caput rei Romanae Camillus, Liv. 6, 3; capita conjurationis, (Formændene), id. 9, 26; hvf. ogs. Prædicatet undert. in masc.: capita conjurationis ejus ··· virgis caesi ac securi percussi, Liv. 10, 1; – ligel. om Ting og Begreber: quod (jus nigrum) coenae caput erat, Cic. Tusc. 5, 34; caput esse artis, docere, id. d. Or. 1, 29; cf. ibd. 2, 82; – ∾ litterarum, (Hovedindholdet deraf), Cic. Phil. 2, 31; men ∾ Epicuri, id. Acad. 2, 32, (Hovedsætningen i hans Philosophi); – Thebas caput fuisse totius Graciae, Nep. Ep. 10; cf. Liv. 9, 37, oftere; ligel. Romam, orbis terrarum caput, id. 21, 30; – navnl. ogs. om et Skrift el. en Lov, odl.: Hovedafsnit, Capitel, odl.; a primo capite legis usque ad extremum etc., Cic. Agr. 2, 6 o. 10; cf. id. d. Or. 2, 55, o. Quintil. 10, 7, 32; – endel. om Penge: Hovedsummen el. Capitalen, Cic. Verr. 3, 35, oftere, Liv. 6, 36, Hor. Sat. 1, 2, 14; — 4) Livet; df. a) Menneskets physiske Liv, navnl. som Gienstand for Forlis el. Frelse, for Domfældelse el. Frikiendelse; – capitis periculum adire, Ter. Andr. 4, 1, 54; cf. Cic. Off. 3, 29; in judicio capitis, (i en Livssag), id. d. Or. 1, 54; capitis poena: Livsstraf, Caes.; capitis accusare, (anklage paa Livet), Nep.; capitis absolvere, id., damnare, id.; cf. Liv. 3, 55, o. id. 10, 38; — b) det borgerlige Liv, neml. i romersk Forstand, med Indbegreb af jura libertatis, civitatis, familiae; herfra i Retssproget: capitis deminutio (el. minutio) maxima, (Domfældelse til Livets el. Frihedens Tab, el. til en fuldkommen borgerlig Død); ∾ media, (Tabet af civitas, navnl. ved Landsforvisning); endel. ∾ minima, (ved Overgangen i en anden Familie, navnl. ved Adoption el. ved Giftermaal), Dig.; – til første Slags kan henføres Cic. d. Or. 1, 40, Liv. 22, 60, o. Hor. Od. 3, 5, 42; til deminutio capitis media, ligel. Cic. Brut. 36, o. id. Quint. 2; endel. til dem. capitis minima, id. Top. 4: quae (mulier) se numquam capite deminuit; — B) „poet.“ o. „ment.“ findes ogs. caput, som Forstandens Sæde, f. Forstand el. Indsigt; – quum etc., Incolumi capite es? Hor. Sat. 2, 3, 132; cf. ibd. 2, 6, 34, o. id. A. P. 300; — not.: abl. capiti, f. capite, Catull. 68, 124.

Căpys, y̆os, m.; 1) en Søn af Assaracus, o. Fader til Anchises, Ovid. Fast. 4, 34, flgd.; — 2) en Ledsager af Æneas, Virg. Aen. 1, 183, oftere; — 3) d. ottende Konge i Alba, i Latium; vid. Ovid. Met. 14, 613 flgd., o. Liv. 1, 3, ogs. Ovid. Fast. 4, 45.

Car, gen. Cāris, s. und. Caria. — cārăbus, i, m., κάραβος: etslags Søkrebs, Plin. 9, 51. — 1. cărăcalla, ae, ogs. caracallis, is, f., (gallisk Ord): etslags gallisk Kappe af flere Slags Tøier og Farver, Spartian. Sever. 21; heder palla Gallica, Martial. 1, 93. — 2. Caracalla, ae, m., Antoninus: romersk Keiser, der fik dette Navn af 1. caracalla; vid. Aur. Vict. Caes. 21. — cărăgōgos, i, f., [χάρα, ἄγω]; (som affører fra Hovedet): etslags medicinsk Plante, ogs. chamaedaphne, Appul. — Cărălis, is, f.: Hovedstaden paa Sardinien, (hod. Cagliari), Mela 2, 7, Flor., o. A.; – ogs. in pl.: Carales, Liv. 23, 40, o. Auct. B. Afr. 98; — df. Cărălitānus, 3: caralitansk, ager, Liv. 27, 6, promontorium, Plin.; – Cărălitāni, orum, m.: Indvaanerne af Caralis, Caes. B. C. 1, 30, o. Plin. 3, 13. — Cărambis, is, f.: Forbierg i Paphlagonien, Plin. 6, 2, Val. Fl.

carbas, ae, m.: etslags Nordostvind, Vitruv. 1, 6. — *carbăsĕus, 3: giort af Hørren Carbasus, vela, Cic. Verr. 5, 12 o. 31, sinus, Virg., Stat.; o. — carbăsĭnĕus, 3, Varr. ap. Non., o. carbăsĭnus, 3, Plin. 19, 6: Biformer af frgd.; af — 1. carbăsus, i, f., ἡ κάρπασος; pl. heterogen. carbasa, orum, n.: fin spansk Hør, Plin. 19, 2, Catull.; pl. carbasa, Colum. 10, 48; — II) „meton.“: hvad der er giort deraf, navnl.; a) en saadan Klædning, Virg. Aen. 8, 34, Curt.; ligel. in pl., Ovid. Met. 11, 48, Lucan.; — b) et Seil deraf, Virg. Aen. 3, 357; ligel. in pl., Ovid. Met. 6, 233, oftere; ogs. et Forhæng; vid. Lucr. 6, 109; — c) sildv. „poet.“ hede de paa Lerred skrevne sibyllinske Bøger: Custos Romani carbasus aevi, Claudian.; — not. a: ogs. findes sing. neutr.: carbasum leve, Pacat. Pan. ad Theod.; ogs. masc. pl.: carbasos supremos, Amm.; — not. b: carbasus, 3, som adj.; hvf. carbasa lina, Prop. 4, 3, 64. — 2. carbăsus, 3, s. und. frgd.: not. b. — carbătĭna, ae, f., καρπατίνη: etslags Bondesko, Catull. 98, 4.

1. carbo, ōnis, m.; I) „egenl.“: Kul, Trækul; tam ··· atram, quam carbo est, Ter. Ad. 5, 3, 63; de lignis carbones coquere, Cato; men Plaut. Rud. 2, 6, 47: qui ad carbones sedent, (ved en Kulild); cf. Hor. Od. 3, 8, 3; – dog ogs. carbo ardens, Cic. Off. 2, 7; carbones vivi, Petron.; — B) df. ogs. „poet.“: a) med Hensyn paa Anvendelsen af Kul, (navnl. til Smudsskrift); vid. Plaut. Merc. 2, 3, 74, Hor. Sat. 2, 3, 246, o. Pers. 5, 108; men ogs. alm. f. den sorte Farve, Hor. Sat. 2, 7, 98; — b) med Hensyn paa et Kuls ringe Værd o. ordsprogsvis: carbonem pro thesauro invenire, Phaedr. 5, 6; — II) „overf.“, ligesom carbunculus: etslags ondartet Byld, Seren. Sammon. — 2. Carbo, ōnis, m.: romersk Tilnavn i d. papiriske Slægt; vid. Plin. 7, 15.

*carbōnārĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Kul; ∾ negotium: Kulhandel, Aur. Vict.; — 2) df. subst.; a) carbōnārĭus, i, m.: Kulbrænder el. Kulsvier, Plaut. Cas. 2, 8, 2; — b) carbōnăria, ae, f., (sc. fornax): en Kulovn, Tertull.; o. — carbōnesco, ĕre, v. n.: at blive til Kul, Coel. Aur.; — [carbo].

carbuncŭlātĭo, ōnis, f., [af flgd.]: etslags Sygdom hos Træer; vid. Plin. 17, 37. — *carbuncŭlo, are, v. n.: at lide af Sygdommen carbunculus; 1) om Mennesker; vid. Plin. 24, 69; — 2) om Væxterne, id. 18, 68; — not.: ogs. som depon., id. 12, 14; o. — carbuncŭlōsus, 3: carbunkelholdig, ager, Colum. 3, 1; af — carbuncŭlus, i, m., dem. af 1. carbo; I) „egenl.“: lidet Kul, Auct. ad Her. 4, 6; – men „alleg.“: amburet misero ei corculum carbunculus, (en levende Smerte), Plaut. Most. 4, 2, 70; — II) df. „overf.“ ifølge etslags Lighed; A) som Mineral; a) etslags forkullet Sand- el. Jordart, rødlig Tufsten, Vitruv., Plin. 17, 3; — b) en rødlig glindsende Ædelsten, Carbunkel, Plin. 37, 25; – men som Sentens: probitas est carbunculus, P. Syrus ap. Petron.; — B) som Sygdom; a) hos Mennesker: ondartet Byld el. Brandbyld el. Kræftskade, Cels., Plin. 26, 4; — b) hos Træer og Planter: etslags Brand, naar neml. Knopperne afsvies af Kulden, Colum., Plin. 18, 68.

carcer, ĕris, m., [siculisk: κάρκαρον; besl. m. ἕρκος, o. m. arceo]; altf. oprdl.: Hegn, Indhegning; df. I) „alm.“: Fængsel; – vid. Lucr. 3, 1029, Cic. Cat. 2, 12, Virg. Aen. 1, 54, o. A.; – i Rom var carcer bygget tæt ved Forum af K. Ancus Martius; vid. Liv. 1, 33; blev derefter udvidet under Jorden af K. Servius Tullius, (hvf. denne Del deraf hed Tullianum), Varr., Sall. Cat. 55; s. ogs. robur el. robus; — B) df. ogs. a) „overf.“ o. „alleg.“ om Legemet som Sielens Fængsel; vid. Cic. Tusc. 1, 30, o. id. d. Rep. 6, 14; — b) „meton.“: de indespærrede Forbrydere; – in me carcerem effudistis, etc., Cic. Pis. 7; ogs. som Skældsord: ain', carcer! etc., Ter. Phorm. 2, 3, 26; ligel. carcer vix carcere dignus, Lucil. ap. Donat. ibd.; — II) „bes.“ hede carceres paa

Cirkus el. paa Væddeløbsbanen, (o. ligeoverfor meta el. calx): de Skranker, hvorfra Væddeløbene begyndte; vid. Lucr. 2, 264, ogs. Cic. Brut. 47, Virg. Ge. 1, 512, Hor., Ovid., o. A.; – „poet." ogs. undert. in sing.; vid. Virg. Ge. 3, 104, Tibull. 1, 4, 32, Ovid. A. A. 3, 595, oftere; – df. ogs. „alleg." om en Begyndelse, odl.: a quibus carceribus decurrat ad metas (ars), Varr.; cf. Cic. d. Senect. 23.

*carcĕrālis, e: hørende til et Fængsel, caecitas, Prudent.; — carcĕrārius, 3: = frgd., quaestus, Plaut. Capt. 1, 2, 20; — carcĕrĕus, 3: = frgd., catena, Prudent., antrum, id.; o. — carcĕro, are, v. a.: at indelukke i et Fængsel, Salvian.; — [carcer].

carchărus, i, m., [κάρχαρος, i. e. asper]: en Hvalfiskart, (squalus carcharias L.), Colum. 8, 17. — Carchēdŏnĭus, 3, Καρχηδόνιος: carchedonisk, d. e. carthagisk, Plaut. Poen. prol. 53; ∾ carbunculus, vid. Plin. 37, 25. — carchēsium, i, n., καρχήσιον; I) et i Midten noget indtrykt Bæger el. Drikkekar med Hanker, Virg. Ge. 4, 380, Ovid., Sil.; — II) rimel. af Gestaltens Lighed; a) den øverste Del af Masten, (hvor Mastkurven og Nærerne); vid. Serv. ad Virg. Aen. 5, 77; ogs. in pl., Lucil. o. Catull. ap. Non., o. Lucan. 5, 418; — b) ∾ versatile: etslags Kran til at dreie, Vitruv. 10, 5.

carcĭnēthron, i, n, καρκίνηθρον: etslags Plante; ogs. polygonon o. geniculata, Plin. 27, 91. — carcĭnias, ae, m., καρκινίας: etslags krebsfarvet Ædelsten, Plin. 37, 72. — carcĭnōdes, is, n., καρκινῶδες: etslags Krebsskade el. Krebsbyld, Plin. 20, 73. — carcĭnōma, ătis, n., καρκίνωμα: Krebsskade el. Krebsbyld, sædv. cancer, Cels., Plin. 29, 10; – men „overf." om fordærvede Mennesker, vid. Suet. Aug. 65. — Carcĭnos, i, m., Κάρκινος: Stiernebilledet Krebsen, Lucan. 9, 536.

Carda, ae, f. und. Cardea. — Cardaces, um, m., Κάρδακες: etslags persisk Krigsfolk, Nep. Dat. 8. — cardămĭna, ae, f., καρδαμίνη: en karseartig Plante, Appul. — cardămōmum, i, n., καρδάμωμον: Kryderiet Cardamum el. Cardamome, Plin. 12, 29. — Cardĕa el. Carda, ae, f., [besl. m. cardo]: Gudinde for Dørstablerne el. Dørhængslerne, (d. e. for Familielivet), Tertull.

Cardĭa, ae, f.: By paa d. thraciske Chersonesus, Eumenes's Fødeby, Plin. 4, 18; — df. Cardĭānus, 3: af el. fra Byen Card., Eumenes, Nep. Eum. 1. — cardĭăcus, 3, καρδιακός: hørende til Maven, morbus: Sygdom el. Smerte i Maven, Cels., Plin.; — 2) df. subst. cardiacus, i, m.: som lider af saadan Smerte, Cic., Hor. — Cardianus, 3, f. und. Cardia. — cardĭmōna, ae, f., ligesom καρδιωγμός: Smerte og Trykning i Maven, Coel. Aur.

*cardĭnālis, e: hørende til Dørtapperne el. Dørstablerne, scapi, Vitruv. 4, 6; — II) df. sild. „overf.": fortrinlig, besynderlig; ∾ venti: Hovedvindene, Serv. ad Virg. Aen. 1, 131, numeri, (Hovedtallene: unus, etc.), Priscian.; — df. adv. cardĭnālĭter: fornemmeligen, Firmic.; o. — cardĭnātus, 3: forsynet med Tapper, tignum, Vitruv. 10, 21; — [flgd.].

cardo, ĭnis, m., (ogs. f., Gracch. ap. Prisc.); I) „egenl."; A) „alm.": Dørstabel el. Dørtap (el. Hængsel); – cardines postibus effringere, Plaut. Amph. 4, 2, 6; cf. Virg. Aen. 1, 449, o. ibd. 2, 480; men comisk: num muttit cardo? Plaut.; ∾ immoti, Plin.; — B) „bes." ere cardines: a) de Tapper, hvorved Bjælker sammenføies; hvor da ∾ masculus, er Tappen; ∾ femina: Panden el. Fordybningen, Vitruv. 9, 6; — b) paa Krandse: de sammenbundne Ender, Plin. 21, 10; — II) „overf."; A) „bes."; i Astronomien: det Punkt, hvorom noget vender el. dreier sig, Vendepunktet; df. ∾ coeli, om Nordpolen, Varr., ogs. ∾ mundi, Plin.; – i Analogi deraf er cardo ogs.: en igiennem Ageren fra Syd til Nord dragen Linie, Plin. 18, 76; df. ogs. Liv. 37, 54, om Bierget Taurus: quicquid est intra eum cardinem; – ogs. de fire Himmelegne hede: quatuor cardines mundi, Quintil. 12, 10, 67; – fremdeles om Jorden, (som engang gialdt for Universets Middelpunkt), Plin. 2, 64; men id. 18, 68, cardo anni: Sommersolhverv; men ibd. 29, ∾ temporum: de enkelte Aarstiders Affnit el. Epocher; – endel. heder ∾ extremus, Lucan. 7, 381: Oldingsalderen; — B) „alm.": hvorom det Hele dreier sig, hvorpaa Alt beroer, Hovedsagen el. Hovedpunktet; haud tanto cessabit cardine rerum, Virg. Aen. 1, 672; ubi litium cardo vertatur, Quintil. 12, 8, 2.

*cardŭēlis, is, f.: Tidselfinke el. Stillits, Plin. 10, 58; o. — cardŭētum, i, n.: et med Tidsler bevoxet Sted, Tidselkrat, Pallad.; af — cardŭus, i, m.: Tidsel; navnl. 1) den vilde Tidsel, Virg. Ge. 1, 152, o. Plin. 20, 99; — 2) d. spiselige Tidsel, ogs. cinara, Colum. 11, 3, Plin. 19, 43, Pallad.

cāre, adv. af carus: dyrt, venire, (sælges), Varr.; compar.: ∾ comparare pecudes, Suet. Calig. 27; superl.: ∾ constare, (koste mest, være meget dyr), Senec. Ep. 42; — 2) ogs. „fig."; quae a te ··· carius sunt aestimata, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 4. — cārectum, i, n., [carex]: et med Sennegræs (germ. Riedgras) bevoxet Sted, Colum.; in pl., Virg. Ecl. 3, 20. — cărēnāria, ae, f., (sc. olla): Potte til Indkogning af — carenum, (caroen.), i, n., κάροινον: sød indkogt Vin, Pallad.

cărĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. n. (o. a.), [besl. m. κείρω, d. e. skiærer, pass. καρῆναι]; oprdl.: at være uden noget, at være blottet derfor, ikke at have; sædv. c. abl., „poet." o. forel. ogs. c. gen., ligel. c. acc., (d. sidste ogs. efterel.); – 1) „alm."; A) om personlige Subjecter; – ∾ culpa, (være uden Brøde), Ter., Ovid.; Quibus ipse malis careas etc., Lucr. 2, 4; ∾ dolore, Cic., febri, id., (men comisk: caruitne febris te heri? Plaut. Curc. 1, 1, 17); – ∾ suspicione, (ikke være mistænkt), Cic. R. Am. 20; ∾ libidinibus, Sall., stultitia, Hor., ambitione, id.; ∾ communi sensu, Hor.; ∾ morte, (være udødelig), id.; — 2) navnl. ogs.; a) ikke at have, d. e. ikke at bruge, ikke at betiene sig deraf; sive subbibit, sive adeo caret temeto, Plaut. Truc. 4, 3, 59; cf. Lucr. 4, 1069, o. Nep. Ep. 3; — b) ligel. m. locale Hensyn: at holde sig derfra, ikke at gaae derhen, at undvære; – caruit foro postea Pompejus, caruit senatu, caruit publico, Cic. Mil. 7; ligel. id. Att. 9, 19: quoniam Roma caremus; cf. Tac. Ann. 4, 58; — B) om andre el. upersonlige Subjecter; – At dimissa anima, corpus caret undique sensu, Lucr. 3, 357; cf. Cic. Lig. 2; men oeconomia nomine Latino caret, Quintil.; aditu carentia saxa, Ovid.; men id. Met. 2, 222: nivibus caritura Rhodope; — II) „bes." o. „ment."; A) at undvære, (hvad man neml. ønsker sig; derim. egere: at mangle det Nødvendige), at savne el. mangle; – carere patriā, Ter., consuetudine amicorum etc., Cic., commodis omnibus, id.; cf. Virg. Aen. 5, 651, Hor. Od. 1, 31, 20, o. ibd. 4, 9, 28; ∾ libertate, id., honore, Ovid.; tolerantia doloris laude sua non carebit, Quintil.; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen., tui carendum quod erat, Ter. Heaut. 2, 4, 20; — b) c. acc.; quia id, quod amo, careo, Plaut. Curc. 1, 2, 46; men careri (pass.), Marc. Emp.; cf. Ovid. Her. 1, 50: Virque mihi dempto fine carendus erit; — B) m. Bibegreb af den subjective Gemytsstemning: tungt el. bittert at føle et Savn, med Smerte at undvære; – triste est enim ipsum nomen carendi, etc., vid. Cic. Tusc. 1, 36; ligel. ibd.: carere ··· egere eo, quod velis habere; cf. ibd.: carere malo, non dicitur; dicitur illud: bono carere, quod est malum.; etc.; — not.: praes. conj. carint, f. careant, Plaut. Most. 4, 1, in.

Cares, um, f. und. Caria. — cārĕum, i, n.,

κάρον: Kummen el. Markkummen el. Karve, (carum carvi L.), Colum., Plin. 19, 50. — cārex, ĭcis, f.: Sennegræs, (germ. Riedgras), acuta, Virg. Ge. 3, 231; cf. Colum. 11, 2.

Cāria, ae, f., *Καρία*: Carien, Landskab i Lilleasien, sydlig for Lydien, Mela, Plin. 5, 29 flgd.; — B) df. 1) Cār, gen. Cāris, (-os), m.: en Carier, Nep. Dat. 1, Cic. Flacc. 27; pl. Cāres, um: Indvaanerne af Carien; acc. Caras, Virg., Ovid.; — 2) Cāricus, 3: carisk, creta, Varr., Plin. 18, 73; — b) df. Cārĭca, ae, f., (sc. ficus): en tørret Figenart, Pallad., Cic. Div. 2, 20; – ogs. alm. tørret Figen, Ovid., Plin. 13, 50; — not.: Caria heder ogs.; a) en By i Carien, Liv. 27, 56; — b) en Havn i Thracien, Mela 2, 2. — Carica, ae, o. Caricus, 3, s. und. Caria.

cărĭes, em, e: Mørkhed el. Raaddenhed; navnl. hos Træ: ormstukken Beskaffenhed, Varr., Plin., Ovid., o. A.; – caries in osse, (Benedder), Cels.; men ∾ murorum, Amm.; ogs. Jordbundens fortørrede Tilstand, Colum. 3, 11; — II) df. ogs.; A) „overf.": den eiendommelige Smag ved en meget gammel Vin, id., Plin. 15, 3; ogs. ved gammel Frugt, Martial. 13, 29; — B) „meton." o. forel: den rynkede og ligesom indskrumpne Alderdom, udlevet Menneske, odl.; Nemo illa vivit carie cariosior, Afran. ap. Non.

cărīna, ae, f., [rimel. besl. m. *κείρειν*, d. e. at skære, neml. Bølgen]: Kiøl el. Skibskiøl, Caes., Liv., Tac.; — II) „overf." o. „poet.", (pars pro toto): Skib el. Fartøi, Virg., Hor., Ovid., o. A.; — b) af Gestaltens Lighed: om Nøddeskallen, Plin. 15, 24, (s. ogs. carino); „poet." ogs. om Hundens Krop el. Ryg, Nemes. Cyneg. 110. — Cărīnae, arum, f.: Qvarter i Rom, imellem (mons) Coelius o. (mons) Esquilius; ∾ lautae, Virg., (af dets prægtige Bygninger); cf. Vell. 2, 77, o. Suet. Tib. 15.

cārinārius, i, m., [*κηρός*, i. e. cera]: som farver vorgult el. gult, Plaut. Aul. 3, 5, 36. — cārĭnantes, [1. caro, i. e. carpo, af *κείρω*], i. e. obtrectantes, chartae, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 8, 361. — cărīno, (avi), atum, 1, v. a., [carina]: at forsyne med en Kiøl; df. „overf." om en Musling: ∾ se, (faae Skal, s. und. carina nr. 11, b), Plin. 9, 5; — II) df. carinatus, 3: kiølformet, hvælvet, concha acatii, Plin. 9, 49; ∾ pectus hominis, id. 11, 82.

cărĭōsus, 3, [caries]; 1) „egenl": ankommen, ormstukken, partes vitis, Plin., dentes, id., Phaedr.; ∾ os, Cels.; comp.: ∾ palmula vetustate, (sprødere, skiørere), Varr.; men ∾ terra, (fortørret og løs), Cato, Plin.; — II) „overf."; A) ∾ vina, (som af Ælde have faaet en eiendommelig Smag), Martial. 13, 120; cf. id. 11, 50, — B) betagen af Ælde, udlevet, senectus, Ovid. Am. 1, 12, 29; s. ogs. Afran. ap. Non. und. caries.

cāris, ĭdis, f., *καρίς*: etslags Søkrebs el. Søkrabbe, Ovid. Hal. 130. — Carisius, i, m., s. und. Charisius. — cārĭtas, atis, f., [carus]; I) „egenl.": en Tings høie Pris el. Værdi; – ∾ rei frumentariae, Cic. Manil. 13; oftere ∾ annonae, id., Liv., Suet.: høie Kornpriser; ogs. absol., Cic. Verr. 3, 93; ligel. quum caritas est, Varr.; ogs. ∾ vini, Suet., olei, Plin.; men ∾ nummorum, (høi Disconto), Cic. Att. 9, 9; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": Høiagtelse, tiligem. den derpaa grundede Kiærlighed; df. sædv. den Kiærlighed, der forbinder sig med visse Pligtforholde, som Slægtskabets, osv.; vid. Cic. Part. or. 25; – amor, *πάθος*; caritas, *ἦθος*, Quintil. 6, 2, 12; cf. Cic. Lael. 8; men omnes caritate cives amplexus, Liv. 7, 40; – oftest c. gen. obj.; ∾ patriae et suorum, Cic. Off. 3, 27; ∾ liberum, (f. liberorum), Liv. 8, 7; ∾ ipsius soli, id.; ogs. er at hidføre Cic. Off. 1, 17: omnes omnium caritates etc.; – dog ogs. undert. c. gen. subj.; vid. Cic. Phil. 1, 12, o. id. d. Or. 2, 58; — B) skld. „bef." o. „meton.": den elskede Gienstand el. Person; reliqui cum caritatibus suis, (med deres Familier), etc., Amm. 24, 1.

Carmāni, orum, m., *Καρμανοί*: Folk ved d. persiske Havbugt, Mela, Lucan.; — Carmānia, ae, f.: deres Land, (hod. Kerman), Plin. 6, 25.

1. carmen, ĭnis, n., [cano]; I) „egenl.": Tone el. Melodi; Vers, Sang, Vise; (oftest „poet."); – bruges baade om Stemmen og om Instrumenter; vid. Ovid. Met. 11, 317; per me concordant carmina nervis, (siger Apollo), ibd. 1, 518; cf. Cic. Brut. 16 o. 18; – „poet." ogs. om Fuglenes Sang; ∾ cygnorum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 462; – citharae liquidum carmen, Lucr.; cf. Prop. 2, 1, 9; s. ogs. Ovid. Met. 5, 118; men med Lune: hoc carmen … non vobis, sed sibi intus canit, Cic. Agr. 2, 26; s. und. Aspendius; — II) „overf."; A) „alm." el. m. nærmest Hensyn paa Formen; 1) Digt el. Digtning el. Poesi, (i Modsætn. af Prosa); vid. Quintil. 10, 7, 19, oftere, Lucr. 5, 1443, o. id. 1, 945; — b) df. ofte m. tilføiet Epithet, om de enkelte Digtningsarter; ∾ epicum el. heroicum, Quintil., Heltedigtet; ogs. ∾ Iliacum, ogs. Maeonium, Hor. A. P. 129, o. id. Od. 1, 6, 2; ogs. kan hidføres Quintil. 10, 1, 31: historia quodammodo solutum carmen; – ∾ tragicum, (Tragoedien), Hor. A. P. 220; ligel. carmina Livi, (f. Livii, hans Theaterstykker), id. Ep. 2, 1, 69; ligel. carmina scenae dare, (Digte for Theatret), Tac. Ann. 11, 13; – lyricorum carmina, Quintil.; ogs. ∾ Aeolium, Hor.; men Prop. 4, 6, 32: Aut testudineae carmen inerme lyrae; – ∾ funebre proprie nenia, Quintil.; ∾ lascivum, (Skiemtedigt), id.; ∾ famosum el. malum, (Smædedigt el. Nidvise), Hor.; ligel. ∾ probrosum, Tac.; — 2) absol. o. prægnant bruges carmen om den lyriske Poesi; Carmine tu gaudes, etc., Hor. Ep. 2, 2, 59; cf. ibd. 91 o. 99; men ibd. 1, 3, 24: seu condis amabile carmen, (et erotisk Digt); — bb) ogs. heder carmen absol.; a) en Sang, (som Del af et større Digt); quod in primo quoque carmine claret, Lucr. 6, 938; — b) en poetisk Indskrift; vid. Virg. Ecl. 5, 42, id. Aen. 3, 287, Prop. 2, 18, 43, o. Ovid. Her. 7, 194, oftere; – c) endel. heder det om Dramaet, Quintil. 2, 4, 2: fabula, quae versatur in tragoediis atque carminibus; — d) hertil mærkes endnu Dictionerne: carmen condere, (anlægge), Lucr., Hor., fingere, id., fundere, Cic. Tusc. 1, 20; ∾ componere ad lyram, Quintil.; ∾ ad umbilicum adducere, Hor. Epod. 14, 7; cf. Ovid. Met. 1, 4; men carmen dicere, dictare, docere, (s. und. disse Ord), Hor.; — B) „bef." med Hensyn paa den oprindelige Indklædning i Vers; a) Orakelsprog el. Spaadom, Virg. Ecl. 4, 4, Ovid. Met. 6, 582, Liv. 1, 45, oftere, o. Tac. Ann. 3, 63, oftere; — b) Trylleſprog el. Trylleformel, Virg. Ecl. 8, 69 flgd., Hor. Epod. 5, 72, oftere, Ovid., Tac., o. A.; — c) Religionsformular, navnl. ogs. Edsformular; vid. Liv. 10, 38, oftere; ogs. Lovformular, id. 1, 26, oftere, o. Cic. Rab. perd. 4, oftere. — 2. carmen, ĭnis, n., [1. caro]: Karden el. at karde, Claudian., inc.

Carmenta, ae, f.: Biform af Carmentis, Hygin. — Carmentalia, Carmentalis, s. und. flgd. — Carmentis, is, f., [1. carmen; oprdl.: Spaaqvinde]; df. 1) Euanders Moder; om hende s. Ovid. Fast. 1, 462, Virg. Aen. 8, 336 flgd., (Serv.), o. Hygin. Fab. 277; — B) df. a) Carmentālis, e: carmentalsk, flamen, Cic. Brut. 14, porta, (en af Roms Porte, i Nærheden af Carmentistemplet, i d. ottende Region, Virg. Aen. 8, 338; s. ogs. Liv. 2, 49); — b) Carmentālia, ium, n.: Carmentisfesten, Varr., Ovid. Fast. 1, 587; — II) Carmentes: de tvende spaaende Gudinder: Postverta o. Prorsa, Varr. ap. Gell. 16, 16; — df. Carmentalia, ium, n., (deres Fest), Ovid. Fast. 1, 617.

carmĭnābundus, 3, [1. carmino]: digtende, Si-

don. — carmĭnātĭo, onis, f., [2. carmino]: Karden el. at karde, Plin. 11, 27. — 1. carmĭno, are, v. a., [1. carmen]: digter, votivum quippiam, Sidon. — 2. carmĭno, avi, atum, 1, v. a., [2. carmen]: karder, lanam, Varr.; lana carminata, Plin.; men ∾ linum, (hegle Hørren), id.

Carna, ae, f., (ligesom Cardea): Dørstablernes el. Dørenes (d. e. Familielivets) Gudinde; beskytter ogs. de Spæde i Vuggen; vid. Ovid. Fast. 6, 102 flgd. — †carnālis, e, [2. caro]: kiødelig el. legemlig, Tertull.; df. — carnālĭtas, atis, f.: Kiødelighed (el. Sandselighed), Augustin.; o. — carnālĭter, adv.: kiødeligen, efter Kiødet, Tertull. — *carnārĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Kiød; men sædv. subst.; 1) carnarius, i, m.: som holder sig til Kiødspiser, Martial. 11, 100; — 2) carnarium, i, n.; a) Kiødhakken, Plaut., Colum.; — b) Kiødkammer el. Spisekammer, Plaut., Plin. 19, 19; — carnātĭo, onis, f.: Kiødfuldhed, Coel. Aur.; o. — carnatus, 3: kiødfuld, som er vel ved Magt, Coel. Aur.; — [2. caro].

Carnĕădes, is, m.: berømt Philosoph fra Cyrene, Stifteren af d. nyere Academi, og heftig Modstander af Zeno, Cic. Acad. 1, 13, o. ibd. 2, 6, oftere; — df. Carnĕădēus, (-ius), 3: carneadisk, sententia, divisio, vis, Cic. — carnĕus, 3, [2. caro]: kiødelig, tunica, Augustin.; - ogs. „overf.": ∾ lex, Prudent.

Carni, orum, m.: Biergfolk i Overitalien, (henimod Kärnthen), Mela, Plin. 3, 22; — B) df. 1) Carnus, untis: Carnernes Hovedstad, Liv. 43, 1, o. Vell. 2, 109; — 2) Alpes Carnicae, (som ere benævnte efter Carnerne), Plin. 2, 28. — Carnicus, 3, f. und. frgd.

carnĭfex, ĭcis, m., [2. caro, facio]; I) „egenl.": Skarpretter, Bøddel; vid. Cic. Rab. perd. 5, id. Verr. 5, 45, o. Suet. Tib. 54, oftere; — II) „overf."; A) subst.; a) Plageaand, Fordærver; hic ··· meus carnifex etc., Ter. Andr. 4, 1, 26; fortuna gloriae carnifex, Plin.; — b) som Skældsord: Rakker, odl., Cic. Pis. 5, Liv. 42, 23, o. A.; ogs. m. Lune: en Skielm, Ter. Eun. 4, 4, 3; — B) adj.: fordærvelig, martrende; vid. Martial. 11, 84; ∾ pedes, (i. e. podagrici), id.; ∾ epulae, (dræbende), Claudian.

*carnĭfĭcīna, ae, f.; I) „egenl."; a) en Skarpretters el. Bøddels Haandtering; ∾ facere, (i. e. carnificem esse), Plaut., Suet. Tib. 62; — b) ligesom Bøddelværksted; non in servitium, sed ··· in carnificinam etc., Liv. 2, 23; — II) „overf."; A) „meton.": Qval, Marter, Pine; in pl., Cato ap. Gell. 10, 3; cf. Cic. Tusc. 5, 27; — B) ogs. om Sielens Lidelser: carnificina est aegritudo etc., id. ibd. 3, 13; o. — carnĭfĭco, are, v. a.: at henrette, at myrde; vid. Liv. 24, 15; - partic. pass.: carnificatus, 3, Sisenn. ap. Priscian., Tertull.; — [carnifex].

carnis, is, f. und. 2. caro. — carnĭvŏrus, 3, [2. caro, voro]: kiødædende, animalia, Plin. — *carnōsus, 3: kiødrig, kiødfuld, palatum aquatilium, Plin., crura, id.; — II) „overf." ogs. om Væxterne: ∾ folia, id.; ∾ radices, id.; - compar.: ∾ misy, id., superl.: ∾ olivae, id.; — B) ligel. „overf.": kiødfarvet el. kiødagtig; ∾ ligna, Plin.; ∾ candor, id.; o. — carnŭlentus, 3: = frgd., pectora, Prudent.; — [2. caro].

Carnus, untis, f. und. Carni. — Carnūtes, um, o. Carnuti, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., ved Ligeris, med Hovedstaden Autricum, (hod. Chartres); - den første Form har Caes. B. G. 2, 35, oftere; den anden Form har Plin. 4, 32, o. Tibull. 1, 8, 12.

1. cāro, ĕre, v. a., [besl. m. κείρω, skærer]: karder, lanam, Plaut. Men. 5, 2, 46. — 2. cāro, gen. carnis, f., κρέας; I) „egenl.": Kiødet paa el. af Mennesker og Dyr, Cic., Caes.; ∾ cruda, Suet., tosta, Ovid., male viva, id. Met. 15, 83; - ligel. in pl.: ∾ vipereae, id.; ∾ bubulae, (Oxekiød), Plin.; — II) „overf." om en Taler, men „alleg.": carnis tamen plus habet, minus lacertorum, Quintil. 10, 1, 77; - men ∾ putida, som Skældsord, Cic. Pis. 9; - men Senec. Ep. 65, staaer caro i Modsætn. af animus; — b) „bef." ogs. de kiødagtige Dele hos Væxterne; caro alia acinis, alia moris, etc., Plin. 15, 27; carnes cucurbitae, id., olivarum, Pallad.; - ligel. hos Træer: de indre og blødere Dele, (under den saakaldte Splint), Plin. 16, 72; ligel. hos Perler, id. 37, 18; — not.: forældr. nomin. carnis, Liv. Andr. ap. Prisc. — caroenum, i, f. und. carenum. — carōta, ae, f.: Karotte, etslags Havevært, Apic.

Carpăthos, (-us), i, f.: Ø i Ægæerhavet, imellem Creta og Rhodus, (hod. Scarpanto), Plin. 4, 23; — b) df. Charpăthĭus, 3: carpathisk, mare, (det efter Øen Carpathus benævnte Hav), Plin. l. c., Hor. Od. 4, 5, 10; ligel. ∾ gurges, Virg. Ge. 4, 387; - men ∾ vates, Ovid. Met. 11, 249, ogs. ∾ senex, id. Am. 2, 15, 10, (i. e. Proteus, som neml. har sin Bolig i dette Hav).

carpentārĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Vogne, fabrica, Plin., artifex, Lamprid.; - ogs. absol. carpentarius, i, m., Dig.: Vognmager el. Vognfabriqueur; af — carpentum, i, n.: Vogn el. Karosse, navnl. hvorpaa Matronerne kiøre i festlige Optog, vid. Liv. 1, 48, oftere; cf. Suet. Cal. 15, o. Tac. Ann. 12, 42; — b) ogs. „alm.": Vogn el. Karre, navnl. ogs. til Krigsbrug; vid. Flor. 1, 18; ligel. ∾ Gallica, Liv. 31, 21; - sild. ogs. Postvogn el. Postkarre, Cod. Theod. — Carpētānĭa, ae, f.: Landskab i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4, Liv.; — df. Carpētānus, 3: carpetansk, juga, Plin. l. c. 2; - men Carpetani, orum, m.: Indvaanerne af dette Landskab, id., Liv. 21, 5 o. 11.

carphĕōtum, i, n., (sc. tus): den fineste hvide Røgelse, Plin. 12, 32. — carphŏlŏgĭa, ae, f., καρφολογία: Fnugsamling, (som Bevægelse af Afsindige og Døende), Coel. Aur. — carphos, n., τὸ κάρφος: Græsarten foenum Graecum el. Bukkehorn, Plin. 24, 120. — Carpi, orum, m.: Folk ved Donauen i Dacien, Eutrop., o. A. — carpinĕus, 3: af Avnbøgetræet, manubria, Colum., Plin.; af — carpinus, i, f.: Avnbøgen, (carpinus betulus L.), Colum., Plin. 16, 26; en Art deraf er: ∾ atra, Cato, Plin. 16, 75.

carpo, psi, ptum, 3, v. a., [besl. m. κάρφω, ogs. m. ἁρπάζω, i. e. rapio]: borttager stykkevis; df. I) „egenl."; A) „alm.": plukker el. afplukker, flores ab arbore, Ovid., frondes arbore, id., vindemiam de palmis, Virg.; ∾ frondes uncis manibus, id Ge. 2, 366; men ∾ pomaria plenis ramis, Ovid. Her. 4, 29; ∾ rosam, Virg.; cf. id. Ecl. 2, 54; men Idem quum tenui carptus defloruit ungui (flos), Catull. 62, 43; cf. Hor. Od. 3, 27, 44; — B) „bef." om Dyrene: at plukke, nippe, afrive, odl.; vid. Cic. N. D. 2, 47: alia (animalia) sugunt, alia carpunt, etc.; men carpunt gramen equi, (græsse), Virg.; ligel. ∾ herbam, id., pabula, Ovid.; cf. Hor. Od. 4, 2, 29; - men „alleg.": summa cacumina carpit (Invidia) etc., Ovid. Met. 2, 792; - ogs. om anden Æde, navnl. Fuglenes; vid. id. ibd. 10, 43, o. Phaedr. 1, 28; — bb) „poet." ogs. om Mennesker; a) at nippe el. tage dertil, at nyde deraf el. smage derpaa, odl.; vid. Ter. Ad. 4, 3, 52, o. Martial. 3, 13; men Ovid. A. A. 3, 755: carpe cibos digitis; men carpere obsonium, (skære i Portioner), Petron. Sat. 36; f. ogs. und. carptor; — b) ligel. ogs. med Hensyn paa andre Gienstande: at afrykke el. afrive el. sønderrive, odl.; vid. Virg. Aen. 6, 245; ∾ vellera, id. Ge. 4, 335, (karde el. behandle); men ∾ pensum, ibd. 1, 398, Prop., Hor., (at spinde); f. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 256; men ∾ crinem genasque, (om den Sørgende), Val. Fl.; — II) „overf."; A) „alm."; a) plukker el. tager delvis deraf; df. excerperer, Gell. 9, 4; men Cic. Sest. 56, „alleg.": ut omnes undique flos-

culos carpam atque delibem, (neml. for dermed at smykke mit Foredrag); cf. id. d. Or. 1, 42; - saal. „poet.": ∾ oscula, Prop., Ovid., Phaedr.; — b) ligesom at plukke fra hinanden, at affondre, exercitum in multas parvasque partes, Liv. 26, 38; cf. id. 3, 61; men ∾ fluvium, (aflede i enkelte Canaler), Curt. 8, 9; - men om Foredraget: saepe carpenda membris minutioribus oratio est, Cic. d. Or. 3, 49; — c) m. Localobjecter; ∾ viam, iter, etc., ogs. ∾ terram, mare, litora, etc.: at gaae el. drage en Vei, at drage el. skride frem derpaa el. hen derover el. derigiennem; - vid. Hor. Sat. 1, 5, 95; cf. ibd. 2, 6, 93, o. Ovid. Fast. 3, 601, ogs. Virg. Aen. 6, 629; men Prop. 1, 6, 33: Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis Ibis, etc.; ∾ iter supremum, (i. e. mori), Hor.; ∾ gyrum, (gaae i Kreds), Virg.; men om Fuglene: ∾ volatus, Stat., aëra alis, Ovid.; ligel. om Hesten: ∾ prata fuga, Virg.; cf. Ovid. Met. 11, 752; men ibd. 10, 53, pass.: Carpitur acclivus per muta silentia trames; — B) „bef.", tildels ogs. „ment.": tager el. plukker deraf; df. 1) tager og nyder; ogs. m. Hensyn paa Tiden: tilbringer el. henlever; - vid. Ovid. Met. 10, 85; ligel. Martial. 7, 47: fugitivaque gaudia carpe; men Illa mihi sedes; illic mihi carpitur aetas, (der tilbringer jeg min Tid), Catull. 68, 35; navnl. ogs. om den Hvilende el. Sovende: ∾ somnos sub dio, Virg.; ligel. ∾ quietem, id., soporem, id., noctes securas, Val. Fl.; - men ∾ auras vitales, Virg. Aen. 1, 388, ogs. ∾ auras, Sil., „poet." f. vivere; — 2) svækker el. krænker el. skader, og det navnl. a) i Krigssproget; - ∾ agmen adversariorum, Caes. B. C. 1, 63, Liv., Tac.; ogs. hører hertil Liv. 9, 27: carpi quotidie damnis; cf. id. 3, 5, in.; — b) om Lidenskaberne, navnl. om Elskov, Sorg, odl.; vid. Virg. Aen. 4, 2 o. 31; men Ovid. A. A. 3, 680: curā carpitur ista mei; men id. Met. 2, 781: invidia carpit et carpitur una; - „poet." ogs. om en uskiønsom Forglemmelse; vid. Hor. Od. 4, 9, 33; cf. Plin. Pan. 55; — C) om hadske og dadlesyge Mennesker: at nedsætte, at omtale ilde el. spottende; - non illo inimico, sed hoc maligno dente carpunt („alleg."), Cic. Balb. 26; ∾ maligno sermone, Suet., obliquis orationibus, id.; cf. Caes. B. G. 3, 17; - ogs. absol. (el. ud. abl.): ∾ absentem etc., Liv. 44, 38; ligel. ∾ meliores, Phaedr.; carpere et detorquere recte facta, Plin. Ep.; cf. Suet. Cal. 34.

carpophyllos, i, f., [καρπός, φύλλον]: ligesom Frugtblad; df. etslags Buskvæxt, der ligner Laurbærtræet, (ogs. laurus Alexandrina), Plin. 15, 39. — *carptim, adv.; 1) „alm.": i smaa Dele el. Stykker, delvis el. stykkevis; vid. Suet. Dom. 9; men Sall. Cat. 4: ∾ perscribere etc.; — II) „bef." ogs.; A) paa el. fra forskiellige Steder el. Sider, aggredi (hostem), Liv. 44, 41; cf. id. 22, 16; — B) til el. paa forskiellige Tider, med Afbrydelse; vid. Liv. 28, 25, o. Tac. Hist. 4, 46; — carptor, oris, m.: som skærer Maden i Stykker, en Forskærer, Juvenal. 9, 109; o. — carptūra, ae, f.: Afbiden el. Afrykken; df. hos Varr. om Bierne: at sue Honning af Blomsterne; — [carpo]. — carptus, 3: partic. af carpo.

Carrae, (Carrh.), arum, f.: By i Mesopotamien, (Bibelens Haran), hvorved Crassus blev slagen, Flor. 3, 11, Lucan.; - ogs. in sing. Carra, Plin. 5, 21, (hvor det henlægges til Arabien). — carrāgo, inis, f., [carrus]: en Vognborg, Treb. Gall. 13, Veget. — carrŏballista, ae, f., [carrus]: den paa en Vogn anbragte Ballista, Veget. — carrŏco, ōnis, m., [celtisk Ord]: etslags Søfisk; rimel.: Støren, (acipenser sturio L.), Auson.

carrūca, (carrucha), ae, f., [carrus]: etslags firhiulet Reisevogn, Plin., Suet. Ner. 30, Martial.; df. — carrūcārius, 3: hørende til en Reisevogn, mulae, Dig. — carrŭlus, i, m., dem. af carrus: liden Vogn, Dig. — carrum, i, n., Biform af flgd.: liden Vogn, Auct. B. Hisp. 6. — carrus, i, m.: etslags firhiulet Førselsvogn, Caes. B. G. 1, 26, Liv. 10, 28. — Carsĕŏli, orum, m.: By i d. Æquiske i Latium, (hod. Carsoli), Ovid. Fast. 4, 683, Liv. 29, 15; — bb) df. Carsĕŏlānus, 3: carseolansk, ager, Colum., lex, Ovid. Fast. 4, 710; — b) df. Carseolani, orum, m.: Indvaanerne af Carseoli, Plin. 3, 17.

Cartēja, ae, f.; I) gammel Kyststad i Hisp. Baet., (hod. San Roque), Mela, Plin. 3, 3, Liv.; — B) df. 1) Cartējanus, 3: cartejisk, ora, Plin. l. c.; — 2) Cartējensis, e: = frgd., legati, Auct. B. Hisp. 36. — II) en By i Hisp. Tarr.; vid. Liv. 21, 5. — Carthaea, ae, f., Καρθαία: By paa Vestkysten af den cycladiske Ø Ceos (el. Keos), Plin. 4, 20; — B) df. 1) Carthaeus, 3: carthæisk, arva, Ovid. Met. 10, 109; — 2) Carthēīus, 3: = frgd.; ∾ moenia, (i. e. Carthaea), ibd. 7, 368.

Carthaginiensis, e, s. und. flgd. — 1. Carthāgo, (Karth.), inis, (abl. loc. Carthagini, f. Carthagine, Plaut., Cic., Liv.), f., Καρχηδών: Byen Carthago i Nordafrika, hvis Ruiner findes i Nærheden af Tunis; — bb) df. Carthāgĭnĭensis, e: carthaginiensisk el. carthagisk, res, Liv. 21, 2; — b) df. Carthaginienses, ium, m.: Carthaginienserne el. Carthagerne el. Indvaanerne af Carthago, Nep. Hann. 1, o. A.; — not.: Carthago, som Person, vid. Cic. N. D. 3, 16. — 2. Carthāgo, inis, f., ogs. ∾ Nova: en af Carthagerne efter d. første puniske Krig paa Kysten af Hisp. Tarrac. anlagt By, (hod. Carthagena); vid. Liv. 21, 5, o. id. 26, 42, ogs. Plin. 3, 4, o. Mela 2, 6; — b) df. Carthaginiensis, e, ager, Varr., conventus, Plin. — Carthēīus, 3, s. und. Cartheja.

*cartĭlāgĭnĕus, 3: bruskagtig, genus, Plin.; — 2) df. absol.: cartilaginea, (sc. animalia): Bruskdyrene, id. 9, 40; o. — cartĭlāgĭnōsus, 3: fuld af Brusk, caput, Cels.; ogs. bruskagtig, galbanum, Plin. 12, 56; af — cartĭlāgo, inis, f.: Brusken i det dyriske Legeme, Cels.; ∾ rupta, Plin. 11, 87; — 2) ogs. „overf." om Planterne, id. 15, 31, oftere.

cărunculă, ae, f., demin. af 2. caro: lidet Stykke Kiød, Cic. Div. 2, 24, Cels., o. A. — cārus, 3; I) „egenl.": dyr, i høi Pris; - Non edepol minis trecentis est cara, (hun er funden for den Pris), Plaut. Pers. 4, 4, 116; - navnl. om Levnetsmidler; rogito pisces, (spørger om Prisen derpaa); indicant caros, etc., id. Aul. 2, 8, 3; - ∾ annona, (tyre Tider), id., Ter.; ligel. annona carior, carissima, Cic.; — II) df. „fig.": dyrebar el. værdifuld, elskelig el. elsket, kiær; - dum metui, quam cari esse et diligi, maluimus, Cic. Off. 2, 8; cf. ibd. 1, 17; men id. d. Or. 2, 14: homines mihi carissimi et amicissimi; - o me mihi carior, Ovid. Met. 13, 405; ogs. ud. dat.: quae me carior ipso est, Lux mea, Catull. 68, extr.; ligel. carior oculis, id.; carior auro, Tibull.; men diis carus, (Gudernes Yndling), Hor. Od. 1, 31, 13; — b) cari mei, (mine Elskede), Plaut.; ligel. cari sui, (hans Børn), Lactant.; — not.: en comisk Forvexling af begge Bem. s. Plaut. Bacch. 2, 3, 75, flgd.; — Carventana arx: Borgen i Byen Carventum, i Latium, Liv. 4, 53 o. 55.

Cărўae, arum, f., Καρύαι: liden By el. Landsby i Laconien, med et Dianatempel, Vitruv. 1, 1; — B) df. 1) Cărўātes, ium, m.: Indvaanerne af Byen Caryæ, ibd.; — 2) Cărўātis, idis, f., Καρυᾶτις; aa) Epithet til Diana, Serv. ad Virg. Ecl. 8, 30; — bb) pl. Cărўātides; a) de i Diana's Tempel tienende caryiske Møer: Maleri af Praxiteles, Plin. 36, 4; — b) i Architecturen: qvindelige Figurer, (Caryatider), der istedetfor Støtter bære Biælkerne, Vitruv. l. c.; — 3) Cărўa Diana, Stat. Theb. 4, 225; — not.: Caryae: en Landsby i Arcadien, Liv. 34, 26. — Caryates, ium, o. Caryatis, idis, s. und. Caryae.

cărўinus, 3, καρύϊνος: tilberedet af Nødder,

oleum, Plin. 15, 7. — căryītes, ae, m.: en Art af Bærten tithymalus, Plin. 26, 40. — căryon, i, n., κάρυον: Nødden, Nøddetræets Frugt, Plin. 15, 24. — căryōta, ae, f., o. căryōtis, idis, f., καρυῶτις: en nøddeformet Daddelart, Varr., Plin. 15, 34, Plin. Ep. 1, 7, o. A.; s. ogs. „bcf." Martial. 8, 33; - Formen caryotis har id. 11, 31, o. Stat.

Carystēus, o. -ius, 3, s. und. flgd. — Cărystos, (-us), i, f.: en af dens Marmor berømt By paa Euboea, Mela, Plin. 4, 21, Tibull., o. A.; — bb) df. Cărystēus, 3: carystisk, vada, Ovid. Fast. 4, 282; - ogs. Cărystius, 3, marmor, Plin. 4, 20, columellae, Plin. Ep. 5, 6; — b) df. Carystii, orum, m.: Indvaanerne af Carystos, Solin. c. 11; — not.: ogs. er Carystos: Navnet paa en By i Ligurien, Liv. 42, 7. — Căryus, 3, s. und. Caryae.

căsa, ae, f.: en Hytte; in casis ritu pastorum etc., Liv. 5, 53; humiles habitare casas, Virg. Ecl. 2, 29; ogs. en Havehytte, Cic. Fam. 16, 18; ogs. en Leirhytte el. Barakke, Auct. B. Hisp. 16; ogs. en Løvhytte, Tibull. 2, 1, 24; men aedificare casas, (bygge Korthuse), Hor. Sat. 2, 3, 247; - som Ordsprog mærkes: ita fugias, ne praeter casam, (at du ikke løber din egen Dør forbi), Ter. Phorm. 5, 2, 3; — b) sild. „meton.": et Landsted, Cassiod. — căsābundus, (cass.), 3, [caso]: som vil til at falde, ravende; casabundum ire ebrium, Naev. ap. Varr. — căsārius, i, m., [casa]: en Hyttebeboer, Cod. Theod.; — fem. casaria, ae, Fest. p. 37.

Casca, ae, m.: romersk Tilnavn i d. serviliske Slægt, Cic., Suet. — casce, adv.: gammeldags, forældet; casce nimis et vetuste loquens, Gell. 1, 10; af — cascus, 3, [oscisk Ord, s. d. sædv. vetus el. priscus]: gammel; vid. Cic. Tusc. 1, 12: insitum priscis illis, quos cascas vocat Ennius; cf. Varr. L. L. 7, 3, 86; s. ogs. casnar s. l.

cāsēārius, 3: hørende til Ost, taberna: Ostebod el. Ostekammer, Dig.; o. — cāsēātus, 3: tilsat med Ost, polenta, Appul.; — [caseus]. — cāsĕŏlus, i, m., dem. af caseus: liden Ost, Virg. Cop. 17. — cāsēum, i, n.: Biform af flgd., Cato, o. A. — cāsēus, i, m.: Ost, (germ. Käse), Varr., Colum., Cic., o. A.; - caseum facere, Varr., premere, Virg., figurare, Plin.; - ogs. som comisk Keleord, Plaut. Poen. 1, 2, 177.

căsĭa, (cassia), ae, f., κασία, κασσία; 1) rimel.: d. vilde Caneltræ, (laurus cassia L.), Plin. 12, 42, Virg. Ge. 2, 466, Martial., o. A.; — 2) etslags vellugtende Buskvært, sædv. cneoron el. thymelaea, Plin. 21, 10, Virg. l. c. 4, 30, o. id. Ecl. 2, 49.

Căsĭlinum, i, n.: By i Campanien, ved Floden Vulturnus; vid. Liv. 22, 15, oftere, Cic.; cf. Plin. 3, 9; — B) df. 1) Căsĭlinenses: Indvaanerne i Casilinum, Cic. Inv. 2, 57; — 2) Casilinātes: = frgd., Val. Max. 7, 6; — 3) Căsĭlīna limina, (i. e. Casilini portae), Sil. — Căsĭlīnus, 3, s. und. frgd.

Căsīna, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter Stykkets Hovedperson). — Casinas, atis, s. und. flgd. — Căsīnum, i, n.: romersk Coloni i Latium; vid. Liv. 9, 28, o. Plin. 3, 9; — B) df. 1) Căsīnas, ātis: casinsk, ager, Cic., fundus, id.; - ogs. absol.: in Casinate: i det Casinske, Plin. 2, 105; — 2) Căsīnus, 3, nymphae, Sil., inc. — Căsĭus mons, Κάσιον ὄρος; 1) høit Bierg i Syrien, ved Orontes, (hod. Okrab), Plin. 5, 18; — 2) Bierg imellem Nederægypten og Arabien, med et Juppiterstempel, (hod. El Kas), Mela, Plin. 5, 14; — df. Căsĭus, 3: casisk, rupes, Lucan., arenae, id.; Juppiter Casius, Plin. 5, 14.

Casmena, ae, f. und. Camena. — casnar - Osci senem appellant, vid. Varr. L. L. 7, 3, 86; - s. ogs. Quintil. 1, 5, 8, (Spald. o. Zumpt.). — cāso, are, v. n., intens. af cado: ville til at falde, true med Fald; - casabant cadi, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 38.

Caspĕrĭa, ae, f.: By i d. Sabinske, Virg. Aen. 7, 714: a Bactris nomina ducens, Sil. 14, 417. — Caspĭăcus, 3, etc., s. und. flgd. — Caspium mare, τὸ Κάσπιον πέλαγος: det caspiske Hav, Mela 1, 2, Plin. 6, 12, Curt. 6, 4; ogs. ∾ pelagus, Mela 1, 19; — B) df. 1) Caspĭus, 3: caspisk, oceanus, Plin. l. c.; sædv. hørende til el. benævnt efter d. caspiske Hav, sinus, id., litora, id.; men ∾ mons, d. e. en Deel af Taurus, hvor ogs. ∾ pylae el. portae, (de snevre Passer derigiennem); vid. Mela 1, 15 o. 19, ogs. Plin. 6, 12 o. 17; derom ogs. ∾ via, Tac. Ann. 6, 33; ogs. absol. Caspiae, arum, (sc. portae), id. Hist. 1, 6; - ∾ regna, (Landene ved det caspiske Hav), Virg. Aen. 6, 799; - men Caspii, orum: = flgd., Mela 3, 5; — 2) Caspĭāni, orum, m.: de ved d. caspiske Hav boende Folk, Mela 1, 2, Curt. 4, 12; — 3) Caspiădae, arum, m.: = frgd., Val. Fl. 6, 106; — 4) Caspĭăca porta, „poet.", s. Caspiae portae, Stat. Silv. 4, 4. — Caspius, 3, s. und. frgd.

cassābundus, 3, s. und. casabundus. — Cassander, dri, m., Κάσσανδρος: Søn af Antipater, og Konge i Macedonien; vid. Justin. 15, 1, flgd.; s. ogs. Cassandrea s. l. — Cassandra, ae, f.: Datter af K. Priamus, forkyndte altid den forestaaende Ulykke, men uden at finde Tiltro; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 247, o. Hygin. Fab. 93 o. 117. — Cassandrensis, e, o. Cassandreus (trisyll.), i, s. und. flgd. — Cassandrēa, ae, f.: en af K. Cassander paa ny opbygget By paa Halvøen Pallene, hed tidligere Potidaea, Liv. 44, 11, Mela 2, 3; — B) df. 1) Cassandrenses, ium: Indvaanerne af Byen Cassandrea, Liv. l. c. 10; — 2) Cassandreus, (trisyll.), ei, m.: den derefter benævnte Tyran Apollodorus; vid. Ovid. Pont. 2, 9, 45, ogs. id. Ib. 463, o. Cic. N. D. 3, 33.

casse, adv. af cassus: forgiæves, uden Nytte, tempus terere, Liv. 24, 26. — casses, ium, (af sing. er; acc. cassem, Gratian. Cyneg., abl. casse, Ovid., Senec. Ag.), m.: Jægergarn; (poetisk Ord); - vid. Virg. Ge. 3, 371, o. Prop. 4, 2, 33; casses ponere, Ovid.; cf. Tibull. 4, 3, 17; — II) df. ogs. A) „meton." om Spindelvæven, Virg. l. c. 4, 247, o. Martial. 3, 93; — B) „alleg.": Fælde el. Efterstræbelse; jam mihi tendentur casses, Tibull. 1, 6, 5; cf. Ovid. A. A. 2, 2: Decidit in casses praeda petita meos; cf. ibd. 3, 554.

cassia, ae, s. und. casia. — Cassiānus, 3, s. und. Cassius. — cassĭcŭlus, i, m., dem. af 2. cassis: lidet Jægergarn, Hieronym. — cassīda, ae, f.: Biform af 1. cassis, Prop. 3, 5, 19, o. Virg. Aen. 11, 775. — Cassiŏdōrus, i, m.: christelig Lærd og Statsmand, i d. siette Aarh.; skrev Epp. Variarum Libros XII, m. m. — Cassiŏpe, es, (Cassiŏpēa, ae, Manil.), f., Κασσιόπη o. Κασσιόπεια: den overmodige Gemalinde af K. Cepheus, Moder til Andromeda, blev endel. sat som Stiernebillede paa Himmelen, Hygin., Prop. 1, 17, 3, Ovid. Met. 4, 738.

1. cassis, idis, f.: en Hiælm, navnl. Metalhiælm, (opp. galea); muliones cum cassidibus, Caes. B. G. 7, 45; vix uni alterive cassis aut galea, Tac. Germ. 6; - „poet" ombyttes ogs. cassis o. galea, Ovid. Met. 8, 25; (cf. Virg. Aen. 5, 490); — 2) „meton." ogs. f. Krig; sub casside: i Krigen, Plin. 13, 4; cf. Juvenal. 7, 33. — 2. cassis, is, m., s. und. casses.

cassĭta, ae, f., [1. cassis]: Toplærken, (alauda cristata L.), Gell. 2, 29. — Cassĭtĕrĭdes, um, f., (sc. insulae): Tinøerne, rimel. Scilly-Øerne ved England, Mela, Plin. 4, 36; benævntes efter det der fundne Tin, cassiteros, κασσίτερος, Plin. 34, 47.

Cassius, Cassia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) den strænge Dommer L. Cassius, scopulus reorum; vid Cic. Verr. 3, 60; - fra ham hidrører: lex tabellaria Cassia, (a. u. c. 617), id. Leg. 3, 16, oftere; — 2) Consulen L. Cassius,

der (a. u. c. 647) blev slagen af Helvetierne, Caes. B. G. 1, 7 o. 12; — b) df. bellum Cassianum, (denne Krig), ibd. 13; — 3) C. Cassius, En af Cæsars Mordere; vid. Suet. Caes. 80 flgd., Tac. Ann. 1, 2, oftere; - til ham ere skrevne: Cic. Fam. 12, 1-10; ligesom ibd. 11-13: ere fra ham til Cicero; — b) df. Cassianae partes, (hans Tilhængere), Vell. 2, 7; — 4) C. Cassius Longinus: berømt Retslærd under K. Tiberius, Efterfølger af Sabinus; - hans Tilhængere hede Cassiani, ogs. Cassiana schola, Dig., Plin. Ep. 7, 24, o. Tac. Ann. 12, 12; — not. a: efter en ubekiendt Cassius benævnes via Cassia, (en Sidevei af via Flaminia), Cic. Phil. 12, 9; — not. b: Cassius, 3, Cassianus, 3, o. Cassiani, orum, f. ovenf.

casso, avi, atum, 1, v. a.: tilintetgiør el. gienдriver, objecta, Sidon.; — 2) df. i Retssproget: inddrager, casserer, Cod. Just.; af — cassus, 3, [besl. m. cavus]; I) „egenl.": hul el. tom, men oftest „poet."; ∾ nux, Plaut., Hor.; men ∾ canna, (ufrugtbart), Ovid.; ligel. granum inane cassumque, Plin.; - sild. ogs. subst.: palearum cassa etc., Solin.; — II) „overf."; A) absol., tildels ogs. „ment.": tom el. intetsigende, uden Vægt el. Betydning, spildt el. forgiæves; - vid. Cic. Tusc. 5, 41; - ∾ copia verborum, Lucr.; ∾ vota, (som blive uopfyldte), Virg.; ∾ fertilitas terrae, (som skuffer), Ovid. Met. 5, 482; ∾ labores, Plin. Ep.; - ogs. ud. subst., Plaut. Cist. 4, 1, 16: non cassa etc.; cf. Tac. Hist. 3, 55: cassa habebantur, quae etc.; — b) f. in cassum bruges oftest som adv. incassum, ligesom frustra: forgiæves, unyttigen; - vid. Virg. Aen. 7, 421, o. Lucr. 2, 1166; ligel. ∾ defessi, (som forgiæves have udmattet sig), id.; f. ogs. Virg. Ge. 3, 100, Liv. 10, 29, o. Tac. Ann. 1, 4; - „poet." ogs. cassum, f. incassum, Senec. Herc. Oet. 353: quid cassum times, (uden Grund)? — B) „poet." ogs. c. abl. resp.: ligesom løs derfra; d. e. som mangler noget, som er berøvet noget; - virgo dote cassa, (uden Medgift), Plaut. Aul. 2, 2, 14; cf. Lucr. 4, 127; ligel. cassum anima corpus, (afsielet), id.; - ligel. cassus lumine el aethere: afsielet, død, Virg.; - ogs. c. gen.: non cassum luminis ensem (sc. tenens), Cic. Ar. 360.

Castălia, ae, f., Κασταλία: en Apollo o. Muserne helliget Kilde paa Bierget Parnasfus, Virg. Ge. 3, 292, Hor. Od. 3, 4, 61, Stat.; — B) df. 1) Castălius, 3: castalisk, aqua, Ovid., fons, Plin.; men ∾ arbor, Prop. 3, 3, 13, (det Apollo hellige Laurbærtræ); df. ∾ umbra, (dets Skygge), Tibull. 3, 1, 16; ∾ antrum, vid. Ovid. Met. 3, 14; — 2) Castălis, ĭdis, fem. adj.: castalisk, unda, Martial., sorores, (d. e. Muserne), id.; - men subst.: Castalidum grex, (d. e. Muserne), id. 7, 12. — Castalis, idis, o. Castalius, 3, f. und. frgd.

castănĕa, ae, f., κάστανον: Kastanietræet, Colum., Plin.; — 2) „meton.": Kastanietræets Frugt el. Kastanienødden, Virg. Ecl. 1, 82, Plin.; - ogs. castaneae nuces, Virg. Ecl. 2, 52; df. — castănētum, i, n.: Kastanieskov, Colum. 4, 30, Pallad. — castaneus, 3, f. und. castanea.

caste, adv. af 1. castus; oprdl.: rent, uden Smitte el. Lyde; df. oftest „fig."; 1) „alm."; ∾ tueri eloquentiam, ut adultam virginem, Cic. Brut. 95; cf. Gell. 17, 2; — 2) „ethisk": fromt, retsindigen; caste et integre vivere, Cic. Fin. 4, 23; cf. id. Manil. 1: ∾ integreque versatus (labor meus) etc.; — 3) i Religionssproget: ∾ placare deos, Ovid. Pont. 2, 1, 33; cf. Cic. Leg. 2, 10; - compar.: ∾ sacra privata facere, Liv. 10, 7; superl.: ∾ deos colere, Cic. Fam. 14, 4.

*castellānus, 3: hørende til el. benævnt efter et Castel el. en Fæstning, triumphi, (i Anledning af erobrede Fæstninger), Cic. Brut. 73; — b) ogs. subst. castellani, orum, m.: Beboerne af en fast Plads, Sall. Jug. 96, Liv.; — castellārius, i, m.: Opsynsmand over en Vandbeholdning, (s. castellum nr. II), Frontin. Aquaed. 117; o. — castellātim, adv.: kastelvis, dissipati, (i enkelte Fæstninger), Liv. 7, 36; — 2) „overf.": hobevis, grumulis allium imponere, Plin. 19, 34; — [flgd.].

castellum, i, m., demin. af castrum; I) „alm.": fast el. befæstet Sted el. Plads el. Post, Kastel el. Fort el. Fæstning; vallo ··· crebrisque castellis communiti etc., Caes. B. G. 2, 30; castella rupibus indita, Tac.; castellum natura munitum, Cic.; — B) df. ogs. 1) „meton." o. „poet." om Bygninger el. Boliger paa høie Steder; vid. Virg. Ge. 3, 475; — 2) „overf.": ligesom Skandse, d. e. Værn el. Beskyttelse; - castellum omnium scelerum (tribunal Appii), Liv. 3, 57; cf. Cic. Pis. 5; men „alleg.", id. Div. 2, 16: urbem philosophiae proditis, dum castella defenditis; — II) „bes." i Vandbygningskunsten: etslags Bygning, hvori Vandet fra Vandledningerne opsamles, for atter at fordeles i de enkelte Rør el. Canaler, Vandbeholdning, (Basfin, Recevoir), Vitruv. 8, 7, Plin. 36, 24, o. A. — castĕria, ae, f.: afsondret Sted i Skibet, Plaut. As. 3, 1, 16, o. Non.

castĭfĭco, are, v. a.: renser, Augustin., o. A.; af — castĭfĭcus, 3, [castus, facio]; 1) act.: rensende, lavacrum, Paul. Nol.; — 2) pass.: renset el. ren, mens, Senec. Hippol. 170.

*castigābĭlis, e: som fortiener at straffes, culpa, Plaut. Trin. 1, 2, 5; o. — castigāte, adv.; oprdl.: indskrænket el. afskaaret; df. „fig."; A) „overf.": korteligen, nøiagtigen; in comp., Macrob., Augustin.; — B) „ethisk": strængt, ærbart; vivere modeste, castigate, etc., Senec. Contr. 6, 8; — [castigo].

*castigātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Rensning el. at rense; df. „techn." i Botaniken: Væxternes Beskærelse og Rensning, Plin. 17, 35; — II) oftere „fig.": Irettesættelse el. Afstraffelse (med Ord el. Handling); vid. Liv. 27, 15, o. Cic. Off. 1, 25; ogs. in pl.; afficere aliquem castigationibus, etc., Cic. Tusc. 4, 20; ∾ censoria, Plin.; ∾ fustium, Dig.; ligel. om Hug el. Slag, Quintil. 1, 3, 14; o. — castigātor, oris, m.; I) „egenl.": som indskrænker (nogens Frihed); vid. Plin. Pan. 40, in.; — II) sædv. „fig.": som irettesætter el. straffer (med Ord el. Handling), en Tugtemester, odl.; vicissi castigatorem tuum, Plaut. Trin. 1, 2, 150; ∾ minorum, Hor. A. P. 174; cf. Liv. 1, 59; — [castigo]. — castigātōrius, 3, [castigator]: irettesættende, straffende; ∾ solatium, (som forbindes med Bitterhed; opp. molle et humanum), Plin. Ep. 5, 16; ∾ severitas, Sidon.

castigo, avi, atum, 1, v. a., [f. castum ago; ligesom purgo, f. purum ago]; I) „egenl." om Stedet: indskrænker, begrændser; castigatur aquis (insula), Sil. 12, 553; men Pers. 1, 7: ∾ examen in trutina, „alleg.": at berigtige sin Dom; — II) „fig."; A) „alm.": indskrænker el. betvinger; ∾ equum freris asperioribus, Liv. 39, 25; castigandae plebi etc., Tac. Ann 6, 13; ligel. castigatus animi dolor, Cic. Tusc. 2, 21; — B) „bes."; 1) udbedrer, carmen; vid. Hor. A. P. 294; cf. Plin. Pan. 46; — 2) sædv.: irettesætter el. straffer (med Ord el. Handling); ∾ pueros ··· nec verbis solum, sed etiam verberibus, Cic. Tusc. 3, 27; cf. Quintil. 2, 2, 5; - segniores castigat atque incitat, Caes. B. C. 1, 3; cf. Liv. 27, 9; ∾ aliquem dictis plurimis, Plaut., litteris el. per litteras, Caes., Tac.; in hoc me ipse castigo, quod etc., Cic. Tusc. 5, 1; ∾ segnitiem hominum atque inertiam, id. d. Or. 1, 41; — III) df. partic. castigatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": indskrænket, sammentrængt; ∾ pectus, (trind el. afrundet Barm), Ovid. Am. 1, 5, 21; — B) „overf.": castigatior luxuria, (som holdes inden snevrere Grændser), Augustin.; men disciplina castigatissima, (meget stræng el. nøiagtig), Gell.

castimōnia, ae, f., [castus]; I) „egenl.": Renhed;

df. navnl. den legemlige Renhed og Afholdenhed, som udfordres til visse religiøse Handlinger; vid. Cic. Verr. 4, 45, o. Liv. 39, 9; ogs. ∾ corporis, Cic. Leg. 2, 10; – ogs. in pl.: superstitio castimoniarum, Plin.; — II) „fig.": sædelig Renhed, ren og brødefri Vandel; – qui se ipse sua gravitate et castimonia ··· defenderit, Cic. Coel. 5; — df. castīmōniālis, e: hørende til Afholdenhed, liquamen, Pallad.

*castĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Renhed; bes. legemlig Renhed og Afholdenhed; vid. Plin. 24, 38; navnl. ogs. Kydskhed; vid. Cic. Leg. 2, 12, Hor. Od. 3, 14, 22; femina rarae castitatis, Tac.; — b) df. ogs. personificeret: Kydskhedsgudinden el. Minerva, Pallad.; — II) „ethisk": moralsk Renhed, Redelighed el. Uegennyttighed; – nullum opus vere sine fide et castitate fieri posse, Vitruv. 1, 1; castitate vitae sanctus, Gell.; o. — castĭtūdo, ĭnis, f.: forel. Biform af frgd.; navnl. moralsk Renhed, Att. ap. Non.; — [castus].

1. castor, ŏris, m., κάστωρ: d. lat. fiber, d. e. Bæveren, Plin. 32, 13, oftere; – acc. castora, f. castorem, Juvenal. — 2. Castor, ŏris, m., Κάστωρ: Søn af Tyndarus o. Leda, Broder til Helena og Pollux, (hvilken sidste, som Søn af Juppiter udødelig, delte sin Udødelighed med Broderen); – fremdeles er Castor en vældig Rytter, (ligesom Pollux er en tapper Nævefægter); vid. Hor. Sat. 2, 1, 26; – paa Himmelen ere de: Stiernebilledet Tvillingerne el. Gemini, og anraabes af de Søfarende; vid. Hor. Od. 1, 12, 25; f. ogs. ibd. 4, 5, 35, ogs. id. Ep. 2, 1, 5; — bb) hertil mærkes; a) pl. Castores, (f. Castor et Pollux), Plin. 10, 60, (hvor aedes Castorum); — b) aedes (el. templum) Castoris, (f. aedes Castoris et Pollucis); vid. Liv. 8, 11, o. id. 9, 43; cf. Cic. Quint. 4: ad Castoris, (sc. aedem); f. ogs. Ovid. Fast. 1, 705, flgd.; — c) ogs. sværge navnl. de romerske Fruentimre hyppigen ved Castor, da de foran samme sætte demonstr. e– el. me–, altf. ecastor, mecastor; vid. Ter. Andr. 3, 2, 6, o. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 63; – men som Mandfolkeed, Plaut. As. 5, 2, 80, oftere.

castŏrēum, i, n., [1. castor]: Bævergel, Plin., Lucr. 6, 794, Pers.; ogs. in pl., Virg. Ge. 1, 58, Plin. — Castŏrēus, 3, [2. Castor]: castorisk; Castoreā mobilior manu etc., Senec. Hippol. 810. — *castŏrinātus, 3: som er iført Klæder af Bæverskind, Sidon.; o. — castŏrīnus, 3: af en Bæver, oleum, Marc. Emp.; — [1. castor].

castra, orum, f. und. castrum. — *castrātĭo, onis, f.: Bortskæren el. Afskæren; df. A) Manddommens Berøvelse, Castrering, Colum., Pallad.; — B) Planternes Beskærelse, Plin.; — castrātor, oris, m., (i. e. qui castrat), Tertull.; — df. castrātōrius, 3: hørende til Castrering el. Beskærelse, ferramenta, Pallad.; o. — castrātūra, ae, f., ligesom castratio; 1) Castrering, Pallad.; 2) Væxternes Beskærelse og Rensning; ∾ siliginis, Plin.; — [castro].

castrensiāni, orum, m.: etslags Grændsesoldater, Cod. Just.; af — castrensis, e, [castra]: hørende til Leiren el. benævnt derefter; ∾ ratio et militaris, Cic. Coel. 5, jurisdictio, Tac. Agr. 9; ∾ corona, vid. Gell. 5, 6; ∾ verbum, (fra Krigssproget), id., Plin. praef.; ∾ peculium, (som en Søn erhverver sig i Krigstienesten), Dig.

castro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": afskærer el. udskærer; df. A) „bes.": udskærer af det dyriske Legeme Avlkraftens Organer, gilder el. castrerer, aliquem, Plaut.; castrati homines, Plin.; ∾ vitulos, id., sues feminas, id.; — B) „alm.": afskærer el. afhugger, caudas catulorum, Colum.; ∾ alveos apum, (udtage Honningen deraf), id.; navnl. ogs. om Beskaringen af Træer og Planter; ∾ vites, Plin., arundinetum, id.; — II) „overf."; A) borttager deraf, d. e. renser; ∾ vina saccis, Plin. 19, 19; siligo Campana, quae castrata dicitur, (d. e. finsigtet), id. 18, 20; – ogs. kan hidføres Martial. 1, 36: Nec castrare velis meos libellos; — B) afkræfter, svækker, vires, Plin. 11, 19, avaritiam, Claudian.; f. ogs. Cic. d. Or. 3, 41.

castrum, i, n., [casa, d. e. Hytte el. Telt]; I) sing.: befæstet Plads, Fort el. Skandse; (dog i denne Bem. oftest: castellum); vid. Nep. Alc. 9; — b) som nom. pr.: Castrum Novum, (i d. Picenske), Plin. 3, 18; ogs. absol. Castrum, Vell. 1, 14; cf. Virg. Aen. 6, 776; — II) oftest in pl.: castra, orum, n.; oprdl.: flere Soldatertelte el. Leirhytter; df. sædv.: Krigsleir el. Leir; – hos Romerne sædv.: quadrata, (i en Firkant), og omgivne med vallum o. fossa; – paa Forsiden (el. imod Fienden) var porta praetoria, ligeoverfor porta decumana; paa Siderne vare: porta principalis dextra o. sinistra; — B) hertil kan markes; 1) Forbindelserne; a) c. adj.; – ∾ stativa, (hvori Hæren forbliver i længere Tid), Cic., Sall., Tac., aestiva, (Sommerleir), Suet. Claud. 1, hiberna, (Vinterleir), Liv. 29, 35, (oftere absol.: aestiva, hiberna); ∾ navalia, (paa Kysten til Flaadens Dækning), vid. Caes. B. G. 5, 22 o. 41; ogs. ∾ nautica, Nep. Alc. 8; — b) c. verb.; – locum castris capere, Liv., antecapere, Sall.; cf. Tac. Ann. 12, 55; ∾ metari, Sall., ponere, Caes., munire, id., Liv., communire, id.; ogs. ∾ facere, erigere, vallare, Tac.; castris se tenere, Caes.; men castra movere, (brække op med Leiren), id., promovere, id., removere el. movere retro, Liv.; — 2) castra Praetorianorum: den keiserlige Livvagts Caserner ved Rom; vid. Suet. Tib. 37, oftere, o. Tac. Ann. 4, 2; — not.: castrorum filius: kaldtes den unge Caligula, som opvoxen i Leiren, Suet. Cal. 22; – castrorum mater: kaldtes K. Marc. Aurelius's Gemalinde Faustina, fordi hun ledsagede ham paa Toget imod Quaderne, Capitol. Marc. Aur. 26; — b) endel. er Castra, ligesom Castrum: nom. propr. paa flere Steder; – saal. ∾ Cornelia, ved Utica, (hvor Scipio slog sin første Leir i Africa), Caes., Plin.; ∾ Julia, i Lusitanien, Plin.; ∾ Hannibalis, i d. Bruttiske, id.; — II) „fig."; A) „meton."; a) castra, f. Dagmarsch el. Marsch, (fordi den marscherende Hær hver Aften slog Leir); – secundis castris pervenit ad Dium, Liv. 44, 7; ligel. alteris castris, id., tertiis castris, Tac.; — b) Krigstienefte el. Krigstog, (opp. palaestra), Nep. Ep. 5; cf. Caes. B. G. 1, 39; opp. forum, Tibull.; opp. toga, Vell.; — B) „overf."; a) om en philosophisk Sect el. Skole; vid. Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Od. 3, 16, 23, o. Senec. Ep. 2 o. 83; — b) castra apium: Bistade el. Bikube, Pallad.; cf. Virg. Aen. 13, 589: per cerea castra Discurrunt etc.; — not.: forel. ogs. castra, ae, f.; castra haec vestra est, Att. ap. Non.

Castŭlo, ōnis, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv., Plin. 3, 3; — bb) df. Castŭlōnensis, e, saltus, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31, Liv. 22, 20; — b) df. Castulonenses, ium: Indvaanerne af Byen Castulo, Plin. 3, 4.

1. castus, 3, [efter Doederl. af candere, altf. oprdl.: lys el. ren]; I) „alm.": ren el. ublandet, ubesmittet, uden Lyde; – Caesar vir ··· sermonis ··· castissimi, Gell. 19, 8; — df. A) med Hensyn paa Kiønsdriften: legemligen ren, kydsk el. tugtig; – castus ab rebus venereis, Colum. 9, 14; oftest absol.: At tu, casta, precor, maneas, etc., Tibull. 1, 3, 83; ∾ matres, Virg., maritae, Ovid.; ∾ Minerva, Hor.; men ∾ hostia, Lucr. 1, 99, (i. e. Iphigenia); men Catull. 16, 6: Nam castum esse decet pium poëtam; — b) ogs. om Ting og Begreber; – ∾ connubia, vid. Lucr. 5, 1011; ∾ domus, Catull., Hor.; ∾ vultus, Ovid. Met. 4, 798; — B) med Hensyn paa Religionen: ren el. from, gudfrygtig el. religiøs; ∾ Aeneas, Hor. C. S. 42, (sædv. pius); ∾ nepotes, Virg. Aen. 3, 409, sacerdotes, ibd. 6, 661; ∾ princeps, Plin. Pan. 1;

men ∾ concio, Cic. Rab. perd. 4, (i. e. auspicato in loco); — b) ogſ. om Ting og Begreber, navnl. om Alt, hvad der hører til den ydre Gudstieneſte: ren, hellig; - ebur ··· haud satis castum donum deo etc., Cic. Leg. 2, 18; ∾ festa, Ovid.; cf. Virg. Aen. 7, 71, o. Hor. Od. 4, 11, 6; ligel. ∾ luci, ibd. 1, 12, 51; ∾ nemus, Tac. Germ. 40; - men ∾ poësis, Varr. ap. Non., (ſom beſkyttet af el. helliget til Guderne); — C) med Henſyn paa andres Eiendom: ren, afholden, uegennyttig; - homo castus ac non cupidus, Cic. Sest. 43; ligel. castissimus homo atque integerrimus, id. Flacc. 28; — b) ogſ. om Ting og Begreber; - res familiaris ··· casta a cruore civili, Cic. Phil. 13, 4; — II) „bef." o. „ethiſk": moralſk ren, brødefri el. uſkyldig, retſkaffen el. redelig; - quis hoc adolescente castior? etc., Cic. Phil. 3, 6; probus improbum ··· perjurum castus (fraudasse dicitur), id. R. Com. 6; cf. Virg. Aen. 6, 563, Hor. A. P. 207; — b) ogſ. om Begreber; qui (animi) se integros castosque servavissent, Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Font. 8, o. id. R. Com. 6; - men „poet.": ∾ signa, Ovid. Met. 7, 725, (Tegn el. Beviſer paa Uſkyld); ∾ fides, Sil., (ubrydelig Troſkab); cf. Lucr. 5, 1024; df. — 2. castus, us, m.: for: o. efterel. f. castimonia, nr. I, Naev. ap. Non.; ogſ. in pl., Gell. 10, 15.

căsŭālis, e, [casus]; I) tilfældig, conditio, Cod. Just.; — II) i Grammatiken: hørende til Caſus, Varr., Prisc.; df. — căsŭālĭter, adv.: tilfældigen, Sidon. — căsŭla, ae, f., dem. af casa: liden Hytte, Petron., Plin., Juvenal.; - ogſ. ligeſom hypogeum: et Gravkammer, Petron. Sat. 111.

cāsus, us, m., [cado]; I) „egenl.": Falden el. at falde; df. A) Fald el. Nedfald; - Stillicidi casus lapidem cavat, Lucr. 1, 314; ∾ nivis, Liv., fluminum, Plin.; cf. Ovid. Met. 8, 259, o. Hor. Od. 2, 10, 10; ogſ. in pl., Lucr. 2, 231; — B) Falden el. at falde omkuld, Omſtyrtning; - quo (casu) in terram deferuntur (infantes), Quintil.; ∾ vehiculi, (dens Væltning), Plin.; men Ovid. Met. 8, 715: quum loci inciperent casus, (dets Indſtyrtning el. Undergang ved Jordſkiælv); - men Cic. Coel. 17, „alleg." om Ungdommen: ingredi sine casu aliquo etc.; — II) „overf."; A) „alm.": hvad der uventet falder el. træffer ind, Tilfælde, tilfældig Begivenhed; - vid. Cic. Div. 2, 6, o. id. Manil. 29; rem in casum ancipitis eventus committere, Liv. 7, 27; cf. id. 42, 50; men casum potius, quam consilium sequi, Quintil.; casus adversi, secundi, Nep., dubii, Hor., varii, Virg.; — b) abl. casu, ogſ. ſom adv.: tilfældigen; - id evenit non temere, nec casu, Cic. N. D. 2, 2; ligel. casu fieri, aut forte fortuna etc., id. Div. 2, 7; accidit casu, ut etc., Nep. Hann. 12; — B) „bef."; 1) Leilighed el. Anledning dertil; vid. Sall. Jug. 25, o. ibd. 56 o. 97; ogſ. Tac. Ann. 12, 50, o. ibd. 13, 36; — 2) ugunſtigt Tilfælde, Uheld el. Ulykke; vid. Cic. Sest. 24; civitatis casum dolens, Sall. Cat. 40; ogſ. in pl., Cic. Fam. 4, 13; ogſ. Sygdomstilfælde, Hor. Sat. 1, 1, 81; — b) euphemiſtiſk ogſ. f. Død el. Undergang; - Saturnini atque Gracchorum casus, Caes. B. C. 1, 7; cf. Suet. Aug. 65, oftere; — 3) „poet." ogſ. om Tiden: Udgang el. Ende; Extremae sub casu hiemis, Virg. Ge. 1, 340; — C) „techn." el. i Grammatiken: Caſus el. Fald el. Endelſe; ∾ rectus, Cic. Orat. 48; ∾ obliqui, Quintil.; ogſ. ∾ conversi, Cic. N. D. 2, 25; ∾ Latinus (el. sextus), i. e. ablativus, Varr. ap. Diomed.; ∾ interrogandi, i. e. genitivus, Nigid. ap. Gell.; ∾ vocandi, ibd.

Cătăbathmos, i, m., Καταβαθμός, (i. e. descensus el. Nedadſtigen): en mod Søen hældende Egn i Libyen, paa Grændſen af Ægypten, Sall. Jug. 19, Plin. 5, 5. — cătăbŏlenses, ium, m., [κατάβολον, i. e. clausura animalium]: etſlags Dagleiere, ſom beſørge Forſeler med Laſtdyr, Cod. Theod.

Cătăcĕcaumĕne, e, f., Κατακεκαυμένη: en af Solen ophedet Vinegn i Myſien, Vitruv. 8, 3; df. — Cătăcĕcaumĕnites, ae, m., Κατακεκαυμενίτης, (sc. οἶνος): Vinen fra denne Egn, Plin. 14, 9. — cătăchāna, ae, f., καταχήνη: et med forſkiellige Frugtgrene indpodet Træ, M. Aurel. ap. Front. — cătăchrēsis, is, f., κατάχρησις, (lat. abusio), ſom rhetoriſk Figur: den uegenlige Brug af et Ord, Fest. p. 45. — cataclista vestis, (κατακλίστον ἱμάτιον til at indelukke el. opbevare), prægtig Feſtklædning, Appul.; - df. cataclistica fila, Venant. — cătaclysmos, i, m., κατακλυσμός; 1) „alm.": Overſvømmelſe, Vandflod, Ogygi, Varr., Hygin.; — 2) „bef." hos Lægerne: Begydning el. Badning af det ſyge Lem, Coel. Aur.

cătădrŏmus, i, m., κατάδρομος: nedadløbende ſpændt Line, Suet. Ner. 11. — Cătădūpa, orum, n., τὰ Κατάδουπα: Nilens Vandfald, ikke langt fra Syene, Cic. d. Rep. 6, 18; — b) df. Cătădūpi, orum, m., (de derom boende Folk), Plin. 5, 10.

cătaegis, ĭdis, f., καταιγίς: heftigt Vindſtød, en Orkan, Appul.; cf. Senec. Qu. N. 5, 17. — Cătăgĕlăsĭmus, i, m., (καταγελάσιμος: til at lee ad), ſom Ordſpil med Paraſitnavnet Gelasimus, Plaut. Stich. 4, 2, 50. — catăgrăphus, 3, κατάγραφος: bemalet; ∾ Thyni, (sc. pugillares), Catull. 25; — b) catagrapha, orum: Maleri el. Malerier efter Profilen, (ogſ. obliquae imagines), Plin. 35, 34. — Cătăgūsa, ae, f., (κατάγουσα: den Nedadførende), Praxiteles's Billedſtøtte af Ceres, ſom fører Proſerpina ned til Pluto, Plin. 34, 19.

Cătălecta, orum, n., Κατάλεκτα: Navnet paa en Samling af Digte, der (urigtigen) pleie at tillægges Virgilius, Auson. — cătălectĭcus, o. catalectus, 3, καταληκτικός, o. κατάληκτος, versus: i hvis Ende der mangler en Stavelſe, (vid Hor. Od. 2, 18, 2), (opp. acatalecticus, el. acatalectus), Priscian., Diomed. — cătălŏgus, i, m., κατάλογος; (efterel.): Optælling, virtutum, Hieron.; - ogſ. Navnefortegnelſe, Catalog, Macrob., Auson.

Cătămitus, i, m.; efter Tertull.: fordærvet Udtale af Ganymedes; - ubi aquila Catamitum rapit, Plaut. Men. 1, 2, 34; — 2) ogſ. appell.: forkelet Vellyſtling; vid. Cic Phil. 2, 31. — Catana, ae, f. und. Catina. — cătănance, es, f., κατανάγκη: magiſk Trylleurt, Plin. 27, 35. — Cătăŏnia, ae, f.: Landſkab i d. ſydlige Cappadocien, Nep. Dat. 4, Plin. 6, 3.

cătăphăgas, ae, m., καταφαγής: Slughals, Fraaſer, Petron. — cătaphractārius, i, m.: forſynet med Pandſer, Lamprid.; af — cătaphractes, ae, m., καταφράκτης: et med Jernſkæl forſynet Pandſer, Tac. Hist. 1, 79; df. — cătaphractus, 3, κατάφρακτος: ſom er forſynet el. forvaret med et Pandſer, (om Rytter og Heſt), Sisenn., Sall. ap. Non.; cf. Liv. 37, 40. — cătăpirates, f. und. cataprorates.

cătaplasma, ătis, n., (dat. pl. herecl. cataplasmis, Cels.; men abl. cataplasmo, af Biformen cataplasmus, Lucil. ap. Non.), κατάπλασμα: Omſlag el. Plaſter, Cels., Plin.; df. — cataplasmo, are, v. a.: forſyner el. belægger med et Plaſter; ∾ praecordia, Coel. Aur. — cătaplus, i, m., κατάπλους: en Flaades Indløben i Havn; df. „meton." (abstr. pro concr.): de i Havn indløbende Skibe; vid. Cic. Rab. Post. 14 (Orell.), o. Martial. 12, 74. — cătăpŏtium, i, n., καταπότιον, (hvad der nedſluges); df. hos Lægerne: en Pille, Cels., Plin. — cataprorates, (al. catapirates), ae, m.: Blylod med Snor til at maale Havets Dybde, Lucil. ap. Isid. — cătăpulta, ae, f., ὁ καταπέλτης: Skydemaſkine af det ſtørre Slags, (cf. ballista), Vitruv. 10, 15, flgd.; f. ogſ. Caes. B. C. 2, 9, o. Liv. 21, 11, oftere; — b) df. ogſ., ligeſom ballista, „meton.": det affkudte Vaaben; vid. Plaut. Pers. 1, 1, 28;

df. — cătăpultārĭus, 3: hørende til en Catapulta, pilum, (som afskydes dermed), Plaut. Curc. 5, 3, 11.

cătăracta, (catarr.), ae, f., ogs. cataractes, (catarr.), ae, m., ὁ καταῤῥάκτης; I) „egenl.": ethvert Vandfald; df. „meton.": den Egn paa Grændsen af Aegypten og Aethiopien, hvor Nilen danner sine berømte Vandfald el. Cataracter; ogs. disse Vandfald selv; vid. Plin. 5, 10, o. A.; ~ praecipites, Lucan.; — II) df. „overf." ifølge en Lighed; A) i Krigssproget: etslags Falddør; vid. Liv. 27, 28; — 2) en Vandsluse, Plin. Ep. 10, 69; — 3) etslags hurtigt nedslaaende Vandfugl, Plin. 10, 61; — not.: ogs. er Cataractes, ae, m.: Navnet paa en Flod i Pamphylien, Mela, Plin. — cataractria, ae, f.: etslags fingeret Krydderi, Plaut. Pseud. 3, 2, 47. — catarracta, (-es), f. und. cataracta. — cătarrhus, i, m., κατάῤῥους: Katarrh, Snue, Coel. Aur., o. A.

cătascŏpĭum, i, n.: Biform af flgd., Gell. 10,25. — cătascŏpus, i, m., κατασκόπος, (speidende el. Speider), Auct. B. Afr. 26, f. navigium speculatorium: Speiderskib, let Krydser. — cătasta, ae, f., (κατάστασις): Stillads; 1) hvorpaa Slaver udstilles til Salg, Plin., Suet., Tibull., o. A.; — 2) hvorpaa Mennesker martres, Prudent. — cătastactĭce, es, f., καταστακτική: en Benævnelse paa Planten scelerata, Appul. — cătastaltĭcus, 3, κατασταλτικός: standsende el. hemmende, medicamentum, Veget.; ogs. absol. catastalticum, i, n., id. — cătastēma, ătis, n., ligesom κατάστασις, (Himmellegemernes) sædvanlige Standpunkt, Veget. — cătastrŏpha, ae, f., καταστροφή: Handlingens Vendepunkt, Catastrophen, Petron Sat. 54.

cătătechnos, i, m., κατάτεχνος: meget kunstig el. kunstfuld, Vitruv. 4, 1. — cătătēxĭtechnos, i, m., κατατηξίτεχνος, (som skader sin Kunst ved altfor megen Flid), Plin. 34, 19. — cătătŏnus, 3, κατάτονος: dybt spændt, (opp. anatonus); ~ capitulum, Vitruv. 10, 15, extr.

cāte, adv. af 1. catus: kunstigen, tornare, Cic. Arat.; — 2) findigen, forstandigen, (opp. stulte); vid. Plaut. Poen. 1, 1, 3. — cătēchēsis, is, f., κατήχησις: Undervisning, Hieron. — cătēchismus, i, m., κατηχισμός: Bog til den første Undervisning, Catechismus, Augustin. — cătēchista, ae, m., κατηχιστής: som underviser i de første Grunde, en Catechet, Hieron. — cătēchizo, are, v. a., κατηχίζω: underviser i Begyndelsesgrundene, Tertull. — cătēchūmĕnus, i, m., o. -a, ae, f., κατηχούμενος, -μένη, (eccl.): som bliver undervist i de første Religionsgrunde, en Catechumen, Tertull., Augustin., o. A.

cătēgŏrĭa, ae, f., κατηγορία, (efterel.); 1) Anklage, Hieron.; — 2) i Logiken: = praedicamentum, Sidon. — cătēgŏrĭcus, 3, κατηγορικός, (efterel.): hørende til en Categori, Sidon. — catēja, ae, f., (germanisk Ord): etslags Kastespyd, Virg. Aen. 7, 741, Sil., o. A.

cătella, ae, f., s. und. 1. catellus o. 2. catellus. — 1. cătellus, i, m., o. cătella, ae, f., dem. af 1. catulus: liden Hund el. Hvalp; 1) m., Plaut., Cic. Div. 1, 46, o. A.; ogs. som Keleord, Plaut. As. 3, 3, 103, o. Hor. Sat. 2, 3, 259; — 2) f., Martial., Juvenal.; ogs. som Keleord, Hieron. — 2. cătellus, i, m., oftere cătella, ae, f., demin. af catena: liden Kiæde; 1) m., Plaut. Curc. 5, 3, 13; — 2) f., Hor. Ep. 1, 17, 55, Liv. 39, 31, o. A.

cătēna, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Kiæde el. Lænke; - catenas alicui injicere, Cic., indere, Plaut.; men catenā restrictus membra, Catull. 64, 296; catenas alicui exsolvere, Tac.; — B) „bes.": Klemme el. Klammer til at holde tvende Træer sammen, Cato, Vitruv.; — II) „overf."; A) „alm.": enhver sammenhængende Række; vid. Lucr. 6, 911; cf. id. 2, 631, om de Dandsende: catenas ludere; — B) „alleg.": Baand el. Tvang, ogl.; ~ legum, Cic. Sest. 7; cf. Hor. Ep. 1, 2, 63; df. — cătēnārius, 3: hørende til en Kiæde el. Lænke, canis, (Lænkehund), Petron., Senec.

cătēnātĭo, onis, f.: Befæsten el. Fastgioren med et Baand; df. „meton.": Baand el. Tvang, Vitruv., Petron.; af — cătēno, (avi), atum, 1, v. a., [catena]: binder i el. med en Kiæde el. Lænke, Colum. 6, 19; - oftest in partic. perf. catenatus, 3: bunden med en Lænke, lænket el. i Lænker; ~ Britannus, Hor. Epod. 7, 8, janitor, Ovid. Am. 1, 6, in.; - ~ cultores (agrorum), Flor. 3, 19; - ogs. „overf.": catenati labores, (sammenhængende, uafbrudte); versus ··· catenati; vid. Quintil. 1, 1, extr. — cătēnŭla, ae, f., demin. af catena: liden Kiæde el. Lænke, Paul. Nol.

†căterva, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Hob el. Trop el. Skare, comitum, Lucr., Virg.; cf. Cic. Mur. 33; - ligel. in pl.: catervae testium, Cic., pugilum, Suet., juvenum, Hor.; — B) „bes." ogs.; 1) i Krigssproget: Afdeling af Hæren, navnl. hos Barbarerne; vid. Hor. Od. 1, 8, 16, o. ibd. 4, 4, 23, ogs. Tac. Ann. 1, 56, oftere; dog id. Hist. 2, 42, om Romerne: catervis cuneisque concurrere; — 2) i Theatersproget: den hele Skuespillertrop; sædv. grex; vid. Plaut. Capt., fin.; — II) „overf." o. „poet." ogs. om Dyrene; ~ pecudum, Lucr., avium, Virg.; - men alene efterel. om Begreber; ~ incondita verborum, Gell.; df. — cătervārius, 3: hørende til en Trop, pugiles, (som fægte troppevis el. i Hobe), Suet. Aug. 45; o. — cătervātim, adv.: troppevis, i Hobe el. Skarer, (navnl. i Krigssproget; - non acie ··· sed catervatim, Sall. Jug. 97; cf. Liv. 23, 27; - ogs. „alm."; ~ volare, Plin. 10, 35.

cătharticum, i, n., καθαρτικόν, (sc. medicamentum): Renselsesmiddel, Tertull. — căthĕdra, ae, f., καθέδρα; 1) Armstol el. Lenestol med Hynder, navnl. for Matroner, Hor. Sat. 1, 10, 91, Prop. 4, 5, 37, Phaedr.; - ogs. om en saadan Bærestol, Juvenal. 1, 65; — b) ogs. „meton.": cathedrae molles, d. e. forkelede Damer, id. 6, 90; — 2) Lærestol el. Katheder, Juvenal. 7, 203, Martial. 1, 77; — b) sild. „meton.": Læreembede, Auson., Sidon.

*căthĕdrālĭcius, 3: hørende til en Lenestol; ~ ministri, (som helst sidde blødt, d. e. forkelede), Martial. 10, 13; o. — cathĕdrārius, 3: hørende til en Lenestol el. Bærestol, servi, (som bære den), Sidon.; — 2) hørende til et Catheder, philosophi, (som docere fra Cathedret), Senec. V. B. 10; ~ oratores, Sidon.; — not.: cathedralis, e, m. s. Bem., Dig., inc.; — [cathedra]. — căthĕter, ĕris, m., καθετήρ: den chirurgiske Sonde, Coel. Aur. — căthĕtus, i, f., καθετός, (som nedlades el. sænkes): den perpendiculære Linie, en Perpendikel, Vitruv. 3, 3. — căthŏlĭce, adv., (eccl.): almindeligen, Tertull.: — b) rettroende; ~ dictum, Hieron.; af — căthŏlĭcus, 3, καθολικός, (oftest eccl.); 1) almindelig, hørende til det Hele, bonitas dei, Tert.; — b) subst. pl.: catholica siderum, fulgurum, Plin.; — 2) hørende til den almindelige Kirke; df. rettroende, fides, Prudent.

Catianus, 3, s. und. 2. Catius. — Cătĭlīna, ae, m., L. Sergius: den berygtede Helt i Sallustii bellum Catilinarium; s. og s. Cic. Oratt. Catilinarias IV, ogs. Lucan. 7, 64, o. A.; — df. Cătĭlīnārius, 3: catilinarisk, seminarium, Cic. Cat. 2, 10, prodigia, Plin., bellum, Quintil.

1. cătillo, (avi), atum, 1, v. a.: at slikke Tallerkenerne, Plaut. Cas. 3, 2, in.; o. — 2. cătillo, ōnis, m.: Slikmund, Fraaser, Lucil. ap. Macrob.; af — 1. cătillus, i, m., (pl. heterogen. catilla, orum, n., Petron.), demin. af catinus; I) „egenl.": liden Skaal el. Tallerken, Colum., Val. Max.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; A) tallerkenformet Zirat paa Kaardeskeden, Plin. 33, 51; — 2) den øvre Møllesten; (rimel. af den deri anbragte Tragt til Kornet; opp. meta),

Dig. — 2. Cătillus, (Cātilus, Hor. Od. 1, 18, 2), i, m.: Broder af Tiburtus, med hvem han anlagde Byen Tibur, Virg. Aen. 7, 672, (Serv.).

Cătĭna, ae, (Catane, es, Sil.), f., *Κατάνη*: By paa Østkysten af Sicilien, (hod. Catania), Plin. 3, 14, Cic. Verr. 2, 75, oftere; — b) df. Catinensis, (Catiniensis, Justin.), e: catinisk, pumex, Juvenal.; – men Catinenses, ium, m.: Indvaanerne af Catina, Cic. Verr. 2, 49. — cătinŭlus, i, m., den opløste Biform af 1. catillus, Varr. ap. Charis. — cătinum, i, n., hos Cato: Biform af flgd. — cătinus, i, m., [sicul. *κάτινον*, Varr.]: etslags dybt Fad til Maden, en saadan Skaal el. Potte, Varr., Hor., Juvenal., o. A.; ogs. som Kogekar, Cato; ogs. som Smeltedigel, Plin.; ogs. som Røgelsekar, Suet. Galb. 18; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) Vandkiedelen i et Trykværk, Vitruv. 10, 12; — b) catini saxorum, Plin. 34, 32: naturlige Fordybninger i Klipperne.

1. Cătius, i, m., [besl. m. catus]: en romersk Skytsgud for de tilvoxende Drenge, Augustin. — 2. Cătius, i, m.: en epicureisk Philosoph, Cic. Fam. 15, 16; — b) df. Cătiānus, 3, spectra, ibd.; — not.: ogs. er Catius: fingeret Mandsnavn, Hor. Sat. 2, 4, 1 o. 88. — catlaster, stri, m., [ctr. f. catulaster, af 1. catulus]: udvoxen Knøs, (*βούπαις*, gloss.); transmarinos catlastros emere etc., Vitruv. 8, 4.

1. Căto, ōnis, m.: romersk Tilnavn in gente Porcia, hvoraf her mærkes; 1) M. Porcius Cato, m. Tilnavn Censorius, (af hans strenge Censur); vid. Liv. 34, 18, o. id. 39, 40 o. 42, ogs. Nep. Cato, Cic. d. Senect., o. A.; f. ogs. Gell. 13, 19; — b) df. Cătōniānus, 3: catonisk, lingua, Martial., praecepta, Senec.; — 2) M. Porcius Cato (minor, d. yngre), med Tilnavn Uticensis; om ham f. Sall. Cat. 57, ogs. Gell. l. c., o. A.; — b) df. Cătōnini, orum, m.: Tilhængere af denne Cato; f. Cic. Fam. 7, 25, und. catonium; — not.: med Hensyn paa disse Mænds strænge Retsind og Alvor, staaer Cato appellativt, dels f. et dydigt, dels f. et strængt og dadlesygt Menneske; vid. Senec. Ep. 120, o. Juvenal. 2, 40, ogs. Phaedr. 4, 7. — 2. Cato, onis, m., Valerius, fra Gallien, Digter og Grammatiker paa Sulla's Tid; vid. Ovid. Trist. 2, 436, o. Suet. Gramm. 2, oftere, ogs. Catull. 56.

cătōblĕpas, ae, m., (*κατωβλέπων*, nedadskuende): Navnet paa en æthiopisk, forresten ubekiendt, Tyreart med nedhængende Hovede, Plin. 8, 32. — cătochītes, ae, m., *κατοχίτης*: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cătōmīdio, are, v. a., *κατωμίζω*: lægger (nogen) over en andens Skuldre for at slaae ham, Petron., Spartian. — Catonianus, 3, o. Catoninus, 3, f. und. 1. Cato. — cătōnium, i, n., [*κατώ*, i. e. infra]: Underverdenen, Laber. ap. Gell.; hertil hører Ordspillet: vereor, ne in catonium Catoninos, Cic. Fam. 7, 25. — cătŏpȳrites, ae, m., *κατοπυρίτης*: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56; al. catopyritis, idis, f., *κατοπυρῖτις*. — catorchites vinum, *κατορχίτης οἶνος*: Figenvin, Plin. 14, 19.

catta, ae, f.: etslags ubekiendt Dyr; rimel.: = *αἴλουρος*, Martial. 13, 69. — Catti, orum, o. Cattus, 3, f. und. Chatti. — cătŭla, ae, f. und. 1. catulus. — catulaster, stri, f. und. catlaster. — cătŭlinus, 3, [1. catulus]: hørende til en Hund, caro, Plaut. ap. Fest.; ogs. absol. catulina, ae, f., (sc. caro), Plin. 29, 14. — cătŭlio, ire, v. n., [1. catulus]: at være i Brunst, at ville parres; om Hundene, Varr., om Ulvene, Laber. ap. Non.; df. — cătŭlitio, onis, f.: Parringsdriften; df. „overf.": Naturens ligesom Higen efter at befrugte Sædekornet; vid. Plin. 16, 39.

Cătullus, i, m., C. Valerius, Veronensis, (men egenl. født paa Halvøen Sirmio i det Veronensiske), samtidig med Cæsar, berømt elegisk og epigrammatisk Digter, doctus, som lærd Efterligner af Grækerne, Tibull., Ovid., Martial.; — b) df. Cătulliānus, 3, basia, Martial. 11, 6; — not.: ogs. er Catullus: Navnet paa en Mimograph paa Juvenals Tid, Juvenal. 2, 186, oftere.

cătŭlōtĭcus, 3, *κατουλωτικός*: skikket til at lukke el. læge et Saar, Veget. — 1. cătŭlus, i, m., demin. af canis: liden Hund, en Hundehvalp; vid. Cic. N. D. 2, 14, Virg. Ecl. 1, 22, Hor. Od. 1, 2, 67, o. A.; — 2) ogs. om Unger af andre Dyr, navnl. af Løven, Hor Od. 3, 20, 2, af Tigeren, Plin. 8, 5, osv.; ogs. af Slanger, Virg. Ge. 3, 438; ogs. „alm.": catulos ferae celent etc., Hor. Od. 3, 3, 41; — II) „overf." o. forel.: etslags Baand el. Lænke, Lucil. ap. Non. — 2. Cătŭlus, i, m.: Tilnavn i d. lutatiske Slægt, f. und. Lutatius. — Cătŭriges, um, m.: Folk i Gall. Narb., (hvor nu Dep. des Hautes-Alpes), Caes., Plin.

1. cătus, 3, [efter Varr. L. L. 7, 3: sabinisk Ord, f. acutus]; I) „egenl." (men alene forel.): som indvirker stærkt paa Hørelsen, tonende el. lydende; – Jam cata signa fera sonitum dare voce parabant, Enn. ap. Varr. l. c.; — II) sædv. „fig."; A) til det Bedre: indsigtsfuld, forstandig, (opp. stultus), men sædv. „poet.", (hvf. Cic. Leg. 1, 16, m. tilføiet: ut ita dicam); – catus Aeliu' Sextus, Enn. ap. Cic. d. Or. 1, 45; cf. Plaut. Most. 1, 3, 29: tam catam, tam doctam te etc., ogs. Ter. Andr. 5, 2, 14, o. Hor. Od. 1, 10, 2; – ogs. c. inf.: som forstaaer sig derpaa; ∾ jaculari, Hor. Od. 3, 12, 8, ogs. c. gen., Auson.; — B) til det Værre: snu, listig, forslagen; vid. Plaut. Pers. 4, 4, 70; cf. Hor. Ep. 2, 2, 39; — not.: forel. ogs. om Begreber; memorare cata dicta, Enn. ap. Varr.; ∾ consilium, Plaut. Epid. 2, 2, 73. — 2. cătus, i, m.: Kat el. Hankat, (efterel. Ord), Pallad.

caucălis, idis, f., *καυκαλίς*: etslags Skiermplante, Plin. 22, 40. — Caucăsigĕna, ae, m., [Caucasus, gigno]: født paa Caucasus el. nedstammende derfra, Alani, Sidon. — Caucasius, 3, f. und. flgd. — Caucăsus, (-os), i, m., *Καύκασος*: en af vilde Folkestammer beboet Biergstrækning i Asien, imellem d. sorte o. d. caspiske Hav, Mela 1, 15, o. Plin. 6, 15; ∾ inhospitalis, Hor. Od. 1, 22, 7, o. id. Epod. 1, 2; cf. Virg. Aen. 4, 367, ogs. Ovid. Met. 8, 799, (hvor acc. Caucason); — bb) df. Caucăsius, 3: caucasisk, montes, Mela, rupes, Prop., aves, id., volucres, Virg.; men ∾ portae, (snevert Pas imellem Caucasus o. mare Hyrcanum), Plin. 6, 12; — b) ogs. subst. Caucasii, orum, m.: de caucasiske Biergfolk, Mela 1, 19. — Cauci, orum, f. und. Chauci. — caucus, i, m., *καῦκα*: Drikkekaal, Hieron.

cauda, (coda, Varr., Petron.), ae, f.: Dyrenes Svands el. Hale, Lucr., Cic. d. Or. 3, 59, o. A.; — B) ogs. er at mærke; 1) som Ordsprog o. „alleg.": caudam jactare popello, (logre derfor paa Hundenes Vis), Pers. 4, 14; men caudam trahere, (haves til Bedste), Hor. Sat. 2, 3, 53; cauda leonem facit, Quintil; men leonum animi index cauda, Plin.; — 2) som comisk o. „overf."; a) ∾ Verris, (den maculerede Endestavelse af Navnet Verres), Cic. Verr. 2, 78; — b) f. mentula, Hor.

caudĕus, 3, [rimel. f. caudicus, af caudex]: af Træ, cistella, Plaut. Rud. 4, 4, 65. — caudex, (codex, saal. altid i Bem. II), icis, m.; I) „egenl.": Træstamme el. Træbul, Plin., Virg. Ge. 2, 30, Ovid. Met. 12, 432, (hvor codex); – ogs. en Blok el. Klods, hvortil nogen bindes, Plaut. Poen. 5, 3, 31; – ogs. som Skældsord: Klods, Ter. Heaut. 5, 1, 3; — II) „overf." o. „meton."; A) det af Stammer el. Planker sammentømrede Skib; vid. Senec. B. V. 13; – df. ogs. d. romerske Tilnavn: Caudex, vid. Senec. l. c.; f. ogs. und. caudicarius; — B) og fordi de Gamle oprdl. skreve paa voxede Trætavler; saa heder codex ogs. ethvert af slige Træblade (el. af andre Blade) sammenlagt Skrift; df. alm. en Bog; – vid. Cic. Verr. 1, 46, o. Quintil. 10, 3, 28; – in codicibus membraneis, vel chartaceis, vel etiam eboreis, vel alterius

materiae, Dig.; — 2) hertil mærkes endnu; a) codex: Regnskabsbogen, navnl. Hovedbogen, (i Modsætn. af adversaria); vid. Cic. R. Com. 2 o. 3; men id. Verr. 1, 36: in codicis extrema cera (paa den sidste Tavle) nomen infimum etc.; — b) sild.: Codex Justinianeus, Theodosius, etc.: Lovsamlinger af Keiserne Justinianus, Theodosius, osv.

*caudicālis, e: hørende til en Træstamme el. Træbul; df. comisk: ∾ provincia, (en Brændehuggers Forretning), Plaut. Pseud. 1, 2, 25; — caudicārius, 3: = frgd.; navnl. ogs. sammenføiet el. tømret af Træstammer el. Planker, naves; vid. Senec. B. V. 13, Varr. ap. Non., o. Fest. p. 30; — b) df. subst. caudicarii, orum, m.: som fare med saadanne Skibe el. Pramme, Cod. Theod.; o. — caudicĕus, 3: = frgd., lembus, Auson.; — [caudex].

Caudium, i, n.: liden By i Samnium, navnkundig af det derved liggende Biergpas, hvori den rom. Krigshær (a. u. c. 433) blev indesluttet af Samniterne; vid. Liv. 9, 2, flgd., Cic. Off. 3, 30, o. A.; — bb) df. Caudīnus, 3: caudinsk, furculae, Liv. l. c., fauces, Colum., saltus, Liv. l. c. 7, pax, ibd.; — b) men subst. Caudini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Caudium, Plin. 3, 16.

caulae, arum, f., [efter Varr. besl. m. cavus; cf. Fest. p. 36]; I) „alm.": Huller el. Aabninger, navnl. for Respirationen, Lucr. 2, 951; ∾ corporis, id., palati, id., aetheris, id.; — II) „bes.": indesluttet Rum, navnl. Stald el. Faaresti, Virg. Aen. 9, 60. — caulĭas, ae, adj. m., καυλίας: som er udtrukken af Stilke, succus, Plin. 19, 15; (opp. succus rhizias). — caulĭcŭlus, (colic.), i, m., demin.: liden Stilk el. spædt Skud paa Værter og Planter; ramorum sici teneri cauliculi, Plin. 23, 63; cf. Suet. Gramm. 11; Formen coliculus har Cato, Varr., Colum.; — II) „overf." i Architecturen: den paa Søilecapitlet til Zirat anbragte Stilk, Vitruv. 4, 1; af — caulis, (ogs. colis, s. und. frgd.), is, m., καυλός; I) „alm.": Stilk el. Plantestilk; – caules brassicae, Cato, cepae, Colum., fabarum, Plin.; hos Vinstokken: Ranken, Cato, Colum.; men caulis: Kaalstilk el. Kaalstok el. Kaal, Cic. N. D. 2, 47, Hor., Plin. 17, 37; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) ∾ pennae: Pennepose, Plin. 11, 94; — b) f. mentula, Lucil. ap. Non., Cels.

caulōdes, is, adj., καυλώδης, brassica, (en storbladet Kaalart), Plin. 20, 33. — Caulon, ōnis, m.: Biform af flgd., Virg., Ovid., Plin. 3, 15. — Caulōnia, ae, f., Καυλωνία: en af Achæerne anlagt By i d. Bruttiske, Mela 2, 4, Liv. 27, 12.

Caunĕus, (ius), 3, o. Caunites, is, f. und. flgd. — Caunus, i, f., Καῦνος: gammel By paa Kysten af Carien, (hod. Copi), Mela, Plin. 5, 29, Cic. Div. 2, 40; – om dens Stifter Caunus, f. Ovid. Met. 9, 453; — B) df. 1) Caunĕus, (ius), 3: caunisk; df. subst. a) Cauneae, (sc. ficus), Cic. l. c., Plin. 15, 21; — not.: ogs. findes Biformen Caunae alm. f. Figener, Colum., Stat.; — b) df. Caunei el. Caunii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Caunus, Cic. Fam. 13, 56; — 2) Caunītes, is, adj.: caunisk, sal, Plin. 31, 45.

caupo, ōnis, m., [skal være besl. m. κάπηλος]: Smaahandler, Høker, Vertshusmand, Plaut., Cic. Div. 1, 27, Hor. Sat. 1, 5, 4, o. Martial 1, 57; — b) sild. ogs. „overf.": ∾ sapientiae, Tertull.; df. — caupōna, ae, f.; I) som fem. af frgd.: Høkerske, Vertshuskone, Vertinde, Lucil. ap. Priscian., Appul.; — II) Kro el. Vertshus, Cic. Pis. 22, Hor., Gell. — caupōnius, 3, [caupona nr. II]: hørende til et Vertshus, puer, (Opvarter), Plaut., tabernae, Dig.; ∾ artes exercere, Justin.; — df. subst. caupōnium, i, n.: = caupona nr. II, Dig. — caupōnor, ari, v. dep. a.: driver Handel med noget; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12. — caupōnŭla, ae, f., demin. af caupona nr. II: lidet Vertshus, liden Kro el. Kippe, Cic. Phil. 2, 31. — caupŭlus, i, m.: etslags lidet Skib, Gell. 10, 25. — caurus, (ogs. cōrus), i, m.: Nordvestvinden, Senec., Lucr., o. A.

causa, (caussa, vid. Quintil. 1, 7, 20), ae, f., [rimel. besl. m. casus]; I) „egenl."; A) „alm.": Aarsag, Grund, Foranledning; (opp. effectum el. factum, Quintil.); – causa ea est, quae id efficit, cujus est causa, ut vulnus mortis, etc., Cic. Fat. 15; causa, quamobrem etc., Ter.; quid enim causae est, cur etc., Cic. Acad. 1, 3; ogs. causa, quod, id., Quintil.; causa, ut, Ter., Cic.; quid causae est, quin, Ter., Hor.; ogs. quae causa est, quin, Plaut. Capt. 2, 2, 103; nihil causae est, cur non, Quintil.; – vera objurgandi causa, Ter. Andr. 1, 1, 131; ogs. causa ad objurgandum, ibd. 123; – ogs. er at mærke: causa c. gen. (explic.); vid. Cic. Off. 2, 15: collectis causis eluvionis etc.; cf. id. Phil. 1, 14; – „poet." ogs. c. inf., Virg. Aen. 10, 90, o. Tibull. 3, 2, 30; — B) „bes." ogs.; 1) Anledning, Leilighed; vid. Cic. Div. 2, 2; ligel. hanc nactus causam appellationis, (til at faae ham i Tale), etc., Caes. B. G. 2, 28; — 2) prægnant; a) f. justa causa, (fuldkommen Aarsag); – cum causa accedere ad accusandum, Cic. Verr. 1, 8; cf. id. Att. 7, 3: causam solum illa causa non habet; — b) omvendt staaer causa efter Sammenhængen undert. f. falsa causa, (foregiven Aarsag, Paaskud); – fingit causas, ne det, Ter. Eun. 1, 2, 58; causa bellandi, Nep. Ham. 3; ∾ jurgii, Phaedr. 1, 1; saal. oftere per causam c. gen., (under Paaskud deraf); vid. Suet. Caes. 2, Liv. 2, 32, o. A.; — c) abl. causa c. gen., el. c. abl. pronom.; – patris causa, mea causa: for hans Skyld, for min Skyld; vid. Cic. Fam. 13, 26, o. id. d. Or. 1, 35; ligel. eā causā: af den Grund, Ter.; deprecandi causa, Tac.; – i denne Forbindelse er causa ogs. undert. udfaldet foran gen.; magis usurpandi juris, quam quia etc., Tac. Hist. 4, 25; cf. Caes. B. G. 5, 8; — d) hos Lægerne: Sygdom; haec facienda sanis, tantum causam metuentibus, Cels.; df. causa sontica, Tibull. 1, 8, 51; — II) „overf."; A) Sag, Gienstand, Emne; a) for en rhetorisk Fremstilling, ὑπόθεσις, Cic. Top. 21, o. Quintil. 3, 5, 7 flgd.; s. ogs. Auct. ad Her. 1, 11; — b) for en Retssag; df. som term. techn.: Retssag el. Proces; – ∾ privatae, Cic., publicae, id.; causae capitis aut famae, id.; causam agere, id., Quintil., defendere, id., perorare, id.; causam obtinere, (vinde sin Sag), Cic., perdere, id.; men causā cadere, s. und. cado; – causam dicere: at have en Sag, at være anklaget, vid. Cic. R. Am. 5, oftere; ligel. causam dicere ex vinculis, Liv. 29, 19; men ogs. undert. ifølge Sammenhængen: causam dicere, om Taleren; vid. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Dejot. 2; cf. id. R. Am. 2; — B) det Parti, som nogen tager el. forsvarer (udenfor Retten), vid. Cic. Dejot. 10, o. id. Lig. 9; ligel. causam C. Caesaris meliorem, Quintil.; — 2) df. „meton."; a) de personlige Forholde og Forbindelser; vid. Cic. Quint. 15, o. id. Fam. 13, 19; — b) de forskiellige Livsforholde el. Pligtforholde; vid. Cic. Off. 1, 31; ogs. alm. Stilling el. Vilkaar, ibd. 3, 27, o. Caes. B. G. 4, 4; — C) endel. heder causa; a) Sag, Ærinde, Forretning; cui senatus dederat publice causam, ut etc., Cic. Verr. 3, 73; cf. Nep. Paus. 4; — b) Nytte, Fordel, Frembringelse; ut et causa rei restituatur, etc., Dig.; df. ogs. Opholdelse el. Ernærelse; vid. Plaut. As. 3, 1, 17.

causālis, e, [causa]: hørende til en Aarsag, ratio, Augustin.; – b) df. i Grammatiken: ∾ conjunctiones, (som føie en Aarsag el. Grund til d. frgd.); saal. nam, enim, itaque, etc., Gramm.; — df. causaliter, adv., i. e. per causas, Augustin. — causārie, adv.: paa Grund af Sygdom, Dig.; af — causārius, 3, [causa, f. morbus]: syg el. sygelig, corpus, Senec., partes (corporis), id.; — b) ogs. subst. causarii vel latere vel faucibus, Plin. 25, 25; — 2) df. i Krigs-

sproget: som er afskediget ifølge Legemssvaghed, Liv. 6, 6; hvf. ∾ missio, (en saadan Afsked), Dig.

*causāte, adv.: med Grund; quanto causatius ··· defendimur etc., Plin. praef.; — causātĭo, onis, f., (eftercl.): Foregivende, Paaskud; ∾ aegri corporis, Gell. 20, 1; — b) Sygdom, Pallad.; o. — causātīvus, 3, (eftercl.); 1) hørende til en Retssag; causativum litis: hvad der udgjør Hovedsagen i en Proces, Capella; — 2) i Grammatiken: ∾ casus: = accusativus, Prisc.; — [causor].

causĭa, ae, f., καυσία; 1) etslags hvid og bredskygget Solhat hos Macedonierne, Plaut. Pers. 1, 3, 75, Val. Max.; — 2) i Krigssproget, ligesom vinea: Skytstag over Beleirerne, Veget. — *causĭdĭcālis, e: hørende til en Sagførers Embede, M. Aurel. ap. Fronton.; — causĭdĭcātĭo, onis, f.: Sagførelse, Advocatur, Fronto; o. — causidicina, ae, f.: = frgd., Amm.; af — causĭdĭcus, i, m., [causa, dico]: en Sagfører, men sædv. med etslags Ringeagt: som lader sig betale sit Arbeide, og i Modsætn. af orator; vid. Cic. d. Or. 1, 46. — causĭfĭcor, ari, v. dep. n., [causa, facio]: foregiver som Aarsag, bruger som Paaskud, (for- o. eftercl.); non causificor, quin etc., Plaut. Aul. 4, 10, 25; inconcinne causificans, Appul.

causor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [causa]; I) som v. neutr., (sædv. for- o. eftercl.); a) taler derfor, forsvarer en Sag; – Vide, ut facunde contra causeris patrem, Afran. ap. Non.; — b) taler el. disputerer for og imod; vid. Lucr. 1, 399; men causari cum aliquo, Trebell.; — II) oftere act.: angiver en fingeret Grund derfor, bruger el. foregiver som Paaskud el. Undskyldning; – patre animi ejus interturbationem causante, Liv. 2?, 8; cf. Hor. Ep. 1, 14, 12; ligel. ∾ consensum patrum, Liv. 3, 64; ∾ valetudinem, Tac., imbecillitatem et senium, Suet., tempus diei, Curt.; — bb) staaer i denne Bem. ogs. undert.; a) absol.; vid. Virg. Ecl. 9, 56; — b) med en Objectssætn.; causando, corrumpi equos in insula inclusos, Liv. 28, 35; — c) med quod; vid. Suet. Calig. 23.

caustĭce, es, f., καυστική: en Benævnelse paa Planten scelerata, (af dens brændende Egenskab), Appul. — caustĭcus, 3, καυστικός: brændende el. ætsende, vis, Plin., natura, id.; ∾ spuma, (etslags Skumsæbe), Martial. 14, 26; — b) ogs. subst. causticum, (sc. medicamentum), etslags ætsende Lægemiddel), Plin. — causŭla, ae, f., demin. af causa; 1) ubetydelig Retssag; parvarum rerum causulas (scribere), Cic. d. Opt. Gen. Or. 3; — 2) liden el. ringe Foranledning; vid. Auct. B. Afr. 54: causulam nactus etc.

*caute, adv.; I) „alm.": forsigtigen, betænksomt, varsomt; – ∾ pedetentimque dicere, Cic. Cluent. 41; caute et cum judicio, Quintil.; compar.: ∾ efficere aliquid, Cic. Dejot. 6; superl.: ∾ navigare, id. Att. 15, 26; — II) „bes.": med cautionsmæssig Sikkerhed; aliter, nec caute, nec jure fieri potest, Cic. Att. 15, 17; cf. id. Leg. 2, 21; o. — cautēla, ae, f., (eftercl.); 1) Forsigtighed, Appul.; — 2) i Retssproget, ligesom cautio: Caution, retlig Sikkerhed el. Borgen; cautelam praestare, Dig., reddere, ibd., interponere, ibd.; — [cautus, caveo].

cauter, ēris, m., καυτήρ, Biform af cauterium: Brændejern, Pallad.; — B) „meton.": ∾ igneus, det brændte Saar, Prudent. — cautērĭo, are, v. a.: brændemærker, Hieron.; af — cautērĭum, i, n., καυτήριον: Brændejern til Indbrændning, Veget., navnl. ogs. hos Lægerne, Plin. 25, 29; — b) df. i Malerkunsten: Ildkar med Gløder, der holdes til Væggen for at indbrænde Farverne, Dig. — cautērizo, are, v. a., καυτηριάζω: brænder med gloende Jern, brændemærker, Veget. — cautes, is, f.: skarp el. spids Klippe; – naves nihil saxa et cautes timebant, Caes. B. G. 3, 13; ∾ durae, Virg.; cautes Alpium inviae, Plin.; cf. Ovid. Met. 11, 330.

*cautim, adv., ligesom caute: forsigtigen; vid. Ter. Heaut. 4, 8, 30; o. — cautĭo, onis, f.; I) „alm.": Forsigtighed, Varsomhed, Omhu; vid. Cic. Tusc. 4, 6, id. d. Or. 2, 74, o. id. Lael. 21; – cautio est mihi, ne etc., (jeg maa sørge derfor), Plaut.; ligel. mea cautio est, Cic. Att. 5, 4; – sed habet multas cautiones beneficentia, (derved er meget at iagttage), id. Off. 1, 14; cf. ibd.: alter erat locus cautionis, ne etc.; men id. Fam. 11, 21: cautionem non habere: ikke at kunne afvendes ved Forsigtighed; — II) „bes." o. „techn.", el. i Forretningssproget: Sikkerhed, Borgen, Caution; – quando vestrae cautiones infirmae sunt, etc., Cic. Fam. 7, 18; prolatis cautionibus etc., Senec. Benef. 3, 7; cautionem cavere, Dig., interponere, ibd.; ∾ idoneam offerre, ibd.; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Suet. Aug. 98; — 2) ogs. „overf.": mundlig Forsikkring; hunc Pompejus omni cautione ··· devinxerat, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Sest. 7; — [cautus, caveo].

cautĭōnālis, e, [cautio]: hørende til Borgen el. Caution, stipulationes, Dig. — cautor, oris, m., [caveo]; I) „alm.": som tager sig iagt; – Etiam quum cavisse ratus est, saepe is cautor captus est, Plaut. Capt. 2, 2, 7; — II) „bes.": som borger derfor, en Cautionist; df. „overf."; ∾ alieni periculi, Cic. Sest. 7. — cautus, 3: partic. o. adj. af caveo.

cavaedĭum, i, n., (i. e. cavum aedium), s. und. cavus. — căvāmen, ĭnis, n., [cavo]: Hule; – cavamina rupium, Solin. — căvātĭcus, 3, [cavus]: som lever el. opstaaer i Huler, cochleae, Plin. 8, 59. — *căvātĭo, onis, f.: Hulhed, Fordybning, Varr.; — căvātor, oris, m.: som udhuler; ∾ arborum (avis), Plin.; o. — căvātūra, ae, f.: Hulhed el. Hulning, vulneris, Veget., dentium, Marc. Emp.; — [cavo].

căvĕa, ae, f., [cavus]; I) „alm.": Hulhed el. Hule, udhulet Sted; vid. Plin. 11, 1; — b) df. sædv.: indsluttet Rum; navnl. Bur el. Aflukke til Dyrenes Forvaring; – vid. Lucr. 6, 188, o. Hor. A. P. 473; ogs. Sueton. Calig. 27, o. A.; – cavea liberati pulli, Cic.; men om en Bikube: emissum caveis ··· agmen, Virg. Ge. 4, 58; – ogs. Hegn, navnl. omkring et ungt Træ, Colum.; cf. id. 8, 8; — II) „bes." i Theatersproget heder cavea: den Del af Theatret, hvori Tilskuerbænkene ere anbragte i en Halvcirkel over hverandre; vid. Cic. Lael. 7, o. A.; ogs. mærkes: ∾ ima, (som de Fornemme indtoge), opp. ∾ media o. summa; vid. Cic. d. Senect. 14, ogs. Suet. Aug. 44, o. Senec. Tranqu. 11; — B) „meton." ogs. (som pars pro toto): det hele Theater; vid. Cic. Leg. 2, 15: quoniam sunt cavea circoque divisi (ludi publici); – „poet." ogs. om enhver Forsamling af Tilskuere, Virg. Aen. 5, 340; — not.: gen. caveāi, Lucr. 4, 76; df. — căvēātus, 3; 1) ligesom indesluttet i et Bur, Plin. 9, 5; — 2) med theaterformet Fordybning, urbes, id. 4, 5.

căvĕo, cāvi, cautum, (căvitum), 2, v. n. (o. a.); (f. imperat. cavē findes ogs. cavĕ, Catull., Hor.); [efter Lindem. at sammenl. m. κήδομαι, i. e. curo]; „alm.": at vogte derpaa, at være opmærksom el. omhyggelig, og det enten med Hensyn paa sig selv, el. med Hensyn paa andre; df. I) cavere m. o. ud. sibi; A) „alm.": at vogte sig, at tage sig iagt, at see sig for; 1) som neutr.; a) absol.; – faciet, nisi caveo, Ter. Heaut. 4, 4, 8; men id. Eun. 4, 7, 29: cave, sis; nescis, etc., (tag dig iagt); cf. Nep. Alc. 5, o. Hor. Sat. 2, 7, 68; — b) m. ab, ogs. c. abl. (efter d. udfaldne ab); – Tum pol ab istoc tibi, hera, cavendum, Ter. Eun. 5, 2, 44; monebat, ut ··· a me ipso caveret, Cic. Sest. 64; cf. id. Fin. 5, 22; men Sall. Jug. 108: ab insidiis ejus aliter caveri nequivisse; – ∾ malo, (f. a malo), Plaut. Bacch. 1, 2, 39, oftere; men id. Most. 5, 2, 21: hercle mihi tecum cavendum est, (f. a te); — c) m.

ne; ogſ. (in imperat.) c. conj. (efter d. udfaldne ne): vogte ſig for el. forebygge, at oſv.; - vid. Ter. Heaut. 2, 2, 6. Cic. R. Am. 53, Hor. A. P. 244, o. A.; ligel. cavendum est, ne, Cic. Off. 1, 39; - cave dixeris, Ter.; cave existimes, Cic., (vogt dig for at troe det, troe det ikke); ligel. cave, te fratrum misereatur, id. Lig. 5; cf. Virg. Aen. 11, 293; - ogſ. findes cave, (ligeſom age), m. flgd. plur., Plaut. Poen. prol. 117: cave dirumpatis; — d) m. ut: at drage Omſorg for, at oſv.; vid. Cic. Off. 1, 39; — 2) ſom act., (el. paa Grækernes Viis, c. acc.): at vogte ſig derfor, at undgaae; - Tu quod cavere possis, stultum admittere est, Ter. Eun. 4, 6, 23; cave canem, ſ. und. canis; ∾ omnia, Cic. Fam. 11, 21; ∾ vallum caecum fossasque, Caes. B. C. 1, 28; ∾ insidias, Suet., periculum, id., aliquem, id. Caes. 45; cf. Hor. Sat. 1, 4, 85: hunc tu caveto; — bb) hertil er endnu at mærke; a) in pass.; cetera, quae etc., cavebuntur, Cic. Att. 10, 16; cf. id. Off. 2, 24; prius quod cautum oportuit, Plaut. Trin. 2, 4, 14; ego tibi cautum volo, id.; cf. Hor. Od. 2, 13, 14, o. Cic. Verr. 1, 35; ogſ. absol.: cauto opus est, Plaut.; — b) c. inf.; caveret id ··· petere, quod etc., Sall. Jug. 64; cf. Virg. Ecl. 9, 25, o. Hor. A. P. 168; — B) „beſ." o. „techn."; a) i Forretningsſproget; - cavere ab aliquo, (lade ſig give Sikkerhed af nogen); nisi prius a te cavero, m. acc. c. inf., Cic. Brut. 5; ligel. ab sese caveat etc., (han kunde lade dem give ſig Sikkerhed derfor), id. Verr. 2, 23; — b) i Fægterſproget: cavere m. o. ud. ictum: at afparere el. undgaae Stødet; bis cavere, bis repetere, (sc. ictum), Quintil. 5, 13, 54; cf. ibd. 9, 4, 8; — II) cavere alicui; A) „alm." c. acc.: at afvende el. afværge noget derfra; - ∾ scabiem pecori, Cato; - men ud. acc.: at drage Omſorg for nogen; melius ei cavere volo, quam ipse aliis solet, Cic. Fam. 3, 1; - ogſ. c. acc. comm.; id, amabo te, huic caveas, (derimaa du ſorge for hende)! P. quid isti caveam? Plaut. Bacch. 1, 1, 10; — B) df. „beſ." i Forretningsſproget; 1) ∾ alicui: give nogen Sikkerhed; - quum ei non satis cautum videretur, Cic. Cluent. 59; ogſ. m. tilføiet abl.; praedibus et praediis populo cautum est, id. Verr. 1, 54; - ∾ pecuniam alicui, Dig.; ∾ chirographum, ibd.; men ∾ cautionem, (give Contracaution), ibd.; - ſ. acc. ſtaaer ogſ. de; vid. Caes. B. G. 6, 2, o. Suet. Cal. 12; men ∾ capite pro re aliqua, Plin. 34, 17; - ∾ in duplum, Suet. Aug. 41; — 2) ved en Lov at anordne el. beſtemme; ligel. m. ut el. ne, ogſ. m. de, oſv.; - quo (decreto) cavebatur, ut etc., Suet. Aug. 1; cautum est legibus, ne plures essent etc., Cic. Verr. 2, 50; cautum est de numero etc., Suet. Caes. 10; - ogſ. pass.: quae legibus cauta sunt, Quintil.; - ogſ. ved Teſtamente at beſtemme noget; ∾ testamento, ut etc., Cic Fin. 2, 31; ogſ. ∾ aliquid, (sc. testamento), id. Leg. 2, 21; men id. Inv. 2, 41: ∾ heredi, (paaſee hans Bedſte); — III) partic. cautus, 3, ogſ. ſom adject.; A) ſom neutr.: ſom tager ſig iagt, forſigtig, varſom; - ut cautus est, ubi nihil opus est, Ter. Phorm. 4, 5, 3; cauti in periculis, Cic.; cf. Hor. A. P. 46; - dubium, cautior, an audentior, Suet. Caes. 58; - ogſ. m. ad, Liv. 24, 32; ligel. m. adversus, id. 38, 25; ogſ. m. erga, Curt. 10, 1; „poet." ogſ. c. inf.: cautum dignos assumere, Hor. Sat. 1, 6, 51; ſild. ogſ c. gen.; cautus rei divinae, Macrob.; — 2) „overf."; a) „alm." om Begreber; ∾ consilium, Cic.; cautissima senectus, Tac.; ∾ timor, Ovid.; — b) „beſ.": ſnu el. liſtig; ∾ vulpes, Hor. Ep. 1, 1, 73, Myrtale, Martial. 5, 5; — B) ligeſom pass.: ſikkret, hvorfor der haves Sikkerhed; - quo mulieri res esset cautior, Cic. Caecin. 4; ligel. cauti nummi, Hor. Ep. 2, 1, 105; - ogſ. „overf.": in eam partem peccare, quae est cautior, Cic. R. Am. 20; cautus ab incursu belli, Lucan.

†căverna, ae, f., [cavus]: Hule el. Grotte el. Hul, terrae, (i Jorden), Lucr., Cic.; ∾ curvae, Virg., imae, Ovid., caecae, id.; ∾ navium, (Rummet i Skibe), Cic. d. Or. 3, 46; ∾ coeli, (Himmelhvælvingen), Lucr.; ogſ. ∾ aetheriae, id.; - ogſ. Aabningsſtedet i d. dyriſke Legeme, Plin. 8, 81, oftere; df. — cavernātim, adv.: hulevis, Sidon.; — caverno, are, v. a.: udhuler, fistulam, Coel. Aur.; o. — căvernōsus, 3: fuld af Huller, porøs, radix, Plin. — căvernŭla, ae, f., demin. af caverna: liden Hule, Plin.

căvilla, ae, f., [cavus], for- o. efterel. Biform af cavillatio: tom Snak; vid. Plaut. Aul. 4, 4, 11; - ogſ. „overf.": Sophiſteri, Capella. — *căvillābundus, 3: ſom ſkuffer med Spidsfindigheder, Tertull.; — căvillātio, onis, f.: I) „alm.": lunefuld el. humoriſtiſk Skiemt el. Spot, Stiklerì el. Ironi; vid. Liv. 42, 32; ogſ. in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 75; - efter Cic. d. Or. 2, 54, er cavillatio i Rhetoriken: den over hele Foredraget udbredte Lune og Vittighed; — II) „beſ." o. „overf.": Spidsfindighed, Sophiſteri; - sophismata ··· cavillationes, vid. Senec. Ep. 111; ∾ infelix verborum, (Haarkløveri), Quintil.; ∾ juris, id.; — căvillātor, oris, m.; A) „alm.": en Spotter, en Humoriſt; - ∾ facetus, Plaut.; navnl. ogſ. uheldig el. inept Spottefugl el. Harlequin; vid. Att. 1, 13; — B) „beſ.": en Sophiſt, Senec. Ep. 102; — df. fem. căvillātrix, icis, ogſ. ſom adj.: ſophiſtiſk; ∾ conclusio, Quintil. 7, 3, 14; - men id. 2, 15, 25, absol.: Sophiſtiken; o. — căvillātus, us, m., efterel. f. cavillatio, Appul.; — [af flgd.].

căvillor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [cavilla]; I) „alm.": ſkiemter dermed, ſtikler derpaa; - ∾ cum aliquo, (ſkiemtende at mundhugges med nogen, at ſige hinanden Bitterheder), Cic. Att. 2, 1; men id. N. D. 3, 31: in eo etiam cavillatus est, m. acc. c. inf., (udlod ſig derom ſpottende); men ∾ circa crus, (have at udſætte derpaa), Plin.; - df. ſædv.: ſpottende at dadle, at have til Bedſte, Cic. Qu. Fr. 2, 12; ∾ hanc artem, ut jejunam etc., Quintil.; ∾ tribunos, vid. Liv. 2, 58; — II) „beſ.": bruger Sophiſterier el. Udflugter; cavillari tum tribuni, etc., Liv. 3, 20; ogſ. c. acc.: at fordreie el. forvende; Tiberium ··· verba patrum cavillantem etc., Tac. Ann. 1, 46: — not.: cavillatus, 3, (efterel.) ogſ. ſom pass.: ſom er ført bag Lyſet, Appul.

*căvillōsus, 3, (efterel.): fuld af Spot, ſpottende, Firmic.; o. — căvillŭla, ae, f., demin.: ſmaalig Spot, Stikleri el. Drilleri, Plaut. Truc. 3, 2, 17; — [cavilla]. — cavillum, i, n.: efterel. Biform af cavilla, Appul.

căvo, avi, atum, 1, v. a., [cavus]: giør hul, udhuler, vid. Lucr. 1, 314; ∾ naves ex arbore, Liv., lintres arbore, Virg.; cavatae rupes, id., Ovid.; - „poet." ogſ. ∾ parmam gladio, (giennembore), Ovid. Met. 12, 130; ligel. „poet.": Tegmina tuta cavant capitum, (tilrunde el. forfærdige Hiælme), Virg. Aen. 7, 632. — căvōsitas, atis, f., [af inus. cavosus, f. cavus], (efterel.): Huling el. Hulhed el. Fordybning, Tertull.

cavum, i, n., ſ. und. flgd. — căvus, 3; I) „egenl.": hul el. udhulet, ogſ. hvælvet, odl.; (opp. plenus); - Ut cava conveniant plenis etc., Lucr. 6, 1084; ∾ tibia, id., concha, Virg., testudo, id., Hor., bucina, Ovid.; ∾ montes, Lucr., trunci, Hor.; ∾ ilex, id.; men cava trabe currimus aequor, (i. e. nave el. navibus), Virg. Aen. 3, 191; ∾ vena, (Hulaaren), Cic.; men ∾ flumina, Virg., Lucan., (den hule Biergſtrøm); ∾ luna, (aftagende), Plin.; - navnl. ogſ. „poet.": ſom med ſin Hulhed omgiver et andet; ∾ nubes, Lucr., Virg., Ovid.; ligel. ∾ umbra, Virg. Aen. 2, 360; — not.: ſild. hede cavi menses: ſom alene have 30 Dage, (opp. pleni m.), Censorin.; —

B) hertil mærkes endnu som subst.; a) cavum, i, n., (sc. spatium): Hul el. Aabning; per quae cava etc., Liv. 24, 34; df. cavum aedium, Varr., Vitruv. 6, 3, (men ctr. cavaedium, Plin. Ep. 2, 17), ligesom atrium, (Forgaard el. Forsal i de romerske Huse); — b) cavus, i, m., (sc. locus), ligesom cavum: Hul el. Hule, Hor. Sat. 2, 6, fin., Colum.; — II) „overf." o. efterel., ligesom inanis: tom, forfængelig, gloria, Paul. Nol., opes, id.

Căystros, (-us), i, m., Κάϋστρος: en af sine mange Svaner berømt Flod i Lydien, falder ved Ephesus i Havet, Plin. 5, 31, Ovid., Prop., o. A.; — df. Căystrĭus, 3, ales, (i. e. cygnus), Ovid. Trist. 5, 1, 11.

ce-, -ce, particul. insep. demonstr., svarer etymologisk til Grækernes γὲ, men efter Bem. til deres ἰ demonstr. i τουτί o. fl.; er at mærke; A) som uforandret ce; a) i Begyndelsen af visse Ord; vid. 2. cedo, cette, ceu, ss. ll.; — b) oftere i Ordets Ende; vid. hicce, illicce, sicce, etc., (und. hic, illic, sic, etc.); — B) som forandret til ci foran den ligel. vedhængte Spørgepartikel -ne; saal. i hiccine, siccine, nuncine, etc., (s. und. hic, sic, nunc, etc.); — C) som bortkastende c, oprdl. foran K-Lyden; hvf. ecastor, ecere, equidem; samt i Analogi deraf: ejuno, eheu, o. fl.; — bb) dette „e" blev fremdeles; a) ved Forsætn. af Bogst. „m" til me; hvf. mehercle, mecastor, medius fidius; — b) ved Udvidelse til ede; hvf. edepol, s. und. Pollux.; — c) foran K-Lyden ogs. undert. til ec-, hvf. ecquis; df. ogs. m. selve ce: ecce; — d) endel. ved Tilsætn. af Bogst. „n" blev en, s. m. s.; — not.: om denne Partikel s. Madv. ad Cic. Fin. p. 75.

Cĕa, ae, f.: en af de cycladiske Øer, ligeoverfor Sunium, navnkundig som Digteren Simonides's Fødested, (hod. Zia), hed ogs. Ceos, (Κέως), Plin. 4, 20, ogs. Cia, (Κία), Liv. 31, 15; - s. ogs. und. Cos; — bb) df. Cēus, 3: ceisk, gens, Ovid., Simonides, Cic.; og med Hensyn paa denne Digter: ∾ Camenae, Hor. Od. 4, 9, 8, neniae, ibd. 2, 1, 12, (hans Digte); — b) df. Cēi, orum, m.; Indvaanerne paa Øen Cea, Cic. Div. 1, 57, — not.: s. ogs. und. Cos.

Cĕbren, ēnis, m., Κεβρήν: Flod i Troas; som Flodgud: Fader til Oenone, Sabin. Ep. 89; ogs. til Hesperie, som deraf heder: — Cebrēnis, ĭdos, f., Stat.; acc. Cebrenida, Ovid. Met. 11, 769.

Cecrŏpĭa, ae, etc., s. und flgd. — Cécrops, ŏpis, m., Κέκροψ: den ældste Konge i Attika, var indvandret fra Ægypten, og havde anlagt Borgen Cecropia, Hygin.; - ogs. var han efter Mythen: geminus, (halv Menneske, halv Slange), Ovid. Met. 2, 555; — B) df. 1) Cecrŏpĭus, 3; a) cecropisk, arx, Ovid.; ogs. absol. Cecropia, (sc. arx): Borgen i Athenen, Plin. 7, 57; df. ogs. „meton." s. Athenen, Catull. 64, 79; — b) attisk el. atheniensisk, fines, Lucr., coloni, Prop., apes, Martial., (s. und. Hymettus); men ∾ Eumolpus, (som født i Athenen), Ovid. Met. 11, 93; men ∾ cothurnus, (den Athenienserne eiendommelige Tragoedie), Hor. Od. 2, 1, 12; men ∾ domus, ibd., (s. und. Procne o. Pandion); — 2) Cecrŏpĭdes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Cecrops; voc. Cecropida, (i. e. Theseu), Ovid. Met. 8, 551; - pl. Cecropidae, arum, m.: Athenienserne, Ovid. Met. 7, 486; — 3) Cerŏpis, ĭdis, fem. patronym.; a) Efterkommerske af Cecrops; df. Ovid. Met. 2, 806: hans Datter Aglauros; men ibd. 6, 667, in pl.: K. Pandions Døttre Progne og Philomele; — b) Athenienserinde, Juvenal. 6, 186; — c) ogs. adj., s. attisk el. atheniensisk, terra, Ovid. Her. 10, 100.

cēdenter, adv.: vigende el. undvigende, Coel. Aur.; af — 1. cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl.": at gaae el. skride hen el. frem; (men i denne Bem. alene sield. o. „poet.", s. d. sædv. incedo); vid. Plaut. Cas. 2, 8, 7 o. 10, o. Hor. Sat. 2, 1, 65; — II) sædv. „overf."; A) „alm."; om en Virksomhed el. Begivenhed, odl.: at gaae frem el. at udvikle sig saa el. saa; - quae prospere ei cesserunt (gesta: hans heldige Foretagender), Nep. Dat. 1; cf. Sall. Cat. 26; ligel. ∾ bene, male, Hor. Sat. 2, 1, 31 o. 32, o. A.; ogs. ∾ male alicui, Ovid. Met. 10, 80; cf. Virg. Aen. 11, 148, o. Quintil. 10, 2, 16; utcumque cesserit, (hvor det saa gaaer), Curt.; cedit in vanum (labor), Senec Hippol.; — b) ∾ pro aliqua re, (gaae el. gielde derfor), Colum.; epulae pro stipendio cedunt, Tac. Germ. 14; — B) „bes." med Hensyn paa en terminus a quo, heder cedere fremdeles; 1) at trække sig tilbage el. bortfierne sig, at vige Pladsen, odl.; - ego cedam atque abibo, Cic. Mil. 34; ∾ ex ingrata civitate, ibd. 30; ∾ e patria, id., patriā, id., Italia, id., Nep., Tac.; - df. ogs. prægnant: ∾ é vita, Cic. Brut.; ∾ vita, Tac. Hist. 2, 55: at forlade Livet, at døe; — — b) ogs. om Ting: at gaae bort el. svinde hen, odl.; - succus cedit de corpore, Lucr., coma de vertice, Catull.; cf. Lucr. 3, 219; - navnl. ogs. om Tiden: horae quidem cedunt, et dies, et menses, Cic. d. Senect. 19; ogs. om andre Begreber; ut, nisi etc., memoriā cessisset (ea res: var den Sag bleven glemt), Liv. 2, 33; non cessit fiducia Turno (dat.: Modet forlod ham ikke), Virg. Aen. 9, 126; — bb) df. ogs. a) i Krigssproget: ∾ de oppidis, (rømme dem), Cic. Att. 7, 22; ∾ loco, Nep., Liv., o. A., (forlade sin Post el. Stilling); ogs. ∾ ex loco, Liv. 3, 63, ex acie, id.; — b) i Handelssproget: ∾ foro: ophøre at betale, erklære sig insolvent, Senec., Juvenal.; men ∾ bonis, dels alm.: at afstaae sin Eiendom, alicui, til nogen, vid. Cic. Mil. 27, o. id. Off. 2, 23; dels om en Debitor: at giøre Opbud; hvf. cessio bonorum, Dig.; — cc) ∾ alicui, ogs. absol. cedere: ligesom at gaae afveien derfor; df. a) at vige, navnl. for det Stærkere; quasi locum dare, et cedere, (om Luften), Cic. N. D. 2, 33; - ubi vinci necesse est, expedit cedere, Quintil.; cf. Hor. 1, 6, 6; ∾ tempori, minis, etc., Cic. Sest. 29; cf. Nep. Cim. 3; ∾ oneri, Quintil.; cf. Virg. Aen. 6, 95; - ogs. i Krigssproget; Viriatho exercitus nostri ... cesserunt, Cic. Off. 2, 11; men Liv. 8, 38: loco iniquo, non hosti cessum; men ∾ in tutum, id. 2, 10; — b) at vige derfor i Værd el. Fortrin, at være ringere, at staae tilbage; - ∾ virtute alicui, Caes. B. G. 2, 6; cf. Cic. N. D. 2, 61; ogs. uden abl., id. Brut. 6; men in impers. pass.: ut non multum aut non omnino Graecis cederetur, id. Tusc. 1, 3; - ogs. cedere alicui re, Nep. Chabr. 2, men de aliqua re, Plin., ogs. per aliquid, id.; — c) at vige derfor, at føie sig derefter; cessit auctoritati etc., Cic. Lig. 7; cf. Hor. Od. 3, 11, 15, o. Virg. Aen. 2, 704, Tac. Ann. 3, 16; — d) endel. ogs. m. tilføiet acc.; multa multis de jure suo cedentem etc., Cic. Off. 2, 18; cf. id. Sull. 16; currum ei cessuri ... videntur, Liv. 45, 39; ∾ victoriam hosti, Justin.; ∾ alicui imperium, id., possessionem, Dig.; - ogs. m. Objectsætn.: si pleraque dure Dicere cedit eos, Hor. Ep. 2, 1, 67, (Bentl.); ogs. m. ut c. conj., Dig.; — e) med Hensyn paa en terminus ad quem: at gaae el. komme derhen, Plaut. Aul. 3, 5, 42 o. 52; men id. Capt. 2, 2, 103: hoc cedere ad factum, (at dette kommer til Udførelse); men Tac. Ann. 6, 43: omnes in unum cedebant, (tiltraadte den samme Mening); — 2) df. ogs. a) ∾ alicui el. in aliquem: at komme til nogen, at tilfalde nogen; - ut etiam is quaestus huic cederet, (kom i hans Lomme), Cic. Verr. 2, 70; captiva corpora Romanis cessere, (blev deres Del af Byttet), Liv. 31, 46; cf. Virg. Aen. 3, 33, men ∾ alicui in usum, Hor. Sat. 2, 2, 131; - Pompeji potentia cito in Caesarem (cessit), Tac. Ann. 1, 1; men cedere in praedam paucorum, (blive til Bytte for Faa), Liv. 6, 14; cf. Hor. Ep. 2, 2, 174; men Liv.

43, 19: praedae alia militum cessere; — b) ∾ in aliquid, ligesom abire in aliquid, (gaae over dertil, forandres dertil); - poena in vicem fidei cesserat, (var traadt istedet derfor), Liv. 6, 34; injuria cessit in gloriam artif.ci, Plin. 35, 36.

2. cēdo: gammel Imperativform af demonstr. ce, og af et m. imperat. δός beslægtet Ord; - df pl. cette, (ctr. f. cedite); - I) „alm.": giv hid el. skaf hid, odl.; - puerum ··· mihi cedo; ego alam, Ter Hec. 4, 4, 86; cedo dextram, id., Plaut.; cette dextras, id. Merc. 5, 4, 4; ligel. cette manus vestras, Enn. ap. Non.; cedo senem, (skaf ham hid), Ter.; cedo quemvis arbitrum, id.; — b) ogs. m. flgd. ut; cedo, ut bibam, (skaf mig at drikke), Plaut.; cedo, ut inspiciam, Plaut. Curc. 5, 2, 54: cedo experiamur, Appul.; — II) „bes.": lad høre, el. sig frem, odl.; age, age, cedo istuc tuum consilium; quid id est? Ter. Heaut. 2, 3, 19; unum cedo auctorem tui facti, Cic. Verr. 5, 26; cedo igitur, quid faciam, Ter.; cf. id. Andr. 4, 4, 24; — not.: cedodum (ligesom agedum), herud dermed! Ter. Phorm. 2, 2, 15.

cĕdrĕlăte, es, f., κεδρελάτη: Cedergrannen, etslags høistammet Cedertræ, Plin. 13, 11. — cĕdrĕus, 3, [cedrus]: af Cedertræet, oleum, Vitruv. — cedria, ae, f., κεδρία: Harpix af Cedertræet, Colum., Plin. — cĕdrĭnus, 3, κέδρινος: af Cedertræ, trabes, Plin. — cĕdris, ĭdis, f., κεδρίς: Cedertræets Frugt, Plin. — cĕdrĭum, i, n., κέδριον, Cederolie, Plin. — cĕdrus, i, f., κέδρος: en Art af Cedertræet, hvis Ved udbreder Vellugt, og hvis Olie bevarer fra Forraadnelse; vid. Plin. 16, 76 o. 78, (juniperus oxycedrus L.); — 2) „meton.": linenda cedro (carmina, som fortiene at blive udødelige), Hor. A. P. 332; hvf. Pers. 1, 42: cedro digna locutus.

Cĕlaenae, arum, f., Κελαιναί: By i Storphrygien, ved Mæander, hvor, efter Mythen, Kampen imellem Marsyas o. Apollo fandt Sted, Lucan., Stat.; — df. Cĕlaenaeus, (-ēus), 3: celænæisk, benævnt efter Celænæ el. efter Marsyas; - ∾ concubinus, Martial. 5, 41, (i. e. Attis); ∾ amores, (Gudinden Cybeles Elskov), id. 14, 204; men ∾ buxus, (Marsyas's Fløite), Stat. — Cĕlaeno, us, f.; 1) Datter af Atlas, blev som Pleiade sat paa Himmelen, Ovid. Her. 19, 135; — 2) en af Harpyierne; ∾ dira, Virg. Aen. 3, 211; men Juvenal. 8, 130, „overf.": ∾ unguibus nummos raptura.

cēlāte, adv.: hemmeligen, forborgent, Amm.; — cēlātim, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; o. — cēlātor, oris, m.: som skiuler el. giemmer, Lucan. 10, 286; — [celo].

cĕlĕber, bris, bre, [udvidet Form af creber]; I) „alm."; A) som findes i Mængde, hyppig el. talrig, odl., (altf. f. creber el. frequens); - ∾ gradus, (fordoblet el. hurtigt Skridt), Att. ap. Non.; celeberrima verba, Ovid.; men celebriora verba, (i. e. magis usitata), Gell.; — B) hvor en Mængde er tilstede; df. om Steder: stærkt besøgt, folkerig, fuld af Mennesker; - celebres, an deserti (sint loci), Cic. Part. Or. 10; loco celebri, an secreto, Quintil.; cf. Cic. Arch. 3; ∾ oraculum, id., convivium, Tac.; - in foro celeberrimo, tanta frequentia, Cic. Verr. 3, 58; cf. Nep. Dion. 10, o. Hor. Ep. 1, 17, 28; - poët. ogs. c. abl.; vid. Ovid. Met 2, 218; — II) „bes." o. „overf.": som æres el. festligholdes ved talrige Forsamlinger; df. berømt, udmærket, herlig; vid. Liv. 25, 12; - ∾ Tiresias famā, Ovid., Daedalus ingenio artis, id.; ligel. celeberrimus quisque ingenio, Tac. Agric. 1; in hoc genere celeber, Plin.; - ogs. absol.: ∾ duces, Vell., patroni, Suet.; ∾ nomen, Liv., responsum, id.; „poet." ogs. ∾ dea, Ovid., Diana, Hor.; ogs. c. dat., Tac. Ann. 2, 88; — not.: celebris som masc., Tac. Ann. 2, 88, oftere, o. A.; — df. cĕlĕberrĭme, adv. superl., (af inus. celebriter): meget hyppigen; ∾ acclamatum est, (af en stor Mængde), Suet. Tib. 52.

*cĕlĕbrābĭlis, e: berømmelig el. udmærket i sit Slags, Amm.; — cĕlĕbrātĭo, onis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": talrig Sammenkomst el. Forsamling; in pl., Cic. Off. 1, 4; cf. id. Sull. 26; — B) „bes.": festlig Forsamling; df. ∾ ludorum, (deres Høitideligholdelse), Cic., Tac.; ligel. ∾ sacri, Plin., epuli, Vell.; — II) „overf.": Udmærkelse el. Ypperlighed; habere celebrationem, (være berømt), Plin. 34, 10; o. — cĕlĕbrator, oris, m.: som herliggiør; ∾ triumphi, Martial. 8, 78; — [celebro]. — cĕlĕbratus, 3: partic. o. adj. af celebro.

*cĕlĕbresco, ĕre, v. n. inch.: at blive udbredt el. berømt; qualis etc., fama celebrescat tua, Att. ap. Non.; o. — cĕlĕbrĭtas, atis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": stor el. talrig Forsamling, judiciorum, (omkring Domstolene), Cic. Fam. 7, 2; men ∾ audientium, Quintil., totius Graeciae, Cic. Tusc. 5, 3; ∾ loci, id., Tac.; ogs. absol.: odi celebritatem, fugio homines, Cic. Att. 3, 7; — B) „bes." ogs.: festlig Forsamling; ∾ supremi diei: høitidelig Ligbegængelse, Cic. Mil. 32; cf. Liv. 30, 38; — II) „overf.": Forherligelse el. Berømmelse el. Berømthed; celebritatem sermonis hominum consequi, Cic. d. Rep. 6, 19; cf. id. Off. 2, 13; ∾ famae, id., nominis, Suet.; — [celeber].

cĕlĕbro, avi, atum, 1, v. a., [celeber]; I) „egentl."; A) „alm.": i Mængde el. ofte at besøge (en Person el. et Sted) el. at komme derhen, odl.; - saal. om Clientere: ∾ domum alicujus, Cic. Mur. 34; men patrios celebrare penates, Tibull. 1, 3, 33, (i. e. domum redire); ∾ aliquem magistrum, (som Lærer), id. 1, 4, 75; ∾ forum, Ovid., silvas, id., viam, Cic.; cf. Lucr. 5, 1166; — B) „bes." (i Mængde) at bivaane el. feire el. høitideligholde; - ∾ festos dies, Cic., Sall., Liv., o. A.; ∾ convivium, Cic., nuptias, Liv., ogs. solemnia el. officium nuptiarum, Suet.; ∾ exsequias, Liv.; cf. Nep. Timol. 5; — II) „fig."; A) „overf."; 1) oftere el. tilsammen at foretage el. anvende, odl.; - Intro abite, atque haec cito celebrate, Plaut. Pseud. 1, 2, 35; ad eas artes ··· celebrandas, (til deres flittige Behandling), Cic. d. Or. 1, 1; cf. ibd. 3, 28; ∾ genus (quoddam) divinationis, id.; ∾ jurisdictionem, Liv., popularem potestatem, id. 2, 42; cf. Tac. Hist. 2, 49; — 2) ∾ aliquid aliqua re: ofte at anvende derved, at opfylde dermed; vid. Cic. Sest. 55; ∾ ripas carmine, Ovid.; Neu juvenes celebret multo sermone, (hun maa ikke tale meget med dem), Tibull.; cf. Cic. Prov. Cons. 9; — B) „ment."; 1) „alm.": at bekiendtgiøre el. udbrede; vid. Cic. Mur. 41, o. id. Coel. 3; ligel. qua re celebrata, id. Div. 1, 17; — 2) df. oftere: omtaler med Berømmelse, forherliger, lovpriser, besynger; - vid. Cic. Rab. Post. 16; ∾ nomen alicujus scriptis, id., facta alicujus pro maximis, Sall. Cat. 8; ogs. ∾ aliquem, ut socium laborum etc., Tac. Ann. 4, 2; men Ovid. Met. 7, 50: servatrix ··· matrum celebrabere turbā; - ogs. paa andre Maader at hædre el. ære; ∾ aliquem admiratione, Tac., obsequio, id.; cf. Cic. Fin. 2, 31, o. id. Flacc. 38; men ∾ litora ludis, Virg. Aen. 3, 280; — III) partic. celebratus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.", ligesom frequens: hyppig el. idelig, meget brugt el. brugelig; - quid ··· tam tritum atque celebratum ··· quam etc., Cic. Flacc. 27; ligel. celebratum est usque in proverbium, Quintil.; - compar.: ∾ usus anuli, Plin.; ∾ verbum, Gell.; — B) „overf."; a) festlig el. glimrende; celebratior supplicatio, Liv., dies, Ovid.; — b) forherliget el. berømt; vid. Suet. Aug. 18. — celebrus, 3, som Biform af celeber, Gell. 19, 4, inc.

cĕler, ĕris, ĕre, [inus. cello, κέλλω, d. e. driver]: hurtig, hastig, ilende; - face (f. fac) te propere celerem, (skynd dig af alle Kræfter), Plaut. Trin. 4, 3, in., cf. Att. ap. Cic. Fin. 5, 11; ∾ pennae, Hor., sagittae, id., Ovid.; ∾ rivi, id., venti, Hor., lupi,

Tibull.; ~ navis, ratis, classis, id., carina, Ovid.; ~ motus, lapsus, ictus, Lucr., turbo, Virg.; – „poet." ogs. om Guderne: ~ Mercurius, Hor.; ~ deae, vid. Ovid. Met. 2, 119; ~ Diana, id., Cynthia, Hor.; – ogs. c. inf., id. Od. 3, 12, 10; men celer nandi, Sil.; — II) „fig.": hastig, heftig; Oderunt sedatum celeres, Hor. Ep. 1, 18, 90; mens, qua nihil est celerius, etc., Cic. Orat. 59; ~ oratio et concitata, id., ~ et mobilis, Quintil.; – men ~ consilium, Ter. Phorm. 1, 4, in., (overilet el. forvoven Beslutning); cf. Liv. 9, 32, o. ~ iambi, (heftige), Hor. Od. 1, 16, 24; sa a celerrima, Virg. Aen. 12, 507; ~ mors, Tibull.; — not. a: m. celeris, Cato ap. Prisc.; fem. celer, Liv. Andr. ibd.; superl. celerissimus, Enn. ibd.; — not. b: ogs. er Celer: romersk Tilnavn; saal. Qu. Metellus Celer; – pl. Celeres, vid. s. l.

*cĕlĕranter, adv.: hurtigen, ilende, huc cursum capere, Att. ap. Non.; o. — cĕlĕrātim, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; — [celero]. — cĕlĕre, som adv. af celer: = frgd., Enn. ap. Non., Plaut. Curc. 2, 3, 4. — Cĕlĕres, um, m., [besl. m. celsus, cello]; oprdl.: som rager høit i Veiret; bf. ældgammel Benævnelse paa de romerske Patricier og Riddere; vid. Plin. 33, 9, o. Cic. d. Rep. 2, 20.

cĕlĕripes, ĕdis, adj., [celer, pes]: rapfodet; venit ille celeripes, qui etc., Cic. Att. 9, 7. — cĕlĕrĭtas, atis, f., [celer]; I) „egenl.": Hurtighed, Rasthed; vid. Cic. Tusc. 4, 13; ~ pedum, id., peditum, Caes., navis, Cic., equorum, id.; ~ veneni, (dens hurtige Virkning), id.; men ~ belli, (opp. tarditas et mora), id. Phil. 5, 9; – ogs. m. in; ~ in capiendis castris, Caes. B. G. 7, 46; – ogs. in pl.; vid. Cic. Off. 1, 36; — II) „fig."; A) om Talen; ~ orationis, Cic., Quintil., dicendi, Cic.; ~ syllabarum, id., Quintil.; — B) om Aandsevnen; ~ animorum, Cic., ingenii, id.; cf. Nep. Eum. 1; ~ consilii, id. Ages. 6, cogitationis, Quintil.; cf. id. 12, 10, 65: hanc vim et celeritatem etc.

cĕlĕrĭter, adv. af celer: hurtigt, ilende, mittere, Cic.; sat celeriter fieri etc., Suet. Aug. 25; celerius omnium opinione, Caes.; mens celerrime multa simul agitans, Cic. Fin. 2, 14. — cĕlĕrĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af celeritas, Varr., inc. — cĕlĕriuscŭle, adv. dem. af adv. compar. celerius: noget for hurtigen, dicere, Auct. ad Her. 3, 14.

cĕlĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [celer]; I) act.: gjør hurtigere, fremskynder, gradum, Virg., viam, id., fugam in silvas, id.; ogs. pass.; vid. Lucr. 5, 302; cf. Tac. Ann. 2, 5; — II) neutr.: iler, skynder mig; circum celerantibus auris, Lucr.; cf. Catull. 63, 26.

cĕles, ētis, m., κέλης; 1) Væddeløbshest; bf. ogs. den derpaa Ridende, (som Billedstøtte), Plin. 34, 10; — 2) hurtigseilende Jagtskib, (d. latinske celox), vid Gell. 10, 5. — cĕlētizontes, κελητίζοντες, (de paa Væddeløbsheste Ridende): et Kunstværk, vid. Plin. 34, 19.

Cĕlĕus, i, m., Κελεός: mythisk Konge i Eleusis, Fader til Triptolemus; blev af Gudinden Ceres underviist i Agerbruget; vid. Ovid. Fast. 4, 508, o. Virg. Ge. 1, 165. — cĕleusma, ătis, n., κέλευσμα: det Tilraab, hvormed κελευστής el. Formanden angiver Takten for Rorsfolket, Martial. 3, 66; – efterel. ogs. celeusma, ae, f., Venant. — celĭa, ae, f., [spansk Ord]: en Ølsort i Spanien, Plin., Flor.

cella, ae, f., [efter Fest. af celo, giemmer]; I) „alm.": Bevaringssted el. Kammer el. Aflukke, navnl. til Frugter og andet Forraad, ogs. til Husdyrene, osv.; – cella olearia, vinaria, penaria, Cato, Colum., o. A.; cella columbarum, anserum, Colum.; ogs. Bicellen, Virg. Aen. 1, 433, o. Plin. 11, 10; – aliquid in cellam dare, emere, imperare: levere, indkiøbe, befale leveret til Forraadskammeret el. Køkkenet; vid. Cic. Verr. 3, 87, o. id. Div. in Caecil. 10; – comisk er: cella promptuaria, f. carcer, Plaut. Amph. in.; — II) „bes."; a) som en Del af Vaaningshuset: lidet Kammer, et Cabinet, Ter. Ad. 4, 2, 13; navnl. ogs. Kammer til Tyendet og Slaverne, Cato, Cic. Phil. 2, 27, Hor. Sat. 1, 8, 8; ogs. et indre Kammer el. Aflukke til hemmelig Brug, Juvenal., Martial.; ogs. et Aflukke i Badet, Pallad.; — b) den Del af Templet, hvori Guderbilledet staaer, Capellet, odl.; Cic. Phil. 3, 12, Liv. 5, 50, oftere, o. A.

cellarĭŏlum, i, n., demin. af cellarium. — cellaris, e: Biform af flgd., Colum. 8, 8. — *cellārius, 3: hørende til Forraadskammeret, sagina, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 31; — 2) oftere subst.; a) cellarius, i, m.: Kiældermester, Proviantforvalter, odl., Plaut., Colum.; — b) cellarium, i, n., ligesom cella: Forraadskammer, Dig.; – „meton." ogs. Forraad af Madvarer, Cod. Theod.; o. — cellātio, onis, f., ligesom cella: Kammer, servorum, Petron.; — [cella].

cello, ĕre, v. a., ligesom κέλλω: driver frem el. op; er vel selv inus., men dog at mærke som Stamord til celer, celox, celsus, og som simplex til antecello, excello, etc.; s. ogs. celsus s. l. — cellŭla, ae, f., dem. af cella: lidet Kammer, Trællekammer, Ter. Eun. 2, 3, 18; ogs. liden Kippe, Petron.; bf. — cellŭlānus, i, m.: den ensomme Munk i sin Celle, Sidon. — Celmis, is, m., Κέλμις: en af Dactylerne el. Corybanterne, blev af Juppiter forvandlet til Stenen adamas, Ovid. Met. 4, 282.

cēlo, avi, atum, 1, v. a.: skiuler, holder hemmelig el. forborgen, odl., prægnant ogs. m. Bibegr. af Underfundighed, vid. Cic. Off. 3, 13; A) m. dobbelt acc.: at skiule noget for nogen; – Te atque alios partum ut celaret suum, Ter. Hec. 3, 3, 24; ligel. non te celavi sermonem Ampii, Cic. Fam. 2, 16; cf. Nep. Eum. 8; – ik. pass.: nosne hoc celatos (esse) tamdiu? Ter. Hec. 4, 4, 23; — bb) hertil mærkes; a) Brugen af de, f. acc. rei; Bassus noster me de hoc libro celavit, Cic. Fam. 7, 20; cf. id. Dejot. 9; ligel hos pass.; te maximis de rebus a fratre esse celatum, id. Fam. 5, 2; cf. id. Sull. 13, o. id. Cluent. 66; — b) dat. pers. hos pass.; id Alcibiadi diutius celari non potuit, Nep. Alc. 5; cf. Auct. B. Al. 7 (Oudend.); — B) m enkelt acc., men paa en dobbelt Maade; neml. aa) c. acc. rei el. pers., som Verbets nærmeste Object; bf. a) om Ting og Begreber: at giemme el. dølge el. skiule; – ~ gaudium, Ter., iras, id., sententiam, Cic. Acad. 2, 18; cf. Hor. C. S. 10, o. id. Od. 4, 14, 45; ~ vultus manibus, Ovid. Met. 4, 683; – bf. pass.: quod celatum est atque occultatum, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 105, ogs. Hor. Od. 4, 9, 30, o. A.; — b) ~ aliquem: skiule el. holde skiult; plerosque hi... celant etc., Caes B. C. 1, 76; qui fugitivum celavit, fur est, Dig.; cf. Virg. Aen. 9, 125; – bf. pass.: celabitur auctor, Hor. Sat. 2, 4, 11; cf. Suet. Calig. 11; — bb) c. acc. pers., som Verbets fiernere Object: at holde nogen i Uvidenhed, at unddrage sig el. undgaae nogens Kundskab; vid. Cic. Dejot. 6, o. id. Off. 3, 13; – bf. pass.: quum etc, celabar, excludebar, id. Agr. 2, 5; cf. Tibull. 1, 8, in.: Non ego celari possim, quid etc.

celostrata antepagmenta, Vitruv. 4, 6, uvis Læsemaade med uvis Bem., (hvor nogle ville læse: cerostrota, d. e. indlagte med Horn, andre: clathrata, d. e. forsynede med et Gitter). — cēlox, ōcis, f., [at sammenl. m. celer, ligesom atrox m. ater, etc.], sc. navis: Hurtigseiler, let Jagt, (κέλης), oftest forel.; dog ogs. Liv. 21, 17, Plin. 7, 57, o. A; — b) hos Plaut. ogs. adj.: hurtig, (dog m. Henspillen paa d. frgd. Bem.); operam celocem hanc mihi, ne corbitam, date, id. Poen. 3, 1, 40.

*celse, adv.: høit, i Veiret; compar.: ~ evagari, (om Vinstokken), Colum.; — b) ogs. „overf.": celse nati, (af høi Byrd), Stat.; o. — celsitūdo, ĭnis, f.: høi el. opreist Stilling, corporis, Vell.; — b) sild.

„overſ." ſom Ærestitel, og ſvarende til vort: Høihed, Cod. Theod.; — [flgd.].

1. celsus, 3; oprdl.: partic. af inus. cello, (ligeſom dreven i Veiret); dſ. ſædv. ſom adj.: hævet el. reiſt i Veiret, ophøiet el. høi; 1) „egenl." el. om en Retning; – (deus homines) humo excitatos celsos et erectos constituit, Cic. N. D. 2, 56; ∾ status et erectus, id.; men celsus in cornua cervus, Ovid.; men id. Met. 8, 205: si celsior (ibis: flyver høiere; opp. demissior); celsissimo Germano procerior, Colum.; – ∾ turres, Hor., Ovid.; ∾ Apenninus, Hor.; celsiores agri, Colum.; — II) „fig.": høi el. ophøiet, med ſtort og høit Mod, Cic. Tusc. 5, 14; quo generosior celsiorque est, Quintil.; – ogſ. høi el. fornem el. æret; in hanc celsissimam sedem dignitatis atque honoris etc., Cic Sull. 2; — ogſ. dadlende: kneiſende, bryſtende ſig, overmodig; vid. Cic. d. Or. 1, 40; men celsique et spe haud dubia feroces etc., Liv. 30, 32; cf. Hor. A. P. 342. — 2. Celsus, A. Cornelius, ſkrev und. Auguſtus o. Tiberius flere Værker, hvoraf endnu haves: Libri VIII de re medica; vid. Quintil. 12, 11, 24.

Celtae, arum, m., Κελται: Celterne, den ſtore nordeuropæiſke Folkeſtamme, ſom er bekiendt under dette Navn; – derim. hos Romerne: Indvaanerne i d. ſydlige Gallien; vid. Caes. B. G. 1, 1, Liv. 5, 34, Mela 3, 2, o. Plin. 4, 31; — b) dſ. Celticus, 3: celtiſk el. ſydgalliſk; ∾ Gallia, Plin. l. c.; men Sil. 1, 46: ∾ rura, (i Overitalien); — not.: Celtici, orum, m.: Folk i d. indre Hiſpanien, (o. beſl. m. frgd.), Mela, Plin. 4, 34; — dſ. adj.: Celticus, 3, gens, Mela; cf. Plin. l. c.

Celtībēri, orum, m.: Celtibererne, (neml. ſom Blanding af Iberer og Celter), Folk i Mellemhiſpanien, Plin. 3, 4, Caes. B. C. 1, 38, Flor., o. A.; – sing. Celtiber, ēri: en Celtiberer, Catull. 39, 17; — B) dſ. 1) Celtiber, a, um: celtiberiſk, terrae, Martial., urbes, Val. Max.; — 2) Celtiberia, ae, f.: Celtiberien, Caes. B. C. 1, 61, Cic., Flor.; — b) dſ. atter Celtiberius, 3: celtiberiſk, terra, Catull. l. c.; — 3) Celtibēricus, 3: celtiberiſk, viriae, (Armbaand), Plin., bellum, Liv. 42, 3, Val. Max.

Celtĭce, adv. af Celticus: paa Celtiſk, loqui, Sulpic. Sev. — Celtici, orum, o. Celticus, 3, ſ. und. Celtae. — celtis, is, f.: en afrikanſk Lotusart, Plin. 13, 32. — cēmŏs, i, m., κημός: etſlags ubekiendt Plante, Plin. 27, 35.

cena, ae, m. Afledninger, ſ. und. coena, etc. — Cēnaeum, i, n., Κηναῖον: Forbierg paa Euboea, Mela 2, 7; dſ. — Cēnaeus, i, m.: Juppiter, ſom har ſit Tempel paa hint Forbierg, Ovid. Met. 9, 136. — Cenchrĕae, arum, f., Κεγχρεαί: den ene af Corinthens trende Havne, ved d. saroniſke Bugt; ∾ Corinthiacae, Ovid. Trist. 1, 10, 9; — b) dſ. adj.: Cenchraeus, 3, manus, Stat. — Cenchrēïs, ĭdis, f.; 1) Gemalinde af Cinyras, og Moder til Myrrha, Ovid Met. 10, 435, Hygin.; — 2) en Ø i Ægæerhavet, Plin. 4, 19. — 1. cenchris, ĭdis, f., κεγχρίς: en Falkeart, Plin. 10, 73. — 2. cenchris, is, (in), m., κεγχρίας: etſlags plettet Slange, Plin. 20, 90, Lucan. 9, 712. — cenchros, i, m., κέγχρος, (Hirſekorn el. Hirſe): etſlags ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 15.

Cenina, ae, etc., ſ. und. Caenina. — Cĕnŏmani, orum, m.: en celtiſk Folkeſtamme i Gall. Cisalp., Plin. 3, 23, Liv. 5, 35. — cĕnŏtăphĭum, i, n., κενοτάφιον: tomt Gravminde, (tumulus inanis, Virg.), et Cenotaph, Dig., Lamprid.

1. censĕo, sŭi, sum, (situm), 2, v. a; I) „egenl."; A) „alm.": veier el. afveier; dſ. vurderer el. taxerer; – accipiat illico expensa, neque censeat, Plaut. Truc. 1, 1, 54; cf. Cic. Parad. 6, 2; — B) „beſ." el. i Forretningsſproget; 1) om Cenſor: at vurdere el. controllere Borgernes Formue, el. at optegne deres Navne; vid. Cic. Leg. 3, 3, ex XII Tabb.; men id. Verr. 2, 56: quinto quoque anno Sicilia censetur, etc.; cf. id. Att. 1, 18; – dſ. m. beſ. Henſyn paa Mandtallet; milia octoginta eo lustro civium censa dicuntur, Liv. 1, 40; cf. id. 9, 19; – derim. m. beſ. Henſyn paa Formuen, ſ. Gell. 7, 13; hvſ. capite censi, (hvis blotte Navne indføres i Mandtallet), Dig.; – esse censui censendo, Cic. Flacc. 32, om faſte Eiendomme el. praedia: at kunne indføres i Cenſorliſterne; men Liv. 43. 14, om Cenſor: legem censui censendo dicere, (udſtede en Formular for den foreſtaaende Cenſus); — 2) om Borgerne: at angive ſin Perſon, Formue, oſv., til Indførelſe i Cenſorliſterne; – in qua tribu denique ista praedia censuisti? Cic. Flacc. 32; – i denne Bem. ogſ. ſom v. depon. a.; voluisti magnum agri modum censeri, etc., ibd.; — b) dſ. subst. censum, i, n., ligeſom 2. census, den hos Cenſor angivne Formue; dſ. alm. Formue; pl.: fortunata censa, Cic. ap. Non.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) vurderer el. bedømmer Gienſtandens indre Værd; – In quo (anulo) censendum nil, nisi dantis amor, Ovid. Am. 2, 15, 2; – dſ. prægnant: censeri aliqua re: blive vurderet el. anſeet el. agtet derved el. ifølge deraf, Senec. Ep. 76, o. Plin. Pan. 15; ligel. varia multiplicique doctrina censeri, Suet. Gramm. 10; — 2) at være af den Mening, at holde derfor; ogſ. at holde for billigt el. tienligt; – non vidisse undas me majores censeo, Plaut. Rud. 1, 2, 78; cf. Cic. Phil. 12, 9, o. Hor. Ep. 1, 6, 5; – censeo, eas, (hvor ut er udfaldet), Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 14, fin.; nunc … surgendum, censeo, Cic. d. Or. 2, 90; men tibi igitur hoc censeo, (dig raader jeg dette), Cic. Fam. 9, 2; men hos Comikerne heder censeo i Svar o. absol.: det mener jeg, ja viſt, odl.; vid. Plaut. Rud. 4, 8, 5 flgd.; — B) „beſ." i de offenlige Beraadſlagninger: at ſtemme derfor, at være af den Mening, m. acc. c. inf., ogſ. m. ut; vid. Cic. Off. 1, 13, o. Liv. 2, 4; – plerique censebant, ut etc., Caes. B. C. 1, 67; ogſ. m. flgd. ne, Liv. 21, 20; – ogſ. m. blot acc.; plerique deditionem … censebant, Caes. B. G. 7, 77; — b) dſ. ordenl.: censere om Senatet, (ligeſom jubere, om Folket): at beſlutte el. anordne; – quae patres censuerunt, vos jubete, Liv. 31, 7; senatus censuit, uti etc., Caes. B. G. 1, 35; ligel. m. acc. c. inf., Sall. Jug. 21; men ∾ bellum Samnitibus, Liv. 10, 12; – dſ. ſild.: ∾ alicui aram el. insignia triumphi, odl., Tac.; cf. id. Ann. 2, 83. — 2. censĕo, ēre, v. n., forel. f. succenseo: vredes; – ne vobis censeam, si etc., Varr. ap. Non.

censĭo, ōnis, f., [1. censeo], (alene for= o. efterel.); A) „alm.": Vurdering, Taxering; – censionem facere; at taxere de enkelte Poſter, Plaut. Rud. 4, 8, 9; — B) „beſ.": Cenſorernes Formuevurdering; dſ. ∾ capitis, (naar alene nogens Perſon indføres i Cenſorernes Liſter), Gell. 10, 28; — not.: efter Fest. p. 42, brugtes ogſ. censio om den af Cenſorerne paalagte Straf; hvſ. comiſk: ∾ bubula, (ligeſom Pidſkecenſur), Plaut. Aul. 4, 4, 15; — b) ſild. „overſ.": Mening el. Dom; – censiones hae de nostris epistolis, Symm.

*censitio, onis, f.; 1) den efter Formuevurdering faſtſatte Afgift, Spartian.; — 2) Beſlutning el. Befaling, Frontin.; o. — censĭtor, oris, m.: efterel. Biform af censor, Dig.; — [censeo, censĭtus]. — censitus, 3: Biform af 1. census und. 1. censeo, Frontin.

censor, oris, m., [censeo]; I) „egenl.": ſom vurderer el. taxerer; – men ſædv. ere censores: en af trende Perſoner beſtaaende Øvrighed el. Magiſtrat, der i Rom udnævntes – først paa 5 Aar, – derefter paa $1\frac{1}{2}$ Aar; – deres Forretning var: at indføre i Cenſorliſterne Borgernes Navne, Familier, Formuer, oſv.; – i den følgende Tid førte de ogſaa Opſigt over Borgernes Sæder; og hørte hertil de cenſoriſke Straffe: senatu movere, (udſtøde deraf); equiti equum adimere; civem tribu movere, el. aerarium facere, el. in aerarios re-

ferre; (s. und. aerarius); - ogs. bortforpagtede Censorerne de offenlige Indkomster, Opførelsen el. Istandsættelsen af de offenlige Anlæg, Anskaffelsen af Offerdyr, osv.; vid. Cic. Leg. 3, 3, o. Liv. 4, 8, ogs. id. 40, 26, oftere; - ogs. d. romerske Colonier havde deres Censorer, vid. Liv. 29, 15, ogs. Cic. Verr. 3, 53 flgd.; — II) „fig.": stræng Dommer over andre; vid. Cic. Coel. 11, Hor. A. P. 174, o. id. Ep. 2, 2, 110.

Censōrīnus, i, m.; 1) romersk Tilnavn in gente Marcia, Liv., Vell.; — 2) Navnet paa en Grammatiker fra det tredie Aarh. efter Chr., hvis Skrift: de Die Natali, endnu haves. — censōrĭus, 3, [censor]; I) „egenl.": hørende til el. benævnt efter de romerske Censorer; - ∾ tabulae: deres Lister el. Protocoller, Cic. Agr. 1, 2; ∾ locatio, id. Verr. 3, 6, ogs. ∾ lex, ibd. 1, 55, oftere, s. und. censor; - men ∾ lex, Cic. Rab. perd. 5: en Embedsanordning af Censorerne; cf ∾ edictum, Suet. Rhet. 1; - ∾ severitas, Cic., animadversio atque auctoritas, id. Cluent. 42; cf. ibd. 46; ogs. ∾ nota; vid. Liv. 24, 18, Quintil.; ∾ opus, Cic. d. Or. 2, 90, Suet., Gell., ogs. ∾ probrum, Plin., (til at straffes af en Censor); men Colum. 12 praef. er ∾ opus: denne Straf selv; - ∾ homo, (som har været Censor), Cic. d. Or. 2, 90; df. Cato Censorius, Quintil. 12, 1, 35; — II) „fig.": stræng, barsk, dadlende; ∾ gravitas, Cic. Coel. 15, virgula, Quintil.; men „poet.": ∾ lima, Martial. 5, 80.

censŭālis, e, [2. census], (sild. Ord), hørende til Census, forma, Dig., professiones, ibd.; — B) df. subst.: censuales, ium, m.; 1) som udfærdige Censorlisterne, Capitolin., o. A.; — 2) Censorlisterne selv, Tertull. — censūra, ae, f., [censor]; I) „egenl.": Censuren el. Censorembedet, Liv. 4, 8 o. 24, oftere, Cic. Inv. 1, 30, o. Ovid. Fast. 6, 647; — II) df. „fig."; A) „alm.": Dom el. Bedømmelse, Ovid. Rem. 362; ∾ virorum, (Dom over dem), Vell. 2, 36; ∾ vini, Plin.; cf. Gell. 12, 2; — B) „bes.": stræng Dom, Strænghed, parentis, Trebell.

1. census, 3: partic. af 1. censeo. — 2. census, us, m., [1. censeo]; I) „egenl."; A) „alm.": de romerske Censorers Optegnelse af Borgernes Navne, Familier, Formuer; vid. Liv. 1, 42; s. ogs. censor; - df. om Censor: censum habere, Cic., agere, Liv., Suet., facere, Gell.; - censu prohibere, Cic., excludere, Liv.; — B) df. „bes." o. „meton."; 1) den af Censorerne optagne Fortegnelse over de romerske Borgere, over deres Familier og Eiendomme, osv.; vid. Cic. Arch. 5, oftere, Liv. 39, 44, o. A.; — 2) de romerske Borgeres af Censorerne optegnede og controllerede Formue; hertil mærkes: ∾ senatorum, (800,000 Sestertser), Suet. Aug. 41; ∾ equester, (400,000 Sestertser), id. Caes. 33; cf. Juvenal. 14, 326; — II) df. „overf.": Formue el. Eiendom; homo egens … sine censu, Cic. Flacc. 22; cf. Hor. Od. 2, 15, 13, Tac. Ann. 2, 37, o. A.; ∾ exiguus, Hor., tenuis, id.; ∾ opimo onerare digitos, Plin. 33, 6; - „poet." ogs. Rigdom; hvf. Ovid. Fast. 1, 217: dat census honores, etc.; cf. Juvenal. 6, 361; - men „alleg." om Taleren Cicero: censu Tullius oris (ved sin rige Veltalenhed) Emeritus coelum, Manil.

centaurēum, (-ĭon), i, n., hos Appul. ogs. centauria, ae, f., κενταύρειον, (ιον): Tusindgyldenurt; ∾ majus o. minus, Plin. 25, 30, o. Virg. Ge. 4, 270. — *Centaurēus, 3: hørende til el. benævnt efter en Centaur, rixa cum Lapithis, Hor. Od. 1, 18, 8; o. — Centaurĭcus, 3: = frgd.; ∾ lustra, Stat.; — [Centaurus]. — centauris, ĭdis, f., κενταυρίς: en Art af centaureum, Plin. 25, 32.

Centaurŏmăchĭa, ae, f.: comisk Benævnelse paa Thessalien, Plaut. Curc. 3, 75. — Centaurus, i, m., Κένταυρος, pl. Centauri, orum: vildt Biergfolk i Thessalien; oventil Mennesker og nedentil Heste; forresten ere de Sønner af Ixion ved Juno; hvf. nubigenae, Virg. Aen. 7, 674; s. ogs. Lucr. 5, 886, Ovid. Met. 12, 219 flgd., Hor. Od. 4, 2, 15, o. A.; men ∾ nobilis, Hor. Epod. 13, 11, (i. e. Chiron); — II) af Gestaltens Lighed: Centauren, Stiernebillede paa den sydlige Himmel, Hygin., Cic. Arat., Manil.; — not.: Virg. Aen. 5, 122, er magna Centaurus (sc. navis): Navnet paa et Skib.

*centēnārĭus, 3: hørende til Tallet 100, numerus, Varr., grex, id.; ∾ fistula, (hvis Blik holder 100 Tommer), Frontin.; ∾ basilicae, (som holde 100 Fod i Fronten), Capitolin.; ∾ rosae, (i. e. centifoliae), Tertull.; ∾ libertus, (som eier 100,000 Sestertser), Dig.; — 2) ogs. subst. centenarii, orum: = centuriones, Veget.; o. — centēnĭōnālis, nummus: etslags liden Mynt, Cod. Theod.; — [flgd.].

centēni, ae, a, („poet." ogs. in sing.; gen. pl. centenum, Plin., o. A.), num. distr., [centum]: hver 100, el. 100 til hver; centenos sestertios militibus est pollicitus, Hirt. B. Al. 48; cf. centena (sestertia annua), Cic. Parad. 6, 3; centeni ex singulis pagis sunt, Tac. Germ. 6; — b) ogs. ud. distributiv Bem.; vicies centena milia passuum, Caes. B. G. 5, 13; - ogs. in sing.; centenaque arbore, (i. e. centum remis), Virg. Aen. 10, 207; ligel. ∾ gutture niti, Pers.; ∾ consule, Martial.; — 2) subst. ogs. centenum, i, n., (i. e. secale, af dets 100folde Grøde); vid. Plin. 18, 40, o. Edict. Diocl.

centēsĭmo, are, v. a.: udtager hver hundredeste Mand (navnl. til Afstraffelse); ∾ milites, Capitolin. Macrin.; af — centēsĭmus, 3, num. ord., [centum]: den el. det hundredeste, pars, Plaut.; ∾ lux ab interitu Clodii, Cic. Mil. 35; — b) df. subst.: centesima, (sc. pars), d. 100ste Del deraf, navnl. som Afgift, rerum venalium, Tac. Ann. 1, 78; cf. ibd. 2, 42; - df. centesimae (sc. usurae), $1\frac{1}{2}$ om Maaneden, den høieste Aagerrente, hvf. ∾ sanguinolentae, Senec.; cf. Cic. Att. 5, 21; — II) „overf." f. centuplex, 100fold; cum centesima fruge, Plin. 5, 3; ligel. cum centesimo grano, id.

centĭceps, cĭpĭtis, adj., [centum, caput]: 100hovedet, belua, (i. e. Cerberus), Hor. Od. 2, 13, 34. — centĭes, adv., [centum]: 100gange, Ter. Heaut. 5, 1, 18; men Cic. Pis. 35: sestertium (neutr. sing.) centies et octogies, s. und. sestertium. — centĭfĭdus, 3, [centum, findo]: kløvet el. delt i 100 (el. i mange) Dele, iter, Prudent. — centĭfŏlĭa, ae, f., [centum, folium], rosa: d. 100bladede Rose, Plin. 21, 10. — centĭgrānĭum, i, n., [centum, granum], triticum: 100kornet Hvede, Plin. 18, 21.

centimalis, [κέντημα, d. e. Stik], fistula: etslags chirurgisk Instrument, Veget. — centĭmănus, 3, [centum, manus]: med 100 Hænder, Gyges, Hor. Od. 2, 17, 14, Typhōeus, Ovid. Met. 3, 301. — *centĭmĕter, tri, m.: som bruger 100 (el. mange) Versemaal el. metra, Sidon.; o. — centimetrum, i, n.: Navnet paa et metrisk Skrift af Servius; — [centum, metrum]. — centĭnōdĭus, 3, [centum, nodus]: med 100 Knuder el. Knæer, herba: etslags ubekiendt Vært, Marc. Emp. — centĭpĕda, ae, f., [centum, pes], ogs. millepeda o. multipeda: Hundredben, etslags Orm el. Kryb, Plin. 29, 39. — centĭpellĭo, ōnis, m., [centum, pellis]: den anden Mave hos de drøvtyggende Dyr, Plin. 28, 42. — centĭpes, ĕdis, adj., [centum, pes], med 100 Ben el. Fødder, scolopendra, Plin. 9, 67. — centiplex, icis, s. und. centuplex.

cento, ōnis, m., κέντρων; I) „alm.": Flikværk el. det Sammenflikkede el. Sammenlappede, (som bestaaende af forskiellige Stykker); navnl. en slig Slaveklædning el. Dyne el. Hynde, osv., Colum., Macrob., o. A.; ogs. alm. tykt Tæppe el. Dækken, navnl. til Krigsbrug: vid. Caes. B. C. 3, 44; som Ordsprog siges: centonem alicui sarcire,

(binde nogen en Løgn paa Ærmet), Plaut. Epid. 3, 4, 18; — II) „bes.": en af forskiellige Digte el. Vers sammenflikket Samling; - cento nuptialis, vid. Auson. Idyll. 13. — centŏcŭlus, i, [centum, oculus]: som har 100 (el. mange) Øine, Argus, Hieron. — centōnārĭus, i, m., [cento]: Lappeskræder el. Pialtekræmmer, Petron. Sat 45, o. A.; - ogs. adj.; ∾ more, (paa en Pialtekræmmers Vis), Tertull.

*centrālis, e: som befinder sig i Centrum el. i Midten, terra, Plin.; o. — centrātus, 3: med Centrum, circulus, Fulgent.; — [centrum]. — centrīnae, arum, f., κεντρίναι: Torbist- el. Hvepsæart, Plin. 17, 44. — Centrōnes, um, m.: Navnet paa twende galliske Folkestammer; 1) i Gall. Narb., i d. nuv. Savoien, Caes. B. G. 1, 10, Plin. 3, 24; — b) df. Centrōnĭcus, 3, Alpes, Plin. 11, 93; — 2) i Gall. Belg.; vid. Caes. B. G. 5, 39. — centrōsus, 3, [centrum]: som befinder sig i Middelpunktet; df. „overf.": indvendig el. indre; ∾ scobe, Plin. 36, 37.

centrum, i, n., κέντρον; I) „egenl.": Spids el. Braad; navnl. er centrum circini: den indstukne Spids af Passerens ene Ben, Vitruv. 3, 1; — b) df. „meton.": Cirkelens (ogs. Kuglens) Middelpunkt, Centrum, ibd., Plin. 2, 13, o. 17, o. A.; ogs. in pl.: solis terraeque centra, Plin.; — II) „overf.": Kiernen el. det Haarde og ligesom Kornede i det Indre af Træer, af Marmor, Ædelstene, odl.; vid. Plin. 16, 76, oftere.

centum, num. card. indecl., ἕκατον: hundrede, Cic., Caes., o. A.; - eorum ··· numerus centum et decem, Caes. B. G. 1, 29; centum octo comoedias reliquisse (Menandrum), Gell.; emere el. vendere domum centum (sc. nummis), Dig.; nec ullum De centum numero caput etc., Ovid. Met. 9, 71; — 2) „poet." ogs. for et ubestemt høit Tal; vid. Hor. 2, 14, 26, o. ibd. 4, 1, 15.

centumcapita, el. centum capita, [centum, caput]: en Benævnelse paa Væxten eryngium, Plin. 22, 9; ogs. centumcaput, id. — Centumcellae, el. Centum Cellae, arum, f.: Søstad i Etrurien, (hod. Civita Vecchia), Plin. Ep. 6, 31. — centumgĕmĭnus, 3: 100fold, Briareus, (med de 100 Arme), Virg. Aen. 6, 287; ∾ Thebae, (med de 100 Porte), Val. Fl. — centumpĕda, ae, m., [pes]: med 100 Ben el. Fødder, Augustin. — centumpondium, (centup.), i, n., [pondus]: Vægt af 100 Pund, Plaut. As. 2, 2, 37.

centumvir, i, s. und. centumviri, orum. — centumvirālis, e: hørende til el. benævnt efter Centumvirerne, judicium, (deres Domstol, Cic. d. Or. 1, 38, o. A.; men Suet. Aug. 36: ∾ hastam cogere, (s. ∾ judicium el. centumviros; - neml. foran denne Ret var opplantet et Spyd, som Symbol paa dens Magt); af — centumvĭri, orum, m., [centum, vir]: Centumvirerne el. Hundredmændene; d. e. Medlemmerne af en bestandig Ret el. Domstol i visse private Sager, navnl. i Arvesager; - denne Domstol bestod oprdl. af 105 Medlemmer, neml. 3 for hver af de 35 Tribus; men under Keiserne af 180; vid. Cic. d. Or. 1, 38, o. id. Caecin. 24, ogs. Quintil. 3, 10, 3, oftere, Suet., Aug. 36, oftere, Plin. Ep., o. A.

centuncŭlus, i, m., demin. af cento: et af forskiellige Stykker sammenflikket Tæppe el. Dækken; - in centunculo dormire, (være Slave), Senec. Ep. 80; - ogs. et Muleseldækken, Liv. 7, 14; — II) som Væxt el. Plante er centunculus: d. germ. Buchwinde, (polygonum convolvulus L.), Plin. 24, 88. — centuplex, (centupl.), icis, adj.: 100fold el. 100dobbelt, murus, Plaut. Pers. 4, 4, 11, fructus, Prudent.; o. — centuplicatus, 3: 100fold formeret el mangfoldiggiort, fructus, Prudent.; - men absol.: centuplicato venire, (sælges 100gange saa dyrt), Plin. 6, 26; — [centum, plico]. — centupondium, i, s. und. centumpondium.

centŭrĭa, ae, f., [centum]; oprdl.: enhver Afdeling af 100 i sit Slags; df. sædv. enhver større Afdeling, uden strængt Hensyn til Tallet 100; df. 1) hos Landmaalerne: et vist Antal af jugera, hvorom Varr. L. L. 5, 4: centuria primum a centum jugeribus dicta, post duplicata retinuit nomen, etc.; s. ogs. Colum. 5, 1; — 2) i Krigssproget er centuria: en vis Troppeafdeling, (Centurie el. Compagni), hvorom Varr. l. c. 5, 16: centuriae, quae sub uno centurione sunt; quarum centenarius justus numerus, - men ordenl. var hver manipulus af 120 Mand delt i twende Centurier; vid. Cincius ap. Gell. 16, 4; - om de oprindelige Rytter-centurier vid. Liv. 1, 13; — 3) endel. blev, ved den af K. Servius Tullius ordnede Statsforfatning, det romerske Folk efter Formueforholdet delt i 193 centurias, hvoriblandt 18 centuriae equitum; vid. Cic. d. Rep. 2, 22, o. Liv. 1, 43, ogs. Cic. Leg. 3, 19, und. 1. centurio; cf. Liv. 10, 13; - den efter Lodkastning først stemmende Centurie heder: ∾ praerogativa, Cic. Planc. 20.

*centŭrĭālis, e: hørende til en Centurie (som Jordlod), lapides, (Grændsestenene), Auct. d. Lim. ap. Goes.; o. — centŭrĭātim, adv.; I) „egenl.": centurievis el. efter Centurier; a) i Krigssproget; vid. Caes. B. C. 1, 76; — b) i Statssproget; centuriatim quum populus citaretur, Liv. 6, 20; cf. Cic. Flacc. 7; — II) „overf." o. forel.: hundredvis, i hele Hobe, Pompon. ap. Non.; — [centuria]. — centŭrĭātio, onis, f., [1. centurio, nr. 1]: Markernes Inddeling i el. efter Centurier, Hygin. d. Lim. Const. ap. Goes.

1. centŭrĭātus, 3: partic. af 1. centurio. — 2. centŭrĭātus, us, m., i Krigssproget; I) [1. centurio]: Fodfolkets Inddeling i Centurier el. Compagnier; vid. Liv. 22, 38; — II) [2. centurio]: en Centurions Post el. Værdighed; vid. Cic. Manil. 13, o. id. Pis. 36.

1. centŭrĭo, avi, atum, 1, v. a., [centuria]; alm.: inddeler i el. efter Centurier; df. 1) hos Landmaalerne: ∾ agrum, Hygin. d. Lim. Const. ap. Goes.; — 2) i Krigssproget: eam juventutem centuriaverat, (havde inddelt det unge Mandskab i Compagnier), Liv. 25, 15; cf. id. 22, 38, o. id. 10, 21, oftere; ogs. hører hertil Cic. Att. 16, 9: centuriat Capuae, etc.; — 3) i Statssproget ere comitia centuriata, (s. und. centuria nr. 3): Folkets Forsamlinger efter Centurier, hvori alle vigtigere Sager endeligen afgiordes; opp. comitia tributa; - vid. Cic. Leg. 3, 19, o. id. Phil. 1, 8; men centuriata lex, id. Agr. 2, 11, (som er besluttet in comitiis centuriatis).

2. centŭrĭo, onis, m., [centuria nr. 2]: Befalingsmanden over en Centurie el. et Compagni, Centurion el. Capitain el. Høvidsmand, staaer nærmest under tribunus; vid. Liv. 8, 34, o. Caes. B. G. 6, 39, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 73; df. — centŭrĭōnātus, us, m.: Centurionernes Mønstring el. Valg, Tac. Ann. 1, 44.

Centŭrĭpae, arum, f.: By paa Sicilien ved Ætna, (hod. Centorbi), Plin. 31, 41; ogs. Centŭrĭpinum, i, n., Mela; — bb) df. Centŭrĭpinus, 3: centuripisk, legati, Cic. Verr. 2, 49, crocum, Plin.; — b) df. Centŭrĭpini, orum, m.: Indvaanerne af Centuripæ, Cic. l. c. 4, 23. — centussis, is, f., [centum, as]: 100 Asses; centussis (gen.) emere, (kiøbe derfor), Varr. ap. Gell.; cf. Pers. 5, 191.

Ceos, s. und. Cea. — cepa o. cepe, m. Afledninger, s. und. caepa. — cēpaea, ae, f., κηπαία: portulakbladet Sedum, (sedum cepaea L.), Plin. 26, 52

cēphălaea, ae, f., κεφαλαία: vedholdende Hovedpine, Plin. 20, 51. — cēphălaeōta, ae, m., κεφαλαιώτης: som indkræver Kopskatten, Cod. Theod. — cēphălalgĭa, (-argia), ae, f., κεφαλαλγία: Hovedpine, Plin. Val., Aemil. Mac. — cephălalgicus (-argicus), 3, κεφαλαλγικός: med Smerte i Hovedet, equus, Veget. — cēphălĭcus, 3, κεφαλικός: hørende til Hovedet, emplastrum, Cels.

Cĕphălēnia, (Cephall.), ae, f.: d. største Ø i d. joniske Hav, (hod. Cefalonia), Mela 2, 7, Plin. 4, 19; — b) df. subst. Cĕphălēnes, um, m.: Indvaanerne deraf, Sil.; ogs. Cĕphălēnitae, arum, m., Serv. — cēphălo, ōnis, m., ἐγκέφαλον: Plantepalmen, Pallad. — Cĕphăloedis, is, f, ogs. Cephaloedium, i, n.: liden befæstet By paa Sicilien, i Egnen af Himera, (hod. Cefoli), Cic. Verr. 2, 52, (Zumpt); — B) df. 1) Cĕphăloedītānus, 3: cephaloedisk, civitas, Cic. l. c. 3, 43; — b) df. Cephaloeditani, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd. 2, 52; — 2) Cĕphăloedias, ădis, adj. fem.: cephaloedisk, ora, Sil. — cĕphălōtes, ae, m., κεφαλωτός, (i. e. capitatus: forsynet med et Hovede), thymbrae species, Seren. Samm. — Cĕphălus, i, m., Aeolides, Ovid. Met. 6, 681, (som Sønnesøn af Aeolus), dræbte uforvarendes sin Gemalinde Procris; vid. ibd. 7, 661, flgd., ogs. ibd. 841.

Cĕphēïs, ĭdis, o. Cephēïus, 3, f. und. 1. Cepheus. — 1. cēphēnes, um, m., κηφῆνες, i. e. fuci: Dronerne el. Vandbierne, som ikke arbeide, Plin. 11, 16. — 2. Cēphēnes, um, m.: æthiopisk Folk, der er benævnt efter dets Konge Cepheus; vid. Ovid. Met. 4, 764, o. ibd. 5, 1 o. 97.

1. Cēpheus, (dissyll.), gen. ei o. eos, acc. ea, m., Κηφεύς: Konge i Æthiopien, (efter Mela i Phoenicien), Gemal af Cassiope, Fader til Andromeda, og Svigerfader til Perseus, tilligemed hvilke han som Stiernebillede optoges paa Himmelen; - vid. Ovid. Met. 4, 738, o. ibd. 5, 12, ogs. Hygin., o. Cic. Tusc. 5, 3, o. A.; — B) df. 1) Cēphēius, 3: cepheisk, Andromeda, Prop., Ovid.; ogs. ∾ virgo, id. Am. 3, 3, 17; — b) f. æthiopisk, arva, Ovid. Met. 4, 669; — 2) Cēphēus (trisyll.), 3: cepheisk el. æthiopisk, Meroë, Prop. 4, 6, 78; — 3) Cēphēis, ĭdis, f.: = Andromeda, Ovid. A. A. 3, 191, o. Manil. — 2. Cēphēus, (trisyll.), 3, f. und. frgd.

Cephisias, adis, f. und. 2. Cephisus. — Cēphīsis, idis, o. Cephisius, 3, f. und. flgd. — 1. Cēphīsus, (-os), el. Cēphissus, (-os), i, m., Κηφισός el. Κηφισσός: Flod i Phocis o. Boeotien, Ovid. Met. 3, 19, Plin. 4, 12; — b) som Flodgud ogs. Fader til Narcissus, Ovid. Met. 3, 343; — B) df. 1) Cēphīsĭus, (-issius), i, m., (i. e. Narcissus), ibd. 351; — 2) Cēphisis, (-issis), ĭdis, fem. adj.: cephisisk, undae, ibd. 1, 369. — 2. Cēphīsus, (-issus), i, m.: Flod paa Vestsiden af Athenen, Ovid. Met. 7, 388; — b) df. Cēphīsias (-issias), ădis, fem. adj.: cephisisk, ora, (dens Flodbred, hvor Procrustes færdedes), ibd. 438.

cepina, ae, f. und. caepina. — cēpītis el. cēpŏlătitis, ĭdis, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cēpŏnĭdes, um, f.: visse ubekiendte Ædelstene, Plin. 37, 56. — cēpŏtăphĭum, i, n., κηποτάφιον: Gravminde i en Have, Inscript. — cēpulla, ae, f. und. caepulla. — cēpūrĭcus, 3, κηπουρικός: hørende til en Have; ∾ loca, Firmic.; in libro cepuricon, (f. cepuricorum); vid. Plin. 19, 57. — cēpūros, i, m., κηπουρός: Gartneren; Titelen paa den tredie Bog hos Apicius.

cēra, ae, f., [besl. m. κηρός, i, e. cera]; I) „egenl."; A) „alm.": Vox el. Voxet; vid. Cic. d. Or. 3, 45, Plin. 11, 6, o. A.; - ogs. in. pl., Virg. Ge. 4, 57 o. 162, Colum., Plin.; — B) „bes." ogs. a) Voxet i det encaustiske Maleri, Varr., Plin. 35, 31; — b) farvet Vox til Sminke, Plaut. Truc. 2, 2, 39; ogs. til at farve med, Ovid. A. A. 3, 184; ogs. til Mærke (ved det Læste), Cic. Att. 16, 11, (hvor dog cerula); — II) „overf." o. „meton.": hvad der er forfærdiget af Vox; df. navnl.; A) den med Vox overtrukne Skrivertavle, Plaut., Cic. Verr. 1, 36, Hor., Ovid., o. A.; — B) Voxseglet, Plaut., Cic. Flacc. 16, Ovid Am. 2, 15, 16, o. A.; ogs. signum cerae, Plin.; — C) Voxbuste el. Voxmaske af Forfædrene; - saadanne Billeder opstilledes sædv. i Atrium; Ovid. Fast. 1, 591, Juvenal. 8, 19, o. Sall. Jug. 4.

cērăchātes, ae, m., κηραχάτης, (Voxachaten): etslags Ædelsten, Plin. 37, 54. — Cerambus, i, m.; hans Forvandling f. Ovid Met. 7, 353 — 1. Cĕrămicus, i, m., Κεραμεικός, (Pottetorvet): Navnet paa tvende offenlige Pladser, den ene i, den anden ved Athenen; paa den sidste fandtes Monumenter efter de i Krigen faldne Helte; - vid. Cic. Fin. 1, 11, id. Leg. 2, 26, o. Plin. 36, 4. — 2. Ceramicus, 3, f. und. Ceramus. — cĕrămītes, ae, m., κεραμίτης: etslags teglfarvet Ædelsten, Plin. 37, 56. — Cĕrămus, i, f., Κέραμος: By paa Kysten af Carien; - hvorefter benævnes: sinus Ceramicus, Mela 1, 16, Plin. 5, 29.

cērārĭus, 3, [cera]: hørende til el. benævnt efter Vox; df. subst.; 1) ceraria, ae, f.: rimel. som støber Voxlys, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 102; — 2) cerarium, i, n., (sc. argentum): Voxpenge el. Seglpenge, (som Afgift til Prætor); vid. Cic. Verr. 3, 78.

cĕras, ătis, n., κέρας, (Horn): vild Pastinak, Appul.; — not.: Hesperion Ceras, Ἑσπέριον Κέρας: Forbierg paa Vestkysten af Libyen, Plin. 6, 35. — cĕrăsĭnus, 3, [l. cerasus]: kirsebærfarvet, cingulum, Petron., tunica, id. — Cĕrastae, arum, m., Κεράσται, (de Hornede): Folk paa Cyperen, hvis Forvandling til Hornqvæg f. Ovid. Met. 10, 222 flgd. — cĕrastes, ae o. is, m., κεράστης, (hornet el. med Horn); df. 1) Hornslangen, (coluber cerastes L.), Plin., Lucan. 9, 716; - df. „poet.": crinalis cerastes: Furiens Slangehaar, Stat. Theb. 11, 65; — 2) etslags hornet Orm paa Træer, Plin. 16, 80.

cĕrăsum, i, n.: Kirsebærret, Cels., Pallad.; af — 1. cĕrăsus, i, f., κέρασος: Kirsebærtræet; - blev efter Varr. o. Colum. først af Lucullus bragt til Italien fra Byen Cerasus i Pontus; — 2) „poet." o. „synecd." ogs. f. cerasum el. Kirsebærret, Prop. 4, 2, 15. — 2. Cĕrăsus, untis, f., Κερασοῦς: By i Pontus, (hod. Keresun); vid. Mela 1, 19, o. Plin. 6, 4; f. ogs. und. frgd.

cĕrătĭa, ae, f., κερατία: etslags Plante med et enelte Blad, Plin. 26, 31. — cĕrătĭas, ae, m., κερατίας, (hornet el. med Horn), sc. cometes: Hornstiernen, etslags Comet, Plin. 2, 22. — cĕrătīna, ae, f., κερατίνα, [κέρας, d. e. Horn], sc. conclusio el. ambiguitas, ligesom Hornslutning: etslags sophistisk og falsk Slutningsmaade; (vid. Gell. 18, 2: quod non perdidisti, habes; cornua non perdidisti, etc.); cf. Quintil. 1, 10, 5, o. Senec. Ep. 45. — cĕrătītis, ĭdis, f., κερατῖτις, (hornet, med Horn): etslags vild Valmue, Plin. 20, 77. — cĕrătĭum, i, n., κεράτιον, (germ. Johannisbrot), „overf." som Vægt: = siliqua el. duo calculi, Auct. d. ponderib. ap. Goes.

cērătōrĭum, i. n., Coel. Aur., o. cērōtārĭum, i, n., Theod. Prisc.: Biformer af flgd. — cērātum, i, n., κηρωτόν: Voxsalve, Cels., Colum., Plin. 23, 54; - ligel. cērōtum, i, n., Martial. 11, 98, Plin. 22, 56, o. A. — cērātūra, ae, f., [cera]: Overtrækning med Vox, Colum. 12, 50. — cērātus, 3, f. und. cero.

cĕraula, ae, m., κεραύλης: en Hornblæser, Apput. — cĕraunium, i, f. und. flgd. — cĕraunĭus, 3, κεραύνιος, (hørende til el benævnt efter Lynet el. efter Tordenen); df. I) som appell.; - A) ∾ gemma: etslags Ædelsten, Plin. 37, 51 o. 65, o. Lamprid.; - ogs. absol.: ceraunium, Claudian., ogs. ceraunus, Prudent.; — B) ∾ vites, (af deres rødlige Farve), Colum. 3, 2; ligel. ∾ uvae, Isid.; — II) som nom. propr.: Ceraunii (montes), Κεραύνια ὄρη: A) høi Biergstrækning i Epirus, fra Grændsen af det græske Illyrien, (hod. Monti della chimaera), Mela 2, 3, Plin. 15, 36, Suet., Flor.; - ogs. Ceraunia, orum, n., Caes. B. C. 3, 6, Virg., Prop.; ogs. Ceraunium saxum, Prop. 2, 13, 3; f. ogs. Acroceraunius, s. 1.; — B) Biergstrækning i

Asien, imellem Pontus o. d. caspiske Hav, Mela 1, 19, o. id. 3, 5. — cĕraunŏbŏlĭa, ae, f., κεραυνοβολία: Lynfaldet, Maleri af Apelles, Plin. 35, 36. — ceraunus, 3, f. und. ceraunius.

Cerberĕus, 3, f. und. flgd. — Cerbĕrus, (-os), i, m., Κέρβερος: Cerberus el. Helvedhunden med de tre el. de 100 Hoveder; - vid. Virg. Aen. 6, 417 (Serv.), o. Hor. Od. 2, 13, 34, ogs. Lucr. 3, 1024, o. A.; — b) df. Cerbĕrĕus, 3: cerberisk, hørende til el. benævnt efter Cerberus; ∾ facies canum, Lucr.; ∾ os, Ovid. Met. 4, 501; ∾ latratus, Stat.

cercitis, ĭdis, f., κερκῖτις: en Art af Olietræet, Colum. 5, 8. — cercius, i, f. und. circius. — cercōpīthēcus, (-os), i, m., κερκοπίθηκος: ligesom Svandsabe el. Abe med Svands, Varr. ap. Non., Plin., Martial.; f. ogs. Juvenal. 15, 4. — cercops, ōpis, m., κέρκωψ: en langsvandset Abeart, Manil., Amm.; — II) efter Mythen ere Cercōpes, um, m.: de af Juppiter til Aber forvandlede Indvaanere af Oen Pithecusa, Ovid. Met. 14, 92. — cercūrus, i, m., κέρκουρος: etslags let Fartøi, (benævnt efter dets spidse el. svandsformede Bygning), Plaut., Liv. 33, 19, Plin. 7, 57; - f. ogs. und. cercyrus. — Cercȳon, ŏnis o. ŏnos, m.: en Røver i Attika; vid. Ovid. Met. 7, 439; — b) df. Cercȳŏnēus, 3, corpora, Ovid. Ib. 412. — cercȳrus, (cercur.), i, m., κέρκουρος: en ubekiendt Søfisk, Ovid. Hal. 102, Plin. 32, 54.

cerdo, ŏnis, m., κέρδων; [besl. m. τὸ κέρδος, i. e. lucrum: Vinding el. Gevinst]: en Haandværksmand, Juvenal. 4, 153, o. Pers, 4, 51; cerdo sutor: en Skoflikker, Martial. 3, 59.

Cĕrĕālis, (Cerialis), e, [Ceres]: tilhørende el. helliget Gudinden Ceres, benævnt efter hende; ogs. „meton.": hørende til Agerdyrkning el. Kornavl; - ∾ nemus, Ovid., sacrum, id.; ∾ munera el. dona: Ceres's Gaver, (d. e. Kornet el. Brødet), id.; ∾ Eleusin, (cf. Eleusin, Cereri consecrata, Mela 2, 3), Ovid. Fast. 4, 507; men ∾ papaver, Virg. Ge. 1, 212, (som Gudindens Attribut); ∾ sulci, (Kornmarkerne), Ovid. Trist. 3, 12, 11; men ∾ herbae, id. Fast. 4, 911, (Sæden paa Marken); - ∾ arma, Virg. Aen. 1, 177, (de Redskaber, hvormed Brødet tilberedes); ∾ solum, ibd. 7, 111, (Underlag af Brødkager); — not.: Aediles Cereales: vare indsatte af Julius Cæsar, f. und. Aedilis; — 2) subst.: Cerealia, ium, n., (sc. sacra): Ceresfesten; vid. Ovid. Fast. 4, 389; ipsis Cerealibus, (d. 10 April), Cic. Att. 2, 12; - ogs. (per appos.): Cerealia ludi, Liv. 30, 39.

*cĕrĕbellāre, is, n.: Hierne- el. Hovedbedækning, Veget.; af — cĕrĕbellum, i, n., demin.: liden Hierne, Cels., navnl. Fuglenes, Plin., Suet.; o. — cĕrĕbrōsus, 3: som lider af Hiernebetændelse, forstyrret i Hovedet, Plaut. Most. 4, 2, 36; ogs. om Dyrene: ∾ boves, Colum. 2, 11; — b) „poet." ogs.: arrig el. ilsindet, Hor. Sat. 1, 5, 21; af — cĕrebrum, i, n.: Hiernen hos Mennesker og Dyr; vid. Cic. Tusc. 1, 9; „poet." ogs. f. Hovedet, Hor. Od. 2, 17, 27; — II) df. ogs. A) „meton."; a) f. Forstanden; vid. Hor. Sat. 2, 3, 75, o. Phaedr. 1, 7; — b) f. Harme el. Arrighed; o te ... cerebri Felicem, (som neml. tor give din Harme Luft), Hor. Sat. 1, 9, 11; cf. Plaut. Poen. 3, 5, 25; — B) „overf." paa Planterne: deres øverste Marv, Plin. 13, 8; — not.: hos Enn. ap. Donat ogs. m. Tmesis: cere-comminuit-brum. — cĕrĕŏlus, 3, dem. af cereus, ligesom cerinus: vorgul; ∾ pruna, Colum.

Cĕrēs, ĕris, f., Δημήτηρ, [efter Cic. N. D. 2, 26: quasi Geres a gerendis frugibus]: Datter af Saturnus o. Ops; vid. Ovid. Fast. 6, 285; Søster af Juppiter, og Moder til Proserpina; - bes. er hun Agerdyrkningens og Markfrugternes el. Kornets Gudinde, hvf. ogs. legifera, (θεσμοφόρος), Virg. Aen. 4, 58; men Ovid. Am. 3, 10, 3: Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos; cf. id. Fast. 4, 497, Tibull. 1, 1, 15, o. Hor. C. S. 30; — II) „meton." ogs. Spise el. Næring; navnl. Sæden el. Kornet el. Brødet; vid. Virg. Ge. 1, 397, id. Aen. 1, 181 o. 705; cf. Cic. N. D. 2, 23, (hvor ogs. citeres Ter. Eun. 4, 5, 6), ogs. Hor. Epod. 16, 43, ogs. Fest. p. 45, s. v. cocus.

1. cērĕus, 3, [cera]: af Vor, giort af Vor, Cic. N. D. 3, 12; ∾ effigies el. imago, (Vorbuste), Hor.; men ∾ castra, Virg. Aen. 12, 589, (Vorcellerne i Bikuben); — bb) df. subst.: cērĕus, i, m.: Vorlys el. Vorstabel, Plaut., Cic. Off. 3, 20, Senec.; f. ogs. Martial. 5, 18; — II) „fig."; A) „overf."; a) vorfarvet el. vorgul, pruna, Virg. Ecl. 2, 53; ∾ abolla, Martial.; — b) blød el. smidig som Vor; ∾ brachia, Hor. Od. 1, 13, 2; — B) „ment.": let at bevæge el. forføre; cereus in vitium flecti, Hor. A. P. 163. — 2. cērĕus, i, m., f. und. frgd. — cerevisia, ae, f. und. cervisia.

ceria, ae, f., ligesom celia o. cervisia: en af Korn tilberedet Drik i Spanien, Plin. 22, 82. — cērĭfico, avi, atum, 1, v. a., [cera, facio]; „egenl.": at gjøre Vor; df. om Purpursneglen: at bygge sin vorcelleagtige Rede, Plin. 9, 62. — cērintha, ae, o. cērinthe, es, f., κηρίνθη: den af Bierne søgte Vorblomst, (cerinthe major L.), Virg., Plin. — cērinthus, i, m., κήρινθος, ligesom erithace o. sandaracha: det saakaldede Bibrød, Plin. 11, 7. — cērīnus, 3, κήρινος: vorfarvet el. vorgul, pruna, berylli, Plin.; — b) ogs. subst. cerinum, i, n.: en vorfarvet Klædning, Plaut. Ep. 2, 2, 49. — cērĭon el. cērium, i, n., κηρίον, oprdl. Vorskive; df. „overf." ifølge etslags Lighed: ondartet Skurv i Hovedet, Plin. 20, 6. — cērītis, ĭdis, f., el. cērītes, ae, m., κηρίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Vorstenen, Plin. 37, 56.

cernentĭa, ae, f.: Synsevnen el. Synet, (opp. caecitas), Capella; af — cerno, crēvi, crētum (o. certum), 3, v. a., [besl. m. κρίνω, i. e. cerno]; I) „egenl.": adskiller el. affondrer, navnl. sælder, farinam cribro, Plin., per cribrum, Cato; cf. Ovid. Met. Fac. 62; - cinis bene cretus, Pallad.; - ogs. kan hidføres Liv. 36, 2, in.: certa deinde sorte etc., (da Loddet var kastet el. bestemt, odl.); f. ogs. certus, 3, som adj., nedenf. nr. III; — II) oftest „fig."; A) „overf.": affondrer el. adskiller fra hinanden med Sandserne, navnl. med Oinene; alts. bemærker el. seer; (men stærkere end video); - nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus, Cic. Tusc. 1, 20; cf. Lucr. 1, 269 o. 601, oftere; - si satis cerno, (seer jeg rigtigt), Ter. Ad. 3, 3, 85; men Cic. d. Or. 3, 40: quae cernere et videre non possumus; - ogs. m. flgd. acc. c. inf., Quintil., Suet.; men Virg. Aen. 10, 20: Cernis, ut insultent Rutuli; ligel. m. quam, Cic. d. Rep. 6, 20; — b) forel. ogs. om Hørelsen; vox illius certe est, omnes idem cernimus, Att. ap. Non.; — 2) ligel. „overf." o. „teknisk"; aa) i Stats- og Retssproget, (f. d. hyppigere decernere): at afgiøre det Stridige, at afgjøre el. beslutte el. bestemme; - quotcumque senatus creverit, populusque jusserit, etc., Cic. Leg. 3, 33, ex XII Tabb.; jurati cernant, (skulle de kiende el. dømme), Pacuv. ap. Non.; - ogs. m. flgd. de; quid de Armenia cernerent, Tac. Ann. 15, 14; men Liv. 43, 12: priusquam id sors cerneret; — bb) navnl. heder i Arvesager: cernere hereditatem; a) at beslutte sig til at tiltræde en Arv, Varr. L. L. 7, 5, Dig.; f. ogs. cretio s. l.; — b) at afgive Erklæring om denne sin Beslutning, Dig., Cic. Att. 11, 2; — c) endel. f. adire hereditatem: at tiltræde en Arv, Cic. Agr. 2, 15, Liv. 24, 25, Plin. Ep., o. A.; - saal. ogs. „alleg."; ∾ artem alicujus: at arve el. overtage; vid. Cic. Att. 6, 1, o. id. Fam. 9, 14; — cc) i Krigssproget forel. o. „poet.": kæmpende at afgiøre, (f. d. sædv. intens. certare); ordenl. m. de el. pro, el. absol.;

dog ogs. c. acc. graec.; – Ferro, non auro, vitam cernamus utrique, (s. de vita), Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; cf. id ap. Non.: Saeviter fortuna ferri cernunt de victoria, ogs. Lucr. 5, 394, o. Plaut. Trin. 2, 4, 77; ogs. ∾ certamen, id. Bacch. 3, 15, 2; ∾ pro patria, pro liberis, etc., Sall. Cat. 59; ogs. ∾ armis cum aliquo, Att. ap. Non., ferro inter se, Virg. Aen. 12, 709; — B) „ment.; a) aandigen at adskille el. affondre fra et andet el. fra hinanden; bf. nøie at iagttage el. bemærke; - vid. Cic. d. Or. 3, 31; men id. Fin. 1, 19: quicquid porro animo cernimus, etc.; – bf. ogs. in pass.: cerni aliqua re el. in aliqua re: at sees el. bemærkes el. vise sig deri; vid. Cic. Off. 1, 20, o. id. Part. or. 23, ogs. id. Top. 21; — b) ∾ aliquem: at tage Hensyn til nogen; – ubi gratus, si non eum ipsum cernunt grati, cui referunt gratiam, Cic. Leg. 1, 18; — c) sield. o. forcl. f. d. sædv. decerno: beslutter, c. inf.; – potius germanum amittere crevi, quam etc., Catull. 64, 150; cf. Plaut. Cist., in.; — III) partic. certus, 3, (vid. ab in.), sædv. som adj.; A) „alm." o. objectivt: fastsat el. bestemt, (hvs. ogs. m. definitus, Quintil., m. praefinitus, Suet.); — 1) om Ting og Begreber; a) bestemt el. vis; in certam diem, Caes. B. G. 1, 30; cf. Nep. Chabr. 3, o. A.; in certa verba jurare, Cic.; ∾ praefinitumque tempus, Suet.; ∾ statumque vectigal, id.; ∾ limites, Hor. Ep. 2, 2, 170; ∾ orbis, id. C. S. 21; ∾ conviva, (vis el. daglig), id. Ep. 1, 7, 75; — b) ogs. undert. ligesom quidam: en vis, (naar neml. Begrebets Tilværelse betegnes uden nærmere Bestemmelse); – mensis est certus, quo mense etc., Cic. Verr. 2, 52; imperatis certis rebus etc., id. Sest. 27; saal. hos Quintil. oftere ogs. forbundet m. quidam el. aliquis; vid. id. 8, prooem., oftere; — 2) om Personer og Begreber: vis, sikker, paalidelig, sand; a) om Personer; – vid. Enn. ap. Cic. Lael. 17; men Plaut. Trin. 1, 2, 57: Tu ex amicis certis mi es certissimus; ligel. ∾ homines, (paalidelige), Cic. Fam. 1, 7; cf. Nep. Paus. 2; ligel. absol., Virg. Aen. 1, 576; men Liv. 10, 35: adversus hostem nec spe nec animo certiorem (i. e. firmiorem); endel. Hor. Od. 1, 7, 28: certus enim promisit Apollo, (han, hvis Ord el. Spaadom aldrig sviger); — b) ogs. om Begreber, (navnl. som udgaaende fra en Person); – satis animo certo et confirmato, Cic. Quint. 24; ∾ pectora, Virg. Aen. 9, 249; – ∾ jactus telorum, (som træffer), Tac.; hvs. „poet.": ∾ hasta, Virg., sagitta, Hor.; – ogs. absol.; vide ··· ut mi haec certa et clara attuleris, Ter. Hec. 5, 4, in.; cf. Liv. 22, 39; – ogs. c. gen.: certa maris opperiri, Tac. Hist. 4, 81; — B) „bes." o. subjectivt; 1) om Begreber; a) vis el. sikker (efter nogens Dom el. Forestilling); – satin' hoc certum est? Ter. Ad. 3, 2, 31; postremo certior res, Liv. 29, 6; ad me ··· ut omnia certa perscribas, Cic. Att. 3, 11; si quicquam humanorum certi est, Liv. 5, 33; cf. Caes. B. G. 7, 45; certum scire, (vide med Vished), Ter. Eun. 5, 3, 12; ligel. certum habere, (være overbevist derom), Cic. Att. 1, 13, Liv. 36, 28; ogs. pro certo habere, Cic. Att. 10, 6, Sall., o. A.; pro certo affirmare, Liv.; pro certo creditur, Sall. Cat. 15; – certum el. certius facere alicui aliquid, (bringe nogen til at troe derpaa), Plaut. Men. 2, 1, 17 o. ibd. 5, 2, 12; — b) vis el. besluttet, oftest i Forbindelsen: certum est, m. o. ud. dat. mihi etc.; – certumn' est tibi istuc? H. non non mori certius, Plaut. Capt. 3, 5, 75; oftere c. inf.; mi autem abjurare certius est, quam dependere, Cic. Att. 1, 8; cf. id. R. Am. 11, Liv. 2, 45, o. Virg. Aen. 9, 153; – hos Plaut. ogs. absol. (el. som appos.); experiar, ut opinor; certum est, id. Most. 4, 1, 41, oftere; men Ter. Andr. 2, 2, 31: certa res est: den Ting er vis; — 2) om en Person; aa) som er vis i sin Sag; sikker derpaa el. overbevist derom; absol., el. m. de, el. c. gen., ogs. m. Objectssætn.; – numquid nunc es certior? Plaut. Amph. 1, 1, 191; tam certus de sua genitura, Suet. Vesp. 25; certus matrimonii, Tac. Ann. 12, 3; certi sumus, non ignorare te, etc., Gell. 18, 10; – oftest i Forbindelsen: certiorem aliquem facere; ligel. absol., el. de re aliqua, el. rei alicujus, el. m. Objectssætn., osv.; – vid. Ter. Phorm. 4, 3, 69, Caes. B. G. 1, 11, o. ibd. 2, 2, ogs. Cic. Att. 3, 11, o. ibd. 9, 2 A; – ligel. pass.; quod crebro per me de omnibus rebus certior fias, id. Fam. 1, 7; cf. Caes. B. G. 1, 12 o. 21, oftere; – men Plaut. Pseud. 1, 1, 16: fac me certum, quid tibi est? cf. Virg. Aen. 3, 179; — bb) som har besluttet sig dertil, besluttet el. bestemt; — a) c. inf.; Certa mori, Virg. Aen. 4, 564; (cf. ibd. 475); — b) oftere c. gen.; – Jam certus eundi (Aeneas), Virg. Aen. 4, 554; certus consilii, Tac., sceleris, id., fugae, Plin. Ep.; ∾ desciscendi, Tac.; cf. id. Ann. 4, 34; — C) endnu er at hidføre neutr. abl. certo, som adv.: med Vished, vissseligen, sikkert, odl.; 1) „alm." el. objectivt; – atqui certo comperi, Ter. Eun. 5, 1, 9; nihil ita exspectare, quasi certo futurum, Cic. Tusc. 5, 28, — b) i bekræftende Svar: Liberum ego te jussi abire? M. certo, Plaut. Men. 5, 8, 9; cf. Ter. Eun. 5, 1, 9; — 2) „bes." el. subjectivt, men alene i den bekræftende Formel: certo scio, (det veed jeg med Vished, derom er jeg overbevist, odl.); – haec non voluptati tibi esse, satis certo scio, Ter. Heaut. 1, 1, 19; cf. id. Andr. 5, 4, 25; quod te moleste ferre, certo scio, Cic. Att. 1, 12; men id. Caecin. 19, absol.: veniunt mihi in mentem permulta, vobis plura, certo scio.

*cernŭālĭa, ium, n.: etslags Almuefest; vid. Varr. ap. Non.; o. — cernŭlo, are, v. a.: at støde omkuld, Senec. Ep. 8; bf. ∾ se: at falde omkuld, id. Tranqu. 3; af — cernŭo, avi, atum, 1, (v. a. o. n.): at styrte (sig selv el. andre) hovedkulds, (for- og efterel.); vid. Varr. ap. Non.; ∾ ora, Prudent.; equus cernuatus, Solin.; af — cernuus, 3, [cerno]: bøiet el. falden el. styrtet forover, (sield. o. „poet."); vid. Lucil. ap. Non.; cf. Serv. ad Virg. Aen. 10, 894: ejectoque incumbit cernuus armo (equus); — b) ogs. subst. cernuus, ligesom κυβιστήτηρ, (som støber Kolbøtter, som staaer paa Hovedet, en Gøgler af dette Slags); tamquam collus cernui, Lucil. ap. Non.

cēro, (avi), atum, 1, v. a., [cera]: overtrækker med Vox, vøxer; ∾ dolia, Colum.; oftest in pass. partic.: ceratus, 3, tabella, (til at skrive paa), Cic. Divin. in Caecil. 7; men „poet.": ∾ pennae, (befæstede med Vox), Hor. Od. 4, 2, 2; ∾ taedae, Ovid., puppes el. rates, id. — cērōma, atis, n., κήρωμα, (dat. pl. heterocl. ceromatis, Plin.; nomin. sing. heterogen. ceroma, ae, f., Arnob.); – 1) „egenl.": Voxsalve til Brug ved Brydningen el. i Brydekampen, Plin. 35, 47; ∾ lentum, Martial., immundum, id.; cf. id. 7, 32; — II) bf. „meton."; a) Brydekampplads, Senec., Plin. 35, 2; — b) Brydekamp el. Brydning, Martial. 5, 65; bf. — cērōmătĭcus, 3, κηρωματικός: oversmurt med Voxsalve, collum, Juvenal. 3, 68. — cērōnĭa, ae, f., κερωνία, germ. Johannisbrot, Plin. 13, 16. — cerostrata, s. und. celostrata o. und. cestrotos. — cērōsus, 3, [cera]: fuld af Vox, mel, Plin. 32, 13. — cērotarium, i, s. und. ceratum. — cerotum, i, s. und. ceratum.

cerrĕus, 3: af Egen cerrus, glans, Colum., Plin., manubria, id.; o. — cerrinus, 3: = frgd., calix, Plin. 30, 27; — [cerrus]. — cerrītŭlus, 3: noget forrykt el. forstyrret, Capella; demin. af — cerrītus, 3, [ctr. f. inus. cerebritus, af cerebrum]: med forstyrret Hierne, forstyrret, affindig, (men sield. o. „poet."); – Tu certe aut larvatus es, aut cerritus, Plaut. frgm. ap. Non., oftere; cf. Hor. Sat. 2, 3, 278. — cerrus, i, f.: etslags Eg, germ. Cerreiche el. Zirneiche, Colum., Plin. 16, 6 o. 8.

*certăbundus, 3: stridende, kæmpende, cum aliquo de aliqua re, Appul.; o. — certāmen, ĭnis, n., „alm.": enhver Kamp, navnl. hvori man maaler sig med nogen el. med hinanden; df. I) udenfor Krigssproget: Væddekamp el. Væddestrid: A) „egenl." el. i Kamplegene; vid. Cic. Tusc. 2, 26, o. id. d. Or. 2, 78; – ∾ luctandi, saliendi, Quintil.; ∾ quinquennale triplex, etc., Suet. Ner. 12; ∾ bijugum, Virg.; ∾ quadrigarum, Suet.; ∾ pedum el. cursus, Ovid., disci, id.; – certamina ponere, (i. e. instituere: anstille el. anordne), vid. Virg. Aen. 5, 66, o. id. Ge. 2, 530; — — B) „fig.", navnl. om de Disputerende og Handlende; vid. Cic. Fin. 2, 21; cf. id. N. D. 3, 40; f. ogs. Sall. Cat. 1; – in optimis quibusque honoris certamen et gloriae, Cic. Lael. 10; cf. id. Off. 1, 12, o. Sall. Jug. 41; ∾ laboris et periculi, Liv., bonae artis et virtutis, id.; – b) ogs. „alm.": Kappen el. at kappes med hinanden; ∾ conferendi (pecuniam), id. 4, 6; ∾ leti (inter mulieres Indas), Prop. 3, 13, 19; — II) i Krigssproget: Kamp, Strid, Fægtning; a) subjectivt (forskielligt fra d. objective proelium, pugna, bellum); vid. Lucr. 4, 841, o. id. 2, 117; – ligel. Liv. 36, 19 fin.: in ipso certamine pugnae; ligel. Hirt. B G. 8, 28: fit proelium acri certamine; — b) objectivt ligesom proelium o. pugna; – vario certamine pugnatum est, Caes. B. C. 1, 46; ligel. in certamine ipso, Liv. 2, 6; ubi res ad certamen venit, Sall. Jug. 13; cf. id. Cat. 33; o. Virg. Aen. 8, 700; — c) efteraug. ogs. alm. f. bellum el. Krig; – in hoc certamine etc.; vid. Flor. 1, 20, o. Eutrop. 1, 16; — [2. certo].

*certātim, adv., ligesom i en Væddestrid, df. „alm.": kapvis el. omkaps, ivrigen, af alle Kræfter; vid. Liv. 1, 40, o. ibd. 54. – ∾ currere, Cic., ascendere, Liv., exsurgere, Tac.: ∾ amare aliquem, Plin. Ep.; cf. Virg. Ge. 4, 38, Hor. Sat. 1, 5, 17, o. A.; — certātio, onis, f., ligesom certamen; I) „alm.": Strid el. Væddestrid, Kappen el. at kappes, ivrig Anstrængelse; A) „egenl." el. med Hensyn paa de offenlige Kamplege; – jam ludi publici ··· sint corporum certatione, cursu, pugilatione, luctatione, etc., Cic. Leg. 2, 15; certationes xystĭcorum, Suet. Aug. 45; comisk ogs.: Klammeri el. Slagsmaal; vid. Ter. Ad. 2, 2, 4; — II) „fig.": exercentes ingenia certationibus, (ved at kappes med hinanden), Vitruv.; ogs. en lærd Disput el. Ordstrid; vid. Cic. Fin. 2, 14; – ogs. i Retssproget: haec est iniqua certatio, (denne Paastand) etc., id. Quint. 22; ogs. i Statssproget: – ∾ mulctae el. poenae, (offenlig Forhandling angaaende Straffens Bestemmelse), Cic. Leg. 3, 3, o. Liv. 25, 4, (cf. ibd. 3); — not.: field. i Krigssproget: Kampen el. de Kæmpendes Strid; jaculis consumptis ad gladios certationem revocaverunt, Sisenn. ap. Non.; o. — certator, oris, m.: Kæmper el. Stridsmand; df. „overf.": Disputator el. Kiævler, Gell. 12, 10, Appul.; — [2. certo]. — 1. certatus, 3, partic. af 2. certo. — 2. certātus, us, m., [2. certo], „poet." f. certamen: Væddestrid; nudosque virorum Certatus, Stat. Silv.

certe, adv. af certus; I) (fuldstændigen bekræftende): vist, sikkert: A) objectivt; certe captus est, Ter. Andr. 1, 1, 55; cf. Cic. Div. 2, 7, ogs. Hor. Sat. 2, 2, 132; – ogs. med andre Partikler; saal. hercle certe, Ter.; certe hercle, o. certe edepol, Plaut.; – si reperire vocas, amittere certius, Ovid. Met. 5, 519; superl. certissime har Tertull.; — b) i bekræftende Svar; vid. Plaut. Trin. 4, 3, 65, Ter. Ad. 1, 1, 53, ogs. Cic. Tusc. 1, 5, oftere; – ogs. til Bekræftelse af en frgd. Handling; vid. Cic. R. Com. 14, id. Orat. 42, o. id. Fin. 2, 27; — B) subjectivt; certe enim scio, Ter. Andr. 3, 2, 23; cf. Cic. R. Am. 8, oftere; – ogs. i bekræftende Svar: ain' tu? S. certe, sic erit, Ter. Heaut. 5, 3, 12; – ogs. i den subjective Forudsætning el. Formodning: vist, sikkert, odl.; si me tanti facis, quanti certe facis, Cic. Fam. 11, 16; cf. Virg. Aen. 1, 234, o. Ovid. Met. 2, 423; – ligel. i den spørgende Forudsætning: vid. Cic. Leg. 1, 1, o. Suet. Aug. 33; — II) (betinget el. indskrænket bekræftende): dog vist, dog sikkert, dog i det mindste; vid. Ter. Ad. 4, 7, 16; ligel. consulatum unum certe plebis esse, Liv. 22, 31; ut homines mortem ··· certe timere desistant, Cic. Tusc. 1, 49; – navnl. ogs. hos pronom. person.; vid. ibd. 5, 28; ligel. ego certe el. certe ego, odl., Quintil., Sall., o. A.; endel. ogs. m. tamen, Cic. d. Or. 3, 6, o. m. quidem, id. Tusc. 1, 29; cf. Liv. 45, 22. — certiōro, avi, atum, 1, v. a., [certior, certus], i. e. certiorem facio.: underretter, vig.

1. certo, adv., f. und. certus, cerno. — 2. certo, avi, atum, 1, v. n., intens. af cerno; I) „egenl.": kæmper el. strider (med el. uden Vaaben), cum aliquo de aliqua re, (med nogen derom); vid. Cic. d. Or. 2, 18; – oftest m. tilføiet abl.; – ∾ cum hoste armis, venenis; vid. id. Off. 3, 22; de ambiguo agro quum saepe bello certassent, Liv. 3, 71; cf. id. 21, 1; men Virg. Aen. 2, 30: hic acie certare solebant; ogs. ∾ cum aliquo pro salute, pro gloria; vid. Sall. Jug. 114, o. Tac. Agric. 5; – ogs. imperson.; ibi aliquamdiu certatum, Sall. Jug. 74; ligel. in transgressu amnis multum certato, Tac. Ann. 11, 10; – „poet." ogs. in pass.; certatam lite deorum Ambraciam, (om hvis Besiddelse de havde stredet), Ovid. Met. 13, 713; cf. Sil. 17, 342; — II) „fig."; A) „alm.": at kappes (dermed, el. deri, el. derom); – ∾ cum aliquo dicacitate, Cic.; ∾ inter se officiis, id.; cf. Sall. Jug. 52; ∾ cum civibus de virtute, id.; men id. Cat. 38: ∾ pro sua quisque potentia; men Tac. Ann. 2, 46: ∾ augendae dominationi, (dat. resp., f. de el. pro); – si nautae certarent, quis eorum gubernaret, Cic. Off. 1, 25; cf. Hor. Ep. 1, 14, 4; – „poet." ogs. c. dat. (f. cum); solus tibi certet Amyntas, Virg. Ecl. 5, 8; certans melioribus, Hor., imparibus, id.; — B) „bef." ogs.; a) at trættes el. stride for Retten; inter se quo jure certarent, etc., Cic. Verr. 2, 16; men c. acc. comm.: si quid se judice certes, Hor. Sat. 2, 1, 49; hvf. in pass.: foro si res certabitur olim, ibd. 2, 5, 27; cf. Liv. 25, 3; — b) certare c. inf., (oftest „poet."): at stræbe derefter, at anstrænge sig derfor; vid. Virg. Ecl. 5, 9, Lucr. 5, 1123, oftere, Hor. Od. 1, 1, 8, o. A.; certat quisque evadere, Curt. 9, 4; cf. Plin. Pan. 81. — certus, 3, f. und. cerno.

cĕrūchi, orum, m., κεροῦχοι (f. κεραιοῦχοι), (sc. funes): Touge, som holde Ræerne, Lucan., Val. Fl. — cērŭla, ae, f., dem. af cera: lidet Stykke Vox; ∾ miniata, Cic. Att. 15, 14, (til Mærke ved feilagtige Steder i et Skrift); ligel. in pl.: ∾ miniatulae, ibd. 16, 11. — cērussa, ae, f.: Bleghvidt, (som Malerfarve, som Skiønhedsmiddel, som Medicin, osv.); vid. Plin. 34, 54, ogs. id. 35, 19; – cerussa malas oblinere, Plaut.; cf. Ovid. Med. Fac. 73, o. Martial. 10, 22; df. — cērussātus, 3: malet el. sminket med Bleghvidt, malae, Cic., cutis, Martial., tabulae, Cod. Theod.

cerva, ae, fem. af cervus: Hunhiorten, Hinden, Plin. 11, 45, Ovid.; — b) „poet." ogs. alm.: en Hiort, Virg. Aen. 4, 69, Hor. Od. 1, 1, 27, o. A. — cervārĭus, 3, [cervus]: hørende til el. benævnt efter en Hiort, lupus, (Hiortulven el. Hiortlossen), Plin. 8, 34; ∾ venenum, (hvormed Pile bestrøges), id. 27, 76.

cervical, ālis, n., (f. cervicale, sc. pulvinar), [cervix]: Halspude el. Hovedpude, Martial., Juvenal.; ogs. in pl., Suet. Ner. 6. — cervicŭla, ae, f., demin. af cervix: Nakken el. Halsen; ∾ contracta, Quintil.; ∾ jactare, Cic. Verr. 3, 19; — b) „overf." i Mechaniken: den saakaldte Hals paa den hydrauliske Maskine, Vitruv. 10, 13. — cervīnus, 3, [cervus]: af en Hiort, hørende dertil el. benævnt derefter, cornu,

Varr., Colum., pellis, Hor., vellera, Ovid.; ∾ senectus, Plin. 8, 20; cf. Cic. Tusc. 3, 25; — b) df. subst. cervina, ae, f., (sc. caro): Hiortekiød, Edict. Diocl. — cervisĭa, ae, f., [gallisk Ord, rimel. besl. m. ceria, celia]: Øl, Plin. 22, 82.

cervix, icis, f., (gen. pl. cervicum, Cic., Plin.); oprdl.: Nakken, navl. Nakkebenet tilligem. Baghalsen; df. ofte f. Halsen el. collum; (hos Cic. altid in pl.); - cervicem rectam esse, non rigidam, etc.; vid. Quintil. 11, 3, 82 flgd.; cf. Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64, Lucr. 6, 31, o. A.; ligel. in pl., Ter. Heaut. 2, 3, 131: eversas cervices tuas, etc.; cf. Cic. Tusc. 5, 21, oftere: - ogs. om Dyrene; boum cervices natae ad jugum; id N. D. 2, 63; — B) „alleg."; a) med Henspillen paa Lastdyrets Aag, id. Sest. 66: qui cervicibus suis tanta munia atque rempublicam sustinent; cf. id. N. D. 1, 20, ogs. id Mil. 28, oftere; men Liv. 44, 39: in cervicibus alicujus esse, (at trykke nogen ved sit Naboskab); — b) ligel. findes cervices „alleg." f. Mod el. Dristighed; - qui tantis erunt cervicibus recuperatores, qui etc., Cic. Verr. 3, 59; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed: Halsen el. den halsformede Del af forskiellige Gienstande; saal. af Flasker o. Maskiner; ∾ amphorae, Martial., fistulae, Vitruv.; men ∾ Peloponnesi, Plin. 4, 4, (i. e. Isthmus).

cervus, i, m.: Hiorten, Plin. 8, 50; ∾ fugax, Hor., Ovid.; cf. Virg. Aen. 10, 725; vincere cervum cursu, Plaut.; — II) „overf." (fra Hiortens Tagger), hede cervi: de gaffelformede Træer; a) hvormed Vinstokken holdes i Veiret, Tertull.; — b) hvormed Fienden holdes ude, (etslags spanske Ryttere), Caes. B. G. 7, 72, Liv. 44, 11, o. A. — cērȳcium (ēum), i, n., κηρύκιον, (ειον), d. lat. caduceus, Heroldstaven, Dig. — cēryx, ȳcis, m., κήρυξ: en Herold, Senec. Tranqu. 3.

cespes, itis, f. und. caespes. — cessātio, onis, f.: Nølen, Dvælen, Udsættelse; - id negotium institutum est; non datur cessatio, Plaut. Poen. 4, 2, 103; - ogs. Uvirksomhed; vid. Cic. N. D. 1, 36; ogs. Frihed fra offenlige Forretninger, id. Leg. 1, 3; - men ∾ pugnae: Kampens Ophør el. Standsning, Gell. 1, 25; — 2) „overf." om Ageren: at hvile, at ligge brak, Colum. 2, 1; o. — cessator, oris, m.: en Nøler; vid. Cic. Fam. 9, 17; - ogs. Dagdriver; Nequam et cessator Davus; vid. Hor. Sat. 2, 7, 100; — fem. cessātrix, icis, Tertull.; — [cesso]. — cessīcius, 3, [cessus, cedo]: hørende til en Overdragelse, tutor, tutela, ICti.

cessim, (ogs. cossim o. coxim), adv., [cesso, cedo]: ligesom vigende; df. særd.: med Bøining indad; ogs. baglens, tilbage, (oftest for- og efterel.); - quum domum ab Ilio coxim revertero, Varro ap Non.; cessim ire, Lig.; — b) grabatum coxim insidens, (siddende paa Huk), Appul. — cessio, onis, f., [cedo]: Overgivelse el. Afhændelse, (i Retssproget); in jure cessio etc., f. Cic. Top. 5; de cessione bonorum, (om Opbud), Dig.; — 2) ∾ diei, (Terminens Nærmelse), Dig.

cesso, avi, atum, 1, v. n. (o a.), intens. af cedo; I) „egenl."; A) „alm." m. Bibegr. af Dorskhed, odl.: at blive tilbage, at nøle, at give sig Tid; - neque umquam in suo studio atque opere cessavit, Cic. d. Senect. 5; cf. Liv. 35, 35; ogs. absol.: paullum si cessassem, Ter. Enn. 4, 4, 5; cf. Liv. 1, 46, o. Hor. Od. 1, 35, 15; - men pass. impers.: ab apparatu operum ac munitionum nihil cessatum, Liv. 21, 7; cf. Tac. Ann. 3, 28; — bb) ogs. at mærke; a) i Spørgsmaal, som Opmuntringsformel, odl.; - quid cessas? el. cessas? nøler du? d. e. saa skynd dig dog! Ter., Tibull.; cf. Virg. Aen. 6, 51 flgd.: cessas in vota precesque etc.? (f. cessas vota facere etc.)? ligel. c. inf.: cesso pultare ostium vicini? Ter. Heaut. 3, in., oftere; men mihi cesso, quum sto, (nøler til min egen Skade), Plaut. Epid. 3, 2, 6 flgd.; — b) c. inf.: at aflade el. ophøre; nec cessat de nobis detrahere, Cic. Att. 11, 11; — B) „bef." ogs.: at være uvirksom el. uden Syssel, at holde Fritid; - nihil agere et cessare etc., Cic. N. D. 3, 39; ligel. Virg. Ecl. 7, 10: si quid cessare potes? hvf. ogs., ligesom vacare, c. dat.: at have el. give sig Tid dertil, Prop. 1, 6, 21; f. ogs. Hor. Ep. 2, 2, 183, o. Ovid. Met. 4, 37; - cessatum adhuc est, Ter. Ad. 4, 4, 21; men „poet.": cessatum ducere curam, (berolige el. neddysse), Hor. Ep. 1, 2, 31; — II) „overf."; A) om Ting og Begreber; a) at ligge hen, at være ubrugt el. forsømt, odl., (oftest „poet."); vid. Hor. Od. 3, 19, 19; ligel. cessare aras, (blive ubesøgte), Ovid. Met. 8, 278; - navnl. ogs. om Ageren: at ligge udyrket, at hvile; vid. Virg. Ge. 1, 71; (hvorom ogs. cessare in annum tertium, Plin.); - „poet." ogs. in pass.: cessatis in arvis, (paa de udhvilte Marker), Ovid. Fast. 4, 617; ligel. in pass.: cessataque tempora, (den spildte Tid), id. Met. 10, 659; - cessavit deinde ars, (ophørte el. kom af Brug; opp. revixit), Plin. 34, 19; men cessans honor, (det ledige Consulat), Suet. Caes. 96; — b) ikke at være tilstede, at mangle el. feile; cessat voluntas, (ville I ikke)? Hor. Od. 1, 27, 13; quod cessat, (det manglende), Quintil.; — c) i Retssproget om en Paastand el. Forhandling: at blive ugyldig el. uanvendelig, Dig.; — B) om Personer; a) at staae tilbage, at mangle noget, at feile; qui multum cessat, Hor. A. P. 357; orator ⋯ nulla ex parte cessans, Quintil. 1, 10, 4; men ∾ officio, (f. ab officio), f. Liv. 42, 6; — b) i Retsproget: at udeblive; culpane quis, an aliqua necessitate cessasset, Suet. Claud. 15. — cessus, 3: partic. af cedo.

cestron, i, n., κέστρον: Væxten Betonie, (betonia officinalis L.), Plin. 25, 46. — cestrosphendone, es, f, κεστροσφενδόνη: Krigsmaskine, hvormed Stene udkastes, beskrives Liv. 42, 65. — cestrōtus, 3, κεστρωτός: malet el. tegnet med Griffelen, Plin. 11, 45; af — cestrum, (-on), i, n., κέστρον: Griffel el. Gravstikke, (til Brug ved det encaustiske Maleri), Plin. 35, 41. — 1. cestus, (-os), i, m., κεστός, (d. e. stukken, sc. ἱμάς); Rem el. Giord el. Bælte, Cato, Varr.; - navnl. ogs. Venusbæltet, Martial. 6, 13; cf. id. 14, 206, flgd. — 2. cestus, i: Kamphandske osv., f. und. caestus.

cētārius, 3: hørende til el. benævnt efter Fisken cetus, men alene subst.; 1) cetarius, i, m.: en Fiskehandler, Cic. Off. 1, 42, o. A.; — 2) cetarium, i, n.: Hyttefad el. Fiskedam, odl., Hor. Sat. 2, 5, 44; - i denne Bem. ogs. in pl.: cetariae, arum, f., Plin. 9, 19, oftere.

cēte, f. und. cetus. — cetera, cetero, ceterum, f. und. ceterus. — cētĕrōqui, (o. ceteroquin), adv., [ceterus; cf. alioqui, alius]: forresten, iøvrigt, med andre Henseyn; - si modo etc.; ceteroqui mihi locus non displicet, Cic. Fam. 6, 19; cf. id. Att. 12, 3, o. Gell. 20, 1.

cētĕrus, (nomin. sing. m. inus.), 3, [ce-, ἕτερος]: den anden, det andet; derim. reliquus: den el. det øvrige, Resten; - vid. Liv. 21, 20, o. Cic. N. D. 2, 10; - (dog findes ceterus oftere f. reliquus); — I) som adj. o. subst.; aa) sing.; armillis aureis ceteroque regio cultu etc., Nep. Dat. 3; cohortes veteranas ⋯ ceterum exercitum etc., Sall. Cat. 59; cf. Tac. Agr. 17; - cetera jurisdictio, Cic. Att. 6, 2; ∾ turba, Hor., classis, Liv., Graecia, Nep.; pro cetera ejus audacia atque amentia, Cic. Verr. 1, 2; - ceterum omne (frumentum) etc., Liv. 22, 20; cf. id. 1, 48, o. Tac. Ann. 2, 21; — bb) plur.; de reliquis nihil melius ipso est; ceteri et cetera ejusmodi, ut etc., Cic. Fam. 4, 4; sane ceterarum rerum etc., (opp. una in re), id. Quint. 3; de justitia ⋯ ceterisque similibus, Quintil. 9, prooem.; — b) df. Forbindelsen: et cetera, el. cetera, (vort: og saa videre, Grækernes καὶ τὰ ἑξῆς), naar man afbryder Fremstillingen af bekiendte Gienstande; vid. Cic. d. Or. 2, 32 o. 61, ogs. id. Top. 5, o. Lucr. 2, 1085; — II) df. som adv.; A)

ceterum, (oprdl. acc. resp., med Hensyn paa det Andet el. det Øvrige); df. a) i enkelte Sætningsforbindelser: iøvrigt, forresten; vid. Ter. Phorm. 1, 2, 91, o. Liv. 1, 24; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 14: ego me ··· praeterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam; — b) i Overgangen til en ny Tankeforbindelse: ligel. iøvrigt, forresten, navnl. hos Historikerne; vid. Sall. Jug. 4, o. 20, oftere; Suet. Caes. 4 o. 16, oftere; f. ogs. Ter. Hec. 3, 3, 31; ogs. Plaut. Poen. prol. fin.: dehinc ceterum valete! — c) m. indskrænkende Bem., sædv. i Modsatn. af quidem el. af en Negation: forresten, men dog, derimod, alligevel, odl.; vid. Liv. 21, 6, ogs. Plin. Pan. 55; — B) cetera, (som Biform af ceterum): iøvrigt, forresten – staaer navnl.; a) hos Adjectiver; vid. Sall. Jug. 19, o. Liv. 21, 8; ligel. virum cetera egregium etc., id. 1, 35; cf. Virg. Aen. 3, 594: cetera Grajus, ogs. Hor. Ep. 1, 10, 2, o. A.; — b) hos Adverb.; vid. Cic. Orat. 25, id. Att. 14, 16, o. id. N. D. 1, 22, (men altid med Varianten ceteroquin); — c) hos Verber; quiescas cetera, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 53; cf. Virg. Aen. 9, 656, o. ibd. 2, 438, ogs. Martial. 13, 84; — C) cetero, (ligel. Biform af ceterum): iøvrigt, forresten; men alene hos Plin.; – est et alia vis, cetero similis, at praedura, id. 37, 52; ogs. om Tiden, id. 10, 79.

Cēto, us, f., Κητώ; 1) Gemalinde af Phorcus, Moder til Medusa o. til Gorgonerne, Lucan. 9, 646; — 2) efter Plin. 5, 14: et Søuhyre, som dyrkedes paa Kysten af Phoenicien. — cetos, i, f. und. cetus. — cētōsus, 3, [cetus]: af de store Søfiske, viscera, Avien.

cētra, (caetra), ae, f., [rimel. spansk Ord]: det korte spanske Skiold, Liv. 28, 5, Virg. Aen. 7, 732 (Serv.), o. A.; df. — cetrātus, 3: forsynet med Skioldet cetra, cohors, Caes., Liv. 31, 36; — b) ogs. subst. caetrati, (sc. milites), Caes., Liv. l. c., oftere. — cette, (f. cedite), f. und. 2. cedo. — cētus, i, m., [τὸ κῆτος], (hvf. ogs. cetos som neutr., Plin. 32, 4, o. n. pl. cete, Plin., Virg., o. A., τὰ κήτη): enhver større Søfisk, navnl. Hvalen, Haien, odl.; – delphini et reliqua cete, Plin. 9, 74; — 2) „overf.“: Stiernebilledet Hvalfisken, Vitruv., Manil.

ceu, adv., [ctr. af ce.ve, ligesom neu, seu, af neve, sive]; som Sammenligningspartikel; a) ligesom, aldeles som; vid. Virg. Aen. 6, 492; ligel. intus a centro, ceu stella lucet etc., Plin.; cf. Suet. Vitell. 17; — b) navnl. ogs. hos poetiske Billeder og Sammenligninger: ligesom, som; vid. Virg. Aen. 5, 740, ogs. ibd. 88 o. 527; – ligel. m. quum, id. Ge. 1, 303, o. ibd. 4, 96; – ligel. m. si, Lucr. 4, 620, o. id. 6, 161; — c) i conditionale Forbindelser: som om; vid. Virg. Ge. 3, 194; ogs. m. flgd. conj., id. Aen. 2, 438; — d) endel. staaer ceu f. quasi vero, i Giendrivelsen af en Andens Mening el. Paastand; vid. Plin. 11, 92, oftere. — Ceus, 3, f. und. Cea.

cēva, ae, f., [germanisk Ord]: Ko af det mindre Slags, Colum. 6, 24. — cēvĕo, ēre, v. n.; oprdl. om Hunde: at logre med Halen; df. sædv. in re obscoena, Juvenal., Martial.; — 2) df. „overf.“: at smigre, at føre smigrende Tale, Pers. 1, 87.

Cēyx, ȳcis, m., Κήϋξ: Konge i Trachis, og Gemal af Halcyone, der efter hans Skibbrud styrtede sig i Havet; hvorefter begge forvandledes til Isfugle; vid. Ovid. Met. 11, 739 flgd.; — b) df. appellat.: cēyces: Havisfugle; halcyones: Hunnerne, Plin. 32, 27.

ch, svarer til det græske Bogstav χ i Ord af d. Græske; f. und. Bogstavet C. — Chabrĭas, ae, m., Χαβρίας: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Chabrias. — chaerephylum, i, f. und. caerefolium. — Chaerōnēa, ae, f., Χαιρώνεια: By i Boeotien, hvorved Philippus overvandt Grækerne; vid. Plin. 4, 12, o. Liv. 35, 46; men ogs. berømt som Plutarchs Fødeby, (hod. Kaprena).

chălastĭcus, 3, χαλαστικός: formildende, aqua, Theod. Prisc., unctiones, Veget. — chălātōrĭus, 3, [χαλάω, i. e. laxo]: til at løse el. fire, funes, Veget. — chălāzĭas, ae, m., χαλαζίας, [χάλαζα, Hagl]: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — chălāzĭus, 3, [χάλαζα, Hagl]: som ligner Hagl, lapis, Plin. 36, 43, etslags Ædelsten; — b) df. subst.: chalazion, i, n., χαλάζιον: Bygkorn (paa Øielaaget), Cels. 7, 7. — chalbane, es, f. und. galbanum.

chalcanthum, i, n., χάλκανθον: Kobbervitriolvand, d. lat. atramentum, Plin. 34, 32. — chalcaspides, um, (med Kobberskiolde), f. und. aglaspis. — Chalcēdon, (Calchedon), ŏnis o. onos, f., Χαλκηδών: By i Bithynien ved d. thraciske Bosporus, ligeoverfor Byzantium, Mela, Plin. 5, 43, Lucan., o. A.; — bb) df. Chalcēdŏnĭus, 3: chalcedonisk, Thrasymachus, Cic. d. Or. 3, 32; — b) df. Chalcedonii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Chalcedon, Tac. Ann. 12, 63. — chalcēos, i, f., χάλκειος: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 56. — chalcētum, i, n.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 26, 25. — chalcēus, χάλκεος: af Kobber; Chalcea donanti chrysea qui dederas, Martial. 9, 95.

Chalcidensis, e, f. und. 2. Chalcis. — chalcĭdĭce, es, f., χαλκιδική: ligesom 1. chalcis: etslags Øgle el. Firben, Plin. 29, 32. — Chalcidicensis, e, o. Chalcidicus, 3, f. und. 2. Chalcis. — Chalcioecus, i, Χαλκίοικος; oprdl. hos Grækerne: Epithet til Gudinden Athene el. Minerva, af hendes Kobbertempel, vid. Nep. Paus. 5; – df. hos Romerne: Chalcioecus, i, m.: et Minervatempel af Kobber, vid. Liv. 35, 36. — Chalciŏpe, es, f., Χαλκιόπη: Datter af K. Æetes, Søster af Medea, o. Gemalinde af Phrixus, Ovid. Her. 17, 232, Val. Fl.

1. chalcis, ĭdis, f., χαλκίς; 1) etslags Fisk af Sildeslægten, Plin. 9, 71 o. 74; — 2) ligesom chalcidice: en Øgleart el. Firben, Plin. 32, 13 o. 17. — 2. Chalcis, ĭdis, (idos), f., Χαλκίς: Hovedstaden paa Øen Euboea, ligeoverfor Aulis, og ved en Bro forbunden med Fastlandet, (hod. Egribos), Mela 2, 7, Plin. 4, 21, Lucan., o. A., — B) df. 1) Chalcĭdĭcus, 3; a) chalcidisk, Euripus, Cic. N. D. 3, 10; men ∾ versus, Virg. Ecl. 10, 50, (benævnt efter Digteren Euphorion af Chalcis); ∾ Nola, (som anlagt af Chalcidenserne), Sil.; — b) cumeisk, (fordi Cumæ var en Coloni fra Chalcis); ∾ arx, Virg. Aen. 6, 17, (i. e. Cumae); — c) som subst. er Chalcidicum, i, n.: Værelse i el. paa hvert Hiørne af en Basilica, paa begge Sider af Tribunal, Vitruv. 5, 1; — 2) Chalcĭdensis, e: = frgd.; ∾ Timagoras, (fra Chalcis), Plin. 35, 35; — 3) Chalcĭdĭcensis, e: = frgd., colonia, Gell. 10, 16, (i. e. Cumae); — not.: Chalcis hed ogs.; a) en By i Arabien, Plin. 6, 39; — b) en By i Syrien, Plin. 5, 19. — chalcites, ae, m., el. chalcītis, ĭdis, f., χαλκίτης, el. χαλκῖτις; 1) Kobbersten el. Kobbererts, Plin. 34, 29, Cato; — 2) etslags kobberfarvet Ædelsten, Plin. 37, 73.

chalcŏphōnos, i, f., χαλκόφωνος, (der lyder el. klinger som Kobber); df. en Ædelsten af denne Beskaffenhed, Plin. 37, 56; ogs. chalcophtongus, i, f., χαλκόφθογγος, Solin. 37. — chalcosmăragdus (os), i, f., χαλκοσμάραγδος: en Smaragdart med Kobberaarer, rimel. Malachiten, Plin. 37, 19. — chalcus, i, m., χαλκός, (hos Romerne): en tiende Del af en Obol, Plin. 21, 109.

Chaldaei, orum, m., Χαλδαῖοι: et ved Stiernetyderi og Spaadomskunst mærkeligt Oldfolk i Landet Chaldæa, (en Provinds af Assyrien), Mela 3, 3, Cic. Div. 1, 1; – sing. Chaldaeus, i, m., (en Spaamand), Cato; — B) df. 1) Chaldaeus, 3: chaldæisk, regnum, Lucan., grex, Juvenal.; — 2) Chaldăĭcus, 3, ligesom frgd.: chaldæisk; vid. Cic. Div. 2, 42; ∾ rationes,

ibd. 47. — chălo, (avi), atum, 1, v. a., *χαλάω*: nedlader, sænker, Vitruv., Veget.

chalўbēius, 3: af Staal, massa, Ovid. Fast. 4, 405; af — chălybs, ўbis, m., *χάλυψ*: Staalet, Plin. 34, 41; ∾ vulnificus, (af dets Brug til Vaaben), Virg. Aen. 8, 446; cf. Prop. 1, 16, 30; — 2) df. „meton.": hvad der er forfærdiget af Staal, navnl.: Sværdet, Senec. Thyest. 364; Mundbidet paa Hestens Bidsel, Lucan.; Pilens Spids el. Od, id.; df. — Chălўbes, um, m., *Χάλυβες*: Folk i Pontus, berømt af dets Biergværker, navnl. ogs. af Staalets Tilberedelse; vid. Plin. 6, 4, o. id. 7, 57; cf. Virg. Ge. 1, 58: At Chalybes nudi ferrum, etc.

1. chăma, ătis, n.: = lupus cervarius, (en Losart), Plin. 8, 28. — 2. chăma, ae, f., *χήμη*: en Muslingart, (germ. die Gienmuschel), Plin. 32, 53. — chaemaeacte, es, f., *χαμαιάκτη*: den lavstammede Hyld, (sambucus ebulus L.), Plin. 24, 35. — chămaecĕrăsus, i, f., *χαμαικέρασος*: lavstammet Kirsebærtræ, Plin. 15, 30. — chămae.cissos, i, f, *χαμαίκισσος*; 1) lavstammet Vedbende, (glecoma hederacea L.), Plin. 16, 62; — 2) en Art af Væxten cyclaminus, Plin. 25, 69. — chamaecўpărissus, i, f., *χαμαικυπάρισσος*: Jordcypressen, Plin. 24, 80. — chămaedaphne, es, f., *χαμαιδάφνη*: lavstammet Laurbærtræ, Plin. 15, 39. — chămaedrăcon, ontis, m., *χαμαιδράκων*: en paa Jorden krybende Drage i Africa, Solin. 27. — chămaedrys, ўos, f., *χαμαίδρυς*: etslags Plante, (teucrium chamaedrys L., germ. Gamanderlein), Plin. 14, 19.

chămaelĕon, ōnis o. ontis, *χαμαιλέων*, (Jordløven); 1) m.: en Øgleart, som tilligemed Sted og Stilling vexler Farve, Chamæleonen, Plin. 8, 51, Gell. 10, 12; — 2) m. o. f.: etslags Plante, (germ. Eberwurz), Plin. 22, 21, o. id. 30, 10. — chămaeleuce, es, f., *χαμαιλεύκη*: etslags Plante, ogs. bechion o. tussilago, (germ. Huflattich), Plin. 24, 85. — chămaelўgos, i, f., *χαμαίλυγος*: etslags Plante, sædv. verbenaca, Appul. — chămaemēlon, i, n., *χαμαίμηλον*, (ligesom Jordæble): Planten Camille, Plin. 22, 26. — chămaemyrsine, es, f., *χαμαιμυρσίνη*: Dværgmyrten, d. e. Musetorn, ruscus, Plin. 23, 83. — chămaepeuce, es, f., *χαμαιπεύκη*, (lavstammet Lærketræ); df. etslags Plante, hvis Blade ligne Lærketræets, Plin. 24, 86. — chămaepĭtys, ўos, f., *χαμαίπιτυς*, d. lat. abiga: Markcypressen, Plin. 24, 20. — chămaeplătănus, i, f., *χαμαιπλάτανος*: d. lavstammede Løntræ, Plin. 12, 2.

chămaerĕpes, um, f., *χαμαιρεπεῖς*, (krybende paa Jorden), palmae: lavstammet Palmeart, Plin. 13, 9. — chămaerops, ōpis, f., *χαμαίρωψ*: = chamaedrys, Plin. 24, 80; (al. chamaedrops, *χαμαίδρωψ*). — chămaesўce, es, f., *χαμαισύκη*, (Jordfigen): etslags Ulvemælk, Plin. 24, 83. — chămaetorta, orum, n., [*χαμαί*, d. e. humi, tortus]: Væxter, som snoe sig henad Jorden, Fronto. — chămaezēlon, i, n., *χαμαίζηλον*: = gnaphalion, Plin. 27, 61. — Chamavi, orum, m.: germanisk Folkestamme ved Rhinen, boede sildigere imellem Veseren o. d. hercyniske Skov, Tac. Germ. 33 flgd.; cf. id. Ann. 13, 55.

chămēdўosmos, i, f., *χαμηδύοσμος*: Rosmarinen, Appul. — chămĕlaea, ae, f., *χαμελαία*, (lavstammet Olietræ): etslags Buskvært, (cneoron tricoccon L.), Plin. 24, 82. — chămulcus, i, m., *χαμουλκός*: etslags Maskine, Amm. — chane el. channe, es, f., *χάνη* el. *χάννη*: etslags Søfisk, (perca cabrilla L.), Ovid. Hal. 108, Plin. 9, 23.

Chāon, ōnis, f. und. flgd. — Chāŏnes, um, m., *Χάονες*: Chaonerne, Folk i d. nordvestlige Epirus, benævnte efter en Heros Chaon, Broder af Helenus; vid. Plin. 4, prooem.; — B) df. 1) Chāŏnĭus, 3: chaonisk, campi, Virg. Aen. 3, 334, glans, id. Ge. 8, 9; men pater, ibd. 2, 67, (i. e. Juppiter, neml. m. Hensyn paa hans Orakel i Dodona); ∾ columbae, (som spaaede i Dodona), id. Ecl. 9, 13; — b) df. subst. Chāŏnĭa, ae, f., (sc. regio), Virg. Aen. 3, 335, ogs. Plin. l. c.; — 2) Chāŏnis, ĭdis, fem. adj.: chaonisk; ∾ ales, (i. e. ∾ columba, s. ovenf.), Ovid. A. A. 2, 150; ∾ arbor, (i. e. quercus), id. Met. 10, 90. — Chāŏnia, Chaonis, Chaonius, s. und. frgd.

chăos, abl. chao, n., *τὸ χάος*; I) „alm.": Underverdenens uendelige, mørke og øde Rum; df. Underverdenen selv; — ∾ ingens, Ovid. Met. 10, 30, inane, id. Fast. 4, 600; — „poet." ogs. det dybeste Mørke el. evig Nat; ∾ Cimmerium, Stat. Silv. 3, 2; — b) ogs. som Person; vid. Virg. Aen. 4, 510, o. ibd. 6, 265, ogs. Ovid. Met. 14, 404; — II) „bes." ogs.: den forvirrede Masse el. det formløse Urstof, hvoraf Verden el. Universet er skabt; vid. Ovid. Met. 1, 7.

chara, ae, f.: etslags ubekiendt Rod; vid. Caes. B. C. 3, 40. — chărăcatus, 3, [charax]: forsynet med Pæle, vineae, Colum. 5, 4. — chărăcĭas, ae, m., *χαρακίας*: tienlig til Pæle, calamus, Plin. 16, 66; — 2) ogs. Tilnavn til en Art af tithymalus el. Ulvemelk, id. 26, 39.

chăracter, ēris, m., *χαρακτήρ*; I) oprdl.: Værktøi til Indbrænding el. anden Mærkning, Isid.; df. sædv. „meton.": det (navnl. Dyrene) indbrændte el. paasatte Mærke, Colum., Pallad.; — II) „overf.": Eiendommelighed el. Charakter, navnl. Stilens el. Foredragets; (for- o. eftercl.); — ∾ Lucilianus, Varr.; cf. Serv. ad Virg. Ecl. 3, 1; (hos Cic. o. Gell. paa Græsk). — Chărax, ăcis, m., [*χάραξ*: Pæl el. Pallisade til Befæstning]: Navnet paa flere befæstede Steder, navnl. paa en By ved d. persiske Bugt, hvortil hørte Landskabet Characeae; vid. Plin. 6, 31; s. ogs. id. 4, 36. — chăraxo, (avi), atum, 1, v. a., *χαράσσω*: kradser, ridser, Prudent., Augustin.

Chăriclo, us, f.: en Nymphe, ved Centauren Chiron Moder til Ocyrhoe, Ovid. Met. 2, 636. — Charis, itis, f. und. Charites. — chărisma, ătis, n., *χάρισμα*: Skienk, Gave, Prudent. — chăristia, orum, n., *χαρίστια*: aarlig Familiefest, (d. 10 Febr., neml. tvende Dage efter Parentalierne), paa hvilken Familiestridigheder bleve bilagte, Ovid. Fast. 2, 617 flgd., Val. Max. — chăristĭcum, i, *χαριστικόν*: Skienk el. Gave, Dig.

Chărites, um, f., *Χάριτες*: (lat. Gratiae): Chariterne el. Gratierne el. Huldgudinderne, (Aglaja, Euphrosyne, Thalia); vid. Ovid. Fast. 5, 219, o. Plin. 36, 4; — not.: dat. pl. graec. Charisin, (*Χάρισιν*, f. Charitibus), Prop. 4, 1, 75; acc. sing. graec. Charita, (*Χάριτα*, f. Charitem), Plin. — charĭtoblĕphăron, i, n., *χαριτοβλέφαρον*, (med skiønne Øienlaage): etslags Elskov vækkende Trylleurt, Plin. 13, 53.

Chăron, ontis, (ōnis), m., *Χάρων*: Færgemanden i Underverdenen, Cic. N. D. 3, 17; s. ogs. Virg. Aen. 6, 299, o. Senec. Herc. Fur. 764 flgd.; — b) df. Chārōnēus, 3: charonisk el. underjordisk, scrobes, Plin. 2, 95. — Chărondas, ae, m.: berømt Lovgiver i Catana paa Sicilien; vid. Cic. Leg. 1, 22, Val. Max.

charta, ae, f., *ὁ χάρτης*; I) „egenl."; A) „alm.": Blad af d. ægyptiske Papyrusbusk, Papirblad el. Papir, om hvis ældste Forfærdigelse s. Plin. 13, c. 11, 12 o. 13; — ∾ dentata, s. und. dentatus, bibula, (Trækpapir), Plin. Ep.; scapus chartarum, (Papirsrulle), Plin.; in charta aversa (scribere: paa Bagsiden), Martial. 8, 62; — B) „meton.": Papyrusbusken selv; vid. Plin. 13, 21; — II) „fig."; A) „meton.": det beskrevne Papir; df. det Skrevne, Skrift el. Skriftværk, (Afhandling, Digt, Brev, odl.); vid. Lucr. 3, 10, o. id. 4, 971; chartae Graecae, (f. scripta Graecorum), Hor.; cf. id. Od. 4, 9, 31, ogs. Cic. Coel. 17; men tribus chartis, (i. e. tribus libris), Catull. 1, 6; ∾ Arpinae, (i. e. scripta

∾ Ciceronis), Martial. 10, 19; — B) „overf.": tyndt Blad, tynd Tavle el. Plade; ∾ plumbea, Suet. Ner. 20.

*chartăcĕus, 3: af Papir, codices, Dig.; — chartārius, 3: hørende til Papir, officinae, Plin., calamus, Appul.; — chartĕus, 3: = frgd.; ∾ studium, (Beskæftigelse med Skrivning), Varr. ap. Non.; ∾ supellex vatum, Auson.; o. — chartŭla, ae, f., demin.: lidet Stykke Papir, Cic. Fam. 7, 18, o. A.; — df. chartŭlārius, i, m.: en Archivarius, Cod. Justin.; — [charta]. — chartus, i, m.: forel. Biform af charta, Lucil. ap. Non.

Chărybdis, is, (acc. im o. in, abl. i), f., Χάρυβδις: farlig Hvirvelstrøm imellem Sicilien og Italien, ligeoverfor Scylla; vid. Virg. Aen. 3, 420; ∾ vasta, Lucr., implacata, Virg., irrequieta, Ovid.; cf. Cic. Phil. 2, 27: quae Charybdis tam vorax? etc.; — 2) „overf.": det Farlige el. Fordærvelige; vid. Hor. Od. 1, 27, 19, o. Cic. d. Or. 3, 41.

chasma, ătis, n., χάσμα: gabende el. vid Aabning; df. 1) Kløft el. Afgrund i Jorden, (navnl. efter et Jordskiælv), Senec Qu. N. 6, 9, Dig.; — 2) Luftmeteor, der viser en lignende Gestalt, Senec. Qu. N. 1, 11, Plin. 2, 26. — chasmătias, ae, m., χασματίας: Jordskiælv, der frembringer Kløfter og Revner, Amm., Appul. — Chatti, (Catti), orum, m.: germanisk Folk i d. nuværende Hessen og i Thüringen; vid. Tac. Germ. 30 flgd., o. id. Ann. 1, 55 flgd., oftere, ogs. Plin. 4, 28, o. A.; — Chauci, (Chauchi, Cauci, men trisyll, Cajici, Lucan., o. A.), orum, m.: Folkestamme i Nedertydskland, imellem Ems og Elben, vare delte i majores o. minores, Tac. Germ. 35, id. Ann. 2, 24, oftere, Suet., Plin.; — not.: df. Tilnavnet Chaucius; vid. Suet. Claud. 24.

chēle, es, f., χηλή; df. pl. chelae, i Astronomien: Skorpionens Saxe el. Arme; men sædv. „meton." f. Stiernebilledet: Vægten el. Libra; vid. Virg. Ge. 1, 33, Cic. Arat., Colum., o. A.; — II) sing. chele, i Mechaniken: en kloformet Arm paa Ballisten, (ogs. manicula), Vitruv. 10, 15.

chĕlīdŏnĭas, ae, m., χελιδονίας: en Vestenvind, der begynder at blæse efter Svalernes Ankomst, (d. 22 Febr.), Plin. 2, 47. — chĕlīdŏnĭus, 3, χελιδόνιος: hørende til el. benævnt efter Svaler, lapilli, vid. Plin. 11, 79; ∾ ficus (pl.), id.; — b) ogs. subst. chĕlīdŏnĭa, ae, f., sc. herba: Svaleurt, (germ. Schellkraut), id. 25, 50.

chĕlōnĭa, ae, f., χελωνία: Skildpaddestenen, etslags Ædelsten, vid. Plin. 37, 56. — chĕlōnītis, ĭdis, f., χελωνῖτις: etslags skildpaddefarvet Ædelsten, Plin. 37, 56. — chĕlōnĭum, i, n., χελώνιον, (oprdl.: Skildpaddeskal; df.) i Mechaniken: det Led el. den Del af Maskinen, hvorved den sættes i Bevægelse, Vitruv. 10, 2; — II) en Benævnelse paa Værten cyclaminos, Appul. — Chĕlōnŏphăgi, orum, m., χελωνοφάγοι: Skildpaddeædere; Navnet paa et Folk ved d. arabiske Bugt, Plin. 6, 28.

chĕlȳdrus, i, m., χέλυδρος: Skildpaddeslangen, etslags Vandslange, Virg Ge. 3, 415, Lucan., Sil. — chĕlȳon, i, n., χέλυον: Skildpaddeskal, Plin. 6, 34, (hvor ∾ testudinum). — chĕlys, acc. chelyn, voc. chely, χέλυς; oprdl.: Skildpadden, Petron. frgm. 32; df., (f. d. sædv. testudo); 1) ligesom hos Grækerne: den af Skildpaddeskallen forfærdigede Lyre, Ovid. Her. 15, 181, Senec. (Tragoed.), o. A.; — 2) Stiernebilledet Lyren, Avien.

chēme, es, f., χήμη, (Muslingskal); som Maal for flydende Sager: = ½ mystrum el. $\frac{1}{12}$ cyathus, Rhemn. Fann. d. pond. 77. — chēnălōpĕces, um, f., χηναλώπεκες, sunt anserini generis, Plin. 10, 29. — chēnĕrōtes, um, f., χηνέρωτες: Gæs af et mindre Slags, Plin. 10, 29. — chēniscus, i, m., χηνίσκος, (demin. af χήν): liden Gaas, en Gæsling; df. en derefter formet Prydelse paa Skibets Bagstavn, Appul. — chēnŏboscion, i, n., χηνοβοσκεῖον: Gaasesti, Colum. — chēnŏmy̆chon, i, n., χηνόμυχον: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 36.

cheragra, ae, f. und. chiragra. — chernītes, ae, m., χερνίτης: en Elfenben lignende Stenart, Plin. 36, 28. — Cherronenses, (Chers.), f. und. flgd. — Cherrŏnēsus, el. Chersŏnēsus, i, f., χεῤῥόνησος el. χερσόνησος, (som appell.: Halvø; df. sædv.): d. thraciske Halvø ved Hellespontén, Chersonesus, Mela 2, 2, Plin. 4, 18, Liv. 31, 16; — df. Cherrŏnenses el. Chersŏnenses, (ctr. f. Cherronesenses): Indvaanerne af Chersonesus, Cic. Pis. 35, Justin. 9, 1; — not.: Mela 2, 3, er Chersonesus: et Forbierg i Argolis. — chersīnus, 3, χέρσινος: som lever paa Landjorden, testudines, Plin. 9, 12; — Martial. 14, 88, har derfor chersos, (χέρσος), m. f. Bem. — Chersŏnēsus, i, f. und. Cherronesus. — chersos, f. und. chersinus. — chersydrus, i, m., χέρσυδρος, ligesom Landhyder: etslags Slange, som lever baade paa Landet og i Vandet, Lucan. 9, 711.

Chĕrub, pl. Chĕrūbim o. Cherubin; d. hebraiske Benævnelse paa visse Engle, Prudent., Hieron. — Chĕrusci, orum, m; oprdl.: en germanisk Folkestamme paa Sydsiden af Harzbiergene; — men oftere betegnes ved Cherusci: de i Romerkrigene forbundne germaniske Folk omkring Veseren og Lippefloden; vid. Tac. Germ. 36, id. Ann. 2, 46, oftere, ogs. Flor. 4, 12.

chilĭarches, ae, o. chiliarchus, i, m., χιλιάρχης, χιλίαρχος: Høvidsmand el. Oberst over 1000 Mand, Curt. 5, 2; ligel. i Søvæsenet, Tac. Ann. 15, 51; — 2) hos Perserne ogs.: den høieste Statsembedsmand efter Kongen; vid. Nep. Con. 3. — chilias, ădis, f., χιλιάς: Aartusinde, Macrob. — chilĭastae, arum, m., χιλιασταί, (som troe paa et 1000=aarigt Rige), Augustin. — chilĭŏdy̆năma, ae, f., [χίλιοι, δύναμις], ligesom Tusindkraft: Navnet paa en ubekiendt Lægeplante; vid. Plin. 25, 28. — chilĭŏphylion, i, n., χιλιόφυλλον, ligesom Tusindblad: etslags ubekiendt Plante, Appul. — Chilo, ōnis, m., Χείλων el. Χίλων: En af Grækenlands syv Vise, var en Lacedæmonier, Plin. 7, 32.

Chĭmaera, ae, f., Χίμαιρα, (oprdl. capra, en Ged): et fabelagtigt, ildsprudende Uhyre i Lycien, blev betvunget af Bellerophon; vid. Hygin. Fab. 57, o. Serv. ad Virg. Aen. 6, 288, ogs. Hor. Od. 1, 27, o. ibd. 2, 17, o. A.; — 2) ildsprudende Bierg i Lycien, der skal have foranlediget hin Fabel, Plin. 2, 100; — b) df. Chimaerēus, 3: hørende til el. benævnt efter Bierget Chimæra, liquor, Virg. Cul. 14; — not.: ogs. er Chimaera: Navnet paa et Skib, Virg. Aen. 5, 118. — Chimaerēus, 3, f. und. frgd. — Chĭmaerifer, a, um, [Chimaera, fero]: som frembringer Uhyrer, Lycia, Ovid. Met. 6, 339.

Chiŏne, es, f., Χιόνη; 1) Datter af Dædalion, blev ved Mercurius Moder til Autolycus, ved Apollo til Philammon; Ovid. Met. 11, 301 flgd., o. Hygin. Fab. 200; — 2) en anden Chione var ved Neptunus Moder til Eumolpus, som deraf heder: Chiŏnĭdes, Ovid. Pont. 3, 3, 40.

Chĭos, (-us), i, f., Χίος: en af de ægæiske Øer ved Kysten af Jonien, (hod. Scio), var berømt af sin Viin og Marmor, ogs. af sine fine Stoffer; vid. Plin. 5, 38, Hor. Ep. 1, 11, in, o. Cic. Verr. 5, 48; — bb) df. Chius, 3, Χῖος: chiisk, insula, Varr., lapis, marmor, Plin., vinum, Hor., cadus, id., Tibull.; ogs. absol. Chium, (sc. vinum), Hor. Sat. 1, 10, 24, oftere; ∾ ficus, (ligel. af fortrinlig Godhed), Varr.; ogs. absol. Chia, (sc. ficus), Colum., Martial.; — til de fine Stoffer fra Chios sigter Lucr. 4, 1126; — b) subst. Chii, orum, m.: Indvaanerne paa Øen Chios, Cic., Liv.

chiragra, (chĕragra), ae, f., χειράγρα: Haandgigt el. Chiragra, Hor., Martial. — chiragrĭcus, i, m., χειραγρικός: som lider af Chiragra, Cels., Petron.; — sild. ogs. adject.: ∾ manus, Sidon. —

chirămaxion, i, n., χειραμάξιον: liden Haandvogn, Petron. Sat. 28. — chirĭdōtus, 3, χειρίδωτος: forsynet med Ærmer. tunica, Scip. Afr. ap. Gell. 7, 12; — df. subst. chirĭdōtae, arum, f., (sc. tunicae), Capitolin.

chirŏgrăphārius, 3: haandskriftlig; df. ∾ creditores, (som have Debitors egenhændige Forskrivninger), Dig.; af — chirŏgrăphum, i, n., χειρόγραφον; 1) „egenl.", (ligesom d. lat. manus): egenhændigt Bevis; vid. Cic. Phil. 2, 4, o. id. Att. 2, 20; ∾ alicujus imitari, id., Suet.; — 2) „meton."; a) skriftlig Forsikkring el. skriftligt Tilsagn, odl.; vid. Planc. ap. Cic. Fam 10, 21, o. Cic. ibd. 2, 13; — b) egenhændig Forskrivning el. Obligation, Dig. — chirŏgrăphus, i, m.: Biform af frgd., Fulvius ap. Quintil.

Chiron, (Chiro), ōnis, (onos), m., Χείρων: en ved sin Plantekundskab og Lægekunst berømt Centaur, Søn af Saturnus ved Phillyra, (hvf. Phillyrides, Virg. Ge. 3, 550), Opdrager af Æsculapius, Hercules og Achilles, Ovid., Hygin.; endel. optagen som Stiernebillede paa Himmelen, Hygin.; df. ogs. som Stiernebillede, Lucan.; — B) df. 1) Chirōnius, (-ēus), 3: chironisk, hørende til el. benævnt efter Chiron, vulnus, Cels.; - ogs. absol.: Chironia, ae, f., (sc. herba): Navnet paa flere Planter; vid. Plin. 24, 77, oftere; — 2) Chirōnĭcus, 3: = frgd., ars, Sidon.

chirŏnŏmĭa, ae, f., χειρονομία: Talerens kunstmæssige Gesticulation med Hænderne; vid. Quintil. 1, 11, 17. — chirŏnŏmos, i, comm., o. chironŏmon, ontis, (untis), m., χειρονόμος, χειρονομῶν: der kunstmæssigen gesticulerer med Hænderne, navnl. paa Scenen; vid. Juvenal. 6, 63, o. id. 5, 121.

chirurgĭa, ae, f., χειρουργία: Saarlægekunsten el. Chirurgien, Cels., o. A.; - 2) ogs. m. Lune f. caedes el. Blodsudgydelse, Cic. Att. 4, 3. — chirurgĭcus, 3, χειρουργικός: chirurgisk, medicina, Hygin. — chīrurgus, i, m., χειρουργός, (ligesom Haandlæge, d. e.): Saarlæge el. Chirurg, Cels., Martial. 1, 31. — Chius, 3, s. und. Chios.

chlămўda, ae, f.: efterel. Biform af chlamys, (ligesom cassida af cassis), Appul. — chlămўdātus, 3: som er iført en chlamys, Plaut., Cic. Rab. Post. 10; af — chlămys, ўdis, f., χλαμύς: den græske Overklædning el. Kappe; og det navnl.; 1) Krigskappe, Officerkappe, Cic. Rab. Post. 7; ogs. Soldaterkappe, Plaut.; - var ogs. som Æresgave undert. meget prægtig; vid. Virg. Aen. 5, 250; tillægges ogs. Krigsgudinden, ibd. 8, 588; ogs. som Jagtklædning, Ovid. Met. 14, 345; — 2) ogs. som Pragtklædning, vid. Virg. Aen. 4, 137, ibd. 2, 733, ogs. Tac. Ann. 12, 56; - navnl. bares chlamys ogs. af Citharoederne, Auct. ad Her. 4, 47, af Choret i Tragoedierne, Hor. Ep. 1, 6, 40, endel. ogs. af Børn, Virg. Aen. 3, 484, Suet., Dig.

chlōreus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., χλωρεύς: etslags grønlig Fugl, Plin. 10, 95. — chlōrion, ōnis, m., χλωρίων: etslags Fugl med gul Farve, Plin. 10, 45. — Chlōris, ĭdis, f., [χλῶρις, d. e. grønnende]; 1) Blomstergudinden Flora, Ovid. Fast. 5, 195; — 2) en Datter af Amphion o. Niobe, ved Neleus Moder til Nestor, Hygin. Fab. 10. — chlōrĭtis, ĭdis, f., el. chlōrites, ae, m., χλωρῖτις, χλωρίτης: etslags græsgrøn Ædelsten, rimel. Smaragdpraseren, Plin. 37, 56.

Choa, ae, f. und. Nola. — Chŏaspes, is, m., Χοάσπης; 1) Flod i Susiana, (hvoraf ene de persiske Konger drak, hvf. regia lympha, Tibull.; hod. Karun), Plin. 6, 31; — b) ogs. personificeret som Flodgud, Val. Fl.; — 2) en Flod i Indien, (hod. Kabul), Curt. 5, 2; df. — Chŏaspītis, ĭdis, f.: en i Floden Choaspes funden Ædelsten, Plin. 37, 56.

choenica ae, f.: Biform af flgd., Pal'ad. — choenix, ĭcis, f., χοῖνιξ: attisk Kornmaal af 2 Sextarier, Fann. Rhemn. d. pond. — choeras, ădis, f., χοιράς, ligesom struma: Krop el. Kropsyge, Appul. — Choerĭlus, i, m., Χοιρίλος: slet græsk Digter i Al. d. Stores Følge, Hor. Ep. 2, 1, 232, o. id. A. P. 355. — chŏĭcus, 3, χοϊκός: af Jord el. Ler, homo, Tertull.

cholas, ae, m.: en Smaragdart, Plin. 37, 18. — chŏlĕra, ae, f., χολέρα; 1) Galden, Lamprid.; — 2) Galdesyge, Cels., Plin.; ogs. in pl., Plin. 20, 52. — chŏlĕrĭcus, 3, χολερικός: som lider af Galdesyge, Plin. 24, 72. — chōlĭambus, i, m., χωλίαμβος, (den haltende Jambe): jambisk Vers, hvis sidste Fod er en Spondeus el. Trochæus, Diomed.; heder ogs. scazon. — chōma, ă.is, n., χῶμα, (i. e. agger): Dam el. Jordvold, Dig. — chondrille, es, f., o. chondrillon, i, n., χονδρίλλη: Chondrilleurt, Plin. 22, 45. — chondris, is, f.: Væxten marrubium pseudodictamnus L., Plin. 25, 53.

chŏrāgĭum, i, n.; 1) „egenl."; A) ligesom χορήγιον: Sted, hvor Choret indøves, Vitruv. 5, 9; — B) ligesom χορηγία: Chorets Forsyning og Opførelse, Plaut. Capt. prol., Appul.; ogs. in pl., Val. Max. 2, 4; — II) „overf."; A) „alm.": kostbar og glimrende Tilberedelse el. Forsyning; vid. Plin. 36, 24; ∾ nuptiarum, Appul.; ∾ funebre, id.; — B) „bes."; a) Befordringsmiddel; ∾ aliquod falsae gloriae, Auct. ad Her. 4, 50; — b) i Mechaniken: en Springfieder, Vitruv. — chŏrāgus, i, m., χορηγός: som forsyner Choret med det Nødvendige, en Chorag, Plaut. Pers. 1, 3, 79, oftere; — 2) „overf.": som bekoster et Giestebud, poët. ap. Suet. Aug. 70. — chŏraules, ae, (acc. choraulem, Plin., choraulam, Suet.), m., χοραύλης: som blæser Fløite til Chorets Dands, Martial. 3, 56, Suet., o. A.; df. — chŏraulicus, 3, tibiae, Diomed.

chorda, ae, f., χορδή; I) oprdl.: Tarm, (ogs. til at spise), Petron. 66; — B) df. sædv.: Tarmestræng el. Stræng, navnl. paa et Instrument, (lat. fides); vid. Cic. d. Or. 3, 57, o. Lucr. 2, 412, oftere, ogs. Hor. A. P. 348, oftere, Tibull., Ovid., o. A.; — II) „overf.": Strikke el. Line, Plaut. Most. 3, 2, 55; df. — chordacista, ae, m.: som spiller paa et Strængeinstrument, Capella. — chordapsus, i, m., χόρδαψος: etslags Sygdom i Tarmene, Coel. Aur. — chordus, (cordus), 3: sildigen født el. fremkommen; - ∾ agni, qui post tempus nascuntur, etc., Varr.; - ogs. om Væxterne: ∾ fenum, Colum., Plin.; ∾ olus, Colum.; — not.: Chordus som Mandsnavn, vid. Quintil. 1, 4, 25.

chŏrēa, (ogs. chorĕa), ae, f., χορεία: Dands el. Kredsdands el. Runddands; in sing., Lucr. 2, 635, Virg. Cul. 19; oftest in plur.; vid. Ovid. Met. 8, 581, oftere, Virg., Hor., o. A.; — 2) „overf." ogs.: Stiernernes Kredsløb, Varr. ap. Non., Manil. — chŏrĕpiscŏpus, i, m., χωρεπίσκοπος: en Biskops Vicarius paa Landet, Landsbybiskop, Cod. Just. — chŏrēus, (ius), i, m., χορεῖος, (sc. pes), i Metriken, ligesom d. sild. trochaeus: Versfoden - ◡, (arma, vincor), Cic. Orat. 63, Quintil.; — not.: sild. ogs. f. tribrachys, Diomed.

chŏrĭambĭcus, 3: choriambisk, versus, Sidon.; af — chŏrĭambus, i, m., χορίαμβος: den af en Choreus og en Jambus bestaaende Versfod - ◡ ◡ -, (nōbĭlĭtās); - ogs. adj.: choriambum carmen, (som bestaaer af choriambiske Vers), Auson.

chŏrŏbătes, ae, m., χωροβάτης: en Grundvægt el. Vandvægt, etslags Instrument til Vandets Nivellering, Vitruv. 8, 6. — chŏrŏcĭthărista, ae, m., χοροκιθαριστής: der med Citharen ledsager Chorets Sang, Suet. Dom. 4. — chorographia, ae, f. und. flgd. — chŏrŏgrăphus, i, m., χωρογράφος: som beskriver Egne el. Lande, en Geograph, Vitruv., inc.; — df. chŏrŏgrăphĭa, ae, f., χωρογραφία: Jordbeskrivelse, Vitruv., inc. — chors, tis, f. und. co-

hors. — chortīnus, 3, χόρτινος: af Græs, oleum, Plin. 15, 7.

chŏrus, i, m., χορός; I) „egenl.", ligesom chorea: Runddands el. Kredsdands; - choros ducere, Tibull., Hor., agere, Prop., agitare, Virg., exercere, id., celebrare, Senec. Herc. Oet.: anstille el. opføre Chordandse; vid. Tibull. 1, 7, 44; — B) „poet." ogs. id. 2, 1, 88, om Stiernernes harmoniske Fremskriden; — II) df. „fig."; A) „meton.": den dandsende el. syngende Trop, navnl. til Herrens Morskab, Cic. Phil. 5, 6, el. i høitideligt Optog, Hor. C. S. 75; - ogs. d. tragiske Chor; vid. Hor. A. P. 193, o. ibd. 283; - ∾ Dryadum, Virg., Nereidum, id.; (cf. id. Ecl. 6, 67); — b) „poet." ogs. Himmellegemernes harmonisk fremadskridende Hær; vid. Prop. 3, 3, 58, o. Hor. Od. 4, 14, 21; — B) „overf." o. „alm.": enhver Hob el. Skare el. Klynge; vid. Cic. Mur. 24, o. id. Fin. 1, 8; ∾ vatum, Hor., scriptorum, id.; — b) ogs. om Begreber: Samling el. Indbegreb; quod sit huic tali virtutum choro contrarium, Cic. Off. 3, 33.

Chrĕmes, ētis, (etos), m., hos Terent.: Navnet paa en paaholden og gnaven Olding, citeres oftere af Hor. — Chrestus, Chrestiani: fordærvet romersk Udtale af: Christus, Christiani, Tertull.

chrīa, ae, f., χρεία; i Rhetoriken: Sentens el. Exempel el. Almensted til videre logisk Udførelse el. Behandling, en Chrie, Senec. Ep. 33, Quintil. 1, 9, 4. — chrisma, ătis, n., χρίσμα: Salve el. Salvelse, Tertull., Prudent.

Christiāne, adv. af Christianus: christeligen, regere, Augustin. — Christiānismus, i, m., Χριστιανισμός: Christendommen, Tertull. — Christiānĭtas, atis, f., [Christianus]: = frgd., Cod. Theod.; — 2) „meton.": den christelige Geistlighed, ibd. — christiānizo, are, v. n., χριστιανίζω: bekiender mig til Christum, Tertull. — Christiānus, i, m., Χριστιανός: en Christen, en Christi Bekiender, Tac. Ann. 15, 44, Suet. Ner. 16, o. A.; — 2) som adj. superl.: Christianissimus: allerchristeligst, Hieronym. — Christĭcŏla, ae, m., [Christus, colo]: Tilbeder af Christus, Prudent. — Christĭgĕna, ae, adj. comm., [Christus, gigno]: af Christi Slægt, domus (Ruth), Prudent. — Christĭpŏtens, tis, adj., [Christus]: stærk i Christo, juvenis, Prudent. — Christus, i, m., Χριστός: den Salvede, d. e. Christus, Tac. Ann. 15, 44, Plin. Ep. 10, 97, Eccl.

chrōma, ătis, n., χρῶμα, (i. e. color, Farve), df. i Musiken: en Scala el. Toneforbindelse, som kaldes den chromatiske, (i Modsætn. af d. diatoniske el. harmoniske); vid. Vitruv. 5, 4. — chrōmătice, es, f.: den chromatiske Theori, Vitruv. 5, 5; ogs. chromaticum genus, Macrob. — chrŏmis, is, m., χρωμίς: etslags Søfisk, Plin. 10, 89.

chrŏnĭcus, 3, χρονικός: hørende til Tiden, libri, Gell. 17, 21; ogs. chronica, orum, τὰ χρονικά, id., Plin. 35, 35: Chroniker, Aarbøger, Annaler; - ∾ morbi, (langvarige, opp. acuti), Coel. Aur.; — not.: i denne Bem. ogs. chrŏnĭus, 3, χρόνιος, id. — chrŏnŏgrăphus, i, m., χρονογράφος: Chronograph, Annalist, Sidon.

chrȳsallis, ĭdis, f., χρυσαλλίς: Sommerfuglens guldfarvede Puppe, Plin. 11, 37. — chrȳsanthĕmum, i, n., χρυσάνθεμον: Guldblomsten; ogs. heliochrysos, Plin. 21, 96. — chrȳsanthes, is, m., χρυσανθές: Biform af frgd., Virg. Cul. 403. — Chrȳsas, ae, m.: Flod paa Sicilien ved Byen Assorum; ogs. en Flodgud; vid. Cic. Verr. 4, 44.

Chrȳsēis, ĭdis, s. und. Chryses. — chrȳsēlectrum, i, n., χρυσήλεκτρον: Guldelectrum, etslags Ædelsten, Plin. 37, 12; - ogs. etslags mørkegul Ædelsten, id. 37, 43. — chrȳsendĕtus, 3, χρυσένδετος: indfattet i Guld, lances, Martial.; ogs. absol. chrysendeta, (sc. vasa), id. 2, 43, oftere.

Chrȳses, ae, m., Χρύσης: Apollo's Præst i Byen Chryse i Troas, Fader til Astynome; vid. Hygin. Fab. 121, o. Ovid. A. A. 2, 402; — df. Chrysēis, ĭdos, f., Χρυσηΐς: den ovennævnte Astynome, Ovid. Trist. 2, 373. — chrȳsēus, 3, χρύσεος: gylden; chrysea qui dederas, Martial. 9, 95; ogs. guldfarvet, Appul.

Chrȳsippus, i, m.: berømt stoisk Philosoph, fra Soli i Cilicien, Discipel af Cleanthes o. Zeno; vid. Cic. Acad. 2, 23. flgd., o. id. d. Or. 1, 11. ogs. Pers. 6, 80; — bb) df. Chrȳsippēus, 3: chrysippisk; - men absol.: haec Chrysippea, (disse hans Sætninger el. Problemer), etc., Cic. Acad. 2, 30; — b) df. subst.: Chrysippea, ae, f., (sc. herba): en efter Opdageren benævnt Plante, Plin. 26, 29. — chrȳsites, ae, m., χρυσίτης; 1) etslags Ædelsten, ogs. phloginos, Plin. 37, 66; — 2) en anden guldfarvet Ædelsten, Plin. 36, 43. — chrȳsītis, ĭdis, f., χρυσῖτις; 1) som adj. fem.: guldfarvet, spuma, (findes i Sølvbiergværkerne), Plin. 33, 35; — 2) som subst. f., ligesom chrysocome: etslags Plante, Plin. 21, 26.

chrȳsŏbēryllus, i, m., χρυσοβήρυλλος: Guldberyllen, Plin. 37, 20. — chrȳsŏcălis, is, f., χρυσοκαλίς: en Benævnelse paa Planten parthenium, Appul. — chrȳsŏcanthus, i, f., χρυσόκανθος: = flgd., Appul. — chrysocarpos, i, f., χρυσόκαρπος: en Vedbendeart med guldfarvede Korn, Plin. 16, 62. — chrȳsŏcĕphălos, i, m., χρυσοκέφαλος: Guldbasiliken, Appul. — chrȳsŏcoccus, 3, χρυσόκοκκος: guldkornet, Appul. — chrȳsŏcolla, ae, f., χρυσοκόλλα; I) Biergrønt el. Kobbergrønt el. Borax; a) i sin naturlige Tilstand, Plin. 33, 26 flgd.; — b) kunstigen eftergiort, id. 33, 27; — 2) ligesom amphitane: etslags Ædelsten, Plin. 37, 54. — chrȳsŏcŏme, es, f., χρυσοκόμη, Guldhaar: etslags Plante, ogs. chrysitis, Plin. 21, 26.

chrȳsŏlăchănum, i, n., χρυσολάχανον: Melde el. Havemelde, (atriplex hortensis L.), Plin. 27, 43. — chrȳsŏlampis, ĭdis, f., χρυσόλαμπις, (guldlysende): etslags Ædelsten, Plin. 37, 56. — chrȳsŏlithus, i, m. o. f., χρυσόλιθος: Chrysolithen el. Topasen, Plin. 37, 42, o. Prop. 2, 16, 44. — chrȳsŏmēlinus, 3, f. und. flgd. — chrȳsŏmēlum, i, n., χρυσόμηλον, (Guldæble), d. e. etslags Qvæde el. Qvædeæble, Plin. 15, 10; - ogs. chrysomelina mala, Colum.

chrȳsŏpastus, i, m., χρυσόπαστος: en Topasart, Solin. 30. — chrysophrys, yos, f., χρυσόφρυς: etslags Søfisk med en guldfarvet Plet over hvert Øie, Ovid. Hal. 110. — chrȳsŏpis, ĭdis, f., χρυσωπίς: en ædlere Art af vor Topas, Plin. 37, 86. — chrȳsoprăsus, i, m.: Chrysoprasen, en Ædelsten med guldgul og løggrøn Farve, Plin. 37, 20; - ogs. chrysoprasius lapis, ibd. 34. — chrȳsoptĕros, i, m., χρυσόπτερος: en Jaspisart, Plin. 37, 32. — chrȳsos, i, m., χρυσός; I) Guld el. Penge; est opus chryso Chrysalo, Plaut. Bacch. 2, 3, 6; — 2) etslags guldfarvet Fisk, Plin. 32, 54. — chrȳsŏthăles, is, n., χρυσοθαλές: etslags Husløg, Plin. 15, 102.

Chunni, orum, s. und. Hunni. — chus, χοῦς, s. und. congius. — chydaeus, 3, χυδαῖος, (udgydet i Hobe, sammenhobet; df. „overf."): af det almindelige el. ringere Slags, dactyli, (Dadeler), Plin. 13, 19. — chȳlisma, atis, n., χύλισμα: den udkogte Plantesaft, Scribon. — chȳmus, i, m., χυμός; alm.: Saft; df. bes.: Mavesaften, Seren. Samm. — chytrŏpus, ŏdis, m., χυτρόπους: Potte med Fødder, Vulg.

Cia, s. und. Cea. — Ciani, s. und. Cios. — *cībālis, e: hørende til Maden, fistula: Spiserøret, Lactant.; o. — cībārius, 3; I) „egenl.": hørende til Maden el. Spiserne; ∾ res, (Provianten), Plaut. Capt. 4, 3, in.; ∾ leges, (imod Fraaseri), Cato ap.

Macrob.; men ∾ uva, (alene til at spise), Plin. 14,4; — b) df. subst. cibaria, orum, n.: Spisen el. Føden el. Kosten, navnl. ogs. i Retssproget, som en Del af alimenta, (el. af den hele Underholdning), Dig., Plaut. Truc. 5, 44, o. Hor. Sat. 1, 1, 32; - ∾ duplicia, (dobbelt Ration), som Belønning for udmærkede Krigere, som deraf hede duplicarii, Varr.; - inopia cibariorum, Caes. B. G. 3, 18; cf. Nep. Eum. 8, o. A.; - ogs. Deputatkorn, som tillægges Provindsens Statholder, ogs. hans Underordnede; vid. Cic. Verr. 3, 93, ogs. ibd. 30, o. id. Att. 6, 3; - ogs. Foder til Qvæget; bubus cibaria annua etc., Cato; cf. Cic. R. Am. 20; - sieldn. in sing., Senec. Benef. 3, 21; — II) „overf." (fra Tyendets slettere Kost): ringe, almindelig, panis, Cic. Tusc. 5, 36; - ogs. subst. cibarium, (det grovere Mel, hvorfra det finere er sigtet), Plin. 18, 20; - ∾ vinum, Varr., oleum, Colum.; — b) ∾ homo, (Menneske af det ringeste Slags), Varr. ap. Non.; — [cibus].

*cĭbātio, onis, f.: Spisen el. at spise; Spise el. Næring, Solin.; o. — cĭbātus, us, m.: = frgd., Plaut. Mil. gl. 2, 2, 69; cf. Plin. 8,81, oftere; — [cibo]. — cibdēlus, 3, κίβδηλος: falsk, skuffende, fontes, Vitruv. — cĭbĭcīda, ae, m., [cibus, caedo]: Brødskærer el. Brødæder, (comisk, om en unyttig Slave), Lucil. ap. Non.

cĭbo, (avi), atum, 1, v. a., [cibus]: fodrer el. giver Foder; vid. Suet. Tib. 72; oftest in pass. om Dyrene: at blive fodret; Varr.; cf. Liv. Epit. 19. — cĭbōrĭa, ae, f.: den store ægyptiske Bønne, Appul. — cĭbōrĭum, i, n., κιβώριον: etslags Bæger, (der var forarbeidet af de store Blade af den ægyptiske Bønne), Hor. Od. 2, 7, 22.

cĭbus, i, m., [besl. m. σῖτος]; I) „egenl.": Spise el. Næring for Mennesker og Dyr, Mad, Foder; vid. Cic. N. D. 2, 47; - cibum sumere: at spise, Nep.; tantum cibi et potionis adhibendum etc., Cic. d. Senect. 11; cibum digerere, Quintil., coquere, Varr., concoquere, Cic., (fordøie); ∾ gravis, (vanskelig at fordøie), id.; opp. ∾ levis, Colum.; hospes non multi cibi, (som spiser lidet), Cic. Fam. 9, 26; — II) „fig."; A) „overf.": Næringsstof el. Næring; cibus animalis, (den nærende Luft, el. Næring af Luften), Cic. N. D. 2, 25; - ogs. den Planterne nærende Vædske, Lucr. 1, 353; cibus arborum imber, Plin.; — B) lignelsesvis o. „ment."; animi cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibus, Cic. Fin. 5, 19; cf. Ovid. Met. 6, 480, o. id. Rem. 138.

Cĭbȳra, ae, f., Κίβυρα: By i Storphrygien paa Grændsen af Carien, Sædet for en romersk Jurisdiction; vid. Cic. Verr. 4, 13, o. Plin. 5, 29; — B) df. 1) Cĭbȳrāta, ae, m. o. f.: cibyrisk; ∾ fratres, Cic. l. c., pantherae, id. Att. 5, 21; — 2) Cĭbȳrātĭcus, 3: cibyrisk, forum, Cic. l. c., negotia, Hor. Ep. 1, 6, 33, jurisdictio, Plin.; — not.: ogs. er Cibyra: Navnet paa en By i Cilicien, Plin. 5, 22.

cĭcāda, ae, f.: Cicaden el. Træfrøen, germ. die Baumgrille, (cicada orni L.), Plin. 11, 32, Lucr., Virg.; — b) „meton." ogs. f. Sommeren, Juvenal. 9, 68.

*cĭcātrico, (avi), atum, 1, v. a.: lader sætte Ar, (efterel. o. in pass.); ulcera cicatricantur, (sætte Ar), Coel. Aur.; — cĭcātrĭcōsus, 3: fuld af Ar, med mange Ar, tergum, Plaut., facies, Quintil.; - ∾ arbor, Colum.; — 2) ogs. „overf." om en Udarbeidelse: som har mange Spor og ligesom Skrammer efter de rettede Feil, vid. Quintil. 10, 4, 4; o. — cĭcātrĭcŭla, ae, f., demin.: lidet Ar, liden Skramme, Cels.; — [flgd.].

cĭcātrix, icis, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Ar el. Skramme efter et Saar; vid. Ter. Eun. 3, 2, 29; ∾ adversae, Cic. d. Or. 2, 28; ogs. adverso corpore exceptae, id. Verr. 5, 1, Liv., (foran el. paa Brystet); ∾ aversam nullam, (paa Ryggen), etc., Gell. 2, 11; - cicatricem inducere, Cels., contrahere, Plin.; cf. Liv. 29, 32; — B) „besk." ogs.; a) Mærke el. Indsnit paa Træer, Virg. Ge. 2, 379, Plin., Quintil.; — b) comisk: det lappede Hul paa en Sko, Juvenal. 3, 151; — II) „overf." o. „alleg.": det ligesom halvlægte el. netop lukkede Saar; refricare obductam jam rei publicae cicatricem, („alleg."), Cic. Agr. 3, 2; cf. id. Tusc. 3, 22; ligel. ∾ recentem rescindere, Petron. Sat. 113.

ciccus, i, m., κίκκος; oprdl.: Kiernehuset i Granatæblet; df. „overf.": det Allermindste; vid. Varr. L. L. 7, 5; ligel. ciccum non interduim etc., Plaut. Rud. 2, 7, 22. — †cicer, ĕris, n., (alene in sing.): Ert af det mindre Slags, Fugleert, germ. Kichererbse; vid. Plin. 18, 32; ∾ frictum, Hor., tepidum, Martial.; - paa Flora's Fest udkastede Ædilerne cicerem et fabam, hvortil sigtes Pers. 5, 176, o. Hor. Sat. 2, 3, 182; df. — cicĕra, ae, f.: etslags Bælgfrugt, som har Lighed med cicer, (lathyrus cicera L.), Colum., Pallad.; o. — cĭcercŭla, ae, f., demin., Plin. 18, 32. — cĭcercŭlum, i, n.: en africansk Art af Farven sinopis, Plin. 35, 13.

Cĭcĕro, ōnis, m., M. Tullius: den største romerske Taler og Stilist, (ut Cicero non jam hominis, sed eloquentiae nomen habeatur, Quintil.), var født i Arpinum, a. u. c. 648; blev ombragt som proscriberet, a. u. c. 711; - hans mange fortræffelige Skrifters flittige Studium anbefaler Quintil. med den træffende Bemærkning: se profecisse sciat (eloquentiae studiosus), quum sibi Cicero valde placuerit; - vi have hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk af Plutarchus; men navnl. ere ogs. hans egne Breve meget lærerige for hans Tids Historie; — bb) df. adj. Cĭcĕrōnĭānus, 3: ciceronisk, simplicitas, Plin.; — b) df. subst. Ciceronianus, i: en Tilhænger af Cicero, Hieronym.; — not.: Qu. Cicero, Broder af d. frgd., af hvem haves et Skrift: de Petitione Consulatus. — Cĭcĕrŏmastix, igis, m., (formet efter Ὁμηρομάστιξ: Homerssvøben), en Pamphlet imod Cicero af en Largius Licinius; vid. Gell. 17, 1.

cĭchŏrĭum, (-ēum, Hor.), i, n., κιχώριον: Cichorie el. Endivie, Plin. 20, 30 flgd., Hor. Od. 1, 31, 16. — cici, indecl., n., κίκι: ægyptisk Træ, sædv. croton, (ricinus communis L.), d. e. Undertræet, hvoraf oleum cicinum bliver presset, Plin. 15, 7, oftere, Cels. — cicilendrum, o. cicimandrum, i, n.: fingerede Krydderier, Plaut. Pseud. 3, 2, 43 o. 46. — cĭcindēla, ae, f., [candela]: liden Johannisorm, Plin. 18, 66. — cĭcĭnus, 3, s. und. cici.

Cĭcŏnes, um, m.: thracisk Folk i Nærheden af Hebrus, Plin. 4, 18, Virg., Prop., o. A. — cĭcōnĭa, ae, f.: Storken, Plin. 10, 32, Hor., o. A.; — not.: conia, hos Prænestinerne, f. ciconia, Plaut. Truc. 3, 2, 23; — II) „meton."; A) det med Haanden efterlignede Storkenæb, hvormed man spotter nogen, Pers. 1, 58; — B) hos Landmændene: etslags Værktøi i Form af Bogstavet T, Colum. 3, 13.

cĭcur, ŭris, adj.: tam; cicurum et ferarum bestiarum etc., Cic. N. D. 2, 39; cf. id. Lael. 21; — II) „fig.": ∾ ingenium, Auct. ap. Varr.; ∾ consilium, (i. e. sapiens), Pacuv. ap. Fest.; df. — cĭcŭro, are, v. a.: tæmmer, formilder, Pacuv. ap. Varr.

cĭcūta, ae, f.: Skarntyde, etslags Giftplante, κώνειον, (cicuta virosa L.), hvis Saft er dræbende formedelst den Kulde, som den bringer over i Blodet; - df. sorbitio cicutae, Pers. 4, 1, (det Giftbæger, hvormed Socrates ombragtes); cf. id. 5, 145, ogs. Plin. 25, 95, Hor. Sat. 2, 1, 46, o. id. Ep. 2, 2, 53; — II) „meton.": den af Skarntydens Stilk forfærdigede Rørpibe el. Hyrdepibe, Lucr., Virg. Ecl. 2, 36; — not.: ogs. er Cicuta, ae, m.: Navnet paa en Aagerkarl, Hor. Sat. 2, 3. — cĭcūtĭcen, ĭnis, m., [cicuta nr. II, cano]: som blæser paa en Rørfløite el. Hyrdepibe, Sidon.

cĭdăris, is, f., [persisk Ord]: Perserkongens Ho-

vedsmykke el. Diadem, Curt. 3, 3; — 2) ogs. d. jødiske Ypperstepræsts Hovedsmykke, Hieronym.

ciĕo, civi, citum, 2; (af d. oprdl. cio, cire, der in composs. accio, excio, etc., er d. sædv. Form, findes ogs.: cio, Martial., cit, Colum., cimus, Lucr., cire, Appul.); v. a.; [besl. m. κίω, gaaer, men, ligesom κινέω, m. udvidet Form, o. m. causal Bem.]; — I) „egenl."; A) „alm.": lader gaae, d. e. sætter i Bevægelse, flytter el. tumler; – quod animal est, id motu cietur interiore et suo, Cic. Tusc. 1, 23; cf. Lucr. 6, 242, Virg. Aen. 2, 420, o. Hor. Epod. 9, 20; — B) „bes." ogs. 1) med Hensyn paa en terminus ad quem; a) kalder tilstede; ∾ ad arma, Liv. 5, 47; ogs. ∾ armatos ad pugnam, Vell. 2, 6; cf. Virg. Aen. 6, 165, o. Liv. 9, 39; men Tac. Ann. 15, 33: quos ··· ejus rei fama civerat, (havde draget derhen); — b) at kalde til Hielp; navnl. ogs. at anraabe et høiere Væsen; vid. Virg. Aen. 4, 490, ibd. 7, 345, o. Liv. 22, 14; — c) raaber derpaa, nævner ved Navn, ogs. anfører navnligen; – vid. Lucr. 4, 578, o. Virg. Aen. 3, 68, ogs. Ovid. Fast. 4, 484; ligel. ∾ singulos nomine, Tac.; men Liv. 45, 38: ∾ triumphum nomine, (at raabe: io triumphe); – men id. 10, 8, af Retssproget: qui patrem ciere possent, (som vidste at nævne el. angive ham, neml. til Bevis paa deres Ingenuitet el. ægte Herkomst); — 2) „techn."; a) i Retssproget; ∾ erctum, (oprdl. at flytte af Stedet; df.) at dele en Arv; vid. Cic. d. Or. 1, 56; — b) hos Lægerne; ∾ alvum, Plin., urinam, id., menses, id., (at fremkalde el. befordre disse Functioner); — II) „fig."; A) „overf."; 1) sætter i heftig Bevægelse, ryster el. oprører; vid. Liv. 28, 27, o. Virg. Aen. 4, 122; — 2) fremkalder, bevirker, frembringer; ∾ motus, Lucr.; cf. Cic. N. D. 2, 32; ∾ tinnitus aere, Catull.; cf. Virg. Ge. 4, 64; ∾ gemitus, Virg., fletus, lacrimas, id.; ∾ bellum, Liv., Tac., Virg., pugnam, proelium, Liv., Martem, Virg.; cf. id. Aen. 6, 830, ogs. Tac. Ann. 15, 2; — B) ogs. „ment.": at fremkalde en Lidenskab, odl., Liv. 9, 7; ∾ terrores, Senec. Oed., rixam, Vell., seditiones, Liv.; — III) partic. cĭtus, 3, ogs. som adj.: hurtig, ilende, rask, (opp. tardus); – citis quadrigis citius ··· persequi, Plaut. Aul. 4, 1, 14; ∾ classis, Hor., navis, Ovid., Tac.; ∾ axis, Ovid.; ∾ ingressus, Sall. Cat. 15; ∾ via, Liv. 33, 4; – ∾ cohortes, Tac., legiones, id.; cito cum milite, id. Ann. 11, 1; – ∾ mors, Hor.; ∾ pes, (i. e. iambus), id. A. P. 252; – compar.: nullam rem citiorem apud homines, quam famam etc., Plaut. frgm. ap. Fest.; men superl.: citissimo facto, etc., Quintil. 6, 4, 14, inc.; — b) „poet." staaer ogs. adj. citus, f. adv. cito; – citi solvite vela, Virg. Aen. 4, 574; cf. Hor. Sat. 1, 10, 92; ligel. ite citi, Ovid.; ogs. Tac. Hist. 2, 40: citus equo aderat; cf. id. Ann. 12, 12; — B) df. neutr. abl. cito, ofte som adv.: hurtigen, ilende, rask, snart; – quam cito! Ter. Eun. 1, 2, 98; cf. Cic. d. Or. 3, 36; non multum praestant, sed cito, Quintil.; sat cito, si sat bene, Cato ap. Hieron.; – compar.: citius dicto, Hor. Sat. 2, 2, 80; cf. id. Od. 1, 13, 20, Ovid. Met. 10, 33, o. Phaedr. 3, 6; superl.: citissime, Caes. B. G. 4, 33, Plin., o. A.; — bb) dertil kan mærkes; a) cito m. Negation, ligesom non facile: ikke saa snart, el. ikke saa let; vid. Ter. Ad. 3, 3, 89, o. Cic. Brut. 76; — b) citius, ligesom potius: snarere, hellere; vid. Cic. l. c. 67; ligel. id. Phil. 2, 11: citius dixerim, jactasse se aliquot, etc.

Cilices, um; s. und. flgd. — Cĭlĭcĭa, ae, f., Κιλικία: Landskab i Lilleasien, imellem Pamphylien og Syrien, Mela 1, 2, Plin. 5, 22, Cic. Fam. 15, 1, o. A.; — B) df. 1) Cĭlix, ĭcis, adj.: cilicisk, crocus, Lucr. 2, 416, Taurus (mons), Ovid. Met. 2, 217; — b) df. subst. Cilices, um, m.: Cilicierne, Cic. l. c.; cf. Tac. Ann. 12, 55; — 2) Cĭlissa, ae, fem. adj. af Cilix, (ligesom Phoenissa af Phoenix); ∾ terra, Ovid., spica, id. Fast. 1, 70, (i. e. crocus; cf. Prop. 4, 6, 74: unguentum crocinum); — 3) Cĭlĭcĭus, 3, ligesom frgd.: cilicisk, mare, Plin., cotes, id., crocum, id.; — bb) df. subst. Cilĭcĭum, (cil.), i, n.: grovt vævet Tøi (oprdl. af ciliciske Gedehaar) til Skibsbrug el. Krigsbrug; vid. Cic. Verr. 1, 38, (Ascon.), Liv. 38, 7, o. A.; — b) df. atter adj.: Cilicia (cil.) vela, Dig.; ligel. ∾ udones, Martial. 14, 148; — 4) Cĭlĭcĭensis, e, ligesom frgd.: cilicisk, legio, Caes., provincia, Cic., vicinus, id.

Ciliciensis, e, s. und. frgd. — cĭlĭcĭnus, 3: som er giort af Haardækkener, tentoria, Solin.; af — cĭlĭcĭum, (Cil.), i, n.: cilicisk Haardækken, s. und. Cilicia. — Cilicius, 3, o. Cilissa, ae, s. und. Cilicia. — cĭlĭum, i, n., [κύλιον el. κῦλον, det Hule, navnl. ved Diet]: Dielaaget, Plin. 11, 93; — 2) „overf.": Diebrynet, ibd. 57. — Cilix, icis, s. und. Cilicia. — Cilla, ae, f.: By i Aeolis el. Troas, berømt af Apollo's Dyrkelse, Plin. 5, 32; – skrives ogs. Cylla, Ovid. Met. 13, 174. — cilliba, ae, f., [κιλλίβας, Bordfoden]; df. som pars pro toto: Spisebordet, Varr.; cillibae, mensae rotundae, Fest. p. 34. — Cilnius, a: etrurisk Slægts- og Personsnavn; — b) df. adj. Cilnius, 3, vid. Liv. 10, 3; s. ogs. und. Maecenas, o. Tac. Ann. 6, 11.

Cimbri, orum, m.: en fra den cimbriske Halvø el. Jylland udvandret Stamme, der omsider, efter at være falden ind i Italien, blev ødelagt af Marius; vid. Mela 3, 3, Plin. 2, 67, Tac. Germ. 37, Liv. Epit. 63 flgd., o. Flor. 3, 31 flgd.; — B) df. 1) Cimber, bra, brum: cimbrisk, triumphus, Ovid. Pont. 4, 3, 45; — 2) Cimbrĭcus, 3, ligesom frgd.: cimbrisk, scutum, Cic. d. Or. 2, 66, bellum, Plin.; ∾ victoria, Flor.; — b) df. adv. Cimbrice, loqui, Quintil. Decl.; — not.: ogs. er Cimber: romersk Tilnavn; saal. L. Tullius Cimber: en af Cæsars Mordere, Cic., Suet. — Cimbrice, adv., o. Cimbricus, 3, s. und. frgd.

cīmēlĭarcha, ae, m., κειμηλιάρχης: Opsynsmand over Skatten, Cod. Just. — cīmēlĭarchĭum, i, n., κειμηλιάρχιον: Sted, hvor Skatte (el. andre Kostbarheder) opbevares, Cod. Just. — cimex, ĭcis, m.: Væggelus, Varro, Colum., o. A.; – ogs. som Skældsord, Hor. Sat. 1, 10, 78. — Cĭmĭnus, i, m.: Sø i Etrurien, med en derved liggende Biergskov, Virg. Aen. 7, 697; — df. adj.: Cĭmĭnĭus, 3, lacus, Colum., s. ovenf.; ∾ silva, Liv. 9, 36, Plin.; ∾ saltus (pl.), Liv. l. c.; ∾ montis juga, id. ibd.

Cimmĕrĭi, orum, m.; I) thracisk Folk i det nuv. Krim, o. paa begge Sider af Dnieperen, med Hovedstaden Cimmerium, Mela 1, 19, Plin. 6, 6; — b) df. Cimmĕrĭus, 3: cimmerisk, Bosporus, Plin. 4, 24, litus, Ovid. Pont. 4, 10, in.; — II) fabelagtigt Folk, der fordum boede imellem Bajæ o. Cumæ i Jordhuler; vid. Fest. p. 33 flgd., o. Plin. 3, 9; – b) efter Val. Fl. boe Cimmerierne ved d. nordlige Ocean, hvor de, efter Cic. Acad. 2, 19, aldrig see Solens Lys; cf. Tibull. 4, 1, 64; hvf. ogs. Somnus el. Søvnguden her har sit Hiem; vid. Ovid. Met. 11, 592; — b) df. Cimmerii lacus, s. lacus inferorum, Tibull. 3, 5, 24. — Cimmerius, 3, s. und. frgd.

Cĭmōlus, i, f., Κίμωλος: en af de cycladiske Øer, ved Creta, bekiendt af sin Kridjord; (hod Cimoli); vid. Plin. 4, 23, ogs. Ovid. Met. 7, 463; — b) df. Cĭmōlĭus, 3: cimolisk, creta, Cels., Colum., terra, Plin. — Cimon, ōnis, m.: athen. Feltherre; vid Nep. Cimon.

cĭnaedĭas, ae, m.: ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — *cĭnaedĭcus, 3: hørende til Overgivenhed el. Utugt, cantatio aliqua, Plaut. Stich. 5, 5, 19; — b) ogs. subst. m., ibd 5, 7, in.; o. — cĭnaedŭlus, i, m., demin.: utugtig el. vellystig Person, Scip Afr. ap. Macrob.; af — 1. cĭnaedus, i, m., κίναιδος: som driver unaturlig Utugt, el. som lader sig bruge dertil, Plaut., Catull., Juvenal., o. A.; — df. cinaedus, 3; I) utugtig, Martial.; cinaedior, Catull.; — 2)

som opfører utugtige Dandse, Plaut., Lucil. ap. Non. — 2. cĭnaedus, i, m.: Navnet paa en Sofist, Plin. 32, 53. — 3. cĭnaedus, 3, s. und. 1. cinaedus. — cĭnăra, ae, f.: etslags Artischok, (cinara scolymus L.), κινάρα, Colum. 10, 235, oftere. — cinaris, is, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 8, 41.

cincinnālis, e, [cicinnus]: kruset, herba: = polytrichon, Appul. — cincinnātŭlus, 3, demin.: med kruset Haar, puer, Hieronym.; af — cincinnātus, 3, [cincinnus]: med kruset Haar, med Haaret i Lokker, (navnl. som Tegn paa Blødhed og Qvindagtighed), Plaut. Capt 3,4,115, oftere, Cic. Sest. 11, o.A.; — not: ogs. er Cincinnatus: romersk Tilnavn; vid. Liv. 3, 26, o. id. 4, 13, flgd., ogs. Cic. Fin. 2, 4, o. A. — cincinnŭlus, i, m., demin.: liden Haarlok, Varro ap. Non., inc.; af — cincinnus, i, m., κίκιννος; 1) „egenl.": kruset Haar, kunstig Haarlok, (men cirrus: den naturlige), Plaut., Varr., Cic. Pis. 11, hvor madentes cincinnorum fimbriae; — II) „fig.": forkunstlet Udtryksmaade; in pl., Cic. d. Or. 3, 25: in oratoris aut in poetae cincinnis et fuco etc.; cf. Suet. Aug. 86.

1. Cincius, Cincia: romersk Slægts- og Personsnavn; 1) M. Cincius Alimentus, trib. pl. a. u. c. 550; fra ham hidrører lex Cincia de donis et muneribus; vid. Tac. Ann. 11, 5, Cic. d. Senect. 4, o. id. d. Or. 2, 71; — 2) L. Cincius Al., romersk Historieskriver und. d. anden puniske Krig; vid. Kraus. Fragmenta Hist. Rom. — 2. Cincius, 3, s. und. frgd.

cincticŭlus, i, m., demin. af 2. cinctus: liden Giord el. lidet Bælte, Plaut. Bacch. 3, 3, 28. — cinctōrium, i, n., ligesom balteus: Bælte el. Sabelgehæng, Mela 2, 1, inc.; o. — cinctūra, ae, f: Omgiordning; Livgiord el. Livbælte; vid. Suet. Caes. 45; — ogs. Togaens Omslyngning; vid. Quintil. 11, 3, 139; — [cingo]. — 1. cinctus, 3, partic. af cingo. — 2. cinctus, us, m., [cingo]; I) abstr. el. som Handling: Omgiorden el. at omgiorde sig; (ogs. Maaden hvorpaa man fæster Klæderne om sig); ∾ quotidiani, Plin. 28, 17; — navnl. mærkes cinctus Gabinus; vid. Liv. 5, 46, o. id. 8, 9, ogs. Virg. Aen. 7, 612 (Serv.); — II) concr. el. som Ting: Giord el. Bælte; vid. Varr. L. L. 5, 23, Plin. 28, 9, oftere, ogs. Suet. Ner. 51, o. A. — cinctūtus, 3. forlænget Form af 1. cinctus, (ligesom versutus af versus, etc.): omgiordet; navnl. med omgiordet el. opheftet Toga paa de Gamles Vis; vid. Ovid. Fast. 5, 101, o. Hor. A. P. 50.

Cinĕas, ae, m.: Ven af el. Minister hos K. Pyrrhus af Epirus; vid. Cic. Tusc. 1, 24, o. Plin. 7, 24. — cinĕfactus, 3, [cinis, facio]: som er brændt til Aske, Lucr. 3, 919. — *cinĕrācĕus, 3: som ligner Aske, terra, Plin. 17, 4; men ∾ color: den askegraa Farve, id 27, 27: — cĕnĕrārius, 3, fines (agri: Grændser, som bestemmes af de Dødes Aske el. Grave), Auct. d. Lim. ap. Goes.; — II) oftere subst.; A) cĭnĕrārius, i, m.: en Haarkruser, Varr., Catull., Senec.; — B) cĭnĕrārium, i, n.: Askekammeret i et Gravmæle, Inscript.; — cinĕresco, ĕre, v. n. inch.: at blive til Aske, Tertull.; — cinĕrĕus, 3: askefarvet, color, Colum., terra, Plin., uva, id.; — cinĕricius, (-tius), 3: = frgd., terra, Varro; o. — cinĕrōsus, 3: fuld af Aske, ligesom Aske, askegraa, Appul.; — [cinis].

cingillum, i, n., demin. af cingulum: lidet Bælte el. liden Giord, Petron. — cingo, nxi, nctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": kredsformigen at omringe el. omgive; df. 1) „alm.": omgiorder el. ombinder, ense latus, Ovid.; — oftest in pass. c. abl.; vid. Liv. 7, 10; ligel. cingi ferro, Suet.; cf. Virg. Aen. 11, 188; — „poet." ogs. in pass. c. acc. gr.; inutile ferrum Cingitur, ibd. 2, 511; cf. Ovid. Met. 6, 59: cinctaeque ad pectora vestes (acc.); — ogs. ud. Casus; puer alte cinctus, (neml. til Opvartning), Hor. Sat. 2, 8, 10; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 133: Cingitur, certe expedit se, (binder Klæderne op); — B) „bef.": omkrandser el. omvinder, caput corona, Lucr., tempora fioribus, Hor.; men Ovid. Fast. 3, 254: de tenero cingite flore caput; men id. A. A. 3, 392: Navalique gener cinctus honore caput, (acc. gr.); — cinxerat ··· vitta comas, id. Trist. 4, 4, 78; — b) „poet." ogs. om anden Omgivelse; vid. Virg. Aen. 4, 248; men Martial. 11, 100: cujus lacertos anuli mei cingunt; — II) „overf."; A) om Stedet; 1) at omgive el. omringe; a) „alm."; flumen ··· paene totum oppidum cingit, Caes.; cf. Cic. Verr. 5, 37; men Plin. 6, 13: cingitur insula tribus millibus passuum, (har en Omkreds deraf); — b) „poet." ogs. at indhylle; cinxerunt aethera nimbi, Virg. Aen. 5, 13; — 2) i Krigssproget: at omgive el. indslutte, (være sig til Forsvar el. Angreb); — ∾ castra vallo, Liv. 7, 39; men ∾ urbem obsidione, Virg. Aen. 3, 52; cf. Tac. Ann. 6, 34; men cingi ab armis hostium, Ovid. Pont. 2, 8, 69; — b) ogs. „alleg."; ∾ urbem religione, etc., Cic. N. D. 3, 40; men id. Manil. 11, in pass.: Sicilia multis undique cincta periculis, (er truet deraf); — B) om en Ledsagelse: at dække el. omgive, (navnl. for at ære nogen); — Dum latus sancti cingit tibi turba senatus, Ovid. Pont. 4, 9, 17; cf. Tac. Ann. 1, 77: ne (pantomimos) ··· equites R. cingerent; — not.: i Gartnersproget: cingere arborem, (rundtom at afbarke), Plin. 17, 36.

cingŭla, ae, f.: Biform af flgd.; 1) Livbælte el. Livbaand, Ovid. A. A. 3, 444; — 2) Giord til Dyrene, Saddelgiord, odl., id. Rem. 236, Calpurn. — 1. cingŭlum, i, n., [cingo]: Livbalte el. Livgiord, navnl. Krigerens; „poet." sædv. in pl.; — aurea bullis cingula, Virg. Aen. 9, 360; cf. ibd. 12, 912; — om Brudebæltet, s. Fest p. 48, s. v. Cinxiae. — 2. Cingulum, i, n.: liden By i d. Picenske, Caes. B. C. 1, 15; — ogs. Cingula Saxa, Sil. 10, 34; — b) df. Cingŭlāni, orum, m.: Indvaanerne, Plin. 3, 18. — cingŭlus, i, m.: Biform af 1. cingulum, Bælte; df. „meton.": Jordbælte el. Zone; terram ··· circumdatam cingulis, e quibus duos etc., Cic. Rep. 6, 20.

cĭnifes el. ciniphes, (cyn.), um, f., σκνῖπες: etslags stikkende Insecter, Augustin., Hieronym. — cĭniflo, ōnis, m., [cinis, flo]: ligesom Askeblæser; df. s. cinerarius: en Haarkruser, Hor. Sat. 1, 2, 98.

cĭnis, ĕris, m., (in sing. ogs. f., Lucr., Catull.), [besl. m. κόνις, i. e. pulvis]; I) „egenl."; A) „alm.": Aske; — cinis e favilla et carbonibus etc., Suet. Tib. 71; cf. Lucr. 1, 872 o. 890, ogs. Hor. Od. 2, 1, 7, o. ibd. 4, 13, fin.; — b) af Askens Brug til Skuring forklares Udtrykket: Edepol hujus sermones cinerem haud quaeritant, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 10; — B) „bef."; a) Asken af forbrændte Lig, (in sing. o. plur.); obsecravit per fratris sui mortui cinerem, Cic. Quint. 31; cf. Phaedr. 3, 9, Ovid. Met. 8, 539, Hor. Od. 2, 8, 9, Suet. Calig. 15, o. A.; — b) Asken el. Ruinerne af nedbrændte Byer; vid. Virg. Aen. 10, 59, o. Ovid. Met. 2, 216, ogs. Hor. Epod. 16, 11; ogs. Catull. 68, 90; — II) „overf." om en Slughals: vertere in fumum et cinerem, (tilsætte el. ødelægge), Hor. Ep. 1, 15, 39; df. — cĭniscŭlus, i, m., demin.: en Smule Aske, Prud.

Cinna, ae, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes; 1) L. Cornelius Cinna: Marius's Forbundne i Borgerkrigen imod Sulla; vid. Vell. 2, 20 flgd., o. Flor. 3, 21; — b) df. Cinnānus, 3, partes, Vell., tumultus, Nep. Att. 2; — 2) C. Helvius Cinna: romersk Digter, Ven af Catullus; vid. Catull. 10, oftere, Virg. Ecl. 9, 35, o. A.

cinnăbăris, is, f., (men cinnabari, Plin., inc.), κιννάβαρι: harpixagtigt Farvestof af Drageblodtræet, Drageblod, Plin. 33, 39. — cinnămĕus, 3. [cinnamum]: af Canel, nidus, Auson.; ∾ odor, Appul.; — cinnămolgos, Solin., (rimel. f. cinnamologos),

i, m., κινναμολόγος, (Canelsamleren): etslags Fugl i Arabien, Plin. 10, 50. — cinnămōmĭnus, 3: af Canel, unguentum, Plin. 13, 2; af — cinnămōmum, i, n., κιννάμωμον, (laurus cinnamomum L.): Canelen el. Caneltræet, Plin. 12, 42 flgd.; - ogs. som Kælcord, Plaut. Curc. 1, 2, 6. — cinnămum, i, n., κίνναμον: = frgd.; vid. Plin. l. c. 43, ogs. Ovid. Met. 10, 308, (hvor pl. cinnama), o. A.; — 2) „meton.": Canelris el. Canelbusk, Ovid. Met. 15, 399, (hvor ligel. pl.), Stat., o. A. — cinnămus, i, m.: sild. Biform af frgd. nr. 2, Solin. — Cinnanus, 3, s. und. Cinna. — cinnus, i, m.: etslags blandet Drik; at sammenligne med Grækernes κυκεών, Arnob. — Cinxia, ae, f., [cingo, cingulum, Brudebælte]: Epithet til Juno, Arnob.; ogs. Cinctia, Capella.

Cinyphius, 3, s. und. flgd. — Cinyps, ȳpis, m., Κίνυψ: Flod i Africa imellem de tvende Syrter, Mela, Plin. 5, 4, Claudian.; — bb) ds. Cinȳphĭus, 3; a) cinyphisk, hørende til el. benævnt efter Floden Cinyphus, chelydri, Ovid., hirci, Virg.; men ∾ Macae, Sil., (som boe omkring denne Flod); — b) „meton." ogs. libysk el. africansk, Juba, Ovid. Met. 15, 754; ∾ pestes, (i. e. serpentes), Lucan.

Cĭnȳras, ae, m., Κινύρας: Konge i Assyrien, sildigere paa Cypern, Fader til Myrrha, og atter ved hende Fader til Adonis, Ovid. Met. 10, 299 flgd., Hygin.; — B) ds. 1) Cĭnȳrēĭus, 3: cinyreisk, virgo, (i. e. Myrrha), Ovid. l. c. 369, juvenis, heros, (i. e. Adonis), ibd. 712 o. 730; — 2) Cĭnȳrēus, (aeus), 3: = frgd.; ∾ litora Cypri, Lucan.; ∾ germina, (i. e. myrrha), Stat. Silv. 5, 1.

cĭo, ire, s. und. cieo. — Cĭos el. Cĭus, i, f.: By i Bithynien ved Propontis, Mela 1, 19, Plin. 5, 40; — b) ds. Ciani, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 31, 31, oftere. — cippus, i, m.; „alm.": Pæl el. Søile; ds. 1) en Ligsten, Hor. Sat. 1, 8, 12, o. Pers. 1, 37; — 2) hos Landmaalerne: Grændsesten el. Grændsepæl, Simpl. ap. Goes.; — 3) i Krigssproget er cippi: en af tilspidsede Pæle formet Skandse; vid. Caes. B. G. 7, 73.

circa, adv. o. praepos., (fra Liv. hyppig Biform af circum); I) som adv., altid om Stedet; A) „alm.": rundt omkring, til el. paa el. fra alle Sider; - Gramen erat circa, Ovid. Met. 3, 411; men Liv. 27, 18: fluvius a tergo; ante circaque velut ripa praeceps oram ejus cingebat; cf. id. 28, 33, in.; — B) „bes." ogs.; a) circa esse: være rundtom el. i Nærheden, Liv. 1, 4, oftere; - ogs. ud. esse, id. 1, 17; — b) med Eftertryk tilføies ogs. undique, oftere omnis; - frumento undique circa ex agris congesto, Liv. 42, 56; exhausto circa omni agro, id. 31, 38; — II) som praepos. c. acc.; A) „egenl."; 1) „alm." om Stedet el. i Rummet; a) omkring, rundtom, paa Siderne deraf, (altf. nærmest in loco); - conferre ligna circa casam, Nep. Alcib. 10; cf. Hor. Od. 1, 3, 10; men Ovid. Met. 3, 668: quem circa tigres ··· jacent; — b) rundtom til alle Sider, odl., (altf. in locum); - mittere legatos circa vicinas gentes, Liv. 1, 9; cf. id. 42, 51, o. Suet. Aug. 49, oftere; — c) i videre Forstand, om en Nærhed el. Nærliggenhed: rundtom, i Nærheden deraf, odl.; circa domum auream, Suet. Ner. 38; circa montes Armeniae, Plin.; - saal. ogs. om den mindre nøiagtige Betegnelse af et Sted, tildels ogs. som Omskrivning af Stedet selv; - sedem cepere circa Lesbum insulam, Vell. 1, 2; quod circa Syriam nascitur, Plin.; circa initia libri, Quintil.; circa ima subsistere, id.; cf. Hor. Od. 1, 25, 13, o. ibd. 2, 5, 6; — d) om den personlige Omgivelse og Ledsagelse: om el. omkring; quos (canes) circa se haberet, Cic. Verr. 1, 48; cf. Liv. 29, 1; - ogs. ud. Verbum: circa aliquem, οἱ περί τινα, nogens Omgivelser; vid. Suet. Caes. 27, o. id. Dom. 9; — 2) „bes." bruges ogs. circa, (ikke circum); a) om en Nærmelse til et bestemt Tidspunkt, vort: ved, omtrent ved, odl.; postero die circa eandem horam etc., Liv. 42, 57; cf. ogs. Hor. Od. 4, 1, 6, Suet. Caes. 88; saal. ogs. om Tidsbestemmelser; circa tempora illa, Quintil.; circa initia imperii, Suet. Claud. 7; ds. ogs. hos Personer, der anføres med Hensyn paa deres Tidsalder; circa Demetrium Phalereum, (paa hans Tid), Quintil.; ligel. circa Ciceronem, Senec.; — b) hos Talbestemmelser, (f. d. hyppigere circiter): omtrent, henimod, odl.; - ea fuere oppida circa septuaginta, Liv. 45, 34; cf. id. 27, 42, o. Suet. Claud. 6; — B) „overf." o. eiendommeligen bruges circa, (ikke circum), efteraugustisk og svarende til vort: med Hensyn derpaa, angaaende, odl., og det navnl.; a) hos Substantiver; - circa eosdem sensus certamen et aemulatio, Quintil. 10, 5, 5; circa verba dissensio, id.; circa bonas artes publica socordia, Tac. Ann. 11, 15; — b) hos Adjectiver; - circa praecepta utiles sententiae, Quintil.; circa corporis curam morosior, Suet. Caes. 45; circa summa scelera distentus, Tac. Ann. 16, 8; cf. id. Germ. 28; — c) hos Verber; - circa res tenues morari, Quintil.; cf. Tac. Hist. 1, 13, o. Suet. Claud. 22.

circaea, ae, f., κιρκαία: Hexeurt, (Navnet paa en Plante), Plin. 27, 38. — circaeum, i, n., κιρκαῖον: en Benævnelse paa Planten mandragoras, Plin. 25, 94. — Circaeus, 3, s. und. flgd. — Circe, es, (af nom. Circa er gen. Circae, Virg., Prop., acc. Circam, Plaut., Cic., abl. Circa, Hor.), f., Κίρκη: Datter af Solguden ved Perse el. Perseis, og Søster til Aetes, - en ved sine Tryllekunster berømt Havnymphe, der havde sit Hiem ved det efter hende benævnte circejiske Forbierg i Latium; - vid. Cic. N. D. 3, 19; hvf. ogs. litora Circes, Ovid. Met. 14, 247 flgd.; cf. ibd. 312 flgd., ogs. Hor. Ep. 1, 2, 23, o. Hygin.; — b) ds. Circaeus, 3: circæisk, hørende til el. benævnt efter Circe, poculum, (Tryllebæger), Cic. Div. in Caecil. 17; ∾ gramen, (Trylleurter), Prop. 2, 1, 53; men ∾ campi, Val. Fl., i Circes Fødeland Colchis, hvor ogs. efter Plin. 6, 4: Byen Circaeum; - ∾ litora: d. circejiske Forbierg, Ovid. l. c.; ligel. ∾ terra, Virg. Aen. 7, 10; - men ∾ moenia, Hor. Epod. 1, 30: det af Circe's Søn (ved Ulysses) Telegonus anlagte Tusculum; ligesom ∾ dorsum, Sil. 7, 692: Høiene ved Tusculum.

Circejensis, e, s. und. flgd. — Circēji, orum, m., Κιρκαῖον: Byen Circeji i Latium, ved et Forbierg af samme Navn; (hod. S. Felice); - efter Mythen benævnt efter den fra Colchis til denne Egn flygtede Circe, vid. Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Cic., Liv., o. A.; — bb) ds. Circējensis, e: circejisk, ostreae, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 33; — b) ds. subst. Circejenses, ium: Indvaanerne af Circeji, Cic. N. D. 3, 19.

circellus, i, m., demin. af circulus: liden Ring el. Kringle, Apic. — circen, ĭnis, n., [besl. m. circinus]: Krebs el. Kredsløb; ∾ solis, d. e. Aaret, poët. in Anthol. Burm. — Circensis, e, s. und. 2. Circus. — circes, ĭtis, m., for- o. efterel. Biform af 1. circus: Kreds, Cirkel, Varr., Sidon.; - ogs. Omkredsen af Circus, Sidon.

"circĭnātio, onis, f.; oprdl.: Kredsliniens Beskrivelse; ds. concr.: Kredslinien selv; - circinationem ducere, (beskrive en Cirkel), Vitruv.; - ogs. „overf.": Planeternes Kredsløb, id.; af — circĭno, avi, atum, 1, v. a.: afrunder i en Kreds, gior cirkelrund el. rund; quae (arbores) in orbem ramos circinant, Plin. 17, 17; — b) „poet. overf." om den flyvende Mercurius: easdem circinat auras, Ovid. Met. 2, 721; af — circĭnus, i, m., κίρκινος: Cirkelinstrumentet, Cirkelen el. Passeren; circino dimetiri, Vitruv.; circini ratio, Plin.; cf. Caes. B. G. 1, 38.

circĭter, adv., [ligesom circum, af 1. circus]; 1) om Stedet: rundt om, paa el. til el. fra hver Side; lapidem quadratum circiter, (altf. terningformet), etc., Cass. Hemina ap. Plin. 13, 27; cf. Varro R. R. 3, 10:

baras quadratas circum etc.; — b) i Nærheden deraf; ut opinor, Loca haec circiter excidit mihi (cistella), Plaut. Cist. 4, 2, 8; — 2) oftere om Tiden: om el. ved el. omtrent; – (den hosstaaende abl. el. acc. er uafhængig af circiter som adverb.); – redito huc circiter meridie, Plaut. Most. 3,1,52; cf. Caes. B. G. 2,2, o. ibd. 4, 23; men ibd. 1, 50: circiter meridiem exercitum in castra reducit; cf. Hor. Ep. 1, 7, 47, o. Cic. Att. 2, 4, ogs. Sall. Cat. 17; — 3) ofte ogs. hos Tal: omtrent, paa det nærmeste, odl.; vid. Caes. B. G. 3, 14; ligel. ex omni copia circiter quarta pars etc., Sall. Cat. 56; cf. Caes. B. G. 2, 32, o. Liv. 28, 1.

circĭtor, oris, m., [f. circumitor, af circumeo]; alm. der gaaer omkring, (eftercl.); df. A) Vægter el. Opsynsmand, Auct. Priap. 16, Frontin.; — b) df. ogs. i Krigssproget: Runden, Veget.; — B) en Bissekræmmer, Dig. — circīus, (cercius, Cato ap. Gell.), i, m., [rimel. besl. m. 1. circus]: en for Gallia Narbon. eiendommelig Stormvind; hos Romerne: etslags Nordvestvind, Plin. 2, 46, Vitruv. 1, 6, o. A. — circos, i, m., κίρκος, (Kreds el. Cirkel): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56.

circueo, ire, s. und. circumeo. — circŭĭtĭo, (sild. ogs. circumitio), onis, f., [circumeo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae omkring, navnl. for at efterse; – ∾ et cura aedilium plebei erat, (dem paalaae det at rundere), Liv. 3, 6; — B) „meton.": Gang el. Vei derover el. omkring noget; duo triclinia cum circuitionibus, Vitruv. 6,6; — II) „fig."; A) „overf.": Omkreds el. Omfang el. Runding; Apenninus contingit circuitionibus contra fretum, id.; — B) „ment.": Udsvævelse el. Omsvøb el. Omskrivning, odl.; nil circuitione usus es, Ter. Andr. 1, 2, 31; cf. Cic. Div. 2,61. — circuitor, el. circumitor, oris, s. und. circitor.

1. circŭĭtus, 3: partic. af circumeo. — 2. circŭĭtus, (circum-), us, m., [circumeo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae derom i en Kreds, Kredsbevægelse, Omgang el. Omløb; – ∾ solis etc., vid. Cic. N. D. 2, 19; nox igitur et dies unum circuitum orbis efficit etc., id. Univ. 9; men Suet. Aug. 17: Asiae Syriaeque circuitu Aegyptum petere, (ad en Omvei derover); — b) navnl. ogs. hos Lægerne: Feberens periodiske Tilbagevendelse, Cels. 3, 5; — B) „bes." o. „meton."; a) Omkreds el. Omfang; – cujus sit formae ille circuitus (insulae), Quintil. 1, 10, 40; cf. Caes. B. G. 7, 83, oftere, ogs. Virg. Aen. 11, 767; – ogs. Omvei; quod interiore spatio minorem circuitum habebant, Caes. B. C. 3, 44; — b) ligesom ambitus: Gangen el. det frie Rum omkring en Bygning, Varro L. L. 5, 4; — II) „fig."; A) i Rhetoriken: Perioden; vid. Cic. Orat. 61, o. id. d. Or. 3, 49; ogs. in pl.: oratio longiores saepe habet circuitus, Quintil. 9, 4, 60; — B) „alm." ogs. Udsvævelse i Tale el. Handling; ea, quae proprie poterant, circuitu enunciare, Quintil. 12,10,16; cf. Martial. 11, 5, o. Petron. Sat. 13.

circŭlāris, e, [circulus]: cirkelrund, flexus, Capella. — *circŭlātim, adv.: kredsformigen, Coel. Aur.; — 2) „overf.": i sluttede Selskaber el. Kredse; vid. Suet. Caes. 84; — circŭlātĭo, onis, f.: Kredsløb; ∾ (stellae) Mercurii, Vitruv.; o. — circŭlātor, oris, m.: som løber om fra Sted til Sted; df. Markskriger, Qvaksalver, odl., Cels., Dig., o. A.; men ∾ auctionum, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — [circulor]. — circŭlātōrius, 3, [circulator]: markskrigersk, jactatio, Quintil., volubilitas, id. — circŭlātrix, icis, fem. til circulator; 1) som subst. Markskrigerske, Auct. Priap. 18; — 2) som adj.; ∾ lingua, (en Markskrigers), Martial. 10, 3.

*circŭlo, avi, atum, 1, v. a.: Biform af flgd.: afrunder, giør rund el. kredsformet; ∾ orbiculum anuli, Appul.; gressus circulatus, Coel. Aur. — circŭlor, atus sum, 1, v. dep. n., [af flgd.]: at gaae omkring, navnl. for at giøre sig en Bevægelse; vid. Cic. Brut. 54; men om flere: at samle sig i Hobe for at tale sammen; vid. Caes. B. C. 1, 64; — b) som Markskriger el. Gøgler at samle Folk om sig; vid. Senec. Ep. 40 o. 52.

circŭlus, (ctr. circlus, Virg. Ge. 3, 166), i, m., [besl. m. κίρκος o. κύκλος, ogs. m. circinus]; I) „egenl."; A) „alm.": Cirkellinien el. Cirkelen; – ex solidis (formis) globus ... ex planis circulus aut orbis, qui κύκλος Graece dicitur, etc., Cic. N. D. 2, 18; – ogs. enhver kredsformet Linie; circulus muri exterior, Liv. 36, 9; cf. Suet. Aug. 95; — B) „bes." ogs.; a) Himmellegemernes Cirkelbane el. Kredsløb; – stellae circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili, Cic. d. Rep. 6, 15; – df. i Astronomien: ∾ aequinoctialis, solstitialis, etc., Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 516; men ∾ lacteus, Plin. 18, 69: Melkeveien; — b) ethvert cirkelformet Legeme; tenui de vimine circlos, (etslags Vidiehalsbaand), vid. Virg. Ge. 3, 165; ogs. Kringle, (Bagværk), Varr.; men Martial. 14, 138, rimel. en rund Træbrikke; — II) „overf.": selskabelig Kreds el. Forsamling; – in conviviis rodunt, in circulis vellicant, Cic. Balb. 26; cf. Liv. 32, 20, ogs. Cic. d. Or. 1, 34, o. id. Fin. 5, 20; ligel. per fora et circulos locuti sunt, Tac. Agric. 43.

circum, [oprdl. acc. af 1. circus, d. e. Runding, odl.]; adv. o. praepos.; I) som adv.; A) „alm.": omkring el. rundtom, paa el. til el. fra alle Sider; – quae circum essent (opera), Caes. B. C. 2, 10; cf. Virg. Aen. 2, 605, ogs. id. Ge. 4, 193; — b) undert. ogs. forstærk. m. undique o. omnis; vid. Virg. Aen. 4, 416, o. ibd. 10, 118; — B) „bes." betegner circum ogs. undert., istedetfor den hele Omkreds, alene den Del deraf, som vi see, el. som ligger lige imod os, osv.; – hostilibus circum litoribus, Tac. Ann. 2, 24; cf. ibd. 4, 67, o. Ovid. Met. 4, 667; — II) som praepos. c. acc.; A) „alm.": omkring, rundtom el. om; – quum circum axem se summa celeritate convertat (terra), Cic. Acad. 2, 39; cf. Virg. Ge. 1, 345, o. Ovid. Met. 2, 40; — B) „bes."; a) (ligesom ovenf. nr. I, B) betegner circum ofte ikkun en Del af den hele Omkreds; – capillus ... circum caput rejectus, Ter. Heaut 2, 3, 49; cf. Ovid. Met. 7, 313; — b) ligel. betegner circum undert., istedetfor Bevægelsen omkring et Punkt, alene Bevægelsen til el. igiennem flere opgivne Punkter; – circum villulas nostras errare (volo), Cic. Att. 8, 9; cf. Hor. Sat. 1, 6, 58; ligel. dimissis circum municipia litteris, Caes.; cf. Liv. 42, 45; — c) fremdeles localt om en Nærhed: ved el. hos, i Nærheden, osv.; – ego circum haec loca commorabor, Cic. Att. 3, 17; quae circum Capuam sunt (urbes), id. Agr. 1, 7; cf. id. Phil. 2, 26; — d) endel. om Personer, som omgive el. ledsage el. opvarte nogen, heder qui circa illum sunt: hans Omgivelser el. Følge, osv., (Grækernes οἱ περί τινα; vid. Cic. Att. 9, 9, o. Ter. Eun. 3, 5, 33; ogs. hører hertil: circum se habere, (omgive sig dermed), Sall. Cat. 14; ligel. circum pedes habere, Cic. Verr. 1, 36; — not.: circum sættes ogs. undert. efter sin Casus; vid. Cic. N. D. 2, 41, Virg. Aen. 1, 32, o. A.; — III) i Sammensætninger bliver „m" i circum uforandret foran Consonanter; efter Priscian. bliver det foran Vocaler vel skrevet, men ikke udtalt; dog skrives sædv. circuitio, circuitus; ogs. findes, f. d. sædv. circumeo, undert. circueo; — bb) forresten bemærker circum i Sammensætninger; a) rundtom; (circumcido, circumfundo); — b) derom, paa Siden deraf; (circumflecto, circumjicio); — c) omkring dertil el. derhen; (circumcurso, circumduco); – men i mange af disse Verber har circum snart den ene, snart den anden Bem.; s. und. circumdo, circumeo, o. fl.; — not.: circum bliver aldrig gientaget efter det dermed sammensatte Verbum.

circumactio, onis, f., [circumago]: Omdreining, Vending, solis, Vitruv.; — 2) ogs. „overf.": Vending i Talen, Gell. 17, 20. — 1. circumactus, 3: partic. o. adj. af circumago. — 2. circumactus, us, m., [circumago]: Omdreining, coeli, Senec., rotarum, Plin. — circum.aggĕro, (avi), atum, 1, v. a.: sammenhober rundt derom, terram, Colum.; men pass.: fimo circumaggeratae radices, Plin.

circum.ăgo, ēgi, actum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": driver el. fører om i en Kreds, dreier omkring, odl.; - suovetaurilia circumagi, (neml. paa Ambarvalfesten), Cato; - ogs. c. acc. praepos.: agrum meum ··· suovetaurilia circumagi, id.; - men Suet. Ner. 31: quae (coenatio) perpetuo diebus ac noctibus vice mundi circumageretur; cf. Liv. 1, 19; — not.: iblandt flere Frigivelsesmaader var ogs. den, at Herren ved den ene Haand svingede Slaven omkring; vid. Pers. 5, 75 flgd.; df. Senec. Ep. 8: statim circumagitur, (han faaer strax sin Frihed, men „alleg."); — B) ogs. „overf.; a) om Tiden: ∾ se; oftere pass.: circumagi, at fuldende sit Kredsløb, at forløbe; vid. Liv. 9, 18, id. 6, 38, o. id. 24, 8; men m. Tmesis: circum tribus actis annis, Lucr. 5, 881; — b) om andre Begreber; tot varietates tam volubili orbe circumagi, („alleg."), Plin. Ep. 4, 24; — II) „bes." ogs. A) at vende el. dreie om el. tilbage, at føre el. kalde tilbage; - ∾ equos frenis, Liv. 1, 14; ∾ se ad dissonos clamores, id. 4, 28; cf. Tac. Hist. 4, 29; men circumagente se vento, Liv. 37, 16; ∾ legiones, (kalde dem tilbage), Flor. 3, 21; — b) ogs. „overf."; hic paullulum circumacta est fortuna, (vendte sig noget), id. 2, 2; men Suet. Caes. 70: una voce ··· tam facile (eos) circumegit et flexit, (omstemmede og bøiede dem); cf. Juvenal. 9, 81; — B) at drive el. jage omkring el. fra Sted til andet; oftest in pass.); huc illuc ··· circumagi; vid. Tac. Hist. 3, 73; ligel. Hor. Sat. 1, 9, 17: nil opus est, te circumagi; — b) ogs. „overf."; (ubi) imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi, etc., Liv. 44, 34; cf. id. 39, 5; — not.: alene efterel. er: ∾ aliquem muro, (f. circumdare, omgive dermed), Lactant.; — III) partic. circumactus, 3, ogs. som adj.: ombøiet, krummet, krum; circumactus in orbem, Plin. 9, 52; circumactis curvatisque litoribus, Plin. Ep. 6, 16.

circum.ambŭlo, are, (v. a.): gaaer rundt derom, glebas omnes, Dig. — circumamictus, 3, [amicio]: som er indhyllet deri el. omtaaget deraf, c. abl., Petron. Sat. 100. — circum.ăro, avi, 1, v. a.: ompløier, indtager med Ploven; agri quantum uno die circumaravit, datum, Liv. 2, 10.

circum.caesūra, ae, f., ligesom circumscriptio: Gestaltens ydre Omrids, Lucr. 3, 220, o. id. 4, 649. — circum.calco, (-culco): at træde rundt derom, at nedtræde; ∾ codicem seminis, Colum., radicem, id. — circumcellio, onis, m., [cella]: en Munk, der løber fra Celle til Celle, Augustin.; - ogs. etslags Ketter, Hieronym.

circumcidānĕus, 3, mustum, Cato, (der ved Indsnit presses af Druerne); - ogs. mustum circumcisitium, Varr.; af — circumcīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": skærer rundtom, beskærer; a) „bes." i Gartnersproget; vid. Cic. Fin. 5, 14; ∾ gemmam acuto scalpello, Colum.; men circumciso pede (vinaceorum), Plin. 16, 74, (f. ovenf. und. circumcidaneus); — b) ogs. „alm."; ∾ caespitem gladiis, Caes. B. G. 5, 42; ∾ genitalia, (omskære), Tac. Hist. 5, 5; — II) „overf."; a) „alm.": afskærer, bortskærer, indskrænker; sumptus, quos etc., circumcisi aut sublati, Liv. 32, 27; cf. Cic. d. Or. 1, 15; — b) „bes." ogs. om Foredraget: circumcidat, si quid redundabit, Quintil.; oratio rotunda et undique circumcisa, id.; — III) partic. circumcīsus, 3, ogs. som adj.; A) om Localiteter, ligesom abscisus o. abruptus: rundtom afskaaren, d. e. steil, brat, utilgængelig; collis ex omni parte circumcisus, Caes. B. G. 7, 36; cf. Cic. Verr. 4, 48; — B) „overf.": afkortet, kort; quid enim est tam circumcisum, quam vita hominis longissima? Plin. Ep. 3, 7; navnl. ogs. om Talen; vid. Quintil. 8, 5, 27; men ∾ orationes et breves, Plin. Ep. 1, 20.

circum.cingo, ĕre, (v. a.): omringer fra alle Sider, (men alene in partic. o. absol.); circumcingentibus telis, Sil. 10, 2; ligel. hos Cels. — circum.circa, adv.; det forstærkede circum el. circa, (Grækernes ἀμφὶ περί): rundt omkring, til el. paa el. fra alle Sider; regiones circumcirca prospicere, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Auct. B. Hisp. 41, o. A. — *circumcīse, adv.: afskaaret; df. „overf." om Foredraget: afkortet, kort; ∾ atque velociter (ponere rem ante oculos), Quintil.; — circumcīsio, onis, f.: Beskærelse, Omskærelse, Tertull.; — circumcīsōrium, i, n.: Værktøi til Beskærelse, Veget.; o. — circumcisūra, ae, f.: Beskærelse, navnl. Planternes, Plin. 16, 79; — [circumcido]. — circumcisus, 3: partic. o. adj. af circumcido.

circum.clāmatus, 2, [clamo]: omlarmet; ∾ ora ··· procellis, Sidon. — circumclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]: indeslutter el. udelukker el. afskærer fra alle Sider; circumcludi duobus exercitibus, Caes. B. C. 3, 30; men id. B. G, 6, 28: ∾ argento (cornua urorum: indfatte dem dermed); — 2) „overf.": Catilina consiliis ··· meis circumclusus etc., Cic. Cat. 2, 7; cf. ibd. 1, 3.

circumcŏla, ae, adj. comm.: boende rundtom, gentes, Tertull.; af — circum.cŏlo, ĕre, (v. a.): at boe rundt derom el. derved, c. acc., Liv. 5, 33; ogs. absol.: circumcolentes, Dig. — circum.cordiālis, e: omkring Hiertet, calor, sanguis, Tertull.

circumculco, are, s. und. circumcalco. — circum.curro, ĕre, v. n.: at løbe rundt derom, (som en Liste om en Dør), Vitruv. 4, 6; circumcurrens linea, (Peripherien el. Cirkellinien), Quintil.; - ogs. „overf.", id. 2, 21, 7: eam artem circumcurrentem vocaverunt, quod in omni materia diceret; df. — circumcursio, onis, f.: Løben el. at løbe omkring el. hid og did, Appul. — circumcurso, avi, 1, (v. n. o. a.), intens. af circumcurro: vedbliver at løbe omkring; omnia jam circumcursavi etc., Plaut.; Hac illac circumcursa, etc., Ter. Heaut.; cf. Lucr. 4, 401.

circum.do, dĕdi, dătum, 1, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at anbringe el. sætte el. lægge noget derom; A) „egenl."; a) c. dat.; vid. Lucr. 6, 1035, o. Cic. Cat. 3, 1; ∾ armatos concioni, Liv. 34, 27; men Tac. Ann. 13, 25: ∾ sibi milites, (neml. til sin Sikkerhed); - ∾ bracchia collo, Ovid.; men Virg. Aen. 6, 700, m. Tmesis: collo dare bracchia circum; — b) uden dat. el. absol., (hvor dog dat. let suppleres af Sammenhængen); vid. Cic. Cat 4, 4, Liv. 1, 28, Sall. Jug. 25, o. Caes. B. G. 1, 38; — c) sield. c. abl. loci; ∾ toto oppido munitiones, Hirt. B. G. 8, 34; — B) „overf."; - quos mihi ipse circumdedi (cancellos), Cic. Quint. 10; cf. Liv. 21, 43; men ∾ ministeria principi, (ordne hans Hofstat), Tac.; men ∾ secretum supremis suis, (vælge en ubemærket Dødsmaade), id. Ann. 16, 25; - men Lucr. 1, 88, ogs. in pass. c. acc. graec.; virgineos circumdata comptus (infula: som omslyngede de jomfruelige Lokker); — II) ∾ aliquem el. aliquid (aliquà re): at omgive el. omringe nogen el. noget (dermed); A) „egenl."; ∾ oppidum vallo et fossa, Cic., quinis castris, Caes.; ∾ portum moenibus, Nep. Them. 6; men ∾ aliquem vexillis, Tac. Hist. 1, 36; - regio insulis circumdata, Cic. Flacc. 12; cf. Tibull. 2, 1, 89, o. Hor. Sat. 1, 2, 99; men Virg. Aen. 4, 137, ogs. in pass. c. acc. graec.; Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo (Dido); — B) „overf."; ∾ munus oratoris exiguis quibusdam finibus, Cic. d. Or. 1, 62; men Tac. Ann. 12, 25: circumdaret Britannici pueritiam robore.

circumdŏlens, tis, partic. adj., [doleo]: meget lidende el. beklemt, spiratio, Coel. Aur. — circumdŏlātus, 3, partic. adj., [dolo]: rundtom høvlet el. tilhuggen; ∾ lateribus (platanus), Plin. 16, 57.

circumdūco, xi, ctum, 3, v. a.; 1) „egenl.": fører el. bringer el. drager omkring el. derom; A) om Personer; - dum aliquo miles circumducitur, (bringes afveien), Plaut. Truc. 4, 4, 21; - oftest i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 3, 26, o. Liv. 10, 29; men ogs. cr acc. (exercitum el. copias) undert. udfalden; vid. id. 34, 14; - findes ogs. c. acc. praepos.; Eho, istum, puer, circumduce (f. circumduc) hasce aedes etc., Plaut. Most. 3, 2, 157; ogs. m. Tmesis; circum in quaestum ducere Asinum, Phaedr. 4, 1; — B) om Ting; ∾ aratrum, (ved Anlægget af nye Steder), Varro; cf. Cic. Phil. 2, 40; men ut circino, circumductum (flumen), Caes. B. G. 1, 38; ∾ abundantes litteras, Suet. Aug. 87; umbra hominis lineis circumducta, (Linearomrids deraf), Plin. 35, 3; — II) „fig."; A) „overf."; a) comisk; ∾ aliquem argento, (bedrage nogen derfor), Plaut. Pseud. 2, 2, 115, oftere; in pass.: circumductus pallio, (som er bestiaalen derfor), id. Poen. 5, 2, 16; - men act. m. dobbelt acc.; vid. id. Pseud. 1, 5, 115; — b) i Retssproget: at indstrege; df. (ligesom cancellare): at ophæve el. cassere, edictum el. cognitionem, Dig.; — B) „technisk"; 1) i Rhetoriken: at udvide el. omskrive; quum sensus unus longiore ambitu circumducitur, Quintil. 9, 4, 124; — b) df. subst.: circumductum, i, n.: en Periode, ibd. 22; — 2) i Grammatiken: at udtale Vokalen lang, at betegne den med en Circumflex, id. 11, 3, 172, oftere; — not.: imperat. circumduce, f. circumduc, Plaut.

circumductĭo, onis, f., [circumduco]; 1) „egenl.": Føren el. Leden el. Bringen omkring el. derhen; - circumductiones aquarum, Vitruv.; men ∾ sphaerae, Hygin., (dens Omfang); — II) „fig."; A) „overf."; ∾ argenti: Bortvendelse deraf, at bedrage (nogen) derfor, Plaut. Capt., Grex, 3; — B) teknisk el. i Rhetoriken: Tankens el. Sætningens Udvidelse, Perioden, Quintil. 11, 3, 39. — 1. circumductus, 3, o. circumductum, i, n., f. und. circumduco. — 2. circumductus, us, m., [circumduco]: = circumductio; df. „bes.": 1) Figurens Omfang el. Omrids, Quintil. 1, 10, 43; — 2) kredsformig Bevægelse; ∾ orbium, (deres Omdreining), Macrob.

circum.ĕo, el. circŭĕo, ivi o. ii, circuĭtum, ire, (v. n. o. a.); 1) „egenl."; A) „alm.": at gaae el. drage el. marschere omkring el. derom; vid. Ovid. Met. 7, 258; - navnl. at drage omkring for at efterse, odl.; ipse quum circumiret praedia, etc., Cic. Caecin. 32; bes. ogs. i Statssproget; vid. Liv. 42, 37; cf. Ovid. Met. 2, 402; men insulis circuitis, (efter at være seilet forbi dem), Suet. Aug. 98; - „poet." ogs. circueunt unum etc., (neml. til Angreb), Ovid. Met. 5, 157; men ibd. 6, 101: Circuit extremas oleis pacalibus oras, (broderer Kanten rundtom dermed); — B) „bes." ogs. 1) i Krigssproget: at omgaae el. overfløie; - ∾ aciem hostium a latere aperto etc.; Caes. B. C. 3, 93; ligel. in pass., Nep. Them. 3, o. Caes. l. c. 94; - ogs. at indeslutte el. bloqvere, ibd. 2, 16; — 2) i Forretningssproget: at gaae omkring for at søge el. bevirke noget, navnl. for at anbefale nogens Befordring; - vid. Plin. Ep. 2, 9, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; men Cic. Att. 14, 21: (Antonium) circumire veteranos, ut etc.; — II) „fig."; A) „overf."; a) at overkomme el. overvælde; df. in pass.: totius belli fluctibus circumiri, etc., Cic. Phil. 13, 9; cf. Tac. Agr. 25; — b) at omgaae el. overliste el. bedrage; facinus indignum, sic circumiri, Ter. Phorm. 4, 3, 9; cf. Martial. 8, 59; — B) „teknisk" el. i Rhetoriken: at omskrive; - res plurima ecarent appellationibus, ut necesse sit, transferre aut circumire, Quintil. 12, 10, 34, — b) „alm.": at omgaae, (at undgaae at nævne); vid. Tac. Hist. 3, 37.

circum.ĕquĭto, are, (v. a.): rider derom, moenia, vid. Liv. 10, 34. — circum.erro, are, v. n.: flakker el. færdes derom; c. dat.; nec turba lateri circumerrat, Senec. Controv. — circumfartus, 3, [farcio]: hvorom noget er fyldt el. stoppet; trajectis ··· ramis, terraque circumfartis, Plin. 17, 21 (Hard.).

circumfĕrentĭa, ae, f.: Omkreds, Omfang, sedilium, Appul.; af — circum.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; 1) „egenl.": bærer el. fører el. bringer omkring; navnl. bærer om til Giesterne, Plaut. Pers. 5, 2, 40; cf. Sall. Cat. 22; - ∾ codicem, (neml. til Eftersyn), Cic. Verr. 2, 42; - ogs. at bære hos sig el. føre med sig, Suet. Aug. 90, o. id. Caes. 46; - ∾ oculos, (see sig om), Ovid., Liv.; ligel. ∾ vultus, Ovid., Suet.; cf. Virg. Aen. 12, 559; - sol ut circumferatur, (skrider frem paa sin Bane), etc., Cic. d. Or. 3, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) i Krigssproget: ∾ bellum, Liv. 9, 41, oftere, Tac., (udbrede el. forplante fra Sted til Sted); ligel. ∾ arma, Liv. 30, 9, incendia et caedes et terrorem, Tac. Ann. 2, 52; - ogs. „alm."; vid. Vell. 2, 92; — b) i Religionssproget: ∾ aliquem pro cerrito, (neml. for at blive renset og helbredet), Plaut. Amph. 2, 2, 143; men Virg. Aen. 6, 229: Idem ter socios pura circumtulit unda, („poet." f. undam tulit circum socios, neml. for at rense dem; vid. Serv. ibd.); — B) „ment."; a) udbreder el. udfører, navnl. et Rygte el. et Omdømme, Plin. Ep. 3, 11; men Ovid. Am. 2, 17, 29: quae se circumferat esse Corinnam, (som allevegne udgiver sig derfor); — b) i Rhetoriken: oratio circumlata, (periodisk), Quintil. 4, 1, 60.

circum.fīgo, ĕre, v. a.: befæster rundtom, columellam cuneis, Cato. — circum.fīnio, ire, v. a.: at ende el. afslutte et Kredsløb; december annum circumfiniebat, Solin. — circum.firmo, are, v. a.: befæster rundtom, vitem, Colum.

circumflagrans, tis, adj. partic., [flagro]: som brænder el. bruser rundtom; circumflagrantibus austris, Avien. Arat. — circum.flecto, xi, xum, 3, v. a.; 1) „egenl.": vender el. bøier derom; longos ubi circumflectere cursus (scirent), vid. Virg. Aen. 5, 131; cf. ibd. 3, 430; — II) „overf."; A) „poet."; circumflexa secula, (som vende tilbage i sig selv), Claudian.; — B) teknisk el. i Grammatiken; ∾ syllabam, Gell. 4, 7, (at udvide Stavelsen, at udtale den lang); (hos Quintil.: circumducere); syllaba circumflexa, ibd.; df. — circumflexio, onis, f.; Omboining; ∾ obliqua circuli, Macrob. — 1. circumflexus, 3: partic. af circumflecto. — 2. circumflexus, us, m., [circumflecto]: Omboining, Hvælving; ∾ mundi, coeli, Plin. — circum.flo, are, (v. n. o. a.): at blæse el. storme rundtom el. derom; circumflantibus austris, Stat. Theb. 11, 42; — b) „alleg.": ab omnibus invidiae ventis circumflari. etc., Cic. Verr. 3, 41.

circumflŭo, xi, 3, (v. a. o. n.); I) „egenl.": at flyde el. rinde derom, flydende at omgive; vid. Ovid. Met. 13, 779; men Cariam circumfluunt Maeander etc., Plin.; circumfluere, quod supersit, (at det flyder over), id. 2, 56; — II) „overf."; A) „alm.": i Mængde at omgive el. omsværme; tanta circumfluxit nos ··· cervorum multitudo, ut etc., Varr.; — B) „bes."; a) om Begreber: i Overflod at være tilstede el. forhaanden; - circumfluentibus undique eloquentiae copiis, Quintil. 12, 10, 78; ogs. c. acc.; quae circumfluunt vos (res secundae), Curt. 10, 2; men Cic Brut. 55: oratio circumfluens, (udsvævende, altfor fyldig); — b) om Personer: circumfluere aliqua re: have Overflødighed deraf, være rigeligen forsynet dermed; - ∾ omnibus copiis, etc., Cic. Lael. 15; cf. id. Att. 2, 21, o. id. Mur. 24; ogs. absol.: istum ··· impune eludentem, circumfluere atque abundare, (at han skal leve i Overflod), id. Verr. 3, 4.

circumflŭus, 3, [circumfluo]; 1) act.: omflydende el. omstrømmende, humor, Ovid. Met. 1, 30, amnis,

id.; ∾ mare, Plin.; — 2) pass.: omflydt el. omstrømmet, insula, Ovid.; cf. Tac. Ann. 6, 37; — b) ogs. „overf." o. „alm.": omgiven deraf; c. abl.; ∾ chlamys limbo Maeonio, Stat.; ∾ mens luxu, Claudian.

circum.fŏdĭo, (fodi), fossum, 3, v. a. (o. n.): graver rundtomkring el. rundt derom; ∾ truncum, Colum., platanos, Senec.; stipite circumfosso, Plin.; men sic circumfodito, ut etc., Cato; — not.: inf. pass. circumfodiri, (f. circumfodi), Colum.

circumfŏrānĕus, 3; I), [forum]; A) som ideligen færdes paa Torvet, som drager fra Marked til Marked; df. markskrigersk el. Markskriger, pharmacopola, Cic. Cluent. 14, lanista, Suet. Vitell. 12; — B) „alm.": hørende til el. benævnt efter Torvet; ∾ aes, (som skyldes i Comptoirene ved Torvet), Cic. Att. 2, 1; — II), [fero], som føres el. bringes omkring el. hid og did, domus, Appul.; men ∾ hostiae, (som til Udsoning føres omkring), id. — *circumfŏrātus, 3, adj. partic., [foro], giennemboret; circumforato stipite, Plin. 17, 43. — circumfossor, oris, m.: som graver derom, Plin. 17, 37; o. — circumfossūra, ae, f.: Graven el. at grave derom, Plin. 17, 39; — [circumfodio].

circumfractus, 3, adj. partic., [frango]: afbrækket el. steil paa alle Sider, colles, Amm. — circum.frĕmo, ĕre, (v. a. o. n.): at larme el. snyse derom el. derved; ∾ nidos inanes, (om Fugle), Senec. Cons. ad Marc. 7; – globi circumfrementium, Amm. — circumfrĭco, are, v. a.: at gnide el. skure rundtom, labra doliorum scopulis, Cato.

circum.fulcĭo, ire, v. a.: at støtte el. holde sammen rundtom; ∾ togam, Tertull. — circumfulgĕo, ēre, v. n.: at skinne rundtom, at være omgiven af en Glands; vid. Plin. 2, 37.

circum.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at udgyde noget derom; A) „egenl."; ∾ amurcam ad oleam, (hvor ad forel. f. dat.), Cato; sædv. in pass., oftest in partic. perf., m. o. ud. dat.; – Tigris ubi circumfunditur, Plin. 6, 31; cf. Liv. 30, 9; circumfusus nobis spiritus, Quintil.; men Ovid. Met. 1, 12: Nec circumfuso pendebat in aëre tellus; – ogs. som med.: ne circumfundatur (lac, ikke skal koge el. løbe over), Plin. 28, 3; — B) „fig."; 1) „overf.", men sædv. in pass. el. med.: i Mængde at udgyde sig el. udbrede sig derom el. omkring et andet, (oftest i Krigssproget); vid. Caes. B. G. 6, 37, oftere, o. Liv. 4, 46, oftere; – ogs. c. dat. pers.; circumfusi obviis etc., Liv. 22, 7; cf. ibd. 14; – „poet." findes ogs. circumfundi, om en enkelt Person, Ovid. Met. 4, 360; ligel. findes „poet." acc. pers. f. dat., Lucr. 1, 40; — 2) „ment."; undique circumfusis molestiis ··· nulla alia levatio etc., Cic. Tusc. 5, 41; ab circumfusis undique voluptatibus ··· periculum etc., Liv. 30, 14; — — II) ∾ aliquem el. aliquid aliqua re: at omgyde el. omgive dermed, (navnl. med et flydende Legeme); (vid. circumfundo nr. I); A) „egenl."; (mortuum) cera circumfuderunt, Nep. Ages. 8; terram ··· circumfundit aër, Cic.; men in pass.: terra circumfusa illo mari, etc., id. d. Rep. 6, 20; ogs. m. Tmesis; vid. Virg. Aen. 1, 412; — B) „fig."; 1) „overf.": omgiver, omringer, indeslutter, navnl. i Krigssproget; vid. Tac. Ann. 12, 38, o. id. Hist. 2, 19; men id. Ann. 3, 46: et circumfudit eques, (sc. hostem); copiis circumfusus, Cic. Mil. 26, (bedækket deraf); – ogs. om andre Gienstande; circumfundi Syria Phoenicen, Plin. 5, 13; multis circumfusum libris (Catonem) etc., Cic. Fin. 3, 2; — 2) „ment." o. „alleg.": quanta luce ea circumfusa sint (al. sunt) etc., Cic. Acad. 2, 15; cf. ibd. 39, o. id. Tusc. 1, 19; df. — circumfūsĭo, onis, f.: Omgydelse el. Omgivelse, oceani, Firmic. — circumfusus, 3: partic. af circumfundo.

circumgarrĭens, tis, adj. partic., [garrio]: som sladdrer om uvedkommende Ting, Claud. Mam. — circum.gĕlo, (avi), atum, 1. v. a.: lader fryse rundtom, corpus, Tertull.; circumgelatus cortex, Plin. 13, 40. — circum.gĕmo, ĕre, (v. a.): at hyle derom; ∾ ursus ovile, Hor. Epod. 16, 51. — circum.gesto, are, v. a.: bærer omkring, epistolam, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2. — circumglŏbātus, 3, adj. partic., [globo]: sammenrullet, (insecta), Plin. 9, 71. — circumgrĕdior, gressus sum, gredi, v. dep. (a. o. n.), [gradior]: gaaer el. drager derom; quum circumgrederetur Syriam, (bereiste det), Aur. Vict. Caes. 21; – oftest i Krigssproget, navnl. hos Tac.; alii ··· terga circumgressi, id. Ann. 2, 25; men ibd. 1, 64, absol.: barbari ··· circumgrediuntur, etc. — 1. circumgressus, 3, f. und. frgd. — 2. circumgressus, us, m., [circumgredior]: Gaaen el. Gang derom, Amm.; — 2) „overf.": Omfang el. Omrids; ∾ amplissimi palus Maeotis, id.

circum.hisco, ĕre, v. n.: med aaben Mund at see sig om, Arnob. — circumhŭmātus, 3, adj. partic., [humo]; df. ∾ corpora, (som ere begravne deromkring el. i Nærheden deraf), Amm.

circum.injĭcĭo, ĕre, v. a.: opkaster rundtom, vallum, Liv. 25, 36. — circum.involvo, ĕre, v. a.: indvikler rundtom, singula puncta, Vitruv. — circumĭtio, circumitor, circumitus, f. und. circuitio, circuitor circuitus.

circum.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derom el. derved; m. o. ud. dat.; – quaeque circumjacent Europae, Liv. 37, 54; circumjacentes populi, Tac. Ann. 2, 72; — 2) „overf.": obscurari circumjacentibus, (af de omstaaende Ord), Quintil. 9, 4, 29. — circum.jăcĭo, ĕre, v. a.: Biform af circumjicio, Liv. 33, 18, (hvor dog sædv. læses circumagere), inc. — circumjectĭo, onis, f., [circumjicio]: Kasten el. at kaste hid og did; ∾ manuum, (deres voldsomme Bevægelse), Coel. Aur.; — 2) „meton.": ∾ humani corporis, (Legemet som Siælens Dække el. Beklædning), Arnob. — 1. circumjectus, 3: partic. af circumjicio. — 2. circumjectus, us, m., [circumjicio]: Kasten el. at kaste el. lægge derom; df. Omgivelse; vid. Cic. (poët.) N. D. 2, 25; munita arx circumjectu arduo, id. d. Rep. 2, 6; ∾ parietum, Plin.; – ogs. „meton.": Beklædning, Indhylling, odl., Varr. L. L. 5, 30, Tertull.

circumjĭcĭo, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) ∾ aliquid alicui: at kaste el. stille noget derom, at opkaste el. opstille derom, navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 2, 6, o. Liv. 33, 18; – oftere ud. dat.; ∾ vallum, id., fossam, id., custodes, Tac., vehicula, id.; – ogs. findes pass. c. acc. praepos.; quod anguis vectem circumjectus esset, (havde snoet sig derom), Cic. Div. 2, 28; — B) hertil mærkes det locale partic. circumjectus, 3; 1) „egenl.": nærliggende, i Nærheden deraf; ligel. m. o. ud. dat.; – ∾ aedificia muris, Liv. 9, 28; ∾ planities saltibus, Tac. Ann. 2, 11; – ∾ oppida, id., tecta, id.; — 2) „overf." ogs. om Foredraget; circumjectae orationis copia, Quintil. 4, 2, 117; — II) ∾ aliquid aliqua re: indeslutte el. omgive dermed; ∾ extremitatem coeli rotundo ambitu; vid. Cic. Univ. 8.

circumlăbens, tis, adj. partic., [1. labor]; som bevæger el. dreier sig omkring, Olympus, Lucan. 6, 484. — circum.lambo, ĕre, v. a.: at slikke rundt derom, ora, Plin. 11, 65. — circum.lăquĕo, are, v. a.: omslynger, casses, Grat. Cyneg. 29.

*circumlātĭcĭus, 3: til at bære el. føre omkring, carcer, Sidon; — circumlātĭo, onis, f.: Ombæren el. Omføren, arcae, Tertull.; o. — circumlātor, oris, m.: som fører el. bærer omkring, dei, Tertull.; — [circumlatus, circumfero]. — circum.lātro, are, (v. a.), at gøe derom, gøende at omgive, hominem, Senec.; – ogs. „overf.": at ombruse; totum hoc circumlatrat

aestus, Avien. — circumlatus, 3: partic. af circumfero. — circum.lăvo, are, (o. ĕre), v. a., om Floder og Have: at beskylle rundtom, at beskylle, at oversvømme, Hygin.; quod superjactis fluctibus circumlavit (sc. se), Sall. frgm. ap. Non., inc. — circumlĕvo, are, v. a.: rundtom at løfte el. hæve, tegmina, Coel. Aur.

circum.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: binde derom; vid. Virg. Aen. 11, 555, o. Plin. 31, 47; — II) oftere; ∾ aliquid aliqua re: ombinde el. omslynge el. omgive dermed; - ∾ ferrum stuppa, Liv. 21, 8; circumligatam lino chartam etc., Plin.; circumligatus angui, Cic. Div. 2, 31.

circumlinio, ire, v. a.: Biform af flgd., Quintil., Colum. — circum.lĭno, (lēvi), lĭtum, 3, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at smøre el. fæste el. klebe derpaa; vid. Plin. 24, 13, o. Ovid. Met. 3, 373; — II) oftere: ∾ aliquid aliqua re; A) „egenl.": at oversmøre dermed, oculum pice, Colum.; men ∾ oculum dextrum, sinistrum, vid. Plin. Ep. 6, 2; - nullo circumlita fuco (corpora), Lucr. 2, 745; circumliti mortui cera, Cic. Tusc. 1, 45; — B) „fig."; 1) „overf." o. „poet.": at omgive dermed; circumlita saxa musco, Hor. Ep. 1, 10; circumlitus auro (Midas), Ovid. Met. 11, 136; — 2) „ment." o. „techn."; a) om Foredraget: at opsminke; vid. Quintil. 12, 9, 8; — b) om Stemmen: at forkunstle; (neml. med Allusion til Instrumenternes Oversmørelse med Vox, for at frembringe en dybere Tone), id. 1, 11, 7; df. — circumlĭtĭo, onis, f.: Paasmøren el. Bestrygen; pix (facit) ad circumlitiones oris, Plin. 24, 24; — b) navnl. ogs. i Maleriet: Farvernes Paastrygning; vid. Plin. 35, 40, o. Senec. Ep. 86. — circumlitus, 3: partic. af circumlino.

circumlŏcūtio, onis, f.: Omskrivning, (περίφρασις), Quintil. 8, 6, 61, Gell.; af — circum.lŏquor, loqui, v. dep. (n.): omskriver, Auson. — circumlūcens, tis, adj. partic., [luceo]: lysende el. skinnende rundtom; df. „overf.", ∾ fortuna: glimrende Lykke, Senec. — circum.lŭo, ĕre, v. a.: at beskylle rundtom el. fra alle Sider; vid. Tac. Hist. 4, 12, o. Liv. 25, 11. — circumlustrans, tis, partic. act., [lustro]: oplysende el. beskinnende rundtom; vid. Lucr. 5, 1436, (hvor ogs. Tmesis). — circumlŭvĭo, onis, f., [circumluo]: Vandets Løb omkring et Jordsmon; df. den derved rundtom opskyllede Jord, Jordsmonnets Tilvært ved Opskylning, Cic. d. Or. 1, 38.

circum.mĕo, avi, 1, (v. a.): gaaer el. drager derom el. omkring noget; ∾ insulam, Mela 3, 7. — circum.mētĭor, iri, v. dep. a.: at maale rundtom; dog Vitruv. 4, 4, m. pass. Bem.: si duae ··· columnae ··· circummetientur. — circum.mingo, inxi, 3, (v. a.): at urinere derom el. derover; ∾ vestimenta, Petron. — circum.mitto, misi, missum, 3, v. a.: sender rundtom, legationes in omnes partes, Caes.; ogs. ofte i Krigssproget: jugo (dat.) circummissus etc., Liv. 2, 50. — circummoenio, ire: Biform af circummunio, Plaut. Capt. 2, 2, 4. — circummulcens, tis, adj. partic., [mulceo]: strygende el. slikkende rundtom; ∾ linguae (serpentum), Plin. 28, 6. — circum.mūnĭo, ivi, itum, 4, v. a.: forvarer el. befæster rundtom, vites arundinibus, Colum.; - oftere i Krigssproget: at indeslutte med Beleirings-værker, oppidum vallo castellisque, Caes. B. C. 1, 18; cf. id. B. G. 2, 30; df. — circummūnĭtĭo, onis, f.: et Steds Indslutning med Beleiringsværker, Caes. B. C. 1, 19; ogs. in pl., Auct. B. Hisp. 34. — circummūranus, 3, [murus]: omkring Murene, bella, (som Romerne førte med deres Naboer), Amm.

circum.nascens, tis, adj. partic., [nascor]: som voxer derom el. derved, Plin. 2, 106. — circum.năvĭgo, are, (v. a.): seiler derom, omseiler; ∾ sinus oceani, Vell. 2, 106. — circum.necto, (xui), xum, 3, v. a.: ligesom omknytter, d. e. omslynger el. omgiver; vid. Sen. Qu. N. 1, 2; elephanti flammis ··· circumnexi, Amm. — circumnŏtatus, 3, adj. partic., [noto]: afmalet rundtom, animalia, Appul. — circum.obrŭo, ĕre, v. a.: bedækker (med Jord) rundtom, folia (raphani), Plin.

Circumpădānus, 3, [Padus]: som findes omkring el. ved Pofloden, campi, Liv. 21, 35, lanae, Plin. — circumpăvitus, 3, adj. partic., [pavio]: som med Slag er fastgiort el. tættet, area, Plin. 12, 32. — circum.plaudo, ĕre, v. a.: rundtom at beklappe; df. in pass.: Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum, Ovid. Trist. 4, 2. 49.

circum.plecto, ĕre, v. a., for- og efterel. Biform af flgd., Plaut., Gell. — circum.plector, plexus sum, 3, o. dep. (a.), [plecto]: omfletter, omslynger, omgiver; vid. Cic. Univ. 7; ∾ collem opere, Caes., pharetram auro, Virg.; ∾ arborem, (omfavne), Plin.; men Cic. Phil. 13, 5, med Lune: patrimonium domini circumplexus, tamquam thesaurum draco; — II) „fig.": ∾ animum: at gribe Siælen; vid. Gell. 10, 3; — not.: partic. circumplexus, 3, ogs. m. pass. Bem.; circumplexa (turris) igni, Gell. 15, 1. — 1. circumplexus, 3: partic. af circumplecto o. circumplector. — 2. circumplexus, us, m., [circumplector]: Omfatning; men alene in abl., Plin. 3, 11.

circum.plĭco, avi, atum, 1, v. a.: omvikler, omslynger; vid. Cic. Div. 2, 28, o. ibd. 1, 24; - ogs. at vikle derom, lorum surculo (dat.), Gell. 17, 9. — circumplumbo, are, v. a.: tillodder rundtom med Bly, modiolos, Cato.

circum.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum. 3, v. a.: sætter el. lægger el. stiller rundt derom el. omkring noget; - ∾ piper catillis, Hor. Sat. 2, 4, 75; ∾ stagno nemus, Tac. Ann. 14, 15; cf. id. Hist. 2, 59; men absol.: circumpositis armatis causam dicere, Suet. Caes. 30; df. — circumpŏsĭtio, onis, f.: Sætten el. Læggen derom; ∾ auri, Augustin. — circumpōtātio, onis, f., [poto]: ligesom Runddrikken; df. rimel. f. compotatio: Drikkelaug, Cic. Leg. 2, 24, (ex XII Tabb.). — circum.pulso, are, v. a.: at slaae el. støde rundtom el. paa alle Sider; navnl. om Lyden, Stat. — circum.purgo, are, v. a.: at rense rundtom, clavum pedis, Cels. — circum.quaque, adv.: rundtom, til el. paa alle Sider; ceteraque oppida circumquaque, Aur. Vict. d. Orig. Gent. Rom. 17.

circumrādo, (si), sum, 3, v. a.: skraber el. kradser rundtom, tonsillas, Cels.; sarmentum leviter circumrasum, Colum.; df. — circumrāsio, onis, f.: Afskraben el. at afskrabe rundtom; ∾ corticis, Plin. 17, 39. — circumrētio, (ivi), itum, 4, v. a.: omstrikker, hilder; men alene „overf."; - Circumretit enim vis atque injuria quemque, Lucr. 5, 1151; quum te ··· circumretitum frequentiā populi R. etc., Cic. Verr. 5, 58. — circum.rōdo, si, 3, v. a.; I) „egenl.": at afgnave rundtom, escam, (om Polypen), Plin. 32, 5; — II) „overf." o. „alleg."; Dente Theonino quum circumroditur, (i. e. maligne carpitur), Hor. Ep. 1, 18, 82; ligel. Cic. Att. 4, 5: dudum enim circumrodo (gnaver alt længe derpaa), quod devorandum est. — circumrōrans, tis, adj. partic., [roro]: bedryppende el. besprængende rundtom, Appul. — circum.rŏto, are, v. a.: dreier om i en Kreds, orbem coeli, Caes. Germ. frgm., machinas, Appul.

circumsaltans, tis, adj. partic., [salto]: dandsende i en Kreds, chorus, Prudent. — circumscalptus, 3, adj. partic., [scalpo]: som er kradset rundtom; ∾ dentes, Plin. 20, 15. — circumscărĭfĭcātus, 3, adj. partic., [scarifico]: kradset el. ridset rundtom; ∾ clavi pedum, Plin. 22, 49. — circum.scindo, ĕre, v. a.: afriver rundtom, (sc. vestes), Liv. 2, 55.

circum.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl.": beſkriver en Cirkellinie derom, omſkriver el. omdrager el. indeſlutter med en Linie; - ∾ orbem, Cic., lineas extremas umbrae, Quintil.; quum etc., virgula stantem circumscripsit, etc., Cic. Phil. 8, 8; — II) „fig."; A) begrændſer, afgrændſer, beſtemmer; vid. Cic. Rab. perd. 10, o. id. Arch. 11, ogſ. id. d. Or. 1, 16, o. id. Orat. 59; men Gell. 12, 4: ∾ verbis, quid homo sit, (definere); — B) begrændſer, indſkrænker, holder i Tømme; vid. Cic. Mil. 33, o. id. Att. 7, 9, ogſ. Caes. B. C. 1, 32; - ∾ gulam et ventrem, Senec.; ∾ corpus, animo locum laxare, id.; — C) (ligeſom circumduco nr. II, A, b): indſtreger el. inddrager, caſſerer, ophæver; - hoc omni tempore Sullano circumscripto, (naar hele dette Tidsrum borttages el. udelukkes), Cic. Verr. 1, 16; ligel. circumscriptis iis sententiis, quas posui, (med Tilſideſættelſe af dem), id. Fin. 3, 9; — D) (ligeſom circumduco nr. II, A, a): hilder, beſnærer, omgaaer, og det navnl.; a) i en Diſputation el. Underſøgelſe; vid. Cic. Acad. 2, 15, o. Plin. 7, 41; — b) i Forretningsſproget: bedrager, ſnyder, odl.; - testamenta subjiciunt, (underſtikke) ··· aut adolescentulos circumscribunt, Cic. Phil. 14, 3; men id. Rosc. Com. 8: te ab Roscio HS.ıɔɔɔ circumscriptum esse; — c) i Retsſproget; ∾ legem el. testamentum: ved den bogſtavelige Forklaring el. ved Haarkløveri at omgaae en Lov el. et Teſtamente, Dig.; cf. Plin. Ep. 8, 18; — III) partic. circumscriptus, 3, ſom adj.; A) i Rhetoriken: omgrændſet, d. e. periodiſk; vid. Cic. Orat. 12; — B) „alm.": om Foredragets indre Styrke el. Væſen: begrændſet el. indſkrænket: vid. Plin. Ep. 1, 16, hvor compar. circumscriptior.

*circumscripte, adv.; 1) begrændſet el. beſtemt; ∾ complecti res singulas, Cic. N. D. 2, 59; — 2) periodiſk, dicere, id. Orat. 66; — 3) ſummariſk, ostendere, Lactant.; — circumscriptio, onis, f.; I) „egenl.": Indſlutning i el. med en Kredslinie; ogſ. denne Kredslinie ſelv; - prius ··· quam ex illa circumscriptione excederet, Cic. Phil. 8, 8; — II) „fig."; A) „alm.": Begrændsning el. Omfang, (i Rummet el. i Tiden); - terrae situm, formam, circumscriptionem, etc., Cic. Tusc. 1, 20; aeternitas, quam nulla circumscriptio temporis metiebatur, etc., id. N. D. 1, 9; — B) „beſ."; aa) i Rhetoriken; a) Perioden; vid. Cic. Orat. 61, o. id. Brut. 8; cf. Quintil. 9, 4, 124; — b) ogſ. en ubeſtemt Sprogfigur, ibd. 1, 35, inc.; — bb) i Forretningsſproget: Forfordeling el. Bedrageri, navnl. Lovtrækkerens el. Rabuliſtens, odl.; - ∾ adolescentium etc., Cic. Off. 3, 15; cf. id. Flacc. 30; ogſ. in pl., id. Cluent. 16; - ogſ. alm. Bedrageri; circumscriptiones, furta, fraudes, etc., Senec. d. Ir. 2, 9; o. — circumscriptor, oris, m.; 1) i Forretningsſproget: en Bedrager, en Falſkner, Cic. Cat. 2, 4, Juvenal. 15, 136; — 2) eftercl.: ſom ophæver el. caſſerer, Tertull.; — [circumscribo]. — circumscriptus, 3, partic. o. adj. af circumscribo.

circum.sĕco, (cui), ctum, 1, v. a.: beſkærer rundtom, radices vitium, Cato, ungulas, Colum.; men ∾ armarium serrula, Cic. Cluent. 64, (at ſave et rundt Hul deri); — b) ſield. f. circumcidere: at omſkære; an circumsectus esset, Suet. Dom. 12. — circumsĕcus, adv.: rundtomkring, paa alle Sider, astantes, Appul.

circum.sĕdĕo, (-sideo), sēdi, sessum, 2, (v. a.), I) „egenl."; A) „alm.": at ſidde derom (el. hos nogen); - florentes turba amicorum circumsedet, Senec. Ep. 9; — B) „beſ." i Krigsſproget: ſidder el. ligger derfor, holder indeſluttet, beleirer; - qui Mutinam circumsedent, Cic. Phil. 7, 8; ogſ. ∾ aliquem vallo, ibd. 10, 4; cf. Liv. 9, 21, oftere; castra circumsessa, id.; — II) „fig."; circumsederi ab invidia et odio finitimorum, (trues fra alle Sider deraf), Liv. 6, 6; - ogſ. om en kiærlig Omſorg; vid. Cic. Cat. 4, 2; men circumsessus muliebribus blanditiis, Liv. 24, 4.

circum.sēpio, sepsi, septum, 4, v. a.: indhegner rundtom, omgiver; - stagnum aedificiis circumseptum, Suet.; circumseptae ferae in silvis, Dig.; - ogſ. „overf.": armatis corpus circumsepsit, (omgav ſin Perſon dermed), Liv. 1, 49. — circum.sĕro, ĕre, v. a.: at ſaae el. plante rundt derom, genistas alveariis (dat.), Plin. 21, 42. — circumsessio, onis, f., [circumsedeo]: Beleiring; - hujus circumsessionis tuae causam etc, (Aarſagen til, at du blev ligeſom beleiret): vid. Cic. Verr. 1, 33. — circumsessus, 3, partic. af circumsedeo.

circumsideo, ēre, ſ. und. circumsedeo. — circum.sīdo, ĕre, (v. a.): at leire ſig derom; bf. at beleire, Plistiam (urbem), Liv. 9, 21, oftere; ogſ. Tac. Hist. 4, 84. — circum.signo, are, v. a.: betegner el. mærker rundtom; ∾ geminam (arboris), Colum. — circumsĭlio, ire, v. n., [salio]: at ſpringe el. hoppe omkring; Et circumsiliens modo huc modo illuc (passer), Catull. 3, 9; — 2) bf. „overf.": circumsilit agmine facto Morborum omne genus, Juvenal. 10, 218.

circum.sisto, (stĕti, Caes., Tac.), 3, v. n., (dog oftest c. acc. praep.); I) „egenl.": at ſlutte ſig derom, at omringe; - illi circumsistunt hominem atque interficiunt, Caes. B. G. 5, 7; cf. Liv. 1, 28 o. id. 2, 2; men Caes. B. G. 3, 15: quum singulas binae aut ternae naves circumsteterunt; - ∾ curiam, Liv., vias, Tac.; - men ogſ. er acc. undert. udfalden; vid. Cic. Verr. 5, 54: sex lictores circumsistunt, (sc. loquentem); - ogſ. in pass.; ne ab omnibus civitatibus circumsisteretur (Caesar), Caes. B. G. 7, 43; — II) „fig."; circumsteterat Civilem et alius metus, ne, etc., Tac. Hist. 4, 79; men in pass.: fortitudo circumsistitur hinc audacia, hinc timiditate, Appul. — circum.sĭtus, 3: ſom ligger rundt derom, tilgrændſende, populi, Amm.

circum.sŏno, are, (v. n. o. a.); I) neutr.: rundtom at tone el. lyde, at fyldes af en Lyd el. Larm; - qui (locus) circumsonet ululatibus etc., Liv. 39, 10; ogſ. absol.: circumsonantes (loci, med Echo, περιηχοῦντες), Vitruv.; - ogſ. „overf.": talibus aures tuas vocibus undique circumsonare, Cic. Off. 3, 2; — b) ogſ. om Lyden ſelv: at tone el. bruſe rundtom; circumsonans undique clamor, Liv. 27, 18; — II) act.; at omtone el. ombruſe; rundtom at fylde med en Lyd el. Larm; - clamor hostes circumsonat, Liv. 3, 28; cf. Virg. Aen. 8, 474; - „poet." ogſ. in pass., Ovid. Trist. 3, 13, 47: Threicio ··· circumsonor ore. — circumsŏnus, 3, [sono], I) act.: tonende el. lydende rundtom; ∾ turba canum, Ovid. Met. 4, 722; — II) pass.: omtonet, opfyldt med Toner; ∾ Thispe avibus, Stat. Theb. 7, 261.

*circumspectatrix, īcis, f.: ſom ſkuer el. ſpeider rundtom el. til alle Sider, Plaut. Aul., in., Appul.; — circumspecte, adv.: ſeende ſig om; men ſædv. „fig."; neml. 1) „overf.": forſynligen, nøiagtigen, indutus, Gell., vestitus, Amm.; — 2) „ment.": forſigtigen, betænkſomt; compar. ∾ facere aliquid, Quintil., eligere, Senec.; o. — circumspectio, onis, f.: at ſee ſig om til alle Sider, Macrob.; — II) bf. „fig.": Forſigtighed, Betænkſomhed; vid. Cic. Acad. 2, 11; — [circumspicio].

circumspecto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af circumspicio; I) „egenl.": ſeer mig om derefter; - simul alia circumspecto, Ter. Eun. 3, 5, 54; cf. ibd. 2, 2, 60; - ogſ. med Opmærkſomhed el. Forventning at ſee hen derpaa el. betragte, ora principum, Liv. 26, 18; cf. id. 2, 10; navnl. ogſ. om den Beængſtede: ∾ omnia, Cic., Sall.; cf. Tac. Ann. 4, 69; - comiſk er Plaut. Trin. 4, 2, 21: ∾ sese, (ſee paa ſine Klæder); - ogſ. absol.: forſigtigen at ſee ſig om til alle Sider; vid. Cic. N. D. 2, 49; — II) „fig.": ſeer mig om derefter, betænker mig derpaa; - ∾ defectionis tempus, Liv. 21, 39; ligel. ∾ fugam et fallendi artes, Tac. Hist. 3, 73; - ogſ. at betænke el. fremſøge, omnes

argumentorum locos in agendo, Quintil.; – ogs. absol.: dubitans, circumspectans, haesitans, etc., vid. Cic. Tusc. 1, 30.

1. circumspectus, 3: partic. o. adj. af circumspicio. — 2. circumspectus, us, m., [circumspicio]; I) subjectivt.": at see sig om til alle Sider; cervix flexilis ad circumspectum, Plin. 11, 67; — B) df. „fig.": Betragtning, Betænkning; – ut detineret regem a circumspectu rerum aliarum, Liv. 44, 35; cf. Ovid. Trist. 4, 6, 44; — II) „objectivt": Udsigt, in omnes partes, Liv. 10, 34, cf. Cic. Phil. 12, 11: facilis est circumspectus, unde exeam, etc. — circumspergo, ĕre, v. a., [spargo]; 1) udstrøer derom, Colum. 11, 2; — 2) bestrøer el. besprænger rundtom; se purificantes circumspergi aqua, Plin. 8, 1.

circumspĭcientĭae, ae, f.: at see sig for, Forsigtighed, Gell. 14, 2; af — circum.spĭcio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr.; A) „egenl.": seer mig om, seer el. skuer rundtom mig; – escendo ··· circumspicio, Ter. Andr. 2, 2, 20; cf. Cic. Div. 2, 34; men late circumspiciendi libertas, Quintil.; — B) „fig.": seer mig for, drager Omsorg derfor; esse circumspiciendum diligenter, ut etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3; — b) som Udtryk af en Sindsstemning, navnl. om den Forlegne: circumspicit, aestuat, Cic. R. Com. 14; men til den Overmodige: et magnifice circumspicis etc., ibd. 2; — II) oftere act.; A) „egenl.": beseer el. betragter rundtom, overskuer; – vid. Liv. 37, 41; ∾ habitum suum, (efterser el. mønstre), Plin. Ep. 4, 11; cf. Ovid. Met. 4, 318; – men usædv. er Plaut. Trin. 1, 2, 109: circumspice dum te, (see dig dog om), ne quis etc.; — b) „poet." ogs. faaer Øie derpaa, opdager; vid. Virg. Aen. 12, 896, o. Ovid. Met. 5, 72; — B) „fig."; a) ligesom overskuer i Aanden, (hvf. ogs. undert. m. tilføiet animo el. mente); df. a) betragter, betænker, overlægger; – vid. Caes. B. G. 6, 5; oftere absol.; ∾ omnes imperii vires, Liv. 23, 20; ∾ omnia, quae populo grata sunt, Cic. Agr. 1, 8; men circumspectis rebus omnibus ··· summam feci, id. Fam. 1, 9; men id. Parad. 4, 2: numquamne te circumspicies, (vil du aldrig betænke dit eget Vel)? ogs. m. Objectsætning: quum circumspicerent patres, quosnam consules facerent, Liv. 27, 34; — b) seer med Længsel el. Attraa derefter, venter med Længsel derpaa; – ∾ tecta ac recessum, Liv. 5, 6; vid. Virg. Ge. 3, 390, o. Plin. Ep. 3, 3; — III) partic. circumspectus, 3, ogs. som adj.; A) om Begreber: vel overveiet el. betænkt, omhyggelig el. forsigtig; – vid. Ovid. Fast. 5, 539; ∾ interrogatio, Quintil.; ∾ et modestum judicium, id.; — B) om Personer: betænksom, forsigtig, besindig; – modo circumspectus et sagax, modo inconsultus et praeceps, Suet. Claud. 15; cf. id. Tib. 21, (hvor superl. circumspectissimus; ligesom compar. circumspectior findes Senec. Qu. N. 5, 1); — b) ogs. altfor forsigtig; – illos tenues et circumspectos (sc. oratores) etc., Quintil. 12, 10, 23; men ∾ canes, opp. temerarii, Colum.; — c) eftercl. ogs. f. 1. conspectus el. conspicuus: anseelig el. udmærket i sit Slags, Amm.

circum.stagno, are, v. n.: at udgyde sig rundtom, Tertull. — *circumstantia, ae, f.; 1) „egenl.": Staaen el. at staae rundt derom, Omgivelse; (efteraug. Ord); – ∾ hostium, Gell. 3, 7; ∾ aëris, aquae, (som Oversættelse af περίστασις), Senec. Qu. N. 2, 7; — b) ogs. „meton.": den omgivende Kreds el. Skare, Tertull.; — II) „overf.": Omstændighed, Beskaffenhed; – ∾ rerum et negotiorum, Gell.; cf. Quintil. 5, 10, 104; o. — circumstătĭo, onis, f.: = frgd.; ∾ militum, Gell. 7, 4. — circum.stĭpo, (avi), atum, 1, v. a.; om en Mængde: at omgive el. ledsage; – magna circumstipante caterva, (i. e. cum magna caterva), Sil. 10, 453; ducibus circumstipata togatis, Claudian.

circum.sto, stĕti, 1, v. n., (dog oftest c. acc. praepos).; I) „egenl.": at staae i en Kreds derom, staaende at omgive el. omringe; – dels til Beskyttelse; vid. Cic. Cat. 1, 8; men ∾ aliquem specie officii, Suet. Caes. 82; cf. Cic. Att. 1, 16; ogs. for at bede, Ovid. Met. 2, 394; – omvendt ogs. fiendligen; ∾ tribunal praetoris etc., Cat. 1, 13; ligel. circumstant undique muros (hostes), Ovid.; cf. Liv. 27, 40, o. Tac. Ann. 13, 52; — b) ogs. ud. acc.; qui ··· Circumstant etc., Lucr. 3, 470; ligel. Caes. B. G. 4, 37; men „poet." t ad circumstantes ··· silvas, Ovid. Met. 3, 441; – hyf. subst.: circumstantes: de Omstaaende, Quintil. 4, 2, 22, Tac., Suet.; — II) „overf.": at omringe, fra alle Sider at true; – quum omnia nos undique fata circumstent, Cic. Phil. 10, 10; cf. Liv. 3, 38, Virg. Aen. 2, 559, ogs. Liv. 30, 3; — b) ogs. uden acc.; quum tanti undique terrores circumstarent, id. 6, 20; cf. Quintil. 10, 3, 30.

circumstrĕpo, (pui), pĭtum, 3, v. n., (men oftest c. acc. praep.): at bruse el. larme rundt derom; – (legatus) clamore ··· circumstrepitur, Tac. Hist. 2, 44; – ogs. „alleg."; tot humanam vitam circumstrepentibus minis, Sen. V. B. 11; — II) „overf." om en Mængde: larmende el. skrigende at paastaae noget; haud dissimilia alii ··· circumstrepebant, Tac. Ann. 3, 36; cf. ibd. 11, 31.

circumstrīdens, tis, adj. partic., [strideo]: larmende rundtom, Amm. — circum.stringo, (strinxi), strictum, 3, v. a., (eftercl. Ord); 1) binder derom, Tertull.; — 2) ombinder, fæster el. holder sammen, id. — circum.strŭo, (xi), ctum, 3, v. a.: bygger rundt derom, ligesom tilbygger, fores alveorum; vid. Plin. 11, 5; – oftest in partic. pass.; circumstructis lapide ripis, id. 19, 48; ligel. circumstructo lacu, Suet. Dom. 4. — circumstŭpĕo, ēre, v. n.: rundtom at studse (el. blive ubevægelig), Auct. Aetn. 331, inc.

circumsūdans, tis, adj. partic., [sudo]: svedende rundtom, vinacei, Plin. 14, 3. — circumsurgens, tis, adj. partic., [surgo]: som hæver sig rundtom; circumsurgentibus jugis etc., Tac. Ann. 1, 64. — circumsūtus, 3, adj. partic., [suo]: syet sammen rundtom; navigiis corio circumsutis etc., Plin. 4, 30.

circum.tĕgo, ĕre, v. a.: bedækker rundtom; (forog efterel.); vid. Lucr. 1, 1094; circumtegi veste, Dict. Cret. — circumtentus, 3, adj. partic., [tendo]: rundtom bespændt, omspændt, corio, (dermed), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 82. — circum.tergeo, ēre, v. a.: at aftørre rundtom, panno oleo uncto, (dermed), Cato. — circum.tĕro, ĕre, v. a.: at gnide rundtom; df. „poet.": Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arta, (trænge sig omkring ham), Tibull. 1, 2, 97. — circumtextus, 3, adj. partic., [texo]: vævet el. indvævet rundtom, acantho, (dermed), Virg. Aen. 1, 649. — circum.tinnĭo, īre, (v. a.): klinger el. lader klinge el. tone rundt derom; circumtinniendo aere perterritas (apes), Varro.

circum.tollo, ĕre, v. a.: borttager rundtom, corticem, Coel. Aur. — circum.tŏno, ŭi, 1, v. a.: at omtordne; df. „poet.": at ombruse; qua totum Nereus circumtonat orbem, Ovid. Met. 1, 187; ligel. „poet." (med Allusion til Trompetens Skrald): Hunc circumtonuit ··· Bellona; vid. Hor. Sat. 2, 3, 223. — circumtonsus, 3, adj. partic., [tondeo]: beklippet (navnl. med Haaret afklippet) rundtom, Varro ap. Non.; cf. Suet. Aug. 45: ∾ matrona in puerilem habitum; men ∾ pinus, Petron.; — 2) „overf." om Talen: forkunstlet, Senec. Ep. 115. — circum.torquĕo, ēre, v. a.: at dreie el. hvirvle omkring, Appul. — circum.trăho, (xi), ctum, 3, v. a.: at drage el. trække derom el. omkring, (efterel. Ord); ∾ hostem, Dict. Cret.; circumtractis cucurbitis, Coel. Aur. — circum.trĕmo, ĕre, Lucr. 1, 1088, (skrives rigtigere adskilt: circum tremo). — circum.tŭeor, ēri, v. dep. n.: at see sig om til alle Sider, Appul.

cirum.undique, adv., sædv. circum undique, s. und. circum. — circumustus, 3, adj. partic., [uro]: anbrændt el. sveden rundtom; vid. Fest. sub v. ambustus.

circum.vādo, si, 3, v. n., (men sædv. c. acc. praep.): gaaer derom, omgaaer, navnl. forat angribe; df. angriber rundtom; – ∾ naves immobiles, Liv. 10, 2; ogs. ∾ aliquem, Plin., turbidis clamoribus, Tac. Ann. 12, 43; — 2) ogs. „overf."; is terror ··· quum ··· circumvasisset aciem, Liv. 9, 40, oftere. — circum.văgor, ari, v. dep. n.: at svæve omkring el. hid og did; circumvagando coacta vox etc., Vitruv. 5, 8. — circum.văgus, 3; (poetisk Ord): som i en Kreds bevæger sig derom; vid. Auct. Pan. ad Pis. 19, o. Hor. Epod. 16, 41, (hvor circumvagus arva, s. vagus circum arva).

circum.vallo, avi, atum, 1, v. a., sædv. i Krigssproget: indeslutter el. omringer med en Vold; vid. Caes. B. G. 7, 17; men id. B. C. 3, 43: ∾ Pompejum; cf. Cic. Att. 9, 12, o. Liv. 28, 3; – men „alleg.": tot res repente circuvallant (sc. nos), etc., Ter. Ad. 3, 2, 4; — 2) ogs. „overf.": omgiver, locum duobus sulcis, Colum.

*circumvectio, onis, f.; I) act.: Føren el. at føre omkring el. fra Sted til andet (navnl. Varer el. Gods); – portorium circumvectionis, Cic. Att. 2, 16; — II) neutr.: ∾ solis, Cic. Univ. 9: Solens Kredsløb; o. — circumvector, ari, v. dep. n., (men sædv. c. acc. praepos.); I) „egenl.": drager el. seiler rundt derom el. omkring dertil, oppida, Plaut. Rud. 4, 2, 27; men ∾ oram Ligurum, Liv. 41, 17, (seile derforbi, omseile); — II) „overf." o. „poet.": at giennemgaae el. besynge; Singula dum ··· circumvectamur, Virg. Ge. 3, 285; — [af circumvehor]. — circumvectus, 3: partic. dep. af flgd.

circum.vĕhor, vectus sum, 3, v. dep. (a. o. n.): færdes el. drager el. reiser rundt derom el. omkring dertil el. derhen, (m. o. ud. nave el. classe: til Søes; ligel. m. o. ud. equo: ridende); – ∾ classe ad Romanum agrum, Liv. 8, 26; men id. 10, 2: circumvectus Brundisii promontorium; men Caes. B. C. 3, 63: ex navibus circumvecti milites in exteriorem vallum etc.; – ∾ equo, Liv. 3, 28; men id. 10, 29: equites ··· circumvectos etc.; ogs. ∾ castra, id. 27, 47; men ∾ collibus (dat.), Caes. B. G. 7, 45; – ogs. mærkes partic. dep.: circumvehens Peloponnesum, Nep. Timoth. 2; — II) „overf."; ∾ omnia verbis, Virg. Cic. 270, dicendo, Solin., (giennemgaae, besynge, beskrive, odl.).

circum.vēlo, are, v. a.: bedækker el. tilhyller rundtom; vid. Ovid. Met. 14, 263. — circum.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n., (men sædv. c. acc. praepos.); I) „egenl."; A) „alm.": kommer (helt) rundt derom el. omkring noget, omringer el. omgiver el. indeslutter; – vid. Tac. Ann. 2, 6, o. Virg. Aen. 6, 132; ligel. Sall. Jug. 68; — B) „bes." i Krigssproget: fiendligen at omgaae el. omringe el. indeslutte; – vid. Caes. B. G. 1, 25, o. Sall. Jug. 97; ligel. ita legio ··· circumventa etc., Liv. 10, 26; men circumveniri ab aliquo per insidias; vid. Caes. B. G. 1, 42; – ∾ moenia exercitu, Sall., regiam armis, Tac.; — II) ofte ogs. „overf."; A) „alm.": ligesom at omgaae, d. e. at overvælde, at undertrykke el. fordærve, odl.; – Circumventus morbo, exsilio atque inopia, Enn. ap. Cic. Fin. 4, 23; cf. Hor. A. P. 169, o. Cic. Off. 2, 14; ligel. id. Verr. 4, 8: te a ··· Siciliae civitatibus circumveniri atque opprimi; men Sall. Cat. 21: omnibus necessitudinibus circumventus, (som ved enhver Nød er bragt til det Yderste); ogs. er at hidføre Cic. Cluent. 29: circumventum esse innocentem pecunia, (var bleven domfældet ved Bestikkelser); — B) „bes." i Retssproget; a) at skuffe el. bedrage, at føre bag Lyset, Dig.; — b) at omgaae el. krænke el. bryde, leges, ibd., voluntatem defuncti, ibd.

*circumventio, onis, f.: Bedrageri, Beførelse, adversarii, Dig.; ogs. in pl.: ∾ calumniae, Augustin.; o. — circumventor, oris, m.: en Bedrager, Lamprid.; — df. adj.: circumventōrius, 3: bedragersk, Augustin.; — [circumvenio]. — circumventus, 3: partic. af circumvenio.

circumversio, onis, f., [circumverto]: Venden el. at vende omkring; ∾ manus, (som Gesticulation), Quintil. 11, 3, 105; – ∾ cursus annui, Amm. — circumverso, (-vorso), are, v. a., intens. af circumverto, men alene medialt o. „poet.": circumversari: at dreie el. vende sig omkring, Lucr. — circumversus, 3, adj. partic., [verro]: som er feiet rundtom el. helt omkring, focus, Cato. — circumverto (-vorto), ĕre, v. a.: vender el. dreier omkring; ogs. medialt: at vende el dreie sig omkring; vid. Plaut. Pers. 3, 3, 37; – ogs. c. acc. praepos.; qua circumvortitur axem (rota), Ovid. Met. 15, 522; circumvertens se, Suet. Vit. 2; — 2) ogs. „overf.": at skuffe el. bedrage; qui me argento circumvortant, Plaut. Pseud. 1, 5, 127. — circum.vestio, ire, v. a.: rundtom at beklæde, arborem crinibus vitium, Plin.; — 2) ogs. „overf." o. „poet."; vid. poët. ap. Cic. d. Or. 3, 39.

circum.vincio, (vinxi), vinctum, 4, v. a.: ombinder, murteta juncis, Plaut. Rud. 3, 4, 27; circumvincti nervis artus, Avien. — circum.viso, ĕre, v. a.: at besee el. beskue rundtom, Plaut. Amph. 5, 1, 58.

circum.vŏlĭto, avi, 1, v. n., (men sædv. c. acc. praep.): at flyve derom; vid. Virg. Ge. 1, 377; hvf. „alleg." Hor. Ep. 1, 3, 21; – men absol.: circumvolitantium alitum (coetu) etc., Tac. Hist. 2, 50; — 2) „overf." om Mennesker: at ile omkring dertil; ∾ limina potentiorum, Colum. praef. 1; – ogs. absol.: Et circumvolitant equites, Lucr. 2, 329. — circum.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.; (men sædv., ligesom frgd., c. acc. praep.): at flyve derom, at omflyve; – vid. Hor. Sat. 2, 1, 58, o. Virg. Aen. 6, 867; men Plin. 10, 47, ogs. in pass.: nave circumvolata (sc. ab halcyone); — 2) ogs. „overf." om Mennesker: at ile rundt derom; circumvolans ordines exercitus sui etc., Vell. 2, 27. — circum.vŏlūto, are, v. a.: at vælte el. dreie omkring; df. in med.: ferum circumvolutari etc., Plin. 8, 21. — circumvolvo, (volvi), vŏlūtum, 3, v. a.: at vælte el. rulle el. vikle omkring el. derom; – arboribus (dat.) circumvolvens se (herba), Plin.; ligel. serpentes circumvolutae sibi ipsae, id.; – in med. ogs. c. acc. graec.; vid. Gell. 11, 9; cf. Virg. Aen. 3, 284: magnum sol circumvolvitur annum.

circus, i, m., [κίρκος, ogs. besl. m. κύκλος]; ligesom d. hyppigere circulus: Cirkellinien; navnl. i Astronomien: den Cirkel el. Kredslinie, som Himmellegemerne beskrive; – quot luna circos ··· instituit, Att. ap. Non.; men Cic. Arat. 248, om Melkeveien; — II) Circus Maximus, oftere absol. Circus: den af K. Tarqvinius Priscus imellem Palatiner- og Aventinerhøien byggede aflangrunde Væddeløbsbane; – denne Banes længere Diameter giennemskar en Mur (spina), paa hvis begge Ender stode Søiler (metae), hvorom Kapkiørerne maatte vende syvgange, før Prisen kunde bestemmes; – ogs. var det paa denne spina, at Julius Cæsar opreiste en fra Ægypten overført, 132 Fod høi, Obelisk; – s. ogs. Varro L. L. 5, 32, Liv. 1, 35, ogs. Cic. Leg. 2, 15; – ∾ fallax, Hor. Sat. 1, 6, 113, (som Opholdssted for Gøglere) cf. Suet. Aug. 74, og Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; — bb) df. Circensis, e: hørende til el. benævnt efter Circus Maximus, el. som der finder Sted; – ∾ ludi, (de her anstillede Kamplege el. Væddeløb; hede ogs. ludi magni; vid. Liv. 4, 27, o. id. 5, 19, oftere); — b) ogs. absol.: Circenses, ium, (sc. ludi); hvf. Circenses edere, committere, spectare, Suet.; Circensium die, id. Dom. 4; men Circenses plebeji, (som aarligen anstilledes af de plebejiske Ædiler), id. Tib. 26; — B) hertil er endnu

at mærke; 1) foruden Circus Maximus gaves der i Rom ogs. andre Circi, iblandt hvilke: Circus Flaminius er den mærkeligste; vid. Liv.27,21; - udenfor Byen laae: Circus maritimus; vid. Liv. 9, 42; — 2) ogs. bruges circus appellativisk for enhver Væddeløbsbane; vid. Virg. Aen. 5, 109 o. 289; — b) df. ogs. „meton." f. Tilskuerne paa Væddeløbsbanen, Sil.16,535.

ciris, is, f., κεῖρις: den Fugl, hvortil, efter Fabelen, Nisus's Datter Scylla blev forvandlet, Ovid. Met. 8, 151, o. Virg. Cir. 488 flgd. — cirrātus, 3, [cirrus]: kruset, lokket; vid. Martial. 9, 30, o. Pers. 1, 29; — 2) cirratae vestes, Capitolin. Pertin. 8: rimel. med Fryndser. — Cirrha, ae, f., Κίῤῥα: gammel By i Phocis, i Nærheden af Delphi, hvs. ogs. Apollo helliget; vid. Lucan. 3, 173, o. Plin. 4, 4; — b) df. adj. Cirrhaeus, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Cirrha el. efter Guden Apollo, campi, Plin. l. c.; men Cirrhaea vates, (i. e. Delphica: Apollo's Præstinde i Delphi), Senec. Oed., Lucan.; ligel. ∾ antra, Lucan., o. ∾ hiatus, Stat., (Oraklet i Delphi).

cirrus, i, m.: Haarlok; oftere in pl. cirri; (neml. om det af Naturen krusede Haar, i Modsætn. af cincinni, som ere brændte); - vid. Varr. ap. Non., (hvorefter de tilvoxne Ynglinger afskare deres cirros, som de helligede til Apollo); — b) ogs. er cirrus: etslags kunstlet Haar el. Paryk, som luctatores bare; vid. Suet. Ner. 45; — 2) df. ogs. ifølge etslags Lighed: a) Hestens Pandehaar, Veget.; — b) Fuglenes Fiedertop, Plin. 11, 44; — c) Polypens Fangere el. Arme, id. 26, 37; — d) de haaragtige Trevler paa visse Planter, id. 26, 20; — e) Frynserne paa Tunicaen, Phaedr. 2, 5. — cirsion, i, n., κίρσιον: en Tidselart, Plin. 27, 39. — Cirta, ae, f., Κίρτα: By i Numidien, Plin. 5, 2, Sall. Jug. 21 o. 101 flgd.; — b) df. Cirtenses, ium, m.: dens Indvaanere, Tac. Ann. 3, 74.

cis, praepos. c. acc., [formet af is m. Forslag af „c" el. ce demonstr.; f. und. ce-]; (opp. uls el. ultra, o. trans; men sieldnere end d. besl. citra); — 1) oftest om Stedet: dennesides, paa denne Side; - omni Gallia cis Rhenum ··· perdomita, Sall. frgm. ap. Non.; cf. Caes. B. G. 2, 3, o. Liv. 8, 14, ogs. Cic. Fam. 3, 8; - cis Padum ultraque, Liv. 5, 35; — 2) om Tiden, (men alene sield. o. for- og eftercl.): inden, forinden; - cis dies paucos, Plaut.; paucos cis menses, id.; cis mensem decimum, Aur. Vict. Caes. 42.

Cis.alpinus, 3: som ligger el. findes paa denne Side af Alperne, Gallia, Cic., Caes., Galli, Liv. — cisiārius, i, m.: Kudsk, som kiører en Cabriolet, Dig.; af — cisium, i, n.: tohiulet let Vogn, Cabriolet, Cic. R. Am. 7, Vitruv., o. A. — cis.montānus, 3: som befinder sig paa denne Side af Biergene, Plin. 3, 17. — cisōrium, i, n., [caedo]: Instrument til at skære med, Veget. — cis.pello, ĕre, v. a.: driver tilbage, Plaut. Amph. 3, 4, 17. — Cispius, (Cespius, Varro), mons: Navnet paa en af Esqvilinhøiens Spidser, Gell. 15, 1. — Cis.rhēnānus, 3: som befinder sig paa denne Side af Rhinen, Germani, Caes. B. G. 6, 2.

cissanthĕmos, i, f., κισσάνθεμος: epheuagtig Plante, hørende til Arten cyclaminos, Plin. 25, 68. — cissaros, i, f., el. -on, i, n.: = chrysanthemon, Appul. — Cissēis, idis, f.: Datter af K. Cisseus i Thracien, i. e. Hecuba: Gemalinde af Priamus, Virg. Aen. 7, 320 (Serv.). — cissitis, idis, f., κισσῖτις: Ædelsten, hvis Farve ligner Epheubladenes, Plin. 37, 73. — cissos, i, f., κισσός: Epheu el. Vedbende, Plin. 16, 62.

cista, ae, f., κίστη; 1) „alm.": Kiste, navnl. til Opbevaring af Klæder, Bøger, Penge, Frugter, odl.; - transferre pecuniam ex fisco in cistam, (i sin private Kasse), Cic. Verr. 3, 85; cf. Hor. Ep. 1, 17, 54, o. Juvenal. 3, 206; — 2) „bes." ogs.; a) Kiste el. Kasse til Opbevaring af visse hellige Redskaber, der hørte til Ceres's mystisk-religiøse Dyrkelse, Catull., Ovid., Tibull.; — b) en Kasse til Nedlægning af Stemmetavlerne i Folkeforsamlingen, Sisenn. ap. Non., Auct. ad Her., o. A.

†cistella, ae, f., demin. af cista: liden Kasse el. Kiste; ∾ cum crepundiis, Plaut.; cf. Ter. Eun. 4, 6, 15; — b) navnl. Kasse til Stemmetavlerne, (s. frgd.); vid. Auct. ad Her. 1, 12; df. — Cistellaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (hvori neml. Knuden løses ved Hielp af en cistella cum crepundiis); — cistellātrix, icis, f., (Slavinde), som forvarer Pengekassen el. Smykkæsken, Plaut. Trin. 2, 1, 31; o. — cistellŭla, ae, f., demin.: liden Kasse el. Kiste el. Æske, Plaut. Amph. 2, 2, 141, oftere. — cisterna, ae, f., [cista]: Vandbeholdning under Jorden, en Cisterne, Varro, Plin., o. A.; piscinae cisternaeque servandis imbribus, Tac. Hist. 5, 12; df. — cisternīnus, 3: hørende til en Cisterne; ∾ aqua: Cisternevand, Colum., Senec., o. A.

cisthos, i, m., κίσθος el. κίστος: etslags Buskvæxt med rosenrøde Blomster, Plin. 24. 48. — cistĭfer, a, um, [cista, fero]: som bærer en Kiste el. Kasse, (altsaa et Menneske af den simpleste Stand), Martial. 5, 17. — cistŏphŏrus, i, m., κιστοφόρος: en asiatisk Sølvmønt, hvis Preg var en cista nr. 2. a., og som gialdt omtrent fire Drachmer, Cic. Att. 2, 6, oftere; - gen. pl. cistophorum, Liv. 37, 46. — cistŭla, ae, f., demin. af cista: liden Kasse el. Kiste, Plaut. Amph. 1, 1, 264, oftere, Martial. 4, 46.

*cĭtāte, adv.: hurtigen, ilende, men alene in compar. o. superl.; - citatius moveri, (bevæge sig raskere), Quintil. 11, 3, 112; quam citatissime volvere (nomina el. versus), id. 1, 1, 37; o. — cĭtātim, adv.: = frgd.; ∾ contendere aliquo, Auct. B. Afr. 80; - men Cic. Att. 14, 20, er rimel. at læse: summatim; — [citatus]. — cĭtātōrium, i, n., [af 1. cito]: Indkaldelse for Retten, Cod. Anast. — cĭtātus, 3: partic. o. adj. af 2. cito.

cĭter, a, um, (posit. alene forcl.), compar. citerior, us, superl. cĭtĭmus, 3, [cis]; A) „egenl.": dennesidig, paa denne Side; citer agnus (al. ager), Cato ap. Priscian.; - citerior Gallia, (i. e. Cisalpina G.): paa denne el. d. italienske Side af Alperne, (opp. G. ulterior), Cic. Prov. Cons. 15; cf. Caes. B. G. 1, 24, ogs. ibd. 10, hvor provincia citerior, m. f. Bem.; - citerior Hispania, Tac., Plin.; citerior Oceanus, Flor.; - superl. citimus, 3, f. nedenf.; — B) „overf." men alene in compar. o. superl.: nærmere, nærmest; 1) i Rummet; - citima terris (stella, i. e. luna), Cic. d. Rep. 6, 16; citima Persidis (sc. loca), Plin. 6, 39; hanc autem citimam (partem), Cic. Univ. 7; cf. Val. Max. 9, 12; — 2) i Tiden; - deduc orationem tuam ad haec citeriora, Cic. frgm. ap. Non.; cf. id. Leg. 3, 2, o. Val. Max. 8, 15; citeriore die, Dig.; — 3) i et Forhold; in parricidio ··· citerior est poena, quam scelus, (i. e. minor el. inferior), Quintil. Decl.; — II) citrā, adv., [syncop. f. citerā, sc. parte], (hvs. compar. citerius, f. nedenf.), o. praepos. c. acc.; A) „egenl.": dennesides, paa denne Side; (hyppigere end cis); 1) som praepos.; - qui (Germanorum) essent citra Rhenum, Caes. B. G. 6, 32; cf. Liv. 38, 48, o. Cic. Fam. 16, 2; men om en Bevægelse, Cic. Phil. 6, 3, o. Caes. B. G. 6, 8; — 2) som adv. el. absol.; citra est Oglasa (urbs), Plin. 3, 12; ligel. citraque in rupe castello communito, id. 6, 12; - navnl. ogs. i Modsætninger; quamvis ultra citrave pervolent, (flyve hid og did), Plin. 10, 31; cf. Ovid. Met. 5, 186; — B) „overf."; 1) indenfor el. under; ogs. foran el. før, (neml. uden at naae til en vis Grændse); a) oftest i Rummet; - tela hostium citra cadebant, (neml. uden at naae Romerne), Tac. Hist. 3, 23; cf. Liv. 10, 25; men nec a postrema syllaba citra tertiam etc., (ikke foran

den tredie sidste el. tredie fra Enden), Cic. Orat. 18; cf. id. Top. 9; men Quintil. 8, 6, 76: melius ultra, quam citra, stat oratio; - men in compar. alene Senec. d. Ir. 1, 16: modo ultra, quam oportet, excurrit, modo citerius debito resistit; — b) ogs. om Begreber; - nec virtus citra genus, (staaer ikke tilbage derfor), Ovid. Met. 10, 607; peccavi citra scelus, id. Trist. 5, 8, 23; cf. id. A. A. 3, 757: citra quam etc.; — c) sjeld. i Tiden: forinden, før; - citra Calendas Octobres seminare, Colum.; cf. Ovid. Met. 8, 365; ligel. citra juventam, ibd. 10, 84; — 2) efteraug. heder **citra**, (ligesom sine o. praeter): uden el. foruden, undtagen el. fraregnet, odl.; - plus usus sine doctrina, quam citra usum doctrina valet, Quintil.; vir bonus citra virtutem intelligi non potest, id.; cf. id. 12, 10, 9: longe citra aemulnm etc.; - odor aggravans capita, citra dolorem tamen, Plin.; citra bellum terrere hostem, (uden Krig), Suet. Claud. 35; cf. id. Aug. 43, o. Tac. Agric. 1, ogs. id. Germ. 16; - citra personas (uden Hensyn til dem) in vitia perorare, Quintil. 2, 4, 22; cf. Tac. Agric. 10; — III) **citro**, (syncop. f. citero), adv., men alene i Forbindelsen: ultro citroque, ultro et citro, el. ultro ac citro, ogs. ultro citro; A) „alm." om Stedet: hid og did, frem og tilbage; - vid. Cic. N. D. 2, 33; men volitant ultro citroque per auras, Lucr. 4, 36; cf. Cic. R. Am. 22, o. Liv. 40, 40; — B) ogs. om andre Forholde: paa el. til el. fra begge Sider, indbyrdes, odl.; - multis verbis ultro citroque habitis, Cic. d. Rep. 6, 9; cf. id. Off. 1, 17, o. id. Lael. 22; ligel. data ultro citroque fide, Liv. 29, 23; cf. id. 44, 23. — **cĭtĕrior**, f. und. citer. — **citerius**, compar. adj. o. adv., f. und. citer.

Cīthaeron, ōnis, m., *Κιθαιρών*: et til Bacchus og Muserne helliget Bierg i Boeotien, ogs. berømt af sin Jagt; - vid. Virg. Ge. 3, 43, ogs. Plin. 4, 12, ogs. Ovid. Met. 3, 702 flgd., o. A. — **cĭthăra**, ae, f., *κιθάρα*: Citharen; - canere citharā, (spille derpaa), Plin.; canere laudes deorum ad citharam, Quintil.; ∾ imbellis, Hor. Od. 1, 15, 15; men ∾ Thrēïcia, Virg. Aen. 6, 120, (efter den thraciske Sanger Orpheus); — II) „meton." ogs.: Citharspil, Konsten at spille paa Cithar; - vid. Hor. Od. 1, 24, 4, o. Virg. Aen. 12, 394: - ogsaa en Digtningsart, Prop. 2, 8, 14; — not.: „poet." forvexles ogs. cithara med lyra; vid. Ovid. Fast. 2, 104 o. 115.

cĭthărista, ae, m., *κιθαριστής*: en Citharspiller, Cic. Phil. 5, 6, oftere. — **cĭthăristria**, ae, f., *κιθαρίστρια*: en Citharspillerske, Ter. Phorm. 1, 2. — **cĭthărizo**, are, v. n., *κιθαρίζω*: spiller paa Cithar, Nep. Ep. 2. — **cĭthăroedicus**, 3, *κιθαρῳδικός*: hørende til en Citharsanger, ars, habitus, Suet., carmina, Plin. — **cĭthăroedus**, i, m., *κιθαρῳδός*: en Citharsanger, Auct. ad Her. 4, 47, o. Cic. Tusc. 5, 40, oftere. — **cĭthărus**, i, m., *κίθαρος*: en Fisk af Flynderslægten, Plin. 32, 53.

Citiensis, (Citt.), e, o. **Citiēus**, (Citt.), i, f. und. Citium. — **citimus**, 3, f. und. citer. — **cĭtĭrēmis**, e, [citus, remus]: som roer el. roes hurtigt, Argo, Varro ap. Charis. — **Cĭtium**, (Cittium), i, n., *Κίτιον*, (*Κίττιον*): Søstad paa Cypern, Stoikeren Zeno's Fødeby, Plin. 5, 35; — B) df. 1) **Citiēus**, i, m.: en **Citier**, Zeno, Cic. Tusc. 5, 12; - pl. **Citiei**, id. Fin. 4, 20; — 2) **Citiensis**, is, m.: = frgd., Zeno, Gell.; in pl., Dig.; — not.: ogs. er Citium: en By i Macedonien, Liv. 42, 51. — 1. **Citius**, i., m.: Bierg i Macedonien, Liv. 43, 21. — 2. **cĭtius**, adv. compar. af flgd.

1. **cito**, adv. af citus, 3, und. cieo. — 2. **cĭto**, avi, atum, 1, v. a., intens. af cieo; I) „alm."; A) „egenl."; 1) sætter i stærk Bevægelse, ryster, tumler, svinger; men oftest „poet." o. sild.; - ∾ hastam, Sil., arma, Stat., gradum, Claudian.; — 2) „techn."; a) hos Lægerne: at hidse el. fremdrive; - ∾ alvum, Colum., urinam, Cels.; ∾ pus, (bringe til at suppurere), id.; — b) om Træer: at skyde el. drive frem; - si vitis e duro virgam citat, Colum.; ligel. ∾ radices, id., materiam, Pallad.; — B) „fig.": heftigen at bevæge, at ophidse; quum ··· is motus (animi) boni aut mali opinione citetur, Cic. Tusc. 3, 11; — II) „bef." el. m. Bibegr. af en terminus ad quem; A) „egenl.": at hidbrage el. hidkalde; - ut ··· decursus aquai Claru' citat late sitientia secla ferarum, Lucr. 5, 945; — 2) df. ogs. aa) i Forretningssproget: at hidkalde, patres in curiam per praeconem, Liv.; ligel. ∾ senatum el. senatores, id.; ∾ judices, Cic. Verr. 1, 7; ∾ tribus ad sacramentum, Suet. Ner. 44; cf. Liv. 2, 29; — bb) i Retssproget; a) at opraabe Parterne; - citat reum ··· citat accusatorem, etc.; vid. Cic. Verr. 2, 40; cf. id. Mil. 19; — b) df. ogs. at anklage; - omnes ii ··· abs te rei capitis Rabirii nomine citantur, Cic. Rab. perd. 11; cf. id. Sest. 15; — c) ∾ aliquem testem, (kalde til Vidne); - in hanc rem testem totam Siciliam citabo, Cic. Verr. 2, 59; cf. Suet. Caes. 74; — B) „fig."; 1) beraaber mig derpaa el. anfører som Vidne (udenfor Retten); - vid. Cic. Off. 1, 22, o. Liv. 4, 20; — 2) nævner, anfører, citerer; - qui (Graeci) hoc anapaesto citantur, Cic. Fin. 2, 6; victorem Olympiae citari, (udraabes), Nep. praef.; cf. Liv. 29, 37; - ∾ paeanem, (declamere, afsynge), Cic. d. Or. 1, 59; cf. Hor. Sat. 1, 3, 7; — III) partic. **cĭtātus**, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": som drives afsted; df. ilende el. hurtig; - citato equo, (i Galop), Caes., Liv.; cf. Liv. 28, 14; ligel. citatiore agmine etc., id. 27, 50, o. citatissimo agmine, id. 22, 6; - ogs. som appos., f. adv.; ferunt citati signa, id. 41, 3; cf. Caes. B. G. 4, 10: Rhenus ··· citatus fertur etc.; — B) „fig.", navnl. med Hensyn paa Taleren og Foredraget: heftig el. fyrig; - ∾ pronunciatio, (opp. pressa), Quintil.; citatior manus, (opp. lenior), id.; - Roscius citatior, Aesopus gravior fuit, id. 11, 3, 111; cf. id. 9, 4, 135 o. 138.

citra, adv. o. praepos.; f. und. citer. — ***citrāgo**, (citreago. Inscr.), ĭnis, f.: Citronurt, Melisse, Pallad.; — **citrātus**, 3: belagt med Citronblade, libri, Plin. 13, 27; — **citrētum**, i, n.: Citronhave, Pallad.; o. — **citrĕus**, 3; af Citrontræ, mensa, Cic. Verr. 4, 17, lecti, Pers. 1, 53; men ∾ oleum, Plin., (Citronolie); - ogs. subst. **citrea**, ae, f., ligesom citrus: Citrontræet, id. 16, 44; — b) hørende til Citrontræet, men alene subst. **citreum**, i, n.: en Citron, id. 23, 56, Pallad.; — [citrus]. — **citrĭum**, i, n.: etslags Græskar, Apic.

citro, adv., f. und. citer. — ***citrōsus**, 3: som dufter el. lugter efter Træet citrus, vestis, Naev. ap. Macrob.; o. — **citrum**, i, n.: Ved af Citrustræet, Plin. 16, 84; — b) „meton." o. „poet." det deraf forfærdigede Husgeraad, navnl. Borde deraf, Martial, 10, 98, oftere; — [af flgd.].

citrus, i, f., [rimel. fordærvet af *κέδρος*, i. e. cedrus]; 1) Citrustræet, et africansk Træ, hvis vellugtende Ved af Romerne brugtes til Husgeraad; vid. Plin. 13, 29 flgd.; — 2) Citrontræet; ogs. malus Medica el. Persica el. Assyrica, (citrus Medica L.); - navnl. var det ogs. dette Træes Blade og Frugter, der som bevarende Middel lagdes imellem Klæder, osv.; vid. Plin. 12, 7, o. id. 13, 31. — **Cittium**, i, etc., f. und. Citium, etc. — **citus**, 3, partic. o. adj. af cieo.

cīvĭcus, 3, [civis]; I) „alm.": borgerlig, hørende til el. benævnt efter Borgerne el. efter Borgerstanden, (poetisk Biform af civilis); - ∾ jura, Hor., bella, Ovid.; ∾ motus, (f. bellum civile), Hor. Od. 2, in., furor, Flor.; hvorom ogs. ∾ rabies, id.; men Ovid. Fast. 1, 22 „alleg.": ∾ arma pro trepidis reis, (deres Forsvar for Retten); — b) ∾ corona, (i. e. ob civem servatum el. ob cives servatos): Borgerkrone el. Borgerkrands af Egeløv; vid. Plin. 16, 3, o. Gell. 5, 6; ogs. hos Cic., Liv., o. A.; heder ogs. absol.: civica, (sc.

corona), Senec., Quintil.; – ogs. K. Augustus og hans Efterfølgere pleiede af Senatet at erholde Borgerkroner; vid. Ovid. Fast. 1, 614, o. ibd. 4, fin.; — II) „bes."; a) hørende til Staten el. Borgersamfundet; – non modo civicae, sed ne Italiae quidem stirpis, etc., Liv. 1, 40; — b) hørende til Byen; qui illico erat intra muros civicus, Plaut. frgm. ap. Charis.

cīvīlis, e, [civis]; I) „egenl."; A) „alm.": borgerlig, hørende til el. benævnt efter Statens Borgere, bellum: en Borgerkrig; vid. Cic. Att. 7, 13 A., Sall. Cat. 47, o. A.; – men de Bello Civili: Overskriften af Cæsars bekiendte Commentarii over Borgerkrigen imellem ham og Pompejus; – ∾ discordia el. dissensio, Sall.; ∾ arma, (Borgerkrig), Cic., Tac.; „poet." ogs. Mars civilis, Ovid.; men ∾ victoria, (over Medborgere), Nep. Ep. 10, Sall., o. A.; ∾ quercus, f. corona civica, Virg. Aen. 6, 772, (f. und. frgd.); men clamorem esse civilem, Liv. 3, 28, (Krigsskrig af deres Landsmænd); cf. Cic. N. D. 2, 31, o. id. Off. 1, 41; — B) „bes."; aa) jus civile; a) i videre Forstand: den borgerlige Statsret, (opp. jus naturale), Cic. Top. 2, id. Sest. 42, Liv. 9, 46, Quintil., Dig.; — b) i engere Forstand: Civilretten el. Privatretten, (opp. jus publicum), Cic. Verr. 1, 42, o. id. Caecin. 2, o. 26; — bb) dies civilis, (fra Midnat til Midnat; opp. dies naturalis: fra Solens Opgang til dens Nedgang), Varro, Plin.; — II) ds. „fig."; A) „overf.": hørende til Statslivet; ds. offenlig el. politisk; – ∾ scientia, (Statsvidenskaben), Cic. Inv. 1, 5, Quintil.; ∾ quaestiones, id.; ∾ rerum peritus, (som forstaaer sig paa Statssager), Tac. Hist. 2, 5; men ∾ vir, (πολιτικός), en Statsmand, Quintil.; men „poet.": mersor civilibus undis, (fordyber mig i de offenlige Anliggenders Strøm), Hor. Ep. 1, 1, 15; — B) „ment.": borgerlig; ds. om høie Personer: omgængelig, nedladende, venlig, odl.; (navnl. saal. und. Keiserne, f. d. tidligere popularis); – quid enim civilius ipso, (om Augustus), Ovid. Trist. 4, 4, 13; ∾ sermo, Liv. 6, 40; ∾ animus, Tac., Suet.; ligel. ∾ ingenium, mira comitas, Tac. Ann. 1, 33; ogs. absol.: civilia de se (loqui), id. Hist. 4, 3; ligel. id. Ann. 1, 54: civile rebatur, misceri voluptatibus vulgi; — not.: compar. s. ovens.; superl. har Eutrop. o. Spartian.

*cīvīlitas, atis, f., ligesom Borgerlighed; men alene „fig."; A) „techn.": Statsvidenskaben, (som Oversættelse af πολιτική), Quintil. 2, 15, 33, o. id. 2, 17, 14; — B) „ment.": Høflighed, Venlighed, Nedladenhed, Suet. Aug. 51, o. id. Claud. 35; o. — cīvīlĭter, adv.; I) „egenl.": borgerligen, efter borgerlig Skik og Orden; – pie magis, quam civiliter etc., Liv. 38, 56; cf. Juvenal. 5, 112; — II) „fig."; A) „overf." el. „techn.": – ∾ eruditus: oplært i Statsvidenskaben el. Politiken, Gell.; ∾ obligare, (efter den borgerlige Ret), Dig.; — B) „ment.": nedladende, venligen, overbærende; – ∾ accipere aliquid, vid. Tac. Ann. 3, 76; men Ovid. Trist. 3, 8, 41: est odio civiliter usus, (har straffet med Skaansel); cf. id. Met. 12, 583; — not.: compar. civilius, Plin. Pan. 29; superl. civilissime, Eutrop.; — [civilis].

cīvis, is, comm., [rimel. besl. m. ἴω, i. e. eo, vado, neml. a coëundo in concionem]; 1) „alm.": Borger, Borgerinde; – optati cives, populares, etc., Plaut. Aul. 3, in.; quod civis cum cive agat, Cic.; cf. Sall. Cat. 9; – opp. peregrinus, Cic. Off. 3, 11; cf. id. Arch. 5; – ∾ Romana, id. Balb. 24, Attica, Ter.; cf. id. Andr. 5, 1, 14, o. Nep. Them. 1; — 2) bes. civis meus, tuus, etc., min, din Medborger, (f. d. sild. concivis); – dabunt mihi veniam mei cives, Cic.; cf. id. Cat. 1, 7; – ligel. in fem.: defende cives tuas, senex! Plaut. Rud. 3, 4, 37; — not.: abl. sædv. cive, ogs. civi, Cic., o. A.

cīvĭtas, ātis, f., [civis]; I) „alm." o. absol.: Borgerens (navnl. den romerske Borgers) Retstilstand; Borgerret el. Borgerskab; – unam patriam naturae, alteram civitatis, etc., vid. Cic. Leg. 2, 2; cf. ibd.: ortu Tusculanus … civitate Romanus (Cato); – aliquem civitate dovare, Cic., Suet.; ligel. civitatem dare alicui, Cic., Liv., Suet.; ∾ Romanam adipisci, Suet., assequi, Tac.; cf. Cic. Caecin. 34, o. Suet. Aug. 40; – f. civitas i denne Bem. findes ogs. jus civitatis, Cic.; s. ogs. Quintil. 8, 1, fin.; — II) „bes." ogs.; A) concr.; a) det til en Menighed hørende Borgerskab, Borgersamfundet, Statssamfundet; ds. ogs. Staten selv; vid. Cic. d. Rep. 6, 13, o. id. Sest. 42; – quin … eam (urbem) civitas incoleret, (f. cives incolerent) etc., id. Acad. 2, 45; ligel. civitati persuasit, (f. civibus), Caes. B. G. 1, 2; cf. Liv. 3, 47, Hor. Od. 4, 2, 51, o. id. Epod. 16, 36; — b) civitates aut condere novas, aut conservare jam conditas etc., (nye Stater osv.), Cic. d. Rep. 1, 7; qua in civitate res tantas gesserim, id. Sull. 9; ∾ Helvetia, Caes., Rhodiorum, Sall.; cf. Cic. Arch. 4; – status civitatis, (Statsforfatningen), Quintil.; pl.: mutari statum civitatum, Cic. Leg. 3, 14; — c) endel. lignelsesvis: ut jam universus hic mundus una civitas sit communis deorum atque hominum existimanda, ibd. 1, 7; — B) „meton." f. urbs el. Byen; expugnandae civitates etc., Quintil. 12, 9, 2; cf. Suet. Vesp. 17; — not.: genit. pl. civitatium, f. civitatum, Caes., Sall., o. A. — cīvĭtātŭla, ae, f., demin. af civitas: Borgerskab i en liden By, Senec. Apocol.; — 2) en liden By, Appul.

clādes, is, f., [besl. m. κλάω, κλαδάω, d. e. brækker]; oprdl., ligesom calamitas: Væxternes Ødelæggelse (ved Hagl el. Uveir), el. det deraf opstaaende Tab; ds. „alleg.": clades calamitasque et intemperies modo in nostram advenit domum, Plaut. Capt. 4, 4, 3; ds. — A) „alm.": Skade el. Uheld, Ulykke el. Tab; vid. Lucr. 6, 1124, o. Liv. 6, 20; – men Cic. Brut. 97: haec importuna clades civitatis, (Statens Forvirring under Borgerkrigene); men Liv. 22, 56: privatae clades etc., (de enkelte Familiers Tab i Slaget); cf. Sall. Cat. 39, o. ibd. 58; men ∾ dextrae manus, (Tabet deraf), Liv. 2, 13; – „poet." ogs. om den moralske Fordærvelse og Smitte; vid. Hor. Od. 3, 6, 19; — B) „meton.": som bringer Fordærvelse derover; Scipiadas, cladem Libyae, etc., Virg. Aen. 6, 844; — II) bes. i Krigssproget: Nederlag, stort Tab el. Uheld i Krigen; – magnam cladem alicui afferre, (paaføre), Cic., inferre, Liv.; ∾ magnam in congressu facere, (anrette), Sall. Jug. 59; bina castra clade una deleta, Liv. 30, 6; clade accepta, (efter lidt Nederlag), id., Quintil.; men (agrum) omni clade belli pervastat, Liv.; – ogs. „poet.": ∾ subita, Virg., tristis, Hor.; — ligel. „poet." in pl.: Crassos cladesque piate, Prop. 3, 4, 9; — not.: cladum, f. cladium, Sil.

clam, adv. o. praepos.; [besl. m. celo; formet som palam, coram]: forborgent, skiult, hemmeligen; — I) som adv.; clam quae speravi fore etc., Plaut. Truc. 4, 3, 21; nec id clam esse potuit, Liv. 5, 36; opp. palam, Ovid. Am. 3, 14, 8; men Ter. Eun. 2, 3, 27: vel vi, vel clam, vel precario, (oprdl. en Retsformel); cf. Cic. Caecin. 32; s. ogs. id. Tusc. 3, 8, o. Liv. 33, 31, ogs. Virg. Aen. 1, 350, o. A.; – ogs. m. furtim o. furtive, Plaut., m. tacitus, Tibull.; — II) som praepos. c. abl. el. acc.; a) c. abl., oftest hos Comikerne; – empta est amica clam uxore mea, Plaut. Merc. 3, 2, 2; dog ogs. Caes. B. C. 2, 32; clam vobis, (Eder uafvidende); — b) c. acc.; clam uxorem, Plaut.; cf. Auct. B. Hisp. 3: clam praesidia Pompeji, oftere; (men Ter. Heaut. 1, 1, 46: haec clam me omnia, kan me være acc. el. abl.); — not.: Plaut. Merc. 1, 1, 43: illico Res exulatum ad illam abibat clam patris, er gen. patris rimel. at forbinde m. res; — bb) hertil mærkes endnu Dictionerne; a) clam me est: det er mig ubekiendt, (m. Negation el. spørgende); – vid. Ter. Hec. 2, 2, 19, o. ibd. 3,

4, 10; men clam mihi est, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 9, (f. clam me est); — b) clam aliquem habere aliquid, (holde hemmeligt for nogen); vid. Ter. Hec. 4, 4, 35.

clāmātor, oris, m., [clamo]: en Skriger; sædv. med Ringeagt om en Taler: en Skrigshals el. Rabulist, Cic. Brut. 49, o. id. d Or. 3, 21; cf. Gell. 19, 9; df. — clāmātōrius, 3: skrigende; df. „overf." ∾ avis, (i. e. prohibitoria: som ved sit Skrig forbyder noget el. varsler Uheld), Plin. 10, 17. — clāmĭtatio, onis, f.: stærk Skrigen; vid. Plaut. Most., in.; af — clāmĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af clamo; I) „egenl."; A) „alm.": skriger, raaber, udraaber; - clamitans Indignum facinus etc., Ter. Andr. 1, 1, 117; Cauneas (sc. ficus) clamitabat, (raabte Cauneas, d. e. udraabte dem til Salg), Cic. Div. 2, 40; men saepe clamitans, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 5, 7; men m. flgd. or. dir., Liv. 9, 24; - ogs. in pass. impers.: Talassio ferri, clamitatum (est), id. 1, 9; — B) „bes."; a) ∾ aliquem: raabe paa nogen, Plaut. Pseud. 5, 1, 30; — b) ogs. om en Fugl; questuque vano clamitantem (passerem) etc., Phaedr. 1, 9; — II) „overf." om Ting og Begreber: ipsum caput et supercilia illa penitus abrasa ··· clamitare calliditatem, (at de lydeligen forkynde Forslagenhed el. Arglist), Cic. R. Com. 7.

clāmo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [besl. m. καλέω]; I) neutr.: raaber el. skriger, navnl. i Lidenskab; - vid. Ter. Ad. 4, 7, 9, o. id. Phorm. 4, 3, 59; ogs. at skrige for el. i Retten; vid. Cic. Div. in Caecil. 15; — bb) „poet. overf." ogs. a) om visse Naturlyd, navnl. om Cicadens Skrig, Phaedr. 3, 16, om Vandets Brusen, Sil.; Clamant amnes, freta, nubila, silvae, Stat.; comisk ogs. om den Snorkende, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 10; — b) ligel. om Begreber; vid. Prop. 1, 18, 18; — II) act.; A) „egenl.": raaber el. skriger derpaa, udraaber; ogs. kalder derpaa; c. acc., el. m. Objectssætning (in or. dir. el. indir.); — aa) c. acc., men oftest „poet."; pueros quum ··· clamo, (neml. til min Opvartning), Lucil. ap. Diomed.; ∾ comites, Ovid., matrem ore, id., men morientem nomine, Virg.; ogs. in pass.: clamato parente, Ovid. Met. 5, 525; - Idem si clamet, furem (sc. me), Hor. Ep. 1, 16, 36; cf. Virg. Aen. 12, 600; - men populo clamante triumphum, (under Folkets Udraab: triumphe)! Ovid. Am. 1, 2, 25; cf. Liv. 22, 1: ac per urbem „Saturnalia" diem et noctem clamatum; cf. Hor. A. P. 428, (hvor adv. f. acc.); men Cic. Verr. 5, 7: quum maxime hoc de pecunia clamaret, etc.; — bb) m. Objectssætn.; a) in or. dir., (oftest „poet."); ad me omnes clamant: Janua, culpa tua est, Catull. 67, 14; cf. Hor. A. P. 460, oftere; ligel. Sen. Ep. 27: clamo ipse mihi: numera annos tuos! — b) in or. indir.; clamant omnes, indignissime factum esse, Ter. Ad. 1, 2, 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, 12, o. Cic. Mur. 37; — B) „overf." om Begreber: ligesom lydeligen at røbe el. forkynde; - quae (tabulae), se curruptas atque interlitas esse, clamant, Cic. Verr. 2, 42; cf. id. R. Com. 13, ogs. id. Fin. 2, 20.

clāmor, (forældr. clamos, som arbos, o. fl.), ōris, m., [clamo]; I) „egenl."; A) „alm.": Raab el. Skrig (af Mennesker; „poet." ogs. Dyrenes Skrig); - clamorem facere, Plaut., tollere, Cic., Liv., in coelum, ad aethera, Virg.; Clamoremque ferunt ad litora (mergi), id. Ge. 1, 362; ∾ edere, Cic., profundere, id., compescere, Hor.; — B) „bes."; a) venligt Tilraab el. Bifaldsraab; - tanto clamore consensuque populi (dixi de te), Cic. Fam. 12, 7; cf. Hor. Ep. 1, 18, 53; - ogs. in pl.; vid. Cic. d. Or. 1, 33, Phaedr. 5, 5, o. A.; — b) fiendsk Tilraab el. Udraab, skrigende Yttring af Mishag; - clamoribus et conviciis et sibilis consectari aliquem, Cic. Att. 2, 18; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; ogs. Oprørsskrig, Tac. Hist. 2, 44, oftere; ogs. Krigsskrig, Sall., Curt., o. A.; — II) „overf." o. „poet.": brusende Larm el. Drøn; Ter scopuli clamorem inter cava saxa dedere, Virg. Aen. 3, 566; cf. Lucr. 6, 146, o. Hor. Od. 3, 29, 39.

clāmōse, adv.: med Skrig, skrigende, dicere, Quintil. 11, 3, 45; af — clāmōsus, 3, [clamo]; fuld af Skrig; df. I) act.: som skriger el. larmer; turbidus et clamosus altercator, Quintil. 6, 4, 15; cf. Juvenal. 14, 191; — II) pass.; a) opfyldt med Skrig, Circus, Martial., Juvenal., valles, Stat.; — b) som skeer med Skrig og Larm, forbunden dermed, actio, Quintil.; ∾ Phasma Catulli, (i. e. spectrum el. Spøgelset, en Farce af Mimographen Catullus), Juvenal. 8, 186.

clancŭlārius, 3, [clanculum]: forborgen, skiult; ∾ poëta quidam, (med Foragt), Martial. 10, 3. — clancŭlo, adv.; efterel. Biform af flgd., Appul., Macrob., o. A. — clancŭlum, adv. o. praepos., [demin. af clam]: hemmeligen, forborgent, (men alene hos Plaut. o. Ter.); A) som adv.; ∾ aucupare etc., Plaut. As. 5, 2, 33; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 33, oftere; — B) som praepos. c. acc.; alii clanculum patres quae faciunt, (dem uafvidende), Ter. Andr. 1, 1, 27.

clandestino, som adv., s. und. flgd. — clandestīnus, 3, [clam]: hemmelig, forborgen, motus materiai, Lucr.; ∾ natura, id.; - men oftest med Bibegr. af d. Forbryderske el. Listige; ∾ introitu est urbe potitus, Cic. Off. 2, 23; ∾ colloquio cum hostibus, id. d. Senect. 12; ligel. Liv. 3, 36: ∾ foedus inter ipsos jurejurando ictum; cf. Caes. B. G. 7, 64, o. A.; — b) som adv. findes clandestino, f. clam: hemmeligen, Lucil. ap. Non., Plaut. Mil. gl. 4, 1, 10.

clango, ĕre, v. n., κλάγγω: at klinge el. tone; (forcl. o. „poet."); crepitu clangente, Att. ap. Non.; luctificum clangente tuba, Val. Fl.; dum clangunt aquilae, Auct. carm. d. Philomel.; df. — clangor, ōris, m.: Klang, Skrig; df. 1) ∾ tubarum, Virg., Lucan., o. A.; — 2) om Fuglenes Skrig og Flugt; cum magno clangore volitans (aquila), Liv. 1, 34; men id. 5, 47, om Gæssene; cf. Cic. poët. Div. 2, 30, o. A.; - ogs. in pl.; magnis quatiunt clangoribus alas (Harpyiae), Virg. Aen. 3, 226; — 3) om Hundenes Gøen, Grat. Cyneg. 186. — Clănis, is, m.: Flod i Etrurien, falder i Tiberen, (nu. Chiana), Tac., Sil. — Clănius, i, m.: Flod i Campanien, vacuis ··· non aequus Acerris, (neml. ved dens Oversvømmelser), Virg. Ge. 2, 225; — not.: ogs. Navnet paa flere mythiske Personer; saal. Ovid. Met. 12, 379, oftere.

clāre, adv. af clarus; I) „egenl."; A) klart for Øiet, d. e. lyst, skinnende, tydeligen; - ∾ oculis video, Plaut.; clare fulgens caesaries, Catull.; - compar. nitens clarius astris, Stat.; superl. clarissime lucens stella, Vitruv.; — B) klart for Øret, d. e. lydeligen el. tydeligen, rent el. høit, recitare, Plaut., gemere, Cic. Att. 2, 20; unde est? dic clare, (tal høit)! Ter. Andr. 4, 4, 15; res ··· clare enunciare, Quintil.; — II) „fig."; A) tydeligen, indlysende, forstaaeligen; ∾ atque evidenter ostendere, Quintil.; eo clarius id periculum apparet, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14; utilitas ··· vel clarissime lucet, Quintil. 9, 1, 19; — B) berømmeligen, hæderligen; vid. Nep. Att. 1.

clārĕo, ēre, v. n., [clarus]; I) „egenl.": at være klar, at glindse el. skinne, („poet."); - hoc lumen candidum claret mihi, Enn. ap. Non.; cf. Cic. Arat. 107; — II) „fig."; A) at være indlysende el. tydelig el. aabenbar; - quod in primo quoque carmine claret, Lucr. 6, 938; men impers.: te isse ad hostes, fateris, et isse, claret, Quintil. 7, 1, 30; — b) at glimre, at være berømt, (forcl.); Ergo postque magisque viri nunc gloria claret, Enn. ap. Cic. d. Senect. 4, oftere.

clāresco, ŭi, 3, v. n., inch. af clareo; I) „egenl.": at blive klar; A) for Øiet el. Synet, d. e. begynde at lyse el. skinne; circumjecta tecta ··· luminibus clarescere, Tac. Ann. 15, 37; clarescit dies, Senec. Herc. Fur.; — B) for Øret el. Hørelsen, d. e. at lyde el.

tone klart el. høit; vid. Virg. Aen. 2, 301; - quibus foraminibus clarescunt (cantus tibiarum), etc., Quintil. 1, 11, 7; ∾ et resonare vocem etc., Auct. ap. Gell. 5, 7; — II) „fig."; A) at blive klar el. tydelig el. indlysende; vid. Lucr. 1, 1108; men verba ipso materiae nitore clarescunt, Quintil. 3, 8, 61, oftere; - men impers. m. acc. c. inf., Macrob.; — B) at blive berømt, at vinde Udmærkelse; vid. Tac. Ann. 4, 52, o. id. Germ. 14; men Suet. Ner. 1: ex ea gente duae familiae claruerunt.

clārĭfĭcātĭo, onis, f., (eccl.): Forherligelse, domini, Augustin.; af — clārĭfĭco, are, v. a., [clarus, facio], (eccl.): gjør berømt, forherliger, Lactant. — clārĭgātĭo, onis, f.; I) Cærimoni el. religiøs Høitidelighed, hvormed Fetialen el. Forbundspræsten forkynder Fienden Krig, Plin. in Indice L. 22, nr. 3; cf. Quintil. 7, 3, 13; — II) Udpantning hos den, der gribes udenfor det ham anviste Opholdssted; vid. Liv. 8, 14; af — clārĭgo, (avi), atum, 1, v. n., [af clarus, el. f. clare el. clara voce ago]; om Fetialen el. Forbundspræsten: med visse Cærimonier at forkynde Fienden Krig, (vid. Liv. 1, 32); - quum ad hostes clarigatumque mitterentur (legati), id est, res raptas clare repetitum, etc., Plin. 22, 3. — clārĭsŏnus, 3, [clare, sono]: som toner el. lyder høit el. klart, („poet." o. sield.), vox, Catull., aurae, Cic. Arat. — clārissĭmātus, us, m.: Titel, som tillægges de Hofembedsmænd, som hede clarissimi, Amm.; (s. und. clarus nr. II, B, 2).

clārĭtas, atis, f., [clarus]; I) „egenl.": Klarhed; A) med Hensyn paa Synet; - sidus veneris claritatis tantae (est), ut etc., Plin. 2, 6; ∾ visus, id.; afferre claritatem oculis, id.; — B) med Hensyn paa Hørelsen; - vim in manibus, claritatem in voce, etc., Cic. Acad. 1, 5; cf. Quintil. 6, prooem.; ∾ vocalium, id.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Klarhed, Tydelighed, Forstandighed; claritas orationis, Quintil.; cf. id. 8, 3, 70; — 2) „bef." o. „ethisk": Berømthed, Glands, Anseelse; - num te amplitudinis (tuae), num claritatis ··· poenitebat? Cic. Phil. 1, 13; cf. id. Div. 2, 31, o. Nep. Eum. 3; ∾ generis, Quintil., natalium, Tac., nascendi, Quintil.; men id. 10, 1, 72: fulgore quodam claritatis suae etc.; s. ogs. Tac. Germ. 34; — B) hos Plin. ogs. „overf." om Ting og Begreber: Navnkundighed el. Fortrinlighed i sit Slags; - vino Maroneo antiquissima claritas, id. 14, 6; ∾ herbarum dicetur etc., (i. e. herbae nobiliores), id. 24, 120; - ogs. in pl.: claritates operum, id., ingeniorum, id.

clārĭtūdo, inis, f., [clarus], som Biform af frgd.; I) „egenl.": Klarhed; A) med Hensyn paa Synet; vid. Tac. Ann. 1, 28; — B) med Hensyn paa Hørelsen; ∾ vocis, Gell. 7, 5; — II) „fig."; A) Berømthed; ∾ nominis, Tac., generis el. familiae, id., studiorum, id.; — B) Berømmelse, Anseelse; artes animi, quibus summa claritudo paratur, Sall. Jug. 2; cf. ibd. 7: brevi in tantam claritudinem pervenire; ∾ Caesarum, Tac., principis, id. — Clarius, 3, s. und. Claros. — clārĭvĭdus, 3, [clare, video]: klartseende, sensus, Marc. Emp.

*clāro, avi, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør klar el. lys, belyser, („poet." o. field.), Cic. Arat. 29, Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": gjør klar el. tydelig; forklarer el. viser; ∾ animi naturam versibus, Lucr.; cf. id. 4, 780; — B) „bef.": forherliger; Illum non labor Isthmius Clarabit pugilem, Hor. Od. 4, 3, 5; o. — clāror, oris, m.: Klarhed, Glands; men rimel. alene Plaut. Most. 3, 1, 112: aedes ··· speculis claras, clarorem merum, etc.; — [clarus].

Clăros, i, f., Κλάρος: By i Jonien, (i Nærheden af Colophon), med berømt Apollostempel o. Orakel, Ovid. Met. 1, 516; (cf. Tac. Ann. 2, 54); — bb) df. adj.: Clărĭus, 3: clarisk, hørende til el. benævnt efter Byen Claros, sædv. Epithet til Apollo el. til hans Helligdom; ∾ Apollo, Mela; ∾ oraculum, Tac. l. c.; ∾ simulacrum, id.; ligel. ∾ deo amata Delos, Ovid. A. A. 2, 80; - men absol. til hin Apollo's Præst: qui ··· Clarii laurus ··· sentis, Virg. Aen. 3, 360 (Serv.); — b) ogs. Epithet til Digteren Antimachus fra Colophon, Cic. Brut. 51, Ovid. Trist. 1, 6, in.

clārus, 3, [rimel. besl. m. κλέος, i. e. claror, gloria]: klar; I) „egenl."; A) med Hensyn paa Synet: klar, lys, skinnende, glindsende; - ∾ lumina mundi, (i. e. sol et luna), Virg. Ge., in.; ∾ lumina oculorum, Lucr., fulmina, id.; ∾ color, id., splendor vestis, id.; ∾ lapides, (Ædelstene), Hor.; clarissimae gemmae, Cic.; sidere clarior, Hor. Od. 3, 1, 42; - ogs. m. tilføiet abl.; argento clari delphines, Virg. Aen. 8, 673; cf. id. Ge. 4, 93, o. Ovid. Met. 13, 704; — b) „poet." ogs. om Vinden: ∾ aquilo, (som opklarer Luften), Virg. Ge. 1, 460 (Serv.); — B) med Hensyn paa Hørelsen: klar, høi, ren; - clara voce vocare, Lucr., Cic., o. A.; clariore voce, Caes.; ∾ sonor, Lucr., clamor, plausus, Plaut., plangor, latratus, Ovid.; men clariores syllabae; vid. Quintil. 8, 3, 16; — II) „fig."; A) „alm.": klar, d. e. tydelig, forstaaelig, vis el. paalidelig; - clara res est, quam dicturus sum, etc., Cic. Verr. 3, 25; cf. Ter. Hec. 5, 4, in,; men luce sunt clariora nobis tua consilia, Cic. Cat. 1, 3; men caecis hoc satis clarum, (som Ordsprog), Quintil.; men id. 10, 1, 101: in narrando mirae jucunditatis clarissimique candoris (T. Livius); - clarius est, m. acc. c. inf., Plin. 7, 12; ogs. m. Relativsætn., Tac. Hist. 4, 73; — b) navnkundig el. bekiendt, (saal. om Personer og Begreber); - Clarus ob obscuram linguam, (Heraclitus), Lucr. 1, 640; ∾ et memorabilis pugna, Plaut.; luxuria superbiaque clarus (populus Campanus), Liv. 7, 31; — B) „bef."; 1) udmærket, berømt, glimrende, herlig el. ypperlig; - vid. Sall. Jug. 1, o. Cic. d. Or. 2, 37; vir fortissimus et clarissimus, id.; claros potentesque fieri, Sall.; - facunda (Memmii) clara pollensque etc., id. Jug. 30; cf. ibd. 4; — b) ogs. at mærke: c. abl., sild. c. gen., ogs. m. in, ex, ob, ab; - clarus eloquendi suavitate etc., Quintil.; clarus sententiis, id.; cf. Hor. Od. 3, 1, 7, oftere; men clarus artis ejus, (s. in ea arte), Plin. 37, 4; - clarus in litteris, Quintil., in agendo, id.; clarissimi in ea scientia, Plin.; - ex doctrina nobilis et clarus, Cic. Rab. Post. 9; clarus ob id factum, Hor. Ep. 2, 2, 32; men m. ab, Virg. Aen. 1, 550; — 2) navnl. er ogs. superl. clarissimus: den Ærestitel, som tillagdes de ypperste Mænd i Staten, Consuler, Proconsuler, osv., (omtr. vort: Excellence el. Herlighed); vid. Plin. Ep. 7, 33, o. ibd. 9, 13; - med eiendommeligt Eftertryk brugtes clarissimus vir el. civis, om den myrdede Cæsar af hans Parti; vid. Cic. Att. 15, 20, ogs. ibd. 14, 11.

classiārius, i, m., [classis]: hørende til Flaaden; df. 1) sc. miles: Søsoldat; in pl.: Søtropper, Nep., Tac., Suet.; — b) ogs. adj.; ∾ centurio, Tac. Ann. 14, 8; — 2) sc. nauta: Rorskarl paa Krigsskibe, Caes. B. C. 3, 100, o. Tac. Ann. 14, 4. — classĭcŭla, ae, f., demin. af classis: liden Flaade, Cic. Att. 16, 2.

classĭcum, i, s. und. flgd. — classĭcus, 3, [classis]: hørende til en vis Klasse; df. I) i Statssproget: hørende til el. benævnt efter de romerske Borgerklasser, (dog alene hos Varr. o. Gell.); df. subst.; A) classici, orum, efter Varr. L. L. 5, 16: Hornblæsere, der sammenkaldte Borgerklasserne el. Folket til Forsamling; — B) classicus, i, m.: en Borger af første Klasse; vid. Gell. 7, 13: quid sit classicus, quid infra classem, etc., ibd.; — b) df. ogs. adj. o. „overf.": af første Rang el. fortrinlig i sit Slags; classicus aliquis scriptor, id. 19, 8; — II) i Krigssproget; A) „alm.": hørende til Armeen el. Hæren, dog i denne Bem. alene subst., classicum, i, n.: det med Trompeten givne Tegn el. Signal; vid. Liv. 28, 27, o. Caes. B. C. 3, 82, ogs. Hor. Epod. 2, 5, o.

Suet. Caes. 32, oftere; men ∾ praetoria, Prop. 3,2,40, (fordi disse Signaler alene befaledes af den Høistcommanderende); — 2) „meton." ogs. Krigstrompeten; inflare classica, Virg.; ∾ pulsa, (i. e. inflata), Tibull.; — B) „bes." ogs. hørende til Flaaden, milites, (Søsoldater), Liv. 21, 61, legio, Tac. Hist. 1, 31; ∾ bella, (Søkrige), Prop.; men ∾ corona, (s. navalis), Vell.; — b) ogs. subst.: classici, orum: Søsoldater, Tac. Hist. 1, 36, oftere; ogs. Rorskarlene, Curt. 4, 3.

classis, is, f., [κλᾶσις, κλῆσις, d. e. Sammenkaldelse; df. Forsamling]; I) i Statssproget: en Klasse af det romerske Folk, neml. ifølge den af K. Servius Tullius giorte Inddeling af Roms samtlige Borgere i sex Klasser, hvorom s. Liv. 1, 42, ogs. Gell. 7, 13, ogs. Cic. Phil. 2, 23; men Gell. l. c. absol.: infra classem: som ikke hører til den første Klasse; men Cic. Acad. 2, 23, „alleg." o. med Lune: qui mihi, cum illo collati, quintae classis videntur, (at høre til den sidste, egenl. næstsidste Klasse); — B) df. „overf.": enhver Afdeling el. Klasse; – pueros in classes distribuere, Quintil.; tribus classibus (comitum) factis, Suet. Tib. 47; classes operarum, Colum., servorum, Petron.; — II) i Krigssproget: Armeen el. Hæren; df. A) Landhæren, men næsten alene forældet; – vid. Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15, o. Gell. 1, 11, ogs. Fest. pag. 43; dog er ogs. at hidføre Virg. Aen. 7, 716: Hortinae classes etc.; — B) sædv. Flaaden el. Krigsflaaden med det dertil hørende Mandskab; – nomina in classem dare, (lade sig indskrive til Tieneste paa Flaaden), Liv. 28, 45; cetera classis etc., (Resten af Flaaden), id. 35, 26; utrum ista classis navigavit, (har den været i Søen)? Cic. Flacc. 14; ogs. classe navigare ibd.; classem comparare, id., facere, Caes., instruere atque ornare, Cic.; cf. id. Manil. 4; men Virg. Aen. 1, 550: quassatam subducere classem; men „poet." classis, f. navis, Hor. Od. 3, 11, 48; ligel. in pl., Virg. Aen. 2, 30.

clathri, (clatri), orum, m., κλῆθρα: Gitter, navnl. til Dyrenes Forvaring; vid. Hor. A. P. 473; clathris ferreis circumdare, Plin.; df. — clathro, (clatro), (avi), atum, 1, v. a.: at forsyne el. lukke med et Gitter; ∾ vacerras seris transversis, Colum. 9, 1; neque fenestra, nisi clathrata, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 26.

claudeo, ēre, v. n., forcl. Biform af 2. claudo: halter; df. „overf." o. comisk: An, ubi vos sitis, ibi consilium claudeat? Caecil. ap. Prisc.; s. ogs. und. 2. claudo. — *Claudiālis, e: benævnt efter K. Claudius, flaminium, Tac. Ann. 13, 2; o. — 1. Claudiānus, 3: benævnt efter en Claudius; ∾ castra, (i. e. Appii Claudii Pulchri), Liv. 23, 31; – ∾ tempora, Tac. Ann. 14, 11: K. Claudius's Regieringstid; — [Claudius]. — 2. Claudiānus, i, m., Claudius: romersk Digter fra Alexandrien under K. Theodosius d. Store o. hans Sønner; – fra ham haves flere panegyrisk-episke Digte af poetisk Værd.

claudĭcātĭo, onis, f.: Halten el. at halte, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 61; af — claudĭco, (clod.), are, v. n., [claudeo; cf. candico af candeo]; I) „egenl.": halter, er halt, ex vulnere etc., Cic. d. Or. 2, 61; cf. Suet. Aug. 80, o. A.; — B) ogs. „meton." om Vingernes Lamhed, Lucr. 6, 835, om Vægtens Vaklen, id. 4,516, om Verdensaxelens Bøining, id. 6, 1106; — II) „overf.": at halte el. vakle, at være mangelfuld el. ufuldstændig; – tota res vacillat et claudicat, Cic. N. D. 1, 38; cf. id. Off. 1, 33; – navnl. ogs. om Talen, id. d. Or. 3, 51. — claudīgo, inis, f.: Halten el. at halte, Veget.; o. — claudĭtas, atis, f.: Halten el. at halte, Plin. 8, 68, Appul.; – ogs. in pl., Plin. 28, 6; — [af claudus].

Claudĭus, Claudĭa, (ogs. Clodius, etc.; cf. codex, caudex): romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Suet. Tib. 1 o. 2, o. Liv. 2, 16, ogs. Virg. Aen. 7, 708; – iblandt de mærkeligste Personer af dette Navn anføres her: Appius Claudius Caecus, s. und. Appius; – Historieskriveren Qu. Claudius Quadrigarius, samtidig m. Sulla; – Keiser Claudius; vid. Suetonii Claudius; – endel. P. Clodius (Pulcher); vid. Cic. Or. p. Milone; — B) df. adj. Claudius, 3: claudisk; saal. via Claudia, (Sidevei af via Cassia), Ovid Pont. 1, 8, 44, Frontin.; – aqua Claudia: en af K. Claudius fuldendt Vandledning, Suet. Claud. 20, Frontin.; – tribus Claudia, hinsides af Aniofloden, benævnt efter Stamfaderen til gens Claudia, Liv. 2, 16, o. Virg. Aen. 7, 708; – men leges Clodiae af den ovennævnte Almuetribun Clodius; vid. Cic. Sest. 25, flgd.; s. ogs. Clodianus, 3, s. l.

1. claudo, (clodo, Plin. 18, 76, oftere cludo, der in composs. er d. sædv. Form), si, sum, 3, v. a.; [besl. m. κλείω, κληΐζω, κλείς, clavis]; — I) „alm."; A) „egenl.": lukker el. tillukker (det Aabne; opp. aperio); – ∾ forem cubiculi, Cic., januam sera; clausae fores, Tibull.; in aeternam clauduntur lumina noctem, Virg. Aen. 10, 746; ligel. „poet.": animam laqueo claudunt, Ovid. Met. 7, 604; — b) af Formen cludo er: clusis foribus, Lucr.; Janum Quirinum ··· ter clusit, Suet. Aug. 22; cf. Tac. Hist. 1, 33; — B) „fig."; 1) tillukker; vid. Cic. Off. 2, 15; ∾ aures ad voces doctissimas, id. Tusc. 4, 1; men ∾ vocem alicujus, (bringe nogen til Taushed), Liv. 44, 45; clausa habere consilia, (holde dem hemmelige), Cic. Verr. 3, 25; cf. Sall. Cat. 10; — 2) slutter, ender, tilendebringer, (oftest „poet." o. hos Quintil.); vid. Hor. Od. 2, 4, 24; ∾ opus, Ovid., epistolam, id.; ∾ coenas lactucā, Martial.; – cludendi inchoandique sententias ratio, Quintil. 9, 4, 13; quum versus cluditur, id.; — b) i Krigssproget: ∾ agmen, at slutte Toget, Caes. B. G. 1, 25, Curt., o. A.; — II) „bes.", (ligesom includo o. concludo); ∾ aliquid aliqua re: indeslutte el. omgive el. omringe dermed; A) „egenl."; vid. Hor. Epod. 2, 45; men rivus praealtis utrimque clausus ripis, Liv. 21, 54; cf. Cic. Verr. 2, 2; – ogs. ud. abl.; insula ea sinum ab alto claudit, Liv. 30, 24; – ofte ogs. i Krigssproget: at indeslutte el. omringe, urbem operibus, Nep., Liv., obsidione, Nep.; cf. id. Dat. 8, oftere; – ne multitudine clauderentur, id. Milt. 6; cf. Virg. Aen. 8, 473; – venti clusi nubibus, Lucr.; — B) „fig."; 1) „overf.": aflukker el. spærrer; – quod clausae hieme Alpes essent, Liv. 27, 36; cf. Virg. Ge. 2, 317: Rura gelu tum claudit hiems; — 2) ogs. „ment." el. om Foredraget: at indeslutte el. indklæde deri; – qui non claudunt numeris sententias, Cic. Orat. 68; cf. ibd. 58 fin.; ∾ verba pedibus, Hor. Sat. 2, 1, 28; cf. ibd. 1, 10, 59; — III) af partic. clausus, (clūsus), 3, er neutr. subst. clausum, (clusum), i: Aflukke, tillukket Forvaringssted, osv.; – sic positum in clauso linquunt, Virg. Ge. 4, 303; sub uno clauso habere, (i samme Stald), Colum.; – ogs. hører hertil: clusa domorum, Lucr.; clusa viarum, id.

2. claudo, sum, 3, v. n., [claudus): at halte, at hinke; men sædv. „overf.": at være mangelfuld el. feilagtig; – neque enim ignorantia claudit res, Sall. frgm.; nisi etc., numerus clausurus est, Gell. 4, 7; – ogs. er rimel. at hidføre: Cic. Tusc. 5, 8, o. id. Orat. 51, o. id. Brut. 59.

claudus, (cludus, Plaut.), 3: halt, haltende el. hinkende, lam, altero pede, Nep. Ages. 8; pes claudus Hor. Od. 3, 2, 32; iste claudus, (quemadmodum ajunt), pilam, Cic. Pis. 28; cf. Hor. Ep. 1, 17, 61; — II) „fig.": mangelfuld, ufuldstændig i sit Slags; – ∾ naves, (som have mistet deres Aarer el. andre Redskaber); – vid. Liv. 37, 24, o. Tac. Ann. 2, 24; Clauda nec officii pars erit ulla tui, Ovid. Pont. 3, 1, 86; – „bes." ogs. om Foredraget; stabilia probant (aures), clauda deprehendunt, Quintil. 9, 4, 116; – men „techn.": Clauda ··· alterno ··· carmina versu, (Digt i elegiske Vers), Ovid. Trist. 3, 1, 11.

*claustrārĭus, 3: som har med Laase at giøre, artifex: Laasesmed, Lamprid. Elag.; o. — claustrī-

tūmus, i, m., [formet som aedituumus]: Dørvogter, Liv. Andr. ap. Gell.; af — claustrum, i, n., [clausum, 1. claudo]: hvad der lukker derfor; navnl. Laas, Slaa el. Bom, odl.; - (sield. in sing.); objicere claustrum, Curt., vincula claustro, Caes. Germ. Arat. 190; cf. Gell. 14, 6; - Formen clostrum har Senec. Benef. 7, 21; - oftere in pl.: claustra revellere, Cic., Liv., laxare, Virg., rumpere, Ovid.; cf. Cic. Agr. 1, 7; — b) ofte ogs. „alleg."; vid. Hor. Ep. 1, 14, 9, Lucr. 1, 72, o. Plin. Ep. 2, 10 o. 14; — 2) df. „synecd." m. udvidet Bem.: hvad der tiener til Indslutning el. Forvaring; saal. Vold el. Dam, odl.; - urbis ··· claustra, (Byens Mure), Ovid. Met. 4, 86; ligel. claustra maris el. undae: Havn el. Dæmning, Sil.; cf. Virg. Ge. 2, 161; - navnl. ogs. i Krigssproget: Formur, Værn, Skandse; claustra loci etc., vid. Cic. Verr. 5, 32; - df. om Corinthen: claustra locorum tenere, id. Agr. 2, 32; cf. id. Flacc. 12, o. Liv. 9, 32; claustra montium, Tac., Caspiarum, id.; — b) df. „alleg.": quum ego ··· claustra ista nobilitatis refregissem, etc., Cic. Mur. 8.

clausŭla, ae, f., [1. claudo]; sædv. „techn.": Slutning el. Ende, epistolae, Cic., peracti operis, Colum.; cf. Senec. Ep. 77; — b) navnl. ogs. i Rhetoriken: Periodens Afrunding, Cic. Orat. 64, o. id. d. Or. 3, 44; (opp. initium, Quintil.); — 2) i Retssproget: Lovsted el. Retsformular, Dig. — clausum, i, s. clausus, 3, und. 1. claudo. — clausūra, ae, f., [1. claudo], ligesom claustrum, claustra: Castel el. Skandse el. Fort, odl., (sild. Ord), Cod. Just., Cassiod. — clausus, 3, s. und. 1. claudo.

clāva, ae, f., [besl. m. clavus]; I) „egenl.": knortet Gren; df. sædv. Knortekiep el. Knippel, en Kølle, odl.; Cic. Verr. 4, 43, Plin. 19, 3; ogs. som Øvelsesvaaben for den unge Kriger, Cic. d. Senec. 16, Veget.; - navnl. er ogs. clava at mærke som Hercules's Vaaben og Attribut; vid. Prop. 4, 9, 39, o. Ovid. Her. 9, 117, ogs. Suet. Ner. 53, o. A.; - som Ordsprog siges: clavam Herculi extorquere, (om en Umulighed), Macrob.; — II) „overf." o. „techn."; a) i Botaniken; clava Herculis: en Benævnelse paa Planten nymphea, Marc. Emp.; — b) i Gartnersproget, ligesom clavula: en Podeqvist, Pallad.

clāvārium, i, n., [clavus], sc. argentum, ligesom Skopindepenge el. Skopenge: etslags Skienk til Soldaterne, Tac. Hist. 3, 50. — clāvātor, oris, m., [clavo]: som bærer Stridskøllen efter Krigeren, Plaut. Rud. 3, 5, 25. — clāvātus, 3, s. und. clavo.

clāvĭcŭla, ae, f., demin. af clavis; I) liden Nøgle, Caes. Germ. Arat. 195; — II) „overf." o. in pl.: Ranker el. Skud, hvormed Vinstokken omslynger Vinpælene, Cic. d. Senect. 15, Plin. 23, prooem. — 1. clāvĭger, i, m., [clava, gero]: Køllebæreren, Ovid. Met. 15, 22, oftere, som Epithet til Hercules, s. und. clava; — 2) ogs. adj. claviger, a, um; hvf. id. ibd. 7, 437, har Clavigeram ··· Vulcani ··· prolem, om Roveren Periphetes. — 2. clāvĭger, i, m., [clavis, gero]: Nøglebæreren; Epithet til Guden Janus, som Dørenes Skytsgud, Ovid. Fast. 1, 228; cf. ibd. 99.

clāvis, is, f., [κλείς, dor. κλαΐς, m. Digamma]; I) „alm.": Nøgle; - clavim cedo, etc., Plaut. Most. 2, 1, 78; ∾ adulterinae portarum, Sall. Jug. 12; sub clavi esse, Varro; cf. Hor. Od. 2, 14, 26; - claves tradere uxori, (som symbolisk Handling), Dig.; opp. claves adimere, Cic. Phil. 2, 28; — II) „besl." o. „overf." fra Gestaltens Lighed; a) ∾ trochi: etslags Værktøi, hvormed trochus sættes i Bevægelse, Prop. 3, 14, 6; — b) ∾ torcularii: Persetræet i Vinpersen, Cato; — not.: acc. clavim, f. clavem, Plaut., Tibull.; abl. clavi, f. clave, Varro, Appul.

clāvo, (avi), atum, 1, v. a., [clavus]; I) forsyner el. befæster med en Nagle, Paul. Nol.; — II) „overf."; A) clavata concha, (med Spidser el. Pigger), Plin. 9, 61; — B) ∾ mantilia cocco, (forsyne dem med en Purpurstribe), Lamprid.; clavatae tunicae auro, Vopisc.

clāvŭla el. clāvŏla, ae, f., demin. af clava: Podeqvist, Varr. — clāvŭlus, i, m., demin. af clavus: liden Nagle el. Tap, Varr.; — 2) „overf.": liden tapformet Forhærdelse el. Byld, Marc. Emp.

clāvus, i, m., [besl. m. clava]; I) „egenl.": Nagle, Tap; ∾ ferreis figere, Plaut.; - cf. Caes. B. G. 3, 13; — B) hertil mærkes; a) figere clavum: en efter Etruskerne optagen religiøs Skik, at Consulen Idib. Sept. slog et Søm i Væggen i Juppiters Celle, oprdl. ogs.: for efter disse Søm at tælle Aarene; vid. Liv. 7, 3, oftere; — b) som Symbol el. Attribut tillægges clavus ogs. Gudinden Necessitas, (Grækernes Atropos), vid. Hor. Od. 1, 35, 18, o. ibd. 3, 24, 7; men Plaut. As. 1, 3, 4, „alleg." ∾ clavo Cupidinis (fixus) etc.; - men ordsprogsvis, Cic. Verr. 5, 21: ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) Skibsroret el. Roret, (oprdl.: Grebet derpaa); - Ut clavum rectum teneam etc., Enn. ap. Isid.; cf. Virg. Aen. 5, 177 (Serv.); — b) df. ogs. „alleg.": clavum tanti imperii tenere etc., Cic. Sest. 9; ligel. dum clavum rectum teneam, (naar jeg giør min Pligt), Quintil. 2, 17, 24; — B) hos Lægerne heder clavus: etslags smertelig og tapformet Forhærdelse, som Vorte el. Ligtorn, odl., Cels., Plin.; - ogs. en Forhærdelse el. Byld paa Øiet, Cels., el. i Næsen, Plin.; ogs. etslags Sygdom hos Olietræet, id.; - ogs. etslags Abort hos Bierne, id.; — C) endel. er clavus: en Purpurstribe paa den romerske Tunica; hos Senatorerne: bred, (latus, s. und. laticlavius); hos Ridderne: smal, (augustus, s. und. angusticlavius); dog fandtes ved Brugen af latus clavus enkelte Undtagelser; vid. Suet. Aug. 38; men alm. bruges latus clavus om Senatorværdigheden; vid. Plin. Ep. 2, 9, Suet. Claud. 24, oftere; — b) „poet." staaer ogs. clavus f. Tunica med den brede el. smalle Purpurbræmme; hvf. Hor. Sat. 2, 7, 10: clavum ut mutaret in horas.

claxendix, ĭcis, f.: en Muslingart, (genus conchae), Plaut. ap. Prisc.; skrives ogs. clacendix. — Clāzŏmĕnae, arum, f.: By i Jonien, ved d. smyrnæiske Bugt, Mela 1, 17, Plin. 5, 31; — b) df. Clāzŏmĕnius, 3: clazomenisk, Anaxagoras, Cic. d. Or. 3, 34, vinum, Plin.

Clĕanthes, is, m.: stoisk Philosoph, Discipel af Zeno, og Lærer for Chrysippus, Cic. Acad. 2, 23, Senec. Ep. 44, o. A. — b) df. Cleanthēus, 3: cleanthisk, d. e. stoisk; saal. Pers. 5, 64: ∾ fruge, (i. e. Stoicorum praeceptis).

clēma, ătis, n., κλῆμα: en Benævnelse paa Planten polygonon, Plin. 27, 91. — clēmătis, ĭdis, f., κληματίς: etslags Plante med Ranker, Vintergrønt, (vinca minor L.), Plin. 24, 49. — clēmătītis, ĭdis, f., κληματῖτις: etslags vild Vinranke, (clematis vitalba L.), Plin. 25, 94.

clēmens, tis, adj.; I) „egenl." el. oprdl., om Elementerne el. Phænomenerne: sagte el. mild, (f. d. hyppigere placidus el. quietus); df. a) om Luften o. Veiret; vid. Catull. 64, 272; ligel. clementior auster, Stat., dies, Colum.; — b) om Havet og Floderne; ∾ mare, Gell.; clementiore alveo praeterire (campos), Curt. 5, 3; qua sit clementissimus amnis, Ovid. Met. 9, 116; — c) sild. ogs. om en Beliggenhed; ∾ clivulus, (opp. praeceps), Appul.; ratibus clemens (pars insulae), Claudian.; — not.: sield. om Dyrene: tam, (opp. agrestis), Varr.; — II) „fig."; A) om Begreber: maadeholden, passelig; - ∾ rumor, (ikke overdrevet), Sall. Jug. 22; hanc clementem vitam etc.; vid. Ter. Ad. 1, 1, 17; — B) oftere om Personer og Characterer, 1) „alm.": mild, maadeholden, eftergivende; - ille ··· Clemens, placidus etc., Ter. Ad. 5, 4, 10; men satis clemens in disputando etc., Cic. Fin. 2, 4; clementibus accolarum ingeniis etc., Liv. 38, 17; ritus clementes etc.,

Plin. 6, 14; — 2) „bes.": mild i at straffe el. tiltale, overbærende el. naadig; vid. Cic. Cat. 1, 2, o. Liv. 1, 26; ∾ judices et misericordes, Cic.; men id. R. Am. 30: vir ··· ab innocentia clementissimus, (hvor det gielder den Uskyldiges Beskyttelse); cf. Suet. Aug. 67; — b) ogs. om de hidhørende Begreber; justa et clemens servitus, Ter. Andr. 1, 1, 9; ∾ castigatio, Cic., sententia, Liv. 8, 31; — not.: Clemens, tis: romersk Mandsnavn, Tac., Suet.

clēmenter, adv. af clemens; I) „egenl." el. oprdl.; A) med Hensyn paa Naturgienstande, (s. frgd. ab in.), navnl. a) om Vinden: mildt el. sagte; spirant clementius austri, Stat.; — b) ogs. om anden Bevægelse: sagte el. sagtfærdigen, odl.; clementer, quaeso; calces deteris, Plaut. Merc. 5, 2, 111; — B) om en Beliggenhed: med let Tilgang el. med mild Skraaning; ∾ et molliter assurgens collis, Colum.; cf. Tac. Ann. 12, 33; ligel. in compar., id. Hist. 3, 52; — II) „fig."; A) mildt, roligen, sindigen, ferre aliquid, (finde sig deri), Cic.; cf. Lucr. 3, 314; — B) mildt, skaansomt, overbærende; - ∾ et moderate jus dicere, Caes. B. C. 3, 20; ∾ accepti a consule, Liv. 27, 15; men id. 29, 2: ∾ ductis militibus, (fredeligen, uden Plyndring); men Cic. Verr. 5, 8, (om en Eftergivelse af den strænge Ret): si quid est clementer factum, etc.; - superl.: ∾ scribere de aliquo, Gell. 1, 18.

clementĭa, ae, f., [clemens]; I) „egenl." el. oprdl. om Naturgienstande, navnl. om Luften og Veiret: Mildhed, mild og rolig Beskaffenhed; - ∾ coeli, Lucan., aestatis, Plin. Ep., hiemis, Colum., diei, id.; — II) oftest „fig.", bes. „ethisk"; A) naturlig Mildhed og Fredsommelighed; vid. Senec. d. Clem. 1, 3; ogs. Venlighed el. Velvillie i Omgang med andre; vid. Ter. Ad. 5, 4, 7, o. Cic. Off. 1, 25; — B) Mildhed, Skaansel, Overbærelse, (navnl. imod Feilende el. Undergivne); vid. Cic. Verr. 5, 44; ∾ victoris, vid. Ovid. Met. 8, 57, o. Tac. Hist. 3, 19; men ∾ juris, Quintil., (opp. jus asperius, id.); - ogs. Medlidenhed el. Humanitet; ∾ violare, Alcib. 10; — not.: „overf." ogs. om Dyrene: Tamhed el. Spagfærdighed, odl.; vid. Plin. 8, 7 o. 19; — III) Clementia, personificeret som Guddom, vid. Plin. 2, 5, o. Stat. Theb. 12, 482 flgd.; — not.: af Philosophen Seneca haves twende Bøger: de Clementia.

Cleobis, is, s. und. Biton. — Clĕōnae, arum, f., Κλεωναί: liden By i Argolis, i Nærheden af Nemea, hvor Hercules fældede den nemeiske Løve, Ovid. Met. 6, 417, Plin. 4, 6; — b) df. adj. Clĕōnaeus, 3, leo, Lucan., Sil., (den nemeiske Løve); - heder ogs. ∾ sidus, Stat., Martial.; men ∾ stirps, (i. e. Herculea), Stat.; — not.: ogs. er Cleonae: en By i Macedonien, ved Athos, Plin. 4, 17; - ogs. in sing. Cleona, ae, Mela 2, 2. — clĕōnicion, i, n., κλεωνίκιον: etslags Plante, heder ogs. clinopodion, Plin. 24, 87.

Clĕŏpătra, ae, f., Κλεοπάτρα: Søster og Gemalinde af den sidste Konge i Ægypten, blev omsider, tilligem. Triumviren Antonius overvunden i Slaget ved Actium; hvf. Actios ··· Cleopatra, Stat. Silv.; s. ogs. Hor. Od. 1, 37, Juvenal. 2, 109, Lucan., o. A.; — not.: andre Fyrstinder af dette Navn anføres Liv. 8, 24, o. Justin. 37, 3.

clĕpo, psi, ptum, 3, κλέπτω, (forcl. perf. conj. cleperit o. clepsit; vid. Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb., o. Liv. 22, 10, af en gammel Formular), v. a.; I) „egenl.": stieler el. bortlister; (oftest forcl.); - vid. Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10, Plaut. Pseud. 1, 2, 6, o. A.; — II) „overf."; A) sermonem hic nostrum ex occulto clepit, (belurer den), Pacuv. ap. Non.; — B) ∾ se: forstikke sig el. skiule sig, Senec. Med. 156. — clepsydra, ae, f., κλεψύδρα: Vanduhret, Senec. Ep. 24, Veget.; - brugtes navnl. til at bestemme den Tid, hvori Taleren burde fuldende sit Foredrag; vid. Plin. Ep. 2, 11, ibd. 6, 2, o. Martial. 6, 35; men Cic. d. Or. 3, 34, om en Rabulist: latrare ad clepsydram. — clepta, ae, m., κλέπτης: en Tyv, Plaut. Truc. 1, 2, 9.

*clērĭcālis, e: præstelig el. geistlig, tirocinium, Sidon.; o. — clērĭcātus, us, m.: den geistlige Stand, Hieronym.; af — clērĭcus, i, m., κληρικός: den Geistlige, Hieronym. — Clērūmĕnoe, (f. -ni), orum, Κληρούμενοι, (de Lodkastende), Navnet paa en Comoedie af Diphilus, (lat. Sortientes), Plaut. Cas. prol. 31. — clērus, i, m., κλῆρος: den geistlige Stand, Geistligheden, Tertull.

clibănārius, i, m.: Kriger i Harnisk, (Curasserer), navnl. som persisk Vaabenart, Lamprid., Amm.; af — clibănus, i, m., κλίβανος: etslags Kar el. Gryde til Brødbagning, var udvidet nedad; vid. Plin. 18, 27, o. Colum.; — 2) sild. ogs. alm. f. furnus el. Ovn, Tertull. — Clīdūchus, i, m., Κλειδοῦχος, (d. e. Nøglebæreren), Navnet paa twende Billedstøtter af Phidias og af Euphranor, Plin. 34, 19.

clĭens, tis, comm., [f. cluens, af clueo, d. e. hører; „overf.": er hørig og lydig el. underdanig]; df. sædv. I) i Rom: en Client, d. e. en ringere Mand el. Borger, som beskyttes af den Mægtigere, der i dette sit Forhold heder patronus; vid. Cato ap. Gell. 5, 13, o. Cic. R. Am. 7; - patronus si clienti fraudem fecerit, sacer esto, frgm. XII Tabb. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 609: quibus ··· fraus innexa clienti; cf. Ovid. A.A. 1, 88; — II) udenfor Rom ere clientes: en Høvdings Tilhængere el. Undergivne; vid. Caes. B. G. 1, 4, o. ibd. 6, 15 o. 19, ogs. Tac. Ann. 1, 57; — B) ogs. undert. om et helt Folk, der lever under et mægtigeres Beskyttelse; vid. Caes. B. G. 1, 31, o. ibd. 6, 12, oftere; — not.: gen. pl. clientum, f. d. sædv. clientium, Hor. Od. 3, 5, 53. — clienta, ae, „poet." som fem. af cliens: en Clientinde, Plaut., Hor. Od. 2, 18, 8.

clientēla, ae, f., [cliens]; I) navnl. i Rom: Clientens Forhold til hans Patron, Clientskab el. Clientel; vid. Cic. R. Am. 37; cf. ibd. 33, ogs. Ter. Eun. 5, 8, 9; - ogs. undert. om en romersk Provindses el. dens Indvaaneres Forhold til sammes Patron i Rom; vid. Cic. Att. 14, 12, om Siculerne; - ogs. „overf.": poëtae sub clientela Musarum, Suet. Gramm. 6; — B) „meton." sædv. in pl.: nogens Clienter el. de af en Patron beskyttede Personer og Forholde; saal. Cic. Fam. 13, 64: clientelas acceptas a majoribus etc.; cf. id. Cat. 4, 11, Caes. B. C. 2, 18, o. A.; - ogs. in sing., Justin. 8, 4; — II) udenfor Rom: Forbundsfællernes Forhold til el. Afhængighed af den mægtigere Stat, Bundsforvandskab, Caes. B. G. 6, 12. — clientŭlus, i, m., Tac. Orat. 37, demin. af cliens, inc.; — fem. clientula, ae, Ascon.

clima, (ogs. clīma), atis, n., κλίμα; I) oprdl.: Bøining, navnl. Jordens imod Polerne; df. (sild.); A) Himmelegnens Beskaffenhed, Climatet, Appul.; — B) Bøining el. Egn el. Sted; df. „overf.": ∾ medium ventris, Veget.; — II) hos Landmaalerne: Jordsmon af 60 Fod i Firkant, Colum. 5, 1. — clīmăcis, ĭdis, f., κλιμακίς: liden Trappe, Vitruv. 10, 17. — clīmacter, ēris, m., κλιμακτήρ, (Trappestige); df. i Astronomien: ligesom Trinaaret, el. det farlige Aar i det menneskelige Liv, neml. efter Folketroen: hvert syvende Aar; vid. Plin. 7, 50, o. Gell. 3, 10. — clīmactērĭcus, 3, κλιμακτηρικός: hørende til det farlige Leveaar, climacterisk; ∾ annus, Censorin. de Die Natali, 14; cf. Plin. Ep. 2, 20. — clīmax, ăcis, f., κλῖμαξ, (Stie el. Trappe), som rhetorisk Figur: Udtrykkets ligesom trinvise Forstærkelse, lat. gradatio, Capella, som citerer Cic. Mil. 23; (cf. Quintil. 9, 3, 34).

*clīnămen, ĭnis, n.: et Legemes Bøining; ∾ principiorum, vid. Lucr. 2, 292; o. — clīnātus, 3: bøiet el. sænket; vid. Lucr. 6, 563, o. Cic. Arat. 86; — [inus. clino]. — Clīnĭas, ae, m., o. Clīnĭădes, ae, m., vid. Nep. Alcib., in., o. Ovid. Ib. 635. — clīnīce, es, f., κλινική, (sc. τέχνη): Lægens Kunst

el. Praxis ved Sygesengen (κλίνη), Cliniken, Plin. 29, 2. — clīnĭcus, i, m., κλινικός; 1) Læge ved Sygesengen, Martial. 9, 97; — 2) den sengeliggende Patient, Hieronym.; — 3) Ligbærer el. Graver, Martial. 3, 93. — clinŏpăle, es, f., κλινοπάλη, (ligesom Sengekamp), vid. Suet. Dom. 22. — clinŏpŏdĭon, i, n., κλινοπόδιον, (liden Sengefod): Navnet paa en Plante, Plin. 24, 87. — clinŏpus, ŏdis, κλινόπους: Sengefod, Lucil. ap. Macrob.

Clīo, us, Κλειώ; 1) Historiens Musa; Clio Clīusque sorores, Ovid. A. A. 1, 27; — 2) Navnet paa en Oceanide, Virg. Ge. 4, 341.

clĭpĕo, (clypeo), (avi), atum, 1, v. a., [clipeus]: forsyner med et Skiold, Pacuv. ap. Non.; - clipeata agmina, Virg. Aen. 7, 793; cf. Ovid. Met. 3, 110; - ogs. absol.: clipeati, (sc. milites), Liv. 44, 41; — 2) clipeata imago: som er anbragt paa en skioldformet Flade, Macrob. — clĭpĕŏlum, i, n.: lidet Skiold, Hygin.; demin. af — clĭpĕum, i, n.: Biform af flgd., Virg. Aen. 9, 709, o. Liv. 1, 43, oftere.

clĭpĕus, (clyp., men clupeus, Enn. ap. Varr.); I) „egenl.": det runde af Kobber forfærdigede romerske Skiold; (forskielligt fra scutum; vid. Liv. 8, 8, o. id. 9, 19); - salvusne esset clypeus, etc., Cic. Fin. 2, 30; excipere ictus clipeo, Ovid.; cf. Virg. Aen. 2, 443: clypeosque ad tela sinistris Protecti objiciunt; - ogs. „alleg.": Skiold el. Værn, Claudian.; - men som Ordsprog: sero clypeum post vulnera sumere, (for sildigt at giøre noget), Ovid. Trist. 1, 3, 35; — II) „meton."; A) „alm.": en skioldformet Gestalt; - in altisono coeli clupeo, Enn. ap. Varr.; men Ovid. Met. 15, 192: Ipse dei clipeus etc., (d. e. Solskiven); ogs. et rundt Meteor el. Luftsyn, Senec. Qu. N. 1, 1; — B) „bes.": det paa en skioldformet Flade fremstillede Brystbillede af Guder el. af Mennesker, navnl. som kunstigen forarbeidet og som Æresgave el. Tempelgave); vid. Plin. 35, 4, ogs. Hor. Od. 1, 28, 11, ogs. Liv. 25, 39, Tac. Ann. 2, 83, o. Suet. Calig. 16, oftere.

clītellae, arum, f.: Pakfaddel, navnl. til Esler og Muldyr; vid. Plaut. Most. 3, 2, 91, Phaedr. 1, 15, o. Hor. Sat. 1, 5, 47; - som Ordsprog siges: bovi clitellas imponere, (slet at vælge sin Mand), Cic. Att. 5, 15; df. — clītellārĭus, 3: hørende til en Pakfaddel el. benævnt derefter, muli, Colum.; ogs. ∾ homines, (Pakeseldrivere), Plaut. — Clīternum, i, n.: By i d. Æqviske; — bb) df. Clīterninus, 3, colei, Cic. Fam. 9, 22; — b) df. Clīternini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Cliternum, Plin. 3, 17.

Clītor, oris, m.: Biform af flgd., men alene in abl. Clitore, Liv. 39, 35. — Clītōrĭum, i, n.: By i Arcadien, Plin. 4, 10; — b) df. Clītōrĭus, 3, fons, Ovid., lacus, Plin. — Clĭtumnus, i, m.: Flod i Umbrien, hvis Kilde, under Navn af Juppiter Clitumnus, nød guddommelig Ære; (hod. Clitumno); vid. Plin. Ep. 8, 8, Virg. Ge. 2, 146, (Serv.), ogs. Prop. 2, 15, 25, Suet. Calig. 43, o. A.; — b) ogs. adj.: Clitumna novalia, Stat. Silv. 1, 4.

clīvĭa avis, i. e. prohibitoria; vid. Plin. 10, 17; f. ogs. Fest. in clivia auspicia. — *clīvōsus, 3: fuld af Høie el. Bakker, rus, Virg., solum, Plin., trames, Virg., Olympus, Ovid.; - ogs. „alleg.": ∾ tramite, (steil, besværlig), Sil.; o. — clīvŭlus, i, m., demin.: liden Høi, Colum., Appul.; — [clivus]. — clīvum, i, n.: for= o. eftercl. Biform af flgd., Cato ap. Non., Frontin. d. Lim.

clīvus, i, m., [inus. clino, af κλίνω, d. e. bøier]: Høi med mild Skraaning el. Bøining; vid. Virg. Ecl. 9, 8, o. Ovid. Met. 11, 151; ogs. „alm.": Høi el. Bakke; vid. Caes. B. C. 3, 46, Hor. Ep. 1, 13, 10, o. Liv. 21, 32; - ∾ Capitolinus, Cic., Liv.; heder ogs. ∾ sacer, Hor. Od. 4, 2, 35; - ∾ arduus; Ovid. Fast. 1, 264, (i Modsætning af Sletten); — II) df. ogs. A) „meton.": Skraaning; ∾ mensae, Ovid. Met. 8, 663; ∾ tabulae, id. Nux 77; — B) „alleg." el. som Ordsprog: clivo sudamus in imo, (dette er endnu kun Begyndelsen), Ovid. Her. 20, 41; cf. Senec. Ep. 31.

clŏāca, ae, f.: en af K. Tarqvinius Priscus bygget underjordisk Canal i Rom, hvorigiennem al Urenhed føres ud i Tiberen; ofte ogs. in pl.; vid. Liv. 1, 38 o. 56; cloacas detergere, id., purgare et reficere, Dig.; cf. Cic. Sest. 35, oftere; men „alleg.": jacere in cloacam, Hor. Sat. 2, 3, 242; — bb) df. ogs. a) comisk til den Drikfældige: prolue cloacam, Plaut. Curc. 1, 2, 29; — b) som Ordsprog: arcem ex cloaca facere, s. und. arx; df. — clŏācālis, e: hørende til en Cloak, (for= o. eftercl. Ord), flumen, Cato ap. Fest., faeculentia, Sidon. — Cloacina, s. und. Cluacina.

Clōdĭānus, 3, (Claud.): hørende til el. benævnt efter en Clodius, navnl. efter Almuetribunen Clodius, incendia, Cic., operae, id.; s. und. Claudius. — clōdico, are, s. und. claudico. — Clodius, i, o. Clodius, 3, s. und. Claudius. — clodo, ĕre, s. und. 2. claudo.

Cloelia, ae, f.: romersk Jomfru, der, som Gidsel hos K. Porsenna, med flere qvindelige Fanger undkom, ved at svømme over Tiberen, Liv. 2, 13; cf. Virg. Aen. 8, 651. — clonos, i, f.: etslags Plante, ogs. batrachium o. scelerata, Appul. — clostellum, i, n.: liden Laas, Petron. Sat. 140, demin. af — clostrum, i, f. und. claustrum. — Clōthō, (rimel. alene in nom. o. acc.), Κλωθώ, (den Spindende): den ene af de trende Parcer, Ovid. Fast. 6, 757, Juvenal. 9, 135, ferrea, Stat.; — b) „poet." ogs. „overf.": Clotho longam, (f. vitam longam), Sil. 5, 404.

Clŭăcina, (Cloacina, Lactant.), ae, f., [af inus. cluo, f. purgo]: den Rensende; Epithet til Gudinden Venus; vid. Plin. 15, 36, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 720; apud Cluacinae (Clo.) sacrum, Plaut. Curc. 4, 1, 10. — cludo, ĕre, s. und. claudo. — cludus, 3, f. und. claudus.

Clŭentĭus, a: romersk Slægts= o. Personsnavn; cf. Virg. Aen. 5, 123; — b) df. rimel.: Cluentia el. Cluentina tribus, vid. Vell. 2, 20; — not.: Avitus Cluentius, vid. Cic. Orat. p. Cluentio. — clŭĕo, ēre, v. n., κλύω, (i. e. audio, dicor), ligesom audio: hører mig nævne saa, blive kaldet saa; (forcl. Ord); - ut meus victor vir belli clueat, Plaut. Amph. 2, 2, 16; cf. Lucr. 1, 120; men absol., ibd. 450; - ogs. c. inf.; esse cluebat omnium miserrimus, Enn. ap. Non.; — b) forcl. ogs. in pass. m. s. Bem., Pacuv. ap. Non.; ligel. Plaut. Pseud. 4, 1, 12: Stratioticus homo qui cluear. — Clŭĭlĭus, Κλοίλιος: Konge i Alba, efter hvem benævnes: Cluiliae fossae; vid. Liv. 1, 23, o. id. 2, 39.

*clūnālis, e: hørende til Lenden el. Laaret, pedes, Avien.; o. — clūnĭcŭlus, i, m., el. clūnĭcŭla, ae, f.: liden Lend el. lidet Laar; - clunĭculi avium, Favorin. ap. Gell. 15, 8; af — clūnis, is, m. o. f., [rimel. besl. m. inus. clino, i. e. κλίνω: lener el. bøier]: Lenden el. Laaret (hos Mennesker og Dyr); vid. Hor. Sat. 1, 2, 89, o. ibd. 2, 8, 91; clunes apri, (Skinke el. Kølle deraf), Juvenal.; tremulo clune, id. 11, 164.

1. clŭo, ĕre, inus. f. purgo; vid. Plin. 15, 36. — 2. clŭo, ĕre: sild. Biform af clueo, Prudent., Symmach. — 1. clŭpĕa, ae, f.: etslags liden Flodfisk, (∾ alosa L.), Plin. 9, 17. — 2. Clŭpea, (Clypea), ae, f., Mela, Plin. 5, 3, Flor.; o. Clŭpeae, arum, f., Caes. B. C. 2, 23, o. Auct. B. Afr. 3: By i Africa propria. — clupeus, i, s. und. clipeus. — clūrinus, 3, [af inus. clura, i. e. πίθηκος, el. simia], pecus, (d. e. Aberne), Plaut. Truc. 2, 2, 14, inc.

*clūsāris, e, o. clusārĭus, 3: forcl. Biform af flgd., Hygin. ap. Goes.; o. — clūsĭlis, e: som let lukkes, el. som let lukker sig, conchae, Plin. 9, 61; — [1. claudo, cludo]. — Clūsĭum, i, n.: By i Etrurien, (hod. Chiusi), tidligere Camers; vid. Liv. 10, 25,

o. A.; — bb) df. Clūsīnus, 3: clusisk, fontes, (kolde Bade), Hor. Ep. 1, 15, 9; ∾ far, (af fortrinlig Godhed), Colum.; hvf. ∾ pultes, Martial. 13, 8; — b) subst. Clūsīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Clusium, Liv. 5, 35, Plin. 3, 8. — *Clūsius, i, m.: Epithet til Guden Janus, hvis Tempel lukkedes i Fredstider, Ovid. Fast. 1, 130; o. — clūsor, oris, m.: som tillukker el. indelukker el. omringer, Sidon.; — [cludo, 1. claudo]. — clūsūra, ae, s. und. clausura. — clusus, 3, s. clausus, 3, und. 1. claudo.

clўbătis, is, f., κλύβατις: en Benævnelse paa Planten helxine, Appul. — Clўmĕne, es, f., Κλυμένη; I) Gemalinde af d. æthiopiske Konge Merops, ved Solguden Moder til Phanthon, Ovid. Met. 2, 37 o. 43, oftere; — B) df. 1) Clўmĕnēius, 3, proles, (i. e. Phaëthon), Ovid. l. c., 19; — 2) Clўmĕnēis, idis, f.: en Datter af Clymene, Albinov. ad Liviam 1, 111; — II) en Oceanide, Virg. Ge. 4, 345; — III) en Ledsagerinde af Helena, Ovid. Her. 17, 267. — Clymenēis, idis, o. Clymenēius, 3, s. und. frgd. — 1. clўmĕnus, i, m., κλύμενος: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 33. — 2. Clўmĕnus, i, m.: Epithet til Pluto, Ovid. Fast. 6, 757. — Clypea, etc., s. und. Clupea. — clypeo, clypeum, o. clypeus, s. und. clipeo, etc.

clysmus, i, m., κλυσμός: = flgd. nr. 1, Scribon. — clyster, ēris, m., κλυστήρ; 1) Klyster el. Tarmebad, Cels., Plin., Suet. Ner. 20, o. A.; hos Cels. ogs. lotio; — 2) Klystersprøite, Suet. Claud. 44, Plin., o. A.; ∾ oricularius, (Øresprøite), Cels. — clystērium, i, n., κλυστήριον: = frgd. nr. 1, Scribon. — clystērizo, are, v. a., κλυστηρίζω: at sætte Klyster, Coel. Aur., Veget.

Clўtaemnestra, ae, f., Κλυταιμνήστρα: Datter af Tyndarus og Leda, Søster af Helena, Castor o. Pollux, Gemalinde af Agamemnon, som hun ombragte, Moder til Orestes, Iphigenia, Electra; blev endel. paa Gudens Befaling ombragt af hendes Søn Orestes; - vid Hygin. Fab. 117 o. 240, o. Serv. ad Virg. Aen. 2, 601, oftere; — 2) „meton." ogs. f. et ukydsk Fruentimmer; vid. Coelius ap. Quintil. 8, 6, 53. — Clўtie, es, f., Κλυτίη: en til Heliotropion el. Solblomst forvandlet Oceanide; vid. Ovid. Met. 4, 206 o. 256 flgd.

Cnaeus o. Cnēus, i, m.: romersk Fornavn, sædv. afkortet Cn., men efter Quintil. 1, 7, 28, at udtale som Gnaeus; s. und. Bogstavet C. — cnēcus, i, f.: = cnicus, Colum. — cnēdīnus, 3, κνήδινος: af Nelder, oleum, Plin. 15, 7 (Hard.). — cneōron, i, n., κνέωρον, ogs. cnestron, i, n., κνῆστρον: etslags Plante, ogs. thymalaea, Kielderhals, (daphne Gnidium L.), Plin. 13, 35. — cnicus, el. cnecus, i, f., κνῆκος: etslags ægyptisk Plante, germ. Saflor, (carthamus tinctorius L.), vid. Plin. 21, 53 o. 107. — cnide, es, f., κνίδη: Sønelden, (Plantedyr el. zoophyton), urtica marina, Plin. 32, 53. — Cnidius, o. Cnidus, s. und. Gnidus. — cnissa, ae, f., κνίσσα: Offerdamp, Fedtdamp af det brændende Offer, Arnob. — cnōdax, ācis, m., κνώδαξ, m., i Mechaniken: Kegletoppen, Vitruv. 10, 6.

co- i Sammensætn. foran Vocaler o. „h" er f. com- el. con-, neml. ved Bortkastelsen af m el. n, f. cum (som praepos. insep.). — Coa, ae, f., [rimel. besl. m. coire], Coel. ap. Quintil. 8, 6, 53.

co.accēdo, ĕre, v. n.: tillige el. desuden at komme dertil; vid. Plaut. Curc. 2, 3, 65. — *coăcervatim, adv.: hobevis, Appul.; o. — coăcervātio, onis, f.: Sammenhobning, omnium actionum, Dig.; — b) „bes." ogs. som rhetorisk Figur, Cic. Part. or. 35, fin., o. Quintil. 9, 3, 53; af — co.ăcervo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sammenhober el. sammendynger, pecunias, Cic., magnam vim emblematum, id. Verr. 4, 24; cf. ibd. 5, 57; - ∾ cadavera, Caes., cumulos hostium, Liv., armorum, id; — II) „fig.": verisimilia ... quum sunt coacervata, Cic. Part. or. 11; - men „poet.": Per coacervatos pereat domus impia luctus, Ovid. Met. 8, 485.

co.ăcesco, ăcŭi, 3, v. n. intens.: at blive aldeles sur; om Druer, Varro, om Vin, Cic., (s. nedens.); ogs. om de nydte Spiser, Cels.; — II) „fig.", navnl. „ethisk" el. om Characteren: at blive bitter el. arrig el. hadsk; vid. Cic. d. Senect. 18; men id. frgm. Orat. pro Scauro 43, „alleg.": tot transfusionibus coacuisse.

coacte, adv. af coactus: sammentrængt; df. „overf."; 1) paaskyndet, ilende; in compar., Gell. 10, 11; — 2) nøiagtigen; in compar., id. 10, 2; — 3) med Tvang, voldsomt, Tertull. — coactilis, e, [coactus, cogo]: sammentrængt; coactilia: valkede Tøier, Filt, Dig. — coactim, adv.: Biform af coacte, ligesom coacto: sammentrængt; df. „overf.": ∾ scribere, (i Korthed), Sidon.; — coactio, onis, f., [cogo]: Indsamling; df. in pl.: ∾ argentarias facere, Suet. Vesp. 1, (være Incassator); — II) „overf."; A) Sammendragning, Forkortning; ∾ causae in breve, Dig.; — B) etslags Sygdom el. Krampe hos Dyrene, Veget.

coacto, are, v. a., intens. af cogo: tvinger; c. inf.; men alene Lucr. 6, 1121 o. 1160. — *coactor, oris, m.; I) „egenl.": som samler el. sammentrænger; df. A) som incasserer Penge (fra Auctioner el. Skatter, osv.), Hor. Sat. 1, 6, 86, o. Auct. Vit. Hor.; — B) agminis coactores, Tac. Hist. 2, 68, Bagtroppen; — II) „overf.": som tvinger; quibus opus sit ... ut ita dicam, coactore, Senec. Ep. 52; o. — coactūra, ae, f.: Indsamling, men sædv. „concr.": det Indsamlede; coactura (sc. baccarum) uniuscujusque diei, Colum.; — [cogo]. — 1. coactus, 3: partic. af cogo. — 2. coactus, us, m., [cogo]: = coactio; men alene „overf." o. in abl., coactu: ved Tvang, ved at tvinges el. nødes deraf; - coactu atque efflagitatu meo, Cic.; coactu civitatis, Caes.; cf. Lucr. 2, 273.

co.addo, ĕre, v. a.: lægger el. føier endnu dertil, Cato, Plaut. — co.ădŏlesco, ēvi, 3, v. n.: at voxe dermed el. tilligemed et andet, Tertull. — co.ădōro, are, v. a.: at tilbede dermed el. tillige, Ambros., Cod. Just. — coădūnātio, onis, f.: Sammenfatning el. Opsummering, totius calculi, Cod. Just.; af — co.adūno, avi, atum, 1, v. a.: forener el. forbinder endnu dermed, brachium statuae, Dig.; men plures summae in unam coadunatae, ibd.

co.aedĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.: bebygger derhos el. tillige; ∾ campum Martium, Cic. Att. 13, 33; cf. id. Part. or. 10. — co.aegrōto, are, v. n.: derhos el. tillige at være syg, Hieron. — co.aequālis, e: jevnaldrende, af samme Alder, Petron.; — df. subst.: Kammerat, in ludo inter coaequales discens, Justin. 23, 4; - „overf." ogs. om Dyrene, Colum. 8, 14; df. — coaequālĭtas, atis, f.: Lighed, honorum militiae, Dig.

co.aequo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør lige dermed el. med et andet, jevner el. sletter, aream, Cato, montes, Sall.; ∾ glebas inducta crate, Colum.; — II) „fig.": giør lige med hinanden i Magt el. Værd, ophæver al Forskiel derimellem; - ∾ gratiam omnium, Sall. frgm.; coadaequati dignitate, pecunia, virtute, ibd.; - ∾ aliquem cum aliquo, Lactant.

co.aestĭmo, are, v. a.: tillige at ansee el. erklære derfor, Dig. — coaetānĕo, are, v. n.: at være af samme Alder el. jevnaldrende, Appul., Tertull.; af — coaetānĕus, 3, [con-, aetas]: af samme Alder, jevnaldrende, Appul. — co.aeternus, 3: lige evig, Tertull. — coaevus, 3, [con-, aevum]: af lige Alder, jevnaldrende, Augustin., Prudent.

co.aggĕro, (avi), atum, 1, v. a.: sammenhober, lapides, Serv. ad Virg. Aen. 5, 273; — 2) ∾ aliquid aliqua re, (bedække med en Hob deraf); ∾ ova faba

fresa, Colum. 8, 6. — co.ăgĭto, are, v. a.; hos Lægerne: at røre el. ryste sammen, Marc. Empir.

*coagmentātio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelse, Cic. Univ. 5, oftere; – in pl., Vitruv.; af — coagmento, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." o. „techniſk": sammenføier el. forbinder, limer el. lodder el. kleber sammen; – vid. Cic. d. Senect. 20, o. id. Tusc. 1, 29; ∾ tabulam, Vitruv., fissuram, Colum.; — II) „overf."; men hos Cic., (som mindre ſædvanligt), ogſ. m. quasi el. quodammodo; – vid. id. Brut. 17, o. id. d. Or. 3, 43; dog id. Phil. 7, 7: docebo, ne coagmentari quidem posse pacem; af — coagmentum, i, n., [cogo]; I) „egenl.": Sammenføining el. Forbindelse, (men alene concret); – inter coagmenta lapidum etc., Caes. B. C. 3, 105; coagmenta in foribus, (Fælding i Døren), Plaut. Most. 3, 2, 144; — II) „overf.": Forbindelse, Forbindelsesled, syllabarum, Gell. 17, 9.

coāgŭlatio, onis, f.: at løbe sammen; ∾ lactis, Plin.; af — cōāgŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: lader løbe sammen el. størkne, (el. bringer dertil); – ∾ (balsamum), Plin. 12, 54; lac coagulatum, id.; cf. id. 20, 97; af — coāgŭlum, i, n., [cogo]; I) „egenl.": Løbe, (hvorved Melk bringes til at løbe sammen; navnl. den i Pattedyrenes Mave sammenløbne Melk; ogſ. denne Mave ſelv); – ∾ leporinum, haedinum, Varro; lacte asinae coaguli vice uti, Plin.; – ogſ. om andre Ting: at løbe sammen el. størkne el. fryſe; num causa oleo coaguli in levitate etc.? Gell. 17, 8, 15; — b) „meton.": den sammenløbne Melk, tyk Melk, ogſ. Oſt; si coagulum alicui nocuerit, Plin.; cf. Ovid. Fast. 4, 545; — II) „overf." el. „alleg.": hvad der forbinder el. befæſter; dſ. om Vinen: hoc continet coagulum convivia, Varro; ∾ animi atque amoris, Gell.; ∾ omnium aerumnarum, (i. e. causa), Amm.

co.ălesco, (ogſ. coolesco, Lucr.), ălŭi, ălĭtum, 2, v. n. inch.; I) „egenl.": at voxe sammen, ved Væxten at forbinde ſig; ogſ. at voxe sammen dermed, at ſlaae Rødder deri, odl.; ogſ. alm.: at voxe til, at trives i Væxten, odl.; – ∾ calce (saxa), Lucr.; cf. id. 2, 1061; – ogſ. om Saar: at groe sammen, at læges, Plin.; – forte ilex coaluerat inter saxa, Sall. Jug. 93; cf. Suet. Aug. 92, o. Ovid. A. A. 2, 649; — b) ogſ. om Generationen; vid. Gell. 12, 1; — II) „fig.", (navnl. ofte hos Hiſtorikerne); – quam facile coaluerint etc., Sall. Cat. 6; cf. Liv. 1, 8, id. 2, 48, o. Tac. Ann. 6, 44; – vixdum coalescens ··· regnum, vid. Liv. 29, 31; cf. Tac. Hist. 1, 21; – ligel. coalita libertate, id. Hist. 4, 55; cf. id Ann. 13, 26; – hos Quintil. ogſ. om Ordene og om Talen; – (voces) e duobus quasi corporibus coalescunt, ut maleficus, id.; men id. 2, 9, fin.: coalescere eloquentia nequit, nisi sociata tradentis accipientisque concordia.

1. coalitus, 3: partic. af coalesco. — 2. coălĭtus, us, m., [coalesco]: Sammenvoxen; dſ. alm. Forbindelse, Forening, Arnob. — co.ălo, ĕre, v. a.: tillige at ernære, Hieronym.

co.ămātor, oris, m.: en Medbeiler, Caecil. ap. Non., inc. — co.ambŭlo, are, v. n.: at gaae med, Claud. Mam. — co.angusto, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": indſkrænker el. indeſlutter i et ſnevert Rum, Varro; in pass., Auct. B. Hisp. 5; men ∾ fistulam, Cels., aditum, Dig., (giøre trang el. ſnever); — II) „overf."; haec lex ··· coangustari etiam potest, Cic. Leg. 3, 19. — coaptātio, onis, f.: passende Sammenføining, Grækernes ἁρμονία, Augustin.; af — co.apto, (avi), atum, 1, v. a.: at afpasse dertil, at sammenføie dermed, aliquid alicui, Augustin.

coarctatio, onis, o. coarcto, are, ſ. und. coartatio, etc. — co.ăresco, ărŭi, 3, v. n. inch.: at indtørres med el. i hinanden; aes et arena ··· quum coaruerint, Vitruv. 7, 11. — cŏ.argŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; oprdl.: angriber fra alle Sider, (navnl. med Grunde el. Beviſer); dſ. I) i Retsſproget; ∾ aliquem: at føre Klage og Bevis imod nogen, at overbeviſe nogen om en Brøde; vid. Cic Verr. 4, 47; ligel Lentulum ··· coarguit ··· sermonibus etc., Sall. Cat. 47; – ogſ. absol. el. uden acc.; in exprobrando et coarguendo etc., Quintil. 11, 3, 92; – ogſ. c. gen. criminis; ∾ aliquem avaritiae, Cic., facinoris, Tac. Ann. 13, 29; — II) oftere udenfor Retsſproget el. „alm."; ∾ aliquid: at angive og beviſe (en Forſeelſe el. en Beſkaffenhed); dſ. om Begreber: at være et fuldkomment Bevis derfor el. derpaa; – vid. Cic. R. Am. 30, o. id. Mur. 4; men quam (legem) usus coarguit, (hvilken Lovs Ubrugbarhed Erfaringen viſer), Liv. 44, 6; cf. Plin. 16, 36; ogſ. m. Objectsſætn.; quod falsum esse, pluribus coarguitur, Quintil. 4, 2, 4.

coartātio, (coarct.), onis, f., [coarto]: Sammentrængen i et ſnevert Rum, navnl. Vandets, Vitruv., men Mandſkabets, vid. Liv. 27, 46; cf. Hirt. B. Al. 74. — co.artĭcŭlo, are, v. a.: at giøre talende; ∾ ora mutorum, Arnob. — co.arto, (coarcto), avi, atum, 1, v. a.: ſammentrænger el. indpreſſer i et ſnevert Rum; – ∾ fenum in struem, Colum.; ∾ alveum Tiberis, (opp. laxare), Suet. Aug. 30; ubi angustae fauces iter coartant, Liv. 25, 5; ∾ forum, Tac.; in oppidis coartatus, (indkneben el. indeſluttet deri), Cic. Att. 7, 10; — II) „overf."; A) om Tiden: forkorter el. afkorter, tempus sponsas habendi, Suet. Aug. 34; — B) om Talen: ſammentrænger; vid. Cic. d. Or. 1, 35; ∾ plura in unum, Plin. Ep. 1, 20; — not.: ſild. ogſ. ligeſom cogo: tvinger dertil, c. inf., Dig.

coassatio, coasso, ſ. und. coaxatio, etc. — Coātrae, (Choatrae), arum, m.: Folk ved den mæotiſke Sø, Plin. 6, 7, Lucan. — coaxatio, onis, f.: Brædernes Sammenpløining; dſ. „concr.": Brædegulv, odl., Vitruv. 6, 5; ogſ. in pl., Plin. 36, 62; af — 1. coaxo, (coasso), (avi), atum, 1, v. a., [con-, axis]: ſammenpløier (Bræder, odl.), Vitruv. 7, 1. — 2. coaxo, are, v. n., ſom Frøernes Naturlyd: at qvække, Suet. Aug. 94, Auct. carm. d. Philom. 62, Spartian.

cōbion, i, n.: en Art af Væxten tithymalus el. Ulvemelk, Plin. 26, 45. — Cōcălus, i, m.: mythiſk Konge paa Sicilien; om ham ſ. Ovid. Met. 8, 261; cf. id. Ib. 291, flgd.; — b) dſ. fem. patron.: Cōcălis, idis, pl. Cōcăides, um: Døttrene af K. Cocalus, Sil. 14, 42.

*coccĭnātus, 3: ſom er iført Scharlagenklæder, puerulus, Suet. Dom. 4; o. — coccĭnĕus, 3: ſcharlagenfarvet, acini, Plin., lacernae, Martial.; af — coccĭnum, i, n., ſ. und. flgd. — coccĭnus, 3, ligeſom coccineus: ſcharlagenfarvet, gausapa, Petron., laena, Juvenal.; — 2) dſ. subst. coccinum, i, n.; a) in sing., ligeſom coccum: Scharlagenbær, Hieronym.; — b) in pl.: Scharlagenklæder, Martial. 2, 39, oftere; af — coccum, i, n., (ὁ κόκκος, d. e. Bær); I) efter de Gamle: Scharlagenegens Bær; vid. Plin. 16, 12, oftere; – brugtes ogſ. i Medicinen, id. 2, 24; — bb) dſ. „meton."; a) Scharlagenfarve, Hor. Sat. 2, 6, 102, o. Martial 5, 23, oftere; — b) Scharlagenklædning, Suet. Ner. 30, Sil.; — II) coccum Gnidium, ogſ. granum Gnidium: Kornet el. Frøet af Buſkværten thymelaea, (ligel. til Brug i Medicinen), Plin. 13, 35, Cels.

coccȳgia, ae, f., κοκκυγία, ſom Farveplante: etſlags Sumach; vid. Plin. 13, 41. — coccȳmēlum, i, n., κοκκύμηλον, (ligeſom Gøgeæble), rimel. en Blommeart, Cloat. ap. Macrob. Sat. 2, 15. — coccyx, ȳgis, m., κόκκυξ: Gøgen, Plin. 10, 11. — cocētum, i. n., [coquo]: en af Honning og Valmue tilberedet Spiſe, Tertull.

cochlĕa, (cocl.), ae, f., (ὁ κοχλίας): en Snegl, Plin. 9, 82; cf. Hor. Sat. 2, 4, 59, o. Cic. Div. 2, 64; – ogſ. ſom Billede paa Langſomhed, Plaut. Poen. 3, 1, 29; — b) in cochleam (retorti specus: ſnegleformige), Colum.; — II) „meton."; a) Sneglehuſet, Martial. 11,

18; — b) Skruen i en Presse, Vitruv. 6, 9; — c) etslags Øsemaskine, Vandskruen, id. 5, 12; — d) en Dør, som bevæger sig let, Varr.

cochlĕar, (ogs. cochleare, Martial.), is, n.: en Ske, [rimel. af Gestaltens Lighed m. en cochlea], Plin. 28, 4, Cels., Martial. 11, 121; — 2) „bes." ogs. i Medicinen, som Maal for flydende Sager: en Skefuld, Colum., Plin. — cochlĕāre, is, n., s. und. frgd. — cochleārĭum, i, n., [cochlea]: et Sneglehus, Varro; — b) df. ligesom cochlear: en Ske, Plin. 20, 89, Scribon. — cochlĕātim, adv.: snegleformigen, Sidon.; af — cochlĕātus, 3, [cochlea]: snegleformet el. skrueformet, equuleus, Pompon. ap. Non. — cochlĕŏla, ae, f., demin. af cochlea: liden Snegl, Hieronym. — cochlis, ĭdis, f., κοχλίς: en snegleformet Ædelsten, Plin. 37, 74.

cōcio, onis, m.: etslags Høker, Laber.ap.Gell.16,7; df. — cōcĭōnor, atus sum, 1, v. dep. n.: høkrer el. prutter, Quintil. Decl., inc. — cocles, ĭtis, m., [besl. m. κύκλωψ]; som Tilnavn: den Enøiede, el. efter Plin. 11, 55: som er født blind paa det ene Øie; - navnl. ogs. at mærke, som Tilnavn til hin tappre Romer Horatius; vid. Liv. 2, 10, Prop. 3, 9, 65, o. Senec. Ep. 120. — coco, el. cocococo: Hønsenes Naturlyd, Petron. Sat. 59. — cŏcŏlŭbis, (cocolobis), is, f.: spansk Benævnelse paa en Vindrueart, Colum.; Plin. 14, 4, har den anden Form.

coctāna, s. und. cottana. — *coctĭlis, e: brændt, lateres, Varr., laterculus, Plin., Curt.; ∾ muri (Babylonis: af brændt Sten), Ovid. Met. 4, 58; — b) df. subst. coctilia, ium, n., (sc. ligna: tørret Brændeved), Trebell. Claud. 14; — coctĭo, onis, f.; „egenl.": Kogning; df. „overf.": Fordøielse, Plin. 20, 39; — coctīvus, 3: som let bliver moden, castaneae, Plin. 15, 25; — [coquo].

*coctor, ōris, m., sild. Biform af coquus: en Kok, Petron.; men ∾ calcis, (Kalkbrænder), Cod. Theod.; o. — coctūra, ae, f.; I) „egenl.": Kogning, Plin. 19, 41; ogs. Smeltning, id. 34, 20; — bb) „meton.": hvad der koges el. smeltes paa engang, den paa engang kogte el. smeltede Masse, Colum. 12, 20; — II) „overf.": Frugternes Modning; navnl. den dertil hørende Temperatur; - ea coeli temperies, quam cocturam vocant, Plin.14,61; — [coquo]. — coctus, 3: partic. af coquo. — cŏcŭla, (coquula), ae, f., [demin. af coquus]: Kokkepige, Varr. ap. Non. — cŏcŭlum, i, n., [coquo]: etslags Kogekar, Plaut. frgm. ap. Isid. — cŏcus, i, s. und. coquus.

Cōcȳtus, (-os), i, m., Κωκυτός, (sc. fluvius, ligesom Sorgens Flod, af κωκύω, i. e. ploro): en af Underverdenens Floder; vid. Hor. Od. 2, 14, 17, Cic. Tusc. 1, 15, Virg. Aen. 6, 132 o. 297, o. A.; acc. Cocyton, Claudian.; — df. Cōcȳtĭus, 3: cocytisk, aqua, Petron. Sat. 120, aequora, Claudian.

coda, ae, s. und. cauda. — Codanus sinus, Plin. 4, 27, Mela 3, 3: det baltiske Hav el. Østersøen. — Codeta, ae, f.: en Mark el. Eng hinsides Tiberen; vid. Fest. pag. 44; in minore Codeta defosso lacu, Suet. Caes. 39. — cōdex, ĭcis, s. und. caudex. — codicarius, 3, s. und. caudicarius.

*cōdĭcillāris, e: udnævnt el. bestemt ved en Codicil el. ved en keiserlig Skrivelse, (d. e. titulær), auguratus, Lamprid.; o. — cōdĭcillārĭus, 3: = frgd., dignitates, Cod. Theod.; af — cōdĭcilli, orum, (in sing. alene eftercl. o. sield.), m., demin. af codex, (s. caudex); oprdl.: liden Træstamme el. Træbul; men alene hos Cato, i Forbindelsen: codices oleaginei; — II) men sædv. er codicilli; A) „alm.": smaa med Vox overtrukne Tavler, til at skrive paa med Griffelen; df. navnl., ligesom pugillares: Conceptbog el. Anmærkningsbog, odl.; vid. Cic. Phil. 8, 10; cf. id. Fam. 9, 26, oftere, Suet. Tib. 51, oftere, o. A.; - men ogs. findes undert. codicilli, istedetfor et Brev, navnl. til Fortrolige, el. som Haandbillet; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 11; hvs. ogs. codicilli modsættes epistolae, Senec. Ep. 55; - dog findes ogs. codicilli f. epistolae; vid. Suet. Calig. 55, o. id. Oth. 10; — B) „bes." ogs. under Keiserne; 1) keiserlig Haandskrivelse el. Cabinetsordre; vid. Suet. Tib. 42, oftere, o. Dig.; insignia codicillorum, Cod. Just.; ∾ praetorios consequi, Cod. Theod.; — 2) Bønskrift el. Supplik; vid. Tac. Ann. 4, 39, o. ibd. 6, 9; — 3) Tillæg el. Anhang til et Testamente, el. tilføiet testamentarisk Bestemmelse, en Codicil, Plin. Ep. 2, 16, Tac. Ann. 15, 64, Dig. — cōdĭcŭla, ae, f., demin. af coda el. cauda, Apic., inc.

Codrus, i, m., Κόδρος: berømt Konge i Athenen; vid. Justin. 2, 6, o. Vell. 1, 2, ogs. Hor. Od. 3, 19, 2, o. Cic. Tusc. 1, 48, oftere; — not.: ogs. er Codrus: Navnet paa en maadelig romersk Digter; vid. Virg. Ecl. 7, 22, o. Juvenal. 1, 2.

Coela, (orum, n.), Euboeae, (τὰ) Κοῖλα τῆς Εὐβοίας: Egnen omkring en Bugt paa Euboea, Val. Max. 1, 8, 10. — Coelē Sȳrĭa, gen. Coeles Syriae, Inscr., acc. Coelen Syriam, Liv. 42, 29, ogs. nom. Coelesyria, ae, f., Κοίλη Συρία: det hule Syrien, (imellem Libanus og Antilibanus), Mela 1, 11, Plin. 5, 17, o. A.

coelebs, coelibatus, s. und. caelebs, etc. — coēlĕmentatus, 3, [con-, elementum]: sammensat af Elementer, Tertull. — coeles, (cael.), ĭtis, adj., [coelum], poetisk Biform af coelestis: himmelsk; ∾ regna, Ovid. Fast. 1, 136; — 2) oftere subst. pl. coelites, um, m.: de Himmelske el. Guderne, - rex coelitum, Hor. Epod. 16, 56; cf. Cic. d. Rep. 6, 9, o. Ovid. Met. 5, 322; - sield. in sing.; vid. Ovid. Pont. 4, 6, 17: de coelite ... recenti ... carmen.

coelestis, (cael.), e, [coelum]; I) „egenl.": hørende til Himmelen el. Luften, som befinder sig derpaa el. deri, som kommer derfra, (himmelsk); - ∾ ignis fulminis, Lucr.; ∾ arcus, Plin., Suet., (Regnbuen); ∾ aqua, Hor., ogs. ∾ aquae, id., Liv., (Regnvandet); ∾ tempia, (i. e. coelum), Lucr.; men ∾ solum, Ovid. Met. 1, 73; ∾ prodigia, (Varsler af Luften), Liv. 1, 34; ∾ minae, (Uveir), Tac. Hist. 1, 18; - compar. o. superl. s. nedens.; — II) „fig."; A) himmelsk el. guddommelig; - ∾ numen: Guddommen, Catull., o. A.; ∾ stirps, (nedstammende fra Guderne, Ovid. Met. 1, 760; men ibd. 15, 630: ∾ auxilium, (Gudernes Bistand); ligel. ∾ dona, (deres Gaver), id.; - ogs. absol.; cogitantes supera atque coelestia, Cic. Acad. 2, 41; ligel. cognitione coelestium et mortalium (instruere), Quintil.; - men in compar.: nihil coelestius, Senec. Ep. 66; — 2) subst. coelestes: de Himmelske, Guderne; vid. Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; - in coelestium concilio collocare, Cic. Off. 3, 5; cf. Liv. 1, 16; men bis sex coelestes, Ovid. Met. 6, 72; coelestum templa, Lucr.; — b) sield. in sing.; Quicumque dedit formam coelestis avarae, Tibull. 2, 4, 35; — B) himmelsk el. guddommelig, d. e. fortræffelig el. ypperlig i sit Slags; - ∾ divinasque legiones etc., Cic. Phil. 5, 11; - oftest som hædrende Epithet til høie Personer og deres Egenskaber; - coelestis in dicendo vir (Cicero), Quintil.; coelestissimum os (Ciceronis), Vell. 2, 66; cf. ibd. 2, 3, oftere, ogs. Hor. Od. 4, 2, 18; — not.: coelestum, f. coelestium, Virg., o. A.; abl.: coeleste, f. coelesti, Ovid.

coelĭăcus, 3, κοιλιακός: hørende til Maven el. til Underlivet, dolor, Cato, medicamenta, Plin.; — b) syg el. lidende i Underlivet, apes, Varro; - ogs. subst., Plin. 28, 58. — Coelianus, 3, s. und. Coelius. — coelĭcŏla, (cael.), ae, m., [coelum, colo]; I) en Himmelbeboer; sædv. in pl. o. „poet.", f. Guderne; vid. Virg. Aen. 2, 641, o. ibd. 6, 554, oftere; — b) ogs. adj.; coelicolis immota procis, Val. Fl.; — II) som tilbeder Himmelen, Cod. Just.; — not.: gen.

coelicolum, Virg. — Coeliculus, s. und. Coeliolus. — coelicus, (cael.), 3, [coelum]. himmelsk; df. „overf.": coelica tecta, (i. e. magnifica), Stat. Silv. 2,3.

coelifer, (cael.), a, um, [coelum, fero]: som bærer Himmelen, (Epithet til Atlas), Virg. Aen. 6, 797; men Senec. Herc. Fur. 528: ∾ manus (Herculis). — coelifluus, (cael.), 3, [coelum, fluo]: som flyder ned fra Himmelen, fontes, Paul. Nol. — coeligĕnus, 3, [coelum, gigno]: født el. avlet el. opstaaen i el. paa Himmelen, Victoria et Venus, Varr., stellae, Appul. — Coelimontium, (Cael.), i, n., [Coelius, mons]: den omkring den coeliske Høi liggende anden Region i Rom, P. Vict. de Regg. Urbis Romae; — b) df. Coelimontānus, (Cael.), 3: hørende til el. benævnt derefter, porta, Cic. Pis. 23. — Coeliŏlus, (Cael.), i, m., demin. af 2. Coelius: en Del af den coeliske Høi, Varr. L. L. 5, 8; - heder Coeliculus, Pseud-.Cic. Harusp. 15. — coeliŏtĭcus, 3, κοιλιωτικός: maverensende, medicamenta, Coel. Aur. — coelĭpŏtens, (cael.), tis, adj., [coelum]: mægtig i Himmelen; ∾ dii, Plaut. Pers. 5, 1, 3. — coelĭtus, (cael.), adv., [coelum]: fra Himmelen; ignis coelitus lapsus, Amm.; - ogs. „overf.": fra Guddommen, Appul.

1. Coelius, (Cael.), Coelia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) M. Coelius Rufus; vid. Cic. Or. p. Coelio; - hans Breve til Cicero haves Cic. Fam. 8; — b) df. Coeliānus, 3, orationes, Tac. Orat. 21; — 2) L. Coelius Antipater: Historiker og Retslærd paa Gracchernes Tid; vid. Cic. Brut. 26, oftere; — b) df. Coelianus, 3; hvf. absol. Coeliana, (sc. scripta), Cic. Att. 13, 8; — 3) Coelius Aurelianus: Læge i d. tredie chr. Aarh. — 2. Coelius, (Cael.), mons: den coeliske Høi i Rom, (hod. Lateranhøien); vid. Varr. L. L. 5, 8, hvorefter den skal være benævnt efter Etrurieren: Coeles Vibenna, hvis Krigere ibd. hede Coeliani. — coelo, are, s. und. caelo.

coelum, i, n., [rimel. besl. m. κοῖλος, d. e. hul, hvælvet; men skrives ogs. caelum m. Hensyn paa caelare, el. paa caerulus, vid. Freund.], (forel. coelus, i, m.. Enn. ap. Non., Lucr., Varr.; „poet." ogs. in pl.: coeli, orum, m., Lucr.); - I) „egentl."; A) „alm.": Himmelen; vid. Ovid Met. 1, 5; men in altisono coeli clupeo, Enn. ap. Varr.; summus ille coeli stellifer cursus, Cic. d. Rep. 6, 18; - coelos omnes convertere, etc., Lucr. 2, 1097; cf. Hor. Epod. 5, in.; - fulmina jaci de coelo, Liv.; de coelo tangi, (træffes af Lynet), id., Virg., o. A.; cf. Cic. Div. 1, 10: e coelo ictus; — bb) hertil kan mærkes; a) af Augursproget; de coelo servare, (iagttage Tegn og Varsler paa Himmelen), Cic. Att. 4, 3; de coelo fieri (multa: at mange Varsler haves el. hidrøre fra Luften), id. Div. 1, 42; — b) som Ordsprog: quid si nunc coelum ruat, (om en utidig Frygt), Ter. Heaut. 4, 3, 41; toto coelo errare, (feile himmelvidt), Macrob.; s. ogs. Virg. Ecl. 3, 105; — B) „besl." o. „meton."; a) Himmelegn el. Himmelstrøg; vid. Liv. 5, 54, o. Hor. Ep. 1, 11, 27; - ogs. Synskredsen el. Horizonten, Cic. d. Or. 1, 39; — b) den os omgivende Luft, Atmosphæren, el. Temperaturen, el. Veirliget; - vid. Cic. Tusc. 1, 19, o. id. Div. 1, 57; coeli temperatio, id., intemperies, Liv., gravitas, Cic., varietas et mutatio, Colum.; - coelum tenue, salubre, Cic., palustre, Liv., foedum imbribus et nebulis, Tac., serenum, Virg., Italum, Hor.; cf. id. Ep. 1, 15, in.; — c) alene sield. om en vis Tid paa Dagen; albente coelo, (i Lysningen), Sisenn. ap. Quintil.; cf. Nep. Pelop. 2; — II) „fig."; A) „overf."; a) om en betydelig Høide; - mons e mediis arenis in coelum attollitur, Plin. 5, 1; cf. Virg. Aen. 4, 89; men ibd. 6, 897: falsa ad coelum mittunt insomnia Manes, (op til Oververdenen el. op paa Jorden); — b) en Hvælving; ∾ camerae, (den indre Side af en Hvælving), Vitruv. 7, 3; men ∾ capitis, Plin. 11, 49; — B) ligesom „ment." o. „alleg.", (navnl. med Hensyn paa en høi Grad af Berømmelse el. Lykke el. Velværen), mærkes Udtrykkene: in coelum ferre, (opløfte til Skyerne), Cic. Phil. 4, 3, o. Hor. Ep. 1, 10, 9; ligel. exaequare aliquem coelo, Lucr. 1, 80; Coelo Musa beat, Hor. Od. 4, 8, 30; - men ogs. omvendt; aliquem de coelo detrahere, (berøve nogen hans store Berømmelse), Cic. Phil. 2, 42; - si etc., in coelo sum, (da er jeg lykkelig), id. Att. 2, 9; cf. coelum attingere, ibd. 2, 1, o. coelum accipere, Ovid. Met. 14, 844; — III) mythisk og personificeret er Coelus: Søn af Aether og af Dies, Cic. N. D. 3, 17, ogs. Fader til Saturnus, Enn. ap. Non.; cf. Cic. l. c. 23, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 297. — Coelus o. coelus, i, s. und. frgd.

co.ēmendatus, 3, [emendo]: tillige forbedret el. rettet, Arnob. — coemētērium, i, n., κοιμητήριον, (Sovested); df. eccl.: Begravelsesplads el. Kirkegaard, Tertull. — co.ĕmo, ēmi, emptum, 3, v. a.: at kiøbe sammen, at opkiøbe; ∾ multa ... quae etc., Ter. Ad. 2, 2, 27; cf. Caes. B. G. 1, 3, o. A.; coëmptarum rerum pretia, Suet. Ner. 5.

*coëmptio, onis, f., [coëmo]; i Retssproget: etslags igiennem fingeret Kiøb og Salg bestaaende formelt Ægteskab; vid. Cic. Mur. 12, o. id. d. Or. 1, 56; df. — coëmptiōnālis, e: hørende til el. benævnt efter Ægteskabshandelen coëmptio; - ∾ senex, Plaut. Bacch. 4, 9, 52, (gammel daarlig Mand, som lader sig bruge ved denne Handel); cf. Curio ap. Cic. Fam. 9, 27, (ogs. Cic. Mur. 12); o. — coëmptiōnātor, oris, m.: som indgaaer Ægteskabshandelen coëmptio, Dig. — coëmptor, oris, m.: som kiøber sammen el. opkiøber; df. „overf."; ∾ testium, Appul. — coëmptus, 3: partic. af coëmo.

coena, (caena, cena), ae, f., θοίνη, (i. e. epulum): Romernes daglige Hovedmaaltid, ved den 9de Time, (el. Kl. 3 Efterm.; vid. Cic. Fam. 9, 26); - df. „alm.": Maaltid, Giestebud; - coenam curare, coquere, Plaut., apparare, Ter.; coenam praebere tribus ferculis, Suet. Aug. 74; ad coenam invitare, Cic., vocare, id., Hor.; ligel. coenam dare alicui, Cic.; ogs. adhibere aliquem coenae, Quintil., Suet.; - men condicere alicui coenam, (indbyde sig til Giest hos nogen), id. Tib. 42; itare ad coenas, ogs. coenas obire, (ofte at spise ude), Cic.; promittere ad coenam, Plin. Ep. 1, 15; - inter coenam, Cic., o. A., ogs. super coenam, Suet., (under Maaltidet); - som Ordsprog siges: coena comesa venire, (komme for sildigt), Varr.; — II) „meton."; A) den særskilte Anretning el. Omgang af Retter; - ∾ prima, altera, tertia, Martial 11, 31; — B) Spiseselskabet; - ingens coena sedet, Juvenal. 2, 120; — C) Spiseværelset; - quam coenam appellavit ille nidum, Plin. 12, 5.

coenācŭlārius, 3: hørende til coenacula el. Loftskamrene; men alene subst.; 1) coenacularius, i, m.: som udleier Loftsværelser, Dig.; — 2) coenacularia, ae, f., (sc. ars); hvf. ∾ exercere, (den Haandtering, at udleie Loftskamre), ibd.; af — coenācŭlum, (caen. cen.), i, m., [coena]; oprdl.: det i Husets øvre Etage værende Spiseværelse; df. sædv. den øvre Etage el. det øvre Stokværk, (superior pars domus, vid. Varr. L. L. 5, 33, ogs. Cic. Agr. 2, 35, o. Suet. Aug. 45); df. sædv. Loftsværelse el. Tagkammer, navnl. ogs. som Bolig for den ringere Klasse; vid. Liv 39, 14, o. Hor. Ep. 1, 1, 91, ogs. Juvenal. 10, 18, o. A.; — not.: comisk er Juppiters Plaut. Amph. 3, 1, 3: In superiore qui habito coenaculo; cf. ∾ maxima coeli, Enn. ap. Tertull.

*coenātĭcus, 3: hørende til Maaltidet; vid. Plaut. Capt. 3, 1, 36, (hvor ∾ spes, f. coenandi spes); - sild. ogs. subst., coenaticum, i, n.: Kostpenge, Cod. Just.; — coenātio, onis, f.; oprdl.: Spisning el. at spise; men sædv. „meton.": Spiseværelse el. Spisestue, Plin. Ep. 2, 17, Senec.,

Sueton., o. A.; — df. demin. coenātiuncŭla, ae, f.: liden Spisestue, Plin. Ep. 4, 30; — coenātōrius, 3: hørende til Maaltidet, vestis, Capitolin.; – oftere absol., coenatoria, orum, n.: Spiseklæder el. Bordklæder, Petron., Martial., Dig.; — [coeno]. — coenātŭrio, ire, v. n., [desid. af coeno]: vilde gierne have et Maaltid Mad, Martial. 11, 77. — coenātus, 3, s. und. coeno.

coenĭto, are, v. n., frequ. af coeno: spiser oftere el. pleier at spise, (navnl. paa visse Steder); – ∾ foris, Cic., apud aliquem, id.; solus coenitabat, Suet. Aug. 76; men ∾ in publico, id. Ner. 27; – ogs. pass. imperson.; ut patentibus januis ··· coenitaretur, Macrob.

coeno, (caen., cēn.), avi (o. atus sum), atum, 1, v. n. o. a., [coena]; I) som v. neutr.: spiser, holder Maaltid; – ∾ lepide nitideque, Plaut., apud aliquem, Cic., cum aliquo, Hor., Suet; men Hor. Sat. 2, 8, 18: queis (s. quibus) coenantibus una; — bb) hertil mærkes; a) pass. imperson.; neque umquam sine aliqua lectione apud eum coenatum est, Nep Att. 14; cf. Liv. 2, 4; — b) partic. perf. depon.: coenatus, 3: som har spist; coenatus, ut pransus, ut potus, ut lotus, id est, confecta coena, Varr.; cf. Cic. Dejot. 7, o. Hor. Sat. 1, 10, 61; — II) som v. act.: spiser el. fortærer; – ∾ aves, Hor., olus, id., pulmenta, id., patinas omasi, id. Ep. 1, 15, 34; cf. Juvenal. 1, 95; men ∾ summas rerum naturae opes, (tilsætte dem paa lækkre Spiser), Plin. 10, 72; — bb) df. ogs. comisk „overf."; a) om Tiden; tuas centum coenatas noctes, (som du har giennemsmauset), Plaut. Truc. 2, 2, 24; — b) ligel.: coenabis hodie ··· magnum malum, id. As. 5, 2, 86; – men poët. ap. Suet. Aug. 70: ∾ rem aliquam, (ved Taffelet at forestille noget).

coenŏbĭta, ae, m.: Klosterbroder el. Munk, Hieronym.; af — coenŏbĭum, i, n., κοινόβιον: et Kloster, Hieronym. — coenŏsĭtas, atis, f.: Smudsighed; df. in pl. o. „ethisk": Laster og Lyder, Fulgent.; af — coenŏsus, 3, [coenum]: fuld af Skarn el. Urenhed; ∾ gurges, (i. e. Styx), Juvenal.; compar. ∾ liquor, Solin. — coenŭla, ae, f., demin. af coena: lidet Maaltid el. Tractement, Cic. Tusc. 5, 32, Suet., Martial.

coenŭlentus, 3: smudsig, pedes, Tertull.; af — coenum, (caen.), i, n, [besl. m. inus. cunire, i. e. stercus facere, hvf. cunae o. inquino]: Smuds el. Skarn, neml. m. Bibegr. af det Ækle el. Stinkende; vid. Lucr. 6, 977, Virg. Ge. 4, 49, o. Cic. Tusc. 4, 24; – Pulchrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt, Plaut.; ∾ cloacarum, Colum.; — II) „overf." o. „alleg.": Smudsighed el. smudsig Ringhed; vid. Lucr. 3, 77; men Liv. 10, 15: ut ex coeno plebejo extraheret consulatum; ogs. som Skældsord, Plaut, Cic.

coëo, ivi o ii, itum, ire, v. n. o. a.; (om Formen conire, s. Quintil. 1, 6, 17); I) „egenl." o. oprdl.: at gaae el. komme el. træffe sammen, at forsamle sig; – absol., el. m. ad, el. m. in c. acc., sield. m. in c. abl., etc.; – ad solitum coire locum, Ovid. Met. 4, 83; coimus in porticum Liviae, (vi samles el. mødes der), quum etc., Plin. Ep. 1, 5; cf. Tac. Ann. 4, 69; men Pharsaliam coëunt, Catull. 64, 37; men Hor. A. P. 207: quo (s. in quem locum) ··· coibat (populus etc.); – in cujus (dei) templo coiretur, Suet. Aug. 35; men Ovid. Fast. 3, 753: Millia crabronum coeunt etc.; men „poet." Prop. 3, 13, 8: Vix memini nobis verba coisse decem, (at de ere vexlede imellem os); – b) „poet." ogs. om et fiendligt Sammenstød; vid. Virg. Aen. 12, 709, o. id. Ge. 4, 73; — II) „fig."; A) „overf.": at komme sammen el. samles el. forenes el. forbindes ligesom til et eneste Legeme el. til et Helt; – ligel. absol., el. m. in, etc., men ogs. m. cum, ogs. c dat.; — 1) om levende Væsener; – ut vaga illa multitudo coiret in populos, Quintil.; – navnl. ogs. i Krigssproget: at samle sig til Angreb el. Forsvar; vid. Liv. 2, 50, id. 6, 3, o. Caes. B. C. 1, 75; – men „poet.": ut coëat par jungaturque pari, Hor. Ep. 1, 5, 25; – bes. ogs. om Kiønnenes legemlige Omgang, Ovid., Senec., o. A.; ogs. om Dyrenes Parring, Ovid., Colum.; — 2) ligel. om Ting og om Begreber; vid. Lucr. 1, 838, o. id. 5, 664; – ogs. om tvende Legemers Forvandling til eet; vid. Ovid. Met. 4, 377; cf. ibd. 2, 670: Tum digiti coeunt, (voxe sammen); men ibd. 7, 179, om Maanen: ut cornua tota coirent; cf. Virg. Aen. 11, 860; – fremdeles om flydende Legemer; lac coit, (løber sammen), Varr.; cf. Plin. 33, 51; – ∾ ad sanum, (om Saar): at læges, Prop., Ovid.; ogs. ∾ ad cicatricem, Veget.; hvf. „alleg.", Hor. Ep. 1, 3, 23; — b) perfectum quiddam fieri, quum omnia coierunt, etc., Quintil. 11, 3, 9; quae littera cum quaque optime coeat, id. 9, 4, 91; cf. Hor. A. P. 12: u placidis coëant immitia; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) at komme overens el. at træffe en Aftale derom, m. flgd. ut, Ter. Eun. 3, 4, in., (Donat.); ogs. absol., Nep. Pelop. 2; men id. Att. 8: ∾ cum aliquo de aliqua re; men Tac. Ann. 12, 47: quotiens in societatem coëant (reges); — 2) df. act.: ∾ societatem (cum aliquo, el. absol.), Cic. Phil. 2, 10, Nep. Con. 2; ogs. ∾ societatem sceleris, Cic. R. Am. 34; ∾ societatem de municipis fortunis, ibd. 31; — b) df. pass.: societas coitur, ibd. 7; si unius rei societas coita sit, Dig.

coepio, coepi, coeptum, 3, v. a. o. n.; (in tempp. praess. o. fut. ind. alene forel.); [etr. af co- s. con-, o. apio s. apo, hvf. aptus etc.]; oprdl.: ligesom at tage fat derpaa el. at angribe (Sagen) fra flere Sider; df. sædv.: at begynde el. foretage; — I) som v. act.; A) in tempp. praess., (s. ovens.); – Lubido extemplo coepere est convivium, Plaut. Pers. 1, 3, 41; Ubi nihil habeat, alium quaestum coepiat, id. Truc. 2, 1, 23; prius ··· quam ille quicquam coeperet, Ter. Ad. 3, 3, 43, (Prisc.; al. coeperit); — B) in tempp. perff.; 1) act.; a) c. inf. act.; vid. Ovid. A. A. 1, 615; cf. Lucr. 4, 532; men Cic. Verr. 5, 10: quum autem ver esse coeperat, etc.; – ogs. c. inf. pass.; postquam ··· pugnari coepit, Nep. Epam. 10; cf. Sall. Cat. 51, Lucr. 2, 614, Hor. A. P. 21, oftere, o. A.; — b) c. acc.; vid. Sil. 15, 420; oftere c. acc. pronom.; vid. Ter. Eun. 4, 7, 30; quae coeperamus, Quintil. 6, prooem.; – derimod in pass.: bellum coeptum est, Liv. 30, 30, cf. id. 28, 14); – ogs. er at hidføre Suet. Calig. 46: quidnam coepturus esset; — c) men ogs. ofte absol., (hvor neml. inf. el. acc. obj. let suppleres af Sammenhængen); – vid. Ovid. Met. 9, 619, o. Hor. Ep. 1, 2, 40; men Quintil. 8, 6, 50: ut, quo ex genere coeperis translationis, hoc desinas; men id. 10, 1, 46: ut etc., ita nos rite coepturi ab Homero videmur; – navnl. falder inf. dicere saaledes ud efter coepi; tum ··· ita coepit: numquam mihi etc., Liv. 28, 27; cf. Virg. Aen. 1, 521, Phaedr. 4, 23, o. A.; — 2) pass.; aa) som v. fin. c. inf. pass.; – quoniam de republica consuli coepti sumus, Cic. Div. 2, 2; cf. id. d. Or. 1, 37, Nep. Timoth. 3, o. Caes. B. G 1, 47; — bb) partic. coeptus, 3: begyndt el. foretagen; jussis Carmina coepta tuis, Virg. Ecl. 8, 12; – ∾ bellum, id., iter, Ovid.; ∾ arma, Tac.; ∾ luce, (i Dagningen), id.; ∾ hieme, id.; — b) df. subst. coeptum, i, n.: det begyndte Værk el. Foretagende, den giorte Begyndelse, odl.; – Nec taedia coepti ulla mei capiam, Ovid. Met. 9, 616; ne audaci coepto deessent, Liv. 42, 59; ligel. in pl.; ∾ audacia el. immania, Virg.; ogs. forbindes: bene coepta, Vell.; temere coepta, Liv.; — II) som v. neutr.: at begynde, at tage sin Begyndelse; – ubi dies coepit, Sall.; cf. id. Jug. 33 o. 62; ligel. Liv. 2, 6; ligel. vere coepturo, (imod Foraaret), Plin.; quando coeperit haec ars, Quintil.; – ogs. m. ab o. ex; a quo jurgium coepit, id.; cf. Tac. Hist. 2, 47; quibus,

uti mihi, ex virtute nobilitas coepit, Sall. Jug. 85; cf. Tac. Ann. 15, 54 o. 68. — co.ēpiscŏpus, i, m.: en Medbiskop, Hieronym.

coepto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af coepio; oftest „poet."; I) som v. act.: begynder ivrigen derpaa; ogs. „alm.": foretager el. begynder; a) c. inf.; - vid. Lucr. 1, 268, o. Tac. Hist. 2, 29, ogs. Cic. Fin. 5, 9; — b) c. acc.: ∾ seditionem, Tac.; cf. id. Hist. 3, 73; - df. partic. pass.: coeptatus, 3; patres coeptatam libertatem ··· omisere, ibd. 4, 44; — II) som v. neutr.: at begynde, d. e. at tage sin Begyndelse; - is ··· coeptantem quum maxime conjurationem disjecit, Tac. Ann. 4, 26; coeptante nocte, Amm.; cf. Solin. 1.

coeptum, i, o. 1. coeptus, 3, f. und. coepio. — 2. coeptus, us, m., [coepio]: den giorte Begyndelse, det begyndte Værk, et Foretagende; in plur., Cic. Fin. 4, 15: primos suos quasi coeptus etc.; ligel. in pl., Stat. — coĕpŭlōnus, i, m., [co- el. con-, epulo]: Medspiser, Plaut. Pers. 1, 3, 20.

coerator, f. und. curator. — coërcĕo, cŭi, cĭtum, 2, v. a., [co- el. con-, arceo]; I) „egenl."; A) „alm.": indeslutter el. indskrænker fra flere Sider holder sammen el. begrændser, (tildels ogs. m. Bibegr. af Tvang); - vitta coërcet capillos, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 19, 19, o. Lucr. 3, 397; f. ogs. Cic. N. D. 2, 22 o. 40; men Liv. 11, 31: nullis coërcitus ripis (amnis); cf. Cic. Top. 9; - ∾ animalia, Plin., hostem operibus, vid. Liv. 5, 5; cf. Virg. Aen. 6, 439, o. ib. 9, 27; — b) „bes." ∾ vitem (amputando el. falce: beskære), vid. Cic. d. Senect. 15, o. Colum.; ligel. ∾ sacrum (lucum), Cato; — II) „fig."; A) navnl. om Foredragets Strøm: at begrændse el. indskrænke; - vid. Cic. Brut. 91; ligel. ∾ exsultantia, Quintil. 10, 4, in.; men Ovid. Pont. 4, 8, 73: ∾ verba numeris, (bringe dem i Metrum); — B) om Lidenskaber og Handlinger: at holde i Tømme el. i Ave, at betvinge el. tugte el. straffe; - ∾ cupiditates, Cic., Quintil.; ∾ delicta suppliciis, Hor. Sat. 1, 3, 79; cf. Cic. Fin. 2, 22; - ∾ omnibus modis socios et cives, Sall. Cat. 29; cf. id. Jug. 91; men Liv. 36, 24: miles coërcitus etc., (som afholdtes fra Plyndring); - cf. Cic. Off. 3, 5, Hor. Sat. 1, 3, 134, o. A.

*coërcĭtio, onis, f.: Begrændselse; men sædv. „fig."; 1) Indskrænkning, Tugtelse, Afstraffelse; vid. Liv. 4, 53; ∾ capitalis, (Livsstraf), Dig.; — 2) Ret til at straffe el. indskrænke; ∾ popinarum, Suet.; ∾ in histriones, id.; o. — coërcitor, oris, m.: som haandhæver el. holder i Orden; ∾ disciplinae militaris, Eutrop. 7, 20; — [coërceo]. — coërcitus, 3: partic. af coërceo. — coero, are, f. und. curo. — co.erro, are, v. n.: tilsammen at flakke el. drage omkring, Dig. — coeruleus, 3, f. und. caeruleus.

coetus, us, m., f. und. 2. coitus. — Coeus, (disyll. Coe.us), i, m., Κοῖος: en af Titanerne, Fader til Latona, Virg. Ge. 1, 279 (Serv.), Ovid., o. A. — co.exercitus, 3, adj. partic.: som indøves (og udøves) tilsammen el. i Forbindelse; vid. Quintil. 2, 17, 41: artem constare ex perceptionibus consentientibus et coëxercitatis etc.

*cōgĭtābĭlis, e: tænkelig; vid. Senec. Ep. 58; — cōgĭtābundus, 3: eftertænkende, tankefuld, Appul.; — cōgĭtāmen, ĭnis, n.: Tanken, Tertull.; o. — cōgĭtāte, adv.: med modent Overlæg, betænksomt, sindigen, tractare rem suam, Plaut.; cf. Cic. Arch. 8: accurate cogitateque scribere; — [cogito].

cōgĭtātio, onis, f., [cogito]; I) „abstr.": Tænkningen el. Tanken, Eftertanke el. Betænkning; vid. Cic. Off. 1, 44; speciem dei percipi cogitatione, non sensu, id. N. D. 1, 37; cf. id. d. Or. 1, 33, o. ibd. 3, 5; ∾ tacita, Quintil., provisa et formata, id.; cf. Tac. Germ. 22; — b) ogs. Tænkeevnen el. Tænkekraften; vid. Cic. Leg. 1, 7; cf. id. N. D. 2, 7, o. id. Verr. 2, 54; — II) „concr.": den paa en Gienstand henvendte Tanke el. Betænkning, Forestilling el. Mening, Beslutning el. Plan; - versantur in animo meo multae et graves cogitationes, Cic. Agr. 2, 2; cf. id. Off. 2, 1; men id. Phil. 12, 2: posteriores cogitationes, (ut ajunt), sapientiores solent esse; men Caes. ap. Cic. Att. 9, 7: de his rebus, rogo vos, ut cogitationem suspiciatis; men Tac. Hist. 1, 7: cogitatione rerum magnarum abstinuisse; cf. id. Ann. 15, 54, o. Cic. Mil. 29.

cōgĭtātōrium, i, n.: Tankens el. Tænkningens saa at sige Værksted, Tertull.; af — 1. cogitatus, 3, f. und. cogito; hvor ogs. neutr. subst. cogitatum, i. — 2. cōgĭtātus, us, m., [cogito]: Tænkningen el. Tanken, (men alene Senec. Ep. 11, o. eccl.).

cōgĭto, avi, atum, 1, v. a., [ctr. af co- el. con-, o. agito]; oprdl.: i Aanden at behandle fra alle Sider; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 46; df. I) „alm.": giennemtænker, betænker el. overlægger omhyggeligen; - sædv. c. acc., el. m. de, el. m. relat., osv.; ogs. undert. m. tilføiet: mecum, (hos el. ved mig selv), Ter., el. cum animo, id., Cic., el. in animo, Ter., ogs. toto animo, Cic. Fam. 1, 7; - coepi egomet mecum ··· Aliam rem ex alia cogitare, etc., Ter. Eun. 4, 2, 3; quum ··· animus res cogitet omnes, Lucr.; quid agam, cogito, Ter.; - si nihil ··· spe atque animo de se et gloria sua cogitasset (Marius), Cic. Rab. perd. 10; men id. Att. 9, 6: ad haec igitur cogita vel potius excogita; - forel. ogs. c. inf.; aedificare diu cogitare ··· oportet, Cato; ogs. undert. absol. m. flgd. or. dir.; sic cogitabam: Hic etc., Ter. Andr. 1, 1, 83; — b) af partic. cogitatus, 3, er subst. neutr. cogitatum, i: Tanke el. Paafund, odl.; vid. Nep. Dat. 6; - sædv. in pl.; cogitata proloqui, Ter.; ligel. ∾ mentis eloqui, Cic.; ∾ sapientum, id.; — II) „bes." ogs.; A) ∾ in el. adversus aliquem el. de aliquo, m. adverb.: at være saa el. saa sindet el. stemt imod nogen; vid. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A, o. Suet. Caes 75; cf. Nep. Hannib. 2; — B) med Hensyn paa en forehavende Handling el. Beslutning: at have i Sinde, at tænke el. pønse derpaa, at agte el. ville el. beslutte; a) c. inf.; quid facere cogitas? Ter.; Antium ··· me recipere cogito, Cic. Att. 2, 9; cf. Hor. Ep. 1, 2, 50, o. id. A. P. 144; - ligel. elliptisk (el. m. udfaldet inf.); in Pompejanum cogitabam (sc. ire), Cic.; — b) c. acc.; ∾ proscriptiones et dictaturas, Cic. Cat. 2, 9; cf. Tac. Ann. 4, 28; men cogitatum facinus, Suet. Tib. 19; - „poet." ogs.: quid ··· Scythes cogitet, (hvad han har for Planer), Hor. Od. 2, 11, 2; ligel. „poet." om den personificerede Auster el. Sydvind, Virg. Ge. 1, 462; — c) m. de; ∾ de reddenda republica, Suet. Aug. 28; cf. id. Caes. 9, oftere.

cognātio, onis, f., [cognatus]; I) „egenl.": Slægtskab el. Blodsforvandtskab; - cognatione attingere aliquem, Cic.; ∾ amplissimā vir, id.; men id. Fin. 5, 9: cognatione patruelis, amore germanus; cf. Nep. praefat.; — b) ogs. om Dyr og Værter: Slægtskab; ∾ caprarum, Plin., equorum, id., arborum, id.; ∾ papyri cum calamis, id.; — B) „meton.": Slægtskab, d. e. Slægtninger; - vid. Cic. frgm. ap. Quintil. 8, 3, 21; cf. Plin. 35, 36 o. 40; — II) „fig.": Forbindelse el. Lighed el. Overensstemmelse, studiorum et artium, Cic.; cf. id. Arch. 1, ogs. id. N. D. 3, 11; men Quintil. 1, 4, 12: quae cum quibus cognatio; cf. Cic. Orat. 56.

cognātus, 3, [co- el. con-, natus, nascor]; I) „egenl.": ved Fødselen forbunden dermed el. med hinanden, beslægtet el. blodsforvandt; - df. som subst. cognatus, cognata: Slægtning (fra Faderens el. Moderens Side; derimod agnatus, alene fra Faderens); - tot propinqui cognatique etc., Cic. R. Am. 34; hic est cognatus vester, Plaut. Poen. 5, 4, 86; - ogs. c. dat.: is mihi cognatus fuit, Ter.; ligel. esse hanc sibi cognatam, id.; men Plaut. Poen. prol.: suam sibi cognatam (perit); — b) ogs. om Dyr og om Planter;

∾ genus ossifragae ··· educant cum suis, Plin. 10, 4; ∾ arbores, id. 16, 16; — B) „overf."; a) „poet." om de en Slægtning tilhørende Gienstande; – ∾ rogi, (i. e. propinquorum), Prop. 3, 5, 25; ligel. ∾ urbes, (hvis Indvaanere nedstamme fra de samme Forfædre), Virg. Aen. 3, 502; men ∾ acies (Caesaris et Pompeji, i. e. generi et soceri), Lucan. 1, 4; ligel. ∾ pectora, Ovid., corpora, id.; — b) ogs. om Væsenernes aandige Forbindelse el. Slægtskab, (efter Pythagoreerne); – vid. Ovid. Met. 1, 81: cognati ··· semina coeli; (cf. Cic. d. Senect. 21, o. A.); — c) beslægtet el. overensstemmende el. forbunden dermed; – nihil tam cognatum mentibus nostris, quam numeri et voces, Cic. d. Or. 3, 51; men ∾ vocabula rebus, Hor. Sat. 2, 3, 280; cf. Cic. Univ. 6; – ogs. om den ydre Lighed; ∾ gypsum calci, Plin. 36, 59.

*cognitio, onis, f., [cognosco]; I) „alm.": Læren el. at lære at kiende, Erkienden el. Erkiendelse; – cognitio contemplatioque naturae, (opp. actio rerum), Cic. Off. 1, 43; men id. Fin. 5, 12: cognitionem habere faciliorem, (være lettere at lære); quae cognitione digna sunt, (det Videværdige), Quintil.; — bb) ds. ogs. a) „concret": Kundskab el. Begreb; – quoniam insitas deorum vel potius innatas cognitiones habemus, Cic. N. D. 1, 17; — b) hos Ter. ogs. f. agnitio, Gienkiendelse; f. id. Hec. 5, 3, 33; — II) „bes." o. technisk i Retssproget: retlig Undersøgelse og Kiendelse; – vid. Cic. Verr. 2, 25; ∾ patrum, (i. e. ∾ senatus), Tac.; ∾ magistratuum, Suet.; ogs. ∾ praetoria, (f. ∾ praetoris), Quintil.; – ligel. c. gen. obj., der dog oftere ombyttes med de; ∾ rerum capitalium, Liv. 1, 49, falsi testamenti, Suet.; – ∾ de famosis libellis, Tac. Ann. 1, 72; cf. Suet. Tib. 28; – men Liv. 1, 50: ∾ inter patrem et filium; ds. — cognitiōnālis, e, [cognitio]: hørende til en retlig Undersøgelse el. Kiendelse; ∾ sententiae, Cod. Just.; — ds. adv. cognitiōnāliter: ifølge den retlige Undersøgelse el. Kiendelse, introductus, ibd.

cognĭtor, oris, m., [cognosco]; I) i Retssproget; oprdl.: som har giort sig nøie bekiendt med en Retssag; ds. som overtager at føre nogens Sag for Retten, Procurator el. Sagfører; vid. Cic. Div. in Caecil. 4, o. id. R. Com. 18; – cognitorem fieri pro aliquo, ogs. alicui; vid. id. Verr. 2, 43; cf. Liv. 39, 5, o. Hor. Sat. 2, 5, 38; – ds. ogs. sild. „overf.": en Beskytter, Fronto; — b) i d. sild. Retssprog rimel. ogs.: der kiender el. paadømmer en Retssag, en Dommer, Cod. Theod.; — II) i Forretningssproget: der som Vidne erklærer, at han kiender den Paagieldende; – civem Romanum, qui cognitores homines honestos daret, Cic. Verr. 1, 5; cf. ibd. 5, 65: neque semper cum cognitoribus esse possunt.

cognĭtūra, ae, f., [cognitor]: en Fiscals el. Inqvisitors Embede, Gaj. Instit.; cf. Suet. Vitell. 2: sectionibus et cognituris etc. — 1. cognĭtus, 3, hvs. subst. neutr. cognitum, i, s. und. cognosco. — 2. cognĭtus, us, m., [cognosco]: Kundskab, variorum populorum, (derom), Appul.

cognōbĭlis, e, [cognosco]: til at kiende, forstaaelig, libri, Gell. 20, 5; – compar. ∾ cognitio, Cat. ibd. — cognōmen, ĭnis, n., [con-, nomen]: Tilnavn el. Familienavn; saal. Cicero, Scipio, Caesar; – ogs. Tilnavn der tilføies Familienavnet; saal. Africanus, Asiaticus; cf. Cic. Off. 3, 31, o. Liv. 2, 33; – cognomen sapientis habere, Cic. Lael. 2; P. Crassus, cum cognomine Dives, tum copiis, Cic. Off. 2, 16; ∾ ex vero ductum, Hor. Sat. 2, 2, 56; cf. Cic. Phil. 3, 6; — b) „poet." ogs. f. nomen: Navn el. Benævnelse, Prop. 4, 1, 69, Virg. Aen. 3, 163, o. ibd. 8, 48. — cognōmentum, i, n.: Biform af frgd., Plaut. Pseud. 4, 2, 20, poët. ap. Cic. Fin. 2, 5, o. Tac.; – ogs. f. nomen, Tac. Ann. 1, 31, oftere.

cognōmĭnātio, onis, f., [cognomino]; ligesom cognomen: Tilnavn, Afran. ap. Non. — *cognōmĭnis, e: med samme Navn; – duae germanae meretrices cognomines, Plaut. Bacch., in.; cf. Virg. Aen. 6, 383 (Serv.); – ogs. c. gen. (el. dat.); Veneti Henetorum cognomines, Plin.; cf. id. 4, 26, o. Vell. 1, 1; o. — cognōmĭno, (avi), atum, 1, v. a: benævner med et Tilnavn; – quem Phrygium cognominant, Plin.; Augustum cognominatum, Suet. Aug. 7; — b) undert. ogs. „alm.": nævner el. kalder; Macedonia antea Emathia cognominata est, Justin.; — 2) i Rhetorikenere cognominata verba: Synonymerne, Cic. Part. or. 15; — [cognomen].

cognoscens, tis: partic. o. adj. af cognosco; ds. — cognoscenter, adv.: kiendeligen, tydeligen, Tertull. — cognosco, ōvi, ĭtum, 3, v. a., [con-, nosco]; I) „alm.": lærer at kiende (igiennem Sandserne, el. aandigen), fornemmer, iagttager, erfarer; – ds. ogs. in tempp. perff.: kiender el. veed; (s. und. nosco); – sædv. c. acc., ogs. m. Objects- el. Relativsætning, el. m. de, osv.; — ds. A) fornemmer el. bemærker igiennem Sandserne; – vid. Lucr. 1, 697; cf. id. 2, 742: ∾ corpora tactu, (om den Blinde); doctas cognoscere Athenas, (see el. besøge det), Prop. 1, 6, 13; cf. Tac. Ann. 2, 59: antiquitatis cognoscendae (sc. causa) etc.; ∾ regiones, Caes.; cf. Virg. Aen. 9, 245; si quando quid ··· dignum cognitu etc., Suet. Aug. 43; – casus cognoscere nostros, Virg. Aen. 2, 10, (høre Fortællingen derom); verum ··· miserias cognoscite sociorum, Cic. Verr. 2, 27; – ogs. ∾ ab aliquo, (høre el. erfare af nogen), Caes. B. C. 3, 18, ogs. ex litteris multorum et nunciis, Cic. Fam. 1, 5; per nuncios cognita (deditio), Sall.; – ∾ de casu alicujus, id., de Marcelli salute, Cic.; – his rebus cognitis, Caes.; cognito, vivere Ptolemaeum, Liv. 33, 41; — b) ogs. ligesom γιγνώσκειν: at kiende, (euphemistisk om legemlig Omgang), Ovid., Tac., o. A.; — B) aandigen at fornemme el. indsee el. lære at kiende; – nihil plane cognosci et percipi (posse), Cic. d. Or. 1, 51; vid. Caes. B. G. 1, 19, o. Sall. Jug. 46; men tandem cognosti, qui siem, Ter. Andr. 3, 4, 7; cf. Sall. Jug. 79; — II) „bes." ogs.; A) kiendes derved, gienkiender, (f. d. sædv. agnosco; men sielden og oftest „poet."); – video et cognosco signum, Plaut.; cf. Cic. Cat. 3, 5; ∾ sua, (vedkiendes sin Eiendom), Liv. 4, 19; cf. Ter Eun. 5, 8, 30, o. Ovid. Pont. 3, 2, 105; — B) søger at kiende, undersøger el. efterforsker; cf. Plaut. Pseud. 4, 2, 31: accipe, cognosce signum etc.; ds. — 1) i Retssproget: undersøger en Retssag, (s. und. cognitio); ∾ causam, Quintil.; men absol.: Verres cognoscebat, etc., Cic. Verr. 2, 10; – oftest m. de; ∾ de agro Campano, Cic. Phil. 5, 19, de hereditate, id.; cf. Tac. Ann. 13, 32; ligel. ∾ super aliqua re, Dig.; — b) ds. ogs. „overf.", navnl. om Kunstdommere, el. om Publicum som Dommer (over et Theaterstykke); vid. Ter. Eun. prol., o. id. Hec. prol. 1; – ogs. om Privatforholde, vid. Ter. Heaut. 2, 1, 6; — 2) i Krigssproget, (recognoscerer), udspeider; vid. Caes. B. G. 1, 21; – ogs. mønstrer el. efterseer el. eftertæller; cognosce numerum tuorum militum, etc., Cic. Pis. 37; — III) endnu er at hidføre; A) partic. cognoscens, tis, som adj.: kyndig; hvs. Auct. ad Her. 4, 18: cognoscens sui; — B) partic. cognitus, 3, som adj.: kiendt el. bekiendt; ogs. erkiendt el. prøvet; – ne incognita pro cognitis habeamus, Cic. Off. 1, 6; cf. id. Cluent. 47: nihil eos habuisse cogniti, nihil comperti; – quo sunt cognitiora, Ovid. Trist. 4, 6, 28; Tibi haec fuisse cognitissima, Catull. 4, 14.

cōgo, cŏēgi, cŏactum, 3, v. a., [ctr. f. co.ago]; I) „egenl."; A) „alm.": driver el. bringer sammen til et Sted; om Ting: at indsamle; om Personer: at samle el. sammenkalde, odl.; – ∾ (oves) intro, Plaut., oves stabulis, Virg.; men ∾ nubes, („poet." om Stormen), vid. Lucr. 6, 274 o. 464; ∾ oleam, (ind-

famle, indhøste), Cato; ligel. ∾ vinum (f. uvas), Plaut.; ∾ pecuniam, (incassere), vid. Ter. Heaut. 1,1,94; men ∾ pecuniam a civitatibus statuarum nomine, (udpresse af dem), Cic. Verr. 2,57; — B) „bes." ogs. om Mennesker; – ∾ multitudinem hominum ex agris, (sammendrage el. indkalde), vid. Caes. B. G. 1, 4; navnl. ogs. om Sammendragning af Tropper, vid. Caes. B. C. 1, 15; ∾ exercitum in unum locum, Cic., multitudinem in unum, Sall.; cf. id. Jug 85; – ligel. om Senatets Sammenkaldelse; ad cogendum senatum in curiam redit, Liv. 1, 48; – men „poet." om Folkets Sammenkaldelse, Prop. 4, 1, 13: Buccina cogebat priscos ad verba Quirites; — II) „fig."; A) „overf."; 1) i Krigssproget; ∾ agmen: at holde Bagtroppen samlet, at slutte Troppen; vid. Liv. 34,28, ogs. ibd. 44, 4; – df. „alleg."; ut nec duces simus, nec agmen ··· cogamus, Cic. Att. 15, 13; cf. Senec. Ep. 12; — 2) sammentrænger, in angustum, vid. Ter. Heaut. 4,2,2, (hvor dog Udtrykket er allegorisk); – df. partic. coactus, 3, om et Sted: ligesom sammentrængt; vid. Liv. 22,15; – ogs. om anden Indskrækning; ∾ (oratorem) in semihorae curriculum; vid. Cic. Rab. perd. 2; — 3) gjør fast el. tæt; aa) om flydende Sager; ∾ lac in duritiam, (lade løbe sammen), Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 35; — bb) lanae coactae: Filt el. valket Tøi, Plin., inc.; — b) df. subst.: coacta, orum, n.: Filt (til Krigsbrug), Caes. B. C. 3, 44; — 4) teknisk; ex duabus syllabis in unam cogere, (sammentrække dertil), Quintil. 1, 5, 23; men Ovid. Trist. 3, 7, 10: ∾ verba in alternos pedes, (indtvinge dem deri, d. e. skrive elegiske Vers); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) cogere, f. colligere: at slutte; ex quibus id, quod volumus, efficitur et cogitur, Cic. Leg. 2, 13; cf. id. ad Brut. 2, 7; — 2) driver el. nøder el. twinger dertil, aliquem ad depugnandum, Nep. Them. 4, aliquem in eam desperationem, ut etc., Suet. Caes. 20; men absol.: coactus legibus etc., Ter. Andr. 4, 4, 41; — bb) df. ogs.; a) c. inf.; – num te emere coëgit? Cic. Off. 3, 13; cf. Nep. Milt. 7; ligel. in pass., Liv. 45, 41; — b) m. ut; – vi coepi cogere, ut rediret, Ter. Hec. 2, 2, 26; cf. Cic. d. Or. 3, 3, Hor. Ep. 1, 9, in., o. A.; — c) c. acc. comm. el. pronom., (efter d. udfaldne ad); – quod nos jus cogit, id etc., Ter. Ad. 3, 4, 44; cogi aliquid pro potestate etc., vid. Liv. 4, 26; cf. Virg. Aen. 3, 56; dog ogs. „poet." c. acc. appell.; vid. Ovid. A. A. 2, 367; — d) ∾ omnia, Cic. Leg. 2, 6; (opp. persuadere aliquid); df. in pass.: quod nihil cogitur, Plin. Pan. 6; — III) partic. coactus, 3: twungen, ogs. som adj.; – coactae lacrimae, Ovid. Met. 6, 628, (fremtwungne el. kunstlede); – men om Personer; tutius imperitare volentibus, quam coactis, Sall. Jug. 109; cf. Tac. Ann. 11, 36: sponte, an coactus etc.

*cŏhăbĭtātio, onis, f.: at boe sammen, fælles Bolig, Augustin.; o. — cŏhăbĭtātor, oris, m.: som boer sammen med nogen, Augustin.; af — cŏhăbĭto, are, v. n.: at boe sammen, Hieronym.

*cŏhaerenter, adv.: sammenhængende; df. uafbrudt, uden Ophold, dimicare, Flor. 2, 17; o. — cŏhaerentia, ae, f.: Sammenhæng, Forbindelse; – ∾ mundi, Cic. N. D. 2, 62, regionum, Macrob.; men ∾ vitae et mortis, Gell.; af — cŏhaereo, haesi, haesum, (hvf. cohaesa, fem., f. cohaerens, Gell. 15, 16), 2, v. n.; I) „egenl.": at hænge sammen; oftere: at hænge sammen dermed el. fast derved; – absol., el. c. abl., el. m. cum, el. c. dat., osv.; – mundus ita apte cohaeret, ut etc., Cic. Univ. 5; extremo complexu suorum cohaerentes, Quintil. 8, 3, 68; cf. Cic. Top. 18; – ogs. om de Kæmpende; conferti et quasi cohaerentes, Curt.; — II) „fig."; A) om Ordene og Talen; vid. Cic. Orat. 44; vix cohaerebat oratio, id. Coel. 7; oratio sibi non cohaeret, Quintil.; ogs. ∾ inter se, Cic. Fin. 5, 27; — B) om Personer; – qui nobis sanguine cohaerent, Quintil.; men Cic. Leg. 1, 8: alia, quibus (abl.) cohaerent (homines, hvoraf de bestaae; neml. i Modsætn. af Anden); — C) om Begreber: at hænge sammen, at have Sammenhæng og Fasthed, at bestaae; – nec enim virtutes sine beata vita cohaerere possunt, nec etc., Cic. Tusc. 5, 28; men Ter. Andr. 2, 2, 21: non cohaerent (sc. hae res); – df. om Personer „alleg.": nec cohaerere posse propter magnitudinem aegritudinis, (ikke kunne holde sig opreiste), Cic. Tusc. 3, 25.

cŏhaeresco, haesi, 3, v. n., inch. af cohaereo: at hænge fast el. blive hængende derved el. ved hinanden; – atomi cohaerescunt inter se, Cic.; cf. Plin. 20, 64; – ogs. „fig." om Personer; – quod adeo cohaesistis, ut etc., (at I vare saa nøie forbundne), Plin. Ep. 7, 7. — cohaesus, 3, partic. af cohaereo. — cŏhērēs, ēdis, comm.: Medarving; – esse coheredem alicui, Cic. Verr. 2, 48; coheredum senior, Hor. Sat. 2, 5, 107; filiam nepti coheredem dare, Dig.

cŏhĭbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [con-, habeo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder fast sammen, omfatter el. omgiver; – universa natura omnes naturas ipsa cohibet et continet, Cic. N. D. 2, 13; cf. Lucr. 1, 537, o. id. 6, 107; – ∾ crines nodo, Hor. Od. 3, 14, 22; ∾ brachium toga, Cic. Coel. 5; – ∾ deos parietibus, vid. Tac. Germ. 9; — B) „bes." ogs. m. Bibegr. af Standsning af den frie Bevægelse: at holde fast, at anholde el. holde tilbage, at holde indesluttet el. fangen; men oftest „poet."; – ∾ ventos carcere, ogs. ventos in antris, Ovid.; cf. Virg. Aen. 3, 424; men ∾ cervos arcu, Hor. Od. 4, 6, 32, („poet." f. at nedlægge); men Pirithoum cohibent catenae, ibd. 3, 4, 80; ogs. i Krigssproget; vid. Liv. 22, 3, o. Tac. Ann. 1, 56; — II) „fig."; A) „overf.": begrændser, indskrænker, altitudinem aedificiorum, Tac. Ann. 15, 43; men ∾ bellum, Liv. 9, 29, (hindre Krigens Udbrud); men Tac. Hist. 1, 11: quae (provinciae) procuratoribus cohibentur, (som bestyres af dem); — 2) oftere „ment." o. „ethisk"; a) at holde tilbage el. i Tømme, at tæmme el. betwinge; – ∾ furentis impetus etc., Cic. Phil. 3, 2; men ∾ et premere sensus suos, (holde dem tilbage, lægge Skiul derpaa), Tac. Ann. 3, 11; – ∾ motus animi perturbatos, Cic. Off. 2, 5; visne tu te cohibere? vid. Serv. Sulp. ap. Cic. Fam. 4, 5; – ogs. m. flgd. quominus; vid. Tac. Ann. 2, 24; ogs. m. flgd. inf., Hirt. B. G. 8, 23; — b) ∾ aliquid ab aliquo el. ab aliqua re, (holde borte el. afholde el. afværge derfra); – ∾ assensum a rebus incertis, Cic. N. D. 1, 1; ∾ manus ab alieno, Plaut.; cf. Cic. Manil. 23, o. id. Mil. 28.

*cŏhĭbĭlis, e: sammenholdt el. sammentrængt; — df. „overf.": indskrænket el. kort, Gell. 16, 19, 1, inc.; — df. adv. cŏhĭbĭlĭter: korteligen, i al Korthed, Appul.; o. — cŏhĭbĭtio, onis, f.: Indskrækning, Betwingelse, (efterel.); ∾ irae, Lactant., sui, id.; — [cohibeo],

cŏhŏnesto, avi, atum, 1, v. a.: i Mængde el. tilsammen el. ofte at hædre el. ære, exsequias alicujus, Cic. Quint. 15; cf. Tac. Ann. 3, 70; f. ogs. Cic. Quint. 15, ogs. Tac. Ann. 3, 76, ogs. Cic. Verr. 2, 69; men Liv. 25, 16: quod unum etc., id cohonestent virtute; — b) sild. ogs. „overf."; ∾ defluvia capitis, (rette denne Feil), Plin. 22, 15.

cŏhorresco, horrui, 3, v. n. inch.: farer sammen, gyser el. bæver, navnl. af Skræk; vid. Cic. d. Rep. 6, 10; cf. id. d. Or. 3, 2, o. August. ap. Suet. Tib. 21.

cohors, o. cors, tis, f., [besl. m. χόρτος, i. e. septum]; I) „egenl.": en rundtom indhegnet Plads, Indhegning; df. Gaardsrummet; navnl. ogs. Fægaarden; – i denne Bem. findes begge Former hos Varr. o. Colum., den første ogs. Ovid. Fast. 4, 704; dog den anden hyppigere, navnl. hos Martial., Vitruv., o. A.; — II) „meton.": indesluttet el. afsondret Hob el. Mængde; df. A) „bes."; a) i Krigssproget: en vis Troppeafdeling, en Cohorte, d. e. Tiendelen af en Legion; altf.: = tres manipuli el. sex centuriae; vid.

Varr. L. L. 5, 16, o. Gell. 16, 4; – skrives altid i denne Bem. cohors; – s. ogs. Caes. B. G. 3, 1, oftere, o. Sall. Jug. 46, oftere; – cohors praetoria, (Feltherrens Livvagt el. Livcorps), Caes. B. G. 1, 40, Sall. Cat. 61; — b) i Statssproget: det Prætor el. Statholderen i Provindsen omgivende Følge; heder ogs. ∾ praetoria, Cic. Verr. 1, 14; s. ogs. Catull. 10, 10, o. Hor. Ep. 1, 3, 6, o. ibd. 8, 14, ogs. Tibull. 1, 3, 2; – svarer ogs. under Keiserne til vort: Hofetat el. Stab; vid. Tac. Ann. 6, 9; — B) „alm." ogs.: enhver Hob el. Sværm el. Mængde, et Følge, osv.; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); – ∾ Gigantum, Hor. Od. 2, 19, 22; cf. Virg. Aen. 10, 328, Hor. Epod. 16, 60, o. Ovid. Met. 11, 89; s. ogs. ovenf. Tac. l. c., o. Suet. Calig. 19, oftere; – ∾ canum, Plin.; ∾ febrium, Hor. Od. 1, 3, 31.

cŏhortālīnus, (cortalinus, Paul. Nol. 3: hørende til den keiserlige Livvagt, militia, Cod. Theod.; af — cŏhortālis, e, [cohors]: I) hørende til Fægaarden el. Hønsegaarden, oves, Colum., pullus, Cels., officina, Colum.; — II) hørende til d. keiserlige Livvagt, officium, Cod. Theod., conditio, ibd.

cŏhortātĭo, onis, f., [cohortor]: Formaning, Opmuntring, Tilskyndelse, militum (til dem), Nep., judicum, Cic.; men cohortationibus ducis, (af Hærføreren), Tac. Ann. 14, 30; ligel. ∾ tua, (af dig), Cic. Att. 16, 13; cf. id. d. Or. 1, 47; — df. demin. cohortatiuncula, ae, f.: kort Formaning, Ambros. — cŏhortĭcŭla, ae, f., demin. af cohors: liden el. svag Cohorte el. Batallion, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6.

cŏhorto, (avi), atum, 1, v. a.; forel. Biform af flgd., Quadrig. ap. Non.; df. in pass.: exercitum ··· cohortatum eduxit foras etc., Cato ap. Gell. 15, 13. — cŏ.hortor, atus sum, 1, v. depon. a.; formaner, opmuntrer, tilskynder, holder en Opmuntringstale, navnl. til Soldaterne før Slaget; – vid. Caes. B. G. 1, 25, o. ibd. 2, 20; men in pass.: si sit ad proelium miles cohortandus, Quintil.; – ogs. m. inf., Hirt. B. Al. 21; ogs. m. ut o. ne, Caes. B. C. 3, 82, o. id. B. G. 7, 86; — 2) ligel. „alm." el. udenfor Krigssproget; ∾ aliquem ad virtutem, Cic., ad libertatem recuperandam, id.; – fratrem cohortatus, ut etc., Suet. Oth. 10; ogs. m. conjunct. (efter d. udfaldne ut), Caes. B. C. 2, 33; men cohortantibus invicem, ne etc., Suet. Galb. 10. — cŏ.hospes, itis, m.: Medgiest, Paul. Nol. — cohum, Fest. p. 31, poet. f. chaos; men coum, Enn. Ann. 4, 150. — cŏ.hūmĭdo, are, 1, v. a.: væder aldeles, genas lacrimis, Appul.

coiens, euntis: partic. af coeo. — co.imbĭbo, ĕre, v. a.: inddrikker el. indsuer tillige, Arnob. — — co.inquĭno, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": paa alle Sider el. aldeles at tilsmudse, stercore, Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": aldeles el. helt at smitte; om en Sygdom, id. 7, 5; men om en Mængde af forskiellige Spiser: at fordærve Sundheden, Senec. Ep. 2; — B) „ethisk": at besmitte el. skænde; vid. poët. ap. Cic. N. D. 3, 27; ∾ se scelere stupri, Val. Max.

cŏitĭo, ōnis, f., [coeo]; oprdl.: Sammenkommen el. Sammenkomst; df. „bef."; A) Møde el. Angreb; prima coitio est acerrima, etc., Ter. Phorm. 2, 2, 32; — B) legemlig Omgang, Macrob., o. A.; — II) „overf.": Forening el. Forbindelse, navnlig lovstridig Overenskomst el. Aftale, en Complot; – vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. Liv. 7, 32; suspicionem coitionis habere, (vække Formodning om en slig Complot), Cic. Planc. 22; ∾ facere, ibd., Liv.; ∾ dirimere, Cic. Att. 4, 18.

1. coitus, 3: partic. af coĕo. — 2. coitus, o. m. forandret Skrivem., (tildels ogs. m. forandret Bem.): coetus, us, m., [coĕo]; oprdl.: at komme sammen, en Sammenkomst; df. I) „egenl."; A) „bef."; 1) Møde el. Angreb; hos ··· primo coetu vicimus, Plaut. Amph. 2, 2, 25; — 2) legemlig Omgang; (i denne Bem. alene i Formen coitus); a) om Mennesker, Ovid. Met. 7, 709, Suet. Calig. 25, o. Quintil. 8, 6, 24; — b) om Dyrene, Colum. 6, 21, oftere, Cels., o. A.; — c) ogs. om Væxterne; ∾ palmarum, Plin. 13, 7; ogs. om Indpodningen, id. 17, 24: — B) „concret": Sammenkomst el. Forsamling, en Kreds, en Skare, osv.; (i denne Bem. alene i Formen coetus); – in senatu ··· apud populum ··· in omni coetu concilioque etc., Cic. Fin. 2, 24; cf. id. Verr. 5, 72; – coetusque silentum (sc. discipulorum) ··· docebat (Pythagoras), Ovid Met. 15, 66; cf. Liv. 1, 18; – frequentari coetu salutantium, Tac.; – men „poet.": Et coetu cinxere polum (cygni), Virg. Aen. 1, 401; — II) „overf.": Forening el. Forbindelse; (i denne Bem. findes begge Former); – vid. Lucr. 2, 1003, o. 3, 857; men stellarum coetus et discessiones, Gell. 14, 1; – coitus venae, (dens Lukning), Cels.; luna morata in coitu solis biduo, (neml. i Nymaane), Plin. 2, 6; ∾ amnium, Curt.; ∾ syllabarum, Quintil., vocum, Gell.; — not.: dat. coetu (f. coetui), Catull. — coïx, ĭcis, f., κόϊξ: en æthiopisk Palmeart, Plin. 13, 9.

cŏlăphizo, are, v. a., κολαφίζω: slaaer paa Øret, Tert. — cŏlăphus, i, m., κόλαφος: Slag med Næven el. Haanden; ogs. rimel. Kindhest el. Ørefigen, (altf. f. alapa); – colaphis tuber est totum caput, Ter. Ad 2, 2, 37; plus quingentos colaphos infregit mihi, ibd. 2, 1, 46; ligel. colaphum alicui incutere, Juvenal., ducere, Quintil.; ∾ icere, Plaut., perpeti, id.; s. ogs. Plin. 8, 54. — cōlātūra, ae, f., [2. colo]: Afsining, det Afsiede, Coel. Aur. — Cŏlax, ăcis, m., (κόλαξ: en Smigrer); vid. Ter. Eun. prol.

Colchĭcus, 3, s. und. flgd. — 1. Colchis, ĭdis o. ĭdos, f., Κολχίς: Landskab i Asien, østlig for Pontus Euxinus, (hod. Mingrelien), Mela 2, 3, Val. Fl.; — B) df I) Colchis, ĭdis o. ĭdos; a) som fem. adj.: colchisk, gens, Val. Fl.; — b) som fem. subst.: Colchierinde; df. navnl. f. Medea; vid. Hor. Epod. 16, 58, Ovid. Met. 7, 301, oftere, o. A.; — 2) Colchus, 3: colchisk, domus, Ovid., venena, id.; men ∾ rhombus, (magisk el. fortryllende), Martial.; — b) subst. Colchus, i, m.: en Colchier, Hor.; pl. Colchi, orum, Plin. 6, 4; — 3) Colchĭcus, 3, ligesom frgd.: colchisk, venena, Hor. Epod. 17, 35; — b) subst. Colchĭcum, i, n.: etslags Plante med giftig Rod, vid. Plin. 28, 33. — 2. Colchis, som adj. o. subst., s. und. 1. Colchis. — Colchus, i, 3, o. Colchus, i, s. und. 1. Colchis.

cōlĕātus, 3: hørende til colis el. caulis nr 11, cuspis, Pompon. ap. Non. — cōles, is, s. und. colis, caulis. — colĕus, i, s. und. culeus. — cōlĭas, ae, m., κολίας: etslags Thunfisk, Plin. 32, 52. — cōlĭce, es, f., κωλική: Middel imod Colik, Cels., Scribon. — colĭculus, i, s. und. cauliculus. — cōlĭcus, 3, κωλικός: hørende til Colik, navnl. som lider af Colik, Plin. 20, 48 (Hard.). — cōlĭphium, (colliph.), i, n., [rimel. besl. m. κώληψ, i. e. perna el. talus): etslags meget nærende Spise, navnl. for Athleter, Plaut. Pers. 1, 3, 12, Martial. 7, 67, Juvenal. 2, 5, 3. — colis, is, s. und. caulis.

collăbasco, [con.l.], ĕre, v. n.: tillige at vakle, at true med Fald, men „overf.", Plaut. Stich. 4, 1, 17. — collăbĕfacto, [con.l.], (avi), atum, 1, v. a.: bringer til at vakle el. falde; vid. Ovid. Fast. 1, 566; — b) df. „poet. overf.", Lucr. 1, 493: Collabefactatus rigor auri, (blødgiort el. smeltet). — collăbĕfīo [con.l.], factus sum, fieri, v. pass.: bringes til at vakle el. falde; df. at falde el. styrte sammen, Lucr. 3, 600; ut ··· altera (navis) ··· tota collabefieret, Caes. B. C. 2, 6; — b) df. „poet.", Lucr. 4, 701: igni collabefacta (quaeque: hvad der opløses ved el. i Ilden; s. ogs. und. frgd.); — II) „overf.": at blive styrtet; a Themistocle collabefactus, Nep. Arist. 1.

collābor, [con.l.], lapsus sum, 3, v. depon. n.; I) „egenl.": at falde el. at styrte sammen, navnl. om Bygninger; – collapsa quaedam ruinis etc., Liv. 35, 9; cf. Tac. Ann. 2, 47, o. Suet. Aug. 30; — b) om Per-

foner: at synke ned el. falde om (af Afmagt el. som saaret, osv.); vid. Virg. Aen. 4, 391; men ibd. 664: collapsa ferro; cf. Tac. Ann. 2, 31: ad gemitum collabentis; men cecidit collapsus in artus, Ovid. Met. 5, 96; – men om Legemets Dele: at falde ind, edl.; collapsa tempora, Cels.; — II) „overf.": at forfalde; Nisi si clanculum collapsus est hic in corruptelam suam, Plaut. Truc. 3, 2, 3. — collăbōro, [con.l.], are, v. n.: at arbeide tillige, Tertull.

collăcĕrātus, 3, [con-, lacero]: aldeles sønderreven el. mishandlet; ∾ corpus, Tac. Hist. 3, 74. — collăcrĭmātio, onis, f.: Græden el. at græde derover el. med nogen, Cic. d. Or. 2, 45; af — collăcrĭmo, [con.l.], avi, ?, v. n. o. a; I) som neutr.: græder derfor el. derover el. med nogen, Plaut. frgm. ap. Gell. 1, 24, o. Ter. Andr. 1, 1, 82; cf. Cic. d. Rep. 6, 9; — II) som act.: begræder derhos el. oftere, id. Sest. 58. — collactānĕus, a, [con-, lacteo]: Melkebroder, Melkesøster, Dig. — collactĕus, [con.l.], a: = frgd., Juvenal. 6, 307. — collaetor, [con.l.], ari, v. dep. n.: at glæde sig tilsammen, Tertull. — collaevo, are, s. und. collevo. — collapsio, onis, f., [collabor]: Nyppigen el. tillige at falde el. styrte ned; ∾ fulminum, Firmic. — collapsus, 3: partic. af collabor. — collāre, is, n., [collum]: Halsbaand el. Halskæde, Lucil. ap. Non., Plaut. Capt. 2, 2, 107; – pl. collaria, Varro.

Collātia, ae, f.: By i d. Sabinske, ikke langt fra Rom; vid. Liv. 1, 38 o. 57; — B) df. 1) Collātīnus, 3: collatinsk, populus, Ovid., arces, Virg., porta, Fest.; — b) df. subst. Collatini, m.: Indvaanerne af Collatia, Liv. 1, 38; — 2) Collatinus, i, m.: Tilnavn til L. Tarquinius, Lucretia's Gemal; vid. Liv. 1, 57 flgd.; — b) df. atter adj.: Collatina penetralia: hans Bolig el. Hus i Collatia, Ovid. Fast. 2, 787.

collātĭcius, (-tius), 3, [confero]: sammenbragt fra flere Steder, som er laant hist og her, instrumenta (scenae), Senec. Marc. 10; — 2) „overf."; ∾ myrrha, Plin. 12, 35, (blandet el. forfkielligartet). — Collatinus, 3, o. Collatinus, i, s. und. Collatia.

collātio, onis, f., [confero]; I) „egenl."; A) „alm.": Sammenføren el. Sammenbringen; ∾ pecuniarum, ogs. absol. collatio: Sammenskud af Penge til en bestemt Hensigt; – ∾ stipis aut decimae, Liv. 5, 25; cf. id. 4, 50, o. Suet. Calig. 42; men Plin. Pan. 41: collationes remisisti, etc.; — B) „bes." i Retssproget; ∾ bonorum: Fleres Indskud af hele deres Formue, for at den hele Masse kan deles lige imellem de Indskydende, Dig.; — 2) i Krigssproget: collationes signorum, (at levere et Slag, at angribe Fienden), Cic. d. Or. 1, 48; — 3) endel. comisk: ∾ malitiarum, (naar flere forbinde sig til Udførelsen af et Skielmsstykke), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 67; — II) „overf.": Sammenlignelse, (παραβολή); vid. Cic. N. D. 3, 28, oftere, Quintil.; — not.: i Grammatiken: Comparativet, Fest.

collātīvus, 3, [collatus, confero]: sammenbragt el. sammenskudt; df. subst. collativum, i, n., (sc. argentum), Cod. Theod.; — II) „overf.": hvad der hidrører fra flere, savor, Macrob.; – men comisk; ∾ venter, Plaut. Curc. 2, 1, 16, (hvori allehaande Spiser komme). — collātor, oris, m., [confero]: som bringer tilveie; ∾ symbolarum, Plaut. Curc. 4, 1, 13; ogs. som betaler Skat el. Bidrag, Cod. Theod.; — II) „overf.": som sammenligner (Grundene for og imod), Augustin. — collatro [con.l.], are, v. a.: at gøe derad; df. „overf.": ∾ philosophiam, (skældende at nedsætte), Senec. V. B. 17. — 1. collatus, 3: partic. af confero. — 2. collātus, us, m., [confero]: Sammenbæren; df. „overf."; 1) Auct. B. Hisp. 31: in collatu (sc. armorum el. signorum, under Angrebet) etc.; — 2) Bidrag el. Bistand; tuo collatu, ved din Bistand el. Anvisning, Censorin.

*collaudābĭlis, o: aldeles rosværdig, Prudent.; — collaudātio, onis, f.: stor el. alsidig Ros, scriptoris, Cic. Inv. 2, 43; o. — collaudātor, oris, m.: en Lovtaler, Augustin.; af — collaudo, [con.l.], avi, atum, 1, v. a.: roser meget el. i enhver Henseende; ogs. alm roser; – ut me collaudem, (for at rose mig selv), Hor. Sat. 1, 6, 70; ofte ogs. hos Plaut., Ter., o. A.; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 8, o. id. Att. 9, 16. — collaxo, [con.l.], are, v. a.: udvider overalt, giør videre el. aabnere, omnia lateramina circum, Lucr. 6, 233.

collecta, ae, f., [collectus, 3, colligo]; I) (sc. pecunia): Sammenskud el. Bidrag; vid. Cic. d. Or. 2, 57; — II) (sc. concio): Forsamling, virginum, Hieronym. — *collectăcŭlum, (conl.), i, n.: Samlingssted, aquae, (Vandsamling), Innocent. ap. Goes.; — collectānĕus, (conl.), 3: indsamlet el. sammenbragt fra flere Steder, aes. (gammelt Kobber, som man har samlet paa), Plin. 34, 20; – Dicta Collectanea, (tabt Skrift af Cæsar); vid. Suet. Caes. 56; (rimel. de Cic. Fam. 9, 16, omtalte Ἀποφθέγματα, d. e. Ordsprog); — collectārius, (conl.), i, m.: en Casserer el. Vexelerer, Cod. Theod.; — collecticius el. -tius, (conl.), 3: sammendragen el. sammenbragt, exercitus, (som i en Hast er bleven samlet), Cic. Fam. 7, 3; o. — collectim, (conl.), adv.: samlet el. tilsammen; df. korteligen el. kortfattet, Claud. Mam.; — [1. colligo].

*collectio, conl.), ĭnis, f.; I) „egenl."; A) „abstract": Opsamling, membrorum (Absyrti), Cic. Manil. 9; — B) „concret.": Samling el. det Samlede; df. hos Lægerne: de fordærvede Væskers Samling til en Byld, Plin. 22, 58, oftere, o. Senec. Ep. 68; — II) „overf." o. „technisk"; A) i Rhetoriken; a) Sammenfatning el. kort Gientagelse af det Sagte, Recapitulation, (ἀνακεφαλαίωσις), Cic. Brut. 88, o. Quintil. 4, 4, 2; — b) en Syllogismus, id. 9, 2, 103; — B) i Philosophien: Slutning el. Fornuftslutning, Senec. Ep. 45 o. 85, o. Plin. 2, 21; o. — collectīvus, (conl.), 3; I) „egenl.": samlet, som har samlet sig, humor, Senec. Qu. N. 3, 7; — II) „overf." o. „technisk"; A) i Rhetoriken: hørende til en Syllogismus, status, Quintil., quaestio, id.; — B) i Grammatiken: ∾ nomen, (der betegner en Flerhed); saal. exercitus, populus, Priscian.; — [1. colligo].

*collector, [con.l.], oris, m.: en Medlæser, d. e. en Meddiscipel, Augustin. — 1. collectus, 3: partic. af 1. colligo. — 2. collectus, (conl.), us, m., [1. colligo]: Samling, aquae, Lucr. 4, 416, aquae pluvialis, Frontin.

collēga, ae, m., [con-, legere]; oprdl.: som er valgt tilligemed nogen; collegae, qui una lecti, Varr.; df. I) „egenl.": Medembedsmand el. Collega; – habere aliquem collegam in praetura, Cic. Off. 1, 40; duo praeterea collegae dati (sc. ei: tvende Medcommanderende), Nep. Alcib. 3; cf. Tac. Ann. 2, 42: seque collegam consulatui ejus destinavit; – ogs. en Medformynder, Dig.; — II) „overf." o. „alm.": Staldbroder el. Kammerat; saal. en Medslave, Plaut. As. 3, 2, 10; en Medskuespiller, Juvenal. 8, 197; en Medarving, Dig. — collēgātārius, [con.l.], i, m.: en Medarving, Dig.

collēgiārius, (conl.), 3: collegialsk, ministri, Tertull.; — not.: ogs. collegialis, is, m., Inscript.; o. — collēgiātus, (conl.), i, m.: Medlem af det samme Collegium, Medcollega, Cod. Just.; — [af flgd.].

collēgium, i, n., [collega]; I) „abstract": tilsammen el. med hinanden at beklæde et Embede el. besørge en Forretning el. drive en Haandtering, Embedsforhold el. Embedsforbindelse, osv.; vid. Liv. 10, 13 o. 26, (hvor plur.); men patris et filii collegio insignis (consulatus), Tac. Ann. 3, 31; — b) ogs. „overf.", Plin. 10, 19: collegio quodam naturae (accipiter auxiliatur

noctuis); — II) „concret": de ved samme Embede el. Forretning el. Haandtering forbundne Personer, (Collegium, Laug, Gilde, odl., (ἑταιρία); – ∾ tribunorum plebis, Cic., Suet.; cf. Liv. 4, 26: tribuni ··· pro collegio pronunciant; ∾ praetorum, Cic., pontificum, Caes., Liv.; – nullum collegium, aut concilium, aut etc., Cic. Sest. 14; collegia mercatorum, vid. Tac. Ann. 14, 17, o. Suet. Caes. 42; — not.: en Misbrug af slige Corporationer omtales Pseud. Cic. in. Sen. 13.

collēma, ătis, n., κόλλημα: det Sammenlimede, Capella. — collepr ōsus, [con.l.], i, m.: Medspedalsk, Sidon. — collētĭcus, 3, κολλητικός: tienlig til Sammenlimning el. Sammenføining, Veget. — collētis, is, f., κολλητίς: etslags Plante, Appul. — collēvo, [con.l.]; are, v. a.: giør aldeles glat el. slet; ∾ plagam arboris falce, Plin.; – men „overf.": ∾ asperitatem oculorum, Senec. Ep. 64.

collibertus, [con.l.], i, m.: en Medfrigiven, Plaut. Poen. 4, 2, 88. — collĭbet, [con.l.], ogs. colŭbet, bŭit o. bĭtum est, ēre, v. impers.: det behager; m. o. ud. dat., ogs. undert. m. tilføiet nomin.; pronom.; – si quid collibuit (sc. tibi: naar du vilde noget), Ter. Eun. 5, 8, 26; cf. Hor. Sat. 1, 3, 6; men Sall. Cat. 51: quae victoribus collubuissent; men utcumque animo collibitum est, Plaut. Amph. 1, 1, 187; – ogs. c. inf., Cic. Fam. 15, 16. — collĭbro, [con.l.], are, v. a.: afmaaler, Cato.

collĭcĭae, el. collĭquĭae, (conl.), arum, f., [con-, liquor]; oprdl.: Sammenløb; df. Rende el. Grøft paa Marken til Vandets Afløb, ogs. Tagrende, Colum., Plin., Vitruv.; df. — collĭcĭāris, e: hørende til en Vandrende el. Tagrende, tegula, Cato. — collĭcŭlus, i, m., demin. af collis: liden Høi, Martial. 12, 25, Appul.

collīdo, (conl.), si, sum, 3, v. a., [con-, laedo]; I) „egenl.": at slaae el. støde sammen el. imod hinanden; ogs. at slaae el. støde derpaa; – ∾ manus, Quintil.; ∾ navigia inter se, (om Havet), Curt.; cf. Lucr. 1, 533, o. Cic. N. D. 3, 12, ogs. Ovid. A. A. 3, 221; — II) „fig."; A) „overf.": si binae collidantur (consonantes: støde haardt sammen), Quintil.; men colliduntur (leges), aut pares inter se, aut secum ipsae, id. 7, 7, 2; — B) „ment.": at bringe i fiendlig Berørelse; hvf. pass.: fiendligen at støde sammen; collidens corda seditio, Sil.; collisa inter se duo capita reip., Vell. 2, 52; cf. Hor. Ep. 1, 2, 7.

*collĭgāte, adv., (sild. o. overf.): i nøie Forbindelse dermed; compar. ∾ adhaerere alicui, Augustin.; o. — collĭgātio, onis, f.; I) „egenl."; A) at binde el. holde sammen; Forbindelse el. Sammenhæng; ∾ tota operis, Val. Max. 8, 14; — B) i Mechaniken: plexae colligationes, (Maskinens saa at sige Led el. Ledemod), Vitruv. 10, 1; — II) „fig": Begrebernes indre Forbindelse og Forhold, (navnl. som Aarsag og Virkning); ∾ causarum omnium, Cic. Div. 1, 56; cf. id. Fat. 14; – ∾ artior societatis propinquorum, id. Off. 1, 17; — [flgd.].

1. collĭgo, [con.l.], avi, atum, v. a.; I) „egenl.": binder sammen el. binder fast, osv.; – omne colligatum solvi (posse), Cic. Univ. 11; corpora colligata vinculis naturalibus, ibd.; ∾ vasa, s. und. 2. colligo; – ∾ aliquem, Ter. Eun. 5, 5, 13, manus alicujus, Plaut.; – df. i Retssproget: i, lictor, colliga manus; vid. Cic. Rab. perd. 4, o. Liv. 1, 26; – bitumen colligat vulnera, Plin.; cf. Suet. Tib. 61; — II) „fig."; A) „overf."; a) giør fast el. tæt; solum ··· herbis colligatum, Colum. 2, 17; — b) standser, hemmer, impetum furentis Antonii, Cic. Phil. 11, 2; men ∾ Brutum in Graecia, (befale ham at forblive der, neml. som Befalingsmand), ibd. 11, 11; — B) „ment."; ∾ sententias verbis, (rhetorisk at indklæde i Ord), Cic. Orat. 50; cf. ibd. 34: ∾ uno libro memoriam septingentorum annorum; — b) ogs. om den indre og aandige Forbindelse; – ∾ homines inter se sermonis vinculo, Cic. d. Rep. 3, 2; cf. id. Off. 1, 5; men id. Fam. 9, 17, (om Cæsar): ita se cum multis colligavit, (har saaledes forbundet el. forpligtet sig til Mange).

2. collĭgo, lēgi, lectum, 3, v. a., [con-, 2. lego]; I) „egenl."; A) „alm.": tager sammen, samler til et Helt el. paa et Punct, samler; 1) om Ting; – ∾ flores, Ovid., uvas de vitibus, id., fructus, Hor.; (cf. Plin. 11, 60: collecto vivere, om Dyrene; i Modsætn. af rapto vivere); collecta pecunia, (som man har samlet sig el. erhvervet), Hor. Ep. 1, 10, 47; cf. ibd. 2, 2, 26; men ∾ stipem a tyrannis, (sammenbetle), Liv. 38, 45; – ossa collecta, (opsamlede fra Baalet), Tibull.; cf. Suet. Tib. 54; – ∾ capillos in nodum, Ovid.; cf. id. Met. 8, 319; men „poet. overf." paa Personer; collecta capillos Calliope, ibd. 5, 338; cf. Virg. Aen. 1, 320; – aër ··· humorem colligens etc., Cic. N. D. 2, 39; men Hor. Ep. 1, 15, 15: collecti imbres, (det i Cisterner opsamlede Regnvand); collectae ex alto nubes, (sammentrukne), Virg. Ge. 1, 324; – ∾ pulverem, (bedække sig med Støv), Hor. Od. 1, 1, 4; cf. Virg. Ge. 1, 427; – ogs. at opsamle el. optage, de pulvere follem, Martial. 12, 83; cf. Plin. Ep. 2, 1; – endel. i Krigssproget: ∾ vasa, (pakke sammen til Afmarch), Cic. Verr. 4, 19, Liv. 21, 47, o. A.; derom ogs. colligare vasa, Plaut. Pseud. 4, 3, 16; — b) ∾ antiqua verba et figuras alicui, (til nogens Brug); vid. Suet Gramm. 10; cf. Cic. d. Or. 3, 24, ogs. id. Off. 1, 29; — 2) om Personer, men oftest i Krigssproget: at sammendrage el. sammenbringe el. samle; – illum exercitum ··· collectum ex senibus desperatis etc., Cic. Cat. 2, 3; cf. Nep. Hannib. 6; collecta manu, id. Alcib. 7, (med en samlet Hær el. hvervet Trop); men Tac. Agric. 37: collecti (som med.): efterat have samlet sig; cf. Caes. B. G. 2, 28; — b) ogs. udenfor Krigssproget: at samle el. optælle el. anføre, vid. Cic. Fin 2, 4; — B) „bef." ogs.: tager el. trækker sammen, indskrænker el. forkorter, odl., (oftest „poet.", f. d. sædv. contraho el. coërceo); – breviore spatio ··· orbem colligere, (om de indesluttede Krigere), Liv. 2, 50; cf. Virg. Ge. 2, 154, o. id. Aen. 12, 862; men ibd. 491: ∾ se in arma, (ganske at bedække sig med Skioldet); ∾ togam, (tage den sammen), Martial. 7, 33; — b) hos Lægerne, ligesom cogere: at fortykke (en Saft, odl.), Scribon., o. A.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom indsamler, bringer sammen el. tilveie; navnl. ogs. skaffer el. erhverver mig (et Omdømme, odl.); ogs. paadrager mig (noget, odl.); – collectis omnibus civilibus bellis, (ved at samle dem el. anføre dem, neml. i din Tale), Cic. Fam. 4, 3; (cf. id. Fin. 2, 4); ∾ spiritum, Quintil.; cf. Lucr. 1, 724; – ∾ existimationem multo sudore, labore, vigiliisque, Cic. Div. in Caecil. 22; cf. id. Qu. Fr. 2, 16; ligel. ∾ auctoritatem, Caes., famam clementiae, Liv.; – men om Taleren: ∾ invidiam crudelitatis ex eo, (udlede deraf), Cic. Verr. 5, 8, – ∾ omnes rumorum concionumque ventos, (efterjage), Cic. Cluent, 28; – ∾ sitim, (blive tørstig), Virg., Ovid., frigus, Hor.; ∾ usum patiendi, Ovid., vires usu, id.; — b) hos Talbestemmelser: tilsammen el. ialt at indtage el. udgiøre el. holde; LX passus orbe colligere; vid. Plin. 12, 11, o. id. 36, 18, ogs. Tac. Germ. 37; — B) „ment.", 1) „alm."; a) colligere m. o. ud. animo: ligesom at sammentage i Aanden, d. e. at overveie el. betænke; vid. Cic. Inv. 1, 1; ogs. m. Relativsætn., Hor. Ep. 2, 1, 51; — b) logisk at sammenstille, at dømme el. slutte af Omstændighederne, odl.; m. ex, el. m. per, el. c. abl., osv.; – ex quo colligere potes, quanta occupatione distinerer, Cic. Att. 2, 23; cf. Quintil. 5, 10, 11, oftere; – ogs. m. adv.; paucitatem hostium inde colligentes, Liv. 7, 37; – ogs. m. flgd. acc. c. inf., Cic. Off. 2, 16; – ogs. absol.; vid. Quintil. 5, 14, 22,

o. Pers. 5, 85; — 2) „bes." o. „ethisk"; ∾ se, ogs. ∾ animum el. mentem etc.: at samle sig el. fatte sig, at komme til Besindelse, at vinde Fatning, at faae Mod; – quid est autem, se ipsum colligere, nisi dissipatas animi partes in suum locum cogere, Cic. Tusc. 4, 36; ∾ se, id. d. Or. 1, 7, oftere, Caes. B. C. 1, 11, Suet; ligel. ∾ animos, Liv., animum, Tac., animum cogitationemque, Plin. Ep., mentem, Ovid., mentem cum vultu, id. Am. 1, 14, 55; men pass.: priusquam animi colligerentur, Liv. 10, 41.

collimĭtānĕus, [con.l.] 3: tilgrændsende, c. dat., Solin. — collimitium, i, n., [con-, limes]: Nabogrændse, Solin., Amm. — collimito [con.l.], are, v. n.: at grændse dertil, c. dat., Amm.; ligel. pass., Solin.

collinĕo, [con.l.], (avi), atum, 1, v. a.: retter i lige Linie derpaa el. derimod; ∾ hastam aliquo aut sagittam, Cic. Fin. 3, 6; ogs. m. ad, Appul.; — b) df. ogs. absol.: at træffe Maalet el. at sigte rigtigt, Cic. Div. 2, 59. — collinio, ire, s. und. flgd. — collĭno, [con.l.], lēvi, lĭtum, 3, v. a: bestryger el. besmører dermed, ora venenis, Ovid., crines pulvere, Hor.; tabulas cera collevisse, Gell.; luteus ··· coeno collitus, Plaut.; – men id. Poen. 1, 2, 93, som Sentens: Pulchrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt; — not.: partic. collinitus, Colum., inc.

collinus, 3, [collis]: med Høie el. Bakker, hørende dertil el. benævnt derefter; – ∾ genus agrorum; (opp. campestre o. montanum), Varr.; ∾ loca, Colum., vina, id.; ∾ frumentum, (som voxer paa Høie), Cels.; — 2) „bes." mærkes: Porta Collina, (ogs. Agonensis, ogs. Qvirinalis): i Nærheden af Qvirinalhøien i Rom; vid. Liv. 5, 41, id. 26, 10, o. A; – i Nærheden deraf var ogs. et Tempel for Venus Erycina, Liv. 40, 34; s. ogs. Ovid. Rem. 549, o. id. Fast. 4, 871; — b) df. ogs. ∾ herbae, (som voxe i Nærheden af denne Port), Prop. 4, 5, 11.

colliphium, i, s. und. coliphium. — colliquĕfactus, 3, partic. adj., [con-, liquefio]: flydendegiort, smeltet, glacies, Varr.; cf. Cic. Cluent. 62. — colliquesco, [con.l.], liqui, ĕre, v. n.: at blive flydende, at flyde ud, at smelte; quum aes ··· fervefactum colliquisset, Varr. ap. Non.; ∾ in pice, Colum.; ∾ igni, Appul. — collĭquĭae, s. und. colliciae.

collis, is, m., [af inus. cello, κέλλω, i. e. pello]: Høi, Bakke; – collibus et campis etc., Lucr. 5, 1373; cf. Cic. Verr. 3, 18, o. Liv. 1, 12; men collis Dianae, Martial 12, 18, (i. e. Aventinus); cf. Hor. C. S. 7; ∾ Heliconii cultor, Catull. 61, in.; – ∾ montani, (de høiere Dele af en Biergstrækning), Plin. 6, 23; men colles, „poet.", f. montes el. Biergstrækning, Sil. 3, 420; — not.: abl. colli, f. colle, Lucr.

collisio, onis, f., [collido]: Sammenstød, Rystelse, abjecti partus, Justin. 11, 12. — 1. collisus, 3: partic. af collido. — 2. collisus, us, m., [collido]; Sammenstød, margaritarum, Plin. 9, 56, dentium, Coel. Aur. — collitus, 3: partic. af collino.

collŏcātio, onis, f., [colloco]: Opstillen el. Henstillen paa rette Sted; ∾ moenium, (deres Opførelse), Vitruv.; men ∾ siderum, (deres Stilling), Cic. Univ. 9; — II) „fig."; A) i Forretningssproget; ∾ filiae: at bortgifte sin Datter, Cic. Cluent. 66; — 2) i Rhetoriken; ∾ verborum: Ordenes rigtige Ordning el. Anbringelse i Talen, Cic. d. Or. 3, 43, oftere, o. Quintil. 1, 10, 22, oftere.

collŏco, [con.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": stiller el. lægger el. sætter derpaa, opreiser, osv.; – oftest m. in c. abl., ogs. undert. m. in c. acc., ogs. m. andre Præpositioner, ogs. absol.; – quos (hvis Billeder) ··· in Rostris collocatos videtis, Cic. Sest. 38; ∾ aliquem in cubili, id.; ∾ Herculem in concilio deorum, id. Off. 3, 5; ∾ exercitum in hibernis, Caes.; cf. id. B. G. 3, 1, o. Suet. Aug. 21; ∾ tabulas bene pictas in bono lumine, Cic. Brut. 75; – ∾ classem Miseni, alteram Ravennae, Suet. Aug. 49; ∾ se Athenis, (bosætte sig der), Cic. Fin. 5, 2; – „poet." ogs. c. abl. efter v. udfaldne in, Ovid. Met. 1, 723; – ∾ vasa in tabernam, Plaut., se in arborem, id.; cf. Ter. Eun. 3, 5, 45; – comites ejus apud ceteros hospites collocantur, (indqvarteres hos dem), Cic Verr. 1, 24; ∾ obsides super se subsellio secundo, Suet. Aug. 43; cf. id. Ner. 13, o. Tac. Ann. 13, 7; – endel. absol. el. m. en adverbial Diction; ∾ puellulam, Catull. 61, 188; ∾ chlamydem, ut pendeat apte, Ovid. Met. 2, 723; impedimenta collocata, (at de vare bragte paa deres Plads), Liv. 44, 37; ∾ columnas neque rectas, neque e regione, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. d. Or. 1, 35; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) ∾ aliquam: bortgifte; consul ··· filiam juveni mihi despondit ac ··· collocavit, Tac. Agric. 9; cf. Caes. B. G. 19; ogs. ∾ in matrimonium, Cic., in matrimonio, Dig.; ogs. ∾ nuptum, Plaut.; ogs. absol.: ∾ virginem, Nep. Ep. 3; id. Ar. 3, o. Tac. Ann. 4, 39; — 2) ∾ pecuniam el. dotem el. fenus, etc., i Kiøbmandssproget: at anlægge el. anbringe el. udsætte Penge deri; – vid. Cic. Manil. 7; ut in eo fundo dos collocaretur, id. Caecin. 4; ∾ duas partes fenoris in agris, Tac.; men ∾ pecunias graviore fenore, (udsætte imod en høiere Rente), Suet. Aug. 39; — b) df. ogs. „alm.": at anvende (Penge) derpaa, at opoffre dem dertil; – patrimonium suum in rei publicae salute collocavit, Cic. Phil. 3, 2; men Tac. Ann. 6, 45: millies sestertium ea munificentiā collocavit; — B) „ment."; 1) navnl.; a) om Sprogbegreber: at anordne el. anbringe; – ut apte collocentur verba, Quintil.; in nominibus ex diverso collocatis, id.; men om Gehøret, vid. Cic. Orat. 51; sield. om en Meddelelse, m. de; vid. Tac. Ann. 6, 27; — b) om andre Gienstande: at forordne el. ordne el. sikkre, odl.; ∾ rem militarem, Cic. Fam. 2, 13; quum jam famam in tuto collocarit, Quintil. 12, 11, 7; men Plaut. Merc. 3, 2, 10: tunc in otium te colloces, dum potestur; — 2) ligesom at sætte deri, at henvende derpaa; – ∾ se totum in cognitione et scientia, Cic. Off. 1, 44; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 10; – men ogs. omvendt: ∾ adolescentiam suam in amore et voluptatibus, id Coel. 17; cf. ibd. 20, o. id. Quint. 26; — b) bene collocare aliquid, (anvende paa rette Sted, giøre en rigtig Brug deraf); – melius apud bonos, quam apud fortunatos, beneficium collocari, Cic. Off. 2, 20; cf. id. Fam. 13, 28.

collŏcŭplēto, [con.l.], avi, 1, v. a.: beriger overmaade, Ter. Heaut. 2, 13, 47; — 2) „overf.": forherliger, Auct. ad Her. 2, 18. — *collŏcūtio, onis, f.: Samtale, (navnl. ogs. m. Bibegr. af Fortrolighed); vid. Cic. Att. 12, 1; – ogs. in pl.; ∾ familiarissimae cum Trebonio, id. Phil. 11, 2; — collŏcūtor, oris, m.: som holder en Samtale med nogen, Augustin.; o. — collŏquium, i, n.: Samtale; venire eo ad colloquium, Caes., in colloquium, id.; cf. Cic. Phil. 12, 11; men ∾ secreta serere cum aliquo, Liv. 34, 61; – navnl. ogs. den fortrolige Samtale el. Meddelelse; vid. Cic. Off. 3, 1; – ogs. „overf.": colloquia absentium amicorum, (om en fortrolig Brevvexling), id Phil. 2, 4; – lige:. „overf.": alitum colloquia (intelligere), Plin. 10, 70; – men „poet.", Virg. Aen. 7, 91: fruiturque deorum colloquio; — [flgd.].

collŏquor, [con.l.], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. n. (o. a.): at tale med nogen el. med hinanden, at holde en Samtale; – ∾ cum aliquo, Cic. Brut. 60, oftere; ∾ inter se, id. d. Or. 1, 7 o. 8; – ∾ cum aliquo per aliquem, (underhandle giennem nogen), Caes. B. G. 1, 19, Nep. Alcib. 5; men ∾ cum aliquo per litteras, (skriftligen at underhandle med nogen), Cic. Fam. 1, 7; – ogs. absol.: ex equis ut colloquerentur, Caes. B. G. 1, 43; ∾ simul, Plaut.; men Liv. 3,

36: colloquentibus difficiles, (under Samtaler odl.); — b) forel. ogs. c. acc., (s. alloqui); saal. Plaut. Capt. 4, 2, 53: Perlubet hunc hominem colloqui, oftere.

collūceo, [con.l.], ēre, v. n.: at skinne el. lyse til el. fra alle Sider; absol., el. c. abl., el. m. ab; – ∾ tam longe lateque (om Solen), Cic.; accensa per undas collucet (taeda), Lucr.; ∾ ignes, Virg., lampades undique, Ovid.; ∾ pocula, Catull.; – ∾ aedes ignibus, Ovid.; ∾ moenia flammis, Virg.; cf. Cic. Verr. 4, 32: ∾ fulgore (candelabri); – qua a sole collucet (mare), albescit etc., id. Acad. 2, 33; — 2) „overf.": agri collucent floribus, Ovid. Fast. 5, 363; collucent horti nitidis fetibus, Colum.; men ∾ omnia furtis tuis, Cic. Verr. 1, 22; — collūco,are, v. a., [con-, lux]: gjør lys, men alene i Gartnersproget; ∾ lucum. Cato, arborem, Colum., (neml. ved at udhugge Træer el. afhugge Grene).

*colluctatio, onis, f.: Brydekamp el. Brydning, Dig.; ogs. Tyrefægtning, Colum.; — 2) ogs. „overf.": a) Dødskampen, Senec.; — b) cum verbis suis colluctatio, (om en besværlig Udtale), vid. Quintil. 11, 3, 56; o. — colluctator, oris, m.: en Brydekæmper, Lactant.; af — colluctor, [con.l.], ari, v. dep. n.: at brydes el. kæmpe dermed, cum aliquo, „poet." ogs. alicui, (men alene efteraug. o. sield.); sædv. „overf."; ∾ cum agro, Colum., cum petulantia morbi, Gell.; cf. Plin. 27, 2; men ∾ praedonibus, Prudent.

collūdium, (conl.), i, n.: at lege sammen; ∾ delphinorum, Solin.; — 2) „overf.": hemmelig Forstaaelse, Amm.; af — collūdo, [con.l.], si, sum, 3, v. n.: at lege el. skemte dermed; c. dat., el. absol.; – gestit paribus colludere (puer), Hor. A. P. 159; – men „poet.": in aqua colludere plumas, (at de spille paa Vandet), Virg. Ge. 1, 369; — 2) „fig." o. „overf." i Retssproget: at spille under Dække med nogen, Dig.; nisi tecum collusisset, Cic. Verr. 2, 24; s. ogs. collusio s. l. — collūgeo, [con.l.], ēre, v. n.: at sørge tilsammen, Coel. Aur.

collum, i, n., (forel. ogs. collus, i, m., Lucil., Plaut., Varr., o. A.; cf. Quintil. 1, 6, 42); I) „egenl.": Halsen (hos Mennesker og Dyr); – in collum invasit, (sløi hende om Halsen), Cic. Phil. 2, 31; collo dare brachia circum, Virg. Aen. 6, 700; pendentia brachia collo, Tibull.; homini ··· collum in laqueo inserenti (subvenire), Cic. Verr. 4, 17; men „alleg.": quum istius avaritiae poenam collo et cervicibus suis sustinerent, ibd 5, 42; – ∾ anseris, Lucil., columbarum, Lucr.; cf. Cic. Acad. 2, 7; – B) hertil mærkes; 1) af Retssproget; collum alicui obtorquere, Plaut., obstringere, id., (gribe ved Halsen, navnl. for at trække for Retten); men Liv. 4, 53: quum paucis ··· collum torsisset (consul); — 2) „poet." ogs.; a) Halsen el. Nakken, som Billede paa Trældom; – tuo dat colla triumpho (India), Prop. 2, 8, 19; ligel. Hor. Sat. 2, 7, 92, „alleg.": eripe turpi Colla jugo; — b) Halsen, s. Livet; – actum est de collo meo, (jeg er om min Hals), Plaut. Trin. 2, 4, 192; men Hor. Od. 4, 6, 11: posuitque collum in Pulvere, (styrtede paa sin Hals, blev fældet); — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ lagenae, Phaedr., Plin.; – men „poet.": lasso papavera collo, Virg. Aen. 9, 436; ligel. om den halsformede Del af et Bjerg: frondea colla Parnasi, Stat.

collūmĭno, [con.l.], are, v. a.: fra alle Sider el. ganske at belyse, Appul. — collŭo, [con.l.], ŭi, ūtum, 3; 1) „alm.": helt el. ganske at udskylle, guttur liquido plasmate, Pers. 1, 18; ∾ dentes aqua, Plin.; gemma melle colluta, id.; — 2) „bes." ogs.; a) „poet."; ∾ ora, Ovid. Met. 5, 447, (væde Munden, d. e. slukke Tørsten; cf. Lucr. 4, 877); — b) i Retssproget: colluendo, (ved at sammenskylle el. opskylle Jord el. Dynd), Dig. — collurcĭnātio, (conl.), onis, f., [con-, lurcor]: umaadeligt Fraaseri, Appul.

collus, i, m., s. und. collum. — *collūsio, onis, f.; oprdl.: at lege el. spille sammen; df. sædv. i Retssproget o. „overf.": hemmelig Forstaaelse el. at spille under Dække, cum aliquo, Cic. Verr. 3, 13; per collusionem, Senec., Dig.; o. — collūsor, oris, m.: en Medspiller, Cic. Phil. 2, 23, oftere; men ∾ puerorum (delphinus), vid. Plin. Ep. 9, 33; — 2) i Retssproget o. „overf.": som underholder en hemmelig Forstaaelse med nogen til Trediemands Skade, Cod. Theod.; — df. adv. collūsōrie: svigagtigen, litigare de hereditate, Dig.; — [colludo]. — collustro, [con.l.]; avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": belyser fra alle Sider el. fuldkomment; – sol omnia clarissima luce collustrans, Cic.; cf. id. Div. 2, 43; — B) „bes." ogs.: collustrata in picturis, (glimrende Colorit), id. Orat. 11; — II) „overf."; collustrare m. o. ud. oculis: at betragte nøie el. fra alle Sider, id. Tusc. 5, 23, o. Virg. Aen. 3, 651; men Tac. Ann. 2, 45: ∾ cuncta equo.

collūtio, onis, f., [colluo]: Udskylning, Scribon. — collūtŭlo, [con.l.], are, v. a.: aldeles at tilsmudse; df. „overf.": aldeles at beskæmme, Plaut. Trin. 3, 2, 67. — collūtus, 3: partic. af colluo.

collŭvies, em, e, o. collŭvĭo, onis, f., [colluo]; I) „egenl.": Sammenløb af alslags Urenhed; – colluvies cohortis et aedificii, Colum.; cf. Plin. 24, 116; – colluviones sentinarum, Arnob.; — II) „fig.": Sammenblandning af forskielligartede urene Gienstande; – colluvio mixtorum omnis generis animantium, Liv. 3, 6; men ex hac turba et colluvione etc., Cic. d. Senect. 23; ∾ omnium scelerum, id. Sest. 7; men ∾ gentium, (Slægternes Sammenblanding el. Forvirring), Liv. 4, 2; men absol.: colluvio (sc. hominum, ligesom Folkets Bærme), id. 26, 40, o. Cic. Vatin. 9; – ligel. in ea colluvie regnare etc., Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; ∾ nationum, Tac. Ann. 2, 55; ogs. absol.: illa colluvies (sc. hominum), id.; men id. Hist. 2, 16: in multa colluvie rerum, (under den almindelige Forstyrrelse).

collȳbista, ae, m., κολλυβιστής: Penzehandler el. Vexelerer, Hieronym. — collȳbus, (collūbus), i, m., κόλλυβος: Agio el. Opgield, Cic. Att. 12, 6, Suet. Aug. 4; — 2) „overf.": Pengehandel, Cic. Verr. 3, 78.

collȳra, ae, f., κολλύρα: etslags aflangt Brød el. Bagværk, som man skar i Sauser, Plaut. Pers. 1, 3, 12; b) df. collyricum jus: etslags Brødsaus el. Brødsuppe, ibd. 1, 3, 15 o. 17. — collȳrĭŏlum, i, n., dem. af collyrium: liden Tap, Macer. — collȳris, ĭdis, f., κολλυρίς, ligesom collyra: lidet Brød, Augustin.; — II) df. „overf.", rimel. ifølge en vis Lighed; A) etslags Hovedsmykke for Fruentimre, Tertull.; — B) ligesom malva erratica: etslags Plante, Appul. — collȳrium, i, n., κολλύριον, ligesom collyra: etslags Dei el. Masse; df. hos Lægerne; 1) liden Tap el. Clystertap, Cels., Colum., Plin.; — 2) etslags Oiensalve, Cels., Hor. Sat. 1, 5, 30. — Colminiana olea: etslags ubekiendt Oltetræ, Cato; hos Varr.: Colminia; hos Colum.: Culminia; hos Plin.: Cominia; inc.

1. cŏlo, cŏlŭi, cultum, 3, v. a. (o. n.); [af inus. κόλω, hvf. βουκόλος, o. fl.]; I) „egenl."; A) oprdl.: driver el. bearbeider el. dyrker, (navnl. Jorden o. dens Frembringelser); – fundum bene colendo fructuosum facere, Varr.; ∾ agros, Cic., praedia, id., rura, Catull., Tibull., vitem, Cic., arbores, Hor., fruges, poma, Ovid.; — B) „meton."; colere locum: at boe paa et Sted, ofte at besøge et Sted, at opholde sig el. at dvæle der; 1) ordenl., c. acc.; – qui has nobiscum terras ··· colunt, Cic. N. D. 2, 66; cf. Lucr. 5, 953; urbem cole, Cic. Fam. 2, 12, (forbliv du i Rom); ∾ haec loca, Liv. 1, 7, insulam, Tac., ripam Rheni, id.; — b) ofte ogs. „poet."; stagna colit (cygnus), Ovid. Met. 2, 280; cf. Virg. Ge. 3, 430; – men Prop. 3, 5, 19, „alleg.": in prima coluisse Helicona juventa, (som Yngling at have lagt sig efter Poesien); — 2)

ud. acc.; voluntate colentium etc., Liv. 42, 67, (efter Indvaanernes Indvilligelse); men ∾ circa utramque ripam, Liv. 21, 26; men Tac. Germ. 16: colunt discreti ac diversi, ut (ligesom) etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at behandle med Omhu, at pleie el. passe; - Ille (Juppiter) colit terras, etc., Virg. Ecl. 3, 61; cf. id. Aen. 1, 16, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 7; — b) df. ogs. at pryde el. smykke, lacertos auro, Curt.; - oftere absol.; dum colĕris, (imedens du bliver paaklædt el. pyntet), Ovid. A. A. 3, 225; ∾ corpora, id., capillos, Tibull.; — 2) at lægge sig derefter, at beflitte sig derpaa; - ∾ suum quaestum, Plaut.; ∾ Martem, Sil., pacem, Ovid.; cf. Virg. Aen. 11, 584; (ogs. om aandige Gienstande, f. nedenf.); — 3) at være el. befinde sig paa en Maade el. i en Tilstand; - ∾ servitutem apud aliquem, (være nogens Slave), Plaut.; nunc plane nec ego victum, nec vitam illam colere possum, (kan aldeles ikke finde mig deri), Cic. Att. 12, 28; ∾ vitam inopem, (leve i Armod), Ter. Heaut. 1, 1, 84; men vi colere aevum, (leve ved el. af at bruge Vold el. den Stærkeres Ret); vid. Lucr. 5, 1144 flgd.; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) omhyggeligen at danne el. uddanne, pectus ingenuas per artes, Ovid. A. A. 2, 121; ligel. omhyggeligen at drive el. behandle, artes liberales, Suet., studium philosophiae, Cic., virtutem, id., pietatem, Ter.; cf. Cic. Off. 1, 1 o. 2, oftere; — 2) ∾ deos: at dyrke el. ære dem; vid. Cic. N. D. 1, 41, o. ibd. 2, 28, Liv. 39, 15, o. A.; - Phoebe ··· Diana ··· o colendi semper et culti! Hor. C. S. 2 o. 3; ∾ (deum) aris, ··· flamine, Plin. Pan. 11; cf. Tac. Ann. 1, 10: per flamines ··· coli etc.; pro numine coli, Suet. Vit. 1; quo cognomine is deus ··· colebatur, id. Aug. 70; — b) ogs. om de til Guderne hørende Begreber og Gienstande; - ∾ religiones pie magis, quam magnifice, Liv. 3, 57; cf. id. 9, 9, o. Cic. Flacc. 4; ∾ sacra, Ovid., aras, id; cf. Liv. 1, 7, o. Cic. Tusc. 1, 12; — 3) ∾ aliquem: bevise nogen Agtelse el. Opmærksomhed el. Velvillie; - observari et coli (a clientibus), vid. Cic. Mur. 34; in amicis et diligendis et colendis, id. Lael. 22; hvor ogs. nec solum colent inter se ac diligent (amici), sed etiam verebuntur; - ∾ aliquem donis, Liv. 31, 43, litteris, Nep. Att. 20; — III) partic. cultus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": dyrket; ogs. bebygget el. beboet; - quo cultior sit (ager), Varr.; ligel. nunc est cultissimus (ager) cum villa optima, Cic. R. Com. 12; (hvor ogs. posit.); — b) df. subst. culta, orum, n., (sc. loca): opdyrkede Egne, dyrkede Marker; - vid. Lucr. 1, 165 o. 210, o. Virg. Ge. 4, 372, ogs. Plin. 24, 79; ligel. cultiora, Curt. 7, 3; — B) „overf.": smykket el. pyntet; - matronam vetita purpura cultam etc., Suet. Ner. 32; minister ··· quo nec filia cultior etc., Martial. 10, 98; - sermone cultissimus, Aur. Vict. Epit. 45.

2. cōlo, (avi), atum, 1, v. a., [1. colum]: sier, renser ved at sie; - ∾ ceram, Colum., mel, id.; ∾ vinum sporta palmea, Pallad., aliquid per linteum, Scribon., ogs. ad colum el. per colum, Veget., Apic.; - faex colata, Plin.; men terra colans, (absol.: hvoraf Vandet sier), Plin. 31, 23; — b) „poet." ogs.: ∾ amnes, (udsætte Fiskeruser deri), Manil.; — II) partic. colatus, 2, ogs. som adject.: renset el. ren, men alene „fig."; ∾ nitor (beryllorum), Tertull.; certiora et colatiora (somniare), id.

cŏlŏbĭcus, 3, κολοβικός, (i. e. mutilus): afstumpet el. lemlæstet, Firmic. — cŏlŏbĭum, i, n., κολόβιον: Underklædning med korte Ærmer, Serv., Cod. Theod. — cŏlŏbos, on, κολοβός: afstumpet; df. i Metriken: = catalectus; ∾ versus, (hvori der mangler en Stavelse), Gramm.

cŏlŏcāsĭa, ae, f., o. cŏlŏcācium, i, n., κολοκασία, κολοκάσιον: den ægyptiske Bønne, etslags pragtfuld lillieagtig Vært; vid. Plin. 21, 51, Colum. 8, 15, Pallad.; - den anden Form har Virg. Ecl. 4, 20, o. Martial. 8, 33. — cŏlŏcynthis, ĭdis, f., κολοκυνθίς: en Agurkart, Plin. 20, 8, Pallad.

cōlon, (o. colum), i, n., κῶλον; oprdl.: Led el. Lem; df. 1) „alm.": Tarm, Plin. 11, 79, Scribon.; — b) „meton.": Tarmesyge, Kolik, Plin. 20, 57, Scribon.; — 2) „technisk": Led af et Vers, Quintil. 9, 4, 78, af et Digt, Augustin., af en Periode, Ascon.

cōlōna, ae, fem. af colonus; en Bondekone, Ovid. Fast. 4, 692, Dig. — Cōlōnae, arum, f.: By i Troas, Nep. Paus. 3. — cōlōnātus, us, m., [colonus]: Bondestanden, Cod. Theod. — Cōlōnēus, 3: hørende til el. benævnt efter den attiske Demos Colonus (Κολωνός); ∾ Oedipus, Cic. d. Senect. 7, (i. e. Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ: bekiendt Tragoedie af Sophocles).

cōlōnĭa, ae, f., [colonus]; I) „alm.": Landeiendom el. Landgaard el. Jordbrug, odl., Dig.; cf. Colum. 11, 1; — b) df. ogs. f. Opholdssted el. Bolig, Plaut. Aul. 3, 6, 40; men id. Pseud. 4, 6, 38, ∾ molarum, comisk, f. Møllen; — II) „bes.": Plantestad el. Nybyggerstad, en Coloni; vid. Liv. 4, 49; men coloniam collocare idoneis in locis, Cic. Agr. 2, 27; ∾ condere, Vell. 1, 15; — B) df. „meton.": de til en Plantestad el. Nybygd udsendte Personer, Colonister el. Nybyggere, en Coloni; - coloniam deducere aliquo, Cic., Liv., o. A.; ligel. ∾ mittere, Cic. Div. 1, 1; — b) „overf." ogs. Coloni el. Sværm af Bier, Varr.; — not.: ogs. som nom. pr.; Colonia Agrippina, (hod. Cöln); ∾ Allobrogum, o. fl.

*cōlōnĭārĭus, i, m., o. cōlōnĭārĭa, ae, f.: som nedstammer fra Colonierne, Gaj. Inst.; o. — cōlōnĭcus, 3; I) hørende til Landbruget el. Landhusholdningen, leges, Varr.; ∾ genus avium, (som opelskes i alle Landhusholdninger), Plin. 8, 72; — b) df. subst. colonica, ae, f.: en Bondehytte, Auson.; — 2) hørende til en Coloni el. benævnt derefter, cohortes, (som ere udskrevne deri), Caes. B. C. 2, 19; cf. Suet. Aug. 46; af — cōlōnus, i, m., [1. colo]; I) „alm.": Landmand el. Jordbruger, Varr., Colum., Cic. d. Or. 2, 71, Hor., o. A.; — II) „bes."; a) Nybygger el. Colonist, ἄποικος, Cic. Agr. 2, 28, oftere, Nep. Milt. 1, Liv. 4, 11, o. A.; — b) „poet." ogs. en Indvaaner, Virg. Aen. 7, 63 o. 409; men Plaut. As. 2, 2, 31, comisk: ∾ catenarum.

Cŏlŏphon, ōnis, m, Κολοφών: berømt By i Jonien, Mela 1, 17, Hor. Ep. 1, 11, 3; — B) df. 1) Cŏlŏphōnĭus, 3: colophonisk, Idmon, (fra el. af C), Ovid. Met. 6, 8; men ∾ resina, Plin.; ogs. absol. Colophonia, Scribon.; — b) subst. Colophonii, orum, m.; Indvaanerne af C., Cic. Arch. 8; — 2) Cŏlŏphōnĭăcus, 3: = Colophonius, Homerus, Virg. Cir. 64; cf. Cic. l. c.; — not.: colophon dixerunt, quum aliquid finitum significaretur, Fest. p. 41, (af κολοφών: Spids el. Top; df. Ende).

cŏlor, (forældr. colos, ligesom arbos, honos, o. fl.), ōris, m.: Farve; I) „egenl."; A) „alm."; - colores esse sine luce nequeunt, Lucr.; cf. id. 2, 737; ∾ aureus ignis, id.; ∾ Tyrii, Hor. Ep. 1, 6, 18; flores mille colorum, Ovid.; - colorem accipere, Plin., bibere, id., (antage el. modtage); ligel. ∾ ducere, (om Druen: at farve sig), id.; ∾ inducere picturae, id.; — B) „bes."; a) Menneskets naturlige Farve, Ansigtsfarve, (teint); - ∾ verus, Ter., opp. fucatus, Hor. Epod. 12, 10; ∾ verecundus, ibd. 17, 21; cf. Ter. Andr. 5, 3, 7; - colorem mutare, perdere, (skifte, miste sin Farve); vid. Hor. Ep. 1, 16, 38, o. Ovid. Met. 3, 99; ligel. ∾ excidit, ibd. 2, 602; cf. Liv. 39, 34: ut non color, non vultus ei constaret; - som Ordsprog siges: homo nullius coloris, (om hvem man intet veed), Plaut. Pseud. 4, 7, 99; — b) skiøn Farve, Skiønhed; nimium ne crede colori, Virg. Ecl. 3, 17; cf. Hor. Od. 4, 13, 17; — II) „fig."; A) „alm.": den eiendommelige Beskaffenhed el.

Tilstand; - etiam colorem et speciem pristinam civitatis (amisimus), Cic. Att. 4, 16; cf. Hor. Sat. 2, 1, 60, ogs. id. Ep. 1, 17, 23; df. „alleg.": colorem ducere, (antage en vis Dannelse el. Charakter efter sit Forbillede), Senec. Ep. 108; cf. Quintil. 10, 1, 59; — b) df. ogs. om Dictionen: Eiendommelighed, Charakter, Colorit; vid. Cic. d. Or. 3, 25 o. 52; - ligel. id. Brut. 24: qui est ··· iste tandem urbanitatis color? men non unus color prooemii, narrationis, etc., Quintil.; ∾ simplex, inaffectatus, id.; ∾ tragicus, Hor.; Descriptas servare vices operumque colores, id. A. P. 86; — B) „prægnant.": glimrende Farve; df. „poet.": Glands, Pragt, Ypperlighed; - Nullus argento color etc., vid. Hor. Od. 2, 2, in.; — 2) df. om Foredraget el. Dictionen; a) passende Udsmykkelse, levende Colorit; nihil illius (Catonis) lineamentis, nisi florem et colorem, defuisse, Cic. Brut. 87; cf. id. d. Or. 3, 25, — b) kunstig Vending el. Besmykkelse el. Undskyldning; vid. Quintil. 4, 2, 88, o. Juvenal. 6, 280; ligel. res illo colore defenditur apud judicem, ut etc., Dig.

cŏlōrāte, adv., ligesom opfarvet, d. e.: paa en besmykkende Maade, Quintil. Decl.; af — cŏlōrātus, 3: partic. o. adj. af coloro. — cŏlōrĕus, 3, [color]: farvet el. affarvet el. spraglet, vestis, Dig., tunicae, Vopisc.

cŏlōro, avi, atum, 1, v. a., [color]; I) „egenl.": farver, forsyner med en Farve; df. A) „alm.": ∾ corpora, Cic. N. D. 1, 39; ∾ lineas testa trita, Plin.; — B) „bes.": farver rødlig el. rødbrun el. mørk; - quum in sole ambulem, natura fit, ut colorer, Cic. d. Or. 2, 14; cf. Prop. 3, 12, 15; colorata pira sole, Plin.; colorat aequora Nilus, Catull.; — II) „fig."; A) at meddele ligesom en Farve el. Charakter el. Egenhed; - sapientia nisi alte descendit ··· animum non coloravit, sed infecit, Senec. Ep. 71; - navnl. ogs. at give Talen en Colorit; df. pass. om Talen: at faae Colorit el. eiendommeligt Præg; vid. Cic d. Or. 2, 14: orationem meam illorum tactu quasi colorari; cf. id. Brut. 46; — B) besmykker dermed, skiuler derunder; vid. Val. Max. 8, 2; ∾ inepta sua serio vultu, Prudent.; — III) df. partic. coloratus, 3, som adj.; A) „egenl.": farvet el. affarvet, arcus, Cic., uvae, Colum.; — b) „bes." ogs. med rødlig el. frisk el. brunlig Farve; - qui est coloratus, Quintil.; si plenior aliquis ··· et coloratior factus est, Cels.; ∾ Seres, Ovid.; ∾ Etrusci, (solbrændte), Martial. 10, 68; — B) „overf.": ligesom opsminket; df. forstilt el. uægte; quae scribis ··· non sunt ficta et colorata, Senec. Ep. 16.

colos, oris, s. color ab in. — Cŏlossae, arum, f.: By i Storphrygien, Plin. 5, 41; — b) df. Cŏlossīnus, 3, color, Plin. l. c., (den der tilberedede Purpurfarve). — Cŏlossĕros, ōtis, m., (κολλοσσός, Ἔρως; ligesom den collosale Eros), vid. Suet. Calig. 35. — cŏlossēus, 3, κολοσσαῖος: colossal el. kæmpestor, statuae, Plin.; ∾ se pingi Nero jussit, id.; ∾ Mars sedens, id. — cŏlossĭcus, 3, κολοσσικός: = frgd., Apollo, (hans colossale Billedstøtte), Vitruv., signum, Plin.; - compar. graec.: colossicoteros, Vitruv. — Colossinus, 3, s. und. Colossae. — cŏlossus, i, m., κολοσσός: kæmpemæssig Billedstøtte, en Colos, Plin., Stat.; — 2) navnl. er at mærke: den til Solguden indviede Colos paa Rhodos; vid. Plin. 34, 18.

†cŏlostra, ae, f., o. colostrum, i, n.: Moderdyrets første Melk efter Fødselen, Plin., Colum., Pallad.; - ogs. som lækker Spise, Martial. 13, 38, (hvor Formen colostrum); - ogs. som Keleord, Plaut. Poen. 1, 2, 154, o. Laber. ap. Non.; df. — cŏlostrātĭo, onis, f.: Fosterets Sygdom efter den første Modermelk, Plin.; o. — cŏlostrāti, orum, m., (som lide af denne Sygdom), id. — colostrum, i, n., s. und. colostra. — cōlōtes, ae, m., κωλώτης: en Ogleart, Plin. 9, 46.

cŏlŭber, bri, m.: en Slange, navnl. Husslangen, Virg. Ge. 3, 418; ogs. alm.: enhver Slange; - latens herbā coluber, Ovid.; cf. Virg. Aen. 2, 471; — 2) „poet." ogs. om Medusa's o. Furiernes Slangehaar, Lucr. 5, 27, Ovid. Met. 9, 73, oftere. — cŏlŭbra, ae, som fem. af frgd.: Hunslangen; ogs. alm. en Slange, Hor., Ovid., o. A.; — 2) ogs. ligesom frgd., om Furiernes o. Medusa's Slangehaar, Ovid. Met. 4, 475, oftere, Lucan., o. A.; — b) df. „overf.": quas tu vides colubras, (hvilke Skrækkebilleder)? Plaut. Stich. 2, 1, 50; - men som Ordsprog: colubra restim non parit, (Æblet falder aldrig langt fra Roden), Petron. Sat. 45.

cŏlŭbrĭfer, a, um, [coluber, fero]: som bærer Slanger, (Epithet til Medusa); ∾ monstrum, Ovid., collum, Lucan. — *cŏlubrīnus, 3: slangeagtig; df. „overf.": listig, snu; ∾ ingenio esse, Plaut.; ∾ vis, Tertull.; o. — cŏlŭbrōsus, 3; bugtet som en Slange, actus (viae), Tertull.; — [coluber].

1. cōlum, i, n.: Si el. Dørslag, Virg. Ge. 2, 242; ∾ vitilia, Cato, juncea, spartea, Colum.; — 2) „poet." ogs. en Fiskeruse, Auson. — 2. cōlum, i, s. und. colon.

cŏlumba, ae, f.: Due el. Slagdue, Colum., Plin., Ovid., Hor.; men columbae Cytherēiades, Ovid. Met. 15, 386, (fordi de ere Venus hellige); - ogs. som Keleord, Plaut.; df. — cŏlumbar, āris, n.: etslags Halstræ til Slaver, (af Gestaltens Lighed med Hullet i et Dueslag), Plaut. Rud. 3, 6, 50. — columbarium, i, s. und. flgd. — *cŏlumbārius, 3: hørende til Duer; df. subst.; I) columbarius, i, m., (som passer Duerne; — II) columbarium, i, n.: Duehus el. Dueslag, Colum., Varr.; ogs. Duerede, Pallad.; ogs. in pl., Varr., Plin.; — B) df. „overf." ifølge en Lighed; 1) Hul i Muren til Indlægning af Biælker, Vitruv.; — 2) Hul i Vandhiulet til Vandets Afløb, id.; — 3) Hul el. Aabning i Skibsbordet, hvori Aaren er anbragt, Fest.; — b) df. subst. columbarius, i, m.: Rorskarl, vid. Plaut. ap. Fest.; — 4) underjordisk Gravkammer med Nische til Askeurnerne, Inscript.; o. — cŏlumbātim, adv.: paa Duernes Vis el. næbbende, dare basia, poët. in Anthol. Lat.; — [columba].

*cŏlumbīnus, 3: af Duer, pulli, Varr., Cic.; ogs. absol. columbini, Martial., unge Duer; ∾ ovum, Hor., fimum, Plin.; — II) „overf.": benævnt efter Duer, navnl. duefarvet, terra, Plin. 17, 4, vitis, id., saxum, Pallad.; o. — cŏlumbor, ari, v. dep. a.: at næbbes paa Duernes Vis; ∾ feminae (dat.), Messal. ap. Senec. Ep. 114; — [columba]. — cŏlumbŭlātim, adv.: paa unge Duers Vis, Mattius ap. Gell. 20, 9; af — cŏlumbŭlus, i, m., demin.: Dueunge, Plin. Ep 9, 25; af — cŏlumbus, i, m.; oprdl.: Handuen, en Duerik, Varro; df. alm.: en Due, Hor. Ep 1, 10, 5, Colum.

1. cŏlŭmella, ae, f., demin. af columna; I) „egenl.": liden Søile el. Pille el. Støtte, navnl. paa en Gravhøi, Cic. Leg. 2, 26, til et Stillads, Caes. B. C. 2, 10; — b) Fodstykket paa Katapulten, Vitruv.; — II) „fig.", ligesom columen: Støtte el. Bistand, alicujus, Lucil. ap. Donat. — 2. Columella, ae, m., L. Junius Moderatus, fra Gades, bekiendt oeconomisk Forfatter i det første chr. Aarh., samtidig m. Seneca o. m. Celsus; - hans Skrifter: de Re Rustica, o. de Arboribus, haves endnu. — cŏlŭmellāris, e, [l. columella]: der ligner en Pille el. Stive; df. ∾ dentes: Hestens Kindtænder, Varr., Plin. 11, 64.

cŏlŭmen, ĭnis, n., [ligesom columna o. culmen, besl. m. inus. cello, κέλλω, i. e. pello, driver]; oprdl.: hvad der er drevet i Veiret, det Ophøiede el. Høie; df. „poet.": Bierg, Field; - sub altis Phrygiae columinibus, Catull. 63, 71; - ogs. en Ildsøile, Cic. poët. Div. 1, 11; — II) df. sædv.; A) Spidsen el. Toppen el. det Øverste af en Gienstand, navnl. af en Bygning, d. e. Taget el. Gavlen; - in turribus et columinibus villae, Varr.; cf. Cic. poët. Div. 1, 12; — 2) df. „overf.",

ligesom Spidsen, d. e.: det Høieste eller Ypperste i sit Slags; – ∾ amicorum Antonii etc., Cic. Phil. 13, 12; men ∾ audaciae, Plaut. Amph. 1, 1, 211; — B) hvad der hæver sig el. er opreist, for at holde noget i Veiret; saal. Støtte el. Stive, navnl. i Bygningskunsten, Vitruv.; — 2) df. „fig.": Støtte el. Bistand, navnl. ogs. den Person, paa hvem Andres Velvære ligesom beroer; – ∾ familiae Ter. Phorm. 2, 1, 57; cf. Cic. Verr. 3, 76; ∾ rei publicae, id. Sest. 8; ∾ doctrinarum ··· Varro et Nigidius, Gell. 19, 14; cf. Hor. Od. 2, 17, 4, o. Liv. 38, 51; — not.: d. besl. columna o. culmen, vid. ss. ll. — cŏlŭmis, e, forel. f. incolumis: ukrænket el. uskadt; ∾ te sistere, Plaut. Trin. 3, 3, 15.

cŏlumna, ae, f., [besl. m. columen o. culmen]; I) „egenl."; A) „alm.": en fremragende el. opreiststaaende Gienstand, Støtte el. Søile, Pille el. Pæl, odl.; – suffulcire columnam rei alicui, Plaut.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, id. d. Or. 3, 46, Ovid. Met. 2, 8, Suet. Caes. 85, o. A.; — not.: om de forskiellige Søilearter i Architecturen, vid. Plin. 36, 23, ogs. Vitruv. 3, 3, o. id. 4, 1; — B) „besl." mærkes; 1) Columna Rostrata, opreist til Ære for Carthaginiensernes Overvinder, C. Duilius, og prydet med de erobrede Skibsnabler; vid. Quintil. 1, 7, 12; – (endnu haves en Del af Indskriften paa denne Søile; vid. Freund. in append.); — 2) Columna Maenia paa Forum Romanum, hvorved almindelige Tyve og Bedragere bleve inquirerede og straffede; – vid. Cic. Div. in Caecil. 16 (Ascon.); – ligel. absol.: Columna, hvf. Cic. Sest. 8: adhaerescere ad Columnam, (komme galt derfra); cf. id. Cluent. 13; — 3) af den gamle Skik, at betegne Grændserne med Søiler el. Pæle forklares: Columnae Protei, (f. fines Aegypti), Virg. Aen. 11, 262 (Heyn.); ligel. Columnae Herculis (i. e. Calpe et Abyla), Mela 1, 5, o. 2, 6, Plin. 3 prooem., o. Tac. Germ. 34; — 4) „poet." o. „meton." findes columna, f. culmen: den høieste Spids el. Top; hvf. Cic. poët. Divin. 1, 12: Juppiter excelsa clarabat sceptra columna, (fra Himmelens Tinde); — 5) „alleg." er endel. Hor. Od. 1, 35, 13, (til Gudinden Fortuna): Injurioso ne pede proruas Stantem columnam; — II) „overf." ifølge etslags Lighed: Vandsøile el. Veirsøile el. Skypompe; – vid. Lucr. 6, 426 o. 433, ogs. Plin. 2, 50; — not.: comisk ogs. f. mentula, Martial.

cŏlumnāris, e, [columna]: som hæver sig søileformet, lux, Prudent., (Lysstøtte el. Ildstøtte). — cŏlumnarium, i, n., s. und. flgd. — *cŏlumnārius, 3: hørende til en Søile; men alene subst.; 1) columnārius, i, m.: en ved Columna Moenia domfældet Forbryder el. Debitor, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; — 2) columnarium, i, n., a) Afgift af Søiler i el. ved private Bygninger, Cic. Att. 13, 6; — b) Stenbrud el. Marmorbrud, Inscript.; — cŏlumnātĭo, onis, f.: Støtten el. at støtte med Søiler el. Stiver; ∾ scenae, Appul.; o. — cŏlumnātus, 3: støttet med Søiler el. Piller, hvilende derpaa; ∾ tholus rotundus, Varr.; — b) df. comisk: ∾ os, (som støttes paa Haanden), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 58; — [columna]. — columnĭfer, a, um, [columna, fero]: som bærer en Søile, radius, (en Ildsøile), Prudent.

cŏlūri, orum, m., κολουροί, i Astronomien: twende store Cirkler, som i Polerne skære hinanden under rette Winkler, Macrob. Somn. Scip. 1, 15. — cŏlurnus, 3, (omsat f. corulnus, af corulus el. corylus): som er giort af Hasselbusken; ∾ hastilia, Virg. Ge. 2, 396, (Serv.). — cŏlūrus, 3, κολουρός, i Metriken: afstumpet i Enden, metrum, (hvori der mangler en Stavelse), Gramm.

cŏlus, gen. us, (ogs. i), f., (men m., Catull. 64, 311): Rok el. Spinderok; (men oftest „poet.", o. ligel. in pl.); ogs. findes begge Former ombyttede med hinanden; saal. colo o. colu, Prop. 4, 9, 48; cf. Juvenal, 14, 249 (Rupert.); vid Freund.; — 2) ogs. er colus: Parcernes Attribut; vid. Ovid. Am. 2, 6, 46, o. Senec. Herc. Fur. 559; — II) „meton." ogs. f. den spundne Traad, Senec. Herc. Oet. 669. — cŏlūtĕa, orum, n., ἡ κολουτέα: etslags Bælgfrugt, Plaut. Pers. 1, 3, 7.

cŏlymbas, ădis, adj. fem., κολυμβάς, (svømmende); df. colymbades olivae, (som ere nedlagte i Saltlage), Colum., Plin. — cŏlymbus, i, m., κόλυμβος: Svømmested, vid. Lamprid. Elag. 23.

cŏma, ae, f., κόμη; I) „egenl."; A) „alm.": Menneskets Hovedhaar, navnl. ogs. som Smykke, o. ligel. in pl.; – ∾ calamistrata, vid. Cic. Sest. 8; ∾ fulva, Prop., flava, Hor., myrtea, Tibull., odorata, (salvet), Prop.; – ∾ virides Nereidum, Hor. Od. 3, 28, 10; – comas componere, pectere, comere, (frisere), Ovid.; comas in gradus frangere, Quintil., formare, Sueton.; – comam renodare, Hor., positu variare, Ovid.; cf. Suet. Calig. 47; men Hor. Ep. 2, 1, 110, m. græsk Construction: fronde comas vinci coenant; cf. Virg. Aen. 9, 478, (om den Sørgende): Scissa comam etc.; – ∾ sancta, Tibull. 1, 10, 22, (i. e. ∾ Larium); — B) „besl." ogs.; a) Man el. Mank hos Løver og Heste, Gell. 5, 14, o. Pallad.; — b) Hielmbusken, Stat. Theb. 8, 389; — II) „overf." om andre Gienstande, ifølge etslags Lighed: A) Væxternes Løv el. Blade og andre haaragtige Dele, ogs. Ax, Græs, odl.; – coma nemorum, Hor. Od. 1, 21, 5; ∾ arboreae, Ovid., populeae, id.; coma palmae, Plin.; comae milii, id.; cf. Ovid. Fast. 4, 438; men comae telluris, (Jordens Græs og Blomster), Colum. (poët.); cf. Ovid. Am. 3, 10, 12; — B) Faarenes Uld, poët. ap. Cic. N. D. 3, 27; ogs. de haarede Trevler paa Pergamentet, Tibull. 3, 1, 10; — C) om Lysstraalerne, Catull. 61, 78 o. 99, ogs. Senec. Oed. 311.

Comagene o. Comagenus, s. und. Commagene, etc. — Cŏmāna, orum, n., 1) By i Cappadocien, Plin. 6, 3, navnkundig af et Bellonatempel, Hirt. B. Al. 66; — 2) By i Pontus, Plin. 6, 4; — b) Comani, orum: dens Indvaanere, Hirt. B. Al. 35. — comans, tis, s. und. 2. como. — cōmarchus, i, m., κώμαρχος: Forstander el. Formand i en Landsby, Plaut. Curc. 2, 3, 7. — cŏmăron, i, n., κόμαρον; 1) Frugten af Jordbærtræet, Plin. 15, 28; — 2) etslags Plante, sædv. fragum, Appul. – cŏmātōrius, 3, [coma]: hørende til Haaret, acus, Petron. — cŏmātŭlus, 3: smukt el. zirligen friseret, pueri, Hieronym.; demin. af — comatus, 3, s. und. 2. como.

1. com.bibo, bibi, 3, v. n. o. a.; I) „egenl."; A) „alm.": drikker med nogen; ogs. drikker el. svirer; – combibendi convivandique ars, Senec. Ep. 123; — B) „besl.": ligesom inddrikker el. drikker i mig, indsuer aldeles, succos, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 37, 28; ∾ soles cute, Martial. 10, 12; — II) „fig."; A) „overf." om Ting; ∾ amurcam, (blive gieunemtrukken deraf), Cato; combibit ara cruorem, Ovid., testa oleum, Colum., bacca salem, id.; cf. Ovid. Met. 15, 275, o. Plin. 17, 16; men „poet.": combibit os maculas, (faaer Pletter), Ovid. Met. 5, 455; — B) „ment."; quas (artes) dum est tener, si combiberit, etc., Cic. Fin. 3, 2; df. — 2. combibo, ōnis, m.: Meddrikker, Svirebroder, Lucil. ap. Non., Cic. Fam. 9, 25. – combino, (avi), atum, 1, v. a., [con-, bini]: forener, Sidon.

combrētum, i, n.: Rørart el. Sivart, Plin. 21, 16. — com.bullio, ire, v. a.: koger stærkt, Apic. — †combūro, ussi, ustum, 3, v. a., [con-, inus. buro, f. uro, s. und. Bogst. B.]; I) „egenl.": forbrænder tilsammen, opbrænder ganske; ogs. alm.: brænder el. afbrænder; – ∾ aedes, Plaut., naves, Caes., libros, Cic.; ∾ aliquem vivum, id.; — B) d. hos Lægerne; combustum: brændt Sted, Plin., Scribon.; — II) „fig."; A) ∾ diem, Plaut. Men. 1, 2, 3, (bortsvire, „alleg." fra Opbrændelsen af Lig); – ∾ aliquem judicio, (tage en beskæmmende Dom over nogen),

Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; — B) comburi aliqua, (fortæres af Kiærlighed dertil); - Ut Semela est combustus (Juppiter), etc., Prop. 2, 30, 29; df. — combustio, onis, f.: Forbrænden, Forbrændelse, Firmic.; o. — combustūra, ae, f.: = frgd., Apic. — combustus, 3: partic. af comburo.

1. cŏm'e, es, f., κόμη: en Benævnelse paa Planten tragopogon, (Bukkeskæg), Plin. 27, 117. — 2. Cōme, es, f., (κώμη: Landsby); - Hiera Come: By i Carien, med et Apollotempel og Orakel, Liv. 38, 12.

1. com.ĕdo, ēdi, ēsum o. estum, 3, v. a., (ogs. ctr.: comes, f. comedis, Plaut.; ligel. comest, comestis, comesse, etc., f. comedit, etc., id.; ligel. forældt comedim, is, it, f. comederim, etc., Plaut.); - I) „egenl.": opæder el. opspiser, fortærer ganske; - corbitam cibi Comesse possunt, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 14, o. Sicin. ap. Cic. Brut. 60; — II) „fig."; A) „overf.": tilsætter el. ødelægger i Fraaseri; — Paternam qui comest pecuniam, Nov. ap. Non.; ∾ nummos, Cic., rem (sc. familiarem, id., patrimonium, bona, id.; men comedisse canterium, (dens Værdi), id. Fam. 9, 18; — b) hos Comikerne ogs.: ∾ aliquem: fortære nogens Eiendom, forarme nogen; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 65, (hvor comedis f. comedas); cf. Ter. Eun. 5, 8, 57; — B) „ment."; ∾ oculis pueros, (see lystent derefter), Martial. 9, 60; - men ∾ se: fortære sig el. ærgre sig; qui ipsus se comest, etc., Plaut. Truc. 2, 7, 36; df. — 2. cŏmĕdo, ōnis, m.: en Fraaser, Lucil. o. Varr. ap. Non. — Comensis, e, s. und. Comum.

cómes, itis, c., [af con-, 1. eo]; I) „egenl."; A) „alm.": Ledsager el. Følgesvend; ogs. Kammerat el. Staldbroder el. Selskabsbroder; - vid. Cic. Fam. 13, 71; cf. Ter. Hec. 5, 3, 25, o. Hor. Od. 1, 7, 26; - comitem se addere alicui, Virg. Aen. 6, 778; ∾ esse alicui, Ovid.; — b) som fem.: Ledsagerinde, odl.; - me tibi venturam comitem, Ovid. Her. 13, 163; cf. Ter. Eun. 2, 3, 54; — B) „bef."; a) Opsynsmand el. Lærer el. Hovmester hos et ungt Menneske; - vid. Suet. Claud. 35, oftere; s. ogs. Virg. Aen. 5, 545 (Heyn.); — b) Ven el. Slægtning el. Lærd el. ung Adelsmand, der ledsager en Øvrighedsperson til Provindsen; - vid. Cic. Verr. 2, 10, Hor. Ep. 1, 8, 2, o. Suet. Caes. 42; - ogs. undert.: en Ledsager af andre høie Personer, Hor. Ep. 1, 9, 76, Suet. Caes. 4, oftere; — c) under Keiserne ere comites: Keiserens Følge el. Hoffet, Suet. Aug. 16, o. 98, oftere; - df. sild. m. tilføiet. gen.: som beklæder et vist Statsembede; comes scholarum, rei militaris, etc., Cod. Theod.; — II) „fig."; a) om Personer, c. gen. el. dat. rei: som gaaer derefter, som tager Del deri; - se victoriae Pompeji comitem etc., Caes. B. C. 3, 80; cf. Cic. Lael. 11; men id. Fam. 1, 9: me quidem certe tuarum actionum ... socium comitemque habebis; ligel. ∾ virtutis tantae, Liv. 22, 60; - me ... comitem consiliis tuis etc., Plaut. Pseud. 1, 1, 15; — b) om Begreber: som følger el. er forbunden dermed; ligel. c. gen., „poet." ogs. absol.; - tunc vitae socia virtus, mortis comes gloria fuisset, Cic. Font. 17; cf. id. Mur. 6, o. id. Brut. 12; men dulcis secretorum comes (grammatice), Quintil. 1, 4, 5; - culpam poena premit comes, Hor. Od. 4, 5, 24; cf. ibd. 1, 35, 22, o. id. Sat. 2, 7, 115.

cŏmēsor, oris, m., [1. comedo]: som opæder el. fortærer, Tertull. — comessatio, etc., s. und. comissatio, etc. — comestus o. comesus, 3: partic. af 1. comedo. — cŏmētes, (cŏmēta), ae, m., κομήτης: en Comet el. Halvstierne, Plin. 2, 22 flgd., Senec.; ogs. m. appositum sidus, Tac. Ann. 14, 22, el. stella, Justin.

cōmĭce, adv.: comisk, paa Comoediens Vis, res tragicas tractare, Cic. d. Or. 3, 8; af — cōmĭcus, 3, κωμικός: hørende til Comoedien, comisk, poëta, Cic., artificium, id.; ∾ res, (Stof til en Comoedie), Hor. A. P. 89; comici stulti senes, (som indføres i Comoedierne), Caecil. ap. Cic. d. Senect. 11; cf. id. R. Am. 16, o. Hor. Sat. 2, 5, 91; - ∾ aurum, (i. e. lupinum), Plaut. Poen. 3, 2, 20; — 2) ogs. subst. comicus, i, m.; a) Skuespiller i en Comoedie, comisk Acteur, en Comiker, id. l. c. 4; — b) oftere: Comoediedigter el. Comiker, Cic. Orat. 55, Quintil. 1, 7, 22, oftere. — Cominius, 3, s. und. Colminiana. — cominus, s. und. comminus.

cōmis, e, [rimel. ctr., f. commitis]: mild, venlig, omgængelig, tienstfærdig; - usa sum (illo) benigno et lepido et comi, Ter. Hec. 5, 3, 39; cf. Cic. Fin. 2, 25, o. Hor. Sat. 2, 8, 76; quis Laelio comior? quis jucundior? Cic.; ogs. ∾ in uxorem, Hor. Ep. 2, 2, 133; senex comissimus, Appul.; men Tac. Agric. 22: ut bonis comis, ita adversus malos injucundus; - comi ingenio, id., hospitio, Liv. 9, 36; cf. Tac. Germ. 21; men Comibus est oculis alliciendus amor, Ovid. A. A. 3, 510.

*cōmissābundus, 3: der drager om i sværmende Optog; - ∾ incessit etc., Liv. 9, 17; ∾ juvenes, Plin. 21, 6; — cōmissālĭter, adv.: ligesom i festligt Optog, cantare, Sidon.; — cōmissātio, onis, f.: festligt el. sværmende Optog, med det dertil hørende Giestebud el. Drikkelag; - vid. Cic. Mur. 6, Liv. 40, 13, o. A.; ligel. in pl., Cic. Coel. 15. Liv. 1, 57, o. A.; o. — cōmissātor, oris, m.: som tager Del i natlige Sværmerier og Drikkelag, Ter., Cic. Coel. 28, Liv. 40, 7, o. A.; — B) „overf.": ∾ libellus, (som læses ved Drikkelag el. Giestebud), Martial. 5, 16; men ∾ conjurationis, Cic. Att. 1, 16, (m. Foragt, f. socius conj.); — [flgd.].

cōmissor, atus, sum, 1, v. dep. n., κωμάζω, navnl. om unge Mennesker: efter Giestebudet at holde et sværmende Optog med Musik og Dands, og derefter at drage etsteds hen for at svire paa ny; - quin comissatum ad fratrem imus, Liv. 40, 7; cf. Hor. Od. 4, 1, 11; men Liv. 3, 29: comissantium modo currum secuti; men Ter. Eun. 3, 1, 52: Phaedriam Intromittamus comissatum, (til Giestebudet).

cōmĭtābĭlis, e, [comitor]: ledsagende, Paul. Nol. — cōmĭtas, atis, f., [comis]: Venlighed, Forekommenhed, Velvillie; ogs. Mildhed el. Nedladenhed; - vid. Cic. Mur. 31, o. id. Brut 40; ∾ in socios, Tac. Ann. 2, 72; ∾ affabilitasque sermonis, Cic.; - men Plaut. Trin. 2, 2, 47: per comitatem edepol (rem perdidit); ogs. Villie el. Villighed dertil; m. ad, Plaut. Mil. gl. 2, 1, in.

cōmĭtātensis, e: hørende til Hoffolkene, munus, Cod. Theod.; af — cōmĭtātus, us, m., [comitor]: Ledsagelse el. at ledsage; df. „meton."; I) „egenl.": den ledsagende Mængde, et Følge; A) „alm."; - ∾ ancillarum puerorumque, Cic. Mil. 10; cf. id. Verr. 5, 21, o. Virg. Aen. 12, 336; — b) ogs. om Dyr, Tac. Ann. 6, 28; — B) „bef."; a) Keiserens Følge el. Suite, Hoffet, Tac. Hist. 2, 65, id. Ann. 13, 46, o. Dig.; — b) uden Hensyn til Ledsagelse, el. om den blotte Samværen: samlet Mængde, Hob el. Sværm, Tog el. Train, odl.; - vid. Caes. B. C. 1, 51 o. 54, Liv. 28, 22, o. Suet. Tib. 6; — II) „fig." om Ting og om Begreber: Ledsagelse el. Forbindelse; - pruna hordearia appellata a comitatu frugis ejus, (fordi det modnes samtidigen med Bygget), Plin. 15, 12; - quid ... tanto virtutum comitatu (opus est), si etc.? Cic. Fin. 2, 34; cf. id. Parad. 2, in.

cōmĭter, adv. af comis: venligen el. velvilligen, liberalt el. humant; - homo, qui erranti comiter monstrat viam, etc., Enn. ap. Cic. Off. 1, 16; ∾ appellare unumquemque, Cic.; ∾ excipere, Liv., Tac., celebrare convivium, id.; ∾ administrare provinciam, id. Hist. 1, 13; - men Cic. Balb. 16, (af en gammel Fredsformular: majestatem P. R. comiter conservanto); - superl. comissime, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 66.

comitia, orum, s. und. comitium; df. — cōmĭ-

tiālis, e: hørende til Comitierne, dies (pl.: paa hvilke de holdes), Cic. Qu. Fr. 2, 2; ∾ biduum, Caes. B. C. 1, 5; ∾ mensis, Cic. Verr. 2, 52; – ∾ homines, (som indfinde sig ved Comitierne), Plaut. Poen. 3, 2, 7; – ∾ morbus: Epilepsi el. den faldende Syge; in pl., Plin. 32, 14; (naar neml. dette Tilfælde indtraf under Comitierne, bleve disse strax ophævede, ifølge dette onde Varsel, Fest.); ogs. ∾ vitium, Senec.; — b) df. subst. comitialis, is, m.: som lider af Epilepsi, Plin. 20, 44, oftere; — df. adv. cōmitiālĭter: ifølge Epilepsi, accidere, Plin. 22, 29.

*cōmĭtiātus, us, m., Biform af comitia: Folkets Forsamling i Comitierne; – per comitiatum maximum, (i. e. per comitia centuriata), Cic. Leg. 3, 4, (ex XII Tabb.); men ibd. 12, in pl.: ∾ multos inutiles impedire; cf. Varr. L. L. 5, 16; o. — cōmĭtio, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) som v. n.: gaaer hen i comitium for at offre, Varr. l. c. 6, 4; — II) in pass.: comitiati tribuni militares, (som ere valgte af Folket i Comitierne; opp. rufuli: som ere udnævnte af Feltherren); vid. Ascon. ad Cic. Verr. Act. 1, 10; — [af flgd.].

cōmĭtium, i, n., [a coëundo, Varr., Fest.]; I) sing.: Sted i Rom ved Forum, (ogs. en Del af Forum), hvor Romerfolket forsamledes for at stemme efter Curier, el. hvor comitia curiata holdtes; – quum forum, comitium, curiam, occupavissent etc., Cic. Sest. 35; – ogs. bleve Forbrydere her undert. afstrafede; vid. Liv. 22, 57, o. A.; — b) „overf." ogs. om Ephorernes Forsamlingssted i Sparta; vid. Nep. Ages. 4; — II) pl. comitia, orum: Romerfolkets offenlige Forsamling, der var trende Slags; a) ∾ curiata, el. efter Curier, holdtes i Comitium, og vare indskrænkede til visse mindre vigtige Functioner; s. und. curia o. curiatus; — b) ∾ centuriata, Romerfolkets ordenlige og fuldstændige Forsamling, efter de af K. Servius Tullius indførte Centurier; – ogs. var det heri, at de vigtigste Statsanliggender afgiordes, navnl. Valget af de høieste Øvrighedspersoner, Antagelse el. Forkastelse af Love, Fred og Krig, osv.; – de holdtes sædv. paa Campus Martius, s. und. campus; — c) ∾ tributa el. efter Tribus holdtes dels paa Forum, dels paa Campus Martius; – i disse udvalgtes navnl. Almuetribunerne, ogs. andre ringere Øvrighedspersoner; — bb) hertil mærkes endnu; a) comitia habere: holde en Folkeforsamling, Cic., ogs. facere, id.; cf. id. Leg. 3, 19; — b) ∾ consularia, praetoria, tribunitia, (hvori disse Øvrigheder vælges); ligel. ∾ consulum, el. consulibus creandis, Liv. 3, 20; cf. id. 1, 35; ligel. ∾ mea, (angaaende mit Valg), Cic. Att. 1, 20; — not. a: comitia calata, s. und. calo; — not. b: comisk „overf."; comitia, s. consilia: Beraadslagning, Plaut. Pseud. 4, 7, 134, oftere.

cōmĭtivus, 3: hørende til en comes el. til en høi keiserlig Embedsmand, dignitas, Vegel.; – ogs. subst. comitivus, i: en høi Embedsmand, Cod. Just. — cōmĭto, (avi), atum, 1, v. a.; Biform af flgd.: følger el. ledsager; 1) in act., men alene „poet."; vid. Prop. 2, 6, 15, o. Ovid. Met. 14, 259, oftere; men ∾ funera, id. Pont. 1, 9, 47; — 2) som pass. ogs. i efteraug. Prosa, o. sædv. c. abl.; vid. Plin. 9, 55, o. Lucr. 1, 98; — b) oftest in partic. comitatus, 3, m. o. ud. abl., (ogs. hos Cic.); – alienis viris comitata (mulier), Cic. Coel. 14; cf. Ovid. Met. 2, 441, oftere, Tac. Ann. 14, 8, o. A.; – quod ex urbe parum comitatus exierit, (med altfor lidet Følge), Cic. Cat. 2, 2; cf. id. Phil. 12, 10; – ogs. in compar.: puero ut uno esset comitatior, (at han havde en Ledsager mere), id. Tusc. 5, 39.

cōmĭtor, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [comes]; I) „egenl.": at ledsage el. følge; – a) c. acc.; ∾ aliquem in exsilium, Suet.; cf. Virg. Aen. 4, 543; comitati eos etc., Caes. B. G. 6, 8; ∾ iter alicujus, Virg., gressum herilem, id.; men Tac. Ann. 11, 22: ∾ rem militarem, (være ansat ved Krigsvæsenet); — b) absol., el. ud. tilføiet acc.; vid. Virg. Aen. 3, 660, o. Tac. Germ. 46, oftere; – navnl. ogs. in partic. praes.; magna comitante caterva, Virg. Aen. 2, 40; cf. Ovid. Met. 13, 402; men Prop. 4, 3, 16: non comitante Deo, (uden hans Ledsagelse el. Bistand); — c) m. o. ud. acc.: at ledsage til Graven; vid. Nep. Eum. 13, id. Att. 22, o. Virg. Aen. 11, 52 o. 61; — II) „overf." om Begreber: at følge dermed; ligesom frgd., c. acc., el. absol., men ogs. undert. c. dat.; – quando comitatur semper artem decor, Quintil.; cf. Plin. 9, 58; – quae comitantur huic vitae, Cic. Tusc. 5, 35; cf. id. d. Rep. 2, 24; – comitante opinione, Tac. Agric. 9; cf. Virg. Aen. 4, 48.

comma, atis, n., κόμμα; 1) i Grammatiken, ligesom vort Comma: Indsnit el. Afdeling af en Periode, Quintil. 1, 8, 6; (d. lat. incisum; hos Cic. paa Græsk); — 2) i Metriken: Cæsuren, Mar. Vict. — com.mā-cĕro, are, v. a.: fuldkomment at opbløde el. blødgiøre, aliquid in aqua, Marcell. Empir. — com.măcŭlo, avi, atum, 1, v. a.: overalt el. aldeles at tilsmudse; I) „egenl."; ∾ manus sanguine, Virg. Ecl. 8, 47; cf. Tac. Ann. 1, 39; — II) „fig."; ∾ se isto infinito ambitu, Cic. Coel. 7; cf. Sall. Jug. 102, o. Tac. Ann. 6, 32; ogs. absol.: praeter satellites commaculatos etc., Sall. frgm.

com.mădeo, ēre, v. n.: at være stærkt vædet el. meget vaad; – ∾ bene, Cat. — Commāgēne, es, f.: den nordlige Del af Syrien, (nod. Camasch), Mela 1, 11, Plin. 5, 13; — bb) df. Commāgēnus, 3, commagenisk, legati, Cic., haruspex, Juvenal.; — b) df. subst.: Commāgēni, orum, m.: Indvaanerne af C., Mela, Plin. 29, 13; — not.: ogs. er commagene: Navnet paa en ubekiendt Plante, Plin. l. c. — com.mălaxo, are, v. a.: giør aldeles blød el. myg; df. „overf.": ∾ patrem, (bevæge ham), Varr. ap. Non.

com.mando, (di), sum, 3, v. a.: tygger stærkt, tygger, Seren. Samm.; radix commansa, Marc. Emp. — commandūcātio, onis, f.: Tyggen el. at tygge, Scribon.; af — com.mandūco, (avi), atum, 1, v. a.: = commando; ∾ acinos, Plin. — commanducor, atus sum, 1, v. dep. a., forel. Biform af frgd., Lucil. ap. Non.; ogs. overf.": ∾ aliquem, (ødelægge el. ruinere), ibd. — com.mănĕo, ēre, v. n.: at blive sammen el. samlet, at forblive paa et Sted, Macrob. — com.mănĭpŭlāris, is, m.: Manipelkammerat, Tac. Hist. 4, 46. — commănĭpŭlātio, onis, f.: Manipelkammeratskab, Spartian.; af — commănĭpŭlo, onis, m., [con-, manipulus]: Manipelkammerat, Spartian.

com.marceo, ēre, v. n.: at være aldeles udmattet, Amm. — com.marcesco, cui, 3, v. n. inch.: at blive aldeles udmattet, Amm. — com.margino, are, v. a.: helt el. rundtom at forsyne med en Rand el. Indfatning; ∾ pontes, Amm. — com.mărĭtus, i, m.: Medægtemand, Plaut. Cas. 4, 2, 18. — com.martyr, ўris, m.: Medmartyr, Tertull. — commascŭlo, are, v. a., [con-, masculus]: dertil at giøre mandig el. stærk; ∾ animum, Appul., frontem, Macrob. — com.mastĭco, are, v. a.: tygger sammen, tygger, Aemil. Mac. — commătĭcus, 3, κομματικός: afskaaren, kort, hymnus, Sidon., rhythmi, id.

*commeābĭlis, e, 1) pass.: til at komme igiennem, venae, Arnob.; — 2) act.: som kommer el. trænger igiennem, aurae, id.; — commeātor, oris, m.: som færdes el. drager hid og did, (Epithet til Mercurius, som Gudernes Sendebud), Appul.; o. — commeātus, us, m.; oprdl.: at gaae el. komme hid og did, Gaaen o. Kommen; – ∾ vocis (per fauces), Pallad.; df. sædv. „meton."; I) „alm."; A) Sted til at gaae el. komme igiennem; – qua commeatus esset hinc huc mulieri, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 65, oftere; — B) hvad der drager el. føres ad en Vei; df. 1) Selskab af reisende

Kiøbmænd, Handelscaravane, odl.; - vid. Tac. Ann. 13, 33, o. Suet. Ner. 20; — b) ogs. Transporten af en Krigshær; vid. Caes. B. G. 5, 23, o. Auct. B. Afr. 34; — 2) Tilførsel el. Proviant, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 70; ogs. de transporterede el. tilførte Varer, Cic. Manil. 17; ∾ maritimi, Liv., ex montibus invecti el. advecti, id.; - ogs. Reiseforraad, Suet. Cal. 43; - ogs. Krigshærens Fornødenheder, Caes. B. G. 1, 34; ∾ magni frumenti, Suet, Cal. 28; - men ogs. bruges commeatus i Modsætn. af frumentum, (neml. om Hærens øvrige Fornødenheder), Caes. B. G. 1, 39 o. 48; — b) comisk er: ∾ argentarius, (ligesom Pengetilforsel, f. Gevinst el. Vinding), Plaut. Pseud. 1, 5, 9; — II) „bef." o. „overf."; A) oftest i Krigssproget: Tilladelse til at være borte fra Ovarteret el. fra Tienesten i en vis Tid, Orlov el. Permission; - commeatum sumere, Liv., petere, Suet., accipere, Plin. Ep., dare, Liv.; in commeatu esse, (være permitteret), id.; ligel. commeatu abesse, Suet.; cf. Liv. 3, 24; - ogs. in pl., id. 1, 57, o. Tac. Ann. 15, 10; - ad commeatus diem non adesse, (udeblive over Tiden), Quintil.; — B) df. atter „overf.": Arbeidets Standsning el. Ophør, Hvile el. Frihed derfra; vid. Senec. Ep. 54, o. Vell. 2, 99; assidua servitus sine intervallo, sine commeatu, Senec. Qu. N. 3 praef.

com.mĕdĭtor, ari, v. dep. a.: indpreger mig helt el. ganske, locos egregie, Auct.ad Her. 3, 18; — 2) „overf.": ligesom at øve sig deri; df. „poet." om Ting: at efterligne el. afbilde; vid. Lucr. 6, 11.

com.mĕmĭni, isse, v. a. (def.), 3: mindes omstændeligen el. i alle Dele, erindrer mig nøiagtigen, aliquid, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 39, hominem, Cic. d. Or. 1, 53; - ogs. c. inf., el. m. Objectsætning; non commemini dicere, Plaut. Curc. 5, 3, 31; cf. id. Truc. 4, 3, 4; - ogs. m. adv. el. absol.; ecquid commeministi Punice? id. Poen. 5, 2, 25; si satis commemini, Ter.; si commemini, (husker jeg ret), Ovid. Fast. 3, 792.

*commĕmŏrābĭlis, e: mindeværdig el. mærkværdig, pugna, Plaut.; ∾ alia proferre possum, Cic. N. D. 2, 52; — commĕmŏrāmentum, i, n., for- og efterel. Biform af flgd., Caecil. ap. Non., Fronto; — commĕmŏrātio, onis, f.: Mindelse el. at mindes, Omtale, Anmældelse, Erindring; - vid. Ter. Andr. 1, 1, 16; ∾ antiquitatis, exemplorum prolatio, Cic. Orat. 34; cf. id. Arch. 11; ligel. ∾ posteritatis, (Eftermæle hos el. af Efterslægten), id. Fam. 5, 12; — commĕmŏrātor, ōris, m.: som mælder el. minder derom, Tert.; — commĕmŏrātōrium, i, n.: Erindringsbog, Ambros.; o. — commĕmŏrātus, us, m.: = commemoratio, Appul.; — [af flgd.].

com.mĕmŏro, avi, atum, 1, v. a.; 1) som v. a. reflex., (hvor navnl. com- el. con- svarer til Grækernes κατὰ- i καταγιγνώσκω, vid. Doederl.): erindrer mig (noget) nøiagtigen, gienkalder i min Hukommelse; - quid quoque die dixerim, audierim, egerim, commemoro vesperi, Cic. d. Senect. 11; cf. Suet. Aug. 45; — II) oftere o. „alm."; A) minder el. erindrer (nogen) derom, omtaler el. anfører for at giøre gieldende; - ad commemorandam amicitiam ··· missi, Liv. 27, 4; ∾ beneficium, (lade høre), Cic. Lael. 20; — B) mælder el. taler derom, anfører el. fortæller; - vid. Lucr. 1, 401; ∾ res, id., causas, Caes.; cf. Cic Off. 3, 6; O commemoranda judicia, (mærkelige el. mindeværdige)! id. Verr. Act. 1, 14; - ogs. m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat.; vid. Lucr. 1, 126, o. Ter. Phorm. 5, 8, 42; - ogs. m. flgd. de; omnes de tua virtute commemorant, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; cf. id. d. Or. 3, 20.

*commendābĭlis, e: som fortiener at anbefales el. bifaldes; - nec ullo commendabilem merito (regem Persea), Liv. 42, 5; quae commendabilia apud Africanum erant, id. 37, 7; - compar., Trebell. 16; o. — commendātĭcius, (-tius), 3: hørende til en Anbefaling, litterae, (Anbefalingsskrivelse), Cic., Dig., tabellae, Cic. Verr. 4, 66; ogs. absol.: commendaticiae, arum, f., Augustus ap. Macrob.; — [af commendo].

commendātio, ōnis, f., [commendo]: Anbefaling; I) „abstract"; - ∾ meam non vulgarem fuisse, (den af mig givne Anbefaling), Cic. Fam. 1, 3; ligel. ibd. 13, 32, in pl.: ∾ meas; - men id. Orat. 36, c. gen. obj.: ∾ sui, (opp. offensio adversarii); — B) df. „overf."; commendatione oculorum animis tradi, Cic. d. Or. 2, 87; cf. id. Planc. 13; — II) „concret": det Anbefalende, det Fortræffelige el. Udmærkede derved; - ∾ ingenii, Cic., liberalitatis, id.; ∾ tanta oris atque orationis etc., Nep. Alcib. 1; ∾ prima proficiscitur a modestia, Cic. Off. 2, 13.

commendātor, oris, m., [commendo]: som anbefaler; en Velynder, Plin. Ep. 6, 23; — df. commendātōrius, 3: hørende til en Anbefaling, litterae, Sidon. — commendātrix, icis, fem. af commendator; - legem commendatricem virtutum etc, Cic. Leg. 1, 22; cf. Plin. Ep. 8, 20. — commendātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

commendo, avi, atum, 1, v. a., [con-, 1. mando]; I) „alm.": overgiver i Forvaring, anbefaler til Beskyttelse, - ∾ aliquem el. aliquid alicui el. fidei alicujus; vid. Ter. Eun. 5, 2, 47; ligel. ∾ se alicui in clientelam et fidem, ibd. 5, 8, 9; cf. Cic. Fin. 3, 2, o. ibd. 3, 5; - ∾ remp. patribus, Tac. Hist. 1, 90, filios suos populo, Suet. Aug. 56; - ∾ aliquid litteris, (opskrive el. beskrive), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ nomina memoriae, (lære dem udenad), Cic.; ∾ nomen alicujus immortalitati, id., ogs. aliquem sempiternae gloriae, id.; - ∾ se fugae, Auct. B. Afr. 34; — II) „bef.": anbefaler, beskytter, giør yndet; - oratorem commendari verborum splendore et copia, Cic. Brut. 59; periclitantem commendat dignitas, Quintil.; cf. Cic. Off. 2, 13; ∾ se aliqua re, vid. Hor. Ep. 1, 18, 7, o. ibd. 2, 1, 261; — III) partic. commendatus, 3, ogs. som adj.; A) anbefalet; - quae res commendatior est memoriae hominum sempiternae? Cic. Phil. 2, 13; ceteris rebus habeas eos a me commendatissimos, id. Fam. 12, 26; — B) yndet el. antagen, udmærket i sit Slags; vultus commendatior, Petron. Sat. 110; cf. Plin. 16, 85.

1. commensus, 3: partic. af commetior. — 2. commensus, us, m., [commetior]: det rette Maal el. Forhold, συμμετρία, Vitruv. 1, 3, oftere.

commentāriensis, is, m., [commentarius]: der fører en Control; df. a) en Registrator el. Archivarius, Dig.; — b) som holder Liste over Statsfangerne, Cod. Just.; — c) som fører Liste over Krigsfolket, en Krigscontrolleur, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 28. — commentāriŏlum, i, n.: Erindringsbog, kort skriftlig Opsats, Qu. Cic. d. Pet. Cons. 14, o. Cic. Fin. 4, 4, oftere; - ogs. in masc.: commentariolus, i, Hieronym.; - demin. af — commentārius, i, m., (sc. liber), o. commentārium, i, n., (sc. volumen), [commentor]; I) „alm.": Fortegnelse el. Optegnelse til Erindring, Erindringsbog; - ∾ diurni, (Dagbog), Suet. Aug. 64; — 2) df. „bef."; a) (sædv. in pl.): Udkast til og Omrids af de historiske Begivenheder, som høre til en vist Tidsrum, el. det historiske Indhold deraf; ogs. Mindeskrift (memoire) el. Commentar; - conficiam commentarios rerum omnium, Cic. Fam. 5, 12; men id. Brut. 75, (om Julius Cæsar): atque etiam commentarios quosdam scripsit rerum suarum etc.; cf. Suet. Caes. 56; — b) i Retssproget: en Protocol; - audite decretum ··· ex ipsius commentario, Cic. Verr. 5, 21; — c) commentaria in Virgilium componere, (skrive Forklaringer dertil), Gell. 2, 26.

*commentātio, ōnis, f.; I) „abstract"; a) flittig Studering el. omhyggelig Forberedelse, (navnl. til det offenlige Foredrag); - vid. Cic. d. Or. 2, 27; ligel. in pl., ibd. 1, 60; — b) den philosophiske Betænkning til Sandhedens Udfindelse; - vid. Cic. Tusc. 1, 30, o. 2, 18; —

c) som rhetorisk Figur: = enthymema, Quintil. 5, 10, in.; — 2) „concret.": lærd Afhandling el. Beskrivelse; - ∾ Aristotelis (de natura animalium), Plin. 8, 17; ogs. in pl., id., o. Gell. praef.; o. — commentātor, oris, m.: som har udtænkt el. udfundet; - ∾ omnium falsorum, Appul.; — [af commentor].

commenticius, (-tius), 3, [commentus, comminiscor]: udtænkt, udfunden; a) i Modsætn. af det Ældre og Bekiendte: nyopfunden, ny, nomina, Cic. Fin. 5,30, spectacula, Suet. Claud. 21; — b) i Modsætn. af det Virkelige el. Reale: fingeret, ideal, civitas Platonis, Cic. d. Or. 1,53; cf. id. N. D. 1, 11, o. ibd. 2,28; — c) i Modsætn. af det Sande: opdigtet el. løien, crimen, Cic. R. Am. 15, fraudes, Gell. — com.mentior, itus sum, 4, v. dep. a.: foregiver, opdigter; commentitus virum bonum, (udgivende sig derfor), Appul.

commento, are, Biform af flgd.; df. a) comisk; ∾ ora alicujus, (betegne, mærke, prygle), Plaut. Men. 5, 7, 30; — b) in pass.; ut sua commentata et scripta ... meminisset, Cic. Brut. 88. — 1. commentor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), intens. af comminiscor; I) „alm.": overtænker el. betænker nøiagtigen el. fra alle Sider; - ordenl. c. acc., ogs. m. Objectssætn. el. m. de el. absol.; - quum etc., curiosius incipiunt commentari aliquid et discere (pueri), Cic. Fin. 5, 15; cf. id. Brut. 88; - commentemur inter nos, qua ratione etc., id. Fam. 4, 6; men m. de, id. Phil. 3, 14; men absol.; qui (magi) congregantur in fano commentandi causa, etc., id. Div. 1, 41; cf. id. d. Or. 3, 23; — b) ogs. at foredrage en Meditation; vid. id. Fin. 5, 25; — II) „bes." ogs. (som Følge af den foregaaende Tænkning og Forskning); A) udtænker el. udfinder; - ut cito commentatus est (sc. mendacium)! Plaut. Cas. 2, 3, 25; — B) fremstiller skriftligen det Udfundne og Giennemtænkte; - ∾ mimos, Cic. Phil. 11, 6; ∾ aliquid in reum, id. R. Am. 29; men ∾ de militari disciplina, Plin. Praefat.; — b) ogs.: grammaticalsk at forklare, at commentere derover; - ∾ carmina, Suet. Gramm. 2. — 2. commentor, ōris, m., [comminiscor]: som udtænker el. udfinder noget; - ∾ uvae, (i. e. Bacchus), Ovid. Fast. 3, 785. — commentum, i, o. commentus, 3, s. und. comminiscor.

com.meo, avi, atum, 1, v. n.; I) „alm.": gaaer hid og did el. frem og tilbage, gaaer og kommer, dog ogs. undert. med tilføiet ultro et citro, vid. Cic. N. D. 2, 33, o. A.; men id. ibd. 3, 12, om Elementerne: quumque eodem vicissim retro commeant; - ut tuto ... etiam singuli commeare possent, Caes. B. G. 7, 36; commeantibus invicem nunciis, Tac. Ann. 13, 38; — B) „overf." ogs. om Ting og Begreber, s. ovenf.; - qua contrariae quinqueremes commearent, Suet. Ner. 31; posse eodem internuncio sermones commeare, Tac. Ann. 2, 28; — b) findes ogs. c. acc. comm., vid. Plaut. Capt. 1, 2, 82; ligel. ∾ vias, Dig.; — II) „bes.", m. Hensyn paa en terminus ad quem: ofte at komme el. drage derhen, aliquo, Cic. Manil. 18 extr., ligel. ad aliquem, Caes. B. G. 1, 1, in urbem, Ter. Hec. 1, 2, 100; — B) „overf." ogs. om Ting og om Begreber; vid. Plaut. Curc. 3, 28, o. Cic. Coel. 16.

commercium, i, n., [con-, merx]; I) „egenl." el. i Handelssproget: Handelsforbindelse el. Samhandel; - mare magnum et ignara lingua commercia prohibebant, Sall. Jug. 18; cf. Tac. Agric. 24, o. A. — B) df. „meton."; a) i Retssproget: Ret til at handle, Handelsprivilegium; - commercium in eo agro nemini est, Cic. Verr. 3, 40; cf. ibd. 4, 59; ligel. ∾ equorum, Liv. 43, 5, salis, id. 45, 29; — b) Handelsartikel, Handelsvare; ∾ militaria, Plin. 35, 47; cf. id. 26, 9; — c) Handelsplads, Markedsplads; commercia et litora peragrare, Plin. 37, 11; — II) „overf." el. udenf. Handelssproget: Forbindelse, Omgang, Samqvem; - quid tibi mecum est commerci, senex! Plaut. Aul. 4, 4, 4; men ∾ agrorum aedificiorumque inter se, (fælles Besiddelse, odl.), Liv. 45, 29; cf. id. 41, 24; ∾ plebis, (Omgang dermed), id.; - ∾ loquendi audiendique, (giensidig Meddelelse), Tac. Agric. 2; ligel. commercia sermonum, (Samtale el. Underholdning), Liv.; cf. Ovid. Trist. 5, 10, 35; commercia belli tollere, Virg. Aen. 10, 532, dirimere, Tac. Hist. 3, 81; - ogs. „ment."; voluptas nullum habet cum virtute commercium, Cic. d. Senect. 12; cf. id. Tusc. 5, 23; - ogs. „erotisk": Plaut., Suet.

com.mercor, atus sum, 1, v. dep. a.: køber sammen, opkiøber, captivos, Plaut.; cf. id. Pers. 4, 9, 12; ∾ arma, tela, etc., Sall. Jug. 66; — not.: partic. commercatus, ogs. forcl. med passiv Bem.; sammenkiøbt, opkiøbt, edulia, Afran. ap. Non.

com.mĕreo, ui, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": fortiener aldeles el. fuldkomment; df. „bes.": paadrager mig, (navnl. en Straf); - vid. Cic. d. Or 1, 54; ligel. poenam commeruisse, Ovid. Trist. 2, 4; men numquam sciens commerui, ut etc., Ter. Hec. 4, 2, 4; — II) „bes.", (som effectus pro causa): begaaer noget, giør mig skyldig deri, (oftest forcl.); - ∾ noxiam, Plaut., culpam (in se), id., Ter.; cf. id. Andr. 1, 1, 112, o. Ovid. Fast. 1, 362. — commĕreor, ĭtus sum, 2, v. dep. a.; for- o. efterel. Biform af frgd.; - Numquam erga me quicquam commerita est, quod nollem, Ter. Hec. 5, 3, 36; cf. Gell. 1, 6.

com.mētior, mensus sum, 4, v. dep. a.: udmaaler, omnes porticus, Plaut., agros, Colum.; cf. Cic. Univ. 9; — 2) „overf.": at maale sammen, at sammenligne dermed; - ∾ negotium cum tempore, Cic. Inv. 1, 26. — commēto, are, v. n., intens. af commeo: ofte at gaae derhen, Novius ap. Non., Ter. Heaut. 3, 1, 35, (Bentl.).

commictĭlis, e: til at besudle; df. „overf.": foragtelig, Pompon. ap. Non.; af — commictus, 3: partic. af commingo. — commĭgrātio, onis, f.: Vandren el. Vandring; ∾ (siderum) aliunde alio, Senec.; af — com.mĭgro, avi, atum, 1, v. n.: tilligemed Andre at drage el. vandre el. flytte derhen; ∾ huc habitatum, Plaut., ogs. ∾ huc, Ter.: at flytte hertil; ∾ in tuam domum, (flytte ind deri), Cic. Qu. Fr. 2, 3; ∾ Romam, Liv., Suet., Athenas, Plin.; ∾ e Germania in Gallias, Tac. Germ. 27.

commīlĭtium, i. n., [con-, militia]: Krigskammeratskab, fælles Krigstieneste, Plin. Ep., o. A.; men Tac. Ann. 1, 60: in commilitium asciti (Chauci: bleve optagne i Krigstieneste); — 2) „overf.": Fælleskab el. Staldbroderskab, (studiorum), Ovid. Pont. 2, 5, 72. — 1. com.mīlĭto, are, v. n.: at være Medstrider, at hielpe i Striden; df. lignelsesvis: luna quasi commilitans, Flor. 3, 5; df. — 2. commīlĭto, onis, m.: Krigskammerat, Medkriger el. Medstrider, Cic. Dejot. 10; ogs. ∾ belli, Vell.; cf. Suet. Caes. 67, o. id. Aug. 25; — 2) „overf.": ∾ dii, Flor. 1, 11.

*commĭnābundus, 3: truende, Tertull.; — commĭnātio, onis, f.: Truen el. Trusel; - ∾ orationis, tamquam armorum, Cic. d. Or. 3, 54; - ogs. in pl.: ad comminationes Hannibalis circumagi, Liv. 26, 8; — commĭnātīvus, 3: truende, sensus, Tertull.; o. — commĭnātor, oris, m.: som truer dermed; ∾ ignium, Tertull.; — [comminor]. — com.mingo, nxi, ctum, 3, v. a.: at besudle, lectum, Hor. Sat. 1, 3, 90; cf. Catull. 7, 8.

commĭniscor, mentus sum, 3, v. dep. a., [ligesom reminiscor, af inus. men-, hvf. ogs. mens o. memini]; - oprdl.: betænker noie el. fra alle Sider; df. I) „bes.": udfinder ved Eftertanke, (navnl. det Usande); df. digter el. foregiver; - ∾ mendacium, Plaut., dolum docte, id., consilium calidum, id. Mil. gl. 2, 2, 71; - nec me hoc commentum putes, Cic. Att. 6, 1; - ogs. m. Objectssætn.: Nec queo comminisci, quid hero dicam meo, Plaut. Aul. 1, 1, 30; — b)

ogs. om den philosophiske Fiction; - Epicurus monogrammos deos et nihil agentes commentus est, Cic. N. D. 2, 23; — II) ds. „alm.": udtænker el. opfinder; - ∾ litteras novas, Suet. Claud. 41, solutilem navem, id. Ner. 34; cf. id. Aug. 30, oftere, ogs. Mela 1, 12; ligel. Liv. 29, 37: id vectigal commentum alterum ex censoribus, etc.; — III) partic. commentus, 3, ogs. m. pasf. Bem. el. som adj.: opdigtet; - commentaque funera narrat, Ovid. Met. 6, 565; ∾ sacra, id.; ligel. ∾ crimen ex re fortuita, Liv. 26, 27; — B) ds. subst. commentum, i, n.; a) Opdigtning, Fiction, Løgn; - Atqui ipsis commentum placet, Terent. Andr. 1, 3, 20; opinionum commenta delet dies, Cic. N. D. 2, 2; ∾ mixta rumorum, Ovid.; ∾ miraculi, Liv. 1, 19; — b) Opfindelse; ∾ mechanicum, Suet. Vesp. 18; — c) Forehavende el. Plan; ∾ nefanda ··· (ut) tegerentur, Justin. 21, 4; — d) som rhetorisk Figur: = commentatio o. enthymema, Quintil.

com.mĭno, are, v. a.: driver sammen, pecus gregatim, Appul. — com.mĭnor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.): truer derhos; - ∾ mortem alicui, vid. Suet. Caes. 14; comminanda obsidione, Liv.; cf. id. 10, 39; - ogs. ud. acc.; comminati inter se, Liv. 44, 9; ligel. ∾ alicui cuspide, Suet. Caes. 62; men absol.: vox comminantis audita est, Suet. Calig. 22; — not.: partic. ogs. m. pasf. Bem.; comminata mihi mors, Appul.

com.mĭnuo, ui, ūtum, 3, v. a.; oprdl.: giør liden el. mindre; ds. I) „egenl."; A) „alm.": brækker el. bryder i smaa Stykker, knuser el. sønderslaaer, fores et postes securibus, Plaut., statuam, Cic., anulum, id., scalas, Sall.; ∾ fabas molis, (male el. skraae), Ovid. Med. fac. 72; men ∾ caput, Plaut.; — B) „bes.": forringer el. formindsker; - Immensum argenti pondus et auri ··· si comminuas, Hor. Sat. 1, 1, 43; — II) oftest „fig."; A) „overf.": forringer, svækker, afkræfter; - ∾ opes civitatis, Cic. Verr. 5, 37; ligel. regni opes comminutas, Sall. Jug. 62; — b) ogs. om Personer; - frangere aliquem et comminuere, vid. Cic. Off. 2, 11; men id. Att. 4, 3: re familiari comminuti sumus, (jeg er en forarmet Mand); — B) „ment."; ∾ ingenia, Quintil., vires ingenii, Ovid., animum, Plin., (svække el. nedtrykke); - ogs. „ethisk"; officium ··· comminuere et violare (krænke el. skænde), Cic. Quint. 6; — b) „poet." ogs. om Personer; vid. Ovid. Met. 12, 472, o. id. Her. 3, 134.

comminus, (ogs. cōminus), adv., [con-, manus]; I) oprdl., i Krigssproget og om de Kæmpende: i Haandgemænge, (el. med Sværdene; opp. eminus); - non eminus hastis, non cominus gladiis uteretur, Cic. d. Senect. 6; - locus comminus pugnandi, Caes.; ∾ acriter instare, Sall. Cat. 60; ∾ conferre signa el. vires, Liv., conserere manus, id.; — b) „poet." ogs. om Jægeren; in ··· hirsutas comminus ire feras, Ovid. Fast. 5, 176; cf. Prop. 2, 19, 22, (hvor comminus ire sues, s. in sues); - ligel. om Jordbrugeren, Virg. Ge. 1, 104; - men Cic. Div. 2, 10, om den Foredragende o. „alleg.": nunc comminus agamus; — II) „alm." el. uden Bibegr. af Kamp: nær el. i Nærheden; - prius ··· quam comminus imbuat ignis, Lucr. 6, 905; cf. Tac. Hist. 1, 41, ogs. id. Ann. 12, 12, (hvor comminus: ad den nærmeste Vei; opp. flexu: ad en Omvei); ∾ aspici, Ovid.; men ∾ judicari, (efter Diet el. som nærværende), Plin. 11, 97; — b) sild. „poet." heder comminus ogs., ligesom ad manum: ved Haanden; - mos, comminus arma Semper habere, viro, Val. Fl. — — commĭnūtus, 3: partic. af comminuo.

commis, is, s. und. gummi. — com.misceo, scui, xtum o. stum, 3, v. a.: blander tilsammen el. med el. i hinanden; - m. cum, el. c. abl., el. absol., („overf." ogs. c. dat.); - ∾ servos cum ingenuis, Suet. Aug. 25; - commixta vis venti calore, Lucr. 6, 322; cf. Virg. Aen. 3, 633, o. Hor. Sat. 1, 10, 24; - ∾ multum, Plaut.; ∾ multa inter se, Scribon.; cf. Lucr. 3, 284, o. Suet. Vit. 13; men Cic. N. D. 2, 51: commiscendorum corporum (libidines: om den dyriske Beblandelse); — II) „overf."; ∾ jus accusatoris cum jure testimonii, Auct. ad Her. 4, 35; - quo major est populus, cui admiscemur, etc., Senec. Ep. 7; ds. — commiscibilis, e: der lader sig blande, animus, Tertull.

commĭsĕrātio, onis, f., [commiseror]; i Rhetoriken: den Del af Foredraget, hvorved Taleren nærmest søger at vække Medlidenhed; - vid. Cic. d. Or. 2, 28, ogs. ibd. 3, 58, o. Quintil. — commĭsĕrĕor, itus sum, 2, v. dep.: men alene som impers. pass. c. acc. o. gen.; vid. Gell. 16, 19: navitas precum ejus (Arionis) commiseritum esse. — commĭsĕresco, ĕre, (v. a.): har Medynk el. Medlidenhed dermed; (forel. Ord); - servos ··· commiserescite, Enn. ap. Non.; - ogs. impers. c. acc. o. gen.; ut ipsam ··· ejus commisceresceret, Ter. Hec. 1, 2, 54.

commĭsĕro, onis, m., [con-, miser]: Staldbroder i Ulykken, Tertull. — com.mĭsĕror, atus sum, 1, v. dep. a. o. n.; I) som act.: ynkes derover, beklager el. bejamrer, aliquem, Att. ap. Non.; ∾ fortunam Graeciae, Nep. Ages. 5; - men „overf.": murmura (leonis) dolorem commiserantia, (som ynkeligen forkynde den), Gell. 5, 14; — II) som neutr., i Rhetoriken el. om Taleren: at vække Medlidenhed; - quid, quum commiserari coeperit (Hortensius), Cic. Div. in Caecil. 14; ligel. quum commiserandum est, Quintil. 11, 3, 58.

commissatio, commissator, s. und. comissatio, etc. — *commissio, onis, f.; 1) Anstillelse af Kamplege; ogs. disse Kamplege selv; - ab ipsa commissione (ludorum: strax efter deres Afholdelse), Cic. Att. 15, 26; productis in commissione pantomimis, Plin. Ep. 7, 24; — 2) ogs. lærd Væddestrid; ds. „meton.": Prisskrift el. Leilighedsskrift, ἀγώνισμα, vid. Suet. Calig. 53, o. id. Aug. 89; — 3) sild. „overf."; ∾ piaculi: Forbrydelse, Arnob.; o. — commissōrius, 3, men alene i Retssproget: ∾ lex, Dig., ogs. absol. commissoria, (sc. lex), ibd: fastsat Regel el. Betingelse, navnl. ved Salg, odl.; — [committo].

commissum, i, n., s. und. committo. — commissūra, ae, f., [committo]: Sammenføining el. Forbindelse, Baand el. Knude, odl.; - ∾ funis, Cat.; ∾ molles digitorum, (Ledebaandene), Cic. N. D. 2, 60; ∾ navium, Plin.; men ∾ colorum, (deres Blanding), id., Senec.; men technisk: ∾ Piscium, (Knuden i Stiernebilledet Fiskene), Plin. 18, 74; — 2) „overf." om Talens og Ordenes Forbindelser; - commissuris, ut in opere male juncto, hiantibus, Quintil. 12, 9, 17; ∾ verborum, id.; ds. — commissūrālis, e: hørende til en Forbindelse, Veget. — commissus, 3: partic. af committo.

commistim, (el. commixtim), adv.: sammenblandet, i Forbindelse, (opp. separatim), Hieronym.; af — commistus, (el. commixtus), 3: partic. af commisceo. — com.mĭtĭgo, are, v. a.: at giøre blød el. mør el. smidig; ds. comisk: at mørbanke; ∾ caput alicui sandalio, Ter. Eun. 5, 8, 4.

com.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.; I) sammenføier el. forbinder el. forener flere Gienstande til et Helt; A) „alm."; a) m. inter se, el. m. cum, „poet." ogs. m. in c. acc.; - per nondum commissa inter se munimenta etc., Liv. 38, 4; cf. Quintil. 7, praef.; - costae committuntur cum osse pectoris, Cels.; - Commisit noctes in sua vota duas (Juppiter), Ovid. Am. 1, 13, 46; — b) c. dat.; - qua naris fronti committitur, Ovid. Met. 12, 315; cf. ibd. 478; men om Scylla, o. m. græsk Construction: Delphinum caudas utero commissa leonum, Virg. Aen. 3, 428; — c) absol.: commissis operibus etc., Liv. 38, 7; cf. Ovid. Met. 6, 178; — B) „bes."; 1) „egenl."; aa) sætter el. bringer el.

hidser sammen til en Kamp el. Væddestrid, odl.; - ogs. sætter el. holder sammen (for at sammenligne); - ∾ pugiles Latinos cum Graecis, Suet. Aug. 45; cf. id. Caes. 39: quingenis peditibus ··· hinc inde commissis; - men Juvenal. 6, 436: committit vates et comparat, etc.; cf. Prop. 2, 3, 21; men Suet. Gramm. 17, om en Lærer: ∾ aequales inter se; — bb) df. „overf." paa Striden selv; ∾ proelium el certamen el. bellum, etc.; a) at begynde et Slag, odl.; - prius ··· proelium commisit, quam etc., Nep. Eum. 3; cf. id. Milt. 6; men Liv. 21, 40: commissum (bellum) ac profligatum conficere; - Et tuba commissos ··· canit ludos, Virg. Aen. 5, 113; — b) at bestaae en Kamp, at levere et Slag, at føre en Krig; - ∾ proelium, Caes. B. G. 1, 25, oftere; ∾ pugnam, Cic. Mur. 15, Suet., o. A.; ligel. ∾ bellum, (føre en Krig), Liv.; ∾ obsidionem, Curt.; - men ∾ spectaculum, Liv. 2, 36; ∾ agona musicum, Suet. Ner. 23, (at afholde el. celebrere); — not.: sild. absol.: contra quem Sulla iterum commisit (sc. proelium), Eutrop. 5, 6; ligel. in pass.: priusquam committeretur, Suet. Vesp. 5; — cc) ogs. „overf." paa andre Handeler: at begynde el. foretage, at foranstalte, at holde, odl.; - tribuni sanguine commissa proscriptio etc., Vell. 2, 64; cf. Cic. R. Am. 5; — 2) ligel. „fig." o. „ethisk": at foretage el. forøve el. begaae noget Utilladeligt, at forsynde sig, odl.; - ut neque timeant, qui nihil commiserint, Cic. Mil. 23; quae tu sine Verre commisisti, id. Div. in Caecil. 11; cf. id. Verr. 1, 2: ∾ multa et in deos et in homines impie nefarieque; s. ogs. Liv. 42, 38; - ∾ tantum facinus, Cic.; ∾ facinora virilis audaciae, Sall. Cat. 25; ∾ caedem, Quintil., sacrilegium, id., fraudem, Hor. Od. 1, 38, 31; — hertil kan endnu mærkes; aa) committere ud. acc.; a) m. contra el. in legem, el. lege, ogs. absol.; - quasi comitteret contra legem etc., Cic. Brut. 12; in legem Juliam ··· non commisisse, Dig.; ne, si etc., lege censoria committant, Varro; ligel. lege de sicariis commisit Varenus, Quintil. 7, 1, 9; - si etc., minus esset nefarium ··· nemo enim committeret, Cic. Verr. 1, 43; — b) m. flgd. ut, (at forvolde el. være Skyld deri, at); sield. m. cur, el. c. inf.; - non committam, ut etc., Cic. Fam. 5, 5; cf. id. Off. 2, 14, o. id. Phil. 8, 5, ogs. id. Leg. 1, 13; - men Liv. 5, 46: negare, se commissurum, cur etc.; - men c. inf., Colum. 2, 4; cf. Ovid. Met. 9, 632: infelix committit saepe repelli; — bb) de til Retssproget hørende Udtryk; a) ∾ poenam el. multam etc.: ved en Forseelse at paadrage sig en Straf, osv.; - poenam octupli ··· commissam etc., Cic. Verr. 3, 12; an poena commissa sit, Quintil.; cf. Cic. Cluent. 37; — b) ligel. m. Objectet af det ved en Forseelse Forvirkede el. Forfaldne; - illam hereditatem Veneri Erycinae commissam esse, (var forbrudt til Hende), Cic. Verr. 1, 10; ligel. commissae hypothecae, id. Fam. 13, 26; — c) endel. m. Objectet af den krænkede Lov el. Forpligtelse; - si alius committat edictum, (overtræder det), Dig.; statim atque commissa lex est, ibd.; — II) giver el. overgiver dertil, hengiver el. overlader el. betroer; ogs. giver til Pris, odl.; A) sædv.; ∾ aliquid el. aliquem alicui; - mihi illum honorem creditum ac commissum, Cic. Verr. 5, 14; ligel. id. Off. 2, 9: his salutem nostram ··· rectissime committi; cf. id. Mil. 25, o. Nep. Lys. 1; - ∾ ratem pelago, Hor. Od. 1, 3, 10; ∾ semen sulcis, Virg. Ge. 1, 223; men ∾ ulcus frigori, (udsætte derfor), Cels.; - quae litteris non committo, Cic.; cf. Hor. Od. 4, 9, 11; - ∾ se populo, senatui, etc., (personligen at begive sig el. vove sig ud iblandt Folket, osv.), Cic. Mil. 23, o. id. Sest. 54; cf. id. Phil. 12, 10, o. id. Att. 9, 6, ogs. Nep. Att. 6; - df. som Ordsprog: ∾ ovem lupo, Ter. Eun. 5, 1, 16; — B) sjeldnere ere Forbindelserne; a) ∾ aliquid (el. aliquem el. se) in aliquid; - vid. Liv. 30, 14, o. Ter. Hec. 1, 2, 34; ∾ se in id conclave, (vove sig derind), Cic. R. Am. 23; ∾ se in senatum, (ligesom ovenf.: ∾ se senatui), Cic. Qu. Fr. 3, 2; - ∾ rem in casum ancipitis eventus, Liv. 4, 27; ogs. ∾ rem in aciem, id., rerum summam in discrimen, id., (vove et afgiørende Slag); men absol.: discrimen omne committunt, (de opoffre Alt), Quintil. 6, 4, 17. — b) ∾ alicui, ogs. absol. committere, (overdrage el. betroe dertil; - sanan' es, quae isti committas, (som betroer dig til ham)? Plaut. Curc. 5, 2, 56; Accipe commissae munera laetitiae, Prop. 1. 10, 12; - endel. ∾ alicui, ut etc., Cic. Mil. 26; — III) af partic. commissus, 3, er subst. commissum, i, n.; A) Forseelse, Synd, Brøde; - ecquod hujus factum aut commissum ... audacius etc., Cic. Sull. 22; cf. Hor. Od. 3, 27, 39, o. Ovid. Fast. 4, 590; - ogs. in pl., Virg. Aen. 1, 136; ligel. commissa fateri, Stat.; — 2) df. i Retssproget: Confiscation el. confiskeret Gods; - quum ··· multa commissa fierent, (da mange Confiscationer fandt Sted), Suet. Calig. 41; ligel. in commissum cadere, Dig.; — B) det Betroede, en Hemmelighed; - enunciare commissa, Cic. Tusc. 2, 13; cf. Nep. Ep. 3, o. Juvenal. 9, 93; ligel. commissa tacere Qui nequit, Hor. Sat. 1, 4, 84; cf. id. A. P. 200, oftere.

*commixtio, onis, f.: Sammenblanding, Marcell. Empir.; o. — commixtūra, ae, f.: = frgd., Cato; — [af commisceo]. — commixtus, 3: partic. af commisceo.

commōbĭlis, e, [commoveo]: som bevæger sig med Lethed, lux, Coel. Aur. — *commŏdātio, onis, f.: Ydelsen af en Tieneste el. Billighed, Appul.; o. — commŏdātor, oris, m., i Retssproget: Udlaaneren, Dig.; — [commodo]. — commodatum, i, n., s. und. commodo.

commŏde, adv. af commodus; I) „alm."; A) paa den rette Vis el. Maade, passeligen, dygtigen, tilgavns; - ∾ saltare, Nep., legere, Plin. Ep., valere, ibd.; - multa breviter et commode dicta, (træffende), Cic. Lael. 1; cf. id. R. Am. 4, o. id. Att. 10, 3; men id. Agr. 3, 1: commodius fecissent ... si etc.; men om et Lægemiddel: ∾ facere, (giøre god Virkning), Cels.; — B) navnl. ogs.; a) om Tiden: netop tilpas, i det samme, samtidigen dermed; - emerseram commode ex Antiati in Appiam ·· quum etc., Cic. Att. 2, 12; — b) om Foredraget: passeligen, flydende; vid. Quintil. 6, 3, 54; — II) „bes." o. „overf."; A) tilpas, beleiligen, beqvemt; navnl. ogs.: efter Ønske, behageligen; - magis commode, quam strenue navigare, Cic. Att. 16, 6; Hoc ego commodius, quam tu ··· vivo, Hor. Sat. 1, 6, 110; vos istic comodissime esse etc., Cic. Fam. 14, 7; - ogs. om en Bevertning; - acceptae bene et commode etc., Plaut. Casin. 5, 1, in.; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 48; — B) navnl. ogs. om Tiden: til rette Tid, beleiligen; commode ipse exit, Plaut. Trin. 3, 2, 9; cf. Cic. Verr. 3, 25.

commŏdĭtas, atis, f., [commodus]; I) „alm.": det rette Maal el. Forhold, Passelighed el. Regelmæssighed, membrorum, Suet. Aug. 79; - navnl. ogs. det passende el. oratoriske Udtryk i Foredraget, Cic. R. Am. 4, Auct. ad Her. 1, 1; — II) „bes." el. „overf."; A) „objectivt": den beqvemme el. uhindrede el. frie Virksomhed; - ∾ corporis, Cic. Inv. 1, 25, (dets Smidighed); — B) oftest „subjectivt"; 1) om Ting: Beqvemhed el. Passelighed el. Behagelighed, Nytte el. Fordel; - in occasione commoditas etc., Cic. Inv. 2, 12; cf. id. Off. 1, 39; - ligel. in pl.; si corrigitur, quot commoditates, vide, Ter. Andr. 3, 3, 37; cf. Cic. Lael. 7; — 2) om Personer, (men alene „poet."): Føielighed, Tienstfærdighed, odl.; df. comisk: vir lepidissime, cumulate commoditate! Plaut. Mil. gl. 4, 9, 6; cf. Ter. Ad. 4, 5, 76, o. Ovid. Her. 16, 310; — b) hos Plaut. ogs. „meton." som Kelord: ∾ mea! id. Poen. 1, 3, 12.

1. commodo som adv., s. und. commodus. — 2. commŏdo, avi, atum, 1, v. a., [commodus]; I) „alm.": indretter efter et passende Maal el. paa den

rigtige Maade, giør tilrette, odl.; (forel. o. sield.); - ∾ trapetum, Cato; men comisk: commoda loquelam tuam, (lav nu dit Snakketøi til)! Plaut. Cist. 4, 2, 75; — II) df. „bef."; A) „egenl."; ∾ aliquid alicui: give el. yde el. laane til Brug el. til Nytte; - ∾ alicui aquam, vid. Plaut. Rud. 2, 4, 21 flgd.; quibus tu quaecumque commodaveris, etc., Cic. Fam. 13, 48; - ogs. ud. dat.; quicquid sine detrimento possit commodari, id. Off. 1, 16; ∾ paenulam, Quintil., aedes ad nuptias, Auct. ad Her.; — B) „fig."; 1) m. ad, el. c. dat.; - ∾ nomen et periculum ad spem inanem, Tac. Ann. 15, 53; men id. Agric. 19: ∾ veniam parvis peccatis, magnis severitatem, (lade vederfares, anvende derpaa); - ∾ aurem patientem culturae, (laane el. hengive dertil), Hor. Ep. 1, 1, 40; — 2) ∾ alicui m. o. ud. aliquare, ogs. absol.: at tiene el. hielpe nogen dermed, at bevise nogen Velvillie el. Artighed; - ut omnibus rebus ei commodes, Cic. Fam. 13, 35; men ibd. 37: tantumque ei commodes in hac re, quantum etc.; cf. id. d. Or. 2, 51, o. id. Verr. 4, 9; — III) af partic. commodatus, 3, er subst. commodatum, i, n., men alene i Retssproget; A) Laan el. det Laante; qui commodatum accepit, Dig.; — B) en Laanecontract; impuberes commodati actione non tenentur, ibd.

commŏdŭlātio, onis, f., [2. commodulum]: ligeligt Forhold, Symmetri, Vitruv. 3, 1. — commŏdŭle, adv. demin. af commode: efter Beqvemhed, Plaut. — 1. commŏdŭlum, i, n., dem. af 1. commodum: liden Fordel, Arnob. — 2. commŏdŭlum, adv. demin. af 2. commodum: ret efter Beqvemhed, ret efter Behag, obsonare, Plaut. — 1. commodum, i, n., o. 2. commodum, adv., f. und. flgd.

commŏdus, 3, [con-, modus, i]; oprdl.: som har el. holder det rette Maal; df. I) „objectivt": fuldstændig el. fuldkommen el. fuldvægtig i sit Slags; - ∾ statura, Plaut.; commodas viginti minas argenti, (fulde el. fuldvægtige), id. As. 3, 3, 1; cf. Hor. Od. 3, 19, 12; - navnl. ogs. om Helbreden, ogs. om en Person med Hensyn derpaa; - commodior valetudo capitis, Cels.; etiam commodiorem esse (filium: at han befandt sig bedre), Plin. Ep. 3, 16; — II) „subjectivt": passende el. beqvem el. skikket el. tienlig derfor el. dertil, venlig el. føielig derimod; - sædv. c. dat. el. absol.; sield. m. ad; - A) om Ting og om Begreber; - Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho (i. e. vino), Virg. Ge. 4 129; ∾ vestis ad cursum, Ovid. Fast. 2, 288; si commodius anni tempus esset, Cic. Att. 9, 3; quo ex portu commodissimum trajectum esse, etc., Caes. B. G. 5, 2; ∾ mores, Cic. Lael. 15; litteras accepi satis commodas (af ret ønskeligt Indhold) de Britannicis rebus, id. Qu. Fr. 3, 1; - si tibi erit commodum, (hvis det er dig beleiligt), id. Att. 13, 48; ligel. commodum est, c. inf.: det er tienligt el. nyttigt, Cels.; cf. Caes. B. G. 5, 11; - men ogsaa heder commodum est, ligesom libet: det behager, er efter Ønske; si commodum esset, (hvis han ønskede det), Cic. Div. 1, 49; cf. id. d. Or. 3, 23; Ter. Ad. 1, 2, 38, o. A.; — B) om Personer: venlig el. føielig, gavnlig el. nyttig, odl.; - mihi commodus uni, Hor. Ep. 1, 9, 9; cf. ibd. 2, 1, 227; multo te esse commodiorem, (mere eftergivende) etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ∾ convivae, Plaut.; cf. Hor. Od. 4, 8, in.; — not.: „poet." ogs. om den jambiske Versfod, (der neml. lader sig ombytte med Spondeen); vid. Hor. A. P. 257; — III) df. absol.; A) neutr. commodum, i, n., som subst.; 1) Beqvemhed el. beqvem Leilighed; - eum commodum nostrum exspectare debere, Cic. Att. 16, 2; cf. ibd. 12, 28; — b) oftest i flgd. adverbiale Dictioner; commodo meo, tuo, etc.: efter min, din Leilighed el. Beqvemhed; ligel. per commodum, el. ex commodo; - quod commodo tuo fiat, Cic. Fam. 4, 2; copias per commodum exponere, (beqvemt, i god Ro), Liv. 42, 81; tamquam lecturus ex commodo, vid. Senec. Ep. 87; s. ogs. ibd. 46; — 2) Fordel, Nytte, Vinding, Ter. Andr. 4, 1, 4, oftere; - commoda vitae, Lucr., pacis, Cic.; ∾ publica, Hor.; cf. Nep. Phoc. 4; — bb) df. ogs. a) Belønning for den Staten ydede Tieneste; - commoda veteranorum, Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11, 2; ligel. commoda emeritae militiae, Suet., missionum, id.; — b) Begunstigelse, Forret, Privilegium; - vid. Suet. Aug. 31, o. id. Claud. 19; — c) commodo el. per commodum (alicujus), uden (nogens) Skade; - quod commodo reip. facere possis, Cic. Fam. 1, 1; cf. Liv. 10, 25; — 3) „concret" ogs. f. Laan el. det Laante; - qui forum et basilicas ··· commodis hospitum, non furtis nocentium ornarent, Cic. Verr. 4, 3; — B) som adv. bruges; 1) commodum; a) til beleilig Tid, beleiligen; - ecce autem commodum aperitur foris, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 61; ligel. Cic. Att. 13, 9: commodum enim egeram diligentissime (sc. cum eo etc.); — b) netop nu, i Dieblikket; - id cum hoc agebam commodum, Ter. Phorm. 4, 3, 9, cf. Gell. 2, 2; - ligel. m. postquam el. quum i d. correlate Sætning; commodum discesseras heri, quum venit Trebatius, Cic. Att. 13, 9 o. 13; cf. Plaut. Stich. 2, 2, 41; — 2) commodo; a) til beleilig Tid, beleiligen; - et commodo eccum exit, Titinn. ap. Non; ligel. Sisenn. o. Plaut. ibd.; — b) efter eget Valg el. Tykke; - quum commodo mori non licuisset, etc., Senec. Ep. 70.

com.mōlior, ītus sum, 4, v. dep. a.: sætter i Bevægelse el. foretager, (m. Bibegr. af stor Anstrængelse, men alene for- o. efterel.); - ∾ fulmina, Lucr. 6, 255; cf. Caecil. ap. Cic. N. D. 3, 29. — 1. commōlītus, 3: partic. af frgd. — 2. commŏlĭtus, 3: partic. af commolo. — com.mollio, ire, v. a., giør blød; - ∾ duritias palpebrarum, Marc. Emp. 8. — com.mŏlo, ui, ĭtum, 3, v. a.: at male fint, aldeles at knuse; ∾ grana minutissime, Colum., olivam, id.

cŏmmŏnĕ.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [commoneo]: med Eftertryk at erindre (nogen derom), aliquem beneficii sui, Sall. Jug. 49; hvf. Cic. Verr. 5, 43, pass.: quin (ille) sceleris tui ··· commonefiat; - ogs. m. flgd. Objectssætning; vid. Caes. B. G. 1, 19; ligel. m. flgd. acc. c. inf., Tac. Ann. 6, 12; - ∾ aliquem, ut etc., Cic. Verr. 2, 17; ogs. absol.; te ··· etiam atque etiam esse commonefaciendum, id. Fam. 13, 72; men c. acc. rei, (f. gen. el. de), id. Verr. 4, 64: quae (laudatio) commonefaceret istius ··· praeturam.

com.mŏneo, ui, ĭtum, 2, v. a., ligesom frgd.: med Eftertryk at erindre derom el. bringe i Erindring; - ∾ aliquem, m. o. ud. alicujus rei el. de aliqua re, ogs. ∾ aliquem aliquid, ogs. ∾ aliquid, (minde derom), ogs. m. Relativsætning, ogs. m. ut el. ne; - ut commoneri nos satis sit etc., Cic. Fin. 1, 3; ∾ grammaticos officii sui, Quintil.; anulus Pisonis me commonuit, Cic. Verr. 4, 26; quis venit in Circum Maximum, quin de improbitate tua commoneretur? ibd. 1, 59; Officium vostrum ut vos malo cogatis commonerier, Plaut. Pseud. 1, 2, 17; - quum amice aliquid commonemus, Quintil. 6, 1, 50; men quam ··· sit facile atque utile, Aliorum exempla commonent, Ter. Andr. 4, 5, 17; men ut ··· commoneat, ut servem fidem, ibd. 1, 5, 45.

*com.mŏnĭtio, onis, f.: eftertrykkelig Formaning el. Erindring, Quintil. 4, 2, 51, oftere; o. — commŏnĭtor, oris, m.: som formaner med Eftertryk, Symmach., inc.; — [commoneo]. — commŏnĭtōrius, 3, [commonitor]: hørende til Formaning, formanende, Cod. Just.; — 2) df. subst. commonitorium, i, n., a) Erindringsskrivelse, Amm., o. A.; — b) sild. „poet.": Erindringsmiddel el. Opmuntringsmiddel, Sidon. — commŏnĭtus, 3: partic. af commoneo.

com.monstro, avi, atum, 1, v. a.: viser el. anviser tydeligen; ∾ parentes suos alicui, Ter. Heaut. 5, 4, 4; commonstrabo, quo facile inveniatis in loco etc., Plaut. Curc. 4, 1, 6; - ∾ aurum alicui, Cic., viam, id.; cf. id. Orat. 4.

com mŏrātio, onis, f., [commoror]; 1) „egenl.": længere Ophold paa et Sted, Cic. Fam. 6, 19; — b) ogſ. Ophold el. Forſinkelſe, tabellariorum, id. Qu. Fr. 3, 1; — 2) i Rhetoriken: længere Dvælen ved et vigtigere Punkt, Cic. d. Or. 3, 53, Quintil. 9, 1 o. 2. — com.mordeo, (di), sum, 2, v. a.: bider ſtærkt deri; – ∾ tela ipsa, Senec. Controv.; a cane commorsus, Plin.; — 2) „fig.": fører en bidſk Tale, Senec. V. B. 21. — com.mŏrior, mortuus sum, 3, v. dep. n.: at døe med nogen, at døe tilſammen; – ∾ cum aliquo, Liv. Epit. Libr. 2; men ∾ alicui, Senec. Ep. 77; ∾ hostibus, Sall. frgm.; commorientes (galli), Plin.; – men Commorientes: Navnet paa en tabt Comoedie af Plautus, (efter Diphilus's Συναποθνήσκοντες), Ter. Ad. prol., Priscian.

com.mŏror, atus sum, 1, v. dep., n. o. a.; I) ſom v. neutr.; A) „egenl.": dvæler el. forbliver el. opholder mig paa et Sted, Romae, Cic., circum ista loca, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, C; ∾ ad Helorum, (udenfor Byen H.), Cic. Verr. 5, 36; ∾ apud aliquem, id.; – ogſ. absol.: Milo paullisper ··· commoratus est, Cic. Mil. 10; cf. id. d. Senect. 23; — B) „overf.", oftest m. in, ſield. m. cum el. absol.; – ∾ diutius in civilibus armis, Cic. Fam. 6, 10; men ∾ cum singulis paene syllabis, Quintil. 8, prooem.; – ∾ in una sententia, vid. Cic. Orat. 40; cf. id. d. Or. 2, 72; – men absol., id. R. Com. 16: paullisper consistere et commorari etc.; — II) ſom v. act. el. c. acc.: at opholde el. ſtandſe, (forcl.); an te auspicium commoratum est? Plaut. Amph. 2, 2, 58; ligel. me nunc commoror, quum etc., id. Pseud. 4, 7, 31.

com.morsĭco, are, v. a.: ſønderbider ganſke, Appul. — com.mortālis, e: der ligeledes er dødelig, Colum. — commōsis, is, f., κόμμωσις: den førſte gummiagtige Grundvold el. Bund i Biværket, Plin. 11, 6.

commōtio, onis, f., [commoveo]: Bevægelſe; (men „egenl." alene ſild. o. ſield); – ∾ vasorum, Pallad.; ∾ ventris, Coel. Aur.; — II) oftest „fig.": heftig Bevægelſe i Sindet, indre Ryſtelſe; – commotionem ··· temporarium animi motum, sicut iram, pavorem, Quintil. 5, 10, 28; ∾ animi, Cic.; ogſ. in pl.: ∾ animorum, id.; ogſ. absol.: temperantia moderatrix omnium commotionum, id. Tusc. 5, 14; – ogſ. om anden indre Bevægelſe i Legemet, id. Fin. 2, 4; — df. dem. commōtiuncŭla, ae, f.: liden Ryſtelſe el. Anfægtelſe el. Upasſelighed, Cic. Att. 12, 11. — 1. commōtus, 3: partic. af commoveo. — 2. commōtus, us, m., [commoveo]: = commotio; ∾ (insulae in aqua), Varr. L. L. 5, 10.

com.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, (in perff. ofte ogſ. ctr.: commorunt, commorat, commorit, commossem, commosset, commosse), v. a.: bevæger ſtærkt el. helt, (dels bort fra et Sted el. ved Flytning, dels paa Stedet el. ved Ryſtelſe); — I) „egenl."; A) bevæger el. bringer bort fra Stedet; – ∾ columnas, Cic. Verr. 1, 55; ∾ castra ex eo loco, id.; ∾ aciem, Liv. 2, 65, (rykke frem dermed); men ∾ hostem, id. 9, 40, (trænge ham tilbage); ∾ cervum, (jage den), Virg. Aen. 7, 494; – ∾ nummum, (i Forretningsſproget: at omſætte), Cic. Flacc. 19; men id. Verr. 3, 18: glebam commosset nemo etc., (Ingen havde ſat Plov i Jorden); — 2) df. i Religionsſproget; ∾ sacra, (at fremtage til religiøs Brug), Virg. Aen. 4, 301 (Serv.), o. Cato; – men comiſk, Plaut. Pseud. 1, 1, 107: mea si commovi sacra, (hvis jeg griber til mine Kunſter); — B) bevæger hid og did, ryſter el. tumler, (oftest „poet."); magni commorunt aequora venti, Lucr. 2, 766; ∾ alas, (ſlaae med Vingerne), Virg. Aen. 5, 217; men Cic. d. Or. 2, 57: ∾ se, (om Geſticulationen); — II) „fig."; A) „overf." (o. „ment."); 1) driver tilbage, bringer til at vige; – ∾ omnium parricidarum tela, Cic. Planc. 37; – „alleg." ogſ. om en lærd Strid: ∾ cornua disputationis tuae, Cic. Div. 2, 10; cf. id. d. Or. 2, 51; — 2) affstedkommer el. vækker, tumultum aut bellum, Cic. Verr. 5, 8; cf. Lucr. 5, 1434; men med Lune, Ter. Heaut. 4, 4, 8: dormiunt; ego pol eos commovebo, (ſkal bringe Liv i dem); — b) navnl. ogſ. med Henſyn paa Menneſkets Legems- og Aandstilſtand: at ryſte el. forſtyrre el. angribe, odl.; – alii ··· alii commoventur statis temporibus alvo, nervis, capite, mente, Plin. 2, 41; perleviter commotus fuerat, (havde havt en let Upasſelighed), Cic. Qu. Fr. 2, 6; – commotus mente, (forſtyrret i Hovedet), ſ. Plin. l. c.; ligel. commotus, (ſ. mente captus, d. e. afſindig), Hor. Sat. 2, 3, 209; cf. ibd. 278: commota mens, (d. e. Afſindighed); — B) „ment." o. „ethiſk"; 1) ∾ aliquem el. animum alicujus: bevæge el. røre el. ryſte nogens Indre, ſætte el. bringe i Lidenſkab; — a) c. abl.; – commoveri desiderio suorum, Cic. Manil. 9; cf. id. Off. 1, 29, o. Caes. B. G. 1, 20; commota vehementi metu mens, Lucr.; cf. Ter. Andr. 5, 4, 34; — b) absol.: commorat omnes, (havde rørt os alle), Ter. Phorm. 1, 2, 51; nihil me clamor iste commovet, (forſkrækker mig aldeles ikke), Cic. Rab. perd. 6; cf. Caes. B. G. 1, 40; ogſ. m. flgd. ne, Cic. Quint. 1; men Hor. Sat. 2, 1, 45: qui me commorit (hvo der giør mig vred), flebit; cf. Virg. Aen. 1, 126; men Ter. Enn. 3, 5, 19: in hac commotus sum, (er forelſket i hende); – men ∾ animum alicujus, vid. Cic. Verr. 2, 34, animos imperitorum, Quintil. 12, 10, 50; — 2) ∾ misericordiam alicui, Cic., miserationem, Quintil., affectus, id., invidiam in aliquem, Cic., (vække el. fremkalde); ∾ studium multorum ··· scribendi ··· discendi, Cic. N. D. 1, 4; — III) df. partic. commotus, 3, ogſ. ſom adj.: bevæget; navnl. om Foredraget: heftig, ſtærk, odl.; ∾ genus (dicendi) in agendo, Cic. d. Or. 3, 9; – oftest om Stemninger el. Lidenſkaber, odl.; – nisi est animus ipse commotior, Cic. Div. 1, 37; men commotior animo, (af en heftigere Gemytsbeſkaffenhed), Tac. Ann. 4, 3; men Suet. Aug. 51: commoto similis, (ligeſom fortørnet).

com.mulceo, ēre, v. a.: beſtryger kelende el. for at kele, puerum, Appul.; – ogſ. „overf.", kildrer, aures, Arnob. — com.mulco, are, v. a.: prygler el. mishandler ſtærkt, Appul. — com.mundo, (avi), atum, 1, v. a.: renſer fuldkomment; ∾ vasa, Colum.; mulier commundata, Dig.

*commūnĭcātio, onis, f.: Delagtiggiørelſe, Meddelelſe, civitatis, Cic. Balb. 13; men ∾ utilitatum, id.; cf. id. Att. 1, 17: ∾ suavissima sermonis tecum; – men ∾ nominum, (fælles Benævnelſe paa flere Ting), Plin. 24, 80; — 2) i Rhetoriken: Tilhørernes Delagtiggiørelſe i en Underſøgelſe; – vid. Cic. d. Or. 3, 53, Quintil. 9, 1 o. 2; — commūnĭcātor, oris, m., (efterel. Ord); 1) ſom giør delagtig, rei famliaris. (deri), Arnob.; — 2) ſom har el. tager Del deri, Tertull.; o. — commūnĭcātus, us, m.: Deltagelſe, Fællesſkab, Appul.; — [af flgd.].

commūnĭco, avi, atum, 1, v. a., [communis]; I) „egenl.": deler dermed; df. A) „alm.": meddeler, giør delagtig; oftest i Forbindelſen: ∾ aliquid cum aliquo; – dog findes ogſ. ∾ aliquid inter se, el. inter alios, el. alicui; ogſ.: ∾ aliquem aliqua re; ogſ. ∾ cum aliquo de aliqua re, ogſ. absol. el. alene c. acc. rei; – ∾ causam civium cum servis fugitivis, Sall. Cat. 56; ∾ consilia cum aliquo, Caes., Liv.; cf. Cic. Att. 1, 18, o. id. R. Am. 40; men id. Fam. 1, 7: mecum de te communicare solet (Pompejus); – quum de societate inter se multa communicarent, id. Quint. 4; cf. Liv. 8, 25; men quaedam ··· inter libertinos equitesque Rom. communicavit, Suet Dom. 7; men ∾ alicui de maximis rebus, Caes. B. C. 3, 18; cf. id. B. G. 6, 13 o. 23; – men communicabo te semper mensa mea, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 50; – consilia communicant,

Caes. B. C. 2, 4; formicae communicantes laborem, Plin. 11, 36; cf. Cic. Lael. 6; — b) ogs. om Ting; ∾ aliquid cum aliqua re: forbinde i lige Dele, Caes. B. G. 6, 19; – ogs. om Begreber: at forbinde dermed, at give Del deri; – modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet, Cic. Fam. 12, 2; — B) „bes.": har el. tager Del deri; oftest ∾ aliquid cum aliquo; sield. absol.; sild. ogs. c. dat.; – communicesque hanc mecum meam provinciam, („alleg."), Plaut. Trin. 1, 2, 153; cf. Cic. R. Am. 49, o. Liv. 22, 47; – et primo laborem, mox et gloriam communicavit, Tac. Agric. 8; – men ∾ peccatis alienis (dat.), Augustin.; — II) „overf." o. sild.; A) ∾ cum aliquo el. alicui: nedlade sig til at omgaaes med en Ringere, Justin. 36, 2, o. Augustin.; — B) ∾ aliquem: at nedværdige el. beskæmme, (om en smudsig Tale, odl.), Tertull.; — not.: ogs. som dep.: communicati sint, f. communicaverint, Liv. 4, 24.

1. commūnio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a.: befæster stærkt el. fra alle Sider; ∾ castra, Caes., Liv.; ∾ loca castellis idoneis, Nep., tabernacula, Liv.; — 2) „overf.": ∾ auctoritatem aulae, Cic. Fam. 15, 4. — 2. commūnio, onis, f., [communis]: Fælleskab, fælles Delagtighed el. Beskaffenhed; – vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. id. Leg. 1, 7; ∾ sanguinis, id., sermonis, Suet.; ∾ parietis, Tac.; — 2) eccl.; a) det christelige Fælleskab, Augustin.; — b) Communionen, id.

commūnis, e, [munus]; I) „egenl."; A) „alm.": som er fælles for flere el. for alle, fælles el. almindelig; (opp. proprius el. eiendommelig); – sædv. c. dat., el. m. cum, el. c. gen. pl., el. absol.; – quod commune cum alio est, desinet esse proprium, Quintil.; men som Sentens: Communia esse amicorum inter se omnia, Ter. Ad. 5, 3, 18; – is (servus) fuit ei cum Roscio communis, Cic. R. Com. 10; cf. Sall. Cat. 1; men vinea communis vulpibus et hominibus, (to Dativer), Varr.; – vitium commune omnium est, quod etc., Ter. Ad. 5, 8, 30; cf. Cic. d. Senect. 11; – ligel. m. inter se, f. ovenf.; cf. Lucr. 3, 326; – ∾ imperii fines, Cic. Balb. 5; ∾ libertas, id., utilitas, Nep.; ∾ jus gentium, id.; ∾ vitae ignarus, (forkert i sine Livsforholde), Cic. Phil. 2, 4; men Hor. Sat. 1, 3, 66: ∾ sensu carere; cf. Cic. d. Or. 2, 17; – ∾ locus hos Plaut.: euphemistisk, f. Underverdenen; men Senec. Contr. 1, 2, er ∾ locus: en Kippe; – men pl. ∾ loca, Cic. Verr. 2, 46, oftere: de offenlige Pladser, (Torve, osv.); men ∾ loci, (i d. philosophiske Sprog): Almensteder, odl., id. d. Or. 3, 27, o. Quintil. 2, 1, 9, oftere; — B) „bes." er at mærke; 1) subst. commune, is, n., τὸ κοινόν: det Almindelige el. Offenlige, d. e. Staten; – ∾ Milyadum, Cic. Verr. 1, 38; ligel. ∾ Siciliae, id.; cf. Ovid. Met. 12, 7; — 2) in commune; a) for el. til det Almindelige, til almindelig Brug og Nytte; – in commune consulere, Ter., aliquid conferre, Cic., laborare, (om Bierne), Quintil.; men Liv. 6, 40: in commune vocare honores, (skaffe begge Stænder lige Adgang dertil; men som Udraab: in commune, (mig det Halve)! Phaedr. 5, 7, Senec.; — b) almindeligen, i Almindelighed; – in commune de jure omni disputare, Quintil.; cf. Tac. Germ. 27, oftere, o. Plin. 17, 1; — II) „fig."; A) „overf." o. „ethisk": omgængelig, nedladende, venlig, (ligesom comis, hvormed det ogs. forvexles); vid. Cic. Lael. 18: ut communis infimis (dat.), par principibus videretur, Nep. Att. 3; – compar. communior, Suet. Claud. 21, (al. comior); superl. communissimus, id. Vesp. 22, (al. comissimus); — B) „technisk"; a) i Rhetoriken: ∾ exordium, (Indledning, som kunde passe til flere Taler), Cic. Inv. 1, 18, o. Quintil. 4, 1, 71; cf. Cic. d. Or. 2, 78; — b) i Grammatiken: ∾ verbum, Gell. 15, 13, Prisc., (der endes paa or, uden Hensyn til dets active el. passive Bem.); ∾ syllaba, (i. e. anceps), Donat., o. A.; ∾ genus, (i. e. masc. o. fem.), Charis.

*commūnitas, ātis, f.; I) „egenl.": Fælleskab, fælles Deltagelse; – ∾ conditionis, aequitatis, legationis cum aliquo, Cic. Phil. 6, 2; ∾ vitae atque victus, id; ∾ et conjunctio humana, id.; cf. id. Off. 1, 43; — II) „fig." o. „ethisk": Nedladenhed, Venlighed, Nep. Milt. 8; o. — commūniter, adv.; 1) i Fælleskab, tilsammen; – possidere aliquid communiter cum aliquo, Cic. R. Am. 37; cf. Nep. Pelop. 2; men ∾ conscripserunt edictum, Cic. Off. 2, 20; cf. Liv. 1, 45, Hor. Ep. 1, 2, 13, o. A.; — 2) almindeligen, i Almindelighed; quod communiter appellamus honestum, Cic. Off. 3, 4, oftere; (opp. proprie, Quintil.); — [communis]. — commūnitio, onis, f., [1. communio]: Befæstning, Vitruv. 10, 19. — 1. commūnitus, 3: partic. af 1. communio. — 2. commūnitus, adv.: Biform af communiter; ∾ colere deos, Varr. ap. Non.

commurmŭrātio, onis, f.; almindelig murrende Larm, Gell. 11, 7; af — commurmŭro, are, v. n.: at murre el. mumle ved sig selv el. tilsammen; df. „poet.": clauso commurmat ore, Sil. 15, 821; men ∾ inter se, (om Storkene), Plin. 10, 31. — commurmŭror, atus sum, 1, v. dep. n., Biform af frgd., Varr. ap. Non., o. Cic. Pis. 25.

*commūtābilis, e, foranderlig; vid. Cic. N. D. 3, 12; — II) „fig."; A) „ment."; – ∾ animus, varius, multiplex, etc., id. Lael. 25; — B) „technisk"; – ∾ exordium, (der med liden Forandring kunde bruges af Modparten), id. Inv. 1, 18; cf. Quintil. 4, 1, 71; — commūtāte, adv.: paa en forandret Maade, dicere, Auct. ad Her. 4, 42, inc.; — commūtātio, onis, f.: Forandring el. Omvexling; men oftest in pl.; – ∾ annuae, Cic.; ∾ crebrae aestuum, Caes. B. G. 5, 1; ∾ civiles, Cic., temporum, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Ordvexling el. Samtale, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; — B) som rhetorisk Figur: den gjensidige Modsætning, ἀντιμεταβολή; vid. Auct. ad Her. 4, 28; o. — commūtātus, us, m.: = commutatio; vid. Lucr. 1, 795; — [af flgd.].

commūto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": forandrer el. forvandler aldeles; vid. Lucr. 5, 829; – ∾ signa rerum, (for at giøre dem ukiendelige), Cic. Fin. 5, 25; men ∾ se, om Frugter: at fordærves, Varr.; — B) „fig." el. om Begreber; – quae ··· commutantur, fiuntque contraria, Cic. Off. 1, 10; navnl. ogs. om Gemyttet, vid. id. d. Or. 2, 52; ligel. commutari animo, id. Fin. 4, 3; men absol.: sic commutatus est, etc., id. Att. 16, 5; — II) „bes." ogs. A) „egenl.": ombytter el. omvexler med et andet; – inter se commutant vestem et nomina, Plaut. Capt. prol.; ∾ locum, (forandre sit Opholdsted), Ter. Eun. 5, 6, 3; ∾ captivos, (udvexle), Cic. Off. 1, 13; ∾ vinum pro oleo, (bytte el. tuske), Dig.: — B) „fig."; ∾ vitam cum morte, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men ∾ fidem suam ··· pecunia, (sælge derfor), Cic. Cluent. 46; cf. id. Sest. 16; — b) comisk ogs. om en Ordvexling el. Disput; vid. Ter. Andr. 2, 4, 7, o. id. Phorm. 4, 3, 34.

1. cōmo, psi, ptum, 3, v. a.; [besl. m. κομέω, κομή, coma]; I) „egenl.": besørger el. pleier; men oftest om Haarets Kæmning og Smykning; – compti capilli, Cic. Pis. 11; cf. Virg. Aen. 10, 832, o. Quintil. 12, 10, 47; ligel. ∾ comas acu, id., hastā recurvā, Ovid., secto dente, (med en Kam), Martial.; – df. „overf." paa Personer: pueri praecincti et compti, Hor. Sat. 2, 8, 70; men m. græsk Construction; longas compta puella comas, Ovid. Am. 1, 1, 20; – sild. ogs. om anden Pynt; vid. Quintil. 8, prooem.; men colus compta, (forsynet med Uld el. Spind), Plin. 8, 74; — II) „fig."; smykker el. pynter; saal. c. acc. graec.: simulatum compta dolorem (Cleopatra), Lucan. 10, 83; – navnl. ogs. om Talens Udsmykning; vid. Quintil. 8, 3, 42: comi expolirique (orationem); — III) df. partic. comptus, 3, som adj.: udsmykket, smuk el. skiøn; – ∾ figura naturae, Lucr. 1, 949; – oftest om Foredraget; ∾ et mitis oratio, Cic. d. Senect. 9; comptior sermo, Tac. Hist. 1, 19; df. ogs. om Taleren; vid. Quintil. 10, 1, 70; – comptissima anima, Augustin.

2. cōmo, (avi), atum, 1, v. n. o. a., [coma]; I) som verb. fin. alene eftercl.; A) som v. n.: at være forsynet med Haar el. med haaragtig Omgivelse, Paul. Nol.; — B) som v. a.: at forsyne med Haar el. med haaragtig Omgivelse, Tertull.; — II) df. participp. comans, tis, o. comatus, 3, som adjectt.; A) comans, tis: behaaret, med Haar el. Man; - ∾ colla equorum, Virg. Aen. 12, 80; ligel. ∾ juba equi, Gell.; ∾ equae, Plin.; cf. Virg. Aen. 12, 6, o. id. Ge. 3, 312; - ∾ galea, (forsynet med en Haarbusk), Virg.; cf. ∾ cristae, id. Aen. 3, 468; men ∾ stella, (med Lyshale), Ovid. Met. 15, 790; - navnl. ogs. om Væxterne; vid. Virg. Ge. 4, 122, o. id. Aen. 12, 413; — B) comatus, 3: behaaret, med Haar, tempora, Martial. 10, 33; - ogs. subst.: comatus, i, m., id., Suet. Cal. 35; — b) ogs. som nom. propr. Gallia Comata: det (fra Rom) hinsides Alperne liggende Gallien, Mela 3, 2, Plin. 4, 31, Catull.; — c) „poet.": comata silva, id. 4, 11.

cōmoedĭa, ae, f., κωμῳδία: Comoedien el. Lystspillet; - comoediam facere, Ter., agere, spectare, id.; men ∾ exigere, (udjage el. udpibe), id.; — not.: gen. comoediāi, Plaut. — cōmoedĭce, adv.: som en Comiker, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 60; af — cōmoedĭcus, 3, κωμῳδικός: hørende til Comoedien, ars, Appul. — cōmoedus, 3, κωμῳδός: hørende til Comoedien, natio, Juvenal. 3, 100; — 2) df. subst. comoedus, i, m.: comisk Skuespiller, (derim. histrio: enhver Skuespiller), Cic. R. Com. 11, Quintil., Juvenal., o. A. — cŏmōsus, 3, [coma]: med stærkt el. meget Haar, haarrig; - ∾ fronte, Phaedr. 5, 8; ∾ Phoebus, Auct. Priap.; — 2) ogs. „overf." om Væxterne; tithymalum comosissimum ex omnibus, Plin.

com.păciscor, el. -pĕciscor, pactus el. pectus sum, 3, v. dep. n. o. a.: indgaaer en Overenskomst; men alene in tempp. perff., o. partic. perf.; - si sumus compecti etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 129; — 2) af partic. perf. m. passiv Bem. er subst. abl.: compacto; (compecto), efter Overenskomst, Cic. Att. 10, 12, o. Liv. 5, 11; ligel. de compacto, Plaut., ex compacto, Suet. Caes. 20.

*compactĭlis, e; I) „alm.": sammentrængt; ∾ trabes, Vitruv., postes, id., (indføiede i hinanden); — 2) „bef." om det dyriske Legeme: med sammentrængt el. undersætsig og stærk Bygning; om Løven, Plin., om Bierne, id.; o. — compactio, onis, f.; I) „alm.": Sammenføining, membrorum, Cic. Fin. 5, 11; — 2) „meton.": det Sammenføiede; - insuper hanc compactionem (erigere etc.), Vitruv. 10, 21; — [af compingo]. — compactum, i, n., s. und. compaciscor. — compactūra, ae, f., [compingo], ligesom compactio nr. 2: en Sammenføining, det sammenføiede Sted, Vitruv. 4, 7. — 1. compactus, 3: sammenføiet, s. und. compingo. — 2. compactus, 3: aftalt, s. und. compaciscor.

compāges, is, f., [compingo]: Sammenføining el. Forbindelse, Bygning el. Structur; - ∾ lapidum, Ovid., saxorum, Tac.; men ferro et compagibus artis, (s. ferreis compagibus), Virg. Aen. 1, 293; cf. ibd. 1, 112, ogs. Suet. Aug. 43, o. A.; — 2) ogs. „overf.": in his inclusi compagibus corporis, Cic. d. Senect. 21; men compages haec etc., (om Statslegemet), Tac. Hist. 4, 74.

compāgĭna, ae, f.: Sammenføining, Forbindelse, (men alene hos Landmaalerne); - ∾ litterarum, Auct. ap. Goes.; o. — compāgĭno, avi, atum, 1, v. a.: sammenføier el. forbinder, (efterel. Ord), Prudent., Augustin.; af — com.pāgo, ĭnis, f., [compingo]; Biform af compages: Sammenføining el. Forbindelse; ∾ cerae; vid. Ovid. Met. 1, 711; ∾ corporis, Cels.; cf. Senec. Ep. 91, o. A. — com.palpo, are, v. a.: bestryger, Augustin.

compar, ăris, adj.: aldeles lig (et andet), natura, Lucr., connubium, Liv. 1, 9; ∾ Marte concurrere, id.; - ogs. lig el. lige (dermed), parret; c. dat.; ∾ consilium ... consilio etc., id. 28, 42; men ogs. c. gen.; compar eorum, Gell.; — 2) df. subst. o. „overf."; a) „alm.": Staldbroder el. Kammerat, Plaut. Pseud. 4, 3, 9; — b) „erotisk": Halvdel el. Mage, Plaut., Catull.; ogs. om Dyrene, Ovid. Am. 3, 5, 38; cf. Hor. Od. 2, 5, 2; men Ovid. A. A. 3, 359, om Dronningen i Schakspillet; — c) som rhetorisk Figur, ligesom ἰσόκωλον: flere Sætningers Ensformighed i den samme Periode; vid. Auct. ad Her. 4, 20; — not.: abl. compari, Liv., compare, Ovid.; gen. pl. comparum, Plaut.

*compărābĭlis, e: til at sammenligne (dermed el. med hinanden), species, Cic.; cf. Liv. 39, 52; o. — compărāte, adv.: sammenlignende, lignelsesvis, quaerere, Cic. Top. 22; (opp. simpliciter); — [1. comparo].

1. compărātio, onis, f., [1. comparo]; I) „alm.": Sammenlignen el. Sammenligning, majorum, minorum, parium, Cic. Top. 18; cf. id. d. Or. 1, 60, o. id. Off. 1, 43; — II) „bef." ogs.; a) i Philosophien: det sammenlignende Forhold; - ad eandem inter se comparationem etc., Cic. N. D. 2, 20; - df. ogs. som Oversættelse af Grækernes ἀναλογία, id. Univ. 4; — b) i Statssproget: Overenskomst; - provincia sine sorte, sine comparatione, extra ordinem data, Liv. 6, 30; — c) i Rhetoriken; α) Væddestrid; - in comparationem se demittere, Suet. Rhet. 6; — β) Sammenstilling af en Brøde med den gode Handling, for hvis Skyld hin er begaaet, Civ. Inv. 1, 11; — d) i Grammatiken; α) Comparationen, Donat.; — β) Comparativet, Quintil. 1, 5, 45.

2. compărātio, onis, f., [2. comparo]; I) „alm.": Tilberedelse, Tilrustning, Tillavning; - ∾ belli, Cic. Manil. 4, pugnae, Auct. B. Afr.; ∾ disciplinaque dicendi, Cic. Brut. 76; — II) „bef." ogs.: Tilveiebringelse el. Anskaffelse; - ∾ testium, Cic. Mur. 21; men ∾ criminis, id. Cluent. 67; ∾ voluptatis, id.; — b) sild. ogs. Indkiøb, Dig.

compărātive, adv., ligesom comparato: sammenlignende, dicere, Gell. 5, 21; af — compărātivus, 3, [1. comparo]: sammenlignende, comparativ; 1) i Rhetoriken; - ∾ judicatio, Cic. Inv. 2, 25; ∾ genus causae, (opp. simplex), Quintil. 7, 4, 3; — 2) i Grammatiken; a) ∾ gradus ogs. absol. comparativus: Comparativet, Donat.; — b) ∾ casus: Ablativet, Prisc. — compărātor, oris, m., [2. comparo]: en Kiøber, Paul. Sent. — compărātus, us, m., [1. comparo]: et Forhold; - ∾ modulorum, Vitruv. 7, praef.

com.parco, (-perco, Solin.), rsi, 3, v. a.: sammensparer; (for- o. efterel. Ord); - quod ille ... comparsit miser, Ter. Phorm. 1, 1, 10; ∾ cibum, Fronto. — com.pāreo, ui, v. n.; I) „alm.": fuldkomment el. ganske at vise sig el. at være tilstede; - qui non comparebant (servi: som ikke vare at finde), Cic. Cluent. 64; cf. Suet. Aug. 14; — II) „bef." om Begreber; - nequaquam argenti ratio comparet, Plaut. Trin. 2, 4, 16; cf. Cic. Sull. 26; — B) (som effectus pro causa), om Ting: at være for Haanden el. tilstede; - signa et dona comparere omnia, Cic. Verr. 1, 50; conquiri, quae comparerent, jussit, Liv. 6, 1; cf. id. 25, 40, oftere. — compărĭlis, e, [compar]: aldeles lig el. parret; ∾ figuras formare, Auson.

1. com.păro, avi, atum, 1, v. a., [compar]: sammenparrer, forbinder parvis, aliquid cum aliqua re, ogs. aliquid alicui rei; ogs. ∾ aliquid inter se, ogs. m. ad, ogs. m. Relativsætning; — I) „egentl."; A) „alm.": forbinder, forener, bringer sammen; - ut ea (elementa) inter se comparet (deus) etc., Cic. Univ. 5; ne male comparati sitis etc., Liv. 40, 46; ∾ labella cum labellis, Plaut.; men Ter. Eun. 2, 3, 63: quod donum huic dono contra comparet, (stiller el. sætter

derimod); — B) „bes." ogs. 1) ligesom compono: sætter el. stiller el. bringer sammen til en Væddestrid el. til anden Kamp; - comparari cum aliquo, (om Taleren), Cic. Quint. 1; men ∾ aliquem Threci, (neml. paa Arena), Suet. Calig. 35; cf. Liv. 30, 28, o. Ter. Ad. 2, 2, 4; — 2) i Stats- o. Forretningssproget; ∾ inter se, navnl. om Consulerne: at enes med hinanden om Forretningernes el. Provindsernes Deling; - ut consules inter se provincias ··· compararent sortirenturve, Liv. 42, 31; ligel. m. flgd. Relativsætning, id. 26, 8; ligel. m. flgd. ut, id. 3, 6; - saal. ogs. om Decemvirerne, id. 3, 41, om Almuetribunerne, id. 29, 20, om Proprætorerne, id. 40, 42; — II) „fig."; A) „alm.": dømmende at sammenstille, at sætte ved Siden deraf el. af hinanden; - neminem tibi ··· comparassem, Cic. frgm. ap. Non.; cf. Nep. Iphicr. 1; ligel. Ovid. Met. 13, 338; men homines ··· cum quibus comparari sordidum (sit), Cic. d. Rep. 1, 5; nec comparandus hic quidem ad illum est, Ter. Eun. 4, 4, 14; — B) „bes.": sammenlignende at stille derimod el. imod hinanden, d. e. at sammenligne; - homo ··· similitudines comparat, Cic. Off. 1, 4; cf. id. d. Or. 2, 40, o. id. Off. 2, 6; men necesse est sibi nimium tribuat, qui se nemini comparat, Quintil.; cf. id. 3, 8, 33, oftere; — b) ogs. untert. m. en Relativsætning: sammenlignende at fremstille el. godtgiøre; - vid. Liv. 2, 42: comparando ··· quam similis esset etc.; ligel. Cic. Off. 2, 5: deinde comparat, quanto plures etc.

2. com.păro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": tilbereder el. istandsætter el. indretter med Flid el. Omhu; A) „egenl."; - ∾ convivium magnifice et ornate, Cic.; ∾ se ad iter, Liv.; men id. 42, 43, pass.: ab hoc colloquio ··· legati in Boeotiam comparati sunt, (lavede sig til at reise derhen); ∾ iter ad regem, Nep., fugam, Caes.; - ∾ sibi remedium ad aliquid, (derimod), Cic.; ∾ alicui insidias per aliquem, id. Cluent. 16; - oftest om Krigsrustninger; - ∾ bellum, Cic., o. A.; ∾ arma, milites, classem, Liv. 42, 30; cf. Nep. Hann. 3, oftere, ogs. Liv. 28, 13; — bb) ogs. at mærke; a) absol.; tempore ad comparandum dato, Nep. Thras. 2; cf. Liv. 35, 45; — b) c. inf.; si quis tamen urere tecta Comparat, Ovid. Trist. 2, 267; cf. Ter. Eun., in.; — B) „overf." om Naturens Orden, om Livsforholdene, om Vedtægter, osv.; men sædv. in pass. impers.: ita comparatum est ··· ut etc.: det er saaledes indrettet el. vedtaget, osv.; - Ita cuique comparatum est in aetate hominum ··· ut etc., Plaut. Amph. 2, 2, 5; ligel. quam inique comparatum est ··· ut etc., Ter. Phorm. 1, 1, 7; s. ogs. Cic. R. Am. 53, ogs. Liv. 3, 68, o. 39, 29; - dog ogs. in act.: at anordne, at drage Omsorg derfor; vid. Cic. Quint. 16, o. Auct. ad Her. 4, 16; — II) „bes.": forskaffer el. anskaffer (hvad der ikke før havdes), tilveiebringer, erhverver, kiøber; A) „egenl."; - vid. Plaut. Poen. 1, 2, in., o. Ter. Heaut. 4, 8, 15; ∾ pecudes carius, (kiøbe dyrere), Suet. Calig. 27; ∾ merces, Dig.; — B) „fig."; vid. Ter. Andr. 4, 1, 4; ∾ laudes artibus, Cic.; ∾ sibi auxilium tribunicium, Liv.; - hvf. id. 4, 49, (overf. paa Personer): sex (tribunos) ad intercessionem comparavere; - men „poet.": quum annus ··· Imbres nivesque comparat, (medbringer el. medfører), Hor. Epod. 2, 30; — not.: comparassit, f. comparaverit, Plaut. Epid. 1, 2, 19.

com.pasco, (pavi), pastum, 3, (v. n. o. a.); I) som v. n.: tillige el. med andre at holde Hiorden paa Græs, Cic. Top. 3; - habere jus compascendi, (have Græsningsret), Dig.; — II) som v. act.; A) om Dyret: at afæde el. afgræsse; - ne capra natum compascat, Varr.; — B) om Personer; ∾ pabulum in fundo, (forbruge Foderet paa Gaarden), id. — compascŭus, 3: hørende til fælles Græsning; ∾ ager, (Alminding), Cic. Top. 3; ∾ jus, Dig.

*compassĭbĭlis, e: som lider dermed, Tertull.; o. — compassio, onis, f.: Liden el. at lide dermed, id.; men ∾ sententiarum, (Sympathi el. Overensstemmelse derimellem), id.; — [compatior]. — com.pastor, oris, m.: Medhyrde, Hygin. — com.pătior, passus sum, 3, v. dep. n.; (eftercl. Ord); 1) lider dermed, Tertull.; — 2) har Medlidenhed dermed, Augustin. — com.pătrōnus, i, m.: Medpatron, Dig. — com.pauper, ĕris, m.: Medfattig, Augustin. — com.păvesco, ĕre, v. n. inch.: bliver meget forskrækket, Gell. 1, 23.

com.pecco, are, v. n.: feiler derhos el. tillige, Coel. Aur. — compectum, i, n., o. compectus, 3, s. und. compaciscor. — com.pĕdio, (ivi), ītum, 4, v. a., [compes]; (for- o. eftercl.): binder el. ombinder, pedes corrigiis, Varr. ap. Non.; - servi compediti, (i Lænker), Cato; - ogs. „overf.": rebus mortalibus compediri, Augustin.

compellātio, onis, f., [2. compello]; 1) heftig el. skieldende Tiltale, Cic. Phil. 3, 2; ogs. in pl., id. Fam. 12, 25; — 2) ogs. „alm.": Tiltale el. Talens Henvendelse til nogen, Auct. ad Her. 4, 15.

1. com.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": driver sammen el. derhen, navnl. Hiorden; vid. Liv. 9, 31; ligel. ∾ greges in unum, Virg. Ecl. 7, 2; men ∾ gregem hibisco, (dat., f. ad hibiscum), ibd. 2, 30; s. ogs. Cic. Pis. 36; - ogs. om andre Gienstande; saal. om Mennesker; vid. Cic. Inv. 1, 2, o. Lucr. 2, 564; - oftest i Krigssproget: at drive sammen, at sammentrænge; - ∾ hostem intra oppida murosque, Caes.; ∾ naves (hostium) in portum, id.; men ∾ bellum Medulliam, Liv. 1, 33, (spille Krigen derhen); - ad monumentorum deversoria plebe compulsa, Suet. Ner. 38; ∾ ossa in sedes suas, (bringe i Led), Cels.; men „poet.": ∾ gregi, (f. in gregem), Hor. Od. 1, 24, 18; (cf. ovenf. Virg. Ecl. 2, 30); — II) „fig."; A) sammentrænger; - vid. Cic. Acad. 2, 35: ∾ orationem in tantas angustias, (saaledes at indskrænke); — B) oftere: driver el. bringer derhen el. dertil, d. e. nøder el. tvinger; - m. ad el. in, ogs. m. ut el. inf., ogs. absol.; - ∾ aliquem ad pugnam, Suet., ad deditionem fame, id.; - in hunc sensum ··· compellor injuriis, Cic. Fam. 1, 9; ∾ in eundem metum, Liv. 25, 29; - men m. ut, Plaut. Bacch. 4, 4, 4, Suet. Caes. 1, oftere; men c. inf., Ovid. Fast. 3, 860, Suet. Tib. 62, o. A.; endel. absol.; - quum et judex ··· aliqua indignatione compellendus, Quintil. 9, 4, 139, cf. Plaut. Trin. 3, 2, 46.

2. compello, avi, atum, 1, v. a.; [1. compello; cf. 2. appello, af 1. appello]: henvender Talen dertil; df. 1) tiltaler venligen, oftest „poet." o. m. tilføiet voce el. vocibus; - vid. Virg. Aen. 5, 161, o. ibd. 6, 499; ogs. ∾ aliquem blande el. familiariter, Plaut.; — 2) tiltaler fiendligen el. krænkende, navnl. ogs. udskielder derfor; - ∾ aliquem parricidam impiumque, Nep. Timol. 1; ligel. Liv. 22, 12: ∾ aliquem ··· pro cauto timidum; - ogs. absol.: ne compellatae a consule viderentur, id. 34, 2; cf. Hor. Sat. 2, 3, 297, o. id. Ep. 1, 7, 34; — b) inddrager el. anklager for Retten; - se judicem, (f. ad judicem), qui non affuerit, compellaturum, Cic. Att. 2, 2; cf. Liv. 43, 2, o. A.

*compendiārius, 3: hørende til Besparelse; navnl. om en Vei, o. m. tilføiet quasi: afkortet el. kort; vid. Cic. Off. 2, 12; — 2) df. subst.; a) compendiaria, ae, f., (sc. via): den korte (el. korteste) Vei, Varr. ap. Non., Senec. Ep. 119; — b) compendiarium, i, n., (sc. iter), m. s. Bem., Senec. Ep. 73; o. — compendio, (avi), atum, 1, v. a., (eccl.): afkorter, sermonem, Tertull.; — b) ∾ alicui, (sc vitam): at ombringe, Augustin.; — [compendium]. — compendiōse, adv.: kort; in compar., Sidon.; af — compendiōsus, 3, [compen-

dium]; 1) fordelagtig, (opp. damnosus), Colum.; — 2) df. „bef.": afkortet el. kort, verba, Appul., iter, id.

compendium, i, n.; oprdl. i Oekonomien: det Sammenveiede el. Sammensparede; df. sædv. „overf."; A) „alm.": Besparelse, den ved Besparelse vundne Fordel, (opp. dispendium); df. alm. Fordel el. Vinding; vid. Plaut. Pers. 4, 2, 2: – cum quaestu compendioque dimittere, Cic. Verr. 2, 3; cf. Caes. B. C. 3, 32, Liv. 8, 36, o. A.; – df. m. Lune: compendium facere pultandi, (spare sig Umagen dermed), Plaut.; Id ponito ad compendium, id.; — B) „bef.": Besparelse af en vis Virksomhed; hvf. atter „overf.": Afkortning el. Korthed; – navnl. hos Plaut. med Hensyn paa Talen; saal. conferre verba ad compendium, (fatte sig kort), id., cf. id. Bacch. 2, 2, 6, o. id. Capt. 3, 2, 12; – ∾ brevia docendi, Quintil.; men compendio morari, (en kort Tid), id.; ∾ viae, Plin.; men absol. compendium: kort Vei, Tac. Ann. 12, 28, o. A.; – ∾ montis, Ovid., maris, Tac.; men „alleg.": quae ad honores compendia paterent, (hvilke Gienveie), Plin. Pan. 95; af — com.pendo, ĕre, v. a.: veier tilsammen; men alene Varr. L. L. 5, 36: compendium, quod, quum compenditur, una fit.

compensātio, onis, f., [compenso]: Afveien el. Afveining derimod el. imod hinanden; df. i Forretningssproget: Udligning el. Beregning af et Æqvivalent; – ∾ est debiti et crediti inter se distributio, Dig.; men ∾ mercium, Justin. 3, 2, (d. e. Tuskhandel); — 2) df. „fig.": ligesom Udjævning el. Erstatning el. Modsætning, osv.; – hac usurum compensatione sapientem, ut etc., si etc., Cic. Tusc. 5, 33; cf. id. N. D. 1, 9: incommoda compensatione lenire.

com.penso, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: at afveie imod hinanden; df. i Forretningssproget: at udligne el. beregne derimod, at erstatte dermed; – ∾ aliquid cum aliqua re; men oftest „fig."; vid. Cic. Pis. 30, o. Hor. Sat. 1, 3, 70; – oftere ud. cum; ∾ vitium vel facultate vel copia, Cic. Orat. 69; cf ibd. 64; men id. d. Or. 3, 4: summi labores nostri magna compensati gloria; men id. Flacc. 29, (som Ordsprog af Cato): pedibus compensari pecuniam, (at en Reise el. Motion ogs. er Penge værd); — b) sild. „poet.": at spare el. afkorte; ∾ longum iter, Senec. Hippol., magnos sinus, Lucan.

compereo, s. und. compareo. — compĕrĕgrinus, i, m.: Medfremmed, Sidon. — compĕrendĭnātio, onis, f.: Terminens Udsættelse til den tredie Dag, (el. til en sildigere Tid); vid. Senec. Ep. 97, Plin. Ep., o. A.; o. — compĕrendĭnātus, us, m.: = frgd., Cic. Verr. 1, 9, o. id. Brut. 22; af — compĕrendĭno, avi, atum, 1, v. a.; i Retssproget; ∾ reum: paa ny at indstævne den Anklagede til den tredie Dag, (el. til en sildigere Termin), Cic. Verr. 1, 9; cf. ibd. 1, 7; – ogs. absol. el. ud. reum; ut ante primos ludos comperendinem, (udtager en ny Stævning), id. ibd. Act. 1, 11; af — com.pĕrendĭnus, 3, dies: en til den tredie Dag udsat Termin i en Retssag, Macrob. Sat. 1, 15.

com.pĕrio, pĕri, pertum, 4, v. a., [con–, inus. perio el. pario; cf. aperio, operio, o. fl.]; oprdl.: afdækker ganske el. fra alle Sider; df. sædv. „fig." o. „ment.": faaer el. erholder nøie Kundskab derom, erfarer med Sikkerhed; – ordenl. c. acc.; vid. Cic. Brut. 80, o. id. Att. 14, 8; – ogs. m. acc. c. inf., id. R. Am. 12, o. Hor. Ep. 2, 1, 12; – ogs. m. de, el. absol.; de amore hoc comperit, Ter. Andr. 1, 3, 6; atqui certo comperi, id. Eun. 5, 1, 9; – men in pass.; dum ne ab hoc me falli comperiar, id. Andr. 5, 3, 31; – oftest in partic.: haec comperta et explorata etc., Liv. 42, 13; ogs. c. inf., id. 30, 39; ogs. m. Forbrydelsens gen.; compertus probri, id., flagitii, Tac.; men Suet. Tib. 35: in stupro comperta; – ofte ogs. absol.; compertum afferre, Liv. 7, 39; compertum habere, (vide med Vished), Cic. Cluent. 45; pro comperto polliceri, (som en afgiort Sag), Suet. Ner. 31; endel. som abl. absol.: comperto etc., vid. Liv. 33, 5, o. Tac. Ann. 2, 60. — compĕrior, iri, v. dep. a.: Biform af frgd., o. m. s. Bem., vid. Sall. Jug. 45 o. 108.

compernis, e, [perna]: med sammenbøiede Knæer, Lucil. ap. Non., Plaut. — com.perpĕtuus, 3: lige evig, Prudent. — comperte, adv.: med Vished, Gell.; compar. compertius, id.; af — compertus, 3: partic. af comperio.

compes, ĕdis, f., (ogs. m., Lactant.), [pes]: Fodlænke, navnl. Træbøile om Foden; oftest in pl.; – habendae compedes, etc., Ter. Phorm. 2, 1, 19; compedium (f. compedum) tritor, Plaut.; — b) ogs. en Halskiæde (som Fruentimmerpynt), Plin. 33, 54; — II) ofte ogs. „overf."; in compedibus corporis etc., Cic. Tusc. 1, 31; – ogs. om en Hindring; has compedes, fasces inquam, etc., id. Att. 8, 3; – „poet." ogs. om Elskovsbaandet, Hor. Od. 1, 33, 14, o. ibd. 4, 11, 24; men id. Ep. 1, 3, 3: nivali compede vinctus (Hebrus: med et Isdække).

1. compesco, ui, 3, v. a., [compes]: binder el. holder sammen, indskrænker el. tæmmer el. tvinger; – ∾ ramos fluentes, (beskære dem), Virg., Colum.; cf. Ovid. Met. 4, 630; – ∾ equum angustis habenis, Tibull. 1, 4, 11; – ∾ seditionem exercitus verbo uno, Tac. Ann. 1, 42; – ∾ sitim undā, (slukke Tørsten deri), Ovid.; ∾ clamorem, risum, Hor.; cf. id. Ep. 1, 2, 63; ogs. c. inf.; vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 59. — 2. compesco, ĕre, v. a., [pes]: træder el. stamper sammen; (forel. Ord); – cretam dum compescis, Titinn. ap. Non.

*compĕtenter, adv.: vedbørligen, rigtigen, consulere alicui, Dig.; compar., Hieron.; superl., Appul.; — compĕtentia, ae, f.: Sammentræffen; df. „overf."; ∾ membrorum, (deres Samstemmen el. Symmetri), Gell.; cf. id. 14, 1; — compĕtitio, onis, f.; 1) Overenskomst, Sidon.; — 2) retlig Fordring, Cod. Theod.; o. — compĕtītor, oris, m.: Medsøger el. Medbeiler, Rival, Cic. Off. 1, 12, o. id. Att. 1, 1, ogs. Liv. 6, 41, o. A.; — df. fem. compĕtītrix, icis, scena, vid. Cic. Mur. 19; — [af flgd.].

com.pĕto, ivi o. ii, itum, 3, v. a. o. n.; I) act.: tillige el. med andre at søge derhen el. stræbe derefter; – ∾ unum locum, Justin. 13, 2; ∾ unam speciosam, Aurel. Vict. Vir. Ill. 59; — II) neutr.: at løbe el. træffe el. komme sammen; A) „egenl.", (men alene sield.); – ubi viae competunt, Varr.; si cacumina arundinum in unum competunt, Colum.; — B) sædv. „overf."; a) om Tiden: at træffe el. stemme sammen dermed, at indtræffe; – m. cum, el. c. dat., el. m. in, el. absol.; – initium finemque miraculi Othonis exitu competisse, Tac. Hist. 2, 50; cf. Suet. Caes. 40, o. Plin. 16, 73; — b) om andre Gienstande: at svare el. passe dertil; c. dat.; vid. Suet. Oth. 12; – oftere absol., (m. o. ud. abl. modi): at være dygtig el. skikket i sit Slags; – vid. Tac. Ann. 3, 46, o. id. Hist. 3, 73; dog ogs. m. ad, Liv. 22, 5; men Suet. Aug. 31: si ... competeret aetas, (strakte til); men Colum. 8, 17, oftere: si locus ita competit, (er saaledes beskaffen, er skikket dertil); — c) i Retssproget: at være lovlig el. lovmedholdelig; – actionem competere in equitem Rom., Quintil.; mihi actio adversus te competit, Dig.

*compīlātio, onis, f.: Sammenplyndring; df. m. Lune: ∾ Chresti, (hans sammenrapsede Optegnelser), Cic. Fam. 2, 8; o. — compīlātor, oris, m.: som sammenplyndrer el. compilerer; – ∾ veterum, Hieron.; af — com.pīlo, avi, atum, 1, v. a.: udplyndrer aldeles, aedes, Plaut., fana, Cic.; ∾ totum oppidum ostiatim, id. Verr. 4, 24; ∾ consulem, exercitum, provinciam, ibd. 1, 13; – ogs. berøver ved Plyndring; templa omnibus ornamentis compilata, Liv. 34, 7; — 2) ogs. „overf.": at giøre en Samling, at compilere el. excerpere; vid. Cic. Mur. 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, fin.

compingo, pēgi, pactum, 3, v. a., [pango]; I) „egenl.": slaaer el. føier sammen til et Helt, (navnl. om Tømmerarbeide); – ∾ aedificia, Senec.; ∾ navem iisdem tabulis, (sammentømre deraf), Dig.; cf. Senec. Med. 365: Argo compacta manu Palladia; s. ogs. Virg. Aen. 12, 574; – ogs. om anden Sammenføining; ∾ crepidas sibi, Appul.; – oftest in partic.; quid tam … compactum et coagmentatum etc.? Cic. Fin. 3, 22; cf. Virg. Ecl. 2, 36; – men „alleg.": ∾ tabulas, (sammensmede), Arnob.; — II) „overf.": ∾ aliquem el. aliquid aliquo: drive el. kaste derhen el. deri; – ∾ aliquem in carcerem, Plaut., filiam in navem, id.; ∾ se in Appuliam, (flygte derhen), Cic. Att. 8, 8; — b) df. ogs. lignelsesvis: tamquam in aliquod pistrinum detrudi et compingi, Cic. d. Or. I, 11; — III) partic. compactus, 3, ogs. som adj., navnl. om Legemets Bygning el. om Væxten: sammentrængt, undersætsig; – ∾ corpore et robusto, Plin. Ep.; cf. Suet. Vesp. 20; ogs. ∾ boves, Colum. — com.pinguesco, ĕre, v. n.: at blive federe el. fastere.

compĭtālĭcius, (-tius), 3: hørende til Compitalierne el. til Festen for Lares Compitales, dies, Cic., ludi, id., Suet., ambulationes, Cic. Att. 2, 3; af — compĭtālis, e, [compitum]: hørende til en Korsvei (el. compitum); ∾ Lares, (qui compita servant, Ovid.), Suet. Aug. 31; — 2) df. subst. n. Compitalia, ium o. orum, (sc. solemnia): Larernes Fest in compitis; (s. und. conceptivus); cf. Varr. L. L. 6, 3, ogs. Cic. Att. 2, 3.

compĭtum, i, n.; men oftest in pl.; ogs. compitus, i, m., Varr.; [competo]: Sted, hvor flere Veie løbe sammen, Veiskiel el. Skillevei el. Korsvei; vid. Cic. Agr. 1, 3, Virg. Ge. 2, 382, Ovid., Liv., o. A.; compita Larum Romae DCLXV, Plin. 3, 9; – men ogs. fandtes der in compitis Altarer, ei alene for Lares Compitales, men ogs. for andre Guddomme; vid. Ovid. Fast. 1, 124; — II) „overf." findes compita ogs. „alleg."; Deducit trepidas ramosa in compita mentes (error), Pers. 5, 35; — B) „meton."; a) for de in compitis oprettede Altarer, Gratian. Cyneg. 483; — b) om de in compitis forsamlede Mennesker, Hor. Sat. 2, 3, 26.

com.plăceo, plăcui o. placitus sum, 1, v. n.; I) at behage derhos, at behage flere; vid. Ter. Andr. 4, 1, 21, o. Colum. 9, 16, fin.; — 2) at behage overmaade; – Hae Veneri complacuerunt, Plaut. Rud. 2, 4, 22; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 24. — com.plăco, are, v. a.: høiligen at berolige el. tilfredsstille; ∾ judices, Tiro ap. Gell. 7, 3.

*complānātio, onis, f.: Jævning el. Sletning; df. „concr.": Fyld el. Grus til at jævne el. slette med, Senec. Qu. N. 6, 1; o. — complānātor, ōris, m.: som udjævner el. sletter, Appul.; af — com.plāno, avi, atum, 1, v. a.: giør lige, jævner el. sletter; – ∾ terram tabula aut pedibus etc., Cat.; men ∾ lacum, Suet. Caes. 44; – ∾ opera, (sløife dem), Hirt. B. Al. 63; – ogs. „alleg.": ∾ et mollire aspera, dura, (udjævne, giøre taalelig), Senec. Prov. 5. — com.plaudo, ĕre, v. n.: tilsammen at klappe, Paul. Nol.

complecto, ĕre, v. a.: omfavner; som act.: forcl. Biform af flgd., Pompon. ap. Non.; – in pass. som v. fin.: inc.; vid. Cic. Tusc. 5, 14, o. id. Fin. 3, 12; – dog in partic. pass.; vid. id. R. Am. 13: uno maleficio scelera omnia complexa etc. — complector, plexus sum, 3, v. dep. a., [plecto]; I) „egenl.", ligesom amplector: omfatter el. omgiver fra alle Sider, omringer el. omfavner; – vid. Cic. d. Rep. 6, 17; complexum terram mare, Ovid.; – navnl. ogs. at omfavne el. omarme, mediam mulierem, Ter., membra lacertis, Ovid.; ∾ genua, Quintil.; ∾ dextram euntis, vid. Virg. Aen. 8, 558; – complecti inter se, Cic., Liv.; men ogs. kæmpende at omfavne, Nep. Eum. 4; – endel. om Søvnen, Virg. Aen. 2, 253, o. Cic. d. Rep. 6, 10; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom omfatter, d. e. tiltager el. tilegner mig, lægger mig derefter; – eam complexus est causam (Caesar), quae etc., Cic. Phil. 5, 16; ligel. ∾ aliquem, (tage nogens Parti), id. Att. 16, 15; cf. id. Lael. 15; – ∾ philosophiam, (lægge sig derefter), id., artes ingenuas, Ovid.; — b) df. (som causa pro effectu): tager i Besiddelse, vinder el. erholder; – quam (facultatem) quoniam complexus es, etc., Cic. Fam. 10, 12; cf. id. Tusc. 2, 4; — B) oftest „ment."; I) ∾ animo el. mente: at omfatte med Aanden el. Tanken, at begribe el. forstaae; – quod cogitatione tantum et mente complectimur, Cic. Orat. 2; cf. id. d. Or. 1, 5, ogs. id. Fin. 2, 34; ∾ mente virtutes ipsas, Quintil., tot artes, id.; ligel. absol.: complecti, (sc. animo), Tac. Agric. 46; – men ∾ memoriā etc., vid. Cic. Div. 2, 71, o. Quintil. 11, 2, 36; — bb) df. ogs. a) at omfatte, el. omfattende el. fuldstændigen at fremstille i Skrift el. Tale; – omnia istius … facta oratione complecti etc., Cic. Verr. 4, 26; cf. id. Brut. 3; ∾ pauca paucis, Quintil., causas breviter, id., sententiam his verbis, id.; — b) i Philosophien heder complecti ogs.: at giøre en Conclusion; vid. Cic. Inv. 1, 40; — 2) „bef." o. „ethisk"; – ∾ aliquem caritate el. benevolentia, (vise nogen Omhu el. Godhed); vid. Liv. 7, 40, o. Cic. Fam. 6, 14; ligel. ∾ aliquem beneficio, id., omni comitate, id.; – ogs. ud. abl.; ∾ aliquem, id. Fam. 2, 6; cf. ibd. 2, 8: quare da te homini; complectetur (sc. te); mihi crede, etc.

complēmentum, i, n.: Udfyldning, Udfyldningsmiddel; – ∾ numerorum (inania quaedam verba), Cic. Orat. 69; cf. Tac. Ann. 3, 38; af — compleo, ēvi, ētum, 2, v. a., [inus. pleo, hvf. plenus, etc.]; I) „egenl.": fylder paa alle Sider el. aldeles, m. o. ud. abl., undert. ogs. c. gen. (f. abl.); – ∾ fossas sarmentis, Caes.; cf. Sall. Cat. 51; men multo cibo completi, Cic.; ∾ se flore Liberi, Plaut.; ∾ paginam, Cic.; s. ogs. Virg. Aen. 3, 645; – ∾ urbes ararum, Lucr. 5, 1161; cf. Cic. Verr. 5, 57: completus mercatorum carcer; — b) „bef." ogs. i Krigssproget: ∾ legiones, Caes., (giøre dem fuldtallige); cf. Sall. Cat. 56; – men ∾ classem sociis navalibus, (bemande dermed), Liv. 24, 11; cf. Virg. Aen. 11, 327; — II) „fig."; A) „overf."; a) ∾ omnia clamoribus el. vocibus, Lucr.; cf. Hor. Epod. 6, 9, o. Ovid. Met. 14, 537; – (sonus) complet aures, Cic.; cf. id. Agr. 3, 1; — b) ∾ exercitum omni copia, (rigeligen at forsyne dermed), Caes. B. C. 2, 25; — c) at fuldende el. fuldstændiggiøre; ogs. om et Løfte: at opfylde; – his rebus completis, Caes. B. C. 3, 46; complent ea quidem beatissimam vitam, Cic. Fin. 5, 24; cf. id. Tusc. 5, 16; ∾ summam promissi, id. Varr. 3, 49; — d) ogs. om Tiden: at fuldbringe el. giennemleve; – ∾ centum et septem annos, Cic. d. Senect. 5; cf. Nep. Att. 21; men ∾ fata sua, Ovid., ogs. sua tempora, id., (at udleve sin Tid); men ∾ materna tempora, (om Fosteret), id. Met. 3, 312; — B) „ment.": at opfylde med en Stemning el. Forestilling; – ∾ milites bona spe, Caes., aliquem gaudio, Cic., animos robore, Lucan.; ∾ omnia terrore, Liv.; – hos Plaut. ogs. c. gen.; – ∾ aliquem erroris et dementiae, id. Amph. 1, 2, 9; cf. id. Men. 5, 5, 3; — III) partic. complētus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": opfyldt dermed, fuld deraf; – ∾ alveus Tiberis ruderibus, Suet. Aug. 30; — B) „overf.": fuldkommen, fuldstændig; – ∾ et perfectus verborum ambitus, Cic. Orat. 50; ogs. compar. jucundius ad aurem completiusque, Gell. 1, 7.

*complētio, onis, f.: Opfyldelse, scriptorum, Justinian.; o. — complētor, oris, m.: som fuldkommer el. opfylder, legum, Juvenc.; — [compleo]. — complētus, 3: partic. o. adj. af compleo.

complex, ĭcis, adj., [complico]: nøie forbunden; (efterel. Ord); ∾ dii, ligesom consentes: samstemmende el. enige, Arnob. — complexio, onis, f., [com-

plector]; I) „egenl."; A)„alm.": Omfatning, Sammenknytning, Forbindelse; - ∾ atomorum, Cic. Fin. 1, 6; - sild. ogs.; ∾ bona: god Helbreds ilstand, Firmic.; men ∾ cumulata bonorum, Cic. Tusc. 5, 10; — B) „bes." ogs. om Foredraget; - ∾ brevis totius negotii: Indbegreb deraf, id.; ∾ mira verborum, id. Phil. 2, 37; — II) „overf." o. techniſk; A) i Rhetoriken; a) Perioden; - ∾ longissima verborum, Cic. d. Or. 3, 47; cf. id. Orat. 25; — b) en rhetorisk Figur, hvorefter man altid vender tilbage til et foregaaende Ord, Auct. ad Her. 4, 14; — B) i Logiken; a) Conclusionen i en Slutningsfølge, Cic. Inv. 1, 37, oftere, o. Quintil. 5, 14, 5 flgd.; — b) Dilemmaet, Cic. Inv. 1, 29; — C) i Grammatiken: Sammentrækningen af tvende Stavelser til een, Grækernes συναίρεσις o. συναλοιφή, (opp. divisio), Quintil. 1, 5, 19; df. — complexīvus, 3, i Grammatiken: forbindende; ∾ particula (atque), Gell. 10, 29, (i Overskriften, hvor Texten har connexiva).

complexo, avi, atum, 1, v. a., intens. af complector: fast at omslynge el. omgive, portum, Coripp.; men ∾ aliquem arctissime, Appul. — 1. complexus, 3: partic. af complecto o. complector. — 2. complexus, us, m., [complector]; I) „egenl.": Omfatning, Omgivelse, Indslutning; ogs. Omfavnelse, Favntag, Favn; - vid. Lucr. 5, 471, o. Cic. N. D. 2, 22; men ad trium hominum complexum (crassitudo cedri), Plin.; - complexu matris avellere natam, Catull.; cf. Cic. Font. 17, o. A.; - ligel. „alleg.": suo sinu complexuque recipere, id. Phil. 13, 4; cf. id. Pis. 9; - ogs. in pl., Hor. Sat. 1, 5, 43, o. Ovid. Met. 3, 286; - sield. om et fiendligt Sammenstød; in complexum Caesaris venire, Caes. B. C. 3, 8; — b) „meton." ogs.: den omarmede Gienstand; - de complexu ejus ac sinu, (af hans nærmeste og kiæreste Venner), Cic. Cat. 2, 10; — II) „fig."; A) „overf." o. techniſk: en Tales Forbindelse og Sammenhæng; - vitium ··· in complexu, Quintil.; ∾ legum aliorumque scriptorum, id.; - ogs. Materiens el. Stoffets Sammenhæng; ∾ rerum, personarum, temporum, id.; — B) „ment.": en alt omfattende Kiærlighed el. Velvillie; ∾ totius gentis humanae, Cic. Fin. 5, 23; cf. Plin. Pan. 47: in complexu habere, (være en varm Velynder deraf).

complĭcātio, onis, f.: Sammenvikling, Coel. Aur.; af — complĭco, avi, atum, (efteraug. ogs. ui, itum), 1, v. a.: folder el. vikler sammen, rudentem, armamenta, Plaut., epistolam, Cic.; cf. Senec. Ep. 90; — b) „alleg."; animi sui complicatam notionem evolvere, Cic. Off. 3, 19.

complōdo, si, sum, 3, v. a.: slaaer lydende el. klaskende sammen; - ∾ manus, scenicum est, Quintil. — *complōrātio, onis, f.: Fleres heftige Graad el. Klage; - ∾ lamentabilis mulierum, Liv. 3, 47, oftere; - ogs. c. gen. obj.; ∾ sui patriaeque, (Beklage derover), Liv. 2, 40; o. — complōrātus, us, m.: = frgd.; - ∾ familiarum, Liv. 22, 55, oftere; af — complōro, avi, atum, v. a.: tilsammen at begræde el. bejamre, desertos Penates, Ovid. Trist. 1, 3, 95; cf. Liv. 22, 55: quum vivi mortuique promiscue complorarentur; men impers.: comploratum publice statim (est), Flor. 2, 15. — complōsus, 3: partic. af complodo.

compluo, (ui), ūtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: regnende el. som Regn at flyve el. løbe sammen; - qua compluebat, compluvium dictum, Varr. L. L. 5, 33; — 2) act.: at beregne; df. pass.: aquis complui, Augustin.

complūres, a, ogs. ia, gen. ium, adj, compar.: flere, de fleste, ret mange; - complures ··· consules dicti, quorum etc., Cic. Fam. 10, 6; ∾ mulieres, Ter.; - complures hostium, Hirt. B. G. 8, 48; sana compluria, Cat.; scyphorum paria complura, Cic. Verr. 2, 19; haec atque ejusdem generis complura, Caes.; cf. Nep. Epam. 4; - men superl.: complurima buceta, Gell. 11, 1, (al. compluria), inc.; df. — complūries, ogs. -ens, adv. compar.: oftere, meget ofte; (forel. Ord); vid. Cat. ap. Fest., o. Plaut. Pers. 4, 3, 65. — complurimus, 3, s. und. complures. — compluscŭle, adv.: ret ofte, temmelig ofte, Gell. 17, 2, inc.; af — compluscŭli, ae, a, adj. demin. af complures: ret mange, temmelig mange; (for- o. efterel. Ord); compluscull dies, Plaut., Ter.; ∾ verba, Gell.

Complūtenses, ium, m.: Indvaanerne af — Complutum, i, n.: By i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4. — complūtor, oris, m., [compluo nr. 2]: som giver Regn, Augustin. — complūviātus, 3: som har Figuren af et compluvium; ∾ species jugationis, Varr.; ∾ vites, Plin.; af — complūvium, i, n., [compluo]: det firkantede Rum (el. Gaardsrummet) imellem Husets Bygninger, fra hvis Tage Regnvandet samles i impluvium el. Bassinet, Varr., Vitruv., Suet. Aug. 92; — b) df. „meton.": det firkantede Tag (el. den Ramme), hvortil Vinrankerne opbindes, Colum. 4, 24.

compondĕrans, tis, adj. partic., [pondero]: som veier tilsammen el. imod hinanden, som afveier, pari lance, Appul.

compōno, pŏsui, pŏsĭtum, 3, v. a.; oprdl.: sætter el. lægger el. stiller el. bringer (flere Ting) sammen, samler sammen; - vid. Ter. Hec. 4, 3, 5, Cic. Dejot. 6, o. Hor. Od. 3, 17, 14; ogs. kan hidføres Tac. Ann. 12, 29: ∾ legionem, auxilia pro ripa, (samle og opstille der); — df. I) med Hensyn paa Gienstandenes Forbindelse el. Forening til et Helt: at sætte el. lægge sammen, at sammenføie el. forbinde, ved Sammenføining at forbinde; A) „egenl."; - sædv. m. cum, el. c. dat., el. absol., osv.; - componit ··· cum pectore pectus, Lucil. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 8, 321 o. 486; men Sall. Jug. 2, (m. Materiens ex); uti genus hominum compositum ex anima et corpore est; cf. Quintil. 1, 10, 6; - fremdeles „poet."; ∾ urbem, (anlægge), Virg. Aen. 3, 387; cf. Prop. 2, 6, 5; men Ovid. Fast. 1, 707: Fratribus illa Deis (templa) ··· composuere, (byggede til deres Ære); — B) „fig."; 1) om skriftlige Frembringelser el. om Compositioner: at opsætte el. samle el. forsatte; - ∾ librum, Cic., Quintil.; ∾ artes (rhetoricas), Cic., grammaticam, Quintil.; ∾ versus el. carmina, (digte), Hor.; cf. Prop. 2, 25, 41; men ∾ Iliaca tempora, (beskrive), Vell.; - men „poet.": ∾ blanditias tremula voce, (fremsige), Tibull. 1, 2, 93; - ogs. ofte i Retssproget: ∾ stipulationum et judiciorum formulas, (opsætte el. affatte), Cic. Leg. 1, 4; ligel. ∾ interdictum, testimonium, id.; ∾ actiones, Quintil.; - ogs. absol., el. m. adv., (neml. med Hensyn paa Stilen el. Formen); ∾ bene, male, durius; vid. Quintil. 9, 4, 60, oftere; — 2) med hinanden el. tilsammen at bestemme el. fastsætte el. aftale; - quae composita erant, Liv. 25, 9; men ibd. 16: dies composita gerendae rei; ligel. composito consilio, id.; - ogs. „poet.": compositae notae, (de hemmeligen aftalte Tegn), Tibull.; composita hora, Hor.; men compositae seditionis auctores, Tac.; cf. id. Hist. 2, 100; - ogs. m. flgd. ut, id. Ann. 4, 68; - df. ofte hos Historikerne, ex composito: efter Aftale, id., Liv. 1, 9, oftere, Suet.; df. ogs. undert.: composito, Nep. Dat. 6; cf. Virg. Aen. 2, 129; — 3) sammensætter el. opdigter el. udtænker, (navnl. for at skuffe el. føre bag Lyset); - ∾ mendacia el. fallaciam, Plaut., verba et fraudes, Prop. 2, 9, 31, ∾ insidias in aliquem, id., ogs. alicui, Tibull.; cf. Tac. Ann. 12, 54; ita composito dolo digrediuntur, Sall. Jug. 111; cf. Tac. Ann. 11, 10, o. A.; — II) med Hensyn paa en omhyggelig Anordning el. Indretning: at lægge el. bringe i Orden, at ordne el. indrette; A) „egenl."; 1) „alm."; - ∾ capillum, Cic., comas, Quintil., (ordne, frisere); ∾ togam, Quintil., Hor., (lægge den i de rette Folder); cf. Ovid. Met. 4, 318; - oftere ∾ se: at lægge sig (til Bords, til Hvile, odl.): vid. Virg. Aen. 1, 698, o. id. Ge. 4, 189 o. 438; men id.

Aen. 1, 374: ∾ diem, (ligesom at bringe den til Ro, d. e. at ende den); men ∾ verba, (rhetorisk at ordne dem), Cic. Brut. 17; cf. id. d. Or. 1, 31; oftere; – navnl. ogs. i Krigssproget; ∾ cohortes, Sall.; composito agmine incedere, (i sluttede Linier), Tac. Ann. 12, 16; cf. id. Hist. 4, 33; – men „alm.": ∾ itinera, (indrette el. ordne sin Reiseroute), Cic. Att. 15, 26; cf. Sall. Jug. 43; — 2) „bef." ogs.: lægger tilrette for at opbevare, opbevarer el. forvarer, navnl. ligesom condo, om Aarets Frugter, Colum.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 12; – fremdeles „poet." o. hos Tac.: ∾ mortuum, (begrave), vid. Hor. Sat. 1, 9, 28, o. Tac. Hist. 1, 47; s. ogs. Virg. Aen. 1, 249, (hvor compostus, f. compositus), ogs. Ovid Fast. 5, 426; – men Ovid. Met. 9, 504: toroque Mortua componar, (pyntes for at udstilles til Skue); — B) „fig."; 1) „overf."; ∾ ad el. in aliquid, el. rei alicui: at indrette el. ordne dertil el. derefter; – neque gestum oratoris componi ad similitudinem saltationis etc., Quintil. 1, 11, fin.; cf. id. 11, 1, 46: ad haec omnia componendus est orator; men ∾ animum ad omnes casus, id.; – veste servili in dissimulationem sui compositus (Nero), Tac. Ann. 13, 25; cf. id. Hist. 1, 54; – quae (laus) ostentationi componitur, (figter til at vise sig), Quintil. 3, 7, 4; – compositus ad aliquid el. alicui rei: skikket el. egnet dertil, s. nedenf.; — 2) „ment.": at bringe i Orden el. at udjævne (en Strid el. Forvirring); at berolige el. stille (en Lidenskab el. et Oprør); – si potis sum, hoc inter vos componere, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 17, ogs. Virg. Ecl. 3, 108; ∾ controversias regum, Caes. B. C. 3, 109; cf. ibd. 3, 16, o. Cic. R. Am. 47; men ∾ aversos amicos, (forlige el. udsone dem med hinanden), Hor. Sat. 1, 5, 29; – ∾ bellum, Nep., Virg., res turbatas seditione, Liv. 4, 10; ∾ plura moderatione, quam vi, Tac. Ann. 12, 49; — III) med Hensyn paa en Væddestrid el. anden Kamp; A) „egenl.": at stille sammen el. imod hinanden, at sammenparre, odl.; navnl. om Fægterne paa Arena; vid. Lucil. ap. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6: Cum Pacidejano hic componitur; ligel. Quintil. 2, 17, 33: inter se componi; – ogs. om anden Strid, vid. ibd. 34, o. Hor. Sat. 1, 1, 103; — B) „fig.": stiller sammen for at sammenligne, sammenligner el. sammenholder; ligel. m. cum el. c. dat.; – ubi Metelli dicta cum factis composuit, Sall. Jug. 48; ∾ causam nostram cum adversarii etc., Quintil.; si parva licet componere magnis, Virg. Ge. 4, 176; cf. Ovid. Met. 15, 530, o. Cic. Flacc. 26; — IV) partic. compositus, 3, ogs. som adj.; A) „alm."; 1) „egenl.": sammensat, (opp. simplex), verba, Quintil., voces, id.; men id. 2, 12, 3: sparsa compositis numerosiora, (det Adspredte, i Modsætning af det Samlede); — 2) df. „fig.": listigen sammensat el. udtænkt el. digtet; ∾ crimen, Cic. Verr. 3, 61; cf. Quintil. 9, 2, 27; — B) „bef."; 1) „egenl.": vel el. rigtigen ordnet el. indrettet; – acrior impetu, quam compositior ordine ··· pugna, vid. Liv. 28, 22; men litterae compositissimae, (høist regelmæssigt Brev), vid. Cic. Att. 6, 9; — 2) df. „fig."; a) om Taleren: forberedet, (opp. inconditus), Cic. Orat. 70; cf. id. Verr. Act. 1, 11; — b) m. ad, el. c. dat.: egnet el. skikket dertil; – alius ··· compositus ad carmen, Quintil.; compositi ad risum Attici, id.; men c. dat., Tac. Hist. 2, 5; — c) sat, rolig, besindig, uden Lidenskab og Heftighed; – affectus hos esse concitatos, illos mites atque compositos, Quintil. 6, 2, 9; navnl. ogs. om Foredragets Charakter, id. 10, 1, 44, oftere; ∾ actio, id.; – men ∾ aetas, (den satte Alder), Tac. Ann. 13, 1.

comportatio, onis, f.: Sammenføren, Tilførsel; in pl.: ∾ expeditae, Vitruv.; af — comporto, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer sammen el. derhen; ∾ frumentum ex agris in loca tuta, Cic.; – cf. Sall. Jug. 47, ogs. Liv. 36, 2, o. A.; men „alleg.", Cic. d. Or. 3, 24; men Hor. Ep. 1, 2, 50: res comportatae, (det sammenbragte el. erhvervede Forraad).

compos, ŏtis, adj., [potis]: som har Magt derover el. Besiddelse deraf; som har Del el. Skyld deri; – oftest c. gen., undert. ogs. c. abl.: – compos hujus urbis, Cic., patriae, Liv., bellicae laudis, id. 1, 31; men compos voti, (som faaer sit Ønske opfyldt), id. 7, 40, Suet., Hor., Ovid., o. A.; omnes virtutis compotes (alle Dydige) sunt beati, Cic.; compos rationis et consilii, id.; compos animi, Ter., mentis, Cic., sui, Liv., (som har sin Samling); ogs. absol., compos, (sc. mentis), Sil.; – ∾ miseriarum, (elendig), Plaut.; compos culpae, id., sceleris, Quintil.; – praeda ingenti compotem exercitum etc., Liv. 3, 70; cf. id. 4, 40: simul corpore atque animo vix compotes; — 2) „meton.": compote voto, Senec. Ag. 364.

compŏsĭte, adv. af compositus: rigtigen sammensat, i god Orden, regelmæssigen; – ∾ ambulare, Colum.; ∾ indutus, Gell.; – oftest om Foredraget; ∾ et apte dicere, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 11, ogs. Sall. Cat. 51 o. 52; – compar.; compositius cuncta, quam festinatius, agerent, Tac. Ann. 15, 3.

compŏsĭtio, onis, f., [compono]; I) „alm."; A) „egenl.": Sammensætning, Forbindelse, Cic.; – ∾ variae sonorum, id.; ∾ unguentorum, (deres Tilberedelse), id.; hvf. Compositiones Medicae: Skrift af Scribonius Largus; — B) df. „fig"; a) ∾ disciplinae, Cic. Fin. 3, 22, (Videnskabens Sammensætning el. Bygning); — b) et Skrifts Affatning el. Composition, Cic. Leg. 2, 22; — c) ogs. Ordenes stilistiske Forbindelse og Stilling; – vid. Cic. Orat. 54; hvf. ogs. Quintil. 9, cap. 4, har Overskriften: de Compositione; — II) „bef."; A) „egenl.": Sammenlægning, navnl. Væxternes, for at opbevares, Colum.; ligel. in pl.: compositiones rerum auctumnalium, id.; — B) „fig.": Bilæggelse af en Strid, en Overenskomst, odl.; – vid. Cic. Phil. 2, 10, Caes. B. C. 1, 26, o. A.; — III) „techn.": ∾ gladiatorum, (deres Sammenparring til Kamp), Cic. Fam. 3, 8.

*compŏsĭtor, oris, m.: som ordner el. forbinder; vid. Cic. Orat. 19; – ∾ operum, (en Forfatter), Ovid. Trist. 2, 356; ∾ anni, (som ordner og inddeler Aaret), Cic. Leg. 2, 12; o. — compŏsĭtūra, (ctr. compostura, Varr.), ae, f.: Forbindelse, Sammenføining, partium orationis, Capito ap. Gell. 5, 20; — 2) „poet." f. compages, d. e. Indføining deri; ∾ oculorum, Lucr. 4, 327; — [compono]. — compŏsĭtus, 3: partic. o. adj. af compono. — compossessor, oris, m.: Medbesidder, Tertull. — compostura, ae, f. und. compositura. — compostus, (ctr. f. compositus), 3, f. und. compono.

compōtātio, onis, f.: Drikkeselskab, (som Oversættelse af συμπόσιον), Cic. d. Senect. 13. — compōtio, ivi, itum, 4, v. a., [compos]: (giør delagtig deri; – ∾ aliquem piscatu novo, Plaut. Rud. 4, 2, 6; ogs. ∾ aliquem voti, Appul.; – men pass.: compotiri locis, (komme derind), Plaut. Rud. 1, 3, 22. — compōtor, ōris, m.: Drikkebroder el. Svirebroder, Cic. Phil. 2, 17, oftere; — df. fem. compōtrix, icis: Drikkesøster, Ter. Andr. 1, 4, 4.

compraes, dis, m.: Medcautionist, Fest. p. 31. — compransor, ōris, m.: Medspiser, Cic. Phil. 2, 39. — comprĕcātio, onis, f.: Anraabelsen af en Guddom, Liv. 39, 15, Gell.; af — comprĕcor, atus sum, ari, v. dep. (a. o. n.): tillige el. indstændigen at anraabe, deos, Ter., coelestium fidem, Catull.; – ogs. absol.: beder, holder Bøn, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 41; cf. Ovid. Met. 10, 640; men Plaut. Amph. 2, 2, 108: Jovi ··· ture comprecatam oportuit (sc. te).

comprĕhendo, (comprendo), di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": tager sammen, tager el. griber derom, tager fat derpaa, manibus, (med Hænderne); vid. Cic. N. D. 1, 33; – ∾ inter se, (omfatte hinanden), vid. Lucr. 6, 456; ligel. localt: at omfatte el. indeholde,

Curt. 6, 6; – ∾ aliquem, Caes. B. G. 5, 31, (omfavne, neml. for at overtale); men comprensa ··· imago, (som han greb efter), Virg. Aen. 2, 795; ∾ naves, Liv. 26, 7, (bemægtige sig dem); men id. 30, 10, ∾ naves: at binde el. fæste dem sammen; – ∾ ignem, (at fænge, at komme i Brand), Hirt. B. G. 8, 43; men ogs. omvendt: ignis robora comprendit, Virg. Ge. 2, 305; cf. Ovid. Met. 9, 234; men Liv. 26, 27, absol.: comprehensa postea privata aedificia (sc. igne); — B) „bet."; 1) at gribe el. fange el. inddrage, tam capitalem hostem, Cic., duces nefarios, id.; ∾ praesidium Punicum, (gjøre til Fanger). Liv. 26, 14; – „poet." ogs. at overraske; ∾ fures, (om Morgenlyset), Catull. 62, 35; – ogs. om Ting: at opfange, epistolas, Justin.; – om en Forbrydelse: at opdage, Cic. Mil. 27; cf. id. Cluent. 16; – men comprehendi morbo (angribes deraf), Justin. 23, 2; — 2) om Væxterne heder comprehendere, absol.: at slaae Rødder, Varr., Colum., Pallad.; ogs. i Anologi deraf om Hunnen: at undfange el. blive drægtig, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": at opfatte med Sandserne; ∾ aliquid visu, Sil.; ogs. absol. comprehendere (sc. visu), Gell. 13, 30; — B) „ment."; 1) „alm."; aa) ∾ mente el. animo etc.: aandigen el. med el. i Aanden at opfatte el. optage noget, at fatte el. begribe el. erkiende; – vid. Cic. Balb. 1, id. Cluent. 2, o. id. N. D. 3, 25; ligel. id. Tusc. 1, 22: ∾ cogitatione; ogs. ∾ memoria, ibd. 5, 41; — bb) mundligen el. skriftligen at omfatte el. sammenfatte, kortfattet at fortælle el. beskrive, odl.; – vid. Lucr. 6, 1082; ne plura consecter, comprehendam brevi, Cic. d. Or. 1, 8; breviter comprehensa sententia, id. Fin. 2, 7; s. ogs. id. Brut. 8, fin.; men Ovid. Trist. 2, 7: quae si comprendere coner, (opregne el. optælle); hvs. ogs. „poet": numero comprehendere, id. A. A. 2, 427, o. Virg. Ge. 2, 104; — b) comprehendi jure civili, (omfattes deraf el. indeholdes deri), Cic. Off. 3, 16; cf. id. R. Com. 5; — 2) „bet." o. „ethisk"; ∾ aliquem amicitia el. humanitate: omfatte med Venskab el. Velvillie, Cic. Coel. 6, o. id. Fam. 13, 15; cf. id. Planc. 19.

comprĕhensĭbĭlis, e, [comprehendo]; I) „egenl.": som lader sig gribe el. tage paa; – ∾ et solidum corpus, Lactant.; — II) oftere „fig."; A) „overf.": til at fornemme med Sandserne; – comprehensibilia oculis foramina, Senec.; — B) „ment.": til at fatte med Aanden, begribelig; – id autem visum ··· comprehensibile etc., (som Oversættelse af καταληπτόν), Cic. Acad. 1, 11.

comprĕhensio, onis, f., [comprehendo]; I) „egenl."; A) Griben el. at gribe el. at tage fat derpaa, (navnl. med Haanden); vid. Cic. N. D. 1, 34; — B) Paagribelse el. Anholdelse, sontium, id. Phil. 2, 8; — II) „fig."; A) i Philosophien: den aandige Opfatten el. Opfatning; hf. (concret): Begrebet, Cic. Acad. 2, 16, (som Oversættelse af κατάληψις; cf. ibd. 1, 11); – ogs. in pl.: comprehensiones rerum, id. Fin. 3, 15; — B) i Rhetoriken; a) Talens Afrunding, Foredraget el. Stilen; vid. Cic. Orat. 58, fin.; — 2) Perioden; ut comprehensio numerose et apte cadat, ibd. 44; cf. id. Brut. 44, ogs. Quintil. 9, 4, 124, oftere.

comprĕhenso, are, v. a., intens. af comprehendo: griber el. tager fat derpaa; – ∾ suos quisque, Quadrig. ap. Prisc. — comprehensus, 3: partic. af comprehendo. — comprendo, ĕre, o. comprensus, 3, s. und. comprehendo.

com.presbȳter, i, m.: Medpræst, Medforstander, Augustin. — *compresse, adv.: sammentrykket; hf. „fig."; 1) sammentrangt, kort; – compar.: ∾ loqui, Cic. Fin. 2, 6; — 2) paatrængende, heftigen; compressius quaerere, Gell. 1, 23; o. — compressio, onis, f.; I) „egenl.": Sammentrykning, auri, Vitruv., ventris, Gell.; — b) hf. Omarmelse; ∾ arctae (pl.), Plaut.; – sild. ogs. legemlig Omgang, Hygin., Tertull.; — II) „fig.": Udtrykkets sammentrængte Beskaffenhed; – compressione rerum breves (erant), Cic. Brut. 7; — [comprimo]. — compresso, are, v. a., intens. af comprimo: presser el. trykker stærkt el. ofte, Tertull. — 1. compressus, 3: partic. af comprimo. — 2. compressus, us, m., [comprimo], ligesom compressio: Sammentrykning, (men alene in abl. sing.); semen ··· compressu suo diffindit (terra), Cic. d. Senect. 15; — 2) ogs. Omarmelse el. legemlig Omgang, Plaut., Ter., o. A.

comprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]; I) „egenl."; A) „alm.": trykker el. presser el. trænger sammen; – vid. Lucr. 6, 212; men quum plane compresserat (digitos), Cic. Acad. 2, 17; compressa in pugnum manus, Quintil.; compressa labra, Hor.; – ∾ ordines (aciei: lade dem slutte sig tættere), Liv. 8, 8; – ∾ aliquam, (besvangre), Plaut., Ter.; ogs. om Dyrenes Parring, Colum.; – som Ordsprog mærkes: compressis manibus sedere, (med Hænderne i Skiødet), Liv. 7, 13; — B) „bet."; a) holder tilbage, standser; – ∾ animam, (holde Veiret), Ter. Phorm. 5, 6, 28; ∾ manum, Ter. Heaut. 3, 3, 29; men ∾ linguam alicui, (bringe til Taushed), Plaut.; – navnl. hos Lægerne: ∾ alvum, (standse en Diarrhe), Cels.; — b) ligesom supprimo: undertrykker, holder hemmelig; – ∾ frumentum, (om en Kornpuger); vid. Cic. Att. 5, 21, o. Liv. 38, 35; – ∾ multa magna delicta, Cic. Att. 10, 4; ∾ famam captae Carthaginis, Liv. 26, 51; — II) „fig.": undertrykker, standser, tvinger; A) „overf."; ∾ vocem et orationem, Plaut.; cf. Ovid. Met. 1, 206; men comprime te, (hold Mund), nimium tinnis, Plaut. Cas. 2, 3, 32; ∾ gressum, (standse), Virg. Aen 6, 389; men vix comprimor, quin etc., Plaut. Most. 1, 3, 46; — B) „ment."; vid. Cic. Pis. 35, o. id. Phil. 10, 5; ligel. ∾ ferocitatem alicujus, id. Vatin. 1; cf. id. Phil. 10, 15; men ∾ laetitiam exsultantem, id. Top. 22; ∾ conscientiam, (berolige), id. Fin. 2, 17; — III) partic. compressus, 3, ogs. som adj.: trang, snæver, smal; caliculus oris compressioris, Cels.

*comprŏbātio, onis, f.: Billigelse, Bifald, honestatis, Cic. Fin. 5, 22; o. — comprŏbātor, oris, m.: som billiger el. bifalder noget, Cic. Inv. 1, 28; af — com.prŏbo, -avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": bifalder aldeles el. høiligen; ∾ legem ··· vehementisse, Cic. Manil. 24; cf. Liv. 5, 9, o. Quintil. 10, 1, 130; men Cic. N. D. 2, 3: ∾ numen deorum, (troe paa deres Tilværelse); — II) „bet.": beviser, bevidner, bekræfter; – vid. Cic. Verr. 2, 48; men indicio comprobato, Sall. Cat. 50; men „overf.": comprobat hominis consilium fortuna, Caes. B. G. 5, 58.

comprōmissārius, 3: hørende til en Compromissag, judex, Dig.; af — compromissum, i, n., s. und. flgd. — com.prōmitto, misi, missum, 3, v. n.: under en Retsstrid gjensidigen at forpligte sig til hinanden; – candidati tribunicii compromiserunt, m. flgd. inf., Cic. Qu. Fr. 2, 15; ogs. ∾ de aliqua re, Dig.; — 2) hf. subst. comprōmissum, i, n.: den gjensidige retlige Forpligtelse, et Compromis, Cic. Verr. 2, 27, oftere, Dig. — com.prōvinciālis, e: fra den samme Provinds, Sidon.

*compte, adv.: pyntet, smukt, zirligen; men sædv. „overf." om Foredraget; – ∾ disserere, Senec.; compar.: ∾ dicere, Gell.; o. — comptŭlus, 3: umandigen udsmykket el. udpyntet; ∾ juvenes, Hieron.; af — 1. comptus, 3: partic. o. adj. af 1. como. — 2. comptus, us, m., [1. como]: Haarsmykke el. Hovedhaar; in pl., Lucr. 1, 88; — 2) „overf." o. „poet.": Forbindelse el. Forening; – comptu conjugioque Corporis atque animae, Lucr. 3, 857.

com.pugno, are, v. n.: at stride sammen, Gell. 14, 5. — *compulsāmentum, i, n.: = flgd.; hf. „overf.": Tilskyndelse, Fulgent.; o. — compulsātio, onis, f.: Sammentrængen; hf. Kamp el. Strid, Tertull.; — [compulso]. — compulsio, onis, f.,

[compello]: Driven el. at drive dertil; df. 1) Tvang, Dig.; — 2) Trængen el. Manen, Cassiodor. — compulso, are, v. a. o. n., intens. af compello; (alene efterel. o. field.); 1) som act.: heftigen at trænge el. støde, Appul.; — 2) som neutr.: at kæmpe el. stride med nogen, alicui, Tertull. — compulsor, oris, m., [1. compello]; (field. Ord); 1) som driver sammen el. derhen; – ∾ (pecoris), Pallad.; — 2) „overf.": som driver el. tvinger dertil, navnl. til en Betaling, Cod. Theod.; — b) df. ogf. en Skattekræver, Amm. — 1. compulsus, 3: partic. af 1. compello. — 2. compulsus, us, m., [1. compello]: fiendtl Sammenstød; ∾ dentium (aprorum), Appul.

compunctōrius, 3, [compungo]: ftikkende; df. „overf.": formanende, sermo, Sidon. — compunctus, 3: partic. af flgd. — compungo, punxi, punctum, 3, v. a., [pungo]; I) „egenl.": ftikker stærkt el. paa alle Sider; – ∾ collum dolone, Phaedr. 3, 6; ∾ aculeis urticae, Colum.; compunctus notis (servus), Cic. Off. 2, 7; ∾ notis aliena carmina, Senec. Ep. 88; — 2) „alleg." er Cic. d. Or. 2, 38; (dialectici) ipsi se compungunt suis acuminibus; – fild. ogf. „ment.": compungi, (ængftes af Samvittighedens Braad), Sulpic. Sev. — com.purgo, are, v. a.: fuldkomment at renfe; ∾ visum, Plin. 20, 50.

*compŭtābĭlis, e: fom bør tages med i Regningen, impendium, Plin. 19, 41; — compŭtātio, onis, f.: Sammenregning el. Beregning, Senec., Plin.; – ad computationem vocare, (forlange Afregning el. Opgiørelfe), Plin. Pan. 38; – ogf. „overf.": ∾ sordida, Senec. Benef. 4, 11; o. — compŭtātor, oris, m.: en Regnemefter; ∾ diligentissimi, Senec. Ep. 87; — [flgd.].

com.pŭto, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": fammenregner el. beregner; – ∾ rationem digitis, Plaut.; ∾ annos, quibus viximus, Quintil., diurna tempora, id., latitudinem Asiae, Plin.; – ogf. m. Relativfætn., Quintil. 1, 12, 17; – ogf. absol.; compellarat hospitem, computarat, etc., Cic. Phil. 2, 37; cf. Senec. Ep. 14; — II) „overf."; A) „poet."; facies tua computat annos, (røber din Alder), Juvenal. 6, 199; — B) i d. fild. Retsfprog: at regne el. henføre dertil; – ∾ fetus pecorum fructibus, Dig.; ∾ aliquid in fructum, ibd.

com.pŭtresco, trui, 3, v. n.: at geraade i stærk Forraadnelfe, ganfke at forraadne, Colum.; – quae in vino computruere (sanguisugae), Plin.; – ogf. med Tmefis; vid. Lucr. 3, 344. — compŭtus, i, m., [computo]: Beregning; in pl.: ∾ primos (discere), Firmic. — comte, adv., comtulus, 3, 1. comtus, 3, o. 2. comtus, us, f. und. compte, etc.

cŏmŭla, ae, f., demin. af coma: lidet Haar, Petron. Sat. 58. — Cōmum, i, n.: By i Gall. Transp., berømt fom den yngre Plinius's Fødeby, (hod. Como), Liv., Plin. Ep. 1, 3; – blev fornyet el. udvidet af Jul. Cæfar; hvf. ogf. Novum Comum, Suet. Caes. 28; — bb) df. Cōmensis, e, ager, Liv. 33, 36; – ogf. absol.: in Comensi, Plin. 2, 106; — b) ogf. subst. Comenses, ium: Indvaanerne af Byen Comum, Liv. l. c.; – hede ogf. Novocomenses, Cic. Fam. 13, 35.

con-, praepos. insep., f. d. oprdl. com-, (af cum); – dette com- bliver neml. uforandret foran b, p, m, og foran Vocalerne; foran l, n, r, assimilerer det fin Endeconsonant m. d. flgd. Liqvida; hvorimod det foran de øvrige Confonanter bliver til con-.

*cōnābĭlis, e: anftrængende, befværlig, vomitus, Coel. Aur.; o. — cōnāmen, inis, n., „poet." f. conatus: Anftrængelfe, Heftighed; – vid. Lucr. 6, 326; men exiguo conamine, (med ringe Anftrængelfe), Ovid. Fast. 4, 325; men conamina mortis, id. Met. 10, 390, (Forføg paa at aflive fig); — [af conor]. — cōnāmentum, i, n.: den forlængede Form af conamen; findes Plin. 19, 7, fom etflags Værktøi til Gravning.

— cōnātio, onis, f., [conor]: Anftrængelfe, Coel. Aur.; cf. Senec. Qu. N. 2, 12.

conatum, i, n., f. und. conor. — cōnātus, us, m., [conor]; I) „alm.": Forføg el. Foretagende; (in sing. o. pl.); – a conatu resistendi deterritus, Nep. Dat. 4; cf. Caes. B. G. 1, 8; in ipso conatu gerendi belli, Liv.; cf. Cic. Phil. 10, 11; – ogf. om Talerens Arbeider; vid. id. Orat. 11 o. 29; – ofte ogf. in pl.; vid. Cic. Cat. 1, 5, oftere; ligel. multis saepe frustra conatibus captis, Liv. 3, 5; cf. Virg. Aen. 12, 910; ∾ ingentes adversus Germaniam, Tac. Agric. 13; — II) df. „bef."; A) den paa et Foretagende anvendte Anftrængelfe, ftor Iver el. Umage; vid. Liv. 7, 6, o. Cic. Quint. 14; f. ogf. Ter. Heaut. 4, 1, 8; — B) Trang el. Drift til en vis Virkfomhed; – ut ... conatum haberent (beluae) ad naturales pastus capessendos, Cic. N. D. 2, 47.

con.căco, avi, atum, 1, v. a.: at befudle med Skarn el. Excrementer, Phaedr., Senec. Apocol. — con.caedes, is, f., hvf. abl. concaede, Amm.; – fædv. in pl. concaedes, ium; i Krigsfproget: Forhugning, Veget.; cf. Tac. Ann. 1, 50: latera concaedibus munitus.

con.călĕfăcio, (concalf.), feci, factum, 3, v. a.: opvarmer ftærkt, giennemvarmer; – omnia ... igni concalefacta, Lucr.; cf. Cic. Tusc. 1, 18, o. id. d. Or. 2, 78; — not.: pass. trabes concalefaciuntur, Vitruv. 4, 7; df. — concălĕfactōrius, 3: tienlig til at opvarme, varmende; – ∾ vis, Plin. 21, 83. — concalefactus, 3, o. concalefio, f. und. concalefacio.

con.căleo, ēre, v. n.: at være giennemvarm; vid. Plaut. Pers. 1, 3, 8. — concălesco, lui, 3, v. n., inch. af frgd.: at blive meget varm el. giennemvarm; – corpora nostra ... ardore animi concalescunt, Cic. Tusc. 1, 18; ∾ frumenta, Vitruv.; – men Ter. Heaut. 2, 3, 108, „overf." o. erotifk: Concaluit, (i. e. amore exarsit).

con.callesco, lui, 3, v. n., inch. af calleo; oprl.: at faae haard Hud el. Træld i Hænderne efter ftærkt Arbeide, f. nedenf.; — df. „fig."; 1) at blive ligefom inddreven el. øvet deri, el. ftikket og dygtig dertil; – callidos (appello), quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit, Cic. N. D. 3, 10; — 2) at blive fløv el. følesløs; vid. Cic. Att. 4, 16.

concămĕrātio, onis, f.: Hvælving, Plin.; ogf. hvælvet Sted, Vitruv.; af — con.cămĕro, (avi), atum, 1, v. a.: hvælver rundtom; – ∾ templum, Plin.; concameratus locus, Suet. Aug. 90; f. ogf. Plin. 14, 3. — con.candesco, ĕre, v. n. inch.: at gløde ftærkt; – concandescit ignibus aether, Manil. — Concăni, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Sil.; in sing., Hor. Od. 3, 4, 34, Sil. — con.captīvus, i, m.: Medfange, Hieron. — concarnātio, onis, f.: kiødelig Forbindelfe, Tert.; af — concarno, are, v. a., [caro]: forbinder el. dækker med Kiød, Veget.

con.castīgo, are, v. a.: med Eftertryk at ftraffe el. irettefætte, filium, Plaut.; cf. id. Trin. 1, 1, 4. — concătēnātio, onis, f.: Sammenkiædning el. Forbindelfe; – in pl. ∾ temporum, Tertull.; — 2) ogf. „overf."; ∾ animi, (i. e. constrictio, Coel. Aur.; af — con.cătēno, (avi), atum, 1, v. a.: fammenkiæder el. fammenbinder; – concatenari invicem (atomos), Lactant. — con.cătervatus, 3, [caterva]: fammenhobet, fammentrængt, manipuli, Amm.

concăvĭtas, atis, f., ligefom cavum: Hulhed, Fordybning, Coel. Aur.; o. — concăvo, (avi), atum, 1, v. a.: udhuler i el. til en Runding; – concavati nidi, Colum.; cf. Ovid. Met. 2, 195; af — con.cāvus, 3: rundtom el. ftærkt hul el. udhulet, hvælvet el. krummet el. krum; ∾ cymbala, Lucr., aera, Ovid., loca terrae, Lucr.; – ∾ altitudines speluncarum, Cic. A. D. 2, 39; ∾ vallis, Ovid.; ∾ jugula, (Fordybningerne ved Nøglebenet), Cic. Fat. 5; ∾ manus, (opp. plana), Senec.; ∾ dentes, Plin.; men ∾ aqua, (den hule

el. oprørte Sø), Ovid. Trist. 1, 1, 20; — 2) bf. subst. concava, orum: Hulheder el. hule Steder, Claudian.

con.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; oprdl. d. forstærk. cedo: træder fast el. med Eftertryk; bf. I) med Hensyn paa en terminus a quo; A) „egenl.": at træde af, at gaae bort, at bortfierne sig; (sield. o. forcl.); – ∾ ex aedibus, Ter. Hec. 4, 4, 57; men ibd. 4, 2, 21, absol.: tempus est concedere; cf. Plaut. Pers. 1, 1, 51; — b) ∾ vita, (at forlade Livet, at døe), Tac. Ann. 1, 3; ogs. absol.: quando concessero, ibd. 4, 38; — B) oftere „fig."; 1) som verb. neutr., ∾ alicui, el. absol. concedere: ligesom at gaae afveien, at vige derfor; bf. a) at vige (for det Bedre), at ansees for ringere; vid. Cic. (poët.) Off. 1, 22; – men voluptatem ··· concessuram ··· dignitati, id. Fin. 3, 1; cf. Ovid. Fast. 1, 222; – ∾ naturae, Sall. Jug. 14, ogs. ∾ fato, Plin. Pan. 11, (at følge Naturens Kald, at afgaae ved Døden); – ogs. ud. dat.; postquam ··· concessum de victoria, etc., Liv. 3, 60; – saal. ogs. at vige for en Fortrinlighed el. Værdighed, at staae tilbage derfor; – vid. Cic. Fam. 10, 3; ligel. ∾ facundiae, aetati alicujus, Sall. Jug. 102; cf. Liv. 6, 6; ogs. ∾ alicui de familiaritate, Cic. Verr. 2, 44; men nec amore nobis in hanc patriam concedunt, ibd. 11; — b) at give efter derfor, (navnl. for et Ønske el. for en Paastand), at føie sig derefter, Ter. Hec. 2, 2, 3, o. Cic. Mur. 23; – ogs. indrømmer el. billiger; liceat concedere veris, Hor. Sat. 2, 3, 305; cf. Ter. Phorm. 5, 3, 22; – ogs. tilgiver el. undskylder; ∾ alicui, Cic. d. Or. 3, 51, fin.; ∾ temere dicto, id. R. Am. 1; ligel. ∾ vitio, Hor. Sat. 1, 4, 140; — 2) som v. act.; ∾ alicui aliquid: at tilstaae el. indrømme el. overlade el. afstaae noget til nogen; – ∾ amicis, quicquid velint, Cic. Lael. 11; cf. id. R. Am. 40, o. Hor. Ep. 2, 2, 142; – ∾ alicui vitam, Suet.; ∾ alicui peccata, id., Cic.; men id. Att. 14, 18: neque ei quicquam in desperatione concedo; – ogs. pass.; Siciliam concessam (var bleven afstaaet) etc., Liv. 21, 1; illam solis ·· concessam Atticis venerem etc., Quintil. 10, 1, 100; acrius ... quam concessum est etc., Lucr. 6, 1148; ne qua deportarentur, nisi concessa etc., Suet. Tib. 18; — bb) hertil kan mærkes; a) f. acc. findes ogs. inf., el. acc. c. inf., ogs. ut, der dog undert. er faldet ud foran conj.; – vid. Lucr. 1, 830, Hor. A. P. 373, o. Suet. Aug. 44; – ligel. hos pass.; vid. Hor. Ep. 1, 5, 12, o. Virg. Aen. 3, 700; quum accusare ··· concessum sit, Quintil.; – oculos falli, concedimus, Lucr.; cf. Quintil. 1, 10, 29; – nec histrionibus ··· concedendum est, ut etc., Cic. Off. 1, 35; cf. id. d. Or. 1, 13; men Catull. 114, 5: Quare concedo, sit dives; — b) undert. er ogs. acc. at supplere af Sammenhængen; vid. Cic. N. D. 1, 31; ligel. consules neque concedebant, neque valde repugnabant, id. Fam. 1, 2; — C) ligesom condono: opgiver, eftergiver, afstaaer derfra el. tilgiver for nogens Skyld el. nogen til Villie; – vid. Cic. Phil. 2, 2; men ∾ peccata liberum parentum misericordiae, id. Cluent. 69; ligel. Montanus patri concessus est, Tac. Ann. 16, 33; — II) med Hensyn paa en terminus ad quem: gaaer el. træder hen dertil, nærmer mig dertil; A) „egenl."; – ∾ ad dextram, Ter. Andr. 4, 4, 12; ∾ ad victorem, Tac.; cf. Virg. Aen. 10, 820; – ∾ Carthaginem Novam in hiberna, Liv. 21, 15; cf. Nep. Them. 8; ligel. ∾ in insulam, Tac., in turbam, Hor. Sat. 1, 4, 143; ∾ trans Rhenum, Tac. Hist. 5, 23; – unde fulmen venerit, quo concesserit, Cic. Div. 2, 20; cf. id. Catil. 1, 7; — B) „fig."; ∾ in aliquid: ligesom at gaae over dertil el. deri, at forbinde sig el. smelte sammen dermed, at komme derunder el. indgaae deri; – vid. Sall. Jug. 18, o. id. Catil. 20; ∾ in deditionem, Liv.; in conditiones, id., in partes, Tac. Hist. 2, 1.

con.cĕlĕbro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": ofte el. i Mængde at besøge, laetantia loca aquarum, (om Fuglene), Lucr. 2, 345; ∾ convivia, Cic.; — B) „bes."; a) at opfylde dermed, plateam cantu, Plaut. Cas. 4, 3, 2; men absol.; vid. Lucr. 1, 4; quae mare ··· concelebras, (fylder med din Livskraft); — b) i Mængde at festligholde el. bivaane; ∾ triumphum alicujus, (om Romerfolket: at tage festligen Del deri); vid. Cic. Manil. 21; cf. Liv. 1, 9; ∾ diem natalem alicujus, Plaut., dapes, Ovid., funus militaribus studiis, Liv. 8, 7; — II) „fig."; A) ivrigen at lægge sig derefter; – ∾ studia per otium, Cic. Inv. 1, 3; — B) at forherlige el. prise; – ∾ Genium ludis et choreis, Tibull. 1, 7, 49; — b) bf. ogs. at bekiendtgiøre el. udbrede, victoriam ejus diei etc., Caes. B. C. 3, 72. — concellita, ae, m., [cella]: Stuekammerat, Sidon. — con.cēlo, avi, 1, v. a.: skiuler omhyggeligen, errores, Gell.; cf. id. 11, 9.

concentio, onis, f., [concino], ligesom concentus: Sangchorets Istemmen, Chorsangen; ∾ clarissima (catervae), Cic. Sest. 55. — con.centŭrio, are, v. a.: at forsamle efter Centurier; men alene comisk; dum centurio in corde sycophantias, Plaut. Pseud. 1, 5, 159; cf. id. Trin. 4, 2, 60.

concentus, us, m., [concino]; I) „egenl."; A) „alm.": Samklang af Toner, harmonisk Musik; vid. Cic. d. Rep. 6, 18; – bf. om et Instrument: concentum servare, (stemme el. harmonere), id. Fin. 4, 27; ∾ vocis lyraeque, Ovid., avium, Cic., Virg.; cf. Ovid. Fast. 1, 155; – ∾ tubarum et cornuum, Liv., signorum, Quintil.; — B) „bes.": Folkets samstemmige Bifaldsraab i Theatret, Plin. Pan. 2, oftere; — II) „fig.": Samstemmen el. Harmoni, Overensstemmelse el. Endrægtighed, Cic. Div. 2, 14; ∾ actionum, id., omnium doctrinarum, id.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 31; men Plin. 37, 24: om Farvernes Symmetri.

*conceptācŭlum, i, n.: Rum til Optagelse og Opbevaring, Plin. 2, 45, Gell.; — 2) „overs.": Sted, hvor noget ligesom undfanges el. opstaaer, Plin. 11, 51; — conceptio, onis, f.; oprdl. Sammenfatten el. Optagen; bf. I) „egenl." o. concret; A) „alm.": Indbegreb el. Omfang; – ∾ summa omnium rerum naturae (mundus), Vitruv.; — b) ∾ aquae: en Vandsamling, Frontin.; — B) „bes.": Undfangelse, Svangerskab, Cic. Div. 2, 22, o. Plin. 22, 40; — b) ∾ imbrium, (den ved Regn fremkaldte Frugtbarhed), Vitruv. praef.; — II) „fig."; A) Affatning el. Concipering, navnl. af Retsformularer, Cic. Inv. 2, 19, Dig.; — B) ∾ rei, (Begrebets Betegnelse, Udtrykket), Gell. 11, 13; o. — conceptivus, 3; I) „alm.": som optages el. modtoges udenfra, (opp. substantivus), Tertull.; — II) „bes.": som optages efter en Anordning; bf. anordnet el. befalet; men alene i Forbindelsen: feriae conceptivae, hvortil Dagen aarligen anordnedes af Præsterne el. af en Magistratsperson; – saadanne Fester vare: Compitalia, Paganalia, Sementivae, Latinae, etc., Varr. L. L. 6, 3, Macrob., Fest.; — [concipio].

concepto, are, v. a., intens. af concipio: at undfange, proluviem bestiarum, Arnob.; — 2) „fig.": ∾ majora, (opfatte i Aanden), Arnob. — 1. conceptus, 3: partic. af concipio. — 2. conceptus, us, m., [concipio]; I) „alm.": Sammentagen, Omfang, Indbegreb, novenorum dierum, Plin.; — b) bf. „concret" (o. in pl.); – ∾ vastos aquarum (sammenløbne Vandmasser) etc., Senec. Qu. N. 5, 15; — II) „bes.": Optagen el. at optage i sig; bf. A) ∾ camini, (at der gaaer Ild deri), Suet. Vitell. 8; — B) Undfangelse, Svangerskab; vid. Cic. Div. 1, 42; — 2) bf. ogs.; a) om Væxternes Befrugtelse el. Forplantning; ∾ satorum, Plin.; — b) „concret": Livsfrugten; ∾ abigere a se, (fordrive), Suet. Dom. 22; cf. Plin. 28, 77; — c) sild. ogs. „ment.": den aandige Opfatning; bf. „concret": Tanke el. Forsæt; ∾ animi, Firm.

con.cerno, ĕre, v. a.: sigter el. blander sammen, aliquid alicui, Augustin. — con.cerpo, psi, ptum,

3, v. a., [carpo]; I) „egentl.": plukker el. river i Stykker, eas epistolas etc., Cic. Att. 10, 12; folia coronae concerpta in scyphum, Plin.; — II) „fig.": nedriver, udskælder, aliquem ferventissime, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6.

*concertātio, onis, f.: heftig Strid el. Trætte, magistratuum, (imellem dem), Cic. Sest. 36; cf. Plin. 20, 76; - dſ. „bes.": heftig Ordstrid, ivrig Disputering el. Modsigelse; - concertationis studio etc., Cic. Div. 1, 30; men ∾ captatioque verborum, id. Part. or. 23; cf. id. d. Or. 2, 16; - dog ogs. den Ordstrid, som søger det Sande el. Rette, ibd. 1, 43, o. id. Fin. 1, 8; — concertātivus, 3: hørende til en Strid el. Retsstrid; ∾ accusatio, (i. e. mutua acc.): Modklage, ἀντικατηγορία, Auctor ap. Quintil. 7, 2, 9; o. — concertātor, oris, m.: der strider el. kappes med nogen; ds. ligesom aemulus: en Medbeiler; - concertator Corbulonis scientia militiae etc., Tac. Ann. 14, 29; — ds. concertātōrius, 3: hørende til en Strid el. Trætte, navnl. til en Retsstrid; ∾ (genus dicendi), vid. Cic. Brut. 83; — [af flgd.].

con.certo, avi, atum, 1, v. n.; I) „alm.": heftigen el. ivrigen at stride sammen el. med nogen; - sædv. m. cum, el. absol., „poet." ogs. c. dat.; - te ··· nescio quid concertasse cum hero, Ter. Ad. 2, 2, 3; men Suet. Aug. 31: pluribus quondam de regno concertantibus; men ∾ proelio, Caes. B. G. 5, 6; - ogs. om en Væddestrid: ∾ velocitate nandi, Colum.; - „poet." ogs. om Ting: at kappes dermed; triclinia templis concertant, Manil.; — II) „bes.": at føre en Ordstrid, at disputere, at trættes; - ∾ cum inimico, vid. Cic. Manil. 10; cf. id. Att. 3, 12, o. Suet. Calig. 22.

concessātio, onis, f., [concesso]: Nølen, Dvælen, Ophold; - sine ullis concessationibus, Colum. 11, 1. — concessio, onis, f., [concedo]: Indrømmelse el. Overladelse, Tilstaaelse el. Tilladelse; - ∾ agrorum, Cic. Agr. 3, 3; men concessio, ut liceat etc., Varr.; ∾ nostrā, (ved Indrømmelse fra vor Side), Cic. Att. 3, 24; ligel. concessione competitorum, id.; — 2) som rhetorisk Figur: Tilstaaelse af en Feil, el. Indrømmelse af en Paastand, Cic. Inv. 2, 31, Quintil. 9, 2, 51.

con.cesso, avi, 1, v. n.: vedbliver at nøle el. dvæle; - quid ego hic ··· concesso pedibus? Plaut. As. 2, 2, 24; ogs. m. Negation o. c. inf. pass., id. Poen. 1, 2, 9. — 1. concessus, 3: partic. af concedo. — 2. concessus, us, m., [concedo], ligesom concessio: Indrømmelse, Tilstaaelse, Tilladelse; (men alene in abl.); ipsorum inter ipsos concessu, Cic. Brut. 21; concessu omnium etc., id. Coel. 12; ligel. ∾ et munere deorum, id.; s. ogs. Tac. Ann. 12, 44.

concha, ae, f., κόγχη; I) den toskallede Musling, Lucr. 2, 374, Plin. 9, 52; - conchas legere, (til Morskab), Cic. d. Or. 2, 6; ∾ cavae, Ovid., marinae, id., viles, Hor.; conchae unionum: Perlemuslinger, Suet. Ner. 31; — B) „bes." ogs.; 1) Perlemuslingen, Plin. 9, 54; — b) ds. „meton." o. „poet.": Muslingperle el. Perle, Tibull. 2, 4, 30, Ovid. Met. 10, 260; — 2) Purpursneglen, Lucr. 2, 501, o. Ovid. Met. 10, 267; — II) en Muslingskal, Lucr. 4, 937, o. Cic. N. D. 2, 48; — B) „meton."; 1) et Sneglehus, Colum. (poët.), 10, 324; — b) ds. ogs. det snegleformede Tritonshorn, Ovid. Met. 1, 333, Plin. 9, 4; ogs. Misenus's Horn, Virg. Aen. 6, 171; — 2) muslingformet Kar el. Bordkar, (Saltkar el. Olieskaal), Cat., Colum., Hor.

*conchātus, 3: muslingformet, cauda, Plin. 10, 22; o. — conchĕus, 3: hørende til en Muslingskal, bacca: Muslingperle, Virg. Cul. 67, inc.; — [concha]. — conchis, is, f., κόγχος: etslags Bønne til at spise med Skallen, Martial. 13, 7, Juvenal. — conchita, ae, m., κογχίτης: Muslingfisker, Plaut. Rud. 2, 2, 5. — conchŭla, ae, f., demin. af concha: liden Musling, Cels., Val. Max.

conchȳliātus, 3, [conchylium]: purpurfarvet, peristromata, Cic., vestis, Plin.; — 2) ds. subst. conchyliatus, i, m.: den Purpurklædte el. Fornemme, Senec. Ep. 62. — conchȳli.lĕgŭlus, i, m.: Muslingsamler, Cod. Theod.; af — conchȳlium, i, n., κογχύλιον; I) „alm.": Musling el. Skaldyr, Plin. 9, 60, Cic. Div. 2, 14; — II) „bes." ogs.; A) Østers, Cic. Pis. 27, Hor. Epod. 2, 49, oftere, Cels.; — B) en Art af Purpursneglen, Lucr. 6, 1072, Catull.; — 2) ds. atter „meton."; a) Purpurfarven el. Purpuret, Cic. Verr. 4, 46, o. Plin. l. c.; — b) Purpurklædning el. Purpurdragt, Quintil. 1, 2, 6, Juvenal.

1. concido, cidi, 3, v. n., [cado]; I) „egentl."; A) „alm.": at falde el. styrte sammen el. omkuld, navnl. om en Bygning; - vid. Cic. d. Or. 2, 86, o. A.; ligel. om et Træ, Phaedr. 4, 7; men om en Person: paene in cursu concidi, Plaut. Ep. 2, 2, 16; ∾ sub onere, Liv. 24, 8; cf. Virg. Aen. 5, 333; — B) „bes." ogs. a) om Personer: at falde (død el. ligesom død), navnl. om den Epileptiske; vid. Liv. 10, 29, oftere, Lucr. 3, 488, oftere; ligel. om den Forgiftede, Quintil., Suet.; - navnl. ogs. at falde for Sværdet i Slaget, Nep.; ∾ in proelio, Cic., mutuis ictibus, Suet.; cf. Ovid. Her. 7, 196; — b) „poet." ogs. om Offerdyr: at falde for Øxen, Lucr. 2, 353; cf. Ovid. Met. 8, 735, o. Tibull. 1, 2, 64; ogs. om den som Offer faldende Iphigenia, Lucr. 1, 100; — II) „fig.": at falde sammen, at afkræftes, at tabe sig, el. ophøre; - concidunt venti, (lægge sig), Hor.; ∾ macie, (falde sammen, udtørres), Ovid. Her. 21, 215; - navnl. ogs. om Stater, odl.; at svækkes, at gaae tilgrunde; vid. Ovid. Met. 15, 422, Hor. Od. 3, 16, 11, o. Virg. Aen. 11, 245; - ligel. om en Statsmand: at styrtes, odl.; vid. Cic. Att. 3, 10, o. Nep. Phoc. 2; men Cic. Att. 1, 16: una omnes patroni conciderunt, (tabte Modet); - Romae ··· fidem concidisse, (at al Tillid el. Credit ophørte), Cic. Manil. 7; - ligel. om en Værdighed el. Myndighed; ∾ senatus auctoritas, Cic., imperii majestas, Nep.; men conciderunt nomina artificum, (ere tabte el. glemte), Cic. Verr. 4, 6; ogs. ∾ artificia, id. Acad. 2, 47.

2. concido, cidi, cisum, 3. [caedo]; I) „egentl."; A) „alm.": hugger sammen, sønderskærer, odl.; - ∾ nervos, (overskære el. sønderslide), Cic. Flacc. 30; ∾ ligna, (smaahugge), Ovid.; ∾ agrum fossis, Plin.; ∾ et cremare naves, (ophugge), Liv. 38, 39; - ds. „alleg.": ∾ aliquem articulatim, (aldeles at giøre det af med nogen), Plaut. Epid. 3, 4, 52; men Cic. Verr. 3, 66, af et Brev: cum Vultejo caede, concide, (afgiør el. opgiør Alt med ham), er laant af Gladiatorsproget; — B) „bes."; a) at slaae el. prygle fordærvet; ∾ plebem Rom. virgis, Cic. Verr. 1, 47; ligel. ∾ loris, pugnis, Juvenal.; — b) ofte ogs. i Krigssproget: at nedhugge el. fælde, Caes. B. G. 2, 11, Cic., Nep.; — II) „fig."; A) om Talen: at sønderlemme, sønderlemmende at afkræfte; - vid. Cic. Orat. 69, hvor ogs.: infringendis concidendisque numeris; cf. Quintil. praef.; — B) om Personsobjecter: ved Tale el. Handling at nedslaae el. nedværdige, at afkræfte el. styrte; - vid. Cic. d. Or. 3, 1, o. id. Phil. 5, 11; ∾ aliquem totis voluminibus, (ligesom nedrive), id. N. D. 1, 32; - ∾ testamentum, (tilintetgiøre), Dig.; — III) partic. concisus, 3, ogs. som adj.: afkortet, kort, concis; - ∾ sententiae, Cic., disputationes, id.; brevia illa et concisa, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 80; - ogs. „overf." om Taleren; vid. Cic. Orat. 13.

con.ciĕo, (civi), citum, 2, ogs. concĭo, çivi, cītum, 4, (navnl. den sidste Form hos Lucr. o. Tac., dog ogs. conciri, Liv.), v. a.; I) „egentl.": at sætte i heftig Bevægelse, at drive el. jage el. bringe sammen; - concient miraculo rei novae homines, Liv. 1, 59; men concisse milites ad repetendam libertatem, id. 3, 53; ∾ auxilia donis, Tac. Hist. 5, 19; eos, qui

etc., ad arma conciens, Vell. 2, 74; — 2) „poet." ogs. om Ting og om Begreber: stærkt at bevæge el. ryste; - ceu concitus imbribus amnis Fertur, Ovid. Met. 3, 79; cf. Virg. Aen. 12, 921; — II) „fig."; A) „alm.": at opvække el. afstedkomme; - Quantas turbas concivi insciens? Ter. Heaut. 5, 2, 17; cf. Lucr. 6, 409, o. Plaut. Men. 5, 5, 4; — B) „bes.": ophidser, opbringer, sætter i Lidenskab; - ∾ hostem, Tac., accusatorem, id.; ligel. ∾ varios motus animorum, id., iram, Ter.; — b) oftest in partic. perf.: immani concitus ira, Virg.; men divino concita motu (Manto: begeistret), Ovid. Met. 6, 158; cf. Hor. Od. 3, 15, 10; men concita mater, Ovid. Met. 4, 518, (i. e. male sana: affindig); - concitos per largitiones veteranos, (ophidsede el. forførte), Tac. Ann. 1, 10; fraude concita mater in filium, Quintil.; — not.: concibant, (f. conciebant), Tac. Hist. 5, 19; - concitus, Lucr. 2, 267, o. A.

conciliābŭlum, i, n., [concilium]: Forsamlingsplads, navnl. til offenlige Forhandlinger; til Rettergang, til Handel, osv.; - ds. ogs. Landsby el. Flække, hvor slige Pladser findes; - per omnia fora conciliabulaque, etc., Liv. 40, 37; nundinas et conciliabula obire, id. 7, 15; - comisk er: conciliabula damni, (om smudsige Kipper), Plaut. Trin. 2, 2, 38.

*conciliātio, onis, f.; I) „alm."; A) „egenl.": Forening el. Forbindelse, generis humani, Cic. Off. 1, 41; cf. id. N. D. 2, 31; — B) „fig."; 1) den naturlige Stræben el. Attraa efter Forbindelse dermed el. Besiddelse deraf; - ∾ hominis ad ea, quae etc., Cic. Fin. 3, 6; cf. id. Acad. 2, 42; — 2) Forbindelse i Sindelav, Hengivenhed el. Velvillie; vid. id. d. Or. 2, 53; honestum ad conciliationem satis per se valet, Quintil.; — b) ds. ogs. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 2, 53, Quintil. 9, 1 o. 2; — II) „bes.": Mægling, odl.; ad conciliationem gratiae etc., Cic. Cluent. 31; o. — conciliātor, oris, m.: som skaffer el. tilveiebringer, Ophavsmand el. Stifter el. Mægler; - ∾ harum nuptiarum etc., Nep. Att. 12; cf. Suet. Aug. 48; men ∾ proditionis, Liv. 27, 15; men ∾ idoneus genti Germanorum, (Fredsmægler), Tac. Ann. 1, 58; — b) sild. ogs. en Kobler, Vopisc.; — [concilio].

conciliātrīcŭla, ae, f., demin.: som anbefaler el. befordrer; - ∾ blanda (nobilitas), Cic. Sest. 9; af — conciliātrix, īcis, fem. af conciliator; I) „alm.": som forener el. forbinder dermed el. med hinanden; vid. Cic. N. D. 1, 27; ogs. Koblerske, Plaut. Mil. gl. 5, 1, 17; — 2) „bes." ogs.: Stifterinde, Skaberinde; - ∾ amicitiae virtutis opinio, Cic. Lael. 11; cf. id. Leg. 1, 9.

conciliātūra, ae, f., [concilio]: Kobleri; - ∾ exercere, Senec. Ep. 97. — 1. conciliatus, 3: partic. o. adj. af concilio. — 2. conciliātus, us, m., [concilio]; alene in abl. o. om Atomernes Forbindelse; vid. Lucr. 2, 956, o. id. 4, 576. — concilĭciātus, 3, [cilicium]: som bærer Haardække, (neml. som bodfærdig), Tertull.

concĭlio, avi, atum, 1, v. a., [concilium]; I) „alm."; A) „egenl.": forbinder el. forener dermed el. med hinanden; - vid. Lucr. 1, 612, o. id. 2, 901, oftere, om Atomernes Forbindelse; - dog ogs. om andre Legemer; traduces bini inter se ... conciliati, Plin. 17, 35; — B) „fig."; 1) at forbinde dermed, at vinde derfor, at giøre hengiven el. velvillig, odl.; - m. inter se, el. c. dat., der dog undert. er udfalden, sield. absol.; - ∾ et conjungere homines inter se, Cic. Off. 1, 16; ∾ sibi judicem, Quintil.; ∾ sibi homines, Nep.; ∾ eam civitatem Avernis, Caes.; ∾ deos homini, Ovid.; cf. Cic. Fin. 3, 5; - conciliabat ceteros reges (sc. sibi), Nep. Hann. 10; ligel. ∾ animos hominum, Cic., animos plebis, Liv.; - men absol., Quintil. 11, 3, 161: nihil est ad conciliandum gratius verecundia; — 2) ligesom commendo: giør behagelig, anbefaler; Et dictis artes conciliasse suas, Ovid. Trist. 3, 11, 42; — II) „bes.": at forskaffe, at tilveiebringe, (m. o. ud. dat.); A) om Personer o. erotisk: at føre sammen el. at forbinde (de Elskende); vid. Lucr. 5, 961; ds. om en Koblerske: ∾ filiam suam alicui, Suet.; cf. Ovid. Am. 1, 13, 42; - f. dat. findes ogs. ad, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 203; — B) om Ting, navnl. ogs. om Slaver: ved Kiøb el. paa anden Maade at skaffe el. tilveiebringe; - qui illum (servum) dudum conciliaverunt mihi, (have skaffet mig ham kiøbt), Plaut. Poen. 3, 5, 25; cf. Ter. Eun. 4, 4, 2: male conciliate (voc.), etc.; - si ullo pacto ille huc conciliari potest, (kan skaffes hid), Plaut. Capt. 1, 2, 28; - pecuniae conciliandae causa etc., Cic. Verr. 2, 55; cf. ibd. 4, 58; — C) om abstracte Objecter: forskaffer el. erhverver, bringer istand, tilveiebringer; - inter se atque vos Affinitatem ut conciliarem, Plaut. Trin. 2, 4, 42; pacis inter cives conciliandae (cupidus), Cic. Fam. 10, 27; cf. id. Arch. 8; ∾ amicitiam cum aliquo, id. Dejot. 14; ∾ majestatem nomini Rom., Liv. 29, 11; ∾ otium, Nep., nuptias, id. Att. 5; — III) partic. conciliatus, 3, ogs. som adj.; A) m. passiv Bem.: anbefalet dertil, elsket el. yndet; - flore aetatis Hamilcari conciliatus, Liv. 21, 2; cf. Suet. Vitell. 7; superl., Symmach.; — B) m. activ Bem.: tilbøielig dertil, gunstigen stemt; - ut judex ad rem accipiendam fiat conciliatior, Quintil. 4, 2, 24; homo voluptati a natura conciliatus, Gell. 12, 5.

concilium, i, n., [concieo, besl. m. 2. concio]; I) „egenl."; A) „alm.": Sammenkomst, Forsamling; - videre ambas in uno concilio, (tilsammen el. samlede), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 96; ∾ Camenarum cum Egeria, Liv. 1, 21; cf. id. 2, 38; ∾ pastorum, Cic., coelestium, id.; cf. id. d. Senect. 23; - men „alleg.": tamquam etc., sic voluptatem in virtutum concilium adducere, id. Fin. 2, 4; — B) „bes." o. „meton.": den beraadslaaende Forsamling, d. e. Raadet; - vid. Caes. B. G. 2, 4; ligel. diem concilio constituerunt, ibd. 1, 30; ∾ convocare, id., transferre Lutetiam, id.; ∾ dare legatis, Liv. 43, 17; cf. id. 36, 31, ogs. id. 32, 22, fin.; men ∾ sanctum patrum, (det romerske Senat), Hor. Od. 4, 5, 4; — II) „fig.": Væsenernes indre Forbindelse el. Forening; vid. Lucr. 2, 919, oftere; men Cic. d. Rep. 6, 13: concilia coetusque hominum jure sociati, quae civitates appellantur; — 2) sild. ogs. Kiønsforbindelsen, Arnob.; — b) ds. ogs. en stimulerende Plante, sædv. iasione; vid. Plin. 22, 39.

concĭnentia, ae, f., [concino]: den musicalske Harmoni, Macrob. Somn. Scip. 2, 2; — 2) „overf.": ∾ architectonica, (Symmetri), Sidon. — concĭnĕrātus, 3, [cinis]: bestrøet med Aske, Tertull.

*concinnātīcius, (-tius), 3: kunstigen forfærdiget, mensula, Appul.; — concinnātio, onis, f.; I) i Oekonomien: Tilberedelse; ∾ aquae marinae, Cato; — 2) „overf."; ∾ epistolae, (Affatning el. Nedskrivning deraf), Auson.; o. — concinnātor, oris, m.: som ordner el. bringer i Orden; ∾ capitum et capillorum, Colum.; — 2) „overf.": Opfinder el. Ophavsmand, criminum, Sidon.; — [concinno]. — concinne, adv. af concinnus: fint, smukt, artigen; ∾ et lepide vestita, Plaut.; — 2) oftest „fig." om Talen; vid. Cic. d. Or. 2, 19; ligel. ∾ et blande rogare aliquem, id. R. Com. 16; - compar., ∾ loqui, Auson.

*concinnĭtas, atis, f.; I) „alm.": kunstigen ordnet Forbindelse el. Sammenføining; concinnitates colorum, Gell.; cf. Senec. Ep. 115; — 2) i Rhetoriken: Talens Udsmykning igiennem Ordenes og Sætningernes kunstmæssige Forbindelse, Cic. Orat. 34, o. id. Brut. 83, oftere; — concinnĭter, adv.: Biform af concinne, Gell. 18, 2; o. — concinnĭtūdo, ĭnis, f., som Biform af concinnitas: Talens oratoriske Udsmykning, Cic. Inv. 1, 18; — [af concinnus].

concinno, avi, atum, 1, v. a., [concinnus]; I) „bef.": passende at ordne el. sammensøie el. istandsætte; – probe lepideque concinnatam (pallam) etc., Plaut. Men. 3, 2, 2; navnl. ogs. i Oekonomien; ∾ vinum, (tilberede el. tillave), Cato; – ∾ ludum, Plaut. Rud. 1, 2, 8; men ∾ vultum, (opsminke), Petron.; — 2) „fig."; ∾ ingenium, (uddanne), Senec. Ep. 7; — II) ogs. „alm.": at frembringe el. foraarsage; – vid. Lucr. 6, 437, o. ibd. 1117; ligel. concinnavi tibi munusculum, (har udarbeidet til dig), Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; cf. Sen. Ep. 117; men concinnat amores consuetudo, Lucr.; — b) forcl. ogs. m. tilføiet adj., ligesom reddere: at giøre dertil; – qui me insanum verbis concinnat suis, Plaut. Capt. 3, 4, 69; cf. id. Trin. 3, 2, 58.

concinnus, 3; [efter Non. af cinnus]; oprdl.: kunstmæssigen indrettet el. sammenføiet, zirlig, net, smuk, artig; df. I) objectivt; A) „alm."; – sat edepol concinna est facie (virgo), Plaut. Pers. 4, 3, 77; ∾ tectorium, Cic. Qu. Fr. 3, 1; folia concinniora (helicis), Plin. 16, 62; ∾ Samos, (det skiønne el. yndige S.), Hor.; men ∾ heluo, Cic. Pis. 10, (elegant); — B) „fig."; a) om Talen el. Foredraget: ordnet og smykket, passende el. træffende; – ∾ oratio, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 25, ogs. id. Brut. 95; ligel. reditus ad rem aptus et concinnus, id. d. Or. 3, 53; ∾ versus, Hor.; cf. id. Sat. 1, 10, 23; — b) om Personer; alii ⋯ concinniores etc., Cic. Orat. 6; cf. Nep. Ep. 5; – ogs. om en Maler, Plin. 35, 36; — II) subjectivt, ligesom commodus; ordenl. c. dat.: passende el. skikket dertil; ut tibi maxime concinnum est, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 33; – df. om Personer: som føier sig derefter, venlig el. velvillig derimod; concinnus amicis, Hor. Sat. 1, 3, 50; cf. Lucr. 4, 1272.

concĭno, cinui, 3, v. n. o. a., [cano]; I) som v. neutr.; A) „egenl.": tilsammen el. dertil at synge el. tone; – ubi concinuit (chorus), Colum.; ∾ tragoedo pronuncianti, Suet. Calig. 54; ubi signa concinuissent, Liv. 30, 5; cf. Tac. Ann. 1, 68; — B) „fig.": at stemme overens, at harmonere, inter se, vid. Cic. N. D. 2, 7; men ita fit, ut nulli duo concinant, Plin.; men cum Peripateticis re concinere (Stoicos), verbis discrepare; vid. Cic. N. D. 1, 7; — II) som v. act.: tilsammen el. harmonisk at stemme deri, lade tone el. lyde, besynge el. forherlige; – ∾ carmina nuptilia, Catull., laudes Jovis, Tibull.; cf. Hor. Od. 4, 2, 33 o. 41, ogs. Cic. Tusc. 1, 44; — B) df. „overf.": spaaende at synge, men alene „poet." om Fuglenes Varselsskrig; vid. Prop. 2, 21, 36, o. Ovid. Am. 3, 12, in.

1. concio, ire, s. und. concieo. — 2. concio, onis, f., [1. concio, s. concieo, besl. m. concilium]; I) „egenl.": den formeligen sammenkaldte Forsamling af Folket el. af Hæren, for at høre et Foredrag; – ∾ vocare el. advocare, Cic., Sall., o. A.; ligel. advocare concionem populi, Sall., militum, Caes.; ogs. vocare populum in concionem, plebem ad concionem, Liv.; prodire in concionem populi, Nep. Them.; – ogs. i Modsætn. af Senatet; vid. Cic. Fam. 5, 2, o. Tac. Ann. 4, 40; – men Liv. 2, 28, med Lune: in mille conciones etc.; – laudare aliquem pro concione, Sall., Liv.; – ∾ togata et urbana, Liv.; cf. Cic. Lael. 25; — II) „meton."; A) den for en saadan Forsamling holdte Tale; vid. Cic. Fam. 9, 14; ∾ habere apud milites, Caes. Liv.; ∾ habendae potestas, Cic.; – conciones hede ogs. de i et historisk Værk indlemmede Taler; vid. Quintil. 10, 1, 73; — B) Talerstolen; vid. Verr. Fl. ap. Gell. 18, 7; cf. Liv. 3, 49; ascendere in concionem, Cic. Att 4, 2.

conciōnābundus, 3, [concionor]: der holder et Foredrag i el. for en Forsamling, Liv. 21, 53, oftere, o. Tac. Ann. 1, 16. — *conciōnālis, e: hørende til el. benævnt efter en Folkeforsamling, clamor, Cic. Qu. Fr. 2, 5; ∾ genus dicendi, Quintil.; men ∾ senex, vid. Liv. 3, 72; cf. Cic. Att. 1, 16; o. — conciōnārius, 3: = frgd.; ∾ populus, Cic. Qu. Fr. 2, 3; — [af concio].

conciōnātor, oris, m.: en Folketaler, navnl. som ved sine Taler oprører Folket, Cic. Cat. 4, 5; af — conciōnor, atus sum, 1, v. dep. n., [2. concio]; I) at bivaane en Folkeforsamling, men rimel. alene Liv. 39, 16; — II) sædv. holder en Tale for el. i en Folkeforsamling; – ∾ ex turri alta, (om Dionysius), Cic. Tusc. 5, 20; ∾ superiore e loco, id., pro tribunali, Tac., apud milites, Caes., ad populum, Suet., adversus aliquem, Liv.; – ofte ogs. absol; vid. Liv. 1, 28, Tac. Ann. 11, 7, o. A.; men Cic. Qu. Fr. 2, 6, m. flgd. acc. c. inf.; — b) offenligen i en Forsamling at istemme, navnl. om Choret paa Theatret; vid. Cic. Sest. 55.

concĭpĭlo, avi, 1, v. a., forcl. Biform af concipio: griber el. tager fat derpaa, Plaut. Truc. 2, 7, 61, o. Naev. ap. Fest. — concipio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) „egenl.; A) „alm.": at tage el. gribe derom; df. at omfatte el. rumme, at optage i sig; – vid. Lucr. 6, 503; ligel. concipit Iris aquas, Ovid. Met. 1, 271; cf. Cic. N. D. 2, 55; men ∾ ventum veste, Quintil.; ∾ ignem, (fænge el. tændes), Cic., Liv.; ∾ flammam, Caes.; men erotisk: ∾ flammas pectore, Catull. 64, 92; – ∾ virus noxium, (blive forgiftet), Plin.; ∾ morbum, (blive syg), Colum.; — B) „bef." ogs.; 1) at undfange, at befrugtes, (om Mennesker, Dyr og Værter); undert. absol.; vid. Lucr. 4, 1262; saal. om Koen, Varr., om Fuglene, Ovid.; men Plin. 16, 39: (arbores) concipiunt ⋯ pro sua quaeque natura; – ligel. c. acc.; ∾ aliquem ex aliquo, Cic., de aliquo, Ovid.; cf. id. Met. 4, 611; men ibd. 10, 470: concepta crimina portat, (i. e. fetum per crimen conceptum); – ∾ ova, (om Fiskene), Plin.; omnia, quae terra concipiat, semina etc., Cic. N. D. 2, 10; — 2) ∾ furtum, i Retssproget: at udfinde det Stiaalne; df. furti concepti agere, (at anklage den, hos hvem det Stiaalne findes), Paul. Sent.; s. ogs. Gell. 11, 18; — II) „fig."; A) „overf.": at opfatte med Sanserne, navnl. med Synets Sands; – Qui haec tanta oculis bona concipio, Plaut. Poen. 1, 2, 65; — B) oftere „ment."; 1) ∾ animo el. mente, ogs. absol. concipere: aandigen at opfatte; df. a) at forestille sig noget, at tænke sig noget saa el. saa; – quod ego nunc mente concipio, Liv. 1, 36; cf. Cic. Div. 2, 39; men Quintil. 6, prooem.: illum ⋯ de quo summa conceperam ⋯ amisi; — b) at opfatte el. forstaae, at begribe el. indsee; – vid. Cic. Leg. 1, 22; men quae concipi animo non possunt: det Ubegribelige, Plin.; – fremdeles m. acc. c. inf., Cic. Off. 3, 29, o. Ovid. Met. 2, 77; men Vell. 2, 117: concepit (sc. animo), etc.; — 2) ∾ verbis, ogs. absol. concipere: med Ord at omfatte el. opfatte el. udtrykke; – vid. Cic. Off. 3, 29; ∾ jusjurandum, Liv., Tac., ogs. jurisjurandi verba, id., men Liv. 7, 5, absol.: ∾ verba: affatte el. concipere en Edsformular; ligel. ∾ vadimonium, Cic., stipulationem, Dig.; men ∾ foedus, Virg. Aen. 12, 13 (Serv.); — b) „bef." ogs. i Religionssproget: igiennem en bestemt Formular at fastsætte el. anordne, navnl. en Festdag, osv.; – quotannis is dies (Compitalia) concipitur, Varr.; Latinas ⋯ non rite concepisse (magistratus), Liv. 5, 17; s. ogs. conceptivus s. l.; ligel. ∾ auspicia, Liv. 22, 1; ∾ templa, Varr., bellum, id.; — 3) at opfatte el. optage i sit Indre, navnl. en Stemning el. Lidenskab, osv.; – ∾ mente vaticinos furores, Ovid. Met. 2, 640; men ∾ pectore tantum robur, Virg. Aen. 11, 368; ∾ aliquid spe, Liv. 23, 33; ∾ spem metumque, Ovid.; – navnl. ogs. til det Værre; qui non solum vitia concipiunt ipsi, sed etc., Cic. Leg. 3, 14; ligel. ∾ fraudes inexpiabiles, id., scelus, id.; ogs. ∾ scelus in se, id. Verr. 1, 4; ogs. ∾ flagitium cum aliquo, id. Sull. 5.

*concīse, adv.; ligesom afskaaret; bf. rhetorisk: afkortet, i korte Sætninger, Quintil. 12, 2, 11; — concīsio, onis, f.: Sønderlemmelse; bf. rhetorisk: Periodens Sønderlemmelse i enkelte korte Sætninger, Cic. Part. or. 6; o. — concīsor, oris, m.: som hugger el. fælder; ∾ nemorum, Coripp.; — bf. adj.: concīsōrius, 3: til at skære med, ferramenta, Veget.; o. — concisūra, ae, f., ligesom concisio: Sønderlemmelse; bf. a) ∾ aquarum: Vandets Fordeling, Senec. Ep. 100; — b) concisurae (móntium): Sprækker el. Revner deri, Plin. 34, 19; — [2. concido]. — concīsus, 3: partic. o. adj. af 2. concido.

*concitāmentum, i, n.: Pirringsmiddel, Senec.; — concitāte, adv.: hurtigen, ilende, agere pecus, Colum.; superl., ∾ rapere, (om Vinden), Augustin.; — 2) „fig.": heftigen, ivrigen, dicere, Quintil.; – compar., ∾ movere affectus, id.; — concitātio, onis, f.; „egenl.": heftig el. voldsom Bevægelse; ∾ remorum, Liv.; bf. sædv. „fig."; 1) „overf.": oprørsk Bevægelse, Opløb el. Opstand; – ∾ et seditio plebei contra patres, vid. Cic. Brut. 14; ∾ crebrae (multitudinis), Caes. B. C. 3, 106; — 2) „ment."; ∾ animi el. animorum: lidenskabelig Bevægelse, heftig Lidenskab; vid. Cic. Tusc. 5, 16; ligel. ∾ vehementiores animi, id.; men ∾ animorum, Liv. 9, 8: Forbittrelse el. Harme; – ogs. absol. concitatio (sc. animi), Quintil. 1, 11, 12, oftere; o. — concitātor, oris, m.: som ophidser el. afstedkommer; – ∾ turbae et tumultus, Liv. 25, 4; ∾ belli, Tac.; — bf. fem. concitātrix, icis: som hidser; – ∾ veneris eruca, Plin.; – ogs. adj.: ∾ vim habere, id.; — [concito]. — 1. concitātus, 3: partic. o. adj. af concito. — 2. concitātus, us, m., [concito], ligesom concitatio: stærk Bevægelse el. Rystelse, Sidon.

con.cĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af concieo; I) „egenl.": sætter i stærk el. rystende Bevægelse; – concitat artus (formido), Lucr.; cf. id. 3, 301; – ∾ equum calcaribus, Liv., equos in hostem, id.; ogs. ∾ equos adversos, id.; cf. id. 30, 25; ∾ se in hostem, id. 8, 39; cf. Virg. Aen. 7, 476; – „poet." ogs. om Jægerne: ∾ feras, Ovid., omne nemus, id.; ligel. „poet.": ∾ aquas eversas, (om Stormen), id.; – ∾ se in fugam, Liv.; ogs. ∾ se fuga aliquo, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ aliquid: opvække, afstedkomme, bevirke, fremkalde, (navnl. en Handling el. Tilstand el. Stemning, odl.); – ∾ bellum, Cic., Nep., Liv.; ogs. ∾ bellum Romanis, id. 35, 12; ligel. ∾ turbas alicui, Sall.; men ∾ misericordiam populi, Cic.; ∾ invidiam, odium, iram, Quintil.; ∾ seditionem et discordiam, Cic., tumultum, Caes., Liv.; ∾ morbos, Cels., pituitam, id., somnos, Plin.; — B) „ment."; ∾ aliquem: at tilskynde el. henrive el. ophidse til en vis Virksomhed el. Lidenskab el. Heftighed; a) m. ad, ogs. m. in el. adversus, etc.; – vid. Cic. d. Or. 1, 47; ∾ judicem ad fortiter judicandum, Quintil.; cf. Hor. Od. 1, 35, 16; men qui in iram concitat se, Quintil.; ∾ exercitum adversus regem, Liv. 1, 59; – ogs. c. inf., vid. Ovid. Met. 13, 226; — b) absol., dels c. abl., dels uden samme; – ∾ aliquem injuriis, Sall., multitudinem fallaci spe, Liv.; men id. 7, 8: his inter se vocibus concitati; cf. Tac. Agric. 38; – ∾ opifices et tabernarios, (bringe dem i Oprør), Cic. Flacc. 8; ligel. ∾ servitia, multitudinem, Nep.; men ∾ judices, (opp. flectere, placare, mitigare), Quintil.; — III) partic. concitatus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": som er sat i stærk Bevægelse, d. e. hurtig, ilende; – ∾ equo vehi ad hostem, Nep. Dat. 4; cf. Liv. 35, 5; – compar., ∾ conversio coeli, Cic.; superl., ∾ motus corporis, Quintil.; — B) „fig."; 1) „overf.": stærk el. heftig, navnl. om Stemmen el. Lyden o. om Foredraget; vid. Quintil. 11, 3, 175; concitatior accidens clamor, Liv. 10, 5; – concitatius (dicendi genus), vid. Quintil. 8, 3, 14; Lucanus (poëta) ardens et concitatus, id. 10, 1, 91; — 2) „ment.": oprørt, heftig, lidenskabelig; – ∾ concio, vid. Cic. Flacc. 7; concitati affectus, (opp. mites atque compositi), Quintil.; ∾ animus, (opp. remissus), id.

concĭtor, oris, m., [concieo]: som vækker el. afstedkommer; ∾ belli, Liv., Tac.; ∾ vulgi, Liv.; (men forvexles hyppigen med concitator). — 1. concĭtus, o. concĭtus, 3, f. und. concieo, concio. — 2. concĭtus, us, m., [concieo], ligesom concitatio: Driven el. Sporen; ∾ equi, Claud. Mam. — conciuncŭla, ae, f., demin. af 2. concio: lidet el. kort Foredrag for Folket, Cic. Att. 2, 16. — con.cīvis, is, m.: Medborger, (som Oversættelse af συμπολίτης), Tertull.

conclāmātio, onis, f., [conclamo]: almindeligt el. høit Skrig, Caes. B. C. 2, 26; „bef." ogs. Klageskrig, Senec.; ligel. in pl., Tac. Ann. 3, 2, oftere. — conclāmatus, 3: partic. o. adj. af conclamo. — conclāmĭto, are, v. n., intens. af flgd.: skriger høit el. stærkt, tota urbe, Plaut. Merc. 1, 1, 51.

con.clāmo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) (m. con- subject.): almindeligen el. i Mængde at raabe el. udraabe, (bef. bifaldende); – vid. Cic. Phil. 6, 1, o. Caes. B. G. 3, 18; men Cic. Flacc. 6: quod sutores et zonarii conclamarunt, etc.; ∾ victoriam suo more, (istemme et Seiersskrig), Caes. B. G. 5, 37; cf. Virg. Aen. 10, 738; ogs. m. flgd. ut c. conj., Caes. B. G. 5, 26, el. c. conj: efter d. udsaldne ut, id. B. C. 3, 6; – conclamant vir paterque, (løfte et Skrig), Liv. 1, 58; cf id. 1, 25; men Tac. Ann. 3, 74, pass.: qui (duces) ... conclamabantur, (hædredes med Bifaldsraab); — b) „bef." ogs. i Krigssproget, ∾ ad arma: kalde til Vaaben, Liv. 3, 50, oftere; – men ∾ vasa, (elliptisk, f. conclamare, ut vasa colligantur), Caes. B. C. 1, 66; ligel. absol., ibd. 67; — II) (m. con- object.): at sammenkalde, at kalde til Hielp; – ∾ socios, Ovid. Met. 13, 78; ∾ duros agrestes, Virg. Aen. 7, 504; — III) (m. con- intens.): høit el. stærkt at raabe el. skrige; – Hei mihi! conclamat, Ovid. Met. 6, 227; cf. Virg. Aen. 3, 523; men Caes. B. G. 1, 47: conclamavit, quid ad se venirent; – men „poet.": ∾ omnes deos, Senec. Oedip.; ligel. ∾ saxa querelis, (fylde dem med Skrig), Martial.; ogs. absol., Ovid. Met. 4, 691, oftere; — B) „bef." ogs. i Religionssproget; – ∾ aliquem (el. mortuum): klagende at udraabe den Dødes Navn; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 218; hertil hører ogs. Liv. 4, 40: quae (domus, f. familiae) conclamaverant suos; men „poet.", Lucan. 2, 23: corpora nondum conclamata; — b) bf. som Ordsprog: jam conclamatum est, (det er forbi, derved er intet at giøre), Ter. Eun. 2, 3, 56; — II) partic. conclamatus, 3, ogs. som adj.; (men alene efterel.); A) udskregen, d. e. bekiendt el. berømt; in superl., Sidon.; — B) „overf."; a) m. pass. Bem.: fordærvet, ulykkelig, res, Serv. ad Virg. Aen. 2, 233; — b) m. act. Bem.: fordærvelig, frigus, Macrob.

conclausus, 3, f. und. concludo. — conclāve, is, n., [clavis]: Kammer el. Værelse, Aflukke, Stald el. Bur, odl.; vid. Cic. R. Am. 23, Ter. Heaut. 5, 1, 29, o. A.; – ligel. in pl., Cic. Verr. 4, 26, Suet., o. A.; — not.: gen. pl. heterocl., conclaviorum, Vitruv.

conclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": indelukker el. indeslutter, bringer el. holder i Forvaring; – ∾ bestias delectatiònis causa, Cic. Fin. 5, 20; cf. Ter. Phorm. 5, 1, 17; ∾ aliquem in cellam cum aliqua, id., ogs. aliquem aliquo, id.; – deus intelligentiam in animo conclusit, animum in corpore, Cic. Univ. 3; – ∾ locum sulco, (omgive dermed), Virg. Aen. 2, 425; conclusa aqua, (opp. profluens), Cic.; conclusum mare, (opp. vastum el. vastissimum), Caes.; – comisk er Plaut. Trin. 4, 2, 64: qui amicos intra dentes conclusos habent, (som have glemt deres Navne); — II) „fig.";

A) „alm."; a) at opfatte el. sammenfatte deri el. derunder, at indskrænke dertil; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. Nep. Ep. 4; ligel. ∾ jus civile in parvum et angustum locum, Cic. Leg. 1, 5; cf. id. R. Com. 5; men ∾ oratorem in ea, quae etc., id. d. Or. 1, 61; cf. Ter. Hec. 4, 4, 80, o. id. Andr. 2, 3, 12; — b) at beslutte el. slutte, d. e. at ende; - ∾ epistolam, Cic.; men exitu notabili concludi, (at ende dermed), id. Fam. 5, 12; cf. id. Verr. 2, 34; — B) „bes." o. „techn."; a) i Rhetoriken: rhythmisk at afrunde el. afslutte; - vid. Cic. Orat. 59; ∾ sententias, ibd.; ligel. ∾ versum, Hor. Sat. 1, 4, 40; - men Quintil. 1, 5, 29: ∾ verbum acuto tenore, (lade ende dermed); — b) i Philosophien: at gjøre en Slutning; - deinde concludebas, summum malum esse dolorem, etc., Cic. Fin. 2, 19; cf. id. d. Or. 2, 53; men id. Div. 2, 49: concludere (eos) hoc modo: si etc.; ogs. ∾ argumentum, id. Acad. 2, 14; cf. id. Orat. 35; - men absol.: ea sumunt ad concludendum, quorum etc., id. Div. 2, 49; — not.: conclausus, f. conclusus, Colum.

conclūse, adv. af 1. conclusus; i Rhetoriken: sluttet el. afrundet; - ∾ apteque dicere, Cic. Orat. 53. — conclūsio, onis, f., [concludo]; I) „egenl.": Tillukning el. Tilslutning; A) „abstr."; ∾ palpebrarum, Coel. Aur.; - navnl. ogs. i Krigssproget: fiendlig Indslutning, Beleiring el. Blokade; - ∾ diutina, Caes. B. C. 2, 22; cf. Nep. Eum. 5; ogs. in pl., Vitruv.; — B) „concr."; ∾ portuum: deres Indfatning el. Indslutning, id. 5, 12; — II) „fig."; A) „alm.": Slutning, Ende, Ophør; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 16; — B) „bes."; 1) i Rhetoriken; a) ∾ orationis, ligesom peroratio: Talens Slutning el. Udgang el. Ende, Cic. d. Or. 2, 19; cf. Quintil. 6, in.; — b) Perioden; vid. Cic. d. Or. 2, 8, o. id. Orat. 50 o. 51, ogs. Quintil. 9, 4, 22, oftere; — 2) i Philosophien: Slutning, Syllogismus, Conclusion, Cic. Div. 2, 29, Quintil. 5, 14, in., oftere.

conclūsiuncŭla, ae, f., demin. af conclusio: svag el. forskruet Slutningssætning; - ∾ fallaces, (i. e. sophismata), Cic. Acad. 2, 24; cf. id. Tusc. 2, 18. — conclūsūra, ae, f., [concludo]: Tilslutning, Forbindelse, fornicationis, Vitruv. — 1. conclūsus, 3: partic. af concludo. — 2. conclūsus, us, m., [concludo]; ligesom conclusio: Tillukning, corporis, Coel. Aur.

concoctio, onis, f., [concoquo]: Fordøielse, Cels., Plin.; ogs. in pl., id. — concoctus, 3: partic. af concoquo. — con.coenātio, onis, f.: Sammenspisning; df. Spiseselskab, (som Oversættelse af σύνδειπνον), Cic. d. Senect. 13. — concŏlōna, ae, f., [colonus]: som boer paa samme Sted, Medborgerinde, Augustin. — concŏlor, ōris, adj. omn. gen., [color]: ensfarvet el. ligefarvet; c. dat. el. absol.; - (oftest „poet.", men alene in nom. sing.); - concolor est illis, Ovid. Met. 11, 500; ∾ populus festo, (i hvide Klæder), id. Fast. 1, 80; men ∾ oculi corpori, Plin.; - candida ··· cum fetu concolor albo ··· sus, Virg. Aen. 8, 82; ∾ humerus, Ovid., flos, id.; ∾ cicatrix, Plin. — concŏlōrans, tis, adj., [coloro]: = frgd.; ∾ figurae, Tertull. — concŏmĭtātus, 3, [comito]: ledsaget, fulgt, Plaut. Mil. gl. 4, 3, 10. — con.cōpŭlo, are, v. a.: forbinder dermed, argentum auro, Lucr. 6, 1077.

con.cŏquo, coxi, coctum, 3, v. a.; I) „alm.": koger sammen dermed el. tilsammen; c. dat., el. absol.; - sal nitrum sulphuri concoctum, Plin.; concocti odores, Lucr. 2, 852; — II) „bes." ogs.; A) „egenl.": fordøier; vid. Cic. N. D. 2, 49 o. 54; concoctum didere ··· Artubus, Lucr. 4, 635; cf. Plin. 11, 118, o. A.; — b) df. om andre Gienstande: at forarbeide el. modne, odl.; terra acceptum humorem concoquens intra se, Plin. 18, 29; navnl. ogs. i Lægesproget: ∾ suppurationes, tusses et duritias, id., (bringe til Udbrud); — B) „fig.": aandigen at bearbeide el. indøve, nøie at overlægge el. overveie; - tibi vero diu deliberandum et concoquendum est, utrum etc., Cic. R. Com. 15; cf. Sen. Ep. 84, o. Quintil. 11, 2, 43; men Liv. 40, 11: illic claudestina concocta sunt consilia, (bleve udrugede el. smedede); — b) ligesom vort: at fordøie, d. e. til Nød at finde sig deri, osv.; - ut, quem senatorem concoquere civitas non posset, regem ferret, Liv. 4, 15; cf. Cic. Fam. 9, 4; men id. Qu. Fr. 3, 9, „alleg.": ut ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam; — c) forel. ogs.: ∾ se: plage sig selv, Plaut. Trin. 2, 1, 3.

concordābĭlis, e: let at forbinde el. forene; ∾ effectus (pl.) in cantu, Censorin.; o. — concordatio, onis, f., ligesom flgd.: Endrægtighed, Vulg.; — [concordo]. — 1. concordia, ae, f., [concors]: Overensstemmelse, Endrægtighed, Harmoni; I) „egenl.": imellem Personer el. med Hensyn derpaa, Plaut. Amph. 1, 2, 13, o. ibd 3, 3, 7; equites ordini senatorio ··· concordia conjunctissimi, Cic.; cf. id. Att. 1, 14: de equestri concordia; men ibd. 18: ordinum concordiam disjunxit; cf. Liv. 41, 25; - ogs. venskabelig Forbindelse, Vell. 2, 65; — b) „meton." o. „poet.": fortrolig Ven; Et cum Pirithoo felix concordia Theseus, Ovid. Met. 8, 303; — II) „fig." om Begreber (o. Ting): Samstemmen, Harmoni, odl.; - ∾ sociata nervorum, Quintil.; cf. id. 1, 10, 12: ∾ illa dissimilium, quam vocant ἁρμονίαν; men Ovid. Met. 1, 433: ∾ discors (rerum); cf. Hor. Ep. 1, 12, 19; men Plin. 34, 42: quam (concordiam) magnes cum ferro habet; — b) ogs. lignelsesvis; quia (temperantia animos) ··· quasi concordia quadam placet et leniat, Cic. Fin. 1, 14.

2. Concordia, ae, f.: Endrægtighedens Gudinde, Grækernes Ὁμόνοια, Varr., Cic., Ovid., o. A.; - hendes ældste Tempel i Rom var indviet af Camillus a. u. c. 386, Ovid. Fast. 1, 639 flgd.; — not. a: ogs. er Concordia: Navnet paa en romersk Coloni i d. Venetianske, Plin. 3, 22; — not. b: Concordia, som romersk Tilnavn, vid. Suet. Vitell. 15. — concordiālis, e, [1. concordia]: hørende til Endrægtighed, vincula, Firmic.

concordis, e: forel. Biform af concors, Caecil. ap. Priscian. — concordĭtas, atis, f.: forel. Biform af concordia: Endrægtighed, Pacuv. ap. Non. — concordĭter, adv. af concors: samdrægtigen, congruere inter se, Plaut., vivere cum aliqua, Suet.; cf. Ovid. Met. 7, 752; - compar., ∾ bellum gerere; vid. Liv. 4, 45; superl., ∾ vivere cum aliquo, Cic. Rab. perd. 5.

concordo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [concors]; I) neutr.; A) „alm." om Personer: at stemme el. komme overens, at være enig med nogen el. med hinanden; - si concordabis cum illa, Ter. Phorm. 2, 3, 86; nec concordare potuerunt (fratres), Justin.; — B) oftere „fig." om Begreber: at stemme overens dermed, at passe dertil el. til hinanden; - per me concordant carmina nervis, Ovid. Met. 1, 518; ∾ caput cum gestu, Quintil.; - quum animi judicia opinionesque concordant, Cic. Tusc. 4, 13; — II) act.: gjør endrægtig; matrimonium bene concordatum dirimere, Dig.

con.corpŏrāles, ium, m.: som høre til den samme Corporation, Staldbrødre, Kammerater, Amm. — concorpŏrātio, onis, f., [concorporo]: Forening el. Forbindelse til et Helt, Tert. — concorpŏrĭfĭcatus, 3, [concorporo, facio]: som er forbunden til et Helt, mundus, Tert. — con.corpŏro, avi, atum, 1, v. a.: forbinder dermed el. tilsammen; - ∾ aliquid cum melle, Plin.; scopuli concorporati, Amm.

concors, dis, adj., [cor; vid. Cic. Tusc. 1, 9: aliis cor ipsum animus videtur, ex quo ··· concordes, etc.]; — I) „alm." om Personer: med lige Sindelav, endrægtig el. enig, odl.; „poet." som Epithet til Muserne, Naev., til Parcerne, Virg. Ecl. 4, 47; - ne

secum quidem ipse concors, Liv. 4, 2; florenti filiae haud concors, Tac. Ann. 11, 37; – ut multo fiat civitas concordior, Plaut. Aul. 3, 5, 7; cf. Ter. Hec. 4. 3, 11; cum concordissimis fratribus, Cic. Lig. 2; — II) „fig." om Begreber (o. Ting): samstemmig, harmonerende, odl.; – ∾ regnum duobus regibus etc., Liv. 1, 13; cf. id. 42, 10: ∾ censura; – men „poet.": ∾ anni, (som tilbringes i Enighed), Ovid. Met. 8, 709; cf. ∾ torus, Prop. 4, 5, 6; ∾ fata, Pers. 5, 49; ∾ et moderatus status civitatis, Cic.; ∾ amicitia et caritas, id.; – men om Nilstrømmen: aquis concordibus etc., Plin. 5, 10; men frena concordia equorum, vid. Virg. Aen. 3, 542; ligel. „poet.": concordi ··· sono, (enstemmigen), Ovid. Met. 5, 664; men ∾ insania, Sil. 4, 100, (lige Afsindighed).

con.crasso, are, v. a.: fortykker, liquida, Coel. Aur. — con.crebresco, brui, ĕre, v. n. inch.: tillige at tiltage el. blive heftigere; „poet." om Vinden, Virg. Cir. 24.

con.crēdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a. (o. n.): at betroe dertil, aurum alicui el. fidei alicujus, Plaut.; cf. Cic. Quint. 20, o. id. R. Am. 39, (hvor det forbindes m. commendare); – men m. Lune: ∾ alicui nugas, Hor. Sat. 2, 6, 43; – ogs. „overf.": ∾ vites teneriores calido coelo, (udsætte derfor), Colum, 3, 1; — b) undert. ogs. absol., ∾ alicui: betroe sig til nogen, Plaut. Pers. 3, 3, 36; cf. Prop. 1, 10, 11. — concreduo, dui, 3: forel. Biform af concredo, Plaut.

concrĕmātio, onis, f., [concremo]: Forbrændelse, Fulgent. Mythol. — concrĕmentum, i, n., [concresco]: Sammenblanding deraf, Appul. — con.crĕmo, avi, atum, 1, v. a.: forbrænder el. opbrænder tilsammen el. ganske; ∾ urbem igni, Liv. 6, 33; ogs. ∾ homines vivos igni, id. 3, 53; ∾ domos super se ipsos, id. 21, 14.

*concrĕpātio, onis, f.: Larmen el. Larm, el. Skrald, scabillorum, Arnob.; o. — concrĕpĭto, are, v. n. intens.: stærkt at larme el. brage, odl., Prudent.; af — con.crĕpo, ui, ĭtum, 1, v. n. o. a.; I) oftest som v. neutr.: at larme el. skralde, at knage el. brage, odl.; – concrepuit ostium, Plaut., Ter.; scabilla concrepant, auleum tollitur, Cic. Coel. 27; ∾ armis, Caes. B. G. 7, 21; cf. Liv. 28, 29: ∾ gladiis ad scuta; men ibd. 8: ubi hostium arma concrepuissent, (ved første Vaabengny); – ogs. om de sammenslagne Cimbler, Prop. 3, 18, 6, Ovid.; – ∾ digitis, (slaaer Snip el. Knebs med Fingrene), vid. Cic. Off. 3, 19; cf. id. Agr. 2, 30; — II) som v. act.: lade tone el. larme, tonende el. larmende at slaae sammen; Temesaeaque concrepat aera, Ovid. Fast. 5, 441; cf. Martial. 11, 17.

concrescentia, ae, f.: Fortykning, aquae, Vitruv. 8, 3; af — con.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.; I) „alm.": at voxe sammen; df. A) om et flydende Legeme: at blive tyk el. fast el. haard; – vid. Lucr. 6, 627; men saxo concrevit oborto, (om den til Sten Forvandlede), Ovid. Met. 5, 202; cf. ibd. 673; – navnl. ogs. om Vandet: at fryse, at blive til Is; vid. Cic. N. D. 2, 10, o. Lucr. 6, 495; – quum lac concrevit, (er løben sammen), Colum.; cf. Ovid. Met. 12, 436; – concrevit frigore sanguis, (størknede), Virg. Aen. 12, 905; cf. ibd. 2, 277; — B) om Delenes Forbindelse: at voxe sammen el. opstaae el. forme sig deraf; – vid. Lucr. 1, 814, Virg. Ecl. 6, 34, o. Cic. Tusc. 5, 21, ogs. ibd. 1, 24; ligel. m. ex, id. N. D. 3, 12 o. 14; cf. Tac. Ann. 13, 57; — b) ogs. „alleg.": illud funestum animal ··· ex civili cruore ··· concretum, Cic. Pis. 9; — II) „bef." (m. con- intens.): stærkt at voxe el. tiltage el. udbrede sig); – Porro aliud concrescit, et e contemptibus exit, Lucr. 5, 831; quanto prolixior in pecore concrescit (lana), tanto etc., Colum. 7, 3; — III) partic. concrētus, 3, ogs. som adj.: fast, tyk, haard; – nihil concretum (in animis) etc., vid. Cic. Tusc. 1, 29; ∾ aër: tyk Luft, (opp. fusus el. extenuatus), id. N. D. 2, 39; ligel. pingue et concretum coelum, id.; ∾ mare, (tilfrosset), Plin.; cf. Liv. 21, 36, o. Virg. Ge. 2, 376; ∾ lac, (sammenløben), id.; ∾ sanguis, (størknet), Ovid.; men ∾ dolor, id. Pont. 2, 11, 10, (som ikke bryder ud i Taarer); ∾ ossa, (uden Hulhed, uden Marv), Plin. 7, 18; – compar., concretius aequo (semen), Lucr. 4, 1240; ∾ spuma lactis, Plin. 11, 96; — not.: inf. sync. concresse, f. concrevisse, Ovid. Met. 7, 416.

concrētio, onis, f., [concresco]; I) „abstract"; A) Fortykning, (opp. liquor), Cic. Univ. 14; — B) Forbindelse, Sammenhæng; – dum individuorum corporum concretionem fugit (Epicurus), id. N. D. 1, 25; — II) „concret": det Legemlige, det Materielle, Materien; – segregata ab omni concretione mortali (mens divina), Cic. Tusc. 1, 27. — 1. concrētus, 3: partic. o. adj. af concresco. — 2. concrētus, us, m., [concresco]: Fortykning, at blive tyk el. stiv; – ∾ albicantis succi, Plin. 12, 35; — 2) bef.: ogs. Rodfæstelse, el. at slaae Rødder; nec ··· Concretum patitur hiems radicem affigere terrae, Virg. Ge. 2, 318, (Voss.; al. concretam etc., vid. Heyn.).

con.crīmĭnor, atus sum, 1, v. dep. (a.): heftigen at anklage el. beskylde, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 89. — con.crispo, (avi), atum, 1, v. a.: kruser el. hvirvler, sætter i en kruset el. hvirvlende Bevægelse; (men alene in partic. praes. o. perf.); – concrispati cincinni, Vitruv.; humores se concrispantes, (Vandstraaler), id.; men tela concrispans, (i. e. vibrans), Amm. — con.crŭcio, are, v. a.: tillige el. tilsammen at martre el. qvæle; vid. Lucr. 3, 149. — concrustātus, 3, [crusto]: helt overtrukken med en Skorpe, Amm.

concŭbātio, onis, f., [concubo]: Liggen el. at ligge, lecti, (i Sengen), Coel. Aur. — concŭbina, ae, f. und. concubinus. — concŭbīnālis, e: bolersk, utugtig, illecebrae, Sidon.; o. — concŭbīnātus, us, m.: Kjønsforbindelse udenfor Ægteskab, en Medhustrues el. Frilles Stand el. Stilling, (opp. matrimonium o. adulterium); – aliquam in concubinatum sibi emere, Plaut. Poen. prol.; cf. id. Truc. 3, 2, 61, o. Dig.; — 2) ∾ nuptarum, (f. adulterium), Suet. Ner. 28; af — concŭbīnus, i, m., o. -a, ae, f., [concubo]: som udenfor Ægteskab har legemlig Omgang med nogen; — 1) in m., Catull., Quintil., Plin., o. A.; — 2) in fem., Plaut., ogs. Cic. d. Or. 1, 40, o. Dig.; – ogs. undert. f. scortum, Tac. Hist. 1, 72, o. Suet. Dom. 22.

concŭbĭtālis, e, [concubitus]: hørende til legemlig Omgang, sationes, Tertull. — *concŭbĭtio, onis, f.: = concubitus, Hygin.; — concŭbĭtor, oris, m.: = concubinus, Salvian.; o. — concŭbĭtus, us, m.: at ligge sammen el. i den samme Seng, Prop. 4, 8, 36; – df. sædv. Kjønsforbindelse el. legemlig Omgang; vid. Cic. N. D. 1, 16, o. Liv. 4, 2, ogs. Virg., Ovid., Hor., o. A.; – ogs. om Dyrenes Parring, Virg. Ge. 3, 130, Colum., o. A.; — 2) „overf."; ∾ dentium, (deres Tæthed), Coel. Aur.; — [concubo].

concŭbium, i, n., s. und. flgd. — concŭbius, 3, [concubo]: hørende til Sengetid el. til Sovetiden; men altid i Forbindelsen: concubia nocte, (under den første Søvn el. Sovetid), Cic. Div. 1, 27, Liv., Tac., o. A.; ogs. nocte in concubia, Plin.; — 2) df. subst. concubium, i, n.; a) (sc. tempus): den første Sovetid; quod omnes fere tum cubarent, Varr.; cf. Plaut. Trin. 4, 34, 4; — b) f. concubitus: legemlig Omgang, Enn. ap. Non., Gell. 9, 10.

concŭbo, ui, ĭtum, 1, v. n.; I) oprdl.: i Mængde at ligge sammen el. paa samme Sted; – ubi etc., Euandri profugae concubuere boves, Prop. 4, 1, in.; — 2) df. sædv. at dele Seng med nogen, navnl. med

Hensyn paa legemlig Omgang); - ∾ cum aliqua, Cic., Ovid.; men ∾ deae (dat.), Prop.; ogs. ∾ cum aliquo, Cic., Ovid.

conculcātio, onis, f.: Træden el. at træde el. at stampe deri, (navnl. i Vand), Plin. 8, 26; af — conculco, avi, atum, 1, v. a., [calco]: træder el. stamper fast el. tilsammen; - ∾ vinaceos in dolia, Cato; — II) oftest „fig."; A) „overf.": nedtræder el. mishandler; - conculcari··· miseram Italiam etc., Cic. Att. 8, 11; ∾ aliquem; vid. id. Flacc. 22; — B) „ment.": nedtræder, forsmaaer, foragter; - vid. Lucr. 5, 1139; ∾ lauream, Cic. Pis. 25; cf Senec. Ep. 23. — concumbo, ĕre, v. n., [af inus. cumbo, i. e. cubo]: at lægge sig derhos, (neml. med Hensyn paa legemlig Omgang); c. dat., Ovid. Met. 10, 338; absol., Juvenal. 6, 406. — concŭmŭlātus, 3, [cumulo]: sammenhobet; ∾ coma in verticem, Tertull.

concŭpiens, tis, adj. partic., [cupio]: som heftigen attraaer el. begierer noget, (for- o. efterel.); - concupientes regni (Romulus et Remus), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; men concupiens, c. inf., Capitol. Max. 13. — *concŭpiscentia, ae, f.: heftig el. lidenskabelig Attraa el. Begierlighed, Tertull.; o. — concŭpiscentīvus, 3: som heftigen el. lidenskabeligen attraaer el. begierer noget, (som Oversættelse af ἐπιθυμητικός), Tertull.; af — concŭpisco, īvi o. ii, itum, 3, v. a., inch. af cupio: begierer el. attraaer heftigen el. med Lidenskab; - ordenl. c. acc., dog ogs. c. inf., ogs. absol.; - vid. Sall. Cat. 51; ∾ laudem humanitatis potius, quam voluptatem ultionis, Quintil. 5, 13, 6; ∾ dominationem, Suet., majora, Nep. Paus. 1; cf. Hor. Epod. 3, 19; - quum est pecunia concupita, Cic. Tusc. 4, 11; cf. ibd. 4, 6: aliquid concupitum adipisci; cf. Liv. 1, 56; — b) c. inf., el. absol.; vid. Cic. N. D. 1, 9; men concupiscere prodire in scenam, Suet. Ner. 20; - fingebat et metum, quo magis concupisceret, Tac. Hist. 1, 21; cf. ibd. 2, 76; — II) „overf." om en Vært, Plin. 8, 30: aquas in flore maxime concupiscit (faba); df. — concŭpītor, oris, m.: som heftigen attraaer noget; - ∾ rerum alienarum, Firmic. — concupitus, 3: partic. af concupisco.

con.cūrātor, oris, m.: Medcurator, Dig. — con.cūro, are, v. a.: besørger med Omhu; ut ··· haec concuret coquus, Plaut, Bacch 1, 2, 33.

con.curro, curri, (cucurri), cursum, 3, v. n.; I) i Mængde el. almindeligen at løbe el. komme sammen el. derhen; - si etc., tota Italia concurret, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 5; cf. Nep. Dion. 10; men concurrunt laeti mi obviam ... omnes, Ter. Eun. 2, 2, 25; cf. Caes. B. G. 6, 13; ∾ ad curiam, Cic., Liv., in Capitolium, Suet.; ∾ ad arma, Caes.; cf. Cic. Phil. 10, 10, o. Nep. Eum. 3; — B) df. ogs.; a) „poet.": ligesom at løbe med, at ledsage i Løbet; - men Prop. 3, 9, 17, „alleg.": Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae, (hvem Kampprisen ligesom følger i Hælene); — b) „overf.", ligesom confugere: at tage sin Tilflugt dertil, aliquo, Cic. Att. 8, 3; cf. Justin. 19, 1; — II) at løbe mod hinanden, at løbe el. træffe sammen; A) om Personer o. navnl. i Krigssproget: fiendligen at angribe el. gaae løs paa nogen el. paa hinanden; - m. inter se, el. cum aliquo, el. contra aliquem, el. alicui, ogs. absol.; - concurrunt equites inter se, Caes.; cf. Liv. 26, 51, Virg. Aen. 10, 436, o. A.; - cum hoc concurrit ipse Eumenes, Nep. Eum. 4; cf. Liv. 8, 8, o. A.; men ∾ audacissime contra tantam multitudinem, Auct. B. Afr. 6; - Bellatrix audet viris concurrere virgo, Virg. Aen. 1, 493; saal. ofte „poet."; vid. ibd. 10, 8, o. Ovid. Met. 5, 89, oftere; dog ogs. Liv. 24, 15; - endel. absol.: cum signis infestis concurrunt, Sall. Cat. 60; cf. Liv. 6, 7, oftere, o. A.; ligel. ∾ ex insidiis, Liv.; ligel. in pass. impers.: utrimque ··· concurritur, Sall. Jug. 53; cf. Hor. Sat. 1, 1, 7, o. A.; — b) df. „overf." i Retssproget: at giøre lige Fordring, at concurrere; - si non sit, qui ei concurrat, Dig.; filia in hereditatem patri concurrit, ibd.; ∾ in pignus, ogs. ∾ in pignore, ibd.; — 2) om Ting: at løbe el. træffe el. støde sammen; - ∾ nubes, vid. Lucr. 6, 97 o. 116; cf. Liv. 37, 30; men Ovid. Met. 7, 62, om Symplegaderne: mediis concurrere in undis ··· montes; men concurrit dextera dextrae, (om Bifaldsklap), Hor. Ep. 2, 1, 205; men labia concurrunt, (lukke sig), Senec. Ep. 11; aspere concurrunt litterae, (opp. diducuntur), Cic. d. Or. 3, 43; — B) „fig." el. om Begreber; 1) „alm.": at træffe sammen, tillige at indtræffe el. slaae ind; - multa concurrunt simul, etc., Ter. Andr. 3, 2, 31; cf. Cic. Off. 1, 14, o. id. Planc. 32; men id. Att. 16, 3: ut non concurrerent nomina, (at Betalingsterminerne ikke traf sammen); — 2) „bef."; a) i Retssproget: at stemme overens dermed; - quoties concurrit cum veritate (praesumptio), Dig.; — b) men ogs. omvendt: at støde sammen, at komme i Strid med hinanden; quum alia ··· inter se ipsa concurrant, Quintil. 12, 2, 15; cf. Sen. Oed. 830.

concursātio, onis, f.; 1) Sammenløb el. Tilløb; - cum multa concursatione (sc. populi), Cic Brut. 69; ∾ percontantium, id. Agr. 2, 34; — 2) Løben el. at løbe paa el. imod hinanden; vid. Liv. 41, 2; — b) df. „overf.": Sammentræffen el. Overensstemmelse, somniorum, Cic. Div. 2, 71; — 3) Løben el. at løbe el. drage el. reise hid og did; - vid. Liv. 5, 40, ogs. Cic. Verr. 1, 30, (hvor plur.); men ∾ decemviralis, id. Agr. 3, 1, (deres Omreisen i Provindserne); - ogs. i Krigssproget: de lette Troppers Omstreifen, Curt. 8, 14; — b) ogs. „overf.": ∾ exagitatae mentis: det oprørte Sinds Ængstelse el. Uro, Senec. Ep. 3; o. — concursātor, oris, m.: som streifer hid og did; df. i Krigssproget: etslags Forpost el. Jæger, Liv. 27, 18, oftere; — df. adj. concursātōrius, 3: hørende til denne Vaabenart, pugna, Amm.; — [concurso].

concursio, onis, f., [concurro]: Løben el. at løbe sammen el. paa hinanden, Sammentræffen el. Sammenstød, atomorum, Cic., stellarum, Gell.; ∾ crebra vocum, Cic. Orat. 44; men in pl.: ∾ vocalium, Auct. ad Her. 4, 12; — 2) den rhetoriske Figur, hvorved d. sidste Ord oftere gientages, (συμπλοκή); ∾ et impetus in eadem verba, Cic. d. Or. 3, 54.

con.curso, are, v. n. o. a.; I) stærkt el. i Mængde at løbe sammen el. samle sig; vid. Lucr. 3, 396; — II) oftere: at løbe el. streife el. reise hid og did; A) som v. neutr.; vid. Cic. R. Am. 29; ∾ circum tabernas, id., per vias, Liv.; quum concursant praetores, (ere paa Reiser i Provindserne), Cic. Verr. 5, 12; — b) ogs. i Krigssproget: at streife, odl., Liv. 28, 2; — B) som v. act.: at drage omkring for at besøge, at bereise, odl.; quum omnes fere domos omnium concursent, Cic. Mur. 21; ∾ et obire provincias, (om Prætorerne), id. Verr. 5, 31; men ∾ lectos el. grabatos omnium, vid. Cic. Div. 2, 63.

concursus, us, m., [concurro]; I) Sammenløben el. Sammenløb, Tilløb, Opløb; - fit concursus per vias, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 78, o. Liv. 2, 56; - ogs. in pl.; concursus fiunt ex agris, ex vicis, etc., Cic. Att. 5, 16; cf. Nep. Phoc. 4; — II) Løben el. at løbe paa el. imod hinanden, Sammenstød el. Sammentræf; A) „alm."; 1) om Personer, navnl. i Krigssproget: Sammenstød el. Træfning; - vid. Caes. B. C. 3, 92; ∾ exploratorum, Tac. Hist. 2, 24; - ogs. absol.: primo concursu, Nep. Cim. 2; men ∾ proelii, id. Thras. 1; - ogs. m. Lune om de Lærdes Strid: concursum omnium philosophorum sustinere, Cic. Acad. 2, 22; — 2) om Ting: Sammenstød, (nubium), vid. Lucr. 6, 161 o. 172; cf. Ovid. Met. 11, 436, (hvor pl.), ogs. ibd. 15, 811; - ∾ fortuitus (atomorum), Cic., Quintil.;

∾ navium, Caes., Liv.; ∾ oris, (naar Munden trækker sig sammen), Quintil.; ∾ asper verborum, Cic.; ∾ vocalium, Quintil.; - ∾ quinque amnium in unum, Plin.; — B) „bef." o. „overf." om Begreber; a) Sammentræffen, Forbindelse; - ∾ tanto honestissimorum studiorum etc., Cic. Fin. 2, 34; men id. Fam. 5, 13; „alleg.": vi tempestatum et concursu calamitatum, etc.; — b) i Retssproget: den samme el. lige Retsfordring, Concurrens, odl.; cf. Cic. Part. or. 30, in. — con.curvo, avi, 1, v. a.: at krumme el. bøie sammen, Laber. ap. Macrob.

*concussibilis, e: som lader sig ryste, Tert.; — concussio, onis, f.: Rystelse, vasorum, Colum.; men ∾ vasta, (om et Jordskælv), Senec. Qu. N. 6, 25; — II) i Retssproget o. „overf.": Truen el. Trusel, (for at afpresse nogen Penge), Dig.; — concussor, oris, m.: som ved Trusler afpresser nogen Penge, Tertull.; o. — concussūra, ae, f.: = concussio nr. II, Tertull.; — [concutio]. — 1. concussus, 3: partic. o. adj. af concutio. — 2. concussus, us, m.: Rysten el. Rystelse; in abl. sing.; Lucr., Plin.

concŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio; cf. cur o. quare]; I) ryster meget stærkt; A) „egenl.", (men oftest „poet."), navnl. om Tordenen; - vid. Lucr. 5, 551, o. id. 6, 358, oftere; cf. Ter. Eun. 3, 5, 42; ligel. om Jordskælv; vid. Lucr. 5, 1236, o. Liv. 3, 10, ogs. Suet. Ner. 20; - ∾ caput el. caesariem el. comam, Ovid.; cf. id. Met. 2, 755; ∾ arma manu, (svinge), id., tela lacertis, id.; ∾ aliquem certo arcu, (træffe), Prop. 1, 7, 15; men ∾ frameas, larmende at ryste, Tac. Germ. 11; — B) „fig."; 1) „overf.": forstyrrende at ryste, at forstyrre el. svække, remp., Cic. Phil. 2, 42, opes Lacedaemoniorum, Nep. Ep. 6; cf. Liv. 23, 44, o. Tac. Ann. 14, 43; — 2) „ment."; a) ligesom excito: vækker, opmuntrer, sætter i Virksomhed; - fecundum concute pectus, etc., Virg. Aen. 7, 333; cf. Juvenal. 10, 323, o. Flor. 3, 1; men Hor. Sat. 1, 3, 35: te ipsum Concute, num etc., (prøv el. undersøg dig selv); — b) heftigen at ryste el. bevæge nogens Indre; hvf. Senec. Tranqu. 2, in pass.: non concuti, (at bevare sin rolige Fatning); - oftere: at forfærde el. ængste; terrorem, metum concutientem, definiunt, Cic. Tusc. 4, 8; cf. Sall. Cat. 24; - ofte ogs. „poet.": casu concussus acerbo, Virg. Aen. 5, 700; ligel. in pass. c. acc. graec.: Hoc concussa metu mentem etc., ibd. 12, 458; cf. Hor. Sat. 2, 3, 295; — c) i Retssproget: truende at ængste nogen, (for at afpresse ham Penge), Dig.; — II) at slaae sammen el. imod hinanden; - utrum cavae manus concutiantur, an planae et extentae, Senec. Qu. N. 2, 28; — III) partic. concussus, 3, ogs. som adj.: heftig el. hidsig, odl.; Pallas aliquanto concussior, Capella.

condălium, i, n, [κονδύλιον; cf. calix, κύλιξ]: etslags Ring, som Slaverne pleiede at bære, Plaut. Trin. 4, 4, 7 o. 15. — condĕcenter, adv.: sømmeligen, passende, dicere aliquid, Gell. 16, 12; (al. conducenter), inc.; af — condĕcens, tis: partic. o. adj. af flgd. — con.dĕcet, ēre, v. impers.: det sømmer sig; ligesom decet, c. acc. pers. o. inf. rei; (men alene forcl.); vid. Plaut. Truc. 2, 1, 16, o. id. Amph. 2, 2, 90; — II) df. partic. condecens, tis, som adj.: sømmelig el. passende; - ∾ loca (monstrare), Amm., inc.; - compar., ∾ habitus, Auson. — con.dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.: omhyggeligen at udsmykke el. forskiønne; ∾ ludos scenicos, Ter. Hec. 2 prol.; ∾ loca picturis, poët. ap. Plin.; - disciplina condecorata ... eruditionibus, Vitruv. — con.dēliquesco, ēre, v. n.: ganske at smelte sammen, Cato.

*condemnābĭlis, e: forkastelig, Pallad.; — condemnātio, onis, f.: Domfældelse, (opp. absolutio); ∾ pecuniaria, Dig.; o. — condemnātor, oris, m.: som domfælder; ∾ delicti, Tertull.; — 2) som bevirker en Domfældelse, d. e. en Anklager; ∾ Claudiae, Tac. Ann. 4, 66; — [flgd.].

condemno, avi, atum, 1, v. a., [damno]; I) i Retssproget; A) „alm.": domfælder, fordømmer; - absol., el. c. gen., el. c. abl., el. m. de, sild. ogs. m. ad el. in el. ut; - cur metueret, ne condemnaretur? Cic. R. Com. 9; men id. Verr. 2, 8: hominem Veneri absolvit, sibi condemnat, (frifinder ham for Bøder til Gudinden, men dømmer ham til at betale sig Pengene); - condemnatus injuriarum, ibd.; cf. id. Fam. 6, 6; ∾ aliquem capitis, id., rerum capitalium, id. Sest. 39; - ∾ aliquem eodem crimine, id. Fam. 2, 1, capitali poena, Suet. Dom. 14, certa pecunia, Dig.; - ∾ aliquem de alea, (for Spil el. som Spiller), Cic. Phil. 2, 23, de ambitu, Suet. Caes. 41; - ∾ aliquem ad metalla, ad bestias, id. Calig. 27, ad pecuniam, Dig., in antliam, Suet. Tib. 51; condemnatus, ut pecuniam solvat, Dig.; — B) „bef." ogs.: bevirker nogens Domfældelse; - hoc uno crimine illum condemnem, necesse est, Cic. Div. in Caecil. 10; cf. Suet. Tib. 8, o. id. Vitell. 2; — II) udenf. Retssproget: at forkaste el. misbillige; - vestra solum legitis ..., ceteros, causa incognita, condemnatis, Cic. N. D. 2, 29; cf. id. Pis. 17; - ogs. c. gen.; summae iniquitatis condemnari se debere, nisi etc., Caes. B. G. 7, 19; cf. Cic. d. Or. 1, 38.

condensātio, onis, f., [condenso]: Fortykkelse, Coel. Aur. — condenseo, ēre, v. a., poetisk Biform af flgd., Lucr. 1, 393. — condenso, are, v. a.: at giøre tyk el. tæt el. fast, at trykke el. presse sammen; - ∾ se in unum locum, (om Faarene), Varr.; ∾ aciem, Auct. B. Afr. 13; af — condensus, 3: meget tæt el. fast el. compact; vid. Lucr. 4, 55; ∾ corpore nubes, id.; ∾ conciliatu, id.; ∾ aciem (irrumpere), Liv. 26, 5; ∾ columbae, (i en tæt Klynge), Virg.; cf. id. Aen. 8, 497; ∾ vallis arboribus, Liv. 25, 39. — con.depso, ui, 3, v. a.: at ælte tilsammen; ∾ haec una bene, Cato. — con.descensio, onis, f.: Nedstigelse el. Nedladelse, Cod. Just.

con.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) at aftale med nogen el. med hinanden, (navnl. i d. ældre Statssprog); - c. dat., el. m. cum, el. absol.; - saal. i en gammel Formular, Liv. 1, 32: quarum rerum ... condixit pater patratus P. R. Qu. patri patrato priscorum Latinorum etc.; ligel. Cincius ap. Gell. 16, 4: status condictusve dies cum hoste; men Tac. Germ. 11: sic constituunt, sic condicunt; - men om et Salg: quaedam, etiam si non condicantur, praestanda sunt, Dig.; — B) df. ogs. a) forkynder; sacerdotes ... quum condicunt in diem tertium, etc., Gell. 10, 24; — b) alicui (ad coenam el. coenam): at indbyde sig til Maaltid hos nogen; - vid. Plaut. Men. 2, 2, 15, o. Cic. Fam. 1, 9, ogs. Suet. Tib. 42, o. id. Claud. 21; — 2) quum hanc operam condicerem, (da jeg lovede dette Arbeide, d. e. overtog samme), Plin. praef., inc.; — II) „bef."; A) i Retssproget; ∾ alicui aliquid: at forkynde nogen, at man kræver noget tilbage; df. at tilbagefordre el. opsige; ∾ alicui pecuniam, Dig.; — b) sild.: enstemmigen at sige el. paastaae noget, Tertull. — condictĭcius, (-tius), 3: hørende til en Tilbagefordring el. Opsigelse, actio, Dig.; af — condictio, onis, f., [condico], i Retssproget: Tilbagefordring, Opsigelse, Dig.

condigne, adv.: aldeles værdigen el. passende; a) absol.; vid. Plaut. Men. 5, 5, 8; ∾ atque recte loqui, Gell.; — b) c. abl.; Noctu ut condigne te cubes, Plaut. Cas. a. 1, v. 42; af — con.dignus, 3: aldeles værdig el. passende; a) absol., Plaut. Amph. 1, 3, 39; ut quae tibi dicantur, condigna sint, Plin. praef.; — b) c. abl.: dum condignam te sectaris bestiam, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 25; cf. Gell. 3, 7.

condīmentārius, 3: hørende til Krydderier, cae-

pae, Plin., genus, id.; — b) df. subst. condimentārius, i, m.: som tilbereder Kryderier, en Krydderihandler; af — condimentum, i, n., [condio]: Krydderi; vid. Plaut. Pseud. 3, 2, 31, flgd.; ∾ arida, Colum., viridia, id.; cibi condimentum esse famem, potionis sitim, Cic. Fin. 2, 28; — 2) ogs. „alleg.": optimum condimentum aerumnae est animus aequus, Plaut.; men ∾ omnium sermonum facetiae, Cic.; cf. id. Lael. 18.

condio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a., [Biform af condo]; I) „egenl."; A) „alm.": nedlægger til Opbevaring, (navnl. Frugter, odl.); - ∾ corna, pruna, etc., Colum.; ∾ caules vitium in aceto et muria, Plin.; — b) ∾ mortuos, (om Ægyptierne), Cic. Tusc. 1, 45; — B) „bef.": tilbereder med Omhu, krydrer (navnl. Spiserne), gjør velsmagende, odl.; - ∾ coenam, Plaut.; ∾ herbas, fungos, etc., vid. Cic. Fam. 7, 26; men male conditum jus, (ildesmagende, mislykket), Hor. Sat. 2, 8, 69; - conditum vinum, Dig.; df. absol. conditum, i, n., (sc. vinum): Kryddervin, Plin. 14, 19; — b) unguenta summa suavitate condita, Cic. d. Or. 3, 25; — II) „fig.": omhyggeligen at uddanne el. smykke, at gjøre behagelig el. antagelig: - duo sunt, quae condiunt orationem, verborum numerorumque jucunditas, Cic. Orat. 55; ∾ gravitatem comitate, id. d. Senect. 4; men ∾ urbanitatem ambiguitate, Quintil.; — III) partic. conditus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": velsmagende; - conditiora facit haec ··· venatio, Cic. d. Senect. 16; — B) „bef." om Foredraget: zirlig, smykket, krydret; - nimium condita oratio, Quintil.; f. ogs. Cic. d. Or. 2, 56, o. id. Brut. 29, (beggesteds in compar.).

condiscĭpŭla, ae, fem. til condiscipulus: Skolesøster, Martial. 10, 35, Appul. — condiscĭpŭlātus, us, m.: Skolekammeratskab, Nep. Att. 5, o. Justin. 12, 6; af — condiscĭpŭlus, i, m.: Skolekammerat, Cic., Nep. Att. 1, Quintil., o. A.

condisco, dĭdĭci, 3, v, a. (o. n.); 1) lærer el. studerer med nogen (alicui), Appul.; — 2) lærer el. studerer omhyggeligen el. fuldstændigen, indøver ved at lære; - c. acc., oftere c. inf., ogs. m. Relativsætning; - ∾ modos, Hor. Od. 4, 11, 34; cf. Suet. Ner. 20; - ∾ merum bibere, Plaut.; cf. Cic. Planc. 5 fin., o. Hor. Od. 3, 2, 3; men Cic. Quint. 3: ut ··· condisceret, qui pecuniae fructus esset; — b) „overf." om Væxterne: ligesom at vænnes dertil; ligel. c. inf.; ∾ fructum ferre, Colum.; cf. Plin. 21, 11. — condītāneus, 3, [condio]: nedlagt el. syltet, olea, Varr. — condītīcius, (-tius), 3, [condo], ligesom frgd.: nedlagt til Opbevaring; ∾ cibaria, Colum. 8, 8, (hvor dog Schneid. har conditiva).

1. condĭtio, onis, f., [condo]; oprdl.: Sammenføining el. Sammenstilling; I) „alm.": den ydre Stilling el. Tilstand el. Beskaffenhed; df. A) om Personer: Stand, Vilkaar, Livsforhold, odl.; - infima conditio et fortuna servorum, Cic. Off. 1, 13; cf. id. d. Senect. 19, o. id. Att. 15, 1; ligel. pro conditione cujusque, Suet. Aug. 17; cf. Hor. Ep. 2, 1, 152; — B) om Ting og om Begreber: Forhold el. Beskaffenhed, Vis el. Maade; vid. Lucr. 2, 300; ∾ litium, Quintil.; - ∾ aliquam vitae sequi, Cic. Rab. Post. 7; ∾ haec vivendi, Hor. Sat. 2, 8, 65; cf. Caes. B. G. 1, 28; — II) i Forretningssproget; A) „alm.": Fastsættelse el. Bestemmelse, hvorunder noget kan el. vil finde Sted; df. Betingelse el. Vilkaar, Forslag el. Tilbud, odl.; - vid. Plaut. Rud. 5, 3, 51, Caes. B. G. 1, 40; men Cic. Caecin. 14: quam conditionem vobismet ipsis ··· constituere velitis; — b) ogs. m. flgd. ut el. ne el. si; - vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14, ogs. Nep. Thras. 3, o. Cic. Arch. 10; - ligel. sub conditione, si etc., Suet. Caes. 68; cf. Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; — B) „bef." o. „overf." fra de til et Giftermaal hørende Betingelser el. Vilkaar: Giftermaal el. Ægteskab el. Parti, Brud el. Brudgom, odl.; - vid. Plaut. Aul. 2, 2, 60; ligel. conditionem filiae quaerere, Liv. 3, 45; cf. Nep. Att. 12; - df. i Retssproget, som Skilsmisseformular: conditione tua non utor, Dig.; — b) ogs. undert.: Bolskab el. Boleri, Bolerske; - vid. Cic. Coel. 15, o. Suet. Aug. 69; — III) eccl. ogs.: Skabningen el. det Skabte, Prudent., Tertull.; — not.: Skrivemaaden condicio, henviser til Afledningen af condico.

2. condītio, onis, f., [condio]; 1) Nedlægning af Frugter for at opbevares, Varr.; ogs. in pl., Cic. Div. 1, 51; — 2) Krydring el. at gjøre velsmagende, Varro; ogs. in pl.: ∾ ciborum, Cic. N. D. 2, 58.

*condĭtiōnābĭlis, e: forbunden med Betingelser, Tertull.; o. — condĭtiōnālis, e: == frgd.; oftere i Retssproget: ∾ datio, Dig.; — df. adv. condĭtiōnālĭter: betingelsesvis, concepta causa, Dig.; — [1. conditio]. — condītīvus, 3, [condo]: nedlagt for at opbevares, olea, Cat., mala, id., Varr.; ∾ cibi, Colum.; f. ogs. conditicius; — b) df. subst. conditivum, i, n.: Graven, Senec. Ep. 60.

1. condĭtor, oris, m., [condo]: som sammenføier og ordner el. forfærdiger; df. en Stifter el. Begrunder el. Ophavsmand; - ordenl. c. gen.; - ∾ Romanae arcis (Euander), Virg. Aen. 8, 313; saal. ofte om Stifterne af Byer og Stater; vid. Suet. Aug. 7, o. A.; men ∾ tanti regni (Cyrus), Justin.; - ∾ juris Romani, Liv. 3, 58, ejus sacri, id. 39, 17; ∾ libertatis Romanae, id. 8, 34; - ∾ totius negotii, (Anstifter deraf el. Ophavsmand dertil), Cic. Cluent. 26; ∾ scientiae medicorum, Senec.; — b) sild. absol.; vid. Liv. 5, 24, o. 7, 30; men ∾ humilis, (ringe Forfatter el. Digter), Tibull. 4, 1, 4; (cf. ∾ historiae, Ovid., o. A.); — 2) Conditor, efter Serv. ad Virg. Ge. 1, 21: Guddom for Markfrugternes Opbevaring. — 2. condītor, oris, m., [condio]: der gjør Spiserne velsmagende; ∾ ciconiarum, poët. ap, Schol. ad Hor. Sat. 2, 2, 49.

condĭtōrium, i, n., [condo]; 1) „alm.": Opbevaringssted, Amm.; — 2) „bef.": Gjemmested for den Afdødes Levninger; df. a) Ligkiste el. Askekrukke, Suet. Aug. 18, Plin. 37, 7; — b) Gravmæle el. Gravsted, Plin. Ep. 6, 10, Petron. — conditrix, īcis, fem. af 1. conditor: Stifterinde el. Anstifterinde, (eftercl.), Appul., Macrob., o. A. — 1. condĭtūra, ae, f., [condo]: Tilberedelse el. Forfærdigelse; ∾ vitreorum, Petron. — 2. condītūra, ae, f., [condio]; 1) Frugternes Nedlægning el. Syltning, Colum. 12, 48 flgd.; — 2) Madens Krydring, Senec. d. Ir. 3, 15. — 1. condĭtus, 3: partic. af condo. — 2. condītus, 3: partic. af condio. — 3. condĭtus, us, m., [condo]: Anlæggelse, Stiftelse, Thebarum, Censorin. — 4. condītus, us, m., [condio]: Frugternes Nedlægning el. Syltning, Colum. 2, 32.

condo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dĕdi, etc.]; oprdl.: bringer el. lægger sammen; df. I) m. Bibegr. af en Forbindelse el. Forening til et Helt: ved Sammenføining at frembringe el. bevirke, odl.; A) „egenl."; 1) om Begrundelsen af Byer og Stater: at anlægge el. grunde el. stifte el. oprette; - ∾ urbem, Cic., Sall.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 8, Suet. Aug. 47, o. A.; ∾ locum, Hor. Sat. 1, 5, 92, colonias, Vell. 1, 15, (bebygge el. anlægge: — b) df. ogs. „overf." paa Selskabet el. Indvaanerne; - ∾ gentem, Virg. Aen. 1, 33; men ibd. 7, 303, m. medial Bem.: optato conduntur Thybridis alveo, (sætte sig fast derved; vid. Serv.); — 2) ogs. „alm.": at bygge el. opføre, odl.; - ∾ sepulcrum, Hor. Epod: 9, 26, moenia, Virg., Ovid.; — B) „fig."; a) om Aandsfrembringelser: at forfatte el. bearbeide el. digte, odl.; - ∾ carmen, Liv. 27, 37, Hor., o. A.; ∾ poëma, Cic., longas Iliadas, Prop.; ∾ bella, (besynge), Virg. Ecl. 6, 7, Caesaris acta, Ovid.; men ∾

historiam, Plin., praecepta medendi, id., laudes alicujus, id., (forfatte el. bearbeide); - sjeld. absol.; Homero condente, (da Homer digtede), Plin. 13, 27; — b) om anden Aandsvirksomhed: at begrunde el. indføre el. stifte; - ∾ aurea secula, Virg. Aen. 6, 793; ∾ aeternam famam ingenio suo, Phaedr. 3, prol., (indlægge sig); — II) m. Bibegr., dels af Omsorg, dels af Bortfjernelse; A) „egenl."; 1) „alm.": lægger sammen el. tilrette forat opbevare, opbevarer, forvarer, giemmer; - condere et componere fructus, Cic. N. D. 2, 62; ∾ pecuniam, id.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 140; - ofte ogs. m. in c. acc., undert. ogs. m. in c. abl., el. c. abl. (efter d. udfaldne in), el. m. adv., osv.; - ∾ mustum in dolium, Varr., minas viginti in crumenam, Plaut., aliquem in carcerem, Liv.; men in foliis se condunt (aves), Virg. Ge. 4, 473; cf. Cic. Verr. 4, 63, Suet. Aug. 31, o. Hor. Epod. 2, 15, oftere; - ∾ aurum intro, Plaut., sortes aliquo, Cic. Div. 2, 21; - ∾ membra squalida inter frutices, Lucr. 5, 954; — b) navnl. ogs. i Oekonomien, ligesom condio: nedlægger til Opbevaring, ficus in orcas, Colum., corna in faece, Ovid.; conditum oleum pro viridi (apponere), Suet. Caes. 53; — 2) „bes." ogs.; a) skiuler, giemmer, bortfierner; - ∾ gladium, Quintil.; ∾ se sub lectum, Suet. Calig. 51; cf. Virg. Aen. 2, 401; ∾ lunam, (om Skyen), Hor. Od. 2, 16, in.; cf. Ovid. Met. 11, 255; men Condiderat vultus (sol), ibd. 2, 330; - df. ogs. „poet.": at skiule deri, d. e. at stikke ind deri; ∾ ensem in pectus, id.; cf. Virg. Aen. 9, 348; ogs. ∾ telum jugulo el. pectore, Ovid.; - men „alleg.", id. Met. 1, 729: ∾ stimulos caecos in pectore, (bringe i Raseri); — b) at forvare el. giemme, navnl. de Afdødes Levninger, d. e. at begrave el. jorde; - ∾ aliquem sepulcro, Cic. Leg. 2, 22, ogs. aliquem terra, Plin.; cf. Virg. Aen. 5, 48, ogs. Cic. Tusc. 1, 45; - „poet." ogs. ∾ umbras fraternas tumulo, Ovid. Fast. 5, 451; ∾ Manes inhumatos, Lucan.; — B) „fig."; a) at forvare el. bevare, - teneo omnia; In pectore condita sunt, Plaut. Pseud. 4, 1, 31; ut etc., sic in causis conditae sunt res futurae, Cic. Div. 1, 56; — b) „poet." ogs.: holder skiult; hvf. condita praecordia, nogens skiulte Tanker, Hor. Sat. 1, 4, 189; men „alleg." om Tiden: condetque nitentia, (skal bringe det i Forglemmelse, id. Ep. 1, 6, 25; — c) df. ogs. „poet.": ligesom at skiule bag sig, d. e. at tilbagelægge el. tilbagelade, navnl. et Tidsrum; - ∾ secla vivendo, Lucr. 3, 1103; cf. Virg. Ecl. 9, 51; ligel. Hor. Od. 4, 5, 29: ∾ diem; ligel. ∾ noctem, Sil.; men ∾ lustrum, s. und. lustrum.

condŏcĕ.făcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [condoceo]: afretter, indøver, beluas, Cic., tirones gladiatores, Auct. B. Afr.; - ogs. „fig.": ∾ animum, ut ··· possit etc., Cic. Tusc. 5, 31. — con.dŏceo, cui, ctum, 2, v. a.: oplærer el. indøver, aliquem c. inf., (nogen dertil), Auct. B. Afr. 19; - df. in pass.: ut condocta tibi sint dicta ad hanc fallaciam, Plaut. Poen. 3, 2, in.; - partic. condoctus, 3, ogs. som adj.; compar., ibd.

con.dŏleo, ēre, v. n.: overalt at føle Smerte, at være meget lidende, Tertull.; - ogs. „fig."; ∾ animo, Hieronym.; df. — condŏlesco, dolui, 3, v. n. inch.; 1) „alm.": at angribes af en stærk Smerte; vid. Cic. d. Or. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 1, 80; — 2) „bes." ogs.; a) „fig."; vid. Cic. Acad. 1, 10, o. Ovid. Trist. 5, 3, 32; — b) eccl. ogs.: at lide dermed; c. dat., Tertull. — con.dŏmo, are, v. a.: aldeles at tæmme, Prudent.

condōnātio, onis, f.: Bortskienkelse, (navnl. af Andres Gods til Uberettigede); vid. Cic. Verr. Act. 1, 4; af — con.dōno, avi, atum, 1, v. a.; I) ∾ alicui aliquid (el. aliquem); A) „alm."; 1) „egenl.": at bortskienke el. bortgive, som Skienk el. Gave at overgive, (navnl. ogs. m. Bibegreb af Uret og Vilkaarlighed); - vid. Cic. Verr. 1, 41, o. id. Agr. 2, 6; men id. Phil. 5, 3: agrorum ··· condonandi (facultas), s. acc. agros; (cf. id. Verr. 4, 47); — 2) df. „fig.": at give til Priis derfor, at hengive el. opoffre dertil; vid. Cic. Agr. 2, 15, men omvendt: ∾ omnes inimicitias reip., id. Phil. 5, 18; cf. Sall. Jug. 79, o. Caes. B. G. 1, 20; — B) „bes."; 1) „egenl.": skienker el. eftergiver, pecunias creditas debitoribus, Cic. Off. 2, 22. — 2) „fig."; a) eftergiver el. tilgiver; - ut hoc crimen nobis condonetis, Cic. Mil. 2; cf. Sall. Jug. 27, o. id. Cat. 52; — b) ∾ alicui aliquem, (at tilgive nogen for en andens Skyld); - vid. Liv. 3, 12 o. 58, ogs. Cic. Lig. 12, o. Caes. B. G. 1, 20; cf. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10; — II) ∾ aliquem aliquid (acc. resp.): beskienke nogen dermed, (sjeld. o. forcl.); - argentum, quod habes, condonamus te, Ter. Phorm. 5, 7, 54; - denne acc. resp. bliver ogs. hos pass.; quae nunc condonabitur, id. Eun. prol. 17.

con.dormio, ire, v. n.: derunder el. imedens at sove el. at faae sig en Lur; ∾ inter aliquas moras, Suet. Aug. 78; df. — condormisco, ivi, 3, v. n. inch.: ganske at sove ind el. at falde i Søvn, Plaut. Rud. 2, 7, 13, oftere; in perf., id. Most. 2, 2, 55. — condrilla, ae, f. und. chondrilla.

condūcenter, adv.: tienligen, passende; s. und. condecenter; o. — condūcibilis, e: som bidrager dertil, gavnlig el. tienlig; - m. ad, el. c. dat., el. absol.; - vid. Plaut. Epid. 2, 2, 71 o. 76, o. id. Trin. 1, 1, 3 o. 14; men Auct. ad. Her. 2, 14, in compar.: utrum ··· conducibilius, etc.; — [af flgd.].

con.dūco, xi, ctum, 3, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": at føre el. bringe sammen, at forsamle; - ∾ virgines in unum locum, Cic.; men „poet.": ∾ nubila, Ovid. Met. 1, 572; - oftest i Krigssproget: ∾ exercitum in unum locum, Caes.; cf. id. B. C. 3, 13, o. Tac. Hist. 4, 71; — 2) „bes.": sammendrager el. forbinder til et Helt; - partes conducere in unum, Lucr.; cf. id. 6, 968; ligel. ∾ plures puteos in unum, Vitruv.; ogs. absol.; ∾ lac, Colum.; cf. Ovid. Met. 4, 375; men ∾ vulnera cera, Val. Fl.; — b) ogs. „rhet.": ∾ in unum etc., Cic. Inv. 1, 40; cf. Quintil. 5, 14, 9; — B) „technisk" el. i Forretningssproget; 1) tager til Leie, leier el. forpagter, (correlat til locare: at udleie, ligesom emere til vendere); - ∾ sibi aedes, Plaut.; ∾ domum in Palatio, Cic.; ∾ nummos, Hor., pecuniam, Juvenal., (laane Penge); - ∾ coquum, Plaut., praeceptores publice, Plin. Ep. 4, 13; ∾ militem, Curt., auxilia, Liv. 30, 21; — bb) df. subst.; a) conducti, orum, m.: Leietropper, Nep. Dat. 8; ogs. alm. leiede Personer, Hor. A. P. 431; — b) conductum i, n.: Leiebolig; - habere aliquid conducti etc., Cic. Cluent. 62; — 2) forpagter el. overtager (neml. et vist Arbeide imod en vis Betaling); - redemptor, qui columnam illam ··· conduxerat faciendam, etc., Cic. Div. 2, 21; ∾ aliquem docendum, Dig.; men ∾ praebenda, quae etc., (overtage Leverancen deraf), Liv. 23. 48; ogs. om Forpagtningen af de offenlige Indtægter; ∾ vectigalia, id., Cic.; ∾ portorium, id., — II) neutr.: at bidrage el. nytte el. tiene dertil, (men alene i tredie Person sing. o. pl.); - m. in el. ad, oftere c. dat., sjeld. absol.; - quod tuam in rem bene conducat, Plaut.; ∾ in commune, Tac. Ann. 2, 38; - ∾ ad vitae commoditatem jucunditatemque; vid. Cic. Off. 1, 3; - quid sibi maxime conduceret, etc., Quintil. 11, 1, 12; ∾ proposito, Hor. A. P. 195; imbres non conducunt vitibus, Plin. 17, 2; - dubitare non possumus, quin ea maxime conducant, quae sunt rectissima, Cic. Fam. 5, 19.

*conductīcius (-tius): som er leiet, som er tagen i Sold, fidicina, Plaut., exercitus, Nep.; cf. id. Chabr. 1; - ∾ domus, poët. ap. Suet.; o. — conductio, onis, f.; 1) Sammendragning el. Forbindelse til et Helt; men alene „rhet."; ex conductionibus complecti, Cic. Inv. 1, 40; — b) df. sild. „overf." i Lægesproget, (ligesom $\sigma\pi\alpha\sigma\mu\acute{o}\varsigma$): Convulsion, Krampe; ∾ muscu-

lorum, Coel. Aur., nervorum, id.; — 2) „teknisk" el. i Forretningssproget: Leie, Forpagtning; – ∾ fundi, Cic. Caecin. 32; ∾ vectigalium, Liv. 43, 16; – men Cic. Verr. Act. 1, 6: ∾ tota renunciata est, (hint Kiøb af Dommernes Stemmer); — [conduco].

conductor, oris, m., [conduco]; 1) „alm.": en Leier, en Forpagter; – ∾ histrionum, Plaut. As. prol.; ∾ (aedificii), Cato, (agri), Colum.; — 2) „bes."; ∾ operis, Cic. Qu. Fr. 3, 12: som for en vis Sum overtager et Arbeide, en Entrepreneur; — df. fem. conductrix, icis: en Leierinde, en Forpagterske, Cod. Just. — 1. conductus, 3: partic. af conduco. — 2. conductus, us, m., [conduco]: Sammmendragning, Sammentrækning, oculorum, Coel. Aur.

conduplĭcātio, onis, f.: Fordobling; df. Plaut. Poen. 5, 5, 18, comisk, f Omarmelse; — 2) som rhetorisk Figur: Gientagelsen af det samme Ord, ἐπαναδίπλωσις, Auct. ad Her. 4, 28; af — con.duplico, avi, 1, v. a.: fordobler, divitias, Lucr.; cf. Ter. Phorm. 3, 2, 31; – comisk ogs.: ∾ corpora, (om en Omfavnelse), Plaut. Pseud. 5, 1, 18. — condurdum, i, n.: etslags Plante, Plin. 26, 14. — con.dūro, are, v. a.: hærder stærkt, giør meget haard, ferrum, Lucr. — condus, i, m., [condo]: som forvarer Spiserne; condus promus sum, procurator peni, Plaut. Pseud. 2, 2, 14.

condȳlōma, ătis, n., κονδύλωμα: Byld omkring Sædet, Cels. — condȳlus, i, m., κόνδυλος: Fingerled el. Fingerknø, Capella; — b) df. Led el. Knude paa et Rør: df. „meton.": Røret selv, Martial. 5, 78.

con.fabrĭcor, atus sum, ari, v. dep. a.: fremkunstler, originem vocabuli, Gell. 3, 19. — confābŭlātio, onis, f.: Samtale, Underholdning, Symm., Tertull.; — confābŭlātus, us, m.: = frgd., Sidon.; af — con.fābŭlor, atus sum, ari, v. dep. n. o. a.: at føre en Samtale, at sige noget i en Samtale; – ∾ cum aliqua, Plaut., de re aliqua, Varr.; men absol., Ter. Hec. 1, 2, 107; – men c. acc.: ∾ rem meam magnam tecum volo, Plaut. Cist. 4, 2, 77. — confămŭlans, tis, adj. partic., [famulor]; in pl.: som tiene sammen, Macrob. Sat. 1, 17.

confarreātio, onis, f.: en hos de ældre Romere brugelig Ægtevielse, (benævnt efter det derved anstillede Brødoffer; opp. diffarreatio); vid. Plin. 18, 3; af — confarreo, (avi), atum, 1, v. a., [farreus]: at ægtevie, (navnl. ved at anstille et Brødoffer, s. und. frgd.); cf. Tac. Ann. 4, 16. — con.fātālis, e: der bestemmes af en uundgaaelig Skiebne; vid. Cic. Fat. 13.

confectio, onis, f., [conficio]; oprdl.: Fuldendelse; df. I) „alm.": Forfærdigelse, Udarbeidelse, hujus libri, Cic. d. Senect. 1; ∾ annalium, id. d. Or. 2, 12; ∾ belli, id. Phil. 14, 1; men ∾ tributi, id. Flacc. 9, (Inddrivelsen deraf); — b) sild. ∾ olei, Pallad.; ogs. „meton.": det Tilberedede; ∾ aestuabunda, id.; — II) „bes.": Opløsning, Svækkelse, Forstyrrelse; – ∾ escarum, (Madens Opløsning i Munden), vid. Cic. N. D. 2, 54; ∾ valetudinis, id. frgm. ap. Non.

*confector, oris, m.; oprdl.: som fuldender el. tilendebringer; df. I) „alm."; ∾ totius belli, Cic. Fam. 10, 20; ∾ negotiorum, id. Verr. 2, 44; — B) df. sild. i Oekonomien: ∾ coriorum, (en Garver), Firmic.; ∾ purpurae, (Purpurfarver), Vopisc.; — II) „bes." ogs.: en Forstyrrer el. Ødelægger; ∾ ferarum, (som nedlægger dem), Suet. Aug. 43; – ∾ et consumptor omnium (ignis); Cic. N. D. 2, 15; — df. fem. confectrix, icis, omnium rerum vetustas, (som ødelægger Alt), Lact.; o. — confectūra, ae, f.: ligesom confectio: Tilberedelse el. Tillavning; ∾ mellis, Colum., Plin.; — [conficio]. — confectus, 3: partic. af conficio.

confercio, ud. perf., fertum, 4, v. a., [farcio]: stopper tæt sammen, sammentrænger; a) som verb. fin. alene sieldent; quum confercit (ventus nubes), Lucr. 6, 158; ∾ myrrham in folles, Plin.; — b) oftere in partic. confertus, 3; – inter confertas naves etc., Liv. 37, 11; ligel. id. 3, 6: agrestem confertum in arta tecta etc.; cf. Lucr. 6, 1262; — II) partic. confertus, 3, oftest som adj.; A) absol.: tæt el. tyk el. fast, (opp. rarus); vid. Cic. Acad. 2, 40; sædv. om en Mængde; vid. Liv. 29, 34; ∾ multitudo, Suet., moles, Tac. Ann. 4, 62; ∾ agmen (cervorum), Virg.; – navnl. ogs. i Krigssproget; numquam conferti, sed rari etc., Caes. B. G. 5, 16; cf. Liv. 10, 29, Virg. Aen. 2, 347, o. A.; – ogs. in compar., Liv. 9, 27; in superl., Caes., Sall.; men Sall. Jug. 101: quam maxume confertis equis (invadere); ligel. Tac. Ann. 12, 35: ∾ gradu irrupere; — B) c. abl.: opfyldt dermed el. fuld deraf; – vid. Liv. 45, 2, o. Cic. Sest. 10, ogs. Quintil. 5, 14, 27. — con.fermento, are, v. a.: stærkt at syre, at giennemsyre, Tertull.

con.fĕro, contŭli, collātum, (conl.), conferre, v. a.; I) „oprdl.": fører el. bærer el. bringer el. skaffer sammen i Mængde el. paa et vist Punkt; A) „alm."; ∾ ligna circa casam, Nep., sarcinas in unum, Caes.; ∾ illuc (i. e. in castella) parentes et conjuges, Tac. Ann. 4, 46; – men „poet.": ∾ dentes in corpore, (om Hundene), Ovid. Met. 3, 236; cf. Quintil. 3, 9, 8, o. id. 8, 5, 26; – ogs. „overf.": skriftligen at indføre deri, id. 10, 7, 32; men Liv. 4, 4: cur enim non confertis (sc. in legem), ne etc.; — B) „bes."; 1) til en bestemt Hensigt at indsamle el. sammenbringe el. bidrage; a) „egenl."; ∾ alicui munera, Nep. Ages. 7; ∾ tributa quotannis ex censu, Cic. Verr. 2, 53; ∾ in commune, ibd.; cf. Nep. Ar. 3; men sextantibus collatis in capita, (for hver Person), Liv. 2, 33; men in pass. impers.: quum et Socrati collatum sit ad victum, Quintil. 12, 7, 9; — b) „overf."; ∾ ad el. in aliquid, ogs. c. dat., ogs. absol.; ligesom συμφέρειν: at bidrage el. nytte el. tiene dertil, (oftest i tredie Person); – naturane plus ad eloquentiam conferat, an doctrina, Quintil.; ogs. m. in, id. 10, 7, 26; men Gracchorum eloquentiae multum contulisse matrem, id. 1, 1, 6; alium voci confert, Plin.; cf. id. 20, 98, o. Suet. Vesp. 6; – endel. absol.; multum etiam veteres Latini conferunt, Quintil.; non plus contulerint lecti Cicero ac Demosthenes? id.; — 2) at bringe sammen, at forbinde el. forene; a) „egenl."; undique collatis membris, Hor. A. P., in.; cf. Quintil. 8, 5, 27; ligel. e fontibus collatae aquae, Curt.; – ∾ capita, (stikke Hovederne sammen, neml. til Beraadslagning), Cic. Verr. 3, 12, o. Liv. 2, 45; men ∾ pedem, Plaut., Virg. Aen. 6, 488, ogs. ∾ gradum, Plaut.: at gaae sammen; (s. ogs. nedenf.); ∾ vires in unum, Liv. 33, 19; — b) „fig.", navnl. om mundtlige Meddelelser: ∾ inter se el. cum aliquo; – vid. Cic. Att. 1, 20, o. id. Fam. 6, 21; ∾ sermones familiares cum aliquo, id. Off. 2, 11; – conferunt consilia adolescentes, (giøre Aftale med hinanden), Ter. Heaut. 3, 1, 64; cf. Suet. Caes. 80; men ∾ injurias, (tale sammen derom), Tac. Agric. 15; – ogs. absol.; omnes sapientes decet conferre et fabulari, (bør meddele sig, odl.), Plaut. Rud. 2, 3, 8; men m. Relativsætn.: ibi conferentibus, quid … esset etc., Liv. 27, 20; — 3) fiendligen at bringe sammen dermed; oftest m. cum, o. bes. i Krigssproget; – ∾ signa cum aliquo, Cic. Pis. 21, ogs. arma cum aliquo, Nep. Eum. 11, (levere nogen et Slag); men ∾ signa inter se, Liv. 21, 1; ogs. collatis signis depugnare, Plaut.; – ∾ castra cum hoste, Liv. 26, 12; ligel. ∾ castra castris, id. 23, 28; – ∾ pedem cum pede, (kæmpe i Haandgemænge), id. 28, 2; cf. pede collato, id. 6, 12; ∾ gradum cum aliquo, id. 7, 33; – men „poet.": ∾ pectora pectoribus, (neml. i en Brydekamp), Ovid. Met. 6, 242; men absol.: Mecum confer, ait, (kæmp med mig)! Ovid. Met. 10, 603;

— b) ogſ. „overſ." paa anden Strid; non possum magis pedem conferre, ut ajunt, etc., Cic. Planc. 19; men „poet.": ∾ lites, (begynde en Trætte el. Væddeſtrid), Hor. Sat. 1, 5, 54; — 4) at bringe el. holde ſammen for at ſammenligne; at ſammenligne el. ſammenſtille; – m. cum, el. m. inter se, el. m. ad, el. c. dat, ogſ. absol.; – vid. Cic. Verr. 4, 52, id. Tusc. 1, 1, o. id. d. Or. 1, 44; men vitam inter se utriusque conferte, id. R. Com. 7; non bos ad bovem collatus similis, Varr.; ∾ magnis parva, Cic. Or. 4; cf. Lucr. 2, 1167, o. Hor. Sat. 1, 5, 44, beſ. ogſ. Cic. Off. 1, 22; – tesseram conferre si vis hospitalem, Plaut. Poen. 5, 2, 88; cf. Liv. 1, 39, o. Suet. Caes. 47; ∾ census, Plin. 7, 49; — 5) forkortende at ſammendrage, at forkorte, (men alene om Tale og Skrift); – atque in pauca ··· confer, quid velis, Plaut. Pseud. 1, 3, 44; ligel. ∾ in pauca verba, ogſ. in verba paucissima, id.; ſ. ogſ. Ovid. Fast. 1, 162, o. Suet. Caes. 44; — II) (m. con- intens., el. m. etſlags Eftertryk): at føre el. bringe el. ſkaffe el. rette derhen; A) „egenl."; 1) „alm."; ofteſt med Angivelſe af Maalet; – vid. Caes. B. G. 2, 13, o. Nep. Them. 2; ∾ iter Brundisium versus, Cic. Att. 3, 4; – ∾ se aliquo: begive ſig derhen, Rhodum, Cic., Colonas, Nep., ad aliquem, id.; cf. Liv. 9, 16; ∾ se in fugam, Cic.; ligel. ∾ se in pedes, Enn. ap. Non., Plaut., men absol. o. „alleg.": pulchre haec confertur ratis, (ſeiler ſmukt), id. Bacch. 4, 6, 27; — 2) „beſ." ogſ.; ∾ in aliquid: at forvandle dertil; vid. Ovid. Met. 4, 278, o. ibd. 12, 145, ogſ. ibd. 9, 348; — B) „fig."; 1) „alm.": at bringe el. vende el. overføre noget dertil el. derhen; – vid. Plaut. Amph. 1, 2, 16, o. Ter. Eun. 4, 6, 4; men id. Hec. 3, 1, 27: vixque huc contuleram (sc. animum: havde henvendt min Kiærlighed til hende); ∾ suspicionem in aliquem, Cic. R. Am. 35; men ∾ spes votaque sua ad deos ··· ad principum aures, Tac. Ann. 4, 39; – ∾ se ad amicitiam alicujus, (vende ſig dertil, ſøge at vinde), Cic. Brut. 81; cf. id. Arch. 3; — 2) „beſ.": henfører el. overfører dertil, anvender derpaa; ligel. m. in o. ad; – vid. Cic. Agr. 2, 23, o. Tac. Ann. 3, 72, ogſ. Cic. Manil. 4; — bb) df. ogſ. navnl.; a) at hengive el. opoffre dertil; – vid. Cic. Fam. 10, 1; ligel. ∾ omnem curam et operam ad philosophiam, ibd. 4, 3; ∾ omnes curas, cogitationes, in remp., id. Off. 2, 1; ∾ officia in aliquem, ibd. 1, 15; cf. id. Lael. 19, fin.; — b) overdrager dertil, (navnl. en Forretning el. Omſorg); ∾ curam restituendi Capitolii in aliquem; vid. Tac. Hist. 4, 53; — 3) henfører el. overfører derpaa, d. e. tilſkriver el. tillægger, giver Skyld derfor, odl.; ligel. m. ad o. in; – vid. Lucr. 6, 54, o. Cic. Planc. 14; sua vitia ··· in senectutem conferunt, id. d. Senect. 5; cf. id. d. Or. 3, 61; ∾ causam in aliquem, id., Liv.; ligel. ∾ culpam in aliquem, Cic., Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 40; — 4) henfører el. overfører, navnl. til et ſildigere Tidspunkt; df. opſætter el. udſætter el. henſkyder; ligel. m. in; – ∾ iter suum in posterum diem, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ∾ omnia in mensem Martium, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Qu. Fr. 3, 3, fin.; — b) ∾ eam pecuniam in magnum aliquod reip. tempus, (henlægge dertil); vid. Cic. Off 3, 24, fin.

con.ferrūmĭno, are, v. a.: at ſammenlodde, Plin. 27, 45. — conferte, adv., ſild. o. field. Biform af flgd.; compar., ∾ resistentes, Amm.; o. — confertim, adv.: tæt, ſammentrængt, i Maſſe; (ſædv. i Krigsſproget); vid. Sall. Jug. 50, o. Liv. 31, 43; af — confertus, 3: partic. o. adj. af confercio.

conferva, ae, f., [conferveo]: etſlags Vandplante; vid. Plin. 27, 45. — conferve.făcio, ĕre, v. a.: opheder, ſmelter, Lucr. 6, 353; af — con.ferveo, ēre, v. n.: at koge (el. at blive kogt) ſammen, Pallad.; — 2) df. „overſ." i Lægeſproget, om brækkede Ben: at groe ſammen, at helbredes, Cels.; df. — con.fervesco, ferbui, 3, v. n. inch.; 1) „egenl.": begynde at koge ſtærkt, at blive globed; – quum bis mustum conferbuerit, Colum.; men ∾ granum, (at der gaaer Varme i Kornet), Plin.; — b) „poet."; mea quum conferbuit ira, Hor. Sat. 1, 2, 71; — II) „overſ." hos Lægerne, om brækkede Ben: at groe ſammen, Cels.

confessio, onis, f., [confiteor]: Bekiendelſe el. Tilſtaaelſe; ofteſt c. gen. obj.; – ∾ errati sui, Cic.; cf. id. Cluent. 53; ogſ. in pl., id. Sest. 69; – ogſ. c. gen. subj.; ∾ illorum etc.; vid. Cic. Verr. 5, 40; cf. ∾ sua, mea, Cic., Quintil.; – ogſ. m. Objectsſætn.; vid. Liv. 1, 45, o. id. 2, 7; – ogſ. m. abſtracte Subjecter: ea confessionem faciunt, non defensionnm, Cato ap. Gell. 7, 3; — b) ogſ. ſom rhetoriſk Figur, Quintil. 9, 2, 17.

confessor, oris, m., [confiteor], (eccl.): en Bekiender af Chriſtendommen, Lactant., o. A.; df. — confessōrius, 3, (i Retsſproget); hørende til en Bekiendelſe, actio, Dig. — confessus, 3: partic. af confiteor.

confestim, adv., [beſl. m. festinus af fero]: ilende, hurtigt, uden Ophold; – vid. Cic. Phil. 5, 12; ∾ subsequi, (i Krigsſproget), Caes., Liv.; confestim ut rediit, Suet. Aug. 10; cf. Liv. 1, 12, o. Hor. Ep. 1, 12, 9. — con.festinātio, onis, f.: Ilfærdighed, Ilen, Appul. — con.fibŭla, ae, f.: Trækleмme, Cato, R. R. 12. — conficiens, tis, partic. o. adject. af flgd.

conficio, fēci, fectum, 3, v. a., [facio]; 1) giør færdig el. fuldender, forfærdiger el. bringer iſtand; A) „egenl."; 1) „alm."; – ∾ pensum (Dagværket), Plaut.; cf. Cic. d. Or. 3, 32; ∾ atque contexere villos ovium, (forarbeide), id.; ligel. ∾ aurum et argentum, Plin.; ∾ librum Graece el. Graeco sermone, (udarbeide), Nep.; ∾ bellum, Caes., Sall., iter, Cic.; cf. Nep. Eum. 8, o. Virg. Ge. 2, 541; – ∾ tantum facinus, Cic., caedem, Nep., mandata, Cic., Sall.; cf. Caes. B. G. 1, 13; men quibus rebus confectis, Sall., Nep.; — b) i Forretningsſproget: at afgiøre el. opgiøre; – ∾ cum aliquo de aliqua re, Cic. Att. 12, 19; cf. ibd. 1, 5; — 2) „beſ.": at forſkaffe el. tilveiebringe, at erhverve el. ſamle; – ∾ alicui hortos, (ſkaffe kiøbt til nogen), Cic. Att. 12, 37; ∾ exercitum, (ſamle el. bringe paa Benene), id. Manil. 21; cf. Caes. B. G. 2, 4; – ∾ pecuniam ex illa re, Cic. Verr. 1, 52; cf. id. Flacc. 9; — B) „fig."; 1) „alm.": at bevirke el. frembringe el. foraarſage; – ∾ sollicitudines alicui, Ter. Andr. 4, 1, 26; men ∾ reditum alicui, (bevirke), Cic. Fam. 9, 13; ∾ motus animorum, id. d. Or. 2, 79, (fremkalde); – ogſ. at ſætte i en Tilſtand; vid. id. Inv. 1, 55; ogſ. absol., ſ. id. Part. or. 26; — b) df. i Philoſophien: confici ex aliquo: være logiſk Følge deraf, Cic. Inv. 1, 40, Quintil.; ogſ. absol., Cic. Inv. 1, 47; — 2) „beſ." med Henſyn paa Tiden: at tilendebringe el. tilbagelægge; – ∾ annuum munus, (tilendebringe), Cic. Fam. 2, 12; men diem conficimus, Plaut. Trin. 3, 3, 78, (vi ſpilde Tiden); cf. Plin. 18, 63; — II) giør af dermed, giør Ende derpaa, opløſer el. ſvækker el. fordærver, tilintetgiør el. ombringer; A) „egenl."; – vid. Cic. N. D. 2, 54; – ∾ silvas, (om Ilden: fortære el. opbrænde), Lucr.; confici fame, frigore, (omkomme deraf), Cic. Off. 3, 6; – confectus senectute, (afkræftet af Alde), Cic., aetate, Sall., aevo, Virg.; men confectus morbo corporis ··· dolore animi, Cic. Mur. 40, cura, Ter., dolore, Catull.; – ogſ. ud. abl.: fessos confectosque aggredi, Liv. 1, 23; cf. Cic. Cat. 2, 11; – conficere Athenienses, (afkræfte el. ſvække), Nep. Lys. 1; cf. Liv. praef.; – navnl. ogſ. at ombringe el. myrde; vid. Cic. Mil. 14, Liv. 1, 25, o. A.; men ∾ feras, (nedlægge paa Jagten), Suet.; — B) „fig.": conficiet te jam verbis, Plaut. Pseud. 1, 5, 49; lectio ··· velut confecta, (ligeſom fordøiet), Quintil. 10, 1, 19; men sidus confectum, Plin. 16, 36, (hvis Indvirkning har ophørt); — not. a: perf. conj. confexim, (ſ. confecerim), Plaut. Truc. 4,

4, 39; — not. b: f. pass. confici findes ogf. conﬁeri, etc., Liv., Caes., o. A.; — III) partic. conficiens, tis, ogf. som adj.: virkende, virksom; - ∾ causa, vid. Cic. Part. or. 26; - ogf. c. gen., Cic. Fin. 5, 17; ligel. in superl., conficientissima litterarum (civitas: som fører nøiagtigt Regnskab), id. Flacc. 9.

*confictio, onis, f.: Opdigtning, criminis, Cic. R. Am. 13; — confictĭto, v. a. intens.: opdigter ivrigen, Naev. ap. Varr.; o. — confictor, oris, m.: som opdigter, Paul. Nol.; — [confingo]. — confictus, 3: partic. af confingo.

con.fĭdējussor, ōris, m., i Retssproget: Medcautionist, Dig. — confidens, tis: partic. o. adj. af confido; df. — confĭdenter, adv.; 1) „alm.": tillidsfuldt, frimodigen; - vid. Plaut. Capt. 3, 5, 6; compar., ∾ dicere de re aliqua, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 7; — 2) „bef.": frækt el. trodsigen, Ter. Heaut. 5, 3, 7; - superl., ∾ resistens, Auct. ad Her. 2, 5. — confĭdentia, ae, f., [confido]; 1) „alm.": Tillid dertil, (forel.); - ∾ scapularum, Plaut.; confidentia est, m. acc. c. inf., id. Pseud. 2, 4, 73; ogf. absol., id. Most. 2, 1, 3; — 2) „bef."; a) Selvtillid, Frimodighed; vid. Plaut. Amph. 5, 1, 2; ligel. confidentiam et vocem (defuisse sibi), Cic. ap. Non.; — b) oftere: Dumdristighed, Trodsighed; - vid. Cic. Phil. 2, 40, o. Ter. Andr. 5, 3, 5; oppon. fiducia, Quintil., metus, Suet. Calig. 51. — confĭdentĭlŏquus, 3, [confidens, loquor]: som fører en dumdristig Snak el. Tale; in compar., Plaut. Trin. 1, 2, 164.

con.fīdo, fisus sum, 3, (perf. confiderunt, Liv. 44, 13), v. n.: stoler trygt derpaa, troer el. haaber med Visched); (stærkere med spero); a) c. abl., el. c. dat.; - ∾ natura loci, Caes.; cf. Cic. Tusc. 5, 14; ∾ alio duce, Liv. 21, 4, socio Ulixe, Ovid. Met. 13, 240; - men c. dat., vid. Cic. Phil. 5, 1, o. Caes. B. C. 3, 24; ∾ fidei Romanae aut societati, Liv. 21, 19; - undert. er abl. o. dat. ikke til at skille imellem; ∾ suis bonis, Cic., militibus suis, Liv.; cf. Sall. Cat. 16 o. 52; - usædv. er acc.; terrigenas confisus avos, Stat. Theb. 2, 573; — b) m. acc. c. inf.; vid. Cic. Verr. 5, 69; ligel. spero, et hercule confido, te etc., id. Att. 6, 9; cf. Nep. Milt. 1, Caes. B. G. 1, 23, o. Liv. 4, 32; — c) endel. m. de, el. m. ut, el. absol.; - vid. Caes. B. C. 2, 5, fin.; ∾ de consuetudine civitatis, Dig.; men confidere, ut etc., Plin. Ep. 2, 5; ubi legati satis confidunt, Sall. Jug. 13; — B) „poet." ogf. om Ting; remis confisa minutis ··· cymba, Prop. 1, 11, 9; cf. Lucr. 5, 391; — II) partic. confidens, tis, ofte ogf. som adj.: fuld af Selvtillid; df. A) „alm.": modig, dristig; (forel.); - ∾ esse ··· apud herum, Plaut. Capt. 3, 5, 8; ∾ senex, Ter. Andr. 5, 2, 14; - compar., qui me alter est ··· confidentior (homo)? Plaut. Amph., in.; — B) „bef.": dumdristig, fræk, trodsig; vid. Cic. Tusc. 3, 7, Ter. Phorm. 1, 2, 73, Hor. Sat. 1, 7, 7, o. A.; - superl., juvenum confidentissime, Virg. Ge. 4, 445.

con.fīgo, xi, xum, 3, v. a.; I) „alm.": fæster el. hefter sammen; - ∾ sublaminas inter sese, Cato, transtra clavis ferreis, Caes. B. G. 3, 13; — II) „bef.": A) „egenl.": giennemstikker el. giennemborer; - ∾ capras sagittis, Cic.; cf. Suet. Caes. 68; - ogf. ud. abl.; universi confixi ceciderunt, Nep. Dat. 9; cf. Virg. Aen. 2, 429; - Ordsproget: ∾ cornicum oculos, f. und. cornix; — B) „fig.", Cic. Phil. 12, 7: ejus sententiis confixum Antonium, (at han derved er afkræftet). — configūrātio, onis, f.: lignende Gestalt el. Dannelse, Tertull.; af — con.figūro, (avi), atum, 1, v. a., 1) „alm.": at forme el. danne derefter, aliquid ad similitudinem sui, Colum.; — 2) „bef.": at forme el. danne deraf, aliquid ex rebus diversis, Lactant.; cf. Gell. 12, 1.

confīnālis, e, [confinis]: hørende til en Grændse, lineae, Auct. d. Limit. ap. Goes. — con.findo, ĕre, v. a.: giennemkløver el. giennemskærer; pontus confinditur aere, Tibull. 4, 1, 173. — con.fingo, finxi, fictum, 3, v. a.; I) „egenl.": former el. danner ved Sammensætning; former el. danner; - ∾ nidos, Plin., favos et ceras, id.; — II) oftere „fig.": at sammensætte el. opdigte; - ∾ dolum inter sese, Plaut.; ∾ lacrimas dolis, Ter. Andr. 3, 3, 25; - ∾ aliquid criminis, Cic. Verr. 2, 37, probabilem causam, Liv. 34, 21; - ogf. m. acc. c. inf., Cic. Dejot. 6; - fronte conficta, Quintil.

confīnis, e, [finis, is]; I) „egenl.": grændsende dertil el. til hinanden; absol., el. c. dat.; - ∾ ager, Liv. 4, 49; cf. Caes. B. G. 6, 3, ogf. Ovid. Met. 1, 718; — B) ogf. undert. subst.; a) confinis, is, m.: Nabo, Martial., Dig.; — b) confine, is, n.: Grændse el. Nærhed; vid. Lucan. 6, 649; - oftere in pl.: confinia terrae (Siculae), Ovid. Met. 14, 7; ∾ lucis et noctis, id.; ∾ mensum, (f. mensium), id. Fast. 5, 187; men absol.: in confinibus arcendus hostis, Senec. d. Ir. 1, 8; — II) „fig.": som har Lighed el. Slægtskab dermed; saal. sunt virtutibus vitia confinia, Senec. Ep. 120.

confinium, i, n., [confinis]; I) Sammengrændsning el. Grændse, (navnl. imellem Markerne, ligesom vicinitas imellem Husene); - arbores in confinio natae, Varr.; in confinio Germaniae, Tac.; cf. Cic. Off. 2, 18; — II) „overf.": Nærhed el. Lighed el. Slægtskab, boni malique, Colum.; ∾ breve artis et falsi, Tac. Ann. 4, 58. — confio, fieri, f. und. conficio.

confirmāte, adv. af confirmatus: stærkt el. dygtigen; ∾ et viriliter, Auct. ad Her. 4, 11. — confirmātio, onis, f., [confirmo]: Befæsten el. Fastgiøren; men alene „fig."; A) „overf.": Betryggelse, Sikkerhed; ∾ perpetuae libertatis, Cic. Fam. 12, 8; — B) „ment."; 1) Bekræftelse, Forsikkring, perfugae, Caes. B. G. 3, 18; — b) df. i Rhetoriken: Bevisførelse, Cic. Inv. 1, 24, Quintil. 4, 3, in., oftere; — 2) Beroligelse; aut confirmatione animi etc., Caes. B. C. 1, 21, (naar man fattede Mod); cf. Cic. Att. 14, 13.

confirmātīve, adv.: bekræftende, forsikkrende, respondere, Tertull.; af — confirmātīvus, 3, [confirmo]: hørende til en Forsikkring, adverbia, Priscian. — confirmātor, oris, m., [confirmo]: som befæster; df. 1) ∾ pecuniae, (som er Borgen derfor), Cic. Cluent. 26; — 2) som bekræfter noget; ∾ sententiae, Lactant.; — df. fem. confirmātrix, icis, Tertull. — confirmatus, 3: partic. o. adj. af confirmo. — con.firmĭtas, atis, f.; oprdl.: Villiens Fasthed; df. Stivsindighed, Halsstarrighed, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 34.

con.firmo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør fast el. stærk el. varig, befæster el. betrygger el. styrker; A) „alm.", el. med Hensyn paa ydre Gienstande, navnl. paa Helbreden; - vid. Caes. B. G. 6, 21; nervos confirmari etc.; ∾ crus debile, Suet. Vesp. 7, dentes mobiles, Plin.; - men ∾ se, (drage Omsorg for sin Helbred), vid. Cic. Fam. 16, 1 o. 4; — B) „bef." el. om Begreber; ∾ pacem et amicitiam cum civitatibus, Caes.; cf. Sall. Cat. 44; ∾ se auxiliis, Caes.; — b) navnl. ogf.: at bekræfte (el. confirmere); ∾ beneficia edicto, Suet. Tit. 8; provincia per senatum confirmata, vid. id. Aug. 10; — II) „fig."; A) „alm.": bekræfter, beviser, godtgiør; - nostra confirmare etc., contraria refutare, Cic. d. Or. 2, 19; (oppon. refellere, diluere, Quintil.); cf. Cic. Verr. 2, 8, ogf. Lucr. 2, 185, hvor confirmare tibi etc., m. flgd. acc. c. inf.; — b) tilsiger el. forsikkrer; hoc cum mihi non modo confirmasset (ille), sed etiam persuasisset, Cic. Att. 16, 5; oftere m. acc. c. inf.; vid. id. d. Or. 2, 2, o. Sall. Jug. 33; ogf. m. de, Cic. Fam. 6, 6; — B) „bef.": ∾ animum alicujus el. aliquem: befæste el. styrke nogens Mod, giøre modig el. stærk; vid. Cic. Att. 1, 16; men confirmato animo, (efterat have samlet sit Mod), Sall. Cat. 46; cf. Cic.

Quint. 11; ∾ milites, Caes., timentes, id., (sætte Mod i dem); cf. id. B. G. 5, 49; men eos confirmat, uti … pergerent, (bestyrkede el. bevægede dem dertil), Sall. Jug. 23; usædv. er Caes. B. C. 1, 14: gladiatores … libertati confirmat, (opmuntrer dem til at fortiene deres Frihed); — b) ∾ aliquem, bestyrke el. befæste (i Troskab); vid. Caes. B. C. 1, 15, o. Nep. Cim. 2; — III) partic. confirmatus, 3, ogs. som adj.; A) bevist, d. e. vis, tilforladelig, troværdig; df. compar., quod eo confirmatius erit, si etc., Cic. Inv. 2, 11; — B) modig el. stærk; vid. Cic. Quint. 24; ligel. Caes. B. C. 3, 84: exercitum confirmatiorem efficere; cf. Cic. Att. 10, 15.

confiscātio, onis, f.: Inddragelse i Statskassen, (Confiscation); ∾ regis, (f. pecuniae regiae), Flor. 3, 9; af — confisco, avi, atum, 1, v. a., [fiscus]; I) „alm.": opbevarer i Kassen; vid. Suet. Aug. 101; — II) „bef.": inddrager i Statskassen, „confiskerer"; vid. Suet. Dom. 12, o. id. Calig. 16; — b) ogs. „overf." paa de Personer, hvis Formue confiskeres; vid. Suet. Aug. 15, o. id. Calig. 41. — confīsio, onis, f., [confido]: Fortroen derpaa el. Tillid dertil; – ∾ firma animi etc., Cic. Tusc. 4, 37. — confīsus, 3: partic. af confido.

confĭteor, fessus sum, 2, v. dep. a., [fateor]; I) „alm.": bekiender el. tilstaaer el. indrømmer helt el. ganske; vid. Cic. Caecin. 9; – oftest c. acc., el. m. acc. c. inf., sield. m. de el. absol.; – ∾ peccatum suum, Cic.; ∾ amorem patris (til ham) nutrici, Quintil.; – ∾ se (sc. Jovem, give sig tilkiende), Ovid. Met. 3, 2; cf. Virg. Aen. 2, 592; ∾ se victos, Caes. B. C. 1, 84; – ∾ hoc de statuis, Cic. Verr. 2, 60; (men m. de f. acc., f. nedenf.); – Hoc confiteor jure mi obtigisse, Ter. Andr. 3, 5, in.; cf. Cic. Fam. 5, 2, o. Lucr. 1, 271, ogs. Suet. Caes. 52, o. A.; – ∾ de maleficio, Cic. R. Am. 41; cf. ibd. 42, o. Tac. Ann. 14, 59; – men absol., Ovid. Met. 2, 52, o. Ter. Phorm. 5, 8, 46; — II) „bef." (o. efteraug.): i Gierningen at vise el. røbe el. tilkiendegive; ligel. c. acc., el. m. acc. c. inf.; – confessaque vultibus iram, Ovid. Met. 6, 35; ∾ motum animi sui lacrimis, Quintil.; – varie formari verba, ipsa analogia confiteatur, Quintil.; cf. Plin. Ep. 3, 14; — III) partic. confessus, 3, ogs. m. pass. Bem. som adj.: ligesom indrømmet el. tilstaaet, d. e. bekiendt, aabenbar, afgiort; – vid. Cic. Verr. 5, 56; ad liquidum confessumque perducere, Quintil.; adhuc versamur in confessis, id.; – ex confesso: ustridigen, id., Senec.; – in confesso esse: være erkiendt el. aabenbart, id., Plin.; cf. Plin. Ep. 10, 85.

confixĭlis, e, [configo]: sammenfæstet, sammenføiet, machina, Appul. — confixus, 3: partic. af configo.

con.flābello, are, v. a.: oppvifter el. oppuster; df. „alleg."; ∾ scintillas libidinum, Tertull. — con.flaccesco, ĕre, v. n.: stærkt at aftage el. aflade, Gell. 2, 30. — conflagrātio, onis, f.: Forbrændelse, Brand, Senec., Suet.; af — con.flagro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": aldeles at forbrændes el. fortæres; – ∾ terras … a tantis ardoribus, Cic. N. D. 2, 36; – oftere c. abl.; classis … incendio conflagrabat, id. Verr. 3, 35; cf. Liv. 30, 7; ogs. absol.; vid. Suet. Vesp. 8; – ogs. „overf.", Colum. 2, 2: (colla boum) celeriter conflagrant, (inflammeres snart); — B) „overf." o. „alleg."; ∾ incendio invidiae, Cic. Cat. 1, 11; ligel. ∾ invidia alicujus, Liv. 24, 26; cf. Cic. Verr. 1, 15; men Liv. 7, 30, absol.: ubi conflagrassent Sidicini … illud incendium etc., (at den Ildebrand, som havde hæriet Sid., osv.); — II) act.: at forbrænde el. opbrænde; (men sield. o. sild.); conflagravit Semelem (Juppiter fulmine), Hygin. Fab. 179; urbs incendio conflagrata, Auct. ad Her. 4, 8. — con.flammo, are, v. a.: stærkt at betænde el. inflammere, Coel. Aur.

*conflātĭlis, e: støbt (af Metal), Juppiter, Prudent.; — conflātio, onis, f., fornacis, (at puste i den), Hieronym.; — 2) hos Lægerne: = inflatio, Coel. Aur.; o. — conflātūra, ae, f.: Smeltning, (navnl. Metallernes ved Ilden), Plin. 7, 57, Firmic.; — [conflo]. — conflexus, 3, [flecto]: sammenbøiet, krummet, krum, Plin. 2, 44.

*conflictātio, onis, f.: Slaaen el. Støden derimod el. imod hinanden, Sammenstød; df. in pl.: ∾ membrorum, Appul.; — 2) „overf.": Kamp, Strid; ∾ duorum exercituum, Gell. 15, 18; o. — conflictatrix, īcis, f.: som slaaer el. plager, Tertull. — [conflicto]. — conflictio, onis, f., [confligo]; I) „egenl.": Sammenstøden el. Sammenstød; ∾ duorum inter se corporum, (hvorved neml. Lyden frembringes), Quintil. 3, 3, 6; — II) „overf.": Kamp, Strid, (Conflict), Cic. Part. or. 30; ∾ cum adversario, ibd. 29; cf. Quintil. l. c., oftere, o. Gell. 6, 3.

conflicto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), intens. af confligo; oprdl.: at slaae stærkt derpaa el. derimod, at slaae stærkt sammen; men altid „overf."; A) „medial."; conflictari cum aliquo (el. inter se): at slaaes el. kæmpe dermed el. med hinanden; vid. Ter. Andr. 1, 1, 66, o. Nep. Paus. 5, ogs. Gell. 12, 8; – dog Ter. Phorm. 3, 2, 20, ogs. i den active Form: cum hujusmodi … ut conflictares malo; — B) oftere in pass., conflictari re aliqua, ogs. ab aliquo: at plages el. fordærves el. lide deraf; – vid. Cic. Att. 10, 4, o. id. Fam. 6, 13, ogs. Caes. B. C. 1, 52; ∾ gravi morbo, Nep., multis difficultatibus, Liv., saevis tempestatibus, Tac.; – men ud. abl.: in tantum conflictati sunt (milites), qui etc., Tac. Hist. 3, 82; cf. Gell. 10, 6; — C) sield. in act., conflictare c. acc.: at fordærve el. ødelægge; (cf. ovenf. Ter. Phorm. 3, 2, 20); endel. ogs. som reflex.; feram … sese conflictantem moerore etc., Plin. 8, 21.

1. conflictus, 3: partic. af confligo. — 2. conflictus, us, m., [confligo]: Slaaen el. Støden derimod el. imod hinandan; (oftest in abl.); – vid. Cic. N. D. 2, 9, o. id. Caecin. 15; – ogs. „overf.": vid. Gell. 6, 2; — b) sild. ogs. Kamp el. Strid, Pacat. Pan. ad Theod.

conflīgātus, 3, eftercl. Biform af 1. conflictus: sammenstødt el. sammenføiet; ∾ cornua, Frontin. Strateg. — conflīgium, i, n., [confligo]: Sammenslaaen el. Sammenstød, fluctuum, Solin.

con.flīgo, xi, ctum, 3, v. a. o. n.; I) act; A) „egenl.": at slaae sammen el. imod hinanden; vid. Lucr. 2, 97; — b) nøie at forbinde; vid. id. 4, 1212; — B) „overf.": strængt at sammenholde el. sammenligne, cum scripto factum etc.; Cic. Inv. 2, 43; — II) neutr.; A) „alm.": at støde sammen el. binde an dermed, at stride el. fægte; – m. cum el. contra el. adversum, ogs. absol.; – vid. Cic. Off. 1, 23, o. Liv. 4, 17, ogs. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ligel. ∾ adversus Rhodiorum classem, Nep. Hannib. 8; men absol.: peditum acies ingenti vi conflixit, Liv. 4, 18; men Suet. Vesp. 5: duas aquilas in conspectu omnium conflixisse; — B) „bef." o. „overf."; 1) at stride i el. for Retten el. at føre en Retsstrid; vid. Cic. Caecin. 3; – ligel. „alleg." el. lignelsesvis; vid. Quintil. 5, 7, 3; — b) om Begreber og Ting, navnl. om Elementerne; vid. Virg. Aen. 2, 417, o. Lucr. 6, 373; – quae inter se confligunt (causae), Cic. Cat. 2, 11, cf. Quintil. 7, 7, 4.

con.flo, avi, atum, 1, v. a.: I) „alm."; A) „egenl.": blæser sammen; blæser derpaa, oppuster, opfrisker ved at blæse, odl.; – ∾ ignem, Plaut., Plin.; ∾ incendium, Liv. 26, 27; – men „alleg.": formae conflatus amore ignis etc., Lucr. 1, 474; — b) hos Lægerne: at betænde el. inflammere; intestina conflata, (som lide af Betændelse), Coel. Aur.; — B) oftere „fig."; 1) „overf.": ligesom at blæse sammen, d. e. hurtigen at skaffe tilstede el. samle; – ∾ exercitum, Cic., o. A.;

∾ pecuniam, Cic. Sest. 30; cf. Lucr. 3, 70, o. Sall. Cat. 14; - ∾ accusationem et judicium, (anstifte el. fremkalde), Cic. Verr. 2, 47; ∾ testes odio, invidia, etc., Quintil. 5, 7, 23; - ogs. at paaføre; ∾ cladem hominum generi, Lucr., periculum alicui, Cic.; ogs. ∾ in se tantum crimen, id. Verr. 2, 29; — 2) ligel. „ment."; a) at bevirke, at lede dertil, at have til Følge, odl.; - vid. Cic. Off. 1, 4; ligel. id. N. D. 2, 39: una ex duabus naturis conflata etc.; cf. Ter. Eun. 5, 2, 36; — b) at oppuste el. ophidse og ligesom at antænde, (navnl. en Lidenskab el. anden Forvirring); - ∾ alicui invidiam, Sall. Cat. 49; cf. Cic. Cat. 1, 9; ∾ discordiam, Flor., bellum, Vell.; — II) „bef.", (som causa pro effectu): at smelte sammen, at indsmelte, (navnl. Metaller ved Ilden); - vid. Plin. 33, 46; ∾ statuas argenteas, Suet., vasa aurea, id.; men Quintil. 9, 2, 92: ∾ Victorias aureas in usum belli; - ligel. „poet." m. in: at omsmelte el. omsmede el. omgiøre dertil; vid. Virg. Ge. 1, 508; — B) „fig." o. „ment."; horum consensum conspirantem et pene conflatum etc., Cic. Lig. 12.

†conflōrens, tis, adj. partic., [floreo]: som blomstrer dermed el. paa samme Tid, Augustin. — con.fluctuo, are, v. n.: at bølge paa el. til alle Sider (om et Klædebon), Appul. — confluens o. confluentes, s. und. confluo. — confluentia, ae, f., [confluo]: Sammenflyden; ∾ morbi, Macrob.

con.fluo, xi, 3, v. n.; I) „egenl.": at flyde sammen; - ∾ in unum, Cic. Leg. 2, 3; cf. Plin. 6, 4; men a confluente Rhodano etc., Lentul. ap. Cic. Fam. 10, 34; — B) df. subst.: confluens, tis, o. confluentes, ium: det Sted, hvor tvende Floder løbe sammen; vid. Caes. B. G. 4, 15, o. Liv. 1, 27; — b) df. Confluentes, ium: Byen Coblenz, (ved Moselens Indløb i Rhinen), Suet. Cal. 8, Flor.; — II) „fig."; A) „overf." om et Tilløb af Mennesker; vid. Cic. Brut. 74, o. id. Tusc. 2, 2; — B) „ment." el. om Begreber: at have Retning dertil, at komme derhen el. sammen dermed; - vid. Cic. Planc. 34, o. Ovid. Met. 9, 740: men tot prosperis confluentibus, Suet. Tib. 10; — not.: plqupf. conj. syncop. confluxet, (f. confluxisset), Lucr. 1, 980; df. — conflŭus, 3: som flyder el. løber sammen el. i sig selv, gurges, Prudent.; o. — conflŭvium, i, n.: Sammenløb, Varr. ap. Non.

con.fŏdio, fōdi, fossum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": graver helt igiennem, bearbeider ved at grave, omgraver, terram minute, Cat., hortum, Plaut., vineta, Colum., salices, Plin.; — B) „bef." ogs.; a) giennemborer, giennemstikker, nedstikker; vid. Sall. Cat. 28, Nep. Pelop. 5, Liv. 24, 7, o. A.; — b) df. med Lune: ∾ scripta notis, Plin. Ep. 9, 26; — II) „overf.": at fordærve el. fælde, odl.; vid. Liv. 5, 11, o. Senec. V. B. 27; — III) partic. confossus, 3, ogs. som adj.: hullet; hvf. Plaut. Bacch. 4, 8, 48, comisk: te faciam ... Confossiorem soricina nenia.

confoedĕrātio, onis, f.: Forbund, Hieronym.; af — con.foedĕro, (avi), atum, 1, v. a.: ved Forbund at forene; df. „alm." o. „overf.": at forbinde el. forene, nuptiis, (derved), Oros.; men ∾ membra, Prudent., amicitiam nascentem, Hieronym. — con.foedo, are, v. a.: aldeles at tilsmudse, faciem atque oculos, Appul.

con.fŏre: d. forstærkede fore, f. futurum esse, Ter. Andr. 1, 1, 140. — *conformālis, e: ligeformet el. lignende, corpus, Tert.; — conformātio, onis, f.: den harmoniske el. forholdsrigtige Dannelse el. Beskaffenhed el. Gestalt; I) „egenl.", el. om ydre Gienstande; - ∾ lineamentorum, Cic.; men id. d. Or. 1, 25: ∾ quaedam et figura totius oris et corporis; ∾ theatri, Vitruv.; — II) „fig.", el. om Begreber; ∾ vocis, Cic., verborum, id.; ∾ et moderatio continentiae et temperantiae, id. Off. 3, 25; - ∾ animi, id. N. D. 1, 38, ogs. absol. conformatio (sc. animi), id. d. Or. 2, 87, ligesom notio: Begreb el. Forestilling; — B) en rhetorisk Figur; vid. Cic. Brut. 37, ogs. Quintil. 9, 1, 4, oftere; — b) navnl. ogs.: Prosopopoeien el. Personificationen, Auct. ad Her. 4, 53, Prisc.; o. — conformātor, oris, m.: som udformer el. uddanner; ∾ omnium (deus: alle Tings Skaber), Appul.; — [af conformo]. — conformis, e, [forma]: = conformalis, c. dat., Sidon.

con.formo, avi, atum, 1, v. a.: harmonisk el. kunstigen at forme el. danne el. indrette; I) „egenl." el. om ydre Gienstande; - mundum ... a natura conformatum etc., Cic. N. D. 3, 10; ad majora quaedam nos natura genuit et conformavit. id. Fin. 1, 7; men quercus ... conformata securi, (tikket til at fældes), Catull. 19, 3; — II) „fig.": at uddanne el. udvikle; vid. Cic Arch. 6; ∾ vocem secundum rationem, Quintil., praeceptis alicujus, Cic. Arch. 1; cf. id. d. Or. 1, 5; - ogs. at udbedre el. rette; vid. id. Mur. 29, o. Tac. Ann. 4, 8; - endel. om en Fremstilling; id quoque uti conformem, Lucr. 4, 113.

con.fornĭco, are, v. a.: aldeles el. helt at hvælve, cellas, Vitruv. — conforto, are, v. a., [fortis]: høiligen at styrke, manus, Lactant. — confossus, 3: partic. o. adj. af confodio. — con.fŏveo, ēre, v. a.: ombyggeligen at varme el. pleie; (for= o. efterel. Ord); Afran. ap. Non., Appul.

confractus, 3: partic. af confringo. — confrăgōsus, 3: fuld af Brokker el. Brudstykker, knortet el. ujevn; I) „egenl."; - ∾ ager, Varr.; ∾ locus lapidibus, Colum.; cf. Liv. 28, 2; ∾ via, id. 44, 8; — II) „fig.": vanskelig, knudret; - ∾ conditiones, Plaut. Men. 4, 2, 25; confragosis atque asperis evecti, („alleg."), Quintil. 6, 2, 52; cf. id. 8, 5, 29; af — confrăgus, 3, [confringo]: = frgd.; ∾ dumeta densis arboribus, Lucan.; confragae silvae, Stat.

con.frĕmo, ui, 3, v. n.: stærkt el. tilsammen at fnyse el. larme; (men alene „poet."); vid. Ovid. Met. 1, 199; - men „overf." om Stedet, Sil. 16, 398; ligel. ∾ collis, Stat. — con.frequento, (avi), atum, 4, v. a.: ofte el. i Mængde at besøge, Prudent.

*confrĭcāmentum, i, n.: Indgnidningsmiddel, dentium, Coel. Aur.; o. — confrĭcātio, onis, f.: stærk Gnidning, Augustin.; af — con.frĭco, avi, atum, 1, v. a.: gnider stærkt el. indgnider, (oftest i Oekonomien o. hos Lægerne); vid. Colum. 7, 10, o. Plin. 29, 9; - ∾ faciem sibi, Suet. Claud. 8; - men Plaut. Asin. 3, 3, 80: ∾ genua (alicui, neml. som Gestus af den Bedende).

confringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [frango]: sønderbryder ganske, fores pultando pedibus, Plaut. Most. 2, 2, 25; ∾ digitos (alicujus), Cic. Flacc. 30; men Confracta navis in mari est illis, Plaut. Rud. 1, 2, 64; men „poet.": ∾ ensibus enses, Lucan.; - men som Ordsprog: ∾ tesseram (krænke Giestevenskabet), Plaut. Cist. 2, 1, 27; - men „alleg.": ∾ arta Naturae ... portarum claustra, (sprænge dens Skranker, trænge ind i dens Væsen), Lucr. 1, 71; — II) „overf.": nedbryder, fordærver; - ∾ rem, (tilsætte sin Formue), Plaut.; ∾ consilia senatoria vi sua, (giennembryde, trodse), Cic. Verr. 1, 5; ∾ vires hostium, Val. Max., rem publicam, id. — confrixo, are, v. a., [frigo]: rister dermed, cum oleo, Theod. Prisc.

confŭga, ae, comm.: Flygtning, Cod. Just.; af — con.fŭgio, fūgi, 3, v. n.: flygter derhen, tager min Tilflugt dertil; I) „egenl." (el. med Hensyn paa Sted og Person); vid. Ter. Hec. 5, 3, 25; men ∾ ad unum aliquem, Cic. Off. 2, 12; cf. Virg. Aen. 1, 666; - ∾ in naves, Caes., in aram, Cic., ogs. ad aram, Ovid.; ∾ huc, Ter.; — II) „fig." (el. med Hensyn paa Begreber); - ∾ ad opem judicum, Cic.; cf. id. Lig. 10; ∾ ad preces, Quintil.; cf. Ovid. Fast. 1, 572; - ∾ quasi ad aram in exsilium, Cic. Caecin. 34; cf. id. Quint. 2; confugit illuc, ut neget, etc., id. Fin. 2,

9; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 45; df. — confŭgium, i, n.: Tilflugtssted el. Tilflugt; (poetisk Ord); vid. Ovid. Trist. 4, 5, 6. — con.fulgeo, ēre, v. n.: at skinne meget stærkt; (forcl. Ord); ita tum confulgebant (aedes), Plaut. Amph. 5, in.

con.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) gyder el. hælder el. styrter el. blander deri el. dermed el. tilsammen; – A) „egenl."; quasi quum una multa jura confundit cocus, Plaut. Most. 1, 3, 120; cf. Hor. Sat. 2, 4, 67; men Cic. Univ. 14: quum ignis ··· cum igne ··· se confudit et contulit; men ∾ omnia ramo, (røre det Hele sammen dermed), Ovid. Met. 7, 278; men Virg. Aen. 3, 696, (om Alpheusfloden): qui nunc ··· Siculis confunditur undis; — B) „fig."; 1) „alm.": sammenblander, forbinder; a) „overf."; – duo populi in unum confusi sunt, Liv. 1, 23; men rusticus urbano confusus, Hor. A. P. 213; men id. Ep. 2, 1, 195: Diversum confusa genus (acc. graec.) panthera camelo; men ∾ proelia cum aliquo, vid. id. Od. 1, 17, 23; — b) ligel. „ment."; ∾ vera cum falsis, Cic. Acad. 2, 19; cf. id. Off. 1, 27; — 2) „bef." m. Bibegreb af Forvirring el. Uorden: at blande el. kaste imellem hinanden, at forvirre el. forstyrre; a) „overf."; – omnes in oratione esse quasi permistos et confusos pedes, Cic. Orat. 57; cf. id. Acad. 2, 37, o. Liv. 9, 27; ∾ annum, Suet. Aug. 31; men ∾ foedus, (συγχέειν, Hom.), Virg. Aen. 5, 496; fasque nefasque confusura ruit, Ovid. Met. 6, 585; cf. ibd. 2, 299; men ∾ vultum Lunae (formørke), id.; — b) „ment.": at forvirre el. bedøve, at bringe ud af Fatning; – vid. Liv. 45, 42, o. id. 34, 50; men ∾ et fatigare animum tot disciplinis in diversum tendentibus, Quintil. 1, 12, in.; cf. Juvenal. 7, 68; — II) ganske el. helt at udgyde el. udhælde el. udstyrte deri, at udbrede dertil el. derover; – A) „egenl."; cibus in eam venam ··· confunditur, Cic. N. D. 2, 55; cf. Hor. Sat. 1, 8, 28; men rosa ingenuo confusa rubore, (overgydet dermed), Colum.; — B) „fig."; vid. Cic. d. Or. 2, 79, o. id. Div. 2, 15; — III) partic. confusus, 3, ogs. som adj.: forvirret, forstyrret, uordenlig i sit Slags; A) „alm."; – mundi confusa ruina, Lucr. 6, 606; cf. ibd. 599: ∾ natura; ∾ oratio et perturbata, Cic. d. Or. 3, 18; ∾ verba, Ovid.; ∾ clamor, Liv. 30, 6; ogs. in superl., Suet. Aug. 44; — B) „overf." paa Gemyttet: forvirret, overvældet, greben, odl.; – Camillus, confusus animo etc., Liv. 6, 6; cf. id. 35, 35; men confusus metu, Quintil., somnio, Tac.; ogs. absol., vid. Liv. 30, 15; ∾ vultus, Ovid.; confusior facies, Tac. Ann. 4, 63; cf. Plin. 7, proem.: nulli pavor confusior, (quam homini); – superl. s. ovenf.

*confūsānĕus, 3: sammenblandet, Gell. epil.; — confūse, adv.; 1) uden stræng Orden, noget forvirret; ∾ loqui, Cic., agere, id.; – df. compar. m. flgd. quam, id. Phil. 8, 1; — 2) i Retssproget: overhovedet, almindeligen, Dig.; o. — confūsim, adv.: uordenligen, forvirret; ∾ ex utraque parte pleraque dicuntur, Varr.; — [confusus, confundo].

confūsio, onis, f., [confundo]; I) „alm.": Sammenblanding, Forbindelse, Forening; vid. Cic. Fin. 5, 23; ∾ colorum, Appul.; — II) „bef."; A) „overf.": Sammenblanding, Forvirring, Uorden; – vid. Cic. Leg. 2, 10; men ∾ suffragiorum, (naar der ikke stemmes in comitiis centuriatis, men viritim), id. Mur. 23; men perturbatio vitae et magna confusio, id. N. D. 1, 2; — B) „ment.": Forvirring el. Forskrækkelse; – quae populi confusio? Vell. 2, 124; cf. Tac. Hist. 3, 38; men ibd. 4, 40: crebra oris confusio, (hyppigen at skifte Farve, ofte at rødme). — confūsus, 3: partic. o. adj. af confundo.

confūtātio, onis, f.: Giendrivelse, Auct. ad. Her. 1, 3; o. — confūtātor, oris, m.: som giendriver (en Modstander, odl.), Hieronym.; af — confūto, avi, atum, 1, v. a., [inus. futo]; I) „egenl." (o. forcl.): at dæmpe (navnl. kogende el. brusende Vand); Cocus magnum ahenum, quando fervit, paulla confutat trua, Titinn. ap. Non.; — II) df. sædv. „fig."; A) „alm.": at nedslaae el. svække, odl.; – vid. Cat. ap. Gell. 7, 3; ∾ maximos dolores etc., Cic. Tusc. 5, 31, audaciam, id. Part. or. 38; — B) „bef.": ved Talen at nedslaae el. giendrive; – ∾ iratum senem verbis et dictis, Ter.; ∾ argumenta Stoicorum, Cic., opinionis levitatem, id.; cf. Lucr. 4, 489. — confŭtuo, ĕre, d. forstærk. futuo, Catull.

con.garrio, ire, v. a.: ofte at have i Munden; ∾ verbum, Antonin. ap. Fronton. — con.gaudeo, ēre, v. n.: glæder mig dermed el. med nogen, alicui, Tertull. — con.gĕlasco, ĕre, v. n.: at fryse sammen, at blive til Is; ∾ oleum, vina, Gell. 17, 8. — congĕlātio, onis, f.: Giennemfrysen, at fryse til Is; ∾ liquoris, Plin.; – in pl., ∾ brumae: Vinterkulde el. Vinterfrost, Colum.; af — con.gĕlo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) som verb. act.; A) „egenl.": lader giennemfryse el. fryse til Is; – ∾ oleum, Colum., pruinas, Plin.; mare congelatum, Ishavet, Varr.; cf. Martial. 11, 99; — B) „overf.": fortykker, giør fast el. stiv; – ∾ lac, Colum.; men „poet.": ∾ in lapidem etc., Ovid. Met. 11, 60; — b) „poet." ogs.: at forkøle, Martial. 12, 147; — II) neutr.; A) „egenl." om en Flod: at fryse til, Ovid. Trist. 3, 10, 30; — B) „fig."; a) „overf.": at forhærdes; ∾ in lapides, (forvandles til Sten), id. Met. 15, 415; ligel. absol., ibd. 6, 307; — b) „ment."; congelasse nostrum amicum etc., (at han er bleven afkølet), Cic. Fam. 2, 13.

congĕmĭnātio, onis, f.: Fordobling; df. comisk, f. Omarmelse, Plaut. Poen. 5, 5, 18; af — con.gĕmĭno, avi, atum, 1, v. a., fordobler; (poetisk Ord); – ∾ ictus crebros ensibus, Virg. Aen. 12, 714; men ∾ securim (i. e. ictus securis), ibd. 11, 698; men Plaut. Amph. 2, 2, 154: si etc., omnes congeminavimus (sc. nos).

con.gĕmisco, ĕre, v. n. intens.: at sukke dybt el. tungt, Tertull., Prudent. — con.gĕmo, ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: = frgd.; vid. Cic. Mur. 25, o. Suet. Tib. 23; – „poet." ogs. om det faldende Træ, Virg. Aen. 2, 631; — II) act.: bittert at sukke derover el. at beklage, mortem (alicujus), Lucr. 3, 947.

1. congĕner, ĕris, adj., [genus]: af samme Slægt, beslægtet, alicujus, dermed, (om en Vært), Plin. 15, 28. — 2. con.gĕner, ĕri, m.: Medsvigersøn, Symmach., inc. — con.gĕnĕro, (avi), atum, 1; I) „egenl.": at avle el. føde tillige el. paa engang; (men alene in particip. perf.); – porci congenerati: Tvillinggrise, Varr.; men ∾ verba, (som have den samme Rod), id.; — II) „overf.": forener el. forbinder, Att. ap. Non. — congĕnĭtus, 3, partic. adj., [gigno]: som er født dermed el. tillige; – absol. el. c. dat.; – vid. Plin. 11, 94, o. id. 16, 2. — congĕnuclo, are, v. n., [geniculo]: bøier Knæ; congenuclat percussus (equus), Coel. ap. Non. — congĕnŭlātus, 3, [genu]: som er kastet el. falden paa Knæerne, Sisenn. ap. Non.

conger, gri, m., γόγγρος: Havaalen, Plaut., Plin., o. A. — congĕria, ae, f.: sild. Biform af flgd., Frontin. — congĕries, ēi, f., [1. congero]; I) „egenl.": det Sammenbaarne; df. Hob el. Masse; – ∾ silvae, Ovid., struis, Plin., armorum, Tac.; – ogs. absol. (el. ud. gen.), f. chaos, Ovid. Met. 1, 33; ogs. f. Ligbaalet, ibd. 14, 576, o. Quintil. 5, 13, 13; — II) „fig.": enhver Samling el. Mængde; vid. Lucan. 5, 178; ∾ sincera bonorum, Claudian.; — b) som rhetorisk Figur: Sammenhobningen, (συναθροισμός), Quintil. 8, 4, 3, oftere.

congermānesco, ĕre, v. n.: at voxe sammen dermed, Quadrig. ap. Non.; af — con.germānus, 3: sammenvoxen el. forbunden dermed, cum aliquo, Varr. ap. Non., inc. — congermĭnālis, e, [germen]: som er fremspiret paa samme Stilk el. Straa, spicae, Augustin.

— con.germĭno, are, v. n.: tillige el. fuldkomment at voxe frem, Gell. 20, 8.

1. con.gĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer sammen for at bygge, bygger el. opreiser; - vid. Nep. Them. 6, o. Quintil. 7, prooem.; men ∾ aram sepulcri arboribus, Virg. Aen. 6, 178; cf. id. Ge. 2, 156; - ∾ tura, Ovid., turea dona, Virg.; ∾ viaticum (alicui), Cic. Planc. 10; cf. Hor. Sat. 1, 1, 32; men congesta cubilia blattis, (i. e. oppleta), Virg. Ge. 4, 243; men Ovid. Her. 18, 113: Oscula congerimus properata, (i. e. jungimus); — B) „bef." ogs.; a) ved Angivelse af Maalet; m. in, ogs. c. dat.; - ∾ laticem in vas, Lucr.; cf. Cic. Div. 1, 36; men scuta illi (f. in illam) ··· congesta, Liv. 1, 11; ∾ plagas mortuo, Phaedr.; — b) absol. (el. ud. acc.); quo congessere palumbes (sc. nidum), Virg. Ecl. 3, 69; cf. Martial. 8, 44; — II) „fig."; A) „alm.", om Talen el. Foredraget: at indføre el. indlemme deri, at omfatte dermed; - vid. Cic. Brut. 86, o. ibd. 97; men ∾ orationem ex diversis, Quintil.; cf. id. 9, 3, 5, oftere; - comisk ogs.: idelig en at gientage, Martial. 10, 68; — B) „bef." o. „ethisk": i Venskab el. i Fiendskab at overføre paa el. at rette imod nogen, at henføre el. regne dertil, at overvælde dermed; - ligel. m. in el. c. dat.; - vid. Liv. 42, 11, o. Cic. Dejot. 4; men congestos juveni consulatus etc., Tac. Ann. 1, 4; cf. Suet. Aug. 98; - ogs. om Begreber; vid. Cic. Lael. 16; men quae postea sunt in eum congesta (crimina), id. Mil. 24; cf. Liv. 3, 38; — III) partic. congestus, 3, ogs. som adj.: sammentrængt el. tyk; compar. congestior, Auson.; df. — 2. congĕro, onis, m.: som bærer sammen; df. comisk: en Tyv, Plaut. Truc. 1, 2, 6. — congerro, onis, m., [gerrae]: en Sladderhank, Plaut. Pers. 1, 3, 9, oftere.

*congeste, adv.: sammentrængt, (dicere), Capitolin.; — congestĭcius (-tius), 3: sammenbaaren el. sammenhobet, humus, Colum.; ∾ agger ex materia, Caes. B. C. 2, 15; — congestim, adv.: sammenhobet, hobevis, Appul.; o. — congestio, onis, f.: Sammenbæren el. Sammenhoben, terrae, Vitruv.; - ogs. „meton.": det Sammenhobede, navnl. Jordhøi el. Jordvold, Dig.; — B) „overf." (o. eftercl.): ∾ honorum, Mamert. Grat. Act. ad. Julian.; — [1. congero]. — 1. congestus, 3: partic. o. adj. af 1. congero. — 2. congestus, us, m., [1. congero]: = congestio; avium congestu, (opp. hominum satu), etc., Cic. Div. 2, 32; men congestu copiarum, Tac. Hist. 2, 87, (ved at samle Forraadene); - ogs. „meton.": den sammendyngede Masse el. Hob; ∾ arenae, Lucr., lapidum, Tac.; — 2) „overf.": stor Mængde el. rigt Forraad, Senec. ad Polyb. 26, o. Quintil. 7, prooem., in.

*congiālis, e: som holder en Congius, fidelia, Plaut., situlus, Vitruv.; — congiarium, i, n., s. und. flgd.; o. — congiārius, 3: som holder el. udgiør en Congius; argentum pro vino congiario etc., Cat. ap. Fronton.; — 2) oftere som subst.; congiarium, i, n.; a) (sc. vas): Kar el. Maal, som holder en Congius, Dig.; — b) (sc. donum): Foræring til Folket el. til Enkelte, (oprdl. benævnt efter Maalet congius; hvf. ∾ commune liberalitatis et mensurae, Quintil.); - slige Uddelinger af Olie, af Vin, og af Salt, har Liv. o. Plin.; - men navnl. betegne congiaria: Pengeforæringer af ubestemt Størrelse, dels til Soldaterne; vid. Cic. Att. 16, 8, o. id. Phil. 2, 45; oftere til Folket; vid. Plin. Pan. 51, o. Suet. Ner. 7, (hvor det modsættes Soldaternes donativum); cf. Liv. 37, 57; — c) ogs. „overf.": enhver Skienk el. Foræring; vid. Senec. ad Marc. 22; af — congius, i, m., χοεύς el. χοῦς: romersk Maal for flydende Sager: = sex sextarii el. $\frac{1}{8}$ amphora; vid. Liv. 25, 2, Plin. 14, 11 o. 28, o. A.

con.glăcio, (avi), atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at fryse til; vid. Cic. N. D. 2, 10; — B) df. „overf."; Curioni nostro tribunatus conglaciat, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — II) act.: lader fryse til Is; df. pass.: conglaciantur aquae, Albinov. 2, 101; grandinem conglaciato imbre gigni, Plin. — con.glisco, ĕre, v. n.: at voxe til; df. „overf.": at fremblomstre; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 52: genus qui congliscat tuum.

conglŏbātio, onis, f.: Sammenhobning el. Afrundning; - ∾ multa ignium, Senec. Qu. N. 1, 15; ∾ fortuita (militum), Tac. Germ. 7; af — con.glŏbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": afrunder til el. som en Kugle; df. pass.: at antage en afrundet Gestalt; vid. Cic. N. D. 2, 45; men (fulmen) conglobatur impetu, Plin. 2, 50; - oftest in partic. perf.; terra ··· undique ipsa in sese nutibus conglobata suis, Cic. N. D. 2, 39; cf. ibd. 46, o. Plin. 10, 84; - ogs. m. Tmesis, Lucr. 2, 153; — II) „bef." i Krigssproget: at sammentrænge i Masser; - vid. Sall. Jug. 97, o. Liv. 29, 33; men conglobatae beluae, (om Elephanterne), id. 27, 14; — B) df. „overf.": maxime definitiones valent conglobatae, (sammenhobede), Cic. Part. or. 16.

conglŏmĕrātio, onis, f.: Sammenhobning, Sammenstimlen; ∾ vetita, Cod. Just.; af — con.glŏmĕro, (avi), atum, 1, v. a.: ruller el. vikler sammen (ligesom i et Nøgle); - vid. Lucr. 3, 211; venae intortae et conglomeratae, Cels.; — 2) „overf.": sammentrænger, paatrænger: ∾ mala in aliquem, Enn. ap. Non. — con.glōrĭfĭco, are, v. a.: tillige at herliggiøre, Tertull.

conglūtĭnātio, onis, f.: Sammenlimning, recens, Cic. d. Senect. 20; — 2) „overf.": Sammenføining, Forbindelse, verborum, Cic. Orat. 23; af — con.glūtĭno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": limer el. kleber sammen, sammenføier el. forbinder; - ∾ favos extremos inter se, Varr.; libri ··· nondum conglutinati, Dig.; ∾ vulnera, Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": at sammenføie el. sammenknytte; - vid. Cic. d. Senect. 20, o. id. d. Or. 1, 42; ∾ amicitias, id., voluntates nostras consuetudine, id.; cf. id. Phil. 3, 11: ex his (sc. vitiis) etc.; — B) „bef.": ligesom consuo: sammensmeder, udfinder; finge quod lubet, conglutina, ut etc., Plaut. Bacch. 4, 4, 42; df. — conglūtĭnōsus, 3: fuld af Lim, meget klebrig; ∾ pars humoris, Veget.

congrădus, 3, [gradior]: som holder Skridt dermed, („poet."); ∾ sidera soli, Avien. Arat. — congraeco, are, v. a., [graecor, ari]: tilsætter, forøder; ∾ aurum, Plaut. Bacch. 4, 4, 91. — congrātŭlātio, onis, f.: Lykønskning, Val. Max.; af — con.grātŭlor, ari, v. dep. n. (o. a.): i Mængde el. ivrigen at ønske til Lykke; - congratulantur, m. flgd. acc. c. inf., Liv. 3, 54; ogs. m. flgd. quia etc., Plaut. Men. 1, 2, 20.

congrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n. (o. a.), [gradior]: træder el. kommer sammen dermed (navnl. for at underhandle, el. til Kamp, osv.); - m. cum, ogs. m. contra el. adversus el. inter se, ogs. c. dat., forcl. ogs. c. acc., oftere absol.; — I) „alm." el. om en fredelig Sammenkomst; - cum eo ··· saepe congressus etc., Cic. Att. 2, 24; sin ea est ··· hanc Congrediar astu, Plaut. Epid. 4, 1, 18; men Tac. Hist. 2, 54: nec ultra in commune congressi, etc.; cf. Nep. Dat. 11; - ogs. „overf.", Lucr. 1, 761; — II) „bef.", el. om et fiendsk Sammenstød; - ∾ cum hostibus, Plaut.; cf. Caes. B. G. 1, 39, o. Cic. Lig. 3; - impar congressus Achilli, Virg. Aen. 1, 475; cf. Ovid. Met. 12, 76; men absol., Caes. B. G. 1, 36; cf. Nep. Dat. 8, o. A.; congrediendis hostibus, Gell. 1, 11; — 2) „overf." ogs.; a) om en Ordstrid; vid. Cic. Sull. 16; — b) men „alleg." o. m. Begrebssubject; - quasi ad repugnandum congressa defensio, Cic. Top. 25; cf. Quintil. 12, 9, 2: aequo congressa campo (oratio).

*congrĕgābĭlis, e: let at forsamle; vid. Cic. Off. 1, 44; — congrĕgātim, adv.: tilsammen, hobevis, Prudent.; — congrĕgātio, onis, f.; I) „alm.": Forbindelse, Forening, Selskabelighed; - vid. Cic. Fin. 3, 20,

v. ibd. 4, 2; — II) „bef.", el. med Hensyn paa Foredraget: Forbindelse, Sammentagen, criminum, (opp. separatio), Quintil. 7, 1, 31; cf. id. 6, 1, in.: ∾ rerum, (ligesom repetitio v. ἀνακεφαλαίωσις), Resumering, odl.; — congrĕgātīvus, 3: som betegner en Forbindelse, adverbia, (simul, pariter, etc.), Priscian.; v. — congrĕgātor, oris, m.: som forbinder el. forsamler; ∾ horum omnium, Arnob.; — [flgd.].

congrĕgo, avi, atum, 1, v, a.; I) oprdl.: at forsamle i el. til en Hiord, oves, Plin.; – oftere in med. om Dyrene: at samle sig i Hiorde el. Hobe, Cic. Off. 1, 44, Plin. 7, prooem., oftere; — II) „alm.": at forsamle i Mængde, at forsamle; – vid. Cic. d. Or. 1, 8, v. id. Phil. 14, 6; men ∾ aliquem in eundem numerum, id. Vatin. 10; – ∾ signa in unum locum, Tac. Ann. 1, 28; – ∾ se cum aequalibus, Cic. Fin. 5, 15; cf. Senec. Ep. 62; men ∾ deterrimum quemque, Tac. Ann. 1, 16; – ogs. som med.; nulli externo congregantur, vid. Plin. 5, 8; ligel. congregari inter se, Tac. Ann. 1, 30; men m. Tmesis, Lucr. 6, 456; — B) „overf.", navnl. om Taleren; ∾ argumenta infirmiora, Quintil., verba idem significantia, id.

congressio, onis, f., [congredior], I) „alm.": Sammenkomst, Omgang, odl.; – prohibere non modo familiaritate, sed etiam congressione, Cic. Phil. 2, 18; cf. id. Cluent. 14; – ogs. in pl.; ∾ familiarium, id. Off. 1, 37; — II) „bef.": fiendligt Sammenstød, Angreb el. Fægtning, Justin. 2, 12, oftere; (f. d. classiske congressus).

1. congressus, 3: partic. af congredior. — 2. congressus, us, m., [congredior], ligesom congressio; I) „alm.": venskabelig Sammenkomst, Omgang el. Underholdning; – in congressum colloquiumque alicujus venire, Cic.; conspectu ipso congressuque vestro, id. Att. 1, 17; congressu familiarium prohibiti, Liv.; – ogs. in pl.: congressus nostros ··· requirens, Cic. Orat. 10; cf. Tac. Ann. 14, 3; – ogs. om Dyrene, Cic. N. D. 2, 48, v. Quintil. 1, 2, 20; — B) df. „overf.": inderlig Forening el. Forbindelse, materiaï, Lucr. 5, 68; ligel. in pl., id, 2, 1065; cf. ∾ seminarum, Plin. 12, 30; — II) „bef.": fiendligt Sammenstød, Kamp el. Strid; – in primo congressu, Caes. B. C. 1, 46; cf. Cic. d. Or. 2, 78, Virg. Aen. 12, 514, v. A. — congrex, ĕgis, adj., [grex]: af samme Hiord, Appul.; — 2) „overf.": forsamlet el. forenet, Auson.

congrŭe, adv. af congruus: passeligen, passende, respondere, Paul. Sent. — congruens, tis: partic. v. adj. af congruo; df. — congruenter, adv., passende dertil, overensstemmende dermed, c. dat.; – vid. Cic. Fin. 3, 7, v. id. d. Or. 3, 10; – compar., Fronto; superl., Tertull.; v. — congrŭentia, ae, f.; 1) Overensstemmelse; df. Symmetri el. rigtigt Forhold, (membrorum), etc., Plin. Ep. 2, 5; — 2) „overf.": Samstemmen, Harmoni, morum, Suet. Oth. 2.

congruo, ŭi, 3, v. n., [skal være besl. m. ruo, el. en Biform af concurro]; I) „egenl.": at løbe el. komme sammen dermed el. med hinanden; – quo (hvorhen) jam manus horrida matrum Congruerat, Val. Fl.; men congruunt inter se (guttae) et confunduntur, Vitruv.; – ogs. om Himmellegemernes Nærmelse og Forhold til hinanden; vid. Plin. 2, 81, v. Senec. Qu. N. 2, 19; — b) df. „bef." om et Tidspunkt: at indtræffe el. træffe el. falde sammen dermed; – vid. Liv. 1, 5, v. Cic. Verr. 2, 52; ligel. om en Begivenhed; vid. Tac. Hist. 1, 7; — II) „fig."; A) „alm." om en Egenskab el. Beskaffenhed: at nærme sig dertil el. til hinanden, d. e. at passe dertil, at stemme overens dermed; – m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., el. absol.; – vid. Cic. Inv. 1, 14, v. id. Off. 3, 3; ligel. quum dicta cum scriptis congruerent, Liv. 23, 38; men id. 9, 2: quod sermo inter omnes congruebat; – principiis congruere debent, quae sequuntur, Cic. Fin. 3, 6; cf. id. d. Or. 3, 55; men ∾ fatum rebus, vid. Tac. Ann. 6, 22; – prout res congruunt, aut repugnant, Quintil.; men Liv. 8, 6: Latinos ··· lingua, moribus ··· congruentes (sc. cum Romanis); — 2) „bef.": i Sindelag el. Charakter at stemme overens; – Sane illi congruunt inter se concorditer, Plaut.; – mulier mulieri magis congruit, Ter. Phorm. 4, 4, 14; cf. Nep. Lys. 3; – men absol.: omnes congruunt, etc., vid. Ter. Phorm. 2, 1, 34; – men Cic. Leg. 1, 20: de ceteris congruunt, (ere enige derom; opp. dissident); — III) partic. congruens, tis, ogs. som adj.; A) overensstemmende dermed, passende el. skikket dertil; – ligel. m. cum, el. c. dat., el. absol.; – vid. Cic. Leg. 1, 31; cf. id. Brut. 31; ∾ actio menti, id. d. Or. 3, 59; men in compar., Lactant.; – aptum et congruens (genus dicendi), Cic. d. Or. 3, 14; oratio verbis discrepans, sensu congruens, id. Leg. 1, 10; — b) congruens est, ligesom convenit: det sømmer sig, det hører til; – ut congruens erat, etc., Plin. Pan. 38; men Gell. 17, 8: congruens est, ut etc.; ogs. in superl., Tertull.; — B) passelig, forholdsmæssig, proportioneret; – ceteris quoque membris aequalis et congruens, Suet. Tib. 68; – ogs. samstemmende, harmonisk, clamor, Liv., (opp. dissonus); congruentissima voce, Appul.

congrŭus, 3, [congruo]: overensstemmende, passende, harmonisk; (men alene som for- og eftercl. Biform af congruens); – ∾ sermo cum illa, Plaut. Mil. gl. 4, 3, 23; ∾ sententia verecundiae maternae, Dig.; ∾ tempora, Claudian.

conia, f. und. ciconia. — cōnĭfer, a, um, [conus, fero]: som bærer kegleformet Frugt, cyparissi, Virg. Aen. 3, 680. — cōnĭger, a, um, [conus, gero]: = frgd.; ∾ pinus, Catull. 64, 106. — cŏnĭla, ae, f., κονίλη: etslags Plante, ogs. cunila v. origanum, Appul. — conisco, are, f. und. corusco. — cŏnistērium, i, n., κονιστήριον: Plads i Palæstra, hvor man, efterat være salvet, bedækkede sig med Støv, Vitruv. 5, 11.

*conjectānea, orum, n., [conjicio]: Notitsbog, (som Navnet paa en Samling), Gell. — conjectarius, 3, f. und. conjectatorius. — *conjectātio, onis, f.: Formodning; – ∾ ingens opum, Plin.; ∾ plana de deo, id.; ∾ obscura, id.; v. — conjectātor, oris, m.: en Tegnsudlægger; (sild. Ord); ∾ portenti, Auct. It. Al. M.; — df. adj. conjectātōrius, 3: beroende paa Formodninger, (conjectural); ∾ argumenta, Gell. 14, 3, (al. conjectaria m. f. Bem.); — [conjecto].

conjectio, onis, f., [conjicio]; I) „egenl.": Henkasten, telorum, (deres Affkydning), Cic. Caecin. 15; — II) oftest „fig.", ligesom conjectura; A) Formodning, Udtydning, somniorum, Cic. Div. 2, 63; conjectionem fieri ··· ex scripturis etc., Dig.; — B) ∾ causae: Udkastet til et Retstilfælde, Dig.; — b) navnl. ogs.: Stridsspørgsmaal, Plin. 28, 3.

conjecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af conjicio; I) „egenl.": kaster el. bringer derhen el. tilsammen; – vid. Gell. 6, 13; cf. id. 7, 19, ex vet. decret.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": af Beviser el. Grunde at udlede, at slutte el. giette sig dertil; – oftest c. acc., undert. ogs. m. de, el. m. Relativsætning; – ∾ rem velustate obrutam, Liv. 29, 14; ∾ rem eventu, id.; ogs. m. acc. c. inf., Tac. Hist. 3, 15; men absol.: quantum conjectare licet, Suet. Dom. 3; – ∾ de imperio utriusque, Tac. Hist. 2, 97; si ex eo ··· quid sentiant, conjectandum sit, Liv. 40, 36; ligel. conjectare, utrum sit in re, Quintil.; — B) „bef.": at slutte af Varsler, at spaae el. prophetere; – vid. Suet. Aug. 95, v. id. Calig. 57; ligel. m. de, id. Ner. 6.

conjector, oris, m., [conjicio], I) „alm.": som udlægger el. udtyder el. forklarer; conjectore Oedipo orationi opus est, Plaut. Poen. 1, 3, 35; — 2) „bef.": Tegnsudlægger, Drømmetyder, Spaamand; – vid. Quintil. 3, 6, 30; cf. Cic. Div. 2, 65: defert quidam ad conje-

ctorem, somniasse se, etc.; cf. Enn. ibd. 1, 58; — df. fem. conjectrix, icis: Spaakvinde, Drømmetyderske, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 99.

†conjectūra, ae, f., [conjicio]; I) „alm,": Formodning el. Gjetning, en paa Formodninger grundet Slutning; - hanc ego de me conjecturam facio, Plaut.; ligel. facere conjecturam ex re el. re, (formode el. slutte deraf), id., Ter., Cic.; ∾ capere, id.; conjecturā aliquid quaerere, id., judicare, id.; quaeritur per conjecturam, Quintil.; men conjecturā aberrare, (tage Feil i sin Formodning), Cic. Att. 14, 22; in conjecturam cadere, (være Gjenstand derfor), Quintil.; ogs. ∾ animi (gen. subj.), id., Plin.; - men c. gen. obj.: si qua conjectura mentis divinae sit, Liv. 10, 39; ligel. ∾ voluntatis, Quintil., veritatis, Suet.; — b) ogs. en Del af den rhetoriske Fremstilling, Cic. Inv. 2, 5, o. Quintil. 7, 2, 50; — II) „bes." i Augursproget: den af et Varsel tagne Udtydning el. Formodning; df. Udtydning af Drømme, Spaadom, odl.; - vid. Cic. Div. 1, 36, o. ibd. 2, 63, ogs. Ovid. Trist. 1, 9, 51; df. — conjectūrālis, e: hørende til el. beroende paa en Formodning, (conjectural); ∾ ars medicina, Cels.; - oftest i Rhetoriken; ∾ causa, Cic. Top. 24, Quintil.; ∾ status, id.; ogs. absol.: haec conjecturalia, (dette beroer paa en Formodning), id. 7, 1, 53; — df. adv. conjecturaliter: efter Formodning el. Gjetværk, Sidon.

1. conjectus, 3: partic. af conjicio. — 2. conjectus, us, m., [conjicio]; I) oprdl.: Sammenkasten; df. „poet.": Sammentrængen, d. e. Sammenhæng, Forbindelse; ∾ materiaï, Lucr. 5, 417; ligel. ∾ altior animaï, id. 4, 950; — B) df. „meton.": det Sammenkastede el. Sammenløbne, d. e. Hob el. Masse; - ∾ elementorum confluit, Lucr. 5, 599; cf. id. 3, 199; — II) sædv.: Kasten el. at kaste el. skyde el. rette hen derpaa el. derimod; - ∾ lapidum, Cic. Att. 4, 3, (at kaste dermed); ∾ terrae, Liv., teli, Nep.; venire ad teli conjectum, (paa Skudvide), Liv. 2, 31; cf. id. 25, 16; - ∾ oculorum, Cic. d. Or. 3, 59, Quintil., o. A.; s. ogs. nedens.; — B) „fig."; ∾ minarum, Plin. Pan. 17; cf. Cic. Sest. 54, in.: vester in me animorum oculorumque conjectus etc.

conjĭcio, jēci, jectum, 3, v. a.; [jacio]; I) „alm."; A) „egenl.": kaster el. bringer sammen, forener til et Helt el. paa et Punkt; - vid. Lucr. 2, 1073; ∾ pallium in collum, Plaut.; ∾ sarcinas in medium, Liv. 31, 27; — B) „fig."; 1) ∾ verba, ogs. absol. conjicere: talende el. disputerende at sammenstille, at disputere, odl., Afran. ap. Non.; ligel. i Retssproget, ∾ causam: retligen at forhandle, frgm. XII Tabb. ap. Auct. ad Her. 2, 13, o. Gell.; — 2) oftere, ligesom συμβάλλειν o. colligere: logisk at sammenstille, af de sammenstillede Omstændigheder at udlede el. slutte el. formode; - Conjicere ut possis ex hoc, etc., Lucr. 1, 752; ut conjicio, (som jeg formoder), Ter.; cf. id. Eun. 3, 4, 9, o. Cic. Att. 14, 21; ligel. Nep. Them. 1: quod de futuris callidissime conjiciebat; — bb) navnl. ogs. a) i Augursproget: af Varsler el. Drømme odl. at forudsige el. spaae, at udtyde el. udlægge et Varsel el. et Orakel; - ∾ somnium alicui, Plaut.; cf. Cic. Brut. 14: qui de matre suavianda ex oraculo Apollinis tam acute arguteque conjecerit; — b) ogs. „alm.": at forudsige; vid. Cic. Div. 2, 5; — II) (m. con- intens.); A) „egenl.": ivrigen el. hurtigen el. voldsomt at kaste el. el. drive el. støde derhen; - oftest m. in, sjeld. c. dat. el. absol., osv.; - ∾ pila in hostes, Caes.; cf. Nep. Dat. 9; ∾ aliquem in carcerem, Cic., Suet., in vincula, Caes., Nep.; ∾ in equuleum, Cic. Tusc. 5, 5; ∾ hostem in fugam, Caes.; s. ogs. Nep. Hannib. 10; - ∾ cultros in guttura velleris atri, (støde deri), Ovid. Met. 7, 245; ogs. ibd. 8, 412: ∾ jaculum inter ilia; - ∾ se in signa manipulosque, (styrte sig derover), Caes.; men ∾ se in sacrarium, (kaste sig derind, flygte derhen), Nep. Them. 8; ∾ se in fugam, Cic., in pedes, (at løbe sin Vei), Ter. Phorm. 1, 4, 13; men ∾ se intro, Ter. Heaut. 2, 3, 36; - sjeld. c. dat.; vid. Ovid. Trist. 4, 1, 83; ligel. ∾ lupinum solo, Plin. 18, 36; - oftere absol.; vid. Lucr. 1, 285; ligel. ∾ jaculum, Virg., tela, Ovid., cultros, id.; cf. id. Met. 12, 454; — B) „fig."; a) ivrigen el. hurtigen at bringe i en Tilstand el. Stemning; - ∾ aliquem in laetitiam frustra, Ter. Heaut. 2, 3, 51; ∾ hostes in terrorem, Liv., exercitum in angustias, Suet.; cf. Cic. Fam. 12, 1; - ogs. at indvikle deri, herilem filium in nuptias, Ter. Andr. 3, 4, 23; cf. Cic. Catil. 2, 1; men id. Div. 2, 20, „alleg.": ∾ se mirificam in latebram, (tye dertil, „alleg."); men ∾ se in noctem, id. Mil. 19, (vove sig ud deri); — b) henvender el. retter dertil el. derimod; - ∾ oculos in aliquem, Cic., Tac.; cf. Cic. Sest. 18; men ∾ culpam in unum vigilem, Liv. 5, 47; ligel. ∾ crimen in tempora, id. 3, 24; - men Cic. Off. 2, 17: ∾ tantam pecuniam in propylaea illa, (anvende el. tilsætte derpaa); men Liv. 4, 4: sub legis vincula conjicere, (henlægge derunder); — c) absol.: at henkaste, at lade falde; - conjecit illam vocem etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; men Cic. Cat. 1, 6, „alleg.": quot tuas petitiones ita conjectas, ut etc., (som du havde anlagt saaledes); — not.: ogs. findes conicio, etc., s. conjicio.

conjŭga, ae, f.: sild. Biform af conjux, Appul. — conjŭgālis, e, [conjux]: ægteskabelig, amor, Tac., licentia, id.; men ∾ dii, (som beskytte Ægteskabet), id. Germ. 18, Senec.; - ogs. „overf." om Dyrene; ∾ grex, (Hønerne), Colum.; — df. adv. conjŭgālĭter: ægteskabeligen, i Ægteskab, vivere, Augustin.

*conjŭgātio, onis, f.; 1) „alm.": Forbindelse, Forening; ∾ mellis et fellis, Appul.; ∾ corporum, (legemlig Omgang), Arnob.; — 2) „technisk."; a) i Rhetoriken: Ordenes etymologiske Slægtskab, Grækernes συζυγία, Cic. Top. 3 o. 9; — b) i Grammatiken: Conjugationen, Capell.; o. — conjŭgātor, oris, m.: som forbinder el. forener; ∾ boni amoris (Hymenaeus), Catull. 61, 45; — [conjugo].

conjŭgiālis, e: ægteskabelig, foedus, Ovid., festa, jura, id.; af — conjŭgium, i, n.; Forbindelse, Forening, corporis atque animae, Lucr.; — II) „overf."; A) „alm.": Ægteskab el. Ægteforbindelse, Cic. Off. 1, 17, Ter., Catull., o. A.; (s. ogs. connubium s. 1.); - ogs. om Dyrene, Ovid. Fast. 4, 336, o. Plin. 10, 52; — B) „bes." ogs.; a) legemlig Omgang, Ovid.; ogs. Dyrenes Parring, Virg.; — b) „meton.": Ægtefælle, Prop. 3, 11, 20, Virg. Aen. 3, 296, oftere, o. Tac. Ann. 12, 65; navnl. ogs. in pl. om Dyrene: et Par, Plin. 8, 35, oftere; af — conjŭgo, avi, atum, 1, v. a.: forener el. forbinder el. knytter, amicitiam, Cic. Off. 1, 17; — 2) df. i Rhetoriken: conjugata verba, (som ere etymologisk forbundne), id. Top. 3 o. 9; df. — conjŭgŭlus, 3: hørende til el. benævnt efter en Forbindelse; ∾ myrtus, Cato.

*conjuncte, adv.; 1) „alm.": i Forbindelse dermed el. med hinanden; vid. Cic. Fam. 5, 12, o. id. d. Or. 2, 61; men ibd. 38: ∾ elatum, (opp. simpliciter); — 2) „bes." o. „ethisk": fortroligen, vivere cum aliquo, Nep. Att. 10; - ligel. in compar. o. superl.: conjunctius og conjunctissime vivere cum aliquo, Cic. Fam. 6, 9, o. id. Lael. 1; o. — conjunctim, adv.: i Forbindelse dermed, tilsammen, under Et, odl.; - ∾ accipere omnes rogationes, Liv. 6, 40; cf. Caes. B. G. 6, 19; ∾ petere auxilium, Nep. Att. 10; ∾ legare, Dig.; — [conjunctus, conjungo].

conjunctio, onis, f., [conjungo]: Forbindelse, Forening; (men altid „fig."); I) „alm."; vid. Cic. Fin. 3, 20, o. id. Div. 2, 58; ∾ indubitata litterarum inter se, Quintil. 1, 1, 31; — II) „bes."; A) med Hensyn paa

Mennesker; a) Ægteskabsforbindelse el. Ægteskab, Cic. Off, 1, 4, o. Plin. 15, 36; — b) Slægtskabsforbindelse el. Slægtskab, Cic. Off. 1, 17, oftere; — c) Venskabsforbindelse el. Venskab, id. Phil. 13, 5, oftere; — B) „technisk"; a) i Philosophien o. Rhetoriken: Begrebernes Forbindelse el. Slægtskab, Cic. Top. 14, id. Fat. 6, o. Quintil. 7, 8, in., oftere; — b) i Grammatiken: Forbindelsespartiklen, Conjunctionen, Cic. Orat. 39, Quintil. 9, 3, 50, oftere, o. Suet. Aug. 86.

*conjunctīvus, 3: hørende til en Forbindelse, forbindende; (alene i Grammatiken og eftercl.); – ∾ particula, Tertull.; oftere ∾ modus, ogs. absol. conjunctivus, (sc. modus), Conjunctivet, Capell., o. A.; o. — conjunctrix, īcis, f.: som forbinder; — [conjungo]. — 1. conjunctus, 3: partic. o. adj. af conjungo. — 2. conjunctus, us, m., [conjungo]: Forbindelse; bigae, quadrigae, a conjunctu dictae, Varr.

con.jungo, nxi, nctum, 3, v. a.; oprdl.: binder sammen dermed el. til hinanden, forbinder el. forener; – m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., ogs. absol.; (overf. ogs. m. ad); – I) „egenl."; ∾ eas cohortes cum exercitu suo, Caes. B. C. 1, 18; cf. Lucr. 5, 563; – conjuncta teneri inter se, id. 3, 137; – ∾ castra muro oppidoque, Caes. B. C. 2, 25; cf. Liv. 22, 20; ∾ dextram dextrae, Ovid. Met. 8, 421; – ∾ boves, (spænde sammen i Aaget), Cato; cf. Lucr. 5, 1299; ∾ calamos cerā, Virg. Ecl. 2, 32; cf. Suet. Cal. 19; – supercilia conjuncta, id. Aug. 99; — II) „fig."; A) „alm."; – vid. Cic. Pis. 9; ∾ dignitatem suam cum judicibus, Quintil.; cf. Cic. Brut. 31; men Quintil. 4, 1, 16: ∾ laudem alicujus ad utilitatem nostrae causae; – ∾ noctem diei, Caes. B. C. 3, 13, (reise Dag og Nat); ∾ arma finitimis, Liv. 8, 16; – ∾ vocales, (trække dem sammen), Cic. Orat. 44, Quintil.; ∾ bellum, (føre Krigen tilsammen), Cic. Manil. 9; ∾ abstinentiam cibi, (fortsætte uafbrudt), Tac. Ann. 6, 26; men „poet.": conjunctis spatiantur passibus ambo, Ovid. Met. 11, 64; — B) „bes."; a) forbinder ved Ægteskab el. ved Elskov; – me jam conjungere tecum, (at jeg bliver din Hustru), Ovid. Her. 21, 247; ∾ aliquam sibi matrimonio, Curt., el. justo matrimonio, Suet.; men Tac. Ann. 14, 60: exin Poppaeae conjungitur; men ∾ connubia Sabinorum, (om Romulus), Cic. d. Or. 1, 9; — b) forbinder ved Slægtskab el. Venskab; – vid. Nep. Paus. 2, o. Cic. Verr. 4, 65; men cui me studia communia ··· conjunxerant, id. Fam. 15, 11; cf. Virg. Aen. 10, 105; men Cic. Fam. 7, 5: quin nos inter nos ··· conjunctura sit (resp.); men ad conjungendas amicitias, id.; cf. Sall. Jug. 83; — III) partic. conjunctus, 3, ogs. som adject.; A) „egenl.", navnl. om et Stedforhold: tilgrændsende; – ∾ Paphlagonia Cappadociae, Nep. Dat. 5; men Virg. Aen. 10, 653: celsi conjuncta crepidine saxi (ratis); – ogs. om Tiden; ex tempore praeterito, aut ex conjuncto, etc., Quintil. 5, 8, 5; — B) „fig."; 1) „alm.": forbunden dermed, hørende dertil, passende derfor, odl.; – ligel. m. cum, el. c. dat., el. absol., osv.; – conjunctam cum justitia prudentiam adepti, Cic. Off. 2, 9; cf. ibd. 1, 2; – praecepta officii conjuncta naturae, ibd.; men ibd. 1, 14: talis simulatio vanitati est conjunctior, quam liberalitati; – conjuncta inter se verba, id. Top. 7, (opp. simplicia), men id. d. Or. 3, 7: ∾ verba, (opp. singula); – ∾ causae, Quintil. 3, 6, 94, (opp. simplices); ogs. ∾ causa ex pluribus, id. 6, 1, 54; cf. Cic. Div. 2, 39; — bb) ds. subst. conjunctum, i, n.; a) i Rhetoriken: Forbindelsen, Cic. d. Or. 2, 40; — b) „poet.": Legemets væsenlige Egenskab, (som Tyngde, Varme, odl.; opp. eventum, d. e. det blot Tilfældige); vid. Lucr. 1, 450, flgd.; – 2) „bes."; a) forbunden ved Ægteskab, gift, odl.; o digno conjuncta viro! Virg. Ecl. 8, 32; – conjunctas habere conservas (servos), Varr.; men „overf." om Vinstokken: ∾ vitis ulmo marito, Catull. 62, 54. — b) forbunden ved Slægtskab el. Venskab, odl.; – Mario sanguine conjunctissimus, Vell. 2, 41; ut nosmet ipsi inter nos conjunctiores simus, Cic. Att. 14, 13; ut quam conjunctissimus huic ordini esset, id. Prov. cons. 16; – ogs. absol.: conjunctus, an alienus, Quintil. 7, 4, 21; cf. Nep. Att. 7. — conjunx, s. und. conjux.

conjūrātio, onis, f., [conjuro]; oprdl.: tilsammen at sværge derpaa; 1) sjeld. i en god Hensigt; vid. Serv. ad Virg. Aen. 7, 614: conjuratio fit in tumultis etc.; — b) ds. „overf.": Overensstemmelse, Forening; ∾ urbana, Plin. Pan. 70; — 2) oftere i en ond Hensigt: Sammensværgelse, Complot; – vid. Cic. Catil. 2, 4, o. Sall. Catil. 17; men Caes. B. G. 1, 2: conjurationem nobilitatis fecit; – ogs. in pl.; si etc., non amicitiae tales, sed conjurationes etc., Cic. Off. 3, 10; — b) „meton.": Selskab el. Klub af Sammensvorne; ∾ perditorum hominum, Cic. Catil. 6. — conjuratus, i, s. und. flgd.

con.jūro, avi, atum, 1, v. a.: tilsammen el. med el. til hinanden at forpligte sig med Ed; A) sjeld. i en god Hensigt, navnl. i Krigssproget; – ut omnes juniores conjurarent, (skulde sværge Krigseden), Caes. B. G. 7, 1; cf. Liv. 22, 38, ogs. Virg. Aen. 8, 5; ogs. c. inf., Hor. Od. 1, 15, 5; (s. ogs. nedenf.); men quos conjuratos haberet, (edsvorne Krigsfolk), Liv. 45, 2; cf. agmina conjurata, Ovid. Met. 5, 150; — b) „poet." ogs.: sværgende at istemme, at bekræfte en Ed; vid. Plaut. Merc. 3, 1, 38; — 2) „poet. overf." ogs.; a) om Ting; conjuratae sequuntur Mille rates, (s. conjuratorum), Ovid. Met. 12, 2; — b) om Begreber: at forene sig, at være forenede; vid. Hor. A. P. 411; — B) oftere i ond Hensigt: at sammensværge sig, at indgaae en Sammensværgelse el. Complot; – ∾ inter se, Sall.; ∾ cum aliquo in omne flagitium et facinus, Liv.; ∾ contra remp., Cic., de interficiendo Pompejo, id. Mil. 24, ut urbem incenderent, Liv. 4, 45; – ogs. absol.: ut ··· cupiam conjurare, si etc., Cic. Fam. 5, 6; – ved Græcisme ogs. c. inf., Sall. Catil. 52, o. Virg. Ge. 1, 180; (s. ogs. ovenf. Hor. Od. 1, 15, 5); — 2) hertil mærkes endnu partic. conjuratus, 3; a) som subst., conjurati, orum: de Sammensvorne, Cic. Catil. 4, 10, o. A.; — b) som „poet. overf." paa Ting: conjurata arma, Ovid. Met. 15, 763; conjuratus Ister, Virg. Ge. 2, 496.

conjux, ŭgis, comm., [s. conjunx, af conjungo]; I) „egenl.": den ved Ægteskab forbundne, Ægtefælle; ds. a) in masc.: Ægtemanden el. Manden; – ∾ pristinus, Virg.; cf. Catull. 61 o. 68, Ovid. Met. 1, 605, o. A.; — b) oftere in fem.: Hustruen el. Konen; de conjugum vestrarum anima etc., Cic. Catil. 4, 11; ∾ fidelissima, id., pudica, fecunda, Hor.; — c) ds. in pl.: Ægtepar el. Ægtefolk; ∾ boni, unanimi, Catull.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Dyrene, Ovid. Fast. 1, 451, o. Plin. 10, 79; — b) om Ælmen el. Ælmetræet, Colum. 5, 6; (s. ogs. und. maritus); — B) „poet." ogs. in fem.; a) den Forlovede el. Bruden, Virg. Aen. 9, 138; — b) som mildere Benævnelse, f. Concubine el. Medhustru, Propert., Ovid.

conl–, de saaledes begyndende Ord s. und. coll–. — conm–, de saaledes begyndende Ord s. und. comm–.

con.nātus, 3: medfødt, Tertull. — con.necto, xŭi, xum, 3, v. a.; I) „egenl.": at knytte el. hefte sammen el. dertil el. til hinanden; – m. cum, (s. nedenf.), el. m. inter se, el. c. dat., el. absol.; – omnia inter se connexa et apta, Cic.; cf. Lucr. 2, 704, o. Plin. 6, 17; men naves connexae validis trabibus (abl., tømrede deraf), Tac. Hist. 2, 34; ligel. brachia digitis ··· connexa, Ovid. Met. 9, 311; – ita connexa est (anima) per venas, viscera, nervos, etc., Lucr. 3, 691; ∾ nodos, Ovid., brachia, (om de Dansende), Sil.; men ∾ Mosellam atque Ararim etc., Tac. Ann. 13, 53; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ amicitiam cum

voluptate, Cic. Fin. 1, 20; connecti ex pluribus (verbis) continuatis, Cic. d. Or. 3, 41; ∾ res et verba, Quintil., membra historiae, id.; men ∾ verba, (bringe dem i Vers), Hor. Ep. 2, 2, 86; – ∾ filiam discrimini patris, (indvikle hende deri), Tac. Ann. 16, 30; cf. ibd. 3, 12; — B) „bef." i Dialectiken, ligesom concludere: at slutte, at giøre en Slutning; – quod ita connectitur; si quis etc., Cic. Fat. 6; cf. id. Acad. 2, 30; — b) df. subst. connexum, i, n.: logisk Forbindelse el. Slutningsfølge, id. l. c.; cf. id. Fat. 7; — III) partic. connexus, 3, ogs. som adj., ligesom conjunctus: knyttet dertil, hængende sammen dermed; vid. Lucr. 3, 555; – per affinitatem connexus Germanico, Tac. Ann. 2, 43; cf. ibd. 4, 66.

*connexe, adv.: i Forbindelse, i Sammenhæng, dicere aliquid, Capell.; — connexio, onis, f.: Sammenknytten, Forbindelse; df. fædv. „techniſk"; 1) i Dialectiken: Conclusionen el. den logiske Slutningsfølge, Quintil. 5, 14, 6, oftere; — 2) i Grammatiken: Stavelsen, Charis.; o. — connexivus, 3, i Grammatiken: forbindende, conjunctio (atque), Gell. 10, 29; — [connecto]. — 1. connexus, 3: partic. o. adj. af connecto. — 2. connexus, us, m., [connecto]: Sammenknytning, Indfletning, Forbindelse, Lucr., Vitruv.; ogs. in pl., Lucr. 1, 634, oftere.

connisus, 3: partic. af flgd. — con.nitor, nisus o. nixus sum, 3, v. dep. n.; I) „alm.": med al Kraft at stemme sig el. støtte sig derpaa el. derimod, at stræbe el. arbeide sig derhen; – vid. Lucr. 2, 159; ∾ in summum jugum virtute, Caes. B. C. 1, 46; cf. Tac. Ann. 11, 21; men ∾ in hastam, (støtte sig derpaa), Sil.; — b) ogs. „alleg.": (ratio) connixa per se, (støttet paa sig selv); vid. Cic. Tusc. 2, 21; — II) „bef." el. „overf.": af alle Kræfter at anstrænge sig el. giøre sig Umage derfor; – m. ut, el. m. ad o. gerund., el. c. inf., el. absol.; – connituntur (infantes), ut sese erigant, Cic.; ceteris ad convincendum eum connisis, Tac. Ann. 15, 65; ∾ invadere hostem, Liv. 9, 31; quantum conniti animo potes ··· tantum etc. Cic. Off. 3, 2; cf. Virg. Aen. 5, 264, o. Liv. 1, 33; — 2) „poet." ogs.: med Anstrængelse at føde; vid. Virg. Ecl. 1, 15.

conniventia, ae, f.: Eftergivenhed, Ascon.; af — conniveo, nivi o. nixi, 2, v. n., [inus. niveo, besl. m. nico, nicto, d. e. nikker]; I) „egenl.": lukker Dinene el. blinker med Dinene, (navnl. af Søvnighed); – dum ego connixi somno, Turpil. ap. Prisc.; cf. Cic. Tusc. 1, 49; men ∾ ad tonitrua et fulgura, Suet.; forcl. ogs. c. acc. graec.: Nam non connivi oculos deinde sopore, Cass. ap. Prisc.; cf. Cic. N. D. 2, 57; — b) „poet." ogs. om Sol og Maane: at fordunkles el. formørkes, Lucr. 5, 776; — II) „fig."; A) „alm.": at være uopmærksom el. skiødesløs el. ligegyldig; nisi conniveamus, etc., Quintil.; cf. Cic. Coel. 17; — B) „bef.": ligesom lukker Dinene i derfor, d. e. overbærer dermed, lader upaatalt; – quibusdam etiam in rebus conniveo, Cic. Phil. 1, 7; cf. id. Coel. 24, o. Pers. 6, 50; — not.: infin. connivĕre, Calvus ap. Prisc. — connixus, 3: partic. af connitor.

connūbiālis, e, („poet." ogs. quadrisyll. connubjalis): ægteskabelig, jura, Ovid. Her. 6, 41, vincla, Stat.; — df. adv. connūbiālĭter, Capell.; af — connūbium, i, n., („poet." ogs. trisyll.: connubjo, connubja, etc.), [nubo]; I) „egenl."; A) „alm.": Giftermaal el. Ægteskab; – Sabinorum connubia conjunxisse, (om Romulus), Cic. d. Or. 1, 9; per connubia secum miscere, Sall. Jug. 18; men connubio Numidarum etc., ibd. 78; cf. Virg. Aen. 1, 73; — B) „bef." ogs.: Ret til at indgaae Ægteskaber, deels imellem Stænderne indbyrdes, deels imellem Indvaanerne af de forskiellige Stater; – ut ne plebi et patribus connubia essent, Cic. d. Rep. 2, 37; cf. Liv. 4, 1, flgd.; — II) „fig."; A) „poet.", ligesom conjugium, f. legemlig Omgang, Lucr. 3, 777, Ovid.; — B) „overf.": Væxternes Indpodning, Plin. 16, in. — connūdātus, 3, [nudo]: aldeles blottet, mulier, Plin. — con.nŭmĕro, are, v. a.: tæller dertil el. derimellem; ∾ aliquem heroicis ingeniis, Amm., inter liberos, Dig.

Cŏnon, ōnis, m., Κόνων: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Conon. — cōnōpēum (-pēum, -pium), i, n., κωνωπεῖον, navnl. hos Ægypterne: meget fint Net til Beskyttelse imod Myg og Fluer, Fluenet, Varr.; f. ogs. Juvenal. 6, 80, Hor. Epod. 9, 16, o. Propert. 3, 9, 45.

cōnor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.); foretager el. forsøger, stræber, odl.; – c. acc., ogs. c. inf., ogs. absol.; – vid. Cic. Orat. 10 o. 30; (opp. perficere o. facere, id.); ∾ tantam rem, Liv.; ∾ multa stulte, Nep. Hann. 8; – ∾ facere aliquid, Caes. B. G. 1, 5, oftere; cf. Lucr. 1, 26, oftere; – prius cogitare, quam conari, Nep. Dat. 7; audacem esse ad conandum, Liv., Caes.; men Nep. Att. 21, c. abl. gerund.: ne frustra dehortando conemini, etc.; — 2) af partic. perf. conatus, 3, m. pass. Bem., er subst. conata, orum, n.: Foretagende, Vovestykke; – conata perficere, Caes., Nep.; conatis alicujus obviam ire, Liv. 42, 11; cf. id. 21, 50.

con.quadro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: gior aldeles firkantet; – ∾ aureum later, Varr. ap. Non.; ∾ perticas, Colum. 8, 3, (hvor ogs. in quadrum dolare), ibd.; — II) som neutr.; ∾ alicui: passe dertil; vero dicta conquadrant, Sidon. — conquassātio, onis, f.: stærk Rystelse; df. „overf.": ∾ valetudinis corporis, Cic. Tusc. 4, 13; af — con.quasso, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": ryster stærkt el. heftigen; – Appulia maximis terrae motibus conquassata est, Cic. Div. 1, 43; cf. Lucr. 5, 107; — B) „bef." ogs. (som causa pro effectu): at slaae i Stykker, calicem, Cato; — II) „fig.": ryster el. forvirrer; – Conquassatur enim tum mens, etc., Lucr. 3, 599; omnes provinciae conquassatae sunt, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Cic. Sest. 26.

con.quĕror, questus sum, 3, v. dep. (a. o. n.): heftigen at beklage sig derover; – a) c. acc.; Conqueri fortunam adversam, non lamentari, decet, etc, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; cf. Cic. Verr. 4, 50, o. Liv. 8, 33, oftere; ∾ aliquid pro rep., Cic. Sest. 2; — b) ligel. m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 3, 612, o. Suet. Tib. 10, oftere; — c) m. de, el. m. cur; vid. Cic. Verr. 3, 18, o. Tac. Ann. 15, 60; — d) absol.; vid. Ter. Hec. 3, 3, 15; ligel. Conquerar, an sileam? Ovid. Met. 9, 147.

conquestio, onis, f., [conqueror]: høi el. lydelig Klage el. Beklagelse, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; – ∾ de bellis civilibus, Quintil., dolorum praeteritorum, Senec. Ep. 78; — B) i Rhetoriken er conquestio: oratio auditorum misericordiam captans, Cic. Inv. 1, 55; — II) „overf." ogs. om Fuglenes klagende Qvidren, vid. Plin. 10, 33. — 1. conquestus, 3: partic. af conqueror. — 2. conquestus, us, m., [conqueror]: heftig el. lydelig Klage el. Beklagelse; (alene in abl.); vid. Liv. 8, 7, o. Sil. 10, 291.

con.quiesco, quiēvi, quiētum, 3, v. n.: I) „egenl." el. om levende Væsener: fuldkomment at hvile el. udhvile el. komme til Ro; – ∾ ex omnibus molestiis et laboribus, Cic. Att. 1, 5; men ∾ ante iter confectum, (holde Rastdag), Caes. B. C. 3, 75; men om de Døde, vid. Cic. R. Am. 26; – ogs. at hvile el. sove; vid. Suet. Aug. 78; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 121; — II) „fig."; A) „overf." el. om Ting og Begreber: at hvile el. ophøre; – vid. Cic. Mil. 14, o. id. Manil. 6; conquiescit vectigal, (ophører), id. Agr. 1, 7; cf. id. Mil. 25; – ogs. i Lægesproget: ∾ febris; Cels.; ∾ sanguis, (stilles), id.; — B) „ment.": at finde Hvile, at berolige sig, odl.; – quum etc., habebam ··· ubi conquiescerem, Cic. Fam. 4, 6; cf. id. Arch. 6, o. Liv. 1, 47; – ogs. m. in c. abl., Cic. Lael. 6, o. id. Fam. 9, 6.

conquinisco, quexi, 3, v. n., [inus. quino, besl. m. κινέω]: dukker ned el. dukker mig ned, (forel. Ord), Plaut., Pompon. ap. Prisc. — conquiro, quisivi, quisitum, 3, v. a., [quaero]; I) „alm."; A) „egenl.": søger el. bringer el. driver sammen; - ∾ naves toto flumine etc., Caes. B. C. 1, 61; cf. Sall. Jug. 75; ∾ socios ad aliquem interficiendum, Nep. Dion. 8; ∾ pecunias, Liv.; ∾ et comburere libros vaticinos, id. 39, 16; — B) „fig." el. om Begreber: sammensøger, eftersøger; ∾ suavitates undique, Cic. Off. 3, 33; cf. Caes. B. C. 3, 96; ∾ omnes artes ad opprimendum aliquem, Tac. Ann. 15, 56; cf. Cic. Acad. 2, 27, o. id. d. Or. 3, 8; — II) „bes.", (m. con- intens.): opsøger el. søger at finde med stor Omhu el. Anstrængelse; - ∾ aliquem tota provincia, Cic. Verr. 4, 19; cf. Liv. 22, 52, o. Vell. 2, 41; - ogs. „overf.": ∾ aliquid sceleris et flagitii, Cic. Agr. 2, 35; — III) partic. conquisitus, 3, ogs. som adject.: udsøgt el. udvalgt el. fortrinlig i sit Slags; - ∾ atque electi coloni, Cic. Agr. 2, 35; ∾ figurae, (opp. obviae dicenti), Quintil.; - superl.: ∾ epulae, Cic. Tusc. 5, 21.

*conquisite, adv.: med megen Omhu, conscribere, Auct. ad Her. 2, 31; — conquisitio, onis, f.; I) „alm.": Sammenbringelse el. Tilveiebringelse, pecuniarum, Tac., piaculorum, Liv. 7, 3; — II) „bes." i Krigssproget: Opbringelse el. Hverving af Tropper, Cic. Prov. cons. 2; o. — conquisitor, oris, m.; I) „alm.": som opspørger el. opleder; bf. en Belurer el. Spion, Plaut. Amph. prol. 65, oftere; — II) „bes." i Krigssproget: en Hverver, Cic. Mil. 25, o. Liv. 21, 11; — [conquiro]. — conquisitus, 3: partic. o. adj. af conquiro. — conr-, de saaledes begyndende Ord s. und. corr-.

con.săcerdos, ōtis, comm.: Medlem af et Præstecollegium, Symmach. — consălūtātio, onis, f.: Mængdens el. Manges Opvartning hos en romersk Stormand, Cic. Att. 12, 18, Suet., Tac.; af — con.sălūto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) i Mængde at hilse paa nogen; at hilse paa hinanden; - ∾ amicissime inter se, Cic. d. Or. 2, 3; — B) hilsende at benævne, aliquem regem, Liv. 1, 7; cf. Cic. Phil. 2, 24, Tac. Ann. 12, 69, o. Suet. Aug. 58; ogs. ∾ aliquem nomine, Plin.; — II) „bes." (m. con- intens.): venligen at hilse nogen; ∾ aliquem, Petron. Sat. 7 o. 131.

con.sānesco, sānŭi, v. n. inch.: at helbredes el. læges, Cels., Colum.; cf. Cic. Fam. 4, 6. — con.sanguinĕus, 3: af samme Blod, blodsforvandt; I) nærmest om Søskende: broderlig el. søsterlig, umbrae, Ovid. Met. 8, 476, turba, id. Her. 14, 21; - forel. ogs. om Dyrene, Att. ap. Cic. Div. 1, 22; — b) ogs. subst. consanguinea, ae, f.,: en Søster, Catull. 64, 118; — II) ogs. „alm.": beslægtet, vid. Virg. Aen. 7, 366; - bf. subst.: Slægtning; vid. Caes. B. G. 1, 11 o. 33; — b) „poet.": ∾ Leti Sopor, Virg. Aen. 6, 278; (cf. Hom. Il. 14, 231); — c) lignelsesvis; res rustica ··· quasi consanguinea est sapientiae, Colum. 1, prooem.; bf. — consanguĭnĭtas, atis, f.: Blodsforbindelse; 1) nærmest imellem Søskende, Dig.; — 2) „alm.": imellem Slægtninger; vid. Liv. 7, 19, o. Virg. Aen. 2, 86; — b) ogs. „overf.": ∾ doctrinae, Tertull. — con.sāno, are, v. a.: fuldkomment at læge el. helbrede, cicatricem, Colum., plagas, id.

con.sarcĭno, (avi), atum, 1, v. a.: syer el. stikker sammen, (efterel. Ord); - ∾ indumenta ex pellibus, Amm.; — 2) „overf."; - ∾ verba, Gell., mendacia, Amm. — con.sarrio, ire, v. a.: sønderhakker el. smaahakker, stercus, Cato, sulcos, Colum. — con.saucio, avi, atum, 1, v. a.: saarer stærkt, caput praetoris, Suet. Ner. 26; men id. Aug. 20, in pass. c. acc. graec.: et crus et utrumque brachium ruina pontis consauciatur. — consavio o. consavior, s. und. consuavior.

consceleratus, 3: partic. o. adj. af flgd. — con.scĕlĕro, avi, atum, 1, v. a.: forbryderst at besmitte, at besmitte med Forbrydelser; - ∾ domum, Catull. 67, 24; ∾ oculos videndo, Ovid. Met. 7, 35; ∾ aures paternas, Liv. 40, 8; cf. id. 2, 37, fin.; — II) bf. partic. consceleratus, 3, som adj.: forbrydersk, pirata, Cic. Verr. 1, 35; ∾ mens et nefaria, id. Catil. 2, 9; cf. id. Cluent. 67, o. Liv. 8, 18; - ogs. in superl.: ∾ filii, Cic. R. Am. 24.

conscendo, di, sum, 3, v. a. o. n., [scando]; I) „bes." i Sømandssproget: gaaer ombord, indskiber mig; a) c. acc.; ∾ navem, Caes., Cic.; hvf. pass.: nave conscensa, Justin.; - „poet." ogs.: ∾ puppim, Ovid., classem, Virg.; men id. Aen. 1, 381: ∾ aequor navibus, (seile ud paa Dybet); — b) m. in, el. absol.; - ∾ in navem, Cic., in phaselum, id.; cf. id. Qu. Fr. 2, 2, fin., oftere, Liv. 22, 19, o. Ovid. Trist. 1, 2, 41; men Liv. 31, 29: ∾ in Siciliam, (indskibe sig dertil); — II) „alm."; A) „egenl.": at bestige, at stige derhen el. derop; a) c. acc.; - ∾ currum, Lucr., Propert., Ovid.; ∾ equos, id., Liv.; ∾ vallem, Caes., montem, Catull., scopulum, Virg., tribunal, Suet.; — b) m. in; - ∾ in equos, Ovid. Met. 6, 222, in equi costas, Lucr., in montem, Petron.; — B) „poet." ogs. „overf."; vid. Prop. 2, 8, 27; bf. — conscensio, onis, f., in naves, Cic. Div. 1, 32: at gaae ombord, at indskibe sig. — conscensus, 3: partic. af conscendo.

conscientia, ae, f., [conscius]: Viden el. at vide med Andre el. med sig selv; bf. I) Medvideri el. Medkundskab, fælles Kundskab derom; a) c. gen. subj.; vid. Cic. Catil. 1, 1; ∾ plurium, Liv. 2, 54; — b) c. gen. obj.; ∾ facinoris, Tac. Hist. 1, 25; — c) ogs. absol.; suam conscientiam metuens, Liv. 33, 28; ∾ simulare, Tac. Ann. 2, 40; — B) „meton.": de Medvidende; vid. Cic. Phil. 2, 11; — II) Bevidsthed el. at vide med el. om sig selv; a) oftest c. gen.; vid. Liv. 8, 4; ∾ peccatorum, Cic., defectionis, Tac.; — b) sield. m. de el. m. Relativsætning; vid. Catilin. ap. Sall. Catil. 35, o. Liv. 3, 60; cf. id. 28, 19; — c) oftere absol.; vid. Cic. Fin. 2, 22; ligel. in veris sufficit quoque conscientia, Quintil. 11, 1, 17; cf. Tac. Hist. 1, 5; — B) „bes.": Bevidstheden om at have giort Ret el. Uret, Samvittigheden; - vid. Cic. Mil. 23; cf. id. N. D. 3, 35; ∾ recta, id., bona, Quintil., egregia, Liv.; opp.: ∾ mala, Sall., infelix, Quintil.; - men som Ordsprog: conscientia mille testes, Quintil. 5, 11, 41; — b) undert. ogs. absol.: god el. ond Samvittighed; vid. Cic. Att. 12, 28, o. id. Off. 3, 21, ogs. Sall. Catil. 15; ligel. ∾ animi, Caes. B. C. 3, 60; - ogs. in pl., Cic. R. Am. 24: suae malae ··· conscientiae animi etc.

con.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": sønderriver, river i Stykker, vestem, Ter., epistolam, Cic.; men Ter. Eun. 4, 3, 4: ∾ ipsam capillo, (s. ipsius capillum); — II) „overf.": at nedrive el. mishandle, (navnl. med Hyssen el. ond Omtale); sibilis concissi etc., Cic. Att. 2, 19; cf. ibd. 8, 16.

conscio, ire, v. a., [conscius]; I) „alm.": at være sig noget bevidst (navnl. en Uret); - Nil conscire sibi, etc., Hor. Ep. 1, 1, 61; — 2) „bes.": fuldkomment at vide; consciens, quid esset, Tertull. — con.scisco, scivi, scitum, 3, v. a.; I) publicistisk el. i Statssproget: tilsammen el. med hinanden at kiende for Ret el. antage el. beslutte; - vid. Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb., o. Liv. 1, 32; men id. 10, 18: Tusci omnes consciverant bellum; — II) udenfor Statssproget; A) „alm.": at komme el. stemme overens deri, in aliquo laudando, Nep. Alcib. 11; — B) „bes." o. „overf."; ∾ aliquid sibi (el. in se), ogs. absol. consciscere; oprdl. ligesom at tilkiende el. tilegne sig noget; bf. m. Bibegr. af en Selvvirksomhed: at tilføie el. paaføre sig selv noget, (navnl. Død el. Landsflygtighed, odl.); - ∾ sibi mortem, Cic., Caes., Liv.; ligel. ∾ sibi exsilium, el. exsilium et fugam, Liv. 5, 53, oftere; -

ogſ. ud. sibi; ∾ mortem, Cic., Liv., necem, Cic., Suet., fugam, Liv., Tac., caecitatem, Gell.; – ∾ facinus in se ac suos foedum ac ferum, Liv. 28, 22. — conscissio, onis, f., [conscindo]: Sønderlemmelſe, Augustin. — conscissus, 3: partic. af conscindo. — conscitus, 3: partic. af conscisco.

conscius, 3, [scio]: der med andre el. med ſig ſelv veed noget; df. I) Medvider el. ſom veed noget med en anden; ogſ. subst.: Medvider, Medviderſke, Vidne, Fortrolig; – a) c. gen. obj., (m. el. ud. dat. pers.), ogſ. undert. c. dat. obj.; – vid. Ter. Phorm. 1, 3, 4, Sall. Catil. 22, o. Tac. Ann. 1, 43; conscius conjurationis, Sall. Cat. 37; ∾ alicujus interficiendi, Tac. Ann. 3, 30; ſ. ogſ. Hor. Sat. 2, 7, 60, o. A.; – ogſ. om Begreber; quorum nox conscia sola est, Ovid. Met. 13, 15; cf. Virg. Aen. 4, 519; – ∾ illi facinori, Cic. Cluent. 20; cf. id. Coel. 21; – ligel. „poet." om Begreber; conscia sacris nox, Ovid. Met. 6, 588; conscius connubiis aether, Virg. Aen. 4, 168; — b) ſjeld. m. in el. m. de, etc.; vid. Cic. Att. 1, 18, Prop. 1, 10, 2, o. Cic. Att. 2, 24; men multis consciis, quae gereretur (res), Nep. Dion. 8; — c) oftere absol., (dog undert. m. tilføiet dat. pers.); – qui ei fuere conscii, Ter. Heaut. 1, 1, 69; fac me conscium, Plaut.; cf. Cic. Att. 2, 24, Hor. Od. 3, 6, 29, o. A.; – ogſ. subst. Medvider, beſ. Medſammenſvoren, Nep. Dion. 9, o. A.; ∾ Othonis, Tac. Hist. 1, 39; – „poet." ogſ. om Begreber og Ting; ∾ nox, Ovid. Her. 18, 105; ∾ rubor, Catull.; — II) conscius (m. o. ud. sibi), ſom veed noget med ſig ſelv, ſom er ſig noget bevidſt; A) „alm."; a) c. gen., ſjeld. c. dat.; – vid. Caes. B. G. 1, 14, o. Cic. Off. 3, 18; mens sibi conscia recti, Virg. Aen. 1, 604; ogſ. ud. sibi, vid. ibd. 11, 812, o. A.; – at mens sibi conscia factis etc., Lucr. 3, 1031; — b) ligel. ſjeld. m. in; – vid. Lucr. 6, 392 (Forbig.); men m. Objectsſætn., Ter. Ad. 3, 2, 50; cf. Cic. Tusc. 2, 4; – ogſ. m. Relativſætn., Hirt. B. G. 8, 44; — c) absol.; vid. Ovid. Fast. 1, 485; ligel. ∾ virtus, Virg. Aen. 12, 668; — B) „beſ.": ſom er ſig en Brøde bevidſt, ſom har en ond Samvittighed; vid. Plaut. Most. 3, 1, 13, Lucr. 4, 1131, o. Sall. Catil. 14; poet. ogſ. ∾ vultus, Senec. Herc.

conscrĕor, ari, v. dep. n., [screo]: at rømme ſig ſtærkt; ∾ magnifice, Plaut. Pers. 2, 5, 7. — conscribillo, avi, 1, v. a., demin. af flgd.: ſammenſkribler, Varr. ap. Non.; — b) „poet. overſ.": ſlaaer ſtribet el. blodig, Catull.

con.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.: at ſammenſkrive el. opſkrive; df. I) i Statsſproget; – ∾ milites ex Asia, (udſkrive til Krigstieneſte), Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15; cf. Caes. B. G. 1, 10; men conscriptae in Ciliciam legiones, (ſom ere beſtemte derhen), Suet. Caes. 8; – ogſ. om anden Udſkrivning el. Udnævnelſe; vid. Liv. 1, 13; — b) patres conscripti, vid. Liv. 2, 1; df. „poet." in sing.: conscriptus, f. senator, Hor. A. P. 314; — c) endel. ogſ. at optegne i Centurier for at beſtikke, Cic. Planc. 18 o. 19; — II) udenfor Statsſproget; A) „alm.": ſkriftligen at ſammenſætte, at forfatte el. affatte; a) c. acc.; – vid. Nep. Lys. 4, o. Cic. R. Am. 35; ∾ Topica Aristotelea, (i A's Maner), id.; ∾ artem stultam, (forfatte el. digte), Ovid. Pont. 2, 9, 73; – ogſ. ſkriftligen at fortælle, Suet. Claud. 38; – ∾ legem, (udkaſte), Cic.; ligel. ∾ edicta, Suet.; — b) m. de; vid. Cic. d. Senect. 23; cf. id. Att. 12, 19; — 2) „beſ.": ſkriver el. maler fuld deraf el. dermed, (ſædv. „poet."); – ∾ mensam vino, Ovid. Am. 2, 5, 17; ∾ epistolium lacrimis, Catull.; men comiſk: ∾ aliquem stilis ulmeis, (ligeſom at betegne dermed), vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 132.

*conscriptio, onis, f.: Sammenſkrivning; ∾ libri, Sidon.; — 2) „meton.": ſkriftlig Fremſtilling, Afhandling el. Skrift; in pl., Cic. Cluent. 6, oftere; o. — conscriptor, oris, m.: Forfatter, Skribent, Arnob., o. A.; — [conscribo]. — conscriptus, 3: partic. af conscribo.

con.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: ſkærer el. hakker i Stykker, brassicam, Cat.; cf. Ovid. Trist. 3, 9, 34; – ∾ genas, (ſønderrive), Petron.; — 2) hos Plin.: rundtom at beſkære el. affkære; ∾ surculos, id., truncum arboris, id.

consecrānĕus, 3, [sacer]: hørende til ſamme Religion, Tertull. — *consĕcrātio, onis, f.: religiøs Indvielſe, Pseud. Cic. p. Dom. 48; df. om de romerſke Keiſeres Forgudelſe; vid. Tac. Ann. 13, 2, Suet. Dom. 2, o. A.; — 2) ſild. ogſ. magiſk Beſværgelſe, Lamprid. Elagab. 9; o. — consĕcrātor, oris, m.: ſom indvier; ∾ simulacrorum, Firmic.; — df. fem. consĕcratrix, īcis, Tertull.; — [flgd.].

consĕcro, avi, atum, 1, v. a., [sacro]; I) „egenl."; A) „alm.": indvier til en Guddom, indvier; – a) c. dat.; vid. Cic. Arch. 11, id. Verr. 4, 29, ogſ. ibd. 48; ∾ aedem Tonanti Jovi, Suet. Aug. 29; cf. Plin. Pan. 64; — b) ud. dat.; vid. Liv. 1, 44; ∾ lucos et nemora, Tac., agrum Campanum, Suet. Caes. 20; locus consecratus, Caes. B. G. 6, 13 o. 17, (opp. profanus, Cic. Part. or. 10); ſ. ogſ. Liv. 3, 48; men ∾ bona alicujus, id. 43, 16; — B) „beſ." om Perſoner og Begreber: hæver til en Guddom, erklærer for en Gud, forguder; – vid. Cic. N. D. 2, 24, o. 3, 15; men id. Leg. 2, 11: bene vero, quod Mens, Pietas, Virtus, Fides consecratur manu, (neml. ſom Guderbillede); cf. Tac. Ann. 13, 14, Hor. Od. 4, 8, 27, o. A.; ∾ matrem immortalitati, Curt.; — II) „fig."; A) hengiver el. opoffrer dertil; ligel. m. o. ud. dat.; – vid. Cic. Tusc. 2, 2, o. ibd. 3, 1; – men id. Leg. 2, 2: in patria nostra omnia ponere et quasi consecrare debemus, etc.; — B) at giøre udødelig, at forevige; – vid. Cic. Tusc. 5, 4; cf. Quintil. 12, 11, 7: jam secretus et consecratus (orator) etc.

*consectānĕus, 3: ſom følger derefter el. derpaa; df. 1) subst. consectaneus, i, m.: en Tilhænger, Sidon.; — 2) i Logiken, ligeſom consequens: følgerigtig, Arnob.; — consectārius, 3; 1) „alm.", ligeſom frgd. nr. 2: følgerigtig, ſom følger af et andet; vid. Cic. Fin. 4, 18; — 2) df. subst. consectarium, i, n.: Følgeſlutning, Slutning, Concluſion, ibd. 3, 7; — consectātio, onis, f.: Forfølgen deraf; df. „overſ.": Stræben el. Jagen derefter; – ∾ concinnitatis, Cic. Orat. 49, inc.; men Plin. 14, 8: ∾ generum (vini) in numerum, (deres nøiagtige Optælling); o. — consectātrix, īcis, f., [nærmeſt af inus. consectator]: ivrig Efterfølgerſke; df. „overſ.": consectatrices voluptatis libidines etc., Cic. Off. 3, 33; — [consequor]. — consectio, onis, f., [conseco]: Sønderſkærelſe, Kløvning, arborum, Cic. N. D. 2, 60.

con.sector, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm." (el. uden Fiendſkab): ivrigen at følge derefter el. dermed el. at ledſage, odl.; – hos consector, etc., Ter. Eun. 2, 2, 18; men ∾ rivulos, Cic. d. Or. 2, 27, („alleg.": at holde ſig dertil); — B) oftere „fig.": ivrigen at ſtræbe el. tragte derefter; – ∾ potentiam, Cic.; ∾ omnes umbras etiam falsae gloriae, id. Pis. 27; – navnl. ogſ. med Henſyn paa Foredraget: at ſtræbe el. jage derefter; – ∾ ubertatem orationis, id.; cf. id. Leg. 1, 2, ogſ. id. d. Or. 2, 22, o. ibd. 3, 11; ∾ et colligere singula, Plin. Pan. 75; cf. Gell. 12, 1; — II) „beſ.": fiendligen at forfølge; ogſ. at opjage el. indhente, odl.; – vid. Caes. B. G. 5, 58, Nep. Them. 2, o. A.; ∾ pecora, Liv., lupum, id.; cf. Lucr. 5, 965; – ∾ aliquem clamoribus etc., Cic. Att. 2, 18; — B) ogſ. „overſ."; omnia me mala consectantur, Plaut. Bacch. 5, 1, 7; ∾ victos implacabili odio, Tac. Hist. 4, 1; — not.: forel. ogſ. in pass., Laber. ap. Prisc. — consectus, 3: partic. af conseco.

consĕcūtio, (-quūtio), onis, f.: Følgen el. at følge derpaa; men ſædv. „fig."; 1) „techniſk"; a) i

Philosophien: Følge, Virkning; vid. Cic. Fin. 1, 11, o. id. d. Or. 3, 29; — b) i Rhetoriken; ∾ verborum: Ordenes rigtige Følge el. vedbørlige Orden og Forbindelse, id. Part. or. 6; — 2) „alm.": Opnaaelse el. Erhvervelse, baptismi, Tertull. — consĕcūtus, (-quutus), 3: partic. af consequor.

1. con.sēdo, are, v. a.: stiller aldeles, maximos tumultus, Cat. ap. Charis. — 2. consĕdo, onis, m., [sedeo]: som sidder hos nogen; ∾ nemo vicinus, Cass. Hemina ap. Non. — con.sēmĭnālis, e: = flgd., vineae, Colum. — consēmĭnĕus, 3, [semen]: hvori der saaes el. plantes flere Arter, vineae, Colum., silva, id.

con.sĕnesco, nŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": stærkt at ældes derved; ogs. længe at blive paa et Sted; - vid. Ovid. Met. 8, 634, o. Hor. Od. 3, 5, 8; cf. Liv. 9, 19, o. id. 30, 20; men Prop. 3, 5, 50, „poet.": haud ulla carina Consenuit, (de forgik alle); — b) altfor længe at dvæle derved, at ældes el. graane derover; - ∾ in commentariis rhetorum, Quintil.; — II) „fig."; A) „overf.": at afkræftes el. svækkes el. henfalde; - qui tuo moerore ··· consenesco, Plaut. Capt. 1, 2, 31; cf. Cic. Cluent. 5; - ogs. om Fugle, Colum. 7, 5; - ogs. om Ting; ∾ ova, Varr.; consenuit soli vitio (vinea), Colum.; cf. Plaut. Rud. 5, 2, 15; — B) „ment." om Personer og Begreber; - vid. Cic. Att. 2, 23; cf. id. d. Or. 1, 58, o. Liv. 3, 31; ligel. invidia ··· consenescat, (Hadet være udslukt), Cic. Cluent. 2.

consensio, onis, f., [consentio]; I) „alm.": Samdrægtighed, Overensstemmelse, Enighed, omnium bonorum, vid. Cic. Fam. 1, 9; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ summa voluntatum, studiorum, sententiarum, Cic. Lael. 4; - ogs. som rhetorisk Figur, Quintil. 9, 2, 51; — b) ogs. „overf."; ∾ naturae, (dens Harmoni), Cic. d. Or. 3, 5; — 2) „bes.": Samdrægtighed til det Værre, d. e. Sammenrottelse, Sammensværgelse, Nep. Alcib. 3; ∾ scelerata, Cic. Att. 10, 4; ogs. in pl., id. Verr. 5, 4; — b) „meton.": Forening el. Klub af Forbundne el. Sammensvorne; vid. Nep. Att. 8.

1. consensus, 3: partic. af consentio. — 2. consensus, us, m., [consentio], ligesom consensio: Samdrægtighed, Overensstemmelse, Enighed; - vid. Cic. Phil. 4, 5; ∾ conspirans fratrum, id. Lig. 12; ∾ civitatis, Liv., bonorum, Quintil.; ∾ inter malos ad bellum, Tac.; ex communi consensu (petere), Caes. B. G. 1, 30; men Liv. 23, 15: ∾ attentatae defectionis, (hans Samtykke dertil); - abl. consensu ogs. som adverb.: enstemmigen, endrægtigen, Liv. 1, 32; cf. id. 3, 38; — II) „overf." om Begreber: Samstemmen, Overensstemmelse, Harmoni; - ex naturae ··· quasi concentu atque consensu, quam συμπάθειαν appellant, etc., Cic. Div. 2, 14; cf. id. d. Or. 3, 6; ∾ duorum antecedentium, Quintil.; - ogs. absol., vid. Lucr. 3, 710.

con.sentānĕe, adv.: overensstemmende dermed; ∾ cum natura vivere, Lactant.; af — consentānĕus, 3, [consentio]: overensstemmende dermed, passende dertil; - quod erat consentaneum cum iis litteris, quas etc., Cic. Fam. 3, 6; oftere c. dat.; vid. id. Phil. 9, 7, o. id. Off. 3, 4; men absol.: ∾ vir vita et morte, (sig selv lig), Vell. 2, 63; — b) consentaneum est: det passer dertil el. følger deraf; c. inf., Cic. Off. 3, 33; el. m. acc. c. inf., ibd. 1, 20; ogs. m. ut, Plaut. Bacch. 1, 2, 31.

Consentes Dii, i d. romersketruriske Religionssprog: de tolv øverste og ligesom raadende Guddomme; vid. Enn. ap. Arnob., o. Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 41; — not.: besl. m. consentio, (s. ovens.), el. m. partic. af consum, altsaa de Samværende, el. af conso, (inus. f. consulo). — Consentia, ae, f.: By i d. Bruttiske el. Lucanske, (hod. Cozensa), Mela, Plin. 3, 10; — df. Consentinus, 3, ager, id.; - men Consentini, orum, m.: Indbyggerne deraf, Cic. Fin. 1, 3.

consentio, sensi, sensum, 4, v. n. o. a.; I) „egenl." om personlige Subjecter; A) at stemme overens dermed el. indbyrdes; tilsammen el. med hinanden at enes derom el. beslutte; - m. cum el. m. inter se, el. c. dat., ogs. m. acc. c. inf., el. c. inf., ogs. m. ad, el. m. in, el. m. de, el. c. acc., el. m. ut, el. absol.; - cum his (oratoribus) philosophi consentiunt, Quintil.; cf. Cic. Acad. 2, 42; men ∾ inter se, s. nedens.; - si sibi ipse consentiat, Cic. Off. 1, 2; cf. id. Cluent. 22; men Hor. Ep. 1, 18, 65: ∾ studiis alicujus; - una mente consentiunt ··· arma capienda esse etc., Cic. Phil. 4, 3; cf. Tac. Germ. 34; - ad benevolentiam erga nos consentiens (exercitus), Cic. Att. 5, 18; ligel. ∾ ad remp. conservandam, id.; cf. Liv. 36, 40; ∾ ad inducias, Suet.; ∾ in asseranda libertate, id. Calig. 60; ∾ in hoc, m. flgd. acc. c. inf., Quintil.; de amicitiae utilitate omnes consentiunt, Cic. Lael. 23; - senatus consensit bellum, (besluttede enstemmigen Krig), Liv. 8, 6; cf. id. 1, 32, und. consisco; — b) in pass. impers.; de prioribus consentitur, Tac. Ann. 1, 13; men inter plurimos consensum est, m. acc. c. inf., Quintil. 9, 1, 17; ogs. in quae ··· consensum est, id. 5, 10, 12; cf. Liv. 9, 7; men consensum est, ut etc., id. 30, 24; — B) „bes.": at enes med nogen el. med hinanden om en Udaad el. en Opstand, at sammensværge sig; - vid. Caes. B. G. 2, 3, o. Cic. Phil. 2, 7, ogs. id. Verr. 5, 8; - men absol.: antequam consentirent, Liv. 23, 28; cf. id. 34, 49; — II) „overf." om Ting og om Begreber: at stemme overens dermed, at passe dertil, odl.; - vid. Caes. B. C. 1, 19; ut oratio ··· secum ipsa consentiat, Cic. Univ. 3; ∾ inter se omnes partes, id.; men ∾ personis, temporibus, locis (narrationem), id. Part. or. 9; consentit sibi ipsa lex, Quintil.; ratio nostra consentit, pugnat oratiŏ, Cic.; cf. Lucr. 3, 170 o. 802; ogs. Hor. Od. 2, 17, 22; — III) partic. consentiens, tis, ogs. som adj.: overensstemmende, enstemmig; tanta rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio, Cic. N. D. 2, 7; cf. id. Div. 1, 39; men ∾ voce pugnam poscere, Liv. 10, 40.

con.sēpio, (ud. perf.), septum, (siptum, Enn. ap. Fest.), v. a.: omhegner el. indhegner ganske, bustum, Suet. Ner. 33; — bb) oftere in partic. perf. conseptus, 3: omhegnet, omgierdet, ager, Cic.; ∾ locus cratibus et pluteis, Liv. 10, 38; — II) df. subst. conseptum, i, n.: Indhegning, Gierde, Forhugning, Varr., Colum., ogs. Liv. l. c.; - ogs. „overf.": Skranke el. Grændse; vid. Quintil. 12, 2, 23; df. — consepto, are, v. a. intens.: indeslutter, animalia in sacro luco, Solin. — conseptum, i, n., o. conseptus, 3, s. und. consepio. — consĕpultus, 3, [sepelio]: som er begraven dermed, Tertull.

†consĕquens, tis: partic. o. adj. af consequor; df. — consĕquenter, adv.: følgende dermed; df. „overf."; 1) passende el. passeligen; c. dat., Dig., ogs. absol., Hieronym.; — 2) følgerigtigen el. følgeligen, Appul.; o. — consĕquentia, ae, f.; oprdl.: Følgeskab; df. „overf."; ∾ eventorum: Begivenhedernes Række el. Følge, Cic. d. Div. 1, 56; per consequentiam, Auct. ad Her., Dig.; ogs. in pl., per consequentias, Dig.: følgeligen, som en Følge deraf. — consĕquĭa, ae, f., [consequor]: = frgd.; ∾ rerum, Lucr. 5, 678 (Forbig.); — b) „concr.": Ledsagelse el. de Ledsagende, Appul.

con.sĕquor, secūtus (-quutus) sum, 3, v. dep. (a. o. n.); I) følger el. gaaer derefter, ledsager, forfølger; c. acc., el. absol.; A) „egenl."; 1) „alm."; a) c. acc.; - vid. Plaut. Cist. 1, 1, 93, oftere; ∾ litteras suas prope, Liv. 41, 10; — b) absol., Ter. Heaut. 2, 3, 36; cf. Cic. Tusc. 5, 34; — 2) „bes."; a) forfølger fiendligen, Caes. B. G. 1, 13, o. Liv. 1, 48; — b) at følge i Tiden; ogs. om Tiden selv: at følge derpaa;

ligel. om det, som ſkeer i Tiden; – vid. Cic. Brut. 15, o. Vell. 2, 36, ogſ. Nep. Dion. 6, o. Ter. Heaut. 4, 7, 9; men omnes anni consequentes, Cic.; cf. id. Phil. 1, 13; ogſ. c. acc., id. Fam. 1, 5; – men quod consequitur rem quamque, (videre), Lucr. 4, 808; cf. Cic. d. Or. 1, 35, o. ibd. 3, 2; — B) „overſ."; 1) „alm.": at forfølge el. fortſætte el. indhente, navnl. det Forſømte; – ∾ praeterita ··· opera etc., Colum. 11, 2; — 2) „beſ."; efterfølger el. efterligner (navnl. et Forbillede el. en Auctoritet); – certum hercle est, vostram consequi sententiam, Plaut.; cf. Cic. Catil. 3, 6; ∾ cum morem, id. Leg. 2, 7, mediam consilii viam, Liv. 24, 45; — b) at følge deraf el. derpaa, (ſom Virkning af en Aarſag); – vid. Lucr. 1, 461, o. Cic. Fin. 3, 19, ogſ. Nep. Dion. 6; ogſ. om den logiſke Slutningsfølge; vid. Cic. Fat. 5 o. 7; — II) (ſom causa pro effectu): indhenter el. naaer ved at følge; – ligel. m. acc., el. absol.; – A) „egenl."; ∾ aliquem in itinere, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12; ∾ cohortes, Suet. Caes. 31; – ligel. absol., Cic. Catil. 2, 4, o. Liv. 1, 25; — B) „overſ.": opnaaer, erholder, erhverver; 1) „alm."; a) m. Tingens el. Begrebets Object; – ∾ opes quam maximas, Cic. Off. 1, 19; cf. id. Planc. 5; men ∾ omnia per senatum, id. Fam. 1, 7; – ogſ. m. flgd. ut o. ne; vid. Quintil. 2, 16, 9, o. id. 9, 2, 62; — b) undert. ogſ. m. Perſonens Object, men Tingens el. Begrebets Subject: at naae el. træffe nogen, at blive nogen til Del; vid. Nep. Att. 19, o. Quintil. 7, 4, 19; — 2) „beſ."; a) i en Egenſkab el. Dygtighed at være el. komme lige dermed el. ved Siden deraf, Cic. Brut. 64, o. Vell. 2, 17; ſ. ogſ. Cic. d. Or. 2, 13; — b) aandigen at omfatte, med Talen at udtrykke; – ∾ similitudinem veri, Cic. Univ. 3; cf. id. Verr. Act. 1, 16; ∾ laudes alicujus verbis, id.; ∾ facta omnia memoria, id.; cf. Ovid. Met. 15, 419; — III) partic. consequens, tis, ogſ. ſom adj.; A) tilſvarende, paſſende, vdl.; vid. Cic. Part. or. 6; — b) df. consequens est: det hører til, det paſſer ſig; m. ut, Cic. Leg. 1, 5, el. m. acc. c. inf., Quintil., el. c. inf., Gell.; — B) hvad der logiſk følger af et andet; df. subst.: den logiſke Følge; vid. Cic. Fin. 4, 24, o. id. d. Or. 2, 53; – ſild. compar.: quid consequentius, quam etc., Augustin.

con.sermōnor, ari, v. dep. n.: at underholde ſig el. at føre en Samtale, cum aliquo, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — 1. con.sĕro, sēvi, sĭtum, 3, v. a.; I) „alm.": beſaaer, beplanter; A) „egenl."; – ∾ agros, Cic., arva frumento, Curt., vineam malleolo, Colum.; men „poet.": ∾ Ismara Baccho, Virg. Ge. 2, 38; – ager diligenter consitus, Cic.; men consitus locus, an incultus, Quintil.; men ∾ ager arbustis, Sall.; – „poet." ogſ. om den dyriſke Befrugtelſe, Lucr.; hvf. conserentes dii, Arnob.; — B) „overſ.": beſtrøer el. fylder dermed; – lumine conserit arva (sol), Lucr. 2, 211; cf. Plaut. Men. 5, 2, 4; men m. acc. graec.: caeca mentem caligine ··· Consitus, Catull. 64, 208; — II) „beſ." o. ſield.: ſaaer el. planter, olivetum, arborem, Liv., Curt.; — not.: perf. conserui, f. consevi, Liv. 10, 24.

2. con.sĕro, sĕrŭi, sertum, 3, v. a., ligeſom connecto o. contexo: ordner el. knytter el. binder ſammen til et Helt el. til hinanden; – absol., el. c. dat., oſv.; I) „alm."; A) „egenl."; – tegumen ··· spinā consertum, Tac. Germ. 17; cf. Virg. Aen. 3, 467; men conseritur ··· cymba papyro (abl., bygges deraf), Lucan.; — B) „overſ."; vid. Ovid. Am. 3, 6, 10; exodia conserta fabellis, vid. Liv. 7, 2; – virtutum consertarum comitatus, Senec. Ep. 90; ∾ sermonem, Curt., Fronto; — II) „beſ."; A) hos Erotikerne: i Kiærlighed at ſammenføie el. forbinde; – ∾ teneros sinus, Tibull.; latus lateri, Ovid.; — B) at bringe ſammen til Strid el. fiendligen; df. ofte: ∾ manum, (levere en Træfning), Cic. Mur. 9, Sall., o. A.; ogſ. ∾ manum cum aliquo, Cic., Liv., o. A.; ligel. consertis manibus, id. 1, 25; – ligel. ∾ pugnam, id., Tac.; ogſ. ∾ pugnam inter se, Liv.; ligel. ∾ proelia, id., Virg., certamen, Liv., bella, Val. Fl.; men cum levi armatura conserere (sc. pugnam), Liv. 44, 4; – ogſ. „overſ.", vid. Liv. 21, 1; – oftere om en Retsſtrid; vid. Gell. 20, 10, (hvor manum conserere forklares ved: cum adversario simul manu prendere rem etc.); ſ. ogſ. ibd.: ex jure manum consertum vocare; cf. Cic. Mur. 12, ogſ. id. d. Or. 1, 10, ogſ. Enn. ap. Gell. l. c., o. Cic. Fam. 7, 13; — not.: perf. consevi, Fronto, partic. consitus, Claudian.

conserte, adv.: i Forbindelſe, i Sammenhæng; vid. Cic. Fat. 14; o. — consertio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelſe, verticum, Arnob.; — [2. consero]. — consertus, 3: partic. af 2. consero.

conserva, ae, fem. af conservus: Medſlavinde, Plaut., Ter.; — 2) comiſk „overſ.": fores conservas meas, Plaut. Asin. 2, 3, 6; cf. Ovid. Am. 1, 6, 74; — not.: dat. pl. conservabus, Dig. — *conservābĭlis, e: til at bevare, bonum, Tertull.; — conservātio, onis, f.: Opbevaring, Forvaring, frugum, Cic., bonorum, Quintil.; — b) df. „fig.": Vedligeholdelſe, naturae, Cic., decoris, id.; ∾ aequabilitatis, id. d. Or. 1, 42; o. — conservator, oris, m.: Frelſer, Opholder, vdl.; vid. Cic. Sest. 24; conservatorem (me) istius urbis etc., id. Att. 9, 10; — df. fem. conservatrix, īcis: Opholderſke el. Frelſerinde; omnem naturam esse conservatricem sui, Cic. Fin. 5, 9; — [conservo]. — con.servītium, i, n.: Medtieneſte, Medſlaveri, Plaut. Capt. 2, 1, 55.

con.servo, avi, atum, 1, v. a.: bevarer uſkadt, opretholder el. vedligeholder, forvarer el. bevarer; I) om levende Væſener og om Ting; – vid. Cic. Fin. 3, 5, o. Caes. B. G. 2, 15; – ∾ rem familiarem diligentia et parsimonia, Cic. Off. 2, 24; cf. Nep. Ages. 4; — II) om aandige Gienſtande el. om Begreber; ∾ semper naturam eandem, Lucr.; cf. Liv. 31, 2; ∾ jusjurandum, (overholde), Cic., Nep., religionem, id., voluntatem mortuorum, Cic.; men id. Balb. 16, ſ. und. comiter; — not.: partic. conservans, tis, in neutr. pl. ogſ. c. gen.; quae conservantia sunt ejus status etc., Cic. Fin. 3, 5.

conservŭla, ae, f., demin. af conserva: liden Medſlavinde, Senec. Contr. 21. — con.servus, i, m.: Medſlave el. Medtiener, Plaut., Ter., Cic., o. A.; – med Lune ogſ. om Hundens Forhold til Trællene, Colum. 7, 12.

*consessor, oris, m.: ſom ſidder derhos el. derved, navnl. ogſ. en Biſidder i Retten, Cic. Fin. 2, 19; ogſ. en Medſpiſer, id. Phil. 5, 5, Martial.; ogſ. en Medtilſkuer, Cic., Liv. 34, 54; o. — consessus, us, m.; 1) Sidden el. at ſidde derhos el. derved, Lamprid.; — 2) oftere „meton.": den ſiddende Forſamling, (navnl. i Retten o. i Skueſpilhuſet); vid. Cic. Mil. 1, oftere, Suet. Aug. 14, o. A.; men ∾ in ludo talario, Cic. Att. 1, 16; ∾ ludorum etc., id. Sest. 50; men ibd. 54, in pl.: ∾ theatrales et gladiatorii; — [consido].

*consīdĕranter, adv.: betænkſomt, med Overlæg, Val. Max. 8, 1; — consīdĕrantia, ae, f.: = consideratio, Vitruv. 6, 1; — consīdĕrāte, adv.: betænkſomt, med Overlæg, agere, Cic.; cf. id. Off. 1, 27 o. 38; – compar.: ∾ concordiusque etc., Liv. 4, 45, o. A.; superl.: ∾ facere aliquid, Cic. Att. 9, 10; — consīdĕrātio, onis, f.: Betragtning, Overveielſe; ∾ contemplatioque naturae, Cic.; o. — consīdĕrātor, oris, m.: ſom betragter el. overveier, (ſom Overſættelſe af σκηπτικός), Gell. 11, 5; — [considero]. — consideratus, 3: partic. o. adj. af flgd.

consīdĕro, avi, atum, 1, v. a., [af sidus, i. e. εἶδος, i. e. species]; I) „egenl.": beſeer el. betragter nøie el. omhyggeligen, Cic. Verr. 4, 28; cf. ibd. 27; ogſ. Sall. Catil. 58; cf. Suet. Caes. 31, o. Ovid. Met. 3, 95; — b) ogſ. m. Objectsſætn., Colum. 11, 2; ogſ. m.

Relativsætn., Ovid. Met. 12, 105; — II) „fig.": i sin Aand el. i sit Indre omhyggeligen at overveie el. betænke; - c. acc., ogs. m. de, ogs. m. Relativsætn., ogs. m. ut el. ne, ogs. absol.; - vid. Cic. Tusc. 5, 1, Sall. Catil. 52, in., o. Cic. R. Am. 37; men quum de me ipso atque de meis te considerare velim, id. Att. 7, 13; ligel. in impers. pass., id. Off. 3, 4; - considerate cum vestris animis vosmet ipsi ecquem putetis etc., id. Verr. 3, 12; cf. Sall. Catil. 20 o. 44; men considerare m. ut o. ne: at drage Omsorg derfor el. at see derpaa, Colum.; cf. Cic. Off. 1, 21; endel. absol., id. Fam. 10, 16: se considerare velle etc.; — III) partic. consideratus, 3, ogs. som adj.: vel el. rigtigen betænkt el. overlagt, factum, Cic. Sull. 26, tarditas, id. Brut. 42; - compar.: ∾ consilium (dare), id. Att. 9, 2; superl.: ∾ illud verbum (arbitrari) etc., id. Font. 9; — B) „overf." paa Personer: ∾ hominis illud esse; Cic. Caecin. 1; tardum pro considerato vocent, Liv. 22, 39; - ogs. in compar., Auct. B. Afr. 73.

con.sido, sēdi, sessum, 3, v. n.: at sætte sig ned, at nedlade sig; (bes. om Flere); m. in, sub, ante, etc., ogs. c. abl., ogs. absol.; — I) „egenl."; A) „alm."; vid. Cic. Brut. 6, o. Nep. Paus. 4, ogs. Cic. Div. 1, 36; - ∾ sub arguta ilice, Virg. Ecl. 7, in., ante focos scamnis, Ovid. Fast. 6, 305; ∾ super ripam stagni, id. Met. 6, 373; - hoc mecum poteras considere saxo, ibd. 1, 679; cf. Virg. Aen. 4, 573; - men in impers. pass., vid. Cic. d. Or. 3, 5; — B) „bes."; 1) om Personer; a) at sætte sig el. tage Sæde for at beraadslaae el. for at holde Ret, odl.; - vid. Cic. Verr. 1, 7, id. Flacc. 7, o. Liv. 34, 61; — b) i Krigssproget: at leire sig, at tage en fast Stilling, odl., Caes. B. G. 1, 49; ∾ sub monte, id., Sall., trans flumen, Caes., inter virgulta, Sall., superioribus locis, id., — c) for længereTid at nedlade sig el. at tage sitOphold paa et Sted; hic, an Antii considam, etc., Cic.; ∾ in Ubiorum finibus, Caes.; cf. Virg. Aen. 1, 572; — 2) om Ting, navnl. med Hensyn paa Localforholdene: at synke ned, at sænke sig, at falde sammen el. lægge sig; - vid. Liv. 30, 38, ogs. ibd. 2, o. Cic. Prov. cons. 14; cf. Virg. Aen. 2, 624, o. Tac. Hist. 3, 34, ogs. Plin. 3, 28; - neque adhuc consederat ignis, (var ikke dæmpet), Ovid. Met. 13, 408; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom at sætte sig fast; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 24; men totam .. Consedisse urbem luctu, (var nedsænkt i Sorg), Virg. Aen. 11, 350; — B) „bes." ogs.; a) ligesom varigen at befæste sig deri; vid. Cic. Att. 2, 4, o. id. Fin. 1, 16; cf. id. Orat. 27; — b) at lægge sig el. aftage el. formindskes; ardor animi ... quum consedit, Cic. Brut. 24; cf. Liv. 42, 62, o. Tac. Ann. 1, 30; - consedit utriusque nomen in quaestura, (ligesom hensvandt deri), Cic. Mur. 8; - navnl. ogs. om Perioden: at sænke sig el. ende el. afrundes; vid. Cic. d. Or. 3, 49.

*consignanter, adv.: betegnende, tydeligen; compar.: ∾ dicere, Gell. 1, 25; — consignate, adv.: = frgd.; superl.: ∾ factus versus, Gell. 1, 15; o. — consignatio, onis, f.: skriftligt Bevis el. Document, Quintil. 12, 8, 11; — [flgd.].

con.signo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": forsyner med Segl, forsegler el. besegler, tabulas signis, Cic. Quint. 6; cf. Liv. 23, 38, ogs. id. 29, 12, o. Suet. Claud. 29; — B) „fig.": bekræfter el. beviser; vid. Cic. Div. 1, 40, o. id. Cluent. 50; — II) „bes."; A) „egenl.": anmærker el. optegner, odl.; ut litteris consignamus, quae etc., Cic. Acad. 2, 1; cf. id. d. Or. 2, 55, o. id. Leg. 3, 20; — B) „fig.": ligesom at mærke el. indprege; quasi consignatas animo notiones etc., Cic. Tusc. 1, 24.

con.sĭlesco, lŭi, 3, v. n.: at blive aldeles taus el. stille, ganske at forstumme, (for- o. efterl. Ord); dum hae consilescunt turbae, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 100; cf. Gell. 5, 1. — consĭliārius, 3, [consilium]: raadgivende, amicus, Plaut., particeps, id.; ∾ homines, Gell.; ∾ fulmen, vid. Senec. Qu. N. 2, 39; - ogs. absol. consiliarius, i, m.: Raadgiver, Cic. Att. 14, 9, oftere; - bs. „bes." i Retssproget: Bisidder el. Assessor, odl.; vid. Suet. Tib. 55, oftere; - „overf." ogs. om en Augur, som Guddommens Tolk, Cic. Leg. 3, 19.

consĭliātor, oris, m., [consilior]: en Raadgiver, malus, Phaedr., bonus, Appul.; cf. Plin. Ep. 4, 17; — bs. fem. consĭliātrix, icis: Raadgiverinde, Appul. — consĭligo, inis, f.: Lungeurt, Colum., Plin. — consĭlior, atus sum, 1, v. dep. n.: holder en Beraadslagning, beraadslaaer; - consiliandi causa etc., Caes. B. C. 1, 19; consiliantibus divis, Hor. Od. 3, 3, 17; — b) „poet." ogs.: at give Raad; - ∾ alicui amice, Hor. A. P. 196; o. — consĭliōsus, 3: fuld af Klogskab el. Indsigt, Cato ap. Gell., Fronto; compar. o. superl., Sidon.; — [flgd.].

consĭlium, i, n., [rimel. ligesom consul, etc., af inus. conso]; I) „alm.": fælles Beraadslagning el. Overveielse; - sermones aut consilia conferre cum aliquo, Cic. Phil. 2, 15; cf. Caes. B. G. 7, 38; men quod majoris consilii esset, (forlangte modnere Overveielse), Cic. Att. 10, 1; ∾ publicum, id. Catil. 1, 1, (Senatets Beraadslagning); ∾ nocturna, Sall., arcana, Liv.; — II) „meton."; A) „abstract"; 1) den efter foregaaende Beraadslagning el. Overveielse fattede Beslutning el. Bestemmelse; - vid. Cic. Inv. 1, 25, o. Quintil. 6, 5, 3, ogs. Caes. B. G. 3, 8, o. Ter. Andr. 2, 3, 16, oftere; - men c. gen. gerund., Caes. B. G. 3, 2, Cic., Sall.; ligel. c. gen. nominis, Cic. Phil. 1, 1; ogs. m. flgd. inf., id. Quint. 16, Caes., o. A.; ogs. m. ut, Cic. Att. 7, 10; ligel. eo consilio, ut etc., Caes., o. A.; cf. Nep. Milt. 5; endel. absol.: consilio, (abl. som adv.): forsætligen, Virg. Aen. 7, 216, Liv. 35, 14; — bb) „bes." ogs.; a) Krigsplan el. Krigslist el. Stratagem; vid. Cic. N. D. 3, 6, Caes. B. G. 7, 22, Nep., o. A.; — b) Raad til nogens Bedste, Plaut. Epid. 1, 1, 89; cf. Ter. Andr. 2, 1, 9, oftere, Cic. Cluent. 31, Hor., Ovid.; — B) Overlæg, Indsigt, Klogskab (neml. som Aandsevne); - vid. Cic. Att. 14, 21; cf. Ter. Eun. 2, 2, 10, o. Ovid. Pont. 4, 2, 48; men vir et consilii magni et virtutis, Caes.; consilii satis est in me mihi, Ovid.; cf. Caes. B. G. 3, 16; men Hor. Od. 4, 12, 27: Misce stultitiam consiliis brevem! — b) „poet." ogs. „overf." paa Begreber; Vis consilii expers mole ruit sua, ibd. 3, 4, 65; cf. id. Sat. 2, 3, 266, o. Ovid. Met. 9, 746; — B) „concr.": de beraadslaaende Personer, Raadet; (s. ogs. concilium s. l.); vid. Cic. Phil. 4, 6 o. ibd. 7, 7; men Liv. 30, 16, er ∾ sanctius: det lille Raad i Carthago; - fremdeles om Dommerne el. om Retten, vid. Cic. R. Am. 3 o. 52; ogs. om et Krigsraad, Caes. B. G. 3, 3, Liv.; hvorom ogs. ∾ militare el. castrense, id.; - „poet." ogs. ∾ Jovis: Gudernes Raad el. Guderne, Hor. Od. 3, 25, 6; — b) „poet." ogs. f. en Raadgiver el. Tilskynder; vid. Ovid. Trist. 4, 2, 32; cf. id. Fast. 3, 276.

con.sĭmĭlis, e: aldeles lig; - c. gen., el. c. dat., ogs. m. flgd. atque el. et el. quasi; ogs. absol.; - vid, Lucr. 5, 711, o. Cic. d. Or. 1, 33, id. Phil. 2, 12, o. Ter. Heaut. 2, 4, in.; - tam consimili'st, atque ego, Plaut. Amph. 1, 1, 187; cf. Lucr. 3, 1018, o. Plaut. Mil. gl. 3, 2, 8; - ∾ imago, id., ludus, Ter.; ∾ res, natura, ratio, Lucr.; - ogs. om Ord og Sætninger; pariter cadentibus et consimilibus irasci, Quintil. 9, 3, 102; — not.: consimilis fugae profectio, Caes., kan fugae være gen. el. dat.; — bs. adv. consimiliter: aldeles el. ganske paa samme Maade, dicere aliquid, Gell. 11, 5.

consĭpio, ĕre, v. n., [sapio]: at have sin fulde Sands og Samling; vid. Liv. 2, 45; cf. Gell. 7, 3, o. Senec. Const. Sap. 16. — consiptum, s. und. consepio.

con.sisto, stĭti, stĭtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl."; 1) „alm.": at stille sig hen, at blive

staaende, at staae stille; - vid. Caes. B. G. 4, 5, Hor. Sat. 1, 9, 9, o. Cic. d. Or. 1, 61; men ∾ ad mensam, (til Opvartning), Cic. Tusc. 5, 21; ∾ ad aras, Ovid., ante torum, id., in aede, id., limine, id.; ∾ post aliquem, Quintil.; ∾ in pedes, Senec. Ep. 121; - men „poet." consistere, om Vandet: at fryse til, Ovid., om Blodet: at standse, poët. ap. Cic. Tusc. 2, 16; — 2) „bef." ogs.; a) i Omgangssproget; ∾ cum aliquo, (blive staaende for at tale med nogen, at tale fortroligen med nogen), Plaut.; ligel. Cic. Verr. Act. 1, 7; — b) i Krigssproget: at holde Stand, at tage el. indtage en Stilling; ∾ in acie superiore, Caes., sub muro, id., pro opere, Sall.; cf. Caes. B. G. 1, 43; men ibd. 3, 14: naves eorum ··· nostris adversae constiterunt; men ∾ a fuga, Liv. 10, 36; — c) i Retssproget: ∾ cum aliquo, (føre Proces med nogen), Dig.; cf. Senec. d. Ir. 2, 7; ligel. ∾ adversus dominos, Dig.; — B) „overf."; 1) „alm.": at finde Sted, at vise sig, odl.; - ubi cetera maleficia consistunt, (have deres Sæde), Cic. Cluent. 30; cf. Liv. 28, 26, o. Ovid. Met. 7, 73; — 2) „bef."; aa) at blive staaende el. at opholde sig derved, in uno nomine, Cic. Verr. 1, 38, in singulis, id. Part. or. 35; — bb) at staae fast el. urokkelig, at bestaae el. at holde sig, odl.; a) om Personer, (o. „ment."); - vid. Cic. Phil. 2, 28, o. id. Orat. 9; cf. id. Caecin. 21, o. id. Quintil. 30; - men id. Fin. 4, 226: verbis consistere cum aliquo, (være enig med nogen i Udtrykket; opp. re discrepare); — b) om Ting og om Begreber; - vid. Cic. Fam. 7, 1, id. R. Am. 52, fin., o. Hor. Sat. 1, 1, 107; — cc) at være til el. for Haanden, at bestaae, at finde Sted; - vid. Cic. Brut. 97, o. id. Div. 2, 21; cf. Ovid. Met. 12, 297; — b) df. ogs. m. in el. ex el. abl., ogs. m. circa, inter, osv.: at bestaae deri el. deraf, at beroe derpaa, odl.; - vid. Caes. B. G. 6, 22, Lucr. 1, 236 o. ibd. 1027; ogs. Caes. B. G. 6, 21; - ∾ in una honestate omne bonum, Cic.; cf. id. Phil. 3, 8, o. Nep. Dat. 8; s. ogs. Quintil. 3, 5, 7, o. id. 3, 8, 24; — c) at staae stille, at standse, at holde op, at ophøre; - consistit administratio belli, Caes. B. C. 2, 12; cf. Cic. d. Or. 1, 1; ∾ morbus, Cels., διάῤῥοια, Cic.; ∾ in equestri ordine, (forblive deri), Suet. Aug. 2; — II) act.: at stille fast, at befæste, (men rimel. alene i flgd. Exempler); Et per quae possent vitam consistere tutam, Lucr. 6, 11; conjiciendae consistendaeque causae gratia (ad judices venire), Gell. 5, 10.

consistōriānus, i, m.: Medlem af det keiserlige Raad, Amm.; af — consistōrium, i, n., [consisto]; oprdl.: Samlingssted el. Opholdssted; (efterel. Ord); df. 1) Jorden (som Menneskenes Bolig), Tertull.; — 2) Tienerkammer, Sidon.; — 3) oftest det keiserlige Raad el. Cabinet, Amm., Cod. Just.

*consĭtio, onis, f., (consatio, Tertull.): Saaning el. Plantning; pl. consitiones, Cic. d. Sen. 15; — consĭtor, oris, m.: som saaer el. planter („poet."); - ∾ uvae, (i. e. Bacchus), Ovid., Tibull.; o. — consĭtūra, ae, f., ligesom consitio: Besaaning el. Beplantning; ∾ agri, Cic. frgm. ap. Non.; — [1. consero]. — consĭtus, 3: partic. af 1. consero. — Consīva, ae, f., [1. consero]: den Saaende el. Plantende, Epithet til Gudinden Ops, Fest. p. 190.

con.sōbrīnus, i, m., -a, ae, f.; oprdl.: Børnene af tvende Søstre, Søskendebørn paa Mødrenes Side, Cic. d. Or. 2, 1, Dig.; - df. Søskendebørn (Fætter el. Fætterske, Cousin el. Cousine); - in m., Cic. Off. 1, 17, oftere; in fem., id. Quint. 4, Nep. Att. 2; — 2) „alm.": Slægtning el. Blodsforvandt, Suet. Cal. 26, o. id. Claud. 26.

con.sŏcer, ĕri, m.: ligesom Medsvigerfader; df. pl. consoceri: Ægteparrets Forældre, Suet. Claud. 29, Auson., Dig.; — df. fem. consocrus, us, Auson. — *consŏcĭābĭlis, e: passende el. passelig, Ambros.; — consŏciatim, adv.: i Forbindelse, meare, (om tvende Floder), Amm.; o. — consŏciātio, onis, f.: Forbindelse, Forening; - ∾ hominum atque communitas, Cic. Off. 1, 44, oftere; ∾ gentis, Liv. 40, 5; — [consocio]. — consŏciātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

con.sŏcio, avi, atum, 1, v. a.: at giøre fælles, at dele dermed el. med hinanden, at forene el. forbinde; - m. cum, ogs. m. inter, oftest absol.; - ∾ consilia cum aliquo, Liv. 28, 27; cf. Cic. Phil. 4, 5; ∾ rem inter se, Liv. 1, 17; inter nos natura ··· consociati sumus, Cic. Fin. 3, 20; - ∾ motus, vid. Lucr. 2, 110; ∾ regnum, Liv. 1, 13; men Tac. Ann. 4, 33: delecta ex his et consociata reip. forma; - ∾ animos (eorum), vid. Liv. 2, 1; men „poet." (om Træer): ∾ umbram, Hor. Od. 2, 3, 10; men Liv. 42, 29: ∾ se in omnia consilia belli pacisque; — II) partic. consociatus, 3, som adj.: forenet, enig; pro nostra consociatissima voluntate, Cic. Fam. 3, 3; cf. Liv. 1, 45. — con.sŏcius, 3: forenet, forbunden, (sild.); ∾ elementa sibi, Fulgent.; — 2) subst. consocius, i, m.: Deltager el. Staldbroder, Firmic. — consocrus, us, f., s. und. consocer.

*consōlābĭlis, e: hørende til Trøst el. til at trøste; df. I) in pass.: som lader sig trøste, dolor, Cic. Fam. 4, 3; - compar., Ambros. — II) act.: trøstende, carmen, Gell. 16, 19; — consōlāmen, ĭnis, n.: Trøst, Hieron.; — consōlātio, onis, f.; I) „alm.": Trøsten el. at trøste, Trøst, Cic. Fam. 6, 4, o. id. Att. 12, 14; ogs. in pl., id. Tusc. 3, 30 o. 32; - de Consolatione: var ogs. Titelen paa et tabt Skrift af Cicero; — b) df. ogs. Trøstetale el. Trøsteskrift, Cic. d. Or. 3, 55, Quintil.; s. ogs. Senec. Consolatio ad Marciam, etc.; — II) „bef.": Opmuntring; ∾ timoris, (at sætte Mod i nogen), Cic. Att. 1, 17; cf. Hirt. B. G. 8, 38; o. — consōlātor, oris, m.: en Trøster, Cic. Tusc. 3, 30, Senec.; — [consolor]. — consōlātōrie, adv.: paa en trøstende Maade, compellare, Sidon.; af — consōlātōrius, 3, [consolator]: trøstende, litterae: Trøstebrev, Cic. Att. 13, 20, codicilli, Suet. Oth. 10.

consŏlida, ae, f., [solidus], ligesom conserva: etslags Plante, Appul. — *consŏlĭdātio, onis, f., i Retssproget: fuldkommen Sikkring af Eiendomsretten, Dig.; o. — consŏlĭdātor, oris, m.: som sikkrer el. befæster; ∾ domus, Venant.; af — con.sŏlĭdo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør aldeles tæt el. fast, Vitruv.; — II) „bef." el. i Retssproget: fuldkomment at sikkre Brugs- el. Eiendomsretten af en Ting, Dig. — con.sŏlĭdus, 3: meget fast el. sikker; df. „overf.": ∾ germanitas, Arnob.

consōlo, are, v. a.; forel. Biform af consolor: trøster, Varr. ap. Non.; — 2) df. ogs.; a) som consolor m. reflexiv Bem.: trøster mig selv, Qu. Metell. ap. Gell. 15, 13; — b) som pass.: consolatis militibus, Justin. 22, 6. — con.sōlor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) med Personsobjecter: ivrigen at trøste, trøstende at tiltale; - vid. Cic. Fam. 6, 4, o. id. Catil. 4, 4; ∾ se re aliqua, id., per litteras, id.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 130; - ogs. absol.; aut consolando, etc., Ter. Heaut. 1, 1, 34; cf. Cic. Tusc. 3, 31; men consolantia verba, Ovid.; cf. Caes. B. G. 1, 20, o. A.; — II) m. Begrebsobjecter: at lindre el. formilde, desiderium tui, Cic. Fam. 3, 11, dolorem tuum, ibd. 4, 8; cf. id. Fin. 1, 12; ∾ hanc cladem domus meae, Liv. 45, 41; ∾ brevitatem vitae, Cic., otium nostrum, Quintil.

con.somnio, avi, 1, v. a.: at drømme sig dertil, i Drømme at udfinde, Plaut. Most. 3, 2, 70. — †consonans, tis, s. und. consono; df. — consonanter, adv.: samstemmende; in superl.: ∾ ad harmoniam composita, Vitruv. 6, 1; o. — consŏnantia, ae, f.: Overensstemmelse el. Harmoni, vocis, Vitruv., vocum primarum, Gell.; - ∾ scripturarum, Tertull. —

consŏne, adv. af consonus: samstemmigen, clamitare, Appul.

con.sŏno, ŭi, 1, v. n.; I) „egenl.": tilsammen el. dermed el. stærkt at tone el. lyde, Varr., o. Senec. Ep. 84; cf. Virg. Aen. 8, 305, o. Ovid. Met. 7, 451; – men consonante clamore orare, ut etc., Liv. 36, 34; — B) bf. i Rhetoriken om Ordenes Lydlighed, Quintil. 9, 3, 73; ogs. om Endelsernes Lighed, ibd.; — II) „fig.": at stemme overens dermed, at passe dertil; – ∾ sibi in faciendis et non faciendis, Quintil.; cf. Senec. Ep. 31, o. id. V. B. 23; — III) bf. partic. consonans, tis; A) som subst. fem. (sc. littera), Medlyd el. Consonant, Quintil. 1, 4, 6, oftere; — B) „overf." som adj.: overensstemmende dermed, passende dertil, c. dat.; – hoc consonans est contractui bonae fidei, Dig.

consŏnus, 3, [sono]; I) „egenl.": medlydende, samstemmende, harmonisk, clangor, Ovid.; ∾ fila lyrae, id.; — b) bf. i Grammatiken: consona (sc. littera), ligesom consonans: Medlyd el. Consonant, Ter. Maur.; ligel. ∾ elementa: Consonanterne, id.; — II) „overf.": harmonisk el. passende; ∾ fila telae, Claudian.; vix ··· satis consonum fore, si etc., Cic. Att. 14, 16.

con.sōpio, (ivi), ītum, 4, v. a.; I) „egenl.": bringer el. dysser i fast Søvn; (m. o. ub. abl. somno); vid. Cic. Tusc. 1, 49; cf. ibd. 38; — b) ogs. bedøver aldeles, Suet. Claud. 44; men Lucr. 6, 793 (Forbig.), c. inf. graec.: consopit ··· concidere, (bedøver, saa at man falder om); — II) „overf." om Lovene: ikke at blive overholdte, at ophøre at gielde, Gell. 16, 10.

consors, tis, adj., [sors]; I) „egenl."; A) „alm.": der (navnl. som Arving) deler el. besidder Formuen med nogen; vid. Cic. Verr. 3, 23; – ogs. subst.: Medarving el. Medbesidder; vid. Liv. 41, 27; consortes ejusdem litis, Dig.; — 2) „bes." o. „poet."; a) f. Broder el. Søster, Ovid. Met. 11, 347, oftere, Tibull. 2, 5, 24; – ogs. som adj.; ∾ pectora, Ovid. Met. 13, 663, (i. e. sorores); — b) f. Slægtning, Lucr. 6, 1280; – ogs. som adj.: beslægtet, id. 3, 772; — II) „overf."; A) om personlige Subjecter: som har el. tager lige Del deri; – bf. subst.: Staldbroder; c. gen., sield. m. in el. absol.; – vid. Cic. Mil. 37, o. id. Brut. 1; ∾ culpae, (Medskyldig), Ovid.; men ∾ tori el. thalami, (Ægtefælle el. Hustru), id.; – ∾ tribunitiae potestatis, Tac. Ann. 1, 3; ∾ imperii, Suet. Oth. 8; – consors in lucris atque furtis, Cic. Verr. 3, 66; – consortem successoremque (fratrem) testari etc., Suet. Tit. 9; — 2) sield. o. „poet." om Ting og Begreber: som er fælles; – ∾ tecta, Virg. Ge. 4, 153; ∾ casus, Propert. 1, 21, in.

*consortio, onis, f.; oprdl., ligesom flgd.: Fællesskab, fælles Besiddelse; bf. „overf.": Staldbroderskab, selskabelig Forbindelse; – ∾ humana, Cic. Off. 3, 6; cf. Vell. 2, 99; ogs. m. inter, Liv. 40, 8; men absol.: quaenam ista ··· consortio est? id. 6, 40; o. — consortium, i, n.; I) „egenl.": Fællesskab el. Interessentskab; – ∾ voluntarium inter fratres, Dig.; men Suet. Claud. 28: in consortium recipi, (optages som Interessent); — II) „overf.", ligesom frgd.: Staldbroderskab, Forbindelse; – ∾ regni, Tac. Ann. 4, 3; in consortio ··· in societate reip. esse etc., Liv. 4, 5; ogs. in pl., Tac. Ann. 3, 34; — [consors].

conspătians, tis, adj. partic., [spatior]: spadserende dermed, Petron. — conspector, oris, m., [conspicio]: der seer el. skuer, Tertull. — 1. conspectus, 3: partic. o. adj. af conspicio. — 2. conspectus, us, m., [conspicio]; I) „egenl."; A) „alm.": Blik, Skue; – vid. Liv. 1, 18; cadere in conspectum, (være synlig), Cic. Tusc. 1, 22; frui conspectu urbis, Cic.; dare se in conspectum alicujus, Ter., Cic.; opp. fugere e conspectu alicujus, Ter.; cf. Cic. Verr. 5, 34, o. Ovid. Met. 2, 594; — B) „bes.": Skue el. Synet deraf; bf. Nærværelse el. Nærhed; a) om en Person; vid. Ter. Hec. 5, 2, 22, o. Cic. Agr. 1, 3; — b) om Ting og om Begreber; – in conspectu oppidi esse, (kunne sees derfra), Varr.; cf. Cic. Verr. 5, 66, o. id. Agr. 2, 32; — II) „fig."; conspectus, m. o. ub. animi: Aandens Blik el. Skue, Betragtning, Forestilling, Betænkning; – vid. Cic. d. Or. 3, 40, o. Liv. 10, 25; men Cic. Fin. 5, 31: ne in conspectu quidem relinqui, (end ikke at komme i Betragtning); — 2) bf. „concr.", ligesom σύνοψις: Overblik el. Udkast, vid. Gell. 17, 21.

conspergo, rsi, rsum, 3, v. a., [spargo]; I) „alm."; A) „egenl.": besprænger el. bestrøer el. væder (dermed); m. o. ub. abl.; – ∾ aves sanguine, Lucr., aliquem lacrimis, Cic., terram rore, Plin., carnem sale, Colum.; cf. Cic. N. D. 2, 43; – men „poet." om Aarstiderne; ∾ floribus herbas, Lucr. 3, 33; – men ub. abl.; vid. Phaedr. 2, 5, o. Suet. Calig. 43; — B) „fig." ogs. om Foredragets Udsmykning; vid. Cic. d. Or. 3, 25; ligel. id. Acad. 1, 2; cf. Quintil. 8, 5, 28; — II) „bes.": udstrøer el. besprænger el. sprøiter rundtom el. til alle Sider; ∾ farinae libras duas, Cato, vinum vetus, Colum.; — b) absol.: ∾ ante aedes, Plaut. Stich. 2, 2, 36; bf. — conspersio, onis, f.: Besprængen; ∾ crebra salis, Pallad.; — 2) ogs. „concr.": den besprængte Dei el. Masse, Tertull. — conspersus, 3: partic. af conspergo.

*conspĭcābĭlis, e: synlig, Prudent.; — 2) „overf.": anselig, thermae, Sidon.; o. — conspĭcābundus, 3: som opmærksomt betragter, c. acc., Capell.; — [conspicor]. — conspiciendus, 3: partic. o. adj. af 1. conspicio.

1. conspĭcio, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.); I) seer opmærksomt derpaa el. derefter; A) „egenl."; 1) „alm."; – quid nunc supina sursum in coelum conspicis? Plaut. Cist. 4, 2, 78; cf. Nep. Dat. 11; men in pass., Cic. Catil. 1, 7; — 2) „bes." ogs.; aa) in pass.: at besees opmærksomt, at tildrage sig Opmærksomhed, at udmærke sig, odl.; a) om Personer: conspici, dum etc., Sall. Catil. 7; cf. Liv. 4, 60, o. id. 5, 23, oftere; — b) om Ting og om Begreber; arma et equi conspiciebantur, Liv. 21, 4; cf. id. 39, 6; – men ogs. omvendt: quod conspici et derideri possit, (det Paafaldende og Latterlige), Augustus ap. Suet. Claud. 4; — bb) om en Billedstøtte: at have Retning og ligesom at skue derimod; – ∾ solis ortum etc., Cic. Catil. 3, 8; — B) „fig.": overlægger el. overveier med Omhu; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 10, o. Cic. Mur. 6; — II) som inch.; A) „egenl.": faaer Øie derpaa, bemærker; a) c. acc., Caes. B. G. 4, 12; saal. ofte i Krigssproget; vid. ibd. 2, 21 o. 26, o. Sall. Jug. 49; – ∾ rugas in speculo, Ovid.; men in pass., id. Met. 4, 19; – ogs. m. flgd. partic., Liv. 21, 4; cf. Hor. Ep. 1, 7, 49; — b) m. acc. c. inf., vid. Caes. B. G. 2, 24; cf. Lucr. 6, 707; – hvf. ogs. in pass. c. nomin. o. inf.; vid. Hor. Od. 3, 7, 26; — B) „fig.": bemærker el. indseer, Plaut. Pseud. 3, 1, 3; — III) hertil mærkes; A) partic. conspectus, 3, som adj., ligesom conspicuus: paafaldende, udmærket, beundret; vid. Virg. Aen. 8, 588; cf. Hor. A. P. 228, o. Liv. 45, 7; – ogs. in compar., id. 2, 5, Ovid., Tac., o. A.; — B) partic. conspiciendus, 3, ogs. som adj.: til at see paa, seeværdig, udmærket, beundringsværdig; ∾ Hyas forma, Ovid.; cf. Tibull. 2, 3, 74; ∾ templa etc., Ovid. Fast. 5, 552; cf. Liv. 6, 4: ∾ opus etc. — 2. conspĭcio, onis, f., [1. conspicio]: Augurens opmærksomme Blik ved Afgrændsningen af templum, Varr. L. L. 7, 2.

conspĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., [1. conspicio]: faaer Øie derpaa, seer el. bemærker; a) c. acc., Plaut., Ter.; s. ogs. Nep. Eum. 9, Liv. 2, 20, o. A.; men Caes. B. C. 2, 22: hunc conspicatae naves etc.; – til acc. føies ogs. undert. partic.; perterritos hostes conspicati, Caes. B. G. 2, 27; — b) f. acc. findes ogs. en Objectsætn., Plaut., Ter. Heaut. 1, 1, 16, ogs. en Relativsætn.;

quae res gererentur, conspicati, Caes. B. G. 2, 26; — not.: forel. ogſ. in pass., Varr. ap. Prisc.

conspĭcŭus, 3, [1. conspicio]; I) „egenl.": ſom falder i Øinene, ſynlig; (oftest „poet."); – vid. Ovid. Pont. 3, 4, 22, Hor. Od. 3, 16, 19, ogſ. Tac. Hist. 4, 29; – men absol.: habere mortem in conspicuo, (for Øinene), Senec.; — II) „overſ.": ſom vækker Opmærkſomhed, paafaldende, mærkelig, udmærket; – vid. Tibull. 3, 3, 4; ogſ. c. dat., Liv. 1, 34, o. Tac. Hist. 3, 17; ogſ. absol., vid. Ovid. Met. 8, 373, o. Tac. Germ. 7, oftere.

*conspīrāte, adv.: enſtemmigen, enigen; – compar., eo conspiratius (arma capere), Justin.; o. — conspīrātio, onis, f.; I) „egenl.": Tonernes Samklang el. Harmoni; ∾ canentium, Colum.; — II) oftest „fig.": Samdrægtighed, Enighed, Harmoni; a) til det Bedre; vid. Cic. Catil. 4, 10, o. id. Off. 2, 5; ∾ consensusque virtutum, id.; — b) til det Værre, d. e. Sammenſværgelſe, Conſpiration; – vid. Cic. Dejot. 4, Suet. Aug. 19, oftere, Quintil. — 1. conspiratus, 3: ſammenſvoren; ſ. und. 1. conspiro. — 2. conspiratus, 3: ſammenvunden, ſ. und. 2. conspiro. — 3. conspīrātus, us, m., [1. conspiro]: Samdrægtighed, Harmoni, Gell. 1, 11.

1. con.spīro, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": tilſammen el. tillige at blæſe el. tone; vid. Virg. Aen. 7, 615; — II) ſædv. „fig."; A) „overſ.": at ſtemme overens, at harmonere; – conspirans mutuus ardor, Lucr. 4, 1212; cf. Cic. N. D. 2, 7, o. ibd. 3, 11; ſ. ogſ. Quintil. 1, 10, 16; men Colum. 3, 13, om den pløiede Jord: ∾ omnibus suis partibus ad educandam prolem novam; — B) „ment."; 1) med Henſyn paa et Forehavende el. om en Beſlutning, odl.: at ſtemme overens, at forene ſig; a) til det Bedre; – vid. Cic. Agr. 1, 9, o. id. Fam. 10, 12; men Colum. 12, praef., in pass. impers.: in commune conspirabatur etc.; — b) til det Værre: at ſammenrotte ſig el. ſammenſværge ſig, at conſpirere; – ligel. m. in, el. m. ad, el. m. ut, el. c. inf., ogſ. absol.; – ∾ in caedem alicujus, Tac., in aliquem, Suet.; cf. id. Caes. 80; ∾ ad res novas, Suet. Claud. 13; ∾ cum aliquo, ut etc., id. Caes. 9; men c. inf., id. Claud. 37; men absol., Caes. B. G. 3, 10, o. Suet. Caes. 9, oftere; — III) af partic. conspiratus, 3: ſammenſvoren, Phaedr. 1, 2, er subst. conspirati, orum: de Sammenſvorne, Suet. Caes. 82, oftere.

2. conspīro, avi, atum, 1, v. a., [spira]; I) „egenl.": vinder el. ſnoer ſammen; – anguis se conspiravit, Aur. Vict. V. Ill. 22; — II) „fig."; A) „overſ.", ligeſom conglobare: at ſammentrænge i en Kreds el. Klynge; vid. Caes. B. C. 3, 46; — B) „ment.": forbinder til et Helt, bringer i Syſtem, Sen. Ep. 84. — conspissātio, onis, f.: Fortykkelſe, sordium, Theod. Prisc.; o. — conspissātus, 3: ſammentrængt, tæt, faſt, solum, Colum., creta, Plin.; — [spisso].

con.splendesco, ĕre, v. n.: at have ſtærk Glands; ∾ tecta, Jul. Val. Res gest. Al. M. — con.spondeo, di, sum, 2, v. a. o. n.: gienſidigen at forpligte ſig; – neve conspondisse etc., S. C. de Bacchanal.; consponsa factio, Appul. — con.sponsor, oris, m.: Medcautioniſt, Cic. Fam. 6, 18. — consponsus, 3: partic. af conspondeo.

con.spŭo, (ui), ūtum, 3, v. a. o. n.; I) act.: beſpytter, aliquem, Petron.; „beſ." ogſ. ∾ aliquem: at ſpytte ad nogen, Plaut. Curc. 4, 2, 17, Petron., o. A.; men ∾ sinum, Juvenal. 7, 111, (om den i Heftighed ſpyttende Taler); – det ſvulſtige Udtryk af Digteren Furius Bibaculus: Juppiter ··· nive conspuit Alpes, parodierer Hor. Sat. 2, 5, 41; — II) neutr.: at ſpytte ſtærkt, in sinum suum, Petron. — con.spurco, (avi), atum, 1, v. a.: at beſudle el. tilſmudſe, Lucr. 6, 22; cf. Colum. 8, 3, fin. — conspūto, (avi), atum, 1, v. a., intens. af conspuo: beſpytter med Foragt; – ∾ nostros coeperunt etc., Cic. Qu. Fr. 2, 3; — conspūtus, 3: partic. af conspuo.

con.stăbĭlio, īvi, 4, v. a.: befæſter el. ſikrer; ∾ rem suam, Plaut., Ter. — †constans, tis: partic. o. adj. af consto; df. — constanter, adv.; I) „egenl.": beſtaaende, vedblivende, uforanderligen; – vid. Cic. Univ. 13; ligel. in superl., id. N. D. 2, 38; — II) „fig."; A) „overſ.": med ligelig Faſthed; – ∾ ingrediens oratio, Cic. Orat. 58; ogſ. c. dat., id. Tusc. 5, 9; – compar., ∾ se habere, vid. Sall. Cat. 2; cf. Tac. Ann. 15, 21; — B) „ment.": ſtandhaftigen el. udholdende, pugnare, Caes., ferre dolorem, Cic.; ∾ et libere se gerere, Cic. Att. 4, 16; – superl., ∾ amicitias retinere, Suet. Aug. 66.

constantia, ae, f., [constans, consto]; I) „egenl.": Beſtaaen el. Vedvaren, Faſthed el. Uforanderlighed; vid. Cic. N. D. 2, 21; — II) oftest „fig."; A) „alm." o. „ment."; a) Begrebernes indre Overensſtemmelſe el. Harmoni; vid. Cic. Off. 1, 28, o. id. Tusc. 5, 10; — b) Beſtandighed el. Paalidelighed, navnl. i Opfyldelſen af et Tilſagn; vid. id. Off. 1, 7, o. id. Att. 4, 17; — B) „beſ." o. „ethiſk": Charakterfaſthed el. Standhaftighed, odl.; id. Tusc. 4, 17, o. id. Off. 1, 31; men hinc constantia, illinc furor, id. Catil. 2, 11; ∾ Romana etc., vid. Liv. 42, 62; ∾ animi, Ovid.; ∾ morum, Tac.; — C) „techn."; a) Talerens naturlige Faſthed og Aandsnærværelſe; vid. Quintil. 6, prooem., o. id. 12, 5, 2; — — b) ligeſom Uryſtelighed, Stoikernes εὐπάθεια; ogſ. in pl., (opp. perturbationes); vid. Cic. Tusc. 4, 6, fin.

constellātio, onis, f., [stella]: Stiernernes Nærmelſe til el. Stilling imod hverandre, med Henſyn paa deres formodede Indflydelſe paa Menneſkenes Skiebne, en Conſtellation, Amm., Capitolin., o. A. — con.stellatus, 3: med mange Stierner, balteus, Trebell.

consternātio, onis, f., [2. consterno]; oprdl.: Omſtyrtning; df. I) „egenl.": ſtærk Larm el. forvirret Støi el. Forvirring; consternatio quadrigarum, Liv. 37, 42; – navnl. ogſ. Larmen af et Oprør, Curt.; ogſ. Slagets Forvirring, Tac. Ann. 1, 63; — b) ogſ. „alm.": Oprør el. Tumult, militum, Tac. Hist. 2, 49; ∾ muliebris, Liv. 43, 2; ogſ. absol., Suet. Caes. 20; — II) „fig."; Forvirring el. Forfærdelſe; pavor et consternatio mentis, Tac. Ann. 13, 16; ligel. absol.: non mediocrem fore consternationem, si etc., Suet. Calig. 51.

1. constĕrno, strāvi, strātum, 3, v. a.; I) „alm.": beſtrøer dermed, ſtrøer el. breder derover; a) c. abl.; vid. Caes. B. C. 3, 96, o. id. B. G. 4, 17; cf. Liv. 34, 49; men ∾ terram late tergo, (om den Faldne), Virg. Aen. 12, 543; cf. Sall. Jug. 101; — b) ud. abl.; frumentum vias constraverat etc., Cic. Div. 1, 32; cf. Virg. Aen. 4, 444; ∾ triclinium, Varr., lectum, Appul.; – ∾ ratem etc., vid. Liv. 21, 48; men navis constrata, (forſynet med et Dæk, et Dækſkib), id., Cic. Verr. 5, 40; (opp. navis aperta); — B) af partic. constratus, 3, er subst. constratum, i, n.; a) Bedækning el. Beklædning; – sub constratis pontium etc., Liv. 30, 10; — b) constratum navis: Skibsdæk, Petron.; — II) „beſ.": nedſlaaer el. nedſtyrter, Liv. 40, 45; — b) df. „poet." o. „fig.": constrata ira, (den tæmmede Harme), Stat.

2. consterno, avi, atum, 1, v. a., [Biform af frgd. nr. 1]; I) „egenl.": nedkaſter til Jorden, fælder, beſeirer; vid. Liv. 38, 17; — II) oftere „fig."; A) „alm.": bringer i Forvirring, forſtyrrer, forfærder, ængſter; – sic sunt consternati animo, ut etc., Caes. B. G. 7, 30; oftere ud. animo; vid. Hirt. B. G. 8, 19, o. Suet. Aug. 90; men Liv. 10, 43: consternari in fugam; cf. Tac. Hist. 3, 79; men „poet.": consternatique Timores, Ovid. Met. 12, 60; — b) „overſ." ogſ om Dyrene; vid. ibd. 2, 314, Liv. 37, 41, o. Suet. Galb. 18; — B) „beſ.": bringer i Oprør, hidſer til Opſtand, odl.; vid. Liv. 21, 24; men ibd. 8, 37: tumultuque etiam sanos consternante animos, etc.

constīpātio, onis, f.: Sammentrængen; df. „con-

cret": den sammentrængte Hob el. Klynge; ∾ exercitus, Vopisc.; af — con.stīpo, avi, atum, 1, v. a.: trænger el. pakker tæt sammen, Cic. Agr. 2, 29; ∾ se sub ipso vallo, Caes. B. G. 5, 42.

constĭtio, onis, f., [consisto]: Stilleftaaen, loci, paa et Sted, Gell. 16, 5, inc. — constĭtuo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]: henstiller, opstiller, henlægger; (Correlat til consisto); I) „alm."; A) prægnant: fremstiller, hominem ante pedes Manilii (triumviri), Cic. Cluent. 13; cf. Quintil. 2, 5, 6, o. Virg. Aen. 5, 237; ogs. „overf.", Cic. Coel. 32; — B) navnl. ogs. i Krigssproget; a) at opstille, at stille i Orden; - vid. Caes. B. G. 1, 43, o. Liv. 28, 33; ogs. om Krigsskibe, Caes. B. G. 4, 25; cf. Nep. Them. 3; — b) at lade giøre Holdt; ∾ agmen, Sall. Jug. 49, signa, Liv. 33, 10, oftere; — II) „bes."; A) m. Bibegr. af en Begrundelse el. Indstiftelse; 1) „egenl.": at anlægge el. oprette el. bygge; navnl. i Krigs- og Beleiringssproget; - ∾ turres, Caes., castella, id., vineas ac testudines, Nep.; - ogs. om andre Anlæg; ∾ oppidum, Caes., nova moenia, Virg.; cf. Nep. Them. 6 o. 10, ogs. Virg. Aen. 11, 185, id. Ge. 4, 542, o. Suet. Caes. 10; — 2) „fig."; a) i Retssproget: at indsætte el. indføre el. oprette, odl.; - ∾ civitati hanc legem etc., Cic. Caecin. 14; ∾ judicium de repetundis, id. Div. in Caecil. 4; men ∾ judicium capitis in se, (paadrage sig en Livssag), id. Verr. 5, 54; ∾ accusationem, id., accusatorem, id., Quintil., testes, Cic.; — b) udenfor Retssproget: at begrunde el. fremkalde el. stifte, amicitiam, vid. Cic. Fin. 2, 24; ∾ victoriam, id. R. Am. 6, pacem, ibd. 8; — B) m. Bibegr. af en Anordning el. Indretning; 1) „egenl.": at indføre el. befæste, at indsætte el. ordne; - vid. Cic. Agr. 2, 5 o. 31, ogs. Caes. B. G. 1, 13, o. Nep. Lys. 2; men ∾ civitates, (stifte og ordne), Cic. d. Or. 1, 9; cf. Nep. Milt. 2; men ∾ regnum alicui, (befæste nogens Regering), Nep. Chabr. 1; cf. Cic. Brut. 2, o. id. Leg. 3, 18; — 2) „fig."; vid. Cic Off. 1, 34, o. Sall. Jug. 31; men jam perfectis constitutisque viribus, Quintil.; — C) m. Bibegr. af en Grændsebestemmelse, el. af en anden Aftale el. Overenskomst; 1) „egenl."; a) at bestemme el. fastsætte; - vid. Sall. Jug. 12; ∾ pretium frumento, Cic.; ∾ annua rhetoribus (sc. salaria), Suet.; ∾ certum tempus ei rei, Caes.; ad constitutam diem (venire), Liv.; cf. Ter. Eun. 3, 4, 3; — b) ds. i Forretningssproget: at giøre en Aftale, at indgaae en Forening, odl.; - m. cum, el. c. dat., el. m. inter se, el. absol.; - vid. Caes. B. G. 1, 18, o. Cic. Catil. 1, 9; ligel. ∾ cum aliquo o. flgd. acc. c. inf., Ter. Hec. 1, 2, 120, el. m. Relativsætn., Cic. Verr. 2, 27; ogs. m. flgd. ut, Augustus ap. Suet. Calig. 8; - fremdeles ∾ alicui, m. flgd. acc. c. inf., (aftale med nogen, tilsige nogen), Cic. Att. 1, 7, id. Off. 1, 10, o. id. d. Or. 1, 62; cf. id. Fin. 5, 1; - endel. absol.: vadimonia constituta etc., id. d. Senect. 7; cf. Tac. Germ. 11; — 2) bestemmer, (definerer); afgiør el. dømmer; vid. Cic. Lael. 16, o. id. d. Or. 1, 48, ogs. id. Off. 2, 3; men id. Quint. 29: constitui, m. acc. c. inf., (har dømt el. fundet); men Nep. Eum. 12, ∾ de aliquo: afgiøre nogens Skiebne; — b) ds. ogs. at bestemme el. beslutte sig dertil, at fatte en Beslutning; c. inf., el. m. ut; - vid. Caes. B. G. 4, 6, o. ibd. 19, ogs. Nep. Dat. 5; ligel. Cic. Att. 7, 7, o. ibd. 16, 10; cf. Sall. Catil. 43; — III) partic. constitutus, 3; A) som adj.; a) saa el. faa indrettet el. beskaffen; corpus bene constitutum, Cic. Tusc. 2, 6; cf. ibd. 4, o. id. Sest. 65; — b) fastsat, fast, bestemt; - ∾ cursus siderum, Quintil.; jam confirmata constitutaque vox, id.; — B) in neutr. som subst.: constitutum, i; a) Indretning el. Anordning; ds. Forordning el. Lov, Cod. Theod.; - men „overf.": per constituta procedere, (efter bestemte Regler), Sen. Qu. N. 3, 16; — b) Aftale, Forening, Accord; - vid. Cic. Top. 12; constitutum habere cum aliquo, id. Att. 2, 23; cf. id. Coel. 25; - ad constitutum venire, Varr.; ligel. constituto, (abl. som adv.), Vell. 2, 110.

*constĭtūtio, onis, f.; I) „egenl.": Tilstand el. Beskaffenhed; - ∾ firma corporis, Cic. Off. 3, 33; ∾ prima naturae, Cic. Fin. 4, 6; — b) som rhetorisk Figur; vid. Cic. Inv. 1, 8, o. Quintil. 3, 6, 2; — II) „fig.": Indretning, Anordning, Regel; - constitutio est in lege, judicio, more, pacto, Quintil. 7, 4, 6; cf. Cic. Leg. 2, 10, o. A.; o. — constĭtūtor, oris, m.: som anordner el. forordner; ∾ legis, Quintil. 3, 6, 43; — ds. adj.: constĭtōrius, 3, (i Retssproget): hørende til en Aftale el. Accord, actio, Dig.; — [constituo]. — constitutum, i, n., o. constitutus, 3, s. und. constituo.

consto, stĭti, (stātum), stare, v. n., [sto, steti, etc.]; I) „egenl.", (men alene sield.), f. d. sædv. consistere: at staae stille el. ubevægelig; - sicubi aqua constat, Cato; - men comisk: constant etc., (de blive staaende sammen), Plaut. Curc. 2, 3, 11; — II) sædv. „fig."; A) m. Bibegr. af Fasthed el. Varighed el. Paalidelighed, odl.; 1) „overf." om Ting og om Begreber, ogs. om Personer; a) at staae fast el. urokkelig, at blive standhaftig, at bestaae el. udholde; - vid. Liv. 3, 60, o. id. 39, 34; men id. 5, 42: ne auribus quidem ac oculis satis constare (posse); cf. Cic. Tusc. 4, 17; - ogs. „ment."; ∾ in sententia, Cic. Fam. 1, 9; ceteris exercitibus constare fidem, (at de vare blevne tro), Tac. Hist. 2, 96; - ogs. „poet."; vid. Ovid. Met. 15, 258, o. Virg. Aen. 3, 518; — b) ∾ cum re aliqua, o. ∾ rei alicui: at stemme overens dermed, at passe dertil; - considerabit, constetne oratio aut cum re, aut ipsa secum, Cic. Inv. 2, 14; cf. Auct. ad Her. 2, 10; - si humanitati tuae constare voles, Cic. Att. 1, 11; - hertil hører ogs.: ∾ sibi (in aliqua re): at blive sig selv lig, at være consequent; - vid. Cic. Off. 1, 33, o. id. Cluent. 38, ogs. Hor. Ep. 1, 14, 16, o. id. A. P. 127; — c) ratio constat, oprdl. i Regnskabsvæsenet: Regningen er rigtig; vid. Cic. Flacc. 28, o. Suet. Ner. 30; - ds. ogs. om andre Forholde, Plin. Ep. 1, 9, o. Tac. Ann. 1, 6; — 2) om en Begivenhed el. om en Beretning, odl.: at staae fast, at være vis; undert. c. nominat.; quum et factum constet et nomen, Cic. Part. or. 12; cf. Tac. Agric. 43; - oftere impers. m. acc. c. inf.; vid. Sall. Cat. 53, Caes. B. G. 4, 29; ogs. Cic. Mil. 6, o. A.; - ogs. m. inter, ogs. m. de, el. m. Relat.; - vid. Cic. Inv. 1, 36, o. id. Att. 13, 10; ligel. si de facto constet, etc., Quintil. 7, 2, 7; - quid cuique opus sit, constare decet, id. 3, 9, 8; cf. Liv. 30, 28, o. Cic. Fam. 13, 2; - endel. absol.; vid. Cic. Mil. 6, o. id. Verr. 3, 21; — 3) constat mihi, ligesom certum est mihi: jeg har fast besluttet, c. inf., Anton. ap. Cic. Phil. 13, 19; men m. Relativsætn., Caes. B. G. 3, 14; — B) m. Bibegr. af Tilstedeværelsen af en vis Beskaffenhed; 1) „alm.": at bestaae, at finde Sted, osv.; - vacuum nequaquam constat inane, (er aldeles ikke til), Lucr. 1, 510; cf. id. 4, 462; ligel. oftere f. exstare: at være til, at være i Behold; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. id. N. D. 1, 10; — 2) „bes." ogs. med Hensyn paa Gienstandens Bestanddele el. Indhold: at bestaae deraf, at være sammensat deraf, at beroe derpaa; - m. ex; sield. m. in, el. m. de, el. c. abl.; - vid. Lucr. 2, 385, o. Cic. N. D. 1, 35, ogs. id. Off. 1, 44, oftere, ogs. Hor. Sat. 2, 4, 64; men victoriam in earum cohortium virtute constare, Caes. B. C. 3, 89; cf. Nep. Att. 14, o. Lucr. 4, 1225; - solido quae corpore constat (materies), id. 1, 519; cf. ibd. 485; men omnis disciplina constat memoria, Quintil.; omne jus constat aut scripto, aut moribus, id.; — 3) i Handelssproget: at staae deri, (el. i en vis Priis), d. e. at koste; - c. abl., el. c. gen., el. m. adv., osv.; - ∾ quadringentis millibus, Varr.; cf. Suet. Vitell. 19, o. A.; - ∾ prope dimidio minoris, Cic. Att. 13, 29;

cf. Suet. Ner. 27, oftere; - quod mihi constat carius, Lucil. ap. Non.; ∾ vilissime, Colum.; cf. Suet. Caes. 26; — b) ogs. udenfor Handelssproget; vid. Caes. B. G. 7, 19; odia ··· constantia magno, Ovid. Her. 2, 47; — III) partic. constans, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": faststaaende, uforanderlig; - vid. Cic. N. D. 3, 9; ligel. ibd. in compar.; men superl.: ∾ motus lunae, id. Div. 2, 6; - constanti vultu graduque, Liv. 5, 46; — B) „fig."; 1) „alm.": fast el. varig, sikker el. paalidelig; - ∾ pax, Liv., fides, Hor.; men Tac. Hist. 3, 1: an ··· constantius foret, (c. inf.); — b) df. som stemmer overens med sig selv, samstemmende, harmonisk; vid. Cic. Off. 1, 40; ∾ fama, Suet., opinio, id.; — 2) „bes." o. „ethisk": med fast el. solid Charakter, standhaftig, paalidelig; - firmi et stabiles et constantes (amici), Cic. Lael. 17; cf. id. R. Am. 14; - constans adversus metus, Tac. Hist. 4, 5; men ibd. 3, 57: neque fidei constans, neque strenuus in perfidia; cf. Hor. Sat. 2, 7, 18: quanto constantior etc.

constrātor, oris, m., [1. consterno]: som jevner el. fletter el. stiller; ∾ maris, Auson. — constratum, i, n., o. constratus, 3, s. und. 1. consterno. — con.strĕpo, ĕre, v. n.: stærkt at larme el. bruse, Gell. 4, 1, Appul.

*constricte, adv.: sammentrængt; - df. in compar. o. „overs.": ∾ jungi alicui, Augustin.; — constrictio, onis, f.; 1) Sammenbinden el. Opbinden, navnl. Plantens, Pallad.; — 2) hos Lægerne: haardt Liv, Macrob.; — constrictivus, 3: sammentrækkende, cibi, Coel. Aur.; o. — constricto, are, v. a. intens.: at trække stærkt sammen, Tertull.; — [af flgd.].

con.stringo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": trækker el. binder fast sammen, sarcinam, Plaut.; cf. Prop. 3, 19, 9; — B) „bes."; a) binder el. lænker (som Fange el. som Affindig); - ∾ corpora vinculis, Cic. d. Or. 1, 52, aliquem laqueis, id.; - ogs. uden abl.: ∾ manus, Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 6, 23, o. Cic. Phil. 2, 38; — b) hos Lægerne: at sammentrække, Plin. 23, 54; — II) „fig."; A) „alm.": holder sammen el. indskrænker inden visse Grændser, tæmmer el. twinger; - vid. Cic. Agr. 2, 10, id. Catil. 1, 1, o. id. d. Or. 1, 46; superstitione constricti, Quintil.; — B) „bes." ogs. om Foredraget: at sammentrænge, at fatte kort; - quum aptis constricta verbis est (sententia), Cic. Brut. 8; cf. id. d. Or. 1, 42; men constricta narratio, (opp. latius fusa), Quintil.; — III) partic. constrictus, 3, ogs. som adj.: forkortet el. kort; fast el. compact; - ∾ frons, (rynket Pande), Petron.; ∾ supercilia, (opp. dissidentia), Quintil.; ∾ arbor, (beskaaret), Plin.; - compar.: ∾ folium, (mindre), id.

constructio, onis, f., [construo]; I) „egenl.": Sammenstilling, Bygning, hominis, Cic. Acad. 2, 27; ∾ lapidum, Senec., theatri, Trajan.; ogs. in pl., Pallad.; — II) „fig." o. „techn."; A) om Foredraget; ∾ verborum, Cic. d. Or. 1, 5; ogs. absol., id. Orat. 44; — B) i Grammatiken: den grammatikalske Forbindelse, Constructionen, Prisc. — constructus, 3: partic. af flgd.

con.struo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm.": hober el. bringer sammen paa et Sted el. i Mængde; - ∾ acervos nummorum, Cic., divitias, Hor.; cf. Cic. d. Or. 1, 35; — II) „bes.", (som causa pro effectu); A) „alm.": at ordne det Sammenhobede; df. at opføre el. bygge; - ∾ navem, aedificium, Cic.; cf. Liv. 1, 26, o. Virg. Aen. 9, 712; - ogs. om Fuglene; ∾ sibi nidos, Cic., Ovid.; men dentes in ore constructi, Cic.; — B) df. i Grammatiken: grammatikalsk at forbinde, at construere, Prisc.

con.stŭpĕo, ŭi, 2, v. n.: studser overmaade, Juvenc. — constuprator, oris, m.: som besmitter el. skænder, Liv. 39, 15; af — constupro, avi, atum, 1, v. a.: at besmitte el. skænde, Liv. 29, 17; cf. Suet. Vitell. 12; — B) „overs."; emptum constupratumque judicium, (som er underkiøbt ved Bolskaber), Cic. Att. 1, 18.

con.suādeo, ēre, v. a.: tilraader med Eftertryk, Plaut. Merc. 1, 2, 32; - ogs. om Varselsfugle, id. Asin. 2, 1, 13. — Consualia, ium, s. und. Consus. — consuāsor, oris, m., [consuadeo]: Raadgiver, Tilskynder, Cic. Quint. 5. — consuāvio, (consav.), are, v. a., ogs. som dep. consuāvior, atus sum, 1, v. a.: kysser stærkt el. heftigen, aliquem, Appul.

con.substantiālis, e: med el. af ligedan Væsen el. Beskaffenhed, Tertull. — con.substantīvus, 3: = frgd., id. — consūdasco, ĕre, v. n. inch.: at komme i stærk Sved, Colum.; af — con.sūdo, avi, 1, v. n.: at svede stærkt, Plaut., Colum.

consuē.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [consueo], (oftest forel., f. d. sædv. assuefacio): vænner dertil; - m. ut, el. m. ne, ogs. c. inf., ogs. absol.; - ∾ ut etc., Varr.; ogs. m. Tmesis: consue quoque faciunt, ut etc., id.; men m. ne, Ter. Ad. 1, 1, 29; ligel. ibd. 49, c. inf.; cf. Sall. Jug. 80; - men Ter. Ad. 3, 3, 60, absol. — con.sueo, ēre, v. n.: at være vant, at pleie, Prop. 1, 7, 5, (hvor dog consuemus efter nogle er syncoperet f. consuevimus, s. und. flgd.).

consuesco, suēvi, suētum, 2, (in tempp. perff. bruges hyppigst de syncoperede Former: consuesti, consuesse, etc.), v. a., [consueo]; I) som act.: vænner dertil, indøver; - m. Tmesis, Lucr. 6, 396; ogs. m. tilføiet dat., Colum. 6, 2; ogs. c. inf.; ∾ semina, falcem pati, Plin. 17, 14; — II) oftere neutr.; A) „alm.": at vænne sig dertil; df. in tempp. perff.: at have vænnet sig dertil, d. e. at være vant dertil, at have en Vane el. Sædvane, at pleie; - oftest c. inf., ogs. m. ad, el. c. dat., el. c. abl.; - saal. c. inf., Caes. B. G. 1, 14; cf. Cic. d. Or. 1, 61, oftere; ogs. m. inf. pass., Caes. B. G. 1, 43; ogs. som impers., Sall. Cat. 22; - quemadmodum consuerunt, etc., Cic. R. Am. 2; cf. Caes. B. G. 1, 22; ligel. Virg. Ge. 2, 272: adeo in teneris consuescere multum est; men Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14, m. græsk Attraction: quum aliquid agas eorum, quorum consuesti; - ligel. m. ad, Quintil. 2, 10, 8; ligel. c. dat., Plin. Ep. 8, 23; ligel. c. abl.; quae (aves) consuevere libero victu, Colum.; men Cic. Lael. 19: quo (equo) consuevit (sc. uti); — b) in partic. perf. consuetus, 3, ligel. c. inf.; vid. Lucr. 4, 713, oftere; ogs. c. abl., id. 4, 999; ogs. c. dat., Colum. 1, 8; ogs. absol., Plaut. Stich. 5, 5, 18; ogs. c. adv.; populus si perperam est consuetus, Varr.; — B) „bes."; ∾ cum aliquo el. cum aliqua: at have legemlig Omgang dermed, Plaut., Cic., o. A.; — III) partic. consuetus, 3, („poet." sædv. trisyll.), ogs. som adj., om Ting og om Begreber: hvortil man er vant el. har vænnet sig; df. vant el. tilvant; ogs. sædvanlig; (oftest „poet."); - ∾ amor, Ter.; ∾ antra, Virg., cubilia, Ovid.; pericula consueta habere, Sall. Jug. 85; cf. ibd. 15.

consuēte, adv. af consuetus: paa vant Vis, Amm. — consuētio, onis, f., [consuesco]: de Forelskedes Omgang, Plaut. Amph. 1, 2, 28. — consuētūdĭnārius, 3, [consuetudo]: sædvanlig, portitor, Sidon.

consuētūdo, ĭnis, f., [consuesco]; I) „alm.": Vane, Sædvane, Skik og Brug, Vedtægt; - ∾ majorum, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 45, o. Cic. Off. 1, 32; men id. Rab. perd. 1: non est meae consuetudinis, c. inf.; ad nostram consuetudinem, Nep., praef.; cf. Cic. Off. 1, 41, o. id. Lael. 6; ∾ victus el. vivendi, id.; ∾ loquendi, (Talebrugen), Quintil., docendi, id., dicendi, id., Cic.; ∾ indocta, id. Orat. 48, mala, Hor., assidua, longa, vetus, Quintil., communis, vulgaris, id.; - bene facere ex consuetudine jam in naturam

vortit, Sall. Jug. 85; — B) hertil mærkes; 1) de adverbiale Dictioner: ex consuetudine, pro consuetudine, ogs. absol. consuetudine: efter Sædvane, paa sædvanlig Vis el. Maade; - vid. Caes. B. G. 1, 52, o. Sall. Jug. 71; ligel. Cic. Arch. 12, fin.; ligel. Caes. B. G. 2, 19 o. 32, o. Sall. Jug. 31; — 2) consuetudo, (sc. loquendi), i Grammatiken ofte absol.: Talebrugen el. Sprogbrugen, Varr., Cic. Orat. 47, Quintil. 1, 6, 3, oftere; — b) ds. ogs. hos Colum. 12, praef., f. Sproget selv; — II) „bef.": tilvant el. jevnlig Omgang med nogen el. med hinanden; ∾ victus, Cic. Orat. 10; cf. id. R. Am. 6, o. id. Brut. 1; - ∾ ac familiaritate inductus, id.; in consuetudinem alicujus se dare, id., immergere, id., insinuare, id.; - ogs. in pl., id. Dejot. 9; cf. id. Mil. 8; - ∾ epistolarum: Brevvexling, id. Fam. 4, 13; — b) navnl. ogs. Omgang imellem Forelskede, Elskovshandel, Ter., Liv., o. A.

consul, ŭlis, m., (in pl. sædv. coss. f. consules), [efter nogle af inus.conso f. consulo, o. oprdl. den Beraadslaaende el. Raadende; cf. Att. ap. Varr.: qui recte consulat, consul cluat]: en Consul, d. e. den ene af de tvende høieste Øvrighedspersoner i Rom, som efter Kongernes Fordrivelse aarligen valgtes af Folket; vid. Liv. 1, fin.; - consul ordinarius, som Cal. Jan. tiltræder Consulatet; opp. ∾ suffectus, (s. und. sufficio); ∾ designatus, s. und. designo; - bis, iterum, ter, tertium (el. tertio) consul, s. und. bis, iterum, etc., ogs. Gell. 10, 1; — B) hertil kan mærkes; 1) abl. consulibus med Navnet paa begge Consuler, ogs. undert. abl. consule m. Navnet paa den ene Consul, betegner d. romerske Aarstal; - vid. Caes. B. G. 1, 2 o. 6; cf. Cic. Arch. 3, o. Hor. Od. 3, 8, 12, oftere; ogs. mærkes ibd. 3, 28, 8: Bibuli consulis amphoram etc., (fra det Aar, da B. var Consul); cf. Martial. 8, 45: centeno consule etc.; — 2) „meton." findes ogs. consul; a) f. Proconsul, Liv. 26, 33, oftere, o. Nep. Catil. 1; — b) f. den høieste Øvrighedsperson i andre Byer; vid. Plin. 7, 44; — c) sild. ogs. som Epithet til Juppiter, Vopisc., Appul.

consŭlāris, e: hørende til en Consul, consularisk, aetas, (d. 43de Aar), Cic. Phil. 5, 17; s. ogs. und. annus o. annalis; - ∾ comitia, (hvori Consulerne vælges), Cic. Mur. 26; ∾ imperium, id., Sall.; ∾ fasces, Liv.; ∾ insignia, Vell., ornamenta, Suet.; ∾ exercitus, Liv.; ∾ provinciae, (som bestyres af Consularer); vid. Cic. Orat. de Provinciis consularibus; — b) ogs. som anstaaer en Consul, res, Liv. 4, 8; oratio, id. 34, 6; cf. Plin. Pan. 71: quam consulare etc.! — B) subst. consularis, is, m.: som har været Consul, en Consular, Cic. Fam. 12, 4, oftere, Sall., Nep.; — bb) under Keiserne ogs.: en keiserlig Legat, der bestyrer en Provinds, Tac. Agric. 8, Suet.; — b) ds. atter som adj.: ∾ adoptio, Quintil. 6, procem.; ds. — consŭlārĭtas, atis, f.: Consulværdigheden, Cod. Theod.; o. — consŭlārĭter, adv.: med en Consulars Værdighed; ∾ acta vita, vid. Liv. 4, 10.

consŭlātus, us, m., [consul]: Consulværdigheden, Consulatet; - honorum populi finis est consulatus, Cic. Planc. 25; ogs. in pl., Liv. 4, 10; - consulatum petere, Cic., Sall., appetere, id., adipisci, obtinere, Cic., inire, Suet., ingredi, Quintil., invadere, Suet., gerere, id., Cic., Sall.; consulatum mandare alicui, id.; s. ogs. und. abdico, fungor, defungor, o. fl.; men consulatus ingens cupido, Sall. Jug. 63.

consŭlo, ui, ultum, 3, v. n. o. a., [rimel. ligesom consul, af inus. conso]; I) „alm.": anstiller en Beraadslagning; A) som neutr.; 1) raadslaaer, overveier; - absol., el. m. in, el. m. de; - dum tempus consulendi est, Ter. Hec. 5, 1, 19; cf. Sall. Catil. 1, o. Liv. 30, 42, ogs. Hor. Od. 2, 1, 14; ogs. m. adv.; qui ··· male consuluerint, Sall. Catil. 51; s. ogs. nedens.; - neque consulere in longitudinem, Ter. Heaut. 5, 2, 10; ∾ in commune, Liv., Tac., Virg., (drage Omsorg for det Heles Vel, beraadslaae derom); ogs. ∾ in publicum, Plin. Ep., in unum, Tac.; - ∾ de communibus negotiis, Sall. Jug. 105; cf. Tac. Ann. 4, 40; men Sall. Catil. 51, in pass. impers.: postquam de Rhodiis consultum est; — 2) ∾ alicui (personae el. rei), drage Omsorg derfor, tage Hensyn dertil; - vid. Cic. Off. 1, 25, o. id. Phil. 2, 2; men Sall. Catil. 37: reipublicae juxta ac sibi consuluisse, (lige slet at have betænkt begges Tarv); cf. Nep. Ep. 10, o. Hor. Ep. 1, 19, in.; men ∾ timori magis, quam religioni, (tage mere Hensyn dertil), Caes. B. C. 1, 67; - ut mi consultum optime velit esse, Ter. Phorm. 1, 3, in.; men Plaut. Bacch. 3, 6, 36: ut me (i. e. mihi) ires consultum male; — B) som act.; 1) ∾ aliquem (ogs. aliquid): tage paa Raad med sig, spørge til Raads, raadspørge; - sædv. m. Relativ- el. Spørgsmaalssætn., ogs. undert. absol., ogs. c. acc. rei (f. acc. pers.); - quum ··· te consuluissem, quid ··· censeres, Cic. Fam. 11, 29; ∾ aliquem, uter etc., Suet. Calig. 33; - ogs. m. Begrebsobject (f. Personsobject); ∾ speculum suum, Ovid.; cf. id. Met. 4, 312, o. Martial. 9, 60; - ∾ vires suas, Quintil.; - nec te id consulo, Cic. Att. 7, 20; cf. Plaut. Men. 4, 3, 26; — bb) ds. ofte „technisk"; a) i Religionssproget: raadspørger el. adspørger, navnl. Guddommen el. Oraklet, Spaamanden el. Varslerne, osv.; - ligel. m. Relativ- el. Spørgsmaalssætn., oftere absol., undert. ogs. m. de; - vid. Cic. Leg. 2, 16; men ∾ deum auguriis, quae etc., Liv. 1, 20; ligel. ∾ Tiresiam, quid etc., Plaut. Amph. 5, 1, 76; - ∾ deos hominum fibris, Tac. Ann. 14, 30; ∾ exta spirantia, Virg., terpidantia, Ovid.; ∾ sacras sortes, id.; cf. Caes. B. G. 1, 53; — b) i Retssproget: at raadspørge, at raadføre sig (navnl. med en Retskyndig); - qui de jure consuli solent, (de Retslærde), Cic. Verr. 1, 46; ligel. absol.; qui consuluntur (sc. de jure), id. Leg. 1, 4; men Liv. 39, 40: si jus consuluisses; - Formlen: licet consulere, vid. Cic. Mur. 13; cf. Hor. Sat. 2, 3, 192; — c) publicistisk el. i Statssproget: at spørge om nogens Mening el. Stemme (i et offenligt Anliggende); - ∾ senatum de foedere, Sall. Jug. 39, de provinciis, ibd. 62; men Liv. 31, 12, til Folket: vos consuli ··· utrum etc.; cf. Cic. Mil. 7; ∾ plebem simul in omnia, Liv. 6, 39; — 2) ∾ aliquid: at beraadslaae derom, at overlægge; - Est consulere quiddam quod tecum volo, Plaut. Most. 5, 1, 63; re consulta et explorata, Cic. Att. 2, 16; cf. Liv. 2, 28, o. Virg. Aen. 11, 344; repulsi ··· quid agant, consulunt, Caes. B. G. 7, 83; — b) at give Raad, at sige sin Mening; - vid. Ter. Ad. 1, 2, 47, o. id. Phorm. 1, 3, 22; - men absol.: ab re consuluit blandiloquentulus, (raader til Skade), Plaut. Trin. 2, 1, 17; — II) „bef.", (causa pro effectu); A) at tage en Beslutning, at beslutte; sædv. m. adv. o. de el. in; 1) som neutr.; - vid. Liv. 28, 29, o. id. 30, 43, ogs. id. 3, 36, o. Tac. Agric. 16; — 2) som act.; men alene c. acc. comm.; - quid in concilio consuluistis? Plaut. Bacch. 1, 1, 6; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 28; — B) at bedømme saa el. saa; men sædv. i Forbindelsen: boni consulere, optage vel, lade sig tækkes; m. flgd. acc. el. Objectssætn., odl.; - vid. Quintil. 1, 6, 32, (hvor boni consulas forklares ved: bonum judices); cf. Ovid. Pont. 3, 8, 24; ligel. ∾ boni nostrum laborem, Quintil., hoc munus, Senec.; — III) partic. consultus, 3, er ogs. at mærke; A) som adj.; 1) overlagt, overveiet, betænkt; - vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 5, o. Cic. d. Or. 1, 58; consulta opera, Gell.; consulto consilio, Paul. Sent.: med moden Overlæg; men compar.: consultius est huic, c. inf.: det er ham tienligere, Dig.; — b) abl. consulto, ogs. som adv.: med Overlæg, forsætligen; - ∾ facere: handle med Overlæg, Cic.; cf. Caes. B. G. 5, 36, o. Hor. Sat. 1, 10, 14; — B) som veed at raade, kyndig el. erfaren (navnl. i Retssager); m. o. ud. gen., ogs. c. abl.; -

vid. Cic. Phil. 9, 5, ogſ. Hor. A. P. 369, o. Liv. 19, 22; men id. 1, 18: consultissimus vir omnis divini atque humani juris; men compar.: consultiores ··· deo, Tertull.; – tu consultus (en Retslærd) modo rusticus, Hor. Sat. 1, 1, 17; – natura, non disciplina consultus, vid. Cic. Caecin. 27; cf. id. Brut. 40; — B) ſom subst.; 1) in m., consultus, i, m. o. ud. juris: en Retslærd el. Retskyndig, navnl. ſom conſuleres, ſ. ovenf.; ſ. ogſ. und. jus; — 2) in neutr.: consultum, i; a) Gudernes Adſpørgelſe; in pl., Tac. Hist. 2, 4; — b) Raadſlutning el. Beſlutning, navnl. i Forbindelſen: senatus consultum, ogſ. (i eet Ord) senatusconsultum: en Senatsbeſlutning; vid. Cic. Phil. 14, 11; ſ. ogſ. und. senatus; men „poet.": consulta patrum, Hor. Ep. 1, 6, 41; – ogſ. i andre Forholde, ſædv. in pl. consulta: Beſlutninger el. Beſtemmelſer; vid. Cic. Leg. 1, 24; men Sall. Jug. 11: quinquennii consulta omnia et decreta etc.; ∾ mollia, (kraftløſe el. ſvage Beſtemmelſer), Tac. Ann. 1, 40; men ∾ mala, ibd. 6, 6, (forbryderſke Planer); – endel. „poet.": dum consulta petis, (Guddommens Svar el. Orakel), Virg. Aen. 6, 151; cf. ibd. 11, 410.

*consultatio, onis, f.; I) omhyggelig Beraadſlagning el. Overveielſe; vid. Ter. Hec. 4, 4, 28, o. Cic. d. Or. 2, 33, oftere; ogſ. in pl., Sall. Jug. 27; — b) ogſ. „concr.": Gienſtanden for en Beraadſlagning; in pl., Cic. Top. 17; — B) i Rhetoriken; a) den til Øvelſe anſtillede Overveielſe, Underſøgelſe el. Drøftelſe af et Retstilfælde, Quintil. 3, 8, 28, oftere; — b): = quaestio infinita, Cic. d. Or. 3, 28, o. id. Part. or. 1; — II) Foreſpørgſel (om et Retstilfælde); vid. Cic. Att. 8, 4; – ſild. ogſ. Prætors Foreſpørgſel til Keiſeren, Dig.; — b) ogſ. „concr.": den omſpurgte Gienſtand; vid. Suet. Tib. 14; o. — consultātor, oris, m.: ſom ſøger Raad, ſom tager nogen paa Raad med ſig, Quintil. 6, 3, 87, Dig.; — df. adj. consultatorius, 3: hørende til en Beraadſlagning, hostiae, Macrob.; — [2. consulto].

consulte, adv. af 1. consultus, ligeſom 1. consulto: med Overlæg, forſætligen, Plaut. Rud. 4, 7, 14; – compar.: ferocius, quam consultius, Liv. 22, 24; cf. Tac. Hist. 2, 24; superl.: ∾ annonae providere, Capitolin.

1. consulto, adv.: = frgd.; ſ. consultus, 3, und. consulo. — 2. consulto, avi, atum, 1, v. a., intens. af consulo; I) omhyggeligen at overveie, (navnl. med hinanden el. tilſammen); – c. acc., el. m. Relativ- el. Spørgsmaalsſætn., el. m. de, super, in, etc., el. absol.; – quid illae illic ··· consultant? Plaut.; cf. Liv. 1, 55; – men „poet.": consultata senatus, (ſ. consulta sen.), Sil.; – quid in illis statuamus, consultare, Sall. Cat. 52; cf. Cic. Off. 1, 3; – ∾ de officio, ibd. 3, 2; cf. Caes. B. G. 5, 51, o. A.; men Tac. Ann. 2, 28: consultandum super re magna et atroci; ∾ in medium, Tac., (forene ſig til Beraadſlagning), in commune, Plin. Ep.; – men absol., el. m. adv.; blande alloqui, male corde consultare, Plaut.; ad consultandum etc., Liv. 9, 9; cf. Suet. Ner. 15, o. A.; — b) „overf." ogſ. om Foredraget; pars deliberativa de tempore futuro consultat, etc., Quintil. 3, 8, 6; — b) ∾ alicui: drage Omſorg derfor, reipublicae, Sall. Catil. 6; — II) ∾ aliquem: tage paa Raad med ſig, ſpørge til Raads; – quid me consultas, quid agas? Plaut. Mil. gl. 4, 3, 4; me ··· Consultent (amantes), Tibull. 1, 4, 78.

consultor, oris, m., [consulo]; I) „beſ." o. forel.: ſom nøie betænker el. overveier noget; vid. Afran. ap. Non. 5, 6; — II) „alm."; A) ſom raader nogen, en Raadgiver; vid. Sall. Jug. 35, o. ibd. 103; – df. ſom Ordſprog: Malum consilium consultori est pessimum, vid. Gell. 4, 5, (efter Hes. Ἔργ. 264); men Sall. Jug. 64, „overf.": cupidine atque ira, pessimis consultoribus; — B) ſom ſpørger nogen til Raads, navnl. ſom i en Retsſag henvender ſig til en Retslærd el. Juriſt, en Conſulent; – vid. Cic. Balb. 20, o. id. Mur. 9, oftere, ogſ. Hor. Sat. 1, 1, 10; – ∾ dei, Lucan.; — df. fem. consultrix, icis: Forſørgerinde; ∾ providaque ··· natura etc., vid. Cic. N. D. 2, 22.

consultum, i, n., ſ. 1. consultus und. consulo. — 1. consultus, 3: partic. o. adj. af consulo. — 2. consultus, us, m., [consulo], d. ſieldnere Form f. consultum; 1) Overlæg, Indſigt; – consultu collegae, virtute militum, etc., Liv. 3, 62; — 2) Beſlutning; – ex senati consultu, Sall. Catil. 42; cf. Plin. 3, 24.

consum, fŭi, (futurum, fore); I) at være, at ſkee, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 66, o. Ter. Andr. 1, 1, 40; — 2) at være derhos el. tillige, Coel. Aur.

*consummābĭlis, e: ſom kan fuldendes, aevum, Prudent., ratio, Senec. Ep. 92; — consummātio, onis, f.; I) „alm."; A) Opſummering el. Overblik, operarum, Colum.; cf. Plin. 4, 37, o. Dig.; — B) df. „overf."; a) Sammenhoben, navnl. af en Mængde Spiſer, Cels.; — b) men i Rhetoriken: Beviſernes Sammenhobning imod et Punkt; vid. Quintil. 9, 2, 103; — II) „beſ."; A) Fuldendelſe el. Tilendebringelſe; – ∾ orationis, Quintil. 6, 1, fin.; ∾ alvi, (Fordøielſen), Plin.; — B) det Fuldendte i ſit Slags, Plin. Ep. 5, 12, o. Plin. 8, 7; o. — consummātor, oris, m.: ſom fuldbyrder el. fuldender, Tertull. — [consummo]. — consummatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

consummo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": ſammenregner el. opſummerer, Vitruv. 1, 1; — b) omvendt ogſ. om Tallet: at udgiøre, Colum. 3, 5; men „poet.": Quae consummatur partibus una dies, (d. e. Skuddagen), Ovid. Fast. 3, 166; — B) df. „overf.": bringer ſammen el. forener til et Helt; vid. Liv. 28, 17; — II) „beſ."; A) „egenl.": bringer iſtand, giør færdig, fuldender, id. 29, 23; consummat omnia (ars), Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 84; — b) ogſ. absol.; ante paucissimos, quam consummaturi essent, dies, (før de ſkulde ende deres Tieneſtetid), etc., Suet. Calig. 44; — B) „overf.": fuldender el. fuldkommengiør i ſit Slags; a) om Begreber, Quintil. 3, 9, 9; — b) om Perſoner, id. 10, 1, 89; — III) partic. consummatus, 3, ogſ. ſom adj.: fuldendt el. fuldkommen i ſit Slags; A) om Begreber; ∾ eloquentia, Quintil., scientia, id., ars, Plin.; — B) om Perſoner; ne se perfectos protinus et consummatos putent, Quintil. 5, 10, 119; ∾ jam patroni, id.; – ogſ. in superl., Plin. Ep. 2, 7.

consūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „alm.": tager helt el. ganſke; df. A) „egenl."; 1) at tage til ſig; navnl. om Spiſerne: at indtage el. fortære; vid. Cic. N. D. 2, 60; ∾ frumenta, Caes., fruges, Hor.; cf. Virg. Aen. 7, 125; — 2) ogſ. om andre Gienſtande: helt at tage til ſig el. optage; ∾ pecuniam mutuam sibi, Dig.; men „poet.": ∾ tela clypeo (optage dermed), Sil.; — B) „fig."; 1) fortærer, tilintetgiør, fordærver; aa) om Ting og om Begreber; – vid. Ter. Heaut. 3, 1, 56, o. Cic. R. Am. 2; ∾ omnia flamma, Caes., aedes incendio, Liv.; consumitur anulus usu, Ovid.; consumit ferrum rubigo, Curt.; — b) navnl. ogſ. om Tiden: at tilendebringe, at forbruge; vid. Caes. B. G. 5, 11, o. Sall. Jug. 62; cf. ibd. 93, o. Ovid. Met. 2, 575; — c) ogſ. „ment."; ∾ affectus, (ſpilde), Quintil., ∾ ignominiam, (bortkaſte al Skam), Tac.; men Quintil.; 12, 2, 13: ∾ vires ipsa subtilitate; cf. id. 3, 11, 23; – ſ. ogſ. Ovid. Her. 6, 161; — bb) om levende Væſener: at oprykke el. ombringe, at giøre af dermed; – si me vis aliqua morbi ··· consumpsisset, Cic. Planc. 37; cf. Caes. B. G. 7, 20; ligel. consumi morbo, Nep., senio et moerore, Liv.; – ogſ. ganſke at ſvække el. hentære; inedia ··· consumptus es, Cic. Fam. 16, 10; lacrimis consumpta suis, Ovid.; — II) „beſ."; ∾ aliquid in aliqua re, ſield. in aliquid: at tilſætte el. forbruge el. anvende derpaa el. dertil; – vid. Ter. Heaut. 1, 1, 21, Nep. Timoth. 1, o. id. Ep. 2, ogſ. Cic. Fam. 6, 12; men ∾ curam in re una, Hor. Sat. 2, 4, 48; cf. Cic. Phil. 5, 18; – in dulces consument ubera

natos, Virg. Ge. 3, 178; cf. Prop. 4, 6, 55; – men absol.: si etc., ut consumat etc., Ter. Andr. 1,1,133; — not.: pf. syncop. consumpsti, Propert. 1,3,37; inf. syncop. consumpse, Lucr. 1, 234.

*consumptio, onis, f.; 1) Hentæring el. Aftagen; vid. Cic. Univ. 6; — 2) Fuldendelse, operae, Auct. ad Her. 4, 22; o. — consumptor, oris, m.: som fortærer el. forstyrrer; ∾ omnium ignis, Cic. N. D. 2, 15; – ogs. absol.: en Forøder el. Ødeland; ∾ veterani, Senec. Contr. 3, 1; — [consumo]. — consumptus, 3: partic. af consumo.

con.sŭo, (ŭi), ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": syer sammen, tunicam, Varr.; – ogs. c. abl.; ∾ pinacothecas tabulis, (ganske at bedække dem dermed), Plin. 35,2; — II) „fig."; consutis dolis: med udtænkt List, med listige Rænker, Plaut. Pseud. 1,5,126, oftere; men ∾ os, (forbyde at tale), Senec. Ep. 47; — not.: af partic. consutus, 3, er subst. n. consutum, i: sammensyet Klædebon, Gaj. Inst.

con.surgo, surrexi, surrectum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „alm." om levende Væsener: tilsammen el. i Mængde at reise sig el. staae op; vid. Cic. d. Senect. 18, o. id. Verr. 4, 62; – navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ ex insidiis, Caes., ligel. absol., Liv. 8, 10; men ibd. 7: ∾ ad ictum iterandum; men „poet.": ∾ in ensem, Virg.; – ∾ tonsis, (hæve sig til Aarerne), id.; men om Taleren, Quintil. 11,3,156; – ogs. (impers.); consurgitur ex consilio, Caes.; cf. Phaedr. 5, 7; — B) „bes." om Ting: at hæve sig, odl., (oftest „poet."); – vid. Lucr. 2, 1111; ∾ in auras, id.; cf. Virg. Aen. 7, 530; men absol. ibd. 120; cf. Plin. Ep. 5, 6: villa ··· consurgit; — II) „meton."; A) om levende Væsener; ∾ ad el. in aliquid, el. absol.: at hæve sig el. at staae op til en vis (bes. fiendlig) Virksomhed; – ∾ ad bellum, Liv. 10, 13, ad res novas, Suet. Caes. 9; – ∾ in arma, Virg., in poenam, Plin.; – consurgunt iterum partes, Lucan.; cf. Tac. Hist. 3, 1; – men ∾ carmine Maeonio, (hæve sig som episk Digter), Ovid. Pont. 3, 3, 31; — B) om Ting og om Begreber: at reise sig el. opstaae, odl.; – vespere ab atro Consurgunt venti, Virg. Aen. 5, 19; ligel. om Vinden: ∾ e terra, Plin.; – men om en Bygning; vid. Tac. Ann. 14, 21; – ogs. „ment."; qua concitatione consurgat ira, Quintil. 1, 11, 12; – men „poet.": consurgit fama, Val. Fl.; df. — consurrectio, onis, f.: Handlingen consurgere el. at reise sig tilsammen, (navnl. som Tegn paa Bifald); ∾ judicum, Cic. Att. 1, 16.

Consus, i, m., [rimel. besl. m. inus. conso f. consulo, hvf. ogs. consul, etc.]: gammel italiensk Guddom; vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 630; – Liv. 1, 9, staaer derfor Neptunus Equestris; – denne Guds Fest hed Consualia; vid. Ovid. Fast. 3, 199 flgd., o. Liv. l. c.

con.sŭsurro, are, v. n.: at hviske, cum aliquo, Ter. Heaut. 3, 1, 64. — consūtĭlis, e, [consuo]: som er syet el. fæstet sammen; ∾ crates, Cassiod. — consutum, i, n., o. consutus, 3, s. und. consuo.

con.tābēfăcio, ĕre, v. a.: fortærer el. hentærer lidt efter lidt, vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 19. — con.tābesco, bui, 3, v. n. inch.: hentæres el. hensvinder lidt efter lidt, Plaut. Merc. 1, 2, 92, o. Cic. Tusc. 3, 31; – ogs. „overf.": quam facile scelere vestro contabuistis, Auct. ad Her. 4, 15.

contăbŭlātio, onis, f.: Sammenføining af Breder el. Tømmer, Stokværk el. Bredegulv, odl.; vid. Caes. B. C. 2, 9, o. Vitruv. 10, 21; af — con.tăbŭlo, avi, atum, 1, v. a.: bedækker el. beklæder med Breder el. Tømmer; ∾ turres, Caes., Liv.; men ∾ pomaria, (indhegne), Plin.; ∾ Hellespontum, (slaae en Tømmerbro el. Flydebro derover), Suet. Cal. 19; cf. Curt. 5, 7. — contabundus, 3, s. und. cunctabundus.

1.contactus, 3: partic. af contingo. — 2.contactus, us, m., [contingo]; I) „egenl.": Berørelse, Virg., Ovid., Plin.; ogs. in pl.: ∾ viriles, Ovid.; — II) „fig.": Berørelse med det Urene; df. Besmittelse, Liv. 4,30, o. Tac. Ann. 4,49; — b) ogs. Smitten selv; vid. id. Agric. 30; – ogs. „metonym.": de Besmittede; discedite a contactu, id. Ann. 1, 43.

*contāges, is, f.; som Biform af flgd.: Berørelse, Lucr.; ogs. in pl., id.; o. — contāgio, onis, f.; I) „alm.": Berørelse, Cic. N. D. 2, 55; cf. id. Div. 1, 36; — B) „overf.": Forbindelse, id. Fat. 3; — II) „bes.": smittende Berørelse el. Smitte; A) „egenl." el. physisk; contagione vexari, (om Faarene), Colum.; ∾ lichenis, Plin.; — B) oftere „ment." o. „ethisk"; m. o. ud. gen.; – ∾ sceleris, Cic., criminis, Liv.; cf. Sall. Catil. 10, Liv. 5, 6, oftere, o. Flor. 1, 9; — df. contāgiōsus, 3: smittende, scabies, Veget.; — [1. contingo].

contāgium, i, n., [1. contingo], som Biform af contagio; I) „alm.": Berørelse, Lucr., Plin., Martial.; — II) „bes.": smittende Berørelse el. Smitte; A) „egenl." el. physisk; m. o. ud. gen.; – ∾ morbi, Curt.; oftere in pl.; contagia pestilentiae, Plin.; cf. Virg. Ecl. 1, 51; men absol. contagia, Ovid. Met. 7, 551, o. Hor. Epod. 16, 61; — B) „ment." o. „ethisk": aegrae contagia mentis, Ovid. Trist. 3, 8, 25; ∾ lucri, Hor. Ep. 1, 12, 14.

*contāmen, inis, n.; som sild. Biform af contaminatio: Besmittelse; Tertull.; — contāmĭnābĭlis, e: som kan besmittes, Tertull.; — contāmĭnātio, onis, f.: Besmittelse, mulieris, Tertull.; o. — contāmĭnātor, oris, m.: som skænder el. beskæmmer; ∾ honorum, Lamprid.; — [flgd.].

contāmĭno, avi, atum, 1, v. a., [af inus. tago, hvf. tango]; I) oprdl.: bringer i Berørelse dermed el. med hinanden, forbinder el. blander sammen; men alene forel.; vid. Ter. Heaut. prol. 17, o. id. Andr. prol. 16; df. — II) „alm.": ved Berørelse at smitte el. tilsmudse el. giøre uren; A) „egenl.", Cic. Top. 18, Dig.; men Cic. Pis. 9: contaminatus spiritus, (stinkende Aande); — B) „ment." o. „ethisk"; – ∾ mentem omni scelere, Liv. 40,3; ∾ se vitiis, maleficiis, sanguine, Cic.; – contaminati facinore, Caes.; — III) partic. contāmĭnātus, 3, ogs. som adj.: smittet med Synd el. Brøde, forbrydersk; – vid. Liv. 2, 37, o. id. 4, 4; – navnl. besmittet med Utugt, Hor. Od. 1,37,9, Tac. Ann. 15,37, o. Suet. Caes. 49; – superl.: ∾ homo omnibus sceleribus, Cic. Prov. cons. 6.

contanter, contatio, s. und. cunctanter, etc. — 1. contatus, 3: nølende, s. cunctatus und. cunctor. — 2. contatus, i, m., [contus]: en med en Pig væbnet Soldat, Veget.

contechnor, atus sum, 1, v. dep. a., [techna]: udfinder listigen, Plaut. Pseud. 4, 6, 34. — contectus, 3: partic. af flgd. — con.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": bedækker el. tildækker, coria centonibus, Caes., locum linteis, Liv.; ∾ se corbe, Cic. Sest. 38; cf. Virg. Aen. 12, 885; – pelle contectus, Suet.; cf. Liv. 8, 7; – ∾ humo, (begrave), Ovid.; cf. Cic. Arch. 10, o. A.; — B) „overf.": alii fide clientium contecti, Tac. Hist. 3,73; — II) „bes." ogs.: tildækker for at forvare, forvarer, Caes. B. C. 2, 14; – ogs. tildækker for at skiule; df. bortgiemmer el. skiuler; vid. Cic. Off. 1, 35; — B) df. m. abstracte Objecter; ∾ libidines fronte et supercilio, etc., Cic. Prov. cons. 4; cf. Ter. Hec. 3, 3, 41, o. Tac. Hist. 2, 77.

con.tĕmĕro, avi, 1, v. a.: besmitter el. krænker, torum dominae, Ovid., manus, Martial. — con.temno, tempsi, temptum, 3, v. a.: ringeagter, forsmaaer, foragter; I) med Tings- o. Begrebsobjecter; – vid. Cic. Mur. 37; ∾ res humanas, id.; cf. id. Off. 1, 9 o. 30; ∾ populi voces, Hor.; men ∾ murmura ponti, Lucr., (ikke bryde sig derom); cf. Cic. Agr. 2, 35, o. Ovid. Met. 11, 156; – „poet." ogs. c. inf., Hor. Ep. 1, 1, 29 o. 50; — b) „poet." ogs. m. Tingssubjecter; saxa ··· ictus contemnere sueta, Lucr.; cf. Virg. Ge. 2, 361; — II) med Personsobjecter; vid. Cic. d. Senect. 18, o. Liv. 22, 39, ogs. Hor. Sat. 2, 3, 14; ne

me quidem contemno, (min egen Dom), Cic. Att. 12, 21; - sieldn. absol.; vid. Nep. Thras. 2; - ofte ogs. in partic. fut. pass. m. Negation: ikke ringe, ret betydelig; vid. Caes. B. C. 3, 110, Cic. Brut. 77, oftere, o. A.; — III) partic. contemptus, 3, ogs. som adj.: foragtelig, ubetydelig, homo, Cic.; ∾ et sordida vita, id.; - ogs. c. dat., Tac. Hist. 1, 60; - compar.: ∾ vox etc., vid. Cic. d. Senect. 9; men contemptior in dies, Suet.; superl.: ∾ consulum levitas, Cic. Sest. 16.

con.tempĕro, avi, atum, 1, v. a.: blander el. formilder dermed, cantharum mulso, Appul.; - ogs. „overf.": formilder el. tempererer, Vitruv. 9, 4. — *contemplābĭlis, e: sigtende, medende, dextra, Amm.; — df. adv. contemplabiliter, ferire, id.; — contemplābundus, 3: som iøvrigen beskuer el. betragter, Tertull.; — contemplātio, onis, f.; I) sandselig Beskuelse el. Betragtning, coeli, Cic. Div. 1, 42; ogs. Skyttens sikkre Blik el. Sigte; vid. Plin. 6, 35; — II) den aandige Beskuelse el. Betragtning, naturae, Cic. Acad. 2, 41, o. A.; (ogs. in pl., Gell.); men contemplatio recti pravique, Quintil., virtutum, Tac.; cf. Cic. N. D. 2, 19; — b) sieldn. ogs.: Hensyn dertil el. derpaa; ∾ liberorum, Justin., Dig.; — [contemplor].

*contemplātīvus, 3: betragtende; ∾ philosophia, (opp. activa), Senec. Ep. 95; — contemplātor, oris, m.: en Betragter, en Beskuer; ∾ coeli ac deorum, Cic. Tusc. 1, 28; — fem. contemplatrix, icis: Jagttagerinde, Cels., Appul.; — [contemplor]. — 1. contemplatus, 3: partic. af contemplo o. contemplor. — 2. contemplatus, us, m., [contemplor]; Betragtning, Jagttagelse; (in abl. sing.); vid. Ovid. Trist. 5, 7, 66; — b) sieldn. ogs. pro contemplatu meriti, (med Hensyn derpaa), Macrob.

contemplo, avi, atum, 1, v. a.: activ Biform af contemplor; I) som verb. fin. alene for- o. efterCl.; vid. Plaut. Epid. 3, 3, 2, oftere, o. Nemes. frgm. de Aucup.; — 2) partic. contemplatus, 3, m. pass. Bem., Liv. 30, 36, Amm. — contemplor, atus sum, v. dep. a., [templum]; oprdl. om Auguren: at bestemme Synskredsen (el. templum) til alle Sider, Varr. L. L. 7, 2; df. „alm.": beskuer el. betragter med Opmærksomhed, giver nøie Agt derpaa; — df. I) beskuer el. beseer (med Øinene el. legemligen); - vid. Cic. Planc. 1; ogs. ∾ oculis etc., id. N. D. 2, 38; cf. Hor. Sat. 1, 2, 91, o. Cic. Verr. 4, 15; men ∾ loci naturam ab omni parte, Liv. 35, 28; ogs. absol., Ter. Heaut. 4, 1, 4; — II) aandigen at betragte el. betænke; m. o. ud. animo; - et id animo contemplare, quod oculis non potes, Cic. Dejot. 4; cf. id. d. Or. 1, 33, o. id. Off. 1, 43.

con.tempŏrālis, e: samtidig, Tertull. — contempŏrānĕus, e: samtidig, alicui, (med nogen), Gell. 19, 14, in lemmate; o. — contempŏro, are, v. n.: at være samtidig el. paa samme Tid, Tertull.; — [tempus].

*contempte, adv., ligesom contemptim: med Foragt; men alene in compar., Suet., Senec.; — contemptĭbĭlis, e: foragtelig, Dig.; - compar.: ∾ potestas, Lamprid.; — df. contemptĭbĭlĭtas, atis, f.: Foragtelighed, Foragt, Coel. Aur.; o. — contemptim, adv., d. sædv. Form f. contempte: med Foragt, foragteligen; vid. Liv. 9, 41; ogs. id. 2, 35, oftere, ogs. Tac. Hist. 3, 9 o. 47; - compar. f. und. contemptе; — 2) „poet." ogs.: krænkende, haanligen; vid. Lucr. 5, 1125; — [contemno].

*contemptio, onis, f.: Foragt el. Ringeagt; vid. Caes. B. G. 3, 17, o. id. B. C. 3, 60; - ogs. Ligegyldighed (ved Smerter); vid. Cic. Off. 3, 33, o. id. Tusc. 1, 40; o. — contemptor, oris, m.: en Foragter; - ∾ Divum Mezentius, Virg. Aen. 7, 648; ligel. ∾ Superum, Ovid., religionum, Suet.; ogs. som er ligegyldig derved el. hævet derover; - ∾ gratiae, divitiarum (Cato), Liv. 39, 40; minime sui contemptor (Cicero), Quintil.; — b) ogs. m. abstracte Subjecter; ∾ lucis animus, Virg. Aen. 9, 205; cf. Sall. Jug. 64: contemptor animus etc.; — df. fem. contemptrix, icis, Plaut.; ∾ Superum propago, Ovid. Met. 1, 161; - ogs. „overf." om Ting og om Begreber; ∾ frigorum eruca, Plin.; — [contemno].

1. contemptus, 3: partic. o. adj. af contemno. — 2. contemptus, us, m., [contemno]; 1) act.; vid. Quintil. 1, 3, 80; ∾ pecuniae, id., famae, Tac., sui, Suet.; — 2) pass.; contemptu ··· laborare, Liv. 6, 2; cf. Ovid. Met. 13, 859; contemptui esse alicui, Caes. B. G. 2, 30; - ogs. in pl., Lucr.

con.tendo, di, tum, v. a. o. n.; d. forstærkede tendo: spænder el. trækker meget stærkt el. fast; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ arcum, Virg., Ovid.; cf. Cic. Tusc. 2, 24; ∾ fides nervis, id.; ∾ ilia risu, Ovid.; cf. Lucr. 4, 810; — B) „meton.", (causa pro effectu): at rette derhen, at afskyde; - ∾ hastam, Virg., tela id.; ∾ sagittas nervo, Sil.; cf. Virg. Aen. 5, 520; — II) „fig." o. „ment.": at anspænde el. anstrænge (Aandskræfterne), at drive med Iver; - (in neutr.: iøvrigen at anstrænge sig derfor); A) „alm."; 1) som act. el. c. acc.; - in quo (onere) omnes nervos ··· contenderem, Cic. Verr. Act. 1, 12; ∾ summas vires de palma, Lucr.; men ∾ causam, (forfølge en Strid), id. 4, 472; ligel. ne omnia contendamus, Cic. Verr. 2, 21; - ∾ animum in curas, Ovid.; ∾ remis, ut etc., Caes. B. G. 5, 8; men ibd. 1, 31: se id contendere et laborare, ne etc.; - ogs. c. inf.; hunc locum oppugnare contendit, ibd. 5, 21; — 2) som neutr.; quantum labore contendere (potes) etc., Cic. Off. 3, 2; — B) „bef."; 1) at rette el. styre derhen; (som neutr.: at skynde sig el. at ile derhen); a) som act. el. c. acc.; - ∾ nocte una tantum itineris, Cic. R. Am. 34; cf. Plaut. Cist. 2, 1, 58; - oftere c. inf.; ∾ in provinciam reverti, Caes.; cf. id. B. G. 1, 10 o. 23, ogs. Virg. Aen. 1, 158; — b) oftest som neutr.; ∾ in Italiam magnis itineribus, Caes.; ∾ ex eo loco ad flumen, id.; ∾ Lacedaemonem, Nep., domum, Caes.; - quum ad ultimum animo contendissemus, etc., Cic. Mur. 31; cf. id. Off. 2, 13, o. id. Phil. 14, 12; — bb) saal. ogs. in neutr.; a) at maale sig dermed, med Ord el. Handling at kappes el. kæmpe dermed; - m. cum, el. m. contra el. adversus, el. c. dat., el. m. inter se, el. absol.; - ∾ cum Sequanis bello, Caes., cum aliquo armis, Cic.; cf. Sall. Catil. 53, o. id. Jug. 4; ligel. ∾ cum aliquo de principatu, Nep.; cf. Cic. R. Am. 47; ∾ contra populum Rom. armis, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 31, o. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A; - men „poet."; quid enim contendat hirundo Cygnis? Lucr. 3, 6; cf. Prop. 1, 7, 3; - fremdeles: ∾ inter se de principatu, Caes.; men id. B. G. 2, 9, in pass. impers.; - endel. absol.; ∾ proelio, Caes., magis virtute, quam dolo, id.; ligel. in pass. impers., vid. Cic. Caecin. 23; — b) navnl. ogs.: paa en Auction at byde omkaps med nogen; vid. Cic. Verr. 3, 42; — 2) som act.; a) sammenlignende at holde sammen dermed el. imod hinanden, at sammenligne; - saal. m. cum, Cic. N. D. 3, 4: contendere rationem meam cum tua ratione; cf. id. R. Am. 33, o. Tac. Ann. 4, 32; - men forcl. m. ad, Att. ap. Non.; ligel. „poet." c. dat.; vid. Hor. Ep. 1, 10, 26; - endel. absol.; ∾ ipsas causas, quae etc., Cic. Catil. 2, 11; ∾ vetera et praesentia, Tac.; cf. id. Ann. 12, 1; — b) iøvrigen at begiere el. søge at naae; - m. o. ud. ab aliquo, o. m. flgd. ut el. de el. ne, ogs. absol.; - vid. Cic. Quint. 24, o. id. d. Or. 1, 36; ∾ omni opere, ut etc., Suet.; ligel. contendere, ne etc., id.; men Cic. Off. 2, 20, absol.: ne quid contra aequitatem contendas, ne quid pro injuria; — c) iøvrigen at paastaae el. forsikkre; sædv. m. acc. c. inf.; vid. Cic. Planc. 19, Quintil. 2, 5, 25, Nep. Them. 7, Hor. Ep. 1, 16, 37, o. A.; ogs. absol., Cels. praef.; — III) partic. contentus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": spændt, stram, funis, Hor. Sat. 2, 7, 20; cf. ibd. 97; men ∾ corporibus (ferre onera), Cic. Tusc. 2, 23; cf. Virg. Ge. 3, 536; men contentis

oculis prosequi aliquem, Suet. Tib. 7; cf. Lucr. 1, 335; men ∼ voce dicere, Cic. Orat. 17; — B) „fig.": anstrængt, ivrig, vid. Lucr. 4, 961; ∼ studio cursuque (venire ad aliquid: om Taleren), Cic. Sest. 6; cf. Ovid. Met. 15, 515; - compar. contentior, Amm.; superl. contentissimus, Appul.

contĕnĕbrasco, avi, 3, v. n. inch., [tenebrae]: at blive aldeles mørkt; quoad contenebravit, Varr. — con.tĕnĕbro, avi, atum, 1, v. a.: formørker, Tertull.

1. contente, adv., [contendo]: anstrængt, med Anstrængelse, dicere pro se, Cic. Tusc. 2, 24; - compar.: ∼ mittere vocem, etc., id. ibd.; superl., Appul. — 2. contente, adv., [contineo]: indskrænket, knapt, sparsomt; ∼ habere aliquem, (holde knapt), Plaut. Asin. 1, 1, 61.

contentio, onis, f., [contendo]: Anspændelse el. Anstrængelse af de legemlige el. aandelige Evner; I) „alm."; ∼ et summissio vocis, Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 1, 61, (hvor pl.); ∼ animi, (opp. relaxatio), id. ibd. 2, 5; men ∼ disputationis, ibd. 3, 61; ∼ honorum, id., dignitatis, Quintil., libertatis, Liv.; — II) „bes."; A) Kamp el. Strid (med Vaaben el. med Ord); Væddestrid, odl.; - contentiones proeliorum, Cic.; cf. id. Off. 1, 38; ∼ cum aliquo de aliqua re, Quintil.; ogs. ∼ inter aliquos de aliqua re, Cic.; — B) sammenlignende at holde imod hinanden, d. e. Sammenligning; vid. Cic. Off. 1, 17 o. 43; ∼ quaedam hominum, id. Planc. 2, fortunarum, id. Pis. 22; — 2) df. „technisk"; a) i Rhetoriken: Sammenstilling af de modsatte Tanker, Auct. ad Her. 4, 15, Cic., Quintil.; — b) i Grammatiken: Comparationen, Varr.

contentiōse, adv.: stridbart, heftigen, dicere, Hieron.; - compar., Quintil. Decl.; superl., Augustin.; af — contentiōsus, 3, [contentio]: fuld af Strid el. Trætte, trættekiær, haardnakket; ∼ oratio, Plin. Ep., jurisdictio, Dig.; compar., Augustin. — contento, are, v. a., intens. af contendo: holder el. tvinger dertil, Vulg. — 1. contentus, 3: anspændt el. anstrængt; partic. o. adj. af contendo. — 2. contentus, 3: tilfreds; partic. o. adj. af contineo.

con.tĕrĕbro, are, v. n.: aldeles at giennembore, ossa, Coel. Aur. — contĕrĕbrŏmia, ae, f., [contero, Bromius], Libya: det af Bromius el. Bacchus giennemvandrede Libyen, (comisk Ord), Plaut. Curc. 3, 76. — con.termĭno, are, v. n.: at grændse dertil, alicui, Amm.; af — contermĭnus, 3, [terminus, i]: som grændser dertil, som findes derved; c. dat.; - ∼ morus fonti, Ovid.; cf. Plin. 13, 28; - „poet." ogs. „overf.": ∼ virtus morti, Stat.; - sild. ogs. c. gen. o. abl., Appul.; - ogs. absol.: Pompejus numquam mercatus est agrum conterminum, Plin. 18, 7; — 2) som subst.; a) in neutr.: Naboegn el. Grændse; in contermino Arabiae, Plin.; cf. Tac. Ann. 6, 30; — b) in m., conterminus, i: en Nabo, Colum. — conterno, avi, atum, 1, v. a., [terni]: trefordobler, Hygin.; - denne Handling: conternatio, onis, f., id.

con.tĕro, trīvi, trītum, 3, v. a.; I) „egenl.": knuser el. støder smaat el. fint, (oftest hos Lægerne); - ∼ radicem in pulverem, Plin., aliquid in vino, id., cum aliquo, Varr.; cf. Ovid. Met. 14, 44, o. Lucr. 4, 700; — II) oftere „fig.": at gnide el. knuse i Stykker, at opslide el. fordærve el. fortære; A) „alm." om legemlige Gienstande; ∼ supellectilem diversis officiis, Quintil.; ∼ (librum) legendo, Cic.; ∼ boves (sc. arando), Lucr.; cf. Tac. Agric. 31; ∼ viam sacram, (ofte at spadsere derpaa), Propert.; — B) „bes."; 1) om Begreber, navnl. om Tiden: at tilbringe (el. slide), odl.; m. in, el. c. abl., el. absol.; - ∼ aetatem in litibus, Cic., diei brevitatem conviviis, id.; cf. Sall. Catil. 4, o. Prop. 1, 7, 9; ogs. m. flgd. dum, Plaut. Cas. 3, 3, 4; — 2) om Personer; a) ∼ se, el. conteri in aliqua re, (slide sig op deri el. derved), vid. Cic. Fin. 1, 21, o. id. d. Or. 1, 58; — b) ∼ aliquem, (nedtræde el. mishandle), Plaut.; — 3) om andre Gienstande; a) ∼ operam frustra, (spilde sin Umage), Ter. Phorm. 1, 4, 32; men quae etc., ea jam contrivimus, (have vi udtømt), Cic. Att. 9, 4; — b) ogs. „ment."; ∼ injurias oblivione, (bringe dem i Forglemmelse), id. Fam. 1, 9; cf. id. Tusc. 5, 30; — III) partic. contritus, 3, ogs. som adj.: forslidt, bekiendt; ∼ proverbium vetustate, Cic.; ∼ praecepta, id. d. Or. 1, 31; cf. id. Sest. 40: quod jam contritum contemptumque etc.

conterrānĕus, i, m., [terra]: Landsmand, (verbum castrense), Plin. praef., inc. — con.terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.: stærkt el. heftigen at forskrække; oftest c. abl.; vid. Cic. d. Or. 1, 49, Liv. 3, 11, o. A.; - ogs. absol. el. ud. abl., Ovid. Met. 6, 287, o. A. — conterritus, 3: partic. af frgd. — contessĕrātio, onis, f.: Giestevenskab el. Venskab, Tert.; af — contessĕro, are, v. n., [tessera]: slutter Venskab ved Hielp af tesserae, Tert.

contestātio, onis, f., [contestor]; I) i Retssproget: Bevisførelse igiennem Vidner, Vidneførelse, Dig.; — 2) udenfor Retssproget; a) Bevidnelse, Forsikkring, Paaberaabelse, Gell. 10, 3; — b) indstændig Bøn el. Begiering, Cic. frgm. Corn. 1; — df. dem. contestātiuncŭla, ae, f.: liden Tale el. Begiering, Sidon. — contestĭfĭcans, tis, partic. adj., [testĭficor]: tillige el. derhos bevidnende el. forsikkrende, Tertull.

con.testor, atus sum, 1, v. dep. a.; oprdl.: sammenkalder Vidnerne; df. I) i Retssproget: ∼ litem, (at indlede en Proces ved Indkaldelsen af Vidner); vid. Cic. R. Com. 18; - ogs. „alm.": at stille Vidner i en Retssag; vid. id. Att. 16, 15; — B) ogs. pass.; lite contestata, Cic. R. Com. 11 o. 12, o. Dig.; — b) df. neutr. abl., contestato, som adv.: ved Hielp af Vidner, Dig.; — II) udenfor Retssproget: kalder til Vidne, beraaber mig derpaa; - ∼ deos hominesque, Cic. Verr. 4, 29, coelum noctemque, id. Flacc. 40; cf. Caes. B. G. 4, 25; — B) pass. o. „overf.": contestata virtus majorum, (beviist, d. e. vis el. uimodsigelig), Cic. Flacc. 11.

con.texo, xŭi, xtum, 3, v. a.; I) „alm.": væver el. føier el. binder sammen dermed el. med hinanden; - vid. Cic. N. D. 2, 63, Caes. B. G. 4, 17, o. Tac. Ann. 4, 49; ogs. c. dat.; ∼ lilia amarantis, Tibull.; men Lucr. 3, 695: ∼ animos (sc. corpori); — B) „fig."; ∼ extrema cum primis, (i en Udarbeidelse), Quintil.; cf. Cic. Fam. 5, 12; ∼ partes, Quintil.; - ∼ interrupta, (optage den afbrudte Materie), Cic. Leg. 1, 3; in verbis singulis et contextis, Quintil.; — II) „bes.": forarbeider el. forfærdiger ved at sætte el. føie tilsammen; A) „egenl."; men sædv. m. Materiens abl.; vid. Virg. Aen. 2, 112, Colum.; — B) „fig."; ∼ orationem, Quintil., librum, Senec., (at udarbeide); men ∼ de sili, Plin., (at afhandle denne Væxt); - ∼ crimen, (opdigte), Cic. Dejot. 6; — III) df. partic. contextus, 3, ogs. som adj.: som har indre Sammenhæng, sammenhængende, forbunden; ∼ corpora, (opp. diffusa), Lucr.; ∼ oratio, Quintil.

*contexte, adv.: i Forbindelse, i Sammenhæng, Cic. Fat. 14; — contextim, adv., ligesom frgd.: sammenhængende, Plin. 10, 74; — contextio, onis, f.: Sammenføining el. Sammensætning; - ∼ et resolutio numeri, Macrob.; — 2) „overf."; ∼ classis, Auson.; o. — contextor, oris, m.: som sammensætter el. forfærdiger (et Skrift, odl.), Cod. Theod.; — [contexo]. — 1. contextus, 3: partic. o. adj. af contexo. — 2. contextus, us, m., [contexo]: Sammenføining, Sammensætning, Forbindelse; I) „egenl."; ∼ corporum, Lucr., aedificiorum, Dig., ratis, Auson.; — II) „fig.", navnl. m. Hensyn paa Talen og Tanken; - vid. Cic. Part. or. 23, o. id. Fin. 5, 28; ∼ rerum ac verborum, Quintil.; ∼ lenis et fluens, id.; ∼ litterarum: Bogstavfølgen, id.; in contextu operis, Tac. Hist. 2, 8.

conticĕo, ēre, v. n., [taceo]: er aldeles taus el. stum, Hieron.; df. — conticesco, (conticisco, Plaut.), ticŭi, 3, v. n. inch.: bliver stille, forstummer; I) „egenl."; ∾ ad aliquid, Quintil.; cf. Cic. Catil. 3, 5, o. Virg. Aen. 2, 1, in.; — B) „bef." ogs. om Stemmen el. Talen; „poet." ogs. om Instrumenter og om Naturlyd; - vid. Cic. Phil. 14, 12; men conticuere tubae, Martial., undae, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 18, 43; — II) „overf.": at blive stille, at forstumme, at ophøre el. aflade; - vid. Cic. Off. 2, 1, o. id. Pis. 12, oftere; ∾ tumultus, Liv., furor, id.; df. — conticinium, i, n.: Nattens første Stilhed, den første Del af Natten, Varr., Plaut. Asin. 3, 3, 96. — conticisco, ĕre, s. und. conticesco.

contĭger, ĕri, m., [contus, gero]: Spyddrager, Paul. Nol. — contignatio, onis, f.: Sammentømring; df. „concret": det sammentømrede Bjælkelag, Stokværk, Caes. B. C. 2, 9, Liv. 21, 62, Vitruv., o. A.; af — contigno, (avi), atum, 1, v. a., [tignum]: forsyner med Tømmer el. Bjælker, Caes., Plin.

contĭgŭe, adv.: i Berørelse dermed, i Nærheden deraf, Capell.; af — contigŭus, 3, [contingo]; I) act.: ligesom berørende, d. e. tilgrændsende, nærliggende, m. o. ud. dat.; - contiguas habere domos, Ovid. Met. 4, 57; cf. Tac. Ann. 2, 60; men Ovid. A. A. 3, 440, om Ennius: emeruit ··· Contiguus poni, Scipio magne, tibi; — II) pass.: som kan naaes, Virg. Aen. 10, 475 (Serv.)

contĭnens, tis: partic. o. adj. af contineo; df. — contĭnenter, adv.; I) „egenl."; a) i Rummet: sammenhængende, i Rad el. Række, sedere, Catull. 37, 6; — b) i Tiden: uafbrudt, uden Ophør; ∾ tota nocte ire, (marschere), Caes. B. G. 1, 26, o. ibd. 3, 8; cf. Liv. 25, 7; ∾ imagines ferri, Cic. N. D. 1, 39; — 2) „fig." o. „ethisk": afholdent el. maadeholdent; ∾ vivere, id. Off. 1, 30; - superl., Augustin.

contĭnentia, ae, f., [contineo]; I) „alm.": Holden el. at holde tilbage; vid. Suet. Claud. 32; — B) df. sædv. „fig." o. "ethisk": Maadehold el. Afholdenhed, Tæmmelsen af Lyster og Lidenskaber, Grækernes ἐγκράτεια; - vid. Cic. Off. 2, 24, ogs. id. Verr. 4, 52; s. ogs. Sall. Catil. 2, o. Caes. B. G. 7, 52; — II) „bef." o. sild. ogs.; A) Berørelse, Grændse, Naboskab, regionum, Macrob.; — B) ligesom Begrændsning; df. „overf.": Indholdet, operis, (af et Værk), Macrob.; - de Expositione Virgilianae Continentiae: Titelen paa et Skrift af Fulgentius.

contĭnĕo, tinŭi, tentum, 3, v. a. o. n., [teneo]; I) act.: at holde derom, at holde sammen; A) „alm."; 1) „egenl."; - mundus omnia complexu suo coërcet et continet, Cic. N. D. 2, 22; men Lucr. 1, 818: contineri cum aliquo, (holdes sammen el. forbindes dermed); men Cic. Verr. 4, 52: insula ponte ··· continetur; ∾ vitem levi nodo, (ombinde), Plin.; — b) df. ogs. in pass. om Localiteter: at omgives el. indesluttes el. begrændses deraf; - undique montibus contineri, Caes.; cf. id. B. G. 1, 1 o. 2, oftere; — 2) „overf."; vid. Cic. Arch. 1, fin.; — B) „bef."; 1) m. Bibegr. af Fasthed el. Varighed el. Vedbliven: at holde sammen el. samlet, at holde fast, at beholde el. bevare; - ∾ exercitum, Liv. 28, 2; cf. Cic. Vat. 5; arida continent odorem diutius, Plin.; — b) „fig."; vid. Cic. Off. 1, 29; ∾ reliquos in officio, Caes.; ∾ se in exercitatione, Cic., in studiis, id.; — 2) m. Bibegr. af Standsning: at holde fast el. tilbage, at indskrænke el. indeslutte; - ∾ milites sub pellibus, Caes., exercitum castris, ogs. copias in castris, id.; - ∾ se ruri, Ter., domi, Suet.; ∾ suo se loco, Caes.; ∾ sese intra silvas, id.; — b) „fig.": at indskrænke el. begrændse, at holde i Tømme; - ∾ appetitiones animi, Cic.; ∾ oppida magis metu, quam fide, Liv. 30, 20; cf. Quintil. 1, 3, 6; ∾ temeritatem ab omni lapsu, Cic.; cf. Sall. Jug. 15, o. Hor. Od. 1, 35, 37; men Cic. Parad. 3, 1: ∾ se in aliqua libidine; - vix me contineo, quin etc., Ter. Eun. 5, 2, 20; ligel. vix contineor, id.; men Cic. d. Or. 1, 47: quae continet etc., (hvad han beholder hos sig selv); cf. Ter. Eun. 1, 2, 23; — 3) m. Bibegr. af et Omfang el. Indhold: at omfatte el. indeholde, odl.; - ∾ in se vim caloris, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 38, ogs. Liv. 5, 52, o. Hor. Ep. 1, 2, 8; quartus liber ··· continebit etc., Quintil.; — b) df. ogs. in pass.: at bestaae deri el. deraf, at beroe derpaa, odl.; - venis et nervis et ossibus contineri, (bestaae deraf), Cic. N. D. 2, 23; cf. id. Div. 1, 14; ligel. quo (foedere) nostra omnia continentur, Liv. 41, 23; — II) neutr.: at holde el. hænge sammen; men som verb. fin. alene sjeldent; - utroque commeatus continet, (Gangen hænger sammen med begge Steder), Plaut. Stich. 3, 1, 44; - (sutura) si non continet, (holder ikke), Cels.; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. continens, tis, som adj.; 1) „egenl."; aa) „alm."; a) om Stedet: tilgrændsende, nærliggende; c. dat., el. m. cum, el. absol.; - ∾ aër mari, Cic.; cf. id. Caecin. 4; men quae (pars) cum Cilicia continens est, id. Fam. 15, 2; men continentes silvas et paludes etc., Caes. B. G. 3, 28; cf. Hor. Od. 2, 18, 22; - ogs. subst.: continentia urbis, (Forstæderne), Dig.; — b) om Tiden: som følger strax derpaa, Caes. B. C. 3, 84; ogs. om det, som skeer i Tiden: timorique ··· malum continens fuit, Liv. 5, 39; cf. Cic. N. D. 1, 11; — bb) „bef.": som hænger sammen med sig selv, sammenhængende el. uafbrudt; a) med Hensyn paa Stedet; - ∾ agmen migrantium, Liv. 1, 29, oftere; men ∾ terra, Varr., Cic. frgm. ap. Non., Nep.: Fastlandet el. Continenten; oftere subst. continens, tis, f., (abl. e o. i), Caes., Nep., Liv., o. A.; — b) i Tiden; ∾ labor omnium dierum, Caes.; ∾ bella, id., itinera, Liv.; ∾ spiritus, Cic. d. Or. 3, 57; ex continenti (sc. tempore), ligesom continuo: uden Ophold, Justin.; ligel. in continenti, Dig.; — 2) „fig."; a) „ethisk": som tæmmer sine Lyster og Lidenskaber, afholden el. maadeholden, Grækernes ἐγκρατής, Cic. Fam. 9, 19, Nep. Ep. 3, o. A.; - compar.: ne continentior in vita hominum, quam etc., Caes. B. C. 1, 23; superl.: ∾ homines, Cic. Parad. 1, 2; cf. Suet. Aug. 72; — b) i Rhetoriken, som subst.: continens, tis, n.: hvorpaa det Hele beroer; continens causae: Hovedsagen, Cic. Part. or. 29, id. Top. 25, Quintil. 3, 11, in.; — B) partic. contentus, 3, som adj.; men sædv. „fig." o. „ethisk": som holder sig tilbage fra heftig Attraa el. Lidenskab; df. fornøiet, tilfreds; - oftest c. abl., undert. ogs. absol., el. c. inf.; - contentum suis rebus esse, Cic. Parad. 6, 3; cf. Hor. Sat. 1, 4, 108, oftere, ogs. Cic. Brut. 35, o. Plaut. Poen. 2, 15, (hvor compar.); - men c. inf.: Vell. 2, 49, o. Ovid. Met. 1, 461, oftere; cf. Quintil. 4, 2, 128, oftere.

1. contingo, tigi, tactum, 3, v. a. o. n., [tango]: rører derved, tager derpaa, berører; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ cibum terrestrem rostris, (om Dyrene), Cic. N. D. 2, 47; ∾ funem manu, Virg., terram osculo, Liv.; cf. Ovid. Trist. 1, 3, 44; men „poet." om den af Lykken Begunstigede: ∾ summa sidera plantis, Prop.; ligel. hyperbolisk om Bierget Taurus, Tibull. 1, 7, 15; - ogs. ud. abl.; vid. Ovid. Met. 11, 111, o. Cic. N. D. 2, 47; men ∾ manus consulum, (neml. lykønskende, odl.), Liv. 28, 9; — B) „bef."; a) at røre derved, d. e. at spise el. nyde deraf; sædv. „poet."; - ∾ cibos ore, Ovid.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 113; ∾ aquas, Ovid., fontem, id.; — b) ved sin Beliggenhed at berøre, at naae el. grændse dertil; - vid. Caes. B. G. 7, 7, o. ibd. 5, 43; coloniae Illyricum contingentes, Suet. Aug. 25; ∾ inter se (stationes), Caes. B. C. 1, 21; — c) ved sin Bevægelse at naae el. komme el. lange derhen el. dertil; sædv. „poet."; - cursu contingere metam, Hor. A. P. 412; cf. Virg. Aen. 5, 18; ∾ auras, (berøres af Luften), Ovid.; ∾ avem ferro, (træffe

den), Virg.; ogs. om Stemmen: ∾ aures, Ovid.; men aevi contingere florem, Lucr. 1,565; — II) „fig."; A) „alm.": at vedrøre; - quos ··· publicae fortunae contingebat cura, Liv. 22, 10; cf. Ovid. Trist. 3, 4, 78, o. Prop. 1, 1, in.; — B) „bes."; 1) at besmitte el. betynge med en Synd el. Brøde; sædv. in partic. perf.; - contactos eo scelere etc., Liv. 21, 48; cf. id. 4, 9, oftere; men equi ··· nullo opere contacti, Tac. Germ. 10; cf. Liv. 6, 28; — 2) at staae i Berørelse el. Sammenhæng dermed, at vedrøre el. angaae; - ∾ aliquem sanguine atque genere, Liv.; cf. Suet. Aug. 4, oftere; ogs. absol., Hor. Sat. 2, 6, 52; cf. Liv. 34, 23; — 3) at naae el. opnaae el. finde, odl.; - quum animus naturam sui similem contigit etc., Cic. Tusc. 1, 19; — b) oftere om Tildragelser og Begivenheder: at møde el. træffe, at vederfares, at blive til Del, at lykkes, odl.; c. dat., sield. c. acc., oftere absol.; - Cui tam subito contigerint tot commoda, Ter. Eun. 5, 8, 3; cf. Cic. d. Or. 1, 35, o. id. Off. 1, 43, oftere, ogs. Caes. B. G. 1, 43, Suet., Hor., o. A.; quod (at geraade i Trældom) ··· potentibus populis saepe contigit, Cic. Tusc. 5, 6; cf. id. Catil. 1, 7; - hertil kan ogs. føies inf.; vid. Hor. Ep. 1, 17, 36, o. id. ibd. 2, 2, 41; ligel. contigit mihi cognoscere (eos), Quintil.; - ogs. tilføies undert. Prædicatets Dativ; vid. Vell. 2, 124; men volo hoc oratori contingat, ut etc., Cic. Brut. 81; cf. id. Phil. 5, 18; — c) saal. ogs. c. acc.; sortiti sunt etc.; sors Tyrrhenum contigit, (traf ham), Vell. 1,1; quae palma frugum contingit Italiam, Plin. 18, 29; - oftere absol.; Hanc mihi expetivi; contigit, Ter. Andr. 4, 2, 13; cf. Hor. Ep. 1, 15, 44; - ogs. m. flgd. abl.; quia memoria atque actio natura, non arte, contingant, Quintil. 3, 3, 4; - ogs. m. flgd. ex o. in, id. 11, 1, 53, o. id. 1, 5, 3; ogs. m. flgd. inf., Hor. A. P. 51, o. Quintil.; endel. m. flgd. ut; si enim continget, ut etc., id. 4, 1, 7; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 32.

2. con.tingo, (-tinguo), ĕre, v. a.: væder el. befugter; - vid. Lucr. 1, 957: oras ··· contingat mellis ··· liquore; cf. Virg. Ge. 3, 403; — 2) ogs. „overf.": Museo contingens cuncta lepore, Lucr. 1, 933.

*contĭnŭanter, adv.: i en uafbrudt Række, uafbrudt, Augustin.; — contĭnŭāte, adv.: = frgd., Fest. pag. 145; — contĭnŭātim, adv.: strax derpaa, Augustin.; o. — contĭnŭātio, onis, f.: sammenhængende Række, Fortsættelse; ∾ seriesque rerum, Cic.; ∾ imbrium, Caes., laborum, Suet., causarum, Cic.; cf. Liv. 41, 15; — 2) i Rhetoriken; ∾ verborum, Cic. d. Or. 1, 61: Perioden; ligel. absol. continuatio, id. Orat. 61, o. Quintil.; — [2. continuo]. — contĭnŭe, adv.: sammenhængende, uafbrudt, (for- o. efterel. f. 1. continuo), Varr., Non.; o. — contĭnuĭtas, atis, f.: sammenhængende Række, Varr.; ∾ spinae, Plin. 8, 44; — [af continuus].

1. contĭnŭo, abl. neutr. som adv., s. und. continuus. — 2. contĭnŭo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [continuus]; 1) „alm.": bringer i Sammenhæng, sammenføier el. forbinder i Rummet; c. dat., el. absol.; - ∾ aedificia moenibus, Liv. 1, 44; cf. Hor. Od. 3, 16, 43; ogs. in med.: continuari alicui, (grændse dertil), Tac. Germ. 45; cf. Cic. N. D. 2, 45; - binas domos continuare, Sall. Catil. 20; cf. Cic. Agr. 3, 4; - ∾ verba, Cic., ogs. verba verbis, Quintil., (ordne Ordene til en Periode); cf. Cic. N. D. 1, 20; — 2) med Hensyn paa Tiden; ∾ iter die et nocte, (uafbrudt at fortsætte), Caes.; ∾ magistratum, (forlænge sin Embedstid), Sall. Jug. 37, men alicui (en Andens), Liv. 38, 33; cf. Vell. 2, 91; ∾ dapes, Hor.; men ∾ funera, vid. Liv. 1, 46; - hiemi continuatur hiems, Ovid. Pont. 1, 2, 26; cf. Liv. 2, 54, o. Tac. Agric. 41; — not.: som v. neutr. rimel. alene hos Cels.: febres continuant, (vedblive el. vedvare).

contĭnŭus, 3, [contineo]; 1) som i Rummet hænger sammen dermed el. i sine Dele, uafbrudt el. fortløbende; c. dat., oftere absol.; A) „egenl." el. om Ting; - ∾ aër terrae, Senec.; Leucada continuam etc., (sammenhængende med Fastlandet), Ovid. Met. 15, 289; cf. Liv. 30, 5 o. 6; - ∾ montes, Hor., agri, Suet.; cf. Tac. Ann. 2, 6; ∾ mare, id.; — b) subst. continuus, i, m.: bestandig Ledsager, principis, Tac. Ann. 6, 26; — B) „overf." om Begreber; plures continuae translationes etc., Cic. Orat. 27; ∾ expositio, (opp. partita), Quintil.; ∾ oratio, id.; — II) som i Tiden følger derpaa el. hænger sammen dermed, uafbrudt, odl.; - ∾ dies quinque ex eo die, Caes.; ∾ annos prope L., etc., Cic. Verr. Act. 1, 13; - ∾ bella, vid. Liv. 10, 31; ∾ duo triumphi etc., id. 41, 7; ∾ incommoda, Caes.; ∾ messe senescit ager, Ovid.; - ogs. om Personer, som uafbrudt afløse hinanden; vid. Tac. Ann. 12, 25, o. Suet. Claud. 20; men Tac. Ann. 11, 5: som uafbrudt fortsætter noget; — 2) df. abl. n. continuo, som adv.; aa) „alm." som Tidspartikel, ligesom statim o. αὐτίκα: strax derpaa, uden Ophold; a) m. d. tilsvarende Tidspartikler: ubi, ut, postquam, etc.; - vid. Ter. Heaut. 2, 3, 36, Cic. Verr. 4, 23, Hor., o. A.; ligel. m. quum, Cic. Fam. 9, 14, o. ibd. 10, 22; ligel. m. si o. sin, Ter. Andr. 2, 3, 24, o. Hor. Sat. 2, 3, 160; — b) absol.: continuo hic ero, (jeg kommer strax), Plaut.; ubi occurrendum continuo, Quintil.; cf. Cic. R. Com. 6; — bb) „bes." ogs.; a) i den logiske Følgeslutning, ligel. m. si el. quum etc., el. absol.; vid. Cic. R. Am. 33, oftere; ligel. spørgende, id. Tusc. 3, 18; — b) om en meget nær Tidsfølge: strax efter; vid. Cic. Lael. 3; ligel. Ter. Eun. 3, 2, 40; — c) ligesom d. for- o. efterel. continue: uafbrudt, i sammenhængende Række; Quintil. 2, 20, 3, o. id. 9, 1, 11.

con.tŏgātus, i, m.: Medlem af den samme Ret, Ammian. — con.tollo, ĕre, v. a., forel. f. confero: fører sammen dermed; contollam gradum, Plaut. Aul. 5, 6. — con.tŏnat, are, v. impers.: det tordner stærkt, Plaut. Amph. 5, 1, 42.

contor, ari, s. und. cunctor. — con.torqueo, torsi, tortum, v. a.: tillige el. stærkt at dreie el. svinge el. hvirvle; I) „egenl."; a) nærmest om Vaaben; - ∾ hastam viribus, Ovid., spicula lacertis, Virg.; contorto verbere (sc. fundae), Ovid.; — b) ogs. om andre Gjenstande; - ∾ navem quolibet, Lucr., proram ad laevas undas, Virg.; cf. Cic. N. D. 1, 10; men vertex est contorta in se aqua, Quintil.; cf. Virg. Ge. 1, 481; — II) „fig."; ∾ auditorem etc., Cic. Or. 2, 70; „bes." ogs. om Foredragets dristige Vendinger; id. Orat. 20, o. id. Div. 2, 51; — III) partic. contortus, 3, ogs. som adj., navnl. ogs. om Talen og Tanken; 1) ligesom stærkt snoet, d. e. stærk el. kraftfuld; - ∾ et acris oratio, Cic. Orat. 20; cf. Quintil. 9, 4, 116; — B) indviklet, forviklet, vanskelig; - ∾ et difficilis res, Cic. d. Or. 1, 58; cf. id. Acad. 2, 24.

con.torrĕo, ŭi, 2, v. a.: fortørrer, herbas pubentes, Amm. — *contorte, adv.; alene „fig.": indviklet, dunkelt, dicere, Cic. Inv. 1, 20; ligel. in compar., id. Tusc. 3, 10; — contortio, onis, f.: Svingning, Omdreining, dextrae, Auct. ad Her.; — 2) df. „fig.": contortiones orationis, Cic. Fat. 9; o. — contortor, oris, m.: som fordreier el. forvirrer; - ∾ legum, Ter. Phorm. 2, 3, 27; — [contorqueo]. — contortŭlus, 3, demin. af contortus: meget forviklet el. forvirret el. vanskelig, conclusiunculae, Cic. Tusc. 2, 18. — contortuplĭcātus, 3, [contortus, plico]: som er sammensat paa en forviklet el. forvirret Maade, nomina, Plaut. Pers. 4, 6, 26. — contortus, 3: partic. o. adj. af contorqueo.

contra, adv. o. praepos., [oprdl. abl. af inus. conterus af con-, hvortil ogs. hører contro- i visse Sammensætninger]; nærmest om Stedforholde: ligeoverfor, derimod; df. „overf." om Handlinger: modsat, derimod; I) som adv.; A) om Stedforholde: ligeover-

for, paa den modsatte Side; – omnia contra circaque, Liv. 5, 37; templa vides contra, Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 23, o. Tac. Agric. 10; – At ut mihi confidenter contra astitit, Plaut. Capt. 3, 5, 6; men Ovid. Met. 4, 80: non pervenientia contra (oscula); — B) „overf." paa Handlinger; 1) om en Imødekommen, om en Giengield: derimod, paa den anden Side; (oftest hos Comikerne); – quae me amat; quam contra amo, Plaut.; cf. Catull. 76, 23; — 2) om en Modsætning; aa) „alm.": derimod, tvertimod, paa den anden Side; – vid. Caes. B. G. 5, 31; quid boni utrisque, aut contra esset, Sall. Jug. 88; cf. Liv. 6, 15 o. 31; – hertil mærkes Forbindelserne; a) contra atque el. quam; vid. Caes. B. G. 4, 13, o. Cic. Catil. 3, 8, ogs. Liv. 30, 19, o. A.; – non caru'st auro contra, (han er Guld værd), Plaut. Epid. 3, 3, 29; — b) e contra el. econtra, eftercl. f. contra, Aur. Vict. Caes. 39; — bb) „bes." (el. fiendligen): imod; – vid. Caes. B. G. 2, 17, o. Sall. Jug. 50; ligel. patricii contra vi resistunt, Liv. 3, 13; — II) som praepos. c. acc.; A) om Stedforholde: imod, ligeoverfor; vid. Caes. B. G. 5, 13, o. ibd. 4, 20, oftere; ligel. Liv. 38, 4; — B) „overf." om andre Gienstande; 1) „alm."; a) om en Modsætning el. modsat Retning el. Beskaffenhed; – contra vim fluminis conversa (tigna), Caes. B. G. 4, 17; contra aquas fluitare, Plin.; — b) om Begreber; contra naturam etc., Cic. Off. 3, 5; contra spem votaque, Liv. 24, 45; contra decus regium, Sall. Jug. 33; – ogs. mærkes: contra ea, f. adv. contra: derimod; vid. Caes. B. C. 3, 74, Nep. Alcib. 7, o. A.; — not.: sild. findes contra f. erga el. in; vid. Plin. 8, 7: clementia (elephanti) contra minus validos; — 2) „bes." om Fiendskab el. Strid, odl.; – contra populum Rom. armis contendere, Caes.; ligel. contra eos pugnari etc., id.; – ofte ogs. om en Ordstrid; contra omnia dici oportere, et pro omnibus, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 20; – ogs. om andre Forholde; vid. Cic. Tusc. 5, 7, o. Sall. Jug. 28; – endel. ogs. om et Middel el. Lægemiddel derimod; medicina contra ebrietates, Plin.; tutela contra frigora (lanae), id.; — not.: som praepos. staaer contra undert. efter sin Casus; vid. Virg. Aen. 5, 414, o. Tac. Ann. 3, 1; hos Cic. ogs. efter pron. relat., Mur. 4, oftere; — III) i Sammensætninger betegner contra oftest en Strid, f. contradico, contrapono, o. fl.; – ikkun i d. eftercl. contraversus: om et Stedforhold.

contracte, adv. af 1. contractus: sammentrængt, indskrænket; compar.: ∾ habitare, Senec. Tranqu. 9. — **contractio**, onis, f., [contraho]: Sammentrækning; I) „egenl."; – ∾ digitorum, Cic.; ∾ brachii, (opp. projectio), id.; ∾ superciliorum, (oppon. remissio); men absol.: contractio, (sc. nervorum), Plin 20, 73: Contracthed el. Lamhed; — II) „fig."; A) „overf.": Forkortelse, Korthed; – ∾ paginae, Cic. Att. 5, 4; ∾ syllabae, (opp. productio), id. d. Or. 3, 50; ∾ orationis, (opp. longitudo), id. Part. or. 6; — B) „ment."; ∾ animi in dolore, (at lade Modet synke), id. Tusc. 4, 31; — ds. demin. **contractiuncŭla**, ae, f., animi: Modløshed, id. Tusc. 3, 34.

***contractor**, oris, m.: som indgaaer en Contract, en Contrahent, Cod. Just.; o. — **contractūra**, ae, f.: Sammentrækning; ds. hos Vitruv.: den aftagende Tykkelse, navnl. Søilens og Træets; — [contraho]. — 1. **contractus**, 3: partic. o. adj. af contraho. — 2. **contractus**, us, m., [contraho]; oprdl.: Sammentrækning, acinorum, Varr.; — II) „fig."; A) indledende Forhandling; ∾ rei, Quintil. 4, 2, 49; — B) i Retssproget: Contrakt, Overenskomst, Dig.

contradīcĭbĭlis, e: til at modsige el. afvise, signum, Tertull.; af — †**contrā.dīco**, xi, ctum, 3, v. n.: modsiger, giør Indsigelse derimod; c. dat. rei el. pers.; vid. Quintil. 5, 10, 13; ligel. ∾ sententiis aliorum, Tac., ambienti, Suet. Caes. 18; cf. Tac. Hist. 4, 46; ds. — **contrădictio**, onis, f.: Modsigelse, Indvending, navnl. i Retssproget, Quintil.; – ogs. in pl., id., Tac. Ann. 14, 43; o. — **contradictor**, ōris, m.: Modstander for Retten, Dig. — **contră.ĕo**, ire, v. n.: gaaer derimod, stiller mig derimod; c. dat.; men sild. o. field.; ∾ invidiae, Arnob.; – men Tac. Ann. 14, 45, skrives adskilt: contra ire.

con.trăho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl."; trækker el. drager sammen, (navnl. flere Gienstande paa et Punkt), forsamler; – ∾ exercitum in unum locum, Caes., cohortes ex finitimis regionibus, id., magnam classem, Nep.; cf. Liv. 28, 18; – ∾ undique libros, Suet. Aug. 31, serpentes, (samle sammen), Plin. 18, 42; — B) „fig."; 1) „alm.": tilveiebringer, frembringer, forvolder; – ∾ aliquid litigii inter eos, Plaut.; qui hoc mihi contraxit, (som har paaført mig dette Bryderi), id.; cf. Cic. Catil. 4, 5, ogs. Liv. 24, 42, o. Ovid. Met. 2, 660; – oftere ud. dat.; ∾ aliquid damni, (paadrage sig), Cic.; ∾ aes alienum, id., cruditatem, Quintil., morbum, Plin.; – porca contracta, (der skyldes som Sonoffer), Cic. Leg. 2, 22; — 2) „technisk" el. i Forretningssproget: indgaaer el. contraherer, rationem el. rem cum aliquo; vid. Cic. Cluent. 14; cf. id. Off. 1, 5: in rerum contractarum fide etc.; — b) ogs. udenf. Forretningssproget; ∾ cum aliquo: have med nogen at giøre; vid. Cic. Off. 1, 2, o. id. Tusc. 5, 36; — II) „bes.": trækker sammen i et mindre Rum, formindsker, indskrænker, forkorter, odl.; – A) „egenl."; ∾ membra, (opp. porrigere), Cic.; cf. id. N. D. 2, 55; ∾ frontem, (rynke den), Cic., Hor.; ∾ supercilia, (opp. diducere), Quintil.; – ∾ castra, Caes., vela, Hor.; cf. Ovid. Met. 15, 198; – ∾ lac, (lade løbe sammen), Plin.; men ∾ vulnera, (lade dem lukke sig), id.; ∾ ventrem el. alvum, Cels.; – ∾ orationem, Quintil., tempora dicendi, id.; — B) „fig."; 1) „overf."; et sol ··· recedens quasi tristitia quadam contrahit terram, Cic. N. D. 2, 40; — 2) oftere „ment.": forknytter, nedslaaer; ∾ animum: lade Modet synke, id. Qu. Fr. 1, 1, 1; cf. id. Off. 1, 29: appetitus omnes contrahendos sedandosque, (at de bør indskrænkes); cf. Hor. Od. 3, 16, 39; — III) partic. contractus, 3, ogs. som adj.: kort, trang, liden; – A) „egenl.": nihilo contractior ignis, (aldeles ikke mindre), Lucr. 5, 570; cf. Ovid. Fast. 6, 494, o. Hor. Od. 3, 1, 33; ∾ ambitus verborum, Cic.; contractior oratio, id.; — B) „fig."; ∾ paupertas, (som paalægger sig Indskrænkninger), Hor. Ep. 1, 5, 20; cf. ibd. 1, 7, 12: Contractusque leget, (i stille Ro); men studia contractiora etc., Cic. Coel. 31, (mere indskrænkede).

contrā.pōno, (uden perf.), pŏsitum, 3, v. a.: stiller el. sætter derimod, Quintil. 9, 3, 84; — 2) ds. subst. n., contrapositum, i: en Modsætning, ibd. 81.

***contrārie**, adv.: i modsat Retning, Cic. Univ. 9; – ogs. „fig.", id. Part. or. 31; o. id. d. Or. 2, 65; o. — **contrārĭĕtas**, atis, f.: Modsætning, Modsigelse, Macrob., Sidon.; — [contrarius]. — **contrārio**, abl. som adverb., f. und. flgd.

contrārius, 3, [contra]; I) „egenl." om et Stedforhold: som er el. ligger ligeoverfor el. derimod; c. dat., oftere absol.; – vid. Caes. B. G. 2, 18, o. ibd. 4, 17; gemma contraria soli, Plin.; – ∾ tellus, Ovid., ripa, Dig.; ∾ pelles ··· suspendantur, (lige imod hinanden), Plin.; cf. Caes. B. G. 4, 17: in contrariam partem etc.; — II) „overf."; A) „alm.": modsat; c. gen., el. c. dat., sield. m. inter se el. m. atque, oftest absol.; – virtutis contraria vitiositas, Cic.; ∾ rusticitas urbanitatis, Quintil.; ∾ aestus vento, Ovid.; – contrariae inter se orationes etc., Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; contrarium ··· ac etc., Cic. Verr. 1, 46; – men absol., Hor. Sat. 1, 2, 124, o. Nep. Ep. 4; cf. Cic. Tusc. 5, 12, o. id. d. Or. 1, 24, ogs. Virg. Aen. 12, 487; — b) hertil høre de adverbiale

Dictioner: ex contrario, Caes., Cic.; e contrario, Nep., tvertimod; ligel. in contrarium, Plin.; per contrarium, Dig.; men contrario, Nep. Eum. 1, (al. e contrario), inc.; — 2) „bef.": som fiendsk staaer ligeoverfor; df. fiendsk el. fiendlig, ugunstig el. skadelig, m. o. ud. dat.; –'∾ Averna avibus cunctis, Lucr.; ∾ hyssopum stomacho, Plin.; cf. Quintil. 4, 2, 64; ∾ exta, (ugunstige), Suet.; — b) ogs. subst. contrarius, i, m.: en Modstander, Vitruv. 3, praef.

contraversum, adv., s. und. flgd. — contrāversus, 3, [verto]: som er vendt derimod, som ligger ligeoverfor; c. dat., Solin. 27; — 2) neutr. contraversum ogs. som adv., s. contra: derimod, tvertimod, id.

*contrectābĭlis, e: til at føle el. tage paa, corpus, Lactant.; — df. adv. contrectabiliter: med sagteBerørelse, vid.Lucr.4,662; — contrectātio, onis, f.: Befølen, Tagen el. at tage derpaa, Cic. N. D. 1,27; — B) „overf."; ∾ fraudulosa: Tyveri, Dig.; o. — contrectātor, oris, m., i d. sild. Retssprog: en Tyv; — [af flgd.].

contrecto, avi, atum, 1, v. a., [tracto]: berører, beføler, tager derpaa; I) „egenl."; A) „alm."; – contrectans corpus aquaï (sol), Lucr.; ∾ corpora, Senec., membra, Suet.; ∾ librum manibus, Hor. Ep. 1, 20, 11; — B) „bef."; a) beføler utugtigen, Plaut., Suet.; — b) i Retssproget: ∾ aliquid, (forgribe sig derpaa), Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; contrectandum vulgi oculis (corpus mortui permittere), Tac. Ann. 3, 13; cf. id. 14, 35; — B) „ment."; vid. Cic. Tusc. 3, 15, o. id. d. Or. 3, 6; ∾ studia et disciplinas, (behandle), Gell. 17, 19.

con.trĕmisco, ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: stærkt at bæve el. zittre, omnibus artubus, Cic. d. Or. 1, 26; ligel. „poet.", Lucr. 3, 847, o. Virg. Aen. 7, 515; – ogs. „fig."; cujus ··· numquam fides virtusque contremuit, Cic. Sest. 31; — II) act.: at bæve el. zittre derfor; – ∾ injurias etc., Senec. Ep. 65; cf. Hor. Od. 2, 12, 8. — con.trĕmo, ĕre, v. n.: at bæve el. zittre stærkt el. heftigen; vid. poët. ap. Cic. d. Or. 3, 39, o. Lucr. 5, 1220. — con.trĕmŭlus, 3: noget el. ligesom zittrende; ∾ aquilenta (luna), Varr. ap. Non.

contrĭbŭlātio, onis, f., [contribulo]: Ængstelse; ∾ spiritus, Tertull. — con.trĭbŭlis, is, m.: hørende til den samme Tribus el. Borgerafdeling, Inscr.; — 2) „overf.": Bekiender af samme Religion, Sidon. — contrĭbŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: at qvæle el. ængste, Vulg.

con.trĭbuo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „alm."; A) efter Fordeling at lægge dertil el. forbinde dermed; navnl. i Statssproget: at henlægge under en Jurisdiction el. til et Samfund; – m. cum, el. c. dat., el. m. in, el. m. ad; – qui (populi) erant cum Oscensibus contributi, Caes. B. C. 1, 60; men c. dat., vid. Liv. 33, 34, oftere; – ∾ in concilium Achaicum, id. 42, 37; cf. id. 31, 30, o. id. 32, 5; — B) df. ogs.: at tildele, regna alienigenis, Suet. Aug. 48; – men „overf.": remedia contributa habere etc., (have paa rede Haand), Plin. 32, 15; — II) „bef.": ved Sammenskud el. Tilskud at bidrage dertil el. forbinde dermed; – vid. Ovid. Met. 7, 231; men ubi simul plura contribuantur, (flere Ingredienser), Dig.; cf. Tibull. 1, 6, 64, o. Senec. B. V. 14; df. — contrĭbūtio, onis, f.; I) „alm.": Fordeling, debiti et crediti, Dig.; — II) „bef." Bidrag; ∾ omnium, Dig. — contributus, 3: partic. af contribuo.

contristātio, onis, f.: stor Bedrøvelse el. Kummer, Tertull.; af — contristo, avi, atum, 1, v. a., [tristis]; I) „egenl.": bedrøver, nedslaaer, fylder med Kummer, aliquem, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9, o. Senec. Ep. 85, oftere; – ogs. om Dyrene, Colum. 8, 8; men „poet.": ∾ coelum, vid. Virg. Aen. 10, 275 (Serv.); — II) „fig.": at give noget et mørkt el. sørgeligt Udseende, at formørke, (navnl. Luften, Lyset, Farven, osv.); – vid. Virg. Ge. 3, 279, o. Hor. Sat. 1, 1, 36; ∾ colores, (opp. exhilarare), Plin.; men ∾ vinum, (giøre uklar), Colum. — contrītio, onis, f., [contero]: Sønderslidén; df. „overf.": knusende Uro el. Anger, Lactant., o. A. — contrītus, 3: partic. af contero.

contrōversia, ae, f., [controversus]; oprdl.: modsat Retning; ∾ aquae, Dig.; — II) df. sædv. „fig.": Stridighed el. Strid; navnl. i Rhetoriken og i Retssproget: Ordstrid, Disput, Stridsspørgsmaal; – vid. Cic. Orat. 14; controversias tollere, dirimere, id., componere per colloquium, Caes.; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 31, o. id. R. Am. 31; ∾ de fundo, id., de jure, Quintil.; cf. Cic. Brut. 18; ogs. m. flgd. Relativsætn., Caes. B. G. 5, 44; ogs. m. Negation o. flgd. quin, Cic. Caecin. 11; – sine controversia, Ter., Cic., ogs. sine ulla controversia, id.: ustridigen, uimodsigeligen; — not.: ogs. er Controversiae: Titelen paa et rhetorisk Skrift af Seneca.

*contrōversiālis, e: hørende til en Strid el. Ordstrid, Sidon.; — contrōversiŏla, ae, f., dem.: liden Strid el. Trætte, Hieron.; o. — contrōversiōsus, 3: meget omstridt el. omtvistet, res, Liv. 3, 72, Senec.; — [controversia].

contrōversor, ari, v. dep. n.: at være i Strid el. Trætte derom; – ∾ inter se de re aliqua, Cic. frgm. ap. Prisc.; ∾ invicem, Sidon.; af — contrōversus, 3, [af contro-, s. contra ab in., o. versus, 3, verto]; oprdl.: som er rettet el. vendt derimod; df. „fig."; 1) pass.: stridig, hvorom der strides; – quod dubium controversumque sit, (opp. certum), Cic. Div. 2, 50; opp. confessum, Quintil.; ∾ res etc., vid. Cic. Leg. 1, 20; ∾ jus, id., auspicium, Liv.; — 2) act.: stridbar, trættekiær; vid. Cic. Brut. 12; — b) ogs. absol.: controversa sibi ac repugnantia, Macrob.

con.trŭcīdo, avi, atum, 1, v. a.: nedhugger el. nedsabler, plebem immisso milite, Senec.; cf. Suet. Calig. 28, o. id. Caes. 75, ogs. Cic. Sest. 37; — 2) df. „overf.": ∾ rempublicam, (sønderslide, ødelægge), id. ibd. 10. — con.trūdo, si, sum, 3, v. a.; 1) støder sammen el. imod hinanden; – ∾ nubes, (om Stormen), ogs. ∾ nubes in unum, Lucr. 6, 211 o. 510; men ibd. 1253: contrusa jacebant corpora, (sammentrængte); — 2) støder el. driver derhen; vid. Lucr. 4, 424, o. Cic. Coel. 26; – ogs. at stoppe deri, uvas in dolium, Varr. — con.trunco, avi, 1, v. a.: sammenhugger el. sønderhugger, vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 51; ∾ inermes, Lamprid.; men comisk: ∾ cibum, (hugge i sig), Plaut. Stich. 4, 1, 48. — contrūsus, 3: partic. af contrudo.

contŭbernālis, is, comm., [contubernium]; I) „egenl." i Krigssproget: Teltkammeret, vid. Cic. Ligar. 7, oftere, Tac. Hist. 1, 23, o. A.; — b) „bef." ogs. en yngre Mand af Anseelse, der, for at lære Krigstienesten, befinder sig i Feltherrens Følge; c. dat.; vid. Cic. Coel. 30, o. Suet. Caes. 42; — II) „overf.": Staldbroder, Fortrolig, Ledsager; – ∾ meus in consulatu, Cic. Sull. 12; men id. Att. 13, 28, med Lune: hunc ··· Quirini contubernalem, (om Cæsar, hvis Støtte var opreist i Quirinus's Tempel); — b) i d. sild. Folkesprog: gift Slave el. Slavinde, Dig.; – men comisk, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 29: nos omnes crucibus contubernales dari.

contŭbernium, i, n., [taberna]; I) „abstract"; A) „egenl." el. i Krigssproget: Teltkammeratskab, at høre til samme Telt, Tac. Ann. 1, 41, o. id. Hist. 2, 80; — b) Omgivelsen af de unge Mænd, der under en Feltherre lære Krigstienesten, Cic. Planc. 11, Suet. Caes. 2, o. A.; — B) „overf." el. udenf. Krigssproget: Staldbroderskab el. Omgivelse el. Ledsagelse, navnl. af Lærere el. af Venner, odl.; – vid. Suet. Aug. 89, o. id. Tib. 14; ligel. receptus in Planci oratoris contubernium, id. Rhet. 6; — 2) df. ogs. „bef."; a) Slavernes

Ægteskab, Colum., Dig.; — b) Concubinatet, (i Modsætn. af connubium), Cic. Verr. 5, 40, Suet. Caes. 49, oftere; — c) „poet." ogs. om Dyrene, vid. Phaedr. 2, 4; — 3) sild. ogs. „ment.": Forbindelsen imellem Begreber; - felicitatis et moderationis dividuum contubernium est, (der er intet Samkvem imellem dem), Val. Max. 9, 5; — II) „concret"; A) det fælles Krigstelt, Caes. B. C. 3, 76, o. Tac. Ann. 1, 17, oftere; — B) „overf."; a) „alm.": fælles Bolig; vid. Suet. Calig. 10 o. 22, ogs. id. Ner. 34; — b) Bolig for de gifte Slaver, Tac. Hist. 1, 43, o. ibd. 1, 74.

con.tŭĕor, tŭitus sum, 2, v. dep. a.; I) „alm.": fatter i Øie, beseer paa alle Sider el. opmærksomt; A) „egenl."; vid. Cic. Tusc. 1, 20, o. id. N. D. 3, 3; - in partic. praes. ogs. absol.; si quis sibi acrius contuenti etc., Suet. Aug. 79; — B) „fig."; a) omhyggeligen at betænke el. overveie; Quod bene propositum si plane contueare, Lucr. 6, 654; — b) at drage Omsorg derfor; armenticium pecus sic contuendum ··· ne etc., Varr.; — II) „bes." som inch.: faaer Øie derpaa; si volturios forte possis contui, Plaut. Most. 3, 2, 152; cf. Lucr. 4, 39; — not.: contuimur, Lucr.; contui, Plaut. — 1. contuitus, 3: partic. af contueor. — 2. contuĭtus, us, m., [contueor]: opmærksom Beskuelse; - (men alene in abl. sing.); fugat ipse se a tuo contuitu (Amor), Plaut. Trin. 2, 1, 27; oculi contuitu multiformes, Plin. 11, 54; - skrives ogs. contutus.

contŭmācia, ae, f., [contumax); I) „egenl."; A) „alm.": Stolthed, Ubøielighed, Trodsighed; - illa contumacia ac superbia etc., Cic. Verr. 3, 2; ∾ eadem in vultu, Liv. 2, 61; men ∾ responsi tui, Cic. Pis. 31, cf. Liv. 9, 46; — b) ogs. til det Bedre: adhibuitque liberam contumaciam, (en ædel Trodsighed), Cic. Tusc. 1, 29; — B) „bes." ogs. i Retssproget: den Indstævntes trodsige Udeblivelse, Dig.; — II) „overf." ogs. om Dyr og Værter; - ∾ pervicax boum, Colum.; men ∾ arborum, (deres Standsning i Værten), Plin. 16, 58.

contŭmācĭter, adv.: overmodigen, trodsigen, scribere ad aliquem, Cic. Att. 6, 1; ∾ omnia agere, Liv. 2, 58; - compar.: ∾ se gerere, Nep. Cim. 2; — II) ogs. „overf."; ∾ sculpturae resistere, (om visse Stenarter), Plin. 37, 30; af — contŭmax, ācis, adj., [rimel. af inus. temo, hvf. temno, contemno]: trodsig, ubøielig, haardnakket; - quis contumacior? quis inhumanior? Cic. Verr. 2, 78; contumax in aliquem, id. Att. 15, 15, adversus plebem, Suet. Tib. 2; men ∾ populus regibus suis, Senec. Thyest.; - ∾ animus, Tac.; cf. id. Hist. 1, 3; - superl., Senec. Ep. 83; — B) navnl. ogs. i Retssproget: som trodsigen udebliver fra Retten, Dig.; — II) „overf." om Dyrene; ∾ boves, Colum.; - ligel. om Ting, som ikke give efter; ∾ lima, Phaedr. 4, 7; men ∾ syllaba, Martial. 9, 12, (som ikke føier sig efter Metrum).

contŭmēlia, ae, f., [besl. m. contumax]; I) tilføiet Beskæmmelse el. Krænkelse; - tanta contumelia accepta, Caes. B. G. 7, 10; verborum contumeliis lacerare, Cic. Phil. 11, 2; cf. id. Sull. 7; s. ogs. id. Phil. 3, 9, om Udtrykket: facere contumeliam; men Hor. Epod. 11, 26: ∾ graves, (stræng Dadel); — II) „overf." om Ting: Angreb, Mishandling; vid. Caes. B. G. 3, 13.

contŭmēlĭōse, adv.: beskæmmende, haanligen, dicere de aliquo, Cic. Off. 1, 37; - compar.: contumeliosius, quam verius etc., Liv. 32, 37; superl.: ∾ maledicere alicui, Cic. Vat. 12; af — contŭmēlĭōsus, 3, [contumelia]: beskæmmende, krænkende; - quam contumeliosius in dictis, Cic. Phil. 3, 6; contumeliosusm est in aliquem, id. Balb. 9; cf. Sall. Jug. 65; ∾ id militibus, Tac. Hist. 2, 27; ∾ dicta, Liv., edicta, Suet.; - compar., Cic. Att. 15, 4; superl., Suet., Quintil.

con.tŭmesco, ĕre, v. n. inch.: stærkt at hovne, Coel. Aur. — con.tŭmŭlo, are, v. a.; I) „alm.": opkaster ligesom en Høi; ∾ stragulum molle ovis, Plin. 10, 51; — 2) „bes.": at opkaste Gravhøi derover; ∾ saucium ingesta humo, Ovid. Ib. 464.

contundo, tŭdi, tūsum, 3, v. a., [tundo]; I) „egenl.": støder el. knuser el. brækker i Stykker; ∾ thymum in pila, Varr.; ∾ aliquem fustibus el. pugnis, Plaut., saxis, Hor. Epod. 5, 98; contusi ac debilitati inter saxa rupesque, Liv. 21, 40; - in pass. ogs. c. acc. graec.: Asper equus duris contunditur ora lupatis, Ovid. Am. 1, 2, 15; - „poet." ogs. om et Uveir, Hor. Ep. 1, 8, 5; ligel. om en Sygdom, id. Sat. 2, 6, 16; — b) ogs. som subst. n., contusum, i: stødt Saar, Contusion, Plin. 29, 39; — II) „fig."; A) „overf.": at nedslaae, at betvinge, populos feroces, Virg. Aen. 1, 264; cf. Liv. 27, 2, o. Sall. Jug. 43; — b) „poet." ogs. at tilendebringe, Lucr. 5, 691; — B) „ment."; contudi animum, (har betvunget min Harme), et fortasse vici, Cic. Att. 12, 44; men Ovid. Trist. 5, 12, 31: Contudit ingenium patientia longa laborum; cf. id. A. A. 1, 12, o. Hor. Od. 4, 3, 8; men Cic. Phil. contudi et fregi praedonis audaciam. — contuor, tui, s. und. contueor.

conturbātio, onis, f.; I) „egenl.": Forvirring, Uorden; ∾ oculorum, (som Øiensvaghed), Scribon.; — II) „ment.": Aandsforvirring; - conturbatio (est) metus excutiens cogitata, Cic. Tusc. 4, 8; cf. id. Top. 12; o. — conturbator, oris, m.: som forstyrrer; df. „poet.": ∾ aper, Martial. 7, 27; — [conturbo]. — conturbatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

con.turbo, avi. atum, 1, v. a.: forvirrer, forstyrrer, bringer i Uorden; I) „alm."; A) „egenl."; vid. Lucr. 4, 944, oftere; ∾ ordines (militum), Sall. Jug. 50; cf. ibd. 48; men ∾ rempublicam, id. Catil. 37; cf. Suet. Aug. 31; conturbari vocem, (at den bliver forvirret el. utydelig), Lucr.; ∾ basia, (verle i uordnet Mængde), Catull. 5; — B) „fig.": at forvirre el. forurolige el. ængste; valetudo tua valde me conturbat, Cic. Att. 7, 2; cf. id. Off. 3, 10 o. 20; — II) „bes." i Forretningssproget; ∾ rationes el. rationem, ogs. absol. conturbare: forvirre et Regnskabs- el. et Pengeforhold, fallere, giøre Opbud, odl.; - ∾ rationem sibi commissam, Dig.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 12, o. id. Planc. 28, ogs. Juvenal. 7, 129, o. A.; — b) ogs. „alleg.": ita conturbasti mihi Rationes omnes, Ter. Eun. 5, 2, 29; — III) df. partic. conturbatus, 3, som adj.: forvirret, ængstelig, urolig; vid. Cic. Verr. 4, 14; - et eram in scribendo conturbatior, id. Att. 1, 12.

*conturmālis, is, m.: hørende til samme Turma (el. Esqvadron), Amm.; o. — conturmo, are, v. a.: samler i en Turma el. Esqvadron; ∾ se equites, Amm.; — [turma]. — contus, i, m., κοντός: Stang el. Stage, navnl. til Skibsbrug, Virg. Aen. 5, 208, Tac. Ann. 14, 5, o. Suet.; - ogs. som Vaaben: Spydstang el. Spyd, Virg. Aen. 9, 510, Tac. Ann. 6, 35, oftere. — contūsio, onis, f., [contundo]; 1) „alm.": Knusning, olivae, Colum.; — 2) „bes." hos Lægerne: Contusion el. stødt Saar, Scribon. — contusum, i, n., o. contusus, 3, s. und. contundo. — con.tūtor, oris, m.: Medformynder, Dig. — contūtus, us, m., s. und. 2. contuitus.

cōnus, i, m., κῶνος: Keglen (som mathematisk Figur), Lucr. 4, 430, oftere, o. Cic. N. D. 1, 10, oftere; — II) „meton.", af Gestaltens Lighed: kegleformet Legeme; df. navnl.; a) Hielmspids, (hvori Hielmbusken befæstes), Virg. Aen. 3, 468, Plin. 10, 1; — b) Cyprestoppen, Colum. 6, 7; — c) etslags Soluhr, Vitruv. 9, 9.

con.vădor, atus sum, 1, v. dep. a.: indkalder til den bestemte Termin; men alene comisk; vid. Plaut. Curc. 1, 3, 5. — convălescentia, ae, f.: Helbredelse, Restitution, Symmach.; af — con.vălesco, lŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl."; A) „alm.": fuldkomment at helbredes, ex

morbo, Cic., Suet., de vulnere, Ovid.; ogs. absol., Cic. Tusc. 3, 3, Suet.; — b) partic. convalescentes, ogs. som subst., Plin. 20, 17; — B) „bes." ogs.: at naae sin fulde Styrke el. Vært; dum infans convalescit, Justin.; - ogs. om Væxterne, Varr., Colum.; ∾ languescentes ramos, Suet. Aug. 92; endel. om Ilden, Ovid., Quintil.; — II) „fig."; A) „alm.": atter at vinde i Styrke el. komme til Kræfter; - vid. Cic. Mil. 9, o. id. Att. 7, 3; men Suet. Aug. 22: ut tandem annona convaluit, (da Prisen havde sat sig); men Ovid. Her. 16, 73: Mens interea convaluit, (jeg fik min Samling); — B) „bes." i Retssproget: at blive gieldende el. gyldig; convaluit donatio, Dig.

con.vallātio, onis, f., [convallo]: Befæstning med en Vold, Tertull. — convallis, is, f.: en fra alle Sider indesluttet Dal, ogs. alm. en Dal; vid. Cic. Agr. 2, 35, Liv. 1, 38, o. A.; — not.: pl. heterocl. convallia (sc. loca), Prudent. — con.vallo, avi, atum, 1, v. a.: omskandser el. omringer, (sild. og sield.), Gell. 12, 13. — con.vărio, are, v. a. o. n.; 1) som act.: at giøre aldeles spraglet, Appul.; — 2) som neutr.: at være mangfoldig el. meget forskielligartet, Coel. Aur. — convāso, avi, atum, 1, v. a., [vasa]: pakker Tøiet sammen, pakker ind, (oprdl. i Krigssproget); df. comisk: aliquid convasassem etc., Ter. Phorm. 1, 4, 13.

convectio, onis, f.: Sammenkiøren el. Sammenbringen, annonae, Amm.; — convecto, are, v. a. intens.: fører el. bringer sammen i Mængde, praedas, Virg. Aen. 9, 630; cf. Tac. Hist. 3, 27; o. — convector, oris, m.: som fører el. bringer sammen; - df. Convector: en Guddom, der forestaaer Kornets Indbringelse i Laden, Fab. Pict. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 21; — II) Medreisende, Cic. Att. 10, 17; — [conveho]. — convectus, 3, partic. af flgd.

con.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: kiører el. fører el. bringer sammen; - ∾ frumentum ex finitimis regionibus in urbem, Caes.; cf. Liv. 25, 13 o. 20; ogs. m. tilføiet abl. lintribus el. plaustris, Cic. Mil. 27, Liv. 4, 60; cf. Caes. B. G. 7, 74; - men om Bierne: ∾ flores, Plin.; - ∾ fructus in villas, Varr.; ∾ messes, Plin.

con.vello, velli, vulsum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": river el. slider løs derfra, udriver; - absol., el. m. praepos., el. c. abl.; - ∾ vectibus infima saxa turris hostium, Caes. B. C. 2, 11; cf. Hirt. B. G. 8, 26; men „poet.": Non hiemes ... Convellunt (esculum: formaae ikke at oprykke el. omstyrte den), Virg. Ge. 2, 294; ∾ fundamenta, Lucr., repagula, Cic.; cf. Virg. Aen. 2, 507; men ∾ teneros fetus, (frembringe Abort), Ovid. Amor. 2, 14, 5; ∾ silvam ab humo, Virg. Aen. 3, 24, (turrim) sedibus, ibd. 464; cf. Ovid. Met. 7, 204; s. ogs. Cic. Pis. 22; — b) i Krigssproget: ∾ signa: rykke Standarterne el. Fanerne op, at bryde op, Liv. 22, 3, o. Cic. Div. 1, 35; — B) „fig.": at ryste, at forvirre el. forstyrre; - vid. Cic. Cluent. 2, o. id. d. Or. 2, 51; ∾ jura, stipulationes, id., acta alicujus, id. Phil. 2, 33; ∾ fidem legionum, Tac. Hist. 4, 30; cf. Cic. Att. 8, 15; — II) „bes."; A) „egenl.": river i Stykker, sønderlemmer el. adsplitter; - ∾ dapes dente, Ovid., glebam vomere, Catull.; convulsum remis rostrisque ... aequor, Virg. Aen. 5, 143; cf. Tac. Ann. 1, 20, o. ibd. 32; — b) df. hos Lægerne: convulsus, 3: med Krampe el. Rørelse, latus, Suet., fauces, Quintil.; ogs. subst.: prodesse ad convulsa, Plin.; — B) „fig.": verbis convellere pectus, (ryste el. ængste), Ovid. Her. 17, 111; men Tac. Ann. 4, 40: ea discordia nepotes suos convelli. — con.vēlo, (avi), atum, 1, v. a.: tildækker el. tilhyller ganske; ∾ caput, Gell.; ogs. „overf.", id. 7, 3.

convĕna, ae, comm., [convenio]; I) „alm.": kommende sammen; - convena undique multitudine, Ammian.; ∾ serpentes, Solin.; — b) oftere subst. o. in pl.: den sammenløbne Mængde el. de forsamlede Fremmede; vid. Cic. d. Or. 1, 7, o. id. Tusc. 5, 20; — 2) „bes.": som forenes dermed el. med hinanden; for o. efterel.; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 61; ∾ aquae, Solin.

convĕniens, tis: partic. o. adj. af convenio; df. — convĕnienter, adv.: overensstemmende dermed, passende dertil; - ∾ cum natura (vivere), Cic. Tusc. 5, 28; - oftere c. dat.; ∾ naturae, id. Fin. 3, 7; cf. Hor. Ep. 1, 10, 12; men Liv. 28, 5: ∾ ad praesentem fortunae statum loqui; - ogs. in superl., Augustin.

convĕnientia, ae, f., [convenio], oprdl. Sammenkommen el. Sammenkomst; df. sædv. „fig.": Sammentræffen, Overenskomst, Harmoni; - ∾ naturae cum extis, Cic. Div. 2, 15; men ibd. 60: ∾ et conjunctio naturae, etc.; men id. Lael. 27: ∾ rerum in amicitia; convenientia partium, id. Off. 1, 4; - ogs. absol., id. Fin. 3, 6, o. Sen. Ep. 74.

con.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n. o. a.; I) oprdl. at komme el. træffe sammen, at samle sig; A) „alm."; 1) „egenl." om Personer og personlige Begreber; - oftest m. ad o. in, ogs. absol.; - vid. Caes. B. G. 1, 30, o. Cic. R. Am. 5; ∾ ad aliquem defendendum, Nep. Timoth. 4; ∾ in unum locum, Caes., in unum, Sall. Jug. 11, clam inter se, Cic. Agr. 2, 5; men absol., Caes. B. G. 5, 28; — 2) „overf." om Ting og om Begreber; huc convenit utrumque bivium, Plin.; cf. Cic. R. Am. 22; — B) „bes."; 1) i Forretningssproget; quae civitates in id forum convenirent, Cic. Verr. 2, 15; - ligel. i Retssproget; ∾ in manum, (om Konen): at komme i Mandens Besiddelse, at blive gift; vid. Cic. Flacc. 34, o. id. Top. 3; cf. Gell. 18, 6; — 2) df. ogs. in act., ∾ aliquem; aa) at søge el. besøge nogen; vid. Ter. Andr. 1, 3, 22; cf. Caes. B. G. 1, 27, o. Cic. R. Am. 18; - df. ogs. in pass.: ut se conveniri nolit, (at han ikke vil tale med nogen), Cic. Fam. 6, 19; cf. id. Att. 9, 6, o. Ter. Phorm. 5, 4, 9; men Nep. Paus. 3, absol.: aditum petentibus conveniendi (sc. sui el. se) non dabat; — bb) df. i d. sild. Retssprog; a) at inddrage for Retten; heredes conveniri ex stipulatu, Dig., de peculio, id., pro parte dimidia, id.; — b) ogs. med abstracte Objecter; ∾ culpam aut dolum eorum, ibd.; — II) prægnant el. med Eftertryk; A) at komme sammen el. at samles til et Helt, at forbinde sig el. forenes; 1) „egenl."; navnl. om den dyriske Parring; vid. Lucr. 2, 922, o. Plin. 11, 29; ogs. om Atomernes Forbindelser; vid. Lucr. 5, 430; — 2) „fig."; aa) sield. om Personer: at komme overens derom; vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 130; — bb) oftere: res convenit, el. impers., convenit: man kommer overens derom; a) res convenit alicui cum aliquo, (de blive enige derom), Ter. Ad. 1, 1, 34; cf. Liv. 34, 43; ligel. ∾ inter aliquos, Cic. Cluent. 43; cf. Caes. B. G. 2, 19; ogs. absol.: posse rem convenire, etc., Cic. Leg. 1, 20; — b) convenit alicui cum aliquo, ut etc.; vid. Cic. Att. 6, 1; men id. Verr. 4, 66: quicum optime convenisset (ei); - fremdeles: convenit inter patres, inter consules, (de blive enige); vid. Liv. 2, 23; ogs. m. acc. c. inf.: man er enig derom, at osv., Plin. 13, 27; men pacto convenit, ut etc., Liv. 24, 6; uti convenerat, Sall. Jug. 39; — B) at komme sammen dermed, at passe dertil el. deri el. dermed; 1) sield. „egenl."; ∾ fistula in columellam, Cato; ad pedem apte convenire (cothurnum), Cic. Fin. 3, 14; — 2) oftere „fig."; res convenit, el. impers. convenit: det passer el. er skikket el. egnet dertil; aa) res convenit m. ad el. in aliquem el. aliquid, el. m. cum, el. c. dat., etc., ogs. absol.; - ∾ in quemvis agrum, Cato, ad quemvis agrum, Varr.; ∾ ad maximam partem civium, Cic. Sull. 7; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 3, o. Cic. R. Am. 23; - ∾ cum oratione alicujus, Cic. Fam. 6, 8; cf. id. Fin. 3, 22; ∾ nuptiis, (dat.), Ter. Andr. 2, 2, 29; cf. Cic. Prov. cons. 17; - sield. c. acc.; aetatem aliam aliud factum convenit, Plaut. Merc. 5, 4, 24; ligel. sield. c. inf.; vid. Prop. 2, 1, 41; men absol.: nomen non convenit, Ter. Andr. 5, 4, 39;

cf. id. Phorm. 1, 2, 3; men Cic. Att. 5, 21, som impers.: ad nummum convenit; Non bene conveniunt etc., Ovid. Met. 2, 846; cf. Suet. Aug. 25; — bb) convenit; a) med en Subjectssætning; vid. Ter. Eun. 3, 2, 41, Lucr. 3, 56, o. Hor. A. P. 226, — b) absol.; qui enim convenit, ut etc., Cic. Phil. 7, 2; cf. Hor. Ep. 1, 3, 31; - ogs. i Svar; convenit: det er godt, Plaut. Cas. 2, 3, 54; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. conveniens, tis, som adj.; 1) overensstemmende, harmonisk, endrægtig; - bene convenientes amici, Cic. Off. 1, 17; cf. ibd. 3, 8; men convenientes inter se motus, Lucr.; cf. Cic. Div. 2, 39; — 2) passende el. skikket dertil; - m. cum, el. c. dat., ogs. m. ad aliquid, ogs. m. inter se, ogs. absol.; - ∾ dies cum populi vultu, Ovid. Pont. 2, 1, 28; parum convenientem sibi orationem etc., Quintil.; cf. Hor. A. P. 119 o. 316; ogs. in superl., Vell. 1, 6; apta inter se et convenientia, etc., Cic. Off. 1, 40; - men absol.: conveniens toga, (passende el. klædelig), Ovid. A. A. 1, 514; compar.: nihil convenientius ducens, Suet. Aug. 10; — b) df. conveniens est, ligesom convenit: det sømmer sig el. anstaaer; (c. inf. subj.); - convenientius est, dici etc., Plin. 34, 16; parenti publico convenientissimum, nihil cogere, Plin. Pan. 87; — B) af partic. conventus, 3, er subst. n. conventum, i: Overenskomst, Forening, Accord; facere promissa, stare conventis, etc., Cic. Off. 3, 25; cf. ibd. 1, 10, o. Liv. 29, 24; - pactum conventum, (f. pactum et conventum), Cic. d. Or. 2, 24, oftere; men Juvenal. 6, 25: conventum tamen et pactum etc.

conventĭcius, (-tius), 3, [convenio]: hørende til el. benævnt efter en Sammenkomst; df. „overf."; 1) adj.; ex patribus conventiciis (nata, af uvisse Forældre), Plaut. Cist. 1, 1, 42; — 2) subst. conventicium, i, n., (sc. argentum, Grækernes ἐκκλησιαστικόν): Betaling for at møde i Folkeforsamlingen, Cic. d. Rep. 3, 35. — conventĭcŭlum, i, n., dem. af 2. conventus; 1) „alm.": Sammenkomst, Forening; vid. Cic. Sest. 42; — 2) „bef.": Samlingssted; vid. Tac. Ann. 14, 15.

conventio, onis, f., [convenio]; oprdl.: Sammenkomst, Forsamling, Varr.; df. oftest „fig."; 1) Overenskomst, Forening, Accord, Liv. 27, 30, Tac. Hist. 3, 70, o. A.; — 2) i d. sild. Retssprog: ∾ personae, (retlig Anklage imod nogen), Dig.; df. — conventiōnālis, e, i d. sild. Retssprog: hørende til en Overenskomst, stipulationes, Dig. — conventiuncŭla, ae, f., demin. af conventio: liden Forsamling, Augustin. — convento, are, v. n., intens af convenio: ofte el. i Mængde at komme sammen, Solin.

conventum, i, n., o. 1. conventus, 3, s. und. convenio. — 2. conventus, us, m., [convenio]; I) Sammenkomst, Forsamling; A) om Personer; 1) „alm."; - in conventu poscere quaestionem, vid. Cic. Fin. 2, 1; navnlig ogs. en festlig Forsamling; vid. id. Verr. 4, 48, o. Nep. Dion. 9; ligel. Sammenkomst til Beraadslagning; vid. Sall. Jug. 12, o. Cic. Catil. 2, 6; ligel. in pl., Liv. 38, 30; cf. Hor. Sat. 1, 7, 23; — 2) „bef."; a) Forsamling el. Menighed, navnl. af romerske Borgere og andre Fremmede el. Handlende; vid. Cic. Lig. 8, o. Caes. B. C. 2, 19; — b) Rettens Forsamling, Ret el. Thing, navnl. i Provindsen; vid. Cic. Verr. 5, 11, o. Caes. B. G. 5, 1; — B) sjeld. om Ting: Sammentræffen; - ∾ duarum stellarum, Senec. Qu. N. 7, 12; — II) Forening el. Forbindelse; A) „egenl.": om Atomerne, Lucr. 4, 612; om Parringen, Arnob.; — B) „fig.", ligesom conventum: Overenskomst, Accord; pacta ·· ex conventu, Auct. ad Her. 2, 13. — con.vĕnusto, are, v. a.: at forskjønne el. udsmykke, Sidon.

con.vĕrbĕro, avi, atum, 1, v. a.: slaaer stærkt, faciem, Plin., os, Curt.; - ogs. „overf."; ∾ vitia, (strængt at tugte dem), Senec. Ep. 121. — converrĭtor, oris, m.: som sammenfeier, Appul.; af — con.verro, verri, versum, 3, v. a.: feier helt, feier, stabulum, Colum.; men comisk, Plaut. Rud. 3, 6, 6: Converret jam hic me totum cum pulvisculo, (vil banke af mig det mindste Støvgran); — 2) „overf."; ∾ hereditates, omnium, (sammenskrabe), Cic. Off. 3, 19.

conversātio, onis, f., [converso]; I) „alm."; a) hyppig Brug el. Anvendelse deraf, Senec. Benef. 3, 2; — b) hyppigt Ophold paa et Sted, Plin. 10, 51, Dig.; — 2) „bef."; ∾ hominum etc., (hyppig Omgang med dem); vid. Vell. 2, 102, Senec. Ep. 99, Quintil., o. A.

*conversim, adv.: omvendt, Capell.; o. — conversio, onis, f.; I) „egenl."; Omdreining; A) „alm."; ∾ coeli, Cic.; ogs. in pl.; ∾ coelestes, id. Leg. 1, 8; — b) df. ogs. Tidens periodiske Tilbagevendelse, id. Univ. 14; — B) „bef." hos Lægerne: Delenes Udtræden el. Udfalden af deres Leie; ∾ vesicae, Plin.; ogs. in pl., id. 24, 23; — b) Edderbyld, Colum. 6, 17; — II) „fig."; A) „alm.": Forandring el. Forvandling; - ∾ et conturbatio rerum, Cic. Flacc. 37; — B) i Rhetoriken; a) Oversættelse, ex Latinis, Quintil. 10, 5; — b) Gjentagelse af det samme Ord i Enden af Sætningen, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil. 9, 1, 33; — c) Periodens Afrundning, Cic. l. c. 48 o. 49; — [converto].

*converso, avi, atum, 1, v. a. intens: vender el. dreier el. tumler stærkt omkring; - animus se ipse conversans, Cic. Univ. 8; o. — conversor, atus sum, ari, v. dep. n.; men altid „fig."; 1) „alm."; a) at opholde sig paa et Sted, in montibus, Plin. 10, 3; — b) oftere: at leve med nogen, cum aliquo, Senec. Ep. 41, alicui, ibd. 99, ogs. inter aliquos, id. Contr. 1, 2; men absol.: sumuntur a conversantibus mores, id. d. Ir. 3, 8; - ogs. om Dyrene, Colum.; — 2) „bef.": at leve saa el. saa; non conversari, ut oportet, Dig.; — [converto]. — 1. conversus, 3: partic. af converro. — 2. conversus, 3: partic. af converto. — 3. conversus, us, m., [converto]: Omdreining, Macrob.

convertĭbĭlis, (convers.), e: foranderlig, Appul., Prudent.; af — con.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.: vender el. dreier omkring; o. m. tilføiet terminus in el. ad quem: vender el. drier derhen el. dertil el. derimod; A) „egenl."; a) absol., el. alene c. acc.; - circum axem se convertit (terra), Cic.; ∾ manum, Quintil.; men ∾ aliquem, (bringe nogen til at vende sig), Liv. 1, 7; ∾ signa, (forandre Front), Caes., Liv.; — b) m. in el. ad, sjeld. m. contra, el. sub, el. c. dat., el. m. Localadverbium; - ∾ naves in eam partem, Caes., aciem in fugam, id.; cf. Virg. Aen. 9, 427, o. Cic. Catil. 4, 1; men ∾ se in Phrygiam, (gjøre Indfald deri), Nep. Ages. 3; - ∾ se ad aliquem ab aliquo; vid. Caes. B. G. 5, 44; ∾ se ad judicem, Quintil.; - ∾ tigna contra vim fluminis, Caes. B. G. 4, 17; ∾ cursum sub terras, Lucr.; men id. 5, 704, c. dat.; ligel. som med. o. „poet": Zephyro convertitur ales, (vender sig derimod), Lucan. 9, 689; - ∾ aciem eo, (derhen), Caes. B. G. 7, 67; ∾ se domum, Ter.; — not.: Plaut. Amph. 1, 1, 83, ogs. som dep.; — B) "fig."; 1) „alm."; ∾ animos in hilaritatem risumve, Cic. Orat. 40; cf. id. d. Or. 2, 60; men ∾ orationem in etc., ibd. 48; ∾ aliquid in rem suam, (tilvende sig noget), id. R. Am. 39; - ∾ hoc malum ad salutem, Ter. Andr. 4, 1, 49; ∾ se ad philosophos, Cic. Fin. 5, 3; cf. id. Sull. 5; men id. d. Or. 1, 2: quocumque te animo et cogitatione converteris; - men convertere in se ora omnium, s. Sall. Jug. 85, ogs. Nep. Alcib. 3, Hor. Ep. 2, 1, 196, Liv. 29, 26, o. A.; men convertit homines, quaqua iret, Suet. Tit. 5; — 2) prægnant el. med Eftertryk: at forvandle el. forandre Tingens Væsen; saal. absol., (el. alene c. acc.), el. m. in; - convertunt corpora sese, (forvandle sig), Lucr.; cf. id. 2, 1005; men ∾ rempublicam, (forstyrre den), Cic. Flacc. 38; animus aeger ··· avari-

tia conversus est, Sall. Jug. 29; ∾ studia, Hor.; cf. id. Ep. 1, 17, 28: vitae via conversa; men Tac. Hist. 1, 85, c. acc. graec.: animum vultumque conversi; men ∾ castra castris, (verle Leir med Leir), Caes.; - ∾ se in hirundinem, Plaut.; cf. Ter. Eun. 3, 5, 40, o. Hor. Od. 3, 16, 8, ogſ. Ovid. Met. 11, 209; - ∾ crimen in laudem, Cic.; cf. id. Lael. 21; — b) om Skrifter og Forfattere: at overføre el. overſætte, orationes e graeco, Cic., ligel. aliqua de Graecis, id.; men male conversam Attilii (Electram) etc., vid. Cic. Fin. 1, 2; — II) neutr. convertere, (ſ. convertere se): at vende ſig derhen el. dertil, oſv.; A) „egenl."; convertit eodem (imago), vid. Lucr. 4, 311; cf. Sall. Jug. 101, o. Sil. 9, 645; — B) „fig."; hoc vitium huic uni in bonum convertebat, Cic. Brut. 38; nec in falsum e vero convertere etc, id. Fat. 7; cf. Sall. Catil. 6.

con.vescor, vesci, v. dep. n.: at ſpiſe ſammen el. med nogen, Augustin. — con.vestio, ire, v. a.: beklæder, bedækker med Klæder, corpora, Enn. ap. Macrob.; — 2) bf. „overf.": ita omnia convestivit hedera (topiarius), Qu. Fr. 3, 1; cf. Lucr. 2, 147. — con.vĕtĕrānus, i, m.: Medveteran, Cod. Justin.

*convexio, onis, f.: = flgd.; ∾ mundi, Gell. 14, 1; o. — convexĭtas, atis, f.: Hvælving el. ophøiet Rundning, Convexitet; ∾ circuli, Plin.; ∾ cava in coelo, id.; ∾ terrae, id., insulae, id.; — [convexus]. — con.vexo, avi, atum, 1, v. a.: trykker el. plager ſtærkt, Veget.; ſ. ogſ. Gell. 10, 6: quae me ··· male convexavit etc.

convexus, 3, [conveho]; I) „alm.": bøiet el. krummet paa el. fra el. til alle Sider, d. e. hvælvet el. ophøiet i en Rundiug; - ∾ coelum, Ovid.; convexo ··· pondere mundus, Virg. Ecl. 4, 50; ∾ vallis, Plin.; ∾ cornua, id.; — 2) bf. subst. n. convexum, oftere convexa, orum: Hvælving el. ophøiet Rundiug; - in convexo nemorum, Virg.; coeli convexa tueri, id.; supera ad convexa (ferre se), id.; — II) „bef.": ſom bøier ſig nedad, dalende, ſkraalig; - ∾ vertex ad aequora, Ovid. Met. 13, 911; cf. Plin. 12, 49; men ∾ iter, Ovid. Met. 14, 154.

con.vibro, are, v. n. o. a.; I) ſom neutr.; ∾ pedibus, (at trippe affted), poët. ap. Fest. pag. 195; — II) ſom act.: hurtigen at bevæge, linguam, Appul. — con.vīcānus, i, m.: fra ſamme Landsby, Cod. Theod. — *convīcĭātor, oris, m.: ſom bruger Skældsord, ſom ſkælder ud, Cic. Mur. 6, Suet.; — convīcĭŏlum, i, n. demin.: ſmaalig Dadel el. Krænkelſe, Drilleri; in pl., Lamprid. Al. Sev. 28; o. — convīcior, atus sum, 1, v. dep. n.: ſkælder el. ſkænder; a) absol.; accusare potius vere, quam conviciari etc., Liv. 42, 41; cf. Quintil. 11, 1, 65, oftere, ogſ. Suet. Tib. 53; — b) c. dat.; ∾ accusatoribus aliquando patrocinii fides cogit, Quintil. 5, 15, 40; ∾ contra sentientibus inhumane, id.; — [flgd.].

convīcium, i, n., [rimel. beſl. m. vox]; I) „egenl."; ſtærkt el. larmende Skrig, Plaut. Bacch. 1, 8, 33; cf. Cic. Verr. 5, 11; bf. ∾ facere: ſkrige el. larme, Ter. Ad. 2, 1, 26; men ∾ cantorum, Cic. Sest. 55; — b) „poet." ogſ.: Skrig af Fugle, Ovid. Met. 5, 676, af Frøer, Phaedr. 1, 6; cf. id. 3, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Skrigen, Skælden, navnl. Parternes for Retten; vid. Cic. Arch. 6: — bf. ogſ. a) ſtræng el. truende Manen, Cic. Qu. Fr. 2, 11; cf. Quintil. Ep. ad Tryph., in.; — b) heftig Modſigelſe, omnium vestrum, Cic. Acad. 2, 40; — B) „bef.": heftig Dadel el. Bebreidelſe, Skælden el. Skænden, Beſkæmmelſe el. Skældsord; vid. Cic. Coel. 3, o. id. Off. 3, 21, Liv., o. A.; — b) ogſ. „overf." om Begreber; ∾ aurium, (deres Misbilligelſe), Cic. Orat. 48; cf. Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26.

1. convictio, onis, f., [convinco]: ſlaaende el. fuldkomment Bevis, Augustin. — *2. convictio, onis, f.: Samliv, ſelſkabelig Omgang, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; o. — convictor, oris, m.: daglig Omgangsven el. Bordgjeſt, id. ibd., Hor., Suet., o. A.; — [convivo]. — 1. convictus, 3: partic. af convinco. — 2. convictus, us, m., [convivo]; I) „alm.": ſelſkabeligt Samliv, daglig Omgang; vid. Cic. Off. 3, 5, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14, Ovid., o. A.; — II) „bef." ogſ.: Gjeſtebud, Vell. 2, 33, Quintil., o. A.

con.vinco, vīci, victum, 3, v. a.: aldeles at overvinde el. beſeire; bf. „fig."; 1) med Perſonsobject: fuldkomment at overbeviſe nogen om en Feil el. Brøde; a) alene c. acc. pers.; - si negem ··· quo me teste convincas? Cic. Phil. 2, 4; cf. Liv. 26, 12; — b) m. Tilføining el. Angivelſe af Brøden, ſædv. in gen., undert. in abl., ogſ. m. de, el. in, ogſ. c. inf.; - teque in eo ipso convinco ··· amentiae, Cic. Phil. 2, 4; cf. Suet. Caes. 43; ∾ multis avaritiae criminibus, Cic. Flacc. 39; cf. Suet. Ner. 31; men comiſk, Plaut. Truc. 2, 6, 5: convicti ··· falsis de pugnis; - ogſ. convinci in majore fraude, Suet.; men c. inf., Liv. 45, 10, o. Tac. Ann. 4, 31, Suet., o. A.; — II) m. Tings- el. Begrebsobjecter: ſtrængt el. fuldkomment at beviſe el. godtgiøre (navnl. nogens Brøde el. det af nogen Benægtede); a) c. acc.; - ∾ peccata argumentis, Cic. Part. or. 33; ∾ haec portenta, (viſe deres Ugrund), Cic. Tusc. 1, 6, orationem, (giendrive), id.; ∾ avaritiam, Caes., furorem, Ovid.; cf. Cic. Flacc. 32; — b) m. acc. c. inf.; vid. Cic. d. Or. 1, 19, Quintil. 2, 15, 14, o. A.

convinctio, onis, f., [vincio]; i Grammatiken efter Quintil. 1, 4, 18, ſom Overſættelſe af *σύνδεσμος*; altſ. f. d. ſædv. conjunctio. — con.viŏlo, avi, 1, v. a: høiligen at krænke el. vanhellige, Prudent. — con.vĭresco, ĕre, v. n. inch.: ſtærkt at grønnes, Jul. Val. Res gest. Al. M. — con.viscĕro, are, v. a.: ſammenblander, forener, Tertull. — con.vĭso, ĕre, v. a.: opmærkſomt at beſkue el. betragte el. udforſke; ∾ omnia loca oculis, Lucr.; cf. id. 5, 777, ogſ. Cic. Arat. 352.

convīva, ae, comm., [convivo]; oprdl.: ſom lever med nogen; bf. ſædv. Bordgjeſt el. Gjeſt; - ofteſt in m., Plaut., Ter., Cic. Tusc. 1, 2, oftere; ∾ deorum (Tantalus), Hor. Od. 1, 28, 7; - in fem.: ∾ omnes meas, Pompon. ap. Charis; bf. — convīvālis, e: hørende til Bordgjeſterne el. til Gjeſtebudet; ∾ oblectamenta ludionum, Liv. 39, 6; ∾ fabulae, Tac.; ∾ vestis, Senec. — convīvator, oris, m., [convivor]: ſom giver et Gjeſtebud, Hor. Sat. 2, 8, 73, Liv. 35, 49.

convīvium, i, n., [1. convivo]; oprdl.: Samlivet; bf. ſædv. fælles Maaltid, navnl. Gjeſtebud; vid. Cic. d. Senect. 13; - ∾ ornare et apparare, id.; ofte ogſ. hos Plaut., Hor., o. A.; — 2) "concret." ogſ. f. convivae: Spiſeſelſkabet, Senec., Plin., o. A.

1. con.vīvo, xi, 3, v. n.: at leve ſammen el. i et Selſkab, at omgaaes; c. dat., Senec. Ep. 104, Lamprid.; — 2) ogſ. f. d. ſædv. convivor: ſpiſer i Selſkab, Quintil. 1, 6, 44, oftere. — 2. convīvo, are, v. n.: ſield. Biform af flgd., Enn. ap. Non., Petron. — convīvor, atus sum, 1, v. dep. n., [1. convivo]: at holde fælles Maaltid, at ſpiſe el. ſvire ſammen, Ter. Heaut. 1, 2, 32; ſædv. at holde Gjeſtebud, at gjeſterere; vid. Cic. Verr. 3, 49, Suet. Caes. 48, oftere.

convŏcātio, onis, f.: Sammenkaldelſe, populi R., Pseud. Cic. in Senat. 15; af — con.vŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder ſammen, forſamler (navnl. til en Beraadſlagning el. til Vaaben); - m. ad, el. m. in, el. absol.; - vid. Cic. Off. 3, 14, o. Caes. B. G. 5, 4; ∾ ad concilium, id., ad concionem, Liv.; - ∾ in unum locum, Cic.; cf. id. Agr. 3, 4; - ∾ auditores, id., senatum, id., concilium, id.; cf. Caes. B. G. 1, 40, o. id. ibd. 7, 75; - „poet." ogſ.: at kalde til Hielp, vid. Ovid. Met. 14, 405; - men comiſk, vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 44.

con.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.: ilende el. løbende at komme ſammen, Ter. Hec. 2 prol. 37; cf. Liv. 2, 28, o. Cic. Sest. 51; — 2) „overf." ogſ.; ilende at ſkride dertil,

ad secundas nuptias, Cod. Just. — convŏlūto, (avi), atum, 1, v. a., intens. af convolvo: at vælte el. rulle stærkt omkring, Senec. Ep. 114, o. id. Qu. N. 7, 9. — convŏlūtus, 3: partic. af flgd.

con.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: at vikle el. rulle sammen, Virg. Aen. 2, 474, o. Senec. Ep. 94; men Cic. Div. 1, 23: se convolvens sol etc.; men convoluti in semet dracones, Plin.; cf. id. 11, 45; — 2) ogs. „overf.": ∾ verba magno cursu, Senec. Ep. 40; cf. Flor. 2, 11; df. — convolvŭlus, i, m., 1) etslags Orm paa Vinbladene, germ. Wickelraupe, Grækernes ἴψ, Cato, Plin. 17, 47; — 2) etslags Plante, germ. die Winde, Plin. 21, 11.

con.vŏmo, ĕre, v. a.: at brække sig derover, Cic. Phil. 2, 30, Juvenal. — con.vŏro, are, v. a.: at nedsluge el. fortære, Tertull.; — con.vŏveo, vōvi, ēre, v. a.: tillige el. tilsammen at indvie, C. S. de Bacch.

con.vulnĕro, avi, atum, 1, v. a.: stærkt at saare el. beskadige, Auct. B. Afr. 7; cf. Plin. Pan. 35; - ∾ gemmam vitis falce, Colum.; — 2) „overf."; maledicta mores et vitam convulnerantia, Senec. Const. Sap. 17. — convulsio, onis, f., [convello], hos Lægerne: Krampe el. Rørelse, Convulsion, Scribon., Plin. 20, 60. — convulsus, 3: partic. af convello. — cŏnyza, ae, m., κόνυζα: etslags Plante, hvoraf mærkes tvende Arter; vid. Plin. 21, 32, o. Pallad.

co.ŏdĭbĭlis, e: yderst hadværdig, Tertull. — co-olesco, ĕre, s. und. coalesco. — co.ŏpĕrātio, onis, f.: Medvirkning, Quintil. Decl. — co.ŏpĕrātor, oris, m.: Medarbeider, Hieron. — co.ŏpercŭlum, i, n.: Bedækning el. Tilhylling, personae, Gab. Bass. ap. Gell. 5, 7; af — co.ŏpĕrio, rui, rtum, 4, v. a.: bedækker el. tildækker aldeles; I) „egenl."; vid. Lucr. 6, 461; ∾ radices, Plin.; men cooperiri lapidibus, Liv. 4, 50, (at blive stenet); cf. Cic. Verr. 1, 46; - cooperta membra pannis, Lucr.; cf. Liv. 42, 2, o. Tac. Ann. 13, 41; — II) „fig.": coopertus sceleribus, Cic. Verr. 1, 4, miseriis, Sall. Jug. 14; cf. Hor. Sat. 2, 1, 68. — coopertus, 3, s. und. frgd.

cŏoptātio, onis, f.: Udvælgelse, Udnævnelse, collegiorum, vid. Cic. Lael. 25; cf. Liv. 4, 4; af — co-.opto, avi, atum, 1, v. a.; „publicistisk": at vælge dertil, ved Valg at optage deri; - vid. Cic. Verr. 2, 49, o. id. Brut. 1; ∾ tribunos plebis, Liv. 5, 10; ∾ collegam sibi, Suet. Aug. 27; ∾ in patricios, id. Tib. 1; - men ∾ aliquem patronum, Plin. Ep. 4, 1.

co.ŏrior, ortus sum, 4, v. dep. n.; I) „alm.": ligesom med alle sine Dele el. helt at fremstaae; at bryde frem, at hæve sig, at opstaae; - vid. Lucr. 5, 409, oftere, ogs. Liv. 26, 27; - navnl. ogs. om Udbrud af et Uveir, af en Sygdom, af en Strid, osv.; - vid. Caes. B. G. 5, 10, Liv. 1, 16, o. A.; ubi cui febris ··· coorta est, Lucr.; ∾ bellum, Caes., certamen, Liv.; - ogs. om anden Bevægelse; vid. Nep. Ep. 3; — II) „bes.": at hæve sig fiendligen til Kamp el. Strid; a) absol., Liv. 8, 9, o. id. 9, 37; ligel. donec insidiae (Bagholdet) coorirentur, Tac. Hist. 2, 24; cf. Virg. Aen. 1, 148; — b) m. ad el. in el. adversus etc.; - summa vi ad bellum coortos, Liv. 4, 56; cf. id. 4, 9; men coorti in eum tribuni, id. 7, 3; cf. Tac. Hist. 1, 2. — 1. cŏortus, 3: partic. af coorior. — 2. cŏortus, us, m., [coorior]: Opstaaen el. Frembryden; ∾ graviore tempestatis, Lucr.; cf. id. 2, 1106. — Coos, (Cous), s. und. Cos.

cōpa, ae, f., [copo, i. e. caupo]: etslags Gøglerske paa Vertshuse, Virg. Cop. in.; cf. Suet. Ner. 27. — copadia, orum, s. und. cupedia. — Copae, arum, f., Κῶπαι: gammel By i Boeotien, Plin. 4, 12; - df. benævnes Søen Copaïs, Κωπαΐς, Liv. 33, 29. — cŏphinus, i, m., κόφινος: etslags Kurv, Colum., Juvenal.

cōpia, ae, f., [co- el. con-, ops]: Rigdom el. Fylde; I) om legemlige Gienstande; A) om en Besiddelse: Formue, Rigdom, Velstand; vid. Cic. Parad. 6, 2; ligel. in pl., id. R. Com. 15; cf. id. Manil. 7, Caes. B. G. 4, 4, Hor. Ep. 1, 12, in., oftere; men Cic. Fam. 9, 16, (med Lune): quod bonam copiam ejures, (at du erklærer dig insolvent); — B) Forraad el. Rigdom paa andre Gienstande, el. stor Mængde deraf; - ∾ virorum fortium etc., Cic. Manil. 10; ∾ magna latronum in ea regione, Sall. Catil. 28; cf. Ovid. Met. 8, 840, o. Lucr. 6, 115; — 2) df. „bes." i Krigssproget: copia, oftere pl. copiae: Mandskab el. Tropper; - in sing., Sall. Catil. 56 o. 61, o. A.; in pl., Caes. B. G. 1, 38, oftere, o. A.; — II) om ulegemlige Gienstande; A) „alm.": Fylde el. Mængde el. Rigdom; - rerum copia verborum copiam gignit, Cic.; - ogs. absol. copia: Rigdom el. Fylde i Foredraget, Cic., Quintil.; ∾ inventionis, id.; — B) „bes." med Hensyn paa en Virksomhed: Formue, Evne, Magt el. Kraft, Leilighed dertil; - oftest c. gen. (ger. el. partic.), ogs. c. inf., el. m. ut, el. absol.; - vid. Sall. Jug. 83, o. Virg. Aen. 1, 520, ogs. Sall. Catil. 17, o. Ter. Heaut. 2, 3, 87; - men absol., Plaut. Aul. 2, 2, 76; — III) Copia, personificeret: Overflødighedens Gudinde, Ovid. Met. 9, 88; cf. Hor. Od. 1, 17, 16, oftere, ogs. Plaut. Pseud. 2, 4, 46.

*cōpiŏlae, arum, f., dem.: lidet Antal af Tropper, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; o. — cōpĭor, ari, v. dep. n.: rigeligen at forsyne sig; vid. Gell. 17, 2, o. Quadrig. ibd.; — [copia].

cōpiōse, adv. af flgd.; 1) „alm.": rigeligen, i Overflødighed, i Mængde; - vid. Cic. Verr. 1, 36; ∾ accepti etc., (rigeligen bevertede), id. Att. 13, 52; men id. Qu. Fr. 2, 6: ∾ absolvere, (med stor Stemmeflerhed); — 2) „bes." om Foredraget; ∾ defendere causas reorum, Cic.; ∾ dicere id., Quintil.; - ogs. in compar.: ∾ dicere, Cic., laudare, id.

cōpiōsus, 3, [copia]; I) ligesom act.; A) „alm.": som er rigeligen forsynet dermed, som har Overflødighed deraf, rig, bemidlet; - c. abl., sield. m. ab, oftere absol., sild. ogs. c. gen.; - vid. Cic. Catil. 2, 8, o. Tac. Ann. 3, 66; men ∾ locus a frumento, Cic. Att. 5, 18; ∾ urbs, Cic., via, Nep.; ∾ patrimonium, Cic.; ∾ ingenium et facile, Quintil.; - compar.: ∾ provincia, Hirt. B. Al.; superl.: ∾ oppidum, Caes.; cf. Suet. Caes. 35; - sild. ogs. c. gen.; ∾ ager caprarum silvestrium, Solin. 11; — B) „bes." om Taleren og om Foredraget; ∾ homo ad dicendum, Cic.; men absol.: effusus pro copioso etc., id., Quintil.; ∾ vir, Liv. 45, 25; - ∾ oratio, Cic., loquacitas, Quintil.; — II) ligesom pass.: som findes i Mængde, rigelig el. overflødig, liquor putei, Phaedr. 4, 9, varietas rerum, id. 5, 6; ∾ supellex verborum, Quintil.

1. cōpis, e, el. cops, pis, adj., (nomin. inus.); [co- el. con-, ops], (forcl. f. copiosus): rigeligen forsynet, rig; vid. Plaut. Bacch. 2, 3, 117, o. Pacuv. ap. Non.; copi pectore, Plaut. Pseud. 2, 3, 8. — 2. cŏpis, ĭdis, f., κοπίς: krumt Sværd, Curt., Appul. — copo, onis, o. copona, ae, s. und. caupo, caupona. — coprĕa, ae, m., κοπρίας: etslags Hofnar, (der morer med sine Smudstaler), Suet. Tib. 61. — cops, pis, s. und. 1. copis. — copta, ae, f., κόπτη: etslags Kage, (af de stødte Ingredienser deri), Martial. 14, 68; - ogs. coptoplacenta, ae, f., Petron.

cōpŭla, ae, f., [co- el. con-, inus. apo el. apio, hvf. aptus]; I) „egenl.": Baand, Strikke, Line, Kobbel; vid. Nep. Dat. 3; ∾ dura canem tenet, Ovid. Tirst. 5, 9, 28; — 2) „overf.": Baand el. Forbindelse, talium virorum, Nep. Att. 5; cf. Hor. Od. 1, 13, 18; - ogs. Ordforbindelsen, Quintil. 7, 10, 17.

*cōpŭlāte, adv.: i Forbindelse; ∾ dictum (diequinti), Gell. 10, 24; — cōpŭlātio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelse; copulationes ··· atomorum inter se, Cic. Fin. 1, 6; ligel. ∾ syllabarum, verborum inter se, Quintil.; cf. Cic. N. D. 2, 46; - ogs. om den selskabelige Forbindelse, Cic. Fin. 1, 20; — [copulo]. — cōpŭlātīve, adv.: = copulate, Macrob.; af —

cōpŭlātīvus, 3: forbindende, conjunctiones, Capell.; o. — cōpŭlātor, oris, m.: som forbinder el. forener, Jul. Val. Res. gest. Al. M.; — df. fem. copŭlātrix, icis; ∾ amorum, Auct. Perv. Ven. 5; — [flgd.]. — 1. copulatus, 3: partic. o. adj. af copulo. — 2. cōpŭlatus, us, m.: = copulatio, Arnob.

cōpŭlo, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. copula]: sammenføier, forbinder, (egenl. o. overf.); – m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., oftest alene c. acc.; – ∾ honestatem cum voluptate etc., Cic. Acad. 2, 45; cf. id. Sest. 64; men copulari som med.; vid. Plaut. Epid. 3, 3, 20; – haec inter se jungi copularique etc., Cic. d. Or. 1, 51; men copulari Armeniae, (grændse dertil), Plin. 16, 16; cf. Cic. Div. 2, 69; – men absol.: ∾ voluntates nostras, Cic. Fam. 3, 4; ∾ concordiam, Liv. 4, 43; – navnl. ogs. om Ordene og Talen, vid. Cic. Orat. 45; ligel. ibd.: verba copulata, (opp. simplicia); cf. id. Part. or. 6; – men in med. c. acc.: copulantur dexteras, (tage hinanden i Haanden), Plaut. Aul. 1, 2, 38; — II) partic. copulatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.“: forenet, forbunden; – copulati in jus venimus, (tilsammen, tillige), Cic. Verr. 4, 66; ∾ verba, s. ovenf.; — B) „ment.“: enig el. endrægtig; nihil amabilius, nihil copulatius, quam morum similitudo bonorum, Cic. Off. 1, 17; — not: partic. perf. sync. coplata, f. copulata, Lucr.

cŏqua, ae, fem. af coquus: Kogekone, Plaut. — cŏquībĭlis, e, [coquo]: let at koge, caro (suis), Plin. — coquina, ae, f. und. coquinus. — *cŏquīnāris, e: Biform af flgd., culter, Varr.; — cŏquīnārius, 3: hørende til Køkkenet, vasa, Plin.; – de Arte coquinaria: Navnet paa et Skrift af en Apicius; — cŏquīnātōrius, 3: = frgd., instrumentum, Dig.; o. — cŏquīno, are, v. a., forel. Biform af coquo, koger, Plaut.; — [coquina]. — cŏquīnus, 3, [coquo]: hørende til Kogning, forum, Plaut. Pseud. 3, 2, in.; — 2) df. subst.: coquina, ae, f.; a) (sc. officina): Køkkenet, Pallad., Arnob.; — b) (sc. ars), Kogekunsten, Appul.; (al. coquinaria), inc. — cŏquito, are, f. coctito, are, v, a., frequ. af coquo: koger stærkt el. længe, Fest. ex Plauto; df. — cŏquitatio, onis, f.: fortsat Kogning; ∾ diutina, Appul.

cŏquo, xi, ctum, 3, v. a., [rimel. Naturlyd]; I) „egenl.“; A) „alm.“: koger, tilbereder ved Kogning; – ∾ coenam, Plaut., Nep., cibum, Lucr., cibaria, Liv. 3, 27, oftere; qui illa coxerat, Cic.; quae coxerat aere, Ovid.; – ogs. absol., Plaut. Pseud. 3, 2, 56, o. Ter. Ad. 5, 3, 61; — b) df. subst.: cocta, ae, f., (sc. potio): Decoct, en ved Kogning tilberedet Drik, Martial. 2, 85; — B) „bes.“: tilbereder ved Ild, bager, brænder, tørrer; – ∾ tuberculos, calcem, Cato, carbonem, id.; coquit locum sol, Varr.; cf. Virg. Ge. 1, 66; cocta ligna, (tort Brænde), Dig.; coctus agger, (af brændt Sten), Prop. 3, 11, 32; ∾ aera fornacibus, (smelte), Lucan.; — II) „fig.“; A) „overf.“: at modne, at giøre moden el. mør; – ∾ uvas, Varr., vinum, Plaut.; cf. Virg. Ge. 2, 522, o. Cic. d. Senect. 19; coctus solibus fructus, Plin.; — B) „ment.“; 1) aandigen at bearbeide, at gruble el. tænke derpaa; – vid. Liv. 3, 36; ∾ bellum, id. 8, 3; men Plaut. Mil. gl. 2, 2, 55: bene coctum dabit etc.; — 2) at martre el. qvæle el. ængste; – quae nunc te coquit (cura), Enn. ap. Cic. d. Senect.; cf. Quintil. 12, 10, 77.

coquŭla, ae, f. und. cocula. — cŏquus, i, m., [coquo]: en Kok, Plaut. Pseud. 3, 2, oftere, Ter., Cic., o. A.; – om Romernes Kokke s. ogs. Liv. 39, 6; s. ogs. Fest. pag. 45.

cor, gen. cordis, n., [besl. m. καρδία o. m. κῆρ]; I) „egenl.“: Hiertet, navnl. ogs. som Middelpunkt for Blodets Omløb, Cels.; cf. Plin. 11, 69, o. Cic. Div. 1, 52; men cordis globus etc., Lucr. 4, 118; — II) „fig.“; A) „meton.“, (pars pro toto), om en Person el. Personlighed; lectos juvenes, fortissima corda, Virg. Aen. 5, 729; cf. ibd. 10, 87; men ∾ Ennii, Pers. 6, 10; — b) ogs. som Keleord, Plaut. Poen. 1, 2, 154; — B) „ment.“; 1) Hiertet, som Følelsernes Sæde, Hiertet el. Følelsen, Sindet el. Gemyttet; – vid. Plaut. Capt. 2, 3, 60, o. Lucr. 1, 922, ogs. Hor. Od. 1, 23, 8, o. id. A. P. 98; – men cordi esse alicui, (være efter nogens Sind, behage nogen), Ter. Andr. 2, 1, 28; men Cic. Quint. 30: sibi officium, fidem, diligentiam ... cordi fuisse, (han havde beflittet sig derpaa); s. ogs. Liv. 1, 39, o. Hor. Od. 1, 17, 14, ogs. Liv. 9, 1, o. id. 28, 20; – sild. ogs. cordi habere, Gell. 18, 7, oftere; — 2) Hiertet, som Sæde for Forstanden el. for Indsigt og Kundskab; – vid. Cic. Tusc. 1, 9: aliis cor ipsum animus videtur, etc.; df. habere cor, (f. sapere el. sapientem esse), Plaut., ligel. in meo corde eam rem volutavi, id.; cf. Martial. 6, 864, ogs. Cic. Fin. 2, 8, o. A.

1. cŏra, ae, f., κόρη: Pupillen el. Øiestenen, Auson. — 2. Cŏra, ae, f.: By i Latium i d. Volskiske, Liv. 2, 16; — Cŏrāni, orum, m.: Indvaanere deraf, Plin. 3, 9. — 1. cŏrăcīnus, 3, κοράκινος: ravnsort, color, Vitruv. — 2. cŏrăcīnus, i, m., κορακῖνος: etslags Flodfisk, (navnl. i Nilen), Plin., Martial.

cŏralium el. cūralium, i, n., κοράλλιον, κουράλιον: den røde Coral, Plin. 32, 11, o. Ovid. Met. 15, 416. — cŏrallĭnus, 3, [corallum]: coralrød, labra, poët. in Anthol. Lat. — cŏrallis, idis, f., κοραλλίς: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cŏrallŏăchātes, κοραλλοαχάτης: Coralachaten, Plin. 37, 54. — cŏrallum, i, n.: Biform af coralium, Sidon.

cōram, adv. o. praepos., [rimel. besl. m. os, oris, m. Forslag af c- demonstr., formet som clam o. palam]; I) objectivt, (d. e. med Hensyn paa den Person, i hvis Nærhed noget foregaaer el. befinder sig): for nogens Øine, for nogen, i Nærværelse deraf; A) „egenl.“ el. om Stedet; 1) som adverb.; – se ipse coram offert, Liv. 2, 47; cf. id. 43, 5, o. Cic. Agr. 3, 1; ligel. Hor. Sat. 1, 6, 56: Ut veni coram, etc.; — 2) som praepos. c. abl.; a) foran sin Casus; – coram genero meo etc., Cic. Pis. 6; cf. Suet. Aug. 56, o. A.; — b) efter sin Casus, Nep. Ep. 4; cf. Tac. Ann. 3, 14; — not.: hos Appul. ogs. c. gen. i Forbindelsen: in coram omnium; — B) „overf.“ om Tiden: strax, uden Ophold; vid. Suet. Dom. 23, o. id. Aug. 27; — II) subjectivt, (d. e. med Hensyn paa den Person el. Gienstand, som befinder sig derved, el. som finder Sted derved); df. nærværende, personligen, i egen Person, selv; – velut si coram adesset, Caes. B. G. 1, 32; cf. ibd. 5, 11, o. Virg. Aen. 1, 595, oftere; ogs. nærværende el. mundligen, (opp. skriftligen), Cic. Att. 1, 20, oftere; coram haec tecum agere, etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Acad. 1, 4, Hor. Ep. 1, 7, 38, Virg., o. A.

cŏramble, es, f., κοράμβλη: en for Øinene skadelig Kaalart, Colum. — cŏrax, ăcis, m., κόραξ, ligesom corvus: en Ravn, Solin.: — 2) df. „overf.“ i Krigssproget: etslags Beleiringsmaskine med Hage, ogs. corvus, Vitruv. 10, 19; — not.: som nom. pr. er Corax: Navnet paa den ældste græske Rhetor paa Sicilien, Cic. d. Or. 1, 20, oftere; – et Ordspil med dette Navn s. ibd. 3, 21.

corbĭcŭla, ae, f., dem.: liden Kurv, Pallad.; af — corbis, is, f., (ogs. m., Colum.), [besl. m. curvus]: en Kurv (til oekonomisk Brug), Varr., o. A.; – ∾ messoria, Cic.; cf. Ovid. Met. 14, 644; df. — corbīta, ae, f.: etslags Førselsskib af rund Bygning og af det langsommere Slags, (opp. celox), vid. Plaut. Poen. 3, 1, 4 o. 40; s. ogs. Cic. Att. 16, 6. — corbona, ae, f., [rimel. syrisk Ord]: Pengekiste el. Skatkammer; ∾ dei, (Gudskisten), Hieron. — corbŭla, ae, f., dem. af corbis: liden Kurv, Cato, Varr., o. A.

corchŏrus, i, m., κόρχορος; etslags Væxt, Plin. 21, 106. — corcŭlum, i, n., dem. af cor: lidet Hierte, Plaut. Most. 4, 2, 70; ogs. som Keleord, id. Cas. 4, 4, 14; — not.: Romeren Scipio Nasica tillagde man Tilnavnet Corculum; vid. Cic. Tusc. 1.

9, v. id. Brut. 20; – df. ogs. som masc. in pl.: Corculi cognominati, Plin. 7, 31. — Corculus, i, m., s. und. frgd.

Corcȳra, (dog ogs. m. ȳ), ae, f., Κόρκυρα: Ø i d. joniske Hav, ligeoverfor Epirus, hederi Mythen: Scheria; (hod. Corfu); – vid. Plin. 4, 19, Mela 2, 7, o. A.; — df. Corcȳraeus, 3, bellum, Nep., epistola, Cic. Att. 6, 2; men ∾ horti, (i. e. Alcinoi horti), Martial.; – df. subst. Corcyraei, orum, m.: Indvaanerne paa Corcyra, Cic., Nep.; — not.: Corcyra Nigra el. Melaena: liden Ø ved Kysten af Illyrien, (hod. Curzola), Mel., Plin.

cordāte, adv.: med Forstand el. Indsigt, Plaut.; af — cordātus, 3, [cor]: med Hierte, behiertet, med Indsigt el. Forstand; – Egregie cordatus homo, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 9; – compar., Lactant. — cordax, ācis, m., κόρδαξ: etslags letfærdig og overgiven Dands; – cordacem ducere, (κόρδακα ἕλκειν): at opføre denne Dands, Petron. 52; — 2) Trochæen, (rimel. af dens ligesom hoppende Bevægelse); vid. Cic. Orat. 57. — cordĭcĭtus, adv., [cor]: dybt i Hiertet, Sidon. — cordŏlium, i, n., [cor, dolor]: Hiertesorg; (for: o. efterel. Ord); Plaut., Appul. — Cordŭba, ae, f.: By i Hisp. Baet., (hod. Cordova), Caes., o. A.; — df. Cordŭbensis, e, Hirt., Plin.; – men subst. Cordubenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Hirt. — cordus, 3, s. und. chordus. — cordȳla, ae, f., κορδύλη: Thunfiskens Yngel, Plin., Martial.

Corfīnium, i, n.: befæstet By i d. Peligniske, nordlig for Byen Sulmo, Caes. B. C. 1, 15 flgd.; — df. Corfiniensis, e, clementia, Cic. Att. 9, 16, (som Cæsar viste efter Indtagelsen af Corf.); – men subst. Corfinienses, ium, m.: Indvaanerne af Corf., Plin. 3, 17. — Corfinus, 3: sild. Biform af Corfiniensis, ager, Frontin.

Cŏria, ae, f., Κορία, efter Cic. N. D. 3, 23, hos Arcadierne: Tilnavn til d. fierde Minerva. — cŏrĭāgĭnōsus, 3, equus, Veget.: som lider af — cŏrĭāgo, ĭnis, f., [corium]: etslags Hudsygdom hos Dyrene, Colum., Veget. — cŏrĭandrātum, i, n.: Coriandersaft, Apic.; af — cŏrĭandrum, i, n., κορίαννον, (coriandrum sativum L.), Coriander, Plin., Colum. — cŏrĭārius, 3, [corium]: hørende til Leder, frutex, (til dets Garvning), Plin. 24, 54; — b) df. subst. m. cŏrĭārius, i: en Garver, Plin.

Corinna, ae, Κόριννα: græsk Digterinde fra Tanagra, Pindars Samtidige, Prop. 2, 3, 21; — not.: erotisk fingeret Pigenavn, Ovid. Amor. 3, 1, oftere. — Cŏrinthiacus, etc., s. und. flgd.

Cŏrinthus, (-os), i, f., Κόρινθος: berømt Handelstad paa den peloponnesiske Isthmus; df. bimaris, Hor. Od. 1, 7, Ovid.; blev (a. u. c. 606) forstyrret af Consulen Mummius, efter Erobringen af Achaja; vid. Plin. 4, 5, o. Flor. 2, 16; – til Hor. Ep. 1, 17, 36, s. Gell. 1, 8; — 2) „meton." ogs. for de af corinthisk Erts forarbeidede Billedstøtter el. Kunstværker, Hor. Ep. 2, 1, 193; — B) df. 1) Cŏrinthius, 3: corinthisk, ager, Cic., sinus, Liv., Isthmus, Senec.; men ∾ columnae, Vitruv., Plin. 36, 56, (i corinthisk Stil el. af den corinthiske Orden); — b) df. subst.: Corinthii, orum, m.: Corinthierne, Cic., Nep., Liv.; — bb) „bes." mærkes Corinthium aes: Kar el. andet Arbeide af en meget kostbar Metalblanding af Guld, Sølv og Kobber, Plin. 34, 3; (cf. Ovid. Met. 6, 416: nobilis aere Corinthus); Corinthia vasa, (saadanne Kar), Cic. R. Am., 46, oftere; ogs. absol. Corinthia, (sc. vasa), id. Tusc. 2, 14, Suet., Plin.; ogs. ∾ supellex, Cic.; ogs. ∾ opus, id.; — b) df. Corinthiārius, i, m.: en Arbeider i corinthisk Erts; – df. m. Lune: altfor stor Elsker af saadanne Arbeider, vid. Suet. Aug. 70; — 2) Cŏrinthiăcus, 3: corinthisk, sinus, Liv., Plin.; ∾ ponti litora, Ovid. Met. 15, 507; — 3) Corinthiensis, e, ligesom frgd.: corinthisk; ∾ fons Pirene, Plaut. Aul. 3, 6, 23; ∾ litus, Tac. Ann. 5, 10; — not.: Corinthiarius, i, s. ovenf.

Cŏrĭŏli, orum, m.: By i Latium, blev erobret af C. Marcius, som deraf fik Tilnavnet Coriolanus; vid. Liv. 2, 33 flgd.; – men Coriolani, orum: Indvaanerne af Corioli, vid. Plin. 3, 9. — cŏrĭon, i, n., κόριον: en Benævnelse paa Væxten chamaepitys, Plin. — cŏris, is, f., κορίς: en Art af Væxten hypericon, Plin. — cŏrium, i, n., κόριον; I) „egenl.": Hud, Skind, Leder, Lucr., Cic., o. A.; – quae ex corio et pellibus sunt facta, Varr., (s. und. pellis); som Ordsprog mærkes: Hor. Sat. 2, 5, 83; — b) df. ogs. „ovenf." hos Planter og Væxter: Skal el. Bark el. Bælg, Plin. 15, 34, Pallad., Dig.; — II) „meton."; A) hvad der er giort af Leder, navnl. Lederpidsk el. Lederrem, Plaut. Poen. 1, 1, 11, (hvor acc. pl. corios); cf. Auct. ad Her. 1, 13; — B) i Architecturen: Lag el. Dække, (af Jord el. Kalk); – ∾ arenae, Vitruv., terrae, Plin.; men ∾ pavimenti, Cato, parietum, Vitruv.; — not.: corius, i, m.: forel. Biform af corium; s. ovenf.

Cornelianus, 3, s. und. flgd. — Cornēlius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvortil hørte flere af de berømteste romerske Familier, navnl. Scipionerne, Gracherne, Sullaerne, o. A.; — B) df. 1) Cornelius, 3, leges, (navnl. de af L. Cornelius Sulla givne Love); men ∾ castra, s. nedenf.; — 2) Cornēlĭānus, 3, (oratio, som Cicero holdt for en vis Cornelius, hvoraf Brudstykker haves); cf. Cic. Or. 67; ∾ Castra: Sted paa Kysten af Afrika ved Bagrada: benævnt efter en af de ældre Scipio der opslaaen Leir, Caes. B. C. 2, 24; – derom ogs. Castra Cornelia, Mela, Plin.

cornĕŏlus, 3, dem. af corneus: hornagtig, Cic. N. D. 2, 57; — 2) sild. „overf.": haard el. fast; Petron. Sat. 43. — cornesco, ere, v. n. inch., [cornu]: at blive hornagtig el. ligesom Horn, Plin. 11, 109. — cornētum, i, n., [1. cornus]: Plantning af Cornel- el. Hybentræer, Varr. — 1. cornĕus, 3, [cornu]; I) af Horn, hornagtig; – ∾ rostro (ibes), Cic.; ∾ ora Ovid.; ∾ unguis (equi), Lucan.; ∾ pyxis, Plin., laterna., Martial., porta Somni, Virg. Aen. 6, 895; — II) „fig."; A) „alm.": haard el. fast som Horn; ∾ corpora piscatorum, Plin.; cf. id. 7, 18, fin.; — b) df. „poet.": ∾ fibra, Pers. 1, 47, (Sløvhed el. Følesløshed); — B) hornfarvet; in sardonyche cereum aut corneum, Plin. 37, 23; ∾ color, id. — 2. cornĕus, 3, [1. cornus]: af Træet cornus, virgulta; Virg. Aen. 3, 22; ∾ arcus, Ovid.; ∾ venabula, id., hastilia, id.

cornĭcen, ĭnis, m., [cornu, cano]: en Hornblæser, Liv. 2, 64, Juvenal.; — not: Cornicen, ĭnis, o. Cornicinus, i: Tilnavne in gente Oppia, Liv., Cic. — Cornicinus, i, s. und. frgd. — cornīcor, ari, v. dep. a., [cornix]: at pludre som en Krage, Pers. 5, 12; inter se, Hieron.

cornĭcŭla, ae, f., dem. af cornix: liden Krage, Hor. Ep. 1, 3, 19. — cornĭcŭlans, tis, adj., [1. corniculum]: hornformet el. hornet, luna, (Nymaane), Solin., Amm. — Corniculanus, 3, s. und. 2. Corniculum. — *cornĭcŭlārius, i, m., i Krigssproget: Opsynsmand over en Fløi af en liden Troppeafdeling, el. som er beskienket med Ærestegnet corniculum; – df. etslags Adjutant hos en Centurion el. Tribun, Val. Max., Front. Strat., Suet. Dom. 17; — 2) df. „overf." paa Civilembeder: Assistent el. Secretær, Cod. Theod.; o. — cornĭcŭlātus, 3: hornformet el. hornet, luna, (Nymaane), Appul.; — [flgd.].

1. cornĭcŭlum, i, n., dem. af cornu; lidet Horn, Plin.; — 2) df. „meton."; a) hvad der er giort af Horn, navnl. en Horntragt, Colum.; — b) hornformet Legeme; df. en hornformet Prydelse, som bares paa Hielmen, og som tildeltes for udviist Tapperhed, Liv. 10, 44. — 2. Cornĭcŭlum, i, n.: By i Latium; vid.

Plin. 3, 9, o. Liv. 1, 38; — df. Cornicŭlānus, a: Nedstammende fra Byen Corniculum; vid. Aur. Vict. d. Vir. Ill. 6, o. Ovid. Fast. 6, 628. — cornicŭlus, i, m., [1. corniculum]: et Cornicularïat, d. e. den af en cornicularius beklædte Post, Suet. Gramm. 9, o. Cod. Just.

cornĭfrons, tis, adj., [cornu, 2. frons]: med Horn i Panden, hornet, Liv. Andron. ap. Non. — cornĭger, a, um, [cornu, gero]: hornbærende, hornet; (poetisk Ord); – ∾ cervi, Lucr., Ovid.; ∾ Taurus, (paa Himmelen), Cic. poët.; ∾ Ammon, Ovid.; ∾ fluvius Hesperidum, Virg. Aen. 8, 77; cf. Ovid. Met. 14, 602; ∾ Lyaeus, id. Am. 3, 15, 17, (f. und. Bacchus); — 2) df. subst. cornigera, (sc. animalia: som have Horn), Plin. 11, 85. — cornĭpes, ĕdis, adj., [cornu, pes]: hornfodet el. hornhovet, el. med Hove el. Klove, (poetisk Ord), capella, Catull., equi, Virg.; ∾ Faunus, Ovid. Fast. 2, 361; — 2) ogf. subst. cornipes, (i. e. equus), Sil., Claudian.; ogf. om Centauren Chiron, id.

cornix, īcis, f., [besl. m. κορώνη]: Kragen; ∾ rauca, Lucr., garrula, loquax, Ovid.; cf. Plin. 10, 60, oftere; – cornicum ut secla vetusta, (af deres høie Alder), Lucr.; 5, 1083; cf. Hor. Od. 4, 13, 25, ogf. Martial. 10, 67; – deres Flugt til Venstre er heldvarslende, Cic. Div. 1, 39, Virg. Ecl. 9, 14, o. A.; deres Skrig bebuder Regn, Virg. Ge. 1, 388, Hor.; deres Øine brugtes som Tryllemidler, Prop. 4, 5, 16; – som Ordsprog mærkes: cornicum oculos configere, (at skuffe selv den Forsigtigste), Cic. Mur. 11; ligel. elliptisk: cornici oculum (sc. confixit ille), id. Flacc. 20.

cornu, neutr. indecl., (dog ogf. in gen. us, vid. Freund.), pl. cornua, etc., [besl. m. κέρας]; I) „egenl.": Horn, el. d. dyriske Horn; vid. Plin. 11, 45, o. Cic. N. D. 2, 47; – taurus cornu petit, Virg.; cf. id. Ge. 3, 232; – ligel. „poet.": Stiernebilledet Tyrens Horn, Ovid. Met. 2, 80; ligel. Vædderens Horn, ibd. 5, 328; ligel. Stenbukkens Horn, Virg. Ecl. 9, 25; ogf. Hiortens Tagger, id., Ovid.; — b) hertil er endnu at mærke af Mythologien; Cornu Copiae: Geden Amalthea's paa Himmelen satte Horn, som Sindbillede paa Fylde og Frugtbarhed; vid. Hor. Od. 1, 17, 16, o. id. C. Sec. 60, ogf. Ovid. Met. 9, 88, o. A.; — II) „meton.": hvad der ifølge Materie el. Form ligner et Horn, hvad der er giort af Horn; df. altf. A) ifølge Materiens Lighed; a) Dyrets Hov el. Klov, Virg. Ge. 3, 88, Pallad., o. A.; — b) Fuglens Næb el. Snabel, Ovid. Met. 14, 502; — B) af Gestaltens Lighed: den yderste krumme Spids af en Gienstand; df. navnl.; a) Elephantens Tænder, Plin. 18, 1, Varr., o. A.; — b) Halvmaanens Spidser el. Horn, Virg. Ge. 1, 433, Ovid. Met. 1, 11, oftere; — c) Armene af en Flod, Ovid. Met. 9, 774; hvf. ogf. Flodguderne tillægges Horn, Virg. Ge. 4, 371; — d) Landtunge el. lignende Arm, der danner en Havn el. Bugt; vid. Caes. ap. Cic. Att. 9, 14, o. Ovid. Met. 5, 410; — e) – Raaens el. Seilstangens Spidser, Virg. Aen. 3, 549; cf. Hor. Epod. 16, 61, o. A.; – ligel. de oftest med Elfenben prydede Ender paa den Stok, hvorom Bøger el. Bogruller vikledes, Tibull. 3, 1, 13, Ovid., Martial.; – ogf. de yderste hornformede Ender paa Buen, Ovid. Met. 1, 455, oftere; — f) den Hielmspids el. Hielmkegle, hvori Hielmbusken befæstedes, Virg. Aen. 12, 89, o. Liv. 27, 33; — g) den hornformede Side af Citharen, f. und. 2. cornus; — h) Biergspids el. Fieldtinde, Curt. 3, 4; cornua Parnasi, Stat.; men vasto cornu promontorium, vid. Plin. 4, 35; — i) Hiørne el. Spids el. Vinkel af et Sted, Liv. 25, 3, Tac. Ann. 1, 75, o. A.; — k) endel. Fløi af en Hær, (ogf. af en Flaade), Caes. B. G. 1, 52, oftere, Liv. 9, 40, oftere, o. A.; – df. Cic. Div. 2, 10 „alleg.": commovere cornua disputationis tuae; — C) de af Horn forfærdigede Gienstande; a) Buen el. Hornbuen, Virg. Ecl. 10, 59, Ovid. Met. 5, 383; cf. poët. ap. Suet. Ner. 39; — b) Blæsehornet, (navnl. ogf. som den ældste Trompet); vid. Varr. L. L. 5, 24; cf. Ovid. Met. 1, 98, Hor. Od. 1, 18, 14, oftere, o. A.; – ogf. forbindes cornua, tubae, Cic. Sull. 5, Tac.; — c) ogf. en Hornløgte, Plaut., Lucr.; men ∾ laternae, Plin. 11, 16; – ogf. en Hornflaske, navnl. til Olie, Hor. Sat. 2, 2, 61; – ogf. en Horntragt, Virg. Ge. 3, 509, Colum.; — III) „overf." o. „alleg.", f. Mod el. Styrke; vid. Ovid. Am. 3, 11, 6, id. A. A. 1, 239, o. Hor. Od. 1, 23, 18, ogf. Plaut. Pseud. 4, 3, 5; – f. ogf. Fest. p. 30.

cornŭārius, i, m., [cornu]: som forfærdiger Blæsehorn, Dig. — cornucopiae, skrives rigtigere: cornu copiae, f. und. cornu. — cornŭlum, i, n., demin. af cornu: lidet Horn, Apic. — 1. cornum, i, n., [1. cornus]: Frugten af Hybentræet, Hyben, Virg. Aen. 3, 649, Hor. Ep. 1, 16, 9, Ovid., Colum.; — b) ogf. som Biform af 1. cornus, Ovid. Met. 8, 408. — 2. cornum, i, n., Biform af cornu: Horn, Varr., Lucr. — 1. cornus, i, f.: Hybentræet, (germ. Cornelkirsche), Plin. 16, 42, Virg. Ge. 2, 488, Colum.; — b) „meton.": det deraf giorte Kastespyd, Virg. Aen. 9, 693, Ovid. Met. 8, 408, o. A. — 2. cornus, us, f.: Biform af frgd., Sil., Stat. — 3. cornus, us, m.: Biform af cornu: Horn, men rimel. alene Cic. N. D. 2, 59, fin.: cornibus iis, qui etc.

cornūtus, 3, [cornu]; I) „egenl.": hornet el. med Horn; ∾ animalia, Varr.; ∾ aries, id.; — b) df. „meton.": ∾ quadrupedes, Varr., (i. e. elephanti, neml. med Hornklove); ∾ luna, Amm.; — II) „overf.": ∾ syllogismus: et slags falsk Slutningsmaade, (ogf. ceratina), Hieron.; ∾ interrogatio, id.

cŏrolla, ae, f., demin. af corona: liden Krands, (oftest „poet."), Plaut., Catull., Prop.; f. ogf. Plin. 21, 3, und. flgd.; df. — cŏrollārium, i, n.; oprdl.: liden Blomsterkrands, navnl. af eftergiorte Blomster; ramento e cornibus tincto (corollaria), Plin. l. c. – slige Krandse af Metalblik gaves navnl. til Acteurerne paa Scenen, Varr.; – df. „overf.": corollarium, si additum praeter quam quod debitum ejus, id.; hvf. sædv. Skienk el. Gave, Tilgift el. Douceur, vid. Cic. Verr. 4, 22; ligel. ibd. 3, 50: hoc corollarium nummorum etc.; cf. Senec. Benef. 6, 17; — b) sild. ogf.: Tilsætning, el. Følgesætning, el. Tillæg, Boëth.

cŏrōna, ae, f., κορώνη: en Krands; I) egenl.; A) „alm.": Krands til Prydelse ved høitidlige Anledninger el. ved lykkelige Begivenheder, navnl. ogf. til Udsmykkelse af Gudernes Billeder, af Offerdyrene, o. af de Afdødes Billeder; – ogf. som Belønning; ogf. som Foræring imellem Venner og Elskende; – vid. Lucr. 3, 926, o. id. 5, 1398, ogf. Cic. Flacc. 31, id. Leg. 2, 24, o. A.; df. ogf. Lucr. 1, 119, „alleg.": Ennius... primus amoeno Detulit ex Helicone perenni fronde coronam, (den eviggrønne Digterkrands); – som Tapperhedsbelønning mærkes: corona castrensis, civica, muralis, navalis, obsidionalis, triumphalis, etc.; f. und. castrensis, civicus, etc., bef. ogf. Gell. 5, 6; — b) navnl. brugtes ogf. om Salget af Krigsfanger: sub corona vendere, (efter nogle: fordi man bekrandsede Fangerne som Offerdyr, Auct. ap. Gell. 7, 4); ligel. sub corona venire, Liv., venundari, Tac., (som Krigsfange at blive solgt til Slave); — B) „bef." ogf. i Astronomien er Corona som Stiernebillede; a) den nordlige Krone, (f. und. Ariadna); vid. Cic. Arat. 351 flgd., Virg. Ge. 1, 222, Ovid. Met. 8, 181, Colum., Plin.; — b) den sydlige Krone, Caes. Germ. Arat. 391; — II) „meton." af Gestaltens Lighed; A) Kreds el. Forsamling af Mennesker; a) navnl. omkring Domstolene og andre Retsforhandlinger; vid. Cic. Flacc. 28, id. Mil. 1, oftere, Quintil., Suet., o. A.; — b) i Krigssproget: det til Angreb paa et Sted rundt derom opstillede Mandskab, Beleiringslinie, odl.; vid. Caes. B. G. 7, 72, o. Liv. 10, 43, oftere; – ogf. en Forsvarslinie,

Liv. 4, 19; — B) i Bygningskunsten: Krands el. Indfatning el. Gesims, Vitruv., Plin.; — C) hos Landmaalerne: den ophøiede Kant el. Rand omkring Marken, navnl. som Grændselinie, Cato, Frontin.; — D) Haarkronen omkring Hestens Hov, Colum., Veget.; — E) som Meteor: Krands el. Kreds omkring Solen el. Maanen el. de større Stierner, Grækernes ἅλως; vid. Senec. Qu. N. 1, 2; — F) ∾ montium, kredsformig Biergkiæde, Plin. 6, 23.

Coronaeus, 3, s. und. Coronea. — cŏrōnālis, e, [corona]: hørende til en Krands, Appul. — *cŏrōnāmen, ĭnis, n.: Bekrandsning el. Krands, Appul.; o. — cŏrōnāmentum, i, n.: Krandsblomst el. Krandsplante, Cato, Plin.; — b) ogs.: = frgd., Tertull.; — [corono]. — cŏrōnārius, 3, [corona]: hørende til Krandse el. Kroner; ∾ anemonae, (tienlige til Krandse), Plin.; ∾ lusus naturae, (Naturspil, som frembringer krandsagtige Vækster), id. 14, 4; — 2) „overf."; a) i Architecturen; ∾ opus, Stucaturarbeide, Vitruv. 7, 4; — b) i Statssproget: ∾ aurum: sammenskudt Pengesum til en Guldkrone for den seierrige Feltherre, Liv. 38, 37; df. sædv. en under dette Navn i Provindsen sammenskudt Pengeforæring til Statholderen, Cic. Agr. 1, 4, o. id. Pis. 37; — 3) subst.: coronarius, i, m.: som forfærdiger Krandse, som handler med Krandse; vid. Plin. 21, 30; — df. fem. corōnaria, ae, id. l. c. 3, oftere. — cŏrōnātor, oris, m., [corono]: som bekrandser el. kroner; Augustin.

Cŏrōnēa, ae, f., Κορώνεια: By i Boeotien, vestlig for Søen Copais, Nep. Ages. 4; — df. adj.: Cŏrōnaeus, 3, o. Cŏrōnensis, e: coroneisk, ager, vid. Liv. 36, 20. — cŏrōneŏla, ae, f., [corona]: Høstrosen, Plin. 21, 10. — Cŏrōneus, (trisyll.), ei, m.: Konge i Phocis, Fader af den til en Krage forvandlede Corone, Ovid. Met. 2, 569.

Coronides, ae, s. und. 2. Coronis. — 1. cŏrōnis, ĭdis, f., κορωνίς: det krandsformede Skrifttræk (el. Sving med Pennen), som en Forfatter el. Afskriver sætter under Slutningen af en Bog el. af et Capitel; - seraque coronide longus ··· liber, vid. Martial. 10, 1. — 2. Cŏrōnis, ĭdis, (ĭdos), f.: Datter af Thessalieren Phlegyas, var ved Apollo Moder til Aesculapius; - vid. Ovid. Met. 2, 542, ogs. ibd. 599 flgd., o. Hygin.; — df. Cŏrōnides, ae, m., Κορωνείδης, i. e. Aesculapius, Ovid. Met. 15, 624.

cŏrōno, avi, atum, 1, v. a., [corona]; I) „egenl.": bekrandser, forsyner med en Krands; (oftest „poet."); - ∾ templa, Ovid., aras, Prop., puppim, Ovid.; ∾ postes lauro, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 23, 15; ∾ cratera, Virg. Ge. 2, 528; men id. Aen. 1, 724: vina coronant, (efter nogle): fylde Vin til Randen; - coronati (inibant epulas), vid. Cic. Leg. 2, 25; men Hor. Od. 2, 7, 7, c. acc. graec.: coronatus malabatro ··· capillos; derim. id. Ep. 1, 1, 50: coronari ··· Olympia, (krandses i d. olympiske Lege); cf. Liv. 10, 47: coronati ··· ob res bello bene gestas, ludos spectaverunt; s. ogs. Cat. ap. Gell. 7, 4; - ogs. bekrandsedes den i en Væddestrid Seirende; vid. Hor. Ep. 1, 18, 64, Quintil. 10, 1, 66, Plin. 15, 5, o. A.; men usædv. er Forbindelsen: coronatus de oratoribus, (som Seirende i d. oratoriske Væddestrid), Suet. Dom. 13; — b) „overf."; novo nomine coronari, (hædres dermed), vid. Plin. 22, 5; men ∾ comoediam de sententiis judicum, (tilkiende den Prisen), Suet. Claud. 11; — II) „meton.": kredsformigen at omgive el. omringe el. indeslutte; - Silva coronat aquas, Ovid. Met. 5, 388; cf. Virg. Aen. 9, 380, ogs. Lucr. 2, 802. — cŏrōnŏpus, ŏdis, κορωνόπους, Kragefod: et slags Plante, Plin. 21, 59. — cŏrōnŭla, ae, f., demin. af corona: liden Haarkrands om Hestehoven, Veget.

*corpŏrālis, e, [corpus]: legemlig, hørende til Legemet, vitia, (Legemsfeil), Senec.; oftest i Retssproget: tinglig, pignora, Dig., bona, Gell.; df. — corpŏrālĭtas, atis, f.: Legemlighed, Tertull.; o. — corpŏrālĭter, adv.: legemligen, tingligen, Petron., Dig. — corpŏrasco, ĕre, v. n. inch., [corpus]: at blive til Legeme, Claud. Mam. — *corpŏrātio, onis, f.: Legemliggiørelse, Tertull.; — corpŏrātīvus, 3: hørende til Legemets Udvikling, Coel. Aur.; o. — corpŏrātūra, ae, f.: Legemets Beskaffenhed el. Bygning, Colum.; ogs. in pl.: ∾ ampliores, Vitruv.; — [corporo].

*corpŏrĕus, 3: legemlig; vid. Cic. Univ. 4; ∾ res, Lucr., natura, id.; — 2) „bef.": af Kiød, humerus (Pelopis, opp. eburneus), Ovid. Met. 6, 407; ∾ dapes, id.; ∾ cornua cochleis, Plin. 11, 45; — corpŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior til Legeme, forsyner med et Legeme, Plin. 7, 13; men Cic. Univ. 2: quandoquidem ··· corporatus est undique mundus, inc.; — II) overf.; a) ∾ picturam coloribus, (udmale), Non.; ∾ vulnere, (dødeligen at saare), Enn. ap. Non.; o. — corpŏrōsus, 3: = corpulentus, Coel. Aur.; — [corpus]. — corpŭlentia, ae f.: Førhed, Tykhed, Plin., Solin.; af — corpŭlentus, 3, [corpus]: før, el. tyk, el. corpulent, litigator, Quintil.; ∾ pecus, Colum.; - compar., Plaut. Epid. 1, 1, 8.

corpus, ŏris, n., [rimel. besl. m. κορμός, aeol. κορπός; i. e. truncus], I) „egenl."; A) „alm.": Legeme, Substans, Ting, (navnl. forsaavidt den er synlig el. haandgribelig; opp. anima o. animus); vid. Lucr. 1, 305, o. id. 3, 559, ogs. Cic. Fin. 1, 17; - solidissima materiāï corpora, Lucr. 1, 951, d. e. Atomerne; ofte ogs. omskrivende; ∾ terrae, (s. terra), id.; ∾ acerbum Neptuni, (i. e. mare), id.; ∾ aquae, (s. aqua), id.; — B) „bef."; 1) Kiødet paa det dyriske Legeme; vid. Cic. N. D. 2, 55; - ∾ amittere, (blive maver), Lucr., Cic.; opp. ∾ facere, Cels., Phaedr.; cf. Ovid. Her. 3, 141, o. Martial. Spect. 7; — bb) df. ogs. a) „overf.": Træet el. Veddet under Barken; vid. Plin. 17, 37; — — b) oftere „alleg." om Foredraget; saal. Quintil. 10, 1, 87: φράσιν, id est corpus eloquentiae facere; men ∾ orationis (enervari), Petron. Sat. 2; — 2) navnl. ogs. m. Hensyn paa det menneskelige Legeme; a) den Afdødes Levninger el. Lig, Ovid. Met. 7, 548, oftere, Caes. B. G. 2, 10, o. Liv. 32, 13, oftere; - df. ogs. „poet.": den Afdødes Skygge, Virg. Aen. 6, 303 o. 306; — b) Kroppen, (i Modsætn. af Hovedet), Ovid. Met. 11, 794; — c) Kiønsdelene, navnl. „poet." o. m. Hensyn paa deres Misbrug; - facere quaestum corpore, (om en Skiøge), Plaut.; ligel. corpus vulgare, Liv.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 43, oftere; — 3) omskrivende, f. Person el. Personlighed el. Individ; - delecta virum sortiti corpora, Virg. Aen. 2, 18; cf. ibd. 9, 272; ligel. corpora conjugum etc., Liv. 21, 13, o. Tac. Ann. 4, 72, (deres Personer; ligel. corpus liberum: en Fribaaren; vid. Liv. 3, 56, Sall. Catil. 33, o. A.; — II) „metonym.": ethvert af organisk forbundne Dele bestaaende Helt, et saadant System el. Værk; - ut totum corpus reip. curent, Cic. Off. 1, 25; coalescere in populi unius corpus, Liv. 1, 8; sui corporis creari regem, (af deres Folk el. Parti), ibd. 17; - ∾ fabrorum et naviculariorum, (deres Laug el. Corporation), Dig.; - utros ejus libros habueris ··· duo enim sunt corpora, (tvende Samlinger el. Værker); Cic. Qu. Fr. 2, 13; men ∾ juris, (den romerske Lovsamling), Cod. Just.; cf. Liv. 3, 34; - ∾ patrimonii, Dig.

corpuscŭlum, i, n., demin. af corpus: lidet Legeme; om Atomerne, Lucr. 2, 152 o. 530, oftere, ogs. Cic. N. D. 1, 24; men Juvenal. 10, 173: Quantula sint hominum corpuscula, etc.; - ogs. som Keleord; ∾ melliculum, Plaut. Cas. 4, 4, 19; — II) „meton.": en Samling, florum, Justin.

corrādo, [con.r.], si, sum, 3, v. a.: skraber el. kradser sammen, samler smaaligen el. med Vanskelighed; vid. Lucr. 6, 304, Ter. Heaut. 1, 1, 89, o. id. Ad.

2, 2, 34; — 2) „overf."; ∾ fidem dictis: skaffe sig Tiltro, Lucr. 1, 402. — corrasus, 3: partic. af frgd. — corrătĭōnālĭtas, [con.r.], atis, f.: som Overs sættelse af ἀναλογία, Augustin.

*correctio, onis, f.: Rettelse, Forbedring; 1) „alm."; vid. Cic. Off. 3, 2; ∾ philosophiae veteris, id. Fin. 4, 9; ∾ morum, Suet.; ogs. absol.: delicio dolere, correctione gaudere, Cic.; — 2) i Rhetoriken: Rettelse af d. frgd. Udtryk, ved at tilføie et stærkere; Grækernes ἐπανόρθωσις; vid. Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil.; o. — corrector, (conr.), oris, m.: som retter el. berigtiger el forbedrer; 1) „alm."; ∾ atque emendator civitatis, Cic. Balb. 8; cf. Hor. Ep. 2, 1, 129; ∾ unus legum usus, Liv.; - med Lune ogs. absol.: corrector, (der retter el. forbedrer), Ter. Ad. 4, 7, 24; cf. Hor. Ep. 1, 15, 37; — 2) under d. sild. Keisere: etslags Landfoged el. Politiembedsmand, Dig., Eutrop.; — ds. correctūra, ae, f.: hans Embede, Aur. Vict. Caes. 35, Auson.; — [corrigo].

correctus, 3, (conr.): partic. o. adj. af corrigo. — corrĕcumbens, (conr.), tis, adj. partic., [recumbo]: som lægger sig derhos, Tertull. — corregno, [con.r.], are, v. n.: regerer dermed el. tillige, Tertull.

corrēpo, [con.r.], psi, 3, v. n.: at krybe sammen el. derhen; intra murum, Varr.; men Cic. Att. 10, 12: ∾ in aliquam onerariam, (liste sig ombord deri); - men id. N. D. 1, 24: ∾ in dumeta, („alleg." om Udtrykkets Dunkelhed); men Lucr. 5, 1218, „poet.": correpunt membra pavore, etc.

*correpte, (conr.), adv.: afkortet, kort, dicere, (udtale), Gell. 6, 9; men Ovid. Pont. 4, 12, 13, in compar.; — correptio, (conr.), onis, f.; 1) „alm.": Sammenfatten el. Griben; ∾ manus, Gell. 20, 10; men ∾ morbi, (at gribes deraf), Scribon.; — B) „fig.": Irettesættelse, Dadel, Tertull.; — II) „bes.": Forkortelse, dierum, (deres Aftagen, opp. crescentia), Vitruv.; - oftere technisk; ∾ syllabae, (opp. productio), Quintil.; ∾ vocum, id.; o. — correptor, (conr.), oris, m., alene „fig.": som dadler el. irettesætter, Senec.; — [corripio]. — correptus, (conr.), 3: partic. o. adj. af corripio.

corrĕsŭpinatus, (conr.), 3, [resupino]; adj. partic.: som tillige er bøiet tilbage el. bagud, Tertull. — corrĕsuscĭto, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: tillige at opreise el. opvække, Tertull. — corrĕus, [con.r.], i, m.: en Medanklaget el. Medskyldig, Dig.

corrideo, [con.r.], ēre, v. n.: dertil at lee el. smile, Augustin.; — 2) ds. „poet." om Ting: at give et smukt Gienskin; vid. Lucr. 4, 81. — corrigia, ae, f., [corrigo]: Skorem, Varr., Cic. Div. 2, 40, Plin.; — 2) sild. ogs. „overf.": Line el. Tømme, Edict. Diocl.

corrĭgo, (conr.), rexi, rectum, 3, v. a., [rego]; I) „egenl.": giør ret el. lige, retter el. berigtiger; - (Miloni athletae) malum tenenti nemo digitum corrigebat, Plin. 7, 19; ∾ cursum (navis), Liv. 29, 27; ∾ malas labentes, Suet. Aug. 99; - som Ordsprog mærkes: corrigere curva, Senec., Plin. Ep.; cf. Quintil. 1, 3, 12: frangas citius, quam corrigas, quae in pravum induruerunt; — II) oftere „fig."; A) „overf.": berigtiger, udbedrer, lentigines, Plin., cutem in facie, id.; maciem corporis, id.; - quicquid corrigere est nefas, Hor. Od. 1, 24, 20; — B) „ment."; 1) „alm.": forandrer til det Bedre, retter, (navnl. et Foredrag el. en Paastand; - vid. Cic. Att. 15, 1; ∾ sententiam alicujus, id. Phil. 8, 11, vitium legis, id. Sull. 22; cf. id. Acad. 1, 4, o. id. Fin. 1, 6, ogs. Quintil. 1, 5, 34, oftere, o. Hor. A. P. 438; — 2) „bes." o. „ethisk": forbedrer; vid. Ter. Andr. 3, 4, 7; ∾ mores civitatis, (opp. corrumpere), Cic. Leg. 3, 14; ∾ disciplinam, Suet., delicta, Sall.; cf. Cic. Catil. 1, 9, o. Quintil. 12, 7, 2; men Liv. 5, 28: eosdem correcturos esse (sc. flagitium); - men id. 30, 30: praeterita reprehendi magis possunt, quam corrigi; — not.: compar. correctior, Gell. 6, 14.

corrĭpio, (conr.), rĭpŭi, reptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl."; A) „alm.": griber heftigen fat derpaa, river afsted; - hominem corripi jussit etc., Cic. Verr. 3, 23; cf. Caes. B. C. 3, 109; men „poet.": turbine … correptus etc., Lucr. 5, 1231; cf. id. 6, 394, o. Virg. Aen. 1, 45; - ∾ lora manu, Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 188; ∾ arma, Vell., fasces, Sall.; - ∾ corpus e somno, Lucr., Virg., e stratis, id., (ilsomt at reise sig el. staae op); ∾ se, ile afsted, skynde sig, Plaut., Ter., Virg.; - „poet." ogs. ∾ viam, id., Ovid., spatia, Virg., campum, id., aequora, Val. Fl., (at giennemile, ilende at tilbagelægge); ∾ gradum, (ile med hurtige Skridt), Hor.; — B) „bes."; at rive til sig, at bemægtige sig, at røve; - ∾ bona vivorum ac mortuorum usquequaque, Suet. Dom. 12; cf. Tac. Ann. 13, 18, ogs. Cic. Verr. 2, 5, ogs. Virg. Aen. 2, 167; ∾ praefecturas, Tac.; — b) klagende at angribe, (ligesom at gribe og slæbe for Retten); vid. Tac. Ann. 2, 28, o. ibd. 12, 42; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Ilden, om et Uveir, om Sygdomme: at gribe el. angribe el. fordærve; - flamma corripuit tabulas, Virg. Aen. 9, 537; cf. Ovid. Met. 2, 210, oftere; men id. Fast. 2, 524, „poet. overf." paa det personlige Subject; - men om Sygdomme, Virg. Ge. 2, 472, Suet. Caes. 45, oftere; ogs. om Veiret, Ovid. Met. 5, 483; — b) at sammentrække el. indskrænke el. forkorte; vid. Suet. Dom. 4; ∾ impensas, id. Tib. 34; - bes. ogs. i Grammatiken: ∾ syllabam, (opp. producere el. porrigere), Quintil.; men id. 4, 2, 43: om Udtrykkets Forkortning; — B) „ment."; a) ligesom at nedrive, d. e. med Strænghed at dadle el. irettesætte; oftest c. abl., ogs. m. adv., ogs. absol.; - convicio consulis correpti etc., Caes. B. C. 1, 2; cf. Suet. Aug. 53, oftere, ogs. Hor. Sat. 2, 3, 257, Ovid. Met. 3, 565, o. A.; - aliquem non inimice corripere, sed pene patrie monere, Quintil.; cf. Liv. 2, 28; — b) om en Lidenskab: at gribe el. henrive el. betage; oftest in partic. perf. c. abl.; - vid. Ovid. Met. 9, 455 o. 731; ligel. correptus duplici ardore, (sc. amoris et vini), Prop. 1, 3, 13; cf. Suet. Calig. 12; men Virg. Aen. 11, 584: correptus militia, (s. militiae studio); — not.: correpta syllaba, i Grammatiken, s. brevis syllaba, Quintil.

corrīvālis, [con.r.], is, m.: Medrival, Medbeiler, Quintil. Decl. — corrīvātio, (conr.), onis, f.: Sammenledning (navnl. Vandets); - ∾ aquae pluviae, Plin. 31, 27, oftere; af — corrīvo, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: leder el. fører sammen, (navnl. Vandet); - ∾ venas aquarum, Senec., torrentes damnosos, Plin.; men ∾ Tiberim piscinis, (henlede deri), id. 3, 9; ∾ limum, id.

corrōbŏrāmentum, (conr.), i, n.: Styrkningsmiddel; ∾ virtutis labores et miseriae, Lactant.; af — corrōbŏro, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: befæster, giør meget stærk el. fast el. sikker; I) „egenl."; - vid. Cic. Coel. 5, o. ibd. 17; ∾ militem opere assiduo, Suet. Galb. 6; - navnl. ogs. hos Lægerne: ∾ cerebrum, Plin., stomachum, id.; — II) „fig."; ∾ et confirmare ingenia, Cic. Lael. 20; cf. id. Catil. 1, 12, o. id. Mil. 12.

corrōdo, [con.r.], si, sum, 3, v. a.: begnaver el. søndergnaver; om Musene, vid. Cic. Div. 2, 27; corrosis ossibus, Juvenal. 15, 80. — corrŏgo, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: ved Bønner at samle el. indsamle; - vid. Cic. Quint. 6; ∾ auxilia ab sociis, Liv. 43, 9; - nummulis corrogatis etc., Cic. Verr. 3, 79; vela cum antennis ex navibus corrogari, (at man skulde faae dem laante sammen), Liv. 33, 48. — corrōsīvus, (conr.), 3: søndergnavende, medicamenta, Senec.; af — corrōsus, (conr.): partic. af corrodo. — corrōtundo, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.":

giør aldeles rund, afrunder ganske; grando corrotundatur, Senec.; — II) „overf."; A) at afrunde, (navnl. en Pengesum), at giøre fuldtallig, Petron. Sat. 76; (cf. Hor. Ep. 1, 6, 34); — B) ogs. om Foredraget: at give Udtrykket Runding og Fylde; vid. Quintil. 11, 3, 102.

corrŭda, ae, f.: vild Asparse, Cato, Varr., o. A. — corrūgis, (conr.), e, [ruga]: rynket, i Rynker el. Folder, sinus (chlamydis), Nemes. Cyneg. 92. — corrūgo, [con.r.], (avi), atum, 1, v. a.: giør meget rynket el. skrumpen; - corrugari olivam, Colum.; — 2) „meton.", (effectus pro causa); Ne turpe toral ··· corruget nares, (skal vække Ækelhed), Hor. Ep. 1, 5, 23. — corrūgus, i, m., i Bergmandssproget: etslags Canal el. Vandrende, Plin. 23, 21, (hvor corrugos ··· a corrivatione etc.).

corrumpo, [con.r.], rūpi, ruptum, 3, v. a.; oprdl.: sønderbryder ganske; df. I) med Hensyn paa Gienstandens Tilværelse: at forstyrre el. ødelægge el. tilintetgiøre; A) „egenl." el. om Ting; - vid. Caes. B. G. 7, 55, o. Sall. Jug. 76; ligel. ∾ res familiares, ibd. 64; ∾ ungues dentibus, Prop.; — B) „overf." om Begreber; vid. Sall. Jug. 33, o. id. Catil. 43; ∾ libertatem, Tac., foedera, Sil.; men ∾ consilia alicujus, vid. Vell. 2, 57; — II) med Hensyn paa Gienstandens physiske el. moralske Egenskab: at fordærve, at beskadige, at forfalske; A) „egenl."; - corrumpitur coena el. prandium, Plaut., Ter.; conclusa aqua facile corrumpitur, Cic.; ∾ ocellos lacrimis, Ovid.; cf. Liv. 28, 35: corrumpi equos etc.; — b) sield. ud. Bibegr. af Fordærvelse; quum ··· ebur corrumpitur ostro, (farves dermed), Stat.; — III) „fig."; A) m. Personsobjecter: fordærver, forfører, forleder; - ut heri sui corrumpat et rem et filium, Plaut. Most. 1, 1, 27; ∾ feminas, Suet.; cf. Sall. Jug. 39; men ibd. 38, m. flgd. ut: at forføre dertil; — b) „bef." ogs.: at bestikke el. kiøbe dertil, m. o. ud. abl.; - quos pecunia corrupisses etc., Cic. Off. 2, 15; ∾ pretio, turpi largitione, id.; - men ud. abl.: ne alios corrumpas etc., Nep. Ep. 4; cf. id. Lys. 3, Hor. Sat. 2, 2, 9, o. A.; — B) m. Begrebsobjecter; a) at fordærve el. forfalske, litteras el. tabulas publicas, Cic.; ∾ mores civitatis, (opp. corrigere), id. Leg. 3, 14; ∾ disciplinam, Tac., fidem, Quintil.; cf. Ovid. Met. 6, 461; — b) navnl. om Talen og om Udtalen: at fordærve, (undert. ogs. at forandre); - totidem generibus corrumpitur oratio, quot ornatur, Quintil.; cf. Sall. Jug. 18, o. Quintil. 8, 3, 45; - ogs. om Organet: corrumpi in sonum peregrinum (os), id. 1, 1, 13; — IV) partic. corruptus, (conr.), 3, ogs. som adj.: fordærvet; A) „alm." el. om Ting; - ∾ coelum, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 138; - in compar.: ∾ aqua salsiorque, Hirt. B. Al. 6; cf. Hor. Sat. 1, 5, 95; — B) „ment."; quis corruptus etc.? Cic. Catil. 2, 4; in superl.: ∾ homines omnium ordinum, Sall. frgm.

corrŭo, [con.r.], ŭi, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at falde el. styrte sammen el. omkuld; - tabernae mihi duae corruerunt etc., Cic. Att. 14, 9; ∾ triclinium supra convivas, Quintil.; ∾ arbor, Suet.; cf. Ovid. Met. 8, 778; - pene ille timore, ego risu corrui, Cic. Qu. Fr. 2, 10; - ogs. at falde for Sværdet; vid. Liv. 1, 25 o. 26; ligel. ∾ in vulnus, Virg.; men ∾ morbo comitiali, Plin.; — b) ogs. at falde derhen; vid. Lucr. 6, 825, o. Curt. 3, 3; — B) „overf.": at styrte, at blive ulykkelig; - quanto altius elatus erat, eo foedius corruit, Liv. 30, 30; cf. Cic. Off. 1, 24; - ogs. in pass. impers.; longe violentius ex necessitate, quam ex virtute corruitur, Senec. Qu. N. 2, 59; — II) act.: styrter el. kaster sammen el. i en Hob; (for- o. eftercl.); - quae possint ··· corruere hanc rerum summam, vid. Lucr. 5, 369; men Plaut. Rud. 2, 6, 58: ibi corruere ··· divitias etc.; - ogs. „overf."; in quo me corruerit genere (Venus), Catull. 68, 52.

corrupte, adv. af corruptus: feilagtigen, urigtigen, judicare, Cic. Fin. 1, 58, pronunciare verba, Gell.; - compar.: ∾ explicare, sed dulcius, Senec. Controv. 2, 9. — corruptēla, (conr.), ae, f., [corrumpo]; I) „alm.": Fordærvelse, Forstyrrelse; - mores hac dulcedine (cantus) corruptelaque depravati, Cic. Leg. 2, 15; ligel. in pl.; vid. Cic. Catil. 1, 6; cf. id. Tusc. 4, 35; - ∾ malae consuetudinis (gen. subj.), id. Leg. 1, 12; ∾ mulierum (gen. obj.), id. Verr. 2, 54; — b) navnl. ogs. Bestikkelse; - ∾ servi, Cic. Dejot. 11; — II) „bef." o. „meton.", (abstr. pro concreto): A) en Fordærver el. Forfører, Ter. Ad. 5, 3, 7; — B) Sted el. Kippe til Forførelse, Frontin. Aquaed.

*corruptĭbĭlis, [conr.], e: forgængelig, (opp. incorruptus), Lactant.; compar., Augustin.; — df. corruptĭbĭlĭtas, (conr.), atis, f.: Forgængelighed, Tertull.; — corruptio, (conr.), onis, f.: Fordærvelse, fordærvet Tilstand; vid. Cic. Tusc. 4, 13; ogs. „ment.": corruptio opinionum, ibd.; — corruptīvus, (conr.), 3: forgængelig, Tertull.; — corruptor, (conr.), oris, m.: en Fordærver el. Forfører, civium, Plaut., juventutis, Cic.; ogs. absol.: en Fruentimmerforfører, Hor.; cf. Suet. Dom. 8; — 2) som bestikker; ∾ tribus, Cic. Planc. 16; — df. corruptōrius, (conr.), 3: forgængelig, Tertull.; — [corrumpo]. — corruptrix, icis, fem. til corruptor: Fordærverske, Forførerske; (in) tam corruptrice provincia, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6. — corruptus, 3: partic. o. adj. af corrumpo. — corruspor, [con.r.], ari, v. dep. a.: efterforsker omhyggeligen, tua consilia in pectore, Plaut. frgm. ap. Fest.

cors, gen. cortis, f. und. cohors. — corsae, arum, f., κόρσαι; oprdl.: Bind el. Baand; df. i Architecturen: de yderste Striber el. Zirater omkring Dørrammen, Vitruv. 4, 6. — Corsĭca, ae, f., Grækernes Κύρνος: Corsica, bekiendt Ø i Middelhavet; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 12; — B) df. 1) Corsus, 3: corsisk el. corsikansk, aquae, Ovid. Fast. 6, 194, (Havet omkring Corsica); — b) subst.: Corsi, orum, m.: Corserne el. Indvaanerne paa Corsica, Liv. 42, 7, Plin.; ogs. en fra Corsica udvandret Stamme paa Sardinien, Plin. 3, 13; — 2) Corsĭcus, 3: = frgd.: corsisk, litora, Manil., apis, Ovid., mel, Plin. 3, 10; — 3) Corsĭcānus, 3: sild. Biform af frgd., ager, Solin., mella, Serv. ad Virg. — Corsicanus, 3, o. Corsicus, 3, s. und. frgd. — Corsis, ĭdis, f.: Biform af Corsica, Prisc. Perieg. — corsōĭdes, is, m., (κορσοειδής: haaragtig), Navnet paa en ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — Corsus, 3, s. und. Corsica.

cortex, ĭcis, m., „poet." ogs. f., [besl. m. corium]; I) „egenl.": Bark el. Skal paa Træer og Planter; - obducuntur libro ac cortice arbores, quo etc., Cic. N. D. 2, 47; cortex aliis (arboribus) tenuis ··· aliis crassus, etc., vid. Plin. 16, 55; ∾ glandis, id.; ∾ nucum, (Nøddeskal), id.; - som fem. næsten alene „poet."; vid. Virg. Ecl. 6, 63, Ovid. Met. 10, 512, o. A.; dog ogs. hos Lægerne: cortex sole arefacta, Scribon.; — b) navnl. ogs. Barken af Korketræet (suber), d. e. Kork; vid. Hor. Od. 3, 8, 10, o. Liv. 5, 46; — not.: som Ordsprog: nare sine cortice, (kunne veilede sig selv), vid. Hor. Sat. 2, 9, 120; men til den Letsindige: tu levior cortice, id. Od. 3, 9, 22; — II) „overf." fra Planteriget; A) Skal el. Hinde; - ∾ ovi, Vitruv., testudinis, Plin.; cortices phalangiorum, (deres Skind), id.; — B) „alleg.": Dække el. Hylster: df. om Sielen: corporeum corticem relinquere, Varr. ap. Non.

*corticātus, 3: forsynet med Bark; ∾ pars (sarmenti), Pallad.; men ∾ pix, (Harpix paa den afrevne Bark), Colum.; — corticĕus, 3: af Bark el. Kork; ∾ alvi apium, Varr.; o. — corticōsus, 3: fuld af Bark, radix, (med tyk Skal), Plin.; — [cortex]. — corticŭlus, i, m., demin. af cortex: liden Bark el. Skal, Colum.

cortīna, ae, f.; „alm.": rundt Kar; df. Kiedel (til Kogning el. Farvning, odl.), Cato, Plin. 15, 6, oftere; — b) „bef." ogs. Apollo's kiedelformede Trefod; vid.

Virg. Aen. 3, 92, o. Ovid. Met. 15, 635; df. ogs. en Trefod, som Tempelgave, vid. Suet. Aug. 52; — 2) „meton.": enhver kiedelformet Runding el. Krands; df. cortina (coeli): Himmelhvælvingen, Enn. ap. Varr.; men magni cortina theatri, Auct. Aetn. 295; - rimel. ogs. Kredsen af Tilhørere, Tac. Orat. 19, (al. corona).

cortīnāle, is, n., [cortina]: Opbevaringssted for Kiedler og andre Køkkenkar, Colum. — cortīnĭpŏtens, tis, adj., [cortina]: den Trefodmægtige, Epithet til Apollo, Lucil. ap. Non. — cortīnŭla, ae, f., demin. af cortina: liden Kiedel, Amm., inc. — Cortōna, ae, f.: By i Etrurien, nordlig for Trasimenersøen, Liv. 9, 37; — b) df. Cortōnenses, ium, m.: dens Indvaanere, Liv., Plin. 3, 8.

corulus, i, f. und. corylus. — corus, i, f. und. caurus. — *cŏruscāmen, ĭnis, n.: zittrende Glands el. Skin, Appul.; o. — cŏruscatio, onis, f.: Glimten el. Glindsen el. Glands, margaritarum, Solin.; bes. ogs. Lynglimt el. Lyn, Vopisc.; — [corusco]. — cŏruscĭfer, a, um, [coruscus, fero]: lynbærende, lynende, coelum, Capell.

corusco, v. a. o. n., [besl. m. κορύσσω]; 1) oprdl.: at støde med Hornene, at stange, vid. Lucr. 2, 320; cf. Juvenal. 12, 6; — II) oftere „overf.", (neml. fra den hurtige og zittrende Bevægelse); A) „alm."; a) act.: hurtigen at bevæge hid og did, at svinge el. ryste, Virg. Aen. 8, 661, o. Ovid. Met. 4, 493; — b) neutr.: at ryste el. zittre, at bevæge sig zittrende; - pennisque coruscant (apes), Virg. Ge. 4, 73; cf. Juvenal. 3, 254; — B) „bes." om den zittrende Glands af et lysende Legeme, ligel. in neutr.: at glimte el. straale el. lyse; vid. Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39, o. Virg. Ge. 4, 98.

cŏruscus, 3, [corusco]; I) „alm.": som er i zittrende Bevægelse, zittrende el. rystende el. rystet; - ∾ siluae, Virg., ilices, id.; men comisk om Talen, Plaut. Rud. 2, 6, 42; — II) „bes.": med zittrende Glands, glindsende el. lynende, fulgura, Lucr.; ligel. om Lynet: ∾ ignis, Hor. Od. 1, 34, 6; men ∾ sol, Virg. Ge. 1, 234; cf. Ovid. Met. 1, 768; — b) sild. subst. coruscum, i, n.: Lynet, Venant.

corvīnus, 3: hørende til el. benævnt efter en Ravn, ovum, Plin., nigredo, Appul.; — not.: Corvinus, i, m.: romersk Tilnavn i d. valeriske Slægt, Flor. 1, 13, Gell.; af — corvus, i, m., κόραξ: Ravnen; vid. Plin. 10, 60; - efter Mythen var den oprdl. hvid, Ovid. Met. 2, 542; som Varselsfugl er den Apollo hellig, ibd. 5, 329; navnl. er ogs. dens Flugt til Høire heldvarslende, Plaut. Asin. 2, 1, 12, o. Cic. Div. 1, 39; — II) „meton.": om Gienstande, som have etslags Lighed med en Ravn; a) med Hensyn paa dens Næb: etslags Entrehage, Curt. 4, 2; ogs. etslags Murbrækker, Vitruv. 10, 19; ogs. etslags chirurgisk Værktoi, Cels. 7, 19; — b) med Hensyn paa Farven: etslags Søfisk, Plin. 32, 53; — c) med Hensyn paa Gestalten: Stiernebilledet: Ravnen, Vitruv. 9, 7, Hygin.; — not.: Corvus, som romersk Tilnavn, f. Liv. 7, 26.

Cŏrȳbantĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Corybanterne, aera, Virg. Aen. 3, 111, (f. und. flgd.); af — Cŏrȳbas, antis, m., Κορύβας; in sing., Claudian.; sædv. in pl., Corybantes: Gudinden Cybele's Præster, der med larmende Musik og vild Vaabendands forrettede Gudindens Tieneste; - vid. Hor. Od. 1, 16, 8, ogs. Virg. l. c.; f. ogs. und. Curetes, hvormed de sild. bleve forvexlede; — not.: ogs. en Søn af Cybele, og Fader til den anden Apollo, Cic. D. N. 3, 23.

cōrȳcēum, i, n., κωρυκεῖον: Sted i Palæstra, hvor der til Ovelse kastedes Sække, (κώρυκοι); vid. Vitruv. 5, 11. — Corycis, ĭdis, pl. Corycides, f. und. flgd. — 1. Cōrȳcius, 3, Κωρύκιος, corykisk, d. e. benævnt efter den corykiske Hule i Bierget Parnassus, nemus, Stat., umbra, id., Nymphae, Ovid. Her. 20, 221, inc.; — 2) df. som adj. fem.: Cōrȳcis, ĭdis; hvf. pl. Corycides Nymphae, Ovid. Met. 1, 320. — 2. Corycius, 3, f. und. flgd. — Cōrȳcos, (-us), i, f., Κώρυκος: Forbierg paa Kysten af Cilicien, hvorved en By og Havn af samme Navn; ogs. fandtes her en berømt Hule; ogs. den her vundne Saffran omtales ofte; - vid. Mela 1, 13, Plin. 5, 22, ogs. Solin. 38; — b) df. adj.: Cōrȳcius, 3: corykisk, specus, Mela l. c., antra, Plin.; men ∾ crocum, Hor. Sat. 2, 4, 68; hvorom ogs. ∾ nimbus, Martial. 9, 39, o. ∾ comae, Stat.; men ∾ senex, (i. e. Cilix senex), vid. Virg. Ge. 4, 127.

cŏrȳdălus, i, m., κορυδαλός: Toplærken, Serv. ad Virg. Ecl. 2, 1. — cŏrȳlētum, i, n.: Hasselkrat, Hasselskov, Ovid. Fast. 2, 587; af — cŏrȳlus, (corulus), i, f., κόρυλος: Hasselbusken, Virg., Ovid.

cŏrymbĭfer, a, um, [corymbus, fero]: bærende Epheudruer el. bekrandset dermed; Epithet til Bacchus, Ovid. Fast. 1, 393. — cŏrymbĭon, i, n., κορύμβιον: Haarfrisur i Form af en Vedbendedrueklase, Petron. Sat. 110. — cŏrymbītes, ae, m., κορυμβίτης: en Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 44. — corymbus, i, m., κόρυμβος; oprdl.: det Overste el. Yderste af et Legeme; df. 1) in pl.: Zirater paa Skibets For- og Bagstavn, Val. Fl.; — 2) Frugtklase el. Drueklase el. Blomsterklase af forskiellige Væxter, navnl. ogs. af Epheu el. Vedbende, Prop.; - ∾ cinarae, Colum., ferulae, Plin.; — b) „meton." ogs. Brystvorten, Seren. Samm.

cŏrȳphaeus, i, m., κορυφαῖος: Anfører el. Formand; ∾ Epicureorum Zeno, Cic. N. D. 1, 21. — Cŏrȳphasĭa, ae, f.: Epithet til Minerva, (ifølge hendes Dyrkelse paa Forbierget Coryphasium i Messenien). — Cŏrȳthus, i, Κόρυθος; 1) f.: By i Etrurien, (hed sild. Cortona), Virg. Aen. 3, 170 (Serv.); — 2) m.: den mythiske Stifter af denne By, Virg. Aen. 7, 209, oftere. — cōrȳtos, i, m., κωρυτός, Kogger el. Pilekogger, Virg., Ovid., o. A.; — 2) „meton." ogs. Pilen; ∾ velox, Stat. — cŏrȳza, ae, f., κόρυζα: Snue, Coel. Aur.

1. cos, gen. cōtis, f., [ctr. f. cotes, i. e. cautes]; 1) „alm.": enhver haard Sten, Kiselsten, odl., Cic. Div. 1, 17, Liv. 1, 36, o. A.; — 2) „bes." ogs. Slibestenen, Plin., Hor., Quintil.; - df. lignelsesvis, Cic. Acad. 2, 44: ipsam iracundiam fortitudinis quasi cotem esse. — 2. Cos, el. Cōos, (-us), gen. Coi, f., Κῶς el. Κόως: en ved sin Vinavl og ved sine Væverier berømt Ø i Ægæerhavet; - ogs. er den Fødested for Hippocrates, for Apelles, o. for Philetas; - vid. Plin. 5, 76, oftere; f. ogs. Liv. 37, 16, Cic. Att. 9, 9, o. A.; — B) df. 1) adj. Cōus, 3, Κῷος, coisk, insula, Varr., uva, Plin., vestis, Prop.; cf. Hor. Od. 4, 13, 13, o. Prop. 4, 5, 23; - ∾ artifex, Ovid. Pont. 4, 1, 29, (i. e. Apelles); ∾ Venus, Cic. Orat. 2, (Apelles's berømte Maleri); ∾ poëta, Ovid. A. A. 3, 329, (i. e. Philetas); cf. id. Remed. 760; men Cous senior, Marc. Emp., (i. e. Hippocrates); — 2) subst.; a) Coum, i, n., (sc. vinum), Hor. Sat. 2, 4, 29, Pers. 5, 135; — b) Coa, orum, n.: Tøier el. Dragter af coisk Væyning, Hor. Sat. 1, 2, 101, o. Ovid. A. A. 2, 298.

Cōsa, ae, f.: By i Etrurien, (hod. Ansedonia), Mela, Plin. 3, 8; - ogs. Cosae, arum. f., Virg. Aen. 10, 168; — b) df. Cōsānus, 3: cosansk, litus, Plin., portus, Liv. 22, 2, praedia, Suet.; — II) By i Lucanien, i d. Thurinske, Caes. B. C. 3, 22; — b) df. Cōsānus, 3, municeps, Cic. Verr. 5, 62. — Cosanus, 3, f. und. frgd.

cosmēta, ae, m., κοσμήτης: som smykker el. pryder; df. Juvenal. 6, 477: (Slave), der besørger Fruens Pynt, (men forskiellig fra ornatrix; vid. schol. ibd.). — Cosmianus, 3, f. und. Cosmus. — cosmĭcos, i, m., (κοσμικός, i. e. mundanus): en Verdensborger, Martial. 7, 41. — Cosmoe, Κόσμοι: etslags Ephorer

hos Cretenserne; vid. Cic. d. Rep. 2, 33. — cosmŏgrăphus, i, m., κοσμογράφος: en Verdensbeskriver, en Kosmograph, Auct. d. Progen. Aug. — Cosmus, i, m.: berømt Salvesyder el. Salvekræmmer; vid. Juvenal. 8, 85; — b) df. Cosmianus, 3, ampullae, Martial.; - ogs. absol.: Cosmianum, i, n., (sc. unguentum), id.

cossim, adv., s. und. cessim. — cossus, i, m.: etslags Larve el. Orm under Træernes Bark, Plin. 17, 37; s. ogs. Fest. pag. 32; — not.: df. d. romerske Tilnavn: Cossus, vid. Liv. 4, 19.

costa, ae, f.: Ribbenet, Cels., Plin., o. A.; — 2) „overf.": Side el. Væg; costae aheni, Virg.; ligel. costae navium, Plin., corbium, id. — costămōmum, i, n., [costum, amomum]: etslags Kryderplante, Dig. — costātus, 3, [costa]: med Ribben el. Sider; bene costatae boves, Varr. — costum, i, n., hos Lucan. ogs. costos, i, f., κόστος: orientalsk Kryderplante, hvoraf man tillavede kostelige Salver; (costus Arabicus L.); vid. Plin. 12, 25, ogs. Ovid. Met. 10, 308, Hor. Od. 3, 1, 44, o. A.

cotana, s. und. cottana. — cōtārĭa, ae, f., [1. cos]: Slibestengrube, Dig., (al. cotoria). — *cŏthurnāte, adv.: paa Cothurner; df. „overf.": tragisk el. høitravende; - compar.: ∾ (procedere stilum), Amm.; o. — cŏthurnātio, onis, f.: tragisk Forestilling, Tertull.; af — cŏthurnātus, 3, [cothurnus]: med el. paa Cothurner; df. sædv. „overf.": høi el. tragisk; - vid Martial. 5, 5, o. Ovid. Ib. 531; men ∾ deae, id. Fast. 5, 348, (som træde op i Tragoedierne).

cŏthurnus, i, m., κόθορνος; I) „alm."; a) Grækernes høie Jagtstøvle, (der bedækkede hele Foden, og som fortil var sammensnøret); vid. Virg. Aen. 1, 341, o. Juvenal. 6, 505; — b) etslags høi græsk Sko; vid. Cic. Phil. 3, 6, o. Vell. 2, 82; — 2) „bes.": etslags høi Fodbedækning for de tragiske Skuespillere, (opp. soccus); vid. Hor. A. P. 80 o. 280, id. Sat. 1, 5, 64, o. A.; — b) df. „meton.": den høiere Stil, navnl. i Poesien; - vid. Virg. Ecl. 8, 10, Hor. Od. 2, 1, 12, Quintil. 10, 2, 22, o. A.; - ogs. det Høie og Grandiøse i Maleriet, Plin. 35, 36.

cōtĭcŭla, ae, f., dem. af 1. cos; 1) liden Provesten, βάσανος, Plin. 33, 43; — 2) etslags liden Stenmorter til medicinsk Brug, id. 31, 45. — cotidianus, cotidie, etc., s. und. quotidianus, etc. — cŏtĭnus, i, m.: en Buskvært, hvoraf drages en purpurrød Farve, (rhus cotinus L.), Plin. 16, 30. — cŏtōnĕa, ae, f.: etslags Plante, (germ. Wallwurz el. Schwarzwurz), Plin. 26, 26. — cotonius, 3, s. und. Cydonius. — cotoria, s. und. cotaria.

Cotta, ae, m.: romersk Tilnavn i d. aureliske Slægt. — cottăbus, i, m., κότταβος, (Lyden af en Vædske, som falder i et Metalbækken; df. comisk): lydende Slag, Plaut. Trin. 4, 4, 4. — cottana, (ogs. cotana, coctona, coctana), orum, n., [syrisk Ord]: etslags smaa syriske Figener, Plin. 13, 10, Martial., Juvenal. — Cottianus, 3, o. 1. Cottius, 3, s. und. flgd. — 2. Cottius, i, m.: Navnet paa tvende Konger (Fader og Søn) i d. nordlige Italien; efter Sønnens Død forvandledes deres Land (civitates Cottianae, Plin. 3, 24) til en romersk Provinds; vid. Suet. Ner. 18; — 2) efter dem benævntes: Alpes Cottiae, (vestlig for Augusta Taurinorum), hvis høieste Punkt: Alpis Cottia, (hod. Mont Genevre), Tac. Hist. 1, 87; - hed ogs. Alpes Cottianae, ibd. 1, 61; s. ogs. ovenf. Plin. l. c.

cŏtŭla, (cotyla), ae, f., κοτύλη: lidet Kar; som Maal: = ½ sextarius; vid. Rhem. Fann. d. Pond. 12, Martial., o. A. — cŏturnix, (dog ogs. ō, Lucr.), icis, f., [a sono vocis, Fest.]: Vagtelen, Plin. 10, 33, Plaut.; - ogs. som Keleord, id. Asin. 3, 3, 76. — cotyla, ae, f. und. cotula. — cŏtўlēdon, ŏnis, f., κοτυληδών: etslags Plante, Navleurt, (∾ umbilicus L.), Plin. 25, 101. — Cotyttia, orum, s. und. flgd. — Cŏtytto, ūs, f., Κοτυττώ, dyrkedes (oprdl. i Thracien) som Gudinde for Utugt, Juvenal. 2, 92; — 2) df. Cŏtyttia, orum, n., (sc. sacra), hendes Fest, Hor. Epod. 17, 56.

Cōus, i, o. Cōus, 3, s. und. 2. Cos. — cŏvīnārius, (covinn-), i, m.: som fægter til Vogns, en Vognkæmper, Tac. Agric. 35; af — cŏvīnus, (covinn-), i, m., [celtisk Ord]: Stridsvogn hos Belgierne o. Britannerne, Mela, Lucan., Sil.; - brugtes ogs. som Reisevogn, Martial. 12, 24.

coxa, ae, f., I) „egenl.": Hoften, Cels.; — b) ogs. Hoftebenet, Plin. Ep. 2, 1; — II) hos Landmaalerne „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ agrorum, (hofteformet Indbøining el. Vinkel), Sicul. Fl. ap. Goes. — coxendix, ĭcis, f., [den hyppigere Form f. coxa], Hoften, Plaut., Suet. Aug. 8; — b) Hoftebenet, Plin. 10, 81. — coxim, s. und. cessim.

Crabra Aqua: Vandløb el. Vandledning fra d. Tusculanske til Tiberen, Cic. Agr. 3, 2; ogs. absol.: Crabra, (sc. aqua), id. Fam. 16, 18. — crābro, onis, m.: Hvepsen, (vespa crabro L.), Plin. 11, 24, Ovid., Virg., o. A.; — b) som Ordsprog kan mærkes: irritare crabrones, (giøre sig selv Fortræd), Plaut. Amph. 2, 2, 75. — cracca, ae, f.: etslags Bælgfrugt, rimel. Fuglevikke, Plin. 18, 41. — crăcens, tis, adj., forældt. f. gracilis: spæd, tynd, odl., Enn. ap. Fest. — Crăgus, i, m.: Forbierg paa Kysten af Lycien, med Klippehulen Chimaera, Mela 1, 15, Plin. 5, 27, Hor. Od. 1, 288, o. Ovid. Met. 9, 646.

crambe, es, f., κράμβη: Kaal, Plin. 20, 33; — b) som Ordsprog mærkes: crambe repetita, (det indtil Kedelighed Opkogte el. Gientagne), Juvenal. 7, 154. — Crantor, oris, m.; I) i Mythen: Peleus's Vaabendrager, Ovid. Met. 12, 367; — II) berømt Philosoph i det ældre Academi; vid. Cic. Acad. 1, 9, o. ibd. 2, 44, oftere, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 4.

†crāpŭla, ae, f., κραιπάλη: stærk Vinrus; vid. Cic. Verr. 3, 11; crapulam edormire, id.; crapulas discutere, Plin.; — 2) „meton.": etslags Harpix, hvormed Vinen tilsattes, Plin. 14, 25; df. — crāpŭlārius, 3: hørende til en Vinrus, unctio, Plaut. Stich. 1, 3, 74; — crāpŭlātus, 3: = flgd., Vulg.; — crāpŭlentus, 3: som har en Vinrus, Amm.; o. — crāpŭlōsus, 3: hengiven til Svir, Firmic.

cras, adv., ligesom αὔριον: i Morgen; ordl. c. futur.; vid. Cic. Att. 12, 44, o. Hor. Od. 3, 13, 3: - dog ogs. c. praes.; cras est mihi judicium, Ter.; cf. Hor. Ep. 1, 5, 9; men Martial. 2, 37, c. perf., (hvor cras f. in diem crastinum); - Cras credo, hodie nihil, Varr. ap. Non.; — b) „poet." ogs. som subst., vid. Martial. 5, 58; men cras hesternum, vid. Pers. 5, 68; — II) „poet." „overf." ogs. f. in posterum: herefter, i Fremtiden; vid. Hor. Od. 1, 9, 13, o. Tibull. 2, 6, 20; cf. Ovid. Met. 15, 216.

*crassāmen, ĭnis, n.: = flgd., nr. 1; o. — crassāmentum, i, n.; 1) det tykke Bundfald af et Fluidum, Colum.; — 2) Tykhed el. Tykkelse, portarum, Plin. 10, 77, surculi, Gell.; — [af crasso]. — *crasse, adv.; I) „egenl.": tykt; ∾ picare vasa, Colum., oblinere, Scribon.; — II) „fig."; A) „overf.": tykt, d. e. dunkelt el. mørkt; df. in compar. om en Ædelsten: spissius virere et crassius, Plin. 37, 31 o. 36; — B) oftere „ment.": raat, haardt, dunkelt; vid. Senec. Ep. 121, o. Hor. Ep. 2, 1, 76; o. — crassesco, ĕre, v. n. inch.: at blive tyk; ∾ capita caepae, Plin.; - ogs. at blive fed; ∾ turtures milio, id.; - ogs. at styrkne; crassescit mel, (opp. dilutum est), id.; - men ∾ vinum, (blive uklar), id.; - crassescit aër in nubes, id.; — [crassus].

Crassĭānus, 3, s. und. 2. Crassus. — crassĭfĭcātio, onis, f., hos Coel. Aur., Handlingen: — crassĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a., [crassus, facio]: giør tyk el. fed, id. — Crassĭpes, ĕdis, m., [crassus, pes: med tykke Fødder]; som romersk Tilnavn i d. furiske Slægt, Cic. Qu. Fr. 2, 5. — *crassĭtas, atis, f.: Tykhed, aëris, Appul.; — crassĭ-

ties, ēi, f.: Tykkelse el. tyk Masse, crustata, Appul.; o. — crassitūdo, inis, f.: Tykhed el. Tykkelse; 1) om faste Legemer; ∾ parietum, Caes., columnarum, Vitruv., fornicum, Liv.; — 2) om flydende Legemer; ∾ aëris, Cic., mellis, Plin.; — b) „concret.": det Tykke, en Tykning; vid. Plin. 25, 90; — [crassus]. — crassivēnius, 3, [crassus, vena]: med tykke Aarer, acer, Plin. 16, 26. — crasso, (avi), atum, 1, v. a., [crassus]: giør tyk, Appul.; aër crassatus, Amm.

1. crassus, 3; [efter Doederl. besl. m. creber, ligesom russus m. ruber]; 1) „egenl." el. materielt: tyk, tæt, fast, fed, grov, stærk; – ∾ semina, (opp. liquida), Lucr.; cf. id. 6, 858, o. Hor. A. P. 375; ogs. in compar.: ∾ pituitae, Plin.; men crassae aquae, Ovid. Am. 3, 6, 8, (d. e. opsvulmede); – crassus homo etc., Ter. Hec. 3, 4, 26; ∾ turdi, Martial.; ∾ filum, Cic. Fam. 9, 12; ∾ restis, Plaut.; – „bes." ogs. om Luften; ∾ et concretus aër, qui etc., Cic.; cf. id. N. D. 2, 6, hvor superl. ∾ aër; men crassum coelum Thebis, (opp. coelum tenue Athenis), id. Fat. 4; — II) „fig.": raa el. enfoldig, odl.; – ∾ senes, (sløve el. dumme), Varr. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 3; ligel. Quintil. 1, 10, 28: crassiore, ut vocant, Musa; men crassiora nomina, Martial. 9, 23, (raaere, mere barbariske); comisk er: crassum infortunium, Plaut. Rud. 3, 5, 53.

2. Crassus, i, m.: romersk Familienavn i d. liciniske Slægt; her mærkes; 1) L. Crassus, udmærket Taler kort før Cicero; vid. Cic. d. Or. 3, ab in., ogs. id. Brut. 38, oftere; — 2) Triumviren M. Crassus, samtidig med Cicero; faldt tilligemed sin Søn i Krigen imod Partherne; — b) df. Crassiānus, 3, clades, Plin.; cf. Flor. 4, 9 o. 10.

crastinus, 3, [cras]: som bliver el. skeer imorgen; ∾ dies, Plaut., Cic.; derfor ogs. „poet.": ∾ Titan, Virg., Cynthius, Ovid.; ligel. ∾ aurora el. lux, Virg.; ∾ tempora, Hor.; — not.: die crastini (forældet abl., for- o. eftercl. f. die crastino), Plaut. Most. 4, 1, 25, o. Gell. 2, 29; — bb) ogs. absol.; a) in crastinum, til imorgen, vocare aliquem, Plaut., differre, Cic. d. Or. 2, 90; — b) crastina, ligesom cras: imorgen, (metere frumentum), Gell. 2, 29; — II) „overf.": tilkommende el. fremtidig; quid crastina volveret aetas, Stat.; cf. Plin. 13, 17: crastino supernascente fructu etc.

crātaegis, is, f.: etslags pirrende el. hidsende Vært, Plin. 26, 63. — crātaegon, ōnis, m., κραταιγών: en Benævnelse paa Planten aquifolia, Plin. 27, 40. — crātaegum, i. n., κραταιγόν, i. e. granum buxi, Plin. 16, 52. — Crataeis, idis, f., Κραταιΐς: Moder til Scylla, Ovid. Met. 13, 749, Virg. Cir. 65. — crātaeŏgŏnon, κραταιόγονον: almindelig Loppeurt, Plin. 27, 40.

crāter, ēris, m., κρατήρ, o. crātēra, ae, f.: Krukke el. Skaal el. Bolle, hvori Vinen blandes, og tilberedes til Drikke; altf. Blandkrukke; – den første Form (crater) har Ovid. Met. 8, 670, oftere, Prop. 3, 17, 37, o. A.; ogs. hører hertil acc. graec. cratera, pl. crateras, Ovid., Juvenal, Virg.; – den anden Form (cratera) har Cic., Liv. 5, 25, Hor. Od. 3, 18, 7, o. A.; — II) „meton." af Gestaltens Lighed; a) Oljekar, Naev. ap. Non.; ogs. Oliekrukke, Virg., Martial.; ogs. Vandbækken el. Bassin, Plin. Ep. 5, 6; — b) Aabningen el. Crateren i et ildsprudende Bierg, Plin., Ovid. Met. 5, 424; — c) Stiernebilledet: Bægeret, Cic. Arat., Ovid. Fast. 2, 266. — cratera, ae, f. und. frgd. — crātērites, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56.

crātes, is, (acc. cratim, Plaut.), f.: Fletning el. flettet Arbeide, (som Kurv, Matte, Giord, odl.); navnl. ogs. i Krigssproget: Skandskurv el. Faschine; oftest in pl.; – vid. Virg. Aen. 11, 64, o. Hor. Epod. 2, 25; ogs. som Harve, Virg. Ge. 1, 99; cf. Plin. 18, 48; – som Dødsstraf mærkes: sub cratem supponi, Plaut.; cf. Liv. 1, 51, o. Tac. Germ. 12; – salignae umbonum crates, (flettede Skiolde), Virg.; – cratibus paludem explere, Caes. B. G. 7, 58; cf. ibd. 79 o. 81, oftere, ogs. Liv. 10, 38, Tac. Hist. 2, 21, oftere, o. A.; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; ∾ favorum, (Voxkage), Virg.; ∾ spinae, (Rygradens Sammenføininger), Ovid.; ∾ laterum, id.; ∾ pectoris, Virg. — Crāthis, idis, m., Κρᾶθις: Flod i Nederitalien, Plin. 3, 15, Ovid.

*crāticius, (-tius), 3: flettet, bestaaende af Fletning, parietes, Vitruv., Pallad.; — crātĭcŭla, ae, f., demin.: liden Fletning el. Rist, Martial. 14, 221; o. — crātĭcŭlus, 3, ligesom craticius: flettet; ∾ lucernae duae, Cato; — [crates]. — Crātīnus, i, m.: berømt Lystspildigter i den gamle attiske Comoedie, samtidig med Eupolis o. Aristophanes, Hor., Quintil. 10, 1, 65. — crātio, ire, v. a., [crates]: at harve; ∾ herbam, Plin. 18, 67. — Crătippus, i, m.: berømt peripatetisk Philosoph i Athenen, samtidig med Cicero, og Lærer for hans Søn; vid. Cic. Off. 1, 1, oftere, o. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21.

crĕābĭlis, e, [creo]: som kan skabes el. formes, materia, Appul. — crĕāgra, ae, f., κρεάγρα, Kiødgaffel, Capella. — *crĕāmen, inis, n.: det Skabte, Prudent.; — crĕātio, onis, f.: Avling, Forplantning, liberorum, Dig.; — II) „overf.": Udvælgelse, Valg, Beskikkelse, magistratuum, Cic. Leg. 3, 3; ∾ tutoris, Dig.; — crĕātor, oris, m.: Skaber, Stifter, Fader; ∾ ipse deum, Cic. poët.; cf. Ovid. Met. 8, 309; men ∾ hujus urbis Romulus, Cic. Balb. 13; — II) „overf.": en Vælger, Cod. Just.; — df. fem. crĕātrix, icis: Skaberinde, Stifterinde, Moder; (poetisk Ord); – ∾ natura rerum, Lucr.; patria o mea creatrix, Catull. 63, 50; ∾ diva, Virg. Aen. 8, 534; o. — crĕātūra, ae, f.: Skabningen, Creaturet, Tertull., Prudent.; — [creo].

crēber, bra, brum, [rimel. besl. m. cresco]; I) „alm.": som i Mængde er for Haanden, som ideligen er el. skeer; df. tæt el. sammentrængt, hyppig el. idelig; A) om legemlige Gienstande; – ∾ silua, Lucr.; ∾ arboribus succisis, Caes.; ∾ multaeque (venae et arteriae), Cic. N. D. 2, 55; – compar.: ∾ litterae nunciique, Caes.; superl.: ∾ aedificia, id.; cf. Sall. Jug. 106; men crebri coelo lapides, cecidere, Liv. 1, 31; — B) om ulegemlige Gienstande, (om Handlinger el. Beskaffenheder, odl.); – ∾ itiones, Ter. Phorm. 5, 9, 23, excursiones, Nep. Milt. 2; cf. Caes. B. G. 5, 1; ∾ ictus (pl.), Hor., Suet.; ∾ amplexus, gemitus, Ovid.; cf. Cic. Fam. 12, 25; ∾ argumentatio, Quintil., supplosio pedis, id.; — II) „bes." om Gienstande og om Personer: som har noget i Mængde, som er rig derpaa, som ideligen giør noget, odl.; – creber arundinibus ··· lucus, Ovid. Met. 11, 190; cf. Virg. Aen. 1, 85, o. Plin. 3, 9; – ita creber est rerum frequentia (Thucydides), ut etc., Cic. d. Or. 2, 13; cf. Virg. Aen. 5, 460; men Cic. Planc. 34: in eo creber fuisti, (du har ofte gientaget det); — not.: superl. crebrissimus, f. creberrimus, Gell. 2, 30; — III) hertil er endnu at mærke; A) abl. crebro, som adv.: ligesom paa hinanden el. sammentrængt; d. e. oftere el. ideligen; – ∾ convivarier, Ter. Heaut. 1, 2, 32, ruri esse, id. Hec. 2, 1, 18; ∾ mittere litteras, Cic.; crebro ··· saepe ··· saepissime, id. Coel. 24; ∾ personare etc., vid. Hor. Ep. 1, 1, 7; – compar. o. superl., f. und. crebre; — B) crebra, (acc. pl.), „poet." ogs. som adv.: ideligen, ofte; Virg. Ge. 3, 500; cf. Lucr. 2, 359: et pede terram crebra ferit (equus). — crebesco, f. und. crebresco.

crebratus, 3, f. und. 2. crebro. — crebre, (sædv. crebro, f. und. creber; 1) om Stedet: tæt, sammentrængt, Vitruv.; – compar.: ∾ perlucet villa, quam cribrum, (med flere Huller), Plaut. Rud. 1, 2, 14; superl., Vitruv. 10, 20; — 2) om Tiden: ofte, hyppigen; – crebrius mittere epistolas, Cic. Fam. 5, 6; cf. Suet. Aug. 21; creberrime commemorari a Stoicis, Cic. Div. 1, 27.

crēbresco, (euphonisk ogs. undert. crebesco), brui, (bui), 3, v. n. inch., [creber]: at blive hyppig, at tiltage el. forstærkes; navnl. ogs. om et Rygte: at udbrede sig; - vid. Virg. Aen. 3, 530, o. ibd. 12, 407; men ibd. 222: ∾ sermo; cf. Tac. Hist. 4, 12: ∾ fama cladis etc.; ogs. absol. m. Subjectssætning, id. Ann. 2, 39: crebrescit, vivere Agrippam.

*crēbrĭtas, atis, f.: Tæthed, tæt el. sammentrængt Beskaffenhed; - spissis venarum crebritatibus, (hos Træer), Vitruv.; ∾ coeli, id.; men ∾ fluctuum, Sall. frgm.; - ogs. Hyppighed, Idelighed, Mængde; ∾ litterarum, Cic., sententiarum, id., periculorum, Tac.; — crebrĭter, adv.: hyppigen, meget ofte, Vitruv. 10, 19; o. — crēbrĭtūdo, inis, f., forcl. f. crebritas, Sisenn. ap. Non.; — [creber]. — 1. crebro, abl. som adv., s. und. creber. — 2. crebro, avi, atum, 1, v. a.: giør noget ofte el. ideligen; som verb. fin. inc.; - bf. partic. crebratus, 3, som adj.: tættet el. tæt, sammentrængt; crebratae pexitas telae, (om Edderkoppens Spind), Plin. 11, 28.

crēdĭbĭlis, e, [credo]: trolig; tametsi etc., tamen credibile fore non arbitrabar, Cic. Verr. 5, 61; ∾ suspicio, Quintil., ratio, id.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 52; ligel. vix credibile dictu, Curt.; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Quintil.; - men „poet.", Ovid. Trist. 1, 5, 49: Multaque credibili tulimus majora; cf. id. Fast. 3, 618; - compar.: nihil his credibilius fingi (potest), Quintil.; — bf. adv. crēdĭbĭlĭter: troligen, Cic. Dejot. 6, o. Quintil.

*credĭto, are, v. a. intens.: troer med Vished, holder for vist, Fulgent.; o. — crēdĭtor, oris, m.: en Udlaaner el. Tilgodehavende, en Creditor; - creditores fraudare, Cic.; ogs. creditoribus suis decoquere, Plin.; opp. creditoribus satisfacere, Cic.; - men lignelsesvis: (venter), ut creditor, ··· saepius die appellat, Plin. 26, 28; — bf. fem. crēdĭtrix, icis, Dig.; — [credo]. — creditum, i, n., o. creditus, 3, s. und. flgd.

crēdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [efter Prisc.: quasi cretum do]; I) „egenl.": betroer dertil; bf. A) i Forretningssproget: giver som Laan, udlaaner; - ∾ alicui pecuniam el. pecunias, Cic. Rab. Post. 2, (hvor ogs. absol.: ∾ populis); cf. id. Fam. 1, 7; men solutio rerum creditarum, id. Off. 2, 24; — b) bf. subst.: creditum, i, n.: et Pengelaan, den udlaante Capital, Senec., Quintil., Dig.; — B) udenf. Forretningssproget: overgiver i Forvaring el. til Beskyttelse, Ter. Andr. 1, 5, 37, o. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; cf. Hor. Od. 3, 5, 33, o. Caes. B. G. 6, 31, ogs. Virg. Aen. 6, 15; ∾ se pugnae, (vove sig deri), id.; - ∾ alicui consilia sua omnia, Ter. Ad. 5, 4, 18; cf. Virg. Aen. 4, 422; ∾ arcana libris, Hor. Sat. 2, 1, 31; — II) „fig."; A) „alm."; 1) giver min Tiltro dertil, sætter Lid dertil, stoler derpaa; - ∾ virtuti suorum, Sall. Jug. 100; cf. ibd. 72, o. Liv. 2, 45; men nimium ne crede colori, Virg. Ecl. 2, 17; cf. id. Aen. 11, 807: nec ··· hastae Credere; — 2) ∾ alicui: at troe nogen; sædv. c. acc. comm., ogs. m. de; men c. gen., alene forcl.; - vin' me istuc tibi ··· credere? Ter.; cf. id. Andr. 3, 2, 17, o. Plaut. Amph. 1, 1, 280 flgd.; men credit jam tibi de istis, id. Men. 4, 2, 53; - Cui omnium rerum ipsus semper credit, id. Asin. 2, 4, 53; cf. id. Truc. 2, 2, 52; — bb) hertil mærkes; a) Indskudssætningen: mihi crede: tro mig, el. tro mine Ord, (ἐμοὶ πιθοῦ)! vid. Cic. Catil. 1, 3, oftere, Ovid., Hor., o. A.; ligel. mihi credite, Cic. Catil. 2, 7, Ovid.; ligel. crede mihi, id.; — b) pass. credor, navnl. hos Ovid., oftere f. creditur mihi; At certe credemur, ait, si verba sequatur Exitus, id. Fast. 3, 351; cf. id. Met. 7, 98, o. id. Her. 17, 129; — 2) med umiddelbart Hensyn til en Paastand el. paa et Udsagn: at troe, at holde for sandt; - id., quod volunt, credunt quoque, Quintil.; cf. Caes. B. G. 3, 18; men Sall. Catil. 31: ne quid de se temere crederent; men difficilis ad credendum res, Lucr. 2, 1027; — B) „bes.": troer, mener, holder for; - Timeo, ne aliud credam, atque aliud nuncies, Ter. Hec. 5, 4, 4; - quos gravissimos sapientiae magistros aetas vetus credidit, Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 9, fin.; - bf. pass.: origo animi coelestis creditur, Quintil.; — b) oftest m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 1, 1056, o. Caes. B. G. 6, 31, ogs. Hor. Od. 3, 5, in.; - bf. pass.: creditur navis praeterire, Lucr. 4, 389; cf. Ovid. Met. 5, 49; ligel. creditus est optime dixisse, Quintil.; - ogs. in pass. impers. m. acc. c. inf.; credetur, abesse ab eo culpam, id.; cf. id. 10, 4, in.: neque sine causa creditum est, stilum non minus agere, quum delet; - ligel. in abl. partic. pass.; numquam satis credito, sine fraude interisse Germanicum, Tac. Ann. 3, 14; cf. ibd. 6, 34; — c) endel. heder credo, ligesom opinor o. puto, som Indskudssætning o. absol.: troer jeg, el. som jeg troer, odl., navnl. med Lune el. Ironi el. mildt bekræftende; - debebam, credo, isti quicquam etc., Ter.; cf. id. Andr. 2, 1, 13, quo majorem, credo, licentiam habeant, qui peccare conentur, Caes. B. C. 2, 31; cf. Cic. N. D. 1, 24; men id. Fin. 1, 3: male, credo, mererer de meis civibus, si etc.; — not.: creduam, as, o. creduis, it: forcl. Biformer, f. credam, as, o. credis, it, Plaut.

crēdŭlĭtas, atis, f.: Lettroenhed; - ∾ est error magis, quam culpa, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ∾ inanis tempore evanescit, Tac.; - „poet." ogs. om Fiskene, Ovid. Met. 13, 933, - ogs. som Person, ibd. 12, 59; af — crēdŭlus, 3, [credo]; I) act.: lettroende; oftest absol.; „poet." ogs. undert. c. dat., ogs. m. in; - ∾ senes, Cic. Lael. 26; ∾ auditor, id. Font. 6; apud infirmum et credulum (senem) etc., Tac. Hist. 1, 12; cf. Hor. Od. 1, 5, 9, o. Ovid. Met. 3, 432; - „poet." ogs. om Fiskene, Ovid., (s. ogs. und. frgd.); ligel. om Hiorden el. Fæet, Hor. Epod. 16, 13; - sed non ego credulus illis, Virg. Ecl. 9, 34; cf. Hor. Od. 1, 11, 8; ligel. Tac. Hist. 2, 23: qui humillimo cuique credulus, etc.; - Sed nos in vitium credula turba sumus, Ovid. Fast. 4, 312; — b) ogs. „poet. overf." om Begreber: ∾ res amor est, Ovid.; cf. Hor. Od. 4, 1, 30; ∾ aures regis, Curt.; — II) pass.: som bliver troet; credulā famā inter gaudentes et incuriosos, Tac. Hist. 1, 34.

*crĕmātio, onis, f.: Forbrændelse, Plin. 53, 21; o. — crĕmātor, oris, m.: en Forbrænder, Tertull.; — [cremo]. — crēmentum, i, n., [cresco], sield. f. d. sædv. incrementum: Tilvæxt el. Tiltagen, corporum, Varr. ap. Non.; ∾ lunae, Plin. — Crĕmĕra, ae, f.: liden Flod i Etrurien, navnkundig af Fabiernes Heltedød; vid. Liv. 2, 49, o. Ovid. Fast. 2, 205; Cremerae legio, (d. e. Fabierne), Juvenal. 2, 155; — bf. Crĕmĕrensis, e, dies, Tac. Hist. 2, 91. — crĕmia, orum, n., [cremo]: tørt Brænde, Colum., Dig.

crĕmo, avi, atum, 1, v. a., καίω: brænder, forbrænder; vid. Lucr. 5, 1242; ∾ aliquem igni, Suet. Calig. 27; ogs. absol.: ∾ urbem, Liv.; cf. id. 1, 1: cremata patria, o. Hor. Od. 4, 4, 53; ogs. ∾ in cinerem, Plin.; - navnl. ogs. om de Dødes Forbrændelse; vid. Cic. Leg. 2, 22, o. id. d. Senect. 23, bes. ogs. Plin. 7, 55; - ogs. om Forbrændingen af Offerdyr, Ovid. Fast. 4, 639, ogs. af andre Offergaver, navnl. af de erobrede Vaaben, Liv. 41, 12; cf. id. 10, 29, (hvor ogs. tilføies dat.: Jovi Victori).

Crĕmōna, ae, f.: By i Gall. Cisalp., ved Padus el. Posloden, Liv. 31, 10, Virg. Ecl. 9, 28, bes. Tac. Hist. 2, 17 o. 22 flgd.; — bf. Crĕmōnensis, e, ager, Tac., colonia, Liv.; - men Cremonenses, ium, m.; Indvaanerne af Cremona, Tac. Hist. 2, 70. — crĕmor, oris, m.: den tykke Saft, som vindes af animalske el. vegetabilske Substanser; ∾ ptisanae, alicae, oryzae, Cels.; ∾ crassus: tyk Sauс, Cato, Plaut.

1. crĕo, avi, atum, 1, v. a.: frembringer, skaber, avler; I) „egenl."; A) „alm."; – Unde omnes natura creet res, auctet alatque, Lucr. 1, 51; cf. id. 5, 789, o. 820; – navnl. ogs. om Slægtens Forplantning; – is Silvium creat, etc., Liv. 1, 3; cf. Hor. Od. 4, 4, 29, ogs. id. Ep. 1, 2, 44; – df. „poet." in partic. perf.: creatus, 3, c. abl. (m. el. fem.): avlet el. født deraf; vid. Ovid. Met. 5, 145, oftere; — B) „bef." i Stats- o. Forretningssproget: at udvælge el. beskikke dertil, navnl. til de høiere Statsembeder; – ∾ consules, vid. Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); ligel. Caes. B. C. 3, 1, Liv., o. A.; ∾ patres, Liv. 1, 8, dictatorem, id. 2, 18, magistrum equitum, id., interregem, id., tribunum, id. 2, 23; ∾ censores, Suet., imperatorem, id.; ∾ ducem bello gerendo, Liv. 1, 23; — II) „fig.": forbereder, foraarsager, anstifter; – ∾ fastidium, Plin., vomitum, id.; similitudo errorem creat, Cic. Div. 2, 25; cf. Quintil. 9, 4, 143: ∾ taedium ex similitudine; ∾ luxuriam, Cic.; ∾ sensiferos motus, Lucr. 3, 240.

2. Crĕo, (Creon), ontis, m., Κρέων; 1) Konge i Corinthen, Fader til Creusa; vid. Hygin., Senec. Med., o. Hor. Epod. 5, 64; — 2) en Broder af Jocaste i Theben, Hygin., Stat.; – ogs. en anden Fyrste i Theben, Plaut. Amph. 1, 1.

crĕpax, ācis, adj., [crepo]: knittrende (i Ilden), mola, Maecen. ap. Senec. Ep. 114. — crĕper, ĕra, ĕrum, [besl. m. κνέφας, d. e. Mørke; men alene for o. efterel]: mørk el. dunkel; vid. Varr. L. L. 6, 2; – df. som subst. creperum noctis: Nattens Dunkelhed, Symmach.; — 2) df. „overf.": uvis, usikker; creperi certamina belli, Lucr. 5, 1295; ∾ oracula, Varr. ap. Non.

†crĕpĭda, ae, f., κρηπίς; oprdl.: den græske Sandale el. Saale, tildels ogs. i Brug hos de græciserende (el. finere) Romere; – vid. Liv. 29, 19, o. Cic. Rab. Post. 10, ogs. Suet. Tib. 13; — b) som Ordsprog mærkes: ne sutor supra crepidam, (Skomageren blive ved sin Læst)! Plin., Val. Max.; df. — crĕpĭdārĭus, 3, sutor, (som forfærdiger Sandaler), Auct. ap. Gell. 13, 21; ∾ culter, ibd.; o. — crĕpĭdatus, 3: som bærer Sandaler, (paa Grækernes Vis), Cic. Pis. 38, oftere, Suet.

crĕpīdo, ĭnis, f., κρηπίς; I) „egenl."; A) „alm.": Grundlag el. Grundvold, Fod el. Basis el. Postament; – crepidines obelisci, Plin. 36, 14; ∾ montis, Stat.; — B) „bef.": ophøiet Indfatning, navnl. omkring Vandet; df. Dam el. Bred el. Kyst; – vid. Cic. Verr. 5, 37; crepidines marginum vestiens (herba), Plin.; ∾ altera (fluvii), Liv. 27, 18; ∾ semitae, Petron.; – ogs. i Architekturen hede crepidines: fremragende Zirater, Vitruv. 3, 2; – lignelsesvis om Perioden: tamquam crepidine quadam sustentari; vid. Cic. Orat. 67. — crĕpĭdŭla, ae, f.; demin. af crepida: liden Sandale, Plaut.

crĕpis, ĭdis, f., κρηπίς: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 59. — crĕpĭtācillum, i, n., demin.: liden Skralde el. Klapprer, Lucr. 5, 230, Tertull.; af — crĕpĭtācŭlum, i, n., [crepito], ligesom frgd.: larmende el. skraldende Redskab; – ∾ aerea, Colum.; ∾ puerilia: Børnerangle, Quintil.; ligel. absol., Martial. 14, 54.

crĕpĭto, are, v. n., intens. af crepo: stærkt at knittre el. klappre el. rasle el. brage; – ∾ dentibus, Plaut., Lucr., rostro (klappre dermed), Ovid.; crepitans flamma (knittrende), Virg., sistrum, (klingende), Prop.; crepitantia aera, Virg., arma, Tibull.; cf. Virg. Aen. 5, 458, ogs. id. Ge. 1, 449; – dog ogs. om en sagte Raslen, id. Aen. 6, 209, oftere.

crĭpĭtus, us, m., [crepo]: Klappren, Knittren, Raslen, Bragen, cardinum el. claustrorum, Plaut.; ∾ carbasi, (naar det flagrer i Vinden), Lucr. 6, 110; ∾ dentium, Cic., pedum, id.; ∾ armorum, Liv., tibiarum et scabellorum, Suet.; ∾ imbrium, Plin.; – comisk er ∾ digitorum, (Kneps med Fingrene, navnl. som Befaling), Martial. 14, 119; ligel. ∾ (sc. ventris), i. e. πορδή, opp. flatus, Plaut., Suet., o. A.

crĕpo, ŭi, ĭtum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at klappre el. knittre, at brage el. knage el. rasle; – ∾ foris, (knarker), Plaut.; ogs. at brænde knittrende, Prop., Ovid.; crepare sonabile sistrum, (klinger), id.; digiti crepantia signa, Martial.; (cf. id. 14. 119, und. frgd.); men crepare f. pedere, Martial.; hvf. atter comisk om Dørens Knarken, Plaut. Poen. 3, 2, 33; — b) „bef" ogs. „poet.": at brage el. knage ved at brydes; vid. Virg. Aen. 5, 206; — II) act.; A) „egenl.": ligesom at udbruse el. udlarme; larmende at lade tone; – Et manibus faustos ter crepuere sonos, Prop. 3, 10, 4; cf. Hor. Od. 2, 17, 26; men ∾ aureolos, (lade klinge, d. e. at tælle dem), Martial. 5, 19; — B) „overf.": med megen Ophævelse at føre i Munden; at giøre megen Larm el. Støi derover; – neque leges crepo, (praler ikke med min Lovkundskab), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 56; cf. Hor. Od. 1, 18, 5, o. id. Ep. 1, 7, 84, oftere; men Lucr. 2, 1171: Et crepat ··· ut (hvorledes) etc.

*crĕpŭlus, 3: tonende el. larmende, Sidon.; o. — crĕpundia, orum, n.: klapprende Legetøi, (som Rangle, odl.), tiente hos Comikerne til Gienkiendelse af udsatte Børn; vid. Plaut. Rud. 4, 4, 110, flgd., o. Ter. Heaut. 4, 1, 37, oftere; – nævnes ogs. med Hensyn paa den spæde Barndom; vid. Plin. 11, 112, o. Cic. Brut. 91; – ogs. etslags Amulet, Appul.; — 2) klapprende musikalske Instrumenter, Justin. 30, 1; — [crepo].

crĕpusci, orum, m., i. e. crepusculo nati; vid. Varr. L. L. 6, 2. — crĕpuscŭlascens, tis, adj., mørknende, i Mørkningen; ∾ hora, Sidon.; af — crepuscŭlum, i, n., [creper]; oprdl.: Dæmring el. dunkel Lysning, Varr.; df. sædv.: Aftendæmring, Skumring el. Mørkning, (opp. diluculum), Plaut., Ovid., Colum., Plin., o. A.; — 2) df. ogs. „alm." f. Dunkelhed; per opaca crepuscula etc., Ovid. Met. 14, 122.

Cres, etis, f. und. 1. Creta. — crescentia, ae, f.: Tiltagen el. Tilvæxt; in pl.: ∾ dierum, (opp. brevitates), Vitruv.; af — cresco, crēvi, crētum, 3, v. n., inch. af 1. creo; I) oprdl. om det, som ikke før var til: at opstaae el. fremstaae, at blive til el. fødes; (dog i denne Bem. alene sield. o. oftest „poet."); – vid. Lucr. 6, 527, o. id. 1, 868; s. ogs. id. 4, 1210, o. Varr. R. R. 3, 1; – oftest in partic. perf. c. abl., el. m. ab: opstaaen el. udsprungen deraf el. derfra; – mortali semine cretus, Ovid. Met. 15, 706; ligel Amyntore cretus, (hans Søn), ibd. 8, 307; cf. Virg. Aen. 9, 672; men ibd. 4, 191: Trojano a sanguine cretus; cf. Ovid. Met. 4, 607; — B) „overf.", Ingens hic terris crescit labor, Sil. 3, 75; — II) oftere om det allerede Tilværende: at komme frem el. i Veiret, at voxe til, at tiltage; A) „egenl."; – ∾ fruges, arbusta, animantes, Lucr. 1, 808; cf. Cic. Div. 2, 14; men in cujus domo creverat, (var voxen op), Suet. Oth. 1; cf. Ovid. Met. 2, 643; – creverat Liger ex nivibus, Caes.; cf. Lucr. 6, 737; – In frondem crines, in ramos brachia crescunt, (voxe ud el. forvandles dertil), Ovid. Met. 1, 550; ∾ in immensum, id., in latitudinem, Colum.; — b) „bef." ogs. at tiltage i Antal, odl.; vid. Cic. Sest. 32; adhuc crescentibus annis etc., Ovid. A. A. 1, 61; — B) „fig.": at tiltage, at vinde i Styrke el. Omfang el. Anseelse; a) om Begreber; – ∾ opes Lacedaemoniorum, (opp. senescere opes Atheniensium), Nep. Alcib. 5; cf. Sall. Jug. 14, ogs. id. Catil. 39; men Liv. 4, 2: cujus rei praemium sit in civitate, eam maximis semper auctibus crescere; men id. 2, 14: a mitiore crevisse principio etc.; cf. Quintil. 8, prooem.; men om Jamben: ∾ a brevibus in longas, id.; – ∾ animus laude, id.; — b) om Personer; vid. Cic. R. Am. 30; ∾ ex invidia senatoria, id. Cluent. 28; ligel. ∾ de uno isto, de multis, id. Verr. 5, 67; – ogs. absol.; vid.

Liv. 1, 46; ligel. Senec. Ep. 34: cresco et exsulto etc.: — not.: infin. sync. cresse, f. crevisse, Lucr. 3, 683.

Cresius, 3, Cressa, ae, o. Cressius, 3, f. und. flgd. — 1. Crēta, ae, ogf. Crēte, es, f., Κρήτη: bekiendt Ø i Middelhavet, (hod. Candia); vid. Mel. 2, 7, o. Plin. 4, 20; - Creta Jovis magni etc., Virg. Aen. 3, 104; Crete centum digesta per urbes, (ἑκατόμπολις), Ovid. Her. 10, 67; cf. Cic. Flacc. 13, Hor. Od. 3, 27, 34, o. A.; — B) df. 1) Cres, ētis, (o. ētos), m., o. Cressa, ae, f., Κρής, Κρῆσσα, som adj.: cretisk; som subst.: Creter el. Cretenser, etc.; a) som m.; - ∾ Epimenides, Cic. Div. 1, 18; pl. Cretes, um, id., Ovid. acc.; Cretas, Caes., o. A.; — b) fem.; ∾ pharetra, Virg.; ∾ nota, (cretisk Mærke el. Kridtmærke), Hor. Od. 1, 36, 10; ∾ herbae, Prop. 2, 1, 61, (som helbredende, rimel. f. dictamnus); ∾ bos, id. 4, 7, 57, (i. e. Pasiphaë); - men subst. Cressa, Ovid. Am. 1, 7, 16, (f. Ariadne); men id. A. A. 1, 327, (f. Aërope); — not.: Biform af Cressa er Crētis, idis, f.: Creterinde, Ovid. Fast. 3, 444; — 2) Crēsius, (ogf. Cressius), 3, Κρήσιος: cretisk, nemora, Virg., prodigia, id. Aen. 8, 295, (i. e. taurus, f. nedenf.), regna, Ovid.; — 3) Crētaeus, 3: cretisk, Ida, Ovid., Virg., taurus, Ovid. Met. 7, 434, (blev af Neptunus skienket til Minos, og ødelagde sildigere Egnen omkring Marathon i Attika), - men subst. Cretaeus, Prop. 2, 25, 29, (f. und. Epimenides), inc.; — not.: Biformen Cretānus, 3: cretisk, Plaut. Curc. 3, 73, er rimel. alene comisk; — 4) Crētensis, e: cretisk, judex, Cic., Juppiter, id. N. D. 3, 21; - ∾ sagittarii, Liv. 37, 21; - ogf. subst. Cretenses, ium, m.: Creterne el. Cretenserne, Nep., Liv., o. A.; — 5) Crēticus, 3: cretisk, mare, Hor., vinum, Plin.; ∾ labyrinthus, id. 36, 19; - men ∾ pes, Versfoden: amphimacer; men ∾ versus, (som bestaaer af disse Fødder), Diomed., o. A.; — not.: Crēticus, i, m., som Tilnavn til Creta's Overvinder Qu. Metellus, Flor. 3, 7 o. 8, Cic. Flacc. 13, o. A.; — b) ogf. er cretica, ae, f.: en Benævnelse paa Planten clematitis, Plin. 25, 54; - ogf. er cretice, es, f., en Benævnelse paa Værten hibiscus, Appul.; — not.: Cretis, idis, f., f. ovenf. und. Cres, Cressa.

2. crēta, ae, f., [oprdl. adj. af 1. Creta], (sc. terra): cretisk Jord, d. e. Kridt el. Kride el. anden lignende Lerart, Plin. 35, 57; - brugtes navnl. til at give Klæder en hvid Farve, Plaut. Aul. 4, 9, 6, Hor. Epod. 12, 10, Martial.; anvendtes ogf. til Segl el. Forsegling, Cic. Flacc. 16, til Aftegning af Maalet paa Væddeløbsbanen, Plin. 8, 65, til Forfærdigelse af Lerkar, Colum.; ∾ fossicia, Mergeljord el. Mergel, Varr.; — II) „overf." fra den hvide Farve: hvad der er gunstigt el. behageligt, (opp. carbo); vid. Hor. Sat. 2, 3, 246, ogf. Pers. 5, 108; cf. Plaut. Poen. 5, 2, o. flgd.

crētāceus, 3, [2. creta]: kridtagtig, siligo, Plin. 18, 20. — Cretaeus, 3, o. Cretanus, i, f. und. 1. Creta. — *crētārius, 3: hørende til Kridt el. Kride, ars, Inscr.; — b) df. subst. cretaria, ae, f., (sc. taberna: hvor Kride sælges), Varr.; o. — crētātus, 3: hvidgiort el. bestrøgen med Kride, fasciae, Cic. Att. 2, 3, pedes, Plin. 35, 58; ∾ bos, (som er smykket til at offres), Juvenal. 10, 66; - df. ogf. „poet." f. pyntet, Martial. 2, 41; - df. ogf. „overf.": ∾ ambitio (candidatorum, naar de neml. i toga candida gik omkring, for at anbefale sig til Æresposter), Pers. 5, 117; — [2. creta].

Crētensis, e, f. und. 1. Creta. — crētĕus, 3, [2. creta]: som er giort af Kride el. af Ler, persona, Lucr. 4, 298. — Crētheus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m.: Broder af Athamas, Fader til Æson og Pelias; — B) df. 1) Crēthēius, 3, proles, (i. e. Jason), Val. Fl.; o. — 2) Crēthīdes, ae, m., (i. e. Jason), id. — crethmos, i, f., κρῆθμον: Søfennikel, (crithmum maritimum L.), Plin. 26, 50.

cretica, ae, o. cretice, es, f., f. und. Creticus, 3, und. 1. Creta. — crētĭfŏdīna, ae, f., [2. creta]: Kridtgrube el. Lergrube, Dig. — crētio, onis, f., [cerno]; i Retssproget: Erklæring angaaende Tiltrædelsen af en Arv, Cic. d. Or. 1, 22, oftere; — 2) „meton." ogf. Arven selv; men alene „overf."; vid. Plin. 2, 24. — Crētis, idis, f.: Creterinde; f. und. 1. Creta.

crētōsus, 3, [2. creta]: fuld af Kride, locus, Cato, Plin., terra, id., Varr.; cf. Ovid. Met. 7, 463. — crētŭla, ae, f., demin. af 2. creta: hvid Signetjord, Cic. Verr. 4, 26, Plin. — crētūra, ae, f., [cerno]: det Frasigtede el. Affondrede, Avnerne, Pallad. — 1. crētus, 3: siet el. affondret: partic. af cerno. — 2. crētus, 3: opstaaen el. avlet: partic. af cresco.

Crĕūsa, ae, f., Κρέουσα; 1) Datter af Kong Creon i Corinthen; om hendes fordærvelige Forbindelse med Jason - f. Senec. Med. 571 flgd., o. Hygin. Fab. 25 flgd., ogf. Hor. Epod. 5, 65; cf. Ovid. Ib. 606, o. Plin. 2, 109; — 2) Datter af K. Priamus og Gemalinde af Æneas, Virg. Aen. 2, 738; — not.: ogf. er Crĕūsa: By med Havn i Boeotien; vid. Liv. 36, 31, oftere; - heder ogf. Creusis, ĭdis, Κρεῦσις, Mela 2, 3. — Creusis, idis, f., f. und. frgd.: not.

crībello, (avi), atum, 1, v. a.: giennemsier, Pallad.; af — crībellum, i, n., demin. af cribrum: lidet Saald, Pallad. — *crībrārius, 3: af et Saald, alica, (sældet el. sigtet), Plin.; o. — crībro, avi, atum, 1, v. a.: sælder el. sigter el. sier, Colum., Plin.; af — crībrum, i, n., [cerno]: Saald el. Sigte el. Si; - ∾ pollinarium, Plaut., farinarium, Cat., ruderarium, Appul.; cf. Pers. 3, 112; — 2) df. ogf.; a) som comisk Skældsord: o carnificum cribrum, (hvis Skind er hullet som en Si), Plaut. Most. 1, 1, 52; — b) som Ordsprog: imbrem in cribrum gerere, (arbeide forgæves), id. Pseud. 1, 1, 100.

crīmen, ĭnis, n., [ctr. f. cernimen af cerno]; oprdl.: Dommerens Afgiørelse el. Kiendelse; df. ligesom κρίμα, „overf.": hvad der underkastes en saadan Kiendelse, navnl. med Hensyn: dels paa Klageren, dels paa den Anklagede; df. 1) subjectivt; A) „alm.": Beskyldning, Anklage, Bebreidelse; (ogf. undert. f. falsum crimen: ugrundet el. ubeføiet Dadel el. Krænkelse); - respondere criminibus, Cic. Planc. 2; cf. id. R. Am. 26, ogf. Nep. Ep. 7, id. Them. 8, o. Sall. Catil. 33; - sermones pleni criminum in patres, Liv. 6, 14; crimen sceleris maximi fingi, Cic. Coel. 23; in crimen venire, Ter.; men Cic. Verr. 5, 29: sciebas, tibi crimini datum iri, (at deraf vilde opstaae en Beskyldning imod dig); esse in crimine, (blive beskyldt), id.; intendere crimen in aliquem, Liv. 9, 26; crimen propulsare, defendere, (afvende), Cic. Sull. 4, repellere, transferre, Quintil.; - endel. „poet.": sere crimina belli, (udstrø Paaskud dertil), Virg. Aen. 7, 349; — B) „meton.", (abstr. pr. concret.): Gienstanden for en Bebreidelse; Perpetuae crimen posteritatis eris, Ovid. Trist. 4, 9, 26; — II) objectivt: den anklagede Brøde el. Forseelse; A) „egenl."; 1) „alm."; - quo enim illi crimine peccatoque perierunt? Cic. Coel. 30; cf. ibd. 25; men carendum non solum crimine turpitudinis, versum etiam suspicione, Quintil.; ∾ deprehensum, Suet. Ner. 34; Hoc si crimen erit, crimen amoris erit, Propert. 3, 23, 26; cf. ibd. 21, 2, ogf. Ovid. Met. 1, 483, oftere; - crimina et innoxios discernere, vid. Tac. Ann. 1, 55; — 2) „bef." ogf.; a) „poet.": Ægteskabsbrud; vid. Ovid. Met. 9, 24, Sil., o. A.; — b) „overf." ogf. om Ting: Feil, Mangel derved; crimina brassicae sunt etc., Plin. 20, 35; — B) „meton.": den Gienstand, som forestiller en Feil el. Brøde; - Tum paries nullo crimine pictus erat, Propert.; cf. Ovid. Met. 6, 131, o. ibd. 9, 566; — b) ligesom vort: Skyld: som er Aarsag til en Forbrydelse el. til en Ulykke; vid. Virg. Aen. 12, 600, o. Propert. 1, 11, fin.

crīmĭnālis, e, [crimen]: hørende til en Forbry-

delse, causa, (Criminalsag), Cod. Just.; — df. adv. crīmĭnālĭter; ∾ agi furti, Dig. — crīmĭnātio, onis, f.: Anklage el. Beskyldning, Cic. R. Com. 13; cf. Liv. 1, 54, o. A.; – ogs. in pl.; criminationes repellere, Cic.; cf. Liv. 7, 5, Suet. Caes. 55, o. A.; o. — crīmĭnātor, oris, m.: en Anklager; ∾ meus, Plaut. Bacch. 4, 7, 28; men ∾ in alios, (opp. sui obtegens), Tac. Ann. 4, 1; — [criminor].

crīmĭno, are, Biform til criminor: beskylder; a) som act., Plaut. Pseud. 1, 5, 78; — b) som pass. c. inf.; – Sullanas res defendere criminor, Cic. Agr. 3, 4, (vid. Orell.); men absol.: qui falso criminat, Enn. ap. Non. — crīmĭnor, atus sum, 1, v. dep. a., [crimen]; 1) med Personsobject: anklager el. beskylder, nedsætter el. krænker; vid. Ter. Eun. 5, 2, 16, o. Cic. Off. 3, 20; ligel. ∾ alios apud populum, Liv.; ∾ patres, id. 31, 6; — 2) m. Tingsobject: klager derover, giør (nogen) en Brøde deraf, anklager; vid. Cic. Mil. 5; ∾ nescio quid de illa tribu, id. Planc. 16; cf. Plin. Ep. 6, 12; – ogs. m. acc. c. inf.; (amicitiam) a me violatam criminatus es, Cic. Phil. 2, 1; cf. id. R. Am. 15; — 3) absol.: beskylder, anklager; ut illi criminantur, Sall. frgm.; Tiberio criminante, Suet. Calig. 7.

crīmĭnōse, adv.: paa en beskyldende Maade, dicere, Cic. R. Am. 20, interrogare, Liv. 38, 43; cf. Sall. Jug. 64; – compar.: ∾ dicere, Cic. Brut. 34; superl.: ∾ insectari, Suet. Tib. 53; af — crīmĭnōsus, 3, [crimen]: fuld af Beskyldning el. Krænkelser, alicui, (imod nogen), Cic. Planc. 2, in aliquem, id. Sull. 13; ligel. ∾ orationes in patres, Liv.; ∾ jambi, Hor.; – compar.: ∾ oratio, Auct. ad Her. 4, 40; superl.: ∾ liber, Suet. Caes. 75; — b) ogs. „overf." paa Taleren: ille autem acerbus, criminosus, etc., Cic. Cluent. 34. — Crīmīsus, (-issus), i, m.: Flod paa Vestkysten af Sicilien, Virg. Aen. 5, 38, Nep. Timol. 2.

crīnālis, e, [crinis]: hørende til Haaret, vitta, Virg., Ovid., aurum, Virg., acus, (Haarnaal), Appul.; (ogs. absol.: crinale, Ovid. Met. 5, 53); men id. Hal. 30: ∾ corpore polypus, (hvis Fangere el. Arme ligne Haar). — crīnĭger, a, um, [crinis, gero]: haarbærende el. langhaaret, Lucan., inc. — crīnĭnus, 3, κρίνινος: tilberedet af Lilier, unguentum, Dig.

crīnio, (ivi), ītum, 4, v. a., [crinis]: forsyner med Haar, men som v. fin. alene in pass., o. „overf." paa Planter og Træer; – frondibus annuis Crinitur arbos, Stat.; cf. id. Theb. 4, 217; – oftest in partic. perf. crīnītus, 3: behaaret; sædv. langhaaret el. langlokket; a) „egenl."; ∾ Apollo, Enn. ap. Cic. Acad. 2, 28; men crinitum anguibus (os Gorgonis), Cic. Verr. 4, 56; ∾ turbae (puerorum), Martial. 12, 49; — b) „overf."; ∾ galea etc., Virg. Aen. 7, 785; ∾ stella: Haarstierne, Halestierne, Comet, Suet. Caes. 88, oftere; ∾ concha, Plin.; cf. id. 11, 44.

crīnis, is, m., [besl. m. cerno, creo, cresco, vid. Doederl.]: Haaret (som Udvært paa Legemet); navnl. Hovedhaaret; – vid. Cic. Verr. 3, 33: haec in crines etc.; men passis crinibus, Caes.; cf. Liv. 1, 13; ∾ compti, Hor. Od. 4, 9, 14, oftere, o. Virg. Aen. 1, 480; auro crinem innectere, Ovid.; ∾ sparsus, id.; — II) „meton.", ifølge Gienstandens Lighed; A) om Cometernes Haar el. Hale, Virg., Ovid., Plin.; f. ogs. crinitus, und. crinio; — b) om Polypens Arme el. Fangere, Plin. 9, 46. — crīnītus, 3, f. und. crinio. — crīnon, i, n., κρίνον: Lilie, Plin. 21, 11.

crīsĭmus, 3, κρίσιμος: afgiørende el. critisk (i Sygdomme), dies, Coel. Aur. — crĭsis, is, f., κρίσις: Afgiørelse el. Udslag (i Sygdomme); – df. „overf.": eandem crisin habere, (have samme Beskaffenhed), Senec. Ep. 83.

crispĭcans, tis, partic. act. af inus. crispico, [crispus]: krusende; crispicans mare ventus, Gell. 18, 11. — crispĭsulcans, tis, adj. partic., [crispus, sulco]: i Slyngninger giennemfurende el. krydsende; ∾ igneum fulmen, poët. ap. Cic. Top. 16. — crispĭtūdo, inis, f., [crispus]: zittrende Bevægelse, lumborum, Arnob.

crispo, (avi), atum, 1, v. a. o. n., [crispus]; I) act.: kruser, giør kruset, capillum, Plin.; — B) oftere „overf."; a) giør ujævn el. besætter el. bestrøer dermed; – ∾ tellurem apio, Colum. (poët.), 10, 166; cf. Stat. Theb. 8, 568; — b) sætter i zittrende Bevægelse, svinger, hastilia, Virg. Aen. 12, 165; crispata buxus, Claudian.; — II) som neutr., men alene in partic. praes. crispans, tis; a) kruset, rynket, ujævn; ∾ buxus, Plin. 16, 28; ∾ nasus, Pers. 3, 87; — b) zittrende el. bævende; crispante aedificiorum crepitu, (neml. i Jordskiælv), Plin. 2, 84.

crispŭlus, 3, demin.: noget kruset; df. sædv. med kruset el. krøllet Haar, Senec., Martial.; — 2) sild. ogs. „overf.": kunstlet, odl.; – quid crispulum in oratione, Fronto; af — crispus, 3, [efter Doederl. besl. m. crinis, crista, cresco]; oprdl. om Haaret (hos Mennesker og Dyr): krøllet el. kruset; – ∾ cincinni, Plaut.; compar.: ∾ jubae (leonis), Plin.; – df. om Personer: med kruset el. krøllet Hovedhaar, Plaut. Rud. 1, 2, 37, Ter.; – men sild. „alleg.": ∾ agmen orationis, (fordreiet el. forkunstlet), Gell. 1, 4; — b) df. ogs. navnl. om Væxterne: ujævn, krøllet, rynket, skrumpen, brassica, Cato; ∾ frondis apium, id.; – acer montanum crispius duriusque, Plin.; superl.: ∾ folium lactucae, Colum.; — II) „fig.": i zittrende Bevægelse, zittrende; – linguae hiulcae jactu crispo fulgere, Pacuv. ap. Non.; ∾ pecten, Juvenal. 6, 383, (i. e. plectrum); — not.: Crispus: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes den berømte Historieskriver: C. Sallustius Crispus.

Crissa, ae, f.: By i Phocis, (hod. Salona); — df. adj. Crissaeus, 3, sinus, Plin. 4, 4. — crisso, avi, 1, v. n.: at bevæge Hofterne hid og did, Lucil. ap. Non., Juvenal., o. A.

crista, ae, f., [rimel. besl. m. cresco o. crinis]: Fiederbusk el. Fiedertop paa visse Fugles Hovede, navnl. paa Hanens, Varr., Plin., paa Hærfuglens, id.; – men crista praesignis (draco), vid. Ovid. Met. 7, 150; dog cf. Plin. 11, 44; – som Ordsprog mærkes Juvenal. 4, 70: illi surgunt cristae, (hin bilder sig noget ind); — II) „overf."; a) cristae foliorum, Plin. 22, 43; — b) Hielmbusk, Lucr., Liv. 10, 39, Virg. Aen. 3, 468, oftere; — c) rimel. ogs. om visse Haar paa d. menneskelige Legeme, Juvenal.; df. — cristātus, 3; 1) „egenl.": forsynet med en Fiedertop el. Fiederbusk, ales, Ovid.; cf. id. Met. 11, 597; ∾ aves, (i. e. galli), Martial.; ∾ draco, Ovid., Plin.; f. und. frgd.; — II) „overf.": forsynet med en Hielmbusk, galeae, Liv.; men „poet.": ∾ Achilles, Virg. Aen. 1, 468; cf. Ovid. Met. 8, 25: ∾ cassis pennis; df. — cristŭla, ae, f., demin.: liden Fiederbusk, Colum.

crĭtae, arum, m., κριταί: Dommere (hos Hebræerne), Tertull. — crīthŏlŏgia, ae, f., κριθολογία: Byggets Indsamling, Cod. Just. — Crĭtias, ae, m.; 1) Navnet paa en af de 30 Tyranner i Athenen, Cic., Nep.; — 2) Navnet paa en Billedhugger, Plin. — crĭtĭcus, 3, κριτικός: hørende til en Dom el. Afgiørelse; df. I) som adj. (i Lægesproget): afgiørende, critisk, Augustin.; — II) som subst.: Kunstdommer el. Critiker, Cic. Fam. 9, 10, Quintil., Hor. Ep. 2, 1, 51. — Crĭto, ōnis, m., Κρίτων: Discipel og Ven af Socrates, Cic. Tusc. 1, 43. — Crĭtŏlāus, i, m.: peripatetisk Philosoph; vid. Cic. d. Or. 2, 27; — not.: ogs. Navnet paa en achæisk General, Cic. N. D. 3, 38, Flor. 2, 16.

crocallis, idis, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — *crŏcātus, 3: safrangul, semen, Plin., vestis, Fronto; o. — crŏcĕus, 3; I) „alm.": hørende til Safran, af el. med Safran, odores, Virg.;

men ∾ tinctus, (Safransaus), Plin.; — 2) „bes.": safranfarvet, safrangul, guldgul, flores, Virg., acanthus, id., chlamys, id.; — [crocus].

crŏcias, ae, m., κροκίας: etslags ubekiendt, safranfarvet Ædelsten, Plin. 37, 73. — crŏcĭdismus, i, m., κροκιδισμός, ligesom carphologia: Fnugsamling, (som Gestus af dødsyge Mennesker), Coel. Aur. — crŏcĭnus, 3, κρόκινος: hørende til Saffran, semen, Plin., unguentum, Cels.; men ∾ tunica, (saffranfarvet), Catull.; — 2) som subst. crocinum, i, n., (sc. oleum), Saffranolie, Prop. 3, 10, 22; - ogs. som Keleord, Plaut. Curc. 1, 2, 7. — crōcio, ire, v. n., κρώζω: at skrige som en Ravn, Plaut. Aul. 4, 3, 2, Appul. — crŏcis, ĭdis, f., κροκίς: etslags ubekiendt Plante, Plin. 24, 102. — crōcĭto, are, v. n., intens. af crocio: at skrige høit el. stærkt; ∾ corvus, Auct. Carm. d. Philom. 28.

crŏcŏdīlēa, ae, f., κροκοδειλέα: Krokodilskarn, (som Lægemiddel), Plin. 28, 28. — crŏcŏdīlīna, ae, f., κροκοδειλίνη, (ligesom ceratina): etslags falsk Slutningsmaade; vid. Quintil. 1, 10, 5. — crŏcŏdīlion, i, n., κροκοδείλιον: etslags Plante, (benævnt efter dens hvasse Stilk), Plin. 27, 41. — crŏcŏdīlus, i, m., κροκόδειλος: Krokodilen; vid. Plin. 8, 37, oftere, Cic. N. D. 2, 48, Senec. Qu. N. 4, 2.

crŏcŏmagma, ătis, n., κροκόμαγμα: den trææagtige Rest af den til Olie beredte Safran, Plin. 21, 82. — crŏcōta, ae, f., (sc. vestis), (ὁ κροκωτός, sc. χιτών): safranfarvet Pragtklædning for Damer, Naev. ap. Non., Appul., Pseud. Cic. Harusp. 21; df. — crŏcōtārius, 3: som forfærdiger slige Pragtklædninger; ∾ infectores, Plaut. Aul. 3, 5, 47. — crŏcotta, el. crocuta, ae, m., κροκόττας: ubekiendt vildt Dyr i Æthiopien, Plin. 8, 30 o. 45; efter nogle: Hyænen. — crŏcōtŭla, ae, f., demin. af crocota, Plaut. Epid. 2, 2, 47, Virg. Catal. 5, 21.

crŏcum, i, n.: Biform af flgd., Plin. 21, 17, o. A. — crŏcus, i, m., (ogs. f., Appul.), κρόκος: Safran, rubens, Virg. Ge. 4, 182; ogs. in pl., Ovid., Prudent., Juvenal.; - df. ogs. etslags Essens el. Olie, der brugtes til at udbrede Vellugt, navnl. i Theatret; vid. Hor. Ep. 2, 1, 79; - om anden Brug af denne Essens til Haaret, til Madens Krydring, osv.: vid. Plin. 21, 17, Senec. Ep. 90, o. A.; s. ogs. Cilix o. Cilissa, ss. ll.; — not.: personificeret er Crocus: en Yngling, der blev forvandlet til en Safranbusk; vid. Ovid. Met. 4, 283, o. Plin. 16, 63; — II) „meton."; A) Safranfarven, Virg. Aen. 9, 614, o. Lucr. 6, 1187; — B) de gule Støvtraade paa forskiellige Blomster, Plin. 21, 11. — crocuta, ae, s. und. crocotta.

Croesus, i, m., Κροῖσος: en ved sin Rigdom navnkundig Konge af Lydien; vid. Prop. 2, 20, 23, o. Juvenal. 10, 274; - df. appellativt: den Rige, en Rigmand; (opp. Irus, s. und. dette Ord); vid. Ovid. Trist. 3, 7, 42; - ogs. in pl.: quum tot Croesos viceris, Martial. 11, 5.

Crommyu acris, idis, f., Κρομμύου ἄκρα: Forbierg paa Cyperen, Cass. ap. Cic. Fam. 12, 13. — Crŏmyon, ōnis, m.: Sted i Megaris, hvor Theseus nedlagde hint Vildsvin; vid. Ovid. Met. 7. 435; s. ogs. Plin. 4, 11. — Crŏnia, orum, n., τὰ Κρόνια: Saturnusfesten i Grækenland, navnl. i Athenen; vid. L. Att. ap. Macrob. — Crŏnius, 3; df. Cronium mare, Plin. 4, 27 o. 30: Ishavet.

crŏtălia, orum, n., τὰ κροτάλια: et af flere Perler sammensat klapprende Ørensmykke, Petron. Sat. 67, Plin. 9, 56. — crŏtălistria, ae, f., [κροταλίζω]: Castagnetdandserinde, Prop. 4, 8, 39; — df. „poet. overf.": den klapprende Stork, P. Syrus ap. Petron. Sat. 55. — crŏtălum, i, n., κρόταλον: Klappreblik el. Castagnette, hvormed man ledsagede kaade el. yppige Dandse, Cic. Pis. 9, o. Virg. Cop., in. — crŏtăphus, (-os), i, m., κρόταφος; oprdl.: Tindingen; df. hos Coel. Aur.: Smerte i Tindingerne.

Crŏto, (Croton, Sil.), ōnis, comm., (acc. Crotonam, Justin. 4; hod. Crotone): By paa Østkysten af d. Bruttiske, Mela, Plin. 3, 15, Liv., o. A.; — B) df. 1) Crŏtōniātes, ae, m.: en Crotoniat, Alcmaeo, Cic. N. D. 1, 11; oftere in pl., vid. Liv. 24, 3; — 2) Crŏtōniensis, is, m.: = frgd.; ∾ Milo, Plin. 37, 54, Gell.; in pl., Plin. 3, 10, Justin.: Indvaanerne af Croton. — Crŏtŏpiădes, ae, m., Κροτωπιάδης: den Crotopiade, d. e. Linus, (hvis Moder Psamathe var Datter af Argiverkongen Crotopus), Ovid. Ib. 482. — Crŏtos, i, m., Κρότος: Stiernebilledet: Skytten, (sædv. sagittarius), Colum.; ogs. Croton, Hygin. Fab. 224, inc.

†crŭciābĭlis, e, [crucio]: qvalfuld, pinefuld, exitus, Gell., mors, Arnob.; df. — crŭciābĭlĭtas, atis, f.: Qval, Pine, Marter; in pl., Plaut. Cist. 2, 1, 3; o. — crŭciābĭlĭter, adv.: paa en qvalfuld Maade, accipere, Plaut.; ∾ interfecti, (under Pinsler), Auct. B. Afr. 46.

*crŭciābundus, 3, ligesom crucians: qvælende, martrende, Cyprian.; — crŭciāmen, ĭnis, n.: Qval, Pine, Marter, Prudent.; o. — crŭciāmentum, i, n.: = frgd.; sædv. in pl.; Plaut. Capt. 5, 4, 2, o. Cic. Phil. 11, 4; — [crucio]. — crŭciārius, 3, [crux]: hørende til Korset; df. „overf.": qvalfuld, exitus, Tertull.; — 2) df. subst. crŭciārius, i, m.: som hænger paa Korset el. i Galgen, Petron., Senec.; — b) som Skældsord: Galgefugl, Appul., Amm.

*crŭciātor, oris, m.: som qvæler el. martrer, en Bøddel, Arnob.; o. — crŭciātus, us, m.: Qval, Pine, Marter; navnl. ogs. qvalfuld Død el. Henrettelse; - omnes animi cruciatus et corporis, Cic.; cives R. morte, cruciatu, cruce afficere, id. Verr. 1, 4; in cruciatum dari, (underkastes pinligt Forhør), id. R. Am. 41; cf. Suet. Galb. 10; - comisk er: abi el. i in malum cruciatum! Plaut.; — [crucio]. — crŭcĭfer, i, n., [crux, fero]: Korsbæreren, Prudent. — crucifigo, crucifixus, skrives rigtigere adskilt: cruci figo, etc. — crŭcĭfixor, oris, m., [crux, figo]: som korsfæster, Paul. Nol.

crŭcio, avi, atum, 1, v. a., [crux]; I) oprdl.: korsfæster, (men alene eccl.); — II) „alm.": qvæler el. martrer, piner el. plager; A) legemligen el. paa Legemet; vid. Cic. Fin. 2, 20; cf. Liv. 29, 18, o. Ovid. Met. 2, 651; — b) „overf.": terra ferro, ligno, igne ... cruciatur, Plin. 2, 63; — B) aandigen el. paa Sielen; 1) act.; nimis graviter cruciat adolescentulum etc., Ter. Heaut. 5, 5, in.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 78; men officii me deliberatio cruciat, etc., Cic. Att. 8, 15; cf. Hor. Sat. 1, 2, 22; — 2) som med.: crucior, men alene hos Plaut. o. Ter.: harmes, ærgrer mig; absol., el. m. flgd. acc. c. inf.; - crucior miser, Ter. Andr. 5, 2, 10; cf. id. Heaut. 4, 2, 6; men Plaut. Mil. gl. 4, 8, 11, ogs. m. tilføiet acc. comm.: Istuc crucior etc., (derover). — crŭcĭsălus, i, m., [crux, salio]: der ligesom springer i Ulykken, (comisk formet af Chrysalus), Plaut. Bacch. 2, 3, 128.

crudāria vena argenti, (som findes i Nærheden af Overfladen), Plin. 33, 31. — crūdēlis, e, [crudus]: ligesom moralsk raa el. haard; df. 1) om Personer og personlige Begreber: haard, ubarmhiertig, grusom; vid. Lucr. 3, 72, o. Cic. d. Or. 2, 48; men gratuito malus atque crudelis, (endog uden at have Nytte deraf), Sall. Catil. 16; cf. Hor. Ep. 1, 17, 61: crudeles, tollite claudum, (I grusomme)! - „poet." ogs. c. dat.; Sed non Neptunus tanto crudelis amori, Prop. 2, 20, 45; - compar., Hor. Sat. 2, 8, 61; superl., Sall. Catil. 52; — 2) om Ting og om Begreber: haard, grusom, frækkelig, fordærvelig; - ∾ et exitiosum bellum, Cic.; ∾ facinora, Sall.; cf. id. Catil. 51; ∾ poenae, Ovid., Virg.; ogs. absol. m. flgd. inf.; crudele,

suos addicere amores, Ovid. Met. 1, 617; – compar.: ∾ ignis, Catull., janua, Prop.; quid crudelius, quam etc., Quintil.; superl.: ∾ nomen tyranni, Nep. Dion. 1; ∾ caedes, Suet.; — not.: „poet." findes ogſ. neutr. crudele, f. crudeliter, Stat., Claudian.

*crūdēlĭtas, atis, f.: moralſk Haardhed; df. Gruſomhed, Ubarmhiertighed, erga nobiles, Nep. Alcib. 4; – exercere crudelitatem in aliquo, Cic. Phil. 11, 3; ∾ est inclinatio ad asperiora, Senec.; o. — crūdēlĭter, adv.: moralſk haardt; df. gruſomt el. ubarmhiertigen; – ∾ et regie facere, Cic. Catil. 1, 12; cf. ibd. 4, 5, ogſ. Caes. B. G. 7, 38, o. A.; – compar.: ∾ interficere, Caes., perire, Cic.; men „poet.", vid. Ovid. Met. 3, 442; superl.: ∾ se gerere, Nep. Eum. 6; cf. Caes. B. C. 1, 2; — [crudelis].

*crūdesco, dŭi, 3, v. n.: at blive raaere el. værre i ſit Slags, om Saar, om Sygdomme, odl.; – vid. Virg. Ge. 3, 505; men id. Aen. 7, 788: effuso crudescunt sanguine pugnae; — 2) ogſ. „overf." om en Lidenſkab, om et Oprør, odl.; crudescente ira, Justin.; ∾ seditio, Tac.; o. — crūdĭtas, atis, f.; oprdl.: Ufordøielighed; df. „meton."; 1) (ſom effectus pro causa): Mavens Overvældelſe el. Fordærvelſe; vid. Cic. d. Senect. 13, o. id. Fam. 9, 18; — b) „overf." om Planterne: Overflødighed af Næringsſafter, Plin. 17, 36; — 2) (abstr. pr. concr.): de ufordøiede Spiſer; cruditatem laconicis excoquere, Colum.; cf. Plin. 26, 25; — [crudus]. — crūdĭtātio, onis, f.: Mavens Overvældelſe el. Fordærvelſe, Coel. Aur.; af — crūdĭto, are, v. n., [crudus]: at have en fordærvet Mave, Tertull.

crūdus, 3, [ctr. f. cruidus, af cruor]; I) „egenl."; A) „alm.": blodig el. blødende; – crudum adhuc vulnus etc., Plin. Ep. 5, 16; cf. Ovid. Trist. 3, 11, 19; ∾ bos, Hor. Epod. 8, 6; — B) „beſ." om Spiſerne: raa el. ukogt; vid. Plaut. Aul. 3, 2, 15; ∾ exta, Liv. 29, 27; ∾ carnem mandere, Suet. Ner. 27; – ogſ. om den ufordøiede Spiſe, vid. Juvenal. 1, 143; – df. „alleg.": lectio non cruda (ikke ufordøiet) etc., Quintil. 10, 1, 19; men crudum ructare, Cels.; – ∾ alvus, (hvori Spiſerne endnu ligge ufordøiede), Cato; — B) df. navnl. om en Perſon: ſom lider af ſlet Fordøielſe, ſom har en fordærvet Mave; vid. Cic. Fin. 2, 8; cf. id. Cluent. 60: quum ad illud prandium crudior venisset; f. ogſ. Martial. 3, 13; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Beſkaffenheder; 1) umoden; ∾ poma, (opp. matura et cocta), Cic. d. Senect. 19; men ∾ palmes, Lucan., (i. e. viridis); men ∾ puella, Martial., (endnu ikke mandbar); cf. Hor. Od. 3, 11, 12; men ∾ funera nepotis, (hans umodne el. tidlige Død), Stat.; — bb) df. ogſ. a) ∾ amor, (friſk el. ung), Stat.; men crudum adhuc servitium, Tac. Ann. 1, 8, (ſom endnu er i ſin fulde Kraft, ſom er paa det Høieſte); hvf. ogſ. Virg. Aen. 6, 304: cruda viridisque senectus, (i Modſætn. af Affældighed); — b) utilberedet el. uforarbeidet el. raa i ſit Slags; – crudum et immotum solum etc., Colum.; ∾ corium, Varr.; hvf. „poet.": ∾ taurus, Val. Fl.; cf. ∾ cestus, Virg. Aen. 5, 69, (af raat el. ugarvet Læder); ∾ spartum, id est non malleatum, Colum.; cf. Virg. Aen. 9, 743; – junctura addita crudis, (de raa og upolerede Steder i Verſet), Pers. 1. 91; – men Cic. d. Or. 1, 27: quia crudus fuerit, (havde en hæs Stemme); — B) „ment." o. „ethiſk", om Perſoner og perſonlige Begreber: haard, gruſom, raa; – dicat, me crudum virum esse, Plaut. Truc. 2, 8, 14; ligel. ille ··· crudus etc., Ovid. Met. 4, 240; ∾ Getae, id. Trist. 5, 3, 8; — b) „overf." paa Ting og Begreber: gruſom, ſkrækkelig, fordærvelig; – ∾ bella, Ovid. Am. 3, 8, 58; ∾ ensis, Virg. Aen. 10, 682; – men crudissimum pistrinum etc., vid. Suet. Aug. 41, („alleg.": af det groveſte Slags).

crŭentatio, onis, f., [cruento]: Blodiggiøren, altaris, Tertull. — crŭente, adv.: blodigen; df. „overf.": gruſomt, haardt, Justin.; – compar., Senec. Benef. 5, 16; o. — crŭenter, adv.: = frgd., Appul.; — [cruentus]. — crŭentĭfer, a, um, [cruentus, fero]: blodig, signa, Tertull.

crŭento, avi, atum, 1, v. a., [cruentus]; I) „egenl.": giør blodig, væder el. farver med Blod; – ∾ manus suorum sanguine, Nep. Ep. 10; cf. Liv. 23, 9; ogſ. ∾ se sanguine alicujus, Tac.; – ∾ tela, Ovid., dextras, id.; men cruentati redeunt, (blodige el. ſaarede), id. Met. 3, 572; – men „alleg.": haec te ··· cruentat oratio, (ſaarer dig til Blods), Cic. Phil. 2, 34; — II) „overf."; a) farver rød; conchylium ··· quo vestis cruentatur, Senec. Contr. 2, 15; men Suet. Dom. 16: ut luna ··· se cruentaret, (viſte Blodpletter); — b) ogſ. „alm.": at beſudle el. tilplette; ∾ vestem, Lucr. 4, 1033.

crŭentus, 3, [cruor]: blodig, blodplettet; cruentus sanguine civium, Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 5, 15, o. Cic. Mil. 13; – ogſ. blodig, d. e. forbunden med Blodsudgydelſe el. med Henrettelſer; ∾ victoria, Sall. Catil. 58; ∾ epistolae, Tac. Ann. 3, 44; ogſ. absol.: gaudens Bellona cruentis, (ſom frydes ved Blodsudgydelſer), Hor. Sat. 2, 3, 223; – compar.: ∾ vomica, Cels.; ∾ bellum, Vell.; superl.: ∾ ille dies etc., id. 2, 52; — II) „fig."; A) „overf.": blodplettet, beſudlet med Blod; ∾ insigne capitis, Lucr. 5, 1137; — b) blodrød el. rød; ∾ myrta, Virg. Ge. 1, 306; — B) „ment." o. „ethiſk": blodtørſtig, gruſom, (ſædv. „poet."); ∾ Mars, Hor., hostis, id.; belloque cruentior ipso Achilles, Ovid. Met. 12, 592; – ligel. „poet." om en Lidenſkab: ∾ ira, Hor. Od. 3, 2, 11.

crŭmēna, (crumina), ae, f.: Pengepungen, (bares ſædv. hængende om Halſen); vid. Plaut. Truc. 3, 1, 7, flgd., oftere; — 2) „overf.": Kasſen, Penge til Udkomme; vid. Hor. Ep. 1, 4, 11, o. Juvenal. 11, 38.

crŭor, oris, m.: Blodet af et Saar, (i Modſætn. af sanguis); vid. Lucr. 2, 194, o. Tac. Ann. 12, 47, ogſ. Cic. R. Am. 7, o. Virg. Aen. 5, 470; ∾ viperinus, Hor.; – „poet." ogſ. undert. in pl., Virg. Aen. 4, 687; ſ. ogſ. nedenf.; — b) „poet." ogſ. undert. f. sanguis; vid. Lucr. 2, 669, oftere; — II) „overf." ogſ.; A) Blodsudgydelſe, Myrderi; Hinc cruor, hinc caedes, etc., Tibull. 2, 3, 60; cf. Ovid. Met. 4, 161, o. Hor. Sat. 2, 3, 275; – ogſ. in pl., id. Od. 2, 1, 5; — B) „poet." ogſ. f. Livsblodet el. Livskraften; vid. Lucan. 1, 599: Scit, cruor imperii qui sit, etc.

crūpellārii, orum, m., [celtiſk Ord]: etſlags harniſkklædte Fægtere, vid. Tac. Ann. 3, 43. — crūrālis, e, [crus]: hørende til Skinnebenene, fasciae, Petron., Dig. — Crūrĭcrĕpĭda, ae, m., [crus, crepo]: comiſk Slavenavn, (oprdl. hvis Skinneben knage), Plaut. Trin. 4, 3, 14. — crūrĭfrăgius, 3, [crus, frango]: med brækkede Skinneben, Plaut. Poen. 4, 2, 64.

crus, gen. crūris, n.: Benet el. Skinnebenet, (fra Knæet til Foden); – crurum gracilitas, Suet.; crus debile, id.; ∾ carnosa, Plin. 11, 105; – ∾ mollia, vid. Virg. Ge. 3, 76; cf. Cic. N. D. 1, 56; — 2) „overf." paa Træer og Planter: den nederſte Del af Stammen el. Stilken, Colum., Pallad.; — not.: ogſ. er Crus, uris, m.: romerſk Tilnavn i Lentulernes Familie, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; df. — crusculum, i, n., demin.: lidet Ben el. Skinneben, Martial. 3, 93. — crusma, atis, n., κροῦσμα: Slag el. Greb i Strængene; df. det paa et Strængeinſtrument ſpillede Stykke, Martial. 6, 71.

crusta, ae, f.: den haarde Skal paa et Legemes Overflade; df. Skal, Bark, Hinde, Dække; – ∾ fluminum: Isdække el. Is, Virg. Ge. 3, 360; ∾ luti, Lucr., soli, Dig.; ∾ panis, (Brødskorpe), Plin.; ∾ ulceris, Cels.; — 2) df. „overf." o. techniſk: hvad der til Prydelſe indſættes i Vægge, el. hvormed Vægge overtrækkes,

Musiv- el. Stucaturarbeide; - ∾ parietis, Plin. 35, 45, o. id. 36, 7; - ogs. de ophøiede Billeder, der indsættes i Kar af ædle Metaller; - saal. Cic. Verr. 4, 23: iis (vasis) crustae... detrahebantur; cf. Juvenal. 5, 38, o. Dig.; — b) lignelsesvis: (ista felicitas) crusta est, et quidem tenuis, Senec. Prov. 6; ds. — crustārius, i, m.: som forfærdiger ophøiede Billeder til Indfatning, Plin. 33, 55.

*crusto, avi, atum, 1, v. a.: overtrækker med Bark el. Skal el. Dække; - ∾ mala gypso vel cera, Plin.; - men absol. crustata, (sc. animalia): Skaldyrene, Plin. 11, 62; — crustōsus, 3: med tyk Skal; bdellium crustosius, Plin. 12, 19; o. — crustŭla, ae, f., demin.: liden Skal el. Skorpe, ulcerum, Plin. 22, 70; — [crusta]. — crustŭlārius, i, m.: en Sukkerbager, Senec. Ep. 56; af — crustŭlum, i, n.: liden Kage; in pl.: smaat Bagværk, Varr., Hor., o. A.; demin. af — crustum, i, n., [oprdl. Biform af crusta]: Stykke Brod el. Stykke Kage, Hor. Ep. 1, 1, 78, o. Virg. Aen. 7, 115.

Crustŭmĕria, ae, f.: By i d. Sabinske, Liv. 2, 19; - ogs. Crustŭmĕrium, i, n., Plin. 3, 9; ogs. Crustŭmĕri, orum, m., Virg. Aen. 7, 631; hos Sil. ogs. Crustŭmium, i, n.; — B) ds. Crustŭmĕrīnus, 3, secessio, Varr.; - ogs. Crustŭminus, 3, ager, id., Plin., campi, montes, Liv.; - ogs. Crustŭmius, 3, fera, Virg. Ge. 2, 88; - men Crustŭmīni, orum, m.: Indvaanerne af Crustumerium, Liv. 1, 9, flgd.

crux, gen. crŭcis, f., (forel. ogs. m.): et Kors el. Trækors, hvortil navnl. forbryderske Slaver bleve fæstede el. naglede; - vid. Cic. Verr. 1, 3 o. 4; in crucem tollere el. agere, ogs. cruce afficere, (at korsfæste), Cic.: cruci suffixus, id., affixus, Tac., (korsfæstet); pendēre in cruce, Hor., Plin.; - ogs. som Skældsord: quid vis, crux, (du Galgefugl)! Plaut. Pers. 5, 2, 17; — b) ifølge etslags Lighed: ∾ pendula, Stat. Silv. 4, 3, (d. e. Vognstangen); — II) ds. „overf.": Ulykke, Fordærvelse; vid. Ter. Eun. 2, 3, 91; men quae te mala crux agitat, (hvilken Afsindighed)? Plaut. Bacch. 4, 2, 2; cf. Ter. Phorm. 3, 3, 4; - saal. ogs. ofte i skældende Tiltale: i el. abi in malam crucem, (gaae Pokker i Vold)! Plaut., Ter.; ogs. elliptisk: in malam crucem! Plaut. Pseud. 5, 2, 5.

crypta, ae, f, κρύπτη: bedækket underjordisk Gang el. Hvælving el. Grotte, Varr., Suet., o. A.; ∾ Suburrae, Juvenal. 5, 106; - ogs. etslags Grotte el. Kielder som Opbevaringssted, Vitruv.; men ∾ Neapolitana, Senec. Ep. 57: Hule ved Neapolis, (under Bierget Pausilippo). — cryptĭcus, 3, κρυπτικός: bedækket, forborgen, arcus, Sidon. — cryptŏ.portĭcus, i, f., [κρυπτός, i. e. occultus]: en Hvælving, en bedækket Gang, Plin. Ep. 2, 17, oftere.

crystallīnus, 3, κρυστάλλινος: af Krystal, calices, Capitolin., pila, Plin.; — b) ogs. subst. n. crystallina, orum, (sc. vasa): Krystalkar, Juvenal., Martial., Plin. — crystallion, i, n., κρυστάλλιον: en Benævnelse paa Planten psyllion, Plin. 25, 90. — crystallium, i, n., (ogs. crystallus, i, m., Solin.), κρύσταλλος; I) Is, Auct. Priap. 63; — II) Krystal el. Biergkrystal, Plin. 37, cap. 2, o. Senec. Qu. Nat. 3, 25; — B) ds. „meton."; a) det af Biergkrystal Forfærdigede, navnl. Drikkekar af Krystal, Martial. 9, 23; — b) det Krystalagtige; ∾ aquosa, (etslags Ædelsten med Krystalglands), Prop. 4, 3, 52.

Ctēsĭbius, i, m.: berømt Mechaniker under Ptolemæus Euergetes i Alexandrien; — ds. Ctēsĭbĭcus, 3, machina: etslags hydraulisk Maskine; vid. Vitruv. 10, 12; s. ogs. Plin. 7, 38.

*Cŭba, ae, f.: Gudinden for de spæde Børns Leie, Varr. ap. Donat. ad Ter. Phorm. 1, 1, 15; — cŭbātio, onis, f.: Liggen el. at ligge, Varr.; o. — cŭbātor, oris, m.: som ligger op dertil, pectoris, Paul. Nol.; — [cubo]. — *cŭbĭcŭlāris, e: Biform af flgd., lectus, Cic. Div. 2, 25; cf. id. Tusc. 5, 26; men Suet. Aug. 7, s. und. cubiculum; o. — cŭbĭcŭlārius, 3: hørende til Sovkammeret, lucerna, Martial. 14, 39, (lemm.); ∾ stragula, Plin.; — b) ds. subst. cubicularius, i, m.: Kammertiener, Cic., Suet.; decurio cubiculariorum, (Overkammertiener), Suet. Dom. 17; o. — cŭbĭcŭlātus, 3: forsynet med Sovkamre el. Kamre, naves, Senec. Benef. 7, 20; — [flgd.].

cŭbĭcŭlum, i, n., [cubo]: Værelse til at ligge el. sove i, Sovkammer; vid. Cic. Verr. 3, 23; ogs. alm. Værelse el. Stue; ∾ diurna nocturnaque, Plin. Ep. 1, 3; - Lares cubiculi, Suet. Dom. 17; (ogs. er id. Aug. 7: cubiculi Lares, d. rimel. Læsem., s. cubiculares); — 2) ds. „overf."; a) Keiserens ophøiede Loge i Theatret, Suet., Plin. Pan. 51; — b) i Bygningskunsten: Stenens Leie, Vitruv. 2, 8. — cŭbĭcus, (cybicus), 3, κυβικός: terningformet; cubisk; ∾ rationes, Vitruv. 5, praef.

cŭbīle, is, n., [cubo]; oprdl.: et Leie; ds. I) „egenl."; A) „alm.": Seng el. Sofa; vid. Lucr. 5, 814, oftere; - collocare in cubili, Cic.; mihi cubile terra, id. Tusc. 5, 32; — B) „bes."; a) Ægtesengen, Virg. Aen. 3, 342, Ovid. Met. 2, 592, oftere; cf. poët. ap. Cic. Fam. 9, 22; — b) ∾ salutatorium: Audiensværelse, Plin. 15, 10; — II) „fig."; A) „overf."; a) Dyrenes Leie, Varr., Phaedr., o. A.; ogs. en Fuglerede, Cic. N. D. 2, 49; ogs. Bikuben, Virg. Ge. 4, 45; — b) „meton.": den nedgaaende Sols Leie; vid. Hor. Od. 4, 15, 16; — c) i Bygningskunsten: Stenenes el. Biælkernes Indføining el. Leie, Vitruv. 2, 8; — B) „ment.": mærkeligt Spor el. tydeligt Mærke og Bevis paa en Handlings Beskaffenhed; - istius avaritiae ipsa cubilia etc., Cic. Verr. 2, 77; cf. id. Cluent. 30, o. id. Pis. 34.

cŭbĭtal, is, n., (f. cubitale): Armpude el. Pude, Hor. Sat. 2, 3, 255; af — cŭbĭtālis, e, [cubitum]: hørende til Albuen; ds. som Maal: en Alen lang, Liv. 21, 34; ∾ caules, Plin.; cf. Suet. Galb. 4. — *cŭbĭtio, onis, f.: Liggen el. at ligge, Augustin.; o. — cŭbĭtissim, adv.: liggende, Plaut. Cas. 5, 2, 42, inc.; — [cubo]. — cŭbĭto, avi, 1, v. n., frequ. af cubo: ligger ofte, pleie at ligge, Plaut. Curc. 1, 1, 75; ∾ cum aliquo el. aliqua, (pleie at dele Seng dermed), Plaut., Cic.; - ogs. „alm.": at ligge; super pedes cubitantis reclinis, Tac. Ann. 14, 5. — cŭbĭtor, oris, m., [cubo]: som ofte lægger sig ned, bos, (der lægger sig, istedetfor at trække Ploven), Colum.

*cŭbĭtum, i, n.: Albuen, (hvorpaa man neml. lægger sig el. lener sig); vid. Plin. 11, 102; - cubito innixa, Virg.; cf. Hor. Od. 1, 27, 8, ogs. id. Sat. 2, 4, 39; — 2) „meton."; a) Bøining el. Vinkel; ∾ orae, (af en Kyst), Plin. 3, 18; — b) som Længdemaal: en Alen, efter Vitruv.: = 6 palmae el. 24 digiti; cf. Liv. 37, 40; men columellam tribus cubitis ne altiorem, Cic. Leg. 2, 26; o. — 1. cŭbĭtus, us, m.: Liggen el. at ligge, liggende Stilling; cubitus proni, supini, in latera, Plin. 28, 14; — 2) „meton.", (abstr. pr. concr.): et Leie, id. 24, 38; — [cubo]. — 2. cŭbĭtus, i, m.: Biform af cubitum, Cels. 8, 1.

cŭbo, ŭi, (sield. avi), ĭtum, 1, v. n.; I) om Personer; A) „alm.": at ligge, at befinde sig i en liggende Stilling; in lectica cubans, Cic. Verr. 4, 23; cf. Suet. Vesp. 24; — B) oftere m. forskiellige Bibegreber; a) at ligge og sove; cubitum ire, abire, discedere, (gaae til Sengs), Cic., Plaut.; cf. Cic. Verr. 3, 23; ∾ humi ac sub divo, Suet. Caes. 42; - navnl. ogs. ∾ cum aliquo el. cum aliqua, (om den legemlige Omgang), Plaut., Ter.; — b) at ligge til Bords; vid. Cic. d. Or. 2, 86; ∾ supra, juxta, Suet.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 110; — c) at ligge syg; ∾ in morbo, Plaut., puerperio, id., ex duritie alvi, Suet.; cubat aeger, id. Aug. 72; - ogs. absol.: haec cubat, ille valet, Ovid. Her. 20, 164; cf. Hor. Sat. 1, 9, 18, oftere; — II) „overf." om

Ting; A) „alm.": at ligge hen, at ligge udstrakt, Martial. 5, 1; — B) „bes." om Localiteter: at have en skraalig Retning el. Beliggenhed; – cubantia tecta, Lucr. 4, 518; cf. Hor. Od. 1, 17, 12. — cŭbus, i, m., κύβος; 1) Terning el. Cubus, Vitruv.; — b) hos Rhem. Fann. 61: et vist Maal; — 2) Cubiktallet, Gell. 1, 20.

cūci, n. indecl., [persisk Ord]: et palmeagtigt Træ, Plin. 13, 18. — cŭculla, ae, f.: Biform af cucullus, Hieron. — cŭcullio, (el. cuculio), onis, m.: Biform af flgd., Cato, Lamprid. — cŭcullus, i, m.: Bedækning el. Hylle; df. a) Slag el. Krave til at tage over Hovedet, Colum., Martial., Juvenal. 3, 170, oftere; — b) Omslag el. Kræmmerhus, Martial. 3, 2. — cŭcūlo, are, v. n., som Gøgens Naturlyd: at skrige Kukuk, Auct. Carm. d. Philom. 35; af — cŭcūlus, (o. cŭcŭlus), i, m.: Gøgen; vid. Plin. 18, 66; — b) ogs. ofte som Skældsord, navnl. om vellystige el. enfoldige el. efterladne Mennesker; vid. Plaut. Asin. 5, 2, 73, o. id. Trin. 2, 1, 18, ogs. Plin. l. c.; s. ogs. Hor. Sat. 1, 7, 30, o. Voss. ad Virg. Ge. 2, 403; — 2) som Plante: = strychnos, Plin. 27, 44.

cŭcŭma, ae, f.: Kogekar el. Potte el. Kiedel, Petron. Sat. 135, Dig.; — b) rimel. ogs. lidet Privatbad, (opp. thermae), Martial. 10, 79; df. — cŭcŭmella, ae, f., demin.: liden Kiedel, Dig. — cŭcŭmĕrārium, i, n.: Agurkeland, Tertull.; af — cŭcŭmis, ĕris, (ogs. is, im, i, Plin.), m.: Agurken, Colum., Plin., Virg. Ge. 4, 122, o. A.; — 2) etslags Søplante, Plin. 9, 1.

†cŭcurbĭta, ae, f.: Græskar, Colum., Plin. 19, 24; — 2) „overf." i Lægesproget: Instrument til Kopsætning, germ. Schröpfkopf, Scribon., Juvenal. 14, 58; df. — cŭcurbĭtārius, i, m.: en Græskarplanter, Hieron.; — cŭcurbĭtātio, onis, f.: Kopsættelse, Coel. Aur.; o. — cŭcurbĭtĭnus, 3: græskaragtig, pira, Cato, Plin. 15, 16. — cŭcurbĭtŭla, ae, f., demin. af cucurbita; df. 1) ∾ silvestris: Coloquintplanten, Scribon.; — 2) „overf.": Instrument til Kopsætning, Cels. — cŭcūrio, ire, v. n.: Hanens Naturlyd, germ. kollern, Auct. Carm. d. Philom. 25.

1. cūdo, di, sum, 3, v. a.; I) „alm.": slaaer el. støder, aurum pilis, Plin.; cudentes (semina in area: som udtærske Sæden), Colum.; — b) df. som Ordsprog: istaec in me cudetur faba, (den Sag vil gaae ud over mig), Ter. Eun. 2, 3, 39 (Donat.); — II) „bes.": slaaer for at forme, former med Slag, (navnl. Metallerne); – ∾ nummos, Plaut., argentum, Ter., (slaae el. præge el. mønte); ∾ anulum, (hamre el. smede), Quintil.; — 2) df. „overf.": at frembringe el. paaføre; quas tu mihi tenebras cudis? Plaut. Epid. 3, 4, 40. — 2. cūdo el. cūdon, ōnis, m.: Læderhielm, Sil. 8, 495. — cuferion, i, n.: stærkt Næseblod, (som Sygdom hos Heste), Veget.

cūicuīmodi, o. cūimŏdi, s. und. modus. — cūjas, (forældr. quojas), gen. ātis, ogs. (for o. efterl.) ud. Contraction: nom. cūjatis, is; pronom. interrog., af gen. cujus und. quis; ligesom ποδαπός: hvorfra nedstammende? hvad Landsmand? Liv. 27, 19, Plaut., oftere; cujatem se esse etc., Cic. Tusc. 5, 37.

1. cūjus, (forældr. ogs. quojus), 3, pronom. interr., af gen. cujus und. quis: hvem tilhørende? hvis? – cuja vox sonat procul? Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 24, o. Virg. Ecl. 3, in.; — b) ogs. m. tilføiet enclit. -nam; cujanam prope me vox sonat? Plaut. Bacch. 4, 9, 55. — 2. cūjus, (forældr. ogs. quojus), 3, pron. relat., af gen. cujus und. qui: hvem tilhørende, hvis; – ut ... is, cuja ea res sit, etc., Cic. Verr. 1, 54; cf. id. frgm. ap. Prisc.: ea caedes detur (crimini) ei, cuja interfuit, non ei, cuja nihil interfuit; cf. Plaut. Rud. 3, 4, 40.

cujuscemodi, cujuscunquemodi, cujusdammodi, cujusmodi, o. cujusmodicunque, s. und. modus. — cujusnam, cujanam, cujumnam, s. und. 1. cujus. — cujusquemodi, s. und. modus. — cūjusvis, cujavis, cujumvis, pronom. indef., af gen. cujusvis und. quivis: hvem end tilhørende, hvis end, enhvers; cujavis oratio insimulari potest, si etc., Appul.

culcīta, ae, f., [efter Varr. af calco: træder fast sammen]: det med Fiedre el. Uld el. anden Fyld Udstoppede; df. sædv. Dyne el. Matras, Pude el. Hynde; – in culcita plumea collocare, Cic.; cf. Senec. Ep. 108; men ∾ lanea, (som Pude for Diet), vid. Plaut Mil. gl. 4, 4, 42; – comisf er gladium faciam culcitam, etc., id. Casin. 2, 4, 28; — df. demin. culcĭtella, ae, f.: liden Dyne el. Matras, Plaut. Most. 4, 2, 14; – ligel. culcĭtŭla, ae, f., Lucil. ap. Non.

cŭlĕāris, (cull.), e: som holder en culeum el. 20 amphoras, labrum, Cato, dolia, Vitruv.; af — cŭlĕus, (cull., cŏl.), i, m., [κολεός, κουλεός, i. e. vagina, Skede]: Lædersæk, navnl. af det større Slags og til flydende Sager; saal. til Vin, Plin., til Olie, Plaut.; cf. Nep. Eum. 8; — b) navnl. ogs. Sæk, hvori Fadermordere indsyedes, for deri at druknes; vid. Cic. R. Am. 25, Senec., Quintil., o. A.; — 2) „overf."; a) det største Maal for flydende Sager: = 20 amphorae, Cato, Varr.; — b) sædv. i Formen coleus, s. scrotum el. Pungen, Cic. Fam. 9, 22; df. coleos habere, (s. virum esse), Petron.; men Martial. 12, 24: omnes ... colei, (rimel. som lide af Pungbrok).

1. cŭlex, ĭcis, m., (ogs. f., Plaut.): Myggen; vid. Plin. 11, 1 o. 41, Lucr., Hor., o. A.; – ogs. som Skældsord til en udlevet Elsker, Plaut. Casin. 2, 3, 22; — not.: ogs. er Culex: Navnet paa et Digt af Virgilius. — 2. culex, icis, s. und. culix. — cŭlĭcellus, i, m., demin. af 1. culex: liden Myg, Seren. ap. Diomed.

cŭligna, ae, f., κυλίχνη: lidet Bæger, Cato. — cŭlīna, ae, f.: Køkkenet, Petron.; cf. Cic. Fam. 15, 18, ogs. Hor. Sat. 2, 5, 80; — 2) „overf.": Spisen el. Maden, (jfr. vort: koldt Køkken); df. ogs. Bevertning; vid. Hor. Sat. 1, 5, 38, o. Juvenal. 2, 250, oftere; df. — cŭlīnārius, 3: hørende til Køkkenet; ∾ opera, Fronto; — b) df. subst. culinarius, i, m.: Køkkenbetient. — culix, icis, m.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 19, 23; hos Pallad. ogs. culex. — cullĕus, i, s. und. culeus.

culmen, ĭnis, m.; [den sammentrukne Biform af columen]; I) „egenl.": den øverste Del el. Spids, navnl. det Øverste af en Bygning, som Tag, Gavl, Kuppel, Mønning; – vid. Virg. Aen. 2, 446 o. 458, oftere, ogs. Ovid. Met. 1, 289 o. 295, ogs. Liv. 27, 4, Suet. Dom. 23, o. A.; – ogs. om andre Gienstande; saal. ∾ Alpium, Caes. B. G. 3, 2; circa summum culmen hominis etc., (s. circa verticem ejus), Liv. 1, 34; s. ogs. Lucr. 6, 296; — b) „poet." s. culmus el. Halm, (oprdl. det nedenfra Hævede), alene Ovid. Fast. 4, 734: durae culmen inane fabae; — II) „overf.": det Høieste i sit Slags; a summo culmine fortunae ad ultimum finem etc.; vid. Liv. 45, 9; principium culmenque omnium rerum pretii margaritae tenent, Plin. 9, 54; cf. Virg. Aen. 2, 290. — Culminia, ae, (sc. olea), s. und. Colminiana.

culmus, i, m., [besl. m. culmen]: Halm el. Straa, navnl. ogs. Kornhalm el. Sædehalm; – vid. Cic. d. Senect. 15, o. Virg. Ge. 1, 111 o. 317; ∾ fabae, Colum.; ∾ milii, panici, Plin.; – ogs. Stilk el. Stængel; ∾ lilii, Stat.

culpa, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Skyld, Brøde, Feil, Forseelse, (neml. som strafværdig Tilstand; men delictum o. peccatum, som strafværdig Handling; ogs. er culpa mere en Forstandsfeil, scelus mere en forsætlig Forbrydelse imod andre; vid. Doe-

derl.); – culpa delicti, Cic. Rab. perd. 1; Et culpam in facto, non scelus esse meo, Ovid. Trist. 4, 1, 24; in culpa esse, (være skyldig), Ter.; in te omnis haeret culpa solā, id. Hec. 2, 1, 32; conferre culpam in aliquem, id., Caes., Cic.; cf. Sall. Jug. 1, o. Cic. Verr. 2, 20; men ponere aliquem in culpa ac suspicione, id. Cluent. 45; – ogs. in pl.: omnes culpas etc., Cic. Verr. 5, 17; oftere „poet."; vid. Hor. Od. 3, 11, 29, o. ibd. 4,4,36, oftere; — 2) „bes." ogs.; a) Feiltrin imod Kydskhedens Bud, oftest „poet."; – vid. Ovid. Met. 2,37, oftere, Virg. Aen. 4, 19 o. 172, ogs. Hor. Od. 3, 6, 17, oftere, Tac. Ann. 3, 24, o. A.; — b) i Retssproget: Efterladenhed el. Forsømmelse, Dig.; — II) „meton.": Skade el. Fordærvelse; Continuo culpam ferro compesce, (i. e. ovem aegram), Virg. Ge. 3, 468.

culpābĭlis, e, [culpa]: dadelværdig, strafværdig, (opp. laudabilis), Appul.; – compar., Tertull.; — df. adv. culpābĭlĭter, Symmach.; – compar., Paul. Nol. — culpātio, onis, f., [culpo]: Dadel el. Bebreidelse; in pl.: ~ hujusmodi mereri, Gell. 10, 22. — culpātus, 3: partic. o. adj. af culpo. — culpĭto, are, v. a., intens. af flgd.: dadler stærkt el. strængt, aliquid, Plaut. Cist. 2, 1, 19.

culpo, avi, atum, 1, v. a., [culpa]; I) „egenl.", ligesom reprehendo: dadler, misbilliger, (opp. laudo, probo); a) m. Personsobjecter; – vid. Ovid. Met. 10, 581; df. pass.: laudatur ab his, culpatur ab illis (prodigus), Hor. Sat. 1, 2, 11; ~ ob aliquid, Suet., in aliqua re, id.; — b) m. Tingsobjecter; vid. Ovid. Met. 11, 322, o. Hor. A. P. 446; — c) absol., (hvor dog acc. let suppleres af Sammenhængen); – vid. Ovid. Met. 3, 256; ligel. alio culpante (sc. amicum), Hor. Sat. 1, 4, 82; — II) „overf.": skyder Skylden derpaa el. klager derover; – ~ agrorum infecunditatem, coeli intemperiem, Colum. 1, prooem.; cf. Hor. Od. 3, 1, 31, o. id. Sat. 2, 3, 7; — III) partic. culpatus, 3, ogs. som adject.: til at dadle, dadelværdig; vid. Virg. Aen. 2, 602; molestius calpatiusque esse, c. inf., Gell. 11, 7.

culte, adv. af 1. cultus: pyntet el. udsmykket; ~ dicere, Quintil., Plin. Ep. 5, 20; – compar. cultius, Senec., Justin. — cultellatus, 3: knivformet, spina dorsi, Plin. 8, 38 (Hard.); cf. id. 32, 5; — 2) cultellatus ager: jevnet el. slettet med Plovkniven, Frontin. d. Lim. ap. Goes.; af — cultellus, i, m., demin. af culter: liden Kniv; ~ tonsoris, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 51, Plin., o. A.; — 2) cultelli lignei: Trækiler, Vitruv. 7, 3.

culter, tri, m., [af colo, ligesom raster af rado]; I) oprdl.: Plovkniven el. Plovjernet, Plin. 18, 48; ogs. Vingaardsmandens Segl, Colum.; — II) df. sædv.: enhver Kniv, venatorius, Suet., coquinarius, Varr.; cf. Liv. 3, 48; boves ad cultrum emere, (til Slagtning), Varr.; hyf. ogs. d. alleg. Udtryk: ac me sub cultro linquit, (lader mig i Stikken), Hor. Sat. 1, 9, 74; – ~ tonsorius, (Ragekniv), Cic.; — 2) df. „overf.": collocare in cultro el. in cultrum, (stille paa den spidse el. skarpe Kant; opp. collocare in plano el. in planum), Vitruv. 10, 10 o. 14.

*cultio, onis, f.: Bearbeidelse, Dyrkning, sædv. i Forbindelsen: agricultio, vid. Cic. d. Senect. 16, o. id. Verr. 3, 97; — 2) df. sild. „fig.": Dyrkelse, Tilbedelse, Arnob.; o. — cultor, oris, m.; I) „egenl."; A) „alm.": en Dyrker el. Bearbeider; ~ agri el. agrorum: Jordbruger, Landmand, Liv.; s. ogs. agricultor s. l., ogs. Hor. A. P. 117; ~ terrae, Cic.; men ~ vitis, (Vingaardsmand), id.; men ~ alveorum, (som driver Biavl), Colum.; – „poet." heder ogs. Ovid. Fast. 5, 515, Plovoxen: cultor pauperis agri; — b) ogs. findes cultor absol. f. Jorddyrker el. Landmand; vid. Sall. Jug. 46 o. 48, o. Liv. 21, 34, ogs. hos Virg., o. Ovid.; — B) „bes." ogs.: en Beboer el. Indvaaner, ejus terrae, Sall. Jug. 17; ~ collis ejus, (i. e. Janiculi), Liv. 24, 10; cf. id. 22, 31; ~ coeli (Juppiter), Plaut.; cf. Ovid. Met. 14, 4; — II) „fig."; A) der dyrker el. holder i Ære; integer populus, fautor et cultor bonorum, Liv. 9, 46; cf. id. 26, 32; men Pers. 5, 63: ~ juvenum, (deres Lærer el. Opdrager); – ogs. som beflitter sig derpaa; cultores veritatis etc., Cic. Off. 1, 30; ligel. ~ aequi, Ovid., amicitiae, Liv.; — B) i Religionssproget: en Dyrker el. Tilbeder, deorum, Hor., numinis, Ovid.; cf. Liv. 5, 49; ogs. absol., Virg. Aen. 11, 788; – undert. ogs. Præst for nogen Guddom, Suet. Oth. 8; — [colo].

*cultrārius, i, m.: Offerslagter el. Offerbetient, Suet. Calig. 32; o. — cultrātus, 3: knivformet; ~ mucrone folia, Plin. 13, 7; — [culter].

cultrix, icis, fem. af cultor; I) „egenl."; A) „alm.": som dyrker el. bearbeider en Gjenstand; vid. Cic. Fin. 5, 14; — B) „bes." ogs. Beboerske; ~ nemorum Latonia virgo, Virg. Aen. 11, 557; cf. Ovid. Fast. 1, 245; — b) „poet." ogs. om en Ting, som altid bliver paa sit Sted; df. Pers. 3, 26: cultrixque foci secura patella; — II) „fig.": Dyrkerinde el. Tilbederske, deorum, Lactant.

cultūra, ae, f., [colo]; I) „egenl.": Dyrkning el. Bearbeidelse, agri, Varr., Cic. d. Senect. 15; s. ogs. agricultura s. l., o. Cic. Flacc. 29; adhibere culturam (vitibus), id.; – ogs. in pl.; agri culturas docuit usus, Lucr. 5, 1447; — b) ogs. absol.: Agerdyrkningen, Quintil. 10, 2, 2, o. Hor. Od. 3, 24, 14; – df. ogs. in pl.: Agerdyrkningens enkelte Dele, Colum. 11, 1 o. 2; — II) „fig."; A) Dyrkning, Pleie, Uddannelse; cultura autem animi philosophia est, Cic. Tusc. 2, 5, (hvor dog Udtrykket er sammenlignende); cf. Hor. Ep. 1, 1, 40; — B) Dyrkelse, d. e. Opvartning el. Æresbevisning, vid. Hor. Ep. 1, 18, 36.

1. cultus, 3: partic. af colo. — 2. cultus, us, m., [colo]; I) „egenl.": Dyrkning el. Bearbeidelse el. Behandling, (navnl. af Jorden; df. ogs. af andre Gjenstande); – vid. Cic. Agr. 3, 24; cf. id. N. D. 2, 63: sine cultu hominum et curatione, (uden deres Røgt og Pleie, neml. af Faarene); men c. gen. obj.: omnis cultus et curatio corporis etc., ibd. 1, 34; ligel. ~ agrorum, Liv., Quintil.; men Liv. 1, 44: purum ab humano cultu solum; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": den paa Livets el. Levemaadens Forbedring og Beqvemhed anvendte Omhu og Pleie; df. ogs. forbedret Levevis el. forfinet Levemaade, den ydre Cultur; – homines a fera agrestique vita ad hunc humanum cultum deducere, Cic. d. Or. 1, 8; ad omnem usum cultumque vitae etc., id. Off. 1, 39; cf. Caes. B. G. 1, 1 o. 39; men Ovid. Met. 7, 58, in pl.: cultus artesque virorum; — 2) „bes." ogs.; a) den relative Levemaade el. Levevis el. Cultur; – cultus agrestis et rusticus, (Raahed og Ubeskedenhed), Liv. 7, 4; cf. Hor. Od. 1, 10, in.: ~ feri, (dyrisk Vildhed); men omvendt: regio victu atque cultu, Sall. Catil. 37; ligel. ~ liberalis, Liv. 45, 23; men Nep. Paus. 3, absol.: etiam cultum vestitumque mutavit; ligel. undert. absol., f. Yppighed el. Overdaadighed; vid. Liv. 29, 21, o. Sall. Cat. 13; — b) ofte betegner cultus ogs.: den ydre Pynt el. Anstand el. Paaklædning, odl.; – vid. Nep. Dat. 3, o. Liv. 29, 19; ligel. cultus justo mundior, id. 8, 5; cf. Suet. Caes. 44 o. 45, oftere, Hor. Od. 1, 8, 16, o. ibd. 4, 9, 15, ogs. Ovid. Met. 3, 609, oftere, o. A.; men Liv. 10, 7: incinctus Gabino cultu; — c) navnl. ogs. Foredragets ydre Udsmykning; vid. Quintil. 3, 8, 58, oftere; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) Dyrkning el. Pleie el. Dannelse; – quid tam dignum cultu atque labore ducamus, (quam vocem)? Quintil.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 123; men id. Od. 4, 4, 34: Rectique cultus pectora roborant, (rigtig Anførsel el. Undervisning); cf. Cic. Part. or. 26: malo cultu corruptum (genus humanum); — 2) Dyrkelse, Tilbedelse; – philosophia nos primum ad

deorum cultum erudivit, Cic. Tusc. 1, 26; cf. Ovid. Met. 5, 279, o. ibd. 6, 314; — b) Æresbevisning; de adventu regis et cultu sui etc., Tac. Ann. 2, 58.

cŭlullus, i, m.; oprdl.: etslags Offerskaal; vid. Acron. ad Hor. Od. 1, 31, 11; df. etslags Drikkekar el. Beger; vid. Hor. l. c., o. id. A. P. 134. — cūlus, i, m.; [rimel. besl. m. κοῖλος, d. e. hul): Bagen, odl., Catull., Martial.

1. cum, praepos. c. abl., [Grækernes σύν el. ξύν]; betegner en Samværen el. Forbindelse, og svarer til vort: med; (opp. sine); I) „alm."; A) om en Ledsagelse, el. om en Samværen, osv.; – Una ire cum amica ... in via, Ter. Eun. 3, 2, 42; cf. Cic. Att. 8, 2; men ibd. 14, 20: vivit habitatque cum Balbo; cf. Caes. B. G. 2, 3; — b) df. ogs. med comisk Uvillie: Abi hinc, quo dignus, cum donis tuis tam lepidis, Ter. Eun. 4, 3, 9; cf. id. Heaut. 4, 6, 7, oftere; — B) om det Tidspunkt, hvormed en Handling træffer sammen; – Egone abs te abii hinc hodie cum diluculo? Plaut. Amph. 2, 2, 111; cum prima luce, Cic.; cum primo mane, Auct. B. Afr.; mane cum luci simul, Plaut.; — b) ligel. hvor Tidspunktet selv er omskrevet ved et Begreb, som deri finder Sted; – exit cum nuncio Crassus, (samtidigen dermed), Caes. B. G. 5, 46; cf. Liv. 1, 10 o. 32; — C) om de Forholde og Omstændigheder el. om den Vis og Maade, hvormed en Handling er forbunden, (i hvilket Fald cum ogs. efter Sammenhængen undert. svarer til vort: ikke uden, el. til, el. under, osv.); – Nae illa illud hercle cum malo fecit suo, meo, Plaut. Bacch. 3, 4, 4; cf. Cic. Catil. 1, 13, ogs. Caes. B. G. 1, 10, o. Ter. Andr. 1, 1, 304; ligel. multis cum lacrimis etc., Caes. B. G. 1, 20; cf. Cic. Verr. 1, 19; men si minus cum cura (mindre omhyggeligen) etc., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 6; cum clamore in forum curritur, Liv.; cf. id. 38, 10; honeste, id est cum virtute vivere, Cic. Fin. 3, 8; – cum bona pace (imperitare alteri populo), Liv. 1, 24, (i god Fred el. uden Modstand); cf. Cic. Fat. 4, in.: cum bona gratia, (med Tilfredshed); ligel. cum venia, Ovid. Trist. 4, 1, fin., Quintil.; — 2) hertil mærkes endnu; a) cum eo, quod (el. ut, el. ne): med det Hensyn el. med den Betingelse (el. Undtagelse), at; vid. Cic. Att. 6, 1, o. Quintil. 12, 10, 47; Antium colonia missa, cum eo, ut etc., Liv. 8, 14; obsequor voluntati tuae cum eo, ne dubites etc., Colum. 5, 1; — b) cum diis volentibus el. juvantibus, (med Gudernes Bistand), Enn. ap. Cic. Off. 1, 124, o. Liv. 21, 3; ligel. cum superis, Claudian.; — c) cum med Ordenstal, (cum octavo, etc.), heder om Jordens Afgrøde: saa mange Fold, Varr.; cf. Cic. Verr. 3, 47; ligel. m. tilføiet subst.: cum centesima fruge agricolis fenus reddente terra, Plin. 5, 3; — D) om et Middel el. Værktøi, (forsaavidt det ligesom ledsager Handlingen el. den Handlende; dog saal. alene forcl., el. „poetisk", el. technisk); – Acribus inter se cum armis confligere, Lucil. ap. Non.; suo cum gurgite flavo Accepit venientem (fluvius), Virg. Aen. 9, 816; terra in augurum libris scripta cum R uno, Varr.; — II) bes. staaer ogs. cum; A) hos de Verber, som betegne en Forening el. Forbindelse; saal. hos conjungere, componere, connectere, colligere, etc.); s. und. disse Ord); — B) om en Forsyning el. Udrustning dermed, odl.; „egenl." o. „overf."; – Ille vir haud magna cum re, sed plenu' fidei, Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; arcula cum ornámentis, Plaut.; fiscos complures cum pecunia etc., Cic. Verr. Act. 1, 8; cf. Liv. 30, 24; – fremdeles om Dragten, odl.; quod ego huc processi sic cum servili schema, Plaut. Amph. prol. 117; cf. Cic. Rab. Post. 10, oftere; – ligel. om Vaaben; cum telo esse, (bære Vaaben), Cic. Verr. 5, 3; cf. id. Phil. 2, 8; s. ogs. id. Tusc. 5, 23; – men om en Legemsdel; cum ubere lactenti natus (agnus, som Jærtegn), Liv. 27, 4; cf. ibd. 11; – endel. ogs. om en Stemning el. Tilstand; cum istoc animo etc., Ter. Phorm. 3, in.; te Romam venisse cum febri, Cic. Att. 6, 9; – navnl. ogs. om en Commando el. Øvrighedspost; ex iis, qui cum imperio sint, etc., id. Fam. 1, 1; cf. Suet. Tib. 12; — C) hos de Ord, som betegne en Underhandling, en Strid, osv.; – saal. agere cum aliquo, (ogs. agere secum el. cum animo suo; ligel. cogitare, reputare, dubitare, etc.); s. fremdeles ss. ll. Verberne: congruere, consentire, certare, pugnare, etc.; — not. a: cum lider Anastrophe hos pronom. person.; hvf. mecum, tecum, secum, nobiscum, etc.; ligel. sædv. hos pronom. relat.; hvf. quocum (quicum), quacum, quibuscum; — not. b: cum bliver ved et adskilt fra sin Casus, Cic. Tusc. 5, 23: cum et diurno et nocturno metu; — III) i Sammensætninger bliver cum til com–, foran b, p, m; (comburo, compono, committo); ogs. foran enkelte med Vocaler begyndende Ord; (comes comitium, comitor); – foran l, n, r, assimilerer dette com– sit „m" m. d. flgd. Consonant; (colligo, connecto, corripio); men foran de øvrige Consonanter bliver com– til con–; (confero, consumo, etc.); – og endel. bortkaster det „m" foran Vocalerne og foran h; (coarguo, cohibeo); — 2) i disse Sammensætninger betyder cum; a) en Samværen el. Sammensætningen af flere Gienstande; (coëo, colloquor, convivor; colligo, compono, condo); — b) igiennem Mellembegrebet af Delenes Sammensatning til et Helt: det Fuldkomne el. Fuldstændige el. Intensive ved en Virksomhed el. Handling; (concito, concerpo, convello). — 2. cum, conj., s. und. quum.

Cūmae, arum, (ogs. Cyme, es, Stat., Sil.), f., Κύμη: en af Chalcidenserne fra Euboea paa Kysten af Campanien anlagt Coloni, som navnl. er berømt ved d. cumæiske Sybylla; – vid. Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Virg. Aen. 6, ab in., ogs. Hor. Ep. 1, 15, 11, Flor. 1, 16, o. A.; — B) df. 1) Cūmānus, 3: cumansk, ager, Cic., litora, Tac.; – ∾ calices, (af cumansk Ler), Varr.; hvorom ogs. ∾ terra, Tibull. 3, 3, 70; cf. Martial. 14, 114; – ∾ Apollo, (som dyrkedes i Cumæ; ogs. hans Billedstøtte), Flor. 2, 8; ∾ vates, (i. e. Sibylla), Lucan.; — bb) subst.; a) Cumani, orum: Indvaanerne af Cumæ, Liv. 40, 42; — b) Cumanum, i, n.: det Cumanske, Plin. 17, 38; – navnl. ogs. et Cicero tilhørende Landgods i Nærheden af Cumæ, Cic. Att. 4, 10, oftere; — 2) Cumaeus, 3, poetisk Biform af Cumanus: cumæisk, Sibylla, Virg., virgo, Ovid. Met. 14, 135; ∾ dux, (i. e. Aeneas), ibd. 121; ∾ carmen, (Sibylla's Spaadomme), Virg. Ecl. 4, 4; cf. Ovid. Pont. 2, 8, 41, o. Prop. 2, 2, 16. — Cumaeus, 3, o. Cumanus, 3, s. und. Cumae.

cūmatĭlis, (cym.), e, [κῦμα, d. e. Bølge]: søfarvet el. vandblaa, colos, Titinn. ap. Non.; — b) df. subst. cumatile, is, n.: vandblaa Klædning, Plaut. Epid. 2, 2, 49. — cumatium, i, s. und. cymatium. — cumba, ae, s. und. cymba. — cŭmĕra, ae, f.: Kasse el. Kiste el. Rum til Opbevaring, navnl. af Korn, vid. Hor. Sat. 1, 1, 53; cf. id. Ep. 1, 7, 30. — cumerum, i, n.: Biform af flgd., Varr. — cŭmīnatus, 3: tilsat med Kummen, sal, Pallad.; — b) df. subst. cuminatum, i, n.: Krydderi el. Saus med Kummen, Apic.; o. — cŭmīnīnus, 3: tilsat med Kummen, oleum, Appul.; af — cŭmīnum, (cym.), i, n., κύμινον: Kummen, Plin. 20, 57 flgd., Hor. Ep. 1, 19, 18, o. A.

cummaxime, el. quummaxime, s. und. quum. — cummis, is, s. und. gummi. — cumprime, forcl. Biform af flgd., Quadrig. ap. Gell. 17, 2; (vid. Gell. ibd.). — cumprimis, som adv.: besynderligen, fortrinligen; men skrives rigtigere adskilt: cum primis, Cic. Verr. 2, 28, oftere. — cumque, (quomque, cunque), adv., [cum, -que]; tiener til at almindeliggiøre et Tilfælde el. en Tid, odl.; hvor el. hvor end, naar

el. naar end; a) fædv. med Pronomer o. Pronominal-adverbier: quicumque, ubicumque, etc.; s. und. disse Ord; — b) „poet." ogs. undert. alene; – quae demant cumque dolorem, (overhovedet el. almindeligen), Lucr. 2, 21, oftere; men Hor. Od. 1, 32, 15: mihi cumque salve Rite vocanti, (i. e. quotiescumque te rite vocavero, schol.).

*cŭmŭlāte, adv.: hobevis, sammenhobet; df. „overf.": overflødigen, rigeligen, høiligen; – ∾ gratias agere, Cic.; cf. id. Att. 15, 15; – compar.: ∾ augere, id. Orat. 17; superl.: ∾ officio satisfacere, id.; o. — cŭmŭlātim, adv., ligesom frgd.: hobevis, i Hobe, Varr., Prudent.; af — cumulatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

cŭmŭlo, avi, atum, 1, v. a., [cumulus]: gjør el. former til en Hob el. Klynge el. Dynge, ophober, opstabler, sammendynger; I) „alm."; A) „egenl."; – ∾ materiem, Lucr.; nix cumulata vento, Curt.; cumulata in ingentem acervum (arma), Liv. 45, 33; — B) „fig."; – ∾ benefacta, Plaut.; ∾ omnia principatus nomina, vid. Tac. Hist. 2, 80; ∾ probra in aliquem, id.; — II) m. bes. Bibegr.; A) ved Ophobning at forøge el. formere, at ophobe; m. o. ud. abl.; – ∾ funus funere, Lucr.; cf. Liv. 26, 41; men ∾ aes alienum usuris, id. 2, 23; cf. Cic. R. Am. 11, o. id. Catil. 1, 6; ∾ bellicam gloriam eloquentia, id. Off. 1, 32; – ∾ invidiam, Liv., injurias, id.; men id. 42, 20: quae cumularent religionem animis, (f. in animis); — B) ved Overhobning at fylde el. overfylde; 1) „egenl."; ligel. m. o. ud. abl.; – ∾ fossas corporibus, Tac.; cf. Liv. 32, 17; ∾ altaria donis, Virg.; cf. Liv. 8, 33; – Nec cumulant altos fervida musta lacus, Ovid. Trist. 3, 10, 72; cumulata ligula salis, (Skefuld), Colum.; — 2) „fig."; ligel. c. abl., el. m. ex, el. absol.; – cumulari maximo gaudio, Cic.; cf. id. Fin. 2, 19; men honoribus cumulatus, Tac.; cf. Cic. d. Or. 1, 26, o. ibd. 2, 4; – ligel. m. ex, id. Fin. 5, 14; – men absol.: unum ad cumulandum gaudium … mihi defuisse, id. Att. 4, 1; — III) partic. cŭmŭlātus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": forøget el. forstørret; – eadem mensura … aut etiam cumulatiore etc., Cic. Brut. 4; cf. Liv. 2, 47, o. id. 4, 60; — B) „bes." ogs.: fuldstændig el. fuldkommen; – perfectae cumulataeque virtutis (est), etc., Sest. 40; cf. Virg. Aen. 4, 436; — b) forcl. ogs. c. gen.; homo ineptitudinis cumulatus, Caecil. ap. Non.; scelerum cumulatissime, Plaut. Aul. 5, 16.

cŭmŭlus, i, m., [efter Doederl.: demin. af culmus, o. besl. m. culmen]; 1) „egenl.": tilspidset Hob, el. den i en Spids opstablede Hob; – armorum cumulos coacervare, Liv.; cf. id. 3, 34; ∾ saxei, Plin.; ∾ arenae, Virg., pulveris, id.; ∾ aquarum, id.; cf. id. Aen. 1, 105, o. ibd. 2, 498; — II) „overf.": ligesom Tilgift (el. Topmaal, vid. Fest. s. v. auctarium, pag. 131); ogs. Tilvæxt el. Fuldendelse; – ut ad illam praedam … velut cumulus, accedat etc., vid. Cic. R. Am. 5; – cui gloriae amplior adhuc cumulus accessit, etc., Suet. Tib. 17; cf. Tac. Hist. 1, 77, o. Ovid. Met. 14, 472; — b) i Rhetoriken undert. f. peroratio, vid. Quintil. 6, 1, in.

cūnābŭla, orum, n.: Buggen, Cic. Div. 1, 36; – ogs. de unge Dyrs Leie, Virg. Ge. 4, 66, Plin.; — II) „meton."; a) det første Hiem; – ∾ gentis nostrae, Virg. Aen. 3, 105; cf. Prop. 3, 1, 27; — b) Fødsel el. Ophav; – a primis cunabulis, (fra Barnsben), Colum.; – df. „alleg.", Cic. Agr. 2, 26: non in cunabulis, sed in campo, consules facti, (ikke ifølge deres Fødsel); af — cūnae, arum, f.: Buggen; – in cunis vagire, Cic. d. Senect. 23; cunarum motor mearum, (som har vugget mig), Martial.; — b) „poet." ogs. Fuglerede, Ovid. Trist. 3, 12, 10; — II) „meton.": den første Levetid el. de spæde Aar; – primis cunis (educare), Ovid. Met. 3, 313.

cunctābundus, (cont.), 3, [cunctor]: nølende, dvælende, sendrægtig; – vid. Liv 6, 7, o. Tac. Ann. 1, 7.

— cunctālis, e, [cunctus]: almindelig, Capella. — cunctāmen, (cont.), inis, n., [cunctor]: Nølen, Dvælen, Paul. Nol. — cunctans, (cont.), tis: partic. o. adj. af cunctor; df. — cunctanter, (cont.), adv.: nølende; – haud cunctanter (uden Nølen) etc., Liv. 1, 36; – compar. cunctantius, Suet., Tac. Ann. 1, 71, (al. cunctatius), inc.

*cunctātio, (cont.), onis, f.: Nølen el. Dvælen el. Betænkelighed; (altf. subjectivt; ligesom mora: objectivt; vid. Doederl.); – studium semper assit, cunctatio absit, Cic. Lael. 13; ∾ major invadendi, Liv. 5, 41; abjecta omni cunctatione etc., Cic.; oftere: sine cunctatione, id., Liv., o. A.; – ogs. in pl., Quintil., Tac.; o. — cunctātor, (cont.), oris, m.: Nøleren el. den Nølende, som bliver ved at betænke sig; – dels dadlende; saal. Liv. 6, 23: cunctatorem ex acerrimo bellatore factum etc.; – dels uden Dadel; saal. id. 22, 12: pro cunctatore segnem … compellabat; cf. Tac. Hist. 2, 25; — 2) ogs. er Cunctator det Tilnavn, der tillagdes Hannibals berømte Modstander, Dictatoren Qu. Fabius Maximus; s. und. cunctor; s. ogs. Liv. 30, 26, o. Quintil. 8, 2, 11; — [cunctor]. — cunctatus, (cont.), 3: partic. o. adj. af cunctor.

cunctĭcĭnus, 3, [cunctus, cano]: som toner med alle Stemmer, (oppon. simplex), Capella. — cunctim, adv., [cunctus]: samtligen, tilsammen, Appul. — cunctĭpărens, tis, m., [cunctus]: Alles Fader, Alfader, Prudent. — cunctĭpŏtens, tis, m., [cunctus]: den Almægtige, Prudent.

cuncto, are, v. n.; forcl. Biform til flgd.; – Abi tu hinc; cunctas? Plaut. Cas. 4, 2, 13; — not.: Tac. Ann. 3, 46, ogs. in pass. impers.: nec cunctatum apud latera. — cunctor, (contor), atus sum, 1, v. dep. n., [efter Doederl. besl. m. conor]; 1) „egenl." om personlige Subjecter: nøler el. dvæler derved, vedbliver at betænke mig derpaa; – oftest absol., undert. ogs. c. inf., el. m. flgd. relat., osv.; – Unus homo nobis cunctando restituit rem, Enn. ap. Cic. Off. 1, 24, oftere; s. ogs. und. cunctator, ogs. Virg. Aen. 6, 847, o. Liv. 22, 24; opp. propero, Cic. Att. 10, 8; forbindes med cesso, Liv. 35, 18; men inertia et mollitia animi cunctamini, Sall. Catil. 52; cunctari diutius in vita etc., Cic. Tusc. 1, 46; – cunctatus inter spem et iram, Tac. Ann. 2, 66; cunctante ad ea Mithridate, ibd. 12, 46; – non est cunctandum confiteri, etc., Cic. Univ. 3; cf. Suet. Caes. 70, oftere; – vos cunctamini etiam nunc, quid … faciatis, Sall. Catil. 52; cunctatus, an etc., Suet. Caes. 81, oftere; ligel. cunctati, utrumne … an etc., ibd. 80; men Caes. B. G. 3, 23: non cunctandum … quin etc.; — II) „poet. overf." ogs. om Tingssubjecter; – at contra tardum cunctatur olivum, (sc. per colum perfluere: flyder langsomt derigiennem), Lucr. 2, 392; – ligel. om Begreber; Et quasi jam leti portas cunctarier ante, vid. id. 3, 67; — III) hertil mærkes; A) partic. cunctans, tis, som adj.: nølende, betænksom, langsom; 1) om Personer; – erat enim cunctantior cautiorque, Plin. Ep. 9, 13; cf. Suet. Caes. 60: ad dimicandum cunctantior etc., (al. cunctatior); — 2) om Ting og Begreber; – cunctantior actus mellis, (langsommere el. seiere), Lucr. 3, 193; ∾ corda viri, Val. Fl.; ∾ ira, Stat.; — B) partic. cunctatus, 3, som adj.: nølende, langsom, men alene in compar., o. som Variant af frgd.

cunctus, 3, oftere in pl. cuncti, ae, a, [ctr. f. conjunctus]: forenet el. forbunden til et Helt, samtlig el. tilsammen; 1) in sing.; – ∾ senatus populusque, Liv.; ∾ orbis terrarum, Virg. Aen. 1, 233; ∾ Aegyptus, Cic., Gallia, Caes., civitas, Sall.; ∾ gratia, Plaut., disciplina, Liv.; ∾ vulgus, Hor. Sat. 2, 3, 63; ∾ pectore, Catull., Stat.; — 2) in pl.: prope cunctis civibus etc., Cic. d. Or. 1, 40; ∾ maria terraeque, Sall. Catil. 10; cuncti aut magna pars etc., id. Jug. 56; cf. ibd. 66 o. 92, ogs. Hor. Ep. 1, 12, 11; — 3) „poet."

o. i efteraug. Prosa ogs. c. gen.; a) i Nomets Genus; - hominum cunctos ··· praestans, Ovid. Met. 4, 631; cunctas provinciarum diviti cultu praecedere, Plin. 3, 3; — b) in neutr. pl.; - viaï cuncta, Lucr. 5, 739; cuncta terrarum, Hor. Od. 2, 1, 23; ∾ curarum, Tac. Ann. 3, 35; cf. id. Hist. 5, 10.

*cŭnĕātim, adv.: i Form af en Kile, consistere, Caes. B. G. 7, 28; o. — cŭnĕātio, onis, f.: kileformet Tilspidsning el. Dannelse, narium, Scribon.; — [cuneo]. — cŭneātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — cŭnĕo, avi, atum, 1, v. a., [cuneus]; I) „alm."; A) „egenl.: indkiler, driver en Kile deri; - si quid cuneandum sit in ligno, Plin. 16, 76; — b) at tilkile, at tiene til en Kile; - qui latera inclinata cuneavit (lapis), Senec. Ep. 118; — B) „overf.": ligesom at indkile el. indpresse i Foredraget; vid. Quintil. 4, 3, 4; — II) „bef.": at forme ligesom en Kile, navnl. om Localiteter; - ∾ se in diversos angulos, (om Britannien), Mela 3, 6; cf. Plin. 3, 4; — III) df. partic. cuneatus, 3, som adj.: kileformigen tilspidset; - ∾ ager, Colum.; cf. Ovid. Met. 13, 778, o. Liv. 44, 4; - ogs. in compar.; ∾ forma scuti ab imum, id. 9, 40.

cŭnĕŏlus, i, m., demin.: liden Kile el. Vinkel, Cic. Univ. 13, Colum.; af — cŭnĕus, i, m.: I) „egenl.": Kile (til Inddrivning el. Befæstning); - cuneis scindebant fissile lignum, Virg. Ge. 1, 144; cuneos adigere, figere, Plin., demittere, Colum., inserere, Att. ap. Cic., (at indslaae el. inddrive); cf. Hor. Od. 1, 35, 18; men cunei navis, Ovid. Met. 11, 514, (rimel. etslags Klammer paa Kiølen til Beskyttelse imod Grunde og Klipper); - ogs. localt: Britannia in cuneum tenuatur, Tac. Agric. 10; - men „alleg.": hoc cuneo veritatis extruditur haeresis, Tertull.; — II) df. „meton."; A) den kileformede Slagorden; - cuneo facto perrumpere, Caes. B. G. 6, 39; cf. Liv. 22, 47; componere aciem per cuneos, Tac.; cuneis et catervis concurrere, id.; cf. Liv. 2, 50, ogs. Virg. Aen. 12, 575; — B) den kileformede Afdeling af Sæderne el. Pladserne i Theatret, Vitruv., Suet., Juvenal.; — b) df. „overf." f. Tilskuerne, Phaedr. 5, 8; — C) i Bygningskunsten: de kileformede Rum imellem de malede el. indlagte Felt i Væggene, Vitruv. 7, 4 o. 5.

cŭnĭcŭlāris, e, [cuniculus, nr. I]: hørende til el. benævnt efter en Kanin; ∾ herba, Marc. Empir. — *cŭnĭcŭlārius, i, m.: en Minegraver el. Minerer, Veget., Amm.; — cŭnĭcŭlātim, adv.: rørformigen, Plin. 9, 52; o. — cŭnĭcŭlōsus, 3: med mange Huler; ∾ Celtiberia, Catull. 37, 18; — [flgd., nr. II].

cŭnĭcŭlus, i, m.; I) „egenl.": Kaninen, Varr., Plin. 8, 81, Martial. 13, 60; — II) df. „overf.": underjordisk Gang el. Hule, (som Kaninerne pleie at udgrave); df. „alm.": Gang el. Hule under Jorden, Cic. Off. 3, 23, Colum., Plin. 6, 31, oftere; — b) „bef." ogs. i Krigssproget: underjordisk Gang el. en udgravet Mine; vid. Caes. B. G. 7, 22, oftere, Cic., o. A.; - men „alleg.": quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur, Cic. Agr. 1, 1.

cŭnīla, (ogs. conila), ae, f.: en Art af Væxten origanum, Plin. 19, 50, Colum.; df. — cŭnīlāgo, ĭnis, f.: en Art af Væxten cunila, Plin. l. c. — Cūnīna, ae, f., [cunae], (sc. dea): Gudinde for Børn i Vuggen, Varr. ap. Non., Lactant. — cunnilingus, i, m., i. e. cunnum lingens, vox obscoena ap. Martial. — cunnus, i, m., γοῦνος, i. e. pudendum muliebre, Martial.; - tillægges ogs. Dyrene, Catull. 96; — 2) „overf.": utugtigt Fruentimmer, Hor. Sat. 1, 2, 36, oftere, Auct. Priap. — cunque, adv., s. und. cumque. — cūnŭlae, arum, f., demin. af cūnae: liden Vugge, Prudent.

1. cūpa, ae, f.: Fad el. Tønde til flydende Sager; ∾ vinaria, Varr.; vinum de cupa, Cic. Pis. 27; - dog ogs. til Krigsbrug; vid. Caes. B. C. 2, 11; ogs. til Opbevaring af Korn, Dig. — 2. cūpa, ae, f., κώπη: Greb el. Haandgreb paa Oliemøllen, Cato.

*1. cŭpēdia, (cupp.), ae, f.: Kræsenhed, Cic. Tusc. 4, 11; - s. ogs. und. flgd.; — 2. cŭpēdia, (cupp.), orum, n., ogs. cŭpēdiae, arum, f.: Lækkerheder el. lækkre Spiser; (for= o. efterel. Ord); - nihil moror cupedia, Plaut. Stich. 5, 4, 32; - non cupedias ciborum, sed argutias quaestionum etc., Gell. 6, 13; o. — cŭpēdĭnārius, 3: hørende til lækkre Spiser, forum, (Sted i Rom), Symmach.; — 2) df. subst. cupedinarius, i, m.: som tilbereder lækkre Spiser, Ter. Eun. 2, 2, 25, Lamprid. Elagab. 30; — [cupes].

1. cŭpēdo, ĭnis, f.: poetisk Biform af 1. cupido, Lucr. 1, 108, oftere. — 2. cŭpēdo, (cupp.), ĭnis, f., [cupes], ligesom 2. cupedia: Lækkerheder el. lækkre Spiser; - forum cupedinis, (Plads i Rom), Varr. — cūpella, ae, f., demin. af 1. cupa: liden Tønde, Pallad. — cūpes, (cupp.), (edis), m.: Lækkermund el. Slikmund; - harpago, cupes, avarus, etc., Plaut. Trin. 2, 1, 13; cf. Fest. p. 37.

cŭpĭde, adv. af cupidus: begierligen, med ivrig Attraa, ivrigen el. heftigen; - ∾ ac libenter mentiri, Cic.; cf. id. R. Am. 18, Nep. Arist. 1, Hor. Ep. 2, 1, 100, o. A.; - compar., Caes. B. G. 1, 15, oftere, Liv. 3, 32, oftere, o. A.; superl., Caes. B. G. 1, 40, o. Sall. Catil. 40. — Cupidineus, 3, s. und. 2. Cupido.

cŭpĭdĭtas, atis, f., [cupidus]: heftig Begiering el. Begierlighed, ivrig Attraa; I) til det Bedre; a) c. gen.; - ∾ incredibilis quaedam veri videndi, Cic. Tusc. 1, 19; cf. Nep. Milt. 5; ∾ gloriae, Cic., ∾ mira studiorum, Tac.; - men ∾ cibi, Cels.; — b) absol.; ne ··· nimis confidat propter cupiditatem, Cic. Off. 1, 21; cf. id. d. Or. 1, 30, o. id. Att. 12, 26; — II) til det Værre: lidenskabelig Attraa, heftig Lidenskab; A) „alm."; a) c. gen.; ∾ pecuniae, Caes., praedae, id.; ∾ laedendi, Quintil.; cf. Vell. 2, 125; — b) absol.; ubi animus semel cupiditate se devinxit mala, Ter. Heaut. 1, 2, 34; cf. Sall. Catil. 2; ligel. in pl., Cic. d. Or. 1, 43; cf. Caes. B. G. 7, 52; — B) „bef."; a) lidenskabelig Attraa efter Fordel el. Vinding; - vid. Cic. R. Am. 35, fin.; (opp. abstinentia, Suet. Dom. 9); men Cic. Att. 1, 17: se cupiditate prolapsos, (at de i deres Iver vare gaaede forvidt); — b) partisk Stræben el. Partiskhed til nogens Fordel; - vid. Cic. Flacc. 10: cum dissimlatione aliqua cupiditatis; cf. id. Font. 7, o. Liv. 24, 28.

1. cŭpīdo, (cupedo, Lucr.), ĭnis, f., (ogs. m., Plaut., Hor. Od. 3, 16, oftere, Ovid. Met. 9, 743, Sil.), [cupidus], (Biform af cupiditas, o. m. samme Bem., men oftest „poet." o. hos Historikerne): heftig Begierlighed el. Attraa: I) til det Bedre; sædv. c. gen., sield. c. inf.; - ∾ cepit Romulum urbis condendae, Liv. 1, 6; cf. id. 40, 21; ∾ gloriae, Sall., lucis, Quintil.; ∾ laticum frugumque, Lucr.; - men c. inf., Curt. 4, 8, o. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 26; — not.: ogs. m. Tingssubject, Lucr. 1, 1081: medii cupedine victae (res); — II) til det Værre; A) „alm."; a) c. gen.; - ∾ honoris, Sall. Catil. 3; ∾ caeca praedae, Ovid. Met. 3, 620; cf. Hor. Od. 2, 5, 9; ∾ novae fortunae, Liv. 21, 19; - ogs. in pl., Tac. Ann. 13, 2; — b) absol.; homines ··· cupidine caeci, Lucr.; ∾ sordidus, Hor., femineus, Ovid., muliebris, Tac.; - ogs. in pl., Hor. Sat. 1, 2, 111, o. ibd. 2, 7, 85, ogs. Tac. Ann. 3, 52, o. A.; — B) „bef."; a) de Elskendes Attraa, Elskov, Forlibelse; - ∾ visae virginis, Ovid. Met. 13, 609; oftest hos Plaut.; - vid. id. Poen. 1, 1, 29 o. 68, o. id. Amph. 2, 2, 210; s. ogs. und. 2. Cupido; — b) Havesyge, Gierrighed; vid. Tac. Ann. 12, 57; ligel. in pl., id. Hist. 1, 66.

2. Cŭpīdo, ĭnis, m., som Person: Cupido el. Elskovsguden, Søn af Venus; vid. Cic. N. D. 3, 23; cf. Prop. 2, 18, 21, Ovid. Met. 1, 453, oftere, Hor. Od. 1, 2, 34, oftere; - ogs. in pl., Prop. 1, 1, in., Hor. Od.

1, 19, in., o. A.; — df. adj. Cŭpīdĭnĕus, 3: hørende til el. benævnt efter Elskovsguden Cupido, tela, Ovid., sagittae, id.; — 2) df. „overf.": elskelig el. skiøn som Cupido; vid. Martial. 7, 87.

cŭpĭdus, 3, [cupio]: begierlig, ønskende, elskende, odl.; – oftest c. gen., undert. ogs. c. inf., el. m. in, el. absol.; 1) til det Bedre, o. sædv. om Personer; a) c. gen.; – cupidus ejus videndi, Ter.; men cupidus te audiendi, Cic.d.Or.2,4; ∾ certandi, Lucr., bellandi, Caes.; cupidus vitae, Lucr., Cic., mortis, Cic., Hor., liberorum, Quintil., pacis, Hor.; – compar.: ∾ contentionis, quam veritatis, Cic. d. Or. 1, 11; superl.: ∾ litterarum, Nep. Cato 3; cf. Cic.d.Or.1,22; — b) c. infin.; ogs. m. in, etc.; – cupidus attingere, Prop.; cf. Ovid.Met.14,215, (hvor moriri, f. mori); – quis tam cupidus in perspicienda cognoscendaque rerum natura, ut etc., Cic. Off. 1,43; – Si quicquam cupido optantique contigit umquam Insperanti, Catull. 107, in.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 12; — not.: „poet." forbindes ogs. equorum Vim cupidam etc., Lucr. 2, 265; — II) til det Værre: som heftigen el. lidenskabeligen begierer el. attraaer noget; hidsig, heftig, lidenskabelig; A) „alm."; a) c. gen.; – cupidus imperii, Cic., rerum novarum, Caes.; cf. Tac. Hist. 1, 80, o. Nep. Reg. 2; ∾ laedendi, Quintil.; – f. gen. findes ogs. abl., Plaut. Pseud. 1, 2, 50: cupidus vino; — b) absol.; potestis cupidos modestis anteferre? Cic. Font. 10; cf. id. Off. 3, 14, o. Hor. A. P. 165; — not.: „poet. overf." ogs. om Begreber; vid. Hor. Od. 3, 14, 26, o. Lucr. 4, 1134; — B) „bes."; 1) forelsket; ordenl. om Personer; – Neu me cupidum eo impulisset, Ter. Phorm. 1, 3, 6; cf. Tibull. 1, 8, 74, o. Catull. 64, 374, ogs. Ovid. Met. 4, 679, o. A.; — b) „poet. overf." ogs. om Begreber (o. Ting); – Sed simul ac cupidae mentis satiata libido est, Catull. 64, 147; men Ovid. A. A. 1, 116: Virginibus cupidas injiciuntque manus; cf. id. Met. 11, 63; — 2) begierlig, havesyg, gierrig; – sic cupidos milites dicas, etc., vid. Quintil. 12, 1, 88; ligel. in superl., Suet. Vesp. 16; — 3) som anstrænger sig til Gunst for nogen, partisk; – cupidis et iratis testibus, Cic. Font. 6; ogs. c. gen. pers., id. Verr. 2, 4; ogs. in compar.; ∾ judex, id., auctor, id.

cŭpiens, tis: partic. o. adj. af cupio; df. — cŭpienter, adv., ligesom cupide: begierligen el. ivrigen; (forel. Ord); – ∾ cupere, Enn. ap. Non., petere, Plaut. Pseud. 2, 3, 17.

cŭpio, ivi o. ii, itum, 3, (imperf. conj. cupiret, Lucr. 1, 72): begierer, attraaer, forlanger, ønsker; (udtrykker nærmest Sindets el. Gemyttets Bøining el. Tilbøielighed; hvorim. velle betegner den virksomme Villie; vid. Cic. Mil. 12); – ordenl. c. acc., el. c. inf., el. m. acc. c. inf., ogs. m. acc. c. partic., ogs. m. ut, ogs. absol.; – I) „alm."; A) „egenl." om Personer; – a) c. acc.; ∾ nuptias, Ter. Heaut. 5, 1, 11; ∾ eadem, eadem odisse, Sall. Jug. 31; cf. ibd. 3: quae, (sc. imperia etc.) minime mihi hac tempestate cupienda videntur; men Hor. Ep. 2, 2, 148: quod, quanto plura parasti, Tanto plura cupis; – df. ogs. in partic. perf.; cupitae atque exspectatae (vos), Plaut.; ligel. res cupita, Liv. 36, 7; men cupitis moram afferre, Tac.; ogs. in pass. impers.; qua quidque cupitum foret, Liv. 3, 37; — b) i andre Forbindelser; – emori cupio, Ter.; cf. Cic. Verr. 4, 12; te tua frui virtute cupimus, Cic. Brut. 97; cf. Nep. Paus. 4; – qui te conventum cupit, etc., Plaut. Curc. 2, 3, 25; quod cupio ego quidem nimis quam ut impetret, id. Capt. 1, 2, 17; — c) absol.; Qui cupit, aut metuit, Hor. Ep. 1, 2, 51; cf. ibd. 1, 6, 12; men omnibus cupientibus, (efter Alles Ønske), Caes. B. G. 3, 24; cf. Cic. d. Or. 1, 1; — B) sild. „overf." om Ting; asperiora vina rigari cupiunt, Plin. 17, 41; — II) prægnant el. med Eftertryk: cupere alicui, at ville nogen vel; – favere et cupere Helvetiis, Caes. B. G. 1, 18; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3, ogs. Ter. Andr. 5, 4, in.; ligel. ∾ omnia alicujus causa, Cic. Verr. 2, 73; ogs. ud. omnia, id. Fam. 13, 64; cf. id. R. Am. 51; – df. som Høflighedsformel, Hor. Sat. 1, 9, 5: cupio omnia, quae vis, (aldeles til din Tieneste); — III) partic. cupiens, tis, ogs. som adj.: begierlig; a) c. gen.; – cupiens nuptiarum, Plaut.; men cupiens tui, (i. e. amica tua), id. Mil. gl. 4, 2, 58; cupiens novarum rerum, Tac., bonarum artium, id.; – compar., Aur. Vict. Caes. 24; superl., Sall. frgm. ap. Diomed.; — b) absol.; ut quibusque bellum invitis aut cupientibus erat, Tac. Ann. 1, 59; cupientissima plebe etc., vid. Sall. Jug. 84.

cŭpītor, oris, m., [cupio]: som begierer el. attraaer; ∾ incredibilium, Tac.; cf. id. Ann. 12, 7. — cupītus, 3, s. und. cupio. — cuppedia, etc., s. und. cupedia, etc.

*cupressētum, i, n.: Cypresplantning el. Cypresskov, Cato, Cic. Leg. 1, 5; o. — cupressĕus, 3: af Cypresstræ, signa (Junonis), Liv. 27, 37; — [cupressus]. — cupressĭfer, a, um, [cupressus, fero]: bærende Cypresser, bevoxen dermed, Erymanthus, Ovid., Cyllene, id. — cupressinus, 3, κυπαρίσσινος: af Cypresstræ el. af en Cypres, frondes, Colum., oleum, Plin.

cupressus, i, (abl. cupressu, Catull., Colum.), f., (ogs. m., Enn. ap. Gell.; nomin. ogs. cyparissus, Virg. Aen. 3, 680), κύπαρισσος: Cypressen el. Cypresstræet, (cupressus sempervirens L.); – var, ifølge sammes Brug ved Begravelser, Pluto helliget, Cato, Plin. 16, 60; df. ∾ feralis, Virg., Hor., atra, Virg., invisa, Hor.; — 2) „meton.": liden Kasse af Cypresstræ, Hor. A. P. 332.

*cuprĕus, 3: af Kobber, vas, Plin., bidentes, Pallad.; o. — cuprīnus, 3: af Kobber, clavus, Pallad.; af — cuprum, i, n., (sild. f. Cyprium, sc. aes): Kobber, Spartian. — 1. cūpŭla, ae, f., demin. af 1. cupa: liden Tønde, Dig. — 2. cūpŭla, ae, f., demin. af 2. cupa: lidet Haandgreb, Cato.

cur, adv., [ctr. f. quare]: hvorfor, af hvilken Grund; 1) som relat.; – non fuit causa, cur tantum laborem caperes, Cic. R. Com. 16; quae causa est el. quid causae est, cur etc.? id.; argumentum ... cur ... confiteremur, etc., id. N. D. 1, 23; Est vero, cur quis Junonem laedere nolit! Ovid. Met. 2, 518; cf. Nep. Arist. 1, o. Hor. Ep. 1, 9, 7; — 2) som interrog.; – quid agis? cur perdis adolescentem nobis? Ter.; cf. id. Andr. 1, 1, 107, o. Cic. Phil. 7, 4; – ogs. c. conj.; cur ego te velim incidere etc.? id. Fam. 2, 18; – men absol.: cur non? hvorfor ikke? Ter. Heaut. 1, 1, 111; — not.: ogs. sættes cur efter et el. flere Ord i Sætningen; vid. Hor. Sat. 2, 3, 187, o. ibd. 2, 7, 104.

cūra, ae, f., [af ὤρα, i. e. cura, m. Forslag af „c"; el. at sammenligne m. quaero]; 1) Sorg, Omsorg, Omhu; A) „egenl."; 1) „alm."; aa) absol.; – quod in rebus honestis ... operae curaeque ponetur, etc., Cic. Off. 1, 6; cf. id. d. Or. 3, 48; men in remp. omni cura cogitationeque incumbere, id. Fam. 10, 1; ogs. in pl., id. Off. 2, 1; – opp. negligentia, Quintil.; men id. 1, 1, 2: non naturam defuisse, sed curam; men non in comparationem curae ingeniique, Tac. Agric. 10; cf. Hor. Sat. 2, 4, 48; — bb) c. gen.: Omsorg derfor; – ∾ difficilis rerum alienarum, Cic. Off. 1, 9; ∾ corporis, (dets Pleie), Quintil., Suet.; ∾ deorum, (deres Dyrkelse), Liv. 6, 41; men ∾ magni Caesaris, Hor. Od. 1, 12, 52, (Guddommens Omsorg for ham); — cc) ogs. mærkes; a) curae esse alicui, være Gienstand for nogens Omhu; vid. Caes. B. G. 1, 33 o. 40; cf. Cic. Fam. 1, 9, o. Hor. Ep. 1, 3, 30; – ogs. ud. dat. pers.; dumque amor est curae, Ovid. Met. 2, 683; – ogs. findes f. nomin. undert. inf., el. de; – eligere modo curae sit, Quintil.; de ceteris senatui curae fore, Sall. Jug. 26; — b) curae habere

aliquid: drage Omsorg derfor; - ut petitionem suam curae haberent, Sall. Catil. 21; cf. Suet. Aug. 48; — 2) „bef." o. technisk; a) i Forretningssproget: Besørgelse el. Ledelse el. Forvaltning af et offentligt Anliggende el. af et Embede, odl.; - omnis cura rerum publicarum etc., Sall. Jug. 3; ∾ legionis armandae, Tac.; ∾ aerarii, Suet., annonae, id.; cf. id. Aug. 36; — b) i Retssproget: Formynderskab el. Curatel, (s. d. sædv. curatio), Dig.; — c) hos Lægerne, (ligel. f. d. sædv. curatio): Cur el. Helbredelse, Cels.; quum omnem curam fata vincerent, Vell. 2, 123; - df. „poet." om Søvnen: Illa fuit lacrimis ultima cura meis, Prop. 1,3,46; — B) „meton.", (abstr. pr. concr.); a) ligesom μελέτη: skriftligt Arbeide, et Skrift; - quorum in manus cura nostra venerit, Tac. Ann. 4, 11; cf. Ovid. Pont. 4, 16, 39; ogs. in pl., Tac. Ann. 3, 24; — b) „poet." ogs. f. curator: Tilsynsmand; vid. Ovid. Her. 1, 104; — II) Sorg, Bekymring, Ængstelse; A) „alm."; - Animus lassus, cura confectus, stupet, Ter. Andr. 2, 1, 4; cf. Enn. ap. Cic. d. Senect. in.; ligel. magna cura et sollicitudine me liberaris, etc., Cic. Att. 15, 14; ogs. in pl., id. Div. 2, 72; - curae inanes cordis, Lucr., edaces, Hor.; ∾ atra, vitiosa, id., gravis, Virg.; - cura est, negotii quid sit, Plaut. Merc. 1, 2, 11; itaque mihi maximae curae est, non de mea quidem vita ··· sed etc., Cic. Fam. 10, 1; — B) „bef.": den Elskendes Sorg el. Bekymring; ogs. Elskoven selv; - Crescit enim assidue spectando cura puellae, Prop. 3, 20, 3; cf. Hor. A. P. 85; — b) ogs. „meton.": Gjenstanden for nogens Elskov el. Ængstelse; - tune meam potuisti tangere curam! Prop. 2, 25, 9; cf. Hor. Od. 2, 8, 8.

cūrābĭlis, e, [cura]: til at frygte for, frygtelig, vindicta, Juvenal. 16, 21. — cūrăgendārius, i, m., [cura, ago]: Forvalter el. Opsynsmand, Cod. Theod. — curalium, s. und. coralium.

*cūrāte, adv.: omhyggeligen, nøiagtigen; compar.: ∾ disserere etc., Tac. Ann. 2, 27; cf. ibd. 16, 22; o. — cūrātio, onis, f.: Besørgelse el. Omsorg, Pleie el. Pasning; I) „alm."; - omnis cultus et curatio corporis etc., Cic. N. D. 1, 34; men c. gen. subj., ibd. 2, 63: sine cultu hominum et curatione; - comisk er: Quid tibi hanc curatio est rem? (f. hujus rei), Plaut.; cf. id. Most. 1, 1, 33; — II) „bef." o. technisk; A) i Statssproget: offenlig Forvaltning el. Ledelse af et Anliggende; vid. Cic. Rab. Post. 10; curatio ministerii etc., Liv. 4, 12; (cf. id. 2, 27); — B) i Retssproget: Formynderskab el. Curatel, Dig.; — C) hos Lægerne: Cur el. Helbredelse, Cic. Off. 1, 24, o. Liv. 2, 20; — [curo].

†cūrātor, oris, m., (foræld. ogs. coerator; vid. Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb.), [curo]; I) „alm.": som besørger noget, som drager Omsorg derfor, Opsynsmand el. Vogter; - ∾ viae Flaminiae, Cic. Att. 1, 1; ∾ aviarii, Varr., apum, Colum.; cf. Sall. Jug. 71, o. Suet. Cal. 27; men ∾ reficiendis muris, Cic. d. Opt. Gen. Or. 7; cf. id. Verr. 2, 59; — II) „bef." i Retssproget: Formynder el. Curator, Dig., Hor. Ep. 1, 1, 102, Quintil.; df. — cūrātōrĭcius, (-tius), 3: hørende til en Embedsmand el. Commissarius i Provindsen, equi, Cod. Theod. — cūrātūra, ae, f., [curo]: Røgt el. Pasning; vid. Ter. Eun. 2, 3, 24.

curcŭlio, onis, m.: Kornormen, Varr., Colum., Virg. Ge. 1, 186; — not.: ogs. er Curculio: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — df. demin. curcŭliuncŭlus, i, m.: liden Kornorm; df. comisk „overf.": den mindste Ubetydelighed, Plaut. Rud. 5, 2, 38.

Cŭrensis, e, s. und. flgd. — Cŭres, ium, m. (o. f.): Sabinernes ældgamle Hovedstad, Varr., Cic., Virg.; ∾ parvi, Ovid. Fast. 2, 135; — b) „meton." ogs. f. Indvaanerne af Cures, ibd. 3, 201, oftere; — 2) df. Cŭrensis, e: curensisk, turba, ibd. 94; - men Curenses, ium, m.: Indbyggerne af Byen Cures, Varr., Plin. 3, 17.

Cūrētes, um, m., Κουρῆτες: de ældste Indvaanere paa Øen Creta, pleiede med larmende Musik og Vaabendands at feire Juppiters Tieneste; - vid. Virg. Aen. 3, 131, ogs. id. Ge. 4, 151, o. Ovid. Met. 4, 282; — B) df. 1) Cūrētis, ĭdis; a) som adj. fem., oprdl.: hørende til el. benævnt efter Cureterne; df. „poet." f. cretisk, terra, Ovid. Met. 8, 153; — b) ogs. som subst. fem.: gammel Benævnelse paa Øen Creta, Plin. 4, 20; — 2) Cūrētĭcus, 3: curetisk el. cretisk, carmina, Calpurn. — Cureticus, 3, o. Curetis, f., s. und. frgd.

Cūria, ae, f., [besl. m. Quiris, Quirites]; oprdl.: en af de tredive Afdelinger, hvori Romulus adskilte det romerske Folk; vid. Liv. 1, 13, Aur. Vict. Vir. Ill. 2, 12, o. A.; — II) df. „meton."; A) en af de Bygninger, hvori Senatet holdt sine Forsamlinger, Curien el. Raadhuset; - navnl. den af K. Tullus Hostilius byggede Curia Hostilia; hvortil sild. kom: Curia Julia, o. Curia Pompejana; - vid. Liv. 1, 30, Cic. Mil. 33, id. Catil. 4, 1, oftere, Quintil., o. A.; (s. ogs. nedens.); - men ogs. udenfor Rom brugtes Curia om Øvrighedens Samlingssted el. Raadhuset; vid. Cic. Att. 6, 1, o. id. Verr. 2, 21; — b) df. ogs. „metonym." f. Senatsforsamlingen el. Senatet, Liv. 1, 23 o. 24, Suet. Caes. 22 o. 76, Hor. Od. 2, 1, 14, o. A.; s. ogs. Cic. d. Or. 3, 42; — B) en af de til Curiernes Gudstieneste opførte Bygninger, (der ogs. undert. brugtes til Senatsforsamlinger); - vid. Varr. L. L. 5, 32; - hertil hørte: Curiae veteres, Varr. l. c.; ∾ novae, Fest.; Curia Saliorum, Cic.; ∾ Calabra, (s. und. dette Ord); ligel. ∾ Julia; ogs. ∾ Pompejana el. Pompeji; vid. Suet.; — b) med Hensyn paa de her afholdte religiøse Festmaaltider, er dies Curiae: en Høitids- og Glædesdag, Cic. d. Or. 1. 7.

cūriālis, e, [curia]: hørende til en Curie; navnl. som Oversættelse af δημότης: hørende til den samme Demos el. Canton, (der neml. svarer til Romernes Curia), Plaut. Aul. 2, 2, 2, o. Cic Off. 2, 18; — 2) Curiales flamines, i. e. curiarum sacerdotes, Fest.; — 3) sild. ogs. curialis f. aulicus: hørende til det keiserlige Hof; pl curiales: Hoffolkene, Amm. — Curianus, 3, s. und. 2. Curius.

Curiatii, orum, m.: Slægt el. gens i Alba, der sildigere flyttede til Rom; - om de trende Curiatiers Kamp imod de trende Horatier, vid. Liv. 1, 24, flgd. — cūriātim, adv.: curievis el. efter Curier; - ∾ populum consulere, Cic. d. Rep. 2, 17; cf. Gell. 15, 27; af — cūriātus, 3, [curia]: hørende til en Curie; ∾ comitia, hvori Folket stemte efter Curier; - disse comitia vare de ældste, men afløstes i d. flgd. Tid navnl. af comitia centuriata (und. K. Serv. Tullius), ogs. af comitia tributa; - dog vedbleve comitia curiata at afgiøre visse Sager, navnl. angaaende Arrogationen, Præstevalgene, og Udnævnelsen af en Feltherre; vid. Cic. Agr. 2, 11, flgd., o. Liv. 5, 52, fin.; - lex curiata: som er besluttet i disse Comitier; vid. Cic. Agr. 2, 10 o. 11, Liv. 8, 38, o. Suet. Aug. 55.

1. cūrio, ōnis, m., [curia]: Præsten for en Curie, Varr. L. L. 5, 15, o. ibd. 6, 6; men curio maximus, Liv. 27, 8, Curionernes Overpræst; — 2) sild. ligesom praeco: en Udraaber, Martial. 2, praef.; — not.: ogs. er Curio: Tilnavn i d. scriboniske Slægt. — 2. cūrio, ōnis, m., [cura]: = curiosus nr. II, Plaut. Aul. 3, 6, 27.

*cūriōse, adv.: med stor Flid og Omhu; A) „alm."; ∾ involvere vestimentis, Cels.; ∾ cavere, Suet. Aug. 40; - compar.: ∾ picare tegulas, Vitruv.; superl.: ∾ pangere vitiaria, Colum.; — 2) altfor søgt el. kunstlet; ∾ potius, quam Latine loqui, Quintil. 8, 1, 55; — B) „bef.": nysgierrigen, videbegierligen, inquirere, Suet. Vesp. 1; - compar.: ∾ conquirere, Cic. Brut. 35; cf. id. Fin. 5, 15; — cūriō-

sĭtas, atis, f.: Omhyggelighed for at erfare noget, Videbegierlighed, Nysgierrighed, Cic. Att. 2, 12, o. Gell. 2, 18; o. — cūriōsŭlus, 3, demin.: noget nysgierrig, Appul.; — [af flgd.].

cŭriōsus, 3; I) [cura nr. I]; A) „alm.": som anvender megen Omhu derpaa, omsorgsfuld el. omhyggelig, odl.; - m. in el. ad, el. c. gen., el. absol.; - ut est in omni historia curiosus (Chrysippus), Cic. Tusc. I, 45; quo etc., hoc sum curiosior ad investigandum, id. Fam. 4, 13; - curiosus medicinae, (som lægger sig derefter), Plin.; curiosissimus famae suae, Capitolin.; - non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet, quam scit, Petron. Sat. 46; ∾ consilia, Quintil.; ∾ interpolatio, Plin.; — b) df. ogs.: altfor ivrig el. omhyggelig; - ut a diligente curiosus ··· distat, Quintil. 8, 3, 55; — B) „bes.": ivrig til at efterforske, videbegierlig, nysgierrig; 1) til det Bedre; vid. Cic. N. D. 1, 35, o. Hor. Epod. 17, 77; men ∾ oculis perspici etc., Cic. Sest. 9; — 2) til det Værre: nysgierrig, paatrængende, Cic. Flacc. 29; - df. „efteraug." om Lurere el. Speidere, Suet. Aug. 27, o. Dig.; — II) [cura nr. II]: som fortæres af Sorg; df. „overf.": maver el. udmarvet; - ∾ belua, Plaut. Aul. 3, 6, 26.

cŭris, is, skal i d. Sabinske hede: et Kastespyd; vid. Ovid. Fast. 2, 477; s. ogs. und. Quirinus. — 1. cūrius, 3, [cura, nr. II]: kummerlig, jammerlig; ∾ infortunium, Plaut. Pseud. 4, 7, 44, inc. — 2. Cūrius, i, m., o. Curia, ae, f.: berømt romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: M'. Curius Dentatus, ikke mindre udmærket ved Maadehold og Tarvelighed, end ved fine Seiervindinger over Samniterne, over Pyrrhus, o. fl.; - vid. Cic. d. Senect. 16, Hor. Od. 1, 12, 41, Flor. 1, 15, o. A.; — b) df. ogs. in pl., som appell., om tappre og maadeholdne Mænd; - vid. Hor. Ep. 1, 1, 64; ligel. Juvenal. 2, 3: Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt; — 2) df. adj. Cūriānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Curius, villa, Cic. Leg. 2, 1, causa, id. d. Or. 2, 6.

cūro, avi, atum, 1, v. a., [cura]: drager Omsorg derfor, besørger, passer, pleier, bekymrer mig derom, antager mig, odl.; - c. acc., ogs. c. acc. o. partic. fut. pass., el. c. inf., ogs. m. ut el. ne, (el. c. conj. efter d. udfaldne ut), ogs. c. dat., ogs. absol.; — I) „alm."; A) om personlige Subjecter; a) c. acc.; - ∾ praeceptum diligenter, Nep., mandatum, Cic.; men ∾ negotia aliena, id., (cf. Hor. Sat. 2, 3, 19): bekymre sig om det Uvedkommende; ∾ coenam, Plaut., obsonium, id., (besørge el. tillave); ∾ funus, Ter., cadaver, Suet., corpus alicujus, Curt., (besørge til Hvile); - derim.: ∾ corpus, Lucr., Liv. 3, 2, (pleie sig, giøre sig tilgode); ligel. ∾ membra, cutem, pelliculam, Hor.; ligel. ∾ se, Ter., Cic.; df. pass.: curati cibo etc., Liv. 9, 37; - ∾ injurias sociorum, (afhielpe dem), Sall. Jug. 14; ∾ sublimia, (eftergranske), Hor.; cf. id. Ep. 1, 4, 5; men ∾ preces, (bønhøre), id. C. Sec. 71; ∾ prodigia, (udsone), Liv.; - ∾ aliquem, (pleie el. forsørge), vid. Plaut. Men. 5, 4, 7 flgd.; men curari ab aliquo, Cic. Acad. 2, 38, (iagttages el. betragtes af nogen); men Plin. Ep. 1, 5: curatur a multis, (bliver opvartet el. søgt af mange); - ogs. mærkes af Omgangssproget: nos tu ne curassis, (bryd dig ikke om os, pas dig selv)! Plaut. Poen. 3, 1, 50; ligel. alia cura, id., o. aliud cura, Ter.; — bb) bes. mærkes ogs. curare; a) c. acc. o. partic. fut. pass.: at besørge noget giort, at lade noget giøre; vid. Caes. B. G. 1, 13 o. 19, ogs. Cic. Div. 1, 24; ∾ legem ferendam, Nep. Thras. 3; — b) c. inf., oftest m. Negation; vid. Cic. Fin. 1, 2, ogs. Suet. Caes. 86, Hor. Ep. 1, 17, 58, Ovid. Met. 11, 370, o. A.; - dog ogs. ud. Negation; vid. Hor. Ep. 1, 17, 5, oftere; cf. Suet. Dom. 20, o. A.; — c) m. ut el. ne, etc.; - si id fecisset, se curaturam, ut etc., Cic. Div. 1, 24; - df. ofte i Slutninger af Breve: cura, ut valeas; vid. id. Fam. 7, 5, oftere; men m. ne, id. Att. 11, 3; - ogs. m. ut ne, Suet. Rhet. 1; men Phaedr. 5, 2, c. conj. efter d. udfaldne ut: jam curabo, sentiat, quos attentarit; — d) c. dat., (for o. eftercl.); vid. Plaut. Rud. 1, 2, 92; ∾ rebus alienis etc., id., rebus meis, Appul.; — e) absol., (oftest hos Comikerne); - abi intro; ego hic curabo, Plaut.; cf. Ter. Andr. 5, 2, 6: curasti probe; - ligel. i Krigssproget; vid. Sall. Jug. 60; men ibd. 46: ∾ postremo loco cum equitibus; - men in pass. impers.: curabitur, (det skal blive besørget), Ter. Andr. 2, 3, 29; curetur, id. Hec. 2, 2, 15; — B) „poet." ogs. om Tings- o. Begrebssubjecter; vid. Lucr. 5, 1014 o. 1162, oftere; ligel. Hor. Od. 3, 5, 30: Nec vera virtus ··· Curat reponit deterioribus, (lader sig ikke atter meddele dem); — II) „bes." o. technisk; A) i Statssproget: offenligen at besørge el. forvalte el. forrette noget; - ∾ bellum maritimum, Liv. 7, 26; ∾ Asiam, (bestyre som Statholder), Tac.; ∾ legiones, (commandere dem), id. Ann. 6, 30; — b) ogs. absol.; duo additi (quaestores), qui Romae curarent, (der i Rom skulde lede Forretningerne), ibd. 11, 22; — B) i Lægesproget: at helbrede el. curere; - ∾ corpora, Cic., aegrum, Liv., aliquem frigidis fomentis, Suet.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 251; ∾ morbos, Cels., vulnus, Liv.; - ogs. heder curari: at blive opereret, Quintil. 4, 5, 5; — b) sieldn. absol.: medicinae pars, quae manu curat, Cels.; cf. Quintil. 2, 17, 39; — c) „alleg." Cic. Att. 6, 1: quum ἐξ ἀφαιρέσεως provinciam curarit, (har cureret den ved Udtømmelser, d. e. har udplyndret den); cf. id. R. Am. 44, (hvor ∾ reduviam, opp. mederi capiti); — C) i Handelssproget: besørger, berigtiger, bringer i Orden, betaler el. anviser, odl.; - Cincio HS. CCIƆƆ CCIƆƆ CCCC pro signis Megaricis curavi, Cic. Att. 1, 8; cf. id. Fam. 16, 9: me, cui jussisset, curaturum, (jeg skulde betale til den, som han sendte sin Anvisning); ligel. ∾ pecuniam pro frumento legatis, Liv. 44, 16; — III) partic. curatus, 3, ogs. som adj.: omhyggelig, ivrig; - curatissimis precibus alicujus protegi, Tac. Ann. 1, 13.

*currax, ācis, adj.: som løber hurtigt, servus, Dig.; — b) df. „poet.": ∾ laquei, (som bindes om Benene paa de løbende Dyr), Gratian. Cyneg. 89; o. — currĭcŭlum, i, n.; I) oprdl. ligesom cursus: et Løb; A) „alm."; - strenue Curre in Piraeum, atque unum curriculum face (f. fac), Plaut. Trin. 4, 4, 11, oftere; — b) df. abl. curriculo, som adv.: i fuldt Løb, ilsomt, odl.; - ∾ currere el. volare, id.; ∾ percurre, Ter. Heaut. 4, 4, 11; — B) „bes.": Væddeløbet; vid. Cic. d. Senect. 9, o. Hor. Od. 1, 1, 3; - ogs. in pl.; ∾ equorum, (opp. certamina hominum), Liv. 45, 33; — II) „meton."; A) Løbebanen el. Banen; ∾ solis et lunae, Cic. ap. Non.; - oftest „fig." o. „alleg."; vid. Cic. Rab. perd. 10, o. id. Mur. 22; - men haec (sunt) curricula mentis, id. d. Senect. 11; cf. id. Orat. 2; — B) Væddekiørselsvognen, Tac. Ann. 14, 14, o. Suet. Cal. 19; — b) ogs. alm. en Vogn, Curt. 8, 14.

curro, cŭcurri, cursum, 3, v. n.; I) „egenl." om levende Væsener o. navnl. om Personer: at løbe el. ile, (oprdl. til Fods, df. ogs. til Vogns, til Skibs, osv.); - si ingrederis, curre, si curris, advola, Cic. Att. 2, 23; ∾ propere, Ter., per vias, Plaut.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 113; ∾ subsidio, (til Hielp), Cic.; men ∾ in sinus alicujus, (tye derhen), Prop. 3, 20, 10; - „poet." ogs. om den Kiørende, Lucr. 3, 1076, oftere; - ligel. om den Søfarende; per ··· mare qui currunt (nautae), Hor. Sat. 1, 1, 30; ligel. ∾ trans mare, id. Ep. 1, 11, 27; ogs. absol., ibd. 1, 1, 45; cf. id. Od. 1, 28, 36; - ogs. in pass. impers.: curritur ad praetorium, Cic. Verr. 5, 35; — B) ogs. at mærke; a) med homogene Objecter; qui stadium currit, etc., Cic. Off. 3, 10; cf. Virg. Aen. 3, 191; - df. pass.: campus curritur etc., Auct. ap. Quintil. 1, 4, 28; —

b) som Ordsprog: currentem incitare el. instigare, (skynde paa den Ilende), Cic. Phil. 3, 8, oftere, o. Plin. Ep. 3, 7; men Cic. Att. 13, 45, elliptisk: quod me hortaris ··· currentem tu quidem; — II) „fig."; A) „overf." om Ting, (oftest „poet."), navnl. om Solen, Lucr. 5, 682, om Floderne, Virg. Aen. 12, 524, Ovid., o. A.; currens rota, Hor.; men om Purpurbræmmen, Virg. Aen. 5, 250; men ibd. 12, 65: cui ··· calefacta per ora cucurrit (rubor); ∾ limes per agrum, Plin.; cf. id. 18, 77; — B) „ment." el. om Begreber, navnl. om Foredraget; - proclivius currit oratio, Cic. Fin. 5, 28; historia currere debet ac ferri, Quintil. 9, 4, 18; cf. ibd. 139; ligel. Hor. Sat. 1, 10, in.; „poet." ogs. om Tiden: currit ferox aetas, (farer ilende hen), id. Od. 2, 5, 13.

curruca, ae, f. und. eruca. — *currūlis, e: løbende, ilende, Appul.; af — currus, us, m., [curro]: Vognen el. en Vogn; I) „egenl."; A) „alm."; - vehi curru, Cic., in curru, Ovid., currum agere el. regere, id.; — B) „bes.": Triumphvognen, Cic. Coel. 14, Suet. Caes. 49, oftere, Hor. Epod. 9, 22, o. A.; — b) df. „meton.": Triumphen selv; vid. Cic. Fam. 15, 6; cf. Plin. 5, 3, Flor., Propert., o. A.; — II) „poet. overf."; A) et Skib, (jvf. vort: Fartøi), Catull. 64, 9; — B) Forspandet, Virg. Ge. 1, 514, ogs. id. Aen. 12, 287, o. A.; — C) den med Hjul forsynede Plov, id. Ge. 1, 174.

*cursim, adv.: løbende, ilende, hurtigt, currere, Plaut.; ∾ rapto agmine etc., Liv. 27, 16; — 2) ogs. „overf."; vid. Cic. Phil. 2, 17, o. id. d. Or. 2, 89; o. — cursio, onis, f.: Løben el. at løbe, Varr.; — [curro]. — cursitātio, onis, f.: Løben el. at løbe hid og did, Solin.; af — cursito, are, v. n., intens. af flgd.: løber hid og did, Ter. Eun. 2, 2, 47; cf. Hor. Od. 4, 11, 10, oftere, Suet., o. A.; af — curso, are, v. n., intens. af curro, ligesom frgd.: at løbe hid og did, ultro et citro, Cic., huc illuc, id., Tac.; ∾ per foros, Cic. d. Senect. 6, per urbem, Tac.; men in pass. impers., Ter. Hec. 3, 1, 35.

cursor, oris, m., [curro]: en Løber, den Løbende; df. 1) en Væddeløber, Lucr., Cic. Tusc. 2, 23; ogs. en Væddekiører el. Kapkiører, Ovid. Pont. 3, 9, 26; — 2) Ilbud el. Postbud), Nep. Milt. 4, Plin., Suet., Martial., o. A.; — 3) en Slave, der løber foran Herrens Vogn, Senec. Ep. 87 o. 126, Suet., Martial., o. A.; — not.: Tilnavnet Cursor havde L. Papirius, Liv. 9, 16; df. — cursōrius, 3: hørende til el. benævnt efter et Løb, terminus, Frontin. d. Colon.; — b) df. subst.: cursoria, ae, f., (sc. navis): Jagtskib el. Postjagt, Sidon. — cursuālis, e, [cursus]: hørende til et Løb, equi, Curerheste el. Postheste, Cod. Just., rheda, Cod. Theod. — cursūra, ae, f., [curro]: Løben el. Løb el. at løbe, Varr.; ex cursura anhelitum ducere, Plaut.

cursus, us, m., [curro]: Løben el. at løbe, ilende el. hurtig Bevægelse (til Fods el. til Hest el. til Vogns el. til Skibs); df. ogs. Løb, Marsch, Reise, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; 1) om levende Væsener o. navnl. om Mennesker; - (hominis) ingressus, cursus, accubitio, Cic. N. D. 1, 34; cursu in hostes ferri (i Stormskridt), Liv.; cf. Virg. Aen. 5, 67, o. Hor. Ep. 1, 18, 51; - tantos cursus conficere, Cic. Manil. 12; mihi cursus in Graeciam per tuam provinciam est, id. Att. 10, 4; cf. Nep. Milt. 1; men Caes. B. G. 4, 26: tenere cursum, (om den Seilende): at bevare det rette Løb, at blive i den rette Linie; cf. Cic. N. D. 3, 34; — 2) om andre Gienstande, navnl. om Himmellegemerne, om Floderne, om Vindene, om Skibe, odl.; - ∾ sempiterni stellarum, Cic.; lapsu cursuque suo, (om Vandet), id.; cf. Lucr. 1, 1002, Ovid. Met. 1, 282, oftere; men ∾ Aquilonis et Austri, Lucr.; cf. id. 6, 307; ∾ navium, (deres Fart el. Hurtighed), Caes. B. G. 5, 8; cf. ibd. 4, 28; — B) „meton."; a) exspectare cursum, Cic. Att. 5, 8, (vente paa Afseilingen el. paa god Vind); — b) (abstr. pr. concr.); under Keiserne ere cursus publici: de paa visse Stationer fordelte Poster el. Courerer til Befordring af de offenlige Sager, Cod. Just., Dig.; — II) „fig.": Løb, Gang, Retning; - vid. Cic. Fam. 4, 2; ∾ temporum, id.; vitae brevem esse cursum, gloriae sempiternum, id. Sest. 21; cf. id. Off. 1, 32; ∾ honorum tuorum, id.; cf. Tac. Hist. 1, 48; - ∾ vocis per omnes sonos, Cic. d. Or. 3, 61; cf. ibd. 1, 35; - ogs. siges tenere cursum: om en fortsat planmæssig Virksomhed; vid. id. Phil. 8, 4, ogs. id. Brut. 96, o. id. d. Or. 1, 14; - endel. ogs. „poet.": esse in cursu: bestaae el. blomstre; vid. Ovid. Fast. 6, 362, o. id. Met. 13, 508.

Curtius, Curtia: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Cic. Att. 9, 2, A, oftere; — not.: bes. er at mærke: Qu. Curtius Rufus, Alexander d. Stores Historieskriver, men af en uvis Tidsalder; — II) efter en ubekiendt Curtius benævntes; a) Curtius lacus: et Sted i Rom, Varr., Liv. 7, 6, Ovid. Fast. 6, 403; ogs. lacus Curtii, Suet.; — b) Curtius fons: en Del af Aqua Claudia, som K. Caligula ledede til Rom; vid. Plin. 36, 24, o. Suet. Claud. 20.

curto, avi, atum, 1, v. a.: forkorter el. formindsker, Cels.; quod rem curtaveris, (at du har formindsket Formuen), Pers. 6, 34; cf. Hor. Sat. 2, 3, 124; af — curtus, 3, [besl. m. κυρτός]: forkortet el. afstumpet, kort, (men oftest „poet."); - ∾ dolia, Lucr., vasa, Juvenal., (Potteskaar); ∾ tegula, Prop., testa, Martial.; - men comisk: ∾ Judaei, (omskaarne), Hor.; cf. ∾ mulus, (castreret), id.; — II) „overf.": mangelfuld el. ufuldstændig; - ∾ res, Hor. Od. 3, 24, 64; curto centusse licetur, (byder knapt 100 Asser derfor), Pers. 5, 191; - ogs. „ment." el. om Tanken og Talen; ∾ sententia, Cic. Fin. 4, 14; cf. id. Or. 50 o. 51.

cŭrūlis, e, [currus]: hørende til en Vogn, equi, (paa Cirkus), vid. Liv. 24, 18; ∾ triumphi, (til Vogns; opp. ovatio), Suet. Aug. 22; - „bes." ofte: ∾ sella, (der brugtes af Consuler og Prætorer, ogs. af de derefter benævnte aediles curules); vid. Liv. 9, 46, o. Cic. Verr. 5, 14; - om Indførelsen af sella curulis, (tilligem. de øvrige Embedsinsignier), fra Etruskerne, s. ogs. Liv. 1, 8, o. Flor. 1, 5; ogs. ∾ sedes, Tac.; „poet." ogs. ∾ ebur, Hor. Ep. 1, 6, 53; - ogs. absol.: curulis, is, f., Tac., Plin. Pan., Flor. l. c., o. A.; - „poet." ogs. curules (sc. magistratus), Stat.; ogs. in sing. findes curulis, f. aedilis, Plin. 18, 8; men curulis major f. consul, Stat.

*curvābilis, e: som lader sig krumme el. bøie, ulmus et fraxinus, Pallad.: — curvāmen, inis, n.: Krumning el. Hvælving, Ovid. Met. 2, 130, oftere, o. Plin. Ep. 9, 7; — curvātio, onis, f.: Krumning, Colum. 4, 12; o. — curvātūra, ae, f.: Krumning el. Runding, Vitruv., Plin.; — 2) ogs. „concret": Hvælving; ∾ camerae, Vitruv. 7, 3; men ∾ rotae, (dets Rand), Ovid. Met. 2, 108; — [curvo].

*curvĭtas, atis, f.: Krumning, Macrob.; — curvo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": krummer el. bøier el. tilrunder, (oftest „poet."); - curvarique manus, Ovid. Met. 2, 479; men bima curvans jam cornua fronte (vitulus: toaarig), Virg. Ge. 4, 299; ∾ flexile cornu, Ovid., arcum manu, Stat., (spænde Buen); - portus curvatus in arcum, Virg. Aen. 3, 533; cf. Hor. Od. 1, 33, 16; luna curvata in cornua, Plin.; cf. Hor. Od. 4, 2, 57, Virg. Ge. 4, 301, o. id. Aen. 3, 564; - endel. curvata senis membra, Tac. Ann. 1, 34; cf. Ovid. Met. 9, 435; — II) „fig.": bøier el. omstemmer el. rører, Hor. Od. 3, 10, 16; o. — curvor, oris, m.: Krumning, Varr.; — [flgd.].

curvus, 3, [besl. m. κυρτός]: krummet el. krum, rundbøiet el. hvælvet, aratrum, Virg. Ge. 1, 170, falces,

ibd. 5, 108; men ∾ ungues, Hor. Epod. 5, 93; ∾ flumen, (bugtet), Virg., Ovid.; men ∾ mare, (hult el. oprørt), Ovid.; ∾ arator, (krum el. ludende), Virg.; men curva anus, Prop., (nedbøiet af Ælde); ligel. ∾ senecta, Ovid. A. A. 2, 670; — b) ogſ. „alleg.": curvo dignoscere rectum, Hor. Ep. 2, 2, 44.

cuscŭlium, i, n., κοσκύλιον: Skarlagensbærret, Plin. 16, 12. — *cūsio, onis, f.: Prægen el. Mønten, Cod. Theod.; o. — cūsor, oris, m.: ſom præger el. mønter (Penge), Cod. Just.; — [cudo].

cuspĭdātim, adv.: tilſpidſet, i en ſpids Form, decisus calamus, Plin.; af — cuspĭdo, (avi), atum, 1, v. a.: tilſpidſer, hastilia, Plin.; stimulus cuspidatus rallo, id.; af — cuspis, ĭdis, f.: en Spids; – asseres cuspidibus praefixi, Caes. B. C. 2, 2; cf. Virg. Aen. 5, 208; ∾ teli, hastae, jaculi, Ovid.; — II) „meton." (pars pro toto); a) Spyd, Kaſteſpyd, Landſe, Virg., Hor., Ovid.; ogſ. Liv. 4, 38, oftere, Plin., o. A.; – men ∾ triplex, Ovid. Met. 12, 594: Neptuns Treforк, hvorom ogſ. absol. cuspis, ibd. 580; — b) et Stegeſpid, Martial. 14, 221; — c) Biens Braad, Plin. 21, 45; ogſ. Skorpionens Braad, Ovid. Met. 2, 199; — d) etſlags tilſpidſet Rør, Varr.

*custōdēla, ae, f., for= o. eftercl. Biform af flgd.: Bevogtning el. Forvaring, Vetus Lex ap. Gaj.; ∾ publica, Appul.; — custōdia, ae, f.; I) „alm.": Vagt, Bevogtning, Forvaring; – in custodiam recipere, Plaut., concredere, id.; (tu) custodiam hic agitato, (hold du Vagt her)! id. Rud. 3, 6, 20; cf. Caes. B. G. 2, 29; ∾ tam fida canum, Cic.; ∾ dura matrum, Hor.; – ∾ ignis (Vestae), Cic.; ∾ urbis, Liv., corporis, Suet.; ∾ una fidelis memoriae rerum gestarum (litterae), Liv. 6, 1; — B) „meton."; a) de til Bevogtning tienende Perſoner, ogſ. Vagt el. Vagtpoſt, (ſædv. in pl.; „poet." ogſ. in sing. collect.); – vid. Cic. Catil. 1, 3, o. Caes. B. G. 4, 4, oftere; – abest custodia regis, Ovid. Met. 14, 371; cf. Catull. 62, 33; — b) Sted el. Poſt, hvor der holdes Vagt; Vagtpoſt el. Poſt; df. „overf.": Stilling el. Standpunkt, hvorfra nogen iagttager det Fornødne; – vid. Cic. Phil. 12, 10; cf. ibd. 7, 7; ogſ. in pl., id. Manil. 6, o. id. Rab. perd. 7; — II) med Bibegr. af den ſtandſede frie Bevægelſe; A) „egenl.": Bevogtning el. Forvaring (af en Arreſtant el. Fange, odl.); – vid. Liv. 39, 50; men ∾ libera: Husarreſt, id. 24, 45; ogſ. in pl., Sall. Catil. 42; – men Cic. Brut. 96, „alleg.": domi teneamus septam liberali custodia (eloquentiam); — B) „meton."; a) Forvaringsſted, Fængſel; – quae sunt istae custodiae? Cic. Verr. 5, 27; in custodiam dare, id., includere, id., condere, Tac.; esse in custodia, Cic.; e custodia emittere el. educere, id.; — b) de forvarede Perſoner, Fanger el. Arreſtanter, odl.; – custodiarum seriem recognoscens, Suet. Tib. 61; cf. id. Calig. 29, o. Senec. Ep. 5; o. — custōdiārium, i, n.: Vagthus el. Vagthytte, Tertull.; — [af custos].

custōdio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a., [custos]: bevogter, forvarer, paſſer; I) „alm."; A) om legemlige Gienſtande el. om Ting; – ∾ provinciam etc., vid. Cic. Phil. 10, 11; ligel. ∾ urbes, Quintil., maritimam oram navibus longis, Liv.; cf. Cic. Mil. 25; – ogſ. i Oekonomien: at opbevare, poma in melle, Colum.; — b) ogſ. m. flgd. ab; – templum magna cura custodiunt ··· ab Hannibale, Nep. Hann. 9; cf. Ovid. Met. 9, 190; – ∾ cutem a vitiis, Plin.; — B) om ulegemlige Gienſtande el. om Begreber; – ∾ animo et memoria etc., Cic. d. Or. 1, 28; cf. ibd. 2, 2; ∾ modum ubique, Quintil., regulam loquendi, id.; ∾ religiose, quod juraveris, Plin. Pan. 65; — b) ogſ. m. flgd. ab; ogſ. m. flgd. ut el. ne; – teneriores annos ab injuria sanctitas docentis custodiat, Quintil.; men custodiendum est m. ut o. ne, vid. id. 11, 1, 66, o. 8, 3, 73; — II) „beſ." m. Bibegr. af den ſtandſede frie Bevægelſe; A) til det Bedre: at forvare el. bevare el. giemme; – ∾ epistolas et proferre, Cic. Att. 15, 13; ligel. ∾ librum, id. Fam. 6, 5; ∾ codicillos, Suet. Tib. 51; ogſ. at iagttage el. overholde; prodit se, quamlibet custodiatur, simulatio, Quintil.; — B) til det Værre el. fiendligen: at holde i Forvaring, at holde fangen; – ∾ ducem praedonum, Cic. Verr. 5, 27, obsides, Caes.; cf. id. B. C. 1, 20, o. A.; df. — custōdīte, adv., [custodio]: bevogtet; df. „overf.": paapasſeligen, forſigtigen, ludere, Plin. Ep. 5, 16; compar., ibd. 9, 26.

custos, ōdis, comm.: Vogter, Tilſynsmand, Ledſager; Vogterſke, oſv.; I) „egenl." el. om Perſoner, ogſ. om andre levende Væſener; A) „alm."; – custodes fani, Cic. Verr. 4, 24; cf. id. Phil. 2, 18; ∾ corporis, (Livvagt), Nep., Liv., Suet.; ∾ gregis, Virg., hortorum, Suet.; – ogſ. en Pædagog el. Hovmeſter, Plaut., Ter.; cf. Hor. A. P. 161, oftere; men custodes, id. Sat. 1, 2, 98, (de ledſagende Tienere el. Eunucher); – ogſ. en Beſkytter; vid. Cic. Sest. 65; cf. id. Agr. 2, 6 o. 9, o. Hor. Od. 4, 15, 17; – df. om Guderne, Cic. Sest. 24; cf. Suet. Dom. 5; – endel. „poet.": numquam custodibus illis (sc. canibus) etc., Virg. Ge. 3, 406; cf. Colum. 7, 12; — B) „beſ." ogſ.; a) i Statsſproget: Opſynsmand ved de Kasſer el. Urner, hvori Stemmetavlerne nedlagdes, Varr., Cic. Agr. 2, 9; — b) Fængſelsvogter el. Arreſtforvarer, Hor. Ep. 1, 16, 77, Tac. Ann. 2, 68, o. A.; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet." ogſ. om Ting; – ∾ telorum, (Pilekoggeret), Ovid.; ∾ turis, (Røgelſeæſken), id.; – custos heder ogſ. hos Vingaardsmanden: en vis Ranke paa Vinſtokken, Colum. 4, 21; — B) „ment." el. om Begreber; – vid. Lucr. 3, 325, o. Cic. Fin. 4, 7; ligel. malus custos diuturnitatis metus, id. Off. 2, 7; leges diligentissimas pudoris custodes, Quintil. 8, 5, 19.

cŭtĭcŭla, ae, f., demin.: liden Hud, lidet Skind, Juvenal. 11, 203, Pers. 4, 18; af — cŭtis, is, f., [beſl. m. κύτος, σκύτος, i. e. cutis]: Huden el. Skindet paa det dyriſke Legeme; – si quid intra cutem est vulneris („alleg."), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; aqua inter cutem: Vatterſot, Cels.; cf. Plin. 28, 50, oftere; – cutem curare, (giøre ſig tilgode), Hor., Juvenal.; – ogſ. in pl., Plin. 6, 35, oftere; — b) ordſprogvis ſiges: intra cutem suam aliquem cogere, (tvinge til at holde ſig i Skindet), Senec. Ep. 9; men Pers. 3, 30: ego te intus et in cute novi; — II) „fig."; A) „overf."; a) det tilberedede el. garvede Skind, Leder, Martial. 1, 104; — b) navnl. ogſ. hos Plin.: den yderſte bløde Hinde el. Hud paa flere Vækſter; – ∾ uvarum, id., nucleorum, id., casiae, id.; men ∾ summa terrae, (Jordſkorpen), id. 20, 79; — B) lignelſesvis o. „ment.", navnl. om Foredraget og om Foreſtillingerne: Indklædning el. Yderſide; – tenera quadam elocutionis cute, Quintil. 5, 12, 18; cf. id. 10, 2, 15, ogſ. Gell. 18, 4.

cўămēa, ae, f.: Bønneſtenen, etſlags ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 73; af — cўămus, (-os), i, m., κύαμος, ogſ. colocasia: den ægyptiſke Bønne, Plin. 21, 5. — Cўăne, es, f., Κυανή: Navnet paa en Kilde ved Syracus, Plin. 3, 14; – men efter Mythen: en til denne Kilde forvandlet Nymphe, Ovid. Met. 5, 409 flgd. — Cyaneae, arum, f. und. 1. cyaneus. — Cўănĕe, es, f., Κυανέη: Moder til Caunus o. Byblis, Ovid. Met. 9, 451.

1. cўănĕus, 3, κυάνεος: mørkeblaa, ſøblaa; ∾ colore avis, Plin.; ∾ stagna, Prudent.; — II) df. Cyaneae, arum, f., Κυάνεαι, (ogſ. Symplegades): tvende Klipper ved Indſeilingen i Pontus Euxinus; – efter Mythen vedbleve disſe Klipper at ſlaae ſammen, og at knuſe, hvad der kom dem nær, indtil Skibet Argo's lykkelige Gienvemfart giorde dem ubevægelige; Ovid. Trist. 1, 10, 34; ſ. ogſ. und. Symplegas, ogſ. Plin. 4, 27; — b) df. Cўănĕus, 3: benævnt efter disſe

Klipper, cautes, Lucan., rupes, Val. Fl., ruinae, Martial. — 2. Cȳănĕus, 3, s. und. frgd. nr. II, b. — cȳănus, i, m., κύανος; 1) den blaa Kornblomst, (centaurea cyanos L.), Plin. 21, 24; — 2) som Ædelsten: en Art af lapis lazuli, id. 37, 38.

cȳătisso, are, v. a., κυαθίζω: fylder Begeret, agerer Mundskienk, alicui, (for nogen), Plaut. Men. 2, 2, 29. — cȳăthus, i, m., κύαθος: liden Drikkeskaal, et Beger, Plaut., Hor., Suet., o. A.; puer dignus cyatho, (skiøn som Ganymedes), Juvenal. 9, 47; — 2) som Maal for flydende og tørre Sager: Tolvtedelen af en Sextarius, Hor. Od. 3, 19, 11, Plin., Colum., Rhemn. Fann. d. Pond. 80.

cybaea, ae, f., s. und. flgd. — cybaeus, 3, navis, Cic. Verr. 5, 17: etslags Handelsskib; - ogs. absol.: cybaea (sc. navis), ibd. 4, 8. — Cȳbēbe, es, f., Κυβήβη: Biform af flgd., Virg. Aen. 10, 220 (Heyn.), Phaedr., Prop. — Cȳbēle, es, f., Κυβέλη: en oprdl. phrygisk Gudinde, der sildigere ogs. dyrkedes i Rom som Ops el. Mater Magna; - hendes Præster hede Galli; vid. Martial. 1, 71; s. ogs. II. cc. und. frgd., dertil ogs. Lucr. 2, 598 flgd., o. Catull. 63, de Aty; — b) df. Cȳbĕlēĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Cybele, Attis, Ovid., s. und. Attis; ∾ mater, (i. e. Cybele), id. A. A. 1, 507; ligel. ∾ dea, id. Fast. 4, 191; - men ∾ frena, id. Met. 10, 704, (neml. paa Løverne for hendes Vogn); — II) ogs. er Cybele: Bierg i Phrygien, Virg. Aen. 3, 111 (Heyn.), o. Ovid. Fast. 4, 249 o. 363. — Cȳbeleius, 3, s. und. frgd.

cȳbiārius, i, m., [cybium]: Saltfiskhandler, Arnob. — cȳbiŏsactes, ae, m., κυβιοσάκτης: = frgd.; vid. Suet. Vesp. 19. — cȳbium, i, n., κύβιον: Thunfisken, Varr.; — 2) „meton.": en af nedsaltede Thunfiskstykker tilberedet Ret, Plin., Martial. 5, 78.

cȳcĕon, ōnis, m., κυκεών: Blanddrik af Vin med forskiellige Tilsætninger, Arnob. — cychrămus, i, m., κύχραμος: en Vagtelerne paa deres Tog ledsagende Fugl, rimel. Ortolanen, Plin. 10, 33.

cyclădātus, i, m., [cyclas]: som er iført Dragten Cyclas, Suet. Calig. 52. — Cyclades, um, s. und. 2. Cyclas. — cyclămīnos, i, f., o. cyclămīnon, i, n., κυκλάμινος, (-ον): etslags Vært el. Plante, germ. Saubrot, (cyclamen Europaeum L.), Plin. 25, 57, oftere. — 1. cyclas, ădis, f., κυκλάς, (kredsformet): etslags qvindelig Pragtklædning, (benævnt efter den derom løbende Bort el. Bræmme), Propert. 4, 7, 40, Juvenal., o. A. — 2. Cyclas, ădis, f.; pl. Cyclades, (sc. insulae): de cycladiske Øer i Ægæerhavet; (saal. benævnte efter deres cirkelformede Beliggenhed omkring Øen Delos); vid. Mel. 2, 7, Plin. 4, 22, Virg. Aen. 3, 127, o. Ovid. Trist. 1, 11, 8; - sing. Cyclas, adis, Vitruv., Juvenal. 6, 562, o. A. — cyclĭcus, i, m., κυκλικός, scriptor: en Cycliker el. en cyclisk Digter, Hor. A. P. 136.

Cyclōpius, 3, s. und. flgd. — Cyclops, ōpis, m., Κύκλωψ (κύκλωψ, den Rundøiede); pl. Cyclopes, um: et Kæmpefolk paa Sicilien; efter Mythen: de ældste Smede og Vulcans Smedesvende; - vid. Plin. 7, 57, Virg. Aen. 6, 630, oftere, Hor. Od. 1, 4, 7, Ovid. Met. 3, 305, o. A.; - in sing. ogs. navnl. Cyclopen Polyphemus; - vid. Hor. A. P. 145, Ovid. Met. 13, 744, o. ibd. 14, 147 flgd.; - ogs. hører hertil Hor. Sat. 1, 5, 63; — b) df. Cyclōpius, 3: cyclopisk, saxa, (paa Sicilien), Virg. Aen. 1, 201; men Senec. Herc. Fur. 997, ere ∾ saxa: de omkring Mycene af Cycloperne byggede Mure. — Cycneius, cycneus, cycnus, s. und. Cygneius, etc.

cȳdarum, i, n., κύδαρος: etslags Skib el. Fartøi, Gell. 10, 25. — Cȳdippe, es, f.; 1) Acontius's Elskede, Ovid. Her. 20, oftere; — 2) Navnet paa en Nereide, Virg. Ge. 4, 330. — 1. Cȳdon, onis, f.: Biform af Cydonia, Plin. 4, 20. — 2. Cȳdon, ōnis, m., o. Cydoneus, 3, s. und. flgd. — Cȳdōnia, ae, f., Κυδωνία: berømt By paa Nordkysten af Creta, (nu Canea), Mela 2, 7, o. Flor. 3, 7; — b) df. 1) Cȳdon, ōnis, m.: en Cydonier, Virg. Aen. 12, 858; in pl., Lucan.; — 2) Cȳdōnius, 3: cydonisk, „poet." ogs. f. cretisk, spicula, Virg., arcus, Hor.; — b) „bes." ogs. Cydonia, (hvf. ogs. Cotonia el. -ea), m. el. ud. mala: Qvæder el. Qvædeæbler, Plin., Colum., o. A.; - fremdeles Cydonia arbor, ogs. absol. Cydonius, i, f.: Qvædetræet, Pallad.; - ogs. absol. Cydonium, i, n.: Qvædesaft, Dig.; — 3) Cȳdōnēus, 3, ligesom frgd.: cydonisk el. cretisk, pharetrae, Ovid., sagittae, Hor.; ∾ arundo, Sil.; — 4) Cȳdōnites, ae, comm.: cydonisk, vites, Colum.; — b) ogs. subst. Cydonites, ae, m., (οἶνος): Qvædevin, Pallad.; — 5) Cȳdōnĭātae, arum, m.: Indvaanerne af Cydonia, Liv. 37, 60, Plin. — Cydoniatae, arum, Cydonites, ae, o. Cydonius, 3, s. und. Cydonia.

Cygnēĭus, (Cycn.), 3: benævnt efter Boeotieren Cygnus, (Søn af Hyrie); ∾ Tempe, (i Boeotien), Ovid. Met. 7, 371. — cygnēus, (cycn.), 3, κύκνειος: hørende til Svanen el. benævnt derefter; - ∾ vox, Cic. d. Or. 3, 2: Svanesang; ∾ plumae, Ovid. Trist. 4, 8, in.

cygnus, (cycn.), i, m., κύκνος: Svanen, berømt af sin Sang, navnl. af sin Dødssang, og Apollo helliget; - vid. Cic. Tusc. 1, 30, Lucr. 4, 182 o. 911, Ovid., Hor., o. A.; — b) df. som Ordsprog: Certent cygnis ululae, Virg. Ecl. 8, 55; cf. Lubr. 3, 7; — 2) „meton." f. poëta; ∾ Dircaeus, Hor. Od. 4, 2, 25, (i. e. Pindarus); — II) Cygnus, i, m.; i Mythologien; a) den til en Svane forvandlede Søn af den liguriske Konge Sthenelus, Slægtning af Phaëthon; ogs. Stiernebilledet Svanen, Ovid. Met. 2, 367, Virg. Aen. 10, 189, o. Hygin.; — b) den til en Svane forvandlede Søn af Neptunus (ved Calyce), og Fader til Tenes, Ovid. Met. 12, 72 flgd., Hygin. Fab. 157.

cȳlindrātus, 3: cylinder- el. valseformet, Plin. 18, 33; af — cȳlindrus, i, m., κύλινδρος: Cylinder el. Valse, Cic. N. D. 1, 10; — II) „meton."; A) cylinderformet Sten til Grundens Jevning, Cato, Virg. Ge. 1, 178, Colum., Plin., o. A.; — B) en i Cylinderform tilsleben Ædelsten, Plin. 37, 20, Juvenal. 2, 61, o. A.

Cyllēne, es, o. Cyllena, ae, f., Κυλλήνη: Biergstrækning i d. nordøstlige Arkadien, hvorpaa efter Mythen Mercurius var født og opvoxen, og som var ham hellig; - vid. Plin. 10, 45, Ovid. Fast. 2, 276, o. Virg. Aen. 8, 138; — B) df. 1) Cyllēnius, 3: cyllenisk, mons, Mel.; men ∾ proles, Virg. Aen. 4, 258, (i. e. Mercurius); ligel. subst. Cyllenius, i, m., id., Ovid., o. A.; - ogs. hørende til Mercurius el. benævnt efter ham, proles, Ovid. A. A. 3, 725, (hans Søn Cephalus); men ∾ ignis, Virg. Ge. 1, 337, (Planeten Mercurius); — 2) Cyllēnēus, 3: cyllenisk, vertex, Ovid. Met. 11, 304, fides, Hor. Epod. 13, 9, (i. e. lyra); — 3) Cyllēnis, ĭdis, f.: cyllenisk el. mercurisk, harpe, (som Perseus erholdt af Mercurius), Ovid. Met. 5, 176; — not.: ogs. er Cyllene: en By i Elis, Mela 2, 3. — Cylleneus, 3, Cyllenis, idis, o. Cyllenius, 3, s. und. frgd. — Cylōnius, 3, Κυλώνειος: benævnt efter en Cylon i Athenen; - df. ∾ scelus, Cic. Leg. 2, 11, Κυλώνειον ἄγος, (Mordet paa hans Tilhængere ved Eumenidernes Altar; vid. Thucyd. 1, 126).

cȳma, (cuma), ae, f., o. cȳma, ătis, n., κῦμα: Skud el. Spire, navnl. paa Kaalstokken, ogs. paa andre Værter, Colum., Plin. — cȳmatilis, e, s. und. cumatilis. — cȳmătĭum, (cum.), el. cymation, i, n., κυμάτιον, (liden Bølge); df. i Architecturen; a) bølgeformigen ophøiet Zirat paa den joniske Søile, Vitruv. 3, 3; — b) etslags Gesims, id. 3, 1.

cymba, (cumba), ae, f., κύμβη: Baad el. Jolle,

adunca, concava, Ovid.; cf. Cic. Off. 3, 14; – bf. ogf. hos Digterne: Charons Baad, hvorpaa de Afdøde sættes over Styx, Virg., Hor., o. A.; — 2) ogf. „overf." o. „alleg.": Non est ingenii cymba gravanda tui, Prop. 3, 2, 22; cf. Ovid. A. A. 3, 26.

cymbalaris, is, f.; en Benævnelse paa Planten cotyledon, Appul. — cymbălisso, are, v, n., κυμβαλίζω: slaaer Cymblerne el. Bækkenerne sammen, Cass. Hem. ap. Non. — cymbălista, ae, m., κυμβαλιστής: en Cymbelslager, Appul. — cymbălistria, ae, f., κυμβαλίστρια: Cymbelslagerske, Petron. — cymbălum, i, n., κύμβαλον: hult Metalbækken, hvoraf tvende sloges imod hinanden, hvf. sædv. in pl.; – brugtes navnl. ved Cybeles- og Bacchusfesterne, men ogf. ved andre Anledninger; – vid. Virg. Ge. 4, 64, Liv. 39, 8, ogf. Cic. Pis. 9 o. 10; ∾ concava, Lucr. 2, 618, o. A.; — b) i Hydrauliken: etslags tonende Beger el. Klokke, Vitruv. 10, 13; — 2) „overf.": ∾ mundi, om Grammatikeren Apion, der opfyldte Alt med sine lærde Stridigheder; vid. Plin. praefat., o. Martial. 9, 69, ogf. Virg. Catal. 7 (Hein.); — not.: gen. pl. cymbalum, Catull. 63, 21.

cymbĭum, i, n., κυμβίον: baadformet Drikkekar, Virg. Aen. 3, 66, o. ibd. 5, 267, Martial. — cymbŭla, ae, f., dem. af cymba: liden Baad, en Jolle, Plin. Ep. 8, 20. — Cȳme, es, f. und. Cume. — cȳmindis, is, f.: etslags Høg; vid. Plin. 10, 10. — cyminum, i, f. und. cuminum. — cȳmōsus, 3, [cyma], fuld af Skud el. Spirer, stirps, Colum.

cyna, ae, f.: Træ i Arabien, hvoraf vindes etslags Bomuld, Plin. 12, 22. — cȳnăcantha, ae, f., κυνάκανθα: Hundetorn, Plin. 11, 41. — cȳnēgĕtĭcus. 3, κυνηγετικός: hørende til Jagten; – bf. Cynegetica, orum, n.: Digte om Jagten af Gratius og Nemesianus. — 1. cȳnĭce, adv. af cynicus: paa Cynikernes Vis, Plaut. Stich. 5, 4, 32. — 2. cȳnĭce, es, f., κυνική: den cyniske Sect el. Skole, Auson. — cȳnĭcus, i, m., κυνικός; oprdl.: benævnt efter en Hund; bf. sædv.: cynisk Philosoph, Cyniker, Cic. d. Or. 3, 17, Hor. Ep. 1, 17, 18; — b) bf. adj.: cynicus, 3, coena, Petron. Sat. 14.

cȳnŏcĕphălēa, ae, f., Plin. 30, 6, ogf. cȳnŏcĕphălĭon, i, n., Appul., κυνοκεφάλαιον, (Hundehovede): etslags Plante. — cȳnŏcĕphălus, i, m., κυνοκέφαλος: etslags afrikansk Abe med Hundehovede, (simia inuus L.), Plin. 6, 35, Cic. Att. 6, 1; — 2) den med Hundehovede afbildede Anubis, Tertull. — cȳnoglossos, i, f., κυνόγλωσσον, (Hundetunge): etslags Plante, Plin. 25, 41. — cȳnŏmāzon, i, n., (Hundebrød): etslags Plante, Appul. — cȳnŏmŏrĭon, i, n., κυνομόριον, ligesom orobanche: etslags Plante, Plin. 22, 80. — cȳnŏmyia, ae, f., κυνόμυια: Loppeurt, Plin. 25, 90.

cȳnorrhŏdon, i, n., o. cynorrhoda, ae, f., κυνόῤῥοδον; 1) Hunderosen, (rosa canina L.), Plin. 24, 74, oftere; — 2) Blomsten af den røde Lillie, id. 21, 11. — Cȳnŏsarges, is, n., Κυνόσαργες: Gymnasium ved Athenen, Liv. 31, 24. — cȳnosbătos, i, f., κυνόσβατος; 1) Hybenrosen el. Hunderosen, (rosa canina L.), Plin. 16, 71); — 2) Gigtbærret, id. 24, 74; — 3) Capersbusken, id. 13, 44. — Cȳnoscĕphălae, arum, f., Κυνοσκεφαλαί, (canis capita): Navnet paa nogle Høie ved Scotussa i Thessalien, Liv. 33, 7. — cynosorchis, is, f., (κυνὸς ὄρχις, i. e. testiculus canis): etslags Plante, Plin. 27, 42.

1. Cȳnŏsūra, ae, f., Κυνοσουρά, (Hundehale); I) Stiernebilledet den lille Biørn, Cic. poët. N. D. 2, 41, Ovid. Fast. 3, 107, o. A.; — bf. adj. fem. Cȳnŏsūris, ĭdis: hørende dertil el. benævnt derefter, ursa, den lille Biørn, Ovid. Trist. 5, 3, 7, cauda, German. Arat. 189; — II) By i Arkadien, Stat. Theb. 4, 295; — not.: Cic. N. D. 3, 22, er pl. Cynosurae, arum: et Forbierg i Attika. — 2. cȳnŏsūra ova, κυνόσουρα ᾠά, Vindæg, Plin. 10, 80; (ogf. urina ova, ibd. 79). — Cȳnosuris, ĭdis, f. und. 1. Cynosura. — cȳnŏzŏlon, i, n., κυνόζολον: etslags Plante, (germ. schwarze Eberwurzel), Plin. 22, 21.

Cynthĭus, 3, f. und. flgd. — Cynthus, i, m., Κύνθος: Bierg paa Øen Delos, berømt af Apollo's o. Diana's Fødsel, Plin. 4, 22, Ovid. Met. 2, 221, o. A.; — 2) bf. Cynthius, i: den Cynthiske, d. e. Apollo, Hor., o. A.; o. Cynthia, ae, d. e. Diana, Hor., Ovid., o. A.; — not.: ogf. er Cynthia: erotisk Pigenavn, Prop., Ovid.

cȳpărissĭa, ae, f.: en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 43. — cȳpărissiae, arum, f.: etslags ildligt Meteor, Senec. Qu. N. 1, 15; (hos Fest.: cyparissae). — cȳpărissifer, ĕri, m., [cyparissus, fero]: som bærer Cypresser, Lycaeus, Sidon. — cȳpărissus, i, f., κυπάρισσος: Cyprestræet, (sædv. cupressus); – ∾ coniferae, Virg. Aen. 3, 680; — not.: om Ynglingen Cyparissus og hans Forvandling til dette Træ, vid. Ovid. Met. 10, 121 flgd. — cȳpēros, i, m., κύπειρος: en Sivart, Plin. 21, 70; – ligel. cȳpērum, i, n., Varr. — cȳpīrus, i, m., κύπειρος, d. lat. gladiolus: etslags Plante, Plin. 21, 67.

cypreus, 3, f. und. cupreus. — Cypriacus, 3, f. und. Cyprus. — Cyprĭānus, i, m., Carthaginiensis: berømt Kirkefader i d. tredie christelige Aarhundrede. — Cypricus, 3, f. und. Cyprus. — cyprinum, i, n., m. o. ud. unguentum: Cyprussalve el. Cyprusolie, der destilleredes af Blomsterne af Træet κύπρος, Plin. 12, 51, Cels. — cyprīnus, i, m., κυπρῖνος: rimel. etslags Karpe, Plin. 9, 74. — Cypris, ĭdis, f. und. Cyprus. — 1. Cyprĭus vicus: en Gade i Rom, Liv. 1, 48; a cypro ··· nam cyprum Sabine bonum, Varr. L. L. 5, 32. — Cyprius, 3, f. und. flgd.

1. Cyprus, (-os), i, f., Κύπρος: Cypern, en ved sin Frugtbarhed og Rigdom paa Metaller, navnl. ogf. ved Gudinden Venus's Dyrkelse berømt Ø ved Sydkysten af Lilleasien; vid. Mela 2, 7, Plin. 5, 35, Cic. Att. 9, 9, Hor., Ovid., o. A.; — B) bf. 1) Cyprĭus, 3, Κύπριος: cyprisk, merces, Hor.; men ∾ trabe, id. Od. 1, 1, 13, (paa et cyprisk Fartøi); ∾ tellus, (d. e. Cypern), Ovid.; — dertil mærkes; aa) Cyprium aes, ogf. absol. Cyprium, (hvf. d. sild. cuprum), Kobber, Plin. 24, 20; — b) bf. adj.: Cyprius el. cyprius, 3: af Kobber, mortaria, Plin., pyxis, id.; pyxis aeris Cyprii, Scribon.; — bb) subst.: a) Cypria, ae, f.: den Cypriske, d. e. Gudinden Venus, Tibull. 3, 3, 34; cf. Fest. p. 40; — b) pl. Cyprii, orum, m.: Cyprierne, Indvaanerne af Cypern, Plin., Curt.; — 2) Cyprĭcus, 3: cyprisk, laurus, Cato; — 3) Cȳprĭăcus, 3, ligesom frgd.: cyprisk, expeditio, Val. Max., tauri, Capitolin.; — 4) Cypris, ĭdis, f.: den Cypriske, d. e. Venus, Auson. — 2. cyprus, (-os), i, f., κύπρος: det Træ, hvoraf unguentum cyprinum tilvirkedes, Plin. 12, 51.

Cypsĕlus, i, m., Κύψελος: berømt Tyran i Corinthen, Cic. Tusc. 5, 37; — 2) bf. patronym. Cypsĕlĭdes, ae, m., Κυψελίδης: hans Efterkommer Periander, Virg. Cir. 463. — cypsellus, ĭ, m.: en Svaleart, Plin. 10, 55.

Cyrenae, arum, Cyrenaeus, 3, o. Cyrenaicus, 3, f. und. flgd. — Cȳrēne, es, o. Cyrenae, arum, f., Κυρήνη: Hovedstaden i en Provinds af samme Navn i Libyen, ogf. berømt som Callimachus's, Eratosthenes's o. Aristippus's Fødeby; (hod. Kuren); – vid. Mel. 1, 8, Plin. 5, 5, Sall. Jug. 19, ogf. Cic. Planc. 5, o. A.; — B) bf. 1) Cȳrēnăĭcus, 3: cyrenæisk, provincia, ogf. absol. Cyrenaica: Provindsen Cyrenaica i Libyen; vid. Mel. o. Plin. ll. cc.; heder ogf. ∾ Africa, Plin. ibd.; – ∾ lacrima, (i. e. laser), Scribon.; – ∾ philosophia, (den af Aristippus stiftede cyrenæiske Sect el. Skole), Cic. d. Or. 3, 17; – hvf. atter subst. Cyrenāici:

Tilhængere af den cyrenæiske Philosophi, C. Acad. 2, 42, oftere; — 2) Cȳrēnaeus, 3, ligesom frd.: cyrenæisk, urbs: Byen Cyrene, Sil.; men ∾ aqua, Prop. 4, 6, 4, (hvoraf Callimachus har drukket); - in subst. Cyrenaei, orum: = Cyrenaici, Cic. Acad. 2, 24; — 3) Cȳrēnensis, e: = frgd., senatus, Plaut., agri, Cic. Agr. 2, 19. — Cyrenensis, e, f. und. frgd. — Cyrēus, 3, f. und. Cyrus.

Cyrnus, (-os), i, f., *Κύρνος*: Øen Corsica, Plin. 3, 42; — b) df. Cyrnĕus, 3: cyrneisk el. corsisk, taxi, Virg. Ecl. 9, 30, tellus, (i. e. Corsica), Senec. — — Cȳrus, i, m., *Κῦρος*; 1) den berømte Stifter af d. persiske Monarchi, Cic. Leg. 2, 22, oftere, Hor., o. A.; — 2) Cyrus minor: Broder af K. Artaxerxes Mnemon, faldt i Slaget ved Cunaxa, Cic. Div. 1, 25; — not. a: ogs. Navnet paa en Architect paa Cicero's Tid; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 2, oftere; — df. Cyrea, orum: de af ham opførte Bygninger, id. Att. 4, 10; — not. b: Navnet paa en Yngling, Hor. Od. 1, 33, 6, ofter.

Cȳtae, arum, f., *Κυταία*: By i Colchis, Mede's Fødeby, Plin. 4, 26; — B) df. 1) Cȳtaeaeus, 3: cytæisk; df. „poet." med Hensyn paa Medea: forhexende el. fortryllende, carmina, Prop. 1, 1, 24; — 2) Cȳtaeus, 3: cytæisk; df. „poet." f. colchisk; - ∾ terrae, Val. Fl., (i. e. Colchis); ∾ proceres, (d. e. Colchierne), id.; ogs. absol. Cytaei, orum, (i. e. Colchi), id.; — 3) Cȳtaeis, ĭdis, f.: Cytæerinden, (d. e. Medea), Prop. 2, 1, 73.

Cȳthēra, orum, n., *Κύθηρα*: Ø i Ægæerhavet, sydvestlig for Forbierget Malea, fortrinlig berømt af Gudinden Venus's Dyrkelse, (hod. Cerigo); - Mela 2, 7, Plin. 4, 19, Virg., Ovid., o. A.; — B) df. 1) Cȳthērēus, 3, Venus, Hor. Od. 1, 4, 5; — oftest absol. Cytherēa, (sc. Venus), Prop. 2, 11, 25, Hor. Od. 3, 12, 3, Ovid., o. A.; — 2) Cȳthērēius, 3: = frgd., litora, Ovid. Met. 10, 529, mensis: Maaneden Aprilis, (som er Venus helliget), id. Fast. 4, 195, heros, (i. e. Aeneas), ibd. 3, 611; — b) ogs. subst.: Cythērēia, ae, f., (i. e. Venus), Ovid. Met. 4, 190, oftere; — 3) Cȳthērĭăcus, 3, ligesom frgd.: cytherisk, aquae, Ovid. Her. 7, 60; ∾ myrtus, (som er Venus hellig), id. Fast. 1, 15; ligel. ∾ columbae, Ner. poët. ap. Senec. Qu. N. 1, 5; — 4) Cȳthērēis, ĭdis, f.: den Cythereiske, d. e. Venus, Ovid. Met. 4, 288; — 5) Cȳthērēias, ădis, adj. fem.: cythereisk; df. „poet.": tilhørende el. helliget Gudinden Venus; ∾ columbae, Ovid. Met. 15, 386. — Cythereias, adis, Cythereis, idis, Cythereius, 3, Cythereus, 3, o. Cytheriacus, 3, f. und. Cythera. — Cȳthēris, ĭdis, f.: Navnet paa en Actrice og Veninde af Triumviren Antonius, som efter hende bidende kaldes: Cytherius, Cic. Fam. 9, 26, o. id. Att. 15, 22. — Cȳthērĭus, i, m., f. und. Cytheris.

cȳtĭnus, i, m.: Begeret i Granatblomsten, Plin. 23, 59. — cȳtis, is, f., *κύτις*: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cystisum, i, n.: Biform af flgd., Varr. — cȳstĭsus, i, c.: *κύτισος*, etslags buskagtig Kløverart, (medicago arborea L.), Colum., Plin. 13, 47, o. Virg. Ecl. 1, 78, o. ibd. 2, 64.

Cytoriacus, 3, f. und. flgd. — Cȳtōrus, (-os), i, m., *Κύτωρος*: et med Buxbomskov bevoxet Bierg i Paphlagonien, tilligemed en derved liggende By af samme Navn; - vid. Mela 1, 19, Plin. 6, 2, Virg. Ge. 2, 437, o. A.; — df. Cȳtōrĭăcus, 3: cytorisk, jugum, Catull., mons, Ovid. Met. 6, 132, (Bierget Cytorus); men ∾ pecten, (Boxbomkam, ibd. 4, 811.

Cyzicenus, 3, f. und. flgd. — Cȳzĭcum, i, n., *Κύζικος*: berømt By i Mysien paa en Landtunge i Propontis, (hod. Chizico); - Mel. 1, 19, Plin. 5, 40, Flor. 3, 5, o. A.; — df. Cȳzĭcēnus, 3, triclinia, Vitruv., marmor, Plin.; - Cyziceni, orum, m.: Indvaanerne af Cyzicum, Cic. Manil. 8, Tac., Suet. — Cȳzĭcus, (-os), i, f.: Biform af frgd., Prop. 3, 21, in., o. Ovid. Trist. 1, 10, 29, oftere.

D.

D, d, (De): d. fierde Bogstav i det latinske Alphabet, svarende til Grækernes Delta el. *Δ*; — om dette Bogstav bliver her at mærke; A) alene forældet er Overgangen af „d" i Stavelsens Ende til det besl. „t"; hvf. haut, set, f. haud, sed; — 2) hyppigere ere Omvexlingerne; a) af „d" m. „t" inde i Ordet; hvf. mendax af mentior; — b) af „d" m. „r"; hvf. meridies, (f. medidies), o. ar f. ad; f. ogs. arbiter, ogs. auris o. audio; — c) af „d" m. „l"; f. olere af odor, o. Ulixes af *Ὀδυσσεύς*; — d) af „d" m. „s"; hvf. medius o. *μέσος*, rosa o. *ῥόδον*; — B) som Begyndelsesbogstav har „d" af Consonanterne alene „r" efter sig, dog ikkun i fremmede Ord, som drama, o. i Naturlyd, som drindio; - naar derfor du- foran en Vocal gaaer over til dv-, saa bortkastes „d"; hvf. viginti, f. duiginti; men oftest gaaer v i dette Fald over til b, hvf. bellum, f. duellum; - paa samme Maade bortkastes „d" i det af di foran en Vocal opstaaede dj; hvf. Jovis f. Diovis, Janus f. Dianus; — 2) hertil mærkes endnu; a) inde i Ordet assimileres „d" hyppigen m. d. flgd. Consonant; hvf. quippiam, quicquam, f. quidpiam, quidquam; ligel. affligo, aggrego, assumo, f. adfligo, adgrego, etc.; ligel. i Contractioner; hvf. cette af cedite, pelluviae af pediluviae, sella af sedela; — b) „d" falder ud foran s i Ordenes grammatikalske Forandringer; hvf. pes, (gen. pedis), lusi, (praes. ludo); hvorim. cedo ved Assimilation former cessi; - i Sammensætningen af ad foran s m. flgd. Consonant, er „d" ofte udfaldet; hvf. ascendo, aspicio, asto; dog findes ogs. adscendo, adsto, etc.; — C) alene i de ældste Sprogmonumenter findes „d" tilføiet de ablative Vocalendelser, (hvf. in altod marid, Col. Rostr.); hvf. ogs. hos Plaut. endnu findes: med, ted, f. me, te; - derim. vedblev i d. almindelige Sprog det Pronomernes Vocalendelser in neutr. tilføiede „d"; hvf. id, quid, istud, illud, alid (sædv. aliud); - hertil hører ogs. det Partiklen se (f. sine) tilføiede „d" i sed (conj.), i seditio, etc.; ogs. kan rimel. hidføres: prod- o. red-, (f. pro o. re), i prodeo, redeo; hvf. ogs. m. indskudt i: redivivus; — D) som Affortning betegner D. sædv. Fornavnet: Decimus, ogs. undert.: Deus el. Divus el. Dominus; ogs. mærkes: D. M. f. Diis Manibus, D. O. M. f. Deo Optimo Maximo, D. f. Dabam, (som Datum i Breve), a. d. f. ante diem, men D. D. f. dono dedit, el. donum dedit, o. D. D. D. f. dat, dicat, dedicat; — not.: Betegningen af Tallet 500 ved D er alene tilfældigen opstaaen af Taltegnet ꟾↃ, oprdl. Hælvten af d. Tuskiske ② el. CꟾↃ (rimel. f. M.), i. e. mille el. 1000.

Daae, f. und. Dahae. — dabla, (el. dabula), ae, f.; efter Plin. 13, 7: en arabisk Palmeart med fortrinlig Frugt.

Dăci, orum, m., Δακοί: Dacierne, krigersk Folk i en Del af Ungarn, Moldau, Wallachiet, osv.; - vid. Plin. 4, 25, Caes. B. G. 6, 25, Tac. Germ. 1, oftere, Suet., o. A.; - ogs. in sing., Hor. Od. 1, 35, 9, oftere, Tac., o. A.; — B) df. 1) Dācĭa, ae, f.: Landskabet Dacien, Tac. Agric. 41, Flor. 3, 4, o. A.; — 2) Dācus, 3: dacisk, proelia, Stat.; — 3) Dācĭcus, 3, ligesom frgd.: dacisk, arma, Claudian.; — b) df. subst. Dacicus, i, m., (sc. nummus): en af Daciens Overvinder, Domitianus, preget Guldmønt, Juvenal. 6, 203; cf. Suet. Dom. 6; — 4) Dācĭus, 3, dacisk; df. subst. Dacius, f. Dacus, Auct. Consol. ad Liv. 1, 387. — Dacia, ae, Dacicus, 3, o. Dacius, 3, f. und. Daci.

dacrima, f. und. lacrima. — Dactyli, orum, f. und. dactylos, nr. II. — dactўlĭcus, 3, δακτυλικός, dactylisk, numerus, Cic. Orat. 57; ∾ pes, Prudent., versus, Diomed. — dactўlĭŏthēca, ae, f., δακτυλιοθήκη: Æske el. Kasse til Fingerringe, Martial. 11, 59; — 2) Samling af Signetringe og Gemmer, Plin. 37, 5. — dactўlis, ĭdis, f., Plin. 14, 4, en Vindrueart; hvorfor Colum. 3, 2, har dactylus. — dactўlus, i, m., δάκτυλος, (Fingeren: df. „meton."); A) af Gestaltens Lighed: a) en Muslingart, Plin. 9, 87; — b) en Vindrueart; f. und. dactylis; — c) en Græsart, Plin. 24, 119; — d) etslags Ædelsten, Plin. 37, 61; — e) Daddelen, Pallad.; — B) (af Analogien med de trende Fingerled) i Metriken: Versfoden - ◡ ◡; vid. Cic. Orat. 64, ogs. id. d. Or. 3, 47, o. Quintil. 9, 4, 81, oftere. — II) i Mythologien ere Dactyli Idaei, Δάκτυλοι Ἰδαῖοι: en Benævnelse af Cybeles Præster paa Creta, rimel. ikke forskiellige fra Corybantes, Diomed. — Dacus, i, m., o. Dacus, 3, f. und. Daci.

Daedăla, orum, m., Δαίδαλα: Fæstning i Carien, Liv. 37, 22, Plin. — daedăle, adv. af daedalus, 3, und. 1. Daedalus; - ∾ effigiata aquila, Jul. Val. Res gest. Al. M. — Daedalĕus o. -ēus, 3, o. daedalicus, 3, f. und. 1. Daedalus. — Daedălĭon, ŏnis, m.: den til en Høg forvandlede Konge af Trachis, Søn af Lucifer, og Broder til Ceyx, Ovid. Met. 11, 295 flgd.

1. Daedălus, (-os), i, m., Δαίδαλος; i den græske Mythe: berømt Kunstner og Bygmester fra Athenen, Fader til Icarus; - om den af ham byggede Labyrinth paa Creta, - f. Ovid. Met. 8, 159, oftere, ogs. id. A. A. 2, 33 flgd., Virg. Aen. 6, 14, Plin. 7, 57, Hor., o. A.; — B) df. 1) Daedalēus (Hor.) o. Daedalĕus (Prop.), 3: dædalisk, benævnt efter Dædalus, Icarus, Hor. Od. 2, 20, 13; ∾ ope, ibd. 4, 2, 2; men ∾ iter, (gjennem Labyrinthen), Prop. 2, 14, 8; — 2) Daedălus, 3, ligesom frgd.: dædalisk; df. appellativt: kunstig; aa) act.: kunstig el. kunstfuld, Minerva, Enn. ap. Fest.; ∾ Circe, Virg. Aen. 7, 282; — b) subst. ogs. c. gen.; verborum daedala lingua, Lucr. 4, 551; ligel. id. 5, 235: naturaque daedala rerum; — bb) pass.: kunstigen forfærdiget el. udsmykket, signa, Lucr., tellus, id.; ∾ carmina chordis, (som kunstigen vexle til Strængene), id. 2, 505; — 3) Daedălĭcus, 3, ligesom frgd.: dædalisk el. kunstig, manus, Venant. — 2. Daedălus, i, m.: Billedhugger fra Sicyon, Plin. 34, 19.

daemon, ŏnis, m., δαίμων: Aand el. Genius, Appul.; sammenlignes m. Romernes Genius o. Lar; — 2) eccles. er daemon: den onde Aand, Lactant., Tertull. — daemŏnĭăcus, 3, δαιμονιακός: hørende til den onde Aand, dæmonisk el. diævelsk, Tertull., Lactant.; — 2) df. subst., daemoniacus, i, m.: som er besat af den onde Aand, Firmic. — daemŏnĭcŏla, ae, m., [daemon, colo], som tilbeder Diævelen, en Hedning, Augustin. — daemŏnĭcus, 3, δαιμονικός: = daemoniacus, Tertull., Prudent. — daemŏnĭum, i. n., δαιμόνιον: liden Aand, Tertull.; — 2) en ond Aand, en Dæmon, id.

Dăha, arum, m.: Δάαι: skythisk Folk, hinsides af d. caspisk Hav, Mela. 1, 2, Plin. 6, 19, Tac., Senec., Virg. Aen. 8, 728, Lucan., o. A.; - ogs. in sing. Daha, Prudent.

Dalmătae, (Delm., Inscr.), arum, m., Δαλμάται: Dalmaterne, Folk paa Østkysten af d. adriatiske Hav, Cic. Fam. 5, 11, Tac., Suet., Flor. 4, 12; — B) df. 1) Dalmătĭa, ae, f., Δαλματία: Landskabet Dalmatien, Plin., 26, Tac., Ovid., o. A.; — 2) Dalmătĭcus, 3: dalmatisk, Alpes, Plin., bellum, Suet. Aug. 20; cf. ibd. 2, o. Hor. Od. 2, 1, 16; — b) ∾ vestis: en egen Dragt med korte Ærmer, Isid.; — β) df. Dalmătĭcatus, 3: der bærer en saadan Dragt, Lamprid.; — tot.: subst. Dalmaticus, 3: Tilnavn til Dalmatiens Overvinder L. Metellus, (cons. a. u. c. 665), Ascon. ad Cic. Verr. 1, 59; — 3) Dalmătensis, e: = Dalmaticus, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17. — Dalmatensis, e, Dalmatia, ae, Dalmaticatus 3, o. Dalmticus, 3, f. und. Dalmatae.

dāma, ae, f., (ogs. m.): Daadyret el. Gemsen, Plin. 11, 45; cf. Virg. Ge. 3, 410, oftere, Hor. Od. 1, 1, 12, Ovid., o. A. — dămălĭo, onis, m., δάμαλος: Kalv el. Ungnød, Lamprid. Al. Sev. 22. — Dămălis, is, f., vid. Hor. Od. 1, 36.

Damascēna, ae, o. -ne, es, o. Damascēnus, 3, f. und. flgd. — Dămascus, (-os), i, f., Δαμασκός: Hovedstaden i Coelosyrien, ved Floden Chrysorrhoas, Plin. 5, 16, Flor. 3, 5, Stat.; — B) df. a) adj.; Dămascēnus, 3: damascensk, pruna, Plin., Martial.; ogs. absol. testa cum Damascenis, id. 5, 18; — b) ogs. subst. Damascena, ae, f., (sc. regio): Egnen om Damascus, Plin. 15, 13; ogs. Damascene, es, f., Mel. 1, 11. — Dămăsippus, i, m.: romersk Mandsnavn; vid. Sall. Catil. 51, Vell. 2, 26, o. A.; — 2) ogs. romersk Tilnavn i d. licinske Slægt; vid. Caes. B. C. 2, 44, o. A. — dămăsōnion, i, n., δαμασώνιον: en Benævnelse paa Planten alisma, Plin. 25, 77.

dămnābĭlis, e, [damno]: fordømmelig, afskyelig, Sidon.; - compar., Salvian.; — df. adv. damnābĭlĭter, Augustin. — damnas, indecl., f. damnatus, af damno; sædv. i det forældede Retssprog: domfældet; navnl. dømt i Bøder; - damnas esto dare illi omnia, Auct. ap. Quintil. 7, 9, 12; cf. ibd. 9; — b) ligel. in pl.; Maevio decem dare damnas sunto, Dig.

*damnātĭcius, (-tius), 3: domfældet, til at domfælde, Tertull.; — damnātio, onis, f.: Domfældelse, Fordømmelse, Cic. Cluent. 20, o. Suet. Tib. 61; - ogs. in pl., Cic. Pis. 36, o. Tac. Ann. 3, 31; - ogs. m. Tilføielse af Brøden; ∾ ambitus, Cic. l. c., ogs. af Straffen; ∾ ad furcam, Dig.; — b) „bes." ogs. ligesom med Henspillen paa damnas: Arvingens Forpligtelse til en vis Betaling, Paul. Sent.; — II) „overf." om Ting: Forkastelse, Plin, 20, 45; o. — damnātor, oris, m.: som domfælder el. fordømmer, Tertull.; — df. damnātōrius, 3: hørende til en Domfældelse, domfældende, judicium, Cic. Verr. 3, 22; cf. Suet. Aug. 33; — [damno]. — damnatus, 3: partic. o. adj. af damno. — damnĭfĭcus, 3, [damnum, facio]: skadebringende, skadelig, bestia, Plaut. Cist. 4, 2, 62. — damnĭgĕrŭlus, 3, [damnum, gero]: = frgd., Plaut. Truc. 2, 7, in.

damno, avi, atum, 1, v. a., [damnum, nr. II], I) oftest i Retssproget; A) „alm." el. om Dommeren: at domfælde til en Straf, at erklære skyldig i en Brøde; - c. acc., el. c. acc. o. gen. el. abl., el. m. de el. in, etc.; - ergo ille quoque damnatus est, etc., Cic. d. Or. 1, 54; cf. id. R. Am. 39: ille damnatus per arbitrum, etc.; - ogs. „overf." paa Retssager; causa judicata atque damnata, id. Rab. perd. 4, o. id. Cluent. 3; - ogs. m. tilføiet gen. el. abl. (criminis el. poenae); ∾ aliquem furti, injuriarum, Cic., capitis (fra Livet),

Caes.; cf. Cic. Verr. 3, 11; - ut is eo crimine damnaretur, ibd. 4, 45; ∾ aliquem capite, id., pecunia, Justin.; - damnati de vi et de majestate, Cic. Phil. 1, 9; ogs. hører hertil: damnatus pro socio, (for Utroskab imod en Compagnon), id. Flacc. 18; ogs. damnari inter sicarios, (for Snigmord), id. Cluent. 7; - men damnari in metallum, Dig., ad bestias, ibd.; - ogs. c. dat.; creditor debitori damnatur, Senec. Benef. 6, 4; „poet." ogs. c. gen.; damnatus longi laboris, Hor. Od. 3, 14, 9; — B) „bes."; a) om Klageren: at bevirke nogens Domfældelse, vid. Liv. 7, 16; cf. Plaut. Rud. 5, 1, in.; b) om Arveladeren; ∾ aliquem m. o. ud. testamento: forpligte Arvingen til en Ydelse; m. flgd. ut el. ne, Dig.; ogs. m. flgd. inf., ibd.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 86; — II) udenfor Retssproget: at domfælde, at fælde en misbilligende Dom derover; - ∾ aliquem summae stultitiae, Cic. Part. or. 38; men c. abl., Lucr. 4, 1179; men Virg. Ecl. 5, 80: damnabis tu quoque votis, (skal som en Gud bønhøre de Bedende); cf. Liv. 10, 37, fin.; - ogs. c. dat.; morti damnatus ut esset (aeger), Lucr. 6, 1231; cf. Virg. Aen. 4, 699; men ibd. 12, 727: quem damnet labor (sc. leto); - ogs. absol.: ∾ aliquem, (misbillige, dadle, forkaste), Quintil. 10, 1, 25; ligel. pass.: magnopere damnandi, qui etc., id. 5, 1, 2; ogs. m. Begrebsobject: ne damnent, quae non intelligunt, id. 10, 1, 26, oftere; — III) partic. damnatus, 3, ogs. som adj.: forkastelig, forbryderſk; - quis te miserior, quis te damnatior? Cic. Pis. 40.

damnōse, adv.: fordærveligen; bs. med Lune: ∾ bibere, (indtil Vertens Ruin), Hor. Sat. 2, 8, 34; af — damnōsus, 3, [damnum]: forbunden med megen Skade el. med stort Tab; bs. I) act.: skadelig, fordærvelig; - Quid tibi commerci est cum dis damnosissimis etc.? Plaut. Bacch. 1, 2, 9; ∾ libido, Hor., Venus, id.; - oftere ogs. c. dat.; vid. Liv. 45, 3; cf. id. 25, 1, Ovid., o. A.; — II) pass. o. reflex.: som lider Skade, som skader sig selv; navnl. ødsel; - ∾ senex, (som bliver ilde snydt), Plaut. Epid. 2, 3, 14; - non in alia re damnosior, quam in aedificando, Suet. Ner. 31; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 11.

damnum, i, n.; [damnum a demtione, Varr.]: Skade, Tab, Forlis, (opp. lucrum); vid. Ter. Heaut. 4, 4, 25, o. Cic. Fin. 5, 30; I) „alm." el. udenfor Retssproget, navnl. ogs. Formuetab, Forarmelse; - vid. Cic. Leg. 1, 19, o. id. Verr. 1, 12; - oftere ogs. m. dedecus, (ligesom vort: Skam og Skade), Plaut., Sall. Jug. 31, Hor. Sat. 1, 2, 52, o. ibd. 2, 2, 96; - ogs. undert. i Krigssproget: duarum cohortium damno etc., (med Tab deraf), Caes. B. G. 6, 44; cf. Tac. Ann. 1, 71: ad supplenda exercitus damna etc.; - ∾ dare, (tilføie), Plaut., Ter., facere, Dig.; - dog heder ∾ facere sædv.: at lide et Tab; vid. Cic. Brut. 33, oftere, ogs. Plaut. Capt. 2, 2, 77; ligel. ∾ capere, id., accipere, Hor., Dig., pati, Senec., ferre, Ovid. A. A. 1, 186, oftere; men ∾ contrahere, id. Pont. 1, 10, 29, (paadrage sig Sygdom); - ligel. „poet.": damna coelestia, (Tidernes Henſvinden], Hor. Od. 4, 7, 13; men damna lunae, (dens Aftagen), Claudian.; men Liv. 7, 4, er damnum naturae: en Naturfeil, (som Taleorganets Utydelighed, vdl.); - endel. ogs. „concret.": hoc ad damnum deferetur, Plaut. Men. 1, 2, 24, (i. e. ad scortum); — II) i Retssproget: Bøder eller Pengebøder; - morte, exsilio, vinclis, damno coërcere, vid. Cic. Off. 3, 5; cf. id. Phil. 1, 5, fin.

Damocles, is, m.: Navnet paa en Hofmand hos den yngre Dionysius, Cic. Tusc. 5, 21. — Dāmon, ōnis, m.: en Pythagoræer, berømt af sit Venskab med hin Phintias; vid. Cic. Off. 3, 10; — not.: ogs. Navnet paa en berømt Tonekunstner af Athenen, id. d. Or. 3, 35, o. Nep.; ogs. Navnet paa en Hyrde, Virg. Ecl. 3, 17, oftere. — dāmŭla, ae, f., demin. af dama: lidet Daadyr, Appul.

Dănăē, es, f., Δανάη: Datter af K. Acrisius, Moder til Perseus ved Juppiter, som nedsteg til hende i en Guldregn, Hor. Od. 3, 16, in., Ovid., Virg., o. A.; — b) bs. Dănăēius, 3: hørende til el. benævnt efter Danae, heros, Ovid. Met. 5, in., (i. e. Perseus), ogs. volucer, Stat.; men ∾ Persis, Ovid. A. A. 1, 225: Landskabet Persien, der neml. har sit Navn af Perseus's Søn Perses, som Persernes Stamfader).

Danaēius, 3, s. und. Danaē. — Danai, orum, m., Danaidae, arum, m., Danaides, um, f., s. und. flgd. — 1. Dănăus, i, m., Δαναός: Søn af Belus, Broder af Aegyptus, Fader til 50 Døttre (Danaiderne), udvandrede fra Aegypten til Grækenland, hvor han anlagde Argos; - vid. Hygin. Fab. 66 o. 70, ogs. Serv. ad. Virg. Aen. 10, 497; — not.: Danai porticus i Rom var af K. Augustus (a. u. c. 726) indviet til d. palatinske Apollo, men havde sit Navn af Danaus's og hans Døttres der opreiste Billedstøtter; - vid. Ovid. Am. 2, 2, 4, o. Prop. 2, 23, 4; s. ogs. Ovid. Trist. 3, 1, 60, — B) bs. 1) Dănăus, 3: danaisk; men sædv. „meton.": græsk; - ∾ classes, Ovid., rates, Prop.; ogs. m. ignis, Ovid., ogs. m. manus, id., res, id., miles, id.; — b) bs. ofte subst.: Danai, orum, m.: Danaerne, d. e. Grækerne, navnl. for Troja, Virg. Aen. 2, 5, oftere; gen. pl. Danaum, id., Lucr., o. A.; — 2) Dănăĭdes, um, f., Δαναΐδες: Danaiderne el. Danaus's Døttre, der, med Undtagelse af Hypermnestra, paa deres Faders Befaling myrdede deres Mænd, Hygin. Fab. 170 o. 255, o. Senec. Herc. Fur. 757; - s. Danaides findes Danai proles, Tibull., Danai puellae, Hor., ogs. Danai genus infame, id. Od. 2, 14, 18; cf. Prop. 2, 23, 14; — 3) Dănăĭdae, arum, m., Δαναΐδαι, ligesom Danai: Danaerne el. Grækerne, Senec. Troad. — 2. Danaus, 3, s. und. 1. Danaus.

Dandări, orum, m.: skythisk Folk ved Palus Mæotis, Plin. 6, 7; ogs. Dandaridae, arum, Tac. Ann. 6, 15; — b) Dandărĭca, ae, f.: deres Land, ibd. 16. — dane, s. dasne, Plaut., s. und. do. — dănista, ae, m., δανειστής, i. e. fenerator: en Aagerkarl, Plaut. Most. 3, 1, 27. — dăno, ĕre, forlæng. Biform af do, men alene i Formerne: danit o. danunt, Plaut. — Dānŭbius, i, m.: Donauen; (oprdl.: Flodens øvre Del, i Modsætn. af Ister; men „poet." ogs. ofte f. Ister); vid. Mel. 2, 1, Plin. 4, 25, Tac. Germ. 1, oftere, Caes., Hor., o. A.; — b) bs. sild. adj.: Dānŭbĭnus, 3, limes, Sidon.

dăpālis, e, [daps]: hørende til et Offermaaltid, (for- og efterel.); - ∾ coena, Titinn. ap. Non., Auson.; ∾ Juppiter, (for hvem et Offermaaltid anstilles). — daphne, es, f., δάφνη: Laurbærtræet, Petron.; — II) efter Mythen er Daphne: den til et Laurbærtræ forvandlede Datter af Flodguden Peneus, Ovid. Met. 1, 452, Hygin., o. A.; — III) Navnet paa en Landsby ved Antiochia i Syrien, benævnt efter en derved liggende Laurbærlund, Liv. 33, 49; — B) bs. Daphnensis, e, lucus, Cod. Just.; — b) Daphnenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Daphne, Eutrop.

daphnĭa, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 57. — Daphnis, ĭdis, (acc. Daphnim o. Daphnin, Virg.), m.: ung Hyrde fra Sicilien, Søn af Mercurius, Opfinder af Hyrdedigtet, og Yndling af Pan; - vid. Ovid. Met. 4, 277, o. Virg. Ecl. 5, 20 flgd.; — II) Navnet paa en Grammatikus; vid. Suet. Gramm. 3, o. Plin. 7, 40. — daphnōĭdes, is, f., δαφνοειδής, (laurbæragtig); bs. 1) etslags casia, Plin. 12, 43; — 2) Væxten daphne mezereum L.: Kiælderhals, Plin. 15, 39; — 3): = clematis Aegyptia, Plin. 24, 90. — daphnon, ōnis, m., δαφνών: Laurbærlund el. Laurbærskov, Petron., Sat. 126, Martial. 10, 79.

dăpino, are, v. a.: fremsætter som Maaltid; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 117; af — daps, gen. dăpis, f.; [besl. m. δαπάνη o. m. δαίς]; I) i Religionssproget:

en med Offermaaltid forbunden Offerfest; vid. Fest. p. 51, o. Cato, bes. ogs. Liv. 1, 7, Hor. Od. 1, 37, 4, o. ibd. 2, 7, 17; - ogs. om et Dødeoffer, Virg. Aen. 3, 301; — 2) ogs. udenfor Religionssproget el. „alm.": Maaltid el. Spise, Næring el. Æde; a) in sing.; - vid. Hor. Od. 4, 4, 12, o. id. Epod. 5, 33, ogs. Catull. 64, 305; men Ovid. Her. 9, 68: humana dape (med Menneskekiød) etc.; — b) „bes." ogs. in pl.: Giestebud el. Tractement; - Conveniunt celebrantque dapes etc., Ovid. Fast. 2, 657; ligel. ∾ nataliciae, Martial.; ∾ pontificum, id.; ogs. alm. Maaltid; vid. Hor. A. P. 198; cf. Virg. Aen. 1, 210.

dapsile, som adv., s. und. flgd. — dapsĭlis, e, [δαψιλής, daps]: rigelig, rigeligt forsynet, kostbar el. prægtig, sumptus, Plaut., lectus, id.; ∾ proventus (vitis), Colum.; - ogs. c. abl.; spionia (vitis) dapsilis musto, id.; — b) neutr. dapsile ogs. som adv. f. dapsiliter, convivari, vid. Suet. Vesp. 19; — df. adv. dapsiliter: kosteligen, prægtigen, alere aliquem, Naev. ap. Charis.; compar. dapsilius, Lucil. ap. Non. — dapsiliter, adv., s. und. frgd. — dapsĭlus, 3: Biform af dapsilis, Plaut. Pseud. 1, 4, 3.

dardănārĭus, i, m.: en Kornhandler el. Kornpuger, Dig. — Dardani, orum, Dardania, ae, Dardanis, idis, o. Dardanius, 3, s. und. flgd. — 1. Dardănus, (-os), i, m.: Søn af Juppiter ved Electra, drog ud fra Arkadien, og anlagde Byen Dardania i d. Trojanske, hvor han blev Stamfader til det trojanske Kongehus; - vid. Virg. Aen. 8, 134 (Serv), ibd. 6, 650, oftere, ogs. Ovid. Fast. 4, 31; — B) df. 1) Dardănus, 3: dardanisk, sædv. „poet." f. trojansk, gens, Hor. Od. 1, 15, 10, pubes, Virg. Aen. 2, 119; men ∾ puppis, (i. e. Aeneae), Prop. 4, 1, 40; men Sil. 1, 14: ∾ ductor, (i. e. Scipio Africanus); — b) df. subst.: Dardani, orum, m.: Folk i Overmoesien, (hvor nu Serbien), Plin. 3, 29, Caes. B. C. 3, 4, Justin. 8, 6, oftere; - deres Land: Dardania, Varr., s. nedenf.: — 2) Dardănĭus, 3: dardanisk, „poet." f. trojansk, gens, Virg.; ∾ Aeneas, id., Anchises, id., Iulus, (Søn af Aeneas), Ovid.; ogs. ∾ Roma, id. Met. 15, 431; men ∾ vates, ibd. 13, 335, (i. e. Helenus); ∾ advena, id. Her. 8, 42, (i. e. Paris); ∾ senex, id., (i. e. Priamus); men ∾ minister, Martial. 11, 104, (i. e. Ganymedes); — bb) df. subst. Dardania, ae, f.; a) den af Dardanus ved Hellespontеn anlagte By Dardania, (hvoraf endnu Dardanellerne have deres Navn), Ovid. Trist. 1, 10, 25; — b) oftest „poet." f. Troja, Virg. Aen. 3, 156, oftere, Ovid. Her. 16, 57; — c) det af Dardanerne beboede Land i Overmoesien, Varr., s. ovenf.; — 3) Dardănĭdes, ae, m.: en Dardanide el. Trojaner, Ilus, Ovid.; ogs. absol. f. Aeneas, Virg. Aen. 10, 545, oftere; - ogs. in pl.: ∾ pastores, ibd. 2, 59; men absol. Dardanidae, f. Trojani, ibd. 2, 72, oftere; — 4) Dardănis, idis, f.: Dardanide, „poet." f. Trojanerinde, men oftest adj.: trojansk; - ∾ matres, Ovid., nurus, id.; men ∾ Cajeta, Martial. 10, 30, (neml. som anlagt af Trojaner); ogs. absol. Dardanis, f. Creusa, Virg. Aen. 2, 787. — 2. Dardanus, i, m.: berømt phoenicisk Magier el. Troldmand, Plin. 3, 2, Appul.; — b) df. Dardaniae artes, „poet.", f. Magicae artes, Colum. 10, 358. — 3. Dardanus, 3, s. und. 1. Dardanus.

Dăres, ētis, (-etos), o. is, m.; 1) Navnet paa en Nævefægter, Virg. Aen. 5, 369, flgd.; acc. Dareta o. Daren, ibd.; — 2) Dares Phrygius: græsk Forfatter af et Skrift om d. trojanske Krig; (den deraf for Haanden værende latinske Oversættelse hidrører rimel. fra Middelalderen). — Dārēus, (Dārius), i, m., Δάρειος: Navnet paa flere persiske Konger; vid. Cic. Fin. 5, 30, Plin. 6, 16, Curt., Justin., o. A.; — 2) „meton.": et af en Dareus preget Guldstykke, en Dariker, Auson.

dăsȳpus, ŏdis, (c.), δασύπους, (Lodenfod): en Hareart, Plin. 8, 81; men rimel. alm.: = lepus. — dătārĭus, 3, [do]: til at give el. meddele, salus, Plaut. Pseud. 4, 2, 13. — dătātim, adv., [dato]: ved at give el. kaste (Bolden) til hinanden, (invicem dando, Non.); - qui ludunt datatim, (som spille Bold), Plaut. Curc. 2, 3, 17; — 2) „overf.": iflæng, Enn. ap. Isid. — dathiatum, i, n., en rødlig Røgelseart, Plin. 12, 32.

*dătĭo, onis, f.: Given el. at give, Uddeling, Meddelelse; - in datione, (ved at fodre Qvæget), Varr.; cujus judicium legumque datio etc., Cic. Agr. 2, 22; ordinem exercitus, signi dationem ... Palamedes invenit, Plin. 7, 57; — b) „overf.": Ret el. Rettighed til at bortgive el. afhænde sin Eiedom; vid. Liv. 39, 19; o. — dătīvus, 3; 1) i Retssproget: som gives; - ∾ tutores, qui nominatim testamento dantur, Gaj. Inst.; — 2) i Grammatiken: dativus, m. o. ud. casus, Quintil. 1, 7, 18, oftere, Gell. 4, 16, o. A.; heder ogs. casus dandi, Varr., Gell., o. A.; — [do].

dăto, avi, 1, v. a., intens. af do: giver hen, argentum fenore, Plaut.; navnl. ogs. hos Lægerne; vid. Plin. 25, 23. — *dător, ōris, m.: der giver el. forærer, Plaut. Truc. 2, 1, 33; men Virg. Aen. 1, 734: Assit laetitiae Bacchus dator; — b) navnl. heder i Boldspillet, dator: som giver Bolden op, (opp. factor), Plaut. Curc. 2, 3, 18; o. — dătus, us, m.: Given el. at give; Meo datu etc., Plaut. Trin. 5, 2, 16; — [do].

daucum, i, n., δαῦκος, pastinakagtig Plante i Medicinen, Cels.; ogs. daucus, i, m., Scribon.; ogs. daucion, i, n., o. daucites, ae, m., Appul. — Daulias, adis, s. und. flgd. — Daulis, ĭdis, f., Δαυλίς: befæstet By i Phocis, men mest bekiendt af Mythen om Tereus, Progne o. Philomela; - vid. Plin. 4, 4, o. Liv. 32, 18; — B) df. 1) Daulĭus, 3: daulisk, rura, Ovid. Met. 5, 276; — 2) Daulias, ădis, f.: daulisk, ales, Ovid. Her. 15, 154, (i. e. Progne); ligel. absol. Daulias, Catull. 65, 14; men Dauliades puellae, Virg. Cir. 199, (i. e. Progne et Philomela); — 3) Daulis, ĭdis, f.: = frgd.; ∾ parens sororque, Senec. Thyest. 275. — Daulius, 3, s. und. Daulis.

Dauni, orum, Dauniacus, 3, Daunias, adis, o. Daunius, 3, s. und. flgd. — Daunus, i, m.: mythisk Konge i den Del af Appulien, som efter ham heder Appulia Daunia; ogs. at mærke som Fader til Turnus, og Svigerfader til Diomedes; - vid. Plin. 3, 16, Virg. Aen. 10, 616, oftere, Hor. Od. 3, 30, 11, Ovid., o. A.; — B) df. 1) Daunius 3: daunisk, heros, Virg. Aen. 12, 723, (i. e. Turnus); ∾ gens, ibd. 8, 146, (de af Turnus beherskede Rutuler); men ∾ dea, ibd. 12, 785, (i. e. Juturna); men Daunius, f. Romanus, Hor. Od. 2, 1, 34, o. ibd. 4, 6, 27; — b) df. subst. Daunii, orum, m.: Indvaanerne i Appulia Daunia, Plin. 3, 16; - hede ogs. Dauni, orum, Mel. 2, 4; — 2) Dauniăcus, 3, ligesom frgd., daunisk f. appulisk, campi, Sil. 12, 429; — 3) Daunias, ădis, f.: Landskabet Daunien, „poet." f. Appulien; ∾ militaris, Hor. Od. 1, 22, 14. — Dāvus, i, m.: hyppigt Slavenavn i d. romerske Comoedie; s. ogs. Ter. Andr. 1, 2, 23, o. Hor. A. P. 114.

dē, praepos. c. abl.; - betegner en Affondring el. Løsrivelse fra en Gienstand, tilligem. Bortfiernelsen derfra; (hvorim. ab alene betegner Udgangen derfra, ligesom ex tillige betegner Bevægelsen indenfra og udad); svarer altf. nærmest til vort: af ... fra, bort ... fra, ned ... fra; I) i Rummet, og det i enhver Retning; A) om en Bevægelse ud derfra; - vid. Lucr. 3, 224; ligel. de altera parte agri decedere, Caes. B. G. 1, 31; de digito anulum detraho, Ter. Heaut. 4, 1, 38; juris utilitas vel a peritis vel de libris depromi potest, Cic. d. Or. 1, 59; si de coelo villa tacta siet, Cato; - de vita decedere, Cic., exire, id.; — b) ligel. hos Verberne: at modtage el. fordre el. erfare deraf, odl.; - fundum mercari de aliquo, Cic. Flacc. 20; de Pompejo quaesivit,

quid etc., id. Att. 1, 14; cf. id. d. Or. 3, 33; ligel. discere de aliquo, Ter. Eun. 2, 2, 31; — B) til Betegning af det Sted, hvorfra noget kommer el. tages el. har sit Udspring; - caupo de via Latina, Cic. Cluent. 59; homo de schola atque a magistro … eruditus, id. d. Or. 2, 7; cf. id. Mil. 24, o. id. Orat. 15; men aliquis de ponte, Juvenal. 14, 134, (nogen Betler); Libyca de rupe leones, Ovid. Fast. 2, 209; - ligel. om en Herkomst, Plaut. Capt. prol. 30, Virg. Aen. 9, 284, oftere; — 3) „overf." ogs. til Betegning af det Sted, hvorudfra Handlingen udgaaer, el. af den Side, hvorfra noget skeer; - haec agebantur palam de sella ac de loco superiore, Cic. Verr. 4, 40; illis … clamat de via, Ter. Andr. 3, 2, 11; nihil ex occulto, nihil de insidiis agendum etc., Cic. Off. 1, 30; — b) navnl. ogs. om Retningen nedad; vid. Ovid. Fast. 2, 760; lucerna de camera pendebat, Petron.; cf. Ovid. Her. 21, 100; — II) i Tiden; A) om det umiddelbart foregaaende Tidspunkt: fra el. efter, odl.; - hodiene statim de auctione etc., Cic. Att. 12, 3; Non bonus somnus est de prandio, (Søvn efter Maden), Plaut.; men diem de die differre, Dag fra Dag), Liv., prospectare, id.; — B) oftere heder: de nocte, de vigilia, de die, etc.: i Løbet deraf, d. e. om el. under el. imedens, odl.; dog alene hos personlige Subjecter; - in comitium Milo de nocte venit, Cic. Att. 4, 3; ligel. de nocte vigilare, id. Mur. 9, evigilare, Suet.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 32; ligel. multa de nocte, Cic.; media de nocte, Caes., Suet.; de tertia vigilia, Caes., Liv.; - de die potare, (ved høilys Dag), Ter., Suet., o. A.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 34; - ogs. findes: de mense Decembri, (i Løbet deraf), Cic. Qu. Fr. 2, 1, fin.; — III) ligel. bruges de i forskiellige andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Affondring el. Udgaaen derfra; A) til Betegning af det Hele, hvoraf noget tages som en Del, omtr. vort: fra, af, imellem, iblandt, odl.; - hominem certum misi de comitibus meis, Cic. Att. 8, 1; cf. id. Flacc. 4, id. Arch. 10, o. id. R. Am. 35; — b) navnl. ogs. som omskrivende af genit., (hvf. ogs. de romanske Sprogs genit. de o. di); - si quae sunt de genere eodem, Cic.; ligel. aliquam partem de ejus impudentia reticere, id. Verr. 1, 12; Quantum de bello dicitur esse super? Ovid. Fast. 2, 748; — B) til Betegning af den Formue, hvoraf en Omkostning tages; - vid. Ter. Ad. 1, 2, 37; men ibd. 5, 8, 17: de te largitor puer, (f. de tuo); ligel. de suo, Cic., de alieno, Liv., de publico, id., Cic. Verr. 3, 44; cf. Plin. Ep. 4, 13; — C) til Betegning af det Stof el. af den Materie, hvoraf noget er blevet til; - niveo factum de marmore signum, Ovid.; succus de quinquefolio, Plin.; de templo carcerem fieri, Cic. Phil. 5, 7; cf. Ovid. Fast. 5, 616; — b) ligel. „ment." til Betegning af Gienstanden for en Tale el. Betænkning el. Bearbeidelse, odl., ligesom Grækernes περί, vort: over el. om; - (liber) de contemnenda morte, Cic.; credas, non de puero scriptum, sed a puero, Plin. Ep. 4, 7; ligel. quaestio de aliqua re, Cic.; mentio de pecunia, id.; — D) til Betegning af den Aarsag el. Grund, hvorfor noget er el. skeer, omtr. vort: af, formedelst, over, odl.; - nam id nisi gravi de causa non fecisset, Cic. Att. 7, 7; cf. id. d. Or. 1, 41; ligel. flebat uterque, non de suo supplicio, etc., id. Verr. 1, 30; incessit passu de vulnere tardo, Ovid. Met. 10, 49; facilius de odio creditur, Tac. Hist. 1, 34; — E) med Hensyn derpaa, angaaende; - recte non credis de numero militum, Cic. Att. 9, 1; cf. Caes. B. G. 6, 36; ligel. concessum ab nobilitate de consule plebejo, Liv. 6, 42; - ogs. elliptisk: de argento somnium, (derved er intet at giøre), Ter. Ad. 2, 1, 50; cf. id. Heaut. 4, 2, 14; ligel. de me autem, (hvad nu mig angaaer), suscipe paullisper meas partes, Cic. Fam. 3, 12; cf. id. Off. 1, 15, o. Ter. Hec. 2, 1, 36; ∾ F) til Betegningen af en Norm el. Maade: ifølge el. efter, secundum; - de ejus consilio velle sese facere, Ter. Phorm. 3, 1, 17; de consilii sententia pronunciat, Cic. Verr. 5, 21; cf. id. Coel. 29, o. Virg. Aen. 11, 142; — IV) de c. neutr. adj. danner forskiellige Adverbialudtryk; - de integro (forfra) inire rationem, Ter., Cic.; (s. ogs. und. denuo, f. de novo s. l.); - de improviso (uformodenligen) intervenire alicui, Ter. Heaut. 2, 3, 40, oftere; cf. Caes. B. G. 2, 3, o. Cic. R. Am. 52; - de transverso, (paa tvers, df. „overf.": uventet), Cic. Att. 15, 4; (cf. e transverso, id. Acad. 2, 38); — not.: de findes hyppigen indskudt imellem adj. el. pron. o. subst.; multa de nocte, Cic.; qua de re, Ter.; navnl. ogs. i Formlen: qua de re agitur, Varr., Cic.; ogs. undert. efter det blotte relat.; quo de, Cic.; qua de, id.; — V) i Sammensætninger er om de at mærke; A) dets Forbindelse; - dē forkortes neml. til dĕ foran Vocalerne (o. h), ligesom dets Vocal hos Digterne per synaeresin kan falde sammen med d. flgd. Vocal; vid. deinde, dehinc, etc., ss. ll.; - undert. indtræder ogs. en fuldkommen Contraction; vid. debeo, dego, demo, (f. dehibeo, deago, deimo); — B) dets Bemærkelse; neml. a) Adskillelse el. Bortfiernelse; saal. i decido, depromo; - ligel. „overf.", i dedico, denuncio; - ogs. m. Bibegr.: nedad, i degredior, dejicio; — b) Ophøren el. Fiernelse af Grundbegrebet; vid. decresco, dedisco, dedoceo; - df. ogs. ligefrem nægtende; vid. dedecet, deformis, demens; — c) Hensynet paa Bevægelsens Formaal; vid. defero, defigo; - df. ogs. „overf.": Virksomhedens Vedvaren helt igiennem el. til det Yderste; vid. defatigo, delaboro; - df. ogs. den blotte Forstærkelse af Grundbegrebet; vid. demiror, demitigo.

dĕa, ae, (dat. o. abl. pl. deabus, navnl. i Forbindelsen: dis deabusque, Cic. Rab. perd. 2; dog ogs. diis el. dis, Varr.), fem. af deus: en Gudinde; - qui dea matre est, deus sit, necesse est, Cic. N. D. 3, 18; novem deae, (de ni Muser), Ovid. Her. 15, 108; Mille dea est operum (Minerva), id. Fast. 3, 833, ogs. ∾ bellica, id.; men ∾ venatrix, (i. e. Diana), id.; ogs. ∾ silvarum, id.; ∾ triplices, (Parcerne), id.; men id. Met. 8, 481: ∾ triplices poenarum Eumenides; men ∾ siderea, (Natten), Prop. 3, 19, 10; - Forbindelsen: di deaeque, s. und. deus.

dĕăcĭnātus, 3, [acinus]: renset fra Vinbær, dolia, Cato. — dĕalbator, oris, m., i. e. qui dealbat, Cod. Just.; af — dĕalbo, avi, atum, 1, v. a., [albus], overhvidter el. overgipser, columnas, Cic.; men som Ordsprog: ∾ duos parietes do eadem fidelia, (giøre to Arbeider med en Umage), Curius ap. Cic. Fam. 7, 29.

*dĕambŭlācrum, i, n.: Spadseregang, Promenade, Mamert. Grat. Act. ad Julian.; — dĕambŭlātĭo, onis, f.: Spadsering el. Spadseregang, Ter. Heaut. 4, 6, 2; o. — dĕambŭlātōrĭum, i, n.: det til Spadsering indrettede Tag, Capitolin.; af — dĕ.ambŭlo, avi, atum, 1, v. n.: gaaer at spadsere, (navnl. for at giøre mig den nødvendige Bevægelse); - eamus deambulatum, Cato ap. Cic. d. Or. 2, 63, o. Ter. Heaut. 3, 3, 26; s. ogs. Suet. Aug. 83; ∾ in litore, id.

dĕ.ămo, avi, atum, 1, v. a: elsker heftigen, Plaut. Poen. 4, 2, 72; — 2) df. „overf."; a) m. Tingsobject: finder Behag deri; df. pass.; mea dona deamata etc., Plaut. Truc. 4, 1, 5; — b) ∾ aliquem, (takke nogen), Ter. Heaut. 4, 6, 21.

deargento, avi, atum, 1, v. a., [argentum]; I) forcl.: berøver nogen hans Penge, Lucil. ap. Non.; — II) efterel.: forsyner med Sølv, forsølver; idola deargentata, Hieronym., o. A. — dĕ.argūmentor, ari, v. dep. n.: fører Beviser, super his, Claud. Mam. d. Statu An. — dĕ.armo, avi, atum, 1, v. a.: afvæbner; - spoliis … dearmatum exercitum etc., Liv.

4, 10; — b) ∾ sagittas, (borttage el. bortrøve dem), Appul. — dĕartŭo, avi, atum, 1, v. a., [artus]: sønderlemmer; df. „overf.": fordærver el. ruinerer, aliquem, Plaut. Capt. 3, 4, 108, opes, ibd. 3, 5, 14. — dĕ.ascio, avi, atum, 1, v. a.: tilhugger el. glatter, Prudent.; — 2) „overf.": deasciari, (blive snydt), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 11. — deaurator, oris, m.: en Forgylder, Cod. Just.; af — dĕ.auro, avi, atum, 1, v. a.: forgylder, cassidas et bucculas, Cod. Theod.; cf. Senec. Ep. 76.

dēbacchātio, onis, f.: vildt Raseri, Salvian.; af — dē.bacchor, atus sum, 1, v. dep. n.: raser heftigen; afraser, faaer afraset; vid. Ter. Ad. 2, 1, 30, flgd.; — b) „poet." ogs. om Elementerne; vid. Hor. Od. 3, 3, 55. — dē.bātuo, ĕre, v. a., d. forstærk. batuo, Petron. Sat. 69.

dēbellātor, oris, m.: en Beseirer el. Overvinder, ferarum, Virg. Aen. 2, 651; — df. fem. debellatrix, īcis, Tertull.; af — dē.bello, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: fører Krigen til Ende, ender en Krig, Liv. 44, 39; cf. id. 35, 35; - oftest imperson.; f. id. 8, 36; men in partic. perf., absol.: debellato, (efter endt Krig), id. 26, 21; — II) act.; A) med homogent Object: udkæmper; - cum Lapithis rixa ··· debellata, Hor. Od. 1, 18, 8; — B) med heterogent Object: bekæmper el. overvinder aldeles; - ∾ superbos, Virg. Aen. 6, 854; men ∾ hostem clamore, Tac. Agric. 34; ∾ Gallias, Suet., Indiam, Ovid.; — b) ogs. „overf.": si nos fabulae debellare potuissent, Curt. 9, 2; - debellat fungos aceti natura, (fordriver dem), Plin.

dēbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [de, habeo]; oprdl.: ligesom har noget fra nogen; vid. Cic. Planc. 28; df. I) „egenl.": skylder (at betale), er skyldig; navnl. om Penge og Pengeværdier; aa) act.; a) c. acc.; - ∾ pecuniam alicui, Cic. Fam. 13, 56; ligel. ∾ pecuniam pro domo, (skylde Penge derfor) etc., id. Phil. 2, 29; ∾ quadringenties HS., ibd. 37; ∾ quadruplum, duplum, Quintil.; - men med Lune: ∾ animam, (at være i bundløs Gield), Ter. Phorm. 4, 3, 56; — b) absol.; ut illi quam plurimi debeant, (ere i hans Gield), Sall. Jug. 96; cf. Caes. B. C. 3, 20; — bb) pass.; quae (pecunia) mihi ex permutatione publica debetur, Cic. Fam. 3, 5; qui, quum frumentum deberetur, etc., id. Verr. 3, 32; cf. Caes. B. G. 6, 23; a publicanis debitam biennii pecuniam exigere, id. B. C. 3, 31; quid si omnino non debetur, (hvis der ingen Gield er)! Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. Quintil. 7, 1, 21; — b) df. subst. debitum, i, n.: det Skyldige el. Gielden; - non debita consectari, Cic. Att. 13, 23; cf. id. Qu. Fr. 1, 2, 3; — II) „overf."; A) er forbunden el. forpligtet dertil; 1) „alm."; aa) act.; a) c. acc.; - hoc tibi pro servitio debeo, Conari etc., Ter. Andr. 4, 1, 51; debes hoc munus patriae, Cic. Leg. 1, 2; si fidem debet tutor, Quintil.; (hvorfor Cic. Top. 10: si tutor fidem praestare debet); ∾ opus, Hor. Ep. 1. 1, 21; - ∾ poenas alicui, Virg. Aen. 10, 853, (skylde nogen Erstatning, være forfalden under nogens Straf); cf. Ovid. Met. 6, 538; — b) c. inf.: være forbunden el. forpligtet til at giøre noget; - num Sp. Maelium debuerunt juvare? etc., Cic. Lael. 11; cf. Hor. Ep. 1, 3, 30; - ogs. c. inf. pass., Caes. B. G. 7, 19, o. Hor. A. P. 43; cf. id. Ep. 2, 1, 37, o. Ovid. Met. 3, 137; - „poet." ogs. f. necesse est, oportet; vid. Lucr. 1, 1147, oftere; — bb) pass.; - quae (fides) omnibus debetur, etc., Qu. Fr. 1, 1, 9; quanta iis (sc. diis) gratia debeatur, id. Fin. 3, 22; omnes honores ··· quasi debitos etc., Sall. Jug. 85; cf. Hor. Od. 3, 27, 30; men extremo debita fata rogo, Prop. 1, 19, 2; — b) df. subst. debitum, i, n.: det Pligtskyldige, en Forpligtelse, Curt. 10, 5; — 2) „bes.": ved en Skiebne el. Naturlov at være forpligtet dertil; in pass.: at være bestemt dertil; df. aa) act.; - Urbem et jam cerno Phrygios debere nepotes, (at de skulle anlægge den), Ovid. Met. 15, 444; cf. Lucan. 6, 530; — bb) oftere pass.; - Indigetem Aenean ··· deberi coelo, Virg. Aen. 12, 795; cf. ibd. 4, 276, o. ibd. 6, 714; - ogs. absol.: tempora Parcae Debita complerant, ibd. 9, 108; — b) df. subst. debitum, i; - ex his duo ··· morbo naturae debitum reddiderunt, (betalte Naturen deres Gield), Nep. Reg. 1; — not.: som Ordsprog heder: debere alicui ludibrium, (ὀφλισκάνειν γέλωτά τινι): at tiene nogen til Spot; vid. Hor. Od. 1, 14, 16; — B) at være nogen forbunden derfor, at have nogen noget at takke; a) c. acc.; - vid. Cic. d. Or. 1, 26, o. id. Fam. 2, 6; cf. Nep. Ep. 3; ∾ alicui salutem, Ovid., vitam, id.; cf. id. Met. 7, 48: tibi se semper debebit etc.; — b) absol. el. ud. acc.: at være nogen forbunden; vid. Cic. Planc. 28, o. Ovid. Met 4, 76.

dē.bĭbo, ĕre, v. a.: at drikke deraf, Solin. — dēbĭlis, e, [de, habilis]: svag, vanfør, lam; I) „egenl."; a) om Personer; - ∾ senex, Cic.; men membris omnibus captus et debilis, id. Rab. perd. 7; cf. Juvenal. 10, 227; - men „poet.": amissis remis ··· debilis etc., Virg. Aen. 5, 271; - ogs. om Dyrene; claudi ac debiles equi, Liv. 21, 40; — b) om Ting, navnl. om Lemmerne; - ∾ membra metu, Ter. Ad. 4, 4, 4; ∾ manus, Ovid.; ∾ crus, Suet.; - „poet." ogs. ∾ ferrum, (sløvt el. svagt), Virg.; ∾ pennae, Ovid.; — II) „overf.": afkræftet, svag og mangelfuld; a) om Personer; - eos ··· infirmos sine illo ac debiles fore, Cic. Catil. 3, 2; hac parte animi (i. e. memoria) tam debilis etc., id. Brut. 61; dirus ore, ingenio debilior, Tac. Hist. 4, 62; — b) om Begreber og Forholde; - mancam ac debilem praeturam suam futuram etc., Cic. Mil. 9; sine quibus trunca esset actio ac debilis, Quintil.; cf. Cic. Tusc. 2, 5; ∾ inscitia, Pers. 5, 99; - compar., f. ovenf.

dēbĭlĭtas, atis, f., [debilis]: Lamhed, Svaghed, Affræftelse; I) „egenl."; - ∾ linguae, Cic., membrorum, Liv., pedum, Tac.; ∾ aliqua corporis, Suet.; de debilitate, de caecitate, etc., vid. Cic. Tusc. 3, 34; ogs. in pl., id. Fin. 4, 8; — II) „fig."; ∾ animi, Cic. Fin. 1, 15; - cf. Martial. 2, 86. — dēbĭlĭtātio, onis, f., [debilito]; I) „egenl.": Lamhed; df. Lemlæstelse, Appul.; — II) „fig.": Sløvhed, odl.; - quid debilitatio et abjectio animi tui? Cic. Pis. 36. — dēbĭlĭter, adv., [debilis]: svagt, skrøbeligen, Pacuv. ap. Non.

dēbĭlĭto, avi, atum, 1, v. a., [debilis]: lammer, afkræfter, svækker; I) „egenl."; A) om Personsobjecter; - vid. Ovid. Met. 13, 112; contusi et debilitati inter saxa etc., Liv. 21, 40; lapsu debilitatus, Suet.; cf. Tac. Ann. 4, 63; — B) om Tingsobjecter, navnl. om Lemmerne; vid. Cic. Flacc. 30; - men lingua ··· debilitata malis, (af Sygdommen), Lucr. 6, 1149; cf. Nep. Ages. 5, ogs. Hor. Od. 1, 11, 15; — II) „fig."; A) om Personsobjecter; - si aestivorum timor te debilitat, (giør dig modløs), Cic. Fam. 7, 14; quosdam continet metus, quosdam debilitat, Quintil.; - oftest in partic. pass. debilitatus, 3: nedslaaen, modløs; vid. Cic. d. Or. 1, 26, ibd. 2, 47, o. id. Catil. 3, 5; men id. d. Or. 2, 33: debilitati a jure cognoscendo, (som have tabt Modet dertil); — B) om Begrebssubjecter, navnl. om Aanden el. Modet; - nec debilitari animos aut cadere etc., Cic. Lael. 7; cf. Nep. Dat. 6, o. Virg. Aen. 9, 611; multis incommodis veritas debilitata, Cic. Quint. 1; tua profectio spem meam debilitat, id. Att. 5, 4; - ogs. om Foredraget; vid. Tac. Ann. 3, 67, o. id. Orat. 39; cf. Cic. d. Or. 3, 50.

*dēbĭtio, onis, f.: Skylden el. at skylde; - similis est pecuniae debitio et gratiae, Cic. Planc. 28; torqueri debitione dotis, id. Att 14, 12; o. — dēbĭtor, oris, m.: en Skyldner el. Debitor; I) „egenl.", Cic. Off. 2, 22, Dig.; ∾ aeris, Hor. Sat. 1, 3, 86; — II) „overf."; A) ∾ voti, Martial. 9, 42; (f. und. votum);

cf. Ovid. Am. 1, 10, 46; — B) som har nogen noget at takke; ∾ animae hujus etc., id. Trist. 4, 5, 10; ∾ vitae, id.; cf. Plin. Ep. 3, 2; — df. fem. dēbitrix, īcis: Skyldnerinde, Dig.; — [debeo]. — debitum, i, n., o. debitus, 3, s. und. debeo.

dē.blătĕro, avi, 1, v. a.: udsladdrer, vicinis, m. acc. c. inf., Plaut. Aul. 2, 3, in. — dē.būcĭno, (debucc.), are, v. a.: udbasuner, aliquid, Tertull.

dē.căchinno, are, v. a.: udleer el. udspotter, aliquem, Tertull. — dĕcăchordus, 3, δεκάχορδος: tistrænget, Paul. Nol. — dēcăcūmĭnātio, onis, f.: Toppens Afkapning el. Afstudsning; ∾ cupressi, Plin. 17, 37; af — dē.căcūmĭno, are, v. a.: afstudser el. afkapper Toppen; ∾ pampinum, ulmum, Colum. — dēcălautĭco, are, v. a., [calautica]: borttager nogens Slør el. Hovedbedækning, Lucil. ap. Non., inc. — dĕcălŏgus, i, m., δεκάλογος: de ti Bud, Tertull. — dēcalvo, (avi), atum, 1, v. a., [calvus]: giør skaldet, Veget., Hieron.

dēcantātio, onis, f.: idelig Gientagelse el. Sladder; (ap. Hieron. som Oversættelse af ἀδολεσχία); af — dē.canto, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl. afsynger; df. A) „alm.": foredrager syngende, navnl. paa Theatret; – ∾ ἄλωσιν Ilii etc., Suet. Ner. 38; men ∾ elegos, (om den elegiske Digter), Hor. Od. 1, 33, 3; – ogs. syngende at udraabe, el. alm. at opraabe; decantatque tribus, (raaber dem op), Lucan.; — B) „bes." el. „overf.": gientager altid det samme, synger den gamle Vise; (sædv. m. Bibegr. af Kedelighed el. Tankeløshed; s. und. cantilena); – vid. Cic. d. Or. 2, 18, o. id. Div. 1, 47; – ogs. om den idelige Gientagelse og Indøvelse; vid. Cic. d. Or. 2, 32, Hor. Ep. 1, 1, 64, o. A.; — II) ophører at synge, synger ikke mere; – sed jam decantaverant fortasse; vid. Cic. Tusc. 3, 22.

dĕcānus, i, m., [decem]: Formanden for et Antal af 10 Personer, og det navnl.; a) i Krigsstanden, Veget.; — b) i Klosteret, Hieron.; — 2) decani hed ogs. Formændene for Ligbærerne, Cod. Just.; — 3) df. ogs. „overf." i Astrologien, decanus: som anfører en af et Himmeltegns trende Decader, Firmic. — Dĕcăpŏlis, is, f.: Landskab i Palæstina o. Coelosyrien, (benævnt efter dets ti Stæder), Plin. 15, 4; — b) df. adj.: Dĕcăpŏlītānus, 3, regio, id. 5, 16. — dĕcaprōti, orum, m., δεκάπρωτοι, (i. e. decem primi): de ti øverste Raadsherrer i Municipierne og Colonierne, Dig.; — df. subst. dĕcaprōtia, ae, f.: deres Embede, ibd. — dēcarno, are, v. a., [2. caro]: aftrækker Kiødet, Veget. — dĕcas, ădis, f., δεκάς: et Antal af 10, en Decade, Tertull. — dĕcastȳlus, i, m., δεκάστυλος: som har 10 Søiler, Vitruv. — dēcaulesco, ĕre, v. n. inch., [caulis]; om Værterne: at skyde Stilk, Plin. 9, 36.

dē.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.: at gaae el. drage bort el. derfra el. af Veien; – m. de, (ogs. m. ex), el. c. abl., ogs. absol.; – I) „egenl."; A) „alm."; – ∾ de altera parte (agri), Caes. B. G. 1, 31; ∾ in Cariam ex nostra provincia, vid. Cic. Fam. 2, 11; ∾ Italiā, vid. Sall. Jug. 28 o. 35; men ∾ pugnā, Liv., praesidio, id., de praesidio, Cic. d. Senect. 20; – ∾ suo cursu, (forvilde sig derfra), Caes. B. C. 3, 112; cf. Suet. Caes. 31; – men Plaut. Bacch. 1, 1, 74, absol.: decedamus, (vi ville gaae vor Vei el. af Veien); — B) „bes.": 1) i Forretningssproget, og det navnl.; a) i Krigssproget: at drage bort, at afmarschere, ex his regionibus, Caes. B. G. 1, 44; ogs. absol., ibd.; ∾ de colle, id., de vallo, id.; ∾ loco superiore, Hirt.; cf. id. B. Al. 34 o. 77; — b) publicistisk; ∾ de provincia, el. provinciā, ogs. absol. decedere: efter fuldendt Embedstid at forlade Provindsen; – vid. Cic. Verr. 2, 20, o. Liv. 29, 19; – decedens ex Syria, etc., Cic.; cf. Nep. Cat. 1; ∾ provinciā, Cic. Lig. 1; cf. Liv. 39, 3; ogs. absol., Cic. Fam. 3, 6; men Sall. Jug. 36: Romam decessit etc.; – usædv. er Cic. Planc. 26 fin.: me a provincia decedere; — 2) i Omgangssproget; ∾ de via, ogs. viā, ogs. ∾ in via alicui, ogs. absol. ∾ alicui: at gaae af Veien for nogen (ifølge Agtelse, ogs. ifølge Afsky); – decedam ego illi de via, de semita, etc., Plaut. Trin. 2, 4, 80; censorem ··· via sibi decedere etc., Suet. Ner. 4: cf. id. Tib. 31; – servo currenti in via Decesse (f. decessisse) populum, Ter. Heaut. prol. 32; men Caes. B. G. 6, 13: iis omnes decedunt, (neml. af Afsky); men „poet.": serae ··· decedere nocti, vid. Virg. Ecl. 8, 88; – per zeugma ogs. in pass.; haec honorabilia: salutari, appeti, decedi, etc., Cic. d. Senect. 18; — 3) „prægnant" el. m. Eftertryk: at blive borte, at forgaae el. forsvinde; a) om levende Væsener: ved Døden at afgaae, at døe; – qui jam de vita decesserunt, Cic. Rab. perd. 11; pater nobis decessit etc., id. Att. 1, 6; ∾ morbo aquae intercutis, Suet., paralysi, id.; cf. Nep. Timol. 1; — b) om en Tilstand, (som Sygdom), om Elementerne, om en Stemning el. Lidenskab, odl.: at aflade el. ophøre el. tabe sig; vid. Lucr. 2, 34, o. Nep. Att 22; – decessisse aquam etc., (at Vandet vor afløbet el. faldet), Liv. 30, 38; men id. 3, 55: id suis decedere opibus, (at det fragik deres Magt), etc.; cf. Ter. Ad. 5, 3, 30; – decedet jam ira haec, id. Hec. 3, 5, 55; cf. Sall. Jug. 88: postquam invidia decesserat; ogs. Liv. 33, 31, o. Tac. Ann. 15, 16; – endel. heder „poet.", sol decedens: den nedgaaende Sol, Virg. Ecl. 2, 67, oftere; men id. Ge. 4, 466: Te, veniente die, te, decedente, canebat, (med den kommende og svindende Dag); — II) „overf."; A) ∾ de possessione, jure, sententia, etc.: afvige derfra el. opgive, odl.; a) oftest m. de; – de suis bonis omnibus decedere, (at lade sin Eiendom i Stikken), Cic. Verr. 2, 17; cf. id. Agr. 2, 26; men tametsi etc., tamen de jure meo decedam, Cic. R. Am. 27; cf. id. Off. 2, 18; men id. Balb. 5: qui de civitate decedere, quam de sententia, maluit; men impers. pass.: qua stultitia et temeritate de officio decessum, Liv. 8, 25; — b) undert. ogs. m. blot abl.; – ∾ jure suo, Liv. 3, 33; quae (coloniae) officio decessissent, id. 27, 10; non ideo ··· Thrasea decessit sententia, Tac. Ann. 14, 49; — c) sieldn. m. ab; quum (senatus) nihil a superioribus ··· decretis decesserit, Cic. Flacc. 12; cf. Justin. 6, 3; — B) „alleg."; a) ∾ de via, komme af fra den rette Vei, geraade paa Afveie; vid. Cic. Coel. 16; ligel. ∾ via dicendi, Quintil. 4, 5, 3; — b) ∾ alicui: vige for nogen, erkiende nogen for sin Overmand el. for Bedre, Hor. Ep. 2, 2, 213; df. „poet." om Ting: non decedere alteri, (ikke være ringere, ikke staae tilbage derfor), Hor. Od. 2, 6, 15; — C) endel. ogs. om en Begivenhed, odl.: at løbe af saa el. saa; – prospere decedentibus rebus, Suet. Caes. 24; — not.: decesse f. decessisse, Ter., s. ovenf.

Dĕcĕlēa, (-īa), ae, f., Δεκέλεια: en paa Grændsen af Boeotien beliggende Fæstning i Attika, Nep. Alcib. 4, Frontin.

dĕcem, num. card. indecl., δέκα: ti, el. 10, (skrives ogs. X); – ager oppositus est pignori Ob decem minas, Ter. Phorm. 4, 3, 57; fundos decem et tres etc., Cic. R. Am. 7; millia passuum decem novem, Caes. B. G. 1, 8; men decem primi el. decemprimi: = decaproti, Cic. R. Am. 9; cf. id. Verr. 2, 67; — df. decemprimatus, us, m.: = decaprotia, Dig.; — 2) „meton.": decem, for el. om en ubestemt Mængde; vid. Hor. Ep. 1, 18, 25, o. id. Sat. 1, 3, 12.

Dĕcember, bris, m., [decem]: den tiende Maaned af det (oprdl. fra Martius begyndende) romerske Aar; vid. Varr. L. L. 6, 4, o. Cic. Leg. 2, 21; – acceptus Geniis December, (ifølge Saturnaliernes Glæder), Ovid. Fast. 3, 58; cf. Senec. Ep. 18; ∾ canus, Martial. 1, 50, gelidus, Ovid., fumosus, id.; — b) ogs. adj.: a. d. VIII Calendas Decembres, Cic. Phil.

3, 8; Nonae ··· Decembres, Hor. Od. 3, 18, 10; Idibus Decembribus, Liv. 4, 37; ogſ. hører hertil Hor. Sat. 2, 7, 4: Age, libertate Decembri utere, (Saturnaliernes Frihed); — 2) „meton." ſtaaer December, (ſom ſluttende Aaret), ogſ. for det forløbne Aar el. for Aaret ſelv; - hic tertius December, ex quo etc., Hor. Epod. 11, 5; cf. id. Ep. 1, 20, 27: undenos ··· Decembres.

dĕcemjŭgis, is, m., [jugum], (sc. currus): tiſpændt Vogn, Suet. Ner. 24. — dĕcemmestris, e, [mensis]: af el. med ti Maaneder, annus, Censorin. — dĕcemmŏdĭus, 3, [modius, i]: ſom holder ti modios el. Maader (el. romerſke Skiepper), corbulae, Colum.; ogſ. absol. el. subst.: decemmodiae (sc. corbulae), id.

dĕcempĕda, ae, f., [pes]: Maaleſtang af ti Fod, Cic. Mil. 27, oftere, Suet., Hor.; df. — dĕcempĕdātor, oris, m.: en Landmaaler, Cic. Phil. 13, 18. — dĕcemplex, ĭcis, adj., [plico]: tifold, Nep. Milt. 5; — df. dĕcemplĭcātus, 3: tifoldgiort, ſom tages tigange, verba, Varr. — dĕcemprimatus, us, m., o. decemprimi, orum, m., ſ. und. decem. — dĕcemrēmis, e, [remus]: med ti Rader Rorsbænke, tiradaaret, navis, Plin. 7, 57. — dĕcemscalmus, 3, [scalmus, i]: ſom har ti scalmos el. Aaretræer; ∾ tribus actuariolis, Cic. Att. 16, 3.

decemvir, i, ſ. und. decemviri. — dĕcemvĭrālis, e, [decemviri]: hørende til el. benævnt efter Decemvirerne; - ∾ leges, (i. e. leges XII Tabularum), Liv. 3, 57; ∾ potestas, ibd. 55, o. Tac. Ann. 1, 1; - ex decemvirali collegio (sacerdotes), Cic. Verr. 4, 49; - ∾ pecunia, (med Henſyn paa decemviri agris dividundis), Cic. Agr. 1, 5; — df. adv.: dĕcemvĭrālĭter: paa Decemvirernes Vis el. Maade, Sidon. — dĕcemvĭrātus, us, m., [decemviri]: Timændsværdigheden el. Decemviratet, Liv. 3, 36, oftere, Cic. Agr. 2, 22, Quintil., o. A.

dĕcemvĭri, orum, m., [decem, vir]: Timændene el. Decemvirerne, ſom Benævnelſe paa forſkiellige romerſke Øvrighedscollegier, hvoraf her mærkes: 1) decemviri legibus scribendis, der (a. u. c. 303 o. 304) forfattede de tolv Tavlers Love; vid. Liv. 3, 32 flgd., o. Cic. d. Rep. 2, 36 flgd.; ogſ. in sing., Cic. l. c., o. Liv. 3, 33, oftere; — 2) decemviri stlitibus (litibus) judicandis: en beſtandig Domſtol, der paa Prætors Vegne paakiendte viſſe Privatſager, Dig.; - ſ. ogſ. Cic. Orat. 46, id. Caecin. 33, ogſ. Suet. Aug. 36; — 3) decemviri agris dividundis, Cic. Agr. 1, 6, flgd., o. ibd. 2, 7, flgd.; ſ. ogſ. Liv. 31, 4 o. 42; — 4) decemviri sacris faciundis: et Præſtecollegium, hvis Medlemmers Antal under Keiſerne forøgedes indtil femten; vid. Liv. 10, 8, ogſ. id. 25, 12, o. A.

*dĕcennālis, e: = flgd., bellum, Amm.; o. — dĕcennis, e: tiaarig, bellum, Quintil., obsidio (Vejorum), Flor.; neque decennibus majores (equae), Plin. 8, 69; — b) ogſ. subst. decennia, (ogſ. decennalia, Inscr.), sc. solemnia, (en under Keiſerne hvert tiende Aar afholdt Høitid), Trebell. Gallien. 5; — [decem, annus]. — dĕcennium, i, n., [decennis]: Tidsrum af ti Aar, Appul.

†dĕcens, tis: partic. o. adj. af decet.; df. — dĕcenter, adv.: paſſende, ſømmeligen, anſtændigen; vid. Quintil. 11, 3, 80; ∾ moesta, Ovid.; ∾ lacrimare, id.; cf. Hor. A. P. 92; - compar., id. Ep. 2, 2, 216; superl., Cic. Caecin. 26; o. — dĕcentia, ae, f.: Paſſelighed, Sømmelighed; - colorum et figurarum ··· ut ita dicam decentiam etc., Cic. N. D. 2, 58.

*dēceptio, onis, f.: Skuffelſe, Bedrageri, Augustin.; o. — dēceptor, oris, m.: en Bedrager; ∾ domini, (Myrtilus), Senec. Thyest. 140; — df. adj.: dēceptōrius, 3, ſkuffende, bedragerſk, Augustin.; o. — fem. dēceptrix, ĭcis: Bedragerſke, Lactant.; — [decipio]. — 1. dēceptus, 3: partic. af decipio. — 2. decēptus, us, m., [decipio]: = deceptio, Tertull.

dĕcēris, is, f., δεκήρης (sc. ναῦς): et med ti Rader Rorsbænke forſynet Skib, en Tiaarer; ∾ Liburnicas etc., Suet. Calig. 37, inc. — dēcermĭna, um, n., [decerpo]: Affald af Træer, Fest.; df. „overf.": Udſkud i ſit Slags; ∾ fortunae, (Tiggerpak), Appul.

dē.cerno, crēvi, crētum, 3, (ofte ogſ. syncop. decreram etc., decrerim etc., decresse), v. a. o. n.; I) „alm.": afgiør eller beſtemmer noget, (navnl. det Omtviſtede el. Tvivlſomme); df. A) retligen at afgiøre, at dømme el. beſlutte; ogſ. at give ſin Stemme i en Sag, at ſtemme deri el. derover; - c. acc., el. med Objects- el. Relativſætning, el. m. de, oſv., el. absol.; - (Verres praetor) alias inter alios contrarium sine ulla religione decernebat, ac proximis paullo ante decreverat, Cic. Verr. 1, 46; quum senatus triumphum Africano decrevisset, id.; - ogſ. om en enkelt Senator, id. Fam. 15, 4; cf. Sall. Catil. 50; - quando id bellum senatus decrevisset ··· populus jussisset? Liv. 41, 7; cf. Caes. B. C. 1, 6; ogſ. impers. ibd. 5: et de imperio Caesaris et de amplissimis viris gravissime acerbissimeque decernitur; men Cic. Att. 16, 6, C.: consules de consilii sententia secundum Buthrotios decreverunt; cf. ibd. 4, 2: quum pontifices decressent ita: si etc.; ogſ. m. flgd. ut, id. Verr. 2, 67, o. id. Fam. 1, 1; — 2) „overf." fra Forretningsſproget: at afgiøre el. beſtemme el. bedømme; ogſ. at troe el. mene; - decernere, utra pars etc., Caes. B. C. 1, 35; cf. Liv. 10, 19; men id. 5, 55: rem dubiam decrevit vox opportune emissa; cf. id. 25, 41; - in quo omnia mea posita esse decrevi, Cic. Fam. 2, 6; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 95; men id. Hec. 2, 1, 15: illum decrevimus dignum ··· cui etc.; — B) i Krigsſproget: kæmpende at afgiøre; df. (ligeſom cernere o. certare): at kæmpe el. afkæmpe el. udkæmpe; quod (proelium) ··· jam decretum arbitrabar fore, Cic. Fam. 10, 10; cf. Liv. 28, 14; ∾ armis, Cic. Att. 7, 3, ferro, Virg.; men id. Ge. 3, 20, om Kamplegene: ∾ cursibus et crudo caestu; - ∾ acie, (levere et Slag), Liv., Nep.; ∾ classe, id. Hann. 10; cf. id. Eum. 9; - men absol.: decernendi potestatem facere alicui, (tilbyde nogen et Slag), Caes.; cf. Liv. 21. 41; — 2) „overf." fra Krigen paa anden Strid; - decernite criminibus, mox ferro decreturi, Liv. 40, 8; - navnl. ogſ. om en Retsſtrid; uno judicio de omnibus fortunis decernere, Cic. Quint. 2; men id. d. Or. 2, 49: me ··· pro mea omni fama fortunisque decernere; men id, Att. 10, 9: utinam meo solo capite decernerem, (at jeg kæmpede alene for min egen Velfærd); — II) med Henſyn paa en ſubjectiv Virkſomhed heder decernere c. inf.: beſlutte at giøre noget, beſlutte ſig dertil; vid. Caes. B. G. 4, 17, o. Ter. Andr. 1, 13, 14, oftere; - certum atque decretum est, non dare signum, Liv. 2, 45; men Sall. Catil. 4: reliquam aetatem a rep. procul habendam decrevi; — III) hertil hører endnu af partic. decretus, 3, neutr. subst. decretum, i; A) Afgiørelſe, Kiendelſe, Beſlutning, navnl. af Senatet, el. af Retten, el. af en anden Øvrighed; - vid. Caes. B. C. 3, 21, o. Cic. Verr. 2, 48; men ∾ decurionum, vid. id. R. Am. 9; - ogſ. de Retslærdes Svar el. Kiendelſer, id. Mur. 13; — B) „overf." i Philoſophien, ſom Overſættelſe af Grækernes δόγμα: Læreſætning, Princip; vid. Cic. Acad. 2, 9: quum decretum proditur, etc.; cf. Senec. Ep. 94 o. 95.

dēcerpo, psi, ptum, 3, v. a., [carpo]: afplukker, aftager ved at plukke; udriver el. løsriver derfra; I) „egenl."; - ∾ acina de uvis, Cato; novos decerpere flores, Lucr.; cf. Hor. Od. 1, 7, 7; ∾ arbore pomum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 141; - ∾ florem pollice, Ovid., aurea poma manu, id.; men absol. om Bierne, Plin. 21, 31; men Quintil. 12, 10, 79, „alleg.": quae tamen, nisi quotidie decerpantur, arescunt; — II) „overf."; A) „alm.": tager deraf, affondrer derfra; -

humanus animus decerptus ex mente divina, Cic. Tusc. 5, 13; cf. id. d. Or. 2, 56; — B) „bef." ogſ.; a) tager og nyder deraf; vid. Hor. Sat. 1, 2, 79, o. Pers. 5, 43; — b) forſtyrrer el. fordærver; quae (invidia) spes tantas decerpat, Quintil. 6, prooem.

dēcertātio, onis. f.: den afgiørende Kamp, harum rerum omnium etc., Cic. Phil. 9, 21; af — dēcerto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): beſtaaer den afgiørende Kamp; men ofte ogſ. (ligeſom certo): kæmper el. ſtrider; A) i Krigsſproget; - m. o. ud. abl. proelio el. pugna; ligel. m. o. ud. cum aliquo el. inter se, odl.; vid. Cic. Prov. Cons. 13, o. Caes. B. C. 3, 19; - ∾ ferro in ultima, Ovid. Met. 14, 804; ∾ manu, vid. Cic. Off. 1, 23; - si etc., iterum paratum esse decertare, Caes. B. G. 1, 44; cf. id. B. C. 3, 78; - ogſ. impers.; vid. Cic. Lael. 8; — b) ſild. „poet." ogſ. (ligeſom certo), ſom v. a.: giennemkæmper el. udkæmper; - alternaque regna profanis Decertata odiis, Stat. Theb. 1, 2; decertati labores, Claudian.; — B) udenfor Krigsſproget; - sed erat non jure ··· decertandum, etc., Cic. Planc. 36; an decertare mecum voluit contentione dicendi? id. Phil. 2, 1; decertare inter se etc., id. Fin. 5, 2; quum sint duo genera decertandi, unum etc., id. Off. 1, 11; — b) „poet." ogſ. om Stormene, o. c. dat.; vid. Hor. Od. 1, 3. 13. — dēcervīcātus, 4, [cervix]: halshugget, Sidon.

dēcessio, onis, f., [decedo]; I) „egenl.": Bortgang el. Afgang, (opp. accessio); A) „alm."; - de tua mansione aut decessione etc., Cic. Fam. 4, 4; — B) „bef.": en Øvrighedsperſons Afreiſe fra den af ham forvaltede Provinds; - vid. Cic. Pis. 36, o. id. Att. 6, 5; — II) „overf.": Aftagen, Henſvinden, Formindſkelſe; utrum accessionem decumae ··· an decessionem de summa fecerit, etc., vid. Cic. Rab. Post. 11; cf. id. Univ. 6; ∾ (febrium, opp. accessio), Cels.; — b) „techniſk": ∾ verborum, Gell. 13, 29, Ordenes Overgang fra den oprindelige til en afledet Bemærkelſe.

*dēcessor, ōris, m.: den Bortreiſende; navnl. den Embedsmand, der efter fuldendt Embedstid forlader Provindſen; df. ſædv. Forgænger; - successori decessor invidet, Cic. frgm. Or. p. Scaur.; cf. Tac. Agric. 7; o. — dēcessus, us, m., ligeſom decessio: Bortgaaen el. Bortgang el. Afgang, (opp. accessus); I) „egenl."; A) „alm."; - post Dionysii decessum, (efter hans Flugt) etc., Nep. Timol. 2; — B) „bef.": en Øvrighedsperſons Afreiſe fra Provindſen; vid. Cic. Phil. 2, 38; — II) „overf.": Aftagen el. Henſvinden el. Ophøren; - decessum aestus excipere, (benytte Ebben), Caes. B. G. 3; ∾ Nili, (dens Fald), Plin.; ∾ febris, Cels.; — b) df. ogſ. den dødelige Afgang el. Døden, Cic. Lael. 3.

dĕcet, cŭit, 2, v. impers.; [beſl. m. δείκω, δείκνυμι: viſer el. udmærker]; (ligeſom πρέπει): det ſømmer ſig el. anſtaaer, det ſtikker ſig el. passer ſig; - decere, quasi aptum esse etc., vid. Cic. Orat. 22; cf. id. d. Or. 3, 55; - c. nomin. el. infin. rei; men c. acc. pers., ſield. c. dat. pers.; undert. ogſ. absol.; A) c. nomin. rei; a) c. acc. pers.; - id maxime quemque decet, quod est cujusque maxime suum, Cic. Off. 1, 31; cf. Hor. Ep. 1, 18, 30, o. Tibull. 1, 4, 38; - ogſ. in pl.; nec velle experiri, quam se aliena deceant, Cic. l. c.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 32; — b) ud. acc. pers.; - quid deceat, videre, Cic. Orat. 21; cf. id. Off. 1, 34; - ogſ. in pl.; quum etc., pene omnia decent, Quintil. 11, 3, 147; — c) c. dat.; istuc facinus ··· nostro generi non decet, Plaut. Amph. 2, 2, 188; — B) c. infin.; a) c. acc. pers.; vid. Cic. Tusc. 4, 25; ligel. hanc maculam nos effugere decet, Ter. Ad. 5, 8, 31; — b) ud. acc pers.; injusta ab justis impetrare, non decet, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 2, id. Od. 1, 4, 9, o. Cic. Div. 1, 20; ogſ. c. inf. pass., vid. Quintil. 12, 6, 3; — c) c. dat.; decet enim tantae majestati eas servare leges, quibus etc., Dig.; — C) absol.; a) c. acc. pers.; vid. Ter. Eun. 4, 7, 44; ligel. facis, ut te decet, id.; cf. Quintil. 9, 4, 15; — b) ud. acc.; fecisti, ut decuerat, Ter. Hec. 4, 4, 66; cf. Cic. Phil. 6, 1, o. Virg. Aen. 12, 153; — c) c. dat.; imo hercle ita nobis decet, Ter. Ad. 5, 8, 5; — II) partic. dĕcens, tis, ogſ. ſom adj.: anſtændig, passende, ſømmelig; A) „egenl."; a) o. om Dragten, om Lemmernes Bevægelſe el. Geſticulationen; - ∾ amictus, Ovid.; compar.: ∾ amictus, Quintil.; superl.: ∾ sinus togae, id.; - ∾ motus corporis, id. 11, 3, 29; cf. Hor. Od. 4, 13, 17; — b) bef. ogſ. om Legemets og Lemmernes harmoniſke Dannelſe el. Geſtalt: regelmæſſig, tækkelig, yndig; - ∾ forma, Ovid.; facies, id.; habitus decentior, quam sublimior, Tac. Agric. 44; - ogſ. om Perſoner; vid. Suet. Dom. 18; - „poet." ogſ. om Gudinderne; ∾ Venus, Hor.; ∾ Gratiae, id.; cf. Ovid. Her. 5, 35; — B) „fig.": anſtændig, ſædelig; quid verum atque decens, Hor. Ep. 1, 1, 11; decentius erit, servare pudorem, Quintil. 11, 1, 79.

Decianus, ſ. und. Decius. — 1. dēcĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]: at falde ned el. af, at falde ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Ter. Phorm. 4, 4, 27, o. Cic. d. Senect. 19; ∾ equo, Caes., ex equo (in terram), Nep., ab equo in arva, Ovid. Ib. 259; - ∾ graviore casu, (falde tungere), Hor. Od. 2, 10, 11; - ligel. absol.: decidunt comae, ibd. 4, 10, 3; - ∾ in terram, Ovid.; cf. Hor. A. P. 458; ∾ in casses, Ovid. A. A. 2, 2; ∾ in turbam praedonum, Hor. Sat. 1, 2, 42; ∾ ad pedes tunica, Suet. Aug. 94; — B) „bef.": at falde el. ſynke el. ſegne ned, navnl. ſom døende; df. at døe, at afgaae ved Døden, (men ofteſt „poet."); - Nos ubi decidimus, quo etc., Hor. Od. 4, 7, 16; cf. id. Ep. 2, 1, 36; — II) „overf."; quanta de spe decidi! ogſ. quanta spe decidi! Ter.; men ∾ a spe societatis alicujus, Liv. 37, 26; - men „alleg.": quia deciderat ex astris, (om Pompejus, der havde tabt Folkets Gunſt), Cic. Att. 2, 21; ligel. „alleg.": an toto pectore deciderim, (om jeg er ganſke udſlettet af dit Inderſte), Tibull. 3, 1, 20; ſ. ogſ. Suet. Claud. 9, o. Tac. Ann. 3, 59; - men lignelſesvis: ficta omnia celeriter, tamquam flosculi, decidunt, Cic. Off. 2, 12; men amicorum perfidia decidi, Nep. Eum. 11.

2. dēcīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [caedo]: afſkærer, afhugger; I) „egenl.", ligeſom d. hyppigere abscido; - ∾ taleas, Cato, malleolum, Plin.; ∾ collum, Plaut., caput, Curt., aures, Tac.; men Hor. Ep. 2, 2, 50, „alleg.": decisis ··· pennis, (med ſtækkede Vinger); — b) i d. ſild. Retsſprog; ∾ aliquem verberibus (afprygle), Dig.; — II) „overf.": afgiør el. bringer til Ende, bliver enig med nogen derom, (cf. secare el. dirimere lites el. res); ofteſt i Retsſproget; a) c. acc.; - quibus rebus actis atque decisis, Cic. Verr. 5, 45; cf. Hor. Ep. 1, 7, 59, o. Cic. Quint. 4; men id. R. Com. 11: magno tu tuam dimidiam partem decidisti, (har vurderet den høit); - cetera propriis decisa verbis, (er udtrykt med tydelige Ord), Quintil. 8, 6, 47; — b) m. praepp.; ∾ cum accusatore, (træffe en Accord med ham), Cic. Verr. 2, 32; cf. id. R. Am. 29; men id. Quint. 5: ∾ de rebus rationibusque societatis; cf. id. R. Com. 13: ∾ cum aliquo pro societate; — c) absol.; cur igitur decidit, etc., ibd. 12; cf. id. Verr. 3, 48.

1. dēcĭdŭus, 3, [1. decido]: ſom falder af, affalden el affældig, folia, Plin.; men ignes decidui ad terras, (Lynilden), id.; ∾ sidera, (Stierneſkud), id.; men ∾ cornua cervis, id. 11. 45. — 2. dēcīdŭus, 3, [caeduus, caedo], afhuggen, folia poplunea quernaque etc., vid. Plin. 16, 8.

dĕcies, (deciens), adv. num., [decem]: tigange; ∾ anno parĕre, (om Duerne), Plin.; cf. Ovid. Fast. 2, 175; - ofteſt om Pengeſummer; Dionem HS. decies centena millia numerasse (1 Million Seſtertſer), Cic. Verr. 1, 10; - men ſædvl. ſtaaer derfor absol. decies; HS. decies et octingenta millia, 1800,000 Seſtertſer),

ibd. 1, 39; ligel. usque ad decies aeris etc., Liv. 24, 11; cf. id. 45, 4; — 2) „meton." om et ubestemt høit Tal; - equidem decies dixi, Plaut.; cf. Hor. A. P. 294 o. 365, Juvenal. 13, 136, o. A.

dĕcĭma, ae, f., s. und. decimus. — dĕcĭmānus, oftere dĕcŭmānus, 3, [decimus]; I) „egenl.": hørende til den Tiende el. til en Tiendedel; df. A) hørende til en Tiende (som Afgift), ager, (hvoraf der betales Tiende), Cic. Verr. 3, 6, frumentum, Tiendekornet, ibd. 3, 5; — b) df. subst.: decumanus, i, m.: en Tiendeforpagter, ibd. 2, 13, oftere; - fem. decumana, ae, ibd. 3, 33; men ∾ mulier, ibd. 34; — B) hørende til d. tiende Legion, miles, Auct. B. Afr. 16; ogs. absol. decumani, orum, Tac. Hist. 5, 20, o. Suet. Caes. 70; — b) ∾ porta (castrorum), ligeoverfor den imod Fienden vendte porta praetoria, Caes. B. G. 2, 24, oftere, Liv. 3, 5, oftere, (hvorved den tiende Cohort af hver Legion havde sin Station), Veget.; — C) ∾ limes, hos Landmaalerne: Grændselinie, som drages fra Øst imod Vest, (opp. cardo), Colum., Plin. 17, 35; — II) „meton.": meget stor, umaadelig, uhyre, acipenser, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8; s. ogs. Fest. s. v. Decumana, p. 51; s. ogs. und. decem, decies, etc.

dĕcĭmātio, onis f.: Udtagelse ved Lodkastning af hver tiende Mand til Afstraffelse, Capitolin. Macrin. 12; — af dĕcĭmo, el. decumo, avi, atum, 1, v. a., decimerer, d. e. udtager ved Lodkastning hver tiende Mand til at lide Dødsstraf; vid. Suet. Aug. 24, o. id. Galb. 12; (s. ogs. Liv. 2, 59).

dĕcĭmus, (dĕcŭmus), 3, [decem]: den tiende; decimo post mense, Plaut.; men Septuma post decumam, (dies: den 17de Dag), Virg. Ge. 1, 284; cum sola decima legione etc., Caes. B. G. 1, 40; — b) neutr. decimum som adv., (ligesom tertium, quartum, etc.): den tiende Gang, Liv. 6, 40; — B) subst. decuma, ae, f., (sc. pars), den tiende Del; en Tiende; a) som Offer; - majores solitos Herculi decimam vovere, Varr. ap. Macrob.; - ogs. m. pars, Liv. 5, 21; ogs. in pl., Justin. 20, 3; — b) som offenlig Gave til Folket; - vid. Cic. Off. 2, 17; — c) Korntiende som Afgift af de offenlige Jorder i Provindserne, Cic. Verr. 3, 9; oftest in pl., ibd. 3, 39, flgd.; — d) som Arvelod o. in pl., Quintil. 8, 5, 19; — II) „meton.", (ligesom decem o. decies, neml. finitum pro infinito): stor el. uhyre, (men alene poet."); s. und. decumanus, o. Ovid. Met. 11, 530; — III) som nom. pr.; A) Decimus, i, m.: romersk Fornavn; saal. Decimus Brutus, (sædv. D. Brutus); s. ogs. Varr. L. L. 9, 38; — B) Decima, ae, f.: den de betimelige Fødseler forestaaende Gudinde, Varr. ap. Non., Tert.

dēcĭnĕratus, 3, [cinis]: aldeles forvandlet til Aske, Tertull. — dē.cĭnĕresco, ĕre, v. n.: aldeles at blive til Aske, Tertull.

dēcĭpio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; oprdl.: optager el. opfanger; hvf. „alleg.": ita decipiemus fovea lenonem, Plaut. Poen. 1, 1, 59; cf. id. Rud. 4, 7, 9: si etc., Decipitur in transenna avaritia sua; - df. sædv. „overf.": bedaarer, skuffer, fører bag Lyset; A) m. Personsobjecter; - vid. Cic. R. Am. 40; cf. Caes. B. G. 1, 14: sed eo deceptum, quod etc.; s. ogs. id. B. C. 1, 85; men deceptus cupidine falso, Hor., specie recti, id.; men id. Od. 2, 13, 38, m. græsk Construction: Dulci laborum decipitur sono, (glemmer sine Lidelser); - ogs. absol.; Victima deceptus decipientis ero, Ovid. Am. 3, 3, 22; — B) m. Tings- o. Begrebsobjecter; - ∾ oculos, Ovid., custodiam pastoris, Colum.; ∾ diem, (umærkeligen at faae Ende derpaa), Ovid. Trist. 4, 10, 114; - quo opinio decipitur, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 71; men decipit judicium error, Ovid.; cf. Liv. 8, 7; men Plin. 16, 44: sic jubent acer decipi, (skuffende at efterlignes); — b) ogs. absol.; ab tergo et super caput decepere insidiae, Liv. 22, 4; df. — dēcĭpŭla, ae, f., Sidon., o. dēcĭpŭlum, i, n., Appul.: Fælde el. Snare; men alene „overf.", o. for- o. eftercl.; - gener. inc. er nulla decipula tam insidiosa, Laev. ap. Fronton.

dē.circĭno, are, v. a.: at afcirkle el. afrunde, arcum, Manil. — dēcīsio, onis, f., [2. decido]: Afskærelse; df. Aftagelse, Formindskelse, (som Dagslysets), Appul.; — 2) oftere „overf.": Afgiørelse, Udjevnelse, Forlig, Cic. Caecin. 36, o. id. R. Com. 13, oftere. — — dēcīsus, 3: partic. af 2. decido.

Dĕcius, i, m, o. Decia, ae, f.: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: P. Decius Mus, Fader og Søn, der begge opoffrede sig for Fædrenelandet, den første i Latinerkrigen, (a. u. c. 414), den anden i Samniterkrigen, (a. u. c. 459); vid. Liv. 9, 8, o. id. 10, 28; s. ogs. Flor. 1, 14 o. 17, o. Cic. Off. 2, 4, oftere, navnl. ogs. id. Tusc. 1, 37, (hvorefter ogs. Sønnesønnen paa samme Maade opoffrede sig i Krigen imod Pyrrhus); — df. Decianus, 3, exercitus, Liv. 10, 31.

dēclāmātio, onis, f., [declamo]: Øvelse i det oratoriske Foredrag, Taleøvelse, Declamation; - quum sit declamatio forensium actionum meditatio etc., Quintil. 4, 2, 29; cf. Cic. Fam. 16, 21; — b) „meton." (abstr. pr. concr.): det til Taleøvelse valgte Thema el. Emne, (causa), Quintil. 1, 2, 13, oftere; - „poet." ogs. en Person el. Original, der tiener til et sligt Thema; Ut pueris placeas et declamatio fias, Juven. 10, 167; — 2) undert. ogs. dadlende: løs el. uvedkommende Snak; vid. Cic. Planc. 19; ogs. en ubetimelig Klage el. Beklagelse; vid. id. Mur. 21; — df. demin. dēclāmātiuncŭla, ae, f.; liden Declamation el. Øvelsestale, super Alexandro, Gell. 6, 8.

dēclāmātor, oris, m., [declamo]: som øver sig i Foredraget, som holder Øvelsestaler, (opp. orator), Quintil. 10, 2, 21, Cic. Orat. 15, ogs. id. Planc. 34; df. — dēclāmātōrius, 3: hørende til en Declamator el. til hans Øvelse, Cic. d. Or. 1, 16; ∾ genus dicendi, id., Quintil. — dēclāmĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af declamo: ideligen el. ivrigen at øve sig i Foredraget; a) absol.; vid. Cic. Brut. 90; cf. id. d. Or. 1, 59; — b) c. acc.: ut enim antea declamitabam causas, id. Tusc. 1, 4; — 2) heftigen el. larmende at tale hen i Veiret; de me ... declamitavit etc., id. Phil. 5, 7.

dē.clāmo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „alm.": foredrager til Øvelse, øver mig i at foredrage, declamerer; A) in neutr.; vid. Cic. Fin. 5, 2; cf. Quintil. 2, 5, 16; - ogs. impers., id. 9, 2, 81; — B) in act.; suasorias declamantibus etc., id. 3, 8, 61; — II) „bef.": dadlende el. larmende el. skrigende at fremføre uvedkommende Ting; - vid. Cic. Verr. 4, 66, o. id. R. Am. 29; — b) udenfor Foredragets Sphære; - Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicae, Ovid. A. A. 1, 465.

*dēclārātio, onis, f.: Forklaring el. tydeligt Udtryk deraf; - liber iste ... quantam habet declarationem animi tui! Cic. Fam. 15, 21; cf. ibd. 10, 5; — dēclārātivus, 3: forklarende, hørende til en Forklaring, pars, Appul.; df. — declarative, adv., Capell.; o. — dēclārātor, oris, m.: som offenligen bekiendtgiør noget, Plin. Pan. 92; — [flgd.].

dē.clāro, avi, atum, 1, v. a., I) „egenl.": forklarer el. viser tydeligen, giør tydelig el. synlig, aabenbarer; vid. Cic. N. D. 2, 2; men ducis nave declarata suis etc., Nep. Hann. 11; — b) navnl. ogs. publicistisk: at bekiendtgiøre Navnet paa den i Folkeforsamlingen valgte Consul el. anden Øvrigsperson; - ejusdem hominis voce et declaratus consul et defensus, Cic. Mur. 1; cf. ibd. 2, ogs. Sall. Catil. 24, Liv. 9, 40, o. id. 1, 18; (ligel. per omnes tribus declaratur tribunus militum), Sall. Jug. 63; ogs. udraaber som Seiervinder; vid. Virg. Aen. 5, 245; — II) „fig.": aandigen at forklare el. til-

kiendegive, at erklære el. vise el. aabenbare; – a) c. acc.; vid. Cic. Fam. 5, 13, o. id. Fin. 2, 4; cf. id. d. Or. 3, 13; – volatibus avium et cantibus declarari res futuras, id. Div. 1, 1; cf. id. N. D. 2, 65; — b) med en Objects- el. Relativsætning; – ubi etc., catum hominem Eum esse declaramus, Plaut. Pseud. 2, 3, 16; cf. Cic. Orat. 62, o. Sall. Jug. 24; quae (consuetudo), cujusque ingenium ut sit, declarat maxime, Ter. Heaut. 2, 3, 43; cf. Caes. B. G. 1, 50; — c) absol.; ut ratio declarat eorum, quid etc., Lucr. 5, 693; cf. Cic. Mil. 5: declarant hujus ··· conciones, etc.

dēclīnātio, onis, f., [declino]; I) „egenl.": Afbøining derfra; ogs. skraalig Bøining el. Retning; A) „alm."; – parva quadam declinatione etc., vid. Cic. Catil. 1, 6; cf. id. Fin. 1, 6; — B) „bes." ligesom κλίμα: Jordens Bøining imod Polerne; df. Egn el. Strøg el. Climat; – declinationum mundi non ignarus, Colum. 1, prooem.; cf. id. 1, 6; — II) „fig.": A) „ment.": Utilbøielighed, Afsky; – quae declinatio (sc. a malis) si cum ratione fiet, cautio appellatur, Cic. Tusc. 4, 6; (opp. appetitio, id. N. D. 3, 13); men ∾ laboris, periculi, (naar man søger at befrie sig derfra), id. Cluent. 53; ogs. in pl., Gell. 14, 1; — B) „technisk" el. som Kunstudtryk; 1) i Rhetoriken: Afbøining el. Udskeielse; – ∾ brevis a proposito etc., Cic. d. Or. 3, 54; — 2) i Grammatiken: Ordenes Bøining el. Forandring, og det navnl.; a) hos de Ældre, som Indbegreb af Ordets samtlige Forandringer; vid. Varr. L. L. 8, 2, o. Cic. d. Or. 3, 54; df. ogs. om d. egenl. Declination, Quintil. 1, 4, 29; oftere om Conjugationen, id. 1, 4, 13; om Derivationen, id. 8, 3, 32; — b) sild.: Nomernes Bøining ved Casus, el. d. egenl. Declination, (i Modsætn. af Conjugation, Comparation, Derivation, etc.), Donat.

*dēclīnātus, us, m.: Biform af frgd.; ligesom Bortvendelse el. at vende sig derfra; df. 1) „ment.": naturlig Utilbøielighed el. Afsky; – vid. Cic. Fin. 5, 7, 17, inc., vid. Madv.; — 2) „technisk": Ordenes Bøining el. Forandring, Varr.; o. — dēclīnis, e: som vender sig el. er vendt bort derfra, bortvendt el. fravendt; – ∾ juga, Stat.; ∾ undae, Lucan.; — [af flgd.].

dē.clino, avi, atum, 1, v. a. o. n., [κλίνω, i. e. flecto, bøier]; I) oprdl.: bøier el. vender af fra den lige el. rette Vei el. til en Side; df. A) „egenl."; a) act.: bøier el. vender derfra; – Ego modo declinavi paullum me extra viam, Plaut.; cf. Lucr. 2, 250, o. Liv. 1, 28; men id. 36, 23: ∾ laqueo exceptos ictus; men „poet.": nec dulci declinat lumina somno, (lukker dem ikke til at sove), Virg. Aen. 4, 185; — b) neutr., (navnl. ofte hos Cic.); ad dexteram de via declinavi, uti etc., id. Fin. 5, 2; cf. id. Att. 14, 17: eum a Capua declinaturum; dog ogs. Liv. 38, 20: obliquo monte (eum) ad se declinare; – navnl. ogs. om Atomerne, vid. Cic. Fin. 1, 6; cf. id. Fat. 9; — B) „overf." (o. „ment."); 1) „alm."; a) act.; quaedam verborum figurae paullum figuris sententiarum declinantur, Quintil. 9, 3, 88; fortunam in temeritatem declinando etc., Sall. frgm. ap. Non.; neque spe, neque metu declinatus animus, quo minus etc., Quintil.; declinata jam aetate, id.; — b) neutr.; ∾ de via („alleg."), Cic. Lael. 17, de statu suo, id., a religione officii, id.; men ∾ a malis, id. Tusc. 4, 6, (opp. appetere bona); – ∾ a recto itinere, (om Foredraget), Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 38; men erotisk: ∾ in aliquam, (forelske sig deri), Hor. Od. 1, 33, 7; – endel. absol.: declinasse me paullum, (at jeg trak mig lidt til Side, „alleg."), Cic. Sest. 31; — 2) „bes." o. „technisk"; a) i den ældre Grammatik: at bøie el. forandre Ordets Endelse (ved Declination el. Conjugation, osv.), Varr. L. L. 8, 2, o. Quintil.; — b) sild.: at bøie et Nomen igiennem dets Casus, at declinere, Charis., o. A.; — II) ∾ aliquid: ligesom at bøie af derfor, ved en Vending at undgaae noget; df. „overf." (o. „ment."): undviger el. undgaaer, søger at undgaae, skyer; – vid. Cic. Att. 8, 11, D, o. id. N. D. 3, 13; cf. id. Off. 1, 4; ∾ invidiam, Tac.; cf. id. Ann. 13, 4; ogs. Suet. Caes. 4; men „alleg." om Foredraget: nec satis recte declinat impetum (oratio), nisi etc., Cic. Orat. 68.

dēclīvis, e, (pl. heterocl. decliva f. declivia, s. nedens.), [clivus]: som bøier sig nedad, skraa el. skraalig; – vid. Caes. B. G. 2, 18, o. ibd. 4, 33; men ∾ latitudo, quem locum etc., Sall. Jug. 17; ∾ Olympus, Ovid.; ∾ flumina, id.; men id. Met. 2, 206: per decliva viasque (f. declivia); – ligel. absol.; per declive receptus, Caes.; cf. id. B. G. 7, 88: haec declivia et devexa, etc.; — b) ogs. „alleg." o. „overf."; per iter declive senectae etc., Ovid. Met. 15, 227; men mulier aetate declivis, Plin. Ep. 8, 18; df. — dēclīvitas, atis, f.: Skraaning, skraa el. heldende Beliggenhed, Caes. B. G. 7, 85.

*dēcoctio, onis, f.; I) „egenl.": Afkogning, lentisci, Coel. Aur.; — b) ogs. „meton.": det Afkogte, et Decoct, Appul.; — II) „overf.": Fordærvelse, Forlis, Cod. Just.; — dēcoctor, oris, m.: som har afkogt; df. „overf.": der har tilsat eget el. andres Gods, en Fallent el. Opbudsmand; – vid. Cic. Phil. 2, 18, o. id. Catil. 2, 3; ∾ pecuniae publicae, Cod. Just.; — [decoquo]. — decoctum, i, n., o. 1. decoctus, 3, s. und. decoquo. — 2. decoctus, us, m., [decoquo]: = decoctio, Plin. 37, 74.

dēcollo, avi, atum, 1, v. a., [collum]; I) „egenl." tager af Halsen, (forel.); – in tuo collo est; decolles, cave, Caecil. ap. Non.; — b) df. „overf.": berøver; quibus fructibus me decollavi, Lucil. ap. Diomed.; — II) sædv.: halshugger; ∾ homines, Senec.; ogs. absol.; miles decollandi artifex, Suet. Calig. 32. — dēcōlo, avi, 1, v. n., [colum]; oprdl.: at sie el. løbe derigiennem; df. „overf.": at svinde hen el. forfalde, at blive til Intet; – si ea (spes) decolabit etc., Plaut. Capt. 3, 1, 37; ligel. id. Cas. 2, 4, 28: si sors autem decolassit; ligel. quarum si alterutrum decolat, Varr.

dēcŏlor, ōris, adj., [color]: som har mistet sin rette el. naturlige Farve, affarvet, hæslig, bleg; (oftest „poet."); – ∾ Indus, Ovid., India, id.; cf. Prop. 4, 3, 10; – men quum totus decolor esset (sc. fuligine), Juven. 7, 226; – ogs. c. abl.; decolor ipse suo sanguine Rhenus, Ovid. Trist. 4, 2, 42; – ∾ uniones, Plin.; ∾ cutis, id.; — 2) „overf." ogs. om Begreber; vid. Virg. Aen. 8, 326, o. Ovid. Her. 9, 4.

dēcŏlōrātio, onis, f.: Tabet af den rette Farve; vid. Cic. Div. 2, 27; af — dē.cŏlōro, avi, atum, 1, v. a.: berøver noget dets rette og naturlige Farve, tilsmudser; – decoloratur id, cujus color vitiatur, non mutatur, etc., Senec.; cf. Hor. Od. 2, 1, 35; decoloratum corpus mortui, Auct. ad. Her.; — 2) sild. ogs. „overf.": ∾ famam alicujus, Capitolin.

dē.concilio, are, v. a.: unddrager, berøver, alicui aliquid, Plaut. frgm. ap. Fest. p. 199. — dē.condo, ĕre, v. a.: at bortgiemme el. nedsænke deri, in aliquid, Senec. Consol. ad. Marc. 10. — dē.contor, (-cunctor), ari, v. dep. n.: nøiagtigen at overlægge el. betænke, Appul.

dē.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.; I) alm.; A) „egenl.": indkoger, lader koge ind, formindsker ved Kogning; – ∾ ad quartas, ad tertias, Colum., Plin.; ∾ in dimidiam partem, Colum.; ∾ aquam, id.; – men Liv. 32, 2: experientibusque (id argentum) pars quarta decocta est, (blev smeltet derfra el. afgik derfra); – men „alleg." om Foredraget, Quintil. 2, 4, 7: multum inde decoquunt anni; — B) „overf.": at formindske el. fortære el. borttage; 1) c. acc.; – ∾ iram, Claudian.; men „poet." m. Personsobject: hunc alea decoquit, (ruinerer ham), Pers. 5, 57; — 2) absol. om Ting og Begreber: at lide Skade, at komme i Forfald; – quum emendatur vel imprudentia vel negligentia, jam res ipsa decoxit,

Colum. 1,8; cf. Flor. 1, prooem.; - bf. ogf. om personlige Subjecter: at tilsætte el. forøde egen el. andres Formue; at fallere, at giøre Opbud; vid. Cic. Phil. 2, 18; - ogf. med tilføiet dat., Plin. 33, 47: ∾ creditoribus suis; — II) „bef.": giennemkoger, koger mør; A) „egenl."; - ∾ lentem in vino, Plin.; ∾ rapa aqua, id.; donec Decoqueretur olus, Hor. Sat. 2, 1, 74; — 2) af partic. perf. er subst.; a) decocta, ae, f., (sc. aqua): etslags af K. Nero opfunden kogt og afkølet Drik el. etslags Decoct, Suet. Ner. 48, o. A.; ogf. ∾ aqua, Martial.; — b) decoctum, i, n.: Decoct (som Lægedrik), Plin. 22, 23, oftere; — B) „fig."; 1) „overf.": ganske at indtørre el. modne; - quum acini ··· decoquuntur in callum, Plin. 17, 37; — 2) „alleg.": suavitatem habeat orator austeram et solidam, non dulcem et decoctam, Cic. d. Or. 3, 26; - comp. decoctius: modnere, aandigere, Pers. 1, 125.

dĕcor. ōris, m., [decet]; 1) „alm.": det Sømmelige el. Passende, Anstand og Ynde; (navnl. „poet.", ogf. hos Quintil. o. A.; Cic. har derfor: decus o. decorum); - Mobilibusque decor maturis dandus et annis, Hor. A. P. 157; cf. Quintil. 6, 3, 12: inest proprius quibusdam decor in habitu ac vultu, ut etc.; f. ogf. Ovid. A. A. 3, 299; men divini signa decoris, Virg. Aen. 5, 647; - ogf. om en Plantning, Quintil. 8, 3, 9; men „poet.": ovibus sua lana decori est, Ovid. Met. 13, 849; - ogf. det Skiønne i Rhetoriken og Veltalenheden, Quintil. 9, 4, 44; ogf. i Architecturen, Vitruv.; endel. om Theatret „poet." o. in pl., Lucr. 4, 984; — — 2) „bef." ogf.: den legemlige Ynde o. Skiønhed; vid. Ovid. Met. 1, 488, o. id. Her. 12, 12; - ogf. personificeret: Levis Juventa et Decor, Hor. Od. 2, 11, 6.

*dĕcŏrāmen, ĭnis, n.: Smykke, Prydelse, Sil. 16, 269; o. — dĕcŏrāmentum, i, n.: = frgd., Tertull.; — [decoro]. — dĕcōre, adv. af decorus; 1) „alm.": passeligen, sømmeligen, værdigen; - si non decore, at quam minime indecore etc., Cic. Off. 1, 31; — 2) „bef.": smukt, skiønt, zirligen, Cic. poët. Div. 1, 12.

dĕcŏrio, (avi), atum, 1, v. a., [corium]: aftrækker Huden el. Skindet, Tertull.; amygdala decoriata, Pallad. — dĕcŏris, (el. decor), e, [decus]: udsmykket, pyntet, smuk; - equis et armis decoribus cultus, Sall. frgm. ap. Prisc.; — adv. dĕcŏrĭter, Appul.

*dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.: udsmykker, pryder, forskiønner, forherliger; - 1) „egenl."; ∾ Larem corona, Plaut., oppidum monumentis, Cic. Verr. 2, 46, templa novo saxo, Hor. Od. 2, 15, 20; cf. Virg. Aen. 6, 217, o. Tibull. 2, 2, 6; men arbor domos etiam decorans, Plin. 13, 31; — II) „overf."; ∾ aliquem honoribus et praemiis, Cic. d. Or. 1, 54; cf. Virg. Aen. 11, 25, ogf. Sall. Catil. 12, o. Hor. Ep. 2, 1, 266; - ogf. ud. abl.; vid. Cic. Brut. 75, o. Hor. Ep. 1, 6, 38; ligel. quem modo decoratum etc., Liv. 1, 26; o. — dĕcŏrōsus, 3: pyntet el. zirlig, Ambros.; men Senec. Ep. 93, inc.; — [decus].

dĕcortĭcātio, onis, f.: Afbarkning, Plin. 17, 37; af — dĕcortĭco, (avi), atum, 1, v. a., [cortex]: afbarker, aftager Barken, Plin. 16, 74 o. 80.

dĕcōrus, 3, [decor]; I) „alm.": sømmelig, passelig, anstændig; a) c. dat., sield. c. abl. (i Analogi af dignus), el. m. ad (i Analogi af aptus); - color albus praecipue decorus deo est, etc., Cic. Leg. 2, 18; cf. Liv. 2, 6 o. 13, ogf. Tac. Ann. 1, 12; - neque te decora neque tuis virtutibus (facinora), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 25; - aeris, argenti, auri venas ··· et ad usum aptas, et ad ornatum decoras, Cic. N. D. 2, 60; — b) absol.; sed tamen decorus est senis sermo, quietus et remissus, Cic. d. Senect. 9; ∾ vox et actio, Quintil.; ∾ silentium, Hor. Od. 4, 1, 35; f. ogf. Cic. Off. 1, 20 o. 31; men Quintil. 5, 10, 40: neque enim idem ubique aut licet aut decorum est; - ogf. m. Subjectsfætning: actuariis minutis Patras accedere ··· non satis visum est decorum, Cic. Att. 5, 9; cf. Hor. Od. 3, 2, 13; — B) subst. decorum, i, n.: det Sømmelige el. Passende el. Anstændige; - ut in vita, sic in oratione ··· quid deceat, videre; πρέπον appellant hoc Graeci; nos dicamus sane decorum, Cic. Orat. 21; f. ogf. bef. id. Off. 1, 27 o. 35; cuncta ad decorum imperii composita, Tac. Hist. 1, 71; — II) „bef.": forsynet med en Prydelse el. med et Smykke, smykket el. prydet, skiøn el. zirlig el. indtagende; a) absol.; - ∾ delubra deum, Lucr.; ∾ aedes, Hor.; ∾ arma, Sall., membra juventae, Virg.; ∾ palaestra, (ædel el. kunstfuld), Hor.; ∾ verba, id.; - ogf. om Talentet; temporibusque Augusti dicendis non defuere decora ingenia, Tac. Ann. 1, 1; — b) c. abl.; vid. Virg. Aen. 5, 133, Hor. Od. 2, 769, 30, o. id. C. Sec. 61; men Tac. Hist. 2, 80: satis decorus etiam Graeca facundia.

dēcrēmentum, i, n., [decresco]: Formindskelse, Gell., Appul. — dē.crĕmo, are, v. a.: opbrænder ganske, Tertull. — dēcrĕpĭtus, 3, [crepo]: der har ligesom afbrukt el. aflarmet; bf. sædv. „overf.": udlevet, meget gammel; - ∾ senex et vetulus, Plaut.; ∾ anus, Ter.; ogf. absol.: inter decrepitos me numera, Senec. Ep. 26; men ∾ aetas, Cic. Tusc. 1, 39.

dēcrescentĭa, ae, f.: Aftagen, lunae, Vitruv.; af — dē.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.; I) oprdl.: atter at aftage i Væxten, (navnl. om Maanen, om Vandet, om Dagslyset); - vid. Cic. Div. 2, 14, Ovid. Met. 1, 345, o. Hor. Od. 4, 7, 3; decrescente die, Plin., (opp. rursus crescente); — II) „alm.": at aftage i Størrelse, at blive mindre, at svinde hen; - vid. Lucr. 1, 315; men Quintil. 5, 12, 14: ∾ a potentissimis ad levissima; — b) „poet." ogf.: at ophøre, at forsvinde; vid. Ovid. Met. 1, 440: Cornua decrescunt.

*dēcrētālis, e: hørende til el. følgende af en Retskiendelse, Dig., Sidon.; — dēcrētĭo, onis, f., ligesom decretum: retlig Afgiørelse, Capella; o. — dēcrētōrius, 3, afgiørende, endelig; vid. Senec. Ep. 102; ∾ arma, (opp. lusoria), ibd. 117, pugna, Quintil.; — [decerno]. — decretum, i, n., f. und. decerno. — decretus, 3; 1) partic. af decerno; — 2) partic. af decresco.

dē.cŭbo, are, v. n.: ligger udenfor; ∾ de eo lecto trinoctium, Fab. Pict. ap. Gell. — deculco, are, v. a., [calco]: nedtræder, bacas in qualo pedibus, Plin. 17, 11. — dē.culpātus, 3: til at dadle el. forkaste, verbum, vid. Gell. 19, 10.

decuma, ae, f., f. und. decimus. — decumanus, 3, f. und. decimanus. — dĕcŭmātes, ium, adj., [decimus]: hørende til Tienden; ∾ agri, hvoraf der svares Tiende i Afgift, Tac. Germ. 29.

dĕcumbo, cŭbŭi, 3, v. n., [af inus. cumbo, af cubo]; 1) „alm.": lægger mig ned el. lægger mig (navnl. til Sengs el. til Bords); - ∾ super lectum, Suet., in aureo lecto, id.; ogf. absol. decumbo, Plaut. Merc. 1, 1, 98; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 28, o. Cic. Verr. 3, 25; — 2) „bef." ogf. i Gladiatorsproget om den haardt Saarede: at lægge sig ned (for at lade sig stikke ihiel), at falde; - vid. Cic. Tusc. 2, 17, o. id. Phil. 3, 14. — dĕcuncis, is, m., [decem, uncia]: Maal el. Vægt af 10 Unzer, Fann. de pond.; — not.: som Biform deraf ogf. decunx, cis, Priscian. — decunctor, ari, f. und. decontor.

dĕcŭria, ae, f., [decem; cf. centuria af centum]; 1) oprdl.: Afdeling af Ti, en Decurie el. Decade, δεκάς; - classes ··· denum hominum, quas decurias appellaverant, Colum. 1, 9; — b) sield. om Ting, Valerian. ap. Trebell. Claud.; — 2) Afdeling el. Klasse, (neml. uden Hensyn paa sammes numeriske Tal); - af dette Slags ere bef. at mærke; a) decuriae judicum, der indtil K. Augustus vare trende, neml. ∾ senatoria, Cic. Verr. 2, 32; ∾ equitum, Suet. Tib. 41; den tredie Decurie udgiorde tribuni aerarii; vid. Suet. Caes. 41, o. Ascon. ad Cic. Pis. 39; - disse Decu-

riers Antal forøgedes under Keiserne; vid. Suet. Aug. 32, o. id. Calig. 16, oftere; — b) ogs. om andre Klasser el. Corporationer; - decuriae scribarum, Cic., servorum, Senec.; - comisk ogs. om et Drikkelag, Plaut. Pers. 1, 3, 62; ds. — dĕcŭrĭālis, e: hørende til en Decurie, numerus, Tertull.

*dĕcŭrĭātio, onis, f.: Afdeling efter Decurier, tribulium, Cic. Planc. 18; o. — dĕcŭrĭātus, us, m.: = frgd., Liv. 22, 38, inc.; vid. Madvig. Op. II. pag. 360; af — 1. dĕcŭrĭo, avi, atum, 1, v. a., [decuria]: afdeler efter Decurier, navnl. i Krigssproget o. om Rytteriet, (ligesom centuriare om Fodfolket); vid. Liv. 22, 38; - men om en Folkebevægelse, vid. Cic. Sest. 15; cf. id. Planc. 18, oftere.

2. dĕcŭrio, onis, m., [decuria]: Forstander el. Formand for en Decurie, en Decurion; ds. navnl.; a) i Hæren: Befalingsmand over en Rytterdecurie, Varr., Veget.; — b) i Municipierne og Colonierne: Medlem af Raadet el. af Senatet; vid. Cic. R. Am. 9, oftere, Caes. B. C. 1, 13, o. A.; — c) ved Keiserhoffet er decurio, ligesom praefectus: Opsynsmand over en Afdeling af Hoffolket; - ∾ cubiculariorum, Suet. Dom. 17; ds. — dĕcŭrĭōnātus, us, m.: en Decurions Embede el. Værdighed, Dig.

dē.curro, curri o. cŭcurri, cursum, 3, v. n. (o. a.): løber el. iler ned derfra el. derned el. derhen; (ligel. ofte om anden Bevægelse: drager el. seiler derhen); — I) „egenl."; A) „alm."; - ipse ··· de tribunali decurrit, Liv. 4, 50; cf. Virg. Aen. 2, 41; men ogs. c. abl. (ud. ab): alta decurrens arce, ibd. 11, 490; - Caesar ··· quam in partem fors obtulit, decurrit, (ilede derhen), Caes. B. G. 2, 21; cf. id. B. C. 1, 28; bellissime cum quaestore Mescinio (te) decursurum, (vil bedst seile med ham), Cic. Fam. 16, 4; ∾ toto mari, Ovid., celeri cymba, id.; men Tac. Ann. 15, 43: uti naves decurrerent, (skulde stikke i Søen); - ligel. om Floderne, Hor. Od. 4, 2, 5; cf. Liv. 38, 13; - endel. om en Beliggenhed og Bøining nedad; - populi cum Indo flumine decurrentes, Plin.; cf. id. 6, 21; - impers. ogs. om en Kommen derhen; vid. Cic. Tusc. 1, 8; — b) c. acc. (af et homogent Object); ds. pass.: septingenta millia passuum ··· esse decursa, (at de ere giennemløbne el. tilbagelagte), Cic. Quint. 21; cf. id. d. Senect. 23, o. Ovid. Met. 10, 597; — B) „bes." i Krigssproget: at giøre en Evolution el. Manoeuver, at rykke ud til Angreb; - decurrendo signa sequi etc., Liv. 24, 48; men ∾ ex montibus in vallem, Caes.; cf. id. B. G. 2, 19; ∾ ab arce, Liv., inde (i. e. ab Janiculo), id. 2, 10; - ogs. impers.; quinto (die) iterum in armis decursum est, id. 26, 51; — b) ogs. om et stort krigersk Optog, om en Parade el. Mønstring i en høitidlig Anledning, navnl. ved Begravelser; - vid. Liv. 25, 17, Virg. Aen. 11, 189, Tac. Ann. 2, 7, Suet. Claud. 1, o. A.; — II) „overf." (o. „ment."); A) „alm."; - quin ··· hic iras decurrat ad acres, (geraader deri), Lucr. 3, 312; men Quintil. 9, 2, 48: ∾ per aliquid (giennemløbe, behandle); - omnium eo sententiae decurrerunt (gik ud derpaa), ut etc., Liv. 38, 8; cf. Tac. Ann. 4, 40; - men impers.: postremo eo decursum est, ut etc., Liv. 26, 18, oftere; cf. Tac. Ann. 3, 59; — b) c. acc. (af et homogent Object); ds. pass.: decurso aetatis spatio, Plaut.; prope acta aetate jam decursaque, Cic. Quint. 31; men Virg. Ge. 2, 39: inceptumque una decurre laborem, (ledsag mig derigiennem); cf. Cic. d. Or. 1, 32; — B) „bes."; a) ∾ ad aliquid: tage sin Tilflugt dertil, at skride dertil; vid. Cic. Quint. 15; ∾ ad medicamenta, Cels., Haemonias ad artes, (til thessaliske Herckunster), Ovid. A. A. 2, 99; ∾ ad miseras preces, Hor. Od. 3, 29, 59; - impers.: decurritur ad illud etc., Caes. B. C. 1, 5; — b) navnl. ogs. om Talen: at skride frem, at bevæge sig fremad; - continuos et decurrentes locos etc., Quintil. 11, 3, 84; - versus semper similis sibi est, et una ratione decurrit, id.; ligel. Plin. 7, 15: quum membratim historia decurret, etc.

dēcursio, onis, f., [decurro]; oprdl.: det nedad rettede Løb, (navnl. Vandets), Arnob.; — 2) oftest i Krigssproget; a) „alm.": Evolution el. Manoeuver; ogs. fiendligt Anfald el. Overfald; vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10, o. Hirt. B. G. 8, 22; — II) „bes.": Krigshærens Optog (el. Manoeuver el. Parade) i nogen festlig Anledning el. til Øvelse, Suet. Calig. 18, oftere. — 1. dēcursus, 3: partic. af decurro.

2. dēcursus, us, m., [decurro]: det nedad rettede Løb, Nedløb el. Løb, (navnl. Vandets); I) „egenl."; A) „alm."; - Montibus ex altis magnus decursus aquāi, Lucr.; ligel. ∾ rapidus (amnium), Virg.; - „concret" ogs. om en Vandledning, Vitruv. 8, 7; - men ∾ planitiei, (dens Fald el. Sænkning), Auct. B. Hisp. 29; - men Suet. Ner. 24: ante decursum, (førend Løbet var tilende); — B) „bes." i Krigssproget: Hærens Evolution el. Manoeuver; ogs. Anfald el. Overfald paa Fienden; vid. Liv. 1, 27, oftere, o. Tac. Ann. 2, 55; — b) navnl. ogs. stor Manoeuver (Vaabenløb, περιδρομή) i en høitidelig Anledning; vid. Liv. 40, 9; — II) „overf."; A) „alm."; quasi decursus mei temporis, (Tilbringelsen af min Embedstid i Provindsen), Cic. Fam. 3, 2; men id. d. Or. 1, 1: decursu honorum, (efter at have beklædt Statens Embeder); — 2) rhetorisk el. technisk: Versets rhythmiske Bevægelse el. Fremskriden, Quintil. 9, 4, 115, o. id. 11, 2, 25.

dē.curto, (avi), atum, 1, v. a., (men alene in partic. praes. o. perf.): afkorter, afstumper; decurtans radices, Plin.; (hominem) undique decurtatum (lemlæstet) etc., Senec. Ir. 3, 17; — b) lignelsesvis ogs. om Foredraget; mutila quaedam et quasi decurtata etc., Cic. Or. 53.

dĕcus, ŏris, n., [decet]; I) „alm.": hvad der smykker el. forskiønner el. forherliger, Smykke el. Prydelse, Herlighed el. Berømmelse; a) c. gen., Cic. Verr. 4, 44; ad decus et laudem civitatis, id.; cf. id. Off. 1, 34; ligel. ut hominis decus ingenium, sic etc., id. Brut. 15; men „poet.": O decus Phoebi (testudo), Hor. Od. 1, 32, 13; - ogs. om Personer; vid. Cic. Phil. 2, 22, o. Hor. Od. 3, 16, 20; men Catull. 64, 78: decus innuptarum, (den Skiønneste iblandt dem); — b) absol.; verum decus in virtute positum est, Cic. Fam. 10, 12; decus enitet ore, (Skiønheden), Virg. Aen. 4, 150; cf. Liv. 1, 34; „poet." ogs. in pl., Virg. Aen. 1, 529; men decus muliebre, (Qvindens Kydskhed), Liv. 1, 58; - esse decori alicui, (smykke el. pryde nogen); vid. Sall. Jug. 19 o. 73, o. Virg. Ecl. 5, 32; — II) „bes." o. „ethisk": den sædelige el. moralske Værdighed, Dydens Skiønhed og Glands; - vid. Cic. Leg. 1, 21, o. id. Fin. 4, 14; ligel. honestatem et decus (conservare), id. Off. 2, 5; ligel. Sall. Jug. 54: Catoni studium modestiae, decoris, sed maxime severitatis erat. — 2. decus, i, m., sild. Biform af decussis, Agrim. ap. Goes.

*dĕcussātim, adv.: i Form af det romerske Tital (X), perducere lineas, Vitruv.; o. — dĕcussatio, onis, f.: tvende Liniers Giennemskærelse for at danne Gestalten af det romerske Tital (X), Vitruv.; — [decusso]. — dēcussio, ōnis, f., [decutio]: Affasten el. Afrysten, men alene „overf.", Tertull.

dĕcussis, is, m., [decem, as]; I) Tallet Ti (el. 10), en Tier, (oprdl. to med Spidsen imod hinanden vendte V); decussis sexis, ogs. decussissexis: Tallet Sexten, Vitruv.; — b) ds. tvende hinanden i Form af det rom. X giennemskærende Linier; lineae in decusses obliquae, Plin.; — II) som romersk Mønt er decussis: et Tiasstykke, el. ti asses, Varr. L. L. 5, 36, o. Lucil. ibd.; — not.: s. ogs. 2. decus s. 1. — decussissexis, s. und. frgd. — dĕcusso,

avi, atum, 1, v. a., [decussis]: afdeler el. danner i Form af det rom. X; vid. Colum. 3, 13; ∾ jugum in stellam, id.; decussati jugi partes, id.; s. ogs. Cic. Univ. 7 med. — dĕcussus, 3: partic. af flgd.

dĕcŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „alm.": nedslaaer, nedryster, nedkaster; ∾ summa papaverum capita baculo, Liv. 1, 54; decussa Cydonia ramo, Prop.; cf. Virg. Ge. 2, 404, o. Hor. Epod. 11, 6; - fulmine icta decussaque (Victoria, i. e. Victoriae signum), Liv. 26, 23; ∾ murum ariete, id., nidos avium sagittis, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": forjager derfra; decusso Labieni praesidio etc., Auct. B. Afr. 50; - comisk: ∾ argentum ex armario, vid. Plaut. Epid. 2, 3, 4; — B) „ment.", ligesom afryster, d. e. aflægger; cetera (vitia) ··· aetate jam sunt decussa, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13, (al. decursa).

dē.damno, avi, 1, v. a.: frikiender, aliquem, Tertull. — dē.dĕcet, cŭit, 2, v. impers.: ikke at anstaae, at være usømmelig el. upassende; - decere, quasi aptum esse etc.; contraque dedecere etc., Cic. Orat. 22; - oftest m. Negation, og forresten i de samme Forbindelser, som simpl. decet, (hvormed det er at sammenligne); - alts. A) c. nomin. rei; a) c. acc. person.; vid. Hor. Od. 1, 38, 7; cf. Ovid. Met. 6, 689; - ogs. in pl.; id. Am. 1, 7, 12: Nec dominam motae dedecuere comae; — b) uden acc. pers.; ut si quid dedeceat, vitemus, Cic. Off. 1, 41; — B) c. inf.; a) c. acc. pers.; Dedecet ingenuos taedia ferre sui, Ovid. A. A. 2, 53?; cf. Cic. Tusc. 4, 25, und. decet; — b) ud. acc. pers.; cujus (togae) oram rejecisse, non dedecet, Quintil. 11, 3, 140; cf. Hor. Od. 2, 12, 17; — C) absol.; ut iis, quae habent, modice et scienter utantur, et ut ne dedeceat, Cic. d. Or. 1, 20; — not.: ved sild. poetisk Licens findes ogs. dedecere som v. a.: at vanære el. beskæmme, Stat. Theb. 10, 340: si non dedecui tua jussa.

dē.dĕcor, ŏris, adj.: uanstændig, hæslig, skammelig; ds. „fig.": skændig, feig; - ∾ vita, Stat., dedecores inultique terga (acc. graec.) ··· caeduntur, Sall. Hist. frgm. ap. Prisc. — dēdĕcŏrātio, onis, f.: Skændsel, Vanære, Tertull.; o. — dēdĕcŏrator, oris, m.: som vanærer; ∾ deorum, Tertull.; af — dē.dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": hæsliggiør, vanzirer; - Aut faciem turpi dedecorare bove, Prop. 3, 21, 36; — II) „fig." o. „ethisk": skænder el. vanærer; m. o. ud. abl.; - ∾ se flagitiis, Sall. Jug. 85; cf. Ter. Hec. 2, 1, 13, o. Cic. Off. 3, 2.

dēdĕcŏrōse, adv.: skændigen; - ∾ vixi, turpius peream, Nero ap. Aur. Vict. Epit. 5; af — dē.dĕcŏrōsus, 3: vanærende; ∾ necem suspectans, Aur. Vict. Epit. 39; compar., Hieron. — dē.dĕcŏrus, 3: vanærende, beskæmmende, Plaut. Bacch. 5, 2, 73; ogs. c. dat., Tac. Ann. 3, 32.

dē.dĕcus, ŏris. n.; I) „alm.": Vanære, Skændsel, Nedværdigelse; hos Cic. i Forbindelse med ignominia, infamia, flagitium, probrum; - tum in damna, tum in dedecora incurrunt, id. Fin. 1, 14; cf. id. Off. 1, 33 o. 39, ogs. Sall. Catil. 20; — b) „concret": hvad der bringer Skændsel el. Vanære, en Skamplet; saal. om Midas's Eseløren, Ovid. Met. 11, 184; cf. Phaedr. 1, 21; men dedecora militiae, Liv. 3, 51, (Uheld i Krigen); — II) „bes." o. „ethisk": sædelig el. moralsk Nedværdigelse, Lastefuldhed, odl.; - vid. Cic. Leg. 1, 21, o. id. Tusc. 2, 5; - navnl. ogs. Feighed, Caes. B. G. 4, 25, oftere; ogs. Ukydskhed; vid. Suet. Aug. 68, o. Hor. Od. 3, 6, 32.

*dēdĭcātio, onis, f.: Indvielse, aedis, Liv. 2, 27, theatri, Plin., Suet.; — dēdĭcātīvus, 3, sild. f. affirmativus: bekræftende, Appul.; — ds. adv. dedicative, Capella; o. — dēdĭcātor, ŏris, m.: som indvier dertil; ds. „overf.": Ophavsmand, Anstifter, Tertull.; — [flgd.].

dē.dĭco, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afgiver en Efterretning el. Forklaring, forkynder, beretter, viser; (for= o. efterel.); - legati ··· dedicant mandata, Coel. ap. Non.; s. ogs. Lucr. 1, 368, oftere; ∾ aliquid de quopiam, Appul., virtuti inesse bonitatem, id.; — II) sædv. „technisk"; A) i Religionssproget: at indvie el. hellige dertil, aedem Saturno, Liv. 2, 21; men ∾ aedem Mercurii, ibd. 27; cf. Cic. N. D. 3, 5, o. id. Arch. 8; ∾ simulacrum Jovis, id., loca sacris faciundis, Liv., aram Augusto, Suet.; — b) ogs. c. acc. obj. af den Guddom, til hvilken noget indvies; vid. Cic. N. D. 2, 23 o. 31; ligel. ∾ Junonem, (hendes Billede), Liv. 5, 51, Apollinem, Hor. Od. 1, 13, in.; cf. Ovid. Fast. 6, 637; — 2) ds. „overf."; a) at tilegne el. dedicere, librum alicui, Phaedr. 3, prol., Plin. praef., o. Quintil. 4, prooem.; — b) at indvie el. bestemme el. indrette til en Brug el. Hensigt; - qui proprie huic operi libros dedicaverunt, Quintil.; cf. id. 12, 10, 50; ogs. Suet. Tib. 70; — c) ligesom at indvie ved den første Brug, paa en høitidelig Maade at tage i Brug; - domum absolutam quum dedicaret, Suet. Ner. 31; cf. ibd. 12, o. id. Aug. 43, oftere; — B) „publicistisk": at angive sin Formue til Census; - at haec praedia etiam in censu dedicavisti, Cic. Flacc. 22, (al. in censum); cf. African. ap. Gell. 7, 11.

dēdignātio, onis, f.: Vægring el. Ringeagt; ∾ tacita, Quintil. 1, 2, 31; ∾ parendi, Plin. Pan. 18; af — dē.dignor, atus sum, 1, v. dep. a.: afviser som uværdig, ringeagter, tilsidesætter, (navnl. i en vis Egenskab); a) c. acc.; vid. Virg. Aen. 4, 536; ∾ aliquem comitem, Ovid., Philippum patrem, Curt.; — b) c. inf.; vid. Ovid. Met. 13, 586; men ut testis ··· venire dedignaretur, Tac. Ann. 2, 34; — c) absol.: accendebat dedignantes et ipse, ibd. 2, 2.

dē.disco, dēdĭdici, 3, v. a.: lærer mig af dermed, glemmer det Lærte; ogs. alm. glemmer; a) c. acc.; - multa oportet discat atque dediscat, Cic. Quint. 17; ∾ sportellas, id. Fam. 9, 20; cf. Caes. B. C. 3, 110, o. Ovid. Rem. 503; — b) c. inf.; ut loqui paene dedisceret (eloquentia), Cic. Brut. 13; cf. Ovid. Rem. 297.

*dēdĭtīcius, (-tius), 3: hørende til en Overgivelse el. Capitulation; - ogs. subst. dediticius, i, m.: som har overgivet sig paa Naade og Unaade, som har capituleret; - vid. Liv. 7, 31, o. Sall. Jug. 31, ogs. Caes. B. G. 1, 27 o. 44, o. A.; o. — dēdĭtio, onis, f., sædv. i Krigssproget: Overgivelse, Capitulation; - de deditione agere, (underhandle derom), Caes., legatos mittere, id.; in deditionem accipere, id., Sall., Liv., recipere, Caes.; deditionem facere, id., Sall.; in deditionem venire, (overgive sig), Caes., Liv.; ligel. ∾ ad Romanos, id.; - usædv. er Flor. 3, 7: ut deditionem suam ad Pompejum absentem mitterent; — [dedo]. — dēdĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dēdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) „egenl.": giver fra mig, hengiver el. overgiver; A) „alm."; - ∾ aliquem in pistrinum, Ter. Andr. 1, 2, 28, aliquem hostibus in cruciatum, Caes. B. G. 7, 71, aliquem ad necem, Liv., men neci, Virg., Ovid.; ogs. ∾ aliquem telis militum, Cic. Mil. 1; cf. Hor. Od. 3, 27, 46; — B) „bes." i Krigssproget: at overgive el. udlevere (til Fienden), auctores belli, Liv. 9, 1, noxios exposcentibus etc., id. 39, 50; men af en gammel Formular: illos homines illasque res dedier (f. dedi) mihi etc., id. 1, 32; - ∾ se suaque omnia Caesari, Caes.; ogs. ud. dat., id. B. G. 2, 22; men ibd. 3, 28: incolumitatem deditis polliceri; cf. Tac. Agric. 15; — b) „alleg." er: ∾ manus, ligesom dare manus: erkiende sig for overvunden, Lucr. 3, 1043; — II) „fig.": at overgive el. hengive dertil; ∾ membra somno, Lucr., aures poëtis, Cic. Arch. 10, animum sacris, Liv. 1, 31; - ∾ filiam libidini alicujus, Cic. Fin. 2, 20; cf. id. Quint. 18; - ∾ se alicui, (ganske

at hengive sig til nogens Ledelse), Ter. Andr. 5, 3, 26; men (patriae) nos totos dedere, (ganske at opoffre os derfor), Cic. Leg. 2, 2; men ∾ se musicis, (ivrigen at lægge sig derefter), id.; men id. Att. 9, 4: ne me totum aegritudini dedam; – ∾ se ad audiendum etc., id. d. Or. 1, 21; ligel. ∾ se ad litteras memoriasque veteres, Gell. 2, 21; — b) som adverbial Diction mærkes: dedita opera, omhyggeligen, forsætligen, Plaut., Cic., o. A.; — III) partic. dēditus, 3, ogs. som adj.: hengiven dertil, ivrig derfor; — a) c. dat., Cic. Fam. 5, 8, oftere; men deditus studio litterarum el. litteris el. artibus, (som med Flid lægger sig derefter), id.; men dedita lanae, (flittig derved), Liv. 1, 57; homines gravitati dediti, (som beflitte sig derpaa), Cic.; men deditus ventri etc., Sall. Jug. 85; – comp.: deditior uxoribus, Eutrop.; superl.: ab optimo certe animo et deditissimo tibi etc., Dolabella ap. Cic. Fam. 9, 9; — b) „poet." ogs. m. in, Lucr. 3, 647, id. 4, 816, o. Catull. 61, 102; – men Liv. 1, 9, c. adv.; deditaeque eo (i. e. in id spectaculum) mentes etc.

dē-dŏceo, ēre, v. a.: lærer af dermed, bringer til at glemme; a) dedocere aliquem aliquid: bringe En til at glemme noget, Stat. Theb. 2, 409; cf. Cic. Fin. 1, 6 (Madvig); — b) m. acc. c. inf., Hor. Od. 2, 2, 19; — c) ogs. m. enkelt acc.; hvf. pass.: quum aut docendus is est, aut dedocendus, Cic. d. Or. 2, 17; cf. id. Fin. 1, 16.

dē-dŏlĕo, ŭi, 2, v. n.: ender min Smerte el. Kummer; men alene Ovid. Fast. 3, 480, o. id. Remed. 294. — dē-dŏlo, avi, atum, 1, v. a.: afhugger, tilhugger, glatter, ridicas, Colum., arborem, Plin.; cf. Martial. 11, 84: ∾ ossa etc.

dē-dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": leder el. drager el. fører el. bringer bort el. ned derfra el. derhen; A) „alm."; a) uden Angivelse af Maalet (hvorhen); – ∾ aliquem de rostris, Caes. B. C. 3, 21; ∾ atomos de via, Cic., pedes de lecto, Plaut.; ∾ suos ex agris, Caes.; cf. Cic. Phil. 13, 13; men Ovid. Met. 3, 480: summa vestem deduxit ab ora; – ogs. m. blot abl.; ∾ montibus ornos, Virg., lunam coelo, id., lunam cursu, Ovid.; ∾ febres corpore, Hor. Ep. 1, 2, 48; men ∾ inde boves, Ovid. Met. 6, 322; – men absol.: ∾ rivos, (aflede paa Markerne), Virg. Ge. 1, 269; men ∾ lunam, Prop. 1, 1, 19, Jovem, Hor. Epod. 13, 2; — b) m. Angivelse af Maalet (hvorhen el. hvortil); – ∾ aliquem ad aliquem, Cic., Caes., Sall.; men ∾ aliquem ad terram, Suet. Dom. 17; – ∾ impedimenta in proximum collem, Caes., aliquem in conspectum alicujus, id.; ∾ aliquem in carcerem, Sall., in arenam, Suet.; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: føre (lade rykke el. marschere) derfra el. derhen; – ∾ exercitum ex his regionibus, Caes., legionem ab opere deductam etc., id. B. C. 3, 69; cf. Liv. 34, 35; men id. 32, 27: ∾ exercitum finibus Attali; men deducto exercitu, (naar Hæren var afmarscheret), Caes.; cf. id. B. G. 7, 20 o. 86; ∾ milites ad aliquem, id.; ∾ legiones in hiberna in Sequanos, id.; ∾ (milites) in campos, Liv., in arcem, id.; — 2) „publicistisk"; ∾ coloniam in aliquem locum, Cic., Liv., Suet.; men Liv. 40, 34: Aquileja colonia Latina eo anno in agro Gallorum est deducta; men Sall. Jug. 42: alterum triumvirum coloniis deducendis etc.; cf. Liv. 9, 28; – men absol., Tac. Hist 4, 65: deductus olim etc.; — 3) i Sømandssproget; ∾ navem ex navalibus, Caes. B. C. 2, 3, (drage fra Værften ned i Søen); ogs. absol.: Deducunt socii naves, Virg. Aen. 3, 71; – ogs. „meton.": ∾ naves, Caes., classem, Liv., (lade stikke i Søen el. afseile); ligel. „poet.": ∾ carinas, Ovid., puppim, Prop.; — 4) fremdeles om Uldarbeide: ∾ fila, Catull. 64, 313, filum, Ovid., (at udtrække Traaden, at spinde); – df. ogs. „meton." om Vævningen, Ovid. Met. 6, 69: Et vetus in tela deducitur argumentum, (indvæves deri); — 5) i de borgerlige Omgangsforholde heder: ∾ aliquem: at ledsage nogen, (for at vise ham sin Ærefrygt el. Hengivenhed); – vid. Cic. d. Senect. 18: haec ··· honorabilia ··· salutari ··· deduci, etc.; hvorom ogs. id. Mur. 34: si interdum ad forum deducimur; cf. id. Fam. 10, 12, o. Liv. 23, 23; – navnl. ogs. at ledsage nogen ved hans Afreise til Provindsen, Suet. Aug. 29, el. i høitidelig Procession, id. Tib. 17; men id. Aug. 43: ∾ tensas, (anføre Optoget med tensae); men „poet.": deduci triumpho, Hor. Od. 1, 37, 31, (at føres i Triumph); — b) med Hensyn paa Familielivet heder ogs. deducere aliquam alicui el. ad aliquem, (tilføre nogen som Brud el. Hustru); – vid. Liv. 10, 23; ∾ virginem juveni marito, Tibull. 3, 4, 31; men ∾ uxorem domum, Ter., in domum, Tac., (tage sig en Kone); cf. Tac. Ann. 12, 5; men Caes. B. G. 5, 14: quo (i. e. ad quos) virgo quaeque deducta est; – ogs. undert. at tilføre som Concubine; vid. Suet. Caes. 50; — 6) i Retssproget bruges deducere aliquem de fundo, om etslags Udkastelsesforretning (m. el. ud. Vold, vi solida el. moribus); vid. Cic. frgm. Or. pr. Tull. (Beier), o. id. Caecin. 7; — 7) i Regnskabssproget heder deducere: at fradrage; – ∾ de capite, quod usuris pernumeratum est, Liv. 6, 15; cf. Suet. Caes. 42; s. ogs. ibd. 50; men Cic. Off. 1, 18: addendo deducendoque videre, quae reliqui summa fiat; – ogs. „alm.": at unddrage el. formindske; ∾ cibum, Ter. Eun. 2, 3, 24; — II) „fig."; A) „alm.": at aflede el. afdrage derfra; at lede el. bringe dertil, osv.; – ∾ aliquem de sententia, Cic., de fide; ∾ perterritos a timore, id.; cf. id. d. Or. 2, 83; men id. Verr. 4, 6: ∾ aliquem ab humanitate, a pietate, a religione; men Lucr. 1, 371: ∾ vero (s. ab vero); men Cic. d. Or. 1, 8: voluntates ··· unde velit, deducere; cf. Hor. Od. 4, 4, 19; – ∾ aliquem ad eam sententiam, Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 45; ∾ rem ad arma, Caes., ad otium, id.; ∾ aliquem in eum casum, id., in periculum, id.; ∾ aliquem in causam, Liv. 36, 5, in societatem belli, ibd. 7; cf. Caes. B. G. 7, 54; men ∾ rem huc, ut etc., (bringe det dertil), id., Cic.; ligel. ∾ rem in eum locum, ut etc., id.; cf. id. R. Com. 12, o. Hor. Sat. 1, 1, 15; — B) „bes."; a) bringer el. bevæger el. forleder dertil; vid. Caes. B. G. 7, 37, o. Nep. Alcib. 8; — b) ligesom udspinder fint, d. e. udarbeider fint el. kunstmæssigen, navnl. et Skrift el. et Digt; – ∾ versus el. carmina, Ovid., commentarios, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 30, 14; men id. Ep. 2, 1, 225 („alleg."): tenui deducta poëmata filo; men Quintil. 4, 1, 60: deducta et circumlata (oratio); men Ovid. Met. 1, 3: primaque ab origine mundi Ad mea perpetuum deducite tempora carmen, (ledsager min Sang derigiennem); — c) forel. er: ∾ vocem, (giøre Stemmen finere el. blødere el. svagere), Pompon. ap. Macrob.; — III) partic. deductus, 3, ogs. som adj.; A) ligesom indtrukken, indadbøiet; nasum ··· ab imo deductiorem etc., Suet. Aug. 79; — II) „overf.": tynd, svag, (oftest forel. o. navnl. om Stemmen); deducta voce, Lucil. ap. Non., o. Afran. ap. Macrob.; dog har Virg. Ecl. 6, 5: deductum carmen, (hvortil Serv.: tenue; translatio a lana); — not.: Cic. Leg. 2, 20, er for deducta rimelig at læse: deductio; vid. Freund.

dēductio, onis, f., [deduco]; I) „egenl.": Bortføren el. Henføren; 1) „alm."; ∾ rivorum a fonte, (deres Afledning), Cic. Top. 8; ∾ aquae Albanae, id. Divin. 1, 44; — II) „bes."; a) Krigsfolkets Fordeling i Qvarterer; vid. id. Phil. 2, 25; — b) Henførelse i en Coloni, Colonisering; – quae erit in istos agros deductio? id. Agr. 1, 5; cf. ibd. 2, 31; — c) ∾ sponsae in domum mariti, (Brudens Hiemførelse), Dig.; — d) den formelige Udkastelse af en Eiendom; ut moribus deductio fieret, vid. Cic. Caecin. 20; —

c) Afdrag el. Afkortning (i en Sum); vid. Cic. Divin. in Caecil. 10; sine deductione (uden Afdrag) etc., id. Inv. 1, 17.

dēductor, oris, m., [deduco]; I) „alm.": som bringer derhen el. tilstede; df. sild. o. „overf."; ∾ omnis veritatis (spiritus dei), Tertull.; — 2) „bes.": som ledsager en Embedscandidat, Qu. Cic., Plin. Ep. 4, 17; df. — dēductōrius, 3: afledende, cuniculus, Vitruv.; men ∾ medicamenta (afførende), Coel. Aur.; - ogs. subst. deductorium liquoris, (Afledningsrende), Pallad. — 1. dēductus, 3: partic. o. adj. af deduco. — 2. dēductus, us, m.: Afdrag el. Formindskelse, ponderis, Appul.; o. — dēdux, ŭcis, adj.: afledet el. afstammende, Heliconis, (derfra), Symmach.; — [deduco].

dē.erro, („poet." ogs. dissyll.), avi, atum, 1, v. n.: farer vild, forvilder mig fra den rette Vei; I) „egenl."; - me deerrare a patre, Plaut.; ∾ in itinere, Cic.; ∾ itinere, Quintil.; ogs. absol., Virg. Ecl. 7, 7; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Begreber; - ∾ in alienum tramitem, (komme i Vrangstruben), Plin. 11, 66; men id. 28, 27: jaculantium ictus deerraturos negant, etc.; cf. Lucr. 3, 873; — B) „ment."; - a vero longe deerrasse, id.; ∾ sententia et visu, Colum., verbis, Quintil., significatione, id., (tage feil deraf); - men impers.: ubi semel recto deerratum est, Vell. 2, 3; - men absol.: quae (signa) intuentes deerrare non possumus, Quintil.

*dēfaecābĭlis, (defec.), e: til at rense, cisterna, Sidon.; o. — dēfaecātio, onis, f.: Renselse, carnis, Tertull.; af — dēfaeco, (defec.), avi, atum, 1, v. a., [faex]; I) „egenl.": renser fra Bærmen, vinum, Colum.; — b) „alm.": renser; nec ··· esse defaecatam etc., Plaut. Most. 1, 3, 2; — II) „fig.": ligesom opklarer; - Quicquid incerti mihi in animo prius ··· nunc defaecatum est, Plaut. Pseud. 2, 4, 70; men id. Aul. 2, 2, in.: defaecato demum animo, (med frit og muntert Sind).

dēfāmātus, 3, [fama]: ilde berygtet; superl.: ∾ vita, Gell.; - ∾ vocabula, id. — dēfānātus, 3, [fanum]: vanhelliget, vanhellig, spatiola, Arnob. — dēfărīnātus, 3, [farina]: som er giort til Mel, semen, Tertull.

dēfătīgātio, (defet.), onis, f.: Udmattelse, Træthed; Cic. d. Senect. 11, o. Caes. B. G. 3, 19; af — dēfătīgo, (defet.), avi, atum, 1, v. a.: udmatter el. afkræfter, milites labore, Caes., tirones in labore, Auct. B. Afr. 32; - opus faciam, ut defatiger usque, Ter. Eun. 2, 1, 14; ligel. absol. defatigatus, 3, (opp. integer), Caes. B. G. 5, 16, oftere; — II) „fig."; A) „overf." om Ageren: defatigatum et effetum solum, vid. Colum. praef.; — B) oftere „meton.": ne te defatiget (altercando mulier), Ter. Phorm. 5, 3, 11; cf. Cic. Leg. 3, 12, id. d. Or. 2, 41, o. ibd. 3, 36; - ligel. in pass. c. inf.; vid. Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14. — defatiscor, s. und. defetiscor.

defecabilis, defeco, etc., s. und. defaec. — *dēfectio, onis, f.; I) „alm.": Affald el. Frafald; A) „egenl."; - vid. Caes. B. G. 3, 10; de defectione patris detulit etc., Nep. Dat. 7; defectionem attentare, Liv., coeptare, Tac.; men Cic. Qu. Fr. 1, 4, 4: ∾ subita Pompeji, (at han pludseligen forlod min Sag); — B) „ment."; - intemperantia ··· est a tota mente et a recta ratione defectio, Cic. Tusc. 4, 9; — II) „bes.": Ophøren, Hensvinden, Mangel; A) „egenl."; - ista ipsa defectio virium etc., Cic. d. Senect. 9; ogs. absol. defectio: Afkræftelse, Suet. Vesp. 24, oftere; cf. Tac. Ann. 12, 50; ligel. ∾ animae, Cels.; men ∾ aquarum, Frontin., rerum, Senec., (Mangel derpaa); - navnl. ogs. om Himmellegemernes Formørkelse, Cic. Div. 2, 6; ∾ perfecta, Senec.; cf. Tac. Ann. 1, 28; — B) „fig."; a) technisk i d. sild. Grammatik: dicere aliquid per defectionem, (udtrykke sig elliptisk), Gell., Macrob.; — B) „ment."; ∾ animi: Modløshed, Nedslagenhed, Cic. Att. 3, 18; o. — dēfectivus, 3; 1) „alm.": mangelfuld, ufuldstændig, defect, genitura, Tertull.; men ∾ febris, (Vexelfeber), Coel. Aur.; — 2) „bes." i Grammatiken: ∾ nomina el. verba, (som mangle enkelte el. flere Former), Prisc.; — [deficio].

dēfector, oris, m., [deficio]: en Affalden el. Frafalden, Tac. Ann. 1, 48; cf. ibd. 11, 8: patris sui defectores, (som vare faldne fra ham); df. — dēfectrix, īcis, adj. fem.: mangelfuld, ufuldkommen, virtus, Tertull. — 1. defectus, 3: partic. af deficio. — 2. dēfectus, us, m., [deficio]; I) „bes.": Affald el. Frafald, legionum, Capitolin.; — II) „alm.": Ophøren, Udgaaen el. Hensvinden; (oftest hos Plin.); ∾ lactis (mammae), id.; ∾ animi, (Besvimelse), id.; — B) navnl. ogs.: Himmellegemernes Formørkelse; - vid. Lucr. 5, 750, o. Virg. Ge. 2, 478; men Cic. N. D. 2, 19, om Maanens Aftagen.

dēfendo, di, sum, 3, v. a., [gf inus. fendo, hvf. ogs. offendo, infensus]; I) „egenl.": bortstøder, bortfierner, holder borte, afværger el. hindrer; a) absol. el. m. blot acc.; - serva cives, defende hostes, Enn. ap. Non.; ligel. i en Bønformular, Cato R. R. 141; - ∾ bellum, (opp. inferre), Caes. B. G. 1, 44; ∾ nimios solis ardores, Cic. d. Senect. 15; ∾ frigus, Hor., injuriam, Cic.; cf. Caes. B. C. 1, 7; ∾ vim illatam vi, Cic. Mil. 4; cf. Virg. Aen. 10, 905; — b) sield. m. ab; vid. Quadrig. ap. Gell. 9, 1, o. Ovid. Rem. Am. 625; — c) „poet." ogs. c. dat.; ∾ injuriam foribus, Plaut., solstitium pecori, Virg. Ecl. 7, 47, aestatem capellis, Hor. Od. 1, 17, 3; cf. Prop. 1, 20, 11, o. A.; — II) „overf."; A) værger derom, forsvarer, beskytter, (aliquem el. aliquid); aa) m. blot acc., der ogs. undert. alene er at underforstaae; vid. Caes. B. G. 1, 35; - navnl. ofte i Krigssproget; ∾ se armis adversus aliquem, Liv., loco superiore, Caes.; ∾ castra el. oppidum, id.; - ligel. i Retssproget; vid. Cic. Sull. 17; ∾ aliquem apud praetores, id., aliquem de ambitu, id; - ogs. „alm."; ∾ aliquem contra iniquos, id.; ∾ justitiam, id., communem salutem, id.; men „poet.": ∾ vicem el. partes alicujus, (træde i nogens Sted); vid. Hor. Sat. 1, 10, 12, o. id. A. P. 194; men Liv. 26, 27: aedes Vestae vix defensa est (sc. ab incendio) etc.; — b) ogs. absol. el. ud. acc.; - quum jam defenderet nemo, Caes. B. G. 2, 33; - bes. in abl. absol.; vid. ibd. 2, 12, oftere; — bb) ∾ aliquem el. aliquid ab aliquo; - vid. Caes. B. G. 1, 11 o. 31; ogs. Sall. Jug. 49, Cic. Manil. 6, o. id. Mil. 2; - men „overf.": ∾ orationem a taedio, Quintil.; men „poet.": ∾ myrtos a frigore, Virg. Ecl. 7, 6; — b) ogs. m. blot ab el. ud. acc., Caes. B. G. 7, 23; cf. id. B. C. 1, 25; — B) „bes."; a) med Hensyn paa Talen: at forfægte el. forsvare, at paastaae; - c. acc., ogs. m. Objects- el. Relativsætning; - vid. Cic. d. Or. 2, 38, o. id. R. Am. 47; men id. Verr. 3, 37: quid defensurus sis, (hvad du vil beraabe dig paa), quum etc.; - verissime defenditur, numquam aequitatem ab utilitate posse sejungi, id. Fin. 3, 21; ille ··· paruisse (se), defendebat, Tac. Ann. 13, 43; - quae cur non cadant in sapientem, non est facile defendere, Cic. Fin. 2, 35; — b) i d. sild. Retssprog: retligen at paastaae el. fordre, hereditatem ex testamento, Dig.; men ∾ mortem alicujus: retligen at forfølge nogens Mord, ibd.

dēfēnĕrātus, 3, [fenero]: forgieldet, creditoribus (til saadanne), Appul. — *dēfensa, ae, f., ligesom flgd.: Forsvar, Tertull.; o. — dēfensio, onis, f.: Forsvar, urbium, Caes.; cf. Cic. Fam. 1, 7; ogs. absol.: cum spe defensionis etc., Caes. B. G. 2, 7; navnl. ogs. Forsvar for el. i Retten; - ∾ criminis, Cic., juris, id. Mil. 6; cf. id. Coel. 4; — 2) i d. sild. Retssprog: retlig Forfølgelse, mortis alicujus, Dig.; — [defendo].

dēfensĭto, avi, 1, v. a., frequ. af defendo: forsvarer ofte, pleier at forsvare; ∾ causas, Cic.; cf. id. Acad. 2, 22. — dēfenso, avi, atum, 1, v. a., intens. af defendo; I) afværger, bortfierner; ∾ metus, Stat.; — II) forsvarer el. beskytter ivrigen, moenia, Sall.; defensare se (ab) injuria, Plaut.; men Ovid. Met. 11, 374: dum defensamus (sc. armentum).

dēfensor, oris, m., [defendo]; I) som afvender noget; - ∾ necis, Cic. Mil. 2, periculi, id. Mur. 2; — II) Forsvarer el. Beskytter, navnl. ofte i Krigssproget, ogs. i Retssproget; - murus defensoribus nudatus, Caes.; cf. Sall. Jug. 23, Liv. 21, 11, o. A.; - ∾ juris et libertatis, Cic. Rab. perd. 4; defensores mei, (adversarii illius), id. Mil. 15; - ogs. som appos. fem.: mulier defensor etc., Dig.; - ogs. om Dyrene; (lupo) opponimus canes defensores, Varr.; men Caes. B. G. 4, 17, om Ting: ut his (sublicis) defensoribus ··· vis minueretur; df. — dēfensōrius, 3: hørende el. tienlig til Forsvar, Tertull. — dēfenstrix, icis, fem. af defensor: Forsvarerinde, Cic. ap. Prisc. — dēfensus, 3: partic. af defendo.

dē.fĕro, dētŭli, dēlātum, dēferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer el. skaffer ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; a) uden Angivelse af Maalet (hvorhen); - plurimum limi deferentibus amnibus, Plin.; cf. Lucr. 5, 656, o. Ovid. Met. 9, 117; — b) med Angivelse af Maalet; m. ad, el. m. in, el. m. Localadv., el. c. dat.; - ∾ litteras ad Caesarem, Caes., mandata ad aliquem, id.; ad castra Romanorum delati, id. B. G. 5, 42; cf. Ovid. Met. 8, 817; - quod (semen) ex arbore defertur in terram, Varr.; cf. Liv. 5, 25, oftere; - ∾ aciem in campos, id.; men deferri in praeceps etc., s. id. 5, 47; men ∾ aliquem sub aequora, (neddukke el. nedsænke deri); Ovid. Met. 14, 601; - quo pennis delata sit ales, Lucr.; cf. Liv. 36, 20; - ∾ epistolas alicui, Plaut. Trin. 4, 2, 109; cf. id. Men. 2, 3, 42; — B) „bef."; a) i Sømandssproget: at kaste el. forslaae derhen; - una (navis) delata Oricum, Caes.; cf. id. B. G. 4, 36; men longius delatus aestu (Labienus), ibd. 5, 8; cf. Cic. d. Rep. 1, 17, o. id. Acad. 2, 3; ogs. Plaut. Amph. 2, 2, 69; — b) i Handelssproget: at bringe til Torvs, at byde til Salg, Colum., Petron.; cf. Senec. Ep. 42: quanti deferatur (aliquid, for hvilken Pris en Vare tilbydes); — II) „fig."; A) „alm."; ∾ fabulas in certamen, Quintil. 10, 1, 66; ∾ rem ad consilium, Caes.; men Quintil. 4, 5, 2: quin ad agendum nihil cogitati detulerit; cf. Hor. Sat. 1, 10, 68; — B) „bef."; 1) ∾ aliquid ad aliquem, ogs. alicui, (at overdrage el. overgive dertil); - ∾ imperium ad aliquem, Caes., Cic., omnia ad unum, id. Manil. 23; - sibi a Caesare regnum civitatis deferri, Caes. B. G. 6, 2; cf. Cic. Phil. 2, 34; ∾ fasces indigno, Hor.; cf. id. Od. 2, 2, 22; men ∾ palmam hujus rei Crasso, Cic. d. Or. 2, 56; ∾ pacem hostibus, (tilbyde), Liv. 23, 13; cf. Cic. Fam. 13, 55; — b) ogs. m. blot acc., ogs. absol.; - ∾ jusjurandum, (forlange nogens Ed), Quintil. 5, 6, 6; ligel. ibd.: nullo deferente (sc. jusjurandum); men Hor. Ep. 1, 12, 23: si quid petet, ultro Defer; — 2) mundligen el. skriftligen at overbringe el. meddele en Efterretning, at berette el. angive el. forraade; - vid. Cic. Cluent. 52, o. Caes. B. G. 7, 17; ogs. m. Objectssætning; qui ad Caesarem detulerint delaturique sint, me etc., Cic. Att. 11, 7; — 3) i Retssproget: ∾ nomen alicujus (ogs. alicui), ogs. aliquem, (som Klager el. Denunciant hos Prætor) at indklage el. angive nogen); - vid. Cic. R. Am. 10 o. 23; men id. Pis. 33: cur tibi nomen non deferrem; cf. id. Verr. 2, 28; - ∾ reos ad praetorem, Tac.; ∾ reos ejusdem criminis, Quintil.; deferri majestatis, Tac., impietatis in principem, id.; men Drusus defertur moliri res novas, id. Ann. 2, 27; - ogs. om anden Angivelse; vid. Liv. 42, 11: ad deferenda crimina de Perseo; cf. Cic. Agr. 3, 1: quae apud vos de me deferunt (tribuni); - ogs. absol.: et minari et deferre, etc., Quintil. 4, 1, 22; — 4) „publicistisk"; ∾ aliquid ad aerarium, ogs. absol.: ∾ aliquid: angive el. nedlægge i el. ved aerarium, (hvori ogs. Statsarchivet indeholdtes); - vid. Cic. Phil. 5, 5; men id. Fam. 5, 20: ∾ rationes (sc. ad aerarium); — b) df. om Personer: in beneficiis ad aerarium deferri ab aliquo, (blive af nogen anbefalet til en Belønning af Skatkammeret), vid. Cic. Arch. 5; cf. id. Fam. 5, 20.

dēfervē.făcio, fēci, factum, 3, v. a.; afkoger, radicem in vino, Plin.; — 2) „overf."; anima est aër ··· defervefactus in pulmone, Varr.; af — dē.ferveo, ēre, v. n.: at blive udkogt; df. om Vin: at afgære, Plin. 14, 11. — dē.fervesco, fervi, ogs. ferbŭi, 3, v. n.; I) „egenl.": at blive afkogt el. udkogt, Cato; — b) navnl. ogs. om Most: at afbruse el. afgære, Colum.; - df. Plin. Ep. 9, 16, „alleg.": ut primum videbuntur defervisse (versiculi); - ogs. „alm.": at stilles, at lægge sig; ubi deferbuit mare, Gell.; cf. Cic. Fam. 9, 2; — II) „fig." om Lidenskaberne el. om anden Heftighed: at afbruse el. afrase; - dum defervescat ira, Cic. Tusc. 4, 36; ligel. Ter. Ad. 1, 2, 72: sperabam, jam defervisse adolescentiam; cf. Cic. Coel. 18; ligel. om Foredragets Heftighed: nequaquam satis defervisse etc., Cic. Orat. 30; cf. id. Brut. 91: et quasi deferverat oratio.

defessus, 3: partic. af defetiscor. — defetigo, s. und. defatigo. — dēfĕtiscentia, ae, f.: Udmattelse, Tertull.; af — dē.fĕtiscor, (defat.), fessus sum, 3, v. dep. n.: bliver træt el. udmattet; - saal. Ter. Phorm. 4, 1, 23, c. inf.; men sum defessus quaeritando, Plaut.; - oftere in partic.; diuturnitate pugnae defessi, etc., Caes.; defessi vulneribus, id.; cf. Cic. Agr. 2, 32, o. id. d. Or. 2, 6 o. 57; - ogs. absol., vid. Caes. B. G. 7, 41, (hvor defessi modsættes recentes o. integri); cf. Cic. d. Or. 2, 36, o. Virg. Aen. 1, 157, oftere; — II) „overf." ogs. om Ting o. om Begreber; - arbores defetiscentes, Plin. 17, 2; men Cic. Verr. Act. 1, 10: ita defessa et refrigerata accusatione etc.

dēfĭcio, fēci, fectum, 3, (perf. conj. defexit, af en Formular, Liv. 1, 24; in pass. findes, foruden deficio, ogs. af defio: defit, Ter., Virg., Prop., defiunt, Gell., defiat, Plaut., defiet, Liv. 9, 14, defieri, Ter.), v. a. o. n., [facio]; - oprdl.: giør løs el. adskiller derfra; df. m. medial Bem.: giør mig løs el. adskiller mig derfra; df. atter med Object: forlader; o. m. medial Bem.: at udgaae el. ophøre el. mangle; — I) i medial Bem. (men activ Form): at giøre sig løs el. adskille sig derfra; df. sædv.: at falde fra, at blive utro; A) „egenl."; - neque (se) ab amicitia populi Rom. defecturos, Caes. B. G. 5, 3; cf. Cic. Verr. 1, 31, o. Liv. 6, 20; men Caes. B. G. 3, 17, absol.: quae (civitates) defecerant; cf. ibd. 5, 25, oftere; — B) „overf.": - si a virtute defeceris, Cic. Lael. 11; men id. Fam. 2, 16: ut a me ipse deficerem, (at jeg blev min Plan utro); cf. id. Fin. 2, 24; — II) som v. act.: at forlade nogen, at feile el. mangle nogen, (men alene om Tings- og Begrebssubjecter); - quem jam sanguis viresque deficiunt, Caes. B. G. 7, 50; cf. Cic. d. Or. 1, 45, o. Hor. Sat. 2, 1, 13, ogs. Cic. Catil. 2, 5, o. id. R. Am. 32, ogs. Hor. Ep. 1, 11, 30; men Prop. 1, 8, 23, c. inf. subj.: Nec me deficiet nautas rogitare citatos; — b) pass.; quum ··· viribus deficeretur (aquilifer), Caes. B. C. 3, 64; cf. Cic. Cluent. 65; men aqua ciboque defecti, Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 96; men defectus facultatibus, (som ikke kan betale), Dig.; — III) in med. o. neutr.: at udgaae el. ophøre el. hensvinde, at mangle el. feile; A) som v. med., (men oftest forel. o. „poet."); a) c. dat.; - nihil apud me tibi Defieri patiar, Ter. Hec. 5, 2, 2;

cf. Virg. Ecl. 2, 22, ogs. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; — b) absol.; neque desiat, neque supersit (opsonium), Plaut. Men. 1, 4, 3; numquamne causa defiet, cur etc.? Liv. 9, 11; men Caes. B. C. 3, 40: defectis (sc. animo) defensoribus; — B) som v. neutr.; aa) c. dat., (men alene sield.); – quum non solum vires, sed etiam tela nostris deficerent, Caes. B. G. 3, 5; cf. Sil. 8, 661; — bb) ofteſt absol.; vid. Caes. B. C. 2, 37; ligel. nisi memoria forte defecerit, Cic. Fin. 2, 14; cf. Hor. Ep. 1, 4, 11; – men om Sol og Maane: at formørkes; vid. Cic. d. Rep. 1, 15 o. 16; men om den Døende: in hac voce defecit, Suet. Aug. 99; men Caes. B. C. 3, 2: quod multi Gallicis tot bellis defecerant, (vare blevne afkræftede); — b) ogs. „ment."; ne animo deficeret, (han skulde ikke lade Modet falde), Caes. B. C. 3, 112; cf. Cic. R. Am. 4; – ligel. absol. (el. ud. animo), vid. Cic. Att. 1, 16, Sall. Jug. 51, o. Caes. B. C. 2, 31; – men Liv. 1, 24, af en Edsformular: si prior defexit (f. defecerit) publico consilio etc.; – „poet." ogs. c. inf.; vid. Lucr. 1, 1039, o. Sil. 3, 112; — IV) partic. defectus, 3, ogs. som adj.: svag, svækket, afkræftet; – defectus annis, Phaedr.; defectissimus annis et viribus, Colum.; defectae senectutis homo, Dig.; men defectiora omnia in globosis (speculis; opp. paria o. auctiora), Appul.

dē.figo, xi, xum, 3, v. a.: slaaer fast el. befæster deri, slaaer derind el. ind deri; I) „egenl.": ∾ crucem in campo Martio etc., Cic. Rab. perd. 4; ligel. ∾ asseres in terra, Caes., verutum in balteo, id.; cf. Cic. Catil. 1, 6; – ∾ hastas tellure el. terra, Virg., ensem jugulo, Liv., Ovid.; men „poet.": ∾ arborem penitus terrae, Virg. Ge. 2, 290; men comisk: ∾ in terram colaphis, Plaut.; ∾ morsus in aurem, Plin. 8, 12; — II) „fig."; A) „meton." (causa pro effectu): befæster, giør fast el. ubevægelig; – defixa coelo sidera, Hor. Epod. 17, 5; cf. Tac. Agric. 34, o. id. Ann. 13, 16; — B) „overf."; 1) „alm.": hefter el. fæster derpaa, retter ubevægeligen derimod; – ∾ oculos in vultu alicujus, Curt., ogs. oculos in terram, Quintil.; men absol.: ∾ oculos, (slaae Øinene ned), Tac. Ann. 3, 1; – men „alleg.": virtus est una altissimis defixa radicibus, Cic. Phil. 4, 5; — b) ofte ogs. „ment."; – vid. Cic. Acad. 2, 15; men id. Phil. 11, 5: ∾ omnes curas suas in salute reip.; cf. id. d. Or. 3, 8; — 2) „bes."; aa) at giøre ubevægelig af Skræk el. Studsen; – res ··· immobiles eos parumper defixit, Liv. 21, 33; cf. id. 1, 29; – navnl. ogs. in partic. perf. defixus, 3; vid. Virg. Aen. 1, 495, oftere, Hor. Ep. 1, 6, 14, Liv. 8, 7, o. A.; — bb) i Religionssproget; a) uforanderligen at fastsætte el. udtale; – quaeque augur ··· defixerit, etc., Cic. Leg. 2, 8, (e XII Tabb.); — b) under Forbandelser at giennemstikke; df. at forbande; – vid. Senec. Benef. 6, 35, o. Ovid. Am. 3, 7, 29; — c) dadler strængt el. giennemhegler; – Doctus et ingenuo culpam defigere ludo, Pers. 5, 16.

dē.fingo, nxi, 3, v. a.: ligesom afformer, bringer i en Form; ∾ panem, Cato; men Hor. Sat. 1, 10, 37, om en ubevendt poetisk Fremstilling.

dē.finio, ivi, itum, 4, v. a.; I) „alm.": begrændser; A) „egenl."; – ejus fundi extremam partem oleae ··· definiunt, Cic. Caecin. 8; qui (orbes) ··· aspectum nostrum definiunt, id. Div. 2, 44; cf. id. Balb. 28; — B) „fig."; aa) nøiagtigen at afgrændse el. betegne el. bestemme, at forklare el. fastsætte, at definere; – vid. Cic. d. Or. 1, 15 o. 16, o. id. Off. 1, 19 o. 27; — bb) df. ogs.; a) ligesom bestemmer dertil el. tager en Bestemmelse dermed; ogs. bestemmer el. beslutter; – aedes sibi optimas definiunt, (tænke at tilegne sig dem), Cic. Phil. 8, 3; cf. Caes. B. C. 3, 82; ligel. ∾ potestatem in quinquennium, Cic. Agr. 2, 13; men Plaut. Cist. 2, 1, 43: non remittam; definitum est, (det er besluttet el. bestemt); — b) indskrænker inden visse Grændser, begrændser el. indskrænker; vid. Cic. Lael. 16, o. id. d. Or. 3, 3 o. 28, ogs. id. Off. 3, 29; — II) „bes.": afslutter el. ender; ut ··· orationem concludam atque definiam, Cic. Verr. 4, 52; cf. id. Orat. 19; — III) partic. definitus, 3, ogs. som adj.: nøiagtigen betegnet el. bestemt el. afsondret; – certum esse in coelo definitumque locum, ubi etc., Cic. d. Rep. 6, 13; cf. id. Fam. 3, 8; — b) navnl. ogs. i Rhetoriken: tydeligen bestemt el. begrændset; – alterum (genus quaestionum) infinitum, alterum definitum; definitum est, quod ὑπόθεσιν Graeci, nos causam etc., Cic. Top. 21; ∾ quaestiones, ibd. 24.

*dēfīnīte, adv.: nøiagtigen, bestemt, tydeligen; – vid. Cic. Balb. 14, o. id. Orat. 28, ogs. Plin. Pan. 88; o. — dēfīnītio, onis, f.; oprdl.: Afgrændsning el. Grændsebestemmelse, Inscr.; df. sædv. „fig.": nøiagtig Bestemmelse el. Beskrivelse el. Forklaring; – hominum et temporum definitione sublata, Cic. Div. 2, 54; cf. id. Cluent. 2; — 2) df. „technisk": Definitionen; vid. Cic. d. Or. 1, 42, id. Orat. 33, id. Off. 1, 2, oftere; in definitionibus assignatur etymologiae locus, Quintil. 1, 6, 29; — [definio].

*dēfīnītīve, adv.: bestemt, tydeligen, pronunciare, Tertull.; af — dēfīnītīvus, 3: hørende til en Forklaring el. Bestemmelse (navnl. i Rhetoriken); – ∾ constitutio, Cic. Inv. 2, 17, causa, id. Top. 24; — b) df. i d. sild. Retssprog; ∾ sententia: en endelig Dom el. Kiendelse, Cod. Just.; — 2) sild. ogs. ligesom definitus: bestemt el. tydelig, materia, Tertull.; o. — dēfīnītor, oris, m.: som bestemmer el. anordner noget; ∾ baptismi, Tertull.; — [definio]. — definitus, 3: partic. o. adj. af definio.

defio, eri, f. und. deficio. — dēfīōcŭlus, i, m., [comisk formet af defit o. oculus]: som mangler det ene Øie, enøiet, Martial. 12, 59. — defixus, 3: partic. af defigo.

dēflagrātio, onis, f.: Afbrændelse el. Opbrændelse, terrarum omnium, Cic.; cf. id. Div. 1, 49; – men „alleg.": deflagrationem urbi minitari atque Italiae toti, id. Planc. 40; af — dē.flagro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „alm."; A) neutr.; a) „egenl.": helt el. ganske at forbrændes el. opbrændes; – vid. Cic. N. D. 2, 27, o. Liv. 5, 53; ligel. Phaëthon ictu fulminis deflagravit, Cic. Off. 3, 25; — b) „overf.": at gaae tilgrunde; – vid. Liv. 3, 52, o. Cic. Sest. 46; — B) act., (men alene sild.); a) „egenl.": at afbrænde el. forbrænde; – Fana flamma deflagrata, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; men Vitruv. 6, 1: quae proxime currendo deflagrat (sol); — b) „overf.": aldeles at fordærve el. ødelægge; in cinere deflagrati imperii, Cic. Catil. 4, 6; — II) „bes." ogs. in neutr.: at faae afbrændt, at ophøre at brænde; men alene „fig." om Lidenskaberne, om et Oprør, osv.: at afrase el. udrase; – ∾ iras vestras, Liv. 40, 8; men Tac. Hist. 2, 29: deflagrante paullatim seditione. — dē.flammo, are, v. a.: udslukker, taedam, Appul.

dē.flectō, xi, xum, 3, v. a. o. n.; I) act.: bøier el. vender el. styrer bort derfra; ogs. bøier el. leder derhen; A) „egenl."; – ∾ ramum olivae, Colum.; ∾ tela, (afvende el. bortvende), Virg. Aen. 10, 331; – ∾ amnes in alium cursum, Cic. Div. 1, 19; men ∾ novam viam, vid. Liv. 39, 27; — B) „fig."; a) bortvender el. henvender el. forandrer; vid. Cic. d. Rep. 1, 44; ∾ (aliquid) in suam utilitatem, Quintil. 4, 1, 71; ∾ rem ad verba, (hænge i Bogstavet), Cic. Caecin. 18; cf. Ovid. Trist. 2, 409; men ∾ virtutes in vitia, Suet. Dom. 3; — b) aliquem ab institutis studiis, Quintil.; quum ab asperioribus ad leniora deflectitur (intellectus), id. 6, 3, 87; cf. Cic. Orat. 40; — II) neutr.: at bøie el. vende sig bort derfra el. derhen; A) „egenl."; ∾ (de) via, (forlade Veien), Tac. Hist. 2, 40, ogs. ud. via, Suet. Aug. 93; men ∾ in Tuscos, Plin. Ep. 4, 1; — B) „overf." (o. „alleg."); ∾ de via, Cic. Off.

2, 3, de recta regione, id. Verr. 5, 68, (komme af fra den rette Vei, forvilde sig); cf. id. Lael. 12 o. 26; men id. R. Com. 16: qui semel a veritate deflexit.

dē.flĕo, ēvi, ētum, 1, v. a. o. n.; I) act.: begræder, aliquem (mortuum), Lucr.; cf. Ovid. Met. 10, 12, o. ibd. 15, 487; – df. ogs. bitterligen at klage el. sørge derover; vid. Cic. Brut. 96; – haec satis diu multumque defleta sunt, id. Phil. 13, 5; men ∾ aliquid edicto, Suet. Calig. 30; – men Tac. Ann. 16, 13, absol.: dum assident, dum deflent, etc.; — b) „overf.": ∾ oculos, (fordærve dem med Graad), Appul.; — II) neutr.: heftigen at græde el. klage; – gravibus cogor deflere querelis, Prop. 1, 13, 16; df. — dēflētio, onis, f.: heftig Graad el. Sorg, Juvenc. — defletus, 3: partic. af defleo.

dēflexio, onis, f., [deflecto]: Afbøining el. Afvigelse, Macrob.; – ogs. „fig.", Naz. Paneg. Const. — 1. deflexus, 3: partic. af deflecto. — 2. dēflexus, us, m.: = deflexio; df. „fig.": ∾ animi humani ab odio ad gratiam, Val. Max. 4, 2.

dē.flo, (avi), atum, 1, v. a.; 1) blæser bort deraf; quod est levissimum ac summum deflatum, Varr.; — 2) afblæser, blæser ren; ∾ (cibum) munditiarum causa, Plin. 28, 5. — dēfloccatus, 3, [floccus]: renset fra Fnug el. Trævler; df. comisk f. skaldet; ∾ senes, Plaut. Epid. 5, 1, 10. — dē.flōreo, ēre, v. n.: at afblomstre, Colum. 5, 6. — dē.flōresco, rŭi, 3, v. n.; ligesom frgd.: at afblomstre el. udblomstre; I) „egenl."; faba quum defloruit, Plin. 18, 30; — II) „overf."; vid. Liv. 38, 53: cum senecta res quoque defloruere; cf. Cic. Brut. 92, o. id. Coel. 19.

dē.flŭo, xi, xum, 3, v. n.; I) „alm.", A) „egenl." el. om flydende Sager: at flyde el. rinde ned el. af derfra el. derned el. derhen; – defluit sanguis a renibus, Plin., succus ex filice, id.; per venam defluens humor, id.; defluit saxis humor, Hor.; – in quod (flumen) Varramus defluit, Plin. 3, 22; potus defluit ad pulmones, Gell.; — A) „fig."; I) „overf."; a) (af Bevægelsens Lighed): at bevæge sig nedad, at glide el. falde ned derfra el. derned; – ∾ amni, (svømme el. flyde dermed), Virg. Ge. 3, 447; men om den Seilende: quoties Ostiam Tiberi deflueret, Suet. Ner. 27; – jam ipsae defluebant coronae, Cic. Tusc. 5, 21; cf. Virg. Aen. 1, 404; – navnl. ogs. om Rytteren, der stiger af, Virg. Aen. 11, 501, el. der segner ned af Hesten; vid. Liv. 2, 20, ogs. Ovid. Met. 6, 229; — b) „alleg.": ne quid in terram defluat, (skal blive spildt), Cic. Lael. 16; men Hor. Od. 1, 28, 28: multaque merces … tibi defluat aequo ab Jove, (maae tilflyde dig ved hans Naade); – ogs. om en Nedstammen el. Overgang; vid. Suet. Aug. 2, o. Cic. Orat. 27; — 2) „ment.": tantum ab eo (Seneca) defluebant (udartede fra ham), quantum ille ab antiquis descenderat, Quintil. 10, 1, 126; — II) „bes.": at afflyde el. afrinde, at ophøre at flyde el. rinde; A) „egenl."; quum hiberni defluxere torrentes, Senec.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 42: dum defluat amnis etc.; — b) df. ogs. om Haaret: at gaae af, Plin. 11, 56; — B) „fig.": at svinde hen el. ophøre; a) „overf."; ubi salutatio defluxit, (naar den er tilende), Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Ep. 2, 1, 158; — b) „ment."; vid. Sall. Jug. 1; men Cic. Sest. 32: ex novem tribunis … unus me absente defluxit, (faldt fra, blev min Sag utro).

*dēflŭus, 3: som flyder nedad; df. „overf.": som bevæger sig el. glider nedad el. derned; – ∾ splendor ab alto, Stat.; ∾ caesaries, (nedbølgende), Prudent.; — 2) ∾ vasculum, (Vanduhret), Appul.; — dēflŭvium, i, n.: Nedflyden, Nedløb, Udstrømning; hujus (lactei circuli) defluvio etc., Plin. 18, 69; — 2) ∾ capilli: Haarets Udgaaen, id. 28, 46; ligel. ∾ capitis, id.; — dēfluxio, onis, f.: Nedflyden el. Afløb, ventris, (dens Udtømmelse), Coel. Aur.; o. — dēfluxus, us, m.: Nedflyden el. Nedløb, nubium in terras, Appul.; — [af defluo].

dē.fŏdio, fōdi, fossum, 3, v. a.; I) graver nedad el. i Dybden; – ∾ scrobem in limine stabuli, Colum.; cf. Virg. Ge. 3, 376; – ogs. opgraver el. udgraver, terram, Hor. Sat. 1, 1, 42; — II) nedgraver, thesaurum, vid. Cic. Div. 2, 53; cf. ibd. 1, 17; ligel. ∾ stipitem in agro, Ovid., aliquem humo, id.; ogs. ∾ signum in terram, Liv. 8, 10; cf. Lucr. 5, 933; — b) ogs. „overf.": at bortgiemme el. skiule; ∾ se, Senec. Consol. ad Marc. 2; cf. Hor. Ep. 1, 6, 25: Defodiet … nitentia (aetas).

defore, s. und. desum. — 1. dēformātio, onis, f., [1. deformo]: Afbildning, Afrids, Vitr. — 2. dēformātio, onis, f., [2. deformo]: Mishandling, Nedværdigelse, tantae majestatis, Liv. 9, 5. — dēformis, e, [forma]: hæslig, styg, vanskabt; I) „egenl." el. om Udseendet; – formosus, an deformis, Cic.; non deformem esse natum, id. Coel. 3; cf. Caes. B. G. 7, 23; men comp., nec ulla deformior species etc., Cic. d. Rep. 1, 34; superl., Gell. 5, 11; cf. Liv. 1, 26, o. id. 5, 49, ogs. Suet. Vesp. 8; – ogs. m. Subjectsfætning: deforme et servile est, caedi discentes, Quintil.; – „poet." ogs. c. gen.; quem … deformem leti etc., (som led en skændig Død), Sil. 1, 166; — II) „fig." o. „ethisk": skændig, vanærende; – aliamque orationem … sibi deformem habuisse, Liv. 45, 44; ∾ libido, Quintil., aegrimonia, Hor. Epod. 13, 18; ∾ obsequium, Tac. Ann. 4, 20; — b) „poet." ogs.: uden Gestalt, uden Form; ∾ animae, vulgus inane, Ovid. Fast. 2, 554.

*dēformĭtas, atis, f.; I) „egenl.": hæsligt Udseende, Hæslighed; – in deformitate corporis etc., Cic. Off. 3, 29; cf. id. d. Or. 1, 34, ogs. Liv. 2, 23, o. A.; ∾ aedificiorum, Suet. Ner. 38; — II) „fig." o. „ethisk": Skændighed el. moralsk Slethed, animi, vid. Cic. Leg. 1, 19; cf. id. Att. 9, 10; o. — dēformĭter, adv.; I) „egenl.": hæsligen, anstødeligen, ukiønt; ∾ sonare, Quintil.; men ∾ dicere multa, id. 11, 1, 82; — II) „fig." o. „ethisk"; ∾ vivere, Suet. Ner. 49; — [deformis].

1. dē.formo, avi, atum, 1, v. a.: afformer el. afbilder, bringer i en vis Form el. Gestalt; I) „egenl."; ∾ locum ad tabulae litterariae speciem, Varr.; ∾ marmora prima manu, Quintil.; men id. 6, prooem., „alleg.": certos deformatosque fructus (ostendere); — II) „fig.": betegner, tilkiendegiver; – quae ita a fortuna deformata sunt, ut etc., Cic. Sull. 26; ille, quem supra deformavi, etc., id. Caecin. 5.

2. dēformo, avi, atum, 1, v. a., [forma, cf. deformis]; I) „egenl.": fordærver el. borttager den rette Gestalt, gior hæslig el. uanselig; – deformatus corpore, fractus animo, Cic. Att. 2, 21; deformat vultum macies, Virg. Ge. 4, 254; ∾ canitiem pulvere, id. Aen. 10, 844; cf. Cic. Verr. 4, 55, o. Liv. 37, 3; — II) „fig." o. „ethisk": at mishandle, at skænde el. vanære; – deformandi hujus causa, Cic. Coel. 2; ∾ multa bona uno vitio, Liv. 30, 14; – ogs. „overf." om anden Mishandling; ∾ et lacerare orationem, Quintil. 10, 7, 32; men „poet.": ∾ domum, (styrte i Elendighed), Virg. Aen. 12, 805. — 1. defossus, 3: partic. af defodio. — 2. dēfossus, us, m., [defodio]: dyb Gravning el. Udgravning, Plin. 19, 48.

defractus, 3: partic. af defringo. — *dēfraudātio, onis, f.: Forfordeling el. Unddragelse, Tertull.; o. — dēfraudātor, oris, m.: en Bedrager, Gaj. Inst.; — df. fem. dēfraudatrix, icis: Bedragerske, Tertull.; af — dē.fraudo, (defrud.), avi, atum, 1, v. a.: forfordeler, bedrager, aliquem (aliqua re el. aliquid); ofte hos Plaut.; vid. id. Aul. 1, 1, 78 flgd.; cf. Ter. Ad. 2, 2, 38: Etiam defraudet (sc. me)? ∾ aliquem fructu victoriae suae, Liv. 36, 40; men c. acc. rei: aes defraudasse cauponem, Varr. ap. Non.;

cf. Cic. Fam. 7, 10; — II) ogſ. „overſ."; ~ ∾ aures, (ikke at tilfredsſtille dem), vid. Cic. Orat. 66; ∾ se, Plaut. Aul. 4, 9, 14, ogſ. ∾ genium suum, Ter. Phorm. 1, 1, 10, (at berøve el. negte ſig ſelv det Nødvendige).

dē.frĕmo, ŭi, 3, v. n.: at afbruſe el. afraſe, Sidon. — dēfrēnātus, 3, [freno]: uden Bidſel el. Tømme; utæmmet el. uſtandſet; ~ ∾ cursu (volvi in aequora), Ovid. Met. 1, 282.

dēfrĭcate, adv.; „overſ." (o. forel.): med bidende Spot, Naev. ap. Charis.; af — de.frĭco, cŭi, catum o. ctum, 1, v. a.: gnider ſtærkt, frotterer; ogſ. afgnider, ſkurer; ~ ∾ dentem, Catull., Ovid.; ∾ fauces ceteraque membra, Suet. Dom. 20; ∾ lichenes pumice, Plin.; ~ ∾ dolia, Colum., radicem, id.; — 2) dſ. „alleg.", Hor. Sat. 1, 10, 4, om Digteren Lucilius: quod sale multo Defricuit urbem, (bidende medtog el. ſpottede den). — defrictus, 3: partic. af defrico. — dē.frīgesco, frixi, v. n. inch.: at blive afkølet el. kold; post ... quam defrixerit (coctura), Colum. 12, 21.

dēfringo, frēgi, fractum, 3, [frango]: afbrækker el. afbryder; ~ ∾ ramum arboris, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 28; ~ ∾ summas plantas ex arbore, Virg.; men ∾ ferrum ab hasta, id. Aen. 11, 748; ~ defractis compluribus subselliis, Suet. Claud. 41; men ∾ sibi crura aut cervices, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 126; — 2) „overſ."; id unum bonum est, quod numquam defringitur, Senec. Ep. 92.

defrūdo, ſ. und. defraudo. — defrūgo, are, v. a., [fruges]; ~ dſ. Plin. 18, 55: segetem ne defruges, (du maae ikke ſaae for tyndt). — dē.frŭor, frŭi, v. dep. (a.): nyder helt, forbruger ganſke; ∾ auctumnitate, Symmach. — dē.frusto, are, v. a.: ſlider el. river iſtykker, tunicam, Ammian.; — 2) „overſ.": uddrager ſtykkevis, excerperer, Sidon. — *dēfrūtārius, 2: hørende til Moſt, vasa, Colum.; ogſ. absol.: defrutarium, i, n., (sc. vas), id.; o. — dēfrūto, are, v. a.: indkoger til Moſtſaft; ∾ vinum, Colum.; af — dēfrūtum, i, n., [ſkal være ſ. defervitum, sc. mustum]: Moſtſaft, den indkogte Moſt, Varr. ap. Non., Colum., Plin. 14, 11; cf. Virg. Ge. 4, 269.

desuat, ſ. desit, Plaut. — dēfŭga, ae, m.: Flygtning el. Overløber, Cod. Theod., Prudent.; af — dē.fŭgio, fūgi, 3, v. a.: flygter derfor, ſøger at undflye el. undvige; — a) c. acc., Caes. B. G. 6, 13; ∾ proelium, id., munus aliquod (en Forretning), Cic.; cf. id. d. Or. 1, 23, o. id. Planc. 32; men ∾ auctoritatem, (unddrage ſig et Anſvar), id. Sull. 11; cf. Ter. Eun. 2, 3, 98; — b) ſjeld. absol., el. m. quin, el. m. adv.; ~ sin timore defugiant, (trække ſig tilbage), Caes. B. C. 1, 32; cf. Cic. Tusc. 5, 41; ~ non tamen defugio, quin dicam, quae scio, Varr.; quo ... sinistrum cornu defugit etc., Liv. 5, 38. — dē.fŭgo, are, v. a.: at fordrive, capillos, Theod. Prisc. — dē.fulgŭro, are, v. a.: at nedlyne, ignem, Auson.

dēfunctio, onis, f., [defungor]: Function el. Forretning, cordis, Salvian. — dēfunctōrie, adv.: ſkiødesløſt, agere causam, Senec. Controv., petere aliquid, Dig.; af — dēfunctōrius, 3, [defungor]: ſom behandles ſkiødesløſt el. overfladiſk, Petron.; ∾ ictus, (uden Eftertryk), id. — 1. defunctus, 3: partic. af defungor. — 2. dēfunctus, us, m., [defungor]: Døden, Tertull.

dē.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder el. udhælder; gyder el. hælder deraf el. deri; I) „alm."; ~ ∾ aquam, Cato; men Hor. Sat. 2, 2, 58: ∾ vinum (sc. ex dolio in amphoram: at omtappe); cf. Colum. 12, 50; — b) dſ. „poet.": aurea fruges Italiae defundit Copia cornu, Hor. Ep. 1, 12, 29; ~ men „overſ.": ∾ verba el. voces pectore, Petron.; — II) „beſ." i Religionsſproget: at udgyde ſom Libation el. Drikoffer, Hor. Od. 4, 5, 34; men ∾ libamenta Mercurio, Val. Max. 2, 6.

dē.fungor, functus sum, 3, v. dep. (a.): bliver færdig dermed, bringer til Ende, overſtaaer el. beſtaaer; aa) ordenl. c. abl.; ~ ut omni populari concitatione defungerer, (for at jeg kunde blive befriet derfra), etc., Cic. Sest. 34; men ∾ tribus decumis pro una, (betale tre Tiender for een), id. Verr. 3, 16; ∾ imperio regis, (efterkomme, opfylde), Liv. 1, 4; ∾ proelio, (levere et Slag), id.; ∾ bello, (ende Krigen), id.; ∾ periculis, Cic., Virg., laboribus, Hor., Ovid.; ~ ∾ vita, (at ende et møiſommeligt Liv), Virg.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 22; ∾ sua morte, (døe en naturlig Død), Suet. Caes. fin.; men „poet.": ∾ terra, Ovid. Met. 9, 254; — b) „poet." ogſ. m. Tingsſubject; ~ defunctum bello barbiton, Hor. Od. 3, 26, 3, (ſom har ophørt at tone Elſkovshandeler); — bb) undert. ogſ.; a) absol.; ~ defunctus jam sum, (dermed er jeg færdig), Ter. Eun. prol. 15; men id. Ad. 3, 4, 63: utinam hoc sit modo defunctum (pass.: maatte det dermed være forbi)! men Ovid. Am. 2, 9, 24: Me quoque ... Defunctum placide vivere tempus erat; ~ ligel. absol.: ved Døden at afgaae, at døe; dicitur prius esse defunctus, Quintil. 5, 5, 2; cf. Tac. Ann. 15, 22; ~ ogſ. ofte defunctus, 3, ſ. mortuus; Ovid. Am. 1, 8, 108, Quintil., Suet. Caes. 6, oftere; — b) ſjeld. m. in; cupio misera in hac re jam defungier, Ter. Phorm. 5, 8, 32. — defusus, 3: partic. af defundo. — dē.fŭtūtus, 3, d. forſtærk. fututus, Catull.

dēgĕner, is, (abl. degeneri, Tac. Ann. 12, 19), adj., [genus]: udartet el. vanſlægtet, uægte el. ſlet i ſit Slags; I) „egenl.", Tac. Ann. 12, 62; cf. Virg. Aen. 2, 549; ~ canum degeneres, (feige Hunde), Plin.; ∾ aquila, id.; ∾ herbae, id.; ∾ adamantes, id.; — b) ogſ. c. gen.; patrii non degener oris (juvenis), Ovid. Pont. 3, 5, 7; cf. id. Met. 11, 314; ligel. ∾ (Atlantes) humani ritus, Plin. 5, 8; — II) „fig." o. „ethiſk": moralſk udartet, uværdig el. ſlet; ~ Agrippa vitā non degener, Tac. Ann. 4, 61; neque degenerem ad pericula (se), ibd. 1, 40; Degeneres animos timor arguit, Virg. Aen. 4, 13; ∾ preces, Tac., blanditiae, id.; ~ men „poet.": ∾ toga, (ſ. ∾ togati), Lucan. 1, 365.

dēgĕnĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [degener]; I) neutr.: at udarte el. vanſlægte, at blive ringere el. ſlettere; A) „egenl."; ~ qui a vobis nihil degenerat, Cic. Phil. 13, 15; ~ ogſ. absol.: degeneras, Ovid. Met. 6, 635; ~ ofteſt om Værterne; vid. Virg. Ge. 2, 59; ∾ semina, Colum., frumenta, id.; ∾ hordea in avenam, Plin.; cf. id. 17, 25; — B) „fig." o. „ethiſk"; a) m. ab; „poet." ogſ. c. dat.; ~ ∾ a virtute majorum, Cic. Flacc. 11, a parentibus nostris, Liv. 22, 14, a fama vitaque sua, Tac.; ogſ om en Lærers Afvigelſe fra Syſtemet, Cic. Div. 1, 3; ~ degenerant nati patribus, Manil.; ∾ patri, Claudian.; — b) absol. degenerare: at udarte, Cic. Verr. 3, 68, o. id. Brut. 34; ~ ogſ. m. ad o. in; vid. Tac. Ann. 14, 21, o. ibd. 15, 68; — II) act.; A) „alm.": lader udarte, fordærver; ~ si teneris conceditur (venus) ... vires animosque degenerat, Colum.; men Liv. 1, 53, degeneratum, (absol., ſ. degener animus): Udartelſe, Slethed; — B) „beſ." m. Objectet af det Begreb, hvorfra nogen el. noget udarter; ~ non degenerasse propinquos (sc. me), Prop. 4, 1, 81; cf. Ovid. Pont. 3, 1, 45, o. id. Met. 7, 543; dſ. pass.: vitare conspectum degenerati patris, Val. Max. 8, 4.

dē.gĕro, ĕre, v. a.: bringer bort, bringer derhen; (ofteſt forel.); ~ ∾ sarmenta de vinea, Cato; ∾ aurum amicae (dat.), Plaut., ornamenta (uxoris) ad meretrices, id.; — II) „overſ.": bringer i en Form; siccata (uva) degeritur in pastillos, Plin. — dē.glabro, (avi), atum, 1, v. a.: afglatter, arbores, Dig., corpus (humanum), Lactant. — dē.glūbo, (psi), ptum, 3, v. a.; 1) afbælger el. afſkaller; ~ ∾ granum folliculo, Varr.; — 2) aftrækker Skindet, flaaer, pecus, Tiber. ap. Suet.

Tib. 32, maenam, Plaut. — dē.glūtino, are, v. a.: opløser el. opbløder (det Sammenlimede el. Tilgroede); ∾ palpebras (andrachne), Plin. 25, 103. — de-gluttio, (deglūtio), ire, v. a.: nedsluger, cibum, Fronto.

dēgo, dēgi, ĕre, v. a. (o. n.), [de, ago]: tilbringer el. henlever (Tiden); a) c. acc.; – ∾ diem in laetitia, Ter.; cf. Cic. d. Senect. 1; ligel. ∾ quod reliquum est vitae, id. Fam. 11, 28; – „poet." ogs. ∾ senectam, Hor., otia, Catull., bellum, Lucr.; – ogs. pass., id. 2, 16, o. Cic. Lael. 23; cf. id. Off. 1, 32; — b) absol.; vid. Hor. Od. 3, 29, 42; certus procul urbe degere, Tac. Ann. 4, 57; men om Dyrene: ∾ sine nequitia, sine fraudibus, Senec. Ep. 74; – ∾ ex aequo cum aliquo, Plin. 6, 19.

dē.grandĭnat, are, v. impers.: at faae afhaglet, ophøre at hagle, Ovid. Fast. 4, 755. — de.grassor, ari, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at styrte ned; ∾ aquae deorsum, Appul.; — II) act.: at angribe voldsomt, aliquem, Stat. Achill. 1, 406. — dē.grăvo, (avi), atum, 1, v. a.: tynger el. trykker ned el. nedad, besværer; – degravat unda caput, Prop.; ∾ ulmum (vitis), Ovid.; ∾ partes navigii, Plin.; – ogs. i Krigssproget: at trykke el. trænge; vid. Liv. 3, 62; — II) bf. „overf.": at falde besværlig, at være til Hindring; vid. Liv. 4, 33; men id. 7, 24, absol.: quia et vulnus degravabat.

dēgrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradior]: skrider el. stiger el. drager ned el. bort derfra el. derned el. derhen; – ∾ ex arce, templo, Liv. 5, 52, o. id. 8, 35; ligel. ∾ monte, colle, Sall., jugis, Alpibus, Tac.; ogs. absol.; degrediente eo, id. Ann. 13, 14; – ogs. m. in o. ad; vid. Liv. 7, 24, o. Tac. Agric. 18; – navnl. heder ogs. om Rytteriet: degredi ad pedes: at stige (el. sidde) af; vid. Liv. 3, 62, o. id. 29, 2. — 1. degressus, 3: partic. af frgd. — 2. degressus, us, m., s. und. 2. digressus. — dēgrūmor, ari, v. dep. a., [gruma]: gjør jevn el. lige; (forcl. Ord); ∾ viam, Lucil. ap. Non.; ∾ ferrum, Enn. ibd.

dēgŭlātor, oris, m.: Fraaser, Appul.; af — dē.gŭlo, avi, atum, 1, v. a., [gula]: ligesom slaaer i Halsen, tilsætter i Vellevnet, poët. ap. Charis. — dēgustatio, onis, f.: Smagen el. at smage derpaa, Dig.; af — dē.gusto, avi, atum, 1, v. a.: tager deraf for at smage, smager derpaa; I) „egenl."; ∾ vinum, Cato, novas fruges, Plin., lotum, Ovid.; men ∾ vasa vel dolia, Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; a) „poet." om enhver let og ligesom streifende Berørelse, navnl. om Ilden, Lucr. 2, 192, om et Vaaben, Virg. Aen. 12, 376; — b) „bes." om en kort Nydelse: ligesom at faae en Forsmag derpaa, ligesom i Forbigaaende at prøve; – vid. Cic. Tusc. 5, 21; ligel. ∾ imperium, Tac. Ann. 6, 20; — B) „ment."; a) „alm.": skaffer mig den første Kundskab derom; – ∾ litteras primis labris („alleg."), Quintil.; cf. Cic. Att. 4, 8: tum velim ··· istum convivam tuum degustes, (at du udforsker ham); men id. Parad. prooem.: ∾ hoc genus exercitationum; — b) „bes.": behandler overfladisk: plures inchoatae et quasi degustatae materiae, Quintil. 10, 5, 23, oftere.

dē.hăbĕo, ēre, v. a.: at have Mangel derpaa, Hieron. — dē.haurio, (dehor.), hausi, haustum, 4, v. a.; (for= o. efterel. Ord); I) „alm.": øser deraf, amurcam (de cortina), Cato; — 2) „bes.": nedsluger, margarita pretiosa, Tertull.

dē.hinc, adv.: herfra; I) i Rummet; A) „egenl."; vid. Plin. 3, 6, o. Mela 3, 8; cf. Tac. Ann. 4, 5; — B) „overf."; a) „poet." om en vis Orden: herpaa, osv.; vid. Hor. A. P. 143; — b) forcl. ogs. om en Følge deraf: altsaa, osv.; vid. Ter. Andr. 1, 2, 19: dehinc postulo, etc.; — II) i Tiden; A) med Hensyn paa en terminus a quo; a) om Nutiden: herfra, herefter, fra nu af (og fremdeles); – m. fut., el. m. praes., el. m. imperat., (o. oftest forcl.); – si etc., jam nunc dehinc erit verax tibi, Plaut. Poen. 1, 2, 161; deleo dehinc ex animo omnes mulieres, Ter. Eun. 2, 3, 5; quacumque dehinc vi possim, Liv. 1, 59; dehinc ceterum valete, adeste, Plaut. Poen. prol., extr.; — b) om Fortiden: derfra, derefter, fra den Tid; vid. Suet. Tit. 8, o. id. Calig. 58; — B) uden Hensyn paa en terminus a quo: herpaa, herefter, derpaa; – vid. Virg. Aen. 1, 131 o. 256, oftere; – s. ogs. Tac. Ann. 4, 14, o. Suet. Aug. 97; — b) „bes." ogs. i Optællinger, (s. deinde): herpaa, hernæst; – vid. Sall. Catil. 3; ligel. efter primum, Virg. Ge. 3, 167, efter primo, Suet. Aug. 49; — not.: „poet." ogs. monosyll., Virg. Aen. 1, 131, oftere, o. Ovid. Fast. 6, 788.

dē.hisco, ĕre, v. n.: at aabne sig, at gabe ud fra hinanden, navnl. om Revner el. Aabninger i Jorden; – vid. Virg. Ge. 1, 479, oftere; men unda dehiscens etc., id. Aen. 1, 106; ligel. „poet." om en Dør, ibd. 6, 52; men ∾ cymba rimis, Ovid.; cf. Senec. Ep. 30; men Liv. 29, 2: in dehiscentem intervallis aciem equites (emittere); cf. Plin. 9, 20.

*dĕhŏnestāmentum, i, n.: hvad der vanzirer el. vanærer; Hæslighed, Beskæmmelse; – a) c. gen.; ∾ corporis, Sall. frgm. ap. Gell., oris, Tac. Hist. 4, 13; – ogs. „ment.", ibd. 2, 87: dehonestamenta amicitiae, (scurrae, histriones), etc.; — b) ud. gen.; ignominiae et cetera dehonestamenta, Senec.; cf Tac. Ann. 12, 14; o. — dĕhŏnestātio, onis, f.: Beskæmmelse; in pl., Tertull.; af — dĕ.hŏnesto, are, v. a.: at gjøre hæslig, at vanzire; – multa (eum) dehonestabant, risus indecens, etc., Suet. Claud. 30; – oftest „ment.": at vanære, at beskæmme, famam suam, Tac.; cf. Liv. 41, 6. — dĕ.hŏnestus, 3: upassende el. slet i sit Slags; ∾ deculpatumque verbum, Gell. 19, 10. — dĕ.hŏnōro, avi, atum, 1, v. a.: vanærer, Salvian., Oros.

dehōrio, ire, s. und. dehaurio. — *dĕhortātio, onis, f.: Fraraaden, Tertull.; o. — dĕhortātōrius, 3: fraraadende, Tertull.; af — dĕ.hortor, atus sum, 1, v. dep. a.: raader derfra, fraraader; – ∾ aliquem, (opp. invitare), Cic. Pis. 39; men Sall. Jug. 31: multa me dehortantur a vobis (afdrager mig fra Eders Sag), ni etc.; ogs. m. flgd. ne, Ter. Phorm. 5, 7, 17; ogs. c. inf., Sall. Jug. 24, o. Tac. Ann. 3, 16.

Dēĭānīra, ae, f., Δηϊάνειρα: Datter af K. Oeneus, og Gemalinde af Hercules, i hvis Død hun ufrivilligen blev Aarsag: – vid. Ovid. Met. 9, 9 flgd., Senec. Herc. Oet., o. A. — Dēĭdămīa, ae, f., Δηϊδάμεια: Datter af K. Lycomedes paa Øen Scyros, blev ved Achilles Moder til Pyrrhus, Hyg., Prop. 2, 9, 16, o. Ovid. A. A. 1, 704. — dēĭfĭcus, 3, [deus, facio]: som gjør til en Gud, som helliggjør, Tertull.

dein, s. und. deinde. — dēinceps, adj. o. adv., [dein, capio]; I) field. som adj., (gen. deincipis): følgende derpaa; deinceps, qui deinde cepit, Fest. pag. 54; deincipe die, Appul.; — II) sædv. som adv.: i uafbrudt Række, efter hinanden; A) i Rummet; – vid. Caes. B. G. 7, 23, Sall. Jug. 19, o. Cic. Div. 2, 54; — B) i Tiden; – vid. Caes. B. G. 5, 16; cf. Cic. Fam. 2, 18, o. id. Tusc. 4, 2; — C) i Ordenen; – ut deinceps legi possent (Annales Ennii: uafbrudt, i Sammenhæng), Cic. N. D. 2, 37; – navnl. ogs. om Ordenen i Foredraget; vid. Cic. Off. 1, 14, o. id. 2, 15; men perge deinceps, bliv fremdeles ved, Varr.; — bb) hertil mærkes endnu Forbindelserne; a) deinde deinceps, inde deinceps, postea deinceps, Grækernes ἔπειτα ἑξῆς; vid. Cic. Leg. 3, 2 o. 19, oftere, o. Liv. 1, 44, oftere; — b) primum (el. primus) ··· deinceps; vid. Cic. Fin. 3, 6, o. Quintil. 7, 10, 5, ogs. Tac. Ann. 1, 81.

dēinde, („poet." dissyll.), ofte ogs. forkortet: dein, („poet." monosyll.), adv., [de, inde]: derfra, derpaa;

ogſ. herfra, herpaa; I) i Rummet; A) „egenl.", (men alene ſjeld.); vid. Liv. 22, 4; — B) oftere „overf." om den locale Følge el. Række; - vid. Tac. Ann. 2, 16, o. Cic. Orat. 63; — II) i Tiden; A) „alm.": derpaa, herpaa, derefter, fremdeles, videre; - vid. Ter. Andr. 1, 1, 52, o. Caes. B. G. 4, 35, ogſ. Virg. Ecl. 3, 58, o. Hor. Sat. 1, 3, 101; — bb) df. ogſ. at mærke; a) ſom ſvarende til primum, inde, postea, postremo, etc.; - vid. Caes. B. G. 1, 25, o. ibd. 3, 20, navnl. ogſ. Cic. Agr. 1, 2, (hvor ogſ. deinde gjentages); — b) i Forbindelſe med tum, tunc, postea, etc.; - primum cogitare ··· deinde tum dicere ac facere, Varr.; deinde tunc, Senec. Ep. 74; deinde postea, Cic. Mil. 24; deinde porro, Plaut.; mox deinde, Tibull.; deinde postremo, Cic.; ogſ. deinde ad extremum, id. Verr. 1, 10; ſ. ogſ. und. deinceps; — c) ogſ. m. flgd. quum, postquam, ubi, etc.; vid. Liv. 3, 47 o. 66, Sall. Jug. 68, o. A.; — B) „beſ." i Optællingen og Anordningen af Paaſtande el. Beviſer: derpaa el. derefter, ſaaledes el. fremdeles, oſv.; vid. Cic. d. Or, 2, 11, o. id. Fam. 9, 24; — b) navnl. ogſ. ofte ſom ſvarende til primo (el. primus), tum, postremo, etc.; - vid. Cic. Lael. 8 o. 18, oftere; tum ··· deinde ··· post, Cic. Brut. 88; - ogſ. bliver deinde undert. gjentaget; vid. Cic. R. Am. 45, o. id. Acad. 2, 16.

dĕ.insŭper, adv., ligeſom desuper: ovenfra, Sall. frgm. ap. Non. — dĕ.intĕgro, avi, 1, v. a.: formindſker, krænker, Caecil. ap. Non. — dĕ.intus, adv.: indenfra, a parte interiore, Veget.

Dēĭŏnĭdes, ae, m., Δηϊονίδης: Søn af Deione (ved Apollo), i. e. Miletus, Ovid. Met. 9, 442. — Dēĭŏpēa, ae, f., Δηϊοπεία: en af Juno's Nympher, Virg., Hygin. — dĕĭpăra, ae, f., [deus, pario], θεοτόκος; Guds Moder, Cod. Just. — Dēiphŏbē, es, f., Δηϊφόβη: Datter af Glaucus, Virg. Aen. 6, 36, (Serv.). — Dēiphŏbus, i, m., Δηΐφοβος: Søn af K. Priamus, vid. Virg. Aen. 2, 310, o. ibd. 6, 495 flgd. — dĕĭtas, atis, f.: Guddommen, (ſom ſild. Overſættelſe af θεότης, f. divinitas), Augustin.

*dējecte, adv.: lavt, nedrigen; in compar., Tertull.; — dējectio, onis, f.; I) „egenl.": Nedkaſtelſe; ∾ alvi, (Afførelſe), Cels., Senec.; men Cic. Caecin. 29: illam vim dejectionemque (hin voldſomme Udkaſtelſe) etc.; — b) i Aſtronomien: dejectiones stellarum, (deres Sænkning imod Horizonten), Firmic.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ gradus, (i Krigsſtanden): Degradering, Dig.; — B) „ment."; ∾ animi: Modløshed, Senec.; — df. dem. dējectĭuncŭla, ae, f.: ſvag Afførelſe, Scribon.; — dējecto, are, v. a. intens.: nedſtøder el. omſtøder; dein coquenti vasa cuncta dejectat, Mattius ap. Gell.; o. — dējector, oris, m.: ſom kaſter ned derfra (el. ud af Vinduet, odl.), Dig.; — [dejicio].

1. dējectus, 3: partic. o. adj. af dejicio. — 2. dējectus, us, m., [dejicio]; 1) „egenl.": Nedkaſten el. Nedſtyrten; - ∾ arborum, (deres Fældning), Liv. 9, 2; ∾ fluminum el. aquae, (Fald el. Løb), Senec.; cf. Ovid. Met. 1, 571; - men „poet.": velatus gemino dejectu lyncis, (indhyllet i en dobbelt nedhængende Lospels), Stat. Theb. 4, 272; — 2) „overf.": ∾ loci: et Steds ligeſom Fald el. Bøining nedad; ligel. ∾ collis, Caes. B. G. 2, 22; ogſ. absol.: in dejectu positus (paa Sletten), Plin. 2, 71; ogſ. in pl.; vid. Caes. B. G. 2, 8. — dejeratio, onis, o. dejero, are, ſ. und. dejuratio, etc.

dējĭcio, jēci, jectum, 3, [jacio]; kaſter el. ſtyrter ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ aliquem de ponte in Tiberim, Cic. R. Am. 35, de saxo (Tarpejo), Liv., Hor., ogſ. saxo (f. de saxo), Tac.; ∾ aliquem equo, Caes., Liv.; ∾ togam ab humeris, Suet., ogſ. de humero, id.; men ∾ jugum servile a cervicibus („alleg."), Cic. Phil. 1, 2; - ∾ se de muro, Caes., per munitiones, id.; men Liv. 28, 6, om Vinden: ∾ se a praealtis montibus; - ∾ aliquem in locum inferiorem, Caes.; ∾ elatam securim in caput alicujus, Liv. 1, 40; men ∾ equum e campo in cavam viam, (drive den ned deri), id. 23, 47; - ∾ bustum, aut monumentum, aut columnam, (omſtyrte), Cic. Leg. 2, 26; cf. Nep. Alc. 3, o. Hor. Od. 4, 14, 13; - ogſ. om Elementerne; vid. Liv. 40, 2, o. Hor. Od. 1, 2, 15; ligel. om Stormen: ∾ naves aliquo, (forſlaae dem derhen), Liv.; - ∾ libellos, (nedrive), Cic. Quint. 6, Senec.; ∾ sortes, (kaſte i Urnen), Caes. B. C. 1, 6; men ∾ pernam, glandium, (komme i Gryden), Plaut. Stich. 2, 2, 36; - ∾ alvum, (afføre), Cato; men ∾ alvum superiorem, (i. e. vomere), id.; — B) „beſ."; a) i Krigsſproget: ∾ hostes, (kaſte el. forjage); vid. Caes. B. G. 7, 28; ∾ nostros loco, id., ogſ. praesidium ex saltu, id.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 30; - ogſ. absol. el. ud. abl.: ∾ praesidium, Caes., Liv.; ligel. ∾ castra hostium (ødelægge), id., praetorium, id.; — b) i Retsſproget el. ſom Retshandling: at udkaſte (af en Beſiddelſe); unde dejectus? etc., vid. Cic. Caecin. 13, oftere; (ſ. ogſ. und. deduco); men „overf.", Liv. 45, 22; — c) prægnant el. med Eftertryk: nedlægger el. fælder; - his dejectis, etc., Caes. B. G. 2, 27; cf. ibd. 4, 12, oftere, o. Virg. Aen. 11, 665; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ oculos de aliquo, Cic. Verr. 4, 15; cf. id. Phil. 1, 1, („alleg."); men ∾ vultum, (ſlaae Blikket ned), Virg. Aen. 3, 320; - men c. acc. graec.: dejectus oculos, Virg., vultum, Stat.; cf. Ovid. Am. 2, 4, 11; - ∾ cruciatum a corpore, (befrie derfra), Cic.; ∾ vitia a se ratione, id.; cf. id. Tusc. 1, 8; ∾ aliquem de sententia, id. Phil. 9, 4; men „overf." fra Fægterſpillene: nec tumultuantem de gradu dejici (tabe ſin Fatning), id. Off. 1, 23; - quae replenda, quae dejicienda sunt, Quintil. 10, 4, 1; men Cic. R. Com. 2: haec (adversaria) sunt dejecta, (ere løſt henkaſtede); — — B) „beſ.": ∾ aliquem de honore, Cic., honore, Liv., principatu, Caes., certo consulatu, Liv., (fratrive, odl.); men Caes. B. G. 5, 48: opinione trium legionum dejectus, (berøvet Udſigten til denne Forſtærkning); men Virg. Aen. 3, 317: te ··· dejectam conjuge tanto, (efter at du var berøvet ham); - ogſ. undert. absol. el. ud. abl.: ∾ aliquem (sc. honore, odl.), vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; ligel. quum inimicum ··· petentem dejecisset, Liv. 38, 35; men Tac. Ann. 11, 29: ∾ uxorem (sc. conjugio); — III) partic. dejectus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl." el. localt: nedſænket, lav, nedrig; - dejectis atque inferioribus locis, Caes. B. C. 1, 46; - compar. dejectius, (opp. sublimius), Tertull.; — B) „ethiſk": berøvet Modet, modløs, nedſlaaen, forknyt; - Haud dejectus etc., Virg. Aen. 10, 858; cf. Quintil. 9, 9, 138.

Dējŏtărus, i, m.: Tetrarch i Galatien, ſild. K. i Lillearmenien, blev af Cicero forſvaret hos Cæſar i en Tale, ſom endnu haves; vid. Cic. Dejot.; ſ. ogſ. Caes. B. C. 3, 4, Auct. B. Al. 34, flgd., o. ibd. 67 flgd.

dējŭgis, e, [jugum]: hældende, ſkraalig, dorsum, Auson. — dē.jŭgo, are, v. a.: adſkiller, bortfjerner, Pacuv. ap. Non. — dē.jungo, ĕre, v. a.: adſkiller fra hinanden, (forel. f. d. ſædv. disjungo); Ne nos dejunge amantes, Plaut. Asin. 3, 3, 75.

dējūrātio, (dējĕr.), onis, f.: Beſværgelſe, Edsaflæggelſe, Tertull.; o. — dējūrium, i, n.: Eden, Gell. 7, 18; af — dē.jūro, (dējĕr.), avi, atum, 1, v. a.: aflægger en Ed el. ſværger derpaa; (ofteſt for o. eftercl.); dog findes dejerat, Prop. 4, 3, 42; Plaut. har begge Former, Ter. alene den ſidſte. — dē.jŭvo, are, v. a.: hjelper ikke, ophører at hjelpe, Plaut. Trin. 2, 2, 63.

dēlābor, lapsus sum, 3, v. dep. n.: at falde el. ſynke ned derfra el. derned el. deri; I) „egenl."; - de coelo delapsum etc., Cic. Phil. 11, 10; cf. Caes. B. C. 2, 11, o. Cic. d. Or. 3, 46; ∾ ex equo, Liv., ab

aethere, Ovid., aetheris ab astris, Virg. – ∾ coelo, id., Ovid., summo Olympo, id., per auras, id.; – men absol.: aquila leniter delapsa, Suet. Aug. 94; – delapsus curru, Virg., gradibus, Ovid.; men serta … capiti delapsa etc., Virg. Ecl. 6, 16; – in terram delabi pondere, Lucr.; ∾ in scrobes, Caes., in mare, Hor.; men Virg. Aen. 2, 377, „poet.": sensit medios delapsus in hostes, (f. se delapsum: at han var geraadet ind imellem dem); — II) „fig."; A) „overf.": ligesom umærkeligen at gaae el. komme dertil el. geraade deri; – ∾ a majoribus a minora, (neml. i Foredraget), Cic. Part. or. 4; cf. id. Lael. 21, o. id. d. Or. 1, 21; men ∾ eo, ut etc., id. Acad. 2, 18; ∾ ad inopiam, Tac.; ∾ in idem genus morbi, Cic. Att. 7, 5; — B) „ment."; quotidie delabi ad aequitatem et rerum naturam, Cic. Fam. 6, 10, (om Cæsar); – oftere dadlende; ∾ in amorem libertae, (forfalde dertil), Tac., in ambitionem, id.; cf. Cic. d. Rep. 1, 28. — dē.lăbōro, are, v. n.: arbeider mig træt, trætter mig, Afran. ap. Non.

dē.lăcĕro, avi, 1, v. a.: sønderriver ganske; df. „comisk overf.": fordærver el. forstyrrer ganske, Plaut. Capt. 3, 5, 14. — dēlacrĭmātio, onis, f.: Taarer el. Vand i Øinene, (som Sygdom), Plin.; o. — dēlacrĭmātōrius, 3: hørende til rindende Øine, collyrium, Marc. Emp.; af — dēlacrĭmo, (-ŭmo), are, v. n.: at fælde Taarer; „overf." om Vinstokken, Colum. 4, 9.

dē.lambo, ĕre, v. a.: afslikker, beslikker, Stat. Theb. 2, 681. — dē.lāmentor, ari, v. dep. a.: bejamrer, beklager, natam ademptam, Ovid. Met. 11, 331. — dē.lăpĭdo, are, v. a.: renser fra Steen, locum, Cato. — 1. delapsus, 3: partic. af delabor. — 2. dēlapsus, us, m., [delabor]: Nedfald; ∾ aquae, (dets Afløb), Varr. — dēlassābilis, e: som kan udmattes; nec delassabile pectus, Manil.; af — dē.lasso, avi, atum, 1, v. a.: udmatter, trætter; labore delassatus, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 14; – „poet. overf." ogs. m. Tingsobject, Martial. 10, 5.

*dēlātio, onis, f.: Anklage el. Angivelse, nominis, Cic. Div. in Caecil. 20; – ogs. absol. (el. ud. nominis), ibd. 15; ogs. in pl., Tac. Hist. 2, 10, oftere, o. A.; — dēlātor, oris, m.: Anklager, Angiver, Denunciant; vid. Quintil. 3, 10, 3, o. Plin. Pan. 34; ∾ majestatis, (som angiver en Majestætsforbrydelse), Tac.; ∾ legis Papiae, (som angiver en Overtrædelse deraf), Suet.; — df. dēlātōrius, 3: hørende til en Denunciant, curiositas, Dig.; o. — dēlātūra, ae, f., (sild. Biform f. delatio): Anklage, Tertull.; — [defero]. — delatus, 3: partic. af defero. — dē.lăvo, are, v. a.: aftoer, toer ren, Apic.

dēlēbĭlis, e, [deleo]: som lader sig udslette el. tilintetgiøre, Martial. 7, 84. — *dēlectābĭlis, e: behagelig, cibus, (velsmagende), Tac., praecentio, Gell.; compar., Appul.; — df. adv. dēlectābĭlĭter: behageligen, declamare, Gell.; o. — dēlectāmentum, i, n.: Morskab, Lystighed, Ter. Heaut. 5, 1, 79; ogs. in pl.: ∾ puerorum, Cic. Pis. 25; — [delecto].

dēlectātio, onis, f., [delecto]: Fornøielse, Lyst, Behagelighed, (saavel den sandselige, som den aandige); – vid. Cic. Off. 1, 30, o. id. Tusc. 4, 9; men ∾ conviviorum, id. d. Senect. 13; – oftere ud. gen.; ogs. i Forbindelse med suavitas el. jucunditas el. voluptas; vid. id. d. Or. 1, 43, o. 3, 38, oftere; – delectationem habere, id., afferre, Quintil., (medføre, forskaffe); f. ogs. Ter. Heaut. 5, 2, 34; – ogs. in pl., Cic. d. Senect. 13, oftere. — dēlectio, onis, f., [1. deligo], eftercl. f. delectus: Valg, (imperatoris), Vopisc.

dēlecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af delicio; I) oprdl., (men alene forcl.): lokker derfra el. fra den rette Vei), forleder el. forfører, Enn. ap. Non., o. Quintil. ibd.; – men Cato (ap. Plin. 17, 6): ubi etc., ibi oves delectato, (hold dem derfra); — II) df. „meton.", (som effectus pro causa): lokker el. smigrer derfor, fryder el. fornøier, forlyster el. morer; vid. Ter. Eun. 4, 1, 11, o. Cic. Lael. 4; delectari multis rebus … inanibus, ibd. 14; delectari carminibus, Hor.; cf. id. Ep. 2, 2, 59; men in hoc admodum delector, quod etc., Cic. Leg. 2, 7; – men id. Qu. Fr. 2, 13, elliptisk: me magis de Dionysio delectat (sc. legere: jeg læser hellere om ham); – „poet." ogs. m. Subjectsfætn.; men in pass.; vid. Hor. Sat. 2, 3, 149, ogs. ibd. 2, 1, 28, o. id. Ep. 1, 16, 32; cf. Phaedr. 5, 3; — not.: som v. dep. m. activ Bem. alene hos Petron. — 1. dēlector, ari, v. dep. a., f. und. frgd., not. — 2. dēlector, oris, m., [1. deligo]: som udtager ungt Mandskab til Krigstieneste, en Hverver, Frontin. Strat. 4, 1.

1. delectus, 3: partic. af 1. deligo. — 2. dēlectus, us, m., [1. deligo]: Udvælgelse el. Valg; Adskillelse el. Forskiel; I) „alm."; – ad quod delectus adhibetur, Cic.; cf. id. Fin. 1, 10; men delectus rerum verborumque agendus, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 3, 37; delectus et notatio judicum etc., id. Phil. 5, 5; cf. id. Verr. 2, 50, o. id. Planc. 4; ligel. sine ullo delectu, id. Agr. 2, 21; ogs. nullo delectu, Ovid.; opp. cum delectu, Plin.; — II) i Krigssproget: Udvalg el. Udtagelse af ungt Mandskab til Krigstieneste, Recrutering; delectum habere, Caes., Cic., o. A.; ligel. delectum agere, Quintil., conficere, Liv.; cf. Caes. B. C. 1, 25, o. Cic. Prov. Cons. 2; men ∾ provinciales, (som holdes i Provindsen), id. Fam. 15, 1; — b) „meton.", (abstr. pr. concr.): det udvalgte el. udskrevne unge Mandskab; vid. Tac. Hist. 2, 57.

*dēlēgātio, onis, f.: Anvisning til Udbetaling, Assignation, Cic. Att. 12, 3, Senec.; cf. id. Ep. 27; o. — dēlēgātor, oris, m.: der udsteder en Anvisning paa nogen, Cassiod.; — df. adj. dēlēgātōrius, 3: hørende til en Anvisning, litterae, Cod. Theod.; — [af flgd.].

dē.lēgo, avi, atum, 1; I) „alm."; A) m. Personsobject: henviser el. overdrager dertil; – delegati, ut plauderent, (bestilte Klappere), Plaut. Amph. prol.; hvor ogs. delegati fautores; – nec ancillis et nutricibus delegantur (infantes), Tac. Germ. 20; ∾ aliquem occidendum, (befale nogens Mord), Suet. Calig. 57; men Nep. Cat. 3: studiosos Catonis ad illud volumen delegamus; — B) m. Tings- el. Begrebsobjecter; – ∾ alicui officium el. curam, Quintil., ordinandas bibliothecas, Suet. Caes. 56; men Liv. 9, 13: obsidione delegata in curam collegae; — II) „bes."; A) i Forretningssproget: at anvise til Betaling, at anvise den skyldige Sum; – delegare est, alium vice sua reum dare creditori, Dig.; ∾ alicui aliquem, cui numeret, Senec.; men id. Ep. 18 („alleg."): delegabo tibi Epicurum; ab illo fiet numeratio; – ogs. absol.: Quinto delegabo, si quid etc., Cic. Att. 13, 46; cf. ibd. 12, 12; — B) „ment.": henskyder derpaa, tilskriver el. tillægger; vid. Cic. Font. 4; – ∾ scelera ipsa aliis, Tac. Ann. 13, 43; cf. Liv. 10, 19, o. id. 21, 46.

dēlēnĭfĭcus, (delin.), 3, [delinio, facio]: indsmigrende, formildende; (for- o. eftercl.); ∾ verba, Lucil. ap. Non., Fronto; ∾ facta (meretricum), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 36. — dēlēnīmentum, (delin.), i, n., [flgd.]: Lindringsmiddel, Opmuntring; – delenimentum animis divisionem agri objici, Liv. 4, 51; ogs. in pl.: ∾ vitae, Tac. Ann. 15, 63; – ogs. Forførelse; omnibus delenimentis etc., Liv. 30, 13.

dē.lēnio, (delin.), ivi, itum, 4, v. a.: formilder, beroliger; ogs. vinder ved Smiger, indtager el. fortryller; – vid. Plaut. Amph. 2, 2, 214, o. Cic. Cluent. 5 o. 9; cf. Liv. 7, 38, o. Quintil. 5, 8, 1; df. — dēlēnītor, (delin.), oris, m.: som formilder el. vinder; cujus (sc. judicis) delenitor esse debet orator, Cic. Brut. 70.

dēlĕo, ēvi, ētum, 2, v. a., [ctr. af de o. inus. olo; cf. aboleo o. 1. adoleo]: hindrer fra at bestaae el. trives, fordærver, forstyrrer, ødelægger; 1) m. Tings- el. Begrebsobjecter; – ∾ urbes, Cic., Caes.; cf. Liv. 2,

45; men te meas epistolas delere, ut etc., Cic. Fam. 7, 18; saal. ogs. om Udslettelsen af det Skrevne, id. R. Com. 2, Hor. A. P. 389 o. 440, o. A.; – ∾ omnes leges una rogatione, (ophæve), Cic. Sest. 26; cf. id. Phil. 1, 1; – saal. oftere: at udslette af Hukommelsen, at bringe i Forglemmelse; vid. Hor. Od. 4, 9, 10; men ∾ ex animo etc., Ter. Eun. 2,3,5; ∾ turpitudinem fugae virtute, Caes.B.G.2,27; cf. Liv.39,30; — 2) m. Personsobjecter, oftest i Krigssproget; – dispersis et pene deletis hostibus, Caes. B. G. 6, 36; cf. Cic. Manil. 8, o.A.; – ogs. „alm.": homines morte deletos etc., Cic. N. D. 1, 15; cf. id. Tusc. 1, 37: toto animante deleto.

*dēlēticius, (-tius), 3, charta, (hvoraf Skriften er udslettet), Dig.; — dēlētilis, e: udslettende, spongia, Varr. ap. Non.; — dēlētio, onis, f.: Udslettelse, Tilintetgiørelse, exercitus nostri, Lucil. ap. Non.; — dēlētrix, icis, f.: Fordærverske, imperii nostri (sica illa), Pseud.Cic. Harusp. resp. 23; o. — dēlētus, us, m.: Tilintetgiørelse, Tertull.; — [deleo]. — dēlēvo, are, v. a.: afglatter, giør glat; ∾ plagam (arboris) ferro, Colum.

Delia, ae, o. Deliacus, 3, s. und. Delos. — *dēlībāmentum, i, n.: den som Drikoffer udgydede Viin; – defusis delibamentis, Val. Max.2,6; o. — dēlībātio, onis, f.: Borttagelse deraf, Formindskelse; (eftercl. Ord); legatum est delibatio hereditatis, Dig.; — [af delibo].

*dēlīběrābundus, 3, ligesom deliberans: overlæggende, for at overlægge; velut deliberabundi capita conferunt, Liv. 2, 45; cf. id. 1, 54; — dēlīběrātio, onis, f.: Beraadslagning, Overveielse; – ad deliberationes eas, quas etc., Cic. Phil. 1, 1; men id. Off. 1, 3: cadere in deliberationem, (være Gienstand for Overveielse); – ogs. c. gen. obj.; consilii capiendi deliberatio, ibd.; ogs. c. gen. subj.; fuerit ista ejus deliberatio, qui etc., Liv. 1, 23; — 2) i Rhetoriken: = causa deliberativa, Cic. d. Or. 1, 6, Quintil.; — dēlīběrātivus, 3: hørende til en Beraadslagning el. Overveielse, (men alene „rhetorisk"); – ∾ genus, Cic., Quintil.; ∾ materia, id., pars, id., causa, id.; men absol. deliberativae, (sc. causae), id. 3, 8, in.; o. — dēlīběrātor, oris, m.: som overlægger el. overveier noget; vid. Cic. Sest. 34; — [delibero]. — dēlīběrātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dēlīběro, avi, atum, 1, v. a., [af libra, libella; vid. Fest.]; oprdl.: ligesom afveier; df. s adv. „fig." o. „ment."; A) „alm.": overveier, overlægger el. beraadslaaer omhyggeligen; – c. acc., el. m. de, ofte ogs. m. Objectspartikel el. Relativsætning, ogs. absol.; – re deliberata etc., Caes. B. G. 4, 9; cf. Ter. Ad. 2, 1, 42; – ∾ de summa rerum, Caes., maxima de re, Cic.; cf. id. Att. 2, 7, o. Suet. Aug. 65; – deliberet ··· velit ne, an non, Ter. Hec. 3, 5, 58; cf. Cic. R. Com. 15; – men absol.: diem se ad deliberandum sumpturum, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 3, ogs. Terent. Phorm. 2, 4, 17, o. A.; – ∾ cum imperatore Rom. de Corintho, Liv. 32, 34; men om Taleren: cum judicibus deliberare, Quintil.; cf. Cic. Orat. 40; ∾ cum materia, cum causis, (tage Hensyn dertil), Quintil.; cf. Cic. Fin. 2, 34; – endel. ogs. impers.: deliberatur de Avarico etc., Caes. B. G.7,15; — B) „bes.": at adspørge el. raadspørge Oraklet; (saal. alene ap. Nep.); vid. id. Milt. 1, o. id. Them. 2; — II) „meton.", (som causa pro effectu): efter moden Overlæg at beslutte; – saal. Cic. Verr. 1, 1: quod iste certe statuerat ac deliberaverat, non adesse; men Hor. Od. 1, 37, 29: deliberata morte ferocior (Cleopatra); men Cic. Verr. 3, 41: sic habuisti ··· deliberatum, c. inf.; – ligel. impers. c. inf.: quum mihi deliberatum constitutumque sit, etc., id. Agr. 1, 8; cf. id. R. Am. 11; — III) partic. deliberatus, 3, ogs. som adj.: besluttet, afgiort, bestemt; – neque illi quicquam deliberatius fuit, quam me evertere, Cic. Fam. 5, 2; cf. Gell. 1, 13.

dēlībo, avi, atum, 1, v. a.: tager lidet deraf; om Spiserne: smager derpaa; I) „egenl."; vid. Colum. 2,2, o. Lucr. 6, 622; ∾ paullulum carnis, Petron.; — II) „fig."; A) „alm.": tager for mig deraf; vid. Cic. Sest. 56, o. Liv. 5, 12; ∾ oscula, Virg., Phaedr., Suet.; ∾ artes, Ovid.; men ∾ omnia narratione, (berøre), Quintil.; cf. Cic. d. Senect. 21; — B) „bes.": ved Borttagelse at formindske, at formindske el. forringe; – vid. Lucr. 3, 24, o. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; ∾ aliquid de gloria sua, Cic.; ∾ pudicitiam alicujus, Suet. Aug. 68; – ogs. „poet. overf." paa den Person, som noget fragaaer; vid. Lucr. 6, 70.

dēlībro, (avi), atum, 1, v. a., [3. liber]: afbarker, afskaller, arborem, radicem, Colum., ramum, Pallad.; — 2) „overf.": borttager, fradrager; nec delibrare valemus, Quo minus etc., Lucr. 3, 1101.

dēlībŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [inus. libuo, i. e. λείβω]: bestryger dermed, smører el. salver, unguentis, Solin.; – oftest in partic. delibutus, 3, medicamentis (dermed), Cic. Brut. 60, unguentis, Phaedr. 5, 2; ∾ capillus, Cic. R. Am. 46; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44, o. Hor. Epod. 17, 31; — 2) ogs. „overf.", men alene in partic.; – si te delibutum gaudio reddo, Ter. Phorm. 5, 6, 16; men senium luxu delibutum, Plin.

dēlīcāte, adv.: lokkende, forførende; df. 1) blødt, vellystigen, vivere, Cic.; cf. Nep. Alcib. 2, ogs. Cic. d. Or. 3, 17; – men compar.: ∾ tractare iracundos, (mildere), Senec.; — 2) langsomt, mageligen, conficere iter, Suet. Calig. 43; af — dēlīcātus, 3, [deliciae]; I) om Ting og om Begreber, (field. om Personer); A) „alm.": lokkende el. pirrende til sandselig Nydelse, yppig el. vellystig, kaad el. smudsig; – vid. Cic. Mil. 10, ogs. Suet. Aug. 65, (hvor delicatior cultus); men in illo delicatissimo litore, Cic. Verr. 5, 40; ∾ voluptates, id.; ∾ versus, Catull.; – men Plaut. Rud. 2, 5, 8, som Keleord: ubi tu es, delicata! (du Søde)! — B) „bes.": fin, blød, kelen; Puella tenellulo delicatior haedo, Catull. 17, 15; ∾ oves, Plin. Ep.; ogs. om Værterne, Plin. 19, 41; ogs. om Vandet, Curt. 5, 2; cf. Plin. Ep. 8, 17; — II) „fig." o. „ethisk" om Personer; A) „alm.": hengiven til sandselig Nydelse, yppig, vellystig; ogs. subst.: en Vellystling; – ∾ adolescens, Cic. Brut. 53; cf. id. Att. 1, 19; – navnl. hede ogs. delicati o. delicatae: saadanne Personer, som ere Redskaber for Herskabets Vellyst; df. ogs. paa Indskrifterne: delicatus, delicata, Yndlingsslave, Yndlingsslavinde; — B) „bes."; a) forkelet, forfinet, fornem; vid. Plaut. Men. 1, 2, 10; men Quintil. 11, 3, 132, absol.: reclinari ad suos ··· delicatum; — b) altfor fin, hvem intet er tilpas, vanskelig at tilfredsstille; Vah delicatus, (du vanskelige Menneske)! Plaut. Mil. gl. 4, 1, 38; men delicatae aures, Quintil. 3, 1, 3.

1. dēlīcia, ae, f.: Lyst el. Vellyst, s. und. deliciae ab in. — 2. delicia el. deliquia, ae, f., [deliquo]; oprdl.: Afløb; df. Vandrende el. Tagrende, Vitruv. 6, 3; s. ogs. und. colliciae.

dēlīciae, arum, f., (m. Biformerne delicia, ae, f., Plaut., Gell., o. delicium, i, n., Phaedr., Martial.); [delicio; oprdl. adj., sc. res]; I) „egenl.": sandselig Lokkelse, pirrende Behagelighed, Lyst el. Vellyst, Morskab, odl.; – vid. Cic. Parad. 1, 2, o. id. Rab. Post. 10; men multarum deliciarum est comes extrema saltatio, id. Mur. 6; homines deliciis affluentes, (svømmende i Vellyst), id. Lael. 15; – ogs. utidig Pynt el. Kunstlen, navnl. Foredragets, Cic. Orat. 12; men id. Att. 1, 17: ecce aliae deliciae equitum, (Ophævelser); – esse in deliciis alicui, (være Gienstand for nogens Yndest), Cic. Verr. 4, 1; men habere aliquem in deliciis, (have til Yndling), id. Div. 1, 34; — II) „overf." paa Personer: Yndling, Favorit; Tu urbanus scurra, deliciae populi, Plaut. Most. 1, 1, 14; amores et deliciae tuae, Roscius, Cic. Div. 1, 46; men amor et deliciae generis humani, vid. Suet. Tit. 1; – oftere ogs. „erotisk": Yndlingsslave; vid. Virg. Ecl. 2, 2, o. Quintil. 1, 2, 7.

dēlĭcĭo, ĕre, v. a., [lacio]: forlokker, forfører, aliquem, Titinn. ap. Non. — dēlĭcĭŏlae, arum, f., o. dēlĭciŏlum, i, n., demin. af deliciae nr. II: Yndling, den Elskelige el. Elskede, Cic. Att. 1, 8, o. Senec. Ep. 12. — dēlĭcĭōsus, 3, [deliciae]: yppig, vellystig, mollities, Capella. — dēlĭcium, i, n., Biform af deliciae, Martial. 7, 50, oftere, ogs. Phaedr. 4, 1. — delico, are, s. und. deliquo.

dēlictor, oris, m., [delinquo]: en Forbryder, Cyprian. — delictum, i, n.: Forbrydelse, s. und. delinquo. — deliculus, 3, s. und. rejiculus. — delicus, 3, [rimel. af delinquo]; ∾ porci, (afvante), Varr.

1. dēlĭgo, lēgi, lectum, 3, [l. lego]: affondrer derfra, udvælger deraf; df. I) „alm.": udvælger, aliquem ad eas res conficiendas, Caes. B. G. 1, 3; cf. Cic. R. Am. 3; men delecti et principes cives, (om et lovbestemt Aristokrati), id. d. Rep. 1, 26; – „poet." ogs. m. ab; vid. Virg. Aen. 7, 152; men Tac. Hist. 1, 71: Otho Celsum ··· bello inter duces delegit; – deligere locum castris, Caes., locum sibi domicilio, id.; men i Krigssproget, om Udtagelsen af det unge Mandskab, (s. und. 2. delectus), Caes., Sall.; men Virg. Aen. 11, 430: delectos Latio (abl.); – endel. „poet.": Et tenui primam deligere ungue rosam, (afplukke den), Ovid. Her. 4, 30; cf. Hor. Sat. 2, 8, 32; — II) „fig.": bortfierner efter Valg, bortfierner; – Et quicquid tecum invalidum ··· est, Delige, Virg. Aen. 5, 717; cf. Plaut. Asin. 3, 3, 42: Hinc me ··· ex aedibus delegit.

2. dēlĭgo, avi, atum, 1, v. a.: binder fast derom el. dertil; – Apud mensam plenam homini rostrum deliges! Plaut. Men. 1, 1, 13; ∾ vulnus, Quintil.; deligatus, (forbunden), id. 11, 3, 129; ∾ naviculam ad ripam, Caes.; men ∾ aliquem ad palum, Liv., Suet.; hvf. absol. Cic. Verr. 5, 62: hominem ··· deligari etc.; men c. dat., Suet. Ner. 45: alterius (sc. statuae) collo ascopera deligata; ogs. ∾ circum aliquid, Quintil.

dēlĭmātus, 3, adj. partic., [limo]: affilet; – delimatum scobem aeris etc., Plin. 34, 26. — dēlĭnĕātio, onis, f.: Afrids, Skildring, Tertull.; af — dēlĭneo, avi, 1, v. a., [linea]: afridser, imaginem in pariete carbone, Plin. 35, 36. — dēlingo, ĕre, v. a.: udslikker, cochleare (en Skefuld Medicin), Cels.; — 2) som comisk Ordsprog: ∾ salem, (leve ved smal Kost), Plaut. Curc. 4, 4, 6, oftere. — delini-, s. und. deleni-. — dēlĭno, (levi), lĭtum, 3, v. a.: bestryger dermed, aliquem gypso, Cels.; men faciem figmento deliti, Appul.

dēlinquentia, ae, f.: Forseelse, Forbrydelse, Tertull.; af — dēlinquo, liqui, lictum, 3, v. a. o. n.; oprdl.: forlader; men alene Enn. Ann. 4, 6: delicto Coclite, (al. delicto poplite, i. e. defecto, s. nedenf.); — II) df. „meton.", (som causa pro effectu): at feile derved el. deri; A) „egenl.": at feile el. mangle, (s. d. sædv. deficere; ligel. alene forel.); vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 390; — B) „ment.": at forfeile sin Pligt, at forsee sig; a) absol.; – an quia non delinquunt viri, Ter. Hec. 4, 4, 41; cf. Cic. Tusc. 2, 4; ∾ in bello, id.; men ∾ in aliqua, (forføre hende), Ovid. Am. 2, 8, 9; cf. id. Trist. 2, 256; — b) c. acc. (comm.); praeter aequum ne quid delinquat, Plaut.; quid ego tibi deliqui? id.; ligel. Cic. Agr. 2, 36: si quid deliquero, etc.; men Tac. Ann. 12, 54: damnatus flagitiorum, quae duo deliquerunt, etc.; – ogs. impers.: ut nihil a me adhuc delictum putem, Cic. Att. 9, 10; — III) af partic. delictus, 3, er subst. neutr. delictum, i: Feil el. Forseelse, Skyld el. Brøde; – me hoc delictum admisisse in me, Ter. Ad. 4, 5, 48; majore commisso delicto etc., Caes. B. G. 7, 4; cf. id. Fam. 5, 17, o. Hor. A. P. 442; ofte ogs. in pl., Cic., Sall., Hor.

dēlĭquesco, lĭcŭi, 3, v. n.: at blive flydende, at opløses; – saal. om Sneen, Ovid. Trist. 3, 10, 15; men id. Met. 7, 381: Hyrie flendo Delicuit, etc.; men ∾ poma cum musto, Colum.; — II) „fig.": qui nec ··· alacritate futili gestiens deliquescat, Cic. Tusc. 4, 17. — deliquia, ae, f. und. 2. delicia.

1. dēlĭquium, i, n., [delinquo, nr. II, A]: Feilen el. at feile el. mangle; – ∾ solis: Solformørkelse, Plin. 2, 9, (s. d. sædv. defectus); men ∾ parentum et libertatis, (Tabet deraf), Plaut. Capt. 3, 4, 93. — 2. dēlĭquium, i, n.: Nedflyden el. Neddryppen, Prudent.; af — dē.lĭquo, o. (overf.) dēlĭco, are, v. a.: afklarer; – turbida deliquantur, ut liquida fiant, Varr.; ∾ passum in alia vasa, Colum.; — II) „fig.": tydeliggiør, forklarer, (forel.), Plaut. Mil. gl. 3, 2, 30; quid istuc est ··· mater, delica, Titinn. ap. Non. — dēlĭquus, el. dēlĭcŭus, 3, [delinquo nr. II, A]: feilende, manglende; quando tibi nihil domi delicuum'st, Plaut. Cas. 2, 2, 3.

*dēlīrāmentum, i, n.: daarlig Snak el. Tale; – deliramenta loqui, Plaut. Amph. 2, 2, 64; ∾ puerilia: Børnestreger, Plin. 2, 5; — dēlīratio, onis, f.; oprdl.: at komme ud el. af fra Furen; df. „fig.": Forvildelse, Fianteri, Daarskab; – vid. Plin. 18, 49, o. Cic. d. Senect. 11; cf. id. Div. 2, 43; — dēlīrĭtas, atis, f.: = frgd., Laber. ap. Non.; o. — dēlīrium, i, n.; hos Lægerne: Affindighed, Delirium, Cels.; — [flgd.].

dē.līro, are, v. n.; I) oprdl.: under Pløiningen at komme ud el. af fra Plovfuren; df. at komme udenfor den rette el. lige Linie, at forfeile den; (men alene efterel.); – nil ut deliret amussis, Auson.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": at være fra Forstanden, at være affindig; – morbo delirantes, Lucr. 5, 1158; cf. Cic. Off. 1, 27; ogs. m. desipere o. dementem esse, id. N. D. 1, 34; senex delirans, (som gaaer i Barndom), Ter.; — B) „bes."; a) at handle el. tale som et forstyrret Menneske; vid. Cic. Div. 1, 18, o. Hor. Ep. 1, 12, 20; — b) c. acc. comm.; vid. ibd. 1, 2, 14; df. — dēlīrus, 3: fiantet el. tosset, rasende el. affindig, senex, Cic., Hor., anus, Cic., mater, Hor.; – men scriptor delirus inersque, id. Ep. 2, 2, 126; – delira haec furiosaque etc., Lucr. 2, 985; cf. id. 3, 465.

dēlĭteo, ēre, v. n., [lateo]: at være skiult el. giemt, in cubiculo, Plin. 35, 1. — dēlĭtesco, lĭtŭi, 3, v. n. inch., [latesco]: at skiule sig, at holde sig skiult, Caes. B. G. 4, 32; ∾ in ulva, Virg., sub praesepibus, id. Ge. 3, 417; men ∾ silva, Ovid., privato loco, id.; men absol.: qui delitescerent, (som skulde ligge paa Lur), Cic. Coel. 20; — II) „fig.": ligesom at stille sig bagved nogen el. noget, at bruge som Skin el. Paaskud; – ∾ in auctoritate alicujus, Cic. Acad. 2, 5; cf. id. Caecin. 21; men Quintil. 12, 10, 15: ∾ umbrā magni nominis.

dē.lītĭgo, are, v. n.: at skænde sig træt, Hor. A. P. 94. — dēlĭtor, oris, m., [deleo]: som udsletter; ∾ scelerum fratris, Att. ap. Prisc. — dēlĭtus, 3; 1) partic. af deleo, Varr.; — 2) partic. af delino. — Delius, 3, s. und. Delos. — Delmatae, arum, m. Afledn., s. und. Dalmatae. — Delminium, i, n.: By i Dalmatien, Flor. 4, 12.

dē.lŏcātio, onis, f.: Forvridning, articulorum, Coel. Aur. — Dēlos, (-us), i, f., Δῆλος: liden Ø i Ægæerhavet, en af Cycladerne, berømt som Apollo's og Diana's Fødested, (hod. Deli), Mel. 2, 7, Plin. 2, 89, Cic. Manil. 18, o. A.; — not.: acc. Delum har Cic., Virg., Plin.; acc. Delon har Prop., Ovid., Stat., Mela; — B) df. 1) Dēlius, 3: delisk; ∾ tellus, Den Delos, Ovid.; ∾ Apollo, Cic., Virg., Hor.; ogs. Delius vates, Virg.; ogs. absol. Delius, Ovid.; – men ∾ folia, (af Laurbærtræet), Hor. Od. 4, 3, 6; – fremdeles ∾ dea, ibd. 4, 6, 33, (i. e. Diana); ogs. absol. Delia, Virg. Ecl. 7, 29, Ovid.; — bb) hertil mærkes; a) Dēlia, ae, f.: Navnet paa Digteren Tibullus's Elskede, Tibull. 1, 11, 57, oftere; — b) Dēlium, i, n.: Landsby paa Kysten af Boeotien, med et Apollotempel, Cic. Div. 1, 54, Liv. 31, 45, oftere; — 2) Dēlĭăcus,

3, *Δηλιακός*: delisk; ∾ aes var, efter Plin. 34, 4, ligesaa berømt, som aes Corinthiacum; df. ∾ vasa, Cic. R. Am. 46; ∾ supellex, id. Verr. 2, 34 o. 72; – ogs. mærkes her en fortrinlig Opdræt af Høns og Kapuner, Varr., Colum., Plin.; ∾ gallinarius, Cic. Acad. 2, 26.

Delphi, orum, m., *Δελφοί*: By i Phocis med Guden Apollo's Tempel; (hod. Castri); vid. Plin. 4, 4, Mela 2, 3, o. Justin. 24, 6; s. ogs. Hor. Od. 1, 7, 3, oftere, Ovid. Met. 9, 332, oftere, Cic. Font. 10, o. id. N. D. 3, 23, oftere; — B) df. 1) Delphi, orum, m.: Indvaanerne af Delphi, Justin. l. c. 7 flgd.; — 2) Delphĭcus, 3: delphisk, Apollo, Plin.; ogs. absol. Delphicus, (s. Apollo), Ovid. Met. 2, 543, oftere; – ∾ oracula, Cic., templa, Ovid.; ∾ Pytho, Tibull., laurus Phoebi, Lucr.; cf. Hor. Od. 3, 30, 15; ∾ avis, (d. e. Ravnen), Petron.; – ogs. mærkes ∾ mensae: etslags Pragtborde (i Form af den delphiske Trefod), Cic. Verr. 4, 59; ogs. absol. Delphica, Martial. 12, 66; herom ogs. ∾ cortina, Plin. 34, 8; — b) df. adv. Delphice: paa det delphiske Orakels Vis, Varr. ap. Non.; — 3) Delphis, ĭdis, f.: den delphiske Apollo's Præstinde, Martial. 9, 43. — Delphice, adv., s. und. frgd. — Delphĭcŏla, ae, m., [Delphi, colo]: som beboer Delphi, Epithet til Apollo, Auson. — Delphicus, 3, s. und. Delphi.

delphin, ĭnis, s. und. flgd. — delphīnus, i, ogs. delphin, īnis, (men nom. delphis, alene Avien. Arat.), m., *δελφίν*: Delphinen el. Marsvinet; – den første Form har Plin., Cic., Hor., Juvenal.; den anden har Ovid., Virg., Prop.; — II) df. „meton."; A) Stiernebilledet Delphinen; den første Form har Colum. o. Varr.; den anden har Ovid. o. Hygin.; — B) af Gestaltens Lighed; a) etslags Vandorgel, Vitruv. 10, 13; — b) etslags Pragtstykke til Pynt i et Værelse, Plin. 33, 53. — 1. Delphis, idis, s. und. Delphi. — 2. delphis, (s. delphin), s. und. delphinus.

delta, ae, f., el. delta, indecl., n., *δέλτα*: d. fierde Bogstav i det græske Alphabet: *Δ*, *δ*, Auson., Mela 2, 7; — II) „meton.": Delta, indecl. n., *Δέλτα*: Landskab i Nederægypten, Mela 1, 9, Plin. 5, 9, Hirt. B. Al. 27. — Deltōton, i, n., *Δελτωτόν*: Stiernebilledet Triangelen, Cic. Arat., o. A.

dēlūbrum, i, n., [efter nogle besl. m. deluo, altf. oprdl. Renselsessted]; df. sædv. Tempel el. Capel; a) in pl., vid. Cic. Leg. 2, 8, (ex XII Tabb.), o. id. N. D. 3, 40, ogs. id. Rab. perd. 10, o. A.; — b) in sing., Liv. 29, 18; ∾ Homeri, Cic. Arch. 8, Quirini, id. d. Rep. 2, 10; ∾ Martis, Suet.; cf. Virg. Aen. 2, 410: ex alto delubri culmine.

dēluctātio, onis, f., [deluctor]: Væddestrid, Capella; af — dē.luctor, ari, v. dep. n., ogs. delucto, avi, 1, v. n.: kæmper med Anstrængelse; (alene hos Plaut.); – cum leone deluctari etc., id. Pers. 1, 1, 4; men id. Trin. 4, 1, 20: Dum hisce aerumnis deluctavi. — dē.lūdĭfĭco, avi, 1, v. a., ligesom flgd.: fører bag Lyset, har til Bedste, Plaut. Rud. 1, 2, 59. — dē.lūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „alm.": skuffer, bedrager, narrer, aliquem in re aliqua, Ter. Andr. 1, 2, 32; cf. Cic. Agr. 2, 29: deludi vosmet ipsos etc.; ogs. ∾ dolis, Ter.; men „alleg.", Hor. Sat. 2, 5, 56; – ogs. absol., vid. Cic. R. Am. 9; — b) „overf." ogs. om Tings- og Begrebssubjecter: at skuffe; – vid. Propert. 2, 12, 41, Virg. Aen. 10, 642; men Phaedr. 5, 7: Quem spes delusit, etc.; — II) „bes.": leger til Ende, ophører at lege; – gladiatores quum deluserunt, Varr. ap. Plin. 36, 69.

dēlumbis, e; I) „egenl.": lendelam, lam; ∾ coturnix, Plin.; — II) „overf.": kraftløs, mat; vid. Pers. 1, 104; o. — dēlumbo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør lendelam; quadrupede delumbata, Plin. 28, 7; — II) „fig."; A) „overf.": krummer el. krumbøier (i Form af en Lend); lacunaria curva, ad circinum delumbata, Vitruv. 6, 5; — B) „ment.": afkræfter, svækker; nec ··· concidat delumbetque sententias, Cic. Orat. 69; — [lumbus].

dē.lŭo, ĕre, v. a.: udskyller, afskyller; ∾ alvum aqua mulsa, Cels. — dēlūsio, onis, f., [deludo]: Skuffelse, Bespottelse; ∾ numinum, Arnob. — dē.lustro, are, v. a.: rensende at afstryge el. bestryge, aliquem radice herbae, Appul. — delusus, 3: partic. af deludo. — dē.lūto, are, v. a.; I) bestryger med Ler, habitationem, Cato; — II) befrier el. renser fra Ler el. fra anden Urenhed, Dict. Cret.

Dēmădes, is, m.: berømt Taler i Athenen, Modstander af Demosthenes, Cic., Quintil., Nep. — dē.mădesco, dŭi, 3, v. n. inch.; 1) at blive vaad el. giennemvaad, Ovid. Trist. 5, 4, 40; — 2) at blive mør el. blød (ved Kogning), Scribon. — dē.măgis, adv., i. e. valde magis, Lucil. ap. Non.

dēmandātio, onis, f.: Overgivelse el. Anbefaling dertil, Tertull.; af — dē.mando, avi, atum, 1, v. a.: overgiver el. betroer el. anbefaler, alicui aliquid, el. aliquid curae alicujus, el. curam alicujus alicui; vid. Liv. 5, 27, o. id. 8, 36; – men ∾ testamentum virgini Vestali, (nedlægge el. give i Forvaring), Suet. Caes. 83; — b) df. ogs. bringer i Sikkerhed el. i sikker Forvaring; vid. Suet. Calig. 9, o. Justin. 2, 12. — dēmāno, are, v. n., s. und. dimano.

Dēmărātus, i, m.; 1) Fader til K. Tarqvinius Priscus, Liv. 1, 34, o. A.; — 2) en Konge i Sparta, Justin. 2, 10. — dēmarchus, i, m., *δήμαρχος*; svarer hos Grækerne til Romernes tribunus plebis, Plaut. Curc. 2, 3, 6, Spart. Hadr. 19.

dēmeăcŭlum, i, n., [demeo]: Nedstigen el. Nedgang under Jorden el. til Underverdenen, Appul. — dēmens, tis, adj., [mens]: uden Besindelse, afsindig, rasende; – desipere, delirare, dementem esse, Cic. N. D. 1, 34; cf. id. Pis. 2: Athamante dementiorem etc.; men id. Off. 1, 24: dementis est, c. inf., (det røber en gal Mand); – ogs. enfoldig, tosset, uforstandig, Virg. Aen. 2, 94; ligel. i Udraab, id. Ecl. 2, 60; – in superl., Pseud. Cic. Harusp. resp. 26; — b) „poet." ogs. om Ting og om Begreber; ∾ manus, Tibull., Ovid.; ∾ furor, Prop., strepitus, Hor.; men ∾ Discordia, Virg. — dēmensio, onis, f., [demetior]: Afmaalen; df. „overf.": ∾ legum, (deres Bestemmelse), Auson. — demensum, i, o. demensus, 3, s. und. demetior.

*dēmenter, adv.: afsindigen, rasende, Ovid. Met. 4, 259; – ogs. daarligen, sandsesløst, Cic. Catil. 3, 9; – ligel. in superl., Senec.; — dēmentia, ae, f.: Afsindighed, Raseri; vid. Cic. Tusc. 3, 5; – ogs. Daarskab el. Sandsesløshed; extremae dementiae est, c. inf., Sall. Jug. 3; cf. id. Catil. 58, o. Caes. B. G. 4, 13; – ogs. in pl., Cic. Att. 9, 9; — dēmentio, ire, v. n.: er rasende, raser, Lucr. 3, 465, Appul.; o. — demento, are, v. n.: Biform af frgd., Lactant.; — [demens]. — dē.mĕo, are, v. n.: gaaer ned derfra el. derned; ∾ coelo, Appul., ad Tartarum, id.

dē.mĕrĕo, ŭi, 2, v. a.; I) ∾ aliquid: at fortiene el. indbringe noget; vid. Plaut. Pseud. 4, 7, 90; ∾ grandem pecuniam, (om Lais), Gell. 1, 8; — II) ∾ aliquem: giøre sig fortient af nogen, Suet. Aug. 8; cf. Liv. 3, 18, o. Ovid. Her. 2, 28; — b) i denne Bem. ogs. ofte i den mediale Form, el. som v. dep. a.; ut pleniore obsequio demererer amantissimos mei, Quintil. prooem.; cf. Suet. Vitell. 2, oftere, ogs. Tac. Ann. 15, 21. — demereor, ēri, s. und. frgd.

dē.mergo, mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egenl.": sænker ned deri, pullos mari, Suet., vultum in undas, Prop.; cf. Lucr. 6, 149; demersa liquore, id. 4, 441, ogs. Suet. Claud. 17; men „poet.": ∾ dapes in alvum, Ovid.; men id. Fast. 3, 517: Sex ubi sustulerit, totidem demerserit orbes (sol); – ∾ stirpem, (sænke el. plante), Colum.; ligel. ∾ ramum terrae, Pallad.; — II)

„overf."; totam plebem aere alieno demersam esse, Liv. 2, 29; cf. Hor. Od. 3, 16, 13; s. ogs. Nep. Dion. 6; df. — dēmersio, onis, f.: Nedsænkning, urbium, Solin.; – men „overf."; ∾ temporalis animae, Macrob. — 1. demersus, 3: partic. af demergo. — 2. dēmersus, us, m., [demergo]: = demersio, Appul.

demessus, 3: partic. af demeto. — dēmētior, mensus sum, 4, v. dep. a.: afmaaler el. afveier; dog rimel. alene in partic. demensus, 3, m. pass. Bem.; – ut verba verbis, quasi demensa et paria, respondeant, Cic. Orat. 12; Nunc argumentum vobis demensum dabo etc., Plaut. Men. prol. 14; — b) df. neutr. demensum, i, som subst.: den tilmaalte el. tilveiede Underholdning el. Ration; vid. Ter. Phorm. 1, 1, 9: cf. Spart. Hadrian. 7.

dē.mĕto, messui, messum, 3, v. a.: afmeier el. afskærer (navnl. Sæden); vid. Cic. d. Senect. 19, o. Caes. B. G. 4, 32; ligel. ∾ segetes, Tac., alienos agros, Cic.; — 2) sjeld. om andre Gjenstande; – ∾ florem, (afplukke), Virg. Aen. 11, 68; ∾ favos, (udskære el. udtage), Colum.; men Ovid. Met. 5, 104: huic ··· Demetit ense caput; cf. Hor. Sat. 1, 2, 46.

Dēmētrius, i, m.: Navnet paa flere Grækere, hvoriblandt; 1) Demetrius Poliorcetes, Cic. Off. 2, 7, Justin. 15 o. 16; — 2) Demetrius Phalereus, berømt Taler og Philosoph; vid. Cic. Off. 1, 1, oftere; — 3) Demetrius Magnes, en Forfatter; vid. Cic. Att. 8, 11.

dēmīgratio, onis, f.: Flytning, Udvandring, Nep. Milt. 1; af — dē.mīgro, avi, atum, 1, v. n.: flytter el. vandrer el. drager ud derfra el. derhen; I) „egenl."; – ∾ agris, Liv., ogs. ex agris in urbem, id.; ∾ loco, Plaut., in illa loca, Cic. Agr. 2, 16; ogs. ∾ ad aliquem, id. Catil. 1, 8; – men Caes. B. G. 5, 43, absol.: demigrandi causa, (for at flytte deres Sager); — II) „fig."; A) „overf.": at forlade Livet, at afgaae ved Døden; – vid. Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Rab. perd. 10, o. id. Parad. 2, 18; — b) comisk ogs. om et Onde: at flytte sig, id. Vat. 16; — B) „ment."; neque tamen de meo statu demigro, (forandrer ikke min Leveplan), id. Att. 4, 16.

dē.mĭnōro, are, v. a.: formindsker, forringer, Tertull. — dē.mĭnŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: formindsker ved at tage deraf; alm. formindsker, forringer; I) „egenl."; ne quid de bonis deminui pateretur, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. id. d. Or. 3, 49; men deminuunt aequora venti, Lucr.; cf. id. 5, 324; s. ogs. Caes. B. G. 7, 31, o. id. B. C. 1, 52; men arborem ··· deminutam, vid. Tac. Ann. 13, 58; — II) „overf.": ∾ aliquid de jure aut de legibus, Caes., aliquid ex potestate regia, Liv. 2, 1; – ∾ partem aliquam juris, Cic. Caecin. 2; – cf. id. Brut. 1; ogs. m. tilføiet dat.; quod ··· his studia deminuat (timor noster), Caes. B. C. 2, 31; – men quae (mulier) capite se numquam deminuit, (som ikke har mistet nogen af sine borgerlige Rettigheder), Cic. Top. 3; — III) partic. dēmĭnūtus, 3, ogs. som adj.; A) liden el. ringe; compar., Tertull.; — B) i Grammatiken: hørende til et Deminutiv; pro nomine integro ··· deminutum, Quintil. 1, 5, 46.

dēmĭnūtio, onis, f., [deminuo]: Forringelse, Formindskelse, Aftagen; – accretione et deminutione luminis, Cic. Tusc. 1, 28; ∾ civium, id., vectigalium, id.; ∾ de bonis privatorum, id.; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; — II) „fig."; – ∾ libertatis vestrae, (Krænkelse deraf), Cic. Agr. 2, 7; cf. Tac. Ann. 1, 14; ∾ capitis, (Tabet af nogens borgerlige Rettigheder), Caes. B. C. 2, 32; s. ogs. und. caput; men ∾ mentis, Suet. Aug. 99, (Aandsforvirring); men Plin. 15, 2: per deminutiones, (i aftagende Grader). — B) i Grammatiken: Deminutivformen, Quintil. 1, 6, 6. — dēmĭnūtive, adv.: som et Deminutiv, Macrob.; af — dēmĭnūtivus, 3, [deminuo]; i den sild. Grammatik: hørende til et Deminutiv, vox, Tertull.; — b) ogs. subst. deminutivum, i, n., (sc. nomen), Diomed., o. A.

dē.mīror, atus sum, 1, v. dep. a.: undres el. undrer mig høiligen derover; – oftest fra Omgangssproget, i første Person: demiror, o. in partic.; – eum demiror non venisse, Plaut.; cf. Cic. Fam. 7, 27, o. id. Att. 13, 1; men responsum ejus demiratus, Gell.; men id. 16, 8: multa demiranda id genus etc.; — 2) „overf.": det undrer mig, f. jeg gad vide, er nysgjerrig derefter; – demiror, quid sit, Plaut.; men Ter. Phorm. 2, 1, 5: quid mihi dicent? ··· demiror, (det skal undre mig).

*dēmisse, adv.: lavt, nedsænket; hic alte, demissius ille volabat, Ovid. Trist. 3, 4, 23; — 2) oftest „ment.": lavt, feigt, ydmygt, sentire, Cic. Tusc. 5, 9; cf. id. Att. 2, 18; men quam potest demississime etc., Caes. B. C. 1, 84; — dēmissĭcius, (-tius), 3: nedhængende, lang, sid, tunicae, Plaut. Poen. 5, 5, 24; o. — dēmissio, onis, f.: Nedladen el. Nedsænken, storiarum, Caes. B. C. 2, 9; ogs. in pl., Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf." hos Lægerne: ∾ morbi: Sygdommens Aftagen, opp. accessio, Coel. Aur.; — B) „ment.": infractionem quandam animi et demissionem etc., (Modløshed), Cic. Tusc. 3, 7; — [demitto]. — demissus, 3: partic. o. adj. af demitto.

dē.mītĭgo, are, v a.: formilder, gjør mildere; in pass., Cic. Att. 1, 13. — dē.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.: nedlader, nedsænker, lader komme el. bringer derned el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; – vid. Lucr. 2, 1155; ligel. ancilia coelo demissa, Liv. 5, 54; – ∾ latum clavum pectore, Hor. Sat. 1, 6, 28, laenam ex humeris, Virg., ab aethere currum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 297; ∾ arbores altius, (sænke el. plante dem dybere), Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 231; – fasces primus demitti jussit, quum etc., (lod sænke dem ned), Cic. d. Rep. 2, 31; ∾ cornua (sc. antennarum), ogs. ∾ antennam, (nedlade, fire), Ovid.; men Tac. Ann. 1, 45: ∾ arma, classem, socios Rheno, (befordre nedad derpaa); cf. Liv. 44, 31; – ∾ frontem et supercilia, Quintil.; ∾ aures el. auriculas, Hor.; ∾ vestem el. tunicam el. stolam, id.; ogs. ∾ purpuram usque ad talos, Cic.; – ∾ equum in flumen, Cic.; cf. Liv. 23, 27; ∾ aliquem in carcerem, (kaste deri), id.; ∾ calculum in urnam, Ovid., nummum in loculos, Hor.; – ∾ aliquem neci, Virg., orco, id., Hor., (at ombringe nogen); ogs. ∾ corpora nocti, Ovid.; – ∾ se ad aurem alicujus, (neml. for at hviske), Cic. Verr. 2, 30; cf. Hor. Ep. 1, 16, 64; — B) „bef."; a) i Krigssproget: lader marschere til en lavere Egn; – ∾ agmen in loca plana, Liv.; cf. Caes. B. G. 5, 32; ogs. ∾ agmen (absol. el. ud. in), vid. Liv. 9, 2, oftere; — b) som Ordsprog kan mærkes: demitti de coelo, ogs. demitti coelo, (om det Overordenlige og Overraskende), Liv. 10, 8, o. Quintil.; — II) „fig." o. „ment."; vid. Ovid. Met. 7, 133; men Sall. Jug. 102: hoc in pectus tuum demitte, (indprent dig denne Sandhed), etc.; cf. Liv. 34, 50; – ∾ se penitus in causam, (fordybe sig deri), Cic. Att. 7, 12; ∾ se ad minora, (nedlade sig dertil), Quintil.; – ∾ animos, (blive modløs), Cic.; ligel. ∾ mentes, Virg.; men Caes. B. G. 7, 29: ne se admodum animo demitterent, (de maatte ikke sørge altfor meget); — III) partic. dēmissus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl."; a) om Localiteter: lav el. flad; – demissa loca, Caes.; ligel. demissioribus ripis, Hirt. B. Al. 29; — b) ogs. om andre Gjenstande: lav, hældende; – demissis humeris, Ter. Eun. 2, 3, 22; ∾ labiis, (med hængende Læber), ibd.; demisso capite, Cic., Caes., vultu, Sall.; men „poet." c. acc. gr.: Dido vultum demissa, Virg. Aen. 1, 561; — B) „fig."; 1) „overf."; a) nedstammende el. udspringende derfra, Hor. Sat. 2, 5, 63; cf. Tac. Ann. 12, 58; — b) nedbøiet el. ringe; – qui demissi in obscuro vitam habent, Sall. Catil. 51; — 2) „ment." o. „ethisk"; a) nedslaaen, modløs, forknyt; – demisso animo atque humili etc., Cic. Font. 11; cf. Sall. Jug. 98; ogs. in compar.: nihilo demissiore animo etc., Liv. 4, 44; ogs. om Personer; vid. Cic. Sull. 26, o. id. Orat. 24; — b) ydmyg,

beskeden, nedladende, Cic. Orat. 2, 43; cf. id. Mur. 40; ligel. multum demissus homo, Hor. Sat. 1, 3, 57.

dēmĭurgus, (dam.), i, m., δημιουργός: den høieste Øvrighed i nogle græske Byer; vid. Liv. 32, 22, o. id. 38, 30.

dēmo, dempsi, demptum, 3, v. a., [ctr. af de o. emo]: tager derfra el. deraf; oppon. addere, Cic. Acad. 2, 16; cf. Liv. 31, 11; ∾ secures de fascibus, Cic. d. Rep. 2, 31; ∾ de capite (fra Hovedsummen) etc., id. Verr. 3, 33; – ∾ fetus ab arbore, Ovid., ogs. fetus arbore, id.; ligel. ∾ juga equis, id., juga bobus, Hor.; men ogs. ∾ aurum sibi, (aflægge), Ter. Eun. 4, 1, 13; cf. Ovid. A. A. 2, 212; – una dempta uncia, Varr.; cf. Caes. B. G. 5, 48; — II) „fig.": betager el. fratager, alicui molestiam, Ter.; cf. Liv. 29, 21, o. Sall. Jug. 102; men „poet.": ∾ silentia furto, (aabenbare), Ovid. Met. 2, 700; – ∾ metum omnem, Ter., sollicitudinem, Cic., dolorem, Lucr.; cf. Virg. Aen. 2, 775; – ogs. m. ex, Liv. 34, 54; men m. de; demptum de vi magistratus etc., id. 3, 33; – ogs. absol.; dempto auctore (sc. legis: efter hans Død), id. 2, 42; ligel. dempto fine, (uendeligen), Ovid. Trist. 3, 11, 2; cf. id. Her. 1, 50.

Dēmŏcrĭtus, i, m.: Philosoph af Abdera, hørende til den eleatiske Skole, og Opfinder af Atomlæren, Lucr. 3, 372, oftere, Cic. Acad. 2, 17 flgd., oftere, Hor. Ep. 1, 12, 12, oftere, o. A.; — B) df. 1) Dēmŏcrĭtĭcus, 3: democritisk, philosophi, Cic. d. Or. 1, 10; — 2) Dēmŏcrĭtēus, 3: = frgd., Anaxarchus, Cic. N. D. 3, 33; — b) df. subst. Democritea, orum, n.: Democrits Lærdomme, id. ibd. 1, 26.

dēmōlio, ire: for- o. eftercl. Biform af flgd., Naev. o. Varr. ap. Diomed., Lactant.; — b) df. demolior, iri, m. pass. Bem., Lex ap. Frontin. Aquaed. 129. — dēmōlior, itus sum, 4, v. dep. a.; I) „alm.": bortskaffer el. bortkaster; men i denne Bem. alene forcl. o. „overf."; – De me hanc culpam demolibor (f. demoliar) jam, Plaut. Bacch. 3, 1, 16; — II) „bes.": nedriver for at forstyrre, forstyrrer el. ødelægger; A) „egenl." om Bygninger, Lucr. 6, 242; ∾ domum, Cic., parietem, id., statuas, columnas, signa, id., munitiones, Sall.; — B) „overf.": forstyrrer, ødelægger, tilintetgiør; vid. Ovid. Met. 15, 228, o. Liv. 34, 3; df. — dēmōlītio, onis, f.: Nedbrydning; – dumque ea demolitio (sc. statuarum) fieret, Cic. Verr. 2, 67; — 2) ogs. „overf.": ∾ veritatis, Tertull.; o. — dēmōlītor, oris, m.: en Nedbryder; ∾ cervus, quem nonnulli gruem appellant, (etslags Krigsmaskine), Vitruv. 10, 19.

*dēmonstrābĭlis, e: som lader sig fremstille el. eftervise, Appul.; o. — dēmonstrātio, onis, f.: nøiagtig Fremstilling el. Betegnelse; stærkere med significatio; vid. Cic. d. Or. 3, 59; – navnl. ogs. Paavisning af et Steds Mærkværdigheder, Cic. Verr. 4, 59; dog ogs. Lærerens Fremstilling; vid. Cic. d. Or. 3, 55; men ∾ temporum, (en Skildring deraf), Plin.; – ogs. in pl., Cic. Fin. 4, 5; — II) „bes."; A) i Rhetoriken; a) ligesom genus demonstrativum: det epidictiske Foredrag, Cic. Inv. 1, 9, Quintil.; — b) den anskuelige Fremstilling, Grækernes διατύπωσις el. ἐνέργεια, Auct. ad Her. 4, 55; — B) i Retssproget: tydelig el. fuldstændig Villieserklæring, Dig.; ogs. in pl., ibd.; — [demonstro].

dēmonstrātīve, adv.: paa en fremstillende el. betegnende Maade, Macrob.; af — dēmonstrātīvus, 3, [demonstro]: hørende til en Fremstilling el. Betegnelse; I) „alm."; ∾ digitus: Pegefingeren, Coel. Aur.; — II) „bes." i Rhetoriken: fremstillende el. epidictisk, Cic. Inv. 1, 5, Quintil.; ligel. ∾ causa, Cic., materia, Quintil.; — b) ogs. subst. demonstrativa, (sc. oratio), Quintil. 3, 8, 63. — dēmonstrātor, oris, m., [demonstro]: som nøiagtigen fremstiller el. betegner noget, Cic. d. Or. 2, 86; ∾ hujus rationis, Colum.

dēmonstro, avi, atum, 1, v. a.: nøiagtigen at betegne el. fremstille el. eftervise; I) „egenl."; – quae (figura) digito demonstrari potest, Cic.; ∾ aliquid nutu vel manu, Quintil.; ∾ itinera cum cura, Liv.; cf. Cic. d. Or. 1, 46, o. id. Verr. 4, 59; men Suet. Ner. 39, absol. el. m. adv.; „poet." ogs. m. Tingssubject; demonstrant astra salebras, Prop. 3, 14, 15; — II) „fig.": mundtligen el. skriftligen at betegne el. eftervise, at fremstille el. beskrive; ogs. at forkynde el. berette; – quum ei rem demonstrassem, etc., Cic. Fam. 9, 24; cf. id. Divin. in Caecil. 13, o. Caes. B. G. 5, 1; ogs. m. Objects- o. Relativsætning, ibd. 1, 11, o. 4, 34, oftere; ogs. absol.; ut supra demonstravimus, id.; endel. m. Attraction: quum essent, in quibus demonstravi, angustiis, id. B. C. 3, 15; cf. id. B. G. 5, 2; — bb) er ogs. at mærke; a) m. Tings- o. Begrebssubjecter; – vid. Quintil. 3, 4, 14; ligel. Tibull. 3, 2, 27: Sed tristem mortis demonstrat littera causam etc.; — b) impers.; ut supra demonstratum est, Caes.; cf. id. B. C. 2, 28.

dēmordeo, (mordi), morsum, 2, v. a.: afbider, Plin.; men ∾ ungues, vid. Pers. 1, 106. — dēmŏrior, mortuus sum, 3, v. dep. n.: at afgaae ved Døden, navnl. at bortdøe fra de Efterlevende; (classisk alene in perf. o. partic. perf.); – nostri familiares fere demortui, Cic. Att. 16, 11; cf. Liv. 40, 19; men publicistisk: in demortui (magistratus) locum creari el. suffici, id. 23, 21, o. 5, 31; cf. Suet. Caes. 41; — II) „overf." (men alene hos Plaut.); a) at forgaae, at gaae tilgrunde; potationes plurimae demortuae, id. Stich. 1, 3, 58; — b) c. acc. pers., ligesom deperire: at elske indtil Raseri; Ea demoritur te, etc., id. Mil. gl. 4, 1, 23; cf. ibd. 4, 2, 49.

dēmŏror, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: bliver opholdt, forsinker mig, Plaut. Rud. 2, 4, 27; men nihil demoratus, Tac. Ann. 15, 69; — II) oftere som act.: at opholde el. standse; – ne diutius vos demorer, Cic. d. Or. 2, 58; cf. Caes. B. G. 3, 6; men Tac. Ann. 12, 68: ∾ (aliquem), ne etc.; – „poet." ogs.: Teucros quid demoror armis? (i. e. ab armis), Virg. Aen. 11, 175; cf. ibd. 3, 481; men ibd. 2, 648: jam pridem ... annos Demoror, (ligesom opholder Aarene, d. e. vedbliver at leve over Tiden). — dēmorsĭco, (avi), atum, 1, v. a.: = demordeo, Appul. — demorsus, 3: partic. af demordeo. — demortuus, 3: partic. af demorior.

Dēmosthĕnes, is, m., Δημοσθένης: den berømteste Taler iblandt Grækerne; vid. Cic. d. Or. 1, 20 o. 61, id. Brut. 9, o. id. d. Opt. Gen. Or.; s. ogs. Quintil. 10, 1, 76, ogs. id. 12, 10, 23 flgd.; — df. Dēmosthenicus, 3: demosthenisk, Auson.

dēmōtus, 3: partic. af flgd. — dēmŏveo, mōvi, mōtum, 2, v. a.: bevæger el. bringer el. skaffer ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; – demoveri et depelli de loco etc., Cic. Caecin. 17; ∾ hostes gradu, Liv.; cf. id. 9, 29; men ∾ aliquem cura rerum, (afsætte derfra), Tac.; men id. Ann. 4, 60: ∾ priorem aetate, (skaffe af Veien); in insulas ... demoti sunt, (bleve forviste derhen), id.; — II) „fig."; ∾ aliquem de vera et certa sententia, Cic. Verr. Act. 1, 17; cf. id. d. Or. 2, 51: odium ... a nobis demovere. — demptio, onis, f., [demo]: Borttagelse; – ∾ aut additio litterarum, Varr.; damnum ■ demptione, id. — demptus, 3: partic. af demo.

dēmūgītus, 3, [mugio]: opfyldt med Brøl, paludes, Ovid. Met. 3, 375. — dēmulcātus, 3, [mulco]: afpryglet, Capella. — dēmulceo, (mulsi), mulctum, 2, v. a.: afstryger el. bestryger for at kæle, caput alicui, Ter. Heaut. 4, 5, 14; men ∾ dorsum, (afgnide el. skubbe), Liv. 9, 16; — 2) ogs. „fig."; ita motus et demulctus est, ut etc., Gell. 3, 13.

dēmum, (forcl. demus, Liv. Andr. ap. Fest.), adv., [forlænget Form af Demonstrat. -dem i idem o.

tandem, o. besl. m. δή]; tiener til at fremhæve el. bestemme et Begreb i Modsætningen; omtrent som vort: just el. netop, først el. ikkun; og er saal. at mærke; I) „alm."; A) enclitisk forbundet med Pronomer; – id demum, aut potius id solum etc., Cic. Att. 8, 8; cf. Sall. Catil. 20, ogs. Virg. Aen. 1, 629; – ogs. hører hertil Liv. 1, 5: sciscitando eo demum pervenit, ut etc.; – ogs. forstærk. ved d. frgd. verum enim vero; vid. Sall. Catil. 2, o. Liv. 4, 4; ligel. ved d. flgd. profecto; vid. Plin. 7, 5; – ogs. adskilt: Illa seges demum etc., Virg. Ge. 1, 47; — B) enclitisk forbundet m. Adverbierne: nunc, tum el. tunc, post, modo, ibi, etc.; – Nunc demum scio, me etc., Plaut. Mil. gl. 2, 6, 62; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 12; ogs. m. flgd. quum; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 79; – tum demum Liscus etc., Caes. B. G. 1, 17; Modon' id demum sensti? Ter. Andr. 5, 3, 11; cf. Virg. Aen. 3, 795; – ogs. hører hertil demum hos abl. temp. o. absol.; His demum exactis, Virg. Aen. 6, 637; cf. Hor. Sat. 1, 5, 23; — C) som forstærkende Sætningen: virkeligen, i Sandhed, odl.; Immemor est demum etc., Ovid. Met. 15, 132; cf. Cic. d. Rep. 2, 15; — II) „bes.", men alene efteraug., findes demum, som indskrænkende og fremhævende; a) f. tantum, ikkun; – ne ··· alienis demum vestigiis insisterem, Quintil. prooem.; cf. Suet. Oth. 6; ligel. m. ita, Cels.; — b) f. tandem: endeligen, tilsidst; – ut demum fato functum palam factum est, Suet. Calig. 6; cf. id. Galb. 3; — c) f. denique: endeligen, overhovedet; vid. Tac. Orat. 26.

dē.murmŭro, are, 1, v. a.: afmumler el. henmumler; vid. Ovid. Met. 14, 58. — dēmussatus, 3, [musso]: som bæres el. lides uden Knurren, contumelia, Appul. — *dēmūtābĭlis, e: foranderlig, Tertull.; — dēmūtātio, onis, f.: Forandring, navnl. til det Værre; – quaedam corruptela ac demutatio morum etc., Cic. d. Rep. 2, 4, inc.; ∾ carnis, Tertull.; o. — dēmūtātor, oris, m.: som forandrer el. forvandler, Tertull.; — [demuto]. — dē.mŭtĭlo, are, v. a.: afstudser, cacumina virgarum, Colum.

dē.mūto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: forandrer el. afændrer; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 7, 8, o. Tac. Ann. 4, 16; – navnl. ogs. at forandre til det Værre; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 36; – ogs. absol.: non demutabo, id. Pseud. 1, 5, 142; — II) neutr.: at forandre sig, at blive anderledes, m. flgd. atque el. ab, (men alene for- o. efterel.); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 3, 37; men ∾ minimum ab aliqua re, (være saare lidet forskjellig derfra), Appul.

dēnārismus, i, m.: etslags Afgift el. Skat, Cod. Theod.; af — dēnārius, 3, [deni]: som indeholder Tallet Ti; – ∾ numerus digitorum, Vitruv.; ∾ fistula, (hvis Blik holder ti Tommer), Frontin.; men ∾ nummus, Liv. 8, 11, sædv. denarius, i, m., (ogs. denarium, i, n., Plaut.): en Denarius, d. e. en romersk Sølvmønt, der oprdl. gjaldt ti, sild. atten Asser, og svarede til d. attiske Drachme; vid. Plin. 33, 13, Liv. 8, 11, Cic. Verr. 2, 55, o. A.; – gen. denarium, ogs. denariorum, Cic., o. A.; — II) ogs. findes denarius; a) som Apothekervægt f. drachma, Plin., Cels., o. A.; — b) som Guldmønt: = 25 Sølvdenarier, Plin. 33, 13, Petron.; — c) sild. ogs. som Kobbermønt, Vopisc. Aur. 9, Macrob.; — bb) „meton." ogs. f. Mønt el. Penge; – quid iis ad denarium solveretur, Cic. Quint. 4; cf. id. Att. 2, 6.

dē.narro, are, v. a.: fortæller helt el. til Ende, Ter. Phorm. 5, 8, 51; matri denarrat, ut (hvorledes) etc., Hor. Sat. 2, 3, 315. — dē.nascor, nasci, v. dep. n.: at forgaae el. uddøe, Varr.; quae nata sunt, ea omnia denasci ajunt, Cass. Hem. ap. Non. — dē.nāso, are, v. a., [nasus], alicui os mordicus, (bider Næsen af nogen), Plaut. Capt. 3, 4, 72. — dē.nāto, are, v. n.: at svømme nedad; Nec quisquam citus aeque Tusco denatat alveo, Hor. Od. 3, 7, 28.

dendrăchātes, ae, m., δενδραχάτης: Træachaten, Plin. 37, 73. — dendrītis, idis, f., δενδρῖτις: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 73. — dendrŏīdes, ae, m., δενδροειδής, (træagtig): en Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 45.

dēnĕgātio, onis, f.: bestemt Afslag, Petron.; af — dē.nĕgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": benegter; – datum denegant, quod datum est, Plaut. Men. 4, 2, 12; ∾ objecta, Tac. Ann. 15, 57; — II) „bes.": afslaaer; – quod autem petenti denegasset, Caes. B. G. 1, 42; cf. Cic. Flacc. 1, o. id. Verr. 5, 14; ogs. ud. dat., Caes. B. C. 1, 32; – „poet." ogs. m. Tingssubject; Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas, Ovid. Ib. 107; — b) undert. ogs. m. Objectssætn., el. m. inf., el. absol.; – vid. Plaut. Stich. 4, 1, 52; men Et numquam pro te deneget esse miser, Prop. 2, 19, 12; dare denegaris, Ter. Heaut. 3, 1, 18; men id. Andr. 1, 1, 131: si deneget; cf. Cic. Att. 1, 1, o. A.

dēni, ae, a, num. distr., [decem]: hver ti, ti til hver; – denos ut ad colloquium adducerent, Caes. B. G. 1, 93; – gen. pl. denum, Cic., ogs. denorum, Liv.; — 2) „overf." f. decem, Virg. Aen. 1, 381, oftere, ogs. Plin. 2, 4.

dēnĭcālis, (denec.), e, [nex]: hørende til Døden el. til de Døde; ∾ feriae, Colum. 2, 22, hos Romerne: etslags Soningsfest for de Afdøde; s. ogs. Cic. Leg. 2, 22. — dēnigratio, onis, f.: Sværten el. Sortfarven, capillorum, Theod. Prisc.; af — dē.nigro, are, v. a.: sværter, farver sort, lanam, Plin., capillum, id.

dēnĭque, adv., [rimel. af dein o. -que]; I) oprdl. om en Tidsfølge: og derpaa, derpaa, derefter, og saa; – vid. Ter. Eun. 3, 1, 42, o. Caes. B. G. 7, 64; – ogs. i Spørgsmaal; quid denique agitis? hvad giøre I derefter? Plaut.; — 2) oftere om Endepunktet af en Tidsfølge el. Række: tilsidst, endeligen; vid. Ter. Phorm. 1, 2, 71, oftere, Virg. Aen. 2, 70 o. 295, o. A.; – saal. ogs. pleonastisk forbundet m. ad extremum el. ad postremum; vid. Cic. Sest. 47, o. Just. 12, 16; – ogs. undert. m. Eftertryk f. tandem, omsider (el. efter lang Venten), Cic. Att. 5, 20, o. Plaut. Mil. gl. 4, 2, 40; – ogs. m. nunc el. tum, (omtr. som demum); først el. just; – ut mihi nunc denique amare videar, etc., Cic. Fam. 9, 14; cf. Plaut. Capt. 1, 2, 39; – ogs. ligesom demum hos is o. vix; vid. Cic. Fam. 10, 10, o. Ovid. Her. 16, 215; — 3) som forstærkende el. sammenfattende kan denique ogs. hede: endeligen, overhovedet, kort og godt, odl.; – fodere, aut arare, aut aliquid facere denique, Ter. Heaut. 1, 1, 15; cf. Cic. Quint. 16, oftere; ogs. Caes. B. G. 2, 33, Nep. Pelop. 4, o. A.; — 4) i sild. Prosa, navnl. i Retssproget, heder denique som Causalpartikel: ifølge deraf, derfor, altsaa; vid. Justin. 9, 4, o. Flor. 1, 16.

dēnōmĭnātio, onis, f.: Benævnelse derefter, den afledede Benævnelse, Metonymien, Auct. ad Her. 4, 32; af — dē.nōmĭno, avi, atum, 1, v. a.; oprdl. benævner derefter; vid. Hor. Od. 3, 17, 3; — 2) df. sædv.: benævner el. betegner bestemt el. tydeligen el. særskilt; vid. Quintil. 8, 2, 4, o. id. 1, 5, 71. — dē.normo, (avi), atum, 1, v. a., [norma]: giør uregelmæssig; vid. Hor. Sat. 2, 6, 9: qui nunc denormat agellum (angulus); linea denormata, Auct. d. Lim. ap. Goes.

dēnōtātio, onis, f.: Betegnelse, Bemærkning, Quintil. Decl.; o. — dēnōtatus, us, m.: = frgd., Tertull.; af — dē.nōto, avi, atum, 1, v. a.: afgrændser ved Tegn, begrændser nøiagtigen, giør aldeles kiendelig el. tydelig; I) „egenl."; – ∾ lineam conspicuo colore, Colum., pedes venalium creta, Plin.; – ogs. betegner skriftligen el. mundligen; vid. Cic. Manil. 3, o. Liv. 4, 55; — II) „fig."; habere res denotatas,

(have bemærket sig dem), Cic. Acad. 2, 18; – ogs. at udmærke paa en bestæmmende Maade, Suet. Calig. 56, Dig.

dens, tis, m., [besl. m. ὀδούς]: Tanden; vid. Plin. 11, 61 flgd.; ∾ primores, (Fortænderne), id., ogs. ∾ adversi, acuti, Cic. N. D. 2, 54; hos Dyrene ogs. ∾ rapaces, Veget.; – ∾ canini, (Hundetænderne el. Spidstænderne el. Øientænderne), Varr., Plin.; ogs. ∾ columellares, id.; – ∾ maxillares, (Kindtænderne), Cels.; ogs. ∾ genuini, Cic. l. c., ogs. ∾ molares, Isid.; – dentes scalpere, fricare, scarificare, Plin.; ∾ mobiles confirmare el. stabilire, id.; — b) ∾ Indus: Elephantens Tand, Ovid. Met. 8, 288; df. ogs. f. Elfenben, ibd. 11, 167; ogs. ∾ Libycus, Prop.; ∾ Numida, Ovid.; ∾ Erythraeus, Martial.; — bb) som Ordsprog kan mærkes; a) albis dentibus deridere, (at udlee paa det Groveste), Plaut. Epid. 3, 3, 48; — b) venire sub dentem, (blive Gienstand for Klaffer), Petron. Sat. 59; — c) „alleg." om Hadskhed og Ondskab: ∾ maledico carpere, Cic. Balb. 26; df. ∾ invidus, Hor., ater, id.; — II) „meton." af Gestaltens Lighed: Tand, Spids, Tagge; – ∾ aratri, Colum., Virg., o. A.; ∾ pectinis, Varr., Tibull.; ∾ clavi, id.; ∾ serrae, Plin., Vitruv.; ∾ forcipis, id.; ∾ (ancorae), Virg. Aen. 6, 3; endel. ogs. f. falx (vinitoris), id. Ge. 2, 406.

*densābilis, e: adstringerende, forstoppende, cibus, Coel. Aur.; — densātio, onis, f.: Fortykning, Plin. 31, 39; o. — densātivus, 3: = densabilis, Coel. Aur.; — [denso]. — *dense, adv.; I) „egenl." el. med Hensyn paa Rummet: tæt el. tykt; – ∾ caesae alni, Plin. 16, 67; comp. densius, Amm.; superl. densissime, Vitruv.; — II) „overf." el. med Hensyn paa Tiden: ofte el. hyppigen, paa hinanden; – idem apud alios densius, apud alios fortasse rarius etc., Cic. d. Or. 2, 7; cf. Ovid. Pont. 1, 9, 11; — denseo, ēre, f. und. denso; o. — densĭtas, atis, f: Fasthed; in densitatem coit (limus), Plin.; ∾ chartae, id., humoris, id.; — 2) „overf." om Foredraget; ∾ sententiarum, (deres Hyppighed), Quintil., figurarum, id.; — [densus].

denso, (avi), atum, 1, o. denseo, (ui), ētum, 2, (den første Form hos Liv. o. Quintil., den anden hos Lucr., Hor., Tac., men begge Former hos Virg.; vid. Freund.), v. a., [densus]: gior tæt, tætter, fortykker; densatus et laxatus aër, Quintil., (efter Virg. Ge. 1, 418); men rarum pectine denset opus, Ovid. Fast. 3, 820; – ∾ ordines, Liv. 33, 8; cf. Virg. Aen. 7, 794, o. Hor. Od. 1, 28, 19; – ∾ lac in butyrum, Plin.; cf. Ovid. Met. 13, 606; – hastilia denset, Virg. Aen. 11, 650, (affkyder i Mængde); cf. Tac. Ann. 2, 14: denserent ictus; — 2) „overf." om Foredraget: sammentrænger, orationem, Quintil. 11, 3, 164; ogs. bruger hyppigen; vid. id. 9, 3, 101.

densus, 3, [skal være besl. m. δασύς]: tæt, d. e. hvis Dele ere sammentrængte; (men crassus, tyk, spissus, compact); I) „egenl."; A) „alm."; – ∾ terra, (opp. rara), Virg. Ge. 2, 227; ligel. om Luften, ibd. 1, 419; silvae densiores, densissimae, Caes.; ∾ agmen (navium), Virg.; cf. Suet. Calig. 13; – ∾ tunicae, Plin.; ∾ smaragdi, (uigiennemsigtige), id.; ∾ litus, (sandig), Ovid.; men ∾ aequor, (frosset), Lucan.; ∾ caligo, Virg., umbra, Catull.; – dog ogs. „poet." forvexlet med crassus; vid. Lucr. 6, 246; – „poet." ogs. ofte m. det beskrivende ablat.; – ∾ nemus arboribus, Ovid.; cf. id. Met. 3, 29 o. 155; ∾ ficus pomis, id.; Silvestribus densa (loca), poët. ap. Cic. N. D. 1, 42; — B) „besl." ogs. om Ting, som ere trængte tæt sammen; altf. hyppig el. mangfoldig; – ∾ foramina cribri, Ovid.; ∾ fructices, id.; ∾ comae, id.; ∾ arbor, id.; ∾ dens (pectinis), Tibull.; densior hinc suboles, Virg. Ge. 3, 308; hvf. ogs. „poet.": densorum turba malorum, Ovid. Trist. 5, 6, 41; — II) „fig."; A) „alm." m. Hensyn paa Tiden o. „poet.": hyppig, idelig, uafbrudt, (ligesom creber o. continuus); – ∾ ictus, Virg.; ∾ plagae, Hor.; ∾ amores, Virg. Ge. 4, 347; cf. Ovid. Pont. 4, 7, 15, oftere; — B) „besl." om Foredraget: sammentrængt; – tam densa denique omnia (in Demosthene) etc., Quintil. 10, 1, 76; ogs. om Stemmen; vid. ibd. 11, 3, 63; – men ogs. „overf." om en Taler el. om Forfatteren selv; densior ille (sc. Demosthenes), hic (sc. Cicero) copiosior, id. 10, 1, 106; men ibd. 68: sententiis densus (Euripides).

dentālia, ium, n.: Plovjernet el. Plovkniven, Virg. Ge. 1, 172, Colum.; (sing. dentale har først Serv. ad Virg. l. c.); — b) „meton." ogs. for Ploven selv, Pers. 1, 73; o. — dentārius, 3: hørende til en Tand, herba, (imod Tandpine), Appul.; — [dens]. — dentarpăga, ae, f., [dens, ἅρπαξ]: en Tandtrækker, Varr. ap. Non.

*dentātus, 3; I) „egenl.": forsynet med Tænder; – male dentata (puella), (med hæslige Tænder), Ovid. Rem. 339; cf. Martial. 1, 73; — not.: om det romerske Tilnavn Dentatus, (fød med Tænder), vid. Plin. 7, 15; — II) „overf."; a) comisk, f. mordax, bidsk, Plaut.; sild. findes dentatae bestiae, om de paa Arena fremstillede Rovdyr, Amm.; — b) „meton.": med Tænder el. Tagger, rastri, Varr., crates, Plin., serra, id.; cf. Lucr. 2, 432; — c) ∾ charta, (glattet med en Tand), Cic. Qu. Fr. 2, 15; — Denter, tris, m., (ligesom Dentatus, f. und. frgd.): romersk Tilnavn; vid. Liv. 10, 1 o. 9; o. — dentices, um, m.: etslags Søfisk, Colum. 8, 16; — [dens].

dentĭcŭlātus, 3: forsynet med Tænder; df. sædv. „meton.": forsynet med Tagger el. Spidser, falces, Colum., forcipes, Plin., conchae, id.; af — dentĭcŭlus, i, m., demin. af dens: liden Tand, Pallad., Appul.; — II) „meton."; A) Agerdyrkningsredskab med Tænder el. Tagger, Pallad.; — B) i Ornamentfaget: Tandsnittet, etslags Fordybning i Frisen paa Søilen, Vitruv. 1, 2, oftere. — dentidūcum, i, n., [dens, duco], sc. instrumentum: en Tandtrækker, Coel. Aur.

dentifrangĭbŭlus, i, m., o. dentifrangĭbŭlum, i, n., [dens, frango]: en Tandbrækker; (comisk Ord); df. a) in masc.: som udslaaer Tænder, Plaut. Bacch. 4, 2, 23; — b) in neutr., sc. instrumentum, (d. e. Armene el. Næverne), ibd. 14. — dentĭfrĭcium, i, n., [dens, frico]: Tandpulver, Plin., Martial. — dentĭlĕgus, i, m., [dens, lego]: som opsamler sine (udslagne) Tænder, (comisk Ord), Plaut. Capt. 4, 2, 18.

1. dentio, ire, v. n., [dens]; I) „egenl.": at faae Tænder, at have Ondt for Tænder; dentientes pueri el. infantes, Plin., Cels.; — II) „overf.", Plaut. Mil. gl. 1, 1, 34: ne dentes dentiant (klappre af Hunger, løbe i Vand); — df. 2. dentio, onis, f.: = dentitio, Plin. Val. — dentiscalpium, i. n., [dens, scalpo]: Tandstikker, Martial. 7, 53. — dentītio, onis, f., [1. dentio]: at faae Tænder, at have Ondt for Tænder, Plin. 28, 78, oftere.

dē.nūbo, psi, ptum, 3, v. n.; I) „egenl." om Fruentimret: at bortgiftes el. udgiftes af sin Familie i en anden; ∾ in domum alicujus, Tac. Ann. 6, 27; cf. Ovid. Met. 12, 196; — 2) „overf.": depositis cupiet denubere plantis (tellus), Colum. poët. 10, 196. — dē.nūdo, avi, atum, 1, v. a.: blotter el. afdækker; I) „egenl."; vid. Cic. Verr. 5, 13; men denudatis ossibus etc., Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; — II) „fig."; A) udplyndrer; civibus crudelissime denudatis et divenditis, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15; – ogs. „alleg.", Cic. d. Or. 1, 55; — B) opdager el. aabenbarer; denudavit mihi suum consilium, Liv. 44, 38; cf. Senec. d. Tranqu. 15.

dēnunciātio, (denunt.), onis, f., [denuncio]: Forkyndelse, Tilsigelse, Angivelse, Bekiendtgiørelse;

ordenl. c. gen. obj.; dog ogs. undert. c. gen. subj.; ogs. undert. absol.; – ∾ calamitatum, vid. Cic. Div. 2, 25; ∾ belli, id., Liv.; men ∾ testimonii, vid. Cic. Flacc. 6; – ∾ Catilinae, Cic. Sull. 18, (den af C. udstedte Indkaldelse); cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; – huic denunciationi ille pareat? Cic. Phil. 6, 3.

dē.nuncio, (denunt.), avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: i nogen offenlig Egenskab at forkynde el. bekiendtgiøre el. erklære; ogs. (m. flgd. ut, el. c. conj. efter d. udf. ut): at tilsige el. befale; — A) „publicistisk"; a) c. acc., el. m. Objectssætning; ogs. c. inf.; – ad denunciandum bellum ··· nisi etc., Cic. Fam. 12, 24; cf. Liv. 24, 37: ea denunciata etc.; – quod sibi denunciaret, se etc., Caes. B. G. 1, 36; cf. Liv. 45, 1; men Tac. Ann. 11, 37: denunciat centurionibus, exsequi caedem, (f. ut etc.); — b) m. ut el. ne, ogs. c. conj. efter d. udfaldne ut; – vid. Liv. 7, 31, o. id. 9, 36; men equiti R. ··· denunciavit, abiret sine mora Ostiam, Suet. Calig. 55; cf. Liv. 39, 54; — B) i Religionssproget, ligel. c. acc., el. m. ut; – vid. Cic. Div. 1, 43, o. Suet. Caes. 81; – a deo denunciatum ··· ut exeamus e vita, etc., Cic. Tusc. 1, 49; — C) i Retssproget; ∾ alicui testimonium, (indstævne som Vidne i en Retssag); vid. Cic. R. Am. 38, o. Quintil. 5, 7, 9; men Cic. Flacc. 15, absol.: non denunciavi (sc. iis testimonium); — II) udenf. de offenlige Forholde el. „alm.": at forkynde el. berette el. tilkiendegive; ogs. m. flgd. ut el. m. conj. (efter det udfaldne ut): at tilsige el. paaminde; A) „egenl. om Personsobjecter; a) c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætning; – ∾ alicui inimicitias, Cic. Phil. 5, 7; ∾ caedem etc., (true dermed), id. Sest. 20; cf. Cic. Quint. 6, id. d. Or. 1, 22, o. id. Planc. 22; — b) m. ut, ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); vid. Cic. Fam. 11, 25, o. id. Verr. Act. 1, 12; — c) sield. m. de el. absol.; – cur de isto fundo ··· denunciabas? Cic. Caecin. 32; monente et denunciante te, id. Fam. 4, 3; — B) „overf." om Tings- o. Begrebssubjecter; – quamobrem illa arma non periculum nobis, sed praesidium denunciant, Cic. Mil. 1; cf. Virg. Ge. 1, 452, o. Tac. Germ. 18.

dēnŭo, adv., [ctr. f. de novo]; I) „alm.", ligesom de integro: fra nyt af, paa ny, Suet. Aug. 47; — II) „bes." ogs.; a) ligesom iterum: paany, andengang, Plaut. Rud. 4, 4, 59; cf. Liv. 10, 31; — b) ligesom rursus: paany, igien, Cic. Verr. 1, 14, o. ibd. 2, 56; saal. ogs. pleonastisk hos redire, Plaut., hos respondere, Ter.; — c) ligesom Grækernes αὖ: paany, atter; an dum hinc denuo abeat, Ter. Heaut. 3, 2, 32; cf. Auct. ad Her. 4, 19.

dĕ.occo, are, v. a.: nedharver, viciam, Plin. 18, 37. — Dēōis, ĭdis, f., Δηωΐς: Datter af Gudinden Deo (Δηώ el. Ceres), d. e. Proserpina, Ovid. Met. 6, 114. — Dēōĭus, 3: hørende til Gudinden Deo, (Δηώ el. Ceres); ∾ quercus, (som er hende hellig), Ovid. Met. 9, 759. — dĕ.ōnĕro, avi, atum, 1, v. a.: aflæsser el. aflader; deoneratas naves etc., (udlossede), Amm.; men Cic. Div. in Caecil. 14 „overf.": ex illius invidia deonerare aliquid etc. — dĕ.opto, are, v. a.: udvælger, Hygin. Fab. 191.

dĕorsum, (hos Lucr. oftest per synaeresin: disyll.; dog ogs. trisyll., id. 2, 302; Biformen deorsus har Appul.), adv., [ctr. af de o. vorsum]; I) om en Bevægelse: nedad, derned, κάτω; opp. sursum; – vid. Plaut. Aul. 4, 8, 8; ligel. deorsum ferri (om Atomerne), Cic. N. D. 1, 25; cf. Quintil. 11, 3, 105; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) Forbindelsen sursum deorsum, (op og ned), cursitare, Ter., commeare, Cic. N. D. 2, 33; — b) Pleonasmen deorsum versum (el. versus); lumbis deorsum versum pressis, Varr.; cf. Colum. 4, 20; — 2) om en Beliggenhed: dernede el. nedenfor; qui deorsum colunt: som boe paa de lavere Steder, (opp. qui sursum colunt), Varr.; cf. Ter. Ad. 4, 2, 34, flgd. — deorsus, s. und. frgd.

dĕ.oscŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: kysser heftigen, aliquem, Plaut., dexteram alicujus, Val. Max.; — 2) „overf.": roser, berømmer; ingenium pueri deosculatus etc., Gell. 1, 23; — not.: deosculatus, 3, ogs. pass.; me deosculato, Appul.

dĕ.păciscor, (depec.), depactus (depectus) sum, v. dep. a.: betinger el. accorderer; træffer en Aftale el. Overenskomst; I) „egenl."; vid. Cic. R. Am. 38 o. 39; men id. Verr. 3, 24: non ante ··· quam ad ejus conditiones depactus est; — II) „overf.": ligesom at indgaae derpaa, at enes derom, (sædv. c. abl. pretii); – vid. Cic. Att. 9, 7; men Ter. Phorm. 1, 3, 14: jam depecisci morte cupio, (vil gierne døe derfor, el. for at opnaae mit Ønske). — dēpactus, 3; 1) partic. af depaciscor; — 2) partic. af depango.

dēpālātio, onis, f.; 1) oprdl.: Afpælning, Afgrændsning med Pæle, Inscript.; — 2) „bes."; ∾ dierum: Beregning af Dagenes el. Timernes Længde ved Skyggen af de paa Soluhret anbragte Stifter, Vitruv. 9, 5; o. — dēpālātor, oris, m.: som afpæler el. afgrændser; bf. „overf.": en Begrunder el. Stifter, Tertull.; — [l. depalo]. — dēpalmo, avi, 1, v. a., [palma]: slaaer med den flade Haand, aliquem, Laber. ap. Gell. 20. — 1. dē.pālo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afgrændser med Pæle, Inscript.; bf. at begrunde, mundum, Tertull. — 2. dēpălo, are, v. a., [palam]: opdager, aabenbarer, Fulgent.

dē.pango, (ud. pf.), pactum, 3, v. a.: slaaer ind el. befæster deri, (navnl. ved at plante); – ∾ malleolum, Colum.; depactae in scrobe quercus, Plin.; in terram depacta, id.; — 2) „overf.": vitae depactus terminus alte etc., Lucr. 2, 1087. — dē.parcus, 3: yderst sparsom, Suet. Ner. 30.

dē.pasco, pāvi, pastum, 3, v. a.; undert. ogs. som dep. act.: depascor, pastus sum; I) „egenl."; A) om Hyrderne: at afgræsse, d. e. at lade afgræsse el. afæde; – ∾ glandem immisso pecore, Dig.; ∾ saltus, Ovid. Fast. 5, 283; ∾ luxuriem segetum, Virg. Ge. 1, 112; ogs. absol.: ∾ saepius, Colum. 2, 10; — B) om Hiorden: at afgræsse, d. e. at afæde; a) i den active Form, Colum. 7, 5; cf. Virg. Ge. 4, 539; – depastae segetes, Plin.; – men „poet. overf.": depasta altaria, (f. det paa Altaret liggende Offer), Virg. Aen. 5, 93; men c. acc. graec.: id. Ecl. 1, 55; — b) som dep. act.; papilio ceras depascitur, Plin.; cf. Virg. Aen. 2, 215; – frondes ··· depastus amaras sonipes, Claudian.; — II) „overf.": borttager el. bortskaffer; ogs. fordærver el. ødelægger; a) sield. i d. active Form; vid. Sil. 16, 681; depasti flammis scopuli, id.; — b) oftere som dep.; vid. Virg. Ge. 3, 458; men „alleg.": depasci veterem possessionem Academiae etc., Cic. Leg. 1, 21; cf. id. d. Or. 2, 23, ogs. Lucr. 3, 12. — dēpascor, pastus sum, 3, s. und. depasco. — dēpastio, onis, f., [depascor]: Afgræsfen el. Afæden, animalium, Plin. 17, 37. — depastus, 3, s. und. depasco o. depascor. — dēpăvitus, 3, [pavio]: fastgiort el. tættet ved at slaae el. træde derpaa, Solin.

dēpĕciscor, s. und. depaciscor; bf. — dēpectio, onis, f.: Aftale el. Accord el. Overenskomst, in pl., Cod. Theod. — dē.pecto, (ud. pf.), xum, 3, v. a.: nedkæmmer, crines buxo, Ovid.; (Liber) depexus crinibus, id. Fast. 3, 465; – ∾ linum (hegle), Plin.; men ∾ vellera foliis, Virg. Ge. 2, 121; – men comisk: adeo depexum eum dabo, (saa afprygle), Ter. Heaut. 5, 1, 78. — depectus, 3, s. und. depaciscor.

dēpĕcŭlātor, oris, m.: som udplyndrer el. bestiæler; ∾ aerarii, Cic. Verr. Act. 1, 1; af — dēpĕcŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [peculium]: udplyndrer, bestiæler; ∾ aliquem omni argento, Cic. Verr. 4, 17; — 2) „overf."; ∾ laudem honoremque alicujus,

(frænke el. nedværdige), ibd. 4, 36; — not. a.: ogs. pass.; me irrisum esse habitum, depeculatum eis, Plaut. Epid. 3, 4, 83; — not. b: forældr. inf.: depeculassere, Lucil. ap. Non.

dē.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.: støder el. kaster el. driver ned el. bort derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; – demoveri et depelli de loco etc., Cic. Caecin. 17; cf. Nep. Cat. 2; ∾ jugum a civibus („alleg."), Cic.; cf. id. Catil. 3, 7, o. Liv. 6, 18, ogs. Hor. Sat. 1, 5, 78; – ∾ aliquem urbe, Tac., Italia, id.; men „poet.": ∾ nubila coelo, Tibull.; cf. Virg. Aen. 5, 727; – ∾ tela, Cic. Quint. 2, („alleg."), alicui, Tibull. 1, 10, 25; cf. Ovid. Her. 14, 130; – ∾ morbum, Cic., famem sitimque, id.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 6, o. Virg. Ecl. 1, 22; — b) sjeld. som neutr.; vid. Lucr. 2, 219; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: at fordrive el. kaste ned derfra; ∾ hostem loco, Caes.; cf. id. B. G. 3, 25, o. Nep. Alcib. 8; ogs. ∾ ex his regionibus, id. Paus. 2; — b) ogs. „alleg."; depelli loco, Cic. d. Rep. 1, 44, (fordrives el. styrtes fra sin borgerlige Stilling); men Nep. Them. 5: ab eodem (sc. Themistocle) gradu depulsus est, (blev hindret fra dette Skridt el. Forehavende); — 2) i Oekonomien; ∾ a matre el. a mamma, ogs. absol. depellere: tage fra Yveret, Varr., Colum., Virg.; – ogs. at vænne Børn fra Brystet, Suet. Tib. 44; — II) „fig."; A) „overf.": fordriver, bortvender, afvender, pericula amici, Cic.; duobus hujus urbis terroribus depulsis, id. d. Rep. 2, 47; ogs. ∾ multam alicui, (befrie derfra), id. Fam. 5, 20; – men ∾ curas vino (abl.), Tibull.; men ∾ nequivit, quin etc., Tac. Ann. 11, 34; men Pers. 5, 167, absol.: dis depellentibus (i. e. averruncis) etc.; — B) „ment.": afdrager derfra; ∾ aliquem de suscepta causa propositaque sententia, Cic. Lig. 9; ogs. ∾ aliquem sententia, id., Liv.; ∾ aliquem spe, id., de spe, Cic.; men id. Rab. perd. 5: te ex illa actione ··· meo consilio ··· esse depulsum; men a superioribus consiliis depulsus, Caes. B. C. 3, 73; ligel. Quintil. 5, prooem.: judicem a veritate depelli misericordia.

dē.pendeo, ēre, v. n.: at hænge ned derfra; I) „egenl."; m. ex, Lucr. 6, 915; cf. Virg. Aen. 6, 301; ogs. m. ab, Suet. Galb. 11; oftere c. abl.; – ∾ galea ramis, Virg.; cf. id. Aen. 1, 726; ∾ parma lacerto, id., hasta humero, Quintil.; men absol.: licia dependent, Ovid. Fast. 3, 267; dependente brachio, Suet.; — II) „overf.", men alene hos Ovid.: at hænge deraf el. beroe derpaa; – Dependetque fides a veniente die, id. Fast. 3, 356; men om den etymologiske Afhængighed el. Afledning, vid. ibd. 1, 611.

dē.pendo, di, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: afveier; df. sædv. betaler; A) „egenl."; dependere (sc. debitum), Cic. Att. 1, 8; dependendum tibi est, quod etc., id. Fam. 1, 9; — B) „overf."; a) gior Bekostning el. sætter til derpaa, in re aliqua, Colum.; men „poet.": ∾ tempora amori, Lucan.; — b) ∾ poenas reip., (blive straffet for en Forbrydelse derimod), Cic. Catil. 4, 5; cf. id. Sest. 67; — II) neutr.: at veie mindre, (men alene comisk); nec dependis, nec propendis, quin etc., Plaut. Asin. 2, 2, 39. — dēpendŭlus, 3, [dependeo]: nedhængende; ∾ crines cervice, Appul. — dēpennatus, 3, [penna]: forsynet med Fiedre el. Vinger; df. „overf.": bevinget, begeistret, eloquium, Varr. ap. Non. — depensus, 3: partic. af dependo.

deperdĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dē.perdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a.; I) fordærver el. ødelægger; – dog i denne Bem. alene in partic. perf.; – Sutor inopia deperditus, (aldeles forarmet), Phaedr. 2, 14; men deperditus aliqua, (dødelig forelsket deri), Prop. 2, 23, 19; cf. Suet. Dom. 3; — II) oftere: at miste el. tabe, aliquid, Cic. Prov. Cons. 5, o. Caes. B. G. 5, 54; ∾ bonam formam, Hor., usum linguae, Ovid.; Quam cito purpureos deperdit terra colores! Tibull.; – ne quid ex his deperdat etc., Cic. Tusc. 5, 14; ne quid de existimatione sua deperderet, id. Font. 9; men Hor. Sat. 1, 4, 32: ne quid Summa deperdat, metuens, (s. de summa); – esse in deperdito, (høre til tabte Sager), Dig.; — III) partic. dēperdĭtus, 3, ogs. som adj.; moralsk fordærvet, Gell. 5, 1.

dē.pĕrĕo, ii, 4, v. n.: aldeles at gaae tilgrunde el. omkomme el. fordærves, Caes. B. C. 3, 87; – si servus deperisset, (tabtes for Eieren), Cic. Top. 3; cf. Lucr. 2, 296; men (auro) rerum uni nihil igne deperit, Plin.: – „poet." ogs. at døe el. omkomme, Hor. Ep. 2, 1, 40; — II) „bes." om Elskende: ∾ aliquem el. aliquam, ogs. ∾ amore alicujus, ogs. ∾ in aliquo, (at være rasende forelsket deri); – saal. Plaut. Epid. 1, 1, 63: Amatne illam? ··· Th. rogas? deperit; ogs. ∾ aliquem impotente amore, Catull.; men Liv. 27, 15: ∾ amore mulierculae. — dē.pĕtīgo, ĭnis, f.: Udslet, Cato, Lucil. ap. Non. — dē.pĕto, ĕre, v. a.: udbeder mig, Tertull. — depexus, 3: partic. af depecto.

depictus, 3: partic. af depingo. — *dēpĭlis, e: uden Haar, genae, Appul.; o. — dē.pĭlo, (avi), atum, 1, v. a.: afhaarer, afrykker Haaret, Martial.; men ∾ perdicem, (plukke Fiedrene deraf), Apic.; depilatus struthiocamelus, Senec.; — 2) „overf.": depilatus, 3: udplyndret, Lucil. ap. Non.; — [1. pilus].

dē.pingo, inxi, ictum, 3, v. a.: afmaler el. aftegner, afbilder el. efterligner; I) „egenl."; ∾ imaginem in tabula, Quintil., pugnam Marathoniam, Nep. Milt. 6; — b) ogs. at afbilde med Naalen, at brodere; vid. Suet. Calig. 52; — II) „fig.": igiennem Talen el. Tankerne ligesom at afmale el. afbilde el. fremstille; – tota rerum imago quodammodo verbis depingitur, Quintil.; cf. Cic. R. Am. 27; men om Foredraget: minuta ··· quaedam nimiumque depicta, (altfor penslet el. kunstlet), id. Orat. 12; – ogs. om Forestillingen; vid. Cic. N. D. 1, 15, o. id. Acad. 2, 15.

dē.plango, nxi, 3, v. a.: bejamrer lydeligen; (poetisk Ord); vid. Ovid. Met. 4, 546; ogs. „alm.": heftigen at beklage el. begræde, id., Senec. Herc. Oet. 1851. — dē.plāno, avi, 1, v. a.: udjevner, gior aldeles slet el. flad; (efterel. Ord); ∾ montes, Lactant., vulnus, Veget. — dē.planto, avi, atum, 1, v. a.: tager deraf til Plantning; ∾ virgulam de cytiso, Varr.; men Colum. 2, 2: ne (bos) ··· ramum deplantet, (skal afrive den); — b) nedsænker el. planter, Plin. 17, 26 o. 33.

dē.plĕo, ēvi, 2, v. a.: ligesom affylder, d. e. øser el. tømmer deraf, oleum, Cato, Colum.; men ∾ sanguinem, (aarelade), Plin.; hvorom ogs. ∾ animal, Veget.; — b) df. „poet.": si veteres digno deplevimus haustu (fontes, „alleg."), Stat. — dēplexus, 3, [plector]: som slynger sig ned derover, (om et Rovdyr), Lucr. 5, 1320.

*dēplōrābundus, 3: heftigen grædende, under heftig Graad, Plaut. Aul. 2, 4, 38; o. — dēplōrātĭo, onis, f.: heftig Graad el. Beklage, Senec.; af — dē.plōro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: græder el. klager heftigen el. lydeligen, Cic. Tusc. 2, 13; ∾ de suis incommodis, id. Verr. 2, 27, o. ibd. 3, 18; — b) „overf." om Vinstokken: at svede stærkt, Pallad.; — II) act.: heftigen el. lydeligen at begræde el. bejamre el. beklage noget; – si haec conqueri ac deplorare vellem, Cic. Verr. 5, 67; ligel. m. lamentari, id. d. Senect. 23; cf. Liv. 4, 40, oftere, o. Ovid. Met. 5, 63, oftere; men Cic. d. Or. 2, 52: quae de altero deplorentur, etc.; — B) „meton.", (som effectus pro causa): begræder som tabt, holder for tabt; oftest hos Liv.; communibus deploratis, id. 5, 40; cf. id. 9, 7, oftere; ∾ diem, Quintil.; deplorata vota coloni, Ovid. Met. 1, 272; deplorata res est, Liv. 26, 12.

dē.plŭit, ĕre, v. n.: at regne ned, at falde ned som Regn; – Inque sinus matris violento depluit imbre

(Juppiter), Colum. (poët.), 10, 206; cf. Tibull. 2, 5, 72; ligel. „poet." m. besl. acc.: Nec tantum Niobe ··· Sollicito lacrimas depluit e Sipylo, Prop. 2, 16, 8. — dēplūmis, e, [pluma]: uden Fiedre, (hirundines), Plin. 10, 34.

dē.pŏlio, (īvi), ītum, 4, v. a.: afglatter el. polerer, aliquid cote, Plin.; men comisk: ∾ dorsum etc., Plaut. Epod. 1, 1, 85; df. — dēpŏlītio, onis, f.: omhyggelig Polering el. Opppyntning el. Pleie; df. „overf." o. „concret": ex agri depolitionibus ejiciuntur, Varr. ap. Non. — dēpompātio, onis, f.: Beskæmmelse, Hieron.; af — dē.pompo, are, v. a.: frataget nogen hans Prydelse; df. „overf.": beskæmmer, aliquem, id. — dē.pondĕro, are, v. a.: ved sin Vægt at nedtrykke; Sic, rate demersa, fulvum deponderat aurum, Petron. frgm. 26.

dēpōnens, tis: partic. o. subst. af flgd. — dē.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter el. lægger bort el. afveien el. derhen el. derned; aflægger el. nedlægger, osv.; - absol., el. m. in c. abl., el. c. abl. ud. in, ogs. undert. m. in c. acc.; - I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ onus, Cic., Lucr., arma, Caes., Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 76; ∾ coronam, Liv.; men id. 23, 11: ∾ coronam Romae in aram Apollinis; ∾ semina vel scrobe vel sulco, Colum.; ∾ malleolum in terram, id., plantas sulcis, Virg. Ge. 2, 24; - ∾ crinem, Tac., anulos, Liv.; - ∾ latus fessum sub lauru, Hor. Od. 2, 7, 19; cf. Virg. Aen. 7, 108; men ∾ caput terrae (dat.), Ovid. Am. 3, 5, 20; - „poet." ogs. om den Fødende; vid. Catull. 34, 8; navnl. ogs. om Dyrene, vid. Phaedr. 1, 18 o. 19; ligel. „poet." at nedlægge el. udsætte (som Kamppris), Virg. Ecl. 3, 31, flgd.; — B) „bes."; a) prægnant el. m. Eftertryk: nedlægger, overgiver el. betroer i Forvaring; - vid. Cic. Off. 3, 25, o. Caes. B. C. 3, 108; - ogs. bringer i Forvaring, opbevarer, praedam in silvis, Caes. B. G. 6, 41, pecuniam in templo, Liv.; ogs. ∾ pecuniam in publicum, Caes. B. C. 1, 23; ∾ omnia sua in silvas, id.; ∾ impedimenta citra flumen, id.; — b) depositus heder ogs. navnl. den, der (efter vedtagen Skik) fra Dødsleiet er lagt ned paa Jorden; df. nyligen død, el. død; - Depositum nec me qui fleat ullus erit, Ovid.; cf. id. Pont. 2, 2, 47, o. Virg. Aen. 12, 395; - df. Cic. Verr. 1, 2, „alleg.": maxime aegram et prope depositam reip. partem etc.; — c) i d. sild. Retssprog: at nedrive el. nedbryde, aedificium aut arboris ramos, Dig.; ogs. „poet.": deposita arx, Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; a) nedlægger, navnl. et Embede el. en Commando; - ∾ imperium, Caes., Cic., Liv.; ∾ provinciam, Cic., dictaturam, Suet.; — b) bliver af dermed, befrier mig derfra; - ∾ morbos, Plin.; ∾ sitim, Ovid., famem, id.; — B) „ment."; a) lægger hen, hører op dermed; - nec de manibus umquam deponere (te ea studia), Cic. Acad. 1, 1; ∾ ex memoria, (forglemme), id. Sull. 6; cf. id. Fam. 4, 6; ∾ contentionem el. certamina, Liv.; ∾ moerorem et luctum, Cic.; — b) betroer dertil; jus populi Rom. in vestra fide et religione depono, id. Caecin. 35; cf. Hor. Sat. 2, 6, 46, o. id. Od. 1, 27, 18; — III) partic. deponens, tis, ogs. som subst. neutr., (sc. verbum), i Grammatiken: den til det græske Medium i Latinen svarende Verbalform Deponens, Charis., Diomed., o. A.; — not.: pf. deposivi, Plaut., Catull.; - partic. syncop. depostus, Lucil.

*dēpŏpŭlātio, onis, f.: Udplyndring, Ødelæggelse, Cic., Liv.; ogs. in pl., Cic. Phil. 5, 9; o. — dēpŏpŭlātor, oris, m.: som udplyndrer el. ødelægger; - ∾ fori, Pseud. Cic. p. Dom. 5; — [depopulor]. — dēpŏpŭlo, avi, atum, 1, v. a., Biform af flgd., Enn. ap. Non., Auct. B. Hisp. 42, o. A.; - ogs. in pass., dog classisk alene i partic. perf.; vid. Caes. B. G. 1, 11, oftere, o. Liv. 9, 36, oftere. — dē.pŏpŭlor, ātus sum, 1, v. dep. a.; 1) „egenl." i Krigssproget: udplyndrer, hærier, ødelægger, agros, Caes., Cic., Liv.; domos, urbes, fana depopulatus est, Cic. Verr. 4, 11; cf. Tac. Ann. 13, 37; — 2) „fig." o. udenfor Krigssproget; neve ··· Cerealia dona ··· depopulentur aves, Ovid. Fast. 1, 684; ogs. om Pesten, Tac. Ann. 16, 13; men ∾ hereditates, (tilsætte, forøde), Dig.

dēportātio, onis, f.: Bortførelse, Førsel, Transport; - in singulas deportationes, (for hver Førsel), Cato; — 2) „overf.": Forvisning paa Livstid, Deportation, Dig.; o. — dēportātōrius, 3: hørende til Førseler el. Transporter, onus, Cod. Just.; af — dē.porto, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer el. skaffer bort el. ned derfra el. derhen el. derned; I) „alm."; - ∾ ligna de fundo, Cato, arma Brundisium jumentis, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, A., frumentum in castra, Caes.; cf. Nep. Eum. 13, o. A.; ∾ aliquem Leucadem, (bringe derhen), Cic.; cf. Suet. Aug. 78; saal. om en Transport over Søen, Caes. B. C. 1, 27, id. B. G. 3, 12, o. A.; - serpentes flumina deportant, Plin.; cf. id. 2, 106; — II) „bes." o. publicistisk, el. i Statssproget; A) at bringe el. føre hiem (neml. fra Provindsen); - ∾ victorem exercitum (ex Africa), Cic. Manil. 21; cf. Liv. 26, 21, oftere; — b) „overf." ogs. om Begrebsobjecter; - ∾ tertium triumphum; Cic. Off. 1, 22, lauream, Tac.; cf. Cic. Att. 6, 1, ogs. id. Mur. 5; men id. d. Senect. 1, til Atticus: non cognomen solum Athenis deportasse etc.; — B) at forvise paa Livstid til et fiernt Sted, (hvormed forbandtes Tabet af de borgerlige Rettigheder); - Vibius ··· in insulam Amorgum deportatur, Tac. Ann. 4, 13; ut ··· Italia deportarentur, ibd. 14, 45; in reis deportatis, Quintil.; s. ogs. Ter. Phorm. 5, 7, 85.

dē.posco, pŏposci, 3, v. a.: fordrer el. kræver heftigen el. med Eftertryk, aliquem imperatorem ad id bellum, Cic. Manil. 2; cf. id. Phil. 3, 13; men Caes. B. C. 1, 56: certas sibi deposcit naves etc.; - ∾ pugnam, Suet., pericula, Tac.; - ogs. absol.; vid. Caes. B. G. 7, 1; — II) „bes."; A) fordrer el. forlanger at overtage; ∾ primas sibi partes, Suet.; cf. Cic. R. Am. 34, o. id. Catil. 2, 3; — b) „overf." fra Fægtersproget er Liv. 2, 49: si etc., deposcant, haec Volscos sibi, illa Aequos, (kunde udfordre dem til Kamp); — B) fordrer afstraffet; - ∾ aliquem ad mortem, Caes., ogs. morti, Tac., ad poenam, Suet., men in poenam foederis rupti, Liv. 21, 6; men ibd. 10, absol.: ∾ auctorem culpae et reum criminis; cf. Ovid. Met. 1, 200.

*dēpŏsĭtārius, i, m.; alene i Retssproget; 1) som opbevarer det Betroede, Dig.; — 2) som giver noget i Forvaring, ibd.; — dēpŏsĭtio, onis, f.; I) „egenl."; men alene i Retssproget; A) Nedlægning til Opbevarelse, Dig.; — B) ∾ aedificii, (Nedrivelse el. Nedbrydelse), ibd.; — II) „overf."; A) i Retssproget; a) ∾ testium, (Vidneforklaring), Cod. Just.; — b) ∾ dignitatis, (Fornedrelse el. Degradation), Dig.; — B) i Rhetoriken: Udgangen el. Enden af en Periode, Quintil. 11, 3, 46; — dēpŏsĭtivus, 3: hørende til Opbevaring, pecuniae, Cassiod.; o. — dēpŏsĭtor, ōris, m.; 1) i Retssproget: som giver noget i Forvaring, Dig.; — 2) som nedbryder el. tilintetgiør; df. „poet.": en Fornegter, patris, Prudent.; — [depono]. — dēpŏsĭtus, 3: partic. af depono.

dēpostŭlātor, oris, m.: som fordrer udleveret (til Afstraffelse), Tertull.; af — dē.postŭlo, are, v. a.: heftigen at fordre el. kræve, auxilia sibi, Auct. B. Hisp. 1; (f. d. class. deposco).

*dēpraedātio, onis, f.: Udplyndring, Cod. Just., Lactant.; o. — dēpraedātor, oris, m.: som udplyndrer, Augustin.; af — dē.praedor, atus sum, 1, v. dep. a.: udplyndrer, agros, Justin.; — b) sild. ogs. pass.: depraedati agri, Dict. Cretens. — depraesentiarum, adv., (formet efter impraesentiarum): for nærværende Tid; men alene Petron. Sat. 58 o. 74. —

dēprandis, e, [prandeo]: fastende; Deprandi autem leoni subdas oreas, Naev. ap. Fest., s. v. oreae.

*dēprāvāte, adv.: forkert, urigtigen, judicare de re aliqua; vid. Cic. Fin. 1, 21; o. — dēprāvātio, onis, f.: Forvridning, Forkerthed; I) „egenl."; vid. Cic. Fin. 5, 12; ∾ oris, (vrænge med Munden), id. d. Or. 2, 62; - ogs. in pl.; ∾ articulorum, Senec. Ep. 24; — II) „fig."; a) ∾ verbi, Cic. Part. or. 36; ∾ consuetudinum, id. Leg. 1, 10; cf. id. Div. 2, 67; — b) moralsk Forrykthed el. Fordærvelse; si etc., quanta illa depravatio et foeditas animi debet videri? Cic. Off. 3, 29; — [flgd.].

dēprāvo, avi, atum, 1, v. a., [pravus]: fordreier, forvrænger; I) „egenl."; - puerorum depravata crura corrigere, Varr.; cf. Cic. Fin. 1, 6, o. Plin. 11, 55; — II) „fig."; A) om Ordene og Talen: at forvride el. fordreie; - vid. Cic. Mur. 12, Quintil. 9, 3, 100, o. Ter. Phorm. 4, 4, 17; - men om den dyriske Vildhed el. Unatur, vid. Cic. Fin. 2, 11; — B) om Charakteren: fordærver, forfører; - indulgentia nostra depravatus (puer: fordærvet, forkelet), Cic. Att. 10, 4; magna pars gratia depravata, Sall. Jug. 15; ∾ plebem consiliis, Liv. 45, 23; - men Cic. Phil. 1, 13, absol.: quamquam solent domestici depravare, etc.

*dēprĕcābĭlis, e: som forsones ved Bønner, Vulgat.; — dēprĕcābundus, 3: som beder indstændigen, under heftige Bønner, Tac. Ann. 15, 53; — dēprĕcānĕus, 3: til at afvende med Bønner, fulmina, Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 49; — dēprĕcātio, onis, f.; I) „alm."; A) Afvenden el. Afværgen ved Bønner; vid. Cic. Rab. perd. 9, o. Quintil. prooem.; — B) Bøn om Tilgivelse; ad ejus facti deprecationem etc., Cic. Part. or. 37; neque deprecatio perfidiis meis, Plaut.; — II) „bes."; A) i Religionssproget: Bønformular for at afvende et Onde; vid. Plin. 28, 4; men ∾ deorum, (deres Anraabelse under Forbandelser), Cic. R. Com. 16; ogs. en Forbandelsesformel; diris deprecationibus defigere aliquem; vid. Plin. l. c.; — B) i Rhetoriken, ligesom Grækernes προπαραίτησις: Afbeden el. Undskyldning, Cic. d. Or. 3, 53, Quintil.; o. — dēprĕcātīvus, 3: hørende til Afbeden el. Undskyldning, Capella; — [deprecor].

dēprĕcātor, oris, m., [deprecor]: som ved Bønner afvender el. afværger noget; - ∾ periculi, Cic. Balb. 18; men ∾ alicujus, (som søger at undskylde nogen), id. Att. 11, 8; men id. Fam. 2, 13: deprecatorem me pro illius periculo praebeo; - ogs. absol.: legatos deprecatoresque mittere ad aliquem, Cic. Manil. 12; — df. fem. dēprĕcātrix, icis, Tertull.

dē.prĕcor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": afvender el. afværger ved Bønner; afbeder, beder om Afvendelsen af et Onde el. om Tilgivelse for en Brøde; a) c. acc. rei: at bede sig befriet derfra; - ∾ ab sese calamitatem, Cic. Verr. 1, 60; cf. id. Catil. 1, 11; ∾ mortem, Caes.; cf. Sall. Jug. 24; ∾ periculum, Caes., Liv., poenam, id., Suet., invidiam, id.; - ogs. m. Begrebssubject; vid. Cic. d. Rep. 6, 2; — b) c. acc. pers.: beder el. bønfalder nogen derom; - quem enim deprecarentur, quum etc.? Cic. Sest. 12; ligel. ∾ patres, ne etc., Liv. 31, 59; cf. Suet. Caes. 29; - ogs. m. tilføiet acc. rei el. comm.; deos bona rogare oportet, mala deprecari, Senec. Qu. N. 2, 33; ligel. Hoc superos ··· deprecor, Val. Fl.; — c) sieldnere c. inf., Lucan. 9, 213, el. med Objectssætning, (at angive som Undskyldning), Sall. Jug. 104; - ogs. m. ne, Cic. Fin. 2, 1, o. Caes. B. G. 2, 31; ogs. m. quin, Catull. 44, 18; — d) absol.; arma deponat, roget, deprecetur, Cic. Phil. 5, 1, oftere, o. A.; — „bes."; A) m. Bibegreb af en truende Fare: at bede derfor el. at udbede sig; - ∾ vitam alicujus ab aliquo, Cic. Sull. 26; ∾ paucos dies exsolvendo donativo, Tac. Hist. 1, 41; - ogs. m. Personsobjecter; deprecor ▪ vobis, judices ··· custodem salutis meae, Cic. Planc. 42; cf. id. Agr. 2, 86; — B) i Religionssproget; ∾ diras devotiones in aliquem, (udtale dem imod nogen), Appul.; cf. Catull. 92, 3; — not.: partic. deprecatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; deprecatum bellum, (som er afvendt ved Bønner), Justin. 8, 5; - deprecatum numen, Appul.

dē.prĕhendo, (de.prendo), di, sum, 3, v. a.: griber i Løbet, paagriber el. opfanger el. optager; I) „egenl."; A) „alm."; - deprehensus ex itinere etc., Caes. B. C. 1, 24, in fluminis vado, id. B. G. 5, 58; men deprehensis internunciis, id. B. C. 3, 112; quae (litterae) deprehensae etc., Liv. 2, 4; men ∾ naves, (lægge Beslag derpaa), Caes. B. C. 1, 26 o. 28; — B) „bes.": holder fast, standser; vid. Quintil. 12, 2, 14, ogs. Virg. Aen. 5, 273, o. ibd. 10, 98; - ligel. heder „poet." deprehendi: at standses el. overfaldes (af en Storm, odl.); - deprensis olim ··· nautis, Virg. Ge. 4, 421; cf. id. Aen. 5, 52; men om Stormen: at overfalde el. overraske; vid. Ovid. Met. 11, 663, o. Lucr. 6, 429; — II) „fig."; A) „alm.": overrasker el. griber i Gierningen; - ∾ aliquem in scelere manifesto, Cic. Verr. 5, 43; men dolis ego deprehensus sum, (er bleven overlistet), Plaut. Bacch. 4, 9, 26; cf. Caes. B. G. 7, 52; - agendi subita necessitate deprehensi, (naar de ere satte i en pludselig Nødvendighed at tale offenligen), Quintil.; - ogs. m. Tingsobjecter: at faae fat derpaa, at paagribe; - quum res furtiva in domo deprehensa sit, Quintil.; cf. Cic. Cluent. 7, o. Liv. 42, 17; — b) ligesom holder el. tager fast derpaa, bringer i Knibe, odl.; vid. Cic. d. Or. 1, 48; cf. id. Verr. 4, 12; men testes deprehensi, (som gribes i Usandhed), Quintil.; hvorom ogs. deprehendi in mendacio vel cupiditate laedendi, id.; — B) „ment.": aandigen at opfatte, at begribe el. fornemme, at erkiende el. bemærke, at opdage; - vid. Cic. Coel. 6, o. Suet. Calig. 60; ratio deprehendendi falsas gemmas, Plin.; quod vix a lectore deprehenditur, (neppe kan forstaaes af ham), Quintil., cf. id. 12, 9, 5; - ogs. m. Objectssætning, Suet. Aug. 44; - ogs. c. inf.; si etc., deprehendatur vitiose loqui, Quintil. 1, 6, 7.

dēprehensio, onis, f., [deprehendo], i Retssproget: Griben el. at gribe i Gierningen, Paagribelse, Dig.; cf. Cic. Cluent. 18: manifesta veneni deprehensione etc. — deprehensus, (deprensus), 3: partic. af deprehendo.

*dēpresse, adv.: nedtrykt; - depressius pastinare, (dybere), Colum., fodere, Senec.; o. — dēpressio, onis, f.: Nedtrykning el. Nedsænkning, fundamentorum ad solidum, Vitruv.; ∾ nasi, (Braknæse), Macrob.; [deprimo]. — dēpressus, 3: partic. o. adj. af deprimo. — dēprĕtiātor, oris, m.: som nedværdiger, Tertull.; af — dēprĕtio, avi, atum, 1, v. a., [pretium]: nedværdiger el. nedsætter, Dig.; — 2) „overf.": agter ikke derpaa, ringeagter, Tertull.

dēprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]: trykker el. sænker ned derfra el. nedad el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Cic. Tusc. 5, 17; deprimi in tenebras, id. frgm. ap. Lactant.; cf. id. d. Senect. 21; men id. Pis. 6: altero ad frontem sublato supercilio, altero ad mentum depresso; men Virg. Ge. 1, 45: depresso aratro (sc. in terram); men Plaut. Merc. 4, 1, 9: simul haec, quae porto, deprimunt (sc. me); — B) „bes."; a) om en Plantning, en Udgravning, odl.: at sænke dybt ned, at grave dybt, osv.; - ∾ vites in terram, Colum.; cf. Plin. 14, 3; ogs. absol.: ∾ plantas, Colum.; - saxum in altitudinem depressum, Cic. Verr. 5, 27; cf. Sall. Catil. 55; ∾ fossam, id., puteum, Vitruv.; cf. Tac. Ann. 15, 42; — b) i Søkrigssproget; ∾ naves, (bore i Grund), Caes., Nep.; cf. Caes. B. C. 1, 58, o. Cic. Manil. 8; men Caes. B. C. 2, 43: onere deprimi, (synke derunder); — II) „fig.": nedtrykker el. undertrykker, ogs. nedsætter el. nedværdiger; - vid. Cic. Cluent. 65, o. Lucr. 6, 53; men Cic. Pis. 18: vos meam fortunam deprimitis, vestram extollitis? cf. Liv. 2, 65, o. Nep. Att. 22; — III) partic. depressus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." ◆. localt: lav, lavtliggende; - tutius per plana, sed humilius et

depressius iter, („alleg."), Plin. Ep. 9, 26; — B) „overf." om Stemmen: lav el. dyb; depressissima vox, Auct. ad. Her. 3, 14.

dēproelians, tis, adj. partic., [proelior]: heftigen kæmpende; ∾ venti, Hor. Od. 1, 9, 11. — dē.prōmo, prompsi, promptum, 3, v. a.: tager frem (navnl. af et Gjemme), henter el. bringer el. skaffer tilstede; I) „egenl."; – ∾ pecuniam ex aerario, Cic.; cf. id. Off. 2, 15; ∾ tela pharetris, Virg., caecubum cellis, Hor.; men ∾ cibum servis (dat.), Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 12; — II) „fig.": fremdrager el. fremhenter; ligel. m. ex; vid. Cic. Fin. 4, 4, oftere; ogs. m. de, sjeld. m. ab; vid. id. d. Or. 1, 59, ogs. ibd. 57. — dē.prŏpĕro, are, v. a. (o. n.): skynder mig el. iler dermed; (sjeld. o. „poet."); – ∾ apio coronas etc., Hor. Od. 2, 7, 24; cf. Sil. 2, 265; ogs. c. inf. obj., Plaut. Poen. 1, 2, 108; cf. id. Cas. 3, 6, 17.

depso, psui, pstum, 3, v. a., δεψέω: ælter; ∾ coria, (garve), Cato; depsto luto oblinere, id.; men Varr. ap Non.: tibi fortasse alius molit et depsit (sc. farinam): – ogs. „overf.", Cic. Fam. 9, 22; df. — depsticius, (-tius): vedbørligen æltet, panis, Cato.

dē.pŭdesco, ĕre, v. n. inch.; at tabe al Skam, Appul. — dē.pŭdet, ŭit, 2, v. impers.; I) d. forstærk. pudēre, (at skamme sig); – quum eum non depuderet, c. inf. subj., Vell. 2, 73; — II) ophøre at skamme sig, blive skamløs, Ovid. Am. 3, 11, 4; cf. id. Her. 4, 155, o. Senec. Const. Sap. 17. — dēpŭdīco, are, v. a., [pudicus]: skænder, krænker, Laber. ap. Gell. 16, 7.

dēpugnatio, onis, f.: heftig Strid el. Kamp, Cato ap. Non., Veget.; ogs. „overf." om en Retsstrid, Firmic.; af — dē.pugno, avi, atum, 1, v. n. o. a: strider el. kæmper heftigen; I) „egenlig."; – ∾ acie instructa, Caes., signis collatis, Plaut.; men ∾ cum aliquo, (i en Tvekamp), Cic. Fin. 2, 22; ligel. om Gladiatorerne, id. Tusc. 2, 17; – ogs. c. acc.: at bekæmpe el. nedkæmpe, feram, Dig.; – ogs. impers. pass., Cic., Liv.; – ogs. at afkæmpe el. udkæmpe; depugnato proelio, Plaut. Men. 5, 6, 31; — II) „overf." el. udenfor Krigssproget; – ∾ cum fame, Plaut.; ∾ morti, Sil.; ∾ voluptas cum honestate, Cic. Acad. 2, 46; men Plin. 21, 22, om Farverne; s. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 184.

dēpulsĭo, onis, f., [depello]: Fordrivelse el. Afvendelse, mali, (af et Onde), Cic., servitutis, id.; — b) ∾ luminum, (Lysets Nedfald el. Nedskin), vid. Cic. Univ. 14; — 2) som rhetorisk Figur: at fralægge sig en Beskyldning el. Brøde, Cic., Quintil. — dēpulso, are, v. a., intens. af depello: støder el. driver afveien; – cubitis depulsa de via (sc. homines), Plaut. Stich. 2, 1, 13. — dēpulsor, oris, m., [depello]: som fordriver el. afvender; – ∾ dominatus, Cic. Phil. 2, 11; df. — dēpulsōrius, 3: tienlig til at afvende (et Onde), sacra, Plin. 28, 3. — depulsus, 3: partic. af depello. — dē.pungo, ĕre, v. a.: ligesom afstikker; df. afgrændser el. bestemmer; depunge, ubi sistam, Pers. 6, 79.

dēpurgātivus, 3: renfende, afførende, Coel. Aur.; af — dē.purgo, (avi), atum, 1, v. a.: renser derfra, renser; ∾ caules, Colum., pisces, Plaut.

dē.pŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.", om Vingaardsmanden: at afskære el. beskære, vineam, Cato, Colum., palmites falce, id.; men „poet": ∾ umbras (i. e. ramos), Ovid. d. Nuce, 63; — II) „fig"; A) oftest hos Comikerne: at vurdere el. regne el. holde derfor; – ∾ parvi pretii, vid. Ter. Hec. 5, 3, in.; ∾ esse in lucro, id. Phorm. 2, 1, 16; men si hoc utibile magis atque in rem deputas, Plaut. Trin. 3, 3, 19; — B) efterel. c. dat.: at henregne el. henføre el. bestemme dertil; ∾ vaccas steriles aratro et laboribus, Pallad.

dēpŭvĭo, ivi, 4, v. a., [pavio]: slaaer, aliquem palmis, Lucil. ap. Fest. — dēpȳgis, e, [pyga], ligesom ἄπυγος, med tynde Lender, Hor. Sat. 1, 2, 93.

dēque, men alene i Forbindelsen susque deque, (over og under); s. und. susque. — dē.quĕror, questus sum, v. dep. a.: beklager heftigen; men alene sjld. „poet.", o. in partic. perf., Val. Fl., Stat.

dē.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. gnider deraf; – ∾ atramentum scalpro, Cels.; ∾ ceram, Gell., corticem, Plin.; men ∾ nomen urbis ex carmine (slette det ud deraf), Gell. 7, 20; ∾ humorem specillis, Plin. 32, 24; men ∾ capillum ex capite, (afklippe el. afrage), Gell.; ligel. ∾ caput, id., Plin. — dērāsus, 3, partic. af frgd.

Derbētes, ae, m.: Indvaaner af Byen Derbe i Lycaonien, Cic. Fam. 13, 73. — dercēa, ae, f.: en Art af Væxten solanum, Appul. — Dercētis, is, o. Dercēto, us, f., Δερκέτις, Δερκετώ, ogs. Atargatis: en syrisk Gudinde, der sammenlignes med Grækernes Aphrodite; vid. Ovid. Met. 4, 45, Plin. 5, 19, Hygin.

dērĕlictio, onis, f., [derelinquo]: Forladen el. at forlade; df. „overf." o. „alm.": Efterladelse, Forsømmelse; ∾ communis utilitatis (deraf), Cic. Off. 3, 6. — 1. dērĕlictus, 3; partic. af derelinquo. — 2. dērĕlictus, us, m.: = derelictio; habere aliquid derelictui, (behandle skiødesløst), Gell. 4, 12; af — dē.rĕlinquo, liqui, lictum, 3, v. a.; I) „alm.": aldeles at forlade el. opgive el. lade i Stikken; – vid. Cic. Lael. 11; ∾ agros etc., id. Verr. 3, 51; cf. id. Brut. 4; men id. Catil. 1, 10: ab omni fortuna ··· spe derelicti; – derelinquo jam communem causam, (forlader den, taler ikke mere for den), id. Caecin. 35; — 2) „bef." (o. sjld.): efterlader, lader tilbage; ∾ (libros), Arnob.

dē.rĕpente, adv., [formet som desubito]: ganske pludseligen, Plaut., Ter. Hec. 4, 1, 3; ligel. raptis derepente armis, Tac. Hist. 1, 63. — dē.rēpo, psi, 3, v. n. (o. a.): kryber nedad el derned; – Derepit ad cubile setosae suis, Phaedr. 2, 4; — b) c. acc.; (ursi) arborem aversi derepunt, Plin. 8, 54. — dereptus, 3: partic. af deripio.

dē.rideo, risi, risum, 2, v. a.: udleer, bespotter, forhaaner; a) c. acc.; ∾ atque contemnere aliquem, Cic. d. Or. 3, 14; cf. id. Verr. 5, 39, ogs. Hor. A. P. 452; ligel. quod quis deridet, etc., id. Ep. 2, 1, 263; – Ordsproget albis dentibus deridere, s. und. dens; — b) absol., (navnl. i Conversationssproget): derides: du spotter, odl., Plaut., Ter.; cf. id. Eun. 5, 2, 21: etiam ultro derisum advenit; df. — dērīdĭcŭlus, 3: høist latterlig, aldeles til at lee ad el. spotte over; – Is deridiculus ··· omnibus, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 14; quod est deridiculum, Varr.; cf. Liv. 39, 26; — b) ogs. subst.: deridiculum, i, n., dels: Bespottelse, (subj.); dels Latterlighed, (obj.); deridiculi gratia, ogs. per deridiculum, (for at spotte), Plaut.; cf. Tac. Ann. 6, 2; – men ibd. 3, 57: deridiculo esse; cf. ibd. 12, 49: deridiculo corporis ··· despiciendus; ogs. in pl.; usque ad deridicula etc., Quintil.

dē.rĭgesco, gŭi, 3, v. n. inch., (alene in perf. o. „poet."): bliver aldeles stiv el. ubevægelig (af Skræk, odl.); – vid. Virg. Aen. 3, 260; ligel. deriguere oculi, id., Ovid., comae, id., manus, Lucan.; cf. Ovid. Met. 6, 303: Deriguitque malis (Niobe).

dērĭpio, rĭpui, reptum, 3, v. a., [rapio]: river el. trækker bort el. ned derfra el. deraf; I) „egenl."; ∾ aliquam de ara, Plaut., vestem a pectore, Ovid., ogs. velamina ex humeris, id.; ∾ ferrum a latere, Tac., ogs. ensem vagina, Ovid.; – men ∾ pellem leoni, id.; cf. id. Met. 15, 304, ogs. Hor. Od. 1, 9, 23, o. Virg. Ge. 2, 242; ∾ deos e coelo, Tibull. 1, 10, 60, ogs. lunam coelo, Hor. Epod. 5, 46, ogs. ramos arbore, Ovid.; men id. Am. 1, 5, 13: deripui tunicam; cf. ibd. 1, 14, 18; — II) „overf."; quantum de mea auctoritate deripuisset, tantum etc., Cic. Sull. 1.

*dērīsio, onis, f,: Udleen, Bespottelse, Arnob.; o. — dērīsor, oris, m.: en Spotter el. Spottefugl;

(ogs. en Satiriker); vid. Plin. 11, 114, o. Suet. Calig. 38, ogs. Hor. A. P. 433, o. A.; - navnl. ogs. en Snyltegiest, (neml. som etslags Harleqvin); vid. Senec. Ep. 47, o. Hor. Ep. 1, 18, 11; — df. dērīsōrius; 3: latterlig, conditiones, Dig.; — [derideo]. — 1. dērīsus, 3: partic. af derideo. — 2. dērīsus, us, m., [derideo]: Bespottelse, Latterlighed; - Facile ad derisum stulta levitas ducitur, Phaedr. 5, 7; derisui esse, Tac. Agr. 39; a derisu non procul abest risus, Quintil.

*dērīvātio, onis, f.: Afleden, Afledning; I) „egenl."; derivationes fluminum, Cic. Off. 2, 4; cf. Liv. 5, 15; — II) „overf."; A) „alm."; ∾ opportuna (Overførelse) etc., Macrob. Sat. 6, 1; — B) „bes."; a) i Grammatiken: Ordenes etymologiske Afledning, Plin. ap. Serv. ad Virg. Aen. 9, 706, Dig., Charis., o. A.; — b) i Rhetoriken: formildende Forvexling af beslægtede Begreber: (saal. fortis f. temerarius, liberalis f. prodigus), Quintil. 3, 7, 25; o. — dērīvātīvus, 3, (i Grammatiken): hørende til en Ordafledning; ∾ nomina, Prisc.; — (flgd.].

dērīvo, avi, atum, 1, v. a., [rivus]: leder el. fører (Vandet) af derfra el. derhen; - quasi de flumine qui aquam derivat sibi, etc., Plaut. Truc. 2, 7, 12: cf. Caes. B. G. 7, 72, o. Hirt. B. G. 8, 40; — II) „fig"; A) „alm.": at aflede el. overføre derfra el derhen; - vid. Cic. Tusc. 5, 25; men alia ··· ex his fontibus derivata („alleg."), Quintil. 2, 17, 40; cf. Hor. Od. 3, 6, 19; men ∾ exspectationem largitionis agrariae in agrum Campanum, Cic. Att. 2, 16; ∾ responsionem suam alio, id. Verr. 1, 53; — B) „bes.": derivare animum etc., Lucr. 2, 365, (afdrage el. adsprede); men Cic. Mil. 10: non derivandi criminis causa; cf. id. Verr. 2, 20; men ∾ iram alicujus in se, Ter. Phorm. 2, 2, 9, (overføre paa sig); — C) technisk el. i Grammatiken: at aflede det ene Ord af det andet, Quintil. 1, 6, 38, oftere, Diomed., o. A.

*dērŏgātio, onis, f.: den delvise Afskaffelse af en Lov; de legum derogationibus etc., Cic. frgm. Or. Cornel. 1; cf. Auct. ad Her. 2, 10; o. — dērŏgātor, oris, m., som formindsker el. nedsætter; ∾ beneficii, Sidon.; — df. dērŏgātōrius, 3: hørende til en Derogation, edictum, Dig.; — [derogo]. — dē.rŏgīto, are, v. a. intens.: spørger nøiagtigen, unumquicque, (derom), Plaut. Asin. 2, 2, 62.

dē.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) i Retssproget: afskaffer en Del af en Lov, indskrænker Lovens Gyldighed; - neque derogari ex hac (lege) aliquid licet, etc., Cic. d. Rep. 3, 22; cf. id. Inv. 2, 45; men derogatur legi, quum pars detrahitur, Dig.; — II) „overf." fra Retssproget: tager bort deraf, berøver nogen noget; - a) m. de el. ex, oftere c. dát.; - de adversarii testium fide derogatur, Cic. Caecin. 1; cf. id. Inv. 2, 46; - nec tantum mihi derogo, (nedsætter mig ikke saa meget), id. R. Am. 32; ∾ fidem alicui, (nedsætte el. svække nogens Troværdighed), id.; - ogs. ud. dat.; ∾ fidem, id. Quint. 23; men Tac. Ann. 13, 27: nihil universorum juri derogandum; — b) m. abstracte Subjecter; ubi certam derogat vetustas fidem, Liv. 7, 6; cf. Cic. Font. 7, o. Quintil. 9, 3, 102. — dērōsus, 3, adj. partic., [rodo]: afgnavet, begnavet; - derosos clypeos esse a muribus, Cic. Div. 1. 44; derosa vitis a cochleis, Plin.

Dertōna, ae, f.: By i Ligurien, (hod. Tortona), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10, o. A. — dē.runcīno, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afhøvler; df. „overf." o. comisk: bedrager el. snyder, aliquem, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 6. — dē.rŭo, rŭi, 3, v. a. o. n.; 1) act.: nedstyrter, lader styrte el. falde; - ∾ hiems immensam vim aquarum ruptis nubibns, Senec. Qu. N. 3, 27; - ogs. „alleg.": de laudibus Dolabellae deruam cnmulum, Cic. Att. 16, 11; — II) neutr.: styrter el. falder ned el. omkuld, Appul.

dēruptus, 3, adj. partic., [rumpo]: ligesom abruptus, om Localiteter: afbrudt, med stærkt Fald, saxa, Lucr., ripae, Liv.; ∾ augustiae et praecipites, id. 21, 32; ∾ collis et arduus, Tac.; - compar.; in altiorem deruptiorumque undique tumulum concessere, Liv. 38, 2; — 2) in neutr. pl. som subst.: Styrtninger, Afgrunde; in derupta praecipitati, Liv. l. c.; per derupta et avia, Tac.

dē.sacro, (desecro), avi, atum, 1, v. a., n., (sild. Ord f. consecro); I) „egenl.": indvier som Helligdom el. til at være hellig og ukrænkelig; ∾ quercum, Stat.; — b) desacrati, orum: forgudede Personer, Capitolin.; — II) „overf.": bestemmer el. anviser dertil el. til Anvendelse derpaa; vid. Plin. 28, 29, (hvor Formen desecratus).

dē.saevio, ĭi, 4, v. n.; I) „alm.": heftigen at rase; navnl. „poet." om Helten i Slaget, Virg. Aen. 10, 529; hvf. m. Lune om den tragiske Digter, Hor. Ep. 1, 3, 14; - ogs. om Uveiret, Virg. l. c. 4, 52; cf. Flor. 2, 6, o. Suet. Ner. 29; — II) „bes.": at afrase el. udrase, at ophøre at rase, Lucan. 5, 304. — dē.salto, (avi), atum, 1, v. a.: afdandser, opfører dandsende; desaltato cantico, Suet. Calig. 54.

descendo, di, sum, 3, v. n., [scando]: stiger ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ ex equo, Cic., ogs. equo, Sall., de rostris, Cic., de templo, Liv., de coelo, id.; ogs. ∾ coelo, Hor., ogs. coelo ab alto, Virg.; cf. id. Aen. 7, 675; ∾ monte, id., antro Castalio, Ovid. Met. 3, 14, per clivum, id. Fast. 1, 263; - (ut) in mare de coelo descendant (presteres), Lucr. 6, 427; ∾ in campos, Liv., in Piraeum, Quintil.; men „poet.": ∾ nocti el. erebo, (f. ad inferos), Sil.; ogs. absol., Lucr. 6, 438, o. Virg. Ecl. 7, 60; men descendentem (sc. e curru) etc., Suet. Galb. 18; ligel. descendo (sc. de arce), etc., Virg. Aen. 2, 632; ligel. umbrae descendentes (sc. ad inferos), Stat.; — B) „bes." 1) om de i Rom paa Høiene el. paa høiere Steder boende Forretningsmænd; ∾ in forum, Cic. d. Or. 2, 66, ad forum, id. frgm. ap. Non., ad comitium, Suet.; cf. Cic. R. Am. 46; - ogs. absol.: hodie non descendit Antonius, id. Phil. 2, 6; cf. Liv. 2, 54; — 2) i Krigssproget; a) om en Bevægelse nedad; - ∾ ex superioribus locis in planitiem, (marschere el. rykke derned), Caes.; ∾ inde (sc. de arce), Liv. 32, 32; ∾ in aequum locum, Caes., in aequum, Liv., ad Alexandriam, id. 45, 12; men id. 44, 5, absol.: inenarrabilis labor descendentibus etc.; — b) ∾ in aciem, Liv., in certamen, Cic., ad pugnam, Frontin., (at rykke ud til Slag, odl.); ogs. ∾ in bellum, Justin. 15, 4; — 3) prægnant el. med Eftertryk: at trænge ned el. ind deri; - ferrum haud alte in corpus descendisse, Liv. 1, 41; cf. Flor. 3, 10; ∾ in terram (fulmen), Plin.; ∾ ad tria cubita (radicem), id.; ligel. ∾ in altum (semina), Colum.; men „poet.": toto descendit corpore pestis, (giennemtrænger), Virg. Aen. 5, 683; — bb) df. ogs. a) i Lægesproget om Legemets Afsondringer; - quod descendit, (Excrementerne), Cels.; descendit cibus, Plin.; ogs. ∾ alvus, Cels.; — b) erotisk ogs. om den legemlige Omgang, Catull., Juvenal.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": at skride el. gaae el. komme ned el. over dertil; - ∾ a vita pastorali ad agriculturam, Varr.; ∾ vox (synker, opp. attollitur), Quintil.; men ∾ in hanc rerum tenuitatem, (nedlade sig dertil), id.; men eo contemptionis descensum, ut etc., Tac. Ann. 15, 1, (saavidt gik man i sin Foragt); - ogs. om en Vært: ∾ ad hyacinthos, (nærme sig dertil), Plin.; — 2) „bes.", a) at nedstamme el. hidrøre derfra, Dig.; ∾ ad ipsum etc., Ovid. Met. 11, 754, (om Optællingen af d. nedstigende Slægtregister); ∾ ex jure gentium, (have sit Udspring derfra), Dig.; cf. Plin. 22, 51; — b) at afvige el. udarte derfra; - quantum ille (sc. Seneca) ab antiquis descenderat, tantum etc., Qnintil. 10, 1, 126; — B)

„ment." o. „ethisk"; a) at trænge ind el. at giøre Indtryk, ødl.; - quod verbum in pectus Jugurthae altius ··· descendit, Sall. Jug. 11; cf. Senec. Benef. 1, 1, o. Liv. 3, 52; — b) at indlade sig deri el. derpaa, navnl. ogs. at nedlade sig dertil; - ∾ in causam, Liv. 36, 7; ∾ ad ejusmodi consilium, Caes. B. G. 5, 29; ∾ ad rationes civitatis, (indlade sig i de offenlige Forholde), Cic. d. Rep. 1, 6; cf. id. Lael. 17; ∾ ad accusandum, ad inimicitias, id. Mur. 27; cf. Hor. Od. 1, 9, 11; men ∾ preces in omnes, Virg. Aen. 5, 782; videte, quo descendam, judices, Cic. Font. 1; cf. id. Verr. 2, 72; — — not.: findes in pass., Plin. 2, 13: quum altitudo (in coelo) descenditur, etc.; ligel. descensos gradus, Prudent.

descensio, onis, f., (descendo]: Nedstigen, balinearum, i Badet, Plin. 20, 69; — 2) „meton.": Sted til Nedstigning; df. Fordybning i Badet, Plin. Ep. 5, 6; — not.: descensio Tiberina, Cic. Fin. 5, 24, 70; vid. Madv. — 1. descensus, us, m., [descendo]: Nedstigen el. Nedgaaen el. Nedgang; 1) „alm."; qua illi descensus erat etc., Sall. Catil. 57; — 2) df. „meton.": den nedadførende Vei el. Sti, Hirt. B. G. 8, 40; men Virg. Aen. 6, 126: facilis descensus Averno, (f. in Avernum).

de.scisco, ivi el. ii, itum, 3, v. n.; I) „egenl." o. publicistisk: ligesom sciscendo el. efter Beraadslagning at falde fra el. løsrive sig derfra, ab aliquo, Caes., Liv., o. A.; ogs. m. flgd. ad, Liv. 31, 7; ∾ ab Latinis ad Romanos, id.; - ogs. impers., id. 9, 16; cf. Flor. 3, 5; - ogs. absol.: quum Fidenae aperte descissent, Liv. 1, 27; cf. Tac. Hist. 1, 31, o. A.; — II) „overf." fra de offenlige Forholde: at afvige el. fierne sig derfra; - neque poenitere, quod ∎ me ipse non desciverim, Cic. Att. 2, 4; ∾ a veritate, id., a consuetudine parentum, Plin. Ep.; - ogs. impers.; praecipiti cursu a virtute descitum est, Vell. 2, 1; cf. Cic. Fam. 2, 16; men ∾ ad saevitiam, ad cupiditatem, (at forfalde dertil), Suet. Dom. 10; men ∾ in regem, Flor. 4, 3, (om Antonius: at udarte dertil); — b) om Tings- o. Begrebssubjecter: at udarte el. forværres, ødl.; - ∾ interdum semina, Colum.; ligel. om Vinstokken, id.; men Tac. Orat. 28: et eloquentiam et ceteras artes descivisse ab ista vetere gloria.

dē.scōbino, avi, atum, 1, v. a., [scobina]; oprdl.: affiler; df. voldsomt at afstøde el. kradse; ∾ supercilia alicui, Varr. ap. Non.; descobinatis cruribus, (opp. salvis), id. ibd.

de.scribo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": afridser, fremstiller i Afrids el. Omrids, formas geometricas in arena, Cic.; cf. id. d. Senect. 14, o. Liv. 25, 31; ∾ coeli meatus radio, Virg. Aen. 6, 851, carmina in cortice, id. Ecl. 5, 14; men ∾ vitam votiva tabella, Hor. Sat. 2, 1, 33; — B) „bef.": affkriver el. afcopierer (fra Originalen), Cic. Att. 8, 9; men ibd. 13, 21: se a te (i. e. ex tuo exemplo) quintum de Finibus librum descripsisse; — II) „fig."; A) „alm.": beskriver, fremstiller, skildrer; - vid. Cic. Orat. 40, id. Coel. 20, o. id. Mil. 18; men Hor. Sat. 1, 4, 3: Si quis erat dignus describi, quod etc., (gav Stof til en Satire); - oftere ogs. om den poetiske Skildring; vid. id. A. P. 18, o. Quintil. 8, 2, 15; - sield. m. Objectssætn.; vid. Ovid. Trist. 2, 415, o. Gell. 9, 1; — b) af partic. descriptus, 3, er subst. descriptum, i, n.; - factorum dictorumque ejus descripta per dies, (Dagbøger derover), etc., Tac. Ann. 6, 24; — B) „bef."; a) efter visse Grændser el. Regler at fordele el. inddele, libertinos in quatuor urbanas tribus, Liv. 45, 15; cf. id. 1, 19, Cic. d. Or. 2, 71, o. id. Agr. 2, 31; ligel. ∾ classes centuriasque et hunc ordinem ex censu, Liv. 1, 42; cf. Cic. Leg. 3, 19; men haec descripta generatim etc., id. d. Or. 2, 33; — b) ∾ aliquid m. o. ud. dat.: ligesom at tilskrive hver sin Del, d. e. at anordne el. paalægge, (navnl. som Skat el. Tyngsel); - ∾ civitatibus vecturas frumenti, Caes. B. C. 3, 42; cf. Cic. Verr. 5, 25; ∾ vectigal Graecis, id.; ogs. ∾ jura civitatibus, id.; - ∾ jura, (bestemme), id. Off. 1, 34, oftere, Liv., officia, Cic. Acad. 2, 36; cf. Hor. A. P. 86; — III) partic. descriptus, 3, ogs. som adj.: nøiagtigen bestemt el. ordnet el. indrettet, - eam materiem orationis ··· omnibus locis descriptam etc., vid. Cic. d. Or. 2, 34; cf. id. Orat. 59; - natura nihil est aptius, nihil descriptius, Cic. Fin. 3, 22.

*descripte, adv. af descriptus: vedbørligen ordnet el. indrettet; ∾ et electe (digerere), Cic. Inv. 1, 30. — descriptio, onis, f., [describo], I) „egenl.": Afrids el. Omrids, Aftegning el. Afbildning; vid. Cic. d. Rep. 6, 22, o. id. Verr. 2, 77; - ogs. in pl.: numeris aut descriptionibus explicare, (ved geometriske Figurer), id. Tusc. 1, 17; ligel. ∾ orbis terrarum, (Landkaarter), Vitruv.; ∾ volutarum, (Aftegninger deraf), id.; — II) „fig."; A) „alm."; a) Beskrivelse, Fremstilling, Skildring, locorum, Quintil., Siciliae, id.; — b) i Rhetoriken: Characterskildring, Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9, 1, 31; — B) „bef."; a) Fordeling el. Inddeling; ∾ populi, Cic., Liv. 4, 4; ∾ legionum et auxiliorum, Suet. Tib. 30; cf. Cic. Off. 1, 7, o. id. Flacc. 14; — b) den vedbørlige Indretning el. Anordning, Cic. N. D. 1, 11; cf. id. d. Or. 2, 9; men ∾ aedificandi, id. Off. 1, 39; ∾ magistratuum, id., civitatis, id.; - ogs. in pl.: descriptiones temporum, id. Acad. 1, 3.

descriptiuncŭla, ae, f., dem. af descriptio: kort Beskrivelse el. Skildring; in pl., Senec. Suas. 2. — descriptor, oris, m., [describo]: som beskriver el. skildrer; ∾ morum (Seneca), Lactant. — descriptus, 3: partic. o. adj. af describo. — descrŏbo, are, v. a., [scrobs]: nedgraver; - ∾ gemmas auro, (indfatte dem deri), Tertull. — de.sculpo, ĕre, v. n.: udskærer, afbilder, simulacrum ligno, Tertull., inc.

dē.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: afhugger el. afskærer, partes ex toto, Cic., uvas a vite, Colum.; men ∾ spicas falcibus (dermed), Liv. 42, 64; men ∾ segetes et prata, (afmeie), Colum.; ∾ collum, Virg., cervicem, Liv. — desecro, are, s. und. desacro. — dēsectio, onis, f., [deseco]: Afhuggen el. Afskæren, stramentorum, Colum. — dē.sĕnesco, nui, v. n. inch.: med Tiden at ældes el. aftage; df. „overf": nisi quum ira belli desenuisset, Sall. frgm. ap. Prisc.

dē.sĕro, rui, rtum, 3, v. a., (oprdl. opløser en Forbindelse; opp. consero); df. I) „egenl.": skiller mig derfra, forlader; navnl. ogs., ligesom derelinquo: lader i Stikken; ogs. løber bort, (deserterer); - ∾ agros, Cic., oppidum, Caes.; cf. id. B. G. 2, 29; men ∾ aliquem, Cic. Qu. Fr. 1, 3; cf. Caes. B. C. 1, 76; men Virg. Aen. 10, 600, (spottende): fratrem ne desere frater; — bb) hertil mærkes; a) f. deseri ab aliquo, (vid. B. C. 1, 13), findes ogs. „poet." o. hos Tac.; deseri aliquo; deseror conjuge, Ovid. Her. 12, 161, o. Propert. 2, 7, 17; ligel. donec desertus suis caderet, Tac. Ann. 3, 20; — b) i Krigssproget ogs. absol.: at desertere, Quintil. 9, 2, 85, Dig.; — II) „overf." el. m. Begrebsobjecter: forlader el. opgiver, bryder mig ikke derom, agter ikke derpaa; - ∾ causam, Cic., Ovid.; cf. Liv. 2, 54; men ∾ officium, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 18; ∾ studia sapientiae, Quintil., viam virtutis, Hor.; cf. id. Od. 3, 29, 9; men Caes. B. C. 1, 75: Petrejus non deserit sese, (bliver sig selv lig); — b) ogs. om Tings- o. Begrebssubjecter; nisi me lucerna desereret, Cic. Att. 7, 7; ligel. comisk: genua hunc cursorem deserunt, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 20, 10, ogs. id. A. P. 41, o. Tac. Ann. 6, 50; - df. ogs. pass.: deseremur potius ∎ re familiari, quam a republica, Cic. Att. 16, 3, oftere; cf. Caes. B. G. 5, 34, o. A.; — III) partic. dēsertus, 3, ogs. som adj.: forladt; df. om Steder:

enfom, øde, ubeboet; – frequens, an desertus locus, Quintil.; cf. Caes. B. G. 5,53; men Cic. Coel. 18: haec deserta via et inculta etc., („alleg."); – „poet." ogf. om Ting: fom findes paa øde Steder, stirps, Tibull., arbores, Prop.; – compar.: nihil turpius ac desertius, Cic. Qu. Fr. 3, 1; superl.: ∾ solitudo, id.; cf. id. Sest. 22; — b) ogf. subst. deserta, orum, n.: øde Steder, Ørkener, Virg., Plin.; ligel. Libyae deserta, Virg. Aen. 1, 384; – men sing. desertum, i, n.: en Ørken, Eccles.

dē.serpo, ĕre, v. n.: at krybe nedad el. derned; bf. „poet. overf.": deserpitque genis lanugo (udbreder fig derover), Stat. — *dēsertio, onis, f.: Forladen el. at forlade; bf. I) „egenl.": Bortløben, Desertion, Dig.; — II) „fig.": Tilfidefættelfe deraf; ∾ juris humani, Liv. 41, 21; o. — dēsertor, oris, m.; 1) „alm.": fom forlader, fom lader i Stikken; – ∾ amicorum, Cic. Att. 8, 9; ∾ communis utilitatis aut salutis, id. Fin. 3, 19; — 2) „bef." i Krigsfproget: en Bortløben, en Deferteur; – pro desertore futurum, cujus etc., Liv. 3, 69; forbindes ogf. m. proditor, Caes., m. transfuga, Curt.; — b) bf. „poet." f. Flygtning; desertor Asiae, Virg. Aen. 12, 15; cf. Ovid. Her. 19, 157; — bf. fem. dēsertrix, icis; ∾ legis divinae, Tertull.; — [desero]. — desertus, 3: partic. o. adj. af desero.

dē.servio, īre, v. n.: betiener ivrigen, er aldeles hengiven dertil; fædv. c. dat. pers. el. rei; – ∾ cuivis, vid. Cic. Off. 1, 30; ∾ grammatico, geometrae, Quintil.; cf. Ovid. Am. 1, 3, 5; – ∾ corpori, Cic. Leg. 1, 13; — 2) ogf. „overf." m. Begrebsfubjecter; si ··· operae (meae), si vigiliae deserviunt amicis, etc., Cic. Sull. 9; – ogf. om Naturgienftande; ∾ oculis, (forlyfte dem), Plin. Pan. 50.

dēses, ĭdis, adj., [desideo]: fom fidder ørkesløs, uvirkfom el. dorft; sedemus desides domi, Liv. 3, 68; cf. Colum. 7, 12; — 2) „overf." om Begreber; nec rem Romanam (Romerftaten) tam desidem umquam fuisse et imbellem, Liv. 21, 16.

dē.sicco, (avi), atum, 1, v. a.; (for= o. eftercl. Ord): aftørrer el. tørrer; ∾ (vasa), Plaut. Truc. 2, 7, 10; desiccata herba, Appul.

dēsĭdĕo, sēdi, 2, v. n., [sedeo]: fidder der, bliver fiddende; bf. fædv. „overf.": fidder el. dvæler ørkesløs el. uvirkfom paa et Sted; – frustra ibi totum desedi diem, Ter. Hec. 5, 3, 2; ogf. ∾ apud aliquem, Suet.; ∾ in discrimine sociorum, id. Caes. 4.

dēsīdĕrābĭlis, e, [desidero]: værd at attraae, ønfkværdig; men absol.: desiderabilia, Cic. Top. 18; cf. id. Fin. 1, 16; men desiderabilem facere aliquem suis vitiis, vid. Liv. 24, 5; cf. Tac. Hist. 2, 76, ogf. Suet. Tib. 21, hvor compar. desiderabilior; — bf. adv. dēsīdĕrābĭlĭter: begierligen, heftigen, concupiscere, Augustin. — dēsīderans, tis: partic. o. adj. af desidero; bf. — dēsīdĕranter, adv.: begierligen, appetere, Cassiodor.; compar., Fronto.

*dēsīdĕrātĭo, onis f.: heftig Attraa, voluptatum; vid. Cic. d. Senect. 14; ogf. in pl.: ∾ supervacuae, Vitruv. 8, praef; — 2) ogf. „overf.": opkaftet Spørgsmaal, (fom neml. fordrer Svar), id. 2, 6; o. — dēsīdĕrātivus, 3: hørende til Attraa el. Længfel; bf. i d. fild. Grammatik: ∾ verba, (esurio, coenaturio), Augustin.; — [desidero]. — desideratus, 3: partic. o. adj. af desidero.

dēsīdĕrium, i, n., [desidero]; I) „alm.": den med Savn el. Længfel forbundne Attraa el. Begierlighed, Savn el. Længfel; oftest c. gen. el. absol.; – miserum me desiderium tenet urbis, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 22; men Cic. Lael. 3: desiderio Scipionis me moveri etc.; cf. ibd. 27; men desiderio id fieri tuo (f. tui, efter dig), Ter. Heaut. 2, 3, 66; cf. ibd. 4, 5, 5: ita magno desiderio fuit ei filius; men quantum ex desiderio labores, Cic. Fam. 16, 11; – ogf. in pl.: desideria imperitorum (gen. subj.) misericordia commovere, Cic. Rab. perd. 9; cf. Hor. Od. 4, 5, 15; – ogf. fom Kelcord el. Kelenavn; vid. Cic. Fam. 14, 2, o. Catull. 2, 5; — II) „bef."; A) naturlig Trang el. Fornødenhed; – desiderio naturali, non voluptate etc., Liv. 21, 4; — B) under Keiferne, o. fædv. in pl.: de Undergivnes Ønfker el. Anliggender; desideria militum ad Caesarem perferenda, Tac. Ann. 2, 19; cf. Suet. Aug. 17 o. 53.

dēsīdĕro, avi, atum, 1, v. a., [ligefom considero, befl. m. inus. εἴδω el. ἴδω, hvf. video, etc.; altf. oprdl.: feer med Længfel derefter]; bf. I) „alm.": heftigen at attraae el. eftertragte; – Quam tu filium tuum, tam pater me meus desiderat, Plaut. Capt. 2, 2, 66; cf. Cic. d. Senect. 9; men desiderantem, quod satis est, etc., Hor. Od. 3, 1, 25; — bb) er ogf. at mærke; a) m. Objectsfætning; vid. Caes. B. G. 4, 2; ogf. m. ab el. in; – quis ab his ullam rem laude dignam desiderat? Cic. Att. 8, 14; cf. Caes. B. G. 7, 52; – ogf. absol.: misere amans desiderat, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 16; — b) m. Begrebs= el. Tingsfubjecter; quae longiorem desiderant orationem, Cic.; nullam virtus aliam mercedem ··· desiderat etc., id. Arch. 11; ut desiderat laus probationem, sic etc., Quintil. 3, 7, 4; desiderant rigari arbores, Plin.; — II) „bef."; A) at favne; quid in oratione tua desiderem, Cic. d. Rep. 2, 38; cf. Caes. B. C. 3, 61; — B) bf. undert. „meton.": at mifte el. tabe; oftere in pass.: at gaae tabt, at blive borte; vid. Caes. B. C. 3, 99, o. id. B. G. 5, 23; ligel. unum signum desideratum est, Cic. Verr. 4, 44; — III) hertil mærkes endnu; A) partic. desiderans, tis, fom adj., men alene fild. o. in superl.: desiderantissimus, (f. desideratissimus), in voc. fom Kelcord, (allerkiæreste), Fronto; — B) partic. desideratus, 3, ogf. fom adj.: forønfket, ønfkelig; – in superl.: blandissima et desideratissima promissa, Plin. 30, 1.

1. dēsĭdĭa, ae, f., [desideo]; oprdl.: lang Henfidden derover el. Syflen dermed; Et longa faciem quaerere desidia, Prop. 1, 15, 6; — 2) oftere: ørkesløs Henfidden, Lediggang, Uvirkfomhed; forbindes m. inertia o. languor, Cic.; opp. industria, id.; desidiae minuendae causa; Caes.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 15; – „poet." ogf. in pl.; vobis desidiae cordi, Virg. Aen. 9, 615; cf. Lucr. 5, 49; — b) „overf." om Ageren: post longam desidiam, (efter lang Hvile), Colum. 2, 17. — 2. dēsīdia, ae, f., [desido]: Nedfynken, Tilbagetræden, maris, Appul., sanguinis, id. — dēsĭdĭābŭlum, i, n., [1. desidia]: Kippe el. Smudshul, hvor Tiden fpildes; in pl., Plaut. Bacch. 3, 1, 9.

dēsĭdĭōse, adv.: i Lediggang, agere aetatem, Lucr. 4, 1132; af — dēsĭdĭōsus, 3, [1. desidia]: ørkesløs, uvirkfom, Colum., Ovid.; opp. studiosus, Plin. Ep. 3, 5, (hvor superl.); ogf. in compar., Suet. Gramm. 8; — 2) „overf.": hvad der leder til Ørkesløshed el. Lediggang, Auct. ad Her. 4, 32; ∾ delectatio, Cic. d. Or. 3, 23; cf. id. Agr. 2, 33; – men „poet.": desidiose puer, (i. e. Cupido), Ovid. A. A. 2, 92.

dē.sīdo, sēdi, 3, v. n.; om et Sted: at fynke el. falde ned el. ind; ut ··· terrae desederint, Cic. Div. 1, 35; cf. Liv. 32, 9; – ogf. at fynke til Bunds; ovum plenum desidit, inane natat, Varr.; quod desidit, (Bundfaldet), Cels.; — 2) „overf.": om Begreber el. Tilftande: at fynke el. dale el. forværres; velut desidentes primo mores etc., Liv., praef.

*dēsignātio, onis, f.: Betegnelfe el. Befkrivelfe, cellarum, Vitruv.; ∾ personarum et temporum, (deres beftemte Angivelfe), Cic. d. Or. 1, 31; — 2) „overf.": Indretning el. Anordning, operis, (Planen til et Værk), id. N. D. 1, 8; men ∾ librorum, (deres Anordning i Bi=

bliotheket), id. Att. 4, 46; men Tac. Ann. 2,36: superbire homines annua designatione, (ved deres Udnævnelse paa et Aar, s. und. designo); o. — dēsignātor, oris, m.: som indretter el. anordner noget; df. i d. romerske Forretningssprog: I) Opsynsmand over Tilskuerpladserne i Theatret, Plaut. Poen. prol. 19; — 2) Opsynsmand el. Formand ved Begravelser, Hor. Ep. 1, 7, 5, Senec., o. A.; — 3) Kampdommer ved d. offenlige Lege, (βραβευτής), Dig.; — [flgd.].

dē.signo, avi, atum, 1, v. a.: ligesom i Omrids el. begrændsende at betegne el. fremstille el. forklare; I) „egenl.": - ∾ urbem aratro, Virg., moenia sulco, Ovid., oppidum sulco, Tac. Ann. 12,24; - ogs. c. dat.; ∾ fines templo Jovis, Liv. 1, 10, locum circo, ibd. 35; — b) „poet." ogs.: kunstigen (ved Brodering el. Vævning odl.) at afbilde el. fremstille; vid. Ovid. Met. 6, 103; — II) „fig."; A) „alm.": betegner, udmærker; - hac oratione designari etc., Caes. B. G. 1, 18; men ∾ aliquem oculis etc., Cic. Catil. 1, 1; ∾ aliquem digito, Ovid.; ogs. at være Tegn derpaa, Caes. B. C. 3,96; - ogs. betegner i en Egenskab el. paa en vis Maade, Cic. N. D. 1, 13, o. id. d. Or. 2, 58; — B) „bes."; 1) indretter el. bestemmer; vid. Cic. N. D. 3, 35, ogs. ibd. 1, 11; — bb) df. ogs.; a) „publicistisk": at udnævne til et Statsembede; - quos plebs designaverit (sc. decemviros), etc., Cic. Agr. 2, 10; cf. Sall. Catil. 26: si designatus foret (sc. consul); - df. designatus (consul, etc.): der er udnævnt til et Statsembede, som han endnu ikke har overtaget; vid. Cic. Fam. 11, 6, ogs. ibd. 4 (i Overskriften); ligel. ∾ tribunus plebis, id.; ∾ quaestor, Vell.; df. „overf." om det endnu ufødte Foster: designatum reip. civem etc., Cic. Cluent. 11; — b) „ment.": lægger Planer dertil, pønser derpaa; - quid non ebrietas designat? Hor. Ep. 1, 5, 16; modo quid designavit (tog han sig for)? Ter. Ad. 1, 2. 7.

dēsĭlio, sĭlŭi, sultum, 4, v. n., [salio]; I) „alm.": springer ned derfra el. derned; - ∾ de navi in scapham, Plaut., scapha in terram, id.; ∾ de navibus, Caes., de rheda, Cic., ex essedis, Caes., ex equis, id., ab equo, Virg.; cf. Ovid. Met. 12, 129; ∾ curru el. bijugis, Virg., lecto, Hor., equis, Justin.; - ∾ in undas, Ovid., in mare, Suet.; men ∾ ad pedes, (springe af Hesten, neml. for at kæmpe til Fods), Caes. B. G. 4, 12; men ibd. 25, absol.: desilite, commilitones, nisi etc.; — II) „bes." ogs. „poet.; A) m. Tingssubject; vid. Hor. Epod. 16, 48, („alleg."), ogs. id. Od. 3, 13, 16, o. Propert. 2, 16, 50; — B) „overf." (o. „alleg."): nec desilies imitator in artum, Unde etc., Hor. A. P. 134.

dē.sĭno, sivi el. sii, situm, 3, v. a. o. n.: lader af derfra, hører op dermed; (opp. coepi, hvis Construction det omtrent antager); I) som act.; - oftest c. inf. (act. o. pass.), undert. c. acc., ogs. absol., osv.; - vid. Cic. d. Or. 2, 14, o. id. Att. 1, 19; men ∾ moveri, id. d. Rep. 6, 25; - si etc., libenter mehercule artem desinerem, Cic. Fam. 7, 1; saal. bes. „poet.": ∾ versus, Virg. Ecl. 8, 61, oftere; - s. acc. findes ogs. gen. (paa Grækernes Vis); vid. Hor. Od. 2, 9, 17; ogs. abl.; desine, quaeso, communibus locis, Cic. Acad. 2, 25; - men absol.: ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus, Cic. Off. 1, 37; - men in hoc desisse (eum) versu, etc., Suet. Ner. 46; navnl. ogs. i Omgangssproget: desine, (ligesom παῦε), hold dog op! Plaut., Ter.; — b) df. in pass., (oftest in tempp. perff.); veteres orationes post nostras a plerisque legi sunt desitae, Cic. Brut. 32; cf. Liv. 42, 49; - ogs. impers.: nectier (f. necti) postea desitum, Cic. d. Rep. 2, 34; cf. id. Off. 2, 8; ligel. coeptum per eos ··· desitum est per hunc, etc., id. Frgm. Corn. ap. Prisc.; - dog in praes., Ovid. A. A. 1, 411: tunc bene desinitur; — II) neutr.: at ophøre el. ende, odl.; bellum sumi facile ··· aegerrime desinere, Sall. Jug. 83; cetera ··· occidunt desinuntque, Plin. Ep. 2, 10; cf. Virg. Ecl. 4, 9; ligel. desierant imbres, Ovid.; - ∾ in piscem, id. Met. 4, 727; cf. Hor. A. P. 4; men in quo desinimus (amnes, hvori vi ende vort Løb), Ovid. Met. 8, 597; cf. Pyrenaeus desinens, (den yderste Ende deraf), Flor. 4, 12; men om en Ædelsten: ∾ in violam, (spille over deri), Plin.; - endel. i Rhetoriken om Sætningernes Fald el. Periodens Udgang; quae similiter desinunt, etc., Cic. d. Or. 3, 54; cf. Quintil. 9, 3, 79, oftere; — not.: perf. syncop. desisse, etc., Cic., o. A.

dēsĭpientĭa, ae, f.: Sindsforvirring; df. „overf.": Uforstandighed, Daarskab, Lucr. 3, 498; af — dēsĭpĭo, ĕre, v. a. o. n., [sapio]; I) act.: at betage noget dets naturlige Smag; fermentum modicum totam desipit conspersionem, Tertull.; — II) neutr.: at tabe sin Smag; men alene „fig."; A) i Lægesproget: at rase, at være fra Forstanden; - ∾ intra verba, Cels.; — B) „ment.": at være uforstandig el. taabelig, at tale el. handle daarligen el. taabeligen; - licet me desipere dicatis, Cic. Planc. 37; opp. sapere, Lucr. 3, 753; - men Cic. N. D. 2, 6: desipientis arrogantiae est, etc.; men Plaut. Epid. 1, 2, 35: desipiebam mentis, quum etc.; men Hor. Od. 4, 12, 28: Dulce est desipere in loco, (at sværme).

dē.sisto, stiti, stitum, 3, v. a. o. n.; I) act.: stiller el. sætter ned derpaa; Montis in excelsi scopulo desiste puellam, Appul. Met. 4, p. 157; — II) neutr.; oprdl.: stiller mig fjernt derfra; bortfjerner mig derfra; df. sædv. „overf." paa en Handling: afstaaer el. aflader derfra, ophører dermed; - m. de, el. m. ab, oftere m. blot abl., „poet." ogs. c. dat., oftere c. inf., ogs. m. quin, oftere absol.; - ∾ de diutina contentione, Nep., de sententia, Cic.; ∾ a defensione, Caes., ab oppugnatione, Sall., oppugnatione, Caes., hoc conatu, id. B. G. 1, 8, itinere, id., fuga, id.; ∾ sententia, Cic., causa, id.; ∾ bello, Liv., incepto, Virg.; - tempus desistere pugnae, id. Aen. 10, 441; ∾ labori, Stat.; - ∾ causas agere, Cic. Brut. 91, fugere, Caes.; cf. Hor. Epod. 11, 5, o. A.; - neque eam ··· quin inveniam., desistam, Plaut. Rud. 1, 4, 9; - endel. absol.: desiste, (hold kun op, ti kun stille), recte ego rem meam sapio, Plaut. Pseud. 1, 5, 81; cf. Caes. B. G. 2, 11, Hor. Sat. 1, 3, 3, o. A.; men ter in primo destitit ore sonus, Ovid. Her. 4, 8; - desistente auctumno, (ved Enden deraf), Varr.

1. dēsĭtus, 3: partic. af desino. — 2. dēsĭtus, 3, adj. partic., [sero, sevi]: som er saaet deri, semina, Varr. — 3. dēsĭtus, us, m., [desino]: Ophøren, Jul. Val. R. gest. Al. M.

*dēsōlātĭo, onis, f.: Ensomhed, forladt Tilstand, Eccl.; o. — dēsōlātōrĭus, 3: som gjør ensom el. forladt el. øde, Eccl.; af — dē.sōlo, avi, atum, 1, v. a.: gjør forladt el. ensom el. øde; — a) som verb. fin. alene sjeld.; vid. Virg. Aen. 11, 367; ligel. ∾ agros profugiendo, Colum. 1, 3; ∾ urbes, Stat.; — b) oftest in partic. perf.: forladt el. ensom el. øde; - desolata templa, Plin. Ep., tecta domorum, Stat.; cf. Ovid. Met. 1, 349; men Virg. Aen. 11, 870: desolatique manipli, (som ere berøvede deres Anførere); - ogs. m. flgd. abl., Tac. Ann. 12, 26; cf. ibd. 1, 30; men aevo desolata senectus, Petron.; - men Sil. 8, 590, c. gen., (f. abl.). — dē.solvo, (solvi), sŏlūtum, 3, v. a.: betaler, Dig. — dēsomnis, e, [somnus]: søvnløs, Petron. Sat. 47. — dē.sorbĕo, ēre, v. a.: nedsluger, Tertull.

*dēspectātĭo, onis, f.: Nedadskuen; df. Udsigt, Vitruv. 2, 8, inc.; o. — dēspectātor, oris, m.: som seer ned derpaa, navnl. med Foragt, Tertull.; — [despecto]. — dēspectĭo, onis, f., [despicio]: Seen el. at see ned derpaa; df. „overf.": Ringeagt el. Foragt; ∾ humanarum opinionum, Cic. frgm. ap. Non. — dēspecto, are, v. a., intens. af despicio: seer

derned el. ned derpaa, (men oftest „poet."); – ∾ terras, Ovid., Virg.; ligel. ∾ aquas, Ovid., flammas, Virg. Aen. 10, 409; — 2) „meton." om et høit Sted: at have el. yde Udsigt derover; vid. Liv. 36, 25, o. Virg. Aen. 7, 740; — II) „fig." (hos Tac.): at see ned derpaa, at foragte; vid. id. Ann. 2, 43, o. id. Hist. 2, 30. — despector, oris, m., [despicio]: = despectator, Tertull.; — df. fem. despectrix, icis, id.

1. despectus, 3: partic. o. adj. af despicio. — — 2. despectus, us, m., [despicio]; oprdl.: Nedadskuen; df. Udsigt over de lavere Steder; – erat ex oppido despectus in campum, Caes. B. G. 7, 79; ∾ in mare, id., sub terras, Lucr.; – ogs. in pl.; altissimas rupes despectusque habere, Caes. B. G. 2, 29; — II) „fig.": Ringeagt el. Foragt; – ludibrio et despectui inimicis (esse oppositum), Auct. ad Her. 4, 39.

*desperanter, adv.: haabløst, fortvivlet, loqui cum aliquo, Cic. Att. 14, 18; — desperate, adv.: = frgd., Augustin.; o. — desperatio, onis, f.: Haabløshed, Fortvivlelse; vid. Cic. Tusc. 4, 8; — a) c. gen.; ∾ omnium rerum, (opp. spes bona), Cic. Catil. 2, 11; ∾ pacis, Caes.; men Liv. 3, 2: ∾ futurae sibi postea fidei; – ogs. in pl. d. c. gen. subj., Cic. Fam. 2, 16: recordor desperationes eorum, qui etc.; — b) absol.: desperatione magna affectus etc., Cic.; cf. Caes. B. C. 2, 42; o. Nep. Eum. 12; men Liv. 31, 17: ab indignatione simul ac desperatione etc.; — 2) „meton.": den ved Fortvivlse fremkaldte Dumdristighed, Appul. Met. 10, p. 251; — [despero]. — desperatus, 3: partic. o. adj. af despero. — desperno, ĕre, v. a.: høiligen at foragte, aliquem, Colum. 10, 298.

despēro, avi, atum, 1, (v. a. o. n.): har intet Haab derom, fortvivler derom, er haabløs; – m. de, el. c. acc., el. m. Objectsfætning, el. c. dat., el. absol.; – cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperarent, Caes. B. G. 1, 40; ∾ de re publica, Cic., de summa rerum, Liv.; – ∾ honorem, Cic., voluntariam deditionem, Liv.; cf. Cic. Catil. 2, 9, o. Hor. Ep. 1, 1, 30; – df. pass.: sive restituimur, sive desperamur, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 3; turpiter desperatur, quicquid fieri potest, Quintil.; men prope jam desperata salute, Caes. B. G. 3, 3; cf. Liv. 10, 14; – men Caes. B. G. 7, 3: desperatis hominibus, (m. medial Bem.): da de opgave dem selv; – ogs. m. Objectsfætning, Cic. d. Or. 1, 21, oftere, Hor. A. P. 150, Ovid., o. A. – ∾ saluti, Cic. Cluent. 25, fortunis suis, Caes., sibi, id.; cf. Cic. Mur. 21; – endel. absol.; vid. Cic. Off. 1, 21; men id. Pis. 6: spem habere a tribuno plebis ··· a senatu quidem desperasse; — II) partic. desperatus, 3, ogs. som adj.: haabløs, fortvivlet, opgiven; – ∾ senes, Cic. Catil. 2, 3; cf. id. Leg. 3, 10; men ∾ morbi reip., id. Sull. 27; cf. id. Div. in Caecil. 21; men desperatae jam pecuniae, (der ansees som tabte), id.; – compar.: haec nunc multo desperatiora, id. Fam. 7, 22; superl.: ∾ perfugium, id. Verr. 2, 41; ∾ spes, Balb. ap. Cic. Att. 9, 7 B.

*despĭcābĭlis, e: foragtelig, homo, Amm.; compar., Sidon.; o. — despĭcātio, onis, f.: Foragt; in pl., Cic. Fin. 1, 20; — [despicor]. — 1. despĭcātus, 3: partic. o. adj. af despicor. — 2. despĭcātus, us, m., [despicor]: Ringeagt el. Foragt; – despicatui sibi habere aliquem, Plaut.; cf. Cic. Flacc. 27.

despĭcientia, ae, f.: ligesom Nedseen el. at see ned derpaa; – fædv. „fig.": Ringeagt el. Foragt; ∾ rerum externarum, Cic.; cf. id. Tusc. 1, 40; – ogs. c. gen. subj.; haec animi despicientia etc., id. Off. 2, 11; – men ∾ in contemnendis honoribus, id. Part. or. 23; af — de.spicio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a.: seer ned derfra el. derned; I) „egenl.", (men oftest „poet."); A) neutr.; – ∾ per impluvium huc in proximum, Plaut.; cf. id. Mil. gl. 2, 6, 72; ∾ de vertice montis in valles, Ovid. Met. 11, 504; cf. id. A. A. 2, 87, o. Hor. Od. 3, 7, 30; – ogs. absol: formare vultus suspicientes et despicientes, Plin. 35, 34; – ogs. impers.: qua despici poterat, Caes. B G. 7, 36; cf. Liv. 44, 6; — B) act.; (Juppiter) aethere summo Despiciens mare etc, Virg. Aen. 1, 224; cf. Ovid. Met. 2, 178, o. Cic. d. Rep. 3, 9; men Lucan. 1, 458: populi, quos despicit Arctos; — II) „fig." o. som act.: seer ned derpaa, ringeagter el. foragter; ut omnes despiciat etc, Cic. R. Am. 46; ∾ divitias, id.; men nullum despicere laborem, (ikke at forsmaae) etc.; Caes. B. C. 3, 8; – ogs. in pass., Ovid. Met. 9, 438; — bb) hertil mærkes; a) partic. despiciens, tis, c. gen. sui, Cic. d. Or. 2, 89; — b) partic. despectus, 3, c. gen. taedae, (hvis Ægteskab bliver forsmaaet), Sil. 8, 54; — not.: inf. perf. despexe, Plaut.

*despĭcor, atus sum, 1, v. dep. a.: seer ned derpaa; fædv. „overf.": foragter el. forsmaaer, aliquem, Qu. Pompejus ap. Prisc.; primo ut deos venerati, deinde ut homines despicati, Aurel. Vict.; — bb) partic. despicatus, 3, er ogs. at mærke; a) som pass.: foragtet el. forsmaaet; – quae nos nostramque adolescentiam habent despicatam, Ter. Eun. 2, 3, 93; cf. Plaut. Casin. 2, 2, 15; — b) som adj.: foragtelig; – superl.: ∾ hominis furor, Cic. Sest. 16; cf. id. Verr. 3, 41; o. — despicus, 3: foragtet el. forsmaaet, Naev. ap. Non., inc.; — [despicio].

de.splendesco, ĕre, v. n.: ophøre at glindse, tabe sin Glands, Paul. Nol. — *despŏlĭātĭo, onis, f.: Berøvelse, Tertull.; o. — despŏlĭātor, oris, m.: som udplyndrer; – harpago ··· despoliator, etc., Plaut. Trin. 2, 1, 18; af — de.spŏlĭo, avi, atum, 1, v. a.: berøver, aliquem armis, Caes. B. G. 2, 31; hyf. pass.: despoliari triumpho, Liv. 45, 36; – ogs. ud. abl.: udplyndrer; me despoliat (vir meus), Plaut. Men. 5, 2, 53; cf. Cic. Verr. 3, 21.

de.spondĕo, spondi, (hos Plaut. ogs. spopondi), sponsum, 3, v. a.: lover, tilsiger; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ alicui librum, (love at tilegne el. at tilegne nogen den); vid. Cic Att. 13, 12; ∾ homini Syriam (provinciam), ibd. 1, 16; cf. Liv. 26, 37, o. Cic. Att. 11, 6; — b) ∾ alicui bibliothecam suam: tilsige (neml. for en vis Pris, altf. at forhandle), ibd. 1, 10; — B) „bef.": ∾ alicui filiam (suam: forlove hende med nogen), Plaut., Ter., Liv., o. A.; men ∾ filiam suam in tam fortem familiam, Plaut., in maximas divitias, id.; – usædvanl. er: ∾ sibi filiam alicujus, (forlove sig dermed), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 7; – men Terent. Andr. 5, 6, 16, impers.: intus despondebitur, etc.; — II) „fig."; A) ligesom at hengive el. indvie dertil; – quaecumque est (spes reip.), ea despondetur anno consulatus tui, Cic. Fam. 12, 9; — B) (m. Grundbegr.: at give fra sig); ∾ animum, Plaut., Varr.: at tabe Modet, at blive modløs; ligel. ∾ animos, Liv. 3, 38, oftere; ogs. absol. despondere: at tabe Modet, Colum.; men ∾ sapientiam, (opgive Haabet derom), id.

desponsātio, onis, f., [desponso]: Forlovelse, Tertull. — desponsio, onis, f, [despondeo nr. II, B]: Fortvivlelse, Coel. Aur. — de.sponso, are, v. a.: at forlove, aliquam alicui; – quae praetextato desponsata fuerat, Suet. Caes. 1; cf. id. Calig. 27. — desponsor, oris, m., [despondeo]: en Forlover, Varr. — desponsus, 3: partic. af despondeo.

despūmātio, onis, f.: Afskummen el. Afskumning, Tertull.; af — de.spūmo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „alm."; 1) „egenl.": at afskumme, foliis undam ··· aheni, Virg. Ge. 1, 296; ∾ carnem, Plin., mel Atticum, Colum.; – hos Veget. ogs. om Hestens Areladning; — 2) „overf."; a) ∾ Falernum, Pers. 3, 3, (ligesom at fordøie den, at udsove en Rus derefter); — b) ∾ pavimentum cote, (afpolere el. afglatte), Plin 36, 62; — B) „bef." o. „poet" om en Flod: skummende at føre med sig, Lucan. 6, 506, o. Claudian.; — II) neutr., men alene „alleg." o. „overf." hos Senec.: ophøre at skumme el. bruse, at aflade el. aftage; – ut ··· nimius ille fervor despumet, id. d. Ir. 2, 20; cf. id. Ep. 68 o. 99.

dē.spŭo, ĕre, v. n. o. a.: udſpytter el. ſpytter – ubi nunc despui religio est, Liv. 5, 4; navnl. ogſ. ſom Religionsſkik, for at afvende Sygdomme; – despuimus comitiales morbos etc., Plin. 28, 7; cf. Tibull. 1, 2, 54 o. 96; — II) „fig.": med Afſky at viſe fra ſig; vid. Plaut. Asin. 1, 1, 26; men acre despuat in mores, (dadle dem ſtrængt), Pers. 4, 35; – Precesque nostras ··· cave despuas, Catull. 50. 19; ∾ voluptates, Senec.; df. — despūtāmentum, i, n.: Spyt, Fulgent.; o. — despūtum, i, n.: = frgd., Coel. Aur.

de.sqāmo, (avi), atum, 1, v. a.: borttager Skællet el. Skallen; ∾ pisces, Plaut. Asin. 2, 9, in.; — 2) „overf.": afſkræller el. afgnider, corticem, (aftager Barken), Plin.; — b) df. subst. desquamata, orum, n., hos Lægerne, ligeſom ἀποσύρματα: afgnavede Steder paa Legemet, Plin. 22, 68, oftere; ∾ terrenum, (bortrenſe el. borttage), id.; desquamor, pumicor, etc., Lucil. ap. Non.

de.sterto, ŭi, 3, v. n.: udſnorker; „poet." ſ. udbrømmer el. afdrømmer; c, inf., Pers. 6, 10: (Ennius) postquam destertuit esse Maeonides.

destīco, are, v. n., (Spidsmuſens Naturlyd), Auct. Carm. d. Philom. 62. — destillatio, onis, f.: Nedbryppen; df. navnl. hos Lægerne: Snue, Katarrh, Flaad, Cels., Plin. 20, 71; af — de.stillo, avi, atum, 1, v. n.; 1) „alm.": at dryppe ned derfra el. derned; – ∾ ab inguine, Virg., ex aethere, Senec.; destillat de capite in nares humor, (om Snuen), Cels.; — 2) „beſ." o. „overf.": destillent tempora nardo, (dryppe deraf), Tibull. 2, 2, 7; cf. Plin. 6, 36. — de.stĭmŭlo, are, v. a.: anſporer ſtærkt, Symmach.

*destĭna, ae, f.: Støtte, Arnob.; — destĭnāte, adv.: udholdende, vedholdende, certare, Amm.; – compar., id.: o. — destĭnātĭo, onis, f.; oprdl.: Faſtſættelſe; df. Beſtemmelſe, Valg, Beſlutning; vid. Plin. 3, 3; men ∾ partium, quibus etc., (hans Beſtemmelſe el. Forſlag desangaaende), Liv. 32, 35; ∾ consulum, (deres Valg), Plin. Pan. 77; – ∾ mortis el. exspirandi, (Beſlutningen at døe), Plin.: — [destino]. — destĭnāto, abl. ſom adv., ſ. und. flgd.

destĭno, avi, atum, 1, v. a., [beſl. m. sisto o. ἱστάνω]; oprdl.: ſtiller faſt, befæſter, giør el. binder faſt; I) „egenl.", (men alene ſield.); – ∾ antemnas ad malos, Caes., rates ancoris ex quatuor angulis, id. B. C. 1, 25: ∾ falces (sc. laqueis), id. B. G. 7, 22; – II) „fig."; A) „overf."; a) i Skytteſproget: ſigter derefter; – quem locum destinassent oris, (vulnerabant), Liv. 38, 29; cf. ibd. 26; – df. ſild. ∾ sagittas, (afſkyde dem efter Maalet), Aur. Vict. Caes. 42; — — b) i Kiøbmandsſproget; ∾ sibi aliquid, (udſee el. beſtemme ſig noget, el. kiøbe noget for en vis Pris); minis triginta sibi puellam destinat, Plaut. Rud. prol., oftere; cf. Cic. Fam. 7, 23; — B) „ment.": faſtſætter, beſlutter, beſtemmer, navnl. hos Liv. oftere m. tilføiet animis, odl.; – c. acc. el. m. dobbelt acc., el. c. inf., ogſ. c. acc. o. dat., ogſ. c. acc. m. ad el. in; – Papirium parem destinant Alexandro Magno ducem, si etc., Liv. 9, 16; ad horam mortis destinatam, Cic. Tusc. 5, 22; – quae agere destinaverat, Caes. B. C. 1, 33; df. pass.: sibi destinatum in animo esse ··· summittere etc., Liv. 6, 6; – in nostros operi destinatos etc., Caes. B. G. 7, 72; ∾ aliquem foro, Quintil., men arae, (til at offres derpaa), Virg. Aen. 2, 129; ∾ diem necis alicui, Cic. Off. 3, 10; cf. Hor. Sat. 2, 3, 83, o. id. Od. 2, 7, 20; – ∾ aliquem ad mortem, Liv.; cf. id. 33, 37; men saxo aurove in aliud destinato, Tac. Hist. 4, 53; legati in provinciam destinati, Dig.; — III) partic. destinatus, 3, ogſ. ſom adj.: faſtſat, faſt el. beſtemt; – certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti, Cic. Tusc. 2, 2; cf. Liv. 21, 41, o. id. 28, 14; — bb) hertil mærkes; a) subst. destinata, orum, n.: Beſlutninger, Henſigter; vid. Tac. Ann. 4, 40; cf. ibd. 6, 32; — b) d. adverbiale Diction: ex destinato: efter Overlæg, forſætligen, Senec., Suet. Calig. 43; ligel. destinato, id. Caes. 60.

destĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]; I) „egenl.": ſtiller derhen eller henſtiller, palum in foro, Gracch. ap. Gell. 10, 3; ∾ duos armatos in medio, Liv. 7, 10; men ∾ aliquem in convivio, (neml. ſom Gienſtand for Spot), Cic. Verr. 3, 26; ∾ aliquem ante tribunal, Liv., ante pedes, id.; men id. 10, 4: cohortes ··· extra vallum destitutas, (neml. til Straf); — II) „fig.": lader alene, lader i Stikken, forlader el. forraader; – vid. Cic. R. Am. 40, o. id. Off. 1, 10, oftere; cf. Caes. B. C. 3, 93, o. Suet. Galb. 11; men „poet.", Hor. Od. 3, 3, 21: ex quo destituit deos Mercede pacta Laomedon, (beſveg dem derfor); — B) hertil mærkes; aa) destituere; a) m. Begrebsobjecter; – inceptam destituisse fugam, (have opgivet den), Ovid. Am. 3, 13, 20; quod morando spem destituerit, (havde ſkuffet det), Liv. 1, 51; ∾ partem verborum, (udtale altfor ſvagt), Quintil.; — b) m. Begrebs- o. Tingsſubjecter; – nec reperias, quos fortuna ··· maturius destituerit, etc., Vell. 2, 69; primo (cum) destituit ventus etc., Liv. 30, 24; cf. id. 1, 4, o. Virg. Ecl. 1, 61; — bb) partic. perf. destĭtūtus, 3; c. abl., ogſ. m. ab: forladt deraf el. berøvet noget; – (in homine) his omnibus destituto etc., Quintil. 5, 10, 26; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 3; – destituti ab unica spe auxilii etc., Liv. 40, 47; destitutus a re familiari, Suet. Ner. 10; — cc) absol.; si is destituat, (ſvigter, bliver troløs), etc., Liv. 37, 7; ligel. si destituat spes etc., id. 1, 41; cf. Tibull. 1, 1, 9: Nec spes destituat etc.

*destĭtūtĭo, onis, f.: Forladen el. at lade i Stikken; – post destitutionem, (efter Frafaldet), Suet. Dom. 14; df. ogſ. Skuffelſe el. Bedrageri, Cic. Cluent. 26, o. id. Quint. 5; o. — destĭtūtor, oris, m.: ſom forlader el. lader i Stikken, Tertull.; — [destituo]. — destitutus, 3: partic. af destituo.

*destricte, adv.: ſtrængt, nøiagtigen, Tertull.; o. — destrictīvus, 3: fordelende, (opp. constrictivus), Coel. Aur.; — af destrictus, 3: partic. af flgd. — de.stringo, inxi, ictum, 3, v. a.; 1) „alm.": ſtreifer el. ſtryger el. river deraf; A) „egenl.; a) ∾ oleam, Colum., bacam myrti, id., frondem, Quintil.; – ogſ. om Frottering i Badet, Plin. Ep. 3, 5, Martial.; men ∾ interanea, (renſe dem), Plin.; — b) ∾ gladium, (trække ud), Cic. Off. 3, 31, Caes., Suet.; destrictis gladiis, Liv. 27, 13; cf. Hor. Od. 3, 1, 17; men Liv. 8, 7: in se ··· destrictam securim etc.; — B) „fig."; destringi aliquid et abradi bonis, Plin. Pan. 37; — II) „beſ.": ſtreifer el. berører; (ſædv. „poet."); A) „egenl."; ∾ aequora alis, Ovid. Met. 4, 562; – navnl. om Skudvaaben; ∾ pectus arundine, id.; hvorfor ogſ. destringit corpus arundo, id.; cf. id. Met. 12, 101; men ∾ vulnus, (bibringe et let Saar), Grat. Cyneg.; — B) „fig."; bidende at dadle el. ſnerte; – Non ego mordaci destrinxi carmine quemquam, Ovid. Trist. 2, 563; cf. ibd. 466, ogſ. Phaedr. 1, 29.

*destructĭbĭlis, e: = flgd., Lactant., inc.; — destructĭlis, e: til at forſtyrre el. nedrive, aedes, Prudent.; — destructīvus, 3: nedbrydende, forſtyrrende, Coel. Aur.; o. — destructor, oris, m.: ſom nedbryder eller forſtyrrer, Tertull.; — [destruo]. — destructus, 3: partic. af flgd.

de.struo, xi, ctum, 3, v. a.: nedbryder, nedriver, forſtyrrer; I) „egenl."; ∾ navem el. aedificium, (opp. construere), Cic. d. Senect. 20; ∾ templum prope funditus, Suet., moenia, Virg.; — b) df. „poet.": ∾ crinemque manumque, (frarøve Scepter og Diadem), Stat. Theb. 12, 93; — II) „fig.": forſtyrrer, ødelægger, afkræfter; vid. Liv. 34, 3; ∾ finitionem, (opp. confirmare), Quintil; ∾ singulos testes, id.; ∾ senem invalidum, Tac. Hist. 1, 6; cf. Ovid. Fast. 5, 132; men ∾ dicta vultu, id. A. A. 2, 312.

dē.sub, praepos. c. abl.: nedenfra, nedenfor, under; - desub Alpibus etc., Flor. 2, 3. — dē.sŭbĭto, adv.: aldeles pludselig, Plaut., Ter., Lucr.; dog ogs. Cic. d. Rep. 6, 2. — dēsūbŭlo, avi, 1, v. a., [subula]: borer dybt el. i det Dybe; - alteram (sc. viam) Carneadem desubulasse, („alleg."), Varr. ap. Non. — dēsuctus, 3: partic. af desugo.

*dēsūdasco, ĕre, v. n. inch.: geraader i stærk Sved; df. impers. (o. „alleg."): (palaestra), ubi damnis desudascitur, (et Bordel), Plaut. Bacch. 1, 1, 33; o. — dēsūdātĭo, onis, f.: stærk Sved, corporis, Firmic.; - df. „overf.": stor Møie el. Anstrængelse, Capella; af — dē.sūdo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": sveder stærkt, Cels., Stat.; — B) „overf.": anstrænger mig el. anvender stor Umage; - in his (sc. exercitationibus) desudans etc., Cic. d. Senect. 11; — II) act.; A) „egenl.": at udsvede; ∾ balsama, Claudian., Pallad.; — B) „overf.": at forrette noget med Sved el. Møie; ∾ excubias militiae, Sidon.; ∾ judicia, Claudian.

*dēsŭē.făcio, fēci, factum, 3: v. a.; pass. desuefio, factus sum, etc., [inus. desueo]; - vænner af derfra, bringer af Vane dermed; - minutatim desuefiunt (catuli, sc. a matre: vænnes fra Yveret), Varr.; multitudinem jam desuefactam a concionibus etc., Cic. Cluent. 40; — 2) m. Tingsobject; ∾ quaedam, (bringe af Brug), Tertull. — dē.suesco, sūēvi, sūētum, 3, v. a. o. n.; I) act.; desuevi (sc. eum), ne etc., Titinn. ap. Non.; - cur ··· rem desuetam usurparent, Liv. 3, 38; ne in desuescendis morentur, Quintil. 3, 8, 70; - oftest „poet.": desuetaque sidera cerno, Ovid. Met. 5, 503; cf. ibd. 7, 646: voces jam mihi desuetas etc.; — II) neutr., (hvortil ogs. hører partic. dep. desuetus): vænner mig af dermed; in perf.: er afvant dermed; - c. dat., Sil. 3, 576; cf. Virg. Aen. 6, 815; - men partic. desuetus, 3, c. inf., Liv. 8, 38; „poet." ogs. c. acc.: rabiem desueta (fera), Stat.; - men absol.: desuetaque corda (sc. amori), Virg. Aen. 1, 722; df. — dēsuētūdo, ĭnis, f.: at blive afvant dermed; df. Uvanthed, armorum, Liv. 1, 19; - ogs. absol.: desuetudine tardi (sc. nautae), Ovid. Met. 14, 436; cf. id. Trist. 5, 7, 57. — desuetus, 3: partic. af desuesco.

dē.sūgo, (suxi), suctum, 3, v. a.: udsuer deraf; indsuer, Pallad. 1, 9. — dē.sulco, are, v. a.: gjennemfurer, pløier, aequora (i. e. campos), Avien. Perieg. 1137. — dēsulto, are, v. n., intens. af desilio: springer ned, mari, Tertull. — dēsultor, oris, m., [desilio]: som springer derfra el. ned el. hen derpaa, men alene om etslags Kunstryttere, Varr., Liv. 23, 29, o. A.; — 2) df. „overf."; non sum desultor amoris, (er ikke ustadig deri), Ovid. Am. 1, 3, 15; ∾ bellorum, Senec. Suas. 1; df. — dēsultōrĭus, 3: hørende til en desultor; ∾ equi, Suet. Caes. 39; men Cic. Mur. 37, lignelsesvis: quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere etc.; o. — dēsultrix, īcis, f., virtus, (som mangler Fasthed), Tertull. — dēsultūra, ae, f., [desilio]: Springen el. at springe ned derfra, (navnl. ned fra Hesten); df. comisk, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 9: istam insulturam et desulturam etc.

dē.sum, fŭi, esse, (defore f. defuturum esse, f. nedenf.), v. n.: at være borte, at feile el. mangle; I) „alm."; a) absol.; - non ratio, verum argentum deerat, Ter. Phorm. 2, 1, 69; omnia deerant, quae etc., Caes. B. G. 4, 29; ibi numquam causas seditionum defore, Liv. 45, 18; cf. Hor. Ep. 2, 2, 52; non desunt, qui etc., (f. sunt, qui etc.), Quintil., Plin.; — b) c. dat.; cui nihil desit, quod natura desideret, etc., Cic.; tibi nullum a me amoris officium defuit, id. Mil. 36; ogs. ∾ alicui ad aliquid, Caes. B. G. 4, 26; neu desint epulis rosae, Hor.; — c) sjeld. m. in; vid. Cic. d. Or. 3, 4; el. m. flgd. inf., Prop. 1, 16, 7, o. Tac. Hist. 4, 1; el. m. quo minus, id. Ann. 14, 39; el. m. quin, Suet. Ner. 45; sjld. ogs. m. ut, Capitolin.; — II) „bes.": at udeblive med sin Virksomhed el. Bistand, ikke at hjelpe el. tiene, lade i Stikken; a) c. dat.; - ut neque amicis ··· labore desim, Cic. Fam. 1, 9; men id. R. Am. 36: vide, ne tibi desis, (forsøm dig ikke); cf. Hor. Sat. 1, 4, 134; men nulla in re deesse saluti communi, Caes.; ∾ tempori, (forsømme den rette Tid), Liv.; ligel. ∾ occasioni temporis, Caes.; — b) ud. dat.; ne desis, omnes te rogamus, Cic. d. Rep. 3, 21; qui, quum etc., non deerat in causis, id. Brut. 34; — not.: dees, „poet." som monosyll., Lucr., o. A.; praes. conj. desiet, Cato; perf. defuĕrunt, Ovid. Met. 6, 585.

dē.sūmo, mpsi, mptum, 3, v. a.: tager for mig deraf, udtager el. udvælger; vid. Liv. 4, 55; ∾ sibi aliquem hostem, id. 38, 45; cf. Hor. Ep. 2, 2, 81.

dē.sŭo, ĕre, v. a.; syer tæt sammen; df. „overf.": fastgiør el. befæster, cupam imbricibus ferreis, Cato. — dē.sŭper, adv.: ovenfra, vulnerare, vid. Caes. B. G. 1, 52; cf. id. B. C. 1, 79, ogs. Virg. Aen. 4, 122, oftere; ∾ calcare, Colum.; - „poet." ogs.: ovenfor el. ovenover, Virg. Aen. 2, 47, oftere, o. Lucan. 1, 588. — dē.sŭperne, adv.: ovenfra, Vitruv. 10, 16. — dē.surgo, ĕre, v. n.: at reise sig el. at staae op derfra, coena: fra Maaltidet, Hor. Sat. 2, 2, 77; cf. Lucr. 5, 702; — 2) navnl. hos Scribon.: fra Maaltidet at gaae til sin Nødtørft; — denne Handling: desurrectio, onis, f., id., Marc. Emp.

*dētectio, onis, f.: Afdækning; „overf.": Aabenbaring, Tertull.: o. — dētector, oris, m.: som afdækker; „overf.": som aabenbarer, Tertull.; af — dē.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": aftækker el. afdækker, afhyller el. blotter, giør synlig: - ventus detexit villam, (har revet Taget deraf), Plaut.; cf. Liv. 42, 3, o. Virg. Aen. 8, 241; capite detecto, Suet.; men c. acc. graec.: caput puer detectus, Virg. Aen. 10, 133; ∾ faciem, Suet., corpora, Tac.; - ∾ ensem, Sil., ferrum, Lucan., arma, Suet.; - ∾ plagam, (opp. celare), id. Oth. 11; men Cic. Acad. 2, 38; patefacta et detecta, (de anatomiske Opdagelser); - juga montium detexerat nebula, Liv. 33, 7; — II) „fig.": at opdage el. aabenbare, at forraade; vid. Liv. 23, 5; ∾ insidias, id., consilium, id.; cf. Ovid. Met. 2, 546; s. ogs. Quintil. 1, 3, 12; men Tac. Hist. 1, 81: formidine detegi, (røbe sig derved).

dē.tendo, (di), sum, 3, v. a.: ligesom affspænder, borttager det Udspændte; - ∾ tabernacula, Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 85. — detensus, 3: partic. af frgd. — dētentātor, oris, m., [detento], som holder tilbage, som beholder, Dig. — dētento, (avi), atum, 1, v. a. intens.: holder tilbage, beholder, navnl. i d. sild. Retssprog; ∾ servos, Cod. Theod., possessiones, ibd.; o. — dētentor, oris, m.: som holder tilbage, som beholder; ∾ possessionis alienae, Cod. Just.; — [detineo]. — 1. detentus, 3: partic. af detineo. — 2. dētentus, us, m., [detineo]: = detentio; detentui obnoxius, Tertull. — dē.tĕpesco, ĕre, v. n.: at miste sin Varme, at blive afkølet, Sidon.

dē.tergeo, tersi, tersum, 2: aftørrer el. afvisker, borttørrer el. bortvisker; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ sudorem frontis pallio, Suet. Ner. 23; cf. Ovid. Met. 13, 746; ∾ araneas, Dig.; men „poet.": ∾ nubila, (fordrive), Hor. Od. 1, 7, 15; men Cic. Att. 14, 10, om en Afbetaling: primo anno LXXX detersimus; — B) „bes."; a) ved Aftørring at rense; ∾ labra spongia, Colum.; cf. Plin. 17, 47; ∾ cloacas, Liv. 39, 44, fossas, Suet. Aug. 18; men comisk: ∾ mensam, (giøre det ryddeligt), Plaut. Men., in.; — b) ligesom affstryger, d. e. afbrækker el. knuser; df. navnl. i Krigssproget: ∾ remos, Caes. B. C. 1, 58, o. Liv. 28, 30: ligel. ∾ pinnas asseribus falcatis, id. 38, 5; - ∾ palmites, Colum.; — II) „fig."; A) at rense derfra; ∾ secula foedo victu, Claudian.; - men ∾ animum helleboro, (rense dermed), Petron.; — B) at bortfierne el. bortskaffe; ∾ fastidia, Colum. 8, 10; ∾ somnum, Clau-

dian. — dētergo, ĕre: eftercl. Biform af detergeo, Claudian., Dig.

dētĕrior, ius, adj. compar., (superl. deterrimus, 3,), [af posit. inus. deter, af de, altſ. oprdl.: forringet, formindſket]; - ringere, ſlettere, værre; 1) om Ting og om Begreber; - facere rem deteriorem, (opp. fructuosiorem), Cic. Att. 14, 11; ∾ vectigalia, Caes., opsonia, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 8, 44; men deterior ··· ac decolor aetas, Virg. Aen. 8, 326, (i Modſætn. af aetas aurea); ∾ forma, Lucr.; ∾ mores, Plaut.; ∾ via, id.; - ogſ. absol.: deteriora sequi, vid. Ovid. Met. 7, 21; aucta in deterius afferre, Tac. Ann. 2, 82; — b) superl.; ex bono in deterrimum converti, Cic.; ∾ causa belli, Hor. Sat. 1, 3, 107; ∾ color, Virg. Ge. 3, 82; cogitare optima simul ac deterrima, Quintil. 12, 1, 4; — 2) om Perſoner; quo deteriores anteponantur bonis, Plaut. Poen. prol., 39; opp. melior, Cic. Phil. 13, 19; opp. optimus, Liv. 39, 27; men te (abl.) neminem deteriorem (vidi), Plaut.; men peditatu deterior, (ſvagere deri), Nep. Eum. 3; - superl.: ∾ homo etc., Cic. Verr. 2, 16.

dētĕrĭōro, avi, atum, 1, v. a., [deterior]: giør ſlettere el. ringere, Claud. Mam., o. A. — dētĕrius, adv. af deterior: værre, ſlettere, Cic. Fin. 1, 2; ∾ valere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; ∾ olere, Hor.; men id. Sat. 1, 10, 90: doliturus, si placeant spe Deterius nostra; - superl.: ∾ versipelles, Appul., inc.

*dētermĭnābĭlis, e: begrændſet, endelig, materia, Tertull.; — dētermĭnātio, onis, f.: Begrændſelſe, Ende, mundi, Cic. N. D. 2, 40, orationis, id.; o. — dētermĭnātor, oris, m., ſom begrændſer el. beſtemmer; ∾ disciplinae, Tertull.; af — dētermĭno, avi, atum, 1, v. a.: afgrændſer el. beſtemmer; I) „alm."; vid. Liv. 1, 18; ∾ mensuram Ponti, (udmaale), Plin.; ∾ imaginem templi scipione in solo, id. 28, 4; — II) „beſ." el. „overſ."; ∾ senatoria et equestria officia biennii spatio, (udnævne Embedsmænd deraf for to Aar), Suet. Galb. 15; ille rudis ··· id, quod dicit, spiritu, non arte, determinat, Cic. d. Or. 3, 44; - „poet." ogſ.: endeligen at beſtemme, at giøre Udſlaget, id. poët. Divin. 1, 12.

dētĕro, trivi, trītum, 3, v. a.: afgnider, afſlider, afſtøder; I) „egenl."; - ∾ vestem usu, Plin.; detrita tegmina, Tac. Ann. 1, 18; cf. Tibull. 1, 9, 16; a catena collum detritum cani, Phaedr. 3, 7; deteris calces, (træder mig paa Hælene), Plaut. Merc. 5, 2, 111; ∾ oculos vitis, Plin.; ∾ frumentum, (udtærſke), id.; ∾ herbam, scillam, (ſtøde el. knuſe), id.; — II) „fig.": at forringe el. ſvække; vid. Hor. Od. 1, 6, 12; ∾ ardorem ac ferociam militis, Tac. Hist. 2, 76; cf. Hor. Sat. 1, 10, 69; men absol.: nimia cura deterit magis, quam emendat, Plin. Ep. 10, 39; — III) partic. detritus, 3, ſom adj.: forſlidt, (triviel); in agendis causis jam detrita: (pedem conferre, etc.) Quintil. 8, 6, 51.

dētĕrreo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": at afſkrække derfra, ved Skræk at afholde el. hindre derfra; - m. ab, el. m. de, el. m. blot abl.; ogſ. m. ne el. quin el. quominus; ſield. c. inf.; ogſ. m. blot acc., ogſ. absol.; - ∾ homines a scribendo, Cic., aliquem a proposito, Caes.; cf. Cic. d. Or. 1, 25, o. Liv. 22, 42; men Hor. Sat. 1, 4, 112, ud. acc.; - ∾ aliquem de sententia, Cic., de statu suo, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; - men Hor. A. P. 392: Caedibus ··· deterruit etc.; - ∾ aliquem maledictis, ne scribat, Ter. Phorm. prol. 3; cf. Cic. Quint. 4, o. Caes. B. G. 1, 17, oftere; - auro ··· deterrere potes, ne amem, Plaut. Truc. 5, 37; men m. quin, vid. Caes. B. G. 2, 3, o. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 6; men m. quominus, Cic. Att. 11, 8; - libidines ejus commemorare pudore deterreor, Cic. Verr. Act. 1, 5; men ∾ reliquos etc., Caes. B. C. 3, 8; deterritis tribunis, Liv. 10, 9; cf. Cic. Off. 2, 18; - quum placo ··· deterreo, Ter. Ad. 1, 2, 64; cf. Cic. Leg. 2, 4, o. A.; — II) „beſ." men ſield. m. Begrebsobjecter, (ligeſom defendere o. prohibere); vid. Liv. 4, 24; ∾ nefas etc., Ovid. Met. 8, 767. — dētersus, 3: partic. af detergeo.

dētestābĭlis, e: til at forbande, forbandet, afſkyelig, omen, Cic. Phil. 11, 5; non te ··· detestabilem etc.? ibd. 2, 26; ∾ scelus, id., exemplum, Liv.; - compar.: ∾ immanitas etc., Cic. Off. 1, 17; — df. adv. detestabiliter, facere aliquid, Lactant.; o. — 1. dētestātĭo, onis, f.; I) i Religionsſproget; A) Forbandelſe; - ∾ ea obstricti, Liv. 10, 38: cf. Hor. Epod. 5, 89, o. A.; — B) Afværgelſe el. Afvendelſe af et Onde; vid. Plin. 15, 40; men ∾ scelerum, Pseud. Cic. p. Dom. 55, (Udſoning deraf); — II) i Retsſproget: A) edelig Forſikkring el. Paaſtand; ∾ est denunciatio cum testatione, Dig.; — B) ∾ sacrorum, (den retlige Fraſigelſe af en Familiens sacra, altſ. ogſ. Udtrædelſe af en ſaadan Famile), Gell. 15, 27. — 2. dētestātĭo, onis, f., [2. testis]: Mandddommens Berøvelſe, Appul. — dētestātor, oris, m., [detestor]: ſom forbander el. afſkyer, Tertull.

dētestor, atussum, 1, v. dep. a.; I) oprdl.: anraaber til Vidne derpaa; detestatione Jovem, m. flgd. acc. c. inf., Plaut. Men. 5, 2, 61; — II) „beſ."; A) i Religionsſproget; a) under Guddommens Anraabelſe at forbande el. afſkye; vid. Cic. Vatin. 16; men omnibus precibus detestatus Ambiorigem, qui etc., Caes. B. G. 6, 31; cf. Liv. 10, 41; ∾ arma civilia, Suet., exitum belli civilis, Cic.; — b) ∾ mala in caput alicujus, (ønſke Ondt derover), Plin. Ep. 2, 20; cf. Liv. 39, 10; — c) med Bønner at afværge el. afvende (et Onde fra ſig ſelv el. Andre); - vid. Cic. Catil. 1, 11, id. Pis. 40, o. id. Phil. 4, 4; — B) i Retsſproget: lovformeligen at fraſige ſig noget; - ∾ sacra, Gell. 6, 12, ſ. und. 1. detestatio; — not.: ogſ. m. paſſiv Bem.: despui, detestari, Appul.; ligel. detestata omnia ejusmodi, Cic. Leg. 2, 11; cf. Hor. Od. 1, 1, 25: bella matribus detestata.

dētexo, xui, xtum, 3, v. a.: afvæver, væver til Enden, bliver færdig med at væve; I) „egenl."; - ∾ telam, Plaut., vestimentum, Dig.; men Plaut. Amph. 1, 1, 138, comiſk: ∾ pallium denuo, (atter at tage af Væven, ſ. at bortſtiæle); — b) „beſ.": at flette færdig, fiscellam vimine junci, Tibull. 2, 3, 15; cf. Virg. Ecl. 2, 72; — II) „fig.": fremſtiller i Sammenhæng; nunc ego ··· te detexam, (ſkal beſkrive dig helt), Poët. ap. Auct. ad Her. 2, 27; cf. Cic. d. Or. 2, 38; men semina vitis ordine detexam, (ſkal beſynge), Calpurn. — dētextus, 3: partic. af frgd.

dētĭneo, tinŭi, tentum, 2, v. a., [teneo]; I) „alm."; A) „egenl.": afholder el. holder derfra; - ∾ aliquem de suo negotio, Plaut. Poen. 1, 2, 190; cf. Sall. Catil. 4; ∾ aliquem ruri, (lade blive der), Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 1, 8; ∾ novissimos proelio, Caes., aliquem bello, Liv.; cf. id. 4, 55; men detineri tempestatibus (naves), Caes. B. G. 3, 12; cf. Ovid. A. A. 3, 311; — B) „overſ.": holder faſt derved, ſyſſelſætter dermed; - ∾ animum studiis, Ovid.; men id. Fast. 5, 386: ∾ manus in Lyricis modis; cf. id. Trist. 2, 520, o. Hor. Od. 1, 33, 14; - detineri in alienis negotiis, Cic.; men detenti in ea contumelia, Tac. Ann. 13, 36; — II) „beſ." ogſ. om Tiden; ∾ diem sermone, Ovid. Met. 1, 683, (henholde el. tilbringe dermed); men absol.: detinui ··· tempus, (har forſlaaet Tiden), id. Pont. 4, 10, 67; men ∾ se, (holde ſig ilive), Tac. Ann. 6, 23.

dētondeo, tondi (el. tŏtondi), tonsum, 3, v. a.; I) „alm.": afklipper, afſkærer; - ∾ oves, (klippe dem), Cato, Varr., Colum.; ∾ virgulta, Colum., crines, Ovid.; - df. „poet.": detonsa juventus, Pers. 3, 54; — II) „beſ." o. „poet."; detonsae frigore frondes, (afſvedne), Ovid. Fast. 3, 237; ∾ agros (hærie dem), Enn. ap. Prisc.; dum gramina vaccae Detondent, (afæde), Nemes. Ecl. 1, 6.

dē.tŏno, ŭi, 1, v. n.; I) „alm.": at udtordne, at tordne stærkt; - ubi detonuit (Juppiter), Ovid. Trist. 2, 35; — B) „overf." (o. „alleg.") ogs. om Krigens Bulder; vid. Flor. 2, 6, oftere; — II) „bes.": at af- tordne, at ophøre at tordne; men alene „overf.": at afrase el. udrase; - dum detonet omnis (nubes belli), Virg. Aen. 10, 809; - men om et svulstigt el. vindigt Foredrag: quum illa dicendi vitiosa jactatio ··· detonuit, Quintil. 12, 9, 4. — dētonso, are, v. a., intens. af detondeo: afklipper, capillum, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15. — detonsus, 3: partic. af detondeo.

dĕ.torno, are, v. a.: afdreier el. dreier, anulos Plin.; — 2) „fig.": ∾ sententiam, Gell. — dē.torquĕo, torsi, tortum (o. sum), 2, v. a. o. n.; I) act.: dreier el. vender bort derfra; A) „alm."; 1) „egenl."; - ∾ ponticulum, (kaste den af), Cic. Tusc. 5, 20; men ∾ cornua (antemnarum: vende dem paa Siden), Virg. Aen. 5, 832; men ibd. 9, 764: vulnus··· detorsit (Juno); - ogs. ofte m. ad o. in; ∾ a latere in dextram partem, Cic. Univ. 7; ∾ proram ad undas, Virg.; cf. Hor. Od. 2, 12, 25; — 2) „fig."; voluptates animos a virtute detorquent, Cic. Off. 2. 10; cf. id. Coel. 9; men id. d. Or. 1, 17: ∾ (alicui) aliquid, (ligesom at fravride el. fravriste); - ogs. m. ad o. in; ∾ aliquem ad segnitiem luxumque, Plin. Pan. 82; ∾ vividum animum in alia, Tac. Ann. 13, 3; cf. Hor. Sat. 2, 2, 55, (hvor adv. alio f. in aliud vitium); — B) „bes.": at forvride el. forvrænge, at bringe af Lave; 1) „egenl."; - corporis partes imminutas et detortas habere, (opp. aptas et integras), Cic. Tusc. 3, 5; cf. Tac. Ann. 15, 34; — 2) „fig."; columniando detorquendoque etc., Liv. 42, 42; ∾ recte facta, Plin. Ep. 1, 8; men ∾ verbum aliquod in pejus, Senec. Ep. 13; ligel. ∾ verba, vultus in crimen, Tac. Ann. 1, 7; — II) neutr.: at vende el. dreie sig derhen; - (hyaena) si in laevam detorserit, Plin. 28, 27. — dē.torreo, ēre, v. a.: at forbrænde el. afsvie, Sidon. — detorsus, (Cato), o. detortus, 3: partic. af detorqueo.

detractātio, detractator, s. und. detrect. — de.tractatus, us, m.: en Afhandling, Tertull. — detractio, onis, f., [detraho]; I) „alm.": Fradragen, Borttagen, Frarøvelse; - vid. Cic. Off. 3, 6; men ∾ doloris, (Befrielse derfra), ibd. 33; men id. Att. 12, 35: ∾ loci, (naar et Stykke fragaaer den solgte Grund); — II) „bes." ogs.; A) hos Lægerne: Afførelse, Laxering; oftest absol., Cels., o. A.; ogs. in pl., Plin.; ogs. c. gen.; ∾ cibi, Cic. Univ. 6; - men ∾ sanguinis, (Aareladning), Cels., o. A.; — B) i Rhetoriken: Udeladelse el. Ellipse, Quintil. 1, 5, 38 o. 40, oftere. — detracto, are, s. und. detrecto. — detractor, oris, m., [detraho]: som nedsætter el. forringer; - haudquaquam sui detractor, Tac. Ann. 11, 11; s. ogs. detractator, s. l. — 1. detractus, 3: partic. af detraho. — 2. detractus, us, m., [detraho]: Borttagelse, syllabae, (opp. adjectio), Senec. Suas. 7.

de.trăho, xi, ctum, 3, v. a.: drager el. trækker el. river bort el. ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ sibi crumenam de collo, Plaut., anulum de digito, Ter.; ∾ aliquem de curru, Cic., ex cruce, id.; ∾ stramenta e mulis, Caes.; men ∾ Hannibalem ex Italia, (fordrive ham derfra), Liv. 29, 20; ∾ alicui amiculum, Cic., loricam, Virg.; ∾ tegumenta scutis, Caes., frenos equis, Liv.; ∾ aliquem equo (abl.), id. 22, 47; veste detracta, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 96; men ∾ castella trans Euphratem, (sløife dem), Tac. Ann. 15, 17; - ogs. m. in o. ad; ∾ aliquem in judicium, Cic. Mil. 8, ad accusationem, id. Cluent. 68; cf. Liv. 22, 13; — B) „bes.": at unddrage el. frarive el. fratage; ogs. at tage bort deraf el. derfra; - de suis commodis multa detrahunt (viri boni), detrahique patiuntur, Cic. Lael. 16; cf. id. Off. 3, 6; hvor ogs. ∾ aliquid ab aliquo, ogs. ∾ aliquid alteri; ∾ coronam capiti, Liv.; ∾ fasces indigno, (opp. deferre), Hor. Ep. 1, 16, 34; - ∾ de tota summa binas quinquagesimas, Cic. Verr. 3, 78; dat de lucro, nihil detrahit de vivo, id. Flacc. 37; ∾ aliquid ex summa, id.; cf. Caes. B. C. 3, 89; men id. B. G. 3, 2, absol.: detractis cohortibus duabus; — b) i Lægesproget: at afføre, Cels., Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom neddrager, d. e. fornedrer, nedsætter; - regum majestatem difficilius ab summo fastigio ad medium detrahi, quam etc., Liv. 37, 45; — B) „bes.": unddrager el. berøver, forringer el. nedsætter i Anseelse el. Værd; - detractis de homine sensibus, reliqui nihil est, Cic. Fin. 1, 3; quantum detraxit ex studiis, tantum amisit ex gloria, id. Brut. 67; ∾ honorem debitum non homini, sed ordini, id. Verr. 4, 11; cf. id. Fam. 1, 5; ∾ fidem sibi, Quintil.; ∾ errorem animis, Ovid.; - ∾ de aliquo, (nedsætte el. nedværdige), Cic., Nep.; de ipso detrahi nihil volo, Cic. Pis. 29; cf. id. Rab. perd. 7; ∾ de rebus gestis alicujus, Nep. Timol. 5; ligel. multum ei detraxit ··· quod etc., id. Eum. 1; ligel. ∾ alicui, Quintil.; men absol.: detrahendi causa etc., Cic. Off. 1, 37; — not.: infin. syncop. detraxe, Plaut.

*detrectātio, (detract.), onis, f.: Unddragelse el. at unddrage sig derfra, Vægring el. Afslag; - ∾ militiae, Liv. 3, 69; sine detrectatione se certamini offerre, id. 7, 28; o. — detrectator, (detract.), oris, m.: som unddrager sig derfra, som vægrer sig derved; ∾ ministerii, Petron.; - haud sane detrectator laudum suarum (Cato), Liv. 34, 15; — [flgd.].

detrecto, (de.tracto), avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": unddrager mig derfra, (oprdl. fra at behandle noget), vægrer mig derved; - ∾ militiam, Liv., o. A.; ∾ pugnam, Liv., certamen, Tac., judicandi munus, Suet. Aug. 32; ∾ imperata, (ikke agte derpaa), id. Caes. 54; ∾ principem non a se datum, id. Tib. 25; - men „poet.": ∾ taurus aratrum, Ovid. Pont. 3, 7, 15; cf. Virg. Ge. 3, 57; - sjeld. c. inf., Dig.; - ligel. (men sjeld.) absol. el. elliptisk; nec legiones detrectant, (sc. certamen), Liv. 2, 45; cf. id. 3, 38; — II) „bes.": drager el. trækker ned el. nedad; men alene „fig.": nedsætter el. nedværdiger, forringer el. fordunkler; - adversae res bonos etiam detrectant, Sall. Jug. 57; cf. Liv. 38, 49, o. Ovid. Remed. 365; - sjeld. c. dat.; sibi, mox omnibus detrectaturus, Suet. Vit. Pers.; cf. Ovid. Trist. 2, 337.

detrīmentŏsus, 3: skadelig, fordærvelig; detrimentosum est, c. inf., Caes. B. G. 7, 33; af — detrīmentum, i, n., [detero]: Afgniden el. Affliden; ∾ limae tenuentis, (Affilen el. det Affilede), Appul.; — II) oftest „fig."; in sing. o. plur.; A) „alm.": Afbræk el. Skade, Tab el. Forlis; - emolumenta et detrimenta, (ὠφελήματα, βλάμματα), etc., vid. Cic. Fin. 3, 21; quum etc., tum detrimentum accipitur, Cic. Manil. 6; men ∾ acceptum sarcire, Caes., in bonum vertere, id.; — B) „bes." ogs.; a) „publicistisk" i Udtrykket: videant consules (el. dent magistratus operam), ne quid res publica detrimenti capiat (el. accipiat), Caes. B. C. 1, 5 o. 7, Cic. Catil. 1, 2, oftere, Liv. 3, 4, o. A., (at Staten ikke geraader i Fare); — b) i Krigssproget: Uheld i Krigen, Nederlag, odl.; vid. Caes. B. G. 5, 22, oftere. — detritus, 3: partic. af detero. — de.triumpho, are, v. a.: beseirer aldeles, daemones, Tertull.

dē.trūdo, si, sum, 3, v. a.: støder el. driver bort el. ned derfra el. derned el. derhen; vid. Cic. Caecin. 17; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ naves scopulo, Virg. Aen. 1, 145; men ∾ impetu virum (sc. de ponte), Liv. 2, 10; men ∾ in proclive (hostes), Hirt. B. Al. 76; ∾ ad molas, Plaut.; cf. Cic. d. Or. 1, 11: ∾ et compingere in pistrinum; - ogs. ofte „poet.":

∾ in oras Stygias, Ovid., Stygias ad undas, Virg., sub inania Tartara, Ovid.; cf. Tac. Hist. 2, 8; — B) „bef." ogf.; a) i Krigsſproget: at kaſte el. drive ud af en Stilling, at ſlaae el. jage paa Flugt; – detrudi in proclive Hirt. B. Al. 76; cf. Liv. 42, 66: ∾ per praeceps; men Virg. Aen. 7. 469: ∾ finibus hostem; cf. Tac. Ann. 6, 35; — b) i Retsſproget: kaſter ud af en Beſiddelſe; vid. Cic. Caecin. 17; ligel. id. Quint. 6; — II) „fig."; A) „alm.": driver bort derfra, twinger el. nedbøier dertil, ſtyrter deri, odl.; – qui me de mea sententia detruserunt, Cic Fam. 14, 16; cf. Suet. Caes. 29, o. Nep. Timol. 2; – ∾ ad mendicitatem, Plaut., ad necessitatem belli civilis, Tac, in paupertatem, id.; quoniam in tantum luctum et laborem detrusus es, Cic. Qu. Fr. 1, 4; — B) „bef.": voldſomt at udſætte el. henlægge til en vis Tid; ∾ comitia in mensem Martium, Cic. Qu. Fr. 2, 13, in adventum Caesaris, id. Att. 4, 17.

detruncātio, onis, f.: Afhuggen el. Afhugning, ramorum, Plin.; af — de.trunco, avi, atum, 1, v. a.: afhugger, arbores, Liv. 21, 37, (fælder Træer); ∾ caput, (ſlaae det af), Ovid. Met. 8, 770; – b) detruncata corpora, (lemlæſtede, el. hvoraf Lemmerne ere huggede), vid. Liv. 31, 34; — 2) „overf." el. lignelſesvis; hos ··· quasi detruncaverat, (havde ligeſom lemlæſtet dem, d. e. havde aldeles ſvækket dem), Flor. 4, 12. — detrūsio, onis, f., [detrudo]: Nedſtøden, in lacum, Hieronym. — detrusus, 3: partic. af detrudo.

dē.tŭmesco, mŭi, 3, v. n. inch.: ophøre at hovne, at ſætte ſig el. lægge ſig; df. ſild. „poet.": detumuere animi minis, Stat.; ligel. ∾ odia, Petron. Sat. 109. — dē.tundo, (udi), unsum, 3, v. a.: ſtøder el. ſlaaer i Stykker; detundite guberna, Lucil.; detunsis digitis pedum ad lapides, Appul.

dē.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": driver el. kaſter el. ſtyrter bort el. ned derfra el. derned el. derhen, (ofteſt i Krigsſproget); – ∾ (hostes) de vallo lapidibus, Caes., ex vallo, id.; cf. Liv. 31, 39; ogf. absol.: deturbatis Samnitibus, id. 10, 41, oftere; men Tac. Ann. 4, 51: miles contra deturbare telis (sc. hostem); — b) ogf. udenfor Krigsſproget; – ∾ aliquem de tribunali, Caes.; cf. Cic. Quint. 14; ∾ certa re et possessione, id. Fam. 12, 25; – ∾ statuas, (omſtyrte), Cic., aedificium (nedrive), id.; ∾ aliquem equo, Liv., ogf. equis (i. e. curru) in terram, Lucr. 5, 402; cf. Virg. Aen. 5, 175; men ∾ caput orantis terrae, (f. in terram), ibd. 10, 555; – comiſk ogf. om Stormen, Plaut. Rud. 1, 1, 5; men id. Most. 1, 2, 58, „alleg.": ignavia deturbavit mihi verecundiam; — II) „fig."; sua quemque fraus, suum scelus de sanitate ac mente deturbat, Cic. Pis. 20; ∾ aliquem ex magna spe, id. Fam. 5, 7; ogf. deturbari spe, ibd. 12, 25. — dē.turpo, are, v. a.: giør hæslig el. uanſelig: ∾ pulchros etc., Suet. Calig. 35; ∾ poma rugis, Plin.

Deucălion, ōnis, m.: Konge over Phthia i Theſſalien, Stamfader til den nye Menneſkeſlægt, efterat Juppiter ved en Syndflod havde fordærvet den tidligere; – vid. Ovid. Met. 1, 318 flgd., Hygin. Fab. 153, Virg. Ge. 1, 62, o. A.; Deucalionis aquae, Ovid. Fast. 4, 794, (den paa hans Tid indtrufne Vandflod); — df. Deucălionēus, 3, undae, Ovid. Met. 7, 356.

dĕunx, cis, m., [uncia]: elleve Tolvtedele, Varr.; ∾ jugeri, Colum.; heres ex deunce, Cic. Caecin. 6; – avidos sudare deunces, (ligeſom at pine af ſig elleve Procent), Pers. 5, 150; men tu potas ··· deunces, (i. e. pocula undecim cyathorum), Martial. 12, 28.

dē.ūro, ussi, ustum, 3, v. a.: afbrænder, forbrænder, agros vicosque, Liv.; cf. id. 10, 4: vici deusti etc.; deustos turrium pluteos, Caes. B. G. 7, 25; deusta pars Circi, Tac.; cf. id. Ann. 4, 64; — 2) ogf. „overf."; hiems arbores deusserat, Liv. 40, 45; ogf. om Slangens Giftaande, Senec. Clem. 15.

dĕus, i, (nomin. pl.: dei, dii o. di; dat. o. abl. pl.: deis, diis o. dis), m., θεός: Gud, Guddommen; – vid. Cic. N. D. 1, 22 flgd., id. Tusc. 1, 26, o. Plin. 2, 5; – ab Jove O. M. ceterisque diis deabusque immortalibus pacem ac veniam peto, Cic. Rab. perd. 2; — bb) hertil mærkes; a) Udraabsformlerne: di, Ter.; di boni, id., Cic.; dii immortales, Plaut., Ter., Cic., ogf. pro dii immortales, Plaut., Ter.; di magni, Ovid.; di deaeque, Plin.; di vostram fidem, Plaut., Ter.; cf. Plaut. Amph. 5, 1l: dii, obsecro vostram fidem! ogf. Ter. Andr. 1, 5, 11: pro deum atque hominum fidem! hvf. elliptiſk: pro deum immortalium! id. Phorm. 2, 3, 4; — b) de ønſkende Formler: di bene vortant, Plaut., Ter.; utinam di faxint, (ut el. ne), Plaut., Ter.; ita di deaeque faxint, id.; ligel. di faciant, (ut el. ne), Cic.; di prohibeant, Ter.; di averruncent, Att. ap. Cic.; quod di omen avertant, Cic.; di melius faciant, Plaut., duint, (f. dent), Ter.; di meliora ferant, Tibull., velint, Ovid.; hvf. elliptiſk: di meliora! Cic., Liv., o. di melius! Ovid., Senec.; – di te servassint, Plaut., ogf. di te ament (el. amabunt; ſom Hilſen), id.; opp. di te perduint, (f. perdant), id., Ter.; di te eradicent, Ter.; di tibi male faciant, id., Cic.; – ita me di ament (el. amabunt, ſaa ſandt hielpe Guderne mig), Plaut., Ter.; – per deos, Cic.; cum dis volentibus, (med deres Biſtand), Enn., Plaut.; ligel. dis volentibus, Sall. Jug. 14; – si dis placet, el. si di volent, Plaut.; oftere ironiſk: si dis placet, Ter., Cic. Pis. 16, Liv. 6, 40, oftere, o. A.; — not. a: „poet." findes ogf. deus f. dea, en Gudinde, navnl. om Venus, Virg. Aen. 2, 632, om Alecto, ibd. 7, 498; cf. Cic. N. D. 1, 28; — not. b: voc. dee, f. deus, Prudent.; — II) „overf." bruges deus ogf. om ſærdeles udmærkede el. lykkelige Perſoner; – vid. Cic. d. Or. 1, 23, o. ibd. 2, 42; men Ter. Ad. 4, 1, 19, comiſk: facio te apud illum deum, (hæver dig til Skyerne); men deus ille noster, Plato, Cic.; cf. id. N. D. 2, 12, o. Virg. Aen. 5, 392; ogf. hører hertil Hor. Sat. 2, 6, 52; men Ter. Hec. 5, 4, 3: deus sum, si hoc ita est, (da er jeg ovenpaa); — not.: paa Mønter og Indſkrifter findes deus ogf. ofte ſom Epithet til de romerſke Keiſere.

dĕustus, 3: partic. af deuro. — deutĕrius, 3, δευτέριος, i. e. secundarius: af anden Klaſſe, underordnet; ∾ vina ··· lorum etc., vid. Plin. 14, 12. — deutĕrŏnŏmium, i, n., δευτερονόμιον, (ligeſom den anden Lov el. Reviſion af Loven), den femte Moſebog, Lactant., Sidon. — dē.ūtor, ūti, 3: misbruger el. mishandler; (ligeſom utor) c. abl.; ut sic deuteretur victo, Nep. Eum. 11.

dē.văgor, ari, v. dep. n.: ſvæver ud derfra, a re, Cod. Just. — dē.văsto, (avi), atum, 1, v. a.: ødelægger, hærier, fines, Liv.; cf. Ovid. Met. 13, 255.

dē.vecto, are, v. a. intens.; ligeſom flgd.: fører el. bringer den afſted, aliquem, Sedul. — dē.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer bort el. ned derfra el. derned el. derhen; – ∾ (carinas) carris junctis etc., Caes. B. C. 1, 54; ∾ legionem equis, (tilheſt at bringe derhen), id. B. G. 1, 43; men Liv. 4, 52: maximos commeatus Tiberis devexit; men devecta cremato sarmenta, Virg. Ge. 2, 408; – ogf. m. ad el. in el. adv.; – ∾ (triticum) ad mare, Liv., frumentum in Graeciam, id., saucios in oppidum, id.; cf. Caes. B. G. 5, 47, o. Liv. 5, 54; — b) ogf. ſom med.: at drage ned derad el. derhen; – mox Tiberi devectus, Tac. Ann. 3, 9; men Veliam devectus, Cic. Phil. 1, 4; cf. Suet. Tib. 72; — B) „overf." o. „poet.", Prop. 4, 1, 119: Hactenus historiae; nunc ad tua devehor astra, (kommer dertil, vender mig dertil).

dē.vello, velli, vulsum, 3, v. a.: plukker el. river el. rykker ud deraf, afriver el. oprykker; - ∾ plumam anseribus, Fronto; cf. Suet. Dom. 22; ∾ plantas de matrum radice, Pallad.; men ∾ effigies alicujus, vid. Tac. Ann. 3, 14. — dē.vēlo, are, v. a.: afhyller el. afdækker; ∾ ora ··· sorori, Ovid. Met. 6, 604.

dē.vĕnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: viser min Ærefrygt derimod, tilbeder; ∾ deos prece, Ovid. Her. 2, 18; - men „overf." o. pass., Tibull. 1, 5, 14: Somnia ter sancta deveneranda mola, (som ere til at afvende derved).

dē.vĕnio, vēni, 4, v. n.; oprdl.: kommer derfra; oftere kommer el. naaer derhen el. dertil; - vid. Caes. B. G. 2, 21, o. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 18; - ∾ ad mare, Plaut., ad legionem decimam, Caes.; ∾ in victoris manus, Cic. Fam. 7, 3, in eum locum, Liv. 9, 31; ogs. m. adv. quo, (hvorhen), Hor. Ep. 1, 6, 27; — bb) hertil mærkes; a) „poet." staaer devenire ogs. c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in); vid. Virg. Aen. 1, 365; cf. ibd. 4, 125 o. 166; — b) hos Plaut. staaer devenire ogs. f. ire: at gaae, ad lenonem, id. Epid. 3,2,28, ad danistam, id. Pseud. 1, 3, 53; — II) „overf."; tantum devenisse ad eum mali, (at han er bleven rammet deraf), Ter. Heaut. 4,5,2; men ∾ ad studium juris, (begynde at lægge sig derefter), Cic. Mur. 13; men ∾ in medium certamen etc., (geraade deri), id. d. Or. 1, 1. — dē.vĕnusto, are, v. a.: gjør hæslig el. uanselig, Gell. 12, 1, Auson.

dē.verbĕro, avi, atum, 1, v. a.: afprygler, gjennemprygler, Ter. Phorm. 2, 2, 13. — dēvergentia, ae, f.: Nedadbøining; in pl.: ∾ et convexiones mundi, Gell. 14, 1; af — dē.vergo, ĕre, v. n.: at bøie sig nedad; terrena devergunt pondere, Appul. — Deverra, ae, f., efter Varr. ap. Augustin.: Gudinde for Barselstuens Feining el. Rensning; af — dē.verro, ĕre, v. a.: bortfeier el. udfeier, Lucil. ap. Non., Colum.

*dēversĭto, are, v. n. intens.: tager oftere derind (som Reisende); - df. „overf.": dvæler derved, Gell. 17, 20; o. — dēversĭtor, oris, m.: som tager derind (paa en Reise), en Giest, Petron. Sat. 79; — [deverto]. — 1. dē.versor, (-vorsor), atus sum, 1, v. dep. n.: tager ind fra Veien el. som Giest; df. sædv. opholder mig el. logerer som Giest el. Reisende, apud aliquem, Cic. Tusc. 5, 8; in qua (domo) iste deversabatur, id. Verr. 1, 27; parum laute deversari, (have et slet Qvarter el. Logis), ibd. 25. — 2. dēversor, oris, m., [deverto]: der logerer som Giest el. Reisende, Cic. Inv. 2, 4.

dēversōrĭŏlum, i, n., demin.: lidet Aftrædelsesværelse, Cic.; af — dēversōrium, i, n., s. und. sgd. — dēversōrius, 3, [2. deversor]: hørende el. skikket til Herberge, taberna, Plaut., Suet. Ner. 27; — 2) oftest subst. deversorium, i, n.: Herberge, Giestekammer, Logis, Cic. d. Senect. 23, oftere, Liv. 1, 51, oftere; - ogs. „overf.": ∾ studiorum ··· non libidinum, Cic. Phil. 2, 41; cf. id. R. Am. 46; ogs. „alm." f. taberna, Hytte, Suet. Ner. 38.

dēvertĭcŭlum, i, n., [deverto]; I) „alm.": Afvei el. Bivei el. Sidevei, Cic. Pis. 22, o. Suet. Ner. 48; - ∾ fluminis, Flodarm, Dig.; — B) „overf.": Udsvævelse, Digression, Juvenal. 15, 72; men Liv. 9, 17, lignelsesvis: legentibus velut deverticula amoena quaerere; — II) „bef.": Sted, hvor Reisende tage ind, Giestgiveri, Herberge, Vertshus, Ter. Eun. 4, 2, 7, Liv. 1, 51, Tac. Ann. 13, 25; — B) „overf.": Tilflugtssted, Smuthul, Udflugt; ∾ fraudis et insidiarum, Cic. R. Com. 17; ne deverticula peccatis darentur, id. Part. or. 39; ad deverticula desidiae confugere, Quintil. 12, 3, 11.

dē.verto, (vorto), ti, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.: at bortvende el. afdrage derfra; - ∾ ventura fata suo cursu, Lucan.; ∾ acies, (i. e. oculos), id.; arduum fatalia devertere, Aur. Vict. Caes. 38; — B) oftere in med. devertor: vender mig bort derfra, bøier af Veien; ogs. vender el. begiver mig derhen el. dertil; (navnl. saal. hos Plaut.); - si qui Cobiomacho (vico) deverterentur, etc., Cic. Font. 5; „poet." ogs. om Ting, vid. Virg. Ge. 3, 293; - devertitur ad me in hospitium, Plaut.; ogs. ∾ in amici hospitium, id.; ∾ in id angiportum, id., intro domum, id.; ligel. at ego ··· domum Devortar, Ter.; — b) „overf.": quid ad magicas ··· deverteris artes, (vender du dig dertil el. griber du dertil)? Ovid. A. A. 2, 425; cf. id. Met. 9, 62; — II) neutr. devertere, (ligesom ovenf. in med.): at vende sig el. at bøie af el. bort derfra; at vende sig el. at begive sig derhen, at tage ind paa et Sted: - simul ··· cum perpaucis maxime fidis via devertit, Liv. 44, 43; - alterum ad cauponem devertisse, ad hospitem alterum, Cic. Div. 1, 27; ∾ ad se in Albanum, (tage ind til sig selv), id. Mil. 19; ∾ ad villam suam, ibd., in villam suam, id. Off. 2, 18; ∾ domum regis hospitis, id. Dejot. 6; ∾ Massiliam, id., Rhodum, Suet.; - men absol.: itineris causa ut deverterem, Cic. Att. 3, 7; — B) „overf."; sed redeamus illuc, unde devertimus, Cic. Fam. 12, 25; men Plin. 2, 5: in haec devertisse, non fuerit alienum.

dē.vescor, vesci, v. dep. a.; oprdl.: at opspise; df. „poet.": at fortære el. fordærve; ∾ animos morsu cruento, Stat. Theb. 1, 604. — dē.vestio, ire, v. a.: at afklæde; ∾ se, Appul.

dēvexĭtas, atis, f.: Hældning, Sænkning, Fald; ∾ loci, Plin. Ep., aquae, Plin.; af — dēvexus, 3, [deveho]; I) „egenl." om en Beliggenhed: skraalig, hældende; - a Palatii radice in novam viam devexus (lucus), Cic. Div. 1, 45; ∾ brachium in mare, Liv. 44, 35; cf. Virg. Ge. 1, 241, o. Caes. B. G. 7, 88; ∾ arva, Ovid.; cf. id. Met. 9, 334; men absol.: aqua in devexo fluit, Senec.; - df. „poet.": ∾ Orion, (som nærmer sig sin Nedgang), Hor. Od. 1, 28, 21; dies devexior, Claudian.; — II) „overf."; aetas jam a diuturnis laboribus devexa ad otium, Cic. Att. 9, 10; ∾ aetas, Senec. Ep. 12; men „alleg.": per devexum ire liberalitatem, (at den udøves let), id. V. B. 25.

dē.victio, onis, f., [devinco]: Beseirelse, mortis, Tertull. — dē.vĭgesco, ĕre, v. n.: taber Fyrighed el. Kraft, Tertull. — dē.vincio, nxi, nctum, 4; „egenl.": binder fast el. stærkt, binder derom, forbinder; - ∾ servum domi, Plaut., Dircam ad taurum, id.; devinctus fasciis, Cic. Brut. 60; cf. Liv. 40, 29; - „poet." ogs. in partic. pass. c. acc. gr.; devinctus tempora lauro, Tibull.; devinctus colla catenis, Sil.; — II) oftere „fig.": forbinder, forpligter; totam Italiam omnibus vinclis devinctam et constrictam (tenere, „alleg.": holde i den strængeste Afhængighed), Cic. Agr. 1, 5; cf. id. N. D. 2, 59; - ogs. om Begrebernes Forbindelse i Talen; vid. id. d. Or. 25; - oftere om personlige Forbindelser; istoc me facto tibi devinxti, (f. devinxisti, har derved forbundet mig), Plaut. Asin. 5, 1, 21; cf. Cic. Fam. 1, 7, ogs. id. Off. 1, 17, o. id. Phil. 2, 45; ligel. ∾ animos centurionum pignore, Caes. B. C. 1, 39; ∾ se cum aliquo affinitate, Cic. Brut. 26; - men devinctus arcto somno, (som ligger i dyb Søvn), Suet. Aug. 16; — III) partic. devinctus, 3, ogs. som adj.: hengiven dertil; devinctus studiis, Cic. Fam. 3, 13, uxori, Tac. Ann. 11, 28; - neque quis (f. quibus, dat.) me sit devinctior alter, Hor. Sat. 1, 5, 42; — not.: devinxti f. devinxisti, s. ovenf.

dē.vinco, vici, victum, 3, v. a.: fuldkomment at beseire el. overvinde, Galliam Germaniamque, Caes. B. C. 3, 87; cf. Cic. Agr. 2, 33: Capua devicta et capta; ligel. ∾ Poenos classe, id., aliquem proelio, id.; cf. Hor. Od. 1, 29, 3; - men som Sentens: Centum doctum hominum consilia sola haec devincit dea

Fortuna, Plaut. Pseud. 2, 3, 12; - men „poet.": devicta bella, (som ere seierrigen førte), Virg. Aen. 10, 370; — 2) ogs. „overf."; bonum publicum privata gratia devictum, Sall. Jug. 25. — devinctio, onis, f., [devincio]: Binden el. at binde; bs. „overf." o. in pl.: ∾ magicae: Fortryllelser el. Forhexelser, Tertull. — devinctus, 3: partic. o. adj. af devincio.

dē.vio, avi, 1, v. n.: viger af el. bort fra den rette Vei, (sild. Ord); 1) „egenl.", Macrob. Somn. Scip. 1, 22, Augustin.; — 2) „fig.", Macrob. Sat. 5, 15, Symm. — dēvirgĭnātio, onis, f., hos Scribon., Handlingen: — dēvirgĭno, avi, atum, 1, v. a., [virgo]: gjør til Kone el. Moder, Petron., Dig.; — 2) „overf." om unge Mennesker; devirginari: at udtræde af Ynglingsalderen, Varr. ap. Non. — dēvītātio, onis, f.: Undgaaen el. at undgaae, at gaae af Veien derfor; - ∾ legionum, Cic. Att. 16, 2; af — dē.vīto, avi, atum, 1, v. a.: undgaaer, undflyer; ogs. undert.: søger at undgaae el. undflye; - ∾ illos fluctus, Plaut. Rud. 1, 2, 79; ∾ procellam temporis, Cic. Verr. 3, 8, malum, Ter., letum, Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 44.

dēvius, 3, [via]: udenfor Veien, fjern el. afsides; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ iter, (Sidevei el. Bivei), Cic., Suet.; ∾ saltus, Liv.; ∾ rura, Ovid.; - per aspera ac devia, Suet. Tib. 60; in devia terrarum, Lucan.; — B) „bes."; ∾ et silvestris gens, Liv.; ∾ et parva civitas, Suet.; devius ogs. „poet.", (som vandrer om paa uveisomme Steder), Hor. Od. 3, 25, 12; men ∾ avis, Ovid. Her. 2, 118, (den ensomt levende Ugle); ∾ uxores, Hor. Od. 1, 17, 6, (i. e. capellae); ∾ equus, (som springer tilside), Stat.; — b) „poet." ogs. ∾ limina, Prop. 4, 9, 27, (utilgængelige Døre); — II) „fig.": som afviger fra det Rette, feilende, daarlig; - quid ··· tam devium, quam animus ejus, qui etc., Cic. Lael. 25; in omnibus consiliis praeceps et devius, id. Phil. 5, 13; cf. Ovid. Trist. 3, 7, 30; men Plin. Ep. 5, 6: nihil ··· quasi devium loqui, (uvedkommende el. upassende); — b) „poet." ogs. c. gen.; devius aequi, Sil.; ∾ pectora recti, id.

dē.vŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder ned el. bort derfra; ogs. kalder derhen el. dertil; - ∾ aliquem de provincia etc., Cic. Prov. cons. 12; ∾ suos ab tumulo, Liv., ex praesidiis, id.; - ∾ sidera coelo, Hor. Epod. 17, 5; cf. Liv. 6, 20; men ∾ aliquem in judicium, Val. Max., in certamen, id.; men Nep. Cim. 4: ∾ aliquem (sc. ad coenam: indbyde el. invitere); — b) ∾ lac (sc. mammis, trække ud deraf), Plin. 30, 43; — II) „fig."; ∾ aliquem ab instituto cursu ad praedam etc., vid. Cic. Manil. 14; ∾ philosophiam e coelo, (om Socrates), Cic. Tusc. 5, 4; - ∾ suas exercitusque fortunas in dubium, Caes. B. G. 6, 7; ∾ aliquem in id, ut etc., (bringe nogen dertil), Senec. Benef. 6, 27; ∾ mortales ad perniciem, Phaedr. 1, 20.

dē.vŏlo, (avi), atum, 1, v. n.: at flyve ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; - devolant angues ··· deorsum in impluvium, Plaut. Amph. 5, 1, 56; cf. Virg. Aen. 4, 702; men Ovid. A. A. 3, 420: Et Jovis in multas devolat ales aves; men „alleg.": nihil agenti sibi de coelo in sinum devolaturam victoriam, Liv. 7, 12; cf. Hor. Sat. 2, 5, 11; — II) „overf.": at ile (el. flyve) ned derfra el. derned el. derhen; - devolant de tribunali, ut etc., Liv. 2, 29; cf. id. 3, 15: praecipites pavore in forum devolant; - ab afflicta amicitia ... ad florentem aliam devolare, Cic. Quint. 30.

dē.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: vælter el. ruller ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; - ∾ scuta e muris, Curt., saxa in musculum, Caes.; devolvit saxa (amnis), Quintil.; ∾ auratas trabes, Virg. Aen. 2, 449; men ∾ tonitrua, (paa Theatret), Phaedr. 5, 8; - men „poet.": dum fusis mollia pensa Devolvunt, (afspinde), Virg. Ge. 4, 349; — b) devolvi ogs. som med.: at vælte el. styrte sig ned derfra el. derned; - vid. Liv. 21, 33, o. id. 28, 6; devolvi ex praecipiti, Curt.; — II) „overf."; ∾ aliquem vita, Plaut. Men. 5, 5, 5; men Hor. Od. 4, 2, 10: per ··· dithyrambos Verba devolvit, (hvor Billedet er laant af en Strøm, s. ovens.); — b) in med.: devolvi in el. ad aliquid, (synke ned dertil, forfalde deri); - devolvi ad spem inanem pacis, Cic. Phil. 7, 4; devolvere (imperat.) retro ad stirpem etc., Liv. 1, 47; men id. 5, 11: eo devolvi rem, ut etc. — dē.vŏmo, ĕre, v. a.: ved Brækning at give fra sig, Caecil. ap. Gell. 2, 23.

*dēvŏrātio, onis, f.: Nedslugen, Tertull.; o. — dēvŏrātor, oris, m.: som nedsluger, id.; af — dē.vŏro, avi, atum, 1, v. a.: nedsluger, opsluger; I) „egenl."; - quod devoratur, (de nedsynkede Spiser), etc., Cic. N. D. 2, 54; devorata concoquere, Plin.; ogs. absol.: devorantes avidius (sc. pulli), id.; men ∾ laseris paullulum, (tage ind), Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tingssubjecter: at opsluge, at optage el. indtage i sig; vel me ··· Charybdis devoret, Ovid. Trist. 5, 2, 74; men sol aquas devorans, Plin.; - men ogs. om en Person: ∾ omnem pecuniam publicam etc., Cic. Verr. 3, 86, (tilsætte, forøde); cf. id. Phil. 13, 2, oftere; men Quintil. 8, 6, 25: hominem devorari, (cujus patrimonium consumitur, etc.); — 2) bs. ogs.; a) at fordærve el. tilintetgjøre; - devorent vos arma vestra, Justin. 14, 4; men vox ··· devoratur, (dæmpes, bliver borte), vid. Plin. 11, 112; - comisk er: devoravi nomen imprudens modo, (har forglemt det), Plaut. Trin. 4, 2, 63; — b) verborum partem devorari, (at en Del deraf bliver borte i Udtalen, ikke bliver udtalt), Quintil. 11, 3, 33; ligel. ∾ verba, Senec.; men ∾ lacrimas, (undertrykke), Ovid., gemitus, Senec.; - men Cic. Brut. 82: ejus oratio ··· a multitudine devorabatur, (hørtes begjerligen); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) graadigen at efterhige el. tilegne sig noget; - qui jam spe et opinione illam praedam devorasset, Cic. Verr. 1, 51; cf. id. Flacc. 24; ligel. oculis devorare, Justin.; cf. Martial. 1, 97; — b) bs. ogs. begjerligen at høre el. læse; - mea dicta devorate, Plaut.; ∾ libros illos, Cic. Att. 7, 3; cf. id. Sest. 10; — 2) ligesom at nedsluge, d. e. taalmodigen at bære, at finde sig deri, at bære over dermed; - ∾ ineptias ac stultitias hominum, Cic. Brut. 67; ∾ molestiam paucorum dierum, id. Phil. 6, 6; ∾ taedium illud, Quintil. 11, 2, 41.

devorsor, s. und. deversor. — dēvortium, i, n.: Sidevei el. Afvei, itinerum, Tac. Agric. 19; af — devorto, s. und. deverto.

*dēvōtāmentum, i, n.: = devotio, Tertull.; — dēvōte, adv.: fromt, andægtigen; in superl., Lactant.; — dēvōtio, onis, f.; I) „alm."; A) „egenl.": Offerløfte el. Offerets Indvielse; - Deciorum devotionibus placatos deos etc., Cic. N. D. 3, 6; cf. id. Rab. Post. 1: ∾ vitae; — B) bs. „overf."; a) Hengivenhed, Opoffrelse; ∾ alicujus erga remp., Treb. Poll. Gallien. 14; — b) Andagt, Gudelighed, Lactant.; — II) „bes."; A) præstelig Forbandelse el. Bandsættelse; vid. Nep. Alcib. 4 o. 6; cf. Macrob. Sat. 103; — B) Fortryllelse el. Forhexelse; bs. „concret": Trylleformel, Suet. Calig. 3, o. Tac. Ann. 2, 69, oftere; — b) bs. ogs. „overf.": enhver Bønformular; devotionibus faustis, Appul.; o. — dēvōto, avi, atum, 1, v. a. intens.: indvier; I) „alm.": animam devotabo hostibus, Att. ap. Non.; cf. Cic. Parad. 1, 2; — II) „bes."; A) fortryller, forhexer, sortes, Plaut.; si quis devotatus defixusque fuerit etc., Appul.; — B) anraaber under Løfter; ∾ numina, id.; — [devoveo]. — devotus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dē.vŏveo, vōvi, vōtum, 2, v. a.; I) „alm.": lover el. indvier som Offer til en Guddom; - ∾ Dianae, quod pulcherrimum etc., Cic. Off. 3, 25; cf. Caes. B.

G. 6, 17, o. Hor. Sat. 2, 3, 219; - ofte ogf. ∾ se m. o. ud. diis, (frivilligen at opoffre sig selv); vid. Cic. N. D. 2, 3, oftere. „bef." Liv. 8, 9, ogf. id. 9, 4; cf. id. 9, 17; - ogf. hører hertil Hor. Od. 4, 14, 18: devota morti pectora; men Lucan. 4, 633: stabat devota juventus (sc. morti); — B) „overf.": at opoffre el. hengive sig dertil el. derfor; vid. Virg. Aen. 11, 442; ∾ se amicitiae alicujus, Caes. B. G. 3, 22; ∾ se gloriae, Curt.; — II) „bef."; A) ligesom at indvie til de underjordiske Guder, d. e. at forbande, (i Religionssproget: at bandsætte); vid. Nep. Alcib. 4; (cf. Macrob. Sat. 3, 9); - ∾ natum suum, Ovid. Fast. 6, 738; ∾ scelerata arma, id., artes suas, id.; cf. id. Ib. 55; devovet se ipse, Quintil.; cf. Hor. Epod. 16, 9, o. id. Od. 3, 4, 27; — B) ved Besværgelser el. Koglerier at fortrylle el. forhexe; - Num te carminibus, num te pallentibus herbis Devovit anus? Tibull. 1, 8, 18; cf. Ovid. Am. 3, 7, 27 o. 80; — III) partic. devotus, 3, ogf. som adj.: opoffret, hengiven, tro; - devotusque cliens etc., Juvenal. 9, 72; et devotissimos sibi et fortissimos (reddere), Suet. Caes. 67; an quisquam vobis devotior exstat? Claudian.; - ogf. hengiven el. forfalden dertil; equester ordo scenae arenaeque devotus, Suet. Calig. 30; ∾ mulier vino, Phaedr.; - ogf. subst.: cum DC devotis, quos etc., Caes. B. G. 3, 22; — b) eccles.: gudhengiven, from, andægtig; ∾ Roma Deo, Prudent. — devulsus, 3: partic. af devello.

dextans, tis, m., [de, sextans, i. e. as dempto sextante, Varr.]: 10 unciae el. 10 Tolvtedele af et Helt; - ∾ jugeri, Colum.; ∾ horae, Plin.; nec crassiores (gradus) dextante, (d. e. 10 Tommer), Vitruv.; pro semisse dextans etc., Suet. Ner. 32.

dextella, ae, f., demin. af dextra: høire Haand; df. „overf.": Quintus filius ... est Antonii dextella, Cic. Att. 14, 20. — dexter, tĕra, tĕrum, oftere tra, trum; - compar. dexterior; superl. dextimus; [δεξίτερος f. δεξιός]; - høire, paa høire Haand el. Side, (opp. laevus), vid. Lucr. 4, 302; - ∾ manus, id., Cic.; ∾ latus, Hor., Ovid.; ∾ cornu (Fløi), ligel. ∾ ala, ∾ acies, Liv.; dextra ejus (fluminis) accolunt etc., Plin. 6, 26; - compar.: ∾ pars, Ovid., rota, id., (opp. sinisterior); ∾ armus, id., humerus, Suet.; superl.: apud dextimos, (paa høire Fløi; opp. in sinistra), Sall. Jug. 100; — II) „overf.": skikket el. passende dertil, behændig; - rem ita dexter egit, ut etc., Liv. 8, 36; men Virg. Aen. 4, 294: quis rebus dexter modus; cf. Hor. Sat. 2, 1, 18: nisi dextro tempore etc.; — B) fordi Varsler til el. fra Høire hos Grækerne holdtes for lykkelige, saa heder dexter ogf. hos Romerne: lykkelig, gunstig, heldvarslende; - ∾ omen, Val. Fl.; dexter et volens assit (deus), Quintil. 4, prooem.; cf. Virg. Aen. 8, 302; men ∾ Jove, (ved hans Bistand), Pers.; ∾ sidere, Stat.; — III) df. subst. dextĕra el. dextra, ae, f., (sc. manus): den høire Haand, den Høire; - cedo sis dextram, (giv mig Haanden), Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 84; (saal. ofte m. Bibegr. af Troskab el. Mod el. Bistand); vid. Cic. Dejot. 3, ogf. id. Phil. 11, 2, Sall. Catil. 58, o. A.; - ligel. „alleg.": Graecia tendit dextram Italiae etc., Cic. Phil. 10, 4; men Tac. Hist. 1, 54: miserat civitas Lingonum ... dona legionibus, dextras, hospitii insigne, (et Par i hinanden slyngede Hænder af Guld el. Sølv); cf. ibd. 2, 4; — B) „fig."; a) den høire Side; corvus ab dextera, Plaut.; cf. Cic. Div. 1, 39, Sall. Catil. 59, o. A.; specta ad dextram, Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 12, Cic. Univ. 13, Caes. B. C. 1, 69, o. A.; — b) „poet." f. Haand; Omne sacrum rapiente dextra, Hor. Od. 3, 3, 52; cf. id. Sat. 2, 1, 54; — c) venskabelig Forbindelse; cupere, renovari dextras, Tac. Ann. 2, 58.

*dextĕre, el. dextre, adv.: passende, behændigen, heldigen; - liberaliter dextreque obire officia, Liv. 1, 34; nemo dexterius est fortuna usus, Hor. Sat. 1, 9, 45; o. — dextĕrĭtas, atis, f.: Passelighed i Omgang, Venlighed, Tienstfærdighed, Liv. 28, 18, o. id. 37, 7; — 2) „overf.": Lyksalighed el. Lykke, Arnob.; — [dexter]. — dextimus, 3: superl. af dexter.

dextrāle, is, n., [dexter]: Armbaand, Cyprian.; — df. demin. dextrāliŏlum, i, n., Vulg. — dextrātio, onis, f., [dexter], i Religionssproget: Bevægelse til Høire, Solin. 45. — dextre, f. und. dextere. — dextrŏchērium, i, n., [dexter, χείρ]: Armbaand (til d. Høire), Capitolin. — dextrorsum, el. dextrorsus, ogf. ud. Contraction: dextrovorsum (el. -versum), adv., [dexter, versus]: vendt til den høire Side el. til Høire; vid. Hor. Sat. 2, 3, 50, o. Liv. 6, 31, ogf. Plaut. Rud. 1, 2, 87, oftere. — dextumus, 3, f. und. dextimus.

1. di, f. dii, dei, f. und. deus. — 2. di-, i Sammensætninger, f. und. dis-. — Dia, ae, f., Δία; 1) ældre Navn paa Øen Naxos, Ovid. Met. 3, 690; — 2) By paa Chersonesus Taurica, Plin. 4, 26.

dĭăbathrārius, i, m.: Skomager, som forfærdiger Fodtøiet: — diabathrum, i, n., διάβαθρον: etslags lav Sko, Naev. ap. Varr. — dĭăbētes, ae, m., διαβήτης, ligesom sipho: en Hævert, Colum. 3, 10. — dĭăbŏlĭcus, 3, διαβολικός: diævelsk, Paul. Nol. — dĭăbŏlus, i, m., διάβολος: Beføreren, Diævelen, Tertull., Lactant.

dĭăcătŏchia, ae, f., διακατοχή: Besiddelse, Cod. Just. — dĭăchȳton, i, n., (sc. vinum), διαχυτόν: etslags sød Vin, Plin. 14, 11. — dĭăcōdĭon, i, n., [af διὰ κωδειῶν]: en af Valmuesaft tillavet Medicin, Plin. 20, 76. — dĭăcŏnātus, us, m., [diaconus]: et Diaconat, Hieronym. — dĭăcŏnissa, ae, fem. af — dĭăcŏnus, i, m., διάκονος, i Kirkesproget: Kirkebetient, (hvf. vort: Degn), Tertull., Cod. Just. — dĭăcŏpus, i, m., διάκοπος: Giennemsnit el. Aabning i en Dam til Vandets Giennemgang, Dig.

dĭădēma, atis, n., διάδημα, (ogf. dĭădēma, ae, f., Pompon. ap. Prisc., Appul.): Diademet el. det kongelige Hovedsmykke, Cic. Phil. 2, 34, oftere, Suet. Caes. 79, oftere, Hor., Juvenal.; df. — dĭădēmātus, 3: smykket med et Diadem; ∾ Apollo, (Gudens Billedstøtte), Plin. 34, 19. — dĭădŏchus, i, m., διάδοχος: etslags Ædelsten, som ligner Beryllen, Plin. 37, 57. — dĭădūmĕnus, 3, διαδούμενος: forsynet med et Hovedsmykke, juvenis, vid. Plin. 34, 19; — not.: Antoninus Diadumenus, Navnet paa en romersk Keiser; vid. Lamprid. Anton. Diad. 4.

dĭaerĕsis, is, f., διαίρεσις: Adskillelse; df. i Grammatiken: en Stavelses Opløsning til tvende; saal. aquaï f. aquae. — diaeta, ae, f., δίαιτα: den af Lægen foreskrevne Levemaade, Diæten; df. „alleg.", Cic. Att. 4, 3: sed ego diaeta curari incipio; chirurgiae taedet; — 2) Bolig, Beboelsesværelse, Dagligstue, Plin. Ep. 2, 17, oftere, Suet. Claud. 10, o. A.; — not.: f. diaeta findes ogf. zeta, Lamprid.; df. — diaetārius, i, m.: Opsynsmand over Værelserne, Dig.; - skrives ogf. zetarius, Paul. Sent.; o. — diaetētĭcus, 3, διαιτητικός: hørende til Diæten, libri, Coel. Aur., curatio, id.; - ogf. subst. diaetetica, ae, o. diaetetice, es, f., (sc. ars): Diætetiken, Læren om Diæten, Scribon. Larg.

diaglaucion, (-um), i, n.: en af Planten glaucion tilberedet Salve, Plin. 27, 59. — dĭăgōnālis, e: Biform af flgd., linea, Vitruv. 9, 1. — dĭăgōnios, on, adj., διαγώνιος: diagonal, linea: Diagonallinie, (el. Linie imellem Qvadratets modsatte Vinkler), Vitruv.; ∾ structura, (i diagonal Retning), id.; - ogf. absol. diagonios, i, f., (sc. linea), id.; ogf. in subst. neutr.: diagonii linea, id. — dĭăgramma, atis, n., διάγραμμα; oprdl.: Aftegning el. Figur; df. i Musiken: Tonelederen el. Scalaen, Vitruv. 5, 4.

dialectica, ae, dialectica, orum, o. 1. dia-

lectice, es, f. und. dialecticus. — 2. diălectĭce, adv.: dialectisk el. efter Disputerkunstens Regler, disputare, Cic., probare, Quintil.; ∾ dicta multa, Cic. Acad. 1, 2; af — diălectĭcus, 3, διαλεκτικός: hørende til Disputering, dialectisk; ∾ captiones, Cic. Fin. 2, 6, disputationes, Quintil.; ∾ sapientiae professor, Plin. 7, 54; — II) df. subst.; A) dialecticus, i, m.: en Dialectiker, en Lærer i Dialectiken, Cic. Orat. 32, oftere, Quintil., o. A.; — B) diălectica, ae, f., (sc. ars): Dialectiken el. Disputerkunsten, Cic. Acad. 2, 28, oftere, Quintil. 1, 10, 37, oftere; — b) ligel. i d. græske Form: dialectice, es, f., Quintil. 2, 20, 7, oftere, o. A.; — C) dialectica, orum, n.: d. dialectiske Undersøgelse, Cic. Off. 1, 6, o. id. Brut. 31, oftere. — diălectos, (-us), i, f., διάλεκτος; oprdl.: Udtryksmaade; df. Mundart el. Dialect, Suet. Tib. 56. — diălĕpidos, (f. διὰ λεπίδος): en med Hammerskæl (λεπίς) tilberedet Salve, Marc. Empir. — diăleucos, on, διάλευκος: blandet med Hvidt, crocum, Plin. 21, 17.

dialion, i, n.: = heliotropium, Appul. — Diălis, e, [af Dis i Diespiter f. Juppiter]: hørende til el. benævnt efter Juppiter; — Dialis flamen: Juppiterspræsten, (indsat af K. Numa, o. den fornemste iblandt flamines), Varr.; f. ogs. Gell. 10, 15, Liv. 5, 52, o. Tac. Ann. 3, 58 o. 71; ogs. ∾ sacerdos, Suet. Dom. 4; ogs. absol. Dialis, vid. Gell. l. c., ogs. Ovid. Fast. 3, 397; — hans Hustru, (der undertiden ogs. deltog i Offringerne), heder Ovid. Fast. 6, 226: conjux sancta Dialis; — fremdeles Diale flaminium: Juppiterspræstens Embede, Suet. Aug. 31; men apex Dialis, Liv. 6, 41, (hans Præstehue); — II) (men alene eftercl.): i Luften, luftig; diales vias deserit (aquila), Appul.

diălŏgus, i, m., διάλογος: Dialogen el. den philosophiske Samtale, Cic. Orat. 44, oftere, Quintil.; ogs. paa Græsk, Cic.; cf. Quintil. 9, 2, 31, (hvor det oversættes ved sermocinatio). — diălūtensis, e, (διάλυτος, i. e. dissolutus), genus purpurae, vid. Plin. 9, 61; inc.

diămĕtros, i, f., διάμετρος: Giennemmaaler el. Diameter, Colum., Vitruv.; — 2) ogs. adj. diametros, on, radiatio, Firmic. — diamoeric, es, f., f. und. dianome. — diămoron, i, n., (f. διὰ μόρων): Saft af sorte Bær, Morbærsaften, Pallad.

Diāna, (ogs. Diāna, Cinna ap. Suet., ogs. Deiana, Enn. ap. Appul.; ogs. m. Bortkastelse af Di: Jana, Varr. R. R. 1, 37), ae, f., [ctr. f. Diva Jana]; oprdl.: italiensk Gudinde, der sildigere blev identificeret med Grækernes Ἄρτεμις, hvorved hun alts. blev Datter af Juppiter og Latona, o. Søster af Apollo; som Maanegudinde ogs. Luna; som Fødselsgudinde ogs. Lucina; derhos Kydskhedens og Mødommens Gudinde, ogs. Jagtens o. de natlige Hexeriers Gudinde; — vid. Cic. N. D. 2, 27, o. ibd. 3, 23, ogs. Hor. Od. 3, 22, ab in., o. id. C. Sec. 1 o. 70, ogs. Ovid. Fast. 2, 155 o. 173, Virg. Aen. 4, 511, o. A.; — bb) „meton.“; a) f. Maanen, Ovid. Met. 15, 196; — b) f. Jagten, Martial. Spect. 12; — B) df. 1) Diānius, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Diana; ∾ turba, (i. e. canes), Ovid. Fast. 5, 141; ∾ arma, Jagttøiet, Gratian. Cyneg. 253; — bb) df. subst. Dianium, i, n.; a) et til Diana indviet Sted, Liv. 1, 48; — b) Forbierg i Spanien, (i Valencia; hod. Dinia), Cic. Verr. 1, 34; o. — 2) Diānārius, 3: = Dianius; ∾ radix: = artemisia, Veget. — Dianarius, 3, o. Dianius, 3, f. und. frgd. — diănŏme, es, f., διανομή: etslags Pengeuddeling, Plin. Ep. 10, 117 o. 118.

diăpasma, atis, διάπασμα: Pulver til at strøe derpaa, Martial. — diăpāson, (i. e. διὰ πασῶν, sc. χορδῶν): den hele Octav, Vitruv.; hos hvem ligel. diapente, (i. e. διὰ πέντε), Qvinten; ligel. diatessaron, (i. e. δια τεσσάρων), Qvarten; ligel. disdiapason, (i. e. δὶς διὰ πασῶν): den dobbelte Octav; (men rimel. at skrive paa Græsk). — diapente, f. und. frgd. — diăphŏrēsis, is, f., διαφόρησις: Vædskernes Affondring igiennem Porerne, d. e. Sveden, Theod. Prisc. — diăphŏrētĭcus, 3, διαφορητικός: sveddrivende, Coel. Aur. — diăphragma, atis, n., διάφραγμα: Mellemgulvet, Coel. Aur. — diapsalma, atis, n., διάψαλμα; i Musiken: Pause el. Ophold, Hieronym.

diărium, i, n., [dies]; 1) den daglige Kost el. Sold; (i denne Bem. alene in pl.), Cic. Att. 8, 14, Hor. Ep. 1, 14, 40, o. A.; — 2) Dagbog; ∾ scribere, Asell. ap. Gell. 5, 18. — diastēma, atis, n., διάστημα: Afstand el. Bortfiernelse, Sidon.; — i Musiken ogs.: = diapsalma, Capella. — diastēmătĭcus, 3, διαστηματικός: hørende til Mellemrum el. Ophold; ∾ vox, (opp. continua), Capella. — diastŏle, es, f., διαστολή: Udvidelse; df. i Grammatiken: at udtale den korte Stavelse som lang, Diomed., o. A. — diastȳlos, on, διάστυλος, species aedium, Vitruv. 3, 2: hvis Søiler have Mellemrum af tvende Søiletykkelser. — diăsyrmos, i, m., διασυρμός: Forhaanelse el. Skældsord, Capella. — diăsyrtĭcus, 3, διασυρτικός: forhaanende, dictum, Spartian. Carac. 10.

diatessaron, f. und. diapason. — diăthȳra, orum, n., διάθυρα: etslags Bom el. Rækværk foran Døren, (hos Romerne ogs. prothyra), Vitruv. 6, 10. — diătŏnĭcus, 3, διατονικός, i Musiken: giennemtonende, d. e. uden Intervaller, modulatio, Capella. — diătŏnus, 3, διάτονος, (udspændt); 1) i Bygningskunsten: ∾ lateres, (som gaae igiennem begge Murens Sider og som holde dem sammen), Bindestene, Vitruv. 2, 8; — 2) i Musiken er diatoni: den uden Intervaller fremskridende Toncart, id. 5, 4.

diătrētārius, i, m.: som forarbeider diatreta el. giennemborede Arbeider, Cod. Just.; af — diătrētus, 3, διάτρητος: med giennemboret el. drevet Arbeide, calix, Dig.; — 2) subst. diatreta, orum, n.: giennemborede el. drevne Arbeider, Martial. 12, 70. — diătrība, ae, f., διατριβή: Sted til lærde Underholdninger, en Skole, Gell. 1, 26, oftere. — diătrītaeus, 3, διατριταῖος: som varer i tre Dage, tempus, Coel. Aur. — diătȳpōsis, is, f., διατύπωσις, i Rhetoriken: anskuelig Fremstilling el. Skildring, Capella.

diaulos, i, m., δίαυλος: den dobbelte Væddeløbsbane, Vitruv. 5, 11, Hygin. — diazeugmenon, i, n., διαζευγμένον, i Rhetoriken: Affondring, Adskillelse, Capella. — diăzōma, atis, n., διάζωμα: bælteformet Afstand el. Rum imellem Tilskuerbænkene i Theatret, Vitruv. 5, 7; f. ogs. und. balteus.

dibalo, are, v. a.; ligesom at udbræge, d. e. ved Skrig at nedsætte el. forringe, tantam rem, Caecil. ap. Varr. — dibăphus, 3, δίβαφος: togange farvet, (neml. m. Scharlagen og m. Purpur), purpura, Plin. 2, 63; — 2) df. subst. dibăphus, i, f., (ἡ δίβαφος, sc. ἐσθής): purpurstribet Embedsdragt; df. m. Lune o. „alleg.“: Curtius noster dibaphum cogitat, etc., Cic. Fam. 2, 36. — dibrăchys, yos, m., δίβραχυς, (sc. pes): en af tvende korte Stavelser bestaaende Versfod, (⏑ ⏑), Diomed., o. A.

dĭca, ae, f., δίκη: Retssag el. Proces; oftest i Forbindelsen: dicam scribere (alicui): skriftligen el. formeligen at anklage nogen, Ter., Cic. Verr. 2, 14 o. 17; ligel. dicam subscribere, Plaut.; ogs. (forstærk.): dicam impingere, Ter. Phorm. 2, 3, 92; men Cic. Verr. 2, 17: e lege sortiri dicas, (foretage dem efter Lodkastning).

*dĭcābula, o. dicibula, orum, n.: tom Snak, Capell., Tertull.; o. — dĭcācitas, atis, f.: bidende Vittighed; vid. Quintil. 6, 3, 21, o. Cic. d. Or. 2, 54 o. 60, ogs. id. Orat. 26, o. Suet. Vesp. 22 o. 23; — [af

dicax]. — dĭcācŭle, adv.: med bidende Vittighed, dicere probrum, Appul.; af — dĭcācŭlus, 3, [dicax]: sladdrende el. snadsende, amatrix, Plaut., Asin. 3, 1, 8; — 2) skielmsk, vittig, puella, Appul.

Dĭcaearchĭa, ae, f.: den ældre Benævnelse af Byen Puteoli, Plin. 3, 9; - ogs. Dicarhi moenia, Stat.; ogs. Dicarchis, idis, f., Petron. Sat. 120; — B) df. 1) Dicaearchi, orum, m.: Indvaanerne af denne By, Lucil. ap. Fest.; — 2) Dĭcarchēus, 3: dicarcheisk el. puteolansk, sinus, Stat., urbs, id. — Dicaearchus, i, m., Δικαίαρχος: Discipel af Aristoteles, berømt Philosoph o. Geograph; vid. Cic. Tusc. 1, 10 o. 11, o. id. Off. 2, 5. — Dicarchēus, 3, o. Dicarchis, idos, o. Dicarchus, i, s. und. Dicaearchia.

dĭcātio, onis, f., [1. dico]: Optagelse til Borger i en anden Stat, Cic. Balb. 11. — dĭcax, ācis, adj., [1. dico]: som taler el. udtrykker sig med bidende Vittighed el. med bitter Spot, bidsk, satirisk, spottende; - Demosthenes ··· non tam dicax fuit, quam facetus, etc., Cic. Orat. 26; cf id. Coel. 28, ogs. Plaut. Truc. 3, 2, 15; men ∾ Satyri, Hor. A. P. 225; cf. Cic. Phil. 2, 31: populum etiam dicacem in te reddidisti; - compar., id. d. Or. 2, 60; superl., Petron. Sat. 113.

dĭchalcum, i, n., δίχαλκον: liden Mønt, i Værdi omtr. Fierdedelen af en Obol, Vitruv. 3, 1. — dĭchōneutus, 3, [δὶς χώνευτος: togange støbt]; df. forfalsket, aes, Cod. Theod. — dĭchŏrēus, i, m., (i. e. δὶς χορεῖος): Dichoreen el. den dobbelte Trochæus, Cic. Orat. 63. — dĭchŏtŏmos, on, διχότομος: halvdelt el. overskaaren, Macrob., Firmic.

dicibŭla, orum, s. und. dicabula. — dĭcis, genit. indecl., [δίκη, gen. δίκης], alene i Forbindelserne: dicis causa, o. dicis gratia, oprdl. i Retssproget: for Formens Skyld, for Skins Skyld, (λόγου χάριν); - ut illis aliquid ··· nummulorum dicis causa daret, Cic. Verr. 4, 24; ligel. dicis gratia, Dig.; — 2) „overf.": ifølge en Formular el. Ceremoni; pontifici ··· dicis causa epulanti etc., Plin. 28, 5.

1. dĭco, avi, atum, 1, v. a., [oprdl. et Ord m. 2. dico]; I) „egenl.": forkynder el. bekiendtgiør, Lucil. ap. Non.; — II) sædv. „overf."; A) i Religionssproget; 1) om Ting og Begreber, ligesom dedicare: at tilsige, d. e. at indvie, (navnl. til en Guddom el. til forgudede Personer); - donum tibi (sc. Jovi) dicatum atque promissum, Cic. Verr. 2, 72; cf. id. Tusc. 1, 30; - ofte ogs. ud. dat.; ∾ Capitolium, templum Jovis O. M., Liv. 22, 38; ∾ delubrum ex manubiis, Plin., statuas Olympiae, id.; ara condita atque dicata, Liv. 1, 7; — 2) ogs. undert. m. Personsobject: at indvie el. ophøie til en Guddom el. til guddommelig Ære; - df. pass.: Janus geminus a Numa dicatus, Plin. 34, 16; ille inter numina dicatus Augustus, Tac. Ann. 1, 59; — B) udenfor Religionssproget; 1) „alm.": indvier el. hengiver dertil; - ∾ operam alicui, Plaut., Ter.; cf. Cic. Leg. 2, 3; ∾ librum alicui (tilegne), Plin.; men propriamque dicabo etc., Virg. Aen. 1, 73; - qui tum adolescentes Crasso se dicarant, Cic. d. Or. 3, 3; men ∾ se alii civitati el. in aliam civitatem, (lade sig optage som Borger i en anden Stat), Cic. Balb. 11 o. 12: cf. Caes. B. G. 6, 12; — 2) „bes.": ligesom indvier ved den første Brug, bruger første Gang, (m. Bibegr. af etslags Ceremoni); vid. Tac. Hist. 5, 16.

2. dīco, xi, ctum, 3, v. a., [besl. m. δείκω, δείκνυμι, alts. oprdl.: viser; df. sædv.]: siger; ogs. fortæller, beretter el. angiver: I) „egenl."; A) „alm."; a) advenisse familiarem dicito, Plaut.; ∾ mendacium, (opp. ∾ vera), id.; ita dictu opus est, Ter.; nihil est dictu facilius, id.: men Plaut. Curc. 4, 2, 27: Indignis si male dicitur, male dictum id esse dico, etc.; men Cic. d. Or. 3, 12: ut ille, quem dixi, (som jeg har nævnt el. omtalt); — b) dicitur etc., som impers. m. Objectsætn.: man siger el. der siges, at osv.; - de hoc Verri dicitur, habere eum perbona toreumata, Cic. Verr. 4, 18; cf. id. Fin. 3, 18, o. Nep. Paus. 5, ogs. Ter. Andr. 4, 5, in., o. Tac. Hist. 4, 52; ligel. hoc el. illud dicitur m. Objectsætn., Cic. d. Or. 1, 33; — c) tildels ogs. m. ringere Grad af Vished heder dicor, diceris, dicitur, etc., m. Subjectsætn.: man siger, at jeg osv., el. jeg skal osv.; - neque es heres ejus, a quo mutuum accepisse dicor, Quintil. 4, 4, 6; cf. Hor. Od. 3, 30, 10, o. Ovid. A. A. 3, 176; ligel. quot annos nata dicitur? Plaut.; is nunc dicitur venturus peregre, id.; — d) til Omgangssproget hører: dictum ac factum, el. dictum factum, (Grækernes: ἅμα ἔπος, ἅμα ἔργον): som sagt, saa giort; Ter. Andr. 2, 3, 7, oftere; men dicto citius, Virg. Aen. 1, 142, o. Liv. 23, 47; — B) „bes."; 1) i Modsætn. af negare heder dicere: at paastaae el. forsikkre; - quem esse negas, eundem esse dicis, Cic. Tusc. 1, 6; ligel. dicebant, ego negabam, id. Fam. 3, 8; cf. id. Rab. Post. 12; — b) df. m. Eftertryk (oftest i Omgangssproget); ∾ (alicui): sige til nogen, d. e. advare el. formane; dicebam, pater, tibi, ne etc., Plaut. Asin. 5, 2, 88; cf. Ovid. Am. 1, 14, in.; ligel. som Tilraab: tibi dico, Plaut., Ter., Phaedr.; ligel. tibi dicimus, Ovid. Her. 20, 153; — 2) i Retssproget og i Rhetoriken: at foredrage, at fremsige; ogs. absol.: at holde et Foredrag el. en Tale; - vid. Cic. Planc. 30; men ∾ sententiam de scripto, (af Papiret), id. Att. 4, 3; ∾ prooemium ac narrationem et argumenta, (foredrage dem), Quintil.; ∾ versus, id., Cic. Orat. 56; - ∾ causam, (om den Anklagede el. om hans Patron): at holde en Forsvarstale, Cic. R. Am. 5, id. Quint. 8, ogs. Quintil. 5, 11, 39, oftere; dog ogs. ∾ causas, Cic. d. Or. 1, 2, o. 2, 8: som Sagfører el. Patron at foredrage, at være Taler el. Retstaler; - derim. ∾ jus: at paadømme en Retssag, id. Flacc. 3; hvf. ogs. Prætors Formular: do, dico, addico, s. und. do; - ogs. heder dicere, absol.: at foredrage, (opp. loqui o. disputare); vid. Cic. Orat. 32; cf. id. Off. 1, 1; ogs. hører herhid: ∾ pro aliquo, ∾ contra aliquem, odl., id., Quintil.; — bb) ogs. mærkes; a) dicere, phonetisk, el. med Hensyn paa Organet: at udtale; vid. Cic. Div. 2, 46, o. id. d. Or. 1, 61, ogs. Quintil. 1, 4, 8, oftere; — b) af Omgangssproget: causam nullam dico, ogs. causam haud dico, (har intet at sige derimod), Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 34, o. Ter. Phorm. 2, 1, 42; — 3) skriftligen at fremstille, at beskrive el. besynge, odl., (oftest „poet."); - ∾ laudes Phoebi et Dianae, Hor. C. Sec. 76; cf. id. Od. 1, 21, in., oftere; ∾ bella, id., Liv. 7, 29; ∾ carmen, Hor., Tibull.; ∾ modos, Hor.; ∾ silvestrium naturas, Plin. 15, 40; — b) ligel. i Digtersproget: at forudsige el. spaae, Hor. A. P. 403, o. id. Od. 3, 3, 58; ligel. id. Sat. 2, 5, 59; Hoc mihi si Delphi Dodonaque diceret ipsa, etc., Ovid. Trist. 4, 8, 43; — 4) nævner el. benævner el. kalder saa el. saa; - Latine dicimus elocutionem, quam Graeci φράσιν etc., Quintil. 8, 1, in.; cf. Virg. Aen. 3, 335; men ibd. 2, 678: uxor quondam dicta tua; men Hor. Od. 1, 2, 50: Hic ames dici pater atque princeps; cf. Juvenal. 8, 244; — b) navnl. ogs. udnævner el. udvælger til et Embede; - ut consules roget praetor, vel dictatorem dicat, Cic. Att. 9, 15; cf. Liv. 5, 9, oftere; ∾ consulem, id. 10, 15, oftere; ∾ magistrum equitum, id., aedilem, id.; cf. Hor. Od. 2, 7, 26; — 5) fastsætter el. bestemmer, m. o. ud. dat.; - ∾ diem nuptiis, Ter. Andr. 1, 1, 75; ∾ diem operi, Cic. Verr. 1, 57; men ∾ diem exercitui ad conveniendum Pheras, Liv. 36, 8; ∾ leges victis, id.; men ∾ leges pacis, id. 33, 12; cf. Sall. Jug. 113; — not.: ∾ sacramentum, ogs. ∾ sacramento, (sværge til Fanen, odl.), s. und. sacramentum; — II) „overf.", ligesom

intelligo (o. Grækernes φημί): mener med det forhen Sagte el. Anførte, (hvor vi ogs. undert. sætte nemlig); - neque quemquam vidi, qui magis ea, quae timenda esse negaret, timeret, mortem dico et deos, Cic. N. D. 1, 31; cf. id. d. Or. 3, 44, ogs. Plaut. Asin. 1, 1, 30; — III) af partic. perf. dictus, 3, er subst. dictum, i, n.: Talen el. Ordet; A) „alm."; - nullum meum minimum dictum, non modo factum etc., Cic. Fam. 1, 9; ∾ ridiculum, Plaut.; ogs. ∾ facete, id., Ter.; cf. Cic. Off. 1, 29, ogs. Lucr. 5, 1223; — B) „bes."; 1) Tankesprog, Ordsprog, Sentens; - vid. Lucr. 3, 12, o. id. 6, 24; Catonis est dictum: pedibus compensari pecuniam, Cic. Flacc. 29; ogs. er Dicta Collectanea: Titelen paa et Skrift af Cæsar, Suet. Caes. 56; (Cic. Fam. 9, 16, har derfor Ἀποφθέγματα); — b) ofte staaer ogs. dictum f. facete dictum: Vittighed, vittigt Indfald, (bon mot); vid. Cic. d. Or. 2, 54, o. Quintil. 6, 3, 16 o. 36; s. ogs. dicterium; — 2) Digtning, (abstract o. concret); - Nec dicti studiosus erat (quisquam), Enn. ap. Cic. Brut. 18; rerum naturam expandere dictis, Lucr.; cf. Prop. 4, 1, 61; — b) df. ogs. Prophetering el. Spaadom, Lucr. 1, 104, o. Virg. Aen. 2, 115; — 3) Forskrift, Befaling; - dicto paremus ovantes, Virg. Aen. 3, 189; haec ubi ··· dicta ··· dedit, Liv. 3, 61, oftere; dicto audientem esse, o. dicto audire alicui, s. und. audio; — not.: dice f. dic, Plaut.; dixti f. dixisti, Ter.; dixis f. dixeris, Plaut.; dixe f. dixisse, id., Varr.

dicrŏtum, i, n., (sc. navigium): toradaaret Skib, Cic. Att. 5, 11; ligel. dicrota, ae, f., (sc. navis), Hirt. B. Al. 17; (af δίκροτος, toradaaret). — dictabolarium, i, n., [dicto]: = dicterium, Laber. ap. Fronton. — Dictaeus, 3, s. und. Dicte. — dictamnum, i, o. dictamnus, i, s. und. Dicte. — dictātio, onis, f., [dicto]: Dictering, Dig., Symmach.; — df. demin. dictātiuncŭla, ae, f.: lidet Dictat, Hieronym.

dictātor, oris, m., [dicto, befaler]; 1) den høieste Øvrighedsperson i nogle italienske Stater, navnl. i Lanuvium, Cic. Mil. 10, o. i Alba, Liv. 1, 23; — II) „bes." var i Rom dictator: en overordenlig Øvrighedsperson, som i Statens Fare, (ogs. ved enkelte andre Anledninger), udnævntes paa 6 Maaneder i Consulernes Sted, men med uindskrænket Magt; - hed ogs. tidligere: magister populi, ogs. praetor maximus: vid. Cic. Leg. 3, 3, ogs. id. d. Rep. 1, 40, Liv. 2, 18, id. 7, 3, o. A.; - dictatorem creare, Liv. 2, 18, oftere, dicere, id. 4, 32, oftere, ogs. Cic. Att. 9, 15; ogs. dictatorem legere o. facere, Liv. 2, 18 o. 21.

dictātōrius, 3, [dictator]: hørende til el. benævnt efter en Dictator, dictatorisk, gladius, (med Hensyn paa hans uindskrænkede Magt), Cic. Cluent. 44; ligel. ∾ fulmen, Liv. 6, 39; men ∾ juvenis, (som Søn af en Dictator), id. 7, 4. — dictātrix, īcis, fem. af dictator: ligesom Dictatorinde, men alene comisk, Plaut. Pers. 5, 1, 18. — dictātūra, ae, f., [dictator]: Dictatorværdigheden el. Dictaturen; - dictaturam gerere, Cic.; cf. id. Phil. 1, 2; — 2) ogs. (ved umiddelbar Afledning af dictare): Dictering i Skolen; hvf. (m. Hensyn paa nr. 1): Sullam necisse litteras, qui dictaturam deposuerit, Caesar ap. Suet. Caes. 77.

Dicte, es, f., Δίκτη: Biergegn paa Østsiden af Øen Creta, Plin. 24, 102; — B) df. 1) Dictaeus, 3: dictæisk, oftere „poet." f. cretisk; - ∾ arva, Virg., rura, Ovid.; ∾ rex, Virg. Ge. 2, 536, (i. e. Juppiter), men Ovid. Met. 8, 43, (i. e. Minos); Dictaeae astra coronae, Claudian., (d. e. Ariadnes Krone); men ∾ arundo, ogs. ∾ pennae, (med Hensyn paa de ypperlige cretiske Bueskyttere), Sil.; — 2) dictamnus, i, f., o. dictamnum, i, n.: en bes. i Biergegnen Dicte voxende Plante, germ. Diptam, (origanum diptamus L.), Plin. 8, 41; cf. Virg. Aen. 12, 412, o. Cic. N. D. 2, 50. — dictērium, i, n., δεικτήριον: bidende Vittighed, bon mot, Varr. ap. Non.

dictio, onis, f., [2. dico]; 1) „alm.": Talen, Udtrykket, Foredraget, (oftest i Retssproget o. Rhetoriken); - ∾ sententiae, (at afgive sin Stemme), Cic.; men ∾ testimonii, (Ret til at aflægge Vidnesbyrd), Ter. Phorm. 2, 1, 63; men ∾ causae, (Sagens Forsvar), Cic. Quint. 10, Caes., Liv.; - ∾ multae, etc., (at paalægge el. dictere Bøder), Cic.; - ogs. in pl., id. d. Or. 1, 6; ligel. ∾ oratoriae, id., subitae, id., extemporales, Quintil.; — b) ogs. Udtrykket, (concret); (schema) verborum, vel dictionis, vel elocutionis, etc., Quintil. 9, 1, 17; — 2) „bes.": Forudsigelse, Orakelsvar, Pacuv. ap. Non.; cf. Liv. 8, 24. — dictiōsus, 3, [dictum]: fuld af bidende Vittighed, meget satirisk, Varr. L. L. 6, 7.

dictĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af dicto: ofte el. med Eftertryk at sige el. erklære el. paastaae; 1) „alm."; quem semper te esse dictitasti, Ter. Phorm. 5, 1, 16; qui ita dictitat, etc., Cic. Verr. 2, 4; cf. Caes. B. C. 3, 22 o. 32, o. A.; - ogs. impers.: Male dictitatur tibi vulgo, etc., Plaut. Trin. 1, 2, 62; — 2) „bes."; ∾ causas: ofte at tale for Retten, Cic. d. Or. 2, 13.

dicto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af 2. dico: ofte at sige el. erklære; I) „alm."; - ut rationem te dictare intellego, Plaut. Amph. 2, 2, 38; Mercemur servum, qui dictet nomina, (som hvergang siger os de Mødendes Navne), etc., Hor. Ep. 1, 6, 50; — II) „bes."; A) ligesom foresiger, d. e. dicterer; vid. Cic. Att. 13, 9, Quintil., o. A., ogs. Hor. Ep. 1, 10, 49; navnl. ogs. om Lærerens Dictering i Skolen; vid. Hor. Ep. 2, 1, 71, o. id. Sat. 1, 10, 75; — b) og fordi Forfatterne ofte dicterede deres Arbeider, saa heder dictare (fra Augustus) ogs. „meton.": at forfatte el. digte; - vid. Pers. 1, 52, o. Hor. Sat. 1, 4, 10; ligel. ∾ carmina, id. Ep. 2, 1, 110; - men ∾ codicillos el. testamentum, Suet., (opsætte el. lade opsætte); cf. Juvenal. 6, 218; - ofte ogs. i Retssproget; ∾ actionem: udfærdige et Klageskrift, Suet. Rhet. 2, ogs. alm. at anklage, Dig.; ogs. ∾ judicium, ibd.; — B) foreskriver, anordner, anviser el. anbefaler; ∾ sportulam; vid. Quintil. 11, 3, 131; men dictataque jurant sacramenta deis, Sil.; — b) m. abstracte Subjecter; - ita videtur ratio dictare, Quintil.; quibus sordet omne, quod natura dictavit, id. 8, prooem.; — III) af partic. dictatus, 3, er subst. dictata, orum, n.; A) „bes.": det Dicterede, navnl. Lærerens Dictat i Skolen; - dictata perdiscere, Cic., decantare, id., reddere, id.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 55, ogs. ibd. 1, 18, 43, Pers. 1, 29, o. A.; — B) „alm.": Forskrifter el. Regler, navnl. for Gladiatorerne, Suet. Caes. 26, for Mimikerne, Juvenal. 5, 122.

dictor, oris, m., [2. dico]: som siger noget, den Talende, Augustin. — dictum, i, n., s. und. 2. dico. — dictūrio, ire, v. a., desid. af 2. dico: vilde gierne sige, Macrob. — dictus, 3: partic. af 2. dico.

Dictynna, ae, f., Δίκτυννα; I) By paa Creta, Mel. 2, 7; — b) df. Dictynnaeus, 3, mons, Plin. 4, 20; — II) Epithet til Gudinden Diana, Ovid. Met. 2, 441, oftere, Stat.; — b) df. Dictynnaeum (el. -ēum), i, n.: et Diana helliget Sted ved Sparta, Liv. 34, 38. — Dictys, ўos, m., Δίκτυς; I) Navnet paa flere mythiske Personer; vid. Ovid. Met. 3, 615, ibd. 12, 334 flgd., ogs. Stat. Silv. 2, 1; — II) Dictys Cretensis, sild. græsk Mythograph, Forfatter til et Skrift om d. trojanske Krig, hvoraf dog alene haves en latinsk Oversættelse.

dĭdascălĭcus, 3, διδασκαλικός: hørende til Undervisning, opusculum, Auson.; — 2) ogs. subst. didascalici, orum, m., (sc. libri): Titelen paa et Skrift af Attius; vid. Gell. 3, 11. — diditus, 3: partic. af 1. dido. — Dīdius, Didia: romersk Slægts-

navn, hvoraf mærkes: Didius Julianus, romerſt Keiſer; vid. Spartian. Did. Jul.; — not.: lex Didia sumptuaria, (a. u. c. 611), Macrob. Sat. 2, 13.

1. dido, (ogſ. disdo), dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [dis-, do, dare]: fordeler el. udbreder dertil, (oftest forel. o. „poet."); I) „egenl."; ∾ cibum in venas, Lucr., in membra atque artus, id.; ∾ argentum inter apparitores, Cato; — b) ogſ. absol.: Dide, disjice, (adſplit din Eiendom)! Caecil. ap. Cic. Coel. 16; — II) „overf."; dum munia didit (sc. servis), Hor. Sat. 2, 2, 67; tua terris didita fama, Virg. Aen. 8, 132; cf. Tac. Ann. 11, 1: didita per provincias fama, m. flgd. acc. c. inf. — 2. Dīdo, us o. ōnis, f., Διδώ: Carthago's berømte Stifterinde, Datter af den tyriske K. Belus, Gemalinde af Sichæus, og Søster af Pygmalion; hed ogſ. Elisa el. Elissa; - vid. Virg. Aen. 1, 299, oftere, beſ. ibd. L. 4, ogſ. Ovid. Fast. 3, 545 o. 640, o. A. — didrachmon, i, n., o. didrachma, atis, n., δίδραχμον: et Todrachmeſtykke, Tertull.

†dīdūco, [f. dis.d.], xi, ctum, 3, v. a.: drager el. fører ud fra hinanden el. ud el. bort derfra, fordeler el. adſkiller; I) „egenl."; A) „alm."; - (nubes) quum ventus ··· diducit etc., Lucr. 6, 215; ∾ digitos, Cic., supercilium, Plin., nares, labra, Quintil.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 7; ∾ nodum manu, Ovid.; cf. Virg. Aen. 3, 419, o. Tac. Ann. 2, 47, ogſ. ibd. 12, 69; - ∾ cibum, (ligeſom digerere: at fordøie), Cels.; - ogſ. m. flgd. in; si flumina in rivos diducuntur, Quintil.; domus in multos diducta recessus, id.; — B) „beſ." i Krigsſproget; a) at udvikle el. udfolde; - diductis navibus, Caes. B. C. 2, 6; aciem diductam in cornua, ne etc., Liv. 8, 38; ∾ copias, Caes., cornua, Liv.; - df. „poet.": ∾ choros, Virg. Aen. 5, 581; — b) at adſprede el. adſplitte; diducta manu hostium, Sall. Jug. 25; cf. Caes. B. G. 6, 34, o. Tac. Ann. 2, 11; — II) „fig.": at adſplitte, at forſtyrre, amicitias, Senec., nuptias, Suet.; diductam civitatem etc., Tac. Ann. 4, 17, (at den er adſplittet i Partier); men ∾ litem, (ſtille Trætten), Colum.; - ogſ. m. flgd. in; vid. Hor. A. P. 326; cf. Quintil. 4, 5, 24: divisio diducta in digitos; men ∾ animum in tam multiplex officium, id. 10, 7, 9; men Tac. Hist. 4, 6: ultio ··· senatum in studia diduxerat; df. — diductio, onis, f.: Udvidelſe, Adſkillelſe; - ∾ spiritus, (opp. velocitas), Senec. Qu. N. 2, 8; in diductione rerum, (ved Elementernes Afſondring), ibd. 3, 13. — diductus, 3: partic. af diduco.

dīēcŭla, ae, f., demin. af dies, (den korte Friſt af en eneſte Dag), Plaut., Ter., Cic. Att. 5, 21. — dīērectus, 3, [dis-, erigo]: lige om ſpændt el. ſtrakt i Veiret, navnl. om den paa Korſet naglede Misdæder, alene hos Plaut o. Varr.; I) ſom Skældsord; - I hinc dierectus, el. abin' dierectus, (gaa Pokker i Vold)! Plaut.; - ogſ. in adv.; abi dierecte, id., Varr.; — 2) „overf.": ducit lembum dierectum navis praetoria, Plaut. Men. 2, 3, 87; apage in dierectum, (gaa Pokker i Vold)! Varr. ap. Non.

dies, ēi, m., in sing. ogſ. undert. f.; I) „egenl."; A) „alm.": en Dag, den af 24 Timer beſtaaende borgerlige Dag; vid. Varr. R. R. 1, 28, o. Plin. 2, 79; — 2) er ogſ. at mærke; aa) m. Henſyn paa genus; a) ſom masc.; hic ille est dies, Plaut.; eo die, Caes.; postero die, id., Cic., o. A.; — b) ſom fem.; vid. Lucr. 3, 912; diebus XXX, a qua die etc., Caes. B. C. 1, 36; postera die, Sall. Jug. 68, (ſom dog derfor har oftere postero die); ∾ pulchra, Hor., atra, Virg., tarda, Ovid.; — bb) i Forbindelſerne; - postridie ejus diei, Caes. B. G. 1, 23, oftere; post diem tertium ejus diei, Cic. Att. 3, 7, Liv.; - diem ex die ducere, Caes.; diem de die differre, Liv.; - in dies, hver Dag, dagligen, Cic., Caes., Liv.; - ogſ. in sing.; in diem rapto vivere, id. 22, 39; ſtd. ogſ. ad diem, Vopisc.; - ante diem, ſ. und. ante; - die crastini, noni, pristini, quinti, ſ. die crastino, etc., ſ. und. crastinus, etc.; — B) „beſ."; 1) faſtſat Dag el. Termin; status dies cum hoste, Cic. Off. 1, 12, e XII Tabb.; cf. Gell. 16, 4; - ogſ. „alm.": dies status, Suet., o. A.; Hic nuptiis dictus est dies, Ter. Andr. 1, 1, 75; cf. Caes. B. G. 1, 42, o. ibd. 5, 57; ligel. ∾ certo, Sall., constituto, id.; ∾ praestitutus, Liv., praefinitus, Plin., ascriptus, Phaedr.; - ligel. ∾ edicta ad conveniendum, Liv. 1, 10; cf. Caes. B. C. 3, 33; ∾ pacta et constituta, Cic., statuta o. stata, Liv.; - ∾ annua, (Aars Friſt el. Credit), Cic. Att. 12, 13; cf. ibd. 13, 3: fore istam etiam a praecone diem; men comiſk: die caeca emere, oculata vendere, (kiøbe paa Credit, ſælge for contant Betaling), Plaut. Pseud. 1, 3, 67; men Caes. B. G. 1, 6: diem dicunt, qua die etc.; is dies erat etc.; — 2) Dagen, (i Modſætn. af Natten); - dies est, nox non est; vid. Quintil. 5, 8, 7: die et nocte concoqui, (fordøies i et Døgn, i 24 Timer), Cic. N. D. 2, 9; nocte et die, Liv. 25, 39; hvorfor ogſ. blot die, Hor. Sat. 2, 1, 4; cf. Ovid. Met. 2, 48; ogſ. diem noctemque etc., vid. Nep. Them. 8; - men oftere findes diem noctemque, el. diem ac noctem, odl., ligeſom vort: Dag og Nat, ſ. uafbrudt, uden Ophør; vid. Caes. B. G. 7, 77, Liv. 27, 4 o. 45, o. A.; - ligel. in pl.: dies et noctes, dies noctesque, noctes et dies, odl., Cic., o. A.; cf. Caes. B. G. 5, 38; - cum die, (ved Dagens Frembrud), Ovid. Met. 13, 677; men de die, ved høilys Dag, potare, Plaut., Ter., Suet.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 34; men Cic. Phil. 2, 34: non solum de die, sed etiam in diem vivere etc.; — 3) dies alicujus; a) ſ. dies natalis el. Fødſelsdag; - diem meum scis esse III Non. Jan., Cic. Att. 13, 42; dog ogſ. natali tuo die, ibd. 9, 5; — b) ſ. dies mortis el. Dødsdagen; vid. Tac. Orat. 13; ogſ. ∾ supremus (vitae), Suet.; obire diem suum, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, (at afgaae ved Døden); ligel. diem supremum obire, Nep., Suet., exigere, explere, Tac.; ogſ. obire diem, Plin., Suet., ogſ. diem fungi, Justin.; — c) ſ. dies febris el. Feberdag, Cic. Att. 9, 2; — II) „overf."; A) „alm."; 1) Dagen el. den Dag, (neml. ſ. det paa en vis Dag Indtrufne el. Foregaaede); - ſaal. dies Alliensis, (ſ. pugna el. clades All., ſ. und. Allia), Liv. 6, 1, Suet. Vitell. 11; ligel. ∾ Cannensis, Flor. 4, 12; cf. Liv. 42, 67: hic dies etc.; ſ. ogſ. Cic. Sest. 12; men Tac. Ann. 6, 20: qualem diem Tiberius induisset, (i hvilken Stemning han var paa den Dag); — 2) ligeſom ἡμέρα, Dagen, ſ. Tiden el. Tidens Løb; vid. Cic. Fam. 1, 6, o. Liv. 2, 45; men id. 4, 30: et dies (induciarum) exierat, etc.; men dies perexigua, (kort Tidsfriſt), Cic. Verr. Act. 1, 2; ∾ longa, Plin. Ep. 8, 5; men ∾ festus, (Feſt el. Hoitid); vid. Liv. 25, 23; men die lanam et agnos vendere, (til rette Tid), Cato; praesens quod fuerat, in diem malum abiit, (er henſkudt til en følgende Tid), Ter. Phorm. 5, 2, 16; men vivere in diem, (ubekymret om Fremtiden), Cic. d. Or. 2, 40, Plin. Ep. 5, 5, o. A.; — B) „beſ."; 1) Dagreiſe, (ſom Længdemaal), Liv. 38, 59; — 2) oftest „poet.": Dagslyſet el. Dagen; contraque diem radiosque micantes etc., Ovid. Met. 7, 411; cf. ibd. 5, 444, oftere; - „poet." ogſ. Diets Lys, Stat.; men Saeva dies animi, (den vakte Samvittigheds Qval), id.; ligel. (oftest „poet.") ſ. coelum: Himmelegn; sub quocumque die etc., Lucan.; — 2) Veirliget; ∾ tranquillus, Plin., mitis, id.; men in pl.: dies pestilentes, id. 22, 49; — III) perſonificeret findes Dies, tilligemed Mensis o. Annus, Ovid. Met. 2, 25; ogſ. ligeſom Sol, i Modſætn. af Luna, Plaut. Bacch. 2, 3, 20; — B) ogſ. er Dies (ſom fem.): Datter af Chaos, o. Moder til Himmelen og Jorden, Hygin. praef. fabb.; ogſ. er hun Moder til den første Venus, Cic. N. D. 3, 23; — not.: til de anomale men uſikre

Former af dies høre: gen. dies, die o. dii, vid. Gell. 9, 14, o. dat. die, Plaut.; f. ogf. diu s. l.

dĭēsis, is, f., δίεσις: en Fierdedel af en Tone, Vitruv., Macrob.; — 2) den første hørlige Tone paa et Instrument, Vitruv. 5, 3. — Diespĭter, tris, m., f. Δὶς πατήρ: en ældre Form og Udtale f. d. sædv. Juppiter, Varr., Plaut.; ogf. Hor. Od. 3, 2, 29, o. A.

diffāmātio, onis, f., [diffamo]: Udbredelse, Bekiendtgiørelse, Augustin. — *diffāmia, ae, f.: ondt Rygte, Vanrygte, Augustin.; o. — diffāmo, avi, atum, 1, v. a.; 1) sædv.: udskriger, udraaber, bringer i Vanrygte el. i ond Omtale, Ovid. Met. 4, 236; ∾ aliquem probroso carmine, Tac.; cf. id. Ann. 1, 72; — 2) sild. ogf. „alm.": at udbrede el. bekiendtgiøre, Augustin.; — [dis-, fama]. — diffarrĕātio, [f. disfarr.], onis, f.: den formelige Opløsning af det ved confarreatio sluttede Ægteskab; quia fiebat farreo libo adhibito, Fest. pag. 56.

diffĕrens, tis: partic. o. adj. af differo; df. — diffĕrenter, adv.: forskielligen, paa forskiellige Maader, Solin. — diffĕrentia, ae, f., [differo]: Forskiel el. Forskiellighed, honesti et decori, (derimellem), Cic.; ∾ naturarum, id., morum, Petron.; cf. Quintil. 12, 10, 70; ogf. in pl.; ∾ nostri Graecique sermonis, id. 11, 2, 50; — b) ogf. ud. gen.; quanta differentia est in principiis naturalibus, Cic. Fin. 5, 7. — diffĕrĭtas, atis, f.: for- o. efterel. Biform af frgd., o. m. f. Bem., Lucr., Arnob.

diffĕro, (f. dis.fero), distŭli, dīlātum, differre, v. a. o. n.; I) act.: fører el. bærer el. bringer ud derfra el. ud fra hinanden, adspreder, adskiller; A) „egenl."; - ∾ favillam, (om Vinden), Lucr., nubila, Virg., ignem, Caes.; cf. Hor. Epod. 10, 6; - ∾ ulmos in versum, (udplante dem i Rader), Virg. Ge. 4, 144; men om Rovdyr, odl.: ∾ insepulta membra, Hor. Epod. 5, 99; cf. Virg. Aen. 8, 643; — B) „fig."; 1) „alm.": ligesom at drive hid og did, at forurolige el. forstyrre; - ∾ aliquem dictis, (forskrække ved sin Tale), Plaut.; cf. Ter. Andr. 2, 4, 5; - oftere in pass.: differri doloribus, id., amore alicujus, Plaut.; - ogf. absol.: differor, distrahor, etc., id.; — 2) „bef.": at omtale til det Onde, at bringe i ondt Rygte; a) c. acc. rei; vid. Liv. 34, 49, o. Nep. Dion. 10; ogf. m. flgd. quasi, Suet. Aug. 14; men impers.: quo pertinuit, differri, tamquam etc., Tac. Ann. 3, 12; — b) c. acc. person.; ∾ aliquem variis sermonibus, ibd. 1, 4; cf. Prop. 1, 4, 22; - df. pass.: differor sermone miser, Caecil. ap. Gell.; cf. Prop. 1, 16, 48; — 3) med Hensyn paa Tiden; a) c. acc. rei: at udsætte el. opsætte, at nøle dermed; - ∾ quotidie et procrastinare rem, Cic. R. Am. 9; ∾ iter in praesentia, Caes.; ∾ diem de die, Liv.; - ogf. c. inf., Hor. Od. 4, 4, 21; cf. Liv. 42, 2; ogf. m. Negation o. flgd. quin, id. 6, 22, o. Suet. Caes. 4; ∾ aliquid in posterum diem, Cic., Caes., in posterum, id., in aliud tempus, id.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 39; - sild. m. flgd. ad, vid. Cic. Vat. 11; — b) c. acc. person.: at henvise til Fremtiden, at henholde med Løfter, odl.; - dilatus per frustrationem, Liv. 25, 25; ∾ aliquem petentem, Suet.; cf. Cic. Fam. 5, 12, o. Liv. 39, 32; - ogf. undert. m. ad; legati ad novos magistratus dilati, id. 41, 8; cf. Suet. Vitell. 12; men Liv. 26, 51, med Hensyn paa Stedet: legationes ··· partim Tarraconem distulit; — II) neutr.: ligesom at gaae fra hinanden el. at skilles ad; df. sædv.: at være indbyrdes forskiellige, at være forskiellig derfra; - qui re consentientes, vocabulis differebant, Cic. Fin. 4, 2; cf. id. d. Or. 2, 23; ogf. impers.; vid. Hor. Sat. 2, 3, 251; men in quo differat natura hominis a reliquis animantibus, Cic. Off. 1, 17; cf. id. Manil. 5, o. Caes. B. G. 6, 18; - ∾ inter se, Cic. Tusc. 4, 11; men id. Off. 2, 8, impers.: ut non multum differat inter etc.; - sield. m. cum, Cic. Inv. 1, 27; ligel. c. dat.; vid. Hor. Sat. 1, 4, 48, o. id. A. P. 236, ogf. Plin. 9, 7 o. 54; — III) partic. differens, tis, ogf. som subst. neutr.: Forskiellighed, (opp. proprium), Quintil. 5, 10, 55 o. 58, oftere.

differtus, 3, partic. o. adj., [dis-, farcio]: fuldstoppet, opfyldt, fuld; oftest c. abl.; vid. Caes. B. C. 3, 32, o. Hor. Sat. 1, 5, 4; ∾ corpus odoribus, Tac. Ann. 16, 6; men Hor. Ep. 1, 6, 59, absol.: ∾ forum, (sc. hominibus).

dif.fibŭlo, [f. dis.f.], are, v. a.: opspænder, chlamydem, Stat. — diffĭcĭle, som adv., f. und. flgd. — diffĭcĭlis, e, (forældr. ogf. difficul, ligesom facul, simul, osv.), [dis-, facilis]; oprdl.: ikke let at giøre el. behandle; df. 1) „alm.": vanskelig, tung, besværlig; - vid. Ter. Heaut. 4, 6, in.; iter angustum et difficile, Caes.; cf. Sall. Jug. 87; ligel. ∾ transitus, Caes., aditus, id.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 56; - compar.: ∾ tempestates, Caes. B. C. 3, 15; superl.: ∾ tempus anni, ibd. 1, 48; - ogf. m. Subjectssætn.; vid. Ter. Andr. 1, 3, 6, Cic. Lael. 6, oftere, Caes. B. G. 1, 14, oftere; - ogf. m. ad; ∾ res ad eloquendum, Cic., ad percipiendum, Quintil.; cf. Liv. 3, 5; - ogf. m. supin. in -u; difficilis aditu locus, Sall. Jug. 91; cf. Cic. Off. 1, 21; ligel. difficile est dictu, id.; - sield. c. dat.; ∾ fructus concoctioni, Plin. 3, 65; - endel. heder: in difficili est, ligesom difficile est: det har sin Vanskelighed; vid. Liv. 3, 65, o. Dig.; — II) „bef." o. „ethisk": vanskelig at tilfredsstille, ubøielig, egensindig; - usque eo difficiles et morosi, ut etc., Cic. Orat. 29; cf. Hor. A. P. 173, ogf. Cic. d. Senect. 3 o. 18, ogf. Nep. Att. 5; - ogf. m. in, Att. ap. Cic. N. D. 3, 29; - oftere c. dat.; vid. Hor. Od. 3, 10, 11; difficiles vocanti, ibd. 3, 7, 32; difficiles precibus, Ovid.; cf. id. A. A. 2, 566; — III) df. adv.; A) posit.; a) difficile: vanskeligen, (efteraug. Ord), vid. Vell. 2, 63, o. Plin. 27, 91; — b) difficulter: = frgd.; ∾ atque aegre facere aliquid, Caes.; cf. Sall. Catil. 14, Liv., o. A.; — c) difficiliter: = frgd., Cic. Acad. 2, 16, oftere, o. Colum.; — B) compar., difficilius, Caes., Suet., o. A.; — C) superl., difficillime, Cic. Lael. 17, Plin. — difficiliter, adv., f. und. frgd.

difficul, f. und. difficilis ab in.; facul an difficul, Varr. ap. Non. — diffĭcultas, atis, f., [difficilis]; I) „alm.": Vanskelighed, Besværlighed, Trængsel; a) c. gen., el. c. adj.; - ∾ dicendi, Cic., navigandi, Caes., pontis faciundi, id., rei frumentariae, id., annonae, Suet.; - ∾ nummaria, (Pengeforlegenhed), Cic., Suet.; ∾ domestica, (Privatarmod), Cic. Catil. 1, 6; — b) absol., el. m. in, el. m. ad, etc.; - habere difficultatem, Cic.; quantum in agendo difficultatis etc., id. Cluent. 1; cf Ter. Hec. 4, 4, 45; men magnam alicui ad receptum difficultatem afferre, Caes. B. C. 3, 51; cf. id. B. G. 7, 10; - delabi in eas difficultates, ut etc., Cic. Fat. 17; cf. Caes. B. G. 7, 35; — II) „bef." o. „ethisk": Vanskelighed, Vrantenhed; - multorum ··· difficultatem exsorbuit, Cic. Mur. 9. — difficulter, adv., f. und. difficilis, nr. III.

diffidens, tis: partic. o. adj. af diffido; df. — diffidenter, adv.: med Mistillid, Cic. Cluent. 1; - compar., Justin. — diffīdentia, ae, f., [diffido]: Mangel paa Tillid, Mistillid, Mistro; - fidentiae contrarium est diffidentia, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 37, ogf. Ovid. Rem. 543; - oftere c. gen.; diffidentiam rei simulare, Sall. Jug. 60; ∾ memoriae, Quintil., copiarum, Suet.; men med Objectssætning: non tam diffidentia, futurum etc., Sall. Jug. 100.

diffido, [f. dis.f.], fisus sum, 3, v. n.: mistroer, har Mistillid dertil, tvivler el. fortvivler derom; a) oftest c. dat., undert. ogf. c. abl., (efter Analogien af fido o. confido); vid. Cic. Cluent. 23; ∾ sibi patriaeque, Sall. Catil. 31; ∾ suae atque omnium saluti, Caes.; cf. Ovid. Met. 1, 397; - ogf. impers., Liv.

21, 8; cf. Tac Ann. 15, 4; – ∾ paucitate cohortium, id. Hist. 2, 23; cf. Suet. Caes. 3: diffisus ··· occasione; — b) m. Objectsfætning, el. m. ne; vid. Cic. Acad. 2, 3, Caes. B. G. 6, 36, o. A.; – nec diffidere, ne etc., Lucr. 5, 988; — c) absol.; jacet, diffidit, etc., Cic. Mur. 21; cf. id. Div. 1, 25; — II) partic. diffidens, tis, ogf. fom adj.: mistroiſk; – nihil aeque, quam timidus ac diffidens fuit, Suet. Tib. 65.

diffindo, [f. dis.f.], fidi, fissum, (ogf. fisum), 3, v. a.: kløver i Stykker, ſønderlemmer, odl.; I) „egenl."; – ∾ ramum, Varr., saxum, Cic.; cf. id. d. Senect. 15; men ∾ tempora plumbo, Virg. Aen. 9, 589; „poet." ogf. ∾ urbium portas muneribus, Hor. Od. 3, 16, 13, (ſprænge el. aabne dem); – ogf. m. Begrebsobject; ∾ hanc omnem conjunctionem in longitudinem, Cic. Univ. 7; — II) i Retsſproget; ∾ diem: at afbryde Dagens Forretning (ifølge et Varſel); – triste omen diem diffidit, Liv. 9, 38; dies diffisus esto, Fest. pag. 22, ex XII Tabb.; cf. Gell. 14, 2; — 2) udenf. Retsſproget: ∾ diem somno, (ſove til Middag), Varr.

diffingo, [f. dis.f.], ĕre, v. a.; I) „egenl.": omformer el. omdanner dertil, (poetiſk Ord); – ∾ ferrum incude, (omſmede el. ſmede derpaa), Hor. Od. 1, 35, 39; — II) „overf.": ligeſom omgiør, d. e. forandrer; – vid. Hor. Od. 3, 29, 47, o. id. Sat. 2, 1, 79. — diffissio, onis, f., [diffindo], i Retsſproget: Udſættelſen af en Retshandel til den flgd. Dag; diffissiones dierum, Gell. 14, 2. — diffissus, 3: partic. af diffindo. — diffisus, 3: partic. af diffido, (forcl. ogf. af diffindo). — diffĭteor, ēri, v. dep. a., [dis-, fateor]: fragaaer, benegter, m. Objectsfætning, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8, o. Quintil. 2, 17, 4; ogf. c. acc., Ovid. Am. 3, 14, 28.

difflētus, 3, [dis-, fleo]: forgrædt, oculi, Appul. — difflo, [f. dis.f.], avi, atum, 1, v. a.: at blæſe fra hinanden; – vid. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 17; ligel. difflari vento, Lucil. ap. Non.; difflato pulvere, Prudent. — difflŭo, [f. dis.fl.], ĕre, v. n.; I) „egenl.": at flyde fra hinanden, at flyde ud; – vid. Lucr. 3, 436, o. Caes. B. G. 4, 10; – men lignelſesvis om de altfor yppige Talere: quasi extra ripas diffluentes etc., Cic. Brut. 91; – ogf. om tørre Sager, Lucr. 3, 198; – men ogf. om den Gienſtand, hvorfra noget flyder; sudore diffluentes (juvenes), Phaedr. 4, 25; liggl. ∾ sudore, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": at opløſe ſig, at forgaae el. ſvinde hen, Lucr. 1, 1038; ligel. juga montium diffluunt, Senec. Ep. 91; — B) „ment.": ∾ deliciis, Cic., luxu, (være ſvækket el. afkræftet deraf), Colum.; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 72; men otio diffluentes, Cic. d. Or. 3, 32, (uden borgerlige Syſler); – men om Foredraget, vid. id. Orat. 70, o. Gell. 1, 15; df. — difflŭus, 3: ſom flyder ud el. ned el. over; – ∾ grossi, Matius ap. Macrob. — difflūvio, are, v. a., [dis-, fluvius]: adſkiller el. deler (ligeſom i to Flodarme); ∾ vitem, Colum. — diffluxio, onis, f., [diffluo]: Udløb el. Afløb, Coel. Aur.

diffractus, 3: partic. af flgd. — diffringo, (fregi), fractum, 3, v. a., [dis-, frango]: ſønderbryder, bræffer i Stykker, crura, Plaut. Asin. 2, 4, 68; – diffracto axe, Suet. Caes. 37; cf. ibd. Aug. 17.

diffŭgio, [f. dis.f.], fūgi, 3, v. n.: at flygte fra hinanden, at opløſes, at ſvinde hen; – vid. Lucr. 5, 1337, oftere, ogf. Cic. Phil. 2, 42, Virg. Aen. 2, 212, o. A.; – ∾ stellae, Ovid., nives, Hor.; cf. id. Od. 1, 18, 4; – ogf. c. abl. efter d. udfaldne ex, Virg. Aen. 10, 804; ogf. m. in o. ad; vid. Liv. 21, 28, o. Virg. Aen. 2, 399; df. — diffŭgium, i, n.: Flugt til alle Sider; in pl.: diffugia proximorum, etc., Tac. Hist. 1, 39. — diffulgŭro, [f. dis.f.], are, v. a.: at omlyne, Sidon. — diffulmino, [f. dis.f.], are, v. a.: ligeſom lynende at adſplitte, obstantum turbam, Sil.

diffundĭto, are, v. a., inteus. af flgd.: udgyder el. udbreder til alle Sider, Amm.; – „overf." ogf.: amoris vi diffunditari et deleri, Plaut. Merc. prol. 58. — diffundo, [f. dis.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) „egenl.": at udgyde, udgydende at udbrede; A) „alm." om flydende Gienſtande; – ∾ se, (om Jſen: at flyde ud, at ſmelte), Cic. N. D. 2, 10; ligel. sanguis per venas in omne corpus diffunditur, ibd. 55; cf. Ovid. Met. 1, 36, Hor. Ep. 1, 5, 4, Ovid. Fast. 5, 517, o. A.; — B) „beſ." om andre Naturgienſtande: at udbrede; – luce diffusa toto coelo, Cic.; cf. Virg. Aen. 1, 319; men coelo diffundere signa, Hor. Sat. 1, 5, 10, (lade dem komme tilſyne); ∾ equitem campis, Virg.; – ∾ vim mali per artus, Ovid.; ∾ aethera in omnes partes, Lucr.; — II) „fig."; A) „alm."; vid. Cic. Div. 1, 35: dii vim suam longe lateque diffundunt; cf. id. Balb. 5, o. id. Sest. 45; – flendo diffundimus iram, Ovid.; men ∾ oblivionem sensibus, Hor. Epod. 15, in.; – ogf. om en Nedſtammen, Virg. Aen. 7, 708; navnl. ogf. om en Tale el. om et Rygte; vid. ibd. 4, 195; men ∾ crimen paucarum in omnes, (udſtrække den til dem), Ovid. A. A. 1, 218; – ∾ vultum, (glatte Panden), id., Senec.; – ogf. om Perſoner, Cic. Lael. 13; men Jovem ··· diffusum nectare, etc., Ovid. Met. 3, 318; diffusus in risum, Petron.; — III) partic. diffusus, 3, ogf. ſom adj.; A) „egenl.": udbredt, udſtrakt, vid; – platanus patulis diffusa ramis, Cic. d. Or. 1, 7; – genus buxi diffusius, Plin.; cf. Martial. 3, 31; — B) „fig."; vid. Cic. d. Or. 2, 33; opus diffusum, eruditum, etc., Plin. Ep. 3, 5; df. ogf. om en Forfatter: per multa diffusus volumina etc., ibd. 1, 1.

*diffūse, adv.: udſtrakt, vide: df. „overf.": res disperse et diffuse dictae etc., Cic.; men id. Tusc. 3, 10, in comp.; — diffūsĭlis, e: ſom udgyder el. udbreder ſig, aether, Lucr.; — diffūsio, onis, f., animi, Senec. d. Vit. B. 5: Munterhed, Oprømthed; — [diffundo]. — diffusus, 3: partic. o. adj. af diffundo. — diffŭtūtus, 3, [dis-, futuo], i. e. futuendo corruptus, Catull.

dīgămĭa, ae, f., διγαμία: det andet Giftermaal, Tertull. — dīgamma, atis, n., δίγαμμα: Biform af flgd., Priscian.; — not.: Cic. Att. 9, 9, ſtaaer digamma f. F., (i. e. Fundorum reditus). — dīgammon, i, n., δίγαμμον, (sc. στοιχεῖον), ogf. digammos, i, f., (sc. littera): d. æoliſke Dobbelgamma (F), hvortil i Latinen ſvarer deels F, deels V; (f. und. F. o. V.); – Formen digammon har Quintil., o. A.; Formen digammos har Serv., o. A.; Terent. Maurus har derfor digammos littera; – f. ogf. digammos, i, ovenf. — dīgămus, a, δίγαμος: ſom andengang gifter ſig el. er gift, Tertull.

Dĭgentĭa, ae, f.: liden klar Bæk ved Digteren Horatius's Landſted i d. Sabinſke, (hod. Licenza), Hor. Ep. 1, 18, 104. — dīgĕrĭes, ēi, f.: den ordnende Fordeling, Inddeling el. Anordning, Macrob. Sat.; af — digĕro, [f. dis.g.], gessi, gestum, 3, v. a., I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer ud fra hinanden, adſkiller, affondrer, fordeler; vid. Plin. Ep. 8, 20; – ∾ nubes, (opp. congregare), Senec.; ligel. ∾ nimbos, Plin.; – radix in pastillos digesta, Plin.; cf. Ovid. Met. 9, 774; men Crete centum digesta per urbes, id. Her. 10, 67; men digestus in classes populus Rom., Flor. 1, 6; — B) „beſ."; 1) at knuſe el. forarbeide; vid. Plin. 11, 61; df. oftere f. concoquere: at fordøie, Senec., Cels., Quintil., o. A.; — b) navnl. ogf. i Lægeſproget: at fordele el. affondre (et Sygdomsſtof, odl.), Cels., Plin. 20, 26, oftere; — B) ordnende at fordele, at ordne; – ∾ cetera nomina (Gieldsposter) in codicem etc., Cic. R. Com. 3; cf. id. Verr. 1, 23; – ∾ capillos, Ovid., crines ordine, Martial.; – ogf. om en Plantning i Rader, Plin., o. Virg. Ge. 2, 54 o. 267; men ∾ bibliothecam, (ordne det), Suet. Caes. 44; endel. „poet.": ∾ in numerum, (at ordne), Virg. Aen. 3, 456; — II)

„fig.“; A) „alm.“: deler derimellem, fordeler derpaa; vid. Ovid. Met. 14, 469, o. id. Pont. 1, 4, 9; cf. Tac. Germ. 26; — B) „bef.“: bringer i Orden, berigtiger; – ∾ mandata alicujus, Cic.; ∾ omne jus civile in genera, id. d. Or. 1, 42; ∾ res in ordinem, Quintil., argumenta in digitos, id.; cf. Plin. 29, 8; — III) af partic. digestus, 3, er ogs.; A) superl. digestissimus, 3: som har en meget god Fordøielse, M. Emp.; — B) subst. digesta, orum, n.: Benævnelse paa et af forskiellige Dele bestaaende Skrift el. Værk; vid. Gell. 6, 5; — b) df. ogs. „bef.“: Navnet paa den justinianske Lovsamling, Cod. Just.

digesta, orum, n., s. und. frgd. — *dīgestĭbĭlis, e: hørende til Fordøielsen, cibus, (let at fordøie), Coel. Aur.; — digestim, adv.: ordenligen, i el. efter en vis Orden, scribere, Prudent.; — digestio, onis, f.; A) Fordeling, Fordøielse; ∾ facilis ciborum, Quintil.; ogs. in pl., Macrob.; — B) den ordnende Fordeling, Inddeling el. Anordning; – ∾ annorum, Vell.; cf. Plin. 3, 6; – ogs. som rhetorisk Kunstudtryk; vid. Cic. d. Or. 3, 53, ogs. Quintil. 9, 1, 31; o. — dīgestōrius, 3: som befordrer Fordøielsen, medicamentum, Plin. Val.; — [digero]. — 1. digestus, 3: partic. o. adj. af digero. — 2. digestus, us, m., [digero]: Fordeling; ∾ sanctarum opum, (Forvaltningen af den keiserlige Skat), Stat. Silv. 3, 3.

*dĭgĭtābŭlum, i, n.: etslags Handske (til Olivers Indsamling), Varr.; — dĭgĭtālis, e: som en Finger, af en Finger, crassitudo, Plin., gracilitas, id.; o. — dĭgĭtātus, 3: forsynet med Fingre, (el. med Tæer, el. med Kløer), aves, Plin. 11, 107; — dĭgĭtellum, i, n., demin., men alene technisk, f. aïzoon o. sedum, d. e. Husløg; o. — dĭgĭtŭlus, i, m., demin.: liden Finger, Plaut., Varr., Cic. frgm. Or. p. Scaur. 10, Ter. Eun. 2, 2, 53; – „overf.“ ogs. om Papagøiens Fod, Appul.; — [flgd.].

dĭgĭtus, i, m., [besl. m. δείκω, sædv. δείκνυμι, o. m. dico, alts. oprdl. den Visende]; I) „egenl.“; A) „alm.“: Fingeren, en Finger; – quot digiti sunt tibi in manu? Plaut. Stich. 5, 4, 24; – ∾ pollex, (Tommelfingeren), Caes., index, Hor., salutaris, Suet., Pegefingeren, medius, Quintil., ogs. infamis, Plaut., impudicus, Martial., Midfingeren el. Mellemfingeren, medicinalis, Macrob., Ringfingeren; minimus, Gell., Lillefingeren; — bb) hertil mærkes Dictionerne; – attingere aliquem (uno) dĭgĭto, (røre med den mindste Finger derved), Plaut., Ter., Cic.; men attingere aliquid extremis digitis, Cic. Coel. 12, (let at berøre el. nyde); men attingere coelum digito, id. Att. 2, 1, (være yderst lykkelig); – computare digitis, (beregne paa Fingrene), Plaut., Plin.; ogs. numerare per digitos, Ovid.; cf. Plin. 2, 21, o. Cic. Att. 5, 21; men digerere argumentum in digitos, Quintil.; – concrepare digitis el. digitos, (slaae Kneps med Fingrene), Petron., Plaut.; cf. Cic. Off. 3, 19, hvor ogs. percussio digitorum; hos Martial.: crepitus digitorum, ogs. digitus crepans; – liceri digito, ogs. tollere digitum, (neml. som den Høistbydende), vid. Cic. Verr. 1, 54, o. ibd. 3, 11; – sild. heder ogs.: tollere digitum, (at erklære sig for overvunden), Sidon.; cf. Martial. Spect. 29; – loqui digitis nutuque, Ovid. Trist. 2, 453; cf. Quintil. 11, 3, 92, flgd., oftere; men Tibull. 3, 4, 41: Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti; cf. id. 1, 2, 31: ad digiti ··· sonum; – digito monstrari, Hor., Pers., demonstrari, Tac., (blive udmærket el. berømt); – digitum proferre el. porrigere, (foretage sig det Mindste, røre paa sig), Cic. Caecin. 25, o. id. Fin. 5, 27; cf. Pers. 5, 119; — B) „bef.“ ogs. Taaen el. Tæerne, Lucr. 3, 527, o. Virg. Aen. 5, 426; ligel. erigi in digitos, Quintil.; — bb) df. ifølge etslags Lighed; a) Dyrets, navnl. Fuglens Klo, Varr., Plin. 10, 54, o. A.; — b) in pl. ogs.: visse Stud paa Træernes Grene, Plin. 14, 3, o. id. 17, 37; — II) „meton.“; A) som Længdemaal: en romersk Tomme el. $\frac{1}{16}$ af en pes; – quatuor patentes digitos (regulae), Caes. B. C. 2, 10; digitus transversus, en Fingersbred, Cato; — B) df. som Ordsprog: digitum transversum non discedere ab aliqua re, Cic. Acad. 2, 18; cf. id. Verr. 4, 15; men id. Att. 7, 3: mihi certum est, ab honestissima sententia digitum nusquam (sc. discedere); — III) som nom. propr.: Digiti Idaei, (i. e. Δάκτυλοι Ἰδαῖοι): Gudinden Cybele's Præster, Cic. N. D. 2, 16.

dĭglădĭābĭlis, e: fægtende, kæmpende, Prudent.; af — diglădior, ari, v. dep. n., [dis-, gladius]: heftigen at fægte el. kæmpe; saal. „alleg.“: ∾ inter se (sicis); vid. Cic. Leg. 3, 9; — 2) „overf.“ om en Ordstrid el. Trætte, id. Off. 1, 9; ogs. ∾ cum aliquo, id.; men id. Tusc. 4, 21, absol.: digladientur illi, per me licet. — digma, atis, n., δεῖγμα: Prøve, som man foreviser, Cod. Theod.

*dignanter, adv.: paa en værdig Maade; df. opmærksomt; ∾ audire loquentem, Vopisc. Tac. 8; o. — dignātio, onis, f.; 1) Erkiendelse af nogens Værdighed, værdighedsfuld Behandling; vid. Suet. Calig 24, o. Justin. 28, 4; — 2) ligesom dignitas: Værdighed, Anseelse; vid. Liv. 10, 7, Tac. Ann. 4, 52, oftere, o. Suet. Caes. 4, oftere; — [dignor].

*digne, adv. af dignus: værdigen, passende; – quam digne ornata, Plaut.; digne laudare philosophiam, Cic. d. Senect. 7; digne ac mereor etc., Cassius ap. Cic. Fam. 12, 13; – peccat uter nostrum cruce dignius? Hor. Sat. 2, 7, 47. — dignĭtas, atis, f., [dignus]; I) „egenl.“: Værdighed, Fortieneste; vid. Cic. Fam. 11, 17, o. id. R. Am. 12; ∾ consularis, (Værdighed til at opnaae Consulatet), id. Mur. 13; —II) „meton.“, (causa pro effectu); A) med Hensyn paa de personlige Forholde: den paa indre el. ydre Fortrin grundede Værdighed el. Anseelse el. Agtelse el. høie Stilling; – ∾ formae, Cic., Suet.; ∾ corporis, Nep. Dion. 1, o. A.; ogs. absol. dignitas, Cic. Off. 1, 36, (opp. venustas); men m. Hensyn paa Foredraget, vid. id. d. Or. 1, 31, o. Quintil. 11, 3, 153; – ex humili loco ad summam dignitatem perducere, Caes. B. G. 7, 39; ligel. politisk Vigtighed, ibd. 6, 12, o. ibd. 4, 17, oftere; – navnl. ogs. Embedsværdighed el. Statsembede, Cic. Fam. 2, 9, oftere; ogs. in pl., Quintil. 11, 1, 67; — B) m. Hensyn paa Ting og Begreber: Værd el. Værdi, værdigt Udseende, værdighedsfuld Beskaffenhed; vid. Cic. Off. 1, 39, ogs. Nep. Them. 6; – ogs. om Dragten, Quintil. 11, 3, 141; – ∾ verborum, id., Cic.; ∾ debita rerum, Quintil.; df. — dignĭtōsus, 3: fuld af Værdighed, homo, Petron. Sat. 57.

digno, are: activ Biform af flgd.; – c. inf., el. c. abl.; – vid. Pacuv. ap. Non., o. Cic. Arat. 34; — b) df. m. passiv Bem.: dignor, atus sum, ari: holdes værdig dertil; – ligel. c. abl., el. c. inf.; – egone ··· Pelopis digner domo? Att. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 3, 475; men diis (dat.) ··· jurari dignata palus, Sil. 13, 569; cf. Lucr. 5, 52.

dignor, atus sum, 1, v. dep. a., [dignus]: holder værdig, værdiger; — a) ∾ aliquem aliqua re, Virg. Aen. 1, 335, o. id. Ecl. 4, 63, ogs. Ovid. Met. 1, 194, oftere; ligel. Tac. Ann. 4, 74: quos non sermone, non visu dignatus erat; men ∾ libellum venia, Ovid. Trist. 3, 14, 51; — b) c. inf., el. m. Objectsætn.; – dels m. Negation; vid. Lucr. 2, 1039; cf. Virg. Aen. 10, 732, Hor. Ep. 1, 19, 40, Suet. Ner. 22, o. A.; – dels uden Negation; vid. Virg. Aen. 4, 192, o. id. Ecl. 6, in.; ogs. Ovid. Fast. 4, 540, Suet. Vesp. 7, o. A.; — c) m. dobbelt acc.; – si quem dignabitur ··· ista virum, (holder værdig dertil), Ovid. Met. 8, 326; cf. Virg. Aen. 10, 866; — d) m. blot acc., (hvor da inf. bliver at supplere); Dignarique domos (sc. visere), Stat. Theb. 12, 785; cf. Justin. 41, 4.

dignoscentia, ae, f.: Evnen til at adskille fra

hinanden, Erkiendelsen deraf, mali et boni, Augustin.; af — dignosco, (ogs. dinosco), ĕre, v. a., [dis-, nosco]; ligesom discerno: med Kundskab el. Indsigt at adskille derfra el. fra hinanden; - m. ab, el. c. abl. (ud. ab), ogs. m. blot acc. (m. o. ud. abl. modi), sield. m. Relativsætn., el. absol.; - vix dignosci ∎ mastiche vera, Plin.; ∾ recta curvo, Hor.; cf. id. Ep. 1,15,31; - ∾ homines sonis, Quintil.; ∾ suos et alienos, Colum.; ∾ veri speciem, Pers. 5, 105; - men id. 5, 24: dignoscere cautus, Quid solidum crepet etc.; cf. Ovid. Met. 13, 835, o. Suet. Oth. 12.

dignus, 3, [besl. m. δίκαιος]; oprdl. ligesom ἄξιος: af lige Værdi el. Værd; df. „fig.": værd el. værdig (til Ondt el. Godt); om Ting og om Begreber: tilsvarende, passende; — aa) c. abl. (pretii), sild. c. gen., el. c. acc. comm.; - dignus domino servus, Plaut.; cf. Cic. Fam. 2, 18, o. Hor. A. P. 24; dignissimus omni fortuna optima, Cic.; assentatio ··· non modo amico, sed ne libero quidem digna est, Cic. Lael. 24; dignius odio scelus, Quintil.; men diem dignum Veneri (abl. f. Venere), Plaut. Poen. 1,2,45; - aliquid dignum memoria (consequi), Cic.; si quid admisissem dignum piaculo, Liv. 40, 13; — b) f. abl. findes ogs. gen. (efter Grækernes ἄξιός τινος); - non ego sum dignus salutis? Plaut. Trin. 5, 2, 29; - ligel. c. acc. pronom. (el. acc. comm.), men alene hos Plaut. o. Ter.; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 34, o. Plaut. Pseud. 4, 1, 26; — bb) m. Relativsætning; ofte ogs. c. inf.; sield. m. ut; - non videre dignus, qui liber sies, Plaut. Pseud. 2, 2, 17; cf. Cic. Leg. 3, 2, o. id. Acad. 2,6; ligel. digna fuit illa natura, quae meliora vellet, Quintil.; - men c. inf., Ovid. Trist. 3, 4, 34, ogs. Catull. 68, 131; oftere c. inf. pass.; Et puer ipse fuit cantari dignus, Virg. Ecl. 5, 54; ligel. dignus amari, id., describi, notari, Hor., Virg., Quintil.; cf. Liv. 8, 26; men m. flgd. ut, id. 24, 16, Quintil. 8, 5, 12, oftere, o. ligel. Plaut. Mil. gl. 4, 4, 4; — cc) absol.; diligere ··· non dignos, Cic. Lael. 21; cf. Liv. 24, 16, Sall. Catil. 51, o. Hor. Ep. 1, 16, 22; - dignior heres, id. Od. 2, 14, 25; si digna causa etc., Liv. 21, 6; dignum operae pretium, Quintil.; - ogs. findes dignum est, ligesom aequum est, el. convenit, el. decet: det er billigt, det passer sig; - vid. Ter. Phorm. 2, 3, 55 o. 129; minus aegre, quam dignum erat, etc., Liv. 1, 14; ligel. si credere dignum est, Virg. Ge. 3, 391; — not.: Cic. Balb. 2, er, f. dignum rei, rimel. at læse: dignum re publica; vid. Madv. Op. II, p. 15.

dīgrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [dis-, gradior]: at gaae fra hinanden, at skilles ad, at gaae bort, at bortfierne sig, (ligesom discedere); - ita utrique digrediuntur, Sall. Jug. 22; Post, ubi digressi etc., Virg. Aen. 4, 80; - ∾ ab aliquo, Cic., Caes., a colloquio alicujus, Caes., Liv.; ∾ domo, Sall., triclinio, Suet., inde, Auct. B. Afr.; - men absol.: digrediens, (ved Bortgangen), Virg., Tac.; men Sall. Jug. 94: dein statim digrediens, (trædende til Side); - ogs. m. in o. ad; deinde ambo in sua castra digressi, ibd. 109; cf. Tac. Ann. 4, 74; ∾ ad sua tutanda, id. ibd. 73; cf. id. Agric. 6; men ∾ domum, id., Seleuciam, id.; — II) „fig.": ligesom at gaae bort el. svæve ud derfra, navnl. i Foredraget; - ∾ ab eo, quod prosequeris, Cic., parumper a causa, id., de causa, id., ex eo, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 77; men id. N. D. 3, 23: Unde huc digressi sumus.

dīgressio, onis, f., [digredior]: at gaae fra hinanden, at gaae bort derfra, Bortgang el. Bortfiernelse; - congressio, tum vero digressio nostra, Cic. Qu. Fr. 1, 3; (derfor oftere digressus); — 2) „fig.": Udskeielse el. Udsvævelse, navnl. i Foredraget, Digression; ista tua ··· a proposita oratione digressio, Cic. Brut. 85; cf. id. d. Or. 2, 77, ogs. Quintil. 9, 2, 55, flgd., o. id. 10, 1, 33.

1. dīgressus, 3: partic. af digredior. — 2. dīgressus, us, m., [digredior]: = digressio; I) „egenl."; ut a tuo digressu Romam veni, Cic. Att. 1,5; cf. id. d. Senect. 23; in digressu, (ved Skilsmissen), Suet. Ner. 34; — II) „fig.": Udsvævelse i Foredraget; vid. Quintil. 10, 5, 17. — dīgrunnio, [f. dis.gr.], ire, v. n.: at grynte stærkt el. heftigen, Phaedr. 5, 5.

diiambus, i, m., διΐαμβος: Dobbeltjamben, (⏑ – ⏑ –, amoenitas, quiescerent), Donat., Diomed. — Dijovis, s. und. Diovis. — *dījūdĭcātio, onis, f.: den endelige Paakiendelse el. Afgiørelse, Cic. Leg. 1, 21; o. — dījūdĭcātrix, icis, f.: som endeligen paadømmer el. afgiør noget, Appul.; af — dījūdĭco, [f. dis.j.], 1, v. a.; I) (m. særligt Hensyn paa Verbet): afsondrende el. adskillende at dømme derimellem el. afgiøre; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 98, o. ibd. 2, 2, 8; ∾ controversias verbis, non aequitate, Cic. Caecin. 17; ∾ causam, Liv., litem, Hor.; - ogs. m. Relativsætn., Caes. B. G. 5, 44; - ogs. m. Objectssætn., Plaut. Amph. 2, 2, 45; — B) „overf.": dijudicata jam belli fortuna, Caes. B. C. 2, 32, o. Vell. 2, 3; — II) (m. særligt Hensyn paa Partiklen): dømmende at adskille el. afsondre; - ∾ vera et falsa, Cic., recta ac prava, id.; cf. id. Leg. 1, 16; - ∾ vera a falsis, veri similia ab incredibilibus, id. Part. or. 40; - ogs. ∾ inter has sententias, id. Tusc. 1, 11; men ∾ sententias subtilissime, Gell. 2, 7; endel. m. Relativsætn.; ∾ immodicum sit, an grande, etc., Plin. Ep. 9, 26.

dījŭgātio, onis, f.: Adskillelse, Afsondring, animarum a corporibus, Arnob.; af — dījŭgo, (ogs. dis.jugo), (avi), atum, 1, v. a.: adskiller el. afsondrer el. afdrager derfra; ∾ aliquem ab infando petitu, Arnob. — dijunctim, dijunctio, dijunctus, dijungo, s. und. disjunctim, etc.

dīlābĭdus, 3: som let fordærves, vestes, (som ikke holde), Plin. 8, 8; af — dīlābor, [f. dis.l.], lapsus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": at falde fra hinanden, at henfalde el. forgaae, at flyde ud el. smelte bort; A) „alm."; - vid. Cic. N. D. 2, 10; nebula dilabente etc., Liv.; ut dilapsa est nix, id.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 73; men Virg. Ge. 4, 410: in aquas ··· dilapsus abiit; s. ogs. Ovid. Met. 1, 742; — B) „bes."; a) om Personer, navnl. om Krigsfolket: at løbe fra hinanden, at sprede sig til alle Sider; - vid. Sall. Jug. 18, o. Nep. Eum. 3; ∾ ab signis, Liv., ex eo loco, id.; ∾ in agros, in oppida, id.; men ∾ ad arma resumenda, Suet. Calig. 48; — b) om Ting, navnl. om Bygninger, odl.: at forfalde el. henfalde, at gaae tilgrunde; - vid. Liv. 4, 27; ligel. vetustate dilabens (navis), id.; cf. Lucr. 5, 312, o. Virg. Ge. 3, 557, ogs. Hor. Od. 4, 13, 28; — II) „fig.": at henfalde el. forfalde, at gaae under, at tabe sig; - male parta male dilabuntur, poët. ap. Cic. Phil. 2, 27; - cf. Sall. Jug. 2, 13, o. Cic. Off. 2, 13 o. 23; ligel. ∾ vectigalia etc., Liv. 33, 46; - dilapso tempore, Sall.; cf. Ovid. Pont. 4, 4, 21; men ∾ memoriā, vid. Cic. Phil. 13, 5.

dīlăcĕrātio, onis, f.: Sønderrivning, Mishandling, Arnob.; af — dīlăcĕro, [f. dis.l.], avi, atum, 1, v. a.: sønderriver, adsplitter, mishandler; - dominum ··· dilacerant (canes), Ovid.; ∾ corpus tormentis, Tac. Ann. 12, 57; — II) „fig."; res publica, quae media fuerat, dilacerata, Sall. Jug. 41; cf. Cic. Mil. 9; men Tac. Ann. 6, 6: quando, ut etc., ita ··· malis consultis animus dilaceretur.

dīlămĭno, are, v. a., [dis-, lamina]: kløver el. spalter, nuces ictu, Ovid. Nux, 73. — dīlancĭnātus, 3, [dis-, lancino]: sønderreven, membra, Prudent., vitalia, Ammian. — dīlănio, [f. dis.l.], avi, atum, 1, v. a.: sønderslider; vid. Cic. Mil. 13; men dilaniari tormentis, Tac.; cf. Lucr. 3, 538; men pass. c. acc. gr.: inornatas dilaniata comas, Ovid. Am. 3, 9, 52.

dīlăpĭdātio, onis, f.: Adsplittelse; df. „overf.": Bortødslen, bonorum, Cod. Theod.; af — dīlăpido,

[f. dis.l.], avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: kaster Stenene fra hinanden; bf. „overf."; a) adsplitter, forøder, triginta minas, Ter. Phorm. 5, 7, 4; — b) „poet." ogs.: adsplitter, fordærver, Colum. 10, 330. — dīlapsio, onis, f., [dilabor]: Hensvinden, Opløsning, Augustin. — dilapsus, 3: partic. af dilabor.

dīlargior, [f. dis.l.], itus sum, 4, v. dep. a.: rigeligen at bortskienke el. uddele; vid. Cic. Agr. 2, 29, o. Suet. Caes. 20; ∾ foedera sociis, Latium (i. e. jus Latii) externis, Tac. Hist. 3, 55; —, not.: ogs. m. passiv Bem.; vid. Sall. frgm. ap. Gell. 15, 13.

dīlātātio, onis, f., [dilato]: Udstrækken, Udhamren, laminae, Tertull.; — 2) „overf.": Udvidelse, superiorum, id. — dīlātio, onis, f., [differo]: Udsættelse el. Opsættelse, Nølen el. Ophold; a) c. gen.; - ∾ temporis, Cic., comitiorum, id.; ∾ belli, Liv.; — b) absol.; nullam dilationem pati, Liv. 21, 52; dilationem petere, (i Retssager), Plin. Ep.; ogs. in pl., vid. Liv. 5, 5, o. Vell. 2, 79.

dīlāto, avi, atum, 1, v. a., [dilatus, differo]: udvider el. udstrækker; I) „egenl."; vid. Cic. N. D. 2, 54; ∾ manum, id. Orat. 32, (opp. comprimere digitos); ∾ fundum, id.; ∾ castra, Liv., aciem, id.; cf. Ovid. Met. 6, 378; — II) „fig."; A) „bes." om Udtrykket el. Foredraget; vid. Cic. Part. or. 7; ∾ argumentum, id.; men id. Brut. 90: justam eloquentiam ··· dialecticam dilatatam etc.; — b) ∾ litteras, (udtale dem bredt), ibd. 54; — B) „alm."; dilatata in cunctum ordinem (lex), Cic. Leg. 3, 14; cf. Quintil. 2, 3, 8.

dīlātor, oris, m., [differo]: en Nøler, Hor. A. P. 172; bf. — dīlātōrius, 3: hørende til Udsættelse el. Opsættelse, exceptiones, Dig. — dilatus, 3: partic. af differo. — dīlaudo, [f. dis.l.], are, v. a.: roser høiligen, Cic. Att. 6, 2, 9. — dīlaxo, [f. dis.l.], are, v. a., ligesom dilato: udvider, Lucil. ap. Porphyr.

*dīlectio, onis, f.: Kiærlighed, dei, Tertull.; o. — dīlector, oris, m.: en Elsker, Tertull., Appul.; — [diligo]. — dīlectus, 3: partic. o. adj. af diligo. — dīlemma, atis, n., δίλημμα: Dobbeltsætning; bf. i Logiken: en Slutningsmaade, hvorved Modstanderen fanges, hvilken end af de twende Modsætninger han maatte indrømme, Serv. ad Virg. Aen. 2, 675.

diligens, tis: partic. o. adj. af diligo; bf. — dīligenter, adv.: omhyggeligen, flittigen; - benigne ac diligenter audire, Cic. Phil. 1, 15; Latine et diligenter loqui, id. Brut. 45; - compar.: ∾ cognoscere, Caes. B. G. 6, 12; cf. Cic. Brut. 22; superl.: ∾ observare praeceptum, Caes. B. G. 5, 35, oftere; cf. Cic. Lael. 2; — b) men med Lune, Martial. 7, 31: O, quam, Regule, diligenter erras, (hvor ganske tager du feil)!

dīligentia, ae, f., [diligens]; I) „alm.": Omhyggelighed, Opmærksomhed, Nøiagtighed; - vid. Cic. d. Or. 2, 35; men id. Off. 1, 29: excitanda est animadversio et diligentia, ut etc.; praestare fidem et diligentiam, id. Caecin. 2; cf. Caes. B. G. 1, 40, oftere, o. A.; - ogs. dadlende; ∾ inanis, Quintil., nimis sollicita, id., sinistra, Plin. Ep.; — b) ogs. c. gen. obj.; ∾ mandatorum tuorum, Cic. Top. 1; cf. id. Off. 1, 39; — II) „bes." ogs.: Paapasselighed i Husvæsenet, god Oekonomi, Cic. Off. 2, 24; cf. Suet. Galb. 12.

dīligo, lexi, lectum, 3, v. a., [dis-, 1. lego]; oprdl.: udvælger iblandt flere; bf. høiagter, ærer, elsker; vid. Cic. Lael. 8, Caes. B. G. 6, 19, o. Hor. Ep. 2, 1, 247; ligel. Si te in germani fratris dilexi loco, Ter. Andr. 1, 5, 57; quem dii diligunt, (Yndling af Guderne), Plaut., Ter.; — II) ogs. „overf."; a) m. Begrebsobjecter; vid. Cic. Balb. 28; ∾ memoriam aviae, Suet. Vesp. 2; cf. Hor. Od. 2, 10, 6; — b) sield. hos Tingssubjecter; montes et valles diligit abies, robur, etc., Plin. 16, 30; - saal. ogs. c. inf., ligesom amare: at pleie; - pira nasci tali solo maxime diligunt, Pallad.; — III) som adj. bruges; A) partic. diligens, tis; oprdl.: som ærer el. elsker; bf. 1) „alm.": som beflitter sig derpaa, omhyggelig, nøiagtig; (opp. negligens); a) m. in el. ad, etc.; - diligens in rebus omnibus, Cic.; cf. id. Div. 1, 42; diligentior in symmetria, Plin.; ad custodiendum te diligentissimum etc., Cic. Catil. 1, 8; diligentes circa hoc etc., Plin.; — b) c. gen., sield. c. dat.; - diligens veritatis, Nep. Ep. 3; vir omnis officii diligentissimus, Cic. Coel. 30; diligens naturae, (som flittigen studerer den), Plin.; ∾ vitae, (omhyggelig derfor), id.; men c. dat.; vid. Cic. d. Rep. 2, 20; — c) absol.; experientissimus et diligentissimus orator, Cic. Verr. 3, 21; ut a diligente curiosus distat, Quintil.; — 2) „bes." ogs.; a) „overf." om Begrebssubjecter; assidua ac diligens scriptura etc., Cic. d. Or. 1, 33; cf. id. Att. 5, 4, o. Vell. 1, 4; — b) m. Hensyn paa Husvæsenet: oekonomisk, sparsom; homo frugi ac diligens, qui sua servare vellet, Cic. Verr. 4, 18; cf. Plin. Ep. 2, 6; men quum te pro illiberali diligentem appelles, Quintil.; — B) partic. dilectus, 3: elskelig, dyrebar; luce mihi dilectior fili, Macrob.; dilectissimus aris (augur), Stat.

dīlōrico, [f. dis.l.], (avi), atum, 1, v. a.: opriver Klæderne; ∾ tunicam alicujus, Cic. d. Or. 2, 28. — dīlōris, e, [δίς, lorum]: med dobbelte Remmer; bf. med dobbelte Striber, vestis, Vopisc. Aurel. 46.

dīlūcĕo, [f. dis.l.], ēre, v. n.: at skinne igiennem; bf. „overf.": at vise sig klart el. tydeligen; - dilucere ··· fraus coepit, Liv. 8, 27; ogs. impers. m. acc. c. inf., Gell. 7, 10; bf. — dīlūcesco, luxi, 3, v. n. inch.: at blive lys, begynde at skinne; bf. in perf.: at skinne; — a) som impers.; quum jam dilucesceret, (i Lysningen el. i Dagningen), Cic. Catil. 3, 3; cf. Liv. 36, 24; men Cic. Phil. 12, 2, „overf.": diluxit, patet, etc., (alt er klart el. tydeligt); — b) person., navnl. m. dies; vid. Hor. Ep. 1, 4, 13; cf. Gell. 3, 2.

*dīlūcide, adv.: aldeles klart el. lyst; dilucidius flagrare, Plin.; - oftest „fig.", navnl. om Talen; ∾ expedire, Ter., dicere, Cic., Quintil., docere, Liv. 39, 47; ∾ lex vetat, (med rene el. klare Ord), Cic. Vat. 15; - compar.: ∾ praecipere, Cels.; superl.: ∾ convincere, Augustin.; o. — dīlūcīdo, are, v. a.: giør tydelig el. klar el. indlysende, Auct. ad Her. 3, 4; af — dīlūcĭdus, 3, [f. dis.l.]: fuld af Lys, giennemsigtig; ∾ smaragdi in sole ac liquidi, Plin.; — II) oftest „fig.": klar, tydelig, indlysende, oratio, Cic., verba, id., Quintil., sermo, id.; - compar.: ∾ omnia facientes, Cic. Orat. 5. — dīlūcŭlat, abat, 1, v. n. impers.: det lysner, det dages; men rimel. alene Gell. 2, 29, o. id. 7, 1; af — dīlūcŭlum, i, n., [diluceo]: Lysningen, Dagens Frembrud, Plaut., Cic. R. Am. 7, o. A.

dīlūdium, i, n., [dis-, ludus]: Mellemrum el. Hviletid under Kamplegene, Hor. Ep. 1, 19, 47. — dīlŭo, [f. dis.l.], ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": udvadsker, giennembløder, opløser, fortynder; A) „alm."; - vid. Caes. B. C. 2, 10, o. Virg. Ge. 1, 326; ∾ unguenta lacrimis, Ovid.; men ∾ alvum helleboro, Gell.; ∾ colorem, (svække den), Plin., Ovid.; — B) „bes.": opløser til el. i en Vædske, fortynder; - ∾ absinthia, Lucr., venenum, Liv., vinum, Martial.; ∾ mella Falerno, Hor.; cf. Virg. Ge. 1, 344; ∾ circaeam in vino, Plin., rutam cum mero, Colum., medicamentum ex aqua, Scribon.; — II) „fig."; A) „alm.": svækker, afkræfter, hæver, (navnl. en Beskyldning el. et Onde); - vid. Cic. R. Am. 15, o. id. Mil. 27; ligel. ∾ crimen, Liv. 4, 14, Quintil., o. A.; - ∾ molestias omnes, Cic. Tusc. 3, 16; men „poet."; ∾ curam mero, Ovid.; cf. Prop. 3, 15, 6; - ∾ omnes affectuum vires, (svække dem), Quintil. 11, 1, 52; cf. Senec. Ep. 29; — B) ligesom dissolvo: opløser, d. e. forklarer; vid. Plaut. Rud. 4, 4, 64; — III) partic. dilūtus, 3, ogs. som adj.:

fortyndet el. svækket, tynd el. svag; A) „egenl."; ∾ potio, Cels.; ligel. vinum dilutius, o. potio quam dilutissima, id.; — b) ds. subst. dilutum, i, n.: Vædske, hvori noget er opløst el. fortyndet, en Opløsning, Plin. 27,28; - ∾ rubor, (svag Rødme), id.; ligel. amethystus dilutior, id.; ∾ odor, (opp. acutus), id.; — B) sildv. ogs. „overf."; a) om en Person: dilutior, (noget fugtig el. beruset, opp. abstemius), Auson.; — b) om et Begreb: tydelig el. aabenbar, — dilūtus, 3: partic. o. adj. af diluo.

dīlŭviālis, e: hørende til en Oversvømmelse, irruptio, (i. e. diluvium), Solin. 9; af — dīlŭvies, em, f., ogs. dīlŭvium, i, n., o. dīlŭvio, onis, f., [diluo]; oprdl.: Jordbundens Opløsning af en Vandstrøm; ds. sædv.: Oversvømmelse, Vandflod; (i alle tre Former alene „poet." o. i efteraug. Prosa); neml. a) diluvies, Lucr., Hor., Plin.; — b) diluvium, Virg., Ovid., Senec., Plin. Ep., Hor.; — c) diluvio, Censorin., Tertull. — 1. diluvio, onis, f., s. und. diluvies. — 2. dīlŭvio, are, v. a., [diluvies]: at oversvømme, omnia, vid. Lucr. 5, 388. — diluvium, i, n., s und. diluvies.

dīmăchae, arum, m., διμάχαι, efter Curt. 5,13: der kæmpe baade til Fods og til Hest. — dīmădesco, [f. dis.m.], dŭi, 3, v. n.: at tøe op; dimaduere nives, Lucan. — dīmāno, [f. dis.m.], avi, 4, v. n.: at flyde ud fra hinanden, at udbrede sig; vid. Catull. 51,10; - men „fig."; ∾ ad existimationem hominum paulo latius, Cic. Coel. 3.

dīmensio, onis, f., [dimetior]: Udmaalen el. Udmaaling, quadrati, Cic. Tusc. 1, 24. — dīmensus, 3, partic. af dimetior. — dĭmĕter, (ogs. dimetrus), 3, δίμετρος: med tvende Metrer (el. fire Fødder), Diomed.; ogs. absol. dimetrus, Ter. Maur. — dīmētior, [f. dis.m.], mensus sum, 4, v. dep. a.: maaler efter Delenes Afstand, udmaaler; vid. Cic. d. Senect. 4, o. Virg. Aen. 12, 117; — not. a.: ogs. m. passiv Bem.; a quo essent illa dimensa atque descripta, Cic. d. Senect. 17; cf. Caes. B. G. 2, 19, o. Virg. Ge. 1, 231; — not. b: som subst. fem. findes dimetiens, tis: en Diameter, Plin. 2, 21. — dīmēto, [f. dis.m.], avi, atum, 1, v. a.: ved Udmaaling at afgrændse efter sine Dele, at afgrændse el. afstikke, locum castris, Liv. 8, 38; cf. Cic. N. D. 2, 62: (siderum) cursus dimetati.

dīmĭcātio, onis, f., [dimico]: fyrig Vaabenkamp el. hidsig Træfning, (hvori Vaabnene glimte); ogs. alm. Kamp el. Træfning; - vid. Caes. B. C. 3, 111, oftere, Liv., Suet., o. A.; - ogs. in pl., Caes. B. G. 7, 86; - ∾ universae rei, Liv. 1, 38, (Hovedtræfning el. afgiørende Slag; hvorom ogs. ∾ universa, ibd. 22,32); men ∾ proelii, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in.; men c. gen. subj.: ∾ deorum et Gigantum, Plin.; — II) „overf." fra Krigssproget: heftig Strid el. Trætte; non modo contentione, sed etiam dimicatione etc., Cic. Fam. 2,6; cf. Liv. 10, 24; men ∾ capitis, famae, fortunarumque omnium, Cic. Rab. perd. 2; ∾ vitae, (hvorved Livet voves), id. Planc. 32.

dimĭco, [f. dis.m.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": med blinkende Vaaben at kæmpe el. fægte el. stride med hinanden el. derimod; - ∾ armis, Caes., cum aliquo, Nep.; ∾ acie cum aliquo, Liv.; ogs. ∾ in acie, Caes., proelio, id., ferro pro patria, Liv.; ∾ equitatu, Nep., exiguis copiis adversus aliquem, id.; - ogs. absol., Caes. B. G. 3, 24, oftere; - ogs. impers., id. B. C. 3, 63, oftere; cf. Cic. Off. 1,12; men Vell. 2, 85: desperata victoria dimicabatur in mortem; - navnl. ogs. om Gladiatorernes Fægtninger, Suet. Caes. 26, oftere, Plin. 6, 7, o. A.; - endel. ogs. m. abstract Subject; leonum feritas inter se non dimicat, id. 7, prooem.; — II) „overf." fra Krigssproget: ivrigen at kæmpe el. arbeide el. anstrænge sig for el. i en Sag; - vid. Cic. Div. in Caecil. 22; men inter dimicantes competitores, Liv. 6, 41; cf. Cic. Att. 7, 3, o. id. Off. 1, 24; - oftest m. Bibegr. af en truende Fare; ∾ de capite, Cic., de fama, Nep., de repulsa, Liv. 6, 40; men id. 2, 12: ut … capite dimices tuo, (udsætter dit Liv for Fare).

dīmĭdiātio, onis. f.: Halvering, Tertull.; af — dīmĭdio, (avi), atum, 1, v. a., [dimidius]: deler i tvende Hælvter, halverer; som verb. fin. alene hos Tertull.; - forresten altid in partic. perf. dīmidiatus, 3: halveret el. halvdelt, halv; vid. Gell. 3, 14; men procumbunt dimidiati, (med det halve Legeme forover), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 165; ∾ luna, Cato ap. Plin.; ∾ mensis, Cic.; men ∾ Menander, (om Terentius), vid. Caes. ap. Suet. Vit. Ter.

dimidium, i, n., s. und. flgd. — dīmĭdius, 3, [dis-, medius]: halvdelt el. halv, (vid. Gell. 3,14); ∾ pars, Plaut., Cic., Caes., o. A.; ∾ annus, Manil., mullus, Martial.; ∾ forma circuli, Plin.; - ogs. om Buster el. Brystftykker; ∾ Priapus, id.; cf. Cic. ap. Macrob. Sat. 2, 3; - men Liv. 4, 2: ut … dimidius patrum sit, dimidius plebis, (neml. ifølge Ægteskab imellem begge Stænder); — 2) ds. som subst.; a) dimidium, i, n.: Halvdelen, Hælvten, det Halve; - ∾ horae, Lucil. ap. Gell.; cf. Cic. Orat. 2; ∾ militum etc., Liv. 35, 1; cf. Hor. Ep. 1, 2, 40; dimidium de praeda, Plaut.; ogs. absol., id. Bacch. 2, 3, 87, oftere; dimidium plus toto, (πλέον ἥμι συπαντός), Auson.; - dimidio hos compar., Caes.; dimidio minoris constare, Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 318; — b) dimidia, ae, f., (sc. pars), Plin. 25, 73.

dīmĭnŭo, [f. dis.m.], ĕre, v. n.: slaaer i smaa Stykker, knuser el. splitter; (forcl. Ord); ∾ alicui caput, Plaut., cerebrum, Ter.; s. ogs. deminuo s. l.

*dimissio, onis, f.; I) „alm.": Bortsendelse (til forskiellige Steder el. i et Ærinde); - dimissiones libertorum ad fenerandas provincias, Cic. Parad. 6, 2; — b) hos Lægerne: ∾ sanguinis, Aareladning, Gell. 10, 18, in lemm.; — II) „bes.": Afskedigelse, Permission; vid. Cic. Verr. 5,33; o. — dīmissor, oris, m.: som forlader el. tilgiver; ∾ peccatorum, Tertull.; — ds. dīmissōrius, 3; i Retssproget: ∾ litterae, ligesom apostoli: Indberetning til en høiere Øvrighed, Dig.; — [dimitto]. — dimissus, 3: partic. af flgd.

dīmitto, [f. dis.m.], misi, missum, 3, v. a.; I) „alm.": sender fra hinanden, sender bort el. i forskiellige Retninger; - ∾ pueros circum amicos, Cic. Quint. 6, litteras circum municipia, Caes., nuncios per agros, id.; cf. Virg. Aen. 1, 577, Caes. B. G. 7, 38, o. Sall. Catil. 27; men „poet.": ∾ aciem (i. e. oculos) in omnes partes, Ovid. Met. 3, 381; ∾ legatos quoquoversus, Caes., equitatum (ab se), id.; cf. id. B. C. 1, 80; — b) sieldv. ud. acc.; - ∾ circum propinquas regiones, Caes. B. C. 3, 112, per provincias, Liv. 29,37, ad amicos, Cic. frgm. Or. p. Tullio; — B) lader (en Forsamling) gaae fra hinanden el. stilles ad, opløser el. ophæver el. afskediger; - ∾ senatum, Cic. Verr. 4, 65; cf. id. Lael. 3; ∾ concilium, id., Caes. B. G. 1, 18 o. 31, oftere; ligel. ∾ conventum, Sall. Catil. 21; men ∾ exercitum, (i Krigssproget: afskedige), Caes., Vell., o. A.; men ∾ plures manus, Caes. B. G. 6, 34, (opp. continere manipulos ad signa); ∾ convivium (ophæve), Liv., Tac.; — II) „bes."; A) „egenl.": sender bort el. lader gaae fra mig; lader gaae el. lader løs; - ∾ aliquem ab se, Cic.; cf. Nep. Att. 4; ogs. ud. ab se, Cic. Fam. 12, 18; - ∾ aliquem incolumem, Caes., impunitum, Sall.; men Nep. Hann. 3: neminem, nisi victum, dimisit, (lod ikke slippe derfra); comisk er: si non te ludos pessimos dimisero, (i. e. pessime ludificatum), Plaut. Rud. 3,5,12; - ∾ uxorem, (ligesom repudiare: forskyde), Suet.; ogs. ∾ aliquam e matrimonio, id.; - ∾ equos,

(neml. for at fægte til Fods), Tac. Agric. 37, (ogf. for at flygte), Caes. B. C. 3, 69; ∾ hostem ex manibus, (lade undkomme), ibd. 1, 64; — b) ogf. m. Tingsobjecter; ∾ locum etc., Caes. B. C. 1, 44, Italiam, ibd. 25; – ∾ fortunas morte, Cic.; ∾ speratam praedam ex manibus, Caes.; — II) „fig.": opgiver, lader fare, afstaaer derfra; – ∾ rem saepius frustra tentatam, Caes.; men ∾ occasionem rei bene gerendae, (lade den ubenyttet), id.; ∾ tempus, id., Cic.; ∾ jus suum, (opp. retinere), id. Balb. 13; ∾ libertatem, id., amicitias, id., curam, id.; Tac.; cf. id. Hist. 3, 36; men studium et iracundiam suam reipublicae dimittere, (i. e. condonare, opgive til Statens Bedste), Caes. B. C. 2, 69; ∾ tributa alicui, Tac. Hist. 3, 55; – endel. „poet.": ∾ fugam, (opgive), Virg. Aen. 11, 706; ∾ cursus, Ovid.; cf. id. Met. 2, 598.

dīmōtus, 3: partic. af flgd. — dīmŏveo, [f. dis.m.], mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": bevæger el. bringer el. fører ud fra hinanden el. bort derfra, fordeler el. adskiller; (sædv. „poet."); – ∾ terram aratro, Virg. Ge. 2, 513, ligel. glebas aratro, Ovid.; ∾ aëra, Virg. Aen. 5, 839, auras, id., undas, Lucr., Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 23, 7, ogf. Lucr. 6, 870; — 2) df. ogf.; a) driver fra hinanden, fordriver derfra; – ∾ umbram polo el. coelo, Virg.; ∾ obstantes propinquos, Hor. Od. 3, 5, 51; ∾ turbam, Tac., Suet.; dimotis omnibus, Tac. Hist. 2, 49; — b) affondrer el. bortfierner; – ∾ occurrentia (pecora) manu, (om Elephanten), Plin. 8, 7; ∾ plagulas lecticae, (slaae tilside), Suet.; ∾ parietes, Tac.; — B) „fig."; equites Rom. ··· spes societatis a plebe dimoverat, Sall. Jug. 42; – „poet." ogf. ∾ aliquem, ut etc., (bevæge el. bringe dertil, at osv.), Hor. Od. 1, 1, 13; — II) „bef.": bevæger hid og did, sætter i Bevægelse; ∾ manus, Cels.; ∾ se ambulatione levi, id.

Dindyma, orum, o. Dindymene, es, f. und. flgd. — Dindўmus, (-os), i, m., Δίνδυμον: et Cybele helliget Bierg i Mysien, i Nærheden af Cyzicum, Plin. 5, 40, Prop., Catull., Ovid. Fast. 4, 249; – Biformen Dindyma, orum, n., τὰ Δίνδυμα, har Virg. o. Ovid.; — b) df. Dindўmēne, es, f., Δινδυμήνη: den paa Dindymos dyrkede Cybele, Hor. Od. 1, 16, 5. — Dīnŏmăche, es, f., Δεινομάχη: Moder til Alcibiades; df. „poet.": Dinomaches ego sum: Jeg er af høi Byrd, Pers. 4, 20.

dīnŭmĕrātio, onis, f.: Aftælling, Optælling, noctium ac dierum, Cic. d. Rep. 3, 2; — 2) ogf. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil.; af — dīnŭmĕro, [f. dis.n.], avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": optæller (de enkelte Dele af en Mængde); ogf. eftertæller el. beregner; – ∾ stellas, Cic. Off. 1, 43, annos, id., tempora, Virg.; ∾ syllabas, Cic. Orat. 43; cf. Ovid. Fast. 2, 622; – ogf. absol.: centuriat Capuae (Caesar), dinumerat, Cic. Att. 16, 9; — II) „bef.": udtæller el. udbetaler, (hos Plaut. o. Ter.); – ∾ stipendium ibus (f. iis), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 74; cf. Ter. Ad. 5, 7, 17. — dīnummium, i, n., [δίς–, nummus]: Afgivt af to nummi, Cod. Theod.

Dīo el. Dion, ōnis, m., Δίων, vid. Nep. Dion. — dĭōbŏlāris, e, [διώβολον]: som koster to Oboler, Plaut., Varr. — Dĭoclētĭānus, i, m.: romersk Keiser (p. Chr. n. 284-305), vid. Aur. Vict. Caes. 38, o. Eutrop. — Dĭŏdōrus Siculus: græsk Historiker und. K. Augustus; hans Βιβλιοθήκη nævnes Plin. praef., men er ikkun delvis kommen til os; — not.: ogf. er Diodorus Navnet paa flere græske Philosopher; vid. Cic. Tusc. 5, 30, flgd., o. id. Fat. 6. — Dĭŏdŏtus, i, m.: stoisk Philosoph, Lærer for Cicero, Cic. Brut. 90, oftere.

dĭoecēsis, is, f., διοίκησις: Jurisdiction, el. det under samme Retsforvaltning hørende Landskab el. District; vid. Cic. Fam. 3, 8; – ogf. oftere paa Græsk, id.; — 2) fild. ogf. Indbegreb af flere Provindser under den samme Statholder, Amm.; — 3) fild. o. eccl.: geistligt Stift, Sidon.; ogf. Kirkesogn, id. — dĭoecētes, ae, m., διοικητής: som forvalter Finanserne, Skatmester, Cic. Rab. Post. 8 o. 10.

Dĭŏgĕnes, is, m.: Navnet paa flere græske Philosopher, iblandt hvilke den berømteste er Diogenes Cynicus fra Sinope; vid. Cic. Tusc. 1, 43, oftere. — diogmītae, arum, m., [af διωγμός, d. e. Forfølgelse]: etslags letbevæbnede Grændsesoldater til Røveres Forfølgelse, Ammian.

Dĭŏmēdes, is, m., Διομήδης: Søn af Ætolerkongen Tydeus; ogf. en af de berømteste Helte for Troja, efter hvis Fald han drog til Appulien, hvor han anlagde Byen Argyrippa (el. Arpi); vid. Ovid. Met. 3, 100, flgd., oftere, Virg. Aen. 11, 226, flgd., oftere, Hor.; – df. Diomedis campi: Omegnen af Arpi, (hvortil ogf. Cannae hørte), Liv. 25, 10; — B) df. Dĭŏmēdēus, (-īus), 3, enses, Ovid.; men ∾ agri, (ætoliske), Martial.; men Diomēdēa (insula): Øgruppe paa Kysten af Appulien, Mela, Plin. 3, 30; men ∾ aves, id. 10, 61, (Diomedes's efter Mythen til Fugle forvandlede Staldbrødre); — not.: Diomedei equi, Claudian., o. A., tilhørte en bistonisk Konge Diomedes; vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 300.

Dionaeus, 3, f. und. flgd. — Dĭōne, es, (ogf. Diona, ae, Cic. N. D. 3, 23), f.; I) Moder til Venus, Cic. l. c., Hygin., Claudian.; — b) df. adj. Dĭōnaeus, 3, vestis, Claudian.; — II) oftere, (ligesom i Græsken): Gudinden Venus selv, Ovid. Fast. 2, 461, oftere; — B) df. Dĭōnaeus, 3, mater, Virg. Aen. 3, 19, (Gudinden Venus, med Hensyn paa Æneas); ∾ columba, (som Venus hellig), Stat.; ∾ antrum, (som Venus hellig), Hor. Od. 2, 1, 39.

1. Dĭŏnȳsia, ae, f.: berømt romersk Dandserinde, Cic. R. Com. 8, Gell. — 2. Dionysia, orum, o. Dionysiacus, 3, f. und. Dionysus. — Dĭŏnȳsias, ădis, f., (sc. gemma): etslags sort Ædelsten, Plin. 37, 57. — 1. Dĭŏnȳsius, i, m., Διονύσιος; 1) D. d. ældre, Tyran over Syracus; vid. Nep. Dion. 1, id. Reg. 2, o. Cic. Tusc. 5, 20 flgd., oftere; — 2) D. d. yngre, hans Søn og Efterfølger, Nep. Dion. 3, flgd., Justin. 21, 1 flgd., Cic., Val. Max. — 2. Dionysius, i, m.: Navnet paa flere græske Philosopher; vid. Cic. Tusc. 2, 11 o. 25, oftere. — 3. Dionysius, 3, f. und. flgd.

Dĭŏnȳsus, (-os), i, m., Διόνυσος: det græske Navn paa Guden Bacchus, Cic. N. D. 3, 21 o. 23, Plaut., o. A.; — B) df. 1) Dĭŏnȳsius, 3, hvf. subst. Dionysia, orum, n., (sc. sacra, τὰ Διονύσια, sc. ἱερά): Grækernes Dionysfest, (Romernes Bacchanalia), Plaut. Curc. 5, 2, oftere, Ter. Heaut. 1, 1, 110 (Donat.), oftere; — 2) Dĭŏnȳsiăcus, 3, ludi: = Liberalia, Auson.

dĭŏpĕtes, is, m., διοπετής, (som falder ned fra Himmelen), m. o. ud. rana, Plin.: Regnfrøen. — dioptra, ae, f., δίοπτρα: optisk Instrument til Høidemaalning, Vitruv. 8, 6; ogf. Instrument til Solskyggens Udmaalning, Plin. 2, 69.

Dios bălănus, i, m., Διὸς βάλανος: en Kastanieart, rimel. Maronekastanien, Plin. 15, 25. — Dios pneuma, atis, n., Διὸς πνεῦμα: en Rosmarinart, Appul. — diōta, ae, f., διώτη: tohanket Drikkekar, Hor. Od. 1, 9, 8. — Dĭŏvis, i, m., (i d. umbriske Dialect: Forlængelse af Dis; vid. Freund.): gammel italiensk el. umbrisk Benævnelse paa Juppiter, Varr., Gell. 5, 12.

Dĭphĭlus, i, m.: berømt græsk Comoediedigter fra Sinope, Plaut., Ter.; — not.: ogf. Navnet paa en Architect, Cic. Qu. Fr. 3, 1. — diphrўges, is, f., τὸ διφρυγές: etslags Kobbersten, germ. Ofenbruch, Plin. 34, 37, Cels. — diphthongus, i, f., δίφθογγος: Dobbeltlyd, Diphthong, Capella. — dĭphўes, is, f., (διφυής, af en dobbelt Art el. Slags): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 57.

diplăsiasmus, i, m., διπλασιασμός, i Grammatiken: Fordoblingen af et Bogstav, (relligo f. religo). — diplinthius, 3, διπλίνθιος: som er to Teglstene tyk, parietes, Vitruv.2,8. — diplŏis, ĭdis, f., (διπλοΐς), sc. vestis: Klædning el. Kappe, som slaaes dobbelt om Legemet, Sulpic. Sev. — diplōma, atis, n., δίπλωμα, (dobbelt sammenlagt Brev el. Document); df. 1) offenlig Anbefalingsskrivelse for de til Provindserne Reisende, Cic. Fam. 6, 12, oftere; — 2) enhver Skrivelse fra Øvrigheden, hvorved nogen personlig Bevilling meddeles, et Diplom, Suet. Aug. 50, oftere, Senec., Dig.

dipondius, etc., f. und. dupondius. — dipsăcus, i, f., δίψακος: en Tidselart, Kardetidsel, Plin. 27, 47. — dipsas, ădis, f., διψάς, (tørstig): en Slangeart, hvis Bid skal foraarsage heftig Tørst, Lucan., Sil.; f. ogf. Plin. 33, 80.

diptĕros, on, adj., δίπτερος: med tvende Fløie, aedes, Vitruv. 3, 1. — diptōta, orum, n., δίπτωτα, i Grammatiken, nomina: som alene have tvende Casus, (suppetiae, suppetias), Gramm. — diptȳcha, orum, n., δίπτυχα; 1) en dobbelt sammenlagt Skrivertavle, Symmach.; — 2) en Fortegnelse, Venant. — Dĭpȳlon, i, n., Δίπυλον, (ligesom Dobbeltport): den af Athenens Porte, som førte til Academiet, (ogf. αἱ Θριασίαι πύλαι), Cic.Fin.5,1, Liv.31,24. — dĭpȳros, on, δίπυρος: togange brændt, Phaëthon, Martial.4,47.

Dirae, arum, f. und. dirus. — diraro, are, f. und. disraro. — Dirca, ae, o. Dircaeus, 3, f. und. flgd. — Dirce, es, (acc. Dircam, Plaut.), f.; 1) Kilde ved Theben i Boeotien, Plin. 4, 12, Ovid. Met. 2, 239, Stat.; — b) df. „meton.": Egnen omkring denne Kilde, Stat. Theb. 2, 322; — 2) som Person: Gemalinde af Thebanerfyrsten Lycus, blev til Straf for sin Grusomhed imod Antiopa, af dennes Sønner, Amphion o. Zethus, bunden til en vild Tyr, og saaledes slebt afsted, indtil hun blev kastet i Kilden Dirce, (el. efter Mythen, forvandlet dertil), Prop. 3, 13, 11, Hygin. Fab. 7 o. 8, Plaut.; — b) df. Dircaeus, 3: dircæisk; df. (pars pro toto): boeotisk, Thebae, Prop. 3, 15, 33, Amphion, Virg. Ecl. 2, 24, cygnus, Hor. Od. 4, 2, 25, (i. e. Pindarus), heros, Stat., (i. e. Polynices). — Dircenna, ae, f.: Kilde i Spanien, i Nærheden af Bilbilis, Martial. 1, 50.

dīrectārius, i, m., [dirigo]: Tyv, som hemmeligen lister sig ind i Huset, Dig. — dīrecte, adv. af directus und. dirigo: ligefrem, i lige Linie; df. compar.: eo directius gubernant, quod etc., Cic. Acad. 2, 26; — 2) „overf." om Udtrykket; quum semel dictum sit directe, Cic. Part. or. 7. — dīrectĭangŭlus, 3, [directus, angulus, i,]: retvinklet, Capella. — dīrectĭlĭnĕus, 3, [directus, linea]: retlinet, Capella. — dīrectim, adv.: eftercl. Biform af directe, Appul., Macrob.

dīrectio, onis, f., [dirigo]; I) „alm.": Retning el. at rette; navnl. Glatning el. Sletning; - ∾ plana coagmentorum, Vitruv. 7, 3; — b) df. „concret": den lige el. rette Linie, Appul.; — II) „bes.": Retning dertil el. derimod; df. „fig."; ∾ quaedam veritatis ad rationem, Quintil. 3, 6, 30. — dīrecto, abl. som adv., f. und. dirigo. — *dīrectōrius, 3: som er rettet dertil; ∾ litterae, Cod. Theod.; o. — dīrectūra, ae, f.: Glatning, Sletning, Vitruv. 7, 3; — [dirigo]. — directus, 3, partic. o. adj. af dirigo.

dīremptio, onis, f., [dirimo]: Adskillelse, Affondring, Val. Max. 4, 7, in. — 1. dīremptus, 3: partic. af dirimo. — 2. dīremptus, us, m., [dirimo]: Adskillelse, Affondring, earum partium etc., Cic. Tusc. 1, 29.

*dīreptio, onis, f.: Udplyndring, Cic. Fam. 4, 1; ∾ urbis Syracusarum, id., sacrorum profanorumque, Quintil., sociorum, Cic.; - ogf. in pl., id., Liv. 44, 1; o. — dīreptor, oris, m.: som udplyndrer; ∾ urbis et vexator etc., Cic. Phil. 3, 11; cf. id. Catil. 2, 9; — [diripio]. — 1. dīreptus, 3: partic. af diripio. — 2. dīreptus, us, m., [diripio]: = direptio; direptui praedonibus esse, Spartian. Sever. 19.

†dĭrĭbĕo, (bŭi), bĭtum, 2, v. a., [dis-, habeo]: holder ud fra hinanden; df. „publicistisk": efter Afstemningen at affondre el. adskille de i en Kasse nedlagte Stemmetavler efter deres Indhold el. Paategninger; - vid. Cic. Pis. 40; ligel. ∾ tabellas, id. Qu. Fr. 3, 4, suffragia, Varr., sententias, Val. Max.; ogf. absol.: quum diriberent, Varr.; — II) ogf. „overf."; qui gentes et regna diribet, Plin. 36, 24; df. — dĭrĭbĭtio, onis, f.: Stemmetavlernes Affondring, Cic. Planc. 6; — dĭrĭbĭtor, oris, m.: som affondrer Stemmetavlerne, Cic. Pis. 15; — 2) ogf. „overf.": som fordeler, Appul., Ammian.; o. — dĭrĭbĭtōrium, i, n., (sc. aedificium): Sted til Stemmetavlernes Affondring, Suet. Claud. 18, Plin. 6, 76.

dīrĭgo, rexi, rectum, 3, v. a., [dis-, rego]: retter ud fra hinanden; df. retter el. gjør lige, retter el. opstiller i lige Linie; I) „egenl."; A) „alm."; - ligna directa ad perpendiculum etc., Caes. B. G. 4, 17; ∾ naves in pugnam, (lægge dem i Slaglinie), Liv. 22, 19; ∾ vicos, (bygge dem lige), id. 5, 55; men ∾ regiones lituo, (afgrændse dermed), Cic. Div. 1, 17; ∾ aciem, (opstille Slagordenen), Caes., Liv., o. A.; ligel. ∾ frontem, Quintil.; — B) „bes.": retter el. vender det Bevægede el. Bevægelsen selv derhen el. derimod; m. ad el. in; - ∾ cursum ad litora, Caes.; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; ∾ equum in consulem, Liv. 2, 6, hastam in aliquem, Ovid.; men ∾ cursum in Africam, Vell.; cf. Virg. Aen. 6, 195; — b) sjeld. c. adv., el. c. dat., oftere absol.; - ∾ navem eo, Nep., cursum huc, Virg.; cf. id. Aen. 10, 401; men uden Betegnelse af Maalet: ∾ iter navis, Ovid. Fast. 1, 4; cf. Cic. N. D. 2, 53; navnl. ogf. om Skudvaaben: ∾ spicula, Virg., Ovid., tela, Hor., sagittas, Suet.; „poet." ogf. ∾ vulnera, Virg. Aen. 10, 140; (ogf. m. tilføiet alicui, Senec. Herc. Oet. 160; cf. Tac. Hist. 2, 35; — II) „fig."; A) „alm.": indretter el. ordner, (sjeld.); ∾ materias (Skolethemaer) ... divisione, Quintil. 2, 6, in.; — B) „bes.": at rette el. lede hen derpaa; sædv. m. ad el. in; ogf. c. abl.: at bestemme derefter; - ∾ cogitationes suas ad aliquid, Cic. Acad. 2, 20, orationem ad exempla, id.; cf. Tac. Ann. 4, 40; - ogf. findes ad f. secundum; ∾ leges ad naturam, (overensstemmende dermed), Cic. Leg. 2, 5; men id. Div. 1, 14, ud. acc.; sed tamen ad veritatem saepissime dirigit (divinatio); - si tota mente in opus ipsum direxeris (intentionem), Quintil. 10, 3, 28; ∾ locos communes in vitia, id. 2, 1, 11; - ∾ omnia voluptate, Cic.; men ∾ voluptatem honestate, id. Off. 3, 21; cf. id. d. Or. 3, 49; — III) partic. directus, 3, ogf. som adj.; A) „egenl.": med lige Retning, lige, (perpendiculær el. horizontal), flet el. flad, lige op og ned, steil, osv.; - ∾ iter et simplex, (opp. flexuosum), Cic. N. D. 2, 57; ∾ aes tubae, (opp. flexum), Ovid.; ∾ ordo (olearum), Cic.; ∾ paries, (som skærer en anden under ret Vinkel), id. Top. 4; ictus directiores, Quadrig. ap. Gell. 9, 1; - ∾ locus, vid. Caes. B. C. 1, 45; cf. Cic. Verr. 4, 48; ∾ cornu, Caes. B. G. 6, 26; — 2) hertil mærkes endnu; aa) neutr. directum, i, som subst.; - in directum pedum octo esse, (i lige Linie), (opp. in anfracto), Varr.; cf. Cic. Div. 2, 61; ligel. altitudo (montis) per directum etc., Plin. 5, 18; cadere in directum, Senec.; — bb) som adv. findes; a) abl. directo: i lige Linie; - ∾ deorsum (ferri atomum), Cic. N. D. 1, 25; men Caes. B. C. 2, 9: directo etc., (under rette Vinkler); — b) abl. directa: i lige Linie; vid. Lucr. 2, 198; —

B) „fig.": ligefrem el. uden Omsvøb, strængt, bestemt; ∾ iter ad laudem, Cic.; cf. id. Fin. 1, 18, o. id. Coel. 18; men ibd. 16: huic tristi et directo seni etc.; fremdeles: directum, asperum, simplex, (in judicio; opp. mite, moderatum), Cic. R. Com. 4; ∾ percunctatio etc., vid. Liv. 21, 19; ∾ conciones, Justin.; ∾ verba, Cod. Just.; ∾ actio, Dig.; — b) ogs. hører hertil abl. directo, som adv.; quorum alterum ad fidem directo spectat, alterum etc., Cic. Part. or. 13; cf. Liv. 1, 11, o. A.

dirimo, ēmi, emptum, 3, v. a., [dis-, emo]: tager fra hinanden, sønderlemmer, affondrer; I) „egenl."; vid. Cic. N. D. 3, 12, o. Lucr. 6, 1074; ∾ in semijugera, Colum.; Vejentem agrum a Crustumino ··· dirimens (Tiberis), Plin.; men „poet.": dirimit sontes justis (Minos), Claudian.; urbs flumine dirempta, Liv. 22, 15; men id. 42, 39, absol.: dirimente amne; men „poet.": ∾ aequor el. profundum, (pløie Havet), Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": afbryder, hemmer, standser; - ∾ infestas acies, (opp. committere), Liv. 1, 13; saal. ofte i Krigssproget: ∾ proelium, id., Caes., o. A.; - ∾ bellum, Liv., Virg.; men ogs. ∾ controversiam, (hæve el. udjevne), Cic., litem, Ovid.; - ogs. voldsomt at forstyrre, conjunctionem civium, Cic. Off. 3, 5; ligel. ∾ societatem, id., Liv., nuptias, Suet., affinitatem, Tac., pacem, Liv.; - ogs. at ophæve, at ende el. afbryde, colloquium, Caes., sermonem, Cic., comitia, Liv.; cf. id. 40, 59; men Cic. Qu. Fr. 2, 13, absol.: actum est eo die nihil; nox diremit; — B) „bef.": forstyrrer, tilintetgiør; vid. Lucr. 1, 115; rem susceptam dirimi, si etc, Cic. Leg. 2, 12; cf. id. Div. 1, 39, o. Liv. 8, 23; ligel. ea res consilium diremit, Sall. Catil. 18.

dīrĭpio, ŭi, eptum, 3, v. a., [dis-, rapio]; I) „alm.": river fra hinanden, river i Stykker; (sædv. „poet."); vid. Plaut. Merc. 2, 4, in., o. Ovid. A. A. 1, 338, oftere; — II) „bef."; A) oftest i Krigssproget: at ødelægge el. hærie el. plyndre (Fiendens Land el. Eiendom); - ∾ bona hostium, Caes., impedimenta, (Bagagen el. Trosset), id.; ∾ naves more praedonum, id.; ∾ praedas bellicas, Sall. Jug. 41; ∾ urbes, Liv., tecta, id., provincias, Cic. Manil. 19, patriam, id. Att. 4, 2; - ogs. m. Personsobiecter; ∾ Lusitanos, Nep. Cato 3; cf. Caes. B. G. 6, 34; df. pass.: se ab hostibus diripi etc., ibd. 7, 8; cf. id. B. C. 2, 12; — B) „overf." fra Krigssproget: at bortrive el. røve; vid. Virg. Aen. 3, 227, o. Suet. Ner. 11; — b) df. sædv.: at rive til sig; (om Flere): at rives derom, at stride med hinanden om en Besiddelse, odl.; - talos jecit in medium, quos illi (pueri) diripere coeperant, Quintil. 6, 1, 47; ∾ librum editum, (kappes om at opkiøbe den), Suet. Vit. Pers.; - ogs. m. Personsobiecter; hvf. pass.: diripitur ille toto foro patronus, Senec. Br. Vit. 7; cf. Martial. 7, 76.

dīrĭtas, atis, f., [dirus]: Rædselfuldhed, Afskyelighed; df. I) „alm.": Ulykke, Uheld; ogs. hvad der truer med Ulykke el. Uheld, ondt Varsel; - si qua invecta diritas foret, Cic. Tusc. 3, 14, (poët. ex Euripide); ob totius diei diritatem etc., Suet. Ner. 8; ∾ ominis, Gell.; — II) „bef." o. „ethisk": Raahed, Haardhed, (opp. comitas), Cic. d. Senect. 18; cf. id. Vatin.; ogs. ∾ morum (Tiberii), Suet. Tib. 21.

dīrumpo, ogs. dis.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.: river fra hinanden, sønderriver, sønderbryder, adskiller voldsomt; I) „egenl."; - ∾ imagines alicujus, (knuse dem), Tac. Hist. 1, 55; ∾ caput alicui tabula, Plaut.; - homo diruptus, Cic. Phil. 13, 12, (som lider af Brok); cf. id. Fam. 7, 1; — II) df. „fig."; ∾ amicitias, (afbryde el. ophæve); vid. Cic. Lael. 22; ∾ humani generis societatem, (voldsomt at forstyrre), id. Off. 3, 5; — B) in pass.: ligesom at briste af Harme, at harmes, at ærgre sig; saal. m. Objectssætn., Cic. Att. 4, 16; men ibd. 7, 12: non deterreor periculo, sed dirumpor dolore; cf. id. Fam. 12, 2.

dīruo, [f. dis.r.], rŭi, rŭtum, 3, v. a.: river ud fra hinanden; nedriver, forstyrrer; I) „egenl."; - ∾ maceriam, Ter. Ad. 5, 7, 10, urbem, Cic., o. A.; ∾ templa, Suet., monumentum, id.; cf. Hor. Od. 3, 30, 4; urbes dirutae, Cic.; cf. Nep. Con. 4; - men „poet.": Priami diruta regna senis, Prop.; cf. Hor. Od. 4, 14, 30; men absol. (o. m. Lune): Diruit, aedificat, etc., id. Ep. 1, 1, 100; (cf. Sall. Catil. 20); — II) „overf."; ∾ omnia Bacchanalia, Liv. 39, 18, (ophæve dem); - navnl. ogs. i Krigssproget: aere dirutus, (som straffes med Tabet af hans Sold), Varr. ap. Non.; cf. Cic. Verr. 5, 13; - ogs. udenf. Krigssproget: dirutus (sc. aere): falleret, insolvent; homo diruptus dirutusque, Cic. Phil. 13, 12; (s. ogs. und. dirumpo). — dīruptio, onis, f., [dirumpo]: Sønderriven el. Sønderlemmelse, magnorum corporum, Senec. Qu. N. 2, 15. — dīruptus, 3: partic. af dirumpo.

dīrus, 3, [besl. m. δείδω, frygter]; I) „egenl.": frygtelig, gyselig; df. sædv. i Augur- o. Religionssproget: ildevarslende; - quae augur ··· vitiosa, dira defixerit etc., Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; exta sine capite ··· quibus nihil ··· dirius, id. Div. 2, 15; cf. Ovid. Met. 5, 550; ∾ aves, Tac., exsecrationes, Liv., Suet.; cf. Hor. Epod. 5, 89, o. Virg. Aen. 8, 350; — B) df. subst.; 1) dirae, (sc. res), onde Varsler; vid. Cic. Div. 1, 16; cf. ibd.: dirarum obnunciatione neglecta; - ogs. Forbandelser; diras imprecari, Tac. Ann. 6, 24; — 2) Dirae, som nom. propr.: Hævngudinderne; vid. Virg. Aen. 12, 845 flgd.; ogs. Dirae sorores, ibd. 7, 324 o. 454; — II) „fig."; A) „bef." o. „ethisk": frygtelig, grusom, skrækkelig, oftest „poet."; senem dirissimum etc., Varr. poët. ap. Non.; ∾ dea heder Circe, Ovid. Met. 14, 278; ∾ Ulixes, Virg., Hannibal, Hor.; ∾ Afer, id.; ∾ Amulius, Ovid.; ∾ hydra, Hor. Ep. 2, 1, 10; cf. Ovid. Met. 2, 651; — B) „alm." om Ting og om Begreber: afskyelig, fordærvelig; - ∾ regio, Ovid., facies, id.; ∾ venena, Hor.; ∾ bellum, Virg., nefas, id.; cf. Hor. Epod. 13, 10; ∾ quies, Tac. Ann. 1, 65; - „poet." ogs., ligesom δεινός, c. inf., Sil. 4, 284. — dirutus, 3: partic. af diruo.

1. dis, adj. c., n. dīte, gen. ditis; Biform af dives: rig; - Dis quidem esses, etc., Ter. Ad. 5, 1, 8; dite solum, Val. Max.; hujus ditis aedes etc., Ter. Ad. 4, 2, 42; men diti de pectore, Lucr.; in diti domo, Liv.; - Quum estis maxime potentes, dites, etc., Ter. Ad. 3, 4, 57; cf. Hor. Od. 1, 7, 9; delubra ditia donis, Ovid. Met. 2, 77; cf. Liv. 21, 43; men O si pateant pectora ditum, Senec. Herc. Oet. 649; ditibus promissis (commoveri), Sil.; - compar. ditior, Liv. praef., Hor. Sat. 1, 1, 40, o. A.; - superl. ditissimus, Virg., Ovid., Caes. B. G. 1, 2, Liv. 10, 46, o. A.; - ogs. c. gen., Virg. Aen. 1, 343.

2. Dis, gen. Ditis, (nomin. Ditis, Petron., Quintil.), m., [besl. m. dius, divus, deus]; oprdl.: Betegnelse el. Benævnelse af enhver Guddom, „bef." af Juppiter, (hvf. ogs. Diespiter o. Diovis f. Juppiter); - sild. tilhører Benævnelsen Dis alene Underverdenens Gud, Grækernes Pluton, dels m. pater, Varr., Cic. N. D. 2, 26, Tac., Suet., dels ud. pater, Virg. Ge. 4, 519, id. Aen. 4, 702, oftere, Ovid. Met. 5, 384, flgd., id. Fast. 4, 449, o. A.

3. dis-, praepos. insep.; bliver uforandret foran Vocalerne (o. h); dog at dis bliver til dir foran emo i dirimo, o. foran habeo i diribeo; - foran Consonanterne c, p, q, t o. s (m. flgd. Vocal), bliver dis uforandret, (discedo, dispar, etc.); - (dog efter nogle: disertus, f. dissertus); - foran „f" bliver „s" assimileret dermed, (differo); foran de øvrige Consonanter bortfalder s, hvorefter dĭ- bliver forlænget til dī-; (diduco, digero, etc.); - dog findes foran „j" baade di- o. dis-, (disjicio,

dijudico); — II) efter Bemærkelsen svarer dis- o. di- nærmest til vort: fra hinanden el. fra hverandre, sønder el. i Stykker; (diffindo, digero, dirumpo); – sjeld. om en Gjenstands Adskillelse fra en anden; (digredior, discedo nr. II); – men undert. betegner dis- dels Modsætningen af con-; (diffido, confido, discors, concors, etc.); dels Modsætningen af simplex; (difficilis, facilis, discingor, cingor).

dis.calcĕātus, 3: uden Sko, ubeskoet, Suet. Ner. 51. — dis.căpēdĭno, avi, atum, 1, v. a., manus: tager el. holder Hænderne ud fra hinanden, Appul. — dis.căveo, ēre, v. n.: at vogte sig derfor, at afholde sig derfra; Dictum facessas doctum, et dicaveas malo, Plaut. Men. 2, 1, 24.

dis.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „alm.": at gaae fra hinanden, at skilles ad, at fordele sig; A) „egenl."; – quum discedere populum jussissent, Liv. 3, 11; ∾ in duas partes, Sall., in manipulos, Tac.; – quum terra discessisset (var revnet) imbribus etc., Cic. Off. 3, 9; cf. Virg. Aen. 9, 20; men ∾ in auras, (om Taagen), Lucr.; — B) „fig."; altera divisio ··· in tres partes et ipsa discedit, Quintil.; cf. id. 3, 6, 96; — II) „bes."; A) m. Fremhævelse af Partiklen dis-: at gaae bort, at skille sig derfra, at forlade el. falde fra; – uxor a Dolabella discessit, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; cf. Caes. B. C. 1, 12, o. ibd. 3, 60; f. ogs. Liv. 43, 6: ∾ a Perseo; cf. Cic. Lael. 12; – ogs. impers. o. absol.; fugae specie discessum, Tac. Ann. 6, 44; — B) m. Fremhævelse af Verbet cedo: gaaer derfra el. derhen el. fra et Sted til et andet; 1) „egenl."; aa) „alm."; a) m. ab el. ex, sjeld. m. de, ogs. m. blot abl., ogs. absol.; – ∾ ab exercitu, Caes.; men ∾ a puero, (forlade hans Undervisning), Cic. Att. 7, 2; – ∾ ex concione, Caes., e medio, Suet., e patria, Ovid.; – tum de foro ··· discessimus, Cic. Verr. 4, 65; – ∾ templo, Ovid., finibus Ausoniae, id.; – men absol.: ille discessit, ego etc., Cic. d. Rep. 6, 26; cf. Caes. B. G. 1, 39, oftere; – ogs. impers., ibd. 5, 19; ligel. de colloquio discessum (est), Liv. 32, 40; — b) m. ad el. m. in c. acc.; – ∾ ex fuga in civitates, Caes., in castra, id., in loca occulta, Sall. Jug. 56; – ∾ ad urbem, Virg. Aen. 12, 184; ∾ Capreas, Tac., ex castris domum, Caes.; ∾ domos suas, Nep. Them. 4; men ∾ cubitum, Cic.; — bb) „bes." i Krigssproget; a) at drage el. marschere bort deraf; – ∾ a mari Dyrrhachioque, Caes., ab Zama, Sall.; ∾ ex iis locis cum classe, Caes. B. C. 3, 101; ∾ Tarracone, id.; men absol.: dispersi ac dissipati discedunt, id.; – ∾ ab signis, id., Liv. 25, 20; men ∾ ab armis, (nedlægge Vaabnene), Caes., Cic., o. A.: — b) ligel. i Krigssproget: at komme derfra el. at gaae ud derfra saa el. saa; – se superiores discessisse etc., Caes. B. C. 1, 47; cf. Sall. Catil. 39, o. Hor. Ep. 1, 10, 37; – ∾ aequo proelio, Caes., aequa manu, Sall.; cf. Liv. 2, 40; ∾ sine detrimento, Caes.; — cc) df. „overf." o. „alleg."; a) i Retssproget; vid. Cic. Caecin. 1, o. id. R. Am. 3, ogs. Nep. Phoc. 2, o. id. Epam. 8; — b) ogs. om andre Forholde; – ∾ pulchre etc., Ter. Phorm. 5, 8, 58; men id. Andr. 1, 1, 121: denique ita tum discedo ab illo, ut qui etc.; — 2) „fig."; aa) „alm."; vid. Cic. Off. 1, 20; ∾ ab se, (tabe sin Fatning), id. Brut. 79; cf. id. Div. 2, 55; ∾ ab officio, Caes., a sua sententia, id.; ∾ a litteris, (bortlægge el. opgive dem), Cic.; cf. id. d. Or. 2, 33; — bb) „bes."; a) med Eftertryk: at forgaae, at ophøre; – ∾ ex animo alicujus, (blive glemt), Cic. d. Rep. 6, 9; men hostibus (dat.) spes ··· discessit, Caes. B. G. 7, 2; cf. Liv. 4, 52; — b) „publicistisk"; ∾ in sententiam alicujus, (gaae over til nogens Mening), Liv. 3, 41; opp. ∾ in alia omnia, Cic. Fam. 10, 12; ogs. hører hertil, Caes. B. C. 1, 5; men Cic. Fam. 6, 14: in hanc opinionem discessi, ut etc., (jeg er kommen til den Formening, at osv.); — c) quum ab eo homine (el. negotio) discessi (el. discesserim), (naar jeg forlader Hensynet derpaa, d. e. med Undtagelse deraf); vid. Cic. Fam. 1, 9, o. id. Att. 1, 17; ligel. id. Fam. 6, 12: quum ab illo discesserint, (med Undtagelse af ham); — not. a: perf. sync. discesti, Plaut. Asin. 2, 1, 3; — not. b: in partic. perf. alene hos Coel. ap. Prisc.: custodibus discessis.

discentia, ae, f., [disco]: Læren, el. at lære, Tertull. — disceptātio, onis, f., [discepto]; 1) „alm.": mundlig Drøftelse el. Forhandling, Ordstrid el. Disput; (in sing. o. pl.); – vid. Cic. Div. 2, 72, o. Liv. 38, 32, ogs. Cic. Off. 1, 11, oftere, o. A.; — B) navnl. ogs. m. Hensyn paa Retssager, ogs. paa andre Underhandlinger; – vid. Cic. Mil. 9: juris tamen disceptationem esse etc.; cf. id. d. Or. 1, 6: ∾ forenses judiciorum; men ∾ verborum, (oppon. directa denunciatio belli), Liv. 21, 19; — II) „bes.: "retlig Kiendelse el. Afgiørelse; – ∾ praetoris, Dig.; men disceptatiōnes arbitrorum, Quintil. 11, 1, 43, (opp. judicia publica); — df. demin.: disceptatiuncula, ae, f.; in pl., Gell. Epil.

disceptator, oris, m., [discepto]: som undersøger og paakiender el. afgiør en Retssag el. en Trætte, en Dommer el. Voldgiftsmand; – disceptator, id est, rei sententiaeque moderator, Cic. Part. or. 3; men id. Leg. 3, 3, ex XII Tabb.: juris disceptator ··· praetor esto; cf. Liv. 1, 50, Caes. B. G. 7, 37, o. A.; — df. fem. disceptātrix, īcis; men alene lignelsesvis: dialecticam veri et falsi quasi disceptatricem et judicem, Cic. Acad. 2, 28.

discepto, avi, atum, 1, v. a., [dis-, capio]; I) oprdl.: bringer de Stridende fra hinanden; df. A) oftest i Retssproget, ligesom dijudico: afgiør en Retsstrid; vid. Cic. Mil. 9, o. id. Dejot. 2; men ipso exercitu disceptante, Liv. 5, 4; ∾ controversias minimarum rerum, id.; cf. id. 34, 62; ligel. ∾ inter amicos Plin. Ep.; men Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb.: fetiales bella disceptanto; — B) udenf. Retssproget; quum Academici eorum controversias disceptarent, Cic. Tusc. 4, 3; — II) „overf." om de stridende Parter selv: at udsætte en Retssag el. Stridssag fra hinanden, d. e. at stride el. trættes, at disputere el. underhandle; oftest m. de, ogs. absol.; — a) ∾ de controversiis jure potius, quam bello, Sall. Jug. 21; cf. ibd. 11; men elliptist: qui injuria affectus est, damni (f. de actione damni) disceptet, Dig.; men impers.: quanto periculo de jure publico disceptetur armis, Cic. Fam. 4, 14; – erat non jure ··· non disceptando decertandum, id. Planc. 36; ∾ cum aliquo aequo jure, id. Verr. 2, 15; ne armis disceptarent, etc., Tac. Ann. 2, 65; ogs. impers., Liv. 26, 33; — b) ogs. m. Begrebssubject o. absol.; quamquam in uno proelio omnis fortuna reip. disceptat, (ligesom kæmper for sin Tilværelse), Cic. Fam. 10, 10.

*discernenter, adv.: paa en adskillende Maade, med Forskiel, Coel. Aur.; — discernĭbĭlis, e: til at adskille, similitudo, Augustin.; o. — discernĭcŭlum, i, n.: Naal til Haarets Adskillelse, Lucil. ap. Non.; — 2) „overf.": Forskiel, coloris candidi et nigri, (derimellem), Gell. 17, 15; — [af flgd.].

dis.cerno, crēvi. crētum, 3, v. a.: adskiller el. afsondrer fra hinanden el. derfra; I) „egenl." el. m. Tingsobjecter; – qui (mons) fines eorum discerneret, Sall. Jug. 79; cf. Virg. Aen. 12, 898, Liv. 27, 39, o. Lucr. 5, 1440; men septem discretus in ostia Nilus, Ovid. Met. 5, 324; rerum singularum in partes discretus ordo, Quintil.; — b) oftest in partic. discretus, 3, m. blot abl.; discretus sol tanto intervallo, Plin. 2, 8; ogs. absol. el. uden abl.; vid. Ovid. Fast. 2, 194, o. Hor. Od. 2, 13, 23; — II) „overf." el. m. Begrebsobjecter; A) „alm.": adskiller fra hinanden, giør Forskiel derimellem; – vid. Liv. 40, 10; ∾ jus et injuriam, Tac., fas atque nefas, Hor. Od. 1, 18, 11; – ubi discerni stultus auditor ··· a religioso judice possit, Cic. Font. 6; cf. id. Acad. 2, 8; ∾ verba ... articulatim, Lucr.; cf. Caes. B. G. 7, 75; — B) „bes.": afgiør, bestemmer; ∾ temperantiam duobus modis, Cic. Part. or. 22; – oftest

m. Objectsſætn.; – animus discernit, quid sit ejusdem generis, quid alterius, Cic. Univ. 8: cf. Sall. Catil. 25, Tac. Ann. 5, 6, o. Liv. 8, 34.

discerpo, psi, ptum, 3, v. a., [dis-, carpo]: plukker el. river i Stykker el. fra hinanden; I) „egenl.“; – animus ··· nec discerpi, nec distrahi potest, Cic. Tusc. 1, 29; ∾ aliquem, Liv. 1, 16; cf. Hor. Sat. 2, 8, 86; discerpi in parvas partes, Lucr.; — B) „poet.“ ogſ. at adſplitte; vid. Catull. 64, 142, o. Virg. Aen. 9, 313; — II) „fig.“; A) „alm.“; divulsa et quasi discerpta etc., Cic. d. Or. 3, o. id. Top. 5; — B) „beſ.“, ligeſom concerpo: nedriver el. udſkælder, aliquem infestis dictis, Catull. 66, 73.

discessio, onis, f., [discedo]; I) Adſkillelſe; df. f. divortium: Skilsmisſe, Ter. Andr. 3, 3, 36; men ∾ populi in duas partes, Gell. 2, 12; — II) Bortgaaen, Bortgang, Bortfiernelſe; A) „alm.“ (f. d. hyppigere 2. discessus); vid. Tac. Ann. 1, 30; — B) oftere „publiciſtiſk“; oprdl.: under Afſtemningen i Senatet at gaae over el. hen til nogen, for at tiltræde hans Mening; – df. senatus consultum per discessionem facere, (ved denne Afſtemningsmaade at tilveiebringe en Senatsbeſlutning), Cic. Phil. 3, 9; men id. Sest. 34: quum fieret sine ulla varietate discessio, (da man enſtemmigen bifaldt Sagen); cf. Tac. Ann. 3, 69, o. A.; ogſ. heder discessionem facere in sententiam alicujus: anbefalende at lade votere over nogens Forſlag, Cic. Phil. 14, 7; cf. Hirt. B. G. 8, 53.

1. discessus, 3: partic. af discedo. — 2. discessus, us, m., [discedo); I) Adſkillelſe, Opløsning, (at gaae fra hinanden); ∾ coeli, (naar det lyner), Cic. Div. 2, 28; cf. id. Tusc. 1, 29; — II) Bortgaaen, Bortgang, Afreiſe; A) „alm.“; vid. Cic. Att. 12, 50; ∾ ab urbe, id.; men ∾ praeclarus e vita, id. Div. 1, 23; – ogſ. in pl.; solis accessns discessusque solstitiis brumisque cognosci, id. N. D. 2, 7; — B) „beſ.“ ogſ.; a) i Krigsſproget: Afmarſch, Caes. B. G. 2, 14, oftere, o. Tac. Ann. 2, 44; — b) discessu meo, bruger Cic. Leg. 2, 17, om ſin (paa en Maade frivillige) Landflygtighed. — discĕus, ĕi, m., (δίσκος, en Skive): en Skiveſtierne, etſlags Comet, Plin. 2, 22.

discĭdĭum, i, n., [discindo]; I) Sønderlemmelſe, Adſplittelſe; vid. Lucr. 1, 221 o. 250, oftere; — II) en Gienſtands el. Perſons Adſkillelſe fra en anden; – ∾ corporis atque animae, Lucr.; qui inter nos discidium volunt, (vor Adſkillelſe), Ter. Andr. 4, 2, 14; cf. Cic. Phil. 2, 18; – overf. ogſ. in pl.; si qua discidia amicorum fiant, id. Lael. 21; cf. id. Cluent. 67; f. ogſ. Liv. 25, 18, Tac. Ann. 14, 60, o. A.; — not.: discidium er efter Madv. den rigtige Læſem. f. dissidium, qu. v. — discido, ĕre, v. a., [caedo]: ſkærer el. hugger i Stykker; vid. Lucr. 3, 659 o. 669.

discinctus, 3: partic. o. adj. af discingo. — discindo, [f. dis.sc.], scĭdi, scissum, 3, v. a., river fra hinanden el. i Stykker, kløver el. ſpalter; I) „egenl.“; ∾ tunicam, Cic. d. Or. 2, 47; cf. Virg. Aen. 12, 602; ∾ labrum, Ter., maxillam ictu, Suet.; cf. Virg. Ge. 3, 514; ∾ cotem novacula, Cic., Liv. 1, 30; cf. Tac. Hist. 5, 6; ∾ aliquem flagellis, Suet.; men discissa nive etc., Caes. B. G. 7, 8; — II) „fig.“: tales amicitiae ··· dissuendae magis, quam discindendae, Cic. Lael. 21; cf. Senec. Ep. 89.

dis.cingo, cinxi, cinctum, 3, v. a.: løsgiorder, (d. e. opſpænder Livgiorden el. Bæltet); – discincta tunica (fugere), Hor. Sat. 1, 2, 132; neque excalceari, neque discingi, vid. Vell. 2, 41; tunicati et discincti, (ſom Udtryk af den dybeſte Sorg), Suet. Aug. 100; men discinctus miles, (der til Straf er berøvet ſit Bælte), vid. Liv. 27, 13, o. Suet. Aug. 24; endel. „poet.“: ∾ aliquem, (afvæbne el. beſeire), Juvenal. 8, 120, o. Martial. 9, 102; men discingi armis, Sil., (nedlægge Vaabnene); — II) „overf.“; neque ego discingor, (ophører ikke at anſtrænge mig), Cic. Qu. Fr. 2, 13; cf. Senec. Ep. 92; — III) partic. discinctus, 3, ogſ. ſom adj.: ligegyldig, ubekymret, Hor. Sat. 2, 1, 73; men Ovid. Amor. 1, 9, 41: discinctaque in otia natus (eram); df. ogſ. letſindig, ødſel, liderlig, nepos, Hor. Epod. 1, 34; cf. Pers. 3, 22.

disciplīna, (f. discipulina), ae, f., [discipulus]: Underviisning, Lærdom; I) „egenl.“; – disciplinae causa (concurrere, ligeſom discendi causa), vid. Caes. B. G. 6, 13; tradi alicui in disciplinam, (for at oplæres), Cic. Div. 1, 41; cf. ibd. 2, 3, o. id. Manil. 10; — II) „meton.“, (causa pro effectu): hvad der læres el. erhverves ved Underviisning; Lærdom el. Videnſkab; ogſ. anden Dygtighed og Færdighed; df. A) „objectivt“; – incommoda accepta ··· pro disciplina et praeceptis habere etc., Caes. B. C. 3, 10; cf. id. B. G. 4, 1, o. Cic. Coel. 30; – ∾ juris civilis, id., dicendi, id.; ∾ musices, Quintil., ruris, Colum.; ∾ militiae, ogſ. ∾ bellica, Cic., Krigsvidenſkaben el. Krigskunſten; ogſ. ∾ militaris, Nep.; – „beſ.“ ogſ. Krigstugten, Liv. 8, 7; ligel. absol. disciplina, Suet. Caes. 24; Caes. B. G. 6, 1, o. A.; men ∾ domestica, ogſ. ∾ domus, (Hustugten), Suet.; ∾ rei publicae: Statslæren, Statens Orden og Indretning, Cic. d. Or. 1, 34; – ∾ philosophiae, (philoſophiſk Lære el. Syſtem), id. Acad. 2, 3; cf. id. Off. 3, 4, oftere, o. A.; — B) „ſubjectivt.“: den ved Underviisning el. paa andre Maader antagne Sædvane el. Skik; disciplina est eisdem, c. inf., Ter. Heaut. 2, 3, 59; cf. Cic. Dejot. 10; ogſ. id. Verr. 3, 68.

*disciplīnābĭlis, e: ſom kan læres, Auct. ad Her. 3, 3; — disciplīnātus, 3: vel indøvet deri: in compar., Tertull.; o. — disciplīnōsus, 3: lærvillig, gladiator, Cato ap Non.; — [disciplina]. — discĭpŭla, ae, fem. af discipulus; – Irene, Cratini pictoris filia et discipula, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 91; – ogſ. „overf.“ om Nattergalen; vid. Plin. 10, 43; men Quintil. 12, 10, 27: Latina facundia similis Graecae, et prorsus ejus discipula videtur.

discĭpŭlātus, us, m.: en Diſcipels Stand el. Stilling, Tertull.; af — discĭpŭlus, i, m., [disco]: Diſcipel, Lærling; (opp. magister), Cic. Fam. 9, 16; (opp. doctor), id. Div. 1, 3; cf. id. Off. 1, 1; men Liv. 37, 20: ipse dux, summi imperatoris discipulus etc.; – men ſom Sentens: Discipulus est prioris posterior dies, P. Syr.; — 2) ogſ. med Henſyn paa de ufrie Kunſter: Lærling el. Læredreng, Plaut., Paul. Sent. — discissio, onis, f.: ſield. Biform af discidium, Augustin. — discissus, 3: partic. af discindo.

disclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; oprdl. i Oekonomien: aflukker fra hinanden el. derfra, forvarer ſærſkilt; – (piscinae), ubi dispares disclusos habeant pisces, Varr.; — II) „fig.“, (m. Fremhævelſe af Partiklen dis-): holder ud fra hinanden el. derfra, adſkiller el. afſondrer; – vid. Lucr. 5, 439; men Virg. Ecl. 6, 35: ∾ Nerea ponto; – mons Cevenna Arvernos ab Helvetiis discludit, Caes. B. G. 7, 8; – fremdeles ∾ turres, (adſplitte, forſtyrre), Lucr. 6, 240; men Caes. B. G. 4, 17: (tignis) disclusis, (ved at holdes ud fra hinanden; — B) ogſ. m. Begrebsobjecter; vid. Cic. Tusc. 1, 10 o. 33; men Virg. Aen. 12, 788: ∾ morsus Roboris, (adſkille el. aabne); df. — disclūsio, onis, f.: Adſkillelſe, Afſondring, Appul. — disclusus, 3: partic. af discludo.

disco, dĭdĭci, 3, v. a., [tilligemed dets Correlat doceo, at henføre til δείκω, δείκνυμι]: lærer (ſelv), lærer at kiende, erfarer; a) c. acc.; – vid. Cic. d. Senect. 8; ∾ litteras apud aliquem, id., artem ab aliquo, Quintil.; men ut sibi liceret discere id de me, Ter. Eun. 2, 2, 31; ∾ causam ex litigatoribus, Quintil.; cf. Virg. Aen. 12, 435; – ogſ. ud. praepos.; ∾ artes, Cic., palaestram, Quintil., elementa prima, Hor.; ∾ preces, id. Ep. 2, 1, 133, (lære udenad); men ∾ Augustum, id. Od. 4, 14, 8, (lære hans Magt at kiende); cf. Virg. Aen. 2, 66; – ogſ. pass.; dum est, unde jus

civile discatur, Cic. Verr. 1, 45; cf. id. d. Or. 2, 33; — b) c. inf., el. m. Objectsſætn., el. m. Relativſætn.; - ∾ Latine loqui, Sall. Jug. 101; cf. Hor. A. P. 326, id. Od. 3, 27, 75, o. A.; - ibi discit, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 7, 54; ligel. didici, te etc., Cic. Fam. 3, 5; cf. Hor. Sat. 1, 5, 101; - plures discent, quemadmodum haec fiant, quum etc., Cic. Lael. 12; cf. Hor. A. P. 312; — c) absol.: quamobrem disces tu quidem etc., et disces, quamdiu voles, Cic. Off. 1, 1; qui discant, (for at lære), Caes. B. G. 6, 13, men ibd. 1, 13: se ita ··· didicisse, ut etc.; - men Cic. d. Senect. 8, elliptisk: discebant enim fidibus antiqui (sc. canere); — II) „overf." om Tingsſubjecter: (arbores) sive ultro, sive ab homine, didicere blandos sapores, Plin. 16, prooem.; cf. Virg. Ecl. 4, 42, o. Plaut. Amph. 1, 1, 159.

discŏbŏlus, i, m., δισκοβόλος: Diſkuskaſteren: berømt Billedhuggerarbeide af Myron, Quintil., Plin.; ogſ. et Maleri af Tauriscus, Plin. — discŏlor, ōris, adj., [color]; I) „egenl."; A) „alm.": forſkjelligfarvet, af anden Farve, (opp. concolor); a) c. dat.; discolor lanae, Colum.; cf. Ovid. Trist. 5, 5, 8; — b) absol.; discoloribus signis etc., Cic. Verr. Act. 1, 13; men ∾ miles, (neml. i Bretſpillet), Ovid. Trist. 2, 477; ligel. ∾ agmen, (ved Væddeløbene), id. Am. 3, 2, 78; — B) „beſ.": med vexlende Farver, ſom ſpiller i flere Farver, aves, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 204; — II) „overſ."; A) forſkjelligartet, ulig; c. dat., Hor. Ep. 1, 18, 4; — B) forſkjellig, af flere Slags; Mille hominum species et rerum discolor usus, Pers. 5, 52. — discŏlōrius, 3, Petron. Sat. 97, o. discŏlōrus, 3, Prudent.: ſild. Biformer af discolor: forſkjelligfarvet.

dis.concinnus, 3: upasſende, uſkjøn, hæslig, oculi, Fronto. — dis.condūco, ĕre, v. n.: ikke at være tjenlig; - ſaal. impers. m. Negation o. c. dat.: Sed nihil disconducit huic rei, Plaut. Trin. 4, 2, 85. — disconvenientia, ae, f.: Uoverensſtemmelſe, Disharmoni, Tertull.; af — dis.convĕnio, ire, v. n.: ikke at ſtemme overens (med ſig ſelv el. med et andet); vid. Hor. Ep. 1, 1, 99; men ibd. 1, 14, 19, impers.: eo disconvenit inter Meque et te; men disconveniens est, c. dat., Lactant.

discŏphŏrus, i, m., δισκοφόρος: ſom bærer en Discus el. et Madfad, Hieronym. — dis.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.: koger ſtærkt el. mørt; ∾ cicer in aqua, Plin., ogſ. lupinos aqua, id.

discordābilis, e, [discordo]: ſom ikke harmonerer dermed; men m. Negation: ingenio haud discordabili etc., Plaut. Capt. 2, 3, 42. — discordia, ae, f., [discors]; I) „egenl.": Uenighed, Tvedragt; opp. concordia, Sall. Jug. 10; opp. amicitia, Cic. Lael. 7; ∾ inducere in civitatem, id.; - ogſ. in pl.; discordias sedare, id., componere, Tac.; — II) „overſ." o. „poet." om Ting og om Begreber; - ∾ ventorum, Ovid.; ∾ principiorum, Lucr.; men Ovid. Met. 9, 630: ∾ incertae mentis; — III) perſonificeret er Discordia, ligeſom Grækernes Ἔρις: Tvedragtens Gudinde; vid. Virg. Aen. 6, 280, o. ibd. 8, 702; - df. Discordiae malum, (et Tviſtens Æble), Justin. 12, 15.

*discordĭālis, e: ſom fremkalder Uenighed; ∾ achates domibus, Plin.; o. — discordiōsus, 3: fuld af Tvedragt, Sall. Jug. 66; — [discordia]. — discordis, f. und. discors, not. — *discorditas, atis, f.: Uenighed, Tvedragt, Pacuv. ap. Non.; o. — discordo, are, v. n.: at være i Strid el. Trætte; ikke at ſtemme overens, at disharmonere; - ∾ inter se, Ter. Andr. 3, 3, 43, o. Cic. Fin. 1, 13; men secum discordans (animus), ibd. 1, 18; ∾ cum Cheruscis, Tac. Ann. 12, 28; men ∾ adversus ventrem (membra), Quintil.; - ne vox ab oratione discordet, id.; - men Hor. Ep. 2, 2, 193, c. dat.; men absol.: discordantis patriae remedium, Tac. Ann. 1, 9; cf. Hor. Ep. 2, 1, 185; — [af flgd.].

discors, gen. cordis, adj., [cor]; I) „egenl.": ſom ikke ſtemmer overens dermed el. med ſig ſelv, uenig, uharmoniſk; (opp. concors); I) „egenl."; A) „alm." om Perſoner og perſonlige Begreber; - vid. Cic. Agr. 2, 33, o. Liv. 4, 26; in civitate discordi, Tac.; ∾ legiones, id.; men „poet.": Tanaisque discors, (de derom boende fiendlige Stammer), Hor. Od. 3, 29, 28; - civitas secum ipsa discors, Liv. 3, 42; men filius discors patri, Vell.; cf. Tac. Ann. 2, 43, oftere; — B) „beſ." om Ting og om Begreber; inter se discordia membra, Lucr.; cf. Liv. 9, 3; men ∾ semina rerum etc., Ovid. Met. 1, 9; ligel. „poet.": ∾ venti, Virg.; ∾ bella, Ovid.; ∾ animi, Virg.; ∾ vesania, Hor.; ∾ concordia rerum, id.; ∾ symphonia, id.; — II) „fig.": forſkjelligartet, forſkjellig, ulig; - ∾ homines moribus et linguis, Curt.; ∾ linguae tot populorum, Plin.; ∾ mixtura generum vini, id.; — not.: nom. fem. discordis, Pompon. ap. Prisc.

discrĕpans, tis: partic. o. adj. af discrepo. — *discrĕpantia, ae, f.: Uoverensſtemmelſe, Ulighed, Forſkjellighed; - ∾ rerum, verborum, vid. Cic. Fin. 3, 12; ligel. ∾ scripti et voluntatis, id. Top. 25; men absol., id. Off. 1, 31; — discrĕpatio, onis, f.: Uenighed; ∾ inter consules fuit, Liv. 10, 18; o. — discrĕpĭto, are, v. n. intens.: aldeles ikke at ſtemme overeens, at være ganſke forſkjellig; ∾ res longe, Lucr.; cf. id. 3, 804, o. id. 2, 1018; — [af flgd.].

dis.crĕpo, ŭi, 1, v. n.; I) „egenl.": at tone el. lyde anderledes el. uharmoniſk; vid. Cic. Off. 1, 40; cf. id. d. Rep. 2, 42; — II) oftest „fig.": A) „alm.": ikke at ſtemme overens, at være i Strid dermed, at afvige derfra, oſv.; - absol., el. m. inter, el. m. ab, el. m. cum, el. c. dat.; - ut etc., sic peccata, quia discrepant, aeque discrepant, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. Off. 1, 40; - ogſ. c. abl. modi; oratio verbis discrepans, sententiis congruens, id.; - ogſ. m. tilføiet in el. de; eadem dicit, nulla in re discrepat, id.; discrepantes de ceteris rebus philosophi, id.; - ∾ ab aequitate sapientiam, id.; ∾ facta ejus cum dictis, id. Fin. 2, 30; cf. ibd. 4, 72; - ipsi sibi singuli discrepantes, id. d. Or. 3, 50; cf. Hor. Od. 1, 27, 6, id. A. P. 152, oftere, ogſ. Pers. 5, 18, o. A.; — B) „beſ." ogſ., oftest impers., ogſ. hos de abſtracte Subjecter: res, causa, id el. quod, odl.; man er ikke enig derom, det er omtviſtet el. uafgiort; (opp. convenit); - undert. m. de, el. m. Negation o. flgd. quin, el. m. inter; - quum de legibus conveniret, de latore tantum discreparet, Liv. 3, 31; cf. Suet. Claud. 44; causa latendi Discrepat, (er uvis), Ovid. Fast. 6, 572; sed quod discrepat, sit in medio, Suet. Vitell. 2; cf. Liv. 9, 46; men nec discrepat, quin etc., id. 8, 40; nec inter scriptores rerum discrepat solum, sed etc., id. 38, 56; — III) partic. discrepans, tis, ogſ. ſom adj.; - tres duces discrepantes, prope ut etc., (ſaa uenige oſv.), Liv. 26, 41; — b) incidi in rem multum discrepantem etc., (meget omtviſtet), Vell. 1, 7.

dis.cresco, crēvi, 3: at voxe ud fra hinanden el. i Vidden, Lactant. — *discrētim, adv., aſſondret, for ſig ſelv, Appul.; o. — discrētio, onis, f.; 1) Afſondring, Lactant.; — 2) Forſkjellighed, Pallad.; — [discerno]. — discretus, 3: partic. af discerno.

discrimen, ĭnis, n., [discerno]; oprdl.: hvad der affondrer el. adſkiller derfra el. fra hinanden; df. I) „egenl.": affondrende Mellemrum, Afſtanden derimellem, oſv.; - quum pertenui discrimine separarentur (duo maria), Cic. Agr. 2, 32; cf. Ovid. Pont. 1, 8, 62, o. Virg. Aen. 5, 154; inter discrimina dentium efflanda est (littera „T"), Quintil.; — II) oftest „overſ."; A) „alm.": Forſkjel, Adſkillelſe, Valg; non est enim consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, Cic. Planc. 4; sine ullo sexus discrimine, Suet.; cf. Liv. 5, 55; omisso sui alienique discrimine; ∾ recti pravique, Quintil.; men „poet.": septem discrimina vocum, (Lyrens ſyv Toner), Virg. Aen. 6, 646; tenues parvi discriminis umbrae, (med

svagt Omrids), Ovid. Met. 6, 62; — B) „bes." ogs.; 1) Afgiørelsen af et Stridsspørgsmaal, Afgiørelsespunktet; – ea res nunc in discrimine versatur, utrum ··· an etc., Cic. Quint. 30; men Liv. praef.: sed ··· utcumque etc., haud in magno equidem ponam discrimine, (derpaa vil jeg ikke lægge synderlig Vægt); — 2) m. Eftertryk: det farlige Afgiørelsespunkt, det farlige Moment, den høieste Fare; – in ipso discrimine periculi destituere aliquem, Liv. 6, 17; cf. Cic. Manil. 5; ligel. in discrimen capitis adducere, id. Dejot. 1; in summo discrimine rem esse, Caes.

discrīmĭnālis, e, [discrimen]: hørende til Adskillelse; ∾ acus: etslags Haarnaal, Hieronym.; ogs. subst. dis.criminale, is, n., Vulgat. — *discrīmĭnātim, adv.: forskielligen, med Forskiel, Varr. R. R. 1, 7; o. — discrīmĭnātor, oris, m.: som adskiller fra hinandre, Augustin.; — df. fem. discrīmĭnātrix, īcis, fandi atque nefandi, Nazar. Paneg. ad Constant. 7; af — discrīmĭno, avi, atum, 1, v. a., [discrimen]: adskiller, affondrer, deler; Etruriam discriminat Cassia (sc. via), Cic. Phil. 12, 9; cf. Liv. 21, 4: nec die nec nocte discriminata tempora.

discrŭcĭātus, us, m.: den yderste Qval el. Marter, Prudent.; af — dis.crŭcio, (avi), atum, 1, v. a.: heftigen at martre el. qvæle; vid. Cic. Phil. 13, 18; — 2) oftest „fig."; ∾ se, ogs. (som med.), discruciari: at qvæle sig el. ængste sig til det Yderste; – quid ··· te discrucias? Plaut. frgm. ap. Non.; discrucior miser amore, id.; ogs. discrucior m. Objectssætn.: harmes derover, Cic. Att. 14, 6; ligel. discruciatur, quum videt etc., id. R. Com. 11; ligel. discrucior animi, quia etc., Plaut. Aul. 1, 2, 27, o. Ter. Ad. 4, 4, in.

discŭbĭtus, us, m.: at gaae til Bords, Val. Max. 2, 1, 9; af — dis.cumbo, cŭbui, cŭbitum, 1, v. n., sædv. om Flere, el. in pl.: at lægge sig (el. sætte sig) hver paa sin Plads, navnl til Bords; – vid. Cic. Att. 5, 1, Virg. Aen. 1, 708, Suet., Ovid., o. A.; – undert. ogs. om enkelte Personer, (men da med Bibegr. af flere Tilstedeværende); – vid. Tac. Ann. 3, 14, Suet. Aug. 74, o. A.; – ogs. impers., Cic. Verr. 1, 26, o. Virg. Aen. 1, 700; — b) sield. at lægge sig for at sove, at gaae til Sengs; – coenati discubuerunt ibidem, Cic. Inv. 1, 4.

dis.cŭnĕātus, 3: spaltet el. gabende ud fra hinanden, conchae, Plin. 9, 48. — dis.cŭpio, ĕre, v. a.: ønsker el. attraaer heftigen, c. inf., Plaut. Trin. 4, 2, 87; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15, o. Catull. 106.

dis.curro, cŭcurri o. curri, 3, v. n.; 1) „egenl.": at løbe fra hinanden el. i forskiellige Retninger el. hid og did; – ∾ in muris, Caes. B. C. 3, 105; cf. Suet. Ner. 57; ∾ circa deûm delubra, Liv. 26, 9, per omnes silvas, Ovid.; cf. Suet. Calig. 19 o. 32; – ogs. m. in (c. acc.) o. ad; ∾ in omnes partes, Hirt. B. Al. 31; ∾ ad portas, Liv., Virg., ad arma, Liv., ad rapiendas virgines, id. 1, 9; – discursis magnis itineribus, Ammian.; — II) „fig."; A) m. Tings- o. Begrebssubjecter; – discurrentes maculae in gemma, Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 292; – fama tota urbe discurrit, Curt.; cf. Ovid. Remed. 443; — B) ligesom Grækernes διελθεῖν: at giennemgaae el. afhandle, Ammian. 17, 4.

*discursatio, onis, f.: Løben el. at løbe hid og did; ∾ officiosa per urbem, Senec.; ∾ animalium, Lactant.; o. — discursator, oris, m.: som løber el. sværmer omkring; ∾ pedites et leves, Amm.; — [discurso]. — *discursim, adv.: løbende hid og did, Macrob.; o. — discurso, are, v. n. intens.: at løbe el. ile hid og did el. fra Sted til andet; vid. Quintil. 6, 3, 54, o. Flor. 3, 18; — [discurro].

1. discursus, 3: partic. af discurro. — 2. discursus, us, m., (discurro]: Løben el. at løbe hid og did; vid. Hirt. B. G. 8, 29; – contineri ab discursu, (fra Streiferier), Liv. 25, 25; ogs. in pl., Ovid. Fast. 2, 223; — b) ogs. om Ting; ∾ radicum, Plin., venarum, id., telorum, Val. Max.; cf. Plin. Ep. 6, 20; — 2) sild. ogs. „overf.": Samtale, Underholdning, (Discurs), Cod. Theod.

discus, i, m., δίσκος: Discus el. Kasteskiven i de Gamles gymnastiske Øvelser; – inire certamina disci, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 8, 11, o. Prop. 3, 12, 10; – som Ordsprog mærkes, Cic. d. Or. 2, 5: qui discum audire, quam philosophum, malunt; — II) „overf." ifølge Gestaltens Lighed; A) etslags Fad el. Skaal, en Disk, Appul.; — B) en Qvadrant, Vitruv. 9, 9.

*discusse, adv., nøiagtigen; in compar., Capell.; — discu.ssio, onis f.: Rystelse, Jordskiælv, Senec. Qu. N. 6, 9; — II) „fig.": Undersøgelse, Discussion, Macrob.; — B) und. d. sild. Keisere: Revision af Provindsernes Ydelser, Cod. Just.; o. — discussor, oris, m.: en Undersøger el. Forsker, Macrob.; — 2) en Revisor, s. und. frgd., Cod. Just.; — df. discussōrius, 3, i Lægesproget: fordelende; ∾ vis, Plin. 20, 22; — [discutio]. — discussus, 3: partic. af flgd.

discŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „alm.": slaaer fra hinanden, knuser el. adsplitter; – columna rostrata tota ad imum fulmine discussa est, Liv. 42, 20; cf. Lucr. 6, 418; men ∾ aliquantum muri tribus arietibus, Liv. 21, 12; cf. Caes. B. C. 2, 9; ∾ ora saxo, Ovid.; ∾ nubes, id.; cf. Virg. Aen. 9, 810; — II) „bef.": at drive fra hinanden, at bringe afveien, at ophæve; A) „egenl."; ∾ illos coetus, Liv. 2, 28; discussae umbrae (sole), Lucr., Virg.; cf. Liv. 29, 27; – sield. m. Personsobject; vid. Flor. 3, 18; — b) hos Lægerne, ligesom digerere: at fordele (et Sygdomsstof), Cels., Plin., o. A.; — B) „fig."; ∾ errorem animi, Lucr. 1, 149; cf. Cic. d. Or. 3, 57; men id. Qu. Fr. 2, 12: quod ego rem totam discusseram, (havde giort Ende paa den hele Sag); men discussa res est, (Tingen kom ikke til Udførelse), Liv., Suet.; cf. Cic. Mur. 39; ∾ captiones, id. Acad. 2, 15, crimen alicujus, Quintil.; ∾ seditionem, Vell., bellum, id.; ∾ nefas, Flor.

disdiapason, s. und. diapason. — dīsēmus, 3, δίσημος: tostavelset, navnl. med to korte Stavelser, (ĕŏ), Capella. — *dīserte, adv.; 1) „alm.": tydeligen, bestemt; vid. Plaut. Amph. 2, 1, 31; disertissime ··· scriptum etc., Liv. 34, 29; — 2) „bes.": veltalende, med Veltalenhed; Cicerone disertius ipso, Martial. 3, 38; — dīsertim, adv.: forcl. Biform af frgd. nr. 1, Liv. Andr. ap. Non., o. Plaut.; o. — dīsertĭtūdo, inis, f.: Veltalenhed, Hieronym.; — [af flgd.].

dīsertus, 3, [af dis- o. ἄρω, i. e. apto, hvf. artus, arma, etc.; s. ogs. und. 2. dissero, not.]; I) „alm." om Personer: skikket til at foredrage, der taler vel el. passende; efter Cic. d. Or. 1, 21, o. id. Orat. 5, mindre, end eloquens; dog ogs. ofte s. eloquens, veltalende; – vid. id. d. Or. 1, 9, o. id. Phil. 2, 39; cf. Quintil. 5, 3, 7, Hor. Ep. 1, 5, 19, o. Ovid. A. A. 2, 507; – „poet." forbindes ogs. ∾ ora, Ovid.; men ∾ Arpi, (som Cicero's Fødeegn), Martial.; – ligel. „poet." c. gen., Catull. 12, 9; – ogs. in compar., Cic. d. Or. 3, 32; ogs. in superl., ibd. 1, 54; cf. Catull. 49, in.: Disertissime Romuli nepotum ··· Marce Tulli! — 2) „overf." om Talen; vid. Cic. d. Or. 1, 54; men ∾ historia, id. Brut. 26; ∾ epilogus, id.; men „poet.": ∾ verba, Ovid. Pont. 3, 5, 8; ogs. absol.: quae diserta (sunt), etc., Quintil. 1, 8, 4, oftere; – disertior sententia, Senec. Ep. 21; disertissimae litterae, Cic. Att. 7, 2.

dis.glūtĭno, are, v. a.: opløser (det Sammenlimede), Hieron. — dis.grĕgo, are, v. a.: adskiller el. affondrer, (opp. congrego), Capella; df. — disgrĕgus, 3: forskielligartet, ulig, Capella. — dis.hīasco, ĕre, v. n.: at aabne sig, Cato.

disjecto, are, v. a., intens. af disjicio: kaster ud fra hinanden, adspreder, (men alene hos Lucr.); ∾ transtra ··· antennas, etc., (om Havet), id. 2, 554; cf. id. 3, 500. — 1. disjectus, 3: partic. af disjicio. — 2. disjectus, us, m., [disjicio]: Kasten el. at kaste ud fra hinanden, Adsplittelse, odl., Lucr. 3, 941.

disjĭcĭo, (skrives ogs. disicio), jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]: kaster el. spreder ud fra hinanden, adsplitter, adspreder; I) „alm."; - vid. Lucr. 1, 652; disjecta materies, id., vis animāï, id.; ∾ nubes el. nubila, Ovid., rates, Virg., naves passim, Liv. 30, 24, naves in aperta Oceani, Tac. Ann. 2, 23; cf. Virg. Aen. 1, 70; men ibd. 12, 308: ∾ frontem ··· securi, (kløve el. spalte den); men Liv. 24, 2: disjectis moenibus, (som udstraktes i forskiellige Retninger); cf. ibd. 24, 33; — II) „bes."; A) i Krigssproget: sprænger fra hinanden, adsplitter, hostium phalangem, Caes. B. G. 1, 25; cf. Liv. 44, 41, o. Sall. Catil. 61, ogs. Nep. Milt. 2, o. A.; — B) med Eftertryk: adsplitter, forstyrrer, fordærver, tilintetgiør; 1) „egentl." el. m. Tingsobject; - ∾ arcem a fundamentis, Nep. Timol. 3; ∾ moenia urbium, ibd.; ∾ statuas, Suet., sepulcra, id.; men ∾ pecuniam, (forøde), Val. Max.; ogs. absol.: Dide, disjice, per me licet, Caecil. ap. Cic. Coel. 16; — 2) „fig." el. m. Begrebsobjecter; vid. Virg. Aen. 7, 339; ∾ rem, Liv. 2, 35, consilia ducis, id. 25, 14; cf. Suet. Caes. 42, o. Nep. Att. 8.

disjugatio, o. disjugo, s. und. dijugatio, etc. — *disjuncte, adv.: adskilt, affondret, Fest.; compar. disjunctius, Cic. Phil. 2, 13, inc.; — disjunctim, adv.: = frgd., Dig.; — disjunctio, onis, f.: Adskillelse, Affondring; I) „alm."; - in tanto luctu meorum, tanta disjunctione, etc., Cic. Sest. 21; cf. id. Lael. 21; men ∾ animorum, vid. id. Agr. 2, 6; — II) „bes." i Dialectiken: Paastandenes Modsætning i den logiske Slutning; vid. Cic. N. D. 1, 25, id. Top. 14, oftere; — B) i Rhetoriken; a) den Figur, der svarer til Grækernes διεζευγμενον; vid. Cic. d. Or. 3, 54; — b) Figuren συνωνυμία; vid. Quintil. 9, 1, 35; o. — disjunctīvus, 3; 1) i Philosophien: adskilt el. modsat; ∾ proloquium: = disjunctio, Gell. 5, 11; — 2) i Grammatiken: disjunctiv, d. e. adskilt ved de disjunctive Conjunctioner; — [disjungo]. — disjunctus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dis.jungo, (ogs. dijungo), junxi, junctum, 3, v. a.: adskiller el. affondrer fra hinanden el. derfra, (opp. conjungo); I) „egentl."; - ∾ asinum el. bovem ab opere, Varr., Colum.; ogs. ∾ bovem opere, id.; ogs. absol.: ∾ bovem, (spænde den fra Ploven), id., Cic., Hor., o. A.; men ∾ agnos a mamma, Varr.; - ligel. absol.; quia dijungimur, (skilles ad), Plaut.; cf. Cic. Fam. 1, 7; - ogs. localt, vid. Sall. Jug. 91; men mole lapidum disjunctus a mari (fons), Cic. Verr. 4, 53; - „poet." ogs. m. blot abl.; Italis longe disjungimur oris, Virg. Aen. 1, 252; - ogs. m. inter se, Lucr. 3, 804; — II) „fig." el. om Begreber; ligel. absol., oftere m. ab; - sin eos disjungent etc., Cic. d. Or. 3, 35; disjunctis populis (connubia tribuere), id. d. Rep. 2, 37; - ∾ aliquem ab aliquo, (afdrage derfra, sætte Splid derimellem), Ter., Cic. Lael. 12, ogs. id. Phil. 2, 9; ∾ honesta a commodis, id., artem a scientia, Quintil.; cf. Liv. 42, 46; — III) partic. disjunctus, 3, ogs. som adj.: adskilt, affondret, fiern; A) „egentl."; - vid. Cic. Pis. 37, o. id. Manil. 4, (hvor superl.); — B) „fig." el. om Begreber; disjuncta conjungere, Cic. Fin. 2, 14; nihil est ab ea conjunctione disjunctius, id. Acad. 2, 20; cf. id. R. Am. 14, o. id. d. Or. 3, 15; - navnl. ogs. i Rhetoriken; vid. Cic. Part. or. 6; ogs. om Taleren selv, Tac. Orat. 18; men absol. om den logiske Modsætn.: omne, quod ita disjunctum sit, quasi aut etiam, aut non, etc., Cic. Acad. 2, 30.

dismotum, s. und. dimoveo. — dispālesco, ĕre, v. n. inch.: at udbrede sig til alle Sider, (om et Rygte), Plaut. Bacch. 4, 9, 123; af — dis.pālor, atus sum, 1, v. dep. n.: at flakke el. vanke omkring el. hid og did; ∾ passim, Sisenn. ap. Non.; dispalati in agris, Nep. Lys. 1; — 2) ogs. „overf.": multitudo in varias artes dispalata etc., Sall. Frgm.

dis.pando, (di), pansum, 3; (hos Plaut. ogs. dispenno, pessum): udstrækker, udspænder; dispansae vestes in sole, Lucr.; dispansa palma dextrae manus, Suet. Dom. 19; cf. Lucr. 6, 599, ogs. Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 14; — 2) „overf." ogs.: at udvide i Foredraget, L. Verus ap. Fronton. — dispansus, 3, s. und. frgd.

dis.par, ăris, adj.: ulig el. ulige, forskiellig el. forskielligartet; (om indre og ydre Tilstande og Beskaffenheder); - absol., undert. c. dat., sield. c. gen.; - dispares mores disparia studia sequentur etc., Cic. Lael. 20; cf. id. Mur. 21, o. id. N. D. 1, 31; ∾ proelium, Caes.; ∾ habitus animorum, Liv. 30, 28; - ∾ calami, (Pansfløiten el. Hyrdefløiten), Ovid. Met. 1, 711; ogs. ∾ avenae, id., cicutae, Virg.; ligel. ∾ fistula, Ovid.; - sunt his alii multum dispares, Cic. Off. 1, 30; cf. id. d. Or. 2, 44, o. Hor. Ep. 1, 18, 3; - dispar sui atque dissimile etc., vid. Cic. d. Senect. 21.

dispărātĭo, onis, f., [disparo]: Adskillelse; ∾ procreationis, (Forløsning), Vitruv. 2, 9. — dispargo, s. und. dispergo. — †dis.părĭlis, e: forskielligartet, ulige; - ∾ aspiratio terrarum, Cic. Div. 1, 36; ∾ vites, Colum.; df. — dispărĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, Forskiellighed, (for- o. eftercl.); ∾ vocis, Varr., rerum, Gell. Epil.; o. — dispărĭlĭter, adv., ulige, forskielligen, Varr.

dis.păro, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer ud fra hinanden, adskiller, fordeler; - Juppiter nos per gentes alium alia disparat, Plaut. Rud. prol.; cf. Cic. d. Rep. 2, 22, o. Caes. B. G. 7, 28; — 2) df. i Rhetoriken: disparatum ··· hoc modo: sapere, non sapere, Cic. Inv. 1, 28, Quintil. 5, 11, 31. — dispartĭbĭlis, e: til at dele el. adskille, Tertull.; af — dispartio o. dispartior, s. und. dispertio.

*dispectio, onis, f.: Beskuelse, Betragtning, Tertull.; — dispecto, are, v. a. intens.: overveier, betragter, Arnob.; — dispector, oris, m.: som nøie betragter el. undersøger, Tertull.; o. — dispectus, us, m.: Betragtning, Overveielse, Undersøgelse, Senec. Ep. 94, oftere; — [dispicio].

dis.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.: driver el. jager bort fra hinanden el. bort derfra, adsplitter el. adspreder; I) „egentl."; - vid. Virg. Aen. 1, 512 o. 538, ogs. Cic. Att. 7, 7; cf. Lucr. 1, 1016; — II) „fig."; (philosophia) ab animo, tamquam ab oculis, caliginem dispulit, Cic. Tusc. 1, 26; cf. Phaedr. 3, 10; ∾ somnos, Senec. Troad., curas, Sil.; cf. Phaedr. 3, 10.

dispendiōsus, 3: som medfører Tab el. Skade, cunctatio, Colum. 2, 20; af — dispendium, i, n., [dispendo]: Udgift el. Bekostning, Tab el. Skade; (opp. compendium); - Minore nusquam bene fui dispendio, Plaut. Men. 3, 2, 20; cf. Ter. Eun. 5, 4, 7, o. Lucr. 2, 1127; ∾ afferre domino, Colum.; - „poet." ogs. in pl., Ovid. Am. 1, 14, 43; ∾ viarum, Martial. 9, 100; — 2) „overf."; Hic tibi ne qua morae fuerint dispendia tanti, (intet Tab af Tid), Virg. Aen. 3, 453; ∾ famae, Claudian.

dis.pendo, (di), sum, 3, v. a., (for- o. eftercl. Ord): afveier; - dispendium ideo, quod in dispendendo solet minus fieri, Varr. L. L. 5, 36; panis gradibus dispensus, (som derfra bliver uddelt), Prudent. — dispenno, ĕre, s. und. dispando.

dispensātio, onis, f., [dispenso]: den oekonomiske Fordeling el. Besørgelse, Husholdning el. Oekonomi; - ∾ aerarii, Cic. Vat. 15, annonae, Liv. 10, 11; cf. Plin. 11, 14: ∾ necessaria in favis eximendis.; — b) „bes.": Husets el. Oekonomiens Forvaltning, διοίκησις; navnl. en Casserers el. Skatmesters Embede, ovl.; vid. Cic. Rab. Post. 10, o. Suet. Oth. 5.

dispensator, oris, m., [dispenso]: Regnskabsfører, Forvalter, Oekonom; - rationem a dispensatore accipere, Cic. frgm. ap. Non.; s. ogs. Juvenal. 1, 91, Suet. Vesp. 22, oftere, o. Plin. 33, 13; df. — dispensātōrius, 3: hørende til en Forvalter el. For-

valtning, Hieron.; o. — dispensātrix, īcis, f.: Forvalterske, Husholderske, id.

dis.penso, avi, atum, 1, v. a. intens.; I) „egenl."; A) oprdl. om Penge: at afveie, efter Vægt at fordele; df. at udtælle el. udbetale; vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 47; — B) df. „alm.": ordner el. forvalter et Pengeanliggende; vid. Nep. Con. 4, o. Cic. Att. 11, 1; — II) „fig.": at inddele el. fordele el. ordne; A) „overf." om Ting og om tinglige Begreber; - vitis aequa portione sucum proli suae dispensat, Colum.; cf. Ovid. Met. 6, 278; men Liv. 1, 19: quem (sc. annum) ··· ita dispensavit, ut etc.; — B) „ment." el. om Begreber; ∾ inventa ··· momento quodam atque judicio etc., Cic. d. Or. 1, 31; cf. Hor. Sat. 1, 2, 75; men male dispensata libertas, Senec.; cf. Ovid. Her. 12, 3, o. Liv. 27, 50. — dispensus, 3: partic. af dispendo.

dis.percŭtio, ĕre, v. a.: slaaer i Stykker, cerebrum alicui, Plaut. Cas. 3, 5, 18. — disperdĭtio, onis, f.: fuldkommen Ødelæggelse el. Forstyrrelse; ∾ urbis, Cic. Phil. 3, 12; af — dis.perdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a.: aldeles at fordærve el. ødelægge; - Bibe, es, disperde rem, Plaut. Cas. 2, 3, 32; cf. Cic. Agr. 1, 1; men „poet.": Stridenti miserum stipula disperdere carmen, (jammerligen at forhutle), Virg. Ecl. 3, 27; — 2) ogs. m. Personsobjecter; hunc disperditum lenonem (di volunt), Plaut. Poen. 4, 2, 96; cf. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10, ogs. Ovid. Am. 2, 10, 21.

dis.pĕrĕo, ĭi, 4, v. n.: aldeles at gaae til Grunde el. fordærves el. fortabes; - om Personer: at omkomme, at blive ulykkelig; - quin prius disperibit (ille), faxo, quam unam calcem civerit, Plaut. Poen. 4, 2, 86; - quum etc., fructus (Afgrøden) solent disperire, Varr.; cf. Cic. Agr. 2, 29, o. Catull. 14, 11; - men som Sentens: male partum male disperit, Plaut. Poen. 4, 2, 22; — 2) af Omgangssproget mærkes; a) som Udraab: disperii, (jeg er fortabt)! Plaut., Ter.; ligel. dispereo, Plaut.; — b) som Forsikring: dispeream, si el. nisi etc., (jeg vil døe derpaa, odl.); vid. Catull. 92, 2, Hor. Sat. 1, 9, 47, o. Propert. 2, 17, 9, ogs. Suet. Tib. 59, o. A.

dispergo, (dispargo), spersi, spersum, 3, v. a., [dis-, spargo]: strøer el. spreder til alle Sider el. rundtom, udstrøer, udbreder; - vid. poët. ap. Cic. N. D. 3, 26; hvf. per hypallagen: membrorum collectio dispersa, Cic. Manil. 9; men dispersa membra, Lucr. 3, 101, (udstrakte el. udspændte); - cerebrum dispergi (tibi: udsprøites), Ter. Ad. 5, 2, 7; hvf. ibd. 3, 2, 19, (per hypall.): ut cerebro dispergat viam, (bespræiter den dermed); - partic. perf. (med.) dispersi, ofte ogs. om Personer; vid. Cic. Flacc. 13; navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 1, 40, oftere, o. Sall. Jug. 98, men ibd. 51: dispersi a suis, pars cedere etc.; men act.: ∾ tota acie etc., (fordele derpaa), Caes. B. C. 3, 88; - ∾ vitem traducibus, (udplante), Colum.; cf. id. 11, 3; men vicatim dispersa (regio: som er afdelt el. inddelt derefter), Plin. 6, 30; men ∾ cunctas partes, Lucr. 2, 1135, cf. Caes. B. G. 6, 34, o. A.; — II) „fig."; vid. Cic. d. Or. 1, 42: quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt; men ∾ falsos rumores, Tac.; cf. id. Ann. 4, 24; men id. Hist. 2, 1, absol.: vulgus disperserat etc.; - bellum late longeque dispersum, Cic. Manil. 12; men „poet.": vitam dispergit in auras, Virg. Aen. 11, 617; cf. ibd. 795.

disperno, [f. dis.sp.], ĕre, v. a.: aldeles at forsagte, Juvenc. — disperse, adv.: adspredt, d. e. hist og her, nu og da; ∾ multis in locis dicta, Cic. Verr. 4, 52; o. — dispersim, adv.: = frgd., Varr., Suet. Caes. 80; af — dispersus, 3: partic. af dispergo.

dispertio, (dis.partio), ivi o. ii, ītum, 4, v. a.: fordeler, afdeler, inddeler; I) „egenl."; - ∾ funditores inter manipulos, Sall., exercitum per oppida, Liv.; oftest c. dat.; vid. Sall. Jug. 59; ∾ pecuniam judicibus, Cic.; cf. Nep. Ages. 8; - ∾ epulas trifariam, in jentacula, etc., Suet. Vit. 13; - endel. som med.: etiam dispertimini, (kunne I skilles ad el. komme fra hinanden)! Plaut. Curc. 1, 3, 33; — II) „overf."; mihi tecum ita officium dispertitum fuisse etc., Cic. Fam. 5, 2; cf. id. Verr. 5, 72. — dispertior, iri, v. dep. a.; Biform af frgd.; vid. Cic. Leg. 2, 19. — dispertitio, onis, f., [dispertio]: Fordeling el. Deling, Tertull.

dispesco, (ui), pestum, 3, v. a., [pasco]; oprdl.: fjerner fra Græsgangen; df. sædv. bortfjerner el. adskiller fra hinanden el. derfra; - ∾ Europam Asiamque, Plin.; ogs. ∾ Africam ab Aethiopia, id.; — 2) „overf."; dispestae disturbataeque nuptiae, Appul. — dispessus, 3: s. und. dispando. — dispestus, 3: partic. af dispesco.

dispĭcio, [f. dis.sp.], spexi, spectum, 3, v. n. o. a.: seer el. skuer derigjennem, seer hen for mig, seer el. skuer noget derigjennem; I) „egenl.", (næsten altid som neutr.); - ne scintillam quidem ad dispiciendum, (til at see ved), Cic. Acad. 2, 19; cf. Suet. Ner. 19; men catuli, qui jam dispecturi sunt, (som snart ville faae deres Syn), etc., Cic. Fin. 4, 23; cf. Lucr. 3, 563; men pass.: dispecta est et Thyle, Tac. Agric. 10, (man fik ogs. Øie derpaa); — II) „fig."; A) „alm."; seer klart el. tydeligen, indseer, (sædv. som act.); - si imbecilli animi verum dispicere non possint, Cic.; men m. Objectsætning, id. Qu. Fr. 2, 2; men Ter. Andr. 3, 5, 16: jam aliquid dispiciam, (skal udfinde noget); — B) „meton.": tager under Overveielse, betænker nøie; vid. Cic. Att. 6, 8; - oftest in imperat.; vid. Liv. 40, 10; ligel. dispice m. an o. ne, Plin. Ep. 1, 18, o. ibd. 2, 10; - ogs. dispicere de re aliqua, Dig.; ogs. absol.: virtus est, ubi occasio admonet, dispicere, Plaut. Pers. 2, 3, 16.

dis.plāno, are, v. a.: gjør slet el. jevn, slaaer bred el. flad; ∾ caput rutro, Varr. ap. Non. — displĭcātus, 3, [plico]: udbredt el. udspredt; (apes) si quando displicatae sunt, Varr. — displĭcentia, ae, f.: Mishag; ∾ sui, Utilfredshed med sig selv, Senec. Tranqu. 2; af — displĭceo, ŭi, (itus sum, Gell.), ĭtum, 2, v. n.: mishager; - quodne vobis placeat, displiceat mihi? Plaut. Mil. gl. 3, 1, 20; cf. Cic. Brut. 57; non sane mihi displicet, c. inf., id. d. Or. 1, 34; - ogs. ud. dat.; si displicebit vita, Ter.; cf. Hor. Od. 1, 38, 2; — b) ∾ sibi: at være utilfreds med sig selv, Ter.; ogs. at være forstemt, at befinde sig ilde, Cic. Phil. 1, 5.

dis.plōdo, (ud. perf.), plōsum, 3, v. a.: udbreder fra hinanden; qui displodantur ingredientibus (pecudibus pedes), Varr.; - oftest in partic.; displosae nares, (udstaaende el. bred Næse), Arnob.; - displosa vesicula, (som bliver sprængt), Lucr.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 46. — displosus, 3: partic. af frgd. — displŭvĭāta, orum, n., [pluvia], (sc. cava aedium), Vitruv. 6, 3, (Gaardsrum, hvis Regnvand flyder ned af Væggenes Ydersider).

dispŏlĭātio, onis, f.: Udplyndring, Cod. Theod.; af — dispŏlio, [f. dis.sp.], avi, atum, 1, v. a., udplyndrer, Cic. Verr. 4, 20 (Orell.). — dispondēus, i, m., δισπόνδειος: den dobbelte Spondeus, (oratores, contendebant), Gramm.

dis.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: stiller el. sætter ud fra hinanden, opstiller, fordeler, ordner; I) „egenl."; A) „alm."; - postea vero, quam libros mihi disposuit, etc., Cic. Att. 4, 8; cf. id. d. Or. 3, 34; - ∾ arbores, Plin., quicquid suo loco, Colum., (plante); - ∾ pennas in ordine, Ovid., disjecta membra in ordinem, Senec. Hippol.; cf. Caes. B. G. 7, 73; - ∾ aciem, Tac., comas, Ovid., (ordne); ∾ ceras per atria, id., expressos vultus singulis armariis, Plin.; cf. Suet. Tib. 43; - „poet." ogs.: Corpora disponens (Prometheus, ved at forme dem), Prop. 3, 5, 9; cf. Ovid. Amor. 3, 7, 64; — B) „bes." i Krigssproget; ∾ prae-

sidia, Caes., stationes, id., cohortes, equites, id., (opstille el. henlægge, osv.); cf. id. B. C. 1, 21, o. id. B. G. 7, 61; ligel. ∾ naves in litore, id., classem omni ora maritima, id., tormenta in muris, id.; men Liv. 26, 51: ∾ captivos etc., (bringe dem i Forvaring); — II) „fig."; A) „alm.": omhyggeligen at ordne og forbinde (navnl. Ordene el. Foredraget); – vid. Cic. Orat. 19, o. id. d. Or. 2, 42, oftere, ogs. Quintil. 2, 12, 10; – ∾ ministeria principatus in equites Rom., Tac. Hist. 1, 58; ∾ curas imperii, id.; cf. Liv. 42, 29; – ∾ diem, (ordne Dagens Sysler), Suet., Senec., o. A.; ligel. ∾ otium, (anvende sin Frihed), Plin. Ep.; cf. Pers. 5, 43; — B) eftercl. ogs. m. Objectsætn., (ligesom διατάσσειν): at anordne el. fastsætte; disponere, apud quem puer educetur, Dig.; — III) partic. dispositus, 3, ogs. som adj.: vedbørligen ordnet el. indrettet; – nunc de studiis ad honorem dispositis ··· disputo, Cic. Mur. 14; cf. Plin. Ep. 3, 1; bf. „overf.": vir dispositus, (ordnet el. fuldendt Taler), ibd. 2, 11; – compar., Senec. Qu. N. praef.; – not.: dispostus, 3, ctr. f. dispositus, Lucr.

dispŏsĭte, adv. af 1. dispositus: ordenligen, accusare aliquem, Cic. Verr. 4, 40, dicere, Quintil.; – superl.: ∾ aedificare, Sidon. — *dispŏsĭtio, onis, f.: den kunstmæssige Inddeling og Anordning, navnl. af Foredraget; vid. Cic. Inv. 1, 7, o. id. d. Or. 2, 42, ogs. Quintil. 3, 3, ab in.; – ligel. i Bygningskunsten: ∾ columnarum, Vitruv., aedium sacrarum, id.; ogs. om Maleriet; vid. Plin. 35, 36; — II) eftercl. ogs.: Anordning, Befaling, Bestemmelse, Capitolin., Sidon.; — dispŏsĭtor, oris, m.: som indretter el. ordner; – ∾ mundi deus, Senec.; o. — dispŏsĭtūra, ae, f.: Indretning el. Anordning, Lucr. 1, 1026, o. id. 5, 193; — [dispono]. — 1. dispŏsĭtus, 3: partic. o. adj. af dispono. — 2. dispŏsĭtus, us, m., [dispono]: Indretning, Anordning; – dispositu provisuque civilium rerum peritus, Tac. Hist. 2. 5.

dis.pŭdet, ēre, v. impers.: høiligen at skamme sig; alia memorare, quae etc., dispudet (sc. me: jeg skammer mig derved), Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 1, 16. — dispulsus, 3: partic. af dispello. — dis.pulvĕro, are, v. a.: at knuse til Støv; saxa, silvas ··· disjicis, dispulveras, Naev. ap. Non.

*dispunctio, onis, f.: Udligning el. Opgiørelse af en Regning, Dig.; — 2) ogs. „overf.": ∾ boni et mali, Tertull.; men ∾ vitae, (Afregning dermed, d. e. Døden), id.; o. — dispunctor, oris, m.: som vurderer el. undersøger, meritorum, Tertull.; — [dispungo). — dispunctus, 3: partic. af flgd. — dis.pungo, unxi, unctum, 3, v. a.; oprdl.: at giennemgaae el. revidere el. udligne de enkelte Credit- og Debetposter i en Regning, Dig., o. Senec. Benef. 4, 32, ogs. Colum. 3, 3; — 2) ofte ogs. „overf.": at beregne el. ordne el. fuldende; – dispunge et recense vitae tuae dies, Senec. Brev. Vit. 7; ∾ intervalla negotiorum otio, Vell. 1, 13.

*dispŭtābĭlis, e: hvorom der kan strides el. disputeres, Senec. Ep. 88; — dispŭtātio, onis, f.: Overveielse, Betragtning, Betænkning; – venire in disputationem, Colum.; — 2) bf. sædv.: den dialogiske Drøftelse el. Undersøgelse; – in disputationibus nostris, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Lael. 1, o. Caes. B. G. 5, 30, ogs. Quintil. 3, 6, 80, oftere; – ogs. „concret.": en dialogisk Afhandling, en Dialog, Cic. Att. 4, 16; — bf. dem. dispŭtātiuncŭla, ae, f.: liden Afhandling, Senec. Ep. 117, Gell.; — dispŭtātor, oris, m.: som afhandler noget dialogisk; – ∾ subtilis, (skarpsindig el. aandfuld Forfatter), Cic. Off. 1, 1; cf. Val. Max. 8, 12, in.; o. — dispŭtātōrie, adv.: disputerende, Sidon.; — [disputo]. — dispŭtātrix, icis, fem. af disputator, sc. ars, f. d. sædv. dialectica: Disputerkunsten, Quintil.; dialectica ··· disputatrix virtus, etc., id.

dis.pŭto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); oprdl.: at opsummere el. afregne; – ubi disputata est ratio cum argentario, Plaut. Aul. 3, 5, 55; — II) sædv. „overf.": (i Tankerne, oftere igiennem Talen) at overveie el. undersøge, at udvikle el. afhandle; – In meo corde eam rem volutavi et diu disputavi, Plaut. Most. 1, 2, 4; – ea, quae disputavi, disserere malui, quam judicare, Cic. N. D. 3, 40; men ∾ haec in eam sententiam, ut etc., id. d. Or. 1, 25; ∾ multa de sideribus, Caes. B. G. 6, 14; – ogs. ofte ud. acc., m. de el. ad el. contra el. absol.; – disputandum de omni re in controversas partes, Cic. d. Or. 1, 34; non inscite ad ea disputat, quae etc., id. Tusc. 3, 9; qui contra disputant, id. d. Rep. 1, 3; men ibd. 18: ∾ contra studia alicujus; men absol., Caes. B. C. 1, 67: disputatur (ab iis); ligel. Plaut. Most. 5, 2, 16: age, disputa, (tal din Sag)!

disquīro, ĕre, v. a., [quaero]: undersøger, Hor. Sat. 2, 2, 7; bf. — disquīsītio, onis, f.: retlig Undersøgelse, (navnl. i den specielle Modsætn. af quaestio); vid. Cic. Sull. 28; men in disquisitionem venire, Liv. 8, 28; cf. Suet. Ner. 2, o. Tac. Ann. 3, 60. — dis.rāro, (diraro), are, v. a.: ved Beskæring at fortynde; ∾ arundinetum, Colum. 4, 32; — 2) „overf.": at fortynde (Spiserne), Coel. Aur. — dis.rumpo, ĕre, s. und. dirumpo.

dis.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: sønderskærer, sønderlemmer, kløver, unionem, Plin.; ∾ (homines) medios serra, Suet. Calig. 27. — dissectus, 3: partic. af disseco. — dissēmĭnātio, onis, f.: Udsaaen; bf. „overf.": Udbredelse (af et Rygte), Tertull.; ogs. in pl., Appul.; af — dis.sēmĭno, avi, atum, 1, v. a.: udsaaer; bf. „overf.": udstrøer, udbreder; vid. Cic. Arch. 12, o. id. Catil. 4, 3.

dissensio, onis, f., [dissentio]: Meningsforskiellighed, Uenighed, Misforstaaelse; vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. id. Off. 1, 25; s. ogs. id. Agr. 2, 6; – ∾ civilis: borgerlig Tvedragt, Caes., Sall.; ∾ ordinum, Tac.; – ogs. in pl.: ∾ civiles, Caes. B. C. 3, 1, oftere, o. A.; — 2) „overf." ogs. om Begreber: Uoverensstemmelse, Modsigelse; vid. Cic. Off. 3, 13; sine actionum dissensione, Senec. Ep. 20. — 1. dissensus, 3: partic. af dissentio. — *2. dissensus, us, m.: = dissensio, Virg. Aen. 11, 455, Stat., Claudian.; dissensu solvitur societas, Dig.; o. — dissentāneus, 3: uoverensstemmende, (opp. consentaneus), Cic. Part. or. 2; — [af flgd.].

dis.sentio, sensi, sensum, 4, v. n.; I) „alm.": ikke at stemme overens, at være uenig el. i Strid dermed el. med hinanden, (opp. consentio); – m. ab, sieldnere m. inter se, el. m. cum, el. c. dat., el. absol.; – soles hac de re a me ··· dissentire, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Fin. 4, 1; – ogs. om anden Uoverensstemmelse el. Ulighed; vid. Cic. Font. 9, o. Sall. Catil. 3; ogs. om virkeligt Fiendskab; vid. Caes. B. C. 1, 20, o. id. B. G. 7, 29; – illi inter se dissentiunt, Cic. Fin. 2, 6; ∾ cum Epicuro, Senec. Ep. 18; ∾ secum, Quintil.; men c. dat., Hor. Od. 3, 5, 14; – qua de re tantopere ··· dissentiunt, Cic. D. N. 1, 2; nisi quid ··· Dissentis, (er af en anden Mening), Hor. Sat. 2, 1, 78; men om virkeligt Fiendskab, Cic. Phil. 12, 11, o. Caes. B. G. 5, 29; — II) „bes." o. „overf." om Begreber (o. Ting): ikke at stemme overens med sig selv el. med et andet, at afvige el. være forskiellig derfra el. fra hinanden; – in tota vita inconstans et a se dissentiens (affectio), Cic. Tusc. 4, 13; quum dissentit ab interrogatione responsum, Quintil.; cf. Auct. ad Her. 1, 11; men ne orationi vita dissentiat, Senec. Ep. 20; ogs. m. Objectsætn., Lucr. 4, 738; – ogs. impers.: de patria Homeri multo maxime dissensum est, Gell. 3, 11.

dis.sēpio, sepsi, septum, 3, v. a.: ligesom ved Hegn at adskille el. afsondre; vid. Lucr. 1, 952; parietibus dissepta, (sc. loca: Aflukker el. Rum), Varr.; cf. Ovid. Met. 1, 69, o. Cic. d. Rep. 4, 4; — II) af partic. disseptus, 3, er subst. disseptum, i, n.; A) Skillevæg; ∾ saxea domorum, Lucr. 6, 951; — B) hos

Lægerne: Mellemgulvet, (διάφραγμα), Macrob.; df. — disseptio, onis, f., ligesom disseptum: Skillevæg el. Mellemvæg, Vitruv. — disseptus, 3: partic, af dissepio.

dissĕrēnascit, avit, 3, v. impers. inch.: at klare op, at blive klar Luft, Liv. 39, 46; af — dissĕrēnat, are, v. impers., [sereno]: det er klarel op, det er klart Veir; si etc., disserenabit, Plin. 18, 82.

1. dis.sĕro, (sevi), situm, 3, v. a., [1. sero]: at saae ud fra hinanden el. i Afstand, at udsaae; – olitor disserit in areas sui cujusque generis res, Varr.; – ogs. at besaae; ∾ areas, id.; — 2) „poet."o. „overf."; dissita pars animae per totum corpus, Lucr. 3, 144; cf. ibd. 378.

2. dis.sĕro, rŭi, rtum, 3, v. a. (o. n.); I) „egenl.": med Mellemrum el. hist og her at indføie el. indsætte deri; vid. Caes. B. G. 7, 73; — II) oftest „fig.", (ligesom disputare): at udsætte fra hinanden, mundligen at behandle el. afhandle, at holde et Foredrag; a) c. acc.; – quae (persona) de amicitia ea ipsa dissereret, quae etc., Cic. Lael. 1; cf. id. d. Senect. 21; ligel. id. d. Or. 2, 3; ligel. ∾ haec subtilius, id., pluribus verbis, id.; – pauci bona libertatis incassum disserere, Tac. Ann. 1, 4; cf. ibd. 2, 27; men Sall. Catil. 5: ∾ instituta majorum ··· quomodo remp. habuerint, etc.; ligel. m. Objectsætn., Cic. Div. 1, 47, o. id. Fin. 4, 1; — b) ogs. m. de; vid. Cic. Lael. 4, o. id. Tusc. 2, 3; ogs. impers., id. Fin. 2, 1; ligel. ∾ super aliqua re, Gell. 19, 1; — c) absol.; ∾ cum aliquo, (afhandle en Gjenstand med nogen), Cic. Lael. 3; alii in gerendo probabiles, in disserendo rudes, id. d. Rep. 1, 8; poscere causam disserendi, id.; λογικὴ, quam rationem disserendi voco, id. Fat. 1; — not.: det sædv. hidførte disertus, 3, vid. s. l.

dis.serpo, ĕre, v. n.: umærkeligen at udbrede sig til alle Sider; late disserpunt inde tremores, Lucr. 6, 547. — *dissertātio, onis, f.: omhyggelig Behandling el. Bearbeidelse el. Undersøgelse, Plin. 10, 87, Gell. 1, 2, oftere; o. — dissertator, oris, m.: som disputerer, Prudent.; af — disserto, avi, atum, 1, v. n., intens. af 2. dissero: behandler el. drøfter omhyggeligen, navnlig igiennem det mundlige Foredrag el. i en Samtale; – dic mihi istuc, quod vos dissertatis, ut sciam, Plaut. Men. 5, 2, 58; cf. Tac. Hist. 4, 69, o. id. Ann. 13, 38.

dissĭdentia, ae, f.: Forskiellighed, rerum, Plin. 29, 23; af — dissĭdeo, sēdi, sessum, 2, v. n., [sedeo]; oprdl: at sidde affondret; df. at være affondret el. adskilt derfra el. fra hinanden; men sield. „egenl." el. localt; vid. Prop. 1, 12, 4, Virg. Aen. 7, 370, o. Senec. Oed. 618; — II) oftest „fig."; A) „ment." o. „ethisk": at være adskilt ved Tænkemaade el. Henfigter, d. e. ikke at være enig, ikke at stemme overens; – m. ab, ogs. m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., ogs. absol.; – ∾ a populo Rom. odio quodam atque discidio, Cic. Balb. 13; cf. id. Att. 7, 6, o. id. Fin. 4, 1 o. 2; – quia nunc leviter inter se dissident, Cic.; cf. id. Fin. 1, 13; ∾ non cum homine, sed cum causa, id. Phil. 12, 6; – virtus dissidens plebi, Hor. Od. 2, 2, 18; ∾ de omni vitae ratione, Cic.; ∾ verbis, non re, id. Fat. 19; cf. Hor. Od. 3, 8, 20; men Suet. Tib. 7: mox dissedit, (sc. ab uxore: blev uenig med hende); men dissidet miles (collect.), Tac. Ann. 1, 46; cf. Plin. 10, 95: dissident olores et aquilae; – usædv. er Tac. Ann. 1, 55: ∾ hostem in Arminium et Segestem, (var fiendligen delt imellem dem); – men impers.; histriones, propter quos dissidebatur, etc., Suet. Tib. 37; — 2) „overf." el. om Begreber o. Ting: at være forskiellig el. at afvige derfra el. fra hinanden, at være ulige el. uforholdsmæssig; – ∾ a sententia scriptum, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Off. 1, 1; ∾ gestus a voce, Quintil.; si toga dissidet impar., (sidder skievt), Hor. Ep. 1, 1, 96; cf. Quintil. 11, 3, 79; df. — dissĭdium, i, n.: Uenighed el. Tvedragt; efter Madvig. ad Cic. d. Fin., Exc. II, er dette Ord aldeles at forkaste, og derfor overalt at læse discidium.

dissĭlio, ŭi, 4, v. n., [salio]: at springe fra hinanden, at briste i Stykker, Lucr. 1, 392; ligel. dissilit silex igni, Plin.; cf. Virg. Aen. 12, 740; ∾ uva pressa pede, Ovid.; cf. id. Met. 2, 260, o. Plin. 22, 36; men hyperbolisk: ∾ risu, Senec. Ep. 113; men vox ubi ··· Dissiluit semel in multas, (har delt sig deri), Lucr.; – men Hor. Ep. 1, 18, 41: Gratia sic fratrum ··· dissiluit, (brast el. opløstes).

dis.sĭmĭlis, e: ulig el. forskiellig; (opp. similis o. consimilis); a) c. gen. el. c. dat.; – saal. c. gen., Cic. Brut. 81, (hvor superl.); cf. ibd. 34, o. Hor. Sat. 1, 4, 112; men Cic. Brut. 93: sui dissimilior etc.; – nihil tam dissimile, quam Cotta Sulpicio, id. ibd. 56; cf. id. Sull. 17, o. Hor. Sat. 1, 6, 49; — b) m. atque el. ac el. et; vid. Cic. Att. 2, 3; ligel. haec ··· non dissimilia, ac si quis aegro etc., Liv. 5, 5; cf. Cic. Phil. 2, 24; — c) m. inter se, (sield. m. in c. acc.); vid. Lucr. 2, 783, o. Cic. d. Or. 2, 29; men id. Brut. 83, (m. dobbelt Construction): qui sunt et inter se dissimiles et aliorum; – men Tac. Ann. 2, 39: aetate et forma haud dissimili in dominum erat; — d) absol.; in dissimiles incidere naturas etc., vid. Cic. Div. 2, 44; cf. id. d. Rep. 1, 14.

*dissĭmĭlĭter, adv.: uligt, paa ulige el. forskiellige Maader; – ∾ efficere voluptates, Cic. Fin. 2, 3, – oftere m. Negation; vid. Sall. Jug. 89; ligel. c. dat.; vid. Liv. 27, 48; ogs. m. flgd. atque, Dig.; o. — dissĭmĭlĭtūdo, inis, f.: Ulighed, Forskiellighed; – ∾ morum amicitias dissociat, Cic. Lael. 20; men ∾ bonorum et malorum, (derimellem), id.; ∾ habere cum aliqua re, id.; – ogs. in pl.: quarum rerum tantae dissimilitudines sunt, ut etc., id. Div. 2, 45; cf. id. Off. 1, 30, oftere; — [dissimilis].

*dissĭmŭlāmentum, i, n.: Forstillelse, Skin; dissimulamenti gratia el. causa, Appul.; — dissĭmŭlanter, adv.: uformærkt, forborgent, forstilt; ∾ facere aliquid, Cic. d. Or. 2, 35, concludere, id. Brut. 79; cf. Liv. 40, 23, o. Ovid. Her. 20, 130; o. — dissĭmŭlantia, ae, f., (ligesom flgd.: Forstillelse, Ironi; vid. Cic. d. Or. 2, 67: — [dissimulo].

*dissĭmŭlātio, onis, f.: Hemmeligholdelse el. Fordølgelse, det derpaa lagte Skiul el. Dølgsmaal; – ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda est, Cic. Off. 3, 15; cf. id. d. Or. 2, 68; men Tac. Ann. 13, 15: in dissimulationem sui, (for at blive skiult el. ukiendt); — b) uti ea dissimulatione, quam Graeci εἰρωνείαν vocant, Cic. Acad. 2, 5; cf. Quintil. 9, 2, 44; — II) sild. ogs.: Efterladenhed, Forsømmelse, Veget.; o. — dissĭmŭlātor, oris, m.: som er forborgen el. forbeholden el. uigiennemtrængelig; vid. Sall. Catil. 5; men Antonius dissimulator artis fuit, Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 61, o. Hor. Ep. 1, 9, 9; — [af flgd.].

dissĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a., [dissimilis]: at anstille sig, som om noget ikke var, at lægge Skiul el. Dølgsmaal derpaa, at fordølge el. fortie; — a) c. acc.; ∾ et occultare aliquid, Caes.; cf. id. B. C. 1, 19, o. Cic. Off. 3, 15; men Quintil. 11, 3, 34; dissimulari, (om et Bogstav: ikke at udtales); men Hor. Ep. 1, 16, 23: ∾ febrem, (skiule den); ∾ metum, id., guadia, Ovid.; men id. Met. 2, 731: ∾ se, (antage en anden Gestalt); men id. Her. 4, 56: ∾ deum (skiule en Guddom); „poet." ogs. som depon. c. acc.: dissimulata deam, id. Fast. 6, 507; cf. id. A. A. 690; — b) ogs. m. Objects- el. Relativsætning, ogs. m. de etc.; – dissimulabam, me etc., Plaut. Epid. 2, 2, 54; cf. Cic. Att. 8, 1, o. A.; – nec judices, a quo moti sint, dissimulant, Quintil.; cf. Virg. Aen. 4, 291; – ∾ de conjuratione, Sall., de conditione sua, Dig.; men Tac. Ann. 11, 30: quod ei cis Vectium ··· dissimulavisset,

(i. e. reticuisset); men Plaut. Mil. gl. 4, 2, 2: dissimulabo, quasi hos non videam; — c) absol.; Imo edepol ea est; sed quomodo dissimulabat, (skiulte hun sig)! Plaut. Mil. gl. 2, 5, 53; qui dissimulant, Cic. Mur. 19, (opp. qui fatentur); cf. id. Off. 1, 30, Virg. Aen. 1, 516, o. Hor. Sat. 1, 9, 66; — II) sild.: at efterlade, at lade upaaagtet, at forsømme, Veget.

*dissĭpābĭlis, e: til at adsprede el. fordele; ∾ ignis et aër, Cic. N. D. 3, 12; — dissĭpātio, onis, f.: Adspredelse, Adsplittelse; 1) „alm."; ∾ civium, vid. Cic. d. Rep. 2, 4; — b) ogs. som rhetorisk Figur; vid. Quintil. 9, 1, 35, (hvor Virg. Ge. 1, 54, anføres som Exempel); — 2) „bes.": Forstyrrelse, Tilintetgiørelse; ne interitus et dissipatio consequatur, Cic. N. D. 1, 25, men ∾ praedae: Plyndring og Adsplittelse, Cic. Phil. 13, 5; o. — dissĭpātor, oris, m., som forstyrrer el. tilintetgiør, Prudent.; — [flgd.].

dissĭpo, (dissupo), avi, atum, 1, v. a., [inus. supo, hos Fest. f. jacio], altf. ligesom disjicio: kaster el. spreder el. strøer ud fra hinanden, fordeler el. udbreder; df. I) „egenl."; A) „alm."; - claras scintillas dissupat ignis, Lucr. 6, 163; cf. Liv. 30, 5, o. Cic. Manil. 9, ogs. Hor. Epod. 16, 14; - Dissupat in corpus sese cibus etc., Lucr. 4, 351; cf. Ovid. Met. 2, 801; men disturbare et dissipare aliud alio, vid. Cic. Div. 1, 34; - ogs. som med.; dispersi et dissipati discedunt, Caes. B. G. 5, 58; cf. Liv. 2, 28, o. Cic. Tusc. 1, 25; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: at sprænge fra hinanden, at adsplitte el. adsprede, Liv. 44, 41; ∾ ordines pugnantium, id. 6, 12; ∾ hostes, Cic., classem, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; — b) „overf." ogs. om Begreber; ex dissipata passim fuga etc., Liv. 28, 20; cf. id. 2, 59; — 2) udenf. Krigssproget, a) at ødelægge, el. adsplitte; - statuam deturbant, affligunt, comminuunt, dissipant, Cic. Pis. 38; cf. id. N. D. 2, 15: cuncta disturbat et dissipat (ignis); ∾ rem familiarem, id., opes avitas per luxum, Tac.; — b) hos Lægerne, ligesom discutere, at fordele (et Sygdomsstof); ∾ humorem, Cels.; — II) „fig.", A) „alm."; vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. id. Orat. 71; - men „overf." om Taleren: in instruendo dissipatus, (adspredt el. forvirret), etc., id. Brut. 59; ∾ famam istam fascium, (udbrede Rygtet derom), id. Phil. 14, 6; ligel. m. Objectsætning; quum dissipassent, me etc., id. Verr. 1, 6; cf. id. Flacc. 6, Suet. Vesp. 6, o. A.; — B) „bes." o. „poet.": dissipat Evius curas, Hor. Od. 2, 11, 17; — not.: in partic. m. tmesis: disque supatis, Lucr. 1, 652. — 1. dissĭtus, 3, partic. af 1. dissero. — 2. dis.sĭtus, 3, adj.: som ligger el. befinder sig i en Afstand, Appul.

*dissŏcĭābĭlis, e; 1) act.; adskillende, afsondrende, oceanus, Hor. Od. 1, 3, 22; — 2) pass.: uforenlig; res olim dissociabiles etc., Tac. Agric. 3; — dissŏcĭālis, e: = frgd. nr. 2, Rutil. Itin. 1, 384; o. — dissŏcĭātio, onis, f., ligesom disjunctio: Adskillelse, Afsondring, corporum, vid. Plin. 7, 11, spiritus et corporis, Tac.; af — dis.sŏcio, avi, atum, 1, v. a.: adskiller el. afsondrer derfra el. fra hinanden; I) „egenl.", (oftest „poet."); vid. Lucr. 3, 810; men dissociata locis (elementa), Ovid. Met. 1, 25; cf. Hor. Ep. 1, 16, 5; — II) „fig.": at opløse en Forbindelse, navnl. at fremkalde Uenighed el. Tvedragt; vid. Cic. d. Or. 3, 19; men absol.: dissociati homines, id. d. Rep. 3, 2, (som leve uden selskabelig Forbindelse); men Nep. Att. 2: dissociati animi civium, (delte i fiendlige Partier); cf. Cic. Lael. 20; - ∾ copias barbarorum, (bringe dem til Frafald), Tac. Ann. 12, 55; cf. ibd. 13, 56.

dissŏlūbĭlis, e, [dissolvo]: til at opløse el. adskille; ∾ et dividuum mortale omne animal, Cic. N. D. 3, 12; - compar., Augustin. — dissŏlūte, adv. af dissolutus: opløst el. adskilt derfra el. fra hinanden; df. sædv. „fig."; 1) „technisk": uden Forbindelsesord el. Conjunctioner, Cic. Orat. 39; — 2) „ethisk": skiødesløst, letsindigen, odl.; vid. Cic. Att. 14, 13; ∾ jus suum relinquere, id. Caecin. 36; ∾ factum, id. Verr. 5, 28.

*dissŏlūtio, onis, f.; I) „egenl.": Opløsning, Forstyrrelse, navigii, Tac.; mors est dissolutio naturae, Cic.; dissolutiones stomachi cohibere, Plin. 20, 91; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Ophævelse, Tilintetgiørelse, legum omnium, Cic., imperii, Tac.; — 2) „bes."; a) retlig Giendrivelse el. Opløsning, criminum, Cic. Cluent. 1; cf. Auct. ad Her. 1, 3; — b) „rhetorisk": Mangel paa Forbindelse; vid. Cic. Part. or. 6; cf. Quintil. 9, 3, 50; — B) „ethisk": Ligegyldighed, Letsindighed, Liderlighed; - remissio animi et dissolutio, Cic. Fam. 5, 2; ∾ judiciorum, (deres Forfald), id. Verr. 4, 59; ∾ animorum, Senec.; cf. id. Ep. 3; o. — dissŏlūtor, oris, m.: en Forstyrrer, sepulcrorum, Cod. Just.; — df. fem. dissŏlūtrix, icis, corporis (mors), Tertull.; — [dissolvo]. — dissolutus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dis.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": løser derfra el. fra hinanden, opløser, adskiller, forstyrrer; A) „alm."; - ∾ apta, (opp. connectere dissipata), Cic. Orat. 71; cf. id. d. Senect. 20, (hvor dissolvere opp. coagmentare); ∾ nodos, Lucr., contextum, id., stamina, Tibull., comas, id., sparta navium, Plin.; - ∾ nubes, (om Vinden), Lucr.; ∾ glaciem, (om Solen), id.; ∾ aes, (om Lynilden), id.; dissolvit navem tempestas, Phaedr.; men Cic. Att. 15, 11, „alleg." (om Statens Forfald): dissolutum offendi navigium, vel potius dissipatum; - ∾ stomachum, Plin., resinam oleo, id.; - ∾ collegia, Suet., cohortem Germanorum, id.; men ∾ animam, Lucr., (opløse til intet, tilintetgiøre); cf. Cic. Tusc. 1, 11; — B) „bes."; 1) i Forretningssproget: ∾ aes alienum: betale sin Gield, Cic. Off. 2, 2, Plin.; ligel. ∾ nomen, (en Gieldspost), Cic. Planc. 28; cf. id. R. Com. 13, o. Caes. B. C. 1, 87, o. A.; - ∾ vota, Cic. Att. 15, 11, o. Catull. 66, 38; — b) som med. ogs. „overf." paa Personer; qui ... dissolvi nullo modo possunt, (som ikke kunne befries fra deres Gield), Cic. Catil. 2, 8; — 2) hos Lægerne, ligesom digerere og discutere: at opløse el. fordele (et Sygdomsstof), Plin. 20, 48, oftere; — II) „fig."; A) „alm.": opløser, ophæver, forstyrrer; ∾ amicitiam, Cic. Lael. 9, societatem, id., consortionem, id.; ∾ leges, acta Caesaris, id. Phil. 1, 7; ∾ judicia publica, id. Agr. 2, 23, religiones, Liv. 40, 29, rem publicam, id. 5, 6, potestatem regiam, Nep. Lys. 3; - „poet." ogs.: ∾ frigus, Hor. Od. 1, 9, 5; cf. Sall. Catil. 51; - ogs. m. Personsobject; plerosque senectus dissolvit, id. Jug. 17; — B) „bes."; a) i d. rhet. o. philos. Sprog: at opløse el. afkræfte el. giendrive, criminationem alicujus, Cic. R. Am. 29; cf. Quintil. 4 prooem., o. Cic. d. Or. 2, 28, oftere, ogs. Tac. Ann. 13, 21; — b) hos Comikerne ogs.: at udløse el. befrie; vid. Plaut. Merc. 1, 2, 54; ligel. Ter. Heaut. 3, 1, 99: dissolvi me, (har giort mig fri), ut etc.; — III) partic. dissolutus, 3, ogs. som adj.; A) „technisk" om Foredraget: opløst el. løs, uden Sammenhæng og Holdning; - vid. Cic. Orat. 57, o. Quintil. 2, 11, 7, oftere; - ogs. „overf." om Gesticulationen, odl.; ut iis haec apta sint, nobis dissoluta, (uden Orden og Regel), Cic. Off. 1, 35; — b) df. subst. dissolutum, i, n., ligesom ἀσύνδετον: den Talefigur, hvorved Conjunctionen er udfalden; vid. Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 1, 34; — B) „ethisk" el. om Charakteren: løs, letsindig, skiødesløs; ogs. forfalden el. smudsig; - vid. Cic. Off. 1, 28; men dissolutus in praetermittendo, (opp. crudelis in animadvertendo), id. Verr. 5, 3; cf. ibd. 5, 40; men ibd. 3, 56: omnium hominum dissolutissimus et crudelissimus etc.; cf. Nep. Alcib. 1, o. A.; - men quis tam dissolutus in re familiari etc.? Cic. Quint. 11; cf. id. R. Am. 11; ∾ mens luxu, Tac.; ∾ mores, Phaedr.; men Senec. Contr. 5, praef.: libelli multo dissolutiores

ipsis actionibus; in neutr. ogs. absol.; nec tamen quicquam populare et dissolutum (sit a me), Cic. Att. 1, 19; — not.: f. dissolvi, (trisyll.), findes ogs. dissolŭi, (quadrisyll.), Catull., Lucr.; ligel. findes dissolŭantur, Ovid., dissolŭisse, Tibull., dissolŭenda, id., (quinquesyll.).

dissŏnantia, ae, f.: Mislyd, Disharmoni, Claud. Mam. d. Stat. An.; af — dis.sŏno, are, v. n.; 1) „egenl.": at mislyde el. skurre, at disharmonere, (opp. consonare); - dissonantes loci, (som frembringe Mislyd), Vitruv.; — 2) „overf.": ikke at svare el. passe dertil, (opp. respondere), Colum. 1, 1; df. — dissŏnus, 3: mislydende, skurrende, uharmonisk, (opp. consonus); I) „egenl." om Lyden; - ∾ quiddam ac tumultuosum etc., Colum.; ∾ clamores, Liv., questus, Tac.; — II) „fig." om andre Forholde: uoverensstemmende, forskiellig; - per tot gentes dissonas sermone moribusque, Liv. 1, 18; ogs. m. ab, id. 8, 8; - ogs. absol.: ∾ cursus solis, (ustadig), Plin.; men sild. „poet.": ∾ carmina, Stat., (i elegisk Form); — b) fiendlig, fiendsk; collidens dissona corda, Sil.

dissors, tis, adj., [sors, tis, f.,]: udelt, hvori andre ikke tage Del, (opp. consors); - ab omni milite dissors Gloria (mea est), Ovid. Am. 2, 12, 11.

dis.sŭādĕo, suāsi, suāsum, 2, v. a.: fraraader, taler derimod; 1) „publicistisk": - ∾ legem agrariam, vid. Cic. Agr. 2, 37, pacem, Liv. 30, 37; ∾ captivos remittendos, (opp. censere), vid. Cic. Off. 3, 27; cf. ibd. 30: quum de captivis dissuasurus esset; ogs. m. flgd. ne, C. Gracch. ap. Gell. 11, 10; ogs. m. acc. c. inf. pass., Suet. Tib. 2; men absol., Cic. Lael. 25; cf. Caes. B. G. 7, 15, o. A.; — 2) „overf." paa andre Gienstande; quod dissuadetur, placet, Plaut. Trin. 3, 2, 44; cf. Quintil. 2, 8, 7, o. Ovid. Met. 1, 619, ogs. Suet. Aug. 8.

*dissŭāsĭo, onis, f.: Fraraaden, rogationis ejus, Cic. Cluent. 51; opp. suasio, Auct. ad Her. 1, 2; ogs. in pl., Senec. Ep. 94; o. — dissuāsor, oris, m.: som raader dersra; ∾ legis, Cic.; cf. Liv. 2, 41; — [dissuadeo]. — dissuāvior, ari, v. dep. a.: kysser stærkt el. heftigen, oculos alicujus, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27, o. A.

dissulto, are, v. n., intens. af dissilio: at springe el. briste i Stykker; - dissultant ripae etc., Virg. Aen. 8, 240; cf. ibd. 12, 923; men ut ferrum utrimque dissultet, Plin. 37, 15. — dis.suo, (ui), ūtum, 3: optager el. opspretter det Syede; df. „alm.": adskiller el. opløser; 1) „egenl." (men „poet."); - dissuto ··· sinu, (med aabnet Barm), Ovid. Fast. 1, 408; men Pers. 3, 59: dissutis undique malis, (ligesom spaltede af den megen Gaben); — 2) „overf." o. „alleg."; ∾ amicitias, (umærkeligen at opløse), opp. discindere, Cic. Lael. 21; opp. repente praecidere, id. Off. 1, 33. — dissupo, are, s. und. dissipo. — dissutus, 3: partic. af dissuo.

dis.tābesco, bŭi, 3, v. n. inch.: at flyde ud, at opløses el. smelte, (for- o. efterel.); - sinito, cum musto distabescat (sal), Cato; - ogs. „fig."; ∾ in iniquitates, Augustin. — dis.taedet, ēre, v. impers.: stærkt at kede sig derover el. derved; (forel. o. sild.); c. acc. subj., men c. gen. el. inf. obj.; vid. Plaut. Amph. 1, 3, 5, o. Ter. Phorm. 5, 8, 22. — distantia, ae, f., [disto]: Afstand, Bortfiernelse, Plin. 2, 12; — 2) „fig.": Forskiellighed; ∾ morum studiorumque, Cic. Lael. 20, conditionis, Quintil.; ogs. in pl.; ∾ coloris rufi, Gell. 2, 26.

dis.tendo, di, tum, (sum), 3, v. a.: strækker el. spænder el. spreder ud fra hinanden, udstrækker el. spreder, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; (Tityos) novem Jugeribus distentus erat, Ovid. Met. 4, 458; ∾ brachia, id.; ne hiatus rictum distendat, Quintil.; ∾ aciem, Caes.; ∾ copias hostium, Liv.; ogs. ∾ hostes, id.; cf. Hirt. B. Al. 45, o. Liv. 1, 28, ogs. Suet. Tib. 62; — B) „meton.", (effectus pro causa): fylder, stopper fuld); - Ut ipsae solae ventres distendant suos, Plaut. Cas. 4, 1, 19; cf. Virg. Ge. 3, 124; ∾ ubera lacte, id. Ecl. 4, 21; ∾ cellas nectare, id.; ∾ horrea spicis, Tibull.; — II) „fig."; ∾ curas hominum in duo pariter bella, Liv. 27, 40; cf. id. 9, 12; — III) partic. distentus, 3, ogs. som adject.: spændt, fyldt, fuld; - ∾ ubera, Hor. Epod. 2, 46; distentius uber, id. Sat. 1, 1, 110; men distentus ac madens, Suet. Claud. 33; cf. Plin. Pan. 49. — distenno, ĕre, forel. Biform af distendo, Plaut. Mil. gl. 5, 14. — distensus, 3: Biform af distentus; s. und. distendo.

distentio, onis, f., [distendo]: Udstrækken; df. distentiones nervorum, (Nerveslag), Cels. — 1. distentus, 3; 1) partic. o. adj. af distendo; — 2) partic. o. adj. af distineo. — 2. distentus, us, m., [distendo]: Udspænding; - sufflatae cutis distentu ictus et morsus arcere, Plin. 8, 58.

distermĭnātor, oris, m.: som afgrændser el. afsondrer; s. und. divisor; af — dis.termĭno, avi, atum, 1, v. a.: at afgrændse, ved el. som en Grændse at affondre; df. at være en Grændse derimellem; - ∾ Hispanias Galliasque, Plin., Judaeam ab Aegypto, id.; men ∾ praedia urbana communibus parietibus, Dig.; df. — distermĭnus, 3: affondret, adskilt, Sil. 5, 399. — disterno, [s. dis.st.], ĕre, v. a.: strøer el. breder affondret; ∾ lectum, (opredе), Appul. — dis.tĕro, trivi, 3, v. a., støder el. river smaat el. fint; ∾ caseum in mortario, Cato; — b) df. „overf." o. comisk: ∾ aliquam basiis, (kysse heftigen), Petron.

distĭchus, 3, δίστιχος: med tvende Rader, hordeum, Colum.; — 2) df. „technisk" som subst.: distichon, i, n., δίστιχον: et af tvende Vers el. Linier (Hexameter o. Pentameter) bestaaende Digt, et Distichon, Martial. 3, 11, Suet.; ogs. in pl., Martial. 8, 29. — distĭmŭlo, [s. dis.st.], are, v. a.: giennemstikker; df. „overf." o. comisk: ødelægger, fordærver; ∾ bona, Plaut. Bacch. 1, 1, 30.

*distincte, adv.: vedbørligen affondret el. adskilt el. bestemt; - ∾ dicere, Cic. Leg. 1, 13; ligel. ∾ scribere, id.; - compar.: ∾ enunciare, Plin. Ep. 7, 13; — 2) „bef.": skiønt el. udmærket i sit Slags; vid. Cic. d. Or. 3, 14; cf. Plin. Ep. 3, 1; — distinctio, onis, f.; I) „egenl."; A) „alm."; a) Adskillelse, Afsondring; - ∾ facilis ingenui et illiberalis joci, Cic. Off. 1, 19; ∾ veri a falso, id. Fin. 1, 19; — b) Forskiel el. Forskiellighed; - vid. Cic. Univ. 8, o. id. Acad. 2, 15; — B) „bef." o. „technisk"; a) i Grammatiken: Adskillelse el. Afdeling i Talen; df. concret: Adskillelsestegn el. Interpunctionstegn, Cic. d. Or. 3, 48, Quintil.; — b) som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 3, 65 o. 82; — II) „fig.": Udmærkelse, Glands, Skiønhed; - lunae siderumque distinctionem etc., Cic. N. D. 2, 5; ∾ honosque civitatis, Plin. 18, 3; o. — distinctor, oris, m.: som giør Forskiel derimellem, Ammian.; — [distinguo]. — 1. distinctus, 3: partic. o. adj. af distinguo. — 2. distinctus, us, m., [distinguo]: Forskiel el. Forskiellighed; et ore ac distinctu pinnarum etc., Tac. Ann. 6, 28.

distĭnĕo, tĭnui, tentum, 2, v. a., [teneo]; I) „alm."; A) „egenl.": holder fra hinanden, adskiller el. deler; - vid. Lucr. 5, 204, Caes. B. G. 4, 17, o. Ovid. Her. 8, 69; men Hor. Od. 4, 5, 12: quem Notus ··· Dulci distinet a domo; — B) „fig.": ligesom at holde hen i forskiellige Retninger; df. at drage hid og did, at plage el. ængste, odl.; - distineor et divellor dolore, Cic. Planc. 33; cf. Liv. 9, 16, o. Tac. Hist. 1, 32; men ∾ regem ancipiti bello, Liv. 44, 20; — II) „bef.": holder borte dersra, opholder el. hindrer; - legiones ··· flumen distinebat, Caes. B. G. 7, 59; men distineri, quominus etc., Tac. Ann. 11, 12; men novis legibus ita distinemur, ut etc., Cic. Fam. 7, 2; multifariam distineri etc., Liv. 21, 8; — B) ogs. „overf." om Begrebsobjecter: at hindre; per me pacem distineri, Cic. Phil. 12, 12; ∾ victoriam, Caes. B. G. 7, 37; ∾ rem, Liv. 7 12; — III) partic.

distentus, 3, ogs. som adj.: opholdt, beskæftiget; - vid. Cic. R. Am. 8; te distentissimum esse, qua de Buthrotiis, qua de Bruto, id. Att. 15, 18; nostri, distenti in opere etc., Auct. B. Hisp. 23; distentus circa summa scelera, Tac. Ann. 16, 8.

distinguo, [f. dis.st.], stinxi, stinctum, 3, v. a.; oprdl.: adskiller el. betegner med Puncter; df. I) „alm.": affondrer, adskiller, fordeler; A) „egenl.", (men alene sjeld. o. „poet."); - vid. Ovid. Met. 1, 47; ∾ crinem docta manu, Senec. Troad.; — B) „fig."; 1) skiller el. giør Forskiel derimellem, (ligesom discerno); - ∾ et separare ea (crimina) etc., Cic. Verr. 4, 41; ∾ guttas cadentes intervallis, id.; men qua via ··· ambigua distinguantur, id. Fin. 1, 7; cf. Tac. Hist. 3, 27; - ∾ voluntatem a facto, Liv.; ∾ vera a falsis, Cic., men vero falsum, Hor. Ep. 1, 10, 29; - caudis inter se distingui (simiarum genera), Plin.; men impers.: quid sit melius ··· non distinguitur, Cic. N. D. 3, 10; nunciatum etc.; non distincto, sua an aliena manu, Tac. Ann. 11, 38; — 2) i Rhetoriken og Grammatiken: rigtigen at affondre el. afdele (Sætningerne, odl.); - quo loco versum distinguere (debeat puer), Quintil., cf. id. 11, 2, 27, o. Cic. d. Rep. 3, 2; — II) „bes." udmærker el. smykker; A) „egenl.", (oftest „poet."); - Distinguit aurum gemmarum nitor, Senec. Med.; cf. Hor. Od. 2, 5, 11; — B) „fig"; vid. Cic d. Or. 2, 9 o. 13, ogs. Liv. 9, 17; men Cic. Fin. 1, 11: ut variari voluptas distinguique possit; cf. Plin. Ep. 3, 1; — III) partic. distinctus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": affondret, adskilt, forskiellig; - Romana acies distinctior, ex pluribus partibus constans, Liv. 9, 19; concentus quidam ··· ex distinctis sonis, Cic. d. Rep. 2, 42; — b) „teknisk"; ∾ oratio: rigtigen inddelt el. interpuncteret, Quintil. 11, 3, 35; — B) „overf." prydet el. smykket; pocula ex auro ··· gemmis distincta clarissimis, Cic. Verr. 4, 27; ∾ et ornatum coelum astris, id.; cf. Ovid. Met. 5, 266; — b) „techn." el. om Foredraget; orationem ··· expolitione distinctam etc., Cic. d. Or. 1, 12; df. ogs. om Taleren selv: quam sit utroque genere et creber et distinctus Cato, id. Brut. 17; cf. Tac. Orat. 18.

disto, [f. dis.sto], are, v. n.: at staae ud fra hinanden; at være langt derfra el. adskilt derfra; I) „egenl."; A) „alm." om Stedet; - vid. Caes. B. G. 7, 72, o. ibd. 4, 17; men ∾ multum inter se, (om visse Stierner), Cic.; hastati distantes inter se modicum spatium, Liv. 8, 8; ∾ castra ab castris, Caes.; cf. N. D. 2, 66; - df. „poet." c. abl. (efter d. udfaldne ab); vid. Ovid. Fast. 4, 362, o. id. Met. 3, 145, ogs. Hor. Ep. 1, 7, 48; — 2) „bes." om Tiden; Zeuxis et Parrhasius non multum aetate distantes, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 19, in.; — II) „fig.", ligesom differre: at være forskiellig el. at adskille sig fra hinanden el. derfra; - quia res differebant, nomina rerum distare volebant, Cic. Top. 8; moribus et legibus distant civitates, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 49; - hominum vita tantum distat a victu et cultu bestiarum, id. Off. 2, 4; cf. id. R. Am. 15, o. Hor. Sat. 2, 2, 53; quid enim tam distans, quam a severitate comitas? Cic. Orat. 10; - i denne Bem. ogs. c. dat.; ut etc., infido scurrae distabit amicus, Hor. Ep. 1, 18, 4; cf. id. Od. 4, 9, 29, oftere; - men absol. o. impers.: distat, sumasne pudenter, an rapias, etc., Hor. Ep. 1, 17, 44; cf. ibd. 2, 2, 194, ogs. id. Sat. 2, 3, 210.

distorqueo, torsi, tortum, 2, v. a.; I) „alm.": vrider el. vrænger el. dreier ud fra hinanden el. ud derfra; - os ut sibi distorsit, carnifex! Ter. Eun. 4, 4, 3; ∾ ora cachinno, Ovid.; ∾ oculos, Hor., labra, Quintil.; — II) „bes.": martrer el. qvæler (paa Pinebænken), Suet. Dom. 10; - ogs. „overf."; quem repulsa distorqueat, Senec. Ep. 74; ∾ cogitationem, Petron. Sat. 52; — III) partic. distortus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": forvoxen, vanskabt, odl.; - vid. Cic. d. Or. 2, 66; ∾ vultus, Quintil.; ∾ cornua, Hor.; si distortissimi sint, (de værste Krøblinger), etc., Cic. Mur. 29; cf. Suet. Galb. 21, o. id. Aug. 83; — B) „fig.": multa genera sunt enunciandi, nec ullum distortius (mere forskruet el. forkert), quam hoc, quo etc., Cic. Fat. 8; df. — distortio, onis, f.: Fordreining el. Forvridning, membrorum, Cic., oris, Cels. — distortus, 3: partic. o. adj. af distorqueo.

*distractio, onis, f.; oprdl.: at drage el. trække fra hinanden el. derfra; df. sædv.: Adskillelse el. Adsplittelse, odl.; I) „egenl."; - ∾ humanorum animorum, (deres Tilintetgiørelse), Cic. N. D. 1, 11; cf. Senec. Ep. 30; — II) „bes." i Forretningssproget: Salget af de enkelte Dele (el. en detail); ∾ mercium, Dig.; men ∾ fundi, (Udstykning deraf), ibd.; — II) „fig.": Tvedragt, Fiendskab, Cic. Off. 3, 6, (oppon. societas); ∾ civium, Varr. ap. Non.; o. — distractor, oris, m.: en Detailhandler; ∾ argenti: en Vexelerer, Cod. Just.; — [distraho]. — 1. distractus, 3: partic. o. adj. af distraho. — 2. distractus, us, m., [distraho]: Opløsning af en Contract, opp. contractus, Cod. Just.

distrăho, xi, ctum, 3, v. a.; I) trækker el. drager el. river fra hinanden el. derfra, sønderslider el. adsplitter; A) „egenl."; 1) „alm."; - vid. Cic. N. D. 3, 12; ligel. corpus passim distrahendum etc., Liv. 1, 28; cf. Virg. Aen. 7, 787, o. Caes. B. G. 7, 23; men id. B. C. 3, 92: aciemque ejus distrahi etc.; men localt: Taurus mons mediam distrahens Asiam, (ligesom kløvende den), Plin. 5, 27; — 2) „bes." i Forretningssproget, ligesom divendo: udsælger enkelt (el. en detail); - vid. Suet. Vesp. 16; ∾ instrumentum, id., agros, Tac., merces, Justin.; — B) „fig."; vid. Cic. Off. 1, 3; ligel. ibd.: distrahi in contrarias sententias; ogs. absol.: distrahor, (er i Uvished), id. Acad. 2, 43; cf. Tac. Ann. 2, 40; men ibd. 4, 40: ∾ velut in partes domum Caesaris, (stifte Uenighed deri); cf. Cic. Off. 3, 6, o. Liv. 42, 47; - ∾ collegia, (ophæve dem), Suet. Caes. 42; cf. Caes. B. C. 1, 33; ∾ controversias, Suet. Caes. 85; cf. Cic. Caecin. 2; men Tac. Ann. 3, 10: distrahi fama, (blive berygtet); - men Cic. Orat. 45, „teknisk": ∾ voces, (tillade Hiatus, opp. contrahere); — II) voldsomt at trække el. drage el. løsrive derfra; A) „egenl."; - vid. Cic. Sull. 20; ligel. illam a me distrahit necessitas, Ter. Hec. 3, 5, 42; men Cic. Fam. 4, 13: quos fuga distraxit (sc. a nobis); — B) „fig."; vid. Cic. Fin. 1, 16; navnl. at afdrage fra en Forbindelse, Pompejum a Caesare, Cic. Phil. 2, 10; cf. id. Planc. 42; — III) partic. distractus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": delt, adskilt; - vid. Lucr. 4, 962, (hvor compar. distractior); — B) „overf.": adspredt, beskæftiget, overvældet; - districtissimus ille tantorum onerum mole ··· animus, Vell. 2, 114.

distrĭbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „alm.": fordeler el. inddeler, lægger el. stiller derhen el. tildeler efter en vis Orden; - vid. Caes. B. G. 3, 10, o. Cic. Catil. 1, 4; - ∾ populum in classes, Cic., populi partes in tribus, id.; cf. Sall. Catil. 30, o. Liv. 42, 67; ∾ legiones provinciatim, Suet. Aug. 49; - ∾ gladiatores binos singulis patribus familiarum, Cic. Att. 7, 14; - ∾ pecuniam exercitui, Caes.; ogs. ∾ pecuniam in judices, Cic. Cluent. 27; cf. Tac. Ann. 2, 8, o. Caes. B. G. 7, 89; - sielden om Fordelingen af en Ydelse el. Tiende; vid. Cic. Verr. 3, 70; — II) „bes." el. m. Begrebsobjecter; - quae etc., haec ··· partibus distributa sunt, vid. Cic. d. Or. 1, 23; ligel. me ita distribuisse initio causam, in crimen ··· et in audaciam, etc., id. R. Am. 42.

*distrĭbūte, adv.: efter en rigtig Inddeling, scribere; vid. Cic. Tusc. 2, 3; compar.: - ∾ tractare, id. Inv. 2, 59; — distrĭbūtio, onis, f.: Inddeling, Fordeling; - ∾ invidiae et criminis, Cic. Cluent. 1; ∾ rerum ac partium in locos, Quintil. 7, 1, in.; ogs. in pl., Cic. Part. or. 2; - ogs. som rhetorisk Figur, id. d. Or. 3, 53; o. — distrĭbūtor, oris, m.: som fordeler el. uddeler, Appul.; — [distribuo]. — distributus, 3: partic. af distribuo.

*districte, adv.: med Strænghed, minatus, Plin. Ep. 1, 29; – comp. districtius, Tertull.; o. — districtim, adv.: strængt, bestemt, innocens, Senec. Contr. 7; — [districtus]. — districtio, onis, f., [distringo]: Vanskelighed, Hindring; sine ulla distractione, Dig. — districtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

distringo, [f. dis.str.], strinxi, strictum, 3, v. a.: strækker ud fra hinanden, udspænder; – radiisque rotarum districti pendent, Virg. Aen. 6, 617; men ∾ frontem, (trække sammen el. rynke; bf. („alleg.": give sig en vigtig Mine), Quintil. 12, 6, 2; men „poet.": rabies districta (canum: naar de vise Tænder), Lucr. 5, 1064; — II) oftere „fig.": at standse el. opholde el. forhindre; ogs. at beskæftige el. forvirre; – vid. Liv. 35, 18, o. id. 44, 35, ogs. Phaedr. 4, 26, o. Plin. Ep. 1, 10; — III) partic. districtus, 3, ogs. som adj.; A) stræng; – ut quis districtior accusator, Tac. Ann. 4, 36; districtissimi quique defensores, Cod. Just.; — B) oftere: bunden, hindret, beskæftiget; vid. Cic. Verr. Act. 1, 9, o. id. Manil. 4, ogs. Hor. Sat. 2, 8, 68, o. Nep. Hann. 13; cf. Senec. Vit. 6, 16; – ogs. forlegen; vid. Cic. Fam. 2, 15; ogs. in comp., id. Qu. Fr. 2, 16. — dis.trunco, are, v. a.: at hugge tvers over, aliquem medium, Plaut. Truc. 2, 7, 53.

disturbātĭo, onis, f.: Forstyrrelse, Ødelæggelse, Corinthi, Cic. Off. 3, 11; af — dis.turbo, avi, atum, 1, v. a.: forvirrer, forstyrrer, bringer i Uorden; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ concionem gladiis, Cic. Mil. 33; men „poet." om Stormen; ∾ freta, Senec. Hippol. 1012; — B) „bes.": nedbryder, ødelægger, omstyrter, opera, Caes. B. C. 1, 26, domum, Cic.; cf. id. Att. 4, 3; ogs. om Ilden, id. N. D. 2, 15; men „alleg.", Plaut. Pseud. 1, 5, 137; — II) „fig."; vid. Cic. R. Am. 38; ∾ atque pervertere legem, id. Agr. 2, 37; ligel. ∾ judicium, id. Sull. 5; – men ∾ rem, (forhindre el. tilintetgiøre), id. Fam. 11, 21; ligel. ∾ nuptias, Ter. — dĭsyllăbus, 3, δισύλλαβος: tostavelset, vox, Quintil.

dītātor, oris, m., [dito]: som beriger, Augustin. — dīte, n. adj. af dis f. dives; rigt el. rigeligen; men alene in compar. ditius, Stat., o. superl. ditissime, Appul. — dītesco, ĕre, v. n. inch., [dis f. dives]: bliver rig, Lucr., Hor., Claudian.

dĭthўrambĭcus, 3, διθυραμβικός: dithyrambisk, poëma, Cic. d. Opt. Gen. Or. 1. — dĭthўrambus, i, m., διθύραμβος: Dithyramben, den dithyrambiske Digtning, Cic. d. Or. 3, 48, o. Hor. Od. 4, 2, 10.

dĭtĭo, onis, (in nom. o. vocat. sing.: inus., ligel. in pl.), f., [rimel. af dare, el. nærmest forkort. af deditio]; I) publicistisk (o. i Krigssproget): Overherredømmet el. Magten; ogs. Vælde (el. Vold) el. Besiddelse; – facere suae ditionis (agrum el. regionem: underkaste sig den), Liv. 21, 53; cf. Caes. B. G. 2, 34, o. Liv. 30, 7, ogs. Cic. Div. in Caecil. 20, (hvor esse in ditionem etc.); – esse sub ditione alicujus atque imperio, Caes. B. G. 1, 31; cf. ibd. 33; f. ogs. Virg. Aen. 1, 230, o. 622, oftere; — II) „overf." fra Stats- og Krigssproget: Raadighed, Myndighed, Magt; vid. Sall. Catil. 20; men Liv. 4, 8: esse sub ditione ejus magistratus, (i. e. censoris); men Cic. Quint. 30: si fas est, respirare (eum) contra nutum ditionemque Naevii. — ditius, ditissime, f. und. dite.

dĭto, avi, 1, v. a., [1. dis f. dives]: beriger, giør rig; ∾ socios praemiis belli, Liv.; men id. 21, 60: castra militem ditavere; f. ogs. Hor. Epod. 1, 32, o. id. Ep. 1, 6, 6; – ogs. som med.: quod rex ipse ditari ... studebat, Liv. 1, 57; — 2) ogs. „overf." m. Begrebsobjecter; vid. Hor. A. P. 57, o. Lucr. 2, 628. — dĭtrŏchaeus, i, m., διτρόχαιος: dobbelt Trochæus, (civitātē, dimĭcārē), Donat., o. A.

dĭu, I) oprdl.: forældr. abl. f. die: om Dagen; men saal. alene forel., o. i Forbindelse m. noctu; – Noctuque et diu ut etc., Plaut. Cas. 4, 4, 5; ligel. nec noctu, nec diu, id frgm. ap. Non.; — II) oftest som adv.; A) „egenl.": for en Tid; bf. m. Eftertryk: i lang Tid, længe; – nisi diu multumque scriptitavit, Cic. d. Or. 1, 33; cf. Sall. Jug. 94, o. A.; saepe et diu, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 13, in.; men Cic. d. Senect. 19: quid est in hominis vita diu? – compar., diutius: længere, Ter., Cic., o. A.; ogs. (navnl. hos Historikerne), uden Sammenligning: ret længe; – vid. Sall. Catil. 39, Tac. Hist. 1, 9, o. A.; superl., diutissime: længst el. meget længe, Cic. Lael. 1, oftere, Caes., Suet.; quam diutissime: saa længe muligt, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in., o. Caes. B. C. 2, 102; — B) „overf."; diu, o. (oftere) jam diu: for længe siden; – conventus ... jam diu fieri desierunt, Cic. Att. 1, 19; cf. Ter. Eun. 5, 6, in.; men haud diu, (for ikke længe siden), id. Ad. 4, 5, 15; – ogs. m. flgd. quum, el. postquam, el. quod; jam diu est factum, quum discesti ab hero, Plaut. Asin. 2, 1, 3; cf. id. Pers. 5, 2, 41, o. id. Amph. 1, 1, 146. — not.: hos Mela ogs. „overf." paa Stedet: igiennem en lang el. vid Strækning; Italia inter superum mare et inferum excurrit diu solida, id. 2, 4, in., oftere.

dĭūrētĭcus, 3, διουρητικός: urindrivende, vina, Pallad., medicamenta, Cels. — dĭurnārĭus, i. m., [diurna, orum, und. diurnus]: Avisskriver, Journalist, Cod. Theod. — dĭurno, are, v. n.: længe at bestaae el. vedvare el. leve, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; af — dĭurnus, 3, [dies]: hørende til Dagen; bf. I) „alm.": daglig, facta, Ovid. Her. 6, 36; diurna acta, (Dagbøger el. Journaler), Suet. Caes. 20; cf. Tac. Ann. 13, 31; ligel. ∾ commentarii, Suet. Aug. 64; – ogs. subst. diurna, orum, n.; ∾ populi R., Tac. Ann. 16, 22; ogs. in sing. diurnum, i, n., Juvenal. 6, 482; ogs. hører hertil Tac. Ann. 3, 3: diurna actorum scriptura etc.; f. ogs. acta, orum, und. ago; – ∾ cibus, Liv., victus, Suet.; ogs. subst. diurnum, i, n., Senec. Ep. 80; men Hor. Sat. 2, 7, 17: mercede diurna conductus, (for Dagløn); — II) „bes.": ved Dag el. om Dagen, (opp. nocturnus); vid. Cic. d. Senect. 23, oftere, Caes. B. G. 7, 22 o. 56, o. A.; ∾ lumen, Ovid., Lucr.; ∾ stella, (Morgenstiernen), Plaut.; ∾ currus, (Solvognen), Ovid.; – ∾ actus, (Dagens Forretning el. Syssel), Suet. Aug. 78.

dĭus, 3, f. und. divus. — dĭuscŭle, adv. demin. af diu: ganske kort, en liden Stund, attendere, Augustin. — dĭūtĭne, adv.: længe; ∾ uti, Plaut. Rud. 4, 7, 15; af — dĭūtĭnus, 3, [diu]: langvarig; ∾ mansiones Lemni, Ter. Phorm. 5, 8, 23; ∾ laetatio, (opp. longior dolor), Caes. B. G. 5, 52; ∾ servitus, Cic., militia, Liv.; ∾ morbus, Suet. — dĭūtĭus, dĭūtissime, f. und. diu. — dĭūtŭle, adv. demin. af diu: ganske kort, en liden Tid, Gell., Macrob.

*dĭūturne, adv.: langvarigen, længe; men alene in compar., Sidon.; o. — dĭūturnĭtas, atis, f.: (Tidens) Længde el. Varighed; – ∾ temporis, (opp. brevitas), Cic.; ∾ imperii, id., memoriae, id.; – ogs. absol., id. d. Senect. 11; cf. id. Fin. 1, 12; af — dĭūturnus, 3, [diu]: som varer el. bestaaer længe, langvarig el. lang; – quid in rebus humanis diuturnum etc.? Cic. d. Rep. 1, 17; ∾ gloria, (opp. aeterna), id.; ∾ labor, Caes.; ∾ quies, Sall.; – compar.: ∾ molestiae, (som vare længere), Cic.; ∾ impunitas, Caes. B. G. 1, 14; cf. Ovid. Met. 3, 472.

dīva, ae, f. und. divus. — dīvăgor, [f. dis.vagor], ari, v. dep. n.: at vanke el. svæve hid og did, Lactant. — dīvālis, e, [divus]: guddommelig; ∾ nomen, Spartian.; — II) keiserlig; ∾ constitutiones, Cod. Just., praef.

dīvārĭco, [f. dis.var.], are, v. a. o. n.; I) act.: at spærre ud fra hinanden, taleas super terram, Cato, tigna, Vitruv.; men ∾ hominem in ea statua, Cic. Verr. 4, 40; divaricatis pedibus, Ammian.; — II) neutr.: at være spærret el. at staae ud fra hinanden; cujus (bovis) ungulae divaricent, Varr. R. R. 2, 5.

dīvello, [f. dis.v.], velli, vulsum, 3, v. a.;

I) „alm.": river el. splitter voldsomt fra hinanden el. i Stykker; A) „egenl."; (oftest „poet."); – ∾ corpus, Virg., Ovid., agnam, Hor.; ∾ artus morsu, Ovid.; cf. Lucr. 1, 202; men ∾ nubem, id., moenia mundi, id. 6, 122; cf. Auct. B. Hisp. 88; — B) „fig."; commoda civium non divellere etc., Cic. Off. 2, 23; ∾ affinitatem, id. Quint. 6, amicitiam, Senec.; cf. Hor. Od. 1, 13, 19, o. id. Ep. 1, 10, 18; men distineor et divellor dolore, Cic. Planc. 33; — II) ligesom distraho nr. II: river voldsomt bort derfra; A) „egenl."; vid. Cic. Sull. 20; ∾ liberos ▪ parentum complexu, Sall. Catil. 51, men dulci amplexu, Virg. Aen. 8, 568; cf. Hor. Od. 1, 36, 19; — B) „fig."; vid. Cic. Fin. 1, 16, o. id. Planc. 42.

dīvendo, [f. dis.v.], (dĭdi), dĭtum, 3, v. a.: sælger stykkevis el. til Flere, bona populi Rom., Cic. Agr. 1, 3, bona damnatorum, Tac., praedam, Liv. 1, 53. — dīverbĕro, [f. dis.v.], (avi), atum, 1, v. a.: slaaer i Stykker, sønderlemmer el. kløver ved at slaae; vid. Lucr. 1, 223, o. Virg. Aen. 5, 503; — 2) „overf.": at giennemprygle, servum, Lactant. — dīverbĭum, i, n., [dis-, verbum]: Acteurernes Vexeltaler, d. e. Dialogen i Comoedien, Liv. 7, 2, Petron., o. A. — dīvergĭum, i, n., [dis-, vergo]: Adskillelsespunktet; in pl.: ∾ aquarum, Sicul. Fl. ap. Goes.

dīverse, (divorse), adv., [diverto]: i forskiellige Retninger; paa forskiellige Maader, osv.; 1) „egenl."; curae meum animum divorse trahunt, („alleg."), Ter. Andr. 1, 5, 25; cf. Suet. Galb. 19; men diverse jacere, (om de Faldne), Auct. B. Afr. 40; ligel. paullo divorsius etc., (noget længere borte), Sall. Catil. 61; — 2) „overf.": diversissime affici, Suet. Tib. 66; ligel. Gell. 7, 17: diverse a tua sententia etc.; f. ogs. Cic. Inv. 1, 50.

dīversĭcŏlor, ōris, adj., [diversus, color]: forskielligfarvet, Capella. — dīversĭtas, atis, f., 1) Modsætning el. Modsigelse; – mira diversitate naturae, Tac. Germ. 15; ∾ auctorum, Plin.; ∾ inter medicos, id.; cf. Tac. Hist. 1, 62; — 2) Forskiellighed el. Forskiel; ∾ tanta linguae per omnes gentes, Quintil.; ∾ multiplex personarum, causarum, etc., id.; ∾ ingeniorum, Plin. Ep., consiliorum, Tac.; af — diversus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dīverto, (-vorto), [f. dis.v.], ti, sum, 3, v. n.; I) som verb. fin., (men alene for- o. efterel.); A) „egenl.": at vende sig el. gaae bort derfra el. fra hinanden, at skilles ad, osv.; – uxor sive diverterit (har giort Skilsmisse), etc., Dig.; cf. Gell. 4, 3; — B) „overf.": at afvige el. at være forskiellig derfra; – Divortunt mores virgini longe ac lupae, Plaut. Epid. 3, 3, 22; — II) partic. dīversus, (divorsus), 3, ofte som adj.: som vender sig el. som er vendt fra hinanden el. bort derfra; df. A) „alm.": i modsat Retning, modsat, contrarius; 1) „egenl."; – in diversum iter equi concitati, Liv. 1, 28; iter a proposito diversum, Caes.; ∾ fenestrae, (modsatte), Prop.; ∾ acies, Caes. B. C. 1, 40; men anguli maxime inter se diversi, Cic.; procurrentes in diversa terrae, Tac. Agric. 11; ligel. in diversum: i modsat Retning, Plin.; per diversum, paa tvers, id.; — 2) „fig."; a) forskiellig; vid. Cic. Coel. 5, o. Sall. Catil. 5, ogs. Liv. 34, 4; – ogs. in superl., Sall. Jug. 85; ogs. in compar., Lucr. 3, 803; – diversa sibi consilia capere, Caes. B. C. 3, 30; men reges diversi (i modsat Retning) etc., Sall. Catil. 2; men huic diversum ··· vitium etc., vid. Hor. Ep. 1, 18, 5; — b) modstaaende, af modsat Mening, fiendlig el. fiendsk; vid. Cic. Acad. 2, 32, o. Prop. 1, 10, 15; men ∾ acies, Tac. Ann. 13, 57: den fiendlige Slagorden; ∾ factio, ogs. ∾ partes, (Modpartiet), Suet.; ∾ subsellia, (Modpartiets), Quintil.; – invidiam in diversum transferre, id.; men in diversum trahere, (berette paa de modsatte Maader), Liv. 25, 11; – ex diverso consistere, (ligeoverfor i Retten), Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 13, o. Suet. Caes. 86; — B) „besl.": bortvendt el. adspredt derfra, affondret el. enkelt; 1) „egenl."; – diversi pugnabant, (paa forskiellige Steder), Caes. B. C. 1, 58; cf. Sall. Catil. 20, o. Liv. 10, 25; men ex diversa fuga in unum collecti, id. 42, 8; quo diversus abis (bort fra Maalet)? Virg. Aen. 5, 166; men diversos inter se aditus habere, Cic.; in locis ··· maxime diversis, id.; ligel. diversissimis locis, Liv. 4, 22; – ▪ diversis emi, (af forskiellige Personer), Cic. Phil. 2, 37; diverso terrarum distineri, Tac. Ann. 3, 59; per diversum ire, (ad andre el. forskiellige Veie), ibd. 15, 15; — 2) „fig.": forskiellig, ulige; vid. Cic. Manil. 10, id. d. Or. 1, 61, o. ibd. 3, 16; ∾ studia in dissimili ratione, id. Catil. 2, 5; men Tac. Ann. 14, 19, c. gen.: ut par ingenio, ita morum diversus; – haec ··· a proposita ratione diversa, Cic. Brut. 90; cf. Sall. Catil. 32; men huic diversa sententia eorum fuit, Quintil. 3, 6, 32, oftere; ogs. m. flgd. ac o. quam; vid. Plin. 10, 15, o. id. 19, 44.

dīves, ĭtis, adj., [rimel. besl. m. divus]: rig; c. abl. el. gen.: rig derpaa; – quem intelligimus divitem etc., Cic. Parad. 6, 1; opp. pauper, Plaut.; opp. mendicus, Cic.; Crassus, quum cognomine dives, tum copiis, id. Off. 2, 16; ogs. subst.: dives avarus, Ovid.; – dives bubus, Ovid., dote, id.; – dives pecoris, Virg., opum, id., Ovid., armenti, id., artium, (paa Kunstværker), Hor. Od. 4, 8, 5; – men dives ab omni armento, Val. Fl.; — II) ogs. „overf." om Ting og om Begreber: rig, prægtig, kostbar; – animus hominis dives, non arca etc., Cic. Parad. 6, 1; ∾ ager, Virg., ramus, id. Aen. 6, 195; ∾ lingua, Hor., vena, id.; – tum donis dives erat (templum), Liv. 45, 28; ∾ terra amomo, Ovid.; men dives opis natura suae, Hor. Sat. 1, 2, 74; compar. dīvitior, o. superl. dīvitissimus, Cic., o. A.; derfor ogs. ofte: ditior, ditissimus, af 1. dis f. dives.

dīvexo, [f. dis.v.], are, v. a.; 1) „egenl.": sprænger el. river ud fra hinanden, adsplitter el. forstyrrer; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; men ∾ omnia et diripere cupiens, Cic. Phil. 11, 2; — 2) „fig.": ængster, plager; ∾ matrem, Suet. Ner. 34; cf. Suet. Calig. 3 (B. Cr.). — dīvexus, 3, [dis-, veho]: udbredt el. forslagt; divexae mystice manus, Augustin.

dīvĭdĭa, ae, f., [dividus]; oprdl.: Deling el. Adskillelse; (forel. Ord); sædv. „fig."; 1) Tvedragt, Splid; horum dividiae et discordiae, Att. ap. Non.; — 2) Bekymring, Sorg, Kummer, Ængstelse; vid. Plaut. Cas. 2, 2, 11; men Dividias mentis conficit omnis amor, poët. ap. Fulgent.; (cf. μέριμνα af μερίς).

dīvĭdo, visi, visum, 3, v. a., [dis-, inus. vido, hvf. ogs. vidua, video, etc.]; I) „alm.": deler el. adskiller fra hinanden, inddeler; A) „egenl."; – omne animal secari ac dividi (posse), Cic. N. D. 3, 12; ∾ nubila, Hor., muros, (giennembryde dem), Virg. Aen. 2, 234; ∾ marmor cuneis, (kløve, spalte), Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 100, o. Virg. Aen. 9, 751; men Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 20: Europam Libyamqne rapax ubi dividit unda; – vicus in duas partes dividitur, Caes.; divisi in factiones, Suet. Ner. 20; — bb) df. ogs. a) ligesom distribuo: deler imellem flere, fordeler el. uddeler, praedam, Plaut., agrum viritim, Cic. Brut. 14; cf. Suet. Calig. 18; ∾ nummos in viros, Plaut.; cf. Tac. Ann. 2, 67; – navnl. ogs. om en Fordeling af Mandskabet, odl.; vid. Liv. 28, 2, o. id. 37, 45; men ∾ conjuratos municipatim, Suet. Caes. 14; – ∾ agros civibus, Cic., praedam militibus, Sall.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 169; men Liv. 40, 59: divisit in singulos milites trecenos aeris, duplex centurionibus, triplex equiti; – ∾ praedam inter se, Plaut., agros per veteranos, Suet.; cf. Ovid. Fast. 3, 672; – Dimidiam tecum ··· partem dividam, Plaut.; cf. Ovid. Fast. 4, 887; – ∾ verba, (dele dem ved Enden af Linien), Suet. Aug. 87; – ogs. absol.: in dividendo, Liv. 44, 45; cf. Ovid. Met. 13, 102; — b) i Forretningssproget, ligesom distraho o. divendo:

udsælger enkelt el. til Flere, Suet. Caes. 54, o. id. Ner. 26; — B) „fig." el. m. Begrebsobjecter; ∾ bona tripartito, Cic. Tusc. 5, 13; ∾ annum ex aequo, Ovid.; ∾ et explanare ambigua, Cic. Orat. 32; - ogs. om den logiske og rhetoriske Inddeling, ibd. 33; cf. id. Fin. 2, 9; - men „poet.": Nos alio mentes, alio divisimus aures, Catull. 62, 15; cf. Virg. Aen. 4, 285; — bb) df. ogs.; a) „publicistisk": ∾ sententiam, (at dele de i et Votum forenede forskjellige Gjenstande, for at lade særskilt stemme derover); - vid. Cic. Mil. 6, o. id. Fam. 1, 2, ogs. Plin. Ep. 8, 14, o. Senec. Ep. 21; — b) ligesom distribuo: fordeler el. tildeler el. ordner; vid. Caes. B. C. 3, 17; ea (negotia) divisa hoc modo dicebantur, Sall. Catil. 43; cf. Ter. Andr. 3, 1, 18; — c) ligesom dissolvo: opløser, forstyrrer, tilintetgjør; quid nostrum concentum dividat, Hor. Ep. 1, 14, 31; cf. id. Sat. 1, 7, 13: ut ultima divideret mors; — II) „bef.": affondrer el. adskiller el. løsriver derfra; A) „egenl."; vid. Caes. B. G. 1, 2, oftere; senioresque a junioribus divisit etc., Cic. d. Rep. 2, 22; Ante vel a membris dividar ipse meis, Ovid. Am. 1, 6, 36; - „poet." ogs. c. abl. (ud. ab), id. Pont. 1, 9, 48; cf. Propert. 1, 12, 3; - ogs. absol., (hvor dog ab etc. let suppleres af Sammenhængen); vid. Ovid. Trist. 1, 3, 73; ligel. dividite turbidos (sc. a vobis), Tac. Ann. 1, 43; cf. Virg. Aen. 3, 383, o. ibd. 12, 45; — B) „fig."; vid. Cic. Leg. 1, 16; ∾ defensionem, Tac. Ann. 3, 15, (adskille sit Forsvar, neml. fra Mandens); — b) ved Deling el. Indføining at udsmykke el. forskjønne; - Qualis gemma micat, fulvum quae dividit aurum, (som er indfattet deri), Virg. Aen. 10, 134; dividere scutulis (sc. telam: væve med Ruder), Plin. 8, 74; — III) partic. dīvīsus, 3, ogs. som adj.: delt el. adskilt, vid. Lucr. 4, 962; — not.: perf. syncop. divisse, Hor. Sat. 2, 3, 169.

dīvĭdŭĭtas, atis, f., [dividuus]: Deling, Dig. — dīvĭdus, 3, forcl. Biform af flgd.: adskilt el. afsondret, Att. ap. Non. — dīvĭduus, 3, [divido]: delelig, til at dele; vid. Cic. N. D. 3, 12; cf. id. Univ. 7; — 2) delt, adskilt; dividuum talentum faciam ··· dimidium tibi sume, Plaut. Rud. 5, 3, 53; cf. Hor. Ep. 1, 19, 49; men dividuos amne ··· equos, (hinsides af Floden), Ovid. A. A. 2, 488; ∾ luna: Halvmaane, Ovid., Plin.; ∾ arbores, (kløvede), Plin.; Dividuum (sc. me) tenet alter et alter amor, Ovid. Am. 2, 10, 10; — not.: nomen dividuum, (uterque, quisque, etc.); vid. Priscian. p. 581.

*dīvīnātio, onis, f.; I) Forudsigelsesevne el. Spaadomsgave el. Anelse, μαντική; vid. Cic. d. Div. 1, 1, ogs. id. N. D. 1, 22, oftere, ogs. Nep. Att. 9 o. 16; ∾ animi, Cic. Fam. 3, 13; — not.: iblandt Cicero's philosophiske Skrifter haves endnu tvende Bøger: de Divinatione; — II) i Retssproget heder divinatio: Undersøgelse om, hvo af flere fremstaaende Anklagere der er at foretrække; df. Divinatio in Caecilium, en Tale af Cicero; cf. Quintil. 3, 10, 3, o. Suet. Caes. 55; o. — dīvīnātor, oris, m.: en Spaamand, Firmic.; — df. fem. dīvīnātrix, icis, Tertull.; — [divino].

dīvīne, adv. af divinus; I) „alm.": med guddommelig Magt el. Kraft, Plaut. Amph. 3, 3, 21; — II) „bef."; a) spaaende, med Spaadomskunst; plura divine praesensa, Cic. Div. 1, 55; ogs. in compar., id. d. Rep. 2, 5; — b) guddommeligen, fortræffeligen; divine Plato etc., Cic. d. Senect. 13; cf. Quintil. 1, 6, 18.

dīvīnĭpŏtens, tis, adj., [divinus]: stærk el. dygtig i Spaadomskunsten, Appul. — dīvīnĭsciens, tis, adj., [divinus]: spaadomskyndig, magia, Appul.

dīvīnĭtas, atis, f., [divinus]; I) „egenl.": guddommelig Egenskab, Guddommelighed, Cic. N. D. 1, 13 o. 14, oftere; - tillægges ogs. forgudede Personer, saal. Romulus, Liv. 2, 15, o. Augustus, Suet. Aug. 97; — II) „overf."; A) „alm.": Spaadomsevne el. Forudsigelsesgave, Cic. Div. 1, 58, o. Plin. 2, 59; — B) „bef.": Fortræffelighed, Ypperlighed, Guddommelighed, navnl. Talerens, Cic. d. Or. 2, 20 o. 74, oftere; ∾ memoriae, Quintil.; ogs. in pl., Vitruv.

dīvīnĭtus, adv., [divinus]; I) „egenl.": fra Guddommen, ved Guddommens Foranstaltning; - vid. Cic. d. Or. 1, 46, o. Lucr. 2, 180; men divinitus accidisse, etc., Cic. Part. or. 23; ligel. velut prodigio divinitus facto, Quintil.; - men Liv. 1, 4: forte quadam (an?) divinitus etc.; cf. Suet. Claud. 13 (Brem.); — II) „overf.", A) „alm.": ved guddommelig Indskydelse, inspireret, vid. Lucr. 1, 737, o. Cic. d. Or. 1, 7; opp. conjectura, Suet. Caes. 1; — B) „bef.": fortrinligen, herligen, guddommeligen; divinitus dicta, Cic.; ∾ scripta, id. Fam. 1, 9; cf. id. d. Or. 3, 1; ∾ loqui, (om Pompejus), id. Att. 2, 21.

dīvīno, avi, atum, 1, v. a., [divinus]: seer el. veed forud, forudsiger, spaaer, aner; - vid. Cic. Att. 16, 8; quod mens sua sponte divinat, idem etc., Liv. 26, 41; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 29, o. Cic. d. Div. 1, 54; - ogs. m. Objectsætn., id. Fam. 6, 1, id. d. Senect. 4, o. A.; - ligel. m. Relativsætn., Liv. 8, 23, oftere; - ogs. absol.; est profecto quiddam ··· praesentiens et divinans, Cic. d. Div. 1, 23; ligel. praedicta a divinantibus, (af Spaamændene), id.; - ut si de exitu divinaret, Nep. Ages. 6; men ∾ alicui immortalitatem, Plin. 7, 56.

dīvīnus, 3, [divus]; I) „egenl." el. „alm.": hørende til el. hidrørende fra Guddommen, guddommelig; ∾ numen: Guddommen, Lucr., Cic.; ∾ stirps, Virg., o. ∾ semen, Ovid., (Gudernes Afkom); cf. Liv. 1, 15: ∾ origo; - non sine ope divina, Caes.; quasi divino consilio, Cic.; animos hominum esse divinos, id.; - compar., major aliqua causa atque divinior, id. Fin. 5, 11; superl., ∾ dona, id. Leg. 2, 18; - res divina: Gudstjeneste el. Offring, Plaut., Ter., Cic. N. D. 3, 18, Nep., o. A.: - ogs. in pl.: res divinae, Cic., Liv. 23, 11; ogs. Religionssager, Caes. B. G. 6, 13, o. 21; ∾ verba, (Bønformular), Cato; ∾ religiones, (opp. fides humana), Liv. 9, 9; — b) i Forbindelsen m. humanus omfatter divinus, dels: alle Menneskelivets Forholde, dels: det hele Omfang af et vist Begreb; - deduut se, divina humanaque omnia, Plaut.; cf. Liv. 9, 14, o. Suet. Caes. 84; ligel. m. res, Cic. Lael. 6, m. jura, id., Caes.: cf. Liv. 3, 19; - i den hyppige Omskrivning af philosophia ved: scientia divinarum humanarumque rerum, betegne res divinae: Naturen, i Modsætn. af res humanae: Moralen; vid. Cic. Tusc. 5, 3, oftere, Senec., Quintil., o. A.; - ligel. heder i Retssproget, jus divinum: Naturretten, (i Modsætn. af jus humanum: den positive Ret), Cic. Sest. 42, Dig.; — II) „overf." el. „bef."; A) inspireret el. begeistret af Guddommen, spaaende, anende; - vid. Cic. d. Div. 1, 38, o. Nep. Att. 9; - ∾ vates: den begeistrede Digter, Hor. A. P. 400; cf. Lucr. 1, 732; ogs. c. gen.: divina futuri ··· sententia, Hor. A. P. 218; cf. id. Od. 3, 27, 10; — b) ogs. subst.: divinus, i, m.: en Spaamand, Cic., Liv., Hor. Sat. 1, 6, 114; - fem. divina, ae, Spaaqvinde, Petron. Sat. 7; — B) ligesom coelestis: udmærket, herlig, overordenlig i sit Slags, guddommelig el. overmenneskelig; vid. Cic. Lael. 18, o. id. Phil. 5, 11; ∾ homo in dicendo, id. d. Or. 1, 10; ligel. ∾ orator, Quintil.; - incredibilis quaedam et divina virtus, Cic.; ∾ fides, id., memoria, id.; ∾ eloquentia M. Tullii, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 29; men id. Fin. 5, 13: (ratione) nihil est in homine divinius; — b) under Keiserne bliver divinus ofte brugt som Epithet f. keiserlig; ∾ domus, Phaedr. 5, 8; ∾ indulgentia, Dig.

dīvīse, adv. af 1. divisus: delt, adskilt; ∾ legendus versus, Gell. 7, 2. — *dīvīsĭbĭlis, e: delelig, Tertull.; o. — dīvīsio, onis, f.: Deling, Inddeling, Afdeling, Justin. 11, 13; df. „bef.": 1) ligesom distributio: Fordeling, Uddeling; df. pl., divisiones ··· rum etc., Tac. Ann. 1, 10; — b) ogs. „c…

deling el. det Uddelte, navnl. de uddelte Spiser, Dig.; — 2) „technisk": den logiske og rhetoriske Inddeling, Cic. N, D. 3, 3, id. Off. 3, 2, oftere, Quintil., (hvis anden Bogs siette Capitel har Overskriften: De Divisione); — [divido].

*divisor, oris, m.; I) „alm.": som deler el. inddeler el. afdeler; ∾ et disterminator mundi (axis), Appul.; — II) „bes.": som fordeler el. uddeler; divisores Italiae, vid. Cic. Phil. 11, 6; cf. id. ibd. 5, 7; — B) navnl. hede ogs. divisores: saadanne Personer, som af Candidaterne leies til at kiøbe Stemmer; vid. Cic. Planc. 19, oftere; in furis et divisoris disciplina educatus, id. Verr. 3, 69; o. — dīvīsūra, ae, f.: Deling, Sønderlemmelse; df. „concret": Spalte, Kløft, Plin. 16, 53; ogs. in plur., id. 25, 106; — [divido]. — 1. dīvīsus, 3: partic. o. adj. af divido. — 2. dīvīsus, us, m., [divido]: Fordeling; (men alene in dat. sing.); vid. Liv. 33, 46; ligel. id. 45, 30: quam divisui facilis, etc.

divītātio, onis, f., [divito]: Berigelse, Petron. Sat. 117. — *dīvītīae, arum, f.; I) „egenl.": Rigdom; - in divitiis esse: være rig, Plaut.; ogs. affluere divitiis, Lucr.; cf. Cic. Off. 1, 8, oftere, Nep. Ep. 4, Hor., o. A.; — b) „metonym.": kostbare Gaver el. Kostbarheder; templum ··· divitiis inclutum, Liv. 26, 11; ogsaa kostbare Smykker, Ovid. Fast. 4, 136; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ soli, (Jordbundens Frugtbarhed), Plin.; cf. Ovid. Fast. 1, 690; — B) „ment."; ∾ ingenii alicujus; vid. Cic. d. Or. 135; ∾ verborum, Quintil.; — not.: acc. sing. divitiam, Att. ap. Non.; o. — divito, are, v. a., forcl. o. udvidet Biform af dito: beriger, Turpil. ap. Non.: — [dives].

dīvolvo, ĕre, v. a., [s. dis. v.]; df. „overf." in part.: multa secum ipse divolvens, (betænkende), Ammian.— Divōna, ae, f.; vid. Auson. Urb. 14. — divortium, i, n., [diverto]: Adskillelse, Affondring; df. I) Ægteskabsskilsmisse; oprdl. om Konen, Cic. d. Or. 3, 40, o. id. Cluent. 5; derefter ogs. om begge Kiøn, id. d. Or. 1, 40, oftere, Quintil., Suet., o A.; II) df. „concret"; A) „egenl.": Skillepunkt el. Grændsefskiel derimellem; ogs. Veiskiel; - ∾ itinerum, (hvor Veien deler sig), Liv. 44, 2; ogs. in pl., ∾ itinerum, (Omveie), Tac. Agric. 19; cf. Virg. Aen. 9, 379; men ∾ artissimo inter Europam et Asiam, (det smalleste Stræde el. Sund derimellem), Tac. Ann. 12, 63; men aquarum divortia, (hvor Fieldvandet deler sig i modsatte Retninger), Cic. Att. 5, 20, o. Liv. 38, 45; — B) „overf." o. „alleg."; vid. Cic. d. Or. 2, 19; men ∾ veris atque hiemis, (Grændsen derimellem), Colum. 4, 27.

divulgātio, onis, f., [divulgo]: Udbredelse el. Bekiendtgiørelse, Tertull. — divulgatus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dīvulgo, [s. dis. v.], avi, atum, 1, v. a.: bringer ud iblandt Mængden, udbreder, bekiendtgiør; - ∾ librum, Cic. Att. 12, 40, consilium alicujus, Caes., rem sermonibus, Cic.; - ogs. m. Objectssætn.; vid. Cic. Fam. 6, 12, o. Suet. Claud. 39; — II) partic. divulgatus, 3, ogs. som adj.: almindeligen udbredt el. bekiendt; - vid. Lucr. 6, 8, o. Tac. Ann. 4, 11; ogs. in superl., Cic. Fam. 10, 26. — dīvulsio, onis, f., [divello]: Sønderrivelse, Hieronym. — divulsus, 3: partic. af divello.

dīvus, o. (ud. Digamma): dius, 3, δῖος; I) „egenl.": hørende til Guddommen, guddommelig; - res divas edicit, Naev. ap. Non.; cf. Lucr. 6, 642; dius administer, Varr.; — bb) oftere som subst.: divus (dius), i, m., o. diva (dia), ae, f.: en Gud, en Gudinde, en Guddom; a) i Formen divus, diva; vid. Liv. 7, 26, (af en Bønformular); is divus (sc. Apollo) etc., id. 25, 12, (ex Carm. Marcii); men ad divos adeunto caste, Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; cf. Hor. Od. 4, 6, in., o. Virg. Aen. 12, 797; divumque hominumque pater, Enn., Virg.; pro divum fidem, Ter. Ad. 4, 7, ... ogs. divorum altaribus etc., Virg. Aen. 7, ... Plaut. Poen. 5, 4, 4, o. Virg. Aen. 12, 139; — b) i Formen dius, dia; - dii indigetes, diique manes, Liv. 8, 9, (af en Bønformular); dia dearum, Enn. Ann. 1, 166; — II) „overf."; A) adj.: herlig, fortræffelig, guddommelig; - Romule die, Enn.; Dia Camilla, Virg.; ∾ voluptas, Lucr.; ∾ profundum, Ovid.; sententia dia Catonis, Hor. Sat. 1, 2, 32; poëmata dia, Pers. 1, 31; — b) under Keiserne er Divus, (den Forgudede el. iblandt Guderne Optagne), sædvanligt Epithet til de afdøde Keisere; men divo Julio etc., vid. Cic. Phil. 2, 43; — B) subst. divum, i, n.: Himmelen el. Luften, Varr.; df. oftest: sub divo, ligesom sub Jove: under aaben Himmel, Cic. Verr. 1, 19, Suet., Virg., Hor., o. A.; men Hor. Od. 1, 18, 13: sub divum rapere, (fremdrage for Lyset, blotte).

1. do, dĕdi, dătum, 1, v. a., [besl. m. δόω, sædv. δίδωμι]: giver, (neml. i Ordets videste Bemærkelse); df. ogs. overgiver, giver fra mig, overlader, forærer, osv.; I) „alm."; - patera, quae dono mi illic data'st, Plaut. Amph. 1, 3, 36; cf. Caes. B. G. 1, 4, ogs. Cic. Lael. 8; men ibd. 16: ut par sit ratio acceptorum et datorum; - ∾ alicui filiam suam in matrimonium, Caes. B. G. 1, 3; ∾ alicui litteras ad aliquem, (afgive til et Bud Brev til nogen), Cic. Fam. 12, 19; ∾ litteras ad aliquem, (skrive nogen til), id.; men ∾ litteras alicui, dels om Brevskriveren: at afgive et Brev til et Bud, Cic. Att. 5, 15, dels om Budet: at afgive et Brev til nogen, ibd. 5, 4; - ∾ poenas, (s. und. poena); dare ansas alicui ad reprehendendum, Cic. Lael. 16; cf. ibd. 24; - ∾ alicui iter per provinciam, Caes.; cf. Liv. 21, 20; - ∾ inter se fidem et jusjurandum, Caes. B. G. 1, 3; ∾ operam virtuti, (lægge Vind derpaa), Cic. Lael. 22; ∾ operam, ne etc., ibd. 21; omnibus nobis ut res dant sese, ita etc., Ter. Hec. 3, 3, 20; cf. Cic. Att. 3, 23, o. Liv. 28, 5; - men ∾ urbem diripiendam, (overgive til Plyndring), Cic. Fam. 14, 14; men ∾ vela ventis, Virg.; cf. Cic. d. Or. 2, 44; - „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Sat. 2 3, 119, o. id. A. P. 323, oftere, o. A.; — b) af partic. perf er subst. data, orum, n.: Foræringer, Gaver, Plaut., Prop. 3, 13, 6, o. Ovid. Met. 6, 463; s. ogs. ovenf. Cic. Lael. 16; — II) „bes."; A) i Krigssproget; a) ∾ nomina, (lade sig indskrive til Krigstieneste), Cic. Phil. 7, 4, Liv. 2, 24, oftere; — b) ∾ manus, (erklære sig for overvunden); vid. Nep. Ham. 1; oftere „overf.": at finde sig deri; vid. Cic. Lael. 26, Hor. Epod. 17, in., o. A.; — c) ∾ terga, (s. vertere terga), s. und. tergum; — B) i Retssproget er do, dico, addico: den Formular, hvoraf Prætor betiener sig i Retssager; neml. do: ved Klagens og Acternes Overgivelse til Dommerne; dico: ved Dommens Afsigelse; addico: ved Eiendommens Tilkiendelse; vid. Varr. L. L. 6, 4; derom ogs. tria verba, Ovid. Fast. 1, 47; — C) i Philosophien heder dare: at indrømme en Paastand; vid. Cic. Fin. 5, 28, o. id. Tusc. 1, 11; — D) m. Betegnelse af Maalet: at give el. bringe el. bevæge derhen el. dertil; - ∾ aliquem ad terram, (kaste til Jorden), Plaut., Liv.; cf. Ter. Heaut. 4, 6, 3, o. id. Andr. 1, 3, 9; ∾ hostes in fugam, Caes.; cf. Liv. 3, 69; ∾ aliquem leto, (ombringe), Phaedr.; - ∾ se in viam: begive sig paa Reisen, Cic. Fam. 14, 12; ∾ sese in fugam, id. Verr. 4, 43; ogs. ∾ se fugae, id. Att. 7, 23; cf. Cic. d. Or. 3, 16; — E) ∾ alicui aliquid: føie nogen deri, bringe nogen et Offer, osv.; - da hoc illi mortuae etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; noli putare ... me hoc auribus tuis dare, Trebon. ibd. 12, 16; ∾ plus stomacho, quam consilio, Quintil.; cf. Cic. Lig. 12; — b) df. ogs. ∾ se alicui: hengive sig til nogen, tiene nogen; vid. Cic. Rab. Post. 2, o. Ter. Heaut. 4, 3, 10, ogs. Nep. Att. 9, o. A.; - ∾ se jucunditati, Cic.; ∾ se populo ac coronae, (fremstille sig derfor), id. Verr. 3, 19; ∾ se convivio, (indfinde sig derved), Suet. Caes. 31; men Cic. d. Or. 2, 44: si se dant judices (sc. nobis: hvis de ere os hengivne); — F)

meddeler ved Talen, (ligesom accipio f. audio), angiver, beretter; vid. Ter. Heaut. prol. 10, o. Virg. Ecl. 1, 19, ogs. Ter. Phorm. 5, 6, 37; men Liv. 33, 13: is datus erat locus colloquio, (var bestemt dertil); – „poet." ogs. in pass.: datur, ligesom dicitur; vid. Ovid. Fast. 6, 434; — bb) hertil kan ogsaa mærkes; a) dare fabulam, f. docere fabulam, (give el. opføre et Stykke paa Theatret), Cic. Brut. 18, id. Tusc. 1, 1, Ter. Eun. prol., oftere; ogs. „overf.", Cic. Cluent. 31; — b) ∾ alicui verba: at skuffe el. narre, odl., Plaut., Ter., ogs. Cic. Phil. 13, 16, Hor. Sat. 1, 3, 22, o. A.; — G) dare alicui aliquid laudi, crimini, vitio, etc.: at udtyde el. udlægge el. henregne nogen noget til Ros, til Brøde, osv.; vid. Cic. Div. in Caecil. 10, o. id. Off. 1, 21, ogs. Ter. Ad. 3, 3, 64; — H) navnl. hos Comikerne: at volde el. fremkalde, turbas, Ter.; men id. Andr. 4, 1, 60: inventum dare, (skaffe tilstede, tilveiebringe); — not.: danit, danunt, (f. dat, dant), Plaut.; – men duim, duis, duint, (f. dem, des, dent), id., Ter., o. A.; – men dane (f. dasne), Plaut. Truc. 2, 4, 22. — 2. do, (δῶ, i. e. δῶμα), acc. f. domum, Enn. ap. Diomed., Auson.; f. ogs. domus s. 1.

dŏcēo, cŭi, ctum, 2, v. a.; [ligesom disco, at henføre til Stammen δεικ-, dic-; vid. disco ab in.]: lærer, oplærer, underviser; ogs. underretter, viser, osv.; I) „alm."; a) c. acc. pers. et rei; – ∾ aliquem artem aliquam, Cic.; ∾ aliquem litteras, id.; cf. id. Quint. 25; ∾ pueros elementa, (lære dem at stave el. at læse), Hor. Ep. 1, 20, 17; df. ogs. in pass. c. acc. rei; qui etc., is reliqua frustra docetur, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 6, 21; ligel. doctus militiam, Sall. frgm.; — b) f. acc. rei findes ogs. inf., el. de, el. en Relativsætn.; – vid. Cic. Agr. 3, 2, o. Hor. Ep. 1, 14, 30; – men elliptisk: ∾ aliquem fidibus (sc. canere), Cic. Fam. 9, 22; cf. Liv. 29, 1; – men m. de, Cic. Verr. 4, 51, id. R. Am. 9, o. Sall. Jug. 13; – men m. Relativsætn.; vid. Cic. R. Am. 9, id. Att. 8, 2, oftere, o. A.; — c) alene c. acc. person., el. alene c. acc. rei, el. m. en blot Objectssætn.; – vid. Cic. Off. 1, 44, id. d. Senect. 9, Hor. Sat. 2, 2, 50, o. A.; – coepit studiose omnia docere, etc., Ter. Eun. 1, 2, 37; cf. Caes. B. G. 5, 42, o. Hor. A. P. 306; f. ogs. Cic. Att. 16, 8, Caes. B. G. 5, 1, Hor. Sat. 2, 3, 63 o. 81, o. A.; — d) endel. absol.; quum doceo et explano, Cic. d. Or. 2, 19; cf. id. Orat. 42, o. A.; men id. Qu. Fr. 2, 4: Tyrannio docet apud me, (er min Huslærer); — II) „bef.": docere fabulam, (διδάσκειν δρᾶμα), om Digteren: at lade indstudere et Skuespil, at bringe det paa Scenen; vid. Cic. Brut. 18, id. Tusc. 4, 29, Hor. A. P. 288, o. Gell. 17, 21; — III) partic. doctus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": lærd, kyndig, kundskabsrig; ogs. dygtig el. oplagt el. skikket dertil; – vir doctus, Cic.; fuit enim doctus ex disciplina Stoicorum, id. Brut. 25; docti et Graecis litteris et Latinis, ibd. 46; cf. Sall. Catil. 25, o. Suet. Gramm. 7; — 2) „poet." ogs.; a) c. gen. el. c. acc., ogs. c. inf., ogs. m. ab o. in; – fandi doctissima, Virg. Aen. 10, 225; doctus legum etc., Gell. 13, 12; – docte (vocat.) sermones utriusque linguae, Hor. Od. 3, 8, 5; cf. ibd. 3, 9, 10; – doctus sagittas tendere etc., ibd. 1, 29, 9; cf. id. C. Sec. 75, oftere; – men m. ab, Ovid. Trist. 2, 256; men m. in, id. Her. 21, 182; – men Catull. 35, 17: Sapphica puella Musā doctior, (sangkyndigere end Sappho); ligel. ∾ puella, Prop., Ovid.; — b) m. Tings- o. Begrebssubjecter; vid. Hor. Od. 1, 1, 29; ∾ tibia, Prop., vox, Ovid.; ∾ carmina, Tibull.; ∾ prece blandus, Hor.; ∾ manus artificis, Tibull.; — B) „bef." heder doctus ogs. hos Comikerne: klog el. forstandig, fiin el. listig; – malus, callidus, doctus, Plaut. Pseud. 2, 4, 35; cf. Ter. Eun. 4, 7, 21.

dochmĭus, i, m., δόχμιος, (sc. πούς): Versfoden ⏑ – – ⏑ – (perhorrescerent), Cic. Orat. 64, Quintil. — *dŏcĭbĭlis, e: = flgd., Tertull.; o. — dŏcĭlis, e: lærvillig, Cic. d. Or. 2, 19, Liv. 23, 29, Hor. Od. 3, 11, in., o. A.; ogs. in compar., Quintil.; – o me docilem ad hanc disciplinam, Cic. Fam. 7, 20; cf. Plin. 10, 59; men Juvenal. 14, 40: dociles omnes imitandis turpibus; — b) „poet." ogs. c. gen.; docilis modorum, Hor. Od. 4, 6, 43; cf. id. Sat. 2, 2, 52; ligel. c. inf., Sil. 13, 120; — 2) „overf." ogs. om Ting: let at behandle; ∾ capilli, Ovid. Am. 1, 14, 13; ∾ chrysocolla, Plin. 33, 27; — [doceo].

dŏcĭlitas, atis, f., [docilis]: Lærvillighed; vid. Cic. Fin. 5, 13, o. Nep. Att. 1; ∾ ad omnes fere artes, Suet. Tit. 3; — 2) ogs. „overf.": Bøielighed, Mildhed, Eutrop. 10, 4. — dŏcis, ĭdis, f., δοκίς, (i. e. trabecula): etslags ildligt Meteor, Appul. — docte, adv. af doctus; 1) med Lærdom, kyndigen, dygtigen; – compar., Hor. Ep. 2, 1, 33, o. Martial. 7, 46; superl., ∾ eruditus litteris etc., Sall. Jug. 95; — 2) klogt, forstandigen, listigen; senem doctum docte fallere, Plaut. Bacch. 4, 4, 43.

doctĭcănus, 3, [doctus, cano], som synger med Lærdom, Capella. — doctĭfĭcus, 3, [doctus, facio]; som gjør lærd, Capella. — doctĭlŏquus, 3, [doctus, loquor], som fører en lærd el. klog Tale, oratores, Enn. ap. Varr., juvenis, Capella. — doctĭsŏnus, 3, [doctus, sono]: som toner lærd, artes, Sidon. — doctĭuscŭle, adv. dem. af compar. doctius und. docte: noget lærd, noget kunstigen; ∾ positum verbum, Gell. 6, 16.

*doctor, oris, m.: Lærer, Læremester, Cic. d. Or. 1, 6 o. 19, oftere, Hor. Sat. 1, 1, 26, oftere, Quintil., o. A.; o. — doctrīna, ae, f.: Undervisning, Lærdom, Lære, (opp. usus rerum), Cic. d. Or. 1, 48; opp. natura, Quintil. 2, 8, 3, oftere; cf. Hor. Od. 4, 4, 33, o. id. Ep. 1, 18, 100; — II) „overf."; A) den ved Undervisning meddelte el. ved Studium erhvervede Kundskab el. Lærdom el. Videnskab; – vid. Cic. Fam. 6, 12; nonnulli litteris et studiis doctrinae dediti, id. Balb. 1; Graecis doctrinis eruditus, id. Brut. 67; cf. id. Arch. 7; ∾ dicendi: Rhetoriken, id. Part. or. 1; cf. Liv. 1, 18, o. id. 10, 40; — B) en ved Undervisning el. Indøvelse antagen Vane el. Grundsætning; – neque id fecit natura solum, sed etiam doctrina, Nep. Att. 17; — [doceo]. — doctus, 3: partic. o. adj. af doceo.

dŏcŭmen, ĭnis, n.: forel. Biform af flgd., Lucr. 6, 391. — dŏcŭmentum, i, n., [doceo]: Exempel til Belærelse; – documenta, exempla docendi causa, Varr.; df. ogs. „alm.": Exempel, Bevis, Advarsel; a) c. gen.; vid. Cic. Rab. Post. 10; ligel. omnis te exempli documenta ··· intueri, Liv. praef.; cf. Sall. Catil. 9, o. A.; — b) m. Relativ- el. m. Objectssætn.; vid. Cic. Mil. 8, o. Caes. B. C. 3, 10; ligel. se documento futurum, utrum ··· an etc., Liv. 3, 56; f. ogs. Quintil. 12, 11, 23; — c) m. flgd. ne el. ut; documentum esse, ne etc., Liv. 21, 19, o. Hor. Sat. 1, 4, 110; ligel. documento esse, ne etc., Liv. 7, 6; men Curt. 8, 14: ceteris, ut parcius instarent, fuere documentum; — d) absol.; ut sint reliquis documento, etc., Caes. B. G. 7, 4; cf. Liv. 5, 51; ligel. Tac. Ann. 16, 33: aequitate deum erga bona malaque documenta.

dōdĕcătēmŏrĭon, i, n., δωδεκατημόριον: den tolvte Del, (navnl. af et Stiernebillede), Manil. — dōdĕcăthĕon, i, n., δωδεκάθεον, (Tolvguderurten); (rimel. primula vulgaris L.); Plin. 25, 9. — Dōdōna, ae, (Dōdōne, es, Plin., Claudian.), f., Δωδώνη: By i Epirus ved en Egeskov, hvori et ældgammelt berømt Juppitersorakel; – vid. Cic. Div. 1, 43, o. Plin. 2, 106, ogs. Ovid. Trist. 4, 8, 43; — 2) df. „meton."; a) Egeskoven ved Dodona, Virg. Ge. 1, 149 (Serv.); — b) f. de dodonæiske Præster, Nep. Lys. 3; — B) df. 1) Dōdōnaeus, 3: dodonæisk, quercus, Cic., Ovid., oraculum, Cic. Div. 1, 1; ∾ Juppiter, ibd. 34, Plin.; — 2) Dōdōnĭus, 3: = frgd., quercus, Claudian.; — 3) Dōdōnis, ĭdis, f.: = frgd., terra, Ovid., quercus, Val. Fl.; men ∾ Thyene, (en af Hyaderne, som opfostrede Juppiter); vid. Ovid. Fast. 6, 711; df. Dodo-

nides Nymphae: Hyaderne, Hygin. — Dodonaeus, 3, s. und. frgd. — Dōdōnigĕna, ae, m., [Dodona, gigno], populi, (som leve af Egens Frugt el. af vilde Frugter), Sidon. — Dodonis, idis, o. Dodonius, 3, s. und. Dodona.

dodra, ae, f., [besl. m. dodrans]: en af ni Slags Ingredienser tillavet Drik, Auson.; - ogs. dodralis potio, id. — dodrālis, e, [dodra], s. und. frgd. — dodrans, tis, m., [de, quadrans]: de tre Fjerdedele (el. ni Tolvtedele el. unciae) af ethvert Helt; - ∾ aedificii, Cic. Att. 1, 14; heres ex dodrante, (til ¾ af Formuen), Nep. Att. 5; ∾ jugeri, Colum., Liv.; ∾ horae, Plin.; navnl. som Længdemaal: ni Tommer (el. ¾ Fod, el. et Spand), Plin. 36, 14, o. Suet. Aug. 79; df. — dodrantālis, e: som holder ni Tommer, stirps, Colum., altitudo, id., rami, Plin.; o. — dodrantārius, hørende til el. benævnt efter en dodrans, tabulae, Cic. Fontej. frgm. 2.

doga, ae, f., δοχή: etslags Kar, (rimel. som Maal), Vopisc. Aurel. 48. — dogma, ătis, n., δόγμα: philosophisk Læresætning, Grundsætning, Dogma, Cic. Acad. 2, 43, id. Fin. 2, 32, Martial., Juvenal.; — not.: acc. fem. dogmam har Laber. ap. Priscian. — dogmătĭcus, 3, δογματικός: hørende til en Læresætning, dogmatisk, Auson. — dogmătizo, are, v. n., δογματίζω: foredrager Læresætninger, dogmatiserer, Augustin.

1. dŏbābella, ae, f., dem. af dolabra: liden Hakke, Colum. 2, 24. — 2. Dŏlābella, ae, m.: romersk Tilnavn i gente Corneliana; P. Cornelius Dolabella, Cicero's Svigersøn; vid. Cic. Fam. 9, 9, flgd., oftere; — b) df. adj. Dolabellianus, 3, pira, (der ere benævnte efter en Dolabella), Colum., Plin. — dŏlābra, ae, f., [dolo]: etslags hakkeformet Øxe, Brækøxe, odl., navnl. til Krigsbrug, Liv. 4, 37, oftere, Tac., o. A.; ogs. Øxe el. Hakke til Agerbrug, Colum., Pallad.; ogs. en Slagterøxe, Dig.; df. — dŏlābratus, 3: formet som en Brækøxe, securis, Pallad.

*dŏlāmen, ĭnis, n.: Behuggen el. Tilhuggen, trunci, Appul.; — dŏlātĭlis, e, til at behugge, lapides, Auct. d. Lim. ap. Goes.; — dŏlātōrium, i, n.: Værktøi, hvormed Stene tilhugges, (som Oversættelse af λαξευτήριον), Hieronym.; o. — dŏlātus, us, m.: Tilhuggen el. Tilskæren, gemmae, Prudent.; — [dolo].

*dŏlenter, adv.: smerteligen, med Smerte, med Bedrøvelse; vid. Cic. Phil. 8, 7, o. id. d. Or. 2, 52; - compar.: ∾ deplorare, id. Sest. 6; o. — dŏlentia, ae, f.: Smerte, Laevius ap. Gell. 19, 7; af — dŏlĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. n. o. a.: at føle el. lide Smerte, (men om Lemmerne: at smerte, at gjøre ondt); I) legemligen; vid. Plaut. Truc. 2, 6, 45; doleo ab oculis, id.; pes dolet, dolent oculi, latera, etc., Cic. Tusc. 2, 19; dolet caput a sole, Plin.; - ogs. impers.; vid. Plaut. Truc. 4, 2, 55; — II) aandigen; A) om personlige Subjecter: med Smerte at fornemme el. beklage noget, at bedrøve sig derover; a) c. acc., el. m. Objectssætn.; - vid. Cic. Sest. 69; ∾ vicem alicujus, id.; cf. Tac. Hist. 1, 29, o. A.; ∾ aliquid, Cic. Flacc. 24, o. Virg. Aen. 1, 9; cf. Hor. Sat. 1, 2, 112; - men m. Objectssætn., Cic. Lael. 20, oftere, Caes. B. G. 3, 2, oftere, o. A.; - „poet." ogs. c. inf., Hor. Od. 4, 4, 62; — b) c. abl., el. m. de el. ex el. pro, el. m. flgd. quod el. quia el. si; - ∾ morte alicujus, Cic. Brut. 1; cf. Liv. 5, 11; ∾ laude aliena, Cic; cf. Hor. Epod. 15, 11, s. ogs. Virg. Aen. 1, 669; men ∾ Hercule deo, Ovid. Met. 9, 257; - de Hortensio te certo scio dolere, Cic. Att. 6, 6; cf. Hor. Ep. 1, 14, 7, o. Caes. B. G. 1, 14; - ∾ pro gloria imperii, Sall. Jug. 39; - doluisse se, quod etc., Caes. B. C. 1, 9; cf. Cic. Brut. 1; doleo, quia doles et angere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; doliturus, si etc., Hor. Sat. 1, 10, 89; — c) absol.; ah, nescis, quam doleam! Ter; cf. Virg. Aen. 6, 733, o. Hor. Ep. 1, 6, 12; — B) m. Begrebssubjecter: at smerte, at gjøre Ondt; oftest c. dat. pers.; - animus mihi dolet, Plaut.; dolet illud mihi, quod etc., id.; cf. Cic. d. Or. 1, 53, o. Sall. Jug. 84; - ligel. impers.; mihi dolebit, non tibi, si etc., Plaut.; cf. Ter. Phorm. 1, 3, 10, o. Cic. Mur. 20; - „poet." ogs. c. acc. (f. dat.), Prop. 1, 16, 21: me dolet aura gelu, etc.; men absol.: nec dolet, prava, sed frustra voluisse, Senec. Tranqu. 2; cf. Ter. Eun. 3, 1, 40; — III) partic. dolens, tis, ogs. som adj.: smertelig; Nil illo fertur ··· vidisse dolentius, Ovid. Met. 4, 246.

*dŏlĭāris, e: hørende til Vinfadet, vinum, Dig.; o. — dŏlĭārium, i, n.: Vinkielder el. Vinlager, Dig.; — [dolium]. — dŏlĭchodrŏmus, i, m., δολιχόδρομος: den lange Væddeløbsbane, (efter nogle: = 7 Stadier, som 7 Gange maatte tilbagelægges, altf. over 1¼ Mil), Hygin. Fab. 278. — dŏlĭdus, 3, [dolor]: smertelig, besværlig, motus, Coel. Aur. — dŏlĭŏlum, i, n., dem. af dolium: lidet Fad, liden Tønde, Colum., Liv. 5, 40; — 2) „overf.": doliola florum: Blomsterbægerne, Plin. 11, 13. — dŏlĭto, are, v. n., intens. af doleo: at gjøre ondt, at smerte; intro quae dolitabunt, Cato.

dŏlĭum, i, n.: Fad el. Tønde; navnl. Vinfad el. Vintønde; vid. Senec. Ep. 36; de dolio sibi haurire, (tappe el. drikke af Fadet), vid. Cic. Brut. 83; - ogs. til anden Brug; ∾ acinaria, frumentaria, Cato; — b) som Ordsprog mærkes: In pertusum ingerimus dicta dolium, (vi spilde vor Tale), Plaut. Pseud. 1, 3, 135.

1. dŏlo, avi, atum, 1, v. a.: behugger el. tilhugger, bereder ved Tilhugning; ∾ materiam, Cato, Lucr., robur, Cic.; men ∾ scyphos caelo, (udskære dem), Varr.; cf. Cic. Acad. 2, 31; — b) comisk „overf." er: ∾ fuste, (gjennemprygle), Hor. Sat. 1, 5, 23; men Plaut. Mil. gl. 3, 3, 64: Hodie hunc dolum dolamus, (smede vi dette Puds); men Cic. d. Or. 2, 13, „alleg.": neque perpolivit illud opus, sed ··· dolavit.

2. dŏlo, el. dŏlon, ōnis, m., δόλων: lang Stok el. Stang med kort og skarp Jernspids, Varr. ap. Serv.; cf. Suet. Claud. 13, o. Dig.; — b) „poet." ogs. om Fluens Braad, Phaedr. 3, 6; — 2) (rimel. af dets spidse Gestalt): lidet tilspidset Seil paa Formasten, Liv. 36, 44, oftere.

Dŏlŏpēis, ĭdis, o. Dŏlŏpēĭus, 3, s. und. flgd. — Dŏlŏpes, um, m., Δόλοπες: mythisk Folk i Thessalien, el. efter Plin. 4, 3, i Ætolien, Virg., Ovid.; s. ogs. Nep. Cim. 2; — B) df. 1) Dŏlŏpēĭus, 3: dolopisk, busta, Val. Fl. — 2) Dŏlŏpēis, ĭdis, f.: = frgd.; ∾ urbs, (i. e. Ctimene), Hygin. Fab. 14; — 3) Dŏlŏpia, ae, f.: den tidligere af Doloperne beboede Del af Thessalien, Liv. 32, 13, oftere; — not.: acc. sing. Dolopem, Liv. 42, 58.

dŏlor, ōris, m., [doleo]: Smerte, smertelig Fornemmelse; I) legemlig; - vid. Cic. Tusc. 2, 15; ∾ corporis, Lucr., articulorum, Cic., laterum, Hor.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 33; men dolores (puerperae), Plaut.; — II) aandig, d. e. Sorg el. Kummer, Harme el. Ærgrelse; - vid. Cic. Tusc. 4, 8; ligel. ∾ animi, id. Lael. 13; prae se ferre dolorem, (lade Smerten komme til Udbrud), id. Off. 2, 22; men Caes. B. G. 1, 2: magno dolore affici; s. ogs. Hor. Ep. 1, 2, 60; - ogs. Elskovens Sorg el. Smerte, id. Sat. 2, 3, 263; cf. Ovid. A. A. 2, 519, o. Prop. 1, 13, 9, oftere; - ogs. c. gen. obj.; ∾ repulsae, Caes., injuriae, Liv., ignominiae, Suet., (Harmen derover); — B) „meton."; a) Gjenstanden for el. Aarsagen til en Smerte; vid. Prop. 1, 14, 18, o. Ovid. Pont. 3, 3, 73; — b) i d. rhetoriske Sprog, ligesom πάθος: lidenskabeligt el. heftigt el. bevæget Udtryk, Cic. d. Or. 3, 25, id. Brut. 24, oftere; df. — dŏlōrōsus, 3: smertefuld el. smertelig; ∾ loci, Veget.

dŏlōse, adv.: listigen, bedragersk, Plaut.; ∾ aut

malitiose agere aliquid; vid. Cic. Off. 3, 15; — o. dŏlōsĭtas, atis, f.: Bedrageri, Vulgat.; af — dŏlōsus, 3, [dolus]: fuld af Svig, svigagtig el. bedragersk, conservus, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 43, mulier, Hor., gens, Ovid., vulpes, Phaedr.; ∾ artes, Ovid.; - ogs. c. inf., Hor. Od. 1, 35, 28; - „poet." ogs. ∾ taurus, (den til Tyr forvandlede Juppiter), ibd. 3, 27, 25; - „poet." ogs. om Ting: falsk, hvormed man bedrager sig, cinis, Hor. Od. 2, 1, 8, nummus, Pers. prol. 12.

dŏlus, i, m., δόλος; oprdl., ligesom astutia o. calliditas: Kunstmiddel el. Kunstgreb; hvf. i Retssproget: dolus malus: Arglist el. Bedrageri, quum esset aliud simulatum, aliud actum, Cic. Off. 3, 14; cf. ibd. 15 o. 24, o. A.; — 2) df. sædv. dolus, f. dolus malus: List, Svig, Bedrageri; - vid. Sall. Catil. 11, o. A.; dolos consuere, Plaut., versare, Virg., nectere, Liv.; per doctos dolos etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 70; magis virtute, quam dolo etc.. Caes. B. G. 1, 13; consilio etiam additus dolus, Liv. 1, 11; cf. Virg. Aen. 2, 152; men ∾ subterranei, (i. e. cuniculi), Flor. 1, 12; men vulpeis dolus sequitur, (er dem naturlig), Lucr.

dōma, ătis, n., δῶμα: Taget, Hieronym. — dŏmābĭlis, e, [domo]: til at tæmme el twinge, Cantaber, vid. Hor. Od. 4, 14, 41; cf. Ovid. Met. 9, 253. — dŏmător, oris, m., s. und. domitor. — dŏmĕfactus, 3, [domo, facio]: tæmmet, betvungen; df. „overf.": ∾ tellus aratro, Petron. Sat. 99.

*dŏmestĭcātim, adv.: hjemme, i Hjemmet; vid. Suet. Caes. 26; o. — dŏmestĭce, adv., ligesom domi: hjemme, Tertull.; af — dŏmesticus, 3, [domus]: hørende til Huset, parietes, Cic. Dejot. 2, vestis, (Husdragt), id., Suet.; men Hor. Sat. 1, 6, 128: domesticus otior, (morer mig hjemme); — II) oftere „overf."; A) „alm.": hørende til Familien el. Huset, huslig, odl.; - in domestico luctu, Cic. Vat. 13; cf. Ovid. Met. 13, 578; men ∾ usus, (daglig Omgang el. dagligt Samliv), Cic. R. Am. 6; men ∾ clades, Liv. 9, 17, (Dødsfald i Familien); ∾ exempla, id., Quintil.; — b) subst.: domestici, orum, m.: Medlemmerne af Huset el. af Familien, Cic. Rab. Post. 2, Liv. 1, 42, Suet.; ogs. Tyendet el. Slaverne, Suet. Oth. 10; ogs. nogens Ledsagere el. Følge, Cod. Theod.; ∾ milites: Livvagten, Vopisc. Numer. 13; — B) „bes." i Modsætn. af det Fremmede el. Udenlandske el. Offenlige: egen el. eiendommelig, hjemlig el. indenlandsk el. privat; - vid. Caes. B. C. 2, 5, o. Cic. Off. 2, 8; s. ogs. id. Fin. 1, 3, o. id. Font. 10; men ∾ bellum, (Borgerkrig), Caes.; ∾ et intestinum malum, Cic.; - ogs. absol.; et domestica feremus, ut censes, et publica paullo etiam fortius, id. Fam. 4, 13; ∾ et familiares res, id. Tusc. 1, 1.

dŏmĭcĭlĭum, ī, n., [domus]; I) „egenl.": Bolig el. Bopæl, Hus og Hjem; - ∾ habere Romae, (være bosat der), Cic. Arch. 4; cf. Caes. B. G. 6, 30, o. Nep. Them. 10; — II) „overf."; Capuae, in domicilio superbiae, etc., Cic. Agr. 2, 35; ∾ imperii et gloriae (Roma), id.; cf. id. Fam. 16, 17. — dŏmĭcoenĭum, i, n., [domus, coena]: den tarvelige Huskost, Martial. 5, 78, o. id. 12, 77. — Dŏmĭdūcus, i, m., o. Dŏmĭdūca, ae, f., [domus, duco]: de Brudens Hjemførelse beskyttende Guddomme, Augustin.

dŏmĭna, ae, fem. af dominus; I) „egenl."; A) „alm.": Konen i Huset med Hensyn paa Tyendet, ogs. hera, ogs. mater familias, Plaut., Ter., Quintil., o. A.; — B) „bes." ogs.; 1) qvindeligt Medlem af den keiserlige Familie, Suet. Dom. 13, o. id. Claud. 39; — 2) „poet." ogs. som Kæleord; a) f. Hustru, Virg. Aen. 6, 397, Ovid.; — b) den elskede Pige, Tibull., Prop., o. A.; — C) „poet." ogs. Epithet til flere Gudinder, navnl. til Cybele, Virg. Aen. 3, 113, til Venus, Ovid. A. A. 1, 148, Prop., til Juno, id., Virg., til Diana, Martial. 12, 18, til Isis, Inscript.; — II) „overf.": Herskerinde, el. den Første og Vigtigste i sit Slags; vid. Cic. Off. 3, 6; voluptates, blandissimae dominae, ibd. 2, 10; cf. id. Parad. 5, 2, o. id. Pis. 2; — b) ogs. adj.; desiderium dominae ··· urbis, (Længsel efter Herskerstaden), Martial. 12, 21.

*dŏmĭnātio, onis, f.: Overherredømme el. uindskrænket Magt; navnl. det over en Fristat usurperede Voldsherredømme el. Despoti; - in Cinnae dominatione, Cic. Att. 8, 3; cf. Sall. Catil. 5, Nep. Lys. 1, o. A.; ogs. in pl., Cic. d. Rep. 2, 26, Tac. Ann. 3, 26, oftere; — II) „overf."; ∾ regnumque judiciorum, Cic. Verr. Act. 1, 12; ligel. ∾ regia in judiciis, ibd. 5, 68; o. — dŏmĭnātor, oris, m.: Hersker el. Regent; ∾ rerum deus, Cic. N. D. 2, 2, (men rimel. af en Digter); — [dominor].

dŏmĭnātrix, icis, fem. af dominator: Herskerinde; men „fig."; vid. Cic. Inv. 1, 2; men „poet.": ∾ vasti freti Creta, Senec. Hippol. 85. — dŏmĭnātus, us, m., [dominor]: = dominatio; - esse in superbissimo dominatu, (befinde sig under nogens Voldsherredømme), Cic. Rab. Post. 14; cf. id. Div. 1, 25, id. Phil. 11, 14, Caes. B. C. 1, 4, o. Nep. Reg. 1; - ogs. in pl., Cic. d. Rep. 1, 39; — II) „fig.": ∾ animi, Cic., consilii, id., cupiditatum, id.; cf. id. N. D. 2, 11 o. 60.

*dŏmĭnĭcus, 3; I) „alm.": hørende til el. benævnt efter Herren; - ∾ rationes pecuariae, Varr., habitationes, Colum.; — II) „bes."; A) keiserlig, res, Cod. Just., coloni, ibd.; — b) ogs. subst., dominicum, i, n.: Samling af Digte af K. Nero, Suet. Vitell. 11; — B) eccl.; ∾ dies: Søndagen, Tertull.: o. — dŏmĭnĭum, i, n.; I) sædv.: Lag el. Giestebud, som forestaaes af en dominus el. magister; - dominia et sodalitia, Lucil. ap. Non., o. Cic. Verr. 3, 4; (vid. Zumpt.); — II) „bes." ogs.; A) i d. sild. Retssprog: Eiendom el. Eiendomsretten, Dig., Val. Max. 4, 4, in., ogs. Plin. 37, 27; — B) „concret" (ligesom vort: Herskab): Herre el. Hersker; df. „overf.": voluptates doloresque, incertissima dominia impotentissimaque, Senec. Vit. beat. 15; — [dominus].

dŏmĭnor, atus sum, 1, v. dep. n., [dominus]; I) „egenl.": hersker, er Herre el. Hersker; - pollere, regnare, dominari, etc., Cic. d. Rep. 3, 12; cf. Sall. Catil. 2, o. Virg. Aen. 2, 363; — b) oftere m. en Præpos. el. m. en Casus: er Herre el. Hersker derover; - ∾ in capite fortunisque hominum honestissimorum, Cic. Quint. 30; cf. Virg. Aen. 2, 327, o. A.; men Caes. B. G. 2, 31: inter quos dominari consuessent; ∾ in adversarios, Liv. 3, 53; cf. Ovid. Met. 1, 77; men summa dominarier arce, Virg. Aen. 7, 70, oftere; ogs. c. dat., Claudian.; ogs. c. gen., Lactant.; — II) „fig." om Tings- og Begrebsobjecter; vid. Cic. Acad. 2, 41; ligel. nusquam latius dominari mare, Tac. Agr. 10; cf. Virg. Ge. 1, 154; - ubi lubido dominatur, etc., Crass. ap. Cic. Orat. 65; cf. Cic. d. Or. 2, 8; ligel. ∾ unam in dicendo actionem, id. ap. Quintil.; — III) partic. dominans, tis, ogs. som adj.; dominantia nomina, (almindeligen gængse), Hor. A. P. 234; - compar., dominantior ad vitam etc., Lucr. 3, 398; — b) ogs. subst.: en Hersker, vid. Tac. Ann. 14, 56; — not.: dominor, ari, ogs. m. passiv Bem.; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 39.

dŏmĭnŭlus, i, m., demin.: liden Herre, Dig.; af — dŏmĭnus, i, m., [domus]; oprdl.: Husets Eiermand; df. Herren i Huset, Herren el. Manden el. Bonden; - vid. Cic. Off. 1, 39; qui (agri) non saepe dominos mutant, Cato; opp. villicus, id.; opp. servus, Ter., Cic., o. A.; ∾ rerum suarum, Cic., navigii, Petron., equi, Suet., insularum, id.; — II) „overf."; A) „alm.": Herren, en Overherre el. Formand el. Befalingsmand; - ogs. m. Bibegr. af en lovstridig Besiddelse el. Misbrug af Magten: Tyran el. Voldshersker; s. nedenf.; - navnl. hede ogs. domini: som forestaae el. give et Skuespil, Plaut. Asin., prol., Cic. Att. 2, 19; men domini factionum, (deres For-

mænd), Suet. Ner. 22; ∾ comitiorum, Cic. Verr. 1, 9, concionum, id. Sest. 19, (som beherske disse); men om K. Tarqvinius Superbus: ut de rege dominus exstiterit etc.; vid. Cic. d. Rep. 2, 26; men „alleg.", id. Tusc. 2, 21; – men ogs. den lovlige og beskyttende Hersker beder dominus; vid. id. d. Rep. 1, 32, o. id. Planc. 4; men id. Leg. 2, 7: dominos esse omnium rerum et moderatores deos; cf. id. Fin. 4, 5, o. id. Univ. 7; — b) „poet." ogs. som adj.; Injiciam dominas in mea jura manus, Ovid. Am. 2, 5, 30; — B) „bes."; a) dominus m. o. ud. convivii el. epuli: som giver et Giestebud, Verten, Cic. Vat. 13, Liv. 23, 8, Varr., o. A.; — b) ogs. er dominus: Keisernes sædv. Benævnelse; vid. Suet. Dom. 13, Martial. 5, 8, Phaedr. 2, 5, o. A.; (dog m. Undtagelse; vid. Suet. Aug. 53, o. id. Tib. 27); — c) ogs. som hilsende Tiltale, (ligesom vort: min Herre), Senec. Ep. 3, o. Martial. 6, 88; – ogs. som erotisk Benævnelse, Ovid. Am. 3, 7, 11.

dŏmĭporta, ae, f., [domus, porto]: som bærer sit Hus; poetisk Epithet til Sneglen, poët. ap. Cic. Div. 2, 64. — Dŏmĭtiānus, i, m., T. Flavius: bekiendt romersk Keiser; vid. Suet. Domitianus, o. Aur. Vict.; — b) df. adj. Domitianus, 3, mensis, vid. Suet. Dom. 13; men ∾ via, vid. Stat. Silv. 4, praef. — Dŏmĭtius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: 1) Cn. Domitius Allobrogicus, (censor a. u. c. 638), efter hvem rimel. ogs. via Domitia i Gallien har sit Navn, Cic. Font. 4 o. 12, oftere; — 2) L. Domitius Aenobarbus, (cons. a. u. c. 699), i Borgerkrigen en af Pompejus's Generaler; vid. Caes. B. C. 1, 15 flgd., oftere; — df. Domitiani milites, Caes. l. c. 1, 16, oftere; — not.: Domitius, 3, o. Domitianus, 3, s. ovenf.

dŏmĭto, are, v. a. intens.: tæmmer, tvinger; ∾ boves, Virg., elephantos, Plin.; men Virg. Aen. 7, 163: domitantque in pulvere currus, (d. e. Forspandet); — dŏmĭtor, (eftercl. Biform er domator, Amm.), oris, m.: som tæmmer el. tvinger; – ∾ equorum, Cic. Off. 1, 26, Virg. Aen. 7, 189, oftere; — 2) „overf.": som overvælder el. overvinder el. beseirer; vid. Cic. Mil. 13, o. Liv. 21, 43; ∾ Trojae, Hor.; ∾ maris (Neptunus), Virg. Aen. 5, 799; — df. fem. dŏmĭtrix, icis; vid. Virg. Ge. 3, 44; men ∾ ferarum clava, Ovid. Her. 9, 117; – men „overf.": ∾ illa rerum omnium materia, (i. e. ferrum), Plin. 36, 25; o. — dŏmĭtūra, ae, f.: Tæmmen el. at tæmme; ∾ boum, Colum., Plin.; — [domo]. — 1. domitus, 3: partic. af domo. — 2. dŏmĭtus, us, m., [domo]: Tæmmen el. at tæmme; ∾ quadrupedum, Cic. N. D. 2, 60.

dŏmo, ŭi, ĭtum, 1, v. a., [besl. m. δαμάω]; I) „egenl.": tæmmer, giør tam; ∾ boves, Varr.; ogs. ∾ boves aratro, Colum.; ogs. ∾ asinum ad aliquid, Varr.; cf. Cic. N. D. 2, 64; — II) „fig.": betvinger, overvinder, overvælder; – vid. Cic. Prov. cons. 13, Liv. 7, 32, o. Hor. Od. 1, 12, 55, oftere, ogs. Tac. Agric. 13 o. 24, o. A.; – ∾ terram rastris, Virg., ferrum igne, Plin.; ∾ vim fluminis, Liv. 21, 30; „poet." ogs. ∾ uvam prelo, (presse den), Hor.; ∾ ferventibus undis, (koge mørt deri), Ovid.; — b) „ment."; domitas habere libidines, Cic. d. Or. 1, 43; virtus omnia domuerat, Sall. Catil. 7; ∾ avidum spiritum, Hor. Od. 2, 2, 9; ∾ invidiam, id., iracundias, Plin., horrida verba, Tibull.

dŏmŭĭtio, onis, f., [f. domum itio]: Gaaen el. at gaae hiem, Pacuv. o. Lucil. ap. Non., Appul. — dŏmuncŭla, ae, f., demin. af domus: lidet Hus, Vitruv., Appul., o. A.

dŏmus, i o. us, etc., (s. nedenf.), f., δόμος: Huset el. Boligen; I) „egenl."; A) „alm.", o. navnl. at mærke; 1) med Hensyn paa Casusformerne; aa) sing., a) nomin. domus, Plaut., Ter., Cic., o. A.; — b) gen. hos Comikerne alene domi; fra Varr. derim. sædv. domus, Virg., Hor., Ovid., Suet., o. A.; ogs. ud. Contraction: domuis, Varr. ap. Non.; men om gen. domos, vid. Suet. Aug. 87; — c) dat. domo, Cato, Hor. Ep. 1, 10, 13; oftere domui, Caes., Quintil., Ovid., o. A.; – men contraheret domu, (f. domui), Lucr. 4, 999; — d) acc. domum, Plaut., Ter., Cic., o. A.; – df. apocop.: do, (ligesom δῶ f. δῶμα); endo suam do, Enn. ap. Diomed., Auson.; — e) voc. domus, Enn. ap. Cic. Off. 1, 39, Virg. Aen. 2, 241; — f) abl. sædv. domo, Plaut., Ter., Cic., o. A.; derfor domu, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 48; — bb) plur.; a) nomin. alene domus, (ikke domi), Virg., Liv. 3, 32, Suet.; — b) gen. domorum, Lucr., Virg., Plin.; ogs. domuum, Plin. 8, 82, Tac., Juvenal.; — c) dat. o. abl. alene domibus, (ikke domis), Varr., Caes., Hor., o. A.; — d) acc. sædv. domos, Plaut., Cic., o. A.; sield. domus, Cic., o. A.; — 2) i Adverbialformerne; aa) domi: i Huset, hiemme, Plaut., Ter., Cic., Virg., Hor., o. A.; (opp. foris, Plaut., Cic., Sall.); – meae domi, Ter., ogs. domi meae, Cic.; domi Caesaris, id. Att. 1, 12; cujus domi (fueras), id.; — bb) domum: hiem, ind i Huset, Ter., Cic., Virg., o. A.; – domum meam, Cic. Att. 1, 1; domum regiam (res suas comportant), Sall. Jug. 76; Pomponii domum (venisse), Cic. Off. 3, 31; – ogs. in pl.: domos, Liv. 3, 5, oftere; ligel. suas domos, Liv.; – undert. ogs. m. in c. acc.; vid. Liv. 44, 45, ogs. Cic. Catil. 1, 4, o. Caes. B. C. 2, 13; — cc) domo; a) sædv. hiemmefra el. ud af Huset, Plaut., Ter., Cic., o. A.; — b) sield. f. domi; domo se tenuit, Nep. Ep. 10; cf. Suet. Caes. 20; – undert. ogs. m. in c. abl.; vid. Quintil. 5, 10, 16, o. Nep. Alc. 2 o. 3; — 3) i Omgangssproget heder: domi habere aliquid: at have noget ligesom hiemme, d. e. i Forraad el. ved Haanden, el. hos el. i sig selv, Ter. Ad. 3, 3, 59, o. Cic. Fam. 9, 3; — B) „poet. overf." ogs. om enhver Art af Bygning el. Opholdsted; df. navnl. om Labyrinthen, Virg. Aen. 6, 67, om Gudernes Boliger, ibd. 10, 1 o. 101, om Dyrenes Leie, id. Ge. 2, 209, oftere, om et Gravmæle, Tibull. 3, 2, 22, endel. om Legemet som Sielens Bolig, Ovid. Met. 15, 159 o. 458; — II) „meton."; A) m. udvidet Bem.: Fædrelandet el. Hiemmet; – vid. Plaut. Men. 5, 9, 9, o. Virg. Aen. 7, 122; men qui domi aetatem agerent, (som forbleve hiemme), Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; cf. Caes. B. G. 1, 31, o. Virg. Aen. 8, 114; – df. ogs. belli domique, o. domi militiaeque: i Fred og i Krig; s. und. bellum o. militia; ligel. in pace et domi, opp. in bello, Cic. d. Rep. 1, 40; — B) ligesom οἶκος: Huset, Familien, Slægten; – domus te nostra tota salutat, Cic. Att. 4, 12; cf. Liv. 3, 32, Virg. Aen. 1, 284, oftere, Hor. Od. 1, 6, 8, oftere, o. A.; — b) philosophisk Skole el. Sect, Cic. Acad. 1, 4, Senec. Ep. 29; df. — dŏmuscŭla, ae, f., dem.: lidet Hus, Appul., (al. domuncula), inc.

dōnābĭlis, e, [dono]: til at begave el. beskienke; df. comisk: ∾ homo infortunio, (som fortiener en Ulykke), Plaut. Rud. 3, 2, 40. — dōnārium, i, n., [donum]; I) „alm.": Opbevaringsstedet for Tempelgaver, Lucan. 9, 516, Appul.; — II) „bes." o. „meton."; A) Templet selv el Helligdommen el. Altaret, Virg. Ge. 3, 533, o. Ovid. Fast. 3, 335; — B) Tempelgaven selv, Liv. 42, 28, Gell. 2, 10, Aur. Vict.

*dōnātio, onis, f.: Bortgiven el. Bortskienken, Gave el. Skienk, (abstr. o. concr.); ∾ bonorum, vid. Cic. Phil. 4, 4; ligel. in pl., Cic. R. Am. 9; — dōnātīvum, i, n.: Skienk el. Gave el. Foræring, (navnl. fra Keiserne til Soldaterne; ligesom congiarium: deres Gave til Folket); – vid. Suet. Ner. 7, ogs. id. Dom. 2, oftere, Tac. Ann. 12, 41, oftere, Plin. Pan. 25, o. A.; o. — dōnātor, oris, m.: som skienker el. giver; (oftest i Retssproget); ogs. Senec. Hippol. 1217; — df. fem. dōnātrix, icis, Cod. Just.; — [dono]. — dŏnax, ăcis, m., δόναξ; 1) en Rørart, cyprisk Rør, Plin. 16, 66; — 2) et slags Søfisk, id. 32, 53.

dōnec, conj., [forkortet af donicum]; betegner Tidsforholdet imellem Handlinger, som ere samtidige el. umiddelbart forbundne; df. I) saa længe som, imedens; a) c. indic.; – vid. Hor. Od. 1, 9, 17, o. id. ibd. 3, 9, ab in., ogs. Liv. 2, 49; ligel. Donec eris felix, multos numerabis amicos, Ovid. Trist. 1, 9, 5; — b) c. conjunct.; vid. Liv. 21, 28, o. Tac. Ann. 1, 51; ligel. in or. obl., Liv. 2, 24, o. A.; — II) saa længe til, indtil, indtil at, til endelig en; a) c. indic.; – haud desinam, donec perfecero, Ter. Phorm. 2, 3, 73; cf. Virg. Aen. 1, 273; — b) c. conjunct.; vid. Hor. Ep. 1, 18, 63, Liv. 21, 28, o. A.; — c) ogs. elliptisk el. ud. Verbum; vid. Plaut. Merc. 1, 82; — B) hertil mærkes endnu; aa) donec m. usque, usque adeo, usque eo, eo usque, in tantum; a) c. indic.; – vid. Cic. Verr. 1, 16, o. Liv. 40, 8; — b) c. conjunct.; vid. Quintil. 11, 3, 53, o. Hor. A. P. 155; — c) ogs. elliptisk el. ud. Verbum, Ter. Hec. 1, 2, 52; — bb) hos negative Paastande kan donec ogs. hede: før, el. før end; vid. Virg. Aen. 2, 720, Liv. 1, 39, o. A.

dōnĭcum, conj.: den oprindelige, men rimel. alene forclassiske Form af donec, o. m. f. Bem., Cato o. Plaut. ap. Charis., Plaut. Pseud. 4, 7, 72, oftere; ogs. m. flgd. Negation, id. Aul. 1, 1, 19; men Nep. Ham. 1, inc. — dōnĭfĭco, are, [donum, facio]: gjør Foræringer, Hygin. Fab. 112.

dōno, avi, atum, 1, v. a., [donum]; I) ∾ alicui aliquid el. aliquem, (forære el. skienke til nogen); ogs. forunde el. forlene, overgive el. overlade; A) „alm."; 1) „egenl."; – vid. Cic. R. Am. 8; ∾ praedam militibus, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 65; men Ovid. Am. 1, 3, 12: me qui tibi donat (Amor); cf. Virg. Aen. 9, 313; — b) „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Sat. 2, 5, 60, o. Virg. Aen. 5, 262; — 2) „fig.": bringer nogen noget som Offer, hengiver el. lader fare for nogens Skyld; vid. Cic. Fam. 5, 4; ligel. ∾ iram patriae, Sil.; — B) „bef.": eftergiver nogen en Forpligtelse; I) „egenl."; vid. Caes. B. C. 3, 21; ogs. ∾ alicui causam, Justin., legem (i. e. actionem), Petron., negotium, Suet. Calig. 40, (at opgive el. frafalde Søgsmaal imod nogen); — 2) „fig.", ligesom condonare: nogen (Trediemand) til Villie at lade den Feilende ustraffet el. at eftergive en Straf; – noxae damnatus donatur populo R., etc., Liv. 8, 35; ligel. ∾ patrem filio, Justin.; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 51; — II) ∾ aliquem aliqua re, (beskienke dermed), (ducem) paterā, Plaut.; donis donatus plurimis, id.; ∾ aliquem anulo aureo, Cic. Verr. 3, 80; ∾ aliquem civitate, id., Caes.; cf. Hor. Od. 4, 2, 9; – f. ogs. Sall. Jug. 54; — b) „forcl." ogs.: ∾ aliquem aliquid, Ter. Hec. 5, 4, 9; ligel. forcl. c. inf.; vid. Enn. Ann. 1, 32: Venus quem ··· Fari donavit.

dōnum, i, n., [do, dare]; 1) „alm.": frivillig Gave, Skienk el. Foræring; – emit virginem dono mihi, Ter.; cf. id. Heaut. 5, 5, 6, o. Cic. Cluent. 24; ne donum vel munus proconsul accipiat, Dig.; cf. Cic. d. Or. 2, 71, o. id. Arch. 8; – ∾ ultima el. suprema, (den sidste Ære, Begravelsesceremonien), Ovid. Am. 3, 9, 50, o. Senec. Hippol. 1273; — 2) „bef.": Gave el. Offer til Guderne; vid. Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb., id. d. Rep. 2, 24, Liv. 2, 23, oftere, Virg., o. A. — Dŏnūsa, ae, f.: liden Ø i Ægæerhavet, østlig for Naxos, Plin., Tac.

dorca, ae, m.: Biform af flgd., Gratian. Cyneg. 200. — dorcas, ădis, f., δορκάς: Gazellen el. Antilopen, (antilopa dorcas L.), Martial. 10, 65, oftere.

Dōres, um, m., Δωριεῖς: Dorerne el. Dorierne, (vid. Cic. Flacc. 27, id. d. Rep. 2, 4), boede oprdl. ved Olympus i Thessalien, og benævntes efter deres Stamfader Dorus, Søn af Hellen; — not.: gen. graec. Dorieon, Vitruv.; — B) df. 1) Dōrĭcus, 3: dorisk, gens, Plin. 6, 2; ∾ genus architecturae, Vitruv 4, 6; ∾ dicta, Quintil. 8, 3, 59, (den doriske Mundart, al. Dorice dicta; cf. Suet. Tib. 56: Dorice Rhodii loquuntur); ogs. absol. Dorici, orum: de dorisktalende Folk, Gell. 2, 26; — b) „meton." ogs. f. græsk; ∾ castra, Virg. Aen. 2, 27; cf. Ovid. Her. 16, 370, o. A.; ∾ ignes, Senec. Ag.; — 2) Dōrius, 3: dorisk, carmen, Hor. Epod. 9, 6, moduli, Plin.; men subst. Dorium, (sc. carmen): dorisk Sang el. Krigssang, Appul.; — 3) Dōrienses, ium, m., ligesom Dores: Dorierne, Justin. 2, 6; — 4) Dōris, ĭdis, f.; aa) som adj.: dorisk, dialectus, Suet. Tib. 56, tellus, Senec. Herc. Fur. 81, (d. e. Sicilien); — bb) som subst.; a) Landskabet Doris, α) i Hellas, Mel. 2, 3, Plin. 4, 13; — β) i Lilleasien, id. 5, 29 flgd.; — b) Datter af Oceanus, Gemalinde af Nereus, og Moder til de 50 Nereider, Ovid. Met. 2, 11, oftere, Hygin. praef. Fabb.; — β) df. „meton." f. Havet, Virg. Ecl. 10, 5, o. Ovid. Fast. 4, 678; — c) doris: etslags Plante, ogs. pseudanchusa, ogs. echios, Plin. 22, 24. — Dorice, adv., Doricus, 3, Dorienses, ium, Doris, idis, o. Dorius, 3, f. und. Dores.

dormio, īvi o. ii, ītum, 4, v. n.: sover, (opp. vigilo); vid. Plaut. Curc. 1, 3, 26; ire dormitum (supin.), id., Hor.; cf. id. Ep. 1, 17, 73; – ogs. impers.: dormitur, Juvenal.; – som Ordsprog mærkes: non omnibus dormio, Lucil. ap. Fest.; cf. Cic. Fam. 7, 24; ∾ in utramvis aurem, f. und. auris; — b) pass. ogs. om Tiden: at blive bortsovet; Nox est perpetua una dormienda, Catull. 5, 6; cf. Martial. 13, 59; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Dødssøvnen, Plaut. Amph. 1, 1, 157; cf. Catull. l. c.; — b) comisk ogs. om Ting: at ligge hen, at blive uberørt el. ubrugt; – ut dormiunt pessuli etc., Plaut. Curc. 1, 2, 67; cf. Martial. 10, 62; — B) „ment.": er ligegyldig el. ubekymret el. uvirksom; – dum tu dormis etc., Ter. Phorm. 5, 8, 18; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 17, o. Cic. Verr. 5, 74; — not.: fut. dormibo, Plaut.

dormītātor, oris, m., [dormito]: som sover om Dagen; df. en Nattevandrer el. Nattetyv, Plaut. Trin. 4, 2, 20 o. 142. — dormītio, onis, f., [dormio]: Soven el. at sove, Varr. ap. Non.; ogs. Dødssøvnen, Tertull.

dormīto, avi, atum, 1, v. n. intens.: er søvnig, vil til at sove, Plaut. Amph. 2, 2, 175, o. Cic. Att. 2, 16; cf. Hor. A. P. 105; — II) df. „fig."; A) „overf." o. „poet."; jam domitante lucerna, (naar den er ved at gaae ud), Ovid. Her. 19, 195; — B) „ment.": at være døsig el. dorsk el. uvirksom, Plaut. Asin. 2, 1, 5; cf. Cic. d. Or. 2, 33, ogs. Hor. A. P. 358; o. — dormītor, oris. m.: en Sover, Martial. 10, 4; — df. dormītōrius, 3: hørende til Søvnen, cubiculum el. membrum, Soveværelse, Plin. Ep.; — b) ogs. subst. dormitorium, i, n., (sc. cubiculum): Soveværelse el. Sovekammer, Plin. 30, 17; — [dormio].

dorsŭālis, e: hørende til Ryggen, notae equi, Appul.; — 2) df. subst. dorsualia, ium, n.: Rygdækkener (el. Hestedækkener), Trebell. Gallien. 8; af — dorsum, i, n.: Ryggen hos Mennesker og Dyr; – vid. Plaut. Epid. 1, 1, 85, o. Hor. Sat. 1, 9, 21; spina dorsi (Rygraden), Plin.; — 2) „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ jugi, Caes., Liv., montis, id., Tac., (Rygningen deraf); ligel. ∾ Appennini, Suet. Caes. 44; ∾ nemoris, Virg.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 91; men ∾ speluncae, Virg. Aen. 8, 234, (Klippen derover); ∾ duplex dentalium, (de tvende fremstaaende Jern paa Ploven), Virg. Ge. 1, 172. — dorsus, i, m.: forcl. Biform af frgd.; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 4, 44.

Dōrus, i, m.: Stamfader for Dorierne; vid. Dores ab in. — dorycnion, i, n., δορύκνιον: etslags Giftplante, Plin. 21, 105. — Dŏrȳlaeum, i, n.: By i Phrygien, Cic. Flacc. 17; — df. Dŏrȳlenses, ium, m., ibd., ogs. Dŏrȳlaei, orum, m., Plin. 5, 29: denne Byes Indvaanere. — Dŏrȳphŏrus (-os), i, m., Δορυφόρος: Landsedrageren, berømt Billedstøtte af Polycletus, Cic. Brut. 86, o. Plin.

dōs, gen. dōtis, f., [do, dare]: Medgift el. Udstyr, Plaut., Ter. Andr. 5, 4, 47, o. id. Heaut. 5, 1, 64; cf. Cic. Quint. 31, id. Leg. 2, 16, Nep. Arist. 3, Caes., Hor., o. A.; tabellae dotis, Suet. Claud. 29; — 2) „fig.": ligesom Udstyr el. Udsmykning, Gave el. Egenskab; - vid. Cic. d. Or. 1, 55; dos omnis unionum in candore etc., Plin. 9, 46; dos formae, Ovid.; dotes ingenii, id.; cf. Plin. Ep. 3, 3; dos mea (est) c. inf., (det er min Gave el. Evne), Ovid. Am. 1, 10, 60; men id. Her. 15, 146: dos erat ille loci, (Stedets Prydelse el. Smykke). — dossuārius, 3, [dorsum]: som bærer paa Ryggen; ∾ jumenta, Varr.

dōtālis, e, [dos]: hørende til Medgiften, aedes, Plaut., praedia, Cic., agri, Hor., regia, Virg.; ∾ servus, Plaut., Dig.; cf. Virg. Aen. 4, 104. — dōtātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dōto, avi, atum, 1, v. a., [dos]: forsyner med en Medgift, udstyrer, Suet. Vesp. 14; cf. Virg. Aen. 7, 318; — II) „overf.": dotari, at holdes i Værd, Plin. 12, 38; — III) partic. dotatus, 3, som adj.; A) rigeligt udstyret, rig; vid. Ter. Phorm. 5, 7, 47, Cic. Att. 14, 13, o. Hor. Od. 3, 24, 19; — B) „overf."; dotata ulmus vite, Plin. 18, 68; men dotatissimā formā (Chione), Ovid. Met. 11, 301.

drachma, (udvidet ogs. drachuma, Plaut.), ae, f., δραχμή: en Drachme, sædvanlig græsk Mønt, der omtr. svarer til Romernes denarius, Plaut., Ter., Cic. Flacc. 15, oftere, Hor., o. A.; — 2) som Vægt: = $\frac{1}{8}$ uncia el. $\frac{1}{2}$ sicilicus, omtr. vort Qvintin, Plin. 21, 109, Rhemn. Fann. 17.

drăco, gen. ōnis, (forel. ogs. ontis), m., δράκων: Dragen, en Slangeart af det tamme Slags, hvf. ogs. undert. som tamt Husdyr; vid. Suet. Tib. 72; cf. Cic. Div. 2, 30, Plin. 8, 22, Martial. 7, 87, o. A.; — b) ogs. (efter Mythen) som Skatvogter, Cic. Phil. 13, 5, o. Phaedr. 4, 20; — II) „meton.": ifølge etslags Lighed; A) Stjernebilledet: Slangen, Cic. poët. N. D. 2, 42; — B) en Standart el. et Cohorttegn, Veget., o. A.; — C) ∾ marinus, etslags Søfisk, Plin. 9, 43; — D) slangeformet Vandkar, Senec. Qu. N. 3, 24; — E) etslags gammel Vinranke, Plin. 17, 35; — not.: som nom. pr.: Draco, onis, m.: berømt Lovgiver i Athenen, Cic. d. Rep. 2, 1, oftere, Gell. 11, 18.

drăcōnārius, i, m., [draco]: en Standartbærer, Veget. — drăcōnigĕna, ae, comm., [draco, gigno]: avlet af Slanger; (poetisk Ord); ∾ urbs, Ovid. Fast. 3, 865, (d. e. Theben); cf. Justin. 11, 11. — drăcontārium, i, n., [draco]: slangeformet Krands, Tertull. — drăcontia, ae, f., o. dracontias, ae, m., δρακοντίας; A) Dragestenen, Plin. 37, 57; — B) en Hvedeart, id. 18, 12. — dracontios (vitis): etslags Vinranke af det ædlere Slags, Colum. 3, 2. — drăcontium, i, n., δρακόντιον: ligesom Slangeurt, Plin. 24, 9; ogs. dracontia radix, Veget. — drăcuncŭlus, i, m., demin. af draco: liden Slange el. Drage, Lamprid. Al. Sev. 14; — II) „meton."; A) etslags Fisk, Plin. 32, 53; — B) etslags Vært el. Plante, Plin. 24, 91.

dragantum, i, n., s. und. tragacantha. — drāma, ătis, n., δρᾶμα: Skuespil, bes. Sørgespillet, Auson.; df. — drāmătĭcus, 3: dramatisk, poëma, Diomed. — Drancae el. Drangae, arum, m.: Folkeslag i det efter samme benævnte Landskab Drangiana (el. -e), i det Indre af Persien, Plin. 6, 25; - ogs. Drangiani, orum, Justin. 45, 6; — b) df. Drancaeus el. Drangaeus, 3, phalanx el. legio, Val. Fl. — Drangiana, ae, (el. -e, es), o. Drangiani, orum, s. und. frgd. — drāpĕta, ae, m., δραπέτης: bortløben Slave, Plaut. Curc. 2, 3, 11. — draucus, i, m.: som bruger Mandfolk (for Fruentimre), Martial.

drenso, are, v. n.: Svanens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 23. — drĕpănis, is, f., δρεπανίς: Mursvalen, (hirundo apus L.), Plin. 11, 101. — Drĕpănum, i, n., Virg. Aen. 3, 707, oftere Drĕpăna, orum, n., τὰ Δρέπανα: By paa Vestkysten af Sicilien, (hod. Trapani), Plin. 3, 14, Liv. 28, 41, o. A.; ogs. Drepane, es, f., Sil.; - promontorium Drepanum: Forbjerg i Nærheden deraf, Plin. l. c.; — b) df. Drĕpănĭtāni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Verr. 2, 57, oftere, Plin. l. c. — drīmўphăgia, ae, f., δριμυφαγία: at nyde skarpe Spiser, Coel. Aur. — drindio, ire, v. n.: Veselets Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 61.

drŏmas, ădis, m., δρομάς, (den Løbende); cameli, quos appellant dromadas, Liv. 37, 40, Dromedarer; cf. Curt. 5, 2; - ogs. drŏmĕdārius, i, m.: Dromedaren, Hieronym. — drŏmo, ōnis, m., δρόμων: en Løber, den Løbende; df. „meton."; A) en Fiskeart, Plin. 32, 53; — B) hurtigseilende Skib, en Hurtigseiler, Cod. Just. — drŏmos, i, m., δρόμος; oprdl.: Løben el. at løbe, et Løb; df. „meton."; I) „alm.": Væddeløbsbanen, Inscript.; — II) „bes." som nom. pr.; A) Væddeløbsbane el. Øvelsesplads ved Sparta, Liv. 34, 27; — B) Dromos Achilleos, Δρόμος Ἀχίλλειος: en smal Landtunge ved Udløbet af Borysthenes, hvor Achilles skal have anstillet Væddeløb, Plin. 4, 26. — drōpax, ăcis, f., δρῶπαξ: etslags Plaster til Haarets Udtrækning, Martial. 3, 74, oftere.

Drŭentia, ae, m.: Flod i Gall. Narb., falder i Rhonen, (hod. Durance), Liv. 21, 32, Plin. 3, 5. — Drŭĭas, ădis, fem. af flgd.: Præstinde el. Spaaqvinde iblandt Druiderne, Lamprid. Al. Sev. 60; ogs. Drŭis, ĭdis, f., Vopisc. — Drŭĭdae, arum, Cic., Tac., o. Drŭĭdes, um, Caes., m.: de gamle Celters el. Galliers Præster og Vise; vid. Caes. B. G. 6, 13 flgd., Plin. 16, 95, ogs. Lucan. 1, 451, o. A. — Drŭis, idis, s. und. Druias.

drungus, i, m.: Afdeling el. Trop af Soldater; (sild. Ord); Veget. — drūpa (ae) oliva: moden til at falde af, Plin. 15, 2; ogs. absol. drupa, (el. druppa), ibd. 7; - (af δρυπετής, af δρῦς o. πίπτω).

Drūsus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Livia; vid. Suet. Tib. 3; — her mærkes: Drusus Germanicus, ved Livia Drusilla Stedsøn af K. Augustus, Fader til Keiser Claudius; — df. Drusiana fossa, Tac. Ann. 2, 4, el. Drusinae fossae, Suet. Claud. 1: en af ham aabnet Canal ved Nederrhinen.

Drўădes, um, f., Δρυάδες: Træenympher el. Skovnympher el. Dryader, Propert. 1, 20, 12, (hvor dat. graec. dryasin), Virg. Ecl. 5, 59, oftere, Ovid. Met. 3, 507, oftere; - sing. Dryas, Martial. 9, 62. — Dryantides, ae, m., s. und. flgd. — 1. Drўas, antis, m., Δρύας: Fader til Thracierkongen Lycurgus, som df. heder: — Drўantides, ae, m., Ovid. Ib. 347, Hygin. — 2. Drўas, ădis, f. und. Dryades. — drўītis, idis, f., δρυΐτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

Dryŏpe, es, f., var ved Apollo Moder til Amphissus, Ovid. Met. 9, 351 flgd.; - en anden Nymphe af dette Navn var ved Faunus Moder til Tarqvitus, Virg. Aen. 10, 551. — Drўŏpes, um, m.: Folk i Epirus, Plin. 4, praef., Virg. Aen. 4, 146; sing. Dryops, Ovid. Ib. 490. — drўŏphŏnon, i, n., δρυόφονον: etslags bregneagtig Plante, Plin. 27, 49. — drўoptĕris, ĭdis, f., δρυοπτερίς: etslags Plante af Lighed m. d. frgd., Plin. 27, 48. — drўos hyphĕar, δρυὸς ὕφεαρ, i. e. viscum quercus, (Mispel paa Egetræet), Plin. 16, 93. — drypetes, s. und. drupa.

dua, s. und. duo. — duālis, e, [duo]: som indeholder to; ∾ numerus (i Grammatiken), Quintil. 1, 5, 42. — duapondo, n. indecl.: to Pund, Vitruv., Quintil. 1, 5, 15.

*dŭbie, adv.: uvist, tvivlsomt; vid. Cic. Div. 1, 55; - oftest m. Negation, non el. haud dubie: upaatvivleligen, aldeles vist; vid. Cic. Fam. 15, 1; haud dubie jam victor, Sall. Jug. 102; — dŭbiĕtas, atis, f.: Tvivl el. Uvished, Ammian.; o. — dŭbiōsus, 3: tvivlsom el. uvis, fabulae, Gell. 3, 3; — [dubius].

*dŭbĭtābĭlis, o: til at tvivle om, tvivlsom el. uvis; m. Negation, Ovid. Met. 1, 223; cf. ibd. 13,21; — 2) sild. ogs. act.: tvivlende; ∾ pectus, Prudent.; — dŭbĭtanter, adv.; 1) tvivlende, dicere, Cic. Inv. 2, 3; — 2) „overf.": nølende, betænksomt, Cic. Brut. 22; men m. Negation, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; o. — dŭbĭtātim, adv.: = frgd.; m. Negation, Sisenn. ap. Non.; — [dubito].

dŭbĭtātio, onis, f., [dubito]; I) Vaklen el. at vakle i sin Dom el. Mening, Tvivl el. Uvished; A) „alm."; a) absol.; vid. Cic. Off. 1, 41; eo minus dubitationis etc., Caes. B. G. 1, 14; men sine ulla dubitatione (per litoten): med største Vished, Cic. Catil. 4, 3, oftere; men id. Cluent. 27, c. gen. subj.: in dubitatione omnium; — b) c. gen. (obj.), el. m. de, el. m. Relativ- el. Objectssætn., el. m. Negation o. flgd. quin; - vid. Caes. B. G. 5, 48; ligel. ∾ juris, Cic. Caecin. 4, (i. e. dubitatio, penes quem sit jus); - men m. de, id. Acad. 1, 4; - dubitatio ··· quale sit id, etc., id. Off. 3, 4; cf. ibd. 3, 2; men nihil habere dubitationis, quin etc., id. Off. 2, 5; cf. id. N. D. 2, 63; — B) „bes."; a) som rhetorisk Figur, ligesom διαπόρησις, Tvivlen, Auct. ad Her. 4, 29; — b) „meton.": Betænkning, Undersøgelse; indigna dubitatio homine etc., Cic. Lael. 19; ∾ ad remp. adeundi, id. d. Rep. 1, 7; — II) Vaklen el. at vakle i sin Beslutning, Raadvildhed, Nølen, Betænkelighed; vid. Cic. Verr. 2, 30, id. d. Or. 2, 50, o. Sall. Jug. 30; ligel. aluit dubitatione bellum, Tac. Ann. 3, 41; cf. Caes. B. G. 7, 40; bes. ofte hos Cic. i Forbindelsen: sine ulla dubitatione, uden Betænkelighed; f. id. d. Or. 2, 28, o. id. Verr. 3, 12, oftere; ogs. sine dubitatione, id. Agr. 2, 9, oftere.

dŭbĭtātīve, adv.: tvivlende, pronunciare, Tertull.; af — dŭbĭtātīvus, 3: tvivlsom, uvis, sensus, Tertull.; o. — dŭbĭtātor, oris, m.: en Tvivler, resurrectionis, Tertull.; — [af flgd.].

dŭbĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a. intens.; [af inus. dubo, af Stammen duo, hvortil ogs. hører vort: tvecl. to, tvivler, osv.]; oprdl. ligesom at vakle el. svæve til tvende Sider el. hid og did; men altid „fig.", og navnl. med Hensyn paa en Mening el. Beslutning, (oftest m. Negation el. spørgende); I) at vakle i sin Dom el. Mening, at være i Uvished el. Tvivl, at tvivle derom, at betvivle, osv.; A) „alm."; aa) absol.; - vid. Cic. Acad. 2, 17 o. 23; ligel. et interrogamus, et dubitamus, etc., Quintil. 6, 3, 70; cf. Virg. Aen. 3, 316, ogs. Cic. Div. 1, 55, o. id. Fin. 5, 9 (Madv.); — bb) oftere; a) m. de; vid. Cic. Sull. 18, o. id. Tusc. 1, 30, ogs. Caes. B. G. 7, 21; - ogs. impers., Cic. Caecin. 13, o. id. Off. 3, 3; — b) c. acc., (hos Cic. alene c. acc. comm.); vid. id. Off. 3, 19; - df. pass.; vid. id. Verr. 2, 22, o. Tac. Ann. 14, 7; — c) m. Relativ- el. Spørgsmaalssætning; vid. Ter. Phorm. 2, 2, 29, o. Cic. Att. 10, 1; cf. id. Verr. 3, 89, o. Hor. Ep. 2, 1, 8; „poet." ogs. in pass.; an dea sim, dubitor, Ovid. Met. 6, 108; — d) non dubito, quin etc.; vid. Cic. d. Senect. 10, oftere, Caes. B. G. 1, 17, oftere, o. A.; - ogs. impers.; e quibus dubitari non possit, quin etc., Cic. Acad. 2, 23; - ogs. er at hidføre id. Fam. 5, 20: illud cave dubites, quin etc.; - ligel. hos Spørgsmaal; quid dubitas, quin etc.? Plaut.; cf. Caes. B. G. 7, 38, o. A.; — e) m. Objectssætn., oftest efter en Negation; vid. Nep. praef., in., oftere, ligel. Liv. 2, 64, oftere; ogs. spørgende, id. 5, 3; - ogs. impers., Quintil. prooem. 12; sjeld. bekræftende; vid. id. 8, 3, 34; — B) „bes."; 1) „overf."; a) om Ting og om Begreber: ligesom at vakle, at være usikker; - suspensa ac velut dubitans oratio, Quintil.; si fortuna dubitabit, etc., Liv. 21, 44; — b) „meton.": at overlægge el. betænke paa begge el. flere Maader, (in utramque partem cogitare); - haec dum dubitas, etc., Ter. Ad. 4, 5, 57; restat ··· ut hoc dubitemus, uter etc., Cic. R. Am. 31; cf. Virg. Aen. 9, 191; — II) at vakle hid og did i sin Beslutning, at betænke sig, at nøle, osv.; a) oftest c. inf., navnl. hos en Negation el. et Spørgsmaal; - vid. Cic. d. Or. 1, 40, o. Caes. B. C. 1, 71; - quid dubitamus pultare? Plaut.; cf. Caes. B. C. 2, 34; - sild. ogs. affirmativt; dubitatque agnoscere matrem, Stat.; men elliptisk: quod dubitas, ne feceris, Plin. Ep. 1, 18; — b) non dubito, quin etc.; vid. Cic. Mil. 23, o. Caes. B. G. 2, 22; - ligel. hos Spørgsmaal, Cic. Flacc. 17; — c) absol.; se neque umquam dubitasse, neque timuisse, Caes. B. G. 1, 41; cf. Sall. Catil. 28.

dŭbius, 3, [af inus. dubo, besl. m. duo, f. ogs. dubito ab in.]; I) „egenl.": som bevæger sig til tvende el. begge Sider, som svæver hid og did, (alene sjeld.); - vid. Lucr. 6, 556, o. Liv. 37, 16; — II) sædv. „fig." o. „ment."; A) act.; 1) som vakler i sin Dom el. Mening, tvivlende, usikker, uvis; - vid. Cic. Manil. 10, o. Liv. 4, 40; dubius sum, quid faciam, Hor.; cf. id. Epod. 5, 85, ogs. Virg. Aen. 1, 218; - ligel. non dubius, quin etc., Liv. 31, 42; cf. id. 42, 14, o. id. 31, 24; — b) f. dubius findes ogs.: dubius animi, Virg., dubius mentis, Ovid., sententiae, Liv. 33, 25; men ∾ salutis, Ovid., vitae, id.; — 2) som vakler i sin Beslutning, raadvild; - dubio atque haesitante Jugurtha etc., Sall. Jug. 107; ∾ hostes, (opp. firmi), id.; nutantes et dubiae civitates, Suet. Caes. 4; men Ovid. Met. 8, 441: quid faciat dubium (eum etc.); — B) pass.: uvis, tvivlsom, usikker; - quae dubia sint, ea sumi pro certis, Cic. Div. 2, 31; ∾ verba, (opp. aperta), Quintil.; ∾ et incerta societas, Suet.; ∾ salus, (opp. aperta pernicies), Cic. N. D. 3, 27; ∾ victoria, Caes., Sall.; ∾ auctor, Ovid.; cf. Liv. 8, 32: dubiis (diis, naar de ingen Varsler give); ∾ socii, (upaalidelige), id.; cf. Caes. B. C. 1, 3, o. Liv. 9, 15; - ∾ lux, (Lysningen), Ovid.; ∾ nox, (Mørkningen), id., Claudian.; men Liv. 38, 17: haud dubii Galli, (opp. degeneres el. mixti); — 2) in neutr.; aa) dubium est, non el. haud dubium; a) absol.; - si quid erit dubium, Plaut.; haud dubium id quidem est, id.; cf. Ter. Andr. 2, 3, 25; ogs. spørgende: o dubiumne id est? id.; ogs. c. dat.; an dubium id tibi est? id. Heaut. 5, 1, 38; cf. Cic. Fam. 4, 15; — b) m. de; vid. Cic. d. Or. 1, 57, oftere, o. A.; — c) m. Spørgsmaalssætn.; vid. Cic. Acad. 2, 41; ligel. Caes. B. G. 6, 31: Ambiorix copias suas judicione non conduxerit, an tempore exclusus ··· dubium est; - hertil hører endnu (fra Augustus): Brugen af dubium som adv. o. absol.; codicilli dubium ad quem scripti, Quintil. 7, 2, 52; cf. Tac. Ann. 1, 5; ligel. Ovid. Met. 6, 678; — d) non el. haud dubium est, quin etc.; vid. Ter. Andr. 2, 3, 17, oftere; ogs. Cic. d. Or. 2, 8, oftere; ogs. i Spørgsmaalet, Quintil. 3, 2, in.; — e) endel. m. Objectssætn.; vid. Ter. Hec. 3, 1, 46, o. Liv. 38, 6; ligel. i Spørgsmaalet; an dubium est, eam esse hanc? Plaut.; — bb) som subst.: det Tvivlsomme el. Uvisse; - perspicuis dubia illustrare, (opp. dubiis perspicua tollere), Cic. Fin. 4, 24; - hertil mærkes endnu Udtrykkene; a) dubium habere: holde for uvist, betvivle; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 112; haec habere dubia, neque etc., Cic. Acad. 2, 9; — b) in dubium vocare, (underkaste Tvivl, betvivle); vid. Cic. d. Or. 2, 34, o. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; - ligel. venire in dubium, (at blive omtvivlet); vid. Cic. Quint. 2, o. Liv. 3, 13; ligel. alii non veniunt in dubium de voluntate, Cic. Att. 11, 15; — c) in dubio esse, at være i Uvished; dum in dubio est animus, Ter. Andr. 1, 5, 31; ogs. m. Objectssætn.; in dubioque fuere, utrorum etc., Lucr. 3, 848; men non est in dubio m. Subjectssætn., (det er upaatvivleligt), Plin. 25, 24; - men in dubio ponere, utrum ··· an etc., (holde for tvivlsomt), Liv. 34, 5; — d) sine dubio, (sjeld. procul dubio), uden Tvivl, upaatvivleligen, vid. Ter. Eun. 5, 9, 14; ofte hos Cic.; vid. id. Catil. 2, 1, o. id. Off. 1, 29, oftere; - ogs. m.

en flgd. Adversativpartikel; saal. m. sed, verum, tamen, etc.; vid. id. d. Or. 3, 57, oftere; s. ogs. Quintil. 1, 6, 12 o. 38, oftere; – procul dubio, Lucr., Liv. 39, 40, Plin.; ogs. dubio procul, Lucr.; — C) „meton."; 1) ligesom anceps: betænkelig, farlig, vanskelig; – res dubiae: Vanskeligheder el. Trængsler, Plaut., Sall. Jug. 14, Liv. 2, 50; ∾ tempora, (opp. secunda), Hor. Od. 4, 9, 36; – ogs. subst.: mens dubiis percussa labat, Lucan.; – ogs. om en Beliggenhed: Mons erat ascensu dubius, Prop. 4, 4, 83; cf. Sall. Jug. 94; — b) in neutr. ogs. absol.: in dubio esse, (være i Fare), Ter., Sall., Ovid.; in dubium venire, (geraade i Fare), Ter., Ovid. Her. 16, 18; men Caes. B. G. 6, 7: in dubium devocare, (bringe i Fare); cf. Cic. Caecin. 17; — 2) ligesom varius: forskiellig, vexlende, Pacuv. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 77, o. Ter. Phorm. 2, 2, 28.

*dŭcālis, e: hørende til en Anfører, Vopisc.; — df. adv. dŭcālĭter: paa en Anførers Vis, antecedere, Sidon.; ogs. in compar., id.; — dŭcātor, oris, m.: Fører el. Leder, civitatis, Tertull.; — df. fem. dŭcātrix, icis: Førerske el. Anførerske, Appul.; o. — dŭcātus, us, m.: Anførsel i Krigen; in omni ducatu etc., Suet. Tib. 19; ogs. in pl., id. Ner. 35; — [dux].

*dŭcēna, ae, f.: Embede el. Værdighed, som beklædes af en ducenarius, Cod. Just.; o. — dŭcēnārius, 3: som har 200 i sit Slags; ∾ pondera, Plin.; ∾ procurator, (som har en Løn af 200 sestertia), Suet. Claud. 24; – men ∾ judices, id. Aug. 32, (hvis Eiendom udgiør 200 sestertia el. det Halve af Riddernes Census); — 2) subst. ducenarius, i, m.: Befalingsmand over 200, Veget.; af — dŭcēni, ae, a, nom. num. distr. af ducenti: hver tohundrede el. tohundrede til hver, Plaut. Pseud. 3, 2, 40, Liv. 9, 19, Plin. 9, 2, (hvor gen. ducenum).

dŭcentēsĭmus, 3, nom. num. ord.: den el. det tohundredeste; – df. absol.: ducentesima, ae, f., (sc. pars), som Afgift: halv Procent, Tac., Suet.; af — dŭcenti, ae, a, nom. num. card., [duo, centum]: tohundrede, Plaut., o. A.; gen. ducentum, Varr.; — 2) „overf.": ubestemt stort Tal, Plaut., Catull. 37, 7, Hor. Sat. 1, 3, 11, oftere, o. A.; df. — dŭcenties, adv. num.: tohundredegange, Cic. Phil. 2, 16, o. A.; — 2) „overf." f. et ubestemt stort Tal, Catull. 29, 15. — ducentum, s. und. ducenti. — dŭciālis, e, [dux]: = ducalis, Cod. Just.

dūco, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. leder, trækker el. drager, bringer el. bevæger afsted, (og det i disse Ords videste Bemærkelser); df. ogs. undert. spillende over i Sammensætningerne: abducere, adducere, deducere, traducere, etc.; ogs. at sammenl. m. agere, trahere, etc.; I) „egenl."; A) „alm."; – ∾ principes secum obsidum loco, Caes. B. G. 5, 5; cf. Cic. Catil. 2, 10; – ∾ aquam per fundum alicujus, id.; – ∾ aërem el. animam spiritu, ogs. ∾ spiritum, (at aande, at leve), id.; cf. id. Manil. 12; men ∾ tura naribus, Hor.; ∾ succos nectaris, (drikke), id. Od. 3, 3, 34; ogs. ∾ pocula, (tømme), ibd. 1, 17, 22; cf. id. Sat. 2, 6, 62; – ∾ mucronem, (trække af Skeden), Virg.; ogs. ∾ ferrum vagina, Ovid.; – ∾ sortem, Cic., Virg. Aen. 6, 21; cf. Cic. Div. 1, 18, o. Suet. Caes. 12; – ∾ remos, (roe), Ovid.; ∾ lanas el. stamina, (spinde), id.; ∾ ubera, (malke), id.; ∾ ilia, (puste: om Hesten), Hor. Ep. 1, 1, 9; ∾ os, (forvrænge), Cic. Orat. 25, Quintil.; ogs. ∾ vultum, Ovid., Martial.; – „poet." ogs. om Hesten; ∾ victorem curru, Hor.; cf. id. Ep. 1, 1, 93; – ogs. absol.: sibi quisque ducere, trahere, rapere, Sall. Jug. 41; – men om en Vei: at føre derhen, ad undas, Ovid., ad urbem, id.; cf. Virg. Ecl. 9, in., o. Hor. Ep. 1, 18, 20; – endel. i Omgangssproget: ∾ se aliquo, begive sig derhen, ad regem, Plaut., el. derfra, ab aedibus, id.; cf. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — B) „bes."; 1) „publicistisk"; a) at føre el. trække el. drage derhen, (for Retten, i Fængsel, til Afstraffelse); – ∾ in jus, Liv., in carcerem, Cic., Suet., ad mortem, Cic.; (hvorfor ogs. absol. ducere, Senec., Suet.); – navnl. ogs. at bortføre i Trældom (den insolvente Debitor), poët. ap. Cic. d. Or. 2, 63, ogs. Liv. 6, 14, flgd., o. id. 2, 23; — b) ∾ uxorem, at føre Konen hiem, at gifte sig, Plaut., Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 9, o. Liv. 4, 4; ogs. absol., Ter. Andr. 2, 3, 5 o. 9, oftere; — 2) i Krigssproget; aa) ∾ exercitum, (som Feltherre at anføre Hæren, at lade den marschere), locis apertis, Caes., ab Allobrogibus in Segusianos, id.; ∾ copias contra aliquem, id.; df. pass. om Soldaterne: at rykke frem, at marschere; vid. Liv. 1, 23 o. 27, oftere; — bb) df. ogs.; a) at anføre en Afdeling af Hæren, at føre en Commando (som Centurion, odl.); vid. Cic. Mur. 9, o. Nep. Eum. 13, oftere; men ∾ primum pilum, (være første Centurion), Caes. B. G. 5, 35, oftere; ∾ ordinem, (være Centurion), id., Suet; – ogs. at marschere foran med en Del af Hæren, Caes. B. G. 2, 19; men ogs. om Fortroppen selv; vid. Tac. Ann. 1, 51; cf. ibd. 1, 64; — b) ogs. „overf." fra Krigssproget: ligesom at føre an, at være den ypperste el. dygtigste i sit Slags; – accedit etiam, quod familiam ducit, Cic. Fam. 7, 5, (om en Retslærd, som er Mester i Faget); cf. id. Phil. 5, 11, o. id. Fin. 4, 16; ligel. ∾ ordinem, id. Phil. 1, 8; men ∾ classem (discipulorum), Quintil. 1, 2, 24; – ∾ funus, om Forfædrenes Buster: at bæres foran, Hor. Epod. 8, 12; cf. Ovid. Fast. 6, 668; — 3) m. Bibegr. af Frembringelse el. Tilveiebringelse el. Indretning, odl.: indretter el. ordner, navnl. ved at bygge el. som Kunstner; – ∾ parietem etc., Cic. Mil. 27; ∾ vallum ex castris ad aquam, Caes. B. C. 1, 73; ∾ muros, (opføre), Hor., arcum, Ovid.; ∾ fossam, Caes., sulcum, Colum., (lede el. drage); ∾ lateres de terra, (stryge Tegl), Vitruv.; – ∾ vivos vultus de marmore, (om Kunstneren), Virg. Aen. 6, 849; cf. Hor. Ep. 2, 1, 240, Plin. 7, 38, Quintil., o. A.; – df. ogs. om Digteren: ∾ epos, Hor. Sat. 1, 10, 44, carmen, Ovid., versus, id.; – ∾ lineam, Plin., Quintil., orbem, id.; – ∾ alvum, (lade afføre), Cels.; ∾ alapam alicui, Phaedr., colaphum, Quintil., pugnum, Dig., (slaae paa Øret, osv.); — b) navnl. ogs. at føre el. anføre, (at besørge el. forestaae); – ∾ funus, Cic. Quint. 15, Ovid., Virg.; ligel. ∾ exsequias, Plin., pompam, Ovid., choros, Tibull., Ovid., choreas, id.; — 4) ligesom at henlede paa sig selv, d. e. at faae el. modtage, odl.; – ∾ cicatricem, (lade et Saar sætte Skorpe el. lukke sig); vid. Ovid. Trist. 3, 11, 66; men ∾ rimam, (faae Revne), id. Met. 4, 65; ∾ situm, (skimle), Quintil.; ∾ formam, (antage en Gestalt), Ovid. Met. 1, 302; ∾ colorem, id., pallorem, id.; ∾ nomina tua, (bære dit Navn), Hor. Od. 3, 27, 76; men ibd. 4, 2, 59: qua notam duxit, (hvor den har en Plet); — II) „fig."; A) „alm.": at lede el. føre derhen el. dertil; – ducit quo quemque voluntas, Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 3, 27; men ibd. 1, 2, 31: cessatum ducere curam, (at inddysse); popularis error ad meliora ducendus est, Quintil.; — B) „bes."; 1) at udlede el. nedlede derfra; – ∾ exordium a nostra persona, Quintil.; cf. Cic. N. D. 2, 21; ∾ originem ab Isocrate, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 17, 5; ∾ nomen ab Graeco, Quintil.; cf. Cic. Acad. 1, 11, o. id. Lael. 27; — 2) leder el. lokker el. henriver; a) „alm."; – ∾ animos solent (fabellae), Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 35, o. Cic. Tusc. 2, 18; – df. pass.: duci laude eloquentiae, Cic.; cf. id. R. Am. 41, ogs. id. Off. 1, 6; — b) „bes.": anfører til det Værre, forfører el. forleder, Ter. Andr. 4, 1, 20, oftere, Ovid. Met. 3, 587, o. A.; — 3) med Hensyn paa en Varighed; a) uddrager el. hendrager i Længden; – ∾ bellum longius, Caes., in hiemem, id.; cf. id. B. C. 3, 51; ogs. absol.; – ∾ bellum, id., Cic., Liv.; ∾ rem leniter, id. 3, 41; – ∾

tempus, Cic., Nep.; ∾ diem ex die, Caes. B. G. 1, 16; men om Personer: at henholde el. opholde; - ubi se diutius duci intellexit, ibd.; — b) ∾ aetatem in litteris, (tilbringe el. henleve sin Tid deri), Cic. Fin. 5, 19; - oftest „poet."; ∾ aetatem el. vitam, at henleve sin Tid, Hor. Ep. 2, 2, 202, o, id. Epod. 17, 63; ∾ noctem, Prop., Plin. Ep.; ∾ somnos, Virg. Aen. 4, 560; — 4) endel. i Forretningssproget: at sammendrage, at beregne el. overslaae; - quoniam XC medimnos duximus, Cic. Verr. 3, 49; cf. id. Att. 6, 1 o. 2, oftere; ligel. hos Varr. o. Gell.; — bb) df. atter „overf."; a) ∾ rationem alicujus, (tage Hensyn dertil, bære Omsorg derfor); vid. Suet. Aug. 42, Cic. Sest. 10, o. id. R. Am. 44; - quum etc., duxi meam rationem, (giorde jeg min Beregning), etc., id. Att. 8, 11 D.; — b) „alm." ogs.: at vurdere el. bedømme saa el. saa, at holde el. ansee derfor; vid. ibd.: ea bello civili leviora ducebam; men parvi ducere aliquid, (ringeagte), id.; tu ausus es pro nihilo prae tua praeda tot res sanctissimas ducere, id. Verr. 2, 16; cf. Sall. Catil. 12; - quod apud eos honori ducitur, id. Jug. 11; cf. Nep. praef.; men ∾ aliquem despicatui, (foragte), Cic. Flacc. 27; - nihil praeter virtutem in bonis ducere, id. Fin. 3, 3; men ∾ aliquem in numero hostium, el. (ud. in): numero hostium, Caes.; cf. Sall. Jug. 14; - tutelae nostrae duximus (sc. eos), vid. Liv. 21, 41; cf. Suet. Tib. 11: officii sui duxit, c. inf.; men Liv. 25, 7: quod e republica fideque sua duceret; - Malum quum amici tuum ducis malum, Plaut. Capt. 1, 2, 48; quos idoneos ducebat, Sall. Jug. 62; ligel. m. Objectssætn.: ut omnia tua in te posita esse ducas, etc., Cic. Lael. 19; cf. Caes. B. G. 1, 3, oftere, o. A.; — NB.: duce f. duc, Plaut.; - duxti f. duxisti, Varr., o. A.

*ductābĭlĭtas, atis, f.: Lethed til at forføres, Att. ap. Non.; o. — *ductārius, 3: som bliver trukken, funis, (Trækline), Vitruv.; — [ducto]. — ductilis, e: som lader sig lede el. drage el. trække derhen; - ∾ flumen aquae, (en Vandcanal), Martial. 12, 31; ∾ aes, (som lader sig strække med Hammeren), Plin. 34, 20; — ductim, adv.: dragende el. trækkende; df. skærende, (i Modsætn. af caesim, huggende), Colum. 4, 25; men ∾ invergere in se, (drikke i fulde Drag), Plaut. Curc. 1, 2, 13; o. — ductio, onis, f.: Henføren el. Henleden el. Bortføren; sædv. technisk; a) ∾ aquarum, Vitruv.; — b) ∾ alvi, hos Lægerne: Afførelse, Cels.; — c) ∾ hominis, Dig., (Bortførelse i Trældom el. i Arrest); — [duco].

ductito, avi, 1, v. a., intens. af ducto: fører el. bringer med mig, navnl. til Salg, Plaut. Rud. 2, 7, 26; — II) df. „overf." o. „comisk"; A) quasi eampse reges ductitent, Plaut. Poen. 1, 2, 60, (som om de beilede til hende); — B) ego sollitim ductitabo (sc. eum, skal trække ham op for alle hans Penge), id. Epid. 3, 2, 15.

ducto, avi, atum, 1, v. a., intens. af duco: fører el. anfører el. fører med mig; - tu inter eas restim ductans saltabis, (førende an ved Linen), Ter. Ad. 4, 7, 34; ∾ exercitum per saltuosa loca, Sall.; ∾ equites in exercitu, id.; cf. Quintil. 8, 2, 44; — b) ∾ aliquam, (føre hiem el. føre med sig som Medhustru el. Frille), Plaut., Ter. Phorm. 3, 2, 15; — II) „fig."; A) trækker op, bedrager, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 15, oftere; — B) bedømmer saa el. saa; omne ego (id) pro nihilo ducto, Plaut. Pers. 4, 4, 85.

ductor, oris, m., [duco]: en Fører el. Anfører; - ductores nostri, Cic. Tusc. 1, 37; cf. Liv. 7, 41, oftere, ogs. Virg. Aen. 2, 14, oftere, o. A.; - ogs. en Anfører i de krigerske Lege, Virg. Aen. 5, 133; cf. Suet. Tib. 6; ∾ classis, Virg., Ovid.; men ductores apum, (i deres Kampe), Virg. Ge. 4, 88; - „poet." ogs. ∾ aquarum Tibris, Stat.; men ∾ ferreus, (comisk: som arbeider i Jerngruberne), Auct. Priap.

1. ductus, 3: partic. af duco. — 2. ductus, us, m., [duco]: Førelse, Ledelse; ogs. Træk el. Drag el. Tag; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ aquarum, Vandrende, Cic.; ogs. absol.: ductus, (f. aquaeductus), Frontin. de Aquaed. 5; ∾ muri, (Opførelsen deraf), Cic.; - ∾ litterarum, (Skrifttræk), Quintil., Plin.; ∾ oris, (Ansigtstræk), Cic.; — B) „bes." i Krigssproget: Anførsel el. Commando i Krigen, Cic. Manil. 21, o. Caes. B. G. 7, 62, o. A.; ogs. m. auspicium, Liv. 5, 46, o. id. 8, 31, oftere; men ogs. i Modsætn. af auspicium, (der alene tilhørte Keiseren), hvf. Tac. Ann. 2, 41: ductu Germanici, auspiciis Tiberii; cf. Suet. Aug. 21; — II) „overf." ogs. om Talen; A) Sammenhængen, Quintil. 4, 2, 53; — B) Perioden, ibd. 9, 4, 30.

dūdum, adv. temp., [f. diu ··· dum, hvor dum heder nu]; 1) „alm.": kort for, for kort siden, nyligen; - quae dudum narrasti mihi, Ter. Andr. 3, 4, 12; cf. id. Heaut. 3, 3, 34, Cic. d. Or. 2, 65, o. Virg. Aen. 5, 650; — bb) df. ogs.; a) m. Hensyn paa det Nærværende: forhen, tidligere, (opp. nunc), Plaut., Ter. Andr. 5, 1, 5, Cic. Brut. 36, o. Virg. Aen. 2, 726; - ogs. uden Modsætningspartikel, Ter. Andr. 5, 1, 21, Cic. Brut. 72, o. Virg. Aen. 10, 599; — b) hos Plaut. heder dudum m. ut el. quam: netop som, netop da; - Nam ut dudum huc abii, id. Capt. 3, 1, 18; cf. id. Men. 2, 3, 41; - dog ogs. absol., id. Merc. 2, 3, 129: is se ad portum dixerat ire dudum, (nyligen el. netop nu); — 2) „bes." om en fiernere Tid: for længe siden; men alene i Forbindelsen, haud dudum: for ikke længe siden, d. e. nyligen, o. quam dudum, hvor længe; - vid. Plaut. Pers. 4, 3, 29; men id. Stich. 2, 1, 38: vide quam dudum hic asto et pulto? cf. Ter. Andr. 5, 2, 9, o. Cic. Att. 14, 12; s. ogs. jamdudum s. 1.

dŭella, ae, f., [duo]: = duae sextulae el. en Trediedel af en uncia, Rhemn. Fann. 23. — duellator, oris, o. duellicus, 3, s. und. bellator, bellicus. — dŭellis, is, m., [duellum, f. bellum]: en Kriger, Arnob. — Duellius, (ogs. Duilius o. Duillius), i, m., [duellum, f. bellum]: Carthagernes berømte Overvinder ved Enden af d. første puniske Krig, ogs. navnkundig af den for ham opreiste columna rostrata, (a. u. c. 493); - vid. Cic. d. Senect. 13, oftere, o. Sil. 6, 665. — Duellona, ae, f., s. und. Bellona. — duellum, i, s. und. bellum.

Duilius, o. Duillius, i, s. und. Duellius. — duim, s. und. 1. do. — 1. duis, s. und. 1. do. — 2. duis, num., s. und. bis. — duitae, arum, m.: Kettere, som antage to Guddomme, Prudent.; o. — dŭitas, atis, f.: Tohed el. Dobbelthed, Dig.; — [duo].

dulcăcĭdus, 3, [dulcis]: sødsur, liquor, Seren. Samm. — dulcator, oris, m., [dulcis]: en Forsøder; ∾ fontis amari, Paul. Nol. — dulce, som adv., s. und. dulcis. — *dulcēdo, inis, f.: Sødhed, sød Smag, Plin. 25, 30; — 2) ogs. „alm.": behagelig Smag, Velsmag; - ∾ frugum et vini, Liv. 5, 33; — II) oftest „fig.": Velbehag el. Lyst, som man finder deri; - vid. Lucr. 2, 971; ∾ honoris et pecuniae, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; ∾ legis agrariae, Liv.; ∾ plebejos creandi, id. 5, 13; ∾ orationis, Cic., vocis, Ovid., vitae, Cels.; ∾ iracundiae, Cic., irae, Liv., amoris, Virg.; - ogs. in pl., Vitruv. 7, praef.; o. — dulcesco, dulcui, 3, v. n. inch.: at blive sød, Cic. d. Senect. 15, Plin.; — [dulcis].

dulcia, orum, n., [subst. heterocl. af dulcis]: søde Kager el. Honningkager, Vopisc., Lamprid.; df. — dulcĭārius, i, m., pistor: Sukkerbager, Martial. 14, 222 (lemm.), Appul.; men absol. el. ud. pistor, Lamprid., Veget. — dulcĭcŭlus, 3, demin. af dulcis: noget sød, potio, Cic. Tusc. 3, 19; - men Plaut. Poen. 1, 2, 177: ∾ caseus, (som Kæleord).

dulcĭfer, a, um, [dulcis, fero]: som indeholder Sødme, med Sødme, sød, ficus, Enn. ap. Charis., cantharus, Plaut. — dulcĭlŏquus, 3, [dulcis, loquor]: sødttalende, ars Orphei, Sidon. — dulcĭmŏdus, 3, [dulcis, modus]: med sød el. yndig Melodi, psalmi, Prudent. — dulcĭnervis, e, [dulcis, nervus]: med yndige Strænge, arcus, Capella. — dulciŏla, orum, n., demin. af dulcia: smaa Sukkerbrød, mellita, Appul. — dulciŏrĕlŏquus, 3, [dulcis, os, loquor], Nestor: sødttalende, Naev. ap. Gell. 19, 7.

dulcis, e; [besl. m. γλυκύς, el. m. θέλγω]: sød, behagelig; I) „egenl."; sentit (animal) ··· dulcia et amara, Cic.; ∾ mel, Plaut., Lucr.; ∾ aqua, id.; ∾ poma, id., Hor.; ∾ vinum, id., olivum, id.; – compar.: ∾ uva, Ovid., panis, Plin.; — b) ogs. som subst. dulce: det Søde, sød Drik, Most el. Miod; vid. Ovid. Met. 5, 450, Plaut. Pseud. 2, 4, 50; — II) „fig.": sød, yndig, behagelig; – vid. Plaut. Pseud. 2, 4, in.; ∾ vita, ogs. ∾ lumina vitae, Lucr.; ∾ orator, Cic. Off. 1, 1; ligel. om Forfattere, Quintil.; ogs. om Foredraget, om et Digt, osv.; vid. Cic. Brut. 21; ∾ genus dicendi, Quintil., carmen, id.; cf. Hor. A. P. 99; – ∾ nomen libertatis, Cic.; ∾ amores, Hor.; ∾ otium, id.; dulcissima epistola, Cic.; cf. id. Lael. 23; — b) „bes." ogs. om Venskabs- og Elskovsforholde: yndig, elskelig, dyrebar; – vid. Cic. Lael. 18 o. 24; ∾ liberi, Hor.; ∾ nata, id.; – navnl. ogs. i Tiltaler; optime et dulcissime frater! Cic.; dulcis amice! Hor.; cf. id. Od. 1, 1, 2; men absol.: quid agis, dulcissime rerum? id. Sat. 1, 9, 4; — not.: neutr. dulce, „poet." ogs. som adv., s. dulciter, Hor. Od. 1, 22, 23, id. Ep. 1, 7, 27, o. Stat.

dulcĭsŏnus, 3, [dulcis, sono]: sødttonende, murmur, Sidon. — dulcĭtas, atis, f.: Biform af dulcedo, Sødhed el. Ynde, Att. ap. Non., Appul. — *dulcĭter, adv.: sødt el. behageligen; vid. Cic. Fin. 2, 6; ∾ dicere, Quintil.; – compar.: ∾ canere, Prop., spirare, Quintil.; superl.: ∾ scripta historia, Cic. Brut. 20; — dulcĭtūdo, ĭnis, f.: sild. Biform af dulcedo: Sødhed, Cic. d. Or. 3, 25, Dig.; — dulco, (avi), atum, 1, v. a.: forsøder, Sidon.; o. — dulcor, oris, m.: Sødhed, (opp. amaror), Tertull.; — [dulcis]. — dulcōro, are, v. a., [dulcor]: forsøder, Hieronym.

dūlĭce, adv., δουλικῶς: paa en Slaves Vis el. Maade, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 60. — Dūlĭchium, i, n., Δουλίχιον: Ø ved Ithaka, ogs. tilhørende Ulysses, Mela 2, 7, Plin. 4, 19, o. Virg. Aen. 3, 271; – ogs. Dulichia, ae, f., (sc. insula), Prop.; — df. Dūlĭchius, 3: dulichisk, sædv. „poet.": ulyssisk, benævnt efter Ulysses; – ∾ dux, Ovid., i. e. Ulysses; ∾ rates, Virg. Ecl. 6, 76, (hans Skibe); men ∾ palatum, Ovid. Trist. 4, 1, 31, (hans Staldbrødres Slugenhed); ∾ proci, Stat. Silv. 5, 1.

dum, conj.; betegner Forholdet imellem tvende Handlinger; I) som samtidige, og det; A) uden Hensyn paa begge Handlingers Varighed el. Grændse; 1) „alm.", og svarende til vort: medens, imedens, i det el. i det at; a) ordenl. in or. dir.: c. indic.; – vid. Ter. Heaut. 2, 2, 11, Caes. B. G. 1, 46, o. Liv. 10, 36, ogs. Cic. Brut. 81, o. A.; – dog ogs. undert. in or. obl.: c. indic.; vid. Cic. Tusc. 1, 42, ogs. Liv. 2, 57, Tac. Hist. 1, 33, o. A.; — b) ordenl. in or. obl.: c. conj.; – vid. Cic. Planc. 40, Sall. Catil. 7, o. A.; – dog findes ogs. conj. in or. dir., navnl. „poet." o. i sild. Prosa; vid. Ovid. Pont. 3, 3, 2, Virg. Ge. 4, 457, o. A.; — not.: dum hos Hovedsætningens subito, interea, jam, adhuc, s. und. disse Ord; — 2) „bes." ogs. om Handlingens Vedvaren ind i den nærv. Tid, omtr. vort: nu el. endnu; dog alene; a) i Sammensætningerne m. etiam, Ter. Heaut. 2, 1, 17, m. primum, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 26, oftere; navnl. m. Negationerne: non, nec, ne, haud, nihil, nemo, nullus; (s. und. disse Ord); — b) i Omgangssproget, som enclitisk Forstærkningspartikel, o. vedhængt nogle Imperativer o. Interjectioner: nu el. nu da; – Sosia, adesdum, Ter.; ligel. abidum, dicdum, id., o. A.; – bes. ofte: agedum, (velan da), Ter., Cic., Liv., o. A.; ligel. agitedum, Liv., cedodum, Ter., ehodum, id.; — B) med Hensyn paa begge Handlingers Varighed el. Grændse, ligesom tamdiu quam: saalænge som; 1) „egenl." (el. om Tiden); aa) absol.; a) in or. dir.: altid c. ind.; – vid. Cic. d. Senect. 23, Caes. B. G. 7, 50, Virg. Aen. 1, 607, o. A.; — b) in or. obl.: c. conj.; vid. Caes. B. C. 2, 20, o. id. B. G. 7, 77; — bb) forbundet m. tamdiu, tantum, tantummodo, tantisper, usque; el. i Modsætn. af postea, postquam, deinde, ubi, nunc, etc.; – saal. m. tamdiu, Cic. Verr. 4, 3, m. tantum, Liv. 27, 42, m. tantummodo, Sall. Jug. 53, m. usque, Cic. Verr. 1, 5; – quae dum erant occulta etc., postea vero etc., Cic. Mur. 12; cf. Sall. Jug. 53, o. Ter. Andr. 1, 2, 27; – s. tamdiu ··· dum findes ogs. undert. dum ··· dum; vid. Catull. 62, 45 o. 56; — cc) dum forstærket ved quidem; vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 95, oftere; — 2) „overf."; a) som Conditionalpartikel heder dum, ligesom quatenus o. duntaxat: forsaavidt el. naar ikkun, odl.: altid c. conj.; – vid. Cic. Fin. 5, 29, o. id. d. Rep. 1, 40; men Att. ap. Cic. Off. 1, 28: oderint, dum metuant; cf. Cic. R. Am. 41, o. Sall. Catil. 40; – dog ogs. ud. verb.; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 41; cf. Cic. Acad. 2, 32; – ogs. forstærk. ved modo, hvf. undert. dummodo, (som eet Ord), Cic. Catil. 1, 5, oftere; men id. Brut. 82: dummodo sit polita, dum urbana, dum elegans (illa jejunitas); – men adskilt: Mea nihil refert, dum potiar modo, Ter. Eun. 2, 3, 28; cf. id. Heaut. 3, 1, 57; – ogs. m. tamen, Cic. d. Or. 2, 77; ogs. m. quidem, Plaut. Trin. 1, 2, 20; – endel. heder dum ne: naar kun ikke, forudsat at ikke; dum ille ne sis, quem etc., Plaut. Trin. 4, 2, 137; cf. Ter. Hec. 4, 4, 12, Cic. Att. 6, 1, ogs. Liv. 3, 21, o. A.; ligel. dummodo ne, Cic. d. Or. 3, 48, oftere; men dum quidem ne, Plaut. Merc. 2, 3, 89; — b) m. causalt Bibegr.: saalænge nemlig; ligel. c. conj.; vid. Liv. 21, 8, o. Suet. Aug. 78; — II) som følgende umiddelbart paa hinanden: saa længe til, indtil; ordenl. c. ind. om Tiden, c. conj. om en Hensigt; — a) c. ind.; vid. Ter. Heaut. 4, 7, 5; ligel. hos morari, Liv. 27, 42; cf. id. Aen. 4, 52; ligel. dum sedeo ··· pasce capellas, Virg. Ecl. 9, 23; cf. Prop. 1, 3, 45, ogs. id. 1, 14, 14; s. ogs. Cic. Verr. Act. 1, 6, o. Liv. 4, 21; — b) c. conj.; saal. altid hos Caes.; ogs. oftest hos Cic.; vid. Plaut. Bacch. 1, 1, 15; exspecta, amabo te, dum Atticum conveniam, Cic. Att. 7, 1; sic ··· opus contexitur, dum justa muri altitudo expleatur, Caes. B. G. 7, 23; cf. id. B. C. 1, 58 o. 87, oftere; s. ogs. Liv. 30, 16, fin., o. Virg. Aen. 1, 5; ogs. Cic. Tusc. 4, 36: dum se ipsi colligant ··· dum defervescat ira, etc.

*dūmālis, e: buskagtig, forvildet, coma, Capella; o. — dūmētum, i, n.: Tornebusk, Tornehække, et med Torne bevoxet Sted, Cic. Tusc. 5, 23, Virg. Ge. 1, 15, Hor. Od. 3, 4, 62, oftere, o. A.; — b) „alleg."; in ··· Stoicorum dumeta compellere orationem, Cic. Acad. 2, 35; cf. id. N. D. 1, 24; — [dumus]. — dūmĭcŏla, ae, m., [dumus, colo]: som beboer et Tornekrat, Avien. Perieg. — dummodo, s. und. dum. — dūmōsus, (foræld. dusmosus, Liv. Andr. ap. Fest.), 3, [dumus]: begroet med Tornebuske, rupes, Virg., saxa, Ovid.; ogs. ∾ arva, Virg. Ge. 2, 180. — dumtaxat, adv., s. und. duntaxat. — dūmus, i, m.: Tornebusk, Cic. Tusc. 5, 23, Virg. Ge. 3, 315, oftere.

duntaxat, (el. dumtaxat), adv., [dum, taxo]; I) „egenl.": nøiagtigen; df. 1) ikke over det rette Maal, d. e. ikkun, tantummodo, nærmest om et Maal el. om en Størrelse, df. om andre indskrænkende Forholde;

vid. Caes. B. C. 2, 41; cf. Cic. d. Or. 2, 27, Hor. Sat. 2, 6, 42. o. A.; — B) ikke under det rette Maal, d. e. i det mindste; (ligel. nærmest om et Maal el. om en Størrelse, df. ogs. om andre indskrænkende Forholde); – obsonari duntaxat ad minam, Plaut. Truc. 2, 4, 91; cf. Cic. Att. 2, 14, id. d. Or. 1, 58, Hor. A. P. 23, o. A.; — II) „overf.": i Forhold dertil, forsaavidt, med Hensyn derpaa; vid. Lucr. 3, 123; ligel. Cic. Att. 4, 3: nos animo duntaxat vigemus, etc.; cf. id. Brut. 82.

dŭo, dŭae, duo, (acc. masc. duo o. duos; cf. ambo; gen. ogs. duum f. duorum, etc.; neutr. ogs. dua f. duo, Attius ap. Cic. Orat. 46, o. i Forbindelsen duapondo hos Vitruv.), num. card., δύο: to el. tvende, Plaut., Cic., o. A. — dŭŏdĕcas, ădis, f., δυωδεκάς: Tallet tolv, en Tylvt, Tertull. — dŭŏdĕcennis, e, [duodecim, annus]: tolvaarig, (sild. Ord), Sulp. Sev.; df. — dŭŏdĕcennium, i, n.: Alder af tolv Aar, Cod. Theod. — dŭŏdĕcies, adv. num.: tolvgange, Cic., Liv.; af — dŭŏdĕcim, num. card. indecl., [duo, decem]: tolv, Plaut., Cic., Caes.; – df. duodecim tabulae, oftere XII tabulae: de tolv Tavlers Love, Cic. Off. 1, 12, Quintil., Varr.; ligel. absol. duodecim (el. XII), Cic. Leg. 2, 23, oftere; df. — dŭŏdĕcĭmus, 3. num. ord.: den tolvte; ∾ legio, Caes.; – abl. ogs. som adv.: duodecimo (consul), Capitolin.

dŭŏdēnārius, 3: som indeholder Tallet tolv, numerus, Varr.; af — dŭŏ.dēni, ae, a, num. distr.: hver tolv, tolv til el. paa hver; vid. Cic. Agr. 2, 31, Caes. B. G. 5, 14, o. Liv. 5, 33; fossa duplex duodenum pedum, Caes. B. G. 7, 36; — 2) ogs. f. duodecim el. tolv; ∾ millia, ibd. 7, 75; ∾ astra, Virg., signa, Ovid.

dŭŏ.dē.nōnāginta, num. card. indecl.: 88, Plin. 3, 20. — dŭŏ.dē.octōginta, num. card. indecl.: 78, Plin. 36, 24. — *dŭŏ.dē.quadragēni, ae, a, num. distr.: hver 38, 38 til el. paa hver; duodequadragenum pedum columnae, Plin.; o. — dŭŏdēquadrāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 38te; ∾ anno, Liv.; af — dŭŏ.dē.quadrāginta, num. card. indecl.: 38, Cic., Liv. — *dŭŏdēquinquāgēni, ae, a, num. distr.: 48 til el. paa el. for hver; ∾ diebus, Plin. 2, 6; o. — dŭŏdēquinquāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 48de; ∾ anno, Cic., die, Colum.; af — dŭŏ.dē.quinquāginta, num. card. indecl.: 48, Colum. — dŭŏdēsexāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 58de, annus, Vell. 2, 53; af — dŭŏ.dē.sexāginta, num. card. indecl.: 58, Plin. 11, 9.

dŭŏdētrīcēsĭmus, 3, num. ord.: d. 28de, dies, Varr. ap. Gell.; af — dŭŏ.dē.trīginta, num. card. indecl.: 28, Liv., Suet. — *dŭŏdēvicēni, ae, a, num. distr.: 18 til el. paa el. for hver; ∾ denariis aestimatos etc., Liv. 21, 41; o. — dŭŏdēvisēmus, (el. duodevig.), 3, num. ord.: d. 18de, Varr., Plin.; ogs. m. Tmesis: duo enim de vicesima Olympiade, id. 35, 34; af — dŭŏ.dē.vīginti, num. card. indecl.: 18, Cic., Caes.; dog har Eutrop. 10, 9: annis mille centum et duobus de viginti fere etc. — dŭŏetvīcēsĭmāni, orum, m.: Soldaterne el. Mandskabet af d. 22de Legion, Tac. Hist. 5, 1, oftere; af — dŭŏ.et.vīcēsĭmus, 3, num. ord.: d. 22de, legio, Tac. Hist. 1, 18, oftere. — dŭŏ.millēsĭmus, 3: den 2000ste, Dig.

duplāris, e, [duplus]: som indeholder det Dobbelte, numerus, Macrob.; – ∾ miles: der faaer dobbelt Sold el. Ration, Veget.; i den sidste Bem. ogs. duplarius (miles), Inscript.

dŭplex, ĭcis, adj., [duo, plico]; I) „egenl.": dobbelt, tofold, Lucr. 4, 453, o. Cic. Tusc. 1, 30; ∾ fossa duodenum pedum, Caes.; ∾ tabellae, (som bestaae af to Blade), Suet.; cf. Virg. Ge. 1, 172; ∾ acies, Caes.; ∾ seditio, id., cura, id.; – ∾ stipendium, Caes., frumentum, Liv., (den dobbelte Ration); men absol.: duplex centurioni dedit, id.; — II) „fig."; A) „overf."; a) halveret, tvedelt el. delt; ∾ ficus, (kløvet), Hor. Sat. 2, 2, 122; cf. Plin. 20, 23; ∾ folia palmae, id.; men ∾ lex, (som bestaaer af to Dele), Quintil.; ∾ judicium, (som bestaaer af to Retscollegier), id.; — b) „poet.", ligesom Grækernes διπλοῦς, om det Parrede, f. ambo el. uterque, (begge); ∾ oculi, Lucr.; ∾ palmae, Virg. Aen. 1, 93; cf. Ovid. A. A. 3, 327; — c) ligesom dobbelt i sit Slags, d. e. stærk, stor, tyk, fast, clavi, Cato, amiculum, Nep., pannus, Hor. Ep. 1, 17, 25; ogs. hører hertil ∾ fenus, Prop. 3, 1, 22, (hvorfor magnum fenus, Tibull. 2, 6, 22); — d) duplex ··· quam, f. alterum tantum, (det Dobbelte deraf), Colum., Plin. 19, 2, o. Quintil. 2, 2, 3; — B) „ment." o. „ethisk", men alene „poet." o. „sild.": dobbelt, d. e. falsk, forslagen, Ulixes, Hor. Od. 1, 6, 7; men ∾ Amathusia, Catull. 68, 51; ogs. kan hidføres Plaut. Truc. 4, 3, 7: ne duplices habeatis linguas etc.

duplĭcārius, 3, [duplex], miles: som erholder dobbelt Sold el. Ration, Liv. 2, 59. — duplĭcātio, onis, f., [duplico]: Fordobling, (radiorum solis: deres Reflexion), Senec. Qu. N. 4, 8; – ∾ (temporis), Dig. — duplĭcato, abl. som adv., f. und. duplico. — duplĭcātor, oris, m., [duplico]: som fordobler el. forstørrer, Sidon. — *duplĭcĭtas, atis, f.: Dobbelthed, aurium, narium, Lactant.; o. — duplĭcĭter, adv.: paa en dobbelt Maade, af en dobbelt Grund; vid. Cic. Fam. 9, 20; ∾ dici etc., (med dobbelt Betydning), id. Acad. 2, 32; — [duplex].

duplĭco, avi, atum, 1, v. a., [duplex]: fordobler; I) „egenl."; ∾ numerum dierum, Cic. N. D. 1, 22; ligel. ∾ numerum, Caes., Tac.; ∾ exercitum, Cic. Att. 5, 18, copias, Liv.; cf. Nep. Iphicr. 1, o. Suet. Caes. 26; – ∾ verba, Cic. Orat. 39, (at gientage dem), men Liv. 27, 11, (at danne sammensatte Ord); — II) „overf."; A) „alm.": fordobler, d. e. forstærker el. formerer, odl.; – duplicato ejus diei itinere, Caes. B. C. 3, 76; cf. Virg. Ecl. 2, 67, o. Ovid. Met. 11, 550; – ∾ curam senectus, Sall. frgm.; ∾ sollicitudines, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; — B) „bes." o. „meton.": bøier sammen, krummer; vid. Virg. Aen. 11, 5: duplicatque virum (hasta); men duplicato poplite, ibd. 12, 927, f. und. poples; — III) af partic. duplicatus, 3, er adv. duplicato: dobbelt saa meget el. langt; ∾ digredi, Plin. 2, 14.

*duplio, onis, m.: Fordobling, det Dobbelte; navnl. i Retssproget: Erstatning af det Dobbelte, Plin. 18, 3, e XII Tabb.; o. — dŭplo, are, v. a., i d. sild. Retssprog, f. duplico: fordobler, Dig.; af — duplus, 3, διπλοῦς: dobbelt saa stor el. megen; – ∾ et tripla intervalla, Cic. Univ. 7; ∾ pars, ibd., pecunia, Liv.; ∾ donativum, Suet.; — 2) subst.; a) duplum, i, n.: det Dobbelte, Plin. 2, 19; furem dupli condemnari, Cato; cf. Cic. Off. 3, 16, o. id. Flacc 21; foliis duplo majoribus (herba), Plin.; — b) dupla, ae, f., (sc. pecunia): den dobbelte Pris, Plaut., Varr., Dig.; de duplae stipulatione, ibd.

dŭpondĭārius, 3: som holder el. veier to asses, orbiculus, Colum.; — b) ogs. subst., dupondiarius, i, m., (sc. nummus): et Toasstykke, Plin. 34, 2; — 2) „overf.", ligesom diobolaris: ringe, slet, fattig, dominus, Petron., homo, id.; af — dŭpondius, i, m., el. dŭpondium, i, n., [duo, pondo]: et Beløb af to Asses; 1) som Mønt, Varr., Cic. Quint. 16, Petron.; — b) df. „overf.": Trang el. Armod, id. Sat. 58, 12; — 2) som Maal: to Fod, Colum. 3, 13, oftere.

dūrābĭlis, e, [duro]: vedvarende, vedholdende, som holder sig, Ovid. Her. 4, 89; compar., ∾ materia, Appul.; df. — dūrābĭlĭtas, atis, f.: Varighed, frumentorum, (at Kornet holder sig i længere Tid), Pallad. — dūrācĭnus, 3, [durus, acinus], oprdl. om

Druer: med haard Kierne; ∾ uva, vid. Plin. 14, 3, Suet., Martial.; ∾ vites, (som bære saadanne Druer), Colum.; — 2) „overf." ogs. om andre Frugter; ∾ persica, (en fortræffelig Ferskenart), Plin. 15, 11, Pallad.; ∾ cerasa, Plin. 15, 30.

dūrāmen, inis, n., [duro]: Haardhed; df. „concret": ∾ aquarum, Isen, Lucr. 6, 530; — ogs.: = flgd. nr. 1, Colum. 4, 22. — dūrāmentum, i, n., forlæng. Form af frgd.: Forhærdelse; 1) df. „concr.": den til Træ el. til Ved hærdede el. udvoxne Vinranke, Colum., Plin. 17, 35, Pallad.; — 2) „overf.": Fasthed el. Varighed; vid. Senec. Tranqu. 1. — dūrātĕus, 3, δουράτεος: af Træ, men alene i Forbindelsen: ∾ equus, Lucr. 1, 477, (ἵππος δουράτεος, Hom.), den trojanske Hest. — dūrātor, ōris, m., [duro]: som hærder el. afhærder, Pacat. Paneg. Theod.; — df. fem. dūrātrix, icis: som gjør fast el. varig, firmitas, Plin. 14, 3.

dūre, adv. af durus; oprdl.: haardt el. stivt el. fast at tage paa; men oftest „fig.": a) haardt, stødende, anstødeligen; — pleraque dure Dicere, Hor. Ep. 2, 1, 66; quid fusum durius esset, id. Sat. 2, 3, 22; cf. Ovid. Rem. 336; — b) haardt, uvenligen, strængt; — durius accipere ··· quam etc., (optage værre), Cic. Att. 1, 1; cf. id. Lig. 6, o. id. Fam. 11, 27; durissime punire, Dig.; — c) haardt el. tungt el. besværligen; — durius cadentibus rebus, Suet. Tib. 14.

dūresco, durŭi, 3, v. n. inch., [durus]: at blive haard el. fast el. stiv; — durescit humor, (ved at fryse), Cic. N. D. 2, 10; cf. Virg. Ecl. 8, 80, ogs. id. Ge. 1, 72; (men om en Forstening), Ovid. Met. 2, 831; — 2) ogs. „fig."; ∾ (pueros) in lectione Catonis, Quintil. 2, 5, 21. — dūreta, ae, f., [spansk Ord]: Trækar til Badning, Suet. Aug. 82.

dūrĭcordia, ae, f., [durus, cor]: Haardhiertethed, Forhærdelse, Tertull. — dūrĭcŏrius, 3, [durus, corium]: med haard Hud el. Hinde, ficus, Cloatius ap. Macrob. — dūrĭtas, atis, f., [durus]: Haardhed; df. „fig.": Strænghed, Barskhed; ∾ orationis (et severitas), vid. Cic. Orat. 16. — dūrĭter, adv., hyppig Biform af dure: haardt, tungt, Vitruv.; oftest „fig."; a) haardt, stivt, ustiønt, Lucr. 5, 1401, o. Auct. ad Her. 4, 10; — b) haardt, haardført, afholdent, Ter. Andr. 1, 1, 47, o. id. Ad. 1, 1, 20; — c) haardt, strængt, grusomt; vid. Ter. Ad. 4, 5, 28; — not.: compar. o. superl. f. und. dure.

*dūrĭtia, ae, f.: Haardhed, Stivhed, Fasthed; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ adamantina, Plin.; lac coactum in duritiam, id.; — B) „bes." ogs.; a) hos Lægerne: Forhærdelse, alvi, Plin., Suet.; ogs. in pl.; duritias lenire, Plin., discutere, id.; — b) ∾ vini, (skarp el. snerpende Smag; opp. suavitas), Plin. 14, 9; — II) „fig."; A) Haardhed, Strænghed, det Tunge el. Trykkende el. Besværlige; — vid. Tac. Ann. 13, 5; ∾ militarium operum, id.; cf. Suet. Claud. 14; — B) Alvor el. Strænghed i Tale og Handling; vid. Cic. d. Or. 3, 17; — df. ogs. aa) Afhærdelse, haard og stræng Levemaade, Nep. Alc. 11, o. Caes. B. G. 6, 21; ∾ virilis, (Haardførhed), Cic. Tusc. 5, 26; cf. Plin. Pan. 82; — bb) df. ogs. a) ∾ oris, Senec. Const. Sap. 17, (skamløs el. fræk Mine); — b) Haardhed, Strænghed, Grusomhed; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 26, Ovid. Trist. 1, 8, 46, o. Prop. 3, 10, 20; — dūrĭties, em, e, f.: hyppig Biform af frgd., o. m. f. Bem.; I) „egenl."; — ∾ saxi, Lucr.; duritie lapillis similes, Plin. 28, 60; — b) ∾ praecordiorum, (Forhærdelse), Cels.; — II) ligel. „fig." o. lignelsesvis; — vid. Ovid. Her. 2, 137: Duritie ferrum ut superes, adamantaque, teque; cf. Pseud. Cic. Dom. 38; o. — dūrĭtūdo, inis, f., forcl. Biform af frgd.: Haardhed, Grusomhed; — vid. Cato ap. Gell. 17, 2; — [durus].

dūrĭus, 3, δούριος, ligesom durateus, equus: d. trojanske Hest, Aur. Vict. Orig. 1; — b) df. „poet.": duria nox, (i hvilken Grækerne indtog: Troja), Val. Fl. — dūriuscŭlus, 3, demin. af compar. durior und. durus: noget haard el. raa el. usleben; — ∾ se facere, Plin. praef.; ∾ quosdam versus etc., Plin. Ep. 1, 16.

dūro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [durus]: gjør haard, hærder el. afhærder; in neutr.: at gjøre sig haard, osv.; I) „egenl."; A) act.; — ∾ ferrum ictibus, Plin.; ∾ fumo, (tørre deri), Hor.; cf. Liv. 21, 11; men guttae durantur in grana, Plin.; duratus frigore pontus, (frossen), Ovid. Pont. 4, 9, 85; durare corpus, (give det Fasthed), Cels.; — B) neutr.; Tum durare solum, Virg. Ecl. 6, 35, (i. e. durescere: faae Fasthed); — II) „fig."; A) „alm."; 1) act.: hærder, styrker, gjør stærk, (navnl. ved Arbeide); — vid. Caes. B. G. 6, 23, o. Hor. Sat. 1, 4, 119, ogs. Liv. 7, 29, oftere; — 2) neutr.; aa) er afhærdet derimod, holder ud derved; — ∾ nequeo in aedibus, Plaut.; cf. Ter. Ad. 4, 2, 15, o. Liv. 5, 2, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 82; ligel. Virg. Aen. 1, 207: Durate etc.; ∾ nequeo, quin etc., Plaut.; cf. Suet. Claud. 26; ogs. impers., Liv. 10, 46: nec durari extra tecta poterat; — b) df. atter c. acc.: udholder, taaler; vid. Virg. Aen. 8, 577, o. Hor. Od. 1, 14, 7; — bb) navnl. ogs. som neutr.: vedbliver at bestaae el. at holde ud; — vid. Lucr. 3, 604, o. Virg. Ge. 2, 100, ogs. Tac. Germ. 33; — „poet." ogs. undert. c. inf.; ut vivere durent, Lucan.; hos Tac. ogs. f. vivere; vid. id. Ann. 3, 16; — b) id. Germ. 30, ogs. om en Udstrækning i Rummet: durant siquidem colles, (vedblive at løbe fort); — B) „bes."; 1) act.: at gjøre haard el. sløv el. følesløs; vid. Hor. Epod. 16, 65, o. Quintil. 1, 3, 14; men Tac. Hist. 4, 59: ad omne facinus duratus; — 2) neutr.: være el. vedblive at være haard el. stræng el. ubevægelig; vid. Quintil. 9, 2, 88; ligel. in nullius umquam caedem suorum duravit, Tac. Ann. 1, 6; cf. ibd. 14, 1.

dūrus, 3: haard; I) „egenl."; A) „alm.": haard at tage paa; — duri robora ferri, Lucr.; ∾ ligones, Hor.; ∾ pellis, Lucr., Virg.; ∾ alvus, Cels.; men ∾ aqua, (blandet med Jorddele), id.; ligel. ∾ muria, (overmættet med Salt), Colum.; — compar., ∾ fungi, Plin.; superl., ∾ laudanum tactu, id.; — men subst.: e duro (sc. ligno), Colum.; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa Smagen: skarp, snerpende, vinum, (opp. dulce), Pallad.; ∾ sapor Bacchi, Virg. Ge. 4, 102; — 2) m. Hensyn paa Hørelsen: haard; vid. Cic. N. D. 2, 58; — b) df. i Rhetoriken: raa, stødende; aspera et dura ··· oratio, Quintil.; ∾ consonantes, id., syllabae, id.; ∾ compositio, id.; — II) „fig."; A) „overf.": haard, trykkende, besværlig, servitus, Plaut., Cic., conditio, id., provincia, Ter. Phorm. 1, 2, 23; ∾ partes, id. Eun. 2, 3, 62; dura cultu et aspera plaga, Liv. 45, 30; ∾ valetudo, Hor., fames, id., pauperies, id.; ∾ nomen, (opp. molle), Cic. Off. 1, 12, verbum, id. Brut. 79; — ogs. „elliptisk": durum; sed etc., Hor. Od. 1, 24, 19; ligel. in pl.; omnia dura, (idel Modgang), id. ibd. 1, 18, 3: — si quid erat durius, Caes. B. G. 1, 48, oftere; durissimo tempore anni, ibd. 7, 8; — B) „ment."; 1) haard, raa, udannet; — vid. Cic. Brut. 31; ligel. ibd.; paullo etiam durior etc.; cf. id. Mur. 29; men Attilius, poëta durissimus, id. Att. 14, 20; pictor durus in coloribus, Plin.; duriora (signa), opp. molliora, Quintil. 12, 10, 7; — b) haard, haardnakket, afhærdet; df. stærk el. tapper, (dog tildels m. Bibegr. af Raahed); — vid. Cic. Tusc. 1, 41, o. Liv. 27, 48; — (oftest „poet."); ∾ Dardanidae, Virg.; ∾ Hannibal, Hor.; cf. id. Epod. 3, 4; — 2) haard, stræng, ubøielig, følesløs; — vid. Cic. Arch. 8, o. Ter. Phorm. 3, 2, 12, ogs. Cic. Off. 2, 14; durior judex, vid. id. Fin. 2, 19; cf. Caes. B. C. 3, 20; — ogs. c. dat., Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A.; cf. Hor. Od. 4, 1, 7; — homines ··· durum genus, vid. Virg. Ge. 1, 63;

cf. Hor. Od. 1, 35, 34; men os durum, (uforskammet Mine), Ter. Eun. 4, 7, 36; cf. Cic. Quint. 24.

dusmosus, 3, s. und. dumosus. — duumvir, i, s. und. duumviri. — dŭumvĭrālis, is, m., [duumviri]: som har været duumvir, Dig.; ds. — dŭumvĭrālĭtas, atis, f.: = flgd., Cod. Just.

dŭumvĭrātus, us, m.: Duumvirernes Værdighed el. Embede, Duumviratet, Plin. Ep. 4, 22, Dig.; af — dŭumvĭri, orum, m., [duo, vir]: en af tvende Medlemmer bestaaende Øvrighed el. Commission i Rom; hertil høre; 1) duumviri perduellionis, (overordenlige Criminaldommere i Mordsager); vid. Liv. 1, 26, id. 6, 20, o. Cic. Rab. perd. 4; — 2) ∾ sacrorum, (som forvarede og adspurgte de sibyllinske Bøger; afløstes sildigere af decemviri sacrorum), Liv. 3, 10; — 3) ∾ navales, (overordenlig Øvrighed til Flaadens Udrustning), Liv. 9, 30, oftere; — 4) ∾ aedis locandae el. faciendae el. dedicandae; vid. Liv. 7, 28, o. id. 22, 33; ogs. in sing.: duumvir, id. 2, 42; — II) i Municipierne ere duumviri: den høieste Øvrighed; vid. Cic. Agr. 2, 34, o. Caes. B. C. 1, 23 o. 30.

dux, gen. dŭcis, comm., [duco]: Fører el. Anfører; Førerinde, osv.; I) „alm."; ∾ locorum, Liv. 9, 5, itineris, Curt., (Veiviser); men Cic. Verr. 3, 21: dux isti quondam et magister etc.; dux regendae civitatis, id. d. Or. 3, 17; men absol., Hor. Od. 1, 7, 27; — natura optima bene vivendi dux, Cic. Lael. 5; dux femina facti, Virg. Aen. 1, 364; cf. Ovid. Met. 14, 121, oftere; — II) „bes."; A) „egenl." i Krigssproget: Anfører el. Feltherre el. General; — vid. Caes. B. G. 1, 13, oftere, o. A.; — ogs. en Undergeneral, i Modsætn. af imperator; vid. Caes. B. G. 3, 21, Tac. Hist. 3, 37, o. Cic. Off. 3, 26; — B) „overf.", navnl. ogs. „poet." om Dyrene; ∾ gregis, (i. e. aries), Ovid. Met. 5, 327; ligel. ∾ armenti, (i. e. taurus), ibd. 8, 884; men „alleg.", Hor. Ep. 1, 19, 23: qui sibi fidit, Dux regit examen; cf. Plin. 11, 4.

dўas, ădis, f., δύας: Tallet to, en Toer, Macrob., Augustin. — Dymae, arum, o. Dymaeus, 3, s. und. Dyme. — Dymantis, idis, f. und. flgd. — Dўmas, antis, m.: Fader til Hecuba, som deraf heder: — Dўmantis, ĭdis, f.; vid. Ovid. Met. 11, 761, o. ibd. 13, 620. — Dўme, es, f.: Kystby i Achaja, vestlig for Olenos, Plin. 4, 6; ogs. Dymae, arum, f., Liv. 27, 31, oftere; — bb) ds. Dўmaeus, 3, ager, Liv. l. c.; — b) ds. subst. Dymaei, orum, orum, m.: Indvaanerne af Dyme, Cic. Att. 16, 1.

dўnămis, is, f., δύναμις; 1) Mængden, Plaut. Pseud. 1, 2, 77; (cf. d. lat: vis hominum); — 2) Qvadrattallet, Arnob.; (cf. d. lat. potestas). — dўnastes, ae, m., δυνάστης: Hersker el. Fyrste, Cic. Phil. 11, 12, Caes., Nep. — dўōdĕcas, adis, f., δυωδεκάς: Tallet tolv, en Tylvt, Tertull.

Dyrrăchium, i, n.: sild. Navn paa Byen Epidamnus i d. græske Illyrien, var Landingssted for de fra Italien Kommende, (hod. Durazzo), Mela 2, 3, Plin. 3, 26, Cic., Liv., o. A.; — b) ds. Dyrrăchīni, orum, Δυῤῥαχηνοί: Indvaanerne deraf, Cic.; skrives ogs. Dyrracheni, Dig.

dўsentĕria, ae, f., δυσεντερία: den gyldne Aare, Plin. 26, 28; (hos Cels. o. Cic. paa Græsk); ds. — dўsentĕrĭcus, 3, δυσεντερικός: hørende til den gyldne Aare, passio, Pallad.; — b) subst. dysentericus, i, m.: som lider af den gyldne Aare, Plin. 22, 55, o. A. — dўsĕrōs, ōtis, adj., δύσερως: som er ulykkelig i sin Kiærlighed, Auson. — dyspepsia, ae, f., δυσπεψία: Mangel paa Fordøielse, Cato. — dysphōrĭcus, 3, δυσφορικός: ulykkelig, Firmic. — dyspnoea, ae, f., δύσπνοια: tungt Aandedrag, Asthma, Plin. 23, 47; ds. — dyspnŏĭcus, i, m., δυσπνοϊκός: som lider af Trangbrystighed, Plin. 24, 14. — dўsūria, ae, f., δυσουρία: Stranguri, Coel. Aur.; ds. — dўsūrĭăcus, i, m., δυσουριακός: som lider af denne Sygdom, Firmic.

E.

1. E, e, indecl. n., men ogs. (formedelst littera): f., d. femte Bogstav i d. lat. Alphabet, svarer til Grækernes ε o. η; og er derom bes. at mærke; A) med Hensyn paa dets Ombytning; 1) Overgangen af „a" til „e" viser sig i compos.: refello, commendo, ineptus, etc., (af fallo, mando, aptus); — b) samme Overgang finder Sted i Verbalreduplicationerne: cĕcĭdi af cado, pĕpĕri af pario, etc.; — ogs. hører hertil dĕdi o. stĕti af Stammerne da o. sta; — ved Syncope bliver igien af pĕpigi: pēgi; hvortil ogs. ere at henføre Perfectformerne: cēpi, (ligesom f. cĕcipi), ēgi, (ligesom f. ĕigi; cf. dego af deigo); — 2) f. „i" staaer „e" i neutr. af Adjectiver paa is, (acre, agreste, etc.); — ligel. i Nominativformen aedes, apes, etc., (f. aedis, apis, etc., s. und. disse Ord); — i d. forœld. dat.: morte, jure (dicundo), etc., (f. morti, juri, etc.); — i nominat. paa es, hvis gen. har itis; — i de forœld. Former: cepet, Menerva, vea, vella, etc.); ligel. i Vergilius, neglego, intellego, etc., (f. Virgilius, negligo, intelligo, etc.); — ogs. synes hertil at høre Ablativendelsen -e (f. -i) tertiae decl.; — s. ogs. Quintil. 1, 4, 8 o. 17, o. Cic. d. Or. 3, 12; — 3) sieldnere er Overgangen fra „o" o. „u" til „e"; verto, vester, (f. vorto, voster); i dejĕro o. pejĕro (af juro) er „ū" gaaet over til „ē"; — 4) som Efterlyd el. Endelyd f. den affastede Endestavelse staaer „e": i vocat. af nomin. paa us 2 decl.; — i nogle Perfect- o. Passivformer: scripsere, (f. scripserunt), conabare, conabere, (f. conabaris, conaberis), etc.; — i de forœld. Futurformer: attinge, dice, facie, recipie, (f. attingam, dicam, faciam, recipiam; s. und. disse Ord); — i Formerne: mage, pote, (f. magis, potis), etc.; — 5) „e" bortkastes aldeles i Imperativerne: dic, duc, fac, fer; — i d. forel. infin. biber, (f. bibere, s. und. bibo); — i vocat. 2 decl.: Gai, fili, mi (af meus); — men ogs. som Anlyd el. Begyndelsesbogstav i Præsensformerne af Verbum esse, navnl. sum, sim, etc., (f. esum, esim, etc.); — 6) „ē" ombyttes hyppigst m. Diphtongerne ae o. oe, (s. und. Artiklerne: ae o. oe); — dog ogs. undert. m. „ā"; anhēlo, bēlo, (af halo, balo); — ligel. undert. m. „i"; lēber, spēca, amēcus, (forœld., f. liber, spica, amicus); cf. Quintil. l. c., o. A.; — endel. mærkes de fra Græsken laante Former: chorēa, Darēus, ved Siden af Academia, Alexandria; s. ogs. und Bogstavet I; — B) som Abbreviatur betyder E. (sædv. i Forbindelse m. andre Abbreviaturer): egregius, eques, evocatus, etc.; — E. M. V. (egregiae memoriae vir); E. Q. R. (eques Romanus); EE. QQ. RR. (equites Romani). — 2. ē, praepos., s. und. ex.

ĕā, (abl. af is); a) (sc. via el. parte), som adv.: derad, derigiennem; transitum ea non esse, Liv. 21, 32; cf. Nep. Hann. 3; — b) (sc. causa el. re), som adv.: derfor, Plaut. Pers. 5, 2, 53, (al. eo). — ĕādem, abl., sc. via, s. und. idem. — ĕāle, is, f.: etslags vildt Dyr i Æthiopien, Plin. 8, 30. — eapropter, el. ea propter, s. propterea: derfor, af den Grund, Lucr., Colum. — eapse, eampse, s. und. ipse. — ĕārīnus, 3, ἐαρινός: grønlig el. grøn, Tertull. — ĕātĕnus, adv., [is, tenus]: saavidt el. forsaavidt, m. flgd. quatenus, Cels., Dig., el. qua, Colum., Quintil.; ogs. m. flgd. quoad, Cic. Leg. 1, 4, o. id. Qu. Fr. 1, 1, 3; ogs. m. flgd. ut, id. d. Opt. Gen. Or., o. A.; ogs. m. flgd. ne, Cels., Suet. Tib. 33; — b) sield. ogs. om Tiden: saa længe el. dertil, Capitolin.; ogs. m. flgd. donec, Oros.

ĕbĕnīnus, 3, ἐβένινος: af Ibenholt, tigna, Hieronym., dentes, id.; af — ĕbĕnus, i, f., ἔβενος: Ibenholttræet el. Ibenholt, (diospyros ebenum L.), Plin. 16, 76, Virg. Ge. 2, 117, Ovid., o. A.

ē.bĭbo, bi, bitum, 3, v. a.: uddrikker, udtømmer; I) „egenl."; A) „alm."; vid. Ter. Heaut. 2, 3, 14; ∾ hirneam vini, Plaut., ubera lactantia, Ovid.; cf. Plin. 8, 12; men Plaut. Amph. 2, 1, 84, comisk: ∾ imperium alicujus, (i. e. inter bibendum ejus oblivisci); Ovid. Fast. 3, 533; — B) „bes." om Ting: at inddrikke, at trække til sig el. optage i sig; vid. Plin. 9, 62, o. Ovid. Met. 8, 837; — II) „fig.": at opdrikke el. forøde; vid. Hor. Sat. 2, 3, 122. — ē.bīto, ĕre, v. n.: gaaer ud, Plaut. Stich. 2, 4, 28.

ē.blandior, ītus sum, 4, v. a. dep.: ved Smiger at aflokke el. bevirke; - vid. Cic. Att. 16, 46, C, o. Liv. 27, 31; ∾ unum consulatus diem, Tac. Hist. 3, 37; — 2) „overf." ogs. om Tingssubjecter; vid. Colum. 7, 5, o. Plin. 16, 51; — not.: eblanditus, 3, ogs. m. passiv Bem.; eblandita illa, non enucleata esse suffragia, Cic. Planc. 4; cf. Plin. Pan. 70. — ĕbŏrārius, i, m.: Kunstner i Elfenben, Cod. Just.; o. — ĕbŏrĕus, 3: af Elfenben, Juppiter, (hans Billedstøtte af Elfenben), Plin. 36, 4; ∾ mensae, Dig.; rimel. ogs. ∾ oppida, Quintil. 6, 3, 61.

ēbrĭăcus, 3, [ebrius; cf. meracus af merum]: drukken, beruset, Laber. ap. Non. — ēbrĭāmen, ĭnis, n., [ebrio]: berusende Drik, Tertull. — *ēbrĭĕtas, atis, f.: Beruselse, beruset Tilstand, Cic. Tusc. 4, 12; cf. Senec. Ep. 83, Hor. Ep. 1, 5, 16, o. A; - ogs. „overf."; vid. Plin. 13, 9; o. — ēbrĭo, are, v. a., beruser, Macrob.; - ogs. „overf.": ∾ animas, id.; - [ebrius]. — ēbrĭolātus, 3: = flgd., Laber. ap. Non.; af — ēbrĭŏlus, 3, dem. af ebrius: noget beruset, Plaut. Curc. 2, 3, 15. — ēbrĭŏsĭtas, atis, f.: Drikfældighed, Cic. Tusc. 4, 12; af — ēbrĭōsus, 3, [ebrius]: drikfældig, Cic. Fat. 5; cf. Senec. Ep. 83; - ogs. in compar., Catull. 47; — 2) „overf.": ∾ acina (saftfulde), ibd.

ēbrĭus, 3, [besl. m. bibo, ebibo]; oprdl.: som har drukket ud el. nok, som er færdig med at drikke; vid. Ter. Hec. 5, 2, 3; men Plaut. Capt. 1, 1, 35: saturitate ··· ebrius; — B) ds. særv.: som har drukket for meget, drukken, beruset, Plaut.; ∾ anus, Ovid.; cf. Cic. Phil. 2, 41, oftere, Senec. Ep. 83, Hor., o. A.; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet." om Ting og om Begreber; a) hørende til el. antydende en Rus, vestigia, Prop., signa, id., verba, Tibull.; ∾ nox, Martial., bruma, id., (som tilbringes i Svir); — b) „alm." ogs.: overfyldt, fuld, rigelig, coena, Plaut. Cas. 3, 6, 18; cf. Martial. 14, 154; — B) „ment."; vid. Plin. 14, 28, o. Hor. Od. 1, 37, 12, ogs. Catull. 45.

ē.bullĭo, ire, o. (efterel.) ebullo, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at boble el. sprude i Veiret el. frem el. ud, Tertull.; — B) „overf.": dum risus ebullit, Appul.; cf. Pers. 2, 10; — II) act.: ligesom at fremdrive el. uddrive; ∾ animam, (udpuste el. udaande), Petron.; — B) „overf."; ∾ virtutes, (prale dermed), Cic. Tusc. 3, 18; cf. id. Fin. 5, 27. — ĕbŭlum i, n., o. ĕbŭlus, i, m.: den lavstammede Hyld, (sambucus ebulus L.), Plin. 25, 71, Virg. Ecl. 10, 27, o. A.

ĕbur, ŏris, n.: Elfenben el. Elephantens Tand; Minervae signum ex ebore, Cic.; cf. id. Parad. 1, 3, Virg. Ge. 1, 57, Hor. Od. 1, 31, 6, o. A.; — II) „meton."; A) hvad der er giort af Elfenben; navnl. sligt Guderbillede; vid. Virg. Ge. 1, 480; ogs. en Elfenbenspibe, ibd. 2, 193; ogs: en Sabelskede af Elfenben, Ovid. Met. 4, 148; - men ebur curule, Hor., Ovid., i. e. sella curulis, hvorom ogs. absol. ebur, id. Pont. 4, 5, 18, — B) „poet." f. Elephanten selv, Juvenal. 12, 112.

eburarius, s. und. eborarius. — ĕbŭrātus, 3, [ebur]: forsynet el. indlagt med Elfenben, lecti, Plaut., vehicula, id., sella, Lamprid. — ĕburnĕŏlus, 3, demin. af flgd.; ∾ fistula, (liden Elfenbenspibe), Cic. d. Or. 3, 60. — ĕburnĕus, 3, [ebur]; I) „egenl."; A) hørende til en Elephant, dentes, Liv. 37, 59; — B) som er giort af Elfenben, signum, (Billedstøtte deraf), Cic. Verr. 4, 1, Ovid., lectus, Suet., quadrigae, id., tabulae, id.; — II) „poet. overf.": hvid el. glindsende som Elfenben, brachia, Ovid., colla, id., terga, id.; ∾ cervix, id. Her. 20, 59. — ĕburnus, 3: poetisk Biform af d. frgd., humerus, Virg. Ge. 3, 7, currus, Ovid.; ∾ porta, Virg. Aen. 6, 699, Hor. Od. 3, 27, 41; ∾ lyra, id.; ∾ sceptrum, Ovid.

Eburōnes, um, o. Eburovices, um, s. und. Aulerci. — Ebusus (-os), i, f.: Ø ved den spanske Kyst i Middelhavet, (hod. Iviza el. Yviça), Plin. 3, 11, Liv. 22, 20, o. A.; ogs. Ebusia, ae, f., Stat. Silv. 1, 6; — b) ds. Ebusitānus, 3, terra, Plin. l. c., humus, Mela.

ēcastor, s. mecastor, s. und. 2. Castor; s. ogs. edepol nedenf. — Ecbătăna, orum, n., (hod. Hamadan): Hovedstaden i Medien, Plin., Cic.; - ogs. Ecbatanae, arum, f., Appul., o. Echatana, ae, f., Lucil. ap. Non. — ecbŏlas, ădis, f., ἐκβολάς, (som fordriver Livsfrugten): en ægyptisk Drueart, Plin. 14, 22. — ecca, eccam, s. und. flgd. nr. II. — ecce, adv. demonstr.; [f. ec.ce; s. und. ce]; udtrykker en stærk Henvisning paa Gienstanden, omtr. vort: see der! see dog! vid. Ter. Eun. 5, 5, 25, o. Virg. Ecl. 9, 47; ogs. inde i Sætningen, id. ibd. 3, 50; — bb) „bes." ogs.; a) som Henvisning paa den el. det Nærværende el. Tilstedekommende; ecce adest! Plaut.; ligel. ecce me, (her er jeg)! id., Ter.; cf. Cic. Att. 13, 16; — b) i Optællinger, ved Indførelsen af en ny Gienstand; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. ibd. 3, 3; — c) ved Indførelsen af det Uventede el. Forunderlige; ds. ogs. undert. m. subito o. repente; - vid. Cic. Sest. 41, o. Sall. Jug. 14; ogs. m. frgd. quum, Cic. Caecin. 7, el. dum, Hor. Sat. 1, 9, 60, el. ubi, Virg. Aen. 3, 219; ogs. elliptisk el. ud. Verbum; vid. Cic. Att. 7, 24; — II) hos Comikerne forbindes ecce m. pronom. is, ille, iste, til eet Ord i flgd. Former; nomin. ecca, Ter. Eun. 1, 1, 34, eccilla, Plaut.; acc. sing. eccum, id., Ter. Andr. 3, 2, 51, oftere, eccam, Plaut., Ter. Eun. 4, 5, 12, oftere; ligel. eccillum, eccillam, Plaut.; ligel. eccistam, id. Curc. 5, 2; pl. eccos, Plaut., Ter. Heaut. 2, 3, 15, ecca, Plaut. Rud. 4, 4, 110.

eccentros, i, adj., ἔκκεντρος: udenfor Centrum, terra, Capella. — eccĕre el. ēcĕre, [af „e" demonstr. o. Ceres; cf. ecastor, s. ogs. und. ce]: ved Ceres! (som Udraab i Forundring), Plaut., Ter. Phorm. 2, 2, 5. — eccheuma, atis, n., ἔκχευμα: Udgydelse, Plaut. Poen. 3, 3, 88. — eccillam, eccillum, eccistum, s. und. ecce, nr. II.

ecclēsia, ae, f., ἐκκλησία: Folkeforsamling (hos Grækerne), Plin. 10, 1; — II) „overf."; A) eccl.: christelig Forsamling el. Menighed, Tertull., o. A.; — b) ds. „meton.": de Christnes Forsamlingssted el. Kirken, Ammiau.; — B) „alm.": Forsamlingssted, Auson.

— Ecclēsĭastes, ae, m., Ἐκκλησιαστής, som Bogtitel: Salomons Prædiker, Tertull. — ecclēsĭastĭcus, 3, ἐκκλησιαστικός: kirkelig, pax, Tertull.; — 2) subst. ecclesiasticus, i, m.: som har et Embede i Kirken, Cod. Theod.; — not.: ogs. er Ecclēsĭastĭcus: Titelen paa Sirachs Bog. — eccum, eccos, s. und. ecce.

ecdĭcus, i, m., ἔκδικος, i. e. cognitor el. defensor civitatis, (svarer i d. græske Stater dels til d. rom. tribunus plebis, dels til de Nyeres Syndicus), Cic. Fam. 13, 56, Plin. Ep. 10, 111. — ecere, s. und. eccere. — Ecetra, ae, f.: By i d. Volskiske, Liv. 4, 61; — b) df. Ecetrani, orum: Indvaanerne deraf, id. 2, 25. — ecfatus, ecfero, etc., s. und. effatus, effero, etc.

ēchēa, orum, n., ἠχεῖα: Bækkener el. andre Instrumenter til Lydens Forstærkning i Theatret, Vitruv. 5, 5. — ĕchĕnēis, ĭdis, f., ἐχενηΐς, (som holder el. suger sig fast ved Skibet), Suefisken, Plin. 9, 41, Ovid. Hal. 99, o. A.; (echenēis remora L.). — ĕchidna, ae, f., ἔχιδνα: Otterslangen el. Oglen el. Viperen; df. „mythisk"; 1) ∾ Lernaea: den af Hercules nedlagte lernæiske Slange, Ovid. Met. 9, 69, oftere; — 2) absol.; Echidna, ae, f.: etslags Uhyre, Moder til Cerberus, Ovid. Met. 4, 501, oftere; - hvf. ogs. Cerberus heder: Canis Echidnea, ibd. 7, 408. — Echidnēus, 3, canis, (i. e. Cerberus), s. und. frgd.

Echĭnădes, um, f., Ἐχινάδες: liden Ogruppe i d. joniske Hav ved Mundingen af Achelous, (hod. Curzolari), Mela 2, 7, Plin. 2, 87, Ovid. Met. 8, 589. — ĕchĭnātus, 3, [echinus, Igelen]: forsynet med Pigger, pigget, calyx, Plin.; ∾ capitula spinis, id. 27, 47; ∾ folia, id. — ĕchĭnŏmētrae, arum, m., ἐχινομῆτραι: etslags Søigler, Plin. 9, 51. — ĕchĭnŏphŏra, ae, f., ἐχινοφόρα: en Snegleart, Plin. 33, 52. — ĕchĭnŏpus, ŏdis, m., ἐχινόπους, ligesom Igelfod: etslags ubekiendt Plante, Plin. 11, 8.

ĕchinus, i, m., ἐχῖνος: Igelen; (navnl. den spiselige Søigel, echinus esculentus L.), Plin. 9, 51, Hor. Epod. 5, 28, oftere, o. A.; - sield. f. erinaceus el. Landigelen, Claudian.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) etslags Kobberkar, (rimel. til Bægernes Udskylning), Hor. Sat. 1, 6, 117, o. ibd. 2, 8, 52; — b) den piggede Kastanieskal, Calpurn., Pallad.; — c) fremstaaende Zirat paa den joniske Søileknop, Vitruv. 4, 3.

1. ĕchion, i, n., ἔχιον: en med Ogleaske tilberedet Piensalve, Plin. 29, 38. — 2. Echīon, ŏnis, m.: I) en af de Heroer, der voxede op efter de af Cadmus saaede Dragetænder, var Fader til Pentheus og Gemal af Agave, Ovid. Met. 3, 126, Stat., Hygin.; - Echione natus, (i. e. Pentheus), Ovid. Met. 3, 526; — B) df. 1) Echīŏnĭdes, ae, m.: Søn af Echion, i. e. Pentheus, ibd. 513; — 2) Echīŏnĭus, 3, „meton." f. cadmeisk el. thebansk, hydrus, (som Cadmus ombragte), Val. Fl., arces, Ovid. Trist. 5, 5, 53; men ∾ nomen, (af Echions Slægt), Virg. Aen. 12, 515; — II) en Søn af Mercurius, en Argonaut, ogs. Deltager i den calydonske Jagt, Ovid. Met. 8, 311, Hygin.; — b) Echīŏnĭus, 3, lacertus, Ovid. l. c. 345; — not.: ogs. er Echion: Navnet paa en berømt Maler, Cic., Plin. 35, 36. — Echionides, ae, o. Echionius, 3, s. und. frgd. — ĕchios, i, f., ἔχιος: Ogleurt, Plin. 25, 58. — ĕchis, is, m.: en Benævnelse paa Værten pseudanchusa el. doris, Plin. 22, 24. — ĕchītes, ae, m., ἐχίτης: Oglestenen, (benævnt efter dens Pletter), Plin. 37, 72.

ēcho, us, f., ἠχώ: Gienlyd, Echo; vid. Plin. 36, 24, o. Pers. 1, 101; — II) ogs. personificeret som Navnet paa en Nymphe, vid. Ovid. Met. 3, 358, flgd., Auson.; df. — ēchŏĭcus, 3, ἠχοϊκός: gientonende, elegi, Sidon.

ecligma, atis, n., ἔκλειγμα: etslags Lægemiddel, som man lader opløses i Munden, Latverge; vid. Plin. 21, 89; — df. demin. ecligmatium, i, n., m. s. Bem., Theod. Prisc. — eclipsis, is, f., ἔκλειψις, (Afladen, Udebliven, Mangel, d. lat. defectus el. defectio); df. ∾ solis, Solformørkelse, Auct. ad Her. 3, 22; ligel. absol. eclipsis, (sc. solis), Plin. 2, 9; df. — eclipticus, 3, ἐκλειπτικός: hørende til Himmellegemernes Formørkelse; ∾ signa, (som lide Formørkelse), Manil.; cf. Plin. 2, 13; ∾ linea, Ecliptiken, Serv. ad Virg. Aen. 10, 216.

eclŏga, ae. f., ἐκλογή: Udvalg; df. 1) „alm.": et af et større Digt el. Værk udvalgt fortrinligt Stykke; - eclogas ex annali descriptas etc., Varr. ap. Charis.; — 2) „bes." ogs.: Benævnelse paa et mindre Digt; vid. Stat. Silv. praef. 3 o. 4, o. Plin. Ep. 4, 14; s. ogs. Auson. Idyll. praef.; - ogs. findes eclogae i Haandskrifterne) undert. om Horatius's Oder, ligel. hos Grammatikerne om Virgils o. Calpurns Hyrdedigte; df. — eclŏgārii, orum, m., ligesom eclogae; 1) Titelen paa en Samling af Digte af Auson.; — 2) ligesom loci electi: udvalgte smukke Steder el. Stykker af et Skrift, navnl. til at forelæse, Cic. Att. 16, 2.

ecnĕphias, ae, m., ἐκνεφίας: etslags Orkan; vid. Plin. 2, 49, (men Senec. Qu. N. 5, 12, paa Græsk). — econtra, s. und. contra. — ecphŏra, ae, f., ἐκφορά: den udstaaende Del af en Bygning, Vitruv. 3, 3.

ec.quando, adv., [ec- s. und. ce]: mon nogensinde, (navnl. i det lidenskabelige Spørgsmaal); vid. Cic. Verr. 2, 17, Liv. 3, 37, o. A.; ogs. m. flgd. nisi, Cic. Agr. 2, 7; — b) ogs. m. vedhængt ne (interrog.); ecquandone tibi visus sum liber? Prop. 2, 7, 39; cf. Vell. 2, 14, o. Cic. Fin. 5, 22.

1. ec.qui, ecquae el. ecqua, ecquod, pronom. adj. interrog., [ec-, s. und. ce], (ligesom numqui etc.), sædv. i det lidenskabelige Spørgsmaal: mon nogen? mon noget? vid. Cic. Verr. 4, 8, o. id. Sest. 52; - ogs. blot spørgende, Ter. Eun. 3, 3, 16, o. Ovid. Pont. 4, 10, 3; - ogs. ud. subst.; ecqui poscit prandio? Plaut. Stich. 1, 3, 69; — b) ogs. m. vedhængt -nam; ecquaenam ... origo, Lucr., accessio, Cic.; cf. id. Brut. 6, o. id. Part. or. 24. — 2. ecqui, som adv., s. und. flgd.

ec.quis, ecquid, pronom. subst interrog., [ec-, s. und. ce], (ligesom numquis, numquid), navnl. det lidenskabelige Spørgsmaal: mon nogen? mon noget? - vid. Plaut. Amph. 4, 1, 12, o. Ter. Eun. 3, 3, 15, flgd., ogs. Virg. Aen. 9, 51, Hor. Sat. 2, 7, 34, o. A.; - ecquid ... contulerit (ille)? Cic. Verr. 2, 62; cf. Ter. Heaut. 3, 3, 34; men eccui non proditur revertenti? Cic. Mur. 33; ecquem vidisti Caesare acriorem? Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; — b) ogs. findes ecquis f. ecqui hos subst.; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 226, o. Virg. Ecl. 10, 28, ogs. Liv. 23, 12, o. A.; — c) ogs. m. vedhængt nam; ecquidnam afferunt? Plaut. Poen. 3, 3, 5; — II) som adv. findes; a) ecquid, (ligesom numquid o. num): mon el. om, (i directe o. indirecte Spørgsmaal); - ecquid audis? Plaut.; ecquid te pudet? Ter Andr. 5, 2, 30; s. ogs. Liv. 5, 52, oftere, o. Cic. Fam. 7, 16, oftere; - ogs. m. tandem, id. R. Am. 16; - ogs. findes ecquid f. cur: hvorfor? Liv. 42, 26; — b) ecqui, (ligesom num aliqui): om dog, om vel; vid. Plaut. Aul. prol. 16; — c) ecquo, (ligesom num aliquo): mon nogenstedshen? df. „overf.": ecquo te tua virtus provexisset? Cic. Phil. 13, 11. — ecquo, s. und. frgd.

ecstăsis, is, f., ἔκστασις: Henrykkelse el. Ecstase, Tertull. — ecthlīpsis, is, f., ἔκθλιψις, (Udstødelse af Endeconsonanten „m" m. frgd. Vocal foran en flgd. Vocal, navnl. i Udtalen; saal. tand ad, f. tandem ad, Gramm. — ectrōma, ătis, n., ἔκτρωμα: Abort, Tertull. — ectȳpus, 3, ἔκτυπος, (afformet), sædv. om Kunstsager: med ophøiet Arbeide; - ∾ imago eminente gemma, Senec.; ∾ scalpturae, Plin.; cf. id. 35, 43. — eculeus, i, s. und. equuleus.

ĕdācĭtas, atis, f.: Graadighed, Slugenhed, Plaut., Cic. Qu. Fr. 3, 9; af — ĕdax, ācis, adj., [1. edo]: graadig, slugen, Cic. Fam. 9, 20; ∾ parasiti, Hor., turdi, id.; - superl., Senec. Ep. 60; — II) „poet. overf." om Ting og om Begreber: fortærende, fordærvelig, ignis, Virg., Ovid., imber, Hor.; ∾ vetustas, Ovid.; ∾ curae, Hor. Od. 2, 11, 18; - ogs. c. gen.; ∾ tempus rerum, Ovid. Met. 15, 872.

ē.dĕcĭmo, (-decumo), (avi), atum, 1, v. a.; oprdl.: udvælger den Tiende; bf. „alm.": udvælger el. udkaarer, (sild Ord), Macrob. — *ēdento, avi, atum, 1, v. a.: borttager Tænderne; vid. Plaut. Rud. 3, 2, 48; edentatae beluae morsus, Macrob.; o. — ēdentŭlus, 3: tandløs, vetulae, Plaut.; ∾ bestia muraena, Tertull.; — 2) comisk „overf."; ∾ vinum, (ældgammel Vin), Plaut. Poen. 3, 3, 87; — [e el. ex, dens]. — edĕpol, (f. medepol, i. e. me Pollux juvet), adv.: ved Pollux! Ter. Hec. 1, 2, 8, oftere, Plaut.; s. ogs. Pollux. — edera, ae, m. Derivater, s. und. hedera etc.

ē.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; I) i Stats- o. Embedssproget; A) „alm.": at bekiendtgiøre en Beslutning el. Befaling, ved offenlig Bekiendtgiørelse at fastsætte el. anordne el. bestemme; - sædv. m. ut el. ne, (ogs. c. conj. efter det udfaldne ut), el. c. acc. (m. o. ud. dat.), ogs. m. Objectsætn., ogs. absol. el. m. de; - consulem edicere, ut senatus senatusconsulto ne obtemperet, Cic. Pis. 8; - ligel. in neutr. abl. partic. perf. edicto, m. ut el. ne, Liv. 5, 19, o. id. 10, 36; men c. conj. efter d. udfaldne ut, Cic. Fam. 11, 6; cf. Virg. Aen. 10, 258; - ∾ diem comitiis, Liv.; cf. id. 31, 11; ∾ senatum in posterum diem, id.; ∾ justitium, Cic. Phil. 6, 1; comitia indicta sunt a. d. XI Febr., id. Qu. Fr. 2, 2; men id. Verr. 1, 54: non proscripta neque edicta die; men ∾ praedam omnem militibus, Liv. 8, 36; - edixit, sese judicium ··· non daturum, Cic. Verr. 2, 27; cf. Liv. 2, 11; - tum ille edixit ita, ut etc., Cic. Att. 11, 17; ∾ de caerimoniis publicis, Tac., de natali suo, Suet.; — B) „bes." om Prætor: ved Embedets Tiltrædelse at bekiendtgiøre Formularen for hans følgende Retsforvaltning; vid. Cic. Fin. 2, 22; s. ogs. nedens. nr. III; — II) „overf." el. udens. Embedssproget: at bekiendtgiøre el. fastsætte el anordne, navnl. hos Comikerne med lunefuld Vigtighed; vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 125, oftere; ligel. Ter. Eun. 4, 7, 36, oftere; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 227, o. id. Ep. 1, 19, 10; men Ter. Hec. 4, 1, 50: edicam servis, ne etc., (skal befale dem det); - ogs. at foreskrive el. give en Regel, Virg. Ge 3, 295, oftere; ogs. at berette el. forkynde el. angive; vid. Cic. Lael. 16, Caes. B. C. 1, 76, o. Sall. Catil. 48; — III) af partic. edictus, 3, er neutr. subst. edictum, i; A) den romerske Øvrigheds offenlige Bekiendtgiørelse el. Forordning, et Edict, navnl. Ædilernes, Cic. Off. 3, 17, en Almuetribuns, id. Manil. 19, Consulernes, Liv. 8, 7, Dictatorens, ibd. 34; — b) edictum praetoris heder navnl. den Bekiendtgiørelse, hvorved Prætor ved sin Embedstiltrædelse forkyndte visse Formularer og Grundsætningerne for sin følgende Retsforvaltning; - af disse Edicter opstod sild. edictum perpetuum, som en væsenlig Del af den romerske Ret; vid. Cic. Verr. 1, 41 flgd., ogs. ibd. 3, 7 o. 14 flgd., id. Quint. 19, oftere, o. A.; — B) „overf." fra Embedssproget heder edictum; a) Anordning el. Befaling, Ter. Heaut. 4, 1, 10; — b) Udsagn el. Angivelse, Senec. Ep. 117.

ēdictālis, e, [edictum]: edictmæssig el. anordningsmæssig, possessio bonorum, Dig. — *ēdictio, onis, f.: Bekiendtgiørelse, Befaling, (f. d. sædv. edictum); vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 10 o. 39, oftere; o. — ēdicto, avi, 1, v. a. intens.: fremsiger, udsiger, bekiender; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 284, oftere; — [edico]. — ēdictum, i, n., s. und. edico nr. III.

ē.disco, ēdĭdici, 3, v. a.: lærer udenad; vid. Cic. Tusc. 2, 11; ∾ quam plurima ad verbum, id.; s. ogs. Quintil. 2, c. 7: de ediscendo; — II) „overf.": at indprente sig el. ret at studere noget, (oftest „poet."); - ∾ usum herbarum, Ovid., artes paternas, id.; cf. Cic. d. Or. 1, 58, o. Hor. Ep. 2, 2, 144; - „poet." ogs. c. inf.; Fortiter edisco, tristia posse pati, Ovid. Her. 7, 180; - ogs. m. Relativsætn., Liv. 23, 28; — b) bf. ogs. „poet." in perf. edidici: kiender el. veed; Jam reor, hoc ipsos edidicisse deos, Tibull. 2, 2, 12; cf. Ovid. Pont. 3, 7, 4.

ē.dissĕro, ŭi, tum, 3, v. a.: omstændeligen at berette el. forkynde, Plaut. Capt. 5, 2, 14, Cic. Leg. 2, 22, o. Liv. 44, 41, ogs. Virg. Aen. 2, 149, o. Hor. Sat. 2, 3, 306; - ogs. absol., Cic. Brut. 17: in edisserendo subtilior etc.

ēdissertātor, oris, m., [edisserto]: som nøiagtigen forklarer el. udvikler noget, Auson. — ēdissertio, onis, f., [edissero]: udførlig Udvikling el. Afhandling, scripturarum, Hieronym. — ēdisserto, avi, atum, 1, v. a., intens. af edissero: nøiagtigen el. omstændeligen at udvikle el. angive el. berette; vid. Plaut. Amph. 2, 1, 53, ogs. Liv. 22, 54.

*ēdĭtīcius, (-tius), 3: som bliver foreslaaen el. udnævnt; men alene i Forbindelsen: ∾ judices, de in causa sodaliciorum af Anklageren foreslaaede Dommere; vid. Cic. Planc. 15, o. id. Mur. 23; o. — ēdĭtio, onis, f.; oprdl.: at give fra sig el. at frembringe; Føden el. Fødsel, Dig., Tertull.: — II) „bes."; A) Udgivelsen af et Skrift, Quintil. Ep. ad Tryph., oftere, o. Plin. Ep. 1, 3, oftere; — b) ogs. „concret": Udgave af et Skrift, Quintil. 5, 11, 10; — B) Fortælling, Beretning, Angivelse; vid. Liv. 4, 23; — b) bf. i Retssproget: Angivelse el. Bestemmelse af en Anklages Form, Dig.; men ∾ judicum el. tribuum; vid. Cic. Planc. 16; s. ogs. und. editicius; — C) sild. ogs. Ydelse, operarum, Dig.; men ∾ arenae, Symmach., ludorum, Vopisc., Anstillelse af Fægterlege, osv., o. — ēdĭtor, oris, m.; A) „alm." o. „poet.": som frembringer; - ∾ nocturnae aurae (Vulturnus), Lucan. 2, 423; — 2) sild. som anstiller el. foranstalter; ∾ ludorum, Vopisc., Capitolin; — [2. edo]. — 1. ēdĭtus, 3: partic. o. adj. af 2. edo. — 2. ēdĭtus, us, m., [2. edo]: Afgang el. Affondring; ∾ boum, (Komøg), Dig.

1 ĕdo, ēdi, ēsum, 3, (bf. de contraherede Biformer: es, est, estis, f. edis, edit, editis, Ter., Cic.; bf. pass.: estur, f. editur, Plaut., Ovid.; fremdeles esse, f. edere, essem, etc., f. ederem, etc., Ter., Cic.; men foræld.: edim, edis, edit, edimus, editis, f. edam, edas, etc., Plaut., Cato, dog ogs. Hor. Epod 3, 3, o id. Sat. 2, 8, 90); v. a.; ἔδω; — I) „egenl.": æder, spiser; - vid. Plaut. Capt. 3, 1, ab in., o. Ter. Eun. 3, 1, 2, ogs. Cic. N. D. 2, 3; — bb) som Ordsprog kan mærkes: esse oportet, ut vivas, non vivere, ut edas, Auct. ad Her. 4, 38; multos modios salis simul edendos esse, ut etc., vid. Cic. Lael. 19; ∾ de patella, (spise af Offerskaalen, vise Ringeagt imod Religionen), id. Fin. 2, 7; — b) bf. comisk; ∾ pugnos, Plaut. Amph. 1, 1, 183, (ligesom at faae dem til Livs, d. e. at faae Hug); men ∾ bona: at tilsætte el. forøde sit Gods, id. Truc. 4, 2, 29; — II) „fig."; A) „overf." om Tingsobjecter: at undergrave el. fortære el. forstyrre; vid. Virg. Ge. 1, 151, id. Aen. 5, 683; cf. Ovid. Ib. 608; — B) „ment.": at gnave el. saare el. krænke; Si quid est animum, Hor. Ep. 1, 2, 39; cf. Virg. Aen. 12, 801: Nec te tantus edat tacitam dolor; cf. Sil. 13, 665.

2. ē d o, ēdidi, editum, 3, v. a., [e el. ex, do, dare]: giver fra mig, giver hen; I) „egenl."; A) „alm."; - quum ··· foras ··· per os est editus calor, Lucr. 3, 123; saal. ogs. om de legemlige Udtømmelser, Plin., Colum.;

– ∾ animam, (at døe), Cic. Sest. 38, Ovid.; ligel. ∾ vitam, Cic., extremum spiritum vitae, id.; – ∾ clamorem, id., miros risus, id., voces, id.; ∾ dulces modos, Ovid., questus, id.; men ∾ hinnitus, (vrinske), id., latratus, (gøe), id.; – Maeander in sinum maris editur, Liv. 38, 13; men comisk, Plaut. Most. 3, 2, 9: clanculum ex aedibus me edidi foras; — B) „bes.": bringer frem for Dagens Lys, frembringer, føder, avler, skaber; a) om en Fødsel, odl.; vid. Lucr. 2, 618, o. Cic. N. D. 2, 52; – ligel. ∾ partum, (at føde), Liv. 1, 39; ogs. ∾ aliquem partu, Virg., Ovid.; cf. id. Fast. 5, 172; ogs. absol. ∾ aliquem, (føde til Verden), ibd. 664, o. A.; men Virg. Aen. 8, 137: Electram maximus Atlas Edidit, (avlede hende); cf. Cic. (poët.) Div. 2, 30; – ogs. in pass.; vid. Quintil. 1, 1, 2: hebetes non ··· eduntur etc.; men ofteſt in partic.; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 48; editus partu, Ovid.; men id. Her. 7, 60: edita Venus aquis; men editus ille hac, id. Met. 10, 298; cf. Hor. Od. 1, 1, in., o. Suet. Aug. 65; — b) om Jordens og om andre Frembringelser; vid. Ovid. Met. 1, 436, o. Liv. 21, 41; – ∾ frondem ulmus, (skyder Blade), Colum.; f. ogs. Quintil. 12, 2, 25; — II) „fig."; A) „overf.": frembringer, foraarsager; – ∾ fructus ex se, (om Faaret), Cic. N. D. 2, 63; men vitales edere motus, Lucr. 3, 559; ∾ proelia pugnasque, id.; cf. Liv. 8, 9, oftere; ligel. ∾ stragem, Virg., tumultum, Liv., ruinas, Cic.; ∾ scelus el. facinus, id.; ∾ annuam operam, vid. Liv. 5, 4; – ∾ munus gladiatorium, (anstille, give), Liv. 28, 21; ligel. ∾ ludos, Tac., gladiatores, Suet.; men ∾ exemplum severitatis suae, (opstille), Cic.; ∾ exempla in aliquem, (statuere Exempel paa nogen), Ter., Caes., Liv.; ∾ scelus in aliquem, (udøve, begaae), Cic.; — B) „ment."; 1) at udgive el. publicere; – ut illos de Republica libros edidisti, Cic. Brut. 5; ∾ librum contra aliquem, id., orationem scriptam, Sall.; cf. Quintil. 5, 10, 120, Hor. A. P. 390, o. A.; — 2) at bekiendtgiøre el. opgive el. opklare; – vid. Cic. Leg. 3, 20, o. Hor. Sat. 2, 5, 61; ede illa ··· et Bruto et mihi, Cic. Brut. 5; ∾ nomen patrium, Ovid., veros ortus, id.; cf. Cic. Off. 2, 22; men ∾ Pythagoram auctorem ejus doctrinae, Liv. 1, 13; opinio edita in vulgus, Caes. B. C. 3, 29; ∾ consilia hostium, (forraade dem), Liv. 10, 27; men „poet.": arma ··· violentaque bella ··· edere, (besynge), Ovid. Am., in.; — b) navnl. ogs. publicistisk el. i Forretningssproget: offentligen at angive el. fremlægge el. fastsætte; – ∾ actionem, ogs. absol. edere, (fremlægge en Klage i Retten), Dig.; f. ogs. Cic. Quint. 20 o. 21; fremdeles ∾ tribus (om Anklageren in causa sodaliciorum), vid. id. Planc. 15 flgd.; f. ogs. und. editicius; – fremdeles ∾ aliquem socium tibi in bonis alicujus, Cic. Quint. 24; quantum Apronius edidisset deberi, tantum etc., id. Verr. 3, 29; cf. Liv. 31, 19; men id. 40, 40: ederet consul, quid fieri velit; cf. id. 45, 34; — III) partic. ēdĭtus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Localiteter: fremragende, ophøiet, høi, Caes. B. G. 2, 8; cf. Sall. Jug. 92; men edita (aedificia) in altum, Tac. Hist. 3, 71; loco perexcelso atque edito, Cic.; – ogs. subst. editum, i, n.: høit Sted; in edito, Suet., ex edito, Plin.; in pl.: edita montium, Tac.; – compar., ∾ locis occupatis, Caes. B. C. 1, 7; superl., ∾ locus, Hirt. B. Al. 31; — B) „poet." ogs. a) „overf."; viribus editior, (mægtigere), Hor. Sat. 1, 3, 110; — b) „ment." o. subst., edita, orum, ligesom mandata Befalinger; vid. Ovid. Met. 11, 647. — 3. ĕdo, ōnis, m., [1. edo]: en Æder, en Fraaser, Varr. ap. Non.

ēdŏcenter, adv.: paa en underviſende Maade, Gell. 16, 8; af — ē.dŏcĕo, ŭi, ctum, 2, v. a.: underviser el. oplærer fuldstændigen el. grundigen; ogs. giver nøiagtig Underretning el. Oplysning derom; ordenl. c. acc. pers. o. acc. rei, (hvilken sidste ogs. kan staae hos pass.); ogs. findes f. acc. rei: inf., el. acc. c. inf., el. Relativsætn., (der alle ogs. kunne staae hos pass.); – eum Minerva omnes artes edocuit, Sall. frgm.; cf. id. Jug. 16; men pass.: Cicero per legatos cuncta edoctus, id. Catil. 45; cf. Liv. 25, 40, o. A.; ligel. m. inf., Ovid. Met. 15, 559, o. Liv. 29, 18; ligel. m. Relativsætn., Caes. B. G. 7, 38; – ogs. m. blot acc. pers., Suet. Gramm. 3; hvf. in pass.: ab Euandro edocti, Liv.; tot cladibus edocti, id.; – ogs. m. in, id. 24, 4; ogs. m. de; edoctus de origine sua, Justin.; – ogs. m. blot Tingsobject; ∾ omnia ordine, Liv. 21, 24; cf. Virg. Aen. 5, 728, o. Ovid. Met. 4, 768; ligel. m. blot Relativ- el. Objectsſætning; vid. Caes. B. G. 3, 18, o. Virg. Aen. 8, 13; ogs. m. flgd. ut, (hvorledes), Plaut. Trin. 3, 3, 20; ogs. m. flgd. ne, Ter. Phorm. 5, 2, 17; men ibd. 3, 3, 7: sed id (argentum) unde, edoce; — B) „overf." ogs. om Begrebssubjecter el. Abstracter; fama ··· edocuerat viam tantum Alpes esse, Liv. 27, 39; edocuit tamen ratio ··· ut videremus etc., Cic. Tusc. 3, 33.

ē.dŏlo, avi, atum, 1, v. a.: tilhugger, lingulas, (Tapper), Colum.; — 2) df. „overf.": udarbeider, giør færdig, libellum, Varr.; cf. Cic. Att. 13, 47. — ēdomitus, 3: partic. af flgd. — ē.dŏmo, ŭi, ĭtum, 1, v. a.: tæmmer el. betvinger el. overvælder aldeles; (ofteſt „poet."); vid. Ovid. Fast. 4, 256; — b) ogs. m. Tingsobjecter; ∾ aes igni, Plin.; ∾ ramum oleae curvando, id.; — 2) „ment."; vitiosam naturam ab eo sic edomitam et compressam esse doctrina, ut etc., Cic. Fat. 5; cf. Hor. Od. 4, 5, 22.

Edon, ōnis, m.: Biform af Edonus, Serv. ad Virg. Aen. 12, 365. — Edōnis, idis, f. und. flgd. — I. Edōnus, i, m., Ἠδωνός: Biergstrækning i d. østlige Thracien, Plin. 4, 18; — II) df. Edōni, orum, m., Ἠδωνοί: de ved Bierget Edonus boende Folk, id. ibd.; cf. Hor. Od. 2, 7, 27; — B) df. er atter at aflede; 1) Edōnus, 3: edonisk, „poet." ogs. thracisk, juga, Ovid. Trist. 4, 1, 42, Boreas, Virg. Aen. 12, 365; men ∾ Bacchus, Ovid. Rem. 593; — 2) Edōnis, (ogs. Edōnis, Sil., Lucan.), ĭdis, adj. fem.: edonisk el. thracisk, matres, Ovid. Met. 11, 69; — b) ogs. subst. Edōnis: Bachantinde, Prop. 1, 3, 5. — 2. Edōnus, 3, f. und. frgd.

ē.dormio, ivi el. ĭi, 4, v. n. o. a.: udsover, (sædv. om den Beruſede); vid. Cic. Acad. 2, 17, o. id. Phil. 2, 12; – men comisk om den sovende Acteur: quum Ilionam edormit, Hor. Sat. 2, 3, 61; – ogs. in pass.; dimidium ex hoc (tempore) edormitur, (bortsoves), Senec. Ep. 99; df. — ēdormisco, ĕre, v. n. inch.: udsover, crapulam, Rusen, Plaut., hoc villi, Ter. Ad. 5, 2, 11; ∾ unum somnum, (faae sig en enekte Lur), Plaut. Amph. 2, 2, 65.

*ēdŭcātio, onis, f.: Opdragelse, Opfostring; 1) „egenl." om Mennesker; vid. Cic. d. Or. 3, 31; id. Leg. 3, 13, o. Tac. Germ. 20, ogs. Quintil. 1, 1, 21, oftere; — 2) „overf." ogs.; a) om Dyrene: Optrækning el. Opdræt, Cic. Fin. 3, 19, o. id. R. Am. 22; — b) om Planter og Væxter: Opelskning, odl., Plin. 16, 39, Macrob.; — ēdŭcātor, oris, m.: som opfostrer el. ernærer; vid. Cic. N. D. 2, 34; df. sædv.: en Opdrager, en Pædagog, id. Planc. 33, o. Tac. Ann. 14, 3; — df. fem. ēdŭcātrix, icis: Opdragerinde, Fostermoder, Colum. 8, 11; — 2) ogs. „overf.": earum (rerum) parens est educatrixque sapientia, Cic. Leg. 1, 24; o. — ēdŭcatus, us, m., ligesom educatio: Opdragelse, Tertull.; — [2. educo].

1. ēdūco, xi, ctum, 3, v. a.: leder el. fører el. bringer el. trækker ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; – dum illam educunt huc novam nuptam foras, Plaut. Cas. 4, 3, in.; si nobiscum eum rus aliquo eduxerimus, Cic. Qu. Fr. 3, 3; ∾ aliquem de senatu, id., e

custodia, id.; cf. Caes. B. G. 2, 53; ∾ se foras, (gaae ud, gaae sin Vei), Ter.; men ∾ se multitudini, (unddrage el. affondre sig derfra), Senec. d. Vit. beata; – ∾ radicem e terra, Varr., gladium e vagina, Cic.; oftere ∾ gladium, Caes., Sall.; ∾ sortem, Cic.; cf. id. Verr. 2, 17; ogs. ∾ tribus, id. Agr. 2, 8; ∾ telum corpore, Virg.; ∾ lacum. Cic. Div. 1, 44, aquam in fossas, Plin.; — II) „bes."; A) giennem alle Sprogperioder; 1) publicistisk: a) ∾ aliquem in jus, (inddrage for Retten), Cic., aliquem ex domo in jus, Quintil.; ∾ aliquem ad consules, Cic.; cf. id. Verr. 2, 26; — b) om en Embedsmand i Provindserne; ∾ invitos in provinciam, Cic. frgm. ap. Quintil. 5, 10, 76; ∾ medicum secum, id. Pis. 34; — 2) i Krigssproget; a) lade rykke el. marschere ud el. bort derfra; ∾ cohortes ex urbe, Caes., exercitum ab urbe, Liv. 3, 21; ∾ copias ex castris, Caes., Liv., ogs. copias castris, Caes., Virg.; cf. Caes. B. G. 4, 1; – ogs. ud. Angivelse af en terminus a quo; ∾ cohortes, Caes.; cf. Sall. Jug. 68, o. Liv. 39, 15; ogs. ∾ exercitum in expeditionem, Cic.; – men ogs. absol. om Feltherren selv: (at rykke el. marschere ud, neml. med Hæren el. Tropperne); vid. Caes. B. G. 7, 10; ∾ tribus simul portis, Liv. 41, 46; ligel. ∾ in aciem, id. 1, 23, oftere; cf. Caes. B. C. 3, 67; — c) ∾ naves ex portu, (lade dem løbe ud), Caes. B. C. 1, 59, oftere; ligel. ∾ classem portu, Plin. 2, 9; — 3) i Oeconomien; oprdl. om Fugle, (ligesom excludere): at udruge; vid. Plaut. Poen. 1, 2, 143; – df. ogs. om Mennesker, (s. d. sædv. 2. educo): at opføde el. opfostre el. opdrage; vid. Plaut. Truc. 5, 16, (hvor educier f. educi); cf. Ter. Andr. 5, 4, 8, oftere, ogs. Cic. d. Or. 2, 28, Liv. 1, 39, Virg., o. A.; — c) „poet." ogs., (ligesom edere): at føde, Virg. Aen. 6, 765 o. 778; men Catull. 64, 90: qualis ··· Aurave distinctos educit verna colores, (frembringer); — d) comisk ogs.: at uddrikke el. udtømme i lange el. stærke Drag; vid. Plaut. Stich. 5, 5, 13, o. id. Amph. 1, 1, 274; — B) i og fra den augustiske Sprogperiode; 1) at hæve el. drage i Veiret; – quae me ··· superas eduxit ad auras, Ovid. Met. 5, 641; cf. ibd. 3, 114; hvs. „overf." Hor. Od. 4, 2, 23: ∾ in astra, (hæve til Skyerne, forherlige); — b) at opreise el. opføre; vid. Virg. Aen. 2, 461; ∾ coelo molem, ibd. 2, 186, aram sepulcri, ibd. 6, 178; ∾ turres altius, Tac., pyramides instar montium, id.; cf. Virg. Aen. 6, 630; — 2) „poet." om Tiden: at hendrage el. tilbringe el. henleve; – si forte pios eduximus annos, Prop. 2, 7, 97; ∾ insomnem noctem ludo, Stat.; — not.: educe f. educ, Plaut.

2. ē.dŭco, avi, atum, 1, v. a., ligesom d. besl. 1. edūco, nr. II, A. 3: optrækker, opfostrer, opdrager; – Ille homo homines non alit, verum educat, Plaut. Men. 1, 1, 22; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 50; men homo ingenuus, liberaliter educatus, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Lael. 20, o. A.; — B) „overf."; 1) „alm."; neque enim hac nos patria lege genuit aut educavit, ut etc., id. d. Rep. 1, 4; navnl. ogs. „alleg." om Foredraget, id. Orat. 13, o. id. d. Or. 2, 87; ligel. om Taleren: in his (scholis) educatur orator, (faaer han sin Dannelse), Quintil. 9, 2, 81; — 2) „poet." o. i efteraug. Prosa om Naturkræfterne: at frembringe el. nære; – quod pontus, quod terra, quod educat aër, Ovid. Met. 8, 832; ∾ herbas (humus), id.; ∾ florem (imber), Catull.; cf. Ovid. Pont. 1, 10, 9; ∾ Caecuba, Plin.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 22.

*ēductio, onis, f.: Uddragen el. Udmarsch, (for- o. eftercl.), Cato ap. Fest.; ∾ examinis (apum), Pallad.; o. — eductor, oris, m.: en Opdrager, (s. d. sædv. educator), Fronto; — [1. educo].

ē.dulco, are, v. a.: forsøder; df. „overf."; ∾ vitam, Matius ap. Gell. 15, 25. — Edulia o. Edulica, ae, s. und. Edusa; – s. ogs. und. flgd. — ĕdūlis, e, [1. edo]: spiselig, til at spise, capreae, Hor. Sat. 2, 4, 43; — b) df. subst. pl. edulia, ium, n.: Spisevarer el. Madvarer, Varr. ap. Non., Suet. Calig. 40; ogs. edulia, orum, Appul.

ē.dūresco, ĕre, v. n. inch.: at blive haard, Coel. Aur. — ē.dūro, are, v. n.: at holde ud, at holde sig, at vedblive; – vid. Tac. Germ. 45, o. Gell. 14, 1. — ē.dūrus, 3: meget haard i sit Slags, pirus, Virg. Ge. 4, 145; — 2) „fig."; Nec tamen, eduro quod petit ore, nega, Ovid. A. A. 3, 476. — Edūsa, ae, f., [1. edo]: den Børnenes Spise og Næring beskyttende Gudinde, Varr. ap. Non.; – ogs. Edulia, ae, f., Donat. ad Ter. Phorm. 1, 1, 15; ogs. Edulica, ae, f., Augustin. — Eëtion, ōnis, m., Ἠετίων: Fader til Andromache, Konge over Thebæ i Cilicien, Ovid. Trist. 5, 5, 44, oftere; — hvs. Eëtiŏneae Thebae, id. Met. 12, 110. — Eëtiōnĕus, 3, s. und. frgd.

eff-, ved Assimilation f. exf-, el. ecf-; dog bruges ogs. ecf-; vid. Madvig. — *effābilis, e: udtalelig, Appul.; o. — effāmen, ĭnis, n.: Udtryk el. Udsagn, Capella.; — [effor]. — effarcio, [s. ex.f.], o. effercio, (si), tum, 4, v. a.: udstopper, udfylder, intervalla saxis, Caes. B. G. 7, 23; bibite, este, effercite vos, Plaut.; — II) partic. effertus, 3, ogs. som adj.: opfyldt, fuld, rigelig; df. comisk: nec magis effertum fame Vidi, Plaut. Capt. 3, 1, 6; men superl., hereditatem sum aptus effertissimam, ibd. 4, 1, 8. — effaris, effari, s. und. effor.

effascĭnātio, onis, f.: Fortryllelse el. Forhexelse; in pl., Plin. 19, 19, oftere; af — effascino, [s. ex.f.], are, v. a.: fortryller el. forhexer, Plin. 7, 2, Gell. — effatum, i, n, s. und. effor. — 1. effatus, 3, s. und. effor. — 2. effātus, us, m., [effor]: Tale el. Udtryk, Tertull.

*effecte, adv.; 1) virkeligen, i Gierningen, Martial. 2, 27, Ammian.; — 2) paa en virksom Maade; compar, effectius, Appul.; — effectio, onis, f.; 1) „alm.": Udøvelse, artis, Cic. Fin. 3, 7; men ∾ recta, (som Oversættelse af κατόρθωσις), ibd. 3, 14; — 2) „bes.", ligesom causa efficiens: Grundaarsagen, id. Acad. 1, 2; — effectīvus, 3: hørende til Udførelsen, practisk, ars, Quintil. 2, 18, 5; o. — effector, oris, m.: som bevirker el. frembringer; – ∾ mundi molitorque deus, id. Univ. 5; cf. ibd. 11, o. id. d. Or. 1, 33; — df. fem. effectrix, icis; ∾ pecunia voluptatum, Cic. Fin. 2, 17; ∾ terra diei noctisque, id. Univ. 10; — [efficio].

1. effectus, 3: partic. o. adj. af efficio. — 2. effectus, us, m., [efficio]: Virken el. at virke; ogs. Virkning, odl.; df. 1) „alm.": Udførelse, Udøvelse, Iværksættelse; vid. Liv. 21, 7, o. id. 33, 33; – Et tibi ad effectum vires dat Caesar, Prop. 3, 7, 27; quae (peccata) sunt in effectu, (opp. peccata sine effectu), Cic. Fin. 3, 9; men Liv. 31, 46: jam opera in effectu erant, (være i Gang); — II) „bes.": Virkning el. Følge, (opp. causa); vid Cic. Div. 2, 20 fin., o. id. Tusc. 2, 1; men Liv. 32, 9: sine ullo effectu etc.; – ogs. in pl., Quintil. 1, 10, 6. — effēcundo, [s. ex.f.], are, v. a.: at giøre frugtbar, Vopisc.

*effēmināte, adv.: qvindagtigen, umandigen, Cic. Off. 1, 4; cf. Senec. ad Polyb. 36; o. — effēminātio, onis, f.: Forkelelse, corporis, Firmic., animi, Hieronym.; — [effemino]. — effeminatus, 3: partic. o. adj. af flgd. — effēmĭno, avi, atum, 1, v. a., [ex, femina]; I) „egenl.": antager for el. betegner som et qvindeligt Væsen; vid. Cic. N. D. 2, 26; — II) oftest „fig." o. „ethisk"; A) „alm.": giør qvindagtig el. umandig, forkeler; vid. Cic. Fin. 2, 29, o. Sall. Catil. 11; ad effeminandos animos, Caes.; – ogs. om Foredraget, Quintil. 8, prooem.; — B) „meton.", (causa pro effectu): at vanære, Claudian. Eutrop. 1, 10; — III) partic. effēminatus, 3, ogs. som adj.: qvindagtig, umandig, forkelet; – ne quid effeminatum aut

molle ··· sit, Cic. Off. 1, 35; men servire ··· effeminato etc., id. Phil. 3, 5; — ogſ. om Abſtracter; ∾ et levis opinio, Cic. Tusc. 2, 22; effeminata et enervis compositio, Quintil.; — compar., ∾ multitudo Cypriorum, Val. Max.; superl., ∾ languor animi, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27; — b) ogſ. ſ. pathicus, Suet., Auct. Priap.

effĕrasco, ĕre, v. n., inch. af 2. effero: at blive vild el. vildere, Ammian. — effĕrāte, adv.: forvildet, vildt, saevire, Lactant.; af — efferatus, 3: partic. o. adj. af 2. effero. — effercio, ire, ſ. und. effarcio.

1. effĕro, [ſ. ex.fero, ſkrives ogſ. ecfero], extŭli, ēlātum, efferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; — ∾ tela ex aedibus, Cic., puerum extra aedes usquam, Ter. Hec. 4, 1, 48, cistellam domo, id., argentum foras, Plaut., ad aliquem, id.; cf. Caes. B. G. 1, 5, o. id. B. C. 1, 78; ∾ vexilla, signa, arma (e castris el. extra fines, odl.); vid. Liv. 10, 19, oftere, Tac. Hist. 3, 31, o. A.; ∾ pedem aedibus, Plaut., portā, Cic., (gaae ud); cf. Virg. Aen. 2, 657; — b) ogſ. om Ting og om Begreber; ignis ··· ut extulerit se, Lucr.; cf. Tac. Ann. 15, 7; men Liv. 3, 5: legatum longius extulit cursus; — B) „beſ."; 1) ligeſom ἐκφέρω: fører ud for at begrave, begraver; vid. Cic. N. D. 2, 32, o. Nep. Eum. 4, ogſ. Hor. Sat. 2, 5, 85, o. A.; — ogſ. „alleg.": mei unius funere elata esset res publica, (den var gaaen tilgrunde med mig), Liv. 28, 28; — 2) om Jordbunden: at bære el. frembringe el. give af ſig; — quod agri efferant sui etc., (deres Markers Afgrøde), Cic.; cf. id. Brut. 4, o. Lucr. 1, 180; — b) „overſ."; vid. Cic. N. D. 2, 33, o. Virg. Ge. 2, 169; — 3) fører el. bringer opad, hæver el. løfter i Veiret; vid. Caes. B. G. 7, 47, o. id. B. C. 2, 8; elato alte malleo, Suet.; pulvis elatus, Liv.; — men „poet."; vid. Hor. Epod. 2, 18; — II) „fig."; A) „alm.": udfører, udbærer, bekiendtgiør; — neque in vulgus disciplinam efferri, Caes. B. G. 6, 14; ſ. ogſ. Ter. Phorm. 5, 7, 65, Caes. B. G. 7, 1, o. Cic. d. Or. 1, 24; ogſ. m. Relativſætn., Caes. B. G. 1, 46; — b) navnl. ogſ. udtaler el. udtrykker; si graves sententiae inconditis verbis efferuntur, Cic. Orat. 44; — dſ. i Grammatiken: pleraque utroque modo efferuntur: luxuriatur, luxuriat, Quintil. 9, 3, 7; — B) „beſ.": hæver el. ophøier, bringer i Veiret, forfremmer; — vid. Cic. Catil. 1, 11; efferre aliquem pecunia aut honore, Sall. Jug. 49; cf. Tac. Ann. 2, 31, o. Nep. Dion. 6; men ∾ aliquem maximis laudibus, Cic., ogſ. laudibus ad coelum, id.; ogſ. ∾ aliquid m. o. ud. laudibus, id.; men ∾ aliquem in summam invidiam, (giøre yderſt forhadt), Tac. Hist. 4, 42; — bb) hertil mærkes; a) efferre se, ogſ. efferri: at hæve ſig, at viſe ſig, at fremſtaae; vid. Cic. Lael. 27, o. id. Brut. 7, ogſ. id. d. Or. 2, 21; — b) oftere: at hæve ſig, at giøre ſig til, aliqua re, (deraf el. derover), Liv. 30, 20; men „alleg." om Stilens Svulſt: efferentes se (al. ferocientes) equos frenis quibusdam coërcere, Quintil. 10, 3, 10; — om Perſoner, ofteſt m. tilføiet Beſtemmelſe in adv., el. in abl.; ∾ se insolentius, Cic.; altius elati etc., Flor. 1, 26; elati atque inflati his rebus, Cic. Agr. 2, 35; cf. Sall. Jug. 14, Nep. Alcib. 7, o. Caes. B. C. 3, 59; — ſieldn. in act.; efferre animum alicujus, (giøre overmodig, opp. infringere); vid. Liv. 45, 8; — c) in pass.: ligeſomat bringes ud af ſig ſelv, at henrives; — in eo genere studio sic efferimur, ut etc., Cic. Att. 1, 8; elati studio milites, Caes.; efferri cupiditate, Cic.; cf. id. Mur. 31; — ſieldn. act.; quae (comitia) me laetitia extulerunt, id. Fam. 2, 10; — not.: forel. o. ſieldn.: at bære el. udholde til Enden; — ∾ laborem, Attius ap. Cic. Sest. 48, o. Lucr. 1, 148; ligel. efferre malum patiendo, Cic. (poët.) Tusc. 4, 29; — III) partic. ēlātus, 3, ogſ. ſom adj.: ophøiet, høi; A) „egenl."; modo in elatiora, modo in depressiora clivi etc., Colum. 2, 4; elatissimae lucernae, Tertull.; — B) „fig."; quod animo magno elatoque ··· factum sit, Cic. Off. 1, 18; — elatis verbis incensa oratio, id. Orat. 36.

2. effĕro, avi, atum, 1, v. a., [ex, ferus]: forvilder, giør vild; I) „egenl."; vid. Cic. N. D. 2, 39; ∾ speciem oris, (give et vildt Udſeende), Liv. 2, 23; cf. Suet. Calig. 50; men efferantia sese ulcera, Plin.; — II) „fig."; A) „overſ." o. „poet."; Mars efferat aurum, (forarbeider det til Vaaben), Stat.; — B) „ment." o. „ethiſk"; gentes sic immanitate efferatas, ut etc., Cic. N. D. 1, 23; hunc (militem) ··· insuper dux ipse efferavit, Liv. 23, 5; cf. id. 33, 29; — III) partic. effĕratus, 3, ogſ. ſom adj.: forvildet, vild, vultus, Petron.; — compar., ∾ moribus ritibusque, etc., Liv. 34, 24; superl., ∾ affectus (pl.) inhibere, Senec. Ep. 121.

effertus, 3: partic. o. adj. af effarcio. — efferus, [ſ. ex.f.], 3: yderſt vild, forvildet; (poetiſk Ord); ∾ proles, Lucr., juventus, Virg. Aen. 8, 6; ∾ vis animi, ibd. 10, 898; cf. ibd. 8, 481; men ∾ Dido, ibd. 4, 642, (raſende, ude af ſig ſelv).

effervens, tis: partic. o. adj. af effervo, — effervesco, [ſ. ex.f.], fervi, 3, v. n. inch.; I) at bruſe op; A) „egenl."; vid. Cic. N. D. 2, 10; — b) ogſ. „alleg.": campus atque illae undae ··· sic effervescunt quodam quasi aestu, ut etc, Cic. Planc. 6; cf. id. Prov. cons. 4; — B) „fig."; verbis effervescentibus, (bruſende el. heftige el. lidenſkabelige), Cic. d. Or. 2, 21, cf. id. Brut. 70; ogſ. Tac. Ann. 1, 74; ogſ. om enhver heftig Opbruſen i Sindet; vid. Cic. Coel. 31, o. Lucr. 3, 296; — II) ophøre at bruſe; A) „egenl."; ubi satis effervit (vinum mustum): har afgæret, Cato 115; — B) „fig."; quoad iracundia domini effervesceret, (fik afraſet), Dig.; af — effervo, [ſ. ex.f.], ĕre, v. n.: at bruſe op el. ud; ∾ in agros ··· undantem ··· Aetnam, (en Lavaſtrøm derfra), Virg. Ge. 1, 471; men ∾ vermes, (fremmylre), Lucr. 1, 928; cf. Virg. Ge. 4, 556; — II) dſ. partic. effervens, tis, ſom adj.: opbruſende, heftig; vid. Gell. 2, 27, (hvor compar.).

effētus, 3, [ex, fetus]; oprdl. om Hunnen: ſom har kaſtet Unger el. lagt Æg, odl.; — primus effetae partus est amovendus, Colum.; — II) „meton.": ſom er udmattet af at føde; — ut effetae moriantur (gallinae), Plin. 10, 74; — B) dſ. „overſ.": afkræftet el. udtømt, tellus, Lucr., solum, Colum. praef., corpus, Cic. d. Senect. 9; cf. Virg. Aen. 5, 396; — „poet." ogſ. c. gen.; verique effeta senectus, ibd. 7, 440; — compar., Appul.; — b) „poet." ogſ. udtømt el. tom, Lucan. 9, 285.

effĭcācia, ae, f.: Virkſomhed, Dygtighed, Plin. 11, 4, Ammian.; o. — effĭcācĭtas, atis, f.: = frgd., Cic. Tusc. 4, 13; o. — effĭcācĭter, adv.: virkſomt, med Virkning; — ∾ movere affectus, Senec.; minus efficaciter loqui, (i mindre ſtærke Udtryk), Quintil.; — compar., ∾ rogare, Plin. Ep. 6, 6; ∾ obligari, Tac. Germ. 8; superl., ∾ sanare, Plin.; cf. Plin. Ep. 2, 13; — [flgd.].

effĭcax, ācis, adj., [efficio]: virkſom, bevirkende; — quam tardus et parum efficax sit, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10; cf. Hor. Epod. 3, 17, o. ibd. 17, in.; ∾ preces, Liv.; — ogſ. m. ad, id. 1, 9; ligel. in compar., utrum sit efficacius ad recte vivendum, Plin. Pan. 84; — ogſ. c. dat., Plin. 27, 50; ligel. in superl., Liv. 41, 25; — ogſ. m. andre Præpoſitioner; herba efficax in dolore, Plin.; ligel. m. adversus o. contra, id.; — endel. c. inf., Hor. Od. 4, 12, 20; ligel. Colum. 2, 17.

†efficiens, tis: partic. o. adj. af efficio; dſ. — efficienter, adv.: indvirkende, med Virkning el. Følge; — quod cuique efficienter antecedat, (ſom dets Aarſag), etc., Cic. Fat. 15; o. — efficientia, ae, f.: Virkning, (solis), vid. Cic. N. D. 2, 37; cf. id. Fat. 9.

efficio, fēci, fectum, 3, v. a., [ex, facio]: gjør færdig, fuldender, bringer istand, bevirker, tilveiebringer; I) „alm."; a) c. acc.; – quod ··· facere incipit, nisi id efficere perpetrat, etc., Plaut. Truc. 2, 5, 12; – navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ pontem, Caes., turres, tormenta, id.; – ∾ sphaeram, (forarbeide), Cic., columnam novam de integro, id. Verr. 1, 56; – Mosa efficit insulam Batavorum, Caes. B. G. 4, 10; cf. Virg. Aen. 1, 160; – ∾ magnas rerum commutationes, Caes. B. C. 3,68; cf. Cic. d. Or. 1,33; quibus (militibus) coactis XIII cohortes efficit, (opretter); vid. Caes. B. C. 1, 15; men ∾ ad duo millia ferme boum, (bringe sammen), Liv. 22, 16; – ∾ munus, (opfylde), Cic. Leg. 1, 5, oftere; ∾ alicui mulierem, Plaut., aurum, id., (forskaffe); men Cic. Att. 10, 10: quod a Curione effeceram, (havde erholdt el. bevirket hos ham); men id. Brut. 78: tantos progressus efficere, (f. facere), (s. und. facio); — bb) ogs. at mærke; a) oftere m. dobbelt acc., osv.: at gjøre dertil; – Amor mores hominum moros et morosos efficit, Plaut. Trin. 3, 2, 43; cf. Cic. Off. 1, 1, o. Caes. B. G. 1, 38; df. ogs. ∾ aliquem consulem, Cic., dictatorem, id.; – men Caes. B. G. 4, 1: quae res ··· immani corporum magnitudine homines efficit; cf. id. B. C. 3, 48: id (genus radicis) ad similitudinem panis efficiebant; — b) ligel. m. flgd. ut el. ne el. quominus, sjeld. m. Objectssætn.; – eniti et efficere, ut amici jacentem animum excitet, Cic. Lael. 16; cf. Caes. B. G. 2, 5, o. 17, oftere; ogs. m. frgd. id el. hoc; vid. Caes. B. G. 5, 50; men Cic. d. Rep. 1, 24: me effecturum, ut ne qua particula praetermissa sit; men Efficiam ··· ne etc., Virg. Ecl. 3, 51; men ∾ Quominus etc., Lucr, 1, 976; cf. Quintil. 11, 1, 48; ogs efficere, ea coire etc., Vitruv. 2, 6; — c) endel. absol. (el. elliptisk); si effecero, dabin' mihi argentum? Plaut. Pseud. 1, 5, 121; se a scientiae delectatione ad efficiendi utilitatem referre, Cic. d. Rep. 5, 3; — II) „bes."; A) teknisk; 1) i Oeconomien; a) at bringe som Udbytte el. Gevinst, at kaste af sig; – ager Leontinus efficit eum octavo etc., Cic. Verr. 3, 47; qui plurimum efficit (ager), ibd. 63; men om en Vingaard; ∾ centenos sestertios in singula jugera, Colum. 3, 3; — b) om Personer: at fortiene el. vinde, odl.; liciti sunt usque eo, quoad se efficere posse arbitrabantur, Cic. Verr. 3, 3?; — 2) i Regnskabsvæsenet: at udgjøre (en Sum, odl.); – vid. Cic. Att. 6, 1; men Plin. 6, 38: quae computatio efficit vicies quater centena XL M. passuum; — B) „ment.": ligesom udbringer deraf, d. e. godtgjør el. beviser; vid. Cic. Parad. prooem.; ligel. efficere, animos esse immortales, id. Tusc. 1, 31; df. in pass.: ex quo efficitur, hominem etc., ibd. 3, 5; men id. N. D. 3, 12: ita efficitur, ut etc.; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. efficiens, tis, som adj.: bevirkende, virksom; – vid. Cic. Top. 14, id. Acad. 1, 6, oftere; – ogs c. gen.; virtus efficiens utilitatis, id. Off. 3, 3; cf. id. Fin. 2, 7, o. Univ. 14; — B) partic. effectus, 3, ogs. som adj.; 1) „alm.": udarbeidet, fuldendt; – vid. Quintil. 10, 5, 23, oftere; – ogs. in compar., nitidius aliquid atque effectius (postulare), id. 12, 10, 45; — 2) „bes." ogs. i Philosophien: bevirket el. foraarsaget; Cic. Top. 13; ligel. ∾ res, id. ibd. 4; — b) df. subst. effectum, i, n.: en Virkning, (opp. causa), ibd. 3, o. Quintil. 6, 3, 66, oftere; — not.: perf. conj. effexis f. effeceris, Plaut.; – inf. pass. effieri f. effici, id.

effictĭo, onis, f., [effingo]: Afbildning el. Skildring, navnl. som rhetorisk Figur, Auct. ad Her. 4, 49. — effictus, 3: partic. af effingo. — effigĭa, ae, f., forel. Biform af effigies, Plaut. Rud. 2, 4, 7; ogs. in acc. pl., Lucr. 4, 46 o. 81. — effigiātus, us, m., [effigio]: Afbildning, Appul. — effigies, ei, f., [effingo]: Afbildning el. Efterligning; df. „concret"; I) Aftryk el. Billede el. Gestalt; A) „egenl."; sit sane ··· deus effigies hominis et imago, Cic. N. D. 1, 37; cf. Ovid. Met. 1, 83; effigiem alicujus simulacrumque servare, Cic. Verr. 2, 65; men ∾ Xanthi, Virg. Aen. 3, 497; – ogs. om et Skyggebillede, Ovid. Met. 14, 358; cf. Liv. 21, 40; — b) hertil høre de adverbiale Udtryk: in el. ad effigiem, el. effigie, (efter Form el Gestalt deraf), Sil. 5, 5, Plin. 5, 11, oftere; — B) „fig.": fuldendt Afbildning el. Billede af en Forestilling el. Egenskab; – vid. Cic. Orat. 3, o. id. Arch. 12; ligel. non ad historiae fidem, sed ad effigiem justi imperii (scriptus liber), id. Qu. Fr. 1, 1,8; cf. id. Fin. 2, 18, ogs. id. d. Or. 2, 86; — II) den plastiske (sjld. ogs. den maleriske) Afbildning af en Gjenstand; – saxéa ut effigies bacchantis, Catull. 64, 61; cf. Virg. Aen. 2. 167 o. 184, ogs. Hor. Sat. 1, 8, 30, Tac. Ann. 1, 74, o, A.; – men mutam illam effigiem etc., (den malede Afbildning af en Gjenstand el. Begivenhed), Quintil. 6, 1, 32; ligel. Ovid. Trist. 1, 7, 7: Effigiemque meam fulvo complexus in auro, (mit Portrait); df. — effigĭo, avi, atum, 1, v. a.: afbilder, former, Sidon., Prudent.

effindo, [f. ex.f.], ĕre, v. a.: ligesom findo: kløver el. spalter, fluctus rectos, Manil. — effingo, [f. ex.f.], finxi, fictum, 3, v. a.; oprdl.: former ved at beføle el. ved at tage derpaa, fingendo exprimo; df. I) „alm.": afbilder el. afformer en Figur el. Gestalt, (navnl. som Kunstværk); A) „egenl."; – ∾ oris lineamenta etc., Cic. Div. 1, 13; cf. id. N. D. 3, 9; men Tac. Hist. 5, 5: ∾ deum (f. deorum) imagines mortalibus materiis in species hominum; men „poet." om Dædalus, vid. Virg. Aen. 6, 32, o. ibd. 10, 640; — B) „fig.": udtrykker, forestiller, fremstiller; vid. Cic. Leg. 1, 9, o. id. R. Am. 16, oftere; ∾ oratorem, Quintil. 5, 12, 21; effinge aliquid et excude (sc. scribendo), quod sit perpetuo tuum, Plin. Ep. 1, 3: men mores oratoris effingit oratio, Cic.; Cicero effingit vim Demosthenis, copiam Platonis, etc., Quintil. 10, 1, 108; ligel. om den indre Forestilling af de ydre Gjenstande; vid. Cic. Acad. 2, 6, o. id. Or. 2, 86; — II) „bes."; A) ved Trykning at aftørre el. optørre el. udtørre; ∾ fascinas spongia, Cato, (hvorfor Plin. har tergere); cf. Cic. Sest. 35; — B) beføleude el. trykkende at gnide (el. frottere); – vid. Ovid. Her. 20, 134, o. id. Fast. 5, 409. — effio, ĕri, s. efficio, not. — effirmo, [f. ex.f.], are, v. a.: styrker el. gjør stærk; (forel. Ord); tu te effirma et compara, Attius ap. Non.

efflāgitātio, onis, f.: indstændig Opfordring, Cic. Fam. 5, 19; af — efflāgito, [f. ex.fl.], avi, atum, 1, v. a.: fordrer med Heftighed; – vid. Cic. Qu. Fr. 2, 11; ∾ signum pugnae, Liv.; cf. Suet. Tib. 12; ∾ misericordiam alicujus, (anraabe), Cic Mil. 34; ∾ ab aliquo, ut etc., Cic. Verr. 1, 24; ogs. c. conj. ud. ut, Suet. Tit. 5; – ogs. absol.; vid. Quintil. 4, 5, 10. — efflammans, tis, partic. adj., [ex, flammo]: med stærkt Skin el. Lys, stellae, Capella.

*efflicte, adv.: = flgd., diligere, Prudent.; — efflictim, adv.: dødeligen, d. e. heftigen, rasende, men alene for- o. efterel. i Forbindelserne: ∾ amare el. deperire, Plaut., Laber. ap. Non., Appul.; o. — efflicto, are, v. n. intens.: = flgd., Plaut. Stich. 4, 2, 26; af — effligo, [f. ex.fl.], xi, ctum, 3, v. a.: knuser med Slag, slaaer ihiel, odl.; – nisi pedatu tertio omnes efflixero, Plaut. Cist. 2, 1, 50; ∾ canes rabidos, Senec.; – ogs. „overf.": fordærver; quam tu propediem effliges, scio, Plaut. Asin. 4, 2, 9; — not.: s. ogs. Cic. Att. 9, 19.

efflo, [f. ex fl.], avi, atum, 1, v. a. o. n.: udblæser el. udpuster, udaander; I) act.; A) „alm."; vid. Lucr. 5, 651, o. Virg. Aen. 7, 786; ∾ nimbos in sublime, (om Hvalen), Plin.; ∾ pulverem, id.; ∾ vina somno, Stat.; men ∾ colorem, Lucr. 2, 832, (tabe sin Farve); — B) „bes.": ∾ animam, (at udaande Livet, at døe, Cic., Nep., Suet.; „poet." ogs.: ∾ ex-

tremum halitum, Cic. (poët.) Tusc. 2, 9, o. ∾ vitam in nubila, Sil.; — b) m. Objectsfætn. o. „overf.": døende at udfige; - quod moriens (Brutus) efflavit etc., Flor. 4, 7; — II) neutr., (sjeld. o. „poet."); vid. Lucr. 6, 682 o. 700; — men efflantem (anguem) etc., (d. e. døende), Cic. (poët.) Div. 1, 47; hvf. „overf.": efflantes plagas etc., (dødelige Saar), Stat. Theb. 8, 168.

efflōreo, [f. ex.fl.], ēre, v. n.: at opblomstre el. fremblomstre, Tertull. — efflōresco, rŭi, 3, v. n., inch. af frgd.: at opblomstre el. fremblomstre; men alene „overf."; vid. Cic. Coel. 31; utilitas efflorescit ex amicitia, id. Lael. 37; cf. id. d. Or. 2, 78, o. id. Fin. 1, 20.

†efflŭo, [f. ex.fl.], xi, 3, v. n.: at flyde ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; vid. Lucr. 6,512; una cum sanguine effluere vitam, Cic. Tusc. 2, 24; ∾ succina petris, Plin.; ∾ amnis in Oceanum, id.; ne qua levis effluat aura, (skal blive tabt), Ovid. Met. 6, 233; men ∾ ambrosia et nectare, (strømme dermed), Lucr. 6, 972; - sjld. „poet." ogs. c. acc.; quantum stagna Tagi ··· Effluxere decus, Claudian.: — B) „bes." af Bevægelsens Lighed; effluere illas Epicuri figuras ··· e summis corporibus etc., Quintil. 10, 2, 15; cf. Tibull. 1, 6, 40; men Effluxere urnae manibus, (gled el. slap deraf), Ovid.; — b) m. Bibegr. af Henſvinden el. Udgaaen; vid. Suet. Aug. 97, o. Ovid. Met. 6, 670; — II) „fig.": utrumque hoc falsum est; effluet, (det vil komme ud, jeg vil ikke tie dermed), Ter. Eun. 1, 2, 41; cf. Quintil. 10, 3, 20; — B) oftest m. Bibegr. af Henſvinden el. Udgaaen, Quintil. 11, 2, 44; saal. ogs. om Tiden; ne aestas effluat, Cic. Att. 12, 43; cf. id. d. Senect. 2 o. 19; - navnl. ogs. at udfalde el. ſvinde af Hukommelſen; - an tequam plane ex animo tuo effluo, Cic. Fam. 7, 14; cf. id. Brut. 61; df. — efflŭus, 3: udflydende el. ſtrømmende, Avien.; o. — efflŭvium, i, n.: Udflyden el. Udløb, humoris e corpore, Plin.; ∾ lacus, Tac. Ann. 12, 57.

effōco, are, v. a., [ex, faux]: qvæler med Strikken; vid. Flor. 2, 11; ligel. „overf."; bonis suis effocantur, Senec. Br. Vit. 2; (men beggeſteds m. Varianten offoc.).

†effŏdio, [f. ex.f.], fōdi, fossum, 3, v. a.: udgraver el. opgraver; vid. Cic. Off. 2, 3; - ∾ carbones e sepulcris, Plin., lapides puteis, id.; men comiſk, Plaut. Pseud. 1, 4 20; ∾ thesaurum, id.; cf. Ovid. Met. 1, 140; - ∾ signum, Liv. 22, 3, (opp. convellere); spoliatis effossisque deorum domibus, Caes. B. C. 3, 42; ∾ terram altius, Quintil., humum rastello, Suet.; ∾ lacum, id., sepulcra, Virg. Ge. 1, 497; - ofte ogs. ∾ oculos el. oculum alicui, (udſtikke), Plaut., Ter., Cic., Caes., o. A.; ligel. ∾ lumen, Virg. Aen. 3, 663; - men „alleg.", vid. Cic. N. D. 3, 38, o. Vell. 2, 52; — not.: effodiri, f. effodi, Plaut. — effoecundo, f. und. effecundo. — effoetus, 3, f. und. effetus.

effor, [f. ex.f.], fātus sum, 1, v. dep. a.: udtaler, udſiger, (oftest „poet." o. i det ældre Religionsſprog); - vid. Cic. d. Or. 3, 38, ogs. Virg. Aen. 4, 456 o. id. ibd. 6, 566, oftere; celanda effando, Liv. 5, 15; - ogs. absol.: sed tamen effabor etc., Lucr. 5, 105; ogs. m. flgd. or. dir., Suet. Ner. 49; - ogs. i Dialectiken; quod ita effabimur: aut non vivet, etc., Cic. Acad. 2, 30; f. ogs. nedenf. effatum; — II) partic. effatus, 3, ogs. m. paſſiv Bem.: udtalt, faſtſat, beſtemt, Varr.; cf. Liv. 10, 37: fanum ··· id est locus templo effatus; cf. id. 1, 21, ogs. Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; — bb) df. subst. effatum, i, n.; a) Udſagn, Spaadom; fatidicorum et vatum effata incognita, id. ibd. 9, 1, ex XII Tabb.; — b) i Dialectiken er effatum, ſom Overſættelſe af ἀξίωμα: en Grundſætning, Cic. Acad. 2, 29, Senec. Ep. 117.

effŏro, [f. ex.foro], are, v. a.: udborer el. udhuler, truncum, Colum. — effossĭo, onis, f., [effodio]: Udgravning; in pl., Cod. Just.

*effractārĭus, i, m.: ſom giør Indbrud, Senec. Ep. 68; — effractor, oris, m.: = frgd., Dig.; o. — effractūra, ae, f.: Indbrud (for at ſtiele), Dig.; — [effringo]. — effractus, 3: partic. af effringo. — effraen-; de ſaaledes begyndende Ord f. und. effren-.

*effrēnāte, adv., alene „overf.": tøilesløſt el. overgivent, Cic. d. Senect. 12; - compar., id. Phil. 14, 9; o. — effrēnātio, onis, f., ligel. alene „overf.": Tøilesløshed, impatentis animi, Cic. Phil. 5, 8; — [effreno]. — effrenatus, 3: partic. o. adj. af effreno. — effrēnis, e: ſjld. Biform af effrenus, mula, Plin. 8, 69. — effrēno, [f. ex.fr.], avi, atum, 1, v. a.: aftager Bidſelet el. Tømmen; (men ſom verb. fin. o. partic. ſjeld.); vid. Liv. 40, 40; ogs. „poet. overf.", Sil. 9, 496; — II) partic. effrēnatus, 3, ſædv. ſom adj., o. „fig.": tøilesløs, uregerlig, kaad, overgiven; - homines secundis rebus effrenatos etc., Cic. Off. 1, 26; ∾ libido et indomita, id.; cf. id. Catil. 1, 10; ∾ libertas et praeceps, Liv.; - compar., ∾ libido (Appii), id. 3, 50; ∾ iracundia, Quintil.; superl., ∾ affectus, Senec. Ep. 88. — effrēnus, 3, [ex, frenum]: uden Bidſel el. Tømme, equus, Liv. 4, 33; — 2) „overf.": tøilesløs, vild, gens, Virg. Ge. 3, 382; ∾ amor, Ovid.

effrico, [f. ex.fr.], xi, catum, 1, v. a.: afgnider, udtørrer, aftørrer, calices, Appul., spicas decerptas, Tertull.; — b) ogs. „overf." o. „alleg."; vid Senec. Ep. 95. — effringo, [f. exfr.], frēgi, fractum, 3, v. a. o. n., [frango]; I) act.: brækker ud deraf, brækker op; - ∾ cardines foribus, Plaut., fores, id., Ter., Cic., valvas, id., januam, id., tabernas, Suet., carcerem, Tac.; qui ··· cistam effractam etc., Hor. Ep. 1, 17, 54; - men „alleg." o. absol., Quintil. 2, 12, in.: effringere, quam aperire, putant robustius; — B) ogs. ſønderbryder el. knuſer, jugum, Ovid., cerebrum, Virg., corpus, Senec. Phoen.; men „poet. overf.": ∾ animam, (fordærve), id. Herc. Oet. 1459; — II) neutr.: at udbryde el. frembryde; vestras effringet in urbes (spumeus ille fluctus, „alleg."), Sil. 1, 647.

effrondesco, [f. ex.fr.], dŭi, 3, v. n. inch.; df. in perf.: circus effronduit, (var prydet med Løv), Vopisc. Prob. 19. — effrons, tis, [ex, frons, tis]; oprdl.: med fremſtaaende Pande; df. „overf.": ſkamløs, uforſkammet, consilium, Vopisc. — effrūtico, [f. ex.fr.], are, v. a. o. n.; I) act: at frembringe en Buſkvært; df. „overf.": at frembringe el. avle, Tertull.; — II) neutr.: at voxe el. blive til Buſke; df. „overf.": at voxe frem el. bryde ud, id.

effŭgio, [f. ex.f.], fūgi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: undflyer ogs. undkommer, ex urbe, Plaut., de proelio, Cic., e manibus, id. Manil. 9; e quibus (ludis) vix vivus effugit, id. Sest. 54; ∾ patriā, Plaut., foras, id., Terent.; - ogs. absol., Plaut. Truc. 1, 1, 16; cf. Caes. B. G. 5, 58; men Liv. 8, 26: ∾ via Nolam ferente, (ad den Vei); — b) „overf."; ∾ ex sitella (sors), Plaut. Cas. 2, 6, 44; — II) act.; A) om Perſonsſubjecter: undviger, undgaaer, malam rem, Plaut.; cf. Cic. d. Rep. 6, 12; ∾ periculum celeritate, Caes. B. G. 4, 35; cf. Cic. Tusc. 1, 36: - „alleg." er Hor. Sat. 2, 3, 71; — b) „overf.": quae (aetas) cupiditates adolescentiae effugerit, Tac. Hist. 1, 15; — B) om Tingsſubjecter; aliquid effugit me: noget undgaaer mig, bliver ubemærket el. upaaagtet af mig; - vid. Cic. d. Or. 2, 34, Liv. 22, 33, o. Hor. Epod. 5, 102; ligel. somniculosum plurima effugiunt, Colum. 11, 1; men m. Subjectsfætn., id. 8, 11: non effugerit curam (ejus), observare etc.

effŭgium, i, n., [effugio]: Undflyen, Flugt; - ∾ praecludere eunti, Lucr.; ∾ dare victis, Hirt. B. Al. 16; ∾ mortis, Cic.; ogs. in pl., Virg. Aen. 2, 140; cf. Tac. Ann. 12, 56; — II) „concret": Middel el. Udvei til Flugt; alias (bestias) habere effugium pennarum, Cic. N. D. 2, 47; qui (milites) effugia insederant, Tac.

Ann. 2, 47, oftere. — effŭgo, [f. ex.f.], avi, atum, 1, v. a., slaaer paa Flugt, (sild. Ord), Dict. Cret.

effulgĕo, [f. ex.f.], si, 2, v. a.: at skinne frem el. ud deraf; - effulget ··· aurora etc., Ovid. Met. 2, 144; men ingens lumen effulsisse, Liv. 22, 1; cf. Virg. Aen. 9, 731, o. ibd. 5, 132; ∾ ornatu, Tac. Ann. 13, 13; — II) „overf." om Begreber; vid. Plin. 4, in., o. Liv. 45, 7; — not.: inf. effulgĕre, f. effulgēre, Virg. Aen. 8, 677. — effultus, 3, partic. adj., [ex, fulcio]: ligesom hævet derpaa, d. e. støttet el. lenet derpaa; - Horum effultus tergo ··· jacebat, Virg. Aen. 7, 94; cf. ibd. 8, 368; effultus in cubitum, Appul. — effūmigātus, 3, partic. adj., [ex, fumigo]: forjaget ved Røg, coluber, Tertull. — effūmo, [f. ex.f.], v. n.: at ryge i Veiret, at give Røg fra sig; Effumat moles, Auct. Aetn.

effundo, [f. ex.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder el. udhelder deraf el. deri el. derover; I) „egenl."; - ∾ vinum in barathrum, (i. e. in ventrem), Plaut. Curc. 1, 2, 28; men Cic. Pis. 10: utrum ille plus biberit ··· an effuderit; ∾ aquam, Frontin., humorem, Cels., lacrimas, Lucr.; cf. Cic. Planc. 42; men procella imbrem effuderat, Curt.; ∾ se in Oceanum, (om en Flod), Plin.; cf. Cic. N. D. 2, 45; — II) „fig."; A) „overf." fra Bevægelsens Lighed; 1) „alm.": udryster el. udstyrter, driver el. kaster ud el. ned deraf; - ∾ saccos nummorum, Hor. Sat. 2, 3, 149; ∾ frumentum in flumen, Dig.; men ∾ tela, (i Mængde at afskyde), Virg., Liv. 27, 18; ∾ auxilium castris, (lade rykke el. strømme ud deraf, Virg. Aen. 7, 522; ∾ aliquem super caput, (om Hesten: at kaste af forover), Liv. 22, 3, oftere; cf. Virg. Aen. 10, 574 o. 893; f. ogs. id. ibd. 9, 68, o. 12, 532; - ∾ manibus habenas, (slippe el. give Tøilen), id. Stat.; men „poet." o. „alleg." om det ligesom slebne og glatte Vers: ut per laeve severas Effundat junctura ungues, (lader dem glide derover), Pers. 1, 65; — 2) „bes."; a) ∾ se, ogs. (som med.), effundi, om Personer: (ligesom en Strøm) i Mængde at udgyde sig el. udbrede sig derover el. derfra, navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 5, 19, Liv. 26, 19, Suet. Caes. 44, o. A.; - omnibus portis ad spem ferendam effunduntur, Liv. 38, 6; cf. Tac. Ann. 1, 23; ofte ogs. in partic. effusus, Sall. Jug. 45, Liv. 22, 3, oftere, Tac. Ann. 4, 25, oftere, Virg. Aen. 6, 305, o. A.; — b) ligel. om Personer, navnl. med Hensyn paa Formuen: at forøde el. tilsætte og ligesom at bortkaste; vid. Cic. R. Am. 2; ligel. ∾ patrimonium, id., aerarium, id. Agr. 1, 5; f. ogs. Justin. 6, 9; - ogs. absol.: effundite, emite, etc., Ter. Ad. 5, 9, 34; - ogs. om andre Gjenstande o. Forholde: bortkaster el. forspilder ganske; vid. Cic. Fam. 2, 16; ∾ vires, Liv. 10, 38, Ovid. Met. 12, 107; (men ibd. 1, 278: effundere vires, i. e. exprimere); ∾ animam, Virg., vitam, Ovid., extremum spiritum, Cic. Phil. 12, 12, men Virg. Ge. 3, 492: ibi omnis Effusus labor; — c) om Naturens Kræfter, om Aarstiden, odl.: at frembringe i Mængde; - vid. Cic. Orat. 15; ∾ fruges (auctumnus), Hor. Od. 4, 7, 11; men pass.: terra effunditur in herbas, Plin. 17, 4; - ogs. om andre Frembringelser; vid. Cic. Brut. 9; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) „alm."; nærmest om en Meddelelse; vid. Cic. d. Or. 1, 34, o. id. Flacc. 17; ∾ procellam eloquentiae, Quintil., totos affectus, id.; ∾ voces el. questus, Virg. Aen. 5, 723 o. 780; men ∾ questus in aëra, Ovid.; - ogs. om Udbrudet af en Lidenskab; ∾ iram in aliquem, Liv. 39, 34; cf. id. 31, 44; — 2) ∾ se, ogs. medial., effundi: udgyde sig deri, hengive sig dertil; - ∾ se in aliqua libidine, Cic. Parad. 3, 1; oftere: effundi in licentiam, Liv., in amorem, Tac., in jocos, Suet., in questus, lacrimas, vota, Tac. Ann. 1, 11; derfor effundi lacrimis, Virg. Aen. 2, 651; men effundi ad preces lacrimasque, Liv. 44, 31, ad luxuriam, id.; men Cic. Att. 9, 10: (Pompejus) in nos suavissime hercle effusus; — III) partic. effūsus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": vidt udbredt, vid el. udstrakt; - ∾ corpus, (udstrakt paa Leiet), Lucr.; effusum late mare, Hor.; ∾ loca, Ter.; cf. Liv. 30, 5; habenis effusis, (med slap Tømme), Frontin.; men in superl., Liv. 37, 20; men m. græsk Construction: Caesariem effusae (nymphae), Virg. Ge. 4, 338; — B) „fig."; a) ødsel; quis in largitione effusior, Cic. Coel. 6; effusissimus munificientia (Caesar), Vell. 2, 41; — b) overdreven, tøilesløs el. umaadelig; ∾ licentia, Liv., laetitia, id.; - compar., ∾ cultus in verbis, Quintil. 3, 8, 58; superl., ∾ laudationes, Petron.; ∾ studia, Suet. Ner. 40.

effūse, adv. af effusus; I) „egenl." o. localt: vidt udbredt, paa el. over en vid Udstrækning, navnl. i Krigssproget; - ∾ ire, Sall., fugere, Liv., persequi, id., vastare, id.; men compar., ∾ praedari, id.; — II) „fig."; A) ødselt; ogs. rigeligen, i stor Mængde, donare, Cic. R. Am. 8, vivere, id. Coel. 16; - ∾ affluere opes, Liv. 3, 26; ogs. in compar., Tac. Ann. 4, 62; — B) overgivent, umaadeligen; vid. Cic. Tusc. 4, 6; ∾ amare, Plin. Ep.; compar., ∾ favere, Tac.; superl., ∾ diligere, Plin. Ep., o. id. Pan.

*effūsĭo, onis, f.: Udgyden el. Udgydelse, aquae, Cic. N. D. 2, 10; — II) oftest „fig."; A) effusiones hominum ex oppidis, (deres Udstrømmen deraf), id. Pis. 22; — B) Bortkastelse, Ødslen; pro ipsius in alios effusione, Cic. Att. 7, 3; cf. Liv. 44, 9; ogs. in pl., Cic. Off. 2, 16; — C) lidenskabelig Tøilesløshed el. Umaadelighed; ∾ animi in laetitia, Cic. Tusc. 5, 31; — effūsor, oris, m.: som udgyder el. udgiver rigeligen; ∾ pretii, Augustin.; o. — effūsōrie, adv., ligesom effuse: vidt omkring, Ammian.; — [effundo]. — effūsus, 3: partic. o. adj. af effundo.

effūtīcius, (-tius), 3; (comisk formet Ord); ∾ verbum, Varr.; af — effūtĭo, (ivi), itum, 4, v. a., [ex, inus. futio, besl. m. fundo]: sladdrende el. tankeløst at sige el. paastaae; - multa licet ··· effutiat ore, Lucr. 5, 908; cf. Cic. N. D. 1, 30, o. id. Div. 2, 55; - ogs. absol.: at snakke hen i Veiret, Ter. Phorm. 5, 1, 19. — effūtŭo, [f. ex.f.], 3, v. a.; bf. poët. ap. Suet. Caes. 51: ∾ aurum, (tilsætte paa Qvindfolk).

ēgĕlĭdo, are, v. a.; [ex, gelidus]: optøer, fibras glaciales, Sidon. — ēgĕlĭdus, 3, I) [m. ex priv.): afkølet, kuldslaaen, lunken, aqua, Cels., Plin.; oftest „poet."; - Jam ver egelidos refert tepores, Catull. 46, in.; men ∾ Notus, (opp. gelidus Boreas), Ovid. Am. 2, 11, 10; — II) (m. ex intens.): meget kold, tilfrossen, Ister, Auson. — ēgĕlo, (avi), atum, 1, v. a.: afkøler, Coel. Aur.

ĕgens, tis: partic. o. adj. af egeo. — ĕgēnŭlus, 3: = flgd., Paul. Nol.; demin. af — ĕgēnus, 3, [egeo]; I) som har el. lider Mangel derpaa, som trænger dertil; c. gen. el. c. abl.; - omnium egenos, etc., Virg. Aen. 1, 599; cf. Liv. 9, 6, o. Tac. Ann. 1, 53; ∾ (regio) aquarum, ibd. 15, 3; men ibd. 12, c. abl.: commeatibus non egenum (iter); cf. id. ibd. 46; — 2) absol.; res egenae: Mangel, Trang, Nød, Plaut., cf. Virg. Aen. 6, 91, oftere; — b) bf. subst. neutr.: in egeno, (paa el. i maver Jordbund), Colum. 3, 10.

ĕgĕo, ŭi, ēre, v. n.; I) „egenl."; A) absol.: lider Mangel, er nødlidende el. trængende el. fattig; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 57; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 11; opp. locupletem esse, Cic. R. Com. 8; opp. divitem esse, Hor. Sat. 2, 2, 103; cf. Ps.Cic. ad Brut. 1, 15: etiam Themistoclis liberi eguerunt, (levede i Armod); - men impers., Plaut. Pseud. 1, 3, 39: amatur atque egetur acriter; — B) c. abl., el. c. gen., sjeld. o. forel. c. acc.: lider Mangel derpaa, trænger dertil, behøver, har nødig; — a) c. abl.; ∾ omnibus necessariis rebus, Caes. B. C. 3, 32; cf. Cic. Off. 2, 3, o. id. N. D. 2, 57; - ogs. m. Begrebssubject; magnum opus est, egetque exercitatione non parva, id. Lael. 5; - men

c. gen., Plaut. Truc. 2, 6, 20, o. Hor. Ep. 1, 18, 67; ligel. ∾ auxilii, Caes.; men Cic. Fam. 9, 3: ∾ medicinae, (al. medicina), inc.; ∾ aeris, (mangle Penge), Hor.; ∾ custodis, id., nutricis, Ovid.; ∾ alienae facundiae, Tac. Ann. 13, 3; - ogſ. m. Begrebsſubjecter; vid. Lucr. 3, 45, o. Quintil. 5, 14, 5, oftere; - men c. acc.: nec quicquam eges, Plaut. Men. 1, 2, 12; — II) „fig."; A) ligeſom careo: har ikke, undværer; vid. Cic. Brut. 67; „poet." ogſ. m. Begrebsſubject; proprio quae tum res nomine egebat, Lucr. 3, 135; — B) undværer, finder mig i at undvære, (forel.); vid. Cato ap. Gell. 13, 23; — C) ligeſom δέομαι: længes derefter, d. e. attraaer el. ønſker; c. gen.; quia tui amans abeuntis egeo, Plaut. Asin. 3, 3, in.; cf. Hor. A. P. 154; - ogſ. c. abl.; ∾ pane, id. Ep. 1, 10, 11; — III) partic. egens, tis, ogſ. ſom adj.: trængende, fattig, forarmet; - locupletes ex egentibus etc., Caes. B. C. 3,59; cf. Cic. Lael. 7, Plaut. Pers., in., o. Ter. Phorm. 2, 3, 10; opp. abundans, Cic. Parad. 6, 1; - delectum habere egentium et perditorum, Caes. B. G. 7, 4; cf. Sall. Catil. 33; - compar., nihil rege (illo) egentius, Cic. Att. 6, 1; superl., ſ. id. R. Am. 8, o. Liv. 1, 47; — not.: partic. egiturus, 3, Tertull.

Egĕrĭa, ae, f., Ἡγερία: K. Numa's Gemalinde og Lærerinde, havde (ſom Nymphe el. Camene) en Lund og en Kilde i Nærheden af Aricia (el. efter nogle: foran porta Capena); vid. Liv. 1, 19 o. 21, Ovid. Met. 15, 482 flgd., o. ibd. 547 flgd., ogſ. Virg. Aen. 7, 763, o. ibd. 775, o. A.

ēgĕries, em, e, [egero]: Gødning, Solin., Paul. Nol. — ĕgermino, avi, 1, v. n.: at ſkyde el. ſpire frem, at ſlaae ud; ∾ oculi plantarum, Colum.

ĕgĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer el. ſkaffer ud derfra el. derud; - ∾ praedam ex hostium tectis, Liv., pecuniam ex aerario, id.; cf. id. 5, 22; - ∾ humum scrobibus, Colum.; men ∾ silicem humeris, Plin.; — B) „beſ." ogſ.; a) at ſkille ſig derved el. give fra ſig, (navnl. om de legemlige Udtømmelſer); - ∾ aquam vomitu, Curt.; cf. Ovid. Met. 6, 664; ∾ dapes, urinam, Plin., sanguinem, id.; men ∾ animam, (at udaande Livet, at døe), Lucan.; cf. Tac. Ann. 15, 64; ∾ multum vitalis spiritus; — b) at borttage el. udgive, bona in tributum, vid. Tac. Agric. 31; men m. Begrebsſubject, Senec. Ep. 91: gravitas coeli egerit populos, (fordriver dem); - „poet." ogſ. at udtømme el. ødelægge; vid. Prop. 4, 6, 34; ligel. ∾ urbes alternis mortibus, Stat.; — II) „fig.": at udſtøde, querelas, Lucan.; men ∾ sermones, (ſ. edere), Senec. Ep. 66; men Ovid. Trist. 4, 3, 38: egeriturque dolor, (fordrives). — egersimon, i, n., ἐγέρσιμον, Opmuntringsmiddel, Capella.

ĕgestas, atis, f., [egeo]: trykkende Armod, ſtor Trang el. Nød; - vid. Cic. Parad. 6, 1, Caes. B. G. 6, 24, o. A.; duris in rebus egestas, Virg. Ge. 1, 146; ∾ turpis, id.; - ogſ. in pl.: egestates tot egentissimorum hominum, Cic. Att. 9, 7; — 2) „fig." ogſ. a) om Begreber; ∾ patrii sermonis, Lucr.; ∾ animi, Cic. Pis. 11; — b) c. gen. obj.: Mangel derpaa; ∾ pabuli, Sall., cibi, Tac. Ann. 6, 23, rei familiaris, Suet.; men ∾ rationis, (Bankundighed), Lucr. 5, 1210.

*ēgestĭo, onis, f.: Bortbæren el. Bortſkaffen, cadaverum et ruderum, Suet. Ner. 38; navnl. ogſ. om Legemets Udtømmelſer, Coel. Aur., Suet., Veget.; — 2) „overſ.": Bortkaſten, Bortødſlen, publicarum opum, Plin. 8, 6; o. — ēgestīvus, 3: udtømmende el. afførende; ∾ vis, Macer; — [egero]. — ĕgestōsus, el. ĕgestŭōsus, 3, [egestas]: yderſt fattig, forarmet, Aur. Vict. Epit. 12. — 1. ĕgestus, 3: partic. af egero. — 2. ēgestus, us, m., [egero]: = egestio, Stat.; ∾ ventris, Senec.

ē̆gigno, ere, v. a.: at frembringe el. avle af ſig, Lucr. 2, 702. — eglecopala, ae, f.: galliſk Benævnelſe af den blaa Mergel, Plin. 17, 4. — Egnātĭus, i, m.; vid. Suet. Aug. 19; - hvſ. Egnatianum scelus, Vell. 2, 93. — Egnātŭlēĭus, i, m.; vid. Cic. Phil. 3, 3.

ĕgo, pronom. pers., ἐγώ: jeg; ſtaaer ofteſt i de perſonlige Modſætninger; - meruimus et ego et pater de vobis, Plaut. Amph. prol.; ligel. ibd.: et ego una cum illo, etc.; men id. Stich. 5, 4, 49, comiſk: Ego tu sum, tu es ego, etc.; - ogſ. hos andre Pronomer; dixi ego idem etc., Cic. Catil. 1, 3; ego enim ipse etc., id. Tusc. 1, 17; cf. Virg. Aen. 3, 846; ligel. Ego ille agrestis etc., Ter. Ad. 5, 4, 12; - men alter ego, ſ. und. alter; — bb) hertil kan mærkes; a) ego etc., m. Enclit. -met.; egomet memet (sc. verberavi), Plaut. Amph. 2, 1, 60; cf. Cic. Fin. 3, 19; - ligel. m. Enclit. -pte hos dat. o. acc. sing.; mihipte, Cat. ap. Fest. pag. 310; mepte fieri servom, Plaut. Men. 5, 8, 10.; - ogſ. er at henføre Fordoblingen af acc. me, Sil. 9, 651; (men Virg. Aen. 9, 427, er at læſe: me, me etc.); — b) mihi o. nobis, ſom dativi ethici; quid enim mihi (ille) quaerit, quomodo etc.? Cic. d. Rep. 1, 19; cf. Hor. Ep. 1, 3, 15; ogſ. in pl., Ter. Ad. 2, 4, 12; ſ. ogſ. Cic. d. Or. 2, 20, Liv. praef., o. Virg. Ge. 1, 45; — c) i Spørgsmaal ſættes egone? Cic., ogſ. egon'? Ter.; men Pers. 1, 2: min' tu istud ais? (ſ. mihine); — d) endnu mærkes Udtrykkene: ad me, ſ. domum meam, Ter.; cf. Cic. Fam. 3, 8; - fremdeles: a me, Plaut., a nobis, Ter., (udaf mit Hus); men ogſ. heder a me: af Mit el. af min Kasſe; a me argentum dedi, Plaut.; se a me solvere, (med mine Penge), Cic. Att. 5, 21; men om et Sted heder, non longe a me: (ikke langt fra min Gaard), Cic. d. Or. 1, 49; — not.: forældr. dat. me ſ. mihi, Enn., o. Lucil. ap. Fest.; - acc. mehe ſ. me, anfører Quintil.; - gen. nostrorum ſ. nostrum, Plaut.

ēgrĕdior, egressus sum, 3, [e el. ex, gradior], v. dep. n. o. a; 1) neutr.; A) „egenl.": gaaer el. kommer ud deraf el. derud; 1) „alm."; quae foras ex fano egreditur, Plaut.; ∾ e cubiculo, Cic., e curia, Liv., ab sese, Plaut., Ter., ligel. a nobis foras, id.; ∾ domo, Plaut., portā, Cic., Caes., Romā, Cic., Hor.; - Placide egredere (absol.), Plaut. Curc. 1, 3, in., oftere; ∾ obviam, Liv.; ∾ per medias hostium stationes, Caes.; cf. Cic. Quint. 10; ∾ ad portam, (drage ud dertil), Liv. 33, 47, in vadum, id. 8, 24; — b) ſtiger opad el. i Veiret, ſtiger op dertil el. derpaa; - scalis egressi milites etc., Sall. Jug. 60; Altius egressus etc., Ovid Met. 2, 136; ∾ ad summa montis, Sall., in tumulum, Liv., in vallum, Tac.; cf. Liv. 40, 22; — 2) „beſ." ogſ. aa) i Krigsſproget: at rykke el. marſchere ud, e castris, id., Sall.; ogſ. absol. egredi, id.; men ∾ ad proelium, Caes., in pacata etc., Liv. 10, 32; — bb) i Sømandsſproget; a) ∾ ex navi, Cic., Caes., navi, id., Liv., ratibus, Ovid., ogſ. absol. egredi, Caes., Liv. 1, 1, Ovid., (gaae fra Borde); ∾ in terram: gaae i Land, Cic.; — b) ∾ e portu, Cic. Att. 6, 8, ogſ. absol. egredi, Ovid. Trist. 1, 10, 6, (løbe ud el. afſeile); — B) „fig.": i Foredraget at gaae el. ſvæve ud derfra; vid Cic. Brut. 21, o. Quintil.; ∾ extra praescriptum, id.; — II) act.: gaaer ud derover, overſkrider; A) „egenl."; ∾ fines, Caes., munitiones, id.; ∾ flumen, Sall.; men ∾ urbem, (gaae ud deraf), Liv. 1, 29, oftere; ligel. ∾ tecta, Plin. Ep., tentoria, Tac.; — B) „fig."; vid. Vell. 2, 40; filius quintum annum egressus, Quintil.; vetus familia, nec tamen praeturam egressa, Tac. Ann. 3, 30; cf. id. ibd. 3, 28.

ēgrĕgiatus, us, m., ſ. und. egregius. — ēgrĕgĭe, adv. af egregius, (compar. egregius, Juvenal. 11, 12): fortræffeligen, fortrinligen; a) hos Verber; ∾ pingere aut fingere, Cic.; ∾ pugnare, Liv., vincere, id.; cf. Cic. Fin. 2, 6, o. Ter. Andr. 1, 1, 31: — b) hos Adjectiver; ∾ cordatus homo, Enn.; ∾ fortis et bonus imperator, Cic.; ∾ munitum oppidum, Caes.; — c) absol., ſom Udtryk af Billigelſe el. Bifald;

egregie Caesar, quod etc., Plin. Pan. 38; egregie plane atque magnifice, nisi etc., Suet. Vitell. 10.

ēgrĕgius, 3, [e el. ex, grex]: ligesom udvalgt iblandt Mængden; df. fortrinlig el. fortræffelig el. udmærket i sit Slags; - ∾ vir in aliis artibus, Sall.; cf. Cic. d. Or. 1, 49; ∾ vir bello, Liv. 5, 47, o. Tac. Agric. 14; ∾ et praeclara indoles ad dicendum, Cic. d. Or. 1, 29; ogſ. absol.: ∾ vir, Cic., civis, id., poëta, id.; ∾ Caesar, Hor.; - ∾ forma, Ter., facies, id., Lucr.; ∾ colores, odores, id.; cf. Cic. Fin. 2, 20; ∾ virtus, Caes., fides, id., victoria, Liv.: - „poet." ogſ. c. gen. respect.; Egregiusque animi, Virg. Aen. 11, 417; egregius fati mentisque, Stat., linguae, Sil.; ligel. „poet." c. gen. part.; egregii juvenum, Stat. Theb. 2, 152; — bb) in neutr. ogſ. ſom subst.; cuncta scelerum suorum pro egregiis accipi, Tac. Ann. 14, 60; — not.: egregiissimus, Pacuv. ap. Prisc.; cf. Gell. 14, 57; — II) i Keiſertiden heder egregius, med Henſyn paa ydre Stand el. Rang el. Anſeelſe: udmærket el. hæderfuld; - vid. Tac. Hist. 1, 15, o. id. Ann. 3, 6; — bb) ogſ. er at mærke: a) neutr. egregium, ſom subst. c. adj; quod ··· egregium publicum (Statens Ære) dehonestavisset, ibd. 3, 70; — b) Egregius, ſom Titel for de høieſte Statsembedsmænd, (omtr. vort Excellence el. Herlighed), Cod. Theod.; — df. Egrĕgiatus, us, m.: disſe Embedsmænds Rang el. Værdighed, ibd.

ēgressio, onis, f., [egredior]: Udgaaen el. Udgang deraf el. derfra, Appul.; — 2) df. i Rhetoriken: Udſvævelſe el. Digresſion, παρέκβασις, Quintil.; cf. id. 4, 3, 3; ogſ. in pl., id. 11, 3, 164. — 1. egressus, 3: partic. af egredior. — 2 ēgressus, us, m., [egredior]: Udgaaen deraf el. Bortgaaen derfra, Udgang el. Bortgang; I) „egenl."; A) „alm."; a) „abſtract"; vid. Cic. Pis. 13; ligel. Caesar rarus egressu, Tac. Ann. 15, 53; ogſ. in pl., ibd. 11, 12, Sall. Jug. 35, Ovid. Fast. 1, 138; — b) „concret"; vid. Petron. Sat. 91; ogſ. in pl., Tac. Ann. 16, 10; - „poet." ogſaa om Iſterens Udløb, Ovid. Trist. 2, 189; — B) „beſ.": at gaae fra Borde, Landen el. Landing, Caes. B. G. 5, 8, oftere; — II) „techn." el. i Rhetoriken: Udſvævelſe i Foredraget, Digresſion, Quintil. 4, 3, 12, Tac. Ann. 4, 32.

egŭla, ae, f.: en Svovelart, Plin. 35, 50. — ēgurgĭto, are, v. a., [e el. ex, gurges]: ligeſom udgurgler; df. „comiſt": ∾ argentum domo, (udkaſte el. forøde), Plaut. Epid. 4, 2, 12.

ĕhem, interj. el. Udraab, navnl. i Glæde: hei da! odl.; Plaut., Ter., Appul. — ēheu, interj. el. Udraab, navnl. i Sorg: ve el. ach! odl., Plaut., Ter.; — not.: hvor Metrum fordrer ēheu, vil man derfor læſe: heu heu. — ĕho, interj. monstrantis: hei! hør dog! vid. Plaut. Merc. 1, 2, 77, o. Ter. Andr. 5, 4, 5, oftere; ogſ. m. vedhængt -dum; vid ibd. 3, 5, 10, oftere. — ehodum, interj, ſ. und. frgd.

ēja, (ogſ. hēja), εἶα, interj. el. Udraab; a) i Forundring og Glæde; ei el. ih! odl., Plaut.; eja, ut elegans est! Ter. Heaut. 5, 5, 19; ogſ. eja vero, Plaut., o. Cic. d. Rep. 3, 5; — b) paaviſende el. opmuntrende: velan! odl.; vid. Plin. Ep. 4, 29, o. Virg. Aen. 9, 38, ogſ. Hor. Sat. 1, 1, 18, o. ibd. 2, 6, 23; - eja! haud sic decet, Ter. Eun. 5, 9, 35; - ogſ. forſtærk: eja age! rumpe moras, Virg. Aen. 4, 569.

ējăcŭlo, avi, 1, v. a.: Biform af flgd., Gell. 16, 19. — ējăcŭlor, atus sum, 1, v. dep a.: ligeſom udſkyder fra mig; df. udſkyder, udkaſter, udſlynger; - ∾ aquas, Ovid.; cf. id. Met. 6, 259: ∾ se in altum (sanguis); ∾ umbram, vid. Plin. 4, 23.

*ējectāmentum, i, n.: det Udkaſtede el. Opkaſtede; ∾ cetera maris, Tac. Germ. 45, Appul.; — ējectĭcius (-tius), 3: hørende til en Abort, vulva, (ſom har aborteret), Plin. 11, 84; — ējectĭo, onis, f.: Udkaſtelſe, Cic. Att. 2, 18; ∾ articuli, (Forvridning), Coel. Aur.; o. — ējecto, avi, atum, 1, v. a. intens.: udſlynger, udkaſter, kaſter i Veiret, (men alene „poet."); - ∾ arenas, Ovid., favillam, id.; cf. Virg. Aen. 5, 470; ∾ dapes ore, (opbrække), Ovid., saniem per ora, Lucan.; — [ejicio]. — 1. ējectus, 3: partic. af ejicio. — 2. ējectus, us, m., [ejicio]: Bortkaſtelſe; df. „poet.": ∾ (animaï), (Udaanden el. Udpuſten, opp. conjectus animai), Lucr. 4, 957. — ejeratio, ejero, ſ. und. ejuratio, etc.

ē.jĭcio, jēci, jectum, 3, v. a., [e el. ex, jacio]: ſtyrter el. kaſter el. jager ud deraf el. derud, bortfierner voldſomt, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ aliquem e senatu, Cic., Liv., ex oppido, Caes.; ligel. ∾ de senatu, Liv., de collegio, Cic.; ∾ aliquem a diis suis penatibus, id. Quint. 26; ligel. ∾ finibus, Sall., domo, Plaut., Caes., aedibus foras, Plaut.; ∾ aliquem in exsilium, Cic., o. A.; ligel. absol.: ∾ aliquem, id., Caes.; - ∾ sanguinem, (opbrække), Plin., fetum, (abortere), Dig.; ∾ linguam, (udrække), Cic. d. Or. 2, 66; ∾ armum, (forvride), Veget.; cf. Virg. Aen. 10, 894; — b) ∾ se ex oppido: kaſte ſig el. ile ud deraf, Caes.; ligel. ∾ se porta, Liv.; cf. Cic. Catil. 1, 12; ∾ se in agros, Liv. 6, 3; — B) „beſ." i Sømandsſproget; ∾ naves aliquo, Caes. B. C. 3, 25; ogſ. ∾ navem in terram, ibd. 28, (lægge til Land, lande); ∾ naves ad Chium, Liv. 44, 28; — 2) df. ogſ. ∾ naves, (ſætte paa Land, lade ſtrande); - naves ··· in litore ejectas esse, Caes. B. G. 5, 10; cf. Liv. 29, 18, o. Tac. Ann. 2, 24; — bb) df. „overf." om Perſoner: ejectus, 3; a) ſkibbruden; - vid. Ter. Andr. 1, 3, 18, o. ibd. 5, 4, 20, ogſ. Virg. Aen. 4, 373, o. Ovid. Met. 13, 536; ogſ. Cic. R. Am. 26; — b) „meton.": homo ejectus, (forarmet, tiggefærdig), Cic. Quint. 19; — II) „fig."; A) „alm.": bortkaſter; - vid. Cic. R. Am. 19, Liv. 30, 13, o. Ter. Eun. 2, 1, 16; ligel. superstitionis stirpes ejiciendas, Cic. Div. 2, 72; — b) subito se profundere atque ejicere, (om Lyſter og Lidenſkaber): at bryde ud, odl., Cic. Coel. 31; — B) „beſ." ogſ., ligeſom ἐκβάλλειν: dadlende at forkaſte; - Cynicorum ratio tota est ejicienda, Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 1, 32; - navnl. heder ogſ. ejici, om en Skueſpiller: at udhysſes, ibd. 3, 50; men ogſ. om en romerſk Magnat i Theatret heder det, Cic. Sest. 55: is, qui etc., cantorum ipsorum vocibus ejiciebatur.

*ējŭlātio, onis, f.: Hylen, hylende Beklage, Plaut., Cic. Leg. 2, 23; — ējŭlātus, us, m.: = frgd., Cic, Tusc. 2, 23, Gell.; o. — ējŭlĭto, avi, 1, v. n. intens.: udſtøder Klageſkrig, Lucil. ap. Varr.; af — ējŭlo, are, v. n. o. a.; [beſl. m. interj. dol.: hei, heu]; I) neutr.: hyler, klager el. græder hylende, Plaut., Cic. Tusc. 2, 7, Gell.; — II) act.: bejamrer med Klageſkrig, Appul.

*ējuncesco, ĕre, v. n. inch.: at ſkyde op ligeſom Siv el. Rør; ∾ vitis, Plin. 17, 35; o. — ējuncĭdus, 3: opſkudt el. ſlank ſom Siv el. Rør, sarmentum, Varr., vitis, Plin. l. c.; men „overf.": ∾ mulieres, Varr.; — [e el. ex, juncus].

ējūrātĭo, (ejĕrātio, Tertull.), onis, f: Afſværgelſe; df. Nedlæggelſen af et Embede; ∾ ignominiosa consulum, Val. Max. 2, 7, 7; — 2) „overf.": ∾ bonae spei, (Haabløshed, Fortvivlelſe), Senec. Vit. beat. 26; af — ējūro, (Biformen ejĕro findes Cic. d. Or. 2, 70, oftere, ogſ. at ſammenligne m. pejero), avi, atum, 1, v. a.: afſværger; df. I) i Retsſproget; ∾ forum, el. ∾ judicem iniquum sibi, (edeligen at forkaſte en Domſtol el. en Dommer, ſom fiendſk el. ubillig), Scip. ap. Cic. d. Or. 2, 70; cf. Cic. Verr. 3, 60, o. id. Phil. 2, 7; — 2) publiciſtiſk; ∾ magistratum el. imperium etc., (ved et Embedes Nedlæggelſe at aflægge Ed paa, at man har forvaltet ſamme efter Lovene), Tac. Hist. 3, 37, oftere, Plin. Ep. 1, 23; - ogſ. absol. ejurare, Tac. Ann. 13, 14; — b) df. „overf.", ligeſom abdicare: at fraſige ſig, ikke at vedkiendes; ∾ liberos, Senec.,

patrem, id.; ligel. ejuratā patriā etc., Tac. Hist. 4, 28; — 3) i Handelssproget; ∾ bonam copiam, (edeligen at erklære sig insolvent; opp. jurare bonam copiam), Cic. Fam. 9, 16. — ejuscemodi, ejusdemmodi, s. und. is.

ē.lābor, psus sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at falde el. glide el. slippe ud deraf el. derud, at komme bort el. undkomme; A) „egenl."; 1) „alm."; anguilla est; elabitur („alleg."), Plaut.; cf. Liv. 1, 56, o. Virg. Ge. 1, 244, ogs. Cic. Div. 1, 23, o. id. Catil. 1, 6; men Caes. B. C. 2, 11: quicquid incidit, fastigio musculi elabitur; s. ogs. Liv. 8, 7; — b) „poet." ogs. om en Retning opad: frondesque elapsus in altas (ignis), Virg. Ge. 2, 305; — 2) „bes." ogs. om Personer: at slippe bort, at undkomme, ex proelio, Caes., e soceri manibus ac ferro, Cic., de caede Pyrrhi, Virg. Aen. 2, 526; ∾ custodiae, Tac.; cf. Virg. Aen. 1, 242; ogs. ∾ inter tumultum, Liv.; — B) „fig."; 1) „alm."; rei publicae statum illum elapsum esse de manibus, („alleg."), Cic. Att. 1, 16; cf. id. d. Or. 2, 50, o. Ter. Hec. 1, 2, 94; men Liv. 3, 37: ruendo ad libertatem, in servitutem elapsos, (vare de geraadede deri); men artus elapsos in pravum, (forvredne), Tac. Hist. 4, 81; — 2) „bes."; a) m. Hensyn paa en Retssag: at slippe derfra; vid. Cic. Verr. 2, 58; cf. id. d. Senect. 12, Suet. Tib. 33, o. A.; - sield. om Tings= el. Begrebs= subjecter: ne quod maleficium ··· elaberetur, Suet. Aug. 32; — b) ogs. prægnant el. m. Eftertryk: uformærkt at svinde hen el. forgaae; - vid. Lucr. 3, 971; quum etc., assensio omnis illa elabitur, Cic. Tusc. 1, 11; ∾ memoriā, (blive glemt), id. Phil. 13, 5; optimi sensus (Tanker el. Ideer) ··· quia interim elabuntur etc., Quintil.; — II) act., ligesom effugere: at undgaae, at slippe bort derfra; pugnam aut vincula elapsi etc., Tac. Ann. 1, 61; ligel. ∾ custodias, id. Hist. 3, 59; cf. Flor. 1, 10; - ejusque statuam vim ignium bis elapsam, etc., Tac. Ann. 4, 64.

ēlăbōrātĭo, onis, f.: omhyggelig Bearbeidelse, Auct. ad Her. 4, 22; o. — ēlăbōrātus, us, m.: = frgd., Appul.; af — ē.lăbōro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.: arbeider derpaa, gjør mig Umage derfor; - m. ut, ogs. m. in (c. abl. el. acc.); - enitere, elabora ··· effice, ut etc., Cic. Att. 16, 16, C.; cf. id. d. Or. 2, 72; - ogs. impers.: elaboratur, ut etc., id. Orat. 12; - ∾ in litteris, (at studere), Cic. d. Senect. 8; cf. ibd. 7 o. 11, ogs. id. Off. 1, 1, oftere; ligel. ∾ in eo, ut etc., id. Fin. 1, 4; - ei non in unam aliquam partem, sed in omnia elaborandum est, Quintil.; ogs. c. inf., id. 3, 8, 58; ogs. absol., Qu. Cic. d. Pet. cons. 6; — II) act.: med Anstrængelse at bevirke el. tilveiebringe, (oftest pass.); - vid. Cic. Fam. 9, 16, o. id. Brut. 90; ogs. ibd. 7, o. id. Manil. 1, oftere; men Non elaboratum ad pedem, (i. e. versibus inexcultis), Hor. Epod. 14, 12; - sield. in act.; vid. Plin. 34, 6, o. Hor. Od. 3, 1, 19; — b) i Rhetoriken heder elaboratus ogs. undert.: altfor udarbeidet, kunstlet; ne elaborata concinnitas ··· appareat, Cic. Orat. 25; nihil arcessiti et elaborati, Quintil. 12, 10, 40.

ēlăcătēnes, um, m., ἠλακατῆνες: etslags nedsaltet Søfisk, Plin. 32, 53; - ogs. ēlăcătae, arum, f., Colum. 8, 17. — ēlaeempŏria, ae, f., ἐλαιεμπορία, Oliehandel, Dig. — ēlaeŏmĕli, n. indecl., ἐλαιόμελι, ligesom Honningolie: en af Olietræets Grene udflydende Manna, Plin. 15, 7. — ēlaeon, onis, m., ἐλαιών: Plantning af Olietræer, Tertull. — ēlaeŏthēsĭum, i, n., ἐλαιοθέσιον, Salvekammer i Badet, Vitruv. 5, 11. — Elaeus, 3, s. und. Eleus.

ē.lāmentābĭlis, e: høist ynkelig, gemitus, Cic. Tusc. 2, 24. — ē.languesco, gŭi, 3, v. n. inch.: bliver aldeles sløv el. uvirksom; vid. Liv. 1, 46, ogs. Tac. Hist. 4, 42; men Liv. 5, 26: differendo elanguit res, Liv. 5, 26. — ĕlăphŏboscon, i, n., ἐλαφόβοσκον, (Hjortefoder): vild Pastinak, Plin. 22, 37. — ēlăpĭdātus, 3, [e el. ex, lapido]: renset fra Sten, solum, Plin. 17, 3. — ēlapsus, 3: partic. af elabor. — ē.lăquĕo, (avi), atum, 1, v. a.: udløser af Baand el. Lænker, aliquem, Ammian.; - ogs. „overf.", Sidon. — ē.largior, iri, v. dep. a.: bortskienker, uddeler som Skient el. Gave; vid. Pers. 3, 70. — ē.lassesco, ĕre, v. n. inch.: udmattes el. svækkes; ds. „overf." om Træer; vid. Plin. 16, 41.

1. ēlāte, adv. af partic. elatus, 3, und. effero: ophøiet el. høit, men sædv. „fig."; ∾ dicere, (opp. submisse), Cic. d. Opt. Gen. Or. 4; cf. id. Tusc. 5, 9; - compar., ∾ se gerere, Nep. Paus. 2, (stoltere, overmodigere). — 2. ĕlāte, es, f., ἐλάτη, (abies): etslags Gran el. Palme, Plin. 12, 62. — Elătēius, 3: benævnt efter en Elatus, Caeneus, (hans Søn); ogs. ∾ proles, Ovid. Met. 12, 189 o. 497. — ĕlătērium, i, n., ἐλατήριον: Saften af den vilde Agurke, (som Lægemiddel), Cels., Plin. 20, 3.

ĕlătĭne, es, f., ἐλατίνη: Plante af Slægten antirrhinum, Plin. 27, 50. — ēlātio, onis, f., [1. effero]; I) „egenl.": Bæren el. Føren ud deraf el. derud el. i Veiret; ds. A) ∾ mortui, Jordefærd, Begravelse, Dig.; — B) ∾ onerum, (at løfte dem i Veiret), Vitruv. 8, 10; — II) „fig."; A) heftig Bevægelse, Henrykkelse; vid. Cic. Fin. 3, 10; - B) Ophøielse, Høihed; hac elatione et magnitudine animi etc., Cic. Off. 1, 19; — b) navnl. ogs. om Foredraget: ∾ atque altitudo orationis, id. Brut. 17, opp. submissio, id. Top. 18. — ĕlătītes, ae, m., ἐλατίτης, (sc. lapis): etslags Blodsten, Plin. 36, 38. — ē.lātro, are, v. a.: udgøer el. udskriger; ∾ aliquid acriter, vid. Hor. Ep. 1, 18, 18. — elatus, 3: partic. o. adj. af effero.

elautus, 3: partic. af elavo. — Elăver, ĕris, n.: Flod i Gallien, (hod. Allier), Caes. B. G. 7, 34 flgd. — ē.lăvo, lāvi, lautum o. lōtum, 1, v. a. (o. n.): udvadsker el. bortskyller, (oftest hos Plaut.); - elautae ambae opera Neptuni, (om de Skibbrudne), Plaut. Rud. 3, 3, 33; elota cerussa, Cels., oliva, Colum.; men comisk: elotum in balneis (sc. argentum: som er bortbadet el. tilsat paa Badning), Plaut. Trin. 2, 4, 5; — II) ogs. „overf." m. medial Bem.: hic elavi bonis, (har mistet min Formue), Plaut. Asin. 1, 2, 9.

Elĕa, ae, f., Ἐλέα: By i Lucanien, Fødeby for Parmenides, ogs. for Zeno, Stifteren af d. eleatiske Philosophi; hed senere Velia, Cic. N. D. 3, 33; — bb) ds. a) Zeno Elĕātes, Cic. Tusc. 2, 22; — b) Elĕātĭci philosophi, id. Acad. 2, 52.

ēlĕcĕbra, (exl.), ae, f., [elicio]: som fralokker; ∾ argentariae (meretrices), Plaut.; cf. id. Bacch. 4, 8, 10. — electārium, (ogs. electuarium), i, n., ligesom ecligma: Latverge, Coel. Aur. — *ēlecte, adv.: med Valg, dirigere, Cic. Inv. 1, 30; - compar., ∾ loqui, Gell.; — ēlectĭbĭlis, e: udvalgt, partes, Appul.; — ēlectĭlis, e: udvalgt, fortrinlig, piscatus, Plaut. Most. 3, 2, 41; o. — ēlectio, onis, f.: Valg el. Udvalg, verborum, Cic. Orat. 20; ∾ dare, Vell.; cf. Tac. Ann. 6, 22; ogs. in pl., id. Or. 35; — [eligo].

1. ēlecto, are, v. a., intens. af elicio: udlokker deraf, fralokker (nogen en Hemmelighed); electabo, quicquid est, Plaut. Asin. 2, 2, 29. — 2. ēlecto, are, v. a., intens. af eligo: udvælger; jamne electat legionem, quam etc., Plaut. Truc. 2, 6, 27. — 1. ēlector, oris, m., [eligo]: en Vælger, Auct. ad Her. 4, 4. — 2. ēlector, oris, m., ἠλέκτωρ, efter Plin. 3, 11: en Benævnelse paa den straalende Sol.

Electra, ae, f., Ἠλέκτρα; I) Datter af Atlas o. Pleione, en af de syv Plejader, og ved Juppiter Moder til Dardanus, Ovid. Fast. 4, 31, flgd., o. Virg. Aen. 8, 135; — b) ds. Electria tellus, (i. e. Samathrace), Val. Fl.; — II) Datter af K. Agamemnon

ved Clytæmnestra, o. Søster af Orestes, Prop. 2, 11, 5, Hor. Sat. 2, 3, 140, o. A.; — 2) df. ogs. Navnet paa en Tragoedie, Ovid. Trist. 2, 395, (hvor acc. Electran).

ēlectrēus, 3, [electrum]: af Bernsten el. Rav, nummi, Lamprid. Al. Sev. 25. — ēlectrĭfer, a, um, [electrum, fero]: som frembringer Bernsten el. Rav, alni, Claudian. — ēlectrinus, 3: af Bernsten el. Rav, patera, Trebell., vasa, Dig.; o. — Electris, ĭdis, f., pl. Electrides insulae o. petrae, vid. Plin. 3, 30, o. id. 37, 11; — [electrum]. — Electrius, 3, f. und. Electra nr. I.

ēlectrum, i, n., ἤλεκτρον: Rav el. Bernsten, d. lat. succinum, Plin. 37, 11; f. ogs. Ovid. Met. 2, 364, ogs. Virg. Ecl. 8, 64, o. A.; — II) af Farvens Lighed: etslags (kunstig el. naturlig) Metalblanding, Plin. 33, 23, o. Virg. Aen. 8, 402 o. 624; — B) „meton.": et af dette Metal forarbeidet Stykke, Martial. 8, 51, o. Juvenal. 14, 307. — Electryon, onis, m.: Søn af Perseus ved Danae, Fader til Alcmena, Hygin. Fab. 244. — electŭārium, i, n., f. und. electarium. — 1. ēlectus, 3: partic. o. adj. af eligo. — 2. ēlectus, us, m., [eligo]: Valg, necis, (af Dødsmaade), Ovid. Her. 2, 144. — ēlĕēmŏsȳna, ae, f., ἐλεημοσύνη: Almisse, Tertull., Augustin.

ēlĕgans, tis, adj., [Biform til eligens af eligo; altf. oprdl.: som vælger derimellem, som udvælger deraf; vid. Cic. N. D. 2, 28]; df. I) forcl. ogs. dadlende: altfor omhyggelig for sit Ydre; - vid. Gell. 11, 2, o. Cato ibd.; cf. Plaut. Trin. 2, 1, 14; men Ter. Heaut. 5, 5, 19: ut elegans est, (hvor kræsen el. fin)! — II) classisk sædv. rosende: udvalgt i sit Slags; smagfuld, fin, artig, smuk; A) om Personer; elegans, non magnificus, etc., Nep. Att. 13; cf. Cic. Orat. 25, o. id. Brut. 40; df. isti elegantiores, (galante Folk, odl.), Plin. 34, 3; — b) navnl. ogs. m. Hensyn paa Foredraget; vid. Cic. Brut. 9; cf. ibd. 16 o. 68; - ligel. in compar., quis verbis aut ornatior aut elegantior (Caesare)? Cic. ap. Suet. Caes. 55; superl., ∾ poëta, Nep. Att. 12; ogs. om anden Kunst el. Indsigt, vid. Cic. Fam. 7, 23; ligel. ∾ pictor et concinnus, Plin.; — B) om Ting og om Begreber; vid. Cic. Tusc. 1, 25; cf. Liv. 44, 9; ∾ artes et ingenuae, Cic.; — b) navnl. ogs. om Foredraget; genus jocandi ··· facetum, elegans, etc., Cic. d. Or. 2, 59; cf. id. Off. 1, 29; - compar., ego autem a te elegantiora desidero, (opp. popularia), Cic. Fin. 4, 10; superl., ∾ epistola, Cic.; ligel. ∾ scripta Terentii, Quintil.

ēlĕganter, adv. af elegans: med el. efter rigtigt Valg, fint, artigen, passende; cf. Cic. Att. 13, 52, o. Liv. 35, 31; - compar., ∾ psallere et saltare, quam etc., Sall. Catil. 24; cf. Cic. Fam. 3, 8, o. id. Div. in Caecil. 17; — 2) navnl. ogs. om Foredraget; vid. Cic. Brut. 22, o. id. Tusc. 2, 3; ligel. in superl., ∾ omnium loqui, id. Brut. 72.

ēlĕgantia, ae, f., [elegans]; oprdl.: Valg el. Udvalg el. rigtigt Valg; - ne ··· ejus elegantia meam extemplo speciem spernat, Plaut. Mil. gl. 4, 6, 20; — II) df. oftest „fig.": Smagfuldhed, Finhed, Artighed; a) c. gen.; - ∾ vitae, Nep., Tac., morum, id.; - oftest om Talen og Foredraget; ∾ et munditia orationis, Cic. Orat. 23; cf. ibd. 2: Latini sermonis subtilitatem elegantiamque alicui concedere; ∾ Latinorum verborum, id.; men ∾ Socraticorum, (deres rene Foredrag), Quintil. 10, 1, 83; ogs. in pl.: vocum verborumque elegantias sectari, Gell.; - ogs. om anden Lærdom; vid. Cic. d. Or. 2, 7; — b) ud. gen., el. absol.; qua munditia homines! qua elegantia! Cic. Fam. 9, 20; ab omni politiore elegantia abhorrere, (om Jordbruget), id. Fin. 3, 2; cf. Suet. Aug. 73: quorum pleraque vix privatae elegantiae; - navnl. ogs. om Foredraget: Cic. Orat. 23, Quintil., o. A.; ogs. in pl.; veterum elegantiarum cura etc., Gell.; ligel. laudatus propter elegantias, Petron. Sat. 34. — ēlĕgatus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, Auson.

ĕlĕgi, orum, m., ἔλεγοι: elegiske Vers, en Elegi, Tibull., Prop., Ovid., o. A.; f. ogs. Hor. Od. 1, 33, 3, o. id. A. P. 77. — ĕlĕgia, (-ēa), ae, f., ἐλεγεία: Elegien, flebile carmen, Ovid. Her. 15, 7; cf. id. Amor. 3, 1, 7, ogs. Quintil. 10, 1, 58, oftere; - skrives ogs. elegēïa, Stat., Martial. 5, 30, Auson.; — II) etslags Rør el. Siv, Plin. 16, 66. — ĕlĕgīăcus, 3, ἐλεγιακός: elegisk, carmen, Diomed. — ĕlĕgīdārion, i, n.: liden Elegi, Petron. Sat. 109; dem. af — ĕlĕgīdion, i, n., ἐλεγίδιον: liden Elegi, Pers. 1, 51. — ĕlĕgīon, (ēon), i, n., ἐλεγεῖον: etslags Digt, en Elegi, Auson.; ogs. in pl., id. — ē.lēgo, avi, 1, v. a.: bortteſtamenterer (fra Familien), Petron. Sat. 43.

Eleis, idis, f. und. Elis. — Elĕlēis, ĭdis, f. und. flgd. — Elĕleus, ĕi o. eos, m., Ἐλελεύς, [af Bacchanternes Udraab: ἐλελεῦ]: Epithet til Bacchus, Ovid. Met. 4, 15; — df. Elĕlēĭdes Bacchae, id. Her. 4, 47. — ĕlĕlisphăcos, i, m., ἐλελίσφακος: en Salvieart, Plin. 22, 71, oftere.

ĕlĕmenta, orum, n.; I) oprdl.: Tingenes Grundstoffer, Elementerne, Grækernes στοιχεῖα; - ergo illa initia, ut e Graeco vertam, elementa dicuntur, Cic. Acad. 1, 7; cf. Lucr. 1, 827 o, 912; ∾ quatuor, ignis, etc., Senec.; cf. Ovid. Met. 1, 29, o. ibd. 15, 237; - in sing. ogs. et enkelt Element, Plin. 10, 88, oftere, o. Juvenal. 15, 86; — II) „fig."; A) „bes."; 1) Alphabetet, Suet. Caes. 56; — 2) oftere: Begyndelsesgrundene (til Kunster og Videnskaber); ∾ puerorum, (Børnelærdom), Cic. d. Or. 1, 35; prima apud rhetorem elementa, Quintil. 5, prooem.; cf. Hor. Ep. 1, 20, 17; ∾ loquendi, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 11, Quintil. 2, 3, 13, o. A.; — bb) df. ogs. a) „techn.": Aristoteles's ti Categorier, circa quae versari videtur omnis quaestio; vid. Quintil. 3, 6, 23 flgd.; — b) „meton.": Elementarskolerne; vid. Quintil. 1, 10, 25; — B) „poet." ogs. „alm.": Begyndelse el. Ophav dertil; - prima ··· elementa referre (urbis Romae), Ovid. Fast. 3, 179; cf. ibd. 709; men ∾ pravi cupidinis, Hor Od. 3, 24, 52; ∾ vitiorum, Juvenal. 14, 123. — ĕlĕmentārius, 3: hørende til Begyndelsesgrundene, senex, (gammel Skolemester), Senec. Ep. 36; ∾ litterae, (Elementarkundskaberne), Capitolin.; o. — elementĭcius, 3: hørende til Elementerne, substantiae, Tertull.; af — elementum, i, n., f. und. elementa.

ĕlenchus, i, m., ἔλεγχος; oprdl.: hvad der viser el. beviser noget; df. „techn"; I) kostbar Ørenring, navnl. med flere Perler el. Gemmer, (cf. germ. Respectsperlen), Plin. 9, 56, o. Juvenal. 6, 458; — II) Fortegnelse, Indholdsliste; - C. Plinii Secundi historiarum mundi elenchus, Plin. H. N. post praef. lemma; cf. Suet. Gramm. 8. — ē.lentesco, ĕre, v. n. inch.: at blive fei el. blød; ∾ panis, Coel. Aur.

ĕlĕphantia, ae, o. elephantiacus, 3, f. und. flgd. — ĕlĕphantiăsis, (-ōsis, Veget.), is, f., ἐλεφαντίασις: etslags ondartet Udslæt, (saal. kaldet af Hudens Skrumpenhed), Plin. 20, 5, oftere, Veget.; (hos Cels. paa Græsk); - heder ogs. elephas, (f. und. elephas), ogs. elephantia, ae, f., Scribon.; — df. elephantiacus, i, m., ogs. elephanticus, i, m., (som lider af denne Sygdom), Firmic. — elephanticus, f. und. frgd.

Elĕphantīne, es, f., Ἐλεφαντίνη: liden frugtbar Ø i Nilstrømmen med en By af samme Navn, Mela, Varr., Tac. Ann. 2, 61; — hed ogs. Elephantis, ĭdis, Plin. 5, 10, Vitruv. — ĕlĕphantīnus, 3, ἐλεφάντινος: af Elfenben, liber, (med Blade el. Tavler af Elfenben), Vopisc. Tac. 8; ∾ atramentum, (som tilberedes af Elfenbenpulver), Plin. 37, 25. —

elephantiosis, is, f. und. elephantiasis. — Elephantis, idis, f. und. Elephantine.

ĕlĕphantus, i, f. und. flgd. — ĕlĕphas, antis, o. elephantus, i, (den første Form oftest in nomin. sing., den anden i de øvrige Casus), m., ἐλέφας: Elephanten; - vid. Plin. 8, 1, o. Liv. 44, 41; manus etiam data elephantis etc., Cic. N. D. 2, 47; — b) som Ordsprog kan mærkes om den Langsomme: quum celerius etiam elephanti pariant, Plin. praef.; ligel. om en Dumrian: elephanti corio circumtentus est, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 80; — II) „overf.", ligesom ἐλέφας; A) Elfenben, Virg. Ge. 3, 26, o. id. Aen. 3, 464; — B): = elephantiasis, Lucr. 6, 1112, Seren. Sammon.; — C) etslags Søfisk, Plin. 9, 4.

Elēus, 3, f. und. Elis. — Eleusin, ïnis, (acc. Eleusin, Frontin.), f., Ἐλευσίν: en ældgammel, ved Ceresmysterierne berømt By i Attica, (hod. Lepsina), Plin. 4, 11, o. Ovid. Fast. 4, 507 flgd.; f. ogs. Hygin. Fab. 157, ogs. Cic. N. D. 1, 42; — bb) df. a) Eleusina mater, (i. e. Ceres), Virg. Ge. 1, 163; — b) Eleusinia sacra, Suet. Claud. 25, o. Eleusinium certamen, Gell. 15, 20; — c) Eleusinia, orum, m. o. ud. mysteria, Ceresfesten i Eleusis, Tertull. — Eleusinia, orum, n., Eleusinius, 3, o. Eleusinus, 3, f. und. frgd.

ĕleuthĕrĭa, ae, f., ἐλευθερία: Friheden, Plaut. Stich. 3, 1, 21. — Eleuthĕrius, 3, Ἐλευθέριος: som befrier; ∾ Liber, Arnob.; — b) df. subst. neutr. Eleuthĕrĭa, orum: Befrielsesfest, (navnl. til Ære for Zeus Eleutheros el. Befrieren), Plaut. Pers. 1, 1, 29. — Eleuthĕrŏcĭlĭces, um, m., (frie Cilicier): en Folkestamme og rimel. Urindvaanerne i Cilicien, Cic. Att. 5, 20, o. id Fam. 15, 4.

ēlĕvātĭo, onis. f., som rhetorisk Figur: Formindskelse el. Forringelse, Quintil. 9, 2, 50; af — ē.lĕvo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": løfter el. hæver i Veiret, Caes. B. C. 2, 9; ∾ fructum, (indsamle), Colum.; — II) „fig."; A) giør let el. lettere, lindrer el. formilder; ∾ aegritudinem, Cic. Tusc. 3, 16, sollicitudines, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; — B) ophæver, tilintetgiør, svækker el. forringer; saal. Prop. 1, 8, 12: Neue inimica meas elevet aura preces; cf. Cic. Lael. 24, o. id. d. Or. 2, 586; men ∾ summam ejus invidiae, (opp. aggravare), Liv. 3, 27; ∾ res gestas alicujus, (opp. verbis extollere), id. 28, 43; — b) ogs. m. Personsobjecter; vid. Cic. d. Or. 2, 58; elevabatur index indiciumque, Liv. 26, 27; cf. id. 9, 37; men Elevat assiduos copia longa viros, Prop. 2, 24, fin.

Elias, ădis, f. und. Elis. — ēlĭces, um, m., [e el. ex, liquor, cf. colliciae]: Grøfter til Vandets Afledning, Colum. 2, 8, oftere. — ēlĭcĭo, licŭi, (lexi, Arnob.), licitum, 3, v. a., [e el. ex, inus. lacio]: lokker el. bringer ud deraf el. derud; I) „egenl."; A) „alm."; - ut cum propere hinc eliciat foras, Plaut.; - ofte ogs. i Krigssproget; ∾ hostem ex paludibus silvisque, Caes.; cf. id. B. G. 5, 50; ∾ aliquem ad pugnam, id., Liv., in proelium, Tac.; - ∾ vatem ad colloquium, Liv. 5, 15; cf. Cic. Balb. 9; ∾ aliquem, ut etc., Liv. 6, 34; - ogs. m. Tingsobjecter; ∾ ferrum e terrae cavernis, Cic.; ∾ ignem conflictu lapidum, (slaae Ild), id.; ∾ sanguinem, id. (poët.) Tusc. 1, 48, Tac., sudorem, Plin., alvum, id., lacrimas, Plaut.; ∾ litteras, Cic., cadum, Hor. Od. 4, 12, 17; — B) „bes." i Religionssproget; ∾ Jovem el. Manes, etc., (ved visse Ceremonier el. Trylleformler at fremmane); - ∾ deos coelo, Ovid. Fast. 3, 327; cf. Plin. 28, 27; ∾ Manes sepulcris, Tibull.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 29; ∾ infernas umbras carminibus, Tac. Ann. 2, 28; cf. Cic. Vat. 6; - ogs. er at hidføre: ∾ fulmina, (nedkalde el. neddrage som Varsel), Liv. 1, 20; cf. Plin. 28, 3; — II) „fig."; ad nervorum eliciendos sonos et tibiarum etc., Cic. N. D. 2, 60; terra elicit herbescentem ex eo (semine) viriditatem, id. d. Senect. 15; - ∾ sententiam alicujus, Cic., arcana alicujus, Liv.; men ∾ verbum ex aliquo, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 21; ∾ causas praesensionum, (udfinde dem), id. Div. 1, 8, studia civium, Tac. Ann. 45, 33. — ēlĭcĭtus, 3: partic. af frgd. — Elĭcĭus, i, m., [elicio]: Epithet til Juppiter, fra hvem man nedkalder Varsler af Himmelen, Liv. 1, 20, Ovid. Fast. 3, 328, o. A.

Elīdensis, e, f. und. Elis. — ēlīdo, si, sum, 3, v. a., [e el. ex, laedo]; I) „alm.": slaaer el. støder el. driver ud deraf el. derud; A) „egenl."; - ∾ aurigam e curru, Cic. d. Rep. 2, 41; ∾ ignem e silice, Plin.; ∾ flammam ex sese, (om Lyset), id.; elisi nubibus ignes, Ovid. Met. 6, 696; ∾ partum, (fordrive), Cels., o. A.; - ∾ litteras, (ved Syncope at udstøde), Gell. 5, 12; prelis elisa Falernis (vina, i. e. expressa), Prop. 4, 6, 73; men elisa herba, (den udpresfede Plantesaft), Ovid. Fast. 4, 371; — B) „overf."; ∾ colores repercussu parietum, Plin.; cf. Lucr. 4, 297; ∾ sibilum, Cels., sonum, Plin., vocem, Quintil.; ∾ morbum, (fordrive), Cels.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 6; - ∾ magnas sententias, (ligesom en Sky at udlyne dem), Quintil. 2, 11, 7; — II) „bes.": bryder el. knuser el. sønderlemmer aldeles; A) „egenl."; - ∾ talos alicui, Plaut.; cf. Ovid. Met. 12, 142; men tempestate naves eliduntur, Caes. B. C. 3, 27; ∾ aliquem stipite, Curt.; cf. Virg. Aen. 8, 289; multi elisi, (bleve knuste el. qvalte), Suet. Tib. 39; cf. Ovid. Pont. 4, 9, 21; — B) „fig.": vid. Cic. Tusc. 2, 11, o. ibd. 5, 6; men i Retssproget: prius pactum per posterius eliditur, (bliver tilintetgiort derved), Dig.

ēlĭgo, lēgi, lectum, 3, v. a., (e el. ex, lego]: udtager el. udvælger el. udsøger deraf; - ∾ pedes (Kryb) e capite pullorum, Varr.; myoparonem ··· de decem navibus electum etc., Cic. Verr. 1, 34; ∾ uvam ad edendum, Varr.; ∾ herbas, (udluge), id., Colum.; men Cic. Tusc. 3, 34, („alleg."): ∾ stirpem aegritudinis; — II) „fig."; ∾ minima ex malis, Cic.; ut difficile sit ad eligendum, quid maxime velis, id.; cf. id. Agr. 2, 35, o. id. Lael. 17; men Tac. Agric. 9: haud semper errat fama; aliquando et eligit; — III) partic. ēlectus, 3, ogs. som adj.: udvalgt, udsøgt, fortræffelig; - ∾ par columbarum, Petron.; compar., ∾ verbum, Auct. ad Her.; superl., ∾ verbis sonare, Cic.; ∾ viri civitatis, id. Quint. 2; men „ironisk": Electissima pessimi poëtae Scripta, Catull. 36; - ogs. subst. electa, orum, n.: udvalgte Steder, Excerpter, Plin. Ep. 3, 5.

*ēlĭmātĭo, onis, f.: Affilen el. Affiling; df. „fig."; 1) Borttagen, Formindskelse, Tertull.; — 2) Opklaring, Forklaring, Justinian.; o. — ēlĭmātor, oris, m.: som borttager el. bortrenser, Tertull.; — [elimo]. — ēlĭmĭno, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, limen]: bortfierner af Huset, Pompon. ap. Non., o. Attius ibd.; men ∾ gradus, poët. ap. Quintil.; - „poet. overf." ogs.: udbringer, røber, Hor. Ep. 1, 5, 25.

ē.līmo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": affiler, glatter ved at file, polerer; - graciles ex aere catenas··· Elimat, Ovid. Met. 2, 176; men „overf.": velim, σχόλιον aliquod ad me elimes, oportuisse te etc., Atticus ap. Cic. Att. 16, 7; cf. Cic. Acad. 2, 20; - elimati, (f. eruditi), Gell. epil. 14; — II) „bes.": bortfiler; df. „fig.": borttager, formindsker; ∾ vires, Coel. Aur. — ē.limpĭdo, avi, 1, v. a.: renser fuldkomment, vulnera, Veget.

ē.lingo, ĕre, v. a.: afslikker, oculum, Plin. 25, 97. — ēlinguis, [e el. ex, lingua]: uden Tunge: df. maalløs el. stum; - elinguem reddere, Cic. Flacc. 10; cf. Liv. 10, 19: — 2) prægnant: uden Veltalenhed, Cic. Brut. 26; df. — ēlinguo, are, v. a.: berøver (nogen) Tungen, Plaut. Asin. 2, 2, 72. — ē.līno, ēvi, 3, v. a.: tilsmudser aldeles, vestimenta elevit luto, Lucil. ap. Non.

*ēlĭquāmen, ïnis, n.: Lage, Fiskelage; in pl., Colum.; o. — ēlĭquātĭo, onis, f.: Flydendegiøren, Smelten, materiae, Coel. Aur.; — [eliquo]. — ē.li-

quesco, ĕre, v. n. inch.: ved Udpresning at blive flydende; ∾ olea, Varr. — ēlĭquĭum, i, n.; in pl.; 1) Udløb, Solin. 18; — 2) Aftagen, lunae, id. 23; af — ē.lĭquo, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": renser derfra, vinum a faecibus, Colum. 12, 27; — B) „poet. overf."; votum et plorabile si quid Eliqnat, (udtaler med pibende Stemme), Pers. 1, 34; — II) „bes." næsten som simplex; A) at udgyde, Appul.; — B) at giøre flydende, at smelte, metalla, Prudent.

Elis, ĭdis, (acc. Elin. o. Elidem), f., Ἦλις: Landskab paa Vestkysten af Peloponnesus, med Hovedstad af samme Navn, hvorved ogs. Olympia laa; - vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 6; men Et levis Elis equis, (med Hensyn paa de olympiske Væddeløb), Val. Fl.; — B) df. 1) Elēus, 3, elisk, „poet." ogs. olympisk; - ∾ campus, (i. e. Olympia), Virg. Ge. 3, 202; ∾ flumen (i. e. Alpheus), Ovid.; ∾ quadriga, Prop., palma, Hor.; ∾ Juppiter, Prop., parens, Val. Fl.; — b) df. subst. Elēi, orum, m.: Indvaanerne af Elis, Cic., Plin., o. A.; hede ogs. dor. Alēi, Plaut. Capt.; — 2) Elii, orum, m., ligesom Elēi: Elierne, Cic. Div. 2, 12, Plin.; — 3) Elidensis, e, af el. fra Elis, Phaedon, (den Eleer), Gell. 2, 18; — 4) Elēis, ĭdis, adj. fem.: elisk, humus, Virg. Catal. 11, 32; — 5) Elĭas, ădis, adj. fem.: elisk, el. „poet." f. olympisk, equae, Virg. Ge. 1, 59 (Heyn.).

ēlīsĭo, onis, f., [elido]: Udtrykken el. Udpressen; - hae lacrimae per elisionem cadunt, Senec. Ep. 99; — II) technisk, el. i Grammatiken: Udstødelsen af et Bogstav, Elisionen. — Elissa, (Elisa), ae, f.: poetisk Benævnelse af Dido, Virg., Ovid.; df. — Elissaeus, (s. Elisaeus), „poet." f. carthagisk, patres, Sil., tyrannus, (i. e. Hannibal), id. — ēlisus, 3: partic. cf elido. — Elius, 3, s. und. Elis.

elix, ĭcis, s. und. elices. — ēlixātūra, ae, f.: Afkogning, det Afkogte, Apic.; af — ēlixo, are, v. a.: afkoger, afsyder, Apic.; af — ēlixus, 3, [e el. ex, lix]: afkogt, afsøden, Varr.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 74: simul assis Miscueris elixa; s. ogs. und. assus; — II) „overf.": giennemvaad, giennemblød, calcei, Varr., balneator, Martial. 3, 7.

elleborum, s. und. helleb. — ellipsis, is, f., ἔλλειψις; i Rhetoriken: Ellipsen (el. Udeladelsen af et Ord, d. lat. detractio), Quintil. 8, 6, 21. — ellops, s. und. helops. — ellum, ellam, s. und. ecce. — ellychnium, i, n., ἐλλύχνιον: Lampevægt, Plin. 23, 41, o. A.

ē.lŏco, avi, atum, 1, v. a.: bortforpagter, bortleier, fundum, Cic., bovem, Colum.; ∾ funus, Plin.; — 2) df. „overf.": quod (est) elocata (gens Judaeorum, i. e. quod vectigalia ejus sunt elocata), Cic. Flacc. 28.

*ēlŏcūtĭlis, e: veltalende, Appul.; — ēlŏcūtĭo, (eloquutio), onis, f.; i Rhetoriken, ligesom φράσις: det oratoriske Udtryk, Cic. Inv. 1, 7, Quintil. prooem., o. id. 8, 1, in., oftere; — ēlŏcūtōria, (eloquutoria), ae, f., (sc. ars), ogs. ēlŏcūtrix, (eloquutrix), icis, f., Quintil. 2, 14, 2, (som Oversættelse af ῥητορική, d. e. Veltalenhedskunsten); — [eloquor]. — elocūtus, (eloquutus), 3: partic. af eloquor.

ēlŏgium, i, n., [rimel. Biform af eloquium]: Udsagn; df. navnl. I) „alm."; A) Tankesprog el. Sentens, Solonis, Cic. d. Senect. 20; — B) Indskrift paa et Gravminde, Cato ap. Gell., Cic. l. c. 17, Suet. Claud. o. A.; - ogs. Indskrift under en Buste, id. Galb. 3, ogs. paa en Votivtavle, id. Calig. 24; — II) „bes."; A) Anmærkning el. Antegnelse, navnl. i et Testamente; vid. Cic. Cluent. 48, o. Quintil. 7, 4, 20; hvf. ogs. ultima elogia, om et Testamente, Cod. Just.; — B) den retslige Angivelse el. Protocol el. Sentens over en Forbryders Forseelse og Straf, Suet. Calig. 27, Dig., o. A.; — C) Skamskrift el. Paëqvil, som opslaaes paa Folkes Døre, Plaut. Merc. 2, 3, 74.

elops, s. und. helops. — †ēlŏquens, tis: partic. o. adj. af eloquor; df. — ēlŏquenter, adv.: veltalende, med Veltalenhed; - compar., Plin. Ep. 3, 18; superl., ibd. 6, 21; — ēlŏquentia, ae, f.: Veltalenheden; heder copiose loquens sapientia, Cic. Part. or. 23; cf. id. d. Or. 1, 5 o. 32, ogs. id. Brut. 6, id. Orat. 28, Quintil. 9, 17, 2, oftere, o. A. — ēlŏquĭum, i, n., [eloquor]; 1) Biform af frgd., oftest „poet."; - vid. Hor. A. P. 217, Virg. Aen. 11, 383, Ovid. o. A., ogs. Vell., o. Plin.; — 2) sild. ogs. „alm.": Udsagn, Meddelelse, Mamert. Paneg. Maxim. 9.

ēlŏquor, cūtus (quūtus) sum, 3, v. dep. a. o. n.: udtaler, udsiger; vid. Quintil. 8, prooem.; df. I) „alm."; a) c. acc.; - ∾ rem, ut facta est, Plaut. Amph. 4, 5, 8, oftere; praeclare eloqui cogitata mentis, Cic. Brut. 72; cf. id. Tusc. 1, 3, Caes. B. C. 2, 34, o. Hor. Od. 3, 3, 17; — b) absol.; ubi sunt spes meae, eloquere, obsecro, Plaut. Curc. 2, 3, 29; perge eloqui, Ter. Phorm. 4, 3, 36; — II) „bes.": taler el. foredrager med Veltalenhed; - ab eloquendo ··· eloquens dictus est, Cic. Orat. 19; ligel. quum sit in eloquendo positum oratoris officium, Quintil. 10, 1, 3; cf. Cic. d. Or. 1, 11, o. id. Off. 1, 44; — III) partic. ēloquens, tis, ogs. som adj.: veltalende; s. ovens. Cic. Orat. 19; cf. ibd. 29 o. 36; men ibd. 5: disertos ··· multos, eloquentem omnino neminem etc.; - compar. o. superl., vid. Quintil. 12, 6, 6, o. Cic. Brut. 39; cf. Quintil. 8, prooem.: ornate autem dicere, proprium esse eloquentissimi; — not.: elocutus, 3, m. passiv Bem.: an quaedam extrinsecus sint elocuta, Dig.

Elōrus, (Hel.), i, m.: Flod paa Sicilien, (hod. Atellaro), Virg. Aen. 3, 698; — ved dens Udløb laa Byen: Elōrum, i, n., Plin. 3, 14; — bb) df. a) Elorina Tempe (pl.): en yndig Dal i denne Egn, Ovid. Fast. 4, 477; — b) Elōrini, orum: Indvaanerne af Byen Elorum, Cic. Verr. 3, 43. — ēlōtus, 3: partic. af elavo. — Elpēnor, ŏris, m.: en af Ulysses's Staldbrødre; faldt hos Circe i en Rus ned fra hendes Tag; vid. Ovid. Trist. 3, 4, 19, o. id. Met. 14, 252; cf. Juvenal. 15, 22.

ēlŭācrus, 3, [eluo]: tienlig til Udskylning, labrum, Cato. — ē.lūcēo, xi, ēre, v. n.; 1) „egenl.": at fremstraale el. fremskinne; vid. Cic. d. Rep. 6, 16; - „poet." ogs. om Biernes Guldglands, Virg. Ge. 4, 98: — II) „fig."; quae jam elucebat in puero (scintilla ingenii, „alleg."), Cic. d. Rep. 2, 21; - men lignelsesvis: quasi lumen aliquod ··· elucere sanctitatem tuam, id. Fam. 4, 3; cf. id. Lael. 27; men ex quo elucebit omnis constantia, id. Off. 1, 29; cf. Nep. Paus. 1: ut virtutibus eluxit, sic etc.; s. ogs. Lucr. 2, 1051. — ēlūcĭfĭco, are, v. a., [e el. ex, lucificus]: giør blind, Laber ap. Gell. 10, 17.

*ēluctābĭlis, e: til at vinde udaf, til at bekæmpe; vid. Senec. Qu. N. 6, 8; o. — ēluctātĭo, onis, f.: Kæmpen el. Kamp, adversus mala, Lactant.; af — ē.luctor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; 1) neutr.: at trænge ud el. frem el. igiennem, navnl. om Vandet; - vid. Virg. Ge. 2, 244; ligel. Nilus per angusta eluctatus, Senec.; — B) ogs. „overf."; eluctantia verba, (der fremføres med Vanskelighed, el. som ere kunstigen forbundne), Tac. Ann. 4, 31; — II) act.: at kæmpe sig ud deraf el. derigiennem; at bekæmpe el. overvinde; - vid. Liv. 24, 26; ∾ nives, Tac., locorum difficultates, id., viam ponti, Val. Fl.

ē.lūcŭbro, avi, atum, 1, v. a., (dep. elucubratus eram, f. elucubraveram, har Cic. Att. 7, 19): udarbeider ved Lys el. om Natten el. med Anstrængelse; - ∾ orationem, Cic. Brut. 90, o. Tac. Orat. 9. — ēlūcus, i, m., [lux]; oprdl.: uden Lys; df. et Menneske i en fiantet og ligesom drømmende Tilstand; vid. Gell. 4, 19, o. Fest. p. 57.

ē.lūdo, si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; om Vandet: at spille el. skylle op; - litus ··· qua fluctus eluderet, vid. Cic. Top. 7; — II) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": vinder i Spil; quem (anulum) parasitus hic te elu-

sit, (som han har vundet fra dig), Plaut. Curc. 5, 2, 31; men ibd. 11: Elusi militem in alea, (har trukket ham op); cf. Prop. 4, 1, 140; — 2) „bes." i Fægtersproget; afparerer, undgaaer, vdl.; - ∾ caestus cito motu, Manil.; cf. Martial. 14, 202; men Cic. d. Opt. Gen. Or. 6, lignelsesvis o. absol.: quasi rudibus ejus (Isocratis) eludit oratio; — B) „fig."; 1) skuffer el. fører bag Lyset, omgaaer el. eluderer; - certum est eludere hominem, Plaut.; cf. Cic. Div. in Caecil. 14, o. Ter. Phorm. 5, 6, 45; ∾ vim legis, Suet. Aug. 34; cf. Cic. Verr. Act. 1, 10; - men ∾ hostem pugnae genere, Liv. 22, 18; cf. id. 27, 18: ∾ pugnam, (listigen at undgaae); men id. 2, 48: ∾ bellum quiete, quietem bello; cf. Hor. Ep. 1, 17, 18, o. A.; ∾ ultionem praevaricando, Tac. Ann. 14, 41; — 2) har til Bedste, driver Spot dermed; vid. Cic. Acad. 2, 39, o. id. Div. in Caecil. 7; - ogs. absol.: eludet, ubi etc., Ter. Eun. 1, 1, 10; cf. Tac. Ann. 2, 79.

ē.lūgĕo, xi, 2, v. a.: sørger derover i den vedbørlige Tid; - ∾ virum, (om Enken), Dig.; ogs. absol.: quum eluxerunt, (naar de have afsørget), Liv. 34, 7; - ogs. „overf.", Cic. Fam. 9, 20: patriam eluxi jam etc. — ēlumbis, e, [e el. ex, lumbus]: lendelam; df. „overf."; 1) pass.: svag, kraftløs; vid. Tac. Orat. 18; — 2) act.; ∾ virus: afkræftende, svækkende, Prudent. — ēlūmĭnātus, 3, [e el. ex, lumen]: berøvet Lyset el. Synet, blindet el. blind, Sidon.

ē.lŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: udvadsker el. udskyller, vascula, Plaut., patinas, id.; ∾ maculas vestium, Plin.; cf. Cic. Verr. 5, 46; ∾ colorem, Quintil.; men ∾ corpus, (bade sig), Ovid. Met. 11, 141; ∾ aliquid ex aqua, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) renser, luttrer; vasa eluto auro, (af purt Guld), Capitol.; — b) renser el. blotter derfor; ∾ Phasim avibus, Colum. 8, 8; — 2) m. medial Bem., (ligesom elavo): tilsætter paa Svir; vid. Plaut. Stich. 5, 2, 21, o. id. Rud. 2, 7, 20; — B) „ment." o. „ethisk": afvadsker el. udsoner; - vid. Cic. Phil. 12, 6, id. Verr. 5, 46, o. Virg. Aen. 6, 742; cf. Ovid. Met. 11, 141; ∾ vitia, Quintil.; men Senec. Ep. 59: elui difficile est, etc.; — b) opløser; vid. Cic. Lael. 21; men ∾ amara curarum, (om Flasken), Hor. Od. 4, 12, 20; — III) partic. ēlūtus, 3, ogs. som adj.: udvadsket, d. e. uden Saft og Kraft; df. compar., Hor. Sat. 2, 4, 16; cf. Plin. 34, 33.

ēlusco, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, luscus]: gjør enøiet, Dig. — ēlūsus, 3: partic. af eludo. — *ēlūtio, onis, f.: Udvadskning, Coel. Aur.; o. — ēlūtrio, avi, atum, 1, v. a.: udvadsker, lintea, Laber., vellus, Plin.; — 2) „overf.": hælder deraf, afklarer, id. 14, 21; — [eluo]. — ēlutus, 3: partic. af eluo.

ēlŭvies, em, e, o. ēlŭvio, onis, (den sidste Form alene hos Cic.), f., [eluo]; 1) „alm.": Bortskylning el. Afløb; - crebris ad eluviem cuniculis, Plin. 2, 84; siccare eluviem (i. e. cloacam), Juvenal. 3, 32; ∾ ventris, Lucil. ap. Non.; — II) „bes.": Vandets Udstrømmen, Oversvømmelse, Cic. Off. 2, 5; cf. Ovid. Met. 15, 267, ogs. in pl., Cic. d. Rep. 6, 21; — 2) df. „meton.": en af Vandskyl frembragt Jordkløft, Curt. 5, 4; ogs. in pl., id. 8, 11. — ē.luxŭrior, ari, v. dep. n.: at skyde el. voxe frodigt; ∾ pampinis, (om Vinstokken), Colum. Arb. 3. — Elvīna (Helvina) Ceres, i Aquinum; vid. interprett. ad Juvenal. 3, 320.

Elymāïs, idis, f., Ἐλυμαΐς: Landskab i Persien, (d. vestlige Iran), Plin. 12, 39; — bb) df. Elymaeus, 3, sagittarii, Liv. 37, 40; — b) Elymaei, orum, m.: Indvaanerne deraf, id., Tac. — Elysii, orum, m.: germanisk Folk ved Weichselen, Tac. Germ. 4; — not.: f. ogs. und. flgd. — Elȳsium, i, n., Ἠλύσιον: Elysium el. de Saliges Boliger: - vid. Virg. Aen. 5, 733, o. ibd. 6, 542 flgd. o. 675; — bb) df. Elȳsius, 3: elysisk, campi, Virg., Tibull., Ovid., domus, Ovid., sedes, Lucan.; ∾ puella, (i. e. Proserpina), Martial. 10, 24, — b) subst. Elysii, orum, m., (sc. campi): de elysiske Marker, Martial. 9, 52, Lucan.

em, (f. eum), s. und. is. — ēmăcĕrātus, 3, [e el. ex, macero]: udmarvet, udpint, morbo, Senec. ad Marc. 10. — ē.măcesco, cŭi, 3, v. n. inch.: bliver maver, Cels. — ē.măcio, avi, atum, 1, v. a.: gjør maver, udtærer, Colum. 2, 10, oftere; men terram emaciari, Plin. 18, 25, (al. emacrari), inc. — ēmăcĭtas, atis, f., [emax]: Kjøbelyst el. Kjøbesyge, Colum., Plin. Ep. 3, 7. — ēmacresco, crŭi, 3, v. n. inch.: bliver maver el. udtæret, Cels. — ēmacror, ari, v. pass., [e el. ex, macer], s. und. emacio. — ē.măcŭlo, avi, atum, 1, v. a: renser fra Pletter, renser, Plin., Gell., o. A.

ēmānātio, onis, f., [emano]: Udløb, Vulg. — *ēmancĭpātio, (emancup.), onis, f.: i Retssproget; 1) formelig Løsladelse el. Frigivelse fra den faderlige Myndighed, Dig., Quintil.; — 2) ∾ familiae: den formelige Overgivelse (per aes et libram) af det testamenterede Tyende, Gell. 15, 27: o. — ēmancĭpātor, oris, m.: som løslader el. frigiver, Prudent.; — [af flgd.].

ē.mancĭpo, (emancup.), avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." el. i Retssproget; A) „bes.": formeligen (d. e. ved trende Gange gjentagen mancipatio o. manumissio) at løslade el. frigive Sønnen fra den faderlige Myndighed; - vid. Liv. 7, 16, Plin. Ep. 4, 2, Dig., o. A.; — B) „alm.": at overgive til Eiendom; - ∾ filium alicui in adoptionem, Cic. Fin. 1, 7, o. Plin. Ep. 8, 18; ∾ agrum, Suet. Oth. 4, praedia paterna, Quintil.; — II) „overf." fra Retssproget: overgiver el. overlader til fri Raadighed, giver i nogens Vold el. Vilkaar; - vid. Hor. Epod. 9, 12, o. Cic. d. Senect. 11; - ogs. ud. dat.; venditus atque emancipatus tribunatus, id. Phil. 2, 21. — ēmanco, avi, 1, v. a., [e el. ex, mancus]: lemlæster, Labienus ap. Senec. Controv. 5, 33.

ē.mănĕo, mansi, 2, v. n.; 1) „poet.": at blive udenfor, Stat.; — 2) df. i Krigssproget: at udeblive over Tiden, Dig. — ē.māno, avi, atum, 1, v. n.; oprdl.: at flyde ud deraf el. derud; df. I) „egenl."; fons unde emanat aquai, Cic. (poët.) Div. 2, 30; cf. Lucr. 5, 582; — II) oftere „fig."; A) „alm."; a) at udspringe el. opstaae deraf; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, cf. ibd. 3, 18; mala nostra istinc emanarunt, Cic. Att. 7, 21; — b) at udbrede sig el. gribe om sig; - emanabat latius malum, Flor. 4, 9; cf. Val. Max. 1, 6; — B) „bes.": at komme ud el. at blive bekiendt: - vid. Cic. R. Am. 1; men impers.: multis emanabat indiciis, m. Subjectssætn., Liv. 3, 24. — *ēmansio, onis, f.: Udebliven over Tiden, Dig.; o. — ēmansor, oris, m.: som udebliver over Tiden, Dig.; — [emaneo].

ē.marcesco, cŭi, 3, v. n. inch.: at henvisne el. henfalde; df. „overf.": paullatim in sterilitatem emarcuit majestas (patrum), Plin. 15, 36. — emarcus, i, m., (gallisk Ord): Vinstok af det ringere Slags, Colum., Plin. 14, 4. — ē.margĭno, are, v. a., (aliquid): borttager Randen deraf; ∾ ulcera, Plin. 28, 41. — ēmascŭlātor, oris, m., (i. e. qui emasculat), Appul.; af — ēmascŭlo, are, v. a., [e el. ex, masculus]: at castrere, asinum, Appul.

Emăthĭa, ae, f., Ἠμαθία: Landskab i Macedonien, Plin. 4, 17; — bb) „poet." o. „meton." ogs.; a) f. Macedonien, Virg. Ge. 4, 390; — b) f. Thessalien, navnl. ogs. f. Pharsalien, ibd. 1, 492; — B) df. 1) Emăthĭus, 3: emathisk; df. „poet." o. „meton."; aa) macedonisk, campi, Ovid. Met. 5, 313, dux, (i. e. Alexander), id. Trist. 3, 5, 39; — b) ogs. alexandrinsk; hvf. Lucan. 10, 58: ∾ tecta, (om Alexandrien); — bb) thessalisk, vertex, Virg. Cir. 34, i. e. Pelion.; — 2) Emăthis, idis, adj. fem.: emathisk; df. a) macedonisk; men alene som subst. Emathides: som Døttre af d. macedoniske Konge Pierus, Ovid. Met 5, 669; — b) thessalisk el. pharsalisk, tellus, Lucan. 6, 580; - ogs.

som subst.: Emathis, f. Emathia el. Pharsalia, ibd. 650. — Emathis, idis, o. Emathius, 3, s. und. frgd.

ē.mātūresco, rui, 3, v. n. inch.: at blive aldeles moden; I) „egenl."; ∾ semen, Plin., segetes, Gell.; — II) „fig.": at blive mildere; vid. Ovid. Trist. 2, 124. — ē.mātūro, are, v. a.: at giøre fuldkomment moden; ∾ fruges (calor), Eumen. Grat. Act. ad Const.

ĕmax, ācis, adj., [emo; cf. edax, odl.]: kjøbelysten; - non emacem esse, vectigal est, Cic. Parad. 6, 3; cf. Nep. Att. 13, o. Ovid. A. A. 1, 421; men „poet.": non tu prece poscis emaci, Quae etc., (din Bøn er ikke forbunden med store Løfter), Pers. 2, 3.

embamma, atis, n., ἔμβαμμα: Dyppelse, Saus, Colum., Plin. — embăsĭcoetes, ae, m., ἐμβασικοίτης, (i. e. cinaedus): et denne Gestalt forestillende Drikkekar, Petron. Sat. 24. — embătes, is, m., ἐμβάτης: Grundformen el. Modellen til de forstlellige Ornamenter i Bygningskunsten, d. lat. modulus, Vitruv. 1, 2. — emblēma, ătis, n., (abl. pl. emblematis, Cic. Verr. 4, 22, Quintil.), ἔμβλημα: indlagt Arbeide, og det navnl.; 1) ophøiet Zirat paa Bordkar, odl.; ∾ aurea in absidibus argenteis, Dig.; — 2) Musivarbeide el. Mosaik; vid. Lucil. ap. Cic. Orat. 44, oftere; numquod emblema aut lithostratum, Varr.

embŏla, ae, f., ἐμβολή: Indskibning el. Indladning, Cod. Theod. — embŏlĭārĭa, ae, f., [embolium]: Skuespillerinde i Mellemspillene, Plin. 7, 49. — embŏlĭmaeus, 3, ἐμβολιμαῖος, d. lat. intercalaris: indskudt; ∾ dies, Auson. — embŏlĭmus, 3, ἐμβόλιμος: = frgd., Sidon. — embŏlĭum, i, n., ἐμβόλιον: hvad der indskydes derimellem; df. navnl. paa Scenen: Mellemspil, Intermezzo, Ballet; - df. m. Lune, Cic. Sest. 54: embolia sororis (Clodii: hendes mindre Galanterier); men id. Qu. Fr. 3, 1, (paa Graft): indskudt Stykke el. Episode. — embŏlum, i, n., ἔμβολον: Skibssnabel, aeneum, Petron. Sat. 30. — embŏlus, i, m., ἔμβολος, i Mechaniken: Kolben i et Sueværk el. Trykværk, Vitruv. 10, 12.

ēmĕātus, us, m., [emeo]: Udgang, Amm. 17, 4. — ēmĕdĭtātus, 3, [e el. ex, meditor]: udtænkt; df. fremkunstlet, fletus, Appul. — ēmĕdullatus, 3, [e el. ex, medullo]: berøvet sin Marv, radix, Plin. 22, 43; — 2) „overf.": ∾ virtutes, afkræftede, kraftesløse, Sidon.

*ēmendābĭlis, e: som lader sig rette, error, Liv. 44, 10, aetas, Senec.; — ēmendāte, adv.: berigtiget, feilfrit, nøiagtigen, loqui, scribere, Cic., Quintil.; - compar.: ∾ facere capillum, Plin.; — ēmendātĭo, onis, f.: Forbedring el. Udbedring; vid. Cic. Fin. 4, 9; ogs. som rhetorisk Figur, Quintil. 9, 2, 17; o. — ēmendātor, oris, m.: som forbedrer el. retter; - ∾ civitatis, Cic., sermonis, id.; cf. Plin. Ep. 6, 5, o. id. Pan. 6; — [emendo].

*ēmendātōrĭus, 3; forbedrende, ignis, (rensende), Augustin., o. — ēmendātrix, icis, f.: som forbedrer el. retter; vid. Cic. Leg. 1, 22, o. id. Tusc. 4, 32; — [emendator]. — ēmendātus, 3: partic. o. adj. af emendo. — ē.mendĭco, (avi), atum, 1; betler el. tigger deraf, stipem a populo, Suet. Aug. 91; cf. id. Caes. 54: emendicatas pecunias etc.

ē.mendo, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, mendum]: borttager Feilen, berigtiger, udbedrer; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ terram terrā, (ved Jordblandning), Plin.; ∾ bovem cubitorem fame et siti, Colum.; hvf. ogs. efterel.: at revse el. tugte, Dig.; — B) „bes." ogs. hos Lægerne, ligesom corrigere: at rette el. helbrede, dolores capitis, Plin., cicatrices, id.; — b) at rette Stilen el. Foredraget; - ut annales suos emendem et edam, Cic. Att. 2, 16; cf. id. Orat. 46, Quintil. 10, 2, 20, oftere; men Plin. Ep. 9, 36, absol. om en Legemsstilling: emendantique similis; — II) „fig."; vid. Cic. Leg. 3, 13, o. Nep. Them. 1; men „poet.": ∾ res Italas legibus, Hor. Ep. 2, 1, 3; ∾ consilium alicujus, Cic. Mur. 29, facta priora novis, Ovid. Fast. 4, 596; — III) partic. ēmendatus, 3, ogs. som adj.: feilfri el. fuldkommen i sit Slags, navnl. om Foredraget, Cic. Brut. 74; ligel. libri quam emendatissimi etc., Quintil. Ep. ad Tryph.; cf. Cic. Acad. 1, 4; - ofte ogs. ethisk: ∾ mores, Cic.; ∾ vir, Hor., Plin. Ep.; emendatior mulier, Petron., vita, Dig.

ēmensus, 3: partic. af emetior. — ē.mentĭor, ītus sum, 4, v. dep. a.: opfinder el. opdigter; ∾ genus suum, Cic. Balb. 2, falsa naufragia, Liv. 25, 3; ogs. m. Objectsætn., Cic. Planc. 30; cf. Liv. 1, 8; - ∾ aliquem, (udgive sig for nogen), Plaut. Trin. 4, 2, 143, Petron.; - ogs. absol.: haec signa numquam fere ementientia, Cic. Div. 1, 9; cf. id. Part or. 14, o. id. R. Am. 44; — not.: partic. ēmentitus, 3, ogs. m. passiv Bem.: de ementitis auspiciis, Cic. Phil. 2, 35; cf. id. N. D. 2, 21. — ē.mĕo, (avi), atum, 1, v. a.: drager derigiennem og ud deraf; emeato mari, Amm. 29, 5.

ē.mercor, atus sum, 1, v. dep. a.: tilkjøber mig, tilhandler mig; vid. Tac. Ann. 16, 1; ∾ aliquid donis, ibd. 13, 44; — not.: partic. ēmercatus, 3, m. passiv Bem., Amm.

ē.mĕrĕo, ŭi, ĭtum; 2, v. a., o. ēmĕrĕor, ĭtus sum, 2, v. dep. a.; I) „alm.": bevirker el. erhverver ved min Tjeneste, fortjener; - vid. Plaut. Aul. 4, 10, 5, o. Prop. 4, 11, 61; quale judicium hominum emererer, Quintil. 4, prooem.; - „poet." ogs. m. Objectsætn.; vid. Ovid. A. A. 3, 410, o. id. Fast. 4, 58; - ligel. pass. in partic. perf.: emerito caput inserere coelo, Sil. 7, 19; — b) „poet." heder ogs. emerere aliquem, ligesom demereri aliquem: at giøre sig fortjent af nogen, at forbinde sig nogen; vid. Tibull. 1, 9, 60, o. Ovid. Trist. 4, 8, 52, oftere; — II) „bes." i Krigssproget; ∾ stipendia, odl.: at tiene til Enden, at faae udtient; vid. Liv. 25, 6; — b) df. in partic. perf. pass.: emerita stipendia, (fuldendt Tjenestetid), Sall. Jug. 84, Cic. d. Senect. 14, Liv., o. A.; ligel. emerita militia, Suet., o. emerita arma, Plin. Pan.; - men ogs. heder emeritus som dep.: der har udtient, en Veteran; vid. Tac. Ann. 1, 28, ogs. Suet. Aug. 24, o. A.; — B) „overf." fra Krigssproget: annuum tempus (sc. magistratus) emeritum habere, vid. Cic. Att. 6, 5; cf. ibd. 6, 2; — b) df. partic. perf. ēmĕrĭtus, 3, m. medial Bem.: som har udtient; - emeriti equi (solis: som have fuldendt deres Løb), Ovid. Fast. 4, 688; apes fessae et jam emeritae, (som have giort deres Nytte), Plin.; ligel. ∾ palmes, id.; cf. Ovid. Amor. 3, 11, 14; ∾ aratrum, (opslidt), id.; ∾ rogus, (udbrændt, el. slukket), Prop. — emereor, s. und. emereo.

ē.mergo, ersi, ersum, 3, v. a. o. n.; I) act.: lader dukke op; men næsten alene i Forbindelsen: emergere se, o. som med.: emergi: at dukke op el. komme frem deraf; A) „egenl."; - ∾ se ex undis in astra, Manil.; equus emersus e profunda palude, Liv. 1, 13; cf. Cic. Div. 2, 68; ligel. emersus paludibus, Tac. Ann. 1, 65; men „poet.": emersa nox, (den frembrudte Nat); vid. Ovid. Met. 15, 186, o. id. Fast. 3, 399; — B) „fig."; quibus ex malis ut se emerserat, Nep. Att. 11; cf. Ter. Andr. 3, 3, 30; - emersus e coeno („alleg.") etc., Cic. Vat. 7; cf. id. Sest. 9; men Liv. 8, 7: velut emerso ab admiratione animo; men Manil. 1, 116, in act.: ut possim rerum tantas emergere moles; — II) oftere in neutr., (ligesom emergere se, ovenf.): at dukke op, at komme el. stige op el. frem deraf; A) „egenl."; - equus emersit e flumine, Cic., de paludibus, Liv.; cf. Cic. Div. 1, 33, o. Liv. 42, 2; ∾ extra aquam, Plin., foras, Lucr., ad ortus, id. 5, 697; men ∾ in lucem suam, (om Maanen), Liv. 44, 37; men Cic. Att. 2, 12, om en Reisende: at komme el. naae derhen; cf. id. Manil. 3, ogs. Liv. 21, 25; - ogs. absol., Cic. N. D. 2, 49; - navnl. ogs. om Himmellegemerne; stellae

emergunt, Plin.; sol emergens, Tac. Germ. 45; – ogſ. impers., Ter. Ad. 3, 2, 4; — b) navnl. ogſ. om en naturlig Opſtaaen el. Opvært: at bryde el. komme frem: – vid. Cic. d. Senect. 15; ∾ flos ex caule, Plin.; ∾ fontes amnesque, id.; — B) „fig.": at arbeide ſig ud deraf; at komme frem el. i Veiret; – ∾ ex peculatus judicio, Cic. Verr. I, 5, ex naufragiis prioris culpae, Liv. 5, 52; cf. Cic. Coel. 31; men ibd. 12, absol.: multos ··· emersisse aliquando etc.; – hac re ··· quantum civitates emerserint, (have forbedret deres Kaar), id. Att. 6, 2; ∾ ad summas opes, Lucr., in id fastigium, Vell. 2, 65; men Cic. Off. 2, 7: quamvis etc., emergunt tamen haec aliquando; cf. id. Att. 9, 10: nunc emergit amor; men ex quo magis emergit, quale sit decorum illud, etc., (fremgaaer el. viſer ſig), id. Off. 1, 31; cf. Flor. 4. 1.

ēmeritus, 3: partic. af emereo o. emereor. — 1. ēmersus, 3: partic. af emergo. — 2. ēmersus, us, m., [emergo]: Fremkomſt, Fremtrængen, serpentium, Plin., fluminis, id.; men ∾ stellae, (dens Opgang), id. 18, 58, Colum.

ĕmĕtica, ae, f., ἐμετική: Brækning el. at brække ſig (for at faae Appetit), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1, inc.; cf. Cic. Att. 13, 52, (hvor det ſtaaer paa Græſk). — ē.mētĭor, mensus sum, 4, v. dep. a.: udmaaler; I) „egenl."; ∾ spatium oculis, Virg. Aen. 10, 772; cf. Gell. 16, 18; — II) „fig."; A) ved ſin Bevægelſe ligeſom at giennemmaale, d. e. at giennemdrage el. tilbagelægge; – vid. Virg. Aen. 5, 628, o. ibd. 11, 244; ligel. Liv. 31, 24; cf. Tac. Ann. 11, 32; men „poet.": ∾ pelagi terraeque laborem, Sil.; men Tac. Hist. 1, 49, om et Tidsbegreb: Galba ... quinque principes ··· emensus, (efterat have overlevet dem); — B) ligeſom udmaalende at tildele; vid. Hor. Sat. 2, 2, 105, o. Cic. Brut. 4; — III) partic. ēmensus, 3, ogſ. m. passiv Bem.; A) giennemvandret, tilbagelagt; vid. Liv. 21, 30, o. id. 43, 21; ligel. emensis scalis, Appul.; — B) tilmaalt el. tildeelt; sed bene emensum dabo, Senec. Qu. N. 4, 4. — ē.mĕto, ĕre, v. a.: meier el. høſter deraf; Ne plus frumenti dotalibus emetat agris, Hor. Ep. 1, 6, 20.

*ēmĭcātim, adv.: med et Spring, prosiliens, Sidon.; o. — ēmĭcātĭo, onis, f.: Fremſpringen el. Fremragen; emicationes silvarum, Appul.; af — ē.mĭco, ui, atum, 1, v. n.: (zittrende) at ſpringe frem el. ud deraf el. derud; – ∾ sanguis e corpore, Lucr., flamma ex monte, Plin.; dracones emicuisse de extis, id.; cf. Ovid. Met. 10, 652, o. Virg. Aen. 2, 174; ogſ. om en Kilde, Liv. 44, 33; ligel. om Vaaben; ∾ telum nervo, Ovid.; men emicant scintillae inter fumos, Quintil.; – hostem rati, emicant, (ſpringe de op), Flor. 1, 18; ∾ in litus, Virg. Aen. 6, 6, in currum, ibd. 12, 327; ∾ vitis in jugum, Colum.; men comiſk: cor coepit ··· in pectus emicare, Plaut. Aul. 4, 3, 4; — b) „poet." ogſ. scopulus emicat, (rager frem el. i Veiret), Ovid. Met. 9, 226; — II) „fig.": is pavor ··· emicuit, ut etc., Tac. Ann. 13, 16; cf. Hor. Ep. 2, 1, 73.

ēmigrātio, onis, f.: Udflytning, Udvandring, inquilinorum, Dig.; af — ē.migro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: flytter el. drager ud derfra el. derud el. derhen; vid. Plaut. Men. 5, 2, 70 flgd.; ∾ ex illa domo, Cic.; ogſ. ∾ domo, id., Caes.; men ∾ e vita, Cic. Leg. 2, 19; — II) act.; (alene for- o. efterel.); A) „egenl."; quod ··· sesemet aedibus emigrarunt, Titinn. ap. Non.; — B) „overf."; ∾ scripturas, (at overtræde deres Bud), Tertull.

ēmĭnātio, onis, f., [eminor]: truende Advarſel, Plaut. Capt. 4, 2, 19. — *ēmĭnens, tis: adj. o. partic. af emineo; df. — ēmĭnenter, adv.: høit; – compar., ∾ natus, (af høiere Byrd), Sidon.; o. — ēmĭnentĭa, ae, f.; Fremragen; df. „concret": det ophøiede paa et Legeme; vid. Cic. N. D. 1, 38; – ogſ. in pl., Plin. 37, 63; – ogſ. det i Maleriet fremtrædende Lys, (opp. umbrae), Cic. Acad. 2, 7; — 2) „fig.": Udmærkelſe, Fortrinlighed; – ∾ quaedam formarum, Gell.; men per eminentiam, (ligeſom κατ᾽ ἐξοχήν): fortrinligvis, fornemmeligen, Dig.

ē.mĭnĕo, ŭi, ēre, v. n.: at ſtaae eller rage frem el. i Veiret; – ∾ stirpes ex terra, Caes., ab ramis, id.; ∾ ponto, Ovid., aquā, Curt., super aquas, Plin., extra terram, id.; cf. Liv. 8, 7, o. Ovid. Met. 5, 139; – ogſ. absol., Caes. B. C. 1, 41, o. Sall. Jug. 94; men ∾ jugum in mare, Caes. B. C 2, 24; ligel. ∾ lingua in altum, Liv. 44, 11; — B) „beſ." ogſ. om Lyſets Fremtræden i Maleriet, (ſ. und. eminentia); vid. Cic. d. Or. 3, 26, o. Plin. 35, 40; — II) „fig."; A) „alm.": at viſe ſig el. fremtræde tydeligen; – quorum eminet audacia atque projecta est, Cic. Cluent. 65; cf. id. R. Am. 41, ogſ. Liv. 2, 5 o. 10, oftere; men Ovid. Met. 15, 607: vox eminet una, (høres el. trænger igiennem): „quis ille est"? – men Plaut. Capt. 3, 2, 5: vix ··· eminebam, (ſlap jeg derfra); — B) „beſ.": at hæve ſig el. at udmærke ſig (ved Fortrin); vid. Cic. Orat. 29; ligel. ∾ in aliqua re, Quintil., aliqua re, Vell.; ogſ. absol.; vid. Cic. d. Rep. 2, 28, o. Liv. 5, 36; — III) partic. ēmĭnens, tis, ogſ. ſom adj.: fremragende, fremſtaaende, høi; A) „egenl."; ∾ trabes, Caes.; ∾ promontoria, id., saxa, Sall.; ∾ oculi, Cic.; ∾ statura, Suet.; ∾ aedes, (høitliggende), Flor.; – compar., ∾ trabes, Caes.; ∾ nasus a summo, Suet. Aug. 79; superl., ∾ mons, Flor.; (vertex), quod in monte eminentissimum, Quintil.; — B) „fig.": fortrinlig, ypperlig; ∾ imperium, Quintil.; vir dignitate eminens, Vell.; – compar., ∾ eloquentia, Tac. Orat. 25; superl., ∾ auctores, Quintil ; cf. Vell. 2, 83; — b) under de ſild. Keiſere er eminentissimus: en Titel for praefectus praetorii o. for magister equitum, Cod. Just.

ēmĭniscor, ēmentus sum, 3, v. dep. a., [e el. ex, inus. meniscor], ligeſom comminiscor: udtænker el. udfinder, Varr. L. L. 6, 6; inc. — ēmĭnor, ari, v. dep. n.: truer ſtrængt; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 11. — ēmĭnŭlus, 3, [emineo]: noget fremſtaaende; ∾ spina, (opp. curva), Varr. — ēmĭnus, adv., [e el. ex, manus]: langt fra Haanden, i en Afſtand, langt borte fra; (ofteſt i Krigsſproget, og om Kampen med Skudvaaben); – vid. Caes. B. C. 1, 26; Sall. Jug. 50, Tac. Agric. 36, o. Virg. Aen. 10, 345, oftere; – dog ogſ. udenſ. Krigsſproget; vid. Ovid. Pont. 1, 6, 17, o. Lucan. 7, 650. — ē.mīror, ari, v. dep. a.: med Studſen at undres derover, Hor. Od. 1, 5, 8.

ē.miscĕo, ēre, v. a.: blander ſammen, vina, Manil. — *ēmissārĭum, i, n.: Udløb el. Afløb; ∾ (lacus): Afløbsrende, Cic. Fam. 16, 18, Plin., Suet.; — ēmissārĭus, i, m.: der er udſendt for at ſpeide, en Speider; vid. Cic. Verr. 2, 8, Vell., Suet.; — 2) i Botaniken: et ungt Skud, Plin. 17, 35; — ēmissīcius, (-tius), 3: udſendt; df. „overf."; ∾ oculi, (ſpeidende), Plaut. Aul., in., Tertull.; o. — ēmissĭo, onis, f.: Udſenden el. Udladen (deraf); vid. Cic. Div. 2, 29; — 2) „meton." in pl.; ∾ graviores telorum, Cic. Tusc. 2, 24, (deres ſtærkere Udſlyngning el. Svingkraft); — [emitto]. — 1. ēmissus, 3: partic. af emitto. — 2. ēmissus, us, m., [emitto], ligeſom emissio: Udſenden, Udkaſten, Kaſt, Lucr. 4, 206.

ē.mitesco, ĕre, v. n. inch.: at blive aldeles moden el. tempereret, Colum. 9, 14 (Schneid.), inc. — ē.mitto, misi, missum, 3, v. a.: udlader deraf, løslader, lader gaae, ſender bort; I) „egenl."; – ∾ aliquem e carcere, ex vinculis, Cic., de carcere, id.; men id. Lael. 27, er Billedet laant fra Væddeløberne paa Circus; men ∾ aliquem de manibus, Cic., Liv., ogſ. e manibus, id., o. manibus, id., (lade ſlippe bort); men ∾ essedarios e silvis, (lade dem giøre Udfald derfra), Caes.; ∾ aliquem noctu per vallum, id.; cf. Cic. Catil. 1, 11; ∾ aliquem sub jugum, Liv. 9, 6; – fremdeles m.

Tingsobjecter; ∾ scutum manu, (slippe det), Caes. B. G. 1, 25; ∾ pila, (afskyde dem), id., Liv.; ∾ hastam in fines eorum, (kaste ind derover), id. 1, 32; men ∾ aquam ex lacu, id., ogs. ∾ lacum, Cic., Suet., (lade udløbe); ∾ sanguinem de aure, Colum., venis, Plin.; ∾ ova, (lægge dem), id.; ∾ folia, (skyde dem), id,; men id. 17, 18: ulmi emittuntur in ramos, (skyde ud deri); - ∾ librum, (udgive), Suet., Cic.; - ∾ fulmina, Cic., sonitum ex alto, Lucr., vocem, (give en Lyd fra sig), id.; cf. Liv. 1, 51: men Cic. Div. 2, 19: si nubium conflictu ardor se emiserit; - ∾ animam, (opgive Aanden), Nep. Ep. 9; — II) „fig."; A) publicistisk; ∾ manu aliquem, (f. d. sædv. manu mittere: at frigive), Ter., Liv. 24, 18, Suet., Tac., o. A.; ogs. ud. manu, Ter. Ad. 5, 9, 19; — B) „alleg." o. lignelsesvis; ∾ manibus: lade ubenyttet, Lucr. 4, 505; cf. Liv. 37, 12; - men Cic. d. Or. 2, 54: facetum dictum emissum etc., (er Billedet laant af den afskudte Pil); cf. ibd. 53, id. Planc. 23, o. Hor. Ep. 1, 18, 71.

ĕmo, ēmi, emptum, 3, v. a.; oprdl., ligesom sumo o. accipio: tager el. modtager; s. d. besl. demo o. eximo ss. II.; df. „meton.": modtager for Betaling, sædv. kiøber el. tilkiøber mig; — I) „egenl."; ∾ aliquid ab aliquo, Plaut., de aliquo, id., Cic.; - quanti eam emit? Th. vili, XL minis, Plaut. Epid. 1, 1, 49; ∾ tanti, quanti etc., Cic. Off 3, 14; ∾ minoris aut pluris, ibd. 12, oftere; ∾ duobus millibus nummum, id. R. Am. 2; ∾ magno, parvo, id. Att. 13, 29; - ∾ bene, (let, for godt Kiøb), ibd. 1, 13; ∾ male, (dyrt), ibd. 2, 4; cf. Hor. Ep. 2, 1, 238: ∾ care; - ∾ in publicum, (kiøbe til det Offenlige), Liv. 39, 44; men ∾ piper in libras, (pundvis), Plin.; ∾ fundum in diem, (imod Betaling til en bestemt Termin), Nep. Att. 9; — b) af partic. emptus, 3, findes subst. emptum, i, n.: det Kiøbte, et Kiøb; - vid. Cic. N. D. 3, 30; de actionibus empti et venditi, Dig.; — II) „fig.": tilkiøber mig, erhverver; - vid. Cic. Verr. 3, 62; men ∾ sententias (judicum), id. Cluent. 36; legi a se militem, non emi, Tac. Hist. 1, 5; cf. ∾ exercitum, (bestikke den), Flor. 3, 1; ∾ aliquem dolo, (forpligte nogen derved), Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 31; men spem pretio non emo, Ter. Ad. 2, 2, 11; empta dolore voluptas, Hor.; cf. id. Ep. 1, 18, 48; - „poet." ogs. emptum velle el. optare, m. flgd. Objectsſætn., Sil., Stat.; — not.: pf. conj. emissim, Plaut. Cas. 2, 5, 39.

ē.mŏdĕror, ari, v. dep. a.: aldeles at tæmme el. styre; ∾ dolorem verbis, (lade udrase deri), Ovid. Rem. Am. 130. — ē.mŏdŭlor, ari, v. dep. a.: udsynger el. afsynger; df. „overf.": digter; Musa per undenos emodulanda pedes, (et Distichon), Ovid. Am. 1, 1, 30.

emolimentum, i, f. und. emolumentum. — ēmŏlior, ītus sum, 4, v. dep. a.: bevæger el. bringer ud deraf el. derud; - ∾ fretum, (oprøre Havet), Senec. Ag. 476; ∾ nauseam pituitae per nares, (bortskaffe), Colum. 8, 5; men ∾ negotium, (bringe istand), Plaut. Bacch. 4, 5, 2. — ē.mollesco, ĕre, v. n.: at blive blød el. moden, Cels. — ē.mollio, ii, ītum, 4, v. a.: blødgiør el. bløder; I) „egenl."; ∾ fundas et amenta, Liv. 37, 41, articulos contractos, Plin.; emollitum ulcus, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ colores, (giøre dem blødere el. finere), Plin. 35, 57; ∾ maria, (stille deres Oprør), id.; — B) „ment." o. „ethisk"; a) formilder, forfiner, forædler, mores, Ovid. Pont. 2, 9, 48, severa praecepta, Aur. Vict. Epit. 48; — b) blødgiør, forkeler, afkræfter; vid. Liv. 27, 3, o. id. 38, 49, ogs. Tac. Agric. 11; men ∾ auctoritatem principis, (svække den), Aur. Vict.

ē.mŏlo, ĕre, v. a., ligesom opmaler, hordeum, Veget.; df. „overf." o. „poet.": forbruger, granaria, Pers. 6, 26. — ēmŏlŭmentum, (emoli.), i, n., [emolior]; oprdl.: Udvirken el. Bevirken; df. I) „egenl.": stor Anstrængelse el. megen Umage; vid. Caes. B. G. 1, 34; — B) „concret" ogs.: Arbeide el. Værk el. Bygning; ∾ vetera, Cod. Theod.; — II) oftere: det med Anstrængelse Bevirkede el. Tilveiebragte; df. Vinding, Fordel, Nytte; - et emolumenta et detrimenta ··· communia esse, Cic. Fin. 3, 21; cf. id. Mil. 12, o. Liv. 5, 4; - ogs. c. gen.; emolumenta rerum fallacibus judiciis vident, etc., Cic. Off. 3, 8; cf. Juvenal. 3, 22; ligel. ∾ victoriae, Vell., pacis, Tac. — ē.mŏnĕo, ēre, v. a.: formaner, opfordrer, aliquem, ut etc., Cic. Fam. 1, 7.

ē.mŏrĭor, mortŭus sum, 3, (inf. emoriri f. emori, Plaut., Ter.), v. dep. n.: aldeles at uddøe, ved Døden at forgaae; alm. d forstærk. morior; - vid. Plaut. Cas. 2, 5, 27, o. Ter. Phorm. 5, 7, 63; aut vincere aut emori, Cic.; ∾ pro aliquo, id.; cf. Sall. Catil. 20, o. id. Jug. 14; — b) df. ogs. om andre Gienstande, navnl. om Væxterne, om Ilden, osv.: at døe hen, at gaae ud, osv.; - ∾ membrum, Cels., arbor, Vitruv., Plin., carbo, id.; — II) „fig.": at forgaae, at gaae tilgrunde; vid. Cic. Parad. 2, 18, o. Quintil. 12, 10, 75; Perque gradus molles emoriatur amor, Ovid. Rem. Am. 654. — ēmortŭālis, e, dies, (Dødsdagen; opp. dies natalis), Plaut. Pseud. 4, 7, 139; af — ēmortŭus, 3: partic. af emorior.

ēmōtus, 3: partic. af flgd. — ē.mŏvĕo, (ex.moveo, Plaut.), mōvi, mōtum, 2, (perf. sync. emostis, Liv. 37, 53), v. a.: bevæger ud el. bort derfra el. derud el. derhen; bortfierner el. bortdriver; I) „egenl."; - ∾ multitudinem e foro, Liv., plebem de medio, id., legatos curiā, id., aliquos senatu, id.; ∾ Antiochum ultra juga Tauri, id.; - emoti ··· ordine postes, (forrykkede el. udrevne deraf), Virg. Aen. 2, 493; emoti articuli, (forvredne), Senec.; men ∾ terram el. solum, (udgrave), Colum.; — II) „fig."; si morbus pestilentiaque ex agro Romano emota essent, Liv. 41, 21, (af en gammel Formular); His dictis curae emotae, Virg. Aen. 6, 382; cf. Plaut. Truc. 1, 1, 59; men Senec. ad Polyb.: emota mens, (i. e. commota, insana).

Empĕdoclēs, is, m., Ἐμπεδοκλῆς: berømt Naturphilosoph fra Agrigentum paa Sicilien; vid. Lucr. 1, 717 flgd., Cic. N. D. 1, 12, oftere, Hor. Ep. 1, 12, 20, o. A.; — bb) df. Empedoclēus, 3, sanguis, (hvori Siælen skulde have sit Sæde); vid. Cic. Tusc. 1, 17; — b) ogs. subst. Empedoclēa, orum, n.: de empedocleiske Lærdomme el. Dogmaer, id. Qu. Fr. 2, 11. — empetros, i, m., ἔμπετρος, ligesom calcifraga: Navnet paa en Plante, Plin. 27, 51.

emphăsis, is, f., ἔμφασις, den rhetoriske Figur: Emphase, (d. e. Eftertryk i Foredraget), Quintil. 9, 2, 64, oftere. — emphragma, ătis, n., ἔμφραγμα: Obstruction, Forstoppelse, Veget. — emphўteusis, eos, f., ἐμφύτευσις, (Indplantning); sædv. i Retssproget: arvelig Forpagtning el. Arvefæste, Cod. Just. — emphўteuta, ae, m., ἐμφυτευτής: Arveforpagter el. Arvefæster, Cod. Just.; — bb) df. emphўteutĭcārius, 3: hørende til et Arvefæste el. til en Arvefæster, praedium, contractus, ibd.; — b) df. subst. emphўteuticarius, i, m.: = emphyteuta, ibd. — emphўteutĭcus, 3, ἐμφυτευτικός: hørende til Arvefæste el. til arvelig Forpagtning, jus, Cod. Just., contractus, ibd.

empīrĭce, es, f., ἐμπειρική, (sc. τέχνη): den paa Empirik el. Erfaring grundede Lægekunst, Plin. 29, 4; df. — empīrĭci, orum, m.: de efter Empirik el. Erfaring practiserende Læger, Cic. Acad. 2, 39; — b) df. empīrĭca, orum, n.: saadanne Lægers Skrifter, Plin. 20, 48.

emplastrātio, onis, f., hos Colum. o. Plin., Handlingen: — emplastro, (avi), atum, 1, v. a.: efter Inoculeringen atter at paasætte Barken, Colum. 5, 11, Pallad.; af — emplastrum, i, n., (emplastra, ae, f., s. Gell. 16, 7), ἔμπλαστρον; I) hos

Lægerne: et Plaster, Cels., Cat., Plin.; — b) df. som comisk Sentens: jusjurandum ··· emplastrum aeris alieni, Laber. ap. Gell. l. c.; — 2) i Gartnersproget: Bind af Bark om det inoculerede Sted, Colum., Plin., Pallad. — emplecton, i, n., ἔμπλεκτον: Fylding af Kalk og Brokker imellem de tvende Ydersiden af en Mur, Vitruv. 2, 8.

empŏrētĭcus, 3, ἐμπορητικός: hørende til Handel el. til Handelsvarer, charta, (Pakpapir el. Carduspapir), Plin. 13, 23. — empŏrium, i, n., ἐμπόριον: Handelssted el. Handelsplads, Markedsplads el. Torv; - vid. Cic. Att. 5, 2, Liv. 35, 10, Plin. 6, 23, o. A. — empŏrus, i, m., ἔμπορος: Kiøbmand el. Handelsmand, Auson.

*emptĭcius, (-tius), 3: kiøbt, glans, Varr., coquus, Petron.; — emptio, onis, f.: Kiøben el. at kiøbe, Kiøb; - ∾ ab hasta, (at kiøbe confiskeret Gods), Cic. Att. 12, 3; ∾ equina (f. equorum), Varr.; imminere emptioni, (være hidsig paa en Handel), Suet. Aug. 24; - ogs. i Retssproget: de emptione et venditione, odl., Dig.; — II) „overf.“; A) et Kiøb el. det Kiøbte; vid. Cic. Fam. 7, 23: nullam prorsus ex istis emptionibus etc.; — B) en Kiøbecontract, Dig.; o. — emptĭto, avi, atum, 1, v. a. intens.: giør Indkiøb deraf, opkiøber, Colum., Plin. Ep.; men Tac. Ann. 14, 41: qui talem operam emptitasset vendidissetve, etc.; — [emo].

emptor, oris, m., [emo]: en Kiøber, (opp. venditor), Cic Off. 3, 12; - proba merx facile emptorem reperit, (som Sentens), vid. Plaut. Poen. 1, 2, 128, flgd.; ∾ hians, (hidsig), Hor., pretiosus, (som betaler dyrt), id.; — 2) i Retssproget er emptor familiae pecuniaeque: en Person, der (for Formens Skyld) per aes et libram afkiøber Testator hans Eiendom; en slig Kiøber var ordenl. Arvingen selv, dog ogs. undert. en tredie Person; vid. Suet. Ner. 4; — df. fem. emptrix, icis: en Kiøberske, Dig. — emptŭriens, tis, partic. adj. desid., [emo]: kiøbelysten, Varr. — emptus, 3: partic. af emo.

ē.mūgio, ire, v. a.: udbrøler, omnia, (om Taleren), Quintil. 2, 12, 9; cf. Auct. Aetn. 294. — ē.mulgeo, (si), ctum o. sum, 2, v. a.: udmalker, exiguum lactis, Colum. 7, 3; — 2) „poet.“: emulsa palus. (udtørret), Catull. 68, 110. — ēmulsus, 3: partic. af emulgeo.

ēmunctio, onis, f.: at snyde sig; ∾ frequentior, Quintil.; o. — ēmunctōrium, i, n.: Lysesax, Vulgat.; — [emungo]. — ēmunctus, 3: partic. af emungo. — ēmundātio, onis, f.: Renselse, Tertull.; af — ē.mundo, (avi), atum, 1, v. a.: udrenser, bubilia, Colum., humum, id., vinum, id., segetes, id.

ē.mungo, unxi, unctum, 3, v. a.: udsnyder; I) „egenl.“; ∾ se, Auct. ad Her. 4, 54, o. A.; ogs. som med.; ut neque spuerent, neque emungerentur, Varr. ap. Non.; cf. Juvenal. 6, 147; (hvortil ogs. comisk foies acc., Plaut. Cas. 2, 6, 39); — II) „fig.“; A) emunctae naris senex, (Aesopus: med fin Næse, forstandig); vid. Phaedr. 3, 3; ligel. Hor. Sat. 1, 4, 8, (om Lucilius); men absol.: Attici (sc. oratores) limati quidem et emuncti, etc., Quintil. 12, 10, 17; — B) comisk ogs. ligesom ἀπομύσσειν, ∾ aliquem aliqua re: at snyde nogen derfor, Ter. Phorm. 4, 4, in.; ligel. auro esse emunctum (me), Plaut.; ligel. ∾ aliquem, ud. abl., id.; cf. Hor. A. P. 238.

ē.mūnio, ii, itum, 4, v. a.: befæster el. forvarer omhyggeligen; vid. Liv. 24, 21, o. id. 21, 7, ogs. Virg. Aen. 8, 227; ∾ sola et latera horreorum, (tætte), Colum.; — II) „fig.“; A) „overf.“: at giøre tilrette; ∾ toros ostro auroque, Stat.; men ∾ silvas et paludes, (lægge Veie derigiennem el. derover), Tac. Agric. 31; — B) ogs. „ment.“; ∾ animum advorsus hunc metum, Senec. Contr. 3, 17.

ēmusco, are, v. a., [e el. ex, muscus]: befrier fra Mos, Colum. 11, 2. — ēmūtātio, onis, f.: Afvexling, Forandring, Quintil. 8, 6, 51; af — ē.mūto, (avi), atum, 1, v. a.: forandrer, appositis caput ··· capillis, Manil.; cf. Quintil. 8, 2, 19: ∾ dicendi figuras in perversum. — ĕmys, ȳdis, f., ἐμύς: den i ferst Vand levende Skildpadde, Plin 32, 14.

en, interj., ἠνί, ἤν: see! see engang! see der! 1) ved Indførelsen af det Paafaldende; oftest c. nomin., undert. ogs. c. acc., osv.; - en crimen, en causa, cur etc., Cic. Dejot. 6; ligel. Tac. Ann. 1, 65: en Varus et ··· legiones! cf. Virg. Aen. 1, 461, o. Cic. Verr. 1, 37; - men id. Phil. 5, 6: en causam, cur etc.; cf. Virg. Ecl. 5, 65; - navnl. ogs. hos Pronomer: En ego vester Ascanius, id. Aen. 5, 672; en hic ille est, qui etc., Cic. Fam. 13, 15; cf. Liv. 22, 6, Ovid. Met. 2, 520, o. A.; - ogs. hos hele Sætninger; vid. Liv. 28, 27, o. Plaut. Truc. prol. 7; — 2) i Spørgsmaal; a) opfordrende; - en excetra tu ··· num etc.? Plaut. Pseud. 1, 2, 82; en quid agis? Pers. 3, 5; — b) forundrende el. m. Lidenskab; - en quid ago? rursusne etc.? Virg. Aen. 4, 534; cf. Cic. Phil. 3, 9; men Virg. Ecl. 1, 68: en umquam etc.? cf. Liv. 4, 3, oftere, o. A.; — 3) hos Imperativet, som forstærkende Opmuntring; - vid. Virg. Ge. 3, 42; ligel. en agedum, etc., Prop. 1, 1, 21; en accipe, Virg. Ecl. 6, 69.

ĕnallăge, es, f., ἐναλλαγή, som grammatikalsk Figur: Forvexling af Talens Dele; saal. vivere f. vita, nullus f. non; (men skrives rigtigst paa Græsk), Gramm. — ēnargia, ae, f., ἐνάργεια, i. e. evidentia, (Sandseliggiørelse af en Gienstand); som rhetorisk Figur hos Quintil., paa Græsk; cf. Cic. Acad. 2, 6.

*ēnarrābĭlis, e: til at fortælle el. forklare, men altid m. Negation; - motu quodam nescio an enarrabili etc., Quintil.; cf. Virg. Aen. 8, 625, o. Senec. Ep. 121; — ēnarrāte, adv., men alene in compar.; ∾ scribere, (udførligere, tydeligere), Gell. 10, 1; oppon. brevius et subobscure, id.; — ēnarrātio, onis, f.: fortællende Forklaring, Udlægning, Fortolkning, (Interpretation); ∾ poëtarum, Quintil.; cf. id. 1, 4, 2 flgd., oftere; o. — ēnarrātor, oris, m.: Fortolker, Interpret, satyrarum Varronis, Gell., Sallustii, id.; ∾ idonei vocum antiquarum, id.; — [af flgd.].

ē.narro, avi, atum, 1, v. a.: forklarer el. fortæller tydeligen, omnem rem seni, etc., Ter. Ad. 3, 3, 11; ∾ alicui somnium, Cic. Div. 1, 26; cf. Liv. 27, 50; — 2) „technisk“: forklarer, udlægger, poëmata, Quintil. 1, 2, 14, versum Plauti, Gell. 18, 9.

ē.nascor, atus sum, 3, v. dep. n.: at vore frem el. op deraf; - ex arbore enata soboles, Suet. Aug. 94; men laurus in puppi navis enata, Liv. 32, 1; enata humo virgulta, Tac.; enati ex mento dentes, Varr.; — 2) „overf.“: at opstaae el. fremkomme; enata medio alveo insula, Curt.; cf. Flor. 2, 15, ogs. Plin. 28, 28.

ē.năto, avi, 1, v. n.; I) „egenl.“: svømmer ud deraf el. bort derfra; navnl. undkommer ved at svømme; vid. Hirt. B. Al. 18. o. Hor. A. P. 20; — b) ogs. om Ting: at komme el. drive i Land, Vitruv. 6, praef.; — II) „fig.“: at hielpe sig igiennem, at slippe derfra; vid. Cic. Tusc. 5, 30. — ēnātus, 3: partic. af enascor.

ēnāvātus, 3, [e el. ex, navo]: udført, istandbragt; enavatae operae praemia, Tac. Hist. 3, 74. — ē.năvĭgo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: afseiler, seiler ud derfra el. derud el. derhen; ∾ de ea civitate, Dig.; ∾ Rhodum, Suet. Tib. 11; — b) „alleg.“: ex quibus (sc. disputationibus) quoniam ··· enavigavit oratio, Cic. Tusc. 4, 14; — II) act.: seiler el. drager helt derigiennem el. derover el. der-

forbi; sinus duodecim dierum remigio enavigatus Ptolemaeo regi, Plin. 9, 2; cf. Hor. Od. 2, 14, 11.

encaenia, orum, n., ἐγκαίνια: Indvielsesfest, Augustin.; df. — encaeniare, v. a.: at indvie, tunicam, (bruge den førstegang), id. — enchanthis, idis, f., ἐγκανθίς: Hævelse el. Byld i Øiekrigen, Cels. 7, 7. — encardia, ae, f., ἐγκαρδία: etslags ubekiendt Ædelsten (med Billedet af et Hierte), Plin. 37, 58. — encarpa, orum, n., ἔγκαρπα: Frugtsnorer el. Festons, (som Ornamenter paa Bygninger), Vitruv. 4, 1.

encausticus, 3, ἐγκαυστικός: hørende til Indbrænding; – df. subst. encaustica, ae, f., (sc. ars): Konsten at male med indbrændte Farver, Encaustiken el. Voxmaleriet, Plin. 35, 39; – ∾ picturae: de med flydende Vox indbrændte Malerier, Voxmalerier, ibd. — encaustus, 3, ἔγκαυστος: indbrændt, encaustisk, (s. und. frgd.); ∾ genus pingendi, Plin. 35, 41; – men ∾ Phaethon, (forbrændt), Martial. 4, 47; — 2) df. subst. encaustum, i, n.; a) flydende Vox til d. encaustiske Maleri; encausto pingere, Plin. l. c.; – ogs. Voxmaleriet selv, Cod. Just.; — b) det purpurfarvede Blæk, hvormed d. sild. Keisere underskreve, Cod. Just.

Encĕlădus, i, m., Ἐγκέλαδος: en af Giganterne, blev af Juppiter forvaret under Ætna; vid. Virg. Aen. 3, 578, Ovid. Amor. 3, 12, 27, o. A. — enchiridion, i, n., ἐγχειρίδιον: en Haandbog, Dig. — enchȳtus, i, m., ἔγχυτος (sc. πλακοῦς): en i en Form gydet Kage, Cato. — enclima, ătis, n., ἔγκλιμα: Æqvators Bøining imod Horizonten, altſ. et Steds Polhøide, Vitruv. 9, 8. — encolpĭae, arum, m., ἐγκολπίαι ἄνεμοι: Vinde, som opstaae i en Havbugt, Appul.; (paa Græsk, Senec.). — encombōmăta, um, n., ἐγκομβώματα: etslags Overtræk (el. Forklæde), som Pige- og Slavedragt, Varr. ap. Non. — encōmĭographus, i, m., ἐγκωμιογράφος: som skriver Lovtaler, M. Aurel. ap. Fronton.

encrătitae, arum, m., ἐγκρατῖται, (de Afholdne): en gnostisk Sect, Hieronym. — encrīnŏmĕnos, i, m., ἐγκρινόμενος: der er bleven optaget deri, (navnl. iblandt Athleterne); df. Navnet paa en Billedstøtte af Alcamenes, Plin. 34, 19. — encyclios, on, adj., ἐγκύκλιος: hørende til en vis Kreds el. til et vist Omfang; ∾ disciplina, ligesom ἐγκύκλιος παιδεία: Omfanget af de Videnskaber og Kunster, som den græske Yngling maatte besidde, forinden han bestemte sin Levevei, altſ. den almindelige Skoledannelse, Vitruv. 1, 1. — encytus, s. und. enchytus.

endo, praepos., foræld. f. in; vid. Cic. Leg 2, 8, ex XII Tabb., Lucr. 2, 1094, oftere, o. A.; — b) ligel. i Sammensætn. findes endo- forældl., f. in- o. im-; saal. endogredi f. ingredi, Lucr., endopediri f. impediri, id., o. endoperator f. imperator, Enn. ap. Cic.; ogs. findes endu f. endo, Lucr. — endogredior, etc., s. und. endo.

endrŏmis, ĭdis, f., ἐνδρομίς: grov ulden Kappe, hvori man indsvøbte sig efter de fuldendte Legemsøvelser, for ikke at forkøles, Martial., Juvenal. 3, 102; cf. id. 6, 246. — Endȳmĭon, ōnis, m., Ἐνδυμίων: en skiøn Yngling paa Bierget Latmos i Carien, blev formedelst sin Kiærlighed til Juno, af Juppiter dømt til en evig Søvn, i hvilken sovende Tilstand han dog blev heftigen elsket af Luna; – vid. Cic. Tusc. 1, 38, o. id. Fin. 5, 20, ogs. Prop. 2, 12, 15, o. Ovid. A. A. 3, 83; — b) df. adj. Endȳmĭōnēus, 3, sopores, Auson.; — II) „meton.": enhver skiøn og elsket Yngling, Juvenal. 10, 318, Appul. — Endymioneus, 3, s. und. frgd.

ēnĕcātrix, īcis, f.: Morderske, Tertull.; af — ēnĕco, (enico), cŭi, (ogs. cavi, Plaut.), ctum, (ogs. catum), 1, v. a.: giør aldeles af dermed, ombringer, myrder, qvæler; I) „egenl."; puer ambo angues enicat, Plaut. Amph. 5, 1, 67; balnei vapore enecatur, Tac. Ann. 14, 64; quos cicuta enicat, Plin.; — b) ogs. om Væxterne, id. 18, 44; men „poet.": ∾ Bacchum, (fordærve Vinranken), Lucan.; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": afkræfter el. svækker aldeles; – enectus siti Tantalus, poët. ap. Cic. Tusc. 1, 5; fame enecta, (avis), Cic. Div. 2, 35; cf. ibd. 69: pleni enective simus; men squalore enecti, Liv. 21, 40; cf. Hor. Ep. 1, 7, 87; ogs. kan hidføres Cic. Att. 6, 1: provinciam enectam (aldeles udpint el. forarmet) alicui tradere; — B) „ment."; a) i Omgangssproget o. comisk: plager el. qvæler tildøde; vid. Plaut. Merc. 2, 2, 41; ligel. ∾ aliquem odio, id., rogitando, Ter.; ogs. ofte som Udraab: enicas, el. enicas me, Plaut., Ter.; — b) „alm.": ea pars animi ··· nec inopia enecta, nec satietate affluenti, Cic. Div. 1, 29. — ēnectus, 3: partic. af eneco. — ĕnĕma, ătis, n., ἔνεμα: det Indsatte el. Indstukne; df. Clyster, Theod. Prisc.

ĕnergēma, ătis, n., ἐνέργημα: Virkning, Tertull.; – „poet." ogs. energima, Prudent. — ēnervis, e: [e el. ex, nervus]: uden Nerver, afkræftet, kraftløs, corpus, Petron.; oftest „fig.": ∾ homo, Senec. Thyest., (forkelet, umandig), oratio, Quintil., orator, Tac. Or. 18; df. — ēnervo, avi, atum, 1, v. a.: borttager Nerverne; I) „egenl."; ∾ poplites securi, Appul.; hvf. ogs. enervatus, f. castreret, Claudian.; — II) „fig.": svækker, afkræfter, blødgiør; A) „overf."; ∾ artus undis, Ovid. Met. 4, 286; ∾ corpus, s. nedenf.; ∾ vires, Hor.; — B) oftere „ment." o. „ethisk"; ∾ corpora animosque, Liv. 23, 18; cf. Ovid. Rem. 753; non plane me enervavit, non afflixit senectus, Cic. d. Senect. 10; cf. id. Orat. 68, o. id. Att. 2, 14; — III) partic. ēnervatus, 3, ogs. som adj.: svag, kraftløs, umandig; – enervati atque exsangues (homines), vid. Cic. Sest. 10; cf. id. d. Or. 1, 52; – mollis et enervata oratio, id.; ∾ muliebrisque sententia, id. — ēnervus, 3: Biform af enervis, Appul.

engibăta, n., [skal rimel. hede anchibata af ἀγχί o. βαίνω]: etslags hydrauliske Figurer, der sammenlignes ved de cartesianske Diævle, Vitruv. 10, 12. — Engonasi(n), Ἐγγόνασι(ν), (paa Knæerne), som Stiernebillede: den Knælende, d. lat. Nixus, Cic. (poët.) N. D. 2, 42, o. Hygin. Astron. — engŏnăton, i, n., ἐγγόνατον: etslags Soluhr, Vitruv. 9, 9. — Enguinus, 3, s. und. flgd. — Engŭīon, (ogs. Engȳion), i, n., Ἐγγύϊον: By paa Sicilien, (hod. Gazi), Sil. 14, 249; – heder Cic. Verr. 3, 43: civitas Enguina; — b) df. Engŭīni, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. 4, 44, o. Plin. 3, 14.

ĕnhaemon, i, n., ἔναιμον, (sc. φάρμακον): blodstillende Middel, Plin. 12, 38. — ĕnharmŏnĭcus, o. enharmŏnius, 3, ἐναρμονικός o. ἐναρμόνιος: enharmonisk; ∾ genus melodiae musicae, (den enharmoniske Toneart), Macrob. Somn. Scip. 2, 4, Capella. — ĕnhȳdris, ĭdis, f., ἐνυδρίς: Vandslangen, Plin. 30, 8. — enhydrus, (-os), i, m., ἔνυδρος: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

ĕnico, are, s. und. eneco. — ĕnim, conj., [af e-, s. und. ce-, o. nam], (sættes sædv. efter et el. flere Ord, dog ogs. af Comikerne først i sin Sætning); — I) „alm."; a) som bekræftende d. frgd. Udsagn: visseligen, sikkerligen, i Sandhed; ornanda est enim dignitas domo, Cic. Off. 1, 39; cf. Caes. B. G. 5, 7, o. Liv. 22, 25; – quid tute tecum? Tr. nihil enim, (intet i Sandhed), Plaut. Most. 3, 1, 24; cf. Ter. Ad. 4, 5, 22, oftere; – ogs. m. certe, Plaut.; cf. Ter. Andr. 3, 2, 23; – ogs. heder enim, (ironisk el. med Harme): kan jeg troe; tu enim repertus ··· qui etc., Plaut. Capt. 3, 4, 36; cf. Cic. Dejot. 12, Hor. Ep. 1, 19, 44, o. A.; – ligel. m. videlicet; f. Cic. Brut. 84, o. id. Catil. 2, 6; ligel. m. namque, Plaut. Truc. 1, 2, 23; — b) forstærkende forbundet med vero, og oftest først i Sætningen, omtr. vort: vis-

feligen, sandt og vist; vid. Ter. Heaut. 5, 5, in., Cic. d. Or. 1. 36, o. Liv. 5, 25; ligel. id. 1, 51: quum etc., enimvero res manifesta visa est; - ogs. i bekræftende Svar; ain' vero? S. ajo enimvero, Plaut. Amph. 1, 1, 188; cf. Ter. Eun. 2, 3, 37; - ogs. ironisk el. m. Harme; vid. Ter. Andr. 5, 2, 7; ligel. enimvero ferendum hoc quidem non est, Cic. Verr. 1, 26; cf. Liv. 43, 1, oftere; — II) „bes."; A) til Begrundelse af en frgd. Paastand, omtr. vort: thi, eftersom, odl.; - bono animo essent; videre enim se hominum vestigia, Cic. d. Rep. 1, 17; ligel. in parenthesi, id. Lael. 22; cf. Ovid. Her. 16, 221; s. ogs. id. Trist. I, 2, in.; — b) men ofte maa den Sætning, hvis Begyndelse bliver anført, suppleres af Stedets Sammenhæng; - vid. Cic. Tusc. 5, 9, id. d. Or. 2, 6, Hor. Sat. 2, 3, 124, o. A.; ogs. hører hertil: quid enim, (thi hvad kan der indvendes derimod)? vid. Cic. Fin. 2, 22, oftere, Hor. Sat. 1, 1, 7, ogs. id. ibd. 2, 3, 44, o. A.; — B) til nøiere Forklaring af en frgd. Paastand, omtr. vort: nemlig; - neque enim id est celare, quicquid reticeas, Cic. Off. 3, 13; genus est enim belli ejusmodi etc., id. Manil. 2; cf. Ter. Heaut. 1, 2, 14, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 21, o. A. — enimvero, s. und. enim.

Enipeus, (trisyll.), ĕi (ĕos), m., Ἐνιπεύς: Flod i Thessaliotis, falder i Peneus, Virg. Ge. 4, 368; — II) som Flodgud er Enipeus, ved Salmoneus's Datter Tyro, Fader til Pelias og Neleus, Prop. 1, 13, 21, Ovid. Am. 3, 6, 43, id. Met. 6, 116, Hygin.

ēnisus, 3: partic. o. adj. af enitor. — ē.nĭteo, ŭi, 2, v. n.: at straale el. skinne frem; ∾ campus, Virg. Ge. 2, 24; cf. Catull. 61, 21, o. Virg. Aen. 4, 150; — II) „fig."; vid. Cic. Att. 2, 1, o. id. d. Or. 2, 28, oftere; ligel. Liv. 22, 27: in tantum suam felicitatem virtutemque enituisse. — ēnĭtesco, tŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at fremskinne el. fremstraale; - ut (oculi) in hilaritate enitescant, Quintil, 1, 3, 75; men „poet.": enitescis pulchrior multo, Hor. Od. 2, 8, 6; — II) „fig.": at glimre, at udmærke sig; vid. Sall. Catil. 54; ∾ facundiā, Quintil., togā, (i. e. pacis artibus), Tac. Ann. 11, 7.

ē.nitor, nīsus o. nixus sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) neutr.; A) „bes.": med Anstrængelse at bevæge sig el. klavre el. stige fremad el. opad el. derop el. derhen; 1) „egenl."; vid. Tac. Ann. 16, 5; ligel. enisae legiones in aperta et solida, ibd. 1, 65; cf. Liv. 21, 36; ligel. impetu capto eniti, id. 2, 65; cf. Caes. B. C. 2, 34, o. Ovid. Met. 2, 63; — b) df. „poet.": Viribus eniti quarum ··· assuescant (vites), Virg. Ge. 2, 360; — 2) „fig."; nihil tam alte natura constituit, quo virtus non posset eniti, Curt.; cf. Tac. Ann. 14, 28; — B) „alm.": anstrænger mig el. giør mig Umage derfor, stræber at bevirke, odl.; - enitere, contendas, ut etc., Cic. Fam. 13, 29, id. Att. 9, 15; cf. Caes. B. C. 2, 6; men illud pugna et enitere, ne etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. Sall. Jug. 10; - ogs. c. inf.; Corrigere mihi gnatum porro enitere, Ter. Andr. 3, 4, 17; cf. Sall. Jug. 14, o. Hor. A. P. 236; - ogs. absol.; ego, quod potero, enitar sedulo, Ter. Heaut. 5, 4, 15; men ∾ pro aliquo, id. Phorm. 3, 1, 11; ligel. ∾ in aliqua re, Cic. d. Or. 2, 72; ligel. ∾ ad dicendum, id. ibd. 1, 14; men id. Att. 16, 6: quod (acc. resp.) quidem certe enitar, (hvorefter jeg vil stræbe); cf. id. ibd. 13, 25; — II) act.; A) „alm.: med Anstrængelse at bestige el. klavre derop el. derhen; vid. Tac. Hist. 1, 23; ∾ aggerem, id. Ann. 2, 20, totum spatium, Colum.; — B) „bes.": frembringer med Anstrængelse; navnl. ogs. at føde el. bringe til Verden; - apud eum plures enisa partus, Liv. 40, 4; ligel. enixa c. acc., Tac., Suet., ogs. Virg. Aen. 3, 391, Ovid. Met. 1, 670, oftere; ogs. absol., Tac. Hist. 5, 1, o. A.; — not.: df. enixus, 3, m. passiv Bem.; a) født el. baaren, Justin. 43, 2; — b) anstrængt; df. impers.: ab iisdem summa ope enisum, ne etc., Sall. Jug. 25; — III) partic. ēnixus, (el. enisus), 3, ogs. som adj.; A) anstrængt, ivrig; - faciebat enixo studio, ne etc., Liv. 42, 3; cf. id. 6, 24; ∾ voluntas, Dig.; - compar., ∾ opera, Senec., Plin.; — B) enixa vacca, Colum. 6, 22, som har ophørt at føde el. bære.

*ēnixe, (enise), adv.: med Anstrængelse el. Umage el. Eftertryk, imperata facere, Liv.; cf. Cic. Sest. 16, o. Caes. B. C. 3, 35; - compar., Liv. 29, 1, Suet.; superl., id. Caes. 5; o. — ēnixim, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; af — 1. enixus, 3: partic. o. adj. af enitor. — 2. ēnixus, us, m., [enitor]: Føden el. Fødsel, Plin. 7, 5, oftere.

Enna, Ennaeus, s. und. Henna, etc. — enneacrūnos, ἐννεάκρουνος, (som har ni Kilder), Plin., s. und. Callirrhoë. — enneapharmacos, on, ἐννεαφάρμακος, (med ni Lægemidler), Cels. — enneaphthongos, on, ἐννεάφθογγος: med ni Toner, chelys, Capella. — e.nnĕăphyllon, i. n., ἐννεάφυλλον: en niblabet Vært, Plin. 27, 54. — enneas, ădis, f., ἐννεάς: Nitallet, Censorin. — ennĕătĭcus, 3, ἐννεαδικός: hver niende, d. lat. nonarius; ∾ anni, (hvert niende Aar), Firmic. — Ennensis (Henn.), s. und. Henna.

Ennianista o. Ennianus, s. und. flgd. — Ennĭus, i, m., Qu.: den berømteste iblandt de forclassiske romerske Digtere, og Fader for det romerske Epos, fra Rudiæ i Calabrien, var født a. u. c. 515, døde a. u. c. 585; - vid. Cic. Tusc. 1, 1 o. 2, id. Brut. 18 o. 20, o. id. Arch. 9, ogs. Plin. 35, 7, Liv. 38, 56, o. A.; Ennius ingenio maximus, arte rudis, Ovid. Trist. 2, 242; cf. Quintil. 10, 1, 88; — B) df. 1) Enniānus, 3: benævnt efter Ennius, versus, Senec. Ep. 108, populus, (Venner af den ennianske Digtning), Senec. ap. Gell. 12, 2; — 2) Enniānista, ae, m.: en Efterligner af Ennius, Auct. ap. Gell. 8, 5.

ennoea, ae, f., ἔννοια, i. e. intelligentia, (Begrebet), Tertull. — Ennŏsĭgaeus, i, m., Ἐννοσίγαιος: Jordrysteren, Epithet til Neptunus, Juvenal. 10, 182, Amm.

ē.no, avi, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: svømmer ud el. bort derfra el. derud el. derhen; ogs. undkommer ved at svømme; vid. Plaut. Rud. 1, 2, 81; ∾ e concha, Cic.; ∾ in Erythraeam, Liv., in terram, id.; — B) „poet. overf." ogs. at flyve ud el. bort; vid. Lucr. 3, 590, o. Virg. Aen. 6, 16; — II) act.: svømmende at tilbagelægge, at giennemsvømme el. giennemseile el. giennemdrage, Val. Fl., Sil.

*ēnōdāte, adv.: uden Knuder, uden Forvikling; df. „ment.": tydeligen, narrare, Cic.; - compar., ∾ explicare, id.; superl., ∾ expedire, Augustin.; — ēnōdātio, onis, f.: Knudens Opløsning; df. „ment.": Udvikling, Forklaring, Cic. Top. 7, oftere; o. — ēnōdātor, oris, m.: som udvikler el. forklarer, vocis, Tertull.; — [enodo]. — ēnōdis, e, [e el. ex, nodus]: uden Knuder, trunci, Virg. Ge. 2, 78, cedri, Claudian.; — II) „fig.": bøielig, smidig, virtus, Claudian.; - men ∾ elegi, (flydende, lette), Plin. Ep. 5, 17. — ē.nōdo, avi, atum, 1, v. a.: borttager Knuderne; ∾ vitem, Cato, Colum.; men ∾ arcum, (opløse Buesenen, giøre Buen unyttig), Appul.; — II) „fig.": borttager det Dunkle, giør klar el. tydelig el. indlysende; ∾ nomina, (forklare dem), Cic. N. D. 3, 24; cf. id. Inv. 2, 2, o. Auct. ad Her. 2, 10.

ēnorchis, is, f., ἐνορχις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — †ēnormis, e, [e el. ex, norma]; 1) „alm.": uregelmæssig, toga, Quintil. 11, 3, 139; ∾ vici, (huc et illuc flexi), Tac. Ann. 15, 38; — 2) „bes.": uhyre, umaadelig; ∾ umbrae, (opp. breves), Plin. 17, 17; ∾ hastae, Tac., gladii, id.; ∾ corpus, Suet.; - compar., ∾ prologus, quam fabula, Spartian.; df. — ēnormĭtas, atis, f.: Uregelmæssighed, saxorum, Quintil.; — 2) uhyre Størrelse, pedum,

Senec., stipendii, Spartian.; o. — ēnormĭter, adv.; I) uregelmæssigen, Senec. Qu. N. 1, 7; — 2) umaadeligen, ejaculari umbras, Plin. 36, 15.

ē.nōtesco, tŭi, ĕre, v. n. inch.: bliver bekiendt, Senec.; enotuerunt quidam versus tui, Plin. Ep. 2, 10; cf. Tac. Ann. 3, 34. — ē.nōto, avi, atum, 1, v. a.: optegner, Plin. Ep. 1, 6; men ∾ figuras, (aftegne dem), ibd. 6, 16; men ∾ verbum „cui" tribus litteris, (skrive det dermed), Quintil. 1, 7, 27; — b) „poet.": pictis anas enotata pennis, (i. e. insignita), Petron. Sat. 93, 2.

ens, gen. entis, n., [sum]: en Ting; ligesom essentia formet efter Grækernes οὐσία; vid. Quintil. 8, 3, 33. — ensĭcŭlus, i, m., demin. af ensis: lidet Sværd, Plaut. Rud. 4, 4, 112. — ensĭfer, a, um, [ensis, fero]: sværdbærende, Epithet til Orion, Ovid. Fast. 4, 388, o. id. A. A. 2, 56; (al. ensiger m. s. Bem.). — ensĭger, a, um, [ensis, gero], s. und. frgd. — ensis, is, m., [rimel. besl. m. ἔγχος], ligesom gladius: et Sværd, (oftest „poet."; vid. Quintil. 10, 1, 11); – ∾ destrictus, Hor.; micat aereus ensis, Virg.; men id. Aen. 11, 11: ∾ eburnus, (rimel. m. Elfenbens Hefte el. Skede); dog ogs. Liv. 7, 10; — II) „meton."; A) f. bellum, Sil. 7, 167, Stat.; — B) f. d. kongelige Magt el. Værdighed, Lucan. 5, 61; — C) f. Stiernebilledet Orion, Val. Fl. 2, 68; s. ogs. ensifer s. 1.

entĕlĕchia, ae, f., ἐντελέχεια, i d. aristotelske Philosophi: Siælens vedblivende Virksomhed, Tertull.; cf. Cic. Tusc. 1, 10. — Entellīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Entella paa Sicilien, Plin.; – ogs. adj.: Entellinus, 3, senatus, Cic. Verr. 3, 87. — entĕrŏcēle, es, f., ἐντεροκήλη: Tarmebrok, Plin. 26, 83, Martial.; — b) df. entĕrŏcēlĭcus, i, m.: som lider deraf, Plin. l. c. 49, Martial. 12, 70.

enthĕātus, 3, [entheus]: begeistret; ∾ turba Bellonae, Martial. 12, 57. — enthēca, ae, f., ἐνθήκη: 1) Giemmested til Opbevaring; df. „meton.": Kassen el. Pengene, Augustin.; — 2) i Retsſproget, ligesom dos: Tilbehør el. Inventarium, Dig — enthĕus, 3, ἔνθεος: begeistret, turba, Martial. 11, 84, Maenas, Senec. Med. 382; — 2) ogs. act.: begeistrende, mater, (i. e. Cybele), Martial. 5, 41.

enthȳmēma, ătis, n., ἐνθύμημα, sædv. i Rhetoriken og Dialectiken; 1) enhver Tanke, navnl. med en dertil føiet Grund, d. lat. commentum el. commentatio; vid. Quintil. 5, 10, in., o. ibd. 14, in., ogs. id. 8, 5, 4, o. Cic. Top. 14; — 2) en ufuldkommen Syllogismus, el. en Fornuftslutning af Modsætninger; vid. Cic. Top. 13, o. Quintil. 8, 5, 9. — enthȳmēsis, is, f., ἐνθύμησις: Eftertanke, Betænkning, Tertull.

ē.nūbĭlo, are, v. a.: belyser, Tertull., Paul. Nol. — ē.nūbo, ĕre, v. n.: at gifte sig udaf el. udenfor sin Stand; ∾ e patribus, Liv. 4, 4; – ogs. „alm.": at gifte sig udaf Forældrenes Hus, id. 26, 34.

ēnuclĕāte, adv.: tydeligen, klart, ligefrem, navnl. om Foredraget; ∾ et polite dicere, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 14; – superl., Augustin.; af — ēnuclĕātus, 3: partic. o. adj. af — ēnucleo, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, nucleus]: udtager Kiernen el. Stenen deraf; ∾ bacas, Scribon., o. A.; — II) „fig.": renser, d. e. forklarer el. tydeliggiør; vid. Cic. Part. or. 17, o. id. Tusc. 5, 8; — III) partic. ēnucleatus, 3, ogs. som adj.; A) ublandet, ren, selvstændig; ∾ suffragia, vid. Cic. Planc 4; — B) om Foredraget: usmykket, ligefrem; ∾ genus dicendi, Cic. d. Or. 3, 9.

ēnŭmĕrātio, onis, f.: Optælling efter en vis Orden; ∾ singulorum argumentorum, Cic.; — II) „overf." i Rhetoriken: Recapitulationen, Grækernes ἀνακεφαλαίωσις, Cic. Inv. 1, 29, Quintil. 6, 1, in., oftere; af — ē.nŭmĕro, avi, atum, 1, v. a.: udregner, eftertæller; vid. Ter. Ad. 2, 2, 28, o. Caes. B. C. 3, 105; men ∾ pretium, Cic. R. Am. 46, (at udtælle, udbetale); — 2) „overf.": i Talen el. Foredraget at opregne el. anføre; vid. Cic. N. D. 2, 47; ligel. Enumerat miles vulnera, pastor oves, Prop.; cf. Liv. 3, 58, o. Nep. Att. 18; men Virg. Aen. 4, 334: quae plurima fando Enumerare vales.

*ēnunciātio, (enunt.), onis, f., i Rhetoriken og Dialectiken: en Sætning, (d. e. det med sit Prædicat forbundne Subject); vid. Cic. Fat. 10, ogs. Quintil. 7, 3, 2; — ēnunciatīvus, (enunt.), 3: hørende til en Sætning el. til et Axiom; vid. Senec. Ep. 117; o. — ēnunciatrix, (enunt.), icis, f.: som udtaler el. forklarer; – ∾ ars: Kunsten at udtrykke sig, (d. e. Rhetoriken), Quintil. 2, 15, 21; — [enuncio]. — ēnunciatum, (enunt.), i, s. und. flgd.

ē.nuncio, (enunt.), avi, atum, 1, v. a.; I) udfører el. udbringer en Tale, fortæller el. røber, (navnl. en Hemmelighed), udsladdrer el. forraader; ∾ consilia sociorum adversariis, Cic. R. Am. 40; cf. Caes. B. G. 1, 4 o. 17, Sall. Catil. 28, o. Cic. Mur. 11; – ogs. m. Objectsſætn., Plaut. Poen. 4, 2, 66; cf. Liv. 10, 38; ogs. absol., Caes. B. G. 1, 30; — II) „overf." o. „alm.", oftest „technisk", (navnl. rhetorisk, ogs. dialectisk, ogs. grammatikalsk): at udtale el. udsige el. angive el. erklære; – vid. Cic. d. Or. 3, 42; breviter enunciatae sententiae, (korte Tankesprog), id. Fin. 2, 7; s. ogs. id. Acad. 2, 29; – df. subst. ēnunciatum, i, n., ligesom enunciatio: Udsagn el. Sætning, odl.; vid. Cic. Fat. 9 o. 12; – litterae, quae scribuntur aliter, quam enunciantur, Quintil.; masculino genere cor ... enunciavit Ennius, Auct. ap. Gell. 7, 2. — ē.nundĭno, are, v. a.: udbyder til Salg, Tertull. — ēnuntiatio, etc., s. und. enunciatio, etc.

ēnuptio, onis, f., [enubo]: at gifte sig ud deraf; ∾ gentis, (s. e gente), Liv. 39, 19. — ē.nūtrio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a.: opfostrer, puerum, Ovid., platanum, (opelsker), Plin.; — 2) „overf.": fremmer el. befordrer, odl.; vid. Vitruv. 2, 1. — Enȳo, us, f., Ἐνυώ: Krigsgudinden, d. lat. Bellona, Sil., Stat.; — II) „meton." f. Krig el. Kamp; ∾ navalis, Martial. Spect. 24.

1. ĕo, ivi o. ii, (itum), 4, v. n., [ἔω, εἶμι]: at gaae (i dette Ords videste Bem.); df. at bevæge sig, (falde, flyde, osv.); I) „egenl."; A) „alm."; – pone nos recede; non priores ibimus, Plaut.; I in malam rem hinc etc., Ter. Phorm. 5, 7, 37; iens in Pompejanum, Cic.; at ii, qui etc., subsidio suis ierunt, Caes. B. G. 7, 62; – ∾ dormitum el. cubitum, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 48, oftere, Cic. R. Am. 23, oftere, o. A.; – „poet." ogs. m. Maalets acc.; Ibis Cecropios portus, Ovid. Her. 10, 125; cf. Virg. Ecl. 1, 65; men it portis (abl.) juventus, id. Aen. 3, 130; – ligel. m. homogent Object; Nec meminit notas, ut prius, ire vias, Prop. 1, 1, 18; cf. Ter. Phorm. 5, 8, 37: ∾ exsequias alicui, o. Ovid. Fast. 6, 663: ∾ pompam funeris; – ligel. c. inf.; nostra ilico It visere ad eam, Ter. Hec. 1, 2, 114; cf. id. Phorm. 1, 2, 52; – ∾ pedibus, Liv. 28, 17, equis, curru, ibd. 9; cf. Ovid. Her. 1, 46; ogs. ∾ in equis, id., in rheda, Martial., super equis, Justin.; cf. Virg. Aen. 5, 554: euntes (sc. in equis); men ∾ cum classe Pisas, Liv. 41, 17; ∾ puppibus, Ovid. Her. 19, 80; men Lucr. 1, 381: quo ... pisces ire nequibunt; — b) m. Tingssubjecter; (oftest „poet."); – it sanguis naribus, (strømmer ud deraf), Lucr.; it sudor per artus, id.; men it succus in artus, (fordeler sig dertil), id.; cf. Virg. Aen. 8, 726; ∾ telum, (flyver), Lucr.; ∾ nubes, id.; ∾ trabes, (falde el. styrte), id.; — B) „bes."; a) at gaae el. drage fiendst imod nogen; m. ad el. in etc.; – ∾ ad hostem, Liv., in hostem, id., Virg.; men ∾ in Capitolium, (rykke derimod), Liv. 3, 17; ogs. ∾ contra hostem, Caes., adversus hostem, Liv.; — b)

at gaae over el. at forvandles dertil; – ∾ in semen, (gaae i Frø), Cato, Colum., o. A.; cf. Ovid. Met. 10, 493; men Quintil. 2, 10, 5: quasi in corpus eant (juvenes: lægge sig ud, blive fyldige); — c) at gaae bort, at henfvinde; vid. Lucr. 3, 525, oftere; – navnl. ogs. om Tiden; it dies etc., Plaut. Pseud. 1, 3, 12; cf. Hor. Od. 2, 14, 5, o. ibd. 4, 5, 7; Ludite; eunt anni more fluentis aquae, Ovid. A. A. 3, 62; cf. Hor. Ep. 2, 2, 55; — II) „overf."; A) „alm.": ∾ in aleam etc., (sætte paa Spil), Liv. 1, 23; ∾ praecipitem in alteram causam, (kaste sig derpaa), id. 2, 37; in rixam non ibimus, (vi ville ikke trættes), Quintil.; ∾ in lacrimas, (briste i Graad), Virg. Aen. 4, 413; ∾ in poenas, (skride til at straffe), Ovid. Met. 5, 668; ∾ per singula, (giennemgaae), Quintil.; ∾ inficias, s. und. inficiae; in eosdem ire pedes, (at have samme Fald), Quintil.; men ire per omnes personas et affectus, (om Comoedien), id. 1, 8, 7; cf. Juvenal. 1, 142; – fremdeles om Rygtet, Ovid. Met. 6, 146; it clamor coelo, (dat.), Virg. Aen. 5, 451; men m. Subjectsfætn., Plin. Pan. 55; — b) „bef."; a) publicistisk; ire (m. o. ud. pedibus) in sententiam aliquam el. alicujus, (gaae over til el. bifalde noget el. nogens Forslag); – vid. Liv. 9, 8; cf. id. 1, 32, o. id. 34, 43, oftere; men impers.: ibatur in eam sententiam, etc., Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. Tac. Ann. 3, 23; opp. ire in alia omnia; (s. und. alius); — b) mercantilsk findes ire, f. venum ire el. venire: gaae af, blive solgt; ∾ singulas vehes (fimi) denario, Plin. 18, 53; ligel. ∾ tot nummis, Claudian.; — c) om en Fremskriden til Maalet: at gaae fremad, at være i Gang; – vid. Cic. Att. 14, 15 o. 20; ligel. ire in melius etc., Tac. Ann. 12, 68; men som Ønske el. Forbandelse: sic eat, etc., Liv. 1, 26; — d) ire m. supin., ligesom *μέλλειν*: at gaae dertil, at tage fat derpaa, at ville el. agte, at have i Sinde; – Si opulentus it petitum pauperioris gratiam, Plaut. Aul. 2, 2, 67; neu ··· gentem universam perditum iret, Liv. 32, 22; cf. id. 2, 6, o. Sall. Jug. 85; – df. inf. pass. iri m. supin., som inf. fut. pass.; – mihi omne argentum redditum iri, Plaut. Curc. 4, 2, 4; mihi istaec videtur praeda praedatum irier (f. iri), id. Rud. 4. 7, 16; – „poet." ogs. c. inf., Prop. 1, 6, 34; — e) imperat.: i, el. i nunc, ligel. conj.: eas, eat, etc., findes som Udraab i Harme, o. absol.; – pugnas, ne reddas ··· I nunc, et cupidi nomen amantis habe! Ovid. Her. 3, 26; cf. Virg. Aen. 7, 425, ogs. ibd. 4, 381, ogs. Liv. 7, 6: fremunt ··· irent, crearent consules etc.; — not.: inf. pass. irier, f. iri, s. ovenf.

2. eo, adv., s. und. is. — eodem, adv., s. und. idem. — eon, onis, f.: etslags ubekiendt Træ, vid. Plin. 13, 39. — eopse, (f. eo ipso), Plaut. Curc. 4, 3, 6.

Eōs, (alene in nomin.), f., *Ἠώς*: Morgenrøden, d. lat. Aurora, Ovid. Fast. 3, 877, oftere, Senec. Herc. Oet. 615; — II) „meton." f. Østen el. Orienten, Lucan. 9, 541; — B) df. Eōus, 3; 1) hørende til Morgenen, Atlantides, (som gaae ned i Morgenstunden), Virg. Ge. 1, 221; — 2) hørende til Østen el. Orienten, østlig, domus Aurorae, Prop.; ∾ Arabes, Tibull.; ∾ mare, id., coelum, Ovid.; ∾ partes, Hor. Od. 1, 35, 31; ∾ orbis, Ovid.; — bb) df. Eōus, i, m.: a) ligesom *ἠῷος*, (sc. *ἀστήρ*): Morgenstiernen, Virg. Ge. 1, 288; — b) en Østerlænder el. Morgenlænder, Ovid., Prop. 2, 2, 53, flgd.; — c) Navnet paa en af Solens Heste, Ovid. Met. 2, 153; — not.: m. antepen. br. er Eous af *Ἑῷος*. — eo.usque, s. 2. eo, und. is.

ĕpactae, arum, f., *ἐπακταὶ ἡμέραι*, (Skuddage), Isid. — ĕpăgōge, es, f., *ἐπαγωγή*, d. lat. inductio, som rhetorisk Figur, Rufinian. — Epămīnondas, ae, m.: berømt thebansk Feltherre, Lacedæmoniernes Overvinder ved Leuctra og Mantinea; vid. Nep. Epaminondas, ogs. Cic. d. Or. 3, 34, o. A. — ĕpănădiplōsis, is, f., *ἐπαναδίπλωσις*: Fordobling el. Gientagelse af Verfets sidste Ord i Begyndelsen af d. flgd. Vers, Rufinian. — ĕpănālepsis, is, f., *ἐπανάληψις*: Optagelsen af den samme Tanke efter nogle Mellemsætninger, Rufinian. — ĕpănăphŏra, ae, f., *ἐπαναφορά*: den Talefigur, at flere Sætninger el. Led begynde med etslags Ord, Aquil. Rom. — ĕpănăstrŏphe, es, f., *ἐπαναστροφή*: Gientagelse af det Ord, hvormed d. frgd. Sætning endte, i Begyndelsen af d. flgd., Gramm. — ĕpănŏdos, i, f., *ἐπάνοδος*: Gientagelsen af et Nomen f. et Pronomen, Gramm. — ĕpănorthōsis, is, f., *ἐπανόρθωσις*, i Rhetoriken: Berigtigelse el. rigtigere Bestemmelse af det Anførte, Rufinian. — ĕpăphaerĕsis, is, f., *ἐπαφαίρεσις*: gientagen Borttagelse; ∾ barbae, Martial. 8, 52. — Epăphus, i, m.: Søn af Juppiter Ammon ved Jo, Ovid. Met. 1, 758, Hygin. — ĕpastus, 3, partic. adj., [e el. ex, pasco]: afædt el. opædt, esca, Ovid. Hal. 119.

ĕpendўtes, ae, m., *ἐπενδύτης*: Overklædning, Hieronym. — ĕpenthĕsis, is, f., *ἐπένθεσις*: Indskydelse af et Bogstav el. af en Stavelse i et Ord, Gramm. — Epēus, (-ius, Plaut.), i, m., *Ἐπειός*: Bygmesteren af den trojanske Hest, Virg. Aen. 2, 264, Ovid., Hygin., o. A. — ĕpexēgēsis, is, f., *ἐπεξήγησις*: den tilføiede Forklaring, (d. lat. appositio), Gramm.

ĕphalmātor, oris, m., [*ἐφάλλομαι*, i. e. insilio, m. d. lat. Endelse -ator]: en Springer, en Dandser, Firmic. — ĕphēbēum, (-ium), i, n., *ἐφηβεῖον*: Ephebernes el. Ynglingernes Øvelsesplads i Palæstra, Vitruv. 5, 11. — ĕphēbĭcus, 3, *ἐφηβικός*: hørende til en Yngling el. til et ungt Menneske, chlamyda, Appul. — ĕphēbus, i, m., *ἔφηβος*: den mandbare (græske) Yngling, fra d. 16 til d. 20 Aar; vid. Ter. Eun. 5, 1, 8, Cic., Suet., Hor.; excedere ex ephebis, Ter. Andr. 1, 1, 24; cf. Cic. d. Or. 2, 80.

ĕphĕdra, ae, f., *ἐφέδρα*, ogs. *ἱππουρις*, (Hestehale): etslags Plante, Plin. 26, 20. — ĕphēlis, ĭdis, f., *ἐφηλίς*: Sommerfregne, Cels. 6, 5. — ĕphēmĕris, ĭdis, f., *ἐφημερίς*: Dagbog el. Calender, navnl. Bog over de daglige Udgifter, Cic. Quint. 18, Nep. Att. 13, Ovid., o. A. — ĕphēmĕron, i, n., *ἐφήμερον*: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 107.

Ĕphesius, 3, s. und. flgd. — Ephĕsus, i, f., *Ἔφεσος*: gammel berømt Handelsstad i Jonien, med et Dianatempel, Mel. 1, 17, Plin. 5, 31, Plaut., o. A.; — bb) df. Ephĕsĭus, 3: ephesisk, Diana, Plaut., Cic. Div. 1, 23; men id. Phil. 3, 6: ∾ mater, (som nedstammer fra Ephesus); men ∾ pecunia, Caes. B. C. 3, 33, (som fandtes i d. ephesiske Diana's Tempel); — b) subst. Ephĕsii, orum, m.: Indvaanerne i Ephesus, Plaut., Cic., Plin., o. A.

Ephialtes, ae, m., *Ἐφιάλτης*; 1) en af Himmelstormerne, Broder til Otus, blev fældet af Apollo, Claudian.; — 2) Spartanernes Forræder ved Thermopyle, Frontin. — ĕphippĭātus, 3: forsynet med ephippium, equites, Caes. B. G. 4, 2; af — ĕphippium, i, n., *ἐφίππιον*: Hestedækken el. Ridedækken, d. lat. stragulum; rimel. ogs. etslags Saddel; vid. Caes. l. c., ogs. Cic. Fin. 3, 4, o. Gell. 5, 5; – som Sentens kan mærkes, Hor. Ep. 1, 14, 43. — ĕphŏrus, i, m., *ἔφορος*, (i. e. inspector, Opsynsmand); – navnl. vare i Sparta Ephori: et Collegium, som førte Opsigt over Kongerne og Senatet; vid. Cic. Leg. 3, 7, oftere; men gen. ephorum, Nep. Ages. 4.

Ephўra, ae, f., o. „poet." Ephўre, es, f., *Ἐφύρα*, *Ἐφύρη*: gammel Benævnelse paa Corinthen, Plin. 4, 5, Ovid. Met. 2, 240, oftere; — b) ogs. Navnet paa en Havnymphe, Virg. Ge. 4, 343; — B) df. 1) Ephўrēĭus, 3: ephyrisk el. corinthisk, aera, Virg. Ge. 2, 464; — 2) Ephўraeus o. Ephyrēus, 3: = frgd., litus, Stat.; men ∾ moenia, Sil. 14, 180, i. e. Sy-

racusae; men Lucan. 6, 17, f. Dyrrachium, der var anlagt af Corcyræer fra Corinthen; — 3) Ephўrēïădes, ae, m.: en Ephyreer el. Corinthier, Stat.; o. — 4) Ephўrēĭas, ădis, f.: ephyreisk el. corinthisk, puellae, Claudian.

ĕpĭbăta, ae, m., ἐπιβάτης: Søsoldat, Hirt. B. Al. 11, Vitruv. — ĕpĭcēdīum, i, n., ἐπικήδειον: Ligsang, Stat. — Epicharmus, i, m., Ἐπίχαρμος: berømt pythagoreisk Philosoph, ogs. Lystspildigter, fra Øen Cos, dog med Tilnavnet Siculus, ifølge hans tidligere Ophold i Syracus; vid. Cic. Tusc. 1, 8, o. A. — ĕpĭchīrēma, ătis, n., ἐπιχείρημα, i Rhetoriken: etslags friere Slutningsmaade el. Conclusion; vid. Quintil. 5, 10 o. 14, oftere. — ĕpĭchўsis, is, f., ἐπίχυσις: Kar til at øse med derpaa el. deri, Varr., Plaut. Rud. 5, 2, 32.

ĕpĭcĭthărisma, atis, n., ἐπιχιθάρισμα: Citharspil el. Musik efter Skuespillet, Tertull. — ĕpiclintae, arum, m., ἐπικλίνται: Jordskiælv med el. i spidse Vinkler til Siderne, Appul. — ĕpĭcoenus, 3, ἐπίκοινος, i Grammatiken: hørende til begge Kiøn, (d. lat. promiscuus), genus, Donat.; (hos Quintil. paa Græsk). — ĕpĭcōpus, 3, ἐπίκωπος: forsynet med Aarer, phaselus, Cic. Att. 14, 16. — Epicrătes, is, m., Ἐπικράτης, (den Mægtige el. Vældige), heder Pompejus, Cic. Att. 2, 3. — ĕpĭcrŏcon, i, n., ἐπίκροκον: fin el. giennemsigtig Fruentimmerdragt, Naev. ap. Varr., Varr. ap. Non.; — 2) som adj. ĕpicrŏcus, 3, comisk „overf." om en Saus: tynd, vandet, Plaut. Pers. 1, 3, 16.

Epicurēus, 3, s. und. flgd. — Epĭcūrus, i, m., Ἐπίκουρος: berømt græsk Philosoph fra Gargettus i Attika, Stifteren af den efter ham benævnte epicureiske Sect; vid. Cic. Fin. 2, 2, flgd., id. Acad. 2, 42, oftere; — bb) df. Epĭcūrēus, 3: epicureisk, medicamenta doloris, (i. e. voluptates), Cic. Fin. 2, 7; — b) df. subst. Epicurēi, orum, m.: Epicurs Tilhængere, Epicureerne, Cic. Fin. 1, 7, oftere; - ogs. in sing., Suet. Gramm. 6. — ĕpĭcus, 3, ἐπικός: episk el. heroisk, poëta (Ennius), Cic. d. Opt. Gen. Or. 1; ∾ poëmata, ibd.; ∾ carmen, Quintil.; — ĕpĭcyclus, i, m., ἐπίκυκλος: Bikreds el. Bicirkel (i Astronomien), Capella.

Epidamnus, i, m., Ἐπίδαμνος: ældre Benævnelse af Dyrrachium, Plin. 3, 26, Plaut.; — B) df. 1) Epidamnius, 3: epidamnisk, natio, Plaut.; — 2) Epidamniensis, e: = frgd., cives, id. — Epĭdaphna, ae, f., Ἐπιδάφνη: Forstad til Antiochien, Tac. Ann. 2, 83; cf. Plin. 5, 18.

Epĭdaurēus, -ĭcus, -ĭus, 3: s. und. flgd. — Epĭdaurus, i, f., Ἐπίδαυρος; I) By i Argolis ved d. saroniske Bugt, med et berømt Æskulapstempel, (hod. Pidauro), Mela 2, 3, Plin. 4, 9, Liv., Cic., Virg. Ge. 3, 44, o. A.; — B) df. 1) Epidaurius, 3: epidaurisk, litora, Ovid., rura, Stat., deus, Prop. 2, 1, 63, (i. e. Aesculapius), ogs. absol. Epidaurius, Ovid.; — b) ogs. absol. Epidauri, orum, m.: Indvaanerne af Epidaurus, Mela 2, 3; — 2) Epidaurēus, 3: = frgd., sedes, Avien.; — 3) Epĭdaurĭcus, 3: = frgd., litus, Mela 2, 7; — II) Epidaurus Limera, Ἐπίδαυρος ἡ Λιμηρά: Fæstning paa Østkysten af Laconien, Plin. 4, 9; — III) By i Dalmatien, Plin. 3, 26, Hirt. B. Al. 44.

ĕpĭdēmētĭca, orum, n., ἐπιδημητικά: Penge, hvormed man aftiøber Indqvartering, Cod. Just. — ĕpĭdēmos, on, ἐπίδημος: epidemisk, smitsom, species luis, Amm. — ĕpĭdictĭcus, 3, ἐπιδεικτικός, i Rhetoriken: paavisende, udmærkende, (apodictisk), d. lat. demonstrativus, Cic. Orat. 13. — Epĭdĭcus, i, m.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter en deri forekommende Slave). — ĕpĭdĭpnis, ĭdis, f., ἐπιδειπνίς: ligesom Eftermaaltidet, d. e. Deserten, Petron., Martial. — ĕpĭdrŏmus, i, m., ἐπίδρομος: Strikke el. Line paa et Net el. Garn, Plin. 19, 2; ogs. Line paa en Hængematte, Cato; — 2) Seil paa Skibets Bagstavn, Isid.

ĕpĭglossis, ĭdis, f., ἐπιγλωσσίς: Luftrørets Bedækning, Tappen over Luftrøret, Drøbelen, Plin. 11, 66; ogs. paa Græsk, Gell., Macrob. — Epĭgŏni, orum, m., Ἐπίγονοι, (de sildigere Fødte); I) Sønnerne at de syv imod Theben forenede Fyrster; (Navnet paa en af Attius paa Latin oversat Tragoedie af Æschylus); - vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6, id. Off. 1, 31, oftere; — II) de af Alexander den Stores Soldater i Asien avlede Børn, Justin. 12, 4.

ĕpĭgramma, ătis, n., (dat. pl. epigrammatis, Cic. Att. 1, 16; gen. pl. epigrammaton, Martial. 1, praef.), ἐπίγραμμα; I) oprdl.: en Indskrift, navnl. paa Foden af en Støtte, Cic. Verr. 4, 57, paa en Tempelgave, Nep. Paus. 1, paa en Ligsten, Petron., som Brændemærke, id.; — II) „bes.": Epigrammet, etslags kort og sindrigt Digt, Cic. Arch. 10; - den uden al Sammenligning ypperste romerske Epigramdigter er Martialis; df.—ĕpĭgrammătārius, i, m.: Epigramdigter, Vopisc. — ĕpĭgrammătĭcus, 3, ἐπιγραμματικός: epigrammatisk, poëta Martialis, Spartian. — ĕpĭgrammătion, i, n., demin., ἐπιγραμμάτιον: lidet Epigram, Varr. — ĕpĭgrammătista, ae, m., ἐπιγραμματιστής: Epigramdigter, Sidon. — ĕpĭgri, orum, m., ligesom epiuri, (hvoraf epigri rimel. er fordærvet), Trænagler, Senec. Benef. 2, 12, Isid.

ĕpĭlepsia, ae, f., ἐπιληψία: Epilepsi, den faldende Syge, Lamprid., (Romernes morbus comitialis). — ĕpĭlēus, i, m.: en Høgeart, Plin. 10, 9. — ĕpĭlŏgus, i, m., ἐπίλογος: Slutningstalen, Epilogen, (d. lat. peroratio el. conclusio); vid. Cic. Brut. 33, o. id. Planc. 34, ogs. Quintil. 6, 1, 37, oftere. — ĕpĭmēdion, i, n.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 53. — ĕpĭmēlas, antis, m., ἐπιμέλας: etslags ubekiendt sortladen Ædelsten, Plin. 37, 58. — Epĭmĕnĭdes, ae, m., Ἐπιμενίδης: berømt græsk Digter og Spaamand paa Creta, (samtidig med Pythagoras); vid. Cic. Leg. 2, 11, oftere, o. A.; — not.: Epimenidium genus bulborum: en Løgart, Plin. 19, 30. — Epĭmētheus, ei, m., Ἐπιμηθεύς, er i Mythen: Søn af Japetos, o. Gemal af Pandora, Hygin.; df. — Epĭmēthis, ĭdis, f., Ἐπιμηθίς: hans Datter Pyrrha, Ovid. Met. 1, 390. — ĕpĭmŏne, es, f., ἐπιμονή, (Dvælen derved, hvf. ogs. commoratio in una re, Cic. d. Or. 3, 53): den Talefigur, der gientager det samme Ord; (vid. Virg. Aen. 4, 660, o. ibd. 9, 428).

ĕpĭnīcia, orum, n., ἐπινίκια: Seiersfange, Suet. Ner. 43. — ĕpĭnyctis, ĭdis, f., ἐπινυκτίς: etslags ondartede Kopper, ligesom Natkopper, Plin. 20, 6; — 2) ogs. etslags Byld i Øiekrigen, heder ogs. syce, id. 20, 21.

ĕpĭpactis, ĭdis, f., ἐπιπακτίς: etslags Plante, ogs. helleborine, Plin. 13, 35. — ĕpĭpĕtron, i, n., ἐπίπετρον: en paa Klipper voxende Plante, Plin. 21, 52. — Epĭphănēa o. -ia, ae, f., Ἐπιφάνεια; I) By i Cilicien, Plin. 5, 22, o. Cic. Fam. 5, 4; — II) By i Syrien, (hod. Hamath), Plin. 5, 19; — b) df. Epĭphănenses, ium: Indvaanerne deraf. — ĕpĭphōnēma, atis, n., ἐπιφώνημα, som rhetorisk Figur: Udraabet el. Tilraabet, Quintil. 8, 5, 11, oftere. — ĕpĭphŏra, ae, f., ἐπιφορά: Vædskernes Tilstrømmen; df. som Sygdom: Flaad, destillatio, Plin. 20, 48, oftere; ∾ ventris, id.; men ∾ oculi, (Taarefistel), id.

Epirensis, e, s. und. Epirus. — ĕpĭrhēdium, i, n., [ἐπί, rheda]: Rem el. Line, hvormed Hesten bindes til Vognen, Juvenal., Quintil. — Epirotes, ae, etc., s. und. flgd. — Epīrus, (-os), i, f., Ἤπειρος: Landskabet Epirus i Nordgrækenland,

Mela 2,3, Plin. 4,1, Cic. Att. 2,4, Virg. Ge. 1, 59, oftere, o. A.; — B) df. 1) Epirōtes, ae, m., Ἠπειρώτης: en Epiroter, Plin. 3, 15; — b) ogſ. adj.: Epirotae equi, Veget.; — 2) Epirōticus, 3, Ἠπειρωτικός: epirotiſk, familia, Varr., boves, id.; ∾ res, Cic. Fam. 13, 18, litterae, id.; — 3) Epirensis, e: = frgd., Alexander, Liv. 8, 17.

ĕpiscēnium, i, n., ἐπισκήνιον: en Etage el. Udbygning over Scenen, Vitruv. 7, 5. — ĕpiscēnos, i, f., ἐπίσκηνος: = frgd., ibd. — ĕpiscŏpālis, e: biſkoppelig, solium, Prudent.; — df. adv. ĕpiscŏpāliter, Augustin.; o. — ĕpiscŏpātus, us, m.: en Biſkops Værdighed el. Embede, Amm.; af — ĕpiscŏpus, i, m., ἐπίσκοπος; I) oprdl.: Opſynsmand, Inſpecteur, Dig.; (men Cic. Att. 7, 11, paa Græſk); — II) „beſ." o. eccl.: en Biſkop, Tertull., o. A.; — ĕpiscȳnium, i, n., ἐπισκύνιον: Øienbrynene; df. ligeſom supercilium „overſ.": Strænghed, Tertull.

ĕpistătes, ae, m., ἐπιστατής: Forſtander, Opſynsmand, Cato, Tertull. — ĕpistŏla, ae, f., ἐπιστολή: tilſendt Skrivelſe, ogſ. alm. Skrivelſe el. Brev; – vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. id. Fam. 2, 4; cf. Hor. Ep. 2, 2, 22, Ovid. Her. 17, in., o. A.; – Narcissus ab epistolis, Suet. Claud. 28, (Secretær); – navnl. ogſ. hos Justin. in pl.: epistolae, (i Analogi af litterae): et Brev; — 2) „beſ.": keiſerligt Reſcript, Frontin.

*ĕpistŏlāris, e: hørende til Breve, chartae, Brevpapir, Martial.; men ∾ colloquium, Augustin.; — 2) subst. epistolares, ium, m.: Statsſecretærer, Cod. Just.; o. — ĕpistŏlĭcus, 3, ἐπιστολικός: brevlig, i Form af Breve; – ∾ Quaestiones, vid. Gell. 7, 10, o. id. 14, 7 o. 8; — [epistola]. — ĕpistŏlium, i, n., ἐπιστόλιον: lidet Brev, Catull. 68, 2.

ĕpistŏmium, i, n., ἐπιστόμιον: hvad der ſtoppes i en Aabning, navnl. Spunds el. Tap el. Hane, Vitruv., Varr., Senec., o. A. — ĕpistȳlium, ἐπιστύλιον, i Bygningskunſten: den paa Søilerne efter Længden hvilende Underbiælke, Architraven, Vitruv., Varr., Plin. — ĕpĭsȳnăloephe, es, f., ἐπισυναλοιφή, ſom grammatiſk Figur: tvende Vocalers Sammentrækning, Gramm.

ĕpităphista, ae, m., ἐπιταφίστης: ſom forfærdiger Sørgetaler el. Ligtaler, Sidon. — ĕpităphium, i, n., ἐπιτάφιον: Sørgetale el. Ligtale, (ἐπιτάφιος λόγος), vid. Cic. Tusc. 5, 12. — ĕpithălămium, i, n., ἐπιθαλάμιον: Bryllupsſang el. Brudeſang, Trebell. Poll.; df. ogſ. Quintil. 9, 3, 16, f. carmen nuptiale, (vid. Catull. 62).

ĕpithēca, ae, f., ἐπιθήκη: Tilſætning, Tillæg, Plaut. Trin. 4, 3, 18. — ĕpĭthēma, ătis, n., ἐπίθεμα: Omſlag, Scribon.; — df. dem. ĕpithĕmătion, i, n.: lidet Omſlag, Marc. Empir. — ĕpĭthĕton, i, n., ἐπίθετον, i Grammatiken: Tillægsordet el. Adjectivet; vid. Quintil. 8, 2, 10, oftere. — ĕpĭthȳmon, i, n., ἐπίθυμον: Timianblomſten, Plin. 26, 35.

ĕpitŏgium, i, n., [ἐπί, toga]: en over Togaen trukken Overklædning; vid. Quintil. 1, 5, 68. — ĕpĭtŏma, ae, o. ĕpitŏme, es, f., ἐπιτομή: Udtog, kort Omrids, Cic. Att. 12, 5, Colum.; df. — ĕpitŏmo, avi, atum, 1, v. a.: bringer i Udtog el. kort Omrids; ∾ historiam, Trebell. — ĕpitoxis, ĭdis, f., ἐπιτοξίς: den Fordybning paa Catapulten, hvori Snoren ligger, Vitruv. 10, 15.

ĕpitrăpēzios, i, m., ἐπιτραπέζιος, Hercules, (den paa Deſertbordet ſtaaende Herculesſtatte), Stat. Silv. 4, 6, (lemm.). — ĕpitrĭtus, i, m., ἐπίτριτος; 1) sc. numerus: ſom indeholder fire Trediedele, altſ. Forholdet 12 til 9, d. lat. sesquitertius, Gell. 18, 14; — 2) sc. pes: en Versfod af een kort og tre lange Stavelſer, neml. ∾ primus, (naar den første er kort, secundus, (naar den anden er kort, oſv.), Gramm. —

ĕpĭtrŏpos, i, m.: Opſynsmand, Auson. — ĕpĭtȳrum, i, n., ἐπίτυρον: Ret af nedlagte Oliver, Cato, Colum., o. A.

ĕpĭūros, i, m., ἐπίουρος: Trænagle el. Trætap, Pallad. — ĕpizeuxis, is, f., ἐπίζευξις, ſom Talefigur: Fordobling af et Ord for Eftertrykkets Skyld; (ſaal. cave, cave), Gramm. — ĕpizȳgis, is, f., ἐπίζυγις: en Jerntap til Tougets Befæſtning paa Baliſtaen, Vitruv. 10, 17.

ĕpŏdes, um, m.: etſlags Søfiſk, Ovid. Hal. 126, o. Plin. 32, 54. — ĕpōdos, i, m., ἐπῳδός, (ſyngende dertil): en af Archilochus opfunden Digtningsart, hvori et længere Vers følges af et kortere, (dog med Undtagelſe af det elegiſke Diſtichon); df. Horatii Epodi, Diomed., o. A.; cf. Quintil. 10, 1, 96. — Epŏna, ae, f., [rimel. af ἐπί o. ὄνος]: Skytsgudinden for Eſler og Heſte, Juvenal. 8, 157, o. A. — ĕpops, ŏpis, m., ἔποψ, upupa: Hærfuglen; Ovid. Met. 6, 674. — ĕpoptae, arum, m., ἐπόπται, (Beſkuerne); i de eleuſinſke Myſterier: ſaadanne, ſom have opnaaet den tredie og høieſte Grad af Indvielſe, Tertull. — ĕpos, (alene in nomin. o. acc.), n., ἔπος: et Epos, Heltedigtet, Hor. Sat. 1, 10, 43, Martial. 12, 95.

ē.pōto, avi, pōtum, (ſild. potatum, Sidon.), 1, v. a.: uddrikker; (ofteſt in partic. perf. epotus; ſom v. fin. alene efteraug. o. ſield.); – epotum (venenum, opp. comestum), Cic. Cluent. 62; cf. Liv. 8, 18, o. Cic. Cluent. 60; epota amphora, Suet., Phaedr.; – „poet." ogſ. at udſøbe el. udtømme, vid. Lucr. 5, 385, o. Ovid. Pont. 4, 10, 28; men epoto pastus equo, (i. e. sanguine equino), Martial. Spect. 3; – Quaeque Tyron (i. e. purpuram Tyriam) epotavere lacernae, id. 2, 29. — epotus, 3: partic. af epoto.

ĕpŭlae, arum, f., ſ. und. epulum. — ĕpŭlāris, e, [epulum]: hørende til Gieſtebud; ∾ accubitio amicorum, Cic. d. Senect. 13; ∾ sacrificium ludorum, id. d. Or. 3, 19. — ĕpŭlătio, onis, f., [epulor]: Spiſen el. Smauſen el. Maaltid, Cic. frgm. ap. Colum., Suet. Calig. 18, o. A.

ĕpŭlo, ōnis, m., [epulum]: Deltager el. Medſpiſer ved et Gieſtebud; I) „alm.", Appul., Firmic.; — 2) „beſ." o. i Religionsſproget ere Triumviri el. Septemviri Epulones: et oprdl. af tre, ſild. af ſyv Medlemmer beſtaaende Præſtecollegium, ſom beſørgede de for Guderne anſtillede Offermaaltider; vid. Cic. d. Or. 3, 19, Liv. 33, 42, o. A.; ogſ. in sing., Enn. ap. Varr.; Triumvir Epulo, Liv. 40, 42.

ĕpŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [epulum]: holder Gieſtebud, ſpiſer el. ſmauſer; I) neutr.; vid. Cic. Fin. 2, 5, o. id. d. Senect. 13; ∾ Saliarem in modum, (overdaadigen), Suet. Aug. 35; cf. Nep. Paus. 3; — II) act.: ∾ pullos (asinarum), Plin. 8, 68; cf. Virg. Aen. 4, 602, o. Ovid. Met. 15, 11!.

ĕpŭlum, i, n., pl. heterocl. epulae, arum, f.; I) „alm.": koſtelige el. rigelige Spiſer el. Retter; (i denne Bem. alene in pl.); – vid. Cic. Tusc. 5, 21; vino et epulis onerati, Sall. Jug. 76; cf. Virg. Aen. 1, 216, Ovid. Met. 8, 829 o. 842; — B) df. „poet. overſ.": stragula vestis, Blattarum ac tinearum epulae, etc., Hor. Sat. 2, 3, 119; cf. Virg. Aen. 6, 599; – men ejus oculis epulas dare, Plaut. Poen. 5, 4, in.; men „alleg.": saturata bonarum cogitationum epulis (mens), Cic. Div. 1, 29; cf. id. Top. 4; — II) „beſ.": rigeligt el. prægtigt Gieſtebud el. Feſtmaaltid; aa) in sing.; a) et for Guderne anſtillet Feſtmaaltid; ogſ. et for Folket anſtillet Gieſtebud; – et Jovis epulum fuit ludorum causa, Liv. 25, 2; cf. id. 27, 36, oftere; – quum ··· epulum populo daret, Cic. Mur. 36; cf. Suet. Caes. 26, o. Hor. Sat. 2, 3, 86; — b) et Gieſtebud, Suet. Aug. 98; — bb) in pl.: Gieſtebud, Feſtmaaltid, Smaus; vid. Cic. Brut. 19, id. Tusc. 1, 2, o. id. Fin. 1, 16, ogſ. Hor. Sat. 2, 2, 45, Virg. Aen. 1, 29, o. A.; — not.:

sield. in pl. om religiøse og offenlige Festmaaltider; vid. Cic. Leg. 2, 25, id. Off. 2, 16, o. Hor. Od. 3, 8, 6.

ĕqua, ae, fem. til equus: Hoppen el. en Hoppe, Cic., o. A.; dat. o. abl. equis, Varr., Plin., men equabus, Pallad. — ĕquārius, 3, [equus]: hørende til Heste, medicus, Val. Max.; — 2) subst.; a) equārius, i, m.: Staldknegt, Rideknegt, Sidon.; — b) equaria, (sc. res), Stuteri; in pl., Varr.

ĕques, ĭtis, m., [equus]; I) „alm.": en Rytter, den Ridende; - altitudinem equitis insidentis equo excedere, Plin. 10, in.; cf. Liv. 26, 2; - ogs. „poet." om Castor, Ovid. Fast. 5, 700, Hor., om Bellerophon, id. Od. 4, 11, 27; - „poet." ogs. (efter Gramm.): Hesten med dens Rytter; ∾ quadrupes, Enn. Ann. 7, 22 o. 82; cf. Virg. Ge. 3, 116; — II) „bef."; A) i Krigssproget: som tiener til Hest, en Rytter, (opp. pedes), Caes. B. G. 1, 15, oftere; ligel. equites, (opp. pedites), id.; men equites virique, Liv. 21, 27; equites, homines, id. 9, 19; — b) collectivt staaer ogs. eques f. equitatus el. equites; vid. Liv. 33, 7; cf. id. 3, 20, Suet. Galb. 12, o. A.; — B) i Statssproget bede equites: Ridderne el. Ridderstanden, der i Rom i Værdighed el. Rang stode imellem senatus o. plebs; - deres Stamme var den af Romulus oprettede Livvagt af 300 Celeres; under Serv. Tullius udgiorde de allerede 8 Centurier; - men først fra Roms Aar 632, navnl. ved lex Sempronia judiciaria, var det, at Ridderstanden fik mere politisk Betydning og Indflydelse; ligesom dens Rigdomme forøgedes ved Forpagtninger af de offenlige Indkomster; - vid. Liv. 1, 15, o. id. 30, 43; cf. Cic. d. Rep. 2, 20 o. 22, oftere, Plin. 33, 7 flgd., Sall. Jug. 65, Ovid., Hor., o. A.; — b) findes ogs. in sing. collect. f. Ridderstanden, Suet. Aug. 34, oftere, Martial. 8, 15, o. A.

ĕquester, stris, stre, (masc. equestris, f. equester, Liv. 27, 1; cf. acris, f. acer, odl.): hørende til el. benævnt efter en Rytter el. en Ridende; I) „alm."; ∾ statuae, Cic. Verr. 2, 61, oftere, Suet. Tit. 2; — II) „bef."; A) hørende til Hestfolkene el. til Rytteriet, proelium, pugna, Cic., (en Rytterfægtning); ∾ procella, Liv., ogs. ∾ tumultus el. terror, id., (Anfald el. Overfald af Rytteriet); ∾ copiae, Cic., (opp. pedestres); ∾ arma, Liv., scuta, id.; ∾ militia, Suet.; men ∾ Fortuna, vid. Liv. 40, 40; — B) hørende til Ridderstanden el. til Ridderne, ordo, Cic., Suet.; ∾ loco natus, Cic.; ∾ census, (den Formue, der udfordres til at være Medlem af Ridderstanden), Cic., o. A.; cf. Hor. A. P. 383; ∾ anulus, (i. e. an. aureus, som Ridderstandens Forret og Insigne), id. Sat. 2, 7, 53; cf. Plin. 33, 8 flgd.; ∾ dignitas, Nep., Suet., familia, id.; — 2) df. ogs. subst.; a) equester, f. eques, Tac. Ann. 12, 60, o. id. 13, 108; — b) pl.: equestria, ium, n., (sc. loca): Riddernes Sæder el. Bænke i Theatret, Suet. Calig. 26, Senec., Petron.

ĕquīdem, adv., [af „e" demonstr., f. und. -ce, o. quidem]; som demonstrativ Bekræftelsespartikel: sikkerligen, visseligen, vistnok; staaer oftest hos 1 pers. sing. o. pl.; men hos de øvrige Personer alene forel.; I) „alm."; - nihil, inquit, equidem novi, Cic. Div. 1, 6; cf. id. Fam. 11, 29; - ogs. undert. m. tilføiet ego; id equidem ego certo scio, Plaut.; cf. Sall. Catil. 51; - equidem here ··· hic te absentem incusamus, qui abieris, Ter. Phorm. 3, 1, 7; - jampridem nos equidem vera rerum vocabula amisimus, Sall. Catil. 52; men til Cic. Fin. 3, 2, 9, vid. Madvig. ad h. l.; - insanit hic equidem, qui etc., Plaut. Men. 3, 2, 25; novum equidem hoc consilium est, Sall. Catil. 52; cf. Liv. 5, 51; — b) ogs. undert. m. d. forstærkende certe, edepol, etc., (oftest hos Plaut.); - certe equidem noster sum, id.; cf. Virg. Ecl. 9, 71, o. Ter. Phorm. 4, 3, 24; — 2) „bef."; a) indrømmende: vel, el. vistnok, m. flgd. sed, el. verum, etc.; - dixi equidem, sed, si parum intellexisti, dicam denuo, Plaut. Rud. 4, 4, 59; cf. Cic. d. Or. 2, 6, o. Liv. 3, 68; - ligel. m. flgd. verum, Cic. Fam. 16, 16, el. verumtamen, ibd. 12, 30, el. tamen, Liv. 4, 3, el. sed tamen, Cic. d. Senect. 10, oftere; cf. Hor. Sat. 2, 1, 79, o. A.; — b) m. prægnant Hensyn paa den talende Person: jeg for min Del, odl.; - equidem me Caesaris militem dici volui, Caes. B. C. 2, 32; ligel. equidem doleo etc., Cic. Att. 6, 3; quod equidem sciam, Plin.

ĕquĭfĕrus, i, m., [equus]: vild Hest, Plin. — ĕquīle, is, n., [equus, formet som bubile, o. fl.], sc. stabulum, Hestestald, Cato, o. A. — ĕquimentum, i, n., [equio]: Beskelerpenge, Varr. ap. Non. — ĕquīmulga, ae, el. equimulgus, i, m., [equa, mulgeo]: som malker Heste el. Hopper, Sidon. — *ĕquīnus, 3: hørende til Heste, benævnt derefter, pecus, Varr., genus, Colum.; ∾ cervix, Hor., cauda, id., seta, Cic.; ∾ emptio, (f. equorum), Varr.; — ĕquio, ire, v. n., om Hoppen: at være i Brunst, (germ. rossen), Plin. 10, 83; o. — Equiria, orum, n.: Hestevæddeløb og Væddekiørsel paa Campus Martius til Ære for Guden Mars; vid. Varr. L. L. 6, 3, Ovid. Fast. 2, 859, o. ibd. 3, 518; — [equus]. — ĕquisētum, i, n., [equus, seta], (Hestehale): Navnet paa en Plante, Plin. 26, 83. — ĕquiso, ōnis, m., [equus]: Rideknegt el. Staldkarl, Varr. ap. Non., Val. Max.; - comisk er: equisones nautici, (som ved Liner trække Skibene), Varr ap. Non.

*ĕquĭtābĭlis, e: til at ride paa, planities, Curt.; — ĕquĭtātio, onis, f.: Riden el. Ridning, Plin. 28, 14; o. — 1. ĕquĭtātus, us, m.; I) abstract: Riden el. Ridning, Plin. 28, 61; — II) concret; A) Rytteriet, Caes.; - ogs. in pl., id.; cf. Cic. Font. 2, Sall. Jug. 46, o. A.; — not.: dat. equitatu, (f. -ui), Caes. B. G. 1, 18, oftere; — B) Ridderstanden, (i denne Bem. alene sild.), Plin. 33, 9, Auson.; — [equito]. — 2. ĕquĭtātus, us, m., [equio]: Hoppens Brunst, Lucil. ap. Varr. — ĕquĭtārius, i, m.: Stutmester, Firmic.; af — ĕquĭtium, i, n., [equus]: Stuteri, Colum., Dig.

ĕquito, avi, atum, 1, v. n. o. a., [equus]: rider; I) neutr.; vid. Cic. Dejot. 10, Sall. Jug. 6, o. A.; - ∾ in equo, Dig.; f. ogs. Cic. Verr. 4, 20; men ∾ in arundine longa, (neml. som Kiæphest), Hor. Sat. 2, 3, 248; — B) „overf."; a) om Hesten: at trave afsted, Lucil. ap. Gell. 18, 5; — b) „poet." ogs. om Stormen, Hor. Od. 4, 4, 44; — II) act., men rimel. alene i d. passive Form: dum perfidum glacie flumen equitatur, Flor. 3, 4; equitataque Culmina Taygeti, Claudian.

ĕquŭla, ae, fem. til equulus: liden Hoppe, Plaut. ap. Prisc. — *ĕquŭlĕus, (eculeus), i, m., demin.: liden el. ung Hest, Føl el. Fole, Cic. ap. Non., o. Liv. 31, 12; — II) „overf."; A) ∾ argentei nobiles, (som Kunstværker), Cic. Verr. 4, 20; hvor ogs. som Ordspil: in his equuleis equitabit, etc.; — 2) et slags Træhest som Marterredskab; vid. Cic. Mil. 21, Curt. 6, 10, o. A.; o. — ĕquŭlus, i, m., demin.: liden Hest, Fole el. Føl, Varr., Cic. N. D. 2, 14; — [af flgd.].

ĕquus, i, m., [besl. m. ἴκκος som Biform af ἵππος]: Hesten el. en Hest, Varr., Colum., o. A.; f. ogs. Plin. 8, 64 flgd., o. Cic. Lael. 19; men optime uti equo, (være en god Rytter), id. Dejot. 10; ∾ acer, Ovid., fortis, Enn., bellator, Val. Fl.; — B) hertil kan mærkes; a) fra Stridshesten er Udtrykket: equis virisque, (med Hest og Mand, el. som adv.: af alle Kræfter, med yderste Anstrængelse); vid. Liv. 5, 37, o. A.; ligel. equis viris, Cic. Phil. 8, 7, ogs. viris equisque, id. Off. 3, 33; - ligel. er „overf." fra Væddeløbshestene, Cic. Qu. Fr. 2, 15: tum equis ... tum quadrigis etc.; — b) „poet." ogs. om Viaden, Catull.

66, 54, o. Val. Fl.; - ogs. erotisk o. sensu obscoeno, Hor., Ovid., o. A.; — II) „meton.“; a) ∾ bipes: Søhesten, Virg. Ge. 4, 389; men ∾ fluvialis: Flodhesten el. Nilhesten el. Hippopotamus, Plin. 8, 30; — b) ∾ ligneus, ligesom den homeriske ἁλὸς ἵππος, (Havhest), f. navis, et Skib, Plaut. Rud. 1, 5, 10; — c) d. trojanske Hest, Virg. Aen. 2, 113; men Cic. Mur. 37: intus est equus Trojanus, („alleg.“ om en hemmelig Sammensværgelse); — d) etslags Beleiringsmaskine, sild. aries, Plin. 7, 57; — e) Stiernebilledet Pegasus, Colum., Plin. 18, 65. — not.: Equus Tuticus: liden By i Samnium, (hod. Castel Franco), Cic. Att. 6, 1.

era, ae, f. und. hera. — ērādīcātio, onis, f., [eradico]: Udryddelse med Roden, Tertull. — ē.rādīcitus, (exrad.), adv.: med Roden, fra Grunden, Plaut. Most. 5, 1, 63. — ē.rādīco, (exrad.), avi, atum, 1, v. a.: udriver med Roden; ∾ ex terra enata, Varr.; — 2) „overf.“: fordærver, ødelægger, aliquem, Plaut., Ter.; cf. Plaut. Epid. 3, 3, 53.

ē.rādo, si, sum, 3, v. a.: opkradser, udkradser, udsletter; I) „egenl.“: rostris dentatis penitus eradunt terram atque eruunt, Varr.; ∾ medullam, Colum., zopissam navibus, (afskrabe), Plin.; erasae genae, Prop. 4, 8, 26; — B) „bes.“ ogs.; ∾ aliquem albo senatorio, (udstryge af Senatets Liste), Tac. Ann. 4, 42; cf. Plin. Pan. 25; — II) „fig.“; Curamque habendi penitus corde eradere, Phaedr. 3, prol.; cf. Hor. Od. 3, 24, 51; ligel. ∾ vitia, Senec.

Erăna, ae, f.: liden By i Cilicien, Cic. Fam. 15, 4. — ĕrănus, i, m., ἔρανος: sammenskudt Pengebidrag, Collect, Plin. Ep. 10, 93 o. 94. — Erăsīnus, i, m., Ἐρασῖνος: Flod i Argolis, Mela, Ovid., (hod. Kephalari). — Erăsistrătus, i, m., fra Ceos: berømt alexandrinsk Læge und. Ptolemæus Lagi, Plin. 29, 3, Cels., o. A. — ĕrastes, ae, m., ἐραστής: en Elsker, M. Aurel. ap. Front. — ērasus, 3: partic. af erado.

Erăto, (alene in nomin.), f., Ἐρατώ: den lyriske og erotiske Muse, Ovid. Fast. 4, 195, oftere, o. A.; — II) „meton.“ ogs. for enhver Muse, Virg. Aen. 3, 37, (Serv.). — Erătosthĕnes, is, m., af Cyrene: berømt alexandrinsk Geograph, Digter og Philosoph, und. Ptolemæus Evergetes, Cic., Caes., o. A.

ercisco, erctum, f. und. hercisco, etc. — Erebēus, 3, f. und. flgd. — Erĕbus, i, m., Ἔρεβος: Mørkets Guddom, Søn af Chaos o. Broder til Nox, Cic. N. D. 3, 17, Hygin., Virg., Ovid.; — 2) Underverdenens Mørke, ogs. Underverdenen selv, Virg. Ge. 4, 471, oftere, Ovid. Met. 4, 543, oftere, o. A.; — b) df. Erĕbēus, 3: hørende til el. benævnt efter Erebus, colubrae, Ovid. Ib. 270.

1. Erechtheus, (trisyll.), ĕi, m., Ἐρεχθεύς: mythisk Konge i Athenen; - vid. Cic. Tusc. 1, 48, oftere, Ovid. Met. 6, 677 flgd., o. Justin. 2, 6; — B) df. 1) Erechthēus, 3: erechtheisk, „poet.“ ogs. f. athenienisk, domus, Ovid., arces, id., litus, Val. Max.; — 2) Erechthĭdae, arum, m.: Erechthiderne, „poet.“ f. Athenienserne, Ovid. Met. 7, 430; — 3) Erechthis, idis, f.: en Erechthide el. en Datter af Erechtheus; df. f. Orithyia, Ovid. Her. 16, 343, f. Procris, id. Met. 7, 626. — 2. Erechthēus, 3, f. und. 1. Erechtheus.

*ērecte, adv.: opreist; df. „fig.“: frit el. frimodigen; — compar., ∾ judicare, Gell. 7, 3; o. — ērectio, onis, f.: Opreisen, Reisning, Vitruv.; ∾ firma corporis, id.; — [erigo]. — ērectus, 3: partic. o. adj. af erigo.

ē.rēmigo, avi, atum, 1, v. a.: roer el. seiler derigiennem el. ud deraf; ∾ undas, Sil.; eremigatus septentrio, Plin. 2, 67. — ĕrēmita, ae, m., ἐρημίτης: Eremit el. Eneboer, Sulpic. Sev. — ĕrēmitis, idis, f., ἐρημιτίς: hørende til el. benævnt efter Eremiter, congregatio, Sidon. — ĕrēmŏdĭcium, i, n., ἐρημοδικίον; Udeblivelse fra en Retstermin, Dig. — ĕrēmus, (ĕrēmus, Prud.), 3, ἔρημος: øde; ∾ (loca), Cod. Just.; — 2) subst. eremus, i, f., (sc. regio): øde Egn, en Ørken, Tertull., Sulp. Sev.

ē.rēpo, psi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at krybe frem el. ud deraf; ∾ ex macerie (glirem), Varr.; ∾ foras, Plaut.; — B) at krybe i Veiret, Suet. Tib. 60; — b) „overf.“ o. „poet.“ om en Bygning: langsomt at hæve sig i Veiret, Stat.; — II) act.: kryber derigiennem; ∾ totum agrum genibus, Juvenal. 6, 526; — B) bestiger langsomt el. ligesom krybende; vid. Hor. Sat. 1, 5, 79; — not.: erepsemus, plqupf. sync., Hor. l. c.

ēreptio, onis, f., [eripio]: Frarøvelse; vid. Cic. Verr. 4, 5. — ērepto, are, v. n., intens. af erepo: at krybe ud deraf; df. „overf.“: umærkeligen at blive borte: pecunia ··· dum ex paupertate ereptat, Senec. Ep. 101. — ēreptor, oris, m., [eripio]: en Røver, bonorum, Cic., libertatis, id.; cf. Tac. Ann. 13, 55. — ēreptus, 3: partic. af eripio.

ēres, gen. ēris, m., χήρ: Pindsvinet, Nemes. Cyneg. — Eretinus, 3, f. und. Eretum. — Erĕtria, ae, f., Ἐρετρία: By paa Euboea, Mel. 2, 7, Plin. 4, 21, Liv. 32, 16, oftere, o. A.; ogs. at mærke som Philosophen Menedemus's Fødeby, Cic. Acad. 2, 42; — B) df. 1) Erĕtrius, 3: eretrisk, creta, Plin. 33, 57, terra, Cels.; ogs. subst. el. absol., Eretria: eretrisk Ler el. Kride, Plin. 35, 21, Vitruv.; — 2) Erĕtriensis, e: af el. fra Eretria, Gongylus, Nep. Paus. 2; — b) df. subst. Eretrienses: Indvaanerne af Eretria, Liv. 35, 38; — 3) Erĕtriăci, orum, m.: Tilhængere af Philosophen Menedemus, Cic. Acad. 2, 42; - hede ogs. Erĕtrĭci, orum, m., id. d. Or. 3, 17, o. Senec. Ep. 88; — 4) Eretricus, 3: eretrisk, philosophi, Cic. Tusc. 5, 39; - f. ogs. ovenf. — Eretriacus, etc., f. und. frgd. — Erētum, i, n., Ἤρητον: By i d. Sabinske, Virg. Aen. 7, 711, (Serv. o. Heyn.); — b) df. Erētinus, 3: eretisk, ager, Tibull. 4, 8, 4.

ergā, praepos. c. acc., [best. m. vergo]: imod; I) „egenl.“ el. localt, (men alene sield.); - quae (tonstrix) med erga aedes habet, (ligeoverfor mig), Plaut. Truc. 2, 4, 52; machinamenta ··· erga regiam capitis ··· constituta, (om Sandserne), Appul.; — II) oftest „fig.“; erga aliquem, (ogs. undert. erga aliquid), om et Sindelav el. om en Adfærd el. om et Forhold derimod, (i d. classiske Sprog oftest m. Bibegr. af Velvillie); - vid. Cic. Lael. 16; ligel. quod me esse scit erga se benevolum, Plaut. Capt. 2, 2, 100; cf. Cic. d. Or. 2, 43, o. id. N. D. 2, 23; f. ogs. Caes. B. G. 5, 44, oftere; - staaer hos Comikerne ogs. ofte efter sin Casus; vid. Ter. Heaut. 1, 2, 15; ligel. med erga, (f. erga me), Plaut.; — bb) ogs. undert.; a) om Begreber; vid. Cic. Prov. cons. 1, o. Plin. Pan. 50; men Tac. Ann. 4, 20: erga pecuniam alienam diligentia etc.; — b) om en fiendlig Retning, f. d. sædv. adversus el. contra; vid. Plaut. Pseud. 4, 3, 4, oftere, o. Tac. Hist. 2, 99; — B) efteraug., navnl. hos Tac., „alm.“ om ethvert mentalt Hensyn til nogen el. noget; - anxii erga Sejanum, cujus etc., Tac. Ann. 5, 74; suprema erga memoriam filii sui munera, ibd. 3, 2; f. ogs. Plin. Pan. 55, o. A.

ergastērium, i, n., ἐργαστήριον: Værksted, Cod. Just. — *ergastŭlāris, e: Biform af flgd.; ∾ tenebrae, Sidon.; o. — ergastŭlārius, 3: hørende til et Arbeidshus el. Tugthus; ∾ servus, Ammian.; — b) subst. ergastularii, orum, (sc. servi: som føre Tilsynet dermed), Colum. 1, 8; af — ergastŭlum, i, n., [ἐργάζομαι, i. e. opus facio]; I) „egenl.“: Arbeidshus for Straffældige, (navnl. for saadanne Slaver, ogs. for Debitorer), Straffehus el. Tugthus, odl., Colum. 1, 6 o. 8, oftere, Cic. Cluent. 7, Suet., o. A.; - ducere in ergastulum et carnificinam, Liv. 2, 23; — II) „overf.“

in pl., ergastula, (ligesom servitia): de i et Arbeidshus holdte Fanger el. Slaver; vid. Caes. B. C. 3, 22, o. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ligel. quum ergastula armasset, Flor.; inscripta ergastula, (brændemærkede Slaver), Juvenal. 14, 24; df. — ergastŭlus, i, m.: den i ergastulum indespærrede Fange el. Slave, Lucil. ap. Non. — ergăta, ae, m., ἐργάτης: etslags Vinde el. Hævemaskine, Vitruv. 1, 1.

ergō, (ogs. ergŏ, Ovid., Lucan., o. A.), adv., [besl.m. erga o. vergo]: altsaa, ifølge deraf, derfor, odl.; I) m. frgd. gen., (ligesom gratia o. causa): ifølge, formedelst, (dog alene forel. o. archaistisk); - cujus el. hujus rei ergo, Cato; df. hyppigen hos Liv., Cic., o. A.: i Citater af gamle Documenter el. Love; - vid. Liv. 40, 52; ligel. virtutis ergo, id. 25, 7, (ex S. C.); cf. Cic. d. Opt. Gen. Or. 7, id. Leg. 2, 23, Nep. Paus. 1, o. A.; ogs. undert. „poet."; formidinis ergo, Lucr.; illius ergo, Virg. Aen. 6, 670; — II) oftere absol., (f. cujus rei ergo): af hvilken Grund, hvorfor, derfor, altsaa, osv.; - vid. Liv. 1, 27, o. Enn. ap. Cic. d. Senect. 4, ogs. Cic. Fin. 2, 11, o. Virg. Ecl. 5, 58; - ligel. Plaut. Amph. 1, 1, 222: Ergo istoc magis ··· vapulabis; - for= o. eftercl. ogs. pleonastisk: ergo igitur, Plaut. Trin. 3, 3, 27, Appul.; ligel. itaque ergo, Ter. Eun. 3, 2, 26; f. ogs. Liv. 1, 25 (Drak.), oftere; — B) df. ogs. „overf."; a) i den logiske Slutningfølge: derefter, altsaa, følgeligen; vid. Cic. Inv. 1, 9, o. id. Lael. 23; - saal. bes. hos Cic. i den spørgende Argumentation a minore ad majus el. ex aequo, vort: altsaa; - ergo haec veteranus miles facere poterit, doctus vir sapiensque non poterit? Cic. Tusc. 2, 17; cf. id. Off. 1, 31; f. ogs. id. Fin. 2, 4, o. id. Orat. 51; — b) i det consecutive Spørgsmaal, vort: altsaa el. da; istuc ergo jam satis scio; Si. cur ergo, quod scis, me rogas? Plaut. Pseud. 4, 1, 10; cf. Cic. Fin. 2, 35, o. Liv. 21, 10; - saal. findes ogs. num ergo, Cic. Acad. 2, 23; ligel. quin ergo, Plaut. Merc. 3, 3, 21, oftere; ligel. quid ergo? Grækernes τί οὖν; hvorfor altsaa? el. hvorledes da? - quid ergo dubitamus quaerere etc.? Cic. Fin. 4, 14; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 55; men Cic. Off. 3, 18: quid ergo? satin' hoc est, ut etc.; cf. Caes. B. G. 7, 77, o. A.; — c) i imperative Dictioner: altsaa el. derfor; vid. Caes. B. C. 3, 19, o. Cic. Acad. 2, 30; ligel. Plaut. Rud. 3, 2, 14: quin tu ergo omitte genua! - ligel. c. conj. (f. imperat.); intro ergo abeant, Plaut.; cf. Cic. Brut. 43; - ligel. c. fut. (f. imperat.); ergo, si sapis, mussitabis, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 66; — d) ligesom igitur, i Gientagelsen af den afbrudte Tanke; - tres viae sunt ad Mutinam, quo etc.; tres ergo sunt, ut dixi, viae, Cic. Phil. 12, 9; cf. id. d. Or. 1, 54; saal. ogs. efter parenthetiske Sætninger, (ligesom igitur o. inquam); vid. Cic. Tusc. 1, 7, oftere. — ergŏlăbus, i, m., ἐργολάβος: der overtager et Arbeide, Cod. Just.

ērīcaeus, 3: af Lyng, mel, (ogs. mel silvestre), Plin. 11, 15; af — ĕrīce, es, f., ἐρίκη: Lyng, Plin. 29, 39. — Erichtho, us, f., Ἐριχθώ: Navnet paa en Troldqvinde; vid. Ovid. Her. 15, 139; f. ogs. Lucan. 6, 508. — 1. Erichthŏnius, i, m., Ἐριχθόνιος; I) Søn af Vulcanus, Konge i Athenen og Opfinder af Firspandet, Virg. Ge. 3, 113 (Serv.), Ovid. Met. 2, 553, oftere, Plin. 7, 57, Hygin.; — b) df. adj. Erichthŏnius, 3, populus: det atheniensiske Folk, Prop. 2, 5, 4; — II) en Søn af Dardanus, o. Fader til Tros, Konge i Troja, Ovid. Fast. 4, 33, o. Serv. ad Virg. Aen. 8, 130; — b) df. adj. Erichthoniae arces, d. trojanske Borge, Virg. Cul. 333 o. 342. — 2. Erichthonius, 3, f. und. frgd. — ērīcius, i, m., udvidet Form af eres: Pindsvinet el. Igelen; — II) „overf." i Krigssproget: etslags med Pigger forsynet Bielke til Krigsbrug, (at sammenligne m. vore spanske Ryttere), Caes. B. C. 3, 67, o. Sall. frgm. ap. Non.

Erīdănus, i, m., Ἠριδανός: det græske Navn paa Posloden (el. Padus), Plin. 3, 20; heder ogs. fluviorum rex, Virg. Ge. 1, 482; ∾ Venetus, Prop. 1, 12, 4; cf. Ovid. Met. 2, 324 o. 372; — II) „overf.": Stiernebilledet Eridanus, Hygin. Astron. 2, 32.

ērĭgĕron, ontis, m., ἠριγέρων: Væxten senecio vulgata L., dan. Korsurt, Plin. 25, 106. — ērĭgo, rexi, rectum, 3, v. a., [e el. ex, rego]: reiser el. hæver op el. i Veiret; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Lucr. 4, 405; solum hominem erexit (natura, gav ham en opreist Stilling), Cic. Leg. 1, 9; ∾ hastas, Liv. 1, 27, oftere; ∾ scalas ad moenia, id.; ∾ agmen in clivum, (opstille), id., Tac.; ∾ oculos, (slaae dem op), Cic. Sest.; ∾ jacentem, Curt.; — b) df. ogs. ∾ se, oftere medial, erigi: at reise sig el. hæve sig; - vid. Cic. Fin. 5, 15, o. Caes. B. G. 6, 27; erigi in digitos, (at hæve sig paa Tæerne), Quintil.; - Erigitur fumus ad sidera, Virg.; ligel. erigi sub auras, id. Aen. 8, 25; cf. Ovid. Met. 3, 43; - ogs. om en Localitet el. Beliggenhed: at hæve sig; vid. Virg. Aen. 8, 417, o. Tac. Germ. 46; — B) „bes.": at reise el. opføre (en Bygning, odl.); ∾ turres cum ternis tabulatis, Caes. B. C. 1, 26; cf. Flor. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": at reise el. vække Opmærksomheden, odl.); vid. Cic. Sull. 11, o. Liv. 37, 1; - ogs. „alleg.": ∾ aculeos severitatis (in vitia), Cic. Coel. 12; ligel. ∾ se (et extollere caput, om den gienvundne Frihed), id. Planc. 13; men ∾ se, om Foredraget, vid. Cic. d. Or. 2, 12; — B) „bes.": at opreise (den Modfaldne), at giøre modig, at styrke; - vid. Cic. Cluent. 21, Liv. 6, 2, o. Cic. Verr. 3, 91; ∾ Germanos ad spem belli, Caesarem ad coërcendum, Tac. Ann. 2, 25; cf. ibd. 71; ∾ se, (fatte Mod), vid. Cic. Dejot. 14, oftere; ogs. ∾ se in spem, Liv. 3, 1; — III) partic. ērectus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": opreist, opret, høi; vid. Cic. N. D. 2, 56; ogs. „overf.", id. Leg. 1, 9; ligel. ∾ et celsus status, id. Orat. 18; ∾ incessus, Tac., vultus, Ovid.; ∾ prorae, Caes. B. G. 3, 13; - compar., ∾ coxae, Cels.; superl., ∾ proceritudo obeliscorum, Jul. Val. R. Gest. Al. M.; — B) „fig."; 1) høi, d. e. hævet over Mængden; - celsus et erectus (homo), etc., Cic. Tusc. 5, 10; ∾ animo et magno esse, id. Dejot. 13; - ogs. absol.: sublime quiddam et erectum, etc., Quintil. 11, 1, 16; ogs. compar., ∾ homo, Cic. Off. 1, 30; — b) ogs. dadlende: som bryster sig el. giør sig til; vid. Cic. d. Or. 1, 40, o. id. Font. 11; — 2) aandigen opvakt, opmærksom el. spændt derpaa; - ∾ judices, Cic. Brut. 54; ∾ plebs exspectatione etc., Liv. 2, 54; cf. Cic. Phil. 4, 5; ∾ mens circa studia, Quintil.; ∾ studium in legendo, Cic.; quo essent ad agendum erectiores, Quintil. 9, 9, 12; — 2) opreist, modig; alacri animo et erecto, Cic. d. Senect. 20; nunc vero multo sum erectior, id. Phil. 4, 4.

Erīgŏne, es, f., Ἠριγόνη, ogs. Erigona, ae, f.: Datter af Icarus, blev for sin Fromhed sat paa Himmelen som Stiernebilledet Virgo, Hygin., Virg. Ge. 1, 33 (Serv.), o. Ovid. Met. 6, 125; — b) df. adj. Erigŏnēius, 3, canis: Hunden Maera, der ogs. blev optagen paa Himmelen, Ovid. Fast. 5, 723; heder ogs. Canis Erigones, Colum. 10, 400, (ogs. Canicula el. Canis minor). — Erigŏnēius, 3, f. und. frgd.

ērīnācĕus, (her.), i, m., ligesom eres o. ericius: Pindsvinet el. Igelen, Plin. 8, 56. — ĕrĭnĕos, i, f., ἐρίνεος: etslags Plante, Plin. 23, 55. — Erinnys, (o. Erinys), ўos, f., Ἐριννύς, (o. Ἐρινύς): en af Furierne; - vid. Virg. Aen. 7, 447 o. 570, o. Ovid.; - ogs. in pl. Erinnyes: Furierne, Prop. 2, 16, 29, o. Ovid. Her. 11, 103; acc. Erinnyas, Stat.; — II) ogs. „overf."; A) Furie el. Fordærvelse; vid. Virg. Aen. 2, 573; — B) appellat., ligesom furor: Raseri, Forrykthed; vid. Virg. l. c. 337; men ∾ civilis, (f. bellum civile), Lucan.

ĕrĭŏphŏrus, i, m., ἐριοφόρος, (uldbærende): Navnet paa en Svibelart, Plin. 19, 10. — ĕrioxўlon,

i, n., ἐρίξυλον: Bomuld, Dig., (men skrives paa Græsk). — ĕrĭphia, ae, f., ἐριφεία: etslags Plante, Plin. 24, 103. — Erĭphȳla, ae, o. Erĭphȳle, es, f., Ἐριφύλη: Datter af Talaus, Gemalinde af Amphiaraus, hvem hun forraadte for et gyldent Halsbaand; s. ogs. und. Alcmaeon, ogs. und. Amphiaraus; cf. Cic. Verr. 4, 18, Prop. 3, 11, 57, Virg. Aen. 6, 445, ogs. Ovid. A. A. 3, 13, o. Hygin. Fab. 73; — b) df. Erĭphȳlaeus, 3, penates, Stat.

ērĭpĭo, ĭpŭi, eptum, 3, v. a., [e el. ex, rapio]: udriver deraf, frariver el. unddrager; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ bolum e faucibus, Ter., torrem ab igne, Ovid., ensem vagina, Virg.; - ∾ aliena bona, Plaut.; cf. Caes. B. G. 7, 54; men ∾ nubem, (bortskaffe), Virg. Aen. 4, 606; cf. Tac. Ann. 11, 32; - ∾ aliquem, (befrie), Plaut., e manibus hostium, Caes., Liv., ex obsidione, Liv., ex miseriis, Crassus ap. Cic. d. Or. 1, 52, ogs. ex media morte, Cic., a morte, id., de vestra severitate, id. Verr. 5, 67; ogs. ∾ aliquem malis, Virg. Aen. 6, 365; - ∾ oculum alicui, Plaut., classem Caesari, Caes.; ogs. ∾ aliquem (el. aliquam) alicui, Plaut., Ter.; ogs. ∾ aliquem ab aliquo, Ter. Eun. 4, 6, in., oftere; men ordsprogsvis om en Umulighed: ∾ lupo agnum, Plaut. Poen. 3, 5, 31; — B) „bes."; a) ∾ se: at befrie sig, at komme el. slippe derfra, Caes., ex manibus militum, id., ab illa miseria, Cic.; ∾ se sequentibus, Liv. 29, 32; ∾ se telo, Virg., flammis, id.; cf. Hor. Od. 3, 29, 5; — b) prægnant heder ogs. pass. eripi: at bortrives (ved Døden), vid. Cic. Lael. 27, Ovid. Met. 1, 358, o. Curt. 10, 5; — II) „fig."; vid. Virg. Aen. 7, 119, o. Plaut. Merc. 1, 2, 64; - ∾ alicui jus suum, id.; cf. Cic. Lael. 23, o. Caes. B. G. 3, 14; - ∾ alicui errorem, Cic., timorem, id.; ∾ lucem, id.; men ∾ prospectum oculis, Virg.; cf. id. Aen. 1, 88, ogs. Hor. Sat. 1, 4, 57, o. id. Ep. 2, 2, 56; men ∾ fugam, Virg. Aen. 2, 619, s. ∾ se fuga; - „poet." ogs. m. Objectssætning; hvs. pass. Ovid. Met. 2, 483: posse loqui, eripitur; cf. Tibull. 1, 9, 35, o. Hor. Sat. 2, 2, 23.

Ĕris, ĭdis, f., Ἔρις: Tvedragtsgudinden, Romernes Discordia, Hygin. Fab. 92. — Erĭsichthon, (Erys-), ōnis, m., Ἐρισίχθων: Søn af d. thessaliske Konge Triopas, bragtes ved Hunger til at fortære sig selv; vid. Ovid. Met. 8, 739 flgd. — ĕrisma, ae, f., (τὸ ἔρεισμα), ligesom anteris: etslags Stive el. Støtte, Vitruv. — ĕristălis, is, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58.

ĕrĭthăce, es, f., ἐριθάκη: Bibrod, (ogs. sandaracha o. cerinthus), Plin. 11, 17; (hos Varr. paa Græsk). — ĕrĭthăcus, i, m., ἐρίθακος: etslags ubekiendt Fugl, Plin. 10, 44. — ĕrĭthăles, is, n., ἐριθαλές: den mindre Husløg, Plin. 25, 102. — ē.rīvo, are, v. a.: afleder el. bortleder; ∾ pluvias aquas auctumni, Plin. 17, 40. — erneum, i, n.: Æskekage, Cato.

ero, onis, m., s. und. 2. aero. — ē.rōdo, (si), sum, 3, v. a.: at afæde, at bortæde el. afgnave; ∾ vites, Cic. frgm. ap. Plin., frondes, Colum.; — 2) „overf.": aes ac ferrum illa aqua eroditur, Plin. 31, 19; ligel. arbores erosae sale, id.; - navnl. ogs. hos Lægerne: erodentia, etsende Midler, id., Cels.

*ĕrŏgātio, onis, f.: Uddeling el. Fordeling el. Udtælling, ovl., pecuniae, Cic. Att. 15, 2, Dig.; ∾ aquarum, Frontin. Aquaed.; ogs. in pl., ibd.; — 2) „overf."; ∾ legis, (dens Afskaffelse), Tertull.; — ĕrŏgātor, oris, m.: som uddeler el. fordeler (navnl. Korn til Soldaterne), Cod. Just.; — 2) „overf."; ∾ virginis, (som bortgifter hende), Tertull.; o. — ĕrŏgātōrius, 3: hørende til en Uddeling el. Fordeling, modulus, Frontin. Aquaed. 34; — [erogo]. — ĕrŏgĭto, are, v. a., intens. af flgd.: udspørger, udforsker; - ∾ ex aliquo, quid sit factum filio, Plaut. Capt. 5, 1, 32; cf. Sil. 10, 476.

ē.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „bes." o. publicistisk: efter Forespørgsel hos Folket at giøre en Udgift af Statkammeret; vid. Cic. Vatin. 12; ogs. „alm.": giør Udgifter af de offenlige Penge; vid. Cic. Att. 6, 1, id. Verr. 3, 71, o. Liv. 1, 20; — B) df. ogs. om private Forholde: at giøre en Udgift el. et Udlæg, at udbetale; vid. Cic. Att. 8, 5, Tac. Ann. 16, 17, o. Suet. Ner. 30; ∾ aliquid de bonis el. ex bonis, Dig.; — II) „overf." (o. eftercl.); A) quam tot innocentes erogamur, (blive opofrede el. ombragte), Tertull.; — B) precibus erogatus: bevæget ved Bønner, Appul.

Eros, ōtis, m., Ἔρως, (oprdl. Elskov); sædv. som Person; I) Elskovsguden, (d. lat. Amor el. Cupido), Nemes. Ecl. 4, (i Overskriften); — II) oftere som Navn paa en Slave el. Frigiven, Cic., Dig. — ērōsio, onis, f., [erodo]: Afgnavning, at blive gnavet i Stykker; in pl.: ∾ genarum, Plin., stomachi, id. — ērōsus, 3: partic. af erodo.

ĕrōtēma, ătis, n., ἐρώτημα: Spørgsmaal, Capella. — ĕrōtĭcus, 3, ἐρωτικός: erotisk, hørende til Elskov, Gell. 19, 9. — ĕrōtŏpaegnium, i, n., ἐρωτοπαίγνιον: Navnet paa et Elskovsdigt, Auson. Idyll. 13 extr. — ē.rŏtundatus, 3, [e el. ex, rotundo]: afrundet; - df. „overf.": ∾ structura verborum, Sidon. — ĕrōtȳlus, i, m., ἐρωτύλος: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58.

*errābundus, 3: som flakker el. svæver hid og did, uden bestemt Retning, odor, Lucr.; cf. Liv. 1, 29; ∾ naves, Auct. B. Afr.; ∾ agmen, Curt.; - men „poet. overf.": errabunda bovis vestigia, Virg. Ecl. 6, 58; — errantia, ae, f.: Omflakken; df. „overf.": ∾ animi, Sindsforvirring, Attius ap. Non.; — errātĭcus, 3: omflakkende, med usikker el. forskiellig Bevægelse; ∾ stellae, (Planeterne), Auct. ap. Gell. 3, 10, o. Senec. Qu. N. 7, 23; ∾ Delos, Ovid. Met. 6, 333; ∾ homo, Gell.; — 2) „bes." i Botaniken el. om Planterne: som i Væxten spreder sig hid og did, brassica, Cato, Plin., cucumis, id., salix, Vitruv.; — b) „overf.": vitis serpens multiplici lapsu et erratico, Cic. d. Senect. 15; o. — errātio, onis, f.: Omflakken; et minor est erratio (kortere Omvei), Ter. Ad. 4, 2, 41; cf. Cic. N. D. 2, 21; — 2) „fig.": Forvildelse el. Feiltagelse, Lactant.; — [1. erro]. — errātum, i, n., s. und. 1. erro. — erratus, us, m., [1. erro]: Omflakken; longis erratibus actus (Cadmus), Ovid. Met. 4, 567; — 2) „overf.": Forvildelse, Vildfarelse; in tam proclivi erratu, Plin. 37, 18.

1. erro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [rimel. at sammenligne m. ἔῤῥειν; vid. Hom. Il. 8, 164]; I) neutr.; A) „alm.": flakker el. vanker omkring el. hid og did; - quum vagus et exul erraret etc., Cic. Cluent. 62; cf. Virg. Aen. 1, 333; men deinde circum villulas errare (volo), Cic. Att. 8, 9; cf. Hor. Od. 3, 4, 7; - „poet." ogs. om Dyrene, ibd. 3, 18, 13, oftere, Virg. Ecl. 2, 21, oftere, o. A.; - ogs. impers., Virg. Ge. 3, 249; — 2) df. „fig."; a) „overf." navnl. om Himmellegemerne; - quae (stellae) errantes et quasi vagae nominantur, Cic.; cf. id. N. D. 2, 20, o. Hor. Ep. 1, 12, 17; - ligel. „poet.": Cocytus errans flumine languido, Hor. Od. 2, 14, 18; cf. Virg. Ge. 3, 14; lintres errare etc., vid. Ovid. Fast. 2, 391; errantia lumina, vid. Prop. 3, 12, 27; cf. Ovid. Met. 9, 201; — b) „ment.", navnl. om Talen og Tanken; vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. id. N. D. 2, 1; ogs. id. Fin. 2, 22, oftere; men Ovid. Met. 8, 473: Testias haud aliter dubiis affectibus errat, (er i Uvished, vakler i sin Beslutning); cf. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 197; — B) „bes.": farer vild, forfeiler den rette Vei, ovl.; 1) „egenl."; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 16, o. Virg. Aen. 2, 739; — 2) oftere „ment."; erras, si id credis, Ter. Heaut. 1, 1 53; ligel. hic de nostris

verbis errat, ibd. 2, 3, 22; ligel. ∾ in aliqua re, Quintil., in alteram partem, id.; ∾ cum Platone, (opp. cum istis vera sentire), Cic. Tusc. 1, 17; men errans in alienos fetus natura, vid. Liv. 31, 12; — bb) hertil er ogs. at mærke; a) errare c. acc. pronom.; si quid erro, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 5. 3, 21: hoc tu errasti; ogs. Quintil. 2, 5, 16, oftere; – „poet." ogs. c. acc. nominis; vid. Ovid. Fast. 3, 155; s. nedenfor; – men in pass.: si nihil esset erratum, Quintil. 6, 5, 7; men impers.: si erratur in nomine, Cic. Fin. 4, 20; men in abl. partic. perf.: cui errato nulla venia, recte facto exigua laus, id. Agr. 2, 2; — b) navnl. heder ogs. errare: at feile, (neml. formildende el. i Modsætn. af peccare, at begaae en Forbrydelse); vid. Sall. Jug. 102 o. 104; – df. ogs. subst. erratum, i, n.: Vildfarelse, Feiltagelse, (opp. vitium), Cic. Cluent. 48; ligel. errati veniam impetrare, Cic. Lig. 1; – ogs. in pl.: errata officiis superare, Sall. Jug. 102; cf. Ovid. Pont. 2, 3, 66; — II) act.: at giennemflakke el. giennemvandre; men alene „poet." in partic. perf.; immensum est erratas dicere terras, Ovid. Fast. 4, 573; relegens errata retrorsum Litora, Virg. Aen. 3, 690; – men Ovid. Fast. 3, 155: sed tamen errabant etiamnum tempora, (acc. resp.)

2. erro, onis, m., [1. erro]: som flakker omkring, Landstryger el. Landløber; vid. Tibull. 2, 6, 6, o. Ovid. Her. 15, 53, ogs. Hor. Sat. 2, 7, 113; ogs. om bortløbne Slaver, (men mildere med fugitivus), Edict. Aedil. ap. Gell. 4, 2, Dig.; – men ∾ dux, (Bidronningen), Colum.; ogs. om Planeterne, Nigid. ap. Gell. 3, 10; df. — errōnĕus, 3: omstreifende, canes, Colum. 7, 12.

error, ōris, m., [1. erro]; I) „alm.": Irren, Flakken, Omstreifen; A) „egenl."; – ∾ et dissipatio civium (sc. mercatorum), Cic. d. Rep. 2, 4; cf. Auct. B. Afr. 11; men finemque rogant erroris, Ovid. Met. 14, 484; cf. Virg. Aen. 1, 755; — B) „fig."; 1) „overf.": om Atomernes Bevægelse, Lucr. 2, 131; om Flodernes Bøininger, Ovid. Met. 1, 582; om Labyrinthens Irringer, ibd. 8, 161 o. 167; — 2) „ment.": Vaklen, Uvished; vid. Lucr. 4, 1073, Liv. 9, 15, oftere, Ovid. Fast. 5, 362, o. A.; – ogs. c. gen.; ∾ viarum, Liv. 24, 17; men ∾ veri, Tac. Hist. 2, 72; — II) „bes.": Udsvævelse el. Udskeielse fra den rette Vei; A) „egenl."; Reduxit me usque ex errore in viam, Plaut. Pseud. 2, 3, 2; ligel. errore delata (jumenta) etc., Curt. 5, 13; — B) „fig.": Afvigelse el. Udskeielse fra Sandheden, Vildfarelse, Feiltagelse; – vid. Cic. Leg. 2, 17, o. id. Brut. 85; errorem deponere, id., eripere alicui, id., demere, Hor. Ep. 2, 2, 140; ∾ mentis, Aandsforvirring, Cic. Att. 3, 13; cf. Hor. A. P. 454, o. Virg. Ge. 3, 513; – „poet." ogs. om Lidenskaberne, navnl. om Frygt, Ovid. Fast. 3, 555, om Elskov, id. Am. 1, 10, 9; cf. ibd. 1, 2, 35, o. Virg. Ecl. 8, 41; – ogs. Skuffelse, id. Aen. 2, 48, o. Liv. 22, 1; ogs. Selvbedrag; Errorem misero detrahe; labe carent (mores), Ovid. Pont. 4, 8, 20.

ērŭbescentia, ae, f.: Skamrødme, Tertull.; af — ē.rŭbesco, bŭi, 3, v. n. (o. a.), inch.: rødmer, bliver rød; I) „alm."; – Vidi, te totis erubuisse genis, Ovid. Am. 2, 8, 16; cf. id. Met. 4, 330; — II) „bes.": rødmer af Skam, bliver skamrød, skammer mig; a) absol., el. m. Præpos., el. c. abl.; – erubuit; salva res est, Ter. Ad. 4, 5, 9; ∾ in aliqua re, Cic. Leg. 1, 14; ∾ aliqua re, Liv. 40, 14, Quintil., Ovid.; men „poet.": ∾ viro, id. Trist. 4, 3, 64; — b) c. acc.; jura fidemque Supplicis erubuit, (rørtes deraf), Virg. Aen. 2, 541; men Prop. 2, 12, 20: nec fratres erubuisse deos, (at han ikke undsaa sig for dem); cf. Senec. Ep. 95; – ogs. c. inf., el. m. Objectsætn.; vid. Cic. Leg. 1, 19, Liv. 10, 8, Virg. Ecl. 6, 2, o. A.; – ogs. mærkes partic. fut. pass., erubescendus, 3: hvorover man bor skamme sig; vid. Hor. Od. 1, 27, 15; ∾ sentina, Val. Max., causa belli, Flor.

ērūca, ae, f.; 1) Kaalormen, Colum., Plin. 17, 37; — 2) en Kaalart, (brassica eruca L.), Colum., Plin. 19, 44, Hor. Sat. 2, 8, 51, o. A. — ēructātio, onis, f.: Uddunstning; in pl., ∾ terrenae, (af Jorden), Appul.; af — ē.ructo, are, v. a. (o. n.); I) „egenl.": at brække af sig, at kaste op; – ∾ saniem etc., Virg. Aen. 3, 632; ogs. absol., Cic. Pis. 6; — II) „overf.": at give fra sig, at udkaste el. udstøde, Lucr. 3, 1025; ∾ aquam, Varr., odorem, id., noxium virus, Colum., arenam, Virg. Aen. 6, 297; — b) ∾ caedem sermonibus suis, (i deres Drukkenskab at tale derom), Cic. Catil. 2, 5. — ēructus, 3, s. und. 2. erugo.

ē.rūdĕro, (avi), atum, 1, v. a.: renser fra Grus; ∾ solum, Varr.; — 2) „overf.": renser derfra, Sidon. — ērŭdio, ivi o. ii, itum, 4, v. a., [e el. ex, rudis]; oprdl.: som befrier fra Ruhed el. Raahed; df. sædv. uddanner ved Kundskaber, underviser el. oplærer; – vid. Cic. Off. 1, 44, o. id. Verr. 3, 69, ogs. id. Fam. 1, 7; ∾ aliquem in jure civili, id.; men erudiri in patrias artes, Ovid. Her. 1, 112; „poet." ogs. ∾ aliquem leges, Stat.; ogs. ∾ aliquem m. Objectsætning, Plin. 33, 55; men ud. aliquem, Ovid. Fast. 3, 820; ogs. m. Relativsætn., ibd. 3, 294; men Cic. Fam. 2, 12: quae (tuae litterae) me erudiant de omni republica; — II) „overf." om Tings- o. Begrebsobjecter; – Ut flerent, oculos erudiere suos, Ovid. Rem. Am. 690; cf. id. Am. 1, 14, 30; men Plin. 34, 19: toreuticen erudisse, (at have bragt denne Kunst til Fuldkommenhed; opp. aperuisse); — III) partic. ērŭdītus, 3, ogs. som adj.: underviist, d. e. lærd, dannet, kundskabsrig; – vid. Cic. Fin. 1, 7, id. d. Or. 1, 22, ogs. id. Lael. 2; ofte ogs. c. abl.; vid. id. d. Or. 3, 34, o. A.; – ogs. in compar., vid. Cic. Brut. 82; ligel. in superl., id. d. Or. 1, 39; – Graecas res eruditi, Gell. 2, 21; men Tac. Agric. 8, c. inf.; — B) ogs. „overf." om Tings- o. Begrebssubjecter; – his temporibus tam eruditis, Cic. Att. 12, 18; men ∾ oculi, (som forstaae sig paa Malerier), id.; ligel. ∾ aures, id.; men ∾ oratio, (opp. popularis), id.; men med Lune: docta et erudita palata, Colum.; cf. ∾ gustus, Tac. Ann. 16, 18.

*ērŭdīte, adv.: med Lærdom, Gell.; compar., ∾ disputare, Cic. d. Senect. 1; superl., ∾ scriptae litterae, id. Orat. 52; — ērŭdītio, onis, f.: Undervisning, Cic. Qu. Fr. 3, 1; ∾ potiorem in scholis esse, quam domi, Quintil. 2, 3, 10; — 2) oftere „overf.": den ved Undervisning erhvervede Kundskab, Lærdom el. lærd Dannelse; vid. Cic. Off. 1, 33, o. id. d. Or. 2, 1, oftere, ogs. Quintil. 1, 4, 6, o. A.; – ogs. in pl., Vitruv., Gell.; o. — ērŭdītor, oris, m.: en Lærer, Tertull.; — df. fem. ērŭdītrix, icis: Lærerinde, Flor. 2, 6; — [erudio]. — ērŭdītŭlus, i, m., comisk demin.: der ikke ilde forstaaer sig derpaa, Catull. 57, 7; af — 1. ērŭdītus, 3: partic. o. adj. af erudio. — 2. ērŭdītus, us, m., [erudio]: Undervisning; in abl. sing., Tertull.

ērūgātio, onis, f.: Glatning, cutis, Plin. 28, 50; af — 1. ē.rūgo, are, v. a.: at borttage Rynkerne; ∾ cutem in facie, Plin. l. c.; ∾ corpora, id. — 2. ērūgo, ĕre, [besl. m. ἐρεύγω]: er efter Fest. Stamordet til eructo; — df. partic. ēructus, 3, som adj. i Forbindelsen: ∾ vinum, (slet el. fordærvet Viin), Gell. 11, 7.

ē.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a. o. n.; I) act.: at lade bryde ud el. frem, at bringe til Udbrud; A) „egenl."; ∾ tumida, Cato; eruptos … ignes (vomere faucibus), Lucr. 1, 725; – oftere ∾ se; vid. id. 4, 1111; ligel. portis se foras erumpunt, Caes. B. C. 2, 14; cf. Virg. Ge. 4, 368; — B) „fig."; ne in me stomachum erumpant, quum sint tibi irati, Cic. Att. 16, 3; cf. Liv. 36, 7, o. Ter. Eun. 3, 5, 2; — II) neutr.: at bryde el.

trænge el. styrte ud el. frem deraf el. derud; A) „egenl."; ∾ ex castris, Caes., aliquo loco, id.; ∾ portis, Sall., a porta, Liv. 34, 26; ogs. absol. erumpere, id. 9, 37; cf. Cic Catil. 2, 1; men ∾ per hostes, (slaae sig igiennem dem), Liv.; ogs. ∾ inter tela hostium, Sall.; ∾ ad Catilinam, id.; — b) „bes." ogs. om Væxterne; ∾ folium e latere, Plin.; ∾ hordeum, id.; ∾ dentes, id.; — B) „fig."; vid. Cic. Sest. 4; ogs. absol.; vid. id. Catil. 1, 3, o. id. Phil. 10, 9; men ∾ lumen dicendi per obstantia, Quintil.; ne istaec fortitudo erumpat in nervum, (skal bringe dig i Fængsel), Ter. Phorm. 2, 2, 11; cf. Suet. Tib. 61; men Liv. 2, 45: rem ad ultimum seditionis erupturam. — ē.runco, are, v. a.: udluger, herbas, Colum.

ē.rŭo, ŭi, ŭtum, 3, v. a.: udgraver el. opgraver, river el. driver ud deraf; I) „egenl."; - vid. Cic. Fin. 4, 4; ∾ aurum terra, Ovid., caprificos sepulcris, Hor. Epod. 5, 17, segetem ab radicibus imis, Virg. Ge. 1, 320, pinum radicibus, id.; ∾ herbam radicitus, Plin.; - ∾ mortuum, Cic., oculum, Plin.; men ∾ aequora remis, (oprøre), Ovid. Her. 5, 54; — B) „bes." ogs. „poet.": at omstyrte el. forstyrre, urbem totam a sedibus, Virg. Aen. 2, 612; — II) „fig."; A) „alm.": udbringer deraf, udfinder, skaffer tilstede; vid. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9, o. Cic. Agr. 1, 3; — b) oftere „ment.": udfinder el. fremdrager deraf; - ∾ memoriam rei alicujus, Cic. d. Or. 2, 88; cf. id. Mur. 7; ligel. ∾ veritatem, Quintil., causam rerum et rationem, Plin.; annalibus eruta priscis (sacra), Ovid. Fast. 1, 17; men erues ··· qui fuerint etc., Cic. Att. 13, 30; — B) „bes.": omstyrter, ødelægger, Virg. Aen. 2, 5; ∾ civitatem, Tac. Hist. 4, 72; ∾ Thracas, Stat.; — b) ogs. „ment."; vid. Cic. Att. 12, 36: neque hoc mihi erui potest, (denne Forestilling kan ikke frarives mig).

*ēruptio, onis, f.: Frembryden el. Udbrud; I) „egenl."; vid. Plin. 8, 7; ligel. in pl., id. 24, 86; - navnl. ogs. i Krigssproget: Udfald; omnibus copiis ex oppido eruptionem facere, Caes.; cf. id. B. G. 3, 3, oftere; — B) hos Lægerne ogs. „concret": Afløb af de onde Vædsker el. Safter, Plin.; ogs. in pl., id.; — II) „fig."; ∾ vitiorum, Senec. Clem. 1, 2; o. — ēruptor, oris, m., (i Krigssproget): som giør et Udfald, Amm.; — [erumpo]. — ēruptus, 3: partic. af erumpo. — erus, i, f. und. herus. — ērŭtus, 3: partic. af eruo.

ervĭlĭa, ae, f.: etslags Bælgfrugt, (rimel. at sammenligne m. Vikker), germ. die Erve, Varr., Colum., o. A.; efter Formen demin. af flgd. — ervum, i, n., [fordærvet Form af ὄροβος]: = frgd., Virg. Ecl. 3, 100, Colum. 2, 13, o. A.

Erycinus, 3, o. Eryeus, i, f. und. Eryx. — Erymanthēus, 3, etc., f. und. flgd. — Erўmanthus, i, m., Ἐρύμανθος: Biergstrækning i Arcadien paa Grændsen af Elis, hvor Hercules fældede det derefter benævnte Vildsvin; - vid. Ovid. Her. 9, 87, id. Met. 5, 608, o. Martial.; ligel. Virg. Aen. 5, 803: aut Erymanthi Pacarit nemora (Hercules) etc.; — B) df. 1) Erўmanthĭus: erymanthisk, belua, Cic., aper, id.; ogs. i et Ordspil om Verres, Cic. Verr. 4, 43; men ∾ mater, Stat., (i. e. Atalanta, fra Tegea i Arkadien); — 2) Erўmanthēus, 3: = frgd., monstrum, Val. Fl.; — 3) Erўmanthias, ădis, f.: erymanthisk, nymphae, Stat.; — 4) Erўmanthis, idis, f.: = frgd.; ∾ silvae, Ovid. Met. 2, 499; men ∾ ursa, Arcadierinden Callisto, Ovid. Trist. 1, 4, in., o. ibd. 3, 4, 47; — II) en paa Bierget Erymanthus udspringende Flod af samme Navn, Mela 2, 3, Plin. 4, 10, Ovid. Met. 2, 244.

ērynge, es, f., o. ēryngion, i, n., ἠρύγγη, ἠρύγγιον: en Tidselart; vid. Plin. 22, 8, Colum., o. A. — ērўsĭmum, i, n., ἐρύσιμον, ligesom irio: etslags Kornart, Plin. 18, 22. — ērўsĭpĕlas, ătis, n., ἐρυσίπελας: rødlig Hudbetændelse, Rosen, Cels. 5, 28; ogs. paa Græsk, id.

Erўthēa, (-ĭa), ae, f., Ἐρύθεια: liden Ø i den gaditanske Bugt, navnkundig ved Kæmpen Geryon, ogs. ved hans Oxen, som Hercules bortførte, Mela 3, 6, Plin. 4, 36; — B) df. 1) Erўthēus, (-ĭhius), 3: erytheisk, litora, Sil. 16. 196; — 2) Erўthēis, ĭdis, f.: erytheisk, boves, Ovid. Fast. 1, 543, praeda, id. — Erўthīnus, i, m., ἐρυθῖνος: etslags rødlig Søfisk el. Søkarpe, Plin., Ovid. Hal. 104.

Erythrae, arum, f., Ἐρυθραί; I) By i Boeotien ved Cytheron, Plin. 4, 12, Stat.; — II) en herfra anlagt By i Jonien; vid. Plin. 31, 10, Cic. Verr. 1, 19, o. Liv. 44, 28; — bb) df. Erythraeus, 3: erythræisk, Sibylla, Cic. Div. 1, 18, terra, Liv. 36, 45; — b) ogs. subst. Erythraea, ae, f., (sc. terra), id. 37, 12: Egnen om denne By; men Erythraei, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. 38, 39.

1. ĕrythraeus, 3, ἐρυθραῖος: rødlig, aries, Colum.; cf. Plin. 8, 73. — 2. Erythraeus, 3, som adj. pr., f. und. Erythrae, ogs. und. Erythras. — ĕrythrăicon, i, n., ἐρυθραϊκόν: en Art af Væxten satyrion, Plin. 26, 63. — ĕrythrănum, i, n., ἐρυθρανόν: en Vedbendeart med rødlige Bær, Plin. 16, 62.

Erythras, ae, m., Ἐρυθράς: mythisk Konge (i Persien el. Arabien), efter hvem det røde Hav el. den arabiske o. persiske Bugt skal have sit Navn; vid. Mela 3, 8, Plin. 6, 28, o. Curt. 8, 9; — bb) df. Erythraeus, 3: erythræisk, mare, (det røde Hav, Mare rubrum); vid. ll. cc.; - men ∾ lapilli, (Perler, som findes i den persiske Bugt), Martial. 5, 37; cf. id. 10, 16; — b) df. ogs. „poet." udvidet, f. indisk, orae, Stat., dens, (Elphenben), Martial. 13, 100; men ∾ triumphus, id. 8, 26, (Bacchus's Triumphtog i Indien).

ĕrythrŏcŏmos, on, ἐρυθρόκομος: rødhaaret; ∾ genus, en Art af Granatæbler, Plin. 13, 34. — ĕrythrŏdănos, i, m., ἐρυθρόδανος, d. lat. rubia, (rubia tinctorum L.): Farverødt el. Krap, Plin. 24, 56. — ĕrythros, on, adj., ἐρυθρός: rød, rhus, Plin., venenum, id.

Eryx, ўcis, m., Ἔρυξ: Bierg paa Vestkysten af Sicilien, (nu S. Giuliano), i Nærheden af Drepanum, med en By af samme Navn, og med et berømt Venustempel, benævnt efter Kong Eryx, der ved Butes var Søn af Venus, (altf. Halvbroder til Æneas); - vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 14; f. ogs. Ovid. A. A. 2, 420, Virg. Æn. 5, 24, o. Hygin. Fab. 260; — not.: f. Eryx som Bierg findes ogs.: Erўcus, i, m., Cic. Verr. 2, 8 o. 47, o. Tac. Ann. 4, 43; — 2) df. Erўcīnus, 3: erycinsk, vertex, Virg. Aen. 5, 757; Erycina Venus, Cic. Divin. in Caecil. 17, oftere; cf. Liv. 23, 30 flgd., o. id. 40, 34, ogs. Ovid. Fast. 4, 871 flgd.; - ∾ concha, (som Venus helliget), Prop. 3, 11, 6; men ∾ litora, Virg. Aen. 10, 36, (d. e. sicilisk); — bb) df. subst.; a) Erycina, ae, f., (i. e. Venus), Hor. Od. 1, 2, 33, Ovid. Her. 15, 57, oftere; — b) Erycini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Eryx, Plin. 3, 14.

esca, ae, f., [edo]: Spise el. Æde el. Næring for Mennesker og Dyr; I) „alm."; A) „egenl."; nec iis escis aut potionibus vescuntur (dii), ut etc., Cic. N. D. 2, 28; ∾ simplex, Hor.; cf. id. Sat. 2, 8, 5; escae maximae esse, (være stortærende), Plaut. Men. 1, 1, 12; — 2) „overf." o. „alleg."; vid. Pers. 1, 22; — II) „bes.": Mading el. Lokkemad; A) „egenl."; imponere escam hamis, Petron.; cf. Martial. 4, 56; — B) „overf.": divine Plato escam malorum appellat voluptatem, quod etc., Cic. d. Senect. 13; — not.: gen. sing. escas, Liv. Andr. ap. Prisc.

*escālis, e: hørende til Spiserne el. til Spisningen; ∾ argentum (et potorium: Bordsølv), Dig.; — escārius, 3: = frgd., mensa, Varr., vasa, (Bordkarrene), Plin.; ∾ argentum, Dig.; ogs. absol. escaria, orum, Juvenal. 12, 46; men ∾ uvae, (alene til

at spise), Colum.; — II) „overf.": hørende til Lokkemad, lokkende, vincla. Plaut. Men. 1, 1, 18; o. — escātilis, e: spiselig, Tertull.; — [esca].

escendo, di, sum, v. n. o. a., [e el. ex, scando]; I) neutr.: stiger i Veiret el. frem el. ud deraf el. derop el. derud, odl.; A) „egenl."; — ∾ ex alto puteo ad summum, Plaut.; ∾ in currum, id., in rostra, Cic., in concionem, id., Liv., in malum (navis), id.; — b) „bes." ogs.: at gaae i Land, at begive sig til et høiere Sted; legati ··· Delphos quum escendissent, id. 29, 11; — B) „overf."; vid. id. 7, 30: supra non escendit (contemptus eorum); — II) act.: bestiger, vehiculum, Senec., suggestum, Tac., rostra, id.; df. — escensus, us, m.: Bestigen, men alene in abl.; tum escensu capta munimenta, Tac. Ann. 13, 39.

eschăra, ae, f., ἐσχάρα: 1) Fodstykket paa en Krigsmaskine, Vitruv.; — 2) hos Lægerne: Udslæt el. Skurv, Coel. Aur.; — df. eschărōticus, i, m., ἐσχαρωτικός: som lider deraf, id. — escĭfer, a, um, [esca, fero]: som bringer Spise el. Næring, volucres, Paul. Nol. — escit, f. erit, s. und. sum.

*esco, are, v. a.: spiser, æder; escandi gratia, Solin. 40; o. — escŭlentus, 3: til at spise, spiselig; — esculenta et poculenta, (Mad og Drikke), Cic. N. D. 2, 56; ∾ frusta, id. Phil. 2, 25; ∾ animalia et innocua, Plin.; — compar., ∾ cibi, (lækkrere), Hieronym.; — [esca]. — esculetum, esculeus, esculinus o. esculus, s. und. aesculetum, etc. — escunt, f. erunt, s. und. sum.

*ēsīto, avi, atum, 1, v. a. intens.: pleier at spise, spiser, (for- o. efterel. Ord), Cato, Plaut., Gell.; o. — ēsor, ōris, m.: en Spiser; ∾ prandiorum optimorum, Fronto; — [1.edo]. — ēsox, ŏcis, m., ἔσοξ: etslags Fisk i Rhinen, (rimel. af Geddeslægten), Plin. 9, 17.

Esquĭliae, (Exqu.), arum, f.: den største af Roms syv Høie, og med flere Spidser, (hvf. in pl.), blev af Servius Tullius lagt til Byen; — vid. Liv. 1, 44, Ovid. Fast. 3, 246, Hor. Sat. 2, 6, 33, Tac. Ann. 15, 40, o. A.; — B) df. 1) Esquĭlius, 3: esqvilisk; ∾ mons, (i. e. Esquiliae), Ovid. Fast. 2, 435; — 2) Esquĭlīnus, 3: = frgd., tribus, Varr., Liv. 45, 15, o. A.; — ∾ porta, Tac.; heder ogs. absol. Esquilina, ae, Cic. Pis. 23; ∾ campus, (som laa derved), Suet. Claud. 25; — ∾ alites, (Rovfugle, som fortære Ligene af de her henrettede Forbrydere), Hor. Epod. 5, 100; ∾ veneficium, (som her drives med de Afdødes Ben), ibd. 17, 58; — 3) Esquĭliārius, (Exqu.), 3: = frgd., collis, Liv. 1, 48. — Esquiliarius, etc., s. und. frgd.

esse, inf.; 1) af sum; — 2) f. edere, und. 1.edo, — esseda, ae, f. und. essedum. — essĕdārius, i, m.; oprdl. hos Gallerne og Britannerne: som kæmper til Vogns, en Vognskytte, Caes. B. G. 4, 24, oftere, ogs. Cic. Fam. 7, 6; — 2) sild. ogs. i Rom: etslags Gladiator, som fægter til Vogns, Suet. Calig. 35, oftere; — b) df. fem.: mulier essedaria, Petron.; af — essĕdum, i, n., (for Metrets Skyld ogs. som pl. tant.: esseda, orum; men in fem.: essedas transcurrentes, Senec. Ep. 56, rimel. efter Analogien af bigae o. quadrigae); [celtisk Ord]; hos Galler og Britanner: tohjulet Stridsvogn, Caes. B. G. 4, 32, oftere, ogs. Virg. Ge. 3, 204; — 2) df. sild. ogs. i Brug hos Romerne, dels ved Kamplegene, s. und. frgd., dels til Pragtoptog, ogs. til Reiser; vid. Cic. Phil. 2, 24, Suet. Calig. 51, oftere, ogs. Ovid. Am. 2, 16, 49, o. A.

essentia, ae, f., [sum, esse]: Sagens Væsen, (som Oversættelse af οὐσία); vid. Quintil. 2, 14, 2, ogs. Senec. Ep. 58; df. — essentiālĭter, adv.: væsenligen, Augustin. — estrix, icis, fem. af esor, [1.edo]: Æderske el. Spiserske, Plaut. Cas. 4, 1, 20. — estur, f. editur, s. und. 1.edo.

*ēsŭriālis, e: hørende til Sult el. Hunger; ∾ feriae, (Hungersferier), Plaut. Capt. 3, 1, 8; — ēsŭrienter, adv.: hungrigen, graadigen, appetere escas, Appul.; — ēsŭries, ēi, f.: Sult, Hunger, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; — ogs. „overf.", Sidon.; o. — ēsŭrigo, inis, f.: = frgd., Varr. ap. Non.; — [af flgd.].

1. ēsŭrio, (ivi), itum, 4, v. n. o. a., [desid. af 1.edo]: vil gierne spise; df. er sulten el. hungrig; — vid. Plaut. Capt. 4, 2, 36, oftere; men ebrio Cleomene, esurientibus ceteris, Cic. Verr. 5, 34; cf. Hor. Sat. 1, 2, 115, oftere; men Ter. Heaut. 5, 2, 28: (spes est), nos esurituros satis; — „poet." ogs. in pass.: Nil ibi, quod nobis esuriatur, erit, (hvortil jeg kunde have Lyst), Ovid. Pont. 1, 10, 10; — II) „fig."; A) om Ting: gierne at optage i sig; vid. Plin. 17, 2, o. id. 9, 64; — B) om Personer: umætteligen at attraae, Curt. 7, 8, o. Plin. 10, 47; — not.: fut. esuribo, -bis, Pompon. o. Nov. ap. Non.; df. — 2. ēsŭrio, ōnis, m.: den Hungrige el. Forsultne, Petron.; df. som comisk Modsætn. af saturio, Plaut. Pers. 1, 3, 23; — ēsŭrītio, onis, f.: Hungren el. at hungre, Hunger el. Sult, Catull., Gell., Martial.; comisk ogs. in pl., Catull. 21; o. — ēsŭrītor, oris, m.: som lider svar Hunger, Martial. 3, 14.

1. ēsus, 3: partic. af 1.edo. — 2. ēsus, us, m., [1.edo]: Æden el. Spisen, (for- o. efterel. Ord); oleas esui condi, Varr.; esui tantum et potui esse, Gell. — 3. Esus, (Hes.), i, m.: en gallisk Guddom, til hvem man offrede Menneskeblod, Lucan. 1, 445, Lactant.

et, conj., [besl. m. ἔτι, dertil]: og; — betegner oprdl. den alm. ydre Forbindelse imellem enkelte Ord el. Sætninger; I) „alm."; — mater tua et soror a me diligitur, Cic.; quoad possem et liceret, id. Lael. 1; de quo praeclare et multa praecipiuntur, id. Orat. 21; optime vero, frater, et fieri sic decet, id. Leg. 2. 3; — II) „bes." tiener et ogs.; a) til at fremhæve det flgd. Begreb, da det ogs. kan hede: og det, og visseligen, og meget mere, odl., undert. ogs. m. Gientagelse o. Udvidelse af d. frgd; — te enim jam appello, et ea voce, ut etc., Cic. Mil. 25; magna vis est conscientiae, et magna in utramque partem; ut etc., ibd. 23; cf. id. Verr. 5, 46; o. Liv. 26, 13; — derfor ogs.: et potius, Cic. Off. 3, 6, oftere; ligel. et omnino, id. Fin. 1, 12; — b) til at forbinde m. d. frgd. et andet el. modsat Begreb efter Ordene: aeque, par, idem, similis, alius, etc., (altf. ligesom d. hyppigere atque); — nisi aeque amicos et nosmet ipsos diligamus, Cic. Fin. 1, 20; non eadem nobis et illis necessitudo impendet, Sall. Catil. 58; cf. Cic. Caecin. 20, o. id. Fin. 5, 29; — c) til Forbindelsen af tvende sammenhængende el. bestemte Tidsmomenter; — vid. Virg. Aen. 3, 258, o. ibd. 8, 443; ogs. er at hidføre, id. Ge. 2, 80, o. id. Aen. 3, 9; ligel. Tac. Hist. 2, 95, o. Liv. 43, 4; — d) til Forbindelse af Handlingens Følge m. d. frgd. Imperat.; — vid. Virg. Ecl. 3, 104, o. Phaedr. 3, 5, ogs. Plin. Pan. 43 o. 45; ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 18, 107; — e) ligel. til Indføining af Undersætningen (propositio minor) i den logiske Slutningsfølge, omtr. vort: nu; vid. Cic. Acad. 2, 13, o. id. N. D. 3, 13, oftere; — f) ligel. til Tilføiningen af d. affirmative Bibegreb: og visseligen, ogsaa, odl.; — at ego effugisse arbitrabar; et tibi horum nihil deberi potest, Cic. Leg. 2, 3; cf. Virg. Ecl. 2, 44, o. Ter. Eun. 5, 6, 4; ligel. et hercle, Cic. Brut. 72, oftere; — ligel. til Indknytning af et emphatisk Spørgsmaal el. Udraab; vid. Cic. Mil. 33, Virg. Aen. 1, 48, o. A.; cf. Cic. Mil. 12 fin., o. Plin. Pan. 28; — g) endel. til Forbindelse m. d. frgd. af et ligeartet el. udvidende Begreb, omtr. vort: og ogsaa, og dertil, odl.; saal. ogs. undert. f. etiam; — salvus sis! D. et tu salve, Plaut. Stich. 2, 1, 44; verum quid ad rem? et alii multi etc., Cic. R. Am. 33; cf. Tibull. 2, 6, 10; — saal. ofte hos et Pronom., el. hos en Partikel, el. hos begge; nihil verius; probe et ille etc., Cic. Tusc. 4, 34; men Hor.

Od. 1, 4, 11, nunc et; saal. ogs. non numquam et, Caes. B. G. 1, 15, nam et, Cic., at et, id., ergo et, id., itaque et, id.; — III) det gientagne et ... et (καὶ ... καί, el. τε καί) tiener til partitiv Forbindelse af tvende Begreber, omtr. vort: saavel ... som ogsaa, el. saavel ... som, el. baade ... og; - ut et severitas adhibeatur, et contumelia repellatur, Cic. Off. 1, 38; cf. Plaut. Bacch. 3, 3, 23, oftere; - ogs. gientages et oftere; vid. Cic. R. Am. 5, id. d. Or. 1, 20, oftere; ogs. undert. m. d. underordnede -que el. atque; vid. id. Fam. 13, 22, o. id. d. Or. 1, 21; - ogs. findes fra Liv.: et ... -que, f. et ... et; vid. Liv. 4, 2, o. id. 5, 46, ogs. Tac. Agric. 2, Suet. Ner. 33, o. A.; - naar d. andet et indleder et stærkere Begreb, saa staaer et ... et, f. quum ... tum; vid. Cic. Quint. 1, id. d. Or. 1, 9, o. id. Off. 2, 11; — bb) hertil er endnu at mærke; a) et ... neque, el. neque ... et, hvor den ene Sætning er negativ; (men et ... et non, el. et non ... et, naar alene et enkelt Ord bliver nægtet); vid. Cic. Brut. 4, o. Liv. 22, 8; men Cic. Att. 2, 4: id et nobis erit perjucundum, et tibi non sane devium, Cic. Att. 2, 3; — b) sieldn. staaer tum ... et, el. et ... tum, f. et ... et; - tum in virtute laudanda, et in hominibus ad virtutis studium cohortandis, etc., Cic. Acad. 1, 4; cf. id. Brut. 93.

ĕt.ĕnim, conj., tiener til en nøiere Forbindelse af den flgd. Beviisætning m. d. frgd., omtr. vort: og vistnok, og virkeligen, fordi, eftersom nemlig, odl.; - vid. Plaut. Amph. prol. 6; etenim quum contemplor animo, etc., Cic. d. Senect. 5; ogs. quippe etenim, Lucr. 2, 548, oftere; men Hor. Od. 4, 5, 17: Tutus bos etenim rura perambulat; - ogs. i Parentheser: etenim est primus civitatis, etc., Cic. Verr. 4, 7.

Eteocles, is o. ĕos, m., Ἐτεοκλῆς: Søn af K. Oedipus, og Broder til Polynices, foranlediged den thebanske Krig, som d. romerske Digter Statius har beskrevet i 12 Sange; - acc. Eteoclea, Stat.; — b) df. Eteoclēus, 3: eteocleisk, Appul.

ĕtēsĭăcus, 3, ἐτησιακός: benævnt efter Passatvindene, vitis, Plin. 14, 4. — ĕtēsiae, arum, m., ἐτησίαι (sc. ἄνεμοι): de aarligen i Hundedagene tiltagende og i 40 Dage blæsende Passatvinde; - vid. Senec. Qu. N. 5, 10 flgd.; o. Colum. 11, 2; s. ogs. Lucr. 5, 717, Cic. N. D. 2, 53, oftere, Caes., Liv., o. A.; df. — ĕtēsius, 3, flabra, Lucr., (i. e. etesiae, Passatvinde). — ēthĭce, es, f., ἠθική: Moralphilosophien el. Ethiken, Quintil. 12, 2, 15; ligel. ethica, ae, Lactant. — ēthĭcus, 3, ἠθικός: moralsk el. ethisk; (efterel. Ord); ∾res: Ethiken el. Moralen, Gell.; ∾ dictio, Sidon.

ethnĭce, adv.: paa Hedningernes Vis, vivere, Tertull.; af — ethnĭcus, 3, ἐθνικός: hedensk; — b) df. subst. ethnĭcus, i, m.: en Hedning, Tert. — ēthŏlŏgia, ae, f., ἠθολογία: Charakterskildring el. Charakteristik, Quintil. 1, 9, Suet. Gramm. 4. — ēthŏlŏgus, i, m., ἠθολόγος, mimus: som ved Gebærder udtrykker el. efterligner Charaktererne; vid. Cic. d. Or. 2, 60. — ēthos, n., ἦθος: Sæderne el. Moralen, Sidon.; — 2) Charaktertegning el. Charakteristik; in ethesin (ἤθεσιν) Terentius (palmam poscit), in sermonibus Plautus, Varr. ap. Non.

ĕt.iam, conj.; føier til d. frgd. endnu en yderligere Grund, omtr. vort: og ligeledes, og ogsaa, endnu; - ad haec mala hoc mihi accidit etiam, Ter. Andr. 1, 3, 10; cf. Cic. d. Senect. 6; men unum etiam vos oro (endnu Et), ut etc., Ter. Eun. 5, 8, 54; - ofte ogs. m. andre Partikler; adjecit insuper etiam munus etc., Suet. Caes. 10; caret etc.; caret ergo etiam vinolentiā etc., Cic. d. Senect. 13; - navnl. ogs. i Forbindelsen: non modo (el. solum) ... sed (el. verum) etiam; vid. Cic. d. Senect. 11, o. id. Mil. 1; — II) „bef." staaer ogs. etiam; aa) som indførende el. tilføiende et stærkere el. vægtigere Begreb, og heder da: ja endog, endogsaa, endog selv; vid. Cic. Dejot. 13, o. Sall. Catil. 20; - saal. ogs. efter negative Sætninger, f. imo o. potius; vid. Cic. Verr. 4, 10; ligel. id. Parad. 6: quid si ne dives quidem? quid si etiam pauper? - ogs. forbindes imo etiam, Ter. Hec. 5, 4, 29; ogs. quin etiam insuper, id. Eun. 4, 3, 3; - staaer ogs. forstærkende hos compar.; vid. id. Ad. 3, 4, 22, o. Cic. Off. 1, 30; ligel. dic, dic etiam clarius, id. Verr. 3, 75; — bb) m. Eftertrykket paa d. demonstr. jam som bekræftende: netop, ja, el. ja visseligen, odl.; - ut sequens probabilitatem ... aut etiam, aut non respondere possit, Cic. Acad. 2, 32; cf. id. R. Com. 3: si non ... si etiam etc.; s. ogs. id. Mur. 31, o. id. Planc. 26; men Ter. Phorm. 3, 1, 10: numquid patri subolet? Get. nihil etiam, (aldeles intet); cf. id. Heaut. 5, 5, 13: nihil etiam audio; — cc) prægnant ogs. om Tiden: endnu, endnu altid, odl.; quum iste etiam cubaret, Cic. Verr. 3, 23; quamdiu etiam etc., (hvorlænge endnu) osv.? Cic. Catil. 1, 1; cf. Virg. Ge. 3, 189; ligel. m. Negtelse; non satis pernosti me etiam, qualis sim, Ter. Andr. 3, 2, 23; cf. Cic. Tusc. 1, 6, o. Caes. B. G. 6, 43; ogs. Ter. Andr. 1, 2, 30, Cic. Verr. 3, 84, o. id. Catil. 1, 4; — dd) hertil mærkes endnu; a) etiam i d. lidenskabelige Spørgsmaal: endnu, endogsaa, odl.; - etiam clamas carnifex? Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 7, 16; ligel. is mihi etiam gloriabitur, se etc.? Cic. Pis. 1; — b) ogs. kan etiam hos imperative Udtryk hede: dog el. jo dog; vide ... etiam sodes, ut etc, Ter. Hec. 5, 4, in.; - ligel. hos det befalende Spørgsmaal: etiam aperis, (luk dog op)! Plaut.; etiam taces? Ter.; ligel. etiam tu hinc abis? id. Phorm. 3, 3, 9; — III) etiam atque etiam betegner det Uafbrudte (ogs. det Eftertrykkelige) i Handlingen, omtr. vort: uafbrudt, uden Ophold; - vid. Cic. Div. 1, 4, o. id. Tusc. 3, 28, ogs. Liv. 22, 13, o. id. 41, 19; - men Cic. Fam. 13, 5: hoc te vehementer etiam atque etiam rogo, (ret indstændigen); cf. Lucr. 1, 296.

etiam.num, ogs. etiamnunc, (den sidste Form er den hyppigere, ligesom den alene findes hos Cic. o. Caes., forresten skrives begge ogs. adskilt), conj.: endnu nu, endnu hidtil, endnu; - etiamnunc mulier intu'st? Sy. etiam, Plaut. Merc. 4, 5, 14; cf. Cic. Orat. 34, id. R. Am. 30, Sall. Catil. 52, o. id. Jug. 31; - ogs. m. Negation; tot homines ... per tot annos etiam nunc statuere non potuisse, utrum etc., Cic. Mur. 12; cf. Ovid. Met. 13, 231; — b) ogs. etiamnunc (el. -num), om det Forbigangne, (altf. f. etiam tunc); vid. Cic. Catil. 1, 4; cf. Caes. B. G. 6, 40, ogs. Virg. Ge. 4, 135; ogs. hører hertil Ovid. Fast. 3, 155: Sed tamen errabant etiamnum tempora, donec etc.; — II) efteraug. findes ogs. etiamnum f. etiam: ogsaa endnu, el. endnu fremdeles, odl.; - his addemus etiamnum unam sententiam, Plin. 6, 39; ligel. si etc., etiamnunc interrogabo, an etc., Senec. Ep. 113.

ĕtiam.si, (skrives ogs. adskilt), conj., o. indrømmende Betingelsespartikel: ogsaa om, om ogsaa; a) c. indic.; - ista veritas etiamsi jucunda non est, mihi tamen grata est, Cic. Att. 3, 24; cf. id. d. Or. 3, 17, o. Ter. Hec. 4, 4, 26; — b) c. conjunct.; - quod etiamsi nobilitatum non sit, tamen honestum sit, etc., Cic. Off. 1, 4; cf. id. Mil. 8; — c) uden Verbum; singula levia sunt et communia; universa vero valent, etiamsi non ut fulmine, tamen ut grandine, Quintil. 5, 12, 5.

ĕtiam.tum, o. (sieldn.) etiam.tunc, conj.: dengang endnu; - forbindes ordenl. c. imperf.; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. Sall. Catil. 2; cf. id. Jug. 63, oftere, Tac. Ann. 1, 74, oftere, o. A.; - dog ogs. c. praes. hist.; narratque, ut virgo ab se integra etiamtum siet, Ter. Hec. 1, 2, 70.

Etrūria, ae, f.: Landskabet Etrurien i Mellemitalien, Mela 2, 4, Plin. 3, 8, (hod. Toscana); s. ogs. Cic. Div. 1, 41, Liv. 1, 41, o. A.; — bb) df. Etruscus,

3: etrurisk, litus, Mela, Hor., mare, id., juga, Virg.; ∾ disciplina, (den etruriske Religionslære el. Cæremonitienestе), Cic. Fam. 6, 6, Plin. 2, 85; ∾ haruspices, Gell. 4, 5; ∾ litterae, Liv. 9, 36; men ∾ coronae, (som bares af de Triumpherende), Plin. 2, 4; – ∾ aurum, Guldamulet, (som bares af de fornemme Børn i Rom), Juvenal. 5, 164; — b) df. subst. Etrusci, orum, m.: Etruskerne, Cic. Div. 1, 42, Liv. 1, 34, oftere. — Etruscus, 3, etc., s. und. frgd.

et.si, conj., ligesom etiamsi, indrømmende Betingelsespartikel: ogsaa om, ogsaa naar, om ogsaa, om endog; — a) c. indic.; etsi abest maturitas aetatis, jam tamen etc., Cic. Fam. 6, 18; cf. Ter. Hec. 2, 2, in., o. Virg. Aen. 9, 44; — b) c. conjunct.: Pol, etsi taceas, palam id quidem est, Plaut. Aul. 3, 2, 7; cf. Cic. Att. 7, 3, o. Liv. 3, 8; — c) uden Verbum; vid. Liv. 3, 56, id. 26, 6, o. Cic. d. Or. 3, 4; — II) undert. ogs. „overs.", (s. d. sædv. quamquam), neml. til Indskrænkning o. Betingelse af d. frgd.: endskiøndt, ihvorvel, og dog, odl.; – habet enim res deliberationem, etsi magna ex parte tibi assentior, Cic. Att. 7, 3; cf. ibd. 9, 10: etsi quae fuit illa temeritas?

ĕtўmŏlŏgia, ae, f., ἐτυμολογία: Etymologien el. Ordforskningen, Cic. Acad. 1, 8, Quintil.; men Cic. Top. 8, paa Græsk, o. oversat ved veriloquium. — ĕtўmŏlŏgĭce, es, f., ἐτυμολογική, (sc. τέχνη): Etymologien, Varr.; ogs. paa Græsk, id. — ĕtўmŏlŏgĭcus, 3, ἐτυμολογικός: etymologisk, ratio, Gell. 1, 8. — ĕtўmon, i, n., ἔτυμον: Ordets sande el. oprindelige Bemærkelse, Varr., Gell. 18, 4, o. A.

eu, interj., εὖ: vel! skiønt! fortræffeligt! som Udraab i Glæde el. Bifald, Plaut., Ter., Hor. A. P. 328. — Euboea, ae, f., Εὔβοια: berømt Ø i Ægæerhavet, adskilt fra Boeotien ved Euripus, (hod. Negroponte); Mela 2, 7, Plin. 4, 21, Ovid. Met. 13, 660, o. A.; — B) df. 1) Euboĭcus, 3: euboeisk, litus, Prop.; men ∾ cautes, Virg. Aen. 11, 260, (d. e. Forbierget Caphareus); men ∾ Anthedon, (By i Boeotien ligeoverfor Euboea), Ovid. Met. 7, 232; cf. ibd. 14, 4: ∾ cultor aquarum, (d. e. Glaucus af Anthedon); men id. ibd. 155: ∾ urbs, i. e. Cumae (i Campanien, som anlagt af Chalcidensere fra Euboea); cf. Virg. Aen. 6, 2; df. ∾ Sibylla, (d. cumæiske Sibylla), Martial. 9, 30; hvf. ogs. ∾ carmen, Ovid. Fast. 4, 257, (Sibylla's Vers); — 2) Euboeus, 3: = frgd., plebes, Stat. Silv. 5, 3; — 3) Eubŏis, ĭdis, som adj. fem.: euboeisk el. cumansk, ora, (paa Euboea), Stat., tellus, (Egnen om Cumæ), id. — Euboeus, etc., s. und. Euboea.

euchărĭstia, ae, f., εὐχαριστία: den hellige Nadvere, Cyprian. — euchărĭstĭcon, i, n., εὐχαριστικόν: Taksigelse, Tertull.; – ogs. Titelen paa et Digt af Statius til K. Domitianus; vid. Stat. Silv. 4, 2. — Euchlīdes, is, m., Εὐκλείδης; I) en Philosoph af Megara, Discipel af Socrates, og Stifter af d. megariske Skole, Cic. Acad. 2, 42, o. Gell. 6, 10; — II) en Mathematiker i Alexandrien, under Ptolemæus Philadelphus, Cic. d. Or. 3, 33.

Eudaemon, ŏnis, adj. comm., Εὐδαίμων, (lykkelig, lyksalig: den græske Benævnelse paa d. sydlige Arabien, (Arabia Felix), Mela 3, 8; — b) ogs. Indvaanerne deraf hede: Eudaemones, Vopisc. Aur. 33.

euge, interj., εὖγε, Udraab i Glæde el. i Bifald el. i Beundring, odl.; meget vel! fortræffeligt! ypperligt! herligt! odl.; Euge, euge, perbene, Plaut. Rud. 1, 1, 75; cf. Ter. Andr. 2, 2, 8, oftere; ogs. euge papae, Plaut. Merc. 3, 4, 31; (hvf. rimel. ved Contraction: eugepae, Plaut. Capt. 2, 2, 24); — b) undert. ogs. ironisk el. spottende; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 170, o. Ter. Ad. 5, 7, 13. — eugĕnēus, (-ius), 3, εὐγενής: af ædel Herkomst; df. ædel i sit Slags, vinum, Cato, uvae, Colum. — eugepae, s. und. euge.

eumĕces, is, n., εὐμῆκες, (meget lang); 1) etslags Balsamtræ, Plin. 12, 54; — 2) etslags ubekiendt Ædelsten, id. 37, 58. — Eumĕnes, is, m.: en af Al. d. Stores Generaler; vid. Nep. Eumenes, Justin., Curt. — Eumĕnĭdes, um, f., Εὐμενίδες, (de Velvillige el. Naadige, som euphemistisk Navn paa Furierne): Eumeniderne, Cic. N. D. 3, 18, Hor. Od. 2, 13, 36, Virg. Aen. 4, 469, oftere, o. A.; – ogs. in sing. Eumĕnis, ĭdis: en Eumenide el. Furie, Sil., Stat.

eumithres, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — Eumolpidae, arum, m., s. und. flgd. — Eumolpus, i, m., Εὔμολπος, efter Mythen: en thracisk Sanger og Præst for Ceres, hvis eleusinske Mysterier han bragte til Attika; – hans Efterkommer af samme Navn, og Søn af Musæus, findes Ovid. Met. 11, 93; – efter denne benævntes ogs. en Præsteorden i Athenen: Eumolpidae, arum, Εὐμολπίδαι, Cic. Leg. 2, 14, o. Nep. Alcib. 4.

eunĕos, i, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58, inc. — eunūchinus, 3, [eunuchus]: hørende til en Eunuch el. Gilding, Hieronym. — eunūchion, i, n., εὐνούχιον: en Lactukart, som svækker Manddommen, Plin. 19, 38. — eunūchismus, i, m., εὐνουχισμός: Manddommens Berøvelse, Coel. Aur. — eunūchizātus, i, m., [εὐνουχίζω]: giort til Eunuch, Hieronym. — eunūcho, are, v. a.: at giøre til Eunuch el. til Gilding; ∾ se, Varr.; af — eunūchus, i, m., εὐνοῦχος, (Kammertiener), en Eunuch, Gilding el. Castrat, Cic. Orat. 70, Juvenal.; — not.: ogs. er Eunuchus, i, f., (sc. comoedia): en Comoedie af Terentius; vid. Ter. Eun. prol. 32.

eupătŏria, ae, f., εὐπατορία: etslags Plante, ogs. agrimonia, (germ. Odermennig), Plin. 25, 29. — eupĕtălos, i, f., εὐπέταλος, (Skiønbladet); 1) etslags Plante, ogs. daphnoïdes, Plin. 15, 39; — 2) etslags ubekiendt Ædelsten, id. 37, 56. — euphēmismus, i, m., εὐφημισμός: Betegning af en ulykkelig el. uheldvarslende Gienstand igiennem et formildende Udtryk, Gramm. — euphōnia, ae, f., εὐφωνία, (d. lat. vocalitas, vid. Quintil. 1, 5, 4): Vellyd el. Velklang af de enkelte Ord, Donat. — euphorbia, ae, o. euphorbium, i, s. und. flgd. — Euphorbus, i, m.; I) en tapper Trojaner, hvis Siæl sildigere skulde være indvandret i Pythagoras; vid. Ovid. Met. 15, 161, o. Gell. 4, 11; (cf. Hor. Od. 1, 28, 10); — II) en navnkundig græsk Læge, efter hvem en africansk Plante heder: euphorbia, ae, f., Plin. 5, 1, ogs. euphorbium, i, n., id. 25, 91. — Euphŏrio(n), ŏnis, m.: dunkel tragisk Digter fra Chalcis paa Euboea, samtidig m. Ptolemæus Euergetes, Cic., Quintil., Suet.

Euphrātes, is, m., Εὐφράτης: bekiendt Flod i Syrien, der, efter at være forenet med Tigris, løber ud i den persiske Bugt; (hod. Frat); vid. Mela 1, 11, Plin. 5, 50, o. A.; — 2) „meton." s. de omkring Euphrates boende Folk; vid. Virg. Ge. 4, 509; — not.: Euphrates, som Mandsnavn, vid. Plin. Ep. 1, 10. — euphrŏsȳnum, εὐφρόσυνον: etslags Plante, ogs. buglossos, Plin. 25, 40. — euplea, ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 81. — euplŏcămus, i, m., εὐπλόκαμος: med skiønne Lokker, Lucil. ap. Non. — Eupŏlis, ĭdis, m., Εὔπολις: berømt Comoediedigter i Athenen, samtidig med Aristophanes; vid. Hor. Sat. 1, 4, in., ogs. Quintil. 10, 1, 66, o. A.; — not.: acc. Eupolin., Hor. Sat. 2, 3, 12, Eupolidem, Pers. 1, 124. — euptĕron, i, n., εὔπτερον: = polytrichon, Appul.

eurīnus, i, m., (εὔρινος), ventus: Østenvinden, Colum. 11, 2. — eurīpĭce, es, f., εὐριπική: en Sivart, Plin. 21, 71. — Eurīpĭdes, is, m., Εὐριπίδης: berømt tragisk Digter i Athenen; vid. Quintil. 10, 1, 67, flgd.; s. ogs. Gell. 15, 20, o. A.; — b) df. Eurīpĭdēus, 3; ∾ carmen, Cic. Tusc. 3, 25. — eurīpus, (-os), i, m., εὔριπος: Stræde el. Sund, Cic.

Mur. 17, Plin. 6, 26, oftere; — II) bf. som nom. pr.: Euripus, i, *Εὔριπος*: Sundet imellem Boeotien o. Euboea, (nod. Egribos), Mel. 2, 7, Plin. 4, 21, Cic. N. D. 3, 10, Liv., o. A.; — III) „overf."; a) „alm.": Vandledning el. Vandgrav; vid. Cic. Leg. 2, 1, Senec. Ep. 83, o. A.; — b) „bes." ogs. Vandgrav el. Canal omkring den romerske Circus; vid. Suet. Caes. 39, o. Plin. 8, 7.

euröauster, stri, m.: = euronotus, Isid. — eurŏcercias (el. -circias), ae, m.: Sydostvind til Østen, Vitruv. 1, 6 (Schneid.). — Eurŏnŏtus, i, m., *εὐρόνοτος*: Sydsydostvind, Colum. 11, 2, Plin. 2, 46, o. A.

Eurōpa, ae, o. Europe, es, f., *Εὐρώπη*; I) som Person: Datter af d. phoeniciske Konge Agenor, Søster af Cadmus, og ved Juppiter, (som under Gestalt af en Tyr bortførte hende til Creta), Moder til Sarpedon o. Minos; - vid. Ovid. Met. 2, 836, o. Hygin., ogs. Hor. Od. 3, 27, 25, Prop. 2, 21, 52, o. A.; — not.: „poet. overf.": en Porticus paa Marsmarken, hvis Malerier forestillede Europa's Bortførelse, Martial. 2, 14, oftere; — b) bf. adj. Eurōpaeus, 3: europæisk, dux, Ovid. Met. 8, 23, (i. e. Minos); — II) den efter Agenors Datter benævnte Jorddel: Europa, Mela 1, 3, Plin. 3, prooem., oftere, Hor. Od. 3, 3, 47; — B) bf. 1) Eurōpaeus, 3: europæisk, adversarii, Nep. Eum. 3, Scythae, Curt. 7, 7; — 2) Eurōpensis, e: = frgd., exercitus, Vopisc., res, id.

Eurōtas, ae, m., *Εὐρώτας*: Hovedfloden i Laconien, (nod. Basilipotamo, Mela 2, 3, Plin. 4, 8, Cic., o. A.; — not.: nomin. Eurota, Cic. Tusc. 2, 15, acc. Eurotan, Ovid. Met. 10, 169. — eurōtias, ae, m., *εὐρωτίας*: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — eurōus, 3, (formet som arctōus): østlig; ab euroo fluctu etc., Virg. Aen. 3, 533; af — eurus, i, m., *εὖρος*: Sydostvinden, (efter nogle ogs. vulturnus); vid. Colum. 11, 2, ogs. Senec. Qu. N. 5, 16, Plin. 2, 46, o. Hor. Od. 1, 28, 25; ogs. in pl., Virg. Ge. 2, 339, Ovid.; — 2) „overf." o. „poet."; a) en østlig Vind, (opp. zephyrus), Ovid. Trist. 1, 2, 27; cf. id. Met. 1, 61; - „poet." ogs. f. Østen, Val. Fl., Claudian.; — b) ogs. „alm." f. Vind el. Blæst, Virg. Ge. 3, 382.

Eurȳălus, i, m.: en Trojaner, besynges, tilligem. hans Ven Nisus, Virg. Aen. 9, 179 flgd. — Eurȳdămas, antis, m., *Εὐρυδάμας*, (den Vidtherskende): Epithet til Hector, Ovid. Ib. 333, Sil. — Eurȳdice, es, f., *Εὐρυδίκη*: Gemalinde af Orpheus, hvilken han forgæves søgte at føre tilbage fra Underverdenen; vid. Ovid. Met. 10, 31 flgd., ogs. Virg. Aen. 4, 486. — Eurȳmides, ae, m., heder Spaamanden Telemus, som Søn af Auguren Eurymus, i, m., Ovid. Met. 13, 771. — Eurȳnŏme, es, f., *Εὐρυνόμη*: en Oceanide, Moder til Leucothea, Ovid. Met. 4, 210 flgd. — Eurȳpȳlus, i, m., *Εὐρύπυλος*; I) Søn af Hercules, og Konge paa Øen Cos, Ovid. Met. 7, 363; — b) bf. Eurȳpȳlis, ĭdis, f., „poet." f. coisk, textura, Prop. 4, 5, 23; — II) en thessalisk Anfører for Troja, Ovid. Met. 13, 357, Virg., Hygin.

Eurystheus, (trisyll.), ĕi, m., *Εὐρυσθεύς*: Søn af Sthenelus og Konge i Mycenæ, paalagde efter Juno's Anstiftelse Hercules hine 12 bekiendte Arbeider; - vid. Ovid. Her. 9, 7 o. 45, id. Met. 9, 202 o. 274, o. Hygin. Fab. 30; - acc. Eurysthea, Virg. Ge. 3, 4. — eurythmia, ae, f., *εὐρυθμία*, i Bygningskunsten: Delenes harmoniske Forhold, Harmoni el. Eurythmi el. Overensstemmelse, Vitruv. 1, 2. — Eurytis, idis, f. und. flgd. — Eurȳtus, i, m., *Εὔρυτος*: Konge i Oechalia og Fader til Iole, som derefter heder: - Eurytis, idis, Ovid. Met. 9, 356 o. 395; — not.: ogs. er Eurytus, (ogs. Eurytion): Navnet paa en Centaur, id.

euschēme, adv., *εὐσχήμως*: anstændigen, smukt, artigen, Plaut. — eusĕbes, is, n., *εὐσεβές*, (i. e. pium): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — eustȳlos, on, adj., *εὔστυλος*: med rigtigen ordnede Søiler, Vitruv. 3, 2. — Euterpe, es, f., *Εὐτέρπη*, (den Frydende): Tonekunstens Muse, Hor. Od. 1, 1, 32, Auson. — euthygrammum, i, n., *εὐθύγραμμον*: Lineal el. Retholt, Vitruv. 1, 1. — Eutrŏpius, i, m., Flavius —: romersk Historiker i d. fierde christelige Aarh., skrev Breviarium Historiae Romanae, (som endnu haves).

Euxīnus, 3, *Εὔξεινος*, (giestmild): Epithet til d. sorte Hav; bf. oftest m. Pontus, (s. m. s.); ligel. ∾ mare el. aequor el. fretum, Ovid.; ∾ aquae el. undae, id.; ∾ litus, id.; - ogs. absol.: Euxinus, i, (sc. Pontus), id. Trist. 2, 197, oftere. — euzōmon, i, n., *εὔζωμον*: en Kaalart, (d. lat. eruca nr. 2), Plin. 20, 49.

ēvăcŭātio, onis, f.: Udtømmelse; bf. „overf.": Afkræftelse, fidei, Tertull.; af — ē.văcŭo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": udtømmer, alvum, Plin.; — II) „overf.": afkræfter el. ophæver, obligationem, Cod. Just. — Evadne, es, f., *Εὐάδνη*: Gemalinde af Capaneus, paa hvis Ligbaal hun styrtede sig af Kiærlighed, Prop. 3, 11, 24, Virg. Aen. 6, 447, Ovid.

ē.vādo, si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl."; 1) „alm.": gaaer ud deraf el. derud el. derhen; - ∾ in Capitolium, Liv., in terram, (naae Land), id.; cf. Cic. N. D. 2, 37; - navnl. ogs. at stige i Veiret; vid. Virg. Aen. 2, 458; ligel. ∾ in muros, Liv., in cacumen, id.; — 2) „bes.": undflyer el. undkommer derfra, ex morbo, Cic.; qui ex fuga evaserant, Caes.; ∾ e manibus hostium, Liv., ex judicio, Cic., e tanto periculo, Liv.; ogs. ∾ periculo, id.; men ∾ adverso colle, (derad), Sall. Jug. 52; ogs. absol., Liv. 1, 12; — B) „fig."; 1) „alm."; quum ex corpore evasisset (animus), Cic. d. Senect. 22; quum ab iis (sc. judicibus) evaseris, id. Tusc. 1, 31; - navnl. ogs. om Retningen opad; ∾ in summum, Quintil. 12, 11, 30; — 2) „bes.": at fremgaae deraf saa el. saa, at blive dertil; at geraade deri, at falde ud dertil, odl.; - e philosophorum scholis tales fere evadunt, Cic. Orat. 27; cf. id. d. Or. 1, 28; men Liv. 1, 39: juvenis evasit verae indolis regiae; ligel. Cic. Verr. 3, 69: quod tu ejusmodi evasisti; - ogs. om abstracte Subjecter; vid. Liv. 35, 47; men ∾ in aliquod magnum malum, Ter. Ad. 3, 4, 64; ligel. ista quo evasura sint, Cic. Att. 14, 19; cf. Sall. Jug. 15; men personligen: quo evadas, nescio, (hvor du vil hen med din Tale), Plaut. Poen. 1, 1, 44; cf. Ter. Andr. 1, 1, 100; — b) prægnant ogs.: at gaae i Opfyldelse, Cic. Div. 2, 59; (cf. ibd. 71); — II) act.: at gaae ud derover el. overskride, at giennemskride el. tilbagelægge; A) „egenl."; 1) „alm."; vid. Virg. Aen. 10, 730; - ∾ tot urbes, ibd. 3, 282; cf. Ovid. Met. 2, 19; men ∾ amnem, Tac., limen el. vestibulum, Colum.; navnl. ogs. om Retningen opad, Virg. Aen. 4, 686; ligel. ∾ ardua, Liv. 2, 65; — 2) „bes.", ligesom effugere: at undflye el. undgaae, manus alicujus, Virg. Aen. 9, 560, flammam, id., angustias, Liv., nocturnas insidias, Suet. Caes. 74; cf. id. Tib. 61; — B) „overf."; 1) „alm."; ∾ vitam, (forlade el. ende Livet), Appul.; - men „alleg." om en Stræben opad: si haec jam lenius supina … evaseris, Quintil. 12, 10, 79; — 2) „bes.": at undgaae el. undflye, aegritudinem, Lucil. ap. Non., necem, Phaedr. 4, 6; ∾ gravem casum, Tac. Ann. 14, 6; men ∾ sermones malignorum, Plin. Ep. 7, 24; — not.: perf. syncop. evasti, Hor. Sat. 2, 7, 68.

ēvăgātio, onis, f., [evagor]: uregelmæssig Bevægelse, stellarum, Plin. 2, 14. — ēvāgīnātio, onis, f.: Udsvævelse, Arnob.; af — ē.vāgīno, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, vagina]: trækker ud af Skeden, Justin. 1, 9, Hygin. — ē.văgor, (atus sum), 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at svæve ud, at udbrede sig; A) „egenl."; vid. Liv. 22, 47; - ∾ per agros, (om en Vært), Plin., (om Nilstrømmen), id.; ∾ ulterius,

(om Ilden), Dig.; — B) „fig."; vid. Liv. 3, 7, o. Cic. Off. 1, 29; navnl. ogſ. om Taleren: at ſvæve ud fra Sagen, at giøre Digresſioner, Quintil. 3, 6, 3, oftere; — II) act.: at ſvæve el. ſkride ud derover, at overſkride, ordinem rectum, Hor. Od. 4, 15, 10.

ē.vălesco, lŭi, 3, v. n. inch.: at voxe op, at komme til Kræfter, at blive ſtærk; I) „egenl."; vid. Plin. 17, 25 o. 54; — II) „overf."; A) „alm."; adjuta cura natura magis evalescit, Quintil. 2, 8, 5; cf. Tac. Hist. 1, 80: ∾ in suspicionem etc.; — bb) df. in tempp. perff.: at være ſtærk dertil, at formaae el. kunne noget; vid. Quintil. 10, 2, 10; ſaal. ogſ. c. inf., Virg. Aen. 7, 757, Hor. Ep. 2, 1, 201, o. A.; — B) „beſ." om et Ord el. Udtryk: at komme i Brug, at blive brugeligt; vid. Tac. Germ. 2, o. Quintil. 9, 3, 19. — 1. ē.vallo, avi, 1, v. a.; [e el. ex, vallum]: kaſter ud deraf; (forcl. Ord); ∾ aliquem foras, Varr. ap. Non. — 2. ēvallo, ĕre, v. a.; [e el. ex, 2. vallus]: ved Kaſtning at renſe, triticum, Plin. 18, 23; quae evalluntur, ibd.

Evan, m., *Εὐάν*: Epithet til Bacchus, Lucr. 5, 742, o. Ovid. Met. 4, 15; — II) df. Evans, tis, adj.: raabende Evan, Epithet til Bacchantinderne, Catull. 64, 391, Virg. Aen. 6, 517. — Evander, dri, (ogſ. Euandrus, hvf. voc. Euandre, Virg.), m., *Εὔανδρος*: Søn af Carmenta, (ſ. und. Carmentis), udvandrede fra Pallantion i Arcadien omtr. 60 Aar før d. trojanſke Krig til Italien, hvor han i Nærheden af Tiberen anlagde Byen Pallantium; – vid. Liv. 1, 5, Ovid. Fast. 1, 471, oftere, Virg. Aen. 8, 82, oftere; — b) df. Evandrius, 3: evandriſk, ensis, (ſom førtes af Evanders Søn Pallas), Virg. Aen. 10, 394; men ∾ regna, Sil. 7, 18, (det herſkende Rom); ∾ collis, (i. e. Palatinus), Stat.; ligel. ∾ mons, Claudian.; — not.: ogſ. Navnet paa en Graveur el. Stenſkærer, Hor. Sat. 1, 3, 91, o. Plin. 36, 4. — Evandrius o. Euandrus, ſ. und. frgd.

ē.vānesco, nŭi, 3, v. n. inch.: at ſvinde hen, at forgaae el. udgaae; I) „egenl."; vid. Lucr. 3, 222; ∾ aquae, (bortdunſte), Senec.; cf. Cic. Div. 2, 57, Ovid. Met. 2, 117, o. Virg. Aen. 9, 658; — II) „fig."; vid. Ter. Hec. prol. 2, 5, o. Cic. Brut. 94; men id. Att. 3, 13: attenuari spem nostram et evanescere; cf. id. d. Or. 2, 23, Liv. 29, 25, ogſ. Tac. Hist. 2, 32; fremdeles: ∾ donatio, (blive ugyldig), Dig.; cf. Quintil. 12, 10, 75.

ēvangĕlĭcus, 3, *εὐαγγελικός*: evangeliſk, scriptura, Tertull. — ēvangĕlista, ae, m., *εὐαγγελίστης*: en Evangeliſt, Prudent. — ēvangĕlium, i, n., *εὐαγγέλιον*: Evangeliet el. Chriſtendommen, Eccles. — ēvangĕlizator, oris, m., [evangelium]: ſom prædiker Evangeliet, Tertull. — ēvangĕlus, i, m., *εὐάγγελος*: ſom bringer godt Budſkab, Vitruv. 10, 7.

ēvănĭdus, 3, [evanesco]: henſvindende, udgaaende, pectora, Ovid. Met. 5, 435, arbores, Vitruv., viriditas, Plin.; — 2) „fig."; ∾ amor, Ovid. Rem. Am. 653; ∾ gaudium (et leve), Senec. Ep. 35. — ēvanno, are, v. a.: bortveirer (ved at kaſte med vannus); evannatur acus, Varr.; — 2) „overf."; ∾ aliquem, (kaſte el. drive ud el. bort derfra), Pompon. ap. Non. — evans, evantes, ſ. und. Evan.

*ēvăpōrātio, onis, f.: Uddunſtning el. Uddampning, terrae, Senec. Qu. N. 1, 1, nivis, Gell.; o. — ēvăpōrātīvus, 3: uddunſtende el. ſom befordrer Uddunſtningen; ∾ vis, Coel. Aur.; af — ē.văpōro, are, v. a.: uddunſter el. uddamper; quod evaporatur, Gell. — ē.vasto, avi, atum, 1, v. a.: ødelægger fra Grunden af el. aldeles; vid. Liv. 10, 15; cf. id. 5, 5, oftere, Sil. — ēvasus, 3: partic. af evado. — ēvax, interj., [Naturlyd, ligeſom evoe o. *εὐοῖ*], ſom Udraab i Glæde el. Jubel: vel! brav! hurra! odl., Plaut. Curc. 1, 2, 3, oftere.

ēvectio, onis, f., [eveho]: at fare el. at flyve i Veiret, Appul.; — 2) i Retsſproget: etſlags Poſtbillet. (el. Ret til Befordring med Poſten), Cod. Just. — 1. ēvectus, 3: partic. af eveho. — 2. ēvectus, us, m.: Udførſel af Varer, Varr., Plin. 18, 6; af — ē.veho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer el. ſkaffer ud deraf el. derud; I) „egenl."; vid. Cic. Verr. 1, 20; ∾ merces, Varr., (opp. invehere); – incaute se evehentes, (ſom vove ſig for langt frem) etc., Liv. 29, 34; cf. id. 25, 27; – navnl. ogſ. om Retningen opad; ſaal. ∾ aquas, id. 1, 38; men „poet.": ∾ ad aethera, Virg.; cf. Hor. Od. 1, 1, 6, o. Juvenal. 1, 38; — bb) df. i de mediale Former: at drage el. komme (ride el. kiøre el. ſeile) ud deraf el. derud el. derhen; – vid. Liv. 4, 33, o. Tac. Ann. 12, 14; men evecti mari, (ſeilende derover), Liv. 44, 28; evehi in altum, id. 21, 50; cf. id. 22, 19; – ogſ. c. acc. loci: evectus os amnis etc., Curt. 9, 9; cf. Prop. 2, 3, 21, „alleg."; – ligel. om Retningen opad; vid. Liv. 1, 48; — II) „fig."; spe vana evectus, (henreven deraf), Liv. 42, 62; cf. Plin. 26, 9; – navnl. ogſ. om en Ophøielſe, Vell. 2, 90; men ingentes et privatum supra modum evectae opes, Tac. Ann. 14, 52; cf. Vell. 2, 56.

ē.vello, velli, (Cic.), o. vulsi, (Flor), vulsum, 3, v. a.: rykker el. river ud el. ud deraf; I) „egenl."; ∾ linguam alicui, („alleg."), Cic. Sest. 58; ∾ ebulum e segete, Plin., statuam de monumento, Dig., spinas agro, Hor.; ogſ. absol.; ∾ ferrum, Caes. B. G. 1, 25, arborem, Liv., dentes, Plin.; – men „poet.": ∾ castra obsessa, (befrie), Sil.; — II) „fig.": ligeſom oprykker med Roden, d. e. ødelægger aldeles; vid. Lucr. 3, 311, o. Cic. Cluent. 55; – ∾ ex intimis mentibus etc., id. d. Or. 1, 53; cf. id. R. Am. 2: hunc sibi ex animo scrupulum ··· ut evellatis.

Eveninus, 3, ſ. und. Evenus. — ē.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n.: kommer el. gaaer frem el. ud deraf el. derud; I) „egenl."; – Mersus profundo, pulchrior evenit, („alleg."), Hor. Od. 4, 4, 65; men serius evenire, (om en Vært): at komme ſildigere op, Colum.; – sine modo rus eveniat, Plaut. Cas. 2, 8, in.; cf. id. Rud. 3, 2, 17; — II) oftere „overf."; A) „alm.": at fremkomme el. forekomme, at tildrage ſig el. ſkee; – vid. Plaut. Amph. 3, 2, 57 flgd., Cic. Fam. 6, 21, o. id. Quint. 15; cf. id. Div. 2, 24 o. 45; men Sall. Catil. 9: ubi pax evenerat, (var kommen iſtand); – ogſ. impers.; evenit, senibus ··· iter ut esset etc., Ter. Phorm. 1, 2, 15; cf. Cic. d. Or. 2, 55, o. A.; — b) navnl. ogſ. ∾ alicui: at tilfalde nogen, at blive nogen til Del; ogſ. at vederfares el. tilſtøde nogen; – Genucio consuli ea provincia evenit sorte, Liv. 7, 6; ligel. ud. sorte, Sall. Jug. 35, Liv. 2, 40, oftere, o. A.; – quum mihi nihil improviso evenisset, Cic.; cf. id. Sest. 33; men euphemiſtiſk: si quid sibi evenisset, (om han døde el. faldt fra), Suet. Caes. 86; ligel. Sall. Hist. frgm.: si in Pompejo quid humani evenisset; (ſ. ogſ. 1. accido o. contingo ss. II.); — B) „beſ.": ſom en Følge at udgaae el. fremgaae deraf, at falde ud el. blive dertil; (om Perſoner bruges i denne Bem. alene evadere); – quid ex quaque re evenerit etc., Cic.; quae (auspicia) sibi secunda evenerint, id. Div. 1, 15; cf. Sall. Jug. 63, id. Catil. 26, o. Liv. 8, 31; – ogſ. i en Bønformular; vid. Cic. Mur. 1; cf. Liv. 31, 5; men male istis eveniat, (faae de en Ulykke)! Plaut.; si quid praeter spem evenit, Ter.; ∾ ex sententia, (falde ud efter Ønſke), id., Plaut.; quorsum eventurum hoc siet, Ter. Hec. 1, 2, 118; — III) ēventum, i, n.; A) det Skete, Tildragelſe, Begivenhed; in pl., Cic. d. Rep. 3, 19; — b) navnl. heder ogſ. Lucr. 1, 451, oftere, eventum: den tilfældige og uvæſenlige Beſkaffenhed, (ſom Rigdom el. Armod, i Modſætn. af conjunctum); — B) Følge el. Udfald (af en Handling el. Beraadſlagning, odl.); – ut consilia eventis ponde-

remus, Cic. Rab. Post. 1; (Chaldaeorum) praedicta ··· re et eventis refelli, id. Div. 2, 47; ogſ. in sing., id. Att. 3, 8; — not.: praes. conj. evenat, ſ. eveniat, Ennius ap. Non.

ē.ventilo, (avi), atum, 1, v. a.: at udviſte; ∾ (aërem graviorem) jactatu linteorum, Plin. 31, 28; men ∾ frumenta, Colum.; - ſild. ogſ. „overſ.": ∾ opes imperii, (forøde dem), Sidon.

ēventum, i, n., ſ. und. evenio. — ēventus, us, m., [evenio]; I) „alm.": Begivenhed, Tildragelſe, Tilfælde; - fore eos eventus rerum, qui acciderunt, Cic. Div. 1, 28; cf. Tac. Agric. 22; — B) navnl.: hvad der vederfares nogen, nogens Skiebne; - moerere hoc eventu ejus, etc., Cic. Lael. 4; cf. Caes. B. C. 1, 21, o. Liv. 7, 26; — II) „beſ.": Følge el. Udfald af en Handling, exitus negotii, Cic. Inv. 1, 28; - eventus stultorum magister est, Liv.; cf. Hor. A. P. 148; - ogſ. in pl.: praeter eos eventus, qui etc., Cic. Leg. 2, 17; - eventum rei experiri, Caes. B. G. 3, 3; ∾ ejus diei, id. B. C. 3, 96; ∾ orationis, Cic., dicendi, id.; — III) Bonus Eventus: en romerſk Landguddom, Varr. R. R. 1, 1, o. Plin. 34, 19.

Evēnus, (-os), i, m., *Εὔηνος*: Flod i Ætolien, i Nærheden af Calydon, (hod. Fidari), Mela 2, 3, Ovid. Met. 9, 104; — b) dſ. Evēnīnus, 3: benævnt efter Floden Evenus, matres, Ovid. Met. 8, 528.

ē.verběro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": ſlaaer el. piidſker ud deraf; ſlaaer ſtærkt; - ∾ os oculosque hostis rostro et alis, Quintil.; ∾ clypeum alis, Virg. Aen. 12, 866; ∾ mare remis, Curt.; — II) „fig.": anſporer, animum alicujus ad inquirendum, Gell. 1, 23. — ēvergănĕus, 3; dſ. ∾ trabes, (dygtigen forbundne el. ſammenføiede), Vitruv. 5, 1; af — ē.vergo, ĕre, v. a.: at lade udſtrømme, at udgyde af ſig; - quia nullos apertos evergerent rivos (montes), Liv. 44, 33.

ēverrĭcŭlum, i, n.: Bundgarn el. Fiſkergarn, *σαγήνη*, Varr. R. R. 3, 17, Dig.; — II) dſ. „fig." med Henſpillen paa Navnet Verres: quod umquam hujuscemodi everriculum etc.? vid. Cic. Verr. 4, 14; - ∾ malitiarum omnium, judicium de dolo malo, etc., id. N. D. 3, 30; af — ē.verro, verri, versum, 3, v. a.: udfeier el. bortfeier; I) „egenl."; ∾ stercus ex aede Vestae, Varr. L. L. 6, 4; - dſ. ſild.: ∾ piscem, (trække iland med Garnet), Appul.; — b) renſer ved at feie, stabulum el. solum stabuli, Colum.; men „poet.": ∾ aequor retibus, Manil.; — II) „fig.": udplyndrer; - quod fanum ··· quod non eversum atque extersum etc.? Cic. Verr. 2, 21.

*ēversio, onis, f.; I) „egenl.": Omſtyrtelſe, Kuldkaſtelſe, columnae, Cic. Phil. 1, 2; ogſ. in pl.; ∾ vehiculorum, Plin.; — b) ogſ. Forſtyrrelſe, Ødelæggelſe, templorum, Quintil., urbis, Flor.; ogſ. in pl.; ∾ urbium, id.; — II) „fig."; A) Fordrivelſe, possidentium, Flor. 3, 13; — B) Fordærvelſe, Undergang, rei familiaris, Tac., omnis vitae, Cic.; - ogſ. in pl.: ∾ rerum publicarum, id. d. Senect. 12; o. — ēversor, oris, m.: en Forſtyrrer, Carthaginis, Quintil.; ∾ regnorum Priami (Achilles), Virg."; - ogſ. „fig.": ∾ civitatis, Cic., hujus imperii, id., juris humani, Plin.; — 2 [everto]. — 1. ēversus, 3: partic. af everro. — 2. ēversus, 3: partic. af everto.

ē.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a.: vender op og ned derpaa, kaſter ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; - ∾ aequora ventis, (oprøre), Virg., mare, Senec.; ∾ campum, (pløie den), Val. Fl.; - ogſ. omſtyrter, bringer af Lave; ∾ navem, (kantre det), Cic., arborem, Virg., currum, (vælte den), Curt.; ∾ equum, (ſtyrte dermed), Prop.; cf. Plin. 21, 17: homo eversus, (kaſtet af Heſten og beſkadiget); - ∾ tecta in dominum (over ham), Ovid. Met. 1, 231; cf. id. 11, 555; — B) beſ. ogſ.; a) forſtyrrer, ødelægger, urbes, Cic., Trojam, Ovid., castellum, Hor.; — b) kaſter ud af en Beſiddelſe; - ∾ pupillum fortunis patriis, Cic. Verr. 1, 51; cf. id. R. Am. 39, o. Plaut. Trin. 3, 1, 15; — II) „fig.": omſtyrter, forrykker, fordærver; - ab imo evortere summa, Lucr. 5, 164; men me ··· vi atque impressione evertere („alleg."), Cic. Fam. 5, 2; - ogſ. „alm.": fordærver, ødelægger; - ∾ funditus aratores, Cic. Verr. 3, 18, civitates, id., - ∾ leges et testamenta, id. Verr. 2, 19; ∾ disciplinam militarem, Liv. 8, 30; cf. id. 36, 15; - ∾ penitus virtutem, Cic.; ∾ pietatem, Lucr., finitionem, Quintil., spem, Ovid. Met. 13, 623.

ē.vestīgatus, 3, partic. adj., [e el. ex, vestigo]: opſporet, udfunden, Ovid. Met. 15, 146, Senec. — ēvexus, 3, [eveho]: afrundet opad, mundus, Capella.

Evias, ădis, ſ. und. Evius. — ē.vibro, are, v. a.: at ſvinge opad; - dſ. „fig.": ut excitarentur et evibrarentur animi, Gell. 1, 11. — ēvictio, onis, f., [evinco]: retlig Gienerholdelſe af en Beſiddelſe, Dig.; de evictionibus, Cod. Just. — ēvictus, 3: partic. af evinco.

†ēvĭdens, tis, adj., [e el. ex, video], (m. neutral Bem., ligeſom perspicuus): fremlyſende, øienſynlig, tydelig, klar; - flos ··· non evidens, sed intus occultus, Plin. 21, 61; - si quid est evidens, etc., Cic. N. D. 3, 4; ∾ res (pl.; opp dubiae), Liv.; ∾ argumentum, Plin., signum, Suet.; ∾ prodigia, id.; - compar., quid est evidentius? Cic.; superl., evidentissimum id fuit, Liv. 44, 41; — b) „overſ." ogſ. om Perſoner; evidentissimi auctores, (de paalideligſte), Plin. 19, 15; dſ. — ēvĭdenter, adv.: indlyſende, Liv. 6, 26, oftere; - compar., ∾ apparere, Dig.; superl., ∾ apparere, Suet.; o. — ēvĭdentia, ae, f.: Tydelighed, Klarhed; udtrykker tilligem. perspicuitas: Grækernes *ἐνάργεια*; vid. Cic. Acad. 2, 6; cf. Quintil. 6, 2, 32, oftere.

ē.vĭgesco, ĕre, v. n.: at afkræftes, Tertull. — ēvĭgĭlatio, onis, f.: Opvaagning, Augustin.; af — ē.vĭgĭlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., I) neutr.; vaagner op, bliver vaagen, Plin. Ep., Suet. Aug. 78, oftere, o. A.; — B) „beſ." o. „fig.": vaager derover, arbeider derfor; - in quo evigilarunt curae meae etc., Cic. Parad. 2, 17; — II) act.: vaager (en vis Tid), giennemvaager; Est mihi nox multis evigilanda modis, Tibull. 1, 8, 64; — B) „fig."; a) aarvaagent el. omhyggeligen at udarbeide, libros, Ovid. Trist. 1, 1, 108; cf. Gell. 1, 7. — b) aarvaagent el. omhyggeligen at betænke; tua consilia ··· quam evigilata etc., Cic. Att. 9, 12; — c) id. d. Rep. 3, 23, impers.: etsi nobis ··· evigilatum est, (ſkiøndt vi have udvaaget vor Tid). — ēvĭgŏrātus, 3, partic. adj., [e el. ex, vigoro]: berøvet ſin Munterhed, Tertull.

ē.vīlesco, lŭi, 3, v. n. inch.: at tabe i Værd, at geraade i Ringeagt; - usque eo eviluit, ut etc., Suet. Claud. 15; cf. Tac. Hist. 3, 53. — ē.vincio, vinxi, vinctum, 3, v. a.: omvinder el. ombinder, caput alicujus diademate, Tac. Ann. 15, 2, ogſ. aliquem insigni regio, id.; - ofteſt in partic. perf.; viridi ··· evinctus oliva, Virg.; men ud. abl.: evinctae comae (sc. vitta), Ovid.; men id. Trist. 4, 4, 73: evincti, (sc. catenis); - ogſ. c. acc. graec.: suras evincta cothurno, Virg. Ecl. 7, 32; cf. id. Aen. 5, 269, oftere, ogſ. Ovid. Met. 15, 676.

ē.vinco, vīci, victum, 3, v. a.; I) „egenl.": overvinder el. beſeirer ganſke, navnl. i Krigen; - sed evicit omnia miles etc., Liv. 10, 17; cf. Tac. Ann. 3, 46; — 2) oftere udenfor Krigsſproget: at betvinge, somnos, Ovid., morbos, (helbrede dem), Colum.: - evincit herbas lupinum, Plin.; cf. Hor. Od. 2, 15, 5; — b) at vinde el. komme ud derover; - ∾ os Ponti, Plin., litora (Ponti), Ovid.; cf. id. Met. 14, 76, o. A.; — II) „fig."; A) „overſ.": gienerholder el. hævder (en Beſiddelſe odl.); - ∾ totam rem, Dig.; — B) „ment."; a) vinder el. bevæger, Virg. Aen. 4, 548; evictus precibus, Ovid., donis, Tac.; men ad miserationem evicta etc., id. Ann. 11, 37; — b) vinder, d. e. bevirker, m. flgd. ut

Liv. 2, 4, oftere; cf. Suet. Tib. 37; — c) ligesom convinco: godtgiør, beviser; - si ··· ratio ··· evincet, etc., Hor. Sat. 2, 3, 50. — ēvinctus, 3: partic. af evincio.

ēvīrātio, onis, f., [eviro]: Manddommens Berøvelse; df. ∾ pilorum, (Haarenes Borttagelse), Plin. 29, 8. — ēvīratus, 3: partic. o. adj. af eviro. — ē.viresco, ĕre, v. n.: at blegne; ∾ color, Varr. ap. Non. — ēvīro, avi, atum, 1, [e el. ex, vir]: berøver Manddommen, castrerer; - ∾ corpus, Catull. 63, 57, pueros, Varr. ap. Non.; — not.: partic. ēviratus, 3, ogs. som adj.: blød, umandig; df. compar. eviratior spadone, Martial. 5, 41.

ēviscĕro, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, viscus]; I) „alm.": udtager Indvoldene, Enn. o. Pacuv. ap. Cic.; — B) df. „fig."; a) sønderslider, Virg. Aen. 11, 723; — b) forøder, tilsætter, opes, Cod. Just.; — II) „bes.": udtager af Indvoldene, (unionem), Solin. 53.

*ēvītābĭlis, e: til at undgaae; - non evitabile telum, Ovid. Met. 6, 234; ∾ mala, (opp. inevitabilia), Senec.; o. — ēvītātio, onis, f.: Undgaaen el. at undgaae; ∾ malorum, Quintil., periculi, Senec.; af — 1. ē.vīto, avi, atum, 1, v. a.: undgaaer, tela amictu, Catull. 115, 7; men non evitata (fraxinus), Ovid. Met. 12, 123; cf. Hor. Od. 1, 1, 5; ∾ dolorem, Cic.; cf. id. Lael. 21; — 2. ēvīto, avi, atum, 7, v. a., [e el. ex, vita]: aflivet; (for= o. eftercl. Ord); Priamo vi vitam evitari, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 35; ∾ aliquem, Appul.

Evĭus, (-os), i, m., *Εὔιος*: Epithet til Guden Bacchus, Lucr., Cic. Flacc. 25, Hor., o. A.; — B) df. 1) Evius, 3: hørende til Bacchus's Dyrkelse; ∾ terga, (i. e. tympana), Stat.; — 2) Evias, ădis, f.: en Bacchantinde, Hor. Od. 3, 25, 9. — ēvo, are, Grækernes *εὐάζω*: raaber evoe paa Bacchusfesten, dog alene in partic. evans, vid. Catull. 64, 391; - ogs. c. acc.; orgia evantes Phrygiae, Virg. Aen. 6, 517.

ēvocati, orum, s. und. evoco. — *ēvŏcātio, onis, f.; oprdl.: Fremkalden; df. 1) i Religionssproget: Fremmanen el. Citeren, inferorum, Plin. 30, 2; ∾ deorum ex urbibus obsessis, Macrob.; — 2) Indkaldelse for Retten, Hirt. B. Al. 56; — 3) Opraab til Krigstieneste, Auct. ad Her. 3, 2; o. — ēvŏcātor, ōris, m.: som opfordrer til Krigstieneste, Cic. Catil. 1, 11; — df. adj. ēvŏcātōrius, 3: opfordrende, epistola, Sidon.; — [af flgd.].

ē.vŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder el. bringer ud el. frem deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; - ∾ virum e curia, Liv. 1, 48, aliquem ante ostium, Plaut.; ∾ mercatores undique ad se, Caes.; cf. Cic. Att. 2, 24; ∾ aliquem ad pugnam, Caes.; — B) df. „bes."; 1) i Krigsvæsenet: at opfordre el. opbyde til Krigstieneste; - ∾ multos undique spe praemiorum, Caes. B. C. 1, 1; - hvf evocati, orum: udtiente Krigere, som opfordres til ny Krigstieneste, id. B. G. 7, 65, Cic., o. A.; - ∾ legiones ex hibernis, Caes.; - men „publicistisk", om en Befalingsmand i Provindserne: ∾ ad se magistratus et decemprimos, Cic. Verr. 2, 67; cf. Caes. B. G. 7, 33, oftere; — 2) i Religionssproget: ∾ deum, (udkalde af en beleiret By), Liv. 1, 55, o. id. 5, 21; — II) „fig."; A) „overf." om Tingsobjecter: at bringe ud deraf, at bringe dertil; - ∾ succum quasi per siphonem, Colum.; ∾ abortum, Plin.; — B) „ment.": fremkalder, vækker, misericordiam oratione, Cic.; cf. id. Fin. 2, 31; - ∾ risum legentibus, Senec.; ∾ aliquem in laetitiam, id.; cf. Liv. 9, 17.

evoe (disyll.), interj., ligesom *εὐοῖ*: en Naturlyd; df. Jubelraab ved Bacchusfesten; evoe bacchantes, Catull. 64, 250; cf. Hor. Od. 2, 19, 5, Virg. Aen. 7, 389, o. A.

ē.vŏlĭto, are, v. n. frequ.: ofte at flyve ud, Colum. — ē.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.: at flyve ud el. frem el. op; - ∾ ex quercu (aquila), Cic. Leg. 1, 1; ∾ extra septa, Varr.; om Husfugle ogs. absol., Colum.; — II) oftest „fig."; A) „overf." om enhver hurtig Bevægelse: ilende at komme ud deraf el. derhen; - ∾ ex urbe, tamquam ex vinculis, Cic. d. Or. 2, 6; cf. id. Verr. 5, 34; men ∾ ignis etc., Lucr. 6, 314; — B) „ment."; quorum animi ··· evolant atque excurrunt foras, Cic. Div. 1, 50; ∾ ex severitate judicum, id. Verr. 1, 5; men ∾ altius, (naae høiere Værdighed), id. Fam. 1, 7; cf. id. d. Or. 2, 58; - ogs. om Talen, ibd. 1, 35: sic evolavit oratio, ut etc.

ēvŏlūtĭo, onis, f., [evolvo]: Opslaaen i en Bog; df. Læsen el. Læsning, poëtarum, Cic. Fin. 1, 7. — ēvŏlūtus, 3: partic. af flgd. — ē.volvo, volvi, vŏlūtum, 3; (poet. ogs. per diaeresin: evolŭam, Catull.; evolŭisse, Prop., Ovid.); v. a.: vælter eller ruller el. vikler ud deraf, opruller, odl.; I) „egenl."; - ∾ vestes, Ovid.; ∾ volumen epistolarum, (opslaae), Cic. Att. 9, 10; cf. Ovid. Met. 1, 24, o. Liv. 44, 8; - evolvere se, o. evolvi: vælte sig eller rulle sig el. bevæge sig afsted; - saal. ∾ se in mare, (om en Strøm), Virg. Aen. 5, 807, o. Plin. 4, 24; per humum evolvuntur, Tac. Germ. 39; cf. Liv. 26, 19; — II) „fig."; A) „overf."; 1) ∾ librum: oprulle for at læse; df. at læse deri, Cic. Tusc. 1, 11; ligel. ∾ volumina, Quintil., Fastos, Hor., Ovid., poëtas, Cic., auctores, Suet., antiquitatem, Tac.: — 2) „poet." om Parcerne: at spinde el. afspinde Skiebnens Traad; df. at bestemme; vid. Prop. 1, 7, 16; ogsaa at affpinde, at spinde til Ende; hvf. „alleg." om Parcerne: tunc ··· Debuerant fusos evoluisse meos, Ovid. Her. 12, 4; — 3) udruger, bringer tilveie, argentum alicunde, Plaut. Pseud. 1, 3, 83; — 4) opjager el. fordriver, sede patria, Tac., ex clandestina praeda, Liv. 6, 15; — B) „ment."; 1) „alm.": at udfolde el. udvikle; - ∾ animi sui complicatam notionem, Cic. Off. 3, 19; cf. id. d. Or. 2, 86; - ∾ se ex his turbis, Ter., ogs. omni turba, id.; — 2) „bes.": at udvikle el. fortælle; - ∾ causas belli, Enn., naturam rerum omnium, Cic., rem propositam, Quintil., seriem fati, Ovid.; cf. Lucr. 1, 953.

ē.vŏmo, ŭi, ĭtum, 3, v. a.: at brække af sig, at udspye, (conchas), Cic. N. D. 2, 49; cf. Suet. Claud. 44, o. Tac. Ann. 12, 67; — II) „fig."; A) „overf."; vid. Cic. Catil. 2, 1; ∾ ignes, Sil.; ∾ se in mare (om en Flod), Plin.; men „alleg.", Cic. Pis. 37: ∾ pecuniam devoratam; — B) „ment.": at udgyde (sit Indre); vid. Cic. Lael. 23, o. Ter. Ad. 3, 2, 14. — ēvōnȳmos, i, f., *εὐώνυμος*, germ. der Spindelbaum, Plin. 13, 38.

ē.vulgo, avi, atum, 1, v. a.: gior almindeligen bekiendt, røber, forraader; - ∾ jus civile etc., vid. Liv. 9, 46; ∾ arcanum, Tac.; cf. id. Ann. 13, 9. — ēvulsio, onis, f., [evello]: Udrykning, Udtrækning, dentis, Cic. N. D. 3, 22. — ēvulsus, 3: partic. af evello.

ex el. ē, (e neml. alene foran Consonanter, men ogs. her sieldnere end ex; - dog at ex fastholdes i visse Forbindelser, ligesom e i nogle andre; saal. altid ex parte, ex sententia, ex tempore; men e regione, e re publica); - praepos. c. abl.; Grækernes *ἐκ* el. *ἐξ*; betegner en Udgaaen fra Gienstandens Indre, (i Modsætn. af in c. acc.), og svarer saal. til vort: ud, udfra, udaf; (s. ogs. ab o. de ss. II.); — I) i Rummet; A) „alm."; - influxit ··· quidam e Graecia rivulus in hanc urbem, Cic. d. Rep. 2, 19; cf. Hor. Sat. 1, 1, 56; - Clanculum ex aedibus me edidi foras, Plaut.; ogs. saal. ofte hos de m. ex sammensatte Ord; men ogs. ofte hos Sammensætningerne m. ab o. de; s. und. abeo, amoveo, etc., decedo, deduco, etc.; - navnl. ogs. i Retningerne: nedad, opad; - desilire ex equis, (om Rytterne), Caes.; cadere ex equo, Cic.; cf. id. Fat. 3, o. Lucr. 5, 1125; - paululum ex planitie editus collis, Caes.; eminere e mari, Cic.; cf. Liv. 6, 5; — B) „bes."; a) om det Sted, hvorfra nogen el. noget er ligesom udgaaet; - quod erat ex eodem municipio,

Cic.; – men ogſ. ud. Verbum; negotiator ex Africa, id.; cf. Hor. Od. 1, 29, 7; — b) om det Sted, hvorfra noget ſkeer eller har ſin Udgang; – ex loco superiore … conspicatus etc., Caes. B. G. 2, 26; cf. Cic. Manil. 17; pugnare ex equo, ex puppi, Plin.; cf. Caes. l. c. 27; – ogſaa ere at hidføre de adverbiale Dictioner: ex adverso, e regione, ex parte, oſv., ſ. und. adversus, etc.; – men ex itinere: fra Reiſen, paa el. under Reiſen, mittere litteras, Cic.; cf. Caes. B. G. 2, 6 o. 29; ligel. ex fuga, (paa el. under Flugten), Caes., Sall., Liv.; — II) i Tiden; A) „alm.": ſtrax efter; – vid. Cic. Brut. 92, o. Tac. Hist. 3, 46; men id. Germ. 22: statim e somno … lavantur; men ex quo Romae obses fuit, etc., Liv. 40, 5: – me quotidie aliud ex alio impedit, Cic.; aliam rem ex alia cogitare, Ter.; diem ex die exspectare. Cic., ducere, Caes.; — not.: ex ſtaaer hos en Embedstitel om et ophørt Embede; – per virum excelsum ex quaestore et ex consule Trebonianum, etc., Cod. Just.; — B) „beſ.": om en Varighed fra en vis Tid; – ex eo die, quo etc., Cic. Phil. 1, 1; cf. id. Quint. 5, o. Hor. Od. 2, 1, in.; – ogſ. m. tilføiet ad; ex ea die ad hanc diem etc., Cic. Verr. 1, 12; – ſield. ved Angivelſen af Datum; ex Kal. Jan. etc., Cic. Fam. 16, 9; cf. id. Verr. Act. 1, 10; — III) i andre Forholde, hvorved man kan tænke ſig en Udgaaen deraf, et Ophav el. Udſpring derfra; A) ſaal. navnl.; aa) hos Verberne: at tage el. udtage deraf, at modtage el. erholde, at fornemme el. lære, oſv.; – tollere amicitiam e vita etc., Cic. Lael. 13; de quo studeo ex te audire, quid sentias, id.; — bb) ved Angivelſen af en Mængde el. en Samling, hvortil noget hører el. hvoraf det tages; – ecquis est e tanto populo, qui etc., id. Rab. Post. 17; cf. Caes. B. C. 1, 46; men ex tribus istis quid maxime probas? Cic.; cf. Tac. Germ. 29; — b) ogſ. findes ex: omſkrivende f. gen.; altitudo puppium ex barbaris navibus etc., Caes. B. G. 3, 14; — cc) ved Angivelſen af det Stof el. af den Materie, hvoraf noget beſtaaer; – statua ex aere facta, Cic.; cf. id. Arch. 9; men constare ex animo et corpore, id. N. D. 1, 35; cf. id. Fin. 2, 14; — b) df. ogſ. ved den techniſke Betegnelſe af det Middel, hvormed noget beredes el. tilſættes el. nydes; – nuclei pinei ex melle, Cels.; farina tritici ex aceto cocta, Plin.; – ogſ. om en Blanding el. Overgang, navnl. Farvens og Smagens; baccae e viridi rubentes, Plin.; apes ex aureolo variae, Colum.; succus (pomo, dat.) ex austero dulcis, Plin.; — dd) ved Angivelſen af nogen tildels ogſ. fiernere Aarſag el. Foranledning, hvoraf noget fremgaaer el. finder Sted; – ex doctrina nobilis et clarus, Cic.; ex vulnere aeger, id.; ex vino vacillantes, Quintil.; cf. Ter. Andr. 3, 2, 17, ogſ. Cic. Brut. 97, o. Sall. Jug. 48; ogſ. triumphare ex gentibus Transalpinis, Cic.; men Liv. 31, 36: ex tam propinquis stativis etc., (ifølge begge Leires Nærhed); quod ex eo sciri potest, quia etc., Cic.; ex quo fieri (el. effici), ut etc., id.; ex quo nulla suspicio est, etc., id. Brut. 15; – undert. ogſ. ud. Verbum imellem twende Subſtantiver; ex hac clade atrox ira etc., Liv. 2, 51; cf. Tac. Ann. 11, 20; — b) ligel. ved Angivelſen af det Begreb, hvorefter nogen el. noget benævnes; – cui postea Africano ex virtute cognomen fuit, Sall. Jug. 5; cf. Cic. Leg. 1, 8; ligel. nomen ex vitio positum, Ovid.; — ee) ved Betegningen af Overgangen fra en Tilſtand til en anden, af en Forandring el. Forvandling; – ut existat e rege dominus, Cic.; cf. id. Part. or. 17, o. Lucr. 1, 187, ogſ. Flor. 1, 9; — B) endnu er ex at mærke; aa) i Angivelſen af en Følge el. Henſigt, oſv., dog prægnant i viſſe Udtryk og Forbindelſer; ſaal. ex (el. e) re, ex usu, ex injuria alicujus, (med el. til nogens Fordel el. Skade); vid. Ter. Phorm. 5, 7, 76; bene et e re publica … fecisse, (til Statens Bedſte), Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 30, oftere; men ex nullius injuria, (uden nogens Krænkelſe), Liv. 45, 44; — bb) ved Betegnelſen af den Maade el. Regel, hvorpaa el. hvorefter noget ſkeer, omtr. vort: efter, ifølge; – ex senatus sententia, Cic.; ex collegii sententia, Liv.; men ex sententia, (f. ex voluntate, efter Ønſke), Ter., Cic.; – ex senatus consulto, Cic., Sall.; ex decreto, Cic.; ex lege, ex jure, id.; ex foedere, Liv.; ex more, Sall., Virg., o. A.; ligel. ex consuetudine, Cic., Caes., o. A.; – ex animo, (oprigtigen), Cic. Fam. 13, 8; ex opinione atque fama (scribere), ibd. 12, 4; e virtute, id est honeste vivere, Cic. Fin. 2, 11; aliquem … ex artificio comico aestimare, Cic. R. Com. 10; — b) hertil hører endnu Dannelſen af de adverbiale Udtryk: ex aequo, ex commodo, etc., ex affluenti, ex continenti, ex confesso, ex inopinato, etc.; ſ. und. aequus, commodus, etc.; — not.: ex ſættes ſield. efter ſin Caſus; vid. Lucr. 2, 791, oftere; — IV) med Henſyn paa Sammenſætningen bliver endnu at mærke; A) ex– beholder, (ligeſom dis–), denne ſin fuldere Form ordenl. alene foran Vocalerne, og foran Conſonanterne: c, p, q, s, t; (exeo, excedo, etc.); – fremdeles aſſimilerer det „x" m. d. flgd. „f"; (effero, etc., hvorhos ogſ. findes ecfero, etc.); – hvorimod det bortkaſter „x" foran de øvrige Conſonanter: b, d, g, r, l, m, n, v; (eblandior, educo, etc.); — not.: Undtagelſer herfra ere: epoto o. epotus (hos expotus), escendo (hos exscensio); ogſ. findes exbibit, exbola, exdorsuo, exfibulo, exlex, etc.; – nogle af diſſe Sammenſætninger udſtøde s efter x; hvſ. ordenl. excidium (f. exscidium) af exscindo, ligeſom man f. exsul, exspecto, exstinguo, etc., ogſ. finder exul, etc.; — B) i Sammenſætninger betegner ex–; a) ofteſt en Udgaaen derfra el. en Bevægelſe (el. Retning) udad, ogſ. opad; (educo, exeo, etc.; emineo, erigo, etc.); — b) ogſ. undert. en Overgang, ogſ. en Forvandling el. Modſætning; (effemino, effero, are; effreno, egelidus nr. 1, elinguis, exanimo); — c) ogſ. en Fuldendelſe af en Handling el. Tilſtand, ogſ. en blot Forſtærkelſe; enitor, excedo, edurus, efferus).

ex.ăbūsus, 3, partic. adj., [abutor]: ſom høiligen misbruger noget, Ammian. — exăçerbesco, ĕre, v. n. inch.: bliver forbittret el. fortørnet, Appul.; af — ex.ăcerbo, avi, atum, 1, v. a.: forbittrer el. krænker ſmerteligen, Liv. 2, 35, oftere; cf. Suet. Tib. 62; df. in pass., Plin. Ep. 8, 5: at ſørge bittert; — II) i Retsſproget: ſkærper, supplicia, Dig. — exăcervans, tis, partic., [acervo]: ſom hober ſig i ſtor Mængde; ∾ tela, Ammian. — ex.ăcesco, ĕre, v. n. inch.: at blive meget ſuur; ∾ ficus, Colum. — exăcon, i, n.: galliſk Navn paa en Art af Værten centaureum (el. Tuſindſkiøn), Plin. 25, 31.

exacte, adv. af 1. exactus: nøiagtigen, Sidon.; – – compar., Gell.; superl., Sidon. — exactio, ōnis, f., [exigo]; Fordrivelſe, regum, vid. Cic. d. Or. 1, 9; — b) ſild. ogſ. Fuldendelſe, Vitruv. 3, 1, Auson.; — II) „overf.": Afkræven, operis, Colum.; – oftere: Indkræven el. Inddrivelſe; – nostrorum nominum, Cic. Att. 5, 1, pecuniarum, Liv. 38, 38; — b) df. „meton.": Skat el. Afgivt til det Offenlige; ∾ capitum et ostiorum Cic. Fam. 3, 8; ogſ. in pl.: ∾ publicae, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; cf. Suet. in Vita Hor., o. Tac. Ann. 12, 51.

exactor, oris, m., [exigo]: ſom fordriver el. uddriver; – exactores regum etc., Liv. 9, 17; — II) „overf."; A) „alm."; ∾ operis: ſom affræver nogen hans Arbeide, Opſynsmand derover, Colum.; cf. Liv. 45, 37; men ∾ assiduus studiorum, Quintil.; ∾ supplicii, (ſom fuldbyrder Straffen), Liv. 2, 5; — B) „beſ.": ſom indfordrer de offenlige Afgifter; vid. Caes. B. C. 3, 32, Liv. 28, 25; — df. fem.: exactrix, icis, Augustin. — 1. exactus, 3: partic. o. adj. af exigo. — 2. exactus, us, m., [exigo]: ligeſom Uddriven; df. Udſælgen el. Udſalg, mercis, Quintil. Decl.

†ex.ăcŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": gjør meget skarp el. spids; - ∾ ferramenta cote, (hvæsse dem), Plin.; - oftere: tilspidser, ridicas, Colum., rallos, Virg., spicula, id.; men ∾ metas (casei) in vertices, Colum.; ogs. „alleg.", Cic. Leg. 3, 9; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ acetum, Plin.; men „poet.": ∾ palatum (sapor), Ovid. Pont. 1, 10, 13; - ∾ aciem oculorum, Plin., visum, id.; men ∾ morbos, (forværre dem), Colum. (poët.); — B) „ment."; a) ∾ aciem ingenii ad bona diligenda, Cic. Leg. 1, 23; ∾ animum, Plin.; — b) bringer i heftig Lidenskab, ophidser, tilskynder, Cic. d. Or. 1, 29; cf. Hor. A. P. 403; men ∾ aliquem ira, Nep. Phoc. 4; df. — exăcūtio, onis, f.: Tilspidsen, calami, Plin. — exacutus, 3: partic af exacuo.

ex.adversum, (-vorsum), o. ex.adversus (-vorsus), adv. o. praepos.; oprdl.: fra ligeoverfor; df. sædv. ligeoverfor, (vis à vis); I) som adv.; - ea sita erat exadvorsum, Ter. Phorm. 1, 2, 47; - ogs. c. dat.; ∾ ei loco etc., ibd. 38, o. Appul.; — II) som praepos. c. acc.; - exadversus eum locum etc., Cic. Div. 1, 45; cf. Nep. Them. 3, o. Plin. 6, 18. — ex.advŏcatus, i, m.: som har været Advocat, Augustin.

exaedĭfĭcātio, onis, f.: Opførelse af en Bygning; df. „fig." om Foredraget, Cic. d. Or. 2, 15; af — ex.aedĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.: bygger el. opfører; - ∾ domos et villas, Sall., templa deum, Liv., navem, Cic.; — 2) „overf.": fuldender, id opus, quod etc., Cic. d. Or. 1, 35; men comisk: ∾ ignaviam suam, Plaut. Trin. 1, 2, 95; — 3) ligel. comisk: at kaste ud el. jage bort fra Hus og Hiem, id. ibd. 5, 2, 3.

exaequatio, onis, f.: Udjevning el. Planering; df. „meton.": Plan el. Flade, Vitruv. 5, 12; — 2) „overf.": Sammenstilling, Liv. 34, 4; af — ex.aequo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: jevner el. sletter; - exaequata planities, Vitruv.; men ∾ tumulos tumulis, Auct. B. Hisp. 5; — b) ogsaa at afveie derimod, argentum argento, Plaut. Rud. 4, 4, 43; — B) „fig.": stiller lige derimod, sammenstiller el. sammenholder; - ∾ aliquem cum aliquo, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 4; ligel. ∾ aliquem alicui, Liv.; cf. id. 23, 35, o. Sall. Catil. 3; - men militibus cum imperatore exaequatus labor, etc., id. Jug. 100; cf. id, Catil. 59, ogs. Senec. Ep. 20; men Cic. Verr. 2, 50: qui omnia jura pretio (abl.) exaequasset; — II) neutr.: at være el. komme lige dermed; dog ogs. her c. acc. (paa Spørgsmaalet: hvormed); exaequet tetricas licet illa Sabinas, Ovid. Am. 3, 8, 61; cf. Auct. ad Her. 4, 20.

exaestŭātio, onis, f.: Opbrusen, (amnis), Solin.; - ogs. „fig.": ∾ animi, Non.; af — ex.aestuo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at bruse el. strømme frem el. ud; - utcumque exaestuat aut deficit mare, Liv. 26, 42; cf. Virg. Ge. 3, 240; men ∾ in fossas, (om Nilen), Suet. Aug. 18; — b) „bes." ogs.: brusende at gære el. gløde, torrenti calore solis, Justin. 2, 1; cf. Suet. Tib. 72; — B) „fig.": at bruse op; - mens exaestuat ira, Virg.; exaestuat intus (dolor), Ovid.; ∾ ignis (amoris), id.; — II) act., men alene „poet." o. c. acc. verb.; Hos igitur tellus omnes exaestuat aestus, Lucr. 6, 817; cf. id. 2, 1137.

*exaggĕranter, adv.: overdrevent, Tertull.; — exaggĕratio, onis, f.; oprdl.: Opdæmning; df. „meton.": Dam el. Vold; in pl., Justin. 2, 1; — II) „fig.": Begrebets ligesom Sammenhobning og Forstærkelse; - quasi quandam exaggerationem quam altissimam animi etc., Cic. Tusc. 1, 26; men ∾ aliqua speciosa orationis, (dens Udsmykning), Gell.; o. — exaggĕrator, oris, m.: som forstørrer el. ophøier; ∾ famae, Hieronym.; — [af flgd.].

ex.aggĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": opdæmmer, terram, Plin., locum operibus, Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf.": ophober, opdynger, rem familiarem, Cic. Off. 1, 26, magnas opes, Phaedr.; — B) „ment.": ophøier overmaade, forherliger; ogs. overdriver; - ad exaggerandam amplificandamque orationem etc., Cic. d. Or. 3, 27; men lignelsesvis: quasi exaggerata altius oratio, id. Brut. 17; - ∾ injuriam nostram, Quintil.; cf. Cic. Tusc. 5, 18; - men ∾ juventam alicujus honoribus, (overvælde dermed), Vell. 2, 129; — III) partic. exaggĕratus, 3, ogs. som adj.: høi, svulstig; ∾ volubilitas verborum, Petron. Sat. 124; - compar., Gell. 13, 24.

exăgitator, oris, m.: som heftigen angriber el. dadler, Cic. Orat. 13; af — ex.ăgito, avi, atum, 1, v. a.: driver ud deraf, opjager; - ∾ lustra ferarum, (om Jægeren), Sil.; hvf. „alleg.", Ovid. A. A. 3, 662; - men ∾ quicquid faecis subsederit, (røre op deri), Colum.; - ogs. „alm.": fordriver, forjager, Cic. Verr. 2, 3, Nep. Them. 8, o. Caes. B. G. 4, 1; — II) „fig.": forfølger, plager, Cic. Att. 1, 16; cf. Hor. Sat. 2, 6, 54, (som Forbandelse); ogs. om den indre Forstyrrelse, Sall. Catil. 14, o. Suet. Ner. 34; — B) „bes." ogs.; 1) mishandler med Spot eller Daddel, udskælder; - exagitari convicio alicujus, Caes. B. C. 1, 2; cf. Cic. d. Or. 3, 16, oftere; — 2) bringer i Lidenskab, oprører; - ∾ plebem, vulgus, Sall. Catil. 38, id. Jug. 73: - ogs. opmuntrer el. oplíver, Cic. Orat. 3; - ogs. m. abstracte Objecter; vid. Sall. Catil. 48, Cic. Att. 3, 7, o. Catull. 64, 94. — exăgium, i, n., ἐξάγιον: Vægt, Vægtskaal, Inscript. — exăgōga ae, f., ἐξαγωγή: Udførelse el. Transport af Varer, Plaut.

ex.albesco, bŭi, 3, v. n. inch.: bliver hvid el. bleg, Gell. 12, 1; — 2) „fig.": at blegne af Skræk; vid. Cic. d. Or. 1, 26, oftere, ogs. Enn. ibd. 3, 58. — ex.albĭdus, 3: hvidlig, hvid; ∾ folia urticae, Plin.; ∾ vina, id. — ex.albo, (avi), atum, 1, v. a.: gjør hvid, Tertull. — exalburnatus, 3, [alburnum]: hvoraf alburnum el. Splinten er udtagen; ∾ robur, Plin. 16, 76.

exaltatio, onis, f.: Ophøielse; df. „overf.": Stolthed, Tertull.; af — ex.alto, avi, atum, 1, v. a.; 1) hæver i Veiret; df. „overf.": deus alia exaltat, alia submittit, Senec. Qu. N. 3, prooem.; — 2) fordyber, sulcos in pedes tres, Colum. — exălūmĭnatus, 3, [alumen]: alunfarvet; ∾ uniones, Plin. 9, 56.

ex.ambĭo, ĭi, ĭtum, v. n. o. a.; I) neutr.: gaaer hen at holde Bøn, ad martyras, Cyprian.; — II) act.; ∾ aliquem: bede til nogen, Mamert. Gr. Act. ad Jul.; ∾ aliquid: bede om noget, Symmach.

1. exāmen, ĭnis, n., [af ex o. agmen]: en Sværm, en Hob; navnl. Bisværm; - tum apium examinibus (laetae res rusticae), Cic. d. Senect. 15, oftere, o. A.; — 2) ogs. alm.: enhver Sværm el. Hob el. Mængde, locustarum, Liv.; ∾ juvenum, Hor., vernarum, id.; — b) sjld. ogs. om abstracte Gienstande; ∾ malorum, Arnob., dilationum, Ammian.

2. exāmen, ĭnis, n., [f. inus. exagimen, af exigo]; I) „egenl.": Middel til Undersøgelse; navnl. Tungen i Vægten el. Vægtskaalen; - duas aequato examine lances etc., Virg. Aen. 12, 725; nullo examinis libramento servato, Cod. Theod.; men „alleg.", Pers. 1, 6; cf. Plin. 17, 35: aequali examine undique; — 2) „overf." o. „poet.": Undersøgelse, Prøvelse; legumque examina servent (senes), Ovid. Met. 9, 552; ligel. examina vitae, Stat.

*exāmĭnāte, adv.: efter Undersøgelse el. Prøvelse, credere, Tertull.; compar., Augustin.; — exāmĭnatio, onis, f., ligesom libratio, Ligevægten, Vitruv.; - df. „overf.": Undersøgelse, Prøvelse, Dig.; o. — exāmĭnātor, oris, m.: som afveier, Cassiod.; - df. „overf.": som undersøger, Tertull.; — df. adj. exāmĭnātōrius, 3: hørende til en Undersøgelse, Tertull.; — [af 2. examino].

1. exāmĭno, are, v. n., [1. examen]; om Bierne: at danne Sværme, at sværme; Colum. 9, 14. — 2. exāmĭno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [2. examen]; I)

„egenl."; A)act.: afveier, taleas ferreas ad certum pondus, Caes. B. G. 5, 12; cf. Cic. Tusc. 1, 19; — B) neutr.; ∾ alicui: at staae i Ligevægt dermed, Vitruv. 10, 8; — II) „fig.", (tildels ogs. „alleg."): afveier el. overveier, undersøger el. prøver; - vid. Cic. d. Or. 2, 38; ligel. ∾ aliquid suis ponderibus, id.; men ∾ verborum pondera, id. Orat. 8; cf. Hor. Sat. 2, 2, 8; - ogs. om den retlige Undersøgelse, Quintil., Dig.; — not.: af partic. examinatus, 3, som adj.: omhyggelig, betænkt, er superl., ∾ diligentia, Augustin.

ex.amplexor, ari, v. dep. a.: omfavner heftigen, Auct. ad Her. 4, 52. — exămurco, are, v. a., [amurca]: borttørrer (Oliebærmen); df. „overf.": tørrer el. indtørrer, corium, Appul.; — exămussim, adv., [amussis]: efter Retholt el. Lineal; df. „overf.": nøiagtigen, med Omhu; (for- o. eftercl. Ord); - aedes ··· factae probe, examussim, Plaut.; ∾ capto momento, Appul.

exancillātus, 3, [ancilla]: som trællende tiener, diis falsis, Tertull. — exanclo, (-antlo), avi, atum, 1, v. a., (oftest forel., vid. Quintil. 1, 10, 40); I) „egenl.": ved sin Tieneste el. Anstrængelse at bringe ud deraf; ∾ clavum, Pacuv. ap. Non.; - bes. ogs. ligesom exhaurio: udtømmer, Plaut. Stich. 1, 3, 116; men materno sanguine exanclando, (ved Udgydelsen deraf), Enn. ap. Non.; — II) „overf.": udholder, lider, aerumnas, labores, Lucil. ap. Non.; ligel. Cic. (poët.), Div. 2, 30; ogs. id. Tusc. 1, 49, o. id. Acad. 2, 34.

exănĭmābĭlĭter, adv., [exanimo]: dødeligen, skrækkeligen, Novius ap. Non. — ex.ănĭmālis, e; 1) død el. ombragt; ni illum exanimalem faxo, Plaut. Bacch. 4, 8, 7; — 2) dødelig, dræbende, curae, id. Rud. 1, 4, 2. — exănĭmātio, onis, f., [exanimo]: Aandedragets Berøvelse, at blive qvalt, Plin. 32, 13; — 2) „overf.": dræbende Skræk; exanimatio metus subsequens etc., Cic. Tusc. 4, 8; men id. Off. 1, 36, o. in pl.: fuldkommen Udmattelse.

exănĭmis, e, o. exănĭmus, 3, (den sidste Form er in pl. den hyppigere), [anima]; I) „egenl.": uden Livsaande, afsiælet, død; — a) exanimis, e; vid. Virg. Aen. 5, 517, Liv. 25, 34; ∾ corpus, Ovid.; cf. id. Am. 1, 7, 53, oftere; - men „poet."; ∾ favillae, (slukket), Stat.; ∾ hiems, (vindstille), id.; — b) exanimus, 3; vid. Virg. Aen. 11, 51 o. 110, Lucr. 6, 705 o. 1272, o. A.; — II) „overf.": død af Skræk, forskrækket el. forfærdet; vid. Virg. Aen. 4, 672, o. Hor. Sat. 2, 6, 114.

ex.ănĭmo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: borttager Vinden el. Luften; ∾ folles, (trykke dem sammen), Auct. Aetn. 560; - df. sædv.: afliver el. ombringer; ∾ se taxo, Caes. B. G. 6, 31; cf. Hor. Od. 2, 17, in.; - men pass.: exanimari vulnere gravi, Cic. Fin. 2, 30; II) „fig."; A) „overf."; exanimari: at blive aldeles afkræftet, Caes. B. C. 3, 92; cf. id. B. G. 2, 23; — b) ligel. om Ting og Begreber: at tabe sin Styrke; - exanimatur (vini faex, dovner) etc., Plin. 23, 31; men om Ordene, vid. Cic. d. Or. 3, 11; — B) oftere „ment.": forskrækker el. forfærder dødeligen; - vid. Ter. Andr. 1, 5, 16, o. Liv. 7, 36; ligel. Cic. Parad. 2, 18, id. Mil. 34, o. Hor. Ep. 2, 1, 178; - saal. ogs. in partic. perf., Ter. Phorm. 3, 3, 32, oftere, Virg. Aen. 5, 805, o. A. — exanimus, 3, s. und. exanimis.

ex.ante, s. und. ante. — exanthēma, atis, n., ἐξάνθημα: Udslæt paa Huden, M. Emp. — exantlo, are, s. und. exanclo.

ex.ăpĕrio, ire, v. a.: helt el. ganske at aabne el. adskille el. opløse, Augustin. — ex.apto, are, v. a.: passende at befæste el. sætte derpaa; ∾ deo coronas, Appul. — ex.aptus, 3: ligesom ovenfra fæstet dertil el. hængende derved, Lucil. ap. Non., o. Plin. 36, 19. — ex.ăquesco, ĕre, v. n.: at blive til Vand, (opp. exignescere), Censorin. 18.

exărātio, onis, f., [exaro]: Udpløining, Tagetis, Capella; — 2) „fig.": Skrivning el. Skrift, Sidon. — exarchus, i, m., ἔξαρχος: Forstander, Justin. Novell.

ex.ardesco, arsi, arsum, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive antændt, at geraade i stærk Brand, Plin.; cf. Cic. d. Or. 2, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Solheden: Exarsitque dies, Martial.; men om en ildlig Farve: fulgor carbunculi exardescens, Plin.; — b) om Priserne: at stige umaadeligen, Suet. Tib. 34; cf. Plin. 37, 1; — c) om Krig, Oprør, odl.: at bryde ud el. opstaae, at rase; - ∾ bellum, Cic., Liv.; ∾ seditio, Tac.; cf. Cic. Sull. 6 o. 27; — B) „ment.": at bruse op; df. a) om Personer: at geraade i Lidenskab; - ∾ iracundia et stomacho, Cic. Verr. 2, 20; adeo exarserant animis, Liv. 3, 30; ∾ ad spem libertatis, Cic. Phil. 4, 6; men Liv. 4, 6: ∾ ad aliquid, (derover el. derved); ∾ in seditionem, Liv., in iras, Virg.; men ∾ in aliquem, Tac. Ann. 11, 12; — b) om Lidenskaben: at bryde ud, at blive heftig; - ex quo exarsit sive amor, sive amicitia, Cic. Lael. 27; ∾ ambitio, Liv., ira, Cic.; cf. Virg. Aen. 11, 376; — not.: partic. perf. exarsus, 3: forbrændt, opbrændt, Cod. Just.

exārēfio, ĕri, v. pass., [arefacio]: at blive aldeles tør, Plin. 26, 66. — exărēno, are, v. a., [arena]: renser fra Sand; ∾ aes, Plin. 33, 20. — ex.āresco, rui, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive aldeles tør el. udtørret; ∾ vestimenta uvida, Plaut. Rud. 2, 7, 20; ∾ amnes, Cic., fontes, Caes.; — II) „fig.": at tabe sig, at udgaae el. uddøe; - exaruit vetus urbanitas, Cic., facultas orationis, id. — ex.ārĭdus, 3: aldeles udtørret el. henvisnet, Tertull.

ex.armo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": afvæbner, cohortes, Tac., dextras, Lucan.; — b) ∾ navem, (aftakle), Senec. Ep. 30; — II) „fig."; A) „overf.": at svække el. afkræfte, Vell. 2, 17; ∾ taurum, tigres, (at tæmme dem), Val. Fl., Manil.; — B) „ment."; ∾ accusationem, (afkræfte, giøre uskadelig), Plin. Ep. 3, 9; cf. Flor. 1, 22.

ex.ăro, avi, atum, 4, v. a.; I) „egenl.": udpløier el. oppløier, radices, Plin., sepulcra, Cic. Leg. 2, 23, semina, Dig.; men ∾ hominem, vid. id. Div. 2, 23; — II) „overf."; A) vinder ved Pløining el. som Afgrøde; - ∾ tantum frumenti labore suo, ut etc., Cic. Verr. 5, 38; — B) bearbeider el. dyrker; -. quod juncti boves uno die exarare possint, Varr., Plin.; ∾ locum de integro, Colum.; — b) df. „poet." om Alderdommen: ∾ frontem rugis, Hor. Epod. 8, 4; — C) opskriver paa Skrivertavlen, skriver el. noterer, hoc litterularum, Cic. Att. 12, 1; ∾ binos codicillos, Suet. Oth. 10. — ex.artĭcŭlātus, 3: uarticuleret, uregelmæssig, sonus, Tertull.

exasciatus, 3, partic. adj., [ascio]: vel tilhuggen (med Øxen); df. „overf.": vel forarbeidet, opus, Plaut. Asin. 2, 2, 93. — exaspĕrātio, onis, f.: Ruhed, Haardhed, cutis, Scribon., faucium, Veget.; af — ex.aspero, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør ru el. ujevn; - ∾ summam cutem, Cels., arterias, Plin., vocem, Quintil.; - ∾ mare fluctibus, Liv.; cf. Ovid. Am. 2, 11, 27; - „poet." ogs. ∾ aegida signis, Claudian., men ∾ ensem saxo, (hvæsse derpaa), Sil.; — II) „fig.": forhærder, forbittrer, forvilder; vid. Liv. 38, 17; ∾ animos, id.; - ∾ canes, Appul., apes, Colum.; men ∾ rem verbis, Quintil.

exauctōrĭtas, atis, f.: Afskedigelse, Afsked, Cod. Theod.; af — ex.auctōro, avi, atum, 1, v. a.; I) „publicistisk", navnl. i Krigssproget; a) „alm.": afskediger, dimitto; milites exauctorati etc., Liv.; cf. id. 8, 34, oftere, Suet., Tac.; — b) „bes.": afskediger ifølge en Forbrydelse, casserer, Suet. Aug. 24, oftere, o. Tac. Hist. 1, 20; — 2) „fig."; verba exauctorata etc., (som ere komne af Brug, forældede), Macrob. Sat. 1, 5.

exaudībĭlis, e: som høres i Afstand; som bønhøres, Augustin.; af — ex.audio, ivi o. ii, itum, 4, v. a.: hører (i Afstand), hører efter, forstaaer; - nec satis exaudiebam, Plaut. Epid. 2, 2, 55; men Cic. Sull. 1: ut omnes exaudire possint; ogs. hører el. fornemmer tydeligen, Cic. Acad. 2, 7; - oftere ogs. ligesom simplex: hører;

vid. Ovid. Met. 4, 144, o. Hor. A. P. 50; — II) „fig."; A) bønhører, preces supplicis, Ovid., vota precesque, Virg.; men absol., Ovid. Am. 2, 9, 51; — B) hører, adlyder, Hor. Ep. 1, 20, 14; — b) optager el. forstaaer det Hørte saa el. saa, intelligo, Dig.; df. — exauditio, onis, f.: Bønhørelse, Augustin.

ex.augĕo, ēre, v. a.: forøger el. forstørrer saare meget, Plaut. Stich. 2, 1, 9, o. Ter. Heaut. 2, 2, 3. — exaugŭrātĭo, onis, f.: Vanhelligelse, Profanering, sacellorum, Liv. 1, 55; af — ex.augŭro, avi, atum, 1, v. a.: vanhelliger el. profanerer (det forhen Indviede), Liv. 1, 55; cf. Gell. 6, 7. — ex.auspĭco, avi, 1, v. n.: tager Varsler deraf; ∾ ex vinculis Plaut. Capt. 3, 5, 108.

exballisto, are, v. a., [ballista]; comisk Ord m. Hensyillen paa d. flgd. Ballionem, (fordærver ham ganske), Plaut. Pseud. 2, 1, 10. — exbibo, ēre: = ebibo, Plaut. — exbŏla, ae, f., ἐκβολή: etslags Skudvaaben, Naev. ap. Varr.

excaecator, oris, m.: som giør blind, Augustin.; af — ex.caeco, avi, atum, 4, v. a.; I) „egenl.": giør blind, Cic. Acad. 2, 23, Plin., Flor.; — II) „fig."; A) „overf."; a) ∾ palmitem, Plin., oculos stirpis, Colum., (at borttage); — b) ∾ venas in undis, (tilstoppe), Ovid. Pont. 4, 2, 17; cf. id. Met. 15, 72; — c) fordunkler el. svækker (Lyset); fulgor (argenti) excaecatus, Plin.; — B) „ment.": at forblinde el. forvirre, oculos animosque miserorum, Petron. Sat. 141.

ex.calceo, (-cio), avi, atum, 1, v. a.: aftager Skoene; ∾ pedes, Suet. Vitell. 2; – df. in partic. perf.: excalciatos cursitare, (uden Skoe), id. Vesp. 8; – men medial, Vell. 2, 41; men som dep., Varr. ap. Non.; — 2) „bef." heder om den tragiske Acteur, excalceari: at aflægge Cothurnen, Senec. Ep. 76; hvf. excalceati, (de comiske og mimiske Acteurer), opp. cothurnati, ibd. 8.

excaldatio, onis, f.: Vasken el. Baden i varmt Vand; in pl., Capitolin., o. A.; af — excaldo, avi, atum, 1, v. a., [caldus]: vasker el. bader i varmt Vand, Vulc. Gall., o. A. — †ex.calfăcio, (feci), factum, 3, v. a., opvarmer, opheder, Plin.; hvf. pass.: excalfio, etc.; – lacus sole excalfactus, id.; df. — excalfactio, onis, f.: Opvarmelse, Ophedelse, Plin.; o. — excalfactōrĭus, 3: opvarmende, ophedende, Plin. — excalfio, s. und. excalfacio.

ex.candĕfăcio, fēci, 3, v. a.; opheder; men alene „fig.": ophidser; hvf. m. Tmesis: excande me fecerunt cupiditate, Varr.; men ∾ annonam macelli, (drive Priserne i Veiret), id. — excandescentia, ae, f.: Antændelse; df. „fig.": Opfarenhed, Ilsindethed; vid. Cic. Tusc. 4, 9; af — ex.candesco, dŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive hed el. gloende, navnl. ved Ild, Cato, i Solen, Plin. 36, 67; — II) „fig.": at geraade i brændende Lidenskab, at brænde af Harme; vid. Cic. Tusc. 4, 19; ∾ in aliquem, Suet. Vesp. 14; ∾ in ultionem, Flor. 2, 18; – men ∾ in exteros, (om Hunden), Colum. — ex.canto, avi, atum, 1, v. a.: ved Tryllesang at bortfierne el. borthexe; – qui fruges excantasset, Plin. 28, 28, 4, ex XII Tabb.; cf. Hor. Epod. 5, 45; men Prop. 3, 2, 49: clausas ··· excantare puellas.

ex.carnĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.: sønderslider, martrer, aliquem, Cic. N. D. 3, 33, Suet., o. A.; — II) „overf.": qvæler, plager, ængster, Ter. Heaut. 4, 6, 9, o. Senec. d. Ir. 3, 4. — excastratus, 3, partic., [castro]; castreret el. gildet, Gell. 9, 9; — 2) „overf.": afbælget el. afskallet, sinapi, Scribon. — ex.caudĭco, (-codico), are, v. a.: udrykker, oprykker, exstirpo, Lex ap. Frontin. d. Aquaed.; – ogs. „alleg."; ∾ omnem silvam libidinum, Tertull.; — 2) „overf."; ∾ vites, (s. ablaqueare), Pallad. — excăvātĭo, onis, f.: Udhuling, lapidis, Senec.; af — ex.căvo, (avi), atum, v. a.: udhuler, ripas, Plin.; cf. Cic. Verr. 4, 27.

ex.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: gaaer el. drager ud deraf, ogs. derud, el. derhen; A) „egenl."; ∾ e medio, Ter., ex Italia, Cic., e templo, Liv., templo, id., ex finibus, Caes., finibus, id., ex via, Liv., via, id.; ∾ ex pugna, Caes., oftere pugna, id., Liv., Virg., o. A.; ligel. ∾ acie, Caes., Liv., loco, Caes., bello, Sall., urbe, Liv., Gallia, Caes.; cf. Virg. Aen. 3, 60; – ogs. absol.: abiit, excessit, etc., Cic. Catil. 2, 1; – ogs. med Tilføining af Maalet (paa Spørgsmaalet: hvorhen), vid. Liv. 31, 26, o. Cic. Tusc. 1, 30; – ∾ ad deos, Vell., in exsilium, Dig.; — 2) „bef."; a) at gaae frem el. ud deraf el. derover; saal. om Personer, Justin. 1, 1; oftere om Localforholde; vid. Cic. Univ. 5; ligel. quod ex vertebra excedit, Cels.; — b) ∾ e vita, Cic., ogs. ∾ vita, id., (at afgaae ved Døden, at døe); ligel. ∾ e medio, Ter.; ogs. absol., excedere, Plin., Tac., Suet.; — B) „fig." el. om Begreber; 1) „alm."; vid. Cic. Div. 2, 25, o. Auct. B. Afr. 73; — 2) „bef."; a) gaaer el. skrider el. trænger ud el. frem deraf, el. derover, el. derud, el. derhen; (ligesom procedo o. progredior); – vid. Ter. Andr. 1, 1, 24, ogs. Cic. Arch. 3; men ∾ ad publicam querimoniam, Liv., in magnum certamen, (udarte dertil), id.; — b) at forgaae el. ophøre; – quum cupiditatum dominatus excessit, etc., Cic. Parad. 5, 3; jam e memoria excessit, quo tempore etc., Liv. 26, 13; — II) act.: at forlade, urbem, Liv. 2, 37, curiam, id.; men impers.: ita Crotonem excessum est, id. 21, 3; — B) „fig.": at gaae ud derover, at overskride, justam staturam, (Middelvært), Suet. Tib. 68; – navnl. ogs. hos Talbestemmelser; vid. Liv. 39, 5, Suet. Aug. 77, o. A.; ∾ modum, (den rette Grændse), Liv.; – ogs. at overgaae, praestantissimorum gloriam, Suet. Caes. 55, equestre fastigium, Tac. Ann. 4, 40; – endel. absol.; excessit Fronto, (gik videre), vid. Tac. Ann. 2, 33; – men pass., excessa unione, Tert.; — not.: excessis f. excesseris, Ter. Andr. 4, 4, 21.

†excellens, tis, partic. o. adj. af excello; df. — excellenter, adv.: fremragende; men sædv. „fig.": fortrinligen, fortræffeligen; vid. Cic. Off. 1, 18, o. Nep. Att. 1; men in compar., Cic. Sest. 45; o. — excellentia, ae, f.; oprdl.: ophøiet Beskaffenhed; df. sædv. „fig.": Fortrinlighed el. Fortræffelighed; vid. Cic. Off. 1, 28; men ibd. 5: ∾ animi magnitudoque; – ∾ picturae, Plin.; – ogs. in pl., Cic. Lael. 19. — excelleo, ēre, s. und. flgd., not..

excello, cellŭi, celsum, 3, v. a. o. n., [inus. cello, i. e. κέλλω, pello]; I) act.: driver el. hæver i Veiret; – excellere, in altum tollere, Fest. p. 229; forresten findes af act. alene partic. perf. excelsus, s. nedens.; — II) neutr.: at hæve sig i Veiret, at rage frem; men „egenl." alene in partic. excellens, s. nedens.; — B) df. „fig."; animum excellere rebus secundis etc., vid. Cat. ap. Gell. 7, 3; — b) „bef.": at hæve sig, at udmærke sig, (ordenl. ved nogen god Egenskab); – ∾ principibus dignitate, etc., vid. Cic. Manil. 14; cf. id. d. Or. 2, 54; ∾ inter omnes, id., super ceteros, Liv., ante ceteros, Flor.; – ∾ bona fama, Lucr., ingenio scientiaque, Cic., dignitate, Caes.; – ∾ in arte aliqua et facultate, Cic.; – sield. om ydre Beskaffenheder; ∾ altitudine, Plin., candore, id.; – men ogs. absol., Cic. Div. 1, 19 o. 41; – sield.: at udmærke sig til det Værre; vid. Cic. Leg. 1, 19, o. id. Pis. 38; — not.: af Biformen excelleo er praes. conj. excelleat, Cic. frgm. ap. Prisc.; — III) hertil hører endnu; A) partic. excellens, tis: som hæver sig i Veiret, fremragende; sædv. som adj.; 1) „egenl.": høi, (dog i denne Bem. alene sield. o. efteraug.); vid. Auct. B. Hisp. 8, o. Vell. 2, 107; — 2) sædv. „fig.": udmærket, fortrinlig, fortræffelig; – excellens (vir) omni genere laudis, ogs.

in omni genere laudis, Cic.; cf. id. Brut. 97; ogf. absol.: ∾ scientia atque singularis, id.; men „poet.": cygnum excellentem etc., vid. Virg. Aen. 12, 250; – ogf. in compar., Nep. Alcib. 1; men om Ting: ∾ ova, Plin.; ogf. in superl., Caes. B. C. 3, 99; ligel. ∾ cultus, Suet., triumphus, id.; — B) partic. excelsus, 3: hævet el. dreven i Veiret, fædv. som adj.; 1) „egenl.": ophøiet, høi, høitliggende, mons, Caes., vertex montis, Virg., porticus, Cic., statua, Suet.; ∾ aves (ibes), Cic.; – compar., ∾ locus, Cic.; superl., ∾ mons, Caes., locus, Hirt.; — b) neutr. excelsum, ogf. som subst.; – in excelso collocare, Cic. Catil. 3, 8; cf. Ovid. Her. 15, 165; ligel. in excelsum emicare (vitem), Plin.; — 2) „fig."; ∾ animus magnificusque, Cic.; cf. Tac. Agric. 4; – grandior et quodammodo excelsior orator, Cic. Orat. 34; excelsissimi duces, Vell.; — b) neutr. excelsum; ogf. som subst.: Høihed, høi Stilling el. Værdighed; qui in excelso aetatem habent, Sall. Catil. 51.

*excelse, adv.: høit; si vitis scandit excelsius, Colum.; — 2) oftere „fig."; ∾ ornare, (om Taleren), vid. Plin. Ep. 2, 3; ogf. in compar., Cic. Orat. 24; ligel. in superl., Vell. 1, 6; o. — excelsĭtas, atis, f.: Høide, montium. Plin., arundinis, id.; — 2) oftere „fig.": Høihed, Ypperlighed; – ∾ animi et magnitudo, Cic. Off. 3, 5; af — excelsus, 3: partic. o. adj. af excello.

exceptācŭlum, i, n., [excepto]: hvormed el. hvori noget modtages el. optages. Tertull. — *excepticius, (-tius), 3: undtagen, tilbageholdt (i Sigten), alica, Plin.; o. — exceptio, onis, f.; 1) „alm.": Undtagelse, Indskrænkning; sine ulla exceptione etc., Cic. Lael. 17; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 13, — 2) oftest i Forretningssproget: den i Prætors Retsformel optagne Indvending el. Exception fra den Anklagedes Side, Dig.; cf. Cic. d. Or. 1, 37; — df. demin. exceptiuncŭla, ae, f., Senec. Ep. 20: — [excipio].

*excepto, avi, atum, 1, v. a. intens.: udtager, optager, opfanger; – vid. Cic. Parad. 5, 2, o. Caes. B. G. 7, 47; men „poet.": ∾ auras, Virg. Ge. 3, 274; o. — exceptor, oris, m.: som optager (navnl. et Dictat); df. sild. Haandskriver, Dig., Firmic.; — df. exceptōrius, 3: hvori noget optages, quali, Dig.; — [excipio]. — exceptus, 3: partic. af excipio.

excĕrebratus, 3, [cerebrum]: med forvirret Hierne, forrykt, Tertull. — excerno, crēvi, crētum, 3, v. a.: affondrer, adskiller, furfures a farina, Colum.; men ∾ frumenta, (rense Kornet), Vitruv.; – hvf. subst., excreta tritici, (det Frasigtede, Affaldet), Colum.; – ∾ caementa cribris, (sigte el. sælde), id.; — b) „bef." om Legemets Affondringer, Cels.; — 2) i Forretningssproget; omnem forensem turbam excretam etc., Liv. 9, 46; cf. id. 28, 39.

excerpo, psi, ptum, 3, v. a., [carpo]; I) „egenl.": plukker el. tager ud deraf; – ∾ semina pomis, Hor. Sat. 2, 3, 272; — II) oftest „fig."; A) „alm.": udtager el. udvælger deraf; ∾ ex ipsis (malis), si quid inesset boni, Cic. Off. 3, 1; — b) navnl. ogf. at uddrage (el. excerpere) enkelte Ord el. Steder af Bøger el. Forfattere; – vid. Suet. Aug. 86, o. Plin. Ep. 3, 5, ogf. Senec. Ep. 33, o. Quintil.; — B) „bef.": at borttage el. affondre el. adskille derfra; – ∾ aliquid de eo numero, Cic. d. Or. 2, 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, 40, o. Ter. Phorm. 4, 4, 18; – ∾ se consuetudini hominum, Senec. Ep. 5; cf. ibd. 18; df. — excerptio, onis, f.: Udtog el. Udvalg el. Excerpt af et Skrift; in pl., Gell. 17, 21. — excerptus, 3: partic. af excerpo. — excervicatio, onis, f., [cervicatus]: Haardnakkethed, Halsstarrighed, Hieronym.

excessus, us, m., [excedo]; I) „alm.": Udgang el. Bortgang derfra, e vita, Cic., ogf. vitae, id. Tusc. 1, 12, d. e. Døden; hos Tac. o. Suet. ogf. absol. excessus; men Cic. d. Rep. 2, 30: post obitum, vel potius excessum Romuli; cf. id. Leg. 1, 1; — II) „bef."; A) Udtræden el. Overskriden af en bestemt Grændse; saal. om Knoklerne i Legemet, excessus habere: at rage frem, Cels.; — B) oftest „fig."; a) Udsvævelse i Talen el. Foredraget, Digression, Quintil. 3, 9, 4, o. Plin. Ep. 9, 26; ogf. in pl., Plin. praef.; — b) „ethisk"; a pudore excessus, (pl.: Udskeielser derfra), Val. Max. 8, 2.

excetra, ae, f., [rimel. fordærvet af ἔχιδνα]: en Slange, (navnl. den lernæiske); vid. Plaut. Pers. 1, 1, 3, o. Cic. (poët.) Tusc. 2, 92; — 2) „overf." som Skældsord om et rænkefuldt Fruentimmer: en Slange, odl.; vid. Plaut. Cas. 3, 5, 19, ogf. Liv. 39, 11.

*excĭdĭo, onis, f.: Biform af flgd.; ∾ oppidi, Plaut. Curc. 4, 3, in. — 1. excĭdium, i, n., [f. exscidium, af exscindo]: Forstyrrelse el. Ødelæggelse, (navnl. af Byer og Huse); – excidio ejus urbis etc., Liv. 27, 39; ligel. hos Tac. o. Virg.; – ofte ogf. in pl.; ∾ urbium, Liv., arcium, Virg.; cf. id. Ge. 2, 505; — 2) „overf.": Undergang, Nederlag, legionum, Tac. Hist. 4, 61; cf. Virg. Aen. 8, 386, o. Sall.

2. excĭdĭum, i, n.: Udfalden el. at falde ud af sit Leie, (i Lægesproget), Plin. 36, 39; — 2) sild.: ∾ solis, (dens Nedgang), Prudent. af — 1. excĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl.": at falde ud deraf, ex utero matris, (om Fosteret), Cic.; men excidisse e mundo (solem), id. Att. 9, 10; men excidisse de manibus (gladios), id. Pis. 9; – „poet." ogf. ∾ inter manus, Prop., a digitis, Ovid.; men ∾ puppi, Virg., arce, id., men vinclis (f. vinculis), id. Ge. 4, 410; men num qui exciderunt nummi ··· tibi? Plaut.; – ∾ in flumen, Liv., ante pedes, Ovid. Ib. 540; — b) „bef." om et Lod: at komme el. falde ud; vid. Liv. 21, 12; cf. id. 23, 3; — II) „fig."; A) „alm."; ligesom at falde fra nogen, at undslippe nogen; – quod verbum tibi non excidit ··· fortuito, Cic. Phil. 10, 2; cf. id. Sull. 26, o. Ovid. Met. 7, 172; men ibd. 2, 602: vultusque deo ··· Excidit; – ∾ in vitium, (udarte dertil), Hor. A. P. 282; men om Verfets Fald: ∾ in breves (sc. syllabas el. pedes), Quintil.; — b) sield. om Personer: ∾ ab aliquo, (i sin Mening at afvige fra nogen), Lucil. ap. Non.; — B) „bef."; 1) at forsvinde, at ophøre, at gaae tabt; vid. Hor. Od. 3, 5, 30, o. Prop. 3, 1, 64, — bb) navnl. heder ogf.; a) ∾ de memoria, Liv., „poet." ogf. ∾ animo, Virg., pectore, Ovid.: at blive glemt; cf. Cic. Leg. 2, 18, o. id. Fam. 5, 13, oftere; men med Subjectsfætning, Quintil. 11, 2, 6, oftere; men excidit, ut peterem etc., (jeg glemte at bede derom), Ovid. Met. 14, 139; — b) sield. „overf." paa en Person; excidens, tis: som glemmer (noget), Quintil. 11, 2, 19, o. ibd. 3, 132; — 2) om Personer heder, ∾ aliqua re: ligesom at falde ud deraf; d. e. at miste el. tabe el. forfeile; – ∾ uxore, Ter., regno, Curt.; ∾ aevo, Prop. 3, 5, 7, ausis, Ovid. Met. 2, 328; men ∾ formula, (ligesom cadere formula el. causa): at tabe en Proces, Suet., Senec.; — b) ex hac familia me plane excidisse, (at jeg er udelukket deraf), Plaut. Men. 4, 2, 104.

2. excīdo, cīdi, cīsum, 3, [caedo]; I) „egenl.": hugger el. skærer ud deraf, lapides e terra, Cic.; ∾ omnes arbores, (omhugge), Caes.; men Cic. Att. 15, 4, „alleg."; – ∾ rubos arvis, Quintil., columnas rupibus, Virg.; – ∾ linguam alicui, Crassus ap. Cic. d. Or. 3, 1; men ∾ virilitatem, (castrere), Quintil.; hvorom ogf. ∾ se, Ovid. Fast. 4, 361; – ∾ vias inter montes, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 42: latus montis in antrum; men ∾ vasa anaglypta in asperitatem, Plin. 33, 49; — II) „fig."; A) „overf.": forstyrrer, fordærver, domos inimicorum, Cic. Sest. 44, Numantiam, id., Trojam, Virg., exercitum, Vell.; — B) „ment.": udrydder deraf, bortfierner derfra; ∾ illud tristissimum tempus ex animo, Cic. Prov. cons. 18; men Senec. d. Ir. 3, 1: ∾ iram animis.

excieo, ēre, f. und. flgd., not. — excio, ivi o.

ĭi, ĭtum (o. ĭtum, vid. not.), 4, v. a.; I) „egenl.": kalder el. bringer el. henter frem el. ud deraf el. derhen; – ∾ auxilia e Germania, Tac., consulem alterum ab urbe, Liv., homines sedibus, id.; men „poet.": ∾ animas imis sepulcris, Virg. Ecl. 8, 98, (fremmane); – ∾ aliquem ante aedes, Plaut., foras, id.; – principibus Romam excitis, Liv. 3, 4; ∾ in arma, Stat., ad dimicandum acie, Liv.; men absol., Suet. Claud. 42; — II) „fig."; A) „overf.": fremkalder, frembringer; – ∾ lacrimas alicui, Plaut., Tac.; men ∾ sonitum pedibus, Lucr.; cf. Virg. Aen. 5, 790; — B) „ment."; 1) at opjage el. opskrække, at sætte i heftig Bevægelse; navnl. om Drømmebilleder, Lucr. 4, 41; om et Skrig el. Krigsskrig, Liv. 4, 27, o. Sall. Jug. 99; ogs. at ophidse, at drive afsted, Tac. Ann. 1, 51, o. Liv. 36, 7; – df. d. hyppige partic. perf., excĭtus, (o. excitus), 3: tilkaldt, dreven, lokket, forskrækket; – vid. Liv. 1, 7, o. Sall. Catil. 15 o. 37; – men „poet.": pulsuque pedum fremit excita tellus, (rystet el. forskrækket), Virg. Aen, 12, 445; cf. ibd. 4, 301; — b) ∾ terrorem, (vække el. foraarsage), Liv. 10, 4, tumultum, id. 3, 39; — not.: af Biformen excieo, (ivi o. ii), itum, 2, ere Formerne: exciet, Plaut., exciere, Liv. 7, 11, o. partic. excĭtus, (der hyppigen ombyttes m. excitus); vid. Virg. Aen. 4, 301, oftere, o. A.

excĭpio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]: tager el. trækker ud el. frem deraf el. derud; I) „egenl."; A) alm. el. m. Eftertrykket paa ex; – ∾ telum (e vulnere), Cels., mel de favo, Colum.; quos e mari ··· excipere non potuissent, Cic. frgm. ap. Non.; cf. Plaut. Rud. 4, 4, 140 flgd., o. Ovid. Met. 1, 722; men ∾ clypeum sorti, (undtage derfra), Virg. Aen. 9, 271. — B) „bes." (el. m. Eftertrykket paa capio); 1) optager, sanguinem patera, Cic. Brut. 11; men ∾ aliquem labentem („alleg.": optage i Faldet), id. Rab. Post. 16; men ∾ se in pedes, Liv. 4, 19; exceptus tergo equi, Virg.; — 2) ligel.; a) ∾ aliquem, (at optage el. modtage som Gjest, odl.); vid. Liv. 2, 38, o. Caes. B. G. 7, 28; ogs. ∾ aliquem hospitio, Liv., epulis, Tac.; cf. Virg. Aen. 5, 575; men absol., Cic. Mil. 38; — b) at optage el. opsnappe, at overliste; vid. Caes. B. G. 7, 20; exceptus a juvenibus (speculator) etc., Liv. 40, 7; cf. Virg. Ecl. 3, 17, oftere; men ∾ feram venabulo, Senec.; — c) hos Lægerne; ∾ crocum albo ovi, (tilsætte dermed), Cels.; oftere pass.: excipi aqua, vino, id.; — d) endel. om en Beliggenhed; postero die ··· Priaticus ager eos excepit, Liv. 38, 41; cf. Phaedr. 1, 12; – ogs. om andre locale Forbindelser; linguam ··· excipit stomachus, Cic. N. D. 2, 54; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer; aa) at optage, impetum hostium, Liv., (holde Stand derimod); cf. Caes. B. C. 3, 19; men Liv. 38, 22: ∾ pugnam, (overtage, fortsætte); — b) at paatage sig, at overtage, laborem magnum, Cic. Brut. 69; – ogs. at paadrage sig, invidiam, Nep., dolorem, Cic.; — bb) at modtage (et Indtryk), at faae (et Saar); – ∾ plagam in se, Lucr., vulnera, Cic., tela, id.; cf. id. Rab. Post. 15; — b) at optage (efter Dictat), versus etc., Suet. Ner. 52; — 2) om Begreber og Tilstande; navnl. a) om en Tidsfølge; aestas ··· hiemem ··· excipit, Liv. 5, 13; ligel. om Væxterne; rosam excipit cyanus, Plin.; – fremdeles om en Tale, som følger paa en anden, s. nedenf.; ligel. om et sligt Krigsskrig, Caes. B. G. 7, 88; — b) om en Tilstand, som paakommer nogen, el. som afløser en anden; – saal. qui quosque eventus exciperent, Caes. B. C. 1, 21; cf. Virg. Aen. 3, 318: quis te casus ··· Excipit? s. ogs. Liv. 1, 53; men Herculis ··· virtutem immortalitas excepisse dicitur, Cic. Sest. 68; cf. id. d. Senect. 6; — B) „ment."; 1) „alm.": erholder, modtager, vinder; – ad excipiendas hominum voluntates etc., Cic. d. Or. 2, 8; ligel. id. Att. 1, 14: illum excepisse laudem ex eo, quod etc.; — 2) „bes."; a) undtager; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ligel. exceptis vobis duobus, id.; – ogs. m. flgd. quominus el. ne, id. Agr. 2, 9; ogs. m. flgd. ut, s. nedenf.; – ogs. absol.; excepto, quod etc., Hor. Ep. 1, 10, 50; cf. Pers. 5, 90; — df. ogs. i Retssproget: ligesom undtagende at anordne el. bestemme; – quum lex nominatim excepisset, ut etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; – ogs. indvender derimod, societatem periculi, Dig.; — b) optager, opsnapper; maledicto nihil citius excipitur, Cic. Planc. 23; cf. id. Sest. 48; – navnl. ogs. belurende at opsnappe; ad has voces excipiendas etc., Liv. 40, 7; cf. id. 2, 4, ogs. Ovid. Am. 1, 4, 18; — d) optager el. anseer saa el. saa; – quod comiter a visentibus exceptum, Tac. Ann. 13, 54; cf. Liv. 8, 6, o. Suet. Caes. 14; — e) optager el. fortsætter (en andens Tale), vedbliver, svarer; – hunc excepit Labienus, Caes. B. C. 3, 87; Excipit Uranie, Ovid. Met. 5, 260; df. — excĭpŭla, orum, n., (sc. vasa): Kar til Optagelse af flydende Sager, Plin.; – in excipulis fluminum, (i udgravede Fordybninger), id. 9, 38.

*excisio, onis, f.: Udskæren; ∾ plagae, Pallad.; — 2) „overf.": Forstyrrelse, Ødelæggelse; ∾ tectorum, Pseud. Cic. p. Dom. 58; o. — excisōrius, 3: tienlig el. brugelig til Udskæring, scalper, Cels.; — [2. excido]. — excisātus, 3, [excisus, 2. excido]: afskaaren; ∾ auribus, Plaut. frgm. ap. Non. — excisus, 3: partic. af 2. excido.

*excitābĭlis, e: opmunirende, modulatio, Coel. Aur.; — excitate, adv.: stærkt, livfuldt; compar., ∾ fulgere, Plin.; — excitātio, onis, f.: Opmuntring, Arnob.; o. — excitator, oris, m.: som vækker el. opmuntrer, Prudent.; — [excito]. — Excitatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

excĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af excio: sætter i Bevægelse, kalder el. henter bort el. ud derfra el. derud, lader reise sig, odl.; I) „egenl."; – ∾ aliquem huc foras, Plaut., e portu, id., de spectaculis, (jage derfra), Quintil.; ∾ aliquem e somno, (vække), id.; hvf. excitatus: vaagen, (oppon. dormiens), id.; – ∾ aliquem a mortuis el. ab inferis, Cic.; men ∾ veternum, (i. e. discutere), Catull. 17, 24; – ∾ feras, (opjage), Cic. Off. 3, 47; cf. Phaedr. 2, 8; — B) „bes."; a) reiser i Veiret, homines humo excitatos etc., Cic. N. D. 2, 56; – navnl. i Retssproget: lader staae op el. reise sig; – ∾ reum, Cic. d. Or. 2, 28; cf. ibd. 47, o. Liv. 9, 8; men possum excitare multos testes liberalitatis suae, Cic. Rab. Post. 17; cf. Quintil. 9, 2, 21; – men i Krigssproget: ∾ triarios, Liv. 8, 10; – ogs. „alm.": kalder paa nogen, Phaedr. 4, 24; — b) reiser el. opfører, turres ex ea materia, Caes.; cf. Cic. Leg. 2, 27, o. Suet. Claud. 1; – ∾ sarmenta, (optrække), Cic. d. Or. 2, 21, pascua in novalibus, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": vækker, opfrisker; – ∾ ignem, (tænde den), Caes.; cf. Virg. Aen. 8, 548: sopitas ignibus aras Excitat, (s. sopitos ignes in aris); ogs. ∾ foculum bucca, Juvenal.; – ∾ colorem, (opp. astringere), Plin.; — B) „ment."; a) opreiser, opmuntrer, afflictos, Cic.; cf. id. Lael. 16; – ogs. tilskynder, aliquem ad laborem et laudem, id.; cf. Caes. B. G. 7, 79; — b) opvækker, opfrisker, fornyer, memoriam, Cic. Orat. 10, animos, id.; cf. id. Manil. 2, ogs. id. d. Or. 1, 46, o. ibd. 2, 45; — III) partic. excitatus, 3, ogs. som adj.: opvakt, stærk, heftig, sonus, Cic.; – compar., ∾ clamor, Liv. 4, 37; superl., ∾ odor, Plin.; men excitatiora lumina, (i Foredraget), Quintil. — 1. excĭtus, 3, o. 2. excītus, 3: partic. af excieo o. excio. — 3. excitus, us, m., [excio]: Kalden, Fremkaldelse; excitu vocis, Appul.

exclāmātio, onis, f.: Skrigen el. skrigende Stemme; – in pl.: exclamationes vocis acutae (vitare), Auct. ad Her. 3, 12; — 2) som rhetorisk Figur: Udraabet, ibd. 4, 15, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil. 19, 1, 34, oftere; af — exclāmo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at skrige el. raabe stærkt; A) „egenl."; – in stadio

cursores exclamant, quam maxime possunt, Cic. Tusc. 2, 23; ∾ majus, (ret stærkt), ibd. 24, maximum, Plaut.; - ogs. om Bifaldsraab, Cic. Orat. 50; ogs. m. tilføiet Udraab, vid. Plaut. Trin. 3, 2, 79, (o. Cic. d. Or. 2, 10); ligel. m. tilføiet dat. o. flgd. or. dir., Ovid. Met. 5, 13; — b) ogs. raabende at befale, m. flgd. ut, Liv. 4, 38; — B) „overs." om Tingssubjecter: at tone el. larme el. brage; - in frondibus ignis Exclamat, Stat.; cf. Juvenal. 6, 423; - men Quintil. 8, 3, 17: quae (verba) maxime exclamant; — II) act.: høit el. stærkt at udraabe, Ciceronem, (hans Navn), vid. Anton. ap. Cic. Phil. 2, 12; men Plaut. Amph. 5, 1, 68: exclamat uxorem tuam; - ∾ quaedam disertissime, Quintil., multa memoria digna, id. — ex.clāro, are, v. a.: at belyse el. bestinne, (om Solen), Vitruv. 1, 2.

exclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": udelukker, holder borte derfra; - ∾ Poenos moenibus, Cic., aliquem foras, Ter., aliquem a portu et perfugio, („alleg."), Cic. Fam. 5, 15; cf. Ter. Andr. 2, 3, 12; — b) ogs. m. Tingsobj.; vid. Hor. Od. 2, 15, 10, o. Plin. 5, 20; ligel. „poet.": Exclusere diem telis, Stat.; — B) „bes." (m. Eftertrykket paa ex): at drive ud deraf; - ∾ alicui oculum, Plaut., Ter.; - men om Høns: ∾ pullos ex ovis, (udruge), Cic.; ogs. ∾ pullos, id., ova, Plin.; men i et Ordspil, Cic. d. Or. 3, 21; — II) „fig."; A) „alm.": udelukker el. afskærer derfra, aliquem ab re frumentaria, Caes., reditu, Nep.; men excludi ab omni doctrina, Cic. d. Or. 1, 11; - diei tempore exclusus, (hindret derved), Caes.; cf. Cic. Verr. 1, 56; men i Retssproget: ne exceptione excluderetur (petitor), id. d. Or. 1, 37; — B) „bes."; a) udelukker el. undtager; - nec excludit Pompejum, Cic. Fam. 1, 1; men ∾ fortuita, Suet. Ner. 23; — b) udelukker, afskaffer, consuetudinem libere dicendi, Cic. Phil. 5, 7; cf. id. Coel. 9; — c) afslutter, ender, volumen, Stat.; — not. a: af partic. exclusus, 3, er comisk superl. exclusissimus, Plaut. Men. 4, 3, 25; — not. b: perf. syncop. exclusti, f. exclusisti, Ter. Eun. 1, 2, 18.

*exclūsio, onis, f.: Udelukkelse, Ter. Eun. 1, 2, 8; ∾ ventorum, Vitruv.; o. — exclūsor, oris, m.: som udelukker, Augustin.; — df. adj. exclūsōrius, 3: afvisende, exceptio, Dig.; — [excludo]. — exclūsus, 3: partic. o. adj. af excludo.

excoctio, onis, f., [excoquo]: Udkogning; ∾ panis, (Brødbagning), Cod. Just.; ∾ calcis, (at brænde Kalk), ibd. — excoctus, 3: partic. af excoquo. — excodico, are, [codex], f. und. excaudico.

*excōgitātio, onis, f.: Udtænken, Udfinden; vid. Cic. d. Or. 2, 27, o. id. Tusc. 1, 25; o. — excōgitātor, oris, m.: som udtænker el. udfinder, Arnob.; af — ex.cōgito, avi, atum, 1, v. a.: udfinder, udtænker, mira quaedam genera furandi, Cic. Verr. 2, 54; cf. Caes. B. C. 3, 32; - ogs. m. flgd. ut, Nep. Att. 8; ogs. m. Relativsætning, Cic. Phil. 8, 6; men impers.: excogitatum est, c. inf., Plin. 15, 21; — not.: af partic. excogitatus, 3, er superl., excogitatissimae hostiae, (de udsøgteste), Suet. Calig. 22.

1. ex.cŏlo, cŏlŭi, cultum, 3, v. a.; I) „egenl.": omhyggeligen at dyrke el. bearbeide, agrum, Pallad.; excultae vineae, Plin.; cf. Prop. 4, 1, 130; - men ∾ lanas, (forarbeide), Ovid.; — B) „bes.": udsmykker, forskiønner, urbem adeo, ut etc., Suet. Aug. 28; cf. ibd. 72; men quibus (armis) exculti etc., Suet. Caes. 84; cf. Plin. Ep. 9, 39; — II) „fig."; A) „alm.": uddyrker, forædler; - an virtus hominum ··· excoli potuit, oratio non potuit? Cic. Orat. 9; cf. id. Off. 2, 4, o. id. Parad. prooem.; men Virg. Aen. 6, 663: Inventas aut qui vitam excoluere per artes; - demus nos philosophiae excolendos, Cic.; ∾ animos doctrina, id.; memoria excolendo augetur, Quintil.; cf. Ovid. Trist. 4, 10, 15; — B) „bes." m. Personsobj. o. „poet." f. colere: at dyrke el. ære, Ovid. Pont. 1, 7, 59, o. Phaedr. 4, 11, 10. —

— 2. ex.cōlo, are, v. a.; 1) giennemsier, acetum, Pallad.; — 2) frasier, culicem, Vulgat.

ex.cŏmĕdo, ĕre, v. a.: at bortæde, putredinem, Appul. — excommūnĭcatio, onis, f.: Bandsættelse, Augustin.; af — ex.commūnĭco, avi, atum, 1, v. a.: bandsætter, Hieronym. — ex.condo, ĕre, v. a.: fremstiller, aliquem visibilem, Tertull. — ex.consŭlāris, is, m.: som har været Consul, Inscr.

ex.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": udkoger, udtrækker ved Kogning; - ∾ mustum ad dimidium, Colum.; men vitiumque metallis Excoquit (ignis), Ovid. Fast. 4, 785; - ogs. bereder el. smelter el. renser ved Ild; in vitrum excoqui (arenas cum nitro), Tac. Hist. 5, 7; men imagines excoctae flammis, (indsmeltede derved), Plin. Pan.; men argentum excoctum, (i. e. purgatum), Gell.; — 2) „bes.": koger stærkt, testudinem in vino, Plin., glebas melle, id.; men excoctum parum habet succi, Varr.; — II) „fig."; A) „overs."; a) om Heden; terram sol excoquit, Lucr.; cf. Plin. 18, 18: excocta maturitas hordei, (dets Overmodenhed); - men comisk: excoctam reddere (ancillam) etc., vid. Ter. Ad. 5, 3, 63; — b) ∾ cruditatem laconicis, (fordrive ved Svedebad), Colum. praef.; — B) „ment.": ængster, Senec. Herc. Fur. 105; - men comisk: ∾ lenoni malum, (udruge imod ham), Plaut. Pers. 1, 1, 53.

excŏrio, are, v. a., [corium]: afhyller, hastam, Appul. — excornis, e, [cornu]: uden Horn, Tertull. — excors, dis, adj., [cor]: uden Hierte; df. sædv. „ment.": uden Forstand, enfoldig; vid. Cic. Tusc. 1, 9, o. id. Div. 2, 16; ligel. quae anus tam excors? id. N. D. 2, 2; cf. Hor. Ep. 1, 2, 25, o. id. Sat. 2, 3, 67.

1. excrēmentum, i, n., [excerno]; I) „alm.": det Afsondrede el. Frasigtede; oftest in pl.; excrementa tritici, (Avner), Colum., uvae, (Druestaller), Pallad.; — 2) „bes.": det dyriske Legemes Afsondringer; ligel. in pl.; - excrementa oris et narium, Tac.; ∾ hominum, Plin.; - ogs. in sing.; ∾ potus humani, id., felium, id. — 2. excrēmentum, i, n., [excresco]: Udvært, costarum, Sidon. — ex.crēmo, are, v. a.: forbrænder, Tertull. — excreo, are, f. und. exscreo.

ex.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „bes.": at voxe frem el. ud deraf; - saal. undert. om en sygelig Udvært paa Legemet; excreverat caro etc., Suet. Galb. 21; df. excrescens caro, Plin., o. absol. excrescentia (pl.): Udvært el. Gevært, in ulceribus, id.; — b) „alm." om den naturlige Vært: at voxe ud, at blive udvoxen; - ∾ in hos artus etc., Tac. Germ. 19; animalia excreta, (udvoxne), Lactant.; - ogs. om Værterne; ∾ in longitudinem, (om et Træ), Plin.; - men om et Jordsmon: ∾ rudere incendiorum, (blive høiere), Frontin.; - ogs. om en Flod, Dig.; — II) „fig."; stærkt at tiltage, at tage overhaand; - excrescit in dies ejus rei luxus, Plin.; excreverat series litium majorem in modum, Suet. Vesp. 10; men ∾ in caput (prooemium), Quintil. 4, 1, 62. — 1. excrētus, 3: partic. af excerno. — 2. excrētus, 3: partic. af excresco.

*excrŭciābĭlis, e: hørende til Pinsel el. Marter; df. 1) pass.: som fortiener at martres, Plaut. Cas. 4, 1, in.; — 2) act.: martrende, qvalfuld, exitium, Prudent.; — excrŭciātio, onis, f.: Martren, Qvælen, Pinsel, Augustin.; o. — excrŭciātus, us, m.: = frgd., Prudent.; af — ex.crŭcio, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": qvæler el. martrer, (navnl. paa Pinebænken), Caes. B. G. 7, 19 o. 38, ogs. Cic. Manil. 5; - nudos frigus excruciat, Lucr.; - men comisk, Plaut. Stich. 3, 1, 32: ∾ hunc diem, (fordærve, d. e. bortsvire den); — b) res excruciata, (som er aftvungen ved Marter), Tertull.; — II) „fig.": qvæler, plager, ængster; - temeritas et libido et ignavia animum excruciant, Cic. Fin. 1, 16; cf. id. Fam. 14, 3; - df. pass., excrucior: ængster mig, sørger, Plaut.; - ogs. c. acc. comm.: id ego excrucior, (f. ob id, derover), id.; - ogs. til-

føies gen. animi, (f. in animo), id. Rud. 2, 3, 68; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 10.

*excŭbātio, onis, f.; I) Vagthold, at staae paa Post, Dig.; — 2) „overf."; ∾ pro salute amicorum, Val. Max. 4, 7; o. — excŭbiae, arum, f., oprdl.: at være el. ligge ude om Natten; – sibi fore paratas clam uxorem excubias foris, Plaut. Cas. prol. 54; – df. fædv.; 1) „egenl.": Soldaternes Vagthold (Dag og Nat; derim. vigiliae: deres Nattevagt); – vid. Cic. Mil. 25, oftere, o. Suet. Aug. 23, oftere; ogs. ∾ militares, (Soldatervagt), Tac. Ann. 13, 18; ∾ agere alicui, (at bevogte nogen), id., Ovid.; — b) ogs. „meton."; ∾ militum: de vagthavende Soldater, Suet. Claud. 10; ogs. en Dørvagt, Tac. Ann. 14, 44; — 2) „overf." ogs. om Dyrene; vid. Hor. Od. 3, 16, 3: et vigilum canum Tristes excubiae; men om Tranerne, Plin. 10, 3; — b) „poet." heder den evige (el. vestalske Ild): excubiae divum aeternae, Virg. Aen. 4, 201; — [excubo].

ex.cŭbĭcŭlārius, i, m.: affkediget Kammertiener, Cod. Just. — *ex.cŭbĭtor, oris, m.; in pl.: udstillede Vagter el. Poster, Caes. B. G. 7, 49; men Suet. Claud. 42: tribuno excubitori etc., (den vagthavende Oberst); — 2) „overf." ogs. om Dyrene; ∾ ales, (d. e. Hanen), Virg. Moret. in.; ogs. om Hunden: quis excubitor vigilantior? Colum.; o. — excŭbĭtus, us, m.: Vagthold el. Vagtpost, Auct. B. Hisp. 6; — [af flgd.].

ex.cŭbo, ŭi, itum, 1, v. n.; I) „egenl."; A) oprdl.: at tilbringe Natten udenfor Hiemmet; vid. Cic. Div. 1, 50: ut in agro excubarent; – men om Bierne, Plin. 11, 8; — B) df. fædv. i Krigssproget: at holde Vagt (bes. Nattevagt), at holde en Post besat; – vid. Caes. B. G. 7, 24, o. Sall. Jug. 100; men ∾ hieme in navibus, (holde Søen el. blogvere til Søes), Caes. B. C. 3, 8; cf. ibd. 2, 22; — b) erotisk ogs. om den udelukkede Elsker, Ovid.; „poet." ogs. om Cerberus, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ ante limina (Caesarum, om et Laurbærtræ), Plin.; cf. id. 16, 67: alni ··· in tutela ruris excubant; men om Cupido, vid. Hor. Od. 4, 13, 8; — B) „ment.": vaager derover, drager Omsorg derfor; vid. Cic. Phil. 6, 7; cf. id. Tusc. 4, 17: sapiens semper animo sic excubat, ut etc.; – men impers. pass.: rerum, non animi pretiis excubatur, Plin. 35, 32.

ex.cūdo, di, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": ved Slag at frembringe deraf; – ∾ silici scintillam, Virg.; ad excudendum ignem, Plin.; – ogs. alm. at forarbeide, gladios, (smede el. hamre), Juvenal.; men poet.: Excudent alii spirantia mollius signa, Virg. Aen. 6, 848; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ ceras, (tilberede), om Bierne, id. Ge. 4, 57; men om Fugle: ∾ ova, Varr., pullos, Colum., (at udruge el. udklække); — B) „ment.": udarbeider med stor Flid og Omhu, (navnl. et Aandsværk el. en Bog), Cic. Att. 15, 27.

exculco, avi, atum, 1, v. a., [calco]; 1) „alm.": trædende el. voldsom at presse ud deraf; df. comisk: ∾ pugnis furfures ex aliquo, Plaut. Capt. 4, 2, 30; — 2) „bes." træder fast el. stærkt sammen; vid. Caes. B. G. 7, 73 (Oudend.); — not.: verba exculcata, (ligesom nedtraadte og forslidte), Gell. 11, 7. — excultor, oris, m., [1. excolo], florum: en Blomsterdyrker, Tertull. — excultus, 3: partic. af 1. excolo. — excŭnĕātus, 3, [cuneus]: som er fortrængt fra cunei el. fra de siddende Pladser i Theatret, Appul.

excūrātus, 3, partic. adj., [curo]; 1) rigeligen bevertet, Plaut. Cas. 3, 6, 6; — 2) ∾ victus: ypperlig Bevertning, id. Pseud. 5, 1, 8. — excūrio, are, v. a., [curia]: udelukker af Senatet, Varr. ap. Non.

ex.curro, cucurri o. curri, cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; løber el. iler ud el. frem deraf el. derhen; A) „egenl."; – excurrat aliquis, qui etc., Cic. Verr. 1, 26; ut ante ad me excurrerent, etc., id. Fam. 3, 7; men ∾ in Pompejanum, (giøre en Udflugt derhen), id. Att. 10, 15; – men comisk: primus qui in crucem excurrerit, Plaut. Most. 2, 1, 12; — 2) „bes." i Krigssproget; ∾ omnibus portis, vid. Liv. 29, 34; men id. 1, 15: ∾ in agrum Romanum, (giøre Indfald deri); — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Naturgienstande; saal. om Vandets Udspring, Curt. 3, 1, Pallad.; om Værterne, Plin. 17, 35; – men om en Beliggenhed el. Retning; vid. Liv. 26, 42; men Ovid. Met. 13, 724: tribus excurrit in aequora linguis (Sicania); — b) om andre Forholde; ∾ in hoc tempus, (indtræffe deri), Dig.; men om en Mængde: decem ··· et quod excurrit (og derover), ibd.; — 2) „ment."; a) navnl. om Foredraget: at svæve ud, at udvide sig; vid. Cic. d. Or. 3, 49, o. id. Orat. 53; – men ibd. 51: ∾ orationem pariter cum sententia; — b) at fremtræde, at vise sig el. tumle sig; – (campus), in quo excurrere virtus possit, („alleg."), Cic. Mur. 8; ligel. „alleg.", id. Div. 1, 50: quorum animi ··· foris excurrant; — II) act., men alene „fig."; a) forbigaaer, multa dicta ab aliquo, Senec. Controv.; — b) tilbagelægger; prope jam excurso spatio, („alleg."), Ter. Ad. 5, 4, 6.

*excursatio, onis, f., ligesom excursio: fiendligt Udfald, Angreb; ∾ crebrae, Val. Max.; o. — excursator, oris, m., i Krigssproget, ligesom excursor: Partigænger, Amm.; — [curso].

*excursio, onis, f.; 1) „egenl.": Løben el. at løbe frem el. ud deraf el. derud el. derhen; saal. om Talerens stærke Fremtræden, vid. Cic. Orat. 18, o. Quintil. 1, 11, 3; — b) ogs. Reise el. Udflugt, Plin. Ep. 1, 3, o. Dig.; men Cic. Catil. 2, 12: ∾ nocturna Catilinae, (hans natlige Flugt); — B) ogs. i Krigssproget; a) Udfald; – ∾ facere ex oppido, Caes. B. G. 2, 30; – ogs. Indfald el. Streiftog, Cic. Dejot. 8, o. id. Manil. 6; – ogs. let Forpostfægtning, Liv. 30, 8 o. 11; – ogs. om Krigsskibe, id. 37, 14; — II) „fig." om Foredraget; A) ∾ prima orationis, (Talens første lette Bevægelse el. Indledning), Cic. Div. 2, 10; — B) Udvidelse af det Foredragne; vid. Quintil. 10, 3, 32; ogs. Udsvævelse el. Digression, id.; o. — excursor, oris, m.: en Løber el. Hurtigløber, Appul.; — 2) „bes." ogs. en Partigænger el. Speider, Val. Max.; – ogs. alm.: Spion, Overløber, Forræder, Cic. Verr. 2, 8; — [excurro].

1. excursus, 3: partic. af excurro. — 2. excursus, us, m., [excurro]; I) „egenl."; A) „alm.", ligesom excursio: Løben el. at løbe frem el. ud deraf el. derud; – excursusque breves tentant (apes), Virg. Ge. 4, 193; — B) „bes." i Krigssproget: primus excursus, Caes. B. C. 3, 92; – ∾ rari, Tac., subiti, id.; men ∾ navigiorum, (deres Udløben), Hirt. B. Al. 19; — II) „fig."; A) „overf.": Fremragning, Pyrenei montis, Plin.; cf. id. 4, 11: — B) „ment.": Udsvævelse i Foredraget, Digression, Excurs, Quintil. 4, 3, 12; cf. Plin. Ep. 5, 6: non excursus ··· sed opus ipsum.

*excūsābĭlis, e: undskyldelig, pars delicti, Ovid. Pont. 1, 7, 41; – compar., ∾ error, Val. Max.; — df. adv. comp., ∾ peccare, Augustin.; — excūsābundus, 3: som undskylder sig, Appul.; o. — excūsāmentum, i, n.: en Undskyldning, admissi, Capella; — [excuso]. — excūsāte, adv. af excusatus: undskyldeligen; ∾ fieri, Quintil. 2, 1, 13; – compar., quo excusatius etc., Tac. Ann. 3, 68; cf. Plin. Ep. 9, 21. — excūsātio, onis, f.; 1) „alm.": Undskyldning el. Undskyldningsgrund; a) c. gen. obj. el. caus.; – ∾ nulla est peccati, si etc., Cic. Lael. 11; cf. id. Fam. 16, 25, o. id. Sull. 16; — b) c. gen. subj.; cum excusatione Pompeji, etc., Caes. B. C. 1, 8; men Cic. Phil. 9, 4, tilføies ogs. gen. obj.: excusationem Servii Sulpicii legationis obeundae etc.; – ogs. absol.; vid. Cic. Verr. 4, 57; ogs. m. Causalpartiklerne: quominus, cur, etc.; vid. id. Pis. 15, o. id. Fam. 4, 4; ogs. m. flgd. infin., id. Phil. 5, 5; — 2) „bes." i Retssproget: ∾ tutelae el. a tutela: Fritagelse el. Befrielse fra et Formynderskab, Digest.; o. — ex.cūsātor, oris, m.:

som undskylder el. forsvarer nogen, Augustin.; — [excuso]. — excūsatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

excūso, avi, atum, 1, v. a., [causa]; I) „alm.": undskylder; a) m. Personsobj.; – ut te mihi per litteras excusaret, Cic. Fam. 11, 15; his omnibus me excusatum volo, id. Verr. 1, 40; excusari in aliqua re, (i en Anledning), id.; men excusari morbi causa, (med Sygdom), id. Att. 12, 13; ∾ se de re aliqua, Caes. B. G. 4, 22; ∾ se apud aliquem, Cic. Att. 12, 14; men cur excusatus abirem, Hor. Ep. 1, 9, 7; – ogs. m. flgd. infin. caus.; si ··· excusetur, Areopagites esse, Cic. Phil. 5, 15; — b) m. Tings- o. Begrebsobjecter; – ∾ alicui tarditatem litterarum, Cic., errorem et adolescentiam, Liv.; ∾ habitum permutatum, Quintil., missos ignes, Ovid.; cf. id. Trist. 4, 1, in.: excusatum habere, f. excusare; — II) „bes."; aa) ∾ aliquid (alicui): anføre el. forebringe som Undskyldning el. som Grund; – ∾ propinquitatem, Cic., valetudinem, Liv.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 67; men pass., Tac. Hist. 1, 78, o. Suet. Ner. 41; — b) ogs. m. Objectssætn., Plaut. Aul. 4, 10, 19, o. Suet. Ner. 33; — bb) ∾ aliquem a tutela, (fritage derfor), Dig.; men Tac. Ann. 1, 52: excusari rei alicui, (f. ab re aliqua); — b) sild. ogs. om Væxterne: ∾ se invicem a calore, Pallad.; – men Tac. Ann. 1, 59: nunquam excusaturos, quod etc., (de vilde aldrig kunne forsvare det); — III) partic. excūsatus, 3, (efteraug.) ogs. som adj.: undskyldt, undskyldelig; – df. compar., Plin. Ep. 8, 14; superl., Senec. Ot. Sap. 29.

excūsor, oris, m., [excudo]: en Kobbersmed, Quintil. 2, 21, 10. — excusse, adv. af 1. excussus: stærkt el. anstrængt, mittere pilam, Senec. — excussōrius, 3, [excutio], cribrum, (hvori noget rystes el. sældes), Plin. 18, 29. — 1. excussus, 3: partic. o. adj. af excutio. — 2. excussus, us, m., [excutio], Slag; ∾ salis, (dets Gnistren paa el. i Ilden), Prudent. — excūsus, 3: partic. af excudo.

excŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „egenl.": ryster el. kaster ud deraf el. ned derfra; – ancora excussa e nave sua, Liv. 37, 30; ∾ (poculum) e manibus, Pers. 3, 101, ignem de crinibus, Ovid.; lectis excussit utrumque, Hor. Sat. 2, 6, 112; men excute poste seram, (udriv den deraf), Ovid. Am. 4, 6, 24, oftere; cf. id. A. A. 1, 149; men id. Trist. 1, 1, 78: excussa dentibus agna lupi; cf. Virg. Aen. 10, 777; ∾ equitem, (om Hesten), Liv. 8, 7; men excussus equo, Virg., curru, id.; ∾ jugum, (afryste), Plin. Pan.; men excussus oculus, (udslaaet), Suet.; – ∾ tela, Tac., glandem, Liv., fulmen, Stat., (udslynge, udskyde); cf. Cic. N. D. 2, 37; — B) „bes.": a) kaster el. jager el. driver ud deraf el. bort derfra; – ∾ feras cubilibus, Plin. Pan., aliquem patria, Virg.; cf. Hor. Od. 3, 9, 19; – ogs. at udryste el. udgyde; ∾ largum imbrem, (om Uveiret), Curt.; ∾ spiritum impulsu labiorum, Quintil.; — b) at udstrække (navnl. Armen for at kaste), Ovid. Her. 4, 43; cf. Virg. Aen. 3, 267; – ogs. at ryste ud fra hinanden, rystende at bevæge, caesariem, Ovid., comas, Quintil.; cf. Virg. Aen. 12, 7; – men ∾ aliquem, (ryste nogens Klæder); vid. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31, Cic. R. Am. 34, o. Phaedr. 5, 5; — II) df. „fig."; A) „overf."; a) kaster el. styrter ud derfra; ∾ aliquem sceptris, (støde fra Thronen), Ovid. Fast. 4, 198; cf. Hor. Sat. 2, 3, 19; men navis excussa magistro, (berøvet sin Styrmand), Virg. Aen. 6, 353; – ∾ onus, Ovid. Fast. 5, 625, (fordrive Livsfrugten); ∾ sitim, Senec., febrem, Plin.; — b) fremtvinger, udpresser, sudorem, Nep., lacrimas alicui, Ter., Plaut., men Hor. Sat. 1, 4, 34: dummodo risum Excutiat sibi; — c) forstyrrer, moenia, Stat., foedus, Virg. Aen. 12, 158; – ogs. udplyndrer, mishandler; vid. Cic. Agr. 2, 23; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom fraviister el. berøver; – ∾ alicui istam verborum jactantiam, Cic. Sull. 8; men ibd. 16: aculeos orationis meae ··· excussos, („alleg."); – ∾ sibi radicitus opinionem aliquam, id. Tusc. 1, 46; ∾ diros amores, Ovid., metum de corde, ogs. metum corde, id.; men excussus mentem (acc. graec.): berøvet Forstanden, Sil.; — 2) „bes.": udryster fra hinanden for at undersøge; df. undersøger, prøver; – explicare et excutere verbum; vid. Cic. Part. or. 36; cf. id. Mur. 12; men ∾ omne genus scriptorum, Quintil.; cf. Cic. Off. 3, 20; men comisk: ∾ puellas, (lade dem passere Mønstring), Ovid. A. A. 2, 627; — III) partic. excussus, 3, som adj.: udstrakt; ∾ lacertus, (opp. remissa manus), Senec.; df. superl., ∾ palma, Petron. Sat. 95; — not.; perf. conj. excussit, f. excusserit, Plaut.

exdorsuo, are, v. a., [dorsum]: udtager Rygraden; ∾ muraenam, Plaut., piscem, Appul. — exĕbĕnus, i, f., ἐξέβενος: etslags hvid Ædelsten, Plin. 37, 58. —' exĕdo, (f. exedis, exedit, bruges oftest: exes, exest), ēdi, ēsum, 3, v. a.; I) „egenl.": udæder deraf, opæder, fortærer, fordærver; – Vivis convivis intestina quae exedint (f. exedant), Plaut. Pseud. 3, 2, 32; men comisk: quem assidue exedent, Ter. Heaut. 3, 1, 53; men ordsprogvis: tibi omne est exedendum, etc., id. Phorm. 2, 2, 4; — B) „bes.": at udæde el. udhule; – dens exesus, Cels.; exesus pumex, Ovid.; men exesa rubigine pila, (forrustede), Virg. Ge. 1, 495; men „poet.": ∾ silvas, (om Ilden), Lucr.; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — II) „fig."; A) „overf.": at fordærve el. forstyrre; – exedisse nefandis urbem odiis, Virg. Aen. 8, 785; men Tac. Ann. 2, 27: quae ··· rem publicam exedere; — B) „ment.": fordærver, ængster, plager; – aegritudo ··· exest animum, Cic.; cf. id. Tusc. 5, 6; men Catull. 66, 23: quum ··· exedit cura medullas; men exspectando exedor miser, Plaut.; — not.: exedint, f. exedant, Plaut., f. ovenf.

exĕdra, ae, f., ἐξέδρα: aaben Soilegang med Sæder, navnl. til lærde Samtaler, Cic. d. Or. 3, 5, oftere, Quintil., o. A.; — not.: hos Varr. ogs. „overf.": Fuglehus; — df. demin., exedrium, i, n., ἐξέδριον, Cic. Fam. 7, 23. — exĕdum, i, n.: en os ubekiendt Plante, Plin. 24, 115. — exēdūratus, 3, [edurus]: berøvet sin Haardhed, Tertull.

exemplar, o. exemplare, f. und. flgd. — *exemplāris, e: som tiener til Exempel el. Forbillede; ∾ virtutes, Macrob.; — not.: subst. exemplares, ium, m., (sc. libri): Copier, f. d. sædv. exemplaria, Fronto; — II) df. neutr. exemplare, is, Lucr. 2, 123; sædv. afkortet: exemplar, is, som subst. neutr.; A) „alm.": Mønster, Forbillede, Original, Cic. Univ. 2; cf. id. Mur. 31: ad imitandum mihi propositum exemplar etc.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 18; men Cic. d. Rep. 1, 1: quo (Catone) ··· quasi exemplari ad virtutem ducimur; – ab exemplari pendēre, (mangle Originalitet), Senec. Ep. 33; men exemplar ex gypso factum, (som Model), Plin.; — B) „bes."; 1) Afskrift, Copi, Exemplar, litterarum, Cic., (libri), id.; cf. Plin. Ep. 4, 7; — b) df. ogs. Bog el. Skrift; vid. Hor. A. P. 268; — 2) Afbildning el. Aftryk; exemplaria ingenii ejus pictoris, (hans Arbeider), Plin. 35, 36; cf. Cic. Lael. 7; — exemplārius, 3: = exemplaris; men sædv. in neutr., exemplarium, i, som subst., ligesom exemplar; 1) Mønster el. Model, Arnob.; — 2) Afskrift el. Copi, Hieronym.; o. — exemplatus, 3: copieret el. afskreven, liber, Sidon.; — [af flgd.].

exemplum, i, n., [eximo]; oprdl.: det af en Mængde til Prøve Udtagne, Prøve (af en Vare); vid. Auct. ad Her. 4, 6; df. — I) „overf."; A) den oprindelige Grundform, et Forbillede el. Mønster, en Original, et Ideal; – vid. Cic. Off. 2, 17, o. id. Univ. 2; – men ingenii virtutumque exemplum, Liv. 26, 41; cf. Cic. d. Or. 1, 53; – ogs. Model, Plaut., Suet. Claud. 20; — — B) Art, Vis, Beskaffenhed; – uno exemplo vivere,

(paa samme Vis), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 132; ligel. eodem exemplo ··· quo etc., Liv. 31, 12, (efter samme Formular; s. ogs. nedenf.); men exemplo nubis, (ligesom en Sky), Ovid. Met. 4, 621; — bb) „bes." ogs.; a) Beskaffenhed, d. e. Indholdet el. Formen, navnl. af et Brev, Cic. Fam. 4, 4; componere exemplum litterarum, id. Agr. 2, 20; — b) Gienpart, Afskrift, Copi, Cic. Att. 8, 11; cf. Ovid. Trist. 1, 7, 24; — C) Exempel el. Bevis, (der fortælles til Oplysning), odl., Nep. Lys. 2, o. Cic. Phil. 13, 2; ligel. Suet. Tib. 21: ex quibus (epistolis) in exemplum pauca subjeci; – „poet." ogs. c. inf., Sil. 17, 141; — b) ds. ogs. digtet Fortælling, Fabel, Phaedr. 1, 3, o. 2, prol.; — D) Exempel som Handling; a) som gives el. tages til Efterligning; plus exemplo, quam peccato nocere, Cic. Leg. 3, 14; ligel. Tac. Ann. 11, 24: quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit; cf. Nep. Ages. 4; ∾ severitatis, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; — b) som anstilles til Advarsel, d. e. exemplarisk Straf; ∾ statuere, Auct. ad Her. 1, 35; meritus novissima exempla, (d. e. Dødsstraf), Tac. Ann. 12, 20.

*exemptĭlis, e: til at udtage, perticae, Colum., lapides, Dig.; — exemptio, onis, f.; 1) Udtagen el. Borttagen, favorum, Colum., cretae, Dig.; — 2) i Retssproget: Anholdelse af en for Retten indkaldt Person, Dig.; o. — exemptor, oris, m.: en Stenbryder, Plin. 36, 24; — [eximo]. — 1. exemptus, 3: partic. af eximo. — 2. exemptus, us, m., [eximo], ligesom exemptio: Borttagelse, cuneorum, Vitruv.

exentĕro, avi, atum, 1, v. a., ἐξεντερίζω: udtager Indvoldene; – ∾ leporem, Justin. 1, 5; – ds. comisk; senis qui (f. quo, sc. cultro) exenterem marsupium, (udtømmer), Plaut. Epid. 2, 2, 2; – men „overf." in pass.: exspectando exedor ··· exenteror, (qvæles el. martres), ibd. 3, 1, in.

ex.ĕo, ivi, oftere ĭi, ĭtum, ire, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl."; 1) „alm.": gaaer ud deraf el. derud, gaaer el. drager derfra el. derhen; – dum intro eo, atque exeo, Plaut.; ∾ foras, id.; Ter.; ∾ de triclinio, Cic., de navi el. de nave, Nep.; ∾ domo, Caes., e patria, Cic., ab urbe, Liv., ab aliquo, Ter., statione, Ovid.; domo jam exisse, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 6; – ∾ in alias domos, etc., Cic. Off. 1, 17; ∾ ex Italia ad bellum civile, id., ad pugnam, Liv., in aciem, id., ∾ in provinciam, Caes.; men ∾ in terram, (gaae i Land), Cic.; men ∾ in luminis oras, (blive født), Lucr.; – ogs. absol.: at drage el. reise afsted, Caes. B. C. 2, 6, o. Nep. Ages. 6; s. ogs. Cic. Att. 9, 15, o. Nep. Alcib. 3; – men pass. impers.: nollem huc exitum, Ter. Ad. 5, 13; cf. Caes. B. C. 1, 67; — 2) „bes."; a) i Krigssproget: at rykke el. marschere ud, at bryde op, odl.; – vid. Caes. B. C. 1, 64; ligel. ∾ ad pugnam, Liv., o. A.; – men impers.: non posse clam exiri, Caes. B. C. 1, 67; — b) ogs. om tinglige Gienstande, navnl. om et Lod: at komme ud, Cic. Att. 1, 19; ligel. cujus nomen exisset, id. Verr. 2, 51; men om en Flod: at løbe ud, Ovid. Am. 2, 13, 10; ogs. om Væxterne: at komme frem, Plin. 16, 35, oftere; cf. Virg. Ge. 2, 81; – navnl. ogs. om en Beliggenhed el. Retning: at strække sig ud, in undas, (om et Bierg), Lucan.; men Ovid. Met. 3, 78, om Slangen: longa trabe rectior exit; — II) „fig."; A) „overf."; aa) om Personer: at gaae el. komme ud af en Stand el. Tilstand; – ∾ a patriciis, Pseud. Cic. p. Dom. 14; – ∾ e potestate patris, (blive myndig), Dig.; – ∾ aere alieno, (blive gieldfri), Cic. Phil. 11, 6; men quia vivus exierat, Vell. 2, 82; – ∾ de vita el. e vita, (ligesom secedere el. excedere de vita): at døe, Cic.; – men m. Tingssubject, Hor. A. P. 22; ligel. Cic. Att. 13, 13: libri quidem ita exierunt ··· ut etc.; — bb) om Tiden: a) at løbe ud, at gaae til Ende; vid. Liv. 4, 30; anno exeunte, Cic.; — b) at udstrække sig; vita licet supra mille annos exeat, Senec.; men ∾ in tertium diem, (om et Forhør), Plin. Ep. 2, 11; — cc) om en Beskaffenhed; a) at gaae over el. forandres el. udarte dertil; saal. om en Farve: ∾ in rigorem quendam, Plin. 7, 8; cf. id. 37, 32; — b) at forgaae, at svinde hen; opus ∎ memoria hominum numquam exiturum, Senec.; men m. Subjectssætning, Liv. 6, 37; — B) „ment."; aa) „alm."; a) om et Rygte, odl.: at komme ud, at blive bekiendt, Nep. Hann. 9; ligel. exiit opinio, Suet. Ner. 53; ogs. absol. el. impers.: exierat in vulgus, etc., id. Galb. 20; cf. Nep. Dat. 6; – ogs. om Foredraget; vid. Cic. R. Am. 1; — b) om Begivenheder, odl.; ∾ memoria, Liv., ab memoria, Senec., (at blive glemt); s. ovens.; — c) om Taleren: at svæve ud, at giøre en Digression; ∾ in laudes Castoris, Quintil. 11, 2, 11; — bb) „bes." ogs.: ∾ ex potestate el. de potestate (sc. mentis: gaae fra Forstanden); vid. Cic. Tusc. 3, 5, o. ibd. 4, 36; ligel. ∾ a se, Petron.; men „poet.": ∾ in iram, f. irasci, Lucan.; — II) act.; (saal. alene „poet." og i efteraug. Prosa); A) „alm.": gaaer el. kommer ud derover el. ud deraf; – ∾ limen, Ter. Hec. 3, 3, 18; cf. Ovid. Met. 10, 52; – ogs. „overf."; ∾ modum: overskride den rette Grændse, ibd. 9, 632; — B) „bes.": undgaaer; ∾ corpore tela, Virg. Aen. 5, 438; ut acrem exiret odorem, Lucr. 6, 1216; men Virg. Aen. 11, 750: vim viribus exit, (beseirer Styrke med Styrke); — not.: exiet, f. exibit, Tertull.

exequiae, exequor, etc., s. und. exsequiae, etc. — exerceo, ui, ĭtum, 2, v. a., [arceo]; oprdl.: holder ude el. driver derfra; driver el. tumler; behandler, osv.; ds. I) „egenl.": øver el. indøver, remiges, Nep., vocem et vires, Cic., pugnos, Plaut.; – exerceri (ogs. exercere se) in re aliqua, Cic.; men id. d. Or. 2, 71; ceteris in campo exercentibus (sc. se; altf. act. f. med.); – ogs. ∾ animum ad aliquid, Liv.; cf. Cic. Catil. 1, 10; — B) „bes." ogs.; a) beskæftiger, tumler, driver, tauros, Virg., servos, Ter.; men ∾ verba, (f. exercere se ad verba), Senec. Ep. 40; ∾ diem, (bruge den), Virg. Aen. 10, 808; cf. id. Ge. 3, 529; — b) øver el. driver el. bruger, navnl. som Haandtering el. Syssel; – ∾ medicinam, Cic. Cluent. 63; ∾ navem, (være Sømand), Dig.; ∾ vectigalia, (være Toldforpagter), Cic. Manil. 2; ∾ quaestionem el. judicium, (forvalte Retten), id.; – ∾ choros, (anstille), Virg., cantus, id.; cf. id. Ge. 1, 403; – ∾ crudelitatem in aliquo, Cic., scelus in aliquem, Liv.; ∾ victoriam, (forfølge sin Seier), id. 6, 22; ∾ pacem, Virg.; cf. Sall. Catil. 9; men ∾ sumptum suum, (lønne Umagen), Ter. Heaut. 1, 1, 91; — c) bearbeider, behandler, ferrum, (smeder det), Virg. Aen. 8, 424; cf. Hor. Epod. 2, 3, o. Tac. Agr. 34; — II) „fig.": ængster, plager, Ter. Ad. 4, 2, 48; – men te exerceri de praedio aviae, (at du har Bryderi dermed), Cic. Att. 13, 2; cf. id. Tusc. 5, 1, o. Sall. Catil. 11; – ds. ofte in partic. exercitus, 3: haardt prøvet el. medtagen; adversis probitas exercita rebus, Ovid. Trist. 5, 5, 49; cf. Virg. Aen. 3, 182, oftere; — III) partic. exercitus, 3, ogs. som adj.: møisommelig, stræng; – vid. Tac. Ann. 1, 35: finem tam exercitae militiae orabant; ligel. ∾ aestas, id., Plin. Ep.; — not.: partic. praes. exercens, (sc. se), s. ovenf.; cf. Madvig. ad Cic. Fin. 1, 20, 69.

exercĭbĭlis, e, [exerceo]: til at udføre, regula, Coel. Aur. — *exercĭtāmentum, i, n.: Øvelse, Appul.; — exercĭtate, adv.: med Øvelse; – compar., Senec. Ep. 90; superl., Arnob.; — exercĭtatio, onis, f.: Øvelse, navnl. Legemsøvelse, campestris, (paa Marsmarken), Cic.; – ∾ ususque dicendi, id.; ∾ in armis, Caes., in dialecticis, Cic.; ogs. Udøvelse, virtutum, id.; cf. id. Catil. 2, 5; o. — exercĭtator, oris, m.: som øver el. indøver (navnl. Athleterne), Plin. 23, 63; — ds. fem. exercĭtatrix, icis, i. e. gy-

mnastice, (sc. ars), Quintil. 2, 15, 25; — [exercito]. — exercĭtatus, 3: partic. o. adj. af exercito.

*exercĭte, adv.: med Øvelse; compar., Appul.; — exercĭtio, onis, f., (for= o. efterfl. f. exercitatio); I) Øvelse, Cato ap. Gell. 11, 2; — 2) Udøvelse, Behandling, judicii, Dig.; men ∾ navis, (Styrmandskunsten), ibd.; o. — exercĭtium, i, n.: Øvelse, navnl. Vaabenøvelse; ∾ equitum, Tac. Ann. 2, 55; – ogs. in pl., Sall. frgm., o. Vell. 2, 109; – sild. ogs. alm. Øvelse, Gell. 3, 1; — [exerceo].

exercĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af exerceo, øver el. indøver idelig, corpus atque animum patriae (dat.), Sall. frgm.; se atque suos cursu exercitavisse, Mela 2, 1; cf. Quintil. 2, 10, 9; — II) df. partic. exercĭtatus, 3, sædv. som adj.; A) „alm."; a) øvet el. indøvet, in armis, Caes., in re militari, Cic.; cf. id. Mur. 9; – men exercitati proeliis, Caes., usu bellorum, Cic.; – compar., exercitatiores ad bene de multis promerendum, id. Off. 2, 15; superl., ∾ exercitus, Nep.; ∾ interpretes, Cic.; ogs. m. in, Caes.; ogs. m. ad, Cic. Verr. 5, 54; — B) „bes." o. „overf.": heftigen rystet el. oprørt; vid. Hor. Epod. 9, 31, o. Tac. Agric. 5.

exercĭtor, oris, m., [exerceo], (for= o. efterfl. Ord); I) der øver el. indøver (andre), en Læremester; Huic Curculio est exercitor, Plaut. Trin. 4, 3, 9; — 2) som øver el. driver (en Haandtering); ∾ cauponae aut stabuli, (Vertshusmand), Dig.; ∾ navis, (en Styrmand), ibd.; df. — exercĭtōrius, 3; 1) hørende til en Øvelse, jacula, Tertull.; — 2) hørende til en Haandtering, actio, Dig.

exercĭtŭālis, e, [2. exercitus]: hørende til Hæren; ∾ vir, Cassiod. — 1. exercĭtus, 3: partic. o. adj. af exerceo. — 2. exercĭtus, us, m., [exerceo]; I) Øvelse; pro exercitu gymnastico etc., Plaut. Rud. 2, 1, 7; – df. „overf.": Plage el. Sorg, id. Cist. 1, 1, 60; — II) sædv. „meton.": en Hær, en Mængde; A) „alm." o. forel.; a) ∾ urbanum convocare, Varr. L. L. 5, 9, (i. e. comitia urbana, el. Folkets Forsamling); — b) df. ogs. „poet.": enhver Forsamling el. Sværm el. Skare; ∾ corvorum, Virg. Ge. 1, 382; cf. id. Aen. 5, 824; — B) „bes.": Krigshæren el. Hæren el. Armeen; – ∾ pedester, Nep. Eum. 4; ∾ equitum, Virg. Aen. 11, 598; – exercitum scribere, Liv., conscribere, conficere, facere, conflare, Cic., parare, cogere, Sall., contrahere, Caes., (oprette, bringe paa Benene, sammendrage); exercitum ducere, Cic., ductare, Sall., exercitui praeesse, Cic., (anføre en Hær); – exercitum fundere, Liv., dissipare, Cic., (slaae, adsprede); — b) men undertiden betegner exercitus alene Fodfolket, (i Modsætn. af Rytteriet); vid. Caes. B. G. 2, 11; ogs. undert. Landhæren, (i Modsætn. af Flaaden); vid. Liv. 26, 42; — not.: gen. exerciti, (f. exercitus), Attius o. Varr. ap. Non.

exero, ĕre, s. und. exsero. — ex.erro, are, v. n.: at komme af fra Veien, Stat.; – ogs. „overf.": ∾ via veritatis, Cyprian. — exertus, 3, s. exsertus, 3, und. exsero. — exēsor, oris m., [exedo]: som udæder, som undergraver; ∾ murorum (aestus), Lucr. 4, 221. — exesto, f. extra esto, Fest. — exēsus, 3: partic. af exedo.

ex.fibŭlo, are, v. a.: afspænder, ilia, Prudent. — — exfŏlio, are, v. a., [folium]: afblader, rosas, Apic. — exfundatus, 3, [fundus]: forstyrret fra Grunden; – ∾ oppidum, Coel. Antipater ap. Non. — exfŭtūtus, 3: i. e. futuendo exhaustus, Catull.

exhālātio, onis, f.; Uddunstning; – coelum ··· humidum et caliginosum propter exhalationes terrae, Cic. Tusc. 1, 19; af — ex.hālo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: at uddunste, at udaande; – ∾ odores (ara), Lucr.; cf. id. 5, 464, o. Virg. Ge. 2, 217; ∾ caliginem, Plin.; ∾ flammam Aetna, Ovid.; – ∾ vitam, Virg., animam, Ovid.: at døe; men absol.: exhalantes, (de Døende), id. Met. 2, 78; ∾ crapulam el. vinum, Cic. Phil. 2, 12 o. 17. — II) neutr.: at dufte el. dampe (deraf): ∾ vapore altaria, Lucr. 3, 433; men absol.: exhalant vestes, Stat.

ex.haurio, hausi, haustum, 4, v. a.; I) „egenl."; A) „alm." el. om flydende Sager: udøser, udtømmer ved at øse; øser el. tømmer deraf; ogs. uddrikker; – ∾ aquam, Colum., sentinam, Cic. d. Senect. 6, (ogs. „alleg.", id. Catil. 1, 5); – tantum vini exhauseras, id. Phil. 2, 25; exhaustum poculum, id. Cluent. 11; cf. Propert. 4, 9, 63: Exhausto jam flumine; — B) „bes." el. om ikke flydende Sager: bortskaffer (ligesom ved at øse), opgraver, udgraver; – ∾ humum ligonibus, Hor. Epod. 5, 31; ∾ terram manibus sagulisque, Caes.; – men ∾ fossas cloacasque, (at udrense dem), Liv. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf.": udtømmer, borttager, bortrøver; – ∾ omnem pecuniam ex aerario, Cic. Agr. 2, 36; ogs. ∾ aerarium, id.; exhaustis tectis etc., Liv. 10, 44; – ∾ vitam sibi manu, Cic. Sest. 21; – plebs exhausta impensis (aedificandi: forarmet derved), Liv. 6, 5; cf. Cic. Att. 6, 1; – ogs. tilsætter, forøder, Nep. Hann. 6; — B) „ment."; a) unddrager, tibi istum dolorem, (befrier dig derfra), Cic. Fam. 5, 16; – ogs. svækker, afkræfter, vires, Plin. Ep. 3, 9; cf. Cic. d. Or. 3, 26; — b) tilendebringer (med stor Møie), bestaaer el. udholder til Enden; – ∾ laborem, periculum, Liv. 21, 30, cf. id. 33, 11; ogsaa at efterkomme, mandata alicujus, Cic. Att. 5, 13; men ∾ vim aeris alieni, (skaffe betalt), Liv. 7, 21; cf. Virg. Aen. 9, 356; men sic exhausta nocte, (da man saaledes havde Ende derpaa), Tac. Hist. 4, 29. — exhaustus, 3: partic. af frgd.

exhĕdra, ae, f. und. exedra. — exherbo, are, v. a., [herba]: befrier fra Græs, (locum), Colum. — *exhērēdatio, onis, f.: Arveløsgiørelse, Quintil., Dig.; af — exhērēdo, avi, atum, 1, v. a.: giør arveløs; – ita fratrem exheredans etc., Cic. Phil. 2, 16; cf. Nep. Them. 1; — II) „overf.": berøver, unddrager; ut mensam Neronis exheredaret, Plin. 37, 7; af — ex.hēres, ēdis, c.: som er giort arveløs, paternorum bonorum, Cic. d. Or. 1, 38; cf. Quintil. 5, 10, 107; men comisk: ni illum exheredem fecero vitae suae, (ombringer ham), Plaut. Bacch. 4, 8, 8.

exhĭbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „egenl.": har el. holder frem el. til Skue, lader see, fremstiller, fremviser; – exhibe quaeso ··· librarium illud legum vestrarum, Cic. Mil. 12; cf. id. Verr. 5, 25: ut omnia sibi integra exhiberentur; men id. Flacc. 15: fratres saltem exhibe; – men Ovid. Met. 6, 44: Pallada exhibuit, (hun fremstod som Pallas); – ∾ senatores ad ferrum, (som Fægtere paa Arena), Suet. Ner. 12; – ∾ rationes, (aflægge Regnskab), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) fremstiller; ∾ se supplicem populo R., Cic. Sest. 50; – ogs. uden se; qui ··· vere civilem virum exhibeat, Quintil.; ∾ linguam paternam, Ovid. Met. 6, 213; men ∾ vicem spodii, (tiene istedet derfor), Plin.; — b) at give fra sig, atlade høre; Exhibuit querulos ore gemente sonos, Ovid. Trist. 3, 11, 53; – ogs. at indrømme, toros, id. Her. 17, 194; — 2) yder, skaffer, præsterer, vias tutas, id. Pont. 4, 5, 34; men ∾ vitam, Justin., liberos, Dig., (at opholde el. underholde); – men ∾ imperium, Plaut. Cas. 2, 6, 57, (udøve el. haandhæve); — B) „ment."; 1) forskaffer el. tilsiger, svarer derfor; ∾ rem salvam, Plaut. Asin. 2, 4, 51; men ∾ culpam, (indestaae for Skade), Dig.; — b) ogs. „alm.": yder, viser, beviser, fidem domino, Colum., munificentiam, Suet., liberalitatem, Plin. Pan.; men Ovid. Met. 7, 323: promissaque postquam Exhibuere fidem etc.; — 2) paafører, molestiam alicui, Plaut., Cic.; cf. id. Off. 3, 31: negotium exhiberi patri.

*exhibĭtio, onis, f.: Fremstilling, Ydelse; df. 1) „egenl.": Udlevering, Afhændelse, chirographi, Gell.,

testamenti, Dig.; — 2) „overf." Ernærelse, Underholdning, Dig.; o. — exhĭbĭtor, ōris, m.: som yder el. anstiller; ∾ ludorum, Arnob.; — df. exhĭbĭtōrius, 3: hørende til en Udlevering el. Afhændelse, interdictum, Dig.; — [exhibeo]. — exhĭbĭtus, 3: partic. af exhibeo.

exhĭlărātio, onis, f.: Opmuntring, voluntatis, Augustin.; af — exhĭlăro, avi, atum, 1, v. a.: formilder en Stemning, opmuntrer; - tam exhilaratam esse servitutem nostram, Cic. Fam. 9, 26; men om Hiorden, Colum. 6, 24; - men om visse Træer, Plin. 16, 40: nullo flore exhilarari; men id. 22, 74: exhilarant colorem hominis (lupini). — exhinc, adv., (efterel. f. exinde, exin): herfra, fra denne Tid, Appul.

exhŏnŏro, are, v. a.: vanærer, Augustin. — exhorrĕo, ēre, (v. a.): stærkt at rystes; men alene „poet. overf." om en Vært: ∾ aestus, (aldeles ikke at taale Hede), Colum. 10, 154; df. — exhorresco, horrui, 3, v. n. (o. a.): at geraade i en heftig Gysen el. Zittren; - exhorruit aequoris instar, Ovid. Met. 4, 135; - df. sædv. at blive saare forfærdet; ∾ metu, Cic. Fin. 1, 13; - ogs. at studse af Beundring, in aliquo, id. d. Or. 3, 14; — b) „poet. "ogs. c. acc.; vultus neve exhorrescat amicos, Virg. Aen. 7, 265; cf. Sil. 3, 146.

*exhortātio, onis, f.: Opmuntring, Formaning, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 7; ∾ mutua, Tac.; haec exhortatio mea (af mig), Quintil.; ogs. in pl., id.; men c. gen. obj.: ∾ studiorum id.; — exhortātīvus, 3: hørende til Opmuntringer, status (i Rhetoriken), Quintil. 3, 6, 47; — exhortātor, oris, m.: som opmuntrer dertil, c. gen., Tertull.; — df. adj.: exhortātōrius, 3: opmuntrende, Hieronym.; af — exhortor, atus sum, ari, v. dep. a.: opmuntrer, tilskynder; - ∾ sese in arma, Virg. Aen. 7, 472, cives in hostem, Ovid., milites ad ultionem, Plin.; - ogs. m. ut, Petron. Sat. 140; men c. conj. (efter det udfaldne ut), Plin. Pan. 69; - men pass.: exhortandus in hanc spem, Quintil.; — 2) „overf." ogs. m. Begrebsobjecter: at fremkalde el. opmuntre; - ∾ virtutes, Senec. Ep. 121, parsimoniam, Gell. — exhydrias, ae, m., (ἐξυδρίας ἄνεμος): en med Regn opstaaende Vind, Appul.. — exib., exicc., etc., f. und. exsib., etc.

exignesco, ĕre, v. n. intens.: ganske at blive til Ild, Censorin.; (opp. exaquescere). — exĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]: driver el. støder el. jager ud el. bort derfra, el. derud el. derhen; I) „egenl."; - ∾ hostem e campo, Liv., aliquem campo, id.; ∾ aliquem foras, Plaut., accolas extra fines, Plin.; - exacti reges, Cic.; men exacti curia et Italia, Tac.; - ∾ virum a se, Plaut.; ∾ uxorem, id., Cic.; - ∾ capellas in campos, Varr., sues pastum, id.; - navnl. ogs. at udhysse (en Acteur el. et Stykke); vid. Ter. Andr. prol. 27; men id. Hec. prol. 2, 7: Partim sum earum exactus, etc.; - „poet." ogs. ∾ aquas, (om en Flods Udløb i Havet), Ovid. Her. 2, 114; men ∾ aliquem vita, (ombringe), Senec.; ∾ maculas, (fordrive dem), Suet. Aug. 94; — bb) „bef." ogs.; a) om Væxterne; ∾ radices, (skyde Rødder), Cels.; ∾ uvas, (bære Druer), Colum.; — b) i Handelssproget; ∾ fructus agrorum, (udføre dem til Salg), Liv. 34, 9; merces exactae, (udsolgte), Colum.; — c) om Vaaben heder exigere: at drive helt derind el. derigiennem; vid. Virg. Aen. 10, 815; men illum exigit hasta, (giennemborer ham), Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 5, 139; - df. i Fægtersproget: ∾ manum, (rimel. bibringe el. afparere Stødet), Quintil. 6, 4, 8 („alleg."); men ensis exactus (f. vibratus), Ovid. Met. 5, 171; — d) ∾ verba tota, (om Udtalen: at lade Ordene høre helt og stærkt), Quintil. 11, 3, 33; — II) „fig."; A) „overf."; aa) tilbagelægger, fuldender; a) ∾ hibernum mare, Plin. 12, 42; - navnl. ogs. „poet." om Himmellegemerne; equis exegit ... Phoebus Athon, Val. Fl.; cf. Ovid. Am. 1, 5, in.; men id. Met. 1, 118: spatiis exegit quatuor annum, (delte Aaret deri); — b) ∾ tempus jucundius, (tilbringe), Plin. Ep.; men absol.: exacta aetate, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 22, 6; men errore exacto, (efter endt Omflakning), Propert. 2, 11, 3; - His demum exactis, Virg. Aen. 6, 637; cf. Hor. Od. 3, 30, in.; — bb) affordrer, inddriver; ogs. erholder betalt; ogs. alm. erholder el. opnaaer; — df. a) ∾ pecunias, Caes. B. C. 3, 22; cf. Cic. Div. in Caecil. 10; ligel. ∾ nomina sua, id. Verr. 1, 10; - men forel. ogs. in pass. c. acc. rei: quas (drachmas) exactus es, Plaut. Trin. 2, 4, 26; cf. Gell. 15, 14; - men om andre Fordringer; ∾ operam (a servis), vid. Cic. Off. 1, 13; ∾ veritatem a teste, id.; men absol.: ∾ magis, quam rogare, id. Fam. 2, 6; - quod jam pridem ipse exegit, (har oppebaaret), Cic. R. Com. 13; cf. id. Off. 3, 25, o. id. d. Or. 29; — b) ∾ poenas, oprdl. indkræve Erstatning; df. at straffe, at hævne sig derfor, de vulnere, Ovid. Met. 14, 478; ligel. ∾ ab aliquo gravia piacula, Liv. 29, 18; men Ovid. Fast. 4, 230: has poenas exigit ira deae; — cc) navnl. ogs. om en Øvrighed el. Opsynsmand: at kræve efter en vis Maalestok; - ∾ viam, Cic. Verr. 4, 59; ∾ sarta tecta etc., Liv. 42, 3; - men ∾ disciplinam acerrime, (meget strængt at overholde), Suet. Tib. 19; - ∾ columnas ad perpendiculum, Cic. Verr. 1, 5; men ∾ aliquid mensura, (udmaale), Plin.; men ∾ manu, (veie i Haanden), Suet. Caes. 47; - ∾ aliquid aure, Quintil., Martial.; - ogs. absol.: in exigendo non acerbus, Cic. Off. 2, 18; quum res exiget, Quintil.; — B) „ment."; 1) forsker derefter, udspørger derom; ogs. prøver el. undersøger (derefter), ogs. indretter og ordner derefter; - ∾ facta alicujus, Ovid. A. A. 2, 130; men exactum est ab eo, (han blev spurgt derom), Dig.; - ∾ opus ad vires suas, Ovid.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men ad leges vestras exigere ea, quae etc., Liv. 34, 31; cf. Senec. Ep. 11; — 2) overlægger el. overveier, aftaler el. afgiør; vid. Virg. Aen. 4, 476, o. Ovid. Her. 17, 177; - men his de rebus ut exigeret cum eo, (skulde giøre en Aftale med ham), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; cf. Plin. Ep. 9, 26; — 3) udholder, lider; cujus causa hanc aerumnam exigo, Plaut. Capt. 5, 4, 12; men pass.: Furiis exactus Orestes, (martret af dem), Ovid. Trist. 4, 4, 70; — III) partic. exactus, 3, ogs. som adj.; A) om Ting og om Begreber: nøiagtig, nøie bestemt; - ∾ numerus, Liv. 3, 5; ∾ fides, Ovid. Pont. 4, 9, 46; - compar., ∾ cura, Suet. Tib. 18; superl., ∾ diligentia, Frontin.; - ogs. om et Kunstværk: ∾ equi, Prop. 3, 7, 10; — B) om Personer; vid. Martial. 4, 87, o. Plin. Ep. 8, 23; - men ogs. Ovid. Fast. 3, 383, c. gen.: morum fabraeve exactior artis, (mere fuldkommen deri).

*exĭgue, adv.: 1) „alm.": lidet; df. a) knapt, sparsomt, praebere sumptum, Ter. Heaut. 1, 2, 33; cf. Cic. Lael. 16: nimis exigue et exiliter etc., (altfor smaaligen); — b) knapt, næppe, vid. Caes. B. G. 7, 71; — 2) „bef.": kort, afbrudt; ∾ dicere de aliqua re, Cic. d. Or. 3, 36; ligel. id. Att. 11, 16: exigue scripta epistola; cf. Gell. 19, 3; o. — exĭgŭitas, atis, f.; 1) „alm.": Ringhed, Faahed, copiarum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; ∾ cibi, Colum.; ∾ fisci, (dens Armod), Suet.; - ogs. absol., propter exiguitatem etc., Caes. B. G. 3, 23; — b) liden el. ringe Udstrækning (i Tiden el. i Rummet); - ∾ castrorum, Caes.; cf. id. B. G. 4, 1; - ∾ temporis, id., Liv.; — 2) „bef.": Ringhed, ringe Værd; ∾ voluptatum, Cic. Fin. 4, 12; — [af flgd].

exĭgŭus, 3, [af exigo; altf. oprdl.: afmaalt, indskrænket]; I) „alm."; a) liden el. ringe (af Omfang el. Størrelse); - ex ingenti campo in exiguum gyrum etc., Cic. d. Or. 3, 19; ∾ castra, Caes., ∾ copiae, Nep.; - ogs. om Tiden: kort, tempus, Cic., vita, id., pars aestatis, Caes.; men om Væxten: me ... Corporis exigui etc., Hor. Ep. 1, 20, 24; ∾ mus, id.; — b)

om andre Gienstande: liden i sit Slags; - ∾ capilli, (tynde Haar), Martial.; ∾ fructus ad sumptum, Cic. Parad. 6, 3; cf. id. Quint. 1; ∾ census, Hor.; - compar., ∾ aqua, Dig.; superl., ∾ pars, Ovid.; — II) „bes." el. om Begreber: ringe, ubetydelig, laus, Cic. Agr. 2, 2; men id. Fin. 1, 19: ∾ fortunam intervenire sapienti; cf. id. Fam. 5, 7: ∾ significatio ··· voluntatis; men ∾ civitas et infirma, Caes.; - „poet." ogs. c. gen.: exiguus animi, Claudian.; — III) neutr. exiguum er ogs. at mærke; A) som subst. c. gen.; - ∾ aquae, Ovid., spatii, Liv., temporis, Plin. Ep.; - ogs. in abl. m. flgd. post, vid. Plin. 31, 3; — B) som adv.; perquam exiguum sapio, Plin. Ep. 3, 6; exiguum ··· contingis amanti, (alene for en kort Tid), Ovid. Her. 18, 171; ∾ dormire, Plin.; — not.: som adv. findes ogs. abl. exiguo, Scribon.

exilio, ire, s. und. exsilio. — exīlis, e, [besl. m. exiguus, o. oprdl. ctr. f. exigilis]: smal, tynd, maver, artus (pl.), Ovid., femur, Hor.; men ∾ jecur (pecudis), vid. Cic. Div. 2, 13; cf. ibd. 2, 16; - ∾ solum et macrum, id. Agr. 2, 25; - compar., ∾ caro prunorum, Plin.; ligel. ∾ vox, (spædere, svagere), id.; - exilis via, (kort), Ovid. Trist. 1, 2, 6; — II) „bes." el. om Begreber: ringe el. svag el. slet i sit Slags; - exiles res, (ringe Magt el. Midler), Nep. Eum. 5; ∾ domus, Hor. Ep. 1, 6, 45; men id. Od. 1, 4, 17: ∾ domus Plutonis (om Skyggeverdenen); - comisk ogs. c. gen.; exilis ··· aegritudinum, Plaut. Stich. 4, 1, 21; — b) navnl. ogs. om Foredraget: tør, maver, simpel, Cic. d. Or. 2, 38; ∾ oratio, (oppon. tumida), Quintil.; cf. Cic. Brut. 21; — not.: neutr. exile, som adv., f. exiliter: korteligen, praefari, Stat.

*exīlĭtas, atis, f.; I) „alm.": Tyndhed, Smalhed; - ∾ aculei apum, Plin.; ∾ vocis femineae, (dens Finhed), Quintil.; ligel. ∾ quarundam litterarum, (opp. pinguitudo), id.; ∾ soli, (dens Maverhed), Colum.; — II) „bes." om Foredraget: Maverhed, Tørhed; vid. Cic. d. Or. 1, 12, o. id. Brut. 82; o. — exīlĭter, adv.; I) „alm."; a) om Udtalen: spædt, svagt; vid. Cic. d. Or. 3, 11; — b) om Talen: kort, korteligen; compar., ∾ dicere, Varr.; — II) „bes." o. „ment." om Foredraget: mavert, tørt; ∾ disputare, Cic. d. Or. 1, 11; cf. id. Brut. 27; — [af exilis]. — exilium, i, s. und. exsilium.

*exĭmie, adv.: med Udvalg, fortrinligen, diligere aliquem, Cic. Arch. 9; cf. Liv. 42, 29: ∾ polliceri omnia; - ogs. fortræffeligen, skiønt; ∾ ornatum templum, id.; ∾ mederi, Plin., prodesse, id.; o. — exĭmiĕtas, atis, f.: Fortræffelighed, Symmach.; af — exĭmius, 3, [eximo]; I) „oprdl.": der udtages el. undtages som fortrinlig; vid. Ter. Hec. 1, 1, 9; ligel. Cic. Div. in Caecil. 16: te illi unum eximium, cui consuleret, fuisse; cf. Liv. 9, 34; — II) df. sædv.; a) fortrinlig, overordenlig; - ∾ facie mulier, Cic.; ∾ fertilitatis regio, Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 538; — b) ypperlig, fortræffelig; quae eximia et praeclara etc., Cic. Off. 1, 20; men ∾ virtus, Caes.; ∾ opinio virtutis, id.; - „poet." ogs. c. inf.; exĭmius animum servare, Lucan.; ligel. c. gen.; eximii regum, Stat.

exĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [inus. emo; cf. adimo o. demo]; I) „egenl."; A) „alm.": tager ud deraf, affondrer derfra; - ∾ medullam caule, Plin.; ∾ de reis el. e reis, Cic.; cf. id. Verr. 2, 52; ∾ alicui dentem, Suet.; men ∾ numero, Quintil. 1, 4, 3; cf. Hor. Od. 2, 2, 19; - men absol. o. in pass.; vid. Hor. Ep. 2, 2, 212; — B) „bes.": unddrager el. befrier derfra; ∾ aliquem tamquam e vinculis, Cic. Orat. 23; ∾ aliquem ex obsidione, id., obsidione, Liv.; men ∾ agrum de vectigalibus, Cic. Phil. 2, 39; — II) „fig."; A) „alm.": udtager deraf; - ∾ ex natura rerum etc.; vid. Cic. Lael. 7; men ∾ aliquem morti, (udfrie derfra), Tac.; cf. Liv. 6, 24; men ∾ eam religionem, (hæve den Religionstvivl), id. 4, 31; — b) om Tiden: at henholde el. fordrive el. spilde, - ∾ diem el. tempus dicendo; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. id. Att. 4, 3; men quia ea res exemisset illum diem, Liv. 1, 50; — B) „bes.": udtager el. befrier derfra, aliquem ex culpa, Cic., ex metu, Plaut.; ∾ aliquem crimine, Liv., servitute, id.; men eximi noxae (el. noxa), id. 8, 35; ∾ crimini, Curt., poenae, Dig.; men Liv. 5, 15: ∾ rem miraculo, (giøre, at Sagen ikke mere synes underlig).

exin, adv., s. und. exinde. — exĭnānio, ivi, ītum, 4, v. a.; I) „egenl.": udtømmer, udplyndrer, domos, Cic.; ∾ navem, id., agros, id.; civitates exinanitae, quod etc., Caes. B. C. 1, 48; - ∾ alvum, bilem, pituitam, (afføre), Plin. 26, 36; — II) „overf."; ∾ patrimonium, (tilsætte, forøde), Dig.; men ∾ aliquem, (forarme), Plaut.; cf. Cic. Agr. 2, 27; df. — — exĭnānītio, onis, f.: Udtømmelse; ∾ alvi, (Afførelse), Plin.; - ogs. „overf.": Afkræftelse, id. 17, 2.

exinde, (apocop. exin, ligesom dein af deinde, vid. Cic. Orat. 45), adv.; oprdl.: ud derfra; df. I) i Rummet; - Utcumque etc., exin (fra den Side) velum vortitur, Plaut. Epid. 1, 1, 47; exin Cappadociam ··· petivit, Tac. Ann. 15, 12; — B) „overf.", i den til en Localitet sigtende Række el. Følge: derpaa el. dernæst; vid. Cic. N. D. 2, 39 o. 43; cf. Tac. Ann. 2, 16: post quos ···, dein ···, exin etc.; — II) i Tiden: herpaa el. derpaa, herefter el. derefter; - ad Mundam exinde castra mota, Liv. 24, 42; cf. Cic. Div. 1, 26, o. Virg. Aen. 6, 743; — b) ogs. efter frgd. postquam el. ubi; - postquam etc., me exinde amovit loco, Plaut. Truc. 1, 1, 63; — B) „overf.", i Optællingen af en Række el. Følge af Begivenheder: herpaa el. hernæst el. fremdeles, odl., (s. ogs. deinde s. l.); vid. Liv. 31, 4 o. 6, oftere, ogs. Virg. Aen. 6, 891, oftere, o. A.; — b) sild. ogs., ligesom ex eo tempore: fra den Tid, derefter, Justin. 1, 2, Dig., Appul.; — III) ogs. om andre Forholde; A) om en Udgaaen derfra: heraf; (eftercl.); nec quicquam lucri exinde cepimus, Appul.; — B) om en Samstemmen: herefter; (forcl.); proinde ut etc., exinde sapere eum omnes dicimus, Plaut. Pseud. 2, 3, 14; cf. id. Most. 1, 3, 71.

*existĭmābĭlis, e: formodenlig, sandsynlig, Coel. Aur.; — existĭmātio, onis, f.; I) „alm.": Bedømmelse, Dom, Mening; - quorum hominum tantum est existimatio, (opp. quorum est judicium et potestas), Cic. Cluent. 30; cf. ibd. 20; men Liv. 4, 20: existimatio communis omnibus est etc., (derom kan hver troe, hvad han vil); - ogs. in pl., id. Qu. Fr. 1, 1, 15, o. A.; — II) „bes." o. objectivt: den Mening el. Dom, som haves om nogen; df. sædv.: nogens gode Navn og Rygte; - quod esset contra rem aut existimationem tuam, Cic. Fam. 5, 20; homo sine existimatione, id. Flacc. 22; cf. id. Att. 1, 1; men ad debitorum existimationem tuendam, (deres Credit), Caes. B. C. 3, 1; o. — existĭmātor, oris, m.: som bedømmer noget; - ∾ stultus alieni artificii, Cic. d. Or. 3, 22; cf. id. Brut. 39; — [af flgd.].

existĭmo, (ŭmo), avi, atum, 1, v. a., [aestimo]: bedømmer derefter; df. bedømmer, holder for, mener; - c. acc., el. m. in el. de, osv., el. m. Objects- el. Relativsætn., el. absol.; - ∾ aliquem avarum, Cic.; hvs. pass.: impudentissimus existimarer, id. Cluent. 59; men homo, ut existimabatur (impers.), avarus et furax, id. d. Or. 2, 66; - existimari in numero hostium, Cic.; men existimari in probro, (holdes for en Udaad), Plin.; men Sall. Catil. 2: eorum ego vitam mortemque juxta existumo; - ex eventu de tuo consilio existimaturos etc., Cic. Fam. 1, 7; men quos etc., de iis male existimant, id. Off. 2, 10; cf. id. Att. 6, 2; - ogs. imperson.: ex quibus (orationibus) existimari de eorum ingeniis potest, id. Brut. 21; - si existimavissent, quemquam Rulli similem futurum, id. Agr.

2, 33; - ogſ. in pass. m. Subjectsſætning; vid. Cic. d. Or. 2, 1, o. Caes. B. G. 6, 13; men impers., ibd. 5, 13; - men m. Relativſætning; nunc vos existimate, facta, an dicta pluris sint, Sall. Jug. 85; ligel. qui, utrum avarior, an crudelior sit, vix existimari potest, Liv. 22, 59; - endel. absol., sicut multi existimant, Quintil.; men impers.: ita vulgo existimari intelligimus, Cic. d. Rep. 2, 15. — existo, ĕre, ſ. und. exsisto.

*exĭtiābĭlis, e: fordærvelig; ∾ bellum civibus, Cic.; ∾ animus in suos, Tac. Ann. 6, 24; ∾ telum, (dræbende), Ovid.; o. — exĭtiālis, e: = frgd., donum, Virg., scelus, id.; men ∾ exitus (pl.) habere, Cic. Verr. 5, 6; — df. adv. exĭtiālĭter: fordærveligen, Augustin.; — [exitium].

exĭtio, onis, f., [exeo]: Udgang deraf, ex utero, Plaut. Truc. 2, 6, 30. — exĭtiōse, adv.: fordærveligen; superl., ∾ credi, Augustin.; af — exĭtiōsus, 3, [exitium]: fordærvelig; exitiosum rei publicae fuisset, etc., Cic. Planc. 36; cf. id. Catil. 4, 3; ligel. in compar. c. dat., Tac. Hist. 2, 31: Otho ··· exitiosior rei publicae credebatur; ligel. in superl., Tertull.

exĭtium, i, n., [exeo]; oprdl.: Udgang deraf; vid. Fest. p. 81; df. ſædv. „overf.": Undergang, Fordærvelse, hujus urbis etc., Cic. Catil. 1, 4; men extremi exitiorum exitus etc., id. Agr. 2, 4, (hvor plur.; cf. id. Mil. 2, oftere); dedere ad exitium, Tac.; cf. Hor. Od. 3, 16, 13, o. Virg. Aen. 5, 624; — b) „meton.": hvad der volder Undergang el. Fordærvelse; Exitium Trojae Achilles, Ovid. Met. 13, 500; — not.: gen. exitium, f. exitiorum, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 31.

1. exĭtus, 3: partic. af exeo. — 2. exĭtus, us, m., [exeo]; I) „egenl.": Udgang el. Bortgang; (opp. reditus); vid. Cic. Parad. 4, 1, o. Caes. B. C. 3, 69; men id. ibd. 1, 21: hominum occultos exitus etc.; - „poet." ogſ.: en Flods Udløb el. Udstrømmen, Lucr. 6, 727; men id. 1, 101: Exitus ut classi ··· daretur; — B) „meton.": Udvei el. Aabning, Caes. B. G. 7, 28; ligel. septem exitus e domo etc., Liv. 39, 51; - ∾ naturales, Colum.; ogſ. exitus cibi, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": Udgang, Ende, anni, Liv., veris, Plin.; - ∾ orationis, Caes. B. G. 4, 8; cf. Cic. Manil. 1; in exitu esse, id. Mur. 37; - rem ad exitum perducere, id., ogſ. rei exitum imponere, Liv., (fuldende); — b) exitus verborum (i Grammatiken): Ordenes Endelser, Cic. Orat. 49; — 2) „bef.": Udgang el. Udfald; - ∾ incertus belli, Cic.; cf. id. Fam. 6, 6, ogſ. Virg. Aen. 5, 523; f. ogſ. Cic. Agr. 2, 4, und. exitium; - disputatio sine exitu fuit, Liv. 32, 40; - exitus bonos habere, (have godt Udfald el. god Lykke), Cic. N. D. 3, 37; ∾ spei, Liv., promissorum, Cic., (Opfyldelse deraf); - exitus acta probat, Ovid. Her. 2, 85; cf. id. Fast. 6, 565: Exitus accessit verbis; cf. Hor. Od. 3, 6, 6; — b) ∾ vitae, Nep.; men ∾ Sejani, (hans Undergang), Plin.; cf. Cic. Div. 2, 9: fatales exitus (habere); — B) „ment."; a) Udvikling, Forklaring; - lex exitum facilem habet, Cic.; men om den tragiske Digter: explicare exitum argumenti, (udvikle Stykkets Catastrophe), Cic. N. D. 1, 20; — 2) Udvei el. Udgangspunkt; quae (causae) plurimos exitus dant ad ejusmodi digressiones, id. d. Orat. 2, 77; — c) Udfald el. Følge; f. ovenf. Cic. N. D. 3, 37, ogſ. Hor. Od. 4, 8, 34, o. A.

ex.jūro, avi, 1, v. a.: stærkt at sværge derpaa el. besværge, m. acc. c. inf., Plaut. frgm. ap. Non. — exlĕcĕbra, ae, f. und. elecebra. — exlex, ēgis, adj., [lex]: som er befriet fra Lovene; ogſ. som lever udenfor Loven, lovløs; exlegem esse, (opp. lege teneri), Liv. 9, 34; cf. Cic. Cluent. 3., o. Hor. A. P. 224. — exmŏveo, f. und. emoveo.

exobrŭtus, 3, partic. o. adj., [obruo]: ryddet, udtømt, dolium, Appul. — ex.obsecro, are, d. forstærk. obsecro: beder indstændigen, Plaut. Asin. 1, 3, 93. — exŏchădium, i, n., Marc. Emp., o. exŏchas, ădis, f., ἐξοχάς, Augustin., (i. e. tuberculum in ano). — exŏcoetus, i, m., ἐξώκοιτος, (i. e. foris cubans: etslags Fisk, der sover paa det Tørre), Plin. 9, 34. — exŏcŭlo, avi, atum, 1, v. a., [oculus]; (for= o. efterel. Ord): slaaer Øinene ud; ∾ alicui caput, Plaut. Rud. 3, 4, 26, (hvor exoculassitis, f. exoculaveritis); — not.: df. som adj. exoculatus, 3: uden Øine, blind, Appul.

exŏdiārius, i, m., (sc. histrio): Acteur i Efterspillet, Ammian.; af — exŏdium, i, n., ἐξόδιον; 1) „alm.", (for= o. efterel.): Udgang el. Ende, (opp. origo), Varro; in exodio vitae, id.; — 2) „bef." paa Theatret: lystigt Efterspil el. Mellemspil; vid. Liv. 7, 2, Suet., Juvenal. — exŏdōrātus, 3, partic. o. adj., [odoro]: berøvet Lugten, Tertull. — Exŏdus, i, f., Ἔξοδος, (oprdl. Udgang); df. Navnet paa anden Mosebog, Tertull.

exŏlesco, ēvi, ētum, v. n. inch.; I) „alm.": at blive udvoxen, at faae sin fulde Væxt; men alene in partic. exoletus; - exoleta virgo, (udvoxen), Plaut. ap. Prisc.; — bb) df. exŏlēti, orum, m., ſædv. sensu obscoeno, f. scorta mascula, Cic., Martial.; — b) ogſ. adj.: exoleti remiges, Tac.; — II) „bef.": at være ligesom afvoxen; df. at aftage, at falde hen; oprdl. om Væxterne; quae negligentia exolescunt etc., Colum. 2, 18; — b) oftest „overf.": at komme i Forfald, at blive tabt el. glemt; - paene exolescentes litterae, Suet. Aug. 7; exolevit fundendi aeris ratio, Plin. 34, 3; cf. Liv. 2, 52, o. Tac. Ann. 6, 25; - exoletum vetustate odium, Liv.; men exoleti auctores, (forældede), Quintil.; exoletae voces, Suet. — exŏlētus, 3: partic. o. adj. af exolesco.

exōmis, ĭdis, f., ἐξωμίς: etslags Vest, (som lod Skuldrene ubedækkede), Fest. pag. 81, o. Gell. 7, 12. — exŏmŏlŏgēsis, is, f., ἐξομολόγησις: Bekiendelse, confessio, Tertull.

exŏnĕrātio, onis, f.: Befrielse fra en Byrde el. Tyngde; ∾ mercedis, Dig.; af — ex.ŏnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": aflæsser el. losser; - ∾ navem, Plaut.; men ∾ navigia jactu, Senec.; ∾ alvum, (udtømme), Plin.; - ∾ colos, Ovid. Fast. 3, 818, (afspinde); men Plin. 3, 10, om en Flod: ∾ se in Padum, (udgyde sig deri); — B) „bef.": skaffer bort el. af Veien, aliquem ex agro, Plaut.; ligel. Liv. 10, 6: exonerata plebe etc.; cf. Tac. Hist. 5, 2; — II) „fig.": bortskaffer, aes alienum, Dig., curas, Senec. Hippol.; cf. Tac. Ann. 3, 54, o. Senec. Ep. 1; - ogſ. letter el. befrier, civitatem metu, Liv. 2, 2; cf. id. 10, 21; men liberata atque exonerata fide mea, id. 42, 13.

exoptābĭlis, e: meget ønskelig el. forønsket, nuncius, Plaut., tempus, Sil.; af — ex.opto, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: udvælger, illum potius etc., Plaut. Bacch. 3, 4, 3; - df. ſædv.: heftigen at attraae el. ønske; vid. Cic. Off. 1, 32, o. Liv. 9, 25; - ∾ pestem alicui, (ønske Ondt over nogen), Cic. Pis. 40; - ogſ. m. Objectsſætn., id. Fam. 4, 6; ogſ. m. ut, ibd. 2, 7; - endel. absol.: nobis cupientibus atque exoptantibus, etc., Cic. d. Or. 1, 1; — II) partic. exoptatus, 3, ogſ. som adj.: forønsket, ønskelig, alicui, Ter. Heaut. 2, 4, 28; cf. Cic. R. Am. 7; - men absol.: exoptata obtingent, Plaut.; - compar., nihil expotatius adventu meo, id. Att. 5, 15; superl., ∾ gratulatio, ibd. 4, 1.

*exōrābĭlis, e: til at bevæge el. formilde ved Bønner; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ∾ in aliquem, id. Att. 1, 3; - nulli exorabilis, Sil.; non exorabilis auro (abl.) ··· Orcus, Hor. Ep. 2, 2, 179; - compar., in suis exorabilior injuriis, Senec.; — 2) sild. „poet." ogſ. m. activ Bem.; ∾ carmen, (forsonende), Val. Fl.;

— exōrābŭlum, i, n.: Forsonings= el. Overtalelsesmiddel; (for= o. efterel. Ord); alene in pl., Plaut. Truc. 1, 1, 6, o. Appul.; — exōrātio, onis, f.: Overtalelse ved Bønner, Quintil. Decl.; o. — exōrātor, oris, m.: som stræber at erholde noget ved Bønner, Ter. Hec. prol. 2; — df. fem. exōratrix, icis, oratio, Salvian.; — [exoro].

*exorbĭtātio, onis, f.: Overtrædelse deraf, disciplinae, Tertull.; o. — exorbĭtator, oris, m.: en Overtræder deraf, judaismi, id.; af — exorbĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., [orbita], (efterel. Ord); a) neutr.: at komme ud af Hiulsporet el. ud fra den rette Linie, Augustin.; ∾ a regula, Tertull.; — b) act.; ∾ animum a tramite, („alleg.": afdrage fra det Rette), Sidon. — exorcismus, i, m., ἐξορκισμός: Besværgelse af onde Aander, Tertull. — exorcista, ae, m., ἐξορκιστής: som besværger onde Aander, Jul. Firm. — exorcizo, avi, 1, v. n., ἐξορκίζω: besværger onde Aander, Dig.

ex.ordior, orsus sum, 4, v. dep. a.; oprdl.: sætter i Væv; – ∾ funem loreum etc., Cato; – df. „alleg.": exordiri ··· unde occipias etc., Plaut. Pseud. 1, 4, 6; ligel. om Talen: pertexe, quod exorsus es, Cic. d. Or. 2, 33; — II) oftest „overf.": begynder derpaa; – ab causa tam nefaria bellum exorsi, Liv. 4, 17; cf. Suet. Caes. 32, oftere, o. A.; – ogs. c. inf.: exorsus scribere, Nep., dicere, Cic.; — b) df. ogs. absol.: begynder at tale; – ∾ ab re ipsa, Cic. d. Or. 2, 79; ligel. in hunc modum el. his verbis exorsus est, m. flgd. or. dir., Tac. Ann. 3, 50; men Cic. d. Or. 2, 19: ∾ ita, ut etc.; men ∾ ita, quasi etc., Quintil.; — III) partic. exorsus, 3, m. passiv Bem.; Exorsa est haec tela etc., Plaut. Bacch. 2, 3, 116; cf. Cic. d. Or. 2, 38; quibus ante exorsa ··· retexantur; — b) df. subst. exorsa, orum: det Paabegyndte, Virg. Aen. 10, 111; – ogs. Indgang el. Indledning, id. Ge. 2, 45.

exordium, i, n., [exordior]: Begyndelsen til el. af en Væv; – quum exordium (telae) pullum videam, Quintil. 5, 10, 71; — II) sædv. „overf.": Begyndelse, Ophav; A) „alm."; ∾ totius vitae, Cic.; paene ab exordio urbis, Suet.; cf. id. Tib. 42, o. Cic. Leg. 1, 3; – men in pl.: cunctarum exordia rerum, Lucr.; cf. Virg. Aen. 7, 40; — B) „bes." ogs.; a) Indledning el. Indgang til en Tale; – quo utar exordio, etc., Cic. d. Or. 2, 77; cf. ibd.: ∾ exile, commune, etc.; in exordio pro Milone, Quintil.; – ogs. in pl., id. 11, 3, 161; cf. Virg. Aen. 4, 283; — b) df. atter „overf.": Skrift el. Opsats, odl., Colum. 5, 11, oftere.

ex.ŏrior, ortus sum, 3 o. 4, v. dep. n.: at staae op el. opstaae, at komme frem el. tilsyne, (navnl. uventet el. pludseligen); I) „egenl."; A) „alm."; 1) om Himmellegemernes Opgang; vid. Cic. Div. 2, 44, o. Virg. Ge. 1, 438; ligel. jubare exorto, (i. e. sole), id. Aen. 4, 130; — b) df. metonym.; exoriens, (sc. sol), Propert. 3, 5, 27; df. ogs. Morgenen el. Østen, Colum.; — 2) om Personer og personlige Begreber; – tu sola exorere, quae etc., Ter. Hec. 2, 1, 16; cf. Cic. Dejot. 1, o. Lucr. 1, 125; ogs. Liv. 27, 27: ∾ ex insidiis; – men „alleg.", Cic. Att. 7, 26: ego nunc paullum exorior, (kommer til Kræfter, odl.); — B) „bes." om Tiden: at begynde; exoriens annus, Tibull.; ogs. om Væxterne: at komme frem el. op; arbusta exorta e terra, Lucr.; — II) „fig."; A) „alm.": at opkomme el. fremstaae; – ∾ fama, Liv., discordia, Virg., promulgatio, Cic. Fam. 1, 5; men nullam exoriri moram posse, quominus etc., Caes. B. C. 2, 12; – ogs. m. flgd. ex el. ab: at have sin Oprindelse derfra, Ter. Hec. 4, 4, 10, o. Cic. Parad. 5, 3; — B) „bes.": at fremstaae i en Egenskab, at blive dertil; – repentinus nobis Sulla exoritur, id. Agr. 3, 3; cf. id. Off. 3, 9: rex exortus est etc., ogs. Virg. Aen. 4, 625; — not.: om Formerne af praes. ind. o. imperf. conj. ogs. efter d. tredie Conj., s. und. orior.

exormiston, i, n., ἐξορμιστόν: en Fiskeart, rimel. etslags Muræne, Cassiod. — *exornātio, onis, f.: Udsmykning, Pynt, Cic. frgm. ap. Colum. 12, 3; — II) „overf.": Talens el. Foredragets Udsmykning, Cic. Inv. 2, 3; cf. Auct. ad Her. 4, 13; — b) ogs. som rhetorisk Figur, ibd. 4, 8, o. Cic. Part. or. 3; o. — exornator, oris, m.: som udsmykker, (opp. narrator), Cic. d. Or. 2, 12; — [af flgd.].

ex.orno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udruster el. forsyner rigeligen; – ∾ vicinitatem armis, Sall. Catil. 36; ∾ classem, Justin.; – ogs. indretter el. bereder med Omhu; ∾ convivium omni opulentia, Sall.; men id. Jug. 90: pro rei copia ··· exornat, (besørger alt, odl.); – exornari in peregrinum modum, (forklæde sig som Fremmed), Plaut. Trin. 3, 3, 38; – comisk ogs. s. suborno, (afretter), Plaut. Pseud. 4, 7, 65; — B) „bes.": udsmykker, Cic. Fam. 7, 23; men Ter. Heaut. 5, 1, 77, comisk: adeo exornatum dabo eum, (i. e. mulcatum); — II) „fig." o. „ment."; ∾ Graeciam artibus, Cic. Tusc. 5, 4; men ibd. 2, 5: ne philosophiam falsa gloria exornes; – ∾ orationem, (udsmykke), id.; cf. id. Tusc. 2, 14; ∾ opus verbis, Prop.; — not.: af partic. exornatus, 3, er superl., ∾ cithara, Auct. ad Her. 4, 47; – ogs. compar., poët. in Anthol. Lat. 1, 692, Burm.

ex.ōro, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": beder indstændigen, bønfalder; ogs. overtaler ved Bønner; – ∾ aliquem, ut pejeret, Cic. R. Com. 16; cf. id. d. Or. 1, 29; ogs. ∾ aliquem; vid. Ovid. Pont. 4, 8, 22; hvs. pass.: opemque exorata fero, (naar man beder til mig), id. Met. 9, 699; – men ∾ pacem divum, (anraabe om deres Naade), Virg. Aen. 3, 370; – men Stat. Silv. 2, 7, c. acc. rei et pers.: unum diem deos silentum exores; – ogs. absol.: exorando, haud adversando etc., Plaut. Stich. 1, 2, 22; — 2) „bes."; a) erholder el. bevæger ved Bønner; – quam rem volo me abs te exorare, Plaut.; cf. Ter. Andr. 3, 4, 3; men c. acc. rei et personae: hanc veniam illis (dat.) sine te exorem, Plaut. Bacch. 5, 2, 82; — b) formilder, udsoner, patrem filiae (dat.), Suet., tristitiam alicujus, Plin. Ep.; — not.: sild. „poet.": exoratus, 3: som er bønhørt, Stat. Theb. 1, 666.

1. exorsus, 3: partic. af exordior. — 2. exorsus, us, m., [exordior], ligesom exordium: Ophav; df. Indgang el. Indledning; quoniam is est exorsus orationis meae, Cic. Manil. 4. — exortīvus, 3, [2. exortus]: hørende til Himmellegemernes Opgang, vid. Plin. 7, 50; — 2) df. „overf.": liggende imod Solens Opgang el. Østen, oceanus, id. 37, 11; — b) som subst. neutr.: exortiva Galliae Narb., den østlige Del deraf, id. — 1. exortus, 3: partic. af exorior. — 2. exortus, us, m., [exorior]: Opgaaen el. Fremgaaen, Opgang, navnl. et Himmellegemes; in pl.: ∾ aequinoctiales, Varr.

exos, ossis, adj., [2. os]: benløs, uden Ben el. Knokler, Lucr. 3, 721. — exoscŭlatio, onis, f.: Kyssen el. at kysse; df. om Duer: at næbbes, Plin.; af — ex.oscŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: kysser stærkt el. heftigen, aliquem, ogs. manum alicujus, Suet.; — 2) ogs. „overf.": giør meget deraf, ophøier, beundrer, Gell. 2, 26; — not.: sild. ogs. m. passiv Bem., Plin., Appul.

exossis, e, [2. os]: benløs; navnl. om Fiske: uden Rygrad, Appul.; — 2) df. „overf.": ∾ homo, (som i Dandsen let bøier sig til alle Sider), id. — exosso, avi, atum, 1, v. a., [exos]: udtager Benene el. Brusket; ∾ congrum, Terent.; men comisk: ∾ aliquem, tamquam muraenam, Plaut.; — 2) „overf."; a) exossatum pectus, Lucr. 4, 1265, (bøieligt el. smi=

digt); — b) exossatus ager, Plin. 6, 52, (renset fra Sten, vel bearbeidet).

exostra, ae, f., ἐξώστρα; 1) etslags bevægelig Træbro, hvorover Beleirerne fra et Taarn bestige Murene, Veget.; — 2) etslags Maskine paa Theatret, hvorved Scenens Baggrund, (ligesom Husets Indre), bliver synligt for Tilskuerne; hvs. „alleg.": in exostra helluari, (offenligen; oppon. post siparium), Cic. Prov. cons. 6. — exōsus, 3: partic., [odi]; 1) act.: som hader; („poet." o. i efteraug. Prosa); vid. Virg. Aen. 5, 687, o. ibd. 12, 818; exosus arma, Flor., patrios mores, Curt.; — 2) pass.: som er hadet, diis (dat.: af Guderne), Gell., universis, Eutrop.

exōtĕrĭcus, 3, ἐξωτερικός: hørende til det Ydre el. Almindelige; ∾ libri, Gell. 20, 5, (oppon. acroatici). — exōtĭcus, 3, ἐξωτικός: udenlandsk, fremmed; (for- o. eftercl.); – ∾ unguenta, Plaut.; men ∾ Graecia, (i. e. Magna Graecia el. Nederitalien), id. Men. 2, 1, 11; — b) df. subst. n., exoticum, (sc. vestimentum: en udenlandsk Dragt), id. Epid. 2, 2, 48.

ex.pallesco, lŭi, 3, v. n. inch.: blegner, bliver bleg; viden' ut expalluit! Plaut.; cf. Ovid. Met. 6, 602, o. Auct. ad Her. 2, 5; — b) „poet." ogs. c. acc. (efter d. udfaldne ad); vid. Hor. Ep. 1, 3, 10. — expalliātus, 3, [pallium]: som er berøvet sin Kappe el. Overklædning, Plaut. Cas. 5, 3, 6. — ex.pallĭdus, 3: meget bleg, corpus, Tertull. — ex.palpo, are, v. n. o. a.; 1) absol.: bestryger kelende, keler el. smigrer, Plaut. Poen. 1, 2, 144; — 2) c. acc.: fralister ved Smiger, Pompon. ap. Non.; — not.: ogs. som dep., Plaut. ap. Non.; df. — Expalpōnĭdes nummorum, (som fralister nogen hans Penge); comisk Mandsnavn, Plaut. Pers. 4, 6, 22, (hvor dog Formen: nummorumexp. — expalpor, ari, s. und. expalpo.

ex.pando, pandi, pansum o. passum, 3, v. a.: udspænder, udfolder, udbreder; – ∾ alas, Plin.; expansae vestes, id.; ∾ ficus in sole, Colum., herbas sub umbra, id.; – expassae delubri fores, (de aabnede Fløidøre), Tac. Hist. 5, 13; – ogs. medial: quum expanditur (Nilus), Plin. Pan. 30; — 2) „fig."; rerum naturam expandere dictis, (udfolde, udvikle), Lucr. 1, 127; df. — expansio, onis, f.: Udvidelse, corporis, Coel. Aur. — expansus, 3: partic. af expando. — expăpillatus, 3, partic. adj., [papilla]: blottet til Brystet; ∾ brachio, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 44. — expartus, 3, adj. partic., [pario]; df. ∾ pecudes, (som have ophørt at føde), Varr. — expassus, 3: partic. af expando.

ex.patrĭcius, i, m.: en Expatricier, Cod. Just. — ex.patro, avi, 1, v. a., (tilsætter paa Utugt); vid. Catull. 29, 17. — expausatus, 3, partic. adj., [pausa]: fraspændt el. udhvilt, jumentum, Veget. — ex.păvĕfăcio, (feci), factum, 3, v. a.: forfærder, forskrækker; men alene in particip.; 1) expavefaciens, tis; ∾ animalia hominem, Senec. Ep. 85; — 2) expavefactus, 3; ∾ equi magitu tauri, Hygin. Fab. 47. — ex.păvĕo, ēre: == flgd.; ∾ aliquid, (f. ad aliquid), Stat. Silv. 3, praef. — ex.păvesco, pāvi, 3, v. n. o. a. inch.: bliver forfærdet, ad aliquid, Liv. 6, 34, ad tumultum aliquem, Plin.; ogs. absol., id. 23, 24; — b) oftere c. acc. (efter d. udfaldne ad); vid. Suet. Aug. 90, o. Hor. Od. 1, 37, 22; ligel. nec speciem adulantis expaveris, Tac. Hist. 2, 76; men in pass.: id ··· expavescendum est, Quintil. 9, 3, 25. — ex.păvĭdus, 3: meget forfærdet, Gell. 1, 8.

expecto, etc., s. und. exspecto, etc. — expectŏro, are, v. a., [pectus]: udriver el. fordriver af Menneskets Inderste; (forcl. Ord); vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 4, 8; men afflictum ex animo expectorant, Attius ap. Non. — expĕcŭlĭatus, 3, [peculium]: berøvet sin Formue; ∾ servi, Plaut. Poen. 4, 2, 21.

expĕdio, īvi o. ĭi, ītum, 4, v. a. o. n., [pes]; oprdl.: udvikler Foden af Snaren, (opp. impedio); df. sædv. „overf.": I) act.; A) „alm.": udvikler af en Vanskelighed; hvs. ofte „alleg."; – in quot se laqueos induerit, quorum ex nullo se umquam expediet, Cic. Verr. 2, 42; cf. ibd. 43, ogs. Hor. Od. 1, 27, 24, o. ibd. 3, 24, 8; men expedior etc., Virg. Aen. 2, 633, (kommer igiennem); men ∾ errantem, Ovid. Fast. 4, 669; – df. ogs. udløser, udfrier, aliquem ex servitute, Plaut.; cf. Nep. Att. 25; — bb) df. ogs. a) fremtager el. fremhenter, lægger tilrette; – ∾ Cererem canistris, Virg. Aen. 1, 702; men ∾ merces suas, (om Kræmmeren), Ovid.; ∾ vela, Cic., virgas, id.; – ∾ cibaria pastoribus, Varr., pecuniam, Cic., Suet.; — b) navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ arma, Caes., Tac., Virg.; ∾ ferrum, Liv.; cf. id. 38, 25; ∾ naves, Caes., vineas in occulto, id. B. G. 7, 27; – ∾ se ad pugnam el. ad proelium, Liv.; hvorom ogs. absol. ∾ se, Caes. B. G. 1, 51; ligel. ∾ manus, Virg. Aen. 12, 258; ligel. medial: expediri ad bellum, (ruste sig til Krig), Tac. Hist. 2, 29; — B) „bes."; 1) skaffer tilstede, tilveiebringer, pecuniam, s. ovenf.; ∾ alimenta arcu, Tac.; men Liv. 3, 13: ∾ jus auxilii sui, (om Tribunerne); – men „poet.", Hor. Od. 1, 8, 12: disco ··· jaculo ··· expedito, (i. e. alacriter emisso), etc.; — bb) df. ogs.; a) at udvikle el. befrie; ∾ se ab omni occupatione, Cic.; expeditus curis, (befriet derfra), Hor.; – hos Lægerne ogs. absol.: ∾ aegrotum, (helbrede), Cels.; — b) at udvikle el. ordne, at bringe i god Stand; – ∾ rem frumentariam, Caes.; ∾ nomina alicujus, (afgiøre, betale), Cic. Att. 16, 6; ∾ negotia, id., consilia sua, Tac.; cf. Cic. Mil. 4; — 2) om Talen el. om den Talende: fremstiller, beretter, forklarer; – hoc mihi expedi, etc., Ter. Eun. 4, 4, 27; ∾ hujusce rei initium, Sall. Jug. 5; cf. Tac. Ann. 4, 1, o. Virg. Ge. 4, 286; men id. Aen. 3, 379: Pauca tibi e multis ··· expediam dictis; — II) neutr.; A) som verb. fin.; a) expedire (sc. se ad bellum): ruste sig til Krig, Tac. Hist. 1, 10 o. 88; — b) ∾ quam verissime de re aliqua, ibd. 4, 48; — B) oftest impers., (el. c. nomin. comm.: res, etc.), expedit, expediebat, etc.: det er (var) tienligt el. gavnligt el. nyttigt, alicui (for nogen); vid. Cic. Marc. 10, o. Nep. Milt. 3; – ogs. ∾ alicui ad aliquid, Cic. Att. 7, 22, in re aliqua, id. Off. 1, 25; – forcl. ogs. m. nomin. appell.; Nequiter paene expedivit prima parasitatio, Plaut. Amph. 1, 3, 23; ligel. in pl.; artes quemadmodum expediant, Plaut. Trin. 2, 1, 10; ogs. m. Subjectsætning; expedit bonas esse vobis, Ter. Heaut. 2, 4, 8; cf. Cic. Phil. 13, 8; – ogs. m. flgd. ut, Justin. 1, 8; men absol.: si ita expedit, Cic.; — not.: expedibit, (f. expediet), Plaut. Truc. 1, 2, 36, Enn. ap. Non.; — III) partic. expĕdītus, 3, ogs. som adj.; A) færdig el. beredt, som er el. haves ved Haanden el. paa rede Haand, Cic. Phil. 11, 10, o. Plin. Ep. 3, 12; ∾ rationes habere, (have let ved at betale), Cic. Fam. 10, 25; ligel. in expedito habere, Liv. 36, 16; men ∾ loco, (paa beqvemt Sted), Caes. B. C. 1, 27; — B) m. Hensyn paa en Marsch el. Reise: let, fri, uhindret; – ut ··· expeditus proficisci posset, Cic. Quint. 6; ∾ legiones, (uden Bagage), Caes.; cum mille expeditis, (letbevæbnede), Liv.; ogs. cum expeditis militum, id. 30, 9; – Clodius expeditus in equo etc., Cic. Mil. 10; — C) let, uden Vanskelighed; – ∾ oratio, Cic., celeritas dicendi, id.; men expeditus ad dicendum (orator), id. Brut. 48; – – viam expeditiorem ad honores, id. Flacc. 41; reditum in coelum ··· optimo cuique expeditissimum etc., id. Lael. 4.

expĕdīte, adv. af expeditus; 1) „alm.": let, hurtigt; – compar., ∾ navigare, Cic.; superl., ∾ conferre se aliquo, id.; — 2) „bes." (o. „ment."): færdigen, loqui, Suet., explicare, Cic.; celeriter expediteque percipere, quae etc., id. Fin. 5, 12. — expĕ-

ditio, onis, f., [expedio]; oprdl.: at gjøre sig færdig til et Foretagende; df. I) Felttog, Krigstog, Expedition; – milites in expeditionem mittere, Caes. B. G. 5, 10, educere, Cic. Div. 1, 33; ∾ suscipere, Suet.; – ogs. Streiftog el. Overfald, Hirt. B. G. 8, 24; — b) ogs. „overf." om Biernes Tog el Udflugt, Plin. 11, 8; — 2) „bes." om Foredraget; a) Fremstilling el. Fortælling, Auct. ad Her. 4, 54; — b) som rhetorisk Figur: tydelig el. tilstrækkelig Forklaring, ibd. 29; — 3) i Architecturen: en Bygnings Reisning og Indretning, Vitruv. 6, 5, oftere; df. — expĕdĭtiōnālis, e: hørende til et Felttog, Ammian. — expĕdĭtus, 3: partic. o. adj. af expedio.

ex.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.; oprdl.: driver el. jager ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; I) „alm."; saal. navnl. om Hiorden; ∾ pecus porta, Liv., juvencos monte, Ovid.; – men om Bierne: ∾ fucos in opera, Plin.; – ogs. undert. m. Tingsobjecter; ∾ arcu sagittam, (afskyde), Ovid. Met. 13, 381; margarita expulsa, (i. e. in litus ejecta), Tac.; – oftere om Mennesker; ∾ aliquem domo, Cic., civitate, id., ex urbe, id., a patria, id., possessionibus, Caes., finibus, Virg.; — bb) i Krigssproget; ∾ praesidium ex arce, Nep., hostes finibus, Caes.; — b) udenfor Krigssproget; – ∾ aliquem vita, (ombringe), Cic. Mur. 16; men expulsa ··· filia (sc. penatibus), id. Cluent. 5; – men subst. expulsus, i: en Fordreven, en Landsforvist, id. Phil. 7, 6; — II) „fig.": at fordrive, navnl. en Sygdom, Hor., Tibull.; ligel. ∾ tussim pectore, Catull.; men ∾ somnos, (i. e. auferre), Ovid.; cf. id. Met. 8, 830; — bb) ogs. „ment."; a) ∾ desidiam corde, Plaut., vitia ex animo dictis, Lucr.; men som Sentens o. „alleg.", Hor. Ep. 1, 10, 24: Naturam expellas furca, tamen usque recurret; – men „poet.": spem metus expulerat (sc. animo el. pectore), Ovid. Met. 6, 245; — b) endel. i Retssproget; sententia expulsa, (forkastet), Plin. Ep. 8, 14.

ex.pendo, di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": veier el. afveier; ego, qui expendi te, etc., Plaut. Asin. 2, 2, 34; ∾ baccam aut nucem, Cels.; — B) afveier til Udbetaling; df. udtæller, udbetaler; – expensum est auri pondo centum, Cic. Flacc. 28; cf. Hor. Ep. 2, 1, 105; ∾ usuras gravissimas, Dig.; — bb) hertil mærkes af partic. expensus, 3, (udbetalt, udgiven), Dictionerne: ferre alicui expensum (sc. argentum), ogs. ferre alicui expensam (m. o. ud. pecuniam), oprdl.: at føre nogen en Sum til Regning; df. sædv. at betale el. laane el. give Penge til nogen; vid. Cic. Verr. 1, 39, ogs. id. R. Com. 5; men quibus sine fenore pecunias expensas tulisset, Liv. 6, 20; men expensum sumptui ferre, (give ud el. forbruge), Nep. Att. 13; – ratio expensi et accepti, (Regnskab over Udgift el. Indtægt), etc., Plaut. Most. 1, 3, 146; df. tabulae el. codex accepti et expensi, (ogs. acceptum et expensum, f. acceptorum et expensorum): Bog (derover), Cic.; — 2) at afveie derimod; hunc hominem decet auro expendi, (bør opveies med Guld), Plaut. Bacch. 4, 4, in.; ligel. aurum auro expendetur, id. Rud. 4, 4, 43; — II) „fig."; A) „overf."; expensum ferre; a) at overdrage el. overgive; quam (legionem) expensam tulit Caesari Pompejus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; — b) i Retssproget: at tilregne el. tilskrive; suae negligentiae acceptum ferre etc., Dig.; — B) „ment."; a) ∾ poenas, (oprdl.: at betale en Erstatning; df. sædv.): at lide Straf, at blive straffet, (m. o. ud. dat. alicui: af nogen); – vid. poët. ap. Cic. Tusc. 2, 10, o. Virg. Aen. 11, 257; ligel. ∾ scelus (f. poenas sceleris), ibd. 3, 229; men ∾ poenas capite, (at straffes paa Livet), Tac.; — b) overveier, overlægger, betænker; – non tam ea (argumenta) numerare soleo, quam expendere, Cic. d. Or. 2, 76; ∾ testem diligenter, id. Flacc.; ∾ consilia belli, Tac.; cf. Virg. Aen. 12, 21, o. Ovid. Met. 13, 150; — not.: Prop. 2, 3, 6: expenso gradu: med svævende el. lette Skridt.

expensa, ae, f., [expendo]: udgivne Penge, Udgift, (efterel. Ord), Dig.; in pl., Claudian. — expense, adv. af expensus: vægtigen, d. e. stærkt, desiccare, Theod. Prisc. — expensĭlātio, el. expensi latio, onis, f., [expensum, fero]: en Udbetalings Indførelse i Regnskabsbogen, Gell. 12, 2. — expensio, onis, f., [expendo]: Udtælling, Udgift, (efterel. Ord), Cod. Theod., Symmach. — expenso, avi, 1, v. a., intens. af expendo; I) „egenl.": udtæller, udbetaler; (for- o. efterel. Ord); argentum (heri) accepto, expenso, Plaut. Pseud. 1, 2, 31; ∾ nummos tutoribus, Dig.; — II) „overf.": inddeler, fordeler, dies intercalares, Macrob. Sat. 1, 13. — expensum, i, o. expensus, 3, f. und. expendo.

expergē.făcio, feci, factum, 3, v. a., [expergo]; oprdl.: bringer paa Benene; df. I) „alm.": vækker op; expergefactus (e somno), Suet. Calig. 6; cf. id. Aug. 94, oftere; — II) „fig.": sætter i Bevægelse, aliquem, vid. Cic. Verr. 5, 15; men musea mele ··· expergefacta, (de frembragte musicalske Toner), Lucr. 2, 413; — b) ogs. oprører el. ryster, Italiam terrore, Auct. ad Her. 4, 34; men comisk: ∾ flagitium, (afstedkomme, begaae), Plaut. Curc. 1, 3, 43; df. — expergēfactio, onis, f.: Vækken el. at vække, a somno, Augustin. — expergefio, factus sum, pass. af expergefacio. — expergĭfico, are, v. a.: opvækker, opmuntrer, ingenium, Gell.; af — expergĭfĭcus, 3, [expergefacio]: vækkende, opmuntrende, carmen, Appul.

expergisco, ĕre, forel. activ Biform af flgd., Pompon. ap. Non. — expergiscor, perrectus sum, 3, v. dep. n., [expergo]; I) „egenl.": vaagner op af Søvne, Cic. Att. 13, 38; men ibd. 2, 23, „alleg.": si dormis, expergiscere etc.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 33; — II) „fig.": vaagner, d. e. bliver modig el. virksom; vid. Terent. Ad. 4, 4, 21, o. Sall. Catil. 21; ligel. experrecta nobilitas, Cic. R. Am. 43; — not.: af partic. experrectus, 3, som adj., er compar. experrectior, muntrere, raskere, Colum.

expergīte, adv.: aarvaagent, muntert, Appul.; af — expergītus, 3: partic. af flgd. — ex.pergo, gi, gĭtum, 3, v. a.; oprdl.: bringer paa Benene; df. vækker af Søvne, vækker, pectora tarda sopore, Attius ap. Non.; – ogs. opfrisker, opmuntrer, animos juvenum, Gell. 6, 10; – men Lucr. 3, 943: nec quisquam expergitus exstat, (som er vækket op fra de Døde).

expĕriens, tis: partic. o. adj. af experior; df. — expĕrientia, ae, f.; I) „alm.": Prøve, Forsøg; ∾ augendi patrimonii, Cic. Rab. Post. 16; ∾ veri, Ovid. Met. 1, 225; men c. gen. subj.: impigrae ··· experientia mentis, Lucr. 5, 1451; ogs. absol.: aegritudinem suscipere pro experientia, Cic. Tusc. 4, 26; — II) „overf.": den ved Forsøg erhvervede Erfaring, Cels.; ogs. ∾ rerum, Tac. Ann. 1, 4; men artem experientia fecit, Manil.; cf. Virg. Ge. 1, 4.

expĕrīmentum, i, n., [experior]: Forsøg el. Prøve; navnl. det paa Erfaring grundede Bevis; vid. Cic. Tusc. 3, 30; men Sall. Jug. 50: Metello experimentis cognitum erat, etc.; in omnibus fere minus valent praecepta, quam experimenta, Quintil.; ∾ dare, an etc., Tac. Ann. 13, 24.

expĕrior, pertus sum, 4, v. dep. a. o. n., [af inus. perior, hvf. peritus]; I) act.; A) „alm.": prøver el. forsøger, forsøger prøvende; – in quo (tempore) amorem experirer tuum, Cic. Att. 16, 16, C; ∾ judicia discipulorum, Quintil.; ∾ amicos, vid. Cic. Lael. 22; – ∾ aves, (adspørge dem), Ovid.; ∾ deos iniquos, id.; men Nep. Hann. 4; ∾ Romanos, (prøve Styrke med dem); ∾ eandem fortunam belli, Caes. B. C. 2, 16; – partic. expertus, 3, c. acc., vid. Hor. Od. 3, 14, 10, o. ibd. 4, 4, 3; men expertus usu, m. acc. c. inf.,

Plin. Ep. 9, 17; ogſ. c. inf., Terent.; – oftere m. flgd. Relativ- el. Objectsſætn.; – experiri libet, quantum audeatis, Liv. 25, 38; cf. Virg. Ecl. 3, 28, o. Cic. d. Or. 1, 26; – endel. ogſ. absol., ſ. nedenf. Cic. Fam. 1, 7; cf. Liv. 44, 41: — B) „overf.": forſøger i Gierningen, giør Brug deraf, udøver; – ∾ omnia, Terent., Cic., ogſ. extrema omnia, Sall.; cf. Caes. B. C. 3, 57; in ejusmodi rebus opes suas experiri, etc., Cic. Quint. 2; ∾ libertatem, Sall. Jug. 31; cf. Liv. 2, 59; – men c. inf.; quid ex his optimum ··· dicere experiar, Quintil. 2, 13, 17; – ∾ jus, Cic. Caecin. 12, Dig., at prøve ſin Ret, at procedere, (hvorom ogſ. absol. experiri), ſ. nedenf.; — II) neutr.; a) absol.; experiendo magis, quam discendo (cognoscere), Cic. Fam. 1, 7; cf. id. Lael. 17, o. id. d. Or. 2, 17; ligel. quae ··· dico, expertus in nobis, id. Planc. 9; — b) i Retsſproget: ∾ legibus, Nep., judicio, Cic., jure, id., ogſ. absol. experiri (sc. jure) cum aliquo, id. Quint. 11 o. 23: at procedere med nogen, at indklage nogen for Retten; – df. „comiſk overf.": mecum experitur, (trættes med mig), etc., Plaut. Cist. 2, 1, 11; — III) hertil hører endnu; A) partic. experiens, tis, ſom adj.; a) virkſom, driftig, foretagende; – vir acer et experiens, Liv.; promptus homo et experiens, Cic.; experientissimus orator, id.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 42, o. Ovid. Pont. 3, 7, 11; — b) erfaren el. forſagt, ſom har prøvet el. erfaret noget; – comes experientis Ulixei, Ovid. Met. 14, 159; ∾ ingenium, id. Am. 1, 9, 32; – ogſ. c. gen.: experiensque laborum (genus), id. Met. 1, 414; — B) partic. expertus, 3, ogſ. ſom adj.; a) ligeſom act.: erfaren, ſom har Erfaring; non tam doctus, quam expertus, etc., Cic. d. Or. 2, 17; cf. Virg. Ge. 1, 118; — b) oftere pass.: erfaren, forſøgt, prøvet; per omnia expertus, Liv. 1, 34; men ∾ virtus, id. 3, 44; cf. Cic. Balb. 6; men Suet. Tib. 19: confidens ostento sibi expertissimo; – ogſ. c. gen.; miles vetus expertusque belli, Tac. Hist. 4, 76; cf. Virg. Aen. 10, 173.

experrectus, 3: partic. af expergiscor. — expers, tis, adj., [pars]; I) „egenl.": udelagtig deri; ordenl. c. gen.; – ne expers partis esset de bonis, Terent. Heaut. 4, 1, 39; expertes ceteri communis juris et consilii, Cic. d. Rep. 1, 27; cf. ibd. 31, ogſ. id. Att. 8, 8; — II) „overf.": ſom er uden noget, ſom ikke har noget; ligel. c. gen.; forcl. o. hos Sall. ogſ. c. abl.; – omnis eruditionis expers et ignarus, Cic. d. Or. 2, 1; homines expertes veritatis, id., humanitatis, id.; men id. Off. 1, 16: sunt enim (ferae) rationis expertes et orationis, id.; – ogſ. om Begreber, id. Lael. 23, o. id. Verr. 2, 78; – men expers sui, Senec., (ſom er ude af ſig ſelv); vis expers consilii, (Kraft uden Forſtand), Hor. Od. 3, 4, 65; – Chium (vinum) expers maris, (rimel. eftergiort i Rom), Pers. 6, 38; – expertia frugis, (hvoraf intet læres), Hor. A. P. 341; — b) c. abl.; expers metu, Plaut., domo, id., expers malitiis, Turpil. ap. Non.; cf. Sall. Catil. 33: omnes fama atque fortunis expertes sumus. — expertio, onis, f., [experior]: Prøve el. Forſøg, Vitruv. — expertus, 3: partic. o. adj. af experior.

expĕtesso, (-isso), ĕre, v. a., intens. af expeto: ſøger el. begierer indſtændigen; (ofteſt erotiſk o. hos Plaut.); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 13, o. ibd. 4, 6, 14, oftere. — expĕtītor, oris, m., [expeto]: ſom ſøger el. begierer noget; (ſild. Ord); ∾ vestri, Symmach.

ex.pĕto, ivi, itum, 3, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: gaaer løs derpaa, d. e. ſøger at naae el. opnaae noget; df. A) „alm.": forlanger, fordrer, begierer; ogſ. beder indſtændigen derom; – a) c. acc.; ∾ auxilium ab aliquo, Cic. Manil. 11; men ibd. 2, pass.: unum ab omnibus ··· expeti; cf. id. Off. 1, 20; men ∾ jus ab invitis, Liv. 3, 40; – ∾ poenas ab aliquo, at tage Straf derover, at ſtraffe), Cic. Flacc. 38, (oftere); ligel. ∾ poenas in aliquem, Liv. 1, 23; ogſ. ∾ supplicium, id.; — B) „bef." ogſ.; a) ønſker el. attraaer heftigen; cupide expetere mortem pro vita civium, Cic. Tusc. 1, 48; cf. id. Lael. 22; men hanc mihi expetivi, Terent.; ∾ divitias, Cic.; – ogſ. m. Tingsſubject; mare ··· medium terrae locum expetens, id. N. D. 2, 45; – ogſ. c. inf., Plaut., Terent.; – in pass. ogſ. c. dat.; fons expetitus navigantibus, Plin.; — b) efterſtræber, vitam alicujus, Cic. Dejot. 11; – „poet." ogſ.: efterforſker; ∾ aliquid o. aliquem, Val. Fl.; — c) tager derefter, griber dertil, vælger; vid. Plaut. Most. 4, 1, 4: qui etc., stulta sibi expetunt consilia; — d) c. acc. temp.: at vedvare el. vedblive; si etc., aetatem expetit, id. Poen. 3, 3, 23; — II) neutr.; a) at vederfares, at træffe nogen (alicui el. in aliquem), at falde paa nogen; – Insonti mihi illius ··· maledicta expetunt, Plaut. Amph. 3, 2, 15; ut in eum omnes expetant clades hujus belli, Liv. 1, 22; – ogſ. absol.: at indtræffe; in servitute expetunt multa iniqua, Plaut. Amph. 1, 1, 20.

*expiātio, onis, f.: Udſoning, Fyldeſtgiørelſe, foederis rupti, Liv. 9, 1; cf. Cic. Leg. 1, 14; — expiātor, oris, m.: en Udſoner, impietatis, Tertull.; — df. adj. expiātōrius, 3: udſonende, poenae, Augustin.; o. — expiātus, us, m.: = expiatio, Tertull.; — [expio]. — expictus, 3: partic. af expingo.

*expīlātio, onis, f.: Udplyndring; ∾ direptioque sociorum, Cic. Off. 2, 21; ogſ. in pl., ibd. 3, 8; o. — expīlātor, oris, m.: en Plyndrer, en Røver, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 2, o. Dig.; af — ex.pilo, avi, atum, 1, v. a.: udplyndrer, aerarium, Cic., socios, id.; cf. Liv. 31, 12; ligel. Cic. Verr. 4, 27: regem spoliatum expilatumque etc.; – men „alleg." id. d. Or. 3, 31: quae sumenda sunt nobis ab iis ipsis, a quibus expilati sumus.

ex.pingo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egenl.": udmaler med Farver; vid. Plin. 35, 31; – men ∾ genas, Martial. 7, 83, cutem, id., (male el. ſminke); — II) „fig.": beſyngende at udmale; qui locus ··· qui motus ··· non ita expictus est (ab Homero), ut etc.? Cic. Tusc. 5, 39. — ex.pinso, ĕre, v. a.: knuſer, ſtamper, maler; ∾ far, Cato.

ex.pio, avi, atum, 1, v. a.; I) i Religionsſproget; A) „alm.": at renſe derfra; – ∾ forum a nefariis scelerum vestigiis, Cic. Rab. perd. 4; cf. id. Att. 1, 17, ogſ. Liv. 1, 26, o. Hor. Epod. 5, 90; — B) „bef.": ved Offringer at afvende Følgerne af ulykkelige Varſler el. af en begaaet Brøde; vid. Cic. Div. 2, 63, o. id. Leg. 2, 9; ligel. ∾ prodigium, Liv., vocem nocturnam, id.; ∾ scelus, Hor. Od. 1, 2, 29; men Cic. Pis. 35: tua scelera dii immortales in nostros milites expiaverunt, (have ladet dem bøde derfor); men ∾ manes mortuorum poenis alicujus, ibd. 7; — II) „alm." el. udenf. Religionsſproget; A) at affone, d. e. at bøde el. lide derfor; – haec exempla expiata ··· Gracchorum caedibus etc., Caes. B. C. 1, 7; cf. Plin. Ep. 8, 10, o. Tac. Hist. 4, 11; – ligel. ∾ legatorum injurias, Liv. 1, 14; — B) df. ogſ.; a) at bøde derpaa, at giøre godt igien, at erſtatte; – expiato incommodo virtute etc., Caes. B. G. 5, 52; cf. Flor. 1, 2; men Cic. Phil. 14, 4; ad expiandas egestates latrocinii sui; — b) at forſone; quibus (poenis) conjuratorum manes mortuorum expiaretis, id. Pis. 7.

ex.piscor, atus sum, 1, v. dep. a.; ſædv. „fig.": udfiſker, d. e. udforſker el. udſpørger; – me ab illo omnia esse expiscatum etc., Cic. Fam. 9, 19; men id. Pis. 28: simul atque etc., nihil expiscatus est, (ſpurgte ham om intet videre); men absol.: expiscare, quasi etc., Terent. Phorm. 2, 3, 35.

*explānābĭlis, e: til at forklare, forſtaaelig, vox, vid. Senec. d. Ir. 1, 3; — explānāte, adv.: tyde-

ligen, forstaaeligen, scribere, Gell.; - comp., ∾ definire rem, Cic. Orat. 33; — explānātio, onis, f.; oprdl.: Udjevning, Sletning; — bf. „fig."; 1) Udlægning, Forklaring; - somniis, oraculis ··· explanationes adhibitae sunt interpretum, Cic. Div. 1, 51; ∾ aequitatis, id.; men ∾ illustris sententiae suae, vid. Quintil. 9, 2, 2; — b) ogs. som rhetorisk Figur, id. 9, 1, 27, Cic., o. A.; — 2) tydelig Udtale, Plin. 7, 18; ∾ emendata vocum, vid. Quintil. 1, 5, 33; o. — explānātor, oris, m.: som udtyder el. udlægger, navnl. Drømme, Cic. Div. 1, 51; — bf. adj. explānātōrius, 3: forklarende, liber, Coel. Aur.; — [af flgd.]

explāno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør flad el. flet; bf. udbreder el. udfolder; - cortex in denos pedes undique explanatus, Plin. 16, 13; — II) oftere „fig."; A) udtaler tydeligen; hvf. partic. explanatus, 3: tydeligen udtalt, d. e. tydelig; vid. Cic. Acad. 1, 5: claritas in voce, in lingua explanata vocum impressio; — B) tydeliggiør; bf. a) udlægger, forklarer; vid. Cic. Div. 2, 63; ogs. ∾ aliquid conjectura, id. d. Or. 2, 69; men id. Off. 1, 27: qualis etc., facilius intelligi, quam explanari potest; cf. Quintil. 5, 10, 4: nondum verbis explanatum (argumentum; opp. mente conceptum); — b) fortæller, beretter, vid. Sall. Catil. 4, o. Ter. Phorm. 2, 3, 33; - men impers.: non satis explanatur, etc., Plin. 6, 26; — not.: partic. explanatus, 3, som adj.: tydelig, osv., f. ovenf. — explanto, are, v. a.: oprykker, udrykker; ne ventis explantentur (pampini), Colum. — explodo, ĕre, f. und. explaudo.

explēmentum, i, n.: Udfyldning, ventris, (Mættelsesmiddel), vid. Senec. Ep. 110; men Plaut. Stich. 1, 3, 19, „comisk": Inanimentis explementum quaerito; — 2) „fig.": overflødig Tilsætning i Talen, Senec. Suas. 2; af — explĕo, ēvi, ētum, 2, v. a., [inus. pleo, hvf. plenus, compleo, etc.]; I) „egenl."; A) „alm.": udfylder, opfylder, fossam aggere, Caes.; cf. id. B. G. 7, 79; - men lignelsesvis: inferciens verba, quasi rimas expleat, Cic. Orat. 69; - ∾ vulnera, cicatrices, (helbrede dem), Plin.; - ∾ bovem strictis frondibus, (fodre den dermed), Hor. Ep. 1, 14, 28; men ∾ se, (mætte sig), Plaut. Curc. 3, 16; ∾ ingluviem, Virg., famem, Phaedr., sitim, Cic.; ∾ ceras, Plaut. Curc. 3, 40; men Cic. Univ. 3: deus omnibus bonis mundum explevit; — B) „bef."; a) at udfylde, numerum, (et vist Antal), Caes., Liv., o. A.; cf. Caes. B. G. 7, 31; men Liv. 23, 22: ∾ cetera, (neml. ved Recrutering); men Virg. Aen. 6, 546: ∾ numerum (sc. umbrarum: vende tilbage dertil); - non explere tribus el. centurias, (ikke at erholde det nødvendige Antal af Stemmer), vid. Liv. 3, 64, o. id. 37, 47; men ∾ damnationem, Cic. Caecin. 10, (tilveiebringe det fornødne Antal af domfældende Stemmer); — b) fuldender, tilveiebringer; ∾ justam muri altitudinem, Caes. B. G. 7, 23; - ogs. om Tiden; ∾ ducentos annos, (giennemleve dem), Plin.; men si ··· fatales explevimus annos, (have udlevet vor Tid), Tibull. 1, 3, 53; cf. Cic. d. Rep. 6, 22: signis omnibus ··· ad idem principium revocatis, expletum annum habeto; men fons explens olei vicem, (der erstatter Olie), Plin. 13, 14; — II) „fig." A) „alm.": udfylder el. erstatter (det Manglende el. Nødvendige, navnl. ogs. m. Hensyn paa Talen el. Foredraget); vid. Cic. Orat. 13 o. 69, ogs. id. Brut. 42; - ogs. om andre Forholde; ∾ damna, Liv. 3, 68; men ∾ partem relictam, Cic. Off. 3, 7; men id. Fin. 2, 13; ∾ cumulate vitam beatam; — B) „bef."; a) udfylder, tilfredsstiller, navnl. en Lidenskab el. Attraa; - ∾ avaritiam pecunia, Cic.; ∾ odium dictis factisque, Liv. 4, 32; cf. id. 31, 24, o. Crass. ap. Cic. d. Or. 1, 52; - ut me unum expleant, Terent. Heaut. 1, 1, 67; men ∾ aliquem scribendo, Cic. Fam. 2, 1; ogs. ∾ animum alicui, Terent. Hec. 5, 1, 29; - „poet." ogs. c. gen., Virg. Aen. 2, 568; ligel. in pass. c. acc. graec., ibd. 1, 713; — b) opfylder, fyldestgiør, efterkommer; - ut amicitiae munus expletum sit, Cic. Lael. 19; men m. Lune: ∾ officium scribendi excusatione potius, quam etc., id. Fam. 16, 25; — not. a: explere m. ex priv.: at udtømme, har Enn. Ann. 7, 72: Navibus explebant sese etc.; — not. b: ctr. findes expleris, Cic., explessent, Liv.; — III) partic. explētus, 3, ogs. som adj.: fuldstændig, fuldkommen, fuldendt; - quae natura desiderat, expleta cumulataque (habere), Cic. Off. 2, 5; expleta rerum comprehensio, id. Acad. 2, 7; - quae (aures) et plena sentiunt, et parum expleta desiderant, Quintil. 9, 4, 116.

*explētio, onis, f.: Tilfredsstillelse, naturae, Cic. Fin. 5, 14; o. — explētīvus, 3: udfyldende, (men alene i d. sild. Grammatik); ∾ conjunctiones, (quidem, equidem, autem, quoque), Donat.; — [expleo]. — explētus, 3: partic. o. adj. af expleo.

*explĭcābĭlis, e: til at forklare; - haud explicabili mensura, Plin. 4, 28; — explĭcāte, adv.: tydeligen, klart; - qui distincte, qui explicate ··· dicunt, Cic. d. Or. 3, 14; — explĭcātio, onis, f.: Udfoldning; - ∾ rudentis, (dens Opvikling), Cic. Div. 1, 56; — II) „fig." om Talen: Udvikling, Forklaring; - ∾ naturae, Cic., fabularum, id.; - ∾ mira in disserendo, id. Brut. 38; cf. id. d. Or. 2, 27; o. — explĭcator, oris, m.: som udlægger el. forklarer noget, Cic. Or. 9; — bf. fem. explicatrix, icis; ∾ orationis etc., id. Acad. 1, 8; — [explico].

1. explĭcātus, 3: partic. o. adj. af explico. — 2. explĭcātus, us, m., [explico], ligesom explicatio: Udfoldning; alterno crurum explicatu, Plin. 8, 67; — II) bf. „fig.": Udvikling el. Forklaring; in pl., Cic. N. D. 3, 39: quam difficiles explicatus haberet (natura deorum). — explicit, rimel. forkortet f. explicitus (sc. est, i. e. finitus est); hvf. Underskriften: explicit liber, el. explicit feliciter, Hieronym. — explĭcitus, 3: partic. o. adj. af flgd.

explĭco, avi o. ŭi, atum o. ĭtum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udfolder el. udvikler, udbreder el. fremlægger, (navnl. til Skue); - non explicata veste, vid. Cic. d. Or. 1, 35; cf. id. R. Am. 35; ∾ plagas, (Garnet), Martial.; ∾ fusos, (vinde af Tenen), id.; - ∾ frontem, (glatte den), Hor.; men om den bugtede Slange: ∾ orbes, Ovid. Met. 15, 720; — B) „bef."; 1) udvikler el. udfrier deraf; - ∾ se ex his laqueis, Cic. Verr. 5, 58, („alleg."); — 2) udbreder el. udstrækker i Rummet; a) i Krigssproget; ∾ ordines, (Gelederne), Liv., aciem, id.; cf. Caes. B. C. 3, 93, ogs. Virg. Ge. 2, 280; - ut ordo navium explicaretur etc., Liv. 37, 23; cf. Hor. Od. 4, 9, 44; - ∾ forum, (udvide det), Cic. Att. 4, 16; men ∾ frondes, (om Ranken), Virg.; — b) om en Beliggenhed el. Retning; montes se explicant, (strække sig hen), Plin. 5, 31; — II) „fig."; A) „overf."; 1) udvikler, bringer i Orden, negotia alicujus, Cic. Fam. 13, 26, provinciam, id. Manil. 11, rem frumentariam, Hirt.; cf. Caes. B. C. 3, 75, o. Cic. Off. 2, 24; - ∾ aegrum, (helbrede), Cels.; - ∾ nomen, (udbetale), Cic. Att. 13, 29; ligel. ∾ pecuniam, Dig.; — 2) udvikler, udfører, bringer istand; ∾ consilium, Cic. Fam. 11, 12, mandata alicujus, (fuldbyrde dem), id., praecepta, (bringe dem i Anvendelse), id.; - ogs. m. flgd. de, (f. acc.), id. Att. 12, 29; - ∾ elegos, (digte dem), Plin. Ep.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 270; — 3) udvikler, d. e. forstørrer el. udvider, rem meam lucro, Plaut.; — B) „ment."; 1) udvikler, opløser, captiones, Cic. Div. 2, 17; hoc mihi explices, id. Att. 13, 18; — 2) udvikler, forklarer, foredrager, ogs. afhandler el. fortæller; vid. Nep. praef., o. id. Pelop. 1, ogs. Cic. Divin. in Caecil. 8; ∾ se dicendo, id. Flacc. 4; cf. Virg. Aen. 2, 361; ∾ philosophiam, Cic., causas rerum, id., deos (i. e. deorum naturam), id.; - ogs. m. flgd. de, (f. acc.),

id. Tusc. 3, 6; - ligel. m. flgd. relat., Cels.; cf. Cic. Att. 8, 3; — b) overſætter, orationes Graecorum, id. d. Or. 1, 34; — c) udfinder, udſtuderer; ut non explicarem, quid esset optimum factu, Cic. Fam. 7, 3; men id. Off. 3, 20, „alleg.": explica atque excute intelligentiam tuam, ut etc.; — III) participp. explicātus, 3, o. explicĭtus, 3, ogſ. ſom adjectt.; a) afgiort, vis, ſikker; (non) habere explicatam aut exploratam rationem salutis suae, Cic. Fam. 6, 1; — b) tydelig; quibus (litteris) nihil potest esse explicatius, id. Att. 9, 7; superl., ∾ responsa, Augustin.; — c) let at udføre, let; ſaal. Caes. B. C. 1, 78: ex propositis consiliis duobus explicitius videbatur etc.; — not.: explicit (f. explicitus), ſ. und. explicit.

ex.plōdo, (-plaudo), si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": at udklappe el. udtrampe, d. e. ved Klappen og Trampen at udjage, navnl. en Acteur, ſom mishager; - histrio si etc., exsibilatur et exploditur, Cic. Parad. 3; cf. id. d. Or. 1, 61, o. id. R. Com. 11, ogſ. Hor. Sat. 1, 10, 77; — II) df. „fig."; A) „overf.": at jage el. drive ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; - ∾ hominem in Arpinos ··· ut villicetur, Afran. ap. Non.; men „poet." om Hanen: noctem explodentibus alis, Lucr. 4, 712; — B) „ment.": forkaſter, misbilliger, hoc genus divinationis, Cic. Div. 2, 41; cf. id. Off. 1, 2; men absol.: quod tum explosum et ejectum est, Cic. Cluent. 31; men id. Qu. Fr. 2, 12: multa dixi, quibus totus est explosus (ille).

*explōrāte, adv.: efter Underſøgelſe; df. „overf."; a) forſigtigen, navigare, Cic. Fam. 16, 8; — b) med Vished, tilforladeligen; - haec ··· ad te explorate scribo, id. Qu. Fr. 2, 15; - compar., ∾ promittere, id. Fam. 6, 1; — explōrātio, onis, f.: Underſøgelſe, Prøvelſe, surculi, Colum.; - ∾ occulta, hemmelig Udfritten el. Udſpeiden, Tac. Hist. 3, 54; — 2) i Krigsſproget: Speideri, Digest.; o. — explōrātor, oris, m.: ſom udforſker el. udſpeider; ∾ rerum, Lucil. ap. Non.; cf. Plaut. Pseud. 4, 7, 17; - navnl. ogſ. i Krigen: en Speider, Caes. B. G. 1, 12, oftere, o. A.; - ∾ viae, (Forløber, ſom holder Veien ryddelig), Suet. Tib. 60; - ogſ. adj.; ∾ ignes, Claudian., loci, Martial. 8, 51; — df. adj. explōrātōrius, 3: hørende til Speidere; ∾ scaphae, Veget.; - ∾ coronae, (hvormed Speidere belønnes), Suet. Calig. 45; — [af exploro]. — explōrātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

ex.plōro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": udforſker, udſpeider, rem totam, Cic.; ∾ idoneum locum castris, Caes.; men ∾ insidias, (om Ulven), Virg. Ge. 3, 537; - navnl. ogſ. i Krigsſproget: at udſpeide, Africam, Cic. Manil. 12; men Caes. B. G. 5, 49: explorare, quo itinere etc.; cf. Sall. Jug. 35; men explorato hostium consilio, Hirt. B. G. 8, 18; men in neutr. absol.: ante explorato etc., Liv. 23, 42; - ligel. udenf. Krigsſproget: explorato, (efter indhentet Kundſkab), m. acc. c. inf.; vid. Tac. Hist. 2, 49; - men Cic. Fam. 2, 16: mihi exploratum est, ita esse; ligel. habere exploratum, id., o. habere pro explorato, Caes., (holde for viſt); — II) „bef." ogſ.: prøver, forſøger, experior; vid. Virg. Ge. 1, 175; ogſ. Lucan. 2, 603; - oftere „ment."; ∾ animos, Liv., fidem alicujus, Lucan.; cf. Tac. Hist. 1, 15, ogſ. Ovid. A. A. 1, 456; — III) partic. explōrātus, 3, ogſ. ſom adj.: vis, paalidelig, consulatus, (hvorpaa man troer ſig vis), Cic. Mur. 24; ∾ spes, id., victoria, Caes.; men Cic. Att. 3, 17: litterae exploratae a timore, (der ſikkre imod Frygt); cf. id. Acad. 2, 17; - df. compar., exploratior devitatio legionum etc., id. Att. 16, 2; superl., ∾ victoria, Vell. 2, 84.

explōsio, onis, f., [explodo]: Yttring af Mishag ved at klappe el. trampe; in pl.: ∾ ludorum etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11. — explōsus, 3: partic. af explodo.

ex.pŏlio, ivi, itum, 4, v. a.; I) „egenl.": afpolerer, udglatter, udjevner, scabritias unguium, Plin.; ∾ vestes cute erinacei, id.; men pumice expolitus (libellus), Catull. 1, 2; - ogſ. „alm.": afpudſer, udpynter, forſkiønner; - ſaal. medial: poliri, expoliri, etc., Plaut. Poen. 1, 2, 10; cf. Terent. Heaut. 2, 3, 49; - ogſ. renſer, frumentum, Colum.; — II) „fig.": forfiner, forædler, oplærer; vid. Cic. d. Or. 3, 34; cf. ibd. 2, 10, ogſ. id. Brut. 25; ∾ orationem, Quintil., consilium, Plaut.; cf. Cic. Inv. 2, 1; — III) partic. expŏlītus, 3, ogſ. ſom adj.; a) blank; compar., expolitior dens, Catull. 39; — b) ſmuk, prægtig; superl., ∾ villae, Scip. Afr. ap. Gell. 2, 20; men frumenta expolitiora, (bedre renſet Korn), Colum.

expŏlītio, onis, f., [expolio]; I) „egenl.": Afpolering, Afpudsning; expolitiones parietum etc., Vitruv.; men ∾ urbana, (paa en Bygning i Byen), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — II) „fig.": Udſmykning, Prydelſe, navnl. Foredragets; - in número autem (inest) expolitio, Cic. Orat. 55; cf. id. d. Or. 1, 12; — b) ogſ. ſom rhetoriſk Figur, Auct. ad Her. 4, 42. — expŏlītus, 3: partic. o. adj. af expolio.

ex.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, (forel. perf. exposivi, Plaut.; perf. syncop. expostus, Virg.), v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udſætter el. fremſtiller, navnl. til Skue; - ∾ vasa Samia, Cic. Mur. 36, apparatum in porticibus, Suet. Caes. 10; cf. Cic. Verr. 4, 16, o. Plin. 35, 33; men „poet.", Ovid. Pont. 3, 1, 49; - ∾ herbam in sole, Colum., ad solem, Gell.; expositus solibus locus, Plin.; — B) „bef." ogſ.; a) ∾ foras etc.: ſætte el. kaſte paa Døren, Plaut. Truc. 3, 1, 14; cf. id. Cas. 4, 4, 27, (hvor exposivit f. exposuit); - ∾ infantem, (udſætte); vid. Liv. 1, 40, o. Terent. Heaut. 4, 1, 37, Suet., o. A.; - men Suet. Claud. 25: ∾ aegra mancipia in insulam Aesculapii, (neml. for at blive helbredede); — b) ſætter fra Borde el. i Land; - ∾ milites ex navibus, Caes., in terram, id.; cf. Nep. Them. 8; ogſ. ∾ exercitum in litore, Justin.; cf. Virg. Aen. 6, 416; - ogſ. udloſſer el. udlader, frumentum, Cic. Off. 3, 12; - ∾ onus, ogſ. i Retsſproget: at kaſte over Bord, Dig.; - men Ovid. Met. 11, 56, „poet.": expositum peregrinis oris os (Orphei: ſom der er drevet i Land); — II) „fig."; A) „overf.": udſætter el. giver til Priis derfor; - ∾ inermes provincias nationibus barbaris, Tac. Hist. 3, 5; cf. Flor. 3, 11; men ad omnia convicia expositum opprobrium, Suet. Caes. 49; — b) udſætter el. fremſætter, fremſtiller el. foreſtiller; - ∾ factum, (neml. til Efterligning), Cic. Phil. 2, 44; ∾ praemia alicui, id. d. Or. 1, 4; men expositum limen, (aabent el. aabnet), Stat.; — c) ∾ alicui pecuniam, (anviſe til Udbetaling), Cic. Att. 5, 4; — B) „ment.": fremſætter, fortæller, forklarer, afhandler; vid. Cic. d. Or. 2, 12, o. id. Fin. 4, 1; cf. id. Catil. 3, 1 o. 6; - ogſ. m. flgd. de, (f. acc.), id. Fam. 1, 9, cf. Nep. Dion. 3; ligel. m. flgd. relat., Cic. Catil. 3, 6; cf. id. R. Am. 5; ligel. Caes. B. G. 7, 52: exposito, quid iniquitas loci posset etc.; - ogſ. m. acc. c. inf., Cic. Tusc. 1, 12; — III) partic. expŏsĭtus, 3, heder ogſ. ſom adj.; A) „alm."; a) fremſtaaende, fremragende, Sunium, Ovid. Fast. 4, 563; — b) aaben, limen, Stat., ſ. ovenf.; — B) „fig."; a) tilgængelig, venlig, godmodig, Plin. Ep. 1, 16; men expositi mores, Stat.; — b) fælles el. almindelig; df. ſimpel el. ringe i ſit Slags; qui nihil expositum soleat deducere, Juvenal. 7, 53.

exporgo, ĕre, ſ. und. exporrigo. — exporrectus, 3: partic. af flgd. — ex.porrigo, rexi, rectum, 3, v. a.; I) „egenl.": udrækker el. udſtrækker, lumbos, Plaut. Pseud. prol.; exporrigentia se crura, Plin.; cf. Pers. 3, 82: exporrecto labello etc.; - ∾ munitiones, Auct. B. Afr.; ∾ equites in longitudinem, ibd.; - men comiſk: exporge frontem, (glat

Panden)! Terent. Ad. 5, 3, 53; — II) „overf.": quid ··· menses tibi et annos et longam seriem exporrigis? Senec. Br. V. 9.

exportātio, onis, f.; 1) i Handelssproget: Udførsel; - ∾ earum rerum, quibus abundaremus, etc., Cic. Off. 2, 3; — 2) „overf.", ligesom deportatio: Landsforvisning; vid. Senec. Tranqu. 11; af — ex.porto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": fører el. bærer el. bringer ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; - suaque omnia exportaverant, Caes. B. G. 4, 18; cf. Cic. Verr. 4, 10, ogs. Suet. Dom. 17, o. Virg. Ge. 4, 255; — b) oftest i Handelssproget; - ∾ frumentum in fame, Cic. Flacc. 7; cf. ibd. 28, o. id. Manil. 6, oftere; — II) „overf.": fordriver, forviser; - O portentum, in ultimas terras exportandum! Cic. Verr. 1, 15.

ex.posco, pŏposci, 3, v. a.; I) „alm.": bønfalder indstændigen derom; - quam (misericordiam) ego ··· et imploro et exposco, Cic. Mil. 34; ∾ pacem precibus, Liv. 1, 16, victoriam ab diis, Caes. B. C. 2, 5; - ogs. c. acc. pers.; ∾ plebem precibus, Liv. 2, 35; men id. 7, 40: quod deos immortales ··· expoposci; - f. acc. rei findes ogs. inf., Virg. Aen. 4, 78; — II) „bef.": forlanger el. fordrer med Heftighed; - ∾ signum proelii, Caes.; cf. id. B. C. 3, 90, o. Tac. Hist. 4, 19; — b) navnl. ogs. (f. deposco): forlanger udleveret, Liv. 38, 31, Nep. Them. 8; ogs. ∾ aliquem ad poenam, Tac. Hist. 1, 58; ogs. absol., Liv. 39, 50.

*expŏsĭte, adv.: klart el. tydeligen, ostendere, Gell.; — expŏsĭticius, (-tius), 3: udsat, puella, Plaut. Cas. prol.; — expŏsĭtio, onis, f.; I) „egenl.": Udsættelse, infantis, Justin. 1, 4; — II) oftest „fig.": forklarende Fremstilling el. Udvikling, Auct. ad Her. 1, 3; men Cic. d. Or. 3, 53: ∾ sententiae suae, som rhetorisk Figur; - ogs. er expositio at mærke som en Del af Retstalen; vid. Quintil. 4, 1, 35; cf. id. 4, 2, 50, (hvor pl.); — df. demin. expŏsĭtiuncŭla, ae, f., Hieronym.; o. — expŏsĭtor, oris, m.: som udlægger; ∾ somniorum, Firmic.; — [expono]. — expŏsĭtus, 3: partic. o. adj. af expono.

*expostŭlātio, onis, f.: Fordring el. Krav; - quum esset expostulatio facta, (da en Paastand var nedlagt), Cic. Cluent. 59; ligel. nunc querelas, nunc expostulationes etc., Liv. 35, 17; - ogs. Besværing, Klage; expostulationes cum absente Pompejo, Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. Liv. l. c., o. Tac. Ann. 1, 13; o. — expostŭlatus, us, m., (eftercl. Biform af frgd.), Symmach.; — [af flgd.].

ex.postŭlo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „alm.": fordrer el. kræver med Heftighed el. Eftertryk; (saal. oftest hos Tac.); - ∾ sibi partes primas, Tac. Ann. 15, 53; cf. ibd. 1, 19; men quae in commune expostulantur, ibd. 1, 28; - ogs. m. flgd. ut el. ne, ibd. 12, 46, o. Plin. Pan. 75; ligel. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 15, 17; — b) ∾ aliquem ad supplicium, id., ad poenam, Suet.; — II) „bef."; ∾ cum aliquo (de aliqua re el. aliquid, ogs. absol.): at besvære sig el. føre Klage derover; - expostulavit mecum, m. acc. c. inf., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 103; ∾ injuriam cum aliquo, Terent. Andr. 4, 1, 15; cf. Cic. Planc. 24, (hvor Juventium, f. Juventii factum el. de Juventio); men id. Fam. 5, 2: qui nihil tecum de his rebus expostulem; men ibd. 2, 17: locus tecum expostulandi; cf. id. Verr. 3, 89. — expōtus, 3, f. epotus: opdrukken el. bortsviret; Comestum, expotum (argentum), Plaut. Trin. 5, 4, 5.

*expresse, adv.; I) „egenl.": med et Tryk; - expressius perfricare, Scribon.; — 2) oftest „fig."; a) udtrykkeligen, tydeligen; expressius efferre litteram, Val. Max.; — b) udtryksfuldt el. eftertrykkeligen; expressius significare, Colum. 11, 1; o. — expressim, adv.: = frgd., Dig.; — [exprimo].

*expressio, onis, f.; 1) „alm.": Trykken el. at trykke el. at presse ud deraf; ∾ mellis, Pallad., spiritus, Vitruv.; — 2) technisk; a) expressiones aquarum: Trykværket i en Vandledning, id.; — b) prominentes expressiones, i Architecturen: de fremragende Dele el. Indfatninger, id.; o. — expressor, oris, m.: som udtrykker el. udpresser deraf, Tertull.; — [exprimo]. — 1. expressus, 3: partic. af exprimo. — 2. expressus, us, m., [exprimo], ligesom expressio: et Trykværk; efficere et decursus ··· et expressus (sc. aquarum), Vitruv.

exprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]; I) „egenl."; A) „alm.": trykker el. presser ud deraf; - m. ex el. de, ogs. c. dat. el. abl., ogs. absol.; - ∾ oleum ex malobathro, Plin., succum e semine, id., ogs. succum flore, id.; ogs. ∾ succum radici, id., oleum sesamae, id.; - expressus de corpore sudor, Lucr.; ogs. expressus per aures sanguis, Plin.; cf. Ovid. Met. 12, 437; ∾ aquam in altum, Plin.; men Caes. B. G. 7, 22: quantum turres agger expresserat; - men nubium conflictu expressus ardor etc., Cic. Div. 2, 19; — b) ogs. om Udpresning el. Prelleri; ∾ nummulorum aliquid ab aliquo, Cic. Att. 1, 19; ogs. ∾ pecuniam alicui, Suet.; cf. Cic. Verr. 2, 69; — B) „bef."; 1) om den Gjenstand, hvoraf noget udtrykkes el. udpresses: - ∾ spongiam ex oleo vel aceto, Cels.; cf. Ovid. A. A. 3, 224; men ∾ nasum, (snyde sig), Martial.; - men quod si exprimatur (tuberculum: borttages ved et Tryk), Plin. 11, 12; — 2) trykker el. presser for at forme, former el. udtrykker, odl.; (oftest efteraug.); - ∾ imaginem hominis gypso e facie ipsa, Plin. 35, 41; ogs. ∾ effigiem de signis, ibd.; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 5, o. Hor. A. P. 33; men vestis ··· artus exprimens, Tac. Germ. 17; men cujus lacertos exercitatio expressit, Quintil.; — II) „fig."; A) „overf."; ligesom udpresser deraf, d. e. aftvinger el. afnøder; ogs. tvinger el. nøder dertil; - utilitas expressit nomina rerum, Lucr. 5, 1029; expressa est Romanis necessitas obsides dandi, Liv. 2, 13; cf. id. 8, 2, o. Plin. Ep. 4, 7: men expressi, ut etc., Cic. Verr. 3, 47; — B) „ment.": udtrykker med Ord el. ved Talen, beskriver el. skildrer; - ∾ mores alicujus oratione, Cic. d. Or. 2, 43; ∾ versibus hanc speciem, id. Div. 1, 36; cf. id. Arch. 6 o. 12; men sermo omnibus verbis expressus, (ordret afskreven), Cic. Att. 9, 15; - ogs. udtrykker el. betegner tydeligen; ∾ sensum animi quam apertissime, Suet. Aug. 86; - ogs. oversætter, verbum de verbo, Cic. Acad. 2, 10; cf. Terent. Ad. prol., o. Cic. Fin. 1, 2; — bb) udtrykker med Stemmen el. Udtalen, d. e. udtaler; ∾ verba, Cic., Quintil.; cf. Plin. 11, 65; ut verba expressa sint, (udtales tydeligen), Quintil.; s. ogs. nedenf. Cic. Off. 1, 37; — 2) udtrykker ved Efterligning el. Gebærde; ogs. efterligner nogens Tænke- o. Handlemaade; - ∾ magnitudine animi ··· vitam patris et consuetudinem, Cic. Rab. Post. 2; cf. id. d. Or. 3, 3: vitia imitatione ex aliquo expressa; s. ogs. Auct. ad Her. 4, 49; — III) partic. expressus, 3, ogs. som adj.; A) udtrykt og ligesom afbildet; vid. Cic. N. D. 1, 27: nihil solidi, nihil expressi, etc.; - ogs. indtrykt (som Fodspor, s. nedenf.); - sædv. „ment." (o. „alleg."): tydelig, øiensynlig, odl.; - expressa sceleris vestigia, Cic. R. Am. 22; expressa signa ··· virtutum, (oppon. adumbrata), id. Coel. 15; cf. id. Off. 3, 17; - compar., quanto expressiora ··· futura sint (haec), id. Fam. 1, 7; cf. Plin. Ep. 5, 15; — B) tydeligen udtrykt el. udtalt; verba expressa, Quintil.; expressus sermo, id.; men Cic. Off. 1, 37: litterae neque expressae, neque oppressae, synes nimis at være udfaldet foran expressae.

*exprobrābĭlis, e: som fortjener Bebreidelse, Vulg.; — *exprobrātio, onis, f.: Forekastelse, Bebreidelse, beneficii, Terent. Andr. 1, 1, 17; esse in

exprobratione, (blive dadlet), Plin.; – ogs. c. dat. pers., Liv. 23, 35: ne qua exprobratio cuiquam etc.; o. — exprobrātor, oris, m.: som forekaster el. lader høre; ∾ beneficii, Senec.; — df. fem. exprobrātrix, icis, memoria (beneficiorum), id.; af — ex.probro, avi, atum, 1, v. a., [probrum]: forekaster, bebreider, lader høre; – m. o. ud. dat., ogs. m. flgd. de (f. acc.), osv.; – ∾ alieni casus bellicos, Cic. Verr. 5, 50; men Liv. 2, 13: exprobrantes suam quisque alius alibi militiam; – odiosum genus hominum officia exprobrantium, Cic. Lael. 20; – ∾ alicui de uxore, Nep. Ep. 5; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Liv. 2, 29; ogs. m. flgd. quod, Cic. Fam. 5, 15; – ogs. absol.: exprobrans sonus, (bebreidende; opp. dulcis), Quintil.; ligel. in exprobrando et coarguendo, id.

exprōmissor, oris, m.: som giør et Tilsagn (om en Betaling) for sig selv el. for andre, Dig.; af — ex.prōmitto, misi, 3, v. a.: at tilsige el. love (en Betaling) for sig selv el. for andre, Varr., Dig.

ex.prōmo, mpsi, mptum, 3, v. a.; I) „egentl.": ligesom fremdrager, bringer el. skaffer tilstede, bringer el. skaffer; – ∾ (se) hilarissimum convivam alicui, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 72; men ibd. 3, 2, 18: ∾ vinum in urceum, (hælde deri); ∾ cibos, Plin.; – moestas expromere voces, (frembringe, lade høre), Virg. Aen. 2, 280; — II) „fig."; A) „alm.": fremviser el. fremstiller, yttrer el. røber el. lægger for Dagen; – in qua (causa) omnis vis eloquentiae possit expromi, Cic. Orat. 36; dulces Musarum expromere fetus, Catull. 65, 3; – ∾ crudelitatem suam in aliquo, Cic. Mil. 23; cf. id. Catil. 2, 10, o. id. Att. 2, 12; — b) df. partic. expromptus, 3: som er el. haves paa rede Haand, ∾ malitia atque astutia, Terent. Andr. 4, 3, 8; — B) „bes.": fremdrager el. foredrager, forkynder, røber, opdager; – ∾ occulta sua apud aliquem, Terent. Heaut. 3, 3, 14; ∾ querelas mente, Catull., sententiam, Tac., causas, Ovid. Fast. 3, 725; – ogs. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 16, 1; ogs. m. flgd. relat., Cic. Div. 2, 72; ligel. expromerent, quid sentirent, Liv. 29, 1; – ogs. anfører el. fortæller; ∾ causas et ordinem belli, Liv. — expromptus, 3: partic. af frgd.

expŭdōrātus, 3, [pudor]: skamløs, frons, Petron. Sat. 39. — *expugnābĭlis, e: til at betvinge el. erobre; – ∾ urbs terra marique, Liv. 33, 7; – situ non expugnabile robur, Stat.; — expugnatio, onis, f.: Erobring, Indtagelse, hostilis, Cic. Manil. 5; ∾ urbis, Caes., castrorum, id.; – ogs. in pl., ∾ nocturnae aedium, Cic. Att. 11, 23; — expugnātor, oris, m.: Erobrer, Betvinger, navnl. af faste Steder; hos. Plin. 7, 39: Demetrius expugnator cognominatus, (i. e. *Πολιορκητής*); ∾ urbis, Cic.; — 2) „fig."; ∾ pudicitiae, id. Verr. 1, 3; — df. adj. expugnatorius, 3: betvingende, Tertull.; o. — expugnax, ācis, adj.: betvingende; – df. in compar. o. „overf.", Ovid. Met. 14, 21: sive expugnacior herba est, (som virker el. tryller stærkere); — [af flgd.].

ex.pugno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": at erobre el. indtage, urbem obsidione, Caes., obsidendo, Liv., per vim, (med Storm), Caes.; ligel. ∾ singulas naves, id. B. G. 3, 15; cf. Nep. Ages. 3; ∾ Thessaliam, Justin., praesidium, Tac.; — b) df. ogs. nedkæmper, betvinger i Kamp, hostes, Liv.; cf. id. 37, 25, o. Tac. Agr. 41; — c) hos Plin. ogs. m. Tingssubjecter; – Euphrates Taurum montem expugnat, (giennembryder den), id. 5, 20; cf. id. 6, 31; — II) „fig."; A) „alm.": betvinger, borttager el. frariver voldsomt; – ∾ fortunas alicujus, Cic. Cluent. 13; ∾ pudicitiam, id., decus muliebre, Liv. 1, 58; ∾ pertinaciam legatorum, id. 37, 56; – men Cic. Verr. Act. 1, 2: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit; – ∾ quaestiones, (faae dem hævede), Liv. 4, 26; men ∾ fenus, (komme ud af Gielden), id. 6, 18; — B) „bes."; a) tilkæmper mig, bringer det ved Anstrængelse dertil; – ∾ sibi legationem, Cic. Verr. 1, 10; ∾ aurum herili filio ab suo patre, Plaut. Bacch. 4, 9, 7; – oftere m. flgd. ut; vid. Cic. Verr. 2, 52; ogs. pass. impers.: summa vi expugnatum esse, ut etc., Liv. 4, 35; — b) „poet." ogs. bringer til Ende, fuldender; Nam primum ··· non coepisse fuit; coepta expugnare secundum est, Ovid. Met. 9, 617; — not. a: expugnassere, f. expugnaturum esse, Plaut. Amph. 1, 1, 55; — not. b: expugnantior, af partic. expugnans, som Variant f. expugnacior; f. und. expugnax.

*expulsim, adv., ludere pila, (ved at slaae dertil), Varr.; — expulsio, onis, f.: Fordrivelse, Forjagelse; – in pl., ∾ vicinorum, Cic. Parad. 2, 6; — expulso, avi, atum, 1, v. a. intens.: driver ud deraf el. videre; – ∾ pilam, (slaae til Bolden), Martial. 14, 46; — b) Seleucia expulsata, (i. e. expugnata), Ammian.; o. — expulsor, oris, m.: som fordriver el. forjager derfra; ∾ bonorum, Cic. Quint. 8; men ∾ tyranni, Nep. Dion. 10; — [expello]. — expulsus, 3: partic. af expello. — expultrix, icis, f., [expello]: som uddriver el. udrydder; philosophia ··· expultrix vitiorum, Cic. Tusc. 5, 2.

ex.pūmĭco, are, v. a., i. e. pumice polio; df. „overf.": renser derfra, ab aliqua re, Tertull. — *expunctio, onis, f.: Istandbringelse; ∾ operae meae: Ydelse deraf, Tertull.; o. — expunctor, oris, m.: som udsletter; ∾ vetustatis, Tertull.; af — ex.pungo, unxi, unctum, 3, v. a.; oprdl.: betegner med Prikker el. Punkter paa Voxtavlen; df. 1) „alm.": udprikker el. udsletter, nomen, (en Gieldspost), Plaut. Cist. 1, 3, 41; men expuncto in manipulo, (som er afskediget), id. Curc. 4, 4, 29; – ∾ decurias judicum, Suet. Claud. 15; — b) ogs. „overf.": ∾ pupillum, (rydde ham af Veien), Pers. 2, 13; — 2) „bes.": giør Regningen færdig, beregner el. udregner; – ∾ sidera ad nomen, Plin. 2, 24; rationes expunctae, Dig.; — b) df. „overf.": at fuldende, hanc diem, Senec. Ep. 9; men ∾ vota et gaudia Caesarum, (i. e. celebrare, feire), Tertull.

expurgatio, onis, f.; oprdl.: Udrenselse; df. „fig.": Retfærdiggiørelse, Undskyldning, Plaut. Merc. 5, 3, 4; ligel. habui expurgationem etc., id. Amph. 3, 3, 10; af — ex.purgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": renser, ulcera, Plin.; – ogs. bortrenser, borttager for at rense, quicquid emortuum est (in arbore), Colum.; – men „alleg.", Hor. Ep. 2, 2, 54: Quae poterunt umquam satis expurgare cicutae (sc. me), Ni etc.? — II) „fig."; A) expurgandus est sermo, Cic. Brut. 74; — B) ∾ se alicui: retfærdiggiøre sig el. undskylde sig for nogen; me expurgare tibi volo, Plaut. Capt. 3, 4, 87; – ogs. ud. dat., Gell. 7, 3; ligel. Tac. Ann. 16, 21: requirens objecta, et expurgaturum (se) asseverans.

ex.pūtesco, ĕre, v. n. inch.: at bortraadne, Plaut. Curc. 2, 1, 26. — ex.pŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": beskærer, vitem, Colum.; ogs. tilhugger, palos, id.; — II) „fig."; A) undersøger, eftertænker; – utramque simul rem exputem, Plaut. Trin. 2, 1, 8; — B) udgrunder; quorum consilia (eum) a tanta gloria avocarint, exputare non possum, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24.

ex.quaero, ĕre, forcl. Biform af exquiro, Plaut. — Exquiliae, arum, f., m. Afledninger, f. und. Esquiliae.

exquīro, sīvi, sītum, 3, v. a., [quaero]: udforsker el. efterforsker nøiagtigen, spørger derefter, erkyndiger mig derom; – quum ex te causas divinationis exquirerem, Cic. Div. 2, 20; a te nihil dum certi exquiro, sed quid videatur, id. Att. 7, 12; men ∾ fidiculis de aliquo, cur etc., Suet. Calig. 33; men si me exquiret

miles, (f. a me), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 91; – ∾ secum et cum aliis, quid in eo peccatum sit, Cic. Off. 1, 11; ipsa re ac ratione exquirere veritatem, id. Manil. 17; ∾ sententias, Caes. B. G. 3, 3; Mi istuc exquisito est opus, Plaut.; ∾ verum, Cic.; men ∾ facta alicujus ad antiquae religionis rationem, id. Verr. 4, 5; verba ··· exquisita ad sonum, (men Hensyn paa Vellyden), id. Orat. 49; de Varrone (med Hensyn paa ham), ··· quid tibi placeat, exquiro, id. Att. 13, 22; cf. id. Dejot. 15; men itinere exquisito per eum, Caes. B. G. 1, 41; rationibus agitandis exquirendisque etc., Cic. Tusc. 5, 23; cf. id. Phil. 4, 2; — II) partic. exquīsītus, 3, ogſ. ſom adj.: udſøgt el. udvalgt i ſit Slags, beſynderlig, fortrinlig, udmærket; – ∾ judicio litterarum uti, Cic. Off. 1, 37; cf. id. d. Or. 2, 41; men exquisitos e Graecia magistros etc., id. Brut. 27; men absol.: nihil apud hunc ··· exquisitum, id. Pis. 27; – compar., ∾ genus dicendi, id. Brut. 82; ∾ verba, Quintil.; superl., ∾ verbis (laudari), Cic. Phil. 4, 3; ∾ subtilitatis sententia, Plin.

*exquīsīte, adv.: omhyggeligen, nøiagtigen, disputare, Cic., dicere, Quintil.; – compar., ∾ studere litteris, Cic. Brut. 93; superl., ∾ componere libros, Gell.; — exquisitim, adv., Biform af frgd., Varr. ap. Non.; o. — exquīsītio, onis, f., (i Retsſproget): Underſøgelſe, Efterforſkning, Cod. Just.; — [exquiro]. — exquīsītus, 3: partic. o. adj. af exquiro.

exrādīcĭtus, adv., f. eradicitus, Plaut. ap. Frontonem. — exrādīco, are, f. eradico, Varr. — exrŏgare, ex lege vetere aliquid eximere per legem novam, Fest. p. 82.

ex.săcrĭfĭco, are, (v. n.): at forrette et Offer, hostiis balantibus (abl.), poët. ap. Cic. Div. 1, 21. — ex.saevio, ire, v. n.: at udraſe; dum reliquum tempestatis exsaeviret, Liv. 30, 39. — exsanguĭnatus, 3: blodløs, uden Blod, animalia, Vitruv.; af — exsanguis, e, [sanguis, inis]; I) „egenl.": blodløs, uden Blod, animantes, Lucr. 3, 721, umbrae, Virg. Aen. 6, 401; – navnl. ogſ. ſom har forblødt ſig, Liv. 29, 9, o. Cic. Sest. 37; — II) „fig."; A) „alm." o. „overf.": blodløs, d. e. bleg, uden Farve, genae, poët. ap. Cic. Tusc. 3, 12, herbae, Ovid.; ∾ tabum, id.; men ∾ anni, (i. e. senectus), Stat.; — bb) df. ogſ. a) blodløs el. bleg af Skræk; vid. Cic. Pis. 36; diffugimus visu exsangues, Virg. Aen. 2, 212; ogſ. exsanguis metu, Ovid.; — b) „poet." ogſ. ſom volder Bleghed, ſom giør bleg, cuminum, Hor. Ep. 1, 19, 18, horror, Claudian.; — B) „beſ." o. „ment.": kraftløs, aandløs, genus orationis, Auct. ad Her. 4, 11; homines enervati atque exsangues, Cic. Sest. 10.

exsănio, are, v. a., [sanies]: at udtrække Materien; ∾ vulnus, Cels.; – ogſ. „alm.": at udtrække en Vædſke; ut exsanietur (caro salita), Colum.; — 2) „overf.": at udtrække deraf, at befrie derfra; ∾ omnem amaritudinem etc., id. 12, 55.

ex.sarcio, (ogſ. -sercio), (si), tum, 4, v. a.: udbedrer, udflikker; df. „overf.": bøder el. retter derpaa, erſtatter el. godtgiør; – qui (servi) opere faciundo facile sumptum exsercirent suum, Terent. Heaut. 1, 1, 91, (Bentl.); cf. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 11. — ex.sătio, avi, atum, 1, v. a.: aldeles at mætte; – exsatiati cibo etc., Liv. 40, 39; — 2) oftere „overf.": at mætte el. tilfredsſtille; – clade exsatiata domus, Ovid. Met. 8, 245; cf. Liv. 38, 54.

exsătŭrābĭlis, e: til at mætte; df. „overf.": til at tilfredsſtille; nec exsaturabile pectus (Junonis), Virg. Aen. 5, 780; af — ex.sătŭro, avi, atum, 1, v. a.: aldeles at mætte; at mætte; vid. Ovid. Met. 5, 19; ogſ. poët. ap. Cic. Tusc. 5, 35; — II) „fig.": at mætte, at tilfredsſtille, animum suppliciis alicujus, Cic. Verr. 5, 26; cf. Virg. Aen. 7, 298: odiis ··· exsaturata etc.

exscendo, f. und. escendo; df. — exscensio, onis, f.: Gaaen el. at gaae ud deraf, navnl. fra Borde; df. ſædv. Landgang el. Landing; – ∾ facere ad Erythras, Liv. 28, 8, men a Paesto, id. 8, 17, (i. e. ab ea parte, ubi Paestum est); – ogſ. in pl.: ∾ facere in continentem, id. 22, 31. — ex.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; oprdl.: river ud deraf; df. forſtyrrer, fordærver, Pergama, Virg., domos, id.; men id. Aen. 9, 137: ferro sceleratam exscindere gentem; – ∾ hostem, Tac. Ann. 2, 25; — 2) „overf.": exscidisti intestinum malum etc., Plin. Pan. 34.

*exscreābĭlis, e: hvad der kan opharkes, vitia pulmonum, Plin.; — exscreātio, onis, f.: Udharken el. Opharken, sanguinis, Plin.; – in pl.; ∾ purulentae, id., difficiles, id.; o. — exscreātus, us, m.: = exscreatio, Coel. Aur.; af — ex.screo, avi, atum, 1, v. a. (o. n,): udharker el. opharker, pituitam, Cels., pura, Plin.; – men Ovid. Her. 21, 24, absol.: Exscreat, (rømmer ſig); cf. Suet. Ner. 24.

ex.scribo, psi, ptum, 3, v. a.: udſkriver el. afſkriver (el. lader afſkrive), tabulas, Cic. Verr. 2, 77; hvor ogſ. absol.: in exscribendo; — b) ogſ. opſkriver el. optegner; nomina exscripta etc., Plaut. Rud. prol. 15 o. 21; — II) „overf.": aftegner el. afmaler, imagines, Plin. Ep. 4, 28; — B) ogſ. „ment.", ibd. 5, 15: mira similitudine exscribere patrem, (være hans udtrykte Billede). — exscriptus, 3: partic. af frgd.

ex.sculpo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl.": udgraver el. udkradſer deraf, hos versus, Nep. Paus. 1; — B) oftere: udgraver el. udſkærer el. tilſkærer, former el. danner ved Tilſkæring; nescio quid e quercu exsculpseram, Cic. Att. 13, 28, („alleg."); men ∾ signum ex molari lapide, Quintil.; – df. „alleg." om Talens Fylde, id. 2, 4, 7: sit modo ··· quod possit exsculpi etc., („alleg."); — b) forel. ogſ. at udgrave, terram, Varr., foramina arborum, Cato; — II) „fig."; ∾ verum ex aliquo, (tvinge ham til at ſige Sandhed), Terent. Eun. 4, 4, 44; men vix exsculpsi, ut diceret, Plaut. Cist. 2, 2, 6; — not.: ſom Ordſprog mærkes: leoni esurienti ex ore exsculpere praedam, (om en ſtor Vanſkelighed), Lucil. ap. Non.

ex.sĕco, (ogſ. exsico, Plaut.), cŭi, (ogſ. cavi, Cato), ctum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": ſkærer ud deraf, afſkærer el. bortſkærer; – ∾ vitiosas partes, Cic. Att. 2, 1, (men „alleg."); cf. id. Sest. 65; ∾ linguam, id., cornu (frontis), Hor. Sat. 1, 5, 59; ∾ fetum ventri, Plin., ogſ. ventrem, Dig.; ∾ arborem terra, Colum.; – „poet." ogſ. Hor. Sat. 1, 2, 14: Quinos hic capiti mercedes exsecat, (udſkærer el. udpiner deraf); — B) „beſ."; ∾ mares, (caſtrere), Martial.; cf. Cic. N. D. 2, 24; – df. exsecti, (Caſtrater), Auct. B. Al. 7, o. A.; men juventus exsecta virum (acc. graec.), Lucan.; — II) „fig.", dog oftest „alleg."; vid. ab in.; ligeſom overſkærer, d. e. ødelægger, tilintetgiør; – ∾ nervos reip., Cic. Agr. 2, 33; men Plin. Ep. 2, 22: exsectus et exemptus honoribus senatoriis, (ligeſom afſkaaren derfra).

†exsĕcrābĭlis, e, [exsecror]; I) pass.: forbandet, afſkyelig; ∾ ac dirum solum, Val. Max.; – compar., nihil exsecrabilius, Plin. 9, 72; — 2) act.: forbandende, carmen, vid. Liv. 31, 17; men id. 9, 26: ∾ odium ··· in bis captos; df. — exsĕcrābĭlĭtas, atis, f.: Afſkyelighed, Appul.; o. — exsĕcrābĭlĭter, adv.: afſkyeligen; – compar., Augustin. — *exsĕcrāmentum, i, n.: Forbandelſe, Tertull.; — exsĕcrātio, onis, f.: Forbandelſe; ∾ Thyestea, Cic. Pis. 19; ∾ saevissimi belli, Tac.; – ligel. in pl., Cic. Sest. 33: malis ominibus atque exsecrationibus etc.; — 2) „beſ." ogſ. en med Forbandelſe forbunden edelig Forſikkring; vid. Cic. Sest. 7, ogſ. id. Verr. 5, 40, o. id. Off. 3, 13, ogſ. Sall. Catil. 22; ligel. Liv. 26, 25: ∾ diram composuerunt, (en rædſom Beſværgelſesformu-

lar); o. — exsĕcrator, oris, m.: som forbander, Tertull.; — [af exsecror]. — exsecratus, 3: partic. o. adj. af exsecro o. exsecror.

exsĕcro, are, v. a., forel. Biform af flgd.; ∾ se ac suos, Afran. ap. Non. — exsĕcror, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [sacro]: forbander, aliquem, Cic. Pis. 40, o. id. Leg. 1, 12, oftere; ∾ consilia Catilinae, Sall., superbiam regis, Justin.; – ogs. ud. acc.; saal. exsecrantia verba, (Forbandelser), Ovid. Met. 5, 105; men Liv. 30, 20: in se quoque et suum ipsius caput exsecratum (Hannibalem), quod etc.; cf. id. 39, 51; men m. flgd. ut, Cic. Tusc. 1, 44; — 2) df. „overf.“: under visse Forbandelser at forpligte ved Ed el. Besværgelse; vid. Hor. Epod. 16, 18 o. 36; — III) partic. exsecratus, 3, m. passiv Bem. o. som adj.: forbandet, afskyelig; exsecratum te populo etc., Cic. Phil. 2, 26; ∾ columna, id. ibd. 1, 2; – superl., ∾ auguria, (høist fordærvelige Varsler), Plin. 28, 5.

*exsectio, onis, f.: Bortskærelse, Udskærelse, linguae, Cic. Cluent. 67; ∾ fundi in armario, ibd. 64; – ogs. in pl., Arnob.; o. — exsector, oris, m.: som bortskærer el. udskærer; ∾ virilitatis, Appul.; — [af exseco]. — exsectus, 3: partic. af exseco.

*exsĕcūtio, onis, f.; I) „egenl.“: Forfølgen el. at forfølge til Enden; Udførelse el. Fuldendelse, operis instituti, Plin., negotii, Tac.; men Syriae executio (dets Forvaltning) Cinciae permissa, id. Ann. 15, 25; — II) „bef.“ ogs.; A) den fuldstændige Udførelse el. Giennemførelse af et Foredrag, Senec. Ep. 52; cf. Quintil. 5, 13, 27, o. Plin. Ep. 8, 14; — B) retlig Forfølgelse el. Anklage; ∾ criminis, Dig., delicti, ibd.; o. — exsĕcūtor, oris, m.: som forfølger til Enden, som giennemfører el. fuldbyrder; – ∾ acerrimus malorum propositorum (Clodius), Vell. 2, 45; — II) „fig.“ i Retssproget; A) en Forfølger el. Hevner, offensarum inimicitiarumque, Suet. Vesp. 4; — B) en Rettens Haandhæver el. Fuldbyrder, Cod. Just. — exsĕcūtus, 3: partic. af exsequor. — exsensus, 3, [sensus, us]: sandsesløs, mens, Naev. ap. Gell. 19, 7.

exsĕquens, tis: partic. o. adj. af exsequor. — †exsĕquiae, arum, f., [exsequor]: Ledsagelse el. at ledsage (navnl. den Afdøde til hans sidste Hvile); df. Ligfølge el. Ligtog; – silens agmen, velut longae exsequiae etc., Tac. Hist. 4, 62; – df. sædv. høitidelig Ligbegængelse el. Begravelse; vid. Cic. Mil. 13; cf. id. Leg. 2, 17: sepultura ac justis exsequiarum caruerunt; men id. Cluent. 71: mater exsequias illius funeris prosecuta; exsequias alicujus celebrare, Liv., comitari, Plin.; exsequiis rite solutis, Virg. Aen. 7, 5; fertur in exsequiis matrona, Ovid. Fast. 2, 847; – men ire exsequias alicui, (følge nogen til Jorden), Terent. Phorm. 5, 8, 37; ogs. ire exsequias, ud. dat., Ovid. Am. 2, 6, 2; — 2) sild. ogs. „overf.“, f. reliquiae, (nogens jordiske Levninger), Eutrop. 7, 18; df. — exsĕquiālis, e: hørende til en Begravelse; ∾ carmina, (Ligsange), Ovid. Met. 14, 430; – df. subst. exsequialia, justa, (høitidelig Begravelse), Stat.; o. — exsĕquior, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.): holder Ligbegængelse, følger Lig, Varr. ap. Non.

ex.sĕquor, cūtus (-quutus) sum, 3, v. dep. a.; oprdl.: vedbliver at følge; df. I) „egenl.“: følger el. ledsager; saal. Catull. 63, 15: Sectam meam exsecutae (Gallae); men ∾ fugam alicujus, f. nedenf.; — B) df. „bef.“; 1) at ledsage til Graven, (vid. exsequiae ab m.); funus exsequi etc., Massur. Sab. ap. Gell. 10, 16; cf. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 48, (ex Euripide); — 2) fiendligen at forfølge; vid. Liv. 1, 59: me Tarquinium … ferro, igni … exsecuturum; — II) „fig.“; A) „alm.“; 1) følger el. gaaer derefter, søger at naae; – quid petam praesidii aut exsequar? Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; men id. Univ. 2: ∾ aeternitatem, (følge el. følge den, som Maalet); men Liv. 5, 40: suam quisque spem, sua consilia … exsequentes; — b) ogs. at følge med deri, at underkaste sig, odl.; vid. Cic. Att. 9, 12; cf. id. Phil. 2, 22: exsequi cladem illam fugamque; ligel. vos hanc aerumnam exsequi, Plaut. Capt. 2, 1, in.; ligel. ∾ mortem, egestatem, probrum, id.; — 2) virksomt at forfølge, at vedblive el. fare fort dermed; – ∾ aliquid usque ad extremum, Cic. Rab. Post. 2; ligel. ∾ incepta, Liv. 30, 4, accusationem, Tac.; – f. acc. findes ogs. inf., Plaut. Merc. 5, 2, 72; f. ogs. nedenf.; — b) ogs. udfører, forretter, efterkommer; – ∾ imperium alicujus, Terent., mandata vestra, Cic. Phil. 9, 4; cf. id. d. Senect. 10 o. 20; men ∾ orationem, vid. ibd. 9; men ∾ jus suum armis, Caes. B. G. 1, 4; – ogs. m. flgd. Relat., Liv. 35, 28; ogs. m. ut, Plaut. Most. 3, 2, 17; — 3) forfølger retligen, straffer el. hævner; – ∾ jura violata, vid. Liv. 3, 25; cf. id. 5, 11; ∾ injurias accusationibus, Plin. Ep. 3, 25; ∾ delicta, Suet. Caes. 67; men absol., Senec. d. Ir. 1, 12; — B) „ment.“; a) exsequi m. o. ud. verbis, udføre el. giennemgaae, fortælle el. beskrive el. angive; – quae vix verbis exsequi possum, Cic. Fam. 11, 27; ∾ subtiliter numerum, Liv. 3, 5; si … omnia exsequi velim, id. 27, 27; ∾ sententias, (anføre dem), Tac. Ann. 3, 65; — b) forfølger el. har for Øie som Maal el. Hensigt; f. ovenf. Liv. 5, 11, ogs. Cic. Univ. 2; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. exsĕquens, tis, som adj. in superl. c. gen., Gell. 10, 12: Favorinus memoriarum veterum exsequentissimus; — B) partic. exsecutus, 3, m. pass. Bem., Justin. 7, 3: exsecuto regis imperio.

ex.sĕro, serŭi, sertum, 3; I) „egenl.“; A) „alm.“: stikker el. rækker frem el. ud deraf; – linguam ab irrisu exserens, Liv. 7, 10; cf. id. 8, 9; men ∾ linguam per os, Plin., brachia aquis, ogs. caput ponto, Ovid.; men ∾ radicem, (oprive), Colum., vincula, (afrive), id.; ∾ enses, Ovid.; men ∾ se domicilio, (om Sneglen), Plin.; cf. Ovid. Met. 10, 505: qua se exsereret (infans); men om en Vært: ∾ cacumen, id.; — B) „bef.“: blotter, viser nøgen; dextris humeris exsertis, Caes. B. G. 7, 50; „poet.“ ogs. exsertus humero, (med blottet Skulder), Sil.; ligel. exserti humeros (acc. graec.), Stat.; cf. Virg. Aen. 11, 649; – ogs. absol. exsertus, (med optrukne Klæder), Lucan.; — II) „fig.“: tiltager mig el. anvender; exseram in librum tuum jus, quod dedisti, Plin. Ep. 8, 7; men Suet. Tib. 33: paullatim principem exseruit, (viste han sig som saadan); — b) fremstiller, forkynder; vid. Phaedr. 1, 12; ligel. ∾ secreta mentis etc., Senec. Herc. Oet. 255; — III) partic. exsertus, 3, ogs. som adj.; A) fremstaaende, dentes, Plin., oculi, Appul.; — B) lydelig, cachinnus, (Skoggerlatter), Appul.; – ogs. tydelig, aabenbar; exsertiorem operam navare alicui, Pacat. Pan. ad Theod.

exserte, adv. af exsertus: aabent el. aabenlyst; calamitare, Appul.; – compar., Amm.; superl., Spartian. — exserto, are, v. a., intens. af exsero: stikker el. rækker frem el. ud el. i Veiret; Ora exsertantem (Scyllam) etc., Virg. Aen. 3, 425; ∾ humeros, (blotte dem), Stat. — exsertus, 3: partic. o. adj. af exsero.

ex.sībilo, avi, atum, 1, v. a.: frembringer en pibende el. hvislende Lyd; df. 1) „alm.“: fremsiger (noget) pibende el. hvislende; labra (irati) … dirum quiddam exsibilantia, Senec. d. Ir. 3, 4; — 2) „bef.“: udhysser, udpiber, forjager ved at hysse el. pibe; ∾ histrionem, Cic. Parad. 3, 2; cf. Suet. Aug. 45.

exsiccatus, 3: partic. o. adj. af exsicco. — ex.siccesco, ĕre, v. n. inch.: at blive udtørret, at borttørres, Vitruv. — ex.sicco, avi, atum, 1, v. a.: stærkt at udtørre el. fortørre; – sulcos aestus exsiccant, Plin.; cf. Cic. Div. 2, 14: arbores hieme exsiccatae; — b) df. m. Lune: exsiccatae furtim lagenae, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26; men „poet.“: ∾ vina culullis, Hor. Od. 1, 31, 10; — 2) „overf.“: donec

exsiccetur ebrietas, dementia est, Senec.; - men exsiccatum genus orationis, (tørt el. aandløst), vid. Cic. Brut. 84. — exsico, are, s. und. exseco. — ex.signo, avi, atum, 1, v. a.: udtegner, optegner, opskriver, aliquid, Plaut. Trin. 3, 2, 29; men sacra omnia exsignata etc., Liv. 1, 20.

exsilio, silŭi, 4, v. n., [salio]: springer ud el. frem deraf, springer op el. i Veiret; - puer citus e cunis exsilit, Plaut. Amph. 5, 1, 63; ∾ foras, id.; ad te exsilui, Terent. Heaut. 4, 1, 44; - ∾ de sella, Cic. Verr. 2, 30, stratis, Ovid.; men ∾ domo, Hor. Sat. 2, 6, 98, (om Musen); men ∾ in siccum, (om Snogen), Virg. Ge. 3, 433; men absol., quum etc., perturbatus exsiluisti, Cic. Verr. 6, 27; — 2) „overf." ogs. om Tingssubjecter, navnl. om Lyset og Ilden; vid. Lucr. 9, 163; ligel. Exsiliantque cavis elisi nubibus ignes, Ovid. Met. 6, 696; men ibd. 12, 252: Exsiluere oculi etc.; cf. Lucr. 2, 200: ut ··· exsiliant (aquae).

exsilium, i, n., [exsul]: tvunget Ophold udenfor Fædrelandet, (deels selvvalgt, for at undgaae et større Onde); vid. Cic. Caecin. 34; ds. som middelbar Straf: Forvisning el. Landflygtighed; - in exsilium ire el. proficisci el. pergere; vid. Cic. Catil. 1, 8, o. id. ibd. 2, 6; ogs. exsilii causa solum vertere, id. Phil. 5, 6, o. id. Caecin. l. c.; - in exsilium ejicere, id., expellere, Nep., agere, Liv.; ligel. exsilium irrogare alicui, Tac.; ogs. sceleratos exsilio afficere, Cic.; - in exsilio esse, id.; exsilium tolerare, Tac., pati, Virg.; - aliquem de exsilio reducere, Cic., revocare, Liv.; ligel. ab exsilio revocare, Tac.; — II) „overf." o. „meton."; A) Forvisningssted; - ∾ tutum orabant, Tac. Ann. 13, 55; exsilium egressos etc., id. Hist. 4, 44; cf. Virg. Aen. 3, 4; men in pl.: multa exsilia patere fugienti, Curt.; — B) abstr. pr. concr. o. in pl.: de Forviste; - plenum exsiliis mare, (i. e. exsulibus), Tac. Hist. 1, 2.

exsincērātus, 3, [sincerus], tergum, (som har Mærker af Svøben), Plaut. Most. 4, 1, 11. — ex.sinŭo, avi, atum, 1, v. a.: udbreder; (efterel. Ord); ∾ amictus, Auson., velum in contos suos, Paul. Nol.

ex.sisto, stiti, stĭtum, 3, v. n.: træder frem el. ud, kommer tilstede el. tilsyne; - qui ··· e latebris exsisterent, Liv. 25, 21; men ∾ ab inferis, (opstaae fra de Døde), id. 39, 37, o. Cic. Verr. 1, 37; - vocem ab aede Junonis ex arce exstitisse, id. Div. 1, 45; men Caes. B. G. 6, 26: cujus a media fronte ··· unum cornu exsistit excelsius; men qua (spelunca) Ditem patrem ··· exstitisse etc., Cic. Verr. 4, 48; cf. id. Div. 1, 33; men Ovid. Met. 5, 413, om Nymphen Cyane: Gurgite quae summa tenus exstitit alvo; — II) „fig."; A) „alm.": at fremstaae el. opstaae, at bryde frem el. ud; - ∾ vermes etc., Lucr. 2, 872; saal. om Sæden: at komme op, Varr.; om Tænderne, Cic. N. D. 2, 33; - oftere om Begreber; vid. Cic. R. Am. 27, id. d. Rep. 1, 44 o. 45; men Caes. B. C. 3, 104: ut ··· ex amicis inimici exsistunt; - exsistit hoc loco quaestio etc., Cic. Lael. 19; cf. Caes. B. G. 5, 28; men Cic. Fat. 9: ex quo exsistet, ut de nihilo quippiam fiat; — B) „bes.": at fremstaae el. at vise sig saa el. saa beskaffen, at være; - ut in corporibus etc., sic in animis exsistunt ··· varietates, Cic. Off. 1, 30; si exstitisset in rege fides etc., id. Rab. Post. 1; cf. id. d. Or. 2, 2 o. 54; ogs. id. R. Am. 2; men id. Arch. 10: nisi Ilias illa exstitisset, etc.

ex.sŏlesco, ĕre, v. n. inch., [soleo]: at vænne sig derfra, a disciplina, Tertull. — exsŏlūtio, onis, f., [exsolvo]; 1) „alm.": Frigjørelse el. Befrielse derfra; ∾ omnis contractae religionis, Atej. Capito ap. Fest. p. 238; — 2) „bes.": Betaling, debiti, Dig. — exsŏlūtus, 3: partic. af flgd.

ex.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a.; 1) „egenl."; A) „alm.": løser derfra el. fra hinanden, opløser el. afløser; - ∾ restim, Plaut., nexus, Lucr. 1, 221; ∾ pugionem a latere, Tac.; men ∾ brachia ferro, id. Ann. 15, 63, (i. e. venas brachiorum incidere); exsoluta alvus, (Diarrhe), ibd. 13, 15; - „poet." ogs. om Tingssubjecter; (ignis) exsolvit glaciem, (smelter den), Lucr. 6, 879; — B) „bes.": udløser, løsgiør, befrier, aliquem vinculis, Plaut., Suet. Ner. 49; men absol.: nisi ego exsolvor, Plaut. Bacch. 4, 8, 16, - men om Sielen: ∾ se corpore, Lucr. 3, 696; cf. Virg. Aen. 11, 820; — II) „fig."; A) „overf." el. „alm."; 1) løser en Forpligtelse; navnl. betaler, aes alienum, (en Gield), Plin. Ep., legata, Tac., sortem multiplicatam, Liv. 6, 14; cf. Cic. Att. 16, 6: nomina mea ··· expedi, exsolve, etc.; — 2) opløser, ophæver; ∾ legis nexus (acc. pl.), Tac. Ann. 3, 28, obsidium, id.; - men „poet.": ∾ metus, Lucan., pudorem, Stat., (at aflægge); — B) „bes." o. „ment."; 1) at befrie el. unddrage derfra; - ∾ animos religione, Liv.; cf. Lucr. 1, 931; ogs. ∾ aliquem aere alieno, Liv., curis, Virg., poena, Tac.; men velut custode exsolutus, id. Ann. 12, 46; — 2) ligesom indløser en Forpligtelse el. et Løfte, odl.; ogs. forskylder el. erstatter; ogs. bøder, odl.; - nec exsolvit, quod promiserat, Cic. Off. 3, 2; ∾ vota (deo), Plaut., Liv.; ∾ fidem, (holde sit Ord), id.; ∾ gratiam recte factis, id., vicem beneficio, Tac.; - ∾ praemia, poenas alicui, Liv.; men ∾ poenas morte, Tac.; ∾ poenas male consulti, Vell.; — 3) opløser, forklarer; ∾ quare etc., Lucr. 2, 381; — not.: perf. exsolŭisse (quinquesyll.), Ovid. Fast. 4, 534; exsolŭatur, Lucr. 1, 811.

exsomnis, e, [somnus]: søvnløs, Tisiphone, Virg. Aen. 6, 556; - ogs. aarvaagen, Vell. 2, 88, cf. id. 2, 127. — ex.sŏno, ŭi, 1, v. n.: at tone stærkt deraf el. dermed; omnia mimico risu exsonuerant, Petron. Sat. 19, oftere. — ex.sorbĕo, ŭi, 2, v. a.: helt at udsøbe el. udrikke, ova, Plin., succos, Appul.; men „poet.": Pectoraque exsorbent ··· linguis (striges), Ovid. Fast. 6, 145; men „alleg.": ∾ sanguinem civilem, Cic. Phil. 2, 29; cf. id. d. Or. 1, 52; — II) „fig.": udsuer, afkræfter, Juvenal.; men comisk: Illorum ego animam ··· exsorbebo etc., Plaut. Bacch. 4, 8, 28; ∾ alicui tristitiam, (befrie derfra), Turpil. ap. Non.; men Cic. Mur. 9: ∾ difficultates etc.: ligesom helt at udtømme dem, d. e. at bestaae dem til Enden.

ex.sordesco, ĕre, v. n. inch.: at blive aldeles tilsmudset; ds. „fig.", Gell. 9, 2: at geraade i Ringeagt. — exsors, adj., [sors, tis]; 1) „egenl.": uden Lodkastning, ducere honores, vid. Virg. Aen. 5, 534; cf. ibd. 8, 552; — 2) „overf.": udelagtig deri; c. gen.; - dulcis vitae exsortes etc., Virg. Aen. 6, 428; exsors amicitiae et foederis, Liv. 23, 10; exsors culpae, id., periculi, Tac.; men Hor. A. P. 304: exsors secandi, (som ikke selv kan skære); — not.: sild. ogs. c. dat., Sidon.

ex.spătior, atus sum, 1, v. dep. n.: træder el. skeier ud fra den rette Vei el. Linie el. fra Banen, odl.; (poet. o. i efteraug. Prosa); vid. Ovid. Met. 2, 202; men „alleg.", ibd. 15, 453; — b) ligel. om enhver usædvanlig Bevægelse el. Retning, (navnl. Elementernes); vid. Ovid. Met. 1, 285; men arbores umbra exspatiantes, Plin.; — 2) „overf.": at svæve el. skeie ud i Foredraget; - ut exspatientur (discipuli) et gaudeant materia, Quintil. 2, 10, 5.

*exspectābilis, e: til at vente, forventet, forønsket, Tertull.; - parum exspectabilem operam praebere, Tac. Ann. 16, 21, inc.; - ogs. som er el. var at vente, Tertull. — *exspectatio, onis, f.; 1) „alm.": Venten, Forventning; in sing. o. pl.; a) c. gen. object.; - si spes est exspectatio boni, etc., Cic. Tusc. 4, 37; men ∾ reliquorum, (opp. recordatio praeteritorum), id. Brut. 76; tanta est exspectatio vel animi vel ingenii tui, ut etc., id. Fam. 2, 1; cf. id. Off. 3, 2, o. Caes. B. C. 1, 21, oftere; men Quintil. 12, 1, 7: mala mens omnium poenarum exspectatione torque-

tur; ogſ. in pl.; crebas exspectationes nobis tui commoves, Cic. Att. 1, 4; men c. gen. subj.; exspectatione majore hominum, quam spe, profectus, Liv. 5, 19; — b) m. de; moves mihi exspectationem de Bibuli sermone, Cic. Att. 2, 14; cf. ibd. 3, 14: plenus sum exspectatione de Pompejo, etc.; – ogſ. m. Relativſætn.; quo etc., eo me major exspectatio tenet, quibusnam rationibus ea tanta vis compareiur, id. d. Or. 2, 18; men in pl., id. Att. 7, 17; — c) ogſ. absol., dog oftest m. tilføiet adj., (el. ſom Adverbialdiction m. praepos.); – cave, ne sis in exspectatione, (at du ikke lader die paa dig), Plaut.; caeca exspectatione pendēre, Cic. Agr. 2, 25; – praeter exspectationem, id., supra exspectationem, Quintil.; – ogſ. in pl., Cic. d. Or. 2, 71; o. — exspectator, oris, m.: en Beskuer, Paul. Nol.; — df. fem. exspectatrix, īcis: den Forventende, Tertull.; — [exspecto]. — exspectatus, 3; partic. o. adj. af flgd.

ex.specto, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: ſeer omhyggeligen derefter; imødeſeer med Længſel; 1) objectivt: venter derpaa (el. at noget ſkal ſkee); – ordenl. c. acc., ogſ. m. Relativſætn., ogſ. m. flgd. dum, si, quin, ogſ. absol.; – ∾ transitum tempestatis, Cic., adventum alicujus, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 9; men Ovid. Met. 3, 136: ultima semper Exspectanda dies homini est; – quid hostes consilii caperent, exspectabat, Caes.; velut exspectans, quando incipiendum sit, Quintil.; – men m. flgd. dum, Caes. B. G. 4, 13; cf. Hor. Ep. 1, 2, 42; men si nostri transirent, hostes exspectabant, Caes. B. G. 2, 9; men nemo exspectet, ut etc., Quintil. 7, 10, 14; men impers.: exspectari diutius non oportere, quin ad castra iretur, Caes. B. G. 3, 24; cf. Tac. Ann. 11, 26; – men absol.: exspectare ad portam etc., Cic. Fam. 15, 17; ligel. commovendi sunt, exspectent paullum etc., Quintil. 4, 5, 19; — b) „overf." ogſ. m. abstracte Subjecter, (ligeſom manere): at vente, at foreſtaae; – seu me tranquilla senectus Exspectat, seu etc., Hor. Sat. 2, 1, 58; — II) ſubjectivt: med Haab el. Frygt at ſee imøde, at haabe, at frygte, at formode, odl.; – ordenl. c. acc.; ∾ finem laborum omnium, Caes. B. G. 7, 85; men ibd. 43: ∾ majorem motum Galliae; men Cic. Att. 3, 22: ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 16; – ogſ. m. Perſonsobjecter; filii vos exspectant intus, Plaut.; cf. Ovid. Met. 14, 418, o. Cic. d. Rep. 2, 42; – ogſ. ∾ aliquid ab (el. ex) aliquo; – a te hoc ··· omnes ··· exspectant etc., Cic. Fam. 11, 5; cf. ibd. 3, 12; men quae ab sua liberalitate exspectare deberent, Caes. B. C. 2, 28; men proletarios nominavit, ut ex iis quasi proles civitatis exspectaretur, Cic. d. Rep. 2, 22; ogſ. absol.; ubi minime exspectavimus etc., Quintil. 12, 8, 11; — b) „poet." ogſ. om Tingsſubjecter: at fordre el. behøve; vid. Virg. Ge. 2, 27, o. ibd. 421; — III) partic. exspectatus, 3, ogſ. ſom adj.: forventet, forønſket, velkommen, m. o. ud. dat.; vid. Cic. Fam. 16, 7, o. Virg. Aen. 2, 283; – compar., nimio exspectatior etc., Plaut. Most. 2, 2, 12; superl., mihi tuum adventum exspectatissimum etc., Cic. Att. 4, 4, A.; ∾ litterae, id. Fam. 10, 5; — b) in neutr. ogſ. absol.; contraria exspectatis, Vell. 2, 75; ante exspectatum, Virg. Ge. 3, 348, Ovid., Senec.; – ligel. exspectato maturius, Vell. 2, 123.

exspergo, spersi, spersum, 3, v. a., [spargo]: udſtrøer, udſpreder, udbreder; vid. Lucr. 5, 372, o. id. 3, 827; – ogſ. „overf.": beſprøiter; sanieque exspersa ··· Limina, Virg. Aen. 3, 625. — exspersus, 3: partic. af frgd. — exspes, adj., [spes, ei]; (alene in nomin. sing.): haabløs, uden Haab; („poet." o. hos Tac.); a) c. gen.; ubi exspes vitae fuit, Tac. Ann. 6, 24; — b) absol.; Solus, inops, exspes, Ovid. Met. 14, 217; cf. Hor. A. P. 20: si ··· enatat exspes etc.

exspīrātio, onis, f.: Udaanden, Uddunſtning; terrae exspirationibus aër alitur, Cic. N. D. 2, 33; af — ex.spīro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „alm.": at udblæſe el. udaande el. udpuſte; ∾ animam medios in ignes, Ovid. Met. 5, 106; ∾ auras, id., flammas pectore, Virg. Aen. 1, 44; men ∾ flumen sanguinis de pectore, Lucr.; – ogſ. ∾ acrem de corpore odorem, (uddunſte), id.; – ∾ colorem, (om Perler: at tabe Farve), Plin.; – df. „poet. overf.": unde cadavera ··· vermes Exspirant, Lucr. 3, 720; — II) neutr.: ligeſom blæſende at frembryde; exspirat ignis foras, Lucr.; ligel. exspirat vis fera ventorum, Ovid. Met. 15, 300; men ∾ unguenta, (uddunſte), Plin.; — b) df. „poet. overf.": exspirantes ··· pectoris irae, Catull. 64, 194; — B) „beſ.": at udaande Livet, at døe, inter primam curationem, Liv. 2, 20; cf. Virg. Aen. 10, 731, o. Hor. Epod. 5, 91; extremus exspirantis halitus, Quintil.; ogſ. imperson., Plin. 11, 67; — 2) df. ogſ. „fig.": at gaae tilgrunde, at ophøre, at uddøe; – libertate exspirante, Plin. Pan. 57; cf. Liv. 28, 28; – navnl. i Retsſproget: at tabe ſin Kraft, at ophøre at gielde; ∾ obligatio, Dig.

ex.splendesco, dŭi, 3, v. n. (inch.); I) „egenl.": at ſkinne meget ſtærkt, (om Ilden), Senec.; Sirio exsplendescente, Plin. 11, 12; — II) „fig."; ∾ clarius, quam etc., (at udmærke ſig mere), Nep. Att. 1; cf. Suet. Tit. 3. — exspŏliatio, onis, f.: Berøvelſe, Udplyndring, Augustin.; af — ex.spŏlio, avi, atum, 1, v. a.; 1) „egenl.": udplyndrer, fana atque domos, Sall. Catil. 51; cf. Cic. Dejot. 9: ∾ sese maluit, quam etc.; — 2) „overf.": at berøve, Pompejum exercitu et provincia, Cic. Att. 10, 1; cf. Caes. B. G. 7, 77; men comiſk: improbis sese artibus exspoliet, Plaut. Truc. 2, 7, 3.

exsprētus, 3, [sperno], Plaut. Bacch. 3, 3, 42, d. forſtærk. spretus: meget foragtet. — exspuĭtio, onis, f., [exspuo]: Udſpytten, sanguinis, Plin. 23, 14. — ex.spūmo, are, v. n.: at ſkumme frem el. ud deraf; donec humor exspumet, Cels. — ex.spŭo, ui, ūtum, (o. uitum), 3, v. n. o. a.; I) neutr.: ſpytter ud el. fra mig, ſpytter, Varr.; ∾ in mare, fas non putant, Plin. 30, 6; — II) act.; A) „egenl.": udſpytter, afſondrer ved at ſpytte; ∾ sanguinem, Plin.; men ∾ linguam in os tyranni, id. 7, 23; — B) „fig."; 1) „overf.": at give fra ſig, at afſondre; taedae carbonem exspuunt, Plin.; purpurae (Purpurſneglene) ··· rorem exspuentes, id.; – comiſk er: lacrimam ut exspuant unam modo (oculi), Plaut.; men Catull. 64, 155, „alleg.": Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis? — 2) „ment."; ubi exspueret miseriam ex animo, Terent. Eun. 3, 1, 16, (kunde udgyde ſin Harme); men Lucr. 2, 1040: ∾ rationem ex animo, (bortkaſte el. afſondre derfra).

exstantia, ae, f., [exsto]: det Udſtaaende, Fremragning, Colum.; ∾ ventris, Coel. Aur. — exsterno, avi, atum, 1, v. a., [af sterno, ĕre], rimel. ligeſom consterno, oprdl.: nedlægger; df. ſædv.: nedſlaaer, bedøver; Ah miseram, assiduis quam luctibus externavit ··· Erycina, Catull. 64, 71; cf. Ovid. Met. 11, 77; men exsternati ··· equi, id. Ib. 432.

ex.stillo, are, v. n.: at dryppe ned, at falde draabevis; ∾ omnem amurcam (ex oliva), Colum.; – oculi exstillant, (rinde), Plaut.; lacrimis si exstillaveris, (om du flyder hen i Taarer), Terent. Phorm. 5, 7, 82.

exstĭmŭlātor, oris, m.: ſom ophidſer dertil; ∾ acerrimus rebellionis, Tac. Ann. 3, 40; af — ex.stĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a.; („poet." o. i efteraug. Proſa); I) „egenl.": driver ud deraf ved at ſtikke; – aculeo exstimulatae (conchae), Plin. 9, 61; — II) „fig.": at ophidſe, singulos militum, Tac. Hist. 1, 65; ∾ aliquem dictis, Ovid. Fast. 6, 588; ogſ. m.

flgd. ut, Tac. Ann. 4, 59; - df. ogf. „poet.": ∾ fata cessantia, (fremskynde Døden), Ovid. Trist. 3, 2, 29.

*exstinctio, onis, f.: Udslukning; df. „overf.": Tilintetgiørelse; - non exstinctionem, sed commutationem loci afferre, vid. Cic. Tusc. 1, 49; o. — exstinctor, oris, m.; I) „egenl.": som udslukker el. slukker; non exstinctor, sed auctor incendii, Cic. Pis. 11; — II) „fig."; A) som fordærver; ∾ patriae, Cic. Sull. 31; — B) ∾ belli el. conjurationis, (som giør Ende derpaa), id.; — [exstinguo]. — 1. exstinctus, 3: partic. af exstinguo. — *2. exstinctus, us, m.: Udslukning el. Slukning; odor a lucernarum exstinctu, Plin. 7, 5; o. — exstinguibilis, e: som kan udslukkes el. tilintetgiøres, anima, Lactant.; — [af flgd.]

ex.stinguo, inxi, inctum, 3, v. a.; I) „egenl.": udsletter (det Skrevne), Cic. Verr. 2, 70; - oftere udslukker el. slukker; exstinctum lumen etc., vid. Lucr. 6, 792; ligel. exstincta lumina, Cic.; ∾ lucernam, Plin.; ∾ (fons) immersas faces, id.; cf. Cic. d. Senect. 19; ∾ incendium, id., ignem, Ovid.; - ut olim sol ... exstingui visus est, Cic. d. Rep. 6, 22; men exstincto calore etc., id. N. D. 2, 9; - exstincta calx, (udlæsket Kalk), Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf.": udslukker (navnl. Livslyset); df. aflivet el. ombringer, puerum, Terent., liberos alicujus, Nep. Att. 9; men ∾ animam seni, Terent. Ad. 3, 2, 16; exstinctus morbo, Plin., morte subita, Tac.; cf. Liv. 8, 3; ogf. absol.: exstinctus amabitur idem, (efter sin Død), Hor. Ep. 2, 1, 14; — b) ogf. „alm.": bortskaffer, aquam dissipatam rivis, Liv. 5, 16, (af en gammel Spaadom); men ∾ mammas, (udtørre), Plin., sucum, Curt.; - ∾ famem, (stille den), Senec.; sitis exstincta, (slukket), Ovid., — c) navnl. ogf. i Retssproget: at ophæve, at giøre ugyldig; - ∾ actionem, Dig., jus pignoris, ibd.; — B) ligel. „ment.": tilintetgiør, ødelægger, svækker; - quodsi etc., exstinguetur ... stirps et semen malorum omnium, Cic. Catil. 1, 12; cf. id. R. Am. 13, o. id. Div. in Caecil. 8; exstinctis rumoribus etc., Caes. B. C. 1, 60; cf. Cic. Mil. 2 o. 27; men id. d. Or. 1, 14: ad sensus animorum motusque vel inflammandos vel exstinguendos; - senatus exstinctus, id. Off. 3, 1, (berøvet sin Magt og Værdighed); cf. Sall. Jug. 95; men fortuna vires ingenii exstinguit, (qvæler dem), Quintil.; — not.: archaistisk er exstinxit, f. exstinxerit, Plaut. Truc. 2, 6, 46; men ctr.: exstinxsti, exstinxem, Virg.

exstirpātio, onis, f.: Udryddelse, filicis, Colum.; af — exstirpo, avi, atum, 1, v. a., [stirps]; I) „egenl.": udrykker el. udrydder med Roden el. Stammen, arbores, Curt.; silva exstirpata procellis, Prud.; men ∾ pilos de corpore toto, Martial. 6, 56; — II) „fig."; A) „overf.": rydder el. renser fra Rødder el. Stammer; - ∾ agrum silvestrem, Colum., men agros virgultis, Pallad.; — B) „ment.": udrydder el. udsletter (af Menneskets Indre); exstirpari et funditus tolli (haec vitia), Cic. Fat. 5; cf. id. Tusc. 4, 19; men ex ejus animo exstirpatam humanitatem etc., id. Lael. 13.

exsto, (stiti, stātum), stare, [sto, steti]; I) „egenl.": at staae el. rage frem el. ud el. op deraf; - ∾ capite solo ex aqua, Caes. B. G. 5, 18; ogf. ∾ super aequora collo, Ovid.; exstat aquis (navis), id.; - exstabat de corpore ferrum, id.; modice ab humo exstantia aedificia, Plin. 6, 24; paullum supra terram exstantes (homines), Gell. 19, 13; - „poet." ogf. c. acc.; quantum egomet Nereida exsto, Stat. Silv. 1, 2; — II) „fig.", (som causa pro effectu); A) „bef.": at være synlig, at vise sig, at falde i Øinene, (navnl. om en Fortrinlighed); saal. om Foredraget: exstare atque eminere etc., Cic. d. Or. 3, 26; — B) oftere „alm.": at være til el. for Haanden, at findes el. at være, odl.; vid. Cic. Balb. 5, o. id. Planc. 27; men apparet atque exstat, utrum etc., id. d. Or. 1, 16; cf. id. Brut. 15; men quia non exstat alius, Liv. 1, 18; cf. Hor. Sat. 1, 5, 55; — not. a: af partic. exstans som adj. findes compar. exstantior, Stat. Theb. 9, 455; - partic. exstaturus, 3, haves Plin. 17, 35; — not. b: perf. exstiti, s. und. exsisto.

*exstructio, onis, f.: Opbyggelse el. Opførelse, tectorum, Cic.; cf. id. Phil. 14, 13: eaque exstructione, quae etc.; - ogf. „overf.": Udsmykning, Smykke, Tertull.: o. — exstructōrius, 3: byggende; df. „overf.": opbyggelig, Tertull.; — [exstruo]. — exstructus, 3: partic. af flgd.

ex.struo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": at opstable el. sammenhobe, acervum librorum sibi ante pedes, Cic. Att. 2, 2; ∾ mensas (dapibus), id.; cf. id. Tusc. 5, 21, Hor. Sat. 2, 6, 105, ogf. id. Epod. 2, 43; men ogf. exstructis in altum divitiis, id. Od. 2, 3, 19; — B) „bef.": opfører el. bygger el. reiser, aggerem in altitudinem pedum octoginta, Caes. B. C. 2, 1; cf. Nep. Them. 6, o. Tibull. 2, 5, 99; ∾ rogum, Cic., monumentum, molem opere magnifico, id. Phil. 14, 12; ∾ turres, Caes., theatrum, Tac.; men Sall. Catil. 20: quas (divitias) profundant in exstruendo mari, etc.; — II) „fig."; A) „alm.": sammenføier el. ligesom bygger; verba ad poëticum quendam numerum exstructa, Auct. ad Her. 4, 32; men Gell. 13, 24: ∾ unum crimen vocibus multis; — B) „bef." o. „ment."; exstrue animo altitudinem excellentiamque virtutum, Cic. Fin. 5, 24, (hæv dem, lad dem reise sig); cf. ibd. 4, 1: non modo fundata, sed etiam exstructa disciplina, („alleg."); — not.: af partic. exstructus, 3, som adj., findes superl., ∾ species aedium, Appul.; - df. ogf. subst. neutr. exstructum; hvf. exstructoque resedit, (i. e. in suggesto), Virg. Aen. 5, 290.

exsuccidus, exsucco, exsuccus, s. und. exsucidus, etc. — ex.sūcidus, 3: saftløs, Tertull. — exsūco, are, v. a.: udtrækker Saften deraf; ∾ marrubium, Coel. Aur.; af — exsūcus, 3, [sucus, i]: saftløs, uden Saft, Tertull.; — 2) „overf.": ∾ oratores et aridi et exsangues, Quintil. 12, 10, 15. — exsuctus, 3: partic. af exsugo.

ex.sūdo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.: at svede ud deraf, (at fremkomme ved el. som Sved); - per ignem ... exsudat inutilis humor, Virg. Ge. 1, 88; — II) act.; A) „egenl.": at udsvede, amurcam, (om Oliven), Colum.; ∾ sucum (arbor), Plin.; — B) „fig.": at udføre (noget) med Sved og Møie; - ∾ causas, vid. Hor. Sat. 1, 10, 28; ut novus ... exsudetur labor, Liv. 5, 5; cf. id. 4, 13: quod (certamen) exsudandum esset. — ex.sufflo, are, v. a.: at blæse derpaa; ∾ infantes, Augustin.

exsugeo, s. und. flgd. — ex.sūgo, xi, ctum, 3, v. a.: suer ud deraf, udsuer; - ∾ humorem, Varr., sanguinem alicui, Plaut., liquorem de materia, Vitruv.; ogf. ∾ vulnus, Cels., venena, Plin.; — not. a: af partic. exsuctus, 3, som adj., er compar., exsuctiores segetes, Varr.; — not. b: exsugebo, f. exsugam, Plaut. Epid. 2, 2, 5.

exsul, ŭlis, comm., [solum]; I) „egenl.": som er udvandret el. uddreven fra sit Fødeland el. fra sit Hiem, en Landsforvist; - exsules damnatosque ... ad se allicere; Caes. B. G. 5, 55; cf. id. B. C. 3, 110; exsules restituere, Cic., reducere, id.; cf. id. d. Or. 2, 18, o. Hor. Sat. 2, 1, 59; - ogf. undert. c. abl.; nunc vero exsul patria, domo, etc., Sall. Jug. 14; - ogf. c. gen.; exsul patriae, Hor. Od. 2, 16, 19; exsul orbis terrarum, Curt.; — b) ogf. in fem.; - non alia exsul etc., Tac. Ann. 14, 63; men exsul erat mundi (Latona), Ovid. Met. 6, 189; — II) „fig.": exsul mentis, (som er fra Forstanden), ibd. 9, 410; cf. Cic. Parad. 4, 2: omnes scelerati et impii ... exsules sunt, etc.; - „poet." ogf.: ciconia exsul hiemis, (som forlader os

om Vinteren), P. Syr. ap. Petron.; df. — exsŭlāris, e: hørende til Landflygtighed el. til den Landflygtige, poena, Amm., moeror, id.

*exsŭlātio, onis, f.: Landflygtighed; – exsulatione multare, Flor. 1, 22; o. — exsŭlātus, us, m.: = flgd.; – in exsulatum fuga pergere, Messal. Corv. d. Prog. Aug.; af — exsŭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [exsul]; I) „egenl.": at være landflygtig, at være el. leve i Landflygtighed; – de te privilegium tulit, ut ··· exsulares, Cic. Parad. 4, 2; men cui Romae exsulare jus esset, id. d. Or. 1, 39; in Volscos exsulatum abiit, Liv. 2, 35; exsulare ex patria, Plaut., ab urbe, Martial., per oras extremas, Ovid. Trist. 3, 14, 11; — II) „fig."; ∾ domo, vid. Ter. Eun. 3, 5, 62; men „alleg.": meo discessu exsulasse rem publicam, Cic. Parad. 4, 2; ligel. perfidia ex urbe et avaritia si exsulant, Plaut. Pers. 4, 4, 7; — not.: sild. ogs. act.: at drive i Landflygtighed; hvf. pass.: tunc iterum exsulatur (Medea), Hygin. Fab. 26.

*exsultābundus, 3, [exsulto]: springende i Veiret (navnl. af Glæde), hoverende, jublende, Justin. 18, 7. — †exsultans, tis: partic. o. adj. af exsulto; df. — exsultanter, adv., men alene „overf.": uregelmæssigen; in compar., quasi exsultantius (scribere), Plin. Ep. 3, 18; o. — exsultantia, ae, f.: = flgd.; df. „overf.": ∾ doloris, (Anfald el. Angreb deraf), Gell. 12, 5. — exsultatio, onis, f.; I) „egenl.": Springen el. at springe op el. frem; (efteraug. Ord); – ∾ nimiā macescere (agnum), Colum.; ∾ simiarum, Plin., indecora, Quintil.; — II) „fig.": overgiven Lystighed, Udbrud af Glæde, odl.; vid. Senec. d. Ir. 2, 21, o. Gell. 2, 27; men ∾ par impetrato Tigellinī exitio, Tac. Hist. 1, 72; o. — exsultim, adv.: springende, hoppende, overgivent, ludere, Hor. Od. 3, 11, 10; — [af flgd.].

exsulto, avi, atum, 1, v. n., intens. af exsilio; I) „egenl.": stærkt og ofte at springe el. hoppe i Veiret el. frem; a) om Mennesker og Dyr; – in numerumque exsultant (Curetes), Lucr. 2, 632; cf. Virg. Aen. 11, 648 o. 663, ogs. Tac. Ann. 14, 34; – equi ferocitate exsultantes, Cic. Off. 1, 26; cf. Nep. Eum. 5; men piscium modo exsultare, (om Slanger), Liv. 27, 4; navnl. ogs. om Hiorden: ∾ in herba, Ovid.; pecora exsultantia, Plin.; — b) ogs. om Tingssubjecter; pila quum cecidit, exsultat, Senec.; saal. om Blodet, Lucr. 2, 195; ligel. om Vand el. anden Vædske: at bruse el. bølge el. koge; vid. Virg. Aen. 3, 557, o. ibd. 7, 464, ogs. Ovid. Met. 7, 263; – ligel. om Væxterne, Plin. 17, 35: sic densiores pampini exsultant, (skyde frem), Plin. 17, 35; men glebae ne exsultent etc., (d. e. staae el. stritte frem), id. 18, 49; – men syllabae exsultantes, (ligesom springende el. hoppende: om en Række af korte Stavelser), Quintil. 9, 4, 91; s. ogs. und. nr. III; — II) „fig."; A) „alm."; a) heftigen at tumle sig el. at rystes el. at svæve ud; vid. Lucr. 3, 142: Hic (i. e. in pectore) exsultat enim pavor et metus; — b) navnl. ogs. om Udsvævelse i Foredraget, om Talens og Talerens Fylde og Kraft; – in quo (campo) exsultare possit oratio, Cic. Acad. 2, 35; – men om Demosthenes: ∾ audacius, id. Or. 8; men Quintil. 2, 2, 9: assurgendi exsultandique licentia (in laudando); — B) „bes." ogs.: at være i oprørt Stemning el. i Lidenskab; at være overmodig el. overgiven, odl.; – nam exsultantem te etc., poët. ap. Cic. d. Or. 3, 41; men palam exsultare laetitia, id. Cluent. 5, oftere; ∾ gaudio, id., successu, Virg., gestis, Tac., vana spe, Quintil.; – men exsultans furor, Cic., laetitia, id.; — III) partic. exsultans, tis, ogs. som adj.; A) om en Række af korte Stavelser, o. in superl.; alioqui sit exsultantissimum (verbum), Quintil. 9, 4, 108; — B) om Taleren og om Foredraget: overgiven, regelløs; – fiunt pro ··· compositis exsultantes, Quintil. 10, 2, 16; cf. id. 8, 3, 56.

*exsŭpĕrābĭlis, e, [exsupero]; 1) pass.: til at betvinge; non exsuperabile saxum (Sisyphi), Virg. Ge. 3, 39; — 2) act.: overvindende, seirende, opera, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — exsuperans, tis: partic. o. adj. af exsupero; df. — exsŭpĕrantia, ae, f.: Fremragning, men alene „fig.": Fortrinlighed, Ypperlighed; nonne omnem exsuperantiam virtutis oderunt (homines)? Cic. Tusc. 5, 36; ∾ splendoris, Gell. — *exsŭpĕratio, onis, f., som rhetorisk Figur: Overdrivelsen, vid. Auct. ad Her. 4, 53; o. — exsŭpĕrator, oris, m.: en Overvinder, Inscript.; — df. exsuperatōrius, 3: hørende til el. benævnt efter en Seiervinding, mensis, Lamprid. Commod. 11; — [af flgd.].

ex.sŭpĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.; A) „egenl.": at hæve sig el. at rage frem el. i Veiret; – exsuperant flammae, Virg. Aen. 2, 759; — B) „fig.": at være el. blive den mægtigere, at faae Overhaand, odl.; – Et si non poterunt exsuperare, cadant, Ovid. Fast. 6, 372; cf. Virg. Aen. 12, 19: quantum ipse ··· Virtute exsuperas; — b) ligel. „poet.": exsuperans astu, Sil.; — II) act.; A) „egenl.": at hæve sig frem el. op derover; vites exsuperant ulmos, Plin.; – oftere: at gaae el. passere derover; ∾ clivum, Senec., jugum, Virg. Aen. 11, 905; ligel. ∾ amnem, (sætte over), Plin.; — b) ogs. at overgaae (i Vægt el. Størrelse, odl.); ∾ sedecim cubita, (om Nilen), Plin.; ∾ binas libras ponderis, id.; — B) „fig."; 1) høiligen at overgaae el. overtræffe deri; – ∾ omnes Tarquinios superbia, Liv. 3, 11; men ∾ laudes alicujus, id. 28, 43; men ∾ aliquem, (overleve), Val. Max.; — 2) at overvinde el. beseire, Virg. Aen. 7, 591; cf. Ovid. Trist. 1, 5, 56: Materia vires exsuperante meas; men Liv. 7, 24: sensum omnem talis damni exsuperans multitudo; — III) partic. exsuperans, tis, ogs. som adj.: fremragende, d. e. fortrinlig el. ypperlig i sit Slags; (men alene efterel.); exsuperanti forma (mulier), Gell.; – compar., id. 14, 3; superl., Appul.

exsurdo, avi, atum, 1, v. a., [surdus]: døver, giør døv; ∾ aures, Plin. 23, 52; men „alleg.": clamoribus ambitionis exsurdatus, Senec. Ep. 94; – men „overf.": Fervida quod subtile exsurdant vina palatum, Hor. Sat. 2, 8, 38, (sløve el. bedøve Smagen).

ex.surgo, surrexi, 3, v. n.; I) „egenl.": at reise sig, at staae op; vid. Cic. d. Or. 1, 62, o. id. Planc. 42; ne quoquam exsurgatis, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 2, 10; – ∾ ex insidiis, Liv. 27, 4; cf. Tac. Hist. 2, 14: ut pars (aciei) in colles exsurgeret; — b) ogs. om Tingssubjecter; ∾ Roma aedificiis, Liv. 6, 4; ubi Taurus (mons) exsurgit, Plin.; ligel. qua ··· colles exsurgunt, Sil.; men inde alii ramuli exsurgunt, Plin.; — II) „fig.": at hæve sig el. reise sig paa ny, atter at komme til Kræfter; – auctoritate vestra res publica exsurget, Cic. Fam. 12, 10; cf. id. Phil. 13, 18, o. id. Agr. 2, 32.

exsuscĭtatio, onis, f.: Opvækkelse el. Opmuntring, neml. som rhetorisk Figur; – si traducitur (res) ad exsuscitationem, Auct. ad Her. 4, 43; af — exsuscito, avi, atum, 1, v. a., d. forstærk. suscito: vækker op af Søvne; te gallorum, illum bucinarum cantus exsuscitat, Cic. Mur. 9; — II) „fig."; A) „overf." om Ilden; flammas exsuscitat aurā, Ovid. Fast. 5, 507; men Liv. 21, 3; ne parvus ignis ingens exsuscitet incendium; — B) „ment."; quae cura exsuscitat animos, etc., Cic. Off. 1, 4.

exta, orum, n., (rimel. besl. m. ἔγκατα, i. e. intestina): Indvoldene, navnl. de ædlere Dele deraf; – exta homini ab inferiore viscerum parte separantur membrana, Plin. 11, 77; men caput extorum, (om en vis Del af Leveren), vid. ibd.; – bruges ofte som Offer til Guderne; hvorom Udtrykkene: exta dare, (offre dem), Liv., Jovi, Martial.; ligel. ∾ reddere

Marti, Virg.; men exta prosecare, Liv. 5, 21; - med Hensyn paa de Gamles Varsler af Offerdyrenes Indvolde: extis exquirere aliquid, Cic. Div. 2, 13; ligel. exta inspicere, ibd.; cf. ibd. 12; men exta consulere, Virg.; - exta bona aut non bona, Cic. Div. 2, 17, tristissima sine capite, Suet. Caes. 77; men praesensio per exta, Cic. Top. 20; cf. Tibull. 3, 4, 6; — not.: extum, gen. pl., f. extorum, Pacuv. ap. Cic. Orat. 46.

ex.tābesco, bŭi, 3, v. n. intens.: at opløses el. hentæres lidt efter lidt; - corpus macie extabuit, Cic. (poet.) Tusc. 4, 12; ligel. is fame extabuit, Suet. Galb. 7; - men „fig.": opiniones fictas atque vanas diuturnitate extabuisse, Cic. N. D. 2, 2. — *extālis, is, m., rimel.: Mastlarmen, Veget.; o. — extāris, e: hørende til Indvoldenes Kogning, olla, Plaut.; — [exta].

extemplo, adv., [hos Plaut. ogs. ud. Contraction: extempŭlo, af extempulum som demin. af tempus]: strax, paa el. i Øieblikket; (oftest forcl. o. efteraug.); dog ogs. Cic. R. Com. 3: quid fingat, extemplo non habet; cf. Liv. 40, 48, oftere, Terent. Andr. 3, 3, 37, o. Virg. Aen. 1, 96; - men quum extemplo, f. simulac: saasnart el. saasnart som, Plaut. Bacch. 2, 3, 70, oftere; — b) ogs. at mærke m. Tids- o. Betingelsespartiklerne: ubi, ut, quum, quando, postquam, si; vid. Virg. Aen. 8, 3, Terent. Hec. 3, 3, 13, Plaut. Amph. 1, 1, 52, o. A.

†extempŏrālis, e, [ex tempore, tempus], fædv. om Foredraget: uforberedt, uden foregaaende Forberedelse; (efteraug. Ord); - ∾ oratio, Quintil., actio, id., garrulitas, id.; men ∾ facultas, Suet. Aug. 84; - ∾ rhetor, (som extemporerer), Martial. 5, 54; df. — extempŏrālĭtas, atis, f.: Lethed el. Færdighed i at tale uden Forberedelse, Suet. Tit. 3; o. — extempŏrālĭter, adv.: uforberedt, scribere, Sidon. — extempulo, s. und. extemplo.

ex.tendo, di, sum o. tum, 3, v. a.: udstrækker, udspænder, udbreder; I) „egenl."; - ∾ vincula, (opp. astringere), Plaut. Men. 1, 1, 19; ∾ lineam, (forlænge den), Plin.; ∾ cornua aciei, Curt.; majores pennas nido (me) extendisse, Hor. Ep. 1, 20, 21, („alleg.": at jeg har hævet mig over min Stand); - extensis digitis, Cic.; extento brachio, (som Gestus af Taleren), id. d. Or. 2, 59; extensis itineribus ire, Liv. 30, 19; cf. Virg. Aen. 12, 909: nequicquam avidos extendere cursus; - ∾ agros, Hor. A. P. 218; - ∾ epistolam, ogs. ∾ se epistola, Plin. Ep.; ∾ verba, (oppon. corripere), Quintil.; ∾ (aliquem) arena, (nedstrække, nedlægge el. fælde), Virg. Aen. 5, 374; men ibd. 6, 423, medial: totoque ingens extenditur antro (Cerberus: strækker sig el. ligger udstrakt deri); cf. ibd. 10, 407, (om en Ild): extendi per campos; men Ovid. Met. 1, 43: jussit et extendi campos; - ogs. som Ordsprog: per extentum ire funem, (gaae paa stram Line, d. e. bestaae enhver Vanskelighed), Hor. Ep. 2, 1, 210; — II) „fig."; A) „overf."; a) udstrækker el. udvider i Tiden, d. e. forlænger; - ∾ pugnam ad noctem, Liv. 27, 2; cf. Virg. Ge. 2, 405; ∾ preces, (vedblive at bede), Plin. Ep. 2, 13; cf. ibd. 9, 36; - extentum vitae spatium, (lang Levetid), Vell.; cf. Hor. Od. 2, 2, 5; — b) udstrækker, d. e. forøger el. formerer, breves census, Martial. 12, 6, pretium rerum, Suet. Calig. 38; — B) „ment."; a) udstrækker, udvider, udbreder, longius quam etc., cupiditas gloriae extenditur, Liv. 28, 43; men ∾ famam factis, Virg. Aen. 10, 468, nomen in ultimas terras, Hor. Od. 3, 3, 46; — b) ∾ se supra vires, (anstrænge sig over Evne), Liv. 34, 4; cf. Caes. B. C. 3, 77; — III) partic. extentus o. extensus, 3, ogs. som adj.; extentus funis: spændt el. stram Line, f. ovenf.; extensi digiti, Cic., f. ovenf.; men ∾ stagna, vid. Hor. Od. 2, 15, 3; ∾ oculi, Quintil.; ∾ sonus (lusciniae), Plin.; - df. compar., ∾ manus, (pl.), Quintil.; superl., castra quam extentissima, Liv. 21, 32.

extense, adv., af extensus: udstrakt, vide; compar., Tertull. — extensio, onis, f., [extendo]: Udstrækning; in pl., Veget., inc. — extensīvus, 3: udstrækkende; df. „overf."; ∾ verba, (som tillade en videre el. mindre stræng Forklaring), Dig.; af — extensus, 3: partic. o. adj. af extendo.

extente, adv. af 1. extentus: udstrakt, udvidet; compar., Ammian., (al. extensius), inc. — extentio, onis, f., [extendo]: Udstrækning, Forlængelse, Længde; - extentionibus porrecti radii (solis), Vitruv. — extento, avi, atum, 1, v. a., intens. af extendo: stærkt at udstrække el. udvide; (for- o. efterel. Ord); - ∾ nervos, vid. Lucr. 3, 489; men humeros extentans angustos, Ammian.; — II) „fig.": anstrænger, vires (in) ostio alieno, (neml. ved at banke derpaa), Plaut. Bacch. 4, 2, 3; men absol.: quid tu huc venisti extentatum? id. Most. 3, 1, 66. — 1. extentus, 3: partic. o. adj. af extendo. — 2. extentus, us, m., [extendo], ligesom extentio: Udstrækning; in pl., Sil. 4, 619.

*extĕnuātio, onis, f.: Fortyndelse; ∾ vitium, Plin.; men Senec. Qu. N. 2, 57: ∾ aëra incendit, Plin.; — 2) „overf.", som rhetorisk Figur: Formindskelse el. Formildelse; vid. Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9, 1, 28; — [af extenuo]. — extĕnŭatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

ex.tĕnŭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": fortynder, giør tynd el. tyndere; - ab his (dentibus) extenuatur et molitur cibus, Cic. N. D. 2, 54; ∾ lignum falce, Varr.; ∾ aciem, Liv. 5, 38; - extenuari in aquas, Ovid. Met. 5, 429; ∾ herbam in pulverem, Plin.; extenuatus aër, Cic. N. D. 2, 39; men sortes extenuatae, (som Varsel), Liv. 21, 62; men attenuata vestigia, (utydelige Spor), Catull. 64, 295; — B) „bes." i Lægesproget: at formindske (et Onde); - ∾ pituitas, Cels., destillationes, Plin., albugines, id., scabiem, id.; — II) „fig."; A) „overf.": formindsker el. forringer, sumptum, Cic. Leg. 2, 23; men ∾ censum, (angive Formuen altfor ringe), id. Verr. 2, 55; — B) „ment."; ∾ crimen, (formilde, opp. tollere), id. ibd. 5, 4; ∾ famam belli, (svække), Liv. 5, 37; cf. Tac. Hist. 4, 46; men ∾ munus suum verbis, (nedsætte; opp. augere), Cic. Off. 2, 20; ∾ curas mora longa, Ovid. Pont. 1, 3, 26; ∾ vires, Hor.; men Ovid. Trist. 3, 3, 57, Quam potes, extenua forti mala corde ferendo; — III) partic. extĕnŭātus, 3, ogs. som adj.: svag, ringe; (copiolae meae) sunt extenuatissimae, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 3; - men „overf."; ∾ ratio, Auct. ad Her. 2, 24.

exter el. extĕrus, (begge Former alene efterel. o. sieldne), ĕra, ĕrum, [ex]; I) posit.: som befinder sig udenfor, udvendig, fremmed; - exter heres, Dig.; emancipatus aut exterus etc., ibd.; extera vis, Lucr., res, id.; - - exterae nationes, Cic., gentes, Suet; - ogs. absol.: apud exteros, Plin.; - men in neutr. pl. c. gen.: extera Europae, (dets fiernere Egne), id. 2, 67; ligel. ad extera corporum, id. 22, 49; — II) compar.: extĕrĭor, us, ōris: ydre, yderligere; ogs. ligesom exter: udvendig; - alterum exteriorem (fecit orbem, opp. interiorem etc.), Cic. Univ. 7; cf. Caes. B. G. 7, 74: contra exteriorem hostem; men ne tamen illi Tu comes exterior ... ire recuses, (at gaae paa hans venstre Side), Hor. Sat. 2, 5, 17; — III) superl., extrēmus, 3, sield. extimus, 3; A) extremus, 3; 1) „alm." el. „egenl." om Stedet, ogs. om de nærmest hidhørende Forholde: den yderste el. yderligste; - in extremis Remorum finibus, Caes.; ∾ fines, Liv.: extremos ... ad Indos, (i. e. remotissimos), Hor. Ep. 1, 1, 45; cf. id. Od. 3, 10, in., ogs. Cic. Att. 6, 1, o. id. Verr. 1, 36; - oftere i Forbindelse med et det

Hele betegnende Substantiv; in extremo ponte, Caes.; ad extremas fossas, id.; men extrema Cappadocia, Cic.; extremis, ut dicitur, digitis, id. Coel. 12; – ogs. in neutr. som subst.: quod finitum est, habet extremum, id.; cf. id. Lael. 6; men ad extremum teli, (paa Enden deraf), Liv. 21, 8; ligel. c. gen.; in extremo montis, Sall. Jug. 37; cf. Caes. B. G. 1, 10; – men in pl.; extrema agminis, Liv.; extrema Africae, Plin.; — 2) „fig."; aa) om Tiden el. Tidsfølgen: den sidste, den yderste; – ∾ mensis anni, Cic.; ∾ tempore diei, Hirt.; ad extremum finem vitae, Liv. 37, 53; manus extrema etc., Cic. Brut. 33; – men absol.: extremum illud est, ut te orem etc., id. Fam. 4, 13; – navnl. ogs. til Betegning af den sidste Del af en Gjenstand; extrema hieme, Cic. Manil. 12; cf. ibd. 10; men extremo Peloponnesiaco bello, Nep. Cim. 1; – ogs. som subst.; extremi primorum, Hor. Ep. 2, 2, 204; cf. id. Sat. 1, 1, 116; – die (s. diei) extremum erat, Sall. Jug. 21; extremo anni, Liv.; – men som adv.: extremum ··· tabuit, (tilsidst, endeligen), Ovid. Met. 14, 431; men Cic. Att. 2, 21: diu ··· postea ··· ad extremum, (tilsidst, endeligen); cf. id. d. Or. 2, 19, o. Caes. B. G. 4, 4; – ogs. forstærk. m. denique, Cic. Sest. 47; – derim. ad extremum (reservatus testis): indtil Enden, Cic. Caecin. 10; ligel. in extremum (durare), Ovid. Her. 7, 111; – ligel. som adv., extremo: tilsidst, Nep. Ham. 2, Digest.; — bb) m. Hensyn paa Graden af en Egenskab, ligesom ultimus: den høieste el. største el. yderste; – quum extremum hoc sit, etc., Cic. Fin. 3, 7; ad extrema jura decurrere, id. Quint. 15; cf. Caes. B. C. 1, 5, o. id. B. G. 3, 5; – ogs. som subst.; ad extrema descendere, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; extrema pati, Tac. Hist. 4, 59; – men som adv.; non ad extremum perditus, quum etc., Liv. 23, 2; — b) den el. det sidste el. slетteste el. nedrigste; – ∾ mancipium, Senec.; extremi ingenii est, qui etc., Liv. 22, 29; ∾ sortis juvenis, Justin.; — not.: af extremus formes eftercl. compar. extremior, Appul., superl. extremissimus, Tertull.; — B) extĭmus, 3, (formet som citimus), ligesom extremus: den yderste el. fierneste; – novem orbes, quorum unus ··· extimus etc., Cic. d. Rep. 6, 17; cf. Lucr. 4, 648; extimae gentes, Plin.; – men subst., extima Appuliae, id. 6, 39.

ex.tĕrĕbro, avi, atum, 1, v. a.: udborer, udhuler; quod exterebratum esset (aurum), Cic. Div. 1, 24; — II) „overf.": bringer det dertil, fremtvinger, m. flgd. ut, Plaut. Pers. 2, 2, 55. — ex.tergĕo, tersi, tersum, 2, v. a.: aftørrer, afgnider; (oftest for- o. efterel.); – ∾ manus linteo, Plaut.; — 2) „overf.": udplyndrer; – quod non ··· eversum atque extersum (fanum) etc.? Cic. Verr. 2, 21; — not.: praes. conj. detergantur, Dig. — extergo; ĕre, s. und. frgd. — extĕrior, s. und. exter. — extĕrius; 1) neutr. compar. af exter; — 2) adv. compar. af extra.

*extermĭnātor, oris, m.: som fordriver el. forjager, Hieronym.; o. — extermĭnĭum, i, n.: Fordrivelse, Forstyrrelse, Tertull.; af — extermĭno, avi, atum, 1, v. a., [terminus]; I) „egenl.": driver el. jager over Grændsen; df. „alm.": forjager, fordriver, aliquem ex urbe, Cic., urbe atque agro, id., de civitate, id., a diis suis penatibus, id. Sest. 13; – ∾ fucos in totum, (udrydde dem), Colum.; ∾ herbam sulcis, id. poët.; — II) „overf.": tilintetgiør, forstyrrer; ∾ auctoritatem vestram a civitate, Cic. Prov. Cons. 2; – ogs. bortfierner el. udelukker, istas quaestiones, id. Acad. 2, 4. — extermĭnus, 3, [terminus, i]: som bortfierner sig, Tertull.

externatus, 3: som er bleven fremmed; df. „fig.": externatus animi, (ude af sig selv), Appul.; af — externus, 3, [exter]; I) „alm.": ydre el. udvortes, tepor, Cic.; pulsu agitari externo, (ved Stød udenfra), id. d. Rep. 6, 26; res externae, vid. Cic. Tusc. 5, 9; ∾ commoda vel incommoda, id.; – men som subst.; Externi nequid etc., Hor. Sat. 2, 7, 87; men illa externa (in Lucullo: hans ydre Fortrin; oppon. haec interiora), Cic. Acad. 2, 2; — II) „bes." med Hensyn paa Familie- og Statsforholde: udvendig, udenlandsk, fremmed; – ∾ bella, (oppon. civilia), Quintil.; ∾ verba, (opp. nostra), id.; ∾ amor: Kiærlighed til en Fremmed, Ovid. Her. 5, 102; men ∾ orbis, (d. e. Asien og Afrika), Plin. 22, 66; — B) ogs. subst.; a) externus, i: en Fremmed el. Udlænding; non me tibi ··· externum etc., Virg. Aen. 3, 43; ogs. en Fremmed, d. e. som ikke hører Huset til, Cic. N. D. 2, 63; — b) externa, orum: Fiendligheder, Tac. Hist. 3, 5, o. ibd. 4, 32; men Cic. Off. 2, 8: externa, (Exempler af andre Staters Historie; oppon. domestica).

ex.tĕro, trivi, tritum, 3, v. a.; I) „egenl.": udgnider deraf, d. e. frembringer ved Gnidning; – extritus viribus ignis, Lucr. 5, 1097; e spicis exteruntur grana, (udtrædes el. udtærskes), Varr.; – ogs. afgnider, d. e. borttager ved Gnidning; ∾ rubiginem ferro (dat.), Plin.; ∾ inutilia, id.; men „alleg.": opus poliat lima, non exterat, Quintil. 10, 4, 4; men ∾ litteram, (udstøde; saal. i armenta f. aramenta), Varr.; — b) knuser, opløser ved at knuse; ∾ cibos, (tygge dem), Cic. N. D. 2, 54; men ∾ frontem calcibus, (sparke for Panden), Phaedr.; homo pondere extritus, (knust deraf), Senec. Ep. 57; men ∾ nivem, Ovid. Am. 1, 9, 12, (nedtræde); — II) „overf.": tilintetgiør; df. forbruger el. opbruger; vid. Plin. 34, 25.

ex.terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a: skrækker op derfra; anus exterrita somno, Enn. Ann. 1, 11; men nutrix ··· aspectu exterrita, Cic. Div. 1, 30; cf. Hor. Ep. 1, 6, 11, o. Ovid. Trist. 2, 35; exterreri per somnum, (i Søvne), Suet. Caes. 45; men exterreri praeter modum, Cic., vehementius, Caes.; – ogs. „poet.", Virg. Ge. 3, 434: (anguis) ··· exterritus aestu, (rasende deraf). — extersus, 3: partic. af extergeo. — exterus, 3, s. und. exter.

ex.texo, ĕre, v. a.: afvæver, væver færdig; df. „overf." o. comisk: Extexam ego illum pulchre jam etc., (skal afferdige ham, lette hans Pung), Plaut. Bacch. 2, 3, 5.

ex.tĭmesco, mŭi, 3, v, a. o. n. inch.; I) neutr.: bliver bange, forskrækkes, Terent. Hec. 5, 3, 26; men Cic. Dejot. 1: ∾ de fortunis omnium; ogs. m. flgd. ne, id. Acad. 2, 38; men id. Sest. 59, med Lune om Hestene: ∾ sibilis; men imperson.: si etc., posse extimesci, Tac. Ann. 11, 16. — II) act.; vid. Cic. Fam. 9, 26; men id. Phil. 7, 1: ∾ periculum ab aliquo. — extĭmus, 3, s. und. exter. — extispex, ĭcis, m., [exta, specio]: som beskuer Offerdyrenes Indvolde, for deraf at spaae, Cic. Div. 2, 18; df. — extispĭcĭum, i, n.: Beskuelse el. Spaaen el. Spaadom af Offerdyrenes Indvolde, Suet. Ner. 56.

extollentia, ae, f.: Stolthed, Overmod, Vulg.; af — ex.tollo, (tŭli), ĕre, v. a.; I) „egenl.": hæver el. løfter i Veiret, onera in jumentum, Varr.; men cruentum alte extollens pugionem, Cic. Phil. 2, 12; men id. Fin. 5, 14: quae sit ··· ars ··· quae ··· erigat, extollat (sc. vites); — b) „bes.": at opføre el. reise (en Bygning); ∾ aedificium, Plaut. Most. 1, 2, 41; donec tu non extollis, Dig.; — II) „fig."; A) „overf.": ophæver, d. e. udsætter, res serias omnes ··· ex hoc die in alium diem, Plaut. Poen. act. 2, v. 51; ∾ hoc malum in diem, id. Mil. gl. 3, 2, 47; — B) „ment.": at ophøie el. berømme; ∾ aliquem in coelum laudibus, Cic., ad coelum, id., aliquid in majus, Liv.; cf. id. 28, 31; ∾ se supra modum, Quintil.; – ∾ orationem amplificationibus, Quintil., humilia (stilo), id.; – men „alleg." om Friheden: extollere jam caput ··· et erigere se, Cic. Planc. 13; cf. id. Part. or. 23; ∾ meritum alicujus verbis, id.; cf. id. Pis. 18.

ex.torpesco, pŭi, 3, v. n. inch.: stivner (af Skræk el. Forundring, odl.), Ven. Fort. — ex.torqueo,

torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fravrider, vrider ud deraf; – ∾ arma e manibus civium, Cic. Brut. 2; ∾ alicui sicam de manibus, id. Catil. 1, 6; cf. id. Mil. 7; — B) „bef." ogs.; a) forvrider, faaer af Led, articulum, Senec. Ep. 104; omnibus membris extortus, Plin.; cf. Juvenal. 8, 33; — b) ∾ aliquem, (martre paa Pinebænken), Terent.; ligel. in servilem modum extorti, Liv. 32, 38; — II) „fig."; A) „overf.": fravrider el. frariver, aftvinger el. afpresser; – ∾ pecuniam ab aliquo, vid. Cic. Att. 6, 1; men vi et metu extortum etc., id. Pis. 35; cf. Caes. B. G. 7, 54: obsidibus ··· extortis; — B) „ment."; vid. id. Orat. 48: quum extorta mihi veritas esset; cf. Cic. d. Or. 2, 18; men ∾ ex animis cognitiones verborum, quibus etc., id. Fin. 2, 5; cf. id. Cluent. 2, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 57 o. 139; men Cic. Tusc. 1, 7: extorsisti, ut faterer; men Liv. 25, 4: ∾ suffragium populi per vim; cf. Cic. d. Senect. 23.

ex.torreo, ēre, (v. a.), d. forstærk. torreo: tørrer el. brænder stærkt; si vero ardens febris extorret, Cels. — extorris, e, [terra]: fordreven fra et Sted, navnl. fra Fødelandet; – extorres profugerunt, etc., Cic. Verr. 3, 54; cf. Liv. 26, 41; extorris regno, id., patria, domo, Sall. Jug. 14; men Liv. 5, 30: ne exsulem, extorrem ··· a solo patrio ··· in hostium urbem agerent. — extortor, oris, m., [extorqueo]: en Røver; ∾ bonorum, Terent. Phorm. 2, 3, 27. — extortus, 3: partic. af extorqueo.

extrā, adv. o. praepos., (ctr. f. exterā, sc. parte, af exter); I) som adv.: udenpaa, udentil, udenfor, osv.; A) „egenl."; – quum extra et intus hostem haberent, Caes. B. C. 3, 69; ligel. extra intraque, Colum., o. extra intra, Plin.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 31; men et in corpore et extra etc., Cic. Fin. 2, 21; men ibd. 5, 23: quae sunt extra (sc. bona: de ydre Goder, τὰ ἔξω); — b) ligel. c. verbis motus; ut nulla pars ··· excederet extra, Cic. Univ. 5; extra petita, Quintil.; — — c) in compar., Exteriusque sitae (urbes), Ovid. Met. 6, 420; men exterius picari, (udvendigen), Colum.; — B) „overf."; a) som undtagende: undtagen; navnl. i Forbindelsen: extra quam, extra quam si: undtagen naar, undtagen om; (oftest publicistisk o. i Retssproget); vid. Liv. 39, 18, oftere, o. Cic. Att. 6, 1, oftere; – dog ogs. udenfor Retssproget; saal. Cic. d. Rep. 1, 6: extra quam si cum necessitas coëgerit; — b) tilføiende, f. d. sædv. praeterea: desuden, dertil; vid. Senec. Benef. 6, 15; — II) som praepos. c. acc., (sild. ogs. c. abl.); udenfor; foruden; A) „egenl."; – extra portam Collinam etc., Cic. Leg. 2, 23; hi sunt extra provinciam ··· primi, Caes. B. G. 1, 10; cf. Hor. Ep. 1, 2, 16; – ogs. hos abstracte Substantiver; esse extra noxiam, Terent., extra noxam, Liv.; tametsi extra causam est ··· tamen etc., Cic. Caecin. 32; extra modum, id.; cf. Caes. B. C. 3, 35; extra numerum, Cic., Hor.; men Tac. Hist. 1, 49: ipsi medium ingenium, magis extra vitia, quam cum virtutibus; – ogs. c. verbis motus; – extra hos cancellos egredi, Cic. Quint. 10; cf. id. Off. 1, 39; — B) „overf."; a) undtagende: uden el. foruden, undtagen, med Undtagelse af, osv.; – neque natus ··· extra unam aniculam etc., Terent. Phorm. 1, 2, 48; ad haec ··· responde; extra ea cave vocem mittas, Liv. 8, 32; cf. Cic. Fam. 7, 3; — b) tilføiende; vid. Varr. R. R. 1, 3; — not.: findes ogs. efter sit Subst.; quo solutius urbem extra lasciviret, Tac. 13, 47.

extraclūsus, 3, [clausus], ligesom exclusus: udelukket, som ikke tages med, locus, Frontin., regio, Hygin. — extractōrius, 3, [extraho]: som trækker (Vædskerne) ud deraf; ∾ vis (arundinis), Plin. 24, 50. — extractus, 3: partic. af flgd.

ex.trăho, traxi, tractum, 3, v. a.; A) „alm.": drager el. trækker ud deraf; ∾ rete ex aqua, Plaut., telum e corpore, Cic., de vulnere, Ovid.; ∾ spinas corpori, Plin.; cf. Suet. Tib. 73; men ad aratra extrahenda etc., Cic. N. D. 2, 63; – ogs. m. Personsobjecter: drager el. trækker frem el. ud deraf, (ogs. derhen el. dertil); – extrahitur domo latitans etc., Cic. Cluent. 13; extractus e latebra, Suet.; men rure extractus in urbem, Hor. Sat. 1, 1, 11; cf. Liv. 26, 13; – ∾ hostes invitos in aciem, Liv. 8, 29; cf. Nep. Ages. 3, oftere; — II) „fig."; A) „alm."; uddrager el. udfrier derfra; ∾ urbem ex periculis maximis, Cic. Sest. 4, aliquem ex aerumna, Terent.; men quo modo me inde extraham, id. Phorm. 1, 4, 3; men ∾ aliquem poenae, Senec. Troad. 657; — b) uddrager el. udsletter el. borttager deraf; – ∾ religionem radicitus ex animis hominum, Cic. N. D. 1, 43; cf. id. Acad. 2, 34: — B) „bef."; a) fremdrager, drager for Lyset; ∾ scelera ex tenebris in lucem, vid. Liv. 39, 16; – ogs. fremdrager el. hæver til Ære, befordrer; fratris gratia extractum (illum) ad honorem credunt, Liv. 5, 12; — b) drager el. trækker i Længden; udsætter el. henholder; – res extracta est variis calumniis, Cic. Fam. 1, 4; ∾ rem in adventum consulis, Liv. 34, 46; men ∾ somnum in diem, Tac. Germ. 22; – „bef.": ogs. m. Tidsobjecter: at hendrage el. tilbringe; Catone ··· dicendi mora dies extrahente, Caes. B. C. 1, 32; cf. id. ibd. 3, 28, ogs. Liv. 32, 9; ∾ diem de die, Senec.; ∾ aestatem, Caes., Liv.; – navnl. ogs. henholder for at skuffe; vid. Liv. 2, 22: jam vero eludi atque extrahi se multitudo putare: ligel. ibd. 31: milites, extrahi rem, criminantes, etc.

extrāmundānus, 3, [mundus]: som befinder sig udenfor denne Verden, intelligentia, Capella. — extrāmūrānus, 3, [murus]: som befinder sig udenfor Muren, Lamprid. — extrā.nātūrālis, e: ikke naturlig el. unaturlig, (opp. naturalis), Tertull. — extrānĕo, avi, 1, v. a.; ∾ aliquem: at ansee som fremmed, Appul.; af — extrānĕus, 3, [extra]: som befinder sig udenfor, udvendig, fremmed, causa, Auct. ad Her. 3, 2, nomen, ibd. 4, 31; ∾ exercitatio et forensis, (som foretages udenfor Huset), Cic. ap. Colum. 12, praef.; cf. Cic. Inv. 1, 22; — 2) „bef.": fremmed, d. e. som ikke hører til Familien el. Huset; men sædv. subst. extraneus, i: en Fremmed el. Uvedkommende; extraneorum coetu prohibere, Suet. Aug. 69; cf. id. Claud. 4; men Tac. Agr. 43: extraneis etiam ignotisque non sine cura etc.

extrā.ordĭnārius, 3: udenfor den sædvanlige Orden, overordenlig, pecuniae, Cic. Verr. 1, 39; cf. id. R. Com. 1; – men id. Verr. 5, 14: ut omnia semper ··· his extraordinariis cupiditatibus ··· denegarem; — 2) „bef."; a) som finder Sted udenfor Forretningernes sædv. Gang og Orden; ∾ imperium, Cic. Phil. 11, 8; cf. Caes. B. C. 1, 32; ligel. ∾ petitio consulatus, id. Brut. 63; — b) i Krigssproget; ∾ equites sinistrae alae, Liv. 40, 31; ∾ cohortes, id. ibd. 27; ∾ porta, id. ibd.; — c) i Retssproget: som ligger udenfor Lovene, el. hvorom Lovene intet have bestemt, crimina, Dig., cognitiones, ibd., coërcitio, ibd.

extrārius, 3, [extra], ligesom extraneus; I) „alm.": udvendig el. ydre, udenfor el. udenfra; – ∾ lux oculos perterget, Lucr. 4, 278; ∾ res, Cic., voluntas, Quintil., defensio, Auct. ad Her.; – forel. ogs. m. ab; me in hac re abs te extrarium etc., Afran. ap. Non.; — 2) „bef.": som ikke hører til Huset el. Familien, fremmed, uvedkommende, accusator, Quintil.; – ogs. subst.: en Fremmed, en Uvedkommende; vid. Terent. Phorm. 4, 1, 13: si cui extrario etc.

extrēmĭtas, atis, f.: det Yderste, Enden el. Grændsen; – quarum (regionum) nulla est ora, nulla extremitas, Cic. Fin. 2, 31; ∾ picturae, (Omridset deraf), Plin.; – pl.: extremitates m. o. ud. corporis, Lemmerne, id.; men ∾ Aethiopiae, (dets Grændser), id.; — b) teknisk ogs. Legemets Overflade; vid. Cic. Acad.

2, 36; cf. id. Univ. 6; af — extrēmus, 3: superl. til exter.

extrico, avi, atum, 1, v. a., [tricae]; I) „egenl.": vikler el. løser ud deraf; – extricata densis Cerva plagis, Hor. Od. 3, 5, 31; — II) „fig."; A) „overf.": med Anstrængelse at udfinde el. bringe tilveie; – ∾ nummos unde unde, Hor. Sat. 1, 3, 88; men Cic. Att. 15, 20: sitne extricata (solutio) etc., inc; men Colum. 3, 11: ∾ agrum silvestrem, (at rydde den); — B) „ment.": med Møie el. Omhu at udforske el. udfinde; vid. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10: de Dionysio tuo adhuc nihil extrico; cf. Phaedr. 4, 23: Qui, magna quum minaris, extricas nihil; – not.: ogs. som dep.: extricabor aliqua, Plaut. Epid. 1, 2, 49. — extrilidus, 3: uforskrækket, Gell. 1, 1, inc.

extrinsĕcus, adv., [af inus. extrim, som adv. til exter]: udenfra; – objecta re terribili extrinsecus, Cic. Acad. 2, 15; ∾ imminens bellum, Liv. 2, 32; assumptis extrinsecus auxiliis (tueri), Quintil.; humor allapsus extrinsecus, Cic.; — b) ogs. undert.: udenpaa, udentil; – ∾ vestire (animum corpore), Cic. Univ. 6; men ∾ inaurata columna, id. Div. 1, 24; – ogs. udenfor el. udentil; ∾ patere (soli puri aliquid), Liv. 1, 44; — II) „overf."; a) udenfor Sagen; – etsi extrinsecus, non tamen intempestive (aliquid referre), Colum. 1, 6; — b) desuden, (praeterea), capere, Eutrop. 9, 25; — not.: sild. ogs. som adj., Tertull. — extrītus, 3: partic. af extero.

extro, are, v. n., [extra, analog m. intro, are], forcl. f. exeo: gaaer ud, Afran. ap. Non. — extrūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": driver el. støder ud deraf, navnl. kaster paa Døren; – ∾ aliquem ex aedibus, Plaut., aedibus, id., domo, Cic., foras, Terent.; men Cic. d. Or. 2, 58, „alleg.": nam te in viam ··· extrudam et ejiciam; ligel. „alleg.", id. Att. 16, 2: quoniam furcilla extrudimur; cf. id. Fam. 14, 6, ogs. Terent. Hec. 1, 2, 98, ogs. Cic. Phil. 10, 5; — II) „fig."; A) „overf.", men oftest m. Tingssubject; – extrudit ··· mirando pondere saxa (ventus), Lucr. 6, 693; men extruso mari aggere, Caes. B. G. 3, 12; cf. Mela 2, 7; – men „poet.": qui vult extrudere merces, (blive af med sine Varer), Hor. Ep. 2, 2, 10; — B) „ment."; rerum novitate extrusa vetustas etc., Lucr. 3, 977. — extrūsus, 3: partic. af frgd.

extūbĕrātio, onis, f: Hævelse el. Byld, Plin. 31, 45; af — ex.tūbĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at danne en Hævelse el. Runding; – velut oculi figura extuberans (gemma), Plin.; cf. id. 21, 56; — II) act.: at lade svulme el. hæve sig; ∾ valles etc., vid. Senec. Qu. N. 6, 4; extuberatus venter, Ammian. — ex.tŭmĕo, ēre, v. n.: at svulme op; ∾ illi ventrem etc., Plaut. Truc. 1, 2, 97; df. — extumescens, tis, partic. adj.: som hæver sig med Buler; ∾ smaragdi, Plin. 37, 18. — ex.tŭmidus, 3: med en ophøiet Runding, area, Varr.

ex.tundo, tŭdi, tūsum, 3, v. a.; I) „egenl": voldsomt at skyde el. drive ud derfra el. frem el. ud deraf el. i Veiret; – frequens tussis sanguinem extundit, Cels.; ∾ scapulas in deforme tuber, Senec.; men Phaedr. 1, 21: ∾ calcibus frontem; men om Kunstneren: at drive el. forme, Virg. Aen. 8, 665; — b) „alleg." er Hor. Sat. 2, 2, 14: Quum labor extuderit fastidia, (har fordrevet); — II) „fig.": tilveiebringer el. forskaffer (navnl. med stor Omhu el. Anstrængelse); – Quis deus ··· hanc nobis extudit artem? Virg. Ge. 4, 315; cf. ibd. 4, 326; f. ogs. Gell. 17, 20, ogs. Tac. Or. 9; — b) med stor Møie at bringe det dertil el. at opnaae noget; priusquam id extudī, Plaut. Most. 1, 3, 63; men ∾ alicui perseveranti postulatione, ut etc., Val. Max. 5, 2; cf. Suet. Vesp. 2; – men m. Begrebssubject, Quintil. 1, 3, 6: alios continuatio extundit, (uddanner).

ex.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": kaster el. støder el. driver ud deraf el. derud; – ∾ aliquem ex aedibus, Plaut., aedibus, id., foras, id.; ∾ homines e possessionibus, Cic., hominem fortunis omnibus, id.; cf. id. R. Am. 8; men ∾ aliquam matrimonio alicujus, Tac. Ann. 11, 12; – men absol., Cic. Cluent. 5: expulsa atque exturbata filia est; — b) ogs. m. Tingsobjecter; ∾ alicui oculos atque dentes, Plaut. Poen. 1, 2, 169; men Catull. 64, 108: pinus radicibus exturbata; — II) „fig."; ∾ aegritudinem ex animo, (fordrive), Plaut. Curc. 2, 1, 9; – men ∾ spem pacis, (forstyrre), Liv. 6, 21; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 4, 4: multa convenerunt, quae mentem exturbarent meam. — ex.tussio, īvi, ītum, 4, v. a.; udhoster el. ophoster; ∾ suppurata, Plin. 23, 35; extussita sputa, Coel. Aur.

†exūbĕrans, tis, partic. o. adj. af exubero; df. — exūbĕranter, adv., rigeligen, Cassiod.; o. — exūbĕrantia, ae, f.: Overflødighed, Rigdom, Gell. 2, 26; – men „overf.": ∾ memoriae, id. 8, 7 (in lemm.). — exūbĕrātio, onis, f.: = frgd.; exuberationibus aut defectionibus laborare, Vitruv.; af — ex.ūbĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; (poet. o. i efteraug. Prosa); — I) neutr.: i stor Mængde at fremstaae el. voxe el. vise sig; cujus corpus ··· exuberasset, Gell. 7, 22; alte spumis exuberat amnis, Virg. Aen. 7, 465; cf. id. Ge. 2, 516; – men Suet. Calig. 40: quia exuberabat lucrum; men Tac. Or. 30: ex multa eruditione ··· exuberat eloquentia; — II) act.: at frembringe i Mængde el. Overflod; ∾ ceras favorum, (i. e. uberes reddere), Colum.; materia vindemiis exuberandis, id.; — III) partic. exūbĕrans, tis, ogs. som adj.: overflødig el. rigelig, fons, Lactant.; – df. superl., ∾ color et vigor, Gell. 3, 9.

*exulcĕrātio, onis, f.; I) „egenl.": Bullenhed, bullent Saar, Cels.; in pl., Plin. 20, 8; — II) „fig.": Fornyelse af en Smerte, (oppon. consolatio), Senec. Helv. 1; — exulcĕrātōrius, 3: hørende til Bullenhed; ∾ medicamentum, (derimod), Plin.; o. — exulcĕrātrix, icis, f., vis: = frgd., id. 27, 80; af — ex.ulcĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": at frembringe Bullenhed el. bullent Saar, (om Insecter), Varr.; cute exulcerata, Cels.; exulcerati, (som have onde Saar), Plin.; – ogs. absol.: omnis agitatio exulcerat, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; forværrer, dolorem, Plin. Ep. 1, 12; ogs. fordærver el. forvirrer; in rebus a rege clam exulceratis, Cic. Fam. 1, 1; cf. id. d. Or. 2, 75; — B) „ment.": saarer el. krænker, forbittrer; irā exulceratos ignominiā stimulabat animos, Liv. 9, 14; cf. Cic. Dejot. 3: in exulcerato animo etc.

ex.ŭlŭlātio, onis, f.: Hylen el. at hyle, Augustin.; af — ex.ŭlŭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): at hyle stærkt, at hyle, navnl. om Ulven, Ovid. Met. 1, 233; ogs. om Bacchantinderne, Sil., Val. Fl.; — II) df. partic. exŭlŭlātus, 3; A) som dep., Ovid. Fast. 4, 1, 42: Dum stupet Edonis exululata jugis (Bacchis); — B) som pass., id. A. A. 1, 708: Phrygiis exululata modis (Cybele: der anraabes med hylende Sange).

exunctus, 3: partic. af exungo. — exundātio, onis, f., fluminum, Plin. 19, 13, (deres Udtræden el. Udstrømmen over deres Bredder); af — ex.undo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": at bølge el. strømme el. flyde ud deraf el. ud derover, Colum. 8, 17; fons exundat, (strømmer rigeligen), Plin.; poet. ogs. sanguine exundans solum, (oversvømmet dermed), Senec. Ag. 222; cf. Tac. Germ. 45: tura balsamaque ··· in adversa litora exundant, (skylles op); — B) „bef.": at bølge el. hvirvle i Veiret; flammarum exundat torrens, Sil. 14, 63; – „poet." ogs. m. beslægtet acc.: exundat fumum ··· vertex, id. 2, 36, inc.; — II) „fig.": at strømme rigeligen; exundans ingenii fons, Juvenal. 10, 119; – navnl. ogs. om en Smerte el. Lidenskab, odl.: at bruse el. rase; exundat dolor, Senec.

Oed., furor, id. Med.; men eo detracto, quod exundat, (i. e. quod nimium est.), Senec. d. Ir. 1, 7.

ex.ungo, unxi, unctum, 3, v. a.; I) „alm.": salver (efter Badet); vid. Plaut. Rud. 2, 7, 22; — II) comisk ogs.: ligesom bortsalver, d. e. tilsætter paa Salver, Plaut. Trin. 2, 4, 5. — exunguis, e, [unguis, is]: uden Kløer el. Negle, bestia, Tertull. — exungŭlo, avi, 1, v. n., [ungula]: at miste Hovene, Veget.

exŭo, ŭi, ūtum, 1, v. a., [f. inus. exduo, ἐκδύω, opp. induo, ἐνδύω]; I) „egenl.": affører el. afklæder, aliquem veste, Suet. Ner. 32; ∾ membra pellibus, Hor. Epod. 17, 15; men ∾ membrorum artus (sc. amictu), Virg. Aen. 5, 423; ligel. ∾ digitos (sc. anulis), Martial.; cf. id. 10, 4; - ∾ caestus, Virg., alas, id., (aflægge); ogs. ∾ pharetram humero, Ovid.; - ∾ sibi vincula, (befrie sig derfra), id.; ligel. ∾ se ex laqueis („alleg."), Cic. Verr. 5, 58; ∾ jugum, (afryste), Liv.; ligel. ∾ se jugo, id.; men ∾ clipeum reduci, Ovid. Her. 13, 147; - men exuitur cornua (acc. gr.: taber dem), id. Met. 7, 318; cf. Virg. Aen. 4, 518: Unum exuta pedem vinclis; men Ovid. Met. 4, 590: teque ex his exue monstris, (aflæg din Slangegestalt); - usædv. er Forbindelsen: ∾ hordeum de palea, (rense derfra), Ovid. Med. fac. 54; - ogs. blotter, ensem vagina, Stat.; - endel. absol.: exue igitur (sc. pallam), Plaut. Men. 1, 3, 16; — II) df. „fig."; A) „overf.": blotter derfor, berøver; ∾ hostem impedimentis, Liv., armis, id.; ∾ consulem exercitu, Vell., aliquem avitis bonis, Tac.; - men „alleg.": sapientia vanitatem exuit animis, Senec. Ep. 90; cf. Juvenal. 13, 188; - ligel. pass. c. abl.; omnibus fortunis exutus, Tac.; hostis exutus urbibus, Flor., armis, Virg., castris, Liv.; men Tac. Ann. 1, 2, absol.: exutus Lepidus, (sc. armis); - ogs. findes ∾ animam, (at døe), Ovid. Met. 14, 777; en usædv. Hypallage mærkes Ovid. Her. 9, 111: costas exuta leonis ··· vellera, (i. e. vellera costis detracta); — B) „ment." el. om Begreber; aflægger, skiller mig derved; - ∾ omnem humanitatem, Cic. Lig. 5, mores antiquos, Liv. 27, 8, feritatem, Ovid., vultus severos, id.; - ∾ amicitiam alicujus, Tac., obsequium in matrem, id.; men id. Ann. 14, 52: exueret magistrum, (skulde befrie sig fra ham); - ∾ vitia, Senec., ogs. ∾ se vitiis, id.; ∾ omnem metum, Ovid.; men ∾ hominem ex homine, Cic. Fin. 5, 12, (aflægge al Menneskelighed); - ogs. in pass. m. Subjectsætn.: mihi ex animo exui non potest, esse deos, Cic. N. D. 3, 8; — C) „poet." o. „alleg." ogs. om Dyr og Værter; ∾ silvestrem animum, vid. Virg. Ge. 2, 57; cerva exuta feram, (tæmmet el. tam), Sil.

ex.urgeo, ēre, v. a.: udtrykker (en Svamp, odl.); df. comisk: quasi penicillus exurgeri solet etc., Plaut. Rud. 4, 3, 69.

ex.ūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": opbrænder, forbrænder; - domi vivus exustus est, Cic. Verr. 1, 27; ∾ villas, Hirt., classem Argivum (f. Argivorum), Virg.; exuri incendio, Senec.; — II) „fig."; A) „overf.": at forbrænde el. fortørre, navnl. om Solheden, Sall. Jug. 19; ligel. ∾ segetem, Plin.; ager exustus, Virg. Ge. 1, 107; exusta palus, (udtørret), ibd. 3, 432; — b) ogs. at qvæle el. martre; sitis exurit fatigatos, Curt.; cf. Lucr. 3, 930; — B) „ment.": at fortære el. fordærve; vid. Cic. d. Rep. 6, 21; magis exurunt curae, Senec. Ag.; saal. ogs. „alleg."; vid. Virg. Aen. 6, 742, o. Cic. Brut. 4; df. — exustio, onis, f.; 1) Forbrændelse, terrarum, Cic.; — 2) „overf.": ∾ solis: brændende Solhede, Plin. 17, 37. — exustus, 3: partic. af exuro.

exūtus, 3: partic. af exuo. — exŭviae, arum, f., [exuo]; 1) „alm.": hvad man afører el. aftager sig selv el. andre, (navnl. en saadan Klædning el. Rustning); vid. Virg. Aen. 4, 496: arma viri ··· exuviasque omnes etc.; cf. id. Ecl. 8, 91; men cum exuviis Jovis, (med el. i hans Dragt), Suet. Aug. 94; ligel. exuviae deorum, vid. Fest. s. v. Tensa, p. 365. — B) df. ogs. Dyrenes aftrukne Skind el. Hud; - ∾ leonis, Virg., tigridis, id.; ligel. positis ··· exuviis (anguis: naar den har skudt Ham), Virg. Aen. 2, 473; - comisk er: exuviae bubulae, (Remmer af Oxeleder), Plaut.; — b) poet. ogs. om Haarene: ∾ capitis, Senec. Hippol., verticis, Catull. 66, 62; — II) „bef." o. „overf.": det Fienden fratagne Bytte af Vaaben, Rustning, odl.; df. ∾ nauticae: de Skibssnabler, der prydede Talerstolen (Rostra) paa Forum, Cic. Manil. 18; - f. ogs. Virg. Aen. 2, 275, o. ibd. 10, 423; ogs. ∾ hostiles, Tibull.; ∾ bellorum, Juvenal. — exvăpōro, are, f. und. evaporo, Tertull. — exvĕho, ĕre, f. und. eveho, Dig.

F.

F, f., indecl. n., el. (m. underforst. littera) f., det fjette Bogstav i d. latinske Alphabet, svarer i Formen til d. æoliske Digamma, for hvilket det i de ældste Tider findes at være brugt; og er saal. frango af ῥήγνυμι; - og da dette „f", ligesom Digamma, ogs. tiente til Aspiration, saa forvexledes det undert. m. „h"; hvf. fedus f. hedus (el. haedus), fordeum f. hordeum, osv.; vid. Varr. L. L. 5, 19, o. Quintil. 1, 4, 14; - men ordenlig svarer „f" nærmest til Græskens φ, (der dog har en langt blødere Udtale; df. altf. Lydligheden af fama o. φήμη, af fero o. φέρω, osv.; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) Forvexlingen af „f" o. „b"; saal. i fremo o. βρέμω, i fascino o. βασκαίνω; — b) ved Assimilation sættes „f" f. b, d, s, x, i Ordenen offero, affero, differo, effero, osv.; - men ved Contraction er officina af opificina.

făba, ae, f.: en Bønne, etslags Bælgfrugt, Varr., Colum., (vicia faba L.), Grækernes κύαμος; - hvorfor Bønner ikke spistes af Pythagareerne, f. Cic. Div. 1, 30; cf. ibd. 2, 58, o. Plin. 18, 30, ogs. Hor. Sat. 2, 6, 63; - ogs. findes faba f. res nihili, Plaut. Aul. a. 5, v. 11; - som Ordsprog mærkes: istaec in me cudetur faba, (det vil gaae ud over mig), Terent. Eun. 2, 3, 89; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) f. Korn el. Kierne; vid. Plin. 18, 19; — b) fabae caprini fimi, id. 19, 60.

*făbăcĕus, (-cius), 3: hørende til Bønner, messis, Pallad.; men ∾ puls, (af Bønner), Macrob.; ogs. absol.: fabacia (sc. puls), Plin.; — făbāgĭnus, 3: = frgd., acus, Cato; o. — făbălis, e: = frgd.; ∾ stipulae, Bønnehalm, Ovid. Fast. 4, 725; ogs. absol.: fabalia, ium, n.: Bønnestilke el. Bønnehalm, Varr., Plin.; — [faba]. — Făbāris, is, m.: Flod i d. Sabinske, falder i Tiberen, Virg. Aen. 7, 715. — făbārĭus, 3, [faba]: = fabaceus, pilum, Cato; ∾ Calendae, (i. e. Cal. Juniae, da man offrede nye Bønner), Macrob. — făbātārium, i, n., (sc. vas): rimel. Fad med Bønner el. hvori en Ret af Bønner frembæres, Lamprid. Heliog. 20; af — făbātus, 3: = fabaceus; df. puls fabata, (ved Offringer), vid.

Fest. s. v. Refriva, p. 277; — not.: Fābatus, i, m.: romersk Tilnavn, Cic., o. A.

fābella, ae, f., demin. af fabula; I) „alm.": liden Fortælling, Anecdot; - ∾ commenticiae, Cic. Div. 2, 38; vera fabella, (Fortællingen er sand), Phaedr. 2, 5; cf. Senec. Ep. 77; — II) „bes."; A) digtet Fortælling, Eventyr, Tibull. 1, 3, 86, Hor. Sat. 2, 6, 77, o. id. Ep. 2, 1, 199; — b) navnl. ogs. den æsopiske Fabel; vid. Phaedr. 4, 6; Aesopi fabellas narrare, Quintil.; — B) ligesom fabula: Skuespil, men „alleg.", Cic. Qu. Fr. 2, 16, o. id. Coel. 27.

1. făber, bri, (gen. pl. oftere fabrum), m., [facio]: Kunstner el. Arbeider, (navnl. i Træ el. Metal el. Steen); a) c. adj.; ∾ tignarius: Tømmermand, Cic., ferrarius: Jernsmed, Plaut., aerarius: Kobbersmed el. Bronzearbeider, Plin.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 96; — b) absol. faber, Tibull., Juvenal.; navnl. ogs. en Tømmermand el. Haandværker ved Hæren, Caes., o. A.; hertil hører ogs. praefectus fabrum (f. fabrorum): en Felttøimester, id., o. centuriae fabrum, Liv. 1, 43; — c) som Sentens mærkes: fabrum esse suae quemque fortunae, Sall. frgm.; — not.: faber heder ogs. Fisken zeus el. Solfisken, (zeus faber L.), Plin., Colum. — 2. făber, bra, brum, [1. faber]: kunstig, mesterlig, ars, Ovid.; ds. superl., faberrimo signaculo (anulus), Appul. — 3. faber, bri, s. und. 1. faber, not. — Faberianus, 3, causa, negotium, (som angaaer en Faberius), Cic., nomen, (hans Forskrivning), id.

Făbianus, 3, s. und. flgd. — 1. Făbius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes; 1) Fabius Cunctator, (den Betænksomme), der standsede den feierrige Hannibal; vid. Liv. 22, 8 flgd.; — 2) Fabius Pictor, en Historieskriver paa den anden puniske Krigs Tider, Liv. 1, 44, Cic.; — 3) Fabius Quintilianus, af hvem haves det høist lærerig Værk: de Institutione Oratoria, libri XII; — B) ds. 1) Fabius, 3: fabisk, benævnt efter en Fabius, lex, Cic. Mur. 34, o. id. Rab. perd. 3, gens, Liv., Ovid., tribus, Hor.; men ∾ Lupercus, Prop. 4, 1, 26, o. Ovid. Fast. 2, 375; — 2) Făbiānus, 3, milites, Nep. Iphicr. 2; men ∾ fornix, Cic. Verr. 1, 7, ogs. ∾ arcus, Senec., ogs. fornix Fabii, Cic.: en af Censoren Fabius Allobrox opført Triumphbue paa Forum; - Fabiani, (i. e. homines e tribu Fabia), Suet. Aug. 40. — 2. Fabius, 3, s. und. 1. Fabius.

Fabrātĕria, ae, f.: By i Latium, Cic. Fam. 9, 24, o. A.; — b) ds. Fabraterni, orum, m.: Indvaanere deraf, Liv. 8, 1, o. Plin. 3, 9. — făbre, adv. af 2. faber: kunstigen, mesterligen, smukt el. passende; - hoc factum est fabre, Plaut.; - superl., ∾ facta navis, Appul.; - ogs. „fig.": fabre ad fallaciam (incedit), Plaut. Poen. 3, 1, 74. — fabrĕfăcio, (el. fabre facio), fēci, factum, 3, v. a.: forfærdiger el. forarbeider kunstigen el. med Kunstnerhaand; classem validam ··· fabrefecit, Aur. Vict. d. Vir. Ill. 38; ex aere multa fabre facta, Liv. 34, 52; cf. id. 26, 21. — fabrefactus, 3: partic. af fabrefacio.

făbrĭca, ae, f., [1. faber]; I) „egenl."; den arbeidende Haandværkers el. Kunstners Værksted; vid. Ter. Ad. 4, 2, 45, o. ibd. 6, 4; men Lemni fabricae praefuisse, (om Vulcanus), Cic. D. N. 3, 22; ∾ armorum, Veget.; — II) „fig."; A) Arbeiderens Gierning el. Haandværk el. Kunst; - pictura et fabrica (Bygningskunsten), ceteraeque artes, etc., Cic. N. D. 2, 13; ut in fabrica, si prava est regula prima, etc., Lucr. 4, 514; fabrica aeris et ferri, Cic.; ogs. ∾ aeraria, ferraria, id.; ogs. som appos.: arte fabrica peritus, Dig.; — B) ds. ogs. a) „alm." enhver kunstig Anordning el. Indretning; hanc naturae tam diligentem fabricam etc., Cic. Off. 1, 35; cf. id. N. D. 2, 27; — b) „bes.": listig Streg, sindrigt Puds, odl.; - facetis fabricis et doctis dolis tec., Plaut. Mil. gl. 2, 1, 69, oftere; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 34; — 2) „concret.": det af en faber udførte Værk, en Bygning, odl., Pallad.

*făbrĭcātio, onis, f.: kunstig Forarbeidelse; - ogs. in pl.: fabricationes aedificiorum, Vitruv.; men tota hominis fabricatio etc., Cic. N. D. 2, 53; - men „overf." om Foredraget; vid. id. d. Or. 2, 43; — făbrĭcātor, oris, m.: Bygmester, Ophavsmand, Stifter; ∾ tanti operis, Cic. Univ. 2, mundi, Quintil.; - men ∾ doli (i. e. equi lignei), Virg. Aen. 2, 264; — II) „overf.": som bevirker noget, som er Aarsag dertil; ∾ leti morbus est, Lucr. 3, 473; — ds. fem. făbrĭcātrix, icis; ∾ mortis voluptas, Lactant.; o. — fabrĭcātus, us, m.: = fabricatio, Sidon.; — [fabrico]. — făbrĭcensis, is, m., [fabrica]: en Vaabensmed, Cod. Just.

Făbrĭciānus, 3, s. und. flgd. — 1. Făbrĭcius, (Fabrit.), a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: C. Fabricius Luscinus, cons. a. u. c. 472 o. 476, udmærket som Feltherre i Krigene imod Pyrrhus og imod Samniterne; vid. Flor. 1, 18, Gell. 1, 14, oftere, o. Val. Max., oftere; men end mere berømt ved sin Redelighed og Afholdenhed; vid. ll. cc., ogs. Cic. Tusc. 3, 23, o. id. Off. 1, 13, oftere; — B) ds. 1) Fabricius, 3, pons, Hor. Sat. 2, 61, 36, (som er benævnt efter en Fabricius); — 2) Fabrĭciānus, 3, venenum, vid. Cic. Cluent. 66. — 2. Fabricius, 3, s. und. 1. Fabricius.

*făbrĭco, avi, atum, 1, v. a., ligesom flgd.; I) „egenl.": forfærdiger, vid. Hor. Sat. 1, 31, 102; fabricataque fago pocula, Ovid. Met. 8, 670; navnl. tømrer, Liburnicas (naves) de cedro, Suet.: cf. Virg. Aen. 2, 46; — II) „fig."; ∾ verba, vid. Quintil. 10, 7, 7; formare et fabricare animum, Senec. Ep. 16; o. — făbrĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., ligesom frgd.; I) „egenl.": forfærdiger, smeder, tømrer; - Jovi fulmen fabricati Cyclopes, Cic.; ∾ gladium, id., pontes et scalas, Tac.; qui signa fabricantur, (Billedhuggere), Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 3, 46; — II) „fig."; ∾ verba, vid. Cic. Acad. 2, 6; cf. ibd. 10 o. 27, ogs. id. N. D. 1, 2, oftere; - ogs. comisk: ∾ (m. o. ud. aliquid, udfinde et Puds, odl.), Plaut. Bacch. 4, 4, 42, oftere.

făbrĭfĭcātio, onis, f., [2. faber, facio]: kunstig Forarbeidelse, kunstigt Værk el. Arbeide, Tertull. — făbrīlis, e, (1. faber): hørende til en Arbeider el. Kunstner i Træ el. i Metal, osv.; ∾ scalprum, Liv.; ∾ dextra, Ovid.; ∾ fumus, (af en Smedeesse), Plin.; ∾ opera: Smedearbeide, Senec., ogs. Tømmerarbeide, Vitruv.; - men ∾ erratum, (en af Billedhuggeren begaaet Feil), Cic. Att. 6, 1; - men absol.: fabrilia, s. res fabrorum; - tractant fabrilia fabri, Hor. Ep. 2, 1, 116; ds. — făbrīlĭter, adv., i. e. more fabrorum, Prudent. — fabrio, ivi, 4, v. a., [faber], ethvert Ord, s. fabricor: forfærdiger, Ven. Fort.

1. fābŭla, ae, f., [fari]; I) „alm.": hvad der siges el. fortælles, Sagn el. Fortælling; - additur fabulae ··· pepigisse eam, quod etc., Liv. 1, 11; - fabulae urbis, (Bynyt, Bysnak), Plin. Ep.; ogs. Gienstanden for en slig Snak, Hor. Ep. 1, 13, 9; men Suet. Aug. 70, esse in fabulis; ligel. fabula est, (Rygtet siger), Gell.; men m. Lune: non longa est fabula, Hor. Sat. 1, 1, 95; cf. ibd. 70, oftere; men som Ordsprog: lupus in fabula, (naar den Omtalte pludselig kommer tilstede), Cic. Att. 13, 33, o. Terent. Ad. 4, 1, 21; — b) ogs. Samtale, Tac. Or. 2; — c) comisk ogs.: det Paafaldende el. Vidunderlige; quae haec est fabula? Plaut.; cf. Terent. Andr. 4, 4, 8; — II) „bes."; A) opdigtet Fortælling, Fabel, Eventyr; - fabulis credere, Cic. Div. 2, 55; ogs. ∾ fictae, id. Mil. 3, poëticae, Liv. praef., nutricularum, Cic.; men Ovid. Met. 10, 561: non fabula rumor ille fuit; - ogs. som Udraab: fabulae, (tom Snak)! Terent. Andr. 1, 3, 19, oftere; - men som appos.: Jam te premet nox, fabulaeque Manes, Hor Od. 1, 4, 16;

— B) om visse Digtningsarter; 1) Skuespil, (Comoedie el. Tragoedie); qui primus fabulam docuit, (som først opførte et Skuespil), etc., Cic. Brut. 18; ligel. fabulam dare, id. Tusc. 1, 1; s. ogs. Liv. 7, 2; men quae ad scenam componuntur (fabulae), Quintil.; fabulam peragere, (spille Stykket til Ende), vid. Cic. d. Senect. 19; – ogs. „alleg.", id. Phil. 2, 14: non solum unum actum, sed totam fabulam, etc.; om det episke Digt bruges ogs. fabula, Hor. Ep. 1, 2, 6; — 2) Fabelen, navnl. den æsopiske Fabel; vid. Phaedr. 3, prol. 53, ogs. Cic. Inv. 1, 17, o. Quintil. 5, 11, 19; – ogs. kan hidføres: lupus in fabula, s. ovenf. — 2. făbŭla, ae, f., dem. af faba: liden Bønne, Plaut. Stich. 5, 4, 8.

fābŭlāris, e, [1. fabula]: fabelagtig, historia, Suet. Tib. 70. — *fābŭlātio, onis, f.: Fortælling, Snak, Capella; o. — fābŭlātor, oris, m.; 1) „alm.": som fortæller, som morer med Fortællinger, Suet. Aug. 74, Senec.; — II) „bef.": som nedskriver el. fortæller Fabler, Aesopus, Gell. 2, 29; — [fabulor]. — Fābŭlīnus, i, m., [1. fabula, fari], sc. deus: den Guddom, til hvem man offrede, naar Børnene begyndte at tale, Varr. ap. Non. — făbulis, e, [faba], uvis Biform af fabalis, Varr.

fābŭlo, avi, 1, forcl. Biform af flgd., Afran. ap. Non. — fābŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a), [fabula]: at holde en Samtale, at snakke el. conversere, cum aliquo, Suet.; ∾ inter se, Plaut.; ogs. absol.: stabant una ··· fabulantes, (talende sammen), Gell. 19, 13; men Terent. Phorm. 4, 3, 49: ut aperte nunc tibi fabuler; – ogs. c. acc. comm.; quod omnes fabulantur, Plaut. Cist. 5, 1, oftere; cf. Liv. 45, 39; men Plin. 29, 1: ars medendi fabulata, m. acc. c. inf., (fortæller den Fabel, osv.).

*fābŭlōse, adv.: fabelagtigen; ∾ narratae insulae, Plin. 32, 53; in compar. o. superl., id. 7, 49, o. id. 5, 1; o. — fābŭlōsitas, atis, f.: fabelagtig Fortælling, id. 7, 29; af — fābŭlōsus, 3, [1. fabula]: fabelagtig, Hydaspes, Hor. Od. 1, 22, 7; cf. ibd. 3, 4, 9; men ∾ aut commenticia res, Suet. Caes. 81; – compar., ∾ anulus, Plin. 3, 4; superl., ∾ mons Atlas, id. 5, 1. — fābŭlus, i, m., demin. af faba: liden Bønne, Cato, Gell.

facelāre, is, s. und. faselaria. — Făcēlinus, 3, [φάκελος: Risknippe]: hørende til Gudinden Diana; – ∾ sedes Dianae, Sil. 14, 269.

făcesso, īvi o. ii, (hvf. ctr. facessi), itum, 3, v. a. o. n., intens. af facio, (ligesom capesso af capio); I) act.; A) „egenl.": foretager el. udfører el. efterkommer med Iver og Eftertryk; – ∾ matris praecepta, Virg. Ge. 4, 548; cf. id. Aen. 4, 295; ligel. Ovid. A. A. 3, 367: Mille facesse jocos, etc.; – men Dictum facessas doctum, (hold op dermed, gjør Ende derpaa)! Plaut. Men. 2, 1, 24; — B) „overf.": volder el. foraarsager (navnl. Bryderi el. Fortræd); ∾ innocenti periculum, Cic. Div. in Caecil. 14; men id. Verr. 4, 64: negotium ei facessitum etc.; — II) neutr.: facessere (sc. se): gaae bort, begive sig bort, pakke sig; vid. Terent. Phorm. 4, 3, 30 (Donat.); ligel. facesse hinc Tarquinios, (til Byen T.), Liv. 1, 47; cf. id. 4, 58, o. id. 6, 17; ogs. absol.: operae facessant, (bort med hine Leiesvende)! Cic. Flacc. 38, cf. Justin. 34, 4; – ogs. at trække sig tilbage derfra, ab omni societate rei publicae, Cic. Leg. 1, 13.

făcēte, adv. af facetus; 1) passende, fint, artigen; (men alene forcl.); – rem exorsus facete et callide, Plaut. Pers. 4, 1, 7; cf. id. Mil. gl. 1, 39; — 2) vittigen, artigen, paa en fin og træffende Maade; – aliquid facete et commode dicere, Cic. Verr. 4, 43; cf. id. Fin. 1, 11, o. id. d. Or. 1, 47; df. comisk i Svar: facete dictum, (smukt sagt)! Plaut., Terent. Eun. 2, 2, 57; – compar., ∾ eludi etc., Cic. R. Am. 44; superl., id. d. Or. 2, 55.

făcētia, ae, f.: for- o. eftercl. Biform af flgd., Plaut. Stich. 5, 4, 47, o. Gell. 3, 3. — făcētiae, arum, f., [facetus]; I) oprdl. o. forcl.: vittig el. lunefuld Adfærd, morsomt Træk el. Indfald; – fecisti, here, facetias, quum etc., Plaut. Stich. 5, 2, 7; cf. ibd. 5, 4, 47; — II) sædv. o. classisk.: fin og vittig el. træffende Skiemt; – sale facetiisque omnes superare, Cic. Brut. 34; cf. ibd. 48, o. id. d. Or. 1, 5 o. 57; men id. Att. 1, 13, (som Ordspil): facie magis, quam facetiis, ridiculus; – salium duo genera, alterum facetiarum, alterum dicacitatis, etc., id. Orat. 26; cf. id. d. Or. 2, 54 o. 61; – facetiis insectari, Tac.; cf. id. Ann. 14, 1, oftere; ogs. ∾ asperae, acerbae, id.; df. — făcētior, ari, v. n. dep.: at være vittig, Sidon.

făcētus, 3, [rimel. udvidet Form af factus und. facio]; I) „alm.": fin el. galant el. ypperlig i sit Slags; facetis victibus (vivere), Plaut. Most. 1, 1, 43; cf. Brut. ap. Quintil. 6, 3, 20: faceti pedes etc.; — II) „fig."; A) dannet, fin el. artig (med Hensyn paa Adfærd og Tale); ∾ mulier, Terent. Heaut. 3, 2, 11; cf. Hor. Ep. 1, 6, 55, o. id. Sat. 1, 2, 46; — B) om Foredraget; 1) „alm.": fin, vittig, aandfuld; molle atque facetum etc., Hor. Sat. 1, 10, 44; cf. Quintil. 6, 3, 20; — 2) oftere o. „bef.": vittig, lunefuld, træffende, ironisk; – ∾ sermo, vid. Cic. Off. 1, 30; esse facetum atque salsum (oratorem), id.; men id. Brut. 47: cum aliquo aculeo et maledicto facetus; cf. id. Off. 1, 29; – compar., Lucil. ap. Fest.; – superl., ∾ poëta etc., Cic. Leg. 2, 15; cf. Plin. 35, 37: argutiae facetissimi salis.

făcies, ēi, f., [rimel. af facio, ligesom figura af fingo]; I) „egenl."; A) „alm.": den ydre Dannelse el. Form el. Gestalt; vid. Gell. 13, 29, (hvor ogs. citeres Plaut. Poen. 5, 2, 151 flgd.: qua sit facie nutrix, etc.); cf. Senec. Ep. 33, (hvor ∾ universa: oppon. partes singulae); – ligel. om Mennesker: Udseende el. Skabning; vid. Lucr. 5, 1110 flgd., ogs. ibd. 1169 flgd.; men om Hesten, Hor. Sat. 1, 2, 87; – ofte ogs. om Ting; qua facie sunt (crepundia)? Plaut. Rud. 4, 4, 105; in montis faciem, Virg. Ge. 4, 361; ∾ loci, Tac., coeli, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 12; men ossa contusa in faciem pulveris, (til Støv), Gell.; – men med Hensyn paa Proteus: verte omnes tete in facies, Virg. Aen. 12, 89; — B) „bef.": det menneskelige Ansigt el. Aasyn; – facies homini tantum, ceteris os aut rostra, Plin. 11, 51; de facie (aliquem) nosse, vid. Cic. Pis. 32; facie liberali (homo), Terent.; cf. id. Phorm. 1, 2, 50; – perfricare faciem, (navnl. for ikke at behøve at rødme), Quintil. 11, 10, 3; cf. Plin. praef.: perfricui faciem, etc.; facies, vultus, sonus, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 26; men „poet.": Cura dabit faciem; facies neglecta peribit, Ovid. A. A. 3, 165; — II) „fig."; A) „alm.": Form el. Gestalt, Udseende el. ydre Beskaffenhed; Peregrina facies videtur hominis, Plaut. Pseud. 4, 2, 9; cf. Ovid. Met. 1, 412; men facies ··· parentis Anchisae, (hans Gestalt el. Skygge), Virg. Aen. 5, 722; – immutata facies urbis etc., Sall. Catil. 31; senatus enim faciem secum attulerat (legatus), Cic. Phil. 8, 8; cf. id. Flacc. 22; men formam ipsam et tamquam faciem honesti etc., Cic. Off. 1, 5; men plures facies eloquentiae, Quintil.; — b) df. ogs. efteraug.: det ydre Skin (i Modsætn. af Virkeligheden); publici consilii facie etc., vid. Tac. Hist. 2, 54; prima facie, Dig.; men ingenii facie, Quintil. 8, 5, 22; — B) df. ogs. Udseende el. Skue el. Syn, aspectus; – memoranda facies, (i. e. spectaculum mem.), Plin. Pan. 35; et facies belli erat, vid. Tac. Hist. 1, 85; cf. Virg. Aen. 6, 560; – sæl. ogs. den Art el. Vis el. Maade, hvorpaa noget viser sig; facies non una timoris, Ovid. A. A. 1, 121.

făcile, adv. af facilis; oprdl.: udførligen el. til at

udføre; df. 1) „alm." el. „egenl."; a) let el. letteligen, d. e. uden Vanskelighed, uden Anstrængelse, odl.; ∾ haec ediscere, Cic. d. Or. 2, 57, oftere; – compar., quo facilius intelligi possit, Nep. Milt. 6; superl., ∾ fingere aliquid, Cic. Coel. 9; cf. Caes. B. G. 5, 24; — b) let, d. e. vel, gierne; facillime sum in locis maritimis, (befinder mig bedst der), Cic. Fam. 2, 16; men ∾ agere, (have det godt), Terent. Ad. 3, 4, 56; men Caes. B. G. 3, 23: copias suas non facile diduci, (ikke uden Fare el. Skade); — II) „bes." el. „fig.": let el. letteligen; df. a) vist el. sikkert, uden al Tvivl, uden Modsigelse; – tui ordinis facile princeps, Cic. Fam. 6, 10; men facile hic plus mali est, etc., Terent. Andr. 4, 3, 5; ∾ doctissimus Graeciae, Cic.; — b) taaligen el. taalmodigen, godmodigen, odl.; – ∾ omnes perferre ac pati, (komme vel tilrette med alle), Terent. Andr. 1, 1, 35; haud facile carere aliqua re, vid. Sall. Catil. 13.

fācĭlis, e, [facio]; oprdl.: giørlig el. til at udføre; df. I) „egenl."; A) „alm.": let, uden Vanskelighed, let at giøre el. have el. behandle, osv.; a) absol.; – ∾ res et proclives, Cic.; cf. Terent. Heaut. 4, 6, in.; ∾ causa atque explicata, Cic.; facilia ex difficillimis redigere, Caes.; ∾ ascensus el. aditus, id.; – compar., iter multo facilius et expeditius, id.; faciliore et commodiore judicio etc., Cic. Caecin. 3; – superl., quod est facillimum, facis, Plaut.; hujus virtutis facillima est via, Quintil.; — b) c. supin., el. c. inf.; rem imperas ··· factu facilem, Terent. Heaut. 4, 3, 26; cf. Virg. Aen. 3, 621; nihil est dictu facilius, Terent.; – facile est perficere, ut etc., Cic. d. Or. 2, 45; men facilis vincere et vinci vultu eodem, Liv. 7, 33; — c) m. ad c. gerund., ogs. m. ut; – facile est ad credendum, Cic.; cf. id. Off. 3, 6; dog ogs. facili credulitate ad gaudia, Tac. Ann. 14, 4; – facilius est, ut esse aliquis ··· possit etc., Plin. Pan. 44, cf. id. ibd. 87; — d) c. dat.; (Macedonia) divisui facilis, Liv. 45, 30; campus operi facilis, s. nedenf.; — e) hertil mærkes endnu visse adverbiale Forbindelser; navnl. ex (el. e) facili, in facili, etc.; – quod venit ex facili, (paa en let Maade), Ovid.; cf. id. A. A. 2, 55; ex facili tolerare, Tac. Agric. 15; ligel. e facili, Ovid. A. A. 1, 356; sild. ogs. de facili, Firmic.; – quum exitus haud in facili essent, Liv. 3, 8; — B) „bes." ogs.; a) let at komme tilrette med, hvori man let finder sig; – sed essent omnia facilia, si etc., Cic. Fam. 7, 23; cf. id. Coel. 12; ligel. ∾ jactura, (hvori man let finder sig), Liv.; ∾ damnum, Tac.; – ogs. om Ting: ∾ lutum, (som let formes), Tibull. 1, 1, 42; ∾ fagus, (hvori man arbeider med Lethed), Plin.; — b) som virker let el. lempeligen, remedium, Nep. Att. 21; – oftere: som bevæger sig let, oculi, Virg., manus, Tibull., cardo, Juvenal.; men ∾ os, (lettalende), Ovid. Fast. 1, 444; men ∾ somnus, (som let indfinder sig), Hor.; cf. Ovid. Her. 16, 123; — c) sild. o. „poet." ogs. c. gen.; Hispania frugum facilis, Claudian.; — II) „fig."; A) „overf."; a) let el. tienlig el. passende; – ∾ campus operi, Liv. 33, 17; terra facilis pecori, Virg. Ge. 2, 223; commercio faciles, (lette el. gode at handle med), Liv. 4, 58; — b) let at behandle; Romana acies facilis partienti, (let at dele), Liv. 9, 19; cf. Tac. Hist. 2, 17; men id. Ann. 2, 27: facilis inanibus (juvenis: som let forledes dertil); cf. Tibull. 1, 3, 57; — c) gunstig el. fordelagtig; res et fortunae tuae ··· quotidie faciliores etc., Cic. Fam. 6, 5; cf. Liv. 23, 11; — B) „ment."; 1) med Hensyn paa Foredraget: som har Lethed dertil; a) facilis et expeditus ad dicendum, vid. Cic. Brut. 48; cf. Suet. Tit. 3; — b) med Hensyn paa Stemningen: let el. villig el. færdig dertil; – facilior erit, ut probet, (vil lettere bifalde), Cic. Acad. 2, 31; cf. Liv. 26, 15: facilis impetrandae veniae etc.; faciles morti animae, (beredte el. modige til at døe), Lucan.; in bella faciles, (som let overtales dertil), Tac. Agric. 21; men ad juga faciles, (som let underkaste sig), Lucan.; – facilis amicitiā, (som let finder sig Venner), Sall. Jug. 10; men faciles exiguo, (som nøies med Lidet), Sil.; — 2) „bes." med Hensyn paa Charakteren el. „ethisk": let at omgaaes, let at bevæge; df. føielig el. godmodig, venlig el. overbærende, mild el. naadig; – vid. Cic. Balb. 16; ligel. nec ullo tempore facilior indulgentiorque fuit, Suet. Vesp. 21; facilem populum Rom. habere, (nyde dets Overbærelse el. Velvillie), Cic. Fam. 7, 1; comes, benigni, faciles, etc., id. Balb. 16.

fācĭlĭtas, atis, f., [facilis]; I) „egenl.": Lethed (til at giøre noget, el. til at modtage Forandring el. Indtryk, osv.); – ∾ pariendi, Plin.; si sit facilitas soli, (hvis den er let at behandle), id.; men ∾ corporis, (Lethed til at rødme), Senec. Ep. 11; ∾ sermonis, (i Udtrykket), Suet. Gramm. 23; ligel. ∾ oris, Quintil.; ∾ extemporalis (dicendi), id.; — II) „fig."; A) „alm.": Anlæg el. Tilbøielighed; vid. Cic. Tusc. 4, 12: in bonis rebus ··· facilitas etc.; — B) „bes." o. „ethisk"; 1) Føielighed, Omgængelighed, Nedladenhed, Eftergivenhed; – pro tua facilitate et humanitate, Cic.; cf. Nep. Att. 15; – facilitate par infimis, Cic. Manil. 14; ∾ in audiendo, (neml. hos en Øvrighed), id. Qu. Fr. 1, 1, 7; ∾ censorum, Liv. 40, 46; — 2) Letsindighed; tanta facilitate ··· ut etc., Suet. Claud. 29. — fācĭlĭter, adv., f. d. sædv. facile, Vitruv.; cf. Quintil. 1, 6, 17, (hvor denne Form dadles).

fācĭnŏrōsus, 3: som ofte har begaaet noget; df. sædv. forbrydersk, lastefuld; ∾ (homines), Cic. Catil. 2, 10; ∾ vita, vid. id. Leg. 1, 14; – compar., Justin. 16, 4; superl., ∾ sicarii, Cic. Sest. 38; af — fācĭnus, ŏris, n., [facio]; I) „egenl.": enhver Gierning el. Handling; – cluent fecisse facinus maximum, quum etc., Plaut. Bacch. 4, 9, in.; indignum facinus! Cic. Verr. 4, 66; ∾ praeclarum Liv. 3, 10, magnum et memorabile, Terent. Heaut. 2, 3, 73, pulcherrimum, Cic. Rab. perd. 6; ingenii egregia facinora, Sall. Jug. 2; — b) df. hos Plaut.: Sag, Ting, Begivenhed; quod facinus video? id. Rud. 1, 2, 73; — II) „bes.": Forbrydelse el. Misgierning; vide, ne facinus facias, quum etc., Cic. Fin. 2, 29; cf. id. Mil. 27; facinus est, vinciri civem Rom., scelus verberari, etc., id. Verr. 5, 66; facinus obire, id. Catil. 1, 10, patrare el. committere, id., suscipere, Sall., admittere in se, Caes.; ∾ mortale, (Menneskenes Laster), Ovid. Fast. 1, 249; — b) „meton." ogs.: Forbrydelsens Redskab el. Middel; facinus excussit ab ore, (Giftbægeret), Ovid. Met. 7, 423.

fācio, fēci, factum, 3, v. a. o. n.; in pass. fīo, factus sum, fiēri; [facio er nærmest at aflede af fio; cf. jacio af ἴω, ἵημι, i. e. mitto; – men fio er oprdl. d. græske φύω, φύομαι, i. e. gigno, gignor]; — giør (i dette Ords videste Bemærkelse), forfærdiger el. bringer istand, tilveiebringer el. bevirker, odl.; hvf. ogs.: verbum facere omnem omnino causam faciendi complectitur, donandi, solvendi, judicandi, ambulandi, numerandi, Dig.; — I) act.; A) „alm."; aa) c. acc.; – ∾ aedem, Cic., comitium et curiam, id.; ∾ pontem in Arari, Caes.; ∾ castra, id., Cic.; ∾ classem ad bellum, Caes. B. G. 4, 21; ∾ coenas et obire, Cic. Att. 9, 13; men ignem ex lignis viridibus fieri etc., id. Verr. 1, 17; ∾ ludos, id.; ∾ sementes quam maximas, Caes. B. G. 1, 3; – ∾ pecuniam, vid. Cic. Verr. 2, 6; men ∾ manum, (samle el. hværve en Trop), id. Caecin. 12; ligel. ∾ cohortes, Caes., exercitum, Vell., auxilia mercede, Tac.; – ∾ iter, Cic.; cf. Quintil. 4, 1, 46: ∾ sibi aditum ad aures; – ∾ alicui admirationem rei alicujus, Liv. 25, 11; ∾ animum alicui, id.; ∾ arbitrium de aliqua re, (afgiøre noget), Hor. Od. 4, 7, 21; men ∾ alicui arbitrium in aliqua re, (overlade nogen en Afgiørelse), Liv. 43, 15;

∾ audaciam alicui, id., audientiam orationi, Cic.; men ∾ auctoritatem, id. Manil. 15; – ∾ bellum, id., Caes.; ∾ commercium sermonis, Liv. 5, 15; ∾ clamores, Cic. Brut. 95; ∾ concitationes, Caes., conjurationes, id., contentionem cum aliquo, Cic., convicium magnum alicui, id.; ∾ copiam pugnandi militibus, Liv.; – ∾ damnum, (lide et Tab), Cic.; men ∾ fastidium, (forvolde, medføre), Liv., errorem, Senec.; ∾ exspectationem, Quintil., formidinem, Tac.; ∾ fallaciam, Terent., fraudem, Plaut.; ∾ gratum (el. gratissimum) alicui, Cic.; ∾ initium, id., ogs. initia ab aliquo, id. d. Rep. 1, 19; ∾ finem, id.; ∾ imperata, Caes., judicatum (efterkomme det Idømte), Cic.; ∾ jussa, Ovid.; – ∾ mentionem, (omtale), Cic., memoriam, Quintil.; ∾ multam alicui, Cato; – ∾ nomina, Cic. Off. 3, 14, (udstede Forskrivning); ∾ naufragium, id.; – ∾ officium suum, Terent.; ∾ planum, (bevise), Cic. R. Am. 19; ∾ ratum, (bringe i Opfyldelse), Liv. 28, 39; ∾ risum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; – ∾ sermonem, Cic., silentium, Liv.; ∾ spiritus, (giøre modig), id. 30, 11; ∾ stipendia, Sall. Jug. 63; – ∾ taedium rei alicujus, Liv. 4, 57; ∾ transitum alicui, id.; men Quintil. 10, 3, 28: hic faciendus usus, (man bør skaffe sig den Færdighed), ut etc.; – ∾ vim alicui el. in aliquem, Liv.; men ∾ vires, (komme til Kræfter), Quintil.; (cf. Phaedr. 3, 7: ∾ corpus, blive fed); — bb) f. acc. findes ogs.; a) ut el. ne el. quin, el. blot conj.; – faciam, ut ejus diei ··· meminerit, Plaut. Capt. 4, 2, 20; tu quicquid indagaris, facito, ut sciam, Cic.; cf. id. Att. 8, 14; men ibd. 12, 27: facere non possum, quin ad te mittam; men id. Cluent. 60: fecisti, ut ne etc.; – fac, ne quid aliud cures, nisi ut etc., id. Fam. 16, 11; – domi assitis, facite, Ter. Eun. 3, 2, 53; fac, cogites etc., Cic. Fam. 11, 3; – ligel. in pass.; fieri potest, ut etc., id. Tusc. 1, 3; cf. id. Lael. 21; — b) inf.; vid. Virg. Aen. 2, 539, o. Ovid. Her. 17, 174; — c) men ogs. findes facere absol., (dels efter d. udfaldne acc. comm.); – ego plus, quam feci, facere non possum, Cic. Fam. 11, 14; cf. id. d. Senect. 3, oftere; ligel. qui dicere et facere doceat, Quintil. 2, 3, 11; — B) „bes."; 1) m. dobbelt Prædicat; at giøre dertil; – ∾ judicem iratum adversario, Cic. d. Or. 1, 51; cf. id. Phil. 6, 7, ogs. id. Verr. 2, 26, o. 38; ligel. ∾ vectigalia deteriora alicui, Caes. B. G. 1, 36; cf. Sall. Jug. 10; – men in pass.: qui dii ex hominibus facti esse dicuntur, Cic. d. Rep. 2, 10; cf. id. d. Senect. 5; — 2) agter el. vurderer (nogen el. noget) saa el. saa, el. saa høit, el. saa ringe, odl.; – quanti te, quanti Pompejum ··· facerem, Cic. Fam. 3, 10; voluptatem virtus minimi facit, id.; nihili facio scire, Plaut.; parum id facio, Sall. Jug. 85; cf. Plaut. Stich. 1, 1, 43; — 3) fremstiller i Talen saa el. saa, angiver el. udgiver el. antager derfor; – Xenophon facit ··· Socratem disputantem etc., Cic. N. D. 1, 11; cf. id. ibd. 3, 16; men id. Flacc. 20: quum verbis se locupletem faceret; — bb) hertil kan ogsaa henføres; a) gebærder mig el. anstiller mig saa el. saa, lader saa, odl.; – facio, me alias res agere, Cic. Fam. 15, 18; cf. id. Planc. 27: me unum ex iis feci, qui etc.; — b) hypothetisk in imper. fac, (vid. not): sæt el. antag (som skeet el. muligt); df. forudsat el. antaget el. indrømmet, at osv.; – fac, quaeso, qui ego sum, esse te, Cic. Fam. 7, 23; cf. id. Tusc. 1, 29 o. 34; — 4) i Forretningssproget; a) „alm.": driver en Haandtering; – ∾ mercaturam, Cic., argentariam, id., praeconium, id.; — b) ligesom ῥέζειν: at forrette en religiøs Handling, at offre, odl.; – ∾ res divinas apud eos deos etc., vid. Cic. Verr. 4, 8; ∾ sacra pro civibus, etc., id.; – men id. Mur. 40, absol.: cui (deae) omnes consules facere necesse est; – ogs. m. Offerets abl.; quum faciam vitulo pro frugibus, Virg. Ecl. 3, 77; – endel. imperson.: quum pro populo fieret, Cic. Att. 1, 13; men Liv. 37, 3: quibus diis ··· ex libris ut fieret, etc.; — 5) i Grammatiken beder facere om et Ord: at have el. danne en Form el. en Endelse; – cur aper apri, et pater patris faciat, Quintil. 1, 6, 13; men id. 1, 4, 15: eadem (littera) fecit ex duello bellum; — 6) hertil mærkes endnu følgende Talemaader og Forbindelser; aa) quid faciam, (facies, fiet, etc.), c. abl., el. c. dat., ogs. m. de, (hvad er derved at giøre, hvad skal der blive af)? odl.; – quid hoc homine facias! Cic. Sest. 13, o. id. Verr. 2, 16; men Plaut. Bacch. 2, 3, 100: nescit, quid faciat auro, (han veed ikke, hvad at giøre deraf, har ikke Plads dertil); – quid tu huic homini facies? Cic. Caecin. 11; cf. id. Acad. 2, 30; men quid facerent de rebus suis, Nep. Them. 2; – df. in pass.: quid Tulliolā meā fiet? Cic. Fam. 14, 4; cf. id. Att. 6, 1; ligel. quid fiet artibus? id.; men quid mihi fiet? Ovid. A. A. 1, 536; men de fratre quid fiet, (hvorledes skal det gaae ham)? Terent. Ad. 5, 9, 39; — b) absol.; quid facerem? vid. Virg. Ecl. 1, 41; cf. Ovid. Met. 6, 572; — bb) quid factum est aliquo el. aliqua re, (hvad er der skeet dermed)? – meo minore quid sit factum filio, (hvad der er blevet af ham)? Plaut. Capt. 5, 1, 32; ligel. quid eo est argento factum, (hvor ere de Penge blevne af)? id.; cf. Plin. 8, 6; — b) df. euphemistisk: si quid eo factum esset, (hvis han omkom), Cic. Manil. 20; — cc) ut fit, (som det pleier at gaae, som sædvanligt); fecit statim, ut fit, fastidium copia, Liv. 3, 1; cf. Cic. Orat. 53; — b) derim. som bifaldende Udraab: fiat, (lad' saa være, det er godt, odl.)! Fiat; geratur mos tibi, Plaut. Pseud. 1, 5, 146; — not.: dictum ac factum, (som sagt, saa giort), f. dictum und. 1. dico; — II) neutr.; A) c. adverb.: handler el. giør saa el. saa; – bene fecit (ille), qui transegerit, Cic.; ligel. fecit humaniter, quod etc., id.; cf. id. Leg. 1, 1, o. Plaut. Capt. 5, 2, 7; men voluit facere huic contra aegre, Ter. Eun. 4, 1, 10; — B) ∾ cum aliquo el. ab aliquo: at holde med nogen; oppon. ∾ contra aliquem; – idem sentire, et secum facere Sullam, Cic. Sull. 13; quum veritas cum hoc faciat, id. Quint. 30; – quod nihilo magis ab adversariis, quam a nobis facit, id. Inv. 1, 48; men id. Att. 7, 3: illuc facere, (i. e. ab el. cum Caesare); men id. Quint. 1: quae res duae etc., eae contra nos ambae faciunt in hoc tempore; — C) ∾ ad aliquid, ogs. ∾ alicui, ogs. absol.: at giøre godt el. være tienlig derfor el. dertil; oprdl. i Lægesproget; – ∾ ad difficultatem urinae, Plin. 22, 21; cf. ibd. 22: coeliacis praeclare facere; – ofte ogs. „poet. overf."; vid. Ovid. Am. 1, 2, 16, o. Propert. 3, 1, 20; – men Ovid. Trist. 3, 8, 23: Nec coelum, nec aquae faciunt, (de bekomme mig ikke vel); men m. Subjectsætn.: plurimum facit, totas diligenter nosse causas, Quintil. 6, 4, 8; — III) partic. factus, 3, som adj., men alene sield.; – nugas agit, ··· factius nihilo facit, (hvad han gior, duer ikke mere, end ugiort), Plaut. Trin. 2, 3, 6; — 2) langt hyppigere er neutr. subst. factum, i: hvad der er giort el. skeet, en Gierning el. Handling, en Bedrift, odl.; – meum factum probari abs te, etc., Caes. ap. Cic. Att. 9, 16; ∾ praeclarum atque divinum, Cic.; ecquod hujus factum aut commissum etc., id. Sull. 26; cf. id. Fin. 1, 11, oftere; men Dimidium facti, qui coepit, habet, Hor. Ep. 1, 2, 40; men famam extendere factis, Hoc virtutis opus, Virg. Aen. 10, 468; men facta hominum ··· boum, („poet." om Markarbeider), Ovid. Her. 10, 60; — b) hertil hører ogsaa Formularen bonum factum, Grækernes ἀγαθῇ τύχῃ: til Lykke, odl.; vid. Plaut. Poen. prol. 16 o. 44; saal. ogs. i Begyndelsen af Edicter; vid. Suet. Caes. 80, o. id. Vitell. 14; — c) endel. mærkes det af factus, 3, efter Analogi af det Græske formede: facteon, (f. faciendum), Cic. Att. 1, 16: quare, ut opinor, φιλοσο-

φητέον ··· et istos consulatus non flocci facteon; — not.: af de uregelmæssige Former mærkes her: face, f. fac, Plaut., Terent., o. A.; – facie, f. faciam, Cato ap. Quintil.; (f. und. Bogstavet „e"); – faxo, Plaut., Virg., o. A.; faxim, faxit, faximus, faxitis, faxint, ibd.; – faxem, f. fecissem, Plaut. Pseud. 1, 5, 84; – in pass.: facitur, faciatur, Nigid. o. Titinn. ap. Non.; fitur, fiebantur, Cato ap. Priscian.; fitum est, Liv. Andron. ap. Non.

factĕon, f. und. facio nr. III. — factīcius, (-tius), 3, [1. factus, facio]: giort el. frembragt ved Kunst, kunstig el. eftergiort, (opp. naturlig); – ∾ colores, Plin.; ∾ gemmae, id.; — not.: i den sild. Grammatik: ∾ nomen, (som er formet efter en Naturlyd); saal. tintinnabulum, turtur, Priscian.

factio, ōnis, f., [facio]; I) „egenl.": Gioren el. Gierning, Handling el. Foretagende; – quae haec factio est (hvilken Adfærd)? Plaut. Bacch. 4, 8, 2; — B) df. ogf. i Retssproget: Ret til at giore noget; – factionem testamenti non habere; vid. Cic. Fam. 7, 21, o. id. Top. 11; — II) „fig.": Sammenhold el. Forbund til fælles Virksomhed; men fædv. „concret.": Forbindelse af Mennesker, som arbeide til samme Maal; df. A) „alm."; – Cum vostris nostra non est aequa factio, Plaut. Trin. 2, 4, 51, (vort Parti, vor Familie); cf. id. Cist. 2, 1, 17; – men alia medicorum factio etc., Plin. 29, 4; cf. id. 30, 2; — B) i Statssproget: politisk Parti, en Faction; navnl. ogf. en Statsmands el. Høvdings Tilhængere og Venner; – in omnibus civitatibus (Galliae) ··· factiones sunt, Caes. B. G. 6, 11; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1; men in duas factiones scindi, Tac. Hist. 1, 13; — b) „bef." ogf.: Forbindelse til en lovstridig Hensigt; df. ogf. Sammenrottelse el. Bande; – per vim et factionem etc., Cic. Att. 7, 9; cf. Caes. B. C. 1, 22; men haec inter bonos amicitia est, inter malos factio, Sall. Jug. 31; factionem comparare, Nep. Dion. 6; men id. Att. 8: officia amicis sine factione praestanda; — C) i Theatersproget: Selskab el. Trop el. Bande af Skuespillere, „bef." af Kapkiørere paa Circus; – navnl. gaves der af det sidste Slags fire ved deres Farver adskilte Factioner, neml. ∾ albata, prasina, russata, veneta; – vid. Suet. Dom. 7, id. Calig. 55, o. id. Vesp. 14.

factiōnārius, i, m.: Forstanderen for en Faction paa Circus, (vid. factio nr. II, C), Cod. Theod. — factiōse, adv., (i. e. per factionem), Sidon.; af — factiōsus, 3, [factio]: som skaffer sig Parti el Tilhængere; df. urolig, oprørsk; – neque factione cum factioso ··· certabat (Cato), Sall. Catil. 54; cf. Nep. Lys. 1; men lingua factiosi, inertes opera, Plaut. Bacch. 3, 6, 11; – compar., ∾ mulier, Aur. Vict.; superl., Plin. Ep. 4, 9: ∾ quemque (offendere).

*factītāmenta, orum, n.: (de skabte Ting), Tertull.; — factītātio, onis, f.: Frembringelse, corporum, (deres Skabelse), Tertull.; o. — factītātor, oris, m.: som forfærdiger, idolorum, Tertull.; af — factīto, avi, atum, 1, v. a., intens. af facto; I) „alm.": gier noget oftere, (m. Bibegr. af Vane el. daglig Sysfel, odl.); – alterum factitatum est, alterum novum, Cic. Or. 42; men comisk: idem hoc Pyrrhus factitavit, (pleiede han at giøre), Ter. Eun. 4, 7. 12; ∾ versus (pl.), Hor. A. P. 470; ∾ simulacra ex arbore, Plin.; — II) „bef."; A) giør dertil, erklærer derfor; – quem heredem semper factitaverat, Cic. Phil. 2, 16; — B) udøver el. driver, navnl. en Kunst el. et Haandværk; ∾ medicinam, Quintil.; men Artem pudere proloqui, quam factites, poët. ap. Cic. Orat. 43; ∾ coactiones argentarias, Suet., vecturas corpore, Gell.; – men ∾ accusationes, Cic., delationes, Tac. — facto, are, v. a., intens. af facio: = frgd.; Neque ruri, neque hic, operis quicquam facto, Plaut. Truc. act. 5, v. 23.

factor, ōris, m., [facio]: I) „alm.": som giør el. frembringer el. forfærdiger noget; ∾ doliorum, Pallad.; men ∾ omnium rerum, Lactant.; men ∾ sceleris: Gierningsmanden el. Forbryderen, Dig.; — II) technisk; a) factor, (sc. olei: som presser Olie), Cato; — b) factor, (sc. pilae: som slaaer til Bolden; opp. dator), Plaut. Curc. 2, 3, 18; df. — factōrium, i, n., (sc. vas): Oliepresse, Pallad.

factum, i, n.: Gierning el. Handling, f. und. facio, nr. III; f. ogf. und. 2. factus. — factūra, ae, f., [facio]: Behandling el. Bearbeidelse, ferri, Plin. 34, 41; ∾ corporis, (dets Dannelse el. Gestalt), Gell.; — II) „overf." o. med passiv Bem.: anima factura dei est, (er hans Gierning), Prudent.

1. factus, 3: partic. af facio. — 2. factus, us, m., [facio]; I) „alm.", ligesom factura: Bearbeidelse, navnl. Opførelsen af en Bygning; – fructu, quam factu (ornatior villa), Varr. R. R. 3, 1; — II) „bef." i Oeconomien; factus (sc. olei el. olivarum): Oliepresning; df. fædv. saa mange Oliver el. saa megen Olie, som der presses ad Gangen; vid. Plin. 15, 16, singuli factus (pl.), Cato; – i denne Bem. bruges ogf. factum, i, n., Colum., Varr.

făcul, adv., forcl. Biform af facile: let el. letteligen, Lucil. ap. Non.; ferre adversam fortunam facul, Attius, ibd.; — făcŭla, ae, f., demin. af fax: liden Fakkel, en som Fakkel lysende Spaan, Varr., Cato; Prop. 2, 22, 5; – men Plaut. Pers. 4, 3, 46, „alleg.": faculam lucrificam allucere (tibi) etc.

făcultas, atis, f., [af facul, facilis]; I) „egenl.": Mulighed el. Leilighed el. Evne til let at giøre noget; – facultates sunt, quibus aliquid facilius fit, etc., Cic. Inv. 1, 27; – c. gen., el. m. ad, el. m. ut, el. c. inf., el. absol.; – ∾ pariendi, Ter.; Miloni manendi nulla facultas, Cic. Mil. 17; ∾ fugae, Caes., talium sumptuum, Cic. Off. 2, 16; – ∾ ad dicendum, id., ad ducendum bellum, Caes. B. G. 1, 38; – ∾ oblatam sibi, ut etc., Cic. Cluent. 28: cf. id. Caecin. 25; – men „poet.": et nobis saevire facultas, Stat.; – quin tu urges istam occasionem et facultatem, qua etc., Cic. Fam. 7, 8; facultas ex ceteris rebus comparata, id. d. Or. 2, 12; hinc abite, dum est facultas, Caes.; — II) „overf." o. „concr." f. copia el. opes: den fornødne Mængde, et tilstrækkeligt Forraad; – in pl.: Midler, Formue; – sibi nummorum esse facultatem, Cic. Quint. 4: ∾ summam omnium rerum etc., Caes. B. G. 1, 38; – oftere in pl.; mutandis facultatibus et commodis etc., Cic. Off. 2, 4; tantas videri Italiae facultates, (dets Kræfter el. Hielpemidler), ut etc., Caes. B. G. 6, 1; facultates patrimonii: Arvegods, Quintil.; men attritis facultatibus, Suet. Galb. 3; — df. demin. făcultātŭla, ae, f.: liden el. ringe Formue, Hieronym.

făcunde, adv. af facundus: veltalende, med Veltalenhed; ∾ exsequi aliquid, Tac., alloqui (aliquem), Liv. 28, 18; men comisk: nimis ··· facunde mala es, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 5; – superl., ∾ describere locum, Senec., accusare vitia, Gell. — †făcundia, ae, f., [facundus]; oprdl.: Lethed el. Færdighed i at foredrage; vid. Quintil. 1, prooem.; – df. fædv., ligesom eloquentia: Veltalenheden selv; – facundia Graecos ··· ante Romanos fuisse, Sall. Catil. 53; facundiae Latiarumque litterarum pater Cicero, Plin. 7, 31; – men „meton.": facundia, f. vir facundus, Ovid. Pont. 1, 2, 69; – ogf. in pl.: ∾ Graecarum magniloquentia etc., Gell. 3, 17; df. — fācundiōsus, 3: meget veltalende, Asellio ap. Gell. 4, 9; o. — fācundĭtas, ātis, f.: = facundia; Facile sibi facunditatem virtus argutam invenit, Plaut. Truc. 2, 6, 13.

fācundus, 3, [fari]; oprdl.: som taler el. foredrager med Lethed og Færdighed; df. fædv.: veltalende; – Sulla facundus, callidus, etc., Sall. Jug. 100;

loquax magis, quam facundus, id. ap. Quintil.; ∾ Mercurius, Hor. Od. 1, 10, in., Ulixes, Ovid.; – compar., alius alio facundior, Quintil.; superl., ∾ quisque, id.; — 2) ogs. „overf." om Begreber; ∾ oratio et composita, Sall. Jug. 85; men „poet.": ∾ vox, Ovid., lingua, Hor.; ∾ pectora, Ovid.; ∾ versus (pl.), Martial.; men Liv. 28, 25: ingenia humana ad suam cuique levandam culpam nimio plus facunda.

*faecārius, 3: hørende til Bærme, sportae, Cato; — faecātus, 3: = frgd.; ∾ vinum, (som uddrages af Bærmen), Cato; — faecĭnĭus, 3: = frgd.; df. faeciniae, (sc. vites el. uvae: hvis Vin afsætter megen Bærme), Colum. 3, 2; — faecĭnus, 3: = frgd., vinum, id. 12, 45, (rimel. ex facciniis uvis), inc.; o. — faecōsus, 3, garum, (etslags Saus), Martial. 13, 102, (al. fastosum), inc.; — [faex].

faecŭla, ae, f., demin. af faex: brændt Vinsten, Vinstensalt, (som Krydderi, el. som Lægemiddel), Lucr. 2, 430, Hor. Sat. 2, 8, 9, Scribon., Veget. — faecŭlentĭa, ae, f.: bærmeagtig Beskaffenhed; df. „overf.": Smudsighed, Sidon.; af — faecŭlentus, 3, [faecula, faex]: bærmeagtig, med Bærmen, vinum, Colum., uklar; men ∾ sardonyches, (mørk, dunkel), Plin.; men ∾ pus, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": uren el. smudsig; compar., ∾ superficies, Sidon.; superlat., Augustin.; — B) „ment.": smudsig el. kaad, hilaritas, Arnob.

Faesula, ae, f.: Biform af flgd., Sil. — Faesŭlae, (Fes.), arum, f.: By i Etrurien, (hod. Fiesole), Cic., Liv., o. A.; — df. adj.: Faesŭlānus, 3, ager, Cic., coloni, id., plebs, Plin.

faex, cis, f.; I) „egenl.": det tykke Bundfald, Bærmen, navnl. Vinbærme; – poti faece tenus cadi, Hor. Od. 3, 15, 16; peruncti faecibus ora, id. A. P. 277; faex aceti, Plin., sapae, id.; – men Lucr. 5, 498: limus in imum ··· subsedit funditus ut faex; — B) „bef.", ifølge nogen ydre Lighed m. frgd. Bem.; – a) etslags tyk Saus el. Saft; vid. Ovid. Met. 8, 665; — b) brændt Vinsten, Vinstensalt; vid. Hor. Sat. 2, 4, 55 o. 73; — c) Affald el. Urenhed af tørre Sager; ∾ salis, Plin., aeris, id., stibii, id.; — d) med Lune ogs.: Si quid adhuc superest de nostri faece locelli, Martial. 14, 13; — II) „fig.": Bærme el. Bundfald; d. e. det Sletteste el. Ringeste i sit Slags; df. A) „alm.": Urenhed el. Uklarhed; nec quicquam terrenae faecis habens (aether), Ovid. Met. 1, 68; men dies sine faece, (uden Skyer, d. e. klar el. lys), Martial. 8, 14; — B) „bef." o. „alleg." om Mennesker; apud sordem urbis et faecem, Cic. Att. 1, 16; cf. id. Qu. Fr. 2, 9; non tamquam in Romuli faece (dicere, om Cato), id. Att. 2, 1; saal. ogs. absol.: de faece haurire, id. Brut. 69, (i. e. infimos quosque oratores enumerare); cf. Lucr. 5, 1140; – ogs. om en smudsig Handling el. Adfærd; ex ea faece legationis tuae etc., vid. Cic. Verr. 1, 39.

*fāgĕus, 3: af Bøgetræet, glans, (dets Frugt, d. e. Olden), Plin.; men ∾ lucus, o. ∾ nemus: Bøgelund, Bøgeskov, id.; — fāgĭnĕus, 3: = frgd., materia, (Bøgetømmer), Cato, alveus, Ovid. Met. 8, 652; o. — fāgĭnus, 3: Biform af frgd., axis, Virg., pocula, id.; — not.: sild. ogs. „poet.": faginus, som subst., f. fagus, Calpurn.; af — fāgus, i, f., φηγός: Bøgen el. Bøgetræet, (fagus silvatica L.), patula, (af dens vide Krone), Virg. Ecl. 1, 1; glans fagi, (dens Frugt, d. e. Olden), vid. Plin. 16, 6 o. 7; — not.: ogs. haves pl. fagus (efter 4de), f. fagi, Virg. Cul. 139. — fāgūtal, is, n., (f. fagutale, sc. sacellum): Capel paa Esqvilinerhøien, benævnt efter en derved staaende Bøg, og vare begge Juppiter hellige, Varr.; – oprdl. neutr. af — fāgūtālis, e, [fagus]: Epithet til Juppiter, (f. und. frgd.), Varr., Plin. 16, 15.

fāla, (phal.), ae, f., [rimel. besl. m. φάλαι, i. e. σκοπιαί: høie Steder, vid. Fest.]; I) forel.: etslags Trætaarn til Krigsbrug; in pl., Enn. ap. Non.; cf. Plaut. Most. 2, 1, 10: qui hastis trium nummorum causa subeunt sub falas, (som for en ringe Fordel vove sig i stor Fare); — II) en af de syv Træsøiler, som vare anbragte paa spina circi, Juvenal. 6, 590.

Falacer flamen a divo patre Falacre, Varr. L. L. 5, 15. — fălārĭca, (phal.), ae, f.: etslags Brandpil, der udkastedes af en catapulta, el. med Haanden; missile telum, hastili abiegno, etc., Liv. 21, 8; cf. id. 34, 14, ogs. Serv. ad Virg. Aen. 9, 705, o. A.

falcārius, i, m., (sc. faber): Seglsmed el. Smed; – inter falcarios (venisse te), Cic. Catil. 1, 4, (i Seglsmedegaden; cf. Liv. 35, 41: inter lignarios); o. — falcātus, 3; 1) forsynet med Segle; ∾ currus, o. ∾ quadrigae, (hvorpaa saadanne ere befæstede), vid. Liv. 37, 41, o. Curt. 4, 9; — 2) „overf.": segIformet, cauda, Ovid., ensis, Sil.; cf. Ovid. Met. 11, 229: ∾ sinus arcus; — [falx]. — falcĭcŭla, ae, f., demin. af falx: liden Segl, Pallad.

Falcĭdius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Manil. 19; — B) df. 1) Falcĭdius, 3, lex, Dig.; — 2) Falcidiānus, 3, crimen, (angaaende en Falcidius), Cic. Flacc. 36.

falcifer, a, um, [falx, fero]: som fører én Segl, covinus, (etslags Stridsvogn), Sil., manus, Ovid.; — 2) navnl. ogs. Epithet til Saturnus, der heder ∾ senex, Ovid. Ib. 218, ogs. ∾ tonans, Martial. 5, 16. — falcĭger, a, um, [falx, gero]: = frgd.; ∾ coeligena, (i. e. Saturnus), Auson. — falco, ōnis, m., φάλκων: Falken, (en Høgeart), Serv. ad Virg. Aen. 10, 145; — not.: falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, Fest. p. 88 Müll. — falcŭla, ae, f., demin. af falx: liden Segl el. Krumkniv, vineatica, (til Vinstokkens Beskæring), Cato, Colum.; — II) „overf.": liden Klo, Plin. 8, 17; — not.: Falcula, ae, m.: som romersk Tilnavn, Cic.

fălēre, is, n., [fala]: paa Bygninger: etslags Forhøining el. Pille, Varr. R. R. 3, 5. — Fălērĭi, orum, m.: By i Etrurien ved Tiberen, Faliskernes Hovedstad; vid. Liv. 5, 27, oftere; f. ogs. und. Falisci. — Falerinus, 3: Biform af flgd.; ∾ tribus, vid. Liv. 9, 20. — Fălernus, 3, ager, Liv. 7, 26, oftere, Plin. 14, 8, o. Cic. Agr. 2, 25: det Falerniske, d. e. en Strækning af Campanien ved Foden af Masficus; – df. Falernum vinum, Cic. Brut. 83, f. ogs. Plin. l. c.; ogs. høre hertil: ∾ vites o. uvae, Hor.; ∾ prela, Propert.; ∾ mons, Flor. 1, 16, (i. e. Massicus); — bb) ogs. subst. Falernum, i, n.; a) (sc. vinum), Hor. Od. 1, 27, 10, id. Sat. 2, 3 o. 8, oftere; ogs. som masc.: Falerni, (sc. cadi), Tibull. 2, 1, 27; — b) (sc. praedium), Cic. Phil. 13, 5, (et Landgods i denne Egn).

fălisca, ae, f., [fala], rimel. etslags Gitter el. Fletning omkring Foderkrybben, Cato R. R. 4, 1; – f. ogs. und. flgd. — Fălisci, orum, m.: Folk i Etrurien og Indvaanere af Byen Falerii, Liv. 5, 26, Ovid. Am. 3, 13, 35, Sil.; – hede ogs. Aequi Falisci, Virg. 7, 698, (rimel. som nedstammende fra Æqverne); — b) df. Falisca, ae, f., Plin. 3, 8, el. Falisci orum, m., Eutrop. 1, 18: deres Hovedstad, (hos Romerne sædv. Falerii); — B) df. adj.: Faliscus, i, ager, Liv. 10, 12 o. 26, (ogs. absol. Faliscum, i, n., Plin.); – ∾ venter, Varr., Martial., ogs. absol. Faliscus, (sc. venter), Stat., (etslags Mavepølse); – men ∾ herba, vid. Ovid. Fast. 1, 84.

falla, ae, f., [fallo]: List, Puds, (forel. Ord); – ob hanc rem hanc feci fallam, Nov. ap. Non. — *fallācĭa, ae, f., [fallax]: Bedrageri, List, Rænke; – ∾ fingere, Plaut., invenire, Ter., portare alicui, ogs. intendere in aliquem, id.; per malitiam et per dolum et fallaciam, id.; – hos Cic. altid in pl.; vid. id. d. Or. 2, 46; men som Ordsprog: sine fuco et fallaciis (negare), id. Att. 1, 1; cf. id. R. Com. 7; ligel.: quot admoenivi ··· fallacias, Plaut. Cist. 2, 2, 5; — 2) ogs. „overf."

om Ting: Skuffelse; sed haec ipsa res habet aliquam fallaciam, Colum. 11, 2; — not.: abl. fallacie, Appul.

fallăcĭlŏquus, 3, [fallax, loquor]: som fører en falsk el. forstilt Tale; – ∾ malitiae, Attius ap. Cic. Fin. 4, 25. — fallăcĭōsus, 3, [fallacia]: bedragersk, argumenta, Gell., ambages, id. — fallăcĭter, adv. af flgd.: skuffende, bedragersk; – ne quid simulate, ne quid fallaciter, Cic. Off. 3, 17; cf. id. Part. or. 25; – superl., ∾ adulterari (myrrham), Plin. 12, 35.

fallax, ācis, adj., [fallo]: bedragersk, skuffende; I) om Personer; – levium hominum atque fallacium (vitium), Cic.; men facta impia fallacium hominum, Catull.; (astrologi) vani et fallaces, Cic.; — II) om Ting og om Begreber; – ∾ et fucosae merces, Cic.; cf. id. Lael. 19; ∾ arva, Ovid.; ∾ siliquae, Virg.; – si est erratum spe falsa et fallaci, Cic. Phil. 12, 2; ∾ imitatio simulatioque virtutis, id. Acad. 2, 46; – compar., fallacior undis, Ovid.; superl., ∾ sensu oculorum (judicare), Cic. Div. 2, 43; — b) sjeld. c. gen.; amicitiae fallaces (homines), Tac. Ann. 16, 32.

fallo, fĕfelli, falsum, 3, v. a. o. n., [besl. m. σφάλλω, i. e. supplanto]; I) act.; A) „alm."; 1) m. Personsobjecter: bedrager, fører bag Lyset, skuffer; ∾ homines honestissimos ··· omni fraude et perfidia, Cic. R. Am. 40; men falli te sinas technis per servulum, Ter. Heaut. 3, 1, 61; – nisi me fallo, Cic.; ogs. nisi me animus fallit, id.; cf. Nep. Alc. 8, o. Cic. Catil. 1, 3, ogs. Virg. Aen. 10, 608; – ogs. absol.; vid. Liv. 29, 35; ligel. quum maxime fallunt, Cic.; ogs. impers.: non me fefellit, sensi, Plaut.; men neque hoc me fallit, quam etc., Cic. d. Or. 1, 60; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Ter. Heaut. 3, 2, 23; ligel. m. flgd. quin, Caes. B. C. 3, 94; – ogs. medial; quod putas etc., falleris, (deri tager du feil), Nep. Ep. 5; nae illi falsi sunt, (de skuffe sig selv), qui etc., Sall. Jug. 85; nisi fallor, Virg.; cf. Hor. A. P. 42; ogs. c. gen. animi, (s. in animo); ut falsus animi est, Ter. Eun. 2, 2, 43; men c. gen. obj.: nec sermonis fallebar, (tog ikke feil deraf), Plaut. Epid. 2, 2, 55; men omskrivende: neque ea res falsum me habuit, Sall. Jug. 10; – ogs. at bedrage derfor, aliquem fructu, Attius ap. Cic. N. D. 3, 29; — 2) om Tings- o. Begrebsobjecter; vid. Cic. Catil. 4, 11, o. id. d. Or. 1, 1; men arva ··· fallere depositum, (ligesom bortvende det), Ovid. Met. 5, 480; – ogs. sviger el. omgaaer listigen el. uformærkt; ∾ fidem alicui datam, Cic. Off. 1, 13; ∾ jura tori, Ovid.; ∾ mandata alicujus, id.; ∾ imperium, (ikke at efterkomme), Plin.; – dog ogs. ∾ Jovem perjurio, Tac. Ann. 1, 73; men Ovid. Fast. 2, 837: animo sua nomina fallit, (hans Aand svarer ikke til hans Navn el. til Navnet Brutus); — B) „bef."; 1) skuffer el. undgaaer nogen, bliver skjult derfor, undgaaer nogens Øine el. Kundskab; – ∾ custodes, Ovid. Met. 4, 85; cf. id. Trist. 1, 2, 98, Hor. Ep. 1, 6, 45, o. id. Od. 3, 14, 19; ∾ visum, (undgaae Synet, ikke være synlig), Plin., ligel. littera fallit oculos, (er ulæseligt), Ovid. A. A. 3, 627; — 2) df. ogs.: uformærkt at undkomme el. komme derfra; – ∾ retia, Ovid. Her. 20, 45, casses, ibd. 190; cf. Hor. Od. 4, 4, 52, ogs. id. ibd. 3, 14, 19; — b) at tilbringe uformærkt, at faae en Ende derpaa; – ∾ horas sermonibus, Ovid.; ∾ curam ··· vino et somno, Hor.; ligel. fallebat curas ··· labor, Ovid.; cf. id. Met. 6, 60; — c) at giøre umærkelig, at bedække el. skiule; ∾ furta, Ovid. Fast. 3, 221; men „poet.": ∾ terga lupo, Prop. 4, 5, 14, (skiule sig under en Ulvs Gestalt); — d) (listigen) at eftergiøre el. forestille, faciem alicujus dolo, Virg. Aen. 6, 87; — II) neutr.; A) „prægnant.": at bedrage med sin Ed, at sværge falsk; – si fallo, Cic. Fam. 7, 1; cf. Prop. 4, 7, 53, o. Liv. 21, 45; ligel. si sciens fefellisset, Plin. Pan. 64; — B) „bef."; 1) at være el. blive ubemærket el. skiult; vid. Liv. 22, 33; cf. id. 44, 11; men sit spes fallendi, Hor. Ep. 1, 16, 54, (Haab om at blive skiult); cf. id. ibd. 67: da mihi fallere; — b) hertil hører endnu fallens ascenderat, (ubemærket el. uden at mærkes), Liv. 5, 14; fallit hostis incedens, id. 8, 20; cf. Hor. Ep. 1, 17, 10; men longe fallente sagitta, (som ubemærket træffer fra det Fierne), Virg. Aen. 10, 457; — 2) uformærkt at svinde hen, navnl. om Tiden; Labitur occulte fallitque volatilis aetas, Ovid. Met. 10, 610; — III) partic. falsus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": falsk, usand, digtet, forstilt; – falsa lacrimula, (fremkunstlet), Ter. Eun. 1, 1, 22; falsae litterae et corruptae, (forfalskede), Cic.; cf. Liv. 40, 55, o. Suet. Aug. 19; ligel. testes ··· malitia falsi fictique, Cic. Div. 2, 11; cf. Sall. Catil. 51, o. Cic. R. Am. 38; ∾ honor, (ufortient), Hor. Ep. 1, 16, 39; men falsae voculae, Cic. d. Or. 3, 25, (rimel. fistulerede el. manierede Toner); – compar., nihil falsius, Petron.; superl., id autem falsissimum est, Colum.; — B) „bef."; a) om Personer: bedraget, vildledet, feilende, uvidende; – ut falsus animi est, (hvor han tager feil) etc., s. ovenf.; cf. Tac. Hist. 2, 17, o. Liv. 4, 46; ∾ b) med Hensyn paa Charakteren: falsk, bedragersk, hykkelsk, forstilt, Sall. Catil. 10, o. Tac. Ann. 1, 7; ogs. c. dat.: falsus sodalibus, (imod dem), Catull. 30; — c) ogs. om andre Begreber; falsa et mendacia visa, Cic. Div. 2, 62; spe falsa et fallaci (errare: ifølge et bedragersk el. skuffende Haab), id. Phil. 12, 2; — C) df. neutr. falsum, i; 1) som subst.; a) Usandhed, Urigtighed; – de quibus ante ad te falsum scripseram, Cic. Att. 7, 14; notitia veri falsique, Lucr.; in falsum aucta referre, (Overdrivelser), Tac.; ligel. in pl.: falsa addere veris, Ovid.; falsa, vera (miscere), Tac. Hist. 2, 70; cf. Hor. Sat. 2, 2, 6; – ogs. som adv.: falsum renidens vultu, Tac. Ann. 6, 60; — b) Forfalskning, Bedrageri; in falso etc., Quintil. 7, 2, 53; falsum facere el. committere, Dig.; falsi reus, ibd.; men falsum jurare, Ovid. Am. 3, 3, 11; — 2) abl. falso, som adv.: falskeligen, insimulare, Cic., queri, Sall., nunciare, Caes.; cf. Cic. Manil. 10, o. id. Fam. 5, 5; — b) falso, (elliptisk, som Modsætning); vid. Ter. Andr. 3, 2, 24, Cic. Off. 3, 18, o. Quintil. 2, 17, 12.

falsārius, i, m., [falsus, falso]: en Falskner, Suet. Ner. 17, o. id. Tit. 3. — falsātio, onis, f.: Forfalskning, Hieronym.; af — falsatus, 3, [falsus]: forfalsket, liber, Hieronym. — false, adv. af falsus (und. fallo): falskeligen, Sisenn. ap. Charis.; men Cic. Acad. 2, 46, inc.; superl., Augustin. — falsĭdĭcus, 3, [falsus, 2. dico]: som taler Usandhed el. Løgn, (for- o. efterel. Ord), Plaut., Auson.; men ∾ fallaciae (pl.), Plaut. Capt. 3, 5, 13. — falsĭfĭcātus, 3: forfalsket, stiaalen, spolia, Prudent.; af — falsĭfĭcus, 3, [falsus, facio]: som handler falskeligen, bedragersk; – domi habet animum falsiloquum, falsificum, falsijurium, etc., Plaut. — falsĭjūrĭus, 3, [falsus, juro], som sværger falsk; s. und. frgd. — falsĭlŏquium, i, n.: Usandhed, Løgn, Augustin.; af — falsĭlŏquus, 3, [falsus, loquor]: som taler Løgn, løgnersk, animus, s. und. falsidicus.

falsĭmōnia, ae, f., [falsus, fallo]: Bedrageri; quum etc., reperiuntur falsi falsimoniis, Plaut. Bacch. 3, 6, 12. — falsĭpărens, tis, adj., [falsus]; som har en opdigtet Fader, Amphitryoniades, (d. e. Hercules), Catull. 68, 112. — *falsĭtas, atis, f.: Falskhed, Usandhed; pl., Arnob.; o. — 1. falso, avi, atum, 1, v. a.: forfalsker, pondera aut mensuras, Dig.; — [falsus]. — 2. falso, abl. som adv., s. und. flgd. — falsus, 3, partic. o. adj. af fallo.

falx, cis, f.; I) „egenl.": Segl el. Krumkniv, hvormed Sæden afmeies, ogs. til Høslæt, odl.; vid. Virg. Ge. 1, 348, o. Ovid. Fast. 4, 914; – ogs. falces messoriae, Pallad., fenariae, stramentariae, Cato; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — b) „bef." ogs., (tildels ifølge Gestaltens Lighed): Gartnerkniv, navnl. til Træers Beskærelse; – vitem falce curare, Plin., premere, Hor. Od. 1, 31, 9, (beskære); cf. Virg. Ecl. 3, 11; – ∾ arborea,

Varr., vineatica, Cato; — II) „overf."; ∾ murales: Hager til Murenes Nedrivelse, Caes. B. G. 3, 14, o. ibd. 7, 22; ligel. absol. falces, Cic. Mil. 33, o. id. Sull. 5.

fāma, ae, f., φήμη, dor. φάμα; I) et Rygte el. Rygtet, (navnl. som fortællende), Mængdens Omtale, Sagn el. Fortælling; – oftest in sing.; deels absol., el. m. de, el. m. Objectsſætning, sield. c. gen.; – a) absol.; ∾ Brundisio nulla adhuc venerat, Cic.; cf. id. Phil. 14, 6; fama ac nunciis afferri, Caes.; fama notum esse alicui, id. B. G. 6, 24; ut fama est, Virg.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 36; ligel. ut fama ferebat, Ovid.; — b) Med Angivelse af Indholdet; – si quis quid de re publica ··· rumore ac fama acceperit, Caes.; cf. Cic. Mil. 35; – fama nunciabat, te esse in Syria, id.; cf. Caes. B. C. 3, 43; ogſ. Hor. Sat. 1, 10, 63; – men c. gen.; vix ad aures meas istius suspicionis fama pervenit, Cic. Sull. 4; – men in pl.: ingentes esse famas de Regulo, Arrunt. ap. Senec. Ep. 114; — bb) som personificeret Guddom er Fama en Datter af Terra; vid. Virg. Aen. 4, 174 flgd., o. Ovid. Met. 12, 43 flgd., oftere; — II) den bedømmende Omtale, Mængdens Dom, den offenlige Mening; A) „alm."; vid. Quintil. 5, 3; – adversus famam rumoresque hominum firmus etc., Liv. 22, 39; cf. Caes. B. C. 3, 56; men ∾ popularis: Folkegunst, Cic. Tusc. 3, 2; men ∾ bona (f. gloria), vid. id. Fin. 3, 17; cf. id. Sest. 66; – ∾ sapientiae, id., eloquentiae, Quintil.; ∾ pudica, Propert.; – men in pl.: aequi boni famas petere, Sall. frgm. ap. Senec.; — B) „beſ."; 1) godt Rygte; hujus omnis fama et existimatio etc., Cic. Quint. 15; cf. id. Div. in Caecil. 22; de fama alicujus detrahere, id.; famam in tuto collocare, Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 4, 10; jam ad famam populi R. pertinere, m. acc. c. infin., Liv. 10, 24; cf. Propert. 1, 15, 22; — 2) ondt Rygte, Vanrygte; maledicta, famam ··· in se transtulit, Ter. Ad. 2, 3, 10; neque enim specie famave movetur (Dido), Virg. Aen. 4, 172; hf. — fāmātus, 3, f. diffamatus: berygtet, Cic. frgm. Or. p. Scaur.

famel, f. und. famulus. — fămēlĭcus, 3: forhungret, forſulten; ille miser famelicus, Ter. Eun. 2, 2, 29; ∾ natio hominum, (om Fiſkerne), Plaut.; ∾ canes, Phaedr.; ∾ ales (milvus), Plin.; ∾ armenta, Juvenal.; af — fămes, is, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Hunger, Sult, Trang til Spiſe el. Æde (hos Menneſker og Dyr); – fame sitique atque algu (interficere), Plaut.; fame enectus el. confectus, Cic., consumptus, Caes., (udhungret); cf. Cic. Fin. 1, 11; – famem explere, Cic., querna pellere glande, Tibull.; extremam famem sustentare, Caes.; ∾ tolerare, id., Ovid., pascere, Prop.; – fames dura, misera, Hor., jejuna, dira, Ovid., rabida, vesana, Virg.; – men hos Lægerne: fame utendum est, (man bør faste), Cels.; — B) „beſ." ogſ.; a) Hungersnød; vid. Cic. Att. 5, 21; qui in fame frumentum exportaverat, id. Flacc. 7; — b) den yderſte Armod el. Trang; ad famem rejicere, Ter. Phorm. prol. 18; — II) „fig."; A) Maverhed i Foredraget; hf. „alleg.": jejunitatem et famem malle, quam ubertatem et copiam, Cic. Tusc. 2, 1; — B) raſende Attraa el. Higen, navnl. efter Rigdom; – auri sacra fames, Virg. Aen. 3, 57; cf. Hor. Od. 3, 16, 17, ogſ. Plin. 33, 3; men ∾ implacabilis honorum, Flor. 3, 21; — III) Fames, ſom Hungerens Gudinde, beſkrives Ovid. Met. 8, 784 flgd.; cf. Virg. Aen. 6, 276; — not.: nomin. famis, f. fames, Varr.; gen. fami, f. famis, Cato o. Lucil. ap. Gell., abl. famē, f. famĕ, Virg. Aen. 6, 421, oftere; hf. — fămescens, tis, adj.: hungrende, hungrig, Alcim. Avit.

famex, icis, m.: underløbet Blod, Colum. 6, 12 (Schneid.), Veget. — fāmĭgĕrābĭlis, e, [fama, gero]: meget omtalt el. berygtet, Varr., Appul. — *fāmĭgĕrātĭo, onis, f.: Rygtebæren; Omtale, Snak, Plaut. Trin. 3, 2, 66; — fāmĭgĕrātor, oris, m.: en Rygtebærer, Plaut. Trin. 1, 2, 178; o. — fāmĭgĕrātus, 3: meget bekiendt el. omtalt; (efteraug. o. ſield.); – Creta multis famigerata fabulis, Mela 2, 7; ∾ antiquitus fanum, Appul.; — [fama, gero].

fămĭlia, gen. familiae, (ogſ. ofte familias, i Forbindelſe med Ordene pater, mater, filius, filia), f., [famulus]; I) „egenl."; A) Tienerſkabet el. Tyendet, de Herren tilhørende Trælle el. Slaver; – villicus familiam exerceat, Cato; emere eam familiam etc., Cic. Qu. Fr. 2, 6; cf. Caes. B. C. 1, 75, o. Phaedr. 3, 19; – ogſ. de et Tempel tillagte Livegne el. Slaver; vid. Cic. Cluent. 15: quum in Martis familia numerarentur; – men Caes. B. G. 1, 4: omnem suam familiam collegit, (rimel. alle ſine Vaſaller); — B) ligel. enhver af Ufrie el. Slaver beſtaaende Trop eller Bande, navnl. ſaadanne Fægtere el. Gladiatorer; vid. Suet. Aug. 42; comparare familiam (i. e. gladiatores), Cic. Sull. 19; cf. id. Sest. 4; – hf. Udtrykket: familiam ducere, (være den førſte i Troppen); hvf. „overf.": være den førſte i ſit Slags; vid. Cic. Phil. 5, 11, o. id. Fam. 7, 5; – ligel. familia histrionum: Trop el. Selſkab af Skueſpillere, Plaut. Men. prol.; — II) „overf."; A) den hele Husſtand, Husvæſenet, Huſet, Husfaderens hele Eiendom el. Formue; ogſ. den hele Arv; – familiae erciscundae causam agere, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 56; cf. id. Caecin. 7; men agnatus proximus familiam habeto, Dig. e XII Tabb.; — b) hf. ogſ. Huſets el. Familiens Forraad; decem dierum vix mihi est familia, Ter. Heaut. 5, 1, 36; — 2) hf. pater familias, Cic., ogſ. pater familiae, Caes.: Husfaderen, Husbonden; pl. patres familias, Cic., familiae, Caes., familiarum, Suet.; ligel. mater familias, Cic., familiae, Liv.; filius familas, (umyndig Søn af Huſet), Cic. Coel. 15; ligel. filii familiarum, Sall.; filia familias, Senec.; filiae familiarum, Dig.; — B) Indbegrebet af de frie Perſoner, ſom høre til det ſamme Hus, en Familie, men ordenl. ſom Underafdeling af gens el. Slægt; – familia ··· plurium personarum, quae ab ejusdem ultimi genitoris sanguine proficiscuntur, Dig.; – qua in familia laus aliqua forte floruerit, etc., Cic. Rab. Post. 1; cf. id. Cluent. 6; ex familia vetere et illustri, id. Mur. 8; cf. ibd. 7; f. ogſ. Sall. Jug. 95, (hvor gens o. familia modſættes hinanden); – dog findes ogſ. familia f. gens; vid. Liv. Epit. 48 o. 49; — bb) hf. atter „overf.": philoſophiſk Sect el. Skole; vid. Cic. d. Or. 1, 10, o. id. ibd. 3, 16; – ogſ. er at hidføre id. Fam. 7, 5: quod familiam ducit, etc.; cf. id. Fin. 4, 16; — b) ogſ. om Forfattere og om deres Værker; vid. Quintil. 1, 4, 2

*fămĭlĭāresco, ĕre, 3, v. n. inch.: bliver fortrolig dermed, c. dat., Sidon.; o. — fămĭlĭārĭcus, 3; 1) hørende til Slaverne, cellae, (deres Kamre), Vitruv., vestimenta, (deres Klæder), Dig.; — 2) hørende til Familien, sella: Commoditet, Varr.; — [af flgd.].

fămĭlĭāris, e, [familia]; I) hørende til Slaverne el. til Tyendet; men altid ſom subst.; – Me esse hujus familiae familiarem, (Slave el. Tiener i dette Hus), Plaut. Amph. 1, 1, 201; cf. Senec. Ep. 47, (hvorefter familiaris er den ældre Benævnelſe f. servus); — II) hørende til Huſet el. til Familien, huslig, odl.; – ∾ filius: Søn af Huſet, Plaut. As. 2, 2, 43; ∾ focus, (Arneſtedet), Colum.; ∾ copiae, (Formuen), Liv. 2, 16, pecuniae, Tac., rationes, id.; ∾ dignitas: Huſets Anſeelſe, Cic. Sull. 26; – hf. res familiaris: Formuen, exigua, vix equestris, Cic. Fam. 9, 13; cf. Sall. Catil. 20; men Cic. Tusc. 1, 1: res domesticas et familiares (Husholdningen el. Husvæſenet) etc.; — B) hf. „overf.": hørende til Familien el. til Huſet, consilium, (Familieraad), Liv. 4, 48, ostentum, id. 26, 6, parricidium, (Mord paa en Slægtning), Attius ap. Cic. N. D. 3, 42, funus, (Dødsfald i Familien), Cic. Vatin. 13; — 2) navnl. om Perſoner: ligeſom hørende til Familien, d. e. bekiendt el. fortrolig, alicui, med

nogen; vid. Cic. Fam. 3, 1; qui vobis familiarior, Demosthenes, id. d. Or. 3, 19; homo familiarissimus, id,; - ogſ. subst.: fortrolig Ven el. Omgangsven; est ex meis ··· intimis familiaribus, Cic. Fam. 3, 1; cf. Nep. Eum. 2; ligeſ. ex meis familiarissimis, Cic. Fam. 13, 27; — b) om Begreber: venlig, fortrolig, bekiendt, tilvant el. ſædvanlig; - ∾ sermones conferre cum aliquo, Cic. Off. 2, 11; minus familiari vultu, Suet. Caes. 78; cf. Liv. 24, 5; men ars statuaria familiaris Italiae atque vetusta, Plin. 34, 16; mihi familiare est, c. inf., (det er min Skik), Plin. Ep. 4, 24; — c) i Offerſproget heder pars familiaris, Liv. 8, 9, o. fissum familiare, Cic. Div. 2, 13: den Del af Offerdyrets Indvolde, der angaaer os ſelv el. vore Venner el. Staten; (opp. pars hostilis, Lucan.); — not. a: abl. familiare, Varr.; — not. b: Epistolae ad Familiares, heder den ene Samling af Cicero's Breve.

fămĭlĭārĭtas, atis, f., [familiaris]; I) hyppig Omgang, nøie Bekiendtſkab; ogſ. Fortrolighed el. Venſkab; - in familiaritatem alicujus venire, Cic., intrare penitus, id., sese dare el. applicare, id., (blive nogens Ven el. Fortrolige, indynde ſig hos nogen); cf. id. Fam. 13, 73, o. Ter. Heaut. 1, 2, 10, ogſ. Nep. Att. 9; - familiaritates habere fidas amantium nos amicorum, Cic. Off. 2, 8; — II) „concret" familiaritates, f. familiares, vid. Suet. Tib. 51.

fămĭlĭārĭter, adv. af familiaris; I) „egenl.": efter Familier, familievis, accipere agros, Frontin. d. Colon. (ap. Goes.); — II) df. ſædv. „overf."; A) „alm.": fortroligen, venſkabeligen, loqui cum aliquo, Cic. Div. in Caecil. 12, scribere aliquid (ad aliquem), id., vivere cum aliquo, id.; - ligeſ. compar. o. superl., familiarius o. familiarissime vivere cum aliquo, id.; men familiariter ferre mortem alicujus, Ter. Andr. 1, 1, 84; — B) „beſ." ogſ.; a) fortroligen, d. e. nøiagtigen, totam causam nosse, Quintil.; — b) om Vegetationen: tilvant, passende; parum familiariter nostro solo venire, (ikke at passe dertil), Colum. Arb. 1. — fămĭlĭŏla, ae, f., demin. af familia: liden Familie, Hieronym. — famis, ſ. und. fames: not.

*fāmōse, adv.: med megen Omtale el. Opſigt; compar., Tertull.: o. — fāmōsĭtas, atis, f.: det Rygte (beſ. Vanrygte), hvori nogen ſtaaer, Tertull.; af — fāmōsus, 3, [fama]: meget omtalt el. hvorom der tales meget (til det Bedre el. Værre); df. I) navnkundig, berømt, urbs, Tac. Hist. 5, 2, mors, Hor. A. P. 469; - superl., ∾ victoria, Flor. 3, 7; — II) berygtet; ∾ largitio, Sall. Jug. 58, coena, Suet. Vit. 3; - ogſ. absol.: famosae, (i. e. meretrices), Cic. d. Or. 2, 68; cf. Hor. Sat. 1, 4, 5; ſ. ogſ. Tac. Ann. 3, 7; — B) derfor ogſ. ligeſom act.: æreſkændende el. ærerørig, carmen, Hor. Ep. 1, 19, 31, libelli (Pasqviller), Tac. Ann. 1, 72; cf. Suet. Aug. 55, o. id. Caes. 73; - ∾ pudor, Ovid. Am. 3, 6, 78, (ſom røber Beſkæmmelſe).

fămul, (archaiſtiſk Biform af famulus), Lucr. 3, 1048, o. Enn. ap. Non.; (cf. facul, volup, o. fl.). — fămŭla, ae, fem. af famulus: Terne el. Opvarterſke, Lucr. 4, 1170, o. Virg. Aen. 4, 391, ogſ. Ovid. Met. 4, 35; - ogſ. en Guddoms Tienerinde, Ovid.; - df. „poet.": famulae Jovis ··· aves, (i. e. aquilae), Juvenal. 14, 81; - men „overf."; si virtus famula fortunae est, Cic. Tusc. 5, 1; cf. ibd. 1, 31. — *fămŭlābundus, 3: ſom betiener iværigen, Tertull.; o. — fămŭlanter, adv.: ſom Træl el. Slave, meget ydmygt, petere, Attius ap. Non.; — [famulor]. — fămŭlāris, e, [famulus]: hørende til en Træl el. Tiener, vestis, (Slavedragt), Cic.; ∾ jura dare, (betvinge ſom Herſker el. Konge), Ovid. Met. 15, 597; - neutr. ogſ. ſom adv.: nec famulare timens, Stat. Silv. 3, 1.

*fămŭlātio, onis, f.: Tienerſkabet el. Tyendet, Appul.; — fămŭlātōrius, 3: ſlaviſk, mendicitas, Tertull.; — fămŭlātrix, icis, f.: Tienerinde, Sidon.; o. — fămŭlātus, us, m.: Slavetieneſte, Trældom; in famulatu fuisse, Cic. Lael. 19; - df. „alleg.": quam miser virtutis famulatus servientis voluptati! Cic. Off. 3, 33; — [famulor].

*fămŭlĭtas, atis, f.: Slaveri, Trældom, Attius ap. Non.; — fămŭlĭtĭum, i, n., oprdl.: = frgd.; vid. Fest. p. 87; - df. „concret" ligeſom servitium, Tyendet el. Slaverne; unus e famulitio, Macrob.; — fămŭlo, are, v. a.: bruger ſom Slave, Tertull.; o. — fămŭlor, atus sum, 1, v. dep. n.: betiener, opvarter, m. o. ud. dat.; - quum hi famulantur, (ere andres Tienere), Cic. frgm. ap. Non.; men Catull. 64, 161: Quae tibi jucundo famularer serva labore; - ogſ. „overf.": fortuna famulante, (ved dens Biſtand), Claudian.; ogſ. m. Tingsſubject; ut alimentis nostris famulatur (terra), Plin. 2, 63; — [flgd.].

1. fămŭlus, i, m., [oſkiſk Ord; vid. Fest. p. 87]: Tiener, Opvarter, Slave, (opp. herus); vid. Cic. Off. 2, 7, Hor. Od. 3, 17, 16, o. Virg. Aen. 1, 701; — b) famuli hede ogſ. ſaadanne Frie, qui serviunt bona fide, Dig.; - df. ogſ. ∾ sacrorum: en Offertiener, Ovid. Met. 3, 574; cf. Cic. Leg. 2, 9; - „poet." hede ogſ. de underordnede Guddomme famuli, Hor. A. P. 239, o. Virg. Aen. 5, 95; men Ovid. Met. 8, 272: sus erat infestae famulus vindexque Dianae; cf. Virg. Aen. 5, 95, o. Ovid. 3, 229; - ſ. ogſ. famula s. 1.; df. — 2. fămŭlus, 3: tienende, opvartende, ſlaviſk, underdanig; (poetiſk Ord); - vertice famulo ferre pedem, (lade ſig træde paa Nakken), Ovid. Pont. 2, 2, 80; cf. id. Fast. 1, 286: ∾ aquae (Rheni); men id. Am. 2, 7, 21: Veneris famulae connubia, (i. e. amicae servae); ∾ turbae, Sil., dextrae, Lucan.

fānātĭce, adv.: ſværmende, Appul.; af — fānātĭcus, 3, [1. fanum]: der ſværmer omkring et Tempel; oprdl. om Cybeles Præſter; vid. Juvenal. 2, 112, o. id. 4, 123; cf. Liv. 37, 9; men ∾ carmine vaticinantes, id. 38, 18; — II) df. „overf.": raſende, ſværmende; isti philosophi superstitiosi et paene fanatici, Cic. Div. 2, 57; ∾ jactatio corporis, Liv. 39, 13; ∾ error, Hor., cursus, Liv.; cf. Quintil. 11, 3, 71.

fandus, 3: partic. af fari. — Fanestris, e, ſ. und. 2. Fanum. — Fannius, Fannia: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes: C. Fannius, Svigerſøn af Laelius; vid. Cic. Laelius; - en Søn af ham er Hiſtorieſkriveren: C. Fannius; vid. Cic. Brut. 26, o. id. d. Or. 3, 47, oftere; — B) df. 1) Fannius, 3, lex sumptuaria, (a. u. c. 593), Gell. 2, 24, Macrob.; — 2) Fanniānus, 3, epitome, Cic. Att. 5, 12; men ∾ cartha, vid. Plin. 13, 24.

fāno, are, v. a.: indvier, helliger; quod sacrificio quodam fanatur, etc., Varr. L. L. 6, 7; af — 1. fānum, i, n., [beſl. m. fari, fatus]: et til Guddommen indviet Sted, en Helligdom, et Tempel; - fanum ··· id est locus templo effatus, Liv. 10, 37, (hvor fanum ogſ. modſættes aedes); - df. ſædv. Capel. el. Tempel; - ∾ sanctissimum Dianae, Cic. Verr, 1, 20; cf. Caes. B. C. 3, 33; ogſ. forbindes fana atque delubra, Cic., fana et templa, Suet. — 2. Fānum, i, n.: By i Umbrien ved det adriatiſke Hav; (hod. Fano); vid. Caes. B. C. 1, 11; ogſ. Fanum Fortunae, Tac. Hist. 3, 50; ogſ. Colonia Fanestris, Mela 2, 4.

far, gen. farris, n.; I) „alm.": en vis Kornart, germ. Spelt el. Dinkel, Grækernes ζέα, (triticum, spelta L.); vid. Cat., Varr., Colum., ogſ. Plin. 18, 19; - „poet." ogſ. in pl.: farra flava, laetissima, robusta, Virg.; cf. id Ge. 1, 73 o. 101; — II) „beſ." ogſ.: ſtraaet Korn el. grovt Mel; farinam bonam et far subtile facere, Cato; far hordei, Pallad.

farcīmen, inis, n., [farcio]: Pølſemad, Pølſe, Varr.; cf. Gell 16, 7; df. — farcīmĭnum, i, n., efter Veget.: enslags Sygdom el. Forſtoppelſe hos Dy-

rene; — df. farcīmĭnōsus, 3, morbus, (denne Sygdom), id. — farcīno, are, v. a.: fild. Biform af flgd., Capella.

farcio, farsi, fartum, (ogs. farctum, o. efterel. farsum), 4, v. a.; [besl. m. φράσσω, i. e. farcio]; I) „alm.": stopper fuld, fylder ved at stoppe, parietes ... caementis, Plin.; pulvinus rosa fartus, Cic. Verr. 5, 11; — b) ogs. stopper deri; ischaemon (herba) farcitur in nares, Plin.; ∾ pannos in os, Senec.; men Martial. 3, 58: Hinc farta premitur angulo Ceres omni; — II) „bes.": stopper, d. e. mæsker el. feder, gallinas ex triticeo pane, Varr.; — b) ogs. „overf.": infinitis vectigalibus farctus, Vitruv. 2, 8; — III) af partic. fartus (el. farctus), 3, er neutr. subst. fartum (el. farctum), i: det Ifyldte, Fylding; intestina et fartum eorum, Plin. 28, 29: - men comisk: fartum facere ex hostibus, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 8; men ∾ vestis, (d. e. Legemet), id. Most. 1, 3, 13; — 1. farctus, (fartus), 3, partic. af farcio. — 2. farctus, us, m., s. und. 2. fartus.

1. Farfărus, i, m.: Flod i d. Sabinske, Ovid. Met. 14, 330; s. ogs. Fabaris. — 2. farfărus, i, m.: etslags Vært el. Plante, ogs. farfugium, o. chamaeleuce; (tussilago L., germ. Huflattich); vid. Plin. 24, 85; ogs. farferus, Plaut. Poen. act. 2, v. 32. — farferus, i, o. farfugium, i., s. und. frgd.

fari, tale, inf. af for. — †fărīna, ae, f., [far]: det malede Korn, d. e. Mel, Varr.; ∾ siliginea, Plin., triticea, hordeacea, etc., id.; cf. Martial. 8, 16; — II) „fig."; A) „overf.": Melet el. den melagtige Opløsning af andre Gienstande; - ∾ marmoris, Plin., cornus cervini, id.; men Ovid. Med. fac. 61: ∾ pulverea; — B) „alleg."; quum fueris nostrae paulo ante farinae, (da du før lignede os), Pers. 5, 115; cf. Suet. Aug. 4; df. — fărīnārius, 3: hørende til Mel; ∾ cribrum, (Melsaald), Cato, Plin.; — fărīnōsus, 3: melet, ligesom af Mel; ∾ congeries, Veget. — fărīnŭla, ae, f., demin. af farina: noget lidet af Mel, Vulg.; df. — fărīnŭlentus, 3: ligesom Mel, cinis, Appul. — fărio, ōnis, m.: Forellen el. Laxørreden, Auson. — farnĕus, 3: af el. paa et Asketræ, fungi, Apic.; af — farnus, i, f., [rimel. af inus. franus, etr. f. fraxinus]: Asken el. Asketræet, Vitruv. 7, 1, inc.; (al. fraxinus).

*farrăcĕus, (-ĭus), 3: af Korn el. af Spelt, seges, Varr., pollen, Plin.; o. — farrāgo, ĭnis, f.; I) „egenl.": Smaakorn el. Blandkorn til Grønfoder; ogs. det deraf opvoxede Foder; vid. Varr., Plin., Virg. Ge. 3, 205; — II) „overf." o. comisk: Blanding el. blandet Indhold; Quicquid agunt homines ... nostri est farrago libelli, Juvenal. 1, 86; men Pers. 5, 77: in tenui farragine mendax, (i. e. in re levi: i Bagateller); — [far].

*farrārius, 3: hørende til Brødkorn el. benævnt derefter, fistula, (etslags Haandmølle), Cato; — b) df. som subst. n., o. in pl., farraria, orum: „Kornmagazin el. Kornlade, Vitruv. 6, 9; — farrātus, 3: forsynet med Korn el. med Mel el. med Melspiser; ∾ olla, (Grødpotte), Pers. 4, 30; — 2) tillavet af Korn el. af Mel; farrata omnia, (ikkun Melspiser), Juvenal. 11, 109; — farrĕārius, 3: hørende til Korn, pilum, Cato; o. — farrĕus, 3, af Korn el. af Mel, panis, Colum.; — 2) df. subst. n., farreum (sc. libum): Melkage, Plin. 18, 3; — hvf. demin. farrĭcŭlum, i, n.; liden Melkage, Pallad.; — [far].

farsĭlis, e: Biform af fartilis: mæsket, porcellus, Apic. — farsūra, ae, f., Biform af fartura: Mæskning, Tertull. — farsus, 3: Biform af 1. fartus; s. farcio ab in. — fartĭcŭlum, i, demin. af fartum: Lidet af Fylding, Titinn. ap. Non. — *fartĭlis, e: stoppet el. fyldt, mæsket el. fedet, anser, 3, Plin.; — 2) „overf." o. absol.: fartilia nescio quae commenti: Udfylding el. Blanding, Tertull.; — fartim, adv., ligesom Fylding; (efterel. Ord.); ∾ concisum, Appul.; — 2) „overf.": tæt sammen, i tæt Klynge, stipare aditum, id.; o. — fartor, oris, m.; 1) en Pølsemager, Plaut., Ter.; ogs. Cic. Off. 1, 42, o. Hor. Sat. 2, 3, 229; — 2) som mæsker el. feder (Fierkræet), Colum. 8, 7; — [farcio]. — fartum, i, n., s. fartus, 3, und. farcio; — fartūra, (farct.), ae, f., [farcio]: Fylding el. Fyld, navnl. til Tarme el. Pølser, Varr.; — b) ogs. Fylding til Vægge, Vitruv.; — 2) „overf.": Feden el. Mæsken (navnl. Fierkræets), Varr.; turtures farturae destinantur, Colum. — 1. fartus, 3: partic. af farcio. — 2. fartus, us, m., [farcio], ligesom fartum: Fylding; in pl., Arnob. — 2) df. „overf.": farctum fici meliorem efficere, (dens Kiød), Colum. 5, 10.

fas, neutr. indecl., [fari]; — I) oprdl.: hvad der er bestemt ved Guddommens og Naturens Love, den guddommelige el. naturlige Ret; (opp. jus); - omne jus fasque delere, Cic. Att. 1, 16; sicut fas josque est, Liv.; cf. Virg. Ge. 1, 268; contra fas, contra auspicia, etc., Cic. Verr. 5, 13; — b) ogs. personificeret: audiat fas, etc., Liv. 1, 32; — II) „overf."; A) i Retssproget, (o. forcl.), ligesom fastus: retligen tilladt; vid. Varr. L. L. 6, 4; — B) „alm.": hvad der er ret el. billigt el. tilladt; saal. i Forbindelsen: fas est, med Subjectssætning; - si hoc fas est dictu, Cic.; ligel. si fas est dicere, Ovid.; fas habere: holde for Ret, Plaut., Tac.; fas, justum, pium, subjici possunt honestati, Quintil.; - fas gentium, Tac., disciplinae, id., armorum, id.; neque fas neque fidem pensi habere, id.; cf. Virg. Ge. 1, 505, o. Hor. Od. 1, 18, 19; - quod homini fas esset optare, Cic. Lael. 3; cf. id. Mur. 37, ogs. Caes. B. G. 1, 50, o. id. ibd. 5, 12; men fas omne abrumpunt, Virg. Aen. 3, 55; cf. ibd. 5, 799, o. Liv. 1, 16; — bb) df. ogs.; a) det Mulige el. Muligheden; nec mihi ... fas est, c. inf., (jeg formaaer ikke), Ovid. A. A. 3, 151; cf. Virg. Aen. 7, 692, o. Ovid. Her. 4, 4, 22; — b) det Beskikkede, det af Skiebnen Bestemte; si cadere fas est ... Trojam, (hvis det skal falde), Ovid. Her. 13, 72; fas prohibet, id. Fast. 2, 205; cf. Virg. Aen. 6, 438.

fascia, ae, f., [besl. m. fascis]; I) „egenl.": Baand el. Bind el. Giord, odl.; df. a) Bind om et Saar el. om en Legemsfeil; - devinctus fasciis etc., Cic. Brut. 60; cf. Suet. Dom. 17, oftere. — b) Baand el. Bind om Benet el. Foden, (altf. for Strømper); - fasciae, quibus in calceatu utebantur, Plin.; cf. Quintil. 11, 3, 144, o. Cic. Att. 2, 3, (hvor fasciae cretatae, til Pynt); — c) Damernes Brystbind; vid. Ovid. A. A. 3, 274, o. Prop. 4, 9, 49; — d) Hovedbind el. Diadem; vid. Suet. Caes. 79: coronae fasciam detrahi; cf. Senec. Ep. 80: fasciam solve etc.; — e) fasciae lecti cubicularis, (Sengegiorde), Cic. Div. 2, 61, Martial.; - f) puero fasciis opus est (Svøbebaand el. Svøb), Plaut. Truc. act. 5, v. 13; - men Plin. 15, 18: fasciae junci, Siv- el. Rørmatter; — II) „overf.": baandformet Stribe el. Linie el. Liste, odl.; df. a) i Bygningskunsten: media fascia epistylii, Vitruv.; — b) Zone el. Bælte paa Himmelen, Capella; — c) Skystribe paa Himmelen; nil fascia nigra minatur, Juvenal. 14, 294.

fasciātim, el. fasceatim, adv., [fascis]: bundtvis, i Bundter, vid. Quintil. 1, 4, 20. — fascĭcŭlāria, orum, n.: hvad der bæres i Bundter, (som Brænde, odl.), Veget.; af — fascĭcŭlus, i, m.: demin. af fascis: lidet Bundt, liden Bylt el. Pakke; ∾ epistolarum, Cic., librorum, Hor.; ∾ (florum), Cic. Tusc. 3, 18. — fascĭger, a, um, [fascis, gero]; df. ∾ honor, (i. e. consulatus), Paul. Nol. — fascīna, ae, f., [fascis]: Riskuippe, Cato.

*fascĭnātio, onis, f.: Fortryllelse, Forhexelse; vid. Plin. 28, 5, oftere; o. — fascĭnātōrius, 3: hørende til Fortryllelse; ∾ lingua, Serv. ad. Virg. Ecl. 7, 28;

af — fascino, are, v. a., βασκαίνω: fortryller, forhexer, oculis ··· agnos, Virg. Ecl. 3, 103; men Catull. 7, 12: ∾ malā linguā; - ogs. absol.: contra fascinantes, Plin. 13, 9. — fascĭnōsus, 3, i. e. bene mutoniatus, Auct. Priap.; af — fascĭnum, i, n., βασκάνιον: Fortryllelse el. Forhexelse, (navnl. med Øinene el. med Tungen); - oculis fascinum circumferre, Plin. 7, 2; — 2) „overf.": en Afbildning af det mandlige Lem, som Amulet imod Fortryllelser, Varr.; df. ogs. Lemmet selv, Hor. Epod. 8, 18; — not.: ogs. i Biformen fascinus, i, m., Virg. Catal. 5, 20; - men personificeret: Fascinus, i, m., s. Phallus, Plin. 28, 7.

fascio, avi, atum, 1, v. a., [fascia]: binder derom, Capitolin.; fasciatus truncus, Martial. 12, 57. — fasciŏla, ae, f., demin. af fascia: lidet Bind el. Baand, navnl. om Hovedet, Varr., om Benene, (for Strømper), Hor. Sat. 2, 5, 255; cf. Pseud. Cic. Harusp. 21.

fascis, is, m., [besl. m. fascia]; I) „alm.": Bundt el. Knippe, sarmentorum, Liv., lignorum, Tac., stramentorum, Hirt.; cf. Virg. Ecl. 9, 65; men injusto sub fasce, id. Ge. 3, 347; men uno velut fasce (comprehendere), vid. Plin. Ep. 3, 9; — II) „bes." hede hos Romerne fasces (sc. virgarum): de Risknipper, som Lictorerne bare foran de høiere Øvrighedspersoner, navnl. foran Consulerne, dels som Symbol paa deres Magt, dels som Strafferedskaber, Liv., Cic., o. A.; - df. habere fasces, Liv. 8, 36; cf. ibd. 12: cujus tum fasces erant, etc., ogs. Suet. Caes. 20; - fasces praeferre, (om Lictorerne), Liv.; men om en Øvrighedsperson: summittere fasces: at lade Lictorerne sænke fasces ned, neml. for derved at vise Ærefrygt, enten imod en høiere Øvrighedsperson, el. imod det forsamlede Folk; vid. Liv. 2, 7, o. Val. Max. 4, 1; - df. ogs. „alleg.": summittere alicui fasces, Cic. Brut. 6, (erkiende nogens Forrang el. Fortrin); - efter Liv. 24, 9, udtog Valerius Publicola Øxen af de consulariske Fasces; derim. beholdtes den af Dictator, (fordi der ikke fra ham kunde appelleres til Folket), og ligel. af Decemvirerne; vid. dictator s. l., ogs. Liv. 3, 36; - ligel. af de romerske Øvrigheder i Provindserne; vid. Cic. Verr. 5, 9; - efter en Seier bleve Feltherrens Fasces omvundne med Laurbærgrene, hvf. fasces laureati, Cic. Att. 8, 3; cf. Caes. B. C 3, 71, o. Tac. Ann. 13, 9; - i Sorg bares Fasces omvendte, (fasces inversi), ibd. 3, 2; — b) „overf." o. „poet." bruges ogs. fasces f. de høiere Øvrighedsposter, navnl. for Consulatet; populi fasces, Virg. Ge. 2, 495; cf. Hor. Ep. 1, 16, 34, id. Sat. 1, 6, 96, o. Juvenal. 5, 110.

faselaria, ium, s. phaselaria. — faselus, o. faseolus, s. phaselus, etc. — fassus, 3: partic. af fateor. — fasti, orum, s. und. 1. fastus. — *fastīdībĭlis, e: fortrædelig; ∾ judicium, Tertull.; — fastīdĭenter, adv.: fortrædeligen, med Uvillie, appellare aliquem, Appul.; o. — fastīdĭter, adv.: vrantent, fortrædeligen, Varr. ap. Non.; — [flgd.].

fastidio, ivi el. ii, itum, 4, v. n. o. a., [fastidium]; I) neutr.; A) „egenl." om de sandselige Fornemmelser: at ækles, at føle Lede el. Modbydelighed; - stomachus fastidiens, Senec. Ep. 2; cf. Hor. Epod. 5, 78; - ogs. om Dyrene; si fastidiunt gallinae, (ikke ville æde), Varr.; — B) „fig."; a) gebærder mig el. viser mig utilfreds; - ut fastidit gloriosus! Plaut. Curc. 5, 2, 34; - qui ··· etiam in recte factis candidatorum saepe fastidiunt, Cic. Mil. 16; - hos Comikerne ogs. c. gen.; fastidit mei, Plaut.; ∾ bonorum, Lucil.; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl.": ligesom at vrage, (navnl. en Spise); - ∾ lupum fluvialem, Colum.; ∾ olus, Hor. Ep. 1, 17, 15; cf. id. Sat. 1, 2, 115; ∾ vinum, Suet.; men fastidiendus odor, Plin.; aures ··· redundantia et nimia fastidiunt, Quintil. 9, 4, 116; — B) oftere „fig.": stolt el. overmodigen at ringeagte el. bortvise; a) c. acc.; - ∾ preces alicujus, Liv. 34, 5; dominationibus aliis (dat.) fastiditus, (ringeagtet deraf), Tac. Ann. 13, 1; cf. Ovid. Pont. 4, 1, 19: verba fastidita, (forskudt Tale); - men „poet.": somnus ··· non humiles domos fastidit, Hor. Od. 3, 1, 23; — b) m. Objectssætning; - a me fastidit amari, Ovid.; ne fastidieris, nos ··· accipere, Liv. 10, 8; cf. Phaedr. 4, 7; men Plin. 16, 59, overs. om Ting: balsamum fastidit alibi nasci; — not.: partic. fastiditus, 3, sild. ogs. som dep. m. activ Bem.: forsmaaende; ne me putes fastiditum studia, Petron. Sat. 48.

fastīdĭōse, adv.; oprdl.: med Modbydelighed el. Lede el. Ækelhed; df. „fig.": vrantent, fortrædeligen, - ∾ stomachans, Cic. Planc. 27; - compar., ∾ accedere ad hoc genus, id. d. Or. 2, 89; - ogs.: noget strængt el. nøieseende; judicare diligenter et prope fastidiose, Cic. d. Or. 1, 26; ∾ probare, id. Att. 2, 1; cf. Phaedr. 3, prol. 23; af — fastīdĭōsus, 3, [fastidium]: fuld af Lede el. Ækelhed; oprdl. el. „egenl.", med Hensyn paa de sandselige Fornemmelser; - aurium sensus est fastidiosissimus, Auct. ad Her.; - ogs. om Dyrene; fastidiosae enim fiunt (vaccae: ville ikke æde), Varr.; — II) df. „fig."; A) „alm.": vranten el. vanskelig at tilfredsstille; - ∾ æstimator, Senec.; fastidiosus in aequos et pares, Auct. ad Herenn.; - compar., fastidiosior in recipiendis causis, (opp. facilis), Cic. Brut. 57; superl., ∾ mancipium, (hovmodig Træl), Plin. Ep.; s. ogs. ovenf.; - ogs. c. gen.; fastidiosus litterarum Latinarum, (som vrager hvad der er skrevet paa Latin), Cic. Brut. 70; cf. Hor. Od. 3, 1, 36; — B) „bes.": som vækker Lede el. Ækelhed, modbydelig; - fastidiosam desere copiam, id. ibd. 3, 29, 9; cf. id. Epod. 17, 73; ∾ res et difficilis, Plin. Ep. 6, 17; — fastīdĭtus, 3: partic. af fastidio.

fastidium, i, n., [ctr. af fastūs taedium]; I) „egenl.": Lede dertil, Modbydelighed; - cibi satietas et fastidium subamara aliqua re relevatur; Cic. Inv. 1, 17; ∾ creare; Plin., abigere el. discutere, id.; - ogs. in pl., Hor. Sat. 2, 4, 78, oftere, Ovid. Pont. 1, 10, 7, Plin., o. A.; — b) ogs. om Synets Sands, Cic. Fam. 2, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Uvillie el. Misnøie, Bryderi el. Besværlighed; - quantum fastidii etc., Cic. Mur. 9; cf. id. d. Or. 3, 25, o. id. d. Opt. Gen. Or. 4; ne sit fastidio, Graecos sequi, Plin. 7, 1; - ogs. in pl., Cic. d. Or. 1, 61, Hor. Ep. 2, 1, 215, o. Virg. Ecl. 4, 61; — B) „bes.": Overmod el. fornem Vragen, odl.; - efferri fastidio et contumacia, Cic. Lael. 15; cf. id. Off. 1, 26, oftere; - ogs. in pl.; vid. Tibull. 1, 8, 69: oderunt ··· fastidia divi, (de hade Knibskhed); cf. Virg. Ecl. 2, 15.

fastīgātio, onis, f., [fastigo]: Tilspidsning el. Spids; - ut fastigatio laevi descendat cuneo, Plin. 24, 17; ∾ recta, Appul. — fastīgātus, 3: partic. o. adj. af fastigo. — fastīgium, i, n., [2. fastus, ago], (det Fremragende); I) „egenl."; A) „alm.": den øverste Spids el. Gavlen (fronton) paa Templerne, Tempeltinde; - ∾ Capitolii, vid. Cic. d. Or. 3, 46; fastigia aliquot templorum etc., Liv. 40, 2; - men om den myrdede Cæsar: ut haberet pulvinar ··· fastigium, etc., vid. Cic. Phil. 2, 43; cf. Flor. 4, 2; - men ogsaa paa en Privatbygning findes der: tectum ··· multorum fastigiorum, Cic. Qu. Fr. 3, 1; - df. ogs. „poet." f. Taget, Virg. Aen. 8, 491, o. id. ibd. 9, 568; - men om de paa hine Tempeltinder el. fastigia anbragte Ornamenter, s. Liv. 26, 23, o. Plin. 35, 43, ogs. Plin. Pan. 54; - men „alleg.": operi ··· tamquam fastigium imponere, Cic. Off. 3, 7, (at fuldende et Arbeide); — B) „bes.": det i nogensomhelst Retning Fremragende el. Udstaaende; df. navnl. 1) Spids el. Top, det Øverste el. Høieste; - colles pari altitudinis fastigio, Caes. B. G. 7, 69; cloacis e fastigio in Tiberim ductis, Liv. 1, 38; - ogs. in pl., Lucr. 4, 828; men cornua in leve fastigium exacuta, Plin.; - ogs. den største Dybde,

vid. Virg. Ge. 2, 288; men fastigia surarum et feminum, (de udstaaende el. ophøiede Dele deraf), Lucr. 4, 828; men ova fastigio acuminata, (oppon. rotunda), Plin. 10, 44; — b) fastigia hede ogs. i Grammatiken: Accenter over Stavelserne, Capella; — 2) skraalig el. heldende Rygning el. Beliggenhed; - declivis locus tenui fastigio, Caes. B. C. 1, 45; fossa si fastigium habet, (Fald for Vandet), id.; summisso fastigio planities, Liv. 27, 28; - spectandum, quo fastigio sit fundus, Varr.; — II) „fig."; A) „overf."; a) det Høieste el. Vigtigste, Hovedsagen; - sed summa sequar fastigia rerum, (Hovedbegivenhederne), Virg. Aen. 1, 343; — b) den største Høide el. det høieste Standpunkt; - stetisse Ciceronem in fastigio eloquentiae, fateor, Quintil. 12, 1, 20; - ogs. den relative Høide, el. det Standpunkt, hvorpaa nogen findes; - pari fastigio stetit in utraque fortuna, (forte det samme Hus, odl.), Nep. Att. 14; ∾ consulare, Vell.; cf. Liv. 2, 27: cui curatio altior fastigio suo esset data, (der var over hans Rang); — B) „ment.": Værdighed el. Anseelse; ejusdem fastigii civis, id. 3, 35; in summo esse fastigio, Nep.; ampliora humano fastigio etc., Suet. Caes. 76.

fastīgo, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. frgd.]; I) „egenl.": former el. danner i el. til en Spids el. Top; - frumenta verno tempore fastigantur in stipulam, Plin.; ∾ se (Africam), Mela; — b) ∾ syllabam: sætte Accenten (^) derover, Capella; — II) „fig.": at forherlige, statum celsitudinis tuae, Sidon.; — III) partic. fastigatus, 3, oftest som adj.; A) tilspidset, spids, collis, vid. Caes. B. G. 2, 8, o. Liv. 37, 27; men id. 44, 9: fastigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem etc.; — b) ogs. skraa el. skraalig, med skraalig Retning; - tigna prona et fastigata etc., Caes. B. G. 4, 17; solum rivi habeat libramenta fastigata, (Skraaning el. Fald), Vitruv.; — B) „fig.", men alene efterel. o. in superl.: ∾ consulares, Sidon.

fastōsus, 3, [2. fastus], „egenl.": prægtig, kostelig; men ∾ garum, Martial. 13, 102, (al. faccosum), inc.; - df. „fig.": stolt el. overmodig, moecha, (knibsk), Martial. 10, 18; quid est, fastose, (du Opblæste)! Petron. Sat. 131.

1. fastus, 3, [rimel. besl. m. φημί, fatus, etc.]; df. dies fastus: den Dag, paa hvilken Prætor el. Dommeren udtaler Ordene: do, dico, addico; altſ. en Retsdag; (opp. dies nefastus); vid. Ovid. Fast. 1, 47; men Liv. 1, 19, om K. Numa: idem nefastos dies fastosque fecit; - men fasti, f. dies fasti, Liv. 9, 46, o. Cic. Mur. 11, (hvorefter deres Fortegnelse først publiceredes af Skriveren Cn. Flavius); — II) df. A) fasti, (sc. dies): den ovennævnte Fortegnelse over Aarets samtlige Dage, altsaa den romerske Calender (el. Almanak); vid. Liv. o. Cic. ll. cc.; cf. Cic. Fam. 5, 12; - ogs. indeholdt denne Calender: Angivelsen af de romerske Festdage, dertil ogs.: Øvrighedspersonernes Navne og Bedrifter; vid. Cic. Verr. 4, 67; cf. Suet. Caes. 40: fastos correxit, etc., ogs. id. Aug. 100; — b) herfra ere ogs. Fasti, (ligesom Festcalender): Navnet paa Ovids Digt om de romerske Festdage og om deres Oprindelse; vid. Ovid. Fastorum Libros VI; — B) og fordi de ældste historiske Optegnelser fulgte Dagenes Orden i Calenderen, saa bruges fasti ogs. om de romerske Aarbøger el. Annaler; vid. Liv. 9, 18; ex fastis evellere, Cic. Sest. 14; - men „poet.": memores fasti, Hor. Od. 3, 17, 4; cf. id. Ep. 2, 1, 112, oftere; — not.: pl. fastus, uum, (f. fasti, orum), Colum., Lucan.

2. fastus, us, m., [besl. m. frgd., o. 'oprdl.: det Fremtrædende; df. „overf."]: Overmod, Stolthed, (navnl. i Gebærder og Miner); („poet." o. i efteraug. Prosa); a) in sing.; - supercilia maxime indicant fastum, Plin.; fastus erga patrias epulas, Tac. Ann. 2, 2; Fastus inest pulchris, Ovid.; fastum ponere el. exuere, id., assumere, Prop.; — b) in pl., lentos Pone precor fastus, Ovid. Met. 14, 762; cf. Tibull. 1, 8, 75. — 3. fastus, uum, m., sjeld. Biform af fasti, orum: Calender, Varr., Colum., o. A.; s. und. 1. fastus.: not.

†fātālis, e, [fatum]; I) „alm.": bestemt el. tildelt el. tilskikket af Skiebnen; vid. Cic. Catil. 4, 1, o. id. ibd. 3, 4; men illa fatalis necessitas, quam εἱμαρμένην dicitis, Cic. N. D. 1, 20; cf. id. Acad. 1, 7; ligel. id. Part. or. 21, absol.: quae divina atque fatalia etc.; - ∾ anni, Tibull.; ∾ labor, Hor.; men ∾ mors: naturlig Død, Vell.; - fatales libri, (i. e. libri Sibyllini), Liv. 5, 14, oftere; men „poet.": ∾ verba, Ovid., ogs. ∾ lex, id. Met. 3, 316, (i. e. fatum); fatales deae, (i. e. Parcae: de Skiebnen styrende Gudinder), id. Pont. 1, 4, 64; men ∾ stamina, Tibull. 1, 7, in.; men Ovid. Fast. 6, 445: ∾ pignora, (i. e. Palladium, hvorpaa neml. Roms Sikkerhed beroede); cf. Virg. Aen. 2, 165; - fatale est, m. Subjectsſætn., vid. Cic. Fat. 13, o. Suet. Ner. 43; — II) „bes.": fordærvelig, dræbende; saal. „poet." o. i efteraug. Prosa; - ∾ telum, Virg., jaculum, Ovid., aurum, id. Met. 9, 411, monstrum, Hor. Od. 1, 37, 21; ∾ hora, Suet. Ner. 49; men absol.: si quid fatale etc., Lamprid.; df. — fātālĭtas, atis, f.: tilstødende Uheld, Cod. Just.; o. — fātālĭter, adv.: efter Skiebnens Bestemmelse, Cic. Div. 2, 7; ∾ cadere, Ovid. Met. 12, 67; men ∾ mori, Eutrop. 1, 11: at døe en naturlig Død.

fătĕor, fassus sum, fateri, v. dep. a., [fari, fatus]; I) „alm.": bekiender, vedgaaer; - c. acc., el. m. de, el. absol.; - ∾ verum, Plaut., Plin.; ∾ peccatum, Hor., falsum, id.; men m. Objectsſætn.: qui, se debere, fateatur, Caes. B. C. 3, 20; fateor, me duci ventre, Hor. Sat. 2, 7, 37; - men ∾ de se, Liv. 24, 5; cf. Cic. Inv. 2, 26; si fatetur etc., (oppon. si negat), Quintil.; men faterier (f. fateri) alicui, quod etc., Hor. Ep. 2, 2, 148; - leno sum, fateor, Ter. Ad. 2, 1, 34; — II) „bes.": lægger for Dagen, røber, tilkiendegiver; - ∾ iram vultu, Ovid., animum pallore, id.; cf. id. Met. 8, 53; ogs. m. flgd. relat., Juvenal. 10, 172; — b) df. i Grammatiken: modus fatendi, d. e. Indicativet; vid. Quintil. 1, 6, 7; — not.: ogs. m. passiv Bem.; qui (ager) publicus esse fateatur, Cic. Agr. 2, 21; ligel. fassus ab ore pudor, Ovid. A. A. 2, 566; men impers.: vulgo fatebatur, Dig.

fātĭcănus, o. fātĭcĭnus, 3, [fatum, cano]: forudsigende, spaaende, Ovid. Met. 9, 417, o. ibd. 15, 436. — fātĭdĭcus, 3, [fatum, 2. dico]: = frgd.; ∾ anus (Stoicorum πρόνοια), vid. Cic. N. D. 1, 8; men ∾ deus, Ovid. Fast. 2, 262, (i. e. Apollo); ∾ furores, id.; ∾ fulmina, Plin.; ∾ augurium, id.; ogs. absol.: fatidicorum et vatum effata, Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb. — fātĭfer, a, um, [fatum, fero]: dødbringende, dræbende, arcus, Virg., ensis, id., Ovid.

*fătīgābĭlis, e: til at udmatte, Tertull.; — fătīgātio, onis, f.: Udmattelse; (stærkere end lassitudo); citra fatigationem (lassitudo), Cels.; ∾ equorum atque hominum, Liv.; fatigatione deficere, Quintil.; cf. Tac. Ann. 2, 60; — II) „fig.": spottende Skiemt, Drilleri, Eutrop. 7, 19, o. A.; o. — fătīgātōrius, 3, verba: lunefuld og skiemtende Tale, Sidon.; — [flgd.].

fătīgo, avi, atum, 1, v. a., [af fatim, i. e. affatim, o. ago; altſ. oprdl.: giør nok deraf]; I) „egenl."; A) „alm.": udmatter, jager, driver; - ∾ cervos jaculo cursuque, Virg. Aen. 5, 253, equos, id. ibd. 1, 316; cf. ibd. 11, 114; - ogs. udmatter, qvæler, plager; pugna atroci quum semet ipsi fatigarent, Liv. 8, 10; quos nulla fatigant Proelia, Virg. Aen. 11, 406; cf. Hor. Od. 4, 14, 18; - milites magno aestu fatigati, Caes.; cf. Cic. Top. 20, o. id. Off. 3, 18; - fatigatus fame, Nep., ludo et somno, Hor.; - ∾ dentem in dente, (neml. ligesom tyggende), Ovid. Met. 8, 824; ∾ dextram osculis, (ved idelig at kysse derpaa el. at kaste med Kys), Tac. Ann. 15, 71; men Virg. Aen. 6, 79: ille fatigat os rabidum, (tvinger el. tæmmer); — B)

„bef." o. „poet."; a) tumler uafladeligen dermed; ∾ arma, (i. e. exercere), Val. Fl.; aquae fatigatae, Ovid. Her. 13, 98; – ∾ silvas, Virg. Aen. 9, 605, (at giennemjage); men Ovid. Met. 1, 573, om en brusende Flod: plus quam vicina fatigat; – ligel. „poet."; ∾ diem noctemque remigio, (vedblive at roe), Virg. Aen. 8, 94; ∾ Martem, (vedblive at kæmpe), Val. Fl.; — b) ∾ coelum, terras, etc., Virg. Aen. 1, 281, (i. e. turbare el. miscere); men Ovid. Met. 5, 385: lolium tribulique fatigant Triticeas messes, (qvæle el. fordærve Sæden); fatigatum pectus, Ovid. Am. 3, 11, 2; fatigati suppliciis, Sall. Jug. 70, (kuede deraf); men Tac. Ann. 4, 6: plebes acri annona fatigabatur, (plagedes af Dyrtid); — II) „fig."; A) „overf.": overvælder, ængster, forvirrer; – secundae res sapientium animos fatigant, Sall. Catil. 11; cf. Hor. Od. 2, 11, 12, o. Sall. Jug. 66, ogf. Nep. Lys. 2; men ∾ curas, (altid at plage sig dermed), Sil.; — 2) „ment."; ∾ aliquem precibus, (uafladeligen el. indstændigen at bede el. bønfalde), Liv. 9, 20, o. Hor. Od. 1, 2, 26; ligel. ud. precibus, Sall. Jug. 14; men Plaut. Cist. 4, 2, 12: quae hos ··· fatigem, (at jeg bønfalder disse); ligel. fatigatus a fratre, uti (f. ut) etc., Sall. l. c. 12; cf. Tac. Hist. 1, 29; – men ∾ verbis, (irettesætte), Cic. Off. 1, 25, inc.; – sild. ogf.: ∾ aliquem argutiis, (medtage bidende, have til Bedste), Sidon.

fātĭlĕgus, 3, [fatum, 1. lego]: som samler dræbende Giftplanter; ∾ Sabaei, Lucan. 9, 821. — fātĭlŏquium, i, n.: Spaadom, Appul., inc.; af — fātĭlŏquus 3,, [fatum, loquor]; ligesom fatidicus: spaaende el. forudsigende; fatiloqua (Carmenta), vid. Liv. 1, 7; – ogf. absol.: fatiloquus, i: Spaamand, Appul.

fătim, adv. af inus. fatis, [rimel. en anden Udtale af satis], men alene i Forbindelsen ad fatim, sædv. affatim; vid. affatim s. l. — fătisco, ĕre, v. n. inch., [rimel. besl. m. inus. χάω, hvf. χαίνω, i. e. hisco]; I) „egenl.": at revne el. briste; – rimisque fatiscunt (naves), Virg. Aen. 1, 123; cf. ibd. 9, 809; men fatiscit janua, (aabner sig), Tibull. 1, 5, 67; men tellus fatiscit, (bliver skiør, opp. lentescit), Virg. Ge. 2, 249; cf. ibd. 1, 180; ligel. ∾ ungues (cameli), Plin.; — II) „fig.": at aftage el. afkræftes, at falde hen; solum fatiscit, (bliver udmarvet), Colum.; cf. Tac. Ann. 4, 24; men donec fatisceret seditio, id. Hist. 3, 10. — fătiscor, sci, v. dep. n.; forcl. Biform af frgd.; – Delubra deum simulacraque fessa fatisci, (forfalde), Lucr. 5, 309; cf. id. 3, 459; ogf. c. inf.; ∾ facere, Pacuv. ap. Non.; men haud fatiscar, quin etc., Attius ibd.

Fatŭa, ae, f., [efter Macrob. a fando]: K. Faunus's Gemalinde; heder ogf. Fauna, ogf. Fatuella, ogf. Bona Dea; vid. Macrob. Sat. 1, 12, ogf. Lactant., o. A.; – f. ogf. und. fatuor. — not.: f. ogf. under 1. fatuus nr. II.

*fătŭe, adv.: enfoldigen, Quintil. 6, 4, 8, inc.; o. — fătuĭtas, atis, f.: Enfoldighed, Daarlighed, Cic. Inv. 2, 32; cf. id. Att. 11, 25; — [fatuus]. — fātum, i, n., f. und. for. — fătŭor, ari, v. dep. n., [1. fatuus]; I) at være begeistret; – ab Fatua ··· qui inspirari solent, fatuari dicuntur, vid. Justin. 43, 1; — 2) at være tosset el. enfoldig, at gebærde sig saaledes; desine fatuari, Senec. Apocol. — 1. fātus, 3: particip. af for, fari. — 2. fātus, us, m., [for, fari]: Talen el. at tale; promite secretos fatus, (i. e. vaticinia), Prudent.; — II) ligesom fatum: Skiebne, Petron. o. Inscr.

1. fătŭus, 3, [a fando]; I) der taler, (navnl. som begeistret el. inspireret); f. und. fatuor; f. ogf. nedenf. nr. II; — B) df. sædv. som taler over sig, fiantet, tosset, enfoldig; navnl. sløv el. sandsesløs; – vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 2, und. stultus; ∾ puer, Cic.; nisi plane fatui sint, id. Fin. 2, 22; cf. id. d. Or. 2, 24, ogf. Ter. Eun. 5, 9, 49; men ∾ mores et turbati, Plaut. Trin. 2, 2, 18; — b) „overf." ogf. om Væxterne: smagløs, ødl.; ∾ beta, Martial. 13, 13; — II) subst. fatŭus, i, m., o. fatua, ae, f.; hos de romerske Herskaber: etslags Harlequin el. Gøgler; – vid. Senec. Ep. 50: fatua uxoris meae; ligel. ibd.: si quando fatuo dalectari volo, me rideo. — 2. Fatuus, i, m.: en Benævnelse paa Faunus; ogf. Fatuellus, Macrob. Sat. 1, 12, Lactant., o. A.

fauces, f. und. faux. — Fauna, ae, f., (sædv. Fatua, ogf. Bona Dea): den spaaende Søster og Gemalinde af K. Faunus, Macrob. Sat. 1, 12. — Faunalia, ium, f. und. Faunus. — Fauni, orum, f. und. Faunus. — Faunĭgĕna, ae, m., [Faunus, gigno]: nedstammende fra K. Faunus, Sil. 5, 7; df. Faunigenae, arum: Indvaanerne af Latium el. af Mellemitalien, id. 8, 357. — Faunus, i, m.: mythisk Konge i Latium, Søn af Picus, o. Sønnesøn af Saturnus, men Fader til K. Latinus; vid. Virg. Aen. 7, 48 o. 81, hvor han ogf. meddeler Orakelsvar; – som Landguddom er han at sammenligne med Guden Pan; df. ogf. bicornis o. semicaper; vid. Ovid. Fast. 5, 99 o. 101, o. id. Her. 5, 137; cf. id. Fast. 2, 424: Faunus in Arcadia templa Lycaeus habet; f. ogf. Hor. Od. 3, 18, in., o. Prop. 4, 2, 34; – tidligen antoges ogf. flere Fauni, (ligesom flere Panes); vid. Ovid. Met. 6, 81 o. 392; df. ogf. Fauni vates, Calpurn.; cf. Cic. Div. 1, 45; – Fauni hede ogf., ligesom Fatui: Spøgelser, som trykke og qvæle de Sovende; vid. Plin. 25, 10; ogf. in sing., Serv. ad Virg. Aen. 6, 775; — II) df. Faunalia, ium, n.: Faunusfesten, (Non. Dec.); vid. schol. ad Hor. Od. 3, 18, 1 o. 10.

fauste, adv. af faustus: lykkeligen, til Held og Lykke; – ut ea res fauste, feliciter, prospereque eveniret, (af en Formular), Cic. Mur. 1. — Faustianus, 3, f. und. 2. Faustus. — faustĭtas, atis, f., [faustus]: Lyksalighed; df. personificeret, som Frugtbarhedens Gudinde; vid. Hor. Od. 4, 5, 18: Nutrit rura Ceres almaque Faustitas. — Faustŭlus, i, m.: albansk Hyrde, (magister pecoris regii), der opdrog Romulus og Remus; vid. Liv. 1, 4, Ovid. Fast. 3, 56, o. A.

1. faustus, 3, [faveo]; oprdl.: begunstigende; df. sædv.: lykkelig, lyksalig, velsignet; oftest i Formularer; vid. Cic. Div. 1, 45, Liv. 1, 17, o. Ovid. Fast. 3, 27; ligel. i Udraab: o nox fausta huic urbi! Cic. Flacc. 41; cf. Ter. Andr. 5, 4, 53; – ∾ omen, Liv., carmen, Ovid., tempus, Lucr. 1, 804; men I pede fausto, (Lykke paa Reisen), Hor. Ep. 2, 2, 37. — 2. Faustus, Fausta: Personsnavn o. Tilnavn i d. cornelifke Slægt, blev først tillagt en Søn af Dictatoren Sulla, hvis Datter Fausta var Gemalinde af Milo; vid. Cic. Sull. 19, oftere, o. Caes. B. C. 1, 6; — df. Faustĭānus, 3, ager, (i d. Falerniske), Plin. 14, 8; ∾ vina, Fronto.

fautor, (ogf. ud. contr. favitor, Lucil., Plaut.), ōris, m., [faveo]: som begunstiger el. befordrer nogen el. noget, en Velynder; – ∾ dignitatis et adolescentiae alicujus, Cic.; populus est fautor bonorum, Liv.; – ogf. c. dat. (f. gen.); multos et bonos viros ejus honori esse fautores, Cic. Planc. 1; men fautores ··· illius flagitii, Cic. Att. 1, 16; cf. Hor. Ep. 1, 15, 33; – ogf. absol., Hor. Ep. 1, 18, 66; cf. Plaut. Amph. prol. 78 flgd.; — df. fem. fautrix, icis, ligel. c. gen. el. c. dat.; fautrix suorum regio, Cic. Planc. 9; cf. Ter. Eun. 5, 8, 22; – ogf. in pl., Cic. Fin. 1, 20.

faux, cis, f., men af sing. findes alene abl. fauce; – pl. fauces, ium, etc.; I) „egenl.": den øvre Del af Struben el. Svælget; df. alm. Struben el. Svælget el. Halsen; – arente fauce, Hor. Epod. 14, 4; cf. Phaedr. 1, 1; – summum gulae fauces, extremum stomachus etc., Plin. 11, 68; – ex penitis faucibus, Plaut. Asin. 1, 1, 28; sitis fauces urit, Hor., tenet, Plaut.; – oftere ogf. „alleg.": eripere ex faucibus eorum etc., Crass. ap. Cic. d. Or. 1, 52; cf. Cic. Arch. 9; – navnl. ogf.

Luftrøret; fauce compressa, Ovid., elisa, id.; ligel. laqueo fauces innectere, id., frangere, Lucan.; - ogs. „alleg.": faucibus premi, (være bragt i den yderste Knibe), Cic. Cluent. 31; cf. id. Verr. 3, 76; — II) „overf." om Localiteter: trang Vei, snevert Pas, smalt Sund; - vid. Cic. Verr. 3, 62, o. Liv. 29, 32; fauces portus, Caes., Bospori, Plin.; men fauces Graeciae, Cic. Agr. 2, 32, (den corinthiske Tange); men pictis e faucibus emittere currus, (i. e. e carceribus), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; — B) Jordkløft; vid. Cic. N. D. 2, 37: patefactis terrae faucibus etc.

1. făventia, ae, f., [faveo], forcl. Biform af favor: Yndest, Gunst; - augustam adhibeant faventiam, (i. e. faveant linguis), Attius ap. Non. — 2. Făventia, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes: Faventia i Gall. Cispad., (hod. Faënza), Sil., Liv. Epitom. 88, Vell. 2, 28, o. A.; — b) df. adj.: Faventinus, 3, ager, Varr., lina, Plin. 19, 2.

făvĕo, fāvi, fautum, 2, v. n.; I) „alm."; ynder, begunstiger, befordrer; a) c. dat.; - nam illi faveo virgini, (er hende god), Ter. Eun. 5, 3, 7; favere et cupere alicui, Caes. B. G. 1, 18; men Liv. 42, 40: faveo orationi tuae, (optager den ikke ilde); - ogs. pass. impers.: quod illi aetati etiam favetur, Cic. Off. 2, 13; cf. id. d. Or. 2, 51; - ∾ honori el. laudibus alicujus, Cic.; men invidos huic accusationi esse fauturos, id. Planc. 1; cf. Hor. A. P. 196; - „poet." ogs. om Ting: at være tienlig derfor; Altera frumentis quoniam favet (terra), Virg. Ge. 2, 228; — b) ogs. absol., navnl. om Guddommen: at være naadig; - si favet alma Pales, Ovid. Met. 4, 722; cf. Virg. Ge. 1, 18; fave, Phoebe, Tibull.; faveas, Cypria, id.; ligel. faventibus diis, (ved deres Hielp), Suet. Galb. 10; - men faventibus ventis, (med gunstig Vind), Ovid.; — B) ogs. „overf.": vil gierne, attraaer, c. inf., Enn. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 18; men ascribi factis procerumque tuisque Se favet, Ovid. Her. 6, 100; — II) „bes." ogs.; A) om Tilskuerne: at tilraabe el. tilklappe Bifald; - linguis (abl.) animisque favete, Ovid.; men favent panno, (dat., Dragten el. Farven), Plin. Ep. 9, 6; cf. Suet. Calig. 30: ∾ adversus studium alicujus; - ogs. „alleg.", Cic. Planc. 8; — B) i Religionssproget; favere ore el. lingua: at afholde sig fra uheldvarslende Ord, altf. at tie; - vid. Cic. Div. 1, 45, o. Plin. 28, 3, ogs. Virg. Aen. 5, 71, men Prop. 4, 6, in.: sint ora faventia sacris; cf. Ovid. Fast. 1, 71, o. id. Met. 15, 677, ogs. Hor. Od. 3, 1, 2; ligel. Tibull. 2, 2, 2: Quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave; cf. Ovid. Trist. 3, 13, 18, o. id. ibd. 5, 5, 5.

†făvilla, ae, f.: hed el. gloende Aske, („poet." o. i efteraug. Prosa); - Ovaque, non acri leviter versata favilla, Ovid. Met. 8, 667; cinis e favilla et carbonibus, Suet. Tib. 74; - ogs. „alleg.": Haec est venturi prima favilla mali, (første Ophav dertil), Prop. 1, 9, 18; — b) ligesom cinis: Aske; quae ··· Parva sub inducta latuit scintilla favilla, Ovid. Met. 7, 80; favillae plena (ancilla), Ter.; — 2) „bes." o. „poet." den Afdødes Aske, Virg. Aen. 6, 227, o. Hor. Od. 2, 6, 22; - men „overf.": ∾ salis, ligesom mica salis: et Saltkorn, Plin. 31, 42; df. — făvillācĕus, 3: af Aske, ligesom Aske; ∾ fuligo, Solin.; — făvillātĭcus, 3: askeagtig, humus, id.; o. — făvillesco, ĕre, 3, v. n. inch.: at bortveires som Aske, Fulgent. — favissae, arum, f.: underjordiske Giemmesteder ved Templerne, Varr. ap. Gell. 2, 10; cf. Fest. p. 88. — fāvĭtor, oris, m.: forcl. Biform af fautor, Plaut. Amph. prol.

Favonianus, 3, f. und. flgd. nr. II. — Făvōnius, i, m.: Vestenvinden el. Foraarsvinden, (ogs. Zephyrus), Hor. Od. 1, 14, in., ogs. id. ibd. 3, 7, 2, (hvor pl.); f. ogs. Plin. 16, 39, o. Cic. Verr. 5, 10; genitalis aura Favoni, Lucr. 1, 11; lene spirans Favonius, Ovid.; — II) romersk Mandsnavn; saal. M. Favonius: en Efterligner af Cato, hvf. simius Catonis, Cic. Att. 1, 14, oftere; — b) df. Favonianus, 3, pira, Colum., Plin., (benævnte efter en Favonius).

făvor, ōris, m., [faveo]; I) „alm.": Yndest el. Gunst, Hengivenhed el. Tilbøielighed; - ∾ populi, vid. Cic. Sest. 54; ∾ plebis, Liv.; in gratiam et favorem nobilitatis venire, Sall. Jug. 13; cf. id. ibd. 73; f. ogs. Quintil. 8, 3, 34; men favor militum in aliquem, Tac.; favor pro laborantibus, Quintil.; - ogs. absol., Hor. Ep. 2, 1, 9; — not.: sild. findes ogs. Favor personificeret som Guddom, Capella; — II) „bes." ogs. Tilskuernes Bifaldsyttring; - quem favorem secum in scenam attulerat, etc., Cic. R. Com. 10; cf. Phaedr. 5, 5, 25: jam favor mentes tenet, etc.; ligel. paa Cirkus, Suet. Claud. 21; cf. Ovid. Trist. 2, 506, ogs. Virg. Aen. 5, 343; - men ogs. de Bifaldsyttringer, som ledsage Talerens Foredrag; vid. Quintil. 7, 1, 2 o. 33, oftere.

făvōrābĭlis, e, [favor]: yndet, begunstiget; (rimel. ikke foraugustisk); - ∾ triumphus, Vell. 2, 34, reditus, id. ibd. 40; ∾ oratio, Tac. Ann. 2, 37, causa, Quintil.; ligel. quid invidiosum, quid favorabile, id.; - df. compar., deprecari ··· enim favorabilius et tutius est, Plin. Ep. 5, 14; df. — făvōrābĭlĭter, adv.: med Bifald, excurrere, (om Taleren), Quintil.; cf. Suet. Ner. 7; - compar., ∾ respondere, Dig. — Favorinus, i, m.: Philosoph og Lærd under Keiserne Trajan o. Hadrian; vid. Gell. 1, 3 o. 15, oftere.

făvus, i, m.: Biernes Honningskive; favus est, quem fingunt (apes) multicavatum e cera etc., Varr. R. R. 3, 16; - df. om Bierne: fingere favos, Cic. Off. 1, 44; cf. Virg. Ge. 4, 161; favos melle complere, Tibull. 1, 1, 50; - ogs. den med Honning fyldte Voxskive; hvf. favos eximere, Varr., demetere, Colum., exprimere, Ovid.; - men „poet." for Honningen selv; diluere favos Baccho, Virg. Ge. 1, 344; - som Ordsprog siges: crescere tamquam favum, (d. e. let el. umærkeligen), Petron. Sat. 48; — II) „overf.": sexkantet Sten i et indlagt Gulv, Vitruv.

fax, gen. făcis, f.; I) „egenl.": Fakkel; navnl. Stikke el. Stav af brændbart Træ el. omvunden med brændbare Sager; - vid. Plin. 16, 30; hvf. faces incidere, (tilskære), id. 18, 63; cf. Virg. Ge. 1, 292; - dog havde man ogsaa faces e sparto, Plin. 19, 7; — B) „bes." mærkes Fakkelens Brug; aa) til Lysning, og det navnl.; a) paa Reiser, Varr.; cf. Ovid. Met. 1, 493; ogs. i Husene; hvf. fax prima noctis, Gell., ogs. absol. fax prima, Macrob., (da man tænder Lys); - df. „alleg.": facem praeferre alicui ad libidinem, Cic. Catil. 1, 6; cf. Tac. Hist. 2, 86; — b) ved Bryllupper, navnl. for at lyse Bruden hiem; - huic lucebis novae nuptae facem, Plaut. Cas. act. 1, v. 30; f. ogs. Virg. Ecl. 8, 29, o. Catull. 61, 98, ogs. nedenf. Prop. l. c.; - df. faces nuptiales, (f. nuptiae), Liv. 30, 13; cf. Ovid. Met. 7, 49; — c) ved Ligfærd; vid. Virg. Aen. 11, 143, o. Tac. Ann. 3, 4; — bb) til Antændelse, navnl. af Ligbaalet; vid. Virg. Aen. 6, 224; hertil hører ogs. Prop. 4, 11, 46: Viximus insignes inter utramque facem, (i. e. inter nuptialem facem et funebrem); ligel. alm. til Ildspaasættelse el. Antændelse; vid. Cic. Catil. 1, 3, o. id. Pis. 2; ligel. castris faces injicere, Tac. Hist. 4, 60; — II) ofte ogs. „fig."; A) „overf."; aa) hvad der lyser el. skinner som en Fakkel, navnl. om Himmellegemerne; - Rosea fax solis, Lucr.; cf. Hor. Od. 4, 6, 38; - men faces coelestes el. coeli, (ildlige Luftsyn el. Meteorer, odl.), Cic., Lucr.; ligel. absol., faces, Plin. 2, 25; cf. Virg. Aen. 2, 694; — b) ogs. Øiets Glands; vid. Prop. 2, 2, 4: oculi, geminae, sidera nostra, faces; — bb) „poet." tillægges ogs. Elskovsguden fax el. faces, Tibull. 2, 1, 82, o. Ovid. Am. 3, 9, 8; - df. ogs. fax „alleg." om en brændende Elskov, Hor. Od. 3, 9, 13; - men ogs. Furierne tillægges faces, Virg. Aen. 7,

137, o. Senec. Herc. Oet. 1014; — b) „alleg." ogſ. brændende Qval el. Smerte; - dolor faces ardentes intentat, Cic. Tusc. 5, 27; cf. id. Off. 2, 10; men id. Tusc. 1, 19: corporis facibus inflammari ad cupiditates, (af brændende Sandſelighed); — B) „ment.": hvad der (ligeſom en Fakkel) paa en Maade antænder el. afſtedkommer noget; bf. a) hvad der anſtifter Forvirring el. Fordærvelſe; - ſaal. ofte „alleg." om Perſoner; vid. Cic. Phil. 2, 19, o. Liv. 21, 10; cf. Plin. 7, 6: Cajus et Nero, faces generis humani; ligel. fax tumultus, Plin. Pan.; fax accusationis, id. Ep.; - ligel. „alleg." om andre Midler el. Anledninger til Forſtyrrelſe el. Forvirring; vid. Cic. Mil. 35; cf. Liv, 32, 38: duas faces (i. e. rogationes) etc.; — b) enhver ſtærk Tilſkyndelſe og Drivefjeder, navnl. Foredragets gribende Heftighed; vid. Cic. d. Or. 2, 51, o. id. ibd. 3, 1; - ogſ. ivrig Opmuntring el. Spore; acriores ad studia faces subdere, Quintil. 1, 2, 5; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 28; fax mentis honestae gloria, Sil.; fax irae, Lucr. 3, 304. — faxim, faxo, etc., ſ. und. facio: not.

*febresco, ĕre, v. n. inch.: at faae Feberen, Solin.; — febrībĭlis, e: ſom let faaer Feberen, Coel. Aur.; — febrĭcĭto, are, v. n.: har Feberen, Cels.; - ogſ. om Dyrene: febricitans bos, Colum.; o. — febrĭcōsus, 3: ſom har Feberen, Veget.; — [febris]. — febrĭcŭla, ae, f., demin. af febris: liden el. let Feber, el. alm. en Feber; ∾ habere, Cic. Att. 6, 9; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; - ogſ. in pl., Cels.; bf. — febrĭcŭlentus, 3: ſom har Feberen, Marc. Emp.; o. — febrĭcŭlōsus, 3: feberagtig el. forbunden med Feber, morbus, Gell.; - ogſ. ſom har Feber, Catull. 6, 5; — II) act.: ſom frembringer Feber, prunula, Fronto. — febrĭfŭgia, ae, f., [febris, fugio], (sc. herba): en feberfordrivende Plante, ogſ. centauria minor, Appul.

febrio, īre, v. n.: har Feberen, Cels.; - ogſ. om Dyrene: febriens mula, Colum.; af — febris, is, (acc. em o. im, abl. i), f., [a fervore, Varr.]: Feberen; - febrem habere, Cic.; opp. febri carere, id.; cf. id. Catil. 113: quum aestu febrique jactantur; febris incipit, consistit, decedit, Cels.; febris remittit el. remittitur, (aftager), id.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 22; febris lenta, Cels., (ſnigende), inclinata, (aftagende), id.; - ogſ. in pl.; nec febribus uror anhelis, Ovid. Pont. 1, 10, 5; cf. Lucr. 2, 34, o. Hor. Ep. 1, 7, 9; — 2) ogſ. „overf."; hoc tibi febrim esse, quia non licet, (at det giør dig ondt), Plaut. Pseud. 2, 2, 48; — not.: ogſ. blev Febris af Romerne perſonificeret og dyrket med Offere o. Templer; vid. Plin. 2, 5, o. Val. Max. 2, 5, 6; Febris fanum in Palatio, Cic. N. D. 3, 25; cf. id. Leg. 2, 11.

febrŭa, orum, ſ. und. februum. — februālis, ſ. und. februlis. — febrŭāmentum, i, n., [februo]: Renſelſesmiddel, Censorin. — Febrŭārius, i, m., o. Februarius mensis, [februum]: Renſelſesmaaneden, fordi der den 15de i ſamme Maaned holdtes Renſelſesfeſten Februa; - var indtil Decemvirerne den ſidſte Maaned i det romerſke Aar, derefter den anden; vid. Varr. L. L. 6, 4, ogſ. Ovid. Fast. 2, 31 flgd., o. Cic. Leg. 2, 21; - ogſ. ſom adj.: ∾ Nonis, Varr., Idibus, Plin. — *febrŭātio, onis, f.: religiøs Renſelſe, Varr.; o. — februatus, a, ſ. und. flgd.; — [februo]. — Febrūlis, (el. Febrŭālis), is, f.: Epithet til Juno, til hvilken man ofrede i Februarius, hvf. ogſ. Februata, vid. Fest. p. 85 Müll., ogſ. Capella o. Arnob.; — [beſl. m. flgd.].

februo, avi, atum, 1, v. a.: renſer fra Synd el. ved religiøs Handling; - se ea februare, id est, pura facere, Varr. ap. Non.; af — febrŭum, i, n., oftere in pl. februa, vid. Varr. L. L. 6, 3, ogſ. Fest. p. 85 Müll.: Renſelſesmidler el. hvormed man renſer; - Februa Romani dixere piamina patres, Ovid. Fast. 2, 19 flgd., hvor ogſ. de forſkiellige februa opregnes; - ogſ. den aarlige Renſelſesfeſt i Enden af Februar, hvortil rimel. hører: pia februa, id. ibd. 5, 423.

fecialis, ſ. und. fetialis. — *fēcunde, adv.: frugtbart; - compar., ∾ ferre fructum, Varr., resurgere, Plin.; superl., ∾ nasci, id.; — fēcundĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Frugtbarhed, terrarum, Cic.; cf. id. N. D. 2, 60; ∾ virentium et animalium, Colum.; men ∾ mulieris, Cic. Phil. 2, 21; — not.: ogſ. perſonificeret ſom Guddom, Tac. Ann. 15, 23; — II) „fig."; A) „overf.": rigt Forraad, ſtor Mængde; ∾ lactis facere nutricibus, Plin.; ∾ voluminum (Varronis), id. 35, 2; — B) „ment."; fecunditas in adolescente se efferat, (Rigdom i Udtrykket), Cic. d. Or. 2, 21; ∾ animi, Plin. praef.; o. — fēcundo, are, v. a.: at frugtbargiøre el. befrugte; („poet." o. i eftercl. Proſa); - Et viridem Aegyptum nigra fecundat arena, Virg. Ge. 4, 291; cf. Pallad. 3, 9; — [af flgd.].

fēcundus, 3, [af inus. feo, beſl. m. φύω, φῦναι, i. e. fieri el. gigni, hvf. ogſ. fetus, femina, fenus]; I) „egenl.": frugtbar, ſom bringer rige Frugter el. megen Afkom, navnl. om Jorden, om Væxterne, og om levende Skabninger; - segetes fecundae et uberes, Cic.; ∾ mare, (fiſkerigt), Tac.; ∾ mulier, Ovid.; - compar., quibus fit terra multo fecundior, Cic. d. Senect. 15; men id. N. D. 2, 64: sue ··· natura nil genuit fecundius; superl., ſ. nedenf.; - ogſ. c. gen.; terra pecorum fecunda, Tac. Germ. 5; fecundior metallorum terra, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": frugtbargiørende el. befrugtende, Nilus, Plin.; fecundae verbera dextrae, Ovid. Fast. 2, 427, (af Remmen i Luperuspræſtens Høire); men ∾ aurum, vid. id. Met. 4, 668; — 2) bf. ogſ. rigelig, overflødig, calices, Hor. Ep. 1, 5, 19; ∾ fons (aquae), Ovid.; ∾ colles, id.; ogſ. c. abl., id. Met. 8, 222; - ogſ. c. gen., ſ. nedenf.; — B) „ment."; - fecunda culpae secula, Hor. Od. 3, 6, 17; cf. Tac. Ann. 6, 27: Aemilium genus fecundum bonorum civium; - ligel. c. abl.: amor et melle et felle est fecundissimus, Plaut. Cist. 1, 1, 71; cf. Lucan. 10, 303; - ∾ ingenium, Plin.; fecundissima ars, id.; Pericles uber et fecundus, (neml. ſom Taler), Cic. Orat. 4.

fel, gen. fellis, n.; [beſl. m. χολή, i. e. fel, ogſ. m. bilis]; I) „egenl.": Galden; - ∾ in jecore est, vid. Plin. 11, 74; ∾ inhaeret (jecori) ex interiore parte, Cels.; ∾ gallinaceum, Cic., taurinum, Plin.; - pl. fella, Coel. Aur.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet.": flydende Gift, (navnl. af viſſe Dyrs Galde); - Omnia vipereo spicula felle linunt, Ovid. Pont. 1, 2, 18; cf. Virg. Aen. 12, 856; — 2) fel terrae: Jordgalde el. Jordrøg, (fumaria officinalis L.), Plin. 25, 31; — B) „ment."; men alene „poet.", (hvorim. bilis i Proſa): Bitterhed, bitter Smerte; - Omnia jam tristi tempora felle madent, Tibull. 2, 4, 11; cf. Plaut. Cist. 1, 1, 71, o. id. Truc. 1, 2, 76, ogſ. Martial. 7, 25; — b) Galde, Harme, Forbittrelſe; exarserat atro Felle dolor, Virg. Aen. 8, 219.

fēles, (ogſ. felis, Plin.), is, f.: Katten; vid. Cic. Leg. 1, 11, o. id. Tusc. 5, 27, oftere; ſ. ogſ. Ovid. Met. 5, 330; men feles quo silentio, quam levibus vestigiis obrepit avibus? Plin.; cf. Phaedr. 2, 4; - ogſ. undert. Maaren el. Ilderen, Varr., Colum. 8, 14; — II) „fig." o. comiſk: en liſtig Røver; feles virginaria el. virginalis: en Pigerøver, Plaut.

felicatus, 3, ſ. und. filicatus. — fēlīcĭtas, atis, f., [1. felix]; I) „egenl.", (men alene efteraug.): Frugtbarhed, terrae, Plin. Ep. 3, 19; ∾ major Babyloniae, Plin. 18, 47; — II) ſædv. „overf.": Lykke el. Lykſalighed, lykkelig Tilſtand; - fuit felix, si potest ulla esse in scelere felicitas, Cic. Phil. 2, 24; - ogſ. lykkelig Skiebne, Medgang, vid. id. Brut. 96; ogſ. Lykke i Foretagender, vid. id. Manil. 10, Caes. B. G. 1, 40, o. id. ibd. 6, 43; ligel. felicitas rerum gesta-

rum etc., id. B. C. 2, 31; – ogs. in pl., Cic. Mil. 31; cf. Ter. Eun. 2, 3, 32: bonae felicitates omnes etc.; — not.: Felicitas, personificeret som Gudinde, Suet. Tib. 5, Augustin.

fēlīcĭter, adv. af felix; I) oprdl.: frugtbart; – Hic segetes, illic veniunt felicius uvae, Virg. Ge. 1, 54; — II) sædv. „overf."; a) lykkeligen, heldigen, navigare, Cic.; – df. superl., ∾ gessisse remp., Caes. B. C. 1, 7; men Cic. Fam. 7, 28: sapienter ··· si consilio, feliciter, si casu etc.; – compar., s. ovenf.; – ogs. lyksaligen, vivere, Cic. Fin. 3, 7; — b) feliciter: lykkeligen, med el. til Lykke; saal. navnl. i Bønformularer; vid. Cic. Mur. 1; ogs. i Tilraab; vid. Phaedr. 5, 1, o. Juvenal. 2, 119; ligel. feliciter, velim, etc., Cic. Att. 13, 42; ogs. c. dat.; domino et dominae feliciter! Suet. Dom. 15; cf. id. Claud. 7.

fēlīnus, 3, [feles]: af en Kat, stercus, Cels., inc. — fēlĭo, īre, v. n.: som Parderens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 5. — felis, is, f., s. und. feles.

1. fēlix, īcis, adj., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]; I) „egenl.": frugtbar, frugtbærende, arbor, (Frugttræ), Liv. 5, 24; cf. Virg. Aen. 6, 230: ramo felicis olivae; – ∾ Campania, Plin.; men Arabia Felix, s. und. Arabia; – compar., ∾ regio, Ovid.; cf. Hor. Epod. 2, 14; superl., s. nedenf.; – „poet." ogs. c. abl., el. c. gen.; Felix prole virum (Roma), Virg. Aen. 6, 785; felix uteri, Sil. 4, 359; — not.: efter Macrob. Sat. 2, 16, ere arbores felices: alle ædlere Træer, (oppon. infelices); — II) „fig."; A) „alm.": lykkelig, i en lykkelig Tilstand; – Tam felix esses, quam formosima, velim, Ovid. Am. 1, 8, 27; – ogs. „alm.": lykkelig, heldig, ad casum fortunamque, (med Hensyn derpaa), Cic. Font. 15; ab omni laude felicior, id. Brut. 16; ogs. felicior in aliqua re, (i et Foretagende), id. Qu. Fr. 1, 1, 10; – ogs. lykkelig el. lyksalig; vid. id. Phil. 2, 26; Sulla felicissimus omnium ante victoriam civilem, Sall. Jug. 95; — bb) ogs. at mærke; a) om de Afdøde; vid. Hor. Sat. 1, 9, 28; — b) ogs. c. gen., (oftest „poet."); o te ··· cerebri Felicem, id. ibd. 12; felix famae, Sil.; felix gratiae (Virgilius), Plin.; – ligel. „poet." c. inf., Virg. Aen. 9, 772; — B) „bes." ogs.: lykkelig, d. e. som bringer Lykke, hostia, Virg. Ge. 1, 345, omen, Ovid., secula, id.; – ogs. heldbringende, navnl. i Bønformularer; vid. Cic. Div. 1, 45; s. ogs. und. faustus; ligel. quod tibi mihique sit felix, etc., Liv. 22, 30; – ogs. naadig el. gunstig, m. o. ud. dat.; Sis bonus, o, felixque tuis, Virg. Ecl. 5, 65; cf. id. Aen. 1, 330; – endel. ogs. „poet." c. gen. el. c. inf.; vid. Virg. Ge. 1, 277 o. 284, — not.: Felix, som romersk Tilnavn, tillagdes først Dictatoren Sulla; vid. Plin. 7, 44; – som adj. pr. i Arabia Felix, s. ovenf. — 2. felix, s. und. filix.

*fellātor, oris, m., i. e. qui fellat, Martial.; o. — fellebris, e: suende el. diende, Solin., inc.; — [fello]. — fellĕus, 3, [fel]: af el. med Galde, sudor, Plin. — fellĭco el. fellĭto, are, v. a., [af fello, ligesom vellico af vello]: suer el. dier, ubera, Solin. — fellĭdŭcus, 3, [fel, duco]: som afförer Galde, Coel. Aur. — fellĭflŭus, 3, [fel, fluo]: flydende af el. med Galde, Coel. Aur. — fellĭto, are, s. und. fellico. — fellĭtus, 3, [fel]: galdeagtig, sapor, Avien. — fello, are, v. a.: at sue el. die, lac humanum, Varr. ap. Non.; lupam alumni fellarunt olim, id. ibd.; — not.: hos Martial. ogs. sensu obscoeno. — fellōsus, 3, [fel]: fuld af Galde, egestio, Coel. Aur. — Felsina, ae, f.: By i Gall. Cispad., Plin. 3, 20, hed sildi. Bononia, (hod. Bologna), id. ibd.

fēmella, ae, f., demin. af femina: ungt Fruentimmer, liden Pige, Catull. 55, 7. — fĕmen, (nomin. inus.), ĭnis, n., Biform af femur: Laaret (fra Hoften til Knæet); cujus in femine etc., (om en Billedstøtte), Cic. Verr. 4, 43; feminis crassitudine (stipes), Caes.; – ogs. in pl.; pedibus, feminibus, etc., Cic. N. D. 1, 35; – ogs. om Dyrene, Varr.

fēmĭna, ae, f., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]; I) „egenl.": enhver Skabning af Hunkiønnet el. hvorom Hunkiønnet ordenligen bruges, (opp. mas); vid. Cic. N. D. 1, 34; df. A) et Fruentimmer, en Kone el. Pige; – feminae puerique, (opp. viri), Liv. 36, 24; – ogs. „overf." el. med Lune: qvindagtigt Mandfolk, Ovid. Met. 12, 470; (cf. Virg. Aen. 9, 617); – ogs. Konen el. Husmoderen, Cic. Fam. 5, 8; cf. id. Tusc. 1, 12; – som Sentens kan mærkes: varium et mutabile semper Femina, Virg. Aen. 4, 570; – ogs. som adj.: femina turba, (f. feminea turba), Prop. 2, 23, 4; — B) Dyrenes Hun; (bestiae) aliae mares, aliae feminae sunt, Cic.; porca femina, id. Leg. 2, 22; femina sus, Colum., piscis, Ovid., anguis, Cic.; — II) „overf." i Naturhistorien: Hunnen af Træer og Planter; df. om Palmen: sine maribus non gignere feminas, Plin. 13, 7; – ogs. Mineralierne inddeles, efter Styrken af deres Glands, i mares o. feminas, vid. Plin. 37, 25; – endel. heder i Mechaniken, cardo femina: den Fordybning, hvori Tappen el. cardo masculus bevæger sig, Vitruv. 9, 9.

fēmĭnal, is, n., [femina], f. feminale, sc. membrum, Appul. — fēmĭnālia, um, n., [femen]: etslags Bind omkring Laarene, omtr. svarende til vore Benklæder; – hieme ··· feminalibus et tibialibus muniebatur, Suet. Aug. 82. — fēmĭnātus, 3, [femina]: qvindagtig el. umandig el. feig; Sic feminata virtus afflicta occidit, Cic. poët. Tusc. 2, 9.

*fēmĭnĕus, 3; I) „egenl.": qvindelig, hørende til el. benævnt efter Fruentimre el. Qvinder; – ∾ sexus, (Qvindekiønnet), Plin.; cf. Ovid. Met. 6, 680: femineae sortis etc.; ∾ labor, (f. lanificium), Tibull.; ∾ Marte cadere, (for Qvindehaand), Ovid. Met. 12, 610; men ∾ Calendae, (i. e. Calendae Martiae, el. Festen Matronalia), Juvenal. 9, 53; — II) „fig.": qvindagtig, blød el. forkelet; pectus non femineum, Ovid. Met. 13, 693; ligel. femineo ··· spoliorum amore, (i. e. nimio el. impotenti), Virg. Aen. 11, 782; men neutr. som adv.: femineum sonare, Ovid. A. A. 3, 286, (lyde el. tone blødt el. mildt); o. — fēmĭnīnus, 3, ligesom frgd.: qvindelig, nomen, Varr., genus, Plin.; – „bes." ogs. i Grammatiken: ∾ positio (nominum: deres Endelse som Hunkiønsord), Quintil. 1, 4, 24; ogs. absol. femininum, (sc. nomen), id. 1, 6, 5; — df. adv. feminine, Arnob.: — [femina].

fĕmur, ŏris, n., [af inus. feo; vid. fecundus ab in.]; I) „egenl.": Laaret; femur ferire el. caedere, (som Gestus af Taleren), Quintil.; cf. Cic. Brut. 50; men „poet." corpus ··· femorum ··· pedumque crurumque, (f. femora, crura, pedes), Ovid. Met. 14, 64; — II) „overf." (ifølge etslags Lighed); a) femur bubulum, Plin. 27, 56: etslags Plante; — b) paa den doriske Soile: en Del af Triglyphen, germ. der Steg, Vitruv. 4, 3.

fēnārius, 3, [fenum]: hørende til Hø, falx, Høle, Cato. — fendicae, arum, f., [findo], ligesom hirae: hakkede Tarme, Arnob. — fendo, ĕre, simpl. inus.; df. defendo, infensus, etc., Prisc.; — not.: synes oprdl. at betegne en Paastøden el. et Sammenstød; (besl. m. vort: at finde, Fiende, osv.).

*fēnēbris, e: hørende til Rentepenge el. til Renter; ∾ leges, Liv. 35, 7; ∾ rem levare, (lette el. ordne Gieldsvæsenet), id. 7, 21; derom ogs. ∾ malum, Tac. Ann. 6, 16; – pecunia fenebris, Penge el. Capital, som udlaanes imod Renter, Suet. Calig. 41; o. — fēnĕrārius, i, m., ligesom fenerator: en Aagerkarl, Jul. Firm.; — [fenus].

*fēnĕrātīcius, (-tius), 3: hørende til Renter el. til Rentepenge, cautio, Cod. Just.; o. — fēnĕrātio,

onis, f.: Udlaan imod Renter; df. ogs. Aager; vid. Cic. Flacc. 23: pecunia ··· translata in quaestum et fenerationem; cf. Colum. 1, praef.; oppon. beneficium, Cic. Fin. 2, 35; — [fenero]. — fēnĕrato, abl. som adv., s. und. fenero. — †fēnĕrātor, oris, m., [fenero]: som udlaaner Penge imod Renter, Cic. Fam. 5, 6; - oftere m. forhadt Bibegreb: en Aagrer el. Aagerkarl; vid. Cic. Off. 1, 42, o. Hor. Epod. 2, 67; ∾ acerbissimi, Cic. Att. 6, 1; cf. Suet. Tib. 48, oftere; df. — fēnĕrātōrius, 3: hørende til Aager el. Binding, Val. Max. 2, 6, 11; o. — fēnĕrātrix, icis, f.: som driver Aager, id. 8, 2, 2.

*fēnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": udlaaner, pecuniam sub usuris solitis, Dig., ogs. gravioribus usuris, ibd.; - ogs. absol., fenerare (sc. pecuniam), Liv. 7, 42; cf. Martial. 1, 86; - df. abl. neutr. fenerato, som adv.: imod høie Renter, d. e. med stor Bekostning, Plaut. Men. 4, 2, 40; — II) „fig."; A) ∾ aliquem: laane til nogen, have nogen gieldbunden, Martial. 1, 77; df. pass., Cic. Parad. 6: ad fenerandas provincias, (for at udsue dem med Aager); — B) yder el. meddeler imod Vederlag; - Feneratum istuc beneficium tibi pulchre dices, Ter. Phorm. 3, 2, 8; cf. ibd. 2, 2, 9: ne non tibi istuc feneraret; — b) ogs. „alm.": yder el. meddeler; - sol suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, Plin. 2, 4; men Senec. Suas. 7 extr., om Juba o. Petrejus: mutuis vulneribus mortes fenerarunt, (ombragte hinanden); o. — fēnĕror, atus sum, v. dep. a.; I) „egenl.": udlaaner imod Renter, pecunias, Cic. Verr. 2, 70; ogs. ud. acc.: ∾ binis centesimis, (imod 2 Procent om Maaneden), ibd. 3, 70; - men absol. fenerari: at drive Aager, id. Off. 2, 25; — b) df. i d. sild. Retssprog: fenerari pecuniam ab aliquo, (tage tillaans af nogen imod Renter), Dig.; — II) „fig."; neque enim beneficium feneramur, Cic. Lael. 9, (vi aagre ikke med en Velgierning); s. ogs. ovenf. Ter. ll. cc.; — [fenus].

1. fĕnestella, ae, f., demin. af fenestra: liden Aabning i Væggen til Lys og Luft, Lufthul; in pl.: modicis fenestellis (granaria), Colum.; — not.: porta Fenestella i Rom, vid. Ovid. Fast. 6, 578. — 2. Fĕnestella, ae, m., L.: Historieskriver under Augustus o. Tiberius; citeres ofte af Plin.

fĕnestra, ae, f., [besl. m. φαίνω, φανερός]; oprdl.: Hul el. Aabning i Væggen, navnl. til Lys og Luft; germ. Fenster, alts. vort: Vindue; ordenl. m. tvende Lemmer til at lukke, el. m. Forhæng; - lucem admitte fenestris, Ovid. A. A. 3, 807; cf. Cic. Att. 2, 3; men Hor. Od. 1, 25, in.: junctas quatiunt fenestras; bifores fenestrae, Ovid. Pont. 3, 3, 5; men ∾ reticulatae, (forsynede med Gitter), Varr.; - in turri fenestras ad tormenta mittenda, (Skydehuller), etc., Caes. B. C. 2, 9; men Virg. Aen. 2, 482, (om den indstyrtede Væg): lato dedit ore fenestram, (vid Aabning); men Plaut. Casin. 1, 44: concludere in fenestram, (i en Vinduesfordybning); — II) „fig."; A) sammenlignende om Sandserne; (eas partes), quae quasi fenestrae sint animi, etc.; — B) „overf.": Anledning el. Leilighed; quantam fenestram ad nequitiam patefeceris, Ter. Heaut. 3, 1, 72; cf. Suet. Tib. 28; df. — fĕnestro, avi, atum, 1, v. a.: forsyner med Vinduer el. Aabninger; vid. Plin. 11, 55; triclinia fenestrata, Varr. — fĕnestrŭla, ae, f., ligesom 1. fenestella, demin. af fenestra, Appul.

fēnĕus, 3, [fenum]: af Hø, homines, (Straamænd), Cic. frgm. ap. Ascon. — Fenĭcŭlārius Campus, (en Fennikelmark): Navnet paa et Sted i Hisp. Tarrac.; df. m. Lune, f. Hispania, Cic. Att. 12, 8; af — fēnĭcŭlum, i, n., [fenum]: Fenikel, en Græsart, Plin. 20, 95. — fēnīlia, ium, n., [fenum]: Hølade, Hømagazin, Virg. Ge. 3, 321, Colum., o. A.

*fēnĭsĕca, ae, f. und. fenisex; — fēnisecta, orum, n.: det slaaede Hø, en Høstak, Varr.; — fēnisector, oris, m.: som slaaer Hø, Colum. 11, 9; — fēnīsex, icis, m.: = frgd., Varr., Plin.; - „poet." ogs. feniseca, ae, m., men „overf.": Landmand el. Bonde; vid. Pers. 6, 40; — fēnĭsĭcia, ae, f., o. orum, n.: det afmeiede Hø, Varr., o. A.; — [fenum, seco].

fēnum, i, n., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]: Græs til at slaae, sædv. Græs; - fenum caedere, demetere, Colum., secare, Cato, slaae Hø; ∾ in metas exstruere, (sætte i Stak), Colum.; - pl. fena, Appul.; — b) som Ordsprog kan mærkes: fenum habet in cornu, (den stanger, er ikke at spøge med), Hor. Sat. 1, 4, 34; ligel. m. Lune: fenum esse (s. edere) alios oportere, (neml. som umælende Dyr), Catulus ap. Cic. d. Or. 2, 57; — 2) fenum graecum: Bukkehorn, (en Græsart), Plin., Colum.

fēnus, ŏris, n., [ligesom fecundus, af inus. feo]; oprdl.: Product el. Indtægt; fenus dictum a fetu, etc., Varr. ap. Gell. 16, 12; df. „alm." i Handelssproget: Rente el. Renter af udlaante el. laantagne Penge; - pecuniam alicui dare fenori, Cic. Verr. 2, 70, (udlaane til nogen); pecuniam fenore sumere, id., accipere, Liv. 5, 10, (tage tillaans); pecuniam alicui grandi fenore occupare, (optage paa nogens Vegne), Cic. Flacc. 21; dives positis in fenore nummis, Hor.; pecuniam graviore fenore collocare, (udlaane imod høiere Renter), Suet. Aug. 39; ogs. dare pecuniam in fenus, Dig.; - fenus exercere, (udlaane imod Renter), ibd.; — b) ogs. Aagerrente, Aager; vid. Hor. Ep. 1, 1, 8, o. Cic. Off. 2, 25; — B) „bes." ogs.; a) den imod Renter udlaante Capital; fenus argenti creditum, Plaut. Most. 3, 1, 101; duas fenoris partes in agris collocare, Tac.; cf. Cic. Att. 6, 1: fenus et impendium etc.; — b) en med de paaløbne Renter forøget Capital; df. ogs. trykkende Gield; fenore obrui el. mersum esse el. laborare, Liv.; spes fenoris expugnandi, (Haabet om at faae Gielden udslettet), id. 6, 18; — II) „overf." o. „alleg.": Product el. Binding el. Fordel, navnl. af Jorden; - Semina (Udsæden) ··· magno fenore reddat ager, Tibull. 2, 6, 22; cf. Plin. 18, 47: cum quinquagesimo fenore messes reddere; - ogs. om anden Erstatning el. Fordel; vid. Prop. 1, 7, 26, o. id. 3, 1, 22; - ligel. „alleg.": quam bona fide terra creditum fenus reddit, Plin. 2, 63; cf. Cic. d. Senect. 15; — fēnuscŭlum, i, n., demin.: en liden Rente, en lille Fordel; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 52: adderes fenusculum, etc.

fĕra, ae, s. und. 1. ferus. — *fĕrācĭtas, atis, f.: Frugtbarhed; - feracitatem (vitis) sequi, (see derpaa, tage Hensyn dertil), Colum.; o. — fĕrācĭter, adv.: frugtbart el. frodigen; compar., velut ab stirpibus laetius feraciusque renasci, Liv. 6, 1; — [ferax].

fērālis, e, [rimel. af fero, men m. forandret Qvantitet; dog ogs. fĕr., Ovid. Fast. 2, 569]; I) „egenl.": hørende til de Afdøde el. til deres Begravelse, cupressus, (der bruges ved Ligbegængelser), Virg., Ovid.; - ferales sumere vittas, Ovid. Ib. 103; ∾ munera, id. Trist. 3, 3, 81; men ∾ reliquiae, (den Afdødes Aske), Tac. Ann. 2, 75; ∾ urna, id.; — B) df. absol.: Feralia, (sc. solennia): alle Dødes Fest, Offerfest til Ære for de Afdøde, (holdtes XII Cal. Mart.); vid. Ovid. Fast. 2, 567; ogs. tilføies ibd. 569: Hanc, quia justa ferunt, dixere Feralia lucem; - eodem die ··· id est, Feralibus, Cic. Att. 8, 14; cf. Liv. 35, 7; — b) df. atter adj.: ∾ mensis, (i. e. Februarius), Colum.; ∾ tempus, ogs. ∾ dies, (i. e. Feralia), Ovid.; — II) „overf.": dødbringende, d. e. sørgelig, fordærvelig, odl., m. o. ud. dat.; - Idus Martiae ferales Caesari, Plin.; bellum ipsis ferale, (i. e. exitiosum), Tac. Hist. 5, 25; ∾ annus, id. Ann. 4, 6; ∾ arma, Lucan.; cf. Ovid. Met. 9,

214: Tune ··· feralia dona tulisti? — not.: neutr. ferale ogs. som adv.; ∾ ingemiscere, Claudian.

fĕrax, ācis, adj., [fero]; I) „egentl.": frugtbar, (navnl. ved Dyrkning); - absol., ogs. c. gen. el. abl.; - ∾ rus, Ovid.; ∾ Sardinia, Hor.; ∾ plantae, Virg.; - compar., ∾ Aegyptum (reddere), Suet. Aug. 18; superl., ∾ agri, Caes. B. G. 2, 4; - Terra ferax Cereris, multoque feracior uvae, Ovid. Am. 2, 16, 7; cf. Hor. Epod. 5, 22; ligel. acini feraces musti, Plin.; - Illa ferax oleo est (terra), Virg. Ge. 2, 222; — II) „overf.": frugtbar el. rig i sit Slags; nullus feracior in philosophia locus, quam etc., Cic. Off. 3, 2; cf. id. Orat. 15; - ogs. c. gen., Hor. C. Sec. 19; ogs. c. abl.; ferax seculum bonis artibus, Plin. Ep. 4, 15; men feracius ad laudem alicui, id. Pan. 43.

ferctum, i, f. und. fertum. — fercŭlum, i, n., [ctr. f. fericulum, af fero]; I) „alm.": etslags Opsats el. Stillads el. anden Indretning til at bære paa, en Bærebør, odl.; - spolia ··· suspensa ··· ferculo gerens, Liv. 1, 10; men pomparum fercula, Cic. Off. 1, 36, (hvorpaa Gudernes Billeder bares i høitideligt Optog); cf. Suet. Caes. 76; men om et Triumphtog: inter pompae fercula etc., ibd. 37; — II) „bes." ogs.: Opsats, hvorpaa Spiserne el. Retterne frembæres; ds. ogs. Anretning; - mutare vasa cum ferculis, Plin. 33, 47; cf. Suet. Aug. 74, ogs. Juvenal. 1, 94, oftere, o. Hor. Sat. 2, 6, 104.

fĕrē, adv., [a ferendo, Varr.]; I) m. Bibegreb af en Nærmelse dertil: næsten, paa det nærmeste, mestendels, omtrent; - inde surreptus fere sexennis, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 77; ligel. hora fere tertia, Cic.; qui fuit ejus fere aequalis, id. Off. 3, 1; men ibd. 2, 4: ipsa Peloponnesus tota fere in mari est, (er næsten hel omgiven af Hav); cf. Caes. B. G. 7, 19: ex omnibus fere partibus etc., ogs. ibd. 35: fereque e regione etc.; ligel. semper fere, Cic. d. Or. 2, 6; satis fere, id. Off. 1, 18; men haec fere dicere habui etc., id. N. D. 3, 39; — II) m. Bibegreb af en Nærhed el. af en Lighed, odl.: netop, ganske, just, odl.; - ornatu fere militari etc., Cic. Off. 1, 18; cf. Hor. Sat. 1, 3, 96; men circa hanc fere consultationem (verti), Liv. 36, 7; ligel. qui (sermo) tum fere multis erat in ore, Cic. Lael. 1; — B) ds. „bes."; 1) m. Negationer: ikke just, ikke let; - nihil aut non fere multum (differre), Cic. Brut. 40; in se dicere, non est fere, nisi scurrarum, Quintil.; men quo erat nemo fere senior etc., id. Lael. 1; cf. Caes. B. G. 5, 53; men Quintil. 1, 2, 15, i det negative Spørgsmaal: nam quid fere undique placet? — 2) m. Hensyn paa Tiden og paa Tingenes sædvanlige Løb deri: for det meste el. mestendels, sædvanligen, almindeligen, odl.; - quod fere libenter homines id, quod volunt, credunt, Caes. B. G. 3, 18; cf. Cic. Manil. 9; ligel. ruri fere se continebat senex, Ter. Phorm. 2, 3, 16; cf. Hor. Ep. 1, 6, 9; - ogs. forstærk. m. plerumque el. plerique; vid. Cic. Tusc. 3, 30; men Suet. Tib. 68: adducto fere vultu, plerumque tacitus; - endel. i Modsætn. af raro, interdum, saepe; fereque id in capillo fit, rarius in barba, Cels.; cf. Suet. Aug. 15 o. 53.

fĕrentārius, i, m., [fero]: som bruger Skudvaaben; ds. ferentarii, quorum tela feruntur, non tenentur, Fest.; cf. Sall. Catil. 60; men (ferentarii) telis assultantes, Tac. Ann. 12, 35; men ferentarios equites pictos etc., Varr. L. L. 6, 3; — 2) comisk: ferentarius (amicus): der hurtigt bringer Hielp, Plaut. Trin. 2, 4, 55.

Fĕrentīnum, i, n.; I) By i det Hernicifke i Latium, Liv. 4, 51 o. 60, oftere; — B) ds. 1) Fĕrentīnus, 3, manipli, Sil., aqua, (Flod el. Bæk derved), Liv. 4, 51; men ∾ caput, rimel. Byen Fer., id. 2, 38; — b) Ferentini, orum, m.: Indvaanerne deraf; — c) lucus Ferentinae, helliget Gudinden Ferentina, Liv. 1, 50 o. 52; — 2) Ferentīnas, ātis, adj., populus, Liv. 9, 43; - men nomin. Ferentinatis populus, Titinn. ap. Prisc.; — b) Ferentinates, um, m.: Indvaanerne af Byen Fer., Plin. 3, 9; — II) By i Etrurien, K. Otho's Fødeby, Plin. 3, 8, o. Suet. Oth. 1; — B) ds. 1) Ferentini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 8; — 2) Ferentinensis, e, colonia, Frontin. d. Col.

fĕrĕŏla vitis: etslags Vinstok, Colum. 3, 2. — Fĕretrius, i, m.: Epithet til Juppiter, cui spolia opima ferebantur, vid. Liv. 1, 10; el. a feriendo hoste; Omine quod certo dux ferit ense ducem, Prop. 4, 10, 45. — fĕretrum, i, n., φέρετρον, d. latinske ferculum: Bærebør el. anden Indretning til at bære paa (navnl. i Optog el. i Triumph), Sil. 5, 168; — 2) „bes." ogs. Ligbaaren, Virg. Aen. 6, 222; cf. Ovid. Met. 3, 508.

fēria, ae, a feriendis victimis, Fest. p. 85; sædv. in pl.: fēriae, arum, f.; I) „egentl.": Ferier el. Fridage, paa hvilke neml. visse Arbeider ikke turde foretages, altf. tillige Festdage, og ofte forbundne med visse Religionsøvelser; vid. Cic. Leg. 2, 12 o. 22; - feriae privatae, (saal. nataliciae el. Fødselsdage), opp. feriae publicae, som navnl. ere: stativae, conceptivae, imperativae, etc., vid. Macrob. 1, 16, (s. ogs. und. disse Artikler); ogs. nævnes feriae forenses, Cic. d. Or. 3, 22, Latinae, Liv. 22, 1, solennes, Suet.; - ferias habere triduum, Cic., indicere in triduum, Liv.; per ferias, Cato, o. feriis, id., Colum., (i el. under Ferierne); — II) ogs. „overf."; induciae sunt feriae belli, Varr. ap. Gell. 1, 25; men comisk: feriae esuriales, (naar man intet har at spise), Plaut. Capt. 3, 1, 8; - fremdeles „poet.": Longas ··· ferias Praestes Hesperiae, (langvarig Fred), Hor. Od. 4, 5, 37; - men ordsprogvis: sine ullis feriis: uden alt Ophold, Arnob. — feriatus, 3: partic. o. adj. af ferior.

fĕrĭcŭlus, 3, demin. af ferus: noget vild, Petron. Sat. 39, inc. — fĕrīnus, 3, [ferus]: hørende til el. benævnt efter vilde Dyr el. efter Vildtet, lac, Virg., caro, Sall.; ligel. absol. ferina (sc. caro), Virg. Aen. 1, 215; men ∾ vestis, (af Dyreskind), Lucr.; men ∾ sapor, (der smager som Kiødet af Vildt), Plin.; - ogs. „overf.": dyrisk, vild; ∾ vox, Ovid. Trist. 5, 12, 55; ∾ voluptates, Gell.; - men ferina, ae, (sc. caro), s. ovenf.

fĕrĭo, ire, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": slaaer, støder, stikker, hugger, odl.; - ∾ fores, (banke paa), Plaut.; ∾ murum arietibus, Sall.; feriri ab angue, Ovid., (blive stukken deraf); cf. Ovid. Fast. 3, 755; men med Lune: ut frontem ferias (tibi, neml. i Forundring), Cic. Att. 1, 1; cf. Ovid. Met. 4, 553; - „poet." ogs.: ∾ mare, (at roe), Virg. Aen. 3, 290; men ∾ retinacula ferro, (overhugge dem), ibd. 4, 580; - ∾ tabulam malleo, (udhamre), Cels., uvas pede, (søndertræde), Tibull.; - ogs. absol.: ∾ pugno, vel calce, Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 99, o. Virg. Ecl. 9, 25; men acre frigus ferit, (er bidende, trænger igiennem), Lucr. 4, 261; — B) „bes."; a) om Tings- og Begrebssubjecter; ligesom at slaae el. støde derimod; ogs. at slaae el. berøre; - sol radiis ferit cacumina, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 10, 11; ferit aethera clamor, Virg.; - ∾ oculos (corpora el. simulacra), Lucr.; cf. Cic. Fam. 15, 16; — b) slaaer, preger, mønter, asses sextantario pondere, Plin. 33, 13; ds. paa Mønter: IIIviri A. A. A. F. F., s. und. Bogstavet A; — c) rammer, træffer, saarer; ferire (telo), quem nolueris, etc., Cic. Top. 17; cf. Virg. Aen. 12, 295, o. Hor. A. P. 350; - men ordsprogvis: medium ferire, (træffe el. holde Middelveien), Cic. Fat. 17; — d) slaaer el. fælder, nedlægger el. dræber el. slagter, odl.; - ∾ hostem, (fælde ham), Sall. Catil. 7; men ∾ aliquem securi, (halshugge), Cic. Verr. 1, 30; men ∾ leonem, Sall., aprum, Ovid., (paa Jagten), - navnl. ogs. om en Offerslagtning; ∾ vaccam Proserpinae,

(offre den til Hende), Virg. Aen. 6, 251; cf. Hor. Od. 2, 17, 32; - ∾ foedus, slutte et Forbund, Virg. Aen. 10, 154, (fordi man neml. derved oprdl. slagtede et Svin; vid. id. ibd. 8, 641, bes. ogs. Liv. 1, 24, hvor Betydningen af dette Offer er at efterse); - derefter ogs. uden alt Hensyn til Offring: foedera feriebantur provinciarum, Pseud. Cic. p. Dom. 50; cf. id. Coel. 14; — II) „fig."; A) „alm.; minus multa ··· quae fortuna feriat, Cic. Off. 1, 21; men „alleg.": ut ictu simili ferirer, Quintil. 6, prooem.; — b) ∾ aurem, om Talen og Stemmen, id.; cf. Cic. Orat. 67; - quum balba feris annoso verba palato, (udstøder el. udstammer), Hor. Sat. 2, 3, 274; men Ovid. Trist. 4, 10, 50, om Digteren Horatius: Dum ferit Ausonia carmina culta lyra; — B) „bes." i Folkesproget o. comisk: at prelle el. snyde, odl.; porro ··· ferietur alio munere, Ter. Phorm. 1, 1; men Qui volet austeros arte ferire viros, Propert. 3, 2, 50.

fērior, atus sum, 1, v. dep. n., [feriae]: holder Ferie el. Festdag, er fri for Arbeide, arbeider ikke, Varr.; male feriatos Troas, (som i Utide have holdt Fester), Hor. Od. 4, 6, 14; ∾ ab armis, Macrob.; animus tandem feriaturus, Sidon.; — II) oftest in partic. feriatus, 3, som adj.; A) om Personer: fri fra Arbeide, ledig el. ørkesløs; - feriati a negotiis publicis, Cic. d. Or. 3, 15; cf. Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 6; men absol.: feriatus ne sis, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 62; cf. Cic. N. D. 1, 37; — B) „overf." om Ting og om Begreber; ∾ dies, Fridag, Plin. Ep., Dig.; - ∾ machaera, comisk: (som længe ikke er brugt), Plaut. Mil. gl. 1, 7; - men ∾ freta, (det rolige el. stille Hav), Prudent.

fĕrītas, ātis, f., [1. ferus]; I) „egenl.": naturlig Vildhed, navnl. Dyrenes; ∾ tauri, leonis, Ovid. Fast. 4, 103 o. 217; - ogs. Jordbundens el. Vaexternes vilde Tilstand; ∾ soli Scythici, id. Pont. 2, 2, 112; arbor feritatis paulum mitigatae satu, Plin. 16, 22; - ogs. om andre Gjenstande: ∾ musti, (dens gærende Tilstand), id.; ∾ viae, (dens Slethed), Stat.; — II) „fig." o. „ethisk" om Mennesker: Vildhed el. Raahed, Mangel paa Dannelse og Humanitet; - ex feritate ad justitiam et mansuetudinem traducere homines, Cic. Sest. 42; cf. id. Off. 1, 44, o. id. ibd. 3, 6; men Senec. Clem. 2, 4: feritatem, cui voluptati est saevitia, etc., cf. Ovid. Fast. 3, 281. — fĕrĭtans, tis, partic. frequ. af fero: ideligen bærende (en Frugt, odl.); palmeta caryotas feritantia, Solin. 56, inc.

ferme, adv., [af fere m. Superlativsuffixet -me, vid. Varr. L. L. 7, 5]; ligesom fere; 1) m. Bibegr. af en Nærmelse dertil: næsten, paa det nærmeste, næsten ganske, omtrent, odl.; - hoc factum est ferme abhinc biennium, Plaut.; cf. Vell. 2, 11 o. 90, o. Liv. 1, 40; -. mille ferme delecti etc., id. 30, 10; cf. Sall. Jug. 48, o. Tac. Ann. 3, 76; men erant ejusmodi ferme situs oppidorum, ut etc., Caes. B. G. 3, 12; — II) m. Bibegr. af en Nærhed el. Lighed: netop, ganske, aldeles, odl.; - eum ··· virum esse ferme bonum etc., Gell. 14, 2; cf. Cic. poët. Div. 1, 11; ligel. ferme ut quisque rem accurat suam, sic etc., Plaut. Pers. 4, 1, 4; cf. Ter. Andr. 1, 5, 49; — B) df. ogs.; 1) m. Negation: ikke just, ikke let, odl.; - quod non ferme decernitur, etc., Liv. 22, 9; cf. id. 1, 24, o. Cic. Tusc. 5, 38; ligel. haud ferme ··· invenias etc., Ter. Andr. 3, 1, 2; ligel. nihil ferme etc., Cic. Brut. 43; nemo ferme etc., Plaut. Men. 2, 1, 39; — 2) om Tiden, med Hensyn paa Tingenes sædvanlige Løb el. Gang: ordenligen, sædvanligen, almindeligen; - vid. Sall. Jug. 74, o. Liv. 21, 54; ligel. id. 45, 35: intacta invidia media sunt; ad summa ferme tendit; ligel. ut ferme ad nova imperia, etc., Tac. Ann. 2, 2; cf. Liv. 9, 30, oftere.

*fermentesco, ĕre, v. n. inch.; „egenl.": at komme i Gæring; df. „overf." om Jorden: at blive sprød el. mulden, Plin. 17, 2; o. — fermento, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": lader gære, bringer i Gæring; ∾ panem, Plin. 18, 26; quae pane fermentato aluntur, Colum.; — II) „fig."; ∾ terram: at giøre Jorden løs el. sprød, Colum.; men om Hunden: solum (pedis) ut fermentatum et molle, (med let Hævelse), id.; — b) sild. ogs. „ment.": mores fermentati, (i. e. corrupti, fordærvede), Prudent.; — [flgd.].

fermentum, i, n., [ctr. f. fervimentum af ferveo]: hvad der bringer i Gæring, Gæringsmiddel el. Gæringsstof; navnl. ogs. Surdei; vid. Plin. 18, 26; panis sine fermento, (usyret Brød), Cels.; ligel. panis nullo fermento, Tac.; — 2) „bes."; a) hvad der hæver sig (ligesom en Dei ved Tilsætning af Gær), en slig Hævelse el. Tilvært; - solum rejici ··· quaternum pedum fermento, Plin. 17, 35; — b) „poet." ogs. en gæret Drik af Byg el. Korn, d. e. Øl; - pocula laeti Fermento ··· imitantur vitea, Virg. Ge. 3, 379; — II) „fig." o. „alleg.": ligesom gærende Harme; - mea uxor tota ··· in fermento jacet, Plaut. Merc. 5, 3, 3; cf. Juvenal. 3, 188: accipe, et illud Fermentum tibi habe, (Stof til Ærgrelse).

fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a. o. n., φέρω; [tuli, ogs. tetuli, vid. not., er oprdl. perf. af inus. tulo el. tolo, i. e. tollo; men latum, f. inus. tlatum, af inus. τλάω, hvf. τλητός]: fører, bærer, bringer; - ferri dicimus, quae quis suo corpore bajulat, portari ea, quae quis in suo jumento secum ducit, agi ea, quae animalia sunt, Dig.; — I) „egenl."; A) „alm."; oneris quidvis impone, et feret, Ter. Phorm. 3, 3, 29; qui arma ferre possent, Caes. B. G. 1, 29; cf. Hor. Epod. 9, 13, ogs. id. Sat. 2, 5, 86, oftere; faces ferre in Capitolium, (neml. som Mordbrænder), Cic. Lael. 11; circa judices latus (puer), Quintil.; cf. Cic. Phil. 2, 41, o. Suet. Calig. 19; - „poet." ogs. c. inf., Stat. Achill. 1, 134; - men ordsprogvis: ferre aliquem in oculis, (inderligen at elske), Cic. Phil. 6, 4, oftere; ogs. ∾ aliquem oculis, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa en (stærkere) Bevægelse: bringer el. fører el. driver afsted el. derhen; - hvf. ferre se, oftere medial, ferri: at drage el. ile afsted el. derhen; saal. ogs. om Tingssubjecter: at bevæge sig, at flyde el. stige, odl.; — a) act.; Coelo supinas si tuleris manus, (hæver dem derimod), Hor. Od. 3, 23, in.; cf. ibd. 3, 29, 64, o. id. Epod. 16, 21, ogs. Lucr. 4, 423, oftere; men Caes. B. G. 1, 39: quum ··· signa ferre jussisset, non ··· propter timorem signa laturos; - „poet." ogs.: ∾ pedem, Virg.; cf. Ter. Andr. 4, 5, 13; ligel. ∾ gressum, Lucr., gressus agiles, Sil., gradus vagos, Ovid.; - men absol.: quo ventus ferebat, Caes. B. G. 3, 15; cf. Liv. 1, 17: si forte eo vestigia ferrent; men itinera duo ··· ad portum ferebant, Caes. B. C. 1, 27; - men ordsprogvis: in silvam ligna ferre, (giøre et unyttigt Arbeide), vid. Hor. Sat. 1, 10, 34; — b) ∾ se, o. medial, ferri; - me gravissimis tempestatibus obvium ferre, Cic. d. Rep. 1, 4; meque extra tecta ferebam, Virg. Aen. 2, 672; cf. Suet. Aug. 32; - men m. Tingssubject, vid. Lucr. 6, 673; - men medial: densos fertur moribundus in hostes, Virg. Aen. 2, 511; cf. Caes. B. C. 3, 78, o. id. B. G. 2, 24; men „alleg."; quocumque feremur, etc., Cic. Orat. 23; ligel. Quintil. 12, 10, 37: non alto semper feremur; cf. Hor. Ep. 2, 2, 200, o. id. Od. 2, 20, in.; - ligel. om Tingssubjecter; et in eam (tellurem) feruntur omnia nutu suo pondera, Cic. d. Rep. 6, 17; cf. Lucr. 4, 747, oftere; men om en Vandstrøm, id. 6, 522; cf. Caes. B. G. 4, 10; men Suet. Aug. 94: ut (flamma) ··· ad coelum usque ferretur; — bb) navnl. ogs. „poet.": voldsomt at bortrykke el. bortrive; vid. Virg. Ecl. 5, 34, o. id. Aen. 2, 374; - oftere i Krigssproget: ferre et agere, (neml. ferre, om Byttet; agere, om Mennesker og

Dyr), s. und. ago; — 2) at bære el. bringe el. frembringe (en Frugt el. et Foster, odl.); a) om Jorden, om Planterne, odl.; – quae autem terra fruges ferre possit, etc., Cic. Leg. 2, 27; cf. Lucr. 5, 940 flgd., ogs. Hor. Od. 3, 24, 13, oftere; ligel. (olea) fructum ramis pluribus feret, Quintil. 8, 3, 10; – men absol.: si in loco crasso severis, ferundo arbor peribit, Cato; — b) om Mennesker og Dyr; – ventrem ferre, (være frugtsommelig), Liv. 1, 34; men „poet.": quem tulerat mater ··· Laconi, (hvem hun havde født ham), Sil. 7, 666; – men om Dyrene: equa ventrem fert duodecim menses, vacca decem, etc., Varr.; cf. Plin. 8, 50; men Tibull. 3, 4, 90: Nec te conceptam saeva leaena tulit; — 3) bringer som Gave el. Offer; – tibi dum turis honores ··· feram, Tibull. 1, 7, 54; cf. Virg. Ge. 2, 394, o. Ovid. Met. 11, 577; — 4) bringer derfra el. med mig, navnl. som Gave el. Løn el. Gevinst, odl.; – quod posces, feres, Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 9, 27; men qui ab eo partem praedae tulerunt etc., Cic. R. Am. 37; cf. id. Planc. 38, ogs. Hor. Ep. 1, 17, 44; men Juvenal. 13, 105: Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema; — II) „fig."; A) „alm.": at føre el. bære el. bringe; at føre med sig, at foraarsage, odl.; – ∾ nomen alicujus, (optage, bære), Cic. Off. 3, 18; cf. Hor. Ep. 1, 6, 15; – ∾ alienam personam: bære en Maske, spille en Rolle; vid. Liv. 3, 36, o. Suet. Vesp. 19; – ∾ alicui auxilium, Cic., o. A., ogs. opem, id., subsidium, Caes.; – ∾ alicui hanc conditionem, ut etc., Cic. R. Am. 11; cf. Caes. B. G. 4, 11; men ∾ matri obviae complexum, Liv. 2, 40; – men om Tings- o. Begrebssubjecter; Et satis haec tellus nobis coelumque mali fert, Unde etc., Lucr. 6, 664; men quae (vina) vetustatem ferunt, (holde sig i Længden), Cic. Lael. 19; cf. Ovid. Trist. 5, 9, 8; – ea vox audita laborum Prima tulit finem, Virg. Aen. 7, 118; cf. id. ibd. 10, 792; — B) „bes."; 1) bringer el. fører (ilende) derhen el. derop; deraf forstørrer el. ophøier saare meget; – vid. Hor. Ep. 2, 1, 177, o. Cic. Fam. 10, 26; men id. Or. 40: saepe rem dicendo (orator) ··· supra feret, quam fieri possit; men ferre in majus vero incertas res fama solet, Liv. 21, 32; – men medial, ferri, (fare afsted, bruse el. rase, odl.), c. abl.; – qui usque eo fervet ferturque avaritia, ut etc., Cic. Quint. 11; cf. id. Cluent. 70; – men om Taleren: orator suo jam impetu fertur, Quintil. 12, prooem.; oftere om Foredraget, Cic. Orat. 28; ligel. „alleg.": eloquentia feratur, non semitis, sed campis, Quintil.; ligel. oratio ferri debet et fluere, id.; — b) „poet." ogs.: at borttage el. bortrive el. berøve; Omnia fert aetas, animum quoque, Virg. Ecl. 9, 51; — 2) at frembringe el. avle, at lade fremstaae, odl.; – haec aetas prima Athenis oratorem prope perfectum tulit, Cic. Brut. 12; cf. Hor. Od. 1, 12, 42, o. id. ibd. 3, 6, 46; — 3) ligesom gaaer af dermed el. har til min Del; df. aa) faaer el. erholder; – omnium judicio facile ferre primas, Cic. Brut. 49; ∾ victoriam ex inermi, Liv.; cf. id. 4, 12, o. Caes. B. G. 6, 21; – ∾ centuriam el. tribum, (at erholde deres Stemmer), Cic. Planc. 20, oftere; cf. Suet. Caes. 13; – ∾ repulsam a populo, Cic. Tusc. 5, 19; men ∾ calumniam, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, (blive erklæret for en falsk Anklager); — bb) har paa mig, bærer derpaa; df. taaler, lider, udholder; df. a) bærer saa el. saa; – c. acc., el. m. Objectssætn., el. m. de, ogs. absol.; – te ··· id (onus) modice et sapienter, sicut omnia, et ferre, et laturum esse, etc., Cic. d. Senect. 1; illa ferre toleranter, id., clementer, id., aequo animo, id.; men aegre tulisse fratris repulsam consulatus, etc., id. Tusc. 4, 17; cf. Hor. Ep. 1, 8, 17; – si quis aegre ferat, se esse pauperem, Cic. Tusc. 4, 27; cf. id. Verr. 1, 58, o. id. Phil. 10, 7; – de Lentulo scilicet sic fero, ut debeo, id. Att. 4, 6; cf. id. ibd. 5, 2; – men absol.: sin aliter acciderit, humaniter feremus, id. Att. 1, 2; cf. id. ibd. 15, 26; — b) prægnant: at fordrage el. udholde, odl.; ligel. c. acc., el. absol.; – cogitandi non ferebat laborem, (kunde han ikke udholde), Cic. Brut. 77; ut ne unum quidem impetum nostrorum ferrent, Caes. B. G. 3, 19; cf. id. ibd. 1, 39, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 121; men id. A. P. 413: Multa tulit fecitque puer, etc.; cf. id. Ep. 2, 1, 215; – ogs. m. Personsobjecter; nam quem ferret, si parentem non ferret suum? Ter. Heaut. 1, 2, 28; vereor, ut jam nos ferat quisquam, Quintil.; – ogs. m. Objectssætn., Hor. Epod. 15, 13; ligel.: illa quidem in hoc opere praecipi, quis ferat? Quintil.; — 4) m. Bibegr. af Offenlighed; aa) bærer ud, bærer til Skue, fremstiller, aabenbarer; – eum ipsum dolorem hic tulit paullo apertius, Cic. Planc. 14; ligel. haud clam tulit iram ··· quod etc., Liv. 31, 47; — b) df. ofte prae se ferre aliquid: lade sig tydeligen mærke dermed, fremstille uforbeholdent; – noli, quaeso, prae te ferre, vos etc., Cic. N. D. 2, 18; prae se ferre hanc virtutem, Quintil.; – ogs. m. Tings- o. Begrebssubjecter: at antyde el. røbe, odl.; vid. id. 11, 1, 37; ligel. oratio prae se fert felicissimam facilitatem, id.; — bb) prægnant ogs. om Talen el. om den Talende: at udbære el. omtale, at fortælle el. paastaae, odl.; – haec (ille) omnibus ferebat sermonibus, Caes. B. C. 2, 17; quod fers, credo, (jeg troer din Fortælling), Ter. Phorm. 5, 6, 17; cf. Lucr. 3, 42; — df. ogs. a) ferunt, fertur, feruntur: man fortæller el. beretter, der fortælles el. berettes, odl.; – Apollinem ex Hyperboreis Delphos ferunt advenisse, Cic. N. D. 3, 23; cf. Hor. Od. 3, 17, 2; – homo omnium in dicendo, ut ferebant, acerrimus etc., Cic. d. Or. 1, 11; – Ceres fertur fruges ··· mortalibus instituisse, Lucr. 5, 14; cf. Virg. Aen. 1, 15, o. Hor. Od. 2, 19, 27; – men absol. el. impers.: sicut fertur, Cic. d. Or. 1, 11; ligel. ut ferebatur, id. ibd.; — b) at ombære (nogen el. noget) under et Navn el. i en Egenskab, at udgive el. erklære derfor; ogs. at anføre el. føre i Munden, odl.; – hunc (deum) omnium inventorem artium ferunt, Caes. B. G. 6, 17; cf. Liv. 1, 42; – men (Periclis) scripta quaedam feruntur, (blive ham tillagte), Cic. Brut. 7; ligel. quae sub nomine meo feruntur, Quintil.; cf. Suet. Caes. 55, o. id. Aug. 31, bes. ogs. Cic. Lael. 2; — 5) som term. techn.; aa) publicistisk; a) ∾ suffragium el. sententiam: at afgive sin Stemme el. Dom; – te suffragium tulisse in illa lege etc., Cic. Fam. 11, 27; men id. Verr. 4, 47: de quo vos (judices) sententiam per tabellam feretis; cf. id. Cluent. 26; — b) ∾ legem (el. privilegium, el. rogationem) ad populum el. ad plebem, ogs. absol. ferre: at andrage derpaa, at giøre et Forslag dertil, odl.; – quum (is) legem agrariam ferret, Cic. Off. 2, 21; cf. id. Sull. 23; – (is) de te privilegium tulit, ut, si etc., exsulares, id. Parad. 4, 32; – ∾ rogationem de aliquo (ogs. contra el. in aliquem) ad populum, ad plebem; vid. Cic. Balb. 14, oftere, Caes. B. C. 3, 1, o. Liv. 33, 25; – men Cic. Att. 7, 6, absol.: quum, ut absentis ratio haberetur, ferebamus; cf. id. Caecin. 35; – men impers.: lato, ut solet, ad populum, ut etc., Liv. 23, 14; — c) ∾ judicem, (om Klageren): at foreslaae (den Anklagede) nogen som Dommer; vid. Cic. R. Com. 15, o. id. d. Or. 2, 70; – df. ogs. ∾ judicem alicui: at anklage nogen; vid. Liv. 3, 57, o. id. 8, 33; — bb) i Forretningssproget: at føre til Bogs, at indføre i Regnskabsbogen; vid. Cic. Verr. 1, 39; s. ogs. und. expendo o. accipio; — 7) endel. heder ferre absol., om Begrebssubjecter: at bringe det saaledes med sig, at medføre el. fordre el. bestemme, odl.; – gravioribus (uti) verbis, quam natura fert, Cic. Quint. 18; cf. id. Verr. 5, 40; men ita tempora rei publicae ferre, etc., id. Pis. 2; men si vestra voluntas feret, id.; ut mea fert

opinio, id.; dum tempus ad eam rem tulit, Ter. Andr. 1, 2, 17; men quid res, quid causa, quid tempus ferat, etc., Cic. Fam. 1, 7; men id. d. Rep. 6, 18: natura fert, ut etc.; - endel. m. Objectsſætn.: In nova fert animus mutatas dicere formas, (min Aand higer derefter), Ovid. Met. in.; cf. Lucan. 1, 67, ogſ. Suet. Oth. 6; — not.: reduplicerede Perfectformer ere: tĕtŭli, tetulisse, tetulero, etc., Plaut., Ter., Lucr.

*fĕrōcia, ae, f.; oprdl.: vild el. bruſende Beſkaffenhed; ∾ vini, Plin. 14, 24; — II) oftest „fig." o. „ment."; A) Vildhed, Trodſighed el. Uſtyrlighed; - ∾ intoleranda, Cic., effrenata, id.; exuere ferociam, Tac. Ann. 2, 72; ∾ ingenii, Ovid.; men ∾ juvenum, Cic. d. Senect. 10, (oppon. gravitas constantis aetatis); — B) bruſende Mod el. Tapperhed; cepisse (se) Romanam virtutem ferociamque, Liv. 9, 6; cf. Tac. Hist. 2, 76; — fĕrōcio, ire, v. n.; oprdl.: at være vild el. utæmmet; equos ferocientes (al. efferentes se) frenis coërcere, Quintil. 10, 3, 10; — II) „fig." o. „ment."; - oratio ferociens, (vild, grufom, overmodig), Gell.; non immodice ferocire, (raſe med Maade), id. 1, 11; ∾ in aliquem, (raſe imod nogen), Appul., Tertull.; o. — fĕrōcĭtas, atis, f.; oprdl.: Vildhed el. Uſtyrlighed; - equos ferocitate exsultantes etc., Cic. Off. 1, 26; — II) „fig." o. „ethiſk"; A) Vildhed el. Trodſighed i Characteren, Suet. Vit. 12, o. Cic. Vat. 1; - ∾ victoriae, (dens Overmod el. Vilkaarlighed), id. Marc. 6; — B) ſtort Krigermod el. vild Tapperhed; ∾ Viriathi, Cic. Off. 2, 11; men corporis viribus et ferocitate animi tantum ceteris praestitisse, ut etc., id. d. Rep. 2, 2; — [ferox].

fĕrōcĭter, adv. af ferox; oprdl.: vildt bruſende el. ſtormende, invehi in laevum cornu, Curt. 3, 1; cf. Liv. 9, 22; — II) oftest „fig." o. „ethiſk"; A) overmodigen, trodſigen, haardt el. grovt, odl.; - aspere et ferociter dicta etc., Cic. Planc. 13; ferocius decernere, Sall. Jug. 104; — B) modigen el. tappert; strenue et ferociter facta in bello etc., Liv. 3, 47; ferocissime stare pro societate Romana etc., id. 23, 8. — fĕrōcŭlus, 3, demin. af ferox: lidt for modig, noget overgiven, Turpil. ap. Non.; ∾ miles tiro, Auct. B. Afr. 16.

Fērōnia, ae, f., [ſabinſk Ord; vid. Varr. L. L. 5, 10; at ſammenl. m. Terra]: Væxternes og de Frigivnes Gudinde; navnl. ere flere Lunde hende helligede; vid. Liv. 1, 30, o. id. 26, 11, oftere, ogſ. Virg. Aen. 7, 800 (Serv.), o. Hor. Sat. 1, 5, 24.

fĕrox, ōcis, adj., [beſl. m. ferus, ogſ. m. ferre, ferri, ligeſom velox m. volare]; oprdl.: bruſende, vild, utæmmet; - compar., scopulis undaque ferocior, Ovid. Her. 15, 189; superl., ∾ elephantus, Nep. Eum. 11; — b) „poet." ogſ. om Tiden: flygtig, ilende; - currit enim ferox Aetas, Hor. Od. 2, 5, 13; — II) oftest „fig." o. „ment."; A) overmodig el. trodſig; - ferox viribus, Liv. 1, 7, forma, Plaut.; cf. Cic. Vat. 2, o. id. Fam. 4, 9; - ogſ. c. inf., Plaut., Sil.; - oftere c. gen.; ferox mentis, Ovid. Met. 8, 614; feroces linguae, (kaadmundede, pralende), Tac. Hist. 1, 35; men ferox scelerum, (i. e. pronus in scelera), id. Ann. 4, 12; — B) modig el. tapper, animus, Sall. Jug. 106; ferocissimi auxiliarium, Tac.; cf. Liv. 1, 12; - „beſ." ogſ. krigerſk; ferociorem civitatem reddidit, Nep. Them. 2; ∾ Roma, Hor.; ∾ Latium, id.; men ∾ virgo, (i. e. Minerva), Martial. 14, 179; — not.: gen. pl. ferocum, (f. ferocium), Albinov. 1, 275.

ferrāmentārius, i, m., (sc. artifex): Jernſmed el. Vaabenſmed, Firmic.; af — ferrāmentum, i, n., [ferrum]: Værktøi el. Vaaben af Jern el. ſom er beſlaaet med Jern; navnl. høre hertil Agerdyrkningsredſkaber (falces, palae, rastri), Cato ap. Varr.; ogſ. Vaaben, vid. Cic. Catil. 3, 5; ogſ. Bygningsredſkaber, vid. Cic. N. D. 1, 8, Hor. Ep. 1, 1, 86, o. A.; ∾ tonsoria, Martial. 14, 36, (in lemmate); - men Tac. Germ. 30: peditem super arma ferramentis onerant, (rimel. med Hakker og Spader).

*ferrārius, 3: af Jern; df. hørende til Jern, benævnt efter el. beſkæftiget med Jern, faber: Smed el. Jernſmed, Plaut.; ∾ officinae fabrorum, Jernhytter, ogſ. Smedeværkſteder el. Smedier, Plin.; ∾ metalla, Jernbiergværker, id.; men ∾ aqua, (hvori gloende Jern er afkølet), id.; ferraria, (sc. fodina), Jerngrube, Caes., Liv.; — B) ogſ. subst.; a) ferrarius, (sc. faber), Jernſmed el. Smed, Firmic.; — b) ferraria, (sc. herba), Jernurt, Appul.; ſ. ogſ. ovenf.; o. — ferrātĭlis, e, ligeſom flgd.: forſynet el. beſlaaet med Jern; df. comiſk: ∾ genus, Plaut. Most. 1, 1, 18, (ſ. servi ferrati, lænkede); — [ferrum].

ferrātus, 3, [ferrum]: forſynet el. beſlaaet med Jern; - ∾ orbes rotarum, Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 361; ∾ hasta, Liv., calx, (med Sporer), Virg.; men ∾ servus, (lænket el. i Lænker), Plaut.; - ferrati, (sc. milites), Tac. Ann. 3, 45, i el. med Jernharniſker; df. „poet.": ∾ agmina, Hor. Od. 4, 14, 30; — b) aquae ferratae, (ſom indeholde Jerndele), Senec. N. Qu. 3, 2; — 2) „beſ." ogſ.: af Jern, giort el. beſtaaende af Jern; ∾ obices portarum, Tac. Hist. 3, 30; postes belli ferratos har Enn. Ann. 7, 114; cf. Virg. Aen. 7, 622, o. Hor. Sat. 1, 4, 61.

ferrĕus, 3, [ferrum]: af Jern; ∾ clavi, (Jernnagler), Caes., hami, id.; men ∾ seges telorum, Virg. Aen. 3, 45; cf. id. ibd. 12, 284; ∾ litterae, Suet. Aug. 7; ligel. ∾ Hercules, Plin. 34, 4, (hans Billedſtøtte af Jern); — bb) „beſ." ogſ.; a) hørende til Jern, fabrica, (Smedehaandværket), Plin. 7, 57; — b) ſom ligner Jern, color, (Jernfarve), id. 37, 61; men ∾ lux, Stat., (dunkel Lysning); — II) „fig."; A) „overf."; a) ſtærk el. haard ſom Jern, vox, Virg. Ge. 2, 44; ferrei prope corporis animique, (om Cato d. ældre), Liv. 39, 40; — b) haard, trykkende, bellum, Ovid.; Ferrea sors vitae, id. Trist. 5, 3, 28; men ∾ somnus, (Homers χάλκεος ὕπνος, d. e. Dødsſøvnen, Døden), Virg. Aen. 10, 745; — c) „poet.": hørende til Jernalderen, proles, (dens Slægt el. Menneſker), Cic. poët. N. D. 2, 63; cf. Virg. Ge. 2, 341; — B) „ment."; a) haard, følesløs, grusom; ferreus essem, si etc., Cic. Fam. 15, 21; cf. id. Att. 3, 30; Quam ferus et vere ferreus ille fuit! Tibull. 1, 10, 2; - ogſ. ſtræng el. ubøielig, Cic. Lael. 13; ligel. ∾ jura, Virg. Ge. 2, 501; - men ∾ decreta sororum, Ovid. Met. 15, 781, (Parcernes uforanderlige Love); - ogſ. ſkamløs, uforſkammet; os tuum ferreum etc., Cic. Pis. 26; — b) ∾ scriptor, (hvis Stil el. Skrivemaade er haard og raa), vid. Cic. Fin. 1, 2.

ferricrĕpīnus, 3, [ferrum, crepo]: raslende el. klirrende af Lænker, insulae, Plaut. Asin. 1, 1, 21, (i. e. ergastula). — ferrĭfŏdīna, el. ferri fodina, ae, f.: Jerngrube, Varr. — ferrĭtĕrium, i, n.: = ergastulum, Plaut. Most. 3, 2, 55; af — ferrĭtĕrus, i, m., [ferrum, tero]: ſom ſlider paa Lænkerne, d. e. en Slave i Jern, Plaut. Trin. 4, 3, 14. — ferrĭtribax, ācis, m., [ferrum, τρίβω, i. e. tero]: = ferriterus, Plaut. Most. 2, 1, 9.

*ferrūgĭnans, tis, adj.: jernagtig, guttae, (med Jernſmag), Tertull.; — ferrūgĭnĕus, 3: jernagtig; df. 1) jernfarvet; navnl. mørkeblaa el. ſtaalblaa el. ſøblaa, palliolum, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 43, (hvor der tilføies: nam is color thalassius est); ∾ hyacinthi, Virg. Ge. 4, 183; — b) „poet." ogſ.: mørkfarvet, mørk el. dunkel, navnl. om Underverdenen; - ∾ cymba (Charontis), Virg. Aen. 6, 303; — II) „overf."; fons ferruginei saporis, (med jernagtig Smag), Plin. 31, 8; o. — ferrūgĭnus, 3: metriſk Biform af ferrugineus, Lucr. 4, 74; — [flgd.].

ferrūgo, inis, f., [ferrum]; I) „egenl.": Jernrust, Plin. 23, 79; — II) „fig."; A) „overf.": Jernfarve, navnl. mørkeblaa el. violblaa Farve; vid. Virg. Aen. 9, 582, o. id. ibd. 11, 772, (hvor Talen er om etslags Purpur); - ogs. Rustfarve el. mørkebrun Farve; multa pallens ferrugine taurus, Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 13, 960; — b) df. „alm.": mørk Farve, Mørke el. Dunkelhed, (som Underverdenens); vid. Ovid. Met. 5, 404, id. ibd. 15, 789, o. Virg. Ge. 1, 467; — B) „poet." o. „alleg."; animusque mala ferrugine purus, (fri fra Avind el. Misundelse), Auct. Pan. ad Pis. 95.

ferrum, i, n.; I) „egenl.": Jern el. Jernmalm; - e terrae cavernis ferrum elicere, Cic. N. D. 2, 60; metalla ferri, Jernbiergværker, Plin.; — B) „meton.": Værktøi el. Redskab af Jern; - aequor ferro scindere, (med Ploven), Virg. Ge. 1, 50; icta ferro pinus, (med Øxen), Hor. Od. 4, 6, 9; vincire ferro, (med en Lænke), Senec.; capillos ferro resecare, (med en Sax), Ovid., torquere, (med et Brændejern), id.; cf. Virg. Aen. 12, 100; men Ovid. Met. 9, 521: dextra tenet ferrum (i. e. stilum, Staalgriffelet); - ogs. en Pil, Virg. Aen. 5, 488; ogs. et Kastespyd, Hor. Epod. 5, 10; navnl. ogs. Sværdet; vid. Nep. Alcib. 10, o. Cic. Caecin. 9; saal. ogs. i Forbindelsen: ferro atque igni vastare, (hærie med Ild og Sværd), Liv. 31, 7; cf. Cic. Phil. 11, 14; - ferrum recipere, (om en Gladiator: lade sig stikke ned), Cic. Tusc. 2, 19; — II) „fig."; A) „overf.": Kamp el. Krig; nec ferro ··· haec regna lacessent, (i. e. bello), Virg. Aen. 12, 186; cf. Suet. Ner. 12; — B) „alleg.": Stenhaardhed, Ufølsomhed; nec ··· solidum ··· in pectore ferrum ··· gerit, Ovid. Met. 9, 613; cf. id. Trist. 1, 8, 42; men id. Pont. 4, 10, 3, lignelsesvis: ecquod ... ferrum Duritiae confers ··· meae? cf. id. Met. 14, 712, oftere.

ferrūmen, inis, n., [ferrum]; 1) oprdl.: Middel til Jernets Sammenlodning; df. alm. Forbindelses- el. Bindemiddel, navnl. Kit, Plin. 36, 55; cf. Gell. 13, 26; — 2) ligesom ferrugo: Rust el. Rustplet; ferrumine scabro (infestari crystalla), vid. Plin. 37, 10. — ferrūmĭnātio, onis, f.: Sammenlodning el. Sammenfitning, Dig.; af — ferrūmĭno, avi, atum, 1, [ferrumen]: sammenlodder (oprdl. Jern), sammenkitter el. forbinder, lader groe sammen; - ∾ scyphum alieno argento, Plin., muros bitumine, id.; ad ferruminandas fracturas ossaque contusa, id.; ferruminari in lapidem, id.; — II) comisk „overf.": labra labellis ferruminant, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 25.

fertĭlis, e, [fero]; I) „egenl.": frugtbar; - agros laetos ac fertiles deserere, Cic. Verr. 3, 51; Asia tam opima est et fertilis, ut etc., id. Manil. 6; ∾ Tibur, Hor.; men Ovid. Fast. 5, 127: nutricis fertile cornu, (i. e. cornu copiae); - compar., ∾ seges etc., id, A. A. 1, 349; superl., ∾ milium omnium frugum, Plin.; - ∾ annus, Prop.; ∾ horae, Tibull.; cf. Hor. Od. 2, 15, 7; men ∾ serpens, Ovid. Her. 9, 95, (hvorpaa stedse flere Hoveder voxede ud istedetfor de afhuggede); - ogs. c. gen. el. abl.; ∾ agros ··· alios aliorum fructuum, Cic. N. D. 2, 52; ∾ Gallia hominum frugumque, Liv. 5, 34; - ∾ ager arboribus, Plin.; cf. id. 6, 26; - sield. m. ad o. ab; tractus fertilis ad omnia, id.; a sacro numquam non fertilis igne (Aetna), Auct. Aetn. 954; — II) „fig."; A) „overf.": frugtbargiørende el. befrugtende, dea, Ovid. Met. 5, 642, (i. e. Ceres), Nilus, Tibull.; fertilissimum in agro oculum domini esse, Plin. 18, 8; — B) „ment."; Fertile pectus habes etc., Ovid. Pont. 4, 2, 11; cf. Plin. 14 praef., o. Prop. 4, 6, 76.

*fertĭlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Frugtbarhed, navnl. Jordens og Væxternes; ∾ agrorum, Cic., (opp. sterilitas); ∾ frugum, vitium olearumque, Plin.; - ogs. den animalske Frugtbarhed; vid. Ovid. Fast. 4, 202; men ∾ barbara, (i. e. Spartanarum, poët. ap. Cic. Tusc. 2, 15; ligel. ∾ animalium ad generandum, Plin. 8, 60; — II) „fig.", Plin. 35, 36, om Maleren Protogenes: artis ejus summa intentio, et ideo minor fertilitas, (han leverede færre Kunstværker); o. — fertĭlĭter, adv.: frugtbart; df. compar., derelicta metalla fertilius reviviscunt, Plin. 34, 49; — [fertilis].

fertōrius, 3, [fero]: tienlig til at bære paa el. i, sella, lectus, Coel. Aur.; - ogs. absol., fertorium: en Bærestol, id. — fertum el. ferctum, i, n., [af fero el. af farcio]: etslags Offerkage, Cato; cf. Pers. 2, 48. — fertus, 3, [fero], ligesom fertilis: frugtbar, arva Asiae, poët. ap. Cic. Orat. 49.

fĕrŭla, ae, f., [af fero el. af ferio]; I) „egenl.": etslags Rørvæxt, (Grækernes νάρθηξ, Germanernes Pfriemkraut, ferula L.); bares som Stav el. Stok, Plin. 13, 42; Marven deraf tiente til Tønder, id. 7, 57; ligesom efter Mythen Prometheus i dette Rør bragte Himmelens Ild ned til Jorden; vid. Hygin. Fab. 144; —. II) „overf." hede ferulae ogs.; A) de tynde og vidieagtige Grene el. Ris paa andre Træer, navnl. paa Vinstokken; vid. Plin. 17, 35; - df. ferula o. ferulae: Riset, (som mildere Strafferedskab); vid. Martial. 14, 80, Juvenal. 1, 15, o. Hor. Sat. 1, 3, 120; - ogs. Dyrene drives med en ferula, Ovid.; - ogs. tiene ferulae til Skinner om Benbrud, odl., Cels.; — B) de tynde Grene paa Hiortens Horn, Plin. 8, 50.

*fĕrŭlācĕus, 1; 1) som er giort af Væxten ferula; ∾ rudens, Plin. 34, 50; — 2) der har Lighed med en ferula, caulis, id.; ∾ genus, id.; — fĕrŭlāgo, inis, f.: en lavere Art af Væxten ferula; vid. Plin. 13, 42; o. — fĕrŭlĕus, 3, ligesom ferulaceus; 1) som er giort af Væxten ferula; ∾ tabella, Coel. Aur.; — 2) som har etslags Lighed med Væxten ferula; ∾ vena, Plin. 16, 83; — [ferula].

fĕrus, 3, [besl. m. θήρ, aeol. φήρ, i. e. fera]; I) „egenl." om Dyr og Planter: vild, utæmmet, raa; - quam varia genera bestiarum, vel cicurum, vel ferarum, Cic. N. D. 2, 39; immanes et ferae beluae, id.; ∾ caprae, Virg.; - ∾ arbores, Plin.; fructusque feros mollire colendo, Virg. Ge. 2, 36; - „overf." om Localiteter; vid. Fest. p. 86; in locis feris, Varr.; ∾ montes, id. Ecl. 5, 28; — B) df. subst.; 1) fera, ae, f., (sc. bestia): vildt Dyr; vid. Cic. Off. 1, 16, o. id. ibd. 3, 17, ogs. Caes. B. G. 6, 25; ∾ montivagae, Lucr., montanae, Ovid., rapidae, terribiles, id.; - feras excitare et agitare, Cic., venari, concitare, sequi, petere, Ovid., (opjage el. jage dem); - fremdeles fera, „poet." om et Søuhyre, Ovid. Met. 4, 713, om en Myre, Martial. 6, 15; men magna minorque ferae, Ovid. Trist. 4, 3, in., (den store og den lille Biørn paa Himmelen); — 2) ferus, i, m., „poet." f. fera: vildt Dyr el. alm. et Dyr; saal. ferus om Vildsvinet, Ovid. Met. 8, 400; men id. Fast. 1, 550: traxerat feros aversos, (i. e. boves); men Virg. Aen. 5, 816: addit Frena feris, (i. e. equis); ogs. om hin Træhest, id. ibd. 2, 50; om en Løve, Catull., Ovid., Phaedr.; om en Slange, Sil.; ogs. om en tam Hiort, Virg. Aen. 7, 488; — II) „fig."; A) „overf.": vild, haard, skrækkelig, sædv. „poet." om Ting og om Begreber; - ∾ caedes, Virg., hiems, id., diluvies, Hor.; men ∾ sacra, Ovid. Met. 13, 454, (Menneskeoffere); — B) „ment."; a) „alm." om Tilstande, odl.: vild, raa, udannet; - a fera agrestique vita ad humanum cultum (deducere), Cic. d. Or. 1, 8; mores (ejus) feros immanemque naturam (ostendere), id. R. Am. 13; ∾ victus, id.; — b) „bes." o. „ethisk" om Personer og om personlige Begreber: vild, grusom, harmfuld; - Nemo adeo ferus est, etc., Hor. Ep. 1, 1, 39; hostis ferus et immanis, Cic. Verr. 2, 21; cf. id. R. Am. 27; men Quam ferus et vere ferreus ille fuit, Tibull.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 43; ∾ Carthago, Virg., Numantia, Hor.; - ferus ··· Juppiter, (i sin Vrede), etc.,

Virg. Aen. 2, 326; men ferus Cupido, (som spotter med de Elskendes Smerter), Hor. Od. 2, 8. 14.

fervĕfăcio, fēci, factum, 3, v. a., [ferveo]: varmer, koger, gjør hed el. gloende; ∾ oleum, Cato, muriam, Cels.; fervefacta pix, Caes.; men fervefacta jacula, (gloende), id.; — not.: m. Tmesis: ferve bene facito, (f. bene fervefacito), Cato. — fervens, tis: partic. o. adj. af ferveo; vs. — ferventer, adv., men alene „fig."; a) heftigen, ivrigen, loqui de re aliqua, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; ligel. in superl., id. ibd. 6; — b) hurtigen; in compar., ∾ motu agi, Augustin.

fervĕo, bŭi, o. fervo, vi, 2 o. 3, v. n., [besl. m. θέρω, i. e. calefacio], (den anden Form i Prosa: alene for- o. efterel.); I) „egenl.": at bruse el. koge el. syde; at være gloende el. glohed; – fervet mustum, (er i Kog), Plin.; ubi ferverit etc., Cato; aqua fervens, Plin.; – sol fervit, (brænder), Gell.; loca inhabitabilia fervere, Plin. 5, 1; – fervet aestu pelagus, (bruser), Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39; cf. Virg. Ge. 1, 455; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet."; a) at være opfyldt dermed, at mylre el. sværme deraf el. dermed; opere omnis semita fervet, Virg. Aen. 4, 407; cf. Martial. 2, 64; — b) at fremkomme i stor Mængde; examina (apum) fervent de bove, Ovid. Fast. 1, 379; — c) at bevæge sig med Ild og Kraft; Fervet opus etc., Virg. Ge. 4, 169; — B) „ment.": at bruse el. rase, at være i heftig Lidenskab; – quum fervet maxime, naar han raser værst, Ter. Ad. 4, 1, 8; ∾ avaritiā, Cic. Quint. 11; men Ovid. Met. 2, 602: animus tumida fervebat ab ira, (brændte deraf); – „poet." ogs. c. inf.; sceptrum capessere fervet, Claudian.; — III) partic. fervens, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": varm el. hed, kogende el. brusende; – in cinere ferventi, Plin.; men ferventia: hede el. kogende Spiser, id.; – ferventes horae diei, (da Solen brænder), id.; ∾ rota, Ovid. Pont. 1, 8, 68; – superl., ∾ aqua, Plin.; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Farven; fervens aurum, (funklende Guldstykker), Martial. 10, 74; — b) om en Fornemmelse: fervens vulnus, (brændende), Ovid. Met. 4, 120; fervens flagris, Plaut.; — 2) „ment.": varm, hidsig, heftig; fervens ira, Ovid., jecur, Hor. Od. 1, 13, 4; fortis animus ··· ferventior plerumque est, (er altfor heftig), Cic. Off. 1, 15; cf. Hor. Sat. 1, 10, 62; men ferventes latrones, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23, (rasende el. afsindige); — not.: om Formerne fervēre o. fervĕre, s. Quintil. 1, 6, 7 o. 8.

fervesco, ĕre, v. n.; inch. af ferveo: at komme i Kog, at koge, Plaut. Capt. 4, 4, 9; — b) ogs. at komme i Hede el. i Gæring, at bruse stærkt; – materia fervescens, Plin.; ∾ terrae sole, Lucr.; ut ··· Ventorum validis fervescunt viribus undae, id. 3, 493; — II) ogs. „fig."; Quum fervescit (ira), etc., id. 3, 290.

fervĭdus, 3, [ferveo]; 1) „egenl.": varm, hed, brusende, axis, Virg., aestus, Hor.; ∾ pars mundi, (den hede Zone), Cic. N. D. 2, 10; cf. Hor. Od. 1, 9, 10; ∾ musta, Ovid. Trist. 3, 10, 73; cf. Cic. Brut. 83; – compar., ∾ merum, Hor. Epod. 11, 14; superl., ∾ tempus diei, Curt.; — II) „fig." o. „ment.": brusende, heftig el. harmfuld; – praeposterum et fervidum ingenium, Liv. 22, 33; ogs. fervidus ingenio, Ovid. Met. 14, 485; cf. Hor. A. P. 1, 16; men absol.: ∾ virtus, (kraftfuld el. virksom), Catull.; ∾ puer, (i. e. Cupido), Hor. Od. 1, 30, 5; „poet." ogs. c. gen.; fervidus animi, Sil.; – navnl. ogs. om Talen og Foredraget; ∾ dicta, (truende Tale), Virg.; fervidum quoddam genus dicendi, Cic. Brut. 68; fervidior oratio, id.

fervo, ĕre, s. und. ferveo. — fervor, ōris, m., [ferveo]; I) „egenl.": Hede, Varme; ∾ musti, Plin.; – navnl. Solhede el. Sommerhede; mundi fervor ille purior, Cic. N. D. 2, 11; mediis fervoribus, (i Middagsheden), Virg. Ge. 3, 154; – ∾ oceani, (dets Brusen), Cic.; men id. Prov. Cons. 12: fervor maris, Havets Voldsomhed; – ogs. Hede i Legemet; ∾ febris, Feberhede, Plin.; fervores capitis, id.; — II) „fig." o. „ment."; ∾ mentis el. animi, Cic.: Heftighed i Sindet; ogs. ∾ pectoris, Hor.; men ∾ aetatis, Cic.; opp. fervore carentes ··· anni, (i. e. senectus), Sil.

Fescennia, ae, f.: By i Etrurien ved Tiberen, hvor man opfandt de overgivne og spottende Digte, som deraf have deres Navn; vid. Plin. 3, 8; s. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 7, 695, hvor denne By heder Fescennium; — B) vs. I) Fescennīnus, 3: fescenninsk, acies, Virg. l. c., versus, Liv. 7, 2, licentia, Hor. Ep. 2, 1, 145; – ∾ nuptiales (sc. versus), Senec.; ligel. ∾ nuptialia (sc. carmina), Plin.; — 2) Fescennius, i, m.: som skriver Spottedigte, en Pasqvillant, Cato ap. Fest. s. v. spatiatorem, pag. 344. — Fescennīnĭcŏla, ae, c., [Fescenninus, colo]: som ynder fescenninske Vers, Sidon. — Fescenninus, o. -ius, 3, o. Fescennium, i, s. und. Fescennia.

*Fessōnia, ae, f.: anraabtes som de Trættes og Syges Gudinde, Augustin.; o. — fessŭlus, 3, demin.: noget træt el. udmattet, anima, Appul.; af — fessus, 3, [af fatis, fatigo, fatiscor]; I) „alm." om Personer og personlige Begreber, ogs. om Dyrene, odl.: træt el. udmattet el. afkræftet, svag el. svækket, odl.; – sædv. c. abl., ogs. undert. c. gen. el. c. inf., ogs. absol.; – fessus morbis, Liv., valetudinibus, Tac., vulnere, Liv., bello, Cic.; cf. id. Planc. 10; fessus aetate, Virg.; – fessi rerum, id. Aen. 1, 178, bellique viaeque, Stat.; – fessus sum quaerere, Plaut. Epid. 2, 2, 13; – ∾ cohortes militia, Hor.; – fessi vomere tauri, id.; cf. Plin. 8, 1; – Jugurthae fesso etc., Sall. Jug. 70; cf. Hor. Ep. 2, 1, 221; men fessi Graji (sc. bello), id.; ogs. fessi boves, id.; – fessus de via, Cic., plorando, id., satiate (f. satietate) videndi, Lucr. 2, 1037; — II) „overf." ogs. om Ting og Begreber; – fessum vulnere corpus, Liv.; cf. Hor. Od. 2, 7, 18, o. id. Carm. Sec. 63; ∾ aetas, Tac., (Aldersvaghed); ∾ membra, Ovid.; ∾ caput, id.; cf. Lucr. 3, 775; fessi cardines, Plin.; fessa dies, (som nærmer sig Enden), Stat.; men fessas erroribus undas etc., Ovid. Met. 1, 582; men fessis rebus subveniens (Vespasianus), Plin. 2, 5.

*festātus, 3: festligen klædt el. smykket, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; o. — festīce, adv.: frydeligen, Varr.; — [festus]. — *festīnābundus, 3: ilende, hurtig, manus, Val. Max.; — festīnanter, adv.: ilende, hurtigen, Plin.; nimum festinanter dictum etc., Cic. Fin. 5, 26; – compar., ∾ germinare, Plin.; compositius cuncta, quam festinantius agerent, Tac. Ann. 15, 3; superl., Augustin.; — festīnantia, ae, f., efterel. f. festinatio: Ilen el. Hurtighed, Cod. Just.; o. — festīnātim, adv.: = festinanter, Sisenn. ap. Non.; — [festino].

festīnātio, ōnis, f., [festino]: Ilen, Skynding, Hurtighed; – omni festinatione properare in patriam, Cic. Fam. 12, 25; cf. id. Phil. 3, 1, o. Liv. 42, 16; men Cic. Off. 1, 36, in pl.: in festinationibus, (naar vi gaae hurtigt), etc. — festīnāto, abl. som adv., s. und. festino. — festīnis, e, forel. Biform af festinus: ilende, Titin. ap. Non., inc.

*festīno, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: iler, skynder mig, har Hastværk, odl.; vid. Cato ap. Gell. 16, 14; – absol., el. m. ad el. in, ogs. c. inf.; – nisi tui festinarent (sc. proficisci), Cic. Fam. 12, 22; quid festinas, (hvorfor el. hvorefter)? Ter. Eun. 4, 3, 8; cf. Hor. Ep. 2, 1, 192; – ∾ ad probationem, Quintil.; cf. Cic. Phil. 1, 1; ∾ in provinciam, id.; men ∾ in re augenda, (være ivrig deri), Hor. Ep. 1,

16, 68; – som Ordsprog kan mærkes: festina lente, (som Oversættelse af σπεῦδε βραδέως, germ.: eile mit Weile); vid. Suet. Aug. 25; — II) act.: at ile el. skynde sig dermed, ilsomt at iværksætte, at fremskynde; – undert. m. Objectsætn. (el. infin.), ordenl. c. acc.; – ut migrare festines, Cic. Fam. 7, 23; cf. Sall. Jug. 64 o. 68, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 12 o. 38; ∾ poenas, id. ibd. 62; ∾ vestes, Ovid., soleas, Sall.; ∾ mortem in se, Tac.; – efterel. ogs.: ∾ se, (skynde sig), Gell. 14, 2; – ds. pass.: nec virgines festinantur, Tac. Germ. 20, (man iler ikke med at bortgifte dem); cf. id. Hist. 3, 37; — III) partic. festinatus, 3, ogs. som adj.: fremskyndet el. hvormed man har ilet, iter, Ovid., nuptiae, Suet.; — b) ds. ogs. tidlig el. altfor tidlig; – festinata maturitas celerius occidit, Quintil. 6, prooem.; cf. Martial. 7, 39; — c) ds. abl. festinato, som adv.: ilende, overilet; ∾ aliquid facere, Quintil. 4, 2, 58; af — festīnus, 3, [rimel. tilligemt. d. besl. confestim, at henføre til ferri: at føres el. at fare afsted, at ile]: ilende el. ilsom; – noctes festina diesque, Virg. Aen. 9, 488; cf. Ovid. Met. 11, 347: cursu festinus anhelo; – ogs. c. gen.; festinus laudum, (som iler el. higer derefter), Stat.; — not.: s. ogs. festinis, s. l.

festive, adv. af festivus; oprdl. o. forel.: festligen; in loco festivo sumus festive accepti, Plaut. Poen. 5, 1, 9; — II) oftest „fig." o. „ment.": smukt, skiemtsomt, vittigen, aandfuldt; – ∾ agere fabulam, Cic. Qu. Fr. 2, 16; belle et festive, (som Udraab til Taleren; opp. bene et praeclare); vid. Cic. d. Or. 3, 26; men ∾ contexere crimen, (artigen el. listigen), id. Dejot. 6; – superl., Gell. 9, 15.

festīvitas, atis, f., [festivus]; I) „alm.": Festlighed, Høitidelighed; men i denne Bem. alene for- o. efterel.; vid. Lamprid. Al. Sev. 63, o. Cod. Theod.; ogs. in pl., ibd.; — b) ogs. Behagelighed, Fornøielse; jocum, festivitatem, ferias, etc., Plaut. Capt. 4, in.; – ogs. som Kjeleord: mea vita, mea festivitas, etc., id. Cas. act. 1, v. 46; — II) oftere „fig." o. „ment.": vittig el. træffende Skiemt i Foredraget; vid. Cic. Brut. 48, o. id. Fam. 9, 15; ogs. de oratoriske Modsætninger el. Antitheser hede festivitates, id. Orat. 52; — b) „bes." m. Hensyn paa Characteren: Artighed, Velvillie, Godhed; an mei patris festivitatem et facilitatem (collaudem)? Ter. Eun. 5, 9, 18.

festīvĭter, adv., Biform af festive; oprdl.: festligen; ds. „fig." o. „ment.": smukt, skiønt, artigen; ∾ parata domus, Naev. ap. Non.; — b) artigen, vittigen, fint, respondere, Gell., addere, id.; af — festīvus, 3, [festus el. festum]; I) oprdl. o. „egenl.": festlig; – in festivo loco, (i. e. in theatro), Plaut. Mil. gl. 2, 1, 5; – ds. neutr. festivum, s. festum: Festlighed el. Fest, vindemiarum, Lamprid. Heliog. 11; — II) „fig."; A) „alm.": smuk el. artig el. skiemtsom el. morende i sit Slags; – festivam operam praebuit, (har spillet sin Rolle fortrinligen), Plaut. Mil. gl. 2, 6, 108; – navnl. ogs. smuk el. yndig for Øiet, ludi, id.; area parva, sed festiva, Plin. Ep.; cf. Cic. Parad. 6, (hvor Talen er om Kunstværker); – men est festivissima (mulier), Plaut. Epid. 5, 1, 16; – men festiva librorum copia, (artig el. vakker Samling), Cic. Att. 2, 6; — B) „ment."; a) om Talen; – ∾ sermo, (vittig og skiemtsom), Cic. Off. 1, 30; ∾ poëma et concinnum, id. Pis. 29; — b) om Characteren: artig, behagelig, elskelig; pater festivissime! Ter.; men pueri, quibus nihil potest esse festivius, Cic. Fam. 6, 4. — festra, ae, f. und. fenestra.

festūca, ae, f.; I) „alm.": Halm el. Straa, navnl. Græsstraa; – quum herba creverit in festucam, Plin.; cf. id. 10, 51; — b) ogs. etslags Ukrud, (efter nogle: vild Havre), id. 18, 44; — II) „bes.", (rimel. ligesom vindicta): en Stav, hvormed Prætor (el. Lictor) slog (el. berørte) en Slave, som ved denne Cæremoni erholdt sin Frihed; – vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 15, o. Pers. 5, 175. — festūcārius, 3, [festuca nr. II]: der alene finder Sted som Cæremoni; – vis civilis et festucaria, Gell. 20, 10. — festūcŭla, ae, f., demin. af festuca: lidet Halmstraa, Pallad.

festum, i, n., s. und. flgd., nr. I, B. — 1. festus, 3, [rimel. besl. m. fari, fastus]; I) „egenl." el. „alm.": festlig, høitidelig; – ∾ dies: Festdag, Helligdag, Ovid.; quum diem festum ludorum de fastis suis sustulissent etc., Cic. Verr. 4, 67; cf. Sall. Jug. 66, o. Nep. Timol. 5; men Cic. Qu. Fr. 3, 1, in.: mense Decembri sub dies festos, (imod Høitiden el. Saturnalierne); – ligel. ∾ lux, Ovid.; ∾ tempus, Hor.; ∾ choros agere, Ovid.; ∾ pagus, (som holder Høitid, festklædt), Hor. Od. 3, 18, 11; — B) ds. subst. festum, i, n., (sc. tempus), Festtid, Festdag, Fest; – ∾ Veneris, Ovid. Fast. 4, 877; cf. id. ibd. 1, 190; ligel. festa (sc. tempora) Idaeae parentis, id. ibd. 4, 182; men id. ibd. 2, 247: Forte Jovi festum Phoebus solenne parabat, (et Festmaaltid); — II) „overf.": festlig, glædelig, frydelig, clamores, Plin. Ep.; ∾ vocibus excipi, (i. e. laetis), Tac.; men ∾ dolor, (høitidelig Sorg), Stat.; – ∾ pax, Ovid. Met. 2, 795; festior annus, Claudian.; festissimus dies, Vopisc.; — B) meus festus dies, som Kjeleord el. Caresse, Plaut. Cas. act. 1, v. 49; cf. Ter. Eun. 3, 5, 12: o festus dies hominis! — b) festa longa: varig Lykke, Stat. Silv. 2, 7.

2. Festus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: Sext. Pompejus Festus, Grammatiker af uvis Levetid; – hans tyve Bøger de Significatione Verborum vare Udtog af et større Værk af Grammatikeren Verrius Flaccus, om hvem s. Suet. Gramm. 17; – men ogs. af Festus's Værk besidde vi alene et, vel yderst sprogvigtigt, men dog ofte forvansket Udtog ved Paulus Diaconus, der levede under K. Carl d. Store. — Fesulae, arum, etc., s. und. Faesulae.

fētĭālis, is, m., [efter Varr. at henføre til fari, fatus], (sc. legatus): Krigsherold el. Forbundspræst; – ds. fetiales: Præstecollegium, hvis Embede det var: ved en Krigs Udbrud at affordre Fornærmeren Erstatning (repetere res), og i Tilfælde af Vægring at forkynde ham Krig (indicere bellum); – den Fetial, der afsluttede et Forbund, hed pater patratus; herom s. Varr. L. L. 5, 15, o. Liv. 1, 32, oftere; — B) ds. adj.: fetialis, e, legatus, Liv. 9, 11; s. ogs. ovenf.; jus fetiale, (Fetialretten, el. Love og Vedtægter, som Fetialerne havde at iagttage; men ∾ religione sancire, Cic. d. Rep. 2, 17; herom ogs. ∾ caeremoniae, Liv. l. c.

fētĭfer, a, um, [2. fetus, fero]: frugtbargiørende, Nilus, Plin. 7, 3. — fētĭfĭco, are, v. n., om Fugle: at hække, Plin.; om Fiske: at lege el. yngle, Sidon.; af — fētĭfĭcus, 3, [2. fetus, facio], ligesom fetifer: frugtbargiørende, humor, Plin. 9, 74. — *fēto, are, v. n. o. a.; I) neutr., om Fugle: at hække, Colum.; — II) act.: at befrugte; ∾ armenta, Augustin., feminas, id.; o. — fētōsus, 3: frugtbar, oves, Vulgat.; – men fētŭōsus, 3, m. s. Bem., Hieronym., inc.; — [2. fetus].

fētūra, ae, f., [2. fetus]; I) „alm.": Fosterets el. Livsfrugtens Avling el. Forplantning; – fetura humana pastorum, Varr.; bos feturae habilis, Virg. Ge. 3, 62; ∾ gallinarum, Plin.; – men „alleg." om et Værk: opus natum apud me proxima fetura, etc., id. praef. Hist. Nat.; — II) „concret": det Avlede el. Fødte, Yngelen; navnl. om Dyrene; – Si fetura gregem suppleverit, Virg. Ecl. 7, 36; Sunt, fetura minor, tepidis in ovilibus agni, Ovid. Met. 13, 827; — b) ogs. Skud el. Ranke paa Vinstokken; – ut omnis fetura (vitis) sub eo (jugo) exeat, Plin. 17, 35; ds. — fētūrātus, 3: befrugtet, Tertull.

1. fētus, 3, partic. dep. af inus. feo, [s. fecundus

ab in.]; I) „egenl."; A) „alm." om Mennesker og Dyr; 1) som har født el. baaret; saal. om et Fruentimmer, Varr. ap. Non.: veniebant fetam amicae gratulatum; – ∾ oves, (opp. gravidae), Colum.; ∾ lupa, Virg., Ovid.; men feta truculentior ursa, id. Met. 13, 803; — 2) som skal føde el. bære, frugtsommelig, drægtig, odl.; – ∾ pecus, Virg. Ecl. 3, 83; cf. id. ibd. 1, 50; ∾ vulpes, Hor.; — B) oftest om Jorden: ligesom svanger, df. frugtbringende, frugtbar; absol., el. c. abl.; – (terra mater) feta parit nitidas fruges etc., Lucr. 2, 993; men terra feta frugibus, Cic. N. D. 2, 62; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 13; ligel. id. Fast. 1, 662: Seminibus jactis est ubi fetus ager; — II) „fig." o. „poet.": ligesom svanger el. drægtig dermed, d. e. fuld deraf; c. abl.; – ∾ machina armis, (om den trojanske Hest), Virg. Aen. 2, 238; cf. id. ibd. 1, 51; – ogs. „ment.": feta furore Megaera, Sil.; men m. græsk Construction: fetus Gradivo mentem, id. 10, 14.

2. fētus, us, m., [besl. m. frgd.]; I) „egenl."; A) „abstract el." som Handling: Fosterets el. Frugtens Frembringelse; – labor bestiarum in fetu, Cic. Fin. 3, 19; secundi fetus pecudes, (af andet Kast), Colum.; men uno fetu, (ligesom uno partu), Plaut. Amph. 1, 2, 25; — b) „overf." om Væxterne; quae ··· terrae fetu profunduntur, Cic. Leg. 1, 8; men Plin. 12, 41: (Arabiam) non ferre tantum (casiae) annuo fetu, quantum etc.; — B) „concret"; 1) „egenl.": den frembragte Afkom el. Yngel; – quae (bestiae) multiplices fetus procreant, ut sues, etc., Cic. N. D. 2, 51; cf. Ovid. Met. 6, 637; ligel. Hor. Od. 4, 5, 27: quos horrida parturit fetus (Germania); men (ova piscium) ··· fetum fundunt, Plin.; — b) „overf." om Væxter og Planter; – meliores fetus edere, (agrum), Cic. d. Or. 2, 30; fetus arborei (Træfrugt), Virg., fruticei, Ovid.; men crescunt fetuque gravantur (arbores), Lucr. 1, 254; cf. ibd. 352; fetus in tempore fundunt (arbusta); f. ogs. Hor. Carm. Sec. 31; — II) „fig.": Tilvæxt, Opkomst, Fremblomstren; uberior oratorum fetus etc., Cic. Brut. 49; men id. Tusc. 5, 24: triplex ille animi fetus (hin Aandens trefolde Virksomhed), etc.; men dulces Musarum expromere fetus etc., Catull. 65, 3. — fex, cis, f. und. faex.

1. fi, interj., betegner det Ækle ved ond Lugt; omtr. vort: fy! fi, fi, foetet! Plaut. Cas. 3, 6, 7. — 2. fī, imperat. af fio. — fĭber, bri, m.: Bæveren, Plin. 8, 47, Varr. — fibla, ctr. f. fibula, Appul. — fibra, ae, f., [efter Doederl. besl. m. filum]; I) „egenl.": det Yderste; saal. Haar paa et Legeme, Trævle, odl.; nixa fibris stirpium (virditas), Cic. d. Senect. 15; omnes fibras radicum evellere, id.; ∾ praetenues (venarum: deres fine Forgreninger), Plin. 11, 89; — B) fibrae hede ogs.; a) de ydre bladformede Dele af Lungen og Leveren, Cels., navnl. hos Offerdyrene; quid fissum in extis, quid fibra valeat, etc., Cic. Div. 1, 10; — b) ogs. Offerdyrenes Indvolde, navnl. som varslende el. til at spaae af; – fibrasque bidentis (focis dedit, offrede dem), Ovid. Fast. 4, 935; cf. id. Met. 13, 637; men conscia fibra deorum, Tibull. 1, 8, 3; cf. Prop. 4, 1, 104: Aut sibi commissos fibra locuta deos; — II) ogs. „overf.": terrae fibras persequi, (trænge ind i dens Inderste), Plin. 33, praef.; — b) ogs. „alleg.": neque enim mihi cornea fibra est, (jeg er ikke saa aldeles sløv), Pers. 1, 47; ligel. „alleg.", id. 3, 32: fibris increvit opimum Pingue, (Vellysten har sløvet det Aandige); df. — fibratus, 3: trevlet el. bladet; ∾ allium, Auct. Priap. 52. — Fibrēnus, ii, m.: Flod ved Arpinum, falder i Lirisfloden; vid. Cic. Leg. 2, 1 o. 3. — fibrīnus, 3, [fiber]: af en Bæver; ∾ pelles: Bæverskind, Plin. 32, 36.

fībŭla, ae, f., [figo]: hvad der fæster el. hefter sammen, navnl. Torn el. Naal el. Hage, ogs. Spænde el. Agraffe, ogs. Klemme el. Baand; – fibula vestem coërcet, Ovid. Met. 2, 412; cf. Virg. Aen. 4, 139, ogs. id. ibd. 5, 313; men id. ibd. 7, 815: fibula crinem Auro internectat, (i. e. fibula aurea, gylden Haarnaal); – fibulae aureae o. argenteae nævnes ogs. (Liv. 39, 31, oftere) inter dona militaria; ligel. (Martial. 5, 42) som Udmærkelsestegn for Ridderne og andre Fornemme; – hos Lægerne tiene fibulae (ἀγκτῆρες) til at sammentrykke aabne Saar, Cels., men ogs. til at hindre Misbrug af Kjønsdelene, id. 7, 25; – hos Acteurerne er fibula etslags Bedækning af Kjønsdelene, Juvenal., Martial.; – Caes. B. G. 4, 17, ere fibulae: etslags Klemmer el. Klammere; – endel. ere (hos Cato), fibulae iligneae, ulmeae, etc.: etslags Baand el. Ringe til Kurvemagerarbeide.

*fībŭlātio, onis, f.: Sammenfæstning ved Klemmer el. Klammere, Vitruv.; o. — fībŭlātōrius, 3: til at hefte sammen med et Spænde, sagum, Trebell.; af — fībŭlo, avi, atum, 1, v. a., [fibula]: hefter el. fæster sammen med et Spænde, odl.; df. „alm.": sammenføier el. forbinder; – ∾ juncturas parietum testaceis pulvinis, Colum.; — b) sild. findes ogs. pallia fibulata, (med Hager el. Spænder), Vopisc.

Fĭcāna, ae, f.: undergaaen By i Latium ved Rom, Liv., Plin. — fĭcāria, ae, fem. af flgd., sc. regio, ligesom ficetum, Figenhave, Pallad. — fĭcārius, 3: hørende til Figener, crates, (hvormed de dækkes), Cato, culices, (der fortære dem), Plin. 11, 41; — fĭcātum, i, n., ligesom συκωτόν, (i. e. fico saginatum, sc. jecur): den med Figener mæskede Lever, Apic.; (cf. Hor. Sat. 2, 8, 88); o. — fĭcēdŭla, ae, f.: Figensneppe el. Figendrossel, Martial. 13, 49, o. Plin. 10, 44; — df. fĭcēdŭlensis, e, milites, Plaut. Capt. 1, 2, 60, (som helst jage el. spise Figensnepper); — [ficus].

*fĭcētum, i, n.: et med Figentræer bevoxet Sted, Varr., Plin.; — 2) „overf.": et med Figenvorter besat Sted, Martial. 12, 33; — fĭcĭtas, atis, f.: Figenhøst, Nov. ap. Non.; — fĭcĭtor, oris, m.: som passer Figenhaven, id. ibd.; o. — fĭcōsus, 3: fuld af Figener; – df. „overf.": fuld af Figenvorter, Martial. 7, 71; – superl., Auct. Priap. 42; — [ficus].

*ficte, adv.: fingeret, opdigtet, forstilt, paa Skrømt; – ∾ reconciliata gratia, Cic. Fam. 3, 12; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 4: ficte et simulate etc.; o. — fictīcius, (-tius), 3: eftergiort, uægte, gemmae, Plin. 37, 76, vinum, id., oleum, id.; — [fictus].

fictīlis, e, [fictus, fingo]: hørende til Pottemagerier, giort deraf; ∾ figurae, Cic. N. D. 1, 26; ∾ simulacra deorum, Plin.; ∾ Juppiter, id., Summanus, Cic.; ∾ vasa, id., pocula, Tibull.; — B) neutr. fictile, ogs. som subst. el. absol.; a) sc. vas; – novo fictili condere, Plin.; fictili coenare, bibere, Juvenal.; cf. Ovid. Met. 8, 669; — b) sc. simulacrum, (Gudebillede af Ler); antefixa fictilia deorum Romanorum ridentes, Liv. 34, 4.

fictio, onis, f., [fingo]; oprdl.: Formen el. Afformen i Ler; – df. sild.: ∾ hominis, (dets Skabelse), Lactant.; — II) „fig."; A) „overf." el. grammaticalsk: fictio nominum, (Orddannelsen), adjectis, detractis, mutatis litteris, Quintil. 6, 3, 53; cf. Gell. 18, 11; — B) „ment." el. rhetorisk: Digtning el. Opdigtelse; in ironia voluntatis est fictio, Quintil. 9, 2, 46; men ∾ personae, Prosopopoeien el. Personificationen, id.; cf. id. 5, 10, 95; — b) i Retssproget: at underlægge Loven en Betydning, som den ikke har, Dig.; — fictitius, 3, f. und. ficticius.

*fictor, oris, m.; I) „egenl.": der former el. danner Billeder af Vox el. af Ler el. af en anden Materie; df. ogs. Billedhugger el. Billedskærer; – fictores pictoresque etc., Cic. N. D. 1, 29; — b) navnl. som former Billeder af Bagværk, ogs. liba el. Offerkager; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 116; men fictores dicti a fingendis libis, Varr.; cf. Pseud. Cic. p. Dom. 54: sacerdos sine fictore (sc. libi); — II) df. „fig." o.

„ment."; a) som forebringer Digt og Tant; fandi fictor Ulysses, Virg. Aen. 9, 206; — b) sapiens ipse fingit fortunam sibi ··· nisi fictor malus siet, vid. Plaut. Trin. 2, 2, 85 flgd.; ∾ vitae agendae, ibd.; — df. fem. fictrix, icis, universae materiae ··· divina providentia, Cic. N. D. 3, 39; o. — fictūra, ae, f., ligesom fictio: Formen el. at forme; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 86; - ogs. Orddannelsen, Gell. 10, 5; — [fingo]. — fictus, 3: partic. af fingo.

ficŭla, ae, f., demin. af ficus: liden Figen, Plaut. Stich. 5, 4, 8. — Fīcŭlĕa, ae, f.: By i d. Sabinske, Liv. 1, 38; — B) df. 1) Fīcŭlensis, e, regio, Inscr.; - men absol.: in Ficulensi, Cic. Att. 12, 34; - men Ficulenses (el. Ficol.), ium, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 9; — 2) Ficulnensis, e, via, vid. Liv. 3, 52; o. — 3) Ficuleates, ium, m.: = Ficulenses, Varr. — fīculnĕus, 3, [ficula el. ficus]: af et Figentræ, lignum, Varr., folia, Colum.; - ogs. ctr. ficulnus, 3, truncus, Hor. Sat. 1, 8, in. — ficulnus, 3, s. und. frgd.

ficus, i, ogs. us, f., ogs. m., [rimel. besl. m. συκῆ, i. e. arbor fici, o. σῦκος, i. e. fici fructus]; I) „alm.": Figentræet; - ipsa se serens vastis diffunditur ramis, Plin.; cf. Cic. d. Or. 2, 69; ogs. arbor fici, (s. ficus: Figentræet), Cic. Flacc. 17; — II) „overf.": Figenen el. Figentræets Frugt; - fiscinam ficorum alicui objicere, Cic. l. c.; ligel. per ficos, quas edimus, Varr.; men ficus prima, Hor. Ep. 1, 7, 5, „poet." om den Tid, da de første Figener modnes; — b) ogs. forel. in masc.; quum primos ficus etc., Lucil. ap. Non.; — 2) af Gestaltens Lighed: en Figenvorte, Martial. 1, 66; (cf. id. 7, 71); — b) „poet. overf." ogs.: som lider af Figenvorter, id. 4, 52; cf. Hor. Sat. 1, 8, 47.

fīdāmen, ĭnis, n., [fido]: = fiducia, Tertull. — fīde, adv. af fidus: = fideliter; superl. fidissime, Gell. 12, 8; (men Cic. Fam. 2, 16, m. Varianten fidelissime). — fīdĕdictor, oris, m., [1. fides, dico], ligesom fidejussor: som gaaer i Borgen, Cautionist, Bonif. ap. Augustin.

fīdĕīcommissārius, 3: hørende til et Fideicommis, hereditas, Dig.; — 2) subst. fīdĕīcommissārius, i, m., (sc. heres): fideicommissarisk Arving, ibd.; af — fīdĕīcommissum, i, n., s. und. flgd. — fīdĕīcommitto, (ogs. adskilt: fidei committo), misi, missum, 3, v. a., [1. fides]; oprdl.: betroer noget til (nogens) Ærlighed; df. sædv. i Retssproget: ved Testamente at overdrage til Opbevaring for en Trediemand, at bestemme som Fideicommis; - avia nepotibus heredibus institutis fideicommisit, ut legata fratribus solverent, Dig.; - ogs. fidei fisci committere, ibd.; — II) af partic. fideicommissus, 3: som bestemmes ved Fideicommis, libertas, Gaj. Inst., er subst. fideicommissum, i, n.: et Fideicommis, d. e. den til en Trediemand overgaaende Formue, Dig.; apud praetorem fideicommissum petere, Quintil. 3, 6, 69; cf. Suet. Claud. 23; — b) ogs. et Testamente, som angaaer et Fideicommis; - ut ad eam bona per hoc tacitum fideicommissum pervenirent, Quintil. 9, 2, 74.

†fīdĕjŭbĕo, (ogs. adskilt: fide jubeo), jussi, jussum, 2, v. n., [1. fides]; i Retssproget: siger god el. gaaer i Borgen, pro aliquo, for nogen, Dig.; - men adskilt: id fide tua esse jubes? ibd.; - ogs. impers.: pro quo fidejussum sit, ibd.; df. — fīdĕjussio, onis, f.; i Retssproget: den Borgen el. Sikkerhed, som gives for en anden, Dig.; o. — fīdĕjussor, oris, m., i Retssproget: Borgen el. Cautionist, Dig.; — df. adj. fidejussorius, 3: angaaende en Cautionist el. en Caution, causa, Dig.

fidēle, som adv. f. fideliter, s. und. fidelis. — fĭdēlia, ae, f.: Lerkar til flydende Sager; - ∾ plena mulsi, Plaut.; cf. Pers. 5, 183; men id. 3, 21: sonat vitium percussa ··· fidelia; - navnl. ogs. Kalkspand; hvs. Curius ap. Cic. Fam. 7, 29, ordsprogsvis: duos parietes de eadem fidelia dealbare, (slaae to Fluer med et Smæk).

fīdēlis, e, [1. fides]; I) „egenl.": hvorpaa man tor forlade sig, tro el. trofast, paalidelig; saal. oftest om Personer og Begreber; a) absol.; - firmus amicus et fidelis, Cic.; a bonis fidelibusque sociis juvari etc., Liv. 22, 37; - comp., ∾ socii, Cic.; superl., ∾ socii, id.; ∾ conjux, id.; - quem fidelem putat, etc., id. R. Am. 39; cf. Hor. Sat. 2, 3, 147; - „poet." ogs. om Juppiters Ørn, Hor. Od. 4, 4, 3; men om Jagthunden, id. ibd. 1, 1, 27; - ∾ consilium, Cic.; ∾ opera, id.; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ cura, Ovid.; ∾ lacrimae, (oprigtige), id. Her. 14, 127; ∾ silentium, Hor.; cf. id. Od. 4, 5, 15; — b) c. dat., ogs. m. in; - quem sibi fidelem arbitrabatur, Caes.; cf. Hor. Ep. 2, 2, in.; - ogs. m. in c. acc.; (servi) animo fideli in dominum, Cic. Mil. 10; cf. Ter. Hec. 3, 5, 22; - ogs. m. in c. abl., Sall. Catil. 9: in amicis fideles erant; — bb) subst. fidelis, is, m.: den Trofaste, Cic. Fam. 4, 1; — II) „overf." o. „alm." om Ting: sikker, paalidelig; - ∾ ager etc., vid. Cic. Fam. 16, 17; in navi tuta et fideli collocatus, id. Planc. 41; ∾ lorica, Virg.; ∾ portus, Ovid.; - ogs. in comp. o. superl., Plin.; — not.: neutr. fidele, for- o. efterel. ogs. som adv., f. fideliter, Plaut. Capt. 2, 3, 79, Prudent.

*fīdēlĭtas, ātis, f.: Troskab, Trofasthed, amicorum, Cic. Phil. 12, 9, erga amicum, Plaut. Trin. 5, 2, 2; - oftere absol.; vid. Cic. Lael. 18; quae omnia pertinent ad fidelitatem; cf. id. Att. 9, 17; o. — fīdēlĭter, adv.: oprigtigen, fra Grunden af; - ingenuas didicisse fideliter artes, Ovid. Pont. 2, 9, 47; - compar., ∾ judicare, Plin. Ep.; superl., ∾ narrare, id. Pan.; - ogs. redeligen, retskaffent, vivere, Cic. Off. 1, 26; cf. Liv. 33, 35; ∾ monere, Ovid., ponere iras, id.; — II) „overf.": fast, sikkert, tilgavns, dygtigen; - ∾ facere fundamenta („alleg."), Quintil.; ligel. quod fideliter firmum est, (arripere); - compar., ∾ inhaerere memoriae, id.; superl., ∾ inauratum simulacrum, Plin.

Fīdēnae, arum, (ogs. Fidena, ae), f.: By i Latium, Liv. 1, 27, oftere, o. A.; — 2) df. Fīdēnas, ātis, adj.: fidenatisk; Fidenatis belli contagione etc., Liv. 1, 15; — b) subst. Fidenates, ium, m.: Indvaanerne af Fidenæ, id. l. c.; cf. id. 4, 17 flgd.

†fīdens, tis: partic. o. adj. af fido; df. — fīdenter, adv.: tillidsfuldt, modigen, (opp. timide), Cic. Div. 2, 31; ∾ confirmare, id.; - compar.: paulo fidentius (respondere), Cic. Att. 6, 1; superl., Amm.; o. — 1. fīdentia, ae, f.: Selvtillid, godt Mod, Modet; - fidentia, id est, firma animi confisio, Cic. Tusc. 4, 37; cf. id. Inv. 2, 54; — 2. Fidentia, ae, f.: liden By i Gall. Cisalp., Vell. 2, 28; — 2) df. Fidentini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 20. — fidepromissor, oris, m.; i Retssproget: etslags Cautionist, Gaj. Inst.; af — fidepromitto, ĕre, v. n., [1. fides]: caverer el. borger derfor, ibd.

1. fīdes, ĕi, f., [fido]; I) „egenl.": Tiltro el. Tillid dertil; A) „alm."; - fides ut habeatur, duabus rebus effici potest, si etc., Cic. Off. 2, 9; ad fidem faciendam etc., id. ibd.; cf. id. Verr. 5, 57: si etc., tamen fides huic defensioni non haberetur; ligel. c. dat. pers., id. ibd. 2, 53, Caes. B. G. 1, 41, o. A.; - ogs. fidem iis rebus adjungere, Cic., tribuere, id., afferre, id.; ligel. fidem facit oratio, id.; cf. id. Catil. 3, 2; men Caes. B. C. 2, 37: sed aliquamdiu fides fieri non poterat (sc. Curioni); - ogs. m. Objectsætn.; fac fidem, te etc., Cic. Agr. 2, 8; cf. Ter. Heaut. 3, 3, 10; - abrogare alicui fidem juris jurandi, vid. Cic. R. Com. 15; men id. Acad. 2, 11: quia his visis abrogatur fides; cf. id. d. Or. 2, 37; men m. Lune: Multa fidem promissa

levant, Hor. Ep. 2, 2, 10; — B) „bef."; 1) i Forretningssproget: Crediten; – quum fides ··· esset angustior, etc., Caes. B. C. 3, 1; cf. Cic. Manil. 7; men fides de foro sublata, id. Agr. 2, 3; agrariis legibus fidem moliri, Liv. 6, 11; – opp. res, (Formue), Cic. Catil. 2, 5; cf. Liv. 23, 48; – men res fidesque, Plaut.; cf. Sall. Jug. 73; — 2) udenf. Forretningssproget, („poet." o. i efteraug. Prosa): den lovede Fordel; Fordel el. Vinding, odl.; – et segetis certa fides meae, Hor. Od. 3, 16, 30; cf. Tibull. 2, 3, 62; men fallacem unius anni fidem etc., Plin. Pan. 32; — II) „overf.", (som causa pro effectu): hvad der fortiener Tillid el. Tiltro; df. A) som Egenskab hos Personer: Paalidelighed, Troskab, Redelighed, osv.; ligel. om Ting og Begreber: Troværdighed, Sandhed, osv.; — a) homo antiqua virtute ac fide, Ter.; justitia ··· creditis in rebus fides nominatur, Cic. Part. or. 22; esse summa probitate ac fide, id.; hinc fides (pugnat), illinc fraudatio, id. Catil. 2, 11; – meam erga te fidem etc., id. Fam. 1, 5; cf. Caes. B. G. 5, 54; in fide manere, id.; men sincera fide in pace esse, Liv. 40, 34; cf. Cic. R. Am. 49; – fidem praestare, id.; men besværgende: te oro per tuam fidem, ne etc., Ter. Andr. 1, 5, 55; ligel. dic bona fide, (m. flgd. or. dir.), Plaut. Aul. 4, 10, 42; – cum fide agere de pace, Liv. 32, 33; cf. Hor. Epod. 17, 37, o. id. Od. 3, 24, 59; men Haecne marita fides? Propert. 4, 3, 11; — b) omnem tabularum fidem resignare, Cic. Arch. 5; cf. id. Flacc. 9; men id. Acad. 2, 18: quae visa fidem nullam habebunt, sublata veri et falsi nota; – ∾ oraculorum, Quintil., probationum, id.; men ∾ unguentorum, (deres gode Beskaffenhed), Plin. 36, 13; — 2) „bef." heder i Retssproget, bona fides: den oprigtige Villie; df. ex fide bona, ogs. bona fide: efter bedste Vidende el. Skiønnende, redeligen el. samvittighedsfuldt, paa Tro og Love, odl.; – vid. Cic. Off. 3, 16 o. 17, o. id. Att. 6, 1; men id. N. D. 3, 30: inde tot judicia de fide mala (angaaende Bedragerier) etc.; — B) Forsikkring el. Tilsagn el. Løfte, der vækker Tiltro el. Tillid; – fidem hosti datam fallere, Cic. Off. 1, 13; cf. id. Rab. perd. 10; men Caes. B. G. 1, 2: inter se fidem et jusjurandum dant; ligel. Accipe daque fidem, Enn.; men obligare fidem suam alicui, Cic.; fidem suam liberare, id.; fidem frangere, id., violare, id.; fidem amittere, Nep.; cf Cic. R. Am. 38; — 2) df. „prægnant.": den ved Løfte el. Tilsagn givne Sikkerhed el. Beskyttelse, ogs. alm.: Sikkerhed, Beskyttelse; – vid. Cic. Catil. 3, 4; ligel. si fides publica data esset, Sall. Catil. 48; men id. Jug. 32: fide publica interposita; cf. Cic. Brut. 23; men Liv. 38, 33: fide accepta a legatis, m. flgd. acc. c. inf.; – se suaque omnia in fidem atque potestatem populi R. permittere, Caes. B. G. 2, 3; cf. id. ibd. 13; recipere aliquem in fidem, id.; – men om Personer, Byer, Interessentskaber, odl.: esse in fide alicujus, (under en romersk Magnats Beskyttelse); vid. Cic. Planc. 41, o. id. Fam. 13, 65; men id. Off. 1, 34: ea (jura) fidei suae esse commissa; men sequi fidem alicujus, (søge nogens Beskyttelse), Caes. B. G. 4, 21; — b) ofte ogs. i Udraab; di, obsecro vostram fidem! Plaut.; cf. Cic. Mur. 4; ofte ogs. elliptisk: di, vostram fidem (sc. imploro)! Plaut., Ter.; ligel. pro deum atque hominum fidem! Sall. Catil. 20, Cic. Lael. 15; ligel. pro deum fidem! Petron.; — III) Fides, som personificeret Guddom; vid. Cic. Off. 3, 29: praeclare Ennius: O Fides alma, etc.; qui jus igitur jurandum violat, is Fidem violat, quam etc.; cf. id. Leg. 2, 8 o. 11, oftere, ogs. Hor. Od. 1, 35, 21, o. ibd. 4, 5, 20; — not.: gen. fidēi f. fidĕi, Lucr. 5, 103, Enn.; ligel. forel. gen. fide, Plaut., Hor. Od. 3, 7, 4, o. dat. fide, id. Sat. 1, 3, 95.

2. fīdes, is, oftere in pl., fides, ium, f., σφίδη; oprdl.: Tarmestræng el. Stræng, Prudent.; df. sædv. „overf.": Strængeinstrument, navnl. Citharen el. Lyren, odl.; a) in pl.; – ut in fidibus aut tibiis ··· concentus est quidam tenendus etc., Cic.; cf. id. d. Or. 3, 51; men Plaut. Epid. 3, 4, 64: ut fidibus cantarem seni, (neml. imedens han offrede); fidibus canere praeclare, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 4, 4; – fidibus discere, Cic., docere aliquem, id.; fidibus scire, Ter.; – fidibus placare deos, Hor.; cf. id. Od. 4, 9, 12, o. id. Ep. 1, 3, 12; — b) in sing.; sume fidem et pharetram, (neml. som Apollo's Attributer), Ovid. Her. 15, 23; fides Teïa, Hor., Cyllenia, id.; cf. id. Od. 1, 24, 14; — not.: som Ordsprog mærkes: nihil cum fidibus graculo; Gell. epil. 19; — II) Fides som Stiernebillede: = Lyra: Citharen el. Lyren, Cic. Arat. 381, Varr.; — not.: nomin. fidis, (f. fides), Colum., Sidon.

†fīdĭcen, inis, m., [2.fides, cano]: Citharspiller; – Socratem fidibus docuit nobilis fidicen, Cic. Fam. 9, 22; – men „poet. overf.", Hor. Od. 4, 3, 23: Romanae fidicen lyrae, (i. e. poëta Lyricus Rom.); cf. id. Ep. 1, 19, 33; men som appos., id. Od. 4, 6, 25: Doctor Argivae fidicen Thaliae Phoebe; df. — fīdĭcĭna, ae, f.: Citharspillerske; ab lenone ut fidicina ··· emeretur sibi, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 59; — fīdĭcĭno, are, v. n., ligesom fidibus cano: spiller paa Cithar, Capella; o. — fīdĭcĭnus, 3, ludus, Plaut. Rud. prol. 43, (hvor man lærer at spille paa Cithar).

fīdĭcŭla, ae, oftere in pl. fidiculae, arum, f., demin. af 2. fides: lidet Strængeinstrument, (Cithar, Lyre, odl.); fidiculas numerose sonantes etc., Cic. N. D. 2, 8; — B) „overf.": Fidicula som Stiernebillede: = Fides el. Lyra, Lyren, Colum., Plin.; — II) Line el. Strikke el. Snor, navnl. som Marterinstrument, Senec. d. Ir. 3, 3, Suet. Tib. 62, oftere; df. — fīdĭcŭlārius, 3: snoet el. flettet som en Strikke; df. „overf.": verba contorta et fidicularia, Fronto. — fidis, is, f. und. 2. fides, not.

Fīdĭus, i, [1. fides]: Epithet til Juppiter, (hvf. ogs. hos Dionys. Hal. Ζεὺς Πίστιος); svarer til Sabinernes Sancus, og forbindes altid m. deus el. m. medius (i. e. deus, el. deus m. demonstr. me–, f. und. ce–); ogs. undert. som eet Ord: mediusfidius; – sædv. som stærk el. edelig Forsikkring: i Sandhed! ved Gud! odl.; – qui per deum Fidium jurare vult, Varr.; per deum Fidium quaeris, Plaut. Asin. 1, 1, 8; cf. Cic. Fam. 5, 21, Sall. Catil. 35, Liv. 5, 6, o. A.

fīdo, fisus sum, ĕre, v. n., [besl. m. inus. πίθω, hvf. πείθω, πείθομαι]; I) som v. fin. oftest „poet.": troer el. stoler derpaa, sætter min Tillid dertil; – c. abl., ogs. undert. c. dat., (navnl. c. dat. pers.), ogs. c. infin., ogs. absol.; – haec sunt opera animi ··· consilio et prudentia fidentis, Cic. Off. 1, 23; ∾ cursu, Ovid.; arcu fisos ··· Getas, id. Pont. 4, 9, 78; cf. id. Met. 9, 125; ∾ fuga, Virg. Ge. 3, 31; – ogs. ∾ fugae, id. Aen. 11, 351, nocti, ibd. 9, 378; ∾ sibi, Cic. Att. 6, 6, Liv. 3, 62, Hor.; – men ofte ere begge Casus ikke til at adskille; vid. Hor. Od. 3, 24, 20, oftere, Sall. Jug. 112, o. A.; – ogs. m. flgd. inf., Hor. Ep. 1, 19, 44; cf. Lucan. 4, 615; – men Plaut. Asin. 3, 2, 15, absol.: ubi fidentem fraudaveris; — II) partic. fidens, tis, ogs. som adj.: tillidsfuld, modig, behiertet; – qui fortis, idem fidens, etc., Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. ibd. 1, 46: fidenti animo etc.; men ne in mari quidem fidentes, Liv. 30, 10; – ogs. c. gen.; fidens animi, Virg., Tac.; fidens armorum, Lucan.; – compar., Amm.; superl., id.

fīdūcia, ae, f., [fido]: Tillid el. Tiltro dertil, Paalidelighed, Sikkerhed; I) „egenl."; A) „alm."; non modo spem, sed prope certam fiduciam salutis praebere alicui, Liv. 45, 8; cf. Senec. Ep. 16; men cujus (ducis) spe atque fiducia etc., Caes. B. C. 1, 21; men tantam habebat rerum suarum fiduciam, id. ibd. 2, 37;

cf. Virg. Aen. 1, 132; men unde tanta fiducia sui victis etc.? Liv. 25, 37; men m. pronom. poss.: mea (f. mei) fiducia opus conduxi, Plaut. Bacch. 4,4,100; – men ∾ praestandi, quod etc., Quintil.; nec mihi fiducia est, ut contendam etc., id. 5, 12, in.; — B) „bes." f. fiducia sui: Selvtillid, Mod, odl.; – alacres et fiduciae pleni, Caes.; quanta fiducia esset hosti, Liv. 34, 46; ligel. fiduciam igitur orator prae se ferat, etc., Quintil. 5, 13, 51; cf. Ovid. Her. 17, 37; — II) „overf."; A) „objectivt": Trofasthed el. Paalidelighed; – quod meae concreditum est fidei et fiduciae, etc., Plaut. Trin. 1, 2, 105; — B) i Retssproget: det nogen, for i sin Tid at tilbageleveres, betroede Gods, alts. pantsat Gods el. Pant; – si qui fiduciam acceperit, Cic. Top. 10; cf. id. Flacc. 21; men id. Caecin. 3: qui per fiduciae rationem fraudavit quempiam; cf. id. R. Com. 6, o. id. Fam. 7, 12.

*fīdūciālĭter, adv.: tillidsfuldt, sperare, Augustin.; — fīdūciārius, 3; I) i Retssproget: hørende til fiducia nr. II, B, navnl. til et Fideicommis; – ∾ heres, (som modtager en Arv, for i sin Tid at overgive den til en Anden), Dig.; ∾ tutela, Justin. Inst.; — II) „overf." fra Retssproget: overgiven el. betroet dertil; – eam urbem Nabidi veluti fiduciariam dare, Liv. 32, 38; men Caes. B. C. 2, 17: ∾ operam obtinere, (om en Legat el. Undergeneral), ∾ regnum, Hirt. B. Al. 23; o. — fīdūcio, avi, atum, 1, v. a.: pantsætter, Inscr.; – sub pignoribus fiduciati, (som have pantsat sig selv), Tertull.

fīdus, 3, [fido]: tro el. trofast, paalidelig, tilforladelig, sikker; I) „egenl." el. subjectivt; a) om Personer; – quos fidos amicos habuisset, quos infidos, etc., Cic. Lael. 15; cf. id. ibd. 18; ∾ sodales, Hor.; bonus atque fidus judex, id. Od. 4, 9, 40; conjux fida, id., fidissima, Cic.; men fidiora haec genera hominum fore, Liv. 40, 3; – „poet." ogs. c. gen. obj.; regina tui fidissima, Virg. Aen. 12, 659; men c. gen. partit: juvenum fidus, Stat.; — B) om Begreber; familiaritates habere fidas … amicorum, Cic. Off. 2, 8; cf. Hor. Od. 2, 12, 16; men Liv. 25, 15: nec satis fido animo etc.; – ogs. m. Hensyn paa Dyrene; vid. Cic. N. D. 2, 63; ligel. ∾ vis canum, Lucr. 6, 1221; — II) „fig." o. objectivt om Ting og Begreber: paalidelig, fast, sikker; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); – fidas nutricis ad aures etc., Ovid. Met. 10, 382; ∾ ensis, Virg., pons, Tac. Ann. 15, 15; men c. dat.: statio male fida carinis, Virg.; cf. Tac. Hist. 5, 6; – men fidissimum Orientis populis, m. Subjectsfætning, Plin. 11, 109.

fĭglīnus, 3, [f. figulinus, af figulus]: hørende til en Pottemager el. til hans Arbeide, creta, Varr., Plin., (Pottemagerjord); ∾ opera, (pl.: Arbeider af Ler), id.; ligel. opus figlinum, Vitruv.; — B) df. subst.; 1) figlina, ae, f.; a) (sc. ars): Pottemagerens el. Lerarbeiderens Kunst el. Haandværk; sædv. in pl.; figlinas invenisse, Plin., exercere, Varr.; — b) (sc. officina): Pottemagerværksted, men ligel. in pl.; Pithecusa a figlinis doliorum, Plin. 3, 12; — 2) figlinum, i, n., (sc. vas); ∾ humidum ruptumve, Plin.; — not.: ogs. findes figulinus, 3; olla figulini operis, Plin. — *figmen, inis, n.: = flgd., Prudent.; o. — figmentum, i, n.: Afbildning el. Billede, animalis, Gell.; — 2) df. „overf.": Digtning el. Opdigtelse, somniorum, Appul.; — [fingo].

fīgo, fixi, fixum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fæster, slaaer fast, hefter el. nagler derpaa el. dertil el. deri; – m. in c. acc. el. abl., ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in), ogs. m. ad el. sub, ogs. c. dat., ogs. absol., osv.; – ∾ palum in parietem, Plaut.; utrum mucrones in cive, an in hoste figantur, Cic. Phil. 14, 3; ∾ spicula pectore, Prop. 2, 10, 2; ∾ pila in terram, Liv., cuspidem in terra, id.; arma fixa in parietibus, Cic., ad postem Herculis, Hor. Ep. 1, 1, 5; – ∾ crucem alicui, (opreise), Cic. Verr. 5, 6; ∾ aliquem in cruce, Justin., cruci, Quintil., (korsfæste); – ∾ clavum, (slaae ind, neml. i Væggen), vid. Liv. 7, 3; In triviis fixum … ob assem, (nedtraadt deri), Hor. Ep. 1, 16, 64; cf. Pers. 5, 111; – Figitur in jusso nostra sagitta loco, (træffer el. rammer deri), Ovid. Her. 16, 362; men arundo fixa sub aure feri, id. Met. 8, 382; — B) „bes.": at giennembore, hostes telis, Hirt. B. Al. 30; men hunc intorto figit telo, Virg. Aen. 10, 382; ligel. fixo stetit hasta cerebro, ibd. 12, 537; – ∾ cervos, id., columbam, id., malum, id.; cf. Ovid. Met. 5, 55; — b) „poet." ogs.: ∾ vulnus, Martial.; ∾ mortem, (dræbe med et Skud), Senec. Herc. Oet.; — 2) i Retssproget heder: ∾ legem: at opslaae en Lov offenligen; df. sædv. at give en Lov; – fixit legem a dictatore latam, qua etc., Cic. Att. 14, 12; cf. Virg. Aen. 6, 622; ligel. ∾ tabulas immunitatis etc., Cic. Phil. 2, 36; men figere senatus consultum aere publico, (indgrave deri), Tac.; – ogs. heder figere: at opslaae el. befæste (som Minde el. som Tempelgave, odl.); – vid. Virg. Aen. 3, 87, o. id. ibd. 12, 768; f. ogs. ovenf. Hor. Ep. 1, 1, 5, o. Liv. 7, 3; – ∾ domos, (bygge sig Huse), Tac. Ann. 13, 34; cf. Juvenal. 3, 2; — b) „bes." o. „poet." ogs. om en vis Retning; – vestigia figit, Virg. Aen. 6, 159, (træder fast); cf. Lucr. 4, 1173, o. Virg. Aen. 1, 687; ligel. ∾ oculos in terram, Liv., solo, Virg.; cf. id. Aen. 12, 70; men figentes lumine terram, (i. e. oculos in terra), Pers. 3, 80; men Virg. Aen. 11, 507: oculos in virgine fixus, (f. figens oculos etc.); — B) „ment."; a) ligesom fæster el. befæster; ∾ modum rei, (sætter en Grændse derfor), Hor. Od. 3, 15, 2; malum se fixit, (har slaaet Rødder), Senec.; – omnia mea studia … in consulatu Milonis fixi et locavi, Cic. Fam. 2, 6; men dicta figere animis, (indprente sig en Tale), Virg. Aen. 3, 250; men Juvenal. 9, 94: querelas nostras intra te fige, (behold dem hos dig selv); — b) ∾ aliquem maledictis, (faare dermed), Cic.; ligel. absol. om Taleren: ∾ adversarios, id. Orat. 26; men acri fixa dolore, (ligesom giennemboret deraf), Virg. Aen. 7, 291; — III) partic. fixus, 3, ogs. ofte som adj.: fast, ubevægelig, uforanderlig; ∾ astra, (Firstiernerne), Manil.; sin haec mala fixa sunt, (ere uforanderlige), Cic. Fam. 14, 4; decretum fixum, ratum, id. Acad. 2, 9; cf. id. Mur. 30.

fĭgŭlāris, e, [figulus]: hørende til en Pottemager el. til hans Arbeide, rota, Plaut., creta, Colum.; — b) pl. figularia, (sc. opera el. vasa): Pottemagerarbeider, id. — fĭgŭlātio, onis, f., [figulo]: Formen el. Sammenføining, carnis, Tertull. — Figulatus, 3: som er giort til Figulus, As. Poll. ap. Quintil. 8, 3, 32; cf. Fimbriatus, s. l. — fĭgŭlīnus, 3, f. und. figlinus, not. — fĭgŭlo, avi, atum, 1, v. a.: former, danner, hominem de limo, Tertull.; af — 1. fĭgŭlus, i, m., [fingo]: en Pottemager, Varr., Plin., Juvenal. — 2. Fĭgŭlus, i, m.: romersk Tilnavn, saal. Nigidius Figulus; vid. Cic. Fam. 4, 13; – f. ogs. Figulatus s. l.

fĭgūra, ae, f., [fingo]; I) „egenl.": den formede Gestalt; df. „concr.": Figur, Skabning, Legeme; – feritas bestiae in figura hominis, Cic. Off. 3, 6; cf. id. R. Am. 22; men id. Fin. 5, 12: corporis nostri … figura et forma et statura; cf. Nep. Eum. 12, o. Cic. Verr. 2, 35; – ∾ navium, Caes.; ∾ triquetra, (Trekant el. Triangel), Plin.; – Dii dant adimuntque figuras, Ovid. Met. 8, 615; cf. id. ibd. 3, 399: lapidis figuram trahere, (antage Udseende deraf); men formae figura, Cic. N. D. 1, 32; men Ovid. Met. 1, 436: terra … figuras Rettulit antiquas, (Forverdenens Dyrearter); — B) „bes."; a) om de epicureiske Atomer; vid. Lucr. 2, 385, oftere; cf. Quintil. 10, 2, 15; — b)

„poet." ogſ. om de Afdødes Skygger; vid. Lucr. 4, 38, o. Virg. Aen. 10, 641; — II) „fig."; A) „alm."): Art el. Viis, Maade, hvorpaa noget er el. ſkeer; - pereundi mille figurae, (Maader at omkomme paa), Ovid. Her. 10, 81; figurae capiendi, (Fængslingsmaader), Dig.; men ∾ negotii, Cic. Inv. 1, 28; ∾ vocis, Auct. ad Her.; men figuram veri ducere, (faae Udſeende af Sandhed), Claudian.; — B) „beſ."; 1) „ment."; ∾ orationis: Foredragets Eiendommelighed el. Character; vid. Cic. d. Or. 2, 23, o. id. ibd. 3, 52 o. 55, ogſ. id. d. Opt. Gen. Or. 5; — 2) „techn."; aa) i Grammatiken: den Endelſe, ſom Ordet faaer ved at declineres el. conjugeres; quaedam (verba) tertiae demum personae figura dicuntur, ut licet, piget, Quintil. 1, 4, 29; nomina, quod quinque habent figuras, habere quinque casus, Varr.; — bb) i Rhetoriken; a) en beſynderlig og fra den almindelige afvigende Udtryksmaade; - vid. Quintil. 9, ab in., o. Cic. d. Or. 3, 53 o. 54, ogſ. id. Orat. 39 o. 40; ſ. ogſ. und. tropus; men figurae Graecae, Quintil. 1, 5, 64, (græſke Vendinger el. Udtryksmaader); — b) Spotteri, Stikleri, Alluſion; - causidicorum figuras lenissime tulit, Suet. Vesp. 13; figuras in aliquem facere, Quintil. 9, 2, 82.

*fĭgūrālĭtas, atis, f.: figurligt Udtryk, Fulgent.; o. — fĭgūrālĭter, adv.: = flgd., Tertull.; — [figura]. — *fĭgūrāte, adv.: figurligen, forblommet, liſtigen, Auson.; compar., Sidon.; o. — fĭgūrātio, onis, f.; I) „egenl.": Figur el. Geſtalt, nervorum, Plin. 11, 88; — II) „fig."; A) „techn."; a) i Grammatiken: Orddannelſen; vid. Gell. 17, 2; — b) „rhetoriſk": figurlig Tale, Brugen af Talefigurer, Lactant.; — B) „ment.": Indbildning, Foreſtilling, Quintil. Decl.; — [figuro]. — fĭgūrāto, abl. ſom adv., ſ. figurate, ſ. und. figuro. — fĭgūrātor, oris, m., [figuro]: ſom former el. digter noget, Arnob.

fĭgūro, avi, atum, 1, v. a., [figura]; I) „egenl.": former el. geſtalter; - ∾ mundum ea forma, qua etc., Cic. Univ. 6; men signum ad modum Liburnae figuratum, (formet derefter), Tac. Germ. 9; ∾ aes in habitum statuae, (omſtøbe dertil), Senec.; ogſ. m. blot acc.; ∾ caseos, Plin.; men lingua figurat voces, Lucr.; men ogſ. ud. acc.: formare, figurare, etc., Cic. N. D. 1, 39; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": uddanner el. udvikler; vid. Hor. Ep. 2, 1, 126; navnl. ogſ. ∾ orationem: forſkiønne el. udſmykke Foredraget, tam translatis verbis, quam propriis, Quintil. 9, 1, 9; vf. id. 9, 2, 64: controversiae figuratae (indklædte), (quum), quod non dicimus, accipi volumus; — 2) „beſ.": foreſtiller mig, giør nærværende for mit Indre; ∾ inanes species anxio animo, Curt. 7, 1; talem nobis iram figuremus, Senec. d. Ir. 2, 35; — III) partic. figuratus, 3, ogſ. ſom adj.: formet el. dannet, ſ. ovenf.; - vf. ſom adv. figurato, Tertull.; - ogſ. „overf.": ∾ oratio, (oppon. figuris carens), vid. Quintil. 9, 1, 13; cf. ibd. 9, 2, 7.

fīlātim, adv., [filum]: traadeviis, i Trevler, distrahi, Lucr. 2, 830. — fīlia, ae, fem. af filius: Datteren el. en Datter; - despondit ei filiam suam (pater), Cic.; ∾ herilis, Ter., adolescentula, id., virgo, id.; - filia familias, (ogſ. ſammenſkrevet: filiafamilias): Datteren af Huſet (ſom værende under Faderens Værgemaal), Senec., Dig.; pl. filiae familiarum, ibd.; - undert. er ogſ. filia udfaldet; ſaal. Deiphobe Glauci, Virg. Aen. 6, 36; — not.: dat. o. abl. pl.: filiis o. filiabus; vid. Liv. 38, 57, o. id. 24, 26; - dog bruges den ſidſte Form helſt i Modſætninger el. for Tydelighedens Skyld; — II) „overf.": nedſtammende derfra; vid. Hor. Od. 1, 14, 12, ogſ. Martial. 13, 35, o. id. ibd. 14, 90.

fĭlĭcātus, 3, [filix], lances el. paterae, Cic., (hvorpaa Bregneblade el. lignende Ziråter ere udgravede, altſ.): graverede Skaaler og Fade. — fĭlĭcina, ae, f.: en Benævnelſe paa Planten radiolus, Appul. — fĭlictum, i, n., (ſ. filicetum), [filix], ſædv. in pl.: rig Bært af Bregner, Colum. 2, 2; carecta atque filicta, Pallad. — fĭlĭcŭla, ae, f., demin. af filix; efter Plin. 26, 37: en Benævnelſe paa Værten polypodium.

fĭlĭŏla, ae, f., demin. af filia: liden Datter; ogſ. ſom Keleord, vid. Cic. Mur. 10; - men bidende om en Vellyſtling: duce filiola Curionis, (ſ. duce Curionis filio), id. Att. 1, 14; — 2) ſild. „poet." hede de af Cadmus opfundne Bogſtaver: Cadmi filiolae atricolores, Auson. — fĭlĭŏlus, i, m., demin. af filius: liden Søn, Sønlille, Plaut.; men filiolo me scito auctum, Cic. Att. 1, 2.

fīlius, i, m.: Søn, mandlig Affom; filius aut nepos, (opp. pater aut avus), Cic. N. D. 3, 38; filium unicum adolescentem habeo, Ter. Heaut. 1, 1, 41; men filium sibi aliquem adoptare, ogſ. filium instituere: antage i Søns Sted, Pseud.Cic. p. Dom. 4; filius familiae, Cic. Lael. 15, Dig., (Søn af Huſet, d. e. under Faderens Formynderſkab); men filii familiarum, Sall. Catil. 54; - ogſ. findes pl. filii, ſ. liberi, Quintil. 9, 3, 63; cf. Tac. Ann. 11, 38; - ogſ. om Dyrenes Yngel; nepotibus, quam filiis utilior (admissarius), Colum. 6, 37; - ogſ. kan filius være udfaldet; ſaal. Hasdrubal Gisconis, (sc. filius), Liv. 27, 20, oftere; — bb) hertil kan endnu mærkes viſſe ordſproglige Udtryk; a) fortunae filius, (hvem neml. Alt gaaer efter Ønſke), Hor. Sat. 2, 6, 49; ligel. albae gallinae filius, Juvenal. 13, 141; — b) terrae filius, ringe og ubekiendt Menneſke; vid. Cic. Att. 1, 13, o. Pers. 6, 59; — c) „overf." o. „poet." ſtaaer Catull. 37, 18: Celtiberiae filius, ſ. Celtiberiae incola: en Celtiberier; — d) Suet. Calig. 22, er castrorum filius, ſ. castrorum alumnus: ſom er opvoxen i Leiren; — not.: forel. er vocat. filie, (ſ. fili), Liv. Andron. ap. Prisc.

fĭlix, ĭcis, f., πτερίς: Bregne, navnl. ſom Ukrud, Hor. Sat. 1, 3, 37; men invisa aratris, (formedelſt dens ſeie Rødder), Virg. Ge. 2, 189; ſ. ogſ. Plin. 27, 55; — II) „overf." ogſ. om Skamhaarene hos Mandfolk, Pers. 4, 41.

fīlum, i, n., [beſl. m. fibra o. fimbria]; I) „egenl."; A) „alm.": Traad el. Garn af Lin el. Uld, ovl.; - deducens pollice filum, (ſpindende), Ovid.; duo fila in duas acus conjicere, (træde tvende Naale), Cels.; pleno velamina filo, (Tøi af tykke Traade el. tykt Tøi), Ovid. A. A. 3, 267 o. 445; cf. id. Met. 6, 68; „alleg." er id. Pont. 4, 3, 35: Omnia sunt hominum tenui pendentia filo; ligel. „alleg." om Livstraaden, ſ. nedenf.; - men Liv. 1, 32, forklares filum ved lanae velamen; cf. Tibull. 1, 5, 15: ipse ego velatus filo; — b) fila lyrae, Citharens Strænge; vid. Ovid. Am. 1, 8, 60, oftere; — B) „beſ." ogſ., ifølge nogen naturlig Lighed el. Beſkaffenhed; a) aranei tenuia fila, (Edderkoppens Spind), Lucr. 3, 384; cf. Ovid. Met. 15, 372; — b) Traad el. Trævle paa Værter og Blomſter; - porris fila resecta suis, Martial. 11, 53; ∾ croci, (dens Støvtraader), Ovid.; — b) mel ... factu praetenuia fila mittit, (ligeſom trevler ſig), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet." o. „alleg.": den Livstraad, ſom Parcerne ſpinde; - At tibi nascenti ... Nerunt fatales fortia fila deae, Ovid. Pont. 1, 8, 63; cf. id. Trist. 5, 10, 45, Virg. Aen. 10, 815, o. Hor. Od. 2, 3, 16; men Martial. 11, 36: veluti jam rupta sororum Fila, (om Livstraaden); — 2) ligel. „poet."; a) den ligeſom Traad el. Linie, ſom danner et Legemes Omrids, (contour, profil); esse pari filo similique ... figura, Lucr. 4, 85; - vf. ogſ.: Figur el. Skabning; satis scitum filum mulieris, Plaut. Merc. 4, 4, 15; cf. Gell. 1, 9; forma atque filo virginali, id. 14, 4; — b) Beſkaffenhed el. Art el. Slags; debent non omnia esse pari filo, Lucr. 2, 341; cf. id. 4, 86; men filum tenue vocis, (en klar og fin Stemme), Calpurn.; — B) ligel.

„ment.": Foredragets eiendommelige Art el. Slags el. Beskaffenhed og Fremskriden; – aliud quoddam filum orationis tuae, Cic. Lael. 7; tenue filum argumentandi, id. Orat. 36; cf. Hor. Ep. 2, 1, 225; men uberiore filo, (i et rigere Foredrag), Cic. d. Or. 2, 22; cf. id. Fam. 9, 12, (hvor „alleg.": crasso filo etc.)

Fimbria, ae, m., [besl. m. flgd.]: romersk Tilnavn in gente Flavia; C. Flavius F., cons. a. u. c. 650, Cic. Verr. 5, 70, oftere; – en anden Fimbria omtales Cic. Brut. 66, o. id. R. Am. 12; — b) df. Fimbriana seditio, Sall. frgm. ap. Non. — fimbriae, arum, f., [besl. m. fibra o. filum]: Trævler el. trævlet Kant, odl.; – (extremum) ··· in sagis fimbriae, Varr.; fimbrias diducere, (pille dem ud), Cels.; – madentes cincinnorum fimbriae, (de yderste Haarlokker), Cic. Pis. 11. — Fimbrĭānus, 3, s. und. Fimbria. — 1. fimbriātus, 3, [fimbria]: med Traader el. Trevler, trevlet el. haarig, folia, Plin., radix, id.; — 2) besat med Fryndser, latus clavus, vid. Suet. Caes. 45. — 2. Fimbriatus, 3, [Fimbria]: der er giort til en Fimbria, Asin. Poll. ap. Quintil.

fimĕtum, i, n.: Møddingplads, Møggrube, Plin. 17, 8; af — fĭmus, i, m., o. fimum, i, n., [efter Doederl. besl. m. φύω, fecundus, fetus]: Giødsel; – arida ··· saturare fimo pingui ··· sola, Virg. Ge. 1, 80; – ogs. „alm.": Dyrenes Excrementer; fimo bubulo pro lignis uti, Liv.; fimum gallinaceum, Plin.; — 2) „poet. overf." f. lutum: Skarn el. Dynd, odl., Virg. Aen. 5, 333.

fīnālis, e, [finis]: hørende til en Grændse; ∾ quaestiones, Dig.; men ∾ circulus, Macrob. Somn. Scip. 2, 5, d. e. Horizonten; — II) „fig.": hørende til en Ende, endelig, causa, Donat., beatitudo, Augustin.

findo, fidi, fissum, 3, v. a., [besl. m. σχίζω, i. e. findo]; I) „egenl.": kløver, spalter, splitter, flekker; – specularis lapis finditur in crustas, Plin.; cf. Ovid. Met. 4, 586; men finditur in solidum cuneis via, Virg. Ge. 2, 79; cf. id. ibd. 353; men (equus) ungulis fissis in modum digitorum, Suet. Caes. 61; cf. Virg. Aen. 9, 413; — B) „bes." ogs.; a) adskiller, afsondrer, deler; – hoc enim quasi rostro finditur fluvius, Cic. Leg. 2, 3; cf. Virg. Aen. 6, 540; men vomere findere terras, (pløie), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 1, 11, o. id. Epod. 13, 13, ogs. Quintil. 11, 3, 21; – ∾ mare carina, Prop., freta classe, id., (beseile); ogs. absol.: findimus aequor etc., Ovid. Trist. 1, 3, 106; cf. id. Met. 4, 666; — b) at sprænge i Stykker; df. „medial.": at springe el. briste i Stykker; – finduntur cantibus angues, Ovid. Med. fac. 39; paries fissus tenui rima, id. Met. 4, 65; — II) „fig."; A) „overf.": deler, adskiller; vid. Hor. Od. 4, 11, 16; — B) „ment." o. „poet." in med.: at briste, odl.; – cor meum et cerebrum finditur ··· ubi etc., Plaut. Bacch. 2, 3, 8; ligel. lignelsesvis, Pers. 3, 8: Findor etc.; men voluntas fissa, (delt el. stridig), Prudent.; — III) af partic. fissus, 3, s. ovenf., er subst. fissum, i, n.: Rift el. Ridse; men pl. fissa in ano, el. fissa ani, (sprukne Saar deri), Cels.; – „bes." ogs. i Offersproget: fissum jecoris el. jecorum, ogs. fissum in extis: Leverens Deling i familiare o. hostile, s. und. familiaris; vid. Cic. Div. 1, 10 o. 52, o. id. ibd. 2, 13, ogs. id. N. D. 3, 6.

fingĭbĭlis, e, (sild. Ord): tilsyneladende, indbildt; – ∾ visus scintillarum prae oculis, Coel. Aur.; af — fingo, finxi, fictum, 3, v. a., [efter Doederl. besl. m. facio]; I) „egenl.": former, danner, forarbeider; – esse aliquam vim, quae finxerit ··· hominem, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 25 o. 28; – ogs. om Dyrene; ∾ et construere nidos, Cic.; cf. id. Off. 1, 44; — B) „bes." ogs.; 1) om Kunstnere (i Vox, i Ler, i Sten, odl.); – ∾ pocula de humo, Ovid., e cera, Cic.; – hvf. id. Pis. 25, „alleg.": ex argilla et luto fictus Epicureus; – navnl. ogs. om Billedhuggeren og om hans Kunst; vid. Cic. Fam. 5, 12; neque pictam neque fictam imaginem suam, etc; cf. Hor. Ep. 2, 1, 264; ficto in pejus vultu; ars fingendi, (Billedhuggerkunsten), Cic.; fingendi conditores, (dens Opfindere), Plin.; — 2) former el. smykker el. pynter; – quum se non finxerit ulli (domina), Ovid. Rem. 341; cf. Virg. Aen. 4, 148; ficti cincinni, Plaut.; – men falce vitem putando fingere, Virg. Ge. 2, 407; men Saepe manus aegras manibus fingebat amicis, (befølede el. gned dem), Ovid. Fast. 5, 409; — b) ogs. m. Bibegr. af Forstillelse: ∾ vultum, (give sig en vis Mine), Caes. B. G. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf.": former el. danner, d. e. afretter el. vænner saa el. saa; – Syrus ··· mire finxit filium, Ter. Heaut. 5, 1, 4; ogs. c. inf., Hor. Ep. 1, 2, 64; lingua vocem fingit et terminat, Cic. N. D. 2, 59; – ogs. former el. indretter saa el. saa; fortuna humana (i. e. res humanas) fingit, ut lubet, (former dem efter Tykke), Plaut. Capt. 2, 2, 54; – ogs. m. dobbelt Prædikat: giør dertil, el. sætter i en Tilstand; vid. Virg. Aen. 2, 79; cf. Hor. Sat. 1, 4, 18, o. id. Ep. 1, 9, 8; – men ∾ vitam, Cic. Sull. 28, (omdanne el. forandre); — B) „ment."; 1) former el. danner, orationem, (udarbeider), Cic., versus, Hor. A. P. 382; ogs. uddanner, oratorem, Cic. d. Or. 2, 28; men ∾ animos, id. Brut. 38, (at danne el. lede el. vinde Gemytterne); ligel. ∾ mentes orando, Sil.; men ∾ se ad arbitrium alicujus, Cic. Orat. 8; men ex qua (fortuna reip.) me fingere possim, id. Att. 6, 3; — 2) afformer el. afbilder i Forestillingen, forestiller mig el. antager noget at være saa el. saa; – qui ex natura sua ceteros fingerent, Cic. R. Am. 9; finge aliquem fieri sapientem, id. Acad. 2, 36; cf. id. Fam. 3, 12, o. Ovid. Her. 4, 176; fingere et formare sibi principem, (forestille el. tænke sig en saadan), Plin. Pan. 4; ogs. fingere cogitatione, Cic. Mil. 29; Tecum finge triumphos, Prop. 3, 16, 17; — 3) udtænker, udfinder, opdigter; – fingit causas, ne det, Ter. Eun. 1, 2, 58; — b) pønser el. tænker derpaa; – ∾ fugam, Plaut., parricidia, Senec.; — III) partic. fictus, 3, ogs. som adj.; a) opdigtet; ∾ dii, Cic. N. D. 2, 28; ∾ fabula, id.; ∾ carmen, (som indeholder Digtning), Virg. Ge. 2, 45; – df. subst. fictum: Opdigtning; ficti pravique tenax (Fama), id. Aen. 4, 188; cf. Ovid. Met. 9, 768, ogs. id. ibd. 1, 771; — b) forstilt, hyklet, officium, Cic. Caecin. 5; cf. Hor. Sat. 1, 3, 61, Plin. Ep. 8, 8, o. Virg. Aen. 2, 107; — not.: neutr. fictum, ogs. som adv., f. ficte, Stat.

fīnĭo, īvi, (o. ii), ītum, 4, v. a., [finis]; I) „egenl."; A) „alm.": begrændser; 1) i Rummet; – ∾ locum, in quo etc., Liv. 42, 47; Rhenum finire imperium populi R., Caes. B. G. 4, 16; cf. Ovid. Fast. 2, 223; men lingua finita est dentibus, Cic.; cf. Liv. 1, 18: signum contra ··· animo finivit, (mærkede sig det, og Mærke derpaa); – ogs. at udmaale; non aliter finiri potest (silva), Caes. B. G. 6, 25; finiens (orbis el. circulus): Horizonten, Cic. Div. 2, 44, o. Senec. Qu. N. 5, 17; cf. Lucr. 1. 997; — 2) i Tiden; quod (tempus) tu mihi ··· lege finisti, Cic. Fam. 15, 9; spatia temporis ··· noctium numero finire, Caes. B. G. 6, 18; cf. Suet. Aug. 101, o. Liv. 1, 17; — 3) i Tallet el. Maalet; decem vades finierunt, (bestemte deres Antal til ti), Liv. 3, 13; ligel. ∾ numerum, (bestemme el. opgive et Tal), Curt.; — B) „bes."; a) ender, giør en Ende derpaa; bellum eo die potuisse finiri, Caes. B. C. 3, 51; ∾ sitim, (slukke el. stille den), Hor.; men ∾ prandia moris, id. Sat. 2, 4, 22, (ende Maaltidet dermed); cf. Cic. d. Or. 3, 49; men finiri nomen Latinum in a et o, Quintil. 1, 5, 60; – hertil hører endnu: finire vitam: ende Livet el. omkomme, inediā, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 591, o. id. Trist. 3, 7, 48; ogs. absol.: sic Tiberius finivit, etc., Tac. Ann. 6, 50; – ogs. pass.: qui morbo finiuntur, (som bortrykkes deraf), Plin. Ep. 1, 12; ogs.

absol. finiri, (at døe), Cic. Tusc. 1, 48, (ex Orac.); — b) ender el. ophører, (navnl. at tale); - Finierat Paean (sc. loqui), Ovid. Met. 1, 566; denique, ut semel finiam, Quintil. 9, 4, 138; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": fastsætter el. bestemmer, sætter en Grændse derfor; - ∾ censuram, Liv. 9, 33, potestatem, id. ibd. 34; men ∾ cupiditates, vid. Cic. Fin. 2, 9; men id. ibd. 2, 20: ∾ cupiditates ··· sua satietate; mors est finita omnibus, (er alle bestemt, forestaaer alle), id. Tusc. 3, 25; - ogs. impers.; de pecunia finitur, ne etc., (der fastsættes el. anordnes), Liv. 40, 44; — B) „bes."; a) „techn.", ligesom definio: forklarer, bestemmer, definerer; - rhetorice···finitur varie, Quintil.; ut si finias equum: genus est animal, etc., id. 7, 3, 3; — b) „rhet.": at indskrænke dertil; quaestionum genus ··· finitum temporibus et personis, Cic. Part. or. 18; men id. d. Or. 3, 49: ∾ sententias verbis, (slutte Sætningerne med et Verbum); — III) partic. finitus, 3, i Rhetoriken ogs. som adj.: med lydende el. tydelig Endestavelse; qui apta et finita pronunciant, Cic. Orat. 51.

finis, is, m., (bes. for- o. efterel. o. poet.) ogs. f., [rimel. Stamordet til filum, o. fibra m. Grundbem.: det Yderste; vid. Varr. L. L. 5, 13]; I) „egenl."; A) „bes.": en Grændse; 1) om Stedet; - intra finem ejus loci, quem etc., Cic. Caecin. 8; Ligurum extremo fine, Liv. 33, 37; ogs. absol., ad finem: ved el. paa Grændsen, id. 38, 15; - ogs. in pl., Cic. Off. 1, 10; ambigere de finibus, Ter. Heaut. 3, 1, 93; fines regere, (fastsætte el. regulere), Cic. Mur. 9; - ogs. det af visse Grændser omgivne Land el. District, Caes. B. G. 2, 5, Sall. Jug. 14, o. Liv. 28, 44; - men Virg. Aen. 5, 139: finibus omnes ··· prosiluere suis, (fra deres Stade el. Leie); — b) ogs. heder abl. fine (el. fini) c. gen.: indtil; - amphoras implere ansarum fini, Cato; pectoris fine, Caes. B. G. 7, 47, (Oud.); cf. Auct. B. Afr. 85; - men Caes. B. G. 2, 19: quem ad finem, (saa langt) osv.; — 2) om Tiden; non temporis ··· fine (ikke efter en Tidsgrændse) etc., vid. Liv. 30, 1; qui finis erit discordiarum? id. 3, 67; ad eum finem ··· quoad (saalænge, indtil) etc., Nep. Ep. 2; quem ad finem (hvorlænge) etc.? Cic. Catil. 1, 1; — B) „alm.": Ende el. Endeligt, Slutning, odl.; - animus spe finis dura ferens, (i Haab om en god Ende), Hor. Ep. 2, 1, 12; finem facere scribendi, Cic., maledictis (dat.), Ter., injuriis, Caes.; ad finem perducere, Lucr., adducere, Nep.; - finem habere motus, (have en Ende derpaa), Cic.; ligel. finem capere, Tac., Virg.; - curis imponere finem, Virg.; cf. id. Aen. 3, 145; - finem vitae sibi posuit, (giorde Ende derpaa), Tac. Ann. 6, 40; cf. Cic. Phil. 6, 1; - ogs. absol. finis, f. finis vitae, Tac. Hist. 1, 37; - nullo fine, Ovid., nullo cum fine, id., fine dempto el. exempto, id.: uden Ende; ad finem: tilsidst, id. Met. 11, 750; non venit ad finem tam audax inceptum, Liv. 10, 32, (kom ikke istand); — II) „fig."; A) „overf."; 1) Grændse el. Maal el. Maade; ogs. Skranke el. Indskrænkning; - certos mihi fines constituam etc., Cic. Quint. 10; intra fines naturae vivere, Hor. Sat. 1, 1, 49; cf. Cic. Off. 1, 10; — 2) Maal el. Maade, Art el. Beskaffenhed; ad finem peculii praestare, (efter dens Størrelse), Dig.; finem pretii deminuere, ibd.; cf. Gell. 13, 20; qua fini (forsaavidt), id.; — B) „ment."; 1) „alm.": Maal el. Hensigt, Bestemmelse; - domus finis est usus, Cic. Off. 1, 37; hujus loci hic est finis, id. d. Or. 2, 34; certum voto pete finem, Hor. Ep. 1, 2, 56; — B) „bes."; a) Forklaring el. Definition; - finis rhetorices ··· vis persuadendi, Quintil. 2, 15, 76; Chrysippi finis (sc. rhetorices: den af Chr. givne Definition af Rhetoriken) ··· scientia recte dicendi, ibd. 15; — b) det Høieste el. Største i sit Slags; - finis bonorum et malorum, (det høieste Gode og Onde), Cic. Fin. 1, 17; (hvf. ogs. Overskriften af et af Cicero's philosophiske Værker: de Finibus Bonorum etc.); - duodecim tabulae, finis aequi juris, Tac. Ann. 3, 27; — not.: abl. fini, f. fine, Lucr., o. A.; df. som adv.: ea fini, Cato.

finite, adv. af finitus: begrændset; df. „fig."; A) med Indskrænkning, med Maade; avarus, sed finite, vid. Cic. Fin. 2, 9; — B) bestemt, besynderligen; - aut infinite de re publica, aut de singulis rebus finite (referre ad senatum), Gell. 14, 9.

finĭtĭmus, 3, [finis]: tilgrændsende, nærliggende; c. dat., Caes. B. G. 22; - ogs. absol.; ∾ arma, Ovid. Trist. 4, 10, 111; ∾ bello (revocatus), Caes.; — b) ogs. subst. finitimi, orum: Naboer, Cic. Manil. 4; cf. Caes. B. G. 1, 2 o. 5, oftere; — II) „overf."; a) som staaer i etslags Forbindelse dermed; a) c. dat.; - unicuique virtuti finitimum vitium etc., Cic. Inv. 2, 54; - ogs. som har Lighed med et andet, lignende; - metus est finitimus aegritudini, Cic.; falsa sunt finitima veris, id.; — b) absol.; artium studiorumque quasi finitima vicinitas, Cic. Brut. 42.

*fīnitio, onis, f.; I) „egenl.": Begrændsning, Grændse, Vitruv.; — b) begrændset Del el. Afdeling, Hygin. Astron. 1, 6; — II) „fig."; A) forklarende Bestemmelse, Forklaring, Definition; - finitio est rei propositae propria et dilucida et breviter comprehensa verbis enunciatio, Quintil. 7, 3, 18; cf. Gell. 15, 19; — B) vedtagen Regel, Colum. 4, 11; o. — finitivus, 3; 1) i Rhetoriken: bestemmende, forklarende, status, Quintil., causa, id.; — 2) i Grammatiken: modus finitivus, i. e. indicativus; — b) ∾ littera, Endebogstavet, Capella; — [finio].

finitor, oris, m.; [finio]: ligesom Begrændseren; df. 1) en Landmaaler, navnl. ved Fordeling af Statens Jorder; vid. Cic. Agr. 2, 13, ogs. id. ibd. 17 o. 20; - hvf. comisk Plaut. Poen. prol. 49: ei rei factus sum finitor, (denne Bestemmelse paaligger mig); — 2) circulus finitor, d. e. Horizonten; vid. Senec. Qu. N. 5, 17; — 3) finitor rerum, Stat. Theb. 8, 91, i. e. Pluto. — finitus, 3: partic. o. adj. af finio. — fio, ĕri, f. und. facio.

fircus, i: sabinsk Udtale, f. hircus, Varr. — *firmāmen, ĭnis, n.: poetisk Biform af flgd.; - radix ··· firmamina trunci, Ovid. Met. 10, 491; o. — firmāmentum, i, n.; 1) „egenl.": Befæstningsmiddel; - quae firmamento esse possint (tigna), Caes. B. C. 2, 15; vincula et firmamenta membrorum (nervi), Gell.; — b) fild.: den over Jorden ligesom befæstede Himmel, Firmamentet, Augustin.; — II) „fig."; A) „alm.": Styrkningsmiddel, Støtte el. Styrke, odl.; - flos equitum Rom. ···, firmamentum reip., Cic. Planc. 9; cf. id. Manil. 7; — B) df. „bes."; a) i Krigssproget: Forstærkning, Liv. 29, 2; — b) i Retssproget: Beviset, Cic. Part. or. 29; — [firmo]. — Firmānus, 3, o. Firmani, orum, f. und. Firmum. — firmātor, oris, m., [firmo]: som befæster el. sikkrer; ∾ pacis, Tac. Ann. 2, 46; ∾ disciplinae militaris, Plin. Ep.

firme, adv. af firmus; I) „egenl.": fast, urokkeligen, insistere, Suet. Calig. 26; - compar., ∾ durare, Plin.; superl., ∾ statuere, Vitruv.; — II) „fig." o. „ment.": med Fasthed, med Sikkerhed; - qui eam (vocem naturae) sic firme graviterque comprehenderet, ut etc., Cic. Fin. 1, 21; cf. ibd. 3, 9; men ∾ continere, (bevare i Hukommelsen), Quintil.; men ∾ respondere, Plin. Ep.; firmissime asseverare, (med største Eftertryk), Cic. Att. 10, 14. — Firmiānus, 3, vasa argentea, Plin. 23, 49, (benævnte efter en Kunstner Firmius). — Firmicus, i, m., Julius Maternus, fra Sicilien, skrev und. K. Constantin d. Store de til os komne: VIII Libros Matheseos.

firmitas, atis, f., [firmus]; I) „egenl.": Fasthed, Styrke, Udholdenhed; - quanta firmitate (postes, hvor stærke)! Plaut. Most. 3, 2, 131; ∾ materiae, Caes.; ∾ lini, Plin.; ∾ uvae contra frigora, id.; - ∾ cor-

poris, Cic., vocis, Gell.; men ogs. in pl., Vitruv.; — II) „fig.": Styrke el. Fasthed i Characteren; – firmitatem et constantiam in nobis eandem cognosces, Cic. Fam. 9, 11; ogs. firmitas animi, id. Sest. 44; – ogs. Krigermod; firmitate exiguus (exercitus), vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; – ogs. „alm.": Dygtighed i sit Slags; vid. Cic. Lael. 5 o. 13; ∾ imperii, Suet.

*firmĭter, adv., Biform af firme: fast, urokkeligen, insistere, Caes.; – ligel. „fig.": ∾ stabilita matrimonia, Cic. frgm. ap. Non.; ∾ promittere, Plaut., meminisse, Gell.; – compar. o. superl., s. und. firme; o. — firmĭtūdo, ĭnis, f., Biform af firmitas: Fasthed, Dygtighed, operis, Caes., navium, id.; – ogs. „fig."; non quod ab isto data salus quicquam firmitudinis sit habitura, (vilde yde nogen varig Sikkerhed), Cic. Att. 11, 14; ∾ animi, id. Fam. 5, 13; — [firmus]. — Firmius, ĭ: romersk Mandsnavn; vid. Tac. Ann. 2, 27; – s. ogs. und. Firmianus.

firmo, avi, atum, 1, v. a., [firmus]: giør fast el. stærk el. sikker, befæster el. sikkrer; I) „egenl."; – pinus (som Stav) ··· vestigia firmat, Virg. Aen. 3, 659; men ∾ gradum: træde fast el. sikkert, Quintil., Curt.; ∾ aestuaria aggeribus et pontibus, (giøre dem fremkommelige), Tac. Ann. 4, 73; bitumen firmat aeramenta contra ignes, Plin.; ∾ alvum solutam, Cels.; — B) „bes." ogs. a) navnl. i Krigssproget: befæster, forstærker, forvarer, locum munitionibus, Caes., urbem praesidio, Liv.; ∾ aciem subsidiis, id.; men ∾ praesidium, (forstærke), id.; ogs. ∾ aliquem praesidiis, id.; ∾ aditum urbis, Virg. Aen. 11, 466; — b) med Hensyn paa Kræfterne: at giøre stærk el. stærkere, at styrke el. forfriske; – ∾ corpora juvenum labore, Cic. Tusc. 2, 15, vires, Virg. Ge. 3, 209, corpora cibo, (vedergvæge), Liv., milites vexatos, Curt., valetudinem, Tac., vocem, Cic.; — II) „fig."; A) „overf.": giør fast el. stærk el. varig, befæster el. styrker; – ut in ceteros firmaret imperium, Cic. Sull. 11; ∾ pacem et amicitiam cum aliquo, Liv. 9, 3; — B) „ment."; 1) „alm."; a) bekræfter, beviser el. godtgiør; – ∾ naturam fati ex divinationis ratione, Cic. Fat. 5; — b) bekræfter, forsikkrer, m. acc. c. inf., Hirt. B. G. 8, 48, o. Tac. Hist. 2, 9; — 2) „bes."; a) giør stærk el. modig; – ∾ animum constantibus exemplis, Tac. Ann. 16, 35; ∾ aliquem alloquio, id.; cf. Caes. B. G. 3, 65, Virg. Aen. 3, 610, o. Hor. Od. 3, 5, 46; — b) bestyrker, fuldbyrder; – ∾ fidem, (opfylde sit Løfte), Ter. Andr. 3, 1, 3; men id. Hec. 4, 2, 4: ei rei firmasti fidem, (det har du lovet); cf. Cic. Leg. 2, 7, o. Virg. Aen. 2, 691; — c) ∾ civitatem obsidibus, (sikkre sig dens Troskab derved), Hirt. B. G. 8, 27.

Firmum, i, n.: Søstad og Fæstning (castellum) i det Picenske, (hod. Fermo), Mela 2, 4, o. Vell. 1, 14; — df. Firmanus, 3, cohors, Liv.; – men subst. Firmani, orum, m.: Indvaanerne af Byen Firm., Plin. 3, 18; df. Castellum Firmanorum, id. ibd.; – men Firmanum, i, n., (sc. praedium), Cic. Phil. 13, 5.

firmus, 3: fast el. fastſtaaende, stærk el. varig, odl.; I) „egenl."; ∾ arbor, Ovid.; ∾ robora, Virg.; ∾ janua, sera, Ovid., carina (i. e. navis), id.; men ∾ solum, Curt., fast Grund el. Jordbund; – ∾ cibo pasta pecus, (med stærkt Foder), Varr.; firmius triticum, quam milium, id.; men vina firmissima, (som holde sig længe), Virg. Ge. 2, 97; – viribus ad laborem ferendum firmis, Nep. Eum. 11; firmissimi remiges, Vellej.; – navnl. m. Hensyn paa Helbreden; nondum satis firmo corpore quum esset, Cic. Fam. 11, 27; ligel. si firmior esses, id. ibd. 16, 8; cf. Suet. Aug. 8; – ogs. sund el. frisk; df. male firma (puella: sygelig, skrantende), Ovid. A. A. 2, 319; — II) „fig."; A) „overf.": stærk el. dygtig; saal. i Krigssproget; vid. Nep. Eum. 3, o. Liv. 23, 25; ab equitatu firmus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; – ogs. om andre Forholde; civitas in primis firma, Caes.; utrum ··· ad defensionem firmius, Cic. Verr. 5, 19; – „poet." ogs. c. inf.; fundus ··· pascere firmus, (som føder sin Mand), Hor. Ep. 1, 17, 47; — B) „ment."; a) „alm.": vis, sikker, paalidelig; litteras hilariores, nec tamen firmas etc., Cic. Att. 7, 45; firmissima benevolentia hominum muniti sumus, (hvorpaa vi trygt kunne stole), id. ibd. 2, 25; nihil satis firmi video, (ingen tilstrækkelig Grund dertil), Ter. Heaut. 2, 3, 96; — b) „bes.": paalidelig, standhaftig, accusator, Cic. Div. in Caecil. 9; cf. Hor. Sat. 1, 7, 26; amicus firmus et fidelis, Nep.; firmior in sententia, Cic.; in suscepta causa firmissimus, id.; cf. id. Phil. 6, 7, o. id. Fam. 15, 4.

*fiscālis, e: hørende til den keiserlige Fiscus, fiscalsk; (efteraug. Ord); – ∾ calumniae, Suet. Dom. 9, (hvoraf Bøderne tilfalde Fiscus); fiscales res, quasi propriae et privatae principis, Dig.; o. — fiscārĭus, i, m.: Debitor til den keiserlige Fiscus, Firm.; — [fiscus]. — fiscella, ae, f., demin. af fiscina: liden af Siv el. Vidier flettet Kurv, Virg. Ecl. 10, 71, navnl. til ferst Ost, Tibull., til Vindruer, Colum.; — 2) ogs. en Mundkurv; fiscellis capistrari boves, Cato. — 1. fiscellus, i, m.: Biform af frgd., Colum. — fiscina, ae, f., (fiscus): flettet Kurv til Ost, til Druer, Oliver, odl., vid. Virg. Ge. 1, 266; fiscina ficorum, Cic., frondis (med Løv), Ovid.; — 2) ogs. Mundkurv; equus cum fiscinis, Plin. — 2. Fiscellus, i, m.: Biergkiæde i det Sabinske, Plin. 3, 17, Varr.

fiscus, i, m.; I) „alm.": flettet Kar el. Kurv til Oliver, odl., vid. Colum. 12, 52; — II) df. „bes.": Pengekurv el. Pengekasse, (omtr. svarende til vort: Pung el. Pengepung); – df. rimel. Pung el. Pose med en bestemt Pengesum; vid. Cic. Verr. Act. 1, 8; – rimel. ogs. undert. en offenlig Kasse; vid. id. ibd. 3, 85: in cistam (i den private Kasse) transferre ex fisco; cf. id. Qu. Fr. 3, 4, o. Eutrop. 2, 16; — 2) df. er fiscus under Keiserne: den keiserlige Kasse el. Keiserens Indkomster, (opp. aerarium); vid. Plin. Pan. 36, o. Suet. Aug. 101, (hvor pl.); men fiscus Judaicus, id. Dom. 12, (Jødeskatten til den keiserlige Fiscus); s. ogs. Senec. Benef. 7, 6, o. Juvenal. 4, 54.

*fissĭcŭlo, are, v. a., men alene i Offersproget: ∾ exta, (afdele Indvoldene for at spaae deraf), Appul.; — fissĭlis, e: til at kløve el. spalte, robur, Virg. Aen. 6, 181; — b) kløvet el. spaltet, stipes, Colum.; o. — fissio, ōnis, f.: Kløvning, Spaltning, Knusning, glebarum, Cic. N. D. 2, 63; — [findo]. — fissipes ĕdis, adj., [fissus, pes]: med kløvet el. spaltet Fod el. Hov, juvenca, Auson.; – df. comisk: ∾ calamus, id. — fissum, i, n., s. fissus, 3, und. findo. — fissūra, ae, f., [findo]: Kløvning el. Spaltning, pedum in digitos, Plin.; ∾ labrorum, (brustne Læber), id. — fissus, 3: partic. af findo.

fistūca, ae, f.: Værktøi el. Maskine til Befæstning el. Nedramning af Pæle, odl.; fistucis tigna adigere, Caes. B. G. 4, 17; ogs. Maskine til Grundens Tætning el. Glatning, Cato. — fistūcātio, onis, f.: Befæstning el. Nedrammelse i Jorden; fistucationibus solidare (palos), Vitruv.; ogs. Grundens Tætning el. Udjevning, id.; af — fistūco, avi, atum, 1, v. a., [fistuca]: befæster el. tætter el. jevner med en fistuca; ∾ solum, Plin., fundamenta, Cato; men terram fistucato spissare, (i. e. fistucatione), Plin. 17, 16.

fistŭla, ae, f.; I) „alm.": Pibe el. Rør el. rørformet Legeme; – navnl. Vandrør el. Vandrende; – fistulas, quibus aqua etc., praecidi, Cic. Rab. perd. 11; — B) ogs. enhver rørformet Del i d. dyriske Legeme; vid. Plin. 11, 62 o. 72; navnl. ogs. Spiserøret og Luftrøret, ibd. 66; — b) ogs. en Fistel el. Fistelskade, id., Cels.; cf. Nep. Att. 21; — II) „bes."; A) Rør el. Rørstilk; fistula calami odorati, Plin. 12, 48; — B) df. ogs. 1) Skriverpen af

Rør, en Rørpen, Pers. 3, 14; — 2) Rørpibe el. Hyrdepibe, (der sammensættes af flere Rør med aftagende Længde); vid. Tibull. 2, 5, 31, Virg. Ecl. 2, 32, o. Ovid. Met. 1, 690; - ogs. Rørpibe el. Pibe til Yttring af Mishag; vid. Cic. Att. 1, 16; men id. d. Or. 3, 60, tiener en fistula eburneola til at angive den Tone, hvori Taleren har at begynde. — 3) ∾ farraria, Cato, serrata, Plin., rørformet Maskine el. Mølle el. Morter, hvormed Kornet knuses el. males; — 4) ∾ sutoria, (etslags rørformet Kniv til Udskæring af Leder, til Indpodning, odl.), Plin. 17, 23.

*fistŭlāris, e; (eftercl. Ord); 1) hørende til en Hyrdefløite, versus, Diomed.; — 2) tienlig imod Fistelskade, medicamentum, Veget.; — fistŭlātim, adv.: rørformet, Appul.; o. — fistŭlātor, oris, m.: en Piber el. Fløiteblæser; vid. Cic. d. Or. 3, 61; — df. adj. fistŭlātōrius, 3: hørende til en Fløitespiller, artes, Arnob.; — fistŭlātus, 3: forsynet med Rør; coenationes tabulis ··· fistulatis, Suet. Ner. 31; ∾ aera, Sidon.; — fistŭlōsus, 3; 1) rørformet; telum culicis ··· sorbendo fistulosum, Plin. 11, 1; — 2) hullet, porøs, caseus, Colum.; terra ··· pumicis vice fistulosa, Plin. 18, 29; men ∾ cancer: fistelagtig Krebsskade, Cato; — [fistula]. — fisus, 3: partic. af fido.

*fixe, adv.: fast, befæstet; - compar., ∾ habitare, Augustin.; o. — fixūra, ae, f.: Fæsten el. Slaaen el. at slaae deri (et Søm, odl.), Tertull.; af — fixus, 3: partic. o. adj. af figo.

flābellĭfer, a, um, [flabellum, fero]: som bærer en Vifte; flabelliferae (sc. puellae), Plaut. Trin. 2, 1, 22. — flābello, are, v. a., [flabellum]: vifter, Tertull. — flābellŭlum, i, n., demin. af flgd., o. m. f. Bem., Ter. Eun. 3, 5, 47 o. 50. — flābellum, i, n., demin. af flabrum: Vifte til Afkøling; vid. Ter. l. c.; cf. Martial. 3, 82, o. Prop. 2, 18, 59; - ogs. Vifte til Ildens Oppustning; hvf. Cic. Flacc. 23, „alleg.": cujus lingua, velut flabello seditionis, concio est ventilata.

flābĭlis, e, [flo]: luftig, luftartet; nihil in animis ··· aut flabile, aut igneum, Cic. Tusc. 1, 27; - sild. ogs. „overf.": aandig el. aandelig, Prudent. — flābra, orum, n., [flo]: Blæsen; Blæst el. Vind; (poetisk Ord); - flabra Boreae, Prop.; cf. Virg. Ge. 2, 293; ligel. Lucr. 6, 428: spirantibus incita flabris (freta); df. — flabrālis, e: blæsende, luftig, frigus, Prudent. — flabrum, i, s. und. flabra.

flaccĕo, ēre, v. n., [1. flaccus]; I) „egenl.": at være blød el. slap; - lorum flaccet, Lucil. ap. Non.; — II) „fig.": at være mat el. kraftløs; - Messala flaccet (sc. in petitione), Cic. Qu. Fr. 2, 15; (hvorom id. Att. 4, 15: Messala languet); df. — flaccesco, (-isco), flaccui, ĕre, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive blød el. slap, at visne el. hentørres, Vitruv.; - dum feniculum flaccescat, Colum.; id (stercus) quum flaccuit, Lucil. ap. Non.; — II) „fig.": at blive mat el. kraftløs; - quum etc., flaccescebat oratio, Cic. Brut. 24.

Flacciānus, 3, s. und. 2. Flaccus. — flaccĭdus, 3, [1. flaccus]; I) „egenl.": blød el. slap, aures (canis), Varr., folium, Plin.; — II) „fig.": mat, svag, kraftløs; - flaccidiore turbine fertur, (i. e. cursu remissiore), Lucr. 5, 631; af — 1. flaccus, 3: blød, slap, auriculae, Varr.; — b) med bløde el. slappe el. nedhængende Øren; vid. Cic. N. D. 1, 29. — 2. Flaccus, i, m.: romersk Tilnavn, hvorom s. Plin. 11, 50; s. ogs. und. Horatius, Valerius, etc.; df. — Flacciānus, 3: benævnt efter en Flaccus, area, Val. Max. 6, 3.

flăgellātio, onis, f.: Pidskning, Tertull.; af — flăgello, avi, atum, 1, v. a., [flagellum]; I) „egenl.": pidsker el. slaaer, aliquem, Suet. Calig. 26; ∾ aliquem manu sua, id. ibd. 55; ∾ (arborem) caudā (serpens), Ovid. Met. 3, 94; cf. Plin. 8, 19; men Quintil. 11, 3, 118, om Taleren: ∾ in tergum; - ∾ messem perticis, (udtærske), Plin.; — B) „bes."; - comae ora flagellant, (slaae el. hænge ned i Ansigtet), Martial. 4, 42; men Pers. 4, 49, „alleg.": Si puteal multa cautus vibice flagellas, (driver Ager); — II) „fig."; arca flagellat opes, Martial. 2, 30, (holder dem inde, hindrer deres Brug); ligel. ∾ annonam, (holde Kornet tilbage, volde Dyrtid), Plin. 33, 57.

flăgellum, i, n., dem. af flagrum; I) „egenl.": Pidsk el. Svøbe, navnl. til Forbryderes og Slavers Afstraffelse; vid. Cic. Rab. perd. 4, o. Hor. Sat. 1, 3, 119; - ogs. Pidsk til Kiørsel, Virg. Aen. 5, 579; hvf. ogs. sild. f. Kiøretøi, Cod. Theod.; - tillægges ogsaa Furierne, Ovid. Ib. 183, ogs. Bellona, Virg. Aen. 8, 703; — II) „fig."; A) „overf." m. Hensyn paa etslags Lighed; a) ung og smidig Gren, navnl. Vinrankens, Virg. Ge. 2, 299; — b) in pl. ogs.: Polyppens Ben, Ovid. Met. 4, 366; — c) Rem, hvorved Kastespydet udslynges, Virg. Aen. 7, 737; — B) „ment.": Samvittighedens Svøbe; vid. Lucr. 3, 1042, o. Juvenal. 13, 195.

*flāgĭtātio, onis, f.: Fordring el. Manen; - nolui deesse me tacitae quidem flagitationi tuae, Cic. Top. 1; - ogs. in pl.; ∾ crebrae populi etc., Tac. Ann. 13, 50; o. — flāgĭtātor, oris, m.: Maner el. Rykker, Plaut. Cas. prol. 24; - ogs. „overf." o. m. Lune: som minder om Opfyldelsen af et Løfte; - hunc video flagitatorem ··· fore, Cic. Brut. 5; — b) c. gen.: som giør Fordring derpaa; ∾ triumphi ante pugnam, Liv. 8, 12; cf. id. 2, 45; — df. fem. flāgĭtatrix, icis, epistola, Augustin.; — [flagito].

flāgĭtiōse, adv.: paa en skammelig el. beskæmmende Vis el. Maade; - impure et flagitiose vivere, Cic.; ∾ imparati a militibus etc., id. Att. 7, 15; male et flagitiose tueri judicia, id. Verr. Act. 1, 15; - compar., Arnob.; superl.; ∾ discedere, Cic. Div. in Caecil. 22; cf. id. Catil. 2, 4; af — flāgĭtiōsus, 3, [flagitium]: skændig el. skammelig, fuld af Skændsel el. Beskæmmelse; om Personer og om Begreber; - flagitiosi, qui voluptates inflammato animo concupiscunt, Cic. Tusc. 4, 32; flagitiosissimus homo etc., id. Verr. 2, 78; cf. Sall. Catil. 5; ∾ emptio ··· possessio, Cic. R. Am. 9; flagitiosior socordia, Sall. Jug. 88; flagitiosissima fama, Tac. Hist. 2, 31, (opp. egregia); - in neutr. ogs. m. Subjectssætn.; vid. Sall. Jug. 31 o. 110; men Tac. Ann. 3, 54, absol.: quod flagitiosius est.

flāgĭtium, i, n., [efter Doederl., ligesom flgd., besl. m. flagro; vid. Tac. Ann. 1, 27: illa militiae flagitia etc.; cf. id. ibd. 3, 17]; altf. oprdl.: uforskammet Fordring el. Attraa, smudsig el. skændig Lidenskab el. Adfærd, Skændighed el. Skændsel, odl.; - nonne id flagitium est, te etc., Ter. Heaut. 5, 1, 49; cf. Cic. R. Am. 18; ∾ committere, id.; flagitia facere aut dicere, id. Tusc. 3, 34; cf. Ter. Ad. 1, 2, 21, ogs. Cic. Catil. 1, 6, o. id. d. Senect. 12; - scelera et flagitia facere, id.; flagitium aut facinus redimere, (bøde derfor), Sall.; men damnum flagitio addere, (forbinde Skam og Skade), Hor. Od. 3, 5, 26; - ogs. en skammelig Feiltagelse; flagitia Democriti, (hans Atomlære), Cic. N. D. 1, 21; — II) „fig."; A) „alm.": Beskæmmelse, Vanære; id erat meum factum flagitii plenum atque dedecoris, Cic. Att. 16, 1; magnum dedecus et flagitium (est), m. Subjectssætn., id. Off. 3, 22; men flagitium imperio demere, Liv. 25, 15; ligel. Sall. frgm.: qui non gloria movemini, neque flagitio; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 71, flgd., ogs. id. Epid. 3, 4, 79; — B) i Omgangssproget ogs. „concret" som Skældsord: flagitium hominis, (f homo flagitiosus), Plaut.; ligel. stabulum flagitii, o. flagrantia flagitii, id.

flāgĭto, avi, atum, 1, v. a. intens., [besl. m. flagro]: ligesom brændende d. e. strængt el. heftigen at fordre el. kræve; I) „alm."; ∾ aliquid, ogs. aliquem, ogs. ∾ aliquid (el. aliquem) ab aliquo el. aliquem; - posco atque adeo flagito crimen, (fordrer Brøden opgiven), Cic. Planc. 19; cf. id. Font. 1: insector, inquam, et flagito testes; men

poscere et flagitare reliquos (sc. piratas ad supplicium), id. Verr. 5, 28; men id. ibd. 5, 49: pater ··· abs te filium flagitat; ∾ promissa ab aliquo per litteras, id. Fam. 3, 11, (opp. rogare o. admonere, id. ibd. 9, 8); cf. id. d. Or. 3, 5; – illa altera pars ··· consulis auxilium implorat et flagitat, id. Rab. perd. 3, 9; cf. id. Phil. 5, 19: quae tempus et necessitas flagitat; – Caesar Aeduos frumentum flagitabat, Caes. B. G. 1, 16; cf. Hor. Od. 2, 12, 13; – men pass.: ne ejus sceleris quaestio in te flagitaretur, id. Vat. 11; – semper flagitavi, ut etc., id. Phil. 5, 11; men id. Fam. 10, 16: ∾ Cornutum, ut referat etc., (f. ∾ a Cornuto, ut etc.); men impers.: flagitabatur ab his, ut etc., id. Sest. 11; – ogs. absol.: flagitat tabellarius, id. Fam. 15, 18; men „poet." c. inf.: Flagitat ··· refici (stomachus), Hor. Sat. 2, 4, 61; — II) „bes."; A) fordrer for Retten; ut peculatorem flagitari jussit, Tac. Hist. 1, 53; — B) for= o. efterl.; ∾ aliquem el. aliquam: at forføre el. twinge til Utugt, Cato, Dig., Appul.

†flagrans, tis, partic. o. adj. af flagro; bf. — flagranter, adv.: med brændende Attraa el. Heftighed; – compar., ∾ exarsere Germani, Amm.; superl., ∾ cupere, Tac. Ann. 1, 3; o. — flagrantia, ae, f.: brændende Ild el. Hede; I) „egenl."; ∾ montis (Aetnae), Gell. 17, 10; ∾ solis, Appul.; — II) „fig.": brændende Lidenskab el. Attraa; ∾ oculorum, (brændende Vellyst i Blikket), Cic. Coel. 20; ∾ pectoris, Prudent.; — b) „concret." ogs. som Skældsord: ∾ flagitii, Plaut. Rud. 3, 4, 28. — flagrĭfer, a, um, [flagrum, fero]: som fører en Pidsk el. Svøbe, Automedon, Auson. — flagrĭo, onis, m., [flagrum]: = flgd., Afran. ap. Non. — flagritrība, ae, m., [flagrum, τρίβω, i. e. tero], (Slave) paa hvem Pidsken opslides, Plaut. Pseud. 1, 2, 5.

flagro, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [besl. m. flare]; I) „egenl.": at brænde, at være i Brand; onerarias flagrantes etc., Cic. Div. 1, 32; cf. Virg. Aen. 2, 685; men id. Ge. 1, 331: flagranti ··· telo etc., (med Lynilden); men flagrabant ··· ignes, Ovid. Fast. 6, 439; – „poet." ogs. om det Sted, hvorpaa Ilden brænder; flagrantes circuit aras, Ovid. Met. 7, 258; — II) „fig."; A) at gløde el. brænde af nogen heftig Lidenskab el. Attraa; – ∾ desiderio urbis, Cic., desiderio tui, id.; ∾ studio dicendi, id., amore litterarum, Quintil.; ∾ cupiditate atque amentia, Cic. Verr. 4, 34; cf. id. Cluent. 5; – bello flagrans Italia, id.; men uti cujusque studium ex aetate flagrabat, Sall. Catil. 14; cf. Cic. Coel. 5; – „poet." ogs. c. acc. resp., Prop. 1, 13, 23; — b) „poet." ogs. som act.; opflammer til Lidenskab el. Elskov, aliquam, Stat. Silv. 5, 2, 120; — B) at ængstes el. at lide af et Onde; – quum invidia et infamia flagraret, Cic.; ∾ rumore malo, Hor., ignominia et pudore, Flor.; — III) partic. flagrans, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": brændende, glødende, hed; flagranti telo etc., (med Lynilden), Virg. Ge. 1, 331; cf. Hor. Od. 3, 13, 9; men flagrantissimo aestu, Liv. 44, 36; ogs. flagrantes perfusa genas (acc. gr.), Virg. Aen. 12, 65; – „overf." ogs. om Farven: skinnende, glindsende, brændende; sidereo flagrans clipeo (Aeneas), Virg. Aen. 12, 167; cf. Sil. 12, 731, (hvor compar. flagrantior); — B) „fig.": glødende af Lidenskab, stærkt bevæget, heftig el. oprørt; – te ipsum ··· studiis flagrantem etc., Cic. Mur. 31; men sine flagranti cupiditate etc., id. Tusc. 4, 19; men flagrantior aequo dolor, Juvenal. 13, 11; adhuc flagranti crimine, (paa frisk Gjerning), Cod. Just.

flagrum, i, n., [efter Doederl. besl. m. plecto, πλήσσω]: Pidsk, Svøbe; – flagris caedi, Liv., objurgari, Suet.; men Juvenal. 10, 109, „alleg.": Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites, (gjorde dem til sine Trælle); – men som comisk Skældsord: gymnasium flagri, (en Pryglеblok, odl.), Plaut. Asin. 2, 2, 31.

1. flāmen, ĭnis, m., [efter Varr. af filamen f. filum: etslags uldent Net el. Bind om Hovedet]: Præst for en enkelt Guddom; – Divis aliis alii sacerdotes, omnibus pontifices, singulis flamines, Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; cf. Liv. 1, 20, om Numa: flaminem Jovi assiduum sacerdotem creavit; huic duos flamines adjecit, Marti unum, alterum Quirino; cf. Cic. Phil. 2, 43; men flaminem prodere, vid. Cic. Mil. 10, inaugurare, Liv. 27, 8; – s. ogs. Dialis, Martialis, Quirinalis, ss. II.

*2. flāmen, ĭnis, n.: Blæsen el. at blæse; flamina tibiae (derpaa), Hor. Od. 3, 19, 19; – ogs. Vindens Blæsen, hvf. Ovid. Am. 1, 6, 54: Borea (voc.), surdas flamine tunde fores; men flamina venti, Lucr. 1, 291; — II) „overf." o. concret ogs. Vinden selv; – ferunt sua flamina classem, Virg. Aen. 5, 832; cf. Ovid. Fast. 3, 599: ingenti flamine etc.; o. — flāmentum, i, n.: Vindens Blæsen, Fulgent.; — [flo].

flāmĭnia, ae, f. und. 1. flaminius, nr. II. — Flaminianus, 3, f. und. 2. Flaminius. — flāmĭnica, ae, f., [flamen]: Gemalinde af en flamen, Ovid. Fast. 2, 27; ∾ dialis, Tac. Ann. 4, 16. — Flāmininus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Quintia; saal. T. Qu. Fl: der overvandt K. Philippus af Maced., Cic., Liv. — flāmĭnĭum, i, n., f. und. flgd. — 1. flāmĭnĭus, 3, [1. flamen]: hørende til en Flamen; ∾ aedes, (i. e. domus flaminis dialis), Fest. p. 89; — II) bf. subst.; A) flaminia, ae, f.; 1) (sc. domus: hans Bolig), Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; — 2) en tienende Præstinde (sacerdotula) hos flaminica dialis, Fest. p. 93; — B) flaminium, i, n., (sc. sacerdotium el. munus): en Flamens Værdighed el. Præstedømme, Cic. Phil. 13, 19, Liv. 26, 23, o. Tac. Ann. 4, 16.

2. Flāmĭnĭus, a: romersk Persons= o. Familienavn, hvoraf mærkes: C. Flaminius, der af Hannibal blev slagen ved Trasimenersøen; vid. Liv. 22, 4 flgd., o. Cic. Div. 1, 35, oftere; — B) bf. 1) Flāmĭnĭus, 3, Circus: bygget af d. ovennævnte Fl., a. u. c. 534, hvor fordum prata Flaminia; vid. Liv. 3, 54 o. 63; – ogs. er via Flaminia, (fra Rom til Ariminum), anlagt af denne Fl.; vid. Cic. Phil. 12, 9; heder ogs. absol. Flaminia (sc. via), Juvenal.; — 2) Flāmĭnĭānus, 3, ostenta, Cic. Div. 2, 31, (benævnte efter den ovennævnte Flam.).

flamma, ae, f., [flo, fluo, besl. m. flagro]; I) „egenl.": Lue el. luende Ild, Flamme; – sonitus flammae, Nep. Alcib. 10; flammam concipere, Caes. B. C. 2, 14; flamma torreri, id. B. G. 5, 43; flammis corripi, Ovid., (komme i Brand); cf. Virg. Ge. 1, 473; effusa flamma ··· omnia incendio hausit, Liv. 30, 6; flammā conflagrare, id., aduri, Hor.; men rutilae flammae, Ovid. Fast. 3, 285, (i. e. fulgura); – ogs. en Fakkels Skin el. Lue, Virg. Aen. 6, 517; – ogs. mærkes Ordsprogene: unda dabit flammas, (om en Umulighed), Ovid. Trist. 1, 8, 4; ∎ flamma cibum petere, (om et Bovestykke), Ter. Eun. 3, 2, 38; flamma fumo est proxima, Plaut. Curc. 1, 1, 53; — II) bf. „fig."; A) „overf."; a) ildlig Glands, som Stiernens; bf. „poet.": polo fixae flammae, (i. e. stellae), Ovid. Trist. 4, 3, 15; – ogs. Diets Ild; stant lumina flamma, Virg. Aen. 6, 30; – men flamma purpurae, Plin. 35, 27, (Purpurets Ildfarve); — c) Fordærvelse, Elendighed; saal. „alleg.", Cic. Fam. 16, 11, o. id. d. Or. 3, 3 o. 23; men Ovid. Met. 8, 845: ∾ gulae, (om en umættelig Hunger); — B) „ment."; a) vis et quasi flamma oratoris, Cic. Brut. 24, (Talerens ildlige Styrke el. Heftighed); — b) brændende Heftighed el. Lidenskab; – flamma amoris, Cic. Verr. 5, 35; „poet." ogs. absol.: flamma (sc. amoris), Hor. Od. 1, 27, 10; cf. Catull. 64, 92: concipit pectore flammam; f. ogs. Ovid. Met. 7, 17; men ea flamma, Sall. Jug. 4, (denne heftige Attraa efter Udmærkelse); men Virg. Aen. 2, 587: ultrix flamma, (brændende Hævn).

flammābundus, 3: luende, skinnende, Capella;

o. — flammātrix, icis, f.: som antænder el. ophidser, id.; — [flammo]. — flammĕārius, i, m., (sc. textor): som forfærdiger Brudeslørene flammea, Plaut. Aul. 3, 5, 35. — flammĕŏlum, i, n., demin. af flammeum: lidet Brudeslør, Juvenal. 10, 334. — flammĕŏlus, 3, demin. af flammeus: luerød, ildrød, caltha, Colum. — flammesco, ĕre, v. n. inch., [flamma]: at blive ildlig el. ligesom Ild; ∾ coelum, Lucr. 6, 669. — flammĕum, i, n., (sc. velum): Brudesløret, (neml. med ildrød Farve); - in nuptialibus flammeis, Plin. 21, 22; flammea conterit, Juvenal. 6, 224, (i. e. saepe nubit); af — flammĕus, 3, [flamma]; I) „egenl.": ildlig, luende el. skinnende som Ild; - sunt stellae natura flammeae, Cic. N. D. 2, 46; ∾ lumina, (ildsprudende Dine), Ovid. Her. 12, 107; men leone flammeo, Martial. 10, 62, (i Løvens Tegn); — b) „bes." ogs.: ildrød el. ildfarvet, viola, Plin. 21, 38; s. ogs. frgd.; — II) „fig.": ildlig, hastig, heftig; ∾ vestigia (cervae), Catull. 64, 337; ∾ viri, Sidon.; flammei versus (Ennii), Ennius ap. Non.

flammĭcŏmans, tis, adj., [flamma]: ligesom ildhaaret, d. e. luende, brændende, taeda, Juvenc. — flammĭcŏmus, 3, (flamma, coma): = frgd., ignes, Prudent. — flammĭcrĕmus, 3, [flamma, cremo]: forbrændt af Ild, ruinae, Fort. Ven. — flammĭdus, 3, [flamma]: luende, brændende, Appul.; - ogs. „overf." om Farven: ildrød, id.

flammĭfer, a, um, [flamma, fero]: lueførende, luende, brændende; - flammiferumque trahens ··· crinem stella micat, Ovid. Met. 15, 849; men ∾ nox, (som oplyses af Fakler), Lucan.; ∾ vis, Cic. Acad. 2, 28, e poët.; men ∾ tauri, (ildsprudende), Val. Fl. — flammigĕna, ae, m., [flamma, gigno]: avlet af Luerne el. af Ilden; df. Søn af Vulcanus, (i. e. Cacus), Sidon. — flammĭger, a, um, [flamma, gero]: luebærende, ales, Stat., (d. e. Ørnen, som bærer Juppiters Lyn); — b) df. ogs. „overf.": ildlig, luende, brændende, sol, Val. Fl., Titan, Lucan. — flammĭgo, are, v. n., [flamma, ago]: at udkaste Luer; ∾ Aetnam noctu, Gell. 17, 10. — flammĭpes, ĕdis, adj., [flamma, pes]; ∾ quadrijugi, (med ildlige Fødder), Juvenc. — flammĭpŏtens, tis, adj., [flamma]: luemægtig; ∾ Vulcanus, Arnob. — flammĭvŏlus, 3, [flamma, 1. volo]: som flyver med Ild, sol, Arator. — flammĭvŏmus, 3, [flamma, vomo]: som udspyer Ild, nubes, Juvenc.

flammo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [flamma]; I) neutr., men alene in partic. flammans, tis: luende, brændende, fenum, Prop. 4, 4, 75, os tauri, Senec. Med.; - men „overf.": flammantia lumina torquens, Virg. Ge. 3, 434; — II) oftere act.; A) „egenl.": antænder, lader lue el. brænde; crucibus affixi aut flammandi, Tac. Ann. 15, 44; ignes flammantur, (brænde), Appul.; cf. Lucr. 2, 671; men flammatus Phaëthon, Catull. 64, 291, (fortæret af Luerne); — B) „fig."; 1) „overf.": giør luerød el. ildrød; flammata toga, (ildfarvet, ildrød), Martial. 5, 19; — b) flammatus igni (Juppiter: væbnet med Lynilden), Cic. poët. Div. 1, 11; — B) „ment.": ophidser, sætter i Fyr og Flamme; - omnes exercitus flammaverat arrogantia militum, Tac. Hist. 2, 74; flammatus amore, Val. Fl.; flammato corde, Virg. Aen. 1, 50.

flammōsus, 3, [flamma]: ildlig el. brændende, carbones, Coel. Aur.; - df. „overf.": ∾ febris, id. — flammŭla, ae, f., demin. af flamma: liden Lue, Colum.; duas ex lucerna flammulas sibi esse visas, Cic. Acad. 2, 25; — II) sild. „overf.": liden Rytterfane, (rimel. af dens ildrøde Farve), Veget.

*flātĭlis, e: som frembringes ved at blæse, sonitus, Amm.; — II) „overf.": ∾ laminae, (som ere støbte sammen), Arnob.; — flāto, are, v. n. intens.: blæser, tibia el. calamo, (derpaa el. deri), Arnob.; — flātor, ōris, m.: som blæser (paa et Instrument), Fest.; - men triumviri monetales, aeris, argenti, auri flatores, (som støbe el. mønte Metaller), Dig.; o. — flātūra, ae, f.: Blæsen el. at blæse; df. coeli flaturae (pl.): Vindene, Arnob.; - ∾ aeris: Metallets Støbning, Vitruv.; — [flo]. — *flātūrālis, e: med Vinde; ∾ artus (pl.): som indeholde Luft, Tertull.; o. — flātūrārius, i, m.: som støber Metaller; df. ogs. Møntmester, Cod. Theod.; — [flatura].

1. flātus, 3: partic. af flo. — 2. flātus, us, m., [flo]; I) „egenl."; A) „alm.": Blæsen el. at blæse; df. a) Blæst el. Vind; - flatuque secundo etc., Ovid. Met. 13, 418; men Cic. Off. 2, 6, „alleg.": quum prospero flatu fortunae utimur; men flatus hiberni, Virg. Ge. 2, 339; — b) Blæsen el. at blæse paa Fløite; df. ogs. Fløitens Lyd el. Tone, Hor. A. P. 205. o. Phaedr. 5, 7; — B) „bes.": a) Aanden el. Aandedrættet, Aandepust, odl.; - vid. Ovid. Fast. 1, 428: sui flatus ne sonet aura; men flatu figuratur vitrum, (ved Pustning), Plin. 36, 66; — b) „poet." ogs. Hestens Snøften, Virg. Ge. 3, 111; — c) Vinde i Maven, Suet. Claud. 32; — II) df. „ment."; A) „alm.": Aanden, Sielen, Prudent.; — B) „bes.": Opblæsthed, Overmod, (men alene „poet."); oftest in pl.; flatusque remittat, Virg. Aen. 11, 345; ligel. Ovid. A. A. 1, 715: tumidos accedere flatus.

flāvĕo, ēre, v. n., [flavus]: at være gul el. gulagtig el. guldfarvet, navnl. om den modne el. modnende Sæd; - quum ··· flavebit messis aristis, Colum.; - oftest in partic. flavens, tis; saal. flaventia culta, Virg. Ge. 4, 126; flaventes spicae, Ovid.; - ogs. om andre Gienstande; flaventes cerae, id.; flaventes comae, Virg.; cf. id. Aen. 10, 324: flaveus prima lanugine malas (acc. gr.); df. — flāvesco, ĕre, v. n. inch.; I) „alm.": at blive gul el. gulagtig el. guldfarvet el. guldgul; - vid. Virg. Ecl. 4, 28; men Ovid. Met. 8, 701: Stramina flavescunt, (faae Guldglands, blive til Guld); men Martial. 9, 24: virgineo flavescere ··· auro, (at vinde Guldkrandsen i den Minerva helligede Væddestrid); — II) „bes." ogs. om Elfenben: at gulne, at tabe sin Hvidhed, Ovid. Am. 2, 5, 39; - men om Blade og Væxter: at gulne el. falme, at tabe sin friske grønne Farve, Plin. 16, 7; ligel. menta aestate viret, hieme flavescit, id.

Flavialis, e, o. Flavianus, 3, s. und. Flavius. — flāvĭcŏmans, tis, adj., [flavus]: = flgd.; ∾ pueri, Prudent. — flāvĭcŏmus, 3, [flavus, coma]. med gule el. blonde Haar, Petron. Sat. 110; — flāvĭdus, 3, [flavus]: gulagtig, fel, Coel. Aur.; ∾ rapacia (falmede), Plin. 18, 34, (al. flaccida). — Flāvina, ae, f.: By i Etrurien, Sil.; — df. Flaviniaque arva, Virg. Aen. 7, 696. — Flavinius, 3, s. und. frgd.

Flāvĭus, Flāvia: romersk Persons- o. Slægtsnavn, hvoraf mærkes; I) Flavius Vespasiānus: romersk Keiser; (vid. Suet. Vespasianus); tilligemed hans tvende Sønner, Keiserne Titus o. Domitianus, hvilken sidste, Juvenal. 4, 37, heder Flavius ultimus; (s. ogs. Suet. Titus, o. id. Domitianus); — II) Cn. Flavius, oprdl. scriba hos Pontiferen App. Claud. Caecus, bekiendtgiorde jus civile Flavianum o. Fastos, s. nedenf. und. Flavianus; — III) df. A) Flavius, 3, gens, vid. Suet. ll. cc.; ∾ templa, Martial. 9, 4, (som af K. Domitianus opførtes til den flaviske Slægts Ære); — B) Flāvĭālis, e; hvf. Flaviales (sc. sacerdotes), el. Flavialium collegium: en Præsteclasse til den flaviske Slægts Ære, Suet. Dom. 4; — C) Flaviānus, 3; df. 1) ∾ partes, (som holdt med Keiser Vespasianus), Tac. Hist. 2, 67, o. id. ibd. 3, 1; — 2) ∾ jus civile: de af Cn. Flavius bekiendtgiorte Retsformularer og Retsdage (Fasti); vid. Liv. 9, 46, o. Cic. Mur. 11.

flāvus, 3; I) „alm.": gul el. guldgul; ogs. om Haaret og om Personer: blond el. lys; - ∾ Ceres, (som gulnes el. modnes), Virg.; ligel. ∾ oliva, id.; ∾ arva, id.; - ∾ aurum, id. Aen. 1, 592; men absol.:

decem flavos (sc. aureos), Martial. 12, 65; – ∾ mella, id.; cf. Lucr. 1, 337; – ogſ. m. crines, Virg., m. coma, Hor.; ∾ Ganymedes, id.; ogſ. ∾ hospes, Catull.; men flavus comarum, Sil.; men flava comas, Ovid. Met. 9, 307; – ∾ Tiberis, (af dens gule Sand), Virg., Hor.; men flavum mare, vid. Cic. Acad. 2, 33, (al. ravum); — 2) „poet." ogſ. rødlig; ora flavus ⋯ tingebat pudor, Senec. Hippol. 652.

†flēbĭlis, e, [fleo]; I) pass.: til at begræde el. beklage, jammerlig el. ynkelig, species illa, (hint Skue), Cic. Phil. 11, 3; ∾ Hector, Ovid.; – ogſ. i Udraab: o flebiles vigilias! Cic. Planc. 42; – ogſ. tilføies dat. pers.; vid. Hor. Od. 1, 24, 9 flgd., hvor ogſ. compar.; — II) act.; A) ſom fremkalder Taarer, cepe, (der bringer Øinene i Vand), Lucil. ap. Non.; – quam multis flebilis ultor eris, Ovid. Her. 13, 48; — B) grædende el. ſørgende, sponsa, Hor. Od. 4, 2, 21; men ∾ gemitus, vid. Cic. Tusc. 2, 24; – ogſ. klagende, vox, Cato, Quintil., elegia, Ovid. Am. 3, 9, 3; ∾ modi, Hor. Od. 2, 9, 9; — not.: neutr. flebile, ogſ. ſom adv.; ∾ cantare, Ovid. Rem. 36; – ogſ. ſom Udraab, Sil.; – men flebile dictu, id.; df. — flēbĭlĭter, adv.: til at græde over; grædende, jamrende ſig; ∾ respondere, Cic., lamentari, id., canere, id., gemere, Hor.; – compar., Paul. Nol.

flecto, xi, xum, 3, v. a. o. n., [beſl. m. πλέκω, fletter, πλεκτός]; I) act.: bøier, krummer; A) „egenl."; 1) „alm."; – si animal ⋯ membra, quocumque vult, flectit, Cic. Div. 1, 53; cf. Ovid. Met. 4, 340: flexum genu (summittere); ∾ equos, Caes., navem, Hirt., currum de foro in Capitolium, Cic. Verr. 5, 30; – flectuntur robora, (Tømmeret krummes, neml. til Skibsbrug), Ovid. Her. 16, 105; ∾ arcus, (ſpænde), id.; ∾ ramum (bøie), id.; — 2) „beſ." ogſ.; a) ∾ iter, Nep. Eum. 9, (tage el. marſchere en anden Vei), men aliquo, (derhen), Liv.; ligel. ∾ viam, id. 1, 60; – ogſ. medial; milvus flectitur in gyrum, Ovid. Met. 2, 718; cf. id. ibd. 8, 883; men Euphrates ad meridiem flectitur, Plin.; – ∾ se sinistrorsus, Caes. B. G. 6, 25, (ſtrække ſig til Venſtre); — b) ogſ. techniſk i Sømandsſproget: ∾ Leucaten promontorium, (omſeile, doublere), Cic. Att. 5, 9; cf. id. Div. 2, 45; — B) „fig."; 1) „overf."; aa) ∾ cantus, Lucr., sonos, Plin., vocem, Ovid., (ſynge el. modulere); men ∾ vocem, Quintil. 4, 2, 39, (om den Talende: at give Stemmen Bøining el. Bevægelſe); cf. Cic. d. Or. 3, 57: flexus sonus, (blød el. klagende); — bb) df. ogſ. „techn."; a) ∾ syllabam, (ſætte en Circumflex derover), Quintil. 1, 5, 23; men pronunciatione flecti, (blive udtalt langſomt), id. 11, 3, 41; — b) vocabulum de Graeco flexum, (et af Græſken afledet Ord), Gell. 4, 3; — c) ∾ nomina et verba, (declinere og conjugere dem), Varr.; — 2) „ment.": a) afvender derfra; vid. Lucr. 5, 108; ogſ. overfører fra det ene til det andet; – ∾ mentes suas ab omni studio Poenorum ⋯ ad imperium nostrum, Cic. Balb. 17; – ogſ. afdrager derfra, aliquem a proposito, Liv. 28, 22; men cereus in vitium flecti, Hor. A. P. 163; — b) forandrer, fata deum, Virg. Aen. 5, 376; men flexo in moestitiam ore, Tac. Ann. 3, 16; – ∾ aliquem oratione, Cic. Phil. 1, 14; ∾ superos, Virg.; cf. id. Aen. 2, 689; men flectebar animo, (blev rørt i mit Inderſte), Cic. Sull. 6; – oblata casu flectere ad consilium, Liv. 28, 44; — c) at undvige el. undgaae; sed ut eam (viam) flectas, te rogo, id. Att. 11, 18; men „poet.": ∾ labores, (lette el. formilde dem), Stat.; — II) neutr.: vender mig el. drager el. marſcherer i en Retning; (ſaal. omtr. fra Liv.); A) „egenl."; – ex Gabino in Tusculanos flexere colles, Liv. 3, 8; ∾ ad oceanum, id. 28, 16; – ∾ Cremonam, Tac., in Capitolium, Suet.; cf. Virg. Aen. 9, 372; — B) „fig.": at vende ſig derhen el. dertil; in ambitionem flexisse, Tac. Ann. 4, 37; cf. id. ibd. 13, 3; — III) partic. flexus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": bøiet; – Zodiacus circa Cancrum ⋯ flexior etc., Capella; — b) ogſ. in neutr. pl. ſom subst.: collium flexa, porrecta camporum etc., Min. Fel. Octav. 17; — B) „overf." om Tonen: udvidet el. forlænget; – infinito magis illa flexa et circumducta sunt, Quintil. 11, 3, 172.

flegma, atis, ſ. und. phlegma. — flēmĭna, um, n., [rimel. beſl. m. frg.]: en ved Congeſtion paa Knoklerne opſtaaen Blodbyld; vid. Fest. p. 89; dum etc., invaserunt misero in genua flemina, Plaut. Epid. 5, 2, 5; cf. Plin. 23, 17.

flĕo, ēvi, ētum, 2, (ctr. ogſ. in perf.: flesti, Ovid., flerunt, Virg., flesset, Stat., flesse, Ovid., Liv.); v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": græder, fælder Taarer, Caes. B. G. 1, 20; quum fleret uberius, Cic. Phil. 2, 31; men id. Verr. 1, 30: flebat uterque ⋯ pater de filii morte, etc.; men pass. impers.: fletur, (der grædes, neml. af Grædekonerne over Liget), Ter. Andr. 1, 1, 102; men c. acc. comm. el. adv.: o multa fleturum caput! Hor. Epod. 5, 74; – men erotiſk: ∾ alicui praesenti, (græde i el. ved nogens Barm), Prop.; cf. Tibull. 1, 10, 103; – men hyperboliſk: lapides mehercule omnes flere coëgisses, Cic. d. Or. 1, 57; — B) om Heſte: ubertim flere, (ſom Jærtegn), Suet. Caes. 81; — 2) flent omnia guttis, (fælde Draaber, dryppe), Lucr. 1, 350; flevit in templis ebur, (ſvedede), Senec. Thyest. 702; — II) act. el. c. acc.: at begræde, aliquem; – Egone illum non fleam? egone non defleam Talem adolescentem? Plaut. Capt. 1, 2, 36; cf. Hor. Od. 2, 9, 17; ∾ necem filii, Tac. Ann. 6, 10; multum fleti ad superos, (meget begrædte i Oververdenen), Virg. Aen. 6, 481; men ∾ carmina feralia, (ſynge Ligſange), Colum.; – ogſ. m. Objectsſætn., Prop. 1, 7, 18; men segni flentes occumbere leto, Val. Fl.; – df. pass., Ovid. Her. 19, 124; ligel. flenda fortuna, id.; men flenda pati, Senec. Troad.: — III) partic. flētus, 3, ogſ. (for- o. eftercl.) ſom depon.; df. mater fleta, (grædende), Appul.; — 2) sanguine fleti (Galli Cybeles: dryppende af Blod), Lucr. 2, 632.

flētĭfer, a, um, [2. fletus, fero]: dryppende, truncus, Auson. — 1. flētus, 3: partic. (pass. o. dep.) af fleo. — 2. flētus, us, m., [fleo]: Græden el. Graad; (in sing. o. pl.); vid. Cic. R. Am. 9; men id. Verr. 4, 21: quos fletus etc.? largosque effundere fletus, Virg. Aen. 2, 270; men fletum populo movere, Cic. d. Or. 1, 53; cf. Caes. B. C. 2, 12, oftere; men fletus et lacrimas dare, Ovid.; prae fletu et dolore non possum etc., Cic. Att. 11, 7; fletibus natos, laetitia defunctos prosequi, Quintil.; sed nullis ille movetur fletibus, Virg. Aen. 4, 439.

flexănĭmus, 3, [flecto, animus, i]; I) ſom act.: bøiende el. rørende Hiertet, oratio, Pacuv. ap. Non.; cf. Cic. d. Or. 2, 44; ∾ amor, Catull.; — II) pass.: hvis Inderſte er rørt el. ryſtet, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 36.

flexĭbĭlis, e, [1. flexus, flecto]; I) „egenl.": bøielig, ſom lader ſig bøie, arcus (pl.), Ovid. Am. 3, 3, 29; materiam rerum totam esse flexibilem etc., Cic. N. D. 3, 39; ∾ alnus ad currus, Plin.; ∾ betula circulis (dat.), id.; men ∾ vitrum, vid. id. 36, 66; — II) „fig."; A) om Stemmen, om Talen, oſv.; – genera vocis permulta: ⋯ grave, acutum; flexibile, durum, Cic. d. N. D. 2, 58; cf. id. d. Or. 3, 57 o. 58; – ∾ oratio, ut sequatur, quocumque torqueas, id. Orat. 16; cf. id. Brut. 79; ∾ vox, Quintil.; — B) m. Henſyn paa Menneſkets Indre; a) let at bøie el. lede; nihil non flexibile ad bonitatem, Cic. Att. 10, 11; — b) uſtadig, vægelſindig; quid potest esse tam flexibile, quam animus ejus, qui etc., Cic. Lael. 25; df. — flexĭbĭlĭtas, atis, f.: Bøielighed; ∾ cornuum, Solin.

flexĭlis, e, [flexus, flecto]; 1) bøielig, til at bøie; – ulmus et fraxinus flexiles, Plin.; men ∾ cornu, Ovid. Met. 5, 383, (i. e. arcus); ∾ cervix ad circumspectum, Plin. — 2) bøiet el. krummet el. kruſet; sinus

flexilis comae, Ovid. Am. 1, 14, 26. — flexĭlŏquus, 3, [flexus, loquor]: som taler tvetydigen el. i Gaader; ∾ et obscura oracula; vid. Cic. Div. 2, 56.

flexio, onis, f., [flecto]; I) „alm.": Bøining; virili laterum flexione (moderans se orator), Cic. Orat. 18; — II) df. „bef."; A) „concret": Bøining el. Krumning, navnl. Krumvei el. Afvei; deverticula flexionesque (quaerere), Cic. Pis. 22; — B) „techn."; flexiones vocis, id. Orat. 18: Stemmens kunstlede Bøininger el. Stigen og Falden igiennem sløifede Halvtoner; ligel. flexiones modorum, Cic. Leg. 2, 15; ∾ molliores et delicatiores in cantu, id. d. Or. 3, 25.

flexĭpes, ĕdis, adj., [1. flexus, pes]: krumbenet; df. „poet.": krum, slynget, hederae, Ovid. Met. 10, 99. — flexĭvĭce, adv., [flexus, vicis], forel. f. flexuose: i Krumninger, Pacuv. ap. Non. — flexo, are, v. a., intens. af flecto: bøier, krummer; vineam statuito, alligato, flexatoque, Cato.

flexumĭnes, um, m.: forældet Benævnelse paa de romerske Riddere; – equitum nomen saepe variatum ··· Celeres ··· Flexumines ··· Trossuli; vid. Plin. 33, 9. — flexŭōse, adv.: i Bugter el. Krumninger; si flexuose volitet flamma, Plin. 18, 84; af — flexŭōsus, 3, [2. flexus]: med mange Bøininger el. Krumninger; – ∾ iter habet auditus, ne etc., Cic. N. D. 2, 57; ∾ mons Taurus, Plin.; – superl., ∾ orbibus intestina, id.; — II) „fig."; ∾ fraudes, Prudent. — flexūra, ae, f., [flecto]: Bøining, Krumning, lateris, Lucr.; flexurae vicorum, Suet. Ner. 38; — II) „fig."; A) „techn." el. i Grammatiken: Ordbøiningen; flexurae similitudo, Varr. L. L. 10, 2; — B) „alleg."; virtus recta est.; flexuram non recipit, Senec. Ep. 71; cf. Cic. Parad. 3.

1. flexus, 3: partic. af flecto. — 2. flexus, us, m., [flecto]: Bøining, Krumning; – multis cum flexibus (introitus corneoli aurium), Cic. N. D. 2, 57; sinuosus flexibus (Maeander), Plin.; cf. Liv. 32, 4: flexibus vallium etc.; – df. ogs. absol.: Veiens Krumning el. Bøining; vid. Cic. Att. 16, 31; – ogs. Omvei el. Gienvei el. Bivei, odl.; flexu Armeniam petunt, (ad en Omvei), Tac. Ann. 12, 12; cf. id. Germ. 1: modico flexu (Rheni) etc.; — B) „bef." ogs. flexus metae, paa Circus: Bøining el. Vending el. Omvei om Banens yderste Spidsføile (meta), hvilken Omvei Kapkiørerne maatte tilbagelægge syv Gange; df. „alleg." om Livets Førelse, Pers. 3, 63: aut metae quam mollis flexus; — II) „fig."; A) techniſk; a) den grammatikalske Ordbøining el. Afledning; – in diversos flexus exire, (have forskiellige Endelser), Quintil. 1, 6, 15; – men ∾ versuum, id. 10, 7, 11, (rimel. deres Sammenhæng); — b) ∾ vocis, id. 11, 3, 170 o. 182, ligesom flexura vocis: Stemmens Modulation, (for at vække Medfølelse, odl.); men id. 1, 8, in.: Stemmens rette Fald under Læsningen; — B) „alm."; 1) Overgangen fra det ene til det andet, og det navnl.; a) fra den ene Alder til den anden; – in hoc flexu quasi aetatis, Cic. Coel. 31; men aetatis flexu, id. d. Or. 1, 1, (i. e. senectute); — b) fra den ene Aarstid til den anden; – flexu auctumni, (imod Høstens Ende), Tac. Hist. 5, 23; — 2) Omvei el. Udsvævelse i Talen el. i Foredraget, Quintil. 5, 13, 2.

flictus, us, m.: Slaaen el. Slag el. at slaae derpaa el. derimod, ogs. Sammenstød; (poetisk Ord); – scuta et galeae dant sonitum flictu, Virg. Aen. 9, 666; ∾ navium, Pacuv. ap. Serv. ibd.; af — fligo, xi, 3, v. a.: slaaer el. nedslaaer; (forel. Ord); – ∾ se in terram, (styrte ned derpaa), Liv. Andr. ap. Non.; fligi socios morte, Attius ibd.; – men absol.: Obvia quum flixere, Lucr. 2, 85.

flo, flāvi, flatum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at blæse; oprdl. om Vinden; vid. Caes. B. G. 5, 7, o. Cic. Att. 7, 2; quinam flaturi sint venti, Plin.; men Ovid. Pont. 2, 3, 26, „alleg.": Dum flavit velis aura secunda meis; – ogs. at blæse med Munden, hvs. Ordsproget: simul flare sorbereque, haud facile est., Plaut. Most. 3, 2, 104; – „poet." ogs. om et Instrument; inflexo Berecynthia tibia cornu Flabit, (skal tone el. lyde), Ovid. Fast. 4, 181; — II) act.; A) „alm.": at henblæse, at udblæse el. udpuste; ogs. at iblæse, osv.; – pulvis vento flatus, Auct. B. Afr. 52; – quae (anima) hieme flatur, (udaandes), Varr.; – men furiosaque tibia flatur, (den iblæses, der blæses derpaa), Ovid. Fast. 4, 341; — bb) df. „techniſk"; a) blæsende at smelte; Phrygius lapis flatur follibus, Plin. 36, 36; — b) df. at støbe el. prege el. mønte; – flata signataque pecunia, Gell.; aes flatum pecore, (hvorpaa er preget et Qvægstykke), Varr.; f. ogs. Abbreviaturen F. F. (i. e. flando, feriundo), unden Bogst. „F", ogs. und. triumvir; — B) „fig."; a) omisso magna semper flandi tumore, (det svulstige Foredrag), Quintil. 12, 6, 5; — b) ∾ rosas, (blæse derad, ringeagte), Prudent.

floccōsus, 3, i. e. floccis plenus: fuld af Fnug, odl., Appul.; af — floccus, i, m.: liden Uldtot el. Tot; – ne qui flocci intereant, (nemlig ved Faarenes Klipning), Varr.; pomis substrati flocci, id.; – ogs. Fnug el. Trevler paa Klæder; in veste floccos legere, (som Dødstegn), Cels.; ogs. Uld i Capselen paa visse Vækster, vid. Plin. 16, 10; — II) „overf." el. „bef.": det Allermindste el. Allerringeste; saal. m. Negation i Udtrykkene, non flocci facere el. pendĕre el. aestimare: ikke bryde sig det mindste derom; vid. Ter. Eun. 3, 1, 21, o. Cic. Att. 13, 50; f. ogs. ibd. 1, 16: facteon und. facio; – men ud. Negation: qui illum flocci fecerim, (at jeg har brudt mig det mindste om ham), Ter. Eun. 2, 3, 11; cf. Plaut. Most. 3, 2, 121, oftere. — floces, um, f.: Bundfaldet el. Bærmen af den pressede Vin; (forel. Ord); – floces ··· e vinaceis ··· sicut fraces ex oleis, etc., vid. Gell. 11, 7.

Flōra, ae, f., Χλῶρις, [flos]: Blomstergudinden, Gudinden for Væxternes Blomstring; – om hendes tildels med Udsvævelser forbundne Fest, f. Ovid. Fast. 5, 195 flgd.; hvor det ogs. heder: Chloris eram, quae Flora vocor, etc.; men jocosae dulce sacrum Florae, Martial. 1, 3; — B) df. 1) Flōrālis, e: hørende til Flora, flamen, Varr., sacrum, Ovid. Fast. 4, 947; — b) df. subst. Floralia, (sc. sacra el. solennia), Varr., Plin.: Gudinden Flora's med Skuespil og anden Overgivenhed forbundne Fest, (efter Plin. 18, 69: IV Cal. Maj.); ludi Floralia, Quintil. 1, 5, 52; – gen. Floraliorum, (f. Floralium), Justin.; — 2) Flōrālicius, (-tius), 3, ferae, Martial. 8, 67, (som paa Circus gives til Bedste paa Festen Floralia); — 3) Flōrius, 3; – de Re Floria liber Catonis, (i. e. de Floralibus), vid. Gell. 9, 12. — 1. flōrālia, ium, n., [flos]: Blomsterhave; – quae (loca) pomaria ac floralia appellantur, Varr. R. R. 1, 23. — 2. Flōrālĭa, ium, n., Flōrālĭcius, (-tius), 3, o. Flōrālis, e, f. und. Flora.

flōrens, tis: partic. o. adj. af floreo; df. — flōrenter, adv.: blomstrende; df. „overf." o. in superl., ∾ docere, (med største Berømmelse), Hieronym. — Florentia, ae, f.: By i Etrurien, (d. nuv. Florents), Flor. 3, 21, o. Frontin. d. Col. ap. Goes.; — B) df. 1) Flōrentia, ae, f.: etslags Vinstok, Plin. 14, 4; — 2) Flōrentīnus, 3, colonia, Frontin.; — b) df. pl. subst. Florentini, orum: Indvaanerne af Byen Florentia, Plin. 3, 8, o. Tac. Ann. 1, 79.

flōreo, ŭi, ēre, v. n., [flos]; I) „egenl.": at blomstre, at staae el. at være i Blomst; – quum ··· omnia florent, Lucr. 5, 215; cur haec arbor una ter floreat, Cic. Div. 1, 9; florere (terram; opp. horrere), id. N. D. 2, 7; ubi ··· imputata floret usque vinea, Hor. Epod. 16, 44; men Ovid. Fast. 5, 327: si bene floreat annus; – ogs. m. tilføiet abl.; narcisso floreat alnus, Virg. Ecl. 8, 53; — II) „fig."; A) „overf." o. ifølge etslags Lighed; a) om Vin: at have Skum, at skumme, Colum.

12, 30; cf. Ovid. Fast. 5, 270; — b) florentes genae, Martial. 3, 6, (som faae det første Skæg); — 2) „alm.": at blomstre dermed, at være fuld deraf el. opfyldt dermed; - pampineo gravidus auctumno Floret ager, Virg. Ge. 2, 6; cf. Lucr. 5, 1441: Tum mare velivolis florebat navibus; - ogs. c. gen., id. 1, 256; men id. 5, 882: Floret equus etc., (er stærkest); cf. Hor. A. P. 62; — B) „bef." o. „ment.": at blomstre, d. e. at være i en blomstrende Tilstand, at tiltage i Magt el. Anseelse osv.; - absol., oftere m. tilføiet abl., ogs. m. in, osv.; - floret Epicurus, (hans Lære bliver dyrket), Cic. Off. 3, 33; cf. Nep. Eum. 1; - florere gratia et auctoritate, Cic.; cf. id. Acad. 2, 6; ∾ aetate et forma, Tac.; cf. Plin. Ep. 1, 13; - ∾ in sententiis senatoriis, ··· in omni actione et administratione rei publicae, Cic. Fam. 1, 9; cf. Nep. Ep. 5; — III) partic. florens, tis, ogs. som adj.; A) „egenl."; a) blomstrende, ferulae, Virg. Ecl. 10, 25; — b) oftere med Hensyn paa Farven: glimrende, skinnende, prægtig; vid. Serv. ad Virg. Aen. 7, 804: ∾ catervae aere; cf. Lucr. 4, 451; — B) „fig."; 1) om levende Gienstande: blomstrende, navnl. i Ungdommens Blomst; - florens aetate, Cic.; florentes aetatibus, Virg.; cf. Cic. R. Am. 6, o. Tac. Hist. 2, 81; - quos ego florentes viceram, (i deres Velmagt), Cic. Planc. 35; — 2) om Begreber og Tilstande: anselig, blomstrende; ab afflicta amicitia ··· ad florentem aliam devolare, Cic.; florentes res, (opp. perditae), Sall. Jug. 83; res florentissimae, Caes. B. G. 1, 30; - animus vino florens, (glad el. oprømt deraf), Gell. 6, 13; — b) navnl. ogs. om Foredraget; - quae florentiora sunt visa tuo judicio, Cic. Att. 16, 11; cf. id. d. Or. 3, 41; ∾ facundia, Gell.

flōresco, ĕre, v. n., inch. af floreo; I) „egenl.": begynde at blomstre; ∾ arbusta, Lucr. 5, 669; cf. Cic. Div. 2, 14; — II) „fig.": at fremblomstre, at tiltage i Styrke el. Anseelse, osv.; - hunc florescentem etc., Cic. Coel. 32; cf. id. Brut. 88; vid. Plin. Ep. 5, 12; ligel. haec tua justitia florescet quotidie magis, Cic. Marc. 4; ogs. m. ad, id. d. Or. 3, 3. — flōrĕus, 3, [flos]: af Blomster; (poetisk Ord); ∾ coronae, Plaut. Aul. 2, 8, 15; — b) bevoxen med Blomster, rura, Virg. Aen. 1, 430; — II) „overf.": blomstrende, glimrende, prægtig; ∾ crines, o. ∾ lanugo, Pacuv. o. Attius ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 605.

flōrĭcŏmus, 3, [flos, coma]: ligesom blomsterhaaret; ∾ Aetna, Auson. — *flōrĭde, adv.: blomstrende el. med Blomster; ∾ depicta vestis, Appul.; - compar., ∾ enitescere, Lactant.; o. — flōrĭdŭlus, 3: ret blomstrende el. skiøn; ore floridulo nitens, Catull. 61, 193; — [af flgd.].

flōrĭdus, 3, [flos]; I) „egenl.": blomstrende; af el. med Blomster; - ∾ Hybla, Ovid.; ∾ prata, Lucr., serta, Tibull., Ovid.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Farverne; - sunt autem colores austeri, aut floridi, Plin. 35, 12; — b) om en Persons Alder og Udseende; ∾ aetas, Catull.; ogs. c. gen.: floridior aevi, Sil.; men Galathea floridior prato, Ovid. Met. 13, 790; — B) „ment." om Taleren og om Foredraget; ∾ genus dicendi, Quintil.; Demetrius Phalereus est floridior, Cic. Brut. 82; floridissimus afflatus sermonis tui, Auson.

flōrĭfer, a, um, [flos, fero]: bærende el. frembringende Blomster, saltus, Lucr.; men ∾ labor (apum), Lucan. — flōrigĕna, ae, adj. c., [flos, gigno]: = frgd.; df. „overf.": ∾ malae, (med det første Skæg), Anthol. Lat. (Burm.) — flōrĭger, a, um, [flos, gero]: = florifer, sedes, Sedul. — flōrĭlĕgus, 3, [flos, 2. lego]: samlende Blomster; ∾ apes, Ovid. Met. 15, 366. — flōrĭpărus, 3, [flos, pario]: som frembringer Blomster, ver, Auson. — flōrĭtio, ōnis, f., [floreo]: Blomstren el. Blomstring, Hieronym. — Florius, 3, s. und. Flora.

*flōrŭlentus, 3, ligesom florens o. floridus: blomstrende, blomsterrig; (eftercl. Ord); ∾ Hymettus, Solin.; — II) „overf.": blomstrende, ungdommelig; ∾ succuba, Prudent.; o. — 1. flōrus, 3: blomstrende, glimrende; - equus flora et comanti juba, Gell. 3, 9; men ∾ lanugo, o. ∾ crines, s. und. floreus; — [flos]. — 2. Flōrus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes; 1) Julius Florus, berømt Taler i Gallien; vid. Quintil. 10, 3, 13; - til ham er rimel. Hor. Ep. 1, 3, o. 2, 2; — 2) L. Annaeus Florus, und. Trajan o. Hadrian; - af ham haves en kortfattet romersk Historie, (Rerum Romanarum Libri IV).

flos, gen. flōris, m., [besl. m. χλόος, i. e. viror herbarum]; I) „egenl.": en Blomst; - decerpere pollice florem, (plukke den), Ovid.; cf. Lucr. 1, 8 o. 928; flores legere, (samle), Ovid.; cf. id. Trist. 3, 12, 7; - flores novi, Hor., verni, id., laetissimi, Cic.; flos rosae, Hor.; florem mittere, (skyde), Plin.; men crocum folio florem expellit, id. 21, 17; qui efflarentur e floribus (odores), Cic. d. Senect. 17; cf. id. ibd. 15; - flore impedire caput, Hor. Od. 1, 4, 10; men id. Ep. 2, 1, 79: crocum floremque perambulare, (den blomsterstrøede Scene); — b) df. ogs. „synecd.": den af Bierne udsuede Blomstersaft, Virg. Ge. 4, 40, Tibull. 2, 1, 49, o. Plin. 11, 7; - men „alleg." o. erotisk: primos carpere flores, Ovid. Met. 10, 85; — II) „fig."; A) „overf."; 1) ifølge nogen ydre Lighed; a) flos genae: det første Skæg, Lucan.; ogs. absol. flos, Virg. Aen. 8, 160; ogs. flos juvenilis, Claudian.; — b) i Architecturen er flos efter Vitruv. 4, 7: ornamentum summi tholi, (alts. etslags Rosette); cf. id. 4, 1; — c) flores hede ogs. Stiernerne, (af deres Lysglands), Manil. 5, 726; - men flos flammae, (Luens Spids), Lucr. 1, 898 — d) bes. ogs. hvad der ligesom Blomst viser sig paa Legemernes Overflade; - flos aeris, Plin. 34, 24, (hvad Metallet skyder fra sig under Smeltningen); flos marmoris et gypsi, Colum. 12, 20, (de finere kornede Dele paa deres Overflade); - ligel. ∾ cerae, Plin.; men flos (farinae: det fineste Melstøv), id.; ∾ calcis, Pallad.; ∾ salis, Plin.; — 2) med Hensyn paa en indre Beskaffenhed: det Ædleste el. Bedste i sit Slags; - flos vini, Lucr. 3, 222, (det Ædle i Vinen); ogs. den ædleste Vin, Plaut.; flos coenae, Favorin. ap. Gell. 15, 8: Maaltidets Hovedret; - flos aetatis, Liv. 8, 28: den blomstrende el. kraftige Alder; ogs. absol. flos, Ter. Eun. 2, 3, 27; in primo flore exstingui, Plin. Ep. 5, 9; cf. Catull. 17, 14; — B) „ment."; 1) Talens el. Foredragets Skiønhed og ydre Pynt; - florem et colorem defuisse (sc. libris Catonis), Cic. Brut. 89; - ogs. det Vigtigste i en Materie; flores modo rerum decerpsisse, Plin. 14, praef.; — 2) om Tilstande og om Characterer; a) blomstrende el. lykkelig Tilstand; - in Graeciae flore, Cic. N. D. 3, 35; in flore virium, (i hans største Kraft), Liv. 42, 15; in ipsis floribus, Lucr. 4, 426, (i den høieste Lykke); — b) flos nobilitatis ac juventutis, (Kiernen deraf), Cic. Phil. 2, 15; cf. Liv. 37, 12; men ipsum florem dignitatis infringere, Cic. Balb. 6; — c) ∾ aetatis, Liv. 21, 2 o. 3, Suet., ogs. ∾ castus, Catull. 62, 46: den ungdommelige Ufyld og Renhed.

flōscellus, i, m., demin. af flosculus, Appul. — flōscŭle, adv. demin.: blomstrende, Coel. Aur.; af — flōscŭlus, i, m., demin. af flos; I) „egenl.": liden Blomst; ficta omnia, tamquam flosculi, decidunt, Cic. Off. 2, 12; - flosculi pomorum, (opp. pediculi), Colum. 12, 45; — b) „alleg." er Quintil. 6, prooem.: non enim flosculos, sed ··· certos atque deformatos fructus ostenderat; — II) „overf.": det Ypperste i sit Slags; O qui flosculus es Juventiorum, Catull. 24; men omni ex genere orationis flosculos carpere, Cic. Sest. 54; — b) ogs. udvalgt Skriftsted el. Sentens, Senec. Ep. 33.

flūctĭcŏla, ae, adj. comm., [fluctus, colo]: som

boer i Bølgerne; ∾ nurus (pl.), Sidon. — flucticŏlor, ōris, adj., [fluctus, color]: bølgefarvet el. vandfarvet, Capella. — fluctĭcŭlus, i, m., demin. af fluctus: liden Bølge, el. alm. en Bølge, Appul. — fluctĭfrăgus, 3, [fluctus, frango]: som bryder Bølgerne, litus, Lucr. 1, 306. — *fluctigĕna, ae, m.: født el. opstaaen i Vandet, Nereus, Capella; o. — fluctigĕnus, 3: = frgd.; ∾ monstrum, Avien.; — [fluctus, gigno]. — fluctiger, a, um, [fluctus, gero]: som driver Bølgerne med sig, paro, Cic. poët. ap. Isid. — fluctio, onis, f., [fluo], s. d. sædv. fluxio: Flaad i Legemet, Plin. 31, 47. — fluctisŏnus, 3, [fluctus, sono]: som toner af Bølgernes Brusen, profundum, Sil., litora, Senec. Herc. Oet. — fluctivăgus, 3, [fluctus, vagor]: som tumles om paa Bølgerne, nautae, Stat.; ogs. ∾ undae, id. — flucto, are, v. n., [fluctus]: at bevæge sig bølgende, at bølge el. flagre; vela Per malos ··· trementia fluctant, Lucr. 4, 75.

*fluctŭātim, adv.: ligesom bølgende; bf. „overf.": ∾ ire ad aliquem, Afran. ap. Non.; o. — fluctŭātio, onis, f.: bølgende Bevægelse; bf. „fig."; A) „overf."; ∾ corporis, (dets heftige Rystelse), Senec. d. Ira 2, 35; — B) „ment."; in ea fluctuatione animorum, Liv. 9, 25, (under denne deres Tvivlraadighed); — (flgd.].

fluctŭo, avi, atum, 1, v. n., [fluctus]; I) „egenl.": at bølge el. bruse, (navnl. om Havet og om Luften); – ∾ mare, Plaut.; cf. Lucr. 6, 367; — b) at drives el. tumles om paa Havet; – commune mare fluctuantibus, Cic. R. Am. 26; cf. id. Verr. 5, 35; – men quaedam insulae semper fluctuant, Plin. 2, 96; – ogs. at svømme el. flyde paa Vandet, (opp. mergi: at synke); – lapidem ··· integrum fluctuare etc., id. 36, 26; (al. fluctuari), inc.; — II) „fig."; A) „overf.": at bølge el. bevæge sig hid og did; – fluctuat zephyro seges, Senec. Herc. Fur.; turba fluctuans, (den bølgende el. larmende Mængde), Tac. Hist. 1, 40; cf. Virg. Ge. 1, 281; men Liv. 6, 24: acies fluctuans; — B) „ment." om Talen og Tanken; a) oratio fluctuans: uden Holdning og Numerus, Cic. Orat. 58; – oftere om Forestillingen: at være uvis el. ubestemt; – animus fluctuat, Plaut.; cf. Virg. Aen. 10, 680, o. Cic. Att. 1, 20; ligel. id. Acad. 2, 9: non debere Academicos in decreto suo fluctuare; — b) om en Lidenskab: at bruse el. at rase, odl.; – nunc Fluctuat ira intus, Virg. Aen. 12, 527; cf. id. ibd. 4, 532.

*fluctŭor, atum sum, 1, v. dep. n.: Biform af frgd., hvorom Quintil. 9, 3, 7: pleraque utroque modo efferuntur ··· fluctuatur, fluctuat, etc.; bf. I) „egenl.": at tumles om paa el. af Havet; – torrente unda fluctuari, Senec.; Delos diu fluctuata, Plin. 4, 22; — II) „fig."; ∾ per adversa ac difficilia, Senec. Ep. 111; cf. Plin. 27, 11; men Liv. 32, 13: fluctuatus animo est, utrum etc.; o. — fluctuōsus, 3: bølgende, brusende, mare, Plaut. Rud. 4, 2, 5; — 2) „overf.": ∾ smaragdus, Plin. 37, 18, (med bølgeformet Tegning); — [af flgd.].

fluctus, us, m., [fluo, fluxum. forældl. fluctum]; I) „egenl."; A) som Beskaffenhed: Flyden el. Strømmen el. Strømning; – ∾ aquae, Lucr. 6, 553 flgd.; — B) „concret.": Bølge; – fluctus ··· coepit quum albescere ponto etc., Virg. Ge. 3, 237; oftere in pl.; ita jactantur fluctibus etc., Cic. R. Am. 26; in fluctibus consistere, Caes. B. G. 4, 24; cf. Virg. Ecl. 9, 43; – „poet." ogs. Havet, vid. Hor. Od. 3, 27, 43, o. Virg. Aen. 3, 270; ogs. Havvandet, id. ibd. 5, 182; — II) „fig."; A) „overf."; a) Udstrømmen el. Uddunstning, odorum, Lucr. 4, 677; – ogs. den magnetiske Udstrømmen, id. 6, 1052; — b) bølgeformet Gestalt; – in fluctus ponere crines, Manil.; — B) „ment." o. in pl.; a) stormende Uroligheder; – in his fluctibus concionum, Cic. Mil. 2; ∾ civiles, Nep. Att. 6; fluctus belli miscere, Lucr.; — b) ∾ tristes curarum, id.; men ∾ irarum, (brusende Harme), Virg. Aen. 12, 381; — not.: forel. Biform af gen. sing.: fluctuis, Varr. o. Nigid. ap. Gell.; ligel. af nom. pl.: flucti, Pacuv. ap. Non.

†fluens, tis: partic. o. adj. af fluo; bf. — flŭenter, adv.: flydende, ferri, Lucr., undare, Appul.; o. — flŭentia, ae, f.: flydende Beskaffenhed; bf. „overf.": ∾ loquendi: Ordgyderi, Amm. — flŭentisŏnus, 3, [fluentum, sono]: tonende el. lydende af Bølger; ∾ litus, Catull. 64, 52. — fluento, are, v. a.; om en Flod: at vande, Venant.; af — flŭentum, i, n., [fluo]: flydende Vand, Vandstrøm el. Flod; sædv. in pl.; – fluenta Xanthi, Virg.; ∾ Tiberina, (Tiberfloden), id.; ligel. ∾ rauca (Cocyti), id. Aen. 6, 327; cf. Flor. 2, 8; – men fluenta mammarum, (Melk af Brystet), Arnob.; – sild. ogs. in sing.; fluentum modicum (Ilissi), Appul.; — II) „overf.": Strømmen el. Strøm, (navnl. Luftens og Ildens); – flammarum fluenta, Appul. — flŭesco, (-isco), ĕre, v. n., inch. af fluo: at blive flydende, Augustin.

flŭĭbundus, 3, [fluo]: flydende; bf. „overf.": opløst el. afkræftet, luxu, (deraf), Capella. — flŭĭdo, are, v. a.: giør flydende, Coel. Aur.; af — flŭĭdus, 3, [fluo]: flydende, rindende, liquor, Virg., cruor, id.; contrarium ··· terrenum fluido, Colum.; Aspiciam fluidos humano sanguine rictus (Polyphemi), Ovid. Met. 14, 168; — II) „overf."; A) „alm."; a) bølgende, flebende, vestis, Justin., syrma, Senec. Oed.; – ∾ folia, (flagrende el. affaldne), Lucr. 2, 596; — b) blød el. slap, uden Sammenhold og Fasthed; – ∾ humus, Senec. Ep. 52; mollia et fluida Gallorum corpora, Liv. 34, 47; cf. Ovid. Met. 15, 229: fluidos pendere lacertos; — B) „bef." o. ligesom act.: ∾ calor (opløsende), id. ibd. 262.

flŭĭto, are, v. n., frequ. af fluo; I) „egenl.": at flyde el. svømme el. drive paa Vandet; oppon. mergi o. sedere, Plin.; fluitantem alueum etc., Liv. 1, 4; ebenus in aquis non fluitat, Plin. 16, 76; cf. Cic. Sest. 20; — II) „fig."; A) „alm."; a) at bevæge sig bølgeformet; – fluitantia lora, Ovid. A. A. 2, 433; fluitans vestis, Tac., amictus, Senec.; — b) om Krigsfolket: at vakle, ikke at holde Stand; – fluitantem labantemque militem etc., Tac. Hist. 5, 18; — B) „ment.": at være i Tvivl el. Uvished el. Angest; – vid. Lucr. 3, 1065, o. Hor. Ep. 1, 18, 110; men Tac. Hist. 2, 93: inde primum creditur Caecinae fides fluitasse, (være bleven bragt til at vakle).

flūmen, ĭnis, n., [fluo]; I) „egenl."; A) som Beskaffenhed: Vandets Strømning, strømmende el. rindende Vand; – manare suo flumine etc., Liv. 5, 16, (af et Orakelsvar); flumina fontis, Ovid. Met. 14, 788; flumine vivo abluere se, Virg., Liv.; flumine secundo, (ned ad el. ned med Floden), Caes.; flumine adverso, id.; — B) „concret": Flod, Strøm; – nos flumina arcemus, dirigimus, avertimus, Cic. N. D. 2, 60; contineri flumine Rheno, Caes. B. G. 1, 1; — II) „fig."; A) „overf.": enhver ligesom flydende Mængde el. Strøm; – ∾ sanguinis, Lucr.; cf. Virg. Aen. 1, 465; ∾ aëris: Luftstrøm, Appul.; navnl. ogs. om en Strøm el. Sværm af Mennesker, vid. Sil. 12, 185; — B) „ment.", navnl. om Talens og Tankens rige Væld; – tantum est flumen verborum, Cic. d. Or. 2, 45; cf. id. Acad. 2, 38; ∾ ingenii, vid. id. Marc. 2.

*Flūmentāna porta, [flumen]: en af Roms Porte, i Nærheden af Tiberfloden, Cic., Liv. — flūmĭcellum, i, n., demin. af flumen: liden Flod, Innocent. ap. Goes. — *flūmĭnālis, e: = flgd., navigatio, Coel. Aur.; o. — flūmĭnĕus, 3: hørende til en Flod, som befinder sig deri el. derved, aqua, Ovid., undae, id., cygnus, id.; men ∾ volucres, id. Met. 2, 253, (i. e. cygni); ∾ ulmus, Stat.; — [flumen].

flŭo, fluxi, fluxum, 3, (af sup. inus. fluctum et fluctus, etc.), v. n.; [besl. m. φλύω, φλέω, πλέω]: at flyde el. rinde; I) „egenl."; ut flumina in contrarias partes fluxerint, Cic. Div. 1, 35; cf. Caes. B. G. 1, 6 o.

12; men more fluentis aquae, Ovid.; lacrimae fluentes in ora, id.; cf. Hor. Epod. 7, 19; fluit de corpore sudor, Ovid.; ∾ e gutture sanguis, id.; - fluit ignibus aurum, (smelter, bliver flydende), id. Met. 2, 251; — B) „bes."; 1) om Legemer, som flyde el. dryppe af en Vædske; vid. Cic. Div. 1, 43; fluunt sudore membra, Liv. 38, 17; cf. Ovid. Met. 9, 57; - men ud. abl.; madida fluens in veste etc., Virg. Aen. 5, 179; - fluentes buccae, Cic. Pis. 11; men Graeculae vites minus fluunt, (give mindre Vin), Colum. 3, 2; — 2) om Luften og om Ilden; Aura fluens, (strømmende el. luftende), Lucan.; ligel. venti fluunt, (lufte el. blæse), Lucr. 1, 282; cf. id. 4, 677 flgd.; — b) ogs. om Haaret og om Klæderne: at flagre el. vaie; - comae per levia colla fluentes, Prop.; vestes fluentes, id., Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 320: nodoque sinus collecta fluentes; men ramos compesce fluentes, (som udbrede sig altfor vide), Virg. Ge. 2, 370; men id. Aen. 12, 444: relictis Turba fluit castris; — 3) at være el. komme i en flydende el. opløst Tilstand; fluit corpus, Cels., alvus, id.; capilli fluunt, (falde af), Cels.; men fluent arma de manibus, Cic. Phil. 12, 3; cf. Lucr. 2, 68, o. Ovid. Met. 15, 178, ogs. Cic. d. Or. 2, 6; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at flyde hen el. slebe af, odl.; tarda fluunt ingrataque tempora etc., Hor. Ep. 1, 1, 23; - ogs. at svinde hen el. forgaae: fluit voluptas corporis, Cic.; cf. id. Marc. 8, o. id. Orat. 3; — 2) at flyde derhen, d. e. at ville falde ud el. at nærme sig dertil; - res fluit ad interregnum, Cic. Att. 4, 16; illius rationes quorsum fluant, (hvad Udfald det skal faae dermed), Atticus ibd. 9, 10; men Tac. Ann. 11, 9: cuncta in Mitridatem fluxere, (vendte sig til ham); — b) at flyde let hen, at skride frem uden Hindring; res prosperae et ad nostram voluntatem fluentes, Cic. Off. 3, 16; cunctis super vota fluentibus, Tac. Hist. 3, 48; — 3) at udflyde el. opstaae deraf el. derfra; haec omnia ex eodem fonte fluunt, Cic. N. D. 3, 19; — b) at udbrede sig; - Pythagorae doctrina quum longe lateque flueret, Cic. Tusc. 4, 1; — B) „ment.", navnl. om Foredraget; 1) at være flydende, at skride frem med Lethed el. uden Anstød; - ex ejus lingua melle dulcior fluebat oratio, Cic. d. Senect. 10, (om Nestor); cf. id. Or. 20: tracta quaedam et fluens oratio; s. ogs. Tac. Ann. 14, 16; — 2) at mangle Numerus el. Sammenhæng; - ne fluat oratio, ne vagetur, etc., Cic. d. Or. 3, 49; cf. Quintil. 10, 1, 2: labor ille ··· fluit, (mangler Holdning); — III) hertil hører endnu; A) partic. fluens, tis, som adj.; 1) „alm.": kraftløs, blød, forkelet; - inde soluti fluentesque (pueri), Quintil. 1, 2, 8; men incessu ipso fluentes, Senec.; — 2) „bes." om Foredraget; a) flydende og roligt; - tracta quaedam et fluens (oratio), Cic. Orat. 20; ligel. lenis et fluens contextus, Quintil.; — b) ligesom flydende og opløst; vid. Cic. Orat. 58 o. 65; - ogs. „overf." om Taleren: in descriptionibus fusi et fluentes sumus, Quintil. 9, 4, 38; — B) partic. fluxus, 3, ogs. som adj.; 1) „egenl."; a) flydende, succus, Plin.; men ∾ vas, Lucr. 6, 19, (som rinder, som har en Læk); — b) flyvende el. flagrende; fluxo crine, Tac. Ann. 11, 31; ogsaa om Dragten; fluxiore cinctura, Suet. Caes. 45; ∾ amictus (pl.), Lucan.; — c) ∾ habena, (blød el. slap), Lucr. 38, 29; — 2) „fig."; aa) „overf.": uden Fasthed el. Holdning; Germanos fluxis corporibus, Tac. Hist. 2, 32; men fluxa arma, ibd. 99, (hvorpaa man ikke holder fast); — bb) „ment."; a) ligesom skiødesløs, animus, Sall. Catil. 14; Drusus animi fluxioris, Suet. Tib. 52; — b) vaklende, usikker; ∾ gloria et fragilis, Sall. Catil. 1; res humanae fluxae et mobiles, id. Jug. 104; cf. Liv. 40, 50; ∾ auctoritas, Tac. Hist. 1, 21; fluxa senio mens, id. Ann. 6, 38, (gaaende i Barndom); — not.: fut. exact. flueris, f. fluxeris, Lucr. 6, 801, inc.

*Flūōnia, ae, f.: Epithet til Juno, der standser Blodtabet hos de Fødende, Arnob., o. A.; — flŭor, ōris, m.: Flyden el. Strømmen; - ∾ maris, Solin; - men in pl., fluores amnium, Appul.; — 2) „concret": det Flydende, flydende Vædske; lactis fluores, Nemes.; — b) navnl. ogs. i Lægesproget: Diarrhe, Cels.; o. — flustra, orum, n.: Havets Bevægelse i stille Veir; (forcl. o. eftercl. Ord); - flustra, motus maris sine tempestate fluctuantis, Suet. frgm.; cf. Fest. p. 89 Müll.; — [fluo]. — flūta, ae, f., (πλώτη, i. e. natans): en fortrinlig Art af Murænen, (der neml. let flyder paa Vandet, Varr., Colum. — flūto, are, v. n., ctr. f. fluito: flyder, svømmer; (forcl. Ord); - tantillo momine flutat (aqua), Lucr. 3, 190; cf. Varr. ap. Macrob. Sat. 2, 12: ∾ in summa aqua, (om Murænen).

flŭvia, ae, f., (sc. aqua), forcl. f. fluvius, Sisenn. ap. Non. — *flŭviālis, e: hørende til en Flod; septus fluvialibus undis, Virg. 9, 70; ∾ ripa, (Flodbred), Ovid., arena, (Flodsand), Pallad.: ∾ lupus, (etslags Flodfisk), Colum.; — flŭviātĭcus, 3: = frgd., arena, Vitruv., animalia, Colum.; — flŭviātĭlis, e: = frgd.; ∾ testudines, Cic.; ∾ naves, (Flodskibe), Liv.; o. — flŭviātus, 3, udblødet i Flodvand; vid. Plin. 16, 76; — [fluvius]. — flūvĭdus, 3, [fluo], „poet." f. fluidus: flydende, Lucr. 2, 464.

flŭvius, i, m., (gen. pl. fluvjorum som trisyll., Virg. Ge. 1, 482), [fluo]; ligesom flumen: Flod el. Strøm; - In freta dum fluvii current, Virg. Aen. 1, 611; cf. id. ibd. 7, 494, oftere; ad fluvium Sagram, Cic. N. D. 2, 2; - som Ordsprog kan mærkes Plaut. Curc. 1, 1, 86: Quisnam istic fluvius est, quem non recipiat mare? — II) „overf.": Flodvand el. rindende Vand; - fluvios praebere recentes, Virg. Ge. 3, 301; cf. id. ibd. 126; perfusa fluvio terra, Plin.

fluxe, adv. af 1. fluxus: flydende, Varr.; df. „overf.": letsindigen; compar., ∾ agere, Ammian. — fluxĭlis, e, [1. fluxus]: flydende, Tertull. — fluxĭo, onis, f., [fluo]: Flyden el. flydende Beskaffenhed; sædv. in pl., fluxiones aquarum: Oversvømmelser, Cic. Div. 1, 49; — 2) oftere „overf.": Flaad i Legemet; - fluxiones ··· Graeci rheumatismos vocant, Plin. 22, 21; ∾ oculorum, id. — fluxĭpĕdus, 3, [1. fluxus, pes]: som falder ned til Fødderne, vestis, Avien. Arat. 287.

fluxūra, ae, f., [fluo]: Flyden el. Udflyden, navnl. Vinmostens, Colum. 3, 2. — 1. fluxus, 3: partic. o. adj. af fluo. — 2. fluxus, us, m., [fluo]; I) „egenl.": Flyden el. Strømmen, aquarum, Quintil.; - ∾ alvi, Cels.; fluxus gravidarum (sistere), Plin.; - ventus ··· fluxus aëris, id. 2, 44; Maeandrico fluxu vestem, (flydende el. slebende Klædebon), Tertull.; — II) „overf.": fluxu auctumni, (i Løbet af Høsten), Tac. Hist. 5, 23.

fŏcācius, 3, [focus]: hørende til Arnen el. Ildstedet, panis, Isid. — fŏcāle, is, n., [f. faucale af fauces], (sc. linteum el. vinculum): Halsbind, Omslag til den Syges Hals; - insignia morbi ··· focalia, Hor. Sat. 2, 3, 255; cf. Quintil. 11, 3, 144, Martial. — fŏcānĕus, 3, [f. faucaneus af fauces, Strube]; (ifølge etslags Lighed); sædv. ∾ palmes: Biskud paa Vinranken imellem tvende andre Skud, Colum. 4, 24. — fŏcārius, i, m., o. focaria, ae, f., [focus]: Kokkedreng, Kokkepige, Dig.; — II) sild. „overf.": focaria, ae: Husholderske, Concubine, Cod. Just.

fŏcillo, (avi), atum, 1, v. a., [focus]; I) „egenl.": varmer paa el. ved Ildstedet; df. „overf.": vederqvæger, forfrisker; - ∾ aliquem levibus remediis, Senec. Ep. 13; societatem Antonii ··· male focillatam etc., Suet. Aug. 17; — not.: ogs. som dep.: suum quisque commodum diversi focillantur, Varr. ap. Non. — fŏcula orum, f. und. flgd. — fŏcŭlus, i, m., (pl. heterog. focula, orum, Plaut. Pers. 1, 3, 24), demin. af focus: lidet Ildsted; navnl. Ildkar el. Pande med Gløder; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 67; men Plin. 35, 36: arrepto carbone exstincto e foculo, etc.; - ogs. til Offerbrug; vid. Liv. 2, 12, o. Pseud. Cic. p. Dom. 47; — 2) „meton.":

liden Ild; – et buccā foculum excitat, Juvenal. 3, 262.

fŏcus, i, m., [igiennem Stammen fo- besl. m. foveo, altsaa oprdl.: Sted el. Redskab, hvor el. hvormed Varmen frembringes]; ds. I) „egenl.“: Ildstedet el. Skorstenen el. Kaminen; – At focus a flammis, et quod fovet omnia, dictus, Ovid. Fast. 6, 301; ligel. focus ··· in quo ignis fovetur, Varr. ap. Isid.; sedere ad focum, Cic. d. Senect. 16; Dum meus assiduo luceat igne focus. Tibull. 1, 1, 4; cf. Plaut. Aul. prol., Hor. Od. 1, 9, 5, o. id. Epod. 2, 43; — bb) „bes.“ ogs.; a) Kulpande el. Ildpande; in foco caldo sub testu (coquere), Cato; cum opsoniis focos transferentes (servi), Senec. Ep. 78; — b) Altar; Dis tribus ille focos totidem de caespite ponit, Ovid. Met. 4, 752; cf. id. A. A. 1, 637; – navnl. vare ogs. Larernes el. Husgudernes Billeder opstillede ved el. paa Arnestedet; vid. Plaut. Aul. 2, 8, 16; cf. Plin. 28, 81: focus Larium, quo familia convenit; — II) „overf.“; A) Arnestedet, d. e. Huset el. Husholdningen; – agellus habitatus quinque focis, Hor. Ep. 1, 14, 2; – ds. arae et foci: Hus og Hiem; s. ogs. und. ara; certare pro aris et focis, Cic. N. D. 3, 40; vis autem Vestae ad aras et focos pertinet, id. ibd. 2, 27; cf. id. R. Am. 8: domo et focis ejicere: udjage fra Hus og Hiem; — B) „poet.“ ogs. a) Ligbaalet, Virg. Aen. 11, 212; — b) „meton.“ ogs. Ilden; Exhibuit vivos carbasus alba focos, Prop. 4, 11, 54; ligel. id. 4, 9, 10: (Cacus) Per tria ··· dabat ora focos.

fŏdĭco, are, v. a.: stikker; ds. Hor. Ep. 1, 6, 51: Qui fodicet latus, (som støder os i Siden); — II) „fig.“: at plage el. ængste; fodicantibus iis rebus, quas etc., Cic. Tusc. 3, 16; ligel. ∾ animum, etc., vid. Plaut. Bacch. 1, 1, 30; o. — fŏdīna, ae, f.: Sted til Udgravning, Grube el. Biergværk; – auri fodina, (ogs. aurifodina), Plin.; argenti fodina, (argentif.), id.; — [flgd.].

fŏdio, fōdi, fossum, 3, (dog m. forel. inf. pass. fodiri, Cato, Plaut., Colum.), v. n. o. a.; [besl. m. βόθρος, en Grube, βοθρεύω, graver, osv.]; I) neutr. el. absol.: at grave, at foretage en Gravning; – fodit; invenit auri aliquantum, Cic. Div. 2, 65; cf. id. d. Or. 2, 41; ligel. in fundo ··· fodere, Ter. Heaut. 1, 1, 16; — II) oftere act.; A) „egenl.“: graver, udgraver, opgraver, odl.; – ∾ hortum, Plaut., arva, Ovid.; vinea fossa, Martial.; caepas solo ter fosso serere, Plin.; – men „poet.“: ∾ aequora remis, (at roe), Sil.; – ogs. udgraver el. opgraver, argentum, Liv. 28, 5, gypsum e terra, Plin.; – ogs. graver el. udgraver, d. e. tilveiebringer ved Gravning; ∾ puteum, Plaut., fossam, Liv., scrobes, Caes.; cf. Virg. Ge. 1, 183; – ogsaa undergraver; aliis murum fodientibus extra, Ovid. Met. 11, 535; — bb) „bes.“ ogs.; a) giennemborer, aliquem stimulis, Plaut.; ∾ equum calcaribus, (spore den), Virg.; ∾ hostem pugionibus, Tac.; ∾ hostis ora, Liv., pectora telis, Ovid., jugulum ense, Martial.; – men ∾ oculos alicui, (udstikke el. udrive), Plaut. Mil. gl. 2, 4, 21, (hvor inf. fodiri f. fodi); — b) noli fodere (sc. latus mihi: du maa ikke puffe mig i Siden), Ter. Hec. 3, 5, 17; (hvorom ogs. fodicare, Hor. Ep. 1, 6, 51); — B) „fig.“ o. „alleg.“: giennemborer, d. e. volder heftig Smerte; – pungit dolor; vel fodiat sane, Cic. Tusc. 2, 14; men id. Phil. 2, 34: num exspectas, dum te stimulis fodiam? cf. Plaut. Bacch. 5, 2, 39; – men ∾ pectus in iras, Sil.; ∾ mentes invidiae stimulo, id.; — not.: fodo, are, uvis Biform af fodio, vid. Fest. p. 84.

foecundus, m. Afledn., s. und. fecundus. — foedātĭo, onis, f., [foedo]: Besudlen, Besmittelse, Symmach. — foede, adv. af 1. foedus: hæsligen, stygt; ds. „fig.“: skammeligen, skændigen, servire, Plaut. Pers. 2, 2, 48; cf. Lucr. 5, 1223, o. Sall. Jug. 31; – compar., ∾ inde pulsi etc., Liv. 2, 51; superl., ∾ causam agere, Cic. Att. 9, 7; – ogs. strækkeligen, blodigen, grusomt; vid. Lucr. 1, 86; ∾ laniare, Tac., interimere, Liv., exurere puppes, Virg. Aen. 5, 793.

foedĕratus, 3, s. und. flgd. — foedĕro, avi, atum, 1, v. a., [2. foedus]; I) som verb. fin. alene efterel.: ved et Forbund at indgaae el. stifte; ∾ pacem, Ammian.; concordiam, id.; — II) ds. partic. foedĕrātus, 3, som adj. o. classisk: forbunden el. allieret med Romerstaten; – foederatae civitates, Cic. Arch. 4; cf. Nep. Hann. 4; ∾ populi, Cic. Balb. 8, (opp. liberi); – ogs. absol. el. subst.: foederati, orum, m., (Borgerne af et saadant Folk), id. ibd.; men Mamertinorum solum foederatum atque pacatum, id. Verr. 4, 11.

foedĭfrăgus, 3, [2. foedus, frango]: som bryder el. krænker Forbundet; – Poeni foedifragi, Cic. Off. 1, 12. — foedĭtas, atis, f., [1. foedus]; I) legemligen: Hæslighed, Ækelhed; – odoris intolerabili foeditate, Cic. N. D. 2, 50; ∾ notabilis vultus, Plin.; ∾ spectaculi, Liv. 1, 28; men ∾ vestitus, (den under Statens Fare anlagte Krigsdragt), Cic. Phil. 12, 6; – ogs. in pl.; foeditates cicatricum, Plin.; — II) aandigen: det Skrækkelige el. Rædselfulde; ∾ Alpium, Liv. 21, 58; – oftere moralsk Hæslighed el. Affkyelighed; ∾ turpificati animi, Cic. Off. 3, 29; cf. id. Fin. 3, 11; – endel. om Sprogfeil: prima barbarismi et soloecismi foeditas absit, Quintil. 1, 5, 4.

foedo, avi, atum, 1, v. a., [1. foedus]; I) legeml.: at giøre hæslig el. modbydelig, at tilsmudse el. besudle; – ∾ canitiem pulvere, Ovid., ogs. in pulvere, Virg.; men id. Aen. 3, 227, (om Harpyierne): contactu omnia foedant Immundo; – ogs. at saare el. sønderslide el. mishandle; – ∾ unguibus ora, (kradse), id. ibd. 11, 86; verberibus foedatus, Tac.; cf. Virg. Aen. 3, 241; men ∾ agros, (hærie el. skænde og brænde dem), Liv. 3, 26; – ogs. m. Tingssubjecter; – rimae foedant tectoria; vid. Plin. 36, 55; nubes foedavere lumen, Sall. frgm. ap. Serv.; annus multiplici clade foedatus, Liv. 3, 32; vestis serica viros foedat, Tac. Ann. 2, 33; — II) aandigen at skænde, at beskæmme el. vanære, Plaut. Trin. 3, 2, 30; men Romam ipsam foedavit adventus tuus, Cic. Pis. 23; foedati crimine turpi, Lucr., foedata per avaritiam victoria, Tac.; cf. id. Hist. 4, 37 o. 58.

1. foedus, 3, [besl. m. foeteo]; I) legemligen: hæslig, ækel, affkyelig; – herba odoris foedi, Plin.; ∾ sapor, Lucr. 2, 401; homo foedus, (af hæsligt Udseende), Ter. Eun. 4, 4, 17, foedissimus, Quintil.; men ∾ locus, Sall. Catil. 52; ∾ tempestates, Liv., Virg.; ∾ incendium, id.; tergum foedum vestigiis verberum, Liv. 2, 23; ∾ vulnus, Ovid.; foedum in modum exspirare, Liv.; – men ogs. c. dat.; pestilentia foeda homini, foeda pecori, id. 2, 32; – in neutr. ogs. absol.; saal. som Indskudssætning: foedumque relatu, Ovid. Met. 9, 167; men foediora iis, quae etc., Liv. 3, 69; — II) „ethisk“: skændig, skammelig, vanærende; nihil fieri potest ··· perditius, nihil foedius, Cic. Att. 8, 11; foedum hominem a re publica procul esse, Sall. Catil. 19; ∾ facinus, Ter. Eun. 5, 5, in.; men Cic. Off. 1, 34: luxuria senectuti foedissima; – ∾ carmen, Hor. Ep. 2, 1, 236; – in neutr. ogs. m. Subjectssætning; ludos vero non facere, quid foedius? Cic. Att. 15, 10; cf. Quintil. 9, 4, 72.

2. foedus, ĕris, n.; I) publicistisk el. i Statssproget: Forbund el. Overenskomst i offenlige Forholde; – pacem et foedus facere cum aliquo, Cic. d. Senect. 6; societatem foedere confirmare, id. Phil. 2, 35; esse amplissimo jure et foedere: være forbunden (med Rom) paa de fordelagtigste Vilkaar, id. Arch. 4; ogs. foedere jungi alicui, Liv.; foedus componere, Virg., pangere, id., ogs. in foedera venire, id., in foedera se mittere, id., (slutte el. indgaae et Forbund); ligel. foedus icere el. percutere el. ferire, (s. und. disse Ord), (fordi neml. Forbundet bekræftedes ved et Slagtoffer); vid. Liv. 1, 24; ds. ogs. Virg. Aen. 8, 641: caesa jungebant foedera porca; – foedere stare, Liv., foedus servare, Ovid., custodire, Justin.: bevare el. overholde Forbundet; opp. foedus negligere, violare,

rumpere, Cic., frangere, id.; ogs. facere contra foedus, id. Balb. 4; cf. id. ibd. 5; ogs. de foedere decedere, Cato ap. Gell.; - res repetere ex foedere, Liv.; foedus aequum, (hvori begge Parter have lige Rettigheder), id. 23, 5; opp. foedus iniquum, id. 35, 46; — II) „alm." el. udenfor Statssproget: Forbund el. Forbindelse el. Forening imellem Private el. imellem enkelte Mennesker og Forholde; - ∾ civile et humanum, Liv. 3, 57; ∾ quoddam inter se facere sapientes etc., id. Fin. 2, 26; per studii communia foedera sacri, Ovid. Pont. 4, 13, 43; foedera amorum, Cic. Coel. 14, scelerum el. sceleris, id.; foedus thalami, (Ægteskab), Ovid.; men foedera coelestia (imellem Guderne), id. Met. 9, 500; - ogs. Aftale el. Betingelse, Lucr. 2, 890; ligel. contra data foedera, Ovid. Met. 2, 757; - ogs. Løfte el. Tilsagn; quid mihi foedera ... dabas? Tibull. 1, 10, 2; — B) df. ogs. „poet." om Ting og Begreber: Lov el. Regel; - has leges aeternaque foedera etc., Virg. Ge. 1, 60; cf. id. Aen. 1, 62; sic Parcarum foedere cautum est, Ovid. Met. 5, 532; cf. Colum. poët. 10, 219: secretaque foedera coeli; — not.: efter Varr. L. L. 5, 15, skrev Ennius: fidus f. foedus. — 3. foedus, i, m., forældr. f. hoedus; vid. Quintil. 1, 4, 14. — foemina m. Afledn., f. und. femina, etc. — foen-, de saal. begyndende Ord f. und. fen-.

†foetĕo, ēre, v. n.: at lugte ilde, at stinke; ∾ vino, Martial.; an foetet anima uxori tuae? Plaut. Asin. 5, 2, 44; men foetentes acrimoniae alii vel caeparum, Colum.; — II) „fig.": foetet Tuus mihi sermo, Plaut. Cas. 3, 6, 7; df. — foetĭdus, 3: ildelugtende, stinkende, anima, Plaut., pisces, id.; isto ore foetido etc., Cic. Pis. 6; - compar., ∾ dejectiones, Cels.; — b) ∾ corpore etc., Suet. Ner. 51, (rimel. med Aftegninger el. Pletter); — II) „fig.": skændig el. afskyelig, libido, Prudent.; o. — foetor, ōris, m.: ond Lugt, Stank, Colum.; jacebat in foetore atque vino, Cic. Pis. 10; foetores oris, Plin.; — II) „fig.": det Anstødelige el. Pedantiske; reconditorum verborum foetores, Augustus ap. Suet. Aug. 86.

foetŭlentus, 3, [foeteo]; ildelugtende, stinkende; ∾ os, Appul.; ∾ viscera, Arnob. — foetus, (adj. o. subst.), f. und. fetus. — foetūtĭna, ae, f., [foeteo]: stinkende Sted, Appul.; men „fig.": ∾ grammaticae, (i. e. ineptiae grammaticorum), Val. Probus ap. Gell. 13, 20.

Fōlĭa, ae, f., Navnet paa en Troldqvinde fra Ariminum, Hor. Epod. 5, 42. — fŏlĭācĕus, 3, [folium], bladformet, semen, Plin. 19, 15. — *fŏlĭātĭlis, e, umbrae, (af Bladene), Venant.; o. — fŏlĭātūra, ae, f.: Bladværk, Efterligning af Blade, Vitruv. 2, 9; — [af flgd.]. — *fŏlĭātus, 3: bladrig, med Blade; ∾ caule (lotos), Plin.; ∾ arbores, Appul.; — II) df. subst. foliatum, i, n., (sc. unguentum): Salve el. Olie af Nardusblade, Plin. 13, 2; heder ogs. nardinum, (Nardusolie), ibd.; — b) df. comisk: foliata sitis: Tørst efter Nardusvin, Martial. 14, 110; o. — fŏlĭōsus, 3: med mange Blade, aïzōum, Plin.; — compar., ∾ arbor, id.; — [flgd.].

fŏlĭum, i, n., φύλλον: et Blad; I) egenl.: Blad af Planter og Værter; - foliis ex arbore strictis etc., Caes. B. C. 3, 68; ∾ arida laureae, Cic.; cf. Plin. 16, 28; - df. ogs. billedligen om den Letsindige: pluma et folio facilius moveri, Cic. Att. 8, 15; - men ogs. skrev Sibylla sine Spaadomme paa Blade; hvf. ∾ Sibyllae, „poet." f. et Orakelsvar el. en afgiort Sandhed; vid. Juvenal. 8, 126, o. Virg. Aen. 3, 444; — II) „overf."; a) „technisk": folia chartarum: Papirblade, Plin. 37, 29; men folium (sc. acanthi): som Zirat paa Capitlet af den corinthiske Søile, Vitruv.; — B) „alleg.": folia sunt artis, et nugae merae, (idel Daarskab og Intethed), Appul.

*follĕo, ēre, v. n.: ligesom en Blæsebælg at bevæge sig hid og did, Hieronym.; o. — follĭcans, tis, adj. partic.: der, ligesom en Blæsebælg, trækker sig ud og ind; - ∾ nares (muli), Appul.; ∾ caligae, (slubbrende), Hieronym.; — [follis]. — follĭcŭlōsus, 3: med mange Bælge; ∾ papaver, Appul.; af — follĭcŭlus, i, m., demin. af follis: liden Bælg; ∾ lupinus, (en Ulvebælg), Auct. ad Her. 1, 13; - ogs. Sæk el. Pose; folliculis frumentum vehere, Liv. 9, 13; — b) „bes." ogs. en med Vind fyldt Blære til Boldspil; ad pilam et folliculum transire, vid. Suet. Aug. 83; — II) „overf.": Bælg el. Hylster el. Hinde, der omgiver noget; - gluma est grani folliculus, Varr.; cf. Senec. Ep. 124; „poet." ogs. en Æggeskal, Lucr. 5, 801; - endel. ogs. Legemet som Siælens Hylster el. Dække; quo folliculo sum indutus, Lucil. ap. Non. — follĭgĕna, ae, adj., [follis, gigno]: frembragt af en Blæsebælg, med en hul Tone, bombi, Anthol. Lat. (Burm.)

follis, is, m.; „oprdl.": Lædersæk; df. I) „egenl."; a) etslags Ballon el. fyldt Blære, Vindbold til at spille med; - ∾ pugilatorius, Plaut.; Folle decet pueros ludere, folle senes, Martial.; — b) Blæsebælg; sine follibus et sine incudibus (effici non posse), Cic. N. D. 1, 20; folle fabrili flando (accendere), Liv. 38, 17; ∾ taurini, Virg., ventosi, id., hircini, Hor.; folle ventos premere, Pers. 5, 11; — c) folles: Bordbynder af Skind, som bleve kunstigen fyldte med Luft el. udtømmede, Lamprid. Heliog. 25; — B) follis (m. o. ud. pecuniae): Pengepungen; tenso folle reverti, Juvenal. 14, 281; cf. Plaut. Aul. 2, 4, 23: follem sibi obstringit ob gulam; decem folles, i. e. decem sacci (sc. pecuniae), Veget.; — b) df. er follis ogs. sild.: etslags Mønt, (omtr. som Sesterts el. Obol), Lamprid. Heliog. 22; — II) „fig."; follis ventris, i. e. ventriculus: Maven, Macrob. Sat. 7, 4; — b) „poet." ogs. folles: de opblæste Kinder; Tunc immensa cavi spirant mendacia folles, Juvenal. 7, 111; df. — follĭtim, adv., ligesom sækkevis; men alene comisk: ∾ ductare, Plaut. Epid. 3, 2, 15, (snyde for hele Pungen el. for alle Pengene; opp. peratim).

*fōmentātio, onis, f.: Badning med varme Omslag, Dig.; af — fōmento, are, v. a.: bader med varme Omslag; ∾ caput oleo, Coel. Aur.; af — fōmentum, i, n., [ctr. f. fovimentum af foveo]; I) „egenl.": varmende Middel el. Omslag el. Bind); - adhibere fomenta frigori, (i. e. contra frigus), Colum.; - hos Lægerne sædv. in pl.: formildende Midler; - ∾ calida, (varme Omslag), Cels.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 82; men Suet. Aug. 81: curari frigidis, etc.; men Tac. Ann. 15, 55: fomenta vulneribus etc.: Bind om el. til Saar; — B) „overf.": fomenta ex arboribus (excidere), f. d. sædv. fomes: Tønder el. Trøske, Clodius ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 176; — II) „fig."; A) Lindringsmiddel; - haec solatia, haec fomenta dolorum, Cic. Tusc. 2, 24; ligel. id. Fin. 2, 29: virtutis ... fomentis dolor mitigari solet; cf. Tac. Ann. 1, 46, ogs. Hor. Epod. 11, 17; — B) hvad der giver Næring dertil; ∾ frigida curarum, id. Ep. 1, 3, 26. — fōmes, ĭtis, m., [foveo]; I) „egenl.": Tønder el. Trøske; rapuitque in fomite flammam, Virg. Aen. 1, 176; cf. Plin. 16, 77; — II) „fig."; ∾ ingenii, Gell. 15, 2; ∾ peccati, Prudent.; — not.: fomites, (rimel. f. Spaaner el. Hugst, odl.; vid. Fest. p. 85.

fons, tis, m.; [efter Varr. o. Fest. af fundo]; I) „egenl.": Kilde el. Kildevæld; fons aquae dulcis, Cic.; rivorum a fonte deductio, id.; cf. Hor. Od. 4, 14, 45: fontium qui celat origines, Nilus; men Vinique fontem etc., id. ibd. 2, 19, 10; men „alleg.": quum tui fontes etc., Cic. Mur. 4; — B) „poet." ogs.: Kildevand, Flodvand; vid. Virg. Aen. 12, 119, o. Lucan. 5, 337; — II) „fig." (tildels ogs. „alleg."): Kilde, Ophav, Udspring el. Aarsag; - fontes rerum non videre, Cic.; fontes philosophiae, id., eloquentiae, Quintil.; haec omnia ex eodem fonte fluxerunt, Cic.; men id. d. Or. 1, 10: ab illo fonte et capite, Socrate,

etc.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 45, o. id. A. P. 309, ogſ. id. Sat. 2, 4, 94; – fons curarum est timor, Lucr.; is fons mali hujusce fuit, Liv. 39, 15; – men comiſk; improbe (voc.) … fons vitii et perjurii, Plaut. Truc. 2, 7, 51; — not.: Fons, ſom perſonificeret Guddom el. Genius, med et eget Capel, vid. Cic. N. D. 3, 20.

fontana, ae, ſ. und. fontanus. — fontānālis, e, ſ. und. fontinalis. — fontānĕus, 3: = flgd.; ∾ scaturigo, Solin.; o. — fontānus, 3: af en Kilde; ∾ aqua: Kildevand, Colum.; men ora fontana, Ovid. Fast. 1, 269, (i. e. fontes); — II) df. ſild. subst. fontana, ae, f.: en Kilde, Innocent. ap. Goes.

Fontējus, Fonteja: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf er at mærke: M. Fontejus, Prætor i Gallien; vid. Cic. Orat. p. Fontejo; – ogſ. hans Søſter, Veſtalinden Fonteja, omtales ibd. 17; — B) df. 1) Fontejus, 3, gens, Cic.; o. — 2) Fontējānus, 3, nomen, Pseud. Cic. Harusp. 27.

fontĭcŏla, ae, c., [fons, colo]: ſom boer i el. ved Kilder; fonticolae puellae (Camenae), Augustin. — fontĭcŭlus, i, m., demin. af fons: liden Kilde; en Kilde; – ∾ dulci exsiliente, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 56. — fontĭgĕna, ae, adj., [fons, gigno]: født i el. ved en Kilde; ∾ virgines, Capella, (i. e. Musae); ogſ. subst.: fontigenae doctae, id.

fontĭnālis, e, [fons]: hørende til en Kilde; ∾ aqua, (Kildevand), Vitruv. 8, 3 (Schneid., al. fontanalis); — II) Fontĭnālis porta (i Rom), rimel.: = porta Capena, Liv. 35, 10; — B) df. subst.; 1) Fontĭnalis, is, m., (sc. deus): Kildernes Gud, Plaut. Stich. 5, 4, 17; — 2) Fontinalia, (sc. solennia el. sacra): romerſk Feſt, hvorved man bekrandſede Brønde og Kilder, Varr. L. L. 6, 3.

for, fātus, sum, 1, v. defect., (hvis brugelige Former ſ. nedenf.); n. o. a., [beſl. m. φάω, φημί]: taler, ſiger; (ofteſt „poet."; cf. Quintil. 8, 3, 27: quaedam vetera etiam necessario sumuntur, ut fari); — I) „alm."; A) neutr.; a) oprdl.: er mælende, har Talens Brug; – vid. Varr. L. L. 6, 7, hvor qui fari potest, opp. infans; cf. Gell. 5, 9, o. Hor. Od. 4, 6, 18; ligel. quum primum fari coepisset, Suet. Aug. 94; — b) mæler, udſiger el. udtaler, odl.; – tum ad eos … fatur, m. flgd. or. dir., Cic. Univ. 7; men „poet.": tum … farier infit, (begynder at tale), Virg. Aen. 11, 242; men sic fatus etc., (efter ſaaledes at have talt), id. ibd. 2, 50; men fans … atque infans, (talende … tiende), Plaut. Pers. 2, 1, 7; – copia fandi, Virg. Aen. 1, 520; cf. id. ibd. 4, 293; – ne fando quidem auditum etc., (end ikke ſom Sagn el. Omtale el. Rygte), Cic. N. D. 1, 29; – haec haud mollia fatu … aperire, Virg. Aen. 12, 25; — B) act.: udſiger, udtaler; a) c. acc.; – dementit, deliraque fatur (animus), Lucr. 3, 465; ligel. fabitur hoc aliquis, Cic. poët. ap. Gell. 15, 6; cf. Virg. Aen. 2, 6 o. 323; — b) m. Relativſætn.: fare, age, quid venias? id. ibd. 6, 389 o. 531; — II) „beſ."; A) ſpaaende at udſige, at forudſige, at ſpaae; – Venus quem … Fari donavit, Enn. Ann. 1, 32; cf. Virg. Aen. 1, 261; — B) digtende at udtale, at beſynge; Tarpejum nemus … Fabor, Propert. 4, 4, 2; — not.: ogſ. m. paſſiv Bem.; Fasti dies sunt, in quibus jus fatur, Suet. ap. Priscian.; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. fandus, 3, ſom adj.: ſom tør udtales, d. e. ret el. rigtig, (opp. nefandus: ſyndig); – Omnia fanda nefanda malo permista furore, etc., Catull. 64, 406; cf. Virg. Aen. 1, 543; — B) af partic. fatus, 3, er neutr. fātum, i; 1) Spaadom, Forudſigelſe; – ex fatis Sibyllinis etc., Cic. Catil. 3, 4; cf. id. Div. 1, 44: ex fatis, quae Vejentes scripta haberent, etc.; cf. Liv. 29, 10, o. Virg. Aen. 5, 703; — 2) „overf.": den af Guderne forudbeſtemte Skiebne; df. Tilſkikkelſe el. Skiebne, odl., Grækernes εἱμαρμένη el. μοῖρα; – fieri omnia fato, ratio cogit fateri; fatum autem id appello, quod Graeci εἱμαρμένην, id est, ordinem seriemque causarum, quum causa causae nexa rem ex se gignat, etc.; vid. Cic. Div. 1, 55; cf. id. Fat. 17, oftere, ogſ. id. Div. 2, 7 o. 8, oftere; men quonam meo fato fieri dicam, ut etc.? id. Phil. 2, 1; cf. id. Catil. 3, 8, ogſ. Hor. Od. 1, 12, 51, oftere; ∾ acerba, id., caeca, id.; — bb) df. ogſ. „overf." a) om Gudernes Villie el. Beſlutning; vid. Virg. Aen. 7, 293; cf. id. ibd. 50. — b) om den Gienſtand, ſom beſtemmer el. afgiør nogens Skiebne; Herculis sagittae, quae fatum Trojae fuere, Justin. 20, 1; cf. Plaut. Bacch. 4, 9, 29; — c) Fata, ligeſom Parcae: Skiebnens Gudinder, Propert. 4, 7, 51, o. Stat.; — cc) „beſ." ogſ.: ond el. ulykkelig Skiebne, Modgang el. Ulykke, odl.; – quibus … impendere fatum aliquod etc., Cic. Catil. 2, 5; cf. id. ibd. 3, 7, ogſ. id. Phil. 3, 14, o. Caes. B. G. 1, 39; – ſaal. ogſ. ofte om Døden; qui fato sunt functi: de Afdøde, Quintil.; men fato cedere, Liv. 26, 13: at omkomme; men ferro, non fato (occidere), poët. ap. Quintil. 8, 6, 10; cf. Cic. Phil. 1, 4; – ligel. in pl.; vid. Ovid. Her. 19, 118, o. Propert. 1, 17, 11; ligel. si me fata intercepissent, Quintil.; — b) concret ogſ. om fordærvelige Perſoner; duo illa rei publicae paene fata, etc., Cic. Sest. 43; — not.: „beſ." er ogſ. at efterſee: Ciceronis de Fato Liber singularis.

*fŏrābĭlis, e: til at giennembore, nulloque forabilis ictu, Ovid. Met. 12, 170; — fŏrāgo, inis, f.: Afdelingsſtraad i Væven, germ.: der Fizfaden, Symmach.; o. — fŏrāmen, ĭnis, n.: boret Hul; – tibia … foramine pauco, (med faa Huller), Hor. A. P. 203; – df. „alm.": Hul, Aabning; – foramina parietum et fenestrarum, Colum.; – ogſ. ſprukket Hul, en Revne; stridente foramine, Ovid. Met. 4, 122; — II) ogſ. „overf." om Sandſerne: foramina illa, quae patent ad animum a corpore, etc., Cic. Tusc. 1, 20; — [foro]. — *fŏrāmĭnātus, 3: giennemboret, hullet, paries, Sidon.; o. — fŏrāmĭnōsus, 3: med mange Huller; df. blød el. ſvampet, caro, Tertull; — [foramen].

fŏras, adv., [ſom oprdl. acc. at ſammenl. m. alias, alteras; ligeſom foris er den tilſvarende Ablativform; beſl. m. forum af fero]; I) „egenl.": ud deraf, ud af Huſet el. Døren; – foras ire, Plaut., exire, id., Ter., se promere, Ter.; fer cineres … foras, (kaſt Aſken ud), Virg. Ecl. 8, 101; – comiſk er: foras gerones, (ſom bære ud af Huſet, ſom røve), Plaut. Truc. 2, 7, in.; – ſild. ogſ. c. acc.: foras portas, (ud deraf), Hieronym.; — b) undert. ogſ. f. foris: ude af Huſet, ude, coenare, Petron.; — II) „overf.": ud iblandt Folket el. Mængden; – foras efferre, Cic. Phil. 10, 3, (bringe ud); foras dare (scripta: udgive dem), id. Att. 13, 22; foras vendere, (ſælge til Fremmede), Plaut. — fŏrātus, us, m., [foro]; (efterel. Ord, og alene in abl. sing.): Boren el. at bore; – a foratu frontem nominatam etc., Lactant.

forceps, ĭpis, c.; 1) „alm.": Tang el. Smedetang; – versant tenaci forcipe ferrum, Virg. Ge. 4, 175; cf. Ovid. Met. 12, 277; – ogſ. enhver Tang; forcipe dentem eximere, Cels., evellere, Lucil. ap. Charis.; cf. Ovid. Met. 9, 78; — II) „overf."; a) ∾ ferrei, (Hager el. Kroge, hvorved Vægter hæves i Veiret), Vitruv. 10, 2, (al. forfices), inc; — b) Inſecternes tangformede Snabel, Plin. 11, 34; — c) etſlags Slagorden, (ſædv. forfex), Cato ap. Fest. s. v. serra, Gell. 10, 9, Veget. — Forcŭlus, i, m., [ſ. Foriculus af 1. foris], sc. deus: Gud for Huſets Døre, Augustin.

forda, ae, ſ. und. fordus. — fordëum, i, n., forældr. ſ. hordeum, vid. Quintil. 1, 4, 14. — fordĭcidium, i, n., [forda, caedo]: Offringen af en drægtig Ko til Ære for Gudinden Tellus, Varr.; ſ. ogſ. und. flgd. — fordus, 3, [fero]: bærende, d. e. drægtig; df. forda, m. o. ud. bos: drægtig Ko, Colum.; cf. Ovid. Fast. 4, 630 flgd.

fŏrem, es, et, ent, inf. fore, v. n. dep., [af d. forældr. fuo, i. e. φύω, φύομαι, i. e. natus sum el. sum]; 1) forem, etc.; a) ſ. essem, etc.: var, ſkulde el. maatte være, odl.; ut … vana forent, Sall. Jug. 26;

cf. Nep. Lys. 3, o. Virg. Aen. 8, 130; – ligel. undert. hos partic. fut.; quid alii laudaturi forent, Nep. Att. 9; si quid adversi casurum foret, Liv. 35, 13; — 2) inf. fore; a) f. futurum (etc.) esse: skulle være el. ville blive; – fore, dicis; ego vero, esse jam, judico, Cic. d. Or. 3, 61; ligel. non fore dicto audientes, Caes. B. G. 1, 39; cf. Nep. praef., in.; — b) ligel. f. futurum esse (impers.): at ville skee, m. flgd. ut, odl.; – numquam ego ratus sum, fore, ut etc., Sall. Jug. 118; spem babeo, nihil fore aliter, ac deceat, Cic. Att. 6, 3; cf. id. ibd. 3, 13: — c) f. esse hos fut. partic.; – te ad me fore venturum, id. ibd. 5, 21; libenter id facturos fore, Liv. 6, 42; – ogs. hos possum findes fore f. esse; si quid posset remedium fore, Gell. 5, 1; — not.: s. ogs. und. sum.

fŏrensis, e, [forum]: hørende til Torvet el. til Forum el. til det Offenlige; ∾ factio el. turba, (opp. integer populus), Liv. 9, 46; – oftest med Hensyn paa en Retsforhandling; ∾ causa, Cic., dictio, id.; cf. id. Planc. 12, o. id. Orat. 43; ∾ genus dicendi, id.; – ogs. absol.: forensis, is, m., (en Retstaler; oppon. negotiator, etc.), Quintil. 5, 10, 27; – men „poet.": Marte forensi valere, i. e. eloquentia, Ovid. Pont. 4, 6, 29; – ogs. som bruges paa Torvet el. udenfor Hiemmet el. offenligen; – ∾ vestitus, Liv.; ogs. absol.: forensia, (sc. vestimenta), Suet. Aug. 73; men ∾ exercitationes, Colum. 12, praef., (Mændenes Syssel udenfor Huset). — Fŏrentum, i, n.: By i Appulien, hod. Forenza, Liv. 9, 20, Hor.; — 2) df. Forentani, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 16. — fores, ium, s. und. 1. foris.

forfex, ĭcis, f.: en Sax; oftere in pl.; – forficibus amputare grana vitiosa (in uva), Colum.; men Qualem forficibus metit supinis (barbam tonsor), Martial. 7, 95; — II) ogs. „overf."; a) Krebsens Ben el. Saxe, Plin. 9, 51; s. ogs. und. forceps; — c) en vis tangformet Slagorden, Veget.; s. ogs. und. forceps. — forfĭcŭla, ae, f., demin. af frgd.: liden Sax; incisum forficulis, Plin. 25, 23.

fŏri, orum, s. und. forus. — fŏrĭa, ae, f.: Durkløb, (som Sygdom hos Svin), Varr.; — not.: fŏrĭa, orum, n.: flydende Excrementer, Non. — fŏrĭca, ae, f., [forum]: Magazin el. Pakhus, som tilhører det Offenlige, Juvenal. 3, 38 (schol.); df. — fŏrĭcārius, i, m., (sc. conductor: der forpagter saadanne Steder), Dig. — fŏrĭcŭla, ae, f., dem. af 1. foris: liden Dør el. Aabning; df. Luge el. Lem til en slig Aabning; in pl., Varr. R. R. 1, 59.

fŏrinsĕcus, adv., [2. foris]: udenfra, udentil; corticis loco (lignum habere), hoc est forinsecus, Plin. 13, 42; cf. Colum. 8, 3, — 2) ogs. „overf." s. foras: paa Døren; ∾ abjicere aliquem, Appul. — fŏrĭŏlus, i, m., [foria]: som lider af Mavesyge, Laber. ap. Non.

1. fŏris, is, f., [rimel. besl. m. θύρα, Dør]; I) „egenl.": en Dør el. Døren; – foris crepuit, Plaut., Ter.; forem virga percutere, Liv. 6, 34; exclusus fore, Hor. Sat. 1, 2, 67; forem thalami claudere, Ovid.; — b) oftere in pl., (som bestaaende af to Fløie); vid. Cic. N. D. 2, 27: ex quo (sc. Jano) fores in liminibus profanarum aedium januae appellantur; men Liv. 1, 14: fores portarum objicere; fores aperire, Ter., obdere, Ovid.; – men erotisk: ∾ asperae, Hor., durae, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf.": enhver Aabning el. Indgang; fores equi aenaei, Cic. Off. 3, 9; ∾ nassarum, Plin.; — B) „alleg." o. lignelsesvis; ab hoc pictore fores (artis) apertas etc., Plin. 35, 36; cf. id. 2, 6; – amicitiae quasi fores (aperire), Cic. Fam. 13, 10; — not.: gen. pl. forum, Plaut. Curc. 1, 3, in.

2. fŏris, adv., [svarer som abl. til acc. foras; besl. m. forum, fero]; — I) „egenl."; A) „alm.": udenfor; (oppon. intus, domi, etc.); – intra vallum et foris, Nep. Dat. 6; – aliis (plantis) foris corpus, intra lignum, ut prunis, Plin. 15, 34; — bb) df. ogs. a) ude, (d. e. ikke hiemme); – foris coenare, Plaut., Cic.; coenitare, Cic.; foris esse, (ikke være hiemme), Plin.; si foris, si intus etc., (i Huset og udenfor), Plaut. Capt. 1, 2, 5; men domi et foris, (ude og hiemme), id. Cas. 2, 2, 8; cf. Cic. Arch. 7; — b) udvendigen, d. e. udenfor Rom, ogs. udenlands, (opp. domi); – otium domi ac foris habere, Liv. 3, 65; cf. Cic. Off. 1, 22, o. id. R. Am. 47; — B) „bes." ogs.; a) udenfra; – telum foris flagitantes, Nep. Dion. 9; ogs. a foris, s. nedenf.; — b) ligesom foras: ud deraf; mortuum foris ferre, Plin. 21, 5; ligel. foris emittere, id. 10, 49, (i. e. e nido); — not.: df. sild. som praepos. c. acc.; – qui foris agrum non vagatur (fluvius), Auct. d. Lim. ap. Goes.; — II) „fig."; A) „alm.": udvendigen, i ydre Forholde odl.; – foris sapere, Ter. Heaut. 5, 1, 50, (forstaae sig paa Andres Bedste); rimel. er ogs. at hidføre Cic. Pis. 6: egere, foris esse Gabinium, (rimel.: at han er i Fremmedes Vold, er forgieldet el. fallit); — B) „bes." ogs. a) udenfra, fra andre (Personer el. Ting); – foris assumere el. petere, (tage el. hente udenfra); vid. Cic. d. Or. 2, 39 o. 40, oftere; men quae foris veniunt, (som hidrøre udenfra), Lucr. 5, 544; – ogs. tilføies ab, Plin. 17, 37: omnis a foris injuria, (udenfra); — b) ud iblandt Mængden; df. foris effutire, Ter. Phorm. 5, 1, 19.

forma, ae, f., [ved Bogstavomsætn. f. μορφή, i. e. forma]; I) „egenl."; A) „alm.": Form, Gestalt, Omrids, Figur, (almindeligere el. mere omfattende, end facies, figura, species, etc.); vid. Plaut. Poen. 5, 2, 154: formam (nutricis) ··· verbis depinxti mihi); corporis nostri ··· tota figura et forma et statura etc., Cic. Fin. 5, 12; men species formae: Gestaltens Eiendommelighed el. Skue, id. Tusc. 5, 39; ∾ igneae, (i. e. stellae), id. N. D. 2, 40; eximia forma pueros etc., ibd. 5, 21; cf. Liv. 1, 9; – formae litterarum, Cic. N. D. 2, 37; ∾ geometricae, id.; men Liv. 25, 31: intentus formis etc.; – „poet." ogs. omskrivende c. gen.; vid. Ovid. Met. 1, 73, o. Virg. Aen. 7, 18; — B) „bes."; 1) prægnant: Skiønhed, skiøn Gestalt; vid. Hor. Ep. 1, 4, 6, o. id. ibd. 1, 6, 37; ligel. plus esse formae, quam etc., Quintil. 2, 5, 12; — 2) den Form, hvorefter noget giøres, Model, Stempel, Læst, odl.; – formae, in quibus aera funduntur, Plin.; denarius formae publicae, Senec.; cf. Tac. Germ. 5: formas quasdam nostrae pecuniae etc.; – forma calcei, (Skomagerlæst), Dig.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 106; — 3) Form, Ramme, Indfatning; – opus tectorium ··· ligneis formis inclusum etc., Plin. 35, 49; men formae rivorum, Frontin.: Vandrør; ogs. „overf.": Vandledning, id.; — 4) et i en bestemt Form affattet Rescript, en Formular; (efterel. Ord, f. d. sædv. formula); Capitolin., Cod. Just.; — II) „fig."; A) „alm.": Form, d. e. eiendommelig Forfatning el. Beskaffenhed; – in formam provinciae redigere, Suet. Aug. 18; cf. Cic. Tusc. 2, 15; men Tac. Ann. 1, 74: formam vitae inire, quam etc.; – ogs. Begreb el. Ide; forma officii, Cic. Off. 1, 29; cf. id. ibd. 5, o. id. Brut. 85; – navnl. ogs. Beskrivelse el. beskrivende Afbildning; – quasi formam communium temporum et totius reipublicae expressam (mittere ad aliquem), Cic. Fam. 3, 11; cf. id. ibd. 2, 8; s. ogs. bes. id. Orat. 11; men Vell. 1, 16: velut formam propositi excedere; men ejus (scripti) talis forma, (dets Form og Indhold el. Beskaffenhed), Tac. Ann. 4, 39; — B) „bes." o. „techn."; a) Arten (el. species), som underordnet Slægten (genus); – formae sunt, in quas genus dividitur, Cic. Top. 7; cf. id. ibd. 3, o. Quintil. 5, 10, 63; — b) i Grammatiken: Ordets Form el. Forskiellighed efter dets Genus, Declination og Conjugation; vid. Varr. L. L. 9, 28 o. 62; men nosse verborum non significationes modo, sed formas etiam mensurasque, Quintil. 10, 1, 10; cf. Gell. 12, 10.

formābĭlis, e, [formo]: som lader sig forme el. danne, os, Prudent.; – compar., Augustin. — *formācĕus, 3: bragt i en Form, formet; ∾ parietes ex terra, Plin. 35, 48; o. — formālis, e; 1) hørende

til en Form el. Model; ∾ temperatura aeris, (skikket el. tienlig til Modelformer), Plin. 34, 20; — II) „fig."; a) formale pretium, (i Retssproget): rimel. Taxationsværdi, (i Modsætn. af den virkelige), Dig.; — b) ∾ verba: Formularer el. Titulaturer, Cod. Just.; men ∾ epistola, Suet. Dom. 13: formelig Omgangsskrivelse el. Circulær; — [forma].

formāmentum, i, n., [formo]: Gestalt el. Formation; (for- o. efterel. Ord); principiorum Formamenta, Lucr. 2, 817; — ∾ divina, Arnob. — formaster, stri, m., [forma, Skiønhed]: som synes godt om sig selv, en Modeherre el. Pyntedukke, Titin. ap. Fest. s. v. obstrudant, p. 193.

*formātio, onis, f.: Afrids, Udkast, Figur; ∾ oblonga fori, Vitruv.; pl., ∾ columnarum, Colum.; — II) „fig."; ∾ morum, Senec. Ep. 117; — formātor, oris, m.: som former el danner; — ∾ universi, Verdens Skaber, Senec. ad Helv. 8; — ogs. „fig.": me formatore morum utebatur, Plin. Ep. 8, 23; ∾ animi, Colum., ingeniorum, Quintil.; — df. fem. formātrix, icis, civitatis, (dens Stifterinde), Tertull.; o. — formātūra, ae, f.: den Form el. Gestalt, som man giver noget; (for- o. efterel.); Formaturaque labrorum ··· figurat (voces), Lucr. 4, 552; — 2) „overf."; res formatura varia, Arnob.; — [formo]. — formella, ae, f., demin. af forma: lidet Køkkenkar, Apic.

Formiae, arum, f., (ogs. Hormiae, Plin. 3, 9; nu. Mola di Gaëta): By i Latium, paa Grændsen af Campanien, (efter Mythen: Læstrigonernes Hiem), hvorved fortræffelige Vinbierge); vid. Mela 2, 4, Cic., Liv.; s. ogs. Plin. l. c.; — 2) df. Formiānus, 3, colles, Hor. Od. 1, 20, 11, (de ovennævnte Vinbierge); men ∾ dies (pl.), Martial. 10, 30, (som tilbringes i Formiae); — b) df. subst. Formiāni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv.; — men Formianum, i, n., (sc. praedium): Landgods ved Formiæ, Cic.

formīca, ae, f., μόρμηξ, aeol. βόρμηξ: Myren, Cic. N. D. 3, 9; cf. Plin. 11, 36, Virg. Ge. 1, 186, ogs. id. Aen. 4, 402; — om etslags fabelagtige Myrer i Indien, vid. Propert. 3, 11, 5, o. Plin. 11, 31; — men som Ordsprog: confit cito, Quam si tu objicias formicis papaverem, Plaut. Trin. 2, 4, 8; df. — formīcābĭlis, e, o. formīcālis, e: myreagtig, pulsus (venarum), Coel. Aur., (Pulsens usikkre Slag).

formīcātio, onis, f., [formico]: stærk Kløe paa Huden, (som om Myrer løb derover); — formicationes corporum (sistere), Plin. 28, 20. — *formicīnus, 3: myreagtig; ∾ gradus, (krybende el. usikker Gang), Plaut. Men. 5, 3, 11; — formīco, are, v. n.; 1) om Huden: at kløe, som om Myrer løb derpaa; vid. Plin. 30, 41; — 2) formicans percussus venarum, (deres svage og urolige Bevægelse), Plin. 7, 52; o. — formīcōsus, 3: fuld af Myrer, arbor, Plin.; — [formica]. — formīcŭla, ae, f., demin. af formica: liden Myre, Appul.

*formīdābĭlis, e: skrækkelig, rædsom; — nec formidabile lumen, (Diet var mildt), Ovid. Met. 2, 857; men id. ibd. 124: nec formidabilis ulli; — neutr. ogs. som adv.; formidabile ridens, Stat.; o. — formīdāmen, ĭnis, n.: Skrækkebillede el. Skræk; in pl.: ∾ sepulcrorum, Appul.; af — 1. formīdo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [rimel. besl. m. horreo]; I) neutr.: ængster mig, er forskrækket; — Intus paveo, et foris formido, Plaut. Cist. 4, 2, 20; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10; men auro formidat, (er bange derfor), Plaut. Aul. arg. 6; — ogs. m. flgd. ne; vid. id. Asin. 2, 4, 55; — II) act.: forskrækkes derfor; — ∾ omnia, Cic. Fin. 2, 16, iracundiam alicujus, id. Att. 8, 10; cf. Hor. Sat. 2, 7, 65, o. id. Ep. 1, 18, 93; — men pass.: Hic classe formidatus etc., id. Od. 3, 6, 15; men formidatam Parthis ··· Romam, id. Ep. 2, 1, 256; cf. Virg. Aen. 3, 275; — formidatae aquae, Ovid. Pont. 1, 3, 24, d. e. Vandskræk; men Cic. Orat. 63: quo etiam satietas formidanda est magis; — b) ogs. m. Objectsætn.; si formidas isti credere, Plaut. Pseud. 1, 3, 81; cf. Hor. Ep. 1, 19, 46.

2. formīdo, inis, f., [besl. m. frgd.]; I) som mental Tilstand; A) „alm.": heftig el. vedvarende Skræk el. Rædsel; — formidinem (definiunt) metum permanentem, Cic. Tusc. 4, 8; calamitatis formidine liberari, id. Manil. 6; formidinem alicui injicere, Cic., intendere, Tac.; ogs. in pl.; formidines opponantur, Cic. Quint. 14; cf. id. Fin. 1, 14; — ogs. Frygtsomhed; in quem (cadit) metus, in eundem formido etc., id. Tusc. 5, 18; — B) „bes.": religiøs Rædsel; patriā Tyriis formidine cultum (templum), Sil.; cf. Virg. Aen. 2, 607; — II) ligesom act. o. „concr.": hvad der indjager Skræk el. Rædsel, Skrækkebillede, odl.; A) „alm."; formidines has agitando animis etc., Liv. 30, 28; men „poet.": caligantem nigra formidine lucum etc., Virg. Ge. 4, 408; — men ternas formidines dentium (Cerberi), Fronto; — B) „bes." i Jægersproget: etslags Snor med paabundne Fiedre, hvorved Vildtet skræmmes el. opjages; — linea pennis distincta ··· ab ipso effectu dicta formido, Senec. d. Ir. 2, 12; cf. Virg. Aen. 12, 750, o. id. Ge. 3, 372; — ogs. heder den til Havernes Beskyttelse opstillede Priapus: furum aviumque Maxima formido, Hor. Sat. 1, 8, 4.

formīdŏlōse, adv.; 1) frygteligen, til at vække Frygt el. indjage Skræk; — falso, sed formidolose tamen etc., vid. Cic. Sest. 19; — 2) frygtsomt; — in compar., ∾ pro re publica niti, Cato ap. Charis.; af — formīdŏlōsus, 3, [2. formido]; I) neutral el. om en Tilstand: meget frygtsom el. ængstelig, Ter. Eun. 4, 6, 18; mancipia, neque formidolosa, neque animosa, Varr.; — in compar. o. c. gen., Tac. Ann. 1, 62: formidolosior hostium, (i. e. magis timens hostes); superl., s. nedenf.; — ogs. om Dyrene; boves ad ingredienda flumina formidolosi, Colum.; — II) activisk: som vækker Frygt, frygtelig, forfærdelig; ∾ facinus, Plaut. Amph. 5, 1, 65; ∾ loca, Sall. Catil. 62; ogs. c. dat., Cic. Cluent. 3; s. ogs. Hor. Epod. 5, 55, o. id. Od. 2, 17, 18; men bellum formidolosissimum, Cic. Pis. 24; cf. id. Verr. 5, 1: ∾ tempora etc.

formīdus, 3, [af d. forældr. formus, i. e. θερμός], forel. f. calidus, d. e. varm, aedificium, Cato ap. Fest. s. v. forma, p. 83. — formĭo, (phormio), onis, m., φορμίον: etslags flettet Tæppe el. Matte, Dig.; s. ogs. Phormio s. l.

formo, avi, atum, 1, v. a., [forma]; I) „egenl.": former el. danner til en vis Gestalt; — materia, quam fingit et format effectio, etc., Cic. Acad. 2, 2; ∾ signum e marmore, Ovid., in muliebrem figuram, Cic.; formatus ··· cum cornibus Ammon, (afbildet med Horn), Ovid. Met. 5, 328; — men absol., Cic. N. D. 1, 39: formare, figurare etc., (hvor dog se er at underforstaae); — II) „fig."; A) „overf."; a) former el. indretter el. ordner; — ∾ regnum, Justin., librum, Plin. Ep., epistolas, orationes alieno ingenio, Suet. Dom. 20; men Liv. 1, 45: formatis omnibus (neutr.) ad belli pacisque usus; — ogs. uddanner til Fuldkommenhed; ∾ consuetudinem assiduitate exercitationis, Cic. Acad. 1, 5; men Hor. A. P. 126: Personam formare novam, (indføre paa Scenen el. i et Digt); men Plin. Ep. 4, 19: versus cithara formare, (i. e. modulari: ledsage Sangen dermed); men formare verba, Quintil. 1, 12, 9, (udtale dem rigtigt); — b) former el. afretter, (vitulos) ad usum ··· agrestem, Virg. Ge. 3, 163; men villicus agrestium artibus formatus, Colum.; — B) „ment."; 1) „alm.": former el. danner; ∾ verba ad nostrum arbitrium, vid. Cic. d. Or. 3, 45, orationem, id. ibd. 2, 9; — b) afbilder i Siælen; formatas esse in animis hominum ··· deorum notiones etc., id. N. D. 3, 7; provisa et formata cogitatio, Quintil. 10, 7, 8; — c) forestiller mig el. ligesom indbilder mig noget; tacita formare gaudia mente, Ovid. Am. 3, 7,

63; formatus in admirationem, (der anstiller sig forundret), Suet. Claud. 37; — 2) „bes." m. Hensyn paa Characteren; a) former el. danner el. oplærer; ∾ se in mores alicujus ab infantia, Quintil., prooem.; – ogs. omformer el. omdanner; ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite, Liv. 41, 1; — b) former el. bøier, d. e. indvirker derpaa; nulla res magis (quam actio) ··· animos fingit, format, etc., Cic. Brut. 38.

*formōse, adv.: med en skiøn Gestalt, i en skiøn Stilling, cubare, Appul.; – compar., ∾ fundere se in orbem (oleam), Quintil. 8, 3, 10; superl., ∾ formare omnia, Augustin.; — formōsitas, atis, f.: Skiønhed, uxoris, Appul.; – df. „overf.": Foredragets Skiønhed, Cic. Off. 1, 35; o. — formōsŭlus, 3, demin.: ret smuk el. artig; (for= o. eftercl. Ord); ∾ uxor, Varr.; men som subst.: formosuli nostri et torosuli, Hieronym.; af — formōsus, 3, [forma]: skiønt formet, skiøn el. smuk; – formosus, an deformis, Cic.; virgines formosae, formosissimae, id. Inv. 2, 1; men Vis formosa videri, Hor. Od. 4, 13, 3; ogs. absol.: Carmine formosae ··· capiuntur, Tibull.; quae tua formosas cepit solertia, id.; – men Virg. Ecl. 5, 44: ∾ pecoris etc.; cf. Ovid. Fast. 5, 117; – compar., ∾ forma cylindri etc., vid. Cic. N. D. 1, 10; Surgat et in solis formosior arbutus antris, Propert. 1, 2, 11; ∾ tempus, (i. e. ver), Ovid. Fast. 4, 129; nunc formosissimus annus, Virg. Ecl. 3, 59; – ogs. „ethisk": nihil est virtute formosius, Cic. Fam. 9, 14.

formŭla, ae, f., demin. af forma: Form, Gestalt, Skabning; df. — I) om ydre Gienstande; A) liden el. allerkiæreste Skabning, en ung Skiønhed, odl.; – Tempori hanc vigilare oportet formulam atque aetatulam, Plaut. Pers. 2, 2, 47; — B) det Formede el. i en Form Dannede; – solidatae jam formulae, (den allerede formede Ost), Pallad.; — 2) df. ogs. a) Form el. Model, hvorefter noget giøres, navnl. Skomagerlæst, Ammian.; — b) Indfatning, navnl. Rørene i en Vandledning, Frontin.; — II) „fig."; A) „alm.": Norm el. Regel el. Grundsætning; – certam quandam disciplinae formulam componere, Cic. Acad. 1, 4; cf. id. Off. 3, 4; men abhorrere a formula consuetudinis nostrae, id. d. Opt. Gen. Or. 7; cf. id. Orat. 11 o. 23; – ogs. kan hidføres: ex formula sua vivere, Senec. Ep. 6; ligel. formula consuetudinis, Cic. Top. 7; men Suet. Aug. 88: formula ratioque scribendi, (i. e. orthographia); — B) af Statssproget kan her mærkes; a) formula censendi: Regel el. Formular, hvorefter Census afholdtes, Liv. 4, 8; cf. id. 29, 15: censum agi ex formula a censoribus data; – fremdeles om en Udskrivning, id. 27, 10: milites ex formula paratos habere, (efter Anordningerne); cf. Suet. Aug. 49; – in sociorum formulam referre, (i. e. in socios), Liv. 43, 6; ligel. in antiquam formulam juris (restituere, f. in antiquum jus), id. 26, 24; — C) oftest i Retssproget; 1) Retsformular, hvorefter neml. en Retshandel er at fremme; – stipulationum et judiciorum formulas componere, Cic. Leg. 1, 4; cf. id. d. Or. 1, 39; formulae postulationum, id. Verr. 2, 60, sponsionis, id. R. Com. 8; — bb) navnl. ogs.; a) Formular el. Forskrift el. Instrux, som Prætor meddeler Dommerne, hvorefter de have at dømme; vid. Cic. Quint. 8, in.; ogs. formula cognitionis, Liv. 40, 12; – ogs. Forskrift, som Prætor meddeler Klageren, og hvorefter denne har at anlægge sin Sag, Cic. R. Com. 8 extr.; — b) Forskrift el. Formular, som den Retslærde meddeler sin Client, for derefter at indlede Processen, id. Mur. 13; cf. id. Fam. 7, 12; — c) Forklaring el. Udvikling el. Definition af et Retsbegreb; formula Aquilii de dolo malo, Cic. Off. 3, 14; — d) Proces el. Retssag el. Retsklage; – formulam intendere injuriarum, (anlægge Injurieproces), Suet. Vitell. 7, remittere, (hæve den), ibd.; df. ogs. formula cadere, Quintil., Senec., excidere, Suet. Claud. 14: at tabe sin Proces, (hos Cic.: causa cadere); f. ogs. Suet. l. c.

formŭlārius, i, m., [formula]: Jurist, som, med Tilsidesættelse af Veltalenheden, alene bekymrer sig om de retlige Former el. Formularer; – formularii, vel, ut Cicero ait, leguleji quidam etc., Quintil. 12, 3, 11. — formus, 3, (besl. m. θερμός, i. e. calidus), varm, s. und. formidus.

*fornācālis, 3: hørende til Ovnen, dea, Ovid. Fast. 6, 314, (i. e. dea Fornax); — 2) df. Fornācālia, (sc. sacra): Fest til Ære for Gudinden Fornax, id. l. c. 2, 527; men Fornacalia ··· farris torrendi ferias etc., Plin. 18, 2; — fornācārius, 3: som har med Ovnen at giøre, servus, Dig.; o. — fornācātor, oris, m.: som heder Ovnen, (navnl. til Badet), Dig.; — [fornax].

fornācŭla, ae, f., demin.: liden Ovn, Juvenal. 10, 82; — 2) sild. ogs. „overf.": ∾ calumniae, (hvorfra Beførelsen har sin Varme og Næring), Appul.; af — fornax, ācis, f., [besl. m. furnus]: en Ovn, navnl. til Opvarmning, til Bagning, til Smeltning; – in ardentibus fornacibus etc., Cic. N. D. 1, 37; ∾ aeraria, Plin., calcaria, id.; cf. Virg. Aen. 7, 636; men fornax balinei, Dig.; — b) ogs. „poet. overf."; Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam, id. Ge. 1, 472; cf. Lucr. 6, 682; men id. Met. 15, 340: Quae sulphureis ardet fornacibus Aetne; — II) Fornax, Gudinde for Ovnen, navnl. ogs. for Korntørringen; vid. Ovid. Fast. 2, 525.

fornĭcārius, i, m., [fornix]: == scortator, Tertull.; — fem. fornĭcāria, ae, id. — *fornĭcātim, adv.: i Form af en Hvælving, curvari, (om Palmen), Plin. 16, 81; o. — 1. fornĭcātio, onis, f.: Hvælving, hvælvet Bygningsmaade; – ∾ lapidum, Senec. Ep. 95, parietum, Vitruv.; — [fornicatus]. — *2. fornĭcatio, onis, f.: == scortatio, Tertull.; o. — fornĭcātor, oris, m.: == scortator, Tertull.; — df. fem. fornĭcātrix, īcis, Isid.; — [fornicor]. — *fornĭcātus, 3: hvælvet; – parietem directum ··· vel solidum, vel fornicatum etc., Cic. Top. 4; ligel. ∾ ambitu, Plin. 12, 11; — II) df. som adj. propr.: Via Fornicata, (der førte til Campus Martius), Liv. 22, 36; o. — fornĭcor, ari: == scortor, Tertull.; — [af flgd.]

fornix, ĭcis, m., [besl. m. furnus]; I) „alm.": hvælvet Bue, en Buehvælving; vid. Senec. Ep. 90; quod fornix vitii fecerit, Cic. Top. 4; – navnl. ogs. som Æresminde; saal. fornix Fabii el. Fabianus, s. nedens.; – ogs. hvælvet Aabning i Muren til Udfald; vid. Liv. 36, 23, o. id. 44, 21; men Plin. 31, 24: aqua fornicibus structis perducta, (igiennem hvælvede Vandledninger); cf. fornices aedificiorum, id.; – men fornix saxi, „poet.": en hvælvet Grotte, Virg. Aen. 10, 806; – ligel. „poet."; fornices coeli: Himmelens Hvælvinger el. Himmelen, Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 40; — b) ogs. er at mærke: Fornix Fabii, ogs. Fornix Fabius, ogs. ∾ Fabianus: en af Qu. Fab. Max. Allobrogicus ved Via Sacra opført Triumphbue; vid. Cic. d. Or. 2, 66, oftere, Quintil.; — II) „overf.": hvælvet Kielder el. Kippe under Jorden, hvor offenlige Fruentimre drive deres Handel, Bordel, odl., Juvenal. 3 o. 11, ogs. Hor. Sat. 1, 2, 30, o. id. Ep. 1, 14, 21. — fornus, i, m., Biform af furnus, Varr. ap. Non.

fŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": borer el. giennemborer; forata arbor, Colum.; Forabunt te per vias stimulis, Plaut. Most. 1, 1, 53; — II) „fig.": animi forati, (ligesom hullede, d. e. som intet kunne bevare), Senec. d. Br. V. 10. — Forojulensis, e, s. Forum Julii und. forum. — forpex, ĭcis, f.: Ildtang, Cato, Sidon.

fors, tis, f., [fero]: hvad der ligesom hidføres;

df. Tilfældet, Skiebnen, Lykken; (som nomen appell. alene in nomin. o. abl.); – sed haec fors viderit ea, quae talibus in rebus plus, quam ratio, potest, Cic. Att. 14, 13; quod fors feret, feremus etc., Ter.; sed haec, ut fors tulerit, Cic. Att. 7, 14; oppon. ratio, Hor. Sat. 1, 1, 12; cf. id. ibd. 1, 6, 54; men forte quadam divinitus etc., Liv. 1, 14; – fors ignara, Ovid., saeva, Catull.; fors domina campi, Cic. Pis. 2; fors hera, vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; – fors tulit, ut etc., (det traf saa, at osv.), Gell. 12, 8; men fors fuat, (f. fors sit, maatte det skee)! Ter. Hec. 4, 3, 4; hvf. eftercl.: fors fuat an, f. forsitan, maaskee, Sidon.; – men elliptisk: fors, (f. fors est), m. Subjectssætning, (saa er det dog muligt), Lucr. 1, 486; — II) som adv. bruges ogs.; A) fors, elliptisk, f. fors sit: det kunde skee el. kunde være, d. e. muligen, (men alene „poet." o. i efterclassisk Prosa); – Et fors aequatis cepissent praemia rostris, Ni etc., Virg. Aen. 5, 232; cf. id. ibd. 12, 183; – „bes." ogs. i Forbindelsen, fors et, (i. e. fortasse etiam): muligen ogsaa; vid. id. ibd. 11, 50, Hor. Od. 1, 28, 31, ogs. Propert. 2, 7, 33; – derfor ogs. fors etiam, Val. Fl.; — B) forte: tilfældigen, netop, odl.; ofte ogs. m. casu, temere, fortuna; – casu fieri, aut forte fortuna etc., Cic. Div. 2, 7; cf. Ter. Eun. 1, 2, 54; men Cic. Fat. 3: si ... forte, temere, casu ... pleraque fierent etc.; men Terent. Phorm. 5, 1, 30: quam saepe forte temere Eveniunt, quae non audeas optare; – pars forte, pars consilio etc., Liv. 9, 31; cf. Vell. 2, 66, o. Tac. Ann. 6, 22; – forte evenit, ut etc., Cic. Cluent. 51; erat forte brumae tempus, Liv.; rus ut ibat forte, Ter.; — 2) som betegnende det Ubestemte, og svarende til Grækernes ἄν: maaske, muligen, kan være; og det: a) hos Partiklerne si, nisi, ne; – si quis vestrum ... miratur etc., Cic. Div. in Caecil., in.; men id. d. Rep. 1, 38: si quando, si forte tibi visus es irasci alicui; cf. id. d. Or. 3, 12; – nemo fere saltat sobrius, nisi forte insanit, id. Mur. 6; cf. id. Off. 2, 18, oftere; – ogs. i den indirecte Tale, c. infin., Tac. Ann. 2, 23; men m. ironisk Bibegr.: det maatte da være, odl., Cic. R. Am. 29; cf. id. Lael. 19, Sall. Catil. 20, o. Tac. Hist. 4, 74; — b) „alm."; quod si etc., in uno illo, aut forte in liberis ejus manet gratia, Cic. Off. 2, 20; cf. id. Att. 10, 12, ogs. Hor. Epod. 16, 15, Quintil. 9, 4, 49, oftere, o. A.; — II) personificeret er Fors; Tilfældets Gudinde; ligel. Fors Fortuna; – hera Fors; vid. Enn. Ann. 6, 29; men Fors domina campi, Cic. Pis. 2; men id. Leg. 2, 11: Fors, in quo incerti casus significantur magis, (neml. i Modsætn. af Fortuna); Fors saeva, Catull. 64, 170; – Dies Fortis Fortunae, o. fanum Fortis Fortunae secundum Tiberim extra urbem, vid. Varr. L. L. 6, 3; cf. Liv. 10, 46, o. Ter. Phorm. 5, 6, in.

forsan, adv., (f. fors an, o. dette atter f. fors sit an: det skulde da være Tilfældet, at etc.): muligen, maaske; vid. Ter. Andr. 5, 5, in., o. Virg. Aen. 1, 203, ogs. Hor. Od. 2, 16, 31; – occurrat mihi forsan aliquis, Quintil. 1, 5, 6; cf. Liv. 3, 27. — forsit, adv., (ctr. f. fors sit, det skulde da være Tilfældet): muligen, maaske, Hor. Sat. 1, 6, 40. — forsĭtan, adv., (ctr. f. fors sit an): = forsan, Cic. R. Am. 2, oftere, Virg., o. A. — fortan, adv., [ctr. af forte an]: muligen; quare etc.; fortan non tam illius te rei publicae poenitebit, Cic. d. Rep. 3, 35, (Moser).

fortasse, ogs. fortassis, (vid. not.), adv., [forte an]: muligen, vel, odl.; – fortasse dices: quid ergo? etc., Cic. Div. in Caecil. 12; quod tamen (sc. navigare) fortasse non nollem, si possem ad otium etc., id. Fam. 2, 16; cf. id. Off. 3, 2, o. id. d. Or. 1, 22; – ogs. m. flgd. sed, id. Div. 2, 22 o. 33; ogs. m. flgd. sed tamen, id., o. Plaut. Asin. 2, 4, 86; ligel. m. verumtamen, Cic. Arch. 11; ogs. m. quidem, id. Orat. 62, oftere; — bb) hertil kan mærkes; a) den elliptiske Brug deraf m. en Subjectssætn., oftere hos Plaut.; fortasse, te illum mirari coquum, quod etc., id. Merc. 4, 4, 42; – s. ogs. Donat. ad Ter. Hec. 3, 1, 33; — b) det ironiske Bibegreb; vid. Ter. Heaut. 4, 5, 30: Hui, tardus es; Chr. fortasse; ligel. Cic. Fam. 2, 16; sed ego fortasse vaticinor etc.; — c) hos Talbestemmelsen: det Omtrentlige, (hos Cic. sædv. efter Talordet); – triginta fortasse versus etc., Cic. Orat. 56; cf. id. Att. 7, 4; s. ogs. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 79, o. Hor. Ep. 2, 2, 164; — not.: Formen fortassis har Plaut., Hor., Plin., o. A. — fortassean, (ogs. adskilt: fortasse an), adv., (for- o. efftercl.): muligen, maaske; – qui si etc.; fortassean tecum duceret serram, Varr. R. R. 3, 6; cf. Gell. 11, 9. — fortassis, adv., s. und. fortasse. — fortax, acis, m., φόρταξ, (d. e. Bæreren el. den Bærende); df. Fod el. Fodstykke til en Ovn, Cato.

forte, abl. af fors, som adv.: muligen, maaske; s. und. fors. — *fortesco, ĕre, v. n. inch.: at blive stærk el. tapper, Laev. ap. Gell. 19, 7; o. — fortĭcŭlus, 3, demin., sædv. m. Lune: ret tapper el. udholdende; forticulum se in torminibus praebere, (om Epicur), Cic. Tusc. 2, 19; — [fortis]. — fortĭfĭcātio, onis, f.: Styrkelse, (corporis), Coel. Aur.; af — fortĭfĭco, are, v. a., [fortis, facio]: styrker, forfrisker, corpus, id.

fortis, e, [fero]; oprdl.: som kan bære, som kan holde ud; df. I) „egenl." el. legemligen: stærk af Kræfter, med el. ved gode Legemskræfter; om Mennesker og Dyr; – villicus fortis in operibus administrandis, Colum.; – ogs. m. Hensyn paa Helbreden; gaudeo, esse te tam fortem, ut etc., Plin. Ep.; cf. id. ibd. 4, 1; – boves ad opera fortes, Colum.; ∾ taurus, Virg.; – compar., ∾ animalia, Plin.; – ogs. om Ting; fortior stomachus, id., (med god Fordøielse); superl., ∾ caput leoni, (oppon. invalidissimum urso), id. 8, 54; fortior sol, (der brænder stærkere), Senec. Med.; men om Væxterne, odl.: stærk el. kraftig i sit Slags; – fortiora ad hiemem frumenta, Plin.; vites contra pruinas fortissimae, id.; men fortiora legumina in cibo, (mere nærende), id. 18, 10; – ligna fortissima, Caes.; plantae ... fortiores fient, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": stærk, brav, dygtig; sædv. om Personer, undert. ogs. om Begreber: god el. brav i sit Slags; – sororem despondisse suam in tam fortem familiam, Plaut. Trin. 5, 2, 9; men id. Mil. gl. 4, 3, 13: ecquid fortis visa est (mulier: flink el. dygtig)? men Ter. Andr. 2, 6, 13: ut virum fortem decet, (i. e. virum honestum: en Mand af Ære); – causa infirmior fieret fortior, Gell. 5, 3, (i. e. melior); fortior cura, Justin. 44, 2, (i. e. major); — B) „ment."; 1) om Personer og Characterer: kraftfuld og dygtig, navnl. modig el. tapper el. uforfærdet; ogs. god, ædel, retskaffen; – Fortes creantur fortibus, Hor. Od. 4, 4, 29; cf. id. Ep. 1, 7, 46, oftere; – ofte ogs. m. Hensyn paa Characterens Storhed og Adel: vir fortissimus, Cic. Catil. 1, 8; – navnl. ogs. modig og tapper i Farer og Fristelser; vir ad pericula fortis, Cic.; vir fortissimus contra audaciam, id. R. Am. 39; fortior, an felicior (Sulla), Sall. Jug. 95; si in eo fortes fueritis, (hvis I dømme ham strængt retfærdigen), Cic. Verr. 1, 1; fortior in dolore, id.; men fortes ad sanguinem civilem, (modige til at udgyde Borgerblod), Liv. 7, 40; – ogs. absol.: animus fortis, vid. Cic. Off. 1, 23, o. id. Fam. 6, 13; cf. Virg. Aen. 5, 229: fortia corda; fortes et felices (Fabii), Liv. 2, 49; cf. id. 29, 32; – „poet." ogs. c. inf.: fortior turbare puellas, Stat.; – endel. som Ordsprog: fortes fortuna adjuvat, (Lykken staaer de Kekke bi), Ter., Cic.; ogs. fortes fortuna (sc. adjuvat), Cic. Fin. 3, 4; — 2) om Begreber, Handlinger, Taler, odl.: modig el. tapper, som røber Mod og Tapperhed; – forte factum, Cic. Att. 8, 22; fortia facta patrum, (deres tappre Bedrifter),

Virg. Aen. 1, 641; fortissima libertatis recuperandae cupiditas, Cic. Phil. 12, 3; cf. id. Catil. 3, 6; fortis oratio, id. d. Or. 1, 54; ligel. genus dicendi forte, id. ibd. 3, 9; men „poet.": fortia dicta, Propert. 1, 5, 14, o. Ovid. Met. 4 652, (overmodig Tale); - endel. fortes oculi, (modigt el. truende Blik), Cic. Att. 15, 11.

fortĭter, adv. af fortis; I) „egenl.": stærkt; - ∾ astringere, Plaut.; fortius attrahere lora, (stærkere), Ovid. Rem. 397; fortius durare, Plin., (holde sig længere, om Træ el. Tømmer); ligel. fortissime servare rigorem, id.; arserunt fortius agitati ignes, (brændte stærkere), Ovid. Met. 6, 708; — II) „fig."; A) „overf.": stærkt el. heftigen, venari, Nep.; fortissime facere injuriam, Cic. Quint. 8; — B) „ment."; a) modigen, tappert, bellum gerere, Cic. Flacc. 39; fortius pugnare, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 15, o. id. Ep. 1, 14, 4; fortissime resistere, Caes.; men med Lune el. Ironi: rebus ... paternis fortiter absumptis, Hor. Ep. 1, 16, 27; ligel. fortiter perire, id. Sat. 2, 3, 42; — b) med Udholdenhed, standhaftigen; quae tulisse eum fortiter ac patienter ferunt, Cic. Phil. 11, 3; cf. id. Att. 14, 13, o. id. Off. 1, 18.

fortĭtūdo, inis, f., [fortis]: Legemsstyrke el. Styrke, hircorum, Phaedr. 4, 16; ogs. om Tøier: Styrke el. Varighed, Hieronym.; — II) oftest „fig.": Mandighed, Tapperhed, Uforfærdethed; vid. Cic. Inv. 2, 54; men fortitudo est dolorum laborumque contemptio, id. Off. 3, 33; cf. id. Tusc. 5, 14, o. id. Off. 1, 19; - navnl. ogs. Krigstapperhed, Caes. B. G. 1, 2; (oppon. audacia), Sall. Catil. 6; - ogs. in pl.; sunt igitur domesticae fortitudines etc., Cic. Off. 1, 22. — fortiuscŭlus, 3, ligesom forticulus, demin. af fortis: temmelig stærk, Auct. ap. Fulgent.

fortuito, abl. som adv., o. fortuitu, f. und. flgd. — fortuitus, 3, [forte, formet som gratuitus]: tilfældig, som er el. skeer el. haves alene tilfældigen; - ∾ concursus atomorum, Cic.; quippiam nacti fortuiti boni, id. N. D. 1, 36; cf. Hor. Od. 2, 15, 17, o. Phaedr. 2, 4; subita et fortuita oratio, (oppon. commentatio et cogitatio), Cic. d. Or. 1, 33; ∾ sermo, Quintil.; — 2) in neutr. ogs. absol.; ex quibusdam fortuitis (oriri occasiones), id.; nihil tam capax fortuitorum, quam mare, Tac. Ann. 14, 3; fortuitorum laus brevior, Quintil.; — b) df. abl. fortuito, sædv. som adv.: tilfældigen, ved et Tilfælde, odl.; - ∾ incidere in sermonem, Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 20; men quid casu et fortuito futurum sit, Cic.; temere ac fortuito, id. Or. 55; non fortuito, sed consilio et disciplina, id. d. Rep. 2, 16; cf. id. Leg. 1, 8; — not.: alene for- o. efterel. er Biformen fortuitu; vid. Plaut. Aul. 2, 1, 41, o. Lactant.

1. fortūna, ae, f., [forlænget Form af fors]: Tilfældet el. Lykken, Lod el. Skiebne (navnl. som Medgang el. Modgang); I) „alm."; - quid est enim fors, quid fortuna, quid casus, quid eventus, nisi quum sic aliquid cecidit ... ut etc.? vid. Cic. Div. 2, 6 o. 7; in casu esse atque fortuna etc., id. Tusc. 5, 9; ferre pulcherrime secundam adversamque fortunam, (Medgang og Modgang); vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; fortuna optima esse, Cic.; fortuna duriore conflictatus, id.; men superanda omnis fortuna ferendo est, Virg. Aen. 5, 710; - endel. som Ordsprog: fortes fortuna adjuvat, f. und. fortis; — b) ogs. in pl., Ter. Andr. 1, 1, 69, oftere, Caes. B. G. 5, 3, o. id. ibd. 6, 7; cf. Cic. Sull. 23: secundas fortunas amittere ... in adversis permanere; — II) „bef." ogs.; A) Skiebne, Forfatning, Kaar, Stand; - fortuna servorum infima, Cic. Off. 1, 13; homines infima fortuna, (af ringeste Stand el. Kaar), id. Fin. 5, 19; men sui cuique mores fingunt fortunam, Nep. Att. 11; ∾ florens, Cic., opp. ∾ misera el. afflicta, id.; intra fortunam manere, (blive i sin Stand); men Quintil. 7, 9, 2: Gallus utrum avem, an gentem, an fortunam corporis (en Castrats Stand el. Tilstand) significet; — B) f. fortuna secunda el. adversa, Lykke el. Ulykke; df. 1) god Lykke el. Lykke, Medgang el. Held; - fortunam a deo petendam, Cic. N. D. 3, 36; cf. id. Manil. 16, bef. id. Lael. 15; men habendam fortunae gratiam, quod etc., Caes. B. C. 3, 73; cf. id. B. G. 5, 34; dum fortuna fuit, Virg. Aen. 3, 16; fortunam sibi ipsum facere, Liv.; cf. Hor. A. P. 201, o. id. Ep. 1, 8, 17; — b) hertil mærkes Udraabet: per fortunas, (ved din Velfærd)! for Guds Skyld! odl.; vid. Cic. Att. 5, 11, oftere; — 2) Ulykke, Fordærvelse, odl.; vid. Hor. Od. 3, 3, 62, o. id. Sat. 2, 8, 85; — C) fortunae, arum, sield. in sing. fortuna, ae: Lykkens Goder, Formue, Besiddelse, odl.; — a) in pl.; nunc omnium fortunae sunt certae, Cic. R. Com. 12; cf. id. R. Am. 3, o. Caes. B. G. 1, 11; fortunarum pericula, Quintil.; — b) in sing., Hor. Ep. 1, 5, 12; ligel. Nec mea concessa est aliis fortuna, Ovid. Trist. 5, 2, 57; ligel. abundare fortuna, Quintil.; fortunam in nominibus habere, Dig.; — not.: forcl. er gen. fortunāi, f. fortunae, Naev. ap. Prisc.; — III) personificeret er Fortuna: Skiebnens el. Lykkens Gudinde; vid. Cic. N. D. 3, 24, id. Leg. 2, 11, id. Verr. 4, 53, o. id. Div. 2, 41; - Bona Fortuna, id. Verr. 4, 3; Mala Fortuna, id. Leg. 2, 11; Fors Fortuna, f. und. fors; men Fortunae filius, (Lykkens Skiødebarn), Hor. Sat. 2, 6, 49; - fremdeles afbildes Fortuna staaende paa en Kugle (el. paa et Hiul); vid. Ovid. Pont. 2, 3, 51; cf. Cic. Pis. 10: Fortunae rotam pertimescere; men ogs. som blind; vid. Pacuv. ap. Auct. ad Her. 2, 23.

*fortūnāte, adv.: lykkeligen; feliciter, absolute, fortunate vivere, Cic. Fin. 3, 7; o. — fortūnātim, adv., forcl. Biform af frgd., Enn. ap. Non.; af — fortūnātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — fortūno, avi, atum, 1, v. a., [fortuna]; (forcl. perf. conj. fortunassint, f. nedenf.); sædv. om Guderne: at give Lykke dertil, at velsigne; - tibi patrimonium dii fortunent, Cic. Fam. 2, 2; cf. ibd. 15, 7; men Hor. Ep. 1, 11, 22: quamcumque deus tibi fortunaverit horam, etc., (hver lykkelig Time, han skienker dig); - men absol.: Deos ego omnes, ut fortunassint, precor, Afran. ap. Non.; — II) df. partic. fortunatus, 3, sædv. som adj.; A) „alm.": lykkelig, lyksalig; - o fortunatam remp., si etc.! Cic. Catil. 2, 4; cf. id. d. Senect. 9; df. ogs. i en Bønformular: quod bonum, fortunatum ... siet etc.! Varr.; - compar., quis me vivit fortunatior? Ter. Eun. 5, 3, in.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 14; superl., ∾ me omnium, Ter. Heaut. 4, 8, in.; — b) „poet." ogs. c. gen.; fortunatusque laborum, Virg. Aen. 11, 416; — B) „bef." ogs.: som lever i gode Omstændigheder, velhavende, bemidlet; vid. Cic. d. Or. 2, 86, o. Caes. B. G. 6, 35; — C) Insulae Fortunatae, Plin. 6, 37, ogs. Insulae Fortunatorum, Plaut., (rimel.: de canariske Øer); holdtes engang for at være de Saliges Opholdssteder; vid. Plin. l. c., ogs. Virg. Aen. 6, 638.

1. Fŏrŭli, orum, m.: liden By (vicus) i det Sabinske, Virg., Liv. — 2. fŏrŭli, orum, m., demin. af forus: Bogreol el. Bogskab; vid. Suet. Aug. 31, o. Juvenal. 3, 219.

1. fŏrum, i, n., [besl. m. forus, foras, foris, af fero]; (f. ogs. Fest. p. 84: forum sex modis intelligitur, etc.); I) „alm.": Torv el. Torveplads, hvorom Varr. L. L. 5, 32: quo quaeque ferrent, forum appellabant; df. A) Torv til Kiøb og Salg, (Handelstorv, Axeltorv, Qvægtorv, osv.); vid. Varr. l. c.; forum boarium, olitorium, cupedinis, piscarium, ogs. piscatorium, Liv., vinarium, Varr., suarium, Dig.; cf. Sall. Jug. 47; — b) paa el. omkring det romerske Forum havde Pengehandlere el. Vexlerere el. Mæglere deres Comptoirer el. Boder; - df. fidem de foro tollere, (ophæve al Tillid el. Credit), Cic. Agr. 1, 3; in foro versari, (drive Vexelforretninger), id. Flacc. 29; cedere foro, (giøre Opbud), Dig.; comisk ogs.

mergi foro, Plaut.; cf. Cic. Rab. Post. 15; men som Ordsprog o. „alleg.": scisti uti foro, Ter. Phorm. 1, 2, 29, (du har passet din Fordel); — II) „bes." heder ogs. forum el. Torvet, (navnl. i Rom, df. ogs. i alle betydeligere Byer): en offenlig Plads, som bruges til de vigtigste offenlige Forhandlinger; df. A) det Sted i Rom; 1) hvor offenlige Høitideligheder foregaae, som Mandstogaens Anlæggelse, osv.; df. in forum venire, Cic. Fam. 10, 10, (anlægge Mandstogaen, begynde Forretningslivet, navnl. Advocaturen); derom ogs. forum attingere, id. ibd. 5, 8; ogs. in forum deduci, Suet. Ner. 7; – ogs. Skuespil gaves undert. paa Forum, hvf. Cic. Mur. 34: ut locus et in circo et in foro daretur amicis; – under slige Skuespil blev Forum Romanum udsmykket med Statuer, Malerier, osv., hvorom Cic. Verr. 1, 54: ludis ipsis Romanis, foro ornato; — 2) hvor Retssager forhandles el. Processer føres, osv.; df. Nep. Cato 1: in foro esse coepit, (han traadte op som Sagfører); s. ogs. ovenf.: in forum venire, o. forum attingere; cf. Cic. Verr. 4, 54: forum et jurisdictionem cum ferro et armis (conferre); men Virg. Ge. 2, 502: nec ferrea jura insanumque forum ··· vidit; — b) til Forum Romanum, hvor Rostra, Curia, Comitium, etc., kom i d. flgd. Tid: Forum Caesaris, vid. Suet. Caes. 26, o. forum Augusti, id. Aug. 29; df. triplex forum, Martial. 3, 38, o. trina fora, Senec.; — B) udenfor Rom heder Forum ogs. 1) den By i Provindsen, hvor Retten forvaltes; – quae in id forum convenirent (civitates), Cic. Verr. 2, 15; cf. id. ibd. 3, 15; – df. som Ordsprog: res in meo foro vertitur, Plaut. Most. 5, 1, 10, (Sagen angaaer mig, jeg er i Fare); men Martial. 12 praef.: in alieno foro litigare, (befatte sig med, hvad man ikke forstaaer); — 2) „metonym.": Rettens Forvaltning, Jurisdiction, Retsdag; – forum agere: holde Thing el. Rettergang, Cic. Att. 5, 16, o. id. Fam. 3, 6; cf. Virg. Aen. 5, 758; — III) Forum, m. adj., el. c. gen. af et nom. pr., findes hyppigen som Navn paa den By i Provindsen, hvor den meste Handel drives, og hvor Statholderen holder Ret; s. ovenf. Cic. Verr. 2, 15; – saal. Forum Julii i Gall. Narb., (hod. Frejus), Plin. 3, 5; Forum Livii, i Gall. Cispad., (hod. Forli), Plin. 3, 20, o. mange flere; — IV) endel. heder fŏrum; A) „alm.": Pladsen udenfor Huset; df. offenlig Gade; – de foro decedere, Nep. Att. 10, (ikke vise sig offenligen); verba de foro arripere, (Ord fra Gaden), Cic. Fin. 3, 2; — B) „bes.": Plads el. Aflukke foran Gravstedet; – forum, i. e. vestibulum sepulcri, Cic. Leg. 2, 24. ex XII Tabb.; — not.: forum, sc. vinarium: Kar i Vinpersen, Varr.; fora et torcularia emundata, Colum. 11, 2.

1. fŏrus, i, m., (m. Biformerne: forum, i, n., o. fori, orum, m.); [besl. m. foris o. foras; oprdl. det Udvendige]; df. 1) Gang paa Skibsdækket; – stans in summo puppis foro, Gell. 16, 19; – oftere in pl., fori; quum alii per foros cursent, Cic. d. Senect. 6; cf. Virg. Aen. 6, 412; – ogs. pl. fora, Cn. Gell. ap. Charis.; — II) „overf."; A) fori: de ved Gange afdelte Sæder for Tilskuerne paa Circus; vid. Liv. 1, 35: loca divisa ··· ubi spectacula sibi quisque facerent; fori appellati; cf. id. 45, 1; — B) df. ogs. ifølge etslags Lighed; a) Havebed el. Haverabat; – Angustosque foros ··· ducens, Colum. 10, 92; — b) fori: Bicellerne; – Complebuntque foros, Virg. Ge. 4, 250; — c) forum aleatorium: Spillebrættet, Augustus ap. Suet. Aug. 61. — 2. forus, i, forcl. Biform af 1. forum, Lucil. ap. Non.

Fosi, orum, m.: germanisk Cheruskerstamme i Nærheden af d. nuv. Celle, Tac. Germ. 36. — fossa, ae, f., [fodio]: Grav el. Grøft; – fossam fodere, Liv.; circumdare vallo et fossa (oppidum), Cic., moenia, Sall.; fossa et vallo septum (aliquem) tenere, Cic. Att. 9, 12; men m. omvendt Construction: circumdare fossam lecto, id. Tusc. 5, 20; fossam pedum XX ducere, Caes.; transversam fossam obducere, id., praeducere, id.; fossa Rheni, vid. Cic. Pis. 33; cf. Plin. 3, 13; men fossa navigabilis, vid. Tac. Ann. 15, 42; — b) sild. ogs. fossa: Graven, Inscr.; — B) „overf."; a) sensu obscoeno, Auct. Priap. o. Juvenal.; — b) en Grændse, Tertull. — fossatum o. fossatus, s. und. fosso.

*fossĭcius, (-tius), 3: = flgd., arena, Plin.; o. — fossĭlis, e: som bliver udgravet, sal, Varr., arena, Plin.; — [fossus, fodio]. — fossio, onis, f., [fodio]: Graven el. Udgravning; fossione recenti terram fumare calentem, Cic. N. D. 2, 9; – ogs. in pl.; fossiones agri etc., id. d. Senect. 15. — fossītius, 3, s. und. fossicius.

fosso, avi, atum, 1, v. a., intens. af fodio: graver, stikker, borer; (for= o. efterc1. Ord); – fossari corpora telis, Enn. ap. Varr. L. L. 7, 5; — B) df. som subst.; 1) fossatum, i, n.: Grav el. Grøvt, Pallad., o. A.; — 2) fossatus, i, m.: Grændsesten i en Grøvt, Auct. Rei agr. ap. Goes. — fossor, oris, m., [fodio]: en Graver, navnl. som graver i Vinbierget, Virg. Ge. 2, 264; cf. Hor. Od. 3, 18, 15; ogs. en Biergmand, Vitruv.; ogs. en Minegraver, Stat.; — bb) df. ogs. sild.; a) som begraver de Døde, Graver el. Gravmand, Inscr.; — b) utugtigt Menneske, Auson.; — II) „overf.": en grov Knold, et raat el. fælt Menneske; vid. Catull. 22, 10, o. Pers. 5, 122.

fossŭla, ae, f., demin. af fossa: liden Grav el. Grøvt, navnl. til Plantning, Cato, Colum. — fossūra, ae, f., [fodio]: Graven el. Gravning; – hanc planam fossuram etc., Colum. 4, 14; – men in pl.: complanata juga fossuris montium, Suet. Calig. 37; — II) „overf." o. „concret": en Grav, en Grube; – summa fossura operiatur arundinibus, Vitruv. — fossus, 3: partic. af fodio.

1. fōtus, 3: partic. af foveo. — 2. fōtus, us, m., [foveo]: Opvarmen, navnl. ved Badning el. Omslag, (men alene in abl.); – juvare et potione et fotu, (om en Decoct), Plin. 22, 10; — b) sild. ogs. „overf." o. in pl.; Queis (s. quibus) fotibus gloria aucta, Prudent.

fŏvĕa, ae, f., [besl. m. favissae]: liden Grav, gravet Hul, (navnl. for at fange Vildtet deri); I) „alm.": ut in foveam fluat (humor), Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 558: foveis abscondere (cadavera); — 2) „bes.": Faldgrube; in foveam incidere, Cic. Phil. 4, 5; foveis feras venari, Plin.; – ligel. „alleg.": decipere fovea lenonem, Plaut. Poen. 1, 1, 59; cf. id. Pers. 4, 4, 45.

fŏvĕla, ae, f.: Opmuntring, Forfriskning, Tertull.; af — fŏvĕo, fōvi, fōtum, 2, v. a., [besl. m. focus]: varmer, holder varm; I) „egenl.", om Solvarmen, Lucr.; men ∾ epulas foculis, Plaut.; ∾ pullos pennis, (om Hønen), Cic.; cf. id. N. D. 2, 48; men ∾ ova, (udruge dem), Plin.; ∾ ova plumis, Ovid.; – ∾ ignes manu, (vedligeholde), id. Fast. 3, 427; men m. omvendt Constr.: fovet ignibus aras, id. Met. 7, 427; – ∾ gremio el. sinu: tage el. have paa Skiødet, vid. Virg. Aen. 1, 718, o. id. ibd. 4, 686; ogs. ∾ aliquem, (omarme), id. Ecl. 3, 4; men id. Aen. 10, 838: ipse aeger, anhelans, Colla fovet, (neml. ved at støtte den imod Træet); – ogs. ofte hos Lægerne: at varme el. forfriske ved Badning el. Omslag, odl.; – ∾ genua calido aceto, Colum.; cf. Ovid. Met. 8, 563; men ogs. „poet." om den forfriskende el. rensende Brug af koldt Vand; vid. Virg. Aen. 12, 420, o. id. Ge. 4, 230; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom at holde til sig, el. at holde sig dertil; saal. om Stedet: at have inde, at beboe; df. ∾ castra, (holde sig deri), Virg. Aen. 9, 57; men om Bierne: ∾ larem sub terra, id. Ge. 4, 43; cf. id. ibd. 3, 420 – men ∾ hiemem inter se luxu,

(tilbringe den deri), id. Aen. 4, 193; — B) „ment.": nærer el. pleier; ∾ aliquid in pectore, (betænke), Plaut.; ∾ vota animo, Ovid. Met. 7, 633; - credula vitam Spes fovet, Tibull. 2, 6, 20; cf. Martial. 9, 49; men Liv. 38, 6: ∾ aliquem spe certa; - men Cic. Att. 12, 18: quasi fovere dolores suos, (søge at lindre); — bb) df. ogs.; a) behandler venligen, kæler el. smigrer derfor; - quod inimicum meum ··· fovebant, Cic. Fam. 1, 9; ∾ sensus hominum, id. Mur. 35; ogs. ∾ aliquem plausu, Tac. Hist. 2, 83; s. ogs. ovenf. Liv. 38, 6; — b) begunstiger, befordrer, understøtter, fremmer; - ∾ voluntatem patrum, Liv. 3, 65, ingenia et artes, Suet. Vesp. 18; cf. Ovid. Trist. 4, 10, 41.

†frăces, um, f., [besl. m. frango, altf. oprdl. Brokker]: de afpressede Oliveskaller, Cato, Colum.; df. — frăcesco, cŭi, 3, v. n. inch.; om Frugter: at blive blød el. mør; olea fracescit, Varr.; — b) terra fracescit, (skiørner), id.; - ogs. at blive altfor blød; df. at raadne, Varr.; ogs. at blive stinkende, Colum.; - men „overf.": ubi bene fracuerit (mixtura: er bleven tempereret), Cato; o. — frăcĭdus, 3, om Frugter: meget blød, olea, Cato.

*fractio, onis, f.: Bryden el. Brydning; ∾ panis, Hieronym.; — fractor, oris, m.: som sønderbryder; ∾ ferularum, Sidon.; o. — fractūra, ae, f.: Brud, navnl. Beskadigelse paa et Lem; ∾ ossis, Cels.; fracturae aurium, Plin.; — 2) „concret": afbrækket Stykke; fracturae silicum, Kiselbrokker, Plin. 33, 21; — [frango]. — fractus, 3: partic. o. adj. af frango. — fraeno, fraenum, etc., s. und. freno, etc.

frăga, orum, n.: Jordbær, (fragaria vesca L.), Virg., Ovid., Plin.; — II) in sing. frăgum, i, n., ligesom comaron: Jordbærtræet, Appul. — frăgesco, ĕre, v. n. inch., [frango]; oprdl.: at skiørne; df. „overf.": at tæmmes el. tvinges, Attius ap. Non.

*frăgĭlis, e, [frango]; I) „egenl.": som let brydes el. brækkes, skiør, sprød, rami, Virg., phaselus, Hor.; men ∾ aquae, (i. e. glacies), Ovid. Trist. 3, 10, 26; - compar., ∾ penna, Plin.; superl., s. nedenf.; — b) knittrende, laurus, (naar den brændes), Virg. Ecl. 8, 82; fragiles sonitus chartarum, Lucr. 6, 111; men ∾ manus (pl.: knirkende), Prop. 4, 7, 12; men fragilissimus alvus, Attius ap. Non.; — II) „overf.": skrøbelig, forgængelig, ustadig; - ∾ res humanae et caducae, vid. Cic. Lael. 27, o. Sall. Catil. 1; nulli vita fragilior, (quam homini), Plin.; men ∾ anni, (i. e. senectus), Ovid. Trist. 4, 8, 3; df. — frăgĭlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Skiørhed el. Sprødhed; aquā in fragilitatem durari (candens ferrum), Plin. 34, 41; ∾ turis, id.; — II) „overf.": Skrøbelighed el. Affældighed; humani generis imbecillitatem fragilitatemque extimescere, Cic. Tusc. 5, 1; ∾ mortalitatis, Plin. Ep. 4, 24.

*frăgium, i, n.: = fractura; ∾ crurum: Benbrud, Appul.; — fragmen, ĭnis, n.: afbrækket Stykke; fragmina remorum, Virg., navigii, Ovid.; panis, Suet.; - sield. in sing.; vid. Virg. Aen. 9, 569; — 2) ogs. abstract, ligesom fractio: Brækning el. Knusning, Val. Fl.; o. — fragmentum, i, n.: afbrækket Stykke; - oftest in pl.; ∾ septorum, Cic.; fragmenta tegularum: Tagstensstykker, Liv. 34, 39; ∾ panis, Plin.; - ogs. in sing.: fragmentum lapidis, Cic. N. D. 2, 32; — 2) „poet. overf.": Emathiae··· fragmentum ruinae, (Resten af Pompejus's slagne Hær), Lucan. 9, 63; — [frango].

frăgor, ōris, m., [frango]: Sønderbrydning, Knusning; vid. Lucr. 1, 748, o. id. 5, 110; — II) „overf.": Bragen el. bragende Larm, navnl. af de sammenstyrtende Huse, Liv. 1, 29, af de omkastede Træer, Ovid. Met. 8, 340, af Tordenen, ibd. 1, 269; cf. Virg. Aen. 2, 692; ligel. ∾ coelestis, Quintil., o. ∾ coeli, Curt.; navnl. ogs. Larm af Havet og af Floderne; vid. Virg. Aen. 1, 154; men Larmen af Bifaldsklap, Quintil. 8, 3, 3; — b) larmende Rygte, Val. Fl. 1, 753.

frăgōse, adv.: med stærk Bragen; df. compar., ∾ sidunt (secures), Plin. 16, 19; af — frăgōsus, 3, [fragor]; I) „egenl."; a) sønderbrukken, brækket i Stykker; vid. Lucr. 2, 860; — b) df. „poet.": ru, ujevn el. ubanet; - silvis horrentia saxa fragosis, Ovid. Met. 4, 777; ∾ mons, Gratian.; — II) „fig."; A) „overf.": bragende, brusende, larmende, torrens, Virg. Aen. 7, 566, murmura leonum, Claudian.; men luce fragosa, (naar det tordner), Val. Fl.; — B) „ment."; ∾ oratio, (ligesom knudret og usammenhængende el. skurrende), Quintil.; ogs. absol.: aures fragosis offenduntur, et lenibus mulcentur, id.

†fragrans, tis: partic. o. adj. af fragro; df. — frăgranter, adv.: vellugtende; fragrantius spirare, Solin.; o. — frăgrantia, ae, f.: Vellugt, unguentorum, Val. Max. — frăgro, avi, 1, v. n., [rimel. tilligem. flagrare, af flare]: at give en Lugt fra sig, at lugte el. dufte (deraf); m. o. ud. abl., ogs. c. acc.; A) om en Vellugt; thymo fragrantia mella, Virg. Ge. 4, 169; adolescens fragrans unguento, Suet. Vesp. 8; cf. Martial. 6, 55; - fragrans amomum, Sil.; - gemma vinum fragrat, Solin.; cf. Martial. 5, 38; — B) om en ond Lugt; fragrat acerbus odor, Val. Fl.; men ∾ vino hesterno, (stinke deraf), Martial. 1, 88; — II) af partic. fragrans, tis, som adj., er superl. fragantissimum unguentum, Appul. — fragum, i, s. und. fraga.

frămĕa, ae, f., [germ. Ord]: etslags Spyd el. Kastespyd hos de ældste Germaner, angusto et brevi ferro etc., Tac. Germ. 6, oftere; cf. Juvenal. 13, 79; — 2) sild. ogs. som Sværd, Augustin. — Franci, orum, m.: germanisk Folk i Franken el. Frankenland (i Tydskland); - efter at være dragne over Rhinen, giorde de Erobringer i Gallien, og gave omsider Landet deres Navn; vid. Claudian. Laud. Stilich. 1, o. 11, o. Vopisc.; — b) collect. ogs. in sing., Claudian.; — B) df. 1) Francia, ae, f.: det af dem beboede Land, Auson. o. Claudian.; — 2) Francĭcus, i, m.: som Ærestitel f. K. Probus, Frankernes Overvinder, Vopisc.; — 3) Francus, 3, lingua, Hieronym.

frango, frēgi, fractum, 3, v. a.; [af ῥήσσω, ῥήγνυμι, m. digamma aeol.]; I) „egenl."; A) „alm.": brækker, bryder, knuser, patinam, Hor.; men comisk: ∾ aulam (i. e. ollam) in caput alicui, Plaut.; men ∾ corpora ad saxum, (knuse derpaa el. derimod), Virg. Aen. 3, 623; - domus fracta lapidum conjectu, Cic. Att. 4, 3; ogs. frangi in crustas, Plin.; ∾ guttur parentis, Hor. Epod. 3, 2; cf. Sall. Catil. 51: ∾ laqueo gulam (alicui); - fractae ad litora voces, (i. e. repercussae), Virg. Aen. 3, 556; men absol.: fractos sonitus imitata tubarum (vox), id. Ge. 4, 72; - fremdeles (m. etslags reflexivt Bibegr.): ∾ brachium, (brække Armen), vid. Cic. d. Or. 2, 62; cf. Virg. Aen. 5, 413; ligel. ∾ navim, (lide Skibbrud), Ter. Andr. 1, 3, 17; cf. Caes. B. G. 4, 29; men Juvenal. 5, 478: hic frangit ferulas, (naar de neml. slaaes i Stykker paa ham); — B) „bes.": støder el. river el. knuser, fruges saxo, Virg., hordeum molis, Plin.; men ∾ glebas bidentibus, Virg.; cf. id. Ge. 3, 161; s. ogs. Hor. Ep. 1, 13, 19; - ∾ comam in gradus, (bukle el. krølle), Quintil.; - ∾ alicui testiculos, (berøve nogen Manddommen), Plin.; hos Stat. ogs. ∾ sexum; - ∾ exuvias boum aceto, (udbløde deri), Val. Fl.; men ∾ toros, Martial. 2, 59, (sidde Leiet ned); - ∾ fluvium, (svømme derigiennem), Sil.; men ∾ fores, (slaae stærkt derpaa), Plaut.; men „poet.": ∾ iter, (forandre sin Vei), Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; a) formindsker, svækker, forringer; - vis ··· summas frangit infirmatque opes, Cic. Rab. Post. 10, (e poët.); cf. Ovid. Trist. 3, 14, 33, o. Nep. Eum. 5; ligel. ∾ nervos mentis et corporis, Quintil.; ∾ diem mero, Hor. Od. 2, 7, 6; men calor se frangit, Cic. d. Or. 1, 62; ∾ (vina) nive, Martial., vites (sacco),

Plin., (svække el. formilde deres Skarphed); — b) tæmmer, betvinger, undertvinger, nationes, Cic.; cf. Nep. Them. 2; men Frangimur heu fatis, Virg. Aen. 7, 594, (overvældes deraf); ∾ bellum proeliis, Cic. Prov. Cons. 13; ∾ consilium alicujus, (tilintetgjøre), id. Fam. 4, 4; ∾ invidentes ingenio industriaque, id. ibd. 10, 3; men ∾ se laboribus, (slide sig op dermed), id. Arch. 11; — B) „ment."; 1) om Foredraget el. m. Hensyn derpaa; - ∾ sententiam alicujus, (giendrive, afkræfte), Cic. Fam. 1, 4; ligel. ∾ aliquem, id. Att. 1, 16; ligel. ∾ soritem, id. Acad. 2, 29; - fremd. fracta pronunciatio, Plin. Ep., (forkelet, umandig); - endel. om Bogstaverne: consonans consonantem frangit, Quintil. 1, 4, 11, (naar neml. af tvende umiddelbart forbundne Consonanter i den samme Stavelse, den anden i Udtalen mærkeligen svækker den første, ligesom dette er Tilfældet i pro o. i ptisana); — 2) „ethisk" el. m. Hensyn paa en moralsk Tilstand, osv.; a) brækker, bryder, krænker; - ∾ fidem, Cic. R. Com. 6, foedus, id. Pis. 12; ut neque ··· nec frangam dignitatem meam, id. Fam. 9, 10; ogs. fordærver el. forfører; Non Venus et vinum sublimia pectora fregit, Ovid. Fast. 1, 301; — b) tæmmer, holder i Tømme, cupiditates, Cic. Mil. 28; men pass.: frangi cupiditate, id., metu, id., pudore, id., (nedbøies el. overvældes deraf); men frangi animo, (blive modløs), id. Phil. 2, 14; men Ovid. Pont. 1, 2, 63, absol.: quum etc., frangor, (taber jeg Modet); cf. Cic. Pis. 26: istuc fractum et humile, (hin Forknyttelse el. Modløshed); — III) partic. fractus, 3, som adj.; A) brudt, svag, kraftløs; fractus membra (acc. gr.) labore, Hor. Sat. 1, 1, 5; - ogs. in compar., spes fractior, Cic. Lael. 16; — 2) blød, umandig; fracta voce loqui, Juvenal. 2, 111; ∾ gressus, Petron.; ogs. er at hidføre Cic. Pis. 26, s. ovenf.; men id. Att. 11, 12: me fractiorem esse animo, (at jeg er noget nedslaaen i Sindet).

frāter, tris, m., [besl. m. φράτωρ, i. e. tribulis]; I) „egenl."; A) „alm.": Broder; - fratrum quoque gratia rara est, Ovid. Met. 1, 145; men med Inderlighed: mi frater, mi frater, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 3, in.; fratres gemini, Cic., gemelli, Ovid.: Tvillingbrødre; ∾ germanus: kiødelig Broder, (navnl. paa Faderens Side), Pseud.Cic. p. Dom. 45; fratres uterini, (som have samme Moder), Dig.; men fratres dii, Suet. Calig. 22, o. Prop. 3, 12, 20: Brødrene Castor og Pollux; ligel. fratres gemini, Ovid. Her. 17, 250; - men divi fratres, i Retssproget: Keiserne M. Antonius Philosophus o. L. Verus; - ogs. bruges fratres, ligesom vort: Søskende, om Broder og Søster, el. om Brødre og Søstre, Dig., Tac. Ann. 12, 4; — B) „bes." ogs. Søskendebarn; neml. a) f. frater patruelis, Faders Brodersøn, Cic. Planc. 27, findes ogs. frater, Cic. Att. 1, 5, Liv. 35, 10, Ovid. Her. 8, 27, o. id. Met. 13, 31; — b) Moders Søstersøn, Pseud.Cic. in Sen. 10; - ogs. Søstermand el. Svoger, Liv. 28, 35; — II) „overf."; A) „alm.": Broder, d. e. Ven, Staldbroder, Kammerat; frater, pater, adde, etc., Hor. Ep. 1, 6, 54; men volo, mi frater, fraterculo tuo credas, Timarch. ap. Cic. Verr. 3, 66; — b) ogs. de forbundne Folkeslag hede undert. fratres; vid. Caes. B. G. 1, 33; — B) „poet." bruges ogs. fratres om Ting, der ligne hinanden, el. som paa nogen Maade høre sammen; - Aspicies illic positos ex ordine fratres, (mine øvrige Bøger el. Skrifter), Ovid. Trist. 1, 1, 107; cf. Martial. 12, 3; - men om visse Bierge: quos a simili altitudine septem fratres appellant, Plin. 5, 2; ligel. er: laeva manus soror dextrae, Plaut. Poen. 1, 3, 9; — not. a: Fratres Arvales, (et Præstecollegium), s. und. Arvalis; — not. b: Frater Solis et Lunae: en Titel for Partherkongen, Ammian.

frātercŭlo, are, v. n., (ligesom Brødre at voxe med hinanden), Plaut. ap. Fest. s. v. sororiare; af — frātercŭlus, i, m., demin. af frater; df. Juvenal. 4, 98, m. Lune: ∾ Gigantum, (ligesom terrae filius), ubekiendt og ringe Menneske; df. m. Lune: Brorlille, Kammerat; volo, mihi, fraterculo tuo, credas, s. und. frater, no. II, A.

*frāterne, adv.: broderligen, som en Broder; - fraterne facis, quod etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; - ogs. „overf.": hierteligen, inderligen; te a me fraterne amari, id. Att. 1, 5; o. — frāternĭtas, atis, f.: Broderskab, Quintil. Decl.; - „overf." ogs. i Statssproget: Aedui soli Gallorum fraternitatis nomen cum populo R. usurpant, Tac. Ann. 11, 23; af — frāternus, 3, [frater]; I) „egenl.": broderlig, hørende til el. hidrørende fra en Broder, amor, Caes.; men ∾ lyra, Hor. Od. 1, 21, 21, (som Apollo havde faaet af Broderen Mercurius); ∾ mores, (neml. hos Zethus, Broder af Amphion), id. Ep. 1, 18, 43; men ∾ invidia, Sall. Jug. 39, ligesom ibd. fratris invidia, (imod Broderen); - ∾ hereditas, Cic. Cluent. 11; ∾ parricidium, id.; cf. Hor. Epod. 7, 18, o. Ovid. Met. 7, 367; — II) „overf."; a) hørende til el. benævnt efter en Slægtning; - fraterna peto, Ovid. Met. 13, 31, (hvad der har tilhørt min Fætter Achilles); — b) hørende til en Ven el. Staldbroder; - pro fraterna illa necessitudine etc., Cic. Quint. 4; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 3; ligel. ∾ animi, Hor. Ep. 1, 10, 4; cf. id. ibd. 1, 3, 35; — c) ogs. publicistisk; ∾ nomen, (Navn af Romernes Broderfolk), Caes. B. G. 1, 38; — d) endel. „poet." om Dyrene: moerentem ··· fraterna morte juvencum etc., Virg. Ge. 3, 518.

1. frātria, ae, f., [frater], i. e. uxor fratris: Broderkone, Svigerinde, Fest. — 2. frātria, ae, f., φρατρία: Afdeling af Folket, svarende til d. lat. curia, vid. Varr. L. L. 5, 15. — frātrĭcīda, ae, m., [frater, caedo]: en Brodermorder, Nep. Timol. 1, Ps.Cic. p. Dom. 10; df. — frātrĭcīdium, i, n.: Brodermord, Salvian. — frātrŭēlis, is, m., [frater; formet efter patruelis]: Søskendebarn, Hieronym.

*fraudātio, onis, f.: Bedrageri; - hinc fides (pugnat), illinc fraudatio, Cic. Catil. 2, 11; men af en Retsformular: qui fraudationis causa latitarit, id. Quint. 19, (ex edicto); cf. id. Off. 3, 17; men ad heri fraudationem, (for at skuffe ham), Plaut. Asin. 2, 1, 9; o. — fraudātor, oris, m.: en Bedrager; ∾ creditorum, id. Phil. 13, 12; cf. id. Flacc. 20: ∾ et infidiatorum impudentiam etc.; — [fraudo]. — fraudātōrius, 3, [fraudator], interdictum, Dig., (angaaende Bedragere). — fraudātrix, icis, fem. af fraudator: en Bedragerske, Tertull. — fraudĭger, a, um, [fraus, gero]: bedragersk, loquela, Tertull.

fraudo, avi, atum, 1, v. a., [fraus]; I) „alm.": bedrager, forfordeler, borttager el. bortvender listigen el. bedragersk; df. a) ∾ aliquem aliqua re; - ∾ milites praeda, Liv., aurigarios mercede, Suet. Ner. 5; men pass.: quum (is) ··· magna pecunia fraudaretur, Cic. Att. 1, 1; fraudatus triumpho, Suet. Calig. 48; ogs. (tildels „poet."): berøver, unddrager; ∾ aliquem debita laude, Quintil., nationes sua gloria, Plin.; cf. Cic. Fin. 5, 30; - ∾ amantem spe, Ovid., superos ture, Phaedr.; men ∾ nomina origine, Ovid. Met. 7, 654; endel. fraudans se ipse victu suo, Liv. 2, 10; — b) ∾ aliquem, (ud. abl.); - qui socium fraudarit etc., Cic. R. Com. 6; ∾ aliquem per tutelam etc., id. Caecin. 3, in hereditaria societate, id. Quint. 24; men id. Off. 3, 17, af en Retsformel: uti ne propter te ··· captus fraudatusve siem; - ogs. „overf."; fraudandae legis gratia, (for at omgaae el. skuffe Loven), Dig.; - comisk er: fraudatis lucernis, Hor. Sat. 1, 6, 124; — c) absol.; si fraudassis, etc., Plaut. Rud. 5, 2, 58; - men m. homogent Object: ne quam fraudem fraussus siet, Plaut. Asin. 2, 2, 20; — II) „bes." o. „overf." paa den Ting, for hvilken nogen bedrages; - stipendiumque equitum fraudabant, Caes. B. C. 3, 59; cf. ibd. 60: fraudata restituere; ∾ annonam pu-

blicam, Dig.; propter fraudatas nuptias, Justin. 4, 3; — not. a: fraudassis. (f. fraudaveris), Plaut.; — not. b: perf. (neutropass.): frausus sum, (formet som ausus sum), alene forcl., s. ovenf.

*fraudŭlenter, adv.: bedragersk, svigagtigen, infestare aliquem, Colum.; - compar., Plin. 30, 17; o. — fraudŭlentia, ae, f.: bedragersk Forhold el. Character, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 33, o. id. Pseud. 2, 1, 7; af — fraudŭlentus, 3, [fraus]: bedragersk, homo, Cic. Quint. 18; Carthagenienses fraudulenti et mendaces, id. Agr. 2, 35; ∾ venditiones, id. Off. 3, 21; - compar., Tertull.; superl., Plaut. Capt. 2, 1, 38; men magice fraudulentissima artium, Plin. 30, 27. — fraudŭlōsus, 3, [fraus]: bedragersk; ∾ contrectatio rei, Dig.

fraus, dis, f.: Bedrageri, Skuffelse, List, Svig, Rænke, odl.; (in sing. o. pl.); I) „egenl.“; - quum ··· aut vi, aut fraude fiat injuria, etc., Cic. Off. 1, 13; fraude et dolo (aggredi), Liv.; per summam fraudem et malitiam (fingere), Cic. Quint. 18; occasionem fraudis aut doli quaerere, Caes.; sine fraude (dedere): uden Falsk, id.; men ne quam fraudem frausus siet, Plaut., s. und. fraudo; fraude mala, (paa bedragersk Vis el. Maade), Hor. Od. 1, 3, 28; in fraudem creditorum, Dig.; - fraudem moliri, Phaedr., struere, Senec.; fraudem facere legi, Liv., senatus consulto, Cic., (omgaae el. skuffe); - ogs. in pl.; omnes ejus fraudes fallaciaeque, id. Cluent. 36; qui fons est fraudium omnium, id. Off. 3, 18; cf. Hor. Ep. 1, 16, 62, o. id. Od. 3, 27, 28; — II) „fig.“; A) „concret“ om Personer som Skældsord: en Bedrager; (alene forcl.); vid. Ter. Heaut. 5, 4, 10; men fraus populi, Plaut. Pseud. 1, 3, 131; — B) „alm.“: Forbrydelse, Misgierning, Udaad; vid. Cic. d. Or. 1, 46, o. Hor. Od. 1, 28, 31; - ogs. in pl.: fraudes inexpiabiles concepisse, Cic. Tusc. 1, 30; — C) pass.: Selvbedrag, Vildfarelse el. Feiltagelse; - imperitos in fraudem illicis, Ter. Andr. 5, 4, 8; sic (vultus tuus) in fraudem homines impulit, Cic. Pis. 1; cf. id. d. Or. 3, 60; men Fraude loci et noctis, (ved at skuffes deraf), Virg. Aen. 9, 397; in fraudem agere, id. ibd. 10, 72, jacere, Lucr.; ogs. fraudem dare alicui, id.; - in fraudem incidere, Cic., delabi, id.; — b) df. atter: den af en Vildfarelse opstaaede Skade; - id mihi fraudem tulit, etc., (har skadet mig), Cic. Att. 7, 26; quae res nemini umquam fraudi fuit, Cic. Cluent. 33; cf. id. Phil. 5, 12, ogs. Liv. 30, 19; - df. sine fraude, (archaistisk ogs. se fraude, f. sine fraude): uden Men el. Skade; df. ogs. ustraffet; vid. Cic. Leg. 2, 24, Sall. Catil. 37, o. Hor. Od. 2, 19, 20; - ogs. hører hertil Forbundsformularen: quod sine fraude mea fiat, etc., Liv. 1, 24; — III) Fraus, personificeret som Guddom, Cic. N. D. 3, 17; - ogs. i Mercurs Tieneste, Capella; — not.: gen. fraudium, Cic., fraudum, Tac.; - archaistisk er pl. frudes f. fraudes, Naev. — frausus, 3, pf. neutropass., s. und. fraudo, not. b.

*fraxĭnĕus, 3: af Asketræ, trabes, Virg., sudes, id., hasta, Ovid.; o. — 1. fraxĭnus, 3: = frgd., virga, Ovid. Her. 11, 76; af — 2. fraxĭnus, i, f.: Asken el. Asketræet, Virg. Ecl. 7, 65, o. Plin. 16, 24, (fraxinus excelsior L.); — 2) „meton.“ ogs.: hvad der er giort af Asketræ, navnl. Kastespyd, Ovid. Met. 5, 143, oftere, Sjat.

Frĕgellae, arum, f.: By i Latium ved Lirisfloden, Liv. 8, 22, oftere, o. A.; — 2) df. Frĕgellānus, 3, bellum, Cic., ager, id., Liv.; — b) df. subst. Fregellani, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 27, 10. — Frĕgēnae, arum, f.: Søstad i Etrurien, Plin. 3, 5, o. Liv. 36, 3.

*frĕmĕbundus, 3, ligesom fremens; I) „alm.“: brusende, larmende, moles, (om Skibet Argo), Pacuv. ap. Cic. N. D. 2, 35; — 2) „bes.“: fnysende, (Polyphemus), Ovid. Met. 14, 188; cf. id. ibd. 12, 128; o. — frĕmĭtus, us, m., som Naturlyd; I) „alm.“ el. om Ting: Bragen el. at brage; ∾ armorum, (Vaabenbrag), Cic.; ∾ castrorum, (Larm fra el. i Leiren), Liv.; men fremitus terrae, (underjordisk Drøn), Cic.; ∾ maris, (dets Brusen el. Brølen), id. Fin. 5, 2; — b) ogs. om visse Dyr; ∾ equorum, (deres Vrinsken), Caes., canum, (deres Knurren), Colum., apum, (deres Summen), Virg.; — II) „bes.“ om Mennesker: Brummen el. Knurren, navnl. som Yttring af Misnøie; - vid. Tac. Germ. 11; men ∾ flebilis, (lydelig Graad), Senec. Hippol.; ogs. larmende Raab el. Skrig, Cic. Flacc. 10; ligel. Bifaldsraab, Virg. Aen. 5, 148; cf. Ovid. Trist. 4, 2, 53; men om et Rygte, vid. Liv. 45, 1; - ogs. Larmen af en Troppemarsch, Caes. B. G. 2, 24; — [flgd.].

†frĕmo, ŭi, itum, 3, v. n. (o. a.); ligesom d. besl. βρέμειν, oprdl.: at brumme el. bruse, at give en brummende el. drønende Lyd fra sig, navnl. om Elementerne og om Echoet, om de vilde Dyr, osv.; - fremunt immani turbine venti, Ovid.; fremunt undae, Stat., ripae, Virg. Aen. 11, 299; men om Løven og om Ulven, id. ibd. 9, 59 o. 341; ligel. fremit acer equus, (vrinsker), id. ibd. 11, 496; — bb) saal. ogs. a) om Mennesker: brummende el. larmende at udbryde el. yttre sig; - ∾ gaudio, Liv. 6, 6, assensu, Virg. Aen. 10, 96; cf. id. ibd. 1, 559; - oftere om et Udbrud af Harme: fremunt omnibus locis, Liv. 7, 5; - saal. ogs. m. acc. c. inf.; vid. Liv. 8, 13, o. Cic. Att. 2, 7; - „poet.“ ogs. c. acc.: arma fremit, (raaber derpaa, forlanger med Skrig), Virg. Aen. 7, 460; cf. id. ibd. 11, 132; — b) om Ting og om Begreber; epistolae frementes, m. acc. c. inf., (som rase derover), Plin. 33, 12; fremit fama, Val. Fl.; cf. Phaedr. 5, 7; men terror fremit, Martial.; — not.: som act.: ∾ arma, s. ovenf.; cf. Virg. Aen. 11, 132; ligel. m. Objectsætn., s. ovenf.; df. — frĕmor, oris, m.: = fremitus; leonum fremores, Appul.; ogs. absol.: arma sonant, fremor oritur, poët. ap. Varr.; men Virg. Aen. 11, 296: variusque per ora cucurrit Ausonidum turbata fremor; - ogs. in pl.: leonum indignati fremores, Appul.

frēnātor, oris, m., [freno]: som tæmmer el. styrer med Bidselet; ∾ equorum, Stat.; ∾ conti, (en Slyngekaster), Val. Fl.; - ogs. „overf.“: infinitae potestatis domitor ac frenator animus, Plin. Pan. 66.

frendo, (ud. pf.), essum o. ēsum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; ∾ dentibus, Plaut. Capt. 4, 4, 5, (skære Tænder); ligel. ud. dentibus: frendens gemensque, etc., Liv. 30, 20; cf. Virg. Ge. 4, 452; men frendens aper, Ovid.; frendens dolor, Senec. Herc. Fur.; — II) act.: knuser, navnl. med Tænderne; - ∾ fabam, (om Grise), Varr.; ∾ fruges saxo, Attius ap. Non.; df. faba fresa, Colum., fressa, Cels.; ligel. cicera fresa, Colum., o. erva fressa, id.; — II) ogs. „overf.“ m. Objectsætning: at udfnyse, at yttre med Harme, Curt. 4, 4; - men ∾ noctes, (med Harme at yttre sig derom), Pacuv. ap. Non.; - men comisk: Nec, machaera, audes dentes frendere, Plaut. frgm. ap. Non.; df. — frendor, oris, m.: at skære Tænder, Tertull.

frēni, orum, m., s. und. frenum. — frēnĭger, a, um, [frenum, gero]: med Tømme el. Bidsel; df. „poet.“ ∾ ala, (d. e. Rytteriet), Stat. — frēno, avi, atum, 1, v. a., [frenum]; I) „egenl.“: lægger Bidsel el. Tømme derpaa; equites frenatis equis etc., Hist. B. G. 8, 15; ligel. ∾ equos, Virg., Hor.; ∾ ora cervi capistris, Ovid. Met. 10, 125, colla draconum (Medeae), id.; - vecta est frenato pisce Thetis, Tibull.; cf. Ovid. Met. 11, 237; men frenata acies, (d. e. Rytteriet), Sil.; — II) „fig.“; A) „overf.“: tæmmer, twinger, holder tilbage; - ∾ ventos vinculis et carcere, Virg. Aen. 1, 54; hiems glacie cursus frenat aquarum, id. Ge. 4, 136; men „alleg.“: linguam tot malis frenatam resolvimus, Plin. Pan. 66; - ogs. hos Lægerne; ∾ tussim medicamine, Seren.

Samm.; — B) „ment.": holder indenfor visse Grændser; styrer, betvinger, osv.; - oftere m. tilføiet abl.; ∾ furores (alicujus) legibus, Cic. Mil. 28; ∾ gentes superbas ··· justitia, Virg. Aen. 1, 52; ∾ voluptates temperantia, Liv. 30, 24; - ogs. ud. abl.: ∾ libidinem, Senec., iras, id., spes avidas, id.

Frentāni, orum, m.: Folk i Samnium ved d. adriatiske Hav, (hvor nu Abruzzo Citra); vid. Caes. B. C. 1, 23, o. Liv. 9, 16; — b) df. Frentānus, 3, ager, Liv. 27, 43, regio, Plin. 3, 17.

frēnum, (fraen.), i, n., oftere in pl. frena, orum, n., o. heteroclitisk freni, orum, m.: Tømme, Bidsel; — I) „egenl."; recipere frenum, Hor. Ep. 1, 10, 36; oftere recipere frena, Cic. Top. 8, Virg., Ovid.; - men frenos ore momordit equus, Tibull.; cf. Liv. 1, 48, o. A.; - moderari frenis (equum), Lucr.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 91, o. A.; — b) som Ordsprog kan mærkes: frenum mordere: at giøre Modstand, med Eftertryk at modsige; vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 23, o. Cic. ibd. 24; — II) „overf."; A) „alm." o. „alleg.": Tømme, Skranke, Grændse; - frenum accipere, (underkaste sig), Virg. Aen. 12, 508; voluptates tenere sub freno, Senec. Ep. 23; - alteri calcaria adhibere, alteri frenos, Cic. Brut. 56; men id. Phil. 13, 9: frenos injicere exsultanti; cf. Hor. Od. 4, 15, 10: injicere frena etc.; men Liv. 34, 2: date frenos impotenti naturae, etc.; - imperii frena tenere, Ovid., moderari, id.; pone irae frena modumque, Pone et avaritiae, Juvenal. 8, 88; men frena momordit (amor: underkastede sig, gav efter), Stat.; - frenis ··· calcaribus uti in aliquo, vid. Cic. d. Or. 3, 9; cf. id. Att. 9, 1, Hor. Sat. 2, 7, 74, oftere, o. A.; — B) „poet." f. equus; Idem eques et frenis, idem fuit aptis aratris, Propert. 4, 10, 19; — C) „technisk": hvad der ligesom et Baand holder noget sammen; saal. tecti ··· Saxea frena labant, (Stenenes Sammenføininger), Stat. Theb. 10, 880; — b) navnl. er i Anatomien frenum: det Baand, der forener den indre Forhud med glans, Cels.

frĕquens, tis, adj.: som ofte gientages el. finder Sted, hyppig el. idelig; I) „alm."; A) om Personer: som ofte er paa et Sted, hyppig, idelig, jevnlig; - ∾ auditor Platonis, Cic.; - men udtrykkes ofte ved adv.; erat tum Romae frequens, (opholdt sig der ideligen), id. R. Am. 6; quibuscum si sunt frequentes, (omgaaes dem flittigen), id. Off. 2, 13; frequens concionibus, (som ofte holder Taler), Tac.; frequens ad signa, (som jevnligen sees der), Liv.; in ore frequens posteritatis eris, Ovid. Pont. 2, 6, 34; - ogs. c. inf.: frequens lenire, Stat. Theb. 7, 70; - compar., filium frequentiorem cum illis, quam secum etc., Liv. 39, 53; superl., s. nedenf.; — B) om Begreber: som ofte el. hyppigen skeer el. finder Sted; - frequentes delati honores, Nep. Phoc. 1; frequentior familiaritas, Cic., usus anulorum, Plin.; - est frequens, (det forekommer ofte), c. inf., Dig.; cf. Tac. Ann. 2, 33: erat adhuc frequens senatoribus, si quod etc., loco sententiae promere; - ogs. kan hidføres: frequens sententia, (Forslag, der finder Manges Bifald), Plin. Ep. 2, 11; trochaeus frequens, (som hyppigen bruges, el. dens hyppige Brug), Cic. d. Or. 3, 47; — II) „bes."; A) om Personer: talrig, i Mængde; - senatus frequens convenit, Cic. Fam. 10, 12; cf. id. Verr. Act. 1, 3; men Liv. 35, 7: ad frequentiores consultatio dilata (sc. senatores); men Cic. Phil. 7, 9: equites frequentissimi etc.; men Liv. 5, 44: capite arma frequentes; — B) ofte ogs. om Stedet: talrig el. folkerig, stærkt besøgt el. beboet; — a) absol.; ∾ municipium, Cic., emporium, Liv., auditorium (med mange Tilhørere), Plin. Ep., convivium, Suet.; theatrum frequentissimum, Cic.; — b) c. abl.; frequens amnis vorticibus, Ovid.; - Nilus feris ac beluis frequens, Plin.; frequentia aedificiis loca, Liv. 31, 23; cf. Ovid. Her. 16, 54; - compar., utra pars frequentior vicis esset, Liv. 35, 11; — c) c. gen.; talis silvae frequens fecundusque (mons), Tac. Ann. 4, 65.

*frĕquentāmentum, i, n.: Gientagelse i Foredraget, Gell. 1, 11; — frĕquentātio, onis, f.: hyppig el. idelig Brug deraf; I) „alm."; - sine matrimoniorum frequentatione, Gell. 1, 6; — II) „bes." i Rhetoriken; A) Sammenhobning, argumentorum, Cic. Part. or. 35, consequentium, ibd. 16; — B) som rhetorisk Figur: sammentrængt Fremstilling af d. frgd. Enkeltheder; vid. Auct. ad Her. 4, 40; — frĕquentātivus, 3: som betegner Handlingens oftere Gientagelse, verba, Gell. 9, 6; — df. adv. frequentative, Fest. s. v. verberitare; o. — frĕquentātor, oris, m.: som giør noget oftere; (efterel. Ord); Appul., Tertull.; — [frequento].

frĕquenter, adv. af frequens; I) „alm.": hyppigen, d. e. ofte; vid. Auct. ad Her. 4, 56; se ad eum frequenter per eos dies ventitaturos etc., Cic. d. Rep. 1, 9, (al. frequentes); - compar., ∾ testari, Quintil.; cf. Ovid. Fast. 3, 287; superl., ∾ translatione uti, Cic. Orat. 24; cf. Suet. Aug. 43; — II) „bes.": hyppigen, d. e. talrigt, af mange, i Mængde, osv.; - Romam inde frequenter migratum est, Liv. 1, 11; huic (tribuno) frequenter intercenditur, (mange forkaste hans Forslag), Cic. Att. 1, 19; - quo frequentius habitaretur (Coelius mons), Liv. 1, 30; cf. id. 2, 62.

*frĕquentia, ae, f., [frequens]; I) „egenl.": at være nærværende i stor Mængde; df. „concret"; a) talrig Forsamling, navnl. af de Stores Clienter el. Ledsagere; vid. Cic. d. Or. 1, 45, o. id. Verr. 2, 2; saal. frequentia vestrum, id. Phil. 4, 3; ∾ vulgi, Nep. Att. 22; - ogs. ud. gen.; frequentia egressum alicujus ornare, Cic. Pis. 13; cf. id. Mil. 1: non usitata frequentia stipati sumus; cf. id. Verr. Act. 1, 7; — b) enhver Mængde; vid. Caes. B. C. 3, 19; ∾ negotiatorum, Sall. Jug. 47; - men rerum frequentia, ut verborum etc., Cic. d. Or. 2, 13; — II) „overf.": Tæthed; - frequentia coeli, Vitruv. 9, 9, (i. e. densitas aëris).

frĕquento, avi, atum, 1, v. a., [frequens]; I) „alm.": giør noget ofte, kommer ofte derhen; - qui frequentant domum meam, Cic. Fam. 5, 21; cf. Sall. Catil. 14; ∾ assidue locum incunabulorum etc., Suet. Vesp. 2; cf. Ovid. Met. 10, 169, o. Suet. Gramm. 7; - ogs. ∾ aliquem, vid. Sall. Jug. 73, o. Tac. Ann. 5, 10; - df. pass.; vid. Cic. Off. 1, 39, o. Sall. Jug. 17; — B) „fig."; ∾ animo, ofte at betænke, Auct. ad Her. 3, 24; men haec frequentat etc., (han giør ofte Brug deraf), Cic. Orat. 27; cf. Ovid. Her. 12, 143; - men pass., Tac. Ann. 3, 25, o. Cic. d. Or. 3, 38; — II) „bes.": talrigen el. i Mængde at besøge el. feire; - publicum est, quod civitas universa frequentat, ut ludi, dies festus, bellum, Cic. Inv. 2, 27; ligel. ∾ sacra, Ovid., dies solennes, Suet.; — B) „overf."; a) at fylde el. befolke med en Mængde, at befolke; vid. Suet. Aug. 46; hvf. pass., id. Off. 2, 4, o. id. Att. 1, 19; — b) at forsamle i stor Mængde; vid. Cic. Catil. 4, 7; - navnl. ogs. om Foredraget: at sammendrage til Eet, id. Orat. 25; cf. id. d. Or. 3, 52; — III) partic. frequentatus, 3, ogs. som adj.; A) talrigt beboet el. befolket; - quae loca ··· minus frequentata sunt, Sall. Jug. 19; — B) meget el. hyppigen brugt el. brugelig; - gemma frequentata reginis, Plin. 37, 61; — C) fuld deraf el. rig derpaa; sententiis frequentatum (genus dicendi), Cic. Brut. 95.

fressus el. frēsus, 3: partic. af frendo. — frētāle, is, n., [rimel. besl. m. frgd.]: Stegepande, Apic. — *frētālis, e: hørende til et Sund el. Stræde, oceanus, Ammian. 28, 2, (den brittiske Canal); o. — frĕtensis, (el. Fr.), e: = frgd., mare, Cic. Att. 10, 7, (Sundet ved Sicilien el. Strædet ved Messina); — [af flgd.].

frĕtum, i, n., [skal være besl. m. πόρος, i. e.

meatus el. transitus; altſ. oprdl.: Overfart, odl.]; bſ. I) „egenl.": Sund, Stræde, Canal; - fretorum angustiae, Cic. N. D. 2, 7; cf. id. Div. 2, 14; - ∾ Siciliense, (imellem Sicilien og Italien), id.; ogſ. ∾ Siculum, Liv., Plin.; ogſ. fretum Siciliae, Caes.; ſ. ogſ. nedenſ.; - Seston Abydena separat urbe fretum, Ovid. Trist. 1, 10, 28, (i. e. Hellespontus); - fretum Herculeum, Sil., (Strædet ved Gibraltar); hvorom ogſ. fretum nostri maris et Oceani, Sall. Jug. 17; - fretum perfodere, Liv. 33, 17, (i. e. fodiendo facere); — B) „beſ." ſtaaer ogſ. fretum ofte absol. om Strædet ved Sicilien; - septimo die venisse a freto, Cic. Att. 2, 1, oftere; cf. Caes. B. C. 1, 29, Hor. Epod. 9, 7, o. A.; — b) bſ. Fretense mare, (Sundet ved Sicilien), Cic. Att. 10, 7; — II) „fig."; A) „alm.": Havet; ∾ Euxinum, Ovid., Libycum, id., Hesperium, id.; In freta dum fluvii current, Virg. Aen. 1, 607; cf. Ovid. Met. 12, 39; men Hor. Od. 2, 7, 16, „alleg.": unda ··· fretis aestuosis etc.; — B) „beſ.": Opbruſen, Hede el. Heftighed; fretum illud adolescentiae, Flor. 1, 26; cf. Lucr. 4, 1024: aetatis freta etc.; ſ. ogſ. Gell. 10, 3: ∾ invidiae etc.; — not.: ſ. ogſ. 3.fretus, s. l.

1. frētus, 3: ſom ſtøtter ſig derpaa, ſom bæres deraf; pondere enim fretae (res) stant, Lucr. 6, 1057; [hvſ. ogſ. etymol. at ſammenl. m. φορεῖν, φορητός]; ofteſt „fig." o. „ment.": ſom ſtoler derpaa, ſom forlader ſig derpaa, ſom har Tillid dertil; a) c. abl.; - fretus intelligentia vestra, brevius dissero, Cic.; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 43; ligel. m. esse; qui voce freti sunt etc., Cic. Off. 1, 31; cf. Ter. Andr. 2, 1, 36; — b) ſild. „poet." c. inf.; - pontum irrumpere fretae (naves), Stat. Theb. 6, 23; — c) c. dat.; nulli rei praeterquam numero freta (multitudo hostium) temere proelium iniit), Liv. 6, 13 (Drakenb.).

2. frētus, us, m., [beſl. m. frgd.]; men alene ſild. o. in abl.; animi tui fretu, (i Tillid dertil), Symmach. — 3. frētus, i, m., forel. Biform af fretum: Sund el. Stræde; vid. Lucr. 1, 721; ligel. Varr. ap. Non.: qui est fretus inter Rhegium et Messanam; cf. Cic. Verr. 5, 66 (Zumpt.), o. Gell. 13, 20; — B) ogſ. „poet. overſ."; a) fretus coeli, (ligeſom Luftſtrømmen), i. e. coelum, Enn. ap. Varr.; — b) fretus anni, Lucr. 6, 363, i. e. ver, Foraaret.

friābilis, e, [frio]: ſom lader ſig rive el. knuſe; tophus, Plin., sandaracha, id. — fricae, arum, f.: ubekiendt Stenart paa Sicilien, Auct. Aetn. 526. — *fricāmentum, i, n.: Gnidning, Frottering; ∾ articulorum, Coel. Aur.; — fricātio, onis, f.: Gnidning, Frottering, Colum.; — 2) „beſ." i Bygningskunſten: Polering, Vitruv. 7, 6; — fricātor, oris, m.: ſom gnider el. frotterer, Coel. Aur.; — fricātūra, ae, f.: = fricatio no. 2, Vitruv.; — fricātus, us, m.: Afgniden; men alene in abl.: crebro fricatu (dentium), Plin. 23, 63; o. — fricium, i, n.: Tandpulver, Plin. Val.; — [af flgd.].

frico, cŭi, ctum (o. catum), 1, v. a.: gnider el. frotterer, navnl. efter Badet og Salvningen; vid. Plaut. Pseud. 4, 7, 93; - ogſ. indgnider, corpus oleo, Martial.; - men fricat arbore costas (sus), Virg. Ge. 3, 256; men mulos qui fricabat, etc., poët. ap. Gell. 13, 4; — 2) „beſ." i Bygningskunſten: ∾ pavimenta, (glatte el. polere dem), Vitruv. 7, 1; — not.: ∾ genua, (ſom Geſtus af den Bedende), vid. Plaut. Asin. 3, 3, 88.

*frictio, onis, f.: Gnidning, Frottering, Cels.; — frictrix, icis, f.: = tribas, Tertull.; o. — frictūra, ae, f., o. 1. frictus, us, m.: = frictio, Appul.; — [frico]. — 2. frictus, 3; 1) partic. af frico; — 2) partic. af frigo.

frigēdo, inis, f., forel. Biform af frigus: Kulde, Varr. ap. Non. — frigĕfacto, are, v. a., [frigus]: afkøler, os, Plaut. Poen. 3, 5, 15; - ſ. ogſ. frigidefacto, s. l. — frīgĕo, 2, v. n., [frigus]; I) „egenl.": er kold, er ſtiv af Kulde; (oppon. caleo; men algeo, føler Kulde; oppon. aestuo); - si non totus friget, (er iskold), Ter. Phorm. 5, 8, 5; non frigent (pedes etc.), vid. Pers. 3, 108; friget aether, Auct. Aetn.; bſ. ogſ. „poet.", Virg. Aen. 6, 219: corpus ··· frigentis, (i. e. corpus mortui); men id. ibd. 5, 396, (om den Udlevede): Sanguis hebet, frigentque effetae in corpore vires; - ſom Ordſprog mærkes Ter. Eun. 4, 5, 6: Sine Cerere et Libero friget Venus; — II) „fig."; A) „alm.": er kold derved, er uvirkſom el. ligegyldig, Auct. ad Her. 4, 15; men Curionem frigere, (at man intet hører til ham), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men Ter. Eun. 3, 3, 11: ubi friget (sc. sermo: naar Talen ſtandſer), huc evasit; — B) at mangle Varme el. Intereſſe; - frigens ad populum (tibicen), Cic. Brut. 50; cf. id. Fam. 11, 14: plane jam frigeo; men friget patronus Antonius, (gielder el. formaaer intet), id. Phil. 6, 5; — b) ligel. om Begreber el. Forholde; - quum omnia (judicia) frigerent, (da Domſtolene havde tabt deres Myndighed), Cic. Verr. 2, 25; cf. id. Att. 1, 14; men id. Fam. 7, 11: sin autem ista frigebunt, (hvis der intet bliver at opnaae), etc.

frīgĕro, are, v. a. (o. n.), [frigus]: afkøler; frigerandi cholerici, Coel. Aur.; — b) ogſ. absol.: frigerans Aganippe, (kølende), Catull. 61, 30. — frīgesco, frixi, 3, v. n., inch. af frigeo: at blive kold el. afkølet, at miſte ſin Ild el. Varme; - uti frigescat (oleum), Cato; subtus frigescit terra, Lucr. 6, 866; sanguis ··· pallore frigescit, Quintil.; ∾ pedes manusque, Tac. Ann. 5, 70; men cor frixit prae pavore, Liv. Andr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 92; — II) „fig." o. „ment."; A) at blive afkølet el. ligegyldig el. fløv el. mat; - si etc., nos hic frigore frigescimus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men frigescit affectus, Quintil.; ∾ miseratio, id.; — B) at blive kold el. ugunſtig, alicui, (imod nogen); vid. Pers. 1, 108.

frīgĭdārius, 3, [frigidus]: med el. af el. til koldt Vand, ahenum, Vitruv.; ∾ cella balinei, (til Afkøling), Plin. Ep. 2, 17; cf. id. ibd. 2, 6; — II) bſ. subst. frīgĭdārium, i, n.; A) Afkølingsværelſe i Badet, Vitruv.; — B) ctr. frigdaria, orum, n.: køligt Spiſekammer, Lucil. ap. Priscian.

frīgĭde, adv. af frigidus: koldt; bſ. „fig."; 1) mat, aandløſt, ſøvnigen; ita frigide agunt, ut nolle existimentur, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — 2) ſvagt, aandløſt, ſmagløſt, laudari, Favorin. ap. Gell.; - compar., quae sunt in Verrem dicta frigidius, (Cicero) aliis assignavit, Quintil. 6, 3, 4; superl., id. 6, 1, 39. — frīgĭdĕfacto, are, v. a., [frigidus]: afkøler, os, Plaut. Rud. 5, 2, 39; ſ. ogſ. frigefacto, s. l.

frīgĭdiuscŭlus, 3, demin. af compar. frigidior, us: noget el. temmelig kold el. mat el. aandløs; vid. Gell. 3, 10: sed alia quoque ibidem congerit frigidiuscula, (anden enfoldig Snak). — *frīgĭdo, are, v. a.: afkøler, giør kold, Coel. Aur.; o. — frīgĭdŭlus, 3, demin.: noget kold, puella, Virg. Cir. 250; - ogſ. „overſ.": noget mat el. ſvag; moestam ··· Frigidulos udo singultus ore cientem, Catull. 64, 132; — [af flgd.].

frīgĭdus, 3, [frigeo]: kold, kølig; opp. (calidus); - ∾ coelum et gelidum, Plin. Ep. 5, 6; cf. Hor. Ep. 1, 15, 9, o. id. Od. 1, 1, 25; frigida Tempe (pl.), Virg., rura, id.; - compar., ∾ flumen, Cic. Leg. 2, 3; superl., ∾ loca, Caes.; - ſom Ordſprog ſiges: aquam frigidam suffundere (alicui: ſætte Ondt for nogen), Plaut.; — b) absol.: frigida, (sc. aqua); ex frigida lavari, Plin. Ep.; ligel. frigidam aegro dare, Suet.; - ligel. absol.: laminae ferreae ex frigido ductae, (ſom ſmedes kolde el. uden Ild), Vitruv.; — B) „beſ." ogſ. „poet.": frigidus ſ. mortuus; ∾ (Eurydice), Virg. Ge. 4, 506; bſ. ∾ mors, id. Aen. 4, 385; - ogſ. kold af Skræk, Aesonides, Val. Fl., corda, Sil.; — b) ſom frembringer Kulde, febres, Plin. 26, 7, horror, Virg., mors, ſ. ovenſ.; ligel. Lucr. 3, 943: ∾ pausa vitai; — II) „fig."; A) kold, d. e. uden Varme og Intereſſe; -

quot dies quam frigidis rebus absumpsi! Plin. Ep. 1, 9; ligel. ∾ negotia, id. ibd. 9, 2; ligel. ∾ litterae, (koldt, uden Interesse), Cic. Fam. 10, 16; cf. Hor. Ep. 1, 3, 26; — b) „poet." ogs. dorsk el. kraftløs; frigida bello dextera, Virg. Aen. 7, 338; men id. Ge. 4, 104: ∾ tecta apum, (hvori der mangler Liv og Virksomhed); cf. id. ibd. 3, 97: frigidus in venerem (equus); — B) kold, aandløs, smagløs, urimelig, odl.; in ista tam frigida, tam jejuna calumnia etc., Cic. Caecin. 21; verba frigidiora vitare, id. d. Or. 2, 63; homines frigidiores, (noget smagløse), id. ibd.; sententias leves, frigidas, ineptas etc., Quintil.; ∾ et puerilis affectatio, id.; cf. id. 12, 10, 12, o. Cic. Brut. 67.

frigilla, ae, f. und. fringilla. — 1. frīgo, (xi), xum o. ctum, 3, v. a., φρύγω: rister, tørrer ved Ilden, fabas, Ovid., hordeum, Plin.; triticum frictum, Varr.; - men comisk: tam frictum (af fricare) illum reddam, quam est frictum cicer, Plaut. Bacch. 4, 5, 6; ova fricta ex oleo, Plin.; res frixa, (ristet el. stegt; opp. res assa), Gell. — 2. frīgo, ĕre, v. n., (hvf. frigultio); som spæde Børns Naturlyd: at lalle, odl., Afran. ap. Non. — 3. frigo, ĕre, v. a., ligesom erigo: reiser i Veiret, Attius o. Varr. ap. Non. — frigor, ōris, m., [frigeo]: Kulden; ∾ molestissimus, Theod. Prisc.; - ogs. ctr. frigdor (cordis), id. — frigŏrĭfĭcus, 3, [frigus, facio]: kølende, acetum, Gell. 17, 8. — frigŏro, are, v. a., [frigus]: afkøler; ∾ cholericos, Coel. Aur.

frigŭlo, are, v. n.: Kragens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 28. — frigus, ŏris, m., ῥῖγος (m. Digamma): Kulde el. kold Luft, Frost el. Frostveir; (opp. calor); I) „egenl."; vix in ipsis tectis frigus vitatur, Cic.; ligel. in pl.; tecta, quibus frigorum vis pellitur, id.; - ∾ intolerabile, id., acre, Lucr., penetrabile, Virg.; frigore rigere, (opp. calidis torrescere flammis), Lucr. 3, 905; frigus colligere, (forkøle sig), Hor.; - frigus est: det er koldt, Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 46; — B) „bef." ogs.; a) den kolde Aarstid, Virg. Ge. 1, 300; hvf. id. Ecl. 2, 22: aestate et frigore; — b) Kølighed, som Skyggens el. Vandets; vid. id. ibd. 1, 8 o. 53, ogs. Hor. Od. 3, 13, 10; men Martial. 4, 64: Et quodcumque jacet sub urbe frigus, (et ved dets Skygge køligt Sted); men Ovid. Trist. 3, 4, 51: non habitabile frigus, (en formedelst Kulde ubeboelig Egn); — c) Dødskulden el. Døden; - illi solvuntur frigore membra, Virg. Aen. 12, 951; cf. Ovid. Fast. 2, 856; - ogs. letale frigus, id. Met. 2, 611; ogs. leti frigus, Lucr.; — d) ogs. kold Skræk el. Gysen; Extemplo Aeneae solvuntur frigore membra, Virg. Aen. 1, 92; — II) „fig." o. „ment."; A) Kulde, Ligegyldighed el. Sløvhed, navnl. i de offenlige Forretninger; - tantum fuit frigus in senatu, Cic. Qu. Fr. 2, 12; s. ogs. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, und. frigesco; - ogs. Mangel paa Interesse, Aandløshed; ∾ quaestionum, (i deres Behandling), Quintil. 2, 12, 6; — B) Kulde el. Uvillie, hvormed nogen modtages el. behandles; vid. Senec. Ep. 122, o. Hor. Sat. 2, 1, 60; - navnl. ogs. Kulde el. Ligegyldighed hos Tilhørerne; imperitia et rusticitas (oratoris) ··· afferunt frigus, Quintil. 6, 1, 37; cf. Plin. Ep. 6, 15.

frīguscŭlum, i, m., demin. af frigus: liden el. ringe Kulde, Tertull.; - ogs. „fig.": Kulde imellem Ægtefolk, Dig. — frīgūtio, (-uttio), ogs. fringultio, ire, v. n. (o. a.), [forlængede Former af 2.frigo]: at qviddre; - merulae friguliunt, Appul.; — II) df. „overf.": at tale utydeligen; quid friguttis? etc., Plaut. Cas. 2, 3, 49; - men c. acc.: vix singulas syllabas fringutientem, (fremstammende), etc., Appul. — fringilla, frigilla el. fringuilla, ae, f., [besl. m. frgd.]: etslags liden Fugl, (som Bogfinken el. Rødkalken), Varr. L. L. 7, 5, Martial. 9, 55. — fringultio, (-utio), ire, f. und. frigutio.

frīo, avi, atum, 1, v. a., [rimel. besl. m. πρίω, i. e. seco]: river el. gnider el. knuser smaa; friari (gemmam) in micas, Plin.; ogs. absol. friare se, id.; quae (terra) facile frietur, Varr.; glebis terrarum saepe friatis, Lucr. 1, 887. — Frisii, orum, m.: Friserne el. Frislænderne, Folk i Nordtyskland, (imellem Rhinen og Ems, hvor nu Vestfrisland); vid. Plin. 4, 27, o. Tac. Germ. 34, hvor Frisii majores et minores; cf. id. Ann. 1, 60, oftere; - i Middelalderen ogs. Frisones o. Fresones, um; — 2) df. Frisius, 3, nomen, Tac.

frit, indecl.; efter Varr. R. R. 1, 48: det øverste Korn paa det modne Ax, men mindre end granum. — fritilla, ae, f., [rimel. besl. m. frgd.]: en af Korn tilberedet Offergrød, Plin. 18, 19; cf. Senec. Benef. 1, 6: itaque boni etiam farre ac fritilla religiosi sunt, etc. — fritillus, i, m.: etslags Kar el. Bæger, hvori Terningerne rystes, før de kastes i Brettet, Martial. 14, 1, o. Juvenal. 14, 5; s. ogs. und. pyrgus. — frĭtinnio, ire, v. n., som Naturlyd, om Smaafugle: at qviddre; pulli fritinnientes, Varr. ap. Non.; - ogs. om Cicaden, Auct. Carm. d. Phil. 35; - men ogs. om den barnlige Lallen: dulci···qui nunc sermone fritinnit, poët. in Anthol. Lat. (Burm.).

Frivolaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, hvoraf enkelte Brudstykker haves. — frĭvŏlus, (frib.), 3, [skal være ctr. af inus. frigibulus, f. frigidus]; df. oprdl.: ringe el. daarlig el. ubetydelig i sit Slags; - quam sit frivola animalium superbissimi origo, Plin. 7, 5; ∾ et supervacuus labor, Senec. Ep. 31; ∾ auspicium, Suet. Ner. 41; — b) df. absol.: frivola, (pl.): Skramlerier, Senec. Tranqu. 1; nescio quid frivoli, (en el. anden Ubetydelighed), Suet. Calig. 5, 9; — II) df. „fig.": smagløs, aandløs, taabelig, sermo, Auct. ad Her., convicia, Quintil.; frivolus et amenti similis, Suet. Claud. 15; cf. Phaedr. 5, 7.

*frixōrium, i, n., sc. vas: Pande til at riste i, Stegepande, Plin. Val.; o. — frixūra, ae, f.: = frgd., Venant.; — [1.frigo]. — frixus, 3: partic. af 1.frigo.

*frondārius, 3: hørende til Løv, fiscina, Plin.; — frondātio, onis, f.: Løvets Afskærelse, Løvning, Colum.; — frondātor, oris, m.: en Løvskærer el. Afløver, Virg. Ecl. 1, 57, o. Ovid. Met. 14, 469; o. — frondĕo, (ŭi), 2, v. n., (om Træerne): at faae Løv el. løvfulde Grene; - nunc frondent silvae, Virg. Ecl. 3, 57; cf. Lucr. 5, 215; - men om en Forvandling til Løvtræer, Ovid. Met. 8, 716; - frondens ramus, (med Løv), Virg.; cf. id. Aen. 6, 208, o. Ovid. Am. 2, 6, 40; - men Hor. Ep. 7, 16, 11: adductum propius frondere Tarentum, (at det løvrige Tarent er rykket nærmere); — [1.frons].

frondesco, ĕre, v. n., inch. af frondeo: at faae Løv, at grønnes, Cic. Tusc. 5, 13; men Lucr. 1, 1092: arboribus summos frondescere ramos; men „poet." ogs. c. abl.; simili frondescit virga metallo, Virg. Aen. 6, 144. — frondĕus, 3, [1.frons]: af Løv el. med Løv, nemora, Virg.; men ∾ tecta, id. Ge. 4, 61, (i. e. ∾ arbores); men ∾ casa, Ovid. Fast. 3, 528, (i. e. frondibus contecta); endel. ∾ cuspis, Martial. 14, 22, (d. e. Tandstikker af et Løvtræ).

frondĭcŏmus, 3, [1.frons, coma]: beløvet, locus, Prudent. — frondĭfer, (archaistisk frund.), a, um, [1.frons, fero]: løvbærende, beløvet, silvae, Lucr., domus avium, id. — frondĭflŭus, 3, [1.frons, fluo]: hørende til Løvfaldet, bruma, Boëth. — frondōsus, (arch. ogs. frund.), 3, [1.frons]: fuld af Løv, beløvet, vitis, Virg., aestas, id.; ∾ vertice (collis), id.; - compar., ∾ taxus, Sil.

1. frons, (archaistisk ogs. fruns), dis, f.; I) „alm.": Løv el. Blad, Træløv; - ∾ ilignea, Cato, quernea et populnea, Colum.; men om Ennius: Detulit ex Helicone perenni frunde coronam, Lucr. 1, 119; affatim frondem ex ilice et lauro, Colum.; fiscina frondis, Ovid.; strictae frondes, (til Foder), Hor. Ep. 1, 14, 28; frons tenera (vitis), Virg.; - ogs. Blad

paa en Plante; ne caules allii in frondem luxurient, Plin.; — II) „bef." o. „overf."; A) Løvgren el. Løv med Grenen, Virg. Aen. 6, 215; - ogs. undert. Løvtræ el. Træ med Løv; - frondibus laeti colles, (skovgroede), Curt. 5, 4; — b) Krands af Løv el. af Løvgrene; vid. Hor. Od. 4, 2, 35, o. id. Ep. 1, 18, 64; cingere tempora frondibus, Ovid.; cf. id. Fast. 1, 711.

2. frons, tis, f.; I) „egenl.": Panden (hos Mennesker og Dyr); vid. Plin. 11, 51; frons ··· homini tantum tristitiae, hilaritatis ··· index, id. ibd.; ∾ tenuis, Hor.; - oftere som Udtryk af Menneskets Indre; ∾ tranquilla et serena, Cic., tristis, Tibull., gravis, (stræng), Plin. Pan.; men ∾ exsanguis et ferrea, (i. e. impudens), id. ibd. 35; men Cic. Rab. Post. 12: verissima fronte dicere aliquid, (med sanddru Mine); cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 5; men utrum fronte, an mente, etc., s. nedenf.; men tanta contractio frontis etc., id. Sest. 8; frontem contrahere, id., adducere, attrahere, Senec., (trække sammen, rynke); opp. frontem exporrigere, Ter., explicare, Hor., remittere, Plin. Ep., solvere, Martial., (glatte el. formilde den); - frontem ferire el. percutere, Cic.; - perisse Frontem de rebus, (at al Skam er borte), Pers. 5, 103; men frons urbana, Hor. Ep. 1, 9, 11, (en vis naiv Uforskammethed); - endel. som Ordsprog: frons occipitio prior, Cato, (hver hielper sig bedst selv); — b) men om Dyrene; vid. Caes. B. G. 6, 26; tauri torva fronte, Plin.; cf. Hor. Od. 3, 13, 4, o. id. ibd. 4, 2, 57; - ogs. in pl., Lucr. 5, 1033; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. m. Hensyn paa Rummet; a) Forsiden el. Ydersiden deraf; - men habet geminas ··· janua frontes, Ovid. Fast. 1, 135, (neml. udad og indad); - frons castrorum, Caes.; men paa Skibe: Forstavnen; vid. Virg. Aen. 5, 157, o. id. Ge. 3, 24; - navnl. ogs. Hærens Forside el. Front; vid. Sall. Catil. 59, o. Tac. Hist. 2, 89; aequa fronte (procedere), Liv. 36, 44; a fronte, a tergo, a lateribus (teneri), Cic. Phil. 3, 13; — b) Bredden (i Modsætn. af Længden); mille pedes in frontem, Hor. Sat. 1, 8, 12; frons Caucasi, Plin., Italiae, id.; — c) geminae frontes, rimel. begge de yderste Ender el. Knapper paa det dobbelte Foderal el. Hylster til en Bogrulle, (at sammenl. m. vort Rand el. Snit, odl.); vid. Ovid. Trist. 1, 1, 11, o. Tibull. 3, 1, 13; — B) df. ogs. „ment."; a) Begyndelse el. Indgang; frons causae, Quintil. 4, 1, 42; cf. Ovid. A. A. 1, 463; — b) det Skinbare og Foregivne el. Fremstillede, (i Modsætning af det Væsenlige el. Virkelige el. af Menneskets Indre); quae frontes aperit, mentes tegit (tabella), Cic. Planc. 6; ligel. decipit frons prima, Phaedr.; decorum in frontem, (at see til), Tac. Agric. 33; men Cic. Att. 4, 15: utrum fronte, an mente, etc.; — c) Alvorlighed; s. ovenf. Pers. 5, 103: perisse Frontem etc.; — not.: ogs. som masc., Cato ap. Gell., o. Plaut. ap. Non.

*frontālia, ium, n.: Pandesmykke paa Heste og Elephanter; vid. Liv. 37, 40, o. Plin.; o. — frontati, orum, m., (sc. lapides), i Architecturen: Bindestene, Vitruv., Plin.; — [2.frons].

Frontīnus, i, m., Sext. Jul., skrev (imod Slutningen af d. første Aarh. eft. Chr.): de Aquaeductibus Commentarium; ogs. tillægges ham Libri Strategematon; — not.: en anden Julius Frontinus har skrevet: de Agrorum Qualitate, o. De limitibus Agrorum; vid. Scriptt. Rei Agr. ed. Goes.

1. fronto, onis, m., [2.frons]: med bred Pande; vid. Cic. N. D 1, 29. — 2. Fronto, onis, m., M. Corn.: berømt Taler i d. andet Chr. Aarh.; - en liden Del af hans Værker har Ang. Majus opdaget i Palimpsester, og udgivet; — 2) df. Frontōniāni, orum, m.: hans Disciple el. Tilhængere; men Frontoniana decreta, Dig. — frontōsus, 3, [2.frons]: med flere Pander; - compar., ∾ Janus, Augustin.; — 2) „fig.": diærv el. driftig, id.

fructēta, orum, n., sild. Biform af frutecta, i. e. arbusta, Serv. ad Virg. Ecl. 1, 40. — fructĭfer, a, um, [fructus, fero]: frugtbærende, frugtbar, arbores, Plin., o. A. — fructĭfĭcātio, onis, f.: Frugtbarhed; eftercl. o. in pl., Tertull.; af — fructĭfĭco, avi, atum, 1, v. n., [fructus, facio]: at bære Frugt; laurus fructificat, Calpurn. Ecl. 4, 91.

1. fructuārius, 3; I) „alm.": frugtbærende el. frugtbar, scrofa, Varr., palmes, Plin., ramus oleae, Colum.; - ∾ pars villae, (som hører til Afgrødens Opbevaring), Colum.; - ∾ ager, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9, som betaler Afgifter; (opp. immunis); — II) „bef." i Retssproget: hørende til Brug og Nytte, servus, Dig., stipulatio, ibd.; — B) df. subst. o. ligesom act., fructuārius, a, (m. o. f.): som har Brug og Nytte af Tingen, Dig.; — [2.fructus].

fructuōse, adv.: med Nytte; - compar., Augustin.; af — fructuōsus, 3, [2.fructus]: rig paa Frugter, frugtbar, indbringende, nyttig; - ager ··· sine cultura fructuosus esse non potest, Cic. Tusc. 2, 5; ∾ praedia, id. R. Am. 15; - compar., ∾ vina, (som sælges dyrere), Varr.; superl., ∾ fundus, Cic., locus, Caes. B. G. 1, 30; - ∾ palmites, Colum.; men Cic. Quint. 3: pecuaria res ··· fructuosa; - ogs. om Personer; qui vobis fructuosi sunt, Cic. Manil. 6; — II) „fig." o. „ment."; - tota philosophia frugifera et fructuosa, etc., Cic. Off. 3, 2; virtutes ··· generi hominum fructuosae, id. d. Or. 2, 84; cf. id. Off. 2, 18; men Quintil. 1, 6, 29: quia (is) sit utilis multis, id est fructuosus, etc.

1. fructus, 3: partic. af fruor. — 2. fructus, us, m., (archaistisk gen. fructuis, Varr. ap. Non., fructi, Cato), [fruor]; oprdl.: Nyden el. at nyde deraf, Nydelsen af en Gienstand; df. I) „abstract"; A) „egenl.", (men rimel. alene for- o. forcl.), f. d. fædv. usus fructus: Brug og Nytte deraf; - mea est haec; St. scio; sed meus fructus est prior, Plaut. Cas. 4, 4, 16; saal. ogs. in Dig.; — B) „fig."; ad animi mei fructum, (til min aandige Nydelse) etc., Cic. Agr. 2, 2; (cf. Liv. 22, 14: rem fruendam oculis etc.); s. ogs. Nep. Eum. 11; — II) „concret."; A) „egenl.": den deraf opstaaende Frugt el. Nytte el. Fordel; 1) „alm."; ∾ pecuniae, (af at være rig), Cic. Off. 2, 18; artifex fructu artis suae fruitur, Senec. Ep. 9; men Ovid. Fast. 4, 641: fructu non respondente labori, etc.; habere aliquid in fructu, (ansee som fordelagtigt), Cic. Fin. 1, 4; men Liv. 34, 36: fuerat ei magno fructui mare; — 2) „bef."; a) Indtægt el. Indkomst; - Asia multos annos vobis ··· fructum non tulit, Cic. Agr. 2, 30; aurum ex fructu metallorum etc., Liv. 45, 40; fructus pecuniae, (Renterne deraf), Caes. B. G. 6, 19; cf. Cic. Off. 1, 8; men id. Manil. 6: totius anni fructus (sc. e portu, e decumis, e scriptura, etc.: Indkomsterne deraf); — b) Jordens og Træernes Frugt; - fructus serere, percipere, condere, Cic. d. Senect. 7; cf. id. Off. 2, 3; graves fructu vites, Quintil.; fructuum calamitas, (Misvæxt), Cic.; fructus caduci, (sc. arborum): affalden Frugt, Plin.; — c) Livsfrugten; fructum ferre, (at føde), Varr.; — II) „fig." o. „ment.": Frugt, Virkning, Følge, odl.; - ego fructus ex re publica non laetos et uberes, sed magna acerbitate permixtos tuli, Cic. Planc. 38; cf. id. Sest. 31, o. id. Pis. 14; men id. d. Senect. 18: honeste acta superior aetas fructus auctoritatis capit ipsa extremos; - ∾ laboris, Quintil., studiorum, id.; men Cic. Rab. perd. 10: neque quisquam nostrum etc., quin spe posteritatis fructuque ducatur.

frūgālis, e, [frux]; I) oprdl.: hørende til Væxter el. Frugter, maturitas, (deres Modenhed), Appul.; — II) oftest „fig."; A) oeconomisk, nyttig, indrettet til Nytte; - haec villa frugalior ac melior est, quam tua illa perpolita, Varr. R. R. 3, 2; — B) sparsommelig, ordenlig, maadeholden, fornuftig, retskaffen; men alene in compar. o. superl.; vid. Quintil. 1, 6, 17; - ut

frugalior sim, quam ipse volt, Ter. Heaut. 4, 3, 3; homines ··· frugalissimi, sanctissimi, etc., Cic. Flacc. 29; cf. id. d. Or. 2, 71.

*frūgālĭtas, atis, f.; oprdl.: Jordens Frugtbarhed; df. sild. o. „concret": Jordens Frugter el. Værter, Appul.; — II) df. „fig."; A) Sparsommelighed, Tarvelighed; vid. Cic. Dejot. 9; ligel. quod cessat ex reditu, frugalitate suppletur, Plin. Ep. 2, 4; oppon. luxuria, Quintil. 5, 10, 73; — B) ligesom σωφροσύνη, Maadehold, Forstandighed, Retskaffenhed; omnem innocentiam reliquasque virtutes frugalitas continet, Cic. Tusc. 3, 8; o. — frūgālĭter, adv.; oprdl. frugtbart; df. sædv. „fig."; A) sparsomt, oeconomisk, ordenligen, vivere, Hor. Sat. 1, 4, 107; men Cic. Fin. 2, 8: ∾ coenare, (oppon. nequiter); — B) forstandigen, retskaffent; sobrie et frugaliter accurare, Plaut. Epid. 4, 1, 38, (men ironisk); ut loqui deceat frugaliter, Cic. Fin. 2, 9; - compar., ∾ vivere, Lactant.; — [frugalis].

fruges, um, f. und. frux. — frūgesco, ĕre, v. n. inch., [frux]: at være frugtbar, Prudent., Tertull. — frūgi, f. und. frux. — *frūgĭfer, a, um; I) „egenl.": frugtbærende, frutgbar, ager, Cic., messes, Ovid.; men ∾ numen, (i. e. Ceres), id. Pont. 2, 1, 15; - men incolarum alimentis frugifera insula, vid. Liv. 26, 40; — II) „fig.": som bringer Nytte el. Fordel, philosophia, Cic. Off. 3, 2; cf. Liv. praef.: hoc illud est ··· salubre ac frugiferum, te etc.; — not.: terrāi frugiferāi, (f. terrae frugiferae), Enn. ap. Charis.; cf. Martial. 11, 90; o. — frūgĭfĕrens, tis, partic. adj.: frugtbærende, frugtbar; ∾ terrae (pl.), Lucr. 1, 3; — [frux, fero].

frūgĭlĕgus, 3, [frux, lego]: som samler Kornet el. Kornene; ∾ formicae, Ovid. Met. 7, 624. — *frūgĭpărens, tis, partic. adj.: som bærer el. frembringer Frugter el. Værter, Venant.; o. — frūgĭpărus, 3: = frgd.; ∾ fetus, Lucr. 6, 1; — [frux, pario]. — frūgĭperdus, 3, [frux, perdo]: som taber el. kaster sin Frugt, salix, Plin. 16, 46, (ὠλεσίκαρπος, Homer.). — fruitus, 3, o. fruiturus, 3, f. und. fruor.

frūmen, inis, n., [fruor]: etslags Grød til Offring, Arnob.; — not.: efter Donat. ad Ter. Phorm. 2, 2, 18, o. Serv. ad Virg. Ge. 1, 74, betegner frumen ogs. Spiseroret el. det Øverste deraf. — *frūmentācĕus, 3: af Korn el. af Sæd, farina, Veget.; o. — frūmentārius, 3: hørende til Kornet el. til Sæden; - ∾ lex, (paa Sicilien), ogs. lex Hieronica, vid. Cic. Verr. 2, 13; men i Rom er ∾ lex: som befaler Kornuddelinger til Folket for en bestemt nedsat Pris, id. Brut. 62, o. id. Sest. 48, hvf. ogs. ∾ largitio, id. Off. 2, 21; - ∾ res, (Forsyning med Korn), id. Verr. 3, 37; men de re frumentaria laborare, Caes. B. G. 1, 33, oftere, (mangle Proviant el. Levnetsmidler); hvf. ∾ rei prospicere, id.; - ∾ ager, Varr., ∾ solum, Colum., (skikket til Kornavl); ∾ provinciae, (hvorfra Rom forsynedes med Korn), Cic. Att. 9, 9; — B) df. subst., frumentarius, i, m.; a) i Krigssproget: som besørger Korntilførsler, Hirt. B. G. 8, 35; — b) sc. negotiator: en Kornhandler, Liv. 4, 12, o. Cic. Off. 3, 13 o. 16; — [frumentum].

*frūmentātio, onis, f.; I) i Krigssproget: Indsamling af Korn el. Proviant, Fouragering, Caes., Suet.; - ogs. in pl.; frumentationibus Romanos prohibere, Caes. B. G. 7, 64; — II) i Statssproget: Kornuddeling til Folket, Suet. Aug. 40 o. 42; o. — frūmentātor, oris, m.: som skaffer el. tilveiebringer Korn el. Proviant, navnl. ved Fouragering, Liv. 31, 30; dog ogs. ved Indkiøb, id. 2, 34; af — frūmentor, atus sum, 1, v. dep. n., [frumentum]; sædv. i Krigssproget: ved Fouragering at sammenbringe Korn el. andet Forraad; vid. Caes. B. G. 7, 73, oftere; ligel. frumentatum mittere, id.; men in propinquo agro frumentari, Liv. 31, 36; — II) efterel. ogs. m. activ Bem.: at forsyne med Korn; Aegypto frumentandae praeficere, Tertull.

frūmentum, i, n., [ctr. af inus. frugimentum, af fruges, frux; alts. oprdl. en Frugt; df. sædv.]: Korn el. Sæd, Kornet el. Sæden; - frumentum ex agris comportare, Cic.; men in pl. id. Orat. 24: luxuriosa frumenta etc.; cf. Cato ap. Gell. 13, 17: in segetibus ··· bona frumenta; - frumenta hiberna ··· triticum, far, etc., aestiva ··· milium, panicum, etc., Plin. 18, 19; - ∾ triticum: Hvede, Martial.; ogs. absol. frumentum, id. 12, 73; - f. ogs. Caes. B. G. 1, 16 o. 40, oftere, Hor. Ep. 1, 16, 72, oftere, o. A.; — not.: Plin. 15, 21, bruges frumenta ogs. om Figenkierner.

frundĭfer, etc., f. und. frondifer, etc. — fruniscor, frunitus sum, 3, v. dep. (n. o. a.), for- o. efterel. Biform af fruor: nyder; ligesom fruor, c. abl.; saal. frunisci gloriā, Metell. ap. Gell. 17, 2; - ogs. c. acc.; hinc tu nisi malum frunisci nihil potes, Plaut. Rud. 4, 3, 73; — not.: om dette Ord f. ogs. Gell. l. c. — frunitus, 3: partic. af fruniscor. — fruns, tis, f. und. 1. frons.

frŭor, frŭitus o. fructus sum, frui, v. dep. a, (dog at der for acc. oftest findes abl.): har Nydelse deraf, nyder, fryder mig derved; (vid. Flor. 2, 6); oppon. uti: at giøre Brug deraf, at bruge; - ordenl. c. abl.; sield. c. acc. el. absol.; — I) „alm."; a) c. abl.; - utatur suis bonis oportet et fruatur, qui beatus futurus est, Cic. N. D. 1, 37; - ∾ vita el. luce, id.; cf. id. R. Am. 45, o. Lucr. 2, 647, ogs. Caes. B. G. 3, 22, ogs. Cic. Lael. 4 o. 9; men ∾ aliquo: nyde nogens Omgang, id. Att. 2, 1, o. Nep. Att. 20; ∾ cara conjuge, Tibull., viro, Propert.; — b) c. acc.; ∾ pabulum, Cato; hoccine ··· ingenium frui, Ter. Heaut. 2, 4, 21; cf. Lucr. 3, 953; - oftere in partic. fut. pass., (men alene i classisk Prosa); non paranda nobis solum, sed etiam fruenda sapientia est, Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. d. Senect. 16, o. id. Off. 1, 30; men rem fruendam oculis, etc., Liv. 22, 14; — c) absol.; satiatis et expletis jucundius est carere, quam frui, Cic. d. Senect. 14; quae gignuntur nobis ad fruendum, Cic. Leg. 2, 7; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 104, o. Hor. Ep. 1, 4, 7; — II) „bes." i Retssproget: har Brugsnytten deraf, drager Nytte el. Fordel deraf; - certis fundis frui solitum etc., Cic. R. Am. 15; men agrum Campanum fruendum locare, vid. Liv. 27, 11; cf. id. 32, 7; ligel. (agellum) ··· huic demus, qui fruatur, Ter. Ad. 5, 8, 27.

Frūsino, onis, m., (hod. Frusinone): hernicisk By i Latium, Liv. 27, 37; — 2) df. Frūsinas, ātis, adj., ager, Liv., fundus, Cic.; ogs. absol., id. Att. 11, 4: de Frusinati (sc. praedio el. fundo); — b) df. subst. Frūsĭnātes, um, m.: Indvaanerne deraf; vid. Plin. 3, 9, o. Liv. 10, 1.

frustātim, adv., [frustum]: i Stykker, stykkevis, coquere, Plin. 20, 39; ∾ secare, Appul. — frustillātim, adv.: i smaa Stykker; ∾ differre, (om Myrerne), Plaut. Curc. 4, 4, 20; af — frustillum, i, n., demin. af frustum; in pl.: frustilla ignea, (Ildfunker), Arnob. — frusto, are, v. a., [frustum]: at splitte i Stumper og Stykker; vid. Flor. 2, 2, (hvor dog den ældre Læsemaade er frustrarentur).

frustrā, adv., [Ablativform af inus. frusus, i. e. frausus af fraudo, m. Demonstrativsuffixet -ĕra, ligesom i supra, extra, etc.]; — I) oprdl.: ifølge en Skuffelse el. Feiltagelse, feilagtigen; - jam hi ambo frustra sunt duo, Plaut. Amph. 3, 3, 19; cf. id. Bacch. 4, 7, 42, oftere; men frustra ductare aliquem, (skuffe), id.; men ut ··· illi frustra sint, Sall. Jug. 86; cf. Plaut. Capt. 4, 2, 74, oftere; - frustra habere aliquem, Tac. Ann. 13, 37; — II) df. sædv. „overf."; A) „alm.": forgeves, uden Nytte, uden Virkning el. Følge; - Praesagibat animus, frustra me ire etc., Plaut. Aul. 2, 2, in.; ligel. frustra tantum laboris sumi, Caes. B. G. 3, 4 o. 25, oftere; cf. Liv. 2, 25 o. 31, ogs. Cic. d. Or. 2, 33, o. Hor. Od. 2, 14, 13; f. ogs. Enn. ap. Gell. 18, 2; — b) ogs. elliptisk; vid. Hirt. B. G. 8, 5, o. Hor. Od. 3, 7, 21; cf. Flor. 4, 11; — B) „bes.": forgeves, omsonst,

uden Grund, uden Hensigt; - nec frustra ac sine causa quid facere, dignum deo est, Cic. Div. 2,60; cf. id. R. Com. 14, o. Quintil. 10, 1, 56; — b) ogs. elliptisk, Quintil. 9, 3, 60; cf. Suet. Oth. 9: ut multi, nec frustra, opinantur.

*frustrābĭlis, e: skuffende, exspectatio, Arnob.; — frustrāmen, ĭnis, n.: Skuffelse, Lucr. 4, 816, inc.; — frustrātio, onis, f.: skuffende Forventning; vid. Plaut. Amph. 3, 1, 15; - frustrationem eam esse tollendae legis, Liv. 3, 24, (en List, hvis Hensigt det var, osv.); dilatus per frustrationem, id. 25, 25; cf. id. 38, 25; - ogs. in pl., Justin. 9, 6; — 2) „bef." ogs.: Forfeilelse af det foresatte Maal; tanto majorem his frustratio dolorem attulit, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ∾ cupiditatis, Colum.; men sine frustratione, (uden at feile), Quintil. 2, 20, 3; — frustrātor, oris, m.: som skuffer el. fører bag Lyset, debitor, Dig.; — df. frustrātōrius, 3: skuffende, somnium, Tertull.; o. — frustrātus, us, m.: Skuffelse el. Overlistelse; - frustratui aliquem habere, (have til Bedste), Plaut. Men. 4, 2, 21; — [frustror].

frustro, avi, atum, 1, v. a., Biform af flgd.: skuffer, bedrager; - ego me frustro, Plaut.; frustratus dilationibus, Just., spe, Vell., a spe, Fenest. ap. Priscian.; - ogs. c. gen.: frustratus captionis, Gell. 5, 10. — frustror, atus sum, ari, v. dep. a., [frustra], ligesom frgd.: skuffer, har til Bedste; ∾ aliquem, Plaut.; se ipsum, Cic. Acad. 2, 20; men id. Att. 12, 18: vide, ne frustretur (sc. me); men Liv. 2, 13: frustrata custodes; cf. Ter. Andr. 2, 2, 27: etsi ··· me spes haec frustrata est; men Virg. Aen. 6, 493: inceptus clamor frustratur hiantes, (de søge forgjeves at skrige); - ogs. c. abl.; ∾ aliquem spe auxilii, (skuffe med dette Haab), Liv. 2, 15; — II) „overf.": gjør noget forgjeves, forspilder; - imprudenter facta opera frustrantur impensas, Colum.; implicati rami frustrabantur ictus, Curt. 6, 5.

*frustŭlentus, 3: med smaa Stykker el. Brokker; ∾ aqua, Plaut. Curc. 2, 3, 34; af — frustŭlum, i, n., demin.: lidet Stykke, liden Mundfuld, panis (deraf), Appul.; af — frustum, i, n., [fruor]: Bid el. Mundfuld; ogs. „alm.": lidet Stykke, en Smule, Cic. Div. 1, 15; - in frusta secare, Virg.; frusta esculenta, Cic. Phil. 2, 25; - conduci frusto panis, Cato; men Senec. Ep. 89: in partes, non in frusta dividere; — not.: frustum pueri, (som Skældsord: liden Skielm), Plaut. Pers. 5, 2, 67.

frŭtectōsus, (frutet.), 3: fuld af Buske el. Krat, odl.; ∾ tractus (pl.), Colum. 2, 2; ∾ et rubricosus locus, Plin.; — b) smilax spinosis frutectosa ramis, id. 16, 63; af — frŭtectum, (ctr. f. fruticetum af frutex), ogs. frutetum, i, n.: Buskvært el. Krat; ager frutectis et arboribus obsessus, Colum.; rosa silvestris in frutecto, Plin.; — 2) „overf.": en Busk; id frutectum (i. e. cinnamum) etc., Solin. 30. — frutetum, i, n., f. frgd. ab in.

frŭtex, ĭcis, m., (ogs. f., Capella), [rimel. besl. m. βρύειν, at spire]: Busk el. Buskvært, oppon. arbor, Colum. Arb. 1, 2, (hvor ogs. frutex, ut violae, rosae, arundines); - ex uno semine fruticem numerosum fundere, Plin.; - ofte ogs. in pl.: et med Buske begroet Sted, Krat el. Underskov, odl.; frutices inter membra condebant, Lucr. 5, 954; ligel. in montanis locis et fruticibus, Varr.; dog ogs. in sing., Phaedr. 1, 11; — II) ogs. „overf."; A) den rodfaste Træstub el. Stamme; vid. Suet. Vesp. 5, (hvor dog for frutice ogs. læses radice); — B) ligesom caudex o. stipes, som Skældsord: Klods el. Klodrian, Plaut. Most. 1, 1, 12, o. Appul.; — III) Navnet paa et cederagtigt Træ i Phrygien, Plin. 13, 11.

Fruti, f. und. Frutis. — frŭtĭcātio, onis, f., [fruticor]: yppig Fremspiren af Grene el. Rodskud; ∾ inutilis (stolo appellatur), Plin. 17, 1. — frŭtĭcesco, ĕre, v. n. inch., [frutex]; om et Træ: at skyde mange Grene, Plin. 17, 45.

*frŭtĭcētum, i, n.: et med Buske bevoxet Sted, et Krat, odl., Hor. Od. 3, 12, 10; inter fruticeta et vepres, Suet. Ner. 28; — frŭtĭco, avi, 1, v. a.; Biform af flgd.; om Værterne: at slaae ud, at spire el. grønnes; - salix fruticat e trunco, Colum.; men id 2, 9: ubi ex uno semine pluribus culmis fruticavit (triticum); — 2) ogs. „overf." om Haarets Vært, Juvenal. 9, 15; men fruticat late caput (cervi), Calpurn. Ecl. 6, 3; — frŭtĭcor, ari, v. dep. n.: = frgd.; cf. Cic. Att. 15, 4, „alleg.": excisa est enim arbor, non evulsa; itaque, quam fruticetur, vides; o. — frŭtĭcōsus, 3: fuld af Buske el. af Buskværter, litus, Ovid. Her. 2, 121; men fruticosum arboribus (mare), vid. Plin. 6, 24; - fuld af Skud el. Grene, vimina, Ovid., arbor, Plin.; (aïzoum) fruticosum a radice, Plin.; - compar., ∾ rami rutae, id.; superl., ∾ calamus, id.; — [frutex].

Frutinal, f. und. flgd. — Frūtis, is, f., [skal være etrurisk omformet af Ἀφροδίτη]; altf. det etruriske Navn paa Venus; Veneri matri, quae Frutis dicitur, Solin. 2; df. — Frutinal, templum Veneris Fruti, Fest. p. 90 (Müller).

frux, (ogs. frugis, Varr.), gen. frūgis, oftere in pl. frūges, um, f., [fruor]: Frugt, navnl. Bælgfrugt o. Markfrugt, (men fructus oftere om Træfrugten, ligesom frumentum oftest om Kornet el. Sæden); — I) „egenl."; a) in pl.; terra feta frugibus etc., Cic. N. D. 1, 62; cf. id. ibd. 60: nos fruges serimus, nos arbores; men frugum fructuumque reliquorum perceptio etc., id. Off. 2, 3; - dog findes ogs. fruges f. frumentum; quum fruges Cererem appellamus, id. N. D. 2, 23; cf. Lucr. 2, 656, o. Attius ap. Cic. Tusc. 2, 5; - ligel. staaer fruges undert. f. fructus el. Træfrugt; ∾ arboreae, Virg. Ge. 1, 55, roburneae, Colum.; ligel. dulcedine frugum (capi), Liv. 5, 33; — b) in sing.; si jam data sit frux, Enn. ap. Prisc.; non omnem frugem, neque arborem, in omni agro (reperiri), Cic. R. Am. 27; cf. id. d. Senect. 15, o. Hor. Ep. 1, 16, 10; — II) „fig."; A) „alm.", ligesom fructus: Frugt, d. e. Nytte el. Fordel el. Værd; - quantae fruges industriae etc., Cic. Coel. 31; cf. Quintil. 6, 2, 3: ad frugem aliquam perducere etc.; men „poet.": expertia frugis, (uden Kierne, uden Aand el. Indhold), Hor. A. P. 341; men til Læreren: inseris aures Fruge Cleanthea, (med C.'s Lærdomme), Pers. 5, 64; — B) „bef." o. „ethisk"; 1) frugi, indecl., (rimel. dat., ligesom f. frugi aptus): dygtig, maadeholden, retskaffen, odl.; aa) om Personer; - L. Piso tanta virtute et integritate fuit, ut ··· folus Frugi nominaretur, Cic. Font. 13; homines plane frugi et sobrii, id. Verr. 3, 27; cf. Hor. Ep. 1, 16, 49, oftere, o. Ter. Heaut. 3, 3, 19, oftere, o. A.; — b) ogs. m. tilføiet bonae; - Is probus est, quem poenitet, quam probus sit et frugi bonae, Plaut. Trin. 2, 2, 39; ligel. permodestus (homo) et bonae frugi, Cic. Att. 4, 8; — bb) om Ting og om Begreber: maadeholden, tarvelig; - cujus ··· frugi severaque vita etc., Cic. fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; ∾ coena, Plin. Ep.; ∾ atrium, nec tamen sordidum, id. Ep. 2, 4; — 2) ad frugem, ogs. ad bonam frugem, (til Dygtighed el. Retsind); - se ad frugem bonam, ut dicitur, recepisse, Cic. Coel. 12; multa ad bonam frugem ducentia etc., Gell.; quin tu adolescentem ··· ad frugem corrigis! Plaut. Trin. 1, 2, 81; — not.: som compar. o. superl. bruges frugalior o. frugalissimus; f. und. frugalis.

fūcāte, adv.: med paasat Farve el. Sminke; compar., Auson.; af — fūcātus, 3: partic. o. adj. af fuco. — 1. Fūcĭnus, i, m., ogs. lacus Fucinus, (hod. Lago di Celano): Indsø i Latium i d. Marsiske, Virg. Aen. 7, 759, o. Liv. 4, 57; - om dens Udgravning, vid. Suet. Claud. 20, ogs. id. Caes. 44. — 2. fūcĭnus, 3: farvet med fucus el. Orseille, Quintil. 13, 10, 76.

fūco, avi, atum, 1, v. a.: farver; I) „alm."; vid.

Virg. Ge. 2, 465, o. id. ibd. 4, 334; men fucatas colore tabulas etc., Tac. Ann. 2, 14; cf. Hor. Epod. 12, 11; — II) „bef.": farver for at forskiønne; A) „egenl."; Composita est aliis fucandi cura coloris, (neml. som Læredigt), Ovid. Trist. 2, 487; men Quintil. 8, prooem.: corpora vulsa atque fucata muliebriter; — B) „fig."; (genus dicendi) quum praelinitur atque fucatur, fit praestigiosum, Gell. 7, 14; — III) partic. fucatus, 3, ogs. ofte som adj.: opsminket el. forkunstlet; – naturalis ··· non fucatus nitor, Cic. Brut. 9; cf. id. Lael. 25: omnia fucata et simulata a sinceris atque veris (internosci); men iisdem ineptiis fucata etc., id. Mur. 12; men Plin. 34, 19: puer subdolae ac fucatae vernilitatis; – compar., Gell. 13, 26; o. — fūcōsus, 3: farvet el. sminket; df. „fig."; merces fallaces et fucosae, (uægte el. forfalskede Kramvarer), Cic. Rab. Post. 13; – illae ambitiosae nostrae fucosaeque amicitiae, (forstilte Venskaber) etc., Cic. Att. 1, 18; cf. id. Planc. 7: vicinitas ··· non fucosa, non fallax, non erudita artificio simulationis, etc.; — [af flgd.].

1. fūcus, i, m., φῦκος: etslags Søvært el. Søgræs el. Tang, (lichen roccella L.), hvoraf beredtes en rød Farve, navnl. ogs. rød Sminke; vid. Plin. 13, 48, o. id. 26, 66; — B) df. sædv. Farvesaft, navnl. a) Purpur el. Purpurfarve; – fucus Aquinus, Hor. Ep. 1, 10, 27; lana tincta fuco, Quintil. 12, 10, 75; ligel. ∾ Tyrius, Ovid. Met. 6, 222, Taenarius, Val. Fl.; — b) Sminke; colorem fuco mentiri, Quintil.; vitia corporis fuco occultant, Plaut.; cf. Prop. 2, 14, 27; — c) Virg. Ge. 4, 39, er fucus: det farvede Vivox, (propolis); — II) „fig."; A) „alm.": Forfalskning; quod mercem sine fuco gestat, Hor. Sat. 1, 2, 8, („alleg."); — B) „bef."; a) Foredragets kunstlede el. uægteUdsmykning; vid. Cic. d. Or. 2, 45, o. id. ibd. 3, 52, ogs. Quintil. 8, 3, 7; — b) Forstillelse, Skuffelse, odl.; sine fuco et fallacia negatur, (uforstilt el. ligefrem), Cic. Att. 1, 1; fucum facere alicui, (skuffe el. vildlede), vid. Ter. Eun. 3, 5, 41. — 2. fūcus, i, m.; pl. fuci, Virg. G. 4, 168 o. 244: Humlebier el. Vandbier el. Droner; s. ogs. Plin. 11, 10 o. 11, ogs. Varr. R. R. 3, 16.

fue! interj. el. Udraab i Uvillie, ligesom phui: fy! Plaut. Most. 1, 1, 37. — Fūfidius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Pis. 35, oftere; — df. Fufidianus, 3, praedia, Cic. — Fūfius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; – Qu. Fufius Calenus, tr. pl. a. u. c. 692; — 2) df. Fufius, 3, lex de comitiis, Cic. Att. 4, 16.

fŭga, ae, f., φυγή: Flugt; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ ab urbe, Cic. Att. 7, 21; fuga salutem petere, Nep. Hann. 11; cf. id. Ages. 4; men Caes. B. G. 2, 12: ex fuga se recipere, (samle Kræfter efter Flugten); – in fugam vertere, Liv., convertere el. conjicere, Caes., slaae paa Flugt; ogs. in fugam dare, id. B. G. 2, 23; – derimod: fugam dare, ligesom fugam capere: tage Flugten; cf. Virg. Aen. 12, 367, o. Cic. Verr. 4, 43; – ogs. heder „poet." fugam dare: at lade undflye, at give el. frembringe en stærkere Fart, Virg. Aen. 7, 24; – fremdeles fugam facere: at drive paa Flugt, Liv. 1, 56, o. id. 21, 52, oftere; men ogs. at tage Flugten, Sall. Jug. 53, o. Liv. 8, 9; — B) „bef.": tvungen Flugt fra Hiemmet el. Fædrelandet, Landsflygtighed el. Landsforvisning; – vid. Cic. d. Or. 3, 3; ogs. in pl., Tac. Ann. 14, 64; men „poet.": Vos eritis nostrae portus et ara fugae, Ovid. Pont. 2, 8, 68; — b) metonym. ogs. fugae (f. fugitivi), Colum.; — II) df. „fig."; A) „overf."; a) Flugt, d. e. hurtig el. ilende Bevægelse; – fugā praevertitur Hebrum, Virg. Aen. 1, 317; fuga temporum, Hor. Od. 3, 30, 5; – ogs. hurtig Reise el. Seilads; – Exspectet facilemque fugam etc., Virg. Aen. 4, 430; — b) Middel til at undflye; ogs. Udvei el. Redning; – fugam claudere, Liv. 27, 18; ∾ explicare, id. 1, 30, reperire, Virg. Ge. 4, 441; — B) „ment.": Attraa el. Stræben efter at undgaae noget; – ∾ turpitudinis, (oppon. appetentia honestatis), Cic. d. Rep. 1, 2; fuga laboris desidiam arguit, id. Mur. 4; fuga laborum et dolorum, id.; ∾ paupertatis, Hor., culpae, mortis, leti, id.; — not.: (ala pro axilla) fugā litterae vastioris, Cic. Orat. 45.

fŭgācĭter, adv. af fugax: flygtende, feigt; – compar., utrum ab se audacius, an fugacius ab hoste geratur bellum, Liv. 28, 8. — Fŭgālia, ium, n., [fuga], (sc. sacra), in memoriam fugatorum regum, etc., Augustin.; cf. Regifugium. — fŭgātor, oris, m., [fugo]: som fordriver el. afvender; ∾ mortis, Tertull.; — df. fem. fŭgātrix, icis, timoris, id.

*fŭgax, ācis, f.; I) „egenl.": flygtig, som let flygter, caprea, Virg., ferae, id.; — b) navnl. der gierne løber bort (af Slaget el. fra sin Tieneste); df. f. fugitivus, (bortløben Slave), Plaut. Pers. 3, 3, 16; men fugacissimus hostis, Liv., dux, id. 5, 28; – ogs. „alm.": flygtende, som befinder sig paa Flugten, vir, Hor. Od. 3, 2, 14; cf. Ovid. Met. 1, 541: tergo fugaci imminet; men ibd. 13, 807: volucrique fugacior aurā (Galathea); „poet." ogs. ∾ lympha, Hor.; — II) „fig."; A) „overf.": som hurtigen iler afsted el. forbi; – fugaces labuntur anni, id.; non aliud pomum fugacius, Plin.; cf. Cic. Fam. 10, 12: haec omnia ··· brevia, fugacia, caduca; — B) „ment."; sædv. c. gen.: som søger at undgaae noget, som vogter sig derfor; – fugax ambitionis, Ovid. Trist. 4, 10, 38; cf. id. ibd. 3, 2, 9; fugacissimus gloriae, Senec. Benef. 4, 32; o. — fŭgēla, ae, f.; (for- o. efterkl. f. fuga): Flugt el. Stræben efter at flygte, Cato ap. Prisc., Appul.; — [fugio]. — fŭgiens, tis: partic. o. adj. af flgd.

fŭgio, fūgi, fŭgitum, 3, v. n. o. a., [besl. m. φυγή, φεύγω]: flygter, tager Flugten, løber derfra, ogs. undflyer el. undgaaer, odl.; I) som neutr.; A) „egenl."; ∾ hinc, Plaut., a foro, id., ex conspectu, Ter., ex proelio, Cic., a patria, Ovid., de civitate, Quintil.; men ∾ oppido, (f. ex oppido), Caes. B. C. 3, 29; – ∾ in provinciam, id.; men ∾ in nubila, (tabe sig deri), Virg. Aen. 12, 256; men „poet.": fugiens ad litora portus, Prop. 4, 6, 15, (i. e. recedens); – ogs. absol., el. m. adv.; nec fugere destiterunt etc., Caes. B. G. 1, 21; cf. Virg. Aen. 5, 629, o. id. ibd. 6, 61; – ligel. absol. om en Slave: at løbe bort, Hor. Ep. 1, 16, 46; ligel. fugit mihi servus, Senec.; – ∾ intro, Ter.; quo et unde fugiebas? Curt.; men longe fuge, (fly langt bort), Hor.; men som Ordsprog: ita fuge, ne praeter casam, Ter. Phorm. 5, 2, 3; – endel. fugere equo (til Hest), rate, Val. Fl.; — b) ogs. ligesom φεύγειν: at blive landflygtig, at gaae i Landflygtighed; fugiendum de civitate etc., Quintil. 6, 1, 19; — B) „overf."; a) at flyve el. ile; – curru fugiente, Hor. Ep. 1, 16, 7, (om den nedgaaende Sol); – ligel. „poet." om Skudvaaben, Stat., om et Skib, Val. Fl.; men fugiens per gramina rivus, Virg.; — b) at ile afsted el. hengaae el. forsvinde, navnl. om Tiden; vid. Virg. Ge. 3, 284; ligel. fugiens hora, Hor., aetas, Catull., (flygtig el. ilende); men fugiens dies, Senec. Thyest., (Aftenen); – ligel. mensis fugiens, (dens sidste Del deraf), Ovid. Fast. 5, 186; – ogs. „alm.": at hensvinde el. forgaae; – vinum fugiens, (som ikke holder sig), Cic. Off. 3, 23; oculi fugientes, (i. e. morientes), Ovid. Am. 3, 9, 49; – fugere ad verba, (f. confugere: tage sin Tilflugt dertil), Petron.; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl.": at flygte derfra el. derfor; – ∾ concilia conventusque hominum, Caes. B. C. 1, 19; men oftest „poet."; ∾ percontatorem, Hor.; cf. id. A. P. 455; ∾ campum, id.; ∾ vina, (afholde sig derfra), Ovid. Met. 15, 322; — b) „bef.": flygtende at forlade Hiemmet el. Fødelandet; – vid. Hor. Od. 1, 7, 22, ogs. id. ibd. 2, 16, 20, o. Virg. Ecl. 1, 4; — B) „fig.";

I) „overf.": flygtende at undgaae el. at undkomme derfra, effugere, (men alene „poet."); vid. Hor. Od. 3, 3, 16, o. id. ibd. 4, 7, 19; – men med omvendt Udtryksmaade, id. ibd. 1, 28, 20: nullum Saeva caput Proserpina fugit; — b) ∾ aciem: blive el. være usynlig, Cic. Tusc. 1, 22; cf. Ovid. Fast. 2, 80: ∾ visus etc.; — 2) „ment."; ∾ ignominiam et dedecus, (oppon. expetere laudem), Cic.; ∾ vituperationem tarditatis, id.; cf. Hor. Ep. 1, 9, 10; ∾ judicium senatus, Liv. 8, 33; ∾ nuptias, Ter., connubia, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 72; men ∾ judicium, id. Sat. 1, 4, 100; – df. pass.; simili inscitia mors fugitur ··· vita expetitur, etc., Cic. Leg. 1, 11; fugienda semper injuria est, id.; longissime fugienda mollis actio, Quintil.; petenda ac fugienda, id. 3, 6, 49; — bb) hertil er endnu at mærke; a) fugere, ligesom φεύγειν, m. Objectsfætning: undgaae at giøre noget, at vogte sig derfor; – illud ··· longe fuge credere, Lucr.; cf. Hor. Od. 1, 9, 13, o. Virg. Aen. 9, 200, ogſ. Hor. Ep. 2, 2, 150; — b) res me fugit, (det undgaaer mig, det er mig ubekiendt); – vid. Cic. d. Or. 1, 59, o. id. Fam. 4, 23; men ∾ scientiam alicujus, id. Manil. 10; – ogſ. m. Subjectsſætn.; cui rei fugerat me rescribere, Cic. Att. 5, 12; cf. id. ibd. 12, 42; — III) partic. fŭgiens, tis, ogſ. ſom adj.: flygtende el. flygtig, ſvindende, odl.; – vinum fugiens, (ſom ikke holder ſig), Cic. Off. 3, 23; ocelli fugientes, (døende), Ovid. Am. 3, 9, 49; portus fugiens ad litora, (i. e. recedens), Propert. 4, 6, 15; — b) df. subst., fugiens, tis: den Anklagede, Cod. Just.; — B) „overf.": fugiens laboris, arbeidsſky, Caes. B. C. 1, 69.

fŭgitans, tis, partic. o. adj. af fugito. — fŭgitīvārius, i, m.: ſom opſøger Flygtninger el. bortløbne Slaver, Flor. 3, 19; – men comiſk: ſom opſøger bortkrøbne Snegle, Varr.; — 2) ſom ſkiuler bortløbne Slaver, Cod. Theod.; af — fŭgitivus, 3, [fugio]; I) „egenl.": ſom er flygtet (el. fløien) el. løbet bort; df. a) m. o. ud. servus, bortløben Slave, alicujus, (fra nogen), vid. Hor. Ep. 1, 10, 10; men Cic. Verr. 4, 50: neque tam fugitivi illi a dominis, quam etc.; – ogſ. ſom Skældsord, Plaut. Pseud. 1, 3, 131, Ter.; — b) fugitivus, (sc. miles): bortløben Soldat, Deſerteur, Dig.; cf. Caes. B. G. 1, 23; — c) ogſ. om Bier, Varr.; ogſ. om Duer, Plin. 18, 31, (hvor der tilføies gen. illius loci); — II) „fig."; a) om Perſoner: fordreven, flygtig, regni, (derfra), Flor. 3, 1; men ∾ rei familiaris, (ſom ikke mere ſyſler dermed), Plin. Ep. 9, 28; men absol. Hor. Sat. 2, 7, 113: teque ipsum vitas fugitivus; — b) om Ting og Begreber: flygtig, uſikker; ∾ argentum, (vanſkeligt at faae fat paa), Ter. Heaut. 4, 2, 11; ∾ gaudia, Martial. 7, 46.

fŭgĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af fugio; I) neutr.: flyer el. flygter hid og did; ita miserrimus fui fugitando etc., Ter. Eun. 5, 2, 8; — II) act.: flygter derfor, ſkyer, odl.; – illum amant, me fugitant, Ter. Ad. 5, 4, 18; – ſædv. ſøger at undgaae, quaestionem, Cic. R. Am. 28, necem, Phaedr.; — b) „poet." c. inf.; fugitabant visere etc., Lucr. 6, 1236; — III) partic. fŭgĭtans, tis, ogſ. ſom adj. c. gen.; Herus liberalis est, et fugitans litium, Ter. Phorm. 4, 3, 18; — not.: Plaut. Pseud. prol. 8, er fugito, (driver paa Flugt): frequ. af fugo. — fŭgitor, oris, m., [fugio]: ſom flygter el. løber derfra; ad summos Bellatores acrem fugitorem fore, Plaut. Trin. 3, 2, 97.

fŭgo, avi, atum, 1, v. a., [fugio]: bringer til at flygte, jager el. ſlaaer paa Flugt; — I) „egenl." i Krigsſproget; – ∾ et fundere hostes, Sall.; cf. Cic. Off. 3, 1; men fugato omni equitatu, Caes. B. G. 7, 28; — b) ogſ. „alm.": fordriver el. forjager, homines inermes armis, viris, etc., Cic. Caecin. 12; – men „poet.": Hannibalemque Lares Romana sede fugantes, Propert. 3, 3, 11; — II) „overf." o. „alm.": forjager el. fordriver, bortfierner, afvender; vid. Hor. A. P. 474; men Ovid. Pont. 3, 5, 21: nisi me mea Musa fugasset; – ∾ a proposito studendi, Quintil.; men absol.: ∾ poëtam, (ſkrække tilbage), Hor. Ep. 2, 1, 182; – ∾ flammas a classe, Ovid., maculas ore, id.; men vetitus de corde fugabitur ardor, id. Met. 9, 502; men id. ibd. 1, 469 flgd.: fugat hoc (telum), facit illud amorem.

fulcimen, ĭnis, n.: hvorpaa noget er ſtøttet, en Støtte el. Pille; nullo fulcimine nixa (tellus), Ovid. Fast. 6, 269; o. — fulcimentum, i, n.; ligeſom frgd.; Støtte el. Underlag, Appul.; – ogſ. „fig.": Støtte el. Underſtøttelſe, Dig.; af — fulcio, fulsi, fultum, 4, v. a.: ſtøtter el. ſtiver, holder opreiſt; I) „egenl."; – coelum qui vertice fulcit (Atlas), Virg. Aen. 4, 247; ∾ trabibus, Plin.; men vitis nisi fulta est, etc., Cic. d. Senect. 15; men id. Acad. 2, 24, „alleg.": ∾ porticum Stoicorum; – domus fulta columnis, Prop.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 48; ogſ. ud. abl., Virg. Aen. 11, 39; ogſ. c. acc. graec.: latus niveum molli fultus hyacintho (juvencus), id. Ecl. 6, 53; – ogſ. om Bierne: ruentes ceras fulciunt etc., Plin. 11, 10; – men „poet.": apposita janua fulta sera, (ſikkret el. forvaret dermed), Ovid. A. A. 2, 244; men pedibus ··· positas fulcire pruinas, Propert. 1, 8, 7, (træde faſt, d. e. betræde); — II) „fig."; A) „overf.": ſtyrker el. befæſter; ſ. ovenſ. Ovid. l. c., ogſ. Virg. Aen. 8, 227; – ogſ. ſtyrker med Næring; vid. Lucr. 2, 1148; ∾ stomachum cibo, Senec. Ep.; (bos) nisi cibo fulta est, Colum.; — B) „ment.": underſtøtter, holder opreiſt; vid. Cic. Rab. Post. 16; cf. id. Phil. 2, 21; men ∾ aliquem litteris, (opretholde, trøſte), id. Att. 5, 21; cf. id. Fam. 12, 15, o. id. Off. 3, 22; – men „poet.": Et serie fulcite genus, (forplanter Slægten)! Propert. 4, 11, 69; — not. a: Antiopa aerumnis cor luctificabile fulta, (hvis Hierte er betynget deraf), Pers. 1, 78, (rimel. ex Pacuv.); — not. b: fulcitus, 3, f. fultus, Coel. Aur.

fulcrum, i, n., [fulcio]; I) „alm.": Støtte, Stolpe, Stive; – fulcra (lecti: Sengeſtolper), Ovid. Pont. 3, 3, 14; men fulcra tricliniorum, Plin.; cf. Suet. Claud. 32; ∾ plutei, Propert.; — II) „meton.", (ſom pars pro toto): Sengen ſelv; vid. Prop. 4, 7, 3, o. Juvenal. 6, 22, oftere.

fulgens, tis: partic. o. adj. af fulgeo; — df. fulgenter, adv.: glindſende, ſtraalende; – compar., ∾ radiare, Plin.; – ogſ. „overf.": fulgentius poterat instrui luxuria, id. 22, 3. — Fulgentius, i, m., Fabius Planciades: romerſk Mythograph o. Grammatiker i Begyndelſen af d. ſiette chr. Aarh.

fulgĕo, fulsi, ēre, v. n.; (former ogſ. forel. o. „poet." efter d. 3 Conj.: fulgit, Lucr., fulgĕre, id., Virg. o. A.); – I) „egenl."; A) „alm.": at lyne; Jove fulgente etc., Cic. Vatin. 8; cf. id. N. D. 2, 25; ligel. coelo fulgente, tonante, ibd.; – ogſ. impers.: si fulserit, id. Div. 2, 72; — B) „beſ." ogſ.; a) om Lyſet og om Himmellegemerne: at ſkinne el. ſtraale, Hor. Epod. 15, 1; puro fulget in orbe dies, Ovid.; — b) ligel. om andre Gienſtande; – nova purpura fulget, Ovid.; cf. Cic. Catil. 2, 3: qui fulgent purpura; men tecta ··· ebore et auro fulgentia, id. Parad. 1, 4; men micantes fulsere gladii, Liv. 1, 25; – endel. „poet.": lucidum (adv.) fulgentes oculi, Hor. Od. 2, 12, 15; men id. ibd. 3, 28, 14: fulgentes Cyclades, (af deres hvide Marmor); — II) „fig."; A) „alm.": at fremſkinne el. glimre, at udmærke ſig; – quondam nobili fulsi patre, Senec. Med.; Fulgentem imperio fertilis Africae etc., Hor. Od. 3, 16, 31; ligel. fulgens sacerdotio, Tac. Hist. 4, 42; — B) „beſ." o. „ment.", Hor. Od. 3, 2, 18: Intaminatis fulget honoribus (virtus); cf. Nep. Eum. 1; – ogſ. om Taleren Pericles: fulgere, tonare, vid. Cic. Orat. 9; — III) af partic. fulgens, tis, ſom adj., er compar., Claudian., o. superl., Vell. 2, 64 o. 71.

*fulgesco, ĕre, v. n. inch.: at lyne el. ſkinne, Firmic.; — fulgētra, ae, f.: = flgd.; fulgetras poppysmis adorare, Plin. 28, 5; — fulgētrum, i, n.: det begyndende Lyn, den førſte Lynild, Senec. Qu. N. 2, 56, o. Plin. 2, 55; o. — fulgĭdus, 3: ſkin-

nende, straalende; (for= o. eftercl. Ord); - fulgida cernere etc., Lucr. 3, 364; men fulgidior radio, Venant.; — df. demin. fulgidŭlus, 3, Ter. Maur.; — [fulgeo]. — Fulginia, ae, f.: By i Umbrien, Sil.; — 2) df. a) Fulginas, ātis, adj.; in Fulginate praefectura, Cic. frgm. ap. Prisc.; — b) subst. Fulginātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 19.

fulgo, ĕre, f. fulgeo ab in. —' fulgor, ōris, m., [fulgeo]; I) oprdl.: Lynet el. Lynstraalen; (oftest „poet." f. fulgur); vid. Lucr. 6, 170, ogf. Virg. Aen. 8, 524; men in pl.: dextris fulgoribus, Cic. Div. 2, 39, (ex Homero); cf. id. ibd. 2, 19; — II) „fig."; A) „overf.": lysende Glands el. Skin; ∾ armorum, Hor., oculorum, Ovid.; men (candelabri) fulgor, vid. Cic. Verr. 2, 44; - ∾ vestis, Ovid., abollae, Suet., speculorum, Plin.; ∾ solis, id.; men fulgor ab auro, (f. ∾ auri), Lucr. 2, 50; - men in pl., Hor. Sat. 2, 2, 5; — b) „concret": prosperus ille et salutaris fulgor, (om Planeten Juppiter), Cic. d. Rep. 6, 17; — B) „ment.": Glands, Berømmelse; vid. Ovid. Trist. 5, 12, 39, o. Hor. Ep. 2, 1, 13; men ∾ rerum, vid. Plin. 7, 27.

Fulgŏra, ae, f.: Lynets Gudinde, Senec. ap. Augustin.; af — fulgur, ŭris, n., [fulgeo]: Lynet el. Lynilden; (men fulmen: den nedslaaende Lynstraale); vid. Ovid. Met. 3, 300, o. Lucr. 6, 270; - navnl. ofte som bringende Varsler; vid. Cic. Leg. 2, 8, o. id. Div. 1, 10 o. 16, ogf. Suet. Dom. 16, oftere; — II) „overf."; A) ligesom fulmen: det nedslaaende og tændende Lyn, Lynstraalen; vid. Hor. Od. 2, 10, 12, o. Lucr. 6, 391; — B) ligesom fulgor: Glands, („poet." o. sjeld.); fulgura solis, Lucr.; ∾ nictantia flammae, id.; cf. id. 2, 325.

fulgŭrālis, e, [fulgur]: hørende til Varsler af Lynet, libri, Cic. Div. 1, 33. — *fulgŭrātio, onis, f.: Lynets Skin el. Lynilden; vid. Senec. Qu. N. 2, 12, ogf. id. ibd. 16 o. 21, ogf. id. ibd. 1, 1; o. — fulgŭrator, oris, m., i. e. fulgurum inspector: en Haruspex, som spaaer af Lynet, Cato ap. Non.; cf. Cic. Div. 2, 53; — II) Lynslyngeren, Appul.; o. — fulgŭrātūra, ae, f.: Lynets Udtydning el. Forklaring, Serv. ad Virg. Aen. 1, 42; — [fulguro].

*fulgŭrĕus, 3: med Lyn el. fuld deraf, nubes, Capella; — fulgŭrio, ivi o. ii, itum, 4, v. n. o. a.; (forcl. Ord); I) neutr.: at lyne; - fulgurivit Juppiter, Naev. ap. Non.; — II) act. om Lynet: at ramme; men alene in partic. perf. pass., fulguritus, 3: truffen af Lynet; - Fulguritae sunt hic alternae arbores, Plaut. Trin. 2, 4, 138; omnibus fulguritis odor est sulphureus, Senec.; o. — fulgŭro, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at lyne; - Jove tonante, fulgurante, etc., Cic. Div. 2, 18; - sædv. impers., fulgurat, etc.: det lyner, vid. Plin. 2, 55; — II) „fig."; A) „poet.": at skinne el. straale deraf, auro vetito, Stat.; men oculis qui fulgurat ignis, (i. e. ex oculis), Sil.; — B) „alleg."; fulgurat in nullo verius vis eloquentia, Plin. praef.; ligel. fulgurare et tonare, Quintil. 2, 16, 19, (om Taleren Pericles); (al. fulgere m. f. Bem.; — [fulgur].

fŭlica, ae, f.: etslags Vandfugl, rimel. Maagen el. Heiren); - ∾ marinae, Virg. Ge. 1, 363; cf. Ovid. Met. 8, 625, o. Plin. 11, 44. — *fūlīgĭnātus, 3: bestrøgen med sort Sminke, Hieronym.; — fūlīgĭnĕus, 3: sodagtig, navnl. sodfarvet, nubes, Petron., color, Arnob.; o. — fūlīgĭnōsus, 3: fuld af Sod, sodet, Lares, Arnob., Prudent.; af — fūlīgo, ĭnis, f.: Sod (el. Kønrøg), quae supra focos tectis inhaeret, Colum.; men quasi fuligine abstersa, Cic. Phil. 2, 36; cf. Quintil. 11, 3, 23: fuligo lucubrationum oratori bibenda (Lampens Os); - men „alleg.": fuligo atra verborum et argutiarum, Gell. 1, 2; — II) „overf.": sort Sminke, stibium, Juvenal. 2, 93. — fŭlix, ĭcis, f.: = fulica, Cic. (poët.) Div. 1, 8.

†fullo, ōnis, m.; I) en Valker, en Valkemøller, Plin. 28, 18, o. Martial. 6, 93; — 2) ogf. Navnet paa en hvidplettet Torbistart, Plin. 30, 39; — not.: ogf. er Fullo: romersk Tilnavn, Liv.; - ogf. Navnet paa en Mimus af Laberius, Gell. 16, 7; df. — fullōnĭcus, 3: hørende til el. benævnt efter en Valkemøller, pila, Cato; — 2) df. fullonica, (sc. ars), Valkemøllerhaandværket, Plaut., (sc. officina), Valkeværkstedet, Dig.; — b) ogf. fullonica, orum, i. e. fullonum officina, Dig.; o. — fullōnius, 3: = frgd., ars, Plin., saltus, Senec. Ep. 15, (Spring, der ligner Valkernes); - comisk er: ∾ fructus, (Fodspark), Plaut. Pseud. 3, 1, 16; - endel. fullonium, i, n., (i. e. officina fullonum), Ammian.

fulmen, ĭnis, n., [ctr. f. fulgimen, af fulgeo]; I) „egenl.": Lynet; navnl. Lynstraalen el. det nedslaaende Lyn; - fulmen est coactus ignis et impetu jactus, Senec. Qu. N. 2, 16; (oppon. fulguratio); f. ogf. Cic. Div. 2, 19, und. fulgur, o. id. ibd. 20; nec Juppiter hunc fulmine percussit, id. N. D. 3, 35; Juppiter fulmina jacit, id., jaculatur, Ovid., torquet, Virg., spargit in terras, Ovid.; - fulmen Aetneum, (som smedes i Ætna), Ovid. A. A. 3, 490; - „poet." forestilles Lynet med alae el. Vinger, (ligesom Pilen); hvf. Virg. Aen. 5, 319: fulminis ocior alis; — II) df. „fig."; A) hvad der rammer el. nedslaaer ligesom Lynet; - fulmina fortunae contemnere, (Skiebnens haarde Slag), Cic.; ligel. „alleg." om tvende Sønners pludselige Dødsfald: quod duo fulmina domum meam per hosce dies perculerint, Liv. 45, 41; - ligel. om en Forfølgelse el. Domfældelse; vid. id. 6, 39, o. Juvenal. 8, 92, ogf. Ovid. Trist. 5, 2, 53; men id. Met. 10, 550: habere fulmen in dentibus, (om et Dyr, hvis Bid er dræbende); — B) hvad der er uimodstaaeligt som Lynet; vid. Virg. Aen. 6, 843: aut geminos, duo fulmina belli, Scipiadas, cladem Libyae, etc., (om Scipio Afric. d. ældre og yngre); cf. Cic. Balb. 15, hvor tvende ældre Generaler i Spanien, Cn. o. P. Scipio, hede: duo fulmina imperii Romani; - men fulmina verborum, vid. Cic. Fam. 9, 21; „poet." ogf. om Blikket, Sil. 11, 341.

fulmenta, ae, f., [ctr. f. fulcimenta af fulcio]: Støtte, Stive, Stolpe, Cato; — 2) ogf. en Affats paa Skoen, Plaut. Trin. 3, 2, 94, o. Lucil. ap. Non. — fulmentum, i, n., [ctr. f. fulcimentum, af fulcio], ligesom fulcrum: Støtte, Stive, Stolpe, Vitruv. 5, 1; - som comisk Ordsprog om en Forkerthed, har Varr. ap. Non.: fulmenta scandunt lectum.

*fulmĭnatio, onis, f.: Lynildens Udbrud el. Nedslaaen; - fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit, Senec. Qu. N. 2, 12; o. — fulmĭnātor, oris, m.: Lyneren, Lynslyngeren, i. e. Juppiter, Arnob.; — df. fem. fulmĭnātrix, icis, (legio XII), Inscript.; — [fulmino].

fulmĭnĕus, 3, [fulmen]; I) „egenl.": hørende til Lynet el. benævnt derefter, ignis, Ovid., (Lynilden), ictus, Hor., fragor, Val. Fl., (Tordenslag el. Tordenskrald); — II) „overf.": der virker ligesom Lynet, knusende, fordærvelig; Fulmineo ··· ore (aper), Ovid. A. A. 2, 374; ligel. fulminei rictus lupi, id.; cf. Phaedr. 1, 21; men ∾ ensis, Virg. Aen. 9, 441; cf. id. ibd. 812: ∾ Mnestheus.

fulmĭno, avi, atum, 1, v. n. o. a., [fulmen]; I) neutr.; A) „egenl.": at udslynge Lynet, at lyne og tordne, Senec. Qu. N. 2, 23; Juppiter fulminans, Hor. Od. 3, 3, 6, o. Plin.; - ogf. impers., fulminat: Lynet slaaer ned, Virg. Ge. 1, 370; — B) „poet. overf.", navnl. om den vældige Kriger; Caesar dum ··· fulminat bello, Virg. Ge. 4, 561; ligel. ∾ armis, id. Aen. 12, 654; dog ogf. Plin. 30, 12: solo Marte fulminante, (naar en almindelig Krig raser); - men fulminat illa oculis, Prop. 4, 8, 55; cf. Ovid. Am. 1, 8, 16; - ogf. m. homogent Object; ∾ ignes, Auct. Aetn. 342; — II) act.: at nedslaae el. dræbe med Lynet; Ingentes quercus fulminat (Juppiter), Claudian.; men fulminari a deo, (om Æsculapius), Lactant.; - df. fulminati, orum: de Lynslagne,

Plin. 2, 55; — B) ogs. „overf.": at nedslaae el. forfærde; - quanta vi fulminet hostem (Honorius), Claudian.; - df. fulminatus, skrækslagen, bedøvet, Petron. Sat. 80.

*fultor, oris, m.: som støtter el. understøtter el. opretholder, Venant.; o. — fultūra, (fulct.), ae, f.; I) „egenl.": Støtte el. Stive el. Stolpe, Vitruv.; - fulturae et substructiones (theatri), vid. Plin. Ep. 10, 48; — II) „overf.": hvad der opretholder el. bevarer el. betiener et andet; - cibus ··· stomacho fultura ruenti, Hor. Sat. 2, 3, 154; men Plin. Ep. 1, 9: cujus (corporis) fulturis animus sustinetur; — [fulcio]. — fultus, 3: partic. af fulcio.

fulvaster, stra, strum, [fulvus]: gulagtig el. rødgul, radix, Appul. — Fulvia, ae, Fulvianus, 3, o. Fulviaster, stri, s. und. flgd. — Fulvius, a: romersk Persons- o. Slægtsnavn; saal. M. Fulvius Nobilior, Liv., Cic.; - Fulvia, Gemalinde af Clodius, af C. Curio, og tilsidst af M. Antonius; vid. Cic. Phil. 2, 5, o. id. Att. 14, 12; — B) df. 1) Fulvianus, 3, herba, vid. Plin. 26, 57, stola, Val. Max. 3, 5; — 2) Fulviaster, stri, m.: en Efterligner af Fulvius, Cic. Att. 12, 44.

fulvus, 3: mørkegul el. rødgul; (oftest „poet."); - corpora fulva leonum, Lucr.; cf. Hor. Od. 4, 4, 14; lupae fulvum tegmen, Virg. Aen. 1, 275; ∾ canis Lacon, Hor.; ∾ boves, Plin.; ∾ aquila, Virg.; ligel. ∾ ales Jovis, id. Aen. 12, 247; cf. Cic. poët. Leg. 1, 1; ∾ cera, Plin., arena, Virg., caesaries, id.; — b) ogs. „poet. overf.": ∾ Olympus, Val. Fl.; ∾ lumen, Virg.; ∾ sidera, Tibull.; - ∾ aurum, Virg.; ligel. ∾ moneta, (Guldmønt), Martial.; ogs. ∾ subtemen, (i. e. aureum), Sil.

fūmāriŏlum, i, n.: Røghul; in pl., Tertull.; demin. af — fūmārium, i, n., [fumus]: Røgkammer, hvori Vin henlægges, Colum. 1, 6, o. Martial. 10, 36. — *fūmĕus, 3: fuld af Røg, rygende; fumea taedis Lumina, Virg. Aen. 6, 593; — 2) røget, giennemtrukken af Røg, vina, Martial. 13, 123; — fūmĭcus, 3: røget, med Røg, culina, Sidon.; o. — fūmĭdus, 3; I) „egenl.", ligesom fumeus: fuld af Røg, rygende, fax, Lucr., taeda, Virg. Aen. 9, 75; ∾ lux, Plin.; men ∾ tecta, Ovid. Met. 4, 405; — b) ogs. om Røgen af et Vandfald; ∾ amnis, Virg. Aen. 7, 465, vortex, Plin.; — II) „overf."; a) røgfarvet, sodfarvet, cautes, Plin., chrysolithus, id.; — b) ∾ virus, (stærk Røglugt el. Sodlugt), id. 14, 25; — [fumus].

fūmĭfer, a, um, [fumus, fero]: røgbringende, rygende, dampende, ignes, Virg., nox, id. Aen. 8, 255, Aponus (fons), Lucan. 7, 193. — fūmĭfĭco, are, v. n.: brænder Røgelse, røger; - ∾ Dianae Arabico odore, vid. Plaut. Mil. gl. 2, 5, 2; af — fūmĭfĭcus, 3, [fumus, facio]: som giør el. volder Røg, cocus, Plaut. frgm. ap. Varr., inc.; — 2) „overf.": rygende, dampende; Fumificisque locum mugitibus implevere (tauri), Ovid. Met. 7, 114.

*fūmĭgābundus, 3: rygende, terra, Vulgat.; o. — fūmĭgium, i, n.: Røgning, (navnl. af et sygt Lem); in pl., Theod. Prisc.; af — fūmĭgo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [fumus, ago]; I) act.: røger el. udrøger, alvos (apium), Colum.; men absol.: fumigans leniter (sc. alvos), Varr.; — II) neutr.: at ryge, at give Røg fra sig; fumigantes globi, (som Meteor), Gell. 19, 1.

fūmo, are, v. n., [fumus]: at ryge el. dampe, at give en Røg el. Damp fra sig; m. o. ud. abl., ogs. m. de; - late circum loca sulphure fumant, Virg. Aen. 2, 698; cf. Lucr. 6, 749; men ∾ aggerem, Caes. B. G. 7, 24; aqua calido de sulphure fumat, Ovid. A. A. 1, 256; men ∾ humo, Virg. Aen. 3, 3, (fra Grunden); - navnl. ogs. om Offerrøgen: tura fumant, id.; cf. Hor. Od. 3, 18, 8; - „poet." ogs. fumantes pulvere campi, Virg. Aen. 11, 909; ligel. equos sudore fumantes, id. ibd. 12, 338; - men Cic. Sest. 10, med Lune: ita fumabat domus, (dampede af slige Retter); — b) df. „alleg.": si ··· non obruta jam nunc fumarent Semina belli, Sil. 1, 654, (ulmede under Asken); - men comisk: nec Fumantem nasum vivi tentaveris ursi, Martial. 6, 64, 28.

fūmōsus, 3, [fumus]; I) „alm.": fuld af Røg el. som giver Røg, ligna, Cato, fax, Petron.; men ∾ December, Martial. 5, 30, (da man altid har Ild i Kaminen); — II) „bes."; a) røget el. sodet, cadus, (s. und. fumarium), Ovid. Fast. 5, 518; cf. Tibull. 2, 1, 27; men ∾ imagines, (ifølge deres Ælde), Cic. Pis. 1; cf. Juvenal. 8, 8; — b) som smager el. lugter af Røg el. af Sod, defrutum, Plin.; men Hor. Sat. 2, 2, 117: fumoso cum pede pernae, (røget Skank el. Skinke).

fūmus, i, m., [besl. m. θύω, d. e. brænder]; I) „egenl.": Røg, Damp; - fumo excruciare, Cic.; fumi (pl.) incendiorum, Caes.; - vinum fumo inveteratum, Plin.; cf. Martial. 14, 118: fumos Massiliae, (s. vinum Massiliae conditum), ogs. Hor. Od. 3, 8, 11; - fumus ganearum, (fra Køkkenet), Cic. Pis. 6; men fumo primo, (da man gior Ild paa imod Aften), Virg. Ecl. 1, 83; cf. Prop. 4, 4, 27; — 2) hertil kunne endnu mærkes de allegoriske Udtryk: vertere omnia in fumum et cinerem, (manger son bien), Hor. Ep. 1, 15, 39; - vendere fumos, Martial. 4, 5, fumum, Appul., (sælge hvad man ikke er raadig over, navnl. Hofgunst); - men som Ordsprog: flamma fumo est proxima, Plaut. Curc. 1, 1, 53; - men tendere de fumo ad flammam, (komme fra Asken i Ilden), Ammian.; - allegorisk er ogs. Hor. A. P. 143: Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem, etc.

fūnāle, is, n., s. und. flgd. — fūnālis, e, [funis]: hørende til en Line el. Strikke, som er giort deraf, cereus, Voxfakkel, Val. Max.; men ∾ equus, Suet. Tib. 6, oftere: den ved en Line paa Siden af Forspandet anbragte Biheſt; — II) df. subst. funale, is, n.; A) Line paa Slyngen; funda media duo funalia imparia habebat, Liv. 42, 65; — B) Voxfakkel; crebro funali delectabatur (Duilius), Cic. d. Senect. 13; ligel. pl. funalia, Virg. Aen. 1, 727, o. Hor. Od. 3, 26, 6; — b) df. „overf.": etslags Lysekrone, candelabrum; vid. Ovid. Met. 12, 247: lampadibus densum ··· funale coruscis. — fūnambŭlus, i, m., [funis, ambulo]: Liniedandser, Ter. Hec. prol. 1; men ∾ elephanti, Suet. Galb. 6; - ogs. funiambulus, Augustin. — fūnārius, 3, [funis]: = funalis, equus: Biheſt, Isid.; — II) Funarius, i, m.: Epithet til Gratianus, Fader til K. Valentinianus; vid. Aur. Vict. Epit. 45, o. Ammian. 30, 7.

functio, onis, f., [fungor]; I) „alm.": Forretning, Besørgelse el. Udførelse deraf; - ∾ gravioris operis et muneris, Cic. Tusc. 2, 15; cf. id. Verr. 3, 6: muneris illius functio, etc.; — b) „overf." i Retssproget: functionem recipere per solutionem, (tiene som Betalingsmiddel), Dig.; — II) „bes."; ∾ tributorum, (Erlæggelse el. Ydelse deraf), Cod. Just.; — B) „overf.": Endeligt, Undergang, Doden, Arnob. — functus, 3: partic. af fungor.

funda, ae, f., [fundo]; I) „alm.": Slynge, σφενδόνη, vid Plin. 7, 57; fundis, sagittis, tormentis hostes propelli etc., Caes. B. G. 4, 25; cf. Liv. 38, 29; men stridentem fundam etc., Virg. Aen. 9, 586; cf. id. Ge. 1, 308; — II) df. „bes." el. ifølge etslags Lighed; a) Fiskeruse el. Fiskergarn, (til at kaste ud som en Slynge), id. l. c. 141; — b) Pengepung, Macrob.; — c) paa Ringen: den Fordybning, hvori Stenen indfattes; - df. om en saadan Sten: funda claudi el. includi, Plin. 37, 37; df. — fundālis, e: hørende til el. benævnt efter en Slynge, stridor, Prudent.

*fundāmen, ĭnis, n.: poetisk Biform af flgd.; in pl., Virg. Ge. 4, 160, o. Ovid. Fast. 4, 835; men id. Met. 14, 808: ∾ magnum etc.; o. — fundāmentum, i, n.; I) „egenl.": Grund, Grundvold; in pl.: hic in Palatio prima urbi fundamenta jeci, Liv. 1, 12; cf. Suet. Calig. 22; ligel. agere fundamenta, Cic.

Mil. 27, fodere, Vitruv.; a fundamentis disjicere, Nep.; - ogſ. in sing.: ∾ substruere, Plaut.; ſ. ogſ. nedenf.; — II) bf. „fig." o. „alleg.": jacere fundamenta pacis, Cic. Phil. 1, 1, rei publicae, id. Fam. 10, 25, defensionis, id.; - fundamentum virtutum omnium pietas, id.; ∾ justitiae fides, id.; ∾ philosophiae positum (est) in finibus bonorum et malorum, id.; — [1. fundo].

Fundanius, o. Fundanus, ſ. und. Fundi. — *fundātio, onis, f.: Grundlægning, aedium sacrarum, Vitruv.; o. — fundātor, ōris, m.: Begrunder el. Stifter, urbis, Virg. Aen. 7, 678. — [1. fundo]. — fundatus, 3: partic. o. adj. af fundo. — Fundi, orum, m.: By i Latium, (hod. Fondi), Cic.; — B) df. 1) Fundānus, 3, ager, Cic.; ∾ vina, Plin.; - Fundani, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 8, 14; — 2) Fundanius, 3: = frgd., Hercules, Vopisc.; — b) ogſ. ſom Perſonsnavn: Fundanius, a, Varr., Cic.

fundĭbălum, i, n., o. fundibalus, i, m., [funda, βάλλω]: etſlags Slynge el. Kaſtemaſkine, Vulgat., Isid. — fundĭto, are, v. a., intens af 1. fundo: nedſlynger el. nedſkyder, aliquem, Plaut. Poen., act. 2, v. 36; men ∾ spicula, (udſlynge), Amm.; — II) „overf.": tantilla tanta verba fundidat, (udgyder en ſlig Ordſtrøm), Plaut. l. c. 1, 2, 61. — fundĭtor, oris, m., [funda]: en Slyngekaſter; - navnl. ere funditores i Hæren: etſlags lette Tropper, hvoraf de baleariſke vare de fortrinligſte, Caes., Sall., Liv.

fundĭtus, adv., [fundus]; I) „egenl.": fra Grunden; ∾ tollere et delere etc., Cic. Verr. 4, 36; cf. Hor. Od. 1, 16, 20; ∾ destructum templum, Suet.; — b) efterel. ogſ.: i Grunden, nedentil; stipitibus ··· funditus jactis atque connexis, Spartian. Hadrian. 12; — c) forel. ogſ.: ned til Bunden, tilbunds, subsidere, Lucr. 5, 498; — II) om Begreber o. Perſoner: fra Grunden, d. e. ganſke og aldeles, evertere amicitiam, Cic., tollere veritatem, id.; cf. id. Agr. 2, 10; - ∾ interire, id., perdere aliquem, Plaut.

1. fundo, avi, atum, 1, v. a., [fundus]; I) „egenl." o. „poet.": gjør faſt, befæſter; dente tenaci Ancora fundabat naves, Virg. Aen. 6, 3; men ossibus intus fundatum (genus humanum), Lucr. 5, 926; cf. id. 4, 829; — B) grunder, begrunder, anlægger, arces, Virg. Aen. 4, 260; cf. id. ibd. 8, 478; - men ∾ navem, (lægge Kjølen dertil); hvf. validā fundata carinā (puppis, i. e. navis: bygget med ſtærk Kjøl el. ſtærkt), Ovid. Pont. 4, 3, 5; cf. id. Her. 16, 111; ſ. ogſ. Plaut. Mil. gl. 3, 3, 43 flgd.; — II) „fig.": begrunder, befæſter, ſikkrer, urbem legibus, Virg. Aen. 6, 811; ogſ. absol.: ∾ libertatem, salutem, securitatem, Plin. Pan. 8; cf. Cic. Fin. 4, 1; men id. Flacc. 11: nihil veritate fundatum, (intet er bygget el. grundet derpaa); — III) partic. fundatus, 3, ogſ. ſom adj.: ligeſom begrundet, d. e. ſom holder ſig, (om en Paaſtrygning); compar., Vitruv.; — B) ſædv. „overf.": begrundet, faſt, ſikker; - fundatae atque optime constitutae opes, Cic. Rab. Post. 1; cf. Hor. Ep. 1, 13, 46; men fundatissima familia, (der har ligeſom faſte Rødder; altſ. en kraftfuld el. blomſtrende Slægt), Pseud. Cic. Dom. 36.

2. fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a., [beſl. m. χέω, χυτός, χύνω]: gyder el. udgyder, udhælder el. udøſer; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ sanguinem e patera, Cic.; men ∾ vitam cum sanguine, Virg. Aen. 2, 532; men fusus in corporibus sanguis, (ſom rinder deri), Cic. d. Or. 2, 77; - ∾ vina in aras, (ſom Drikoffer), Ovid.; ligel. ∾ liquorem de patera, id.; men duo ··· carchesia Baccho Fundit humi, (ſ. vinum ex iis), Virg. Aen. 5, 78; - fremdeles: ∾ lacrimas, id., „poet." ogſ. om Myrrhatræet, Ovid. A. A. 1, 287; - ogſ. medial, navnl. om Floder og Vande; in septem lacus funditur (Strymon: udgyder ſig deri), Plin. 4, 18; imber ingentibus procellis fusus, (nedſtyrtende i Strømme), Liv. 6, 8; — B) „beſ." ogſ.; a) gyder, ſmelter, ſtøber; - aeris fundendi ratio el. scientia, vid. Plin. 34, 3 o. 18; vitro fundendo utilis (magnes lapis), id.; men quid fusum durius esset, Hor. Sat. 2, 3, 22; — b) at udhælde el. udryſte; ∾ segetem desectam in Tiberim, Liv. 2, 5, odores in pectora, Ovid. Met. 2, 626; - ogſ. i Mængde at udkaſte el. udſlynge el. affkyde; ∾ tela, Val. Fl., sagittas, Sil.; cf. Caes. B. G. 7, 24; — c) fundit hominem morbus, (opløſer, medfører Diarrhe; oppon. comprimit), Cels.; — d) begyder, væder, tempora mero, Tibull., niveo lacte (ossa), id.; men ∾ circuitum, (drage derom), Varr.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; a) at frembringe el. give fra ſig i Mængde el. rigeligen el. hurtigen, (navnl. om Generationen af Dyr el. Værter); vid. Cic. N. D. 2, 51, o. id. Tusc. 5, 13, ogſ. Virg. Ge. 2, 460; men id. ibd. 1, 13: fudit equum ··· tellus; cf. id. Aen. 8, 138: quem ··· Maja fudit, (i. e. peperit); - ogſ. om anden ligeſom ſtrømmende Udgydelſe; fundunt se carcere equi, (ſtyrte ſig ud deraf), Val. Fl.; luna per fenestras se fundebat, Virg. Aen. 3, 152; — b) at udvide el. udbrede el. udſtrække; vid. Cic. d. Senect. 15; ∾ umbras, Senec., vela, Val. Fl.; littera fundens se, (ſom flyder ud), Plin.; - df. partic. fūsus, 3, ogſ. ſom adj.: udbredt, oſv., ſ. nedenf.; — 2) „beſ.": at nedſtrække el. nedlægge el. fælde, corpora (cervorum) ··· humi, Virg. Aen. 1, 196; ∾ arcu, (nedſkyde), Val. Fl.; df. ofte i Krigsſproget: ∾ hostes el. copias hostium, Cic.; hvf. Formularen: si vi fudisset cecidissetque hostes, Liv. 35, 2; - fusi per herbam, (henſtrakte el. liggende deri), Virg.; fusa membra toro, Ovid.; fusus in pellibus, id.; cf. Virg. Aen. 5, 837; — B) „ment."; 1) om Talen og om Foredraget; a) ligeſom at give af ſig el. udøſe; - ∾ preces ab imo pectore, Virg. Aen. 6, 55; ∾ loquelas ore, id., verba, Ter., mendacia, Plaut., convicia in aliquem, Ovid.; - men ∾ orationem numerose, Cic. Orat. 62; inconditis inter se jocularia fundentes versibus, Liv. 7, 2; — b) ligel. om Taleren: ∾ se latius, (give Talen et friere Sving), Cic. Orat. 36; cf. id. d. Or. 2, 77, ogſ. id. ibd. 54; - ſ. ogſ. nedenf. fusa oratio, vox; — 2) om Egenſkaber og Handlinger: ∾ se, o. fundi: at udbrede ſig, at gribe om ſig; - imago de corpore fusa, Lucr.; cf. id. 3, 1046; ∾ hanc famam latius, Quintil.; ipsa se cum gestu fundit oratio, id.; - men medial: virtutes et vitia fundi quodammodo etc., Cic. Fin. 3, 15; cf. id. Off. 1, 28: quam late fusum sit decorum; men Virg. Aen. 7, 421: tot incassum fusos ··· labores, (dem ſkulde du have beſtaaet forgjeves)? — III) partic. fūsus, 3, ſom adj.; A) „alm."; a) udbredt, udſtrakt, d. e. vid, bred, vidtløftig; vid. Virg. Aen. 6, 440; - togis (uti), neque restrictis, neque fusis, Suet. Aug. 73; Gallorum fusa et candida corpora, Liv. 38, 21; - fusi crines, (flagrende), Virg.; men fusus ··· barbam, (i. e. barbam prolixam habens), id. Aen. 10, 838; — b) alvus fusa, (lind), Cels.; ligel. alvus fusior, (opp. astrictior), id.; — B) „beſ." om Taleren og om hans Foredrag: flydende, uden Anſtød; - ∾ genus orationis, Cic. d. Or. 2, 12; ligel. fusiores numeri, (mere flydende og rigere), Quintil.; - in descriptionibus fusi et fluentes (oratores), id. 9, 4, 138; lingua Graeca ··· fusior, quam nostra, Gell.; vox in egressionibus fusa, (fuld el. rig, opp. contracta); vid. Quintil. 11, 3, 15 o. 64; men id. 10, 1, 33: dulcis et candidus et fusus Herodotus.

fundŭlae, arum, f., [funda]: liden Gade uden Gjennemgang el. Udgang, en Gyde, Varr. — fundŭlus, i, m., demin. af flgd.; I) den blinde Tarm, Varr.; — II) funduli ambulatiles: de op- og nedgaaende Kolber i den hydrauliſke Maſkine, Vitruv. 10, 13.

fundus, i, m.; I) „egenl."; A) „alm.": Bunden el. det Nederſte el. Underlaget, odl.; armarii fundum exsecuit, (udſkar Bunden af Skabet), Cic. Cluent. 64; ollae (pl.) fundo effracto, Plin.; amnis fundo carens, id.; ogſ. Havets Bund el. Grund, Virg. Aen. 2, 419; men id. ibd. 3, 577, om Ætna: fundoque exaestuat imo;

– „meton." ogſ. (ſom pars pro toto): Kar el. Bæger, Martial. 8, 6; – men „alleg." o. ordſprogsvis: largitionem fundum non habere, Cic. Off. 2, 15, (at ødſel Gavmildhed ingen Grændſer kiender); — B) „beſ.", (neml. ſom beſl. m. frgd.): liggende Grund, Grundſtykke; ogſ. Jord, Mark, Ager; hvf. Cic. Agr. 2, 29, Jorderne omkring Capua hede: fundus populi R.; — b) df. ſædv. en Landgaard el. Avlsgaard; – ager cum aedificio fundus dicitur, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 47, o. id. ibd. 1, 16, in.; men in fundo fodere, (paa Gaarden), Ter.; – ogſ. Landgods; fundos nostros obire, Cic. d. Or. 1, 58; cf. Ter. Eun. 1, 1, 34; — II) „fig."; A) „alm.": Grund el. Grundvold; vertere fundo (i. e. funditus: fra Grunden), Virg. Aen. 10, 88; – men m. Lune: fundus coenae, (Hovedretten), Gell. 17, 8; — B) „beſ." o. publiciſtiſk: ſom afgiør el. billiger noget), auctor; vid. Fest. p. 89, ogſ. Cic. Balb. 8, o. Gell. 10, 13; — b) ogſ. for- o. eftercl. om Privatforholde; vid. Plaut. Trin. 5, 1, 7, o: Gell. 19, 8.

fūnebris, e, [funus]; I) „egenl.": hørende til et Lig el. til en Ligbegængelſe, el. benævnt derefter; – ∾ epulum, (Begravelſesmaaltid), Cic., vestimentum, (Sørgedragt), id. Leg. 2, 23; – justa funebria, Liv. 1, 20, ogſ. funebria, Plin. 7, 53: Ligbegængelſe, Begravelſesceremoni; ∾ concio, Cic., laudatio, Quintil., (Ligtale); ∾ carmen, (Ligſang), Quintil.; ∾ pompa, (Sørgetoget), Tac.; men ∾ cupressus, (der brugtes ved Begravelſer), Hor. Epod. 6, 18; — II) „overf.", beſ. „poet.": ſom medfører Død el. Undergang, fordærvelig; – ∾ bellum, Hor.; men Ovid. Am. 1, 12, 7: funebria ligna, (om et paa en Trætavle ſkrevet afſlaaende Brev el. Svar); – men id. Trist. 4, 4, 85, funebria sacra: Menneſkeoffere; – ∾ malum populis (elephantiasis), Plin. 26, 5.

fūnĕrārĭus, 3, [funus], actio, (angaaende Omkoſtningerne ved en Begravelſe), Dig.; — 2) funerarii, orum, (sc. homines): der beſørge Begravelſer, Firmic. — *fūnĕrātĭcĭus, (-tius), 3: = frgd., actio, Dig.; o. — fūnĕrātĭo, onis, f.: Ligbegængelſe, Begravelſe, Capella; — [funero]. — fūnerepus, i, ſ. und. funirepus.

*fūnĕrĕus, 3, (poetiſk Ord, f. funebris); I) „egenl.": hørende til en Begravelſe, faces, Virg.; cf. id. Aen. 4, 505; — II) „overf.": dødelig, fordærvelig, torris, Ovid. Met. 8, 511; – navnl. ſom varsler Død el. Fordærvelſe, bubo el. os bubonis, id.; — fūnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": begraver el. lader begrave; ∾ aliquem amplissime, Suet. Calig. 15; – ogſ. absol.: funerantium more etc., Plin. 11, 20; — II) funeratus, 3, „overf." o. „poet.": ſom er bragt til Graven, d. e. fordærvet, tilintetgiort; vid. Hor. Od. 3, 8, 7; o. — fūnĕror, atus sum, 1, v. dep. a., ſild. Biform af frgd., Capitolin.; — [funus].

*fūneste, adv.: dræbende, fordærveligen, Firmic.; – compar., Gell.; o. — fūnesto, avi, atum, 1, v. a.: giør uren el. beſmitter med Lig el. med Mord; – ∾ deorum aras et templa humanis hostiis, Cic. Font. 10; cf. id. Mil. 33, ogſ. id. Rab. perd. 4, o. Juvenal. 8, 17; — II) „overf.": ſkænder, vanærer; ∾ sese nuptiis incestis, Cod. Theod.; — [flgd.].

fūnestus, 3, [funus]: hørende til Lig el. til Dødsfald; df. I) „egenl.": ſom er uren formedelſt et Lig; ∾ familia, (hvori der er el. ligger Lig), Cic., Liv.; – men funestos reddidit agros (aestus: frembragte Peſt), Lucr. 6, 1137; – annales velut funesti, (fulde af Ulykkestilfælder), Liv. 4, 20; — II) „overf."; A) „alm.": dødbringende, fordærvelig, ulykkelig, m. o. ud. dat.; – funesta rei publicae pestis, Pseud. Cic. p. Dom. 33; o nox illa funesta nobis, id. Flacc. 41; cf. id. Fam. 10, 8; – ∾ venenum, (dræbende), Ovid.; ligel. ∾ morsus lupi, id.; – funestiorem diem esse Alliensis pugnae, quam urbis captae, Cic. Att. 9, 5; – superl., funestissimus (homo), Eutrop.; — B) „beſ.": ſom bebuder Død el. Fordærvelſe, uheldvarſlende, omen, Propert., volucris, id.; men ∾ epistola, Vell. 2, 117, (ſom bringer Efterretning om et Nederlag). — fūnētum, i, n., [funis]: de bueformet opbundne Vinranker, arcus ex vitibus etc., Plin. 17, 35.

fungīnus, 3, [fungus]: af en Svamp; vid. Plaut. Trin. 4, 2, 9: Fungino genere est, (hører til Svampeſlægten), capite se totum tegit. — fungor, functus sum, 3, v. dep. a., (dog at abl. ordenl. ſtaaer f. acc., der dog ogſ. findes); I) „egenl.": forretter, beſørger; a) c. abl.; – ∾ eodem illo munere, (forrette ſamme Arbeide el. Gierning), vid. Caes. B. G. 7, 25; ∾ muneribus corporis, Cic. Lael. 4, officiis justitiae, id. Off. 2, 13; functus erat dapibus, (havde ſpiſt), Ovid. Fast. 2, 791; men id. Her. 8, 109: Pro somno lacrimis oculi funguntur; – functi virtute duces, (ſom have udført tappre Bedrifter), Hor. Od. 4, 15, 29; — b) c. acc.; (dog claſſiſk alene in fut. part. pass.); – ∾ officia servorum, (forrette Slavearbeide), Ter. Heaut. 1, 1, 14; cf. id. ibd. 3, 3, 19; o. Plaut. Most. 1, 1, 45; men ∾ diem: at døe, Justin.; – spes militiae fungendae potioribus ducibus, Liv. 24, 21; muneris fungendi gratia, Cic.; — c) ſield. absol.; At facere et fungi sine corpore nulla potest res, Lucr. 1, 446; men pro fultura fungi, tiene derfor, Colum.; — bb) df. ogſ. a) forretter el. forvalter (et Embede), udfører en Tieneſte, odl.; – ∾ munere aedilicio, Cic.; cf. Nep. Them. 7, o. Suet. Claud. 35, ogſ. Hor. A. P. 304; – ∾ munera senatoria, Suet. Aug. 35; in omni munere candidatorio fungendo, Cic. Att. 1, 1; cf. Liv. 1, 41; — b) ogſ. heder ∾ munere aliquo el. munus aliquod: at beviſe en Tieneſte; si quo forte fungitur (munere), Cic. Off. 2, 20; cf. Tac. Ann. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": efterkommer (en Forpligtelſe); duplici numero militum fungi, (ſtille det dobbelte Antal Soldater), Vell. 2, 15; cf. Cic. Verr. 3, 86: quid aratorem muneris fungi ac sustinere velitis; men Nep. Con. 3: ∾ more barbarorum, (iagttage Perſernes Skikke, giøre Knæfald paa Perſiſk); – „poet." ogſ. om Ting; vid. Ovid. Fast. 4, 824; — B) „beſ."; a) lider, (opp. facio), ſ. ovenf. Lucr. 1, 446; mala multa animus fungitur, id. 3, 437; cf. id. 5, 359: neque ab ictu fungitur hilum; — b) fuldbyrder, d. e. overſtaaer el. beſtaaer; ter aevo functus senex (i. e. Nestor), Hor. Od. 2, 9, 13; men Ovid. Met. 11, 559: pars ··· fato Functa suo est, (har fundet ſin Død, er omkommen); ligel. ∾ fato, Quintil., vita, Dig., morte, Ovid.; – ogſ. ∾ diem, Justin.; ſ. ovenf.; – ligel. absol. fungi: at døe, Stat.; quod est absens functus, Albinovan. 1, 393; men corpora functa sepulcris, (ſom allerede ere begravne), Ovid. Fast. 2, 565; — not.: ſild. ogſ. pass.; pretia rerum ··· communiter fungi, (at Priſerne ere faſtſatte efter det Heles Nytte), Dig.

*fungōsus, 3: ſvampet, hullet ſom en Svamp, caro, Plin.; – compar., ∾ medulla (arboris), id. 16, 64; o. — fungŭlus, i, m., demin.: liden Svamp, Apic.; af — fungus, i, m., [beſl. m. σπόγγος, spongia]; I) „egenl.": Svamp, Jordſvamp, Hor. Sat. 2, 4, 20; ſ. ogſ. Plin. 22, 47; — b) ogſ. ſom comiſk Skældsord, Plaut. Bacch. 5, 1, 2; — II) „overf."; A) ſvampagtig Hævelſe i Legemet, Tertull.; fungo simile ulcus, Cels.; — B) etſlags Sygdom hos Træer; vid. Plin. 17, 37; — C) Lyſetande, Virg. Ge. 1, 392.

fūnĭcŭlus, i, m., demin. af funis: tynd Line el. Strikke; ∾ religatus a puppi etc., Cic. Inv. 2, 51; cf. Gell. 5, 3. – fūnĭrĕpus, i, [funis, repo], ligeſom funambulus: Liniedandſer, Appul. — fūnis, is, m., (ogſ. f., Lucr.), [beſl. m. σχοῖνος]: Line, Strikke, Toug; – Qui jam contento, jam laxo fune laborat, (paa ſtram, paa ſlap Line), Hor. Sat. 2, 7, 20; cf. Quintil. 2, 14, 16: per funes ingredientes, (d. e. Liniedandſere); – ogſ. ſom Skibstoug, Caes. B. G. 3, 13, oftere; cf. Virg. Aen. 2, 262, o. Ovid. Met. 8, 777; — bb) hertil

mærkes som Ordsprog: funem ducere v. reducere, (oprdl. om den, som anfører Dandsen ved Hielp af en Line; vid. Ter. Ad. 4, 7, 34); df. Hor. Ep. 1, 10, 48, „alleg.": Tortum digna sequi potius, quam ducere funem (pecunia); men Pers. 5, 18: funemque reduco, (forandrer min Mening); men Colum. 10, praef.: funem ex arena efficere, ἐξ ἄμμου σχοίνιον πλέκειν, (forrette et unyttigt Arbeide).

fūnus, ĕris, n., [besl. m. φόνος, i. e. caedes]; I) „egenl."; A) „alm.": et Lig, den Dødes Legeme; – funus nullius ex suis vidit, Nep. Reg. 2; paterno funeri omnia justa solvere, Cic. R. Am. 8; cf. Virg. Aen. 9, 492; men id. ibd. 486; nec te, tua funera, mater, Produxi, (dig, dit Lig); cf. Hor. Od. 1, 28, 19; — B) „bef."; a) Ligbegængelse el. Begravelse med de dertil hørende Ceremonier; – funus adjutare, Ter. Phorm. 1, 2, 49; in funus prodire, id., venire, Cic.; ligel. funus alicujus celebrare, Liv. 8, 10; men funus alicui facere, Cic. Cluent. 9; men regio funere efferre: begrave med kongelig Pragt, Suet. Ner. 30; cf. Liv. 3, 18, o. Nep. Eum. 13; – funera magnifica et sumptuosa, vid. Caes. B. G. 6, 19, tristia, Hor.; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 48; – indicere funus, Cic., f. und. indico; — b) Ligbaalet; tempestate dejecto funere, Suet. Dom. 15; — c) „poet." ogs. den Afdødes Skygge; Quum semel infernas intrarunt funera leges, Prop. 4, 11, 3; — II) „fig."; A) „alm.": Døden; exstinctum ··· crudeli funere Daphnin etc., Virg. Ecl. 5, 20; cf. id. Aen. 6, 429; ligel. sub ipsum funus, Hor.; ligel. in pl., id. Od. 1, 15, 10, o. Virg. Aen. 10, 602, oftere; — B) „bef."; a) Mord el. Myrden; patrios foedasti funere vultus, Virg. Aen. 2, 539; cf. id. ibd. 9, 527; ligel. Hor. Od. 4, 14, 49: funera non pavens (Gallia); — b) Undergang, Fordærvelse; ∾ rei publicae, vid. Cic. Prov. Cons. 19, oftere, o. Hor. Od. 1, 37, 8, oftere; – ogs. in. pl., id. ibd. 1, 8, 15; – ogs. „concret" om fordærvelige Personer, Cic. l. c. 4; — not.: efter Afledningen af funis vilde funus oprdl. hede: Toget el. Ligtoget, Ligbegængelse.

fŭo, fŭi, (fūvi), (fūtum, hvf. futurus), 3, φύω; heraf blive fui etc., o. futurus, 3, sædv. henførte til sum (er); – desuden findes hos Plaut., Ter., Lucr., ogs. undert. hos Virg., de forclassiske Former: fuam, fuas, fuat, fuant, (f. sim, sis, etc.); fors fuat, Ter. Hec. 4, 3, 4; Tros Rutulusve fuat, Virg. Aen. 10, 108; – endel. fūvimus, (f. fuimus), Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42; cf. Enn. ap. Gell. 12, 4; — not.: ogs. findes fueram f. eram, Nep. Them. 8, id. Att. 7, o. Suet. Tib. 67, (at sammenl. m. ἐπεφύκειν, i. e. eram).

fur, gen. fūris, comm., φώρ; I) „egenl.": en Tyv; fur nocturnus, diurnus, vid. Cic. Mil. 3; fures privatorum furtorum, opp. fures publici, Cato; – fures estis ambae, Plaut. Poen. 5, 4, 67; men ∾ verborum, etc., Suet. Gramm. 15; cf. Martial. 1, 34; – ogs. som Skældsord: Tyv el. Skielm, odl.; Tun' trium litterarum homo me vituperas? etiam fur trifurcifer! Plaut. Aul. 2, 4, 42; — II) df. „overf.": Træl el. Slave (m. Bibegr. af Foragtelighed; vid. Virg. Ecl. 3, 16; ogs. kan hidføres Ter. Eun. 4, 7, 6: manipulus furum, ogs. d. ovenanførte Plaut. Aul. 2, 4, 47; — B) ligel. „overf.", f. d. sædv. fucus: Vandbien, Varr. R. R. 3, 16.

Fura, ae, f.: en forresten ubekiendt Gudinde, Capella, (al. Furia), inc. — *fūrācitas, atis, f.: Tyvagtighed, auri argentique, Plin. 10, 41; o. — fūrācĭter, adv., paa Tyvenes Vis; df. superl., ∾ scrutari domos omnium, Cic. Vatin. 5; — [furax]. — †fūrātor, oris, m., [1. furor]: en Tyv, Tertull.; df. — fūrātrīna, ae, f., (sc. ars): Tyvehaandværket, Tyveri, Appul.; — II) „overf."; ∾ conjugalis: Ægteskabsbrud, id.; o. — fūrātrīnus, i, m., (sc. deus), i. e. Mercurius, Varro. — fūrax, ācis, adj., [1. furor]: som gierne stieler, tyvagtig, servus, vid. Cic. d. Or. 2, 61; – compar., nihil est furacius illo, Martial. 8, 59; superl., ∾ manus (pl.), Cic. Pis. 30.

furca, ae, f.; I) „alm.": (tvegrenet) Fork el. Gaffel, – vallos furcasque bicornes (exacuunt), Virg. Ge. 2, 359; men Hor. Ep. 1, 10, 24, „alleg.": Naturam expellas furca, tamen usque recurret; – ogs. undert. til Krigsbrug, vid. Liv. 28, 3; — II) „bef." ogs. (neml. ifølge etslags Lighed; A) gaffelformet Støtte el. Stive; vid. Liv. 1, 35; men furcas subdere vitibus, Plin.; men Ovid. Met. 8, 702: furcas subiere columnae, (Søiler traadte for Stiver); — B) gaffelformet Halstræ; a) som Aag til at bære ved, Plaut. Cas. 2, 8, 2; — b) til at straffe med; hvf. furcam ferre, (som Slavestraf), id. ibd. 2, 6, 37; cf. Hor. Sat. 2, 7, 66: ibis sub furcam prudens; – brugtes ogs. til, derunder at pidske Forbrydere; vid. Liv. 1, 26, o. Suet. Ner. 49; — c) sild. ogs. en Galge, til at hænge i; in furca suspendere, Dig.; in furcam damnare, ibd.; — d) ogs. gaffelformet Aag, hvori unge Tyre tæmmes, Varr. R. R. 1, 20; — C) Furcae Caudinae, Val. Max., f. und. furcula.

furcĭfer, a, um, [furca, fero], sc. servus: Slave med Halstræ; df. sædv. „overf." som comisk Skældsord: Galgefugl, odl., Plaut., Ter.; – ligel. Cic. Vatin. 6: tu id tibi, furcifer, sumes etc.; cf. id. Pis. 7. — †furcilla, ae, f., demin. af furca: liden Fork; furcillis herbam versare, Varr.; furcillae vitium, (Stiver derunder), id.; – men „alleg.": quoniam furcilla extrudimur, (i. e. vi), Cic. Att. 16, 2; cf. Catull. 105; df. — furcillatus, 3: tvegrenet el. gaffelformigt tilspidset; ∾ bacilla, Varr. L. L. 5, 24; o. — furcillo, (forc.), are, v. a.: at støtte med en Fork; df. „overf.", Plaut. Pseud. 2, 2, 36: meam qui furcilles fidem etc.

furcōsus, 3, [furca]: med mange gaffelformede Grene; ∾ thyrsi leontopodii, Appul. — furcŭla, ae, f., ligesom furcilla, demin. af furca; I) „egenl.": tvegrenet el. gaffelformet Støtte el. Stive, navnl. i en Mine el. underjordisk Gang, Liv. 38, 7; — II) „overf.": snevert Biergpas (i Gestalt af Bogstavet V); navnl. mærkes: Furculae Caudinae, Liv. 9, 2 flgd., o. Flor. 1, 16; f. ogs. und. Caudium.

fŭrenter, adv., [furo]: rasende, indtil Raseri, irasci, Cic. Att. 6, 1. — †furfur, ŭris, m.; I) „egenl.": Kli el. Klid; (in sing. o. pl.); – furfure (alere sues), Plaut.; ∾ hordeacei, tritici, Varr., Colum.; — II) „overf.": Skæl (paa Huden el. i Hovedet); foedo cutis furfure, Plin.; ligel. furfures in facie, Plin.; ∾ capitis, id., corporis, id.; df. — furfŭrācĕus, 3: kliformet, Fulgent.; — furfŭrĭcŭlae, arum, f., i. e. minuti furfures, M. Empir.; o. — furfŭrōsus, 3, som ligner Kli; ∾ color (styracis), Plin.

fŭria, ae, f., [furo]; I) „egenl."; A) „alm.": Raseri, Galenskab, navnl. Hundens, Gratian., Faarets (af Hede), Appul.; – oftere Menneskets Raseri el. Afsindighed, men sædv. „poet." o. in pl.; – malis furiis actus, Hor. Sat. 2, 3, 135; cf. Virg. Aen. 3, 331; ligel. furiis accensus et ira, id. ibd. 12, 946; men id. ibd. 4, 474: furias concipere, (geraade i Raseri); — B) „bef." ogs.; a) rasende Lidenskab; navnl. rasende Elskov, (hos Dyrene: Brunst); – in furias ··· ruunt, Virg. Ge. 3, 344; ob furias Ajacis, id. Aen. 1, 41; – ogs. rasende Attraa el. Higen derefter; furiae auri, Sil., belli, Lucan.; – ogs. rasende Harme el. Forbittrelse; vid. Virg. Aen. 8, 494: furiis surrexit Etruria justis; cf. Stat. Silv. 4, 6, 84; — II) „overf.": hvad der bringer i Raseri; df. A) „alm.": Ophidselse; muliebribus instinctus furiis, Liv. 1, 47; cf. id. ibd. 48, ogs. Cic. Sull. 27; — B) „bef." o. personificeret; 1) Furia: en Furie, d. e. Straffens el. Hævnens Gudinde, der martrer Forbryderen til Afsindighed, og driver ham til nye Forbrydelser; forresten nævnes der trende Furiae: Alecto, Megaera, Tisiphone; vid. Cic. N. D. 3, 18; men agitant parricidas (Furiae), id. R. Am. 24, hvor dem ogsaa tillægges: faces ardentes; cf. id. Leg. 1, 14; f. ogs. ovenf. Hor. Sat. 2, 3, 135, o. Virg. Aen. 3, 331; – ogs. ere navnl. furiae hominis occisi: de Plageaander, hvormed den Myrdede ligesom forfølger

sin Morder; vid. Liv. 1, 59, o. id. 10, 48; men id. 40, 10: furias fraternas concita, (som skulle straffe os Brødre); — 2): et rasende og forbrydersk el. fordærveligt Menneske; - saal. heder Clodius: furia religionum, Cic. Fam. 1, 9, ogs. furia et pestis patriae, id. Sest. 14, ogs. absol.: illa furia, id. Qu. Fr. 3, 1; cf. Liv. 21, 10: hunc juvenem, tamquam furiam facemque hujus belli, odi ac detestor.

fŭrĭālis, e, [furia]: hørende til en Furie, membra, Virg. Aen. 7, 415; sædv. skrækkelig, rædsom, caput Cerberi, Hor. Od. 3, 11, 17; ogs. rasende; sacerdotes … incessu furiali etc., Liv. 7, 17; cf. id. 10, 41; men ∾ arma, Ovid. Met. 6, 591, (i. e. arma Bacchantum); men illa furialis vox, Cic. Planc. 35; — II) „bef." o. „poet."; A) som bringer i Raseri, vestis, Cic. Tusc. 2, 8, (e Sophocle); ligel. ∾ aurum, Val. Fl., oftere; — B) begeistret; Erichtho, Ovid. Her. 15, 139; — not.: neutr. furiale ogs. som adv., f. furialiter, minari, Stat.; bf. — fŭrĭālĭter, adv.: rasende, indtil Raseri, odisse, Ovid. Fast. 3, 637. — Furianus, 3, f. und. Furius. — fŭrĭātilis, e, [furia]: rasende; ∾ cornu, (i. e. cornu vaccae furentis), Venant. — furibunde, adv., Hieronym.; af — fŭrĭbundus, 3, [furo], ligesom furens: rasende el. affindig, homo, Cic. Sest. 7; cf. Sall. Catil. 31, ogs. Ovid. Met. 13, 851; men ∾ impetus (pl.), Cic. Phil. 13, 9; — 2) begeistret; ∾ praedictiones vatum, id. Div. 1, 2.

Furīna, (Furr.), ae, f.: en lidet bekiendt Gudinde; vid. Varr. L. L. 6, 3; efter Cic. N. D. 3, 18, at sammenl. m. Evmeniderne, altf. besl. m. Furia; - ad Furinae (sc. aedem), id. Qu. Fr. 3, 1; — 2) bf. Furinalis, e, flamen, Varr. l. c., feriae, id. ibd.; - men absol. Furinalia, (sc. sacra): hendes Fest, id. ibd. — fūrīnus, 3, [fur]: hørende til Tyvene; ∾ forum, Plaut. Pseud. 3, 2, 2, (hvor man finder Tyve istedetfor Kokke).

*1. fŭrĭo, (avi), atum, 1, v. a.; bringer i Raseri, gior rasende; vid. Hor. Od. 1, 25, 14; men furiata mente, (i Raseri), Virg. Aen. 2, 407; cf. Ovid. Fast. 2, 761; o. — 2. fŭrĭo, ire, v. n.: at være rasende el. affindig, (sild. Ord, f. furere), Sidon.; — [furia].

fŭrĭōse, adv.: rasende, affindigen, facere aliquid, Cic. Att. 8, 5; - compar., Spartian.; af — fŭrĭōsus, 3, [furia]; I) „alm.": rasende, affindig; oprdl. som Helbredstilstand; vid. Cic. Acad. 2, 27; - bf. oftere „ment."; vid. id. Tusc. 3, 5, e XII Tabb.: si furiosus escit; men id. Cluent. 65: mulier jam non morbo, sed scelere furiosa; ligel. perditus ac furiosus (homo), Cic. Mil. 33; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; - ogs. om en Lidenskab el. Handling, odl.; ∾ cupiditas, Cic.; ∾ inceptum, Liv.; ∾ genus dicendi, Cic.; ∾ vota, Ovid.; - compar., ∾ amor, Ovid.; ∾ peccatum, Hor.; superl., ∾ homo, Cic.; ∾ conciones (Clodii), id. Att. 4, 3; — II) „bef." o. „poet.": ∾ tibia, Ovid. Fast. 4, 34, (begeistrende).

Fūrĭus, Furia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: Furius Camillus, populi superator Etrusci, (Erobreren af Veji), Ovid. Fast. 1, 641, ogs. Gallernes Overvinder; vid. Liv. 5, ab in.; bes. id. ibd. 19 flgd. — B) bf. 1) Fūrius, 3, gens, Liv. 31, 48, lex, (given af el. benævnt efter en Furius), Cic. Verr. 1, 42, oftere; — 2) Fūrĭānus, 3, milites, Liv. 6, 9, (som tiente under den ovennævnte Camillus); — not. a: ∾ poëmata, Gell. 18, 11, (af Digteren Furius Antias, en Samtidig af Catullus). — not. b: archaistisk er Fusius, f. Furius, Liv., o. A.

*furnācĕus, 3: hørende til Bagerovnen el. benævnt derefter; - ∾ panis a coquendi ratione, Plin. 18, 27; o. — furnārĭus, 3: = frgd., men sædv. absol.; 1) furnarius, (sc. vir): en Bager, Dig.; — 2) furnaria, (sc. ars): Bagerhaandværket; furnariam exercere, vid. Suet. Vitell. 2; — [furnus].

Furnius, Furnia: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Cic. Fam. 10, 1, oftere, o. Hor. Sat. 1, 10, 86. — furnus, i, m., [besl. m. fornax]: en Ovn, navnl. en Bagerovn; vid. Plaut. Cas. 2, 5, in.; in clibanum aut furnum (ollam conjicere), Plin.; furnis torrere farra, Ovid. Fast. 6, 313; - ogs. Ovn til at varme sig ved, Hor. Ep. 1, 11, 13, o. id. Sat. 1, 4, 37; - ogs. Smelteovn el. Smeltehytte, Vitruv.

fŭro, ŭi, ĕre, [besl. m. θύω, i. e. furo]; I) „egenl"; A) „alm.": raser, er affindig el. fra Forstanden; a) oprdl. om en Helbredstilstand; - cf. Cic. Div. 1, 38, o. id. Tusc. 3, 5, ogs. id. d. Or. 2, 46; vid. Virg. Aen. 9, 552, o. Curt. 8, 14; — b) „ment." o. „ethisk": at rase, at handle som en Rasende, navnl. ifølge Lidenskab el. Forbrydelse; - Clodius furebat, m. acc. c. inf., (rasede derover), Cic. Qu. Fr. 2, 1; pacta furit pro conjuge Turnus, Ovid. Met. 14, 451; men Pentesilea furens, Virg. Aen. 1, 495, (som raser af Krigermod); cf. Cic. Catil. 2, 1; men furere aliqua, Hor. Epod. 11, 6; ogs. ∾ in aliqua, Quintil. Decl., (være rasende forelsket deri); - „poet." forbindes ogs. furens animis, Virg. Aen. 8, 228, ogs. furens animi, (f. in animo), id. ibd. 5, 202; - ogs. c. acc. comm.: Hunc, oro, sine me furere ante furorem, id. ibd. 12, 680, (lad mig udrase dette Raseri, el. udkæmpe denne Kamp); men Sil. 15, 1155: vix credenda furentem, (der med rasende Tapperhed udfører næsten det Utrolige); men Liv. 8, 31: id furere, (i. e. propter id); - endel. c. inf.: fastigia muri exsuperare furens, Stat. Theb. 11, 356; — B) „bef."; 1) at være overgiven, at sværme; dulce mihi furere est, Hor. Od. 2, 7, 28; — 2) at være begeistret, at spaae i Begeistring; - Dixerat; in cursu famulae rapuere furentem, Ovid. Her. 5, 121; cf. Virg. Aen. 6, 100 o. 262, ogs. Cic. Div. 1, 2; — II) „overf." om Ting og Begreber; (poet. o. i efteraug. Prosa); furit versus, Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 150, o. id. Aen. 5, 694, ogs. Hor. Epod. 17, 33, oftere; men furit ardor edendi, Ovid. Met. 8, 823; - men fama furit, m. Objectssætn., Sil. 7, 501.

1. fūror, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [fur]; I) „alm." o. „egenl.": stiæler, borttager el. bortvender hemmeligen; - quae rapuit et furatus est, Cic. Verr. 1, 22; ∾ aliquid alicui, ogs. aliquid ab aliquo, id.; ∾ pecuniam ex templo, Quintil.; cf. Ovid. Am. 2, 19, 45; - ogs. absol. el. ud. acc.: venire ad furandum, Plaut.; quod invitet furantem, Plin.; — II) „bef." o. „overf.": tiltager el. tilegner mig noget ubemærkt el. paa en listig Maade; - furatus civitatem etc., Cic. Balb. 2; men speciem furabor Iacchi, (vil antage hans Gestalt), Prop. 4, 2, 31; - ogs. unddrager derfra, oculos labori, Virg. Aen. 5, 845; men ∾ vultus veste, (tilhylle dermed), Senec. Ag.; - men Tac. Ann. 3, 74: robore exercitus impar, furandi melior, (bedre skikket til Krigslist); — not.: pass., furatus, Auson.

2. fŭror, ōris, m., [furo]; I) „alm.": Raseri, Affindighed; a) ifølge Nervesystemet; quem nos furorem, μελαγχολίαν (Graeci) vocant … rati, mentis esse ad omnia caecitatem, Cic. Tusc. 3, 5; ut furor in sapientem cadere possit, non possit insania, id. ibd.; — b) ifølge Daarskab el. Slethed; furore atque amentia impulsus, Caes. B. G. 1, 4; cf. Cic. Catil. 4, 6; impendiorum furor, (rasende Udgifter), Suet. Ner. 31; cf. Ovid. A. A. 3, 172; - ogs. Fortvivlelse; quum caeci furore in vulnus et ferrum ruerent, Liv. 28, 22; - navnl. ogs. Oprør el. Opstand imod Fædrelandet; vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; cf. Liv. 28, 25, Caes. B. G. 2, 3, o. Hor. Od. 4, 15, 17; — II) „bef.", A) rasende el. heftig Lidenskab, navnl. rasende Elskov; vid. Virg. Aen. 4, 101, o. 433; - ogs. rasende Higen el. Attraa derefter; laudum furores, Sil.; impius lucri furor, Senec. Hippol. 540; — b) saal. ogs. c. inf.; Quis furor est, census corpore ferre suo? Ovid. A. A. 3, 172; cf. Plin. 2, 1; — B) Begeistring, navnl. Spaamandens og Digterens; praesagitio, si exarsit acrius, furor appellatur, etc., Cic. Div. 1, 31; - ogs. in pl., Ovid. Met. 2, 640: fati-

dicos furores mente concipere; cf. Cic. Div. 1, 37; — C) „poet." ogſ. om Elementerne; Jam coeli furor ··· silescit, Catull. 46; – ligel. om Dyrene; ∾ leonis, Stat.; — III) ſom Perſon el. Guddom er Furor, ligel. „poet.": en af Krigsgudens Ledſagere, Stat., Sil.

furtĭfĭcus, 3, [furtum, facio]: tyvagtig; ∾ manus (pl.), Plaut.; cf. id. Epid. 1, 1, 10. — furtim, adv., [f. furatim, af furatus]; oprdl.: tyvagtigen; df. ſædv. hemmeligen, uformærkt, liſtigen; – vid. Cic. Agr. 2, 16, o. Liv. 39, 4; men furtim magis, quam bello etc., Tac. Hist. 4, 56; – ogſ. forbindes: clam furtim, Plaut. Poen. 3. 3, 49, ogſ. Liv. 21, 63; – men Cic. d. Or. 2, 62: tantum furtim etc.; – f. ogſ. Hor. Sat. 1, 1, 42; — not.: findes ogſ., paa Grækernes Vis, hos et Subſt., Tibull. 2, 5, 53.

furtīve, adv.: = frgd.; ∾ data munera, Ovid.; ogſ. forbindes: clam furtive (accipere), Plaut. Poen. 5, 2, 62; af — furtīvus, 3, [furtum]; I) „egenl.": ſtiaalen, hemmeligen borttagen el. bortvendt; – ∾ virgines, Plaut. Curc. 5, 2, 22; cf. Hor. Ep. 1, 13, 14; men ∾ colores, (de ſtiaalne Paafuglefiedre), id. ibd. 1, 3, 20; cf. Liv. 45, 39: tamquam furtiva etc., (ſom om de vare ſtiaalne); — II) „overf.": ſom ſkeer hemmeligen, hemmelig el. forborgen; – ∾ iter per Italiam, Cic. Pis. 40; ∾ expeditiones, (i. e. latrocinia, i Modſætn. af bellum), Vell. 2, 31; cf. Justin. 11, 6: ∾ victoria, (i. e. furto el. per insidias parta); – quem furtivum partu edidit, (i. e. clam peperit), Virg. Aen. 7, 660; — b) ogſ. hemmelig el. ubekiendt; ∾ mens, Ovid. Her. 17, 265; ∾ scriptum, (ſom ikke enhver kan læſe), Gell. 17, 9; – men ∾ nox, Ovid. Am. 1, 11, 3; – Quum lex furtivos arcet habere viros, (Bolere, odl.), id. Pont. 3, 3, 56.

furtum, i, n., [fur]: Tyveri; I) „egenl."; A) ſom Handling; fures privatorum furtorum, (opp. fures publici), Cato. ap. Gell. 11, 18; – furtum facere, (at ſtiæle), Cic., Hor.; cujus rei furtum factum erat, (hvad var der blevet ſtiaalet)? Cic. R. Com. 9; facere furtum alicui, (beſtiæle nogen), Dig.; f. ogſ. Ter. Eun. prol. 28; – in furto comprehensi, Caes.; furto perire, (blive ſtiaalet), Hor. Ep. 1, 7, 86; – furti se alligare, (giøre ſig ſkyldig i Tyveri), Ter., astringere, Plin.; furti teneri, Dig., condemnari, Cic., (domfældes derfor); men „poet.": foedera solvere furto, (i. e. raptu Helenae), Virg. Aen. 10, 91; men jocoso Condere furto (aliquid, liſtigen at bortvende og bortgiemme), Hor. Od. 1, 10, 7; — B) „concret": de ſtiaalne Koſter el. Sager; – quae (furta) ··· erant exportata, Cic. Verr. 2, 70; men furta reddere, id. ibd. 24; cf. Hor. Sat. 2, 4, 79; — II) „overf."; A) „alm.": enhver hemmelig Handling, (el. hvad man ligeſom ſtiæler ſig til); ∾ cessationis quaesisse, (hemmeligt Paaſkud dertil), Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26; – furto laetatus inani, Virg. Aen. 6, 568; cf. Martial. 5, 50; — b) df. abl. furto (ſom adv.), f. furtim: hemmeligen, paa en ſkiult el. liſtig Maade, creatus pontifex, Vell. 2, 63; furto parēre, (at føde i Skiul, om Hyænen), Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 24; — B) df. „beſ.": hemmelig el. forborgen Elſkov el. Elſkovshandel; celari vult sua furta Venus, Tibull. 1, 2, 34; cf. Virg. Ge. 4, 346, o. Prop. 2, 23, 18; ogſ. hører hertil: praecepta furti, Ovid. Trist. 2, 461; ligel. in sing., Ovid. Met. 1, 623, oftere; – ogſ. anden ſkiult el. forborgen Liſt el. Rænke; furto et fraude rem agere, Liv. 43, 10; furta belli, Virg. Aen. 11, 515, (i. e. insidiae); cf. id. ibd. 10, 735: haud furto melior, sed fortibus armis.

fūruncŭlus, i, m., demin. af fur: liden Tyv el. Skielm; – olim furunculus, nunc etiam rapax, Cic. Pis. 27; — II) df. „overf."; A) etſlags ſpids Byld med Smerte og Betændelſe, Cels., Plin.; — B) vildt Biſkud paa Vinſtokken, Colum., Plin.

furvescens, tis, partic. adj.: mørk, dunkel, Capella; af — furvus, 3, [beſl. m. ὀρφνός, i. e. furvus]: mørk el. dunkel el. ſort; brugtes af de Ældre f. ater; vid. Gell. 1, 18, o. Fest. p. 84; df. „poet." om Underverdenen med dens Tilhørende; – ∾ Proserpina, Hor. Od. 2, 13, 21; cf. Ovid. Met. 5, 541; men ∾ hostiae, Val. Max. 2, 4, (ſom offres til Underverdenens Guder); – fremdeles furvus f. atratus, (i ſorte Klæder, i Sørgedragt), Prop. 4, 7, 27, inc.; men furva gente (Maurorum) etc., Juvenal. 12, 104; — II) „fig."; ∾ dies, Senec. Controv. 1, 1; ∾ culpa, Prudent.

fuscātor, oris, m., [fusco]: ſom formørker; ∾ coeli ··· Corus, Lucan. — fuscĭna, ae, f., [beſl. m. furca]: tregrenet Gaffel, en Trefork, navnl. ſom Guden Neptuns Vaaben; vid. Cic. N. D. 1, 36; – ogſ. er fuscina det Vaaben, hvormed retiarii el. Netfægterne udførte deres Angreb; vid. Juvenal. 2, 143, o. Suet. Calig. 30; — df. demin. fuscĭnŭla, ae, f., Vulgat. — Fuscinus, 3, f. und. 2. Fuscus. — fuscĭtas, atis, f., [fuscus]: Dunkelhed, Formørkelſe, navnl. Luftens, Appul.

fusco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [fuscus]: giør mørk el. mørkladen; fuscentur corpora campo, (ved Øvelſer i det Frie), Ovid. A. A. 1, 513; ligel. ∾ cutem olivo, Stat.; ∾ diem nube, Val. Fl.; ne fuscet inertia dentes, Ovid. A. A. 3, 197; — b) ſild. ogſ. „fig.": quem nulla culpa fuscavit, Symmach.; — not.: ſild. poet. ogſ. ſom neutr.: ne pulchrae fuscaret gratia formae, Stat. Silv. 3, 4.

1. fuscus, 3, [beſl. m. furvus]; I) „egenl." om Farven: mørkladen, mørkebrun; – purpura plebeja et paene fusca, Cic. Sest. 8; – beſ. ogſ. mørk el. forbrændt af Solheden; – Andromede, patriae fusca colore suae, Ovid. Her. 15, 35; cf. Martial. 9, 36; – compar., ∾ laternae, (ſom ſkinne mattere), id.; ligel. ∾ fraxinus, (mørkere i Veddet), Plin.; – fuscis tellurem amplectitur alis (nox), Virg. Aen. 8, 369; ligel. fusco velare amictu, (om Søvnen), Tibull. 3, 4, 55; men ∾ avibus, (under uheldige Varsler), Appul.; — II) „overf."; vox fusca, (dunkel, noget hæs; opp. canora o. candida), Cic. N. D. 2, 58, ogſ. Quintil. 11, 3, 15; quum e candida declinat (vox) in fuscam, Plin. — 2. Fuscus, i, m.: romerſk Mandsnavn, hvoraf mærkes: Aristius Fuscus: Ven af Digteren Horatius, ſelv udmærket Lærd og Digter; — not.: efter en ſildigere Rhetor: Arellius Fuscus, benævnes „Explicationes Fuscinae", Senec. Suas. 4.

fūse, adv. af 1. fusus; „egenl.": udgydet el. udbredt; df. „fig."; 1) „overf.": forvirret, imellem hinanden; fuse in tribus convocatus (populus), Cic. Leg. 3, 19; — 2) „ment.": vidtløftigen, udførligen, dicere, id. Orat. 32; – compar., ∾ et uberius disputare, id. N. D. 2, 7.

*fūsĭlis, e, oprdl.: til at gyde el. ſmelte; df. gydet, ſmeltet, flydende, aurum, Ovid. Met. 11, 126; – men fusili ex argilla glandes, Caes. B. G. 5, 43; — b) ſtøbt el. formet, numen, (Guderbillede), Prudent.; o. — fūsĭo, onis, f.; I) „egenl.": Udgyden el. Udgydelſe; df. ſild.: Smelten, Støben, Støbning; nummum falsa fusione formare, Cod. Theod.; — II) „fig."; A) „overf.": Ydelſe, Præſtation, Dig., (al. functio), inc.; — B) „ment." el. „alleg."; ipsum mundum deum esse, aut ejus animi fusionem universam, Cic. N. D. 1, 15; — [2. fundo]. — Fusius: ældre romerſk Udtale af Furius. — fūsor, oris, m., [2. fundo]: en Metalſtøber; ∾ ollarius, Cod. Just.; df. — fūsōrius, 3: ſom bliver ſtøbt, opus, Vulgat.; — 2) df. subst. fusorium, i, n.: Afløbsrende el. Afløbsſted, Pallad.

fusterna, ae, f., (sc. pars), [fustis]: den øverſte knortede Del af Grantræet (abies, ifølge ſammes Brug til Kieppe), Vitruv., Plin. — fustĭbălus, i, m., [fustis, βάλλω, i. e. jacio]: etſlags Kaſtemaſkine el. Slyngeſtok til Krigsbrug, Veget.; df. — fustibalator, oris, m.: ſom kaſter med Slyngeſtokke, id. — fustĭcŭlus, i, m., demin. af fustis: lidet Stykke

Træ, liden Kiep, Appul.; – df. „overf.": Stilk el. Stængel el. Stamme paa Værter og Planter; – fusticuli allii, Pallad.

fustis, is, m., (abl. fusti; dog ogf. fuste, Hor.), [rimel. af ferio]: Kiep, Stok, Stav, Knippel el. Prygl, odl.; – cum fusti ambulare, Plaut.; – bef. ogf. Stok til at prygle med; – non opus est verbis, sed fustibus, Cic. Pis. 30; fusti caput affligere, Tac., aperire, (kløve), Juvenal.; fustium admonitio, (Stokkeprygl), Dig.; decimum quemque fusti necare, vid. Tac. Ann. 3, 21; f. ogf. und. fustuarium.

fustĭtŭdĭnus, 3, [fustis, tundo]; df. Plaut. Asin. 1, 1, 21: apud fustitudinas ··· insulas, (i. e. apud ergastula). — fustŭārium, i, n., [fustis], sc. supplicium: Stokkeprygl som Dødsstraf, navnl. for Deserteurer; – fustuarium meretur, qui signa reliquit, etc., Liv. 5, 6; cf. Cic. Phil. 3, 6; — b) sild. ogf. Stokkeprygl for andre Forseelser, Dig.

fūsūra, ae, f., [2. fundo]: Smeltning; ∾ plumbi, Plin. 33, 35. — 1. fūsus, 3: partic. o. adj. af 2. fundo. — 2. fūsus, i, m.: Ten til at spinde paa; – lanam tenuari in fila junceo fuso, Plin.; colus et fusus cum stamine, id.; cf. Ovid. Met. 6, 22, o. Virg. Ge. 4, 348; – tillægges ogf. Parcerne, id. Ecl. 4, 46; f. ogf. Ovid. Her. 12, 3; — 2) ogf. tenformet Tværtræ i en Maskine, Vitruv. 10, 6. — 3. fūsus, us, m., [2. fundo]: Gyden el. Udgydning; – fistula, a qua fusus aquae, (oppon. fons, unde funditur e terra aqua viva), Varr.

fūtātim, adv., [rimel. af 2. fundo]: ligesom udgydende; df. „overf.": hyppigen, ofte; ∾ id nomen commemorare, Plaut. Truc. 4, 4, 29. — fūtĭle, som subst. o. adv., f. und. flgd. — †fūtĭlis, e, [rimel. f. fusilis, af 2. fundo]; oprdl.: til at udgyde; — I) „egenl.", men alene som subst.: fūtĭle, is, n.: etslags Vandkar til Brug ved Offringer til Vesta, vid. Donat. ad Ter. Andr. 3, 5, 3; — II) „fig."; A) „overf."; a) uden Fasthed; – ∾ glacies, (skiør el. usikker), Virg. Aen. 12, 740; – ogf. forgeves, unyttig, ictus, Sil., votum, id.; — b) forgængelig, tempus, Plin. Ep. 3, 7, laetitia, Cic.; — B) „ment.": slet el. ringe el. foragtelig i sit Slags, haruspex, Cic. Div. 1, 19, servus, Ter. Andr. 3, 5, 3; futili paene de causa, Plin. 33, 8; – quis non odit ··· futiles (sc. homines: daarlige el. letsindige Mennesker); Cic. Fin. 3, 11; ∾ sententia, (uden al Vægt), id. N. D. 1, 18; — III) neutr. futile, ogf. som adv.: slet, daarligen, provenire, Plaut. Stich. 2, 2, 73; df. — fūtĭlĭtas, atis, f.: Tomhed el. Daarskab, odl.; vid. Cic. N. D. 2, 28: haec plena sunt futilitatis summaeque levitatis; o. — fūtĭlĭter, adv.: unyttigen, daarligen, blaterare, Appul.

futis, is, im, f., [2. fundo]: Vandkande, odl., Varr. L. L. 5, 25. — fŭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a. (o. n.), [besl. m. φυτεύω, i. e. gigno]; ∾ aliquam, i. e. rem habere cum aliqua, Martial., Catull., Hor.; – ogf. absol., Martial.; — denne Handling: fŭtūtĭo, onis, f., Martial.; — som foretager den: fŭtūtor, oris, m., id.; — fem. fŭtūtrix, icis, id. — futurus, 3: partic. fut. til sum, fui. — fututio, etc., f. und. futuo. — fūvi, f. fui, f. und. fuo, ogf. und. sum.

G.

G, g, d. syvende Bogstav i det latiske Alphabet, ombyttes undert. m. d. besl. „c"; hvf. vicesimus o. vigesimus, Procne o. Progne; — oprdl. blev neml. „c" ogf. brugt for „g"; hvf. paa Columna Duilia læses: macestratus f. magistratus, leciones f. legiones; – først ab a. u. c. 520 skal „g" være indført som særskilt Bogstav, hvorhos dog „c" vedblev i nogle Ord at bruges for „g", navnl. i Cajus, Cnaeus, (udtales Gajus, Gnaeus); — II) hertil kan mærkes; A) som Anlyd forbindes „g" af Consonanterne alene m. „l" o. „r", (gleba, grex); hvorim. d. forel. gnatus, gnosco, bliver til natus, nosco; dog i Sammens.: cognatus, cognosco; – i Analogi dermed er ogf. lac af γάλα; — B) inde i Ordet er „g" undert. udfaldet foran „m"; (examen f. exagmen; f. ogf. contamino); – foran „s" gaaer „g" over i d. haardere „c", (f. und. Bogst. „x"); – men ogf. er „g" (el. „c") undert. udfaldet foran s; (saal. i indulsi af indulgeo); ligel. foran t, (i indultum af indulgeo); — C) Omverlingen af „g" o. „c", f. und. Bogst. C, men af „g" o. „j", f. und. magis o. major; — b) hertil hører endnu Assimilationen af „b" o. „d" m. d. flgd. „g"; (oggero f. obgero, aggero f. adgero, etc.).

Găbăli, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Gevaudon), Caes. B. G. 7, 64; — B) df. 1) Găbălĭcus, 3, pagus, Plin. 11, 97; o. — 2) Găbălĭtānus, 3, civitas, Sidon.; — b) df. Gabalitani, orum: Indvaanerne deraf, id. — gabalium, i, n.: etslags Kryderplante i Arabien, Plin. 12, 45. — găbălus, i, m., [besl. m. Gabel, Gaffel]: en Galge; – in gabalum suffigere, Varr.; — II) df. sild. „overf." som Skældsord: Galgefugl, Macrin. ap. Capitolin. — găbătae, arum, f., [rimel. af cavus]: etslags Spisekar el. Tallerken, Martial. 7, 47.

Găbĭensis, e, f. und. flgd. — Găbii, orum, m.: By i Latium; om dens Erobring, f. Liv. 1, 53 flgd.; — B) df. 1) Găbīnus, 3, via, (imellem Rom o. Gabii), Virg. Aen. 7, 682; men cinctus Gabinus, Liv. 5, 46, oftere, Virg., (hvorved man ombandt sig med Togaen, istedetfor med et Bælte); cf. Val. Max. 1, 1, 11; — b) subst. Gabini, orum: Indvaanerne af Gabii, Liv. 1, 54, Plin.; — 2) Gabiensis, e, ager, Plin. 2, 96. — Găbīnĭus, a, romersk Slægts- og Personsnavn; A. Gabinius, (Consul o. Proconsul), f. Cic. Pis.; — B) df. 1) Găbīnĭus, 3, lex, Cic. Leg. 3, 16; — 2) Găbīnĭānus, 3, milites, (der commanderes af en Gabinius), Caes., Val. Max. — Găbīnus, 3, f. und. Gabii.

Gādes, ium, f.: By og Ø paa Kysten af Hisp. Baet., i Nærheden af Fretum Gaditanum, (hod. Cadix); vid. Mel. 2, 7, o. Plin. 4, 36; cf. Hor. Od. 2, 2, 11; men (Gades) cubilia solis, Stat.; cf. Juvenal. 10 in.; men Gades jocosae, Martial., improbae, id., (ifølge Byens Overdaadighed); — 2) df. Gādītānus, 3, populus, Cic., civitas, (i. e. Gades), id., oceanus, Plin., fretum, (Strædet ved Gibraltar), id.; men Plin. Ep. 1, 15, absol.: Gaditana maluisti, (i. e. Gaditanas delicias); — b) Gaditani, orum: Indvaanerne, Caes., Cic.; in sing., id. Att. 7, 7.

gaesāti, orum, m., i. e. gaesis armati, Oros.; af — gaesum, i, n., γαῖσον, γαισός, (grave jaculum, Fest.; isl. kesja): etslags tungt Kastespyd, der brugtes navnl. af Gallerne, men ogf. af andre Folkeslag; – gaesa in vallum conjicere, Caes.; ∾ Alpina, Virg.; cf. Liv. 8, 8.

Gaetūlia, ae, f.: Landskab i d. nordvestlige Afrika, hvor nu Marokko; f. nedenf. und. Gaetuli; — 2) df. Gaetūlus, 3: gætulisk, syrtes, Virg.; ∾ murex,

(Purpursneglen), Hor. Ep. 2, 2, 181, o. Ovid. Fast. 2, 319; - „poet." ogs. africansk el. libysk, leo, Hor.: men ∾ Thetis, (d. libyske Hav), Claudian.; — II) Gaetuli, orum, m., Γαιτοῦλοι: Gætulerne el. Indvaanerne af Gætulien, asperi, inculti, etc., Sall. Jug. 18; sub sole magis, haud procul ab ardoribus etc., id.; s. ogs. Mel. 1, 4, oftere, o. Plin. 5, 8; men Gaetuli (sc. milites), Liv. 23, 18; men sing. collect. Gaetulus, i, Lucan. 4, 678; — 2) df. Gaetulicus, 3: gætulisk, purpura o. purpurissum, Plin.; — b) df. subst. Gaetulicus, i, som Ærestitel: Gætulernes Overvinder, Flor. 4, 12, o. Juvenal. 8, 26.

găgātes, ae, m., γαγάτης: etslags fast og glindsende Jordbeg, efter Plin. 36, 34: lapis, nomen habens loci et amnis Lyciae. — Gajus, a, s. und. Cajus. — gălactītes, ae, m., γαλακτίτης, sc. lapis, el. gălactītis, ĭdis, f., γαλκτῖτις, sc. gemma: Melkestenen, melkefarvet Ædelsten, vid. Plin. 37, 59; heder ogs. galaxias, ae, γαλαξίας, id. ibd.

Gălaesus, (-ēsus), i, m.: Flod i Nederitalien, falder i den tarentinske Bugt, (nod. Galeso), Liv. 25, 11; ∾ niger, Virg. Ge. 4, 126, umbrosus, Prop. 2, 25, 67, (beskygget af Træer), men albus, Martial. 12, 64, (af dens hviduldede Faar); ogs. flumen Galaesi, Hor. Od. 2, 6, 10. — Galanthis, ĭdis, f., Γαλανθίς; hendes Forvandling til et Vesel (γαλέη), s. Ovid. Met. 9, 316.

Gălăta, ae, m., Γαλάτης, Claudian.; pl. Gălatae, arum: Galaterne, Indvaanerne i Galatien, Cic. Att. 6, 5, o. Plin. 8, 64. — B) df. 1) Gălătia, ae, f.: Landskab i Lilleasien, imellem Phrygien, Cappadocien, osv.; hed ogs. Gallograecia; vid. Plin. 5, 42, Tac. Ann. 13, 25, o. A.; — b) df. Gălătĭcus, 3, galatisk, hordeum, Colum., lana, Plin., rubor, (af Skarlagensbærret coccus), Tertull.; — 2) Gălătĭcor, ari, v. dep. n.: efterligner Galaterne, (neml. ved at sammenblande jødiske og christelige Skikke), Tertull. — Gălătēa, ae, f., Γαλάτεια: en Havnymphe, vid. Ovid. Met. 13, 738 o. 789, flgd.; — not.: ogs. en Veninde af Digteren Horatius, vid. Hor. Od. 3, 27; - ogs. fingeret Pigenavn, Virg. Ecl. — Galatia, ae, etc., s. und. Galata, Galatae. — gălaxĭas, ae, m., γαλαξίας; I): s. und. galactites; — II): = via lactea el. Melkeveien, Macrob. Somn. Scip. 1, 4 o. 9.

1. Galba, ae, m.: romersk Tilnavn i d. sulpiciske Slægt, hvoraf her mærkes; 1) Sulp. Galba, stor Taler; vid. Cic. Brut. 21, oftere: — 2) dennes Sønnesønssøn, d. romerske Keiser Sulp. Galba; vid. Suet. Galb. 5. — 2. galba, ae, f.: etslags liden Orm, Suet. Galb. 3; — 2) i det galliske Sprog, ligesom praepingvis: en Tykvom, id. ibd.; — not.: efter nogle skal 2. galba være at sammenl. m. d. germanske gelb el. Kalb.

galbănātus, (galbin.), 3, [galbanus]: som er iført gule (og fine) Klæder, Martial. 3, 82. — galbănĕus, 3: af Gummien galbanum, odores, Virg. Ge. 4, 264, nidor, id.; af — galbănum, i, n., χαλβάνη: etslags vellugtende Harpix el. Gummi; vid. Plin. 12, 56, o. Suet. Galb. 3; s. ogs. und. flgd.; — not.: ogs. galbanus, i, m., Vulgat. — galbănus, 3, [galbus]: grøngul, gulagtig, cingillum, Petron.; — 2) df. subst. galbana, (sc. vestimenta): en grøngul og blodagtig Fruentimmerdragt, Juvenal. 2, 97; — — II) df. „overf.": mores galbani, (i. e. molles: bløde el. forkelede), Martial. 1, 97. — galbēum, i, n., (sc. vinculum): blødt Omslag om Armen; vid. Suet. Galb. 3; - ogs. galbēus, i, m., Cato ap. Fest., s. v. ruscum.

*galbĭnātus, 3: = galbanatus, Veget.; o. — galbĭnĕus, 3: gulagtig, flos, Veget.; af ∾ galbĭnus, 3, s. und. galbanus. — galbŭla, ae, f.: rimel. Guldfinken el. Guldspurven, Martial. 13, 68, o. Plin. 30, 28. — galbŭlus, i, m.: Cypresnødden, Varr. — 1. galbus, 3: gul, Gloss. Philox. — 2. galbus, 3, ligesom calvus: glat, skaldet, (Praenestinae nuces), Plin. 15, 24.

†gălĕa, ae, f., [γαλῆ, i. e. mustela: et Vesel]; - oprdl.: Læderhielm af Veselskind, (opp. cassis); vid. Tac. Germ. 6; df. ogs. „poet.": ∾ ferina, (af Dyreskind), Val. Fl., lupina, Prop.; — b) df. ogs. ligesom cassis: enhver Hielm; vid. Ovid. Met. 8, 25; ∾ aeneae, Cic. Verr. 4, 44; cf. Virg. Aen. 8, 620, o. Hor. Od. 1, 2, 38; — II) „overf.": Top el. Kam hos d. africanske Høns, Colum.; df. — gălĕārii, orum, m.: etslags Trosknegte ved Hæren, Veget.; o. — gălĕāris, e: hørende til en Hielm, reticula, Quadrig. ap. Non. — gălēna, ae, f.; 1) ligesom molybdaena: Blyglands el. Blymetal, Plin. 34, 53; — 2) hvad der efter Blyglandsens Smeltning bliver tilbage i Smelteovnen, germ. Ofenbruch, id. ibd. 47.

gălĕo, avi, atum, 1, v. a., [galea]: sætter Hielmen paa; milites galeari, Auct. B. Afr. 12; - df. partic. galeatus, 3: bærende Hielm, Minerva, Cic. N. D. 1, 36; men Juvenal. 1, 169: galeatum sero duelli Poenitet, (den Rustede el. Slagfærdige); — 2) ogs. „overf.": prologus galeatus, (hvori man forsvarer sig), Hieronym. — gălĕŏla, ae, f., demin. af galea: hielmformet Skaal el. Kar, hvori Vinen fremsættes, Varr. ap. Non.

gălĕopsis, is, f., γαλίοψις, ogs. gălĕobdŏlon, i, n., γαλεόβδολον, ogs. galion, i, n., γάλιον: en Plante af Neldearten, germ. die Taubnessel, Plin. 27, 57. — gălĕos, i, m., γαλεός, (i. e. mustela): en spettet Haifiskeart, sædv. mustela, Plin. 32, 12. — Gălĕōtae, arum, m.: Γαλεῶται: visse Spaamænd el. Tegnsudlæggere paa Sicilien, Cic. Div. 1, 20. — gălĕōtes, ae, m., γαλεώτης: en Ogleart, Plin. 29, 28.

gălērĭcŭlum, i, n., [demin. af galerum]: liden Hætte el. Hat, Martial. 14, 50, (i Overskriften); - ogs. etslags Parryk; vid. Suet. Oth. 12. — gălērĭtus, 3, [galerus]: som bærer en Hætte el. Bondehætte; hvf. ∾ Lucmo, Prop. 4, 1, 29, f. rusticus el. rudis; — 2) df. „overf.": ∾ avis, Plin. 11, 44, ogs. galeritus, (sc. ales), Varr.: Toplærken, (alauda cristata L.). — Gălērius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Eutrop. 9 o. 10; - men ogs. Tac. Hist. 1, 90 er Galerius Trachalus: en berømt Taler under K. Otho; - men Galeria, ae, vid. Suet. Vit. 6; - ∾ tribus, vid. Liv. 27, 6.

gălērus, i, m., o. galerum, i, n., [rimel. besl. m. galea]: etslags Hætte el. Hat, som bæres af visse Præster, navnl. af flamen dialis, Varr., undert. ogs. af Krigeren i Felten, vid. Virg. Aen. 7, 688: lupi de pelle galerus, ogs. af Bonden ved hans Arbeide, id. Moret. 121; - Suet. Ner. 26, bruges galerus (som etslags Parryk) til Forklædning; cf. Juvenal. 6, 120; - endel. tillægges galerus ogs. Mercurius, istedetfor petasus, Stat. Theb. 1, 305; — II) „overf.": en Rosenknop, Auson.; — not.: forel. ogs. galera, ae, f., Gracch. ap. Charis. — Gălēsus, i, s. und. Galaesus.

galgŭlus, i, m., rimel. en anden Form el. Læsem. af galbula, Guldfinke, Plin. 30, 28. — Gălīlaea, ae, f.: Landskab i d. nordlige Palæstina, imod Syrien og Middelhavet, Plin. 5, 15; — 2) df. Galilaeus, 3, arva, Sedul.; — b) Galilaei, orum, m.: Indvaanerne af Galilæa; - Galilaeorum natio, Tac. Ann. 12, 54. — galion, i, n., s. und. galeopsis.

1. galla, ae, f.: Galæblet; vid. Plin. 16, 9, o. Colum. 9, 7, oftere; — II) df. „overf.": etslags bedsk og ringe Vin, Lucil. ap. Non. — 2. Galla, ae, fem. af 1. Gallus. — 3. Galla, ae, Biform af Gallus: en Cybeles Præst, Catull. 63.

Gallaeci, (Call.), orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4; - deres Overvinder, A. Brutus, hed efter dem: Gallaecus, vid. Vell. 2, 5; — B) df. 1) Gallaecia, (Call.) ae, f.: deres Land, (d. nuv. Gallicien), vid. Plin. 4, 34, o. Flor. 2, 17; ∾ dives, (af dets Guldminer), Sil.; — 2) Gallāĭcus, (Call.), 3, gens, Plin., aurum, Martial.; —

not.: man finder ogs. Callaeci, etc. — gallans, tis, partic., [3.Gallus; analogt m. bacchans af bacchor]; sværmende ligesom Cybele's Præster, Varr. ap. Non., poët. in Anthol. Lat. (Burm.).

Galli, orum, s. und. 1.Gallus. — Gallia, ae, f.; „alm.": det af Gallerne beboede Land paa begge Sider af Alperne, tilligem. d. nuv. Frankrig, Helvetien og Belgien; – lader sig paa Cæsars Tid dele udi: I) det af Romerne beherskede Gallien: A) i Italien, hvor Gallia Togata strakte sig fra Alperne til Ancona; vid. Plin. 3, 19; heder Gallia interior, Cic. Prov. Cons. 15; – Gallia Cisalpina deltes ved Posloden i Gallia Transpadana o. Cispadana; denne sidste begrændsedes atter af Floden Rubico; vid. Plin. l. c.; — 2) hertil mærkes endnu (i Italien): Gallia quaestoria; vid. Suet. Claud. 29, ogs. ager Gallicus, Cic. Brut. 14, imellem Floderne Rubicon o. Æsis, hvor Galli Senones fordum havde boet, men forenedes sild. m. d. tilgrændsende Picenske, vid. Colum. 3, 3; herom er rimel ogsaa Talen, Caes. B. C. 1, 29; — B) hinsides Alperne (fra Rom): Gallia braccata, ogs. Transalpina el. Narbonensis, ogs. Gallia ulterior, Cic. Prov. Cons. 15; cf. id. ibd. 2: Galliae duae quas, etc.; — II) det øvrige, først af Caesar erobrede Gallien omfattede efter Caes. B. G. 1, 1: Galliam Belgicam, Celticam, Aquitaniam, hvortil ogs. kom Helvetia; — not.: de deraf ledede adject.: Gallus, Gallius, Gallicus, Gallicanus, vid. ss. ll.

Galliambus, s. und. Galliiambus. — gallicae, s. und. Gallicus. — Gallicānus, 3: Biform af Gallicus, i el. fra Gallien, navnl. i el. fra Gall. Cisalp.; vid. Cic. Quint. 4; cf. id. Pis. frgm. p. in.: prius Gallus, deinde Gallicanus, etc.; men id. Catil. 2, 3, ere legiones Gallicanae, (som staae i d. Picenske, s. und. Gallia); – dog ogs. alm. f. Gallicus; ∼ catulus, Catull. — Gallĭce, adv. af 1. Gallicus: paa gallisk Vis, Varr. ap. Gell.; ogs. i det galliske Sprog; ∼ aliquid dicere, Gell. 11, 7.

gallĭcĭnium, i, n, [4. gallus, cano]: Hanegal, d. e. den tidlige Morgen, da Hanerne gale, Macrob Sat. 1, 3; ogs. noctis gallicinio, Appul. — gallicrus, (galli crus), ūris, n.: Hanefod, etslags Vært el. Plante, Appul.

1. Gallĭcus, 3, [Gallia]: i el. fra Gallien, gallisk, ager, s. und. Gallia; cf. Hor. Od. 3, 16, 35, hvor ∼ pascua, s. pascua Galliae Cisalp.; – ∼ ventus, Vitruv. 1, 6, inter Aparctian et Aquilonem; men Hor. Od. 1, 8, 6: ∼ ora (pl.), s. equi Gallici, (der vare af fortrinlig Godhed; — b) ogs. absol.: gallicae, (sc. soleae el. crepidae): etslags Tøfler el. Saaler, der holdtes for umandige; vid. Cic. Phil. 2, 30, hvor de modsættes calcei. — 2. Gallĭcus, 3; I) benævnt efter Floden Gallus i Phrygien, miles, vid. Prop. 2, 10, 48; — II) hørende til el. benævnt efter Cybelespræsterne el. Isispræsterne Galli; ∼ turma, (Skare el. Sværm af disse Præster), Ovid. Am. 2, 13, 18.

gallidraga, ae, f.: haaret Kardetidsel, (dipsacus pilosus L.), Plin. 27, 62. — Galliiambus, i, m.: en Sang, som Cybelespræsterne Galli pleiede at synge, Quintil.; Martial. 2, 86, har deraf acc.: mollem Galliambon.

1. gallina, ae, fem. af 4. gallus: Hønen; gallinae ... villaticae, rusticae, Africanae, Varr.; – ogs. in sing. som collect.: villa abundat ... gallina (har Overflødighed af Fiederkræ), Cic. d. Senect. 16; – ogs. „overf." som Kelord, Plaut. Asin. 3, 3, 76; men gallina cecinit, (som Varsel), Ter. Phorm. 4, 4, 27; – men Juvenal. 13, 141, gallinae filius albae, (som Ordsprog): Lykkens Skjødebarn; — not.: ad Gallinas hed et Landsted ved Rom; vid. Suet. Galb. 1. — 2. Gallīna, ae, m.: Navnet paa en Gladiator, Hor. Sat. 2, 6, 44.

gallīnācĕus, 3, [gallina, 4. gallus]: hørende til Høns, benævnt derefter, pullus, Varr., ovum, id.; ∼ gallus: Hanen el. Hushanen, Cic. Mur. 29; ogs. absol. gallinaceus, (sc. gallus), Plin. 9, 19, oftere; ∼ mares, Haner, Colum.; ∼ salacitas, id.; – som Ordsprog mærkes: lactis gallinacei haustum (sperare: de sieldneste Nydelser, -noget ganske Usædvanligt), Plin. praef.

gallīnārĭus, 3, [gallina, 4. gallus]: ligesom frgd.: hørende til Høns, benævnt derefter, curator, (som passer dem), Varr., ogs. absol. gallinarius, Cic. Acad. 2, 26; ∼ scala: Hønsestige, Cels.; ∼ vasa, (hvoraf Hønsene drikke), Colum.; men absol. gallinarium, (sc. stabulum: Hønsesti), id.; — II) „overf." som adj. pr.; A) Gallinaria insula, (i d. etruriske Hav), ligesom Hønseøen, Varr.; — B) Gallinaria silva, (ved Cumae), ligesom Hønseskoven, Cic. Fam. 9, 23. — gallīnŭla, ae, f., demin. af gallina: liden Høne, Arnob. — 1. Gallĭus, 3: sield. Biform af Gallicus, gallisk; duae Galliae mulieres, Sall. frgm. ap. Non.; – ogs. kan hidføres: Gallia, (sc. terra), s. und. Gallia. — 2. Gallĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Phil. 13, 12, oftere; s. ogs. id. frgm. Orell. Cic. IV, 2, p. 454.

Gallograeci, orum, m., (Galli, Graeci): de i Phrygien indvandrede Gallier; hede ogs. Galatae, (s. dette Ord); vid. Mela 1, 2, Liv. 37, 40, Flor. 2, 11, o. A.; — 2) df. Gallograecia, ae, f.: det af Gallograeci beboede Land; hed og Galatia; – vid. Caes. B. C. 3, 4, Liv. 38, 12, o. A.

Gallŏhispāni, orum, m., [1. Galli, Hispani], s. Celtiberi, Hieronym. — Gallōnius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8, o. Cic. ibd., ogs. Hor. Sat. 2, 2, 47; – s. ogs. Caes. B. C. 2, 18 o. 20. — gallŭlasco, ĕre, v. n. inch., [4. gallus], om Stemmen: at blive tyk og mandig, Naev. ap. Non. — Gallŭlus, 3, demin. af Gallus, 3: gallisk, Auson.

1. Gallus, Galla: Galler el. Gallier, Gallierinde, Liv. 22, 57; oftere in pl.: Galli, orum: Gallerne el. Indvaanerne af Gallien, (s. und. Gallia), Cic.; cf. Liv. 5, 33 flgd., o. Caes. B. G. 6, 7 flgd.; – bes. mærkes ogs. Caes. B. G. 1, 1: Galli, qui ipsorum lingua Celtae appellantur; men Liv. 38, 13 flgd., findes Galli s. Gallograeci; men Forum Gallorum, Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30: By i Gall. Cispad., ikke langt fra Mutina; — 2) df. Gallus, 3, (s. d. fædv. Gallicus), gallisk, credulitas, Martial. 5, 1.

2. Gallus, i, m.: Flod i Storphrygien, hvis Vand skal være begeistrende indtil Raseri; vid. Plin. 5, 42, o. Ovid. Fast. 4, 364; s. ogs. Plin. 6, 1, o. id. 31, 5; — II) deraf benævntes, efter Plin. o. Ovid. ll. cc., Cybelespræsterne: Galli, der, ved at drikke af ovennævnte Flod, pleiede at geraade i sligt Raseri, at de berøvede sig Manddommen, ogs. ellers saarede sig selv, og foretoge andre affindige Handeler; vid. Liv. 37, 9, o. Ovid. l. c.; s. ogs. 3. Galla, ae, s. l.

3. Gallus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes: den aandfulde Digter, Cornelius Gallus, til hvem er Virg. Ecl. 10; cf. Ovid. Am. 3, 9, 63. — 4. gallus, i, m., [at sammenl. m. germ. gällen, el. m. καλεῖν, i. e. clamare]: Hanen el. Hushanen; – cur ante lucem galli canant, Cic. Div. 2, 26; sub galli cantum, (før Dag), Hor. Sat. 1, 1, 10; – ogs. gallus gallinaceus, s. und. gallinaceus.

galumma, atis, n., [rimel. fordærvet af κάλυμμα]: Dække, Capella. — gamba, ae, f., [rimel. besl. m. καμπή: d. e. Bøining]: Dyrenes Hov, Veget.; df. — gambōsus, 3: ophovnet omkring Hoven, animal, Veget. — Gămēlĭon, ōnis, m., Γαμηλιών: Navnet paa en Maaned hos Athenienserne, (omtr. fra Midten af vor Januarius), Cic. Fin. 2, 31. — gamma, ae, f., (τὸ γάμμα, indecl.); I) „egentl.": det græske Bogstav, som i Latinen udtrykkes ved „g", Auson.; — II) „overf.": gamma, (Γ): en ret Vinkel, Auct. d. Lim. ap. Goes. — gammarus, i, s. und. cammarus. — gammātus,

3, [gamma nr. II]; hos Agrimensorerne: gammaformet, retvinklet, limes, Auct. d. Lim. ap. Goes.

†gānĕa, ae, f., ogs. gāneum, i, n.: [γάνειον, af γάνυμι: giør mig tilgode]; — I) „egenl.": Kro el. Kippe af det vellystige og urene Slags; – ganeas et adulteria obire, Suet. Calig. 11; cf. Liv. 26, 2, o. Gell. 9, 2; – in illo ganearum tuarum nidore atque fumo, Cic. Pis. 6; lubido ganeae, Sall. Catil. 13; cf. Tac. Hist. 2, 95; — b) Formen ganeum er alene forclassisk; vid. Plaut. Men. 5, 1, 3, o. Ter. Ad. 3, 3, 5; df. — gānĕārius, 3: hørende til Vellevnet, triclinium, Varr.; o. — gānĕo, onis, m.: en Vellystling; ganeo et profligator, etc., Tac. Ann. 16, 18; cf. Cic. Catil. 2, 4, o. Ter. Heaut. 5, 4, 10. — gānĕum, i, n., f. und. ganea.

gangăba, ae, m., ligesom bajulus: Lastdrager, Curt. 3, 13, (persisk Ord). — Gangărīdae, arum, m.: Γαγγαρίδαι: indisk Folk ved Udløbet af Ganges, (hvor nu Bengalen), Plin. 6, 22, Virg. Ge. 3, 27. — Ganges, is, m., Γάγγης: Gangesfloden i Indien; vid. Mela 3, 7, o. Plin. 6, 21; men lato spatiantem flumine Gangen, Ovid. Trist. 3, 3, 23; cf. Virg. Ge. 3, 137; — B) df. 1) Gangētĭcus, 3: gangetisk, tigris, Ovid.; men ∾ raptor, Martial. 8, 26, (i. e. venator tigrium circa Gangen); men ∾ ales, Auson., (i. e. phoenix); — 2) Gangētis, idis, fem. adj.: = frgd.; ∾ terra, d. e. Indien, Ovid. Am. 1, 2, 47.

ganglion, i, n., γάγγλιον: etslags Forhærdelse el. Nerveknude, Veget. — gangraena, ae, f., γάγγραινα: Krebsskade el. Koldbrand, Cels.; ogs. in pl., Plin. 22, 70 o. 74; — b) ogs. „alleg.": hanc mali gangraenam etc., (dette ulægelige Onde), Varr. ap. Non.

†gannīo, ire, v. n., [ab animalis sono ficta vox, Varr.; cf. Fest.]; I) „egenl." om Hunden: at biæffe el. knurre; – asinos rudere, canes gannire, pullos pipare, Varr. ap. Non.; – ogs. om Ræven, Hieronym.; — II) „poet. overf." ogs. om Mennesker: at smaaskænde el. knurre, odl.; – quid ille gannit? Ter. Ad. 4, 2, 17; ligel. (Lesbia) gannit et obloquitur, Catull. 83, 4; – ogs. at stønne el. puste, Juvenal.; — b) sild. ogs. at snakke el. sladdre, Appul.; df. — gannītio, onis, f., Fest., sædv. gannītus, us, m.; I) „egenl.": Biæffen el. Knurren, som Hundens; vid. Lucr. 5, 1069: gannitu vocis adulant; – men gannitu lascivire, (om Spurven), Appul.; – ogs. stønnende Klage; vid. Plin. 9, 4; — II) „overf." om Mennesker; A) Skænden el. Skælden; Et gannitibus improbis lacesses (licet), Martial. 5, 61; — B) Snakken el. Sladdren, Appul. — ganta, ae, f.: Gaasen, (der Ganz; in Germania anseres) candidi verum minores gantae appellantur, Plin. 10, 27.

Gănȳmēdes, is, m., Γανυμήδης; efter Homer: Søn af d. trojanske K. Tros; men blev, ifølge sin Skionhed, af Juppiters Ørn bortført fra Idabierget til Olympen, for at tiene Guden som Mundskienk; – vid. Virg. Aen. 1, 28, o. id. ibd. 5, 254, ogs. Hor. Od. 3, 20, 16, bes. ogs. Ovid. Met. 10, 155 flgd.; — b) ogs. at mærke som Stiernebilledet Aquarius el. Vandmanden, Hygin.; — not.: f. ogs. Catamitus, i, s. l.; — 2) df. Ganymēdēus, 3, coma, Martial.; cf. id. 8, 39: ∾ manu mixta pocula; – men ∾ chorus, id. 7, 49, (Sværm af skionne Opvartere).

Gărămas, antis, m., Sil., Senec.; sædv. in pl. Garamantes, um: Garamanterne, Folk i det indre Afrika, hinsides af Gætulerne; vid. Plin. 5, 5, o. Mela 1, 4 o. 8; hvf. ogs. extremi Garamantes, Virg. Ecl. 8, 44; — B) df. 1) Gărămantĭcus, 3: garamantisk, signa, Sil. 1, 142, (i. e. Africana arma); — 2) Gărămantis, idis, f., nympha, Virg. Aen. 4, 198, gemma, Sil., (i. e. carbunculus); men Garamantide pinu, id. 14, 498, (i. e. navi Africana); — 3) Gărămantites, ae, m., (sc. lapis): etslags Ædelsten, vid. Plin. 37, 28.

Gargānus, i, m.: Bierg og Forbierg i Appulien, (hod. Monte di St. Angelo), Hor. Od. 2, 9, 7; cf. Mela 2, 4, Plin. 3, 16, o. Virg. Aen. 11, 247; — 2) df. Gargānus, 3: garganisk; ∾ cacumina, Sil.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 202. — — Gargăphĭe, es, f., Γαργαφίη: en Diana helliget Dal og Kilde i Boeotien, Plin. 4, 12, o. Ovid. Met. 3, 156. — Gargăra, orum, n., τὰ Γάργαρα: den øverste Spids af Idabierget i Troas, tilligemed en ved dets Fod liggende By af samme Navn; Mela 1, 18, o. Plin. 5, 32, ogs. Virg. Ge. 1, 103; — 2) df. Gargărĭcus, 3, lucus, Auson.

gargărīdio, are, v. n.: Biform af gargarizo, Varr. — gargărisma, atis, n., γαργάρισμα: Gurglevand, Theod. Prisc.; — df. demin. gargarismătion, i, n., Marc. Emp. — gargărīzātio, onis, f., Cels., o. gargărīzātus, us, m., Plin.: Gurglen, at gurgle Halsen; af — gargărizo, (-isso, Varr.), avi, atum, 1, v. n. o. a., γαργαρίζω; at gurgle sig, at gurgle Halsen, medicamentis, Cels., ex fico et mulso, (dermed), id.; – men c. acc.: bruger som Gurglemiddel; ∾ aquam calidam, Plin.; succus gargarizatus el. gargarizandus, id.

Gargettus, i, m., Γαργηττός: Canton el. Pagus i Attika, Philosophen Epikurs Fødested; hvf. han heder senex Gargettius, Cic. Fam. 15, 16. — Gargilius, i, m.: en Jæger, vid. Hor. Ep. 1, 6, 58; not.: ogs. Navnet paa en sild. Forfatter. — Garites, um, m.: Folk i Gall. Aquit., Caes. B. G. 3, 27.

garrio, ivi el. ii, itum, 4, v. n. (o. a.), ligesom d. besl. γηρύω, dor. γαρύω, vox a sono facta; I) „egenl." om Mennesker: at snakke el. sladdre fortroligen; – quum ··· garrimus, quicquid in buccam, Cic. Att. 12, 1; men id. ibd. 6, 2: plura garrire (sc. scribendo); ∾ alicui aliquid in aurem, Martial. 5, 61; – ogs. at snakke hen i Veiret el. skiødesløst, (navnl. om visse Philosopher), Cic. N. D. 1, 23; – „poet." ogs. at skrive let el. lette Sager; comis garrire libellos, (skrive Comoedier), Hor. Sat. 1, 10, 41; men id. ibd. 2, 6, 77: garrit aniles fabellas, (fortæller dem enfoldigen); — b) snakker hen i Veiret el. uden Mening: nugas garris, Plaut.; oftere (hos Comikerne) absol.: garri modo, (snak du kun), Ter.; garris, (du snakker som en Tosse), id. Eun. 2, 3, 87; cf. id. Heaut. 3, 2, 25; — II) „overf." om Frøerne: at qvække, Martial. 3, 93; ogs. om Nattergalen: at qviddre, Appul.; df. — garritor, oris, m.: som snakker i Utide, Amm.; o. — garrītus, us, m.: utidig Snak el. Sladder, Sidon.

*garrŭlans, tis, partic.: sladdrende; c. acc., Fulgent. Mythol. praef.; o. — garrŭlĭtas, atis, f.: Snaksomhed, Svadsighed; vid. Ovid. Met. 5, 578; men pueri garrulitate amabiles, Suet. Aug. 83; – ogs. Ordgyderi el. Vidtløftighed, Plin. 28, 3; men ∾ extemporalis, Quintil.; – ogs. Sladderagtighed el. Udbæren, Martial. 5, 53. — II) „overf."; cornix inauspicatae garrulitatis, Plin. 10, 14; — [af flgd.].

garrŭlus, 3, [garrio], I) „egenl." om Mennesker: meget snaksom, sladdrende, ogs. sladderagtig; – ne quid ··· garrulae illi dicerem, Ter. Ad. 4, 4, 14; cf. Hor. Ep. 1, 18, 69, o. id. Sat. 1, 4, 12, o. id. ibd. 1, 9, 33; – ∾ verna, Tibull. 1, 5, 26; — b) ogs. om Begreber: svadsig, vidtløftig, ordgydersk; ∾ lingua, Ovid., disciplina, Auct. ad Herenn.; men ∾ hora, (Sladdertimen), Propert. 3, 22, 8; — II) „overf." om Dyr og om Ting; – ∾ cornix, Ovid., perdix, id., hirundo, Virg.; ∾ noctua in imbre, Plin.; – ∾ rivus, Ovid. Fast. 2, 316; men ∾ fistula, (tonende), Tibull.; ∾ lyra, id.; ∾ plectra, Martial., sistra, id.; cf. id. 14, 169.

gărum, (-on), i, n., γάρον: etslags kostbar Sauce, (oprdl. af Fisken garus, sild. af Fisken scomber), vid. Plin. 31, 43, ogs. Martial. 13, 102, o. Hor. Sat. 2, 8, 46, ogs. Senec. Ep. 95.

Gărumna, (Garunna), ae, m.: Garonnefloden i Gall. Aquit., magnus, Tibull.; cf. Caes. B. G. 1, 1, oftere, Mela 3, 2, Plin. 4, 31; — 2) df. Garumni, orum, m.: de omkring Garonnefloden boende Folk, Caes B. G. 3,

27. — gărus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, s. und. garum. — garyophyllon, (car.), i, n., καρυόφυλλον: etslags indisk Kryderi; vid. Plin. 12, 15; (rimel. vitex trifolia L.).

gaster, tĕris o. tri, f., γαστήρ, i. e. venter: Bugen, Coel. Aur.; — II) „overf.": bugformet el. rundt Kar; e gastris labentia, Petron.; gastrorum fragmenta, id.

gau, f. gaudium, Enn. ap. Auson. — gaudebundus, 3, f. und. gaudibundus. — gaudens, tis: partic. o. adj. af flgd. — gaudĕo, gāvīsus sum, 2, v. n. o. a., [besl. m. γηθέω]; I) „egentl." el. „alm.": glæder mig el. fryder mig (i mit Indre; laetor, mere om den synlige Glæde; vid. Cic. Tusc. 4, 31: ut etc., sic gaudere, decet, laetari, non decet, etc.), er glad el. fornøiet derover; – c. abl., el. m. de (el. in), ogs. c. acc. comm., ogs. m. quod el. m. acc. c. inf., ogs. c. inf., ogs. m. si, ogs. c. gen., ogs. c. dat. mihi, ogs. absol.; – quum etc., ipsa liberatione et vacuitate omnis molestiae gaudemus, Cic. Fin. 1, 11; cf. id. Lael. 6, o. id. ibd. 22; „poet." ogs. hero gaude, (i. e. heri reditu), Catull. 31, 12; cf. Hor. Epod. 14, 15; – ∾ de Bursa, Cic. Fam. 7, 2, (i Anledning af hans Domfældelse); ∾ in funere fratris, Lucr. 3, 72; men Tam gaudet in se, (over sig selv), Catull. 22, 17; – Jam id gaudeo, Ter. Andr. 2, 2, 25; men Hunc scio mea solide gavisurum gaudia, Ter. Andr. 5, 5, 8; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14, o. Ter. Phorm. 5, 8, 63; – sane gaudeo, quod te interpellavi, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 19, o. Cic. Att. 9, 7; – men Hor. Od 1, 1, 11: gaudentem ··· findere etc.; f. ogs. nedenf. id. Sat. 2, 8, 62; men id. ibd. 2, 3, 273: gaudes, si cameram percusti forte; – gaudere voti, (glæde sig derover), Appul.; tibi gratulor, mihi gaudeo, (paa mine Vegne el. m. Hensyn til mig), Cic. Fam. 6, 15; cf. Lucr. 3, 146: sibi gaudet, (hos sig selv, i sit Indre); ogs. ∾ in se, f. ovenf.; ogs. ∾ in sinu, Cic. Tusc. 3, 21; – Timide gaudet, Ovid. Met. 10, 287; cf. Hor. Ep. 1, 6, 12; ligel. absol., Cic. Att. 9, 7: si est nunc ullus gaudendi locus; f. ogs. ovenf. id. Tusc. 4, 31; – bruges ogs. i Hilsener, ligesom χαίρειν; Celso gaudere ··· Musa refer, (bring ham min Hilsen), Hor. Ep. 1, 8, in.; — II) „overf." ogs., ligesom χαίρειν, om Ting og Begreber: ligesom at glæde sig derved, gierne at forbinde sig dermed, odl.; vid. Virg. Ecl. 6, 29, o. id. ibd. 9, 48; men stilus secreto gaudet, Quintil.; – ogs. om Sielen og Forestillingen; vid. Liv. 2, 60, o. Lucr. 3, 146; – navnl. ogs. om Værter, odl.: at trives derved; – humore omnia hortensia gaudent, Plin.; solum gaudet aquari, id.; men „poet.": oleo gavisa cutis, (forfrisket dermed), Stat.; — II) partic. gaudens, tis, ogs. som adj.: glad, fornøiet; animo aequo, immo vero etiam gaudenti ac libenti etc., Cic. Att. 2, 4; men gaudentia brachia, Propert. 3, 12, 9; cf. Hor. Sat. 2, 5, 109; — not.: perf. gavisi, f. gavisus sum, Liv. Andr.; – partic. pass. gaudendus, 3, Symmach.

gaudiālis, e, [gaudium]: glædelig, frydelig; (eftercl. Ord); ∾ dapes, Appul.; ∾ ritus, id. — *gaudībundus, 3; som glæder sig, Appul.; o. — gaudimōnium, i, n.: = gaudium, Petron. Sat. 61; — [gaudeo].

gaudium, i, n., [gaudeo]; I) „egentl."; A) „alm.": den indre Glæde; (oppon. laetitia, vid. Cic. Tusc. 4, 6); ogs. alm. Glæde, Fryd, Fornøielse; – prae gaudio, ubi sim, nescio, Ter. Heaut. 2, 3, 67; gaudio lacrimare, id.; gaudio aliquem afficere, Cic., animum alicujus complere, Ter.; – gaudio efferri, Cic., exsultare, id., triumphare, id., (hovere af Glæde); – ogs. scin' me, quibus in gaudiis sim? Ter. Eun. 5, 9, 5; cf. id. Andr. 5, 5, 8, und. gaudeo; – gaudium percipere, Ovid., ex re aliqua, Senec.; men Liv. 42, 55: gaudium periculosi saltus superati, (Glæden derover); cf. Virg. Aen. 1, 502; — B) „bes.": sandselig Fornøielse el. Nydelse; (oftest in pl.); saal. ∾ corporis, Sall. Jug. 9; navnl. ogs. Elskovsglæder, Liv. 1, 58, (hvor sing.); cf. Hor. Od. 3, 6, 28; Lucr. 5, 852, oftere; — II) „overf.": A) den elskede Gienstand; vid. Prop. 1, 19, 9, Virg. Aen. 10, 325, o. Ovid. Her. 15, 109; — B) om Ting og om Begreber; navnl. glædeligt Budskab, Suet. Tib. 14; en Lykønskning, Tac. Hist. 2, 55; gaudia annorum, (f. tempora veris), Plin. 16, 40; – adamas gaudium opum, id. 20, 1; flos gaudium arborum, id.

Gaugămēla, orum, n.: Sted i Assyrien, hvor Alexander d. St. slog K. Darius, Plin. 6, 30. — 1. gaulus, i, m., γαῦλος: phoenicisk Skib af næsten rund Bygningsmaade, Gell. 10, 25. — 2. gaulus, i, (m.), γαυλός: rundagtigt Ofskar el. Drikkekar, Plaut. Rud. 5, 2, 32. — gaunacum, i, n., καυνάκη: persisk Pels af Vesel- el. Museskind, Varr. L. L. 5, 35; — df. gaunacarius, i, m.: som forfærdiger slige Pelse, Bundtmager, Inscript. — Gaurus, i, m., mons: Bierg el. Biergstrækning i Campanien, berømt af sin Vinavl; vid. Plin. 14, 8, Flor. 1, 16, o. Cic. Agr. 2, 14; — 2) df. Gaurānus, 3, vites, Plin. l. c., vinum, id., saltus, Flor.; men ∾ mons, d. e. Bierget Gaurus, Sat.

gausăpe, is, n., ogs. gausapes, is, m., (ὁ γαυσάπης), ogs. gausapa, ae, f., o. gausapum, i, n.: tykt lodadent el. uldent Tøi el. Filt til Tæppener, ogs. til Klæder; vid. Plin. 8, 73: gausapa patris mei memoria coepere, amphimalla nostra, sicut villosa etiam ventralia; cf. Hor. Sat. 2, 8, 11; gausapa si sumpsit, (som Dragt), Ovid. A. A. 2, 300; gausape quadratum, Martial.; — II) df. „overf."; gausape balanatum, (Skæg el. Haar, der drypper af Salve), Pers. 4, 37; df. — gausăpātus, 3: der er iført en Dragt af Tøiet gausapum, Senec. Ep. 53; o. — gausapinus, 3: der er giort af Tøiet gausapum, paenula; ∾ Martial. 14, 145; ogs. absol., gausapina, (sc. vestis el. paenula), id. 6, 59.

gavĭa, ae, f., rimel. ligesom fulica: Maagen el. Strandmaagen, Plin. 10, 48, Appul. — gāvīsus, 3: partic. af gaudeo. — Gavius, i, m.: romersk Mandsnavn, vid. Verr. 5, 61; — df. Gavianus, 3, crux, Lactant. — 1. gāza, ae, f., (persisk Ord, Curt. 3, 12), γάζα: Skatkammeret; ∾ regia, Nep. Dat. 5, o. Liv. 45, 111; — II) df. „overf.": Skat el. Skatte, Rigdomme; Troia gaza, Virg.; thesauros antiquissimae gazae etc., Suet. Ner. 31; – „poet." ogs. in pl., Hor. Od. 1, 29, 2, Lucr. — 2. Gāza, ae, f.: Navnet paa flere Byer; navnl. paa en By i Palæstina; vid. Mela 1, 11, o. Plin. 5, 14; — 2) df. Gāzētĭcus, 3, vina, Sidon.

Gĕbenna, (el. Cebenna el. Cevenna), ae, f., (hod. les Sevennes): Biergstrækning i Gallien; vid. Caes. B. G. 7, 8; – ogs. in pl., Mela, 2, 5, Lucan.; — 2) df. Gĕbennicus, (Ceb., Cev.), 3, montes, Mela l. c. — Gedrōsi, (Cedrosi), orum, m.: Folk i Asien, Mela 3, 8, o. Plin. 6, 25; — 2) df. Gedrōsĭa, ae, f.: deres Land, id. 21, 36, (hod. Mekran). — Gedusānus ager: ubekiendt Egn i Asien, vid. Cic. Agr. 2, 19, inc. — Gĕhenna el. Gĕenna, ae, f.: Dal ved Jerusalem, hvor Børn offredes til Moloch; df. „overf.": Helvede, Tertull.

Gĕla, ae, f.: By paa Sicilien ved Floden Gelas, Plin. 37, 39, o. Virg. Aen. 3, 702; — B) df. 1) Gĕlōus, 3, campi, id. ibd. 701; — 2) Gĕlenses, ium, m.: Indvaanerne af Gela, Cic. Verr. 3, 43; — 3) Gĕlāni, orum: = frgd.; Plin. 3, 14. — Gelani, orum, m.: f. und. Gela. — Gĕlas, (ogs. Gela), ae, m.: Flod paa Sicilien, Plin. 3, 14, vorticibus non adeundus, Ovid. Fast. 4, 470, (hvor Formen Gela).

gĕlasco, avi, 3, v. n., inch. af gelo: at fryse til Is; vini natura non gelascit, Plin. 14, 27. — gĕlăsĭānus, i, m., [af γελάω, i. e. rideo]: som vækker Latter, en Harleqvin, Sidon. — gĕlăsinus, i, m., γελασῖνος: Smilehul (i Kinden), Martial. 7, 24. — gĕlātio, onis, f., [1. gelo]: Frysen; Frost, Kulde, Plin. 17, 37. — Geldu-

ba, ae, f.: Fæstning i Gall. Belg., ved Rhinen, Tac. Hist. 4, 26, oftere. — Gēlenses, ium, s. und. Gela.

gĕlĭcĭdĭum, i, n., [gelu, cado]: Frost, navnl. Rimfrost; oftest in pl.; ∾ nocturna: Nattefrost, Cato, Colum.; – in sing., Varr. — gĕlĭde, adv.: koldt; df. „fig.": svagt, kraftløst, Hor. A. P. 171; af — gĕlĭdus, 3, [gelu]; I) „egenl." el. „alm.": meget kold, iskold, stærkere end frigidus, hvf. ogs. gelidum frigus, Tibull., (men ikke omvendt); cf. Plin. Ep. 5, 6: coelum hieme frigidum et gelidum; adde huc fontium gelidas perennitates, Cic. N. D. 2, 39; cf. Virg. Ge. 1, 43; ∾ amnis, id., ros, id.; ∾ nox, id., aqua, Cic.; – compar., gelidiorem facere (fluvium), Cic. Leg. 2, 3; superl., ∾ virgo (aqua), Ovid. A. A. 3, 385; – ∾ loca, Liv.; ∾ December, Ovid.; men id. Met. 6, 711: ∾ tyrannus, (i. e. Boreas); men ∾ foci, (hvorpaa Ilden aldrig tændes), id.; — b) subst. gelida, ae, (sc. aqua): iskoldt Vand; vid. Hor. Sat. 2, 7, 90; (opp. calida el. calda); — II) „fig." o. „poet.": kold el. iskold el. stiv, (navnl. af Skræk el. af Ælde el. som død); – ∾ corpora, Ovid. Met. 6, 277; cf. Virg. Aen. 5, 395, ogs. Ovid. Met. 3, 688; — b) df. ogs. „overf." om Døden, om en Skræk, odl.; – gelidi vestigia leti, Lucr. 3, 529; ∾ mors, Hor., Ovid.; ∾ horror, terror, id., tremor, Virg.

Gellius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: A. Gellius, der skrev i d. and. Aarh. efter Christ.: Noctium Atticarum Libros XX, en meget lærerig Samling, som endnu haves.

1. gĕlo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [gelu]; I) act.: bringer til at fryse; hvf. in pass.: at fryse; – si gelent frigora (olivam), Plin.; fluvius ··· gelat ferrum, (hærder det), Martial.; quum gelaverit se adeps, (er størknet), Scribon.; – ogs. in partic. perf.; amnes gelati, (tilfrosne), Plin.; ∾ lac, Colum.; ∾ manus aquilone, Martial.; — B) „overf.": gjør kold el. stiv af Skræk; in pass.: at stivne af Skræk, odl.; – gelat ora pavor, Stat.; cf. Juvenal. 6, 95; ligel. gelatum cor, Lucan.; orbes gelati, (f. oculi emortui), id.; — II) neutr.: at fryse el. stivne; – marinae aquae tardius gelant, Plin.; men gelando liquorem minui, id.; impers.: non ante ··· quam gelaverit, id. 14, 4.

2. Gĕlo, el. Gĕlon, ōnis, m., Γέλων, K. i Syracus; vid. Liv. 23, 30, o. id. 24, 5, ogs. Justin. 23, 4. — Gĕlōni, orum, m., skythisk Folk ved Borysthenes, (i de nuv. Ukraine), Mela 2, 1, o. Plin. 4, 26; ∾ picti, Virg., acres, id.; men ∾ ultimi, Hor. Od. 2, 20, 18; — 2) df. Gĕlōnus, 3, canes, Gratian. Cyneg. — gĕlōtŏphȳe, es, f., γελωτοφυή: en anden Benævnelse paa Planten batrachium, Appul. — gĕlōtŏphyllis, idis, f., γελωτόφυλλις: etslags Latter foraarsagende Plante, rimel. etslags Hanefod, Plin. 24, 102. — Gĕlōus, 3, s. und. Gela.

gĕlu, n., indecl., gelum, i, n., o. gelus, us, m., (vid. Freund.), [af d. sicilifke γέλα, i. e. gelu]; I) „egenl.": Kulde, Frost; – Rura gelu tum claudit hiems, Virg. Ge. 2, 317; cf. id. Aen. 9, 604, o. Hor. Od. 1, 9, 3; ne gelus noceat, Cato; gelum emittit glaciem, Lucr.; – ogs. Is el. Isskorpe; ogs. Sne, el. Sne og Is; – crassitudo gelus, Plin. 8, 42; alto terra surgit gelu, Virg. Ge. 3, 355; men geli fragor, Lucr. 6, 155, Haglslag el. Isslag; — II) „overf.": Kulde, Mangel paa Varme, navnl. i Legemet el. i Blodet ifølge Alderdom; vid. Virg. Aen. 8, 508; ogs. kold Skræk, Senec. Troad. 624; ogs. Dødskulden, Lucan. 4, 652; — not.: nominat. gelu haves Ovid. Nux, 106.

gĕmĕbundus, 3, [gemo]: sukkende, stønnende, Ovid. Met. 14, 188. — gĕmellar, āris, n., [gemellus], sc. vas, Colum., o. gĕmellāria, ae, f., Augustin.: etslags Kar til den afpressede Olie. — gĕmellĭpăra, ae, f., [gemelli, pario]: som føder Tvillinger, Epithet til Latona, som Moder til Tvillingguderne Apollo o. Diana, Ovid. Fast. 5, 542, o. id. Met. 6, 315.

gĕmellus, 3, demin. af geminus: dobbelt; df. I) „egenl."; A) „alm.": dobbelt i sit Slags; – ∾ legio, (der er sammensat af tvende andre), Caes. B. C. 3, 4; – ogs. to og to i sit Slags; ∾ poma, (naar to og to voxe sammen paa en Stilk), Plin.; men ∾ vites, (som paa hvert Skud bære to Druer), id.; — B) „bes.": dobbelt efter Fødselen, d. e. som er født tilligemed en anden; – df. gemelli fratres, (Tvillingbrødre), Ovid. Her. 8, 77; gemellus fetus, id.; gemelli partus, id.; ogs. absol.: gemellos eniti, id. Met. 11, 316; men Catull. 4, 27: Gemelle Castor, et gemelle Castoris, (i. e. Castor et Pollux); – men Hor. Ep. 1, 10, 3, lignelsesvis: ad cetera paene gemelli; – ogs. om Dyrene, Virg. Ecl. 1, 14; — II) „overf.": aldeles lig el. lignende; par nobile fratrum Nequitia ··· gemellum, Hor. Sat. 2, 3, 244; gemelli uniones, Martial.; gemellae pinus, id.

gĕmĭnātĭo, onis, f., [gemino]: Fordobbling, navnl. i Grammatiken og i Rhetoriken; – ∾ vocalium, Quintil., verborum, Cic. d. Or. 3, 54, o. Gell. 13, 24; men Quintil. 8, 5, 18: facit quasdam sententias sola geminatio, etc. — gĕmĭnĭtūdo, ĭnis, f., [geminus]: Mærke el. Tegn, hvorpaa Tvillinger kiendes fra hinanden, Pacuv. ap. Non.

gĕmĭno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [geminus]; I) act.: fordobler, favos, Varr.; men geminabit (sc. pugnum el. plagam), Ter. Ad. 2, 1, 19; men Hor. Od. 1, 16, 8: ∾ aera, (slaae Bækkenerne sammen); — b) ofte ogs. in partic. geminatus, 3: fordoblet el. dobbelt, victoria, Liv.; ∾ sol, Cic. N. D. 2, 5; verba geminata etc., (gientagne), id.; men geminatis consulatibus, vid. Tac. Ann. 1, 3, o. Vell. 2, 9; – pomum geminatum, Plin. 5, 12, (i. e. insitione propagatum); men Liv. 36, 24: prope geminata cacumina montium, (næsten lige høie); – „poet." ogs. (c. acc. graec.): geminatus gaudia ductor, (f. geminatum gaudium percipiens), Sil. 10, 514; — B) „bes."; 1) forener (to Gienstande) med hinanden; – geminari legionum castra etc., Suet. Dom. 7; men Hor. A. P. 13: geminentur tigribus agni, (at de parres dermed); – ogs. forøger, forstørrer, forhøier; labor geminaverat aestum, Ovid. Met. 3, 586; ∾ genus (forherlige sin Fødselsadel) nobilitate animi, id. Pont. 1, 2, 2; — II) „poet." ogs. in neutr.: at vise sig dobbelt; Binaque ··· geminare supellex, Lucr. 4, 453.

gĕmĭnus, 3; I) „alm."; A) „egenl.": dobbelt efter Tallet, tofold el. to, parret, duplex, duo; – ∾ nuptiae, Ter.; ∾ tripodes, Virg.; ligel. in sing.: ∾ mare, Ovid. Her. 12, 104; ∾ lumen lucernae, Cic.; cf. Virg. Aen. 4, 470; — B) „overf."; 1) dobbelt efter sin Natur, d. e. begge; ∾ pedes, ogs. ∾ pes, (begge Ben el. Fødder), Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 789; ligel. ∾ tempora, (Tindingerne), id.; ∾ cornua, id.; — 2) dobbelt ifølge en vis Sammensætning el. Beskaffenhed; df. i Fabelen: ∾ Chiron, (som Centaur: halv Hest, og halv Menneske), Ovid. Met. 2, 630; ligel. id. ibd. 555: ∾ Cecrops, (som halv Menneske, halv Slange, el. som Græker og Ægyptier i en Person); ligel. ∾ corpore (Triton), Stat. Silv. 3, 2, 35, (halv Menneske, og halv Fisk); — b) „poet." ogs. Lucr. 4, 1164: At gemina et mammosa (femina), d. e. meget fyldig; — II) dobbelt efter Fødselen; der er født tilligemed en anden; der fødes tilsammen; df. subst.: Tvilling, Tvillinger; – ∾ frater, (Tvillingbroder), Plaut. Pers. 5, 2, 49, (hvor ogs. comisk tilføies: ac geminissimus); men ∾ pueros etc., Virg. Aen. 8, 631; ogs. absol.: quoniam gemini essent, Liv. 1, 6; – df. „poet.": geminus Pollux, Hor. Od. 3, 29, 64, o. geminus Castor, Ovid. A. A. 1, 746, (i. e. Castor et Pollux); cf. ∾ ovum, Hor. A. P. 147, (f. Helena, Leda's Tvillingdatter); — b) ogs. absol., Gemini, Tvillingerne, (som Stiernebillede), Plin. 18, 69;

ogſ. ∾ astrum, Colum. 10, 312; — B) bf. „overf.": ſom aldeles ligner en anden eller et andet; – in pl.: ſom ere indbyrdes lige; – (homini) gemino et simillimo nequitia, Cic. Verr. 3, 66; men id. R. Am. 40: ∾ audacia, etc.; cf. id. Phil. 11, 1: ecce tibi geminum in scelere par; men id. R. Com. 18: societas est simillima et maxime gemina hereditatis; cf. id. Pis. 7: illud geminum consiliis Catilinae et Lentuli etc., quod etc.; men Sil. 4, 99: ambobus geminus cupido laudis.

gĕmisco, ĕre, v. n., inch. af gemo: begynder at ſukke, Claudian. — gĕmītes, ae, m., (sc. lapis): etſlags os ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 73. — gĕmĭtōrĭus, 3, ſ. und. Gemonius. — gĕmĭtus, us, m., [gemo]: Sukken el. at ſukke, et Suk; – ∾ clamentabilis, flebilis, Cic., lacrimabilis, Virg.; cum lacrimis gemituque, Cic. Sest. 31; cf. id. R. Am. 9, o. Virg. Aen. 1, 485, ogſ. id. ibd. 10, 464; men gemitum tollere, id., trahere, Val. Fl.; ligel. in pl.: gemitus edere, Ovid., ciere, Virg.; cf. id. Aen. 2, 289; – ogſ. om Dyrene, vid. Virg. Ge. 3, 517; – II) „overf." om Ting: Knagen el. Bragen el. Larmen; – dat tellus gemitum, (Jorden drøner), Virg. Aen. 9, 709; ligel. ∾ pelagi, (Havets Brølen), id. ibd. 3, 555; ogſ. in pl., Ovid. Met. 12, 487: Plaga facit gemitus ceu corpore marmoris icti; — not.: gen. gemiti, (f. gemitus), Plaut. Aul. 4, 9, 11.

gemma, ae, f., [rimel. beſl. m. γέμειν: at være fuld, at bugne af Fylde]; I) oprdl.: Knop el. Øie paa Vinſtokken, ogſ. paa andre Træer og Værter; – vid. Cic. d. Senect. 15: exsistit ··· quae gemma dicitur, a qua oriens uva etc.; (pampinus) trudit gemmas, etc., Virg. Ge. 2, 335; — II) bf. „overf.", (rimel ifølge etſlags Lighed i Formen): en Ædelſten; – pocula ex auro gemmis distincta, Cic. Verr. 4, 27; non gemma venale (otium), Hor. Od. 2, 16, 7; – ∾ vitrea, Plin., facticia, id., (forfalſket, uægte); — B) bf. atter „overf."; 1) hvad der er giort af Ædelſten; navnl. a) Drikkekar el. Pocal deraf; – bibere gemma, Virg., e gemma, Propert.; gemma ministrare, Senec.; ligel. in gemma posuere merum, Ovid. Met. 8, 572; — b) Stenen i en Signetring el. Signetſtenen, Plin. 37, 20, oftere; cf. Ovid. Met. 9, 565: impressa signat sua crimina gemma; ogſ. id. Pont. 2, 10, 7; — 2) „poet." ogſ. ifølge en Lighed; a) en Perle; Et legitur rubris gemma sub aequoribus, Prop. 1, 14, 12; cf. Martial. 8, 28; — b) ogſ. Øinene i Paafuglens Hale; vid. Ovid. Met. 1, 723: gemmis caudam stellantibus implet; cf. Phaedr. 3, 18; — 3) endel. om Begreber: Prydelſe el. Smykke; Multas in digitis, plures in carmine gemmas Invenies, Martial. 5, 11.

gemmasco, ĕre, v. n. inch., [gemma], navnl. om Værterne: at ſætte el. faae Knopper el. Øine; gemmascit nux, Colum., calamus, Plin. — gemmātus, 3: partic. o. adj. af gemmo. — gemmesco, ĕre, v. n. inch.: at blive til Ædelſten; vid. Plin. 37, 57; o. — gemmĕus, 3: af Ædelſtene, trulla, (giort af en Ædelſten), Cic. Verr. 4, 27; – ogſ. ſmykket el. beſat med Ædelſtene, juga, (Seletøi), Ovid. Fast. 2, 74, supellex, Senec. Ep. 110; — II) „overf.": der har Form el. Geſtalt af en Ædelſten; radix gemmeae rotunditatis, Plin.; – ogſ. ligeſom beſat med Ædelſtene, prata, Plin. Ep.; ∾ pavones, Martial.; men „alleg.": Quos rumor alba gemmeus vehit penna, Martial. 10, 3. — gemmĭfer, a, um, [gemma, fero]: ſom fører Ædelſtene med ſig; amnes, Plin. 37, 76; ∾ mare, Prop. 3, 3, 2, (d. erythræiſke Hav, hvf. man fik Perler).

*gemmo, avi, atum, 1, v. a. o. n., I) „alm.", [af gemma nr. I]; om Værterne: at ſætte Knopper, at faae Øine; – antequam gemment (vites), Colum.; cf. Cic. d. Or. 3, 38; — bb) ofteſt in partic. praes.; gemmantem oculum (caecare), Colum.; ligel. ∾ vinea, Plin.; ∾ surculi rosarum, Pallad.; — b) ſield. in partic. perf.; si ramus, gemmata jam matre, sumetur, Pallad.; — II) beſ. [af gemma nr. II]; A) neutr.; 1) „egenl.": at være beſat el. at glimre med el. af Ædelſtene, (dog alene in partic. praes.); gemmantia sceptra, Ovid. Met. 3, 264; ∾ litora, Manil.; — 2) „overf.": at glindſe ſom en Ædelſten; vid. Lucr. 2, 319, o. id. 5, 462; – gemmantes alae pavonis, Martial.; lapis gemmantis naturae, Plin.; — B) act.: beſætter med Ædelſtene (men alene in partic. perf.); – gemmata monilia, Ovid.; gemmati anuli, Liv.; gemmata paenula, Suet. Calig. 52; o. — gemmōsus, 3: med mange Ædelſtene, monilia, Appul.; — [gemma]. — gemmŭla, ae, f., demin. af gemma i begge Bem., Appul., Fronto.

gemo, ŭi, ĭtum, 3, v. a. o. n.; I) act.: ſukker derover; – virtutem istam ··· quum graviter gemes, poët. ap. Cic. Att. 2, 19; cf. Hor. Od. 4, 12, 5, o. Phaedr. 5, 1; men Virg. Ge. 3, 226: multa gemens ignominiam, er multa: acc. comm. f. adv.; – f. acc. findes ogſ. inf., el. acc. c. inf.; vid. Hor. Ep. 1, 20, 4: Paucis ostendi gemis; cf. Martial. 9, 93; – ogſ. pass.: hic status ··· una voce omnium gemitur, Cic. Att. 2, 18; cf. Ovid. Met. 13, 464; — b) ſild. „poet." o. „overf.": at ſige ſukkende el. med Suk; – talia voce gemit, Val. Fl.; ligel. Avien. Fab. 26: Illa gemens: desiste, precor etc.; — II) neutr.; A) „egenl." om Menneſker: at ſukke el. ſtønne; – neque gementem, neque plorantem (uxorem tuam) etc., Plaut. Amph. 5, 1, 47; men extrema gemens, (ſom udſtøder det ſidſte Suk), Virg. Aen. 11, 865; — B) „overf." fra Lydens Lighed; a) „poet." om Duen: at kurre, Virg. Ecl. 1, 58; ogſ. om Natuglens hæſe Skrig, Prop. 4, 3, 59; — b) oftere om Ting: at knage el. brage (navnl. under en Vægt); gemuit sub pondere cymba, Virg. Aen. 6, 413; cf. id. Ge. 3, 183, o. Hor. Od. 1, 14, 6, ogſ. Plin. Ep. 9, 26; men gementis litora Bospori, Hor. Od. 2, 20, 14; gemuit ··· fenestra, Ovid. Pont. 3, 3, 10.

Gĕmōnĭae scalae, Val. Max. 6, 3, ogſ. absol. Gemoniae, (sc. scalae), Suet. Tib. 61, o. Tac. Hist. 3, 74: en imod Tiberen fra Aventinerbierget nedgaaende Trappe, hvorudover de Henrettedes Lig undertiden bleve nedſtyrtede; vid. Suet. l. c., o. Tac. Ann. 3, 14, oftere; – ogſ. gradus gemitorii, Plin. 8, 61. — gĕmŭlus, 3, [gemo]: ſukkende, klagende, carmen (bubonum), Appul. — gemursa, ae, f.: etſlags Ligtorn imellem Tæerne, Plin. 26, 5.

gĕna, ae, oftere genae, arum, f.; oprdl. den øvre Del af Anſigtet indtil Øienlaagene; bf. ſædv.: Kinden, Kinderne; – genae ab parte inferiore tutantur, subjectae leniterque eminentes, Cic. N. D. 2, 57; f. ogſ. beſ. Plin. 11, 57 flgd.; extremum genae superioris cilium vocavere, unde et supercilia, ibd.; infra oculos malae homini tantum, quas prisci genas vocabant, etc., ibd.; – genae pulchrae, Hor., pilosae, Cic.; cf. Hor. Od. 4, 1, 34; men petere ungue genas, Ovid.; – ogſ. in sing.: gena inferior, superior, Plin. l. c.; cf. Suet. Claud. 15; — II) „overf."; a) f. palpebrae: Øienlaagene, Enn. ap. Fest. s. h. v. p. 94; ligel. imprimitque genae genam, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 686; — b) „poet." f. Øinene; vid. Propert. 3, 12, 26, o. id. 4, 5, 16, ogſ. Ovid. Her. 20, 206.

Gĕnăbum, i, n.; By i Gall. Lugd., ſild. Aurelia, (hod. Orleans), Caes. B. G. 7, 3, oftere; — 2) bf. Gĕnăbensis, e, caedes, id. ibd. 28; — b) Genabenses, ium: Indvaanerne deraf, id. ibd. 11. — Gĕnaunes, ium, o. Genauni, orum, m.: germaniſk Folk i Rhætien, (hvor nu Innthalen); vid. Plin. 3, 21, o. Hor. Od. 4, 14, 10. — gĕnĕālŏgĭa, ae, f., γενεαλογία: Slægtregiſter, Messal. Corv. de progenie Aug. — genĕālŏgus, i, m., γενεαλόγος: ſom forfatter Slægtregiſtre, Cic. N. D. 3, 17; ogſ. om Moſes, Prudent.

gĕner, i, m., [rimel. beſl. m. genus]: Dattermand el. Svigerſøn, (opp. socer), Cic. Off. 1, 35; –

– „poet." ogſ. Datterens Beiler el. Brudgom, Virg. Aen. 2, 342; — bb) ſild. ogſ.; a) maritus neptis et proneptis, Dig.; — b) undert. ogſ. Søstermand el. Svoger, Justin. 18, 4, Nep. Paus. 1; — not.: dat. pl. generibus, Attius ap. Non.

gĕnĕrābĭlis, e, [genero]; I) pass.: der lader ſig frembringe, opus, Manil.; — II) act.: frembringende el. ſkabende; – ∾ spiritus rerum naturae, Plin. 2, 45. — †gĕnĕrālis, e, [genus]; I) almindelig, ſom omfatter det hele Begreb; vid. Cic. Off. 1, 27; ∾ causae, (opp. singulae lites), Quintil. 7, 1, 64; — II) hørende til Slægten (i Modſætn. af Arten), constitutio (i Rhetoriken), Cic. Inv. 1, 8; men Lucr. 1, 591: ∾ maculae, ſom findes hos den hele Slægt); df. — gĕnĕrālĭtas, atis, f.: Almindelighed; (eftercl. Ord; vid. Symmach., o. A.; o. — gĕnĕrālĭter, adv.: almindeligen, overhovedet, definire, Cic. Inv. 2, 26; oppon. specialiter, Quintil.; oppon. proprie, id. — gĕnĕrasco, ĕre, v. n. inch., [genero], ligeſom generor el. nascor: bliver til, fremſtaaer, voxer, Lucr. 3, 745.

gĕnĕrātim, adv., [genus]; I) almindeligen, overhovedet; – ∾ atque universe loqui, opp. singillatim, Cic. Verr. 5, 55; ∾ tradere, opp. per singulas partes, Quintil.; non nominatim, sed generatim informata proscriptio, Cic.; — II) „beſ." ogſ.; efter Slægter el. Arter, navnl. i Rhetoriken; vid. Cic. d. Or. 1, 41, o. id. Acad. 2, 15; – ſ. ogſ. Liv. 2, 55, o. Virg. Ge. 2, 35; – men copias generatim educere, (efter Nationer el. Stammer), Caes. B. G. 1, 15; cf. id. ibd. 7, 19; – ſ. ogſ. Cic Verr. 2, 69, oftere; ogſ. Lucr. 1, 21 o. 230, oftere; ogſ. Varr. L. L. 5, 11 o. 31.

*gĕnĕrātĭo, onis, f.: den dyriſke Avling og Undfangelſe; – ∾ avium, Plin., piscium, id.; ogſ. in pl.: generationes impediri cibo rutae, id. 20, 51; o. — gĕnĕrātor, oris, m.: ſom avler el. frembringer; – generatores suos nosse, (ſine Fædre el. Stamfædre), Cic. Univ. 11; – men „overf.": ∾ equorum (Acragas), Virg. Aen. 3, 704; — df. adj. gĕnĕrātōrĭus, 3; ∾ more, Tertull.; — o. fem.: gĕnĕrātrix, icis; ∾ perfecunda animalium Aegyptus, Mela 1, 9; — [flgd.].

gĕnĕro, avi, atum, 1, v. a., [genus]: at avle el. frembringe el. ſkabe; in pass.: at opſtaae deraf, at nedſtamme derfra; — I) „egenl."; hominem generavit et ornavit deus, Cic. Leg. 1, 9; cf. Virg. Aen. 7, 734; men Ovid. Fast. 4, 51: Tros est generatus ab illo; – dog er ab i denne Forbindelſe oftere udfaldet; generatus Anchisa, (i. e. filius Anchisae), Virg. Aen. 6, 322; – ſield. om Hunnen, ſ. parere el. concipere; quae generare coeperit (asina), Plin.; — B) df. ogſ. om anden Frembringelſe, navnl. Jordens og Værternes; – terram animalia generare coepisse, Justin. 2, 1; semina, unde essent omnia orta, generata, concreta, Cic. Tusc. 5, 24; cf. Hor. Od. 1, 22, 15; men arbor ex sua radice generata, Curt.; men Troja generatus Acestes, (ſom nedſtammede derfra), Virg. Aen. 5, 61; – terra generandis seminibus fecundior, Quintil.; cf. Virg. Ge. 4, 205; ogſ. absol. om den dyriſke Avling, Plin. 8, 69; — II) „fig.", navnl. om Aandskræfterne: at frembringe, odl.; – quae (aetates) nihil dum ipsae ex se generare queunt, Quintil.; men id. 12, 5, 2: verecundia vitium quidem, sed quae virtutes facillime generet; men Ner. 52: versus ··· quasi a cogitante et generante exaratos.

*gĕnĕrōse, adv.: paa en høi og ædel Maade, modigen, tappert; – generosius Perire quaerens, Hor. Od. 1, 37, 21; o. — gĕnĕrōsĭtas, atis, f.: Adel, ædel Beſkaffenhed, Ypperlighed i ſit Slags, navnl. om Dyr og om Værter; ſaal. ∾ ovium, (deres ædle Race), Plin. 8, 75; tauris in aspectu generositas, ib. ibd. 70: men ∾ leonis, (dens Høimodighed), id.; – ogſ. om Vinſtokken, Colum.; antea Caecubo generositas celeberrima, Plin. 14, 8; — [af flgd.].

gĕnĕrōsus, 3, [genus]; I) „egenl.": af en høi el. fornem Byrd, adelig el. fornem; – in aliqua generosa ac nobili virgine (petulans), Cic. Parad. 3, 1; cf. Ovid. Met. 14, 698, o. Nep. Att. 1; – compar., Hor. Sat. 1, 6, 2; superl., fortissimum quemque generosissimum esse, Sall. Jug. 85; – o generosam stirpem etc., Cic. Brut. 58; generosa per atria etc., Ovid. Fast. 1, 591; cf. Cic. Lael. 9; — II) „fig."; A) „overf.": fortrinlig i ſit Slags; – pecoris generosi pullus, Virg. Ge. 3, 75; oftest om Værterne; vitis generosa, Colum., generosior, id.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 18; men Ovid. Met. 15, 710: generosi palmite colles; men Virg. Aen. 10, 174: generosa metallis (insula, ſom er rig derpaa); — B) „ment.", og det navnl.; 1) om Foredraget: høi, ædel; – forma dicendi magnifica et generosa quodammodo, Cic. Brut. 75; quicquid est in oratione generosius, Quintil. prooem.; — 2) om Characteren el. „ethiſk": af ædel og høi Tænkemaade, høihiertet el. ſtormodig; – certamen ··· cum rege generoso et potente, Cic. Off. 3, 22; natura ipsa et quaedam generosa virtus etc., id. Tusc. 2, 65; – quo generosior celsiorque animus, Quintil.; nonne is generosissimus, qui optimus? id.

gĕnĕsis, is, f., γένεσις: Avling, Fødſel, Skabelſe, vid. Plin. 36, 4; — B) df. ogſ. Navnet paa førſte Moſebog, ſom indeholdende Skabelſens Hiſtorie, Tertull.; — II) „overf.": Nativitet, d. e. den Conſtellation, hvorunder nogen er født; – genesin imperatoriam habere, Suet. Vesp. 14; cf. Juvenal. 14, 248. — genesta, ſ. und. genista.

gĕnethlĭăcus, 3, γενεθλιακός: hørende til at ſtille nogens Nativitet, ratio, Arnob.; — II) oftest subst.; A) genethliacus, i, m.: en Nativitetsſtiller, Gell. 14, 1; — B) genethliace, f., (sc. ars): den Kunſt at ſtille nogens Nativitet, Capella, ogſ. gĕnethlĭŏlŏgĭa, ae, f., Vitruv.; — C) genethliacon, (-um), i, n., (sc. carmen); Fødſelsdagsdigt, Stat. Silv. 2, 7, (i Overſkriften). — gĕnethlĭŏlŏgĭa, ae, f., γενεθλιολογία, ſ. und. frgd. — gĕnetrix, ſ. und. genitrix. — Gĕnēva, ae, f.: Geneve el. Genf: By i Allobrogernes Land, Caes. B. G. 1, 6 o. 7.

gĕnĭālis, e, [genius]: hvad Menneſkets Genius el. Skytsaand mildeligen tildeler det; df. I) „alm.": glædelig el. frydelig, rig paa Nydelſe, ogſ. feſtlig el. prægtig; – ∾ rura, (i. e. amoena), Ovid.; ∾ tempus, id.; ∾ dies, Juvenal.; ∾ hiems, Virg., (da man giør ſig tilgode); men id. Am. 3, 15, 9: Imbelles elegi, Musa genialis, (i. e. carmina amatoria); men id. ibd. 2, 137: ∾ arva Canopi, (vellyſtige); – ∾ platanus, (ſom opelſkes til Skygge og Nydelſe), id.; ∾ tori, Virg. Aen. 6, 603, (ſom høre til Gieſtebude); hvortil ogſ. hører: ∾ serta, Ovid.; ogſ. ∾ dii, (i. e. Ceres et Bacchus), Stat.; ∾ uva (koſtelig), Tibull.; endel.: ∾ vultus, (venligt Anſigt), Appul.; — II) „beſ.": hørende til en Ægteforbindelſe; df. ∾ torus el. lectus: Brudeſengen, ogſ. Ægteſengen; – vid. Cic. Cluent. 5, Liv. 30, 12, o. Hor. Ep. 1, 1, 87; ogſ. hører hertil Catull. 64, 47: pulvinar geniale divae (Thetidis: Gudindens prægtige Brudeſeng); men Ovid. A. A. 1, 125: genialis praeda, puellae, (de røvede Møer); — b) df. ogſ. trivelig, frugtbar; ∾ copia pecudum, Plin.; sors genialis et fecunda, id.; — not.: n. pl. genialia, ium, ſild. ogſ. f. Ægteſkabet el. Ægteſengen, Arnob.; df. — gĕnĭālĭtas, atis, f.: Feſtlighed, Herlighed, mensae, Amm.; o. — gĕnĭālĭter, adv.: frydeligen, agere festum, Ovid. Met. 11, 95. — gĕnĭātus, 3, [genius]: venlig, fornøiet; geniatus vultu, Capitolin.

*gĕnĭcŭlātim, adv.: efter Straaets Knæer el. Knuder, Plin. 21, 39; — gĕnĭcŭlātĭo, onis, f.: Knæbøining, Knælen, Tertull.; — gĕnĭcŭlātus, 3; I) med Knæer; df. A) om Værterne: forſynet med Knæer el. Knuder, calamus, Cic. d. Senect. 15, arundo, Plin.; — B) med knæformede Bøininger; ∾ meatus Tibridis, Amm.; — II) Geniculatus, i, m.; med bøiet Knæ; df. ligeſom Ingeniculus o. Engonasi:

Stiernebilledet Hercules, Vitruv. 9, 6; o. — gĕnĭcŭlōsus, 3: fuld af Knæer el. Knuder, virgulta, Appul.; af — gĕnĭcŭlum, i, n., demin. af genu: lidet Knæ, navnl. Barneknæ; vid. Varr. L. L. 9, 5; ogs. alm. Knæ, Tertull.; — II) df. „overf.": Knæ el. Knude paa Straa el. Rør; vid. Plin. 18, 10, o. id. 26, 71. — gĕnĭcŭlus, 3, ligesom frgd., demin. af genu: lidet Knæ el. vinkelformet Boining paa Roret i en Vandledning, Vitruv. 8, 7.

gĕnĭmen, ĭnis, n., [geno, gigno]: Afkom, Yngel, Tertull. — gĕnista, ae, f.: etslags Buskvært, germ. Genst el. Ginster, dan. Gyvel; ∾ lentae, Virg., humiles, id.; cf. Plin. 19, 2. — Gĕnĭta Mana, i. e. dea, quae menstruis feminarum praeest, Plin. 29, 14; f. ogs. und. Mana.

*gĕnĭtābĭlis, e, ligesom flgd.: avlende, befrugtende, partes, Arnob.; Aetheris et terrae genitabile quaerere tempus, Lucil. ap. Varr.; o. — gĕnĭtālis, e: hørende til Avling el. Frembringelse; ogs. befrugtende, frugtbar, semina, Virg. Ge. 2, 324; men ∾ corpora, Lucr., Ovid., (i. e. elementa, unde omnia gignuntur); – ∾ profluvium, (i. e. menses feminarum), Plin.; ogs. f. gonorrhoea, id.; – ∾ partes, Colum., ogs. ∾ membra, Ovid., loca, Colum., ogs. absol., genitalia, (sc. membra), Plin.: Kjønsdelene; ligel. in sing., genitale, (sc. membrum), Plin.; – men Colum. 3, 6: quae partes (arborum) sunt genitales etc.; men dii genitales, Enn. ap. Serv., Auson., θεοὶ γενέται, (i. e. dii generationum praesides); — B) „bef." ogs.: hørende til en Fødsel, odl.; – ∾ hora anni, (i. e. tempora verna), Plin.; ∾ dies, (Fødselsdagen), Tac.; men ∾ solum, Vell., ogs. ∾ terra, Amm., ∾ sedes, Prudent.: Fødested el. Fødeland; — II) ogs. subst.; A) Genitalis, is, f.: Epithet til Diana, som Fødselsgudinde; vid. Hor. Carm. Sec. 16; — B) genitale, is, n., (sc. membrum), f. ovenf.; ligel. in pl., (f. ibd.); — df. adv. genitaliter: som det hører til Avling el. Undfangelse, Lucr. 4, 1251.

gĕnĭtīvus, 3, [genitus, gigno]: hørende til Avling el. Fødsel; Apollinis genitivi ara, Cato ap. Macrob.; men ∾ imago, Ovid. Met. 3, 331, (den oprindelige Gestalt); men ∾ notae, Suet. Aug. 80, (medfødte); men ∾ nomina, id. Pont. 3, 2, 107: Fødselsnavne el. Slægtsnavne; — II) „bef." i Grammatiken: genitivus casus, (ligesom betegnende en Nedstammen derfra): Genitivet; vid. Quintil. 1, 5, 62, oftere, Suet. Aug. 87, o. A.; – ogs. absol. genitivus, i, m., Quintil., Gell. 4, 16, o. A.

gĕnĭtor, ōris, m., [gigno]: som avler el. frembringer; df. Fader, Skaber; – quo (animo) nihil ab optimo genitore melius procreatum, Cic. Univ. 8; men deum genitor, Ovid. Am. 1, 13, 45, (i. e. Juppiter); ogs. ∾ Saturnius, Cic. poët. Div. 2, 30; men ∾ profundi, Ovid. Met. 11, 202, (i. e. Neptunus); – men id. ibd. 5, 145: dubio genitore creatus; cf. Hor. Od. 1, 28, 7; men absol., genitor, ligesom pater: Faderen, Virg. Aen. 1, 716; — II) „overf.": hvorfra noget udgaaer, Opsynsmand, Befordrer; genitores vitiorum omnium, Plin.; genitor fraudis, Sil.; men Hor. Ep. 2, 2, 119: quae genitor produxerit usus (vocabula rerum).

gĕnĭtrix, (oftere genetrix), icis, fem. af frgd.: der har født el. frembragt nogen el. noget, en Moder; vid. Hor. Sat. 2, 3, 133, o. Virg. Aen. 1, 590; ligel. id. ibd. 9, 284: genetrix ... est mihi etc.; – navnl. heder ogs. Cybele: genetrix, som Gudernes Moder, id. ibd. 10, 234, oftere, ogs. magna deum genetrix, ibd. 2, 788; – ogs. Venus heder genetrix, som Moder til Aeneas og Stammoder til d. juliske Slægt; vid. Suet. Caes. 61, oftere; – ogs. Juno heder genetrix, Juvenal. 16, 6; – ogs. om Dyrene; vid. Plin. 10, 32; — II) „overf.": Frembringerinde, Skaberinde; – Et nostri genetrix haec (sc. tellus) dicta est corporis una, Lucr. 2, 600; ∾ frugum, (i. e. Ceres), Ovid. Met. 5, 490; men patria o mea genetrix, Catull. 63, 50; men Miletus ··· super octoginta urbium genetrix, Plin. 5, 31; – genitrix virtutum frugalitas, Justin.

gĕnĭtūra, ae, f., [gigno]: Avling, Undfangelse, Fødsel; – ∾ alitum quadrupedumque, Plin. 18, 56; — II) „overf.": Sæden i det dyriske Legeme, id. 22, 40; — B) den avlede el. fødte Skabning, Arnob., Tertull.; — C) Fødselstimen og den dermed forbundne Skiebne, Nativiteten; vid. Suet. Aug. 94, o. id. Calig. 57. — 1. gĕnĭtus, 3: partic. af gigno. — 2. gĕnĭtus, us, m., [gigno]: == generatio, Appul.

gĕnius, i, m., [gigno]: den med enhver Gienstand forbundne aandige Natur, den Skytsaand el. Genius, som tillægges et Menneske el. et Sted, osv.; – genium dicebant antiqui naturalem deum unius cujusque loci, vel rei, vel hominis, Serv. ad Virg. Ge. 1, 302; – cf. Censorin. d. Die Natali 3, o. Hor. Ep. 2, 2, 187; f. ogs. Ovid. Fast. 2, 545, o. Senec. Ep. 12; – men Geniumque loci ··· precatur, Virg. Aen. 7, 136; cf. Juvenal. 6, 22; – men Ovid. Fast. 3, 58: acceptus Geniis December, (da man giorde sig tilgode ved Giestebude paa Saturnusfesten); cf. Tibull. 1, 7, 49, oftere, ogs. Hor. Od. 3, 17, 14. oftere; — II) „bef."; A) selskabelig Velvære og Nydelse, at giøre sig tilgode, navnl. m. Mad og Drikke; – Isti, qui cum geniis suis belligerant, parcipromi, Plaut. Truc. 1, 2, 81; cf. id. Pers. 1, 3, 28: sapis multum ad genium, m. Ter. Phorm. 1, 1, 10, o. Pers. 5, 151; – men Phaedromum, Genium meum (som føder mig) etc., vid. Plaut. Curc. 2, 3, 22; — B) med Hensyn paa det aandige Liv: Vid, Aand, Smag; – Victurus genium debet habere liber, Martial. 6, 60; cf. Juvenal. 6, 562; f. ogs. Martial. 7, 78; — not.: Tibull. 4, 5, 9, mærkes vocat.: Magne Geni.

gĕno, (ŭi, ĭtum), 3, v. a., (γένω, sædv. γίγνω, i. e. gigno), forel. Grundform til d. sædv. gigno: avler, føder; – deraf findes Formerne: genitur, Cic. Inv. 2, 42 (Orell.), cf. id. d. Or. 2, 32; fremd. genit, genat, genunt, genuntur, genendum, Varr.; geni, genantur, Lucr.; — not.: perf. genui, o. supin. genitum, m. Afledn., anføres und. gigno.

gens, tis, f., [geno, gigno]; oprdl.: det ved Fødsel el. Nedstammen Sammenhørende; df. I) „egenl." o. m. nærmest Hensyn paa Rom: Slægt el. Stamme, d. e. saadanne Beslægtede, som føre samme Slægtsnavn el. Stammenavn; – en slig gens omfatter flere familias el. stirpes; gens Cornelia har saal. familiam Scipionum, familiam Lentulorum, etc.; – hereditatem gente ad se rediisse, (opp. stirpe), Cic. d. Or. 1, 39; – oprdl. betegnede gens nærmest: en adelig Slægt; vid. Liv. 10, 8: vos solos habere gentem, etc.; hvf. Hor. Sat. 2, 5, 15: homo sine gente; – og hørte da hertil: – patricii majorum gentium, (hvis Stamfædre vare de af Romulus udnævnte Senatorer); o. patricii minorum gentium, (hvis Stamfædre først sildigere vare optagne i Senatet); vid. Liv. 1, 35 o. 47, Cic. Fam. 9, 21, o. Tac. Ann. 11, 25; – først efter Indførelsen af Ægteskaber imellem Patricier og Plebejer, vid. Liv. 4, ab in., forekomme Gentes plebejae; — II) „overf."; A) dii majorum gentium, o. dii minorum gentium, (ligesom Guder af første og anden Rang), f. und. deus; – sammenlignende ogs. om anden Vurdering; vid. Cic. Acad. 2, 21: quasi majorum gentium Stoicus etc.; — B) „poet.", ligesom genus o. stirps: Afkom el. Skud; saal. deum gens, Aenea, Virg. Aen. 10, 228; men gens extrema viri, Sil.; — C) ogs. om Dyrene: Slægt, Art; vid. Virg. Ge. 3, 73, Ovid. Fast. 4, 711, o. Colum. 9, 9; — D) i videre Forstand: Folkestamme el. Folk, dels ligesom populus o. nationes, dels mere indskrænket; – gens Gallorum, Germanorum, Indorum, etc.; vid. Caes. B. G. 6, 31, o. Liv. 6, 12; men Tac. Germ. 2: ita nationis nomen,

non gentis, evaluisse; - gens Boeotorum, Liv.; cf.id.5,48; validissimae gentes Britanniae, Tac. Agr. 12; — bb) ogſ. „meton."; a) om Indvaanerne af et enkelt Sted; vid. Caes. B. C. 3, 80; — b) om et Landſkab; Catalonia, quae gens etc., Nep. Dat. 4; — c) pl. gentes: Hedningerne, τὰ ἔθη, Tertull., (hvf. ogſ. Overſkriften: adversus Gentes, af Arnobius); — d) gentes i Modſætn. af Romani, ſ. Udlændinger el. Fremmede, Tac. Germ. 33; — 2) endel. er at mærke gen. partit. gentium, (ligeſom terrarum): i al Verden, odl., tilføies med Eftertryk forſkiellige Adverbier; - ubinam gentium sumus? Cic.; men id. Verr. 5, 55: ubicumque terrarum et gentium etc.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 4 o. 13; men Cic. Att. 6, 3: tu autem abes longe gentium; - endel. ogſ. m. Negation; Ah! minime gentium, non faciam, Ter. Ad. 3, 2, 44, oftere.

gentiana, ae, f., (sc. herba): Enzian, en efter d. illyriſke K. Gentius benævnt Plante; vid. Plin. 25, 34. — gentĭcus, 3, [gens]: ſom er et Folk eiendommelig, d. e. national; ∾ more, Tac. Ann. 3, 43.

gentilĭcius, (-tius), 3, [gentilis]; I) hørende til en romerſk Slægt; - ∾ nomina, Suet. Claud. 25; men ∾ sacra, Liv. 5, 52, sacrificia, Cic., (ſom ere eiendommelige for viſſe Slægter el. Huſe; opp. sacra publica); men absol.: gentilicium hoc illi est, Plin. Ep. 6, 15; — II) tilhørende et Folk, eiendommelig derfor, national, vocabulum, Gell. 1, 9.

gentīlis, e, [gens]; I) „egentl.": af ſamme Slægt el. Stamme; men ſædv. subst.; - gentiles qui inter se sunt eodem nomine, ab ingenuis oriundi, etc.; vid. Cic. Top. 6; men tuus gentilis, id. Brut. 28; cf. Liv. 3, 58; - ogſ. Navne el. Navnefælle; meo regnante gentili, (i. e. Servio Tullio), Cic. Tusc. 1, 16; cf. id. Verr. 2, 77; men id. Univ. 11, lignelſesvis: homines deorum immortalium quasi gentiles; — b) df. adj.; ∾ stemma, Suet. Ner. 37; quod in illo gentile videbatur, id. Tib. 68; cf. Ovid. Fast. 2, 198: ∾ manus, (i. e. Fabii); — II) „fig."; A) dominorum gentiles, (de efter Herrerne benævnte Slaver), vid. Plin. 33, 6; — B) „poet." om Væxterne: non gentilia poma, (fremmede), Calpurn. Ecl. 2, 41; — C) „beſ.": af ſamme Folk el. Stamme, hørende dertil; turbare gentiles nationes, (ſ. gentis suae nationes), Tac. Ann. 11, 1; - ogſ. subst.: gentilis ejus: hans Landsmand, Gell. 17, 17, inc.; — b) ogſ. om det, der findes hos et Folk; ∾ metallum, Sil.; cf. Tac. Ann. 12, 14 o. 34; — bb) hertil mærkes endnu; a) efter Auson. o. Cod. Theod. hede gentiles: alle Ikke-Romere; — b) eccl., gentilis, e: hedenſk, Hieronym.; hvf. superl., homo gentilissimus, (den værſte Hedning), id.; gentile vulgus, Prud.

*gentīlĭtas, atis, f.: Slægtsforbindelſe ifølge nomen gentile, Gentilitet; - jura gentilitatum, agnationum, etc., Cic. d. Or. 1, 38; cf. id. ibd. 39, o. Plin. Pan. 37; — II) „overf."; A) „concret": de ved Gentilitet forbundne Perſoner; - ne quam per gentilitatem spem reditionis haberent (Tarquinii), Varr. ap. Non.; cf. Aur. Vict. Vir. Ill. 24; - ogſ. in pl., Plin. Pan. 39; — B) Navnlighed hos Træer og Væxter; vid. Plin. 13, 65; — C) ſild. o. eccl.: Hedenſkabet el. den hedenſke Religion, Lactant.; — b) df. „concret": Hedningerne, Hieronym.; o. — gentīlĭter, adv.; I) i Landets Sprog, nominare, Solin.; — II) paa hedenſk Vis, Fulgent.; — [gentilis]. — gentīlĭtius, 3, ſ. und. gentilicius.

gĕnu, us, n.; pl. genua, etc., γόνυ: Knæet el. et Knæ; - genu terram tangere, Cic.; de genu pugnare, (paa Knæ), Senec.; - genuum orbes, Ovid.; in genua se excipere, (om den Faldende: blive ſtaaende paa Knæerne), Senec.; - dumque virent genua, Hor. Epod. 13, 4; cf. Plaut. Capt. 4, 2, 17; hominis genibus quaedam religio inest, Plin. 11, 103; cf. Plaut. Curc. 5, 2, 32; df. ofte ſom Geſtus el. Bevægelſe af den Bedende: genua (alicujus) prensare, Tac., amplecti, Virg.; genibus alicujus accidere, Liv., procumbere, Ovid., se advolvere, Liv., advolvi, Vell., provolvi, Tac.; ogſ. genua alicujus advolvi, id. Ann. 1, 13, (falde ned for nogens Knæer); - ad genua admittere, (ſtede til Knæfald), Suet.; a genibus repellere, Cic.; - posito genu, (paa Knæet), Ovid. Fast. 5, 507; genua flectere, Plin., inclinare, Ovid., (bøie ſine Knæer); cf. id. Trist. 4, 2, 2; - per aquam genus tenus altam etc., Liv. 44, 40, Drakenb.; — II) „overf.": Knæ el. Knude paa Planter og Træer; a genibus (ferulae) exeuntia folia, Plin. 13, 42; — not.: genus (in m.), ſ. genu, Lucil. ap. Non.; men genus (in neutr.) ſ. genua, Cic. Arat.; - men gēnva ſom disyll., Virg. Aen. 5, 432; - endel. dat. o. abl. genubus, Senec. Hippol.; — Gĕnŭa, ae, f.: Kyſtſtad i Ligurien, Mela 2, 4, Plin., Liv. df. — gĕnuāle, is, n., (sc. vinculum); in pl., Ovid. Met. 10, 593: Knæbaand el. Knæbind.

1. gĕnŭīnus, 3, [gigno]: medfødt, naturlig, naturligen forbunden dermed; - genuinae et domesticae virtutes, Cic. d. Rep. 2, 15; cf. Gell. 11, 12; ligel. ∾ pietas, Dig.; ∾ nequitia, Appul.; — II) „overf.": ægte, uforfalſket; omnium maxime genuina comoedia Plauti, Gell. 3, 3. — 2. gĕnŭīnus, 3, [genae]: hørende til Kinderne; genuini dentes, Kindtænderne; vid. Cic. N. D. 2, 54; men ogſ. absol., genuinus, (sc. dens), Juvenal. 5, 69; cf. Pers. 1, 115: genuinum frangere in aliquo: brække ſin Tand derpaa, fare ilde dermed.

1. gĕnus, ĕris, n., γένος: Fødſel, Herkomſt, Nedſtammen; - ogſ. „concret": Slægt, Stamme, odl.; — I) „egentl."; bono genere gnati, Cato ap. Gell. 10, 3; nobili genere nati, Cic.; amplissimo genere natus, Caes.; men quidam malo genere natus, vid. Cic. d. Or. 2, 71; cf. id. Mur. 7, ogſ. Virg. Aen. 5, 568; men fortuna non mutat genus, Hor. Epod. 4, 6; - ogſ. in pl., Plaut. Most. 5, 2, 20; — B) df. „prægnant": høi el. fornem Byrd el. Fødſel; - propter divitias, aut genus, aut aliquas opes etc., Cic. d. Rep. 3, 14; cf. Hor. Sat. 2, 5, 8, oftere, o. Virg. Aen. 5, 621; — II) „overf."; A) ligeſom gens o. stirps: Affom el. Efterkommer; hvf. collectivt (o. „poet."): en Slægt; - ſaal. genus deorum, Virg. Aen. 4, 12; ligel. ∾ Iapeti, (d. e. Prometheus), Hor.; men ∾ Adrasti, Ovid. Fast. 6, 433, (A.'s Datterſøn, Diomedes); ſaal. ∾ nepotum, (Efterkommerne), Hor.; cf. id. Sat. 2, 5, 64, o. id. Od. 1, 2, 35; — B) (ſom Indbegreb af de efter deres Natur ligeartede Gienſtande og Begreber): Slægt, Stamme; ogſ. Art el. Klaſſe; I) „alm."; aa) om levende Gienſtande; - consulere generi hominum, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 8; ligel. genus humanum, id., Cic.; men id. Phil. 4, 5: virtus est propria Romani generis et seminis; ſaal. ofte enkelte Folkeſlag; ∾ Numidarum, Liv., Macedonum, id.; men Italici generis multi mortales, Sall. Jug. 47; men Caes. B. C. 2, 36, in pl.: qui (conventus) ex variis generibus constaret; virorum omne genus (det hele Mandkiøn) etc., vid. Liv. 34, 2; men eorum hominum ··· genera sunt duo, Caes. B. G. 6, 13; cf. Cic. Sest. 45; - endel. in acc. resp.; quot et quod genus pastores habendi, Varr.; cf. Auct. ad Her. 2, 30; — b) om Dyrene; ∾ squamigerum, Lucr.; ∾ piscium, Hor.; ∾ silvestre, Lucr.; ∾ acre leonum; men malefici generis animalia, Sall. Jug. 17; - men in pl.; quam varia genera bestiarum etc., Cic. N. D. 2, 39; - men in acc. resp.: porticus avibus omne genus oppletae, Varr.; — bb) om Ting og om Begreber; - ut omnia in suo quaeque genere pubescant, Cic. N. D. 2, 15; cf. Caes. B. G. 3, 14; - ∾ regale civitatis, Cic.; bellum genere ipso necessarium etc., id. Manil. 10; genus hoc pugnae, quo etc., Caes.; cf. Cic. Off. 1, 32: quo in genere vitae (nos esse velimus); - ipsum istuc genus ora-

tionis, id.; ∾ dicendi, Quintil.; - haec genera munitionis, Caes.; non modo genera furandi, sed etiam nomina etc., Cic. Verr. 2, 7; - ogſ. in acc. resp.; orationes aut aliquid id genus scribere, id.; cf. Lucr. 4, 737, oftere, o. A.; - ofte ſtaaer ogſ. genus alm. f. res el. aliquid; - quam me in omni genere delectarit, etc., Cic. Att. 16, 5; cf. id. ibd. 7, 1: prudentiam tuam … in omni genere singularem etc.; ligel. id. d. Or. 2, 4: in aliquo genere inconcinnus etc.; - eftercl. er id genus ſom adv.: almindeligen, Gell. 4, 1; — 2) „beſ." o. techniſk; a) i Philoſophien: Slægten i Modſætn. af species el. partes (el. Arterne) o. tillige omfattende disſe; - vid. Cic. d. Or. 1, 42; o. id. Inv. 1, 22 o. 28; men id. Top. 7: genus est notio ad plures differentias pertinens; cf. id. Orat. 4 o. 33; — b) i Grammatiken: Kiønnet el. Slægten hos Nomer o. Verber; vid. Varr. L. L. 10, 1, oftere; in nominibus tria genera, Quintil.; cf. id. 1, 4, 27: in verbis … genera et qualitates, etc.

2. genus, (n. o. m.), f. und. genu, not. — Gĕnūsus, i, m.: Flod i d. græſke Illyrien, ſild. i Macedonien, Caes.; ogſ. Genusuus, i, m., hvſ. Liv. 44, 30: circa Genusuum amnem etc.

gĕōdes, is, m., γεώδης, (jordagtig): Navnet paa en os ubekiendt Ædelſten, Plin. 36, 32. — gĕōgrăphia, ae, f., γεωγραφία: Jordbeſkrivelſe, Geographi, Cic. Att. 2, 4. — gĕōgrăphĭcus, 3, γεωγραφικός: geographiſk, Amm.

gĕōmĕter, tri, m.: = flgd., Senec. Ep. 88. — gĕōmĕtres, (-tra, Sidon.), ae, m., γεωμετρής: en Landmaaler, Cic., Quintil.; — not.: ogſ. ſom trisyll. geometres, Juvenal. 3, 76. — gĕōmĕtria, ae, f., γεωμετρία: Geometrien el. Landmaalerkunſten; in geometria lineamenta, formae, etc., Cic. d. Or. 1, 42; cf. Quintil. 1, 10, 34, o. A. — 1. gĕōmĕtrĭcē, es, f., (sc. ars), γεωμετρική, (sc. τέχνη): = geometria, Plin. 35, 36. — 2. gĕōmĕtrĭcē, adv.: geometriſk; ∾ novisse, (kunne Geometri), Vitruv.; af — gĕōmĕtrĭcus, 3: hørende til Landmaalerkunſten, geometriſk, rationes, Cic.; — II) df. subst.; A) Geometricus, i, m.: en Landmaaler, Quintil. 1, 10, 40; — B) geometrica, orum, n.: Geometrien, id. Tusc. 1, 24; ligel.: geometrica quaedam interrogare aliquem, (ſpørge om nogle Sætninger af Geometrien), id. ibd.

gĕorgĭcus, 3, γεωργικός: hørende til Agerdyrkningen el. til Landvæſenet; ∾ carmen, Colum. 10, praef., (Digt om denne Gienſtand); df. Georgica, orum, n.: Virgils Digt om Landbruget, Gell. 18, 5; ligel. in primo georgicon, (gen. f. georgicorum, sc. libro), id. 13, 20.

gĕrănion, i, n., γεράνιον: Storkenæb, Navnet paa en Plante, Plin. 26, 68. — gĕrănites, ae, m., el. geranitis, ĭdis, f., (sc. lapis el. gemma), γερανίτης (-ῖτις): en os ubekiendt Ædelſten; vid. Plin. 37, 72. — gerdius, i, m., γέρδιος: en Væver, Lucil. ap. Non. — Gergŏvia, ae, f.: By i Gall. Aqu. i d. Arverniſke, (rimel. hod. Clermont), Caes. B. G. 7, 4, oftere.

Germălus, i, m.: Sted imellem Collatinerhøien og Tiberen; vid. Varr. L. L. 5, 8, o. Cic. Att. 4, 3. — germāne, adv. af 1. germanus: oprigtigen, ſandfærdigen; - de quo ut ad te … germane fraterneque rescribam, Cic. Qu. Fr. 2, 15.

Germāni, orum, m., f. und. 2. Germanus; df. — Germānia, ae, f.: Germanernes Land, Germanien, Tydſkland; vid. Tac. de Situ, Moribus et Populis Germaniae, ab in.; cf. id. ibd. 2; ſ. ogſ Caes. B. G. 4, oftere, o. id. ibd. 6, 11; — b) df. ogſ. in pl.: Germaniae, arum, Tac. Ann. 2, 26 o. 73, neml. ſom Germania superior o. inferior; cf. id. Hist. 1, 9 o. 52; — not.: df. adj. Germanus, 3, Germanicus, 3, o. Germanicianus, 3, vid. ss. ll.

Germānĭciānus, 3: = flgd.; ∾ exercitus, Suet. Oth. 8, oftere, (ſom giør Krigstieneſte i Germanien); — b) ogſ. absol.: Germaniciani, (sc. milites), id. Tib. 25, oftere; af — 1. Germānĭcus, 3, [Germania]: hørende til el. benævnt efter Germanien el. Tydſkland, germaniſk el. tydſk, bellum, Caes., saltus, Liv. 9, 36, mare, Plin. 4, 30; - ∾ Calendae, Martial. 9, 2: den førſte September; vid. Suet. Dom. 13, ogſ. id. Calig. 15. — 2. Germānĭcus, i, m., [Germania]; 1) Ærestitel, ſom Germanernes Overvindere pleiede at antage; vid. Suet. Claud. 1; den mærkeligſte af disſe er Caesar Germanicus; vid. Suet. l. c., o. id. Aug. 64, beſ. ogſ. Tac. Ann. 1 o. 2, ogſ. Ovid. Pont. 2, 1, o. 4, 8, ogſ. id. Fast. in., (hvilket Digt er ham tilegnet); - ogſ. tillægges ham en Overſættelſe af Arati Phaenomena; — 2) Germanicus, (sc. nummus): Guldmønt m. K. Domitians Billede, Juvenal. 6, 205.

*germānĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Forbindelſe imellem Søſkende, Broderſkab el. Søſterſkab; - moveat (te horum) pietas, moveat germanitas, Cic. Lig. 11; cf. Liv. 40, 8; - men nexus germanitatis, (det ſøſterlige Baand), Appul.; — II) „overf."; A) Forbindelſe imellem tvende Colonier af den ſamme Moderſtat; ab ea germanitate etc., Liv. 37, 56; — B) om Ting og om Begreber: Forbindelſe el. fuldkommen Lighed derimellem; ſaal. om de tvende Bospori, Plin. 6, 1; navnl. ogſ. om Værter: ∾ malorum, id., vini, id.; o. — germānĭtus, adv.: broderligen; df. „overf.": oprigtigen, Pompon. ap. Non., Augustin.

1. germānus, 3, [germen]; om Søſkende af fælles Forældre, el. dog af fælles Fader: kiødelig, ægte, virkelig; - fratres germanos duo geminos etc., Plaut. Men. 5, 9, 43; cf. Ter. Andr. 1, 5, 57; ligel. ∾ frater, Cic.; ∾ soror, id.; cf. Nep. Cim. 1; men Cic. Fin. 5, 1: L. Cicero frater noster, cognatione patruelis, amore germanus; men „poet.": ∾ bimembres, (i. e. Centauri), Ovid. 12, 240; — B) subst. germanus, (sc. frater), Ter. Ad. 5, 8, 34; germana, (sc. soror), Ovid. Fast. 3, 560; — b) „poet." ogſ. om Dyrene; vid. Attius ap. Cic. Div. 1, 22; — c) ſom Ordſpil m. Germanus (en Germaner) kan mærkes: Germanum Cimber occidit, Cic. ap. Quintil. 8, 3, 29; cf. Vell. 2, 67; — II) „fig."; A) broderlig, ſøſterlig; - germanum in modum, Plaut.; men ∾ caedes, Ovid. Met. 12, 240, Mordet paa Søſkende; — B) virkelig, oprigtig, ægte; ∾ justitiae effigies, Cic. Off. 3, 17; mea … germana patria, id. Leg. 2, 2; haec germana ironia est, (den rene Ironi), id. Brut. 86; - ogſ. m. Lune: me asinum germanum fuisse, id. Att. 4, 5; cf. Plaut. Poen., post in.: gerrae germanae etc.; - ogſ. in superl., ∾ Stoicus, id. Acad. 2, 4; cf. id. Orat. 9; — b) ogſ. om Værterne; duae germanae (vites), Colum., Plin.

2. Germānus, 3: germaniſk, tydſk, herbae, Ovid. A. A. 3, 163, pubes, Pers. 6, 44; — II) df. subst. pl., Germani, orum: Germanerne el. Tydſkerne, om hvilken Benævnelſe f. Tac. Germ. 2; cf. Caes. B. G. 2, 4, oftere, navnl. ogſ. id. ibd. 6, 11 o. 21 flgd., ogſ. Tac. Germania, ogſ. Cic. Prov. Cons. 18, o. id. Pis. 3, oftere; — not.: sing. Germanus i et Ordſpil, f. und. frgd., Cic. ap. Quintil., o. Vell. ll. cc.

germen, ĭnis, n., [gero, frembringer]; I) „egenl.": Knop, Spire, Øie, Virg. Ge. 2, 332; ogſ. Gren el. Qviſt el. Skud, id. ibd. 76; cf. Plin. 18, 21: ex uno grano (tritici) … quadraginta germina etc.; — II) „meton.": Frembringelſe; df. navnl.; A) den befrugtende Sæd; vid. Ovid. Met. 9, 280; - men „overf.": Spire el. Ophav, Lucr. 4, 1079, Prudent.; — B) den fremſpirende Frugt; df. a) germina auctumni, (de modne Træfrugter), Claudian.; cf. Lucan. 9, 361; ligel. „poet." om andre Frembringelſer, hvſ. germina maris, (d. e. Perler), Claudian.; — b) Livsfrugten; df. Barn el. Afkom; exstirpato germine servili, Justin. 18, 3.

*germĭnātio, onis, f.: Fremspiren, at spire; ∾ palmitis, Colum., surculi, Plin.; - ogs. in pl., id. 7, 2; — II) „concret": Spire, den fremspirende Plante; accumuletur germinatio terra, Plin. 17, 28; o. — germĭnātus, us, m., ligesom frgd.: Spiren el. at spire; (in abl.); - serotino germinatu florere, Plin. 16, 41; af — germĭno, avi, atum, 1, v. n. o. a., [germen]; I) neutr.: at spire, at slaae el. skyde ud; omnes (arbores) germinant, etiam quae non florent, Plin. 16, 41; ∾ altissime asparagus, id.; — II) act.: ved Vært at frembringe; ∾ capillos, (faae Haar, blive haaret), id. 7, 5; ∾ pennas, id.

1. gĕro, gessi, gestum, 3, v. a., [skal være at sammenl. m. γέω, sædv. γείνω; i. e. pario, nemlig m. indskudt „r"]; I) „egenl.", (men oftest „poet."); A) „alm.": fører el. bærer el. har paa mig el. med mig; (altf. at sammenligne m. fero, porto, veho, sustineo, etc.; - ∾ vestem, Ovid.; cf. Lucr. 5, 1419, o. Nep. Dat. 3; ∾ coronam capite, Suet.; cf. Ovid. Met. 4, 792; ∾ venabula corpore fixa, id. ibd. 9, 206; men om Argus: Centum fronte oculos ··· gerebat, id. Am. 3, 4, 19; - ogs. bærer el. bringer, sacra manu, Liv., saxa in murum, id.; men ∾ uterum el. partum: være frugtsommelig el. drægtig, Cels., Plin.; ∾ uber distentius (om Gederne), Hor. Sat. 1, 1, 110; — b) ogs. om Tingssubjecter; vid. Lucr. 6, 791, o. Virg. Ge. 2, 122; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa en Bevægelse til Stedet; saxa in muros munientibus gerunt, Liv. 28, 19; men id. 7, 6: quum pro se quisque gereret (sc. terram); men som Ordsprog: si imbrem in cribrum geras, Plaut. Pseud. 1, 1, 100; — b) m. Bibegr. af Frembringelse: at bære el. frembringe el. avle, odl.; (Terra) quod gerit fruges, Ceres est appellata, Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 16; ligel. Quicquid et herbarum Thessala terra gerit, Tibull.; — II) „fig."; A) „alm.": at bære el. have el. vise, odl.; - ut fortem animum gerant, Sall.; ∾ animum invictum advorsus divitias, id. Jug. 43; men ∾ mixtum gaudio et metu animum, Liv. 32, 11; cf. Virg. Aen. 9, 311; - ∾ personam, (spille en Rolle), overholde en vis Character, Cic. Off. 1, 32; cf. id. ibd. 34, ogs. Ovid. Met. 7, 655, o. Virg. Aen. 2, 89; men comisk: plumbeas iras gerere, Plaut.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 30; men ∾ inimicitias cum aliquo Cic., Caes.; cf. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A; men Quam pro me curam geris, etc., Virg. Aen. 12, 48; ∾ amicitiam, Cic., Nep., odium in aliquem, Liv.; cf. id. 8, 24; - absol.: aliter atque animo gerebat, Sall. Jug. 72; — B) „bes."; 1) ∾ se aliquo modo: opføre sig el. vise sig saa el. saa, adversus homines, Cic. Off. 1, 28; men id. ibd. 26: ∾ se tanto summissius; ∾ se inconsultius, Liv., turpissime, Cic.; men id. Agr. 1, 8: sic me in hoc magistratu geram, ut etc.; men se jam tum gessisse pro cive, id. Arch. 5; - sild. ogs. ∾ aliquem, (ligesom agere aliquem); nec heredem regni, sed regem gerebat, Justin.; ∾ principem, Plin. Pan., captivum, Senec. Troad.; - men forcl., Sall. Jug. 55: ut seque et exercitum more majorum gereret; cf. ibd. 85; — b) ∾ prae se aliquid, (sædv. prae se ferre): at vise el. fremstille offenligen el. til Skue; - vid. Cic. Inv. 2, 9, o. Auct. B. Afr. 10; — 2) m. Bibegr. af en Virksomhed: at overtage, at føre el. udføre, at forvalte el. lede, odl.; (hvf. in pass. „alm.", res gesta: en Handling; og res gestae: Begivenheder); - vid. Varr. L. L. 6, 8; ∾ et administrare rem publicam, Cic.; ∾ magistratum, id., consulatum, id., tutelam, Dig.; - ogs. ∾ rem, om private Sysler, Cic.; cf. Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; - ogs. om Krigen: ubi res ferro geritur, Liv.; cf. id. 28, 2; ligel. vi geritur res, Enn.; - oftere om Statsstyrelsen; ■ rebus gerendis senectus abstrahit, Cic. d. Senect. 6; cf. id. Fin. 5, 19; - men pass.: haec dum Romae geruntur, id. Quint. 6; cf. id. d. Or. 2, 59; - si ipse negotium meum gererem, id. Att. 13, 3; ogs. ∾ negotium bene, male, id., Caes.; - ∾ bellum el. bella, føre Krig, Cic., Caes., Liv.; men Sall. Jug. 46: pacem an bellum gerens etc.; - ∾ morem alicui, (adlyde, føie sig, odl.), Plaut., Cic., o. A.; ogs. ud. dat., Plaut. Most. 3, 2, 36; - ogs. in pass., Cic. Att. 2, 16, Ter.; men absol., alii in gerendo probabiles, in disserendo rudes, Cic.; cf. Liv. 25, 22; — 3) om Tiden: at tilbringe el. henleve, aetatem cum aliquo, vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Suet. Vesp. 24; — III) partic. gerens, tis, ogs. som adj. c. gen.; sui negotii bene gerens, Cic. Quint. 19; cf. Plaut. Truc. 1, 2, 43: idem ··· faciunt rei male gerentes.

2. gĕro, ōnis, m., [1. gero], comisk Ord, f. gerulus: en Drager; foras gerones, Plaut. Truc. 2, 7, in. — gerontēa, ae, f., γερόντεια: en anden Benævnelse paa Væxten senecio, Appul. — gĕrontŏcōmium, i, n., γεροντοκομεῖον: Hospital for gamle Folk, Cod. Just.

gerrae, arum, f., ligesom γέῤῥα: Vidiefletning; df. „overf.": hvad der ikke duer, ligesom nugae o. λῆροι; vid. Plaut. Poen. 1, 1, 9; - ogs. som Udraab: gerrae, (Sladder)! id. Trin. 3, 3, 31. — gerres, is, m., sædv. in pl. gerres, ium, etslags ringe Saltfisk; vid. Martial. 12, 32, o. Plin. 32, 53. — gerro, onis, m., [besl. m. gerrae], ligesom nugator: daarligt el. taabeligt Menneske, Ter. Heaut. 5, 4, 10.

gĕrŭla, ae, f. und. gerulus. — gĕrŭlĭfĭgŭlus, i, m., [comisk formet Ord af gero o. fingo]: som medvirker dertil; df. medskyldig, flagitii, Plaut. Bacch. 3, 1, 14. — gĕrŭlo, onis, m.: Biform af flgd., Appul., inc.; o. — gĕrŭlus, 3: bærende; df. sædv. subst.; I) gerulus, i, m.: en Drager el. Lastdrager, Hor., Suet.; — II) gerula, ae, f.: som bærer, den Bærende, Appul.; ogs. om Bierne, Plin. 11, 10; — III) gerulum, i, n.; cornua potuum gerula, Solin. 20; — [1. gero].

gĕrundium, i, n., [1. gero], i Grammatiken: den Modus af d. latinske Verbum, der siger, at noget maa el. bør gjøres, Priscian.; - heder ogs. gerundivus modus, Servius. — gĕrūsia, ae, f., γερουσία: offenlig Bygning i flere græske Byer, hvori fortiente Oldinger paa Statens Omkostning underholdtes, Vitruv.; cf. Plin. Ep. 10, 42.

Gērȳon, ŏnis, o. Gēryŏnes, ae, m., Γηρύων, Γηρυόνης: Konge i Hispanien el. paa Øerne derved (Erythia, osv.), hvem Fabelen tillægger et tredobbelt Legeme; - Hercules bortrøvede hans berømte Hiorder, og ombragte ham selv; vid. Virg. Aen. 7, 662, o. id. ibd. 8, 202, ogs. Hor. Od. 2, 14, 8, o. Ovid. Her. 9, 91, ogs. Lucr. 5, 28, (hvor Formen Geryonāi f. Geryonae); - Geryones ogs. c. pl. verb., Plin. 4, 36; - ogs. mærkes: Geryonis oraculum, ved Patavium, Suet. Tib. 14; — B) df. 1) Gērȳŏnācēus, 3: geryonisk; ∾ genus, Plaut. Aul. 3, 6, 18; — 2) Gērȳŏnēus, 3: = frgd.; ∾ caedes, Appul.

geseorēta, ae, f.: lidet Fartøi el. Skib, Gell. 10, 25, inc. — Gessius Florus, var under K. Nero: procurator Judaeae; vid. Tac. Hist. 5, 10.

*gestābĭlis, e: til at bære, som kan bæres, Cassiod.; o. — gestāmen, ĭnis, n.; I) „alm.": hvad man bærer paa sig, navnl. Klæder og Vaaben, ogs. Smykker; vid. Virg. Aen. 3, 286; ligel. ista ··· gestamina, (f. ista arma), Ovid. Met. 1, 457; ogs. en Pidsk el. Svøbe, Appul.; ogs. et Halsbaand, Val. Fl.; ogs. Perler og Stene, der bæres som Halsbaand; vid. Plin. 32, 11, o. id. 37, 33; — II) „bes.": hvormed el. hvori nogen el. noget bæres, navnl. Bærestol; ogs. en Bør; - in eodem gestamine, Tac. Ann. 11, 33, i den samme Bærestol; - gestamen sellae el. lecticae, id. ibd. 2, 2, o. id. ibd. 14, 4; men ∾ conti, (Stang til at bære paa), Val. Flacc.; — [gesto].

gestātio, onis, f., [gesto]; I) act.: Bæren el. at

bære; – ∾ infantium, Lactant.; — II) pass.: at bæres, at lade sig bære, navnl. for at faae Luft og Bevægelse; – ogs. den dermed forbundne Bevægelse el. Motion; – vid. Senec. Ep. 55; gestationi vacare, Suet. Vesp. 21; — B) „meton.": Sted el. Bane, hvorpaa man lader sig bære til Motion; vid. Plin. Ep. 2, 17; ligel. ∾ mollis et tamen solida, id.

gestātor, oris, m., [gesto]; I) act.: som bærer noget, en Drager; df. Plin. Ep. 9, 33: ∾ puerorum (delphinus); — II) pass.: som lader sig bære til Motion, Martial. 4, 64; df. — gestātōrius, 3: hørende el. tienlig til at bære i; ∾ sella, Bærestol, Suet. Ner. 26. — gestātrix, īcis, fem. af gestator: som bærer (et Skiold, odl.), Val. Fl. — gestātus, us, m., [gesto], ligesom gestatio: Bæren el. at bæres; gestatum non tolerare, Plin. 15, 30.

gestĭcŭlārius, 3, [gesticulus]: hørende til Pantomimen; df. subst.; 1) gesticularius, i, m.: en Pantomimist, Amm.; — 2) gesticularia, ae, f.: Pantomimistinde, Gell. 1, 5. — *gestĭcŭlātio, onis, f.: Legemets pantomimiske Bevægelse, hvorved man udtrykker en Forestilling; nec sine molli quadam digitorum gesticulatione, Suet. Tib. 68; o. — gestĭcŭlātor, oris, m., corporis, Colum. praef. 1: en Pantomimist; — [af flgd.].

gestĭcŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: gior pantomimiske Bevægelser, gesticulerer; – gesticulandi saltandique studio teneri, Suet. Dom. 8; — II) act.: udtrykker pantomimisk, ledsager med Pantomimer; jocularia carmina ··· gesticulatus est, Suet. Ner. 42; — not.: sild. ogs. pass.: gesticulati motus, pantomimiske Bevægelser, Solin.; af — gestĭcŭlus, i, m., demin. af 2.gestus: = gesticulatio, Tertull.

1. gestio, ōnis, f., [gero]; I) Udførelse el. Besørgelse; – in gestione negotii, Cic. Inv. 1, 26; — II) Opførsel el. at opføre sig i en vis Egenskab; gestio pro herede, Dig. — 2. gestio, ivi o. ii, (itum), 4, v. n., [2.gestus]: at gebærde el. tumle el. bevæge sig med Heftighed el. Lidenskab, navnl. at være overgiven, odl.; vid. Fest. p. 95; I) „egenl."; a) c. abl.; quorum alter laetitia gestiat, etc., Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Off. 1, 29; men ∾ otio, Liv. 6, 36; cf. id. 45, 19: animo ejus gestienti etc.; – ogs. om Dyrene, Cic. N. D. 1, 27; men ∾ apricitate diei (aves), Colum.; — b) absol.; comprimere gestientes, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 6; men quid gestiam? Ter. Eun. 3, 5, 7; — II) „fig."; A) „alm.": med Lidenskab at forlange el. attraae; a) oftest c. inf.; – gestio scire ista omnia, Cic. Att. 4, 11; cf. id. ibd. 2, 7, ogs. Hor. Od. 3, 16, 24; – men c. inf. pass.: ipsum gestio dari mihi in conspectum, Ter. Phorm. 2, 1, 30; cf. Plin. Pan. 39; — b) sield. c. abl. el. absol.; – studio ··· gestire lavandi, Virg. Ge. 1, 387; – gestiunt pugni mihi, Plaut. Amph. 1, 1, 167; cf. id. Asin. 2, 2, 49, (hvor ogs. archaistisk: gestibant f. gestiebant); — B) „bes." ogs. om det historiske Foredrag, Quintil. 10, 5, 15: nonnumquam ··· et dialogorum libertate gestiendum.

gestĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af gesto, gero: bærer længe el. ofte, pleier at bære, (for- o. efterckl. Ord); – ∾ anulum, Plaut., machaeram feriatam, id. Mil. gl. a. 1, v. 7; – ogs. „fig": Qui pectus purum et firmum gestitat, Eun. ap. Gell. 7, 17; – sild. ogs. „overf." om Træer: ∾ poma non ramis tantum, sed caudice, Solin. 45.

gesto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens af gero: I) act.: bærer ofte el. pleier at bære el. føre el. have med mig el. paa mig; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); A) „egenl."; ∾ puerum in manibus, Ter. Ad. 4, 2, 24; cf. Cic Phil. 11, 2; men ∾ arma humeris, Liv., gemmam digito, id., coronam capite, Suet.; cf. Ovid. Met. 2, 366; – men Virg. Aen. 1, 567: Non obtusa adeo gestamus pectora; cf. Hor. Od. 1, 8, 10, o. id. Sat. 1, 2, 83; – men absol.: ∾ in utero (sc. partum: være drægtig), Plin. 8, 10; — 2) „bes." ogs. at føre el. bære afsted, agnam ··· lectica, vid. Hor. Sat. 2, 3, 214; cf. Senec. Qu. N. 5, in fin.: ut legiones gestarent (venti: førte dem over Søen, cf. Tac. Hist. 2, 62; — b) pass. gestari: at lade sig bære, sella, (deri), Martial.; men gestari bijugis equis, (at kiøre dermed), id. ibd. 1, 13; ogs. absol.: gestemur, (vi ville tage os en Motion)! Senec. Ep. 122; — B) „fig."; 1) „alm."; Hiccine non gestandus in sinu est? Ter. Ad. 4, 5, 75; tu quidem Meum animum gestas, (tænker ligesom jeg), Plaut. Merc. 3, 3, 11; — 2) „bes.": at udføre el. udbære (navnl. et Vanrygte); – qui gestant quique auscultant crimina, etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 12; cf. Senec. Ep. 123; qui verba gestarent, (opp. qui vitia gestant); — II) neutr. gestare (f. gestari): at lade sig bære, for at giøre sig en Bevægelse, odl.; – simul gestanti ··· vis, inquit, etc.? Suet. Dom. 11; ligel. ne ad gestandum quidem etc., id. Galb. 8.

gestor, oris, m., [gero]: som bærer el. bringer; men alene „overf."; A) Rygtebærer; – si etc., omnes pendeant gestores linguis, auditores auribus, Plaut. Pseud. 1, 5, 14. — B) gestor negotiorum, (som besørger noget), Dig.

gestŭōsus, 3, [2. gestus]: med mange el. stærke Gebærder; (efterckl. Ord); – manus (Hortensii) argutae admodum et gestuosae, Gell. 1, 5. — 1. gestus, 3: partic. af gero. — 2. gestus, us, m., [gero]: I) „egenl.": A) „alm."; Maade el. Maner ved Legemets Holdning og Bevægelse, navnl. ogs. Haand- el. Armbevægelse; ogs. Gebærde, Stilling, Holdning, odl.; – vitium in gestu motuque, Cic. Off. 1, 36; ogs. ∾ corporis, id.; men ∾ edendi, (under Spisningen), Ovid.; hoc quidem gestu conficiebat, Cic. Acad. 2, 47, (ved visse Haandbevægelser); cf. Ovid Met. 6. 308; – men Suet. Aug. 7; ab avium gestu: gustuve etc.; – ogs. in pl., Ovid. Met. 6, 308; — B) „bes.": Talerens og Skuespillerens Gebærde el. Gesticulation el. Action; – gestum agere, vid. Cic. Quint. 24; men Quintil. 11, 3, 14: omnis actio in duas partes divisa, in vocem gestumque; men agere versum eo gestu, quo etc., Cic. d. Or. 3, 26; – ∾ acer et instans Quintil., comicus magis, quam oratorius, id.; histrionum nonnulli gestus etc., Cic. Off. 1, 36; alternis gestibus contendere, Quintil. 6, 3, 65; — II) „overf.": Forretning, Besørgelse; ex eo gestu, quem administravit, etc., Dig. — gēsum, i, f. und. gaesum.

Gĕta, o. Getes, ae, m.: en Geter, Ovid. Pont. 1, 8, 6, o. id. ibd. 2, 1, 66; – ogs. adj.: poëta Getes, id. ibd. 4, 13, 18; men Hebrum Geten, etc., Senec. Herc. Oet. 1041; – oftest in pl., Getae, arum, m.: Folk i Nedermoesien ved Donauen o. d. sorte Hav, ogs. paa Grændsen af Thracien, (hvf. ogs. Geter o. Thracier undert. forvexles); – Getae ··· Daci Romanis dicti, Plin. 4, 26; — not.: ogs. er Geta at mærke som romerst Tilnavn, vid. Cic. Cluent. 42; ogs. som Slavenavn, Ter.; — B) df. 1) Getes, ae, som adj., f. ovenf.; — 2) Gĕticus, 3: getisk, ogs. thracisk; ∾ sermo, Ovid.; ∾ lyra, (i. e. Orphei), Stat.; men ∾ volucres, (i. e. hirundines), id.; — b) df. adv. Getice: paa Getisk i det getiske Sprog; Jam didici Getice Sarmaticeque loqui, Ovid. Trist. 5, 12, 58.

gēthȳum, (-on), i, n., γήθυον: en Løgart, Porreløg, Plin. 19, 32. — Getice, Geticus, s. und. Geta. — Getulus, m. Afledn., s. und. Gaetulus. — gēum i, n.: Benedictinerurt, ogs. Marsurt, (geum urbanum L.), Plin. 26, 21.

*gibba, ae. f.: en Pukkel, Suet. Dom. 23; ogs. pukkelformet Krumning, Amm.; — 1. gibber, ĕra, ĕrum; pukleт, gallina, Varr.; brevi corpore, atque etiam gibber, Suet. Galb. 3; cf. Plin. 34, 6; — II) „overf.": fremragende; – cum gibbero capite prodire, Varr. ap.

Non.; o. — 2. gibber, ĕris, m.: = gibba; ∾ in dorso boum etc., Plin. 8, 70; — [af 1. gibbus]. — gibbĕrōsus, 3, [2. gibber]: puklet, med Pukkel, Orbil. ap. Suet. Gramm. 9; vel gibberosi, vel curvi, Dig., (al. gibbosi); — II) „fig."; ∾ sermones, (flyngede el. snoede), Fronto. — gibbōsus, 3, [2. gibbus]: = gibberosus, Dig., inc. — 1. gibbus, 3, [besl. m. κύπτω, i. e. curvo, κυφός]: med Pukkel el. Bule; - calvaria ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, (udentil convex), Cels.; df. — 2. gibbus, i, m.: ligesom 2. gibber o. gibba: en Pukkel, Juvenal. 10, 309, ogs. id. 6, 109; men prominere in gibbum: danne en Krumning, Ammian.

Gĭgantes, um, s. und. Gigas. — Gĭgantēus, 3, Γιγάντειος: gigantisk, benævnt efter Giganterne; ∾ triumphus, (over dem), Hor. Od. 3, 1, 7; ∾ bellum, Ovid. Trist. 2, 71; men Prop. 1, 20, 9: Gigantea litoris ora: en med underjordisk Ild svanger Egn i Nærheden af Cumæ o. Puteoli, hvor de phlegræiske Marker; s. und. Phlegraeus, o. Plin. 3, 9. — Gĭgantŏmăchĭa, ae, f., Γιγαντομαχία: Gigantерkampen imod Guderne, Digt af Claudian.

Gĭgas, antis, m., Γίγας, [γῆ, γίνομαι]; en Jordens Søn; sædv. in pl. Gigantes: Giganterne, der neml. vare opstaaede af den med Titanernes Blod besvangrede Terra; - disse slangefødte Olympstormere bleve nedslaaede ved Juppiters Lynild, og forvarede under Ætna; - vid. Ovid. Met. 1, 152 flgd., ogs. id. ibd. 5, 319, ogs. id. Fast. 5, 35; s. ogs. Hor. Od. 2, 19, 22, o. Propert. 3, 5, 39, ogs. Cic. N. D. 2, 28, o. id. d. Senect. 2; bes. Claudian. Gigantomachia; — gigeria, orum, n.: Indmaden af Høns el. Fugle, Lucil. ap. Non., Petron.

gigno, gĕnŭi, gĕnĭtum, 3, v. a., [af Stammen gen- el. γεν-, hvf. ogs. γεννάω o. γίγομαι]: at avle, at føde, at frembringe; - in pass.: at opstaae, at blive til; - (om levende og livløse Subjecter o. Objecter); I) „egenl."; - (Hercules), quem Juppiter genuit, etc., Cic. N. D. 3, 16; quod Alexandrum genuit (Hecuba), id. Fat. 15; - ∾ ova, (lægge Æg), Plin., om Fiskene: at kaste Rogn, Cic.; men Plin. 10, 84: quaecumque animal pariunt, in capita gignunt, (med Hovedet foran); - quae terra gignit, etc., Cic. Fin. 5, 11; cf. id. N. D. 1, 2; - (Athenae) Quum genuere virum tali cum corde repertum, Lucr. 6, 5; - deus animum ex sua mente et divinitate genuit, id. Univ. 8; - ogs. in pass.: meri bellatores gignuntur, etc., Plaut. Mil. gl. 4, 2, 85; men Nuper erat genitus (infans), Ovid. Met. 10, 522; men Liv. 40, 9: me subditum et pellice genitum appellant; cf. Suet. Aug. 17; men nostro genitus de sanguine, Ovid.; cf. id. Met. 14, 617; men Virg. Aen. 9, 642: Dis genite, et geniture deos; ligel. dis genitus, Quintil.; - quae in terris gignantur, etc., vid. Cic. Off. 1, 7; men e terra genitam (vaccam), Ovid.; - „poet." ogs. c. infin.; genitumque nocere (animal), Lucan. 6, 485; - endel. absol.; ut in gignendo, in educando, perfacile appareat, etc., Cic. Fin. 2, 33; — II) „fig." el. om Begreber; - multa nobis blandimenta natura ipsa genuit, quibus etc., Cic. Coel. 17; cf. Hor. Ep. 1, 19, 48; men Cic. Brut. 73: qui ··· genuit in hac urbe dicendi copiam; - hos Plin. ogs. om visse Værter: ∾ insaniam, somnum, sitim, odl.; - ofte ogs. pass.; sui generis initium et nominis ab se gigni et propagari etc., (om Cato), Cic. Verr. 5, 70; men id. Tusc. 4, 9: ex ea (intemperantia) ··· perturbationes omnes gignuntur; - men id. Orat. 3: eas (ἰδέας) gigni negat (Plato), et ait, semper esse, etc.; cetera nasci, occidere, etc.; - s. ogs. id. Lael. 7 o. 10, o. id. d. Or. 3, 30; — III) af partic. gignens, tis, er subst. neutr. gignentia, ium: Værterne; vid. Sall. Jug. 79, o. id. ibd. 93; - men omnium gignentium esse seniorem (animam), Appul.

gillo, onis, m.: etslags Kar til Afkøling af flydende Sager, poët. in Anthol. Lat. (Burm.) — gilvus, (sild. ogs. gilbus), 3: lysegul el. bleggul; - ∾ equi, Varr. ap. Non., Virg. Ge. 3, 83; - den anden Form har Pallad. — Gindes, s. und. Gyndes. — gingĭdion, i, n., γιγγίδιον: en syrisk Plante, Plin. 20, 16; (rimel. daucus gingidium L.). — gingilismus, i, m., γιγγιλισμός: skraldende Latter, Petron. Sat. 73; (al. gingiliphos, m. s. Bem.). — gingiva, ae, f.: Tandkiødet; ∾ inermis, (uden Tænder), Juvenal.; cf. Catull. 39, 19; - ogs. in pl.: gingivas confricare, Plin., scarificare, id.; — df. dem. gingīvŭla, ae, f., Appul.

gingrīna, ae, f.: etslags liden Fløite, Solin. 5; af — gingrio, ire, v. n.: som Gaasens Naturlyd; vid. Fest. p. 95; df. — gingrītus, us, m.: Gaasens Skrig el. Snaddren, Arnob. — ginnus, i, m., ligesom hinnus: Føllet af en Æseninde efter en Hingst, Martial. 6, 77; men efter Plin. 8, 69: Føllet af en Hoppe efter et Muleſel. — gith el. git, n. indecl., ligesom melanthion o. melanspermon, germ.: römischer Schwarzkümmel, (nigella sativa L.), Plin. 20, 71, Cels., Colum., Pallad.

glăbellus, 3, demin. af glaber; (eftercl. Ord); ∾ corpore Apollo, Appul. — glăber, bra, brum, γλαφυρός: uden Haar, glat, skaldet; - ∾ ventre oves, Varr.; ∾ colla boum, Colum.; men crure glaber, Martial. 12, 38; - compar., Plaut. Aul. 2, 9, 6; - ∾ tapete, Turpil. ap. Non.; ∾ hordeum, Turran. ap. Plin.; — II) subst. glabri, (sc. pueri): unge (uskæggede) Yndlingsslaver hos Romerne, Catull. 61, 142; cf. Phaedr. 4, 5, o. Senec. Ep. 47; df. — glăbrāria, ae, f., Martial. 4, 28: som ved sin Elskov til den glatte Ungdom selv er bleven nøgen og forarmet.

*glăbresco, ĕre, v. n. inch.: at blive glat; ita glabrescit ··· area, Colum. 2, 19; o. — glabrēta, orum, n.: nøgne el. ubevoxede Steder, Colum. 2, 9; — [glaber]. — Glabrio, onis, m.: romersk Tilnavn in gente Acilia. — *glabritas, atis, f.: Hudens Glathed el. Skaldethed; in pl., Arnob.; o. — glabro, are, v. a.: afhaarer; ∾ suem (skolle den) aqua candente vel flammula, Colum. 12, 55; — [glaber].

glăcĭālis, e: med Is, fuld af Is, Virg., Ovid.; ∾ regio, (oppon. perfervida), Colum.; ∾ Oceanus, Juvenal., pontus, Lucan.; - men „alleg.": obsessum glaciali frigore pectus, Ovid. Met. 9, 582; af — glăcies, ēi, f.; [rimel. besl. m. gelu]: Is; ∾ lubrica, Liv., aspera, Virg., iners, Hor.; - ogs. in pl.: ∾ Hyperboreas lustrare, Virg. Ge. 4, 517; — II) „overf."; Tum glacies aeris flamma devicta liquescit, (Malmens Haardhed), Lucr. 1, 494.

glăcio, avi, atum, 1, v. a. o. n., [glacies]; I) act.: forvandler til Is, Hor. Od. 3, 10, 7; men humor glaciatus in grandines, Plin.; — B) „overf.": gior fast el. stiv; - fici ramulis glaciatus caseus, Colum.; - „poet." ogs. „ment.": Corda metu glaciante, Stat.; — II) neutr., men alene „overf.": at blive fast, at storkne; quoniam aestate non glaciat unguentum, Plin. 29, 13.

glădĭātor, oris, m., [gladius, hvf. digladior]; I) „alm.": som fægter med Sværd; navnl. en Fægter i de romerske Kamplege, en Gladiator; - gladiatorum spectaculum, Cic. Tusc. 2, 17; emere gladiatores, id. Sull. 19; cf. id. Sest. 37, o. id. Phil. 3, 14; - ofte ogs. som Skældsord „overf." paa forvovne og forbryderske Mennesker, navnl. paa farlige Angribere af Statens Sikkerhed; vid. Cic. Catil. 2, 4, id. Phil. 7, 6, o. id. Verr. 3, 62; — B) in pl. ogs. „meton." s. Fægterlegene; - saal. gladiatores dare, Cic., Suet., Tac.; ligel. absol. gladiatoribus, (ved el. under Fægterlegene), Cic. Att. 2, 1 o. 19; cf. id. Phil. 9, 7, o. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — II) „eftercl.": som forfærdiger Sværde, Sværdfeger, Vaabensmed, Dig.

glădĭātōrie, adv.: paa en Gladiators Vis el.

Maade, aliquid facere, Lamprid.; af — glădiātōrius, 3, [gladiator]: hørende til el. benævnt efter Gladiatorer; - df. ~ ludus, (hvori Kampfægterne oplæres), Cic.; ~ certamen, (deres Kamp), id.; men ~ munus, (Kamplegene selv), Suet. Caes. 10; men ~ familiae, (saadanne Bander, som indøvedes til hine Kamplege), Sall. Catil. 30; ~ consessus, Forsamling ved Gladiatorlegene, Cic. Sest. 58; men ~ locus, (Tilskuerplads derved), id. Mur. 35; — B) „overf.": hvad der egner en Gladiator, firmitas corporis, Cic. Phil. 2, 25; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 71: ~ animo etc.; — II) subst. gladiatorium, i, n., (sc. praemium el. auctoramentum): den Gladiatorsold, for hvilken frie Personer lode sig leie til at kæmpe i Fægterlegene el. paa Arena; vid. Plin. 44, 31. — glădiātūra, ae, f., [gladius]: en Gladiators Haandværk el. Kunst; e servitiis gladiaturae destinati, Tac. Ann. 3, 43.

glădiŏlum, i, n., demin. af d. forel. gladium, Messal. ap. Quintil. 1, 6, 42, hvor pl. gladiola. — glădiŏlus, i, m., demin. af gladius: lidet Sværd, el. alm. et Sværd, Appul.; — II) „overf." ifølge en Lighed: Sværdlilien, en Irisart, Plin. 24, 38. — glădium, i, n., s. und. flgd. not.

glădius, i, m.; I) „egenl."; ligesom (d. poetiske ensis): Sværd el. Sabel (til at hugge med); - gladium stringere, destringere, educere, Caes., Cic., ogs. ~ educere e vagina, id.: drage Sværdet; „poet." ogs. gladium nudare, Ovid.; opp. gladium in vaginam recondere, Cic., condere, Quintil., (stikke det i Skeden); - gladiis cominus pugnare, Caes., rem gerere, Liv.; — b) hertil mærkes Ordsprogene; suo sibi gladio hunc jugulo, (fælder ham med hans eget Vaaben), Ter. Ad. 5, 8, 35; ligel. „alleg.", Cic. Caecin. 29: aut tuo gladio ... aut nostro defensio tua conficiatur necesse est; - men id. Att. 1, 16, om Clodius: illum plumbeo gladio jugulatum iri, (at han vilde falde for selv det letteste Angreb); - men scrutari ignem gladio, Hor. Sat. 2, 3, 276, (at lægge Daarskab til Daarskab); — II) „fig."; A) „overf.", o. ifølge etslags Lighed; 1) ~ vomeris: Plovjernet, Plin. 18, 48; — 2) ligesom xiphias: Sværdfisken, id. 9, 1; — B) „meton."; 1) f. Fægterlegene el. Gladiatorkampene paa Arena; - locare se ad gladium, Senec. Ep. 87; servus ad gladium damnatus, Dig.; — 2) Mord el. Myrderi, (navnl. ifølge voldsomt Overfald); - in summa impunitate gladiorum, Cic.; cf. id. Phil. 1, 11; ligel. magna gladiorum est licentia, id.; cf. Vell. 7, 3; — 3) jus gladii, ogs. potestas gladii, (Ret til at dømme fra Livet), Dig.; — not.: gladium, i, n., archaistisk Biform af gladius, Lucil. ap. Non., Varr. — glaeba, ae, f. und. gleba.

glandārius, 3, [glans]: hørende til Egens Frugt el. til Agern; ~ silva, en Egeskov, Varr. — glandĭfer, a, um, [glans, fero]: som bærer Agern; ~ quercus, Lucr.; cf. Cic. Leg. 1, 1. — glandiōnĭda, ae, f.: comisk Forlængelse af glandium; ~ suilla, Plaut. Men. 1, 3, 27. — glandium, i, n., [glans]: et vist lækkert og kiertelformet Stykke Kiød; ~ suilla, Plaut.; cf. id. Capt. 4, 4, 7, oftere; men tubera (in arboribus), sicut glandia in carne, Plin. 16, 73.

glando, inis, f., sild. Biform af glans, Avien. Perieg. — glandŭlae, arum, f., demin. af glans, men alene „overf."; 1) Halskiertlerne, (hos Mennesker ogs. tonsillae), Cels. 4, 1; — b) ogs. som Sygdom: de hovne Halskiertler, Kiertelsyge, id. 2, 1; — 2) glandulae apri: = glandium, Martial. 7, 2; df. — glandŭlōsus, 3: fuld af Kiertler; ~ cervix (suis), Colum.

glănis, ĭdis, m., γλάνις, ogs. glanus, i, m.: etslags Fisk, Plin. 9, 67, o. id. 32, 45; — not.: Glanis, is, m.; som Flod: Biform af Clanis, ogs. af Clanius, vid. Plin. 3, 9. — glans, dis, f., [besl. m. βάλανος]: Agern, el. Egens Frugt; ogs. enhver agernformet Træfrugt, rimel. ogs. Olden el. Bøgens Frugt, (glans fagea el. fagi); - saadanne Frugter udgiorde Menneskenes ældste Næring; vid. Cic. Orat. 9, Plin. 16, 5 flgd., Lucr. 5, 1415, Virg. Ge. 1, 148, o. Ovid. Met. 1, 106; — II) „overf." o. ifølge etslags Lighed; A) en agernformet Blymasse til at kaste paa Fienden, Sall., Liv.; cf. Caes. B. G. 5, 43, o. id. ibd. 7, 31; — B) f. summa pars penis, Cels. 7, 25.

†glārĕa, ae, f.: Kisel el. Kiselsand, (opp. pulvis), Cic. Qu. Fr. 3, 2; navnl. ogs. til Veianlæg, (ligesom silex til Brolægning); vid. Liv. 41, 27; men clivosi glarea ruris, Virg. Ge. 2, 212; df. — glārĕōsus, 3: fuld af Kisel el. Kiselsand, terra, Varr.; men absol.: gloreosa et saxosa amat ficus, Colum.; men flumen saxa glareosa volvens, Liv. 21, 31. — glastrum, i, n., ligesom vitrum: en Vandplante, der giver en blaa Farve, (isatis tinctoria L.), brugtes til Farvning af Mørkeblaat, Plin. 22, 2.

Glauce, es, f., Γλαύκη: Moder til den tredie Diana, Cic. N. D. 3, 23; — not.: en anden Benævnelse af Jasons Gemalinde, Creusa, Hygin. Fab. 25. — glaucēum, i, n.: = glaucion, Colum. poët. 10, 104. — glaucēus, 3: af Værten glaucion, sucus, Scrib. Larg. — Glaucia, ae, m.: Tilnavn in gente Servilia o. Mallia. — glaucĭcŏmans, tis, adj., [glaucus]: med blaagraa Haar, d. e. blaagraa, oliva, Juvenc. — glaucīna, orum, n., γλαύκινα: Salve af Værten glaucion, Glaucionsalve, Dig. — glaucion, i, n., γλαύκιον: etslags Plante, som giver en blaalig Farve, germ. Schöllkraut, Plin. 27, 59, (chelidonium glaucium L.). — glauciscus, i, m., γλαυκίσκος: etslags Fisk af blaalig Farve, Plin. 32, 46. — glaucĭto, are, v. n., Hvalpens Naturlyd: at biæffe, Auct. Carm. Philom. 60. — glaucōma, atis, n., (ogs. glaucoma, ae, f.), τὸ γλαύκωμα: Fordunkling af Crystallindsen, den graa Stær, Plin. 29, 38; — 2) df. comisk „overf.": glaucomam alicui ob oculos objicere, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 70.

1. glaucus, 3, γλαυκός: blaagraa el. blaalig el. graalig; ~ amictus (nymphae, om Havet), Virg. Aen. 12, 885; men ~ sorores, (Nereiderne), Stat.; ~ salix, Virg.; cf. id. Ge. 2, 13: ~ frons (salictorum); ~ equus, id. ibd. 3, 82; ~ oculi, Plin. 8, 3, oftere. — 2. glaucus, i, m., γλαῦκος: etslags ubekiendt blaalig Fisk, Plin. 9, 25.

3. Glaucus, i, m., Γλαῦκος; i Mythologien; I) en Fisker af Anthedon paa Euboea, blev forvandlet til en Havgud, Ovid. Met. 13, 906 flgd., oftere; df. chorus Glauci, (de ham underordnede Havguder), Virg. Aen. 5, 823; — II) en Søn af Sisyphus, blev sønderslidt el. fortæret af hans egne Heste; vid. Virg. Ge. 3, 267; — III) en Anfører af Lycierne for Troja; vid. Hor. Sat. 1, 7, 17. — glaux, cis, f., γλαύξ: en Benævnelse paa Værten eugalacton, Plin. 27, 58.

glēba, (ogs. glaeba), ae, f., [besl. m. globus o. glomus]: Jordklods el. Jordklump, navnl. ogs. til at kaste med, Cic. Caecin. 21; - glebas rastris frangere, Virg., ligonibus versare, Hor.; cf. Lucr. 1, 212, oftere; — b) navnl. ogs. Jordklump, der ifølge en Begravelsesceremoni bliver kastet paa den Afdøde; hvorom Cic. Leg. 2, 22: priusquam in os injecta gleba est; — II) „overf."; A) Jordbunden, vid. Virg. Aen. 1, 531; men qui ullam agri glebam possident, (som eie det mindste Jordsmon), Cic. Verr. 3, 11; cf. Liv. 4, 11; — B) Klump, Stykke; ~ turis, Lucr., sevi ac picis, Caes., marmoris, Plin.

*glēbālis, e: bestaaende af Jordklumper, agger, Amm.; — II) i Retssproget: hørende til Jordbunden; ~ collatio, Afgift deraf, Cod. Theod.; — glēbārius, 3: hørende til Jordklumper; - glebarii valentes (boves: stærke Plovøxen), Varr.; — glēbātim, adv.: efter Jordstykker; ~ agros metiri, Lactant.; — glēbātio, onis, f., ligesom glebalis collatio: Afgift af et Grund-

stykke, Cod. Theod.; o. — glēbōsus, 3: fuld af Jordklumper; - glebosa camporum, Appul.; - compar., ∾ terra, (stærkere Jordsmon), Plin. 35,53; — [gleba]. — glēbŭla, ae, f., demin. af gleba; I) „egenl.": liden Jordklump, Colum.; — II) „overf."; A) lidet Grundstykke, Juvenal. 14, 126; — B) liden Klump el. lidet Stykke, myrrhae, Vitruv.; men glebula ex metallo, Plin. Ep. 10, 16; df. — glēbŭlentus, 3: af Jordklumper; ∾ animalia, (som ere opstaaede deraf), Appul.

glēchon, ōnis, m., γλήχων. pulegium: etslags Vært el. Plante, germ. Polei, Appul.; df. — glēchōnites, ae, m., γληχωνίτης οἶνος, (en dermed tilberedet Vin), Colum. 12,35. — Glesāriae, (el. Glessariae), arum, f., insulae, in sinu Codano, (ligesom Ravøerne), Plin. 4, 27; af — glesum, (el. glessum), i, n.; (germanisk Ord): Bernsten el. Rav; vid. Plin. 37, 11; cf. Tac. Germ. 45: soli omnium (Aestyi) succinum, quod ipsi glessum vocant, legunt. — gleucīnus, 3, γλεύκινος: af Most, blandet med Most, oleum, Colum., Plin.

glīnon, i, n., γλῖνος el. γλεῖνος: en Art af Ahorntræet, (acer), Plin. 16, 26. — glīrārium, i, n., (sc. stabulum): Sted el. Rum, hvori glires holdes og fedes, Varr.; af — glis, gen. glīris, m., (sciurus glis L.): etslags Rotte el. Skovmus, som Romerne fedede til deres Taffeler; vid. Plin. 8, 82, o. Martial. 13, 59; glirium examina, Plaut. frgm.

glisco, ĕre, v. n.; [rimel. besl. m. cresco; vid. Fest. s. h. v.]: at voxe op el. i Veiret, at tiltage, at hæve sig, odl.; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); I) „egenl."; - asellus paleis etiam gliscit, (bliver fed deraf), Colum.; terra eo (stercore) quasi pabulo gliscit, id.; men glires a gliscendo dictos etc., vid. Fest. p. 278 s. v. reglescit (Müll.); - ut ignis oleo (gliscit), Cic. frgm. ap. Non.; cf. Lucr. 1, 475; ligel. gliscente vento, Sall. frgm. ap. Non.; — II) „fig."; A) „overf.": lidt efter lidt at tiltage el. udbrede sig el. blive stærkere; - bellum per aliquot annos gliscens, (truende med Udbrud), Liv. 2, 19; cf. id. 27, 3: in occulto gliscens facinus; men gliscit seditio, (udbreder sig), id.; men Tac. Ann. 4, 5: ∾ numero, (oppon. minui); men id. ibd. 11, 22: gliscentibus negotiis; men gliscere singulos, (at de blive rigere el. mægtigere), ibd. 2, 33; — B) „ment."; accenso gliscit invidia Turno, Virg. Aen. 12, 9; ligel. gliscit ira tyranno, Sil.; — b) ligel. om Personer; quum etc., glisco gaudio, Turpil. ap. Non.; men Stat. Theb. 8, 756: gliscitque videns, glæder sig ved Synet deraf; - ∾ regnare, (være lysten derefter), id.; ∾ ferro, (være kamplysten), id.; — not.: forel. ogs. som pass.: ut major invidia Lepido gliscerctur, Auct. ap. Non.

*glŏbātim, adv.: i Hobe el. i Sværme; ∾ digressi per vicina praedones, Amm.; o. — glŏbo, avi, atum, 1, v. a., [globus]: at forme til en Kugle, at afrunde; (efteraug. Ord; sædv. in pass. el. med.); I) „egenl."; - rapa in rotunditatem globari, Plin.; men forma mundi in speciem orbis globata, id.; — II) „overf.", globari: at samles i en Hob el. Klynge; - examen totum circa regem globatur, id.; si nubes globabuntur, id.; coturnices globatae vehementius properant, Solin.; — [globus].

glŏbōsitas, atis, f.: kugleformet el. afrundet Gestalt; ∾ terrae, Macrob.; af — glŏbōsus, 3, [globus]: kuglerund el. kugleformet; - mundus globosus est fabricatus, Cic. Univ. 6; ∾ stellae et rotundae, id.; men ∾ saxa, Liv. 38, 29. — glŏbŭlus, i, m., demin. af globus; liden Kugle el. liden Klump; globuli chrysocollae, Plin. 33, 27; — 2) df. „alleg.": melliti verborum globuli, Petron. Sat. 1.

glŏbus, i, m., [rimel. besl. m. glomus]: ethvert kuglerundt Legeme, en Kugle; I) „egenl."; vid. Cic. N. D. 2, 18: ex solidis (formis) globus ··· ex planis circulus, etc.; ∾ terrae, id.; globi stellarum, id.; ∾ solis et lunae, Lucr.; - ogs. Kugle til Udslyngning, Plaut. Poen. 2, 35; ∾ farinae, Varr.; men ∾ cordis, „poet." f. cor, Lucr.; — B) „bes." ogs.; 1) en kugleformet Melspise, Bolle el. Klump, odl., Varr., Cato; — 2) en sammentrængt Hob af Krigsfolk, (som etslags Slagorden); - cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus, aut serra (adoriri), Cato ap. Fest. s. v. serra, p. 344; — II) „fig."; A) enhver kugleformet Masse; - Flammarumque globos etc., Virg. Ge. 1, 473; ∾ sanguinis, Ovid.; ∾ nubium, Lucan., Tac.; — B) en sammentrængt Hob el. Masse af Mennesker; - circa Fabium globus etc., Liv. 8, 31; men globi militum, Tac. Ann. 14, 61; — b) oftere ogs. m. Bibegr. af Ringeagt; - ex illo globo nobilitatis etc., Sall. Jug. 85; men ∾ conjurationis, (hin Bande af Sammensvorne), Vell. 2, 58; cf. Nep. Att. 8.

glōcio, ire, v. n., ligesom κλώζω, Hønens Naturlyd: at klukke el. kagle, Colum. 8, 5. — gloctŏro, are, v. n., Storkens Naturlyd: at knebre, Auct. Carm. Phil. 29.

*glŏmĕrābĭlis, e: afrundet, rund, sidus Plejadum, Manil., orbis lunae, id.; — glŏmĕrāmen, ĭnis, n.: Runding; df. „concret": rundt Legeme, en Kugle; (men rimel. alene for o. efterel.); - ∾ lunae, Lucr.; cf. id. 2, 685; men id. ibd. 453: glomeramina quaeque etc., (de runde Atomer); - diluere glomeramina, (d. e. Piller), Seren. Samm.; — glŏmĕrāte, adv.: i en Hob; df. „overf.": sammentrængt; compar., ∾ dicere, Auson.; — glŏmĕrātim, adv.: hobevis, i Hobe el. Flokke el. Sværme; ∾ ingredientes homines, Macrob. Sat. 6, 4; o. — glŏmĕrātio, onis, f.: Hestens afrundede Fodbevægelse el. Trav; (asturconibus) mollis alterno crurum explicatu glomeratio, Plin. 8, 67; — [af flgd.].

glŏmĕro, avi, atum, 1, v. a., [glomus]: vikler el. vinder sammen ligesom i et Nøgle el. i en anden rund Gestalt; I) „egenl."; sive ··· lanam glomeravit in orbes, Ovid. Met. 6, 19; men id. ibd. 1, 35: Sic terram deus ··· magni speciem glomeravit in orbis; cf. id. ibd. 9, 222; men offae glomerantur ex ficis et farre mixto, Varr.; men venae inter se implicatae glomerantur, Cels.; men glomeratae turbine nives, Sil.; cf. Virg. Aen. 3, 577; men glomeratus pulvis, Lucan.; „poet." ogs. om den travende Hest: gressus glomerare superbos, Virg. Ge. 3, 118; — II) „fig.": at sammenhobe, at samle i en tæt Hob el. Masse el. Klynge; ofte ogs. in pass. el. med.: at samles i Hobe el. Klynger; - ∾ manum bello, (samle en Trop til Kamp), Virg. Aen. 2, 315; men legiones in testudinem glomerantur, Tac. Hist. 3, 31; cf. Virg. Aen. 4, 155, o. id. ibd. 6, 311; men id. Ge. 1, 323: foedam glomerant tempestatem (nubes); cf. Lucr. 3, 496 o. 540; — B) ogs. „ment." el. m. Begrebsobject; ∾ simul fas et nefas, Prudent.; men Cic. poët. Tusc. 2, 10: glomerata clades etc.; men id. poët. Div. 1, 12: glomerans annus (sc. se: ligesom henrullende).

glŏmĕrōsus, 3: rund el. rundagtig, trind, apes, Colum. 9, 3; af — glŏmus, ĕris, n., [besl. m. globus]: et Nøgle; - si tantundem est in lanae glomere, quantum etc., Lucr. 1, 361; ∾ lini, Plin.; ∾ lanae, Hor.; — not.: glomus in sacris crustulum etc., vid. Fest. p. 98.

glōria, ae, f., [besl. m. clarus, ogs. m. κλέος; altf. oprdl. ligesom rumor o. fama: Omtale; df.] I) „egenl.": Berømmelse, Navnkundighed, Hæder el. Ære; - est enim gloria ··· consentiens laus bonorum, etc., Cic. Tusc. 3, 2; in summam gloriam venire, id. Att. 2, 20; ligel. gloriam consequi, (stræbe derefter), id.; esse magnā gloriā apud omnes, id.; esse in aeterna gloria, id.; men id. Planc. 25: honorum gradus ··· sunt pares, gloriae dispares ··· ut is maxime gloria excellat, qui etc.; - an ··· parum ad posteros gloriae tradiderunt? Quintil. 12, 11, 28; men Hor. Od. 3, 26, 2: Et militavi non sine gloria; - „poet."

heder ogs. Tyren: armenti gloria, Ovid. A. A. 1, 290; – men in pl.: veteres Gallorum glorias etc., Tac. Ann. 3, 45; cf. Plaut. Truc. 4, 4, 36; — b) c. gen. obj.; pro gloria belli atque fortitudinis, Caes. B. G. 1, 2; cf. Cic. Off. 1, 19; ligel. rerum gestarum gloria florere, id. d. Or. 1, 1; cf. id. Brut. 68; men vaniore dicendi gloria inflata gens, Quintil. 12, 10, 17; — II) „overf.": Ærgierrighed, Stolthed, Praleri; a) absol.; – quae tua gloria est, (ifølge din Forfængelighed), Cic. Fam. 7, 13; cf. Hor. Ep. 2, 1, 177, o. id. Od. 1, 18, 15, oftere; – ogs. in pl.: hominem ··· gloriarum pleniorem etc., Plaut. Mil. gl. 1, 1, 22; cf. Gell. 1, 2; — b) ogs. c. gen. obj.; vid. Virg. Ge. 4, 205, o. Lucan. 4, 376.

*glōriābundus, 3, ligesom glorians: pralende, Gell. 5, 5; — glōriātio, onis, f.: Berømmelse, Lovtale; – gloriatione dignam esse vitam beatam, Cic. Fin. 4, 8; o. — glōriātor, oris, m.: som giør sig til deraf; ∾ amicitiae alicujus, Appul.; — [glorior]. — *glōrĭfĭcātio, onis, f.: Forherligelse, Augustin.; af — glōrĭfĭco, are, v. a.: forherliger, priser, deum, Tertull.; af — glōrĭfĭcus, 3, [gloria, facio]: hæderlig, berømmelig; ∾ tua sedes, Cod. Just. — glōriŏla, ae, f., demin. af gloria; – nosmet ipsi vivi gloriola nostra perfruamur, (min Smule Ære el. Berømmelse), Cic. Fam. 5, 12; men id. ibd. 7, 5: iis gloriolae insignibus etc., (Titelen af Tribun, odl.).

glōrior, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [gloria]: giør mig til deraf, praler dermed, sætter min Ære deri, odl.; – c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætning, el. c. abl., el. m. de, el. m. in c. abl., el. absol.; — a) c. acc.; – in eum haec gloriantem impetum facit, Liv. 27, 12; cf. Cic. d. Senect. 10 o. 23; – df. in partic. fut. pass.; quod si est, beata vita glorianda et praedicanda et prae se ferenda est, Cic. Tusc. 5, 17; — b) m. Objects- el. Relativsætning; – se alterum fore Sullam, inter suos gloriatus est, etc., Caes. B. C. 1, 4; cf. Cic. Pis. 1, oftere, ogs. Hor. Epod. 11, 23; – men Suet. Calig. 38: gloriatus est ··· Caesoniae (dat.), quantum egisset, dum etc.; — c) c. abl., el. m. de, el. m. in; – quod sua victoria tam insolenter gloriarentur, Caes. B. G. 1, 14; ut, quibus rebus gloriemini in vobis, easdem in aliis reprehendatis, Cic. Lig. 7; – quoniam ··· de tuis divitiis intolerantissime gloriaris, id. Vatin. 12; men ∾ de M. Catone etc., id. Planc. 8; – in virtute recte gloriamur, Cic. N. D. 3, 36; cf. id. Off. 2, 17; — d) endel. absol.; – licet enim mihi ··· apud te gloriari, id. ibd. 1, 22; men id. Coel. 19: defendendi haec causa, non gloriandi loquor; cf. Suet. Tit. 10.

gloriōse, adv. af gloriosus; I) „alm.": berømmeligen, med Berømmelse, triumphare, Cic. Fam. 2, 12; – ogs. in compar., Sall. frgm. ap. Gell. 2, 27; men in superl., id. Att. 14, 4; — II) „overf.": giørende sig til; vid. Cic. d. Or. 2, 8; ∾ mentiri, id. Mil. 27; – ogs. pralende, hoffærdigen; subnixis alis me inferam, atque amicibor gloriose, Plaut. Pers. 2, 5, 6.

glōriōsus, 3, [gloria]; I) „alm.": berømmelig, hæderlig, ærefuld; – clarorum hominum facta illustria et gloriosa, Cic.; men quae in privatis gloriosa sunt, id. Dejot. 14; ∾ mors, id., militia, Justin.; ∾ honores, (opp. obsoleti), Nep. Milt. 6; men m. Subjectssætn.: carum esse civem ··· gloriosum est, Cic. Phil. 1, 14; men absol.: tum necessaria gloriosis praeposita, Vell. 2, 110; ofte ogs. c. dat.; vid. Cic. Div. 2, 2, o. id. Fam. 9, 4; – compar., multo gloriosius duxit etc., Nep. Ages. 4; superl., ∾ dies, vid. Tac. Hist. 5, 17; ∾ victoria, Suet.; ∾ factum, Cic. Phil. 2, 11; — II) „bes." o. „overf.": stortalende, pralende; – gloriosus fuisti, Cic. Flacc. 22; ligel. id. ibd.: ∾ illa ostentatio etc.; cf. Nep. Timol. 4, o. Plin. 3, 9; – ogs. opblæst el. dumstolt; facere se gloriosum, (gebærde sig saaledes), Plaut.; df. Miles gloriosus: Titelen paa en Comoedie af Plautus, hvortil ogs. sigter Cic. Off. 1, 38, o. id. Lael. 26; – men pavo, gloriosum animal, Plin. 10, 22.

glōs, glōris, f., [ctr. af γάλοως, att. γάλως]: Mandens Søster, Svigerinde, (derim. fratria: Broderens Kone), Dig. — glossa, ae, f., γλῶσσα, (i. e. lingua), i Grammatiken: forældet Ord, der behøver Forklaring, (f. d. sædv. glossema), Auson.; — 2) df. in pl.: glossae, arum: en Samling af saadanne Ord tilligem. deres Forklaring, Varro. — glossarium, i, n., γλωσσάριον: Ordbog over forældede og vanskelige Ord, vid. Cato ap. Gell. 18, 7. — glossēma, atis, n., γλώσσημα: Ord, som behøver Forklaring; glossemata ··· voces minus usitatas etc., Quintil. 1, 8, 15, Varr. — glossēmătĭcus, 3, γλωσσηματικός: hørende til forældede Ord, Diomed. — glossŏpĕtra, ae, f., γλωσσοπέτρα: etslags tungeformet Ædelsteen; vid. Plin. 37, 59. — glottis, idis, f., γλωττίς: etslags liden Fugl, Plin. 10, 33.

glūbo, 3, v. a. (o. n.), [besl. m. γλύφω, i. e. sculpo]; I) „egentl.": afskaller; df. sædv. afbarker, salicta, Cato, ramos, Varr.; — not.: ogs. absol. el. som neutr.; materies ··· quum glubet (slipper Barken), tempestiva erit, Cato; — II) „overf.", Catull. 58, 5, (om Lesbia): Glubit magnanimos Remi nepotes, (i. e. bonis spoliat); df. — glūma, ae, f.: Skal el. Bælg el. Avne, navnl. Kornets; gluma ··· folliculus grani, Varr.

glūs, ūtis, f., Biform af gluten, Auson. — glut glut: Naturlyd af det igiennem en trang Aabning strømmende Vand, poët. in Anthol. Lat. (Burm.). — glūten, ĭnis, n., o. glūtĭnum, i, n.: Liim; – lenta de cortice gluten, Virg.; cf. Lucr. 6, 1068; glutinis compages, Plin.; – glutinum Daedalus invenit, Varr.; glutinum taurinum, (af Oxeleder), Lucr.; — II) „overf." o. efterel.: Baand el. Forbindelse; – glutino cutis tegi, Prudent.; glutino individuo connecti, Appul., (al. glutinio).

*glūtĭnāmentum, i, n.: sammenliimet Sted (i Papiret), Plin. 13, 25; — glūtĭnātio, onis, f.: Sammenliimning; df. „overf.": Sammentrækning el. Lukning, vulneris, Cels.; — glūtĭnātīvus, 3: sammenliimende; df. „overf.": sammentrækkende el. helbredende, Appul.; — glūtĭnātor, oris, m.: som sammenliimer (navnl. Blade til Bøger), en Bogbinder, Cic. Att. 4, 4; — df. glūtĭnātōrius, 3: = glutinativus, Theod. Prisc.; — [glutino].

glūtĭnĕus, 3, [gluten]: fuld af Liim, pes, Rutil. Itin. 1, 610. — glūtĭnium, i, n., f. und. glutinum, nr. II. — *glūtĭno, avi, atum, 1, v. a.: sammenliimer, chartas, Plin., fragmenta vitri, id.; — II) „overf." i Lægesproget: lukker en Aabning, navnl. et Saar; glutinantia medicamenta, Cels.; ∾ cicatrices, Plin., nervos praecisos, id.; o. — glūtĭnōsus, 3: fuld af Liim, klebrig el. sei i sit Slags; terra, Colum., caro, Cels.; – compar., ∾ pus sanguine et sanie, id.; superl., ∾ terra, Colum., resina, Cels.; — [gluten]. — glūtĭnum, i, n., f. und. gluten.

1. glūtio, (gluttio), īvi o. ii, ītum, 4, v. a., [glutus]: nedsluger, svælger, epulas, Juvenal. 4, 29; — II) „overf." om Lyden, (ligesom at nedsluge den); quum glutiunt vocem (corvi) velut strangulati, Plin. 10, 15; – men mortem glutitam, (i. e. exhaustam), Tertull. — 2. glutio, (o. glocido), som Biformer af glocio, vid. Fest. p. 99 Müll. — glūto, (ogs. glutto), onis, m., [1. glutio]: en Slughals, en Fraaser, Pers. 5, 112. — glutto, onis, f. und. frgd. — glūtus, (ogs. gluttus), 3, [besl. m. gluten]; men sædv. om Jorden el. Ageren: sei, blod, (oppon. sprød); – beneque glutus siet (locus), Cato; cf. Plin. 17, 29.

`glÿcÿmĕris, ĭdis, f., γλυκυμερίς: en Musling-art, (germ. Gienmuschel), Plin. 32, 53. — glÿcyrrhiza, ae, f., o. glycyrrhizon, i, n., γλυκύῤῥιζα, γλυκύῤῥιζον: Sødrod el. Sødtræ, (el. Lacristræ); vid. Plin. 22, 11, o. id. 11, 119; ogs. dulcis radix, Cels. — glÿcÿside, es, f., γλυκυσίδη: Pæoni el. Gigtrose, Plin. 25, 10, o. id. 27, 60. — glyssomarga, (al. glissomarga), ae, f.: etslags hvid Mergel, Plin. 17, 4.

Gnaeus, f. und. Cnaeus. — gnaphălion, i, n., γναφάλιον: etslags uldagtig Plante, germ. Wiesenwolle, (d. e. Enguld), Plin. 27, 61. — gnarigavit, forel. f. narravit, Liv. Andron. ap. Fest. p. 95. — gnārĭtas, atis, f., [gnarus]: Kundskab derom el. Bekiendtskab dermed; fiducia gnaritatis locorum etc., Sall. frgm. ap. Non. — gnārūris, e, for- o. efterel. Biform af gnarus; - gnarures vos volo esse hanc rem, Plaut. Most. 1, 2, 17; sild. ogs. hos Auson. o. Arnob. — gnārus, 3, [f. narus; vid. Cic. Orat. 47; besl. m. inus. gnotus f. notus, nosco, γνῶναι]; — I) act.: som veed el. kiender noget; - c. gen., el. m. Relativ- el. Objectsætn.; for- o. efterel. ogs. c. acc.; - a) c. gen.; nec loci gnara sum, etc., Plaut. Rud. 1, 3, 28; gnarus rei publicae, Cic.; ∾ armorum et militiae, Colum.; — b) m. Relativ- el. Objectsætn.; nemine gnaro, quidnam coepturus esset, Suet. Calig. 46; cf. Cic. Orat. 4; - satis gnarus, jam in Thessalia regem esse, Liv. 33, 5; — c) c. acc.; vid. Plaut. Most. 1, 2, 17, und. gnaruris; — II) „overf." o. passivt, ligesom notus: kiendt el. bekiendt; men rimel. alene hos Tac.: vid. id. Ann. 1, 63, oftere.

Gnātho, ōnis, m., hos Terent.: Navnet paa en Snyltegiest; df. ogs. „alm." en Snyltegiest, Cic. Lael. 25; cf. id. Phil. 2, 6; df. — Gnāthōnici, orum, m., ligesom Disciple af hin Gnatho, Ter. Eun. 2, 2, 33. — gnatus, 3, f. natus, 3, und. nascor. — gnave, gnavitas, gnaviter, gnavus, f. und. nave, etc.

Gnĭdius, 3, f. und. flgd. — Gnĭdus, (-os), (ogs. Cnidus), i, f., Κνίδος: dorisk By i Carien, berømt af Praxiteles's Venusstøtte; hod. Cnido; vid. Mela 1, 16, Plin. 5, 29, Hor., Ovid., ogs. Cic. Manil. 12, o. Liv. 37, 16; — 2) df. Gnĭdius, 3: gnidisk, Venus, Plin., Gyges, Hor. Od. 2, 5, 20; men ∾ arundo, (Skriverpen af gnidisk Rør), Auson.; — b) df. subst. pl. Gnidii (el. Cnidii), orum, m.: Gnidierne el. Indvaanerne af Gnidus, Cic. Verr. 4, 60, o. Plin. 36, 4.

gnōbĭlis, e, f. und. nobilis. — gnōme, es, f., γνώμη: Tankesprog, Sentens, d. lat. sententia, Fronto. — gnōmon, ōnis, m., γνώμων: Viser paa Soluhret, Plin. 2, 74, Vitruv.; — gnōmŏnĭcus, 3, γνωμονικός: hørende til en Solviser el. til et Soluhr; - ∾ rationes, Vitruv., res, id.; — II) df. subst.; A) gnōmŏnĭca, ae, (sc. ars), ogs. gnōmŏnice, es, f., γνωμονική, (sc. τέχνη): Soluhrmagerkunsten, (el. alm. Uhrmagerkunsten), Vitruv., Gell., Plin.; — B) gnomonici, orum, (sc. artifices): Soluhrmagere, (el. alm. Uhrmagere), Solin.

gnosco, ĕre, f. und. nosco. — Gnosiacus, (el. Gnoss.), 3, etc., f. und. flgd. — Gnōsos, (-us), ogs. Gnossos, (-us), i, f., Γνωσός, Γνωσσός, Κνωσσός: By paa Creta, var engang K. Minos's Hovedstad; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 4, 20; — B) df. 1) Gnōsiăcus, (Gnoss.), 3: gnosisk el. cretisk, rex, (i. e. Minos), Ovid., regnum, (i. e. Creta), id.; — 2) Gnōsias, (el. Gnoss.), ădis, f.; a) adj.: = frgd.; Gnosiades juvencae, Ovid. A. A. 2, 293; — b) subst. Gnosias, (sc. puella), i. e. Ariadne, id. ibd. 1, 556; — 3) Gnōsis, (el. Gnoss.), ĭdis, f.: = Gnosias; a) adj.; aspicies ··· coronam Gnosida, (Stiernebilledet Ariadnes Krone), Ovid. Fast. 3, 459; — b) subst. Gnōsis, (sc. puella), i. e. Ariadne, Ovid. A. A. 1, 527, oftere; — 4) Gnōsius, (el. Gnoss.), 3; aa) adj., gnosisk, ogs. cretisk; ∾ Epimenides, (af el. fra Gnossus), Plin.; ∾ regna, (i. e. Creta), Virg.; men id. Ge. 1, 222: Gnosia stella coronae, (Stiernebilledet: Ariadnes Krone, sædv. Kronen); heder Colum. 10, 52: ardor Gnosius Bacchi; — bb) subst.; a) Gnosii, (el. Gnossii), orum, m.: Indvaanerne af Byen Gnossus, Liv. 37, 60; — b) Gnosia, (sc. puella), Prop. 1, 3, 2, i. e. Ariadne. — gnostici, orum, m., γνωστικοί: Gnostikerne, en Religionssect i d. første christelige Aarh., Augustin.; ogs. mærkes Tertulliani Liber adversus Gnosticos. — gnotus, 3, f. notus, f. und. nosco.

gōbius, (ogs. cob.), i, o. gōbio, ōnis, m., κωβιός: Grundlingen, en Fiskeart, Ovid. Hal. 128, Plin. 9, 53, Martial., o. A. — Gŏmorrhaeus, 3, Γομοῤῥαῖος: benævnt efter den undergangne By; - Gomorrha, ae, f., Prudent., ogs. Gomorrhum, i, n., Tertull. — Gomphi, orum, m.: By i Thessalien, Caes., Liv.; — 2) df. Gomphenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 3, 81. — gomphus, i, m., γόμφος: Nagle, Trænagle, Tertull.; cf. Stat. Silv. 4, 3, 47.

gongÿlis, ĭdis, f., γογγυλίς: etslags rund Roe, Colum. poët. 10, 421. — goniaea, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 59. — gŏnorrhoea, ae, f., γονόῤῥοια, i. e. seminis profusio, Jul. Firm.

Gordaei (el. Gordiaei) montes, Curt. 4, 10, o. Plin. 6, 12: Biergstrækning i Armenien. — Gordiănus, i, m.: Navnet paa tvende romerske Keisere; vid. Capitol. Gord.; — 2) df. adj. Gordianus, 3, Inscript. — Gordium, i, n.: By i Storphrygien ved Floden Sangaris; vid. Plin. 5, 42, Liv. 38, 18, o. Curt. 3, 4. — Gordius, i, m.: Konge i Gordium i Storphrygien, bekiendt af hin uopløselige Knude ved hans Vogn, hvilken Knude Al. d. Store overhug; vid. Curt. 3, 1, o. Justin. 11, 7.

Gorge, es, f.: Datter af K. Oeneus; vid. Ovid. Met. 8, 543. — Gorgias, ae, m., Γοργίας; 1) berømt græsk Sophist, samtidig med Socrates, Cic. d. Or. 1, 22, o. id. Orat. 12; — 2) ogs. en berømt Rhetor i Athenen, vid. Cic. Fam. 16, 21. — Gorgo, el. Gorgon, ōnis, f., Γοργώ: den slangehaarede Datter af Phorcys, heder ogs. Medusa, havde den Egenskab, at forvandle til Steen enhver, som saae hende; - hendes af Perseus afhuggede Hovede satte Minerva derefter i sit Skiold; vid. Ovid. Met. 4, 698, oftere, o. Virg. Aen. 8, 434, oftere; f. ogs. Cic. Verr. 4, 56: Gorgonis os, (Medusahovedet), pulcherrimum, cinctum anguibus; - men Ovid. Trist. 4, 7, 12, forbindes ved Apposition: ora Medusae Gorgonis anguineis cincta ··· comis; - pl. Gorgones, Virg. Aen. 6, 289; — B) df. 1) Gorgŏnēus, 3: gorgonisk el. medusisk; ∾ crines, (Slangehaar, som Medusa's), Ovid.; cf. Virg. Aen. 7, 341: Gorgoneis Allecto infecta venenis; men ∾ lacus, Prop. 3, 2, 32, (som dannes af den af Pegasus aabnede Kilde, Hippocrene); ∾ equus, (i. e. Pegasus, der er opstaaen af Medusa's Blod), Ovid. Fast. 3, 450; — 2) gorgŏnia, ae, f.: Korallen, (fordi den forstenes ved at komme af Vandet i Luften), Plin. 37, 59.

Gortÿna, ae, f., o. Gortyne, es, f.: By paa Creta, Mela 2, 7, Plin. 4, 20, Lucan., Senec.; ogs. Gortyn, ÿnis, f., Val. Fl.; — B) df. 1) Gortÿnius, 3; aa) af el. fra Gortyna, judex, Cic. Phil. 5, 5; — b) ogs. subst. Gortynii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Nep., Liv.; — bb) „syneed." ogs.: cretisk, stabula, Virg. Ecl. 6, 60, spicula, id. Aen. 11, 773; — 2) Gortÿniăcus, 3: = Gortynius, arcus, Ovid. Met. 7, 778; — 3) Gortÿnis, ĭdis, f.: gortynisk, arundo, Lucan. 6, 214.

gossympīnus, i, f.: Bomuldsbusken, (gossypium arboreum L.), Plin. 12, 21. — gossypion, i, n., o. gossipion, i, n.: = frgd., Plin. 19, 2.

Gōthi, orum, m.: Folk i d. nordlige Tydskland, Auson.; - hed tidligere Gothones el. Gotones, Tac. Ann. 2, 62, ogs. Guttones, Plin. 4, 28; — B) df. I) Gŏthia, ae, f.: Gothien el. Gothernes Land, Amm. 30, 2; — 2) Gŏthicus, 3: gothisk, bellum, Treb. Poll.; — b) ogs. som Ærestitel: Gothicus, i: Gothernes Overvinder, Vopisc. Aurel. — Gothīni, orum, m.: celtisk Folk i d. nuv. Crocauiske, Tac. Germ. 43. — Gothones o. Gotones, s. und. Gothi.

grăbātŭlus, i, m., demin. af flgd., Appul. — grăbātus, i, m., κράβατος: etslags Løibænk el. Seng, ringere end lectus; vid. Cic. Div. 2, 63; men restibus tenti (grabati: hvis Bund er af Liner), Lucil. ap. Non.; cf. Senec. Ep. 18, o. Martial. 6, 39.

Gracchanus, 3, s. und. flgd. — Gracchus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Sempronia, hvoraf her mærkes; 1) Tib. Sempronius Gracchus, Celtiberiernes Overvinder, var ved den ældre Africanus's Datter, den aandrige Cornelia, Fader til de tvende nedennævnte Brødre; vid. Cic. Off. 2, 12 o. 23; — II) Tib. Sempr. Gracchus, o. C. Sempr. Gr.: Sønner af d. frgd.; vid. Cic. Off. 1, 22, o. id. ibd. 2, 21, ogs. Flor. 3, 14 o. 15, ogs. Vell. 2, 2 flgd.; — B) df. adj.: Gracchānus, 3, judices, Cic. Brut. 24, (den ved en Lov af C. Gracchus til Dommere indsatte Ridderstand); ∾ mala, Senec.; ∾ tumultus, Val. Max.

grăcĭlens, tis, adj., forcl. f. gracilis: tynd, spæd, Naev. ap. Non. — grăcĭlentus, 3, ligesom frgd., for- o. eftercl. f. gracilis: fin; ∾ filum, Enn. ap. Non.; ∾ equus, (maver, odl.), Gell. — grăcĭlesco, ĕre, v. inch. n., [gracilis]: at blive tynd el. smal; (eftercl. Ord); - obeliscus gracilescens, Ammian. — grăcĭlĭpes, ĕdis, adj., [gracilis, pes]: med tynde Ben, ciconia, P. Syr. ap. Petron. Sat. 55.

grăcĭlis, e: tynd, spæd, smækker el. slank, ogs. smal, ogs. liden i sit Slags, (rosende el. dadlende); - ∾ (puella), Ovid. Rem. 328; gracili sic tamque pusillo, Hor. Sat. 1, 5, 69; cf. id. Od. 1, 5, in.; men Liv. 35, 11: equi hominesque paulluli et graciles; - men ∾ et ejuncida vitis, Plin.; ∾ folium, id., stamen, Ovid., vinculum, Petron.; ∾ cacumen, Ovid.; viae graciles petauri, (paa Linien), Martial. 2, 86; ∾ libellus, id.; ∾ umbra, Ovid.; - compar., glans ilicis brevior graciliorque, Plin.; superl., fuit (Nero) ··· gracillimis cruribus, Suet.; — II) „fig."; A) „overf.": maver el. ringe i sit Slags; gracili et arido (agro) etc., Plin. 17, 35; ∾ vindemiae, Plin. Ep. 9, 20; ∾ pauperies, Appul.; — B) „ment.", navnl. om Foredraget: simpel, jevn, uden Prydelser; - Materiae gracili sufficit ingenium, Ovid. Pont. 2, 5, 26; inter gracile validumque (genus dicendi) tertium aliquid constitutum est, Quintil. 12, 10, 66; cf. Gell. 7, 14, ab in., o. Plin. Ep. 2, 3; men om Taleren, Quintil. 12, 10, 36: non possumus esse tam graciles; simus fortiores; — not.: forcl. Biform; gracilus, 3, hvs. fem. gracila, Lucil. ap. Non.; pl. gracilae virgines, Ter. Eun. 2, 3, 22,

*grăcĭlĭtas, atis, f.: Tyndhed, Maverhed, corporis, (spæd el. fin Legemsbygning), Cic. Brut. 91; ∾ cervicum et crurum, Suet. Calig. 50; ∾ digitalis (vitis), Plin.; - ogs. in pl.: gracilitates consectari („alleg."), Cic. Brut. 16; — II) „fig.": Simpelhed, Jevnhed; ∾ Lysiaca, Quintil.; cf. Gell. 7, 14; ∾ narrationis, Quintil.; cf. id. 1, 9, 2; — grăcĭlĭter, adv.: tyndt, smalt; ∾ fistulatum vasculum, (med fine Huller), Appul.; — II) „fig." om Foredraget; alia ornatius, alia gracilius esse dicenda, Quintil. 9, 4, 130; o. — grăcĭlĭtūdo, ĭnis, f.: forcl. Biform af gracilitas, Attius ap. Non.; — [gracilis]. — grăcillo, are, v. n., som Hønens Naturlyd: at kagle, Auct. Carm. Phil. 25. — grăcĭlus, 3, s. und. gracilis, not.

grăcŭlus, (gracc.), i, m., [a sono oris, Fest.]: Kragen, (corvus monedula L.); vid. Plin. 8, 41, o. Phaedr. 1, 3; - df. graculus Aesopi, (som Ordsprog, vid. Phaedr. l. c.), Tertull.; ligel. (som Ordsprog): nihil cum fidibus graculo, Gell. epil.

*grădālis, e: som skeer Skridt for Skridt; ∾ pugna, Diomed.; — grădārius, 3: som gaaer i Skridt, equus, Lucil. ap. Non.; — II) „fig." om Taleren: rolig, betænksom; - Cicero quoque noster gradarius fuit, Senec. Ep. 40; o. — grădātim, adv.; oprdl.: Skridt for Skridt; df. „alleg. o. „fig.": ligesom trinvis el. skridtvis, lidt efter lidt; - ∾ ascendere ab humilioribus verbis ad superiora, Cic. Part. or. 15; cf. Plin. Ep. 2, 6; ∾ istuc pervenire, Cic. N. D. 1, 32; pedetentim et gradatim accessum ad causam facere, id. Fam. 9, 14; cf. id. Tusc. 1, 24, o. id. ibd. 2, 65; — [gradus].

*grădātio, onis, f.; oprdl.: Reisning af Trin el. Trapper; - ∾ scalarum, Vitruv. 5, 3; — II) df. „fig." o. „alleg.": den ligesom trinvise Fremskriden i Talen fra det Svagere til det Stærkere, Grækernes κλῖμαξ; - vid. Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 3, 54, ogs. Auct. ad Herenn. 4, 25; — grădātus, 3: forsynet med Trin el. Afsatser; (efteraug. Ord); ∾ buxus, Plin. Ep. 5, 6; cf. Plin. 13, 7; o. — grădīlis, e; oprdl.: = frgd.; (eftercl. Ord); ∾ templum Genii, Ammian.; - men „overf.": ∾ panis, der fra visse Trapper el. Forhøininger uddeles til de Fattige, Cod. Theod.; — [gradus].

grădior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradus]: at giøre Skridt for Skridt, at gaae skridtvis, at skride frem, at gaae; - gradiendo ad pastum accedere, (om Dyrene), Cic. N. D. 2, 47; ligel. quasdam (bestias) ··· esse gradientes, id. Tusc. 5, 3; - men Virg. Aen. 10, 572: Longe gradientem etc., (tagende lange Skridt); ligel. gradiens ingenti passu, Ovid.; men fidenti animo gradietur ad mortem, Cic. Tusc. 1, 46; si graderere tantum, quantum loquere, Plaut.; men gressi per opaca viarum, Virg. Aen. 6, 633; — b) ogs. m. homogent Object; uterque sexus (mulus et mula) viam recte graditur, Colum.; — II) „poet. overf." ogs. om Ting og Begreber; - foras gradiens arteria clamor, Lucr.; cf. id. 6, 1121: qua graditur (nebula).

Grādivicŏla, ae, m., [Gradivus, colo]: som dyrker Guden Mars Gradivus, Sil. 4, 223. — Grādīvus, (ogs. Grăd.), i, m., [rimel. a gradiendo, i. e. gradum inferendo]: den til Kamp fremskridende; Epithet til Guden Mars; - Salios duodecim Marti Gradivo legit, Liv. 1, 20; ogs. ∾ pater, Virg.; ogs. ∾ rex, id.; ogs. absol.: Gradivus, Ovid., (som ogs. undert. har Grăd. f. Grād.)

grădus, us, m., [besl. m. gradior]; I) „alm."; A) „egenl.": Skridt el. Trin; - pedibus et gradu non egere, Cic. Univ. 6; quotiescumque gradum facies, id. d. Or. 2, 61; men comisk: adibo contra et tollam gradum, Plaut.; - navnl. ogs. i Krigssproget: acrius gradum inferre, Liv.; men id. 7, 33: conferre gradum cum aliquo, (begynde Kampen); men conferre gradum, Virg. Aen. 6, 488, (for neml. at tale med nogen); men id. Ge. 3. 169: gradum conferre juvencos, (holde Skridt); - a cursu ad gradum reduci, Senec.; ingentes ferre gradus, (tage store Skridt), Ovid.; ligel. esse grandibus gradibus, Plaut.; - gradum celerare, (skynde sig, ile), Virg., corripere, Hor., addere, Liv.; gradum sistere, (standse), Virg., sustinere, Ovid.; men gradum referre, (træde tilbage), id., revocare, Virg., reducere, Petron.; - gradu citato, (ilende), Liv., concitato, Phaedr.; pleno gradu, Liv. 4, 32; men Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; „alleg.": ingressum (illum) pleno gradu etc.; ligel. „alleg.": non gradu, (ikke skridtvis), sed praecipiti cursu etc., Vell. 2, 4; gradu suspenso, (med lette Fied, paa Tæerne), Ter. Phorm. 5, 6, 27; gradu expenso, Prop. 2, 3, 6, (ligesom med talte Skridt); — B) „overf." o. „alleg." el. lignelsesvis; - conando agendoque jam eo gradum

fecisse plebejos, unde etc., Liv. 6, 35; cf. ibd. 42: graduque eo etc.; men ex aedilitate gradum ad censuram (fecisse), id. 27, 6; cf. Cic. Verr. 2, 1: in Africam ex hac provincia gradus imperii factus est; men Ovid. Met. 4, 59: Notitiam primosque gradus vicinia fecit; - men Cic. Orat. 64: spondeus ··· stabilem quendum (habet) et non expertem dignitatis gradum; — II) „bes." ; A) i Krigs- o. Gladiatorsproget: den af en Kæmpende indtagne Stilling, (Fodfæste, odl.); - obnisos stabili gradu impetum hostium excipere, Liv. 6, 12; cf. id. 34, 39: de gradu libero ac stabili (conari emittere tela); men Ovid. Met. 9, 45: Inque gradu stetimus etc.; cf. Liv. 6, 32; — 2) bf. „overf." o. „alleg.": fast Stilling, ogs. bestemt Plan, odl.; - viri fortis et constantis est, non ··· tumultuantem de gradu dejici, etc., Cic. Off. 1, 23; cf. id. Att. 16, 15; men Nep. Them. 5: ab eodem (Themistocle) gradu depulsus est; — B) „metonym.": hvorover el. hvorpaa man stiger; Trin, Stie, Trappe, odl.; 1) „egenl."; (sædv. in pl.); - scalarum gradus si alios tollas, alios incidas, etc., Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 9; Nituntur gradibus (scalarum), Virg. Aen. 2, 443; cf. id. ibd. 1, 148; - pro Palatii gradibus, Suet.; cf. Vell. 2, 3; men ut··· praeceps per gradus iret, Suet. Calig. 35; - ogs. in sing., Vitruv. 3, 3; — 2) „fig."; aa) „overf." o. ifølge etslags Lighed med Trin el. Afsats, odl.; a) Rader af Bukler i Haarfrisuren; - comam in gradus frangere, Quintil.; cf. id. 12, 10, 47, o. Suet. Ner. 51; — b) i Landbruget: Afsats el. Afsnit af den opgravede Jord, Colum. 3, 13; — c) i Mathematiken: en Grad af Cirkelen, Manil. 1, 579; — d) i Veterinærsproget: Rynker paa Hestens Gummer, Vegel.; — bb) „ment." el. om Begreber: Trin el. Grad i et Forhold, navnl. i Tonerne, i Alder og Slægtskab, i Rang og Værdighed, odl.; - ab ima ad summam (vocem) ac retro multi sunt gradus, Quintil.; cf. Cic. Orat. 18, ogs. id. d. Or. 3, 61; - in omni vel honoris vel aetatis gradu etc., id. Fam. 13, 11; cf. Lucr. 2, 1123; - a matre Pompejum artissimo contingebat gradu, Suet. Aug. 4; cf. Ovid. Met. 13, 143; - per omnes honorum gradus etc., Cic. Catil. 1, 11; cf. id. Lael. 3; ∾ senatorius, id. Manil. 21; men ascendens gradibus magistratuum, id. Brut. 81; - gradus plures sunt societatis hominum, id. Off. 1, 17; cf. id. ibd. 18 o. 45; - oratorum aetates et gradus persequi, id. Brut. 32; accendendi judicis plures sunt gradus, Quintil.; cf. Cic. N. D. 1, 32; men quem mortis timuit gradum, qui etc.? Hor. Od. 1, 3, 17.

Graea, ae, f., [γραῖα, i. e. anus, Kærling]; pl. Graeae: tvende (el. trende) Søstre, Døttre af Phorcys og Ceto; hvf. Phorcydes, Ovid. Met. 4, 774; vid. Hygin. Fabb. praef. p. 7.

Graecānĭce, adv.: med en af Græsken laant Endelse, Varr. L. L. 9, 50; af — Graecānĭcus, 3, [Graecus]: nedstammende fra det Græske; ∾ verba, Varr. L. L. 10, 3, (som ere laante el. formede af det Græske; opp. verba Graeca); - ogs. „alm.": paa græsk Vis el. Maner; ∾ toga, Suet. Dom. 4, (i. e. pallium el. chlamys); ∾ pavimenta, (som de bruges hos Grækerne), Plin.; - ogs. „overf."; ∾ milites, (som ere forfaldne til græsk Blødhed el. Luxus), Vulcat. Avid. Cass. 5. — Graecātim, adv.: paa Grækernes Vis, depilari, Tertull.; af — Graecātus, 3: partic. o. adj. af Graecor.

Graece, adv. af Graecus, 3: paa Græsk, scribere historiam, Cic.; ∾ optime scire, id., loqui, id.; ogs. ∾ nescire, id.; cf. id. d. Or. 1, 35. — Graeci, orum, m., Γραῖκοι: Grækerne, neml. saavel Indvaanerne i d. egenl. Grækenland, som ogs. i d. græske Colonier i Lilleasien og paa Øerne, i Nederitalien (el. Magna Graecia), osv.; vid. Cic. Flacc. 4 o. 5, o. id. ibd. 24 flgd., ogs. Plin. 3, 9; - sing. Graecus, i, m.: en Græker, Cic. Flacc. 7; - men om Benævnelsen Graeci o. Graecia, f. ogs. und. 3. Graecus; — B) bf. 1) Graecus, 3: græsk el. fra Grækenland, benævnt derefter; - studere Graecis litteris, Cic. Brut. 20; ligel. id. d. Or. 2, 36: dare operam rebus Graecis; - men absol.: Graeca leguntur in omnibus fere terris, (Skrifter i d. græske Sprog), id. Arch. 10; - ∾ homines, id. Mil. 29; Graeca nux, (i. e. amygdala), Cloat. ap. Macrob.; Graeci ludi, (af græsk Indhold, opp. Osci), Cic. Fam. 7, 1; ∾ fide mercari, (uden Credit, for rede Penge), Plaut. Asin. 1, 3, 47; ∾ more bibere, (at drikke nogen til), Cic. Verr. 1, 26; - ∾ pantherae, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, (som fanges i d. græske Asien); ∾ pecus, Plin. 8, 73, (rimel. f. Tarentinum); men ∾ via, Cic. Fam. 7, 1, (rimel. som førte til Nederitalien); endel. comisk: ad Calendas Graecas solvere, (d. e. aldrig), Suet. Aug. 87; — 2) Graecia, ae, f., (sc. terra): Grækenland el. det af Grækerne beboede Land; - quod de Corintho dixi, id haud scio an liceat de cuncta Graecia verissime dicere, Cic. d. Rep. 2, 4; cf. Hor. Ep. 2, 1, 156: Graecia capta victorem cepit, etc.; — b) ogs. i Apposition; Graecia terra, M. Aurel. ap. Front.; ∾ civitas, Nep. Alcib. 7; — bb) „overf."; Magna Graecia, Storgrækenland, det af Grækerne beboede Nederitalien, Plin. 3, 15, Cic. d. Or. 2, 37, oftere; - ogs. Major Graecia, Liv. 31, 7, Senec.; - men i en Grækers Mund: Parva Graecia, Plaut. Truc. 2, 6, 55; - men „poet.": Major Graecia, f. hele Italien, Ovid. Fast. 4, 64: Itala nam tellus Graecia Major erat; — 3) Graeciensis, e: græsk; (men efteraug. o. sield.); ∾ mare, Plin. 4, 18; ∾ scimpodium, Gell. 19, 10.

Graecia, ae, f. und. Graeci, nr. B, 2. — Graeciensis, e, f. und. Graeci, nr. B, 3. — Graecĭgĕna, ae, m., [Graecus, gigno]: en Græker af Fødsel, Augustin. — Graecisso, are, v. n., Γραικίζω: efterligner Grækerne; - Atque adeo hoc argumentum Graecissat, Plaut. Men. prol. — *Graecĭtas, atis, f.: d. græske Sprog; (efterel. Ord); facundia Graecitatis, Cod. Theod.; o. — Graecor, atus sum, 1, v. dep. n.: lever paa Græsk, har græske Skikke; - assuetus Graecari, (som alene er vant til de græske Kamplege), Hor. Sat. 2, 2, 11; — II) bf. partic. Graecatus, 3, som adj.; - epistola Graecatior, (som mere falder i det Græske), Appul.; — [1. Graecus].

Graecostădium, i, n., rimel.: = flgd., Capitolin. — Graecostăsis, is, f., Γραικόστασις: Grækernes Stade el. Station, Navnet paa en offenlig Bygning i Rom i Nærheden af Curiet o. Comitium, hvor navnl. de græske, men ogs. andre Gesandter oppebiede Senatets Svar el. Beslutninger, Varr., Cic. Qu. Fr. 2, 1.

Graecŭlio, ōnis, f.: Biform af flgd., Petron. Sat. 76. — Graecŭlus, 3, dem. af Graecus; (sædv. med Ringeagt); - ineptum sane negotium et Graeculum, Cic. Tusc. 1, 35; cf. id. Flacc. 10; ∾ cautio chirographi, (rimel. upaalidelig), id. Fam. 7, 18; — b) ogs. subst. Graecŭlus, i, m.; (ligel. m Ringeagt); - Graeculus esuriens in coelum, jusseris, ibit, Juvenal. 3, 79; cf. Cic. Pis. 29; - navnl. ogs. en underordnet el. pedantisk Dyrker af græsk Lærdom; vid. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Sest. 51.

1. Graecus, 3, f. und. Graeci, no. B, 1. — 2. Graecus, i, m.: en Græker, f. und. Graeci. — 3. Graecus, i, m.: en Konge i Thessalien, efter hvem Graeci o. Graecia skulle have deres Navn, Plin. 4, 14.

Graji, orum, (ogs. um, Enn., Lucr.), m., sield. o. poetisk Biform f. Graeci: Grækerne; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 18, Virg. Aen. 1, 467 o. 530, Ovid., o. A.; - dog ogs. i Prosa; vid. Cic. N. D. 3, 21, oftere; - ogs. in sing. Grajus: en Græker, Virg., Cic.; — 2) bf. adj. Grajus, 3: græsk; ∾ homo, Enn., Lucr., Virg.; ∾ urbes, id.; ∾ Camena, Hor.

Od. 2, 16, 38; men ∾ Alpes, Plin. 3, 21; hvorom ogs. ∾ saltus, Nep. Hann. 3. — Grajoceli, (el. Garoceli), orum, m.: alpisk Folk ved M. Cenis, Caes. B. G. 1, 10. — Grājŭgĕna, ae, m., [Grajus, gigno]: en Græker af Fødsel, en Græker; (poetisk Ord); vid. Lucr. 1, 478, o. Virg. Aen. 3, 550; – ogs. adj.: turmas ... ipsi ducunt Grajugenae reges, Stat. — Grājus, 3, s. und. Graji.

grallae, arum, f., [ctr. af inus. gradulae, som demin. af gradus; formet som rallum f. radulum, af rado]: Stylter, Varr. ap. Non.; df. — grallātor, ōris, m.: som gaaer paa Stylter, id. ibd.; grallatorem gradu (vincere), Plaut.; cf. Fest. pag. 97.

grāmen, inis, n.; I) „alm.": Græsset, navnl. Græs paa Marken, Hor. Od. 4, 7, in.; cf. id. Epod. 2, 24; ogs. graminis herba, Virg. Ecl. 5, 25, o. Liv. 1, 24; segetis ... per summa gramina, (det Øverste af Straaet), Virg. Aen. 7, 808; men ∾ floreum, (Blomstereng), Martial. 9, 91; cf. ∾ Martium, Hor. Od. 3, 7, 26; — II) „overf." ogs. Væxt, Urt, Plante; ∾ cerinthae, Virg. Ge. 4, 63; Arabum de gramine odores, (af Krydderier), Prop. 2, 22, 17; gramina ogs., ligesom herba o. herbae: Lægeplanter, ogs. Hexeurter; gustu cujusdam graminis etc., Quintil. 5, 8, in.; cf. Ovid. Met. 7, 137; men ∾ Indum, Stat., i. e. costum; — b) ogs. Hundegræs; vid. Plin. 24, 118.

grāmiae, arum, f., [γλάμη, i. e. lippitudo]: Materie i Øiekrigen; – gramias oculorum tollere, Plin. 25, 96. — *grāmĭnĕus, 3: med Græsset; ∾ caespes: Grønsvær, Ovid.; ∾ arae, (byggede deraf), Virg.; ∾ campus, id. Aen. 5, 287: en Græsmark; – ogs. af Græs, corona, ogs. obidionalis; vid. Liv. 7, 37, o. Plin. 22, 4 flgd., ogs. Gell. 5, 6; – ∾ hastae, Cic. Verr. 4, 56, rimel. indiske Rørstænger el. Bambusrør; cf. Plin. 16, 65; o. — grāmĭnōsus, 3: fuld af Græs el. rig paa Græs, ager, Colum., solum, id.; — [gramen]. — grāmiōsus, 3, [gramiae]: fuld af Materie, oculi, Caecil. ap. Non.

1. gramma, ae, f., γραμμή: en Linie, Macrob. — 2. gramma, ătis, n., γράμμα: Vægt af to Oboler, Rh. Fann. — grammăteus, ĕi o. ĕos, m., γραμματεύς: Skriver el. Secretær, Appul. — grammătias, ae, m., γραμματίας: en med hvide Linier giennemtrukken Jaspis; vid. Plin. 37, 37.

grammătĭca, ae, o. grammătĭce, es, f., γραμματική, (sc. τέχνη): Grammatiken el. Sproglæren; Sprogvidenskaben el. Philologien; vid. Cic. Fin. 3, 2; et grammatice, (quam ... litteraturam vocaverunt), suos fines norit, etc., Quintil. 2, 1, 4; cf. id. 1, 14, 3, oftere; df. — grammătĭcālis, e: hørende til Grammatiken, grammaticalsk, figurae, Sidon., palaestra, id.; — df. adv. grammătĭcālĭter: efter Grammatikens Regler, declinare, Treb. Poll. — 1. grammătĭce, adv. af grammaticus: efter Grammatikens Regler; aliud esse grammatice, aliud Latine loqui, Quintil. 1, 6, 27. — 2. grammatice, es, f., s. und. grammatica. — grammătĭcŏmastix, īgis, m., γραμματικομάστιξ: Svøbe for (el. Forfølger af) Grammatikerne, Auson.

1. grammătĭcus, 3, γραμματικός: grammatisk el. grammaticalsk el. boglig, ars, Auct. ad Herenn., Quintil.; men id. 7, 3, 2, absol.: possis illud grammaticum, hoc rhetoricum magis dicere; s. ogs. grammatica s. l.; – ∾ disciplinae, Quintil., figurae, id.; men ∾ tribus (pl., m. Lune f. grammatici), Hor. Ep. 1, 19, 40; — II) df. subst.; A) grammătĭcus, i, m.: en Grammatiker; ogs. en Sprogkyndig, en Philolog, en Critiker; vid. Nep. ap. Suet. Gramm. 4, (hvor ogs. grammatici el. litterati adskilles fra grammatistae el. litteratores); grammatici custodes Latini sermonis, Senec.; cf. Cic. Div. 1, 51, o. Quintil. 2, 1, 4; men ut, si grammaticum se quispiam professus, barbare loquatur, Cic. Tusc. 2, 4; men Quintil. 1, 8, 21; inter virtutes grammatici ... aliqua nescire; — B) grammatica, ae, f., vid. s. l.; — C) grammatica, orum, n.: grammatikalske el. philologiske Gienstande, Grammatiken el. Philologien; – in grammaticis poëtarum pertractio, historiarum cognitio, verborum interpretatio, Cic. d. Or. 1, 42.

grammătista, ae, m., γραμματιστής: som underviser i Sprogets Begyndelsesgrunde; ~ grammaticum) absolute, grammatistam mediocriter doctum putant, Suet. Gramm. 4. — grammatodidascalos, i, m., γραμματοδιδάσκαλος, ligesom grammatista: en Sproglærer, Capella. — grammătŏphўlăcium, i, n., γραμματοφυλάκιον: Archiv el. Opbevaringssted for Statsskrifter, Dig. — grammĭcus, 3, γραμμικός: bestaaende af Linier; ∾ deformationes, Vitruv.

grānāria, orum, n., [granum], sc. stabula: Kornbod el. Kornmagazin, Hor. Sat. 1, 1, 53; triticum condi in granaria sublimia, (Kornlofter), Varr.; cf. Cic. Fin. 2, 26. — grānātim, adv.: kornviis, Korn for Korn, Appul.; af — 1. grānātus, 3, [granum]: med Korn el. Kierner; – ∾ mala, quae Punica dicuntur, Granatæbler, Colum. 12, 42; ogs. absol. granatum, (sc. malum), Plin. 15, 34.

grandaevĭtas, atis, f.: høi Alder, Alderdom, Ælde; (forel. Ord); Pacuv. o. Attius ap. Non.; af — grandaevus, 3, [grandis, aevum]: alderstegen, patres, Ovid., senes, Tac.; ogs. ∾ apes, Virg. Ge. 4, 178; men ∾ consilia, (af en Olding), Val. Fl. — grandesco, ĕre, v. n. inch., [grandis]: at blive stor, at voxe til; – quaeque sua de materia grandescere alique, Lucr. 1, 192; ∾ ligna intus, Plin.; cf. Colum. 2, 20; men ∾ triplici fetu, Cic. poët. Div 1, 9. — grandĭcŭlus, 3, demin. af grandis: temmelig stor; ∾ globi, Plaut. Poen. 2, 35. — grandĭfer, a, um, [grandis, fero]: som indeholder noget Stort, storartet; ∾ facta, Nazar. Paneg. Const. 3. — grandĭfĭcus, 3, [grandis, facio]: stor i sit Slags, storartet; grandifica quadam mente (rex), Amm. — grandĭlŏquus, 3, [grandis, loquor]: som fører et høit Sprog; vid. Cic. Orat. 5; men Quintil. 10, 1, 66, om Æschylus: grandiloquus saepe usque ad vitium; – df. ogs. dadlende, Cic. Tusc. 5, 31: isti grandiloqui, (hine Pralere).

*grandĭnat, are, v. impers.: det hagler, Senec. Qu. N. 4, 4; – men „overf.": Sagittis, plumbo et saxis grandinat, nivit, Pacuv. ap. Non.; — grandĭnĕus, 3: fuld af Hagl, nimbi, Alcim., frigus, id.; o. — grandĭnōsus, 3: = grandineus; ∾ qualitas coeli, Colum. 3, 1; — [grando].

grandio, īre, v. a. o. n.; (forel. Ord); I) act.: giør stærkere el. større; ∾ gradum alicui, (lade gaae hurtigere), Plaut. Aul. 1, 1, 10; – men medial: Nec grandiri frugum fetum posse, Pacuv. ap. Non.; — II) neutr.: at blive stor, at voxe; – fruges, frumenta ... grandire beneque evenire, Cato; af — grandis, e, [skal være besl. m. cresco]: stærkt voxen, stor, tyk, fyldig, odl.; I) „egenl.": quicquid erat (olerum), grande erat, Plaut.; ∾ frumenta, Virg., lilia, id.; ∾ ilex, Sall.; ∾ et antiqua robora, Quintil.; – compar., meliores et grandiores fetus edere, (om Jorden), Cic. d. Or. 2, 30; superl., ∾ seges, Varr.; ∾ olivae, Plin.; ∾ epistola, Cic.; men quatuor sane grandes libri, id.; men ∾ litterae, (store Bogstaver), id. Verr. 4, 34; ∾ cothurni, Hor. A. P. 80; ∾ coenae, Quintil.; – Divitiae grandes homini sunt, vivere parce, Lucr. 5, 1117; ∾ pecunia, Cic., Sall., o. A.; ∾ fenus, Cic.; ∾ aes alienum, Sall., Plin.; — b) in neutr. ogs. som adv.; grandia ingrediens, Gell. 9, 11, incedens, Ammian., (Grækernes μακρὰ βιβάς); — II) „fig."; A) om Personer: i en voxen Alder, fuldvoxen, stor; oftere: til Aars, aldrende, gammel; ogs. m. tilføiet natu el. aevo; a) absol.; – grandis jam puer etc., Cic. Pis. 36; cf. Hor. Epod. 13, 11; men quum plane grandis esset,

(oppon. adolescens), Cic. d. Senect. 4; – grandior aetas, vid. id. Phil. 5, 17, o. Ovid. Met. 6, 28; grandi aevo, (i Alderdommen), Lucr. 2, 1142; — b) m. natu el. aevo; vid. Cic. d. Senect. 4: non admodum grandem natu etc.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 49, o. A.; men natu grandior, an senex, Cic. Inv. 1, 24; ligel. grandior natu, Plaut., o. A.; – jam grandior aevo genitor, Ovid. Met. 6, 321; cf. Tac. Ann. 16, 30; — B) om Begreber; 1) „alm."; – ∾ vox, (opp. exigua), Quintil.; cf. Cic. Brut. 84; de rebus grandioribus dicere, id. Fin. 3, 5; ∾ ingenium, Ovid., certamen, Hor.; cf. id. Od. 2, 17, 4; men absol.: Grandia cum parvis etc., id. Ep. 2, 2, 179; – men in neutr. som adv.: grande fremens, Stat.; — 2) „bef."; a) om Foredraget, ligesom sublimis: høi el. ophøiet el. høitidelig, odl.; – genus dicendi grandius quoddam et illustrius, Cic. d. Or. 2, 82, (oppon. subtile), Quintil.; ∾ sententiae, id.; – grandia elate (canere), id.; — b) om Taleren; fiunt pro grandibus tumidi, Quintil.; men Aeschines ··· grandiori similis, id. 10, 1, 77; cf. Cic. Orat. 9, o. id. Brut. 7 o. 83.

grandiscāpius, 3, [grandis, scapus, i]: storstammet, arbor, Senec. Ep. 86. — grandisŏnus, 3, [grandis, sonus, i]: høittonende, modi, Sedul. — *grandĭtas, atis, f.: Storhed; men alene „fig."; ∾ aetatis: høi Alder, Sisenn. ap. Non.; – men ∾ verborum, Cic. Brut. 31; cf. Plin. Ep. 6, 21; o. — grandĭter, adv.: stærkt, høiligen; ogs. høit el. begeistret; (men alene „poet." o. i eftercl. Prosa); compar., Quamvis grandius ille sonet, Ovid. Her. 15, 30; men ∾ frugi pater, Sidon.; ∾ affectus, Augustin. — grandiuscŭlus, 3, demin. af grandior, grandius, (und. grandis): temmelig stor el. voxen, virgo, Ter. Andr. 4, 5, 19.

grando, ĭnis, f.: Hagl, Haglveir, Isslag; – si grando quippiam nocuit, Cic.; cf. Virg. Ge. 1, 449; ∾ hiberna, Ovid., creberrima, Liv.; – ligel. in pl.: nimbis, nivibus, grandinibus, etc., Cic. N. D. 2, 5; ligel. grandines ruunt, Plin.; — II) „fig.": grando aspera saxorum, Sil.; – men om Talens overvældende Rigdom: qui grandines Ulixei? Auson.

grānea, ae, f., [granum]: en af stødte Korn el. af Gryn tilberedet Spise, Cato, Hieronym. — Grānĭcus, i, m.: Flod i Mysien, berømt af Al. d. Stores Seier over Perserne, Mela 1, 19, Plin.; ogs. Granicum flumen, id.; men personificeret: Granico nata bicorni, Ovid. Met. 11, 763. — grānĭfer, a, um, [granum, fero]: bærende el. bringende Korn, agmen (formicarum), Ovid. Met. 7, 638. — Grannus, i, m.: Epithet til Apollo paa flere germaniske o. navnl. daciske Indskrifter.

grānōsus, 3: fuld af Korn el. af Kierner, folliculi, Plin., cortex, id.; af — grānum, i, n.: Korn, (Bygkorn, Hvedekorn, odl.); – ∾ tritici, Plaut., Cic.; ogs. Korn el. Smule, odl.; ∾ turis, Plaut., salis, Plin.; ∾ marmoreum, Marmorkorn, stødt Marmor, Pallad.; — 2) navnl. ogs. Frugtkierne; grana uvae, Ovid., fici, Plin.; men ∾ Punica, (Granatkierner), Ovid. Pont. 4, 15, 8, („poet." o. lignelsesvis om en utallig Mængde).

grăphiārius, 3, [graphis el. graphium]: hørende til Griffelen, theca, hvori den forvares, Suet. Claud. 35; – ogs. subst. graphiarium, i, n., (sc. instrumentum): en Griffel, Martial. 14, 1. — 1. grăphĭce, adv. af graphicus: malerisk; ∾ obunctis oculis, Appul.; – bf. „overf.": smukt, artigen, exornare aliquam, Plaut., decere, (klæde smukt), id. Pers. 4, 2, 3; — 2. grăphĭce, es, f., s. und. flgd.

grăphĭcus, 3, γραφικός; I) „egenl.": hørende til Tegning; men alene som subst. graphice, es, f., (sc. ars), γραφική, (sc. τέχνη): Tegnekunsten, Plin. 35, 36; — II) „fig.": fin, artig; delectatio graphicotera, (compar. graec. γραφικωτέρα), Vitruv.; – men om Personer: kunstfuld el. fiffig el. listig, servus, Plaut., fur, id. — grăphis, ĭdis, f., γραφίς; oprdl.: Værktøi el. Stift til Tegning, Seren. ap. Diomed.; — 2) „overf." ogs. en Tegning, Plin. 35, 36; – ogs. Tegnekunsten selv; graphidos scientiam habere, Vitruv. 1, 1. — grăphium, i, n., γραφίον: Værktøi el. Griffel (stilus), hvormed man skrev paa Voxtavlen, Ovid. Am. 1, 11, 23, Suet. Caes. 82, oftere, Senec.

*grassātio, onis, f.: Omsværmen; ∾ nocturnae, Plin. 13, 44; — grassātor, ōris, m.; 1) Dagdriver el. Snyltegiest, qui ad convivia se applicabat, etc., Cato; — 2) der (om Natten) afstedkommer Uordener; bf. „bef.": Stimand el. Stratenrøver, vid. Cic. Fat. 15, o. Suet. Aug. 32, ogs. id. Caes. 72, o. Quintil. 12, 1, 38; o. — grassātūra, ae, f., ligesom grassatio: røversk Overfald; (tueri pacem) a grassaturis et latrociniis etc., Suet. Tib. 37; — [flgd.].

grassor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), intens. af gradior: gaaer el. drager el. skrider frem el. afsted el. omkring; I) „egenl."; A) „alm.", (men oftest forel.); – Siccine hic cum uvida veste grassabimur? Plaut. Rud. 1, 4, 31; men ∾ hoc gradu, (gaae saa langsomt), id. Poen. 3, 1, 11; ∾ pedibus, Titin. ap. Non.; – „poet." om en Brikke i Schakspillet, Ovid. Trist. 2, 477; – saal. ogs. om Ting; scutulato reti grassantes (pedicae aranei), Plin. 11, 28; cf. Justin. 23, 2: per articulos humore grassante; — B) „bef."; 1) om Snyltegiester el. Svirebrødre, odl.: at sværme omkring; – in juventutem in Subura grassantem incidisse, Liv. 3, 13; cf. Fest. p. 97: grassari pro adulari etc.; — 2) fiendligen at styrte løs derpaa, navnl. for at udplyndre; – ∾ in aliquem, Plaut. Rud. 3, 3, 22; ∾ in possessionem agri publici, Liv. 6, 5; men „poet." c. acc.: grassatus cuspide turmas, (s. agressus), Stat. Theb. 8, 570; — II) „fig."; A) „alm.": gaaer el. skrider frem el. gebærder mig el. forholder mig saa el. saa; – saepe hac eadem grassatus sum via, Nov. ap. Non.; ubi animus ad gloriam virtutis via grassatur, Sall. Jug. 1; men jure grassari, non vi, Liv. 3, 44; cf. id. ibd. 10, 14, o. Tac. Hist. 4, 56; ∾ obsequio, Hor., dolo, Tac., assentando multitudini, Liv.; men superbe avareque in provincia grassati, Suet. Aug. 67; — B) „bef.": fiendligen at gaae løs derpaa, at behandle fiendligen, at rase derimod; – ut in te hac via grassaremur, Liv. 2, 12; cf. id. 6, 5, ogs. Suet. Ner. 36, o. id. Calig. 34; – ita bacchantem et grassantem adoriri, id. ibd. 56; cf. id. Vesp. 6; men id. Galb. 14: ∾ diverso vitiorum genere; cf. Tac. Hist. 3, 39: ∾ veneno; — ogs. m. Begrebssubjecter; ita accusatorum major in dies et infestior vis ··· grassabatur, id. Ann. 4, 66; men haec (vitia) in pueris grassari, illa in adultis, Plin. 26, 3; — b) sild. ogs. c. acc.; simulque Romam pestilentia grassabatur, Aur. Vict. Caes. 33.

*grătanter, adv.: med Glæde; (eftercl. Ord); ∾ accipere, Capitol.; o. — grātātōrius, 3; lykønskende, apices, Sidon.; — [grator]. — grāte, adv. af gratus; 1) „alm.": gierne med Fornøielse; – nam et praeterita grate meminit, et etc., Cic. Fin. 1, 19; – compar., Justin. 12, 11; superl., Macrob. Sat. 7; — II) „bef.": taknemmeligen, erkiendtligen; – me, quod faciam, et grate et pie facere, etc., Cic. Planc. 41; cf. id. d. Or. 2, 11, o. Hor. Ep. 2, 2, 210; id munus ··· gratissime acceptum est, Plin. 7, 60; beneficium qui dat, vult accipi grate, Senec.

grātes, (ordenl. alene in nomin. o. acc., dog in abl. gratibus, Tac. Ann. 12, 37), f., [gratus]: Tak el. Taksigelse, (navnl. i Religionssproget); – diis laudes gratesque agere, Liv. 7, 36; cf. id. 23, 11: grates diis immortalibus agi haberique; men Cic. d. Rep. 6, 9: grates tibi ago, summe Sol! etc.; men Ovid. Pont. 4, 9, 49: superis decernere grates, (beslutte en Takkefest); – men ogs. udenf. Religionssproget el. alm.; laudes et grates reversis legionibus habentem etc., Tac. Ann. 1, 69; cf. id. ibd. 6, 2, ogs. Virg. Aen. 11, 508, o.

id. ibd. 1, 600; men id. ibd. 2, 535, ironisk el. forbandende; - ogs. mærkes Plaut. Poen. 1, 1, 5: deberi tibi multas grates gratias, (s. grates et gratias).

grātia, ae, f., [gratus; altf. oprdl.: den Gunst el. Yndest, som man enten selv besidder, el. som man beviser andre]; df. I) „alm.": den Gunst el. Yndest, hvori nogen el. noget staaer hos andre, Velvillie el. Venskab, Kjærlighed el. Hengivenhed, odl.; - summum gradum tenere et dignitatis et gratiae, Cic. Planc. 13; cf. id. R. Am. 6; men id. Manil. 24: conciliare sibi gratiam alicujus; - restituere in veterem gratiam alicujus, id. Att. 1, 3; ogs. redire in gratiam cum aliquo, id. ibd. 1, 14; men inire gratiam ab aliquo, id. ibd. 7, 9, oftere; cf. Liv. 33, 46: quantam eo facto ad plebem inierit gratiam; men apud Lentulum ponam te in gratiam (el. in gratia), Cic. Att. 5, 3; - quum istuc ··· impetro cum gratia, Ter. Andr. 2, 5, 11; cf. id. Phorm. 4, 3, 17; summa nobilitate et gratia inter suos, Caes. B. G. 2, 6; gratia valere el. plurimum posse, id.; - men in pl.: Murenae provincia multas bonas gratias ··· attulit, (mange Forbindtligheder), Cic. Mur. 20; cf. id. Agr. 2, 3: non excellentibus gratiis paucorum, etc.; — B) „overf." o. objectivt, ligesom χάρις: Elskelighed, Ynde, Skiønhed; (men alene „poet." o. i efteraug. Prosa; hos Cic. venustas); - ∾ formae, Ovid., Suet., corporis, id.; quid gratiae in vultu? Quintil. 6, prooem.; - nec desit ··· gratia verbis, Propert.; cf. Ovid. Met. 13, 127; men plenus est jucunditatis et gratiae (Horatius), Quintil. 10, 1, 96; ∾ dicendi, id., brevitatis novitatisque, id.; - ogs. om Ting; uvis et vinis gratiam affert fumus fabrilis, Plin.; cf. id. 17, 6; — C) som nom. pr. ere Gratiae - Oversættelse af Grækernes Χάριτες: Gudinderne for Yndighed el. Skiønhed; - de trende Gratier: Aglaja, Euphrosyne, Thalia, ere Døttre af Juppiter o. Eurynome; vid. Senec. Benef. 1, 3, Serv. ad Virg. Aen. 1, 720, o. Hor. Od. 1, 4, 6, oftere; - Ovid. Met. 6, 429, staaer sing. Gratia, ae, collectivt; — II) „bef.": den Gunst, som man viser nogen, Gunstbevisning, Velvillie, Tieneste, odl.; - petivit in beneficii loco et gratiae, ut etc., Cic. Verr. 3, 82; men hanc gratiam ut sibi des etc., Ter. Hec. 3, 3, 30; men nullam esse gratiam tantam, quam non etc., Cic. Fam. 2, 6; men Sall. Jug. 104: Boccho ··· delicti gratiam facit; cf. id. Catil. 52; men se pugnaturos in gratiam ducis, Liv. 28, 21; saal. oftere in gratiam alicujus, (nogen til Villie, for at tiene nogen, odl.), id., Vell., Suet., o. A.; — B) prægnant ogs.: den for en modtagen Tieneste (i Ord el. Handling) ydede Tak; saal. m. agere altid in pl.; ellers oftest in sing.; - immortales ago tibi gratias, etc., Cic. Fam. 10, 11; men referre gratiam, (giengielde en Tieneste), id. ibd.; cf. Liv. 37, 37; men Cic. Fam. 10, 19: quamquam gratiarum actionem a te non desiderabam ··· tamen etc.; men id. Phil. 3, 15: ut eis ··· gratiae referantur; cf. id. Balb. 1, „bef." ogs. id. Off. 2, 20: gratiam autem et, qui retulerit, habere, et, qui habeat, retulisse; - pro eo (beneficio) gratiam repetere, Liv. 1, 47; men Senec. Ep. 81: reddere beneficio gratiam, injuriae ··· malam gratiam; - men Plaut. Men. 2, 3, 36, som høfligt Afslag paa en Indbydelse: Bene vocas; tam gratia est; - endel. som Udraab el. elliptisk: dis gratia, (Gud skee Lov)! Ter. Ad. 1, 2, 41; cf. id. ibd. 58; — BB) hertil er endnu at henføre; A) gratiā; oprdl.: til Gunst derfor, (ligesom ovenf. in gratiam alicujus); df. „alm.": formedelst, (dog sieldnere end causā, og, ligesom dette, ordenligen efter sin Casus, dog hos Quintil. ogs. foran); — a) c. gen.; Nuptiarum gratia haec sunt ficta, Ter. Andr. 5, 1, 17; probri gratia (movere senatu), Sall. Catil. 23; cf. id. Jug. 76; men bestias hominum gratia generatas etc., Cic. N. D. 2, 63; brevitatis gratia, Quintil.; decoris gratia, id.; - sui purgandi gratia (legatos mittere), Caes. B. G. 7, 43; cf. Cic. Fin. 1, 10; - elliptisk er: exempli gratia, (for el. til Exempel), Cic. Off. 3, 12, o. A.; derim. fuldstændigen, Quintil. 6, 5, 6: pauca tamen exempli gratia ponam; cf. Cic. Fin. 5, 11; — b) c. pronom. adj., (men alene forel.); - num mea gratia pertimescit? Plaut. Pseud. 5, 2, 3; qua gratia? Ter. Eun. 1, 2, 79; cf. id. ibd. 19; — B) grātiis; (saal. trisyll. alene „poet." o. forel.); men sædv. (o. classisk), ctr.: gratis; - oprdl.: af Føielighed el. Velvillie; df. prægnant: af blot Føielighed, d. e. uden (at give el. modtage) Betaling, for intet, omsonst; - si non pretio, at gratiis, Ter. Ad. 4, 7, 26; men Plaut. Epid. 3, 4, 38: quae etc., tibi addam dono gratiis; - ne gratis ··· male audires, Cic. Verr. 1, 46; cf. id. Cluent. 26; - ogs. i Modsætn. af en ydet Betaling; habitent gratis in alieno? id. Off. 2, 23; cf. id. Verr. 5, 19, o. Martial. — Gratiae, arum, s. und. frgd. — Gratianus, s. und. Gratius.

*grātĭfĭcātio, onis, f.: Gunstbevisning, Skienk el. Gave; - ∾ Sullana, Cic. Mur. 20; men ∾ impudens etc., vid. id. Agr. 3, 2; - ogs. Tienstfærdighed, alicujus, (imod nogen), Plin. 21, 9; af — grātĭfĭcor, atus sum, v. dep. n. o. a.: handler nogen til Villie, føier mig derefter, ogs. indrømmer; - gratificatur mihi gestu, m. Objectsfætning, Cic. Balb. 6; men ∾ odiis Sejani per dedecus suum, Tac. Ann. 4, 19; ∾ de eo, quod ipsis superat, Cic. Fin. 5, 15; cf. id. Off. 1, 14; men Liv. 21, 9: ∾ pro Romanis, (tale til Gunst for dem); - in gratificando jure, Cic. frgm. ap. Ascon.; men Sall. Jug. 3; ∾ potentiae paucorum decus atque libertatem, (opoffre derfor); cf. Plin. 34, 11; af — grātĭfĭcus, 3, [gratus, facio]: velvillig, erkiendtlig; (sild. Ord); ∾ pectus, Paul. Petroc. Vit. S. Mart.

gratiis, (gratis), s. und. gratia. — gratilla, ae, f.: etslags Kage, Arnob. — *grātiōse, adv.: af Gunst, Dig.; - compar., Pseud. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 4; o. — grātiōsĭtas, atis, f.: Behagelighed, Tertull.; af — grātiōsus, 3, [gratia]: fuld af Gunst; df. I) som nyder Gunst, begunstiget, yndet, odl.; - et ipsum gratiosum esse, et habuisse ··· multos cupidos sui et gratiosos, Cic. Planc. 19; gratiosus apud omnes ordines (homo), id., in sua tribu, id.; - non gratiosior, quam etc., id. Verr. 4, 20; cum adversario gratiosissimo contendere, id. Quint. 1; — b) ogs. om upersonlige Gienstande; causas apud te rogantium gratiosiores esse, quam vultus, Cic. Lig. 11; men Liv. 43, 14; ∾ missio, (ifølge Begunstigelse); men ∾ sententia, Dig.; men Plin. 16, 60: ne umbra quidem (cupressi) gratiosa; — II) velvillig, tienstagtig, odl.; sint scribae gratiosi in dando loco, Cic. Brut. 84.

gratis, adv., s. und. gratia. — Grātius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes: Gratius Faliscus, Digter paa Ovids Tid; hans Cynegeticon, (Digt om Jagten), vid. Wernsd. Poët. Min.; - Aptaque venanti Gratius arma daret, Ovid. Pont. 4, 16, 34; — II) df. Gratianus, 3: benævnt efter en Gratius; ∾ vasa ex argento, Plin. 33, 49; — not.: subst. Gratianus, i, m.: Søn og Medregent af K. Valentinianus I, (a. p. Chr. 367-382), Aur. Vict. Epit. 47.

grātor, atus sum, 1, v. dep. n., [gratus]: bevidner min Glæde derover, ønsker til Lykke; (oftest „poet." o. efteraug. f. d. classiske gratulor); - c. dat., ogs. m. inter se, ogs. absol.; - gratare sorori, Virg. Aen. 4, 478; cf. Ovid. Met. 6, 434; men Liv. 9, 43: invicem inter se gratantes; men Virg. Aen. 5, 40: gratatur reduces, (i. e. quod reduces sint); men per zeugma: Nescia gratentur consolenturne parentem, Ovid. Met. 1, 578; men Liv. 7, 13: Jovis templum gratantes adire; cf. Ovid. Met. 7, 162; - men gratari sibi, id. ibd. 9, 244, o. id. Her. 11, 65; men incolumem fore, gratatur, Tac. Ann. 6, 31.

grātŭīto, abl. som adv., s. und. flgd. — grā-

tŭĭtus, 3, [gratis]: som haves uden Betaling el. for intet; - men ∾ suffragia el. comitia, (hvor Stemmerne ikke blive kiøbte og solgte), Cic.; - ∾ pecuniam dare, (udlaane rentefrit), Plin. Ep.; cf. Suet. Tib. 58; men id. Calig. 26: gratuita in Circo loca, (Fripladser); vel aere parta, vel gratuita (examina apum), Colum.; - ∾ probitas, Cic., liberalitas, id., (hvorved man ikke seer paa sin Fordel), uegennyttig; — B) abl. gratuito, ogs. som adv.; a) omsonst, uden Løn el. Betaling; - ∾ causas defendere, Cic. Off. 2, 19; men Tac. Ann. 11, 22: neque tamen eloquentiam gratuito contingere, (uden Bekostning); — b) uden Grund, uden Aarsag; - ∾ lacessere, Senec. Ep. 105; cf. Sall. Catil. 16: ne etc., gratuito potius etc.

*grātŭlābundus, 3, ligesom gratulans: lykønskende, for at lykønske, Liv. 7, 33, o. Suet. Galb. 19; — grātŭlātio, onis, f.; I) „alm.": Glædesyttring el. Lykønskning ifølge en lykkelig Begivenhed, en Gratulation; - tantam isti (i. e. Verri) gratulationem esse factam, Cic. Verr. Act. 1, 8; men quarum (rerum) gratulationem exspectavi, (i. e. propter quas res), id. Fam. 5, 7; cf. id. Att. 1, 17; — II) „bes.": offenlig Glædesfest el. Takkefest, navnl. i Anledning af en Seier; - hac recenti gratulatione, quam diis ad omnia templa fecimus, etc., Cic. Fam. 11, 18; - ogs. in pl., id. Phil. 14, 3; - ogs. c. gen. obj.: mihi conservatae rei publicae gratulationem decrevistis, (i. e. propter rem publicam conservatam), id. Catil. 4, 10; o. — grātŭlātor, oris, m., i. e. qui gratulatur: den Lykønskende; vid. Cic. Fin. 2, 33, (o. dertil Madvig.); — [af gratulor]. — grātŭlātōrie, adv.: lykønskende, mirari, Augustin.; af — grātŭlātōrius, 3, [gratulator]: lykønskende, epistola, Capitolin.

grātŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [gratus]; I) „alm.", ligesom grator: bevidner min Glæde derover, ønsker til Lykke dermed, gratulerer; - c. dat. pers., ogs. m. flgd. de re el. re, ogs. c. acc., sield. m. in el. pro, ogs. m. quod (at), ogs. m. Objectssætn., ogs. absol.; - quod mihi de filia ··· gratularis, Cic. Fam. 1, 7; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13; men Ad coenam vocant; adventum gratulantur, Ter. Eun. 2, 2, 28; - tibi etiam in hoc gratulor, Cic. Fam. 6, 11; men tibi gratulor, quod etc., id. ibd. 15, 14; men tibique Gratalor, ingenium non latuisse tuum, Ovid. Trist. 1, 9, 54; cf. Cic. Phil. 2, 12, o. Suet. Claud. 6; - men absol.: publice ad me venerunt gratulatum, Cic. Pis. 22; cf. id. Att. 8, 9; men ipse mihi gratulatus sum, (har lykønsket mig, har glædet mig hos mig selv), id. Fam. 3, 11; cf. Vell. 2, 104, ogs. Ovid. A. A. 3, 122; — II) „bes.": frembærer min Tak, navnl. til Guderne; - ∾ diis immortalibus, Cato ap. Cic. Fam. 15, 5; ligel. eamus Jovi Maximo gratulatum, Scip. Afr. ap. Gell. 4, 18: ligel. deos ··· gratulando obtundere, quod etc, Ter. Heaut. 5, 1, 6; - men Quintil. 6, prooem.: quapropter illi dolori gratulor, (takker hin Smerte).

grātus, 3, [besl. m. carus, χάρις, χαίρω, χαρτός]: forbunden med Gunst el. Velbehag, fuld deraf; df. I) pass.: som er yndet el. elsket, kiær, behagelig, velkommen, odl.; (men foraug. oftest om upersonlige Gienstande, f. gratiosus); - (amor tuus) ··· gratus (mihi) et optatus etc., Cic. Fam. 5, 15; ista veritas, etiam si jucunda non est, mihi tamen grata est, id. Att. 3, 24; - quid ··· aut populo R. gratiŭs, aut ··· exteris nationibus utilius etc.? Cic. Div. in Caecil. 3; - quod approbaris, id gratum acceptumque habendum, id. Tusc. 5, 15; cf. Catull. 96, in.; men gratum fore beneficium meum apud te, Plaut. Pers. 4, 7, 8; - hedera est gratissima Baccho, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 32, 14; men grato sub antro, id. ibd. 1, 5, 3; - saal. m. hora, dies, carmina, artes, etc., id.; - ofte ogs. absol.; si etc., utrique nostrum gratum feceris, Cic. Lael. 4; cf. Caes. B. G. 1, 44; ligel. hoc (abl.) mihi gratius facere nihil potes, Cic. Fam. 13, 44; cf. Lucr. 3, 948, o. Hor. Od. 3, 3, 17; — B) om Personer; a) c. dat.; - vates diis gratissima, Ovid. Fast. 1, 585; cf. Hor. Od. 3, 9, in., o. id. Ep. 2, 1, 232, ogs. Suet. Caes. 27; — b) absol.; gratus conviva, Hor.; cf. id. Od. 4, 6, 21; men in superl. c. gen., Ovid. Met. 14, 221; ligel. m. de, id. ibd. 12, 586; - ogs. subst.: quam (classem) non amicorum, sed gratorum appellabat, Suet. Tib. 46; — II) act.: takfuld, taknemmelig, som forskaffer Tak; - si bene de me meritis gratum me praebeo, Cic. Planc. 38; quam gratus erga me fueris, id. Fam. 5, 5; men fuisse gratos erga se deos, (at de gjengieldte hans Fromhed), Quintil. 11, 2, 12; men gratissimis animis prosequi etc., Cic. Phil. 4, 1; cf. Hor. Od. 1, 12, 39, o. id. Ep. 1, 11, 23; - quum gratum mihi (id) esse potuit, Ter. Heaut. 2, 3, 21; men quam sit re pulchrum, beneficio gratum, Cic. Phil. 2, 46.

*grăvābĭlis, e: besværlig, ubehagelig, odor, Coel. Aur.; o. — grăvāmen, ĭnis, n.: legemlig Besværlighed, Cassiod.; — [gravo]. — grăvastellus, i, m., [af inus. gravus, germ. grau, dan. graa, ogs. besl. m. ravus]; - quis ··· illic gravastellus? (den Graahaarede, den Gamle), Plaut. Epid. 5, 1, 14; - dog efter Fest. p. 96, at aflede af gravis.

*grăvāte, adv.: besværligen el. vanskeligen, ugierne el. nødigen, (vendere), Cic. Off. 2, 14; non gravate respondere, id. Orat. 48; ∾ veniam dare, Plaut., concedere, Liv.; - oppon. gratuito, Cic. Off. 2, 19; oppon. benigne, id. Balb. 16; — grăvātim, adv.: = frgd.; ∾ cadere, (falde tungt), Lucr. 3, 388; - men Liv. 1, 2: haud gravatim etc., (uden Vanskelighed, ret gierne); o. — grăvātio, onis, f.: Tunghed (i Legemet), post cibum, Coel. Aur.; — [gravo].

*grăvēdĭnōse, adv., Augustin.; af — grăvēdĭnōsus, 3: som ofte lider af Tunghed i Legemet, navnl. af Snue, Cic. Tusc. 4, 12; — II) „overf." o. act.: som foraarsager Tunghed el. Snue, ervum, Plin. 18, 38; af — grăvēdo, ĭnis. f., [gravis]; I) „alm.": Tunghed i Legemet, Appul., navnl. i Hovedet af Slim el. Snue, Cels.; ogs. pl.: gravedines concitare, id.; gravedines capiti afferre el. facere, Plin.; men gravedines crapulae, (efter en Rus), id.; gravedini subvenire, (hielpe imod Snue), Cic.; cf. id. Att. 10, 16; — II) „bes.", ligesom graviditas: Frugtsommelighed, Nemes.

grăvĕŏlens, (el. grave olens), tis, adj., (i. e. graviter olens); 1) med stærk Lugt, centaurea, Virg. Ge. 4, 270; — 2) ildelugtende, stinkende; ∾ Averni (fauces), id. Aen. 6, 201; df. — grăvĕŏlentia, ae, f.: ond Lugt el. Stank, oris, Plin., alarum, id.

grăvesco, ĕre, v. n. inch., [gravis]: at blive tung; navnl. at blive drægtig; donec iterum gravescant (cameli), Plin. 11, 96; — b) „poet." ogs. at blive fuld deraf el. opfyldt dermed; Nec minus interea fetu nemus omne gravescit, (opfyldes dermed), Virg. Ge. 2, 429; — II) „overf.": at tiltage, at blive værre el. heftigere; vid. Tac. Ann. 1, 5; men id. ibd. 14, 51: ∾ publica mala in dies; cf. Lucr. 4, 1065: Inque dies ··· aerumna gravescit.

*grăvĭdĭtas, atis, f.: Tunghed; df. Frugtsommelighed; in pl., graviditates et partus afferre, (om Maanen), Cic. N. D. 2, 46; o. — grăvĭdo, avi, atum, 1; I) „egenl.": betynger; df. besvangrer, Caecil. ap. Non.; men gravidari ex aliquo, Aur. Vict. Epit. 14; — II) „overf.": terra gravidata seminibus, (befrugtet dermed el. deraf), Cic. N. D. 2, 33; — [flgd.].

grăvĭdus, 3, [gravis]; oprdl.: tung el. betynget; df. I) frugtsommelig, drægtig; - gravidam esse ex aliquo, Ter. Hec. 3, 3, 32; ogs. gravida aliquo, (f. ex aliquo), Plaut. Amph. 3, 1, 18; men gravida de semine Jovis, Ovid. Met. 3, 260; men gravida puero, (frugtsommelig dermed); - ogs. absol.: quum esset gravida uxor, Cic. Cluent. 11; cf. id. Verr. 1, 18; - ∾ pecus, Virg., Ovid.; ∾ muraena, Hor., balaena, Plin.; —

b) subst., gravida, ae, f.: den Frugtsommelige, Plaut.; gravidarum malacia, Plin.; — II) „overf.": tung el. fuld deraf, opfyldt dermed; (men alene „poet."); a) absol.; - neu qui manus ··· gravidas foras exportet, Plaut. Truc. 1, 2, 4; ∾ nubes, Lucr., Ovid.; ∾ aristae, id., Virg.; ∾ ubere (caprae), id.; — b) c. abl.; gravidae nunc semine terrae, Ovid.; cf. Virg. Ge. 2, 5; men Fulminibus gravidam tempestatem atque procellis, Lucr. 6, 259; gravida bellis urbs, Virg. Aen. 10, 87; men ∾ pectus curis, Lucan.; — c) c. gen.: gravidamve Amathunta metalli, (al. metallis), Ovid. Met. 10, 531; mellis apes gravidae, Sil.

grăvis, e, [efter Doederl., tilligem. grandis, at henføre til crescere, crevisse; men svarer oftest til d. græske βαρύς]; I) „egenl."; A) „alm.": tung el. vægtig, opp. levis; a) absol.; - ∾ sarcina, Hor.; ∾ robur aratri, Virg.; aestate grave esse amiculum aureum, Cic. N. D. 3, 34; - ∾ limus, Lucr.; ∾ tellus, (i. e. ponderosa), Ovid. Met. 7, 355; vectoriae gravesque naves, Caes. B. G. 5, 8; graviora corpora, (opp. leviora), Lucr.; cf. id. 5, 451 o. 498; onus gravius, Hor., gravissimum, Quintil.; - men „poet.": Stat gravis Entellus, (tung, d. e. fast el. urokkelig), Virg. Aen. 5, 437; — b) c. abl.: tung el. betynget el. besværet deraf; - hostis gravis praeda, Liv.; colus lana gravis, Ovid.; gravis oneribus, Cic.; gravis aere dextra, Virg. Ecl. 1, 36; men gravis ··· alvo (equus), id. Aen. 6, 516; - liber gravis verbis, Nep. Lys. 4; graves imbre nubes, Liv. 28, 15; graves fructu vites, Quintil.; — B) „bes."; 1) tung el. stor el. stærk efter Vægt el. Tal; - aes grave, (fuldvægtig Kobbermønt, hvorefter en as veiede et fuldt Pund); vid. Fest. p. 98, ogs. Liv. 4, 60, o. id. 10, 46, oftere, ogs. Plin. 33, 13; - ∾ argentum, (d. e. upreget, rude), Senec. Tranqu. 1; - graviore fenore, (imod høiere Renter), Suet. Aug. 39; in graviore annona, (i Dyrtid), id. ibd. 25; - men graves pavonum greges, Varr. ap. Non., (stærke, talrige); — 2) prægnant ogs. f. gravida: frugtsommelig, drægtig; vid. Virg. Aen. 1, 174, o. Ovid. Met. 10, 495; men Plin. 9, 5: balaenae utero graves etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) med Hensyn paa Sandserne; a) om det Hørlige el. om Tonen: dyb el. grov, dæmpet, (opp. acutus); - ab acutissimo sono usque ad gravissimum sonum etc., Cic. d. Or. 1, 59; cf. id. ibd. 3, 57; ∾ vox, Quintil.; ∾ tenor, id. 1, 5, 26; men ∾ syllaba, ubetonet, id. ibd. 22 flgd.; — b) om Lugten og Smagen: stærk, ubehagelig; - gravis ··· hircus in alis, (Bukkestank), Hor. Epod. 12, 5; cf. Virg. Ge. 3, 415 o. 451; dog ogs. odor jucunde gravis, Plin.; - men Varr. ap. Non.: ∾ absinthium bibere, (bitter Malurt); — 2) med Hensyn paa en Helbredstilstand: tung, trykkende, usund; - genera cibi graviora, (som vanskeligen fordøies), Cels.; cf. Cic. N. D. 2, 9; - solum coelumque juxta grave, Tac. Hist. 5, 7; cf. Virg. Ecl. 10, 75, o. Caes. B. C. 3, 1; anni tempore gravissimo, Cic.; cf. Liv. 3, 6 o. 8; ∾ aestas, Virg.; — b) ogs. om en sygelig Tilstand; - morbo gravis, id. Ge. 3, 95; aetate et viribus gravior, Liv. 2, 19; ogs. gravis adhuc vulnere, id.; men gravior de vulnere, Val. Fl.; - ogs. absol.: ∾ fetae, Virg. Ecl. 1, 50; cf. Lucr. 3, 1079; — B) „ment." el. om Begreber; 1) til det Værre: tung el. besværlig el. trykkende, smertelig, sørgelig, ubehagelig, odl.; - senectutem gravem esse etc., Cic. d. Senect. 2; cf. id. ibd.: iis omnis aetas gravis etc.; men minus aliis (dat.) gravis ··· vita etc., id. Off. 1, 21; men miseriorem gravioremque fortunam etc., Caes. B. G. 1, 32; cf. id. ibd. 7, 14; - grave est homini pudenti petere aliquid magnum, Cic.; men si quid gravius etc., Caes. B. G. 1, 20; - ∾ edictum, Liv. 29, 21; cf. Cic. Catil. 1, 1; - gravem esse alicui, (falde nogen besværlig), Cic. Fam. 13, 76; ∾ adversarius, id.; gravior hostis, Liv.; men gravis popularibus, id. 44, 30; — 2) til det Bedre: vægtig, vigtig, stærk, stor, betydningsfuld; ogs. med Hensyn paa Characteren: værdig, ærværdig, alvorlig, stræng, odl.; - quum gravibus et seriis rebus satisfecerimus, Cic. Off. 1, 29; neque sine gravi causa etc., Caes. B. C. 1, 44; gravius erit tuum unum verbum ad eam rem, quam mea centum, Plaut. Trin. 2, 2, 107; sententiae graves et severae, (opp. concinnae et venustae), Cic. Brut. 95; men absol.: nihil sibi gravius faciendum, quam ut etc., id. Cluent. 6; cf. Hor. A. P. 14; - homo prudens et gravis, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 37 o. 56; ∾ auctor, id., testis, id.; gravissimi sapientiae magistri, Quintil.; cf. Virg. Aen. 1, 151; - men gravis atque opulenta civitas, (vigtig, betydelig), Liv. 34, 17; — not.: neutr. grave „poet." ogs. som adv., f. graviter, Stat., Val. Fl.

Grăviscae, arum, f.: By i Etrurien, Mela 2, 4, Liv., Plin.; ogs. Gravisca, ae, f., Vell. 1, 15; — 2) df. Graviscānus, 3, vina, Plin. 14, 18; - men Graviscani, orum, m.: Indvaanerne, Dig.

grăvĭtas, atis, f., [gravis]: Tunghed el. Tyngde, armorum, Caes., navium, id.; tanta contentione gravitatis et ponderum etc., (om Jorddelenes Stræben imod Jordens Centrum), Cic. N. D. 2, 45; — B) „bes.": Frugtsommelighed, Ovid. Met. 9, 287; — II) df. „fig."; A) „overf.": Tunghed, capitis, Cels., (navnl. ifølge Slim el. Snue); ogs. anden med Tunghed forbunden Upasselighed heder: gravitas corporis el. membrorum, Cic. Tusc. 3, 1, o. id. Fin. 4, 12; — b) df. ogs. Sandsernes Tunghed el. Slovhed el. Langsomhed; vid. id. Acad. 2, 17; men ∾ linguae, (besværlig Udtale), id.; ∾ aurium el. audiendi el. auditus, Tunghørhed, Plin.; — 2) Tunghed, Besværlighed, Bryderi; df. a) Usundhed, coeli et aquarum, Liv., loci, id.; cf. Cic. Att. 11, 22; — b) ∾ animae el. oris, ond Lugt af Munden, Plin.; men ∾ odoris, id. 22, 21, kan ogs. hede: stærk Lugt; — c) trykkende Heftighed el. Haardhed; ∾ morbi, Cic., belli, Liv.; — d) annonae, Dyrtid, Tac. Ann. 6, 13; — B) „ment."; 1) „alm.": Vægt, Eftertryk, Styrke, navnl. i Foredraget el. med Hensyn derpaa; - ∾ verborum et sententiarum, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 17, o. id. Manil. 14, ogs. id. Orat. 31, o. id. d. Or. 1, 13; — 2) „bes." om Characterer og Stemninger; a) Vægt el. Vigtighed, Magt el. Indflydelse, Anseelse og Værdighed; - ∾ civitatis, Caes. B. G. 4, 3; ∾ imperii, Cic. Agr. 2, 32, sententiae, id. Tusc. 5, 12; - ogs. den ydre Anstand el. Værdighed; ∾ oris, Liv. 5, 41; facere aliquid cum gravitate, Cic. Qu. Fr. 3, 9; — b) Fasthed, Standhaftighed; cum gravitate et constantia vivere, Cic. Off. 1, 21; cf. Prop. 2, 16, 14; - ogs. Alvorlighed; comitate condita gravitas, Cic. d. Senect. 4; cf. Nep. Att. 15: neque gravitas sine facilitate etc.; - ogs. Betænksomhed; vid. Nep. Paus. 4; - ogs. høimodig Overbærelse; vid. Cic. Fam. 5, 16; - ogs. Standhaftighed el. Udholdenhed; gravitatem in dolore adhibere, id. Qu. Fr. 3, 8; — c) men ogs. omvendt: Haardhed el. Strænghed, judiciorum, Cic. Caecin. 3; men injuria gravitate tutior est, Sall. frgm.

grăvĭter, adv. af gravis; 1) „egenl.": vægtigen, cadere, Ovid., concidere, Virg., (falde tungt el. haardt); ∾ ferire, Virg.; cf. id. Aen. 10, 346; - ogs. tungt, haardt, stærkt, pellere fores, Ter.; ∾ fores crepuerunt, id.; naves gravissime afflictae, Caes. B. G. 4, 31; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lyden: dybt, grovt; - ut extrema ex altera parte graviter, ex altera acute sonent, Cic. Somn. Scip. 5; cf. Lucr. 4, 545; — b) stærkt, meget, heftigen; graviter o. gravius aegrotare, (være meget syg), Cic.; cf. id. Att. 7, 2: graviter se habere, (befinde sig ilde); — B) „ment."; a) „alm.": nøiagtigen, advertere, (lægge Mærke dertil), Ter. Heaut. 3, 3, 9; ∾ scribere, (meget alvorligen), id. Fam. 2, 4; ∾ agere, (neml. i Retten), id. Coel. 14; ogs.

med Eftertryk; ∾ tractare aliquid, id. Fin. 4, 2; men gravissime judicare de aliquo, Caes. B. C. 2, 32, (dømme hæderligen om nogen); — 2) „bes." med Hensyn paa en Stemning el. Lidenskab el. Behandling; a) heftigen, stærkt, saare; ∾ amare, Plaut., dolere, Caes.; ∾ iratus alicui, Ter.; cf. Cic. Catil. 1, 7, o. id. Phil. 12, 11; — b) ærgerligen, harmeligen, med Kummer, med Uvillie; - ∾ audiendo etc., vid. Ter. Heaut. 1, 1, 61; cf. Cic. d. Or. 2, 52; ligel. quod graviter accepit, Tac. Ann. 13, 36, (som han optog meget ilde); — c) med Eftertryk el. Strænghed, vindicare in aliquem, Caes. B. G. 3, 16, decernere de aliquo, id. B. C. 1, 5.

grăvĭtūdo, ĭnis, f., [gravis], ligesom gravedo: Tunghed, navnl. i Hovedet; df. Snue, Vitruv. 1, 6. — grăviuscŭlus, demin. af compar. gravior, gravius, i. e. paullo gravior: noget tung; df. „overf."; ∾ sonus, (noget dybere el. grovere), Gell. 1, 11.

grăvo, avi, atum, 1, v. a., [gravis]; I) „egenl.": betynger el. belæsser; - ∾ aliquem sarcinis, Tac. Ann. 1, 20; membra gravat onus, Ovid.; gravantur arbores fetu, Lucr.; cf. Virg. Aen. 6, 359; men „alleg.", Propert. 3, 3, 22: Non est ingenii cymba gravanda tui; — B) „bes."; ∾ caput, Plin. 21, 75; gravatus vulneribus, Liv., vino somnoque, id.; — b) ogs. „techn."; ∾ syllabam, (sætte accentum gravem derpaa), Gramm.; — II) „fig.": gior endnu tungere el. vanskeligere, nedtynger, besværer, fortrædiger, bryder; - tu fortunam ··· parce gravare meam, Ovid. Trist. 5. 11, 30; cf. Hor. Ep. 2, 1, 264; men quo gravaret invidiam matris, Tac. Ann. 14, 12; cf. Justin. 14, 2.

grăvor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [gravis]; oprdl.: føler mig betynget el. besværet; df. „fig.": vil nødigen dertil, giør Vanskeligheder, yttrer Misnøie dermed; a) absol.; - sed primo gravari coepit, quod etc., Cic. Cluent. 25; ligel. ego vero non gravarer, si etc., Cic. Lael. 5; quum haud gravati venissent, (uden Vanskelighed el. Betænkelighed), Liv.; — b) m. Objectssætn.; lautus es, qui gravere ad me litteras dare, id. Fam. 7, 14; cf. id. d. Or. 1, 35; — c) c. acc.; Cur tu aquam gravare, (hvi nægter du mig Vand)? Plaut. Rud. 2, 4, 21; men equitem gravatus Bellerophontem (Pegasus, (neml. ved at kaste ham af), Hor. Od. 4, 11, 27; matrem ··· hactenus gravabatur, ut etc., Suet. Ner. 34; cf. id. Aug. 72, o. Tac. Ann. 5, 8.

grĕgālis, e, [grex]: hørende til Hiorden, equi, equae, Varr., Plin., (som endnu gaae utæmmede), pecua, Appul.; - ogs. subst. gregales, (sc. equi: som høre til samme Hiord), Varr.; — II) „overf.": hørende til Mængden; saal. A) subst., gregales: Staldbrødre, Omgangsvenner, Kammerater, Cic. Fam. 7, 33; cf. id. d. Or. 2, 62; ogs. c. gen.: gregales Catilinae, Pseud. Cic. Dom. 28; — B) som adj.: simpel el. ringe i sit Slags; - ∾ poma, Senec.; ∾ siligo, Plin.; - navnl. ogs. som bruges af den simple Mand; ∾ amiculum, Liv. 7, 34, (Soldaterkittel); ligel. ∾ habitus, Tac. Ann. 1, 69.

grĕgārius, 3, [grex]; I) „egenl.": hørende til Hiorden; gregariorum pastorum disciplina, Colum. 6, praef.; — II) „overf.": almindelig el. simpel i sit Slags; oftest i Krigssproget; - ∾ milites: Menige el. Mandskabet, (i Modsætn. af Officererne), Cic. Planc. 30; - ogs. collect.: gregario milite mixtus, Tac. Hist. 5, 1; - men ∾ eques, (simpel Rytter), id.; ∾ militia, Justin.; — b) sield. udenf. Krigssproget; ∾ poëta, Sidon.

grĕgātim, adv.: i Hiorder, i Hobe; ∾ ingredi el. ambulare, (om Dyrene), Plin.; ligel. ∾ volare, (om Fugle), id.; — II) „overf." om Mennesker; a) i hele Skarer; vid. Cic. Verr. 5, 57; viritim gregatimque, Plin. 4, 26; — b) iblandt Mængden el. Almuen; - ∾ nova genera morborum sentiri, Plin. 26, 3; af — grĕgo, avi, atum, 1, v. a., [grex]: samler i en Hiord el. Hob, Paul. Nol.; volucres gregatae, Stat.

grĕmium, i, n.: Skiød, (navnl. Moderens, odl.); - puer lactens, Fortunae in gremio sedens etc., Cic. Div. 2, 41; gremio accipere, (tage paa Skiødet), Virg., fovere, id.; ogs. tenens in gremio, Catull. 45; — II) „fig." o. „alleg."; ubi ··· In gremium matris terrai praecipitavit (imbres Aether), Lucr. 1, 252; cf. Cic. d. Senect. 15; men abstrahi e sinu gremioque patriae, Cic. Coel. 24; medio fere Graeciae gremio (contineri), id. Pis. 37; cf. ibd. 5; men Virg. Aen. 7, 233: excipere gremio, (give Bopæle); men id. ibd. 9, 261; quaecumque etc., In vestris pono gremiis.

gressio, ōnis, f., [gradior]: Fremskriden, Skridt, Pacuv. ap. Macrob. — 1. gressus, 3: partic. af gradior. — 2. gressus, us, m., [gradior]: Skriden el. Skridt, Gaaen el. Gang; (poetisk Ord, thi in gressu, Cic. Off. 1, 36, retter man til ingressu); - tendere gressum ad moenia, Virg. Aen. 1, 410; inferre gressus, id. Ge. 4, 360; gressum tenere el. comprimere, (standse), id., referre, (træde tilbage), id.; men om Hesten: gressus glomerare superbos, (trave stolt), id.; men huc dirige gressum, (Skibets Løb), id. Aen. 5, 162.

grex, gen. grĕgis, m., (ogs. f., Lucil., Lucr.): Hiord, Hob, Flok, Skare, odl.; I) „egenl." om Dyrene; - pecudes dispulsae sui generis sequuntur greges, Cic. Att. 7, 7; men greges lanigeri, (i. e. oves), Virg.; men med Lune: vir gregis (caper), id. Ecl. 7, 7; ligel. dux gregis, id., Ovid. A. A. 1, 326, (i. e. taurus), men id. Met. 5, 327, (i. e. aries); grex avium, Hor.; men armenta gregesve, Ovid. Met. 1, 513, (stort el. smaat Qvæg); — II) „fig.": Samling el. Samfund el. Selskab af Mennesker, der paa en Maade høre sammen el. ere forenede; - vid. Cic. Sull. 28; men id. d. Or. 1, 10: greges philosophorum, (deres Secter); ∾ amicorum, (Clientskaber), id.; cf. Hor. Ep. 1, 9, 13, o. Ter. Eun. 5, 8, 54; — bb) „bes." ogs. a) Selskab el. Trop el. Bande, navnl. af Skuespillere, af Kapkiørere, odl.; vid. Ter. Heaut. prol., o. id. Phorm. prol.; men Suet. Ner. 22: gregem (aurigarum circensium) ducere; cf. Juvenal. 4, 94; — b) i Krigssproget: grege facto, (i Masse), Sall., Liv.; ligel. uno grege, Curt.; — c) undert. ogs. m. Bibegr. af Ringeagt: Mængden el. den store Hob; - in grege (patronorum annumerari), Cic. R. Am. 32; men „alleg.", Hor. Ep. 1, 4, 16: Epicuri de grege porcus; men indocilis, (i. e. vulgus), id. Epod. 16, 37; — not.: alene comisk om Ting; greges virgarum, (f. fasces), Plaut. Pseud. 1, 3, 99.

griphus, i, m., γρῖφος; oprdl.: Garn el. Net til at fange i; df. „overf.": vanskelig Opgave el. Gaade; (efterel. Ord); aliosque id genus griphos ··· dissolvere, Gell. 1, 2.

groccio, īre, v. n.; som Naturlyd, om Ravnen: at skrige, Appul. — †grōma el. gruma, ae, f.: etslags Landmaalerstang, Fest.; — II) „overf.": det med en Maalestang betegnede Middelpunkt i Leiren, Hygin.; df. — grōmătĭcus, 3: hørende til Landmaalerkunsten el. til Leirens Udmaalning, disciplina, Cassiod.; — b) df. subst. gromatica, ae, f.: Landmaalerkunsten, id. — gromphaena, ae, f.: Værten Tusindskiøn, Plin. 26, 23, (amaranthus tricolor L.). — gromphēna, ae, f.: en Fugl paa Sardinien, ligner Tranen, Plin. 30, 52. — grosphus, i, m., γρόσφος: Spidsen af el. paa Kastespydet, Arnob., inc. — grossŭlus, i, m., demin.: liden umoden Figen, Colum.; af — 1. grossus, i, c.: den umodne Figen, Cels., Plin. 23, 63. — 2. grossus, 3: tyk, crassus, vestis, Sulp. Sev., Vulg.

Grudii, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Groede), Caes. B. G. 5, 39. — grūis, s. und. grus. — gruma, ae, m. Afledn., s. und. groma. — grūmŭlus, i, m., demin.: liden Hob el. Dynge (af Jord), vid. Plin. 19, 34; af — grūmus, i, m.: Hob el. Dynge, e terra, Vitruv.; tumuli grumorum, id.; cf. Auct. B. Hisp. 24.

Grundīles, (-ūles), ium, m., [inus. grunda, d. e.

Tag el. Tagskæg]: Epithet til Larerne, Auct. ap. Diomed., Arnob. — Grunium, i, n.: (befæstet Sted i Phrygien, Nep. Alcib. 9. — grunnio, (forel. ogs. grundio), ivi el. ii, itum, 4, v. n.: Svinets Naturlyd: at grynte, Plin., Juvenal., Varr.; df. — grunnītus, us, m.: Svinets Grynten, Cic. — grŭo, ĕre, v. n., γρούω, (slader): Tranens Naturlyd, Fest., Auct. Carm. Phil. — grus, (ogs. grŭis, Phaedr. 1, 8, 7), gen. grŭis, γέρανος: Tranen, Cic., bes. Plin. 10, 30; s. ogs. Hor. Sat. 2, 8, 87; — II) „overf.", ifølge en Lighed med Tranens Snabel: etslags Kran el. Murbrækker, ogs. corvus, Vitruv. 10, 19.

gryllo, are, v. n.: Græshoppens Naturlyd, Auct. Carm. Phil. 62; af — 1. gryllus, i, m., γρύλλος: Græshoppen, vid. Plin. 29, 39; — II) „overf.", grylli, orum: en vidunderlig Sammensætning af allehaande Figurer, id. 35, 37. — 2. Gryllus, i, m., Γρύλλος: Søn af den berømte Xenophon, faldt i Slaget ved Mantinea; vid. Quintil. 2, 17, 14: Aristoteles in Gryllo, (i hans Mindeskrift over Gryllus).

Gryneus, 3, s. und. flgd. — Grȳnia ae, f., ogs. Grȳnium, i, n., Γρυγεία, Γρύνιον: liden By i Aeolis, med et Apollotempel, vid. Plin. 5, 32; — 2) df. Grȳnēus, 3, Γρύνειος: gryneisk, Apollo, Virg. Aen. 3, 345; ∾ nemus, id. Ecl. 6, 72.

gryps, grȳphis, (ogs. gryphus, i, Mela), m., γρύψ: Gribben, etslags fabelagtig firbenet Fugl, hvorom Plin. 10, 69: gryphas auritos aduncitate rostri etc.; men som Ordsprog om det Umulige: jungentur jam gryphes equis, Virg. Ecl. 8, 27. — grȳpus, i, m., γρυπός, (i. e. incurvus): med en krum Næse; vid. Justin. 39, 1.

gŭbernācŭlum, (ctr. -aclum, Lucr., Virg.), i, n., [guberno]: Ror el. Skibsror, Cic., Senec. Ep. 90; Ipse gubernaclo rector subit, Virg. Aen. 5, 176; — II) „overf." o. „alleg.": Statsroret, Statens Regering el. Styrelse; sædv. in pl.; gubernacula reip. tractare, Cic. Sest. 9; cf. id. R. Am. 18, o. id. d. Or. 1, 11; — men Plin. 11, 88: temperare gubernacula vitae; — men in sing.: neque habilem gubernaculo (exercitum) etc., Vell. 2, 113.

*gŭbernātio, onis, f.: Styrelsen af et Skib; — si in ipsa gubernatione negligentia est navis eversa, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. ibd. 3, 7; — II) „overf." o. „alleg.": Styrelse, Ledelse, Forvaltning; — ∾ tantarum rerum, id. Catil. 3, 8; cf. id. d. Or. 3, 33, oftere; o. — gŭbernātor, oris, m.: en Styrmand, clavum tenens, Cic. d. Senect. 6; ad gubernatoris artem nihil pertinere, id. Fin. 4, 27; men som Ordsprog: tranquillo quilibet gubernator est, Senec. Ep. 85; — men „poet." gubernator, s. agitator, vid. Quintil. 8, 6, 9; — II) „overf." o. „alleg.": Styrer el. Leder el. Regent; — custodes gubernatoresque rei publicae, Cic. Rab. perd. 9; men ∾ poli, (i. e. deus), Senec. Hippol. 903; — df. fem. gŭbernatrix, icis: Styrerinde, Lederinde; — ∾ civitatum eloquentia, Cic. d. Or. 1, 9; cf. Ter. Eun. 5, 9, 16; — [guberno]. — gŭbernius, i, m., [guberno]: forel. Biform af gubernator, Laber. ap. Gell. 16, 7.

gŭberno, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), κυβερνῶ; I) „egentl.": styrer med Roret, styrer; — quis eorum gubernaret (sc. navem), Cic. Off. 1, 25; men som Ordsprog, Liv. 44, 22: e terra gubernare; — II) „overf." o. „alleg.": styrer el. leder el. regerer; — ∾ orbem terrarum, Cic. R. Am. 45; men iter meum rei publicae ratio ··· gubernabit, (vil bestemme min Vei), id. Fam. 2, 17; men „poet.": virga gubernat equum, Martial.; — ∾ fortunae motum ratione quadam, Cic. Fam. 8, 4; men id. ibd. 14, 11: viderit haec fortuna, quoniam ratio non gubernat. — gŭbernum, i, n., [guberno]: forel. Biform af gubernaculum; sædv. in pl.; Lucil. ap. Non., Lucr. 4, 440. — Gugerni, orum, m., Tac. Hist. 4, 26, oftere, (ogs. Guberni, Plin. 4, 31), Folk i Gall. Belg., (i det nuv. Cleviske).

gŭla, ae, f.: I) „egentl.": Svælget el. Struben, navnl. ogs. Spiserøret; — gula nervo et carne constat, Plin. 11, 36; men comisk: follem sibi obstringit ob gulam, etc., Plaut. Aul. 2, 4, 23; men obtortā gulā ··· in vincula abripi, Cic. Verr. 4, 10; cf. Sall. Catil. 55: gulam laqueo frangere, (qvæle med Strikken); — II) „overf.": Slugenhed, Fraaseri, odl.; — gulae parens, Hor. Sat. 2, 7, 111; cf. Suet. Vitell. 7 o. 13; men gula ingenua, Martial., subtilior, Colum., (fin Smag for Maden); men in pl.: proceres gulae, Plin. 9, 30; men irritamenta gulae, (Kryderier), Sall. Jug. 94; O gulam insulsam! Cic. Att. 13, 31; df. — gŭlo, ōnis, m.: en Slughals, en Lækkermund, Appul.

gŭlōse, adv.: lækkert; — compar., ∾ condire cibos, Colum.; cf. Martial. 3, 22; superl., ∾ nutrire, Tertull.; af — gŭlōsus, 3, (gula): som elsker lækkre Spiser, slugen el. graadig, odl.; — oculis quoque gulosi sunt, Senec.; — compar., Nihil est gulosius Santra, Martial. 7, 20; men ∾ fictile, (som indeholder lækkre Spiser), Juvenal. 11, 19; — „comisk overf."; ∾ lector: graadig el. umættelig Læser, Martial. 10, 59.

gūmen, inis, n., efterel. f. gummi, Pallad. — gŭmia, ae, m., ligesom gula: Lækkermund, Fraaser, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8, Appul. — gummātus, 3: med Gummi, som giver Gummi; — in omnibus gummatis (sc. arboribus), Pallad.; o. — gummĕus, 3: gummiagtig, Auson.; af — gummi, n. indecl., o. gummis, is, (ogs. eos, Capella), f., κόμμι: Gummi, Plin. 3, 20, oftere, Colum.; df. — gummīno, are, v. n.: at udsvede Gummi, Pallad., inc.; — gummītio, onis, f.: Bestrygning med Gummi, Colum. 12, 52; o. — gummōsus, 3: fuld af Gummi; folia tactu gummosa, Plin.; ogs. gummiagtig, humor, id.

gurdōnicus, 3: dum, raa, homo, Sulp. Sev.; af — gurdus, 3, ligesom frgd.: dum, raa, enfoldig; — hic ille est gurdus, quem etc., Laber. ap. Gell. 16, 7; cf. Quintil. 1, 5, 57, (hvorefter dette Ord er af spansk Herkomst).

gurges, itis, m.; I) „egentl.": en oprørt og dyb Vandhvirvel; — gurges curvos sinuatus in arcus, Ovid. Met. 14, 51; Rheni fossam gurgitibus illis redundantem etc., Cic. Pis. 33; cf. Liv. 21, 31; — b) „poet." ogs. enhver Vandstrøm, navnl. en Flod, Ovid. Met. 15, 714, o. Virg. Aen. 6, 296; ogs. Havet, id. ibd. 11, 624 o. 913; ligel. ∾ Carpathius, id., Euboicus, Ovid.; men ∾ Lernaeus, (Søen el. Kiæret Lerna), Avien.; cf. Hor. Od. 2, 1, 33; — II) „overf.": Svælg el. Afgrund (af Smudsighed, odl.); navnl. umættelig Graadighed el. Slugenhed; — divitias in profundissimum libidinum gurgitem profundere, („alleg."), Cic. Sest. 43; — ∾ vitiorum turpidinumque omnium, id. Verr. 3, 9, (om et ryggesløst Menneske); ligel. id. Sest. 52, om en Ødeland; — ligel. ud. gen.; ille gurges atque heluo etc., id. Pis. 17; cf. Plin. 10, 68: Apicius, nepotum omnium altissimus gurges; — not.: ogs. som romersk Tilnavn, Macrob.

1. gurgŭlio, ōnis, m., [γαργαρεών, i. e. uvula]: Luftrøret, Struben, Varr.; gurgulionibus insectis, Cic. frgm. Or. p. Tull. — 2. gurgulio, onis, m., Biform af curculio: en Kornorm, Pallad. — Gurgustidonii campi, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 13: comisk formet af gurgustium. — gurgustiŏlum, i, n.: dem. af flgd., Appul. — gurgustium, i, n., [besl. m. 1. gurgulio, neml. med Hensyn paa det trange Rum]: liden og ussel Hytte el. Kippe; — nescio quo e gurgustio te prodire, Cic. Pis. 6; cf. id. N. D. 1, 9, o. Suet. Gramm. 11.

*gustātio, onis, f.: Smagen el. at smage derpaa; df. „concret.": ligesom Forret el. første Ret, Petron. Sat. 21 o. 31; — gustātōrium, i, n., (sc. vas), Fad el. Kar med Forretten gustatio, Martial. 14, 88, (i Overskriften); o. — gustatus, us, m.; oprdl.: Smagen el. at smage derpaa; df. I) „egentl."; A) Smagens Sands, Evnen til at smage, Cic. N. D. 2, 56; cf.

Plin. 10, 91: sensum gustatus esse (omnibus animalibus); — B) den med en Gienstand forbundne Smag; - pomorum ... jucundus non gustatus solum, etc., Cic. N. D. 2,63; men id. d. Senect. 15: (uva) primo est peracerba gustatu, etc.; — II) „fig."; libidinosi, avari, facinorosi verae laudis gustatum non habent, id. Phil. 2,45.

gusto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [besl. m. γεύομαι: germ. koste]; I) „egenl.": smager derpaa, nyder noget lidet deraf; - ut ne aquam quidem gustarem, Cic. Fam. 7, 26; ogs. ∾ de potione, Suet. Tit. 2; - ∾ leporem etc., (spise deraf), Caes. B. G. 5, 1; cf. Plin. 8, 19; — b) ogs. at spise (noget lidet) udenfor det ordenlige Maaltid, Plin. Ep. 3,5, o. Aug. ap. Suet. Aug. 76; - ogs. alm. at spise, Cic. Mur. 35; — II) „fig.": ligesom smager derpaa el. nyder deraf el. tager Del deri; - ∾ sanguinem civilem, Cic. Phil. 2, 29, („alleg."); ∾ amorem vitae, (blive sig den bevidst), Lucr.; cf. Cic. Fin. 1, 18; men id. Fam. 12, 23: ∾ partem aliquam rei publicae, (befatte sig med nogen Green af Statsstyrelsen); - primis, ut dicitur, labris gustare physiologiam, („alleg.": at lære de første Grunde deraf), Cic. N. D. 1, 8; men ∾ aliquem, (blive el. være nogens Tilhører for en kort Tid), id. d. Or. 3, 20.

gustŭlus, i, m., el. gustŭlum, i, n., demin. af gustus el. gustum: etslags liden Ret, (ligesom Mundsmag), Appul.; — 2) „overf.": et Kys, id. — gustum, i, n., [f. gustatum]: = gustulus, Apic.

gustus, us, m., [ctr. f. gustatus af gusto]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Smagen el. at smage derpaa; - gustu explorare epulas, (smage paa Maden), Tac. Ann. 12, 66; cf. id. 13, 16, o. Suet. Ner. 33; — b) df. at nyde noget lidet deraf; sine crebro salis gustu, Plin. 31, 32; — 2) hvad man smager paa; df. ligesom gustatio, Forret el. første Ret, Martial. 11, 31, oftere; — b) „meton.": gustus amphorae, (en Slump el. Slurk deraf), Petron. Sat. 77; — B) „bes."; 1) Gienstandens eiendommelige Smag, sapor; - gustus vini austerior, Plin.; herba gustu astricto, id.; — 2) Smagens Evne, Smagen; gustu explorare, Colum., deprehendere, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom en liden Forsmag el. Mundsmag, liden Del el. Prøve; - veluti gustum hauseram somni, Petron. Sat. 22; gustum tibi dare volui, Senec. Ep. 114; ad hunc gustum, (efter denne Prøve), Plin. Ep. 4, 27; — B) „ment.": Smag el. ligesom Anstrøg deraf; - proprium quendam gustum urbis (significare), Quintil. 6, 3, 17.

gutta, ae, f.: en Draabe; I) „egenl."; - in cadentibus guttis etc., Cic. d. Or. 3, 48; cf. Virg. Aen. 3, 28: Gutta cavat lapidem, Ovid. Pont. 4, 10, 5; ogs. en Taare, id. ibd. 2, 3, 90; — II) „fig."; A) „overf." o. ifølge en Lighed; a) draabeformet Legeme; gutta Phaëthontis, Martial. 4, 31, ogs. gutta succina, id. 6, 15: Bernsten el. Rav; ligel. guttae Arabicae, (arabisk Røgelse, Myrrha), Appul.; — b) draabeformet Plet; paribus lita corpora guttis, (om Bierne), Virg. Ge. 4, 99; cf. Ovid. Met. 4,577, (om Slangen), o. id. ibd. 5,461, (om Oglen); men lapis interstinctus aureis guttis, Plin. 36, 13; — c) lidet Zirat under Triglyphen paa den doriske Søile; vid. Vitruv. 1, 3; — B) „ment.": liden Del el. Smule, det Allermindste deraf; - cui neque parata gutta certi consilii etc., Plaut. Pseud. 1, 4, 4; gutta dulcedinis stillavit in cor, Lucr. 4, 1056; — not.: Gutta, ae, m.: romersk Mandsnavn, Cic.

guttātim, adv.: draabevis, i Draaber, Enn. ap. Non., Appul.; men „alleg.": ∾ contabescit (cor), Plaut. Merc. 1, 2, 92; af — guttātus, 3, [gutta]; oprdl.: med el. i Draaber; df. med draabeformede Pletter, (f. und. gutta); df. alm. plettet el. spættet; ∾ Numidicae (sc. gallinae): Perlehøns, Martial. 3, 58; men albus guttatus (color equi), Pallad.

guttŭla, ae, f., demin. af gutta: liden Draabe; (for- o. eftercl. Ord); vid. Plaut. Epid. 4, 1, 27, o. Paul. Nol. — guttur, ŭris, n., (forcl. ogs. m., Plaut.), [rimel. a sono factum]: Svælget el. Struben; hos Fugle: Kroen; - ∾ senile (parentis), Hor. Epod. 3, in.; guttur laqueo ligare, Ovid., cultro fodere, id.; men liquidum tenui gutture cantat avis, id. Am. 1, 13, 8; - men tumidum guttur: etslags Halssyge el. Krop, bes. paa Alperne, Juvenal. 13, 162; — II) „overf.": Graadighed el. Slugenhed; vitium ventris et gutturis, Cic. Coel. 19; cf. Juvenal. 2, 114; — not.: ∾ inferius, (i. e. anus), Plaut. Aul. 2, 4, 25.

gutturnium, i, n., [gutta]: Vandkande, Fest. p. 98. — guttŭrōsus, 3, [guttur]: som har Krop- el. Halssyge, Dig. — guttus, i, m., [gutta]: smalhalset Kar el. Krukke til flydende Sager; brugtes navnl. a) til Vaskning el. Badning, Juvenal. 3, 263, o. Martial. 14, 52 (in lemm.); — b) til Offring, Plin. 16, 73; — c) til Opbevaring af Olie, Gell. 17, 8; — d) ogs. nævnes guttus imellem Bordkarrene, Hor. Sat. 1, 6, 118.

Gўărus, (-os), i, f., ogs. Gyara, ae, Γύαρος: Ø i Ægæerhavet, (hod. Calairo), Plin. 4, 23, Cic. Att. 5, 12; - under Keiserne mærkelig som Forvisningssted; vid. Tac. Ann. 3, 68 o. 69; cf. Juvenal. 1, 73: Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum.

Gygaeus, 3, f. und. 2. Gyges. — 1. Gyges, is o. ae, m., Γύγης: Navnet paa en af Giganterne, centimanus, Ovid. Trist. 4, 7, 18, o. Hor. Od. 2, 17, 14. — 2. Gyges, is o. ae, m., Γύγης: Konge i Lydien, om hvem f. Cic. Off. 3, 9 o. 19, o. Justin. 1, 7; — 2) df. adj.: Gygaeus, 3; a) benævnt efter K. Gyges; — b) df. fædv. lydisk, stagnum, Plin., lacus, Prop. 3, 9, 18, (en Sø ved Sardes); — not.: ogs. er Gyges hos Hor.: Navnet paa en skiøn Yngling fra Cnidos.

gymnas, ădis, f., γυμνάς: Øvelse, navnl. i Brydning, Stat.; - ogs. „overf.": Brydningen el. Brydekampen selv, id. — gymnăsĭarcha, ae, m., γυμνασιάρχης: = flgd., Val. Max. — gymnăsĭarchus, i, m., γυμνασίαρχος: Forstander for et Gymnasium, Cic. Verr. 4, 42.

gymnăsĭum, i, n., γυμνάσιον; I) „alm.": offenligt Sted i de græske Byer, hvor Ungdommen øvedes i Brydning el. Brydekamp, i Discuskast, i Spydkast, osv.; - vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 21, o. Prop. 3, 12, 2; gymnasium plenum pueris, Quintil.; - oprdl. er palaestra, (den egenlige Øvelsesplads): en Del af gymnasium; ogs. forbindes begge, Plaut. Amph. 4, 1, 3, o. Catull. 63, 60; - comisk er Plaut. Asin. 2, 2, 31: gymnasium flagri, (hvorpaa Svøben øves); cf. id. Aul. 3, 1, 51; — II) „bes."; fordi Philosopherne hyppigen indfandt sig i Gymnasierne, for at give Ungdommen Undervisning, saa heder gymnasium ogs. i den flgd. Tid: en philosophisk Skole; vid. Cic. d. Or. 1, 13; ligel. vix in gymnasiis et in otio etc., id. Parad. prooem.; — not.: f. ogs. Cic. Div. 1, 5.

gymnăsĭus, (-ēsĭus), 3, γυμνάσιος, (-ήσιος): = flgd.; men alene i Forbindelsen: ∾ insulae, Plin. 3, 21, Liv. Epit. 60, i. e. insulae Baleares. — gymnasticus, 3, γυμναστικός: hørende til Legemsøvelser, gymnastisk, ars, Plaut. Most. 1, 2. 72; men ∾ exercitus, (f. ∾ exercitium), id. Rud. 2, 1, 7. — Gymnētes, um, m., Γυμνῆτες: Folk i Indien; vid. Plin. 5, 8 o. 30. — gymnĭcus, 3, γυμνικός: = gymnasticus; ∾ ludi, (Kamplege), vid. Cic. Tusc. 2, 26; ludos gymnicos in Arcadia Lycaon invenit, Plin. 7, 57; ∾ certamina, Suet. Ner. 53. — gymnŏsŏphistae, arum, m., γυμνοσοφισταί, (oprdl.: nøgne Vise); df. indiske Eneboere el. Eremiter, Gymnosophister; vid. Plin. 7, 2.

gynaecēum, (-ium), i. e. γυναικεῖον; 1) hos Grækerne: den indre Del af Huset, som Fruentimrene beboede, Ter., Plaut.; cf. Cic. Phil. 2, 37; — 2) sild.: Sted, hvor visse Fruentimre spinde og væve for Keiseren, Cod. Just.; - rimel. ogs. etslags keiserligt Harem, Lactant.; df. — gўnaecĭārĭus, i, o. gynaecius, i, m.: som fører Opsigten over det keiserlige gynaeceum, Cod. Just. — gўnaecōnitis, ĭdis, f., γυναικωνῖτις:

= gynaeceum nr. 1, Nep. praef., Vitruv. — Gyndes, (ogf. Gindes), is, m.: Flod i Assyrien, Tibull. 4, 1, 141, Senec., Tac. Ann. 11, 10.

*gypsātus, 3: partic. o. adj. af gypso. — gypsĕus, 3: af Gips; (eftercl. Ord); ∾ Victoriae, Spartian.; - ogf. overtrukken med Gips, facies, Hieronym.; o. — gypso, avi, atum, 1, v. a.: overgipser, overtrækker med Gips, opercula, Colum., lagenam, id.; - gypsatos ferre pedes, (blive solgt som Slave, neml. med overgipsede Fødder); vid. Tibull. 2, 3, 60, o. Ovid. Am. 1, 8, 64; men Cic. Fam. 7, 6, er Medea paa Theatret: gypsatissimis manibus, (fordi de Fruentimmerroller udførende Skuespillere havde Hænderne overtrukne med Gips); — [gypsum]. — gypsoplastes, ae, m., γυψοπλάστης: en Gipser el. Gipsarbeider, Cassiod. — gypsum, i, n., γύψος; I) „egenl.": Gips; ∾ cognata calci res, Plin. 36, 59; - om den første Brug deraf til Billeder el. Buster, f. id. 35, 45; — II) „overf.": Gipsbillede el. Gipsbuste, Juvenal. 2, 4.

gyrīnus, i, m., γυρῖνος: Frøernes endnu ikke udviklede Yngel, Frøleg, Plin. 9, 74. — gȳro, avi, atum, 1, v. a.: dreier el. vender i en Kreds; ∾ se, (om Dyrene), Veget.; — II) „overf." gȳrātus, 3: rundformet el. afrundet; gyrato orbe laciniosa (chlamys), Plin. 5, 11; af — gȳrus, i, m., γῦρος: Kreds el. Kredsløb, hvori nogen el. noget bevæger sig; - gyros trahere, (om Slangens bugtede Bevægelser), Virg. Aen. 5, 85; gyros ducere, (om Glentens Kredsflugt), Ovid.; gyros volatu edere, (om Bierne), Plin.; men Euripo in gyrum addito, (rundtom), Suet. Caes. 39; - navnl. ogf. den Kreds, hvori Hesten tumles; vid. Ovid. A. A. 3, 384; men variare gyros, Tac. Germ. 6; cf. gyros dedere Lapithae, Virg. Ge. 3, 115; — B) ogf. Stedet el. Ridebanen selv; Gyrum pulsat equis (puella Lacaena), Prop. 3, 12, 11; — II) „fig."; A) „overf.": Tidens Kredsløb; vid. Senec. Ep. 12, o. Hor. Sat. 2, 6, 26; cf. Phaedr. 4, 26; — B) „ment.": Kreds el. Tumleplads el. Løbebane; vid. Cic. d. Or. 3, 19; cf. id. Off. 1, 26: tamquam in gyrum rationis et doctrinae duci, etc.; in dialecticae gyris consenescere, Gell. 16, 8.

Gythīum, (-īum, -ēum), i, n., Γύθιον, Γύθειον: Søstad i Laconien, Liv., Cic. Off. 3, 11; — 2) df. Gythēātes, ae, m., Γυθεάτης: gytheatisk; ∾ sinus, Plin. 4, 8.

H.

H, h, det ottende Bogstav i d. latinske Alphabet; (si „h" littera est, non nota, Quintil. 1, 5, 19; cf. Gell. 2, 3, in.); svarer til Grækernes spiritus asper; - ogf. tilføies det Bogstaverne c, p, r, t, hvor disse svare til Grækernes χ, φ, ῥ, ϑ; vid. Cic. Orat. 48; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) det undert. Ubestemte i Brugen af „h" viser harundo f. arundo, ligesom omvendt: erus f. herus, Annibal o. Hannibal, etc.; — b) i Orddannelsen bliver „h" foran t til c; hvf. tractum af traho; - m. flgd. s smelter det sammen til x; hvf. traxi, etc.; — not.: alene uegenl. hidføres Tegnet HS. f. sestertium, da H her alene er det giennemstregede II. — ha, interj. el. Udraab; a) paamindende; ha! nimium ··· saeviter, (hør dog)! Plaut. Trin. 4, 3, 53; — b) leende findes ha ha he, Ter. Heaut. 5, 1, 13.

hăbēna, ae, f., [habeo]: hvorved noget holdes; df. I) „egenl.": Rem til at holde ved el. til at kaste med, navnl. paa Kastespydet og Slyngen, Virg. Aen. 11, 578; - df. ogf. Kasteslyngen selv; df Balearis tortor habenae, Lucan.; ogf. en Hielmrem, Val. Fl.; ogf. en Skorem, Gell.; — B) „bef."; a) Tømme el. Tøile, hvorved Hestene kiøres; habenis Flectit equos, Virg. Aen. 10, 576; men id. Ge. 1, 514: nec audit currus habenas, (lader sig ikke styre); - habenas effundere, id., remittere, Val. Fl., give Tøilen; opp. habenas adducere el. premere, Virg.; — b) „poet." ogf. Skibsline; - immittit classi habenas, (firer Tougene, sætter Seilene til), Virg. Aen. 6, in.; cf. Ovid. Fast. 3, 593; — c) Rem el. Pidsk; turbo actus habena, Virg. Aen. 7, 380; cf. Hor. Ep. 2, 2, 15; — d) ogf.: = habenula, Cels.; — II) „fig.", men oftest „alleg."; A) ligesom Tømme el. Baand, hvorved et Forhold el. en Lidenskab indskrænkes el. udvides; - vid. Cic. Lael. 13, o. Virg. Aen. 12, 466; ogf. om Elementerne, id. ibd. 5, 662; — B) Styrelse, Regering; accepisse Numam ··· populi habenas, Ovid. Met. 15, 480; cf. Virg. Aen. 7, 600.

hăbentia, ae, f., [habeo]: Besiddelse, Formue, Eiendom; (forcl. Ord); vid. Plaut. Truc. prol. 21, o. Quadrig. ap. Non. — hăbēnŭla, ae, f., dem. af habena: liden Rem; df. hos Chirurgerne: smal Stribe af Kiød, der udskæres af et Saar, Cels. 7, 7; ogf. bruges derfor habena, id. ibd. 17.

hăbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a. o. n., [besl. m. inus. ἄπω, hvf. ἅπτω, apo, aptus, ogf. m. haben, have, osv.]: har el. haver (i Ordets videste Omfang); har inde, besidder, holder, odl.; — I) „alm."; ex tui animi sententia tu uxorem habes? Cato ap. Cic. d. Or. 2, 64; cf. id. ibd.: quum ille haberet filium delicatiorem; f. ogf. id. R. Am. 50, o. Hor. Sat. 1, 6, 91; - ∾ pecuniam, Cic., aurum, Plaut., divitias, id., Hor.; quumque habeas plus, etc., id. Sat. 1, 1, 92; cf. id. Ep. 1, 17, 50, o. id. ibd. 2, 2, 52; men Fenum habet in cornu, longe fuge, id. Sat. 1, 4, 34; - men Hostis habet muros, (har dem inde), Virg. Aen. 2, 290; - ∾ aliquem secum, (i sit Følge), Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 18; — bb) dertil ogf.; a) med abstracte Objecter; dissimiles et naturas et vitas et casus (habere), Cic. Div. 2, 45; nec vero habere virtutem satis est, quasi artem aliquam, nisi utare, id. d. Rep. 1, 2; cf. id. d. Or. 1, 20; ligel. tantos progressus babebat in Stoicis, id. N. D. 1, 6; men Caes. B. G. 4, 20: quem usum belli haberent, etc.; ∾ spem in fide alicujus, Cic.; men id. N. D. 3, 6: miserum est, nec habere ne spei quidem extremum; ∾ aditum ad aliquem, id.; men Prop. 3, 9, 6: Vulneribus didicit miles habere metum; men Cic. Fam. 5, 16: (consolationem illam) semper in ore atque animo habere; cf. id. Att. 1, 6, o. id. Lael. 27; men ∾ fidem, gratiam, honorem, rationem, f. und. disse Ord; f. ogf. Sall. Catil 11; — b) c. inf., (ligesom Grækernes ἔχω), el. c. partic. fut. pass.: have noget at giøre, at maatte giøre noget; - rogas, ut mihi habeam curare, Varr.; - si nunc primum statuendum haberemus, Tac. Ann. 14, 44; cf. Plin. Ep. 1, 8; — c) m. Tings- el. Begrebssubjecter; - prima classis LXXXVIII centurias habebat, Cic. d. Rep. 2, 22; - animus incorruptus agit atque habet cuncta, neque ipse habetur, Sall. Jug. 2; men ipsa aequabilitas est iniqua, quum habet nullos gradus dignitatis, Cic. d. Rep. 1, 27; cf. id. Fam. 5, 12; - animalia somnus habebat, Virg.; cf. id. Aen. 6, 521, ogf. Hor. Od. 1, 28, 9; men id. Epod. 1, 18: Qui (metus) major absentes habet.; habet mortalia casus, Lucan.; — II) „bef."; A) „prægnant": at have el. eie el. besidde en Formue; - c. acc., el. absol.; - habuisse, et nihil habere, Plaut. Rud. 5,

3, 34; ∾ in nummis, (være Capitalist), Cic. Att. 8, 10; cf. id. Verr. 3, 86, o. id. R. Am. 46; – amor successit habendi, (Havesyge), Virg. Aen. 8, 327; cf. Hor. Ep. 1, 7, 85, o. Juvenal. 14, 207; — bb) df. ogs. m. flgd. Objects- el. Relativsætning: have at gjøre el. sige, at være istand dertil, at kunne el. formaae el. vide, odl.; — a) m. Objectsætn.; de (ea) re tantum habeo polliceri, me etc., Cic. Fam. 1, 5; cf. id. R. Am. 35; ligel. illud affirmare pro certo non habeo, etc., Liv. 44, 22; cf. Hor. Epod. 16, 23; — b) m. Relativsætn., (sædv. m. Negation; saal non habeo, quid faciam, derim. nihil habeo, quod faciam); – de pueris quid agam, non habeo, Cic. Att. 7, 19; ligel. nec, quid faceret, habebat, id. Verr. 4, 23; – nihil habeo, quod ad te scribam, id.; cf. id. Lael. 27, o. Hor. Sat. 1, 9, 19; — B) at have i Brug, at benytte el. anvende; – Anulus in digito subtertenuatur habendo, Lucr. 1, 312; vestis bona quaerit haberi, Ovid. Am. 1, 8, 51; – modeste habitae (opes), Tac.; cf. Sall. Catil. 13; — C) har el. holder nogen el. noget i en Tilstand, el. paa en Maade, el. paa et Sted, osv.; – ∾ aliquem in obsidione, Caes. B. C. 3, 31, in custodiis, Sall., in vinculis, id.; men Liv. 22, 25: in custodiam habitus, (bragt i Fængsel og holdt deri); cf. Sall. Jug. 112 (Kritz); – ne in otio militem haberet, Liv. 39, 2; cf. Sall. Jug. 44; ∾ aliquem in magno honore, Caes., ogs. praecipuo honore (ud. in), id.; men ∾ Junium (mensem) in metu, Cic. Att. 6, 1; — herunder er endnu at mærke; 1) habere m. dobbelt Prædicat; at have el. besidde nogen el. noget i en vis Egenskab, at have bragt el. giort dertil, odl.; – ∾ aliquem collegam in praetura, Cic. Off. 1, 40; ∾ patrem obvium, Quintil.; cf. Caes. B. G. 1, 30; men ∾ venalia ··· fidem, jusjurandum, etc., Cic. Verr. 3, 62; – ofte ogs. c. partic. perf. pass. (som prægnant Omskrivning af perf. fin.); – si nondum eum satis habes cognitum, Cic.; cf. id. Div. in Caecil. 4, o. id. Orat. 33; men id. Fam. 6, 2: quare velim ita statutum habeas; — 2) at holde el. behandle saa el. saa, sædv. c. adv.; – uti (ligesom) tu me hic habueris, Plaut. Capt. 2, 2, 64; male habere agmen adversariorum, (medtage ilde), Caes. B. C. 1, 63; cf. Sall. Catil. 11 (Kritz), o. id. Jug. 103; — 3) ∾ se, ogs. medial, haberi, ogs. neutral, habere: at have sig el. forholde sig saa el. saa, at befinde sig saa el. saa, at staae saaledes til, odl.; — a) ∾ se; ipsi se hoc melius habent, quam nos, quod etc., Cic. Att. 11, 7; ego me bene habeo, vid. Tac. Ann. 14, 51; – male se res habet, (det staaer slet til), quum etc., Cic. Off. 2, 6; cf. id. d. Or. 2, 77; men ut meae res sese habent, Ter. Phorm. 5, 4, in.; — b) medial; sicut pleraque mortalium habentur, (forholde sig), Sall. Catil. 6; cf. id. ibd. 1; — c) neutral, ligesom d. græske ἔχω; ut bene haberem filiae nuptiis, (for at være vel derved), Plaut. Aul. 2, 8, 2; ligel. bene habent tibi principia, (vel begyndt), Ter. Phorm. 2, 3, 82; cf. Cic. Mur. 6; men sic habet: saaledes forholder det sig, Hor. Sat. 1, 9, 53; — 4) i sin Dom el. Mening at holde nogen el. noget derfor, at dømme el. antage el. mene, osv.; – maximam illam voluptatem habemus, quae etc., Cic. Fin. 1, 11; eos esse habitos deos, a quibus etc., id. N. D. 1, 15; cf. id. ibd. 17; – cujus auctoritas magni habebatur, (gialdt meget), Caes. B. G. 4, 21; nihil pensi habere, Quintil.; men id. 7, 3, 11: an perinde habenda sit haec (res), atque illa; – ∾ aliquem pro hoste, Liv.; cf. Caes. B. G. 1, 44; istuc jam pro facto habeo, Cic. Att. 13, 1; id ··· pro non dicto habendum, Liv. 23, 22; – reductos in hostium numero habuit, Caes.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 41; dog ogs.: qui etc., hostium numero habebantur, Cic. Att. 11, 6; cf. Caes. B. G. 6, 13; – ∾ religioni, c. inf., Cic. Off. 2, 14, (ansee som Samvittighedssag); men ∾ aliquem despicatui, Plaut., ludibrio, Ter.; – (injurias suas, lidt Uret) gravius aequo habere, Sall. Catil. 51; cf. Liv. 7, 5; – endel. heder i Omgangssproget: sic habeas el. habeto, (m. flgd. or. dir. el. m. Objectsætn.): dette maa el. bør du vide, tro el. antag dette, osv.; – vid. Cic. Fam. 3, 13, o. id. ibd. 2, 6 o. 10; ogs. uden sic; id. ibd. 2, 8 o. 13, 29; — b) derim.: secreto hoc audi, tecum habeto, (behold det hos dig selv, røb det ikke), id. Fam. 7, 25; cf. id. Att. 4, 15; — D) fremdeles heder habere; 1) om Localiteter: at have inde, at beboe; oftere neutral: at boe paa et Sted; (men alene forel.); – quae Corinthum habetis etc., Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; ille geminus, qui Syracusis habet, Plaut. Men. prol. 69; ubi aeditumus habere solet, Varr.; — 2) om en Besiddelse; ∾ sibi: beholde for sig selv; – sibi ut haberet hereditatem, Cic. Verr. 2, 19; men id. Phil. 2, 28, som Skilsmisseformel: res tuas tibi habe; — 3) om en elsket Person: at have el. besidde el. beherske, odl.; – Postquam nos Amaryllis habet, Virg. Ecl. 1, 31; cf. Ter. Andr. 1, 1, 58, o. Cic. Fam. 9, 26; — 4) ogs. „technisk" om den saarede Fægter: hoc habet el. habet, (han har Hugget, det træffer), vid. Virg. Aen. 12, 296; – oftere „overf."; hoc habet, (han er overvunden, odl.); vid. Plaut. Most. 3, 2, 26, o. Ter. Andr. 1, 1, 56 (Donat); — E) m. Bibegr. af en Virksomhed heder habere: at afholde el. holde el. foretage, at forrette el. udføre, at frembringe, odl.; – ∾ iter ad legiones, Caes. B. C. 1, 14; ∾ comitia, vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ senatum, id., Caes.; ∾ concilia, id. B. G. 5, 53; ∾ delectum (militum), s. und. delectus; ∾ sermonem, Cic. Tusc. 2, 24; ∾ orationem, id., disputationem, id., Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 47, o. id. Fam. 13, 69; — bb) df. ogs. a) m. Personssubject: at have en Skik el. Eiendommelighed, odl.; saal. Cic. Phil. 2, 32: habebat hoc omnino Caesar; quem etc.; — b) om Begrebssubjecter: at medføre, at have tilfølge, at bevirke; vid. Cic. Prov. Cons. 4, o. id. Div. 2, 46; men Caes. B. G. 6, 23: latrocinia nullam habent infamiam, quae etc.; – men Cic. Pis. 22: habet hoc virtus, ut etc., (den bevirker dette, el. dette er dens Væsen); — F) aandigen at have; df. 1) at have inde, at kiende el. vide, odl.; – habes consilia nostra, (der seer du mine Planer, nu veed du dem), Cic. Att. 5, 21; cf. id. d. Or. 2, 71 o. 88; ligel. habes nostras sententias, Suet. Claud. 4; — 2) ∾ in animo, ogs. ∾ animo, m. flgd. Objectsætn.: at have i Sinde, at være til Sinds, at have en Hensigt, odl.; – istum exheredare in animo habebat, Cic. R. Am. 18; cf. id. Att. 1, 17, o. Caes. B. G. 6, 7; men Liv. 44, 25: neque eum bello invadere animo habuit, (al. in animo), inc.; — III) partic. hăbĭtus, 3, ogs. som adj.: saa el. saa holdt el. beskaffen; (forclass.); A) „alm."; equus nimis strigosus et male habitus, s. nedens.; – men „fig." o. „ment.": ut patrem tuum nuper vidi habitum, (som jeg fandt ham stemt), Ter. Heaut. 2, 4, 22; — B) „bes.": vel næret, vel ved Magt, corpulent; si qua (virgo) habitior est paullo, Ter. Eun. 2, 3, 23; cf. Massur. Sabin. ap. Gell. 4, 20: censores quum ··· equum nimis strigosum et male habitum, sed equitem ejus uberrimum et habitissimum viderunt, etc.

hăbĭlis, e, [habeo]: let el. beqvem at behandle el. bruge, skikket el. passende i sit Slags; I) „alm."; – ∾ arcus, (let at haandtere), Virg.; cf. Liv. 22, 46: gladii brevitate habiles, (lette at føre); ligel. naves velis habiles (letseilende), Tac. Ann. 2, 6; men ∾ filia el. nata, Virg. Aen. 11, 555, (spæd, smidig); cf. Ovid. A. A. 2, 662; — bb) df. ogs. a) let el. hurtig, som bevæger sig el. bevæges let el. hurtigen, naves, s. ovens., currus, Ovid., aratrum, Tibull.; corpus habilissimum est quadratum, Cels.; — b) passet el. befæstet dertil; c. dat.; vid. Virg. Aen. 12, 432; — c) „poet." ogs.: ∾ vigor, id. Ge. 4, 418, (som giør let el. smidig; — II) passende el. skikket el. beqvem dertil; c. dat., el. m. ad; – bos nec feturae habilis, Virg. Ge. 3, 62; cf. Suet. Claud. 2; – numquam ingenium idem ad res diversissimas habilius fuit, Liv.

21, 4; „poet." ogs. c. inf., Stat.; - vicina seni non habilis, (neml. efter Alderen), Hor. Od. 3, 19, 24; - men absol.: non habiles Colchi, (raa, udannede), Val. Fl.

*hăbĭlĭtas, atis, f.: Passelighed, Beqvemhed, Bøielighed, Smidighed; - opportunitates habilitatesque corporis etc., Cic. Leg. 1, 9; o. — hăbĭlĭter, adv.: passende, behændigen, ferre scutum, Liv. Epit. 57; - ogs. tienligen el. hensigtsmæssigen, uti elephantis, Mela 3, 7; — [habilis].

*hăbĭtābĭlis, e: beboelig; ∾ regiones, Cic. Tusc. 1, 20, (oppon. vacantes); - men „poet.": non habitabile frigus, (uudholdelig), Ovid. Trist. 3, 4, 51; — II) „poet. overf.": beboet; Superisque habitabile saxum, (i. e. Capitolium), Sil. 1, 541; — hăbĭtācŭlum, i, n.: Bolig; (eftercl. Ord); navnl. Dyrenes Tilhold, saal. Løvens, Gell. 5, 14; habitacula avium, Pallad.; — II) „overf." om Legemet, som Sielens Bolig, Prudent.; — hăbĭtātio, onis, f.: Bolig el. Bopæl; mercedes habitationum annuas conductoribus donavit, Caes. B. C. 3, 11; sumptus habitationis, Cic.; cf. Plaut. Trin. 1, 2, 2; — b) ogs. findes habitatio f. merces habitationis: Husleie, Suet. Caes. 38. — df. demin. hăbĭtātiuncŭla, ae, f.: liden Bolig, Hieronym.; o. — hăbĭtātor, oris, m.: Beboer el. Indvaaner, mundi, Cic.; cf. id. N. D. 2, 56; — df. fem. habitatrix, icis: Beboerinde, Auson.; — [habito]. — hăbĭtio, onis, f., [habeo]: Haven el. at have; df. „overf.": debitio enim gratiae, non habitio, quum pecunia confertur, Gell. 1, 4.

hăbĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af habeo; I) oprdl.: pleier at have el. bruge; - et epicrocum quoque viri habitarunt, Varr. ap. Non.; — II) „bes.": har inde, d. e. beboer; oftere neutral: boer paa et Sted; A) „egenl."; a) act.; - vid. Virg. Aen. 3, 106; ∾ casas, id., silvas, id., terras, Ovid.; - df. pass.: ea pars (urbis) habitatur frequentissime, Cic. Verr. 4, 53; cf. Liv. 24, 3, o. Hor. Ep. 1, 14, 2, ogs. Tac. Hist. 5, 7; - „poet." ogs. om en Guddom, som dyrkes paa et Sted; - deus hoc nemus habitat, Virg. Aen. 8, 352; - ligel. „poet." om Dyrene, Hor. Epod. 16, 19; — b) neutr.; in illisce aedibus habitat (ille), Plaut.; ∾ in via, (ved Veien), Cic., in Sicilia, id., Lilybaei, id.; - ∾ vallibus imis, Virg.; cf. Cic. N. D. 2, 37; ∾ casa straminea, Propert.; - ∾ apud aliquem, Cic. Acad. 2, 26; ∾ cum aliquo, id.; - men ∾ triginta millibus, (for den Leie), id. Coel. 7; men rus habitatum abii, Ter.; ∾ bene, Nep., laxe et magnifice, Cic.; habitandi causa etc., Caes. B. C. 3, 112; cf. Cic. d. Senect. 23; men super habitantes aliquando procumbunt (tecta), Quintil. 2, 16, 6; - endel. impers.; quibus (vicis) frequenter habitabatur, Liv. 2, 62; ligel. habitari in terris, Cic.; cf. id. Acad. 2, 39; — II) „fig.": ideligen at være el. færdes paa et Sted el. i en Syssel; - ∾ in subselliis, (ideligen at føre Sager for Retten), Cic.; ∾ in oculis populi, (ofte at vise sig offentligen), id.; men id. Phil. 12, 1: quorum in vultu habitant oculi mei, (neml. for at udforske deres Indre); men id. Orat. 15; ∾ in bonis suis, (om Taleren „alleg." f. in dicendo morari); men id. d. Or. 3, 38: ∾ in hac una ratione tractanda, (sysselsætte sig alene el. udelukkende dermed); cf. id. ibd. 2, 27: ut ··· ibi habitem, (at jeg vedbliver at tale derom, holder fast derved); - ogs. at være nøie forbunden dermed; qui potest habitare in beata vita summi mali metus? Cic. Fin. 2, 28; cf. id. Tusc. 5, 24: animus cum his habitans curis; men Pers. 4, 52: Tecum habita, et noris, quam sit tibi curta supellex, (betragt dig selv, osv.).

*hăbĭtūdo, inis, f.: ydre el. legemlig Beskaffenhed, Udseende el. Gestalt; - ∾ bona corporis, Auct. ad Herenn.; cf. Ter. Eun. 2, 2, 11; - ogs. in pl.; ∾ variae corporis, Appul.; o. — hăbĭtŭo, are, v. a.: giør saa el. saa beskaffen; in pl.: at blive saa el. saa beskaffen, (eftercl. Ord), Coel. Aur.; — [habitus, habeo]. — hăbĭtūrio, ire, v. a., desid. af habeo: vilde gierne have, Plaut. Truc. 1, 2, 48.

1. hăbĭtus, 3: partic. o. adj. af habeo. — 2. hăbĭtus, us, m., [habeo]: Gienstandens Beskaffenhed; df. I) „egenl.": den legemlige Beskaffenhed, Udseende, Befindende, Holdning; (in sing. o. pl.); A) „alm."; optimo habitu, maximis viribus, etc., Cic. Coel. 24; cf. id. Brut. 91; ligel. ∾ corporis, id. ibd. 16, oris et vultus, id. Fin. 3, 17; men moderati aequabilesque habitus, id. ibd. 5, 12; men virginali habitu vestituque (signa), id. Verr. 4, 3; cf. Suet. Aug. 40; men ∾ diversus ascendentium et descendentium etc., Senec. Ep. 113; — 2) om tinglige Gienstande, navnl. om Localiteter; - habitusque locorum (praediscere), Virg. Ge. 1, 52; ∾ Italiae, Indiae, vid. Liv. 9, 17; ∾ armorum, id., temporum, id.; — B) „bes." ogs. Dragt, Klædning; - permutato cum uxore habitu, Quintil.; cf. id. 3, 7, 6; ∾ Graeco, Romano uti, Suet.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 54; ∾ pastorum, Liv., triumphantis, Suet., lugentis, id.; — II) „fig." o. „ment.": Beskaffenhed, Natur, Forhold; A) „alm."; - naturae ipsius habitu prope divino etc., Cic. Arch. 7; prudentem ex ipsius habitu judicare, (opp. ex aliqua re externa), id. Leg. 1, 16; men quum ad rationis habitum perduxerit (natura hominem), id. Fin. 4, 14; - ∾ orationis et quasi color, id. d. Or. 3, 52; cf. Quintil. 9, 1, 13, o. id. 11, 3, 62; — B) „bes."; 1) Stemning el. Sindelav; - quis habitus provinciarum, etc., Tac. Hist. 1, 4; ogs. ∾ animorum, id. ibd. 1, 8; cf. Vell. 2, 99, o. Liv. 32, 14; — 2) i d. philosophiske Sprog: en erhvervet fuldkommen Tilstand; vid. Cic. Inv. 1, 25, o. id. ibd. 2, 9.

hāc, adv., (oprdl. abl. fem af hic, haec, sc. parte el. via): her, herad, herigiennem; - hac copias traducere, Nep. Hann. 3; Vos me hac sequimini, Ter. Eun. 4, 7, 46; - ligel. hac ··· hac, (her ··· her el. hist), Virg. Aen. 1, 474; ligel. hac illac (f. hac et illac), Ter. Heaut. 2, 3, in.; cf. Tac. Agr. 28; — 2) ogs. undert. ligesom hac: herhid; - iter hac habui, Ter. Eun. 5, 9, 35; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 54.

hac.tĕnus, adv., [f. hac tenus, sc. parte]: hertil, herhid; I) om Stedet; A) „alm.": hertil, saavidt; vid. Ovid. Met. 13, 700; men (in tmesi): Hac Trojana tenus fuerit fortuna secuta, Virg. Aen. 6, 62; — B) „bes." om en Grændse i Talen: saavidt, hertil; - hactenus de amicitia dicere, Cic. Lael. 7; - bes. ogs. afbrydende: sed haec hactenus etc., id. Div. 2, 24; cf. id. Att. 5, 13; men Ovid. Fast. 5, 661: Hactenus, (sc. locutus est); - ligel. i Overgange; hactenus de aquis, nunc de aquatilibus, Plin.; — b) „poet." ogs.: her; hactenus ··· littera sistat opus, Ovid. Her. 17, 265; — II) om Tiden: saavidt, saalænge, hertil; - hactenus quietae utrimque stationes, etc., Liv. 7, 26; cf. Tac. Agric. 10, ogs. id. Ann. 13, 47; f. ogs. Ovid. Met. 5, 250, o. Virg. Aen. 5, 603; — III) om andre Forholde; A) absol.: saavidt, saameget, ikkun dette; Burrum ··· hactenus respondisse, etc., Tac. Ann. 14, 51; men elliptisk: utinam, inquit, hactenus, Suet. Dom. 16; — B) „relativt", ligesom eatenus: saa vidt, i samme Grad, odl.; m. tilsvarende quatenus, Dig., el. quoad, Cic. Fam. 4, 3, el. quod, Plin. Ep. 9, 15; men Senec. Ep. 88: (quae officia) hactenus utilia, si praeparant ingenium, etc.; men hactenus, ut etc., Cic. d. Or. 2, 27; cf. Hor. Sat. 1, 2, 123; endel. m. flgd. ne, Cic. Att. 5, 4; cf. Tac. Ann. 14, 7; — not.: hac ··· tenus, (el. in tmesi), vid. Virg. Aen. 5, 603, o. Ovid. Met. 5, 642.

1. Hadria, (Adr.), ae, f.: Navnet paa tvende Byer i Italien; A) By i det Picenske, K. Hadrianus's Fødeby, (hod. Atri), Mela 2, 4, Plin. 3, 18; — bb) df. Hadrianus, 3, ager, Liv. 22, 9; — b) Hadriani, orum, (Indvaanerne), id.; — B) By i d. Venetianske; vid. Liv. 5, 33; hos Plin. 3, 20, ogs. Atria, (hod. Adria); herefter skal ogsaa det hadriatiske Hav være

blevet benævnt; — b) bf. Hadrianus, 3, vina, Plin. 14, 8; men ∾ mare, Cic. Att. 10, 7, o. Hor. Od. 1, 16, 4: d. hadriatiske Hav.

2. Hadria, (Adria), ae, m., Ἀδρίας: det hadriatiske Hav, Hor., Plin. 3, 20, ogs. mare Hadriae, Prop. 1, 6, in; — B) bf. 1) Hadriăcus, (Adr.), 3, aequor, Prop., undae, Virg., d. hadriatiske Hav; — 2) Hadriānus, 3, mare, Cic., Hor., (s. ogs. ovenf. und. 1. Hadria); — 3) Hadriaticus, 3, mare, Liv. 5, 33; ogs. absol., Hadriaticum, (sc. mare), Catull. 4; ligel. ∾ sinus, Liv. 10, 25; cf. Suet. Tib. 16; – hed tidligere mare Atriaticum, Plin. 3, 20. — 1. Hadriānus, 3, s. ovenf. — 2. Hadriānus, (Adr.), i, m.: romersk Keiser; vid. Ael. Spart. Vit. Hadr.; — bf. Hadriānŏpŏlis, is, f.: Navnet paa flere efter ham kaldte Byer, Spart. Hadr. 20.

hadrŏbŏlon, i, n., ἁδρόβωλος, i. e. magnis glebis constans), sc. gummi: etslags storklumpet sort Gummi af Træet bdellium, Plin. 12, 9. — hadrosphaerum, i, n., [ἁδρός, i. e. grandis, σφαῖρα, i. e. globus], sc. nardum: storbladet Art af Nardusbusken, Plin. 12, 26. — Hadrūmētum, (Adr.), i, n.: By i Africa propria, i Landskabet Byzacene, Mela 1, 7, Plin. 5, 3, Caes., Liv.; — 2) bf. Hadrumetinus, 3, (af el. fra Hadr.), Capitol. Albin. 1; – men subst. Hadrumetini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Auct. B. Afr. 97.

Haebūdes, (Heb.), um, f., (sc. insulae): d. nu saakaldte Hebrider imellem Irland og Scotland; vid. Plin. 4, 30, o. Solin. — *haedillus, i, m., demin.: liden Buk; men Plaut. Asin. 3, 3, 76, (som Kelcord); o. — haedīnus, 3: af Gedebukke, pelliculae, (Gedeskind), Cic. Mur. 36; — [haedus]. — Haedŭi, orum, s. und. Aedui. — haedŭlĕa, ae, f.: liden Ged, Hor. Od. 1, 17, 9; af — haedŭlus, i, m., dem. af haedus: liden Buk el. Gedebuk, Juvenal. 11, 65. — haedus, i, m.; I) „egenl.": ung Buk el. Gedebuk; – bf. „collect.": villa abundat porco, haedo, etc., Cic. d. Senect. 16; – ∾ petulci, Virg., lascivi, Ovid. Met. 13, 791; — II) „meton.", Haedi: tvende Stierner i Auriga; ∾ pluviales, Virg., nimbosi, Hor.; – ogs. in sing.: impetus orientis Haedi, id.; cf. Propert. 3, 20, 56.

haemăchātes, ae, m., αἱμαχάτης: Blodagaten, etslags Ædelsten, Plin. 37, 57. — haematicon, i, αἱματικόν, (blodigt): etslags Buskvært, Appul. — haemătinus, 3, αἱμάτινος: blodfarvet el. blodrød, Vitruv., Plin. — haemătites, ae, m., (sc. lapis), αἱματίτης (λίθος): Blodstenen, etslags Jernsten, Plin. 36, 25; — II) etslags rødfarvet Ædelsten, id. 37, 60. — haemătŏpus, ŏdis, m., αἱματόπους: Blodfoden, etslags Fugl med røde Fødder, Plin. 10, 64.

Haemon, (Aem.), ŏnis, m.: Søn af d. thebanske K. Creon, dræbte sig selv af Kiærlighed til K. Oedips Datter Antigone, Prop. 2, 7, 83, o. Ovid. Ib. 503.

Haemŏnĭa, (ogs. Aem), ae, f., Hæmonien, ældre og poetisk Benævnelse paa det græske Landskab Thessalien; vid. Ovid. Met. 1, 568, oftere; – ∾ nivalis, Hor. Od. 1, 37, 20; — 2) bf. Haemŏnius, 3: hæmonisk el. thessalisk, urbs, Ovid. Met. 11, 652, (d. e. Trachin); men id. Fast. 5, 400: ∾ puer, (d. e. Achilles); men id. Met. 2, 81: ∾ arcus, (Stiernebilledet Skytten, neml. oprdl.: den thessaliske Centaur Chiron); men ∾ Boreas, (i. e. Thracicus), Sil.

haemophthĭsicus, 3, αἱμοφθισικός: som har fordærvet Blod, Aemil. Mac. — haemoptўĭcus, i, m., αἱμοπτυϊκός: som spytter Blod, Marc. Empir. — haemorrhăgia, ae, f., αἱμοῤῥαγία: Blodløb el. Blodstyrtning, navnl. ogs. Næseblod, Plin. 23, 67. — haemorrhŏĭcus, 3, αἱμοῤῥοϊκός: som lider af Hæmorrhoider el. af den gyldne Aare, Firmic. — haemorrhūsa, ae, f., αἱμοῤῥοῦσα: som lider af Blodstyrtning, Vulg. — haemostăsis, is, f., αἱμόστασις: en blodstillende Plante, Appul.

Haemus, (-os), ogs. Aemus, (-os), i, m., Αἷμος: høit Bierg i Thracien, paa Grændsen af Moesien, (d. nuv. store Balkan), Mela 2, 2, Plin. 4, 18, Liv. 40, 21, o. Hor. Od. 1, 12, 6; — not.: Fabelen om Hæmus og Rhodope, hvilke til Straf for deres Overmod forvandledes til Bierge af samme Navn, har Ovid. Met. 6, 87.

haereditas, atis, f., s. und. hereditas. — haereo, haesi, haesum, 2, v. n.: hænger el. hefter el. sidder fast derved el. deri; – m. in c. abl., (sild. m. in c. acc.), ofte ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in), undert. ogs. (bes. overf.) c. dat.; ogs. m. ad, sub, ex, osv.; I) „egenl."; –, quod ··· male laxus In pede calceus haeret, Hor. Sat. 1, 3, 32, (sidder slet derpaa); classis in vado haerebat, Curt.; ∾ in equo, (sidde fast i Saddelen), Cic. Dejot. 10; ogs. ∾ equo, Hor. Od. 3, 24, 54; pugnus in mala haereat, (være ideligen derpaa), Ter. Ad. 2, 1, 17; ∾ sauce, (om et Ben), Phaedr. 1, 8; men Virg. Aen. 19, 861: haeret pede pes etc., (slutter sig tæt dertil); men quasi radicibus suis haerere, vid. Cic. Acad. 2, 39; men foliis sub omnibus haerent (somnia), Virg. Aen. 6, 284; ogs. ∾ inter se, (hænge fast sammen), Lucr. 3, 194; men absol.: male haerentes scalarum gradus etc., Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; ligel. lingua haeret metu, (standser af Frygt), Ter.; – qua levis (sagitta) haeserat alae, (dat., f. in ala), Ovid. Met. 12, 570; men aqua haeret, s. und. aqua; — B) „bes." ogs.: hænger fast derefter, trænger ind derpaa; – haerens in terga hostium, Liv. 1, 14; ligel. ∾ in tergis, Curt.; ∾ tergis, Tac.; haeret Visceribus (cervi) super incumbens (leo), Virg. Aen. 10, 726; — b) hænger ved el. kommer med til Nød el. som den sidste; – ne in turba quidem haerere plebejum etc., Liv. 5, 2; — II) „fig."; A) „alm.": at vedblive deri, at hænge fast derved; – ∾ in medullis ac visceribus alicujus, (være nogen dybt indprentet), Cic. Phil. 1, 15; ligel. dolor animo infixus haeret, ibd. 2, 26; ∾ in memoria, id.; cf. id. d. Or. 2, 54; men Haesuraque mihi tempus in omne fides, (som aldrig skal forlade mig), Ovid. Trist. 3, 4, 36; ut haeream in parte aliqua apud Thaidem, Ter. Eun. 5, 9, 25; – haeserat ei comes, Plin. Ep. 7, 27; ligel. haeserat Epandro, Virg. Aen. 10, 780; men haeres ad latus, (er paatrængende), Catull. 21, 6; – hoc teneo, hic haereo, (holder fast derved), Cic. Verr. 5, 64; in hoc haerent casu, (herpaa beraabe de sig), Liv. 38, 49; – ∾ in tam bona causa, (fortsætte dens Forsvar), Cic. Fam. 6, 5; ∾ in scribendo, id., in libris, id., (være uafladeligen sysselsat dermed); cf. id. d. Or. 1, 38; men comisk: ∾ in amorem (f. in amore) apud aliquam, Plaut. Epid. 2, 2, 7; — B) „bes."; a) om en Beskyldning el. Brøde: at hefte el. klebe derpaa; – potest hoc homini huic haerere peccatum? Cic. R. Com. 6; cf. id. Coel. 7: in quo crimen non haerebat; — b) om Personer: at blive ligesom stikkende deri, ikke at kunne frie sig derfra; – ∾ criminibus repetundarum, Tac. Ann. 4, 19; men Cic. Orat. 21: haesit in iis poenis etc., (blev ligesom hildet deri); — 2) bf. ogs.; a) om Begreber: at gaae i Staa, at standse el. ophøre; – negotium haeret, (vil ikke ret gaae), Plaut.; amor haesit, (ophørte), Ovid. Rem. 430; cf. Virg. Aen. 11, 290: Hectoris Aeneaeque manu victoria Grajum Haesit, (blev opholdt el. udsat); — b) om Personer: ligesom at blive siddende fast el. stikkende deri, at geraade i Forlegenhed el. Forvirring; ogs. at være raadvild; – haerere homo, versari, rubere, Cic. Verr. 2, 76; cf. id. Phil. 2, 29; – haereo, quid faciam, Ter.; si me haerentem videbis, Cic. Fin. 3, 4; men id. N. D. 3, 24: haerere in multis nominibus, (være uvis om deres Oprindelse); men Virg. Aen. 3, 597: aspectu conterritus haesit, (studsede el. standsede).

haeres, ĕdis, s. und. heres. — haeresco, ĕre, v.

n., inch. af haereo: bliver hængende el. siddende fast derved; - ∾ in terris (primordia), Lucr. 2, 476; cf. id. 4, 744: haerescit facile (imago).

haerĕsĭarcha, ae, m., αἱρεσιάρχης: Hovede el. Formand for en Sect, Sidon., Augustin. — haerĕsis, is o. eos, f., αἵρεσις; I) Sect el. Skole el. Parti; - Cato ex ea haeresi, quae etc., Cic. Parad. prooem., ogs. m. Lune om en Særhed; de haeresi Vestoriana etc., id. Att. 14, 14; — B) fild. i Kirkesproget: Ketteri, kettersfe Religionslærdomme, Tertull.; — II) Kald, Syssel, Forretning; ∾ navalis, Cod. Theod. — haerĕticus, 3, αἱρετικός: hengiven til en Sect el. Skole; df. i Kirkesproget: hengiven til nogetslags Ketteri, Arator; — b) df. subst. haereticus, i, m.: en Ketter, Tertull.; de Praescriptione adversus Haereticos, (Skrift af samme).

*haesĭtābundus, 3: stammende el. tvivlende, forlegen, Plin. Ep. 1, 5; — haesĭtantia, ae, f.: Standsning el. Ophold; df. ∾ linguae: Stammen el. at stamme i Talen, Cic. Phil. 3, 6; — haesĭtātio, onis, f.; 1) ligesom frgd.: Stammen el. Standsning i Talen, (navnl. naar man enten ikke veed, hvad at sige, el. man frygter for at feile i sit Udsagn); - vid. Cic. d. Or. 2, 50, o. Quintil. 11, 2, 48; — II) den aandige el. indre Forlegenhed el. Standsning el. Tvivl; vid. Cic. Fam. 3, 12, Quintil. 12, 1, 40, o. Tac. Hist. 1, 39; o. — haesĭtātor, oris, m.: som betænker sig, som dvæler el. nøler; - ∾ in edendo, (som nøler med at udgive en Bog), Plin. Ep. 5, 11; — [flgd.].

haesĭto, avi, atum, 1, v. n., frequ. af haereo; I) „egenl.": at blive hængende el. siddende fast deri el. derpaa el. derved; - in vadis haesitantis frumenti acervos etc., Liv. 2, 5; men haesitantes milites (sc. in palude), Caes. B. G. 7, 19; men „alleg.": in eodem luto haesitas, Ter. Phorm. 5, 2, 15; — II) df. „fig."; a) at være usikker el. vaklende i Talen; - sunt quidam ita lingua haesitantes, ut etc., Cic. d. Or. 1, 25; — b) at vakle i sin Forestilling; - ∾ in majorum institutis, (være ukyndig deri), Cic. d. Or. 1, 10; quum haesitaret, etc., id. Catil. 2, 6; - ogs. pass. impers.: de mutando statu reip. haesitatum erat, Suet. Claud. 11. — Hăgiographa, orum, n., Ἁγιόγραφα: d. tredie Afdeling af det gamle Testamentes Bøger, Hieronym.

Halaesa, Halaesus, f. und. Halesa, etc. — hălātus, i, m.: eftercl. Biform af halitus, Capella. — halcedo, halcyone, etc., f. und. alcedo, etc. — halec, halex, f. und. alec, etc. — Hales, ētis, m.: Flod i Lucanien, ved Velia, Cic. Fam. 7, 20. — Hălēsa, (Halaesa, Alesa), ae, f.: By paa Sicilien ved Floden Halesus, Cic. Verr. 2, 7, Sil.; — 2) df. Hălēsīnus, 3, civitas, Cic.; - men Halesini, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. — Hălēsus (Halaes., Ales.), i, m.: Søn af Agamemnon, drog til Italien, hvor han blev Faliskernes Stamfader, og Stifter af Byen Falerii; df. ∾ Atrides, Ovid. Fast. 4, 74, ogs. Agamemnonius, Virg. Aen. 7, 724. — not.: ogs. er Halesus, i, m.: Navnet paa en Flod paa Sicilien ved Byen Halesa, Catull.

Hălĭacmon, (Al.), ŏnis, m., Ἁλιάκμων: Flod paa Grændsen af Macedonien o. Thessalien, Plin. 4, 17, Caes., Liv. — hălĭaeĕtos, i, m., ἁλιαίετος: Havørnen el. Fiskeørnen, (falco haliaeëtus L.), Plin. 10, 3; — not.: efter Fabelen blev K. Nisus, Scylla's Fader, forvandlet til denne Fugl; vid. Ovid. Met. 8, 146, o. Virg. Ciris. — Hălĭartus, i, f., Ἁλίαρτος: By i Boeotien, Nep. Lys. 3, Liv.; — 2) df. Hălĭartii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 42, 46.

halica, f. und. alica. — hălĭcăcăbus, i, f., (sc. herba), ἁλικάκαβος: Væxten vesicaria, Plin. 21, 105. — Halicarnassenses etc., f. und. flgd. — Hălĭcarnassus, (-os), i, f., Ἁλικαρνασσός: gammel Søstad i Carien, Herodots o. Dionysius's Fødeby; vid. Mela 1, 16, Plin. 5, 29, Liv. 37, 10, Cic., o. A.; — B) df. 1) Hălĭcarnassensis, e, hvf. pl. Halicarnassenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Hal., Liv. 33, 20; — 2) Hălĭcarnasseus (quinquesyll.), ĕi o. ĕos, m.: Ἁλικαρνασσεύς: som er fra el. af Byen Hal., Dyonysius, Quintil. 3, 1, 16; — 3) Hălĭcarnassensius, 3: = Halicarnassensis, civis, Nep. Them. 1, inc.; — 4) Hălĭcarnassii, orum: = Halicarnassenses, Tac. Ann. 4, 55. — Hălĭcўensis, e: hørende til Byen Halicyæ paa Sicilien, (imod Lilybæum); ∾ civitas, Cic. Verr. 3, 6; - men Halicyenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 14.

Hălĭeus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., (ἁλιεύς, i. e. piscator), heder d. tiende Bog hos Apicius. — hălĭeutĭcus, 3, ἁλιευτικός: hørende til Fiske el. til Fiskeri; ∾ argentum, Gallien. ap. Treb. Claud. 17; — not.: Halieuticon, (gen. pl. Ἁλιευτικῶν), sc. liber: Digt af Ovidius; cf. Plin. 32, 5. — hălĭphloeus, (-os), i, f., ἁλίφλοιος, (ligesom Søbark): etslags Egetræ med svampet Bark, vid. Plin. 16, 8. — hălĭpleumon, ŏnis, f., ἁλιπλεύμων: Sølunge, etslags ubekiendt Fiskeart, Plin. 32, 53.

hălĭto, are, v. a., frequ. af halo: udpuster; - flammam halitantes, Enn. ap. Diomed. — hălĭtus, us, m., [halo]; I) „egenl."; A) „alm.": Aanden el. Aandedraget; vid. Cic. poët. Tusc. 2, 9; graveolentia halitus, (ond Lugt af Munden), Plin.; ligel. absol. halitus oris, id.; — B) „bes."; a) Dunst el. Udunstning; ∾ noxius terrae, Quintil.; ∾ maris, Plin., Averni, Val. Fl.; — b) ∾ solis, Solheden, Colum.; ∾ caloris, id.; — II) „overf.": Livsaanden, Siælen, Prudent.

hallex, (all.), icis, m., (besl. m. hallus): den store Taa, Tommeltaaen; df. comisk: hallex viri, (en Tommelіden el. Lilleput), Plaut. Poen. 5, 5, 31. — hallucinatio, hallucinor, etc., f. und. allucinatio, etc. — hallus, f. und. allus. — halmyridion, i, n., ἁλμυρίδιον, (noget salt): en Kulart, Plin. 31, 41. — halmyrrhax, ăgis, m., ἁλμυῤῥαξ: etslags af Jorden frembrydende Saltpeter el. nitrum, Plin. 31, 46, (hvor acc. halmyrrhaga).

hālo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; (poetisk Ord); 1) som neutr.: at dunste el. dufte deraf; c. abl.; - arae sertis ... halant, Virg. Aen. 1, 421; cf. id. Ge. 4, 109; - ogs. absol.: at lufte el. blæse, Ovid. Met. 7, 809; — II) som act., el. c. acc.: at udaande el. uddufte; Et nardi florem, nectar qui naribus halat, Lucr. 2, 847; cf. Martial. 10, 48.

hălŏphanta, ae, m., ἁλοφάντης: der angiver dem, der lovstridigen udføre Salt; df. „overf.", ligesom sycophanta: Skielm, Slyngel, Plaut. Curc. 4, 1, 2. — hălos, gen. halo, f., ἅλως: den runde Lo, area; df. fædv. Ring omkring Solen el. Maanen, d. lat. corona, Senec. Qu. N. 1, 2. — hălōsis, is, f., ἅλωσις: Erobring, Petron. 89; men Suet. Ner. 38, paa Græsk.

halter, ēris, m., ἁλτήρ, (en Springer); df. pl. halteres: Blymasser, som den Springende holder i Hænderne, for at bevare Ligevægten, Martial. 14, 49. — halucinatio, halucinor, etc., f. und. alucinatio, etc. — Haluntium, (Al.), i, n.: By paa Sicilien, Cic. Verr. 4, 23; — 2) df. Haluntini, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. — Halyattes, f. und. Alyattes. — Hălys, ўos, m., Ἅλυς: Flod imellem Paphlagonien og Pamphylien, hvorom Cic. poët. Div. 2, 56: Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim; cf. Plin. 6, 2 o. 3. — hălўsis, is, f.: = halos, (hvoraf det rimel. er fordærvet), Appul.

hăma, ae, f., ἄμη el. ἅμη: Øsekar, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 42; ogs. Vandspand, navnl. Brandspand, Plin. Ep. 10, 42, Dig. — Hămădryas, ădis, f., Ἁμαδρυάς, sc. nympha: Træenymphe, (der neml. lever og døer tilligem. det Træ, hvori hun boer); in pl., Ovid. Met. 1, 690, o. id. ibd. 14, 624, ogs. Virg. Ecl. 10, 62, oftere; - in sing., Stat.; — not.: Hamadryasin, (f. Hamadryadibus), Propert. 1, 20, 32. — Hămartĭgĕnīa, ae, f., Ἁμαρτιγένεια, (Syndens Oprindelse): Digt af Prudentius.

hāmātĭlis, e; (for= o. efterel. Ord); 1) som foretages med Krog el. Angel, piscatus, Plaut. Rud. 2, 1, 10; — 2): = hamatus; ∾ spiculum scorpii, Tertull.; af — hāmātus, 3, [hamus]: forsynet med Hage el. Krog: – hamatis corporibus concreta haec esse etc., Cic. Acad. 2, 38; ∾ arundo, Ovid.; ∾ ensis, ligesom harpe, (krumt el. seglformet Sværd), id.; ∾ ungues, id.; – „alleg." er: ∾ sentes (sc. curarum, i. e. curae), Ovid. Met. 2, 799; – men ∾ munera, Plin. Ep. 8, 30, (der gives for at faae andre større tilbage).

hămaxa, ae, f., ἅμαξα, efter Gell. 2, 21: Stjernebilledet Vognen. — hămaxăgōga, ae, m., (ἁμαξαγωγός): der fører paa Vogne; df. comisk: bonorum hamaxagogae, Plaut. Truc. 2, 7, 2. — hămaxo, are, v. a., [ἅμαξα, i. e. currus]: spænder for Vognen el. Aaget; vid. Plaut. Truc. 2, 2, 21. — Hămaxōbii, orum, m., Ἁμαξόβιοι: skythisk Nomadefolk, der medfører paa Vogne deres hele Eiendom fra Sted til Sted, Plin. 4, 45, o. Mela 2, 1; (cf. Hor. Od. 3, 24, 9).

Hamilcar, (Amilcar), ăris, m.: punisk Mandsnavn; navnl. ogs. Faderen til Hannibal; vid. Nep. Hamilcar; s. ogs. Liv. 21, 2 flgd. — hāmiōta, ae, m., [hamus]: som fisker med Angelen, en Fisker, Plaut. Rud. 2, 2, 5, Varr. ap. Non. — hammītis, ĭdis, f., sc. gemma, ἀμμῖτις, (ἀμμίτης): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hammochrysos, Hammon, Hammoniacus, s. und. ammochrysos, Ammon., etc.

hāmŭla, ae, f., demin. af hama: liden Vandspand, Colum. poët. — hāmŭlus, i, m., demin.: liden Hage; df. 1) hageformet Værktøi til chirurgisk Brug, Cels.; — 2) ∾ piscarius: en Fiskerkrog, Plaut. Stich. 2, 1, 17; af — hāmus, i, m.; I) „alm.": Hage el. Krog; – ferreis hamis infixis, Caes.; stupa pectitur ferreis hamis, Plin.; men Virg. Aen. 3, 467: Loricam consertam auro hamisque trilicem, (i. e. aureis hamis consertam, ligesom Guldringbrynie); men Ovid. Met. 4, 719: ferrum curvo tenus abdidit hamo, (indtil dets krumme Hefte); s. ogs. harpe; — II) „bes."; A) Fiskerkrog, Angel; – ut hamo pisces (capiuntur), Cic.; piscem hamo ducere, Ovid., suspendere, decipere, id.; — b) df. ogs. „alleg.": meus est; hamum vorat, (han bider paa Krogen), Plaut. Curc. 3, 62; cf. Ovid. A. A. 3, 425, o. Hor. Sat. 2, 5, 25, ogs. Martial. 6, 63; s. ogs. und. hamatus; — 2) hvad der ligner en Krog el. Hage, navnl. en Klo, Ovid. Met. 11, 342; men ∾ obunci (sc. sentium), id. Nux 115; — b) ligel. af Gestalten: etslags Bagværk, Appul.

Hannĭbal, (ogs. Ann.), ălis, m., Ἀννίβας: punisk Mandsnavn, hvoraf den berømteste er Hamilcars Søn, Hannibal, Carthagernes Anfører i den anden puniske Krig; vid. Nep. Hannibal, o. Liv. 21, ab in. — Hanno, (ogs. Anno), ōnis, m., Ἄννων: punisk Mandsnavn, hvoraf den berømteste er den carthagiske General, Hanno, der omtr. 500 Aar før Chr. omseilede Africa; vid. Plin. 5, 1.

hapala, hapalaris, s. und. apala, etc. — hăphe, (ogs. aphe), es, f., ἁφή; oprdl.: Berørelse, Tagen el. at tage derpaa; df. i Fægtersproget: Legemets Bestrøelse med Sand el. Støv forinden Brydningen; — df. „meton."; 1) denne Støv selv; Et flavescit haphe, Martial. 7, 67; — 2) Støvet paa en Vei; vid. Senec. Ep. 57. — hapsus, i, m., ἅψος, (i. e. junctura); ∾ lanae, Uldtot, (hvormed det syge Sted belægges), Cels. 4, 6.

hăra, ae, f.: liden Aflukke til Husdyrene, navnl. Gaasesti, Varr., „bes." ogs. Svinesti; hvs. skældende: ex hara producte (voc.), non ex schola, Cic. Pis. 16; cf. Ovid. Her. 1, 104; ligel. hara suis, (som Skældsord), Plaut. — harena, etc., s. und. arena, etc.

hăriŏla, ae, fem. af hariolus: Spaaqvinde, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 98. — hăriŏlātio, onis, f.: Spaaen el. Spaadom, Attius ap. Cic. Div. 1, 31; af — hăriŏlor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egenl.": spaaer, agerer Spaamand; – ∾ quaestus causa, Cic. Div. 1, 58; cf. id. Att. 8, 11; — II) „overf.": snakker hen i Veiret, Ter. Phorm. 3, 2, 7; cf. Plaut. Rud. 4, 4, 97, oftere; af — hăriŏlus, (ar.), i, m., [demin. af inus. harius, i. e. ἱερεύς]: Spaamand, (oftere m. Bibegr. af Ringeagt); – hariolorum furibundae praedictiones, Cic. Div. 1, 2; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 27, ogs. Plaut. Amph. 5, 2, 2, o. Cic. N. D. 1, 20.

harmamaxa, s. und. armamaxa. — harmŏge, (arm.), es, f., ἁρμογή: Farvernes passende Blandning, Plin. 35, 11. — 1. harmŏnia, ae, o. harmonie, es, f., ἁρμονία: Harmoni el. Overensstemmelse, navnl. imellem de forskiellige Toner, Cic. Tusc. 1, 10 o. 18; cf. id. N. D. 3, 11; — 2) „overf.": den harmoniske Forbindelse imellem Legeme og Siæl; vid. Lucr. 3, 119 o. 132; — not: sild. ogs. Syngen el. Sang, Prudent. — 2. Harmŏnia, ae, o. Harmonie, es, f.; i Fabelen: Datter af Mars og Venus, ved Cadmus Moder til Semele, Ino, etc., Hygin., o. Ovid. A. A. 3, 86; cf. id. Met. 4, 572. — harmŏnĭce, es, f., ἁρμονική, (sc. τέχνη): Harmoni, d. e. den Del af Musiken, der afhandler Tonernes Forhold til hverandre, Vitruv. 3, 5. — harmŏnĭcus, 3, ἁρμονικός: harmonisk, Varr., Plin.

harpa, ae, f., ἅρπη, (d. e. Segl el. Le; df. „overf."): en Harpe, (som Strængeleg), Venant. — harpacticon, i, n., ἁρπακτικόν, (der river til sig), sulphur, Plin. 35, 50. — harpăga, ae, f., ἁρπάγη, ligesom 2. harpago: Stridshage el. Stormhage, Sisenn. ap. Non., inc. — harpăgĭnētŭlus, i, m., demin. af 2. harpago: liden Hage el. Stridshage, Vitruv. 7, 5, inc.

1. harpăgo, (avi), atum, 1, v. a., ἁρπάζω, (i. e. rapio): røver el. plyndrer; (plautinsk Ord); – aurum mihi intus harpagatum est, (er frarøvet mig), Plaut. Aul. 2, 2, 24, oftere; ogs. absol.: rape, tene, clepe, harpaga, etc., id. Pseud. 1, 2, 6. — 2. harpăgo, ōnis, m., [ἁρπάζω, i. e. rapio]; I) oprdl., ligesom ἁρπάζων: røversk Menneske, en Røver; vid. Plaut. Trin. 2, 1, 13: harpago, mendax, cuppes, avarus, etc.; — II) df. „overf." o. „techn." i Krigssproget: Hage, (hvormed man drager noget til sig el. nedriver noget), Entrehage, Murhage, osv.; – asseres ferreo unco praefixi, harpagonas vocat miles, etc., Liv. 30, 10; efter Curt. 4, 2, ogs. f. manus ferrea, hvs. den dog adskilles, Plin. 7, 57; cf. Caes. B. C. 1, 57. — harpăgus, i, m., Biform af 2. harpago: en Røver; df. voc. Harpage, (som nom. propr.), Plaut. Pseud. 2, 2, 70.

Harpălўce, es, f.; I) en krigersk opdragen Jægerinde, Datter af d. thraciske K. Harpalycus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 317: vel qualis equos Threïssa fatigat Harpalyce, etc.; cf. Hygin. Fab. 193, oftere. — harpastum, i, n., ἁρπαστόν, [ἁρπάζω, i. e. rapio]: etslags Gribebold, Martial. 4, 19. — harpax, ăgis, (os), adj., ἅρπαξ: som river til sig; harpaga (vocant succinum), quia folia ··· rapiat, Plin. 37, 11; — II) Harpax som comisk Slavenavn, vid. Plaut. Pseud. 2, 2.

harpe, es, f., ἅρπη, (i. e. falx, Segl el. Le); I) seglformet el. krumt Sværd, tillægges af Digterne Mercurius o. Perseus; vid. Lucan. 9, 663, o. Ovid. Met. 5, 69 o. 176; — II) en Falkeart, (falco gentilis L.; germ.: der Edelfalk), Plin. 10, 95. — Harpocrătes, ae, m., Ἁρποκράτης: en Guddom (el. Genius), hvis Billede (hos Ægyptierne), ved at holde Fingeren paa Munden, anbefalede Taushed; – Isis et Harpocrates, digito qui significat st (i. e. silentium), vet. poët. ap. Varr.; df. Catull. 74, med Lune: patruum reddidit Harpocratem, (bragte ham til Taushed, ombragte ham).

Harpўia, (trisyll.), ae, f., Ἅρπυια; pl. Harpyiae: Harpyierne; efter Fabelen: etslags frækkelige Rovfugle med Pigeansigter; vid. Virg. Aen. 3, 212 flgd.; – Harpyiis gula digna rapacibus, Hor. Sat. 2, 2, 40; – in sing., Virg. Aen. 3, 305; — not.: efter

Serv. ad Virg. l. c. ere Harpyierne: trende Døttre af Pontus o. Terra, neml. Aëllo, Ocypete, Caeleno.

haruga, harviga, f. und. aruga, arviga. — harundo, etc., f. und. arundo. — hăruspex, (ar.), icis, m., [skal være fordærvet af ἱεροσκόπος]: en Offerskuer; vid. Ovid. Met. 15, 577, o. Virg. Aen. 8, 498; – oftest in pl.: haruspices Etrusci, Cic. Leg. 2, 9, oftere: Spaamænd fra Etrurien, der spaaede af Offerdyrenes Indvolde, vid. Cic. Div. 1, 39 o. 41, men ogs. af Lynild og af andre Jertegn; vid. id., Catil. 3, 8, ogs. Sall. Catil. 47, o. id. Jug. 63; – denne Kunst (haruspicum disciplina) dreves forresten udelukkende af Etruskerne; ogs. vare haruspices langt mindre ansete, end augures o. auspices; vid. Cic. Fam. 6, 18; — not.: f. ogs. Pseud. Cic. Or. de Haruspicum Responsis; — II) „poet. overf." ogs.: enhver Spaamand, el. som forudsiger det Tilkommende; vid. Prop. 3, 11, 59; – ogs. en Landstryger, der driver denne Kunst, Juvenal. 6, 550.

hăruspĭca, (ar.), ae, fem. af haruspex: Spaaqvinde, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 98. — *hăruspĭcīnus, 3: hørende til en haruspex el. til hans Kunst; – ∾ libri Etruscorum, Cic. Div. 1, 33; men absol.: haruspicinam facere (sc. artem: drive denne Kunst), id. Fam. 6, 18; o. — hăruspĭcium, i, n.: Kunsten at spaae af Offerdyrenes Indvolde; – haruspicium invenit Delphus, Plin. 7, 57; ∾ Persicum, Catull. 89; —+ [haruspex].

hasta, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": et Spyd, navnl. et Kastespyd; vid. Plin. 7, 57, o. Cic. Fin. 2, 30, ogs. id. Fam. 5, 12, (hvor hasta o. spiculum sættes for hinanden); – eminus hastis, cominus gladiis uti, id. d. Senect. 6; hastas torquere, id., jactare, vibrare, id., coruscare, Virg., dirigere in aliquem, Ovid.; ∾ infensam contendere (i. e. jacere), Virg. Aen. 10, 521; men Tac. Ann. 2, 21: hastam protendere aut colligere, (i. e. extendere aut reducere); men missae e tormentis hastae, (rimel.: etslags større Skudvaaben), id. Ann. 2, 20; – ogs. undert. etslags længere Spyd, en Landse; – ingentem nixus in hastam, Virg. Aen. 12, 398; f. ogs. ovenf. Tac. Ann. 2, 21; — B) „bes." er ogs. at mærke; a) hasta pura, (som ikke er beslaaen med Jern), skienkedes som Belønning for Tapperhed; vid. Suet. Claud. 28, ogs. Plin. 7, 29, o. f. Var. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 70; – ved Krigserklæringer brugtes hasta ferrata aut sanguinea praeusta; vid. Liv. 1, 32, o. Gell. 10, 27; — b) „alleg." staaer Cic. d. Or. 1, 57: hastae amentatae, (Spyd med Slyngerem, altsaa færdige til at udkastes), f. argumenta oratoria; cf. id. Brut. 78; – ligel. „alleg." om den, som modløs opgiver sin Petition, id. Mur. 21: jacet, diffidit, abjicit hastas; — II) df. „overf."; A) ifølge den Skik: sub hasta vendere, (sælge Krigsbyttet el. Krigsfangerne under et i den Anledning opreist Spyd), vid. Liv. 23, 38, heder ogs. hastam in foro ponere, Cic. Off. 2, 23: at holde paa Torvet Auction over de Proscriberedes Eiendomme; cf. id. Phil. 2, 26: hvf. ogs. hasta om en offenlig Auction el. Bortforpagtning; vid. Nep. Att. 6; – emptio ab hasta, Cic. Att. 12, 3; jus hastae, (Ret til at sælge ved Auction det Udpantede), Tac. Ann. 13, 28; men Cic. Phil. 4, 4, er hasta Pompeji: Salget af hans Eiendomme; – m. Hensyn paa Censorerne betegner hasta: en af dem foretagen offenlig Bortforpagtning; vid. Liv. 24, 18; — b) rimel. holdt man ogs. i sin Tid Retten omkring et i den Anledning opreist Spyd; hvf. ogs. sild.: centumviralem hastam cogere, (f. centumviros el. centumvirale judicium cogere), Suet. Aug. 36; cf. Martial. 7, 62; — B) ifølge etslags Lighed betegnes endnu ved Benævnelsen hasta; a) Spydet, som gymnastisk Vaaben, Plaut. Bacch. 3, 3, 24, oftere; — b) et spydformet Haarsmykke; heder Ovid. Fast. 2, 560: hasta recurva; — c) etslags Spyd, der brugtes af de ældste Konger f. det sild. Scepter, Justin. 43, 3; hvortil ogs. kunde henføres Virg. Aen 6, 760; — d) mutari in hastam, (faae et spydformet Udseende), Plin. 2, 22, om en Komet; — e) endel. sensu obscoeno, Auct. Priap.; — not.: hasta graminea, f. und. gramineus.

hastārium, i, n., f. und. flgd. — *hastārius, 3: hørende til et Spyd el. benævnt derefter; df. „overf.": hørende til en Auction; ∾ praetor, Inscr.; — 2) df. subst. hastarium, i, n.: Auctionscatalog, Tertull.; o. — hastātus, 3; I) „alm.": forsynet el. væbnet med Kastespyd; – hastati, (sc. milites), Curt. 3, 3; men hastata acies, Tac. Ann. 1, 14; — II) navnl. udgiorde hastati (sc. milites) den forreste Linie af d. romerske Infanteri, (ligesom principes d. anden, og triarii d. tredie); vid. Liv. 8, 8; cf. id. 22, 5; – fremdeles vare hastati (af hver Legion) delte i decem ordines el. Compagnier, vid. Ovid. Fast. 3, 128; — B) df. „overf."; a) primus hastatus (m. o. ud. ordo: d. første Compagni af denne Vaabenart), Liv. 42, 34; cf. Cic. Div. 1, 35, o. Caes. B. C. 1, 46; — b) primus hastatus (sc. centurio): som commanderer d. første Compagni deraf; ligel. secundus hastatus, etc., Veget.; men Flor. 1, 18, absol.: quartae legionis hastatus (sc. primus); — [hasta].

hastīlis, e, [hasta]: hørende til el. benævnt efter et Spyd; df. alene neutr. hastile, (sc. lignum); I) „egenl.": Kastespydets Skaft el. Træskaft; vid. Nep. Ep. 9; e silva ··· hastile recisum, Ovid. Met. 7, 676; ligel. hastili nixus, Cic. Rab. perd. 7; — b) df. „meton.": Kastespydet selv.; – torquere hastilia, Ovid. Met. 8, 28; cf. Virg. Aen. 1, 313, oftere; — II) „overf." ifølge en Lighed: ethvert spydskaftformet Stykke Træ, el. Træ til at giøre Spydskaft af; – densis hastilibus horrida myrtus, Virg. Aen. 3, 23; – ogs. Pæl el. Stav til Vinrankens Støtning, Plin. 17, 35; f. ogs. Virg. Ge. 2, 358. — hastŭla, ae, f., demin. af hasta, liden spydskaftformet Gren, Senec.; — II) hastula regia, i. e. caulis asphodeli, Plin. 21, 68.

hau, (ogs. au), interj., som Udraab i Smerte el. klagende: omtrent vort: au! el. ah! el. ach! odl.; – habe bonum animum! P. hau mihi! Plaut. Mil. 4, 8, 27; cf. id. Stich. 2, 1, 104, Ter. Eun. 4, 6, 20, o. id. Heaut. 5, 3, 13, oftere.

haud, (ogs. haut.), adv.; en subjectivt bekræftende Negation, omtr. vort: netop ikke, el. just ikke, el. vist ikke, oftest hos adv., sield. hos adj. el. pron. el. verb.; — a) hos adv.; – haud longe abesse oportet, Plaut.; cf. Ter. Ad. 5, 2, 8; haud sane intelligo, quidnam sit, etc., Cic. Off. 2, 2; cf. id. d. Senect. 2, o id. ibd. 23; haud ita jussi, Ter.; haud sic decet, id.; men ac veluti etc., haud aliter etc., Virg. Aen. 9, 65; haud facile dixerim, cur etc., Cic. d. Rep. 1, 3; cf. Sall. Jug. 17, o. id. Catil. 13; haud stulte sapis, Ter.; – haud m. dum o. quaquam, f. nedenf.; — b) hos adject.; Ille vir haud magna cum re, etc., Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; haud mediocris hic ··· vir fuit, Cic. d. Rep. 2, 31; etiam bene dicere, haud absurdum est, Sall. Catil. 3; cf. Ter. Eun. 4, 2, 13; — c) hos pronom.; eum salutat haud magis quisquam, quam canem, Plaut. Amph. 2, 2, 48; cf. Ter. Andr. 2, 1, 36; ligel. hic se ipsus fallit, haud ego, id. ibd. 3, 2, 15; — d) hos verb.; quod ego dixi, haud mutabo, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 13; men nae ille haud scit, quam etc., id. Heaut. 2, 1, 10; quod si etc., haud erit, ut etc., Lucr. 3, 715; men haud scio, an etc., f. und. an; men Caes. B. G. 5, 54: idque adeo haud scio, mirandumne sit, etc.; – pleonastisk ogs. med en anden Negation; neque ego haud committam, ut etc., Plaut.; cf. id. Epid. 5, 1, 57; – men ellip.isk, id. Amph. 1, 3, 5: Edepol, haud (sc. abeo), quod tui me, neque domi distaedeat; — B) hertil kan endnu mærkes; 1) haud dum, el. hauddum, d. forstærkede nondum: endnu ikke; vid. Liv. 2, 52, oftere; — 2) haud quaquam, el. haudquaquam:

paa ingen Maade, ingenlunde, aldeles ikke; - haudquaquam boni est, ratione vinctum velle dissolvere, Cic. Univ. 11; cf. id. d. Or. 1, 9, o. id. ibd. 2, 33; haudquaquam par gloria, Sall. Catil. 3; cf. Liv. 7, 26, o. Virg. Ge. 4, 455. — hauddum, o. haudquaquam, f. und. frgd.

haurio, hausi, haustum, 4, v. a., ἀρύω; oprdl.: trækkende el. hævende i Veiret at øse; df. I) „egenl." om flydende Gienstande; - quum vidisset aquam haustam de jugi puteo, Cic. Div. 1, 50; palmis hausta duabus aqua, Ovid. Fast. 2, 294; - ogs. „alleg.": ut ea potius a fontibus hauriant, quam etc., Cic. Acad. 1, 2; ligel. haurire de faece, id. Brut. 69; - absol. haurire de dolio, id. ibd. 83; — B) „bef.": ligesom at øse i sig; sield. om Tingssubjecter; alveus (navis) haurit aquas, (lader det trange ind), Ovid. Fast. 3, 592; - oftere om Personer: at drikke; - non respirare in hauriendo, Plin. 14, 28; men quos (lacus) si quis faucibus hausit, Ovid. Met. 15, 320; cf. id. ibd. 14, 277; ligel. ∾ cratera, id., pateram, Virg. Aen. 1, 738; - men ∾ sanguinem alicujus, (udgyde), Cic. Sest. 24; cf. Ovid. Met. 7, 333; — II) „fig."; A) „overf." om ikke flydende Gienstande: at udrive el. udrykke deraf, at udgrave, odl.; - ∾ arbusta ab radicibus, (om Stormen), Lucr.; hausta terra (udgravet), Ovid. Met. 11, 187; cf. hausto pulvere palmis, id. ibd. 9, 35; ∾ lumen, (at udstikke Diet), id.; - ∾ pectora ferro, (giennembore), id.; ligel. ∾ latus alicui, Lucr.; cf. Virg. Aen. 10, 314; ligel. ∾ ventrem ··· ictu, Liv. 7, 10; - ogs. at borttage, at tage til sig; ∾ sumptum ex aerario, Cic. Agr. 2, 13; cf. Hor. Sat. 1, 1, 52; men ∾ cibos, (nedsluge), Colum.; cf. Plin. 8, 14; men ∾ patrias opes, Martial. 9, 83; cf. Tac. Ann. 16, 18: ut plerique sua haurientium; - ∾ auram communem, (indaande), Quintil.; ligel. ∾ coelum, Virg.; men ∾ lucem, id. Ge. 2, 340, (see Dagens Lys, blive født); - hauriri urbes terrae hiatibus, Plin. 36, 24; cf. Tac. Hist. 5, 12, o. id. ibd. 4, 6; men Liv. 5, 7: aggerem, vineas ··· incendium hausit; - men „poet.": flammasque latentes Hausit, (indtrak), Ovid. Met. 8, 325; cf. id. ibd. 10, 253; men Virg. Ge. 3, 105: haurit Corda pavor, (i. e. exhaurit, udtømmer); ligel. pallor ruborque ··· hausere genas, Stat. Theb. 1, 369; - endel.: at giennemtrænge (et Rum); ∾ vastum iter, id.; cf. Virg. Ge. 4, 427; — B) „ment.", (tildels ogs. „alleg."): at øse el. tage deraf, at tiltage sig, at paatage sig el. overtage, odl.; - ∾ e fontibus Stoicorum, vid. Cic. Off. 1, 2; cf. id. d. Or. 1, 3 o. 46, oftere; ogs. ∾ eodem fonte, id. Fam. 6, 6; men ∾ ex ipsa natura, id. Mil. 4; cf. id. Div. 1, 32, o. id. ibd. 2, 11; men ∾ aliquid cogitatione, (pønse derpaa, hige derefter), id. Phil. 11, 5; ∾ voluptates undique, id. Tusc. 5, 6; men ∾ dolorem, id., calamitates, id., (udtømme); cf. Virg. Aen. 4, 383, m. Hor. Sat. 1, 2, 79; men Virg. Aen. 10, 648: ∾ animo spem inanem, (forgeves at haabe); cf. Tac. Hist. 1, 51, ogs. Liv. 27, 51; - ∾ dicta auribus, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 359 o. 661; — not.: hausurus, (f. hausturus), Virg. Aen. 4, 383, Sil.; - haurierint, (f. hauserint), Varr. ap. Prisc.; - hauritu, (f. haustu), Appul.; - hauribant, (f. hauriebant), Lucr.; - endel. som depon.: foramen lucem hausum (esse, f. hausisse), Solin. 5.

hauritus, (f. haustus), f. frgd. in fin. — *haustor, oris, m.; 1) som øser; ∾ aquarum, Firm.; — 2) som drikker; ∾ ultimus aquae, Lucan. 9, 591; o. — haustrum, i, n., paa Vandhiulet: den Fordybning, (modiolus), som optager Vandet, Lucr. 5, 517; — [haurio]. — 1. haustus, 3: partic. af haurio.

2. haustus, us, m., [haurio]; I) „egenl."; A) „alm.": Øsen el. at øse; putealis aqua, quae non sit haustus profundi, Colum.; men haustus i Retssproget: Ret til at øse el. hente Vand, Cic. Caecin. 26, Dig.; — B) „bef." o. „concret.": Drik el. Slurk el. Mundfuld; vid. Virg. Ge. 4, 229, o. Ovid. Met. 6, 356, ogs. Lucr. 1, 413; ligel. Bacchi summus haustus, Ovid.; men haustu ignis, (ved at sluge Ild), Flor. 3, 21; ∾ coeli, (den indaandede Luft), Curt. 5, 5; haustus arenae, (en Haandfuld Støv), Ovid.; ligel. ∾ pulveris, Stat.; — II) „fig." o. „alleg.": at tiltage sig el. at tilegne sig, odl.; hinc ille justitiae haustus bibat, etc., vid. Quintil. 12, 2, 31; men Hor. Ep. 1, 3, 10: Pindarici fontis qui non expalluit haustum, (som havde Mod til at efterligne ham); - men ∾ aetherii, (etslags aandig Evne), Virg. Ge. 4, 220; — haut, f. und. haud. — have, haveo, f. und. ave, aveo.

Heautontīmōrūmĕnos, ἑαυτὸν τιμωρούμενος, (i. e. se ipsum puniens, Selvplageren): Comoedie af Terentius, vid. Ter. Heaut. prol.

hebdŏmăda, ae, f.: Biform af hebdomas, Gell. 3, 10, oftere. — hebdŏmădālis, e: ugenlig; ∾ festa, Sidon.; af — †hebdŏmas, ădis, f., ἑβδομάς: Antal af syv, navnl. af syv Dage; vid. Gell. 3, 10; df. septima hebdomade, (i. e. nono et quadragesimo die), Varr. ibd.; cf. Cic. Fam. 16, 9; men hebdomadibus lunae, (paa den syvende Dag ihver Maaned), Gell. 15, 2; df. — hebdŏmătĭcus, 3: hørende til Syvtallet; df. ∾ anni: hvert syvende Aar, (der neml. blev anseet som særdeles critisk el. farligt), Firmic.

Hēbe, es, f., (ἥβη, i. e. juventa), som Gudinde: Datter af Juno, havde (før Ganymedes) en Mundskienks Forretning hos Guderne, hvorefter hun blev Gemalinde af den iblandt Guderne optagne Hercules; vid. Catull. 68, 116, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 28; heder Junonia Hebe, Ovid. Met. 9, 400; cf. Prop. 1, 11, 23.

hebenus, f. und. ebenus. — hĕbĕo, ēre, v. n., [hebes]; I) „egenl.": at være sløv; - ferrum nunc hebet, (bider Sværdet ikke)? Liv. 23, 45; — II) „fig.": at være sløv el. dorsk el. mat; Sanguis hebet, etc., Virg. Aen. 5, 395; corpus hebet somno, Val. Fl.; stella hebet, (skinner mat), id.; - men Ovid. Trist. 4, 1, 48: Temporis adversi sic mihi sensus hebet; men hebent irae, Stat.; cf. Tac. Germ. 15: ipsi hebent, (ere uvirksomme, bestille intet).

hĕbes, ĕtis, adj.: sløv, stump, afstumpet; - ∾ gladius, (som ikke bider, opp. acutus), Ovid.; - compar., ∾ tela, Pseud.Cic. Harusp. 1; - men ∾ ictus, (som ikke trænger ind), Ovid. Met. 12, 85; cornua lunae hebetiora alias, alias acutiora, Cic.; ∾ angulus, (stump Vinkel), Frontin.; — II) „fig."; A) „overf."; a) sløv, svag, mat, navnl. med Hensyn paa Sandserne, el. om Sandserne selv, el. om de sandselige Fornemmelser og om deres Gienstande; - puer sensu hebes, Plin.; animalium hebetissima, id.; oculus natura hebes, id.; ∾ aures, Cic.; ∾ lingua, (læsbende el. utydelig), Sall. frgm.; men ∾ os, Ovid. Pont. 1, 10, 7, (som har tabt Smagen); - ∾ color, (mat el. svag), id.; hebetiores carbunculi, Plin.; ∾ genus croci, (opp. odoratum), id.; uva gustu hebes, Colum. — b) dorsk, træg, uvirksom, animalia, f. ovenf.; hebes ad substinendum laborem miles etc., Tac. Hist. 2, 99; cf. Sall. Jug. 54: exercitum ··· hebetem infirmumque etc.; — B) „ment.": sløv el. svag af Forstand, lidet skarpsindig, uden Vid og Kløgt; - quis adeo hebes inveniretur (saa enfoldig), qui crederet etc.? Tac. Ann. 14, 11; cf. Cic. Div. 2, 50; ligel. hebeti ingenio esse, id.; cf. id. N. D. 2, 6: hebetiora ingenia hominum; - hebes, sordida, jejuna oratio, Quintil.; ∾ ratio, Plin.; — not.: hebem (f. hebetem), Enn. ap. Charis.

hĕbesco, ĕre, v. n., inch. af hebeo: at blive sløv el. mat i sit Slags; - hebescunt berylli, ni etc., Plin.; ∾ sidera, Tac. Ann. 1, 30; ∾ sensus (in senectute), Plin.; — II) „fig.": at sløves el. svækkes el. aftage; mentis acies, se ipsa intuens, nonnumquam hebescit, Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Catil. 1, 2; in eo (otio)···

hebescere et languere etc., id. Acad. 2, 2; postquam etc., hebescere virtus (sc. coepit), Sall. Catil. 12; cf. Tac. Hist. 2, 77: illi per fastidium et contumaciam hebescunt.

*hĕbĕtātio, onis, f.; Svækkelse, Sløvhed; ∾ oculorum, Plin. 28, 6; — hĕbĕtātrix, icis, f.: som svækker el. fordunkler, umbra, Plin. 2, 10; o. — hĕbĕtesco, ĕre, v. inch.: = hebesco, Plin., Cels.; — [af flgd.].

hĕbĕto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sløver el. svækker, gjør sløv; - ∾ hastas, Liv. 8, 10, tela, Sil.; - navnl. ogs. om Sandserne og om deres Gjenstande; faba hebetare sensus existimata, Plin.; cf. Virg. Aen. 1, 604; smaragdos in sole hebetari, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 210; men odor ··· propius admotus, hebetatur, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": at svække el. formilde; - oleum venena omnia hebetat, id.; ∾ amaritudines, id.; — B) „ment.": at sløve el. svække; - ingenium hebetatum, Plin. Ep. 8, 14; cf. Suet. Claud. 2; men hebetatae reip. vires, Justin. 6, 8; men „poet.": Lethe hebetans pectora, Ovid. Pont. 4, 1, 17; o. — hĕbĕtūdo, inis, f., ligesom hebetatio: Svækkelse, Sløvelse, sensuum, Macrob.; — [hebes].

Hebraei, orum, m., Ἑβραῖοι: Hebræerne, d. ældre Navn paa Jøderne, Tertull., Lactant.; df. Hebraeus, 3, liquores, Stat., (i. e. balsamum), men ∾ terrae, Tac. Hist. 5, 2. — Hebrăĭce, adv.: paa Hebraisk, Lactant.; af — Hebrăĭcus, 3, hørende til Hebræerne el. til deres Litteratur, id. — Hebrus, i, m., Ἕβρος, Flod i Thracien, (hod. Marizza), løber fra Hæmusbjerget ud i d. ægæiske Hav; vid. Mela 2, 2, o. Plin. 4, 18; men ∾ sacer, Ovid. Her. 2, 114, (rimel. ifølge de derved feirede Bacchusfester); — not.: ogs. Navnet paa en skjøn Yngling, Hor. Od. 3, 12.

Hĕcăle, es, f., Ἑκάλη: en fattig og gammel Kone, der med Gjestfrihed modtog den unge Theseus; vid. Plin. 22, 44, Ovid. Rem. 747, o. A. — 1. Hĕcăte, es, f., Ἑκάτη: Datter af Perses o. Asteria, Søster af Latona, forestaaer Trolddom og Besværgelser; vid. Val. Fl. 6, 495; men bliver ofte identificeret med Diana o. Luna, hvf. triplex el. tergemina, neml. som Luna paa Himmelen, Diana o. Lucina paa Jorden, o. Proserpina i Underverdenen; - vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 511: Tergeminam Hecaten, tria virginis ora Dianae; cf. id. ibd. 6, 247; hvf. hun ogs. afbildes med trende Hoveder; vid. Ovid. Fast. 1, 141: Ora vides Hecates in tres vergentia partes; — B) df. 1) Hĕcătēius, 3, Aulis, (med et Dianatempel), Stat.; - men ∾ carmina, Ovid. Met. 14, 44, (i. e. magica); — 2) Hĕcătēis, idis, f.: hecateisk; ∾ herba, (i. e. magica: Trylleurt), Ovid. Met. 6, 139.

hĕcătombe, es, f., ἑκατόμβη: høitideligt Offer af 100 Øxen; (for- o. efterel. Ord); facere hecatomben, Varr. ap. Non.; - ogs. in pl., Trebell. Gall. 9. — hĕcătombion, i, n.: = hecatombe, Sidon. — hĕcătompўlos, on, ἑκατόμπυλος, (med 100 Porte), Thebae, Ammian.; cf. Hygin. Fab. 275.

Hector, ŏris, m., Ἕκτωρ: d. ældste af K. Priamus's Sønner, og den tappreste iblandt Troja's Forsvarere, men faldt omsider for Achilles; - vid. Ovid. A. A. 1, 441: Hectora donavit Priamo prece motus Achilles; - cf. Virg. Aen. 2, 270 flgd. o. 522, ogs. Hor. Od. 2, 4, 10, oftere; — 2) df. Hectŏrĕus, 3: hectorisk, tumulus, Virg. Aen. 3, 303; men ∾ conjux, id. ibd. 488, (i. e. Andromache); — bb) df. „meton."; a) trojansk, gens, Virg. Aen. 1, 273, amnes, id. ibd. 5, 634, socii, ibd. 190, — b) romersk, (fordi Romerne nedstammende fra Trojanerne); - ∾ gens, Sil. 2, 343.

Hĕcŭba, ae, o. Hecŭbe, es, f., Ἑκάβη: K. Priamus's Gemalinde, Moder til Hector, Paris, o. fl.; vid. Virg. Aen. 2, 501 o. 515; - om hendes endelig Forvandling, f. Ovid. Met. 13, 549 flgd., ogs. Cic. Tusc. 3, 26; — 2) „poet. overf.": en gammel og hæslig Kone, (i Modsætning af en Andromache), Martial. 3, 76. — Hĕcўra, ae, f., (ἑκυρά, i. e. socrus, en Svigermoder), Navnet paa en Comoedie af Terentius.

†hĕdĕra, (ed.), ae, f., κισσός el. κιττός: Vedbende el. Epheu el. Vintergrønt, (hedera helix L.); - ∾ est aptissima Baccho, vid. Ovid. Fast. 3, 767 flgd.; hvf. Vinguden's Dyrkere og Attributer ere smykkede dermed, ligesom ogs. Digteren og Musen; vid. Virg. Ecl. 7, 25, Hor. Od. 1, 1, 29, o. Ovid. Met. 5, 338; - ogs. in pl., Virg. Ecl. 4, 19, o. id. Ge. 4, 124; df. — hĕdĕrācĕus, (-ius), 3: af Vedbende el. Epheu, materia, Cato, folia, Plin.; — 2) „overf."; ∾ calcei, (epheufarvede), Vopisc.; o. — hĕdĕrātus, (ed.), 3: smykket med Vedbende el. Epheu, frons, Nemes. Ecl. 3, 18; men ∾ patina, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17, (hvorpaa Vedbendeblade ere udgravede). — hĕdĕrĭger, a, um, [hedera, gero]: bærende Epheu, bekrandset dermed; ∾ Maenades, Catull. 63, 23. — hĕdĕrōsus, 3, [hedera]: fuld af Vedbende, antrum, Prop. 4, 4, 3.

Hēdŏne, es, f., Ἡδονή, (i. e. voluptas): en af Valentinians Æoner; Tertull. — hēdychrum, i, n., ἡδύχρουν: med behagelig Farve): Navnet paa etslags vellugtende Salve, Cic. Tusc. 3, 19. — hēdўosmos, i, m., ἡδύοσμος, (i. e. svaviter olens): Mynte el. Krusemynte, Plin. 55, 51. — hēdypnŏis, idis, f., ἡδυπνοΐς, (i. e. svaviter spirans): en Cicorieart, Plin. 20, 31. — hēdysma, ătis, n., ἥδυσμα, (i. e. condimentum): en vellugtende Salveart, vid. Plin. 13, 2.

hei! interj., som Udraab, navnl. af den Klagende el. Forskrækkede: ach el. ve (el. væ)! odl.; - hei, vereor, ne etc., Ter. Andr. 1, 1, 46; hei! perii miser, Plaut.; - ogs. m. mihi; hei mihi: ve mig! jeg ulykkelige! Ter. Andr. 2, 1, 22; cf. Virg. Aen. 2, 274; ligel. hei mihi misero! Ter. Ad. 2, 1, 19. — heia, f. und. eia. — heic, adv., f. und. 2. hic.

helcĭārius, i, m.: som trækker el. drager (navnl. et Skib opad en Flod), Martial. 4, 64; af — helcĭum, i, n., [ἕλκω, i. e. traho]: Aag el. Sele, odl., hvorved el. hvori noget trækkes, Appul. — helcysma, ătis, n., ἕλκυσμα, (i. e. quod trahitur): Sølvskum el. Sølvaffald, scoria argenti, vid. Plin. 33, 35.

Hĕlĕna, ae, o. Hĕlĕne, es, f., Ἑλένη: Datter af Leda ved Juppiter el. ved Tyndareus, (vid. Ovid. Met. 6, 109), Søster af Castor, Pollux o. Clytæmnestra, ved Menelaus Moder til Hermione; hun var sin Tids største Skjønhed, og blev, ved at bortføres af den trojanske Kongesøn Paris, Anledning til d. trojanske Krig og til Trojas Fald; - ut Helene Trojanis ··· causa belli etc., Cic. Phil. 2, 29; f. ogs. Hor. Od. 4, 9, 16, Ovid. A. A. 3, 11, o. id. Her. 16 o. 17; — not.: naar der paa et Skib i Havsnød vise sig tvende Lys, da holdes disse for at være Castor og Pollux, der bringe Frelse; viser sig derimod alene et Lys, da kaldes det Helene, og troes at varsle Uheld; vid. Plin. 2, 37; f. ogs. und. flgd.; — not.: Helena er ogs. at mærke som Tilnavn til K. Constantins Moder, Eutrop., Aur. Vict.

hĕlĕnĭum, i, n., ἑλένιον: etslags Plante, rimel. germ. Alant; vid. Plin. 21, 33. — Hĕlĕnus, i, m., Ἕλενος: Søn af K. Priamus, ogs. en Spaamand, Cic. N. D. 2, 3, blev sild. Konge i Epirus, Virg. Aen. 3, 299, flgd., Justin. 17, 3. — helēŏsĕlinon, (helio-), i, n., ἑλειοσέλινον: Sumpvedbende el. Selleri, (apium graveolens L.), Plin. 19, 37. — hĕlĕpŏlis, is, f., ἑλέπολις (som indtager Byer): en af Demetrius Poliocretes opfunden Beleiringsmaskine, Vitruv., Amm. — Helernus, i, m., lucus: Lund ved Tiberen; vid. Ovid. Fast. 6, 105.

Hĕlĭădes, um, f.: Ἡλιάδες: Døttre af Solen, og Søstre af Phaëthon, forvandledes, af Sorg over

Broderens Fald, til Poppeltræer el. Almetræer, der udsvede den kostelige Bernsten (succinum el. Rav); vid. Hygin. Fab. 154, o. Ovid. Met. 2, 340 flgd.; nemus Heliadum, (disse Træer ved Eridanus el. Posloden), id. ibd. 10, 93; Heliadum lacrimae, id. ibd. 263, d. ovennævnte Bernsten, ogs. Heliadum gemma, Martial. 9, 14; cf. Virg. Aen. 10, 190, o. id. Ecl. 6, 62. — hēlianthes, is, n., ἡλιανθές: Solblomsten, Plin. 24, 192. — Hēlias, ădis, s. und. Heliades.

Hĕlĭcāon, ŏnis, m., Ἑλικάων: Søn af Antenor og Stifteren af Padua; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 247; hvf. Martial. 10, 93, har Helicaonis oras, s. arva Patavina; — 2) df. Hĕlĭcāŏnĭus, 3: = Patavinus, Martial. 14, 32.

1. hĕlĭce, es, f., ἑλίκη: en tynd og smidig Vidieart, Plin. 16, 69. — 2. Hĕlĭce, es, f.: en undergaaen Søstad i Achaja, Ovid. Met. 15, 293, o. Plin. 4, 6. — 3. Hĕlĭce, es, f., [besl. m. 1. helice]: Stiernebilledet den store Biørn, hvorom s. Ovid. Fast. 3, 108; cf. Cic. Acad. 2, 20; — 2) df. ogs. „poet.": den nordlige Himmelegn el. Norden, Senec. Herc. Oet. 1539, o. Gratian. Cyneg. 55.

Hĕlĭcon, ōnis, m., Ἑλικών: et Apollo og Muserne helliget Bierg i Boeotien, (hod. Zagara), Plin. 4, 4 o. 12; - Pandite nunc Helicona, deae, Virg. Aen. 10, 163; ∾ virgineus, Ovid.; Heliconis alumnae, (i. e. Musae), id.; — B) df. 1) Hĕlĭcōnĭus, 3: heliconisk; ∾ collis, Catull. 61, in.; ∾ Tempe (pl.: yndige Egne omkring Helicon), Ovid. Am. 1, 1, 15; — 2) Hĕlĭcōnĭădes, um, f., (i. e. Musae), Lucr. 3, 1050; — 3) Hĕlĭcōnis, ĭdis, f., silva, Stat.; men absol. in pl.: Heliconidasque (sc. Musas), Pers. prolog. 4. — Hĕlĭcōnĭades, Hĕlĭcōnis, etc., s. und. Helicon.

hēlĭŏcallis, ĭdis, f., ἡλιοκαλλίς: = helianthes, Plin. 24, 102. — hēlĭŏcămĭnus, i, m., ἡλιοκάμινος: Værelse paa Solsiden til Vinterbrug, Plin. 2, 20. — hēlĭochrȳsos, i, m., o. -on, i, n., ἡλιόχρυσος, ligesom Solguld: etslags Plante; vid. Plin. 21, 38. — Hēlĭŏdōrus, i, m., rhetor, Graecorum longe doctissimus, vid. Hor. Sat. 1, 5, 2.

Hēlĭŏpŏlis, is, f., Ἡλιόπολις; I) By i Nederægypten, Cic. N. D. 3, 4; — B) df. 1) Hēlĭŏpŏlites, ae, m., nomos, Plin. 5, 9; — b) in pl., Heliopolitae, arum, m.: Indvaanerne deraf, id. 36, 67; — 2) Heliopolitanus, 3, civitas, Ammian.; — II) By i Coelosyrien ved Libanon, (hod. Baalbech), Plin. 5, 18.

hēlĭoscŏpĭon, i, n., ἡλιοσκόπιον: en Art af heliotropium, Plin. 22, 29; ogs. helioscopum, i, n., Appul. — hēlĭoscŏpĭos, i, m., ἡλιοσκόπιος: en Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 42. — heliosĕlinum, s. und. heleoselinum. — hēlĭŏtrŏpĭum (-on), i, n., ἡλιοτρόπιον; I) Solvende el. Solsikke, Plin. 2, 41, o. id. 22, 29; — II) etslags Ædelsten; vid. Plin. 37, 60. — hĕlix, ĭcis, f., ἕλιξ; oprdl.: det Snoede el. Vundne; df. 1) en Verbendeart, Plin. 16, 62; — 2) ifølge Ligheden dermed: snirkelformet Zirat paa Capitlet af d. corinthiske Søile, Vitruv. 4, 1.

Hellădĭcus, 3, Ἑλλαδικός: helladisk el. græsk; - ∾ genus picturae, (oppon. Asiaticum), Plin. 35, 36. — Hellas, ădis, f., Ἑλλάς, (sc. terra), i. e. Graecia el. Grækenland, navnl. d. egenl. Grækenland, (fra Isthmus til sinus Maliacus); vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 11; - var oprdl. en Benævnelse for Thessalien, vid. id. ibd. 14.

Helle, es, f., Ἕλλη: Datter af Thebanerkongen Athamas; - forfulgt af Stifmoderen Ino, flygtede hun med sin Broder Phrixus paa den gyldne Vedder, men omkom i det Hav, som efter hende blev kaldet Hellespontus; s. und. Phrixus, ogs. Hygin. Fabb. 2 o. 3, ogs. Ovid. Fast. 3, 857 flgd., Propert. 2, 20, 5, o. Colum. 10, 155.

hellĕbŏrandus, 3, [helleborum]: til at rense med Nyseurt, Coel. Aur. — hellĕbŏrīne, es, f., ἑλλεβορίνη: etslags Nyseurt, Plin. 13, 35. — hellĕbŏrites, ae, m., ἑλλεβορίτης (οἶνος): Nyseurtvin, Plin. 14, 19. — hellĕbŏrōsus, (ell.), 3: som behøver Nyseurt, homo, Plaut. Rud. 4, 3, 67; af — hellĕbŏrus, (ell.), i, m., o. hellĕbŏrum, i, n., ἐλλέβορος, (-ον), d. lat. veratrum, d. e. Nyseurt el. Nyserod, hvoraf der efter Plin. 25, 21 o. 94, ere tvende Arter: den hvide, der voxer paa Oetabierget, (veratrum album L.), og den sorte, ogs. melampodium, (helleborus orientalis Wild.), der bes. voxer paa Øerne Anticyra o. Euboea; - denne sidste anvendtes bes. som Lægemiddel imod Affindighed o. Epilepsi; vid. Plin. l. c.; - helleborum hisce hominibus opus est, (de ere ikke rigtige i Hovedet), Plaut. Pseud. 4, 7, 89; s. ogs. und. Anticyra; ogs. in pl.: helleborosque graves, Virg. Ge. 3, 451; cf. Hor. Sat. 2, 3, 82, o. id. Ep. 2, 2, 137.

1. Hellen, ēnis, m., Ἕλλην: Søn af Deucalion ved Pyrrha, var Konge i Thessalien; efter ham hede Grækerne: Hellenes; vid. Plin. 4, 14; df. — 2. Hellen, ēnis, m., „meton.": en Græker; pl. Hellenes, Plin. l. c. — Hellespontĭăcus, 3, etc., s. und. flgd. — Hellespontus, i, m., Ἑλλήσποντος: Helles Hav, (hvori hun neml. var omkommen, s. und. Helle), ved de nuv. Dardaneller; vid. Mela 1, 1 o. 2, Plin. 4, 18, oftere, ogs. Cic. Fin. 2, 34, Ovid. Met. 13, 407, o. A.; - ogs. m. Tmesis: qua ponto ab Helles, poët. ap. Cic. Orat. 49; cf. Ovid. Trist. 1, 10, 15; — B) df. 1) Hellespontius, 3: hellespontisk, Catull. 18, 4; cf. Cic. Fam. 13, 53: cum Hellespontio aliquo etc.; — 2) Hellespontĭăcus, 3: = frgd.; ∾ aquae, Ovid. Trist. 1, 10, 24; ∾ Priapus, (der dyrkedes i Lampsacus ved Hellesponten), Virg. Ge. 4, 111; — 3) Hellespontĭcus, 3: = frgd.; ∾ fretum, Mela 1, 2 o. 18; — 4) Hellespontias, ae, m.: en Benævnelse paa Vinden Caecias, Plin. 2, 46; — not.: undert. synes ogs. Hellespontus at betegne de ved Hellesponten liggende Lande i Europa o. Asia, navnl. ogs. en Del af Mysien; - oppidum est in Hellesponto Lampsacum, Cic. Verr. 1, 24; s. ogs. Nep. Timoth. 3, o. id. Paus. 2. — helluo, helluor, helluatio, s. und. heluo, etc.

hĕlops, (el. elops, ogs. ellops), ŏpis, m., ἔλλοψ; rimel. Sværdfisken el. Støren; vid. Ovid. Hal. 96, Plin. 9, 27, o. A. — Helorus, s. und. Elorus. — Hēlōtes, um, o. Helotae, arum, m., (ogs. Ilōtae, Liv. 34, 27), Εἵλωται, Εἵλωτες; oprdl. Indvaanerne af Byen Helos (el. Ἕλος) i Laconien; men sild Slaver el. Livegne hos Lacedæmonierne, af hvilke de brugtes til Jordens Dyrkning; vid. Nep. Paus. 3, o. Liv. l. c.

hēlŭātio, (hell.), onis, f., [heluor]: Slugenhed, Fraaseri; in lustris et heluationibus, Pseud. Cic. or. post. red. in Sen. 6. — hēlŭo, onis, m.: Fraaser, Slughals, Ødeland, m. o. uд. gen.; vid. Ter. Heaut. 5, 4, 10; - men ille gurges atque heluo, etc., Cic. Pis. 17; cf. id. Sest. 11: heluo patriae; df. — hēlŭor, (hell.), atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: fraaser el. foröder umaadeligen; tu meo periculo heluabare? Cic. Sest. 52; — b) ogs. „overf.": quasi heluari libris, (læse el. studere umætteligen), id. Fin. 3, 2; — II) act. el. c. acc.; ille gurges tecum simul heluatus sanguinem reip., (ligesom svælgende, „alleg."), Pseud. Cic. p. Domo 47.

helvella, (-ēla), ae, f., [af inus. helus, i. e. olus]: etslags liden Kokkenurt; vid. Cic. Fam. 7, 26, o. Fest. p. 103. — helvenacius, 3, Biform af flgd.; ∾ vites, Colum. — helvenācus, 3: bleggul el. gulagtig; - helvenaca vitis, vid. Plin. 14, 4; ∾ vinum, id.; o. — helvĕŏlus, 3, ogs. helvŏlus, 3: = frgd.; ∾ vinum, Cato; — [helvus]. — Helvētii, orum, m.: Helvetierne, hørte fordum til Gallien; vid. Caes. B. G. 1, 1, ogs. id. ibd. 4 flgd.; cf. Tac. Germ. 28, Plin. 4, 31, o. A.; — B) df. 1) Helvetius, 3, ager, Caes. B. G. 1, 2,

civitas, id. ibd. 12; — 2) Helveticus, 3: = frgd.; ∾ proelium, Caes. B. G. 7, 9.

Helvii, orum, m.: Folk i Gall. Narb. ved Rhonen, Caes. B. G. 7, 7 o. 75; ogs. Helvi, orum, Plin. 3, 5; - Alba Helvorum, id., ogs. Alba Helvia, Caes.: deres Hovedstad, (hod. Alps ved Viviers); — B) df. 1) Helvicus, 3: helvisk, vinum, Plin. 14, 3; — 2) Helvius, 3: = frgd.; ∾ Alba, s. ovenf.; — not.: Helvius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn. — helvinus, 3: = helvolus; ∾ vinum, Plin. 14, 4. — Helvius, 3, s. und. Helvii. — helvŏlus, 3, ligesom helveolus: bleggul, gulagtig, vites, uvae, Colum., Plin. — helvus, 3, [rimel. Biform af gilvus]: honninggul el. isabelfarvet; ∾ color vaccarum, Varr., Colum.; s. ogs. Fest. p. 99, s. v. helvacea: (helvus) color boum ··· interrusum et album; — not.: Helvi, orum, s. und. Helvii. — helxine, es, f., ἑλξίνη; 1) etslags lavstammet og tornet Vært, Plin. 21, 56; — II): = perdicium, (parietaria officinalis L.), vid. Plin. 22, 19.

hem! interj., som Udraab i Forundring el. Overraskelse (være sig i Sorg el. Glæde), omtr. vort: ih el. ei! odl.; - hem! nos homunculi indignamur, si etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Ter. Eun. 4, 2, 8, o. id. Andr. 3, 1, 4; men hem! quid ais, scelus? id. ibd. 4, 1, 42; men klagende: hem, Postume, tune es etc.? Cic. Rab. Post. 17; - ogs. paamindende el. paavisende, navnl. ogs. i Svar: hei el. hør! see! odl.; hem, istuc serva! Ter. Phorm. 1, 4, 35; Hem tibi pro maledictis! Plaut. Curc. 1, 3, 39; cf. id. Pseud. 1, 2, 22.

hēmĕrēsios, on, ἡμερήσιος, tabella, Plin. 35, 40, (som er malet færdig paa en eneste Dag). — hēmĕris, ĭdis, f., ἡμερίς, (i. e. cicur), efter Hard. ad Plin. 16, 8: Egen esculus. — hēmĕrŏbion, i, n., (ἡμερόβιον), som lever alene en eneste Dag, Plin. 11, 43. — hēmĕrocalles, is, n., ἡμεροκαλλές, (hvis Skjønhed ikkun varer en eneste Dag): en Lilieart, Plin. 21, 33. — hēmĕrŏdrŏmus, (-os), i, m., ἡμεροδρόμος, ligesom Dagløber; df. løbende Ilbud, (cursor), Liv. 31, 24, o. Nep. Milt. 4; s. ogs. Plin. 2, 73.

hēmĭcillus, i, m., ἡμίκιλλος: Halvesel (som luneudrt Skældsord), Cic. Att. 13, 51. — hēmĭcrānĕum, (-ium), i, n., ἡμικράνιον: Hovedpine i det halve Hovede, (migraine), Plin. Val., o. A. — hemĭcyclium, i, n., ἡμικύκλιον: Halvkreds el. Halvcirkel, Vitruv.; — II) „bef." ogs.; A) bueformet Sæde el. Lenestol, vid. Cic. Lael. 1, o. Sidon.; — B) halvrund offenlig Plads med Sæder til lærde Samtaler, Suet. Gramm. 17; — C) halvcirkelformet Solubr, Vitruv. 9, 9. — hēmĭcyclus, i, m., ἡμίκυκλος: Halvcirkel, Plin. Ep. 5, 6. — hēmĭcȳlindrus, i, m., ἡμικύλινδρος: en Halvcylinder, Vitruv. 9, 3.

1. hēmīna, ae, f., ἡμίνα: det Halve af en Sextarius, en Halvpot; heminas octo (vini) etc., Plaut.; ∾ salis, Cels., tritici, id.; - tolv heminae (el. sex sextarii) udgjøre en congium, Cato; — B) „overf." ogs. ethvert mindre Maal; frangere heminas iniquas, (om en Ædil), Pers. 1, 129; propinare alicui heminas, Senec. — 2. Hemina, ae, m.: romersk Tilnavn; L. Cassius Hemina, en Historieskriver. — hēmīnārius, 3, [1. hemina]: som holder en Halvpot; — df. subst., heminarium, i, n.: Foraring af en Hemina, Quintil. 6, 3, 52.

hēmĭŏlios, on, ἡμιόλιος: halvanden, d. lat. sesquialter, Gell. 18, 14. — hēmĭŏnium, i, n., ἡμιόνιον, ogs. asplenon: etslags Vært, Plin. 27, 17. — hēmisphaerium, i, n., ἡμισφαίριον; 1) Halvkugle, (demidium sphaerae), Varr.; — 2) halvkugleformet Hvælving, en Kuppel, Vitruv. 5, 10. — hēmistīchium, i, n., ἡμιστίχιον: halvt Vers, Pseud. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 18.

hēmĭthĕus, i, m., ἡμίθεος: en Halvgud, Capella. — hēmĭtŏnium, i, n., ἡμιτόνιον: en halv Tone, Vitruv. — hēmĭtrĭglȳphus, i, m., ἡμιτρίγλυφος: en Halvtriglyph (paa Søilen), Vitruv. 4, 3. — hēmitrĭtaeus, i, m., ἡμιτριταῖος; 1) sc. febris: den halve Tredjedagsfeber, Martial. 2, 40; — 2) sc. homo: som lider af denne Feber, id. 4, 81. — hēmitrĭtăĭcus, 3, ἡμιτριταϊκός: = hemitritaeus, Marc. Emp. — hĕmo, ŏnis, m., forcl. f. homo, Fest.; men f. hemonem, hemones (ex Ennio) har Prisc. d. ligel. forcl. homōnem, homōnes.

hendĕcăsyllăbus, 3, ἑνδεκασύλλαβος: med el. af elleve Stavelser; — df. pl., hendecasyllabi, m. o. ud. versus: saadanne Vers; (heraf mærkes tvende Arter: den phalæciske, vid. Catull. 1, 1, o. den sapphiske, vid. Hor. Od. 1, 2, 1); — 2) Digt el. Digte i d. phalæciske Versemaal, Plin. Ep. 4, 14. — hendĭădys, (i. e. ἓν διὰ δυοῖν), betegner som grammaticalsk Figur: Brugen af tvende Substantiver, f. subst. o. adj.; saal. pateris libamus et auro, f. pateris aureis), Virg. Ge. 2, 192.

Hĕnĕti, orum, m., Ἐνετοί: thracisk Stamme i Paphlagonien, skal sild. være dragen til Italien, og derefter hede Veneti; vid. Liv. 1, 1, o. Plin. 6, 2. — Hĕnĭŏchi, orum, m., Ἡνίοχοι: Folk i det asiatiske Sarmatien, Plin. 6, 4 o. 5, o. Val. Fl.; — B) df. 1) Hĕnĭŏchius, 3, montes, Plin. 6, 10; — 2) 1. Hĕnĭŏchus, 3, rates, Ovid. Pont. 4, 10, 2. — 2. Hĕnĭŏchus, i, m., (ἡνίοχος, i. e. auriga), Stjernebilledet: Auriga, Manil., Plin.; - efter Hygin. Astron. 2, 13: oprdl. d. attiske K. Erichthonius, som Opfinder af quadrigae el. Firspandet. — Henna, Hennaeus, s. und. Enna, etc. — hĕnōsis, is, f., ἕνωσις, (Forening): en af de valentinianske Aeoner, Tertull. — hĕnŏtes, etis, ἑνότης, (Enheden): en af de valentinianske Aeoner, Tertull.

hēpar, ătis, n., ἧπαρ, (i e. jecur): Leveren, Marc. Emp.; — 2) Leverfisken, (ἥπατος), Plin. 32, 53; df. — hēpătārius, 3: hørende til Leveren; ∾ morbus, Plaut. Curc. 2, 1, 24, (m. Lune, f. amor el. Elskov). — hēpătia, orum, n., ἡπάτια: liden Lever el. Leveren, Lucil. ap Non., Petron. — hēpătĭcus, 3, ἡπατικός: som lider af Leversyge, Cels. — hēpătītis, ĭdis, f., ἡπατῖτις, (sc. gemma), ligesom Leverstenen, etslags Ædelsten, Plin. 37, 71. — hēpătīzon, ontis, ἡπατίζον (partic.): leverformet el. leverfarvet, aes, Plin. 34, 3.

Hēphaestio, ōnis, m., Ἡφαιστίων: en af Al. den Stores Generaler, Curt., Nep. Eum. 2. — hēphaestitis, idis, f., (sc. gemma), ἡφαιστῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hepsēma, atis, n., ἕψημα: indkogt Most, d. lat. sapa, Plin. 14, 11.

Heptăgōniae, arum, f., (Sted med syv Vinkler el. Hjørner), Navnet paa et Sted ved Sparta, Liv. 31, 38. — heptăphōnos, on, ἑπτάφωνος: som gjentoner syvgange, med syvfold Echo, porticus, (en vis Buegang i Olympia); vid. Plin. 36, 23. — heptăphyllon, i, n., ἑπτάφυλλον: Syvblad, etslags syvbladet Plante, Appul. — heptapleuros, i, f., ἑπτάπλευρος, (syvsidet): en Art af Værten plantago, Plin. 35, 39. — heptăpȳlos, on, ἑπτάπυλος: med syv Porte; - saal. Thebas heptapylos, Appul.; men m. latinsk Endelse: heptapylae Thebae, id, Hygin. — heptas, ădis, f., ἑπτάς: Syvtallet, Capella. — heptăsēmos, on, ἑπτάσημος, i Metriken: med syv Tider, d. lat. septenarius, Capella. — heptastădium, i, n., ἑπταστάδιον: Dam (imellem Den Pharos og Fastlandet) af syv Stadiers Længde, Ammian. — heptēris, is, f., (ἑπτήρης), sc. navis: syvradaaret Galei; ∾ regia, vid. Liv. 37, 23, oftere.

1. hĕra, ae, fem. af herus: Konen i Huset (m. Hensyn paa Tyendet), Madmoderen el. Husmoderen, Ter. Eun. 5, 3, 8, oftere; - hera major et minor, Plaut.

Truc. 4, 3, 22, (Konen og Datteren i Huset); — II) bf. „overf.": Herskerinde el. Styrerinde; hera ··· Fors, (i. e. Fortuna: den styrende Skiebne), Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; quae ··· hera eadem es hominibus, etc., Plaut. Merc. 3, 4, 12; – ogs. c. gen.; noctis hera, (i. e. Proserpina), Val. Fl.; cf. Catull. 61, 396; – ogs. erotisk, Ovid. Her. 9, 78, o. Catull. 68, 136. — 2. Hēra, ae, f., Ἥρα: den græske Benævnelse paa Romernes Juno, Solin.; — b) bf. Hēraea, orum, n., τὰ Ἡραῖα: Hera's Fest el. Heræerne, Liv. 27, 30.

Hēraclēa, (-clia), ae, f., fem. af Heraclēus (-clius), sc. urbs, Ἡράκλεια: Navnet paa flere Byer, navnl. paa en By med Havn i Lucanien, hvis Indvaanere: Heracleenses, Cic. Arch. 4, o. id. Balb. 8; – Heracleenses hede ogs. Indvaanerne af Heraclea paa Sicilien; vid. Cic. Verr. 3, 43; cf. id. ibd. 2, 50, Mela 2, 7, o. Liv. 24, 35, oftere; – ogs. kan mærkes Heraclea Pontica, (i Pontus), Plin. 6, 1, Liv. 42, 56; – ogs. i Æolis, i Carien, i Thessalien, i Arcarnanien, i Macedonien, i Thracien, i Syrien, osv., fandtes Byer af dette Navn. — Heraclēenses, ium, s. und. frgd. — Hēraclēŏpŏlis, is, f., Ἡρακλεόπολις, magna, parva: Navnet paa twende Byer i Ægypten; — 2) bf. Hēraclēŏpŏlītes, ae, m., nomos, Plin. 5, 9; – Heraclēopolitae, arum, m., (Indvaanerne deraf), id. — Hērăclēōtes (-ta), ae, m., Ἡρακλειώτης: hørende til el. benævnt efter en By Heraclea; – ∾ tractus, Plin. 5, 32, (i Æolien); oftere om Personer: ∾ Dionysius, (rimel. fra Heraclea i Lucanien), Cic. Acad. 2, 22; ligel. ∾ Zeuxis, (berømt Maler), Plin. 35, 36. — b) men subst. pl. Heraclēōtae: Indvaanerne af Heraclea (i Carien), Cic. Fam. 13, 56. — Hēraclēōticus, 3, Ἡρακλειωτικός: heracleisk, benævnt efter en By Heraclea, origanum, Plin. 20, 62, nux, Opp. ap. Macrob. Sat. 2, 14.

Hēraclēum, i. n.: Biform af Heraclea, vid. Liv. 44, 8. — 1. Hēraclēus, -clius, 3: benævnt efter Byen Heraclea (i Lydien); – ∾ lapis, (sædv. Lydius, i. e. magnes el. Magneten), Plin. 33, 43. — 2. Hēraclēus, (-clius), 3, o. 1. Heraclides, s. und. Hercules, no. II.

2. Hēraclīdes, ae, m., Ἡρακλείδης: græsk Mandsnavn, hvoraf kan mærkes: Her. Ponticus (fra Pontus), græsk Philosoph, Discipel af Plato o. Aristoteles, Cic. N. D. 1, 13, (oftere); — 2) bf. Hēraclīdius, 3, genus scribendi, (hans dunkle el. uforstaaelige Skrivemaade), Cic. Att. 15, 13 o. 27. — Heracliensis, e, s. und. Heraclea. — Hēraclītus. i, m., Ἡράκλειτος: græsk Philosoph (af Ephesus), m. Tilnavn σκοτεινός, (i. e. obscurus); vid. Cic. Fin. 2, 5, o. Lucr. 1, 639; – han skal altid have grædt over de menneskelige Daarligheder; — 2) bf. Hēraclītēi, orum, m.: hans Tilhængere, Appul. — Hēraclius, 3, s. und. Hercules, no. II. — Hēraeus, 3. s. und. 2. Hera; — not.: Heraeum, i, n.: Sted i Leucadien, Liv. 33, 17.

herba, ae, f., [besl. m. φορβή, i. e. pabulum]: den første grønne Spire, som kommer op af Jorden, fremspirende Græs el. Sæd el. Plante; bf. 1) det unge Græs, el. alm. Græsset; – herba cubile Praebebat, multa et molli lanugine abundans, Lucr. 5, 814; in herba recumbere, Cic.; in herba se abjicere, id.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 35, o. Virg. Ge. 2, 527; men somno mollior herba, id. Ecl. 7, 45; cf. id. ibd. 5, 26; herbae gemmantes rore, Lucr.; men Cic. Div. 1, 31: ex asperis herbis et agrestibus (corona); — not.: herbas dare el. porrigere: om den Overvundne, Plin. 22, 4; men Virg. Ecl. 5, 26: nec graminis attigit herbam, (det spirende Græs); — 2) Sædens grønne Spire el. det grønne Straa, hvoraf siden Axet udvikles; vid. Virg. Ge. 1, 134; frumenta hieme in herba sunt, Plin.; cf. Cic. Lael. 19: in herbis non fallacibus fructus; men „alleg.": adhuc tua messis in herba est, Ovid. Her. 17, 263; – som Ordsprog er ogsaa at mærke Cato ap. Gell. 13, 17: inter offam atque herbam etc.; – men Ovid. Met. 5, 482: primis segetes moriuntur in herbis; — 3) Grønt el. Grønsel, Haveurter el. Kokkenvæxter af det ædlere Slags; – herbas omnes ita condiunt (neml. som Salater), etc., Cic. Fam. 7, 26; s. ogs. bes. Plaut. Pseud. 3, 2, 23 flgd.; – men om den Tarvelige: si herbis Vivis et urtica, (lever af Grønt), Hor. Ep. 1, 12, 8; – fallax herba veneni, (en Giftplante), Virg. Ecl. 4, 24; herbae medicae, (Lægeplanter), Plin. 2, 63.

*herbācēus, 3: græsagtig; bf. sædv. græsfarvet el. græsgrøn; – ∾ coloris folia, Plin.; ∾ flos, (opp. albus), id.; ∾ chrysocolla, id.; — herbans, tis, adj. partic.: som frembringer Græs el. Grønt; ∾ prata, Appul., (al. herbentia); — herbāria, ae, f., (sc. ars): Plantekundskab, Botaniken, Plin. 7, 57; — herbārius, i, m., (sc. vir): en Plantekiender, en Botaniker, id. 20, 73; — herbātĭcus, 3: som æder Græs el. Urter; ∾ animalia, Vopisc.; — herbens, tis, s. und herbans; — herbesco, ĕre, v. n. inch.: at skyde el. spire grønnende frem el. op af Sædekornet; herbescentem ex eo (semine) viriditatem etc., Cic. d. Senect. 15; o. — herbĕus, 3: ligesom herbaceus: græsgrøn; quis hic est homo cum ··· oculis herbeis? Plaut. Curc. 2, 1, 16; — [herba].

herbĭdus, 3, [herba]; I) „alm.": med Græs, fuld af Græs, campus, Varr., Cic., Epirus, Ovid. Met. 8, 282; men segetes herbidas reddere, (lade Ukrud være deri), Colum. 1, 6; – lactis potus herbidi, (efter Græs el. Urter), Plin. 24, 19; — II) „overf.": græsgrøn, color, Plin. 12, 31, lux, Prudent.

herbĭfer, a, um, [herba, fero]: som bærer Græs el. Urter, bevoxen dermed, colles, Ovid., ripae, id.; – men ∾ Pelius mons, vid. Plin. 25, 53. — herbĭgrădus, 3, [herba, gradior]: som gaaer i Græsset, cochlea, poët. ap. Cic. Div. 2, 64. — herbĭlis, e, (herba): som fodres med Græs, anser, Lucil. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 129. — herbĭpŏtens, tis, adj., [herba]: mægtig ved Trylleurter; (poetisk Ord); ∾ manus Circes, Boëth. — Herbĭta, ae, f.: By paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 32; — 2) bf. Herbĭtensis, e, ager, id. ibd. 3, 18; — b) men Herbitenses, ium: Indvaanerne deraf, id. ibd. 2, 65.

*herbōsus, 3; I) „alm.": fuld af Græs el. Urter, græsrig, campus, Hor; men ∾ flumen, hvorom der voxer Græs, Virg. Ge. 2, 199; men Ovid. Fast. 4, 367: ∾ moretum, (tillavet af grønne Urter); – superl., ∾ stramenta, (stærkt blandede med Græs), Plin.; — II) „overf.": græsfarvet el. græsgrøn, calcei, Capella; — herbŭla, ae, f., demin.: liden Vært el. Urt; quadam herbula etc., Cic. N. D. 2, 50; o. — herbuscŭla, ae, f., demin.: = frgd.; ∾ quaedam, Capella; — [herba].

Hercēus, i, m., Ἑρκεῖος: Epithet til Juppiter, som Husets Beskytter, (d. lat. Penetralis), vid. Fest. p. 101 (Müll.); hvf. Ovid. Ib. 286: Cui nihil Hercei profuit ara Jovis, (om Priamus); cf. Virg. Aen. 2, 469; – ogs. adj. Herceae arae, Lucan. — herciseo, (erc.), ĕre, v. a., [ctr. af herctum cisco, som v. inch. af cieo]; i d. ældre Retssprog. s. herctum divido: deler en Arv; – familiae herciscundae causam agere, arbitrum postulare, vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. id. Caecin. 7; – men „overf.": nos de proprietate viae herciscundae contendentes, (stridende om, hvilken Vei vi skulde vælge), Appul.

hercle, s. und. Hercules. — herctum, (erctum), i, n., [rimel. besl. m. heres, s. ogs. Fest. p. 102 Müll.]; – i d. ældre Retssprog: Arvegods el. Arv, sædv. i Forbindelsen: herctum ciere, (at dele Arven), Cic. d. Or. 1, 56; hvf. herctum non citum, o. herctum

ciendum, Gell. 1, 9; cf. Donat. ap. Serv. ad Virg. Aen. 8, 642.

Herculanensis, e, s. und. flgd. — Hercŭlānēum, (ogs. Herculanium, Plin. 3, 9; hvorim. Formen Herculanum er ulatinsk, vid. Freund.), i, n., Ἡράκλειον: Kyststad i Campanien, blev under K. Nero næsten ødelagt ved Jordskielv, (terrae motu semirutum), Senec. Qu. N. 6, 26, derefter paa K. Titus's Tid aldeles begraven under Lavaen fra Vesuvius; - vid. Plin. l. c., Mela 2, 4, o. A.; — B) df. 1) Hercŭlānensis, e, fundus, Cic. Fam. 9, 25, litus, Senec. l. c.; - ogs. absol.: in Herculanensi, sc. agro, id. d. Ir. 3, 22; — 2) Hercŭlānĕus, 3; ∾ via, Cic. Agr. 2, 14; ∾ ficus, Cato. — Herculanus, 3, s. und. Hercules, no. II. — hercule o. hercules, s. und. flgd.

Hercŭles, is, (ogs. i, Cic. Acad. 2, 34, ogs. ei, Catull. 55), m., Ἡρακλῆς: den ypperste af alle Heroer, Søn af Juppiter ved Alcmena; - (om de flere Heroer af dette Navn, vid. Cic. N. D. 3, 16); - efter Anstiftelse af Stifmoderen Juno paalagdes vor Hercules af Fætteren Eurystheus de farligste Arbeider, efter hvis Udførelse han optoges i Gudernes Samfund, da Baalet paa Oetabierget havde fortæret hans jordiske Del; - vid. Ovid. Met. 9, 13 flgd., o. Hygin. Fab. 29 flgd.; s. ogs. und. Hebe, Dejanira, Hyllus, osv.; - som Rigdommens Giver, (πλουτοδότης), faaer han d. tiende Part af al Vinding; cf. Hor. Sat. 2, 6, 12 o. Cic. N. D. 3, 36; - som Musernes Anfører, (Μουσαγήτης), heder han Hercules Musarum, Suet. Aug. 29; - Herculis columnae, s. nedenf. und. Herculeus; - uxor Herculis, Ovid. Fast. 6, 65 o. 78, (i. e. Hebe); men id. Trist. 2, 405, (i. e. Dejanira); - bes. var ogs. Poppeltræet ham helliget, vid. Phaedr. 3, 17; s. ogs. und. Herculeus; — bb) df. „overf." og analogt m. Grækernes Ἡράκλεις o. Ἡρακλες, som vocat.: hercules, oftere hercule el. hercle, ogs. m. Forslagspartiklen me-: mehercules, mehercule, (ogs. adskilt: me hercule), o. mehercle, - som Ed el. edelig Forsikring: ved Hercules! i Sandhed! odl.; saal. a) hercules o. mehercules; - et hercules hae quidem exstant etc., Cic. Brut. 16; cf. id. R. Am. 11, o. Vell. 2, 52; - si mehercules hoc ··· numquam ante cogitasset, Cic. Catil. 2, 7; cf. Phaedr. 3, 17; — b) hercule o. mehercule; (saal. oftest i classisk Prosa; vid. Cic. Orat 47); - dixi hercule vero omnia, Plaut.; et hercule ita fecit, etc., Cic. Lael. 11; cf. id. Quint. 3, oftere; - dicam me hercule, et contemnar ▪ te fortasse, id. d. Rep. 1, 19; cf. id. ibd. 1, 9; servi mehercule mei si etc., id. Catil. 1, 7; — c) hercle o. mehercle, (den første Form hyppigst hos Comikerne); - mihi quidem hercle non fit verisimile, Ter. Andr. 1, 3, 20; cf. id. Phorm. 5, 7, 76; - ogs. i Forbindelse m. andre Partikler; scite hercle sane, Plaut. Trin. 3, 3, 52; sane quidem hercle, Cic. Leg. 2, 4; cf. id. d. Or. 2, 22; - pulchre mehercle dictum et sapienter, Ter. Eun. 3, 1, 26; cf. id. ibd. 1, 1, 22; — B) df. 1) Hercŭlĕus, 3: herculisk, labor, Hor. Od. 1, 3, 36, hospes, Ovid. Met. 15, 8, (i. e. Croton); men ∾ Trachin, (der er bygget af Hercules), id. ibd. 11, 627; ∾ hospis, id. Rem. 47, (i. e. Telephus); ∾ urbs, id. Met. 15, 711, i. e. Herculaneum, hvorved ∾ litora, Prop. 1, 11, 2; ∾ fretum, Sil., Strædet ved Gibraltar, hvorved ∾ columnae, Lucan., el. Herculis columnae, Plin. 2, 67, ogs. metae laborum Herculis, Mela; - ∾ gens, Ovid. Fast. 2, 237, (i. e. gens Fabia), hvorom ogs. ∾ Penates, Sil. 7, 44; - ∾ arbor, Virg. Ge. 2, 66, Poppeltræet, (populus alba L.); ∾ astrum, Martial. 8, 65, i. e. signum leonis; endel. ∾ Tarentum, Virg. Aen. 3, 551, (som skal være anlagt af Hercules); — 2) Hercŭlānĕus, 3: = frgd.; - ∾ pars, (den til Hercules indviede Tiende), Plaut Truc. 2, 7, 11, o. id. Most. 4, 2, 68; — b) ogs. stor el. uhyre i sit Slags, formicae, Plin., machaera, Capitolin., urtica, Plin.; — 3) Herculānus, 3: = frgd., nr. b; ∾ pes, (stor er lang), Gell. 1, 1; — 4) hertil mærkes endnu de græciserende Former; a) Hĕraclēus o. -ius, 3, Ἡράκλειος, -ιος: hørende til Hercules, fabulae, Juvenal. 1, 52; — b) Hēraclides, ae, m., Ἡρακλείδης: mandlig Efterkommer af Hercules, en Heraclide, Vell. 1, 2. — Herculĕus, 3, s. und. Hercules, nr. B, 1.

Hercȳnius, 3; df. ∾ silva, Caes. B. G. 1, 24 flgd., o. Mela 3, 3; ogs. ∾ saltus, Plin. 4, 25, o. Tac. Germ. 30; ogs. ∾ jugum, Plin. 4, 28: mægtig Biergskov, der strakte sig igiennem en stor Del af Germanien, neml. fra Schwarzwald til Harzen; vid. Caes. l. c.; - ogs. absol. Hercynia, ae, f.; Hercyniae latebris defensus, Tac. Ann. 2, 45.

hĕrĕ, adv.; hyppig Biform af heri: igaar; navnl. i Omgangssproget; vid. Quintil. 1, 4, 8; - ogs. f. Versets Skyld; vid. Juvenal. 3, 23, o. Ovid. Fast. 3, 852.

hērēdiŏlum, i, n., demin. af heredium: liden Arvelod, Colum., Gell. 19, 7. — hērēdipĕta, ae, m., [heredium, peto]: der jager efter Arv, Petron. Sat. 124; — hērēdĭtārius, 3, [hereditas]: hørende til Arv, i Anledning af en Arv; - ∾ auctio, Cic. Caecin. 5; ∾ lites, Quintil.; - df. sædv. arvelig, arvet el. nedarvet, agri, Plin. Ep., cognomen, Cic., bellum, Flor., jus, id.

*hērēdĭtas, atis, f.; I) „abstract": at tage Arv; Arvefølge, Arverettighed; - hereditas est successio in universum jus, quod defunctus habebat tempore mortis, Dig.; - aliquid mihi hereditate venit, Cic., obvenit, Plin.; cf. Nep. Hann. 1: velut hereditate relinqui; — II) „concret": Arven, en Arvelod el. Arvepart, det Arvede; - hereditas mihi venit, Cic., obvenit, Plin. Ep.; hereditatem adire, Cic. Phil. 2, 16, oftere, cernere, id.: tiltræde el. overtage en Arv; - hereditates caducae, (som ikke kunne besiddes af den nærmeste Arving, navnl. fordi denne ingen Børn har), Cic. Phil. 10, 5; - hereditas sine sacris, som Ordsprog, om en let erhvervet Fordel, Plaut.; cf. Fest. p. 290; s. ogs. und. sacrum; — B) ogs. „fig."; ∾ hujus gloriae, Cic. Off. 1, 22; cf. id. ibd. 1, 33, o. id. ibd. 2, 8, ogs. Justin. 36, 2; o. — hērēdĭum, i, n.: liden Arv, nedarvet Grundstykke, Varr. R. R. 1, 10, o. Nep. Cato 1; — [flgd.].

Herennius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. C. Herennius, hvem det af mange Cicero tillagte Værk Rhetorica er tilegnet; - men Herennius Senecio: Historieskriver under K. Domitianus, Tac. Agr. 2 o. 45; — 2) df. Herennianus, 3: angaaende en vis Her.; ∾ coheredes, Cic. Att. 13, 6.

hēres, ēdis, m., [besl. m. χῆρος, i. e. viduus; alts. oprdl.: forældreløs, odl.; df. sædv.]: en Arving; - esse alicui heredem, Cic. Fam. 13, 26; ligel. esse heredem bonis alicujus, id. Caecin. 4; men id. ibd. 6: facit heredem ex deunce et semuncia Caecinam, ex duabus sextulis Fulcinium; cf. id. Fam. 13, 26; men aliquem ex testamento heredem relinquere, id. Quint. 4; aliquem heredem ex asse instituere, (som Universalarving), Plin. Ep. 5, 5; - heres secundus, (som træder i den første Arvings Sted, naar denne ikke kan tiltræde Arven); vid. Cic. Fam. 13, 61; — II) „fig."; A) „overf.": I) Eiermand el. Besidder; heres apud antiquos pro domino, Fest.; vid. Plaut. Men. 3, 2, 12; — 2) nyt Skud el. Rodskud paa Træer; alni caesae densius innumero herede prosunt, Plin. 13, 67; cf. Ovid. Met. 9, 72; — B) „mentalt.": Arving el. Efterfølger deri; - ∾ artis, Plin. 30, 4, laudis, Ovid. Her. 9, 110; cf. id. A. A. 3, 459, o. Cic. Brut. 97; — not.: archaistisk acc. sing. herem, Naev. ap. Non.

hĕri, adv., [besl. m. χθές, i. e. heri]: igaar, Ter.; heri vesperi apud me fuit, Cic. Fam. 11, 1; cf. id. Att. 13, 47, o. Ovid. Fast. 2, 76; - s. ogs. here f. heri s. l.; — 2) „overf.": for kort siden, nyligen; heri servum, hodie libertum etc., Dig.; cf. Catull. 61, 137.

hĕrĭfŭga, ae, m., [herus, fugio]: der løber bort

fra sin Herre; - dominus ut herifugae Famuli etc., Catull. 63, 51. — hĕrīlis, e, [herus]: hørende til Herren el. Fruen; - ∾ filius, (Sønnen af Huset el. den unge Herre), Ter. Andr. 3, 4, 23, oftere; ∾ mensae assuetus, Virg. Aen. 7, 490; men ∾ peccatum, (Fruens Feiltrin), Hor. Sat. 2, 7, 60; men ∾ metus, (f. metus ab hera), Plaut. Amph. 5, 1, 17. — Herillus, i, m.: Discipel af d. stoiske Sects Stifter Zeno, Cic. Acad. 2, 42; — 2) df. Herillii, orum: hans Disciple, id. d. Or. 3, 17.

Herma, ae, f. und. Hermes. — Hermaeum, i, n., Ἑρμαῖον; 1) sc. cubiculum, vid. Suet. Claud. 10; — 2) sc. oppidum: Sted i Boeotien, Liv. 35, 50. — Hermăgŏras, ae, m.; I) græsk Rhetor fra Rhodus, Cic. Brut. 76 o. 78; — b) df. Hermăgŏrēi, orum: hans Disciple, Quintil. 7, 4, 4, oftere; — II) en Rhetor fra Temnos i Aeolis paa Augustus's Tid, Quintil. 3, 1, 19, o. Tac. Or. 19. — Hermăphrŏdītus, i, m.; I) i Mythologien: Søn af Mercurius og Venus; hans Forbindelse med Nymphen Salmacis fortælles Ovid. Met. 4, 285 flgd.; — II) df. som appell.: Hermaphrodit el. Tvetulle; hermaphroditos ··· olim androgynos vocatos, etc., Plin. 7, 3; — 2) df. adj.: hermaphroditae equae, id. 11, 109. — Hermathēna, ae. f., [Ἑρμῆς, Ἀθηνᾶ]: en Dobbeltbuste af Hermes o. Athene paa samme Fodstykke, en Hermathene; vid. Cic. Att. 1, 4. — hermēneuma, ătis, n., ἑρμήνευμα: Forklaring el. Udlægning, enarratio, Senec. Excerpt. Contr. 9, 3. — Hermēracles, is, m., [Ἑρμῆς, Ἡρακλῆς]: Dobbeltbuste af Mercurius og Hercules paa samme Fodstykke, Cic. Att. 1, 10, (hvor acc. pl. Hermeraclas).

Hermes el. Herma, ae, m., Ἑρμῆς. (Hermes el. Mercurius; - df. „overf.“): en Hermesstøile, (d. e. et Hovede paa en firkantet Basis af Sten); - cf. Juvenal. 8, 53: truncoque simillimus Hermae; men Cic. Att. 2, 6, findes Hermae cum capitibus aeneis; - saadanne Hermae fandtes opstillede, navnl. i Athenen, ved Indgangen til Templer, ogs. til Privatbygninger; vid. Nep. Alcib. 3; - s. ogs Hermaeum s. l.

1. Hermĭŏne, es, o. Hermiona, ae, f.: Datter af K. Menelaus ved Helena, o. Gemalinde af Orestes; vid. Ovid. Her. 8, ogs. id. Pont. 2, 11, 15, o. Hygin. Fab. 122. — 2. Hermione, es, f.: By paa Peloponnesus ved d. argoliske Bugt, Mela 2, 3, Plin. 4, 9, o. Liv. 31, 45, (hod. Castri); — 2) df. Hermĭŏnicus, 3, ager, Liv. 31, 44; ogs. Hermĭŏnius, 3, ager, Plin. 4, 19; ogs. Hermionēus, 3, stabulum, Virg. Cir. 471. — Hermĭŏnes, um, m.: Folk i Mellemgermanien; vid. Plin. 4, 28, Tac. Germ. 2, o. Mela 3, 3. — hermūbŏtăne, es, f., Ἑρμοῦ βοτάνη, ogs. hermūbasilion: = hermupoa, Appul. — Hermundŭri, orum, m.: Folk i Germanien ved Elben, Plin. 4, 28, Tac. Germ. 41, oftere. — hermūpŏa, ae, f., (i. e. Ἑρμοῦ πόα), herba Mercurii el. mercurialis, (germ. Bingelkraut), vid. Plin. 25, 18. — Hermus, i, m.: Flod i Aeolis (i Lilleasien), fører Guldsand med sig; vid. Virg. Ge. 2, 137, Plin. 5, 31, o. Mela 1, 17.

hernĭa, ae, f., [rimel. besl. m. ἔρνος, Spire; cf. ramex af ramus]: Brok el. Brokskade, Cels., Martial. 3, 24; df. — herniōsus, 3: som lider af Brok, Lamprid. — Hernĭci, orum, m.: Folk i Latium, imellem Aeqverne o. Volskerne, Liv. 2, 22 o. 40 flgd.; — 2) df. Hernicus, 3, ager, Plin. 3, 9; men ∾ saxa, Virg. Aen. 7, 684, Sil., deres klippefulde Land; - (saxa Marsi herna dicunt, Fest.). — herniōsus, 3, s. und. hernia.

Hēro, us, f., Ἡρώ: Aphrodite's skiønne Præstinde i Sestus i Thracien, hvis Elsker Leander fra Abydos i Asien pleiede at svømme over til hende, indtil han omkom i Vandet; vid. Ovid. Her. 18 o. 19; cf. id. Amor. 2, 16, 31; — 2) df. Herōus, 3, turres, Lucan. 9, 955.

Hērōdes, is, m., Ἡρώδης: Navnet paa flere Konger i Judæa; vid. Macrob. Sat. 2, 4, o. Hor. Ep. 2, 2, 184; — not.: Herodes Atticus: berømt Sophist under Antoninerne; vid. Gell. 1, 2, o. id. 9, 2, oftere. — Hērŏdŏtus, i, m., Ἡρόδοτος, fra Halicarnassus, omtr. 450 Aar f. Chr., den ældste til os komne græske Historieskriver, heder Cic. Leg. 1, 1: pater historiae; - in eo omnia leniter fluunt, Quintil.; cf. id. 10, 1, 73 o. 101.

hērōĭce, adv.: paa heroisk Vis el. Maade; ∾ incomptus versus, Macrob. Sat. 5, 14; af — hērōĭcus, 3, ἡρωϊκός: heroisk; df. I) „alm.“: hørende til el. benævnt efter Heroerne, tempora, Cic., aetates, id.; Medea et Atreus, heroicae personae, etc., id. N. D. 3, 29; — 2) „bes.“: hørende til den heroiske Digtning; - ∾ versus, (Hexametret), Quintil 1, 5, 28; heroici, (sc. poëtae), id. 10, 1, 51. — hērōĭna, ae, f., ἡρωΐνη: Heroine el. Halvgudinde el. Heltinde; ∾ Inachiae, Prop. 1, 13, 31; cf. id. 1, 19, 13.

hērōĭon, i, n., ἡρώειον: etslags Plante, ogs. asphodelus, Plin. 22, 32. — hērōis, ĭdis, f., ἡρωΐς; ligesom heroina: en Heroine el. Halvgudinde el. Heltinde; heroidum ac dearum personis effictis, Suet. Ner. 21; cf. Ovid. Am. 2, 4, 33; — not.: dat. pl. graec. heroisin (f. heroidibus), id. Trist. 5, 5, 42; — II) (Ovidii) Heroides, (i. e. Heroidum Epistolae): en Samling af poetiske Breve fra flere Heroiner og deres Elskere. — Hērŏphĭle, es, f.: Navnet paa en Apollo's Præstinde, hvf. Phoebo grata, Tibull. 2, 5, 68.

hēros, ōis, m., ἥρως: en Heros, en Helt el. Halvgud; - heroum veteres casus ··· imitari, Cic. d. Or. 2, 47; divisque videbit Permixtos heroas etc., Virg. Ecl. 4, 16: cf. id. Aen. 6, 649: Magnanimi heroes, etc.; men Troius heros, (i. e. Aeneas), id.; Laertius heros, (i. e. Ulysses), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 12, in., oftere; — b) ogs. adj.: heroas sensus efferre, (i. e. heroicos sensus), Pers. 1, 69; — II) „overf.“: en Heros el. Helt, d. e. overordenlig el. udmærket Mand i sit Slags; - heros ille noster Cato, Cic. Att. 1, 17; cf. id. ibd. 14, 6; men id. ibd. 4, 3, ogs. ironisk om Clodius — Hērostrătus i, m., satte Ild paa d. ephesiske Diana's Tempel, for at sikkre sig selv et Navn, Solin. 40.

1. hērōus, 3, ἡρῷος; ligesom heroicus: hørende til el. benævnt efter Heroerne, labores, Stat. Silv. 4, 7; - ∾ pes, (som bruges i den heroiske Digtning), Cic. d. Or. 3, 47; cf. Quintil. 9, 4, 88: herous (sc. pes), qui est idem dactylus; - herois versibus etc., Cic. Leg. 2, 27; cf. Ovid. Am. 2, 17, 22: herous, (sc. modus el. versus); cf. Martial. 3, 20; men Carminis heroi ··· opus, Prop. 3, 2, 16; — II) subst. Hērōum, Ἡρῷον, sc. monumentum, vid. Plin. 10, 6. — 2. Hērōus, 3, s. und. Hero.

herpes, ētis, ἕρπης, (i. e. serpens); I) Krædtskade, som æder om sig; - herpetas et nomas ac putrescentia (sanare), Plin. 26, 87; — II) etslags Dyr, quo sanantur, quaecumque serpunt, Plin. 30, 39. — herpestĭcus, 3, ἑρπηστικός: som æder om sig, gangraena, Lucil. ap. Non., inc. — herpyllum, i, n., ἕρπυλλον, ogs. sisymbrium, ogs. herpyllus: etslags rankende Bært, Appul.

Herse, es, f., Ἕρση: Datter af Cecrops, elsket af Mercurius; vid. Ovid. Met. 2, 559, o. id. ibd. 724 flgd. — Hersilia, ae, f.: Gemalinde af Romulus, blev forgudet som Flora el. Ora, vid. Ovid. Met. 11, 830 flgd., o. Liv. 1, 11. — Hertha, ae, f., germ. die Erde, i. e. Terra, Jorden, som Gudinde; vid. Tac. Germ. 40, (hvor dog f. Hertham ogs. læses Herthum, af Herthus, i, m.), inc.

Hĕrŭli, (ogs. Er.), orum, m.: nordtydsk Folkestamme, der omsider drog ind i Italien, og der giorde Ende paa det vestlige Keiserdømme, Paul. Diac.; — b) ogs. in sing. o. collectivt: cursu Herulus, Chunus (Hunneren) jaculis, Francusque natatu, Sidon.

hĕrus, (ogs. erus), i, m.: Herren el. Manden i Huset, (navnl. med Hensyn paa Tyendet), Husbonden

el. Husfaderen, odl.; – ut heris in famulos etc., Cic. Off. 2, 7; qui fallunt herum (servi), Ter.; herus major o. minor, Plaut. Asin. 2, 2, 63, (den gamle og den unge Herre, el. Herren og hans Søn); cf. Hor. Sat. 2, 3, 265; — II) „overf." o. „poet.": Herre el. Eiermand; vid. Catull. 20, 4; ligel. Nam propriae telluris herum etc., Hor. Sat. 2, 2, 139; cf. id. Ep. 1, 16, 2; – ogs. en Beherster; vf. coelestes ··· heros (i. e. deos), Catull. 68, 76; ogs. absol. heri f. dii, ibd. 78.

Hēsiŏdus, i, m., Ἡσίοδος: den ældste græske Digter efter Homerus, heder Ascraeus af hans Ophold i Ascra i Boeotien; vid. Vell. 1, 7, Quintil. 10, 1, 52, o. Cic. N. D. 1, 14, oftere; — B) vf. 1) Hesiodēus (o. -dius), 3, carmen, Sidon.; – vf. absol.: illud Hesiodium laudatur a doctis, etc., (hin Tanke el. Sentens af Hesiodus), Cic. Brut. 4; — 2) Hēsiŏdĭcus, 3, carmen, Serv. ad Virg. G. 2, 176. — Hēsiŏne, es, o. Hēsiŏna, ae, f.: Datter af K. Laomedon i Troja, befriedes fra et Havuhyre (cetus) af Hercules, der gav hende til Telamon, ved hvem hun blev Moder til Teucer; vid. Virg. Aen. 8, 157, Ovid. Met. 11, 211, o. Hygin. Fab. 31, oftere.

Hespĕrĭa, ae, f. und. Hesperius. — Hespĕrĭdes, um, f., f. und. Hesperis. — Hespĕrie, es, f.: Datter af Flodguden Cebren, Ovid. Met. 11, 769. — Hespĕris, ĭdis, f., Ἑσπερίς; I) hørende til el. benævnt efter Aftenen; hesperis, (sc. herba): Natviolen, Plin. 21, 18; – vf. sædv. vestlig, liggende imod Vesten; hvf. Virg. Aen. 8, 77: Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum, (i. e. Tiberis, fordi Italien for Grækerne ligger imod Vesten, hvf. Hesperia, d. e. Vestlandet, f. und. flgd.); — II) efter Cic. N. D. 3, 17, o. Hygin. Fabb., ere Hesperides, (sc. nymphae, Ἑσπερίδες Νύμφαι): trende Døttre af Hesperus el. af Erebus o. Nox; — bb) efter dem benævnes; a) Hesperidum horti, Plin. 5, 1, o. Lucan., i Nærheden af Atlasbierget, el. i Vestafrica, hvor deres gyldne Frugter (μῆλα, māla) bevogtes af en Drage; — b) Hesperidum insulae: en Øgruppe i Atlanterhavet, Plin. 6, 36 (Hard.), ogs. Hesperides, Mela 3, 10.

hespĕrius, 3, ἑσπέριος: som ligger imod Aftenen el. imod Vesten, vestlig, (navnl. for Grækenland); – ∾ fretum, Ovid. Met. 11, 257, (det vestlige Ocean); cf. id. ibd. 2, 258: Hesperios amnes, Rhenum, Rhodanumque, Padumque; – hertil hører endnu: ∾ axis, id. ibd. 4, 214, (d. e. Vesten el. Occidenten); men ∾ rex, id. Nux 111, (i. e. Hesperus el. Atlas); — II) „bes."; Hesperia terra, ogs. absol., Hesperia, (sc. terra): Vestlandet, (navnl. som liggende vestlig for Grækenland); vf. A) Italien, vid. Virg. Aen. 2, 781, o. id. ibd. 1, 534; ligel. magna Hesperia, id. ibd. 573; — b) vf. Hesperius, 3: italisk el. italiensk, Latium, Virg. Aen. 7, 601; ∾ fluctus, (pl.), Hor. Od. 1, 28, 26; — B) Hispanien; Qui nunc Hesperia sospes ab ultima, id. ibd. 1, 36, 4.

hespĕrūgo, ĭnis, f., ligesom Hesperus: Aftenstiernen, heder dux noctis, Senec. Med. 877; af — Hespĕrus, (-os), i, m., Ἕσπερος: Aftenstiernen; – stella Veneris ··· quum subsequitur solem, Hesperus (dicitur), Cic. N. D. 2, 20; cf. Virg. Ecl. 10, 77; men Ovid. Fast. 2, 314: Hesperus et fusco roscidus ibat equo; cf. id. Met. 5, 441; — b) ogs. „overf." o. ligesom vesper: Vesten; ad Hesperum jacentes terrae, Plin. 18, 57; — not. a: Mythen om Hesperus, Søn af Japetus, der med sin Broder Atlas drog til disse Lande og gav dem Navn, vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 530, o. id. ibd. 4, 481; — not. b: Hesperu ceras, Ἑσπέρου κέρας, (i. e. Hesperi cornu), Plin. 6, 36, ogs. Hesperion ceras, id. ibd. 35, Forbierg paa Vestkysten af Afrika.

hesternus, 3, [af inus. hes, i. e. χθές, hvf. ogs. heri]: som var igaar, fra i Gaar, hørende til Gaarsdagen; – ∾ die, Cic.; ∾ nocte, Ovid.; ∾ disputatio, (som holdtes igaar), Cic.; men ∾ stipes, Ovid. Fast. 5, 506, (som igaar var lagt til Ilden); cf. Virg. Ecl. 6, 15; ∾ corolla, (som bleve anlagte igaar), Prop. 2, 25, 59; ligel. ∾ crines, o. ∾ coma, (som ikke er friseret siden igaar), Ovid.; men ∾ Quirites, (som først igaar have faaet deres Frihed), Pers. 3, 106; – vf. absol., hesterna, orum: hvad der nyligen er skeet, (oppon. acta pueritiae), Quintil. 11, 2, 6; men hesterno, (sc. die), Sisenn. ap. Charis. — Hestiaeotis, ĭdis, f., Ἡστιαιῶτις: Landskab i Thessalien, imellem Olympen og Ossa, Plin. 31, 9. — Hēsus, i, f. und. Esus.

hĕtaeria, ae, f., ἑταιρία, (i. e. sodalitas): etslags religiøst og hemmeligt Broderskab; vid. Plin. Ep. 10, 43 o. 97. — hĕtaerice, es, f., ἑταιρική, (i. e. sodalis, sc. ala): en Fløi af d. macedoniske Rytteri; vid. Nep. Eum. 1. — hĕtĕroclitus, 3, ἑτερόκλιτος, i Grammatiken: som afviger fra den sædv. Bøining el. Declination, Prisc., o. A. — hĕtĕrocrānĕa, (-ĭa), ae, f., ἑτεροκρανία: = hemicrania, (migraine), Plin. 31, 45. — hĕtĕrŏgĕnĕus, 3, ἑτερογενής, i Grammatiken: af et andet Kiøn, Gramm. — Hetruria, Hetruscus, f. und. Etruria, etc. — hetta, ae, f., i. e. res minimi pretii, hvf. som Ordsprog: non hettae te facio, Fest. p. 99 (Müll.); [rimel. besl. m. ἥττων, ἥσσων, d. e. ringere, slettere]. — hettēmătĭcus, 3, ἡττηματικός: ringe i sit Slags, Firm.

heu! interj.; Udraab i Klage og Smerte: væ el. ve! ach! odl.; vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 76 flgd.; kan ogs. gientages; vid. id. ibd. 1, 3, 26; – men i Harme: heu nefas, (o Skændsel)! Hor. Od. 3, 24, 30; – forbindes ogs. m. nomin. el. voc.; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 39; cf. Hor. Od. 1, 2, 37; heu vanitas humana! Plin.; – oftere c. acc.; heu me miserum! Plaut., Ter.; cf. Hor. Epod. 11, 7; ogs. m. andre Partikler; heu herle odiosas res! Plaut.; heu edepol, id.; — b) ogs. undert. som Udraab i Forundring: ah! odl.; heu hercle mortalem catum! Plaut. Poen. 5, 2, 147; cf. id. Rud. 2, 4, 2.

heurĕtes, ae, m., εὑρέτης: en Opfinder, opfindsomt Menneske, Plaut. Pseud. 2, 4, 9. — heus! interj.; som Udraab i en heftigere Tiltale el. Paakaldelse: hei! heida! odl.; – heus puer! dic sodes etc., Ter. Andr. 1, 1, 57; heus! tibi dico, Chaerea, id. Eun. 2, 3, 45; men Plaut. Merc. 5, 2, 49: heus aliquis, heus, actutum huc foras Exite! ligel. Cic. Fam. 7, 11: sed heus tu! quid ais? etc.; cf. id. Att. 1, 16; – ogs. som Udbrud af Forundring el. Klage; Heus! etiam consumimus mensas! Virg. Aen. 7, 116.

hexăchordos, on, ἑξάχορδος: sexstrænget; vf. ∾ machina: Vandorgel med sex Stemmer, Vitruv. 10, 13. — hexaclīnon, i, n., ἑξάκλινον: Sofa med sex Sæder, Martial. 9, 60. — hexăgōnum, i, n., ἑξάγωνον: en Sexkant, Colum. 5, 2. — hexămĕter, (-metrus), i, m., ἑξάμετρος, m. o. ud. versus: Vers af sex Fodder, Hexametret; versus hexametros fundere, Cic. d. Or. 3, 50; hexametri exordium el. initium, Quintil.; cf. Gell. 18, 15.

hexăphŏros, on, ἑξάφορος; vf. absol.; 1) hexaphoron, i, n: Stol til at bæres af sex Personer, Martial. 2, 81; — 2) pl.: hexaphori (sc. homines, ἑξαφόροι): Hold af sex Dragere, Vitruv. 10, 8. — hexaptōta, (sc. nomina), ἑξάπτωτα: som have alle sex Casus, Priscian. — Hexăpўlon, i, n., Ἑξάπυλον, (Port med sex Indgange): Navnet paa en af Syracusa's Porte, Liv. 24, 41, oftere. — hexas, ădis, f, ἑξάς: Tallet sex, Capella. — hexastīchus, 3, ἑξάστιχος: sexradet, hordeum, Colum.; ∾ carmen, (med el. af sex Linier), Gramm. — hexastўlos, on, ἑξάστυλος: med sex Søiler, Vitruv. 3, 2. —

hexēcontălĭthos, on, ἑξηκοντάλιθος, (Stenart med 60 Farver): Navnet paa en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60, Solin. — hexēris, is, f., ἑξήρης, (sc. navis): sexradaaret Skib el. Galei, Liv. 29, 9, oftere.

*hiantia, ae, f.: Aabning, oris, Tertull.; — hiasco, ĕre, v. n. inch.: at aabne sig, (om Nødder), Cato o. Gargil.; — hiātus, us, m.; I) „egenl.": Aabning el. Kløft el. Svælg; - repentini terrarum hiatus, Cic. N. D. 2, 5; cf id. Off. 3, 9; hiatus coeli ··· chasma, Plin. 2, 26; cf. Virg. Aen. 6, 237; - ∾ oris, (Svælget), Cic. N. D. 2, 47; „poet." ogs. ud. oris: atris immanis hiatibus hydra, Virg. Aen. 6, 576; — II) df. „fig."; A) „overf." o. „techn.": Sammenstød af twende Vokaler, som ende og begynde twende paa hinanden følgende Ord i den samme Sætning; - vid. Cic. Orat. 23; cf. Gell. 7, 20; — B) „ment."; a) Stortalenhed, at tage Munden fuld, Hor. A. P. 138; — b) rasende Higen el. Attraa; - libidine sanguinis et hiatu praemiorum (imbuere), Tac. Hist. 4, 42; — [hio].

Hiber, Hiberia, f. und. Iber, etc. — hīberna, orum, f. und. hibernus. — hibernācŭlum, i, n., [hiberno]: Vinterophold el. Vinterbolig, Vinterværelse, Vitruv. 7, 4; cf. Plin. Ep. 2, 17; — II) „bes." i Krigssproget; in pl.: Hytter el. Telte, hvorunder Hæren camperer imod Fienden, (hvorim. hiberna: Vinterqvarterer); vid. Liv. 30, 3: hibernacula Carthaginiensium congesta ex agris materia aedificata, etc.; cf. id. 5, 2, o. Tac. Ann. 2, 23, ogs. Nep. Eum. 8.

Hībernia, ae, f.: d. nuv. Irland, Plin. 4, 30, Caes. B. G. 5, 13, o. Tac. Agr. 24; - ogs. Iverna, ae, f., Mela 3, 6, o. Juverna, Juvenal. 2, 160; - ogs. efter Grækernes Ἰέρνη: Ierna, ae, Appul., o. Ierne, es, Claudian.

hīberno, avi, atum, 1, v. n., [hibernus]: at overvintre; I) „alm."; ubicumque etc., ibi hibernant (thynni), Plin. 9, 20; men reducere furcillas in tecta hibernatum, (for at giemmes Vinteren over), Varr.; — II) „bes." i Krigssproget: at være el. ligge i Vinterqvarter; - quemadmodum milites hibernent, Cic. Manil. 13; ubi sis hibernaturus, id. Fam. 7, 17; cf. Liv. 22, 16, oftere; — B) „poet. overf.": at være stille, at hvile; hibernatque meum mare, Pers. 6, 7.

hībernus, 3, [hiems]; I) „egenl.": vinterlig, hørende til Vinteren, benævnt derefter; som er el. skeer om Vinteren, odl.; - ∾ tempora, Cic.; ∾ mensis, id.; men ∾ annus, (i. e. hiems), Hor. Epod. 2, 29; men Cic. d. Senect. 11: ∾ ignis, (hvorved man varmer sig om Vinteren); ∾ cubiculum, id.; cf. Virg. Aen. 4, 143: ∾ Lycia, (hvor Apollo helst dvæler om Vinteren); ∾ luces, (de korte Vinterdage), Tibull.; - ∾ legio, (som ligger i Vinterqvarter), Suet. Calig. 8; men ∾ castra, Liv. 29, 35; oftere absol.: hiberna, (sc. castra): Vinterleir el. Vinterqvarterer; - exercitum in hiberna dimittere, Cic., deducere, Caes., reducere, Liv.; in hiberna concedere, id. 26, 20; men hiberna agere, id. 9, 28, (ligge i Vinterqvarter); f. ogs. hibernaculum, s. 1.; - ogs. findes absol.: hiberna, (sc. aedificia): Huse til Vinterforraad; df. Caes. B. C. 1, 48: neque frumenta in hibernis erant; men quae (pecora) hieme in hibernis, (paa Stald), Dig.; — II) „overf.": vinterlig, stormende, mare, Hor. Epod. 15, 8; ∾ ventus, Virg.; ∾ noctes, id.; — not.: neutr. hibernum, ogs. som adv., Plaut. Rud. prol. 69: increpui hibernum. — Hiberus, f. und. Iberus.

hĭbiscum, i, n., ἰβίσκος, germ. Eibisch, (althaea officinalis L.): Vexten althaea, Plin. 19, 27; brugtes til Fletning, Virg. Ecl. 10, 71; men id. ibd. 2, 30: gregem ··· compellere hibisco, (i. e. virga ex hibisco, el. efter Serv. f. ad hibiscum, sc. depascendum).

hibrĭda, ae, c.; [skal være besl. m. ὑβρίζω, ὕβρις; altf. oprdl.: regelløs, unaturlig]; df. af en dobbelt Herkomst, af twende uensartede Forældre, Bastard; I) „egenl." om Dyrene; vid. Plin. 8, 79; — II) „overf." om Mennesker: naar den ene af Forældrene er romersk Borger el. Frigiven, den anden Slave el. Fremmed; vid. Plin. l. c.; ligel. ex hibridis, libertinis, servisque (conscribere equites), Auct. B. Afr. 19; Persius hibrida, Hor. Sat. 1, 7, 2; cf. Suet. Aug. 19; — not.: voces hibridae: der ere sammensatte af Ord af forskiellige Sprog; saal. monoculus, Gramm.

1. hic, haec, hoc, pron. demonstr., [besl. m. is o. m. Tilsætn. af Demonstrativsuffixet -ce]: denne, dette, (neml. som henvisende paa en nærværende el. nærmere Gienstand); — I) „alm." er herom at mærke; A) hic etc. staaer; a) c. subst.; - hic homo sanus non est, Plaut.; in hac tam clara re publica natus, Cic.; cf. id. d. Rep. 1, 25: non est enim singulare, nec solivagum genus hoc, sed etc.; - haec coelestia vel studiosissime quaerere, id.; cf. id. l. c. 1, 25: deducere orationem de coelo ad haec citeriora; — b) absol; nisi etc., hi domum me ad se auferent, Plaut. Men. 5, 2, 95; ligel. quod hi venerunt, (i Anledning af deres Ankomst), Cic. d. Rep. 1, 13; dixerat hoc ille, quum etc., id.; haec quum dixisset, id.; — not.: ved Tilføining af -ce opstaaer d. forstærkede hicce, haecce, hocce, (hvf. apocop. nomin. pl. fem. haec f. haecce, o. gen. horunc, harunc, f. harumce, etc.); - hvf. atter m. -ne interrog.: hiccine, haeccine, hoccine: denne her el. denne der, odl.; (oftest forel.); - Hocce haud dubium est, quin etc., Ter. Andr. 2, 3, 17; hujusce filias servas (habere), Plaut. Capt. 5, 4, 76; hujusce rei judicium etc., Cic. Div. in Caecil. 14; - haece aedes ita erant, Plaut.; men id. Aul. 3, 5, 58: haec (f. haece) ··· incommoditates; cf. Ter. Eun. 3, 5, 34; - posticum harunce aedium, Plaut.; men id. Mil. gl. 4, 2, 25: Cedo signum si harunc Baccharum es; - ab hisce rebus (avocare animum), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; quid dicam hisce, incertus sum, Ter.; - hiccine vir etc.? Cic. Mil. 38; huncine hominem! etc., id. Verr. 5, 25; ligel. hoscine mores! Ter. Ad. 4, 7, 40; - Fortuna hujusce diei, (som særskilt Guddom), vid. Cic. Leg. 2, 11, o. Plin. 34, 19; (f. dette hujusce have Indskrifterne: hujusque); — c) m. andre Pronomer; - hos eosdem motus etc., Cic. Tusc. 3, 4; hoc idem fit in reliquis civitatibus, Caes. B. G. 7, 15; cf. id. ibd. 7, 15: haec eadem etc.; - hoc ipsum civile jus, Cic.; men id. Acad. 1, 1: ad hunc cum ipsum etc.; - huic illi legato etc., id. Flacc. 22; cf. Virg. Aen. 7, 255, o. Cic. Tusc. 3, 15; men id. Rab. Post. 9: hujus istius facti stultitiam etc.; men id. d. Or. 1, 50: callidum quendam hunc (oratorem) etc.; - tractari ita solere hasce hujusmodi merces, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 32; — B) hic i Modsætning af ille, iste, undert. ogs. af hic, alter, alius etc., betegner ordenl. den nærmere Gienstand, (ligesom vort: denne, i Modsætn. af hin); - in his undis etc., in illa tranquillitate etc., Cic. d. Rep. 1, 1; neque solum ista vestra oratoria (verba mihi deesse), sed haec etiam levia nostratia, id. Fam. 2, 11; - hic versus Plauti non est, hic est, id. ibd. 9, 16; cf. Virg. Aen. 6, 621 flgd.; men hi ··· hi ··· alii ··· quidam ···, vid. Tac. Ann. 14, 8; - quum sciret haec et haec, Quintil.; cf. id. 7, 3, 9: quaeritur, hoc an hoc? - men alter ··· hic ···, vid. Cic. R. Am. 6, o. Ovid. Met. 1, 293; — b) men undert. betegner hic: det alene i Tankeforbindelsen nærmere, skiøndt i Ordføiningen fiernere Begreb; vid. Cic. Lael. 2, o. id. R. Com. 7, ogs. id. Fin. 4, 4; - ligel. Liv. 30, 30: melior tutiorque est certa pax, quam sperata victoria; haec in tua, illa in deorum manu sita est; cf. Ovid. Met. 1, 697; — C) neutr. sing. hoc staaer ogs.; a) som subst. c. gen.: quid hoc sit hominis? Plaut.; cf. Ter. Eun. 3, 4, 8;

quid hoc est negoti? id.; hoc commodi est, quod etc., Cic. R. Am. 32; ligel. hoc copiarum, Liv. 42, 18; men hoc noctis (ambulare: paa denne Tid af Natten), Plaut. Amph. 1, 1; — b) forcl. ogf. som pleonastisk Subject hos verbb. imperss.; - luciscit (el. lucescit) hoc jam, Plaut., Ter.; ligel. lucet hoc, Plaut.; cf. id. Curc. 1, 3, 26; — c) som adv. f. d. sædv. huc: herhen, derhen; - Nonne idem hoc luci me mittere potuit? Plaut. Amph. 1, 1, 11; cf. id. Merc. 2, 2, 49, o. Virg. Aen. 8, 423 (Serv.); — D) med Eftertryk (og ligesom paapegende) heder hic ogf. (forcl. o. poet.): denne her, odl., oftest om den Talendes Person, (ligesom ὅδε), f. ego; - si quid etc., tibi erunt parata verba, huic homini verbera, Ter. Heaut. 2, 3, 115; saal. ogf. hunc hominem (f. me), Hor. Sat. 1, 9, 47; huic seni etc., Ter. Ad. 5, 7, 8; men Tu si hic sis, (var du i mit Sted), id. Andr. 2, 1, 10; - men in neutr., id. Ad. 2, 1, 9: quod (med Hensyn dertil at) ... hujus non faciam, (ikke saa meget, neml. som denne lette Haandbevægelse, d. e. aldeles intet vil jeg bryde mig derom); — E) med Hensyn paa Tiden kan hic ogf. hede: den nærværende el. nuværende, (dog ogf. med Eftertryk: denne, dette); - saal. hac annona, Plaut. Trin. 2, 4, 83; ligel. haec ··· negligentia deum etc., id. Liv. 3, 20; cf. id. 1, 55; ligel. his temporibus, Cic.; cf. id. Off. 3, 16; men id. R. Am. 48: qui haec vituperare volunt, etc.; — II) „bef." henviser hic (haec, hoc) ogf. ofte til en flgd. Tanke el. Sætning, som indledes ved qui (quae, quod), el. in acc. c. inf., el. ved quod, ut, ne, etc., (hvor da hic staaer m. Eftertryk f. is); — saal. altf. a) c. relat.; quis hic est homo, quem etc.? Plaut.; in his libris, quos legistis etc., Cic.; men id. Tusc. 1, 18: quam quisque norit artem, in hac se exerceat; men id. Att. 13, 36: hoc audio libentius, quo saepius; men id. d. Rep. 1, 10: primum hoc videamus, quid sit, quod etc.; cf. Quintil. 9, 2, 41; — b) m. Objectsſætn.; erat tunc nova haec ratio, solem etc., Cic. d. Rep. 1, 16; ligel. id. ibd. 1, 1: unum hoc definio, tantam esse necessitatem virtutis; etc.; - f. relat. kan ogf. følge or. dir.; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 47, ogf. Quintil. 7, 1, 25, oftere; — c) m. flgd. quod el. quia; maxime hoc mihi mirum videri solet, quod (at) etc., Cic. d. Rep. 1, 6; sed hoc superari (nostros: deri el. derved), quod etc., Caes. B. G. 3, 4; cf. id. ap. Cic. Fam. 9, 8, C: et hoc libentius, quod (fordi) etc.; - hoc sese excruciat animi, quia etc., Plaut. Rud. 2, 3, 57; cf. Cic. d. Or. 1, 3: quod hoc mirabilius etc., quia etc.; — d) m. flgd. ut el. ne; hoc me orare a vobis, ut etc., Plaut. Amph. prol. 64; quare hoc animo in nos esse debebis, ut etc., Cic. Fam. 8, 1; cf. id. Off. 3, 5; - in hoc scilicet ··· ne suspectus his foret, Vellej. 2, 41; cf. Enn. ap. Gell 2, 29; — B) hoc est indleder ogf. en tilføiet Forklaring af det Anførte; altf. det er el. heder, det vil sige, nemlig; - dicam de eo prius, quod etc., hoc est, de voluntate eorum, quibus etc., Cic. Div. in Caecil. 4; men id. Fam. 5, 12: quod si a te non impetro, hoc est, si quae te res impedierit; - men med Sarcasme, id. Mil. 9, o. id. Phil. 2, 28; — b) hoc est el. erat, quod etc., (m. Bibegreb af Misnøie el. Bebreidelse): dette el. det er altsaa Tingen el. Sagen! derfor altsaa! odl.; vid. Virg. Aen. 2, 664; ligel. hoc est, inquam, quod promiseras, etc.? Petron. Sat. 93; — not.: hac som adv. vid. s. l.

2. hic, (archaist. heic), adv., [rimel. forcl. abl. af frgd., ligesom qui af quis o. qui]; I) „alm.": her, paa dette Sted; - hic omnes tui valent, Cic.; ego jamdudum hic adsum, Ter. Eun. 4, 6, 5; hic in foro, Cic. R. Am. 5; — b) undert. ogf. f. der (ibi); hic ita vixit, ut etc., Nep. Att. 2; - modsættes istic, (hist), Cic. Fam. 3, 10, ligel. illic, Virg. Ge. 1, 54; - ogf. c. gen.; hic viciniae, Ter. Phorm. 1, 2, 45, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 2; — not.: af dette hic m. Suffixet -ce formes hiccine, id. ibd. 2, 2, 25, Ter.; — II) „bef." o. „overf."; a) her, d. e. heri el. herved, f. in hac re; - hic si quid erit offensum, Cic. Verr. Act. 1, 16; cf. id. d. Or. 2, 38; ligel. hic jam plura non dicam, id. Manil. 9; - ogf. under disse Omstændigheder, af den Grund; hic me insimulas etc., id. Fam. 7, 13; — b) her, d. e. herpaa el. herefter; - Hic regina ··· poposcit etc., Virg. Aen. 1, 732; Hic reddes ei omnia ··· incerta ut sient, Ter. Andr. 2, 3, 15. — hicce, haecce, hocce, s. und. 1. hic. — 1. hiccine, haeccine, hoccine, s. und. 1. hic. — 2. hiccine, som adv., s. und. 2. hic.

hiĕmālis, e, [hiems]: hørende til Vinteren, vinterlig, tempus, Cic., dies, Colum.; ∾ circulus, (Stenbukkens Vendecirkel), Hygin.; - ∾ vim perferre, (Vinterens Strænghed), Cic.; ∾ provinciae, (kolde Egne), Plin.; ∾ loca, (hvor man opholder sig om Vinteren), Pallad.; men ∾ faba, (som saaes om Vinteren), Plin.; - ∾ navigatio, Cic.; men ∾ nimbi (Regnskyl), Ovid. Met. 9, 105; ∾ aquae, Sall. Jug. 37; — II) subst. hiemalia, ium, n., (eftercl. f. d. sædv. hiberna): Vinterqvarterer, Valer. ap. Vopisc. Aur. 11.

hiĕmātio, onis, f.: Overvintren, (navnl. Biernes), Varr.; af — hiĕmo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [hiems]; I) neutr.; A) om Personer: at tilbringe Vinteren, at overvintre; navnl. om Krigsfolket: at ligge i Vinterqvarterer; - ubi piratae hiemare solebant, Cic. Verr. 4, 47; assidue hiemare in urbe, Suet. Aug. 72; men „poet." om den Søfarende: mediis hiemet ··· in undis, Hor. Ep. 1, 16, 71; - ubi sis hiematurus, Cic.; cf. Nep. Ages. 3, o. Caes. B. G. 1, 10, ogf. id. ibd. 3, 1; — B) „overf." om Ting og Begreber: at være Vinterveir el. Uveir, at storme, odl.; - hiemantes aquae, Sall. frgm. ap. Senec.; ligel. hiemat mare, Hor. Sat. 2, 2, 17; cf. Senec. Ep. 114, o. Plin. 18, 64; — b) impers.; hiemat, Colum.; hiematurum (esse), Plin. 18, 38; ligel. hiemat cum frigore et gelicidiis, Colum.; — II) act.: afkøler, lader blive kold, (refrigero); aquas decoquunt, mox et illas hiemant, Plin. 19, 19: hiemato lacu, id. 9, 38. — Hiempsal, ălis, m.: en Konge i Numidien; vid. Sall. Jug. 5, o. id. ibd. 9 flgd.

hiĕms, ĕmis, f., χειμών: Vinteren; navnl. den borgerlige Vinter; - dies primus hiemis in Scorpione, Varr.; cf. Hor. Od. 1, 4, in.; ∾ acer (f. acris), Enn., crepitans, Lucr., summa, Cic., gravissima, Caes.; inita hieme, id., confecta, id.; men hiems jam praecipitaverat, id. B. C. 3, 25; hiemis magnitudo, id., modestia, (dens Mildhed), Tac.; men hieme anni, Suet. Caes. 35; men Cic. Div. 1, 42: hieme et aestate etc., (om hele Aaret); men „poet.": post certas hiemes, (efter visse Aar), Hor. Od. 1, 15, 35; - ofte ogf. „poet." in pl. (f. sing.); vid. Lucr. 6, 373; ligel. ∾ informes, Hor., iniquae, id.; — not.: personificeret er Hiems, Ovid. Met. 2, 30, oftere, o. Virg. Aen. 3, 120; — II) „fig."; A) „overf."; a) Uveir, heftig Storm, Skylregn, odl.; - vid. Virg. Aen. 5, 11, o. id. Ge. 3, 470, oftere; ligel. Hor. Epod. 2, 52, Ovid. Met. 11, 490, oftere, o. Nep. Att. 10; - ogf. in pl., Stat., o. A.; — b) bitter Kulde el. kold Gysen; saal. letalis hiems, (Dødskulden), Ovid. Met. 2, 827; cf. Martial. 2, 46; - men flammea diri Montis hiems, (om Udbrudet af Vesuv), Stat.; men ferrea hiems, (ligesom Regn af Vaaben), id.; — B) „ment."; ∾ amoris, Ovid. Her. 5, 31; men ∾ rerum, Krigens Storm el. Uveir, Claudian.

1. Hiera, ae, f., (ἱερά, i. e. sacra): Navnet paa flere Øer; vid. Plin. 2, 89 o. 110, oftere. — 2. hiera, ae, f., (sc. antidotos): Navnet paa en Modgift, Scrib. Larg.; — not.: hieram facere, Senec. Ep. 83, (rimel. at anstille et slags Takoffer). — hiĕrăbŏtănē, es, f., ἱεραβοτάνη, (den hellige Plante): Dueurt el. Jernurt, Plin. 25, 59. —

hiĕrăcia, ae, f., ἱερακία, (Høgurt), Plin. 20, 76. — hiĕrăcitis, idis, f., sc. gemma, ἱερακῖτις, (Høgstenen), ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hiĕrăcium, i, n., ἱεράκιον, Plin. 34, 27: etslags Øiensalve. — hiĕrătĭcus, 3, ἱερατικός: hørende til helligt Brug; – ∾ charta, vid. Plin. 13, 23.

Hiĕro, ōnis, m., Ἱέρων: Navnet paa tvende Konger i Syracus; – om den ældre Hiero, Ven af Digteren Simonides, f. Cic. N. D. 1, 33; – om den yngre Hiero, en Ven af Romerne, f. Liv. 21, 49, oftere; — 2) df. adj.: Hiĕrōnica lex frumentaria, vid. Cic. Verr. 2, 13, oftere. — Hiĕrŏcaesărĭa, el. -ēa, ae, f., Ἱεροκαισάρεια: By i Lydien, Tac. Ann. 2, 47; — 2) df. Hierocaesarienses, ium, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. 3, 62. — Hiĕrocles, is, m., Ἱεροκλῆς: berømt Taler fra Alabanda, samtidig med Taleren Cicero; vid. Cic. Brut. 95, oftere. — hiĕrŏdūlus, i, m., ἱερόδουλος, i. e. minister sacrorum, Firmic. — hiĕroglȳphĭcus, 3, ἱερογλυφικός: hørende til Ægypternes hellige Billedskrift, Ammian. 17, 4; cf. Tac. Ann. 11, 14. — hiĕrogrăphĭcus, 3, ἱερογραφικός: = frgd., Ammian. 22, 15.

hiĕrŏnīcae, arum, m., ἱερονῖκαι: Seiervindere i de hellige Kamplege, Suet. Ner. 25. — Hiĕrōnĭcus, 3, f. und. Hiero. — Hiĕrōnȳmus, i, m.: Navnet paa flere Mænd, hvoraf her mærkes; 1) d. sidste Konge i Syracus; vid. Liv. 24, 4 flgd.; — 2) en peripatetisk Philosoph fra Rhodus, Cic. Fin. 2, 3, oftere; — 3) en ved Lærdom og Foredrag udmærket Kirkefader i d. femte christ. Aarh., Sulp. Sev. — hiĕrŏphanta, (-tes), ae, m., ἱεροφάντης: som underviser i Religionsstikke, en Overpræst, en Hierophant, Nep. Pelop. 3, Arnob. — hiĕrŏphȳlax, ăcis, m., ἱεροφύλαξ, i. e. sacrorum custos, aedituus, Dig. — Hiĕrŏsŏlȳma, orum, n., Ἱεροσόλυμα, Plin. 5, 15, Cic. Flacc. 28, Suet.; ogs. Hierosolyma, ae, f., Tac., Flor., ogs. indecl. Jērusalem, Prudent.: Jerusalem, Hovedstaden i Palæstina; — 2) df. Hierosolymārius, i, m.; saal. kaldes Pompejus, Cic. Att. 2, 9, (med Henspillen paa hans Indtagelse af Jerusalem); — not.: f. ogs. Solyma, Solymus, s. l. — hiĕto, are, frequ. af hio, v. n. o. a.; I) neutr.: spærrer Munden op, staaer og gaber, Plaut. Men. 3, 1, 3; — II) act.: aabner; hvf. pass.: fores hietantur, (staae aabne), Laber. ap. Diomed.

*hĭlăre, adv.: muntert, oprømt, fornøieligen, vivere, Cic., epulari, Tac.; ∾ tractare res serias, Cic. d. Or. 3, 8; – compar., ∾ loqui, id.; o. — hĭlăresco, ĕre, v. inch. n.: bliver fornøiet el. oprømt, Varr. ap. Non.; — [hilarus].

hĭlăris, e, o. hĭlărus, 3, ἱλαρός: oprømt, munter, fornøiet, vultus, Cic., animus, id.; Oderunt hilarem tristes etc., Hor. Ep. 1, 18, 89; fac te hilarum, Ter.; cf. Cic. Att. 16, 3: convivis ··· hilaris et bene acceptis; – compar., ∾ oculi, id. Pis. 5, litterae, id.; men hilarior renidet oratio, Quintil.; superl., ∾ homo, Plaut. Men. 1, 2, 49; – men color hilarior, marmor hilarius, (af muntrere Udseende), Plin.; — not.: Hĭlăria, (ium o. orum), sc. solennia: Glædesfest til Cybeles Ære; Hilaribus, Vopisc.; Hilariis, Lamprid.

*hĭlărĭtas, atis, f.: Munterhed, Oprømthed, Cic.; navnl. ogs. som Charactertræk, (opp. severitas), id. Off. 1, 30; – (in praecordiis) praecipua hilaritatis sedes, Plin. 11, 77; – ogs. in pl.: ceterae hilaritates etc., Senec. Ep. 23; — II) ogs. „overf.": ∾ diei, (smukt Veir), Colum.; ∾ arboris, (dets Frodighed), Plin. 17, 26; — hĭlărĭter, adv.: = hilare; moeste, hilariter, etc., Auct. ad Her. 3, 14; (f. ogs. und. hilare); — hĭlărĭtūdo, inis, f.: = hilaritas, Plaut.; ut in ocellis hilaritudo est! id. Rud. 2, 4, 8; — hĭlăro, avi, atum, 1, v. a.: opmuntrer, gjør munter el. oprømt; – jucundum motum, quo sensus hilaretur, voluptatem vocant, Cic. Fin. 2, 3; cf. Ovid. Pont. 4, 4, 37; hilaratus vultus, Plin.; cf. Cic. Brut. 11; — 2) ogs. „overf.": ∾ lucos, (smykke dem festligen), Stat.; men Cic. N. D. 2, 40: ut cum coelo hilarata videatur (terra); — [hilaris]. — hĭlărŭlus, 3, demin.: ret munter el. oprømt, Cic. Att. 16, 11; af — hĭlărus, 3, f. und. hilaris.

hilla, ae, f., [demin. af hira], sædv. in pl.: de finere og øvre Tarme hos Dyrene; (hos Mennesker og Faar: lactes); vid. Plin. 11, 79; — II) df. „overf.": enhver Tarm; lambit hillam cocus, Laber. ap. Non.; — b) df. „meton.": fyldt Tarm; df. Pølse, Hor. Sat. 2, 4, 60. — Hillus, i, m., comisk f. Hirrus; vid. Cic. Fam. 2, 10, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4. — hīlum, i, n., [skal være besl. m. hillae, Varr., el. m. pilus, el. m. filum; cf. Fest. p. 101]; oftest m. Negation o. in acc.: neque hilum el. nec hilum: ikke det mindste, aldeles intet; – neque proficit hilum (Sisyphus), vet. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 6; cf. Lucr. 3, 221, oftere; dog ogs. neque hilo etc., id. 3, 1408; – men ogs. ud. Negation, id. 3, 513, o. id. 4, 516; — not.: hilum ··· ex quo nihil et nihilum, Fest. l. c.

Hĭmantŏpŏdes, um, m., Ἱμαντόποδες, (i. e. loripedes, hvis Fødder ligne Remmer): et Folkeslag i Æthiopien, Plin. 5, 8. — Hĭmella, ae, f.: liden Flod i d. Sabinske, Virg. Aen. 7, 714. — Hĭmĕra, ae; I) m. o. f.: Flod paa Vestkysten af Sicilien, ikke langt fra Panormus, Mela 2, 7, Liv. 24, 6, o. Plin. 4, 14; — II) fem.: en By derved, vid. Cic. Verr. 2, 35, o. 4, 33; – ogs. Himera, orum, n., Ovid. Fast. 4, 475; — 2) df. Hĭmĕraeus, 3: himeræisk, Plin. 35, 36.

hinc, adv., [2. hic]; I) om Stedet: herfra, fra dette Sted; – aufer te hinc, Terent.; quae est hinc in Indiam (via), Cic. Fin. 3, 14; men illam hinc civem esse, (en attisk Borgerdatter), Ter. Andr. 5, 1, 14; – ogs. m. flgd. ab; dii hinc a nobis profecti in coelum, Cic. Tusc. 1, 13; cf. id. Agr. 2, 34; – ogs. f. illinc, derfra; hinc celeriter dejecti, Caes. B. G. 6, 4; — B) df. „overf.": fra denne Side, sædv. m. flgd. illinc, vid. Cic. Catil. 2, 11; men Liv. 32, 10: hinc atque illinc, (fra el. paa begge Sider); men Ter. Ad. 4, 5, 39: dum cognatus hinc illinc veniret, (i. e. undecumque); – f. hinc ··· illinc, findes ogs. hinc ··· hinc, vid. Liv. 1, 13; men Virg. Aen. 1, 162: hinc atque hinc vastae rupes, (fra el. paa begge Sider); – ligel. hinc ··· inde, Tac. Hist. 2, 70, oftere; men Suet. Ner. 27: hinc inde hortantes, (fra begge Sider); — II) om Tiden: herpaa, herefter; (efteraug.); vid. Plin. 7, 53; ligel. Tac. Ann. 2, 67: circumdata hinc regi valida manus; cf. id. Agric. 14; — B) df. ogs. f. abhinc; – si hinc ducentos annos etc., Plaut. Truc. 2, 3, 19; ligel. septimo hinc anno, Plin. 34, 43; — III) om en Oprindelse el. Anledning el. Begyndelse: herfra (el. derfra), heraf (el. deraf), herved, odl.; – hinc sicae, hinc venena, etc., Cic. Off. 3, 8; hinc illae lacrimae, Ter.; men id. Ad. 3, 3, 7: hinc (i. e. ex Syro) scibo jam etc.; men hinc canere incipiam etc., Virg. Ge. 1. 5; ligel. jam hinc igitur ad rationem conjuncti sermonis transeamus, Quintil.; atque hinc, id.

*hinnībĭlis, e: vrinskende, Appul.; men ∾ exscreatus, der ligner Vrinsken, Coel. Aur.; — hinnībunde, adv.: vrinskende, Quadrig. ap. Non.; o. — hinnienter, adv.: = frgd., Non.; af — hinnio, ire, v. n., Hestens Naturlyd: at vrinske; hvf. Quintil. 7, 3, 3: si finias equum, genus est: animal ··· proprium: hinniens; – concussis artubus hinnit (equus), Lucr. 5, 1072; – ogs. absol.: hinnientes f. equi, Appul.; df. — hinnitus, us, m.: Vrinsken, Cic. Div. 1, 33; ∾ acutus, Virg. Ge. 3, 94; cf. Hor. Od. 2, 16, 34; – pl., ∾ canori, Suet. Ner. 46; cf. Ovid. Met. 2, 154.

hinnŭlea, ae, fem. af flgd., Arnob. — hinnŭlēus, i, m.: aarsgammel Hjortekalv el. Raabuk, Hor. Od. 1, 23, in., Plin.; o. — hinnŭlus, i, m., demin.: ungt Muldyr, Maecen. ap. Suet. Vit. Hor., inc.; af — hinnus, i, m., ἰννός el. ὑννός: Asenindens Føl efter en Hingst; (opp. mulus: Hoppens Føl efter et Esel); hinnus ex equo atque asina (fit) ··· ex equa et asino fit mulus, Varr.; cf. Plin. 8, 69, o. Colum. 6, 37; — not.: Biformen ginnus: lidet forkrøblet Muldyr; vid. Martial. 6, 77, o. Plin. l. c.

hio, avi, atum, 1, v. n. o. a., [besl. m. χάω, χαίνω]; I) neutr.: at aabne sig, at staae aaben, at gabe; A) „egenl."; – quum terra aestibus hiat, Colum.; tumentes hiant undae, Lucan.; cf. Prop. 4, 2, 45: ∾ flos etc.; – navnl. at aabne Munden (for at skrige, odl.); vid. Virg. Aen. 6, 492; men trochilos crocodilum invitat ad hiandum, Plin. 8, 37; ogs. om en Fisk, Hor. Sat. 2, 2, 31; — bb) df. partic. hians, tis: som staaer aaben, gabende, opspærret; ∾ fauces (crocodili), Plin. l. c.; ∾ oculi, id., Plaut.; os hians, Curt.; hians immane (leo), Virg. Aen. 10, 726; men terrae venas hiantes, id. Ge. 1, 91; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om den Skrivende el. Talende: at tillade sig en Hiatus; poëtae saepe hiabant, Cic. Orat. 45; — b) om Talen el. Foredraget: at være slet sammenføiet; – hiantia loqui, Cic Orat. 9; men Quintil. 9, 4, 20: hiare vocalibus, (naar d. frgd. Ord ender paa en Vokal, o. d. flgd. begynder dermed); ligel. absol.: hiat oratio (sc. vocalibus), id. ibd. 33; cf. id. 12, 9, 17: commissuris hiantibus; ligel. Tac. Or. 21: hians compositio; ligel. Cic. Part. or. 6: concursus disjuncti atque hiantes; — 2) „ment."; a) at gabe af Dorskhed, at være dorsk el. uvirksom el. afkræftet el. feig; – hiantem Desidia populum etc., Sil. 11, 35; – ogs. at gabe el. studse af Forundring, odl., Virg. Ge. 2, 508; — b) at gabe el. hige derefter, heftigen at begiere el. attraae; – Verrem ··· avaritia semper hiante atque imminente fuisse, Cic. Verr. 2, 54; cf. Tac. Hist. 1, 12; semper hiare ad spem futuri, Senec. Ep. 72; cf. Hor. Sat. 1, 2, 88: emptorem ducat hiantem; men id. ibd. 2, 5, 56, „alleg.": corvum deludet hiantem, (i. e. heredipetam); — II) act. el. c. acc.: at udgyde af den aabne Mund; ex ore cruores Saucia tigris hiat, Val. Fl.; – men „overf.": at udtone af den fulde Mund, svulstigen at foredrage; – fabula moesto hianda tragoedo, Pers. 5, 3; men Prop. 2, 23, 6: tacita carmen hiare lyra, (om en Billedstøtte).

hippăce, es, f., ἱππάκη; I) Løbe af Hestemelk el. sammenløben Hestemelk; ogs. Ost deraf; vid. Plin. 28, 34 o. 58; — II) etslags Plante, id. 25, 44. — hippăgĭnes, (sc. naves): = flgd., Gell. 10, 26. — hippăgōgae, (sc. naves), ἱππαγωγοί, Liv. 44, 28, (hvorpaa Heste transporteres over Vandet). — hippăgos, i, f., (sc. navis), ἱππηγός: = frgd., Plin. 7, 57. — Hippălus, i, m.: en Benævnelse af Vinden Favonius paa d. indiske Hav, Plin. 6, 26. — Hipparchus, i, m., Ἵππαρχος; I) Søn af Tyrannen Pisistratus i Athenen; vid. Gell. 17, 21; — II) berømt Astronom fra Nicæa, Mela 3, 7, Plin. 2, 24, o. Cic. Att. 2, 6.

hippeus, ĕi o. ĕos, m., ἱππεύς, (en Rytter; df.): etslags Comet; equinas jubas (habet) etc; vid. Plin. 2, 22. — 1. Hippias, ae, m., Ἱππίας: berømt Sophist fra Elis, Cic. Brut. 8 o. 85, ogs. id. d. Or. 3, 32; — not.: om Pisistratiden Hippias, vid. Cic. Att. 9, 10, o. Gell. 9, 2. — 2. hippias, ădis, f., ἱππιάς; pl. hippiades, Plin. 34, 4, (rimel. qvindelige Statuer til Hest).

Hippo, ōnis, m., Ἱππών: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes; I) tvende Byer i Africa; A) Hippo Regius i Numidien, (hod. Bona), Liv. 29, 3; – (sild. ogs. en bispoppelig Residens, hvs. S. Augustinus heder Hipponensis); — B) Hippo Diarrhytus i Afr. Propria, Plin. 5, 3; – ogs. Hipponensis colonia, Plin. Ep. 9, 33; – men Hipponenses: Indvaanerne deraf, Plin.; — II) By i Hisp. Tarrac. i Nærheden af Toletum, Liv. 39, 30; — III) ældre Navn paa Byen Vibo i d. Bruttiske, Plin. 3, 10, Mela 2, 4.

hippŏcămēlus, i, m., ἱπποκάμηλος, som Fabeldyr: halv Hest og halv Kamel, Auson. — hippŏcampus, (-os), i, m., ἱππόκαμπος: den lille Søhest, (syngnatus hippoc. L.): etslags Søfisk, Plin 32, 53. — hippŏcentaurus, i, m., ἱπποκένταυρος: et af en Hest og et Menneske sammensat Fabeldyr, en Hippocentaur, Cic. N. D. 2, 2; cf. Plin. 7, 3. — hippŏcŏmus, i, m., ἱπποκόμος: Staldkarl, Cod. Theod. — Hippŏcrătes, is, m., Ἱπποκράτης: berømt Læge fra Øen Cos, og Lægekunstens Stifter; vid. Cic. d. Or. 3, 33, o. Quintil. 3, 6, 64; — 2) df. Hippocrătĭcus, 3: hippocratisk, Prudent. — Hippŏcrēne, es, f., (ἵππου κρήνη): Hestekilden, heder den Kilde paa Bierget Helicon, som Musahesten Pegasus aabnede med sit Hovslag, Ovid. Fast. 5, 7; — B) df. 1) Hippocrēnaeus, 3, fontes, Auct. d. laud. Herc.; — 2) Hippocrenides, um, f.: de efter Hippocrene benævnte Muser, Serv. ad Virg. Ecl. 7, 21.

Hippŏdăme, es, o. Hippŏdămīa, ae, f.: Navnet paa flere Heroiner, hvoraf her nævnes; I) Datter af K. Oenomaus i Elis og Pisa, Gemalinde af Pelops, som vandt hende i en Veddekiørsel; – vid. Ovid. Her. 8, 70, Propert. 1, 2, 20, o. Virg. Ge. 3, 7 (Serv.); — 2) Pirithous's Gemalinde af Lapithernes Slægt, Ovid. Met. 12, 210, Hygin. — Hippodamus, 3, Ἱππόδαμος: d. e. Hestebetvinger, el. vældig Rytter, som Epithet til Castor, Martial. 7, 56. — hippŏdrŏmus, (-os), i, m., ἱππόδρομος: Sted el. Bane, hvor Veddeløb holdes, Martial. 12, 50.

hippŏlăpăthum, i, n., ἱππολάπαθον, germ. Roßampfer, etslags Vært el. Plante, Plin. 20, 85. — Hippŏlўte, es, o. Hippŏlўta, ae, f.; I) en Amazone, der, efter at være bleven fanget af Hercules el. af Theseus, ved den sidste blev Moder til Hippolytus, Hygin. Fab. 30; — II) Gemalinde af K. Acastus i Magnesia, beskyldte den unge Peleus for sine egne Forførerkunster; vid. Hor. Od. 3, 7, 18; (heder ogs. Astydamia). — Hippŏlўtus, i, m., Ἱππόλυτος: ved Amazonen Hippolyte Søn af Theseus, blev af sin Stifmoder Phædra hos Faderen anklaget som hendes Elsker; ifølge Faderens herved fremkaldte Forbandelse over Sønnen, blev den Uskyldige sonderslidt af de skye Heste; – som Yndling af Diana blev han dog atter kaldt til Live af Æsculapius, og derpaa af Gudinden hensat i en Lund ved Aricia, hvor han, under Navnet Virbius, dyrkedes som Gud; vid. Ovid. Met. 15, 497 flgd., o. id. Fast. 6, 737, ogs. Virg. Aen. 7, 762 flgd., (hvor ogs. hans Søn hedder Virbius); hertil s. ogs. Senec. Hippolytus, o. Cic. Off. 1, 10.

hippŏmănes, n., ἱππομανές; I) quod ··· destillat ab inguine (equarum) virus, Virg. Ge. 3, 281; (germ. Brunstschleim); — 2) etslags Udvært paa det nyfødte Føls Hovede; brugtes til Hexerier; vid. Plin. 8, 66, o. id. 28, 49; s. ogs. Virg. Aen. 4, 515. — hippŏmărathrum, (-on), i, n., ἱππομάραθρον: Hestefennikel el. vild Fennikel, Plin. 20, 63. — Hippŏmĕnes, ae o. is, m., Ἱππομένης; I) Gemal af Schoeneus's Datter Atalanta, som han havde vundet ved List; vid. Ovid. Met. 10, 575 flgd.; — II) Faderen til den ukydske Limone, som deraf heder: — Hippomenēis, ĭdis, f., vid. Ovid. Ib. 337 o. 461.

Hippōnax, actis, m., Ἱππῶναξ: en meget bidende jambisk Digter, om hvem s. Cic. N. D. 3, 38, o. Plin. 36, 4; — 2) df. Hippōnactēus, 3: hipponactisk, praeconium, Cic. Fam. 7, 24, (i. e. carmen maledicum); – men Hipponactēus, i, m., (sc. versus): det af Hip-

ponax opfundne jambiske Vers, id. Orat. 56. — Hippōnensis, e, s. und. Hippo. — hippŏpērae, arum, f., ἱπποπῆραι: Rytterrandsel el. Ryttervadsæk, Senec. Ep. 87. — hippŏphaeston, i, n., ἱππόφαιστον: etslags pigget Vært el. Plante, (rimel. centaurea calcitrapa L.), Plin. 27, 66. — hippŏphy̆es, is, n., ἱπποφυές: etslags Vært el. Plante, (rimel.: euphorbia spinosa L.), Plin. 22, 14. — hippŏpŏtămus, i, m., ἱπποπόταμος: Flodhesten el. Nilhesten, Plin. 8, 39, o. Mela 1, 9.

hippŏsĕlinum, i, n., ἱπποσέλινον: en vild Vedbendeart, Plin. 19, 37; hos Colum. paa Græsk, o. oversat ved olus atrum. — Hippŏtădes, ae. m., Ἱπποτάδης, i. e. Aeolus, mandlig Efterkommer o. Datterson af Trojaneren Hippotas; - vid. Ovid. Met. 4, 663, oftere; men id. ibd. 14, 86: Hippotadae regnum, (de æoliske el. lipariske Øer). — hippŏtoxŏta, ae, m., ἱπποτοξότης: Bueskytte til Hest, Caes. B. C. 3, 4; (hede equites sagittarii, Tac., Curt.). — hippūris, ĭdis, f., ἵππουρις (Hestehale): = equisetum, Plin. 26, 83. — hippūrus, i, m., ἵππουρος: etslags Fisk, rimel. Guldkarpen, (coryphaena hippurus L.), Plin. 9, 24, o. Ovid. Hal. 95. — hippus, i, m., ἵππος, (i. e. equus): etslags Søfisk el. Skaldyr, Plin. 32, 53.

hir, (alene forcl.), Grækernes χείρ, (i. e. manus): Haanden, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8. — hīra, ae, f.: Tomtarmen, ogs. intestinum jejunum, Plaut. Curc. 2, 1, 23; s. ogs. hilla, s. l.

hircinus, (hirqu.), 3, [hircus]: af en Buk, barba: Bukkeskæg, Plaut., sanguis, Plin.; men ∾ folles, Hor. Sat. 1, 4, 19; men ∾ sidus, Prudent., d. e. Stenbukken; — b) comisk ogs. ∾ alae, (med Bukkestank), Plaut. Poen. 4, 2, 51. — hircīpes, ĕdis, adj., [hircus, pes]: med Bukkefødder, Silvanus, Capella.

*hircōsus, 3: der stinker som en Buk, senex, Plaut., subulcus, Martial.; men absol.: inter hircosos, (oppon. inter unguentatos), Senec. ap. Gell. 12, 2. — hircŭlus, i, m., demin.: liden Buk, Bukkekid, Catull. 19, 16; — II) „overf.": etslags ubekiendt Plante, Plin. 16, 26; af — hircus, (hirquus), i, m.: Buk el. Gedebuk, Virg. Ge. 3, 312, Hor. Epod. 16, 34, o. Plin. 37, 15; - men mulgere hircos, (som Ordsprog, om en stor Daarskab), Virg. Ecl. 9, 3; — II) df. „overf."; A) Bukkestank, navnl. stinkende Sved under Armen, heder sacer alarum··· hircus, Catull. 71; olere hircum, Hor.; cf. id. Epod. 12, 5; — B) som Skældsord: ureenligt el. smudsigt Menneske, Plaut. Cas. 3, 2, 20; cf. id. Merc. 2, 2, in., o. Catull. 37; — not.: skrives ogs. hirquus, o. ircus, (vid. Quintil. 1, 5, 20); i d. Sabinske ogs. fircus, Varro.

hirnea, (irn.), ae, f.: etslags Kande el. Krukke til flydende Sager, Cato; ∾ vini, Plaut.; — df. demin. hirnŭla, ae, f.; ∾ fictiles, Cic. Parad. 1, 2, (Orell.) — hirpex, s. und. irpex. — Hirpi, orum, n.: en gammel sabinisk Slægt hos Faliskerne; vid. Plin. 7, 2. — Hirpini, orum, m.: Folk i Nederitalien, (imellem Campanien, Lucanien o. Appulien), Plin. 3, 16, Liv. 22, 61, oftere; - ogs. heder Hirpini oftere: d. Hirpinske el. Hirpinernes Land; accitus in Hirpinos, id.; ex Hirpinis in Samnium transiit, id. 22, 13; cf. Cic. Div. 1, 36; — 2) df. adj. Hirpinus, 3, ager, Cic. Agr. 3, 2, fundus, id. ibd.

hirquinus, 3, s. und. hircinus. — hirquītallio, ire, v. n.: at blive: - hirquitallus, i, m., [hircus]: som har el. faaer en grovere el. mandigere Stemme, en Dreng el. Yngling under denne Stemmens Overgang, Censorin. d. Die Nat. 14; cf. Fest. pag. 101 o. 105. — hirrio, ire, v. n., Hundens Naturlyd: at knurre el. smaagøe el. biæffe, Sidon.; df. — hirritus, us, m., caninus: Hundens Knurren, id. — Hirrus, i, s. und. Hillus.

hirsūtia, ae, f.: børstet el. strid Beskaffenhed; in pl.: ∾ nullae setarum, Solin. 25; af — hirsūtus, 3, [besl. m. hirtus]: ru, hvas, pigget, børstet; - bestiae ··· aliae spinis hirsutae, Cic. N. D. 2, 47; ∾ castaneae, Virg.; - compar., ∾ folia, Plin. 22, 33; - navnl. ogs. om Haaret og om de haarede Legemsdele: børstet, strid; ogs. ukæmmet el. uklippet, odl.; - ∾ capilli, Ovid.; ∾ supercilium, id.; cf. Propert. 4, 9, 49; men ∾ imagines, (skæggede), Martial. 9, 48; ∾ ferae, Propert.; cf. Ovid. Met. 2, 30, o. id. Fast. 2, 339, ogs. Virg. Aen. 10, 869; ligel. ∾ juba (galeae), Prop. 4, 10, 20; — II) „fig." o. „ment." om et Skrift, odl.: raa, upyntet, stødende; Sumpserit Annales, nihil est hirsutius illis, Ovid. Trist. 2, 259.

Hirtiānus, 3, o. Hirtinus, 3, s. und. flgd. — Hirtius, Hirtia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: A. Hirtius, i, m., Consul a. u. c. 711; omkom for Mutina; - vid. Cic. Phil. 7, 4, o. As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; — not.: denne Hirtius tillægges sædv. d. 8 Bog af Cæsars Commentarii d. Bell. Gall., (efter nogle ogs. Bogen d. Bello Alex., hvorom dog s. Suet. Caes. 56); — 2) df. Hirtinus, 3, proelium, As. Poll. l. c.; men comisk: Hirtianum jus, Cic. Fam. 9, 18.

hirtuōsus, 3, Biform af flgd.; ∾ Pan., Appul., inc.; af — hirtus, 3, ligesom d. besl. hirsutus: ru el. børstet el. strittende; ogs. haaret el. bevoxen med Haar; - ∾ oves, (med strid Uld), Varr.; Scythis hirta ora, Curt.; cf. Ovid. Met. 13, 850; ∾ toga, (laaden el. haarig), Lucan., tunica, Nep.; - hirtaque dumis saxa, Stat.; - compar., ∾ folia, Appul.; — II) „fig." o. „ment.": usleben, udannet; - ingenium ··· turpiter hirtum, Hor. Ep. 1, 3, 22; men C. Marius hirtus atque horridus, (raa el. usleben i sit Ydre), vitaque sanctus, Vell. 2, 11; (cf. Sall. Jug. 85: incultis moribus etc.).

hīrūdo, ĭnis, f.: Blodiglen, Plaut. Epid. 2, 2, 4; (ogs. sanguisuga, Plin. 8, 10); - ogs. „alleg.", Hor. A. P. 476; cf. Cic. Att. 1, 16: illa concionalis hirudo aerarii ··· plebecula. — hīrundĭnĕus, 3: = flgd., adventus, Sidon.; o. — hirundĭninus, 3: hørende til en Svale el. benævnt derefter, nidus, (Svalerede), Plaut., Martial. 11, 19; ∾ sanguis, Plin.; af — hĭrundo, ĭnis, f., [skal være den svækkede Udtale af χελιδών]: Svalen; vid. Plin. 10, 49; ∾ arguta, Virg., praenuncia veris, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 13; - men Lucr. 3, 6: quid contendat hirundo cygnis? - ∾ nigra, Virg. Aen. 12, 474, (den saakaldte Bondesvale); - ogs. som Kelord: dic me anaticulam, hirundinem, etc., Plaut. Asin. 3, 3, 104; - s. ogs. und. Philomela; — II) „overf.": Søsvalen, etslags flyvende Søfisk, Plin. 9, 43.

hisco, ĕre, v. n. o. a., inch. af hio, (hvf. ogs. hiasco); I) neutr.: at aabne sig, at lukke sig op, odl.; - tellus, ait, hisce, (aabne dig), etc., Ovid. Met. 1, 546; aedes hiscunt, (i. e. patent), Plaut.; rimae hiscunt, Plin.; men Lucr. 6, 1068: Ut vitio venae tabularum saepius hiscant, Quam etc.; — B) „bes.": aabner Munden, giver en Lyd fra mig, mumler, odl.; sædv. m. Negation el. spørgende; - vid. Cic. Phil. 2, 43, o. Liv. 6, 16, s. ogs. Virg. Aen. 3, 314, o. Ovid. Met. 11, 566; — II) act. el. c. acc.; (men alene „poet."): at udsige el. udtale; - Plus quam fas est captivum hiscere, Attius ap. Non.; cf. Ovid. Met. 13, 231; men Prop. 3, 2, 4: Tantum operis nervis hiscere posse meis, (besynge); cf. id. 2, 23, 6, und. hio.

Hispălis, is, f., Plin. 3, 3, Caes., o. A., (ogs. Hispal, is, n., Sil., Mela 2, 6): By i Hisp. Baet., (hod. Seville); — 2) df. Hispăliensis, el. Hispalensis, e, conventus, Plin. l. c.; — b) df. subst. Hispalienses, ium: Indbaanerne deraf, Tac. Hist. 1, 78.

Hispāne, adj. af Hispanus: paa Spansk, (oppon. Romane), Enn. ap. Charis. — Hispāni, orum, m.: Hispanierne, Plin. 18, 28, Liv. 21, 27, Tac., Suet.; — B) df. 1) Hispānia, ae, f.: Hispanien el. Spanien; vid. Mela 1, 3, Plin. 3, 2 flgd., Cic. Caes., o. A.; - ogs. terra Hispania, Liv. 38, 58; - Hispania citerior, (paa denne Side af Ebro), opp. ∾ ulterior; - df. in pl.: in Hispanias iturum etc., Caes. B. C. 1, 10, o. A.; cf. Cic. Balb. 15: nixa duabus Hispaniis (Carthago); - Hispania Tarraconensis, Baetica, Lusitania, vid. Liv. 32, 28, o. Plin. l. c.; — 2) Hispānus, 3: hispanisk (el. spansk), hørende til Hispanien, mare, Plin., aurum, Martial., populi, Liv., cohortes, Caes.; ∾ gladio cingi, Liv. 7, 10; — 3) Hispāniensis, e: == frgd.; dog undert. i Modsætning deraf: hispansk el. spansk med Hensyn til visse Forholde, (hvorim. Hispanus: aldeles hispanisk el. spansk); - vid. Vell. 2, 51: non Hispaniensis natus, sed Hispanus; cf. Martial. 12, praef.; - ∾ bellum, (som Romerne førte i Hispanien), Cic. Manil. 10; ∾ exercitus, (pl.: de romerske Hære i Hispanien), Tac.; ligel. ∾ ostium Rhodani, (som vender el. ligger imod Spanien), Plin.; ∾ mola, (som er tilberedet paa hispanisk Vis), Cato; — 4) Hispānicus, 3: == frgd.; ∾ verbum, Suet. Aug. 83; ∾ spartum, Vitruv. — Hispania, etc., f. und. Hispani.

hispĭdo, are, v. a.: gjør ru el. ujevn, Solin. 26, inc.; af — hispĭdus, 3: ru, hvas, ujevn; - navnl. haarig el. laaden; ∾ facies, Hor. Od. 4, 10, 5, frons, Virg. Aen. 10, 210; men ∾ mater, (i. e. capella), Martial.; corpus squamis hispidum, Plin. 9, 4; herbae aspectu hispidae, id.; ∾ agri, (i. e. squalidi et inculti), Hor. Od. 2, 9, in.; men „poet." per hypallagen: hispida proelia (ursorum), Stat.; — II) sild. ogs. „fig." el. „alleg.": si quis est tam agresti aure et tam hispida, quem etc., Gell. 10, 3.

1. hister, stri, m.: etrurisk f. histrio, Liv. 7, 2. — 2. Hister, stri, m., f. und. Ister. — histon, ōnis, m., ἱστών: Væverstue el. Væverstol; plures in fundo ··· institutos histonas (habere), Varr. R. R. 1, 2.

histŏria, ae, f., ἱστορία; 1) „alm.": Historien, d. e. Fortælling om det Skete; - historia testis temporum etc., Cic. d. Or. 2, 9; historiam scribere, id., tractare, instituere, id.; - om den ældste romerske Historieskrivning, vid. Cic. d. Or. 2, 12; cf. id. ibd. 15; apud Herodotum, patrem historiae, etc., id. Leg. 1, 1; f. ogs. id. ibd. 1, 2 o. 3; men conditor historiae, (Historieskriver), Ovid. Ib. 522; - ogs. in pl.; historiis Graecis mandare etc., Cic. Div. 2, 32; historiarum scriptor, Quintil.; cf. Hor. Od. 2, 12, 10; — II) „bes."; A) beskrivende Fortælling, Beskrivelse; Plinii Historia Naturalis; f. und. Plinius; — B) digtet Fortælling, Quintil. 2, 4, 2; ogs. enhver Fortælling, Hor. Sat. 1, 3, 89; cf. Cic. Att. 2, 8; - ogs. Fabel el. Digt; Maxima de nihilo nascitur historia, Prop. 1, 1, 16; cf. Hor. Od. 3, 7, 20; — b) „concret" ogs.: Gjenstanden for en Fortælling; Tu quoque uti fieres nobilis historia, Prop. 1, 15, 24; — not.: comisk er Plaut. Men. 2, 1, 23; nisi si historiam scripturi sumus, (skulle samle til en Reisebeskrivelse); df. — histŏriālis, e: hørende til Historien; (efterel. Ord); ∾ diligentia, Sidon.

1. histŏrice, adv. af historicus: paa historisk Vis, som Historiker, (opp. poëtice), Plin. Ep. 2, 5. — 2. histŏrice, es, f., sc. ars, (ἱστορική, sc. τέχνη), i. e. enarratio auctorum, (deres Forklaring, neml. med Hensyn paa Indhold og Composition; opp. methodice, el. den grammatikalske Forklaring), Quintil. 1, 9, in. — histŏrĭcus, 3, ἱστορικός: hørende til Historien, historisk; ∾ genus, (d. historiske Foredrag, opp. oratorium), Cic. Brut. 83; ∾ sermo, id. Orat. 36; ∾ fides, Ovid.; men Cic. Mur. 7: hominibus litteratis et historicis etc.; - men subst. historicus, (sc. scriptor): historisk Forfatter; - oratores, et poetae, et historici, Cic. Top. 20; cf. Quintil. 1, 6, 2, oftere, o. A. — histŏrĭŏgrăphus, i, m., ἱστοριογράφος: en Historieskriver, Capitolin.

Histria, f. und. Istria. — histrĭcus, 3: hørende til Skuespillerkunsten; df. comisk: ∾ imperator, (Skuespildirecteur), Plaut. Poen. prol. 4; ∾ imperium, (hans Post), id. ibd. 44; af — histrio, onis, m.; I) i d. ældre Theatersprog: en Pantomimist, d. e. Skuespiller, der ved Miner og Gebærder, el. ved Gesticulation, udtrykker noget; - om saadanne Gøgleres Indførelse fra Etrurien og Overgang til egenlige Skuespillere, vid. Liv. 7, 2; - men ogs. er histrio o. histor: den etruriske Benævnelse for det romerske ludio; vid. Liv. l. c.; — II) sild. ogs. enhver Acteur el. Skuespiller; - histrio comoediarum ··· tragoediarum, Plin.; cf. Cic. Parad. 3, 2, id. Fam. 3, 7, o. id. d. Or. 2, 46; - ogs. „overf.": en Vindmager, Cels.

*histriōnālis, e: hørende til en Skuespiller; ∾ modos exprimere, Tac. Or. 26; - ogs. „overf.": skuespilmæssig el. gøglersk; ∾ studium, id. Ann. 1, 16; — histriōnĭcus, 3: hørende til Scenen, opera servorum, Dig.; o. — histriōnius, 3: == frgd.; df. subst., histrioniam facere, (sc. artem): spille en Rolle i et Stykke, Plaut. Amph. prol.; — [histrio]. — histrix, f. und. hystrix.

hiulce, adv., ligesom gabende, staaende ud fra hinanden; - df. „overf.": ∾ loqui, Cic. d. Or. 3, 12, (at tale ligesom med aaben Mund, opp presse), navnl. at tale saal., at de paa hinanden følgende Ord lydeligen ende og begynde med en Vocal; f. ogs. und. hiatus, ogs. und. hio; o. — hiulco, are, v. a.: aabner, kløver el. spalter; - Quum gravis exustos aestus hiulcat agros, Catull. 68, 62; af — hiulcus, 3, [hio]: gabende, spaltet, kløvet, sprukken; I) „egenl."; ∾ arva, Virg. Ge. 2, 253; men ∾ Aegyptus, Stat., (fuld af Render); ∾ vulnus, Sidon.; — b) sield. o. „poet." ogs. m. activ Bem.; ∾ fulmen, Stat. Theb. 1, 26; — II) „fig."; A) „overf." om Ordene og om Talen, voces hiulcae, (ligesom voces hiantes, f. und. hio): der ligesom gabe ud fra hinanden formedelst Vocalernes Sammenstød i de paa hinanden følgende Ord, Cic. Orat. 44; cf. id. d. Or. 3, 43; non numquam hiulca decent, Quintil. 9, 4, 36; — B) „ment.": som gaber el. higer derefter, graadig el. umættelig; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 9.

ho, interj., som Udraab i Forundring: ah el. o! odl.; - ho! tune is eras? Ter. Phorm. 5, 7, 52. — †hŏdie, adv., [ctr. f. hoc die]: i Dag, paa denne Dag; - qui dies est hodie, Cic. Phil. 14, 5; cf. Ovid. Rem. 94; hodie mane, Cic.; hodie cum diluculo, Plaut.; jam hodie, (endnu i denne Dag, odl.), id.; - „poet." ogs.: i denne Nat, Ovid. Fast. 2, 76; — II) „overf." om det Nærværende: endnu i Dag, endnu el. nu; - ubi hodie est haec urbs? Cic.; ligel. ut hodie stet Asia etc., Cic. Acad. 2, 1; cf. id. Lael. 12, o. id. Coel. 2; — b) df. hodieque, (efteraug.), f. hodie quoque el. etiam nunc; - sunt clari hodieque, et qui etc., Quintil. 10, 1, 94; cf. Vell. 1, 4, Tac. Germ. 3, Suet., Plin.; df. — hŏdiernus, 3: som er i Dag; - ∾ edictum, (af Dags Datum), Cic. Phil. 4, 3; ∾ dies, id.; ante hodiernum diem, id. Catil. 3, 8; ∾ die mane, id. ibd. 3, 9; cf. Hor. Od. 4, 7, 17; - ogs. f. hodie, Tibull. 1, 7, 53: Sic venias hodierne; — II) ogs. „overf."; ad hodiernum diem: for nærværende Tid, endnu, odl., Cic. Brut. 10; ogs. absol.: in hodiernum, (sc. diem), Plin. 33, 7.

hŏdoepŏricon, i, n., (sc. scriptum), ὁδοιπορικόν, (sc. σύγγραμμα): Reisebeskrivelse, Hieronym. — hoedus, hoedinus, etc., f. und. haedus, etc.

holce, es, f., ὁλκή: == drachma, Rh. Fann. — holcus, i, m., ὁλκός, som Græsart: Musebyg, (hordeum murinum L.), Plin. 27, 63. — hŏlŏcau-

stōma, atis, n., ὁλοκαύστωμα: = flgd., Tertull. — hŏlŏcaustum, i, n., ὁλόκαυστον, (sc. sacrificium): Offer til helt at forbrænde, fuldstændigt Brændeoffer, Prudent. — hŏlochrȳsos, i, f., ὁλόχρυσος, (helt gylden): etslags Plante, Plin. 21, 24. — hŏlŏcȳron, i, n., ὁλόκυρον: = chamaepitys, Jordcypres, Appul. — hŏlŏgrăphus, 3, ὁλόγραφος: helt beskreven, membrana, Sidon.; - ogs. skreven med egen Haand, egenhændig, Hieronym.

hŏlŏporphȳrus, 3, ὁλοπόρφυρος: hel af Purpur; ∾ stola, Varr. ap. Non. — hŏloschoenus, (-os), i, m., ὁλόσχοινος: en Sivart, Plin. 21, 69. — hŏlŏsērĭcus, 3, ὁλοσηρικός: helt af Silke; ∾ vestis, Lamprid., Vopisc. — hŏlŏsĭdērus, 3, ὁλοσίδηρος: helt af Jern, spathula, Theod. Prisc. — hŏlŏsphȳrătos, on, ὁλοσφύρατος: helt forarbeidet med Hammeren; df. gedigen; ∾ statua, nulla inanitate etc., Plin. 33, 24. — hŏlostĕon, i, n., ὁλόστεον, (i. e. totum ex osse): hvid Veibred, (plantago albicans L.), Plin. 27, 65. — hŏlŏthūria, orum, n., ὁλοθούρια, (holothuria priapus L.): etslags Søpolyper, Plin. 9, 71. — hŏlŏvērus, 3, [ὅλος, d. e. hel, o. verus, d. e. ægte]; df. ∾ vestimenta, (helt af Purpur), Cod. Thod.; — hŏlus, ĕris, n., s. und. olus.

Hŏmērĭăcus, 3, etc., s. und. Homerus. — Hŏmērŏcento, ōnis, m., Ὁμηροκέντων: et af homeriske Vers sammenflikket Digt, Hieronym., Tertull. — Hŏmērŏmastix, īgis, m., Ὁμηρομάστιξ, (d. e. Homers Svøbe), df. Homers Dadler el. Kritiker, navnl. som Epithet til Critikeren Zoilus, Vitruv. 7. praef.; — II) „overf." o. „alm.": en stændesyg Dadler; - istos Homeromastigas etc., Plin. H. N. praef. — Homērŏnĭdes, ae, s. und. flgd.

Hŏmērus, i, m., Ὅμηρος: Grækernes ældste og ypperste Digter, (omtr. 170 Aar efter d. trojanske Krig); om hans Fødested s. Cic. Arch. 8, o. Gell. 3, 11; - hans Ypperlighed betegner Quintil. 10, 1, 50, ret træffende: ut magni sit viri, virtutes ejus, non aemulatione, (quod fieri non potest), sed intellectu sequi; cf. id. ibd. 46 flgd.; s. ogs. Cic. Tusc. 1, 1 o. 32, ogs. id. d. Or. 3, 34, o. id. Brut. 10, ogs. Hor. A. P. 359, o. Vell. 1, 5; - hans vigtigste Digte ere Iliaden og Odysseen, vid. Quintil. ll. cc., derefter Hymnerne, etc.; — B) df. 1) Hŏmērĭcus, 3, Ὁμηρικός: homerisk, versus, Cic., Ajax, id., Agamemno, id.; men ∾ senex, Plin. Ep. 4, 3, (i. e. Nestor); — 2) Hŏmērĭăcus, 3: = frgd.; ∾ notae, Auct. Priap. 69; — 3) Hŏmērĭus, 3: = frgd.; scyphos ··· Homerios a caelatura carminum Homeri etc., Suet. Ner. 47; — 4) Hŏmērista, ae, m., Ὁμηριστής: homerisk Rhapsode, Petron. Sat. 29; — 5) Hŏmērŏnĭdes, ae, m.: Efterligner af Homer, Plaut. Truc. 2, 6, 4.

hŏmĭcīda, ae, comm., [homo, caedo]: Mandraber, Manddraberske; - sicarios ··· homicidas ··· parricidas etc., vid. Cic. Phil. 2, 12; an, qui se interficit, homicida sit, Quintil.; - som fem., Senec. Contr. 1, 2; - men „poet.": homicidam Hectorem, Hor. Epod. 17, 2, (d. Homeriske ἀνδροφόνον: Heltenes Bane). — hŏmĭcīdārius, el. homicidiarius, 3, [homicida el. homicidium]: hørende til Menneskemord; - ∾ sanguis, Mordblod, Auct. Pan. ad Const. 4. — hŏmĭcīdium, i, n., [homicida]: Manddrab; - ∾ facere, Petron., luere, (bøde derfor), Quintil., homicidii accusari, id.

hŏmo, inis, m., (ogs. f.), [besl. m. humus; cf. Quintil. 1, 6, 34]; I) „alm.": et Menneske el. Mennesket; - animal hoc providum etc., quem vocamus hominem, Cic. Leg. 1, 7; cf. Plin. 7, praef., flgd.; - Unus homo nobis cunctando restituit rem, Enn. Ann. 8, 27; - ∾ adolescens, Ter., senex, id., servus, id.; ∾ nemo, (s. nemo), Cic. N. D. 1, 28; ∾ Romani, Cic. Manil. 14; cf. Liv. 1, 32; (i hvilke Forbindelser homo el. homines dog oftest er udfaldet); - ogs. in fem.: quoniam homo nata fuerat, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Cic. Cluent. 70; - men homo masculus, (et Mandfolk), Varr.; ligel. mares homines, Plaut.; men i Modsætn.: mi homo, mea mulier, etc., id. Cist. 4, 2, 27; - inter homines esse, (endnu at leve), Cic. Tusc. 1, 14, men id. R. Am. 28, (at omgaaes Menneskene); cf. id. Off. 3, 31: ab hominibus relegare; - esse perpaucorum hominum, Ter. Eun. 3, 1, 19, (være tilgængelig for Faa): - quid hoc homine facias? Cic. Verr. 1, 16; - cf. id. Manil. 16; - monstrum hominis, (Uhyre af et Menneske), Ter.; ligel. odium hominis, Cic.; - som Ordsprog kan mærkes: quot homines, tot sententiae, Ter. Phorm. 2, 4, 14; ut homo est, ita morem geras, id. Ad. 3, 3, 77; — b) homo findes ogs. f. pron. hic el. ille etc.; ita est homo, Ter. Ad. 1, 2, 63, (saadan er han); cf. Nep. Eum. 2, ogs. Ter. Phorm. 4, 3, 15, oftere; — II) „bes."; A) m. Eftertryk; 1) med Hensyn paa nogen Fortrinlighed; - nox te hominem ··· reddidit, Cic. d. Or. 2, 10; men m. Lune: homines visi sumus, (Folk af Levemaade), id. Att. 13, 52; men Juvenal. 2, 167, ironisk: hic fiunt homines, (de rette Folk, de rette Velsyftlinger); ligel. Cic. Att. 2, 2: si homo esses, (hvis du forstod dig derpaa); cf. id. d. Or. 2, 10; men id. Fin. 5, 12: hominem ex homine exuere, (bortlægge al Menneskelighed); cf. id. Off. 3, 5; ogs. er at hidføre Ter. Heaut. 1, 1, 25: Homo sum, humani nihil a me alienum puto; men id. Ad. 1, 2, 27: si homo esses, (hvis du duede noget): cf. id. ibd. 5, 8, 11; men nihil hominis esse, vid. Cic. Tusc. 3, 32; - dog forbindes ordenl.: ∾ magnus, Nep., optimus, Cic.; ligel. homo summa prudentia, etc.; — 2) ligel. omvendt med Hensyn paa en Brøst el. Svaghed; censen', hominem me esse, (at jeg kan feile), Ter. Ad. 4, 2, 20; cf. Quintil. 10, 1, 25: summi enim sunt, sed homines tamen etc.; s. ogs. ovenf.: quod homo nata fuerat, (en Dødelig); - df. ogs. advarende: nisi caves tu homo, etc., Ter. Heaut. 5, 3, in.; - men ogs. forbindes dadlende: ∾ iners atque inutilis, Cic.; ∾ leves atque fallaces, id.; - ligel. m. Foragt: quid hoc hominis est? Ter. Eun. 5, 1; s. ogs. ovenf. Cic. Verr. 1, 16; — B) m. særskilte Hensyn kan endnu mærkes; 1) homo f. vir: en Mand; ∾ illustres, Cic.; ∾ clarissimus, id.; - men m. Hensyn paa Kiønnet: Mandsperson el. Mandfolk; s. ovenf. Plaut. Cist. 4, 3, 57; — 2) med Hensyn paa nogens Stand el. Stilling; a) Mand el. Husfader el. Familiefader; - treceni homines in singulas (colonias) etc., Liv. 34, 45; — b) Mand el. Træl, odl.; vid. Cic. Quint. 19; cf. id. Att. 4, 15: a tot tuis hominibus abesse; — c) i Modsætn. af equites staaer homines ogs. f. pedites el. Fodfolket, Liv. 9, 19, Caes. B. C. 2, 39; — not.: forclassiske Former af hemo f. homo ere: hemonem, Enn., o. hemones, Naevius; vid. Fest. p. 100.

hŏmoeŏmĕria, ae, f., ὁμοιομέρεια: Grundstoffernes Lighed, Serv. ad Virg. Aen. 4, 625; (paa Græsk, Lucr. 1, 830). — hŏmoeoprŏphĕron, i, n., ὁμοιοπρόφερον: flere paa hinanden følgende Ords Begyndelse m. samme Bogstav, Capella. — hŏmoeŏptōtos, on, ὁμοιόπτωτος: med ligedan Endelse el. Casus, Capella. — hŏmoeŏtĕleuton, i, n., ὁμοιοτέλευτον: ligelydende Udgang el. Ende, Rimet, Capella.

Hŏmŏle, es, f., Ὁμόλη: høit Bierg i Thessalien ved Tempe, Virg. Aen. 7, 675; — b) df. Hŏmŏlōĭdes, um, (sc. portae), Ὁμολωΐδες πύλαι: Port i Theben, (neml. benævnt efter Bierget Homole, hvorover Cadmæerne vare komne), Stat. Theb. 7, 252. — hŏmōnȳmus, 3, ὁμώνυμος: som fører det samme Navn; quae homonyma vocantur, ut taurus, animal sit, an

mons, an signum in coelo, etc., Quintil. 8, 2, 13. — hŏmŏtŏnus, 3, ὁμότονος: i Samklang; homotona, orum: samstemmende Strænge, Vitruv. — hŏmŏūsius, ὁμοούσιος: af el. med det samme Væsen, consubstantialis, Hieronym.

*hŏmullus, (-ŭlus), i, m., demin.: ringe el. svagt Menneske, Lucr. 3, 927; - ogs. m. Foragt, Cic. Pis. 25; — hŏmuncio, ōnis, m., demin.: = frgd., Cic. Acad. 2, 43, Senec. Ep. 116; - ogs. comisk: en Pusling, odl.; vid. Suet. in Vita Horatii; o. — hŏmuncŭlus, i, m., demin.: = frgd.; vid. Cic. Tusc. 1, 9; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: hem, nos homunculi indignamur, si etc.! — [homo].

hŏnestămentum, i, n., [honesto]: hædrende Smykke el. Prydelse; - nullo honestamento eget virtus, Senec. Ep. 66; - ogs. in pl., Gell. 10, 26. — hŏnestas, atis, f., [honestus]; I) (efter honestus nr. I): Ære el. Anseelse el. godt Navn iblandt Menneskene; - honestatem omnem amittere, Cic. R. Am. 39; ligel. honestate spoliatus, id. Rab. Post. 16; cf. Cic. Off. 1, 2, o. id. Arch. 6; men honestatis gratia (nominare, for at bevise nogen Ære), id. R. Am. 6; - ogs. de ydre Tegn paa Ære, hædrende Belønning, odl.; odio alienae honestatis, Liv. 1, 47; - ligel. in pl., Cic. Mur. 49: ceteris ante partis honestatibus privare etc.; — B) „meton.": honestates, s. honesti homines, id. Sest. 51; — II) (efter honestus nr. II): en ædel og dygtig Tænke- og Handlemaade, Værdighed, odl.; - ogs. Dyden selv; - in officio colendo sita est vitae honestas omnis, vid. Cic. Off. 1, 2, o. id. ibd. 43, ogs. id. Fin. 2, 15, o. Quintil. 3, 8, 26, ogs. Suet. Gramm. 13, o. Cic. Att. 7, 11; — B) „overf." paa Ting og Begreber: Skiønhed, Smykke; saal. ∾ testudinis, vid. Cic. Quint. Fr. 3, 1; si est honestas in rebus ipsis, etc., vid. id. d. Or. 3, 31.

hŏneste, adv.; I) (efter honestus nr. I): anseet el. fornemt; honeste natus, (af hæderlig Byrd), Suet. Aug. 43; — II) (oftere efter honestus nr. II): hæderligen el. værdigen; - honeste factis veritas sufficit, Plin. Ep. 7, 33; ∾ vivere, Ter.; valde se honeste gerunt, Cic. Att. 6, 1; - honestius hic, quam Pompejus, etc., id. Off. 3, 30; men quae etc., in amicorum rebus fiunt honestissime, Cic. Lael. 16; — B) ogs.: med ydre Anstand; - quo honestius caderet, Suet. Caes. 82; cf. Ovid. Fast. 2, 833; - ogs. smukt, passende, Cic. Qu. Fr. 3, 1. — hŏnestĭtūdo, inis, f., [honestus], forcl. Biform af honestas nr. II: Ærlighed el. Retskaffenhed, Attius ap. Non.

hŏnesto, avi, atum, 1, v. a., [honestus]: gior anseelig el. smuk; arma honestabant (eum), Liv. 26, 5; formam pudor honestabat, Curt.; ogs. „alm.": ærer el. hædrer, giver el. beviser (nogen) Ære; - quum me tanto honore honestas, Plaut. Capt. 2, 2, 106; cf. Sall. Catil. 35, o. Cic. Off. 2, 6; men domino domus honestanda, id. ibd. 1, 39; — B) „bes."; a) med Hensyn paa Talen; ∾ orationem, (udsmykke den med Figurer, odl.), Auct. ad Her. 4, 56; cf. id. 2, 18; — b) med sædeligt el. moralsk Hensyn; ∾ dicta factis, (holde sine Ord i Ære, hæderligen at opfylde sit Løfte), Plaut. Stich. 2, 1, 7; cf. Cic. Catil. 1, 12: non modo se non contaminarunt, sed etiam honestarunt, etc.

hŏnestus, 3, [honos, honor]: med stor Ære, ærefuld, odl.; df. I) som staaer i stor Ære el. Anseelse, meget æret el. anseet, honoratus; - honestus homo et nobilis, Cic.; amplae et honestae familiae plebejae, id. Mur. 7; milites honestissimi sui generis, Caes.; cf. id. B. C. 1, 51; men Liv. 1, 4: quia deus auctor honestior culpae; - tam grave, tam firmum, tam honestum municipium, Cic. Fam. 13, 4; honestiore judicio conflictari, id. Quint. 13; men id. Fam. 1, 2: is dies honestissimus nobis in senatu etc.; ∾ pauperies, vid. Vell. 2, 129; men omnium honestarum rerum egens, (manglende Alt, hvad der hører til en fornem Stand), Sall. Jug. 14; — II) hvad der bringer el. forskaffer Ære, ærefuld, fortienstlig, hæderlig, værdig, dygtig; - haec inter amicos honesta certatio, Cic. Lael. 9; cf. id. ibd. 13: ullam honestam rem actionemve etc.; vitam hanc rusticam honestissimam etc., id. Am. 13; ligel. in superl., ∾ praecepta, Quintil., testimonia, id.; - honestum, quod ··· per se ipsum possit jure laudari, id. Fam. 2, 14; cf. id. Leg. 1, 18: et jus et omne honestum sua sponte esse expetendum; men natura dijudicantur omnia honesta et turpia, id. ibd. 16: nullum est honestorum turpiumque consortium, Quintil.; — B) „overf." o. navnl. m. Hensyn paa et Udseende el. paa det Ydre hos en Gienstand: skiøn, artig, ædel, odl.; - ∾ facies et liberalis, Ter.; cf. Suet. Tib. 68; men caput ··· detectus honestum (puer), Virg. Aen. 10, 133; cf. Hor. Sat. 1, 2, 84; - men ∾ equi, Virg., asini, Varr.; ager honestior, id.

hŏnor, (hos Cic. oftere honos), ōris, m.: den derimod beviste Ære, en Æresbevisning; I) „egenl."; A) „alm."; honos ··· praemium virtutis, judicio studioque civium delatum ad aliquem, Cic. Brut. 81; honos alit artes, id. Tusc. 1, 2; honorem alicui habere el. tribuere, id., praestare, Ovid., bevise nogen Ære; ligel. honore aliquem afficere, Cic., augere, Caes.; ligel. habere aliquem in honore, ogs. honore praecipuo, Caes.; cf. Virg. Aen. 1, 334; men esse in honore apud aliquem, Cic., (være i Anseelse hos nogen); cf. Caes. B. G. 6, 13: esse aliquo numero atque honore etc.; - honorem poëtis non fuisse, (at de ikke ere blevne ærede), Cic. Tusc. 1, 2; in honorem sexus, Quintil.; cf. Hor. Od. 1, 7, 8; men honoris causa, (med skyldig Respect), Cic. Quint. 2, oftere; - quod honori ducitur, (holdes for en Ære), Sall. Jug. 11; - ogs. den Anseelse el. det Værd, hvori noget holdes; Pramnio (vino) ··· etiam nunc honor durat, Plin. 14, 5; cf. Hor. A. P. 71, o. Cic. Orat. 36; — B) „bes.": Æerespost el. Statsembede; - honoribus operam dare, Nep. Cato 1; ad imperia et honores niti etc., Sall. Jug. 49; honores petere, capere, gerere e re publica; vid. Nep. Att. 6; honorem inire, Suet.; honore abire, id.; honorem illum etc., Cic. Verr. 5, 14, (i. e. quaesturam); men honore acto, Liv. 9, 26, (i. e. dictatura finita); mandare honores hominibus novis, Cic. Verr. 4, 37; men Suet. Aug. 26: magistratus atque honores etc.; — bb) hertil mærkes; a) honoris causa (aliquem nominare el. appellare), omtr. vort: med skyldig Ærefrygt; vid. Cic. R. Am. 2, o. id. R. Com. 6; — b) honorem praefari el. dicere, (omtr. vort: med Tugt at sige, neml. som Undskyldning for det Anstødelige i Udtrykket); vid. Cic. Fam. 9, 22, o. Plin. 28, 24; ligel. honor auribus sit, Curt.; — 2) personificeret findes ogs. Honor som Guddom, Cic. Leg. 2, 23; cf. id. Verr. 4, 54, Val. Max. 1, 1, 8, o. A.; — II) „overf."; A) „concret": hvad der bringes el. ydes som Æresbevisning; df. Æresgave, Belønning, Seierspris, hæderlig Begravelse, odl.; - ut medico honor haberetur, (at han fik en Douceur), Cic. Fam. 16, 9; men Virg. Aen. 5, 365: geminum pugnae proponit honorem; cf. Ovid. Met. 11, 216; - arae ··· honore, donis cumulentur, Liv. 8, 33; cf. Virg. Aen. 1, 632, o. id. ibd. 3, 118; - mortis honore carentes, (de Ubegravne), id. ibd. 6, 333; ligel. sine honore sepulcri, Ovid.; - endel. cui honos habitus est, (som har faaet et Legat), Dig.; — B) objectivt: Tilstand el. Beskaffenhed, som medfører Ære; df. Prydelse, Smykke, Skønhed; (saal. „poet."); - Aquilo silvis decussit honorem, (dens Smykke el. Løv), Virg. Ge. 2, 404; cf. Hor. Epod. 11, 6, o. id. ibd. 17, 18; ligel. in pl.: laetos oculis afflarat honores, Virg. Aen. 1, 591; cf. Hor. Od. 1, 17, 16: Ruris honorum opulenta (copia) etc.; ligel. aetatis honores, Sil.; ligel. formae honores, id.

hŏnōrābĭlis, e, [honoro]: hæderlig el. hædrende; haec enim ipsa sunt honorabilia, quae videntur levia, salutari, etc., Cic. d. Senect. 18; — df. hŏnōrābĭlĭter, adv.: hæderligen, paa en hædrende Maade, colere, Amm., sepilire, Capitolin. — hŏnōrārium, i, n., s. und. flgd. — hŏnōrārius, 3, [honor]; I) „alm.": som skeer til nogens Ære, ærende el. hædrende; — ∾ tumulus, Suet. Claud. 1, (i. e. cenotaphium); ∾ frumentum, (som Æresskienk til Statholderen), vid. Cic. Pis. 35; — ∾ arbiter, id. Tusc. 1, 45, (der vælges ifølge Parternes Tillid, i Modsætn. af den af Dommerne udnævnte); ∾ arbitria, (opp. judicia legitima), id. R. Com. 5; cf. id. Caecin. 2; ∾ tutor, Dig.; ∾ ludi, (som af Øvrigheden gives Folket), Suet. Aug. 32; cf. Fest. p. 102; ∾ munus, (Ærespost), Gell.; ∾ codicilli: Æresdiplom, Cod. Theod.; — men absol.: docere et debitum est, delectare honorarium, (skeer til Ære for Tilhorerne), Cic. d. opt. gen. Or. 1; — B) df. subst. honorarium, i, n.: Æresgave, Skienk, Douceur, Honorar, quod datur ad remunerandum, Dig.; honoraria advocatorum, ibd.; men ∾ decurionatus (gen.): den ved dette Embedes Tiltrædelse erlæggende Sum, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 114; — II) „bef." i Retssproget heder jus honorarium: den prætoriske Ret el. de derpaa grundede Vedtægter, (neml. i Modsætn. af Lovene); — ∾ jus, quod ab honore praetoris venerat, Dig.; ∾ actio, ibd., obligatio, ibd.

*hŏnōrāte, adv.: med Ære, paa en æresfuld Maade, aliquem custodire, Tac. Hist. 4, 63; cf. Vell. 2, 129; — comp., ∾ revocare, Justin.; superl., ∾ excipere, Val. Max.; o. — hŏnōrātio, onis, f.: Æresbevisning; (efterel. Ord); Arnob., Capella; — [honoro]. — hŏnōrātus, 3: partic. o. adj. af honoro.

Honoriades, etc., s. und. Honorius. — *hŏnōrĭfĭce, adv.: hæderligen, paa en hædrende Maade, respondere alicui, Cic.; quae de illo viro ··· quam honorifice praedicaverunt! id. Phil. 11, 13; cf. id. Verr. 4, 62; — compar., id. Pis. 15; superl., id. Att. 14, 13; ligel. numquam nisi honorificentissime appellat Pompejum, id. Fam. 6, 6; — hŏnōrĭfĭcentia, ae, f.: Æresbevisning, Ære, Vopisc.; o. — hŏnōrĭfĭco, are, v. a.: hædrer el. tilbeder, deum, Augustin.; af — hŏnōrĭfĭcus, 3, [honor, facio]: hædrende el. hæderlig, som bringer Hæder el. Anseelse; — numquam ab eo mentio de me, nisi honorifica, Cic. Phil. 2, 15; ∾ genus (dicendi, opp. contumeliosum), Quintil. 6, 3, 108; cf. Martial. 10, 45; men orationem meam in te honorificam etc., Cic. Fam. 5, 2; — compar., quod multo honorificentius etc., Nep. Eum. 1; superl., honorificentissimis verbis consequi etc., Cic. Phil. 14, 11; cf. Vell. 2, 45.

hŏnōrĭger, a, um, [honor, gero]: ærebringende el. æresfuld, Tertull. — Hŏnōrinus, i, m., sc. deus, ligesom Honor: Ærens el. Hæderens Gud, Augustin. — hŏnōrĭpĕta, ae, m., [honor, peto]: som efterhiger Ære el. Æresposter, Appul. — Hŏnōrius, i, m.: Søn af K. Theodosius, og Broder til K. Arcadius, selv Keiser i den occidentalske Romerstat; vid. Aur. Vict. Epit. in fin., o. Claudian.; — B) df. 1) Hŏnōrĭānus, 3, thermae, Cod. Theod.; — 2) Hŏnōrĭădes, ae, m.: mandlig Efterkommer el. Søn af K. Honorius, Claudian.; — men Honorias, adis, f.: en Datter af samme, id.

hŏnōro, avi, atum, 1, v. a., [honor]; ærer, hædrer, smykker, odl.; — ∾ mortem alicujus non monumento, sed luctu publico, Cic. Phil. 9, 3; men id. ibd. 9, 2: nemo tum virtutem non honorabat; cf. id. Div. 1, 40; — ∾ populum congiariis, (beskienke dermed), Vell. 2, 129; honoratus equestri statua, id.; honorari legato, Dig.; — men ∾ lyram flore, (bekrandse dermed), Petron. Sat. 83; — II) partic. hŏnōrātus, 3, oftest som adj.: hædret el. æret, som holdes el. staaer i Anseelse; A) „alm."; qui etc., is mihi et honestus et honoratus videtur, etc., Cic. Brut. 81; cf. Liv. 36, 40: satis honestam honoratamque imaginem etc.; qui honorati sunt, (opp. qui inglorii), Cic. Leg. 1, 11; — ∾ Achilles, Hor. A. P. 120; ∾ cani, Ovid.; ∾ praefectura, Cic. Planc. 8, sedes, Tac.; men ∾ amici, (de fornemste Hoffolk), Liv. 40, 53; men Ovid. Met. 15, 617: ∾ rus, (som Æresgave); — compar., apud me honoratior fuit, quam etc., Cic. Att. 9, 12; ∾ militia, vid. Liv. 32, 23; superl.; ∾ imaginis vir, Liv. 3, 58; ∾ decretum, id. 27, 10; ∾ genus assensus, Tac. Germ. 11; — B) „bef.": som er beklædt med en Ærespost, praetor, Ovid Fast. 1, 52, vir, id. Pont. 4, 5, in., (i. e. consul); cf. id. ibd. 2, 2, 92; honoratiori parere, Vell. 2, 54; si quis honoratorum etc., Cod. Theod.

hŏnōrus, 3, [af honor; ligesom decorus af decor], („poet." o. i efteraug. Prosa): æret, ærværdig, Stat. Theb. 5, 40; — II) oftere m. activ Bem.: som bringer Ære, æresfuld, ærende, carmen, Val. Fl., fama, Stat.; quae ··· honora et magnifica etc., Tac. Ann. 3, 5. — honos, oris, f. und. honor.

hoplītites, ae, m., [af ὁπλίτης]: den Tungtbevæbnede, vid. Plin. 35, 36. — hoplŏmăchus, i, m., ὁπλομάχος: som kæmper med el. i tunge Vaaben, navnl. en saadan Gladiator, Suet. Calig. 35, o. Martial. 8, 74.

1. hōra, ae, f., ὥρα; oprdl.: en ved Naturens Love begrændset bestemt Tid; df. I) „alm.": en Time, (hos Romerne af forskiellig Længde, da man regnede 12 Timer imellem Solens Opgang og Nedgang); — ∾ aestiva, Martial. 12, 1; ∾ prima noctis, Suet.; cf. Cic. R. Am. 7; horam amplius jam etc., (i mere end en Time), Cic. Verr. 4, 43; cf. Hor. Ep. 1, 1, 82; horā ante etc.: en Time tidligere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; cf. Caes. B. C. 3, 79; si etc., vel ternas epistolas in hora darem, Cic. Fam. 15, 16; cf. Hor. Sat. 1, 4, 9; men hora quota est, (hvad er Klokken)? id. ibd. 2, 6, 44; ligel. quum a puero quaesisset horas, Plin.; men hora diei decima fere etc., Cic. Phil. 2, 31; cf. Martial. 4, 8; — ∾ legitimae, Cic. Verr. 1, 9, (som ere Taleren tilstaaede); — men spectare in horam quintam diei el. solis, (at vende el. ligge imod den Himmelegn, hvor Solen da befinder sig), Plin. 17, 16; — hora partus, Fødselstimen, Suet.; ogs. ∾ natalis, Hor.; men ∾ mortis, Suet.; ∾ coenae, id.; venire ad horam, (indfinde sig punktligen), Senec.; men clavum mutatur in horas, (hver Time), Hor. Sat. 2, 7, 10; cf. id. A. P. 160, o. Plin. Ep. 3, 17; — bb) som Ordsprog mærkes; a) vivere in horam: tænke alene paa det Nærværende, Cic. Phil. 5, 9; — b) omnium horarum homo (el. amicus): altid færdig el. virksom el. ved Haanden; vid. Quintil. 6, 3, 110, o. Suet. Tib. 42; (cf. Cic. d. Or. 2, 67); — B) „overf." o. in pl., horae, arum: Tidsviseren el. Uhret, Cic. N. D. 2, 38; ligel. id. Brut. 54: mittentem ad horas; — II) „poet." o. „alm.": Tiden, navnl. Aarstiden; — arbor omnibus horis frugifera, (til alle Aarstider), Plin. 12, 7; men genitalis hora, (d. e. Foraaret), id. 9, 54; cf. Hor. Ep. 1, 2, 41, oftere, Propert. 2, 21, 16, o. Ovid. A. A. 1, 250; — III) personificerede ere Hōrae, arum, f., Grækernes Ὧραι: Horaerne, Døttre af Juppiter o. Themis, Tidens Gudinder, der bevogte Himmelens Porte; vid. Ovid. Met. 2, 26 o. 118, ogs. id. Fast. 1, 125, oftere, o. Hygin. Fab. 183, o. A.

2. Hōra, (ogs. Hŏra), ae, f.; som Gudinde: Gemalinde af Qvirinus (el. af den forgudede Romulus); — Te, Quirine pater, veneror, Horamque Quirini, Ennius ap. Non.; cf. Gell. 13, 22, o. Ovid. Met. 14, 851.

hōraeus, 3, [ὡραῖος, i. e. vernus: som haves

om Foraaret]; - df. subst. horaeum, (sc. salsamentum): Lage af den unge Thunfisk, Plaut. Capt. 4, 2, 71; — b) df. adj.: horaea cybia, Plin. 32, 53. — *hōrālis, e: af en Time; ∾ spatium, Venant.; o. — hōrārium, i, n.: et Uhr, Censorin.; — [hora].

Hōrātiānus, 3, f. und. flgd. — 1. Hōrātius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - om Tvilling-Brødrene Horatii og deres Søster Horatia, vid. Liv. 1, 24 flgd.; s. ogs. und. Cocles; - „bes." mærkes Digteren: Qu. Horatius Flaccus, (Yndling af Augustus og af Mæcenas), hvis Digte (Oder, Satirer, Breve, osv.): vos ··· Nocturna versate manu, versate diurna! cf. Ovid. Trist. 4, 10, 49: Et tenuit nostras numerosus Horatius aures, Dum ferit Ausonia carmina culta lyra; s. ogs. Quintil. 10, 1, 94 o. 96; — B) df. 1) Hōrātius, 3, gens, Liv. 1, 26, pila, id. ibd.; ∾ lex, Liv. 3, 55; cf. Gell. 6, 7; — 2) Horatiānus, 3, Atabulus (ventus), Gell. 2, 22, (m. Hensyn paa Hor. Sat. 1, 5, 78). — 2. Horatius, 3, f. und. frgd.

horconia, ae, f.: et Slags Vin i Campanien, Plin. 14, 4. — horda, ae, f., archaistisk f. forda: drægtig Ko; — 2) df. Hordicalia: en derefter benævnt Fest, Varr. R. R. 2, 5; f. ogs. und. fordus. — *hordĕācĕus, 3: af Byg, farina, Plin., panis, id.; — 2) „overf.": benævnt efter Byg; ∾ pira, (der modnes i Byghøsten), Colum.; — hordĕārius, (hordi-, ogs. ord-), 3: = frgd.; ∾ pruna, pira, (der modnes i Byghøsten), Plin.; - hordearii, (f. gladiatores), vid. id. 18, 14; - men ∾ rhetor, vid. Suet. Rhet. 2; — hordĕīus, 3: som findes i Byg, lolligiunculae, Plaut. Casin. 2, 8, 58; o. — hordĕŏlus, i, m., demin.: Bygkorn i Øiet, Marc. Emp.; — [flgd.].

hordĕum, (ogs. ord-), i, n., [skal være besl. m. horreo]: Byg el. Bygkorn, frugum omnium molissimum, etc., Plin. 18, 10; - in pl.: ∾ grandia, store Bygkorn, stor Bygsæd, Virg. Ecl. 5, 36; cf. Plin. l. c.; - militibus hordeum dare, vid. Liv. 27, 13; cf. Suet. Aug. 24. — Hordicalia, ium, n., f. und. horda.

hōria, (ogs. or.), ae, f.: liden Baad, navnl. Fiskerjolle, Plaut. Rud. 4, 2, 5, Gell. 10, 25; — df. demin. hōrĭŏla, ae, f., Plaut. Trin. 4, 2, 100, Gell. l. c. — hōrĭor, hori, v. dep., [besl. m. inus. ὅρω, o. selv forel. Stamform til hortor]: opmuntrer el. tilskynder, c. infin., Ennius ap. Diomed. — hŏrīzon, ontis, m., [ὁρίζων, i. e. definiens], sc. circulus: Horizonten, d. e. Synskredsen el. Grændselinien omkring den synlige Atmosphære, (d. lat. finiens o. finitor), Macrob., Hygin. Astron. 1, 4; — 2) den paa Soluhret igiennem Centrum dragne Linie, Vitruv. 9, 8.

hormĕnos, i, m., ὅρμενος: græsk Benævnelse paa den vilde Asparse, Plin. 19, 42. — hormēsion, i, n., ὁρμήσιον: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hormĭnōdes, is, m., ὁρμινώδης: et Slags Ædelsten, (rimel. ifølge Farvens Lighed m. flgd.), Plin. 37, 60. — hormĭnum, i, n., ὅρμινον: Skarlagensurt, (salvia horminum L.), Plin. 22, 76.

horno, abl. som adv., f. und. hornus. — hornōtĭnus, 3, udvidet Form af flgd., o. m. f. Bem.; ∾ nuces, Cato; ∾ frumentum, Cic. Verr. 3, 18; af — hornus, 3, [ctr. af ὥρινος, af ὥρα, i. e. tempus el. tempus anni]: fra el. af dette Aars Avling; ∾ vina Hor. Epod. 2, 47; ∾ agni, Propert.; ∾ fruge Lares placare, Hor. Od. 3, 23, 3; — b) df. horno, (sc. tempore), som adv.: i dette Aar, (germ. heuer); horno messis magna fuit, Plaut. Most. 1, 8, 3; utrum anno an horno etc.? Lucil. ap. Non.

hōrŏlŏgĭcus, 3, ὡρολογικός: hørende til Uhre, vasa, Capella. — hōrŏlŏgium, i, n., ὡρολόγιον: et Uhr, (Soluhr, Vanduhr), Cic., Varr.; ∾ solarium, Plin.; horologium ex aqua, Vitruv.; - om Opfindelsen af Soluhret ved Anaximenes af Miletus, vid. Plin. 2, 78; om Indførelsen i Rom, først af Soluhret, dernæst af Vanduhret, (a. u. c. 460 o. 595), vid. Plin. 7, 60; f. ogs. Cic. Fam. 16, 18.

hōroscŏpium, i, n., ὡροσκοπεῖον: et Horoscop, (et Slags Instrument, hvormed en Nativitet stilles), Sidon. — hōroscŏpo, are, v. n., ὡροσκοπῶ: viser el. angiver nogens Fødselstime el. Nativitet, Manil., Firmic. — hōroscŏpus, 3, ὡροσκόπος: som angiver el. viser Timerne; ∾ vasa: Soluhre, Plin. 2, 74; — 2) df. subst. horoscopus, (-os), i, m.: den astrologiske Angivelse af Fødselstimen, en Nativitet, Pers. 6, 18, Manil.

*horrĕārius, i, m.: Kornmagazinforvalter, Dig.; o. — horrĕātĭcus, 3, species (pl.: de i et Magazin forvarede Kornsorter), Cod. Theod.; — [horreum]. — horrentia, ae, f., [horror]; (efterel. Biform af horreo): Skræk, Rædsel, Tertull.

horrĕo, ŭi, ēre, v. n. o. a.: at staae el. stritte i Veiret; I) „egent."; - quum etiam in corpore pili ··· horrent, Varr.; cf. Ovid. Fast. 2, 502, cf. id. ibd. 348, o. Plin. 8, 61; horrentibus hastis, Virg. Aen. 10, 178; horrentes rubi, id.; late ferreus hastis Horret ager, Virg. Aen. 11, 601; cf. Liv. 44, 41: intentis horrens hastis (phalanx); - silvis horrentia saxa, Ovid. Met. 4, 778; men id. Her. 12, 101: draco squamis crepitantibus horrens; — II) „fig."; A) m. Hensyn paa den zittrende og ujevne Bevægelse; 1) „alm.": at zittre el. bæve; Corpus, ut impulsae segetes aquilonibus, horret, Ovid. Her. 10, 139; — 2) „bes."; aa) at ryste el. gyse af Kulde, rigere; - quamvis horrebis et ipse, Ovid. A. A. 2, 213; cf. Juvenal. 1, 93; — bb) at ryste el. gyse af Skræk; ogs. c acc.: at gyse el. ængstes derfor; — a) absol.; totus ··· tremo horreoque, postquam etc., Ter. Eun. 1, 2, 4; men om Heste, Ovid. Met. 15, 516; — b) c. acc.; ∾ dolorem, Cic., judicium et crimen, id., ipsam victoriam, id., crudelitatem alicujus, Caes., nomen accusatoris, Quintil.; ∾ pauperiem, Hor., nutum divitis, id.; cf. id. Ep. 1, 18, 25, oftere; men Ovid. Pont. 1, 3, 16: Horrent admotas vulnera cruda manus; — c) ogs. m. Objects- o. Relativsætning; ogs. m. ne; - horreo dicere, Liv. 7, 40; cf. Cic. Agr. 2, 37; - quemadmodum accepturi sitis ··· horreo, id. Phil. 7, 3; - men eo plus horreo, ne etc., Liv. 34, 4; — cc) at gyse el. studse af Forundring; - quae cum tractantur (a te), horrere soleo, vid. Cic. d. Or. 2, 45; — B) med Hensyn paa Udseendet: at være stiv el. rædsom el. hæslig at skue; ∾ (terram, opp. florere), Cic. N. D. 2, 7; ∾ frigoribus quaedam loca, Colum.; cf. Ovid. Fast. 1, 495; — 2) ogs. „ment.": Horrebant saevis omnia verba minis, id. Remed. 664; — II) hertil mærkes endnu; A) partic. horrens, tis, som adj.: skrækkelig, rædsom, odl.; - Horrens Arcadius sus, Lucr.; cf. Virg. Aen. 10, 237, o. Lucan. 1, 415; — B) partic. horrendus, 3, som adj.; 1) skrækkelig, forfærdelig, odl.; - ∾ monstrum, Virg.; ∾ rabies, Hor., diluvies, tempestas, Vell.; men lex horrendi carminis, Liv. 1, 26; men c. dat., Hor. Sat. 2, 5, 62; — b) in neutr. ogs. som adv., vid. Virg. Aen. 6, 288, oftere; — 2) vidunderlig, beundringsværdig, ærværdig; horrendae ··· secreta Sibyllae, Virg. Aen. 6, 10; cf. id. ibd. 11, 507.

horreŏlum, i, n., demin. af horreum: lidet Magazin, Val. Max. 7, 1. — horresco, ŭi, v. n. o. a., inch. af horreo: at reise sig el. rage el. stritte stivt i Veiret; I) „egent."; (oftest „poet."); - horrueruntque comae, Ovid. Fast. 2, 502; men nigris horrescere villis (brachia), id. Met. 2, 478; men om Sæden, Virg. Ge. 3, 199; quum mare coepit horrescere, Cic.; — II) „fig."; A) at komme i zittrende Bevægelse, Ovid. A. A. 1, 553; — 2) at gribes af en rystende Frygt, at geraade i Forfærdelse, at gyse; — a) absol.; horresco semper, ubi etc., Ter. Ad. 4, 4, 23; men horresco referens, (gyser ved at fortælle det), Virg. Aen. 2, 204; cf.

id. ibd. 12, 453; - ogs. om Dyrene; vid. Cic. Fin. 5, 11; — b) c. acc.; dum procellas Cautus horrescis, Hor. Od. 2, 10, 3; Nec tu mensarum morsus horresce futuros, Virg. Aen. 3, 394; nullos horrescere visus, Val. Fl.; — B) at blive skrækkelig, at indjage Skræk; saal. om Lynet, Lucr. 6, 261; cf. Sil. 1, 134.

horrĕum, i, n.: Opbevaringssted for Kornet (far), Kornmagazin el. Kornlade, odl.; - Illius immensae ruperunt horrea messes, Virg. Ge. 1, 49; ∾ agri Campani, (Kornoplag derfor), Cic. Agr. 2, 33; - horrea frumenti, Plin.; - ogs. absol.: horrea ponere, Liv., constituere, Caes., (anlægge Forraadssteder); — b) ogs. „alm.": Oplagssted el. Magazin for ethvert Slags Varer; - merces in horreo ponere, Dig.; ∾ penuarium, (Madbod), ibd.; ∾ pensile, (Stolpebod), ibd.; - navnl. ogs. Vinoplag el. Vinkielder, Dig.; cf. Hor. Od. 3, 28, 7, o. id. ibd. 4, 12, 18; - ogs. Forvaringssted til Bøger, til Statuer, odl.; vid. Senec. Ep. 45, o. Plin. Ep. 8, 18; — b) „poet. overf." ogs.: en Bistade, Virg. Ge. 4, 250; ligel. Ovid. Trist. 5, 6, 39: en Myretue.

horrĭbĭlis, e, [horreo]; I) „egenl.": forskrækkelig, gyselig; - horribile est, c. inf., Cic. Quint. 31; compar., horribilius est, ligel. c. inf., ibd.; men Caes. B. G. 5, 14: hoc horribiliore aspectu sunt etc.; - ∾ formidines, Cic. Fin. 1, 19; ∾ spectaculum, Sall.; ogs. afskyelig, forbandet, libellus, Catull. 14, 12; — II) „fig.": umaadelig, uhyre, utrolig, vigilantia, celeritas, etc., vid. Cic. Att. 8, 9; - ∾ secretum, vid. Petron. Sat. 21; df. — adv. horrĭbĭlĭter: vidunderligen, utroligen, scribere orationem, M. Aur. ap. Front. — horrĭcŏmis, e, [horreo, coma]: med børstede el. strittende Haar, canis, Appul., hircus, id.

horride, adv. af horridus; oprdl.: hvast el. ujevnt; df. sædv. „fig."; 1) haardt, strængt, barsk, alloqui (milites), Tac. Hist. 1, 82, (hvor compar. horridius, opp. mitius); — 2) raat, simpelt, upyntet, dicere, Cic. Orat. 9; cf. id. ibd. 25; men ∾ vivere, id. Quint. 18: leve yderst simpelt. — horrĭdŭlus, 3, demin. af horridus: noget fremragende el. udstaaende, papillae, Plaut.; men ∾ caput, Lucil. ap. Non., (børstet el. ukæmmet); ∾ puer, Martial. 10, 89, (upyntet); — b) zittrende el. rystende (af Kulde), Pers. 1, 54; — II) „fig." om Foredraget: ∾ orationes Catonis, Cic. Orat. 45, (blottede for oratoriske Prydelser); cf. id. Att. 2, 1: tua illa ··· horridula atque incomta etc.

horrĭdus, 3, [horreo]: fremragende, strittende i Veiret, ru, hvas, pigget, børstet; m. o. ud. abl.; - hastilibus horrida myrtus, Virg. Aen. 3, 23; horrida spinis arbor, Plin.; men comp. c. abl.: horridior rusco, Virg. Ecl. 7, 42; - ∾ sus, Virg.; ∾ caesaries, Ovid., barba, Cic. Coel. 14; — b) df. ogs. hvas, ru, ujevn, hæslig, uanselig; - ∾ jecur, Cic. Div. 2. 13; ∾ campus, id. Verr. 3, 18; - ogs. zittrende af Kulde, forfrossen, Ovid. Am. 2, 16, 19; - „poet." ogs. kold, December, Martial.; ligel. bruma horrida gelu, Virg. Ge. 3, 442; — b) hvas, skarp, bitter; - ∾ sapor, Plin.; ∾ pomum, id.; - ogs. anstødelig for Diet, uanselig, campus, s. ovenf.; - ogs. stødende el. skurrende el. dunkel for Øret; - littera horrida, Quintil. 12, 10, 28; — II) „fig."; A) „overf.": skrækkelig, rædsom, gyselig, grando, Virg., acies, id., proelia, id., castra, id.; men Boreas horridus ira, Ovid. Met. 6, 685; cf. Plin. 13, 4; men Ovid. Pont. 1, 3, 84: horridior locus, (skrækkeligere Opholdssted); - horridi fluctus, Hor. Epod. 10, 3; cf. Virg. Aen. 9, 670; — 2) „bes." ogs.; a) stærk, heftig; ruta horrida ad effectum, Plin. 20, 61, (som virker stærkt); — b) raa el. hæslig el. anstødelig, s. ovenf.; ogs. kan hidføres Lucr. 6, 1267: corpora paedore horrida; men Ovid. Am. 3, 6, 47: quamvis erat horrida cultu, (i en simpel Dragt); cf. Virg. Aen. 5, 37; — B) „ment."; a) navnl. om Foredraget: raa el. upyntet, uden oratoriske Prydelser; prisco illo et horrido modo dicendi, Liv. 2, 32; ∾ oratio, Cic.; ligel. horridiora quaedam Catonis verba, id.; - ogs. om Taleren, id. Brut. 31: Tubero, ut vita, sic oratione, durus, incultus, horridus; — b) om Characterer og Personer: stræng, barsk; - horridus vita, s. ovenf.; cf. Plin. Ep. 3, 3: vir ··· paullo horridior et durior; s. ogs. Vell. 2, 11, und. hirtus; men Hor. Od. 3, 21, 10, kan horridus hede: inhuman el. frastødende; men horrida virtus, Sil. 11, 205, (i. e. severa el. incorrupta).

horrĭfer, a, um, [horror, fero]: rædselbringende, rædselfuld, skrækkelig, Boreas, Ovid., Erinnys, id.; cf. Lucr. 3, 1026; men Pacuv. ap. Cic. Orat. 46: prodigium horriferum ··· pavos, (f. prodigiorum horriferorum etc.). — *horrĭfĭcālis, e: = horrificus, luctus, Attius ap. Non.; — horrĭfĭce, adv.: med Rædsel; df. „overf.": med hellig Rædsel el. Gysen el. Ærefrygt, Lucr. 2, 609; cf. id. 4, 39; o. — horrĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør ru el. hvas el. ujevn; - mare Horrificans Zephyrus, (som oprører Havet), Catull. 64, 270; — II) „fig.": giør forfærdelig; ore ferarum ··· horrificant galeas, Sil.; cf. Flor. 3, 21; — b) ogs. „mentalt": skrækker, forfærder, Virg. Aen. 4, 465; af — horrĭfĭcus, 3, [horror, facio]; oprdl.: som hæver el. reiser i Veiret; df. „poet.": som staaer el. stritter i Veiret, caesaries, Lucan. 2, 372; — II) oftere „overf.": som vækker Skræk el. Gysen, skrækkelig, forfærdelig; - horrificis ··· tonat Aetna ruinis, Virg. Aen. 3, 571; ∾ letum, id., bustum, Lucr., fulmen, Val. Fl.

horrĭpĭlo, are, v. n., [horreo, pilus]: at have stride el. strittende Haar el. Børster, Appul. — horrĭsŏnus, 3, [horreo, sono]: som toner el. bruser skrækkeligen el. rædsomt, fragor, Lucr., fremitus, Virg.; ∾ fretum, Cic. poët. Tusc. 2, 10, (ex Aeschylo); cf. Virg. Aen. 6, 573.

horror, ōris, m., [horreo]; I) oprdl. o. „poet.": Fremragning, at staae el. stritte i Veiret; - ∾ comarum, Lucan.; ligel. tremere horrore, (om Havet: at være oprørt), id.; — B) df. „overf.": Talens Ruhed og Uslebenhed; - veterem illum horrorem malim, quam istam novam licentiam, Quintil. 8, 5, 34; — II) „fig."; A) Zittren el. zittrende Bevægelse; 1) „alm."; - tremulo ramos horrore moveri, Ovid. Met. 9, 345; cf. Flor. 2, 6; — 2) „bes."; a) Gysen el. at gyse af Kulde, ogs. af Feberkulde; - mihi frigidus horror membra quatit, Virg. Aen. 3, 29; men Cic. Att. 12, 6: quoniam sine horrore est, (uden Feberkulde); — b) Gysen el. Rysten ifølge Skræk, Forfærdelse; - vid. Lucr. 3, 292; men Cic. Att. 8, 6: qui me horror perfudit! ligel. me luridus occupat horror, Ovid. Met. 14, 198; — c) en hellig el. religiøs Gysen el. Ærefrygt; vid. Lucr. 3, 29; ligel. animos horrore imbuere, Liv. 39, 8; cf. id. 1, 16: perfusus horrore etc.; — B) hvad der vækker Gysen el. Forfærdelse el. Overvældelse; - serrae stridentis acerbum Horrorem etc., Lucr. 2, 411; cf. id. 3, 1047, o. Sil. 15, 340; men ferri naturae frigidus horror, Lucr. 6, 1010.

horsum, adv., [ctr. f. huc vorsum]: vendt herimod, d. e. herhid; (forcl. Ord); - horsum pergunt, Ter. Hec. 3, 4, 36; horsum se capessit, Plaut. Rud. 1, 2, 83; cf. Ter. Eun. 2, 1, 13.

Hortălus, i, m.: Tilnavn til Taleren Qu. Hortensius, ogs. til hans Efterkommere; vid. Cic. Att. 2, 25, o. Tac. Ann. 2, 37. — *hortāmen, ĭnis, n.: Opmuntringsmiddel; ∾ ad omnia pro re publica audenda, Liv. 10, 29; - ogs. Opmuntringstale el. Opmuntring, Ovid. Met. 1, 277; ogs. in pl., Tac. Germ. 7; o. — hortāmentum, i, n., ligesom frgd.: Opmuntringsmiddel; - ea cuncta Romanis hortamento erant, Sall. Jug. 103; quae magna etiam absentibus hortamenta animi, Liv. 7, 11; cf. Tac. Hist. 4, 18; —

[hortor]. — Hortānum, i, n.: By i Etrurien, Plin. 3, 8; df. — Hortinae classes, Virg. Aen. 7, 716.

*hortātio, onis, f.: Opmuntring el. Formaning; ∾ tua, (din Formaning til mig), Cic. Fin. 5, 2; non hortatione, sed precibus etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 14; - Hortationes ad philosophiam, vid. Suet. Aug. 85; o. — hortātīvus, 3: hørende til Opmuntring el. Formaning; men sædv. „technisk"; a) i Rhetoriken; ∾ genus, (i. e. deliberativum et suasorium), Quintil. 5, 10, 83; — b) i Grammatiken; ∾ adverbia: eja, age, etc., Priscian.; — [hortor].

*hortātor, oris, m.: som opmuntrer el. formaner, ad aliquid, Cic.; - oftere c. gen.; quum ejus studii tibi et hortator et magister esset domi, id. d. Or. 1, 55; ∾ pugnae, Ovid., scelerum, Virg.; — B) „bef." i Sømandssproget: etslags Baadsmand, der giver Signal til Roersfolkene; vid. Plaut. Merc. 4, 2, 5; cf. Ovid. Met. 3, 618; — df. fem. hortatrix, īcis; ∾ leti (gloria), Stat.; velut hortatrix manus, Quintil. 11, 3, 103; o. — hortātus, us, m., ligesom hortatio: Formaning el. Opmuntring; sædv. in abl.; - hujus hortatu praeceptisque etc., Cic. Arch. 1; cf. Caes. B. C. 3, 86; - „poet." ogs. in pl., Ovid. Met. 7, 339, Val. Fl.; — [hortor].

Hortensiānus, 3, f. und. 2. Hortensius. — *hortensis, e, ligesom flgd.: som findes i en Have, lira, (Havefure), Colum.; o. — 1. hortensius, 3: = frgd., bulbi, (Haveløg), Plin.; - oftere absol., hortensia, orum: Havevæxter el. Køkkenurter; vid. Plin. 19, 31 o. 42, oftere. — 2. Hortensius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes, den berømte Taler: Qu. Hortensius, Cicero's Samtidige og Ven; - vid. Cic. Brut. 64, ogs. id. ibd. 92 flgd.; f. ogs. Quintil. 11, 3, 8, o. id. 12, 10, 11; var ogs. erotisk Digter; vid. Ovid. Trist. 2, 441; — not. a: om hans Datter Hortensia, vid. Quintil. 1, 1, 6, o. Val. Max. 8, 3, 3; — not. b: under Titelen Hortensius skrev Cicero et Værk: de Philosophia, men hvoraf alene Brudstykker haves; — B) df. 1) Hortensius, 3, lex, Dig., Plin. 16, 15; — 2) Hortensiānus, 3, aedes, Suet. Aug. 72; men Cic. Att. 4, 6: ut scribam illa Hortensiana, (i. e. libros de philosophia, f. ovenf.). — 3. Hortensius, 3, f. und. frgd. — Hortinus, 3, f. und. Hortanum.

hortor, atus sum, 1, v. dep. a., [f. horitor af d. forcl. horio, besl. m. ὄρνυμι, ogs. m. orior]; oprdl.: sætter i stærk Bevægelse; ∾ canes, Ovid., equos, id., vitulos, Virg.; df. 1) „alm.": sporer el. driver til Virksomhed, opmuntrer, tilskynder, odl.; - ordenl. c. acc. pers., ogs. m. ad el. in aliquid, ogs. m. ut el. ne el. m. blot conj., ogs. m. de aliqua re, el. m. aliquid, ogs. c. infin., ogs. absol.; - ∾ remiges, vid. Plaut. Merc. 4, 2, 5; haec eo spectant ... ut te horter et suadeam, Cic. Fam. 13, 4; men ∾ verbis, m. flgd. or. dir., Hor. Ep. 2, 2, 35; - ∾ ad laudem, Cic., ad quaerendum, Quintil.; men ∾ in proelia dictis, Virg. Aen. 11, 521; ∾ in amicitiam jungendam, Liv. 43, 19; - ∾ aliquem de concilianda pace, Caes B. C. 1, 26; cf. Cic. Fam. 16, 19; - magno opere te hortor, ut etc., id. Off. 1, 1; petit atque hortatur, ut etc., Caes. B. G. 1, 19; cf. Sall. Catil. 59; - hortatur suos, ne animo deficiant, Caes.; cf. id. B. G. 5, 38; - fremdeles c. conj., (efter d. udfaldne ut), id. B. C. 1, 21; cf. Liv. 6, 15, o. Suet. Aug. 3; - men c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in, m. o. ud. acc. pers.); quod te jamdudum hortor, Cic. Catil. 1, 5; men equidem pacem hortari non desino, id. Att. 7, 14; cf. Ovid. Her. 19, 187; - men c. inf. el. m. Objectsfætning; hortaturque sequi etc., Ovid. Met. 8, 215; cf. Hor. Ep. 1, 1, 69, o. Suet. Tib. 72; - endel. absol.; vid. Caes. B. G. 4, 18, o. id. ibd. 7, 26; — bb) er ogs. at mærke; a) hos Begrebssubjecter; multae res Gallos ad hoc consilium hortabantur, Caes. B. G. 3, 18; cf. Cic. Sest. 3; — b) Ordsproget: hortari currentem, (skynde paa den Ilende), Cic. Fin. 5, 2; f. ogs. und. curro; — II) „bef." i Krigssproget: at opmuntre til Kamp; suos hortatus etc., Caes. B. G. 3, 19; men pauca (i. e. paucis) pro tempore milites hortatus, Sall. Jug. 49; — not.: sjeld. m. passiv Bem.; ab amicis hortaretur, Varr. ap. Priscian.; ligel. Auct. B. Hisp. 1: hoste hortato, etc.

hortŭālis, e, [hortus], eftercl. f. hortensis; ∾ pastinaca, Appul. — hortŭlānus, 3, ligesom frgd., eftercl. f. hortensis; ∾ secessus, Tertull.; — b) df. subst. hortŭlānus, i, m.: Havemand, Gartner, Macrob.; af — hortŭlus, i, m., demin. af hortus: liden Have, Catull., Juvenal.; - ogs. in pl.: Haveanlæg, Lyststed el. Landsted med Hauge, Cic. Off. 3, 14; - ogs. ere hortuli: Afdelinger i Vinbierget; ipsa hortulorum descriptio, Colum. 4, 18; — b) „alleg." er Cic. N. D. 1, 43: cujus (i. e. Democriti) fontibus hortulos suos Epicurus irrigavit.

hortus, i, m., [den svagere Udtale af χόρτος, i. e. septum, et Hegn]: en Have (i Ordets videste Forstand), Køkkenhave el. Urtehave, osv.; - ex horto plebi macellum, Plin. 19, 19 flgd.; cf. Cic. d. Senect. 16; - ∾ apricus, id., pinguior et rusticus, Plin. Ep.; hortum conducere, Colum.; - ligel. in pl., (som bestaaende af flere Dele); hortos colere, Virg. Ge. 4, 118, conserere, Varr.; — b) ligel. in pl.: Lysthave el. Lyststed; horti Maecenatiani, Sallustiani, etc.; cf. Cic. Phil. 2, 6; f. ogs. Plin. Ep. 8, 18; - ogs. undert. Landgaard el. Avlsgaard, altf. f. villa; vid. Plin. 19, 19 flgd.; - ogs. en Afdeling i Vinbierget; vites disponere in proprios hortos, Colum. 3, 20; — II) „meton.": Havevæxter el. Grønsager, Cato; irriguo nihil est elutius horto, Hor. Sat. 2, 4, 16.

Hōrus, i, m., Ὧρος; 1) hos Ægyptierne: en Benævnelse paa Solen el. paa Solguden, Macrob.; — 2) en Konge i Assyrien, om hvem f. Plin. 30, 51; — 3) en Astrolog af Babylonien, Prop. 4, 1, 79.

hospes, ĭtis, m., [besl. m. hostis, d. e. den Fremmede]; I) oprdl. el. „egenl.": en Giest, den som Giest behandlede Fremmede; df. en Giesteven el. Ven, ξένος; - in quam (domum) hospites multi recipiendi, Cic. Off. 1, 39; cf. id. ibd. 3, 33; men id. Agr. 2, 34: jam non hospites, sed peregrini et advenae etc.; - ogs. en Besøgende; vid. Hor. Sat. 2, 2, 118, o. id. ibd. 2, 4, 17; — II) „overf." o. analogt m. ξένος; A) som modtager en Giest el. Giesteven, en Giesteven, en Vert; - alterum ad cauponem devertisse, alterum ad hospitem, Cic. Div. 1, 37; - df. Cic. Dejot. 3: per dextram istam ... quam hospes hospiti porrexisti, (som Ven til Ven); cf. Ovid. Met. 1, 144; — b) rimel. ogs. f. caupo: Herbergerer el. Giestgiver; vid. Hor. Sat. 1, 5, 71; — B) den Fremmede, d. e. som er fremmed el. ukiendt paa et Sted el. ubekiendt med Forholdene; - adeone hospes hujusce urbis (es) ... ut etc.? Cic. Rab. perd. 10; cf. id. d. Or. 1, 50, o. id. Acad. 1, 3; — b) navnl. ogs. i Tiltale til en Fremmed er voc. hospes, ligesom ξένε: kiære Fremmede! odl.; vid. Cic. Brut. 46, id. (poët.) Tusc. 1, 42, ogs. Propert. 4, 1, in.; — C) om Ting og Begreber som adj., (alene sild. o. „poet."): giestfri el. giestmild, venlig, odl.; hospitibus tectis, Stat.; hospite cymba, id.; hospes honor, Claudian.

hospĭta, ae, f., f. und. hospitus. — hospĭtācŭlum, i, n., [hospitor]: Herberge el. Vertshus, Dig., inc. — hospĭtālis, e, [hospes]: hørende til Giester el. til Giestevenner; ∾ deversorium, Liv., cubiculum, id.; - ∾ sedes, (hvor nogen er alene til Giest), Cic. Agr. 2, 17; men ∾ caedes, (Mordet paa en Giesteven); vid. Liv. 25, 18; - ∾ tessera, (det Tegn, som Giestevennen har at fremvise); deum hospi-

talem et tesseram mecum fero, Plaut. Poen. 5, 1,25; cf. id. ibd. 5, 2, 87 flgd.; Juppiter hospitalis, (som Giesterettens Beskytter), Cic. Qu. Fr. 2, 12; cf. id. Verr. 4, 22: illud insigne hospitalium deorum ex hospitali mensa tollere; — b) ogs. giestfri el. giestmild; hospitalem ··· in suos curiales etc., Cic. Off. 2, 18; hospitalissimus et amicissimus etc., id. Verr. 1, 26; — B) df. subst.; 1) hospitalis, is, m.: Fremmed el. Besøgende, Plin. 9, 8; — 2) hospitalia, ium, n.; a) Giesteværelse, Vitruv.; — b) Indgange for Fremmede til Skuespillene, id.; — II) „fig." om Ting og Begreber; - ∾ tellus, Senec. Oed. 259; nihil hospitalius mari (Campano: intet Hav har flere og bedre Havne), Flor. 1, 16; - ogs. c. dat.; solum advenis (sc. arboribus) hospitale, Plin. 17, 14; men ∾ aquae, vid. id. 2, 106.

*hospĭtālĭtas, atis, f.: Giestfrihed el. Giestmildhed, Cic. Off. 2, 18, o. Martial. 4, 64; — II) den Fremmedes Tilstand, at være fremmed, Macrob.; o. — hospĭtālĭter, adv.: giestfrit el. giestmildt; ∾ invitati per domos, Liv. 1, 9; opp. hostiliter, id. 6, 26; — [hospitalis].

hospĭtĭŏlum, i, n., demin.: lidet Herberge el. Vertshus, Dig.; af — hospĭtium, i, n., [hospes]; I) „alm.": Giestevenskab; - hospitio amicitiaque conjungi etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5; cf. id. R. Am. 6, o. Caes. B. G. 1, 47; men id. B. C. 2, 25: huic paternum hospitium cum Pompejo intercedebat; men Liv. 37, 54: cum quo (rege) et privatum singulis et publicum civitati nostrae est hospitium; cf. id. Balb. 18, o. id. Catil. 4, 11; - men „poet.": jungimus hospitio dextras, Virg. Aen. 3, 83; cf. id. ibd. 4, 51, o. Hor. Sat. 2, 6, 83; — II) „bes.": giestfri Modtagelse; df. „concret": Giestens el. den Fremmedes Opholdssted, Herberge, Logis, Qvarter, odl.; - accipere aliquem hospitio agresti, Cic. Att. 2, 16; cf. id. Div. 2, 37; men ex vita decedo, tamquam ex hospitio, etc., id. d. Senect. 23; men „alleg.", id. d. Or. 2, 58; - ∾ publicum, Liv. 5, 28; men hospitia singulorum, (deres Qvarterer), Suet. Ner. 47; cf. id. Tiber. 37; - men „poet.": Hospitio prohibemur arenae, Virg. Aen. 1, 540; - ogs. „overf." om Dyrenes Ophold el. Stade; vid. Virg. Ge. 3, 343, o. Plin. 10, 33; - men comisk „overf." om et Fangehul, Plaut. Amph. 1, 1, 8; men me ··· hospitio pugnae accepturus est, id. ibd. 140; cf. id. Capt. 3, 3, 8.

*hospĭtīvus, 3: hørende til en Giest el. Vert; ∾ viridaria, Spart. Hadrian. 12; o. — hospĭtor, ari, v. dep. n.: at være el. opholde sig (hos nogen) som Fremmed; df. sild.: at være indqvarteret paa et Sted, Cod. Theod.; - men „alleg.": veniant (ad sapientem opes), hospitentur, Senec. Vit. beat. 23; cf. id. Ep. 31; - men „overf.": castanea translata nescit hospitari, (trives ikke i fremmed Grund), Plin. 17, 34; cf. id. 6, 22, om Floden Ganges: in quodam lacu hospitari; — [hospes].

hospĭtus, 3, [hospes]; I) „egenl.": fremmed, som befinder sig paa et fremmed Sted; df. hospita, ae, (sc. femina), Ter. Andr. 2, 6, 7; cf. Cic. Att. 5, 1: ego hic sum hospita, (alene fremmed el. som Giest); — b) df. „poet." om Ting; ∾ aequora: fremmede el. ukiendte Have, Virg. Aen. 3, 777; men ∾ navis, Ovid. Fast. 1, 393, (som besøger fremmede Steder); — II) „overf.": som optager el. modtager Fremmede; df. hospita (sc. femina), Giesteveninde, Cic.; sædv. Vertinde, id. Verr. 2, 8 o. 36; cf. Hor. Od. 1, 15, 2; ogs. c. dat.; hospita Teucris, Virg. Aen. 6, 93; — b) „poet." ogs. om Ting; ∾ tellus, id. ibd. 3, 593; ∾ flumina, Stat.; men Virg. Ge. 3, 362: unda (sc. gelu concreta) ··· hospita plaustris, (tienlig for Vogne, hvorover Vogne kunne køre); - inter vina hospita (i. e. hospitalia), Val. Fl.

hostia, ae, f., [2. hostio; vid. Fest. p. 102 Müll.; dog Ovid. Fast. 1, 336: Hostibus amotis hostia nomen habet]; I) „alm.": Offerdyr til Gudernes Udsoning, Slagtoffer el. Sonoffer; - hostiam immolare, Cic. Div. 1, 42, mactare, Virg., ferire, Tac., immolare Jovi, Nep. Hann. 2; cf. Virg. Aen. 1, 338, ogs. id. Ge. 1, 345, o. id. ibd. 3, 486; - „bes." mærkes Cic. Leg. 2, 12: quibus hostiis immolandum cuique deo, cui majoribus, cui lactentibus, etc.; cf. Liv. 22, 1, ogs. id. 31, 15; - hostiis piare prodigia, Tac. Hist. 5, 13; - ∾ humana, (Menneskeoffer), Plin. 8, 34; oftere in pl.; vid. Cic. Fontej. 10, o. Tac. Germ. 9; — II) „bes." er paa Himmelen Hostia: et Stiernebillede, (el. en Del af Stiernebilledet Centauren), Cic. Arat., Hygin. Astron. 3, 37; df. — hostiatus, 3: forsynet med Offerdyr; aequius vos erat Candidatas venire hostiatasque etc., Plaut. Rud. 1, 5, 12.

hostĭcus, 3, [hostis]: hørende til Fienden, fiendlig, tellus, Ovid., moenia, Hor., ensis, id., incursiones, Colum.; — b) f. hosticus ager, Liv. 41, 13, bruges ogs. absol. hosticum: Fiendens Land, id. 8, 38, o. Plin. Pan. 29; - men „overf." som adv.: hosticum spirare, (være fiendligen sindet), Tertull. — hostĭfer, a, um, [i. e. hostem se ferens]: fiendlig el. fiendsk, Manil. — hostĭfice, adv.: fiendligen el. fiendsk, miscere sanguen (forel. f. sanguinem), Attius ap. Non.; af — hostĭfĭcus, 3, [hostis, facio]: fiendsk, fordærvelig; o hostificumque diem! Attius ap. Non.

Hostīlīna, ae, f., [1. hostio, i. e. aequo]: Gudinden for Arenes lige høie Vært, Augustin. — hostīlis, e, [hostis]: fiendlig el. fiendsk; df. 1) „alm.": hørende til el. kommende fra Fienden, terra, Cic., naves, Hor., insidiae, Plaut.; men ∾ aratrum, vid. Hor. Od. 1, 16, 21; conditiones pactionesque hostiles, (som ere indgaaede med Fienden), Cic. Off. 3, 29; ∾ metus, (Frygt for Fienden), Sall.; cf. Tac. Ann. 13, 57: ∾ minae in ipsos vertebant; men ∾ expugnatio, (Indtagelse med Storm), Cic. Manil. 5; - ∾ pars (jocinoris, opp. familiaris), Lucan. 1, 622; ligel. ∾ latus, Senec. Oed. 36; - men absol.; in hostili: paa fiendlig Grund, (oppon. in nostra ripa), Vell. 2, 101; — II) „bes.": fiendlig, paa fiendlig Vis el. Maade; - ∾ odio esse in aliquem, Cic. Cluent. 5; hostilem in modum, id.; - ne quid ab se hostile timeret, (nogen Fiendlighed), Sall. Jug. 93; - oftere in pl.; hostilia facere, id., coeptare, audere, Tac.; men Liv. 21, 16: omnia hostilia esse, (at alt truede med Krig); — b) ogs. „overf.": (apibus) vel maxime hostiles (aranei), Plin. 11, 21; df. — hostīlĭter, adv.: fiendligen, som Fiende; - quid ille fecit hostiliter, quod hic non etc.? Cic. Phil. 5, 9; ∾ bona vendere, Liv. 2, 14, urbes diripere, Suet.; cf. Ovid. Met. 11, 372.

Hostīlius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes: den tappre Hostus Hostilius; vid. Liv. 1, 12, o. Sønnesønnen Tullus Hostilius, Roms tredie Konge, id. ibd. 22; — 2) df. Hostilius, 3, curia, (der var bygget af K. T. Hostilius); vid. Liv. 1, 30, oftere; heder ogs. absol. curia, Plin. 34, 11; cf. Cic. Mil. 33. — 2. Hostilius, 3, f. und. frgd.

hostīmentum, i, n.; oprdl.: Udjevning, aequamentum; (forel. Ord); Par pari datum hostimentum 'st, opera pro pecunia, Plaut. Asin. 1, 3, 20; af — 1. hostio, ire, v. a.: giør lige, giengielder; (forel. Ord); Quin promitto hostire contra, ut merueris, Plaut. Asin. 2, 2, 110; men ∾ ferociam, Pacuv. ap. Fest. — 2. hostio, ire, v. a.: at slaae; (forel. Ord); vid. Enn. ap. Fest. s. v. redhostire, p. 270 Müll.

hostis, is, comm.; oprdl.: en Fremmed el. den Fremmede; df. „overf.": en Fiende; - hostis ··· is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus, etc., vid. Cic. Off. 1, 12, (hvor ogs. ex XII Tabb.: status dies cum hoste); f. ogs. perduellis s. l.; — II) df. sædv.: bevæbnet el. offenlig Fiende, (derim. inimicus: en

Privatfiende); – vid. Cic. Manil. 10: confligere cum hoste, (opp. concertare cum inimico); cf. id. Phil. 11, 1; ut probitatem ··· etiam in hoste diligamus, id. Lael. 9; hostem rapinis prohibere, Caes.; cf. Hor. Od. 3, 8, 21, oftere; – men ogs. findes hostis (ligesom forstærkende) f. inimicus; ligesom begge undert. forbindes; – ex eo sibi illum hostem, Cic. Att. 15, 21; men id. Mil. 15: Pompejus ··· illius (i. e. Clodii) hostis; cf. id. Fin. 5, 10, o. id. Phil. 2, 26; men id. Fam. 11, 7: hostem aliquem judicare, (erklære fredløs); – men „poet.": erroremque hostibus illum (sc. date), Virg. Ge. 3, 512; cf. Ovid. Her. 16, 219; — b) ogs. som fem.; quo die captam hostem vidisset, etc., Liv. 30, 14; cf. Ter. Hec. 5, 2, 23, o. Propert. 1, 4, 18; — B) „overf." ogs. om Dyrene; vid. Hor. Od. 4, 4, 10; ligel. rhinoceros genitus hostis elephanto, Plin.; – ogs. Modpartens Stene i Brætspillet, Ovid. A. A. 2, 208, o. id. ibd. 3, 358; – endel. ogs. om Begreber; studiorum perniciosissima hostis, vid. Quintil. 2, 2, 10; cf. id. 12, 1, 2.

hostōrium, i, n., [1.hostio], sc. lignum: Strygetræ, Priscian. — 1. hostus, i, m.; [efter Freund. rimel. f. haustus af haurio]: Productet af et Olietræ, Cato, Varr. — 2. Hostus, i, m.: romersk Fornavn; vid. Liv. 1, 12, o. id. 4, 30.

huc, adv., [2.hic]: hertil el. herhid; I) „egenl." el. localt; – dum cognatus huc illinc veniret, Ter. Ad. 4, 5, 39; men huc raro in urbem commeat, id.; men huc convenite, Petron. Sat. 23; men ubicumque etc., huc veniam, Liv. 35, 19; cf. Caes. B. G. 4, 21; — bb) hertil mærkes; a) huc c. gen.; – Mulier ex Andro commigravit huc viciniae, Ter. Andr. 1, 1, 43; s. ogs. nedenf.; — b) Forbindelserne huc illuc, huc atque illuc, etc., ogs. huc et illo, huc et huc: hid og did; – ne cursem huc illuc via deterrima, Cic. Att. 9, 9; volucres huc et illuc passim vagantes, id.; cf. Hor. Epod. 4, 9; men huc et illo (diducere), Senec.; — c) huc usque, (ogs. hucusque): lige hertil, exercitum ducere, Plin. 6, 34; — II) „overf." el. udenfor Stedsforholde: hertil, saavidt, odl.; – ut ··· huc te pares, (bereder dig derpaa), Cic. Fam. 1, 7; ogs. m. accedere, addere, adjicere, (s. und. disse Ord); men rem huc deduxi, ut etc., id. Catil. 2, 2; cf. Tac. Ann. 4, 41; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen.; huc arrogationis venerat, ut etc., id. ibd. 3, 73; — b) huc et illuc (hid og did) naturam torquere et flectere, Cic. Coel. 6; ligel. huc atque illuc (versare se), id. Fin. 5, 28; — c) huc usque (ogs. hucusque) profectam credulitatem antiquorum, ut etc., Plin. 22, 9; — d) m. vedhængt demonstr. -ce o. interrog. -ne: huccine? hertil? huccine tandem omnia reciderunt, ut etc.? Cic. Verr. 5, 63; – ogs. c. gen.; huccine rerum Venimus? Pers. 3, 15. — huccine, o. hucusque, s. und. frgd.

hui, interj., som Udraab i Forundring el. Forskrækkelse; omtr. vort: hui el. ei el. ih! odl.; – hui, percara est, Ter. Phorm. 3, 3, 25; cf. id. Andr. 3, 1, 16, oftere; hui! quam diu de nugis? Cic. Att. 13, 21; cf. id. ibd. 6, 6; — hujuscĕmŏdi, el. hujusce modi, adj. indecl.: = flgd., Sall. Jug. 9. — hujusmŏdi, el. hujus modi, adj. indecl.: af saadan Art, saaledes beskaffen, slig el. saadan; – Hic me hujusmodi esse sciebat, Ter. Phorm. 3, 2, 42; hujusmodi aliquid reperi, id.; ad hujusmodi casus, Caes. B. C. 2, 22; ex hujusmodi principio, Cic. Verr. 3, 82; cf. Nep. Ages. 8; – ogs. m. flgd. ut, Caes. B. G. 3, 3; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 12: id erat hujusmodi, ut etc.

hūmāne, adv. af humanus; I) „alm.": menneskeligen, paa menneskelig Vis el. Maade; tamen vix humane patitur, (veed ikke ret at skikke sig deri), Ter. Ad. 1, 2, 65; men Hor. Ep. 2, 2, 70: humane commoda (intervalla, med Lune: ganske antagelig Afstand); – ogs. in compar., Cic. Tusc. 3, 27: si qui forte aliquid fecerunt humanius, (noget mere frit); — II) „bef.": menneskekiærligen, mildt, venligen, humant; – fecit enim humane, Cic. Att. 2, 44; ligel. in superl., id. Qu. Fr. 3, 1, o. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; — not.: s. ogs. humaniter s. 1.

hūmānĭtas, atis, f., [humanus]: Menneskeheden, den menneskelige Natur el. Eiendommelighed el. Beskaffenhed, det Menneskelige; – magna est vis humanitatis etc., Cic. R. Am. 22; cf. id. d. Or. 1, 12; men communis humanitatis jure atque misericordia deprecari civem a civibus, id. Fl. 11; men id. Tusc. 4, 14: humanitatis primam speciem habere; cf. id. R. Am. 16; men id. ibd. 53: sensum omnem humanitatis amittere; cf. id. Att. 13, 2, ogs. id. d. Or. 1, 8; – men Senec. Ep. 65: homines quidem pereunt; ipsa humanitas, ad quam effingimur, permanet; — B) „overf." o. „concr." ogs. f. genus humanum el. Menneskeslægten, (alene eftercl. o. sield.); vid. Minuc. Fel. Oct. 8, o. Appul.; — II) „bef."; A) menneskekiærlig Tænke- og Handlemaade, en alle Forholde omfattende Velvillie og Hielpsomhed, nedladende Venlighed og Omsorg, Humanitet, odl.; – difficillimam illam societatem gravitatis cum humanitate etc., Cic. Leg. 3, 1; cf. id. Mur. 31; men til Dommerne: in vestra mansuetudine atque humanitate totam causam repono, id. Sull. 33; cf. id. Manil. 14; men Caes. B. C. 3, 20: aequitate decreti et humanitate Trebonii (praetoris) etc.; – men illa humanitas invicem qualiacumque laudandi etc., vid. Quintil. 2, 2, 10; — B) den menneskelige Aands Uddannelse og Forædling, fuldendt Dannelse og Finhed i Adfærd og Tale, (navnl. igiennem idelig Behandling af de Kunster og Videnskaber, som deraf hede humaniora el. studia humanitatis, ogs. artes, quae ad humanitatem pertinent); vid. Cic. Arch. 1 o. 2, ogs. id. d. Or. 1, 9 o. 16; – ogs. Finhed og Fuldendthed i Foredraget, id. ibd. 2, 67; – ogs. Finhed i Levemaade, id. Off. 1, 4.

hūmānĭter, adv., Biform af humane, o. m. samme Bem.; – saal. m. Lune: quid sit humaniter vivere, (ret at nyde Livet), Cic. Fam. 7, 1; men id. Att. 1, 2: sin aliter acciderit, humaniter feremus; – men ita sunt humaniter scriptae (litterae tuae), id. frgm. ap. Non.; — not.: compar. o. superl., s. und. humane. — hūmānĭtus, adv. af humanus, (formet som divinitus af divinus); I) „alm.": menneskeligen, paa et Menneskes Vis el. Maade; – si quid mihi humanitus accidisset, Cic. Phil. 1, 4, (var jeg omkommen); — II) „bef." ligesom humane o. humaniter: mildt, taalmodigen; – ferre humana humanitus, Afran. ap. Non.; hvf. m. Negation: non humanitus tractare, (d. e. umenneskeligen, grusomt), Ter. Heaut. 1, 1, 47.

hūmānus, 3, [homo]: menneskelig, hørende til et Menneske; – esse aliquem humana specie et figura, qui etc., Cic. R. Am. 22; ∾ genus, (Menneskekiønnet), id.; ∾ vita, (Menneskelivet), id.; men id. d. Or. 1, 8: a fera vita ad humanum cultum deducere; – ∾ cibi, Flor. 3, 5, (Menneskeføde); ligel. ∾ dapes, Ovid. Her. 9, 68; men ∾ dapes, Plin. 17, 6, (i. e. excrementa hominum); – in rebus humanis (nihil sublimius), id.; cf. Ovid. Pont. 3, 2, 92: Humanos casus aspice; men divinarum humanarumque rerum etc., Cic. Lael. 6, s. und. divinus; – compar., ∾ vita sine sale non quit degere, Plin. 31, 41; superl., ∾ voluptas, Cic. Acad. 2, 41; – men subst. humanus f. homo, Ovid. Fast. 2, 503: Romulus humano major; s. ogs. Lucr. 3, 80; – Homo sum, humani nihil a me alienum puto, Ter. Heaut. 1, 1, 25; cf. Cic. Off. 1, 9; – men res humanae, ligel. humana, orum: de menneskelige Ting el. Hændelser el. Skiebner; – qui

omnia humana ··· tolerabilia ducunt, Cic. Tusc. 5, 6; ∾ rerum contemptio, id. Off. 1, 4; si quid mihi humanum contigerit, (i. e. si moriar), Dig.; men persuasit nox etc.; humanum est, (menneskeligt el. tilgiveligt), Ter. Ad. 3, 4, 25; cf. Cic. Verr. 5, 44, o. id. Catil. 2, 5; — not.: scelus humanum, Liv. 3, 19, o. id. 29, 18, (i. e. scelus contra homines); — II) „bef."; A) menneskelig el. menneskekjærlig, velvillig, mild, venlig, artig, omgængelig; – ceteris in rebus communem et humanum fuisse, Cic. d. Senect. 17; homo bellus et humanus, id. Fin. 2, 31; humani ingenii ··· officia, Ter. Andr. 1, 1, 87; humanissimum praeceptum Catonis, (bonus vicinis esto), Plin. 18, 8; — B) „bef.": med fin Levemaade el. Dannelse, navnl. med de dertil hørende Kundskaber; df. lærd el. fin el. dannet el. aandfuld, odl.; – gentem quidem nullam, neque tam humanam atque doctam, neque tam immanem atque barbaram, quae non etc., Cic. Div. 1, 1; homines periti atque humani, id. Verr. 5, 28; Scipio ille ··· homo doctissimus atque humanissimus, ibd. 4, 44; Praxiteles nemini paulo modo humaniori ignotus, Gell. 13, 16.

*hŭmātio, onis, f.: Begravelse; de humatione et sepultura etc., Cic. Tusc. 1, 43; o. — hŭmātor, oris, m.: som jorder el. begraver, Lucan. 7, 799; — [humo].

hūmecto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: at væde el. befugte; Qua niger humectat flaventia culta Galesus, Virg. Ge. 4, 126; – ogs. om de Grædende; ut ··· lacrimis salsis humectent ora genasque, Lucr. 1, 918; cf. Virg. Aen. 1, 465; — II) neutr.: at blive vaad; navnl. om Øinene: at løbe i Vand; humectant (oculi), Plin.; – men id. 10, 3: humectantem (pullum aquilae: hvis Øine løbe i Vand); af — hūmectus, 3, [humeo]: vaad, fugtig; (for- o. efterel. Ord, f. humidus); – si locus humectus sit, Cato; men terra exhalat auram ··· humectam, Varr. R. R. 1, 24; cf. Lucr. 4, 633; – compar., ∾ ventres, Macrob.; superl., ∾ corpore (mulier), id.

hūmĕ.făcio, (-fēci), factum, v. a., [humeo]: gjør vaad, væder; (saal. om Tungen), Lactant.; – df. pass.: humefactus, 3, spongia, Plin. — hūmĕo, ēre, v. n., [af ὕω, i. e. pluo]: er vaad el. fugtig; („poet." o. i efteraug. Prosa); – calida qui locus humet aqua, Ovid. Fast. 4, 146; men id. Her. 8, 64: Hument incultae fonte perenne genae; cf. id. Met. 10, 509; — II) oftest in partic. hūmens, tis, som adj.: vaad, fugtig; – necdum satis humentes terrae (sc. inundationibus Nili), Plin. Pan. 30; humentes spongias exprimere, Suet. Vesp. 16; men absol.: pugnabant ··· humentia siccis, Ovid. Met. 1, 19; – ∾ nox, (da Duggen falder), Sil.; ligel. ∾ umbra (noctis), Virg. Aen. 3, 589; ∾ astra, Stat.; – ∾ oculi (sc. lacrimis), Ovid.; cf. Tibull. 1, 9, 38.

*hūmĕrāle, is, n.: Skulderbedækning, (opp. tibiale; begge som Soldaterdragt), Dig.; o. — hūmĕrŭlus, i, m., demin.: liden Skulder, Vulg.; af — hūmĕrus, i, m., [besl. m. ὦμος, i. e. humerus]; efter Cels. 8, 1: Benet el. Knokkelen i Overarmen; df. „overf."; A) Overarmen el. en Del deraf, tilligem. Axelen; – Innixus dextro ··· humero, Prop. 1, 20, 44; men humeros exsertus uterque, Stat.; — B) Skulderen el. Axelen paa det menneskelige Legeme; – humeris sustinere bovem vivum, Cic. d. Senect. 10; humeris fertur onus, Ovid.; – sagittae pendebant ab humero, Cic. Verr. 4, 34; – hertil hører endnu d. „allegoriske" Udtryk: tota comitia humeris suis sustinere, (drage el. bære den hele Omsorg derfor), Cic. Mil. 9; cf. id. Flacc. 37, o. Hor. A. P. 40; — b) til humerus hos Mennesket svarer armus (Boven) hos Dyrene; hvf. Ovid. Met. 10, 700: ex humeris armi fiunt; cf. id. ibd. 12, 396; – dog findes ogs. vires humerorum etc., om Oxen, Cic. N. D. 2, 63; ligel. jubae in humeros effusae, om Hanen, Colum. 8, 2; — 2) „overf.": den til Skulderen svarende Del af en Gjenstand; saal. hos Træer, navnl. hos Vinstokken: en Del af Stammen ovenfor dens Midte; – a locis, quos humeros rustici vocant etc., Colum. 3, 10 (Schneid.); cf. id. d. Arb. 3, in.; – ligel. den øvre Del af Biergenes Sider el. Skraaninger; montium confracta in humeros juga, Plin. 2, 44; – men id. 4, 11: haec oppida (Megara etc.) sita sunt velut in humeris Helladis; cf. id. 3, 6: Rhegium oppidum in humero ejus (Italiae) situm etc.

hūmesco, ĕre, v. n., inch. af humeo: bliver vaad el. fugtig; („poet." o. i efteraug. Prosa); humescunt spumis flatuque sequentum (equi), Virg. Ge. 3, 111; terra humescens rore occulto, Plin.; men Plin. Pan. 73: vidimus humescentes oculos tuos. — humi, adv., f. und. humus. — *hūmĭde, adv.: fugtigen; haec signa humide putrent, (raadne af Fugtighed), Plaut. Most. 1, 2, 67; o. — hūmĭdŭlus, 3, demin.: noget vaad el. fugtig, linum, Ovid. A. A. 3, 629, comae, Auson.; — [flgd.].

hūmĭdus, 3, [humeo]; I) „egenl.": fugtig, vaad, lingua, Cic., materia, (Tømmer), Caes. B. C. 1, 58; jacere in lecto humido (sc. lacrimis), Cic. Tusc. 2, 14, (e Sophocle); – compar., ∾ solum, Colum.; superl., ∾ ager, Varr.; ligel. ∾ venti, Vitruv.; – ∾ nox, Virg.; ∾ regna (Penei), Virg. Ge. 4, 362; ∾ lumina (i. e. oculi: fulde af Taarer), Ovid. Met. 9, 536; – df. absol., humidum: det Fugtige, fugtigt Sted; pontes et aggeres humido paludum imponere, Tac. Ann. 1, 61; herba in humidis nascens, Plin.; men „poet.": per humida, (i. e. per maria), Avien.; men i Forbindelsen maria humida, Virg. Ge. 3, 364, er humida: epitheton ornans; vid. Quintil. 8, 6, 40; – „poet." ogs. flydende, mella, Virg. Aen. 4, 486; – men ∾ vina, id. Ge. 3, 364, (der før vare flydende); — II) „overf."; verbis humidis et lapsantibus diffluere, (mangle al Holdning og Sikkerhed i Talen), Gell. 1, 15.

hūmĭfer, a, um, 3, [humor, fero]: fugtig, sucus, Cic. poët. Div. 1, 9. — hūmĭfĭco, are, v. a.: at væde el. befugte, Auson.; af — hūmĭfĭcus, 3, [humor, facio]: vædende el. befugtende; ∾ spiritus lunae, Plin. 2, 1.

hŭmĭlĭātio, onis, f., [humilio]: Nedværdigelse, Tertull. — hŭmĭlĭfĭco, are, v. a., [humilis, facio]: fornedrer, Tertull. — hŭmĭlio, avi, atum, 1, v. a., [humilis]: = frgd., Amm.; vultu humiliatus, (med ydmyg Mine), Tertull.

hŭmĭlis, e, [af humus, ligesom χαμαλὸς af χαμαί; oprdl.: paa el. ved Jorden]; df. lav; I) „egenl."; arbores et vites, et quae sunt humiliora, Cic. Tusc. 5, 13; ∾ casae, Virg. Ecl. 2, 29, arae, Val. Fl.; humiliore munitione vallus, Caes.; cf. id. B. G. 5, 1; – men ∾ Forentum, (lavtliggende), Hor. Od. 3, 4, 15; solum humillimum, Justin.; men Virg. Aen. 3, 522: humilemque videmus Italiam, (der fra Søen viste sig lav); men ∾ fossa, (ikke dyb), Virg., Tac.; men quae ··· humilis volat (avis), Virg. Aen. 4, 255; cf. Hor. Ep. 2, 2, 50; – ∾ statura, Nep. Ages. 8; ogs. ∾ corpore (homo), Gell.; ogs. ∾ corpusculum, Senec.; — II) „fig."; A) lav el. ringe el. ubetydelig med Hensyn paa Anseelse el. Midler, odl.; – ∾ parentibus nati, Cic.; men qui humiles nati etc., Phaedr. 1, 27; men absol.: ab inferiore atque humiliore (vinci), Cic. Quint. 31; men humillimus homo de plebe, Liv. 3, 19; cf. Hor. Od. 3, 30, 12: ex humili potens; men Liv. 3, 53: satis superque humilis est, qui etc.; –* ex humili loco, (fra ringe Stand), Caes. B. G. 7, 39; men nihil humile, nihil abjectum (cogitare), Cic.; cf. id. Lael. 9, o. id. Arch. 5; – ∾ atque obsoletus vestitus, Nep. Ages. 8; men humiles

manus, (om Tyendet), Ovid. A. A. 2, 254; ∾ civitas, Caes. B. G. 5, 28, (svag el. kraftløs); — b) ogs. om Talen og om Foredraget: lav, simpel, jevn; – quae demisso atque humili sermone dicuntur, etc., Cic. Orat. 58; cf. id. ibd. 57: neque humilem ··· orationem, neque nimis altam etc.; men poëta ··· non humillimi spiritus, Petron. Sat. 83; – men ∾ oratio, (ydmyg), s. nedenf.; — B) med Hensyn paa Characteren el. Tænkemaaden, odl.: lav el. nedbøiet, modløs el. aandløs, smudsig el. nederdrægtig; – ut res dant sese, ita magni et humiles sumus, (ere vi modige el. modløse), Ter. Hec. 3, 3, 20; cf. Cic. Brut. 6; – mulier non humilis, (af høi Aand, af høit Mod), heder Cleopatra, Hor. Od. 1, 37, 32; quis umquam apparitor tam humilis, (saa krybende el. nederdrægtig)? Cic. Phil. 2, 32; assentator humillimus, Vell.; – animus humilis, (lav el. nedrig), Cic., Lucr.; cf. Virg. Ge. 1, 330; – ogs. ydmyg, bønfaldende, underdanig; Ille humilis supplexque etc., id. Aen. 12, 930; Nunc, o Bacche! tuis humiles advolvimur aris, Prop. 3, 15, in.; cf. Ovid. Her. 4, 149; – ∾ oratio, Cic. Inv. 1, 56, obsecratio, id. ibd. 16.

hŭmĭlĭtas, atis, f., [humilis]: Beskaffenheden humilis; altſ. I) „egentl.": Gjenstandens synlige Lavhed el. ringe Høide, (opp. altitudo el. proceritas); – ∾ arborum, Sall. Jug. 53, (navium), Caes. B. G. 5, 1; aliorum animalium ea est humilitas, ut etc., Cic. N. D. 2, 47; men id. Tusc. 5, 24: sidera multum inter se aut altitudine aut humilitate distantia, (neml. ved deres større el. mindre Afstand fra Horizonten); — II) „fig."; A) ringe Anseelse el. Stand, ringe Vilkaar, odl.; – ∾ generis, Sall., natalium, Plin.; ogs. absol.: humilitatem alicui objicere, Liv.; humilitatem alicujus despicere, Cic.; cf. id. R. Am. 47, id. Quint. 1, o. Caes. B. G. 5, 25; – ogs. om Begreber; nec deterrebit rerum humilitas etc., Plin. 14, 1; — B) Lavhed i Tænkemaade, Feighed el. Nederdrægtighed; – habet ··, humilitatem metus, Cic. Tusc. 3, 13; – ogs. Ydmygelse, Nedværdigelse; – huic humilitati ··· vel mortem anteponendam, id. d. Or. 1, 53; opp. arrogantia, Caes.; oppon. magnificentia, Cic.; men Liv. 38, 52: submittere se in humilitatem causam dicentium; – sild. ogs. ∾ animi, (christelig Ydmyghed el. Devotion), Lactant.; — not.: ogs. om Dyrene: Feighed, odl.; vid. Plin. 10, 83.

hŭmĭlĭter, adv. af humilis: lavt; – humilius rami arborum servandi etc., Pallad.; — II) „fig."; A) om en Handling: humillime deprimi, (blive aldeles ubekiendt el. uomtalt; opp. altissime tolli), Plin. Ep. 6, 24; — B) oftere om Characteren, odl.: lavt, aandløst, feigt el. nederdrægtigen; – (multitudo) aut servit humiliter, aut superbe dominatur, Liv. 24, 25; humiliter demisseque sentire, Cic. Tusc. 5, 9; cf. Senec. Ep. 120: animose paupertatem ferre, humiliter infamiam.

hŭmo, avi, atum, 1, v. a., [humus], oprdl.: bedækker med Jord; bf. sædv.: begraver el. jorder; – quum quendam projectum mortuum humavisset, Cic. Div. 1, 27; sepultus intelligitur: quoquo modo conditus; humatus vero: humo contectus, Plin. 7, 55; cf. Cic. Leg. 2, 22, o. Prop. 3, 14, 29; — not.: Nep. Eum. 13 findes ogs. humare, (ligesom θάπτειν), om Ligets Forbrændelse.

hūmor, ōris, m., [af humeo, el. efter Freund.: den svækkede Udtale af χυμός]: Væde el. Vædske, Fugtighed, navnl. i Legemet; dog ogs. alm. f. Vand el. Vin, odl.; – nares semper humorem habent etc., Cic. N. D. 2, 57; humor et calor ··· fusus in corpore, id. ibd. 2, 6; „poet." ogs. om Taarer, Hor. Od. 1, 13, 6; ligel. om Spyttet, Ovid. Met. 6, 354; men humorem reddere, (lade Vandet), Plin.; – marini terrenique humores extenuati, (Dunster deraf), Cic. l. c. 10; men humor aquae, Ovid., Vandet; ligel. absol.: Dulce satis humor, Virg. Ecl. 3, 81; cf. id. Ge. 1, 295; ∾ circumfluus, (i. e. mare), Ovid., roscidus, (i. e. ros), Catull., lacteus, (i. e. lac), Ovid.; ∾ Massicus Bacchi, (i. e. vinum Massicum), Virg. Ge. 2, 143; – men comisk overf. f. Saft og Kraft, odl.; vid. Plaut. Rud. 4, 3, 70, o. id. Mil. gl. 3, 1, 45; — not.: humos f. humor, Lucr. 6, 1186; bf. — hūmōrōsus, 3, efterel. f. humidus, corpora, Coel. Aur., loca, Appul.

hŭmus, i, f., [beſl. m. χαμαί, i. e. humi]; I) „alm.": Jorden el. Jordbunden; – quos humus injecta contegeret, Cic. Leg. 2, 22; ∾ subacta atque pura, id. d. Senect. 17; humi pabulum, (Græs el. Urter paa Marken), Sall. Jug. 18; fundit humus flores, Virg.; men id. Ge. 2, 460: Fundit humo (i. e. ex humo) victum facilem justitissima Tellus, (som Person); – repere per humum, (paa Jorden), Hor.; propter humum volitare, (tæt ved Jorden), Ovid.; – „poet." ogs.: humum ··· ore memordit, (bed i Græsset), Virg. Aen. 11, 418; derim. humum pulsare, Ovid., quatere, Hor., (om de Dandsende); — bb) hertil mærkes; a) paa Spørgsmaalet: hvorhen? staaer in humum, Ovid. Met. 6, 607, men ogs. humi, s. nedenf.; — b) paa Spørgsmaalet: hvor? staaer humi (f. in humo); humi jacere, Cic. Catil. 1, 10; prosternite humi juvenem, Ovid. Met. 5, 197; cf. Sall. Catil. 58, ogs. Virg. Aen. 11, 665; — not.: humi arido atque arenoso (sc. solo), Sall. Jug. 48; — II) „bes." o. „poet." ogs.; A) Land el. Landskab; ∾ Pontica, Ovid., Punica, id.; cf. id. Pont. 1, 2, 90; — B) „alleg." som Billede paa det Lave og Almindelige el. Gemene i sit Slags; vid. Hor. A. P. 110 o. 230, ogs. id. Ep. 2, 1, 251, o. id. Sat. 2, 2, 79; — not. a: som masc. forbindes humum humidum, Gracch. ap. Prisc.; — not. b: abl. humu f. humo, Varr. ap. Non.

Hunni, orum, m.: Hunnerne, skythisk el. sarmatisk Folk, indtoge Pannonien, der efter dem benævntes Hungaria; vid. Claudian in Rufin. 1 o. 2, Amm. 31, 2, o. Veget.; bf. — Hunniscus, 3, equi, Veget.

hўăcinthaeus, 3, [hyacinthus]: af Hyacinther, ordo, Venant. — Hўăcinthia, orum, n., Ὑακίνθια, s. und. 1. Hyacinthus. — hўăcinthĭnus, 3, ὑακίνθινος; I) hørende til Hyacinthen, flos, Catull., d. e. Hyacinthen; — II) „overf.": hyacinthfarvet, laena, Pers. 1, 32. — hўăcinthizon, tis, adj., ὑακινθίζων: med Hyacinthfarve, berylli, Plin. 37, 20.

1. Hўăcinthus, i, m., Ὑάκινθος: skiøn Yngling i Sparta, Yndling af Apollo; efterat han ved Uheld var truffen af Kasteskiven (discus), fremvoxte der af hans Blod en efter ham benævnt Blomst, hvis Blade vare betegnede med Klagelyden AI AI; vid. Ovid. Met. 10, 142 flgd., „bes." ogs. ibd. 221; s. ogs. Hygin. Fab. 272, ogs. Ovid. Met. 13, 397; – til hans Ære feiredes Festen Hyacinthia; vid. Ovid. Met. 10, 219. — 2. hўăcinthus, i, m., ὑάκινθος: den und. frgd. omtalte Blomst, rimel. en Lilliceart, som Romerne ogs. kaldte vaccinium; – suave rubens hyacinthus, Virg. Ecl. 3, 63; ∾ mollis, id., ferrugineus, id.; cf. Colum. 10, 101, o. Plin. 21, 28; — II) en hyacinthfarvet Ædelsten, rimel. Saphiren, el. en dunkel Amethyst, Plin. 37, 41 o. 42, Claudian.

Hўădes, um, f., s. und. 3. Hyas. — hўaena, ae, f., ὕαινα; I) Hyænen, Plin. 8, 44, o. Ovid. Met. 15, 409; — II) etslags stor Søfisk af Flynderarten, Plin. 32, 54; bf. — hўaenius, 3: af en Hyæne; ∾ gemma: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60.

hўălĭnus, 3; I) af Glas, sphaera, Fulgent., pulvis, Capella; — 2) „overf.": glasgrøn el. grøn, pennae, id.; af — hўălus, i, m., ὕαλος; I) Glas; bf. hyali color, glasgrøn Farve; vellera ··· hyali saturo fucata colore, Virg. Ge. 4, 334; — II) „overf.": den glasgrønne Farve, Prudent., Auson. — Hўampŏlis, is, f., Ὑάμπολις: By i Phocis paa Grændsen af Boeotien, Plin. 4, 12, Stat.

Hўantes, um, m., Ὕαντες: gammel pelasgisk Stamme i Boeotien, benævnt efter en Kong Hyas, (antis), Plin. 4, 12, Stat.; — B) df. 1) Hўantēus, 3: hyantisk, (d. e. boeotisk), Aganippe, Ovid. Met. 5, 312, aqua, (i. e. Castalia), Martial. 12, 3; — 2) Hyantĭus, 3: = frgd., sorores, (i. e. Musae), Stat.; — b) df. absol., Hyantius, i, Ovid. Met. 3, 147, (i. e. Actaeon: Datterſøn af d. boeotiſke K. Cadmus). — Hўărōtis, idis, f.: Flod i Indien, Biflod af Indus, Curt. 9, 1.

1. Hyas, antis, m., ſ. und. Hyantes. — 2. Hўas, antis, (o. ae), m., Ὕας: Søn af Atlas o. Æthra (el. Plejone), Broder-(el. Fader) af Hyaderne (Hyades), ſom efter ham have deres Navn; vid. Ovid. Fast. 5, 170, o. Hygin. Fab. 192; - df. sidus Hyantis, Ovid. l. c. 734, i. e. Hyades. — 3. Hўas, ădis, f.; pl. Hyades, ere efter Fabelen Døtre af Atlas og Æthra (el. Plejone), og Søſtre (el. Døttre) af 2.Hyas, (antis), efter hvem de ogſ. have deres Navn; vid. Ovid. Fast. 5, 166, o. Hygin. Fab. 192; — not.: efter Andre have Hyades deres Navn af ὕειν, i. e. pluere: at regne; - neml. hyades, (sc. stellae: de Regnbringende), hede ſyv Stierner i Tyrens Hovede, (ogſ. suculae o. haedi, ſædv. Syvſtiernen), hvis Opgang med Solen bebudede Regn; vid. Gell. 13, 3, o. Cic. N. D. 2, 43 ex Arat.

hybernus, hyberno, etc., ſ. und. hibernus, etc. — 1. Hybla, ae, o. Hyble, es, f., Ὕβλη: Bierg paa Sicilien, med mange af Bierne søgte Vexter, og med en By af ſamme Navn; - vid. Plin. 11, 13, o. Ovid. Ib. 201; df. ogſ. Trinacris Hybla, id. Trist. 5, 13, 22; cf. id. A. A. 3, 150, ogſ. Mela 2, 7; — B) df. 1) Hyblaeus, 3, apes, Virg., mella, Martial.; men Calpurn. Ecl. 4, 63: Hyblaea modulabile carmen avena, i. e. carmen Theocriteum, (Hyrdedigt); — 2) Hyblenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Hybla, Cic. Verr. 3, 43, Plin. 3, 14. — hybrida, ae, ſ. und. hibrida.

Hўdaspes, is, m.: Flod i Indien, falder i Indusfloden, (hod. Behut), vid. Plin. 6, 23; heder ∾ fabulosus, Hor. Od. 1, 22, 7, (neml. af de mange Sagn el. Fabler, ſom derom havdes), ogſ. Nysaeus, Lucan., (efter Byen el. Bierget Nysa), men Medus, Virg. Ge. 4, 211, (rimel. f. Persicus, ſom hørende til Perſernes ældſte Erobringer); - „poet." ogſ. f. Orienten, hvf. Pompejus ··· repressor Hydapsis, Petron. Sat. 12; — 2) df. Hydaspēus, 3: hydaspiſk, „poet." ogſ. f. indiſk, gemmae, Claudian., Erythrae, Sidon. — hўdătis, ĭdis, f., ὑδατίς, sc. gemma: etſlags vandfarvet Ædelſten, Capella.

hўdra, ae, f., ὕδρα: Vandſlange, Vandſnog; df. I) i Mythologien: Hydra Lernaea, Lucr., ogſ. absol. Hydra, Hor. Od. 4, 4, 61: hin Vandſlange i Søen Lerna, der blev beſeiret af Hercules, uagtet der for hvert af dens afhuggede (ſyv) Hoveder atter fremvoxte twende; vid. Ovid. Met. 9, 192 flgd., ogſ. Hygin., efter hvem denne Hydra er Datter af Typhon og Echidna; ligeſom den, efter Cic. Tusc. 2, 9 (e Sophocle), er Moder til Cerberus; - ogſ. mærkes Cic. d. Or. 2, 17, hvor hydra og pellis (ſom det Ubetydeligere) „alleg." modſættes Hercules (ſom det Vigtigere); — 2) df. Hydraeus, 3: hydræiſk, germen, Capella; — II) „overf." findes ogſ.; A) Hydra paa Himmelen, f. Anguis ſom Stiernebillede, Cic. Arat. 214, Hygin.; — B) Hydra, med 50 Hoveder, ſom Dørvogterſke i Indgangen til Underverdenen, Virg. Aen. 6, 576.

hўdrăgōgia, ae, f., ὑδραγωγία: Vandledning el. Canal, Varr. ap. Non. — hўdrăgōgos, on, ὑδραγωγός: ſom afleder Vandet, medicamentum, Coel. Aur.; — II) subst., hydragogos, i, ligeſom daphnites: etſlags Plante, Appul. — hўdrălētes, ae, m., ὑδραλέτης: Vandmølle, Vitruv. 10, 10, (Schneid.); (al. hydraulae). — hўdrargўrus, i, m., ὑδράργυρος: kunſtigen tilberedet Qvikſølv, Plin. 33, 41. — hydraula, (-es), ae, m., ὑδραύλης: ſom ſpiller paa Vandorgel, Suet. Ner. 54, Petron. — hydraulĭcus, 3, ὑδραυλικός: hørende til den ved Kunſt frembragte Bevægelſe i Vandet, hydrauliſk, machinae, Vitruv., organa, Plin., Suet.: Vandorgeler. — hydraulus, i, m., ὕδραυλος: et Vandorgel; hydrauli voces, Cic., soni, Plin.; — not.: Vandorgelet var en Opfindelſe af Ctesibius; vid. Vitruv. 9, 9, o. Plin. 7, 38.

hydrēum, i, n., ſ. und. flgd. — hydreuma, atis, n., ὕδρευμα: Vandſted el. Vandingsſted, navnl. for Caravaner; df. ogſ. Bedeſted el. Standqvarter for Caravaner; vid. Plin. 6, 26; (al. hydreum).

hўdrĭa, ae, f., ὑδρία; oprdl.: Vandſpand el. Vandkrukke el. Vandkar; - df. ſædv. Krukke el. Kar; ∾ argentea, Cic. Verr. 2, 19; - navnl. ogſ. Kar til Lodtrækning; conjicere sortes in hydriam, id. ibd. 2, 51; - ſild. ∾ farris: Melkrukke, Sulp. Sev. — hўdrīnus, 3, [hydrus]: fra el. af en Vandſlange, vulnus, Prud. — hўdrĭus, 3, [ὕδωρ, i. e. aqua]: hørende til Vand, puer, Prudent., Stiernebilledet: Vandmanden.

hydrŏcēle, es, f., ὑδροκήλη: Vandbrok el. Vandteſtikelbrok, Martial. 12, 85; df. — hydrŏcēlĭcus, 3: ſom lider deraf, Plin. 30, 22. — hydrŏchŏus, i, m., ὑδροχόος, (Vandgyderen), d. e. Stiernebilledet Vandmanden, Catull. 66, 94. — hydrŏgărum, i, n., ὑδρόγαρον: det med Vand tilſatte garum, Lamprid.; — df. hўdrŏgărātus, 3: tilſat med garum, isicia, Apic. — hydrŏgĕron, ontis, m., ὑδρογέρων, ſom Plante: = senecio, Appul. — hydrŏlăpăthum, i, n., ὑδρολάπαθον, (rumex aquaticus L.): Vandſkræppe, Plin. 20, 85. — hydrŏmantĭa, ae, f., ὑδρομαντεία: Spaadom el. at ſpaae af Vand, Plin. 37, 73, Augustin. — hydrŏmĕli, ĭtis, n., ὑδρόμελι: Honningmiød el. Miød, (neml. af Vand og Honning), Plin. 14, 20, oftere, Pallad.

hydrŏphŏbĭa, ae, f., ὑδροφοβία: Vandſkræk, Coel. Aur. — hўdrŏphŏbĭcus, 3, ὑδροφοβικός: hørende til Vandſkræk; ∾ passio: = hydrophobia, Coel. Aur. — hydrŏphŏbus, 3, ὑδροφόβος: ſom har Vandſkræk, Plin. 29, 32. — hydrŏphўlax, ăcis, m., ὑδροφύλαξ: Opſynsmand over Vandet, Cod. Just. — hydrŏpĭsis, is, f., ὑδρώπισις: = flgd.; in pl., Plin. 20, 3. — hydrŏpismus, i, m., ὑδρωπισμός: = flgd., Coel. Aur. — hydrops, ōpis, m., ὕδρωψ: Vatterſot el. Vandſot, Hor. Od. 2, 2, 13, Cels. — hydrŏsĕlinum, i, n., ὑδροσέλινον: en vild Vedbendeart, Appul.

Hydruntum, i, n., ſ. und. 2. Hydrus. — 1. hydrus, (-os), i, m., ὕδρος: Vandſlange el. Vandſnog, Plin. 29, 22; cf. id. 6, 26: hydri marini vicenum cubitorum; - rimel. ogſ. enhver Slange; vid. Ovid. Her. 9, 85; - „poet." findes ogſ. hydri, ſom Furiernes og Meduſa's Hovedhaar; - tot Erinnys sibilat hydris, Virg. Aen. 7, 447; squalens hydris Medusa, Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 4, 800; - f. ogſ. Juvenal. 7, 70, (hvor Virg. l. c. tilſigtes); — II) „overf."; A) Slangegift, Sil. 1, 322; — B) Hydrus, i, ligeſom Hydra og Anguis, Stiernebilledet: Vandſlangen, German. Arat. 429.

2. Hydrus, untis, f., ogſ. Hydruntum, i, n., Ὑδροῦς: Søſtad i Calabrien, (hod. Otranto); den førſte Form har Cic. Att. 15, 21, den anden har Liv. 36, 21, ligeſom begge findes Plin. 3, 16; — not.: ogſ. et Bierg derved benævnes: Hydrus mons, Mela 2, 4; - men avius Hydrus (masc.), Lucan. 5, 375, (om Byen og Bierget).

hўems, hўĕmālis, etc., ſ. und. hiems, etc. — Hўgēa, el. Hўgia, (ogſ. Hygēia), ae, f., Ὑγεία, Sundhedens Gudinde, Datter af Æſculapius; vid. Plin. 34, 19, o. id. 35, 40; ſ. ogſ. Martial. 11, 61. — Hygīnus, (ogſ. Hig.), C. Julius, K. Auguſtus's Frigivne; - af ham haves endnu: Fabulae poëticae, o. Astronomica; — not.:

fild. har ogſ. en Hyginus ſkrevet: de Limitibus (agrorum) constituendis.

hygra, ae, f., ὑγρά, (i. e. liquida): etſlags Øienſalve, Scrib. Larg. — hygremplastrum, i, n., ὑγρέμπλαστρον: etſlags flydende Plaſter, Plin. 34, 46. — hygrŏphŏbia, ae, f., ὑγροφοβία: Skræk for alle flydende Sager, Vandſkræk, oſv., Coel. Aur.

Hȳlaeus, i, m., Ὑλαῖος: en Centaur, der ved Milanion's Hielp blev fældet af Atalanta, Ovid. A. A. 2, 192, o. Virg. Aen. 8, 494 (Serv.); df. — Hȳlaeus, 3, ramus, f. Prop. 1, 1, 13; — not.: ogſ. Navnet paa en af Actæons Hunde, Ovid. Met. 3, 213, Hygin. — Hȳlas, ae, m., Ὕλας: en ſkiøn Yngling, der fulgte Hercules paa Argonautertoget, men blev bortrøvet af Nympherne; vid. Hygin. Fab. 14; Virg. Ecl. 6, 44 (Serv.), id. Ge. 3, 6, Prop. 1, 20, 6, o. A. — hȳle, es, f., ὕλη: Materie el. Stof; vid. Attej. Philol. ap. Suet. Gramm. 10. — Hyllus, i, m., Ὕλλος: Søn af Hercules ved Dejanira, o. Gemal af Iole, Ovid., Stat.

Hȳmen, (ogſ. ȳ-), ĕnis, o. Hȳmĕnaeus, i, m., Ὑμήν, Ὑμεναῖος: Bryllupsguden; – sertis tempora vinctus (Hymen), Ovid. Her. 6, 44; – men Hymen o Hymenaee, Hymen, ades, o Hymenaee, Catull. 62, 5, oftere; men id. 61, 124, oftere: Io Hymen Hymenaee, etc.; men Ovid. Her. 11, 27: Vulgus, Hymen Hymenaee, vocant ··· fugit ille vocantes; — 2) df. adj. Hȳmĕnēius, 3: hørende til et Bryllup, hymenæiſk, lex, Capella, tripudia, id.; — II) df. „meton."; A) Bryllupsſang el. Brudeſang; Hymen cantatus etc., Ovid. Her. 12, 137; Hymenaeum (-on) canere, Ter., Ovid. Met. 12, 215, occentare, Plaut.; — B) Brylluppet ſelv, Virg. Aen. 1, 651, oftere, Stat.; — b) „poet." ogſ. Dyrenes Parring, Virg. Ge. 3, 60. — Hymenaeus, i, m., o. Hȳmĕnēius, 3, ſ. und. frgd.

Hȳmettus, (-os), i, m., Ὑμεττός: Bierg i Attika, berømt af dets Biavl og af dets hvide Marmor; – vid. Plin. 4, 11, o. Cic. Fin. 2, 34, Hor., Ovid., Martial., o. A.; — not.: ∾ Attica (altſ. fem.), rimel. Egnen ved Hymettus, Appul.; df. — Hȳmetticus, 3, mella, Hor., cera, Ovid.; men marmoris peregrini columnas Hymettias, vid. Plin. 36, 3; ∾ trabes, Hor. Od. 2, 18, 3.

hymnio, ire, v. n.: ſynger Pſalmer, Prudent. — hymnisŏnus, 3, [hymnus, sono]: lovſyngende, Firmic. — hymnŏlŏgus, i, m., ὑμνολόγος: ſom ſynger Hymner, Firmic. — hymnus, i, m., ὕμνος: Lovſang el. Hymne, Lucil. ap. Non., Prudent.

hyophthalmos, i, m., ὑόφθαλμος, (Svineøie): etſlags Plante, ogſ. aster Atticus, Appul. — hȳoscȳămĭnus, 3, ὑοσκυάμινος: af Bulmeurt, oleum, Plin. — hȳoscȳamus, i, m., ὑοσκύαμος; oprdl.: Svinebønne el. Sobønne; df. ſædv.: Bulme el. Bulmeurt, germ. Bilſenkraut, Plin. 25, 17, Cels., Colum.; — not.: en fordærvet Form deraf, jusquaminus, i, m., har Pallad. — hyoseris, (-siris), is, f., ὑοσερίς: Vært af Endiviearten, intubo similis etc., Plin. 27, 64, (centaurea nigra L.).

Hȳpaepa, orum, n., Ὕπαιπα: liden By i Lydien, Ovid. Met. 6, 13; df. — Hȳpaepēni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin., Tac. — hȳpaethros, on, ὕπαιθρος, (i. e. subdialis): under aaben Himmel, i den fri Luft; ∾ ambulationes, Vitruv.; — b) df. subst. hypaethra, orum, n.: ubedækkede el. aabne Gange, id. — hȳpallăge, es, f., ὑπαλλαγή, (i. e. immutatio), ſom rhetoriſk Figur: en fra den almindelige Udtryksmaade afvigende Forbindelſe; ſaal. coelum stellis fulgentibus aptum, Virg. Aen. 11, 202, (f. coelum, cui stellae aptae sunt), vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 61; dare classibus austros (f. dare classes austris). — Hȳpanis, is, m.: Flod i Sarmatien, (nu: Bog), Mela 2, 1, Plin. 4, 26, ogſ. Cic. Tusc. 1, 39, o. Virg. Ge. 4, 370. — Hȳpăsis, (el. Hyphasis), is, m.: Flod i Indien, Biflod af Indus, Curt., Plin. 2, 75.

Hȳpăta, ae, f., Ὑπάτη: By i Theſſalien, ved Peneusfloden, Liv. 36, 16, oftere; — 2) df. Hȳpătaeus, 3, exsul, id.; – men subst. pl., Hypataei, orum.: Indvaanerne deraf, id. — hȳpăte, es, f., sc. chorda, (ὑπάτη, sc. χορδή): den ſidſte el. nederſte Stræng, (der giver den dybeſte Tone), Vitruv. 5, 4.

hȳpĕcōon, i, n., ὑπήκοον: en valmueagtig Plante, (hypecoon procumbens L.), Plin. 27, 67. — hȳpĕlăte, es, f., ὑπελάτη, ligeſom hypoglottion: bredbladet Muſetorn, Plin. 15, 39. — hȳpēnĕmĭus, 3, ὑπηνέμιος, (i. e. ventosus, inanis): vindig, tom; ∾ ova, i. e. irrita, Vindæg, Plin. 10, 79.

hȳperbăton, i, n., ὑπέρβατον, ſom rhetoriſk Figur: Ordenes Omſætning fra deres ſædvanlige Orden; vid. Quintil. 8, 6, 65, (hvor anføres Cic. Cluent. in.); – num potui longius hyperbaton facere? ſiger Plin. Ep. 7, 7, efter en længere Parentheſis. — hȳperbŏlaeus, 3, ὑπερβόλαιος: overdreven; ∾ soni, Vitruv. — hȳperbŏle, es, f., ὑβερβολή: en Tings Overdrivelſe i Talen, Hyperbolen; (ſaal. fulminis acrior alis, Virg. Aen. 5, 319); heder ogſ. superlatio ementiens, Quintil.; ſ. ogſ. Cic. Top. 10: (dog hos denne endnu paa Græſk). — hȳperbŏlĭcus, 3, ὑπερβολικός: overdreven, instrumenta, Sidon., inc.; — df. adv.: hyperbolice, Hieronym.

Hȳperbŏrĕi, orum, m., Ὑπερβόρεοι: Hyperboreerne, et i det yderſte Norden boende fabelagtigt Folk; vid. Mela 1, 2, o. id. 3, 5, ogſ. Plin. 4, 26, o. Cic. N. D. 3, 23; — B) df. 1) Hyperbŏrĕus, 3: hyperboreiſk; „poet." ogſ. f. nordlig; – ∾ campi, Hor. Od. 2, 20, 16; ogſ. ∾ glacies, Virg.; ∾ Septentrio, id. Ge. 3, 381; men Martial. 8, 78, er ∾ triumphus: K. Domitians Triumph over Chatter og Dacier; — 2) Hȳperbŏreānus, 3: = frgd., Hieronym.

hȳpercătălectĭcus, o. -lectus, 3, ὑπερκαταληκτικός, o. -ληκτός, versus: der i Enden har en overflødig Stavelſe el. Versfod; (ſaal. Virg. Aen. 5, 422, hvor -que dog i Udtalen er at forbinde m. d. flgd. Exuit), Gramm. — hȳpĕrĭcon, i, n., ὑπέρικον: Markcypresſen, ogſ. chamaepitys o. corion, Plin. 26, 53. — Hȳpĕrīdes, is, m., Ὑπερίδης: berømt Taler i Athenen, efter Quintil. 10, 1, 7: dulcis inprimis et acutus, etc.; cf. Cic. Orat. 81, oftere.

Hȳpĕrion, ŏnis, m., Ὑπερίων; I) Søn af en Titan og af Jorden og Fader til Solen el. til Solguden, Cic. N. D. 3, 21, o. Hygin. Praef. Fabb.; – df. Hyperione nate, Ovid. Met. 4, 192, i. e. Sol.; — b) df. Hyperīŏnius, 3: hyperioniſk, Sol, Avien. Arat. 396; — II) Solen el. Solguden; Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum, Ovid. Fast. 1, 385; cf. id. Met. 8, 561, o. Laber. ap. Gell. 10, 17; — B) df. 1) Hȳpĕrĭŏnĭus, 3: hyperioniſk, lampas, Sil., currus, Val. Fl.; — 2) Hȳpĕrĭŏnis, idis, f., Ὑπεριονίς: Datter af Hyperion, (i. e. Aurora), Ovid. Fast. 1, 159.

Hȳpermnestra, ae, el. Hypermnestre, es, f., Ὑπερμνήστρη: Datter af Danaus, var den eneſte af 50 Søſtre, ſom frelſte hendes Mand Lynceus fra Døden; vid. Ovid. Her. 14, ab in., o. Prop. 4, 7, 63; — not.: ſkrives ogſ. Hypermestre. — hȳpĕrŏcha, ae, f., ὑπεροχή: en Reſt, et Overſkud, odl., Dig. — hyperthȳrum, i, n., ὑπέρθυρον: Zirat el. Fris el. Krands over Døren, Vitruv. 4, 6. — Hyphasis, ſ. und. Hypasis. — hȳphĕar, ătos, n., ὕφεαρ: Miſtel, Snylteplante paa viſſe Træer; vid. Plin. 16, 93. — hypnale, es, f., ὑπναλή: etſlags Otterſlange, Solin. 27.

hȳpŏbăsis, is, f., ὑπόβασις: Fodſtykke til et Monument, Inscr. — Hȳpŏbŏlĭmaeus, i, m., (ὑποβολιμαῖος): den Underſtukne el. Uægte; Navnet paa en græſk Comoedie af Menander, ogſ. paa en latinſk af Cæcilius; vid. Gell. 15, 14. — hȳpobrȳchium, i, n., ὑποβρύχιον: Vandhvirvel, hvori man drukner, Tertull. — hypŏcausis, is, f., ὑπόκαυσις: Ovnens

Opvarmelse nedenfra, Vitruv. 5, 10. — hўpŏcaustum, (-on), i, n., ὑπόκαυστον: Sted el. Kammer til at opvarme nedenfra, (vaporarium), Svedekammer, Vitruv. 5, 10; - applicitum est cubiculo hypocaustum, Plin. Ep. 2, 17; — 2) ogs. adj.: diaetae hypocaustae: Svedekamre, Dig.

hўpŏchondrĭa, orum, n., τὰ ὑποχόνδρια: de bløde Dele fra cartilago mucronata til ilia, (germ.: die Weichen), Theod. Prisc. — hўpŏchўma, ătis, n., ὑπόχυμα: = flgd., Coel. Aur. — hўpŏchўsis, is, f., ὑπόχυσις, (i. e. suffusio): Stær paa Øiet, Pliu. 25, 91.

hўpŏcisthis, ĭdis, f., ὑπόκισθις: etslags Snylteplante paa Cisthusbusken, Plin. 24, 31, oftere, (asarum hypocisthis L.). — hўpŏcŏrĭăsis, is, f., ὑποκορίασις, (hos Dyrene): etslags Skade el. Feil under Diestenen, Veget. — hўpŏcŏrisma, ătis, n., ὑποκόρισμα; oprdl.: Kelcord; ds. f. deminutivum, Charis. — hўpŏcrĭsis, is, f., ὑπόκρισις: Efterligning af nogens Tale el. Adfærd, navnl. for at latterliggiøre el. more, Donat. in Vit. Virg. — hўpŏcrĭta, (-tes), ae, m., ὑποκριτής: en Hypocrit el. Mime, som med sine Gestus el. Gebærder ledsager Skuespillerens Foredrag; vid. Suet. Ner. 24, o. Quintil. 2, 17, 12, ogs. id. 11, 3, 7.

hўpŏdĭācŏnus, i, m., ὑποδιάκονος: Underdiacon, Hieronym. — hўpŏdĭdascălus, ὑποδιδάσκαλος: Underlærer, Cic. Fam. 9, 18. — hўpŏgaeum, i, n., s. und. hypogeum. — hўpŏgēsum, i, n., ὑπόγεισον: en i Tagrender voxende Art af Husløg, vid. Plin. 25, 102. — hўpŏgēum, i, n., ὑπόγειον: Sted el. Hvælving under Jorden, Vitruv.; — 2) ogs. Gravsted under Jorden, Petron.; — not.: skrives ogs. hypogaeum, (ὑπόγαιον), Inscr. — hўpoglossa, ae, f., ὑπόγλωσσα: Tungetorn el. Musetorn, etslags Buskvært, (ruscus hypoglossum L.), Plin. 27, 67. — hўpoglottion, i, n., ὑπογλώττιον: bredbladet Musetorn, etslags Buskvært, (ruscus hypophyllum L.), Plin. 15, 39. — hўpŏgrăphum, i, n., ὑπόγραφον: første Udkast, Concept, Augustin.

hўpŏlўsos, i, f., ὑπόλυσος: etslags Plante, sædv. artemisia, Appul. — hўpŏmēlis, ĭdis, f., ὑπομηλίς: etslags syrlig Træfrugt, Pallad. — hўpomnēma, ătis, n., ὑπόμνημα: Anmærkning el. Opsats til Erindring; in hypomnematis (f. hypomnematibus) exscribendis, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; (ellers hos Cic. paa Græsk). — hўpomnēmătŏgrăphus, i, m., ὑπομνηματογράφος: som skriver Anmærkninger el. Opsatser, Cod. Just. — hўpŏmochlion, i, n., ὑπομόχλιον: Underlag under Løftestangen, Vitruv. 10, 8. — hўpŏphŏra, ae, f., ὑποφορά: Indvending af Modparten, Capella. — hўpostăsis, is, f., ὑπόστασις: Substans el. Væsen el. Personlighed, Hieronym.

hўpŏthēca, ae, f., ὑποθήκη: hvad man giver til Pant el. Sikkerhed; ds. Pant el. Hypothek, (navnl. af urørlige Ting; opp. pignus); - ut aut de hypothecis decedat, aut etc., Cic. Fam. 13, 56; fundum hypothecae dare, Dig.; ds. — hўpŏthēcārĭus, 3: hørende til Hypotheker, actio, Dig., creditor, ibd. — hўpŏthĕtĭcus, i, m., ὑποθετικός: den igiennem Hypotheser fremskridende Mathematiker, Appul.

hўpŏtrăchēlium, i, n., ὑποτραχήλιον: i Bygningskunsten: Halsen under Søilecapitlet, Søilehalsen, Vitruv. 3, 2, o. 4, 3. — hўpŏtrimma, ătis, n., ὑπότριμμα: etslags Saus med Kryderi, Kryderisaus, Apic.

Hypsĭpўle, es, o. Hypsipyla, ae, f., Ὑψιπύλη: Datter af Thoas, o. Dronning paa Øen Lemnos, reddede sin Fader, da Lemnierinderne ombragte alle Mænd paa Øen; ogs. optog hun Argonauten Jason, ved hvem hun blev Moder; vid. Ovid. Her. 6, o. Prop. 1, 15, 18, ogs. Hygin. Fab. 15, o. Stat.; — 2) ds. Hypsipylaeus, 3: som benævnes efter Hypsipyle; ∾ tellus, Ovid. Fast. 3, 82, i. e. Lemnos. — hypsōma, ătis, n., ὕψωμα: Høide, (navnl. Solens paa Himmelen), Tertull.

Hyrcāni, orum, m., Ὑρκανοί: Hyrcanerne, Folk ved d. caspiske Hav; imellem Parthien o. Floden Oxus, Mela 1, 2, o. 3, 5, Plin. 6, 15, Tac., Catull., o. A.; — men Macedones Hyrcani: de med Macedonier blandede Hyrcaner i Lydien; vid. Plin. 5, 31, o. Tac. Ann. 2; 47; — B) ds. 1) Hyrcānus, 3: hyrcanisk, mare, (d. caspiske Hav), Propert. 2, 23, 66; ogs. ∾ sinus, Mela; ∾ montes, Plin.; ∾ tigres, Virg.; men ∾ campus (i Lydien; s. ovenf.), Liv. 37, 38; — 2) Hyrcānĭus, 3: = Hyrcanus, mare, Plin. 6, 15, oftere; — b) ds. subst. Hyrcania, ae, f.: Landskabet Hyrcanien, Mela 3, 5.

Hўrie, es, f., Ὑρίη: Sø med en derved liggende By i Boeotien, vid. Ovid. Met. 7, 271 o. 380. — 1. Hўrĭeus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Ὑριεύς: Landmand i Boeotien, og Fader til Orion; vid. Ovid. Fast. 5, 499; — 2) ds. Hyriēia proles, (i. e. Orion), id. ibd. 6, 719. — 2. Hўrĭēus, 3, s. und. frgd. — Hyrtăcĭdes, ae, m.: Søn af Hyrtacus, (i. e. Nysus); vid. Virg. Aen. 9, 76 flgd., ogs. Ovid. Ib. 630.

hysgĭnum, i, n., ὕσγινον: en af Farveplanten ὕσγη vunden mørkerød Farve; vid. Vitruv. 7, 14, o. Plin. 9, 65. — hyssōpītes, ae, m.: tilsat med Isop, vinum, Isopvin, ὑσσωπίτης (οἶνος), Colum., Plin. — hyssōpus, i, f., ὕσσωπος, Colum., ogs. hyssopum, i, n., Cels., Isop, (hyssopus officinalis L.); cf. Plin. 25, 97.

Hystaspes, i, m., Ὑστάσπης: Fader til Perserkongen: Darius Hystaspis (m. o. ud. filius); vid. Nep. Reg. 1, Plin. 6, 31, Justin. 1, 10, o. A. — hystĕrĭcus, 3, ὑστερικός: hysterisk, Martial. 11, 71. — *hystrĭcōsus, 3: fuld af Pigger; ds. „fig.": ∾ mentis homo, Hieronym.; o. — hystrĭcŭlus, 3, adj. demin.: med lidt Skæg paa Hagen, puer, Tertull.; af — hystrix, ĭcis, f., ὕστριξ: Pindsvinet, Plin. 8, 53, Calpurn., Claudian.

I.

I, i, d. niende Bogstav i d. lat. Alphabet, en Vocal, hvis Lyd ogs. de gamle Grammatikere adskilte fra den oprdl. med samme Tegn skrevne Consonant Jod; s. und. Bogstavet J; — B) herom kan mærkes; a) „i" tiener ofte, (ligesom „ĕ"), til Bindevocal i Orddannelsen; saal. i aerifodina, altisonus, homicida, etc.; — b) hyppig er Overgangen af d. ældre „u" til „i", dels ved Assimilation med et flgd. „i"; saal. i similis, facilis, familia, (af simul, facul, famul); dels blot euphonisk, da „i" hos Classikerne afløser d. ældre „u"; saal. i optimus, lacrima, libet, etc., f. optumus, lacruma, lubet, etc.; — c) fremdeles er Slægtskabet af „i" m. „a" o. „e" at eftersee under disse Bogstaver; — d) sielden er Omvexlingen af „i" o. „o";

hertil hører: agnitus af notus, illico f. in loco; – men archaistisk er: ollus f. ille, o. omvendt.: sispes f. sospes; — not.: „I" som Tal er = 1, (i. e. unus el. primus).

Iacchus, (ĭa), i, m., Ἴακχος: poetisk Benævnelse af Guden Bacchus; vid. Virg. Ecl. 7, 61, o. Ovid. Met. 4, 15; — II) „poet. overf." ogs. f. Vinen, Virg. Ecl. 6, 15: (Silenum) Inflatum hesterno venas ··· Iaccho. — Iālȳsus, (-os), i, m., Ἰήλυσος; I) „mythisk": en Sønnesøn af Hyperion el. Solguden, og Broder til Lindus o. Camirus, Cic. N. D. 3, 21; — not.: om hans af Protogenes malede Billede s. Plin. 35, 36, o. Cic. Verr. 4, 60, oftere, ogs. Gell. 15, 31; — II) en af ham paa Rhodus anlagt By, vid. Plin. 5, 36, Mela; — 2) df. adj.: Iālȳsius, 3: ialysisk el. rhodisk; – Phoebeamque Rhodon et Ialysias Telchinas, Ovid. Met. 7, 365.

ĭambēus, 3, ἰάμβειος: jambisk, trimetri, Hor. A. P. 253. — ĭambĭcĭnus, 3: = frgd., numerus, Capella. — ĭambĭcus, 3, ἰαμβικός: jambisk, pes, Diomed., versus, id. — ĭambus, i, m., ἴαμβος; I) d. jambiske Versfod, d. e. Versled af en kort og en lang Stavelse, (◡ –), pes citus etc., Hor. A. P. 252; — II) „overf.": det jambiske Vers el. Digt, Digtning i Jamber el. i jambiske Vers; – quem Hipponactis iambus laeserat, Cic. N. D. 3, 38; ligel. in sing., Hor. A. P. 79, o. Quintil. 10, 1, 96; – ogs. in pl., id., Hor., Catull. — Iamidae, arum, m.: Efterkommerne af Apollos's Søn, Spaamanden Iamus, Cic. Div. 1, 41. — ianthĭnus, 3, ἰάνθινος: violfarvet el. violblaa, vestis, Plin.; – ogs. absol.: ianthina, (sc. vestimenta), Martial. — ianthis, ĭdis, f., ἰανθίς: violblaa Blomst, Marc. Emp.

Iapetionides, ae, f. und. flgd. — Iăpĕtus, (ĭa), i, m., Ἰαπετός: en af Giganterne, ved Clymene Fader til Atlas, Epimetheus o. Prometheus, Hygin. Praef. Fabb.; – Audax Iapeti genus, Hor. Od. 1, 3, 27, (i. e. Prometheus); ligel. satus Iapeto, Ovid. Met. 1, 82; — 2) df. Iăpĕtĭŏnĭdes, ae, m., Atlas, Ovid. Met. 4, 632; men ∾ fratres gemini, (i. e. Prometheus o. Epimetheus), Claudian. — Iāpis, idis, m,: Navnet paa en Læge, Virg. Aen. 12, 390, o. 420. — Iāpȳdes, um, m., Ἰάπυδες: Folk i Illyrien, Plin. 3, 22, Liv. 43, 5, o. Cic. Balb. 14; – men (in sing. o. som adj.): Iapydis arva Timavi, Virg. Ge. 3, 475; — 2) df. Iāpȳdia, (sc. terra: deres Land), Plin. 3, 19, Tibull. 4, 1, 108. — Iāpȳgeus, i, o. -ius, 3, f. und. Iapyx. — Iāpys, ȳdis, f. und. Iapydes.

Iāpyx, (ĭa), ȳgis, m., Ἰάπυξ: Søn af Dædalus, beherskede det sydlige Italien, (Appulien el. Calabrien); vid. Plin. 3, 16, o. Ovid. Met. 15, 52; — B) df. „overf."; 1) en Flod i d. sydlige Italien, Plin. 3, 16; — 2) en i det sydlige Italien blæsende Vind, Grækernes Vestnordvestvind, Hor. Od. 1, 3, 4, o. Virg. Aen. 8, 710; — II) df. Iāpȳgia, ae, f.: Japygien el. det af Japyx regerede sydlige Italien, Plin. l. c., Ovid. Met. 15, 703, o. Serv. ad Virg. Ge. 3, 475; — B) df. 1) Iapygius, 3: iapygisk: – ∾ Acra: Forbierg ved den tarentinske Bugt, Plin. l. c.; — 2) Iāpyx, ȳgis, adj.: = frgd., campus, Sil., Garganus, Virg. Aen. 11, 247, Daunus, (Konge af Appulien, Ovid. Met. 14, 510; — c) Iāpȳgeus, i, m., (sc. ventus): den ovennævnte Vind Iapyx, Appul., inc.

Iarbas, (Iarba), ae, m.: en Konge i Mauritanien, Ovid. Fast. 3, 552 flgd., Virg. Aen. 4, 36 o. 190. — Iarbīta, ae, m.: Navnet paa en Mauritanier, Hor. Ep. 1, 19, 15. — Iardănis, ĭdis, f.: Datter af K. Iardanus i Lydien, (i. e. Omphale), Ovid. Her. 9, 103.

Iăsĭdes, ae, o. Iăsion, ōnis, f. und. 1. Iasius. — ĭăsĭōne, es, f., ἰασιώνη: etslags Plante med hvid Blomst, Plin. 21, 65, (convolvulus sepium L.). — Iăsis, ĭdis, f., f. und. flgd. — 1. Iăsĭus, (ĭa), i, m., Ἰάσιος; I) en Søn af Juppiter o. Electra, elsket af Ceres; vid. Virg. Aen. 3, 168, o. Ovid. Am. 3, 10, 25; – heder ogs. Iasion, Ovid. Met. 9, 423, o. Hygin.; — II) en Konge i Argos, Fader til Atalanta, Hygin. Fab. 70; — B) df. 1) Iăsĭus, 3: iasisk f. argivisk, virgo, (i. e. Io, Datter af K. Inachus), Val. Fl.; — 2) Iăsĭdes, ae, m.: en Efterkommer af Jasus; df. om Palinurus, Virg. Aen. 5, 843; men om Adrastus, Stat.; — 3) Iăsis, ĭdis, f.: Datter af Jasius, (d. e. Atalanta), Propert. 1, 1, 10. — 2. Iăsĭus, 3; I) hørende til 1. Iasius; — II) hørende til Byen Iassus i Carien.

1. Iāson (ĭā), (ogs. Iaso, Mela), ōnis, m., Ἰάσων: berømt græsk Heros, Søn af K. Æson i Thessalien, var Argonauternes Anfører, deltog ogs. i den calydonske Vildsvinjagt, men var gift først med Medea, derefter med Creusa; – vid. Ovid. Met. 7, 5, o. id. ibd. 8, 301, oftere, Val. Fl., o. A.; s. ogs. Hygin. Fab. 12, oftere; — not.: ogs. Navnet paa et Digt af Varro Atacinus, Propert. 2, 25, 85; — B) df. 1) Iāsŏnĭus, 3: iasonisk, carina, (Skibet Argo), Propert., remiges, (Argonauterne), Ovid.; — 2) Iāsŏnĭdes, ae, m.: Søn eller Efterkommer af Jason, Stat. Theb. 6, 340. — 2. Iason, ŏnis, m., Ἰάσων: Hersker over Pheræ i Thessalien; vid. Cic. Off. 1, 30, Val. Max. 9, 10, o. Nep. Timoth. 4. — Iasonides, ae, o. Iasonius, 3, f. und. 1. Iason.

ĭaspăchātes, ae, m., ἰασπαχάτης, ligesom Jaspisachat, d. e. iaspisagtig Achat, Plin. 37, 54. — ĭaspĭdĕus, 3: iaspisagtig, gemma, Plin. 27, 56; af — ĭaspis, ĭdis, f., ἴασπις: Jaspis, bekiendt grøn Ædelsten, Plin. 37, 37; stellatus iaspide fulva Ensis, Virg. Aen. 4, 261; cf. Martial. 5, 11; – men m. Lune: iaspi (voc.) figulorum, August. ap. Macrob. Sat. 2, 4; df. — ĭaspius, 3: af Jaspis, Capella, poët. in Anthol. Lat. (Burm.). — ĭaspŏnyx, ȳchis, f., ἰασπόνυξ, ligesom Jasponyx, en Jaspisart, Plin. 37, 37.

Iassenses, ium, f. und. flgd. — Iassus, (Iasus), i, f., Ἰασσός, Ἰασός: By i Carien, Plin. 5, 29, o. Liv 32, 33, oftere; — B) df. 1) Iassĭus, (Iasius), 3: iasisk, sinus, Mela 1, 16, o. Plin. l. c.; — 2) df. Iassenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 37, 17.

ĭātrălipta, (-ptes), ae, m., ἰατραλείπτης: Læge, som curerer ved Indgnidning af Salver, Cels.; cf. Plin. Ep. 10, 4. — iatroliptice, (-liptica), es, f., sc. ars, ἰατρολειπτική, sc. τέχνη: Curmethode ved Indgnidning af Salver, Plin. 19, 2. — ĭātrŏnīces, ae, m., ἰατρονίκης: Lægernes Overvinder, Plin. 29, 5. — Iāzȳges, um, m., Ἰάζυγες: sarmatisk Folk ved Donauen, Plin. 4, 25, o. Tac. Ann. 12, 29; – in sing. ogs. adj.: Iazyx bubulcus, Ovid. Pont. 4, 7, 9.

Iber, (Hib.), ēris, f. und. flgd. — Ibēres, (Hīb.), um, m., Ἴβηρες; I) græsk Benævnelse f. Hispani, Catull. 9, 6; – in sing. ogs. collectivt, Hor. Od. 2, 20, 20, Lucan.; — B) df. 1) Ibērus, (Hīb.), 3: iberisk el. hispanisk el. spansk; – ∾ gurges, (det vestlige Ocean), Virg. Aen. 11, 913; ∾ piscis, (i. e. scomber), Hor. Sat. 2, 8, 46; men ∾ pastor, Ovid., (i. e. Geryon); ∾ vaccae, (i. e. Geryonis), id.; — bb) df. subst.; a) Ibērus, (Hib.), i, m., Ἴβηρος: Floden Iberus el. Ebro i Hispanien, Mela 2, 6, Plin. 3, 4, Caes., Liv., Lucan.; — b) Ibēri, (Hib.), orum, m., ligesom Iberes: Iberierne el. Hispanierne, Virg. Ge. 3, 408; — 2) Ibērĭa, (Hib.), ae, f., Ἰβηρία: Iberien, den græske Benævnelse paa Hispanien, Plin. 3, 4, Hor. Od. 4, 5, 28, o. id. ibd. 4 14, 50; — 3) Ibērĭcus, (Hib), 3: iberisk el. hispanisk el. spansk; ∾ mare, (paa Østsiden af Hispanien), Colum., Plin. 3, 2; ∾ funes, Hor. Epod. 4, 3; – ogs. Ibērĭăcus, (Hib.), 3, terrae, Sil.; — 4) Ibērīna, (Hib.). ae, f.: Iberierinde el. Hispanierinde, Juvenal. 6, 53; — II) asiatisk Folk ved Caucasus, (i d. nuv. Georgien), Naboer af Colchierne, Mela 3, 5; – in sing. collectivt: Armeniae praetentus Iber, Val. Fl.; – hede ogs. Ibēri, orum, Mela 1, 2, Tac.,

Flor.; ogs. in sing.: Iberus, i, Val. Fl.; — B) df. Ibēria, (Hib.), ae, f.: Landskabet Iberien ved Caucasus, (hod. Georgien), Plin. 6, 4, Hor. Epod. 5, 21, Val. Fl. — Iberia, ae, etc., o. Iberina, ae, s. und. frgd.

ĭbēris, ĭdis, f., ἰβηρίς: etslags Karse, Plin. 25, 49. — Iberus, 3, o. Iberus, i, s. und. Iberes. — ibex, ĭcis, m.: etslags Stenbuk el. Gemse, Plin. 8, 79.

ĭbi, adv., [besl. m. is]; I) „egenl." om Stedet: der, in eo loco; – ibi fortunas suas constituit, Cic. Tusc. 5, 37; men Liv. 2, 7: ibi, alto atque munito loco, etc.; cf. Ovid. Met. 1, 316; – ogs. m. tilsvarende: ubi, unde, etc.; ubivis, quam ibi, ubi est, etc., Cic. Fam. 6, 1; cf. id. ibd. 1, 10: velim, ibi malis esse, ubi etc.; – ogs. c. gen.; ibi loci etc., Plin. 6, 12; – efterel. ogs. c. verbis motus: derhen; quum ibi venerimus, Dig.; — II) „overf."; A) om Tiden: da, dengang, der, odl.; – Ter conatus ibi collo dare brachia circum, Virg. Aen. 2, 792; cf. Liv. 3, 71: ibi infit, etc.; – ogs. m. tilsvarende ubi, Ter. Eun. 2, 2, 30; – ogs. m. d. pleonastiske tum; quum etc., ibi tum Caecinam postulasse etc., Cic. Caecin. 10; — B) om andre Forholde: derhos el. derved, i det Tilfælde, i den Sag, odl.; – numquid ego ibi peccavi? Plaut. Epid. 4, 2, 23; si etc., ibi etc., Cic. R. Am. 29; cf. Sall. Catil. 5; men Ter. Heaut. 3, 1, 63: subsensi, illos ibi esse, etc.

ĭbīdem, adv., [ibi m. Demonstrativsuffixet -dem, ligesom i idem o. tandem]; I) „egenl." om Stedet: netop der, odl.; – coenati discubuerunt ibidem, Cic. Inv. 2, 4; ligel. ibidem custodire, id. Quint. 27; cf. id. R. Am. 5; – ogs. m. tilsvarende ubi, Justin. 2, 2; – ogs. c. gen.; si etc., ibidem loci res erit, Plaut. Cist. 2, 1, 53; — II) „overf." om andre Forholde: netop deri el. derved; – laesit in eo Caecinam, sublevavit ibidem, Cic. Caecin. 9; men incertus ibidem Sudor, Virg. Ge. 3, 500.

1. ibis, is o. ĭdis, f., ἶβις: en Fugl i Ægypten, der fortærer de fra Libyen indkomne vingede Slanger, og som derfor blev holdt for hellig; vid. Cic N. D. 1, 36; s. ogs. id. ibd. 2, 50, o. Plin. 8, 41; (rimel. numenius ibis L.). — 2. Ibis, is o. ĭdis, Navnet paa et bidende Digt i elegiske Vers, hvori Ovidius, efter Callimachs Forbillede, hævner sig paa en os ubekiendt Fiende; vid. Ovid. Ib. 59.

ibiscum, s. und. hibiscum. — ibrida, s. und. hibrida. — ibus, (f. iis), s. und. is. — Ibȳcus, i, m.: græsk Lyriker el. lyrisk Digter, hvis Mord og Hævn fortælles Cic. Tusc. 4, 33; — not.: en anden Ibycus omtales Hor. Od. 3, 15, in.

Icădĭon, onis, m.: grusom Sørøver, Lucil. ap. Fest. s. v. Rhondes, p. 270; heder ogs. Icadius, i, Cic. Fat. 3. — Icăriōtis, ĭdis, Icaris, idis, s. und. 2. Icarus. — Icarius, 3, s. und. flgd., ogs. und. 2. Icarus. — 1. Icărus, (ic), i, m., Ἴκαρος: Søn af Dædalus, styrtede, paa Flugten fra Creta, ned i d. ægæiske Hav; vid. Ovid. Met. 8, 145 flgd., Hor. Od. 2, 20, 13, o. Hygin. Fab. 40; — 2) df. Icărius, 3: icarisk, aquae, Ovid. Trist. 1, 1, 90: den efter Icarus benævnte Del af Ægæerhavet; ogs. ∾ mare, Plin.; ogs. absol. Icarium, Ovid.; ogs. ∾ fluctus (pl.), Hor. — 2. Icărus, [ic], i, m., Ἴκαρος: Søn af d. spartanske K. Oebalus, Fader til Erigone og Penelope; efter at være sat paa Himmelen, er han Stiernebilledet Bootes, Hygin., Propert. 2, 24, 33, o. Ovid. Met. 10, 450; – heder ogs. Icarius, Ovid. Her. 1, 81, o. Hygin. Fab. 130; — B) df. 1) Icărius, 3: icarisk, palmes, Stat., umbra, id.; men ∾ boves, Propert. 2, 24, 28: Stiernebilledet Bootes; men Icarii canis stella, Ovid. Am. 2, 16, 4, (Icarus's paa Himmelen satte Hund Maera, d. e. Hundestiernen); ogs. ∾ astrum, Stat.; — 2. Icaris, idis, f., Ἰκαρίς: Datter af Icarus, (om Penelope), Ovid. Ib. 393; — 3) Icăriōtis, ĭdis, f., Ἰκαριωτίς, ligesom Icaris: en Datter af Icarus, (om Penelope), Propert. 3, 13, 10; — b) ogs. som adj.: ∾ tela, Penelope's Væv, Ovid. Pont. 3, 1, 113.

īcas, ădis, f., εἰκάς: Tallet Tyve; df. Plin. 35, 2: den 20 Dag i Maaneden, (som Mindefest for Philosophen Epicur); hvorom Cic. Fin. 2, 31: omnibus mensibus, vicesimo die lunae etc.

iccirco, el. idcirco, adv., [id, circa]: derfor, af den Grund, odl.; A) absol.; neque iccirco Caesar opus intermittit, Caes. B. C. 1, 42; men Hor. A. P. 265: Icircone vager? etc.; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 5; — B) relat.; a) m. de tilsvarende Causalpartikler: quod, quia, si; – iccirco arcessor ··· quod etc., Ter. Andr. 4, 2, 7; cf. Cic. Fam. 9, 1, o. Hor. Sat. 1, 4, 45; – quia etc., iccirco verae amicitiae sempiternae sunt, Cic. Lael. 9; neque enim, quia movetur, qui ingreditur, iccirco, qui movetur, ingreditur, Quintil. 5, 9, 6; – non, si etc., iccirco etc., Cic. d. Or. 2, 40; cf. Hor. Ep. 1, 11, 16; men id. ibd. 1, 1, 29, er si faldet ud; — 2) m. d. flgd. Hensigtspartikler: ut el. ne, el. m. flgd. relat.; – iccirco etc., quo etc., Caes. B. G. 5, 3; men iccirco etc., ne etc., Cic. R. Com. 7. — Iccius portus, s. und. Itius.

Icĕlos, (ĭc), i, m., (ἴκελος, i. e. similis): Tiener hos Søvnguden el. Somnus; vid. Ovid. Met. 11, 640. — ichneumon, ŏnis, m., ἰχνεύμων; 1) Pharaorotten i Ægypten, efterstræber Crocodilen, Plin. 8, 35 flgd., ogs. Cic. N. D. 1, 36, o. Martial. 57, 87; — 2) en Hvepseart, (sphex sabulosus L.), Plin. 10, 95. — Ichnŏbătes, ae, m., Ἰχνοβάτης, (som forfølger Sporet), en af Actæons Hunde, Ovid. Met. 3, 207, Hygin. — ichnŏgrăphia, ae, f., ἰχνογραφία, Udkast el. Grundrids, Vitruv. 1, 2. — Ichnūsa, ae, f., Ἰχνοῦσα, (af ἴχνος, d. e. Fodspor): ældre Navn paa Øen Sardinien, Plin. 3, 13, Sil. — ichthȳŏcolla, ae, f., ἰχθυόκολλα: Fiskelim el. Husblas, Plin. 7, 57, Cels.; — 2) ogs. den Fisk, hvoraf denne Lim faaes, (acipenser huso L.), Plin. 32, 24. — ichthyŏphăgi, orum, m., ἰχθυοφάγοι: Fiskespisere, el. hvis Næring er Fisk; (en Benævnelse paa flere østerlandske Folk), vid. Plin. 6, 25 flgd.

īco, ici, ictum, 3, v. a., [besl. m. ἴκω, d. e. naaer, træffer]: slaaer, stikker, hugger, støder, ferio; I) „egenl."; A) „alm."; – ∾ fuscina vidulum, Plaut. frgm. ap. Non.; quum ictus esset telo venenato, Cic. Div. 2, 62; ictus fulmine, Liv., ogs. e coelo ictus, Cic., truffen af Lynet; – ∾ femur, (i Harme at slaae derpaa), Plaut.; unde icimur ictu (sc. sanguinis: føle Blodets Omløb el. Pulsens Slag), Lucr. 4, 1046; pugno ictus, Liv.; colaphum icere, (slaae paa Øret), Plaut.; – corruit ictus, Liv.; ligel. ictus cecidit, id.; men ferro icta pinus, (omhuggen), Hor.; – men „poet.": ut semel icto Accessit fervor capiti, (saasnart han er beruset), Hor. Sat. 2, 1, 25; men m. homogent Object: hei, colaphum icit, Plaut. Pers. 5, 2, 65; — B) „bes."; ∾ foedus, ligesom ferire foedus: slutte et Forbund; – quod (foedus) meo sanguine ··· iceras, Cic. Pis. 12; cum Gaditanis foedus icisse, id. Balb. 15; cf. Liv. 1, 24; — II) „fig."; A) „overf."; a) rammer, naaer el. opnaaer; – magnitudinem ultra se positam non icturi, Senec. Const. Sap. 3; — b) nedslaaer el. fordærver; domus icta, Ovid. Trist. 5, 4, 34; men caput ictum, (fortumlet af Vinen), s. ovens.; — B) „ment.": slaaer, forfærder, ængster; men sædv. in partic. ictus, 3, c. abl.; – icta metu, Liv. 1, 16, (slaaen af Skræk); ligel. desideriis icta fidelibus, (patria: slaaen el. betagen af trofast Længsel), Hor. Od. 4, 5, 15.

īcon, ŏnis, f., εἰκών: Billede; icones fictae cera, (Vorbilleder som Brikker i Schakspillet), Plin. 8, 80. — īcŏnĭcus, 3, εἰκονικός: som er fremstillet i Legemsstørrelse, simulacrum, Suet. Calig. 22; ligel. om Figurerne i et Maleri: iconicos duces pinxisse etc.,

Plin. 35, 34. — Icŏnium, i, n.: By i Lycaonien, (hod. kuniah), Plin. 5, 25, Cic. Fam. 3, 7. — icŏsaprōti, orum, m., εἰκοσάπρωτοι, i. n., i. e. viginti primi, de tyve øverste Raadsherrer i Municipalbyer o. Colonier, Dig.; — df. icŏsăprōtia, ae, f., εἰκοσαπρωτία: deres Værdighed, ibd.

icĕrĭas, ădis, f., (sc. gemma), ἰκτεριάς, (sc. λίθος): etslags gul Ædelsten, Plin. 37, 61. — ictĕrĭcus, i, m., ἰκτερικός: som lider af Gulsot, Juvenal. 6, 565, Plin. — ictĕrus, i, m., ἴκτερος: en forresten ubekiendt gul Fugl, hvis Syn skal helbrede for Gulsot; vid. Plin. 30, 29. — ictis, ĭdis, f., ἰκτίς: etslags Vesel, Plin. 29, 16.

1. ictus, 3: partic. af ico. — 2. ictus, us, m., [ico]: Hug, Stik, Slag, Stød, Skud, vdl.; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ gladiatorius, (som bibringes af en Gladiator), Cic. Mil. 24; ∾ pilorum, Caes. B. G. 1, 25; ∾ (securis), Liv. 1, 41, cuspidis (i. e. hastae), Virg. Aen. 7, 756; - ∾ serpentis, (Slangebid), Plin., apri, Ovid., verris, Hor.; cf. Cic. Off. 2, 6; - ∾ fervidos (solis excludere: Solstik el. Solbrand), Hor. Od. 2, 15, 10; men fistula ··· ictibus aëra rumpit, (med Vandstraalerne), Ovid. Met. 4, 124; - ∾ fulminis, Cic., arietis, (af Murbrækkeren), Liv.; men ∾ moenium, (derimod), id.; cf. id. 22, 5: ∾ corporum aut armorum; men ictu primo fundae etc., Plin. 37, 33; — B) „bes." i Metriken: pedum et digitorum ictu intervalla signare, (ved at slaae Takten dermed), Quintil. 9, 4, 51; cf. Plin. 2, 96, o. Hor. A. P. 253; men id. Sat. 1, 10, 43: pede ter percusso, (i jambiske Trimetrer); men ∾ pollicis, (naar den griber Strængen), id. Od. 4, 6. 36; men ∾ citharae, (at slaae el. at spille den), Plin.; — II) „fig."; A) Slag el. Stød, d. e. Ulykke el. Elendighed; - non uno icto aliquo novae calamitatis, sed etc., Cic. Agr. 2, 3; df. sub ictu esse, (være i Fare), Senec.; opp. extra ictum esse, id.; f. ovenf.; — B) Slag, d. e. Styrke el. Heftighed; - vid. Virg. Aen. 2, 544; ligel. nec habet ictum (voluptas), quo etc., Cic. Fin. 2, 10; men sub ictu nostro positum, (hvad der er i vor Magt), Senec. Benef. 2, 29; - men singulis velut ictibus, (i enkelte Angreb), etc., Tac. Hist. 2, 38; - not.: gen. icti f. ictus, Quadrig. ap. Gell. — icuncŭla, ae, f., demin. af icon: lidet Billede; ∾ puellaris, Suet. Ner. 56.

1. Ida, ae, o. Ide, es, f., Ἴδη: Bierg i Phrygien ikke langt fra Troja, Mela 1, 18, Plin. 5, 32, o. Virg. Aen. 10, 158; bes. berømt af Gudinden Cybele's Dyrkelse, og af Paris's Dom; f. nedenf.; - ∾ amoena fontibus, Ovid., aquosa, Hor. Od. 3, 20, 16; — 2) df. Idaeus, 3, Ἰδαῖος: idæisk, poet. ogs. f. phrygisk el. trojansk; - Alma parens Idaea deum, (Gudinden Cybele), Virg. Aen. 10, 252; ogs. ofte: mater Idaea, Cic., Liv., o. A.; - ∾ mons, Mela, collis, Ovid., ogs. ∾ jugum, id.: Bierget Ida; ∾ naves, Hor. Od. 1, 15, 2, (i. e. Trojanae); cf. Virg. Aen. 10, 230: Idaeae pinus; - ∾ pastor, Cic. Att. 1, 16, judex, Ovid., hospes, id., (i. e. Paris); men ∾ cinaedus, Martial. 10, 98, (i. e. Ganymedes); - endel. ∾ sanguis, Sil. 1, 126, (i. e. Romanus, fordi Romerne nedstammede fra Troja); — not.: en Forvexling heraf m. Idaeus und. flgd. har Propert. 3, 1, 27.

2. Ida, ae, o. Ide, es. f, Ἴδα el. Ἴδη: Bierg paa Creta, hvor den nyfødte Juppiter blev hemmeligen bevogtet af Cureterne og ernæret af Amalthea; - vid. Ovid. Am. 3, 10, 25, id. A. A. 1, 289, ogs. id. Fast. 4, 207, o. id. ibd. 5, 115; — 2) df. Idaeus, 3: idæisk, mons, Virg. Aen. 3, 105, Juppiter, id.; - ∾ dactyli, Plin. 37, 61, Solin.: etslags fingerformede Stene el. Ædelstene, som fandtes i Idabierget; - ogs. visse Præster paa Creta hed: Idaei Dactyli, Plin. l. c.; hvorom ogs. Idaei Digiti, Cic. N. D. 3, 16, (rimel. at samment. m. Corybanterne); - ∾ bustum, Martial. 9, 35, (Juppiters Grav, som der forevistes); cf. Cic. N. D. 3, 16; - f. ogs. und. frgd. not. — Idaeus, 3, f. und. 1. Ida o. 2. Ida.

Idălĭa, ae, o. Idălie, es, f. und. flgd. — Idălĭum, (īd.), i, n., Ἰδάλιον: en Gudinden Venus helliget Biergstad paa Cyperen; vid. Plin. 5, 35, o. Virg. Aen. 1, 681; - heder ogs. Idalia, ae, id. ibd. 1, 693; — 2) df. adj. Idălius, 3: idalisk; „poet." ogs. cyprisk; - ∾ Venus, Virg. Aen. 5, 760; ∾ astrum, Propert. 4, 6, 59, (i. e. stella Veneris); men ∾ vertice venari, (paa Bierget Ida), id. 2, 10, 54; - ogs. absol.: Idalie, es, f., i. e. Venus, Ovid. Met. 14, 694. — Idalius, 3, f. und. frgd. nr. 2. — Idas, ae, m.: berømt Heros, Broder af Lynceus; vid. Ovid. Fast. 5, 701, o. Prop. 1, 2.

idcirco, adv., f. und. iccirco. — ĭdēa, ae, f., ἰδέα: den platoniske Idee el. Grundform, Senec. Ep. 58; - hos Cic. alene paa Græsk; df. — ĭdĕalis, e: hørende til en Idee, forma, Capella.

īdem, ĕădem, ĭdem, pronom. demonstr. [af is m. Demonstrativsuffixet -dem]: den samme el. denne samme, netop denne, vdl.; - quod nos eadem Asia atque idem iste Mithridates ··· docuit, Cic. Manil. 7; in omni vita ··· idem semper vultus, eademque frons, id.; cf. id. Tusc. 3, 15; men ad causas simillimas inter se, vel potius easdem, etc., id. Brut. 94; - Marcellus ille, quinquies consul ··· imperator, idem augur optimus, id. Div. 2, 36; cf. id. Off. 1, 19; men id. Lael. 21: amicus est tamquam alter idem; men Sall. Catil. 20: nam idem velle, atque idem nolle, ea demum firma amicitia est; cf. id. Jug. 31; — II) i Forbindelse med el. i Forhold til Pronomerne: ego, tu, hic, ille, iste, qui o. unus; - idem ego ille ··· idem, inquam, ego recreavi afflictos animos, Cic. Att. 1, 16; cf. id. Sest. 51: cedo nunc ejusdem illius inimici mei de me eodem concionem; - cognoram te etc., eundemque te acerbissime discidium nostrum tulisse, id. Att. 4, 1; - idem hic Sopater etc., vid. Cic. Verr. 2, 28 o. 29; - in iisdem illis locis, id.; quum ··· idem illud alii desiderent, id. Off. 2, 15; - quod idem in ceteris artibus non fit, id. Fin. 3, 7; men in qua (causa) omnes sentirent unum atque idem, id. Catil. 4, 7; men omvendt: eandem et unam rem etc., id. Orat. 40; — III) som Sammenligningsord, m. flgd. et, ac, quae, ut, qui (quae, quod), quam, quasi, cum, poet. ogs. c. dat.; - idemne sit pertinacia et perseverantia, Cic. Top. 23; idem valere debet, ac si etc., id. Sull. 18; non idem judicum comissatorumque conspectus, id. Coel. 28; eisdem fere verbis, ut actum est, id. Tusc. 2, 3; iidem abeunt, qui venerant, id. Fin. 4, 3; cf. id. Catil. 3, 12; eandem constituit potestatem, quam si etc., id. Agr. 2, 12; sensu amisso, idem fit, quasi etc., id. Lael. 4; hunc ego, eodem mecum patre genitum, etc., Tac. Ann. 15, 2; Invitum qui servat, idem facit occidenti, Hor. A. P. 467; cf. Lucr. 3, 1051; — b) endel. ogs. in neutr. c. gen.; si idem nos juris haberemus, quod ceteri, Cic. Balb. 12; ligel. idem consilii tibi do, id.; — B) hertil er endnu at mærke; 1) ĕādem, adv.: paa el. ad den samme Vei; - ut etc., eadem, qua ceteri, fugere noluit, Cic. Div. 1, 51; cf. Liv. 5, 48: per medias stationes hostium egressus etc., eadem revertens etc.; f. ogs. Plaut. Poen. 3, 3, 3, oftere; — 2) ĕōdem, adv.: sammestedshen; - omnes clientes suos ··· eodem conduxit, Caes. B. G. 1, 4; - oftest „overf.": deri el. dertil; Ego pol te redigam eodem, unde orta es, etc., Plaut. Amph. 1, 2, 13; addendum eodem est, ut ne etc., Cic. Lael. 18; ligel. Caes. B. G. 1, 14: quod etc., eodem pertinere; — not. a: pl. iidem, som disyll.: idem, Ovid.; vid. Madv. Gramm. p. 97; — not b: neutr. pl. eadem findes ogs. forbundet med Demonstrativsuffixet -met; vid. Enn. ap. Cic. Acad. 2, 27: iteradum eademmet ista mihi.

īdentĭdem, adv., [ligesom f. idem idem: altid det samme]: gientagne Gange, atter og atter, oftere, odl.; – identidem in causa quaerere etc., Cic. R. Am. 30; idque ut identidem fieri posset etc., vid. id. N. D. 3, 10; ∾ se ad suos recipere, Caes. B. G. 2, 19; cf. Catull. 11, 19, o. Plaut. Men. 1, 2, 51.

īdĕo, adv., [f. id eo, det el. dette derfor]: derfor, af den Grund, odl.; A) relative; 1) m. de flgd. Causalparticler: quod, quia, quoniam; – saal.: ideo quod etc., Cic. R. Am. 30, oftere; cf. Quintil. 10, 5, 16, o. Hor. Ep. 1, 19, 26; – mulieres ideo bene olere, quia nihil olebant, Cic. Att. 2, 1; ideo felicia bella vestra esse, quia justa sunt, Liv. 45, 22; – immo ideo magis propera, quoniam etc., Senec. Ep. 76; cf. Plin. 20, 76; — 2) m. de flgd. Hensigtsparticler: ut, ne, quo, quin; – ideo Claudius retulit, ut Verres posset auferre? Cic. Verr. 4, 4; cf. id. Agr. 3, 2, o. Quintil. 10, 7, 31; – ideoque etc., ne incerta prole auspicia turbarentur, Liv. 4, 6; cf. Tac. Hist. 4, 73; – men ideo etc., quo facilius etc., Varr. L. L. 5, 16; – men non quin etc., ideo etc., Liv. 2, 15; — 3) non (el. nec) ideo m. flgd. si, el. hos abl. absol.; – nec si etc., ideo etc., Varr. R. R. 1, 18; cf. Cic. Coel. 8; — B) absol.; Nihil laboras; ideo, quum opus est, nihil habes, Phaedr. 4, 23; cf. Cic. Fin. 5, 29, o. Caes. B. C. 3, 11; ligel. nec ideo iram ejus lenient, Tac. Ann. 1, 12; cf. Suet. Aug. 54.

īdĭŏgrăphus, 3: skreven med egen Haand, liber, Gell. 9, 14. — īdĭōma, atis, n., ἰδίωμα: Sprogets Eiendommelighed, Charis.; — īdĭōta, ae, m., ἰδιώτης; „egentl.": som ikke beklæder noget offenligt Ombud el. Embede; df. sædv.: uvidende el. enfoldigt Menneske, en Ignorant el. Idiot i sit Slags; – quos iste (hin Kunstkiender) idiotas appellat, Cic. Verr. 4, 2; cf. id. Sest. 51, ogs. id. Pis. 26 o. 27; ligel. idiotas et rudes etc, Gell.; df. — īdĭōtĭcus, 3, ligesom frgd.: raa el. uvidende, Tertull. — īdĭōtismus, i, m., ἰδιωτισμός: den almindelige og simple el. vulgære Udtryksmaade, Senec. Controv. — Idistavisus campus, Tac. Ann. 2, 16: Slette ved Veseren, rimel. i Nærheden af Minden. — Idmon, ŏnis, m., Ἴδμων, af Colophon, Fader til Arachne, Ovid. Met. 6, 8; — b) df. Idmŏnius, 3, Arachne, id. ibd. 133; — not.: en anden Idmon, argivisk Spaamand, ommældes Ovid. Ib. 506, o. Hygin. Fab. 14.

īdōlēum, (-īum), i, n., εἰδωλεῖον: Afgudstempel, Tertull., Hieronym.; — not.: ogs. idōlium, Prudent. — īdōlĭcus, 3, εἰδωλικός: hørende til Guderbilleder el. Afgudsbilleder, res, Tertull. – īdōlŏlătres, (-tra), ae, m., εἰδωλολάτρης: Billeddyrker el. Afgudstiener, Tertull.; — df. fem. īdōlŏlătris, ĭdis, Prudent. — īdōlŏlătrīa, ae, f., εἰδωλολατρεία: Afgudstieneste, Tertull.; — 2) df. īdōlŏlătrĭcus, 3, id. — īdōlŏthȳtus, 3, εἰδωλόθυτος: hørende til et Afgudsoffer, solennia, Tertull.; ∾ voluptates, id. — īdōlum, i, n., εἴδωλον; 1) Billede el. Gestalt, hvorunder noget fremstiller sig; imagines, quae εἴδωλα nominant, etc., Cic. Fin. 1, 6; – „bes." ogs. Skyggebillede el. Spøgelse; mox apparebat idolum, senex etc., Plin. Ep 7, 27; — II) eccles.: Afgudsbillede, Tertull.

Idŏmĕneus, (quadrisyll.), ĕi o. eos, m., Ἰδομενεύς: Konge paa Creta, o. Cretensernes Anfører for Troja, drog sild. til Italien; – vid. Virg. Aen. 3, 401, Ovid. Met. 13, 358, o. Hygin. — Idŏmĕnius, 3: benævnt efter Byen Idomene i Macedonien; df. macedonisk, montes, Catull. 64, 178.

*īdōnĕe, adv.: passeligen, hensigtsmæssigen, Cic. Inv. 1, 15; – navnl. ogs. i Retssproget: tilstrækkeligen, cavere, Dig.; – compar., magis idonee, Dig.; men idoneius, Tertull.; — īdōnĕĭtas, atis, f.: Dygtighed, Brugbarhed; ∾ servi, Augustin.

īdōnĕus, 3: duelig el. dygtig el. skikket el. beqvem el. tienlig el. tilstrækkelig dertil, (om Personer, Ting og Begreber); – oftere m. ad, el. m. qui, el. c. dat., el. absol.; undert. ogs. m. in c. acc. el. abl., el. c. inf.; – non essem ad ullam rem idoneus, si etc., Cic. Cluent. 6; loco ad aciem instruendam opportuno atque idoneo, Caes. B. G. 2, 8; cf. Cic. Leg. 2, 4; – utrum ille idoneus non est, qui impetret, etc.? Cic. Manil. 19; men ∾ initium, unde exordiar narrare, quae etc., Ter. Hec. 3, 3, in.; – alius historiae magis idoneus ... alius utilis studio juris, Quintil. 2, 8, 7; cf. Hor. Ep. 2, 2, 8; ligel. idonea dicere vitae, id. A. P. 334; men castris idoneum locum deligit, Caes.; cf. Cic. Fam. 6, 19, in.; – men absol.: minus idoneum hominem praemio afficere, id. Balb. 3; cf. id. Off. 2, 15; men idoneus suae rei quisque defensor, Quintil.; men ∾ debitor, (vederheftig), Dig.; – ∾ tempus, Cic.; minus idoneis (verbis) uti, id. d. Or. 1, 31; ∾ vox actoris, Quintil.; – compar., (men alene eftercl.): idoneior persona, Dig.; – men subst.; in deligendis idoneis etc., Cic. Off. 2, 18; cum idoneis collocutus, Liv. 34, 25; – ogs. c. gen.: apud idonea provinciarum, (paa passende Steder i Provindsen), Tac. Ann. 4, 5; – infirmi et in nullam spem idonei, Senec.; cf. Quintil. 6, 3, 15; – res humiles contemnere, nec idoneas dignitate sua judicare, (efter Anal. af dignus), Auct. ad Herenn. 3, 3; – men c. inf. alene „poet."; vid. Hor. Ep. 1, 10, 12, o. id. Od. 4, 1, 12.

īdos, n., εἶδος, i. e. species: Billede el. Gestalt, Senec. Ep. 58. — īdulis, e, [Idus], ovis, Macrob. Sat. 1, 15: som paa Idus i Maaneden offres til Jupiter; cf. Ovid. Fast. 1, 56. — Idūme, es, f., Lucan., Val. Fl., o. Idūmaea, ae, f., Ἰδουμαία: Landskab i Palæstina, Plin. 5, 15 flgd.; — 2) df. Idumaeus, 3: idumæisk, palæstinsk, palmae, Virg. Ge. 3, 12; men, ∾ triumphi, (i Anledning af Jerusalems Erobring) Martial. 2, 2. — idŭo, are, v. a., i. e. divido; (efter Macrob. Sat. 1, 15: etrurisk Ord, hvf. idus). — īdus, ŭum, f., [f. und. frgd.; dog efter nogle af εἶδος, i. e. species, med Hensyn paa den fulde Maane]; – den 15de Dag i Maanederne: Mars, Mai, Juli, October; i de øvrige Maaneder: den 13de; – idus Martiae, Cic. Att. 15, 4; iduum septembrium dies, Tac. Ann. 2, 32; – „bes." var ogs. idus, ligesom ellers calendae: den ordenlige Betalingstermin; vid. Cic. Catil. 1, 6, o. Hor. Epod. 2, 69; cf. id. Sat. 1, 6, 75.

Idȳia, (trisyll.), ae, f.: Gemalinde af Aetes, og ved ham Moder til Medea, Cic. N. D. 3, 19, Hygin. — Idyllium, i, n., Εἰδύλλιον: Navnet paa en Samling af mindre Digte af Ausonius. — Ierne, es, o. Ierna, ae, f.: Irland, Claudian.; sædv. Hibernia. — Ietae, arum, m., s. und. Ios.

Igilium, i, n.: liden Ø i d. tyrrhenske Hav, (hod. Giglio), Mela 2, 7, o. Caes. B. C. 1, 34. — igitur, conj., [besl. m. is o. hic, m. Demonstrativsuffixet -itus]; forbinder en Følgesætning m. d. frgd., ligesom vort: altsaa, derefter; (i Prosa ordenl. efter et andet Ord i samme Sætning); I) „alm.", (el. uden stræng Forbindelse m. d. frgd.); – mox magis, quum etc., igitur tecum loquor, Plaut. Casin. 2, 2, 39; cf. id. Bacch. 3, 4, 17, o. Lucr. 2, 677; — b) bliver ogs. pleonastisk forbundet m. tum o. deinde; vid. Plaut. Most. 1, 2, 51, o. id. Stich. 1, 2, 29; — II) „bes."; A) hos den logiske Slutningsfølge: altsaa, derefter, følgeligen; – transisse videtur modum, quippe qui etc.; moderatius igitur ferre debuit, Cic. Tusc. 4, 17; cf. id. N. D. 2, 6, o. id. Acad. 2, 30; — bb) ligel. i den consecutive Spørgsmaalsætning: altsaa, da; – dolor igitur etc.; qui potest igitur habitare in vita beata summi mali metus? Cic. Fin. 2, 28; cf. id. Top. 4, o. id. Acad. 2, 8; – ligel. i d. ironiske Spørgsmaal; dicet aliquis: haec igitur est tua disciplina? id. Coel.

17; — B) i Gienoptagelsen af en afbrudt Tankerække; - sunt nonnullae disciplinae, quae etc.; hae disciplinae igitur etc., Cic. Off. 1, 2; - navnl. ogs. efter en Parenthesis; vid. id. Fin. 3, 14, oftere; — b) ligel. i Opfatningen og ligesom Samlingen af d. frgd. Momenter; - quum videmus etc.; haec igitur ··· quum cernimus, etc., Cic. Tusc. 1, 28; cf. id. Catil. 4, 11, o. id. d. Or. 2, 25; — C) i den specielle Udførelse af den i Alm. anførte Tanke; omtr. vort: altsaa; (kan i denne Bem. ogs. hos Cic. begynde Sætningen); - vid. Cic. Fin. 1, 20, o. id. Brut. 32; ligel. id. Leg. 1, 6: nunc juris principia videamus. Igitur doctissimis viris placuit etc.; cf. Sall. Catil. 54, o. Tac. Ann. 15, 72; — not.: ogs. kan igitur have flere Ord foran sig; - quid dicis igitur? Cic.; huic homini parcetis igitur? id. Verr. 1, 32; quid tibi negoti est meae domi igitur? Plaut. Epid. 3, 4, 63.

ignārĭus, 3, s. und. igniarius. — ignaruris, e: forel. Biform af flgd. — ignārus, 3, [2. in-, gnarus; cf. ignavus, ignotus]; I) uerfaren deri, ubekiendt dermed, uvidende derom; - oftest c. gen.; undert. ogs. m. Relativ- el. m. Objectsætning; ogs. absol.; — a) c. gen.; ait se ··· hujus ignarum oppidi, Plaut.; cf. Ter. Ad. 2, 1, 6; oftere; - plerique rationis physicae ignari, Cic. N. D. 2, 21; cf. id. d. Or. 1, 14, o. id. Orat. 34; men Hor. Ep. 2, 1, 132: puella ignara mariti, (i. e. innupta); - „poet." ogs. om Ting og Begreber, vid. Hor. Od. 2, 1, 34; men ogs.: non ignara philosophiae grammatice, Quintil.; — b) m. Objects- el. Relativsætning; quamquam non ignari, multos contra esse dicturos, Cic. Tusc. 2, 1; cf. Tac. Ann. 4, 8; - men Cic. Sest. 28: ignari ··· quid virtus valeret; ligel. quo essent in loco, ignari, Quintil.; — c) endel. absol.; vid. Cic. Planc. 16: tu, me ignaro, etc., (uden at jeg veed noget deraf); cf. Suet. Claud. 29; et quidem insciens plerumque et ignarus; s. ogs. Virg. Aen. 3, 338; men Plaut. Pseud. 4, 7, 62: an nescis etc.? S. juxta cum ignarissimis; — II) „overf."; a) act.: der glemmer noget, der ikke mindes noget; - neque enim ignari sumus ante malorum, Virg. Aen. 1, 198; — b) pass., s. ignotus: ukiendt, ubekiendt; m. o. ud. dat.; - proles ignara parenti, Ovid. Met. 7, 404; regio hostibus ignara, Sall. Jug. 52; cf. Tac. Ann. 2, 13; - mare magnum, et ignara lingua etc., Sall. Jug. 18; cf. Gell. 9, 12, ogs. Ovid. Met. 1, 453; — not.: superl. s. ovenf.

ignāve, adv. af ignavus: dorsk el. trægt, modløst el. aandløst, odl.; - ne quid ignave ··· serviliter ··· faciamus, Cic. Tusc. 2, 23; ignave multa (dicere: aandløst el. uskiønt), Hor. Ep. 2, 1, 67; — b) ogs. in compar., Virg. Ge. 3, 465: summas carpentem ignavius herbas (ovem) etc.

*ignāvesco, ĕre, v. n. inch.: bliver dorsk el. træg, Tertull.; — ignāvĭa, ae, f.: Dorskhed, Træghed; copia cibi ignaviam affert, Plin.; - oftere Feighed el. Modløshed; contraria ··· fortitudini ignavia, Cic.; cf. id. Catil. 2, 11, o. Sall. Jug. 2; ligel. Virg. Aen. 11, 733; - men ignavia (Uvirksomhed) corpus hebetat, labor firmat, Cels.; — II) „overf." ogs. om Ting; ∾ odoris, (dens Mathed), Plin. 12, 54; — ignāvĭo, ire, v. a.: giør dorsk el. uvirksom, Attius ap. Non.; o. — ignāviter, adv.: Biform af ignave; - ∾ aliquid facere, Hirt. ap. Cic. Att. 15, p. 6; cf. Auct. B. Afr. 81; — [flgd].

ignāvus, 3, [1. in-, gnavus el. navus]: dorsk, træg, uvirksom, lad; ogs. modløs el. feig; - I) oftest o. classisk om levende Gienstande; - homo inertior, ignavior etc., Cic. Verr. 2, 78; ignavus miles et timidus, id.; cf. Liv. 26, 2: ignavi et imbelles inter hostes; ogs. Sall. Catil. 53: ex ignavo strenuum etc.; men ignavissimus et fugacissimus hostis, Liv.; - Ignavaeque fame (apes), Virg. Ge. 4, 259; men id. Aen. 1, 435: Ignavum, fucos, pecus ··· arcent; ligel. Hor. Epod. 6, 2: Ignavus adversum lupos (canis); - ogs. som subst; in victoria vel ignavis gloriari licet, Sall. Jug. 53; cf. id. Catil. 11; ligel. Favimus ignavo, Ovid. Am. 3, 2, 73; - ogs. c. gen.; legiones operum et laboris ignavas etc., Tac. Ann. 11, 18; — II) „overf." om Ting og Begreber; A) ligesom pass.: dorsk, el. kraftløs, unyttig, odl.; - inertis, ignavae senectutis vitia, Cic. d. Senect. 11; men comisk: ignaviorem facere ignaviam, Plaut. Poen. 4, 2, 24; ∾ mora, Ovid.; ∾ gravitas, id. Met. 2, 821; men ∾ lux, Juvenal, 14, 105, (Dag, paa hvilken man intet foretager sig); ligel. ∾ anni, Ovid.; ∾ otia, id.; - ∾ nemora, Virg. Ge. 2, 208, (ufrugtbart Skovland); ∾ cornicula, (Følehorn, som ikke bruges), Plin.; sucus opio ignavior, (mindre virksom), id.; — B) ligesom act.: som giør dorsk, frigus, Ovid., aestus (pl.), id. Met. 7, 529; - hertil kan endnu mærkes Cic. Fat. 12: illa ignava ratio quae dicitur, (Grækernes ἀργὸς λόγος; der anbefaler Uvirksomhed af den Grund, at Skiebnens Bestemmelse dog ikke lader sig forandre); cf. ibd. 13: genus interrogationis ignavum et iners.

ignĕŏlus, 3, demin. af igneus: noget ildlig el. ildagtig; bs. „overf.": ∾ vigor, Prudent. — ignesco, ĕre, v. n. inch., [ignis]; I) „egenl.": at geraade i Brand, at forbrændes; - eventurum, ut vel omnis mundus ignesceret, Cic. N. D. 2, 46; men Ovid. Met. 15, 847: lumen capere atque ignescere, (faae en ildlig Natur); — II) „fig."; A) „overf." om Farven: at blive ildfarvet; - purpura et candor, et tertius (color) ex utroque ignescens, Plin. 37, 8; — B) „ment.": at opflammes, at geraade i Hede el. Lidenskab; - Rutulo (dat.) ··· Ignescunt irae, Virg. Aen. 9, 66; ∾ odia, Stat.; — b) ogs. c. inf.: incurrere muris Ignescunt animi, Sil.; — not.: pass. impers.: ignescitur, (s. ignescit: faaer ildligt Udseende), Laber. ap. Non.

ignĕus, 3, [ignis]; I) „egenl.": ildlig el. brændende; sidera tota esse ignea, (at de bestaae af Ildmasser), Cic. N. D. 2, 15; sol igneus, (brændende), Virg. Ge. 4, 426; ∾ ardor, Auct. ad. Her.; ligel. ∾ aestas, Hor.; men id. Od. 3, 3, 10: igneae arces, (i. e. coelum); men ∾ vis coeli, d. e. Ætheren, Ovid. Met. 1, 26; men Cic. N. D. 3, 14: ∾ vis, (den af Heraclitus antagne Elementarild); — II) „fig."; A) „overf.": gløende, astra, Virg., purpura, Val. Fl.; gemmae igneo colore fulgentes, Plin.; — B) „ment." o. „ethisk": brændende, gløende, (om en Lidenskab, osv.); ∾ furor, Ovid., vigor, Virg.; ogs. om Personer: brændende af Mod; volat igneus aequore Tarchon, (som en Ild), Virg. 11, 746; ligel. igneus in pugnam, Sil.

ignĭārĭus, 3, [ignis]: hvoraf man faaer Ild, lapis, Capella; — b) bs. subst.: (arbores), ex quibus igniaria fiunt, (Ildtøier, Fyrtøier), Plin. 16, 76. — ignĭcŏlor, ōris, adj., o. ignicōlōrus, 3, [ignis, color]: ildfarvet, Juvenc. — ignĭcŏmans, tis, adj., Avien., o. ignicŏmus, 3, [ignis, coma]: med ildfarvet Haar el. Man, leo, Nemes.; ogs. ildlig, sol, Appul.

ignĭcŭlus, i, m., demin. af ignis: liden el. svag Ild, Ildgnist; cum igniculo quodam caloris, Plin. 35, 52; igniculum ··· si poscas, (en Smule Ild), Juvenal. 3, 102; — II) „fig."; A) „overf." om Farven: Glands el. Skin; - onyx Indica igniculos habet, Plin.; cf. id. 7, 25; — B) „ment.": den første Spire og ligesom Gnist, hvoraf noget udvikler sig; - igniculos ingenii ostendere, Quintil.; men Cic. Fin. 5, 7: in animis quasi virtutum igniculi et semina etc.; cf. id. Tusc. 3, 3, o. id. Leg. 1, 12; - men id. Fam. 15, 20: ferre igniculum desiderii tui.

ignĭfer, a, um, [ignis, fero]: ildbærende el. ildlig, axis, (Solens Vogn), Ovid. Met. 2, 59, aether, Lucr., fulmen, id.; - men „fig.": ignifero ··· hortatu, Sil. — ignĭflŭus, 3, [ignis, fluo]: ildstrømmende, hvoraf Ilden strømmer ud; ∾ cavernae, Claudian. — *ignĭ-

gĕna, ae, m., ligesom Ildbaaren: Epithet til Bacchus, (hvis Moder Semele omkom ved Lynild endnu før hans Fødsel), Ovid. Met. 4, 12; o. — ignĭgĕnus, 3: som frembringer Ild, Appul.; — [ignis, gigno].

ignio, ivi, itum, 4, v. a., [ignis]: gjør glohed el. gloende; ∾ minutas acus, Prudent.; — II) df. partic. o. adj. ignītus, 3: ildlig, brændende, aether, Appul.; - df. „overf.": vinum natura ignitius, (af en hedere Natur), Gell. 17, 8; - ogs. „ment.": ignitum ingenium, (heftigt el. fyrigt), Prudent. — ignĭpes, ĕdis, adj., [ignis, pes]: med Ildfødder; ∾ equi, Ovid. Met. 2, 392, tauri, Martial. Spect. 7. — ignĭpŏtens, tis, [ignis]: den Ildmægtige: Epithet til Vulcanus; heder ∾ deus, Virg. Aen. 12, 90; ogs. absol. Ignipotens, id. ibd. 8, 710.

ignis, is, m.: Ilden; ligel. in pl.; I) „egenl."; pati, ab igne ignem capere, Cic. Off. 1, 16; subditis ignibus aquae fervescunt, id.; admoto igni ignem concipere, id.; lapidum conflictu atque tritu elici ignem, id. N. D. 2, 9; ignis in aquam conjectus etc., id. R. Com. 6; pluribus simul locis ignes coorti etc., Liv. 26, 27; — B) df. ogs.; a) „bes.": Vagtild; ignibus exstinctis, Liv. 27, 47; - ogs. Ildblus el. Fakkel; ignibus armata ingens multitudo, Liv. 4, 33; cf. Virg. Aen. 5, 641 o. 660; - ogs. Ligbaalet; in ignem ponere, Ter. Andr. 1, 1, 102, (i. e. in rogum); cf. ibd. 113; — b) „poet." ogs. Lynilden el. Lynet; fulsere ignes, Virg. Aen. 4, 167; cf. Hor. Od. 1, 34, 6; — c) ogs. mærkes aqua o. ignis, som Livets første Betingelser; hvf. aqua et igni interdicere: s. und. aqua. — II) „fig."; A) „overf."; a) ildlig Glands, navnl. Himmellegemernes, Hor. Od. 3, 29, 17; df. ogs. Himmellegemerne selv; vid. id. ibd. 1, 12, 47; ligel. siderei ignes, Ovid. Met. 1, 778, (Solilden el. Solen); - ligel. Glandsen af Ædelstene og af Metaller; Scythicis ut luceat ignibus aurum, Martial. 14, 109, (i. e. smaragdis); - ogs. Øiets Glands; oculi igne micantes, Ovid. Met. 15, 674; s. ogs. nedenf. Cic. Univ. 14; — b) brændende Hede, som Solens, Sil. 16. 99; ligel. Ignibus aut nimiis etc., Lucan. 8, 848; - ogs. Legemets Hede og Rødme; ignis oculorum cum eo igne, qui ob os est suffusus, (som trænger ud i Kinderne), Cic. Univ. 14; — c) sacer ignis: Betændelse, (efter Cels. forskiellig fra erysipelas el. Rosen); artus sacer ignis edebat, Virg. Ge. 3, 566; — B) „ment."; 1) Heftighed i Sindet, brændende Lidenskab; - exarsere ignes animo, Virg. Aen. 2, 575; laurigeri ignes: poetisk Begeistring, Stat.; — b) oftere Elskovsild el. Elskov; caeco carpitur igni, Virg. Aen. 4, 2; cf. Ovid. Met. 9, 519, o. Hor. Od. 1, 13, 8, ogs. id. ibd. 3, 7, 10; men castissimi ignes Porciae, Val. Max.; - „poet." ogs.: den elskede Gjenstand; meus ignis, Amyntas, Virg. Ecl. 3, 66; — 2) den første ligesom Gnist til et Had el. til en Krig, odl.; - huic ordini novum ignem subjici etc., („alleg."), Cic. Rab. Post. 6; ligel. „alleg." Liv. 21, 3, om Hannibal: ne parvus hic ignis incendium ingens exsuscitet; cf. id. 29, 31, ogs. id. 10, 24; — b) ogs. erotisk: Pirringsmiddel, odl.; at ··· ebrietas ignis in igne fuit, Ovid. Her. 16, 230; — not.: abl. igni s. igne: s. ovenf.; bes. ogs. i visse Forbindelser; saal. igni ferroque, igni et aqua, odl.

ignispĭcium, i, n., [ignis, spicio]: ligesom Ildskue; df. Spaadom af Ilden; in pl., Plin. 7, 57. — ignītābŭlum, i, n., [ignio]: Ildtøi, Solin.; - ogs. „overf.": ∾ ingenii virtutisque, Macrob. — ignitŭlus, 3, demin.: noget ildlig, Mercurius, Tertull.; af — ignītus, 3: partic. af ignio. — ignĭvăgus, 3, [ignis, vagor]: ligesom en Løbeild, denunciatio, Capella. — ignĭvŏmus, 3, [ignis, vomo]: ildsprudende, sol, Lactant.

ignōbilis, e, [2. in-, nobilis]: ubekiendt; df. I) „alm.": uberømt, ubemærket, uden Anseelse; - inglorius atque ignobilis etc., Cic. Tusc. 3, 24; cf. Virg. Aen. 7, 776; - ogs. m. Negation; non ignobilis dicendi magister, id. Brut. 91: non ignobilem argentariam exercere, Cic. Caecin. 4; men ∾ civitas et humilis, Caes. B. G. 5, 28; - compar., ∾ vinum, Plin. 23, 20; superl., ∾ artifices, id.; — II) „bes.": af ringe Herkomst el. Stand, ubetydelig el. ringe, virgo, Ter. Phorm. 1, 2, 70; ex aliqua familia non ignobili etc., Cic. Verr. 5, 11; ∾ vulgus, Virg. Aen. 1, 149, agmen, Liv. 10, 20; - men „poet.": ∾ regnum Tulli, Hor. Sat. 1, 6, 9; - ogs. som Skældsord, Plaut. Amph. 1, 1, 284: Vapulabis, ni hinc abis, ignobilis!

ignōbĭlĭtas, atis, f.; I) „alm.": Uberømthed; Mangel paa Navnkundighed el. paa Berømmelse; - num igitur ignobilitas et humilitas ··· sapientem beatum esse prohibet? Cic. Tusc. 5, 36; cf. Ovid. Met. 6, 319; ∾ artificis, Plin.; — II) „bes."; ∾ generis, (ringe Herkomst), Cic. Mur. 8; — B) ogs. „overf.": Slethed el. Ringhed i sit Slags; ∾ vini, Colum. 3, 21; o. — ignōbĭlĭter, adv.; oprdl.: ubekiendt; df. uanseeligen, uhæderligen, sepiliri, Eutrop. 7, 23.

ignōmĭnĭa, ae, f., [2. in-, nomen]; oprdl. ligesom Unddragelse af nogens gode Navn og Rygte, Berøvelse el. Fortabelse deraf; df. Beskæmmelse, Skændsel, Vanære, Krænkelse; (in sing. o. pl.); I) „alm."; - ignominias cladesque duas ·· accepit, Suet. Aug. 23; cf. Caes. B. G. 7, 17; per summum dedecus et ignominiam, Cic. Quint. 20; cf. id. ibd. 31: ∾ omnibus appetitus; s. ogs. id. Phil. 12, 4; in urbanas tribus transferri, ignominiae (dat,) est, Plin. 8, 3; - ogs. c. gen.; cum summa ignominia familiae, Nep. Timoth. 4; men ∾ senatus, Cic. Prov. cons. 7, (som Senatet paalægger); men ∾ amissarum navium, Caes. B. C. 1, 100; men labes ignominiaque mortis, Cic. Rab. perd. 10; — II) „bes." ogs.; A) i Krigssproget: beskæmmende Straf; - legionem totam cum ignominia missam fecit, Suet. Caes. 69; cf. Liv. 3, 5; ignominia notare eos, qui militiam subterfugerunt, Cic. Phil. 7, 9; cf. Suet. Aug. 24; men id. Tib. 19: animadversionum et ignominiarum genera; — B) i Statssproget: den af Censorerne paalagte Beskæmmelse; - quia ··· versatur tantummodo in nomine animadversio illa, ignominia dicta est, Cic. frgm. ap. Non.; cf. id. Cluent. 46 o. 47; men ignominiae causa post omnes interrogatus, Suet. Claud. 9; df. — ignominiatus, 3: beskæmmet, Gell. 8, 15, (in lemmate).

ignōmĭnĭōse, adv.: med Beskæmmelse el. Skændsel, pugnare, Eutrop. 4, 24; - compar., Arnob.; superl., Oros.; af — ignōmĭnĭōsus, 3, [ignominia]: fuld af Beskæmmelse, beskæmmet el. vanæret, skammelig, skændig; I) om Personer: - exsul eras, ignominiosus, (offenligen beskæmmet), Quintil. 7, 1, 8; ∾ filia, Dig.; ogs. subst.; ignominiosis notas dempsit, Suet. Vit. 8; cf. Quintil. 3, 6, 75 o. 77, ogs. Tac. Germ. 6; — II) om Ting og om Begreber; ignominiosissimum caput, Tertull.; - ∾ et flagitiosa dominatio, Cic. Phil. 3, 14; ∾ fuga, Liv. 3, 23; ∾ dicta (et immundā), Hor. A. P. 247; ∾ missio: æreløs Afsked, Dig.

ĭgnōrābĭlis, e, [ignoro]: ukiendelig, ikke til at kiende, ukiendt el. ubekiendt; - non ignorabile, (hvad enhver kan vide), Cic. Inv. 2, 32; quis hic est ··· ignorabilis, (som ingen kiender)? Plaut. Pseud. 2, 1, 18; - compar., Gell. 9, 12; — df. adv.: ignōrābĭlĭter, litteratae laminae, (med ulæselig Skrift), Appul.

†ignōrans, tis: partic. o. adj. af ignoro; df. — — ignōranter, adv., af Uvidenhed, facere aliquid, Cyprian.; o. — ignōrantia, ae, f.; Uvidenhed, Vankundighed; a) c. gen. obj.; ∾ loci, vid. Caes. B. C. 3, 68; men ∾ imperii Romani, Tac. Ann. 1, 59; ∾ scripturae, Suet.; ∾ recti, Tac., veri, Ovid.; cf. Nep. Ages. 8: ∾ bonarum rerum; — b) c. gen. subj.: ignorantiae lectorum (mederi), Nep. Pelop. 4; — c) absol.; temeritatem et ignorantiam et opinationem ··· a virtute sapientiaque removebat, Cic. Acad. 1, 11; men ∾ mutuā fallentes, Tac. Hist. 1, 75; cf. id. Germ.

40: ∾ sancta, quid sit illud, quod etc. — ignōrātio, onis, f., [ignoro], ligesom frgd.: Uvidenhed, Ukyndighed, Ubekiendtskab dermed; a) oftest c. gen. obj.; - propter ignorationem locorum, Cic.; in maximarum rerum ignoratione versari, id.; quanta ignoratio sui, id. Cluent. 36; - ∾ numquam antea visi regis, Curt. 3, 12; ∾ facti, Dig.; — b) sield. m. de; cujus etc., ejus ignoratio de aliquo etc., Cic. Sull. 13 extr.

ignōro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ignarus]: veed ikke, kiender ikke, har ingen Kundskab derom; - c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætn., ogs. m. de, ogs. m. quin, ogs. absol.; - Erras, si id credis, et me ignoras, Ter. Heaut. 1, 1, 52; cf. id. Rab. Post. 12: si etc., et illum et me vehementer ignoras; men pass.: quia etc., ignoratur parens, Ter. Phorm. 2, 3, 10; men Cic. d. Rep. 1, 13: si etc., multa nobis et magna ignoranda sunt; men ignorabatur, (man kiendte ham ikke), Suet. Vit. 17; ligel. servili habitu ··· ignoratus evasit, Tac. Hist. 4, 36; cf. Sall. Jug. 54; men te ignorarier, (f. ignorari), Ter. Phorm. 5, 7, 38; men ignoratae artis crimen, vid. Hor. A. P. 262; - quis ignorabat, m. acc. c. inf., Cic. d. Rep. 3, 18; men m. flgd. relat.: quum, id quam vere fiat, ignores, Cic. Lael. 26; cf. id. ibd. 7; men non ignoro, quanti ejus nomen putetis, id. N. D. 3, 31; cf. Ovid. Met. 13, 913; - men ∾ de aliquo, Cic. Att. 8, 14; - men id. Flacc. 27: quis ignorat ··· quin etc.? - endel. absol.; an vero vos soli ignoratis? etc., id. Mil. 12; cf. Hor. Ep. 2, 3, 87; ligel. Plaut. Capt. prol. 50: Ita nunc ignorans suo sibi servit patri; — II) partic. ignorans, tis, ogs. som adj.: ukyndig; reversus ille, eventus belli non ignorans, etc., Caes. B. G. 6, 42.

ignoscens, tis: partic. o. adj. af ignosco; df. — ignoscentĭa, ae, f.: Tilgivelse; (efterel. Ord); in pl.: ignoscentias utiles esse rebus humanis, Gell. 7, 3. — ignoscĭbĭlis, e, [ignosco]: tilgivelig; si hic ... vestitus de multo jam usu ignoscibilis est, Castrit. ap. Gell. 13, 21.

ignosco, nōvi, nōtum, 3, v. a. o. n., [2. in-, gnosco, nosco]; oprdl.: veed ikke, kiender ikke; df. lader som jeg ikke veed noget; hvf. sædv.: tilgiver, alicui (aliquid, el. quod, el. si), ogs. ∾ aliquid, ogs. absol.; - ut eis delicta ignoscas, Plaut.; cf. Cic. Phil. 1, 6; men id. Att. 7, 12: velim mihi ignoscas, quod etc.; men id. Agr. 2, 18: mihi, quaeso, ignoscite, si etc.; men omnia sibi ignoscere, Vell. 2, 30; ∾ delictis, Plaut., vitiis, Hor.; men impers.: quum ··· ignosci nobis potulabimus, Auct. ad Her. 2, 17; cf. Ter. Hec. 5, 1, 10; ligel. Cic. Att. 11, 14: quibus non erat ignotum; men mihi profecto poterit ignosci, si etc., Quintil. 4, prooem.; - equidem istuc factum ignoscam, (vil tilgive det), Ter. Heaut. 4, 1, 34; men pass.: quae (culpa) sit ignoscenda, id. Phorm. 5, 3, 26; - ogs. absol.; ignosce, orat, etc., id. ibd. 5, 8, 46; ligel. Cic. Part. or. 37: ad ejus facti deprecationem ignoscendi petenda venia est; cf. id. Pis. 41; men impers.: ignotum est, tacitum est, Ter. Ad. 3, 4, 28; — II) partic. ignoscens, tis, ogs. som adj.: som gierne tilgiver overbærende, forsonlig; Quanto tuus est animus ignoscentior, etc., Ter. Heaut. 4, 1, 32.

1. ignōtus, 3: partic. af ignosco. — 2. ignōtus, 3, [2. in-, gnotus, i. e. notus]; I) pass.: ubekiendt; - ad ignotum arbitrum etc., Plaut. Rud. 4, 3, 104, etc.; ignoti homines et repentini etc., Cic. Brut. 64; men id. Flacc. 17: ab hoc ignotissimo Phryge nobilissimum civem (vindicare); longinqua eoque ignotior gens Liv. 5, 32; cf. Hor. Od. 4, 9, 27; - obscurum sane et ignotum (jus applicationis), vid. Cic. d. Or. 1, 39; ignotiora verba, Quintil.; men ille tibi non ignotus cursus animi mei, Cic. Att. 5, 15; — B) „bes." o. „poet.": ubekiendt efter Fødselen, af ringe Stand, ringe, uanseelig; vid. Hor. Sat. 1, 6, 36; cf. id. ibd. 24: Non minus ignotos generosis etc.; f. ogs. Ovid. Met. 9, 670, o. id. ibd. 2, 600; ogs. er at hidføre Hor. Sat. 1, 3, 108: ignotis mortibus (perire); — II) act., (men sield. f. d. sædv. ignarus): ubekiendt dermed, uvidende, ukyndig; - illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant, Cic. Fam. 5, 12; cf. Phaedr. 1, 11: Ignotos fallit; f. ogs. Nep. Ages. 8.

Igŭvium, i, n.: By i Umbrien, Cic., Caes., Liv.; — b) df. Igŭvinātes, ium, m., Cic. Balb. 20; - ogs. Igŭvini, orum, m., Plin. 3, 19, o. Caes. B. C. 1, 12: Indvaanerne deraf.

īlĕos, i, m., εἰλεός: Tarmegigt, Plin. 30, 20, oftere; (hos Cels. paa Græsk). — Ilerda, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., ved Floden Sicoris, (hod. Lerida), Caes. B. C. 1, 41 flgd., Hor., Lucan.; — 2) df. Ilerdenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 4. — Ilergetes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4, Liv. 21, 23, oftere. — īlex, ĭcis, f.: etslags Eg, Stenegen, (quercus ilex L.), Plin. 16, 8; ∾ arguta, Virg., procera, Hor., nigra, Ovid.; — b) „poet." ogs. f. ilignea glans; vid. Martial. 14, 70: ilice pastus (porcus).

1. īlia, ium, (dat. heterocl. iliis, Cels. 4, 1), n.: en Deel af Underlivet, neml. fra de nederste Ribben til Kiønsdelene, Lysken, germ. die Weichen; vid. Ovid. Met. 3, 216, Virg., Hor., Plin.; - ilia ducere, Hor., trahere, Plin., (ligesom at slebe dem efter sig); men Virg. Ecl. 7, 26: rumpantur ut ilia Codro, (at han maa briste af Harme); — II) „overf.": Dyrenes Tarme el. Indvolde; saal. ilia rhombi, Hor. Sat. 2, 8, 30; cf. Martial. 10, 45, o. Juvenal. 5, 136.

2. Ilia, (il), ae, f.: poetisk Benævnelse af Rhea Silvia, Moder til Romulus og Remus; vid. Ovid. Fast. 2, 383 o. 598, Hor. Od. 1, 2, 17, oftere, o. Virg. Aen. 2, 274; — 2) df. Iliădes, ae, m.: Søn af Ilia, Ovid. Am. 3, 4, 40; ∾ pater, (i. e. Romulus), id.; men Iliadae fratres, (i. e. Romulus et Remus), id. — Iliacus, 3: f. und. Ilium. — Iliădes, ae, m.; 1) en Trojaner; f. und. Ilium; — II) Søn af Ilia: f. und. 2. Ilia. — Ilias, ădis, f. und. Ilium.

īlicet, adv., [i: imperat. af ire, o. licet; cf. scilicet, o. videlicet; altf. oprdl.: man kan gaae; df.]; I) som term. techn.: det Udraab, hvormed en Forsamling ved Forhandlingens Ophør blev ophævet; altf. man kan gaae, el. I kunne gaae, odl.; vid. Donat. ad Ter. Phorm. 1, 4, 31, oftere, ogs. Serv. ad Virg. Aen. 2, 424, oftere; — B) df. „overf." o. „alm."; 1) ilicet: vi kunne gaae, her er intet videre at giøre; (ligel. forcl.); vid. Ter. Phorm. 1, 4, 30, oftere; men Plaut. Capt. 3, 1, 9: Ilicet parasiticae arti maximam in malam crucem! — 2) ligesom vort: det er forbi, alt er tabt, odl.; (ligel. forcl.); - vid. Ter. Eun. 2, 3, 56: Ilicet, desine, jam conclamatum est.: cf. Plaut. Cist. 4, 2, 17: Actum est, ilicet, me infelicem et scelestam! — II) m. Bibegr. af en Paaskynden el. Ilen, ligesom illico: strax, uden Ophold, odl.; (forcl. o. hos d. augustiske Digtere); - Ilicet ignis edax summa ad fastigia vento Volvitur, Virg. Aen. 2, 758; cf. Tibull. 2, 6, 15.

*īlicētum, i, n.: Stenegeskov el. Egeskov, Martial. 12, 18; o. — īlicĕus 3: af Steneg el. af Eg; - ∾ trabes, Stat. Theb. 6, 101; — [ilex]. — Ilienses, ium: f. und. Ilium. — īlignĕus, 3: af Steneg el. af Eg; ∾ subscudes, Cato, frutices, Colum.; o. — īlignus, 3: = frgd.; ∾ pedes (lecti), Ter. Ad. 4, 2, 46; ∾ canales. Virg. Ge. 3, 33. — [ilex].

Ilion, i, f. und. Ilium. — Iliŏna, ae, o. Ilione, es, f., Ἰλιόνη: K. Priams ældste Datter, Gemalinde af Polymnestor, K. i Thracien; vid. Virg. Aen. 1, 653 (Serv.), o. Hygin.; cf. Cic. Acad. 2, 27; — not.: ogs. Navnet paa en Comoedie af Pacuvius, Hor. Sat. 2, 3, 61, o. Cic. Tusc. 1, 44. — Iliŏneus (quadrisyll.), i, m., Ἰλιονεύς: den yngste Søn af Niobe, Ovid. Met. 6, 281; — not.: ogs. en Ledsager af

Æneas, Virg.; — Ilios, i, f. und. Ilium. — īliōsus, 3, [1. ilia]: som lider af Tarmegigt. — Ilīthȳia, (quadrisyll.), ae, f., Εἰλείθυια, hos Grækerne: den Gudinde, som styrker og frelser de Fødende, Romernes Juno Lucina, Hor. Carm. Sec. 14, ogs. Ovid. Met. 9, 283, o. id. Am. 2, 13, 21.

Iliŭm el. Ilĭon, (il), i, n., Ἴλιον: poetisk Benævnelse af Byen Troja; vid. Virg. Aen. 3, 3, oftere, Ovid. Met. 6, 94, oftere, Cic. Div. 1, 14, o. A.; - ogs. Ilios, i, f., efter Grækernes Ἴλιος, Hor. Od. 4, 9, 18, oftere, o. Ovid. Met. 14, 467, oftere; — B) df. 1) Iliŭs, 3: hørende til Ilium el. Troja, ilisk el. trojansk, tellus, Virg. Aen. 9, 285, matres, Hor. Epod. 17, 11; cf. id. Carm. Sec. 37; — b) df. subst. Ilii, orum, m.: Trojanerne, Plaut. Bacch. 4, 9, 27; — 2) Iliăcus, 3: = frgd.; - ∾ Penates, Virg.; ∾ fata, id.; men ∾ Vesta, (som dyrkedes i Troja), Ovid. Fast. 6, 227; men ∾ carmen: Iliaden, Hor. A. P. 129; cf. Ovid. Pont. 4, 16, 6: ∾ Macer, (der besang d. trojanske Krig); - ogs. f. romersk, Sil. 10, 387, oftere; — 3) Ilienses, ium, m.: Indvaanerne af Ilium, Suet. Tib. 52, oftere; — 4) Iliădes, ae, m.: en Trojaner; saal. om Ganymedes, Ovid. Met. 10, 160; — 5) Ilĭas, ădis, f., Ἰλιάς; aa) en Trojanerinde; men om Helena, Ovid. Trist. 2, 371; - df. in pl. Iliades, um, vid. Virg. Aen. 3, 65; — bb) Iliaden, det berømte homeriske Epos over den trojanske Krig; - Ilias, aeternum, si latuisset, opus, etc., Ovid. A. A. 3, 413; men Propert. 2, 25, 58, (om Æneiden): Nescio quid majus nascitur Iliade; — b) df. „overf." om en uhyre Mængde el. Vidtløftighed el. Vanskelighed; vid. Ovid. Pont. 2, 7, 33; men paa Græsk, Cic. Att. 8, 11: tanta malorum impendet Ἰλιάς; cf. Propert. 2, 1, 14. — Ilius, 3: f. und. frgd.

illā, (abl. som adv.): f. und. ille — il.lābĕfactus, (2. in-), 3: urystet, urystelig, concordia, Ovid. Pont. 4, 12, 30; cf. id. ibd. 4, 8, 10. — il.lābor, [1. in-], psus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": at falde el. glide el. flyde ned el. ind deri; - c. dat., ogs. m. in o. ad, ogs. absol.; - ∾ mari, (om en Flod), Plin. 5, 31; ∾ in stomachum, (om Spiserne), Cic. N. D. 2, 54; men „poet.": Si fractus illabatur orbis, (falder el. styrter sammen), Hor. Od. 3, 3, 7; — II) „fig.": (voluptates) ad sensus affluere et illabi, Cic. Fin. 1, 11; men animis illabere nostris, (træng ind deri)! Virg. Aen. 3, 89; sensim pernicies illapsa civium in animos, Cic. Leg. 2, 15. — il.lăbōratus, [2. in-], 3: uforarbeidet, terra, Senec. Ep. 90; ∾ fructus, Quintil.; virtus obvia et illaborata, (som ikke har kostet Anstrængelse), id.; cf. id. 10, 1, 111. — il.lăbōro, [1. in-], are, v. n.: at arbeide derpaa; ∾ domibus (sc. aedificandis), Tac. Germ. 46.

illac, adv., f. und. 1. illic. — il.lăcĕrābĭlis, (2. in-), e: ikke til at sønderrive el. afrive, Sil. — il.lăcessītus, [2. in-], 3: uangreben el. uanfægtet (af Fienden), Tac. Agric. 20, o. id. Germ. 36. — il.lăcrĭmābĭlis, [2. in-], e; 1): som ikke er bleven begrædt, Hor. Od. 4, 9, 26; — II) df. „overf." o. „poet.": som ikke bevæges ved Taarer, Pluto, id. ibd. 2, 14, 6. — il.lacrĭmo, [1. in-], avi, atum, 1, v. n.: græder derover el. derved; c. dat. (respect.), ogs. c. abl., ogs. absol.; - qui meo infelici errori unus illacrimasti, Liv. 40, 56; ∾ caedibus parentum, Tac.; cf. Suet. Vesp. 15; men Liv. 25, 24: illacrimasse gaudio (abl.: af Glæde); ceterum et illacrimabat, (fældte Taarer), etc., Suet. Aug. 66; men oculi illacrimant, Cels., (løbe el. ere i Vand); — II) „overf.": at dryppe, at svede; - Aut fons illacrimet putei, (give sparsomt Vand), etc., Colum. 10, 25; Et moestum illacrimat templis ebur, Virg. Ge. 1, 480, (hvor templis er abl. loci). — il.lacrĭmor, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. n.; ligesom frgd.: græder derved el. derover, morti alicujus, Cic. N. D. 3, 33; - ogs. c. acc.: ∾ mortem alicujus, Justin. 11, 12; - ogs. absol.: si paulum potes, illacrimare, Hor. Sat. 2, 5, 103.

illac.tĕnus, f. und. illatenus. — illaese, adv. af illaesus: ubeskadiget, uden Anstød, Paul. Nol. — illaesĭbĭlis, e, [2. in-, laedo]: ukrænkelig, deus, Lactant. — il.laesus, [2. in-], 3: ukrænket, uskadt, corpus, Ovid. Her. 15, 168; cf. Senec. Ep. 9; ∾ valetudo, Suet. — il.laetābĭlis, (2. in-), e: ikke til at glædes ved; df høist sørgelig; (poetisk Ord); ∾ ora, Virg. Aen. 3, 707; cf. id. ibd. 719; ∾ manus, Stat. — illaevigātus, 3, f. und. illevigatus.

il.lāmentatus, [2. in-], 3: ubegrædt, Vulgat. — — 1. illapsus, 3: partic. af illabor. — 2. illapsus, us, m., [illabor]: Falden el. Flyden deri; ∾ humoris et exitus, Colum. — 1. illaqueatus, 3: partic. af illaqueo. — 2. il.lăquĕātus, [2. in-], 3: som ikke er besnæret, som ikke er fanget, Fest. — illăqueo, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, laqueus]: besnærer el. fanger deri; ∾ avem pedicis, Prudent.; — II) df. „overf.": munera navium Saevos illaqueant duces, (bestikke dem), Hor. Od. 3, 16, 15; - illaqueatus legum periculis, Pseud. Cic. Harusp. 4. — illargio, ire, v. a., [1. in-, largior]: skienker dertil; pecuniam illargibo (f. illargiam) tibi, Cato ap. Non.

illātābĭlis, e, [2. in-, 2. latus]: uden Bredde, Gell. 1, 20, (som Oversættelse af ἀπλατής). — illătĕbro, are, v. a., [1. in-, latebra]: giemmer i et Smuthul; plerique ··· inermes illatebrant sese, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — illātĕnus, el. illactenus, adv., (ille, tenus]: saa vidt, forsaavidt; (eftercl. o. sield.), Gell. 16, 19, Appul.

*illātio, onis, f.: Indføren el. Indbringen deri; (eftercl. Ord); I) „egenl."; ∾ mortui, (den Dødes Begravelse), Dig.; — B) „bes." ogs. illatio, (sc. tributi): Skatteydelse; df. Skatter el. Paalæg, Cassiod.; — II) „fig."; A) ∾ stupri, Voldtægt, Paul. Sent.; — B) den logiske Conclusion el. Slutning, Appul.; o. — illātīvus, 3: logisk sluttende, (f. ovenf. illatio nr. II, B); - ∾ particulae, (quamquam, quamvis, etsi, etc.), Plin. ap. Diomed.; — [af infero, illatus]. — il.lātro, [1. in-], are, v. n.: at gøe derad, c. dat.; ∾ Manibus, Lucan.; men c. abl.: illatrat jejunis faucibus Orthrus, (gøer dermed), Sil. — illātus, 3: partic. af infero.

il.laudābĭlis, [2. in-], e: urosværdig el. ringe i sit Slags, carmen, Stat. — *illaudandus, 3: = frgd.; ∾ facta plebis, Tertull; o. — il.laudātus, 3: urost, gubernator, vid. Plin. Ep. 9, 26; — II) „overf.": ikke til at rose; df. dadelværdig, afskyelig, Busiris, Virg. Ge. 3, 5; cf. Gell. 2, 6; — [2. in-, laudo]. — il.lautus, [2. in-], 3: uvasket; df. upyntet; f. und. illotus.

ille, a, ud, pronom. demonstr., [rimel. f. isle, af is]: hin, hint, (som henvisende til en fiernere Gienstand, i Modsætn. af hic, denne); I) „alm."; aa) m. subst.; - si quid vos per laborem recte feceritis, labor ille a vobis cito recedet ··· nequiter factum illud apud vos semper manebit, Cato ap. Gell. 16, 1; ligel. Ille vir haud magna cum re, sed plenu' fidei, Enn.; ligel. in illa vita atque otio conservatos etc., Cic. d. Rep. 1, 3; — bb) absol.; tum ille, non sum, inquit, nescius, etc., Cic. d. Or. 1, 11; ne illi sanguinem nostrum largiantur, Sall. Catil. 52; saal. m. Eftertryk: illum (i. e. Caesarem) ab Alexandria discessisse, Cic. Att. 11, 17; — b) in neutr. ogs. c. gen.; illud aetatis etc., Suet. Galb. 14; illud horae, id. Ner. 26; — cc) m. andre Pronomer; itaque quum etc., ego ille ipse factus sum, scis quem dicam, Cic. Fam. 2, 19; cf. id. d. Or. 1, 11; - hic est enim ille vultus semper idem, quem etc., Cic. Tusc. 3, 15; cf. Virg. Aen. 7, 255; ligel. idem ille, o. idem illud, Cic. d. Rep. 2, 91, o. id. Off. 2, 15; ligel. alterum (filium) ···,

illum alterum etc., Plaut. Men. prol. 26; — dd) Modsætningen af ille o. hic: f. und. hic; — II) „bef." ogf. at mærke; aa) prægnant el. med Eftertryk, ligesom vort hin, om en udmærket Person el. Gienstand; vid. Cic. d. Or. 2, 14, o. id. Fam. 5, 12; ligel. Magno illi Alexandro simillimus, Vell. 2, 41; - honestum illud Solonis est, Cic. d. Senect. 14; — bb) i de eiendommelige Forbindelser og Udtryksmaader; a) hic et ille: denne og hin, den og den, (om enkelte Gienstande i Modsætn. af det Hele); - non dicam, illinc hoc signum ablatum esse et illud; hoc dico, etc., Cic. Verr. 1, 20; - ligel. heder: ille aut ille, ogf. ille et ille: den el. den, den og den; vid. Cic. R. Am. 21, o. Suet. Caes. 14; — b) ille quidem ··· sed (el. tamen etc.); - minime mali illi quidem, sed etc., Cic. Off. 3, 9; bellum ··· non injustum illud quidem ··· tamen etc., id. Att. 10, 4; — c) ex illo (sc. tempore): fra den Tid, siden el. derefter; (poet.); Virg. Aen. 2, 169, o. Ovid. Met. 3, 394; — III) endnu ere at hidføre Adverbialformerne; A) illā, adv.: derad, ad den el. hin Vei; paa el. til hin Side, hist; - vid. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 17; cf. Tac. Ann. 2, 17, o. id. Germ. 34; — B) illō, adv.: hen til hint Sted, histhen; 1) „egenl."; neque enim temere ··· illo adit quisquam; Caes. B. G. 4, 20; ligel. illo venire, Tac., advehere, Cic., spectare, Plin.; — 2) „overf."; a) til hin Sag, histhen el. derhen; - haec omnia ·· eodem illo pertinere, ut etc., Caes. B. G. 4, 11; ligel. illo spectare, Dig.; — b) eftercl. ogf. f. ibi: hist el. der, Dig.; — C) illim, adv., foræld. f. illinc (i. e. illince): histfra el. derfra, Pompon. ap. Non.; (hos Cic., oftest m. Varianten illinc); vid. Cic. Att. 9, 14, o. id. Phil. 2, 31, oftere.

†illĕcĕbra, ae, f., [illicio]: Lokkelse el. Anſporen (til det Bedre el. til det Værre); a) c. gen. (subj. o. obj.); - juventutis illecebra etc., Cic. Catil. 2, 4; voluptates corporis ··· illecebrae, et escae malorum, id.; cf. id. d. Rep. 2, 4, o. id. Senect. 12; — b) absol.; ad quam illecebram etc., Liv. 10, 4; cf. Hor. A. P. 223; — II) „overf." o. „concret"; A) lokkende el. forførerſk Person; en Lokkefugl, odl., Plaut. As. 1, 2, 25, oftere; — B) som Plante: = andracne agria, Plin. 25, 103; df. — illĕcĕbro, are, 1, v. a.: lokker dertil, lokker, oculos, Augustin. — illĕcĕbrōse, adv.: lokkende, forførende: compar., Ammian.; af — illĕcĕbrōsus, 3, [illecebra]: fuld af Lokkelser el. Fristelser, forførerſk; (for- o. eftercl. Ord); - compar., istoc illecebrosius Fieri nihil potest ··· homini adulescentulo, Plaut. Bacch. 1, 1, 53; - ∾ insidiae, Ammian.

*illectāmentum, i, n.: Lokkemiddel, Lokkelse, Appul.; o. — illectātio, onis, f.: Tillokkelse; (eftercl. Ord); in pl.: ∾ jucundae sermonum, Gell.; af — illecto, avi, 1, v. a., intens. af illicio: lokker dertil, Tertull. — 1. illectus, 3: partic. af illicio. — 2. illectus, 3, [2. in-, lego]: som ikke er samlet, stipula, Dig.; — II) „overf.": som ikke er læst, ulæst, scriptum, Ovid. A. A. 1, 409. — 3. illectus, us, m., [illicio]: Tillokkelse, Forførelse; df. Plaut. Bacch. 1, 1, 21, i et Ordspil: Magis illectum tuum, quam lectum metuo. — illĕgitĭme, adv., [2. in-, legitimus]: ulovmæssigen, concipi, (avles udenfor Ægteskab), Gaj. Inst.

illĕpĭde, adv.: ufint, umanerligen, uſkiønt; - qui ··· tam lepidam illepide appelles, Plaut. Bacch. 5, 2, 50; cf. Hor. Ep. 2, 1, 77; - ogf. m. Negation: animam sui pro sale datam, non illepide existimatur, (ikke uvittigen), Plin. 8, 77; af — illĕpĭdus, [2. in-], 3: ufin, uſkiøn, umanerlig, anſtødelig; - Deliciae illepidae atque inelegantes, Catull. 6, 2; - ogf. m. Negation: Votum non illepidum, neque invenustum, id. 36, 17; - „bef." ogf. vanſkelig el. beſværlig, gnaven el. hadſk imod andre; - Parentem habere avarum, illepidum, etc., Attius ap. Cic. N. D. 3, 29; cf. Gell. 18, 4; - ogf. fortrædelig, utilfreds; Impos animi, inamabilis, illepidus vivo, Plaut. Bacch. 4, 3, 3.

illēvīgatus, (illaev.), [2. in-], 3: ikke glattet; df. „overf.": raa el. ſkurrende, sonus, Gramm. — 1. illex, ĭcis, adj., [illicio]: tillokkende, forførende, (for- o. eftercl. Ord); ∾ oculi, Appul.; — 2) df. subst.: som lokker el. forfører, illex animi Venus, Appul.; men Plaut. Poen. 3, 4, 35: Qui illi malae rei tantae fuimus illices; - cf. Plaut. As. 1, 3, 68: lectus illex est, (Lokkefuglen; al. illix). — 2. illex, ēgis, adj., [2. in-, lex], ligesom ἄνομος: lovløs, som lever el. handler imod Loven; (forcl. Ord); ſædv. comiſk Skældsord, vid. Plaut. Pers. 3, 3, 4, o. Caecil. ap. Non.

*illībābĭlis, e: uformindſkelig, Lactant.; o. — illībātus, 3: uformindſket, uden Afdrag, divitiae, Cic. Sest. 43, quadrans (hereditatis), Dig.; - ogf. uſvækket, ukrænket, imperium, Liv. 3, 61, vires, id. 42, 30; ∾ gloriam servare, Tac. Ann. 2, 46; — [2. in-, libo].

illībĕrālis, [2. in-], e: som er uanſtændig for en Fribaaren; df. uædel, nederdrægtig, ſmudſig; - ex illan' familia Tam illiberale facinus est ortum? Ter. Ad. 3, 4, 3; res ad cognoscendum non illiberalis, Cic. d. Or. 1, 32; illiberales et sordidi quaestus mercenariorum, quorum etc., id. Off. 1, 42; cf. id. ibd. 29; - servum haud illiberalem praebes te, Ter. Ad. 5, 5, 5; - ogf. utienſtvillig el. uhøflig; si etc., non te in me illiberalem, sed me in se negligentem putabit, Cic. Fam. 13, 1.

*illībĕrālĭtas, atis, f.: uædel el. ſmudſig Adfærd, navnl. Gnieri; ut illiberalitatis avaritiaeque absit suspicio, Cic. Off. 2, 18; ligel. in culpa esse ··· illiberalitatem Curionis, id. Att. 8, 6; o. — illībĕrālĭter, adv.: uædelt, uanſtændigen, lavt el. ſmudſigen; - ∾ factum a vobis, Ter.; cf. id. Phorm. 2, 3, 24; - oftere m. Negation; non illiberaliter institutus, (ikke knapt, d. e. rigeligen), Cic.; cf. id. Att. 16, 3; men id. ibd. 4, 2: cetera valde illiberaliter, (sc. aestimaverunt); — [illiberalis]. — illībĕris, e, [2. in-, liberi]: barnløs, Tertull.

1. illic, illaec, illuc el. illoc, pronom. demonstr., [ille, ce-]: hin der, el. den der, (m. Eftertryk; men alene forcl.); - Sed Amphitruonis illic est servos Sosia, etc., Plaut. Amph. prol. 148 flgd.; qui (hvorledes) illaec (i. e. Alcumena) ··· sciat etc., id. ibd. 2, 2, 134; illuc est sapere, Ter. Eun. 4, 7, 12; men id. Andr. 3, 5, in.: Ubi illic est scelus, qui etc.; — II) af et dertil føiet enclit. ce- m. interrog. -ne formes: illiccine, etc.; - Si. Illiccine est? Ps. illic est, Plaut. Pseud. 4, 1, 44; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 3: Illanccine mulierem alere cum familia? — III) df. Localadverbierne; A) illac, (ad den Vei) paa hin Side; - Ita nunc hac, an illac eam, incerta sum animi, Plaut. Rud. 1, 3, 31; ligel. hac illac circumcursa, Ter. Heaut. 3, 2, in.; cf. id. Eun. 1, 2, 25; — 2) ogf. „overf."; a) c. verbis motus: histhen, hen til hin Side; - Forte revertebar ··· illac, qua etc., Ovid. Fast. 6, 395; — b) omnes damnatos ··· illac facere, (ſtode paa hin Side, hørte til hint Parti), Cic. Att. 7, 3; — B) illoc: histhen el. derhen; - Quum illoc advenio, etc., Ter. Andr. 2, 2, 26; ligel. Post illoc veni quam (f. postquam etc.), Plaut. Truc. 3, 1, 3.

2. illic, adv., [af 1. illic]: paa hint Sted, hist; (oftest forcl.); - quae illic sunt res gestae, Plaut. Amph. 1, 1, 261; cf. Ter. Hec. 2, 1, 20; dog ogf. Caes. B. C. 3, 102: qui (cives) illic negotiarentur; — II) „overf.": hos hin Person el. Ting; Non isto vivitur illic ··· modo, Hor. Sat. 1, 9, 48; cf. Tac. Hist. 2, 47; men Ter. Andr. 4, 1, 14: illic, ubi nihil opus est, (oppon. hic, ubi opus est). — illiccine, f. und. 1. illic, nr. II.

illicet, f. und. ilicet. — illĭcĭo, lexi, lectum, 3, v. a., [1. in-, lacio]: lokker el. forleder dertil, (ſædv.

til det Værre, i Modsætn. af allicio); – m. ad el. in, „poet." ogs. m. ut, ogs. absol.; – is (deus) me ad illam illexit, Plaut. Aul. 4, 10, 7; ∾ aliquem in fraudem, id., Ter.; Amorem multos illexe (f. illexisse) in dispendium, Plaut. Merc. 1, 1, 13; cf. Attius ap. Cic. N. D. 3, 27; men quos ad bellum illexerat spes rapinarum, Sall. Catil. 59; qua (vi) homines illiciat ad se (hyaena), Plin. 28, 27; ∾ aliquem, ut cupiat etc., Lucr. 5, 170; cf. Vell. 2, 13; – illectos ad proditionem etc., Sall. Jug. 51; illectus praemio, id., fraude, Tac.; – ogs. uden dadlende Bibegreb; ut populus illiciatur ad magistratus conspectum, (i. e. vocetur), Varr. L. L. 5, 9; – forcl. er: illicere saltus, Naev. ap. Non., (i. e. laqueis instruere); — not.: illexe, pf. syncop. f. illexisse, f. ovenf. — illĭcĭtator, oris, m., [l. in–, licitor]: som (efter Aftale) giør Overbud, Cic. Off. 3, 15. — illĭcĭte, adv.: paa en utilladelig Maade, Dig.; af — illĭcĭtus, [2. in–], 3: ikke tilladt, utilladelig; – ∾ amor, Tac. Ann. 12, 5; ipse per licita et illicita foedatus, id. Ann. 15, 37; – superl., Augustin.

illĭcium, i, n., [illicio], (alene forcl.); I) Lokkemiddel; – quod illicium hoc (apibus) est, Varr.; ligel. in pl., id.; — II) Folkets Sammenkaldelse, id. L. L. 6, 9. — illĭco, adv., [f. in loco]; I) „egenl.", (men alene forcl.): der paa Stedet, der, hist; sta illico, Ter.; ligel. illico consiste, id. Ad. 2, 1, 2; — b) ogs. derhen; quam longe est, quum isti illico? Turpil. ap. Non.; — II) „overf." om Tiden: strax, uden Ophold; – simul atque etc., artes illico nostrae conticescunt, Cic. Mur. 10; cf. id. Quint. 15: illicone ··· convenit? – ogs. m. flgd. ubi; illico, ubi ille poscit, denegavit etc., Plaut. Stich. 4, 1, 52.

illīdo, si, sum, 3, v. a., [l. in–, laedo]: støder derimod el. derpaa el. ind deri; – m. ad, ogs. m. in (sædv. c. acc., sjeld. c. abl.), ogs. c. dat., ogs. absol.; – cestus ··· illisit in ossa, Virg. Aen. 5, 480; in litus se fluctus illidit, Quintil.; men linum illisum in silice, (som man slaaer derpaa), Plin.; men „poet.": ∾ manus ad vulnus, (tage haardt derpaa), Cic. poët. Tusc. 3, 31; – ∾ caput foribus, (støde derimod), Suet. Aug. 23; ∾ vultus solo, Plin. Pan. 52; cf. Virg. Aen. 1, 115; men id. ibd. 5, 206, absol.: illisaque prora pependit; men illisa gemma, (hvorpaa man har slaaet), Plin.; – ∾ aliquem pelago, (jage ud i Søen, nøde til at seile), Val. Fl.; ∾ cursus in aliquem, (styrte løs paa nogen), Stat.; — II) „overf.": knuser; serpens compressa et illisa (al. elisa), Pseud. Cic. Harusp. 25; illisis pedibus (pulli), Varr.

illĭgātĭo, onis, f.: Binden derom, Sammenbindning, Arnob., Capella; af — illĭgo, [l. in–], avi, atum, 1, v. a.; binder dertil el. deri el. derpaa; – m. in (c. acc., oftere c. abl.), ogs. m. post, ogs. c. dat., ogs. c. abl. (modi), ogs. absol.; – I) „egenl."; ∾ motus (stellarum) in sphaeram, Cic. Tusc. 1, 25; in currus distentum Metium illigat, Liv. 1, 28; litterae in jaculo illigatae, id. 5, 44; ∾ emblemata in aureis poculis, Cic. Verr. 4, 24; manibus post tergum illigatis, Liv. 5, 27; juvencis illigata ··· aratra; Hor. Epod. 1, 25; ut, quo etc., hoc artius illigata (tigna) tenerentur, Caes. B. G. 4, 17; — B) „bef.": indvikler el. hemmer el. standser (den frie Bevægelse), forvikler el. forrykker, odl.; (saal. „poet." o. i efteraug. Prosa); – inutilis inque ligatus, Virg. Aen. 10, 794, (f. illigatusque); men Tac. Ann. 13, 40: ne impeditis locis ··· se ··· illigaret; cf. id. ibd. 3, 21: illigatus praeda etc.; – men ut ··· lento veneno illigaret, id. ibd. 6, 32; ogs. illigatus peste textili, Cic. (poët.) Tusc. 2, 8, (e Sophocle); — II) „fig."; A) „alm.": føier el. knytter dertil, forbinder dermed; – ∾ paeonem in solutam orationem, Cic. Orat. 64; men id. ibd. 27: in quo (genere orationis) ··· omnes sententiarum illigantur lepores; cf. id. d. Or. 3, 44, o. id. Acad. 2, 2; men Liv. 33, 12: non iis conditionibus illigabitur pax, ut etc.; cf. id. 36, 11; — B) „bef.": forbinder el. forpligter dertil; indvikler deri; – tenere aliquem illigatum multis et magnis pignoribus, Cic. Phil. 13, 4; cf. Liv. 32, 22; men ∾ se cum Romanis foedere sociali, id. 45, 25; cf. Cic. d. Or. 2, 14; men ∾ primores classiariorum conscientia, Tac. Ann. 15, 51; ogs. „alleg.": Vix illigatum te etc., Hor. Od. 1, 27, 23.

illim, f. illinc, f. und. ille. — illīmātus, 3, [l. in–, limus], i. e. limo obductus; ∾ frondes, Colum. 9, 7, (Schneid.). — illīmis, e, (2. in–, limus): uden Dynd el. Leer; bf. klar; ∾ fons, Ovid. Met. 3, 407.

illinc, adv., [ille]; I) „egenl.": hist fra el. derfra, fra hint el. det Sted; – ubi primum poterit, se illinc subducet, Ter. Eun. 4, 1, 14; cf. id. Ad. 4, 7, 13: Illinc huc transferetur virgo; ligel. Cic. Att. 9, 14: illinc Cnaeum profectum etc.; — II) „fig.": fra hin Person el. Ting, histfra, fra el. paa hin Side; – si illinc beneficium non sit, Cic. Att. 9, 7; cf. id. Phil. 2, 31: omnem se amorem abjecisse illinc, (i. e. ab illa, al. illim m. f. Bem.), atque in hanc transfudisse.

illĭnīmentum, i, n.: hvad der tiener til Paasmøring; bf. Paasmøring el. Smørelse; ∾ medicamentorum, Coel. Aur.; af — illĭnio, ire, v. a.: Biform af flgd., oftest hos Plin.; – ligel. illinire, Colum. — illĭno, [l. in–], lēvi, litum, 3, v. a.; I) „alm."; ∾ alicui aliquid: at smøre derpaa, at stryge derover; – ∾ oculis collyria, Hor. Sat. 1, 5, 30; cf. Ovid. Med. fac. 100; ∾ psyllion fronti, Plin.; – ∾ aurum tecto, Senec., (at forgylde); aurum vestibus illitum, (indvævet deri, odl.), Hor. Od. 4, 9, 14; – men „poet.": si bruma nives ··· illinet agris, (udbreder derover), Hor. Ep. 1, 7, 10; cf. id. Sat. 1, 4, 36; — II) „bef."; ∾ aliquid aliqua re: at bestryge el. overtrække dermed; – ∾ ventrem sanguine, Plin., gingivas melle, Cels., faces taedamque pice, Liv., navem bitumine, Curt.; – men „poet.": illita Medis porticus, (bemalet dermed), Pers. 3, 53; ligel. ∾ tela dolis, (i. e. veneno), Lucan.; — B) „fig." (o. „alleg."): his ··· insidere (debet color) non fuco illitus, sed sanguine diffusus, Cic. d. Or. 3, 52; cf. Liv. 5, 2: id donum inimicorum veneno illitum fore.

illīquĕfactus, [l. in–], 3: flydendegiort el. flydende, smeltet; men alene „alleg." o. lignelsesvis; – tamquam illiquefactae voluptates etc., Cic. Tusc. 4, 9. — illīquor, [l. in–], qui, v. dep. n.: at flyde derind el. dertil; quum illis (cochleis) de coelo nihil illiquitur, Symmach. — illīsio, onis, f., [illido]: Slaaen el. Stødden derpaa el. derimod, Hieronym. — 1. illīsus, 3: partic. af illido. — 2. illīsus, ús, m., [illido]: = illisio; sædv. in abl. illisu, Plin. 2, 49, Sil.

illittĕrātus, (illiter., 2. in–), 3; I) „egenl.": ikke skreven, ikke skriftlig; – tacito illitteratoque consensu (Atheniensium abolitae leges Draconis), Gell. 11, 18; — II) sædv. „fig."; A) om Mennesker: ulærd, udannet; navnl.: uden høiere el. videnskabelig Dannelse; – illitteratum (dicimus), non ex toto rudem, sed ad litteras altiores non perductum, Senec. Benef. 5, 13; men m. Negation: virum bonum, non illitteratum etc., Cic. d. Or. 2, 6; – men efter Colum. 1, 8, ∾ villicus: som ikke kan læse og skrive; — B) om Ting og om Begreber: uden Lærdom, uden Spor af Lærdom, (som intet har med Lærdom at giøre); – scribo plurimas, sed illitteratissimas litteras, Plin. Ep. 1, 10; illitteratum est, c. inf., (det røber Mangel paa Dannelse), id. ibd. 2, 3; ogs. m. Negation: nec illitterata, nec insulsa, etc., (hvad der siges) ikke uden Lærdom og Vid, Cic. Fam. 9, 6.

1. illĭtus, 3: partic. af illino. — 2. illĭtus, us, m., [illino]: Paasmøren el. Besmøren; bf. in abl.: illitu, (ved at smøres derpaa), Plin. — illiusmodi,

el. illius modi, som adj. indecl.: af hint el. det Slags, slig el. saadan; - aut illius modi quadruplatores, Cic. Div. in Caecil. 21. — illix, s. und. 1.illex.

illo, adv., s. und. ille. — illoc; 1) neutr. pron., s. und. 1.illic; — 2) adv., s. und. 1.illic, B. — illŏcābĭlis, e, [2.in-, loco]: som ikke kan udstyres el. bortgiftes, virgo, Plaut. Aul. 2, 2, 14, Varr.; — illorsum, adv., s. illo versum: histhen el. derhen, i hin el. den Retning, Cato ap. Fest. s. v. aliorsum, p. 27. — il.lōtus, [2.in-], 3: uvasket, uren, smudsig; ∾ manibus tractare, Plaut. Poen. 1, 2, 103; ∾ toralia, Hor. Sat. 2, 4, 34; ∾ cochleae, Plin.; ∾ echini, Hor. Sat. 2, 8, 52, (som ikke ere rensede); — b) ogs. figes ordsprogvis: facere aliquid illotis manibus, Gell., pedibus, Macrob., (d. e. uden vedbørlig Forberedelse); — not.: hertil høre endnu de tvende Former: illautus, 3, Plaut. Poen. 1, 2, 23; - o. illūtus, 3, vinacei, Cato; — II) ogs. „fig.": illotus sermo, Auct. Decl. in Sall., in.

illubricans, tis, partic., [1.in-, lubrico]: som sætter i en slibrig el. let Bevægelse; ∾ membra, Appul. — 1.illuc: den hyppigere Form af illoc, som neutr. af 1.illic. — 2.illuc, adv., [ille]: histhen el. did el. didhen el. derhen; - clam illuc redeundum est mihi, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 31: paulo momento huc illuc impelli; ligel. salientes huc illuc, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 40, o. Hor. Od. 4, 11, 9; — II) „fig.": til hin el. den Gjenstand el. Person; vid. Plaut. Men. 4, 2, 54, o. Hor. Sat. 1, 2, 23, oftere.

il.lūcĕo, [1.in-], ēre, v. n.: at lyse el. skinne derpaa: c. dat., Plaut. Capt. 3, 4, 65. — il.lūcesco, [1.in-], el. illucisco, luxi, 3, v. n. o. a. inch.; 1) som neutr.: at blive lys el. klar, at vise sit Lys, begynde at skinne; - illucescet aliquando ille dies, quum etc., Cic. Manil. 26; cf. id. N. D. 2, 38; qui (dies) ut illuxit, id. Tusc. 1, 47; cf. Ovid. Met. 7, 431; - ogs. c. dat.; ea nocte, cui illuxit dies caedis, Suet. Caes. 81; - ogs. impers.; ubi illuxit, Caes. B. C. 1, 23; cf. Liv. 2, 65; — B) „fig.": at fremskinne, at vise sig; - quum populo R. vox et auctoritas consulis ··· illuxerit, Cic. Agr. 1, 8; clarissimum deinde Homeri ingenium illuxit, Vell. 1, 5; - men impers.: si illuxerit, Cod. Just., (hvis det skulde vise sig); — II) act.: at beskinne; Ut mortales illuciscas luce clara et candida, Plaut. Amph. 1, 3, 49; cf. id. Bacch. 2, 3, 22.

illuctans, tis, partic., [1.in-, luctor]: kæmpende deri el. derpaa; (poetisk Ord); - verba illuctantia labris, Stat. Theb. 4, 790. — il.lūcŭbrātus, [2.in-], 3: som ikke er udarbeidet om Natten; df. skiødesløs; ∾ scripta, Sulp. Sev. — illūcŭlasco, ĕre, v. n., inch. af illuceo: (om Dagen): at bryde frem, Fronto.

illūdia, orum, n.: Blendværk, Bedaarelse, Tertull.; o. — illūdio, are, v. n., Biform af flgd.; vid. Gell. 1, 7; af — il.lūdo, [1.in-], si, sum, 3, v. n. o. a.; 1) neutr.: ligesom at spille ind derpaa el. spillende at berøre; A) „alm."; - ubi quid datur oti, Illudo chartis, (skriver jeg for Morskabs Skyld), Hor. Sat. 1, 4, 139; Ima videbatur talis illudere palla, Tibull. 3, 4, 35; — B) „bef."; at drive sit Spil dermed, at have til Bedste, at spotte, odl.; - a) c. dat.; ∾ horum virorum dignitati, Cic. R. Am. 19; cf. Hor. Sat. 2, 8, 62, o. Virg. Aen. 2, 64; — b) ∾ in aliquem, ogs. in aliquo; - ut ne impune in nos illuseris, Ter. Eun. 5, 4, 20; cf. Cic. d. Or. 3, 43; - men in quibus sic illudatis, Ter. Andr. 4, 4, 19; — c) absol.: illuseras heri inter scyphos, quod (i Anledning deraf) etc., Cic. Fam. 7, 22; — B) (paa en spottende Maade) at krænke el. fordærve; ogs. at forføre; - a) c. dat.; ∾ pecuniae, (bortkaste til ingen Nytte), Tac. Hist. 2, 94; - men „poet. overf." om Dyrene, Virg. Ge. 2, 375; - ∾ matri alicujus, Tac. Ann. 15, 72; cf. Suet. Tib. 45; — b) absol. o. „overf."; Tum variae illudant pestes, Virg. Ge. 1, 181; — II) act.; A) „alm.": behandler let el. fint; saal. har Virg. Ge. 2, 464: illusas vestes auro, (guldvirkede); — B) „bef."; 1) driver Spil el. spotter dermed; - satis superbe illuditis me, Ter. Phorm. 5, 7, 22; cf. Cic. Lael. 26, o. id. d. Or. 2, 58; men saepe asperis facetiis illusus, Tac. Ann. 15, 68; — b) ogs. at giøre sig lystig derover, at skemte dermed; - pergisne eam illudere artem, in qua etc.? Cic. d. Rep. 1, 13; cf. id. d. Or. 1, 19 o. 57, ogs. Ovid. Met. 9, 66; men Virg. Aen. 9, 634: I, verbis virtutem illude superbis! — 3) fordærver, ødelægger; - dum etc., paene illusi vitam filiae, Ter. Andr. 5, 1, 3; men Illusique pedes (sc. crapula, d. e. usikkre efter Rusen), Hor. Sat. 2, 7, 108; men ∾ corpus alicujus, (mishandle), Tac. Ann. 1, 71.

*illūmĭnāte, adv.: belyst el. belysende; df. „fig.": ∾ et rebus et verbis dicere, (med Anvendelse af Troper el. Figurer), Cic. d. Or. 3, 14; — illūmĭnātio, onis, f.: Belysning, solis, Macrob.; - df. „fig.": Oplysning, Forklaring, bonorum, Tertull.; o. — illūmĭnātor, oris, m.: som belyser el. forklarer; ∾ novae religionis, Tertull.; af — il.lūmĭno, [1.in-], avi, atum, 1, v. n.: belyser el. oplyser, vias igni, Stat., noctem facibus, Appul.; luna illuminata a sole, Cic.; — II) „fig."; A) „overf.": pryder el. smykker; - corona ··· gemmis illuminata, Auct. ad Her. 4, 47; purpura vestem omnem illuminat, Plin.; — B) „ment."; 1) „alm.": forherliger, giør berømt; - nisi Thebas os unum Pindari illuminaret, Vell. 1, 18; — 2) „bef.": giør lys el. indlysende, forklarer el. tydeliggiør; ∾ orationem sententiis etc., Cic. d. Or. 3, 54; cf. id. Orat. 25, o. Vell. 2, 18; s. ogs. id. ibd. 35 o. 66; — b) forklarer el. beretter; quin mortis tuae illuminas arcana? Appul. — illūmĭnus, 3, [2.in-, lumen]: uden Lys, ubelyst el. dunkel, Appul.

illūnis, e, [2.in-, luna]: uden Maaneskin, nox, Plin. Ep. 6, 20; — not.: sild. ogs. illūnus, 3, nox, Appul. — ĭl.lŭo, [2.in-], ĕre, v. a.: at skylle ind derpaa; mare Hispanum ··· quatenus Hispanias illuit, Plin. 3, 10; — not.: quod amnis fundo illuit, (hvad den skyller op dertil), Dig. — Illuricus, etc., s. und. Illyrii, etc. — *illūsio, onis, f.: Spot; navnl. som Talefigur: Ironi el. Sarcasme, odl.; vid. Cic. d. Or. 3, 53; cf. Quintil. 8, 6, 54; o. — illūsor, oris, m.: en Spotter; ∾ legis, Tertull.; — [illudo].

*illustrāmentum, i, n.; oprdl.: det Belysende; df. „fig.": Forskiønnelsesmiddel; - haec sunt vel illustramenta pronunciationis, vel vitia, Quintil. 11, 3, 149; — illustrātio, onis, f.; oprdl.: Belysning; df. som rhetorisk Figur: levende Skildring el. Fremstilling igiennem Talen, (Grækernes ἐνάργεια, quae non tam dicere videtur, quam ostendere), vid. Quintil. 6, 2, 32; o. — illustrātor, oris, m.: som belyser el. oplyser; (eftercl. Ord); ∾ rerum (deus), Augustin.; — [illustro].

illustre, som adv., s. und. flgd. — illustris, e, [1.in-, lustro]: som befinder sig i Lyset; belyst el. fuld af Lys, lysende el. skinnende, klar; I) „egenl."; ∾ stella et perlucida, Cic.; ∾ lumen, id. Arat.; de ··· illustri et claro quodam loco, id. Somn. Scip. 2; ∾ noctibus, (i lyse Nætter), Plin.; ∾ caput (Solis), Ovid. Met. 2, 50; - compar., ∾ candor solis, quam ullius ignis, Cic. N. D. 2, 25; men comisk: (ventus) illustriores fecit (sc. aedes), fenestrasque indidit, Plaut. Rud. 1, 1, 6; superl., s. nedenf.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": lys el. indlysende, tydelig el. aabenbar; - ∾ factum notumque omnibus, Cic. Verr. 5, 13; a certis et illustrioribus cohibere assensum, id. Acad. 2, 29; illustris oratio est, si etc., id. Part. or. 6; — B) „bef."; a) mærkelig el. navnkundig; - Themistoclis nomen est, quam Solonis, illustrius, Cic. Off. 1, 22; hujus illustrissimum est proelium

apud Plataeas, Nep. Paus. 1; men id. Reg. 1: Xerxi (gen.) maxime est illustre, quod etc.; men Gell. 18, 7: vos quoque philosophorum illustrissimi; — b) anselig el. vigtig el. berømmelig i sit Slags; ∾ causas defendere, Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 3: illustrior res etc.; cum illustrioribus (sc. viris) provinciarum, Suet. Caes. 48; cf. id. Tib. 32; illustrius ad laudem, Cic.; illustriore loco natus, Caes. B. G. 6, 18; illustrissimus quisque pastor fuit, (havde Hiorder), Varr.; — III) af neutr. illustre som adv., er compar. illustrius: tydeligere, Cic. Fam. 10, 19, o. superl. illustrissime, describere, Gell. 9, 13.

illustro, avi, atum, 1, v. a., [illustris]: giør lys el. lysende, belyser el. oplyser; I) „egenl."; sol cuncta sua luce illustrat et complet, Cic. d. Rep. 6, 17, (al. collustrat); leniter illustrans stellas (nox placida), Plin. 2, 16; cf. Hor. Od. 4, 14, 5; — II) „fig."; A) „alm.": aandigen at belyse, at aabenbare el. forklare, at bringe for Dagen, odl.; – ut ea consilia ··· illustrarentur, Cic. Catil. 3, 8; cf. id. ibd. 1, 3, o. 3, 1; men Lucr. 1, 138: Grajorum obscura reperta ··· illustrare Latinis versibus; men ∾ jus obscurum, Cic. d. Or. 1, 39; cf. id. Acad. 1, 1; – men id. Orat. 27: illustrant orationem, quasi stellae quaedam, translata verba atque immutata; cf. id. d. Or. 3, 36, o. Quintil. 4, 3, 4, oftere; — B) „bes.": giør navnkundig el. berømt, forherliger; ∾ aliquem laudibus, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; ∾ familiam, Suet. Galb. 3; illustrabit ··· tuam magnitudinem hominum injuria. Cic. Fam. 1, 6; cf. id. Arch. 9, o. Nep. Them. 1; men quid prius illustrem etc.? Hor. Sat. 2, 6, 17; opus Graecis versibus illustratum, Plin. — illūsus, 3: partic. af illudo.

illūtĭbarbus, 3, [illutus, barba]: med uvasket el. smudsigt Skæg, Marsyas. Appul. — illūtĭbĭlis, e, [2.in-, luo]: ikke til at udvaske, odor, Plaut. Men. 1, 2, 57. — illūtus, 3, s. und. illotus.

illŭvies, ēi, f.: I) [2.in-, luo]; oprdl.: uvasket Tilstand; df. „alm.": Urenhed, Smudsighed; illuvie immunda (ancillula), Ter. Heaut. 2, 3, 54; illuvie deformis el. obsitus, Tac.; cf. Virg. Ge. 3, 561; ∾ obesa (suis), Colum.; – ogs. som Skældsord: germana illuvies etc., Plaut. Most. 1, 1, 39, (du Ekeskarn)! — II) [1.in-, luo]; ∾ aquarum: Oversvømmelse, Justin. 2, 1 o. 6; – ogs. det over sine Bredder optraadte Vand; (in) placida illuvie, Tac. Ann. 12, 51.

Illȳria, ae, etc., s. und. flgd. — Illȳrii, orum, m., Ἰλλύριοι: Folk ved det adriatiske Hav, i d. nuv. Dalmatien o. Albanien; vid. Mela 2, 2, o. Liv. 10, 2, ogs. id. 42, 26, oftere, o. A.; – in Illyriis, (i Illyrien), Plin. 2, 106; — B) df. 1) Illȳrius, 3: illyrisk, ager, Cato ap. Gell., latro, Cic. Off. 2, 11; — b) df. subst. Illyria, ae, f.: Landskabet Illyrien, Propert. 1, 8, 2; – men in pl., id. 2, 16, 10, som bestaaende af to Dele, d. romerske o. d. græske Illyrien; — 2) Illȳrĭcus, (ogs. Illuricus, Plaut. Trin. 4, 2, 10): illyrisk, mare, Cic., sinus, Virg., undae, Hor., pix, Ovid.; — b) df. ogs. subst. Illyricum, i, n.: Landskabet Illyrien, Varr., Cic. Att. 10, 6, Liv., Plin., o. A.; — C) Illȳrĭciānus, 3: illyrisk, gens, Val. ap. Treb. Claud. 14; — 4) Illȳris, ĭdis, f.: illyrisk, ora, Ovid. Trist. 2, 225, Epidamnos, Lucan.; — b) ogs. subst.: Landskabet Illyrien, Ovid. Pont. 2, 2, 70, o. Mela 1, 3.

Ilus, (ī), i, m., Ἶλος: K. i Troja, Søn af K. Tros, Broder af Ganymedes og Assaracus, Fader til Laomedon, har bygget el. udvidet d. efter ham benævnte Ilion; vid. Virg. Aen. 6, 650, o. Ovid. Met. 11, 756; — II) Tilnavn til Ascanius el. Julus, Virg. Aen. 1, 268. — Ilva, ae, f.: Øen Elba mellem Etrurien og Corsica, Mela 2, 7, Plin. 3, 12, Liv., o. A.

im, forcl. f. eum: acc. af is, Lucr. 3, 876, o. Cic. Leg. 2, 24, (e XII Tabb.) — Imachăra, (Imacar.), ae, f.: By paa Sicilien; – hvf. Imachărensis, e, ager, Cic. Verr. 3, 8; men Imacharenses, (Imacar.), ium: Indvaanerne deraf, id. ibd. 42; cf. Plin. 3, 14.

ĭmāgĭnābundus, 3, [imaginor]: som forestiller sig noget; c. acc., Appul. — *ĭmāgĭnālĭter, adv.: billedligen el. figurligen, Augustin.; o. — ĭmāgĭnārius, 3; I) hørende til et Billede, pictor, plastes, Edict. Diocl.; — b) df. subst. imaginarius, i, m.: der bærer Keiserens Billede (som Standart), Veget.; — II) som alene er til i Indbildningen el. for Skins Skyld, fasces, Liv. 3, 41, militia, Suet. Claud. 27, venditio, Dig.; — df. adv. ĭmāgĭnārĭe: efter Indbildningen el. Phantasien, Sidon.; — [imago].

*ĭmāgĭnātio, onis, f.: Indbildning, Phantasi, Grubleri; – provincias Orientis ··· secretis imaginationibus agitans, (pønsende paa en Reise dertil), Tac. Ann. 15, 36; – ligel. in pl., Plin. 20, 26; o. — ĭmāgĭnātīvus, 3: hørende til Indbildningen el. Phantasien; ∾ vis, (Indbildningskraften), Augustin.; — [imaginor]. — ĭmāgĭnĕus, 3, [imago]: afbildende, figurae, Venant.; — b) ∾ poenae, (som paalægges Fornegterne af Billeddyrkelsen), Sedul.; — ĭmāgĭnĭfer, a, um, [imago, fero]: der bærer Keiserens Billede (som Standart), Veget.; — ĭmāgĭno, (avi), atum, 1, v. a., [efterck. Biform af flgd.]: afbilder el. afformer; speculum ··· nihil imaginat, Gell. 16, 18; terram digitis imaginatam (adorare), Lactant.

*ĭmāgĭnor, atus sum, 1, v. dep. a.: at afbilde i sit Indre, at forestille sig noget, at danne sig en Forestilling derom; – ∾ fercula triumphi, Plin. 9, 58; men eum (eloquentem) ··· tantum imaginatur et fingit (M. Tullius), Quintil. 12, 1, 21; men id. 9, 2, 41: etiam quae futura sint, aut futura fuerint, imaginamur; – ∾ aliquid per somnia, Plin. 20, 51; – men imaginata est, m. acc. c. inf., (hun drømte), Suet. Caes. 81; o. — ĭmāgĭnōsus, 3; hvf. Catull. 41, in fin.: solet haec imaginosum, (sædvanlig Virkning af Indbildningen el. Phantasien), inc.; — [flgd.].

ĭmāgo, ĭnis, f., [af inus. imor, hvf. ogs. imitor, ogs. similis; besl. m. μιμέομαι]: Billede el. Afbildning af en Gienstand, (som Maleri el. Billedstøtte el. Maske), ogs. Phantasibillede, odl.; — I) „egenl."; hominis imaginem gypso e facie ipsa exprimere, Plin. 35, 44; ∾ (Demosthenis) ex aere, id. Orat. 31; neque pictam, neque fictam imaginem suam etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Fin. 5, 1; ∾ cereae, Hor.; men epistola atque imago etc., vid. Plaut. Pseud. 4, 6, 35; — B) hertil mærkes; jus imaginis ad memoriam posteritatemque prodendae, etc., vid. Cic. Verr. 5, 14; – denne Ret har den Romer, i hvis Familie nogen har beklædt en Curulværdighed; – disse imagines, (efter Cassiod.: Buster, efter Schweigh.: Masker), vare opstillede in atrio, og bares ved Begravelser i Procession; vid. Hor. Epod. 8, 11, o. Cic. Agr. 2, 36; cf. id. ibd. 2, 1: qui imagines familiae suae consecuti sunt; s. ogs. Sall. Jug. 85, ogs. Liv. 3, 58 o. 78; — II) „fig." o. „overf."; A) enhver sandselig Afbildning, navnl. ogs. Phantasi- el. Skyggebillede, odl.; – Turni venientis imago, Virg. Aen. 10, 456; cf. Ovid. Her. 17, 45; df. ogs. om en Skygge i Underverdenen, Virg. Aen. 6, 480; – men ogs. Billede el. Afbildning af hvad der foregaaer, el. tænkes at foregaae; saal. Virg. Aen. 2, 369: plurima mortis imago, (utallige Dødsmaader); cf. Tac. Ann. 15, 70: per ejus modi mortis imaginem (obire); – ogs. Billedet i Modsætn. af Væsenet; imaginem ··· penes nos, vim penes Parthos etc., Tac. Ann. 15, 14; – ogs. Billede el. Symbol el. Tegn derpaa; – ne quam imaginem servitii perferret, id. ibd. 31; men Cic. Fam. 1, 6: meorum temporum imaginem video in rebus tuis, (en Afbildning deraf); — 2) „bes." ogs. Lydens Afbildning, d. e. Echo; vocisque offensae···

imago, Virg. Ge. 4, 50; ligel. ∾ vocis, Ovid. Met. 3, 335, clamoris, Stat.; men absol.: (locus), ubi non resonent imagines, Varr.; cf. Hor. Od. 1, 12, 4; — B) „ment."; 1) Afbildning igiennem Ordene, d. e. Beskrivelse, Lignelse, Billede; vid. Cic. Inv. 1, 33; men haec a te non multum abludit imago, Hor. Sat. 2, 3, 320; — 2) Afbildning el. Billede el. Forestilling, som Sielen danner sig om en Gienstand; – cari genitoris imago, Virg. Aen. 2, 560; cf. id. ibd. 6, 404: tantae pietatis imago, (Tanken el. Forestillingen derom); partem noctium in imagine tua exigo, (ved at tænke paa dig), Plin. Ep. 7, 5; imagines, quae εἴδωλα nominant etc., vid. Cic. Fin. 1, 6; cf. id. Acad. 2, 40; – ogs. Drømmebillede; vid. Virg. Aen. 1, 407; cf. Tibull. 3, 4, 56: Vanum (te) nocturnis fallit imaginibus (somnus).

īmāguncŭla, ae, f., demin. af imago: lidet Billede; – ∾ aerea puerilis, Suet. Aug. 7. — Imāus, i, m.: Biergstrækning i Asien, imellem d. caspiske Hav og Gangesfloden, (nu. Mustag), Plin. 5, 27.

imbalnĭties, ēi, f., [2.in-, balneum]: Mangel paa Bad el. paa Renselse, Lucil. ap. Non. — imbēcille, som adv. af imbecillus, men alene in compar. o. „fig."; ∾ horrere dolorem, (noget umandigen), Cic. Tusc. 5, 30; cf. id. Acad. 2, 17. — imbēcillis, e, (bvf. imbecilli ingenio), Plin. Pan. 79; – sædv. imbēcillus, 3, [1.in-, bacillum, oprdl. som gaaer ved Staven]; 1) „egenl." om Personer el. m. Hensyn derpaa: svag el. svagelig; – quam fuit imbecillus etc., Cic. d. Senect. 11; cf. id. Fam. 7, 1, (hvor homo imbecillus, opp. valentissima bestia); – compar., et valetudine et natura imbecillior, Cic. Qu. Fr. 2, 10; men superl., ∾ materia, Cels., sanguis, Senec. 4, 18; – ogs. syg el. sygelig; vid. Vell. 2, 114; – ogs. subst. el. absol.: imbecillorum ··· misererier, Lucr. 5, 1022; — II) „fig."; A) „overf." om Ting, om Begreber og Forholde, osv.: svag el. kraftløs el. ringe i sit Slags; – ∾ regnum, (opp. firmum), Sall. Jug. 10; men Cic. Att. 10, 14, „alleg.": imbecillior medicina, quam morbus; – imbecillae suspiciones, Tac. Ann. 2, 76; cf. id. Agr. 46: imbecilla vultus simulacra etc.; — B) „ment." el. om Personer og Characterer: svag, daarlig, feig; – superstitio imbecilli animi est atque anilis, Cic. Div. 2, 60; ab imbecillis accusatoribus accusari, Cic. Qu. Fr. 2, 6; – ogs. absol.: imbecillus, (Svagling el. Stakkel), Hor. Sat. 2, 7, 39; cf. Senec. Ep. 85: si imbecillimis fortior est (sapiens).

*imbēcillĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Svaghed el. Svagelighed, corporis, Cic.; imbecillitatem valetudinis sustentare et tueri, id. Fam. 7, 1; ogs. Upasselighed el. Sygdom, Suet. Tib. 11; — b) om Ting; ∾ materiae, Caes. B. C. 2, 15, (Tømmerets Svaghed); — II) „fig.": Svaghed, Kraftløshed, Feighed; ∾ generis humani, Cic., consilii, id.; ∾ magistratuum, id. Fam. 1, 6; ∾ ingenii, Plin. Ep., animi, Caes.; f. ogs. Cic. Tusc. 5, 1, Quintil. 6, 4, 13, o. Tac. Ann. 4, 8; o. — imbēcilliter, adv., f. und. imbecille; — [imbecillis el. imbecillus]. — imbēcillus, 3: d. sædv. Form f. imbecillis, f. und. imbecillis.

imbellĭa, ae, f.: Udygtighed til Krig, Gell. 5, 5; – men Senec. Benef. 4, 18: hominem imbellia cingit, (Mennesket er værgeløst; oppon. animalia vaga armata sunt); af — imbellis, e, [2.in-, bellum]; I) „egenl.": ukrigersk, udygtig el. uskikket til Krig, turba, Liv., vulgus, Tac., aetas, id.; cf. Cic. Off. 1, 24: numquam ··· committendum est, ut imbelles timidique videamur; – strenui et imbelles etc., Sall. Jug. 67; men ignavi et imbelles inter hostes etc., Liv. 26, 2; – compar., major numerus et imbellior, Tac. Hist. 4, 33; – endel. „poet." om Dyrene; ∾ columba, Hor.; ∾ cervi, id.; – ligel. ∾ dii, Ovid. Amor. 1, 10, 20, (i. e. Venus et Cupido); — II) „overf." om Ting og om Begreber: ukrigersk, uskikket til Krig, odl.; – rebus imbellibus ··· fortes (viros) maxime dolere, Cic. Lael. 13; men Liv. 10, 1: ne prorsus imbellem annum agerent; – oftest „poet."; ∾ telum, (svagt), Virg. Aen. 2, 544; ∾ lacerti, Ovid. Met. 13, 109; men ∾ Tarentum, (forkelet), Hor.; ogs. ∾ Asia, Liv. 9, 19; ∾ cithara, Hor., lyra, id.; ∾ fretum, (det rolige Hav), Stat.; ∾ oliva, (som Fredens Symbol), Val. Fl.

imber, bris, m., ὄμβρος: stærk Regn, Skylregn el. Pladskregn; I) „egenl."; – ita magnos et assiduos imbres habebamus, Cic.; cf. id. Verr. 4, 40: hiems summa ··· imber maximus; hvor ogs. in imbri, in frigore, etc.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 95, o. id. Ep. 1, 11, 11; ligel. ∾ densissimus, Virg.; cf. id. Aen. 5, 695; – ∾ lapidum, sanguinis, ogs. ∾ lapideus, sanguineus; vid. Cic. Div. 1, 43, o. id. ibd. 2, 28; men Liv. 43, 13: imbre lapidavit; — bb) som Ordsprog mærkes: imbrem in cribrum gerere, (spilde sin Umage), Plaut. Pseud. 1, 1, 100; cf. id. Capt. 2, 2, 86; — II) „overf."; A) „alm."; a) Regnvand; piscinae cisternaeque servandis imbribus, Tac. Hist. 5, 12; — b) „poet.": Vand el. flydende Vædske; navnl. Vandet som Element el. Grundstof, Lucr. 1, 716; men ∾ Neptuni, (om Havet), Enn. Ann. 7, 78; cf. Virg. Aen. 1, 123, o. Ovid. Her. 18, 104; – men Virg. Ge. 4, 115, amici imbres: Vand til Vanding; – fremd. om Taarer, Ovid. Trist. 1, 3, 18; men ∾ sangvineus, Stat., cruentus, Lucan.: det udstrømmende Blod; — B) „bes." o. „poet."; a) stærkt Uveir; saal. caeruleus imber: en Uveirssky, Virg. Aen. 3, 194; men grandinis imbres: Haglslag el. Haglbyge, Lucr. 6, 107; — b) den ligesom Hagl el. Regn nedstyrtende Mængde, navnl. af Skudvaaben; vid. Virg. Aen. 12, 284: ferreus ingruit imber.

imberbis, e, [2.in-, barba]: uden Skæg, uskægget; (oppon. barbatus); vid. Cic. N. D. 3, 34; ∾ juvenis, Hor.; men id. Ep. 2, 1, 85: quae Imberbes didicere, (i deres Ungdom); — not.: imberbus, 3, Biform af frgd., Lucil. ap. Non., o. Varr. ibd.

im.bĭbo, [2.in-), bĭbi, bĭbĭtum, 3, v. a.: drikker i mig, indsuer, nidorem (radicis) per infurnibulum, Plin. 24, 85; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ animo: at modtage stærkt Indtryk el. at gribes deraf; – nisi de vobis malam opinionem animo imbibissent, Cic. Verr. Act. 1, 14; cf. Liv. 2, 58: tantum certamen imbiberant animis; — B) „bes.": ligesom indpreger mig, d. e. foresætter mig, beslutter; – quod initio consulatus imbiberat, Liv. 2, 47; – saal. oftere m. Objectssætn., el. c. infin.; vid. Cic. Quint. 6, o. Lucr. 3, 1010. — im.bīto, [1.in-], ĕre, (v. a.): gaaer ind deri; c. acc. (praepos.); meam domum ne imbitas, Plaut. Epid. 1, 2, 42. — im.bŏnĭtas, (2.in-), atis, f., (eftercl. Ord): Umildhed, Raahed, Tertull.

im.bractĕo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.: overtrækker med Metalblik; ∾ statuas auro, Ammian. — imbrex, icis, f., (ogs. m., Plin.), [imber; imbrices, quod accipiant imbres, Isid.]: Hultegl el. Hulteglsten, (hvorover Regnen falder ned; men tegula: den flade Tagsten); – tempestas ··· confringit tegulas imbricesque, Plaut.; cf. Plin. 35, 46, o. Virg. Ge. 2, 296; — II) „overf.": enhver hulteglformet Gienstand; df. a) en Rende; imbricibus infusum, Colum.; inter duos imbrices, Plin. 17, 24; — b) den hule Haand til at klappe med, (el. Lyden deraf), Suet. Ner. 20; — b) ∾ narium: den Brusk, som deler Næseborerne, Arnob.; — c) ∾ porci, Martial. 2, 37: et vist hulteglformet Stykke af Svinet, navnl. Ribbet el. Ribbenet, odl.

imbriālis, e, [imber]: hørende til Regn; (efterel. Ord); ∾ aqua, Regnvand, Coel. Aur. — imbrĭcātim, adv., [imbrico]: hulteglformet; ∾ undata distinctione, Plin. 9, 52. — imbrĭcitor, oris, m., [imber, cieo, cio]: som afstedkommer Skylregn; ∾ spiritus Austri, Enn.; ∾ deus, Macrob., Juppiter,

Appul. — imbrĭco, avi, atum, 1, v. a., [imbrex]; I) tækker med Hultegl, Sidon.; — II) gjør hulteglformet; ∾ caementa inter se, Vitruv.; ungues simiae imbricati, Plin. 11, 101. — *imbrĭcus, 3: regnig el. regnbringende; (for- o. eftercl. Ord); ∾ auster, Plaut.; ∾ solstitium, Macrob. Sat. 5, 20; o. — imbrĭdus, 3: regnig, coelum, Solin., solum, Pallad.; — [imber].

imbrĭfer, a, um, [imber, fero]: regnbringende, regnig, Austri, Ovid., ver, Virg.; men ∾ arcus, (i. e. Iris el. Regnbuen), Tibull. 1, 4, 44; - men ∾ Nilus, (oversvømmende), Martial. 1, 62. — imbrĭfĭco, are, v. a., [imber, facio]: at beregne, at fylde med Regn, Capella. — Imbrus, (-bros), i, f., Ἴμβρος: Ø i Ægæerhavet, i Nærheden af Lemnos, (hod. Imbro), Mela 2, 7, Plin. 4, 23, Liv.; — 2) df. Imbrius, 3, terra, (i. e. Imbrus), Ovid. Trist. 1, 10, 18.

imbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [rimel. besl. m. ἐμβόω, i. e. impleo; men efter Doederl. er imbuo: ligesom causativum til imbibo]: - lader drikke el. uddrikke; df. væder el. befugter, navnl. med en Farve; - ordenl. c. abl., der dog undert. er udfalden; „overf." ogs. absol., el. m. ad, el c. acc. comm., etc.; — I) „egenl."; ∾ lanam mundam liquoribus, Colum., cados amurca, Plin., guttura lacte, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 69, id. Od. 1, 13, 16, o. Martial. 8, 51; - vestis imbuta sanguine, Ovid.; cf. Hor. Epod. 5, 65; men Cic. Phil. 14, 3: imbuti sanguine gladii, vel potius madefacti, (vædede dermed el. rettere dryppende deraf); - illius aram ··· imbuet agnus (sc. sanguine, neml. ved at offres), Virg. Ecl. 1, 7; cf. Ovid. Pont. 2, 1, 65, ogs. Virg. Aen. 7, 554; - men „poet.": pavonum ridenti imbuta lepore Secla, Lucr. 2, 501; men id. ibd. 2, 734: Neve alium quemvis quae sunt imbuta colorem; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom væder el. pletter el. besudler dermed; - quum semel gladium scelere imbuisset, Cic. Phil. 5, 7; men ∾ aures militum talibus promissis, Curt. 4, 10; - oftest in partic. imbutus, 3; saal. Liv. 4, 31: caede imbutis armis; cf. id. 40, 11: imbuti et infecti delenimentis, etc.; — 2) df. ogs. gjør en Begyndelse dermed, proberer og ligesom indvier til en Brug; - infelix imbuit auctor opus, (om Kunstneren Perillus), Ovid. A. A. 1, 654; Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten, (i. e. prima navigavit, om Skibet Argo), Catull. 64, 11; Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae, (i. e. primus tu exemplum praebes), Propert. 4, 10, 5; cf. Virg. Aen. 7, 542; - df. pass.: imbutus crudelitate hac, Cic. Phil. 3, 2, (efter at have gjort Begyndelsen dermed); — B) „bef."; 1) ligesom gjennemtrænger dermed el. indpreger deri; ∾ pietate omnium pectora, Liv. 1, 21; cf. id. 26, 2, o. Nep. Dion. 4; men nemo ··· cujus mentem non imbuerit deorum opinio, Cic. Tusc. 1, 13; - imbutus religione, Cic., superstitione, id., admiratione, Liv., (opfyldt dermed el. gjennemtrængt deraf); — 2) bibringer tidligen, afretter el. vænner dertil, giver Smag derpaa el. Sands derfor, underviser deri, osv.; - quibus ille studiis ··· se imbuerat, Cic. Dejot. 10; ∾ animum pueri his opinionibus, ut etc., Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, B; cf. Liv. 26, 2; ∾ militem saevitia licentiaque, (forføre dertil, lade forfalde dertil), Tac. Hist. 4, 72; - ∾ socios ad officia legum, id. Ann. 12, 32, (holde el. vænne dem dertil); men Cic. Mil. 4: ad quam legem non instituti, sed imbuti etc.; - nec quicquam prius imbuuntur, quam contemnere deos, (s. nulla re prius imbuuntur, quam contemptu deorum), Tac. Hist. 5, 5; - s. ogs. Cic. Tusc. 1, 7, o. Suet. Gramm. 4; - ogs. om enhver Anførsel til noget; - parentum praeceptis imbuti, Cic. Off. 1, 32; aliquo jam imbutus usu, id. d. Or. 2, 39; — not.: ogs. om Dyrene; optime cum domito juvencus imbuitur, (afrettes el. tæmmes), Plin. 8, 70; df. — imbūtāmentum, i, n.: Undervisning; (sild. Ord); ∾ varia dogmatum, Fulgent. — imbūtus, 3: partic. af imbuo.

*imĭtābĭlis, e: til at efterligne, som kan efterlignes; m. o. ud. dat.; - imitabilis videtur illa orationis subtilitas etc., Cic. Orat. 23; men Virg. Aen. 6, 590: non imitabile fulmen; men Plin. Ep. 7, 20: tu mihi maxime imitabilis etc.; - compar., neque est gemma alia imitabilior mendacio vitri, Plin. 37, 33; — ĭmĭtāmen, ĭnis, n.: Efterligning, Ovid. Met. 11, 626; - ogs. det Efterlignede, en Afbildning; Priscique imitamina facti, etc., id. Fast. 4, 211; o. — ĭmĭtāmentum, i, n.: d. fuldere prosaiske Form af frgd., o. m. s. Bem., Ammian.; - peractis tristitiae imitamentis, Tac. Ann. 13, 1; cf. id. ibd. 14, 57; men Gell. 7, 5: non simulacris, neque imitamentis, sed etc.; — [imitor].

*ĭmĭtātio, onis, f.; 1) „alm.": Efterligning; - virtutem, imitatione dignam, non invidia, putare, Cic. Phil. 14, 6; in omni re vincit imitationem veritas, id.; cf. id. d. Or. 3, 12, o. id. Off. 3, 1; - ogs. c. gen.; ∾ vitiorum, Tac., exempli, Cic. Flacc. 11; - longe dificillima est imitationis imitatio, (Afcopiering af en Copi), Plin. Ep. 4, 28; — II) „bef." o. technisk; A) den oratoriske Efterligning; vid. Auct. ad Her. 1, 2, ogs. Cic. d. Or. 2, 22 flgd., o. Quintil. 10, 2; — B) den i visse Ord hørlige Efterligning af Naturlydene; vid. hinnire, rudere, vagire, mugire, sibilare, etc.; cf. Auct. ad Her. 4, 31; o. — ĭmĭtātor, oris, m.: en Efterligner; a) c. gen.; ∾ summus moris majorum, Nep. Att. 18; cf. Cic. Leg. 3, 14; men Ovid. Fast. 2, 717: Brutus erat stulti sapiens imitator, etc.; cf. id. Met. 14, 618, o. Cic. Vatin. 9; — b) absol.; vid. Cic. d. Or. 2, 54, o. Hor. A. P. 134; men id. Ep. 1, 19, 19: O imitatores, servum pecus! — [imitor]. — ĭmĭtātrix, icis, fem. af imitator: Efterlignerske; imitatrix boni (voluptas), Cic.; cf. id. Tusc. 3, 2: ∾ gloriae (fama popularis); men ∾ avis (otus), Plin. 10, 33.

ĭmĭto, atum, 1, v. a.; som verb. fin.: alene forcl. Biform af flgd.; - opus tuum nemo imitare potest, Varr. ap. Non.; - men in partic. m. passiv Bem.: imitata et efficta simulacra, Cic. Univ. 3; cf. Quintil. 11, 3, 61, o. Ovid. Met. 9, 481. — ĭmĭtor, atus sum, 1, v. dep. a., [besl. m. μιμέομαι, i. e. imitor; s. ogs. imago ab in.]; I) „alm.": efterligner el. eftergjør, bringer til at ligne, odl.; saal. om en Maler: ∾ Coae Veneris pulchritudinem, Cic. Orat. 2; cf. id. Off. 3, 2, ogs. Hor. A. P. 33, o. id. Ep. 2, 2, 8; men ∾ aliquem (in scena), Cic. R. Com. 7; men om Taleren: ∾ antiquitatem, id. Brut. 36; men ∾ carmina, (gesticulerende at fremstille dem), Liv. 7, 2; men ∾ gaudia falsa, Tibull., moestitiam, Tac.; - men Virg. Ge. 3, 380: ∾ pocula vitea fermento atque sorbis; — II) „bef.": efterligner, d. e. handler el. færdes paa samme Vis el. Maade, tager til Mønster el. Forbillede; - si qui e nostris Hyperidem sint aut Demosthenem imitati, Cic. Acad. 1, 3; cf. id. d. Or 2, 22: aliquem imitando effingere et exprimere; men Plin. 35, 40: quem imitati sunt multi, aequavit nemo; men Cic. Fam. 3, 8: ne, in quo te objurgem, id ipsum videar imitari; men quod faciendum imitandumque est omnibus, id. Lael. 19; men Quintil. 10, 2, 24: qui maxime imitandus et qui solus imitandus est.

ĭmĭtus, adv. af imus: nedenfra, fra Grunden el. fra Dybet, funditus; (efterel. Ord); - ∾ commotae undae, Gell.; ∾ dehiscens terra, Appul.

imm- i Sammensætn., s. in.m-: s. 1.in, not., o. 2.in-. — immăcŭlābĭlis, e, [2.in-, maculo]: uplettelig, Auson. — im.măcŭlātus, [2.in-], 3, adj.: uplettet, Lucan. — im.măcŭlo, [1.in-], are, v. a.: bepletter el. besmudser, Jul. Firm. — im.mădesco, [1.in-], dŭi, 3, v. n. inch., (men alene in pf.): at blive ganske vaad el. fugtig; - quum terra immaduit imbre, Plin.; cf. Ovid. Trist. 1, 9, 34: lacrimis immaduisse genas.

immāne, adv., (den hyppigere o. clasſiſke Form f. immaniter, af immanis): uhyre el. rædſomt, sonare, Virg. Ge. 3, 239; cf. id. Aen. 7, 10; - men immane quantum, (ligeſom mirum quantum): aldeles uhyre, over al Maade, Hor. Od. 1, 27, 6, o. Tac. Hist. 4, 34, er immane neutr. absol. — im.māněo, [1.in-], ēre, v. n.: vedblive at være deri; ∾ vaporibus (aquam), Augustin.

immānis, e, [af 1.in-, o. Stammen ma-, hvf. ogſ. magnus]; I) „egenl.": af en uhyre Størrelſe, pocula, Cic. Phil. 2, 25, antrum, Virg., baratrum, id., telum, id.; immania cete (pl.), id.; ∾ pondere cestus, id. Aen. 5, 401; ∾ praeda, Cic., pecunia, id., vox, Quintil.; immanis visu, (rædſom at ſkue), Val. Fl.; immanis in antro Bacchatur vates, (raſer rædſomt; hvor neml. adj. immanis f. adv. immane), Virg. Aen. 6, 77; - ogſ. „alm.": uhyre ſtor el. herlig; ∾ acta (Herculis), Ovid. Met. 9, 247; immanes res Caesaris, (hans uhyre Bedrifter i Gallien), Vell. 2, 46; — II) „fig." o. „ethiſk": uhyre el. ſkrækkelig, vild el. grusom: om Menneſker, Sæder, Handlinger, oſv.; - hostis ferus et immanis, Cic. Verr. 2, 21; - compar., scelere ante alios immanior omnes, Virg. Aen. 1, 351; - superl., voluptatem immanissimus quisque acerrime sequitur, Cic. Part. or. 25; - ex agresti immanique vita etc., id. Leg. 2, 14; ∾ facinus, id. R. Am. 24; cf. Virg. Aen. 4, 642: ∾ coeptis etc.; — not.: neutr. immane, ſom adv.: vid. s. l.

*immānitas, atis, f.; I) „egenl.": uhyre Storhed el. Størrelſe el. Grad; - immanitatis inusitatae serpens, Gell.; ∾ frigoris, Justin.; — II) „fig." o. „ethiſk": Vildhed, Afſkyelighed, Umenneſkelighed; - istuc nihil dolere, (est) ··· immanitatis in animo, stuporis in corpore, Cic. Tusc. 3, 6; asperitas et immanitas naturae, (i Characteren), Cic. Lael. 23; gentes immanitate barbarae, id., efferatae, id.; cf. id. Vatin. 3; ∾ temporum, vid. Plin. Pan. 47; o. — immāniter, adv.: uhyre ſtærkt, umanerligen, clamare, Gell.; - compar., Ammian.; — [immanis].

im.mansuētus, [2.in-], 3: utæmmet, utæmmelig, vild, bos, Senec.; ∾ ferumque ingenium, Ovid. Met. 15, 85; cf. Cic. Leg. 1, 8; - compar., quid immansuetius? Senec.; men superl., Ovid. Her. 18, 37, (til Boreas): At tu de rapidis immansuetissime ventis. — im.marcescibilis, e, [2.in-, marcesco]: uviſnelig, Tertull. — *immātūre, adv.: umodent, før Tiden; - ∾ praereptus filius, Vell. 2, 116; - compar., Appul.; o. — immātūritas, atis, f.: Umodenhed; ∾ sponsarum, Suet. Aug. 34; — II) „fig.": Ubetimelighed, Overilelſe; - quid haec festinatio, quid haec immaturitas tanta significat? Cic. Quint. 26; af — im.mātūrus, (2.in-], 3; I) „egenl." om Væxterne: umoden, pira, Cels., fruges, Appul.; ne immatura frons destringatur, Quintil.; - ∾ vomicam secare, Plaut. Pers. 2, 5, 14; — II) df. „overſ."; ∾ puella, (ſom endnu ikke er mandbar), Suet., sponsa, Dig.; men immaturus editus est (infans), Suet. Aug. 63; - negavi, posse mortem immaturam esse consulari, Cic. Phil. 2, 46; cf. Hor. Sat. 2, 8, 59, o. Propert. 4, 11, 17; ∾ funus, Quintil.; - ∾ consilia ante tempus praecipere, vid. Liv. 22, 38; cf. Suet. Aug. 8.

im.mĕdĭcābĭlis, [2.in-], e: uhelbredelig, vulnus, Ovid.; men ∾ telum, Virg. Aen. 12, 858, (der ſaarer ulægeligen); — II) „fig.": ikke til at formilde; ∾ ira, Sil., seditio, id. — im.mĕdĭcatus, [2.in-], 3: ſminket, Appul. — *immĕdĭtāte, adv.: uden foregaaende Overveielſe, uoverlagt, Gell. Epil. 10; af — im.mĕdĭtātus, [2.in-], 3: uſtuderet el. ukunſtlet, incessus, Appul. — im.mējo, [1.in-], ěre, v. n., (i. e. intus mejo), Pers.

im.mĕmor, [2.in-], ŏris, adj.: ſom ikke mindes el. ſom ikke betænker noget, glemſom el. ubetænkſom; - ofteſt c. gen., ogſ. absol., el. m. Objectsſætn.; — a) c. gen.; ne me immemorem mandati tui etc., Cic. Att. 5, 16; cf. id. Sull. 30, o. id. Phil. 2, 22; ligel. hesternorum immemores, Quintil.; ∾ sepulcri, Hor.; cf. id. Od. 1, 1, 26; - ogſ. om Dyrene, id. ibd. 1, 15, 30; men Liv. 9, 3: qua cibi, qua quietis immemor nox traducta est; — b) absol.; magna haec immemoris ingenii signa, Cic. Brut. 60; men ingratus et immemor etc., Ovid. Met. 14, 173; ∾ pectore, Catull., mente, id.; — c) m. Objectsſætn.; suum qui officium facere immemor est, Plaut. Pseud. 4, 7, 3; cf. Suet. Calig. 57: immemor, (ikke tænkende derpaa), Chaeream Cassium nominari; — II) „overſ."; A) ligeſom pass.: hvorpaa man ikke tænker, forglemt; - quasi exprobratio ··· immemoris beneficii, Ter. Andr. 1, 1, 17; — B) ligeſom act.: der foraarſager Forglemmelſe; poetiſk Epithet til Lethefloden, Stat., Sil., Senec. Herc. Oet. 936; - ſ. ogſ. immemoris s. l.

im.mĕmŏrābĭlis, [2.in-], e, (forcl. Ord); I) ligeſom pass.: ikke til at mindes; df. a) uudtalelig; ∾ spatium (temporis), Lucr. 4, 193; — b) ikke til at omtale, d. e. ſlet el. ringe; ∾ versus (pl.), Plaut. Capt. prol. 56; — II) ligeſom act.; ∾ anus, id. Cist. 2, 2, 3, (ſom ikke vil fortælle, ſom er forſigtig i ſin Tale). — im.mĕmŏratus, [2.in-], 3; (poetiſk Ord); ſom endnu ikke er ommeldt el. omtalt; df. ny og interesſant; - juvat immemorata ferentem (i. e. canentem) ··· legi, Hor. Ep. 1, 19, 33. — immĕmoria, ae, f.: Forglemmelſe, Tankeløshed, Dig.; af — immĕmŏris, e, forcl. Biform af immemor: forglemmende, glemſom, Caecil. ap. Prisc.

immensitas, atis, f.: Umaalelighed; - in hac immensitate latitudinum etc., Cic. N. D. 1, 20; immensitates camporum, id. ibd. 2, 39; af — im.mensus, [2.in-], 3: umaalelig, (nærmeſt om Rummet og om Tiden); df. ogſ. „alm.": uhyre ſtor el. megen i ſit Slags; - ∾ et interminata magnitudo regionum, Cic. N. D. 1, 20; cf. id. d. Or. 3, 19; men id. Tusc. 1, 30: in mari immenso vehi; - ∾ domus, Ovid., via, id., series laborum, id. Her. 9, 5; - jacuitque per antrum immensus, Virg. Aen. 3, 632; - ∾ pondus auri, Cic.; ∾ pretiis emere, Suet. Calig. 39; - ∾ tempore etc., vid. Cic. Div. 1, 7; ∾ nox, Ovid.; ∾ morae, id.; ∾ fletus, id.; - ∾ vorago aut gurges vitiorum, Cic. Verr. 3, 9; cf. Auct. ad Her. 2, 27; men immensissimae voluptates, Spart. Hadr. 19; men Hor. Od. 4, 2, 7: immensusque ruit profundo Pindarus ore, er Billedet laant af en Strøm; - quod persequi, immensum est, Plin.; cf. Ovid. Fast. 4, 379; — B) absol.; a) ſom subst., immensum, i, n.: umaadelig Strækning el. Vidde; - Atque omne immensum peragravit mente animoque, Lucr. 1, 75; cf. id. ibd. 956; ∾ loci, Liv. 5, 37; per immensum proruta aedificia, Tac. Ann. 15, 40; men immenso mercari, (for el. til en uhyre Pris, Plin. 9, 64; men immensum quantum, id. 4, 31, oftere; — b) ſom adv.; immensum: umaadeligen, i en uhyre Grad, odl.; - ∾ crescere, Ovid., attolli, Tac.; luxus immensum proruperat, id. Ann. 3, 52; - ogſ. kan hidføres: in immensum (editus mons), Sall. Jug. 92; cf. Ovid. Met. 2, 220; ligel. ad immensum (augere), Liv. 29, 25; men immenso plus (laudare), Plin. 20, 36; — not.: superl., ſ. ovenf.

im.mĕo, [1.in-], are, v. n.: at gaae derind el. ind deri; c. dat., el. absol.; - immeantes Nilo (Delphini), Plin. 8, 38; immeantis spiritus (tenuitas), id. 11, 92. — immĕrens, tis, adj., [2.in-, merens, mereo]: ufortient, uſkyldig, uden Brøde; - In domini caput immerentis, Hor. Od. 2, 13, 11; cf. id. Epod. 6, 1, o. 7, 19, ogſ. Suet. Tit. 10; men m. Tmeſis: (telum) exanimatque indignos inque merentes, Lucr. 2, 1104; — b) ſild. ogſ. om Begreber; vid. Val. Max.

9, 12, 8: quaedam immerantia etc.; df. — imměrenter, adv.: uforskyldt, uden Brøde; ∾ damnatus, Val. Max. 6, 2, 1.

im.mergo, [1.in-], mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egenl." o. „alm.": sænker el. dukker el. stikker ned el. ind deri; - m. in, el. c. dat., el. c. abl., ogs. absol.; - ∾ manus in aquam ferventem, Plin.; immersus in flumen, Cic. Univ. 13; - ∾ ferrum candens aquae, Plin., nautas pelago, Ovid., arboris partem deflexam terrae, Colum.; - ∾ aliquem unda, Virg.; immergi melle, Plin.; - men immergere manus, Ovid. Met. 13, 563; men medial: ubi Ister amnis immergitur, (falder i Havet), Plin. 4, 18; cf. Plaut. Bacch. 4, 4, 26, (hvor immersti, f. immersisti); — II) „fig."; A) „overf." o. comisk: ∾ se aliquo in ganeum, Plaut., in concionem mediam, id., (forstikke sig el. skiule sig el. blive borte deri); - sild. ogs.: ∾ sese inter mucrones, (styrte sig deri), Justin.; — B) „ment."; ∾ se studiis, Senec.; ∾ se penitus praeceptis Pythagorae, Val. Max.; men Cic. Cluent. 13: blanditiis immergere se penitus in consuetudinem alicujus; — not.: immergēri, (f. immergi), Colum. 5, 9; immersti, (f. immersisti), f. ovenf.

immĕrĭto, abl. som adv., f. und. flgd. — im.mĕrĭtus, [2.in-], 3: ufortient; df. I) act.: som ikke har fortient el. forskyldt noget, uskyldig el. uden Brøde; - Delicta majorum immeritus lues, Hor. Od. 3, 6, in.; cf. id. ibd. 1, 28, 30, o. Ovid. Trist. 2, 274; ligel. ∾ gens, Virg. Aen. 3, in.; - „poet." ogs. c. inf.; virtus recludens immeritis mori Coelum etc., Hor. Od. 3, 2, 21; - ligel. „poet." om Ting; - ∾ locus, Hor. Ep. 1, 14, 2, paries, id. Sat. 2, 3, 7; men immeritamque vestem (scindere), id. Od. 1, 17, 28; ∾ arbor, Prop.; ∾ ungues, id.; — b) endel. ogs. subst.: immerito meo me morti dedere, (uden min Skyld el. Brøde), Plaut. Asin. 3, 3, 18; — II) pass.: ufortient el. som man ikke har fortient; - laudibus haud immeritis etc., Liv. 4, 13; ∾ ope (juvare), Ovid. Fast. 2, 42; men ∾ opes (rapere), Martial. 7, 32; — III) abl. immerito, som adv.: uskyldigen el. uforskyldt; vid. Cic. d. Or. 2, 79; men in superl.: te omnes nos accusare immeritissimo, Ter. Phorm. 2, 1, 60; - oftere m. Negation; non immerito approbare, (med al Ret), Quintil.; cf. Suet. Caes. 55, oftere; ligel. nec immerito, Senec. Ep.

immersābĭlis, e, [2.in-, merso]: ikke til at nedsænke el. overvælde; c. abl. o. „alleg.", Hor. Ep. 1, 2, 22. — immersio, onis, f., [immergo]: Nedsænken el. Nedduкken, Arnob. — immersus, 3: partic. af immergo. — immētātus, 3, [2.in-, meto]: ikke afmaalt; ∾ jugera, Hor. Od. 3, 24, 12.

im.mīgro, [1.in-], avi, atum, 1, v. n.: at drage el. flytte derind el. derhen; - m. in, ogs. m. adv.; - ∾ in domum et in paternos hortos, Cic. Phil. 13, 11; ubi illo (i. e. in eas aedes) immigrat nequam homo, Plaut. Most. 1, 2, 23; — II) „fig."; ∾ in ingenium suum, (at vende tilbage til sin egen Natur), id. ibd. 55; men Cic. Brut. 79: immigrasse in suum (locum verba: at de have indtaget deres rette Plads); immigrare (in remp.: faae Indgang deri), vid. Liv. praef.

immĭnentia, ae, f.: ligesom Fremragen; df. „overf.": det Forestaaende el. Truende; ∾ fraudis, Nigid. ap. Gell. 9, 12; af — im.mĭnĕo, [1.in-], ēre, v. n.: at rage frem, at rage el. hænge el. bøie sig derover el. derimod el. derhen; - oftest c. dat., ogs. absol., osv.; - populus antro Imminet, Virg. Ecl. 9, 4; imminens villae pinus, Hor. Od. 3, 22, 5; Imminet his aër, (omgiver dem), Ovid. Met. 1, 51; cf. id. ibd. 2, 7; - nemus desuper imminet, Virg. Aen. 1, 169; cf. id. ibd. 6, 603; men imminet e muris (virgo), Val. Fl.; - luna imminente, (i Maaneskin), Hor. Od. 1, 4, 5; imbres imminentes, (overhængende, truende), id. ibd. 3, 27, 10; - usædv. er Cic. Sest. 55: in ore hominis imminens, (f. in os: bøiende sig derimod); cf. id. d. Or. 2, 55: gestus imminens, (hvormed man ligesom gaaer løs paa nogen); — II) „fig."; A) „overf."; 1) at grændse el. støde dertil, ligel. c. dat.; - imminentia muris aedificia, Liv. 2, 33; cf. id. 29, 35; — b) at efterstætte el. trænge; Alexander Dario imminens, Curt. 3, 1; — 2) at være for Haanden, at forestaae el. true; vid. Cic. Catil. 1, 12; imminentium nescius, Tac.; bellum imminebat, Vell.; ligel. imminebat Seleucus, (truede med Angreb), Nep. Eum. 10; ligel. c. dat.; ∾ toti Asiae, Cic. Manil. 5; muris imminet hostis, Virg. Aen. 10, 26; — B) „ment.": higer el. stræber derefter; m. in o. ad, ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in fortunas alicujus, Cic. Phil. 5, 7; men Liv. 30, 28: quo magis in propinquam victoriam imminebant animis; ∾ in occasionem, id.; homo ad caedem imminens, Pseud.Cic. p. Dom. 6; imminens fortunis omnium et bonis, Cic.; ∾ triumpho, Liv., occasioni, id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 53; men absol.: Verres avaritia semper hiante atque imminente fuit, Cic. Verr. 2, 54.

immĭnŭo, [1.in-], ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": formindsker, indskrænker, svækker; - si istas copias quam minime imminueris, Cic. Fam. 3, 3; men imminuto pondere, Plin., pretio, id.; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ aliquid de voluptate, Cic., nihil ex consuetudine luxuriae, Suet.; - bellum ... imminutum (forringet el. formildet), Cic. Manil. 11; - men verbum imminutum, Cic. Orat. 47, (hvoraf noget er udfaldet, ligesom i nosse f. novisse); — B) „bef."; 1) svækker el. afkræfter; - per illecebras urbis imminuere corpus otio, animum libidinibus, vid. Tac. Hist. 2, 93; opes plebis imminutae, Sall. Catil. 40; f. ogs. Liv. 3, 28; — 2) krænker, forstyrrer, fordærver; ∾ majestatem summi ordinis (i. e. senatus), Liv. 3, 63; cf. Cic. R. Am. 38; ∾ libertatem, id. Caecin. 12, pacem, Sall.; men ∾ aliquem, styrte nogen, Tac. Ann. 14, 57; ∾ virginem, (krænke), Plaut.; mens imminuta, (Sindsforvirring), Sall. Jug. 69; cf. Gell. 15, 2; - men Sall. Jug. 110: id imminutum (sc. esse: at dette Forhold er forandret); — not.: compar. imminutior, Solin.

immĭnūtio, onis, f., [imminuo]: Formindskelse, Svækkelse, Forstyrrelse; - sine ulla imminutione dignitatis tuae, Cic. Fam. 3, 8; ∾ corporis, (Beskadigelse derpaa, Lemlæstelse), id. Fin. 5, 17; — b) navnl. ogs. i Rhetoriken; ∾ criminis: Beskyldningens Giendrivelse el. Afkræftelse, Quintil. 7, 4, 3; - ogs. absol.: imminutio, som Talefigur, id. 9, 3, 90; cf. Cic. d. Or. 3, 53. — 1. immĭnūtus, 3: partic. af imminuo. — 2. im.mĭnūtus, [2.in-], 3, adj.: uformindsket, ukrænket; ∾ jus suum habere, Dig.

im.misceo, [1.in-], scŭi, xtum o. stum, 2, v. a.: blander deri el. dermed el. derimellem; - ordenl. c. dat., „overf." ogs. m. cum; - immiscentque manus manibus, (i. e. manus conserunt: de fægte), Virg. Aen. 5, 429; ∾ fugienda petendis, Hor. Sat. 1, 2, 75; - oftere ∾ se, o. immisceri: blande sig dermed el. derimellem; vid. Liv. 31, 35, o. Virg. Aen. 11, 815; ligel. immixti turbae militum togati, Liv. 3, 50; cf. Virg. Aen. 2, 396; men id. ibd. 10, 662: volans nubi se immiscuit, (blev borte el. forsvandt deri); - usædv. er Senec. Herc. Oet. 830: vestis immiscet cutem, (kleber derved, groer sammen dermed); men Virg. Ge. 1, 454: immiscerier (f. immisceri) igni, (blande sig dermed, vise sig deri); — II) „overf.": ∾ se rei alicui, (at indblande el. intrænge el. indlade sig deri); - ∾ se bello, Liv. 5, 8, negotiis alienis, Dig.; men Liv. 45, 14: ∾ sortem regni sui cum rebus Romanis, (underkaste samme Vilkaar); ∾ se alicui, Tac. Ann. 4, 40, (indgaae den nøieste Forbindelse med nogen).

im.mĭsĕrābĭlis, [2.in-], e: ubeklaget, uden at

finde Medynk; – ∾ captiva pubes, Hor. Od. 3, 5, 17. — *immĭsĕrĭcordia, ae, f.: Ubarmhiertighed, Tertull.; o. — immĭsĕrĭcordĭter, adv.: ubarmhiertigen; ∾ factum a vobis, Ter. Ad. 4, 5, 28; af — im.mĭsĕrĭcors, [2.in–], dis, adj.: ubarmhiertig, Cic. Inv. 2, 36; cf. Gell. 14, 4.

*immissārium, i, n.: Vandsamling, hvortil Vandet indledes ved Rør el. Render, Vitruv. 8, 7; o. — immissio, onis, f.: Indladen deri; ∾ aquae aut fumi, Dig.; – ∾ sarmentorum, (deres Indpodning, at lade dem voxe; opp. amputatio), Cic. d. Senect. 15; — [immitto]. — 1. immissus, 3: partic. af immitto. — 2. immissus, us, m., [immitto], ligesom immissio: Indladelse el. at indlade deri; immissu lucis, Macrob. — immistus, 3: f. und. immixtus.

immītĭgābĭlis, e, [2.in–, mitigo]: ikke til at formilde, ardor, Coel. Aur. — im.mītis, [2.in–], e; I) „egenl." om Væxterne: umoden, uva, Hor. Od. 2, 5, 10; ∾ fructus, Plin. 13, 6; – ogs. vild el. udyrket, raphanus, Plin. 19, 26; — II) „fig."; A) „overf." om Steder og Egne: vild, udyrket, raa; – immitibus et desertis locis, Plin. 17, 26; ∾ insula, Tac. Ann. 1, 69; – ligel. om Naturen el. Elementerne: raa, haard, stræng; ∾ coelum, Plin. Ep. 8, 17; ∾ ventus, Tibull.; – ogs. om andre Gienstande og Begreber: grusom el. skrækkelig, vulnera, Ovid.; men ∾ ara, id. Pont. 3, 2, 71, (hvorpaa der offres Mennesker); men ∾ mors, (i. e. immatura, acerba), Tibull. 1, 3, 55; – endel. ogs. om Dyrene: grum el. grusom; calcato immitior hydro, Ovid. Met. 12, 804; serpens, immitissimum animalium genus, Plin. 10, 96; — B) „ment." om Mennesker, om Handlinger, osv.: umild el. stræng el. grusom, odl.; – natura et moribus immitis ferusque, Liv. 23, 5; men „poet.": ∾ tyrannus, Virg. Ge. 4, 492, (i. e. Pluto); ligel. ∾ Parcae, Prop. 4, 21, 13; – ∾ caedes, (rædsomt Blodbad), Liv. 4, 59; ∾ mandata, Tac.; men „poet.": ∾ oculi, Ovid. Met. 6, 621; — not.: neutr. immite, som adv.; stridorque rudentum immite sibilat, Sil.

im.mitto, [1.in–], mīsi, missum, 3, v. a.: sender el. lader gaae el. kaster el. skyder ind deri el. derind el. derhen el. derimod el. derpaa; – m. ad, oftere m. in, ogs. c. dat., ogs. absol.; — I) „egenl."; A) „alm."; ∾ servos ad fanum spoliandum, Cic. Verr. 4, 45; men servi in tecta nostra cum facibus immissi, id. Att. 14, 10; cf. id. Sest. 36; men ∾ corpus in undam, Ovid. Her. 2, 133; cf. id. Met. 4, 357: immitti undis, (f. ∾ se etc.); cf. id. ibd. 6, 615; men Plin. 28, 58: caseus immittitur ad utrumque vitium, (tilsættes som Middel derimod); – ofte ogs. i Krigssproget: ∾ telum in hostem, Cic.; ∾ equos effrenatos in hostes, Liv. 40, 40; cf. Caes. B. C. 3, 101; ∾ se in medios hostes, Liv. 9, 4; – men ∾ hostem relicto a se loco, (lade ham slippe derind), id. 21, 8; – ∾ navem (remis concitatam) in terram, (sætte paa Land), id. 30, 25; magna vis hominum simul immissa (sc. in segetem), id. 2, 5; cervos immissis canibus agitare, Virg. Ge. 3, 371; cf. Suet. Ner. 34; — B) „bes."; indføier el. indsætter deri, tignum in parietem, Dig.; cf. Caes. B. G. 4, 17; men Ovid. Met. 6, 68: Illic lentum filis immittitur aurum, (indvirkes deri); men Liv. 40, 22: immissorum aliorum in alios ramorum (densitas); – df. ogs. Virg. Ge. 2, 80: feraces Plantae immittuntur, (indsættes el. indpodes); — b) lægger el. anbringer derom, mappam circa cervices, Petron. 30; — b) lader løbe el. lader frit Løb, slipper løs el. jager afsted; – ∾ multitudinem ejus generis (jumentorum), Nep. Hann. 5; men immissis ··· jugis, (i. e. equis jugalibus, naar de have faaet Tøilen), Virg. Aen. 5, 146; — bb) hertil kan mærkes; a) ∾ rudentes, (fire Tougene), Plin. Ep. 84; df. „poet." o. „alleg.": classi immittit habenas, (lader den gaae for fulde Seil), Virg. Aen. 6, 1; cf. Ovid. Met. 1, 280; ligel. „alleg.": furit immissis Vulcanus habenis, (rafer tøileløst el. ustandset), Virg. Aen. 5, 662; — b) ∾ arbores, (lade dem voxe); f. nedenf.; ligel. ∾ crines; df. immissaque barba, (nedhængende el. sidt), Virg. Aen. 3, 593; cf. Ovid. Met. 12, 352, o. id. Fast. 1, 503; — II) „fig."; A) „overf."; a) sender derhen el. indsætter deri; df. navnl. om Dommeren, Cic. Verr. 1, 54: ∾ aliquem in bona alterius, (tilkiende som Besiddelse); — b) indbringer, d. e. lader indsnige sig, osv.; in eo ipso loco ··· immittit imprudens ipse senarium, Cic. Orat. 56; — c) lader frit Løb; df. ∾ arborem (lade voxe) in perticas asseresve (dertil), Plin. 16, 61; vitis immittitur ad uvas pariendas, Varr.; cf. Virg. Ge. 2, 363; ogs. ∾ barbam, (lade Skægget voxe), Lucil. ap. Non.; f. ogs. ovenf.; — C) „ment."; a) indlader, aliquid in aures meas, Plaut. Epid. 3, 1, 14; — b) sender hemmeligen derimod, suborno; ogs. underkiøber el. ophidser dertil el. derimod; – ∾ indices ad probationem rei, Justin. 32, 2; Suilium accusandis utrisque immittit, Tac. Ann. 11, 1; cf. id. ibd. 3, 16, o. 4, 54, ogs. Sall. Catil. 48; men Cic. Catil. 1, 11: immissus in urbem; — c) paafører el. tilføier; jactam et immissam a te nefariam in me injuriam etc., id. Parad. 4, 1; – Immisitque fugam Teucris atrumque timorem, Virg. Aen. 9, 719; ∾ alicui amorem, Senec., vires, Val. Fl.; — not.: perf. sync. immisti, (f. immisisti), Sil. — 1. immixtus, 3: partic. af immisceo. — 2. im.mixtus, [2.in–], 3, adj.: ublandet, merum, Auson.

immo, (ogs. imo), adv., [besl. m. imus, alts. oprdl.: paa den nedre el. fravendte Side; df.] i Svar: omvendt el. modsat (af det, som blev sagt), ingenlunde el. meget mere, ogs. men dog, alligevel, odl.; – saal. ofte hos Comikerne; vid. Ter. Andr. 1, 2, 30, id. Heaut. 4, 3, 28, oftere; ligel. Plaut. Most. 3, 1, 19: etiam fatetur de hospite? Th. immo pernegat; – causa igitur non bona est? immo optima; sed etc., Cic. Att. 9, 7; cf. id. Off. 3, 17, o. Hor. Sat. 1, 3, 20; f. ogs. Plaut. Bacch. 2, 2, 29, o. Ter. Andr. 1, 1, 2; — bb) ogs. ofte forstærket m. edepol, hercle, ecastor, vero, potius, etc.; – vid. Plaut. Capt. 2, 1, 16, o. Ter. Ad. 5, 8, 5, ogs. id. Hec. 5, 4, 37; ligel. Cic. Off. 3, 23: silebitne etc.? immo vero obsecrabit, etc.; cf. id. Catil. 1, 1, hvor ogs. etiam er tilføiet; cf. Ter. Andr. 4, 1, 46; ogs. ∾ quoque, Plaut. Bacch. 4, 5, 51; men immo contra ea etc., Liv. 41, 24; — cc) ogs. ligesom neil el. hør engang! odl.; som Udbrud af Forundring; (men alene forcl.); vid. Ter. Andr. 4, 2, 25, o. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 86; — b) hertil mærkes ogs. d. forcl. Udtryk: immo si scias, immo si audias, (vidste el. hørte du kun, osv.); vid. Ter. Eun. 2, 3, 64, o. Plaut. Cas. 5, 3, 35; – ogs. elliptisk, id. Pseud. 2, 4, 59, o. Ter. Heaut. 3, 3, 38; — II) „overf." f. d. sædv. vel potius, som forstærkende den fremskridende Tale: ja meget mere, ja; (rimel. alene efteraugustisk); – simulacra deum, deos immo ipsos convolsos ex sedibus suis etc., Liv. 38, 43; ipse aliquid, immo multa quotidie dicat, Quintil.; ligel. Senec. Ep. 58: quanta nobis verborum paupertas, immo egestas sit, etc.; cf. Suet. Aug. 65; — not.: sættes ogs. efter et andet Ord; saal. Liv. 39, 40: vivit immo vigetque; cf. Cic. Orat. 6 o. 39, o. A.

im.mōbĭlis, [2.in–], e; I) „egenl.": ubevægelig; – terra immobilis manens, etc., Cic. d. Rep. 6, 18; men ad flexum immobiles (balaenae), Plin.; men „poet.": His immobilior scopulis, violentior amne, Ovid. Met. 10, 801; — B) ∾ res (pl.) i Retssproget: urørligt Gods, Immobilier, Dig.; — II) „fig.": ubevægelig, urystelig, uforanderlig; vid. Virg. Aen. 7, 623; ∾ stupor mentis, Sløvhed, Følesløshed, Lactant.; donec princeps immobilem se precibus et invidiae

juxta ostendit, Tac. Ann. 16, 10; cf. id. Hist. 4, 2; s. ogs. ovens. Ovid. l. c.; men Suet. Vitell. 3: statua cum inscriptione: pietatis immobilis erga principem; df. — immŏbĭlĭtas, atis, f.: Ubevægelighed, aquae, Justin. 36, 3; - men „ment.", ∾ animi: Sløvhed el. Følesløshed, Lactant.; ogs. in pl., Arnob.

immŏdĕrantia, ae, f., [2.in-, moderor]: = immoderatio, Tertull. — *immŏdĕrāte, adv.; I) „egenl.": uden bestemt Maal og Maade, d. e. uregelmæssigen, moveri, Cic. Univ. 13; cf. id. N. D. 2, 59; — II) „ment." o. „ethisk": uden Maadehold, umaadeligen; ∾ vivere, id. Univ. 12; ∾ ferre casum incommodorum (suorum), id. Fam. 5, 16; - superl., ∾ laetari, Spartian.; o. — immŏdĕrātio, onis, f.: Mangel paa Maal og Maade; df. „overf.": immoderatione verborum efferri, (henrives til Overdrivelse i Udtrykket el. i Talen), Cic. Sull. 10; — [af flgd.].

im.mŏdĕrātus, [2.in-], 3: uden Regel, uden Maal og Maade; I) „egenl."; - Vides sublime fusum, immoderatum aethera, Cic. poët. N. D. 2, 25; cf. Lucr. 1, 1012, immoderatum: det umaalelige Rum; - ogs. umaadelig, uhyre; ∾ tempestates, (Storme), Cic. R. Am. 45; ∾ potu aut pastu pars animi tumefacta, id. Div. 1, 29; — II) „fig.": uregelmæssig el. uordenlig; saal. om Foredraget: ne immoderata ··· sit oratio, (ikke skal mangle Takt og Numerus), id. Orat. 58; - men om Sindet, navnl. om Lidenskaberne: tøilelos el. umaadelig, odl.; - motus animi immoderatiores, Gell. 19, 12; men luxuria immoderatissima, Suet.; - superbum, crudelem, immoderatum fuisse etc., Cic. Att. 13, 28; men omnium perturbationum esse matrem immoderatam quandam intemperantiam, id. Acad. 1, 10; res immoderata cupido est, Ovid. Pont. 4, 15, 31.

*immŏdeste, adv.: uden Maade, umaadeligen; sædv. „fig."; ∾ amare, Plaut.; - oftere: uden Maadehold, ubeskedent; immodice immodesteque gloriari, Liv. 22, 27; ∾ atque intemperanter facere multa, Quintil.; ∾ postulare missionem, Suet. Aug. 21; - compar., ∾ procedere, Senec. N. Qu. 1, 17; o. — immŏdestia, ae, f.: Umaadelighed, Overdrivelse; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 9; men ∾ militum, Nep. Alcib. 8, (deres Mangel paa Disciplin); ∾ publicanorum, Tac. Ann. 13, 50, (deres Udsuelser); - ogs. Ubeskedenhed, Usædelighed, Frækhed; ∾ histrionum, Tac. Ann. 4, 14; s. ogs. Nep. l. c.; af — im.mŏdestus, [2.in-], 3: umaadelig, overdreven, overgiven, genus jocandi, Cic. Off. 1, 29; - ogs. ubeskeden el. fræk; vid. Ter. Heaut. 3, 3, 7; ∾ fautores histrionum, Tac. Ann. 3, 28; ∾ mores, Usædelighed, Plaut.

immŏdĭce, adv.: umaadeligen, altfor meget; ∾ facere aliquid, Colum.; cf. Lucan. 10, 137, o. Plin. 30, 38; — II) df. „fig."; overdrevent el. ubeskedent; s. Liv. 22, 27, und. immodeste; - ligel. ∾ sibi eloquentiam arrogare, Quintil.; ∾ ferocire, Gell.; af — im.mŏdĭcus, [2.in-], 3: umaadelig el. uhyre; I) „egenl."; ∾ rostrum, Ovid. Met. 6, 673; ∾ tuber, id.; ∾ fluctus, id.; continuae et immodicae tempestates, Suet. Aug. 47; ∾ frigus, Ovid.; — II) oftere „fig."; immodicus in appetendis honoribus, Vell. 2, 33; cf. Liv. 28, 23; immodicus lingua, id. 4, 49; cf. Suet. Dom. 12: cum rebus, tum verbis immodicus; men Liv. 31, 45: decreta immodica ad honores sociorum; men ∾ imperia, id. 21, 3, (Feltherrernes uindskrænkede Magt); — b) ogs. (paa Grækernes Vis) c. gen.; immodicus gloriae, Vell.; ∾ laetitiae et moeroris, (som overdriver begge), Tac. Ann. 15, 23; cf. id. Hist. 1, 53. — im.mŏdŭlātus, [2.in-], 3: uden Velklang, ildelydende, poëmata, Hor. A. P. 263.

*immŏlātĭcius, (-tius), 3: hørende til et Offer, caro, Augustin.; — immŏlātio, onis, f.: Offring el. Offerslagtning; in ipsa immolatione, Cic. Div. 2, 16; - in pl.: ∾ nefandae, Tac. Ann. 3, 13; o. — immŏlator, oris, m.: som anstiller en Slagtoffring, Cic. Div. 2, 15; — [immolo]. — immōlĭtus, 3, partic. pass., [1.in-, molior]: begyndt el. opført derpaa, - quae in loca publica inaedificata immolitave etc., Liv. 39, 44.

immŏlo, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, mola]; oprdl.: bestrøer (Offerdyret) med Offermel (el. mola salsa); boves immolatos profugisse etc., Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. 10, 541; — II) df. sædv. bringer et Offer, offrer; ∾ Musis bovem, Cic. N. D. 3, 36; cf. cf. Liv. 1, 45; men Cic. Fam. 6, 7: quum de ea re immolaret; men id. Leg. 2, 12: quibus hostiis (abl.) immolandum etc.; s. ogs. und. hostia; - ogs. om Menneskeoffere; vid. Caes. B. G. 4, 16, o. Virg. Aen. 10, 519; - men absol.: quum immolaret etc., Cic. Div. 1, 33; cf. Suet. Caes. 59; - ogs. impers.: quum pluribus diis immolatur, Cic. Div. 2, 17; — B) „poet." ogs.: at ombringe, at myrde, Phaedr. 4, 6, 10; cf. Virg. Aen. 12, 948: Pallas te hoc vulnere ··· immolat.

im.mordĕo, [1.in-], di, sum, 2, v. a.: bider deri; - immorsaque cadens ··· hasta, Stat.; Immorso ··· vulnera collo, Propert. 3, 6, 21; - men „overf.": (stomachus) immorsus, (pirret af Hunger), Hor. Sat. 2, 4, 61. — im.mŏrior, [1.in-], mortuus sum, 3, v. dep. n.: døer derover el. derved el. deri; c. dat., el. m. in, el. t. abl. (praepos.); - ∾ legationi, (under dens Udførelse), Quintil.; men Illa sorori immoritur, Ovid. Met. 6, 296; - apes immortuae in melle, Plin.; men ∾ aquis (s. in aquis), Ovid. Pont. 3, 7, 40; - men absol.: (manus recisa) immortua, Lucan. 3, 613; — II) „overf." o. „poet.": ∾ studiis etc., (arbeide til sit Sidste), Hor. Ep. 1, 7, 85; men aura immoritur velis, (tager af, ophører at blæse deri), Stat.

im.mŏror, [1.in-], atus sum, 1, v. dep. n.: at dvæle el. opholde sig deri el. derved; c. dat., el. m. in; - ∾ nidis, Colum.; - oftere „ment.": med Tanken el. Talen at dvæle derved; ∾ honestis cogitationibus, Plin. Ep. 1, 8; non mihi in hoc immorandum, quid sit etc., Quintil. 11, 2, 4. — immorsus, 3: partic. af immordeo.

im.mortālis, [2.in-], e: udødelig; I) „egenl."; corpus autem immortale nullum esse etc., Cic. N. D. 3, 12; ∾ natura, (opp. mortalis fortuna), Cic. Off. 1, 33; ∾ dii, s. und. deus; ogs. absol. immortales, (sc. dii), Varr., Lucr. 5, 166; ∾ animi, Cic.; — II) „fig.": uforgængelig, evig; - quorum vivit immortalis memoria et gloria, Cic. Balb. 17; cf. id. Pis. 14; men ∾ opera edere, Liv. 1, 16; nemo ignavia immortalis factus est, Sall. Jug. 90; - men absol.: Immortalia ne speres, etc., Hor. Od. 4, 7, 7; — B) „poet." ligesom en Gud, d. e. høist lykkelig el. lyksalig; vid. Propert. 2, 11, 10, o. id. 2, 12, 39.

*immortālĭtas, atis, f.: Udødelighed; - de immortalitate animorum disserere, Cic. d. Senect. 21; cf. id. N. D. 2, 61; men id. ibd. 3, 18, in pl.: immortalitates, (udødelige Naturer el. Væsener); — II) „fig.": Udødelighed el. Evighed, evig Berømmelse, odl.; - non lugendam mortem, quam immortalitas consequatur, Cic. d. Senect. 20; cf. id. Pis. 3; men immortalitati commendare, id. d. Or. 2, 9, tradere, id. ibd. 3, 16; — B) Lyksalighed, den høieste Lykke, odl.; nam mihi immortalitas parta est, si etc., Ter. Andr. 5, 5, 4; — immortālĭter, adv.: udødeligen; df. „overf.": over al Maade; - quod etc., immortaliter gaudeo, Cic. Qu. Fr. 3, 1; o. — immortālĭtus, adv.; ligesom fra de Udødelige, d. e. fra Guderne, ved Gudernes Tilskikkelse; ∾ obtulit se mihi facultas etc., Turpil. ap. Non.; — [immortalis]. — immortŭus, 3: partic. af immorior.

im mōtus, 3, [2.in-, 1.motus, moveo]; I) „egenl.": ubevæget el. ubevægelig; immota manet (esculus: oprykkes ikke af Stormen), Virg. Ge. 2, 294; men om den sørgende Ceres, Ovid. Fast. 4, 505: Sub Jove duravit multis immota diebus; - ∾ aquae, (tilfrosne), id.; ∾ arenae, (upløiet el. udyrket Sandbund), Lucan.; men ∾ dies, Tac. Hist. 1, 86, (stille, uden Vind el. Blæst); — II) „fig.": ubevæget, uforandret, uforanderlig; A) „overf."; - manent immota tuorum fata tibi, Virg. Aen. 1, 257; ∾ pax, (uforstyrret), Tac., fides, Val. Fl.; — B) oftere „ment."; mens immota manet, (hendes Beslutning staaer fast), Virg. Aen. 4, 448; cf. id. ibd. 15: Si mihi non animo fixum immotumque sederet; ogs. Tac. Ann. 1, 47: immotum ··· Tiberio fuit, non omittere etc.; men immoto animo (contumeliam accipere), id. ibd. 15, 23.

im.mūgio, [1.in-], īvi o. ii, 4, v. n.: at brøle deri el. derimod; (poetisk Ord); - curvisque immugiit Aetna cavernis, (abl.: derfra), Virg. Aen. 3, 674; cf. id. ibd. 11, 38; men c. dat., Sil. 17, 256: procella Antennae immugit. — im.mulgĕo, [1.in-], ēre, v. a.: malker deri; ogs. alm. malker; m. o. ud. dat.; - teneris immulgens ubera labris, Virg. Aen. 11, 571; cf. Plin. 28, 21: si immulgeatur (lac).

*immundābĭlis, e: ikke til at rense; ∾ vitium, Tertull.; — immunde, adv.: urent, smudsigen; ∾ foedare templa, Jul. Obsequ. Prod. 115; — immundĭtia, ae, f.: Urenhed, Smudsighed el. Snavs, Plaut. Stich. 5, 5, 5; oftere in pl., Cato, Colum.; o. — immundĭties, ēi, f., sild. Biform af frgd., Tertull.; — [flgd.].

im.mundus, [2.in-], 3: uren el. smudsig, odl.; - ∾ humus et lutulenta vino, Cic. frgm. ap. Quintil.; ∾ popinae, Hor. Sat. 2, 4, 63; men ∾ contactu etc., vid. Virg. Aen. 3, 228; ∾ homo, Plaut.; ogs. absol.: immunda, (du Smudsige)! id. Cist. 1, 1, 115; - compar., ∾ lapsu, Plin. 14, 23; superl., ∾ illos fuisse, Senec. Ep. 86; — b) ∾ ager, (urydbet, ikke opdyrket), Pallad.; — II) „overf.": som medfører Smudsighed, pauperies domus, Hor. Ep. 2, 2, 199; cf. Plaut. l. c.: Immundas fortunas aequum est squalorem sequi; men ∾ dicta, (Smudstaler), Hor. A. P. 247.

immūnĭfĭcus, [2.in-], 3: ikke gavmild; df. paaholden, karrig; - civi immunifico scis quid cantari solet? etc., Plaut. Trin. 2, 2, 69. — im.mūnio, [1.in-], īvi el. ii, 4, v. a.: derved at befæste; ne etc., praesidium immunivit, Tac. Ann. 11, 19.

immūnis, e, [2.in-, munus]; oprdl.: uden Forpligtelse el. Byrder, fri for Tjenester el. Tyngder; I) „egenl."; - immunes civitates et liberae, Cic. Verr. 3, 6; men id. Fontej. 4: quum nemo immunis fuerit; men piratas immunes, socios vectigales habere, vid. id. Off. 3, 11; immunis militiā, vid. Liv. 1, 48; men immunes ab omni onere, Suet. Claud. 25; - ogs. c. gen.; immunes portoriorum, Liv. 38, 14; cf. Tac. Ann. 1, 36; - ∾ agri et liberi, (skattefrie), Cic. Verr. 2, 69; ligel. ∾ praedia, id. Agr. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": som intet bidrager el. giver dertil; neque immunis, neque superba (est virtus), Cic. Lael. 14; - saal. oftest „poet."; non ego te ··· immunem etc., Hor. Od. 4, 12, 23, (i. e. asymbolum: uden at du giver dit Bidrag); cf. id. Ep. 1, 14, 33: immunem ··· placuisse etc., (uden Foræringer); men ∾ fucus, Virg. Ge. 4, 244, (i. e. ignavus); cf. Ovid. Met. 1, 101; - ogs. c. gen.; immunis aratri (bos: fri derfor), id. ibd. 3, 11; — B) udelagtig deri, fri derfor el. derfra; - vobis immunibus hujus Esse mali dabitur, Ovid. Met. 8, 690; cf. Virg. Aen. 12, 558; men immunis delictorum paternorum, Vell. 2, 7; - ogs. c. abl., id. ibd. 35: Cato omnibus humanis vitiis immunis; cf. Senec. Ep. 85: animum (alicujus) immunem esse tristitia; - immunis ab omnibus arbitris (domus: hvorind Ingen kan see), Vell. 2, 14; immunes a dolore (dentes), Plin.; - men absol.; Immunis (sc. scelerum) aram si tetigit manus, Hor. Od. 3, 23, 17; cf. Plaut. Trin., in.: amicum castigare ob meritam noxiam, Immune est facinus, (en utaknemmelig Forretning), verum in aetate utile, etc.

immūnĭtas, atis, f., [immunis]; I) „bes.": Fritagelse fra offenlige Ydelser el. Tjenester; - militiae vacationem et omnium rerum immunitatem habere, Caes. B. G. 6, 14; cf. Suet. Aug. 40; - ogs. in pl.; tabulae figuntur, immunitates dantur, Cic Fam. 12, 1; cf. Tac. Hist. 3, 55; — II) ogs. „alm.": Frihed el. Fritagelse derfra; saal. Cic. Acad. 2, 38, med Lune: qui det isti deo immunitatem magni quidem muneris, (Fritagelse fra et stort Arbeide). — immūnītus, 3, [2.in-, munitus, munio]: ubefæstet; ∾ oppida castellaque, Liv. 22, 11; - men ∾ via, (slet el. ufremkommelig), Cic. Caecin. 19.

im.murmŭro, [1.in-], are, v. n. (o. a.): at murre el. brumme el. larme deri el. derved; c. dat., el. absol.; („poet." o. i efterel. Prosa); - silvis immurmurat Auster, Virg. Ge. 4, 261; cf. Ovid. Met. 11, 187; men id. ibd. 3, 646: totumque immurmurat agmen (sc. mihi); — b) ogs. c. acc. comm., vid. Pers. 2, 9: Illa sibi introrsum et sub lingua immurmurat, (derom beder han mumlende og uden at høres); - men absol.: immurmurantes ventos (audire), Ammian. — im.mūsĭcus, [2.in-], 3: umusikalsk, Tertull. — immussŭlus, el. immusulus, i, m.: Fugl af Gribbe- el. Falkeslægten, Plin. 10, 8, Arnob., Fest.

1. im.mūtābĭlis, [2.in-], e: uforanderlig; - ∾ causae, Cic. Fat. 12; ∾ res et aeterna (numerus), id. d. Rep. 3, 2; ∾ necessitas, Quintil.; - compar., concordi populo nihil esse immutabilius etc., Cic. d. Rep. 1, 32. — 2. immūtābĭlis, e, [immuto]: forandret; quia vestitum atque ornatum immutabilem habet haec, Plaut. Epid. 4, 2, 8. — *immūtābĭlĭtas, atis, f.: Uforanderlighed; in factis immutibilitatem apparere, in futuris non item, Cic. Fat. 9; o. — immutabiliter, adv.: uforanderligen, Dig.; — [1. immutabilis].

*immūtātio, onis, f.: Forandring el. Ombytning, verborum, Cic. Acad. 2, 6, ordinis, id. d. Or. 3, 44; - men id. Brut. 17: uti immutationibus verborum, (bruge figurlige Udtryk); cf. id. Orat. 27; - men Quintil. 1, 5, 12, (om en Soloecisme); o. — immūtātor, oris, m.: som forandrer noget, Oros.; — [immuto]. — 1. immūtātus, 3: partic. af immuto. — 2. im.mūtātus, [2.in-], 3, som adj.: uforandret; quia me immutatum vidit etc., Ter. Andr. 1, 5, 7; cf. Cic. Inv. 2, 53.

im.mūtesco, [1.in-], tŭi, 3, v. n. inch.: bliver stum, forstummer, Quintil. 10, 3, 16, Stat. — 1. im.mūtĭlātus, [1.in-], 3: lemlæstet; ∾ corpore, Sall. frgm. ap. Non. — 2. im.mūtĭlātus, [2.in-]: ukrænket el. ubeskadiget, Cod. Theod.

im.mūto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: forandrer, forvandler; - ubi immutatus sum? etc., Plaut. Amph. 1, 1, 300; cf. Cic. Lael. 15: eos, qui etc., prosperis rebus immutari, etc.; men me immutarunt tibi, id. Fam. 5, 8; ∾ ordinem verborum, id. Orat. 63; men id. Flacc. 14: ∾ aliquid de institutis priorum; — II) „bes." i Rhetoriken: at bruge (Ordene) metonymisk; - immutata (verba), in quibus etc.; Ennius horridam Africam ··· quum dicit, pro Afris immutat Africam, Cic. Orat. 27. — imo, adv., s. und. immo.

im.pācātus, [2.in-], 3: ufredet; df. ufredelig, krigersk, røversk; ∾ Iberi, Virg. Ge. 3, 408; - men ∾ vita: uroligt el. forstyrret Liv, Senec.; ∾ odia, Claudian. — impactio, onis, f., [impingo]: Støden el. Slaaen derimod el. derpaa, Sammenstød, nubium, Senec. N. Qu. 2, 12. — impactus, 3: partic. af

impingo. — impāges, is, f., [impingo]: det Paaslagne el. Paafæstede; df. en Liste (som Ornament), Vitruv. 4, 6; cf. Fest. p. 108. — im.pallesco, [1.in-], lŭi, 3, v. n. inch.: bliver bleg el. blegner derved el. derover, eventu, Stat.; men Pers. 5, 52: At te nocturnis juvat impallescere chartis. — impalpebratio, onis, f., [2.in-, palpebrae]: Øienlaagenes Ubevægelighed, Coel. Aur.

im.par, ăris, adj., [2.in-]: ulige i Tal el. i Beskaffenhed, ujevn, forskiellig; I) „alm."; - stellarum numerus par an impar sit, nescitur, Cic.; men Virg. Ecl. 8, 75: numero deus impare gaudet; cf. Fest. p. 109, o. Hor. Od. 3, 19, 13; men imparibus carmina facta modis, (d. e. Hexametret o. Pentametret), Ovid. Trist. 2, 220; men ludere par impar, (effen, ueffen), Hor. Sat. 2, 3, 248; men congressus impari numero, Caes. B. C. 1, 40 o. 47; - si toga dissidet impar, (sidder skievt), Hor. Ep. 1, 1, 96; men Imparibus currens amfractibus (sol), Lucr. 5, 682; - mensae pes tertius impar; vid. Ovid. Met. 8, 662; — b) ogs. c. dat.: nil fuit umquam Sic impar sibi, Hor. Sat. 1, 3, 19; — II) „bef."; som ikke er lige dermed, ringere el. svagere, odl.; - a) c. dat.; tibi miles impar, etc., Hor. Od. 4, 6, 5; cf. Suet. Dom. 10; men id. Tib. 23: velut impar dolori; cf. Tac. Ann. 15, 47; impar bello, id., sumptui, Dig.; — b) absol.; m. o. ud. abl. respect.; - omni parte virium impar, Liv. 22, 15; cf. id. 27, 1, o. Ovid. Met. 5, 610; - quod juncta impari esset, Liv. 6, 34; cf. Tac. Ann. 1, 53; — c) c. abl., (efter Analogien af indignus); Nec facies impar nobilitate fuit, Ovid. Fast. 4, 306; — B) „poet. overf.": ulige, d. e. som ikke kan holde ud derimod; - saal. impar certamen, Ovid.; ∾ pugna, Virg.; cf. Hor. Epod. 1, 18; — b) sield. c. infin.; vid. Grat. Cyneg. 61.

impărātio, onis, f., [2.in-, paro]: Mangel paa Fordøielse; ∾ stomachi, Marc. Emp. — im.părātus, [2.in-], 3: uforberedet, ikke belavet derpaa, ikke rustet, odl.; - me si imparatum ··· adortus esset, Ter. Andr. 3, 1, 20; cf. id. Phorm. 2, 1, 81, o. Nep. Ages. 2; men quamquam paratus in imparatos inciderat, Cic. Mil. 21; - men facere rem ex parata imparatam, Plaut. Cas. 4, 4, 8; - ogs. m. flgd. ab; sumus enim flagitiose imparati quum a militibus, tum a pecunia, Cic. Att. 7, 15; - ogs. c. abl.; saal. in superl., omnibus rebus imparatissimus, Caes. B. C. 1, 30.

impărentia, el. impărientia, ae, f., [2.in-, pareo]: Ulydighed, Gell. 1, 13; (al. impatientia), inc. — im.părĭlis, [2.in-], e: ulig, forskiellig; aevi longe imparilis (societas), Aur. Vict. Caes. 14; df. — impărĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, Forskiellighed, Gell. 14, 1; - findes ogs. f. soloecismus; vid. id. 5, 20. — impărĭter, adv. af impar: ulige; df. Hor. A. P. 75: Versibus impariter junctis (i elegiske Vers) etc. — impartio, impartior, f. und. impertio, etc.

impascor, sci, v. pass., [1.in-, pasco]; om Hiorden: at græsse paa et Sted; quibus (locis) nullum impascitur pecus, Colum. 6, 5. — im.passĭbĭlis, [2.in-], e: som ikke er udsat for Lidelse el. Paavirkning; ∾ deus, Lactant.; df. — impassĭbĭlĭtas, atis, f.: Følesløshed el. Ufølsomhed, ἀπάθεια, Hieronym. — im.pastus, [2.in-], 3: forhungret; (poetisk Ord); ∾ leo, Virg.; ∾ volucres, Lucan.

im.pătĭbĭlis; [2.in-], e; I) pass.: ikke til at udholde, utaalelig; - facere dolorem impatibilem, (opp. tolerabilem), Cic. Fin. 2, 17; ∾ valetudo, Plin.; — II) act.: ufølsom el. følesløs; impatibile de patibili numquam oriri, Lactant. — im.pătiens, tis, adj., [2.in-]; I) „alm.": der ikke kan el. gider udholde el. bære el. taale noget, utaalmodig, odl.; (men rimel. ikke forauguftisk); - ordenl. c. gen.; sield. c. infin. el. absol.; - a) c. gen.; corpus laborum impatiens, Ovid.; cf. id. Met. 6, 322; ligel. miles impatiens solis, pulveris, etc., Tac. Hist. 2, 99; men id. ibd. 2, 40: aeger morā, et spei impatiens; ∾ vulneris, Virg., morbi, Suet., discidii, id.; - impatientes remediorum, id. Tib. 59; men impatiens viri, (som skyer Mandfolk el. Ægteskab), Ovid. Met. 1, 479; - impatiens irae (Ajax: som ikke kan styre sin Harme), id. ibd. 13, 3; cf. Liv. 5, 38; - superl., Marius quietis impatientissimus, Vell. 2, 23; men (sues) impatientissimae famis, Colum.; (compar., f. nedenf.); — b) c. infin.; impatiens nescire torum, Claudian.; cf. Sil. 11, 98; — c) absol.; nihil est impatientius imperitia, Macrob.; cf. Gell. 12, 1; — B) ogf. „overf." om Ting; - cera impatiens caloris, Ovid.; ∾ esculus humoris, Plin.; ∾ solum Cereris, id.; men ∾ mammae lactis, (som ikke kunne holde Melken), id. 23, 32; — II) „bef.": følesløs el. ufølsom, uden Lidelse el. Lidenskab; - quibus summum bonum visum est animus impatiens, Senec. Ep. 9; men impatientem dico, quia nihil patitur, Lactant.

*impătienter, adv.: utaalmodigen, ugierne, requirere aliquem, (savne nogen), Plin. Ep. 2, 7; men ∾ indoluit m. Objectsfætn. (han harmedes derover), Tac. Ann. 4, 17; - compar., Plin. Ep. 6, 1; superl., id. ibd. 9, 22; o. — impătientia, ae, f.: Mangel paa Evne el. Villie til at bære el. taale noget; I) „alm.": Utaalmodighed, Misnøie, Harme; (efteraug. Ord); — a) c. gen.; ∾ nauseae (vitare), Suet. Calig. 23; ∾ frigorum, Plin.; men ∾ silentii, Tac. Ann. 4, 52; — b) absol.; ad impatientiam dilabi, id. ibd. 15, 63; — II) „bef.": Følesløshed el. Ufølsomhed, Grækernes ἀπάθεια, Senec. Ep. 9.

impausabilis, e, [2.in-, pausa]: som aldrig ophører; Ἀληκτώ Graece impausabilis etc., Fulgent.; — adv.: ∾ sumere cibum, (uden Ophør), Coel. Aur. — *impăvĭde, adv.: uforfærdet; poculo impavide hausto, Liv. 39, 50; af — im.păvĭdus, [2.in-], 3: uforfærdet, vir, vid. Hor. Od. 3, 3, 8, leo, Virg. Aen. 12, 8; pectora semper impavida, Liv. 21, 30; — b) „overf.": impavidos ducere somnos, Senec. Herc. Oet.; cf. Ovid. Fast. 2, 840.

*impeccābilis, e: uden Synd, som ikke synder; is erit impeccabilis etc., Gell. 17, 19; o. — impeccantia, ae, f.: Frihed fra Synd, Hieronym.; — [2.in-, pecco]. — impĕdātio, onis, f., [impedo]: Vinstokkens Forsyning med Pæle el. Stiver, Colum. — impĕdĭco, are, v. a., [1.in-, pedica]: at hilde el. fange deri, cassibus mille impedicare aliquem, („alleg."), Amm.

impĕdīmentum, i, n., [impedio]; oprdl.: Hindring for Fødderne; impedimenta crurum, (Lænker derom), Senec. Tranqu. 10; df. I) „bef." o. „concret", sædv. in pl.: hvad der medføres paa en Marsch el. Reise, navnl. Tros el. Bagage; vid. Cic. Mil. 10, Caes. B. G. 1, 26, o. id. ibd. 5, 42; — b) sild. ogs. de til Hæren hørende Lastdyr, Frontin., Stat., Veget.; cf. Caes. B. G. 7, 45; — II) „alm." o. „overf.": Hindring, Vanskelighed; impedimenta naturae diligentia et industria superare, Cic. d. Or. 1, 61; - impedimentum rei alicui inferre, id., afferre, facere, Dig.; esse impedimento alicui ad aliquid, Caes. B. G. 1, 25; cf. Cic. R. Am. 51; ogs. esse impedimenti loco, Caes. B. C. 3, 17; - opponuntur ··· labores ··· leve sane impedimentum vigilanti et industrio, Cic. d. Rep. 1, 3.

impĕdĭo, ivi o. ii, itum, 4, v. a., [1.in-, pes; cf. compedes s. 1.]; oprdl.: at indvikle Foden; df. alm.: at indvikle el. forvikle; at binde el. holde fast, at hindre el. hemme el. standse, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; - Ipsus illic sese jam impedivit in plagas, Plaut. Mil. gl. 4, 9, 11, („alleg."); - df. ogs. i Jagtsproget; Aut impeditam cassibus refert damam, Martial. 3, 58; cf. Phaedr. 1, 12; ∾ pisces reti, Plaut. Truc. 1, 1, 17; cf. Ovid. Met. 12, 392; — B) „bef."; a) omgiver el. omvinder; ∾ aliquem amplexu, (omfavne), Ovid.;

∾ caput myrto, (omkrandse), Hor.; men ∾ equos frenis, (lægge Tømme derpaa), Ovid.; — b) at indvikle el. forvikle i hinanden; septenosque orbibus orbes impediunt, (neml. i el. paa Skioldet), Virg. Aen. 8, 447; cf. id. ibd. 5, 583; — c) at forvikle el. tilspærre; vid. Curt. 6, 5; ∾ saltum munitionibus, Liv.; s. ogs. nedens. id. 9, 2; (vineae) nexu traducum impeditae, Tac. Hist. 2, 25; — II) „fig."; A) „overf.": forvikler; bs. hindrer, standser, opholder, aliquem, Cic. Fam. 9, 19; ∾ profectionem alicujus, id. ibd. 7, 5; – ogs. hindrer el. afholder derfra, m. flgd. ab, el. c. abl., ogs. m. flgd. quo minus el. ne el. quin, ogs. c. inf., osv.; – ab delectatione omni negotiis impediri, Cic. Mur. 19; cf. Sall. Jug. 30; ∾ aliquem fuga (s. a fuga), Tac.; men impediri pudore (abl. caus., hindres deraf el. derved), Cic.; – nec aetas impedit, quo minus etc., id. d. Senect. 17; jam impedior, ne plura dicam, id. Sull. 33; hunc impedit pudor ··· exquirere, Cic. d. Or. 1, 35; cf. Virg. Aen. 11, 20; – men m. ad, vid. Cic. Sull. 17; – endel. ogs. forcl. c. dat.; nam ad usum ··· novitati non impedit vetus consuetudo, Varr. L. L. 9, 14; — B) „ment.": indvikler el. forvirrer, bringer i Trængsel el. Vanskelighed; – sædv. absol., el. c. abl., s. ovenf.; – sin illud dices ··· ipse te impedies, Cic. Verr. 2, 18; cf. Ter. Andr. 1, 5, 25; ∾ mentem dolore, Cic.; animus ··· amore ··· impeditus, vid. id. Coel. 19, ogs. id. Sest. 45; — III) partic. impĕdītus, 3, ogs. som adject.; A) „bes.", navnl. i Krigssproget; – ∾ miles, (der endnu bærer Bagagen, opp. expeditus), Liv., Caes.; ∾ agmen, Liv.; – compar., arctior et impeditior saltus, Liv. 9, 2; superl., ∾ itinera, Caes.; ligel. ∾ locus ad iter faciendum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; — B) „alm.": forviklet el. vanskelig i sit Slags; bs. besværlig el. moisommelig el. tung, odl.; – ∾ navigatio, Caes.; ∾ bellum, Tac.; – compar., ∾ nomina, (usikkrere Fordringer), Liv. 7, 21; superl., ∾ tempora rei publicae, Cic. Pis. 1; cf. id. Mil. 20; — not.: m. Tmesis: inque pediri, inque peditus, s. impedirique, etc., Lucr.

*impĕdītĭo, onis, f.: Forvikling, Forhindring, Trængsel, Vitruv. 1, 5; — II) bs. „fig.": liber ab omni impeditione curarum (animus), Cic. Div. 1, 51; — impĕdīto, are, v. intens. a.: forhindrer; impeditant numero (sc. arma), Stat.; o. — impĕdītor, oris, m., i. e. qui impedit, Augustin.; — [impedio]. — impeditus, 3: partic. o. adj. af impedio. — impedo, [1.in-], are, v. a.: forsyner el. støtter med Pæle; statuminibus vinea statim impedanda est, Colum. 4, 16.

im.pello, [1.in-], pŭli, pulsum, 3, v. a.: støder derpaa, slaaer el. træffer med et Stød; I) „egenl."; A) „alm.", (oftest „poet."); – cuspide montem impulit in latus, Virg. Aen. 1, 82; ∾ aequora remis, id.; cf. Hor. Od. 4, 12, 2; men ∾ auras mugitibus, Ovid.; cf. Virg. Ge. 4, 349; men ∾ sensus, Lucr. 1, 304; — B) „bes.": støder el. driver fremad, sætter i en (stærkere) Bevægelse; – biremes ··· impulsas vectibus etc., Caes. B. C. 3, 40; cf. Virg. Aen. 5, 119; men ∾ aequor velis, Tac. Ann. 2, 23; ∾ arma, (svinge dem), Virg.; ∾ sagittam nervo, (afskyde den), Ovid.; – ∾ praecipitantem, (støde til nogen i Faldet), Cic. Cluent. 26; cf. Tac. Ann. 4, 22: reluctantis et impulsae (feminae) vestigia; – ∾ aciem el. hostem, (bringe til at vige, slaae paa Flugt), vid. Liv. 9, 27 o. 40; cf. Vell. 2, 70; oftere ogs. hos Tac.; — b) ogs. m. Angivelse af Maalet; – quum ignaviae ratio te in fugam atque in latebras impelleret, Cic. Rab. perd. 8; ∾ se in vulnus, Vell. 2, 70; cf. Ovid. Met. 12, 552; — II) „fig."; A) „alm.": sætter i Bevægelse, ophidser el. tilskynder, aliquem ad el. in aliquid, ogs. m. Maalets adv., ogs. c. inf., el. m. blot acc., ogs. absol.; — a) m. in el. ad aliquid; nisi eum dii immortales in eam mentem impulissent, ut etc., Cic. Mil. 33; cf. id. Lael. 24, o. id. d. Or. 2, 89; ligel. Quintil. 12, 10, 43: in plurimas animum audientium species impellere; hvor ogs. absol.: uno ictu saepe impellunt (sententiae); – ad eam (artem) impellere atque hortari, etc., Cic. d. Or. 1, 28; ∾ aliquem ad scelus, id., ad bellum, id.; facile ad credendum impelli, id.; cf. id. Brut. 5; – ogs. ∾ ad metum, crudelitatem, odium etc., Quintil.; — b) m. ut, el. m. adv.; – quae causa nos impulerit, ut etc., Cic. N. D. 1, 4; cf. id. d. Senect. 21, Caes. B. G. 4, 16, o. Hor. Ep. 2, 2, 51; – dum animus (ejus) ··· paullo momento huc illuc impellitur, Ter. Andr. 1, 5, 31; ligel. ∾ voluntates, quo velit, etc., Cic. d. Or. 1, 8; — c) c. inf., Virg. Aen. 2, 520; s. ogs. Tac. Ann. 14, 60, o. Hor. Od. 3, 7, 14; – d) m. blot acc., Hor. Sat. 1, 3, 65; hvs. ofte in pass.; vid. Cic. d. Or. 2, 77, o. Caes. B. G. 2, 14; ligel. Hac fama impulsus Chremes, Ter. Andr. 1, 1, 72; cf. Virg. Aen. 10, 68; — e) endel. absol.; vid. Cic. Div. 1, 54; ligel. nullo impellente, id. Flacc. 8; s. ogs. ovenf. Quintil. 12, 10, 43; — B) „bes.": ligesom at nedslaae el. forstyrre; ogs. at tilendebringe, odl.; – solus hic ··· animum ··· labantem impulit, Virg. Aen. 4, 23; men Tac. Hist. 2, 63: ∾ ruentem, (at fuldende nogens Undergang); men immenso momento ··· ad impellendos mores, (til at fuldende deres Fordærvelse), Plin. 33, 53; – impulsum bellum, (der næsten er endt), Lucan.; cf. Quintil. 3, 4, 2.

im.pendĕo, [1.in-], ēre, v. n., (forcl. ogs. a.); I) „egenl.": at hænge el. svæve derved el. derover; – c. dat., ogs. m. in o. super, ogs. absol.; – ∾ cervicibus alicujus, vid. Cic. Tusc. 5, 21; men quae (arbor) ex aedibus tuis in aedes illius impendet, Dig.; ∾ nucem super tegulas, Plaut. frgm. ap. Macrob.; men impendentes montes, (fremragende), Cic. N. D. 2, 39; — b) „poet." ogs. c. acc.: mare quae impendent (saxa), Lucr. 1, 327; — II) „overf.": at hænge over, d. e. at forestaae el. true; – omnibus semper aliquis terror impendet, Cic.; men ∾ ab aliquo, (true fra nogens Side), id. Verr. 5, 60; men tantae in te impendent ruinae, Plaut.; cf. Cic. R. Am. 11; quae partim adsunt, partim impendent, id.; impendente vento, Virg., pluvia, id., (naar det truer dermed); — b) c. acc.; tanta te impendent mala, Ter. Phorm. 1, 4, 2; — not.: partic. pass. impensus, 3, poet. ogs. f. impendens; vid. Lucr. 6, 491: tempestas ··· impensa superne.

impendio, abl. som adv.: s. und. impendium. — impendiōsus, 3: som giør store Udgifter; Nimio praestat, impendiosum te quam ingratum dicier, Plaut. Bacch. 3, 2, 12; af — impendium, i, n., [impendo]: den derpaa anvendte Bekostning el. Udgift; oftest in pl.; – qui quaestum sibi instituisset sine impendio, etc., Cic. Quint. 3; rapinis impendia munerum sustinuit, Suet. Caes. 54; men ∾ operae, (den anvendte Umage), Plin.; — B) bs. „bes."; a) Rente el. Interesse af en Capital, Varr.; impendium et fenus recusare, (erklære sig insolvent for Capital og Renter), Cic. Att. 6, 1; men id. Brut. 4, „alleg.": impendiis augere largitatem muneris; — b) Mulkt el. Boder, ovium boumque, Plin. 18, 3; — II) „fig."; A) Tab el. Forlis; tantulo impendio ingens victoria stetit, Curt. 3, 11; – nimium enim risus pretium est, si probitatis impendio constat, Quintil.; — B) abl. impendio, som adv., f. multo: meget el. saare; ordenl. hos compar.; at ille nunc impendio magis odit senatum, Cic. Att. 10, 4; cf. Ter. Eun. 3, 5, 39; – sild. ogs. ud. compar.; impendio excusare, (meget el. omhyggeligen), Appul.

im.pendo, [1.in-], di, sum, 3, v. a.; oprdl.: veier dertil, afveier; bs. „overf.": anvender derpaa, forbruger dertil; m. in, ogs. m. ad, ogs. absol., etc.;

I) „egenl."; – ∾ pecuniam in eas res, quas etc., Cic. Verr. 4, 30; cf. id. ibd. 3, 98; men quod tu de tua pecunia dicis impensum, id. ibd. 5, 19; – sild. ogs. ∾ pecuniam in opsonio, in unguentis, Dig.; – ogs. betaler, erlægger, pro introitu novi sacerdotii etc., vid. Suet. Claud. 9; – men Cic. Verr. 3, 52: sese sibi et populo R. ··· serere, impendere, laborare; – II) „fig.": anvender el. henvender derpaa; – ∾ operam, curam in aliquid, Cic. Verr. 4, 30; men m. flgd. ne, id. ibd. 5, 20; – ∾ studia juvenibus erudiendis, Quintil.; ∾ vitam usui alicujus, Tac. Ann. 12, 65; — III) partic. impensus, 3: som anvendes rigeligen; A) som adj.; 1) „egenl.": meget stor; – ∾ pretio emere, venire, (til høi Pris), Cic., Caes., Liv.; ligel. absol., impenso, (sc. pretio), Hor. Sat. 2, 3, 245; — 2) „overf.": betydelig el. vigtig el. stor; ogs. kostbar el. bekostelig; – ∾ voluntas erga aliquem, Liv. 35, 44; cf. Cic. Sest. 62; men ∾ libido, Lucr., opera, Gell.; – compar., ∾ cura, Tac.; cf. Ovid. Met. 2, 405; men Plaut. Bacch. 3, 2, 10: Nam pol homine ingrato nihil impensiu'st, (kostbarere el. skadeligere); – superl., ∾ preces, Suet. Tib. 13; — B) som subst., impensa, ae, f., (sc. pecunia): Udgift, Bekostning; I) „egenl."; – facere impensam in aliquid, Cic. Att. 13, 25; men id. Verr. 3, 21: arationes magna impensa tueri; oppon. nulla impensa, (uden Udgift), id. ibd. 1, 55, ogs. sine impensa, id.; – ∾ publica, Suet.; men ∾ matris etc., id. Tib. 7; ∾ nostra, Ovid. Her. 7, 188; – ogs. in pl., vid. Cic. Off. 2, 17, o. Tac. Hist. 4, 4; ligel. ∾ coenarum, Hor. Ep. 1, 19, 38; — 2) „fig."; – ∾ cruoris, Ovid. Met. 8, 63, operum, Virg. Aen. 11, 288, officiorum, Liv. 37, 53; — b) df. sild.: hvad der anvendes el. forbruges til en bestemt Hensigt; df. Materialier (til en Vandledning, odl.), Frontin. Aquaed. 24; ogs. Ingredienser til Spiserne, Arnob., til Offringer, Petron. Sat. 137.

im.pĕnĕtrābĭlis, e, [2.in-]: uigiennemtrængelig; ∾ silex ferro, Liv.; ∾ specus imbribus, Plin.; ∾ tergus hippopotami ad scuta, id. 8, 30; men ∾ crupellarii ictibus accipiendis, Tac. Ann. 3, 43; – quae impenetrabilia, quaeque pervia, id. ibd. 12, 35; — II) „fig.": ubetvingelig, uovervindelig; – ∾ ille luctibus, Sil.; impenetrabilis blanditiis, Senec.; – ∾ pudicitia Agrippinae, Tac. Ann. 4, 12.

impensa, ae, f.: s. und. impendo, no. III, B. — impense, adv. af impensus, 3, und. impendo; I) „egenl.": dyrt, kostbart, med Bekostning; – nunc impensius unge ··· puer, caules, Pers. 6, 68; ligel. in superl., Suet. Dom. 20: bibliothecas ··· impensissime reparari etc.; — II) „fig.": rigeligen, betydeligen, stærkt, meget; a) hos Verber; – magis impense cupere, Ter. Ad. 5, 9, 36; men Liv. 40, 35: si quis impense retineret, (med Magt el. med Strænghed); ∾ petere, Quintil., Suet.; – compar., nunc eo id facio impensius, quod etc., Cic. Fam. 13, 64; ligel. ∾ agere gratias, Liv., venerari numina, Ovid.; cf. Liv. 4, 46; ∾ consulere, Virg.; — b) hos Adjectiver; ut alias res est impense improbus, Plaut. Epid. 4, 1, 39; homo impense doctus, Gell. 13, 10. — 1. impensus, 3: partic. o. adj. af impendo; — not.: s. ogs. impendeo in fine. — 2. impensus, us, m., [impendo], efterel. Biform af impensa: Bekostning; majore impensu, Symmach.

impĕrātīve, adv.: paa en befalende Maade, Dig.; af — impĕrātivus, 3, [impero]; (efterel. Ord); I) befalet el. paabuden; – ∾ feriae, (som hvergang anordnes af Øvrigheden), Macrob.; — 2) befalende; ∾ modus, Gramm.

impĕrātor, (archaistisk ogs. enduperator el. induperator), oris, m., [impero]; oprdl. i Krigssproget: Feltherre el. øverste Befalingsmand over en Krigshær el. i en Krig, ogs. Overgeneral, odl.; – aliae sunt legati partes, aliae imperatoris, etc., Caes. B. C. 3, 51; cf. Cic. d. Or. 1, 48: imperator ··· administrator quidam belli gerendi etc.; ∾ bonus et fortis, id., sapiens et callidus, id., invictus, id.; cf. id. Manil. 2 o. 10, Caes. B. G. 2, 25, o. A.; – ogs. m. Eftertryk: en sand el. stor Feltherre; vid. Cic. Fam. 7, 3: ex eo tempore Pompejus ··· nullus imperator fuit; — B) prægnant er ogs. i Republikens Tid: imperator: en Ærestitel, som Krigshæren efter en større Seier tillægger Feltherren; – vid. Caes. B. C. 2, 26, ogs. id. ibd. 3, 7 o. 31; ligel. Cic. Phil. 14, 4 o. 5, o. Liv. 27, 19; — not.: denne Ærestitel sættes ordentligen efter Navnet; vid. Cic. Fam. 5, 5 o. 11; — II) udenf. Krigssproget; A) „alm.": Anfører, Overhoved, Foresat, odl.; – saal. binos imperatores (i. e. consules) etc., Sall. Catil. 6; men ∾ classis, Lucr. 5, 1226; – men comisk: ∾ histricus, (Skuespildirecteur), Plaut. Poen. prol. 3; – dux et imperator vitae mortalium animus est, Sall. Jug. 1; men imperatorem vitae nostrae necisque fieri (medicum), Plin. 29, 3; — B) „bef."; 1) Epithet til Juppiter; vid. Cic. Verr. 4, 58; — 2) fædv. Titel el. Benævnelse af d. romerske Keisere, men saal., at imperator sættes foran Navnet; vid. Suet. Caes. 76, oftere; — b) df. sild. imperator, absol. f. romersk Keiser, (el. f. Keiseren); vid. Suet. Galb. 6, o. id. Claud. 13, oftere.

impĕrātōrie, adv.: paa en Feltherres Vis, Trebell. Poll.; af — impĕrātōrius, 3, [imperator]: hørende til en Feltherre, benævnt efter en saadan; – belli lege atque imperatorio jure, Cic. Verr. 1, 21; ∾ partes, Caes., manubiae, Cic. d. Or. 3, 3; cf. id. Tusc. 2, 26; – ∾ laus, id., forma, Nep.; men ∾ navis, (Admiralskibet), Plin.; — II) sild.: keiserlig; ∾ genesin habere, Suet. Dom. 10; cf. Plin. Pan. 13. — impĕrātrix, icis, fem. af imperator, (ligesom Feltherrinde, spottende: om Clodia), Cic. Coel. 28; – men ∾ Italia, (som Herskerlandet), Plin. 26, 8. — 1. imperatus, 3: partic. af impero. — 2. impĕrātus, us, m., [impero]: Befaling, Ordre; in abl.: imperatu Gratiani, Ammian.

im.perceptus, [2.in-], 3: uopdaget, ukiendt, ukiendelig; ∾ mendacia, Ovid. Met. 9, 710; – compar., ∾ minora majoribus, Gell. 14, 1. — imperco, (ogs. imparco), [1.in-, parco], ĕre, v. n.: skaaner, alicui, Plaut. Cas. 4, 4, 12; – ogs. absol., imperce, (skaan dig), id. Amph. 1, 3, 2. — im.percussus, [2.in-], 3: hvormed man ikke støder an; ∾ pedes, Ovid. Am. 3, 1, 52. — im.perdĭtus, [2.in-], 3: ufordærvet, ikke ombragt; Et vos, O Grajis imperdita corpora, Teucri, Virg. Aen. 10, 430; cf. Sil. 9, 161.

*imperfecte, adv.: ufuldkomment, ufuldstændigen; – ∾ atque praepostere syllogismo uti, Gell. 2, 8; o. — imperfectio, onis, f.: Ufuldkommenhed, Augustin.; af — im.perfectus, [2.in-], 3; I) „egenl.": ufuldkommen, ufuldstændig, ufuldendt; – imperfecto autem nec absoluto simile pulchrum esse nihil potest, Cic. Univ. 4; pars imperfecta manebat, Virg. Aen. 8, 428; cf. Ovid. Met. 1, 427; ∾ pons, Caes.; ∾ opera, Suet.; ∾ sermo, Quintil.; – ogs. mangelfuld; ∾ vita, Lucr. 3, 971; ad imperfectos ··· non ad sapientem etc., Senec. Tranqu. 11. — im.perfossus, [2.in-], 3: ikke giennemboret; – manet imperfossus ab omni ··· ictu, Ovid. Met. 12, 496. — imperfundies, ei, f., [2.in-, perfundo]: Mangel paa Overgydelse (med rent Vand); df. Urenhed el. Smudsighed; in abl., Lucil. ap. Non.

*impĕrĭābĭlĭter, adv.: = imperiose, Cato ap. Charis.; o. — impĕrĭālis, e: keiserlig, statua, Dig., culmen, Ammian.; — df. adv. imperialiter, Cod. Just.; — [imperium].

imperĭōse, adv.: befalende, strængt; ∾ praecipere, Gell.; ogs. tyrannisk, grusomt; compar., imperiosius, quam humanius, Varr. ap. Non.; af — impĕrĭōsus,

3, [imperium]; I) „alm.": herskende, mægtig, populi, Cic., urbes, dictatura, Liv.; men ∾ virga, (i. e. fasces), Ovid. Trist. 5, 6, 32; – ogs. c. gen. sui, el. dat. sibi, (som veed at beherske sig selv), Plin. 34, 19, o. Hor. Sat. 2, 7, 83; — II) „bes."; a) stræng, myndig, tyrannisk; – cupiditas honoris ··· quam imperiosa (domina)! Cic. Parad. 5, 3; nimis imperiosi philosophi est, vetare meminisse, id. Fin. 2, 32; – compar., ∾ aequor, (i. e. violentius), Hor. Od. 1, 14, 8; superl., ∾ familia et superbissima, Liv. 9, 34; — b) Imperiosus, som Tilnavn til Manlius Torquatus, (Fader og Søn); vid. Liv. 4, 29, o. id. 7, 3 o. 4; cf. Cic. Fin. 2, 19, o. Plin. 22, 5.

*impĕrīte, adv.: uerfarent el. enfoldigen, uvidende el. dumt; – ∾ factum, Cic.; men m. Negation: non imperite dicebat, id. Brut. 47; – compar., quid potuit dici imperitius? id. Balb. 8; superl., ∾ dictum, id.; o. — impĕrĭtia, ae, f.: Uerfarenhed el. Enfoldighed, Uvidenhed el. Dumhed; ∾ legati, Sall., juvenum, Tac.; ogs. in pl.: insolentiarum et imperitiarum plenus (grammaticus), Gell.; – ogs. c. gen. obj.: ∾ rerum atque verborum, id. Epil. 12; — [imperitus].

impĕrĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af impero: byder el. befaler som Herre, hersker el. regerer, odl.; — a) c. acc.; Quod antehac pro jure imperitabam meo, etc., Plaut. Capt. 2, 1, 47; cf. Hor. Sat. 2, 3, 189; — b) oftest c. dat.; vid. id. ibd. 1, 6, 4; oppon. servire, id. ibd. 2, 7, 81; – ligel. om Dyrene; galli gallinacei imperitant suo generi, Plin. 20, 24; – ogs. om Begreber; naturam ipsam, ceteris imperitantem, (vincere), Sall. Jug. 76; – endel. impers.; superbe avareque imperitatum victis esse, Liv. 21, 1; — c) absol., dels ogs. c. adv.; – decem imperitabant, (regerede ad Gangen), Liv. 1, 17; causam belli habere ··· lubidinem imperitandi, Sall.; ∾ adductius, quam etc., Tac. Hist. 3, 7; cf. id. Ann. 4, 4.

im.pĕrĭtus, [2.in–], 3: uerfaren deri, ukyndig, uvidende, odl.; ordenl. c. gen.; – ogs. impers. el. absol., sieldn. m. in; — a) c. gen.; imperitus foederis, rudis exemplorum, etc., Cic. Balb. 20; cf. id. d. Or. 3, 44; men ∾ morum (homo: som ikke veed at omgaaes Mennesker), id. R. Am. 49; cf. Caes. B. G. 4, 22, ogs. id. ibd. 1, 44; ∾ lyrae, Quintil.; men poëmatum quoque non imperitus, Suet. Aug. 89; — b) absol.; probus improbum ... callidum imperitus fraudasse dicitur, id. R. Com. 7; apud indoctos imperitosque (dicere), id.; men Sall. Jug. 49: uti prudentes cum imperitis manus consererent; – ogs. saal. in compar., Cic. R. Am. 46; ligel. ∾ quidam (pl.), Quintil.; men in superl., quae (concio) ex imperitissimis constat, Cic. Lael. 25; – sieldn. om Begreber; – ∾ tuum ingenium, Plaut. Trin. 3, 2, 39; ligel. Quintil. 9, 4, 114: ∾ quodam initio (fusum poëma); — c) m. in; in verbis adeo imperitus, Quintil.; cf. id. 12, 3, 5.

impĕrium, i, n., [impero]; I) „egentl.": Befaling, Forskrift, Anordning, odl.; (saal. oprdl. forel.); – heri imperium exsequi (ogs. persequi), Plaut.; cf. Ter. Eun. 4, 1, 22; men Obsequens obediensque est mori atque imperiis patris, Plaut. Bacch. 3, 3, 55; – (df. ogs. classisk); parere imperio, Caes. B. G. 5, 2; ∾ praesentis negligere, id. ibd. 7; men id. ibd. 2, 22: neque ab uno omnia imperia administrari poterant; – Imperio Jovis huc venio, Virg. Aen. 5, 726; cf. id. ibd. 747; – imperia (magistrorum dedignari), Quintil.; ∾ medentium, Plin. Pan.; cf. Plin. 8, in.; — II) „fig."; A) „alm.": Lov el. Magt el. Adkomst til at befale; – Meum imperium in te, non in me tibi est, Plaut. Pers. 3, 1, 15; cf. Cic. d. Senect. 11: non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos (tenere); ligel. Reges in ipsos imperium est Jovis, Hor. Od. 3, 1, 6; – ∾ domesticum etc., vid. Cic. Caecin. 18; ligel. in pl., id.; – „poet." ogs. om Juppiter, Hor. Od. 3, 4, 48: qui ··· Divosque mortalesque turbas Imperio regit unus aequo; cf. Virg. Aen. 6, 463; – quae (terra) numquam recusat imperium, Cic. d. Senect. 15; cf. Ovid. Met. 7, 373; — B) „bes."; 1) publicistisk: Statsmagten el. Regeringen, Overherredømmet, odl.; – (Numa rex) de suo imperio curiatam legem tulit, Cic. d. Rep. 2, 13; men ∾ singulare et potestas regia, (Enevælden og Kongemagten), id. ibd. 2, 9; – cum summo imperio ac potestate (esse, om en Consul), id. Verr. Act. 1, 13; ligel. bruges imperium om et Proconsulat, vid. Caes. B. C. 1, 5, o. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 10; men omne imperium ··· penes singulos etc., (om Dictaturen), id. d. Rep. 1, 40; ogs. alm. en Øvrighedspost el. et høiere Statsembede; vid. id. ibd. 2, 12, o. id. Lael. 15; – navnl. ogs. Romerstatens Overherredømme over de betvungne el. forbundne Stater; – sub imperium ditionemque populi R. cadere, Cic. Fontej. 1; cf. Caes. B. G. 1, 31, o. id. ibd. 5, 29; – decertare de imperio cum Pyrrho et Hannibale, Cic. Lael. 8; cf. id. Off. 1, 12; – ogs. in pl., (Statsembeder); ∾ expetenda ··· deponenda etc., id. ibd. 1, 20; men om Borgerne: mandare imperia, magistratus etc., id.; cf. id. Lael. 17; – ligel. om de ydre Statsforholde; vid. Caes. B. G. 1, 17, o. id. ibd. 2, 1; — bb) df. ogs. a) „overf." o. „concret"; α) den herskende Stat, navnl. Romerstaten; – finium imperii propagatio etc., Cic. Prov. Cons. 12; cf. id. Lael. 3; men „poet.": Imperium Oceano ··· qui terminet, Virg. Aen. 1, 287; cf. Hor. Od. 4, 15, 14, oftere; – reges socii partes membraque imperii, Suet. Aug. 48; breviarium totius imperii, id. ibd. 101; cf. Tac. Hist. 1, 16; — β) Befalingsmand el. Bestyrer, odl.; erat plena lictorum et imperiorum provincia, Caes. B. C. 3, 32; — b) „ment.": Herredømme el. den herskende Kraft; – si in animis hominum regale imperium sit, unius fore dominatum, consilii scilicet, etc., Cic. d. Rep. 1, 38; men id. Verr. 2, 32: imperium judiciorum tenere; — 2) i Krigssproget: Overbefaling, Commando; – ex iis, qui cum imperio sint, etc., Cic. Fam. 1, 1; men quibus (annis) in imperio fuit, Suet. Caes. 25; – navnl. ogs. i Modsætn. af magistratus, id. Tib. 12; o. ligel. in pl., id. Caes. 54, oftere; cf. Cic. Lael. 17; — b) ligel. „overf." o. „concret", imperia f. imperatores: Befalingsmænd el. Hærførere; vid. Cic. Leg. 3, 3, (ex XII Tabb.); cf. Caes. B. C. 1, 31, o. Val. Max. 1, 1, 9; — 3) endel. heder imperium oftere (efteraug.): den keiserlige Regering (el. Regeringen); – tandem, quasi coactus, recepit imrium, etc., Suet. Tib. 24; cf. id. Calig. 12 o. 16, oftere, o. A.

im.perjūrātus, [2.in–], 3; Epithet til Floden Styx: hvorved man ikke tør sværge falsk; ∾ aquae, Ovid. Ib. 78. — im.permissus, 3, [2.in–]: ikke tilladt, forbuden; ∾ gaudia, Hor. Od. 3, 6, 27. — im.permistus el. -mixtus, [2.in–], 3: ublandet; ∾ lymphorem etc., Lucil. ap. Non.

impĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1.in–, paro]: befaler, byder, anordner, foreskriver, odl.; 1) „alm.; a) c. acc.; – Bonam atque justam rem imperas oppido, Ter. Heaut. 4, 3, 26, oftere; men cui (puero) coenam imperaret, Cic. R. Am. 21; men moram et sollicitudinem initiis impero, Quintil. 10, 3, 9; cf. Hor. Sat. 2, 1, 51; – df. pass.: hoc ipsum imperari optimum est, Quintil.; imperata pensa, id.; — b) c. infin., el. m. Objects- el. Relativsætning; – Imperavi egomet mihi, omnia assentari, Ter. Eun. 2, 2, 21; cf. Ovid. Met. 2, 118, o. Lucr. 5, 671; – has (naves) actuarias fieri imperat, Caes. B. G. 5, 1; cf. Suet. Tib. 60, oftere; – men in pass., vid. Hor. Ep. 1, 5, 21; – Imperabat coram, quid etc., Ter. Andr. 3, 2, 10; cf. Plaut. Capt. 2, 3, 10; — c) m. ut el. ne, ogs. m. blot conjunctiv. (efter d. udfaldne ut); – his, uti conquirerent ··· imperat, Caes. B. G. 1, 28; – mihi, ne abs-

cedam, imperat, Ter. Eun. 3, 3, 50; cf. Caes. B. G. 1, 46; - letoque det, imperat, Argum, Ovid. Met. 1, 670; cf. id. ibd. 13, 659; — c) absol.; si quid opus est, impera, Plaut.; ligel. impera, si quid vis, id.; cf. Ter. Heaut. 5, 5, 11, oftere; - ogſ. m. tilføiet dat.; si huic imperabo, etc., Plaut. Most. 4, 1, 14; — II) „bef."; A) publiciſtiſk: befaler el. paalægger ſom Ydelſe el. Afgift odl.; - (quum praetor) frumentum sibi in cellam imperavisset, Cic. Div. in Caecil. 10; ∾ pecuniam in remiges, id. Flacc. 14; ∾ equites civitatibus, Caes.; cf. id. B. G. 1, 7, id. ibd. 7, 64, o. Sall. Jug. 62; ogſ. ud. dat.; ∾ obsides, Cic. Manil. 12; ∾ pecuniam, id., arma, Caes.; — B) i Stats- o. i Krigsſproget: ſom Befalingsmand el. Herſker at anordne, at befale el. commandere el. herſke; m. o. ud. dat.; - qui modeste paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse etc., Cic. Leg. 3, 2; men om Romerfolket, id. Manil. 19: omnibus gentibus ac nationibus terra marique imperare; cf. Caes. B. G. 1, 36; men ∾ omni Numidiae, Sall. Jug. 13, (underkaſte ſig det); - cf. Hor. Carm. Sec. 51, o. id. Od. 3, 6, 5; - efteraug. heder imperare ogſ.: at være Keiſer; vid. Plin. Pan. 5, o. Suet. Galb. 4, oftere; — b) ad imperandum: paa Commando, efter Ordre; nunc ades ad imperandum, vel ad parendum potius, etc., Cic. Fam. 9, 25; cf. Sall. Jug. 62; — C) „overf." paa andre Perſoner og Gjenſtande: at byde el. befale derover, at beherſke, odl.; - ∾ liberis, vid. Ter. Ad. 1, 1, 51; men imperare sibi, maximum imperium est, Senec. Ep. 113; - ∾ cupiditatibus iis, quibus ceteri serviunt, Cic. Lael. 22; cf. id. Tusc. 2, 21; ∾ accensae irae, Ovid., dolori, Plin. Ep., lacrimis, Sil.; men Liv. 34, 31: imperare animo nequivi, quin etc.; - ∾ arvis, (drive Jorden ſtærkt), Virg. Ge. 1, 99; ligel. ∾ vitibus, (tvinge dem til Frugtbarhed), Colum.; dum nimis imperat voci, (bruger Stemmen altfor ſtærkt), Plin. Ep. 5, 19; - men absol.; animum rege; qui, nisi paret, Imperat, Hor. Ep. 1, 2, 63; ligel. permittat (lex), an vetet, an imperet, Quintil. 7, 7, 7; — D) techniſk; a) „forcl."; ∾ exercitum, (ſammenkalde en Forſamling); vid. Varr. L. L. 6, 9; men comiſk, Plaut. Capt. 1, 2, 52; — b) i Lægeſproget: at anordne el. foreſkrive, Senec. d. Ir. 1, 16; ligel. si etc., imperanda tridui abstinentia est, Cels.; — c) i Grammatiken: imperandi declinatus, (Imperativets Forandringer), Varr. L. L. 10, 2; — III) af partic. imperatus, 3, er subst. n. imperatum, i: det Befalede; df. Befaling el. Ordre, odl.; - imperatum facere, Caes. B. G. 5, 37; cf. id. ibd. 6, 2: ad imperatum non venire; - oftere in pl.; imperata facere, id.; ligel. Suet. Caes. 54: quamquam nec imperata detrectarent, et etc.; — not.: archaiſtiſk er imperassit (f. imperaverit), Cic. Leg. 3, 3.

im.perpĕtŭus, [2.in-], 3: ſom ikke vedbliver; cuiquid abscedere potest, id imperpetuum est, Senec. Ep. 72. — im.persōnālis, [2. in-], e: uperſonlig, verba, Diomed.; — df. adv., impersōnālĭter, (uden Benævnelſe af Perſon), Dig. — im.perspĭcŭus, [2. in-], 3: ikke til at gjennemſkue el. indſee; ∾ ingenia judicum, Plin. Ep. 1, 20. — im.perterrĭtus, [2. in-], 3: uforfærdet; (poetiſk Ord); manet imperterritus ille, Virg. Aen. 10, 770; — impertīlis, e, [2. in-, partilis]: udelelig; (ſild. Ord); ∾ nota, (i Muſiken), Augustin. — im.pertĭnens, [2. in-], tis, adj.: ſom ikke hører dertil; ∾ dii, Capella.

impertĭo, (ogſ. impartio), [1.in-, partio], ivi el. ii, itum, 4, v. a.: tildeler el. meddeler, lader tilkomme el. tilflyde; I) „egenl."; c. dat. person. el. rei, ſjeld. absol.; - si etc., impertiant ea suis, communicentque cum proximis, Cic. Lael. 19; cf. id. d. Or. 2, 4; ligel. id. Fam. 5, 2: si aliquid impertivit tibi sui consilii; men jd. Att. 2, 12: Terentia impertit tibi multam salutem, (beder dig meget at hilſe); men id. R. Am. 4: ut qualem etc., talem te et nobis hoc tempore impertias: - a te peto, ut aliquid temporis huic quoque cogitationi impertias, id. Att. 9, 11, A; men ∾ aures studiis honestis, Tac. Ann. 14, 21; ∾ meum laborem hominum periculis sublevandis, Cic. Mur. 4; - f. dat. findes ogſ. ad; ſaal. id. Att. 3, 15: quoniam nihil impertisti tuae prudentiae ad salutem meam; - df. in pass.: huic plausus maximi ··· a bonis impertiuntur, id. Att. 2, 18; cf. id. Catil. 3, 6; men Liv. 21, 41: pro his impertitis (til Gjengjeld for disſe Velgjerninger) oppugnatum patriam nostram veniunt; men absol.: quibus potest, impertit, Lucil. ap. Non.; cf. Hor. Ep. 1, 6, 68; — II) „overf." ∾ aliquem aliqua re: gjøre nogen delagtig deri, beſkienke el. begave nogen dermed; - ∾ aliquem salute plurima, Ter., salva salute, Plaut., (hilſe nogen, bede velkommen, odl.); men Plaut. Stich. 2, 1, 27: obsecret, ut se nuncio hoc impertiam; - ∾ aliquem osculo ··· resalutatione, Suet. Ner. 37; men solos numquam donis impertiendos putavit, id. Aug. 25; cf. id. Claud. 4; — not.: ſom depon. mærkes: Cesso, heram hoc malo impertiri, (at underrette hende derom), Ter. Ad. 3, 2, 22.

impertītĭo, onis, f., [impertio]: Meddelelſe, honoris, Arnob. — impertītus, 3: partic. af impertio. — *imperturbābĭlis, e: uforſtyrrelig, locus quietis, Augustin.; — *imperturbātĭo, onis, f.: uforſtyrret Tilſtand, (Grækernes ἀπάθεια), Hieronym.; o. — imperturbātus, 3: uforſtyrret; imperturbata publicis occupationibus quies, Senec. Ep. 73; cf. Ovid. Ib. 562; — [2. in-, perturbo]. — im.pervĭus, [2. in-], 3: uveiſom, ufremkommelig, ikke til at komme over el. igjennem; ∾ amnis, Ovid. Met. 9, 106; ∾ iter, Quintil.; cf. Tac. Ann. 3, 31; - ogſ. „overf.": lapis ignibus impervius, (hvorpaa Ilden ikke virker), id. Ann. 15, 43.

impete, abl., o. impetis, gen.: Biformer af impetus; ſ. und. impetus, not. — impĕtībĭlis, e: Biform af impatibilis. — impĕtīgĭnōsus, 3: ſom lider af Hudſygdomme el. af Udſlæt, Dig.; af — impĕtīgo, inis, f.: Hudſygdom el. Udſlæt (hos Menneſker og Dyr), Plin., Cels., Colum.; - ogſ. ſom Sygdom hos Træer, Plin. 17, 37; af — impĕto, (1. in-), ĕre, v. a.: gaaer løs derpaa, anholder, cedentem, Stat.; men Impetit os hasta, Sil.; — II) „overf.": anklager el. angriber; ∾ aliquem edacitatis, (anklager derfor), Sidon.

*impĕtrābĭlis, e; I) pass.: til at opnaae el. erholde; - ∾ triumphum facere, Liv. 39, 29; men Propert. 4, 1, 97: ∾ votum (facere Junoni); - compar., quo impetrabilior pax esset, Liv. 30, 16; — II) act.: ſom let erholder el. udvirker noget; (men alene for- o. efterel.); - ∾ orator, Plaut. Most. 5, 2, 40; men ∾ dies, (da man faaer ſit Ønſke opfyldt), id. Epid. 3, 2, 6; — df. adv. compar., ∾ petere, Symmach.; — impĕtrātio, onis, f.: Opnaaelſe el. Erholdelſe; - istas impetrationes nostras nihil valere, Cic. Att. 11, 22; o. — impĕtrātor, oris, m.: ſom erholder el. opnaaer, Cod. Theod.; — [impetro].

impetrio, (ivi), itum, 4, v. a.: Biform af impetro; men ofteſt techniſk o. i Religionsſproget: ved gunſtige Varſler at erholde; - ut nunc extis, sic tunc avibus, magnae res impetriri solebant, Cic. Div. 1, 16; cf. id. ibd. 2, 15: qui impetrire velit, etc.; men Plaut. Asin. 2, 1, 11, impers.: impetritum, auguratum est.; — b) df. subst., impetritum, i, n.: lykkelige Varſler, Val. Max., Plin. 28, 3.

impĕtro, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, patro]: udvirker el. bringer iſtand, tilveiebringer, erholder, (ſædvl. m. Bibegr. af anvendt Umage, af Bøn el. Fordring, odl.); — I) „alm."; a) c. acc.; ∾ alicui civitatem a Caesare, Cic. Fam. 13, 36; cf. id. Lael. 20: quid patiare, a te impetrari; men Quintil. prooem.: post im-

petratam studiis meis quietem; cf. Hor. Od. 4, 2, 42; — b) m. ut, el. m. ne (ogs. ut ne), el. c. conj. efter d. udfaldne ut; - impetrabis igitur a Caesare, ut tibi abesse liceat, Cic. Att. 9, 2, A; cf. Caes. B. G. 1, 9, o. Liv. 2, 46; - a te impetres, ne sis nugax, Petron.; cf. Plaut. Bacch. 3, 6, 4; men id. Trin. 2, 4, 190: tandem impetravi, abiret; - men impers.: aegre ab iis impetratum est, ut etc., Caes. B. C. 1, 1, hvor ogs.: ut vero etc., impetrari non potuit; cf. Plin. 16, 52; - df. ogs. in neutr. abl. partic. pass.: impetrato, ut manerent, Liv. 9, 30; cf. Vell. 2, 107; — c) absol.; Incipere multo est, quam impetrare, facilius, Plaut. Poen. 5, 2, 14; cf. Caes. B. G. 1, 35; - oftere ogs.: ∾ de re aliqua; vid. id. ibd. 4, 13, o. id. B. C. 1, 22; — II) „bef."; A) ligesom impetrire: at erholde ved Varsler; - sacris quibusdam ··· vel cogi fulmina, vel impetrari, Plin. 2, 54; — B) absol.: at erholde en Gunstbevisning, Plaut. Men. 1, 3, 10; — not.: impetrassere, (inf. fut. act.), Plaut.

im.pĕtŭlans, [1. in-], tis, adj., d. forstærkede petulans: meget overgiven; ∾ proruptio (cachinni), Capella, inc., (al. petulans). — impĕtŭōse, adv., [impetus]: med Heftighed, ilende; ∾ contendere ad moenia, Auctor de Progen. Aug. 5.

impĕtus, us, m., [impeto]: Indtrængen el. Paatrængen, Anfald el. Angreb; I) „egenl."; A) „alm."; impetum facere in aliquem, Caes., (men ad aliquem, Liv. 1, 5); ut undique ··· in hostes impetus fieret, Caes. B. G. 1, 22; men impetus (pl.) gladiorum excipere, id. ibd. 52; ogs. facere impetum in agros, Liv.; ogs. dare impetum in aliquem, id.; - fracto impetu levissimi hominis, Cic. Fam. 1, 5; impetum ferre, Caes., propulsare, Cic., coërcere, Plin.; - men Cic. Fin. 1, 13, „alleg.": nec hae (cupiditates) tantum in alios caeco impetu incurrunt, sed etc.; men id. poët. Tusc. 2, 8: non biformato impetu Centaurus; — B) „bef."; a) hos Lægerne; ∾ febris: Feberanfald, Paroxysmus, Cels.; ∾ pituitae, Plin.; ∾ oculorum: Øienbetændelse, id.; ogs. absol.: tumores et impetus, id.; — b) i Mechaniken: Lastens Tryk, Lasten, Trykket, Vitruv. 6, 3; — II) „fig."; A) „overf." el. om andre Gienstande: ligesom Fremtrængen, heftig Bevægelse el. Fremskriden el. Strømmen, odl.; - in magno impetu maris atque aperto, Caes. B. G. 3, 8; cf. Cic. N. D. 2, 38: impetum coeli ··· moveri vertique etc.; men impetu nocturno, Attius ap. Cic. Div. 1, 22, (under Nattens Svingning el. Løb); men impetibus crebris (ventorum), Lucr. 1, 294; cf. Caes. B. G. 3, 13: tantos impetus ventorum etc.; men impete miro, odl.; vid. not. in fin.; — B) „ment.": heftig Drift el. Attraa el. Stræben, odl.; - ut tota mente omnique animi impetu in rem publicam, incumbas, Cic. Fam. 10, 5; men impetu magis, quam consilio, Liv. 42, 29; cf. Cic. Att. 11, 5; - ogsaa Heftighed el. Varme i Foredraget, id. Orat. 68, o. id. Dejot. 2; men ∾ benevolentiae, (det heftige Udbrud deraf), id. Lael. 17; men impetus famae, Tac. Agric. 39; men ∾ divinus: høiere Begeistring, (oppon. ratio humana), Cic. Div. 1, 49; - ogs. in pl.; habere suos impetus atque appetitus, (om Dyrene: visse Drifter el. Instincter), id. Off. 2, 3; men insanos atque indomitos impetus vulgi cohibere non posse, id. d. Rep. 1, 5; cf. id. Tusc. 4, 22; — not.: anomale Former heraf efter 3 Decl. ere: gen. sing. impetis, Lucr. 6, 327, o. abl. sing. impete, id., Ovid., Sil.

im.pexus, [2. in-], 3: ukæmmet, uredet, barba, Virg., capilli, Ovid.; - ogs. c. acc. graec.: Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues, Tibull. 1, 3, 69; men tegumen immane leonis Terribili impexum seta, Virg. Aen. 7, 666; — II) „fig." s. incultus: raa el. udannet; antiquitas tristis et impexa, Tac. Or. 20.

impĭāmentum, i, n., [impio]: Besmittelse, Vanhelligelse; altaris impiamenta, Cyprian. — im.pĭco, [1. in-], are, v. a.: tilbeder, amphoram, Colum.; ogs. ∾ pediculos uvarum pice dura, id. — impĭe, adv.: ufromt, ugudeligen; - impie faciat, si etc., Cic. N. D. 2, 16; tam impie ingratus (in parentem), id. Tusc. 5, 2; ∾ loqui, Suet. Dom. 10, (majestætsforbrydersk); cf. Plin. Pan. 37; — not.: superl. impiissime, Salvian.; o. — impĭĕtas, atis, f.: Ufromhed, Ugudelighed, navnl. Pligtforsømmelse imod Slægtninger og Foresatte; vid. Cic. Fin. 4, 21, o. Ovid. Met. 8, 476; - df. under Keiserne: deferri impietatis in principem, (anklages for Majestætsforbrydelse); vid. Tac. Ann. 6, 47, o. Plin. Pan. 33.

im.pĭger, [2. in-], gra, grum: ufortroden, driftig, flittig, opvakt; - impiger ad belli labores, Cic., in scribendo, id.; men impiger manu, (personligen tapper), Tac. Ann. 3, 20; - impigro atque acri ingenio esse, Sall. Jug. 7; men impigrae linguae, ignavi animi, id. frgm. (or. Lic. ad pl.); Lucr., men impiger hausit etc., (s. impigre), Virg. Aen. 1, 742; - ∾ equus, Lucr., Hor.; men id. Od. 4, 14, 22, c. inf.: impiger hostium Vexare turmas; - ogs. c. gen. respect.: impiger militiae, Tac. Ann. 3, 48; men c. gen. partit.: impiger fluminum Rhodanus, (den hurtigste iblandt dem), Val. Flacc. 3, 2.

*impĭgre, adv.: ufortrødent, driftigen; uden Vægring; vid. Plaut. Rud. 4, 2, 10; impigre prudenterque suorum et hostium res pariter attendere, Sall. Jug. 88; - consulem impigre sequi, Liv.; cf. id. 1, 10; men id. 3, 8: impigre promissum auxilium; — impĭgrĭtas, atis, f.: Ufortrødenhed, Aarvaagenhed, Driftighed; viri fortissimi fortitudinis, impigritatis, patientiae fructu numquam caruerunt, Cic. d. Rep. 3, 28; o. — impigritia, ae, f.: Biform af frgd., Non.; — [impiger]. — impĭlia, ium, n., [1. in-, pilus]: Filtsko, Plin. 19, 10, Dig.

impingo, pēgi, pactum, 3, v. a., [1. in-, pango]: støder el. slaaer derimod el. derpaa, støder derhen, odl.; I) „egenl."; - ∾ pugnum in os, Plaut. Rud. 3, 4, 5; men a paucioribus in vallum impingi, Tac. Hist. 2, 41; impactus in carcerem, Dig.; men huic crassas compedes impingier (s. impingi), Plaut. Capt. 3, 5, 76; - ∾ alicui lapidem, Phaedr., laqueum, Senec.; men ∾ caput parieti, Plin. Ep.; cf. Virg. Aen. 5, 805; - ∾ navem, (sætte paa Grund), Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 13, 8; men ∾ se in columnas, (forslaae sig derpaa), Senec.; - men som Ordsprog: calcem impingere rei, (opgive et Forehavende), Petron. Sat. 46; — II) „fig."; A) „overf.": rækker hen el. overgiver dertil, (tildels m. Bibegr. af Paatrængenhed); ∾ alicui epistolam, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Tusc. 3, 19; — B) „ment."; driver dertil, indvikler deri; ∾ aliquem in lites ac molestiam, Senec.; ogs. paafører, paabyrder; ∾ alicui dicam grandem, Ter. Phorm. 2, 3, 92; cf. Flor. 3, 12; men libido se impingit, (paatrænger sig), Senec. — impinguo, (avi), atum, 1, v. a. o. n., [1. in-, pinguis]; I) act.: feder, gior fed; cui cor impinguatum, Tertull.; — II) neutr.: at blive fed, Apic.

*impĭo, avi, atum, 1, v. a.: smitter el. gior uren ved nogen Synd el. Brøde; (for- o. eftercl. Ord): - Si erga parentem aut deos me impiavi, (har forsyndet mig imod dem), Plaut. Rud. 1, 3, 8; men thalamos ··· Tanto impiatos facinore etc., Senec. Hippol. 1185; men ∾ oculos, Pacat. Paneg. 43; af — im.pĭus, [2. in-], 3: uden Fromhed og Ærefrygt, (navnl. imod Guddommen, el. imod Fædrelandet og Øvrigheden, el. imod egen Slægt); df. ogs. ugudelig el. forbrydersk, odl.; I) „egenl."; - in impiorum et sceleratorum numero haberi, Caes. B. G. 6, 13; cf. Cic. Pis. 20; men impius erga parentes, Suet.; cf. Cic. Quint. 6, o. Hor. Od. 3, 11, 31, ogs. id. ibd. 2, 17 o. 19; - men ∾ dii, (som paakaldes under Forbandelser), Tac. Ann.

16, 31; men ∾ poëtae, (flette, afskyelige), Catull. 14, 7; - superl., ∾ filius, Dig.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: forbrydersk, d. e. hvormed el. hvorved en Forbrydelse øves; - ∾ bellum, (imod Fædrelandet), Cic. Catil. 1, 13; men „poet.": ∾ ensis, (hvormed Slægtninger myrdes), Ovid. Met. 14, 802; - ligel. impias propinquorum manus effugere, Cic.; cf. Hor. Epod. 3, 1; men impia verba, Tibull. 1, 3, 52; ∾ tura, Ovid. Her. 14, 26, venena, id. Am. 1, 8, 104; ∾ Tartara, (som de Ugudeliges Hjem), Virg. Aen. 5, 733; - ogs. frækkelig el. grusom; impia ··· Thracum pectora, Hor. Epod. 5, 13; - ∾ fama, (ondt Rygte), Virg. Aen. 4, 298; — not.: herba impia, Plin. 21, 113, (rimel. gnaphalium Gallicum L.).

*im.plācābĭlis, [2. in-], e: uforsonlig, in aliquem, Cic., ogs. alicui, id., Liv., (imod nogen); cf. Nep. Dat. 9; men absol.: ∾ iracundiae, Cic. Qu. Fr. 1, 1 13; men Virg. Aen. 12, 816: Adjuro Stygii caput implacabile fontis; df. — impācābĭlĭtas, atis, f.: Uforsonlighed; Ammian.; o. — impācābĭlĭter, adv.: uforsonligen; in compar., cui implacabilius irascebatur, Tac. Ann. 1, 13.

im.plācātus, [2. in-], 3: uforsonet el. uforsonlig, ikke at tilfredsstille; (poetisk Ord); ∾ gula, Ovid. Met. 8, 845, Charybdis, Virg. Aen. 3, 420. — im.plăcĭdus, [2. in-], 3: umild, vild, grusom; (poetisk Ord); Genaunos, implacidum genus, Hor. Od. 4, 14, 10; - df. superl.: Mars, Divum implacidissime, Stat.; - men implacido letalis Sirius igni, id.; ∾ fores, Prop. 4, 9, 14. — implăgo, are, v. a., [1. in-, 2. plaga], in retia: driver el. hilder i Garnet, Sidon. — im.plānus, [2. in-]: ujevn; (efterel. Ord); inter implana urbis, Aur. Vict. Caes. 27.

implēbĭlis, e, [impleo]: fyldende; (efterel. Ord); ∾ vomitus, Coel. Aur. — implectĭcus, 3, [2. in-, plecto]: som vender el. bøier sig med Vanskelighed, bos, Veget., inc. — im.plecto, [1. in-], xi, xum, 1, v. a.: indfletter el. indvikler deri el. dermed el. tilsammen; (poet. o. i efteraug. Prosa; sædv. in partic. perf.); — I) „egenl.": aurum crinibus implexum, Plin.; implexus ··· arundine crinis, Albinov. 1, 223; men implexae crinibus angues (acc. graec.) Eumenides, Virg. 4, 482; - dracones inter se cratium modo implexi, Plin. 8, 33; manibus implexis, (i. e. consertis), Senec.; — II) „fig."; vidua implexa luctu continuo etc., Tac. Ann. 16, 10.

implēmentum, i, n., capitis, (hvad den Syge sætter sig i Hovedet), Coel. Aur.; af — im.pleo, (1. in-), ēvi, ētum, 2, (bliver ofte in pff. synco-peret; saal. implerunt, Virg., implerint, Cic., implerat, implesset, Ovid.), v. a.: fylder deri el. derpaa, fylder ganske, fylder; I) „egenl."; A) „alm."; a) ∾ aliquid (aliquem) aliqua re; - ∾ mero pateram, Virg.; cf. Cic. Phil. 2, 25; ∾ caput oleo, Cels.; men ∾ manum pinu, (tage den i Haanden), Virg. Aen. 9, 72; men comisk: ∾ caput alicujus fusti, (tildække), Plaut.; ligel. ∾ aliquem flagris, id.; - ∾ totum volumen oraculis, (skrive en hel Bog derom), Cic. Div. 2, 56; cf. Virg. Aen. 7, 23; — b) f. abl. findes ogs. gen., (efter Analogi af plenus); ∾ ollam denariorum; Cic. Fam. 9, 18; f. ogs. nedenf. Virg. Aen. 1, 215; — c) ogs. m. blot acc, el. m. flgd. de; ∾ amphoram ad summum, Colum.; alter de justitia quatuor implevit libros, Cic.; cf. id. Acad. 2, 27; — B) „bef."; 1) fylder med Spise, fylder el. mætter; - ∾ se coena, Petron.; men Virg. Aen. 1, 215: Implentur veteris Bacchi pinguisque ferinae; — 2) giør fyldig el. fed el. stærk; - implet corpus modica exercitatio, quies, unctio, Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 30; — b) ogs. at besvangre; vid. Ovid. Met. 11, 265, oftere; ogs. om Dyrene: at giøre drægtig, Plin., Colum.; — 3) at udfylde et Maal, at udgiøre et vist Maal; - ∾ quatuor ulnas hominum complectentium, (om et Træ), Plin.; cf. Ovid. Met. 8, 751; men id. ibd. 2, 344: Luna quater junctis impleral cornibus orbem; — II) „fig."; A) „alm.": fylder el. opfylder; mætter, tilfredsstiller, odl.; a) ∾ aliquid (aliquem) aliqua re; - impleturae urbem tumultu etc., Liv. 24, 26; cf. Hor. Epod. 17, 59, o. id. Ep. 2, 1, 212; ∾ multitudinem exspectatione vana, Liv.; ∾ rem levem sententiarum pondere, Quintil.; men impletae modis saturae, vid. Liv. 7, 2; - ∾ dolorem suum lacrimis, Tac.; men ∾ sese sanguine sociorum etc., („alleg."), Cic. Agr. 2, 18; — b) ∾ aliquid (aliquem) rei alicujus; - ∾ aliquem ∾ religionis, Liv. 5, 48, hostes formidinis, id.; cf. id. 1, 46; — c) m. blot acc.; saal. ∾ terras, (om Hercules's Bedrifter), Ovid. Met. 9, 135; cf. id. ibd. 667; - ∾ aures alicujus (om Taleren), vid. Cic. Orat. 29; men ∾ animos rudes, (fylde med Uro, ophidse), Tac. Ann. 1, 31; men ∾ vestigia alicujus, (naae ved Efterligning), Plin. Ep.; - urbs deinde impletur (sc. contagione morbi, Liv. 4, 30; — B) „bef."; 1) at udfylde (et Tidsrum el. Tal), at fuldende, odl.; ∾ octavum et nonagesimum annum (sc. aetatis), Quintil.; cf. Ovid. Met. 9, 338, o. Hor. Ep. 1, 20, 27; men finem vitae sponte an fato implevit, Tac. Ann. 2, 42; - impleta ut essent sex milia, Liv. 33, 14; cf. Vell. 2, 20; — 2) m. Bibegr. af en Virksomhed: at opfylde (en Pligt, odl.), at fuldende el. fuldbringe; - id profiteri ··· quod non possim implere etc., Cic. Cluent. 18; ∾ promissum, Plin. Ep., munia sua, Tac., fata, Liv.; men ∾ censorem, Vell. 2, 25, (fylde hans Plads el. hævde hans Værdighed). — implētus, 3: partic. af impleo.

implexio, onis, f., [implecto]: Sammenfletning, Indslyngning, serpentis gemini, Capella. — 1. implexus, 3: partic. af implecto. — 2. implexus, us, m., [implecto]: = implexio; (efteraug. o. alene in abl. sing.); cancellato brachiorum implexu (claudere, om Polyppen), Plin.; cf. id. 2, 66.

*implĭcāmentum, i, n.: = flgd.; df. „overf.": implicamentis miseriarum se expedire, Augustin.; — implĭcātio, onis, f.: Indvikling el. Indfletning deri el. i hinanden; - nervorum implicatio toto corpore pertinens, Cic. N. D. 2, 55; - per implicationem locorum communium demonstrare, (ved deres Indfletning i Foredraget), id. Inv. 2, 32; - men ∾ rei familiaris, (forstyrrede Formuesomstændigheder), id. Sest. 46; o. — implĭcātūra, ae, f.: Forvikling el. Forvirring; (sild. Ord); in pl., Sidon.; — [implico]. — implicatus, 3: partic. o. adj. af implico.

implĭcisco, ĕre, Biform af flgd.; ne quid tibi ex frigore impliciscat, (at du tager Skade deraf), poët. ap. Frontonem. — implĭciscor, sci, v. dep. n., [implico]: at geraade i Aandsforvirring, at gaae fra Forstanden; - ubi tibi sensisti impliciscier (f. implicisci, sc. bilem)? Plaut. Amph. 2, 2, 95; — implĭcĭte, adv. af implicitus: indviklet, utydeligen; ∾ et abscondite (continere quaestionem; oppon. patentius et expeditius), Cic. Inv. 2, 23. — implĭcĭto, are, v. a., intens. af implico: forvikler derom el. i hinanden; ∾ varios orbes, vid. Plin. Ep. 9, 33. — implĭcĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

im.plĭco, (1. in-), avi, atum, o. ŭi, ĭtum, 1, v. a.: sammenfolder; sædv.: udvikler el. omslynger, indfatter el. omfatter, odl.; I) „egenl."; - ∾ arborem, (om Vinranken), Catull. 61, 35; men id. ibd. 107, om en Omfavnelse: implicari in complexum alicujus; men om den Flygtende: Et nunc huc, inde huc incertos implicat orbes, Virg. Aen. 12, 743; men dextrae (sc. patris) se ··· Implicuit, (stak sin Haand i Faderens), id. ibd. 2, 721; - ∾ brachia collo, Ovid., circum mea colla, id.; ∾ comas sertis Tibull., crinem auro, Virg.; cf. Ovid. Fast. 5, 220: Sertaque coelestes implicitura comas; men Virg. Aen. 2, 552: Implicuitque comam laeva etc.; - ∾ pedes, (om Ørnen: at for-

vikle), id. ibd. 11, 752; men ~ equitem, (om Hesten: falde el. ligge paa Rytteren), id. ibd. 10, 894; - ~ et perturbare aciem, Sall. Jug. 59; cf. Virg. Aen. 11, 632; men ordines ··· implicati (inter se: om deres regelmæssige Forbindelse), Caes. B. G. 7, 73; - unum folium ··· ita implicatum, ut plures videantur, Plin. 21, 65; men c. acc. gr.: implicata viperis Crines (Canidia), Hor. Epod. 5, 15; — II) „fig." o. „ment.", om en indre el. aandig Indvikling deri el. Forbindelse dermed; A) „alm."; - dii immortales vim suam ··· hominum naturis implicant, Cic. Div. 1, 36; men id. Lael. 13: alienis (rebus) nimis implicari, molestum esse; cf. id. Off. 1, 32; ligel. neglecta (ratio) multis implicatur erroribus, id. Tusc. 4, 27; cf. Virg. Aen. 11, 109; men Liv. 40, 46: nisi forte implacabiles irae vestrae implicaverint animos vestros, (have ombyllet el. besnæret Eders Forstand); men elliptisk, id. 2, 21: tanti errores implicant temporum (sc. scriptorem), ut etc.; - nullis occupationibus implicatus est (deus), Cic. Div. 1, 19; men id. Vat. 1: inconstantia tua cum levitate, tum etiam perjurio implicata; cf. id. Phil. 2, 32; men inter se colligata atque implicata etc., id. Off. 1, 5; men id. R. Am. 13: implicatus ad severitatem, (i Analogi af d. frgd.: propensus ad misericordiam); men id. Manil. 7: haec ratio pecuniarum ··· implicita est cum illis pecuniis Asiaticis et cohaeret; — B) „bes.": nøie el. venskabeligen at forbinde dermed; hvf. pass.: at være nøie forbunden dermed; - ~ se primum civium, deinde mortalium omnium societate, Cic. Fin. 2, 14; cf. id. Balb. 27: qui nostris familiaritatibus implicantur; implicatus amicitiis, id., familiaritate, id.; cf. id. Fam. 6, 12; men id. Lael. 22: implicati ultro et citro, vel usu diuturno, vel etiam officiis, etc.; — III) partic. implicatus, 3, ogs. som adj.: forviklet, forvirret, uforstaaelig; - nec in ejus sermone quicquam implicatum aut tortuosum fuit, Cic. Fin. 3, 1; cf. id. d. Or. 3, 14; - compar., implicatior ad loquendum, Ammian.; - superl., obscurissima et implicatissima quaestio, Gell. 6, 2.

*implōrabilis, e: som bliver anraabt om Hielp; ~ lumen nautis, Val. Fl.; o. — implōrātio, onis, f.: Anraaben om Hielp; c. gen. subj., Cic. Verr. 5, 63: illius acerba imploratio etc.; ligel. c. gen obj., id. d. Or. 2, 47: omniumque deorum et hominum imploratio; men absol.: sive ad invidiosam implorationem (convertimur), etc., Quintil. 9, 2, 38; — [flgd.].

im.plōro, (1. in-), avi, atum, 1, v. a.: grædende at anraabe, (cum fletu rogare, Fest.), at paakalde til Hielp, indstændigen at bede el. bønfalde derom; I) m. Personsobjecter; - quem enim alium appellem? ··· quem obtester? Cic. Flacc. 2; cf. id. Catil. 2, 13: deos ··· implorare, ut etc.; men Caes. B. G. 1, 51: mulieres milites passis crinibus flentes implorabant, ne etc.; imploratus a Siculis in auxilium, Justin.; men Liv. 9, 4: an a Vejis exercitum ··· implorabunt? — II) m. Tings- o. Begrebsobjecter: bedende at anraabe el. udraabe, bedende at forlange; - ~ misericordiam judicum, Cic. Mur. 40; cf. id. Mil. 31; implorarem sensus vestros, etc., id. Sull. 23; men implorantes jura libertatis et civitatis, id. Verr. 1, 3; men filii nomen implorans (mater: udraabende det med Taarer), id. ibd. 5, 49; ~ auxilium a populo Romano, vid. Caes. B. G. 1, 31, ogs. auxilium alicujus, id. B. C. 1, 1; cf. id. d. Or. 2, 33; men ~ unius opem, s. id. d. Rep. 1, 40; cf. Hor. Ep. 2, 1, 135; — not.: ogs. absol.: Plin. Pan. 46: mederis erroribus, sed implorantibus.

im.plumbo, [1. in-], avi, 1, v. a.: lodder el. befæster med Bly, Vitruv. 10, 6. — implūmis, e, [2. in-, pluma]: uden Fiedre; Ut assidens implumibus pullis avis, Hor. Epod. 1, 19; ~ fetus (pl.) columbarum, Colum.; - df. „poet.": ~ coni (galearum, i. e. sine crista), Sil.; — II) „overf.": uden Haar, skaldet; aliud implume etc., vid. Plin. 8, 81.

im.plŭo, [1. in-], ŭi, ūtum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr., (oftest impers.): at regne ind el. ned deri el. derpaa; ogs. alm. at regne; - deorsum, quo impluebat, impluvium dictum, Varr.; in cujus (fani) quandam aream non impluit, Plin. 2, 97; - si etc., rorabit et leviter impluet, Senec. N. Qu. 1, 6; men ut asperginis fragor impluat, Sidon.; — II) som act.: at beregne, at regne derpaa; - Peneus ··· aspergine silvas impluit, Ovid. Met. 1, 572; — not.: partic. implūtus, 3, har Non.; — II) „fig."; Malum quum impluit ceteros, non impluat mihi! Plaut. Most. 4, 1, 15. — implūtus, 3: partic. af impluo.

implŭviātus, 3: som er i Form af et impluvium; df. med firkantet Indfatning el. Rand; ~ vestis, Plaut. Epid. 2, 2, 40; af — implŭvĭum, i, n., [impluo]: det i Atrium af de romerske Vaaningshuse værende Bassin, hvori Regnen falder ned fra Tagene, et Impluvium; vid. Varr. L. L. 5, 33, ogs. Fest. s. h. v., ogs. Liv. 43, 13, o. Cic. Verr. 1, 23 o. 56; — II) „overf.": det aabne el. ubedækkede Rum i Atrium, (med Indbegreb af impluvium), Ter. Eun. 3, 5, 41, o. id. Phorm. 4, 4, 27, ogs. Vitr. 6, 4.

impoenitendus, 3, [2. in-, poenitet]: ikke til at fortryde; ~ pauperies, Appul.; — im.poenĭtens, [2. in-], tis, adj.: som ikke fortryder; ~ cor, Hieronym. — im.poenĭtentĭa, [2. in-], ae, f.: ikke at angre, d. e. Forhærdelse, Hieronym. — impoenitus, 3, f. impunitus: ustraffet; ~ furta, Gell. 11, 18.

*impŏlīte, adv.: ubearbeidet; df. „overf." om Foredraget; ~ dicere, (usmykket), Cic. d. Or. 1, 49; o. — impŏlītĭa, ae, f.: Mangel paa vedbørlig Pleie el. Røgt, incuria; (navnl. om Hestens Vanrøgt ved Riddernes Mønstring for Censor); impolitiae notari (a censoribus), Gell. 4, 12; af — im.pŏlītus, [2. in-], 3: upoleret, uforarbeidet; df. lapidum impolitorum structurae, Quintil. 8, 6, 63; — II) df. „fig.": ufuldendt; impolitae res, Cic. Prov. Cons. 14, (i. e. non perfectae); — B) „ment.": udannet, raa; formam ingenii ··· admodum impolitam et plane rudem etc., Cic. Brut. 85; cf. id. Or. 2, 14: compositione verborum non impolitus. — im.pollūtus, [2. in-], 3: ubesmittet, ukrænket; ~ virginitas, Tac., fides, Sil.

im.pōno, [1. in-], sŭi, sĭtum, 3, v. a.: lægger el. sætter el. stiller el. skaffer derind el. derhen el. derpaa, odl.; - sædv.: ~ aliquid in aliquam rem el. alicui rei, sieldn. in aliqua re; — I) „egenl."; A) „alm."; Metellum multi filii, filiae ··· in rogum imposuerunt, Cic. Tusc. 1, 35; cf. Ter. Andr. 1, 1, 102; men Caes. B. G. 1, 42: ~ milites eo, (i. e. in equos); cf. id. ibd. 51: ut collegae diadema imponeret, Cic. Phil. 5, 12; - men ~ clitellas bovi, id. Att. 5, 15; ~ juvenes rogis, Virg., aliquem cymbae, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 3, 28, o. id. Ep. 1, 7, 77; men impositum saxis Anxur, id. Sat. 1, 5, 26; - Haec super imposuit liquidum aethera, Ovid. Met. 1, 67; cf. Virg. Aen. 1, 62; - Quidvis oneris impone, Ter. Andr. 5, 3, 20; cf. Hor. Od. 3, 4, 76; — B) „bes." o. teknisk; a) i Somandssproget; ~ legiones equitesque in naves, (indskibe dem), Caes. B. C. 3, 14; men vetustissima nave impositos etc., Caes. ap. Suet. Caes. 66; - ogs. absol.: ~ exercitum (sc. in naves), Cic. Div. 2, 40; — b) i Lægesproget; allium imponitur in vulnus, Plin.; ogs. ~ porrum vulneribus, id.; - ogs. absol.: folia per se imponuntur, id. 23, 71; — not.: asinum imponi equae, (om Parringen), Colum.; — II) „fig."; A) „alm."; paalægger el. overdrager el. overgiver, odl.; - numquam iste plus militi laboris imposuit, quam sibi sumpsit ipse, Cic. Mur. 18; vos mihi personam hanc imposuistis, ut etc., id. Agr. 2, 18; - ~ vulnera rei publicae, (paaføre), id. Fin. 2, 24; men quibus tu in-

jurias plurimas ··· imposuisti, id. Verr. 4, 9; ∾ servitutem civibus, Sall. frgm.; ∾ belli invidiam consuli, id. Catil. 42; - huic praedae ac direptioni cellae nomen imponis, (tillægger el. giver dit Rov dette Navn), Cic. Verr. 3, 85; cf. Hor. Sat. 2, 3, 280; - ∾ finem volumini, Quintil., clausulam disputationi, Colum.; men lignelsesvis: quoniam operi ··· prope absoluto tamquam fastigium imponimus, Cic. Off. 3, 7; ligel. ∾ summam manum operi, (fuldende), Plin.; cf. Virg. Aen. 7, 573; men Liv. 4, 24: ∾ modum temporis (magistratui el. censoribus: begrændse deres Embedstid); men ∾ modum divortiis, Suet. Aug. 34; — B) „bef."; 1) indsætter deri, sætter derover; ∾ aliquem villicum, Varr.; consul est impositus is nobis, quem etc., Cic. Att. 1, 18; cf. Sall. Catil. 51, ogs. Liv. 45, 36; ogs. ∾ Masinissam in regnum Syphacis, id. 37, 25; men Cic. N. D. 1, 20: itaque imposuistis in cervicibus nostris dominum sempiternum, (al. om. in); — 2) paalægger el. paabyrder (navnl. en Ydelse, odl.); - ∾ vectigal agris publicis, Cic., fructibus, id.; ∾ stipendium victis, Caes., tributum in singula capita, id. B. C. 3, 32; ogs. ∾ frumentum, Cic. Att. 15, 10; — 3) ∾ alicui: føre bag Lyset, binde paa Ærmet, odl.; - Catoni egregie imposuit Milo noster, vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; men ∾ populo, id. ap. Quintil. 8, 6, 20; — not.: archaistisk perf.: imposivit, Plaut., o. imposisse, id.; - partic. perf. syncop. impostus, 3, Lucr., Virg.

imporcītor, oris, m.: den Plovfuren forestaaende Guddom, Fab. Pictor ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 21; af — imporco, (avi), atum, 1, v. a., [1.in-, porca]: indfurer, lægger i Plovfuren; - semen imporcatum occabimus, Colum. 2, 10.

im.portābĭlis, [2.in-], e: ikke til at udholde, Tertull. — importātĭcius, (-tius), 3: indført fra fremmede Steder; ∾ frumentum, Auct. B. Afr. 20; af — importo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: fører el. bærer el. bringer derind; navnl. indfører som Vare; I) „egenl."; commeatus importari in oppidum prohibere, Caes.; vinum ad se importari omnino non sinunt, id.; cf. id. B. G. 1, 1; men aere utuntur importato, id. ibd. 5, 12; - ∾ linguam Graecam, vid. Plin. 7, 31; men grandines Septentrio importat, (medfører), id. 2, 48; — II) „fig.": at paaføre el. medføre el. foraarsage, m. o. ud. dat.; - ∾ fecunditatem feminis, viris rabiem, (om etslags Vin), Plin. 14, 22; si quid importetur nobis incommodi, propulsemus, Cic. Off. 2, 5; cf. id. d. Or. 1, 9, ogs. Hor. Ep. 1, 13, 5, o. Phaedr. 1, 28; - men ud. dat.; ∾ fraudem ac periculum, Liv. 39, 14; cf. Cic. Tusc. 4, 15.

*importūne, adv.: utilbørligen el. usømmeligen el. anstødeligen; ∾ insistere, Cic. Acad. 2, 25; ogs. haardt el. grusomt, vexare civitates etc., vid. Justin. 42, 1; - compar., Lactant.; superl., Gell.; o. — importūnĭtas, atis, f.: Upasselighed el. Ubeqvemhed; ∾ loci, (slet Stilling), Gell. 3, 7; - oftest „fig." o. „ment.": Fortrædelighed el. Bryderi, Paatrængenhed el. Raahed el. Uforskammethed, odl.; - ∾ aniculae, Ter. Andr. 1, 4, 4; ∾ incredibili et audacia (homo), Cic.; cf. id. Pis. 9; men ∾ tua, (opp. senatus bonitas), id. Verr. 3, 16; cf. id. d. Senect. 3; men Sall. Jug. 31: quantum importunitatis habent, (i Forhold til deres Frækhed); — [af flgd.].

importūnus, 3, [2.in-, porto; altf. oprdl.: som ikke bærer el. bidrager dertil; oppon. opportunus]: uskikket, upassende, ubeqvem; I) „alm." el. om ydre Gienstande, men alene sield.; - ∾ locus aggeribus turribusque, Sall. Jug. 92; men importuna locorum, Sil.; cf. Tac. Ann. 12, 12; — not.: Cic. d. Or. 2, 5, er at læse: inopportunum tempus; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": besværlig, trykkende, farlig, odl.; ∾ pauperies, Hor. Od. 3, 16, 37; - ligel. „poet.": ∾ Caphareus, (farlig for de Søfarende), Ovid. Met. 14, 481; - men compar., non alius importunior morbus, Cels.; — B) oftest „ment." el. om Characteren, odl.: utilbørlig, raa, vild, haard; 1) om Personer; - ∾ atque amens tyrannus, Cic.; ligel. in superl., Liv. 29, 17; cf. Cic. Catil. 2, 6; men ∾ uxor atque incommoda, Plaut.; men dives et importunus, Hor. Ep. 2, 2, 185; - „poet." ogs. om Dyrene, vid. id. Sat. 1, 8, 6; — 2) om Begreber; - istius (Verris) immanis atque importuna natura, Cic.; men haec importuna clades civitatis, id. Brut. 97; ∾ mors, Ovid.; ∾ sitis famesque argenti, Hor. Ep. 1, 18, 23.

im.portŭōsus, [2.in-]: uden Havn; ∾ mare, Sall.; cf. Tac. Ann. 4, 67; ligel. ∾ litus, Plin. Ep.; - men in superl., ∾ insula omnium, Plin. 4, 23.

impos, ŏtis, adj., [2.in-, potis]: som ikke er Herre derover, som ikke er delagtig deri; (for o. efterel. Ord; oppon. compos); - amanti homini adolescenti animi impoti etc., Plaut. Trin. 1, 2, 94; ligel. quae sui est impos animi, id. Cas. 3, 5, 7; - men absol.: impotem ipsum etc., Appul.; - impos veritatis, (udelagtig deri), id.

*impŏsĭtĭcius, (-tius): indsat el. paasat; (for o. efterel. Ord); ∾ canthari, (indsatte, men ikke fastgiorte), Dig.; — II) „overf."; ∾ nomina, (de Tingene tillagte Grundnavne), Varr.; s. und. flgd.; men ∾ causa, (antagen el. paaberaabt, oppon. naturalis), Dig.; — impŏsĭtio, onis, f.: Paalægning (af et Lægemiddel), vid. Plin. 27, 115; — II) „overf." i Grammatiken: at tillægge Gienstanden et Navn; df. den oprindelige Benævnelse (i Modsætn. af den afledede); vid. Varr. L. L. 8, 2: duo omnino verborum principia, impositio, et declinatio, etc., s. ogs. und. frgd.; — impŏsĭtīvus, 3, ligesom impositicius: tilføiet el. tillagt; ∾ nomina, ligesom Grundnavne, Plin. 26, 6; o. — impŏsĭtor, oris, m.: som benævner, som paasætter Tingen et Navn, Varr. L. L. 7, 1; — [impono]. — impositus, 3: partic. af impono.

†im.possĭbĭlis, [2.in-]: umulig; (efteraug. Ord); impossibilia aggredi, Quintil.; cf. id. 5, 10, 18; nihil impossibile arbitror, Appul.; cf. Justin. 2, 4; men impossibile est, ut etc., Dig.; df. — impossĭbĭlĭtas, atis, f.: Umulighed, Appul., Tertull. — impostor, oris, m.: en Bedrager, Dig., Hieron.; o. — impostūra, ae, f.: Bedrageri, Forfalskning, Dig., Trebell. Gallien.; — [af impono nr. II, B, 3]. — impostus, 3: s. und. impono not. in fin.

im.pŏtens, [2 in-], tis, adj.: afmægtig, svag, kraftløs; I) „alm."; a) absol.; ad opem impotentium etc., Cic. Mur. 28; homini infanti aut impotenti etc., id. Fin. 1, 16; — b) gens impotens rerum suarum prae domesticis seditionibus, Liv. 9, 14; impotens irae, id., laetitiae, id., amoris, Tac., animi, Curt., sui, id.; men equi impotentes regendi, Liv. 35, 11; — II) „bef."; a) om Personer: som ikke kan tæmme sine Lidenskaber, lidenskabelig, ilsindet, tøilesløs el. fræk, odl.; - impotens, iracundus, etc., Cic. Phil. 5, 9; ferociores impotentioresque (reddere), id. Fam. 4, 9; homo impotentissimus, ardens odio, etc., id. Phil. 5, 16; ferox atque impotens mulier, Suet.; cf. Vell. 2, 11; — b) „poet." ogs. c. inf.; quidlibet impotens sperare (regina), Hor. Od. 1, 37, 10; — B) om Begreber: heftig, uregerlig, forstyrret; - quae effrenatio impotentis animi? Cic. Phil. 5, 8; in multo impotentiorem rabiem accensi, Liv. 29, 9; impotentissimi dominatus possessio, Cic. Fam. 10, 27; ∾ jussa mulierum, Tac. Ann. 3, 33; impotens postulatum, Liv. 7, 41; men Catull. 35, 12: Illum deperit impotente amore; - „poet." ogs.: Aquilo impotens, Hor. Od. 3, 30, 3; ligel. per impotentia freta, Catull. 4, 18.

*impŏtenter, adv.; I) „alm.": svagt, kraftløst; compar., impotentius regi elephantos etc., Liv. 27, 48;

— II) heftigen, tøileløst, uden Selvbeherskelse; – ne quid impotenter faciat puer, Quintil.; ∾ regnare, Hirt. B. Al. 33, flagitare, Justin.; – superl., quae impotentissime fecit, Senec. Benef. 4, 17; o. — impŏtentia, ae, f.; I) oprdl.: Kraftløshed, Svaghed, Uformuenhed, Ringhed; – propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ter. Ad. 4, 3, 16; — II) „bef.": vild Lidenskabelighed el. rasende Heftighed, Mangel paa Selvbeherskelse, odl.; – impotentiam quandam animi etc., Cic. Tusc. 4, 15; impotentiā efferri, id.; ∾ muliebris, Tac., militum, id.; men Vell. 2, 29, om Pompejus: potentia sua numquam ··· ad impotentiam usus; – men „poet.": nullius astri Gregem aestuosa torret impotentia, Hor. Epod. 16, 62.

impraepĕdīte, adv.: uden Hindring, uhindret, Ammian.; af — im.praepĕdĭtus, [2.in–], 3: uhindret, cursus, id.; – ogs. absol. impraepedito, (abl. f. adv.): uhindret, id. — im.praepūtĭātus, [2.in–], 3: som har Forhud, uomskaaren, Tertull. — im.praescientia, [2.in–], ae, f.: Uforudvidenhed, Tertull. — impraesentiārum, adv., [1.in–, praesentia]: for nærværende Tid, netop nu, Cato; cf. Nep. Hann. 6; men quid in praesentiarum conduceret, Tac. Ann. 4, 59; dog oftest eftercl.; ∾ gaudere, Appul., oftere, Sidon., o. A. — im.praestābĭlis, [2.in–], e: uduelig; (sild. Ord); longaevi et impraestabiles, Firmic. — im.pransus, [2.in–], 3: som ikke har spist Frokost; ogs. „alm.": som endnu ikke har spist, fastende; – quia illo die impransus fui, Plaut. Amph. 1, 1, 98; cf. Hor. Sat. 2, 2, 7, id. ibd. 2, 3, 257, o. id. Ep. 1, 15, 29.

imprĕcātio, onis, f.: ligesom Tilønskning el. at ønske nogen noget; (efteraugustisk Ord); bf. fædv. ∾ dira: Forbandelse, Plin.; ligel. dira imprecatione defigere caput alicujus, Senec. Benef. 6, 35; af — im.prĕcor, [1.in–], atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": tilønsker (nogen noget), fædv. c. dat.; – ∾ alicui salutem, (naar han nyser), Appul.; ogs. bene imprecari alicui, Petron.; – ∾ alicui diras, vid. Plin. 8, 7; cf. Virg. Aen. 4, 628; men Martial. 7, 24: Hoc tibi pro meritis et talibus imprecor ausis, Ut etc.; — II) „bef." (o. eftercl.): beder dertil, anraaber; incrementa solis tacitus imprecatus, Appul. — imprensĭbĭlis, e, [2.in–, prehendo el. prendo]: ikke til at gribe; bf. „fig.": ubegribelig, veritas, Gell. 11, 5.

impresse, adv. af impressus: med et Tryk; (eftercl. Ord); non impressius (defricare), Coel. Aur.; — II) „fig.": med Eftertryk; alte et impresse recogitare, Tertull. — impressio, onis, f., [imprimo]: Indtrykning el. Indtrængen deri; I) „egenl."; A) „alm."; quum visa in animis imprimuntur ··· inter impressiones etc., Cic. Acad. 2, 18; impressione formarum (signari materiam), Appul.; impressiones nummorum, Augustin.; — B) „bef.": fiendlig Indtrængen, fiendsk Angreb el. Indfald; – ∾ facere in fines hostium, Hirt. B. G. 8, 6; ligel. ∾ dare, (giøre Angreb), Liv. 4, 28, non facere, id. 8, 9; men Cic. Fam. 5, 2: me ··· vi atque impressione evertere; — 2) Trængsel af Mennesker; turbae et impressioni se committere, Fronto; — II) „fig."; A) Indsnit el. Afdeling i Talen; – numerosum ··· quod habet quasdam impressiones, et quod metiri possumus intervallis aequalibus, Cic. d. Or. 3, 48; — B) den ved Tryk paa Ordene bevirkede Tydelighed, Talens Udtryk; – in lingua etiam explanatam vocum impressionem, Cic. Acad. 1, 5. — 1.impressus, 3: partic. af imprimo. — 2.impressus, us, m., [imprimo]: Indtrykken; sub pectoris impressu, Prudent. — imprimis, [f. in primis], som adv.: f. primus und. prior.

imprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [1.in–, premo]: trykker ind deri, paatrykker, indføier el. indgraver el. stikker deri; I) „egenl."; – ∾ sigilla in cera anulo, Cic. Acad. 2, 26; men ∾ visa in animis, id. ibd. 2, 18; cf. id. Part. or. 7; men te ··· vestigium ubi imprimas, non habere, Cic. Phil. 13, 15; cf. id. Caecin. 27; – ∾ signa tabellis, Hor., notam labris dente, id.; men m. græsk Constr.: Dido os impressa toro, Virg. Aen. 4, 659; – vix impressam orbitam videre („alleg."), Cic. Att. 2, 21; sulcus altius impressus, id.; men ∾ puteum, (grave den), Pallad.; – ∾ dentem, Tibull., basia, Martial.; – impresso pollice, Ovid. Met. 8, 452; cf. Virg. Aen. 12, 303: impressoque genu nitens; f. ogs. Plin. 17, 26: imprimitur ex alia (arbore) cortex par, etc.; — B) „bef."; ∾ aliquid (m. o. ud. aliqua re: (dermed) at indtrykke el. indgrave el. betegne; – imprimi, quasi ceram, animum etc., vid. Cic. Tusc. 1, 25; cf. Virg. Aen. 5, 536: Cratera impressum signis etc.; – impressis haedus ab uberibus, Propert. 2, 25, 70; — II) „fig." o. „ment."; – verum illud quidem impressum in animo atque mente, Cic.; cf. id. N. D. 1, 16, o. id. Leg. 1, 10; men id. d. Or. 2, 45: nisi omnes ii motus ··· in ipso oratore impressi esse atque inusti videantur; – impressa animo rudi memoria, Quintil.; cf. Cic. Mil. 27, ogs. id. Phil. 5, 6; men id. Balb. 5: quis est locus, in quo non exstent hujus cum fortitudinis ··· tum consilii impressa vestigia? — B) saal. ogs. m. forandret Construction, (f. ovenf. I, B): ∾ totam Italiam horum flagitiorum vestigiis, Cic. Phil. 2, 24; cf. id. Fam. 5, 20: quae ··· tot vestigiis impressa etc.

im.prŏbābĭlis, e, [2.in–]: ikke til at billige, forkastelig; – ∾ motus animi, Senec. Ep. 75; factum per se improbabile, Quintil.; ogs. m. Negation; haud improbabili argumento, Plin.; — bf. adv.: imprŏbābĭlĭter: forkasteligen, Sidon. — *imprŏbātio, onis, f.: Forkastelse, Misbilligelse; – ista omnis improbatio (frumenti) cogendae pecuniae causa nata est, Cic. Verr. 3, 74; ∾ testium, (opp. approbatio), Auct. ad Her. 2, 6; cf. Cic. Inv. 2, 10; — imprŏbātor, oris, m.: som forkaster el. fordømmer; (eftercl. Ord); – ∾ malorum, bonorum probator, Appul.; — [improbo]. — imprŏbātus, 3: partic. o. adj. af improbo.

imprŏbe, adv. af improbus; I) „egenl.": uden Maal og Maade, i en uhyre Grad, odl.; – quibus intestinum improbe prominet, Marc. Emp.; ogs. in compar., Suet. Vesp. 23; — II) „fig." o. „ethisk": slet el. forbrydersk, uretfærdigen, frækt el. skammeligen, odl.; – multa scelerate ··· multa improbe fecisti, Cic. R. Am. 36; men id. Off. 2, 22: quibus improbe datum, (opp. quibus injuste ademptum); men id. Sull. 10: si quid ab improbis de me improbe dicitur, etc.; – ∾ petere aliquid, Quintil., litigare, id.; ∾ atque indocte, Gell. 15, 9; – compar., ∾ fieri etc., Cic. Verr. 2, 60, Catull. 68, 126; superl., ∾ facere aliquid, Cic., respondere, id.; — not.: Biformen improbiter findes alene Petron. Sat. 66.

imprŏbĭtas, atis, f., [improbus]: Slethed; bf. I) „egenl.": slet Beskaffenhed; improbitatis et acerbitatis malorum silvestrium ··· vis tadta, ut etc., Plin. 15, 15; — II) „fig.": moralsk Slethed, Uredelighed, Skamløshed el. Forhærdelse, odl.; – amicorum neglectio improbitatem coarguit, Cic. Mur. 4; cf. id. Att. 1, 61, o. id. Brut. 62; ∾ perversitasque alicujus, id.; men ∾ cordis humani, Plin.; cf. Ovid. A. A. 1, 676; — bb) „overf." ogs. om Dyrene, vid. Cic. Div. 2, 32; ligel. ∾ muscae, Plin. 29, 8; ∾ alitum semina depascentium, id. — imprŏbĭter, adv.: f. und. improbe, not. — imprŏbĭto, are, v. a., intens. af improbo: høiligen at misbillige el. dadle; vid. Gell. 20, 1.

im.prŏbo, [2.in–], avi, atum, 1, v. a.: misbilliger, forkaster, dadler; – nec approbare, nec impro-

bare etc., Cic. Acad. 2, 30; opp. defendere, id. Div. 1, 33; opp. sequi, id. Acad. l. c.; men id. Off. 1, 42: improbantur ii quaestus, qui etc.; Curio utrumque improbans consilium, Caes. B. C. 2, 31; cf. Hor. Epod. 5, 8; – ∾ frumentum, Cic. Verr. 3, 76, (forkaste som slet Vare); men ∾ multorum opera, (ved Synsforretning at forkaste), id. Font. 4; – men „poet.": Improbat has pastor, (spotter derover), Ovid. Met. 14, 521; – ogs. absol.; inde invident humiliores, rident superiores, improbant boni, Quintil. 11, 1, 17; cf. Caes. B. C. 1, 32; — not.: af partic. improbatus, 3, som adj.: slet, forkastelig, er Superl. improbatissimus, Gell. 18, 13, (in lemmate). — imprŏbŭlus, 3, demin. af improbus, men alene ethisk: noget slet, lidt svag, odl.; – finge tamen te Improbulum, Juvenal. 5, 73.

im.prŏbus, [2.in-], 3: slet el. daarlig i sit Slags; df. I) „egenl.": af en slet (ydre el. physisk) Beskaffenhed; navnl. ogs. uden Maal og Maade, uhyre, odl.; – si quae improbae sunt merces, Plaut.; ∾ panis, Martial. 10, 5; improbiores (postes), quam etc., Plaut. Most. 3, 2, 139; – ∾ mons, (uhyre), Virg. Aen. 12, 687; ligel. ∾ villus barbarum, Plin.; men improbior imber, (oppon. pluviae minutae), Senec. Qu. N. 4, 4; — II) „fig.": moralsk slet, forkastelig, uredelig, fræk, ugudelig, odl.; A) om Personer; – improbi esse hominis et perfidiosi, dicere, quae etc., Cic. d. Or. 2, 73; men id. ibd. 1, 46: populum inflammare in improbos, etc.; men id. Brut. 62: longe post natos homines improbissimus; ∾ anus, Hor.; cf. id. Ep. 1, 7, 63; – ab ingenio est improbus, Plaut. Truc. 4, 3, 59; quum in me tam improbus fuit, Cic. Att. 9, 15; – „poet." ogs. c. gen., Stat. Theb. 7, 300; — bb) df. ogs. „overf." om Dyrene; saal. ∾ anguis, Virg. Ge. 2, 331, (graadig el. slugen); — B) om Ting og om Begreber; – improbo Iracundior Adria, Hor. Od. 3, 9, 22; men Virg. Aen. 10, 727: ∾ ora (leonis); men ∾ oris homo, Suet.; cf. Quintil. 11, 3, 160: faciem tamquam improbam facere, (neml. ved at gnide det rødt); ∾ divitiae, Hor. Od. 3, 21, 62; – vos estis perditi ··· ingenio improbo, Plaut. Pseud. 1, 2, 16; ∾ facta, id., dicta, verba, carmina, Ovid.; – mala et improba defensione uti, Cic. Verr. 2, 41; men quo improbior est adulatio, hoc citius expugnat, Senec.; — bb) ogs. undert. „overf." o. uden dadlende Bibegr.; saal. Virg. Ge. 1, 145: labor omnia vicit Improbus, (utrættelig Anstrængelse).

im.prōcērus, [2.in-], 3: ikke høi, uanseelig; (efteraug. Ord); ∾ pecora, Tac., corpora, Gell. — improcreābilis, e, [2.in-, procreo]: som ikke kan skabes, materia, Appul. — im.prōfessus, [2.in-], 3; I) medial: som ikke har giort Angivelse, (navnl. af sin Stand), Dig.; cf. Suet. Dom. 12; — II) sild. ogs. pass.: som ikke er angiven (til Fortoldning), Quintil. Decl. — im.prōmiscŭus, [2.in-], 3: ublandet; (efterel. Ord); ∾ suavitas (in his versibus), Gell. 12, 4; cf. id. 1, 7. — im.promptus, [2.in-], 3: som mangler Færdighed el. Lethed; – impromptus lingua, (med besværligt Taleorgan), Liv. 7, 4; – ogs. „fig.": imprompto jam Arimino, Tac. Ann. 2, 21. — im.prope, [1.in-], adv., ligesom prope: nær, i Nærheden; ∾ coelo, Tertull. — im.prŏpĕranter, [2.in-], adv.: ikke ilende; df. lidt efter lidt, Auson. — im.prŏpĕrātus, [2.in-], 3: ikke ilende; df. langsom, Virg. Aen. 9, 798. — imprŏpĕrium, i, n., [2.impropero]: Beskæmmelse, Lactant. — 1. im.prŏpĕro, [1.in-], are, v. n.: iler derimod; quo si quis improperet sine glomere lini, etc., Varr. ap. Plin. 36, 19. — 2. impropero, are, v. n. o. a., [1.in-, probrum]: bebreider; non impropero illi, Petron. Sat. 38; improperia improperantium, Vulgat. — im.prŏpĕrus, [2.in-], 3: som ikke iler; df. langsom; improperae ducant cui fila sorores (i. e. Parcae), Sil. 3, 96.

*imprŏprie, adv.: uegenligen; ∾ loqui, Gell.; men m. Negation, Plin. 8, 10: haud improprie appellata manu, (om Elephantens Snabel); — imprŏprĭĕtas, atis, f.: Uegenlighed el. uegenlig Brug; ∾ verbi, Gell. 1, 22; af — im.prŏprius, [2.in-], 3: uegenlig; (efteraug. Ord); falsa et impropria ratio, Quintil.; sædv. om Udtrykket: som ikke egenligen tilkommer nogen; ∾ verba, id.; ∾ cognomen, Plin.; men maxime improprius (tropus), Quintil. 8, 6, 37; — b) df. absol. improprium, i, n.; improprium, ἄκυρον apud Graecos, vitium est contrarium proprietati; vid. Quintil. 8, 2, 3, (hvor ogs. anføres Virg. Aen. 4, 419: tantum sperare dolorem); ogs. in pl., Quintil. 1, 8, 13, oftere. — im.prōpugnātus, [2.in-], 3: som ikke bliver forsvaret; ∾ civitas, Ammian.

improspecte, adv.: uforsigtigen, Tertull.; af — im.prospectus, [2.in-], 3: som ikke sees i Afstand, useet, Auct. Aetn. 339. — improspĕre, adv.: uheldigen, ulykkeligen; ∾ cedere, (faae slet Udfald), Colum.; cf. Tac. Ann. 1, 8; af — im.prosper, [2.in-], a, um: uheldig, ulykkelig; – ∾ (fortuna) domi, Tac. Ann. 3, 24; cf. id. ibd. 4, 44, o. 14, 65. — im.prōtectus, [2.in-], 3: ubedækket, uforsvaret; (efterel. Ord); vid. Gell. 13, 27, ogs. Ammian. 21, 13.

*imprōvide, adv.: uforsigtigen; tam improvide dare se in praeceps, vid. Liv. 27, 27; o. — im.prōvidentia, ae, f.: Uforsigtighed, Tertull.; af — im.prōvĭdus, [2.in-], 3: som ikke seer sig for; uforudseende, uforsigtig; a) c. gen.; ∾ futuri certaminis, Liv. 26, 39; improvidus consilii (Vitellius), Tac. Hist. 3, 56; improvida hujus mali civitas, Plin.; — b) absol.; ∾ senes et creduli, Cic. Lael. 26; cf. Liv. 22, 19; ∾ mentes hominum etc., Cic. Lig. 6; ∾ pectora, Virg. Aen. 2, 200; ∾ aetas puerorum, Lucr.; — c) c. inf.; ∾ hasta servasse (spatium campi), Sil. 4, 286.

imprōvise, adv. af improvisus: uforudseet, uformodet, Tertull. — improviso, abl. som adv.: s. und. flgd. — im.prōvisus, [2.in-], 3: uforudseet, uformodet; – ∾ mala graviora, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 15; ∾ vis leti, Hor. Od. 2, 13, 19; men Virg. Aen. 2, 182: Improvisi aderunt; men ad improvisa, (for uforudsete Tilfælde), Tac. Hist. 5, 16; – compar.: quo improvisior ··· pestis fuit, id. Ann. 2, 47; — b) abl. improviso, som adv.: uforudseet, uformodenligen, pludseligen; – collem improviso occupat, Caes.; cf. Cic. Verr. 2, 74, o. Virg. Aen. 12, 570; – ligel. de improviso, Cic. R. Am. 52, Caes. B. G, 2, 3: – ligel. ex improviso, Cic. Verr. 1, 43, o. Plaut. Rud. 4, 5, 2.

im.prūdens, [2.in-], tis, adj.: som ikke forudseer noget, som intet formoder, uforberedt; – ogs. uvidende, ukyndig; — a) absol.; ∾ atque inopinantes hostes aggredi, Caes.; cf. id. B. G. 3, 29, oftere, o. Cic. R. Am. 8; men horum facta imprudens depinxit, (uden at vide det), Ter. Phorm. 2, 1, 38; cf. id. Hec. 5, 4, 40; men quod ex prima statim fronte dijudicare, imprudentium est, Quintil.; cf. Virg. Ge. 1, 373; – compar., quicquam horum ab imprudentioribus (fieri), Senec.; ligel. in superl., quae ab imprudentissimis aut aeque fieri videmus, aut peritius, etc., id. Ep. 90; — b) ofte c. gen. obj.: uvidende derom, ukyndig deri; ∾ legis, Cic., religionis, Liv., maris, id.; cf. Ter. Eun. 1, 2, 56; – men „poet." om Vinstokken, Virg. Ge. 2, 372: dum frons teres imprudensque laborum; — c) m. Objectssætning; non imprudens, quum etc., arsurum eum rubie, qua etc., Curt. 8, 8.

imprŭdenter, adv. af imprudens: uafvidende, uforsigtigen, ubetænksomt, overilet; te nihil temere, nihil imprudenter facturum, etc., Caes. ap. Cic. Att. 10, 8, B; illud imprudenter, si etc., Cic. Acad. 1, 6;

cf. Vell. 1, 2; – compar., ∾ ad flammam accessit, Ter. Andr. 1, 1, 103.

imprūdentia, ae, f., [imprudens]: ikke at forudsee, ikke at vide; df. Uforsigtighed, Ubetænksomhed, Overilelse; – ignoscere imprudentiae etc., vid. Caes. B. G. 4, 27; qui perperam judicassent, quod saepe per imprudentiam fit, etc., Cic. Verr. 2, 23; – ogs. c. gen. obj.; ab imprudentia eventus, Liv. 4, 39; men ∾ teli emissi etc., id. d. Or. 3, 39; ∾ locorum, Petron.

impūbes, ĕris o. is, (nomin. impubis, Plin.), adj., [2.in–, pubes]: som endnu ikke har Skæg, endnu ikke mandbar; – puer impubes, Ovid.; men puer impubis, Plin. 23, 64; filium ejus impuberem etc., Cic. Catil. 4, 6; cf. Virg. Aen. 5, 546, o. Hor. Od. 2, 9, 15; men impubem pubescere, Lucr. 5, 672; men impubes (acc. pl.) elegisse, Liv. 2, 13; impubium capillus, Plin.; impubem malas (acc. graec.) Lyxum, Sil.; — II) „overf."; A) om Ting og Begreber; – ∾ corpus, Hor. Epod. 5, 13; ∾ malae, Virg.; ∾ anni, Ovid.; — B) om Personer: som endnu lever ugift; qui diutissime impubes permanserunt, Caes. B. G. 6, 21. — impūbescens, tis, adj., [1.in–, pubesco]: som voxer til; corticem ejus (arboris) impubescentem (detrahere), Plin. 23, 64.

impŭdens, [2.in–], tis, adj.: som ikke skammer sig, skamløs, uforskammet; – pudens impudentem (fraudasse dicatur)? Cic. R. Com. 7; men m. Lune: bene et naviter esse impudentem etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Verr. 2, 78, o. Hor. Od. 3, 27, 49; – ∾ audacia hominis, Ter.; ∾ os, id., mendacium, Cic.; – compar., te nihil est impudentius, Plaut.; ∾ (homo), Cic., sermo, id.; superl., ∾ litterae, id. Att. 7, 2; ∾ oratio, Ter. Andr. 4, 1, 10.

*impŭdenter, adv.: skamløst, frækt, uforskammet; – ∾ facere, Cic. Fam. 5, 12; – compar.: multo impudentius (sc. dictum), id. ibd. 9, 22; superl., ∾ mentiri, id. Verr. 4, 7; o. — impŭdentia, ae, f.: Skamløshed, Uforskammethed; – impudentia atque audacia fretus, Cic. Flacc. 15; cf. id. d. Or. 1, 38; men cujus animi aut cujus impudentiae est? Caes. B. C. 3, 20; scribendi impudentiam (suscipere), Cic. Orat. 71; — [impudens].

*impŭdīce, adv.: utugtigen, Tertull.; superl., ∾ vivere, id.; o. — impŭdīcĭtia, ae, f.: Utugt el. Utugtighed el. Ukydskhed; – impudicitiam alicui opprobrare, Plaut., objectare, Tac.; cf. Suet. Aug. 71; af — impŭdīcus, [2.in–], 3; oprdl.: skamløs el. uforskammet, facinus, Plaut. Rud. 2, 3, 62; — II) df. ukydsk el. utugtig, mulier, Cic.; cf. id. Catil. 2, 10: omnes impuri impudicique; – compar., Plaut. Curc. 1, 1, 52; superl., Cic. Phil. 2, 28; — B) df. „overf.": ∾ digitus, (Midfingeren), Martial. 6, 70; – men ∾ odor urcei, id. 12, 32, (hæslig Stank deraf).

impugnātio, onis, f., [impugno]: Bestormelse, Cic. Att. 4, 3. — 1. impugnatus, 3: partic. af impugno. — 2. impugnatus, [2.in–], 3, adj.: uangreben, uanfægtet, Gell. 1, 6.

impugno, [1.in–], avi, atum, 1, v. a.: kæmpende at trænge frem derimod, at angribe, at bekæmpe; I) „egenl." i Krigssproget; – ∾ terga hostium, (falde Fienden i Ryggen), Liv. 3, 70; ogs. ud. acc.; nostri ··· acrius impugnare coeperunt, Caes. B. G. 3, 26; — II) „overf." fra Krigssproget: angriber el. bekæmper (navnl. en Modstander i Statsstyrelsen), Suet. Caes. 21; ligel. ∾ dignitatem alicujus, Cic., Hirt.; men quae (malevolentia) te impugnare auderet, Cic. Fam. 3, 12; – ogs. i Retssproget; quae in aliis litibus impugnarunt ··· in aliis defendunt, etc., Quintil. 2, 17, 40; ∾ caput filii, id.; ogs. absol.: tempus impugnandi etc., Cic. Quint. 2; – ogs. „alm.": ∾ finitionem, (bestride), Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 151; – men ∾ aliquem veneficiis, (søge at forgive), Suet. Calig. 3.

*impulsio, onis, f.: Stødden el. at støde derpaa el. dertil; df. I) „egenl." el. som ydre Indvirkning: Stød, Rystelse; – aliqua impulsione vehementi (labefactari et frangi), Cic. Univ. 5; — II) „fig.": indre Tilskyndelse el. Tilbøielighed, lidenskabelig Drift, Cic. Inv. 2, 5 o. 6; — B) „bes.": ad hilaritatem impulsio, (som rhetorisk Figur), Cic. d. Or. 3, 53, Quintil.; o. — impulsor, oris, m.: der ligesom giver Stødet dertil; df. „fig.": som tilskynder el. opmuntrer dertil; – suasor et impulsor profectionis meae, Cic. Att. 16, 7; me impulsore, (efter min Tilskyndelse), Ter.; cf. Cic. Vat. 10, o. Tac. Hist. 4, 68; — [impello].

1. impulsus, 3: partic. af impello. — 2. impulsus, us, m., [impello]; ligesom impulsio: Støden el. Stød derimod el. derpaa; df. I) „egenl.": Stød el. Sammenstød; ogs. Støden el. Dragen el. Bevægelse fremad; – impulsu scutorum, conflictu corporum, Cic. Caecin. 15; cf. id. N. D. 2, 12; – qui (sonus) impulsu motuque orbium conficitur, id. Somn. Scip. 11; cf. Virg. Aen. 8, 239; men ∾ turbae, (Folketrængsel), Suet.; — II) „fig.": Tilskyndelse el. Opmuntring (udenfra), Forførelse; – ne civitas eorum impulsu deficeret, Caes. B. G. 5, 25; cf. Cic. R. Am. 37; – ogs. indre Drift el. Tilskyndelse el. Fristelse; impulsu libidinum etc., Cic. Somn. Scip. 9; temeritatis impulsus (pl.), Val. Fl. — impulvĕrĕus, [2.in–], 3: uden Støv; df. „overf.": uden Møie, let vunden, victoria, Gell. 5, 6.

impunctus, [2.in–], 3: uden Punkter el. Prikker, crystallum, (d. e. rent, uplettet), Appul. — impūne, adv., [oprdl. neutr. af flgd.]: uden Tab el. Skade el. Fare; df. ustraffet el. upaatalt; – ut impune in otio esse possemus, Cic. Agr. 2, 4; cf. Hor. Od. 1, 31, 15; men ∾ Erravere jugis, (uden at giøre hinanden Skade), Virg. Aen. 11, 134; cf. Hor. Od. 1, 31, 15; men id. A. P. 381: ne risum tollant impune, (upaatalt); ligel. Cic. Fin. 2, 17: poterat autem impune (sc. negare factum); – ∾ habere el. abire, (komme ustraffet derfra), Ter. Eun. 5, 2 o. 7; cf. Tac. Ann. 3, 70; men Cic. Fam. 3, 72: nec se impune laturum (furta sua); men id. Att. 1, 16: (ut ei) impune sit, si etc., (at han ikke kan straffes derfor); men dicta impune erant, (bleve ustraffede), Tac.; – compar., quo impunius dicax esset, Cic. Quint. 3; cf. id. Dejot. 6; superl., impunissime, Plaut. Poen. 1, 3, 2; — not.: archaistisk ogs. impoene, Cato ap. Fronton.

†impūnis, e, [2.in–, poena]: ustraffet, fri for Straf; (som adj. rimel. alene eftercl.; thi impune, Ovid. Met. 11, 67, o. paa lignende Steder, er adv.; f. und. impune; – impunem me fore, Appul.; mulier impunis rediit, Solin., inc.; df. — impūnĭtas, atis, f.: Frihed el. Sikkerhed for Straf, Strafløshed; – ∾ peccatorum, Cic. Tusc. 4, 20; cf. id. Mil. 16 o. 31; men impunitate (tua: naar du bliver ustraffet), Liv. 8, 7; men impunitas a judicio, a sermone, vid. Cic. Rab. Post. 10; impunitatem dare alicui, id., promittere, Tac.; – ∾ gladiorum, (ustraffet Myrderi), Cic. Phil. 1, 11, flagitiorum, id. Pis. 9; men Tac. Ann. 3, 60: licentia atque impunitas asyla statuendi; men ∾ quaedam dicendi, (Overgivenhed i Foredraget), Cic. Brut. 91.

impūnīte, adv., ligesom impune: ustraffet el. upaatalt; – aliis ne dolere quidem impunite licere, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; af — impūnītus, [2.in–], 3: ustraffet, upaatalt, fri for Straf, fri; – hanc injuriam ··· inultam impunitamque dimittere, Cic. Verr. 5, 58; cf. id. d. Or. 1, 52; ∾ mendacium, id. Planc. 11; – nisi multorum scelera impunita tulissemus, Cic. Off. 2, 8; cf. id. Catil. 1, 7; – compar., quo impunitior sit (libido Appii) etc., Liv. 3, 50; cf. Hor. Sat. 1, 7, 105.

impūre, adv. af impurus: urent el. smudsigen;

bf. „fig.": ſkændigen, ſkammeligen; – ∾ atque flagitiose vivere, Cic.; cf. id. Phil. 2, 21; – impurissime ab aliquo despici, id. Att. 9, 12. — im.purgābĭlis, [2.in-], e: ikke til at renſe; – bf. „fig.": ikke til at retfærdiggiøre, Ammian.

*impūrĭtas, atis, f.: Urenhed, Smudſighed; bf. „fig.": Skændighed, ſkammelig Adfærd; – in pl., Cic. Phil. 2, 3; — impūrĭtia, ae, f.: = frgd.; ligel. in pl.: Tuas impuritias traloqui etc., Plaut. Pers. 3, 3, 7; o. — impūro, avi, atum, 1, v. a.: giør uren, tilſmudſer; bf. „alleg.": utrum etc., an ipse pecuniam impuravit? Senec. Ep. 87; — II) bf. partic. impūrātus, 3, ſædv. ſom adj. o. „fig.": umoralſk, uren el. ſmudſig, infam; bf. ſom comiſk Skældsord: Impuratus me ille ut etiam derideat? Ter. Phorm. 4, 3, 64; ligel. ∾ belua, Plaut.; – ligel. in superl., id. Rud. 3, 4, 46; — [af flgd.].

im.pūrus, [2.in-], 3: uren el. ſmudſig; vid. Ovid. Ib. 223: impurae matris ··· ab alvo; — II) ofteſt „fig.": moralſk ſmudſig el. hæslig, gemen, infam, forbryderſk; – O hominem impurum, (hvilket Skarn)! vid. Ter. Ad. 2, 1, 28; cf. Cic. Catil. 2, 10; ligel. id. R. Com. 7: persona illa lutulenta, impura, etc.; men m. Negation, Ter. Heaut. 4, 1, 16: anus haud impura, (ret ſkikkelig el. ordenlig); cf. id. Eun. 2, 2, 4; – compar., quis illo maledico impurior? Cic. Phil. 3, 6; superl., Pseud. Cic. p. Dom. 18; — B) ogſ. om Ting og Begreber; ∾ animus, Sall. Catil. 15; ∾ mores, Catull. 108; ∾ historia, Ovid. Trist. 2, 416; ∾ medicamina, (i. e. venena), Flor. 2, 20; men quid impurius, quam etc.? Quintil. 9, 2, 80.

*impŭtātio, onis, f.: Beregning, Regnſkabspoſt; in pl., Dig.; — impŭtātivus, 3: tilregnende, beſkyldende, Tertull.; o. — impŭtātor, oris, m.: ſom tilregner; – bf. „fig.": ∾ beneficii, (ſom anſlaaer en Velgierning høit), Senec. Benef. 2, 17; — [imputo]. — 1. impŭtātus, 3: partic. af imputo. — 2. impŭtātus, [2.in-], 3: ubeſkaaren, buxus, Plin.; cf. Hor. Epod. 16, 44: Et imputata floret usque vinea.

im.pŭto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a., oprdl.: renſer, bringer i det Rene; bf. I) „egenl.": beregner, bringer i Regning; – villici servi longe plus seminis jacti imputant, quam quod severint, Colum. 1, 7; – ogſ. c. dat.; ∾ sumptus alicui, (føre nogen Udgifterne til Regning), Dig.; cf. Plin. Ep. 10, 52; – ogſ. „alleg.": hoc non imputo tibi in solutum, Senec. Ep. 8; cf Martial. 5, 20: Qui nobis pereunt et imputantur (soles, i. e. dies); — II) „fig.": tilregner el. tilſkriver, alicui aliquid; aa) ſom Tieneſte el. Fortieneſte; ∾ alicui officium, Senec., beneficium, Phaedr. 1, 22; — b) bf. imputare aliquid, (giøre ſig en Fortieneſte deraf); – nec data (munera) imputant, Tac. Germ. 21; imputare perfidiam, (beraabe ſig derpaa, neml. ſom Fortieneſte), id. Hist. 3, 86; – f. acc. findes ogſ. acc. c. inf., ogſ. quod, (ogſ. si, ſ. nedenf.); – dolo a se flexos etc., imputavit Civilis, id. ibd. 5, 24; imputant, quod etc., Plin. Ep. 8, 21; men absol., id. Pan. 21: copiam tui, non ut imputes, facis; cf. Suet. Ner. 36; — bb) ſom Feil el. Brøde; – natumque ··· imputat illis (sc. occisum), Ovid. Met. 2, 400; cf. id. ibd. 15, 470; ligel. cui caedes imputanda sit, Quintil.; tibi imputabis, si etc., (du vil anklage dig ſelv), Plin. Ep. 6, 10; men Tac. Agric. 27: prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur; — c) ſom Forœring el. Gave, d. e. tildeler el. ſkienker; Imputet et nobis otia parva, roga, (at han ſkienker mig el. min Bog en kort Tid), Martial. 4, 83; cf. id. 12, 48; men certamen hoc erit, quis mihi plurimum imputet, Tac. Hist. 1, 38.

im.pŭtresco, [1.in-], trŭi, 3, v. n. intens.; bf. quum imputruit (oleo mus: er raadnet el. opløſt deri), Colum. 6, 17. — impŭtrĭbĭlis, e, [2.in-, putresco]: uvisnelig, uforgængelig, Hieronym.; — bf. adv.: impŭtrĭbĭlĭter, Augustin.

īmŭlus, 3, demin. af imus: den nederſte el. underſte; mollior ··· imula oricilla, Catull. 25, 2; (cf. Cic. Qu. Fr. 2, 13: auricula infima molliorem etc.). — imus, 3: ſ. und. inferus.

1. in, (archaiſtiſk ogſ. endo o. indu, Enn., Lucr., o. A.), praepos. c. abl. o. acc., [beſl. m. ἐν o. εἰς], betegner dels Hvile deri el. derpaa, dels Bevægelſe deri el. derind el. indad, (da det modſættes ex); – omtr. vort: ind, i, til, paa, efter, odl.; I) c. abl.; A) i Rummet; – sedere in rostris, Cic.; quae res in castris nostris gererentur, Caes. B. G. 2, 26; in illa domo etc., Cic. d. Senect. 11; men habere coronam in capite, in collo, id. Verr. 5, 11; sedere in equo, id., in leone, Plin.; in eo flumine pons erat, (var lagt derover), Caes. B. G. 2, 5; locare castra in limite, (paa Grændſevolden), Tac. Ann. 1, 50; – in barbaris (iblandt dem) etc., Caes. B. C. 1, 61; men Liv. 25, 16: qui in Brutiis praeerat, (i det Bruttiſke); – undert. ogſ. hos Stedsnavne; ſaal. in Piraeeo etc., Ter. Eun. 3, 4, in.; in Cajeta ··· et Brundisii, Cic. Att. 8, 3; cf. Caes. B. C. 2, 18; — B) i Tiden, neml. m. Henſyn paa en Varighed: i el. imedens, under, i Løbet deraf, odl.; – in diebus paucis, Ter. Andr. 1, 1, 77; cf. Sall. Catil. 48; men in aetate, qua etc., Suet. Caes. 7; ſaal. ogſ. in eo quidem anno; (i Løbet af det Aar), Cic. Off. 3, 25; in tota vita inconstans, id. Tusc. 4, 13; — bb) hertil mærkes; a) in tempore: til rette Tid, i Tide, betimeligen; (hos Cic.: tempore); – spreta in tempore gloria interdum cumulatior redit, Liv. 2, 47; cf. Ter. Phorm. 2, 4, 24; — b) in praesentia, o. in praesenti: for nærværende Tid, netop nu, i Øieblikket; ogſ.: under disſe Omſtændigheder; – non solum in praesentia, sed etiam postero die etc., Cic. Tusc. 5, 35; cf. Liv. 21, 37; — c) hos gerund. o. fut. partic. pass. om en Tids Varighed: under el. i el. ved; – ut distrahatur in deliberando animus, Cic. Off. 1, 3; cf. Cic. Fam. 2, 6; men in quaerendis suis etc., Caes. B. G. 2, 21; cf. Cic. Catil. 3, 3; — C) om andre Forholde, hvori nogen (el. noget) tænkes at befinde ſig; omtr. vort: i el. under el. ved; – in summo timore omnium etc., Cic. Cluent. 8; cf. id. Catil. 2, 8, o. Caes. B. C. 3, 31; men esse in vitio, Cic. Off. 1, 7, (handle urigtigen); cf. id. Fin. 5, 11; men quo in loco res esset, (hvorledes det ſtod til), Caes. B. G. 2, 26; cf. Liv. 37, 14; – in summa, Cic. Qu. Fr. 2, 16, ogſ. in omni summa, id. ibd. 3, 5, (i det Hele); – in parte, ogſ. ex parte, (delvis, tildels), vid. Liv. 44, 9; ligel. quod mihi in parte verum videtur, Quintil.; — bb) ved Betegnelſen af en Mængde: iblandt, imellem, odl.; – Thales ··· sapientissimus in septem, Cic. Leg. 1, 11; peto, ut eum ··· in tuis habeas, id. Fam. 13, 56; habere (el. ducere) aliquid in bonis, in malis, (holde el. anſee derfor), id.; cf. Liv. 27, 12; — II) c. acc.; A) i Rummet; 1) om en Bevægelſe (el. c. verbis motus): ind deri, hen dertil, odl.; – migrare in domum veterem e nova ··· in novam e vetere etc., Cic. Acad. 1, 4, („alleg."); men a te ipso missi in ultimas gentes, id. Fam. 15, 9; – dog ogſ. undert. hos collocare, ponere, etc., (ſ. in c. abl.); – prius me collocavi in arborem, Plaut. Aul. 4, 8, 6; cf. Caes. B. G. 1, 18, ogſ. id. ibd. 4, 19; ligel. Liv. 29, 19: pecuniam in thesauros reponi; cf. Cic. Tusc. 5, 5; – navnl. ogſ. om en Bevægelſe i Veiret: op til, op imod, op paa, odl.; quid nunc supina sursum in coelum conspicis? Plaut. Cist. 2, 3, 78; cf. Cic. Lael. 23, o. id. d. Or. 1, 53; — 2) om en blot Retning derimod; omtr. vort: efter el. imod, odl.; – Belgae spectant in Septentriones etc., Caes. B. G. 1, 1; cf. Tac. Agric. 10; men in laevum, (til el. paa Venſtre) etc., Stat.; – ſaal. ogſ. m. tilføiet versus; vid. Caes. B. G. 7, 8,

o. Sall. Catil. 56; — B) i Tiden; - dormiet in lucem, (opad Dagen), Hor. Ep. 1, 18, 34; cf. Tac. Germ. 22; saal. ogs. Plin. Ep. 4, 9: dicere in noctem, (ind i Natten); - indutiae in centum annos factae, (for el. paa 100 Aar), Liv. 7, 20; (invitare aliquem) in posterum diem, Cic. Off. 3, 14; men in omne tempus, (for stedse), etc., id. Fam. 5, 15; - in multum diei (stare in acie), Liv. 27, 2; - ogs. tilføies usque; in illum usque diem servati, Quintil.; in serum usque etc., Suet. Oth. 11; — b) hertil mærkes endnu de adverbiale Udtryk: in posterum, (ogs. in posteritatem), ogs. in futurum, (i el. for Eftertiden, odl.; opp. in praesentia); vid. Cic. Catil. 1, 9, id. ibd. 4, 5, o. Liv. 30, 17; - in perpetuum, ogs. in aeternum, (for stedse); iccirco tibi (eum) amicum in perpetuum fore, Cic. Verr. 1, 30; cf. id. Fam. 13, 4; - in tempus: for Dieblikket, for en kort Tid; in tempus conficta etc., Tac. Ann. 1, 37; men id. ibd. 6, 11: ne etc., in tempus deligebatur, qui etc.; — C) i andre Forholde, hvori en Retning el. Bøining el. Stræben er tænkelig; omtr. vort: til el. imod el. efter el. over, odl.; - quod est in philosophos dictum, (om dem), Cic. Off. 1, 9; cf. id. d. Or. 2, 86; - indulgentia in liberos nostros, (imod dem), id.; cf. id. N. D. 3, 34; men id. Leg. 1, 10: quaecumque est hominis definitio, eadem in omnes valet; - quem fortuna in id certamen legeret, Liv. 21, 42; men Plin. 15, 1: multis fortuna parcit in poenam; - Rhegium in praesidium missa legio, Liv. 28, 28; in utramque partem disputare, Cic. Off. 3, 23; in optimam partem cognosci, id. ibd. 2, 12; quae in rem sunt, (det Nyttige), Liv.; cf. id. 37, 15; servilem in modum (cruciari: paa Slavers Vis), Cic.; men vaticinantis in modum, (ligesom en Spaamand), Liv. 5, 15; - in ea ipsa verba, quae etc., (judicium accipere), Cic. Quint. 20; ligel. in haec verba, Liv.; in has leges (pax data etc.), id. 33, 30; - binos censores in singulas civitates describere, Cic. Verr. 2, 53; cf. Liv. 2, 33; — bb) hertil mærkes endnu; a) Adverbialudtrykkene; in universum, i det Hele, almindeligen, aestimare, Tac. Germ. 6; cf. id. ibd 5, o. Liv. 9, 26; - ligel. in totum, Colum.; ogs. in plenum, Plin.; - virtutem alicujus in majus celebrare, Sall. Jug. 73; in melius, in pejus (se habere), Cels.; in deterius, Tac.; in incertum, (paa det Uvisse), Liv. 43, 12; men in tantum, (i en slig Grad, saa hoiligen), id. 22, 27, o. Virg. Aen. 6, 876; men m. correlat.: in quantum, Vell. 2, 43, o. Ovid. Met. 11, 71; - ut simul in omnia paremur, Quintil.; cf. Vell. 2, 13; - dare in antecessum, (forud), Senec. Ep. 118; — b) hos esse o. habere staaer in undert. c. acc. for at betegne en Retning el. et Maal el. en Hensigt, osv.; - in eorum potestatem portum futurum etc., (vilde komme i deres Besiddelse), Cic. Verr. 5, 38; ligel. optimam rem publicam ··· quae sit in potestatem optimorum, id. Leg. 3, 17; cf. id. Div. in Caecil. 20; - ecquid in mentem est tibi, (falder dig noget ind)? Plaut. Bacch. 1, 2, 53; - adesse in senatum jussit etc., Cic. Phil. 5, 7; - facito, in memoriam habeas ... te etc., Plaut. Poen. 5, 4, 108; cf. Liv. 22, 25: magistrum equitum ··· prope in custodiam habitum; s. ogs. Tac. Hist. 1, 87; - ogs. undert. hos andre Verber; saal. Cic. Phil. 3, 4: se provinciam Galliam retenturum in senatus populique Rom. potestatem; — III) i Sammensætninger assimilerer dette in ordenl. sit „n" m. d. flgd. „l", „m", „r"; saal. illabor, immitto, irrumpo; foran „b" o. „p" bliver in- til im-; saal. imbibo, impello; — b) efter Verbets Bemærkelse betegner dette in dels en Hvilen el. Været paa Stedet, dels en Bevægelse el. Retning derimod; vid. inesse, inferre, etc.

2. in-, praepos. insep., [svarer til Grækernes ἀν- el. ἀ priv., og betegner Negationen af det derm. forbundne Ord, ligesom d. germaniske un-, o. vort u- (f. ikke); ogs. assimilerer det sit „n" m. d. flgd. „l", „m", „r", men forandrer det til „m" foran „b" o. „p"; - saal. illiberalis: uædel, immitis: umild, impar: ulige, osv.

in.abruptus, [2.in-], 3: uafreven, ubrækket, catena, Stat. — in.absŏlūtus, [2.in-], 3: ufuldendt, ufuldstændig, Appul. — in.accensus, [2.in-], 3: uantændt, ignes, Sil. — in.accessĭbĭlis, [2.in-], e: hvortil man ikke kan komme, utilgængelig; mare scopulis inaccessum, Plin.; ∾ montes, id.; cf. Virg. Aen. 7, 11. — in.accresco, [1.in-], ĕre, v. n.: = accresco, Tertull. — in.accūsātus, [2.in-], 3: uanklaget, Tertull. — in.ăcesco, [1.in-], ăcŭi, 3, v. n. intens.: at blive meget sur, stærkt at surne el. at surne; quod (lac) velis inacescere, Plin.; — II) „overf." el. „alleg.": Haec tibi ··· inacescant, (maatte engang fortryde dig bitterligen), Ovid. Rem. 307.

Inăchĭdes, ae, m.: s. und. 2.Inachus. — Inăchis, ĭdis, f., o. Inăchĭus, 3: s. und. 1. o. 2.Inachus. — 1. Inachus (ĭ), i, m., Ἴναχος: Flod ved Argos el. i Argolis paa Peloponnesus, Plin. 4, 9, Ovid. Met. 1, 583 o. 642 flgd.; — B) df. 1) Inăchius, 3: benævnt efter Floden Inachus, undae, Val. Fl.; ogs. benævnt efter Søen Lerna ved Argos, Lucan.; — 2) Inăchis, idis, fem. adj.: = frgd., ripa, Ovid. Met. 1, 640. — 2. Inăchus (ĭ), i, m., Ἴναχος: d. ældste K. i Argos, Fader til Io og til Phoroneus; vid. Hor. Od. 2, 3 o. 3, 19, ogs. Ovid. Met. 2, 583 flgd.; — not.: Fabelens Sammenblanding af 1.Inachus hermed vid. Hygin. praef.; — B) df. 1) Inăchĭdes, ae, m.: en Søn el. Efterkommer af K. Inachus; sild. ogs. en Argiver; - df. Inachides, Ovid. Met. 1, 753, i. e. Epaphus, (Søn af Io); men ibd. 4, 790: Inachides, i. e. Perseus, (Dattersøn af Argiverkongen Acrisius); - pl. Inachidae: Argiverne, Stat.; — 2) Inăchis, ĭdis, f., sc. filia, (i. e. Io), Ovid. Met. 1, 611; — b) Inachides, i. e. mulieres Argivae, Claudian.; — 3) Inăchius, 3: benævnt efter K. Inachus, juvenca, Virg. Ge. 3, 153, (i. e. Io); men ∾ Argi, (hvor K. Inachus regerede), id. Aen. 7, 286; — b) „poet." ogs. argivisk el. græsk, urbes, id. ibd. 11, 286, litus, Ovid. Fast. 5, 656; — not.: Inăchus, 3: argivisk, pubes, Stat. — in.actŭōsus, (2.in-), 3: uvirksom, Augustin. — inactus, 3: partic. af inigo.

inadc-: de saal. begyndende Ord s. und. inacc-. — inadfectatus, 3: s. und. inaffectatus. — ĭnădĭbĭlis, e, [2.in-, 2.adeo]: utilgængelig, Sidon. — inadp-: de saal. begyndende Ord s. und. inapp-. — inăds-: de saal. begyndende Ord s. und. inass-. — inadt-: de saal. begyndende Ord s. und. inatt-. — in.ădūlābĭlis, [2.in-], e: som ikke lader sig vinde ved Smiger, judex, Gell. 14, 4. — in.ădustus, [2.in-], 3: uforbrændt, usveden; ∾ corpus, Ovid. Her. 12, 93.

ĭnaedĭfĭcātio, onis, f.: Byggen el. at bygge derpaa el. derover; (alene comisk om den Grublende, der støtter Hagen paa Haanden); vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 55; af — in.aedĭfĭco, [2.in-], avi, atum, 1, v. a.: bygger deri el. derpaa el. derover; m. in (c. abl., sjeld. m. in c. acc.), ogs. m. supra, osv.; - I) „egenl."; inaedificata in muris ··· moenia etc., Caes. B. C. 2, 16; men quae in loca publica inaedificata ··· privati habebant, Liv. 39, 44; ∾ supra pilas, Dig.; cf. Hirt. B. G. 8, 9; — B) „bes." ogs. a) ligesom tilbygger, d. e. spærrer ved at bygge; ∾ vicos plateasque, Caes. B. C. 1, 27; cf. Liv. 44, 45: portae inaedificatae; — b) bebygger, locum, Dig.; — II) „overf."; inaedificata superne nubila, (ligesom optaarnede), Lucr. 6, 264; men Senec. Consol. ad Marc. 2: (laborem alicui) imponere, et ut ita dicam inaedificare, (lægge endnu mere dertil).

†in.aequābĭlis, [2.in-], e: ulige el. ujevn; ∾

locus campester, Varr.; ∾ percussus venarum, Plin.; — II) „fig."; haec inaequabili varietate distinguimus, Cic. Part. or. 4; bf. — ĭnaequābĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, elementorum, Arnob.; o. — ĭnaequābĭlĭter, adv.: forskjelligen (i Tiden); ∾ maturescunt ova, Varr.; — II) „fig."; varie et inaequabiliter provinciam regere, (uden Fasthed), Suet. Galb. 9; ligel. ∾ censuram gerere, id. Claud. 16.

ĭn.aequālis, [2.in-], e: ulige, ujevn; ∾ loca, Tac. Agric. 36; ogſ. absol. inaequalia et confragosa, Quintil.; men „poet.": ∾ procellae, (ſom oprøre Havet), Hor. Od. 2, 9, 3; – men ∾ calices, id. Sat. 1, 6, 68, (hvori hver ſkienker efter Behag); ∾ juvenci, Ovid. Her. 4, 29, (med ulige Kræfter); men ∾ auctumni, id. Met. 1. 117, (da Veiret er uſtadigt); – ∾ tonsor, Hor. Ep. 1, 1, 14, (med Lune: ſom klipper Haaret ſkievt); – compar.: ſ. nedenf.; superl., inaequalissimarum rerum sortes, (Lodder af de forſkielligſte Sager), Suet. Aug. 75; — II) „fig.": ulige, forſkiellig; nihil est ipsa aequalitate inaequalius, si etc., Plin. Ep. 9, 5; – navnl. ogſ. ſom er ſig ſelv ulig, vægelſindet, characterløs, lunefuld; – Vixit inaequalis, etc., Hor. Sat. 2, 7, 10; illi stulti et inaequales, etc., Senec. Vit. beat. 12.

*ĭnaequālĭtas, atis, f.: Ulighed, Forſkiellighed, coloris, Quintil., spatiorum, sonorum, id. 11, 3, 43; – ogſ. in pl., Plin. 2, 70; — II) „beſ." i Grammatiken: Uregelmæſſighed, Anomali, Varr., Gell. 2, 25; o. — ĭnaequālĭter, adv.: ulige, ſkievt, findere arborem, Colum.; – ogſ. „fig.": efter Lune el. Indfald, alios deprimere, alios extollere, Liv. 37, 53; — [inaequalis]. — ĭn.aequātus, [2.in-], 3: ulige; ∾ onus, (paa Vægtſkaalen), Tibull. 4, 1, 42. — ĭn.aequo, [1.in-], are, v. a.: giør lige el. jevn; haec (opera) cratibus terraque inaequat, Caes. B. C. 1, 27.

ĭn.aestĭmābĭlis, [2.in-], e: ſom ikke kan vurderes el. beregnes, uvis, upaalidelig; – nihil tam inaestimabile, quam animi multitudinis, Liv. 31, 34; — II) „beſ."; A) ikke til at vurdere, uforlignelig, høiſt fortræffelig; ∾ gaudium, vid. Liv. 29, 32; cf. id. 35, 14; — B) ligeſom under enhver Vurdering, (quod nullum pondus habeat dignum aestimatione), vid. Cic. Fin. 3, 6, altſ. ringe el. ubetydelig; — ĭn.aestĭmātus, [2.in-], 3: uvurderet, uden Taxation; ∾ fundus, Dig. — ĭn.aestŭo, [1.in-], are, v. n.: at bruſe el. koge el. raſe deri; ſaal. c. abl. (praepos.), Hor. Epod. 11, 15.

ĭn.affectātus, [2.in-], 3: ukunſtlet, oratio, Quintil., color, id., veritas verborum, Plin. Pan. — ĭn.aggĕrātus, 3, [1.in-, aggero]: opkaſtet derover, tellus, Sidon. — ĭn.ăgĭtābĭlis, [2.in-], e: ubevægelig; ∾ aër, Senec. N. Q. 5, 5. — ĭn.ăgĭtātus, [2.in-], 3: ubevæget; ∾ vastitas maris, Senec. Suas. 1; — II) „fig."; inagitati terroribus, Senec. Ep. 75.

ĭn.albĕo, [1.in-], ēre, v. n.: at være hvid el. lys; ∾ dies, Appul. — ĭn.albesco, [1.in-], ĕre, v. n. inch.: at blive hvid el. lys; ∾ venae sub lingua, Cels. — ĭn.albo, [1.in-], are, v. a.: at giøre hvid el. lys; (for- o. efterel. Ord); vid. Enn. Ann. 6, 22, o. Appul. — ĭn.algesco, [1.in-], ĕre, v. n. inch.: at blive kold (om Legemet el. om Lemmerne), Cels. — ĭn.ălĭĕnātus, [2.in-], 3: ufordærvet, propolis, Scribon. — ĭn.ălĭēnus, [2.in-], 3: ikke fremmed, Tertull.

In.alpīnus, [1.in-], 3: ſom boer paa Alperne, gentes, Suet., populi, Plin.; – ogſ. absol.: Inalpini, orum, (sc. populi), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 4, Plin. 3, 5. — ĭn.altĕro, [1.in-], avi, 1, v. a.: at omfatte det ene under det andet, Tertull. — ĭn.alto, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.: ophøier el. former ſphæriſk, Appul.; – ogſ. „overſ.": ∾ humiles, (ophøie dem), Paul. Nol.

ĭn.ămābĭlis, [2.in-], e: uelſkværdig; bf. ubehagelig, fortrædelig; „poet." ogſ.: forhadt el. affkyelig; vid. Plin. Ep. 9, 10; ∾ (homo: fortrædelig el. kedſommelig), Plaut. Bacch. 4, 3, 3; ∾ feritas, Ovid.; quiddam inamabile (sonare: give en hæslig Lyd fra ſig), id. A. A. 3, 289; – „poet." ogſ. om Underverdenen; ∾ regnum (sc. inferorum), id. Met. 14, 590; cf. Virg. Aen. 6, 438: ∾ palus (i. e. Styx); – compar., nihil est inamabilius, quam diligens stultitia, Senec. — ĭn.ămāresco, [1.in-], ĕre, v. n. inch.: at blive bitter, at faae en bitter Smag; – Nempe inamarescunt epulae sine fine petitae, Hor. Sat. 2, 7, 107. — ĭn.ămātus, [2.in-], 3: uelſket; bf. m. Negation o. „poet.": Iaccho haud inamatus ager, Sil.

ĭn.ambĭtĭōsus, [2.in-], 3: fordringsløs, ſimpel; ∾ rura, Ovid. Met. 11, 765. — ĭn.ambŭlātio, [2.in-], onis, f.: Spadſeren el. Spadſering; bf. navnl. om Taleren: ∾ nulla, (naar han under Talen bliver ſtaaende i de ſamme Spor); vid. Auct. ad Her. 3, 15, o. Cic. Brut. 43; – „poet." ogſ. om anden Bevægelſe, vid. Catull. 6; — II) „overſ.": Spadſeregang, Sted til Spadſering, Vitruv. 1, 3, Plin.; af — ĭn.ambŭlo, [1.in-], are, v. n.: ſpadſerer, in viridi opacaque ripa, Cic. Leg. 1, 5, domi, id.; ogſ. absol., As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; men ∾ per muros, Liv. 23, 43. — ĭn.ămissĭbĭlis, e, [2.in-]: ufortabelig; ∾ voluntas pietatis, Augustin. — ĭn.ămoenus, [2.in-], 3: ufrydelig, ſkrækkelig, ſørgelig; (poetiſk Ord); ∾ regna (sc. inferorum), Ovid. Met. 10, 15; ∾ Cocytus, Stat.

*ĭnānesco, ĕre, v. n. inch.: at blive tom; (ſild. Ord); Ammian., Augustin.; o. — ĭnāniae, arum, f., comiſk Ord f. inanitas: Tomhed; Ita (aedes) inaniis sunt oppletae atque araneis, Plaut. Aul. 1, 2, 5; — [inanis]. — ĭnānĭlŏgus, 3, [inanis, λόγος]: ſom taler forgeves, Plaut. Pseud. 1, 3, 24.

ĭn.ănĭmālis, [2.in-], e: livløs; (efterel. Ord); ∾ omnia, (oppon. animalia), Appul. — ĭn.ănĭmans, [2.in-], tis, adj.: = flgd.; aut animantia sunt (corpora), aut inanimantia, Senec. Ep. 58. — ĭn.ănĭmātus, [2.in-], 3, ligeſom flgd.: uden Liv, livløs; – ∾ res (pl.), Cic.; quae sunt inanimata, id.; cf. id. Top. 18. — ĭnānĭmentum, i, n., [inanio]: Tomhed; in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 19. — ĭnănĭmis, e: uden Aande; ∾ ventus, (ſom ikke blæſer), Appul.; – uden Liv, livløs, id.; o. — *ĭnănĭmus, 3: uden Liv, livløs; inanimum ··· quod pulsu agitatur externo, Cic. Tusc. 1, 23; cf. id. Acad. 2, 12: inanimum nihil agit, animal agit aliquid; – men Liv. 41, 18: quae inanima erant, (rørligt Gods) etc.; cf. Tac. Ann. 4, 69; — [2.in-, anima].

ĭnānĭo, ivi el. ii, itum, 4, v. a.: tømmer el. udtømmer, giør tom; – Hoc ubi inanitur spatium, Lucr. 6, 1004; cf. id. ibd. 1023; inanit corpora (luna, opp. opplet), Plin. 2, 99; af — ĭnānis, e: tom, ledig, uden Indhold, (opp. plenus); I) „egenl." el. om ydre Gienſtande, om Perſoner, odl.; – ∾ vas, vid. Cic. Fat. 11; hvor ogſ.: quibus (physicis) inane esse nihil placet; cf. Lucr. 1, 528: pleno ··· distinguere inane; men granum inane cassumque, Plin.; ∾ naves, (opp. onustae), Caes.; men vix incedo inanis, (oppon. cum onere), Plaut.; cf. id. Asin. 3, 3, 70; – si pulset inanis (amator: med tomme Hænder), Propert.; men homo inanis, (fattig, forarmet), Plaut.; cf. Cic. Verr. 2, 9; ∾ equus, (uden Rytter), id.; cf. id. Catil. 1, 7; men siccus, inanis, (tørſtig og hungrig), Hor. Sat. 2, 2, 14; cf. id. ibd. 1, 6, 127; – ∾ litterae, (uden Indhold), Cic. Fam. 6, 22; men ∾ corpus, (affielet, livløſt), id. Leg. 2, 18, Ovid.; hvſ. ogſ. ∾ vulgus, (i. e. Manes), Stat.; ligel. ∾ umbra, Ovid., imago, id.; cf. Virg. Aen. 6, 269; – poet ogſ. ∾ leo, (en Løvehud), Stat., tigris, id.; — b) ogſ. m. flgd. abl. el. gen.; nulla epistola ··· inanis aliqua re utili, Cic. Att. 2, 8; ager ··· (tot) aratoribus inanior, id.

Verr. 3, 52; – ∾ corpus animae, (afficlet), Ovid., Propert.; cf. Ovid. Her. 3, 60; – usædv. er: inanis a marsupio, Prudent.; — B) bf. subst. ĭnāne, is, n.: det Tomme, tomt Rum; – vacuum, quod inane vocamus, Lucr. 1, 440; cf. id. ibd. 331 o. 364, oftere, ogs. Cic. N. D. 1, 23; men Plin. 30, 4: ad inane naturae etc.; – ogs. in pl.; per inania (penetrare), Lucr.; cf. Ovid. Met. 2, 506; — II) „fig." el. om Begreber: tom, d. e. uden Indhold, uden Værd, uden Nytte; – quid plenum, quid inane sit, judicant (aures), Cic.; men id. Acad. 2, 22: honesti nomen inane esse; cf. id. d. Or. 1, 6; men id. ibd. 3, 2: O inanes contentiones nostras, quae etc.; cf. id. Mil. 34; ∾ spes, id., Virg.; ∾ cupiditates, Cic., causae, Virg., minae, Hor.; men Virg. Aen. 4, 433: tempus inane peto, (alene en Tidsfrist); men ∾ tempora (i Rhythmiken: Brugen af korte Stavelser for lange), Quintil. 9, 4, 21 (Spald.); – ∾ homo, (forfængelig), Sall. Jug. 64; cf. Hor. Sat. 1, 4, 76; men inaniora ingenia etc., vid. Liv. 45, 23; men inflati et inanes, (opp. pressi et integri), Quintil.; cf. Lucr. 1, 640; — b) ogs. c. gen.; omnia plena consiliorum, inania verborum, Cic. d. Or. 1, 9; cf. id. Mur. 12: quae inanissima prudentiae reperta sunt; — B) som subst. neutr., inane, inania: det Tomme el. Intetsigende el. Forfængelige, odl.; – O quantum in rebus inane! Pers. 1, in.; men inane abscindere soldo, Hor. Sat. 1, 2, 113; men in pl., id. A. P. 230; ligel. Tac. Ann. 2, 78: inania famae (non pertimescenda).

*ĭnānĭtas, atis, f.: Tomhed, tomt Rum; per inanitatem ferri, Cic. Fat. 9; – men inanitate oris (resonare verba), Quintil. 1, 11, 6; comisk ogs.: Mavens Tomhed, Plaut. Cas. 4, 3, 5; — II) „fig.": det Intetsigende el. Unyttige el. Daarlige; circumcisa omni inanitate etc., Cic. Fin. 1, 13; cf. id. Tusc. 3, 2: in summa inanitate (verti); inanitates verborum et imaginum, Gell. 13, 8; o. — ĭnānĭter, adv.: forgeves, uden Nytte; – medicas exercet inaniter artes, Ovid. Met. 2, 618: – men Hor. Ep. 2, 1, 211: meum qui pectus inaniter angit (poëta); quum inaniter et effuse animus exsultat, Cic. Tusc. 4, 6; ligel. quum animi inaniter moveantur, id. Acad. 2, 15; — [inanis]: — ĭnānĭtus, 3: partic. af inanio.

ĭn.ăpertus, [2. in-], 3: ikke aaben; – fraudique inaperta senectus, (ikke udsat derfor), Sil. 7, 26. — ĭn.appărātĭo, [2. in-], onis, f.: Mangel paa Tilberedelse, Auct. ad Her. 2, 4. — ĭn.apprĕhensĭbĭlis, [2. in-], e: ubegribelig, Tertull. — ĭn.ăquo, [1. in-], are, v. a.: gior el. forvandler til Vand, Coel. Aur. — ĭn.ăquōsus, [2. in-], 3: som har Mangel paa Vand, Tertull.

1. ĭnărātus, 3: partic. af inaro. — 2. ĭn.ărātus, [2. in-], 3: upløiet, terra, Virg. Ge. 1, 83, tellus, Ovid., Hor. — in.ardesco, arsi, 3, v. n. inch.: at geraade i Brand; arbusculae in igne inardescentes, Plin. 13, 51; – men „poet." om det forgiftede Klædebon: Nec munus humeris ··· Herculis Inarsit aestuosius, Hor. Epod. 3, 18; – poet. ogs.: at blive ildfarvet el. ildrød; vid. Virg. Aen. 8, 623; ligel. Nunc inardescunt genae (rødme), Senec. Herc. Oet. 251; — II) „fig." o. „ment.": at vise sig heftig; at blive heftig el. opbragt; affectus omnis ··· nisi voce, vultu ··· inardescat, etc., Quintil. 11, 3, 2; men Tac. Ann. 6, 32: ∾ cupidine vindictae.

ĭn.ārĕfactus, [1. in-], 3: indtørret, Plin. 32. 43. — ĭn.aresco, [1. in-], rŭi, v. n. inch.: at indtørres derpaa; ogs. alm. at indtørres; ∾ capiti animalium taedia, (indtørres derpaa), Plin.; ∾ in sole, ogs. ∾ sole, (tørres deri), id.; men ∾ fructus ante maturitatem, Colum.: – men som Ordsprog: nihil facilius, quam lacrimas, inarescere, Quintil. 6, 1, 27; – men „alleg.": liberalitas ··· ita temperanda, ne nimia profusione inarescat, Plin. Ep. 2, 4.

ĭn.argentātus, [1. in-], 3: forsølvet, lamina, Plin., lecti, Dig. — ĭnargūte, adv., m. Negation: non inargute, (ret skarpsindigen), Gell. 11, 13; af — ĭn.argūtus, [2. in-], 3: ikke skarpsindig; men m. Negation: non inarguta sententia, Dig. — Inărĭme, es, f.: Ø i Tyrrhenerhavet, ved Kysten af Campanien; vid. Virg. Aen. 8, 716, Ovid. Met. 14, 89, o. A.; (hod. Ischia). — ĭn.ăro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.; I) indpløier el. nedpløier, fabalia pro stercore, Varr.; ∾ fimum, Colum., semina, Plin.; — II) „overf.": pløier el. dyrker; ∾ solum, id., agrum, Dig. — ĭn.artĭcŭlātus, [2. in-], 3, om Stemmen: uartikuleret el. utydelig, Arnob. — ĭn.artĭfĭcĭālis, [2. in-], e, ἄτεχνος: som ikke er kunstmæssig, probatio, Quintil. 5, 1, in.; — bf. adv. ĭnartĭfĭcĭālĭter: ikke kunstmæssigen, uden Kunstlheori; – ∾ se gerere in aliqua re, id. 2, 17, 42.

ĭn.ascensus, [2. in-], 3: ubestegen; ∾ locus, Plin. Pan. 65. — ĭn.aspectus, [2. in-], 3: useet, ikke seet, Stat. Theb. 1, 50. — ĭnaspĭcŭus, 3, [2. in-, aspicio]: usynlig, Auson. — inassatus, 3, [1. in-, asso]: som er stegt derpaa, el. som er stegt; ∾ arietinus pulmo, Plin.; — ĭn.assuētus, [2. in-], 3: uvant; ∾ equi, Ovid. Fast. 4, 450; cf. id. A. A. 1, 300: ∾ manu etc.; men absol. inassuetum (est: er ikke brugeligt), c. inf., Sil. 3, 236.

ĭn.attāmĭnātus, [2. in-]: ubesmittet, ukrænket, Tertull. — ĭn.attĕnŭātus, [2. in-], 3: uformindsket; ∾ fames, (ustillet), Ovid. Met. 8, 846. — ĭn.attrītus, [2. in-]: som ikke er slidt el. afslidt; ∾ aurum (trabeae], Paul. Nol.

ĭn.audax, [2. in-], ācis, adj.: ubehiertet, modløs, feig, Hor. Od. 3, 20, 3. — in.audĭbĭlis, [2. in-], e: uhørlig; ∾ melodia nobis, Censorin. — ĭn.audio, [1. in-], ivi o. ii, ĭtum, 4, v. a.: hører el. erfarer derhos og ligesom leilighedsvis el. som Nyhed; oftest in tempp. perff.; – num quid de quo inaudisti? Cic. Att. 6, 1; ligel. quae te video inaudisse, id. Fam. 9, 24; men re inaudita, fore etc., id. Balb. 18; ligel. m. acc. c. inf., Plaut. Aul. 2, 2, 88; – ogs. m. de, id. Most. 3, 1, 11, o. Cic. frgm. ap. Non. — ĭn.audītiuncŭla, [1. in-], ae, f.: liden el. kort Lection el. Forelæsning; in pl., Gell. 5, 21.

1. ĭnaudītus, 3: partic. af inaudio. — 2. ĭn.audītus, [2. in-], 3: som ikke er bleven hørt; bf. I) „alm.": uhørt, endnu ikke hørt, (m. Bibegr. af Nyhed el. Usædvanlighed); – nihil dicam, aut inauditum vobis, aut cuiquam novum, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Caecin. 13: novum est, non dico inusitatum, verum omnino inauditum; men insignis quaedam, inaudita, nova magnitudo animi, id. Sest. 39; — II) „bef.": som ikke er bleven forhørt for el. i Retten; vid. Tac. Ann. 2, 77, o. Suet. Vitell. 14.

ĭnaugŭrātĭo, onis, f., [inauguro]; oprdl.: Indvielse; bf. „overf.": Begyndelse, Tertull. — ĭnaugurato, abl. som adv.: s. und. flgd. — ĭn.augŭro, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.: anstiller Augurier, iagttager Varsler, spaaer af Varsler, spaaer; – ad inaugurandum etc., Liv. 1, 6; men inauguratum est, etc., Plaut. As. 2, 1, 11; – men Liv. 1, 36: divine, (du Spaamand), inaugura, fierine possit, quod etc.; — b) bf. inaugurato, (oprdl. abl. absol.), som adv.: efter el. ved Anstillelse af Augurier; – ∾ consecrare locum, Liv. 1, 44; cf. id. 1, 36; — II) „overf.": ved Anstillelse af Augurier at indvie et Sted el. en Person, at indvie el. inaugurere; – augures jussos adesse ··· locumque inaugurari, ubi etc., Liv. 3, 20; men id. 30, 26: augur in ejus locum inauguratus est filius; ligel. ∾ aliquem flaminem, id. 27, 28; cf. Cic. Phil. 2, 43; — b) sild. ogs. om anden Indsættelse, Appul.

īnaurātor, oris, m., [inauro]: en Forgylder, Firmic. — 1. īnaurātus, 3: partic. af inauro. — 2. īn.aurātus, [2. in-], 3, adj.: uden Guld el. Guldsmykker; ∾ atque illauta mulier, Titin. ap. Charis. — *īnaurio, ire, v. a.: at giøre hørende, Lactant.; o. — īnauris, is, f., sædv. pl. inaures: Ørensmykker, Plaut. Men. 3, 3, 17; cf. Plin. 9, 81; — [1. in-, auris]. — īn.aurītus, [2. in-], 3: uden Øren; – aut inora inauritave (gigni animalia), Gell. 7, 6.

īn.auro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: forgylder, overtrækker med Guld; – laquearia primo inaurata sunt in Capitolio, Plin. 33, 18; inauratam statuam alicui ponere, Cic. Verr. 2, 21; men Ovid. Med. 18: inaurata vestis, (guldvirket); ligel. ∾ palla, Auct. ad Her. 4, 47; — II) „overf.": beriger; – te malle a Caesare consuli, quam inaurari, Cic. Fam. 7, 13; ligel. „alleg.", Hor. Ep. 1, 12, 9; — not.: omni patagio inauratior pavo, Tertull.

inauspicato, adv., f. und. flgd. — in.auspĭcātus, [2. in-], 3; I) „alm.": hvorved Auspicierne ere tilsidesatte; ∾ lex, Liv. 7, 6; — b) df. abl. inauspicato, som adv.: uden at have taget Auspicier, Cic. Div. 1, 17; — II) „bef.": uheldvarslende, ulykkelig; – ∾ nomen, Plin.; ∾ garrulitas (cornicis), id.; – superl., inauspicatissimum judicatur, (det holdes for et meget ondt Varsel), c. inf., id. 28, 5.

īn.ausus, [2. in-], 3: ikke til at vove, hvad ingen tør vove; – ne quid inausum ··· fuisset, Virg. Aen. 8, 205; audere inausa, Senec. Thyest. 20; cf. Tac. Ann. 1, 42: quid inausum vobis etc.? men Senec. Ep. 91: nihil inausum esse fortunae. — ināversībĭlis, e, [2. in-, aversus]: uafvendelig, uforanderlig, aeternitas, Appul., (al. inaversabilis), inc. — inb-: de saal. begyndende Ord f. und. imb-.

in.caedŭus, [2. in-], 3: ikke afhuggen, silva, (hvori der ikke er hugget), Ovid.; ∾ lucus, id. — in.calcātus, [2. in-], 3: ubetraadt, humus, Paul. Nol. — in.călesco, [1. in-], călŭi, 3, v. n. inch.: at blive meget varm el. hed, at gløde odl.; saal. om Temperaturen; anni tempore incalescente, Colum.; cf. Liv. 22, 6; ogs. om anden Hede; vid. id. 1, 57: incaluerant vino; men „poet.": lacrimis incaluisse togam, (neml. i Sorg), Propert. 4, 7, 28; — II) „fig." o. „ment.": at geraade i Lidenskab; at blive begeistret; Ipsa quoque incalui (sc. amore), Ovid. Her. 11, 25; cf. id. Pont. 3, 4, 30; men id. Met. 2, 641: Incaluitque deo. — īn.calfăcio, [1. in-], ĕre, v. a.: opvarmer el. opheder, Ovid. Met. 15, 735; men om Solen, id. Fast. 4, 919.

incallide, adv.: uden List; df. enfoldigen, men m. Negation: non incallide tergiversari, (ret listigen), Cic. Off. 3, 33; af — in.callĭdus, [2. in-], 3: ikke listig, ikke forslagen; oftere m. Negation: non incallidus servus, (ret forslagen el. forstandig), Cic. Cluent. 16; non incallidus in jure, (ret øvet el. dygtig deri), Capitol.; men Tac. Ann. 3, 8: incallidus alioqui, (ligefrem, oprigtig). — incallo, are, v. a., [1. in-, callum]: giør tykhudet, Veget.

in.candesco, [1. in-], dŭi, 3, v. n. inch.: at blive varm el. hed; vid. Ovid. Met. 2, 728, o. id. ibd. 12, 12, ogs. Virg. Ge. 3, 479. — in.candĭdo, [1. in-], are, v. a.: giør hvid, Firmic. — in.cānesco, [1. in-], nŭi, 3, v. n. inch.: at blive hvid; – ornusque incanuit albo Flore piri, Virg. Ge. 2, 71; men spumis incanuit unda, Catull. 63, 13; – men om Alderdommen: quum pigra incanuit aetas, Sil. 3, 328.

*incantāmentum, i, n., ligesom incantatio o. ἐπῳδή, oprdl.: Sang derover el. dertil; – df. „overf.": Hexeformular; in pl., incantamenta carminum, Plin. 38, 3; — incantātio, onis, f.: = frgd.; pl., ∾ magicae, Tertull.; o. — incantātor, oris, m.: som fortryller el. forhexer ved sin Sang el. ved andre Hexekunster, Tertull.; af — in.canto, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.; oprdl.: at synge deri el. derpaa; passerem sepiculae incantantem, (f. in sepicula), etc., Appul.; — II) „bef.": at udsynge el. udsige en Trylleformular imod nogen, at fortrylle el. forhexe; – qui malum carmen incantasset, (en Hexeformular), Plin. 28, 4, e XII Tabb.; incantata mulier, (fortryllet, forhexet), Appul.; men incantata lacertis vincula, vid. Hor. Sat. 1, 8, 49. — in.cānus, [1. in-], 3: noget hvid el. graa, hvidlig el. graalig, crines, Catull., barba, Colum., caput, vid. Suet. Dom. 20; cf. Virg. Ge. 3, 311; – „poet.": incana secula, (i. e. multorum annorum secula), Catull. 95, 6.

incăpābĭlis, e, [2. in-, capio]: ufattelig, deus, Augustin. — in.căpax, [2. in-]: ācis, adj.: som mangler Evne dertil; ∾ sacramenti, Prud.; men incapax solvi, (uopløselig), id. — īn.căpistro, [1. in-], avi, 1, v. a.: paalægger (nogen) Grime el. Tømme; df. „overf.": ∾ aliquem malis erroribus, Appul. — incassum el. in cassum: f. und. cassus. — incaste, adv.: f. und. inceste. — incastīgātus, [2. in-], 3: ustraffet, udadlet, Hor. Ep. 1, 10, 45.

*incaute, adv.: uforsigtigen; stulte omnia atque incaute (sc. agere), Cic. Att. 7, 10; incaute et inconsulte (pugnare), Liv. 7, 15; – compar., ∾ murum subire, id. 21, 7; men Plin. Ep. 1, 15: nusquam incautius, (med større Tryghed); superl., Augustin.; o. — incautēla, ae, f.: Uforsigtighed, Salvian.; — [af flgd.].

in.cautus, [2. in-], 3: I) „alm.", o. ligesom act.: ubetænksom el. ubesindig el. uforsigtig; – hunc hominem incautum et rusticum etc., Cic. R. Am. 7; cf. Caes. B. G. 6, 30; men minime incautus patronus, Cic. Brut. 70; – incautus ad credendum pavor, Liv. 9, 12; – – compar., juventā incautiorem etc., id. 30, 13; superl., Sidon.; — b) ogs. m. ab, ogs. c. gen.; – incautus a fraude etc., Liv. 40, 5; incautusque sui, Stat.; — II) „bef." ogs. ligesom pass.: hvorfor man ikke tager sig iagt, uforudseet, usikker, farlig; – quod neglexeris, incautum atque apertum habes, Liv. 25, 38; ligel. iter ··· hostibus incautum, Tac. Ann. 1, 50; cf. Lucr. 6, 390, o. Propert. 2, 4, 14. — in.cavo, [1. in-], are, v. a.: at udhule, aliquid, Colum.

in.cēdo, [1. in-], cessi, cessum, 3, v. n. o. a.: skrider frem el. gaaer skridtvis derad el. derpaa, odl., (undert. m. Bibegr. af Gravitet el. Værdighed, odl., hvs. Senec. Qu. N. 7, 31: non ambulamus, sed incedimus); df. I) „egenl."; A) „alm."; – quam teter incedebat, etc., Cic. Sest. 8; cf. Virg. Aen. 5, 188 o. 553; ligel. quem modo ··· incedentem vidistis, Liv. 1, 16; cf. id. 2, 6; ligel. Matrona incedit census induta nepotum, Propert. 3, 13, 11; cf. Tibull. 2, 3, 52; — b) c. acc.: incedunt moestos locos etc., Tac. Ann. 1, 61; — B) „bef." i Krigssproget: at rykke el. drage el. marschere ud, at gaae løs derpaa, at marschere, odl.; – in perculsos acrius incedere, Sall. Jug. 101; cf. Liv. 9, 21; men id. 21, 33: et agmen reliquum incedere coepit; men propius incedentes, Tac. Ann. 4, 47; — II) „fig.", A) „alm.": at gaae imøde, at gaae dertil; – malitiae lenonis contra incedam, Plaut. Rud. 3, 3, 31; men facilius ad inventionem animus incedit, si etc., Cic. Inv. 2, 14; men incessit itineri et proelio, (begav sig paa Marschen og til Slag), Tac. 1, 51; — B) „bef." om Tings- o. Begrebssubjecter: at paakomme el. gribe nogen, at falde nogen ind, at vise sig, odl.; a) c. dat.; – exercitui tantus incessit ··· dolor etc., Caes. B. C. 3, 74; cf. Sall. Catil. 31; ligel. gravior cura patribus incessit, Liv. 4, 57; cf. Tac. Ann. 3, 36; — b) c. acc.; ipsum ingens cupido incessit Tarenti potiundi, Liv. 24, 13; ligel. timor patres incessit, ne etc., id. 1, 7; – men Ter. Andr. 4, 3, 15: Nova nunc religio in te istaec incessit, (hvor in er at mærke);

— c) absol.: at falde ind, at indtræffe, at opstaae, odl.; – postquam tenebrae incedebant, Tac. Ann. 15, 37; ubi tempestas incessit, Colum.; ligel. ∾ siccitates, frigora, etc., id.; – ubi etc., lascivia atque superbia incessere, Sall. Jug. 41; cf. Tac. Ann. 3, 36: ubi pro modestia et pudore ambitio ac vis incedebat; men id. ibd. 2, 55: occultus rumor incedebat, m. acc. c. inf.; cf. Liv. 8, 17: religio deinde incessit, vitio eos creatos.

ĭn.cĕlĕber, [2. in–], bris, bre: ubekiendt, uberømt; – ∾ vallis, Sil.; men m. Negation: non incelebres libri, Gell. 5, 14. — in.cĕlĕbrātus, [2. in], 3: ikke omtalt, ikke omskreven; vid. Tac. Ann. 6, 7: nobis pleraque digna cognitu obvenere, quamquam ab aliis incelebrata.

incendĕ.făcio, fēci, 3, v. a., [incendo]: stikker i Brand, carraginem, Treb. Claud. 8. — *incendiālis, e: hørende til Ildebrand el. Opbrændelse; ∾ tunica, Tertull.; — incendiārius, 3: hørende til Antændelse, tela, Ammian.; men ∾ oleum, Veget., (i. e. naphtha); – ∾ avis: etslags ubekiendt Fugl, vid. Plin. 10, 17; — B) df. subst. incendiarius, i, m.: Brandstifter, Mordbrænder, Tac. Ann. 15, 67, o. Suet. Vitell. 17; o. — incendiōsus, 3: brændende; ∾ folia gustu, Appul.; – compar., Fulgent.; — [flgd.].

incendium, i, n., [incendo]: antændt Ild, Ildebrand, Brand; I) „egenl.“; – ∾ facere, (lægge el. paasætte), Cic., Caes.; cf. nedenf. Cic. Mur. 25; in ipso urbis incendio, Caes.; men (frumentum) flumine atque incendio corruperunt, id. B. G. 7, 55; men nihil cogitant ··· nisi incendia, etc., Cic. Catil. 2, 5; men cunctos, qui etc., incendium hausit, Tac. Hist. 4, 60; – f. ogf. Hor. Ep. 1, 18, 35, o. Virg. Aen. 5, 680; — II) „fig.“; A) „overf.“; 1) „alm.“: Ild, Brand, Hede, odl.; – ∾ siderum, Plin.; cf. id. 18, 76: Auster Africae incendia affert cum serenitate; men Lucr. 4, 873: quae stomacho praebent incendia nostro: – 2) „concret.“: Brand, Fakkel; (saal. alene „poet.“); vid. Virg. Aen. 9, 71, o. Ovid. Met. 14, 539; — B) „ment.“; 1) „alm.“, men oftest „alleg.“; – vid. Cic. Mur. 25: incendium in suas fortunas excitatum etc.; cf. id. d. Rep. 1, 1: oriens incendium belli ··· restinguere; ligel. id. Catil. 1, 11: invidiae incendio conflagrare; cf. Liv. 22, 40, o. id. 39, 6; — 2) „bef.“: lidenskabelig Ild, brændende Harme el. Attraa el. Elskov, odl.; – cupiditatum incendiis inflammatus, Cic.; men restinctis jam animorum incendiis, id. Orat. 8; cf. id. d. Or. 2, 47; – ogf. om en Smerte, Vell. 2, 130, om et Oprør, id. ibd. 125; men Plaut. Merc. 3, 4, in.: Ita mihi in pectore ··· facit amor incendium; cf. Ovid. Fast. 1, 411: ∾ mitia praebere, o. id. A. A. 2, 301: ∾ movere.

incendo, di, sum, 3, v. a., [1. in–, candeo]: stikker i Brand, antænder, forbrænder; I) „egenl.“; – cupas taeda ac pice refertas incendunt, etc., Caes. B. C. 2, 11; cf. id. B. G. 1, 5, o. id. ibd. 7, 3, ogf. Cic. Catil. 3, 4, oftere; ∾ naves el. classem, id.; – ∾ tus et odores, id. Verr. 4, 37; men ∾ altaria, Virg., ogf. aras votis, id. Aen. 3, 279; men ∾ agros, (neml. for at rydde dem), id. Ge. 1, 84; men Cic. Verr. 1, 33: quum ipse circumsessus paene incenderere, (paa det nærmeste var bleven indebrændt); – men absol.: nec incendit, nisi ignis, Quintil. 6, 2, 28; — II) „fig.“; A) „overf.“; 1) „alm.“: at giøre lys el. skinnende, at belyse, odl.; – ejusdem (solis) incensa radiis luna, Cic. N. D. 1, 31; men quod sol incenderit (aurum), Ovid. Pont. 2, 1, 41; men digitos incendere gemmis, (smykke dem dermed), Stat.; — 2) „bef.“; a) ∾ annonam, (opskrue Kornpriserne), Varr.; — b) si istuc ··· conare, tuum incendes genus, (skal du bringe Fordærvelse derover), Plaut. Trin. 3, 2, 49; — B) „ment.“: at optænde en Lidenskab, at bringe i Hede, at ophidse, odl.; – ∾ judicem, Cic. d. Or. 2, 45; men ∾ plebem largiundo, etc., Sall. Catil. 38; cf. id. ibd. 13: ∾ juventutem ad facinora; men Virg. Aen. 4, 360: Desine meque tuis incendere teque querelis; cf. id. ibd. 5, 455: Tum pudor incendit vires et conscia virtus; men Cic. Tusc. 1, 2: incendi ad studia gloriā; cf. id. Prov. Cons. 14; men inimicitiis incensa contentio, id. Opt. Gen. Or. 7; – ogf. absol.: Dumque petit, petitur, pariterque incendit et ardet, Ovid. Met. 3, 425; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 9: loquarne? incendam; etc.

incense, adv. af 1. incensus, ligesom antændt; df. „fig.“: med Ild el. Heftighed, Gell. 10, 3. — *incensio, onis, f.: Antændelse el. Afbrændelse, Capitolii, Cic. Catil. 3, 4; men incensione urbem liberavi, id. Sull. 11; o. — incensor, oris, m.: som antænder, som sætter Ild derpaa; (eftercl. Ord); ∾ messium, Dig.; men ∾ specularum, (som tænder Ildsignaler), Appul.; – ogf. „overf.“: ∾ turbarum, (som vækker Uroligheder), Ammian.; — [incendo]. — 1. incensus, 3: partic. af incendo. — 2. incensus, 3, adj., [2. in–, census, 3, censeo]: som ikke er anført paa Censorernes Lister; – hominem incensum vendere, Cic. Caecin. 34; cf. Liv. 1, 44: lex de incensis lata; men id. 4, 8: populus per multos annos incensus.

*incentio, onis, f.: Blæsen el. at blæse deri el. derpaa; incentiones tibiarum, Gell. 4, 13; – ogf. Istemmen el. Affyngen, navnl. af en Trylleformular, id. 16, 11; — incentivus, 3: ligesom opstemmende el. istemmende; (for= o. efterel. Ord); – ∾ tibia, (Discantfløiten), Varr.; (opp. tibia succentiva); — II) df. „fig.“; A) „alleg.“: som er foran el. forud (et andet); – pastorum vitam esse incentivam etc., id.; — B) „overf.“: hidsende el. hidsig, lues, Prudent.; — b) df. subst.: incentivum, i, n.: Lokkemiddel Fristelse, vitiorum, Hieronym.; o. — incentor, oris, m.: en Forsanger; (efterel. Ord); ∾ carminis, Paul. Nol.; incentore canam Phoebo, Avien. Perieg. 895; — II) „fig.“: som ophidser dertil; ∾ igneus turbarum, Ammian.; ∾ civilis belli, Oros.

*inceptio, onis, f.: Begyndelse, Foretagende; ∾ tam praeclari operis, Cic. Acad. 2, 38; – nam inceptio est amentium, etc., Ter. Andr. 1, 3, 13; — incepto, are, v. a. intens.: begynder derpaa, foretager; (for= o. efterel. Ord); – quo iter inceptas? Plaut.; ligel. quid inceptas? Ter. Eun. 5, 8, in.; men quod ··· inceptas facinus facere, Plaut. Curc. 1, 1, 23; – men Gell. 1, 11: tibicines canere inceptabant; o. — inceptor, oris, m.: som begynder derpaa, som fremkalder el. foranlediger noget; – O mearum voluptatum omnium inventor ··· inceptor, perfector! Ter. Eun. 5, 9, 4; — [incipio]. — inceptum, i, n.: f. und. incipio. — 1. inceptus, 3: partic. af incipio. — 2. inceptus, us, m., [incipio]: Begyndelse, Foretagende; in pl., Val. Fl. 6, 124.

incernĭcŭlum, i, n.; I) Saald, Sigte, Cato; – ogf. ligesom τελία: Melkasse el. Grynkasse, Plin. 8, 69; af — in.cerno, [1. in–], crēvi, crētum, 3: sigter el. sælder derpaa el. deri; ∾ cribro terram, Cato, Colum.; – piper album ··· Incretum, (paasigtet el. paastrøet), Hor. Sat. 2, 4, 75; men ∾ marmor super fricaturam, Vitruv. — in.cēro, [1. in–], (avi), atum, 1, v. a.: væxer, overtrækker med Vox; canaliculo intus incerato, Cels.; – men „poet.“: ∾ genua deorum, Juvenal. 10, 55, (lægge Votivtavler af Vox paa deres Knæer, d. e. at giøre dem Løfter).

1. incerte, adv. af incertus: usikkert, hid og did; ∾ errat animus, Enn. ap. Gell. 19, 10; ∾ vagat exsul, Pacuv. ap. Non. — 1. incerto, abl. som adv., f. und. incertus. — 2. incerto, are, v. a., [incertus]: gior uvis el. usikker; (for= o. efterel. Ord); – longa dies meum incertat animum, Plaut. Epid. 4, 1, 18; – ∾ prospectum alicui, Appul.; ∾ sermonem singultu, id.

incertus, [2.in-], 3; I) objectivt, om en ifølge nogen Beskaffenhed ligesom vaklende Gienstand: uvis, usikker, ubestemt, odl.; - Amicus certus in re incerta cernitur, Enn. ap. Cic. Lael. 17; Quae nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient, Ter. Andr. 2, 3, 16; incertis itineribus ··· in hiberna perveniunt, Caes. B. G. 5, 37; ∾ status, Cic., dominatus, id.; men ∾ crines, (uordnede), Ovid.; per incertam lunam, (i svagt Maaneskin), Virg. Aen. 6, 270; cf. ∾ soles, id. ibd. 3, 203; men ∾ securis, id. ibd. 2, 224, (usikker, som ikke træffer rigtigt); ∾ vultus, (forstyrret Mine), Sall. Jug. 106; - „poet." ogs. in neutr. som adv.: incertum vigilans, Ovid. Her. 10, 9, Stat.; — II) subjectivt om det ifølge en Erkiendelse el. Overbevisning ligesom Vaklende: uvis, ubestemt, tvivlsom, odl.; - nihil est incertius vulgo, Cic. Mur. 17; men id. ibd. 32: quod est dubium, id relinquere incertum, etc.; cf. Plin. 17, 1: incerta atque dubia tractare; ∾ eventus reliqui temporis, Cic. Quint. 26; cf. id. Mil. 21; ∾ auctor, Quintil.; — b) saal. ofte m. en Relativsætning; - moriendum enim certe est, et id incertum, an hoc ipso die, Cic. d. Senect. 20; confessus est quidem, sed incertum, utrum quia verum erat, an quia etc., Plin. Ep. 4, 11; - Italicos incertos, socii an hostes essent, etc., Liv. 30, 35; cf. Sall. Jug. 49; - men Liv. 28, 36: incerto prae tenebris, quid aut peterent, aut vitarent; — bb) neutr. absol. incertum, i: det Uvisse, Uvisheden; ne cujus incerti vanique auctor esset, Liv. 4, 13; incerta maris et tempestatum, Tac.; ad incerta belli, Liv.; men Cic. Caecin. 27: in dubium incertumque revocari, (bringes i Fare); - in incertum, Liv. 4, 13: paa en ubestemt Tid; — b) ogs. m. Relativsætning; postremo fugere, an manere, tutius esset, in incerto erat, Sall. Jug. 38; ligel. in incerto habuere, quidnam consilii caperent, id. Catil. 41; — c) ogs. er at mærke abl. incerto, som adv.: usikkert el. uvist; ubi habitet dum, incerto scio, Plaut. Epid. 3, 4, 69, oftere; — B) „overf." paa den Person, som er i Uvished derom: uvis, tvivlende el. tvivlraadig, odl.; a) absol.; suspensam et incertam plebem Rom. etc., Cic. Agr. 2, 25; men Sall. Jug. 74: varius incertusque agitabat; cf. Plaut. Epid. 3, 4, 3; — b) m. Relativsætning; quid dicam hisce, incertus sum, Ter. Hec. 3, 4, 36; quum incertus essem, ubi esses, Cic. Att. 1, 9; cf. Virg. Aen. 3, 7, ogs. Hor. Sat. 1, 8, in.; — c) c. gen.; Incertusque meae paene salutis eram, Ovid. Trist. 3, 3, 4; incertus sententiae, Liv., ultionis, Tac.; - naves incertae locorum, Auct. B. Afr. 7; - incertus animi, Tac. Ann. 6, 46.

*incessābilis, e: uafladelig, uden Ophør; (eftercl. Ord); ∾ labor, Capella; — df. adv. incessabiliter: uden Ophør, id.; o. — incessanter, adv.: uafladeligen, Cod. Justin.; — [2.in-, cesso].

incesso, cessivi o. cessi, 3, v. a., intens. af incedo; I) „egenl.": gaaer løs derpaa, angriber el. anfalder fiendligen; - quae (pars corporis) quum jaculis saxisque incesseretur, Liv. 8, 24; cf. Suet. Calig. 25, ogs. Ovid. Met. 13, 566; — b) ogs. absol.; saevisque parant incessere telis, id. ibd. 14, 402; cf. Suet. Vitell. 17; — II) „fig.": angriber el. forfølger, navnl. med Talen; df. anklager el. beskylder, odl.; - ∾ aliquem dictis protervis, Ovid. Met. 13, 232; ∾ adversarios maledictis, Suet.; cf. id. Tib. 57, oftere; - ∾ aliquem criminibus, Tac., occultis suspicionibus, id.; ogs. ∾ aliquem ut tumidiorem, Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 70; men sermo cum risu aliquos incessens, Quintil.; cf. id. 6, 3, 35: si aut nationes totae aut ordines incessantur.

incessus, us, m., [incedo]; I) „egenl." el. som Handling: Skriden el. Skridt, Gaaen el. Gang; navnl. Maaden at gaae paa; - status, incessus, sessio ··· teneant illud decorum, Cic. Off. 1, 35; ∾ citus modo, modo tardus, Sall. Catil. 15; cf. Cic. Pis. 11, o. Ovid. A. A. 3, 306, ogs. Virg. Aen. 1, 405; - ogs. om Dyrene, Plin. 10, 54; - „poet." ogs. in pl., Ovid. Met. 11, 636; — B) „bes." ogs.: fiendligt Indfald el. Angreb; - primo incessu (solvere obsidium), Tac. Ann. 4, 24; cf. id. ibd. 12, 50; — II) „overf." o. „concret" el. som Sted: Indgang el. Adgang el. Tilgang; - quum alios incessus hostis clausisset, etc., Tac. Ann. 6, 33.

inceste, adv. af 1.incestus; I) syndigen, ugudeligen; ∾ facere sacrificium Dianae, Liv. 1, 45; cf. Lucr. 1, 99; — II) „bes.": ukydsk el. utugtigen; vid. Cic. Coel. 14, o. Suet. Ner. 28; - compar., Arnob. — incestĭfĭcus, 3, [1.incestus, facio]: som begaaer en Forbrydelse el. Skændsel, Senec. Phoen. 223. — incesto, avi, 1, v. a., [1.incestus]; I) „alm.": giør uren, besmitter; - ∾ funere classem, (om den Ubegravne), Virg. Aen. 6, 150; ∾ aras, Stat., diem, id.; — II) „bes.": smitter el. skænder med Utugt; ∾ puellam, Plaut., filiam, Tac.; ∾ se coram aliquo, Suet. — incestum, i, n.: s. und. 1.incestus.

1.incestus, 3, [2.in, castus]; I) uren el. besmittet, syndig el. forbrydersk; virum optimum incesto ore lacerare, Cic. Phil. 11, 2; men incestus, Hor. Od. 3, 2, 30, (den Ugudelige); - concessa apud illos, quae apud nos incesta, Tac. Hist. 5, 4; incestarum avium catervae, Stat.; cf. Hor. A. P. 472; — II) „bes.": besmittet med Utugt, utugtig, ukydsk; - ∾ judex, Hor. Od. 3, 3, 19, (i. e. Paris); incestis temerari vocibus aures, Ovid. Trist. 2, 503; ∾ sermones, Liv., amores, Tac., Hor.; cf. Suet. Claud. 26; men sic incesta perit (Vestalis), Ovid. Fast. 6, 459; — B) df. neutr. incestum, i, som subst.: Utugt, navnl. ogs. som Religionsbrøde; - incestum summo supplicio sanciunto, Cic. Leg. 2, 10, e XII Tabb.; incestum facere, Cic., committere, Quintil., Dig.; incesti damnata, Quintil. 7, 7, 3; - pl. incesta, vid. Cic. Tusc. 4, 35; ligel. ∾ sororum, Suet., Vestalium, id.; df. — 2.incestus, us, ligesom incestum: Utugt el. Blodskam, odl.; de incestu quaestio, Cic. Mil. 22, oratio, id. Brut. 32.

in.chăraxo, [1.in-], are, v. a., ἐγχαράσσω: kradser el. ridser deri; ∾ avem, Apic. — inchŏămenta, orum, n.: den første Undervisning, Capella; — inchŏātio, onis, f.: Begyndelse, Augustin. — inchŏātīvus, 3: som betegner en Begyndelse, verba, Prisc.; o. — inchŏātor, oris, m.: som begynder; ∾ mortis, (den første Manddraber), Prudent.; — [flgd.].

inchŏo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; (rimel. oprdl.: at gyde i Formen, ἐγχέειν; df. sædv.): begynder; A) „alm."; a) c. acc.; - ab alio (artifice) inchoatum (signum) accipere et perficere, Cic. Fin. 4, 13; cf. id. ibd.: qualem igitur natura hominem inchoavit? (ogs. er dette hele Sted at efterse i dets Sammenhæng); s. ogs. id. Off. 3, 2: qui (pictor) Coae Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquisset, absolveret; men id. ibd. 3, 7: quoniam operi inchoato ··· tamquam fastigium imponimus; - saal. ofte om Aandsværker; vid. Cic. Arch. 11, o. id. Orat. 9; ligel. id. Acad. 1, 3: philosophiam multis locis inchoasti; cf. id. Brut. 5; - ogs. om andre Gienstande; saal. Favonius ver inchoat, Plin.; inchoandae vindemiae dies, id.; men „poet.": Tum Stygio regi nocturnas inchoat aras, Virg. Aen. 6, 252, (begynder at offre til ham); — b) c. inf., Lucr. 3, 184, o. Lucan. 10, 174; — B) „bes." heder ogs. partic. perf. inchoatus, 3: som alene er begyndt, (oppon. perfectus); vid. Cic. Top. 18, o. id. Fin. 4, 6; ligel. id. d. Or. 1, 2: quae ··· ex commentorialis nostris inchoata et rudia exciderunt; — II) neutr.: at begynde, at tage sin Begyndelse; (alene efterel.); inchoante mense,

Pallad.; — b) „poet." ogſ., ligeſom infit: begynder at tale, Stat. Theb. 8, 623.

in.cĭcur, ŏris, adj., [2.in-]: ikke tam; df. „overf.": vild, raa; reprime incicorem iracundiam, Pacuv. ap. Fest. — 1.incīdo, cīdi, cāsum, 3, v. n., [1.in-, cado]: at falde deri el. derpaa, at falde el. ſtyrte ind el. ſammen, at geraade deri, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; a) m. in c. acc.; – ∾ in foveam, Cic.; men ex spelunca saxum in crura ejus incidisse, id. Fat. 3; cf. Virg. Aen. 2, 305; men Liv. 27, 23: pestilentia incidit in urbem agrosque; – ogſ. m. andre praepp.; ſaal. m. ad, Virg. Aen. 12, 926, m. super, id. ibd. 2, 467; — b) c. dat.; Sagunti ruinae nostris capitibus incident, Liv. 21, 10; cf. Ovid. Met. 5, 104; men ∾ Romanis ultimis, Liv. 28, 13; — B) „beſ.": tilfældigen el. pludſeligen at falde el. geraade el. komme deri el. ſtøde derpaa, odl.; – qui in me ipsum incurrit et incidit, (neml. i Trængſelen), Cic. Planc. 7; men ∾ in aliquas insidias, id. Fam. 7, 3; cf. id. R. Am. 52; ogſ. ∾ inter catervas armatorum, Liv. 25, 39; – men quocumque inciderunt (oculi), Cic. Mil. in.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) at falde el. geraade el. komme deri; – ∾ in morbum, Cic., in furorem et insaniam, id. Pis. 20; — 2) at overfalde el. tilſtøde, odl.; – tantus terror incidit exercitui etc., Caes. B. C. 3, 13; men Cic. d. Or. 1, 7: ut nihil incidisset postea civitati mali, quod non etc.; — B) „beſ."; 1) tilfældigen at geraade deri el. at komme dertil, odl.; ogſ. at geraade el. falde derpaa (i Tanken el. i Talen), oſv.; – quod in id reip. tempus non incideris, sed veneris, etc., Cic. Fam. 2, 7; men id. Div. in Caecil. 15: quoniam non consulto, sed casu, in eorum mentionem incidi; cf. id. Brut. 2; men ∾ in amicitiam alicujus, (tilfældigen at blive nogens Ven), Sall. Catil. 14; ∾ in cupiditatem imperiorum, etc., Cic. Off. 1, 8; men id. Fam. 5, 8: non me ··· fortuito ad tuam amplitudinem meis officiis amplectendam incidisse; – quodcumque inciderit in mentem (m. o. ud. dat.: hvad der falder nogen ind), Ter. Heaut. 3, 1, 75; cf. id. Phorm. 1, 3, 5, oftere; ogſ. Cic. Fin. 4, 16; men ex ipsa re mihi incidit suspicio, Ter. Andr. 2, 2, 22; ligeſ. id. Heaut. 3, 3, 37: ut aliud ex alio incidit; men Liv. 1, 57: potantibus his ··· incidit de uxoribus mentio; — 2) at falde ind el. at indtræffe i el. paa en vis Tid; – in quem diem Romana incidunt mysteria, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Pis. 4, ogſ. Quintil. 12, 11, 16; — 3) ſom Begivenhed at falde ind el. at tildrage ſig el. finde Sted el. indtræffe, odl.; – in nostra civitate ··· optimis viris ··· tales casus incidisse, Cic. Fam. 5, 17; men id. Off. 1, 10: incidunt saepe tempora, quum etc.; cf. id. ibd. 1, 43; – potest incidere quaestio, Quintil.; men Plin. 2, 27: haec ideo facta, quia incasura erant illa; – forte ita incidit, ut etc., Liv. 26, 23; ligeſ. m. ne, id. 1, 46; men si quando ita incidat, Quintil.

2.incīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [1.in-, caedo]: ſkærer deri el. derpaa, giør et Indſnit, beſkærer, tilſkærer, odl.; – ∾ arbores, Plin.; cf. Caes. B. G. 2, 17; ∾ venam, (ſlaae el. aabne den), Plin., Cels.; incisi nervi non solidantur, Plin.; men „alleg.": qui mihi pinnas inciderant, (havde ſtækket mine Vinger), etc., Cic. Att. 4, 2; – ∾ vites falce, Virg. Ecl. 3, 11; pulmo incisus (in extis), Cic. Div. 1, 39; – ∾ linum, (overſkære), Cic. Catil. 3, 5; ∾ funem, Virg.; men ∾ corpora el. homines, (anatomere dem), Cels.; men Liv. 6, 29: tabula ··· his ferme litteris incisa; cf. Hor. Od. 4, 8, 13; — B) „beſ."; 1) indſkærer el. indhugger el. indgraver deri el. derpaa; oftest m. in c. abl., ſield. m. in c. acc., vid. Cic. Phil. 1, 10, o. Liv. 3, 57; ogſ. c. dat., ogſ. absol.; – in qua basi grandibus litteris Africani nomen erat incisum, Cic. Verr. 4, 65; ligeſ. carmen incisum in sepulcro, id. d. Senect. 17; cf. id. Balb. 23; – ∾ fastos marmoreo parieti, Suet. Gramm. 17; cf. Plin. Pan. 54; men ∾ amores arboribus, Virg. Ecl. 10, 53; cf. Ovid. Met. 9, 529; – incidebantur domi leges, Cic. Mil. 32; — 2) forfærdiger ſkærende, tilſkærer; ∾ faces, Virg. Ecl. 8, 29; cf. Ovid. Met. 8, 245; — II) „fig."; A) afbryder el. ſtandſer, holder inde, hører op, odl.; ∾ poëma, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. d. Or. 2, 82, o. Liv. 32, 37; men ∾ novas lites, Virg. Ecl. 9, 14; cf. Hor. Ep. 1, 14, 36; — B) afſkærer, borttager; – ∾ media, vid. Cic. Phil. 2, 19; men spe omni reditus incisa, Liv. 2, 15; cf. id. 44, 6 o. 13; men ∾ testamentum, (ophæve el. casſere), Dig.; — III) af partic. incīsus, 3, er subst. neutr. incisum, i, Grækernes κόμμα: Afſnit el. Indſnit i Perioden, Komma; vid. Cic. Orat. 62; cf. Quintil. 9, 4, 22: incisum erit sensus non expleto numero, etc. — incidŭus, 3, ſ. und. incaeduus.

inciens, tis, adj., [beſl. m. ἐγκύων, i. e. praegnans]; om Dyrene: drægtig, med Foſter; ∾ sues, Plin., oves, Varr. — incile, is, n., ſ. und. flgd. — incilis, e, [ſkal være ſyncop. f. incidilis af 2.incido], ligeſom indſkaaren; df. fossa incilis, (Afløbsrende), Cato; — II) oftest subst. incile, is, n.: Afløbsrende, odl.; incilia excitare, Colum., aperire, Cato; ogſ. incile ducere, Dig.; – df. lignelſesvis: tamquam in quodam incili omnia adhaeserunt, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 5. — incilo, are, v. a.: udſkælder, dadler; (forel. Ord); – spernere, incilare probris, Att. ap. Non.; men Lucr. 3, 977, absol.: jure increpet inciletque.

incinctus, 3: partic. af flgd. — incingo, [1.in-], cinxi, cinctum, 3, v. a.: omgiorder el. omgiver dermed; (oftest „poet." o. i efteraug. Proſa); – ∾ aras verbenis etc., Ovid. Met. 7, 242; incingi zona, id. Her. 9, 66; men Mela 2, 3, Arcadiam ··· undique ··· incingunt; men ∾ se etc., vid. Catull. 64, 259; – ogſ. medial c. acc., Ovid. Met. 4, 483; men c. abl., id. ibd. 14, 720; — b) df. partic. incinctus, 3: omgiordet dermed, ifført; incinctus cinctu Gabino, Liv. 8, 9; cf. Virg. Aen. 7, 346, o. id. Ge. 4, 342; – df. „poet.", Margine gramineo patulos incinctus hiatus (acc. graec.), Ovid. Met. 3, 162; cf. id. ibd. 13, 894.

incĭno, ĕre: v. a. o. n., [1.in-, cano]: iſtemmer ſyngende el. blæſende; – varios incinit ore modos, Prop. 2, 18, 6; cf. Gell. 1, 11; – men ſom neutr.: si modulis lenibus tibicen incinat, id. 4, 13.

incipesso, ĕre, ſ. und. incipisso. — incĭpĭo, cēpi, ceptum, 3, v. a. o. n., [1.in-, capio]; oprdl.: tager fat derpaa, (opp. desino el. desisto); df. (tildels m. Bibegr. af Virkſomhed): begynder at handle, begynder; – oftest c. inf.; ogſ. undert. absol., el. c. acc., el. m. ab, oſv.; – (in tempp. perff. er Formen coepi hos Cic. d. ſædvanlige; vid. id. Verr. 5, 10); — I) act.; a) c. inf.; – ne nimis cito diligere incipiant, neve non dignos, Cic. Lael. 21; cf. id. ibd. 16; – jamque frumenta maturescere incipiebant, Caes.; cf. id B. G. 2, 2; men qua crus esse incipit, Ovid. Met. 6, 255; – Male quod mulier facere incepit, nisi etc., Plaut. Truc. 2, 5, 12; — b) absol.; ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus, Cic. Off. 1, 37; dum deliberamus, quando incipiendum sit, incipere jam serum est, Quintil.; – ac statim sic rex incipit, (begynder at tale), Sall. Jug. 109; cf. Hor. A. P. 136, oftere; men id. Ep. 1, 2, 41: sapere aude; Incipe, (begynd kun derpaa); – turpe inceptu, Ter.; incipientes (pueri: ſom begynde at lære), Quintil.; — c) c. acc.; ∾ bellum, (opp. deponere), Sall. Jug. 83; ∾ opus, Liv. 7, 34, sementem, Virg., Maenalios versus, id.; recentes sumus ad id, quod incipimus, Quintil.; – men pass.: tanta incepta res est, Plaut.; cf. Ter. Andr. 5, 1, 17, ogſ. Hor. Epod. 14, 7, o. Virg.

Ge. 2, 39; f. ogſ. Caes. B. G. 7, 17, o. Sall. Jug. 21; — d) m. ab; – a Jove incipiendum etc., vid. Cic. d. Rep. 1, 36; men om Taleren: ∾ ab excusatione aetatis, Quintil.; – men impers.: optime incipitur a longis etc., id.; — II) in neutr.: begynde at være, at tage ſin Begyndelſe, at begynde; – quum etc., tum incipere ver etc., Cic. Verr. 5, 10; – quoties incipit sensus, aut desinit, Quintil.; cf. Ter. Andr. 4, 2, 26, o. Virg. Aen. 2, 269; – men om en Localitet: mox Idumaea incipit etc., Plin. 5, 14; – incipiente aetate, id.; incipientes hydropici, id. 24, 80; — III) af partic. inceptus, 3, er subst. neutr. inceptum, i, n.: det begyndte Værk el. Arbeide, Begyndelſe el. Foretagende, ofl., (opp. factum), Cic. Catil. 2, 12; cf. Hor. A. P. 127, o. Sall. Catil. 4 o. 7; – incepto absistere, Liv., desistere, Virg.; haerere in incepto, id. Aen. 2, 654; ∾ peragere, id., perficere, Sall.; – ogſ. in pl.; cupidus incepta patrandi, id. Jug. 70; cf. id. Catil. 17, ogſ. Hor. A. P. 14; men di nostra incepta secundent, Virg. Aen. 7, 269; cf. Ovid. Am. 3, 2, 56; df. — incipisso, (el. -esso), ĕre, v. a., (plautinſk Biform af frgd., o. m. ſ. Bem.); – ∾ magnam rem, Plaut.; cf. id. Capt. 3, 3, 17, o. id. ibd. 4, 2, 22.

in.circumcīsus, [2.in-], 3: uomſkaaren, Prudent. — in.circumscriptus, [2.in-], 3: uindſkrænket, Prudent. — incīse, o. incīsim, adv. af 1.incisus: i korte Affatſer; vid. incisum und. 2.incido, ogſ. Cic. Orat. 63 o. 67. — incīsio, onis, f., [2.incido]; I) i Rhetoriken, ligeſom incisum, Grækernes κόμμα, (ogſ. vort Komma): Indſnit el. Affnit i Perioden; vid. Cic. Orat. 61 o. 64; — II) i Metriken: = caesura, Diomed.; — III) hos Lægerne: ſkærende Smerte i Underlivet; ∾ interiorum, Veget. — incīsum, i, n.: ſ. und. 2.incido. — incisūra, ae, f., [2.incido]: Skaar el. Indſnit, Colum.; ab ipsa incisura (herbae), Plin. 11, 94; — II) „beſ." ogſ.; A) naturlig Fordybning, navnl. i Haanden; Plin. 11, 114; ogſ. i Træernes Blade, id.; ogſ. hos Inſecterne; insecta appellata sunt ab incisuris, etc., id. 11, 1; — B) i Maleriet: Adſkillelſe af Lys og Skygge, vid. id. 33, 37. — 1.incīsus, 3: partic. af 2.incido. — 2.incīsus, us, m., [2.incido]: Indſkæren deri el. Indſnit (i et Træ); proximo anno ab incisu, Plin. 16, 23.

*incītābŭlum, i, n.: Opmuntrings- el. Pirremiddel; ∾ ingenii et virtutis, Gell. 15, 2; o. — incītāmentum, i, n., ligeſom frgd.: Opmuntringsmiddel, Tilſkyndelſe, periculorum, (i. e. ad pericula), Cic. Arch. 10, ad honeste moriendum, Curt.; – ogſ. in pl.: incitamenta irarum, Tac. Ann. 1, 55.

incītāte, adv. af 1.incitatus: hurtigen, ilende; men alene om Talen o. in compar.; – fluit omnino numerus ··· tum incitatius ··· tum tardius etc., Cic. Orat. 63; cf. id. ibd. 20. — incītātio, onis, f.; oprdl.: ſtærk el. heftig Bevægelſe, ſ. nedenf.; df. I) ligeſom m. activ Bem.: Opmuntring el. Tilſkyndelſe el. Ophidſelſe; – languentis populi incitatio etc., Cic. d. Or. 2, 9; cf. id. ibd. 2, 43: acri et vehementi quadam incitatione inflammari; — II) m. ligeſom paſſiv Bem.; A) „egenl.": Hurtighed el. Haſtighed; – (sol) tanta incitatione fertur, ut etc., Cic. Acad. 2, 26; — B) „fig." o. „ment.": bruſende Heftighed i Sindet; ogſ. Begeiſtring; ogſ. Heftighed i Foredraget; – est quaedam animi incitatio atque alacritas etc., Caes. B. C. 3, 92; men mentis incitatione et permotione divina (divinare), Cic. Div. 1, 40; men ejus (orationis) vim atque incitationem etc., id. d. Or. 1, 35; o. — incītātor, oris, m.: ſom ophidſer el. oprører, Prudent., Ammian.; — df. fem. incītātrix, īcis, ad vitia, Arnob., libidinum, Lactant.; — [incito]. — 1.incītatus, 3: partic. o. adj. af incito. — 2.incītātus, us, m., [incito], ligeſom incitatio: ſtærk Bevægelſe; assiduo mundi incitatu, Plin. 2, 45.

in.cĭto, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: ſætter i ſtærk Bevægelſe, driver affted; hyſ. ∾ se: komme i ſtærk Bevægelſe, ile affted; I) „egenl."; – ∾ vehementius equos, Caes.; pavor incitat artus, (ryſter dem), Lucr.; – stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, Cic. N. D. 2, 40; men naves remis incitari, Caes.; – nostri ex castris se incitant, id.; quum se ex alto aestus incitasset, id.; cf. id. B. G. 4, 17, o. id. B. C. 3, 24; – ſom Ordſprog mærkes: ∾ currentem, (anvende Formaning, hvor den ikke behøves), Cic. Phil. 3, 8, o. id. Qu. Fr. 1, 1, 16. — II) „fig."; A) „overf.": vækker, pirrer, frembringer; – incitat unda sitim, Ovid. Remed. 632; – ogſ. fremſkynder el. befordrer; consuetudo ··· eloquendi celeritatem incitat, Cic. d. Or. 1, 20; navnl. ogſ. i Landbruget: ∾ arborem el. vitem, Colum., Pallad., (befordre deres Vært, lade dem voxe); men amnis pluviis incitatus, Liv. 44, 8; — b) ogſ. forøger forſtørrer; ∾ coelibum poenas, Tac. Ann. 3, 25; — B) „ment."; a) ophidſer el. opflammer, opmuntrer el. tilſkynder; ∾ aliquem imitandi cupiditate, Cic.; ∾ juvenes ad studium cohortationibus, id.; cf. id. d. Or. 2, 35; — b) ophidſer derimod el. dertil; m. ad el. in, ogſ. m. contra; – ∾ aliquem ad bellum atque arma, Liv.; ∾ populum in consules, id.; cf. Cic. d. Or. 1, 46; men acrius incitati contra armatos, Hirt. B. G. 8, 35; — c) begeiſtrer; exclamant quasi mente incitati, Cic. Acad. 2, 5; cf. Catull. 63, 93; — III) partic. incĭtatus, 3, ogſ. ſom adj.: farende el. ilende el. flyvende affted, i fuld Fart; – equo incitato se in hostes immittens, (i Galop), Cic. N. D. 3, 6; – compar., ∾ cursus, id. Orat. 59; superl., ∾ conversio mundi, id. Somn. Scip. 5; men id. Orat. 12, „alleg.": Thucydides incitatior fertur; cf. ovenf. Liv. 44, 8.

1.incĭtus, 3, [1. in-, cieo]: ſom er ſat i heftig Bevægelſe, heftig, hurtig, ſtærk; (poetiſk Ord); – ∾ vis venti, Lucr. 1, 272; inciti atque alacres ··· delphini, Cic. poët. N. D. 2, 35; ∾ hasta, Virg. Aen. 12, 492. — 2.in.cĭtus, [2. in-], 3: ſom ikke lader ſig bevæge el. flytte, (neml. om Brikkerne i Bretſpillet); df. for- o. efterckl. o. „overf.", men ſædv. absol.: ad incitas redigi, (at blive mat, at bringes i den yderſte Forlegenhed); – profecto ad incitas lenonem rediget, si etc., Plaut. Poen. 4, 2, 85; cf. id. Trin. 2, 4, 136; ad extremas incitas deducti, Appul.; – ligel. ad incita redigere, Lucil. ap. Non., redire, id. ibd.

†in.cīvīlis, [2. in-], e: uborgerlig, anſtødelig; ogſ. ubillig, urigtig; (eftercl. Ord); – ∾ et improba verba, Gell. 10, 6; ∾ ingenii homo, Eutrop.; ∾ poenae, Dig.; ∾ factum, ibd.; df. — incīvīlĭtas, atis, f.: uborgerlig Adfærd; Haardhed el. Grusomhed, Ammian.; o. — incīvīlĭter, adv.: utilbørligen, haardt, ilde, tractare aliquem, Appul.; ∾ extorta bona, Dig.; – compar., praefecturam egit aliquanto incivilius et violentius, Suet. Tit. 6; cf. Flor. 1, 26.

*inclāmātio, onis, f.: Tilraab, Udraab; ∾ imprecationis, Tertull.; o. — inclāmĭto, are, v. a. intens.: farer med Skrig el. ſkriger paa nogen; etiam inclamitor, quasi servus, Plaut. Epid. 5, 2, 46; — [flgd.].

in.clāmo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.: kalder el. raaber el. ſkriger derpaa; I) „alm." el. uden Bibegreb af Fiendſkab; – comitem suum inclamavit, Cic. Inv. 2, 4; ogſ. ∾ aliquem nomine, Liv. 26, 15; men delphinus inclamatus a puero, Plin.; – ogſ. absol.; si inclamaro, Cic. Att. 2, 18 o. 20; cf. id. d. Or. 1, 53; — II) „beſ.": fiendligen el. ſkældende at ſkrige derpaa el. at udraabe; vid. Fest. p. 108; ſaal. c. acc. el. dat. pers.; – si etc., nolito acriter eum inclamare, Plaut. Cist. 1, 1, 111; men Ovid. Am. 1, 7, 45: ∾ timidae puellae; cf. Liv. 1, 25: ∾ Curiatiis, uti etc.; – ogſ. i andre Forbindelſer; ſaal. Gell. 5, 9: repente in eum ··· magnum inclamavit, m. acc. c.

inf.; ogſ. ∾ contra aliquem voce maxima, Aur. Vict. Epit. 12; men m. ſlgd. or. dir.; quo tu turpissime? magna Inclamat voce, Hor. Sat. 1, 9, 76.

in.clāresco, [1. in-], rŭi, 3, v. n. inch.: bliver bekiendt el. berømt; – ∾ genere docendi, Suet. Gramm. 17; ogſ. ∾ aliquo discipulo, Plin. 35, 40; men ∾ in auro caelando, id. — in.clārus, [2. in-], 3: ubekiendt, Symmach.

†in.clēmens, [2. in-], tis, adj.: umild el. haard, grufom; – increpant inclementem dictatorem, Liv. 8, 32; – compar., ∾ verbo appellare, id. 9, 34; superl., Dionysius inclementissimus Siciliae (tyrannus), Macrob.; df. — inclēmenter, adv.: umildt, haardt, grovt; – ∾ dicere in aliquem, Plaut.; ∾ dicere el. loqui alicui, id.; – si quid inclementius in te sum invectus, Liv. 3, 48; cf. Ter. Eun. prol. 4, o. Liv. 3, 48; o. — inclēmentia, ae, f.: Umildhed, Haardhed, Strænghed; – inclementia divum Has evertit opes, Virg. Aen. 2, 602; – men durae inclementia mortis, (Dødens Bitterhed), id. Ge. 3, 68; – ogſ. om Naturens Barſkhed; ∾ coeli, Justin., maris, Claudian.

*inclīnābĭlis, e: ſom let bøies dertil; df. „fig.": dubios et in pravum inclinabiles animos revocare ad rectum, Senec. Ep. 91; — inclīnāmentum, i, n.: Ordenes grammaticalſke Bøining el. Flexion; vid. Nigid. ap. Gell. 4, 9; o. — inclīnātĭo, onis, f.: Bøining til en Side; I) „egenl."; – corporis ingressus, inclinatio, sessio etc., Cic. N. D. 1, 34; ∾ fortis et virilis laterum, Quintil.; men merso navigio inclinatione lateris unius, Plin.; – ogſ. in pl.; trepidantium inclinationibus mixti remiges etc., Tac. Hist. 2, 35; men (eam gemmam) ad inclinationes rubescere, Plin.; — B) „bef." er ∾ coeli el. mundi, ligeſom Grækernes κλίμα: Jordens Bøining fra Ægvator imod Polerne, Polhøide, (ogſ. Himmelegn), Vitruv., Gell. 14, 1; — not.: efter Varr. L. L. 9, 1, ere inclinationes (verborum): Ordenes grammaticalſke Afledninger og Forandringer; – ∾ vocis, (Stemmens Bøining under Foredraget), Quintil.; — II) „fig."; A) „overf.": Vending, Forandring, Vexel el. Afvexling; – omnis illa inclinatio communium temporum etc., Cic. Balb. 26; men id. Phil. 5, 10: minimis momentis maximae inclinationes temporum fiunt; cf. id. Agr. 2, 29, o. id. Planc. 39, bef. ogſ. id. Sest. 31; — B) „ment.": Sindets el. Stemningens Bøining dertil; – crudelitas est inclinatio animi ad asperiora, Senec. Clem. 2, 4; – df. oftere velvillig Tilbøielighed, Hengivenhed el. Velvillie, odl.; – inclinatione voluntatis propendere in aliquem, Cic. d. Or. 2, 29; cf. id. Mur. 26; ligel. ∾ judicum ad nos petitur initio parcius, Quintil.; men principum inclinatio in hos, offensio in illos, Tac. Ann. 4, 20; cf. id. Hist. 2, 92; – ∾ senatus, id.; ∾ animorum, vid. Liv. 44, 31; – utendum ea inclinatione Caesar ratus, Tac. Ann. 1, 28; — [inclino]. — 1. inclīnatus, 3: partic. o. adj. af inclino. — 2. inclīnātus, us, m., [inclino], ligeſom inclinatio: Ordets grammaticalſke Afledning el. Forandring; in abl., Gell. 3, 12.

1. inclīnis, e, [1. in-, inus. clino]: ſom bøier ſig, cervix, Val. Fl.; men absol.: ∾ atque humilis, Minuc. Fel. — 2. inclīnis, e, [2. in-, clino]: ſom ikke bøier ſig, uforanderlig; pariterque rotantur Inclines etc., Manil. 1, 596.

inclīno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1. in-, inus. clino, κλίνω, i. e. flecto]; I) act.: bøier derhen, bøier el. krummer; A) „egenl."; – ∾ genua arenis (boves), Ovid. Met. 11, 355; ∾ aquas ad litora, (om Neptunus), id. ibd. 11, 208; – capite in latus inclinato, Quintil.; men ∾ oculos (morientis: lukke hans Øine), Propert.; – prius sol meridie se inclinavit, quam etc.. Liv. 9, 32; cf. Cic. Tusc. 3, 3; – ogſ. medial; terra inclinatur, (bøier ſig), etc., Lucr. 6, 572; men inclinari in judicem, Quintil.; — 2) „bef." i Krigsſproget: at trænge tilbage, bringe til at vige; – ut etc., confestim inclinatur acies, Liv. 1, 12; cf. id. 7, 33: inclinari rem in fugam etc.; — b) comiſk er: ∾ se cum aliqua, Plaut.; cf. Juvenal. 9 o. 10; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Farven: at nærme ſig dertil, at falde deri; – color inclinatus ad aurum, Plin., in luteum, id.; — b) i Grammatiken: at bøie el. forandre Ordets Endelſe; vid. Gell. 3, 13, oftere; ligel. id. 10, 13: partim (hoc loco) adverbium est, neque in casus inclinatur; — 2) „ment." el. om Begreber; a) „alm.": at bøie el. vende derhen el. dertil; – ∾ se ad Stoicos, (nærme ſig til deres Lære), Cic. Fin. 3, 3; ∾ culpam omnem in collegam, (ſkyde al Skylden paa ham), Liv. 5, 8; men inclinat judicem miseratio, Quintil.; men haec animum inclinant, ut credam, (bevæger mig til at troe), etc., Liv. 29, 33; men medial: inclinari opes ad Sabinos, (at Magten gik over til dem), id. 1, 10; — II) neutr.: at bøie ſig el. at have Retning derhen el. derimod; A) „egenl."; paullum inclinare corpora, Lucr.; ∾ meridiem etc., Hor. Od. 3, 28, 5; — 2) „bef." i Krigsſproget: at vige tilbage, at vige; inclinantur in neutram partem acies, Liv. 7, 33; men ∾ in fugam, id. 34, 28; — B) „fig."; 1) „overf.": at vende ſig, at forandres; ∾ fata ducum, Lucan. 3, 752; — 2) „ment.": at bøie ſig derhen, at være tilbøielig dertil; si ··· sua sponte ··· inclinant etc., Cic. d. Or. 2, 44; men ∾ studiis in stirpem regiam, Curt. 10, 7; cf. Hor. Sat. 1, 3, 71; – ∾ ad pacem etc., Cic. d. Senect. 7; men ∾ sententia eo, ut etc., Liv. 27, 46; men ∾ sententiae, c. inf., id. 32, 13; — III) partic. inclinatus, 3, ogſ. ſom adj.; A) bøiet, ſænket; df. ∾ vox: ſænket el. dyb Stemme; vid. Cic. Orat. 8 o. 17; — B) nedſiunken el. forværret; – ab excitata fortuna ad inclinatam et prope jacentem (desciscere), Cic. Fam. 2, 16; – men ſom subst. c. gen.; rerum inclinata feramus, Sil.; — C) tilbøielig el. hengiven dertil; – plebs inclinatior ad Poenos, Liv. 23, 46; cf. id. 31, 33; men ∾ mentes ad suspicionem, Tac. Hist. 1, 81. — inclitus, 3: f. und. inclutus.

inclūdo, si, sum, 3, v. a., [1. in-, cludo, claudo]: indeſlutter (el. indſlutter), indeſpærrer; ofteſt m. in c. abl. el. acc., ogſ. m. blot abl.; ſield. c. dat. el. absol.; — I) „egenl."; ∾ armatos in cella Concordiae, Cic. Phil. 3, 12; men consule in carcere incluso, id. Att. 2, 1; cf. id. d. Senect. 21; men ∾ sui similem imaginem in clypeo Minervae, (indfatte el. anbringe deri), id. Tusc. 1, 15; – ut in carcerem ··· includatur, Liv. 38, 59; cf. Cic. Verr. 5, 55; – ∾ duces hostium carcere, Liv. 38, 60; minora castra majoribus inclusa, Caes.; ∾ smaragdos auro, Lucr., suras auro, Virg.; – men id. Aen. 2, 19: corpora furtim Includunt caeco lateri; men Cic. Rab. perd. 7: inclusum atque abditum latere in occulto; – ∾ se Heracleae, Liv. 36, 17, men Heracleam, id. ibd. 16; – endel. „poet."; huc aliena ex arbore germen Includunt, (indpode), Virg. Ge. 2, 76; — B) „bef." ogſ.; 1) indeſluttende at ſtandſe el. hemme, at tillukke el. ſpærre; – ∾ vocem (dolor), Cic. Rab. Post. 17; ∾ spiritum, Plin.; ∾ os alicui inserta spongia, Senec.; — 2) indeſluttende at afgrændſe; Agrippa (Asiae partem) unam inclusit ab Phrygia ··· alteram etc., Plin. 5, 28; — II) „fig."; A) „alm.": indſlutter el. indføier deri; – quod ··· in jurisconsultorum includitur formulis, Cic. Brut. 79; men ∾ aliquem in societatem hujus consilii, id. Phil. 2, 13; – quae mihi sunt inclusa medullis, id. Att. 13, 19; men nullis ··· temporis ··· inclusus angustiis, Liv. 24, 8; cf. Hor. Ep. 1, 1, 3; – ipsius oratio ··· Originum quinto libro inclusa, Liv. 45, 25; men intus inclusum periculum est, Cic. Catil. 2, 5; — B) „bef.": ſlutter el. ender i Tiden, fuldender, odl.; („poet." o. i efteraug.

Prosa); - sic nobis ··· Forsitan includet crastina fata dies, Propert. 2, 15, 54; cf. Hor. Od. 4, 13, 16; ∾ mellationem idibus Nov., Plin. 11, 15; ∾ omnes potiones aqua frigida, Cels.

*inclūsio, onis, f.: Indspærring, Fængsling; cujus (viri) inclusione contentus non eras, Cic. Vat. 10; o. — inclūsor, oris, m.: som indsætter el. indfatter; inclusores auri atque gemmarum, Hieronym.; — [includo]. — inclūsus, 3: partic. af includo.

inclȳtus, (ogs. inclit. o. inclўt.), 3, [1. in-, clueo; cf. κλυτός af κλύω]: bekiendt, berømt, herlig; - Jovi opulento, incluto, etc., Plaut. Pers. 2, 3, in.; ∾ justitia religioque Numae etc., Liv. 1, 18; cf. Virg. Aen. 2, 82: incluta famā Gloria (Palamedis); men Sagaris fluvius ex inclutis, Plin.; - ogs. c. gen.; incluta leti Lucretia, Sil.; - superl., ∾ dux, Colum. — inclytus, 3, s. und. frgd.

in.coactus, [2. in-], 3: utvungen; omne honestum ··· incoactum, Senec. Ep. 66. — *incoctĭlis, e: som er indkogt dermed; df. „overf.": incoctilia (sc. vasa), Plin. 34, 48, (fortinnede Kar); o. — incoctĭo, onis, f.: Indkogning el. Kogning, Coel. Aur.; — [incoquo]. — 1. incoctus, 3, partic. af incoquo. — 2. in.coctus, [2. in-], 3, adj.: ukogt; (forel. Ord); - ∾ caro, Fab. Pict. ap. Gell.; - df. „overf.": umoden el. overilet; incoctum non expromet, bene coctum dabit, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 53. — in.coenātus, [2. in-], 3: som ikke har spist, senex, Plaut. — incoenis, e, [2. in-, coena]: = frgd., id. — in.coeno, [1. in-], are, v. n., ligesom coeno: spiser, holder Maaltid; incoenante eo etc., Suet. Tib. 39, inc. — incoeptum, incoepto, s. und. inceptum, etc.

in.cōgĭtābĭlis, [2. in-], e; I) pass.: utænkelig, ubegribelig; ∾ dementia, Amm.; men incogitabile est, m. acc. c. inf., Frgm. Jur. Civ., (ed. Maj.); — II) act.: ubetænksom, ubesindig, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 63, Lactant. — incōgĭtans, tis, adj., [2. in-, cogito]: ubetænksom, ubesindig, Ter. Phorm. 1, 3, 3, id. ibd. 3, 2, 14; df. — incōgĭtantĭa, ae, f.: Ubetænksomhed el. Ubesindighed, Plaut. Merc. 1, 1, 27. — in.cōgĭtātus, 3, adj., [2. in-, cogito]; I) ligesom pass.: ikke betænkt, uforberedt, overilet; - non esse hominem ··· incogitatum opus, Senec. Benef. 6, 23; ∾ alacritas, id. Ep. 57; — II) ligesom act.: ubetænksom el. ubesindig; ∾ animo (esse), Plaut. Bacch. 4, 3, inc. — in.cōgĭto, [1. in-], are, v. a.: tænker derpaa, udtænker; ∾ fraudem socio, Hor. Ep. 2, 1, 122.

incognĭtus, 3, [2. in-, cognosco]: ukiendt; df. ubekiendt; m. o. ud. dat.; - vocabula nobis incognita, Cic.; incognitus famae, (om hvem man intet veed), Liv. 42, 52; - habere aliquem incognitum, (ikke at kiende), Suet. Aug. 94; - df. absol.: incognitum, pl. incognita: hvad man ikke kiender; ne incognito assentiar, Cic. Acad. 2, 43; cf. Cic. Off. 1, 6; - incognita sub hasta veniere, (de Ting, som ingen kiendtes ved), Liv. 5, 16; — b) navnl. ogs.: som ikke er bleven undersøgt af Dommeren el. for Retten; incognita re judicare, id. N. D. 2, 29. — in.cognosco, [1. in-], ĕre, v. a.: derhos el. dertil at lære at kiende el. at erfare, Appul.

in.cŏhĭbeo, [1. in-], ēre, v. a.: at holde sammen i sig; vid. Lucr. 3, 445, (hvor incohibessit f. incohibeat). — in.cŏhĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at holde sammen; ∾ genus oneris, Gell. 5, 3; — B) ikke til at hemme el. standse; ∾ cursus, Ammian.

incŏla, ae, c., [1. in-, colo]: Indvaaner el. Indbygger; - quum incolas ejus insulae etc., Nep. Milt. 1; incola mundi, (en Verdensborger), Cic. Tusc. 5, 37; - navnl. som boer paa et Sted, uden at have Borgerret, (opp. civis); - peregrini et incolae officium est, etc., Cic. Off. 1, 34; cf. id. Verr. 4, 11; non ut incolae et habitatores, sed etc., id. N. D. 2, 56; Pythagoreos incolas paene nostros, etc., Cic. d. Senect. 21; ogs. som adj.: incola turba, (f. incolae), Fast. 3, 582; — II) „overf." om Dyrene, ogs. om Vexter, Floder, Vinde, odl.: der ligesom har hiemme paa et Sted, el. som findes der; - bestias nantes aquarum incolas esse etc., Cic. Tusc. 5, 13; cf. Phaedr. 1, 6; men quae ex his (arboribus) incolarum esse numero coeperunt, Plin. 12, 7; men incolae Padi (amnes: som flyde deri), id. 3, 23; „poet." ogs. som adj.: incolae aquilones, (som altid blæse paa et Sted), Hor. Od. 3, 10, 4.

incŏlātus, us, m.: den Fremmedes Bopæl el. Ophold paa et Sted, Dig., Tertull.; af — 1. incŏlo, are, v. a.: Beboer; (sield. Biform af flgd.), Tertull. — 2. incŏlo, [1. in-], cŏlŭi, cultum, 3, v. a. o. n.; I) act.: beboer, Delum, Cic., urbem, id.; illum secessum incolere, inhabitare, etc., vid. Plin. Ep. 2, 17; - - cf. pass.: qui (loci) a quibusque incolebantur, Cic. Div. 1, 42; cf. id. ibd. 2, 44; — II) neutr.: har Bol[illegible] el. Ophold paa et Sted; - qui trans Rhenum incolunt, Caes.; cf. Liv. 1, 1; ogs. c. abl.: Neptuno, qui salsis locis incolit etc., Plaut. Rud. 4, 2, 2; men Sall. Jug. 47: oppidum, ubi incolere et mercari consueverant etc. — incŏlōrāte, adv., [2. in-, coloro]: uden Farve; df. „fig.": uden Besmykkelse, uden Grunde; ∾ restitui, Dig.

in.cŏlŭmis, e, [2. in-]: uskadt el. ubeskadiget, ukrænket; - sint incolumes (cives mei), sint florentes, etc.! Cic. Mil. 34; qui ne equestrem quidem splendorem incolumem a calamitate judicii retinere potuisset, id. Planc. 5; quod salvum atque incolumem exercitum ··· transduxerim, Caes. B. C. 2, 32; cf. Cic. Catil. 3, 10, ogs. id. R. Am. 47, o. id. Fin. 4, 8; — b) ogs. om Ting; ∾ dotem sistere, (uformindsket), Plaut.; ∾ aedes, (i god Stand), Dig.; ∾ hedera et solida, Plin.; — not.: compar. incolumior, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; df. — incŏlŭmĭtas, atis, f.: ubeskadiget el. ukrænket Tilstand; - concordi populo et omnia referenti ad incolumitatem et ad libertatem suam, Cic. d. Rep. 1, 32; - navnl. ogs. personlig Sikkerhed; ad incolumitatem pervenire, Nep. Att. 10; incolumitatem deditis polliceri, Caes. B. C. 3, 28; men pro incolumitate principis vota suscipere, Tac.; men ∾ mundi, vid. Cic. N. D. 2, 46, - sild. ogs. in pl., Arnob.

in.cōmis, [2. in-], e: uvenlig; df. raa el. udannet; - ab incomi tenebrosaque vita etc., Macrob. Sat. 1, 7. — in.cōmĭtātus, [2. in-], 3: uden Ledsagelse, uden Følge, virgines, Varr., funera, Lucr.; - ogs. „overf.": cujus artem ··· incomitatam etc., Cic. d. Or. 1, 55; cf. Ovid. Pont. 2, 3, 35: per seque petenda est Externis virtus incomitata bonis. — in.cōmĭtio, [1. in-], are, v. a.: udskælder; quaeso, ne me incomities, Plaut. Curc., act. 3, v. 30; cf. Fest. p. 107. — incomium, i, n.: etslags ubekiendt Ingrediens i en Salve, Veget.

incomma, (ogs. encomma), atis, n., ἔγκομμα: Indsnit; df. Soldatermaal el. Soldatens Høide, Veget., o. A. — in.commĕābĭlis, [2. in-], e: ugangbar el. ufremkommelig, via, Ammian. — in.commendātus, [2. in-], 3: som ikke er anbefalet; df. „poet.": som er given til Pris; - incommendataque tellus Omnis et omne fretum, (udsat for Storme), Ovid. Met. 11, 434. — incommĭnātus, 3, [1. in-, comminor]; m. passiv Bem.: truet, hvormed der trues; - incomminata novercae nece, Appul. — in.commiscĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at blandes med et andet, ublandet, animus, Tertull.

in.commŏbĭlĭtas, [2. in-], atis, f.: (aandelig) Ubevægelighed, Folesløshed el. Sløvhed, Grækernes ἀοργησία, Appul. — incommode, adv. af incommodus: upassende el. ubeleiligen; - ∾ fieri obviam alicui, Ter. Eun. 2, 3, 37; men m. Negation: posse te non incommode ad me venire etc., Cic. Att. 7, 8; - ogs. uheldigen; quod etsi etc., tamen incommode

accidit etc., Caes. B. G. 5, 33; - compar., mecum autem incommodius (actum est: jeg er værre faren), Cic. Lael. 4; superl., ∾ navigare, id. Att. 5, 9; - ogs. urigtigen el. feilagtigen; quae (signa) incommode opposita videbantur, Liv. 40, 51. — incommŏdistĭcus, 3: comisk Biform af incommodus, Plaut. Capt. 1, 1, 19.

*incommŏdĭtas, atis, f.: Ubeqvemhed el. Upassclighed; bs. Ubehagelighed el. Besværlighed, odl.; saal. ∾ temporis, (uheldige Omstændigheder), Liv. 10, 11; ogs. absol.: Uheld el. Vanheld, Ter. Andr. 3, 3, 35; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 49, incommoditate abstinere: vogte sig for Uhøflighed; - ogs. in pl.: Bryderier, id. Aul. 3, 5, 59; o. — incommŏdo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: falder besværlig, fortræder; c. dat. pers.; - mihi ut incommodet, Ter. Andr. 1, 1, 135; cf. Cic. Quint. 16; - men ud. dat.: etiam si incommodatura sit (scientia), id. Fin. 5, 19; — II) act.: besværliggiør el. hindrer, navigationem, Dig.; bs. pass.: si incommodatur ad usum manus, (giøres ubrugelig), ibd.; — [incommodus].

incommŏdum, i, n.: f. und. flgd. — in.commŏdus, [2. in-]: ubeqvem el. upassende, besværlig el. brydsom, ubehagelig el. ugunstig, odl.; I) som adj.; A) om Ting og Begreber; - tibi hoc incommodum evenisse iter, Ter.; cf. id. Hec. 4, 2, 27; colloquium pro re nata non incommodum, Cic. Att. 14, 6; ne voce quidem incommoda, nedum etc., Liv. 3, 14; ∾ severitas morum, id., valetudo, Cic.; non incommodum videtur, c. inf., id. Inv. 1, 34; - compar., ∾ exhibitio, Dig.; superl., in rebus ejus incommodissimis, Cic. Cluent. 59; — B) om Personer: brydsom, uvenlig, odl.; - ne incommodus nobis sis, Plaut. Poen. 1, 2, 189; ligel. Cic. N. D. 3, 29: patrem incommodum esse amanti filio etc.; — II) som subst., incommodum, i, n.: Ubehagelighed, Besværlighed, Modgang, Skade, odl.; - ut (is locus) plus habeat adjumenti, quam incommodi, Cic. d. Or. 2, 24; cf. id. Verr. 2, 46; nec ab isto officio abduci meo incommodo debui, id. Lael. 2; men id. Att. 12, 47, elliptisk: nec id incommodo tuo (sc. feceris); - ut acceptum incommodum virtute sarciretur, Caes.; cf. id. B. G. 7, 45, oftere; - men c. gen.: te commoveri incommodo valetudinis tuae, nolo, Cic. Att. 7, 7; cf. id. Mur. 23; — b) ogs. in pl.; multis incommodis difficultatibusque affectus etc., Cic. Div. in Caecil. 3; cf. id. N. D. 1, 9, o. id. Lael. 13; tot incommodis conflictati, Caes. B. G. 5, 25; cf. id. B. C. 3, 10; - ogs. c. gen.; ∾ corporum, (Sygdomme), Plin., pulmonum, id. — incommōte, adv., [2. in-, commotus]: ubevæget, uforstyrret, permanere, Cod. Justin.

in.commūnis, [2. in-]: som ikke er fælles, ceteris (dat.), Tertull. — in.commūtābĭlis, [2. in-]: uforanderlig; - ∾ omnia verbi principia etc., Varr. L. L. 56; non posse hunc incommutabilem conservari rei publicae statum, Cic. d. Rep. 2, 33; bs. — incommūtābĭlitas, atis, f.: Uforanderlighed, Augustin.; o. — incommūtābĭlĭter, adv.: uforanderligen, Augustin.

in.compărābĭlis, [2. in-]: ikke til at sammenligne; bs. „overf.": uefterlignelig, fortrinlig; - illa fuit vera et incomparabilis sublimitas animi, Plin. 7, 26; ∾ magister, Quintil.; — bs. adv. incompărābĭlĭter: uden Sammenligning, Augustin. — in.compassĭbĭlis, e: som ikke kan deltage i en Lidelse, Tertull. — in.compertus, [2. in-], 3: hvorom man intet har erfaret, ubekiendt; - inter cetera vetustate incomperta, Liv. 4, 23; incompertum est mihi, ogs. incompertum habeo, (jeg veed intet derom), Plin. — in.competens, [2. in-], tis, adj.: uoverensstemmende, upassende, Theod. Prisc.; — bs. adv. incompetenter, Cod. Just. — in.complētus, [2. in-], 3: som ikke er fyldt; bs. „overf.": ∾ consilium, (uopfyldt), Firmic.

incompŏsĭte, adv.: uden Orden, uordenligen; - negligenter et incomposite incurrere in hostem venientem, Liv. 25, 37; - ogs. om Foredraget: horride atque incomposite efferre aliquid, Quintil. 10, 2, 17; af — in.compŏsĭtus, [2. in-], 3: uordnet, uordenlig, uregelmæssig; - ∾ agmine ... euntem ... adorti, Liv. 5, 28; ∾ hostes, (opp. compositi), id.; men motus incompositos (dare), vid. Virg. Ge. 1, 350; men ∾ pede (versus), vid. Hor. Sat. 1, 10, in.; - ofte ogs. om Foredraget og om Taleren; fortius quid incompositum potest esse, quam vinctum et collocatum, Quintil. 9, 4, 6; - (Aeschylus) rudis in plerisque et incompositus, id. 10, 1, 66; - men moribus incompositus (patronus), id. 4, 5, 10.

in.comprehensĭbĭlis, [2. in-], e; I) „egenl.": ikke til at gribe, ikke til at tage paa; - ∾ parvitas arenae, Colum. 10 praef.; men ∾ fugā (pollent alces), Solin.; — II) „fig." o. „ment.": ufattelig, ubegribelig, uforstaaelig; - ∾ et lubricus in disputando etc., Plin. Ep. 1, 20; ∾ praecepta, Quintil.; cf. Senec. Ep. 94; — bs. adv. incomprehensibiliter, Hieronym. — in.comprehensus, [2. in-], 3: som ikke er greben; bs. „fig.": ubegribelig, Prudent.; (alene efterel.); thi Cic. Acad. 2, 29, er at læse: non comprehensa.

incompte, adv.: usmykket, simpelt, dolare stipites, Ammian.; - men ∾ laudare, Stat.; af — in.comptus, [2. in-]: upyntet, caput, Hor. Epod. 5, 16, (hvis Haar er i Uorden); id. Od. 1, 12, 41; - compar., ∾ capillus, Suet. Aug. 69; men quamquam incompti, largi tamen apparatus etc., Tac. Germ. 14; - men incomptis versibus ludunt, Virg. Ge. 2, 386; cf. Cic. d. Or. 1, 55, o. id. Orat. 37, ogs. Hor. A. P. 446.

inconcessĭbĭlis, e: utilladelig, delicta, Tertull.; af — in.concessus, [2. in-], 3: ikke tilladt, utilladelig; inconcessosque hymenaeos etc., Virg. Aen. 1, 651; men quum ... paene sit homini inconcessum, c. inf., Quintil. 10, 2, 26.

in.concĭlio, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: vinder dertil el. derfor; (for- o. efterel. Ord); - Inconciliastin' eum, qui mandatu'st tibi? Plaut. Trin. 1, 2, 99; — II) „bes." ogs.: vinder derimod, giør fiendsk el. hadsk; - Ne inconciliare qui duos porro postules, Plaut. Most. 3, 1, 85; cf. id. Bacch. 3, 6, 22: in me inconciliare omnes copias meas. — *inconcinne, adv.: upassende, urimeligen, causificari, Appul.; — inconcinnĭtas, atis, f.: Upasselighed, Urimelighed, Appul.; vitatis sententiarum ineptiis atque inconcinnitate, Suet. Aug. 86; o. — inconcinnnĭter, adv.: Biform af inconcinne, Gell.; af — in.concinnus, [2. in-], 3: upassende, anstødelig, ubehøvlet; sædv. „ment."; - qui in aliquo genere aut inconcinnus aut multus est, is ineptus dicitur, Cic. d. Or. 2, 4; cf. Hor. Ep. 1, 17, 29, o. ibd. 1, 18, 6. — in.concĭtus, [2. in-], 3: ikke hurtig, d. e. langsom, gradus, Ammian.

in.concrētus, [2. in-], 3, substantia, (ulegemligt Væsen), Nazar. Pan. Const. — in.concŭpiscendus, 3, [1. in-, concupisco]: som er heftigen at attraae, alicui, (af nogen), Appul. — inconcusse, adv.: urystet, fast, retinere, Augustin.; af — inconcussus, 3, [2. in-, concutio]: urystet, ubevæget, uforandret; - Inconcussa suo volvuntur sidera lapsu, Lucan. 2, 268; - men oftest „fig."; qui non irascitur, inconcussus perstitit; qui irascitur, motus est, Senec. d. Ira, 3, 25; fratres proximorum certaminibus inconcussi, Tac. Ann. 2, 42; ∾ pax, id; ∾ otium, Senec., gaudium, id.

in.condemnatus, [2. in-]: ikke domfældet, uden Domfældelse, Cato ap. Gell. 13, 4. — incondĭte, adv.: uordenligen, forvirret; - nihil tam praepostere, tam incondite etc., Cic. Div. 2, 71; - navnl. ogs. om Mangel paa Numerus i Talen, Cic. d. Or. 3, 44; af — in.condĭtus, [2. in-] 3; I) „egenl.": uordenlig,

forvirret; ∾ acies, (som ikke er stillet i Orden), Liv. 44, 39; ∾ multitudo, id.; — B) „bes." ogs. a) som ikke er sammenlagt og forvaret; ∾ fructus, Colum.; jacent incondita ··· corpora, Lucan. 6, 101, (ubegravne); — b) som ikke er skabt, Tertull.; — II) „fig."; ∾ res (pl.: Forvirring), Liv. 26, 40; ∾ barbaria, id. 30, 28; ∾ clamor, Plin. Ep., fremitus, Plin.; ∾ libertas, Liv. 24, 24; – ∾ jus civile, (som ikke er bragt i Orden), Cic. d. Or. 1, 44; incondita antiquorum dicendi consuetudo, ibd. 3, 44; cf. id. Orat. 70; ∾ carmina, (ukunstlede el. raa), Liv. 4, 20; cf. Virg. Ecl. 2, 4.

in.confectus, [2. in-], 3: uforarbeidet, ufordøiet, Cels. — in.confūsus, [2. in-], 3: uforstyrret, uden at forstyrres; – ut inconfusus eat mundus, Senec. Qu. N. 2, 45; — II) „fig."; intrepidus inconfususque (animus), id. ibd. 3, praef.; cf. id. d. Ira, 1, 12.

incongĕlābĭlis, e, [2. in-, congelo]: som ikke kan fryse, mare, Gell. 17, 8, inc. — incongressĭbĭlis, e, [2. in-, congredior]: utilgængelig, Tertull. — incongrŭe, adv. af incongruus: upassende, Macrob. — †in.congrŭens, [2. in-], tis, adj.: upassende, sententia, Plin. Ep. 4, 9; – ogs. c. dat.: et sibi et nobis incongruens (disciplina Stoica), Gell. 12, 5; df. — incongruenter, adv.: upassende, urigtigen, Tertull.; o. — incongruentia, ae, f.: upassende el. urigtigt Forhold, Tertull. — in.congrŭus, [2. in-], 3: upassende, urigtig, urimelig; incongruae inter se propositiones, Appul.

in.connexus, [2. in-], 3: ikke forbunden, usammenhængende, Auson. — in.connīvens, [2. in-], tis, adj.: som ikke lukker Øinene, Gell. 2, 1; – df. „fig.": ∾ oculus justitiae, Ammian. — inconnīvus, 3, [2. in-, conniveo]: Biform af frgd.; ∾ oculi, Appul.

in.consentānĕus, [2. in-], 3: uoverensstemmende, upassende, Capella. — in.consĕquens, [2. in-], tis, adj.: som ikke (rigtigen) følger derpaa, (estercl. Ord); ∾ locutio, Auson.; per inconsequens, Gell. 14, 1; df. — inconsĕquentia, ae, f.: Mangel paa Sammenhæng; quae est inconsequentia rerum foedissima, Quintil. 8, 6, 10.

†inconsīdĕrans, tis, adj., [2. in-, considero]: som handler uden Overlæg; – superl., Tertull.; df. — inconsīdĕranter, adv.: uden Overlæg, Hieronym.; o. — inconsīdĕrantia, ae, f.: Ubetænksomhed el. Fremfusenhed, Mangel paa Overlæg, Cic. Qu. Fr. 3, 9, o. Suet. Claud. 39.

*inconsīdĕrāte, adv.: uoverlagt, uden Overlæg; ∾ negligenterque agere, Cic. Off. 1, 29; – compar., Val. Max. 1, 5, 9; o. — inconsīdĕratio, onis, f.: sild. Biform af inconsiderantia, Salvian.; af — in.consīdĕratus, [2. in-], 3, adj.; I) pass.: uoverlagt, ilde betænkt, daarlig, cupiditas, Cic.; superl., ∾ temeritas, id.; — II) act.: som handler uden Overlæg, ubetænksom el. overilet i sin Adfærd; – ita leves et inconsiderati sumus, ut etc., Cic. Div. 2, 27; inconsideratior in secunda, quam in adversa fortuna, Nep. Con. 5. — inconsĭtus, 3, [2. in-, consero]: ubesaaet; ∾ ager; Varr.

inconsōlābĭlis, e, [2. in-, consolor]: utrøstelig; df. „poet.": ∾ vulnus Mente gerit tacita, (ulægeligt Saar), Ovid. Met. 5, 426. — in.conspectus, [2. in-], 3; oprdl.: useet; df. „fig.": ubetænkt, overilet; ∾ aliquid dicere, Gell. 17, 21. — in.conspĭcŭus, [2. in-], 3: umærkelig; df. uberømt, uberømmelig, mors, Flor. 4, 2.

in.constans, [2. in-], tis, adj.: ubestandig, foranderlig; I) om Personer; – mihi ridicule visus es esse inconstans, qui etc., Cic. R. Com. 6; in omnibus inconstantissimus (populus), Senec. Ep. 99; — II) om Ting og om Begreber: – ∾ est, quod ab eodem de eadem re diverse dicitur, Cic. Inv. 1, 50; ∾ litterae, id.; medendi arte nulla est inconstantior, Plin. 29, 1; cf. Cic. Div. 2, 62.

*inconstanter, adv.: ubestandigen, foranderligen; – jactantibus se opinionibus inconstanter et turbide, (uden Sammenhæng og forvirret), Cic. Tusc. 4, 10; ∾ loqui, (uden Tankeforbindelse), id. Acad. 2, 17; haec dicuntur inconstantissime, (uden al Følgerigtighed), id. Fin. 2, 27; o. — inconstantia, ae, f.: Ubestandighed, Foranderlighed; I) om Personer; ∾ levitate implicata, Cic. Vat. 1; cf. id. Phil. 7, 3; nemo doctus mutationem consilii inconstantiam esse dixit, id. Att. 16, 7; cf. id. N. D. 3, 14; — II) om Ting o. om Begreber; ∾ fulgoris, Plin.; ∾ mensurae, id.; ∾ frontis ac hominum, Quintil.; ∾ mutabilitasque mentis, Cic. Tusc. 4, 35; cf. Pseud.Cic. p. Domo 2; — [inconstans].

in.consuētus, [2. in-], 3; I) usædvanlig; ∾ sermo, Vitruv. 5, praef.; — II) uvant; ∾ (miles) opimae mensae, vid. Sil. 11, 282. — inconsulte, adv. af inconsultus: ubesindigen, uoverlagt; – haec ··· quam inconsulte ac temere dicantur, etc., Cic. N. D. 1, 16; ∾ et incaute commissum proelium, Liv. 4, 37; – compar., quod eo ··· inconsultius processerant, Caes. B. C. 1, 45. — inconsulto, som adv.: s. und. flgd.

1. inconsultus, [2. in-], 3; I) pass.: som ikke er spurgt til Raads, som ikke er tagen paa Raad; (forcl.); inscio atque inconsulto domino (discedere), Varr. R. R. 1, 10; — II) act.; A) uden Raad, uden at have faaet Raad; („poet."); Inconsulti abeunt, etc., Virg. Aen. 3, 452; — B) uoverlagt, ubesindig; 1) om Personer; haec homo inconsultus et temerarius non videbat, Cic. Dejot. 6; — 2) om Begreber; Bene consultum inconsultum est, si inimicis sit usui, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 6; illam Postumi ··· inconsultam rationem etc., Cic. Rab. Post. 1; men largitionem ··· inconsultam arguens, Liv. 5, 20; ∾ aures turbae, Senec.; — b) ogs. er at mærke neutr. abl. inconsulto som adv.: = inconsulte; – ∾ se in periculum mittere, Auct. ad Her. 3, 5; ∾ deleta et inducta, Dig. — 2. inconsultus, us, m., [2. in-, consulo]: ikke at spørge til Raads; (forcl. o. alene in abl. sing.); – inconsultu meo Aedes venales inscribit, (uden at spørge mig til Raads), Plaut. Trin. 1, 2, 130.

inconsummatio, onis, f., [2. in-, consummo]: Ufuldendthed el. Ufuldkommenhed; ∾ generationis, Tertull. — in.consummatus, [2. in-], 3: ufuldendt, Ammian. — inconsumptus, [2. in-]: ufortæret el. uforminosket; – ∾ pars turis, Ovid.; ∾ jecur (Tityi), id.; cf. id. Met. 4, 17, til Bacchus: tibi enim inconsumpta juventus. — in.consūtus, [2. in-], 3: som ikke er sammensyet; ∾ tunica, Hieronym.

in.contāmĭnābĭlis, [2. in-], e: som ikke kan plettes el. smittes, Tertull. — in.contāmĭnātus, [2. in-], 3: uplettet el. usmittet; df. „overf.": ufordærvet; – ne quid incontaminati sit etc., Liv. 4, 2. — incontanter, adv.: s. und. incunctanter. — in.contemplābĭlis, [2. in-], e: ubeskuelig, Tertull. — incontemptĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at foragte, Tertull. — in.contentus, [2. in-], 3: ikke spændt; ut omnes aeque incontentae sint (fides: lige forstemte), Cic. Fin. 4, 27.

in.contĭgŭus, [2. in-], 3: ikke til at berøre, deus, Arnob. — in.contĭnens, [2. in-], tis, adj.; I) „egenl.": som intet beholder, uterus, Plin.; – ogs. c. gen.; nihil est tam violentum et incontinens sui ··· quam magna vis undae, Senec. N. Q. 3, 30; — II) „fig.": som ikke holder Maade, som ikke kan beherske sig selv; madidus, nihili, incontinens (homo), Plaut. Asin. 5, 2, 9; ∾ Tityus, Hor. Od. 3, 4, 77; cf. id. ibd. 1, 17, 26.

*incontĭnenter, adv.: umaadeligen, uden Maadehold; ∾ cibum assumere, Cels.; – df. „fig." o. ethisk: nihil incontinenter esse faciendum, etc., Cic.

Off. 3, 8; o. — incontĭnentia, ae, f.: Mangel paa Evne til at holde sammen el. til at beholde i sig; ∾ urinae, Plin. 20, 57; — II) „fig." o. „eth.": Mangel paa Maadehold, Umaadelighed el. Udsvævelse i Lyster og Lidenskaber; - cupiditas et incontinentia, Cic. Verr. 4, 15; cf. id. Coel. 11; — [incontinens]. — incontingĭbĭlis, e, [2.in-, contingo]: ikke til at berøre, Appul., inc. — in.contrādicĭbĭlis, [2.in-], e: uimodsigelig; compar., Tertull. — in.controversus, [2.in-], 3: ubestreden, ubestridelig, Cic. d. Or. 1, 57, inc.; (al. in controversiis).

†in.convĕniens, [2.in-], tis, adj.; I) „alm.": som ikke stemmer overens dermed, som ikke passer dertil; - haec nostra facta non ··· inconvenientia, sed etc., Caes. ap. Cic. Fam. 12, 13; inconvenientia jungere, Senec.; - ogs. m. Negation, Phaedr. 3, 13; — II) „bef." o. „ethisk": uanstændig el. upassende, alicui, (for nogen), Appul.; df. — inconvĕnienter, adv.: uoverensstemmende; m. Negation o. c. dat., Augustin.; o. — inconvĕnientia, ae, f.: Mangel paa Overensstemmelse dermed el. med hinanden; ∾ voluntatis et facti, Tertull. — in.convertĭbĭlis, [2.in-], e: uforanderlig, Tertull. — in.convŏlūtus, [1.in-], 3: indhyllet deri; df. „overf.": indviklet el. vanskelig, casus, Ammian.

in.cōpiōsus, [2.in-], 3: som ikke er forsynet med Forraad, Tertull. — in.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.: indkoger, koger, aliquid rei alicui el. re aliqua; - ∾ radices Baccho, (i Vin), Virg. Ge. 4, 279; ∾ cotonea melle, Plin.; allium fabae fractae incoctum, id.; cf. Hor. Epod. 3, 7; - ogs. ∾ succum cum melle, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": incocti corpora Mauri, (solbrændte, brune), Sil.; cf. Virg. Ge. 3, 307; men ∾ stannum aereis operibus, (fortinne dem), Plin. 39, 48; — B) „poet." o. „alleg."; incoctum generoso pectus honesto, (i. e. imbutum: giennemtrængt af Aandsadel), Pers. 2, 74.

incōram, el. in coram, hos Appul. f. coram; I) i Nærværelse deraf; c. gen.; ∾ omnium, id.; ∾ sui, id.; — II) offenligen; ∾ frequentare publicam populi caveam, id.

in.cŏrōnātus, [2.in-], 3: ubekrandset; ∾ simulacra, Appul. — incorpŏrābĭlis, e, [2.in-, corporo]: ulegemlig, habitus, Tertull. — †in.corpŏrālis, [2.in-], e: ulegemlig; - jus, quod sit incorporale, apprehendi manu non posse, Quintil. 5, 10, 116; cf. Senec. Ep. 90; df. — incorpŏrālĭtas, atis, f.: Ulegemlighed, Macrob., Tertull.; o. — incorpŏrālĭter, adv.: ulegemligen, uden Legeme, Claud. Mam. d. Statu Animae. — in.corpŏrĕus, [2.in-], 3: ulegemlig, Macrob. Sat. 7, 15; — not.: Cic. Fin. 3, 14, er at læse: rerum in corpore sitarum. — in.corpŏro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) forbinder til el. i et Legeme; ∾ varias effigies animalium, Solin.; — II) forsyner med et Legeme; df. incorpŏrātus, 3: iført et Legeme, legemliggiort, Prudent.; - men absol.: incorporata divellere, Augustin.

in.correctus, [2.in-], 3: uforbedret, urettet; - ∾ opus, (hvorpaa man ikke har lagt den sidste Haand), Ovid. Trist. 3, 14, 23. — incorrupte, adv. af incorruptus: ufordærvet, oprigtigen, judicare, Cic.; compar., id. Marc. 9. — in.corruptēla, [2.in-], ae, f.: Uforgængelighed, Tertull. — †in.corruptĭbĭlis, [2.in-], e: uforgængelig, ukrænkelig, Lactant.; df. — incorruptĭbĭlĭtas, atis, f.: Uforgængelighed, Tertull.; o. — incorruptĭbĭlĭter, adv.: uforgængeligen; compar., Augustin. — *incorruptio, onis, f.: Uforgængelighed, Ukrænkelighed, Tertull.; — incorruptīvus, 3: uforgængelig, Hieronym.; o. — incorruptōrius, 3: = frgd., Tertull.; — [2.in-, corrumpo].

in.corruptus, [2.in-], 3: ufordærvet; I) „egenl."; ∾ succus et sanguis, Cic. Brut. 9; ∾ aqua, Plin., materia, id.; men ∾ templa, (uforstyrrede), Liv. 32, 33; — II) „fig.": ufordærvet el. ukrænket, uforfalsket el. ægte, ubestukken el. ubestikkelig; A) om Personer; - ∾ testis, Cic., custos, Hor., judex, Gell.; men incorruptus adversus blandientes, (som ikke hildes af Smigrere), Tac. Hist. 1, 35; — B) om Ting og om Begreber; ∾ praeda, (ufordærvet), Tac. Ann. 1, 68; ∾ sensus, Cic., animus, id.; ∾ fides, Tac.; men ∾ integritas Latini sermonis, Cic. Brut. 35; men ∾ judicium, vid. Liv. 4, 6; men quonam id modo incorruptum foret, (hvorledes det kunde gaae til med Oprigtighed), Tac. Ann. 2, 12. — incoxo, avi, are, v. a., [1.in-, coxa]: at dukke ned el. at bøie tilbage; ∾ nates, Pompon.

in.crasso, [1.in-], are, v. a.: giør tyk, fortykker, Tertull.; df. partic. incrassatus, 3: fortykket, tyk, id. — in.crēbresco, (-besco), brŭi, (-bŭi), [1.in-], 3, v. n. inch.: at blive hyppig el. stærk, at tiltage, at udbrede sig; - ventus increbrescit, (det blæser op), Cic. Fam. 7, 20; cf. Virg. Ge. 1, 359: nemorum increbrescere murmur; - oftere „overf." om et Rygte el. om en Tale, ogs. om en Skik el. Vane, odl.; - belli fama increbrescebat, Liv. 7, 12; men Cic. Opt. Gen. Or. 4: nonnullorum sermo increbruit, m. flgd. acc. c. inf.; ligel. impers.: proverbio increbruit, (det er blevet til et Ordsprog: rem ad triarios redisse), Liv. 8, 8; - quae increbruit (consuetudo), Cic. Phil. 14, 5; cf. id. Verr. 2, 3, ogs. id. Orat. 21. — in.crēbro, [1.in-], are, 1, v. a.: giør noget hyppigen; - si increbravit (sc. noctes), Plaut. Truc. 1, 1, 29.

incrēdendus, (-undus), 3, [2.in-, credo]: utrolig; ∾ fabula, Appul., potentia, id. — incrēdĭbĭlis, e, [2.in-, credo]; I) pass.; A) utrolig, overordenlig, uforlignelig; - ∾ quaedam et prope singularis et divina vis ingenii, Cic. d. Or. 1, 38; incredibilia probabilibus intexere, id. Part. or. 4; praeter spem atque incredibile hoc mihi obtigit, Ter. Phorm. 2, 1, 9; men incredibile est, quanta me molestia affecerit, Cic. Att. 15, 1; - incredibile quantum coaluere, Justin. 36, 2; cf. Sall. Catil. 6: incredibile memoratu, quam facile coaluerint; — B) ikke troværdig, upaalidelig; (forel.); ∾ imposque animi, Plaut. Bacch. 4, 3, 3; — II) act.: som ikke troer, vantro; (efterel.); incredibiles cogentur credere, Appul.

*incrēdĭbĭlĭtas, atis, f.: Utrolighed; - praetextu incredibilitatis, Dig.; — II) Vantro, Appul.; o. — incrēdĭbĭlĭter, adv.: utroligen, overordenligen; - quibus ego incredibiliter delector, Cic. d. Senect. 15; ∾ consentiens populi R. voluntas, id. Phil. 1, 15; — [incredibilis]. — in.crēdĭtus, [2.in-], 3: som ikke bliver troet; - ∾ inertia, Senec. Controv. 5, 30; ∾ vaticinia, Appul.

incrēdŭlĭtas, atis, f.: Vantro, Appul.; af — in.crēdŭlus, [2.in-], 3; — I) act.: som ikke troer derpaa, vantro; - incredulus odi, Hor. A. P. 188; ∾ patronus, Quintil. 12, 8, 11; ligel. increduli quidam, (visse Tvivlere), id.; — II) pass.: utrolig; ∾ res, Gell. 9, 4.

incrēmento, are, (v. a.): formerer; dominus incrementat, Augustin.; af — incrēmentum, i, n., [incresco]: Vært el. Tilvært, at vore; I) „egenl." om Planter og Dyr; - vitium satus, ortus, incrementa, etc., Cic. d. Senect. 15; parvi incrementi animalia, Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „concret" o. „poet.", f. suboles: Afkom; saal. ∾ Jovis, Virg. Ecl. 4, 49; — 2) sild. ogs.: hvad der befordrer Væxten; alimentum (est) incrementum infantis, Fronto; — B) „ment."; 1) „alm.": Tilvært, Tiltagen, Befordring; - summo bono afferre incrementum diem etc., Cic. Fin. 2, 27; existimatus, initium et causa incrementorum patri fuisse, Suet. Vitell. 3; cf. Val. Max. 2, 51; — 2) „bef." som rhetorisk Figur: det forstærkende Udtryk; ∾ est potentissimum, quum

magna videntur, etiam quae inferiora sunt, vid. Quintil. 8, 4, 28. — in.crĕmo, (avi), atum, 1, v. a., [1.in-]: forbrænder; – bf. in partic. pass.: viginti centurionibus crematis, Flor. 4, 12.

*incrĕpātio, onis, f., ligesom objurgatio: Udskælden, Tertull.; — incrĕpātive, adv.: skældende el. skændende, compellare, Sidon.; o. — incrĕpātōrius, 3: skældende el. skændende, Sidon.; — [increpo]. — i'ncrĕpĭto, are, v. a. (o. n.), intens. af increpo; I) giør stærk Larm, navnl. ved at skrige el. raabe; A) opmuntrende, men alene Virg. Aen. 1, 738: tum Bitiae dedit, increpitans, etc.; — B) oftere dadlende: skælder el. skænder; – ∾ atque accusare Belgas, qui etc., Caes. B. G. 2, 15; ogs. ∾ vocibus, id. ibd. 2, 30; cf. Liv. 1, 7; men quid increpitas? etc., Virg. Aen. 10, 900; – ogs. at beskylde, aliquem ignaviae, Sil.; men ∾ ignaviam alicui, (bebreide), Val. Max.; men ∾ aestatem seram, (skyde Skylden derpaa), Virg. Ge. 4, 138; — II) „overf.": slaaer; ∾ languentia pectora dextra, Stat. Theb. 10, 134. — 1. incrĕpĭtus, 3: partic. af increpo. — 2. incrĕpĭtus, us, m., [increpo]: Skælden el. Skænden; (eftercl. o. in abl.), Appul., Tertull.

in.crĕpo, [1.in-], (avi, atum), ŭi, ĭtum, 1, v. n. o. a.: larmer stærkt, giør stærk Larm; I) „egenl."; A) neutr.; – simul ut discus increpuit, Cic. d. Or. 2, 5; cf. Virg. Aen. 1, 382; — 2) „bef." ogs.: at lyde el. høres el. fornemmes; – quicquid increpuerit, etc., (ved mindste Larm el. Rygte), Cic. Catil. 1, 7; cf. id. Mur. 10; ligel. si quid increpuit terroris, Liv. 4, 40; — B) act.: lader larme el. tone, (poet.); saevas increpat aura minas, Propert. 1, 17, 6; cf. Virg. Aen. 9, 504; — II) „overf.": overfalder el. angriber med Skældsord el. Dadel, dadler heftigen, odl.; saal. c. acc.; – numquid increpavit filium? Plaut.; ∾ maledictis omnes bonos, Sall. Catil. 21; — b) ogs. beskylder derfor, singulos avaritiae, Suet.; populum saevitiae, id.; — c) m. Tingsobject: anklager, bebreider; ∾ arrogantiam eorum, Cic. Acad. 2, 23; ∾ perfidiam, id.; — III) bf. partic. incrĕpĭtus, 3, som adj.; A) strængt medtagen el. irettesat; – praefecti navium ··· graviter increpiti, Liv. 23, 26; — B) beskyldt el. anklaget; increpitus levitatis et inconstantiae, Appul.

in.cresco, [1.in-], ēvi, 3, v. n.; I) „egenl.": at vore deri el. derpaa; ∾ taedia animalium capillis, Plin. 28, 46; — b) ogs. „alm.": at vore, at tiltage; – qui increscit, (som er i Væxten), Cels.; quum increverint (arbores), Colum.; — II) „fig.": at vore deri; ∾ animis discordibus irae, Virg. Aen. 9, 688; — b) ogs. „alm.": at vore, at tiltage; ∾ dolor, Senec. Med., audacia, Liv.; – ogs. i Rhetoriken: at blive stærkere; hoc genus increscit, Quintil. 8, 4, 2.

incrēto, are, v. a., [1.in-, creta]: tilkridter, bestrøer med Kride; ∾ facies, Petron. Sat. 102. — incrētus, 3, [2.in-, cretus, cerno]: som ikke er sældet el. sigtet; ∾ furfures, Appul.; — II) ikke adskilt derfra; bf. sammenblandet dermed; – ∾ piper album cum sale nigro, Hor. Sat. 2, 4, 74; ∾ minium candido pingui, Plin. 37, 23.

in.crīmĭnātio, [2.in-], onis, f.: Skyldfrihed, Ustraffelighed, Tertull. — incrispatio, onis, f.: Krusning; in pl.: ∾ capillorum, Augustin.; af — incrispo, are, v. a., [1.in-, crispus]: kruser, Tertull., inc. — in.crŭentātus, [2.in-], 3: som ikke er vædet med Blod, Ovid. Met. 12, 497, (hvor m. Tmesis: inque cruentatus, f. incruentatusque). — 2. in.cruentātus, [1.in-], 3: tilblodet, blodig; ∾ panis, Tertull. — incruente, adv.: uden Blodsudgydelse, vivere, Prudent.; af — in.crŭentus, [2.in-], 3: ublodig; – haud incruento proelio certatum foret, ni etc., Liv. 2, 56; ∾ victoria, id. 7, 8; – haudquaquam incruento milite, Liv. 8, 29; cf. Sall. Jug. 92; men ∾ urbem intrasset, Tac. Hist. 3, 66.

incrustātio, onis, f.: Overtrækning med en Skorpe, (m. Kalk, osv.); ∾ parietum, Dig.; ogs. absol. incrustationes, ibd.; af — incrusto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: overtrækker (ligesom med en Skorpe); ∾ ollam sapa et farre, Varr.; ∾ parietem, Dig.; – men „alleg." Hor. Sat. 1, 3, 56: Sincerum cupimus vas incrustare.

*incŭbātio, onis, f.: Liggen el. at ligge derpaa, (navnl. om Høns); incubationi (al. incubitioni) datur initium post novam lunam, Plin. 10, 75; ∾ ovis noxia, id.; — II) „fig.": lang Besiddelse (af andres Eiendom), ligesom Rugen derover, Cod. Just.; o. — incŭbātor, oris, m.: som ligger el. dvæler paa et Sted; ∾ fani, Tertull.; — II) „overf.": som besidder noget med Uret el. ligesom ruger derover; – ∾ aulae Siculae (Dionysius), Macrob.; bf. absol., incubatores: uretmæssige Besiddere, Cod. Theod.; — [incubo]. — incŭbātus, us, m., [incubo]: Liggen derpaa el. Udrugen; in abl., Plin. 10, 75, (al. incubitu).

incŭbĭtio, onis, f., s. und. incubatio, inc.; af — incŭbĭto, atum, 1, v. n., frequ. af incubo: at ligge deri el. derpaa, (navnl. om Dyrene), Colum. 8, 14, o. Plin. 8, 68; – partic. incubitatus, 3, Plaut. — 1. incŭbĭtus, 3: partic. af 1.incubo. — 2. incŭbĭtus, us, m., [1.incubo]: Liggen el. at ligge derpaa; dextri lateris incubitu, Plin.; – ogs. om Fugle: at ligge paa Æg, id. 10, 75.

†1. in.cŭbo, [1.in-], ŭi, ĭtum, (sjeld. avi, atum), v. n. (o. a.): at ligge derpaa el. deri; I) „egenl."; – ∾ in fano Aesculapii, (neml. for at blive helbredet), Plaut. Curc.; men id. ibd. 2, 2, 16: ∾ Jovi, (f. in fano Jovis); – humero incubat hasta, (ligger derpaa), Ovid. Met. 6, 395; – partic. praes. incubans, ogs. localt: liggende derved; incubans jugum mari, Plin. 9, 20; — B) „bef."; 1) at ligge paa Æg; ∾ felibus alienigenis, Colum.; ova incubanda, Plin., incubita, id.; — 2) at forblive paa et Sted; – quando etc., Rure incubabo in mea praefectura, Plaut. Cas. 1, 1, 21; ∾ lucos et colles, Appul.; men „poet.": ponto nox incubat atra, Virg. Aen. 1, 89; — II) „fig.": ligesom lægger mig derpaa el. derefter; higer el. stræber derefter, bevogter med Omhu, odl.; – ille ··· qui illi pecuniae ··· spe jam atque animo incubaret, Cic. Cluent. 26; saal. ogs.: ∾ auro, Virg., divitiis, id.; cf. Liv. 6, 15: ∾ publicis thesauris, (ruge derover); bf. — 2. incŭbo, onis, m.; (eftercl. Ord); I) som ligger derpaa, som bevogter en Skat, Petron. frgm. Trag. 38; — II) som om Natten ligger paa den Sovende, Alp el. Mare, odl., Scribon., Tertull.; o. — incŭbus, i, m., ligesom frgd.: Alp el. Mare; Silvanos et Faunos vulgo incubos vocant, Augustin.

in.cūdo, [1.in-], di, sum, 3, v. a.: ligesom indsmeder el. indarbeider deri; men alene in partic. pass.: incusa auro dona, Pers. 2, 52; men ∾ lapis, (skærpet til Maling paa Haandqvernen), Virg. Ge. 1, 275.

*inculcātio, onis, f.: Indskærpelse; inculcationibus praeceptorum, Tertull.; o. — inculcātor, oris, m.: en Nedtræder; ∾ diaboli, Tertull.; — [inculco]. — inculcatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

inculco, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, calco]: træder el. trykker fast deri el. tilsammen; – ∾ aream, Colum.; ∾ semen obrutum pavicula, id. 11, 3; — II) oftest „fig."; A) indtvinger el. indblander deri; ut quidam, verba Graeca inculcantes, etc., Cic. Att. 1, 31; cf. id. Orat. 15; — B) paatrænger, indpreger; – ∾ firmissima quaeque memoriae judicis, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 28; men id. ibd. 2, 5: qui se inculcant auribus nostris; men ∾ alicui (sc. beneficia: paanøde), Senec.; — II) partic. inculcatus, 3, tildels ogs. som adj.; A) „egenl.": indpresset el. indtrykket deri;

∾ lana morsibus canis, Colum.; ∾ lapides, id.; — B) „fig.": indblandet el. indføiet deri; - inculcata inania quaedam verba etc., Cic. Orat. 69; men id. Att. 16, 3, σύνταγμα (i. e. opus el. volumen) crebris locis inculcatum et refectum, (d. e. udvidet og omarbeidet).

in.culpābĭlis, [2.in-], e: udadlelig, Prudent.; ∾ lapis, (uden Feil, uden Pletter), Solin. — in-culpātim, adv.: udadleligen, Cod. Theod.; af — in.culpātus, [2.in-], 3: udadlet, uden Dadel; sed vita fidesque Inculpata fuit, Ovid. Met. 9, 671; ∾ tutela, Cod. Just.; - superl., ∾ vita, Gell. 14, 2.

*inculte, adv.: simpelt, uden Dannelse og Finhed; ∾ et horride vivere, Cic. Quint. 18; - compar., ∾ agitare etc., (være endnu vildere), Sall. Jug. 22 o. 94; - men non inculte dicere, (ikke uden Elegans), Cic. Brut. 28; af — 1. in.cultus, [2.in-], 3; I) „egenl.": udyrket el. ubearbeidet, ager, Cic., regiones, id., solum, id.; men ∾ via, (ubanet), id.; - compar., quid illis oppidis incultius (mere ubebygget)? id. Prov. Cons. 12; - ∾ canities, Virg.; ∾ comae, (ukæmmede), Ovid., genae, (smudsige), id.; ∾ equus, (uden Opsadling), Lucan.; — II) „fig.": raa, udannet; vid. Cic. Brut. 31, o. Sall. Catil. 2; ∾ ingenium, vid. Hor. Ep. 1, 3, 22; ∾ versus (pl., kaade el. slet byggede), id. ibd. 2, 1, 233. — 2. in.cultus, [2.in-], us, m.; I) „egenl.": Mangel paa Pleie el. Dyrkning, forsømt Tilstand; men sædv. „overf.", s. nedenf.; — b) Smudsighed, Fælhed, Sall. Catil. 55, (hvor dog f. incultu, tenebris, ogs. læses: inculta tenebris); — II) „fig.": ingenium incultu atque socordia torpescere, id. Jug. 2; cf. Liv. 42, 12: honores desertos per incultum et negligentiam.

incumba, ae, f., i Bygningskunsten: Impost, d. e. fremspringende Gesims, hvorpaa en Bue hviler, Vitruv. 6, 11; af — incumbo, cŭbŭi, cŭbĭtum, ĕre, v. n. o. a., [1.in-, cubo]: at lægge el. bøie el. stemme sig derpaa; I) „egenl."; m. in, ad, super, el. c. dat., ogs. m. blot acc.; - quae (onera) in parietem incumbunt, Dig.; ∾ in aliquem, Curt.; men ad vos incumbere, Ovid. Met. 9, 385; ∾ super praedam, Petron.; men ∾ toro, Virg. Aen. 4, 650; men om Himmelhvælvingen: undique incumbere cardini suo, hoc est, terrae, Plin. 2, 64; - ∾ mare, (kaste sig deri), id. 5, 40; men fessi arma sua quisque stantes incumbere, Sall. frgm.; — B) „bef.": at bøie sig el. at have Retning dertil el. derimod; - incumbebat ad amnem (silex), Virg. Aen. 8, 236; laurus incumbens arae, id. ibd. 2, 514; men ∾ in gladium, Cic., gladio, Auct. ad Her., ferro, Phaedr. 3, 10; men ∾ in hostem, (gaae løs derpaa), Liv. 30, 34; — II) „fig.": ivrigen at lægge sig derpaa el. derefter, at anstrænge sig derfor, odl.; m. in el. ad, el. c. dat.; - ∾ omni cogitatione curaque in rem publicam, Cic. Fam. 1, 2; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ in aliquod studium, Cic., in causam, id. Phil. 4, 5; - ∾ toto pectore ad laudem, id.; cf. id. Phil. 6, 1; - ∾ legibus rogandis ita vehementer, ut etc., Flor 3, 16; ∾ cerae et stilo, Plin., novae cogitationi, Tac. Or. 3; — bb) undert. ogs.; a) m. ut, el. c. inf., el. absol.; - ∾ suis viribus (abl.), ut se consulem dicerent, Liv. 10, 15; ∾ delatorem pervertere, Tac. Hist. 2, 10; cf. Virg. Ge. 4, 249; men absol.: nunc incumbere tempus, Ovid. Met. 10, 657; — b) m. Maalets adv.; quocumque incubuerit (orator: til hvilket Maal han end vender sig), Cic. d. Or. 3, 14; ligel. id. Phil. 6, 7: eodem incumbunt municipia, (de have samme Stræben el. Attraa).; — B) at paaligge; (saal. alene eftercl.); - ∾ accusandi necessitas domino, Dig.; ∾ ei probatio, ibd.

in.cūnābŭla, [1.in-], orum, n.; oprdl.: Svøb el. Svøbebaand; (men i denne Bem. alene forcl.); vid. Plaut. Truc. 5, 13; — II) oftest „fig."; A) „overf.": Fødested; - ego vero ··· ad incunabula nostra pergam, Cic. Att. 2, 15; ∾ Jovis, Ovid. Met. 8, 99; cf. Liv. 4, 36; — B) „ment.": Ophav el. Begyndelse; - de oratoris quasi incunabulis dicere, Cic. Orat. 13; cf. id. d. Or. 1, 6; men ab ipsis dicendi velut incunabulis, Quintil. prooem. 1.

incunctābĭlis, e, [2.in-, cunctor]: uopsættelig, testimonium, Dig. — in.cunctans, [2.in-], tis, adj.: uden Nølen; ∾ fide (poscere), Paul. Petroc.; df. — incunctanter, adv.: uden Vægring; - ∾ et fortiter subire mortem, Lactant.; ∾ respondere, Appul. — in.cunctatus, o. in.contatus, [2.in-], 3: uden Ophold, uden Vægring, Dig.; men incunctati ··· penetrant etc., Appul., inc. — in.cŭpĭdus, [1.in-], 3: meget begierlig; (alene forcl.); c. gen. o. in compar.; majores nostri incupidiores liberum (f. liberorum) fuere, Afran. ap. Non.

in.cūrātus, [2.in-], 3: uhelbredet; ∾ ulcera, vid. Hor. Ep. 1, 16, 24; - men eftercl.: ubesørget, Vopisc. Aurel. 22. — incūria, ae, f., [2.in-, cura]: Mangel paa Omsorg el. paa Forsyning, forsømmelig el. ligegyldig Behandling; - ∾ magistratuum, (fra deres Side), Tac. Ann. 3, 31; cf. id. ibd. 4, 48; - oftere c. gen. obj.: tanta incuria rei maxime necessariae, Cic. Lael. 23; magna cura cibi, magna virtutis incuria, Cato ap. Ammian.; - men ogs. absol.; milites incuria absumpti, Cic. Prov. Cons. 3; cf. Hor. A. P. 351.

incūrĭōse, adv. af incuriosus: uden vedbørlig Omsorg, uagtsomt, odl.; - castra in hostico incuriose posita, Liv. 8, 38; cf. Tac. Hist. 1, 13; men id. ibd. 4, 28, in compar.: ∾ agentes (cohortes). — in.cūrĭōsĭtas, [2.in-], atis, f.: Mangel paa Omsorg, Cassiod. — in.cūrĭōsus, [2.in-], 3; I) act.: sorgløs el. ubekymret el. ligegyldig derved, forsømmelig el. efterladen deri; m. in c. abl., ogs. m. blot abl. (efter d. udfaldne in), ogs. c. gen., ogs. absol.; - incuriosus in capite comendo, Suet. Aug. 79; men incuriosi, serendis frugibus, Tac. Ann. 14, 38; - vetera extollimus, recentium incuriosi, Tac. Ann. 2, 88; aetas incuriosa suorum, id.; cf. Plin. Ep. 8, 4; men incuriosum videbatur, c. infin., Solin. praef.; — II) pass.: stiødesløst el. ligegyldigen behandlet, forsømt el. tilsidesat; - acribus initiis, incurioso fine, Tac. Ann. 6, 17; multiplicem, nec incuriosam historiam edidit, Suet. Galb. 3.

in.curro, [1.in-], curri (o. cucurri), cursum, 3, v. n. (o. a.): løber ind derpaa el. derimod, geraader deri; m. in c. acc., el. c. dat., el. m. blot acc.; I) „egenl."; - ∾ in columnas, Cic. Orat. 97; ∾ atque incidere in aliquem, id. Planc. 7; - ∾ levi armaturae hostium, Liv.; cf. Tac. Ann. 2, 16; men om Biørnen: armentis incurrere fortibus, Ovid. Met. 7, 546; - atque eos a tergo incurrerunt, Sall. frgm.; cf. Tac. Ann. 1, 51; — B) „bef."; 1) i Krigssproget: at giøre et Indfald, in Macedoniam, Liv. 36, 25; cf. id. 29, 5; — 2) localt: at løbe el. at strække sig ind deri; qui (agri) in publicum Campanum incurrebant, Cic. Agr. 2, 31; — II) „fig."; ∾ in oculos, (falde i Øinene, vække Opmærksomhed), Cic. Fam. 2, 16; hvor ogs. ∾ in voculas malevolorum, (blive Gienstand for deres Spot); cf. id. Att. 12, 21; ogs. ∾ oculis, Senec.; - ∾ in maximam fraudem, (geraade deri), Cic. Off. 3, 13; ∾ labor (noster) in varias reprehensiones, id. Fin. 1, 1; men qui nihil ··· offendat, nusquam incurrat, (støder an); - eftercl. er: ∾ aliquid vitii, Dig., o. ∾ aliquid, Lamprid., (begaae en Feil); - men om en Begivenhed: at indtræffe deri, at træffe sammen dermed; vid. Suet. Tib. 26, o. Cic. Att. 7, 7; - qui (casus) potest in sapientem incurrere, Cic. Tusc. 5, 10; men in aliquem non invasisse, sed in-

currisse, id. Sest. 6; men ∾ in memoriam aequalem, id. Brut. 69.

*incursātio, onis, f., ligesom incursio: Anfald el. Angreb, larvarum, Non. 44, 27; o. — incursax, ācis, adj.: som idelign giør Anfald el. Indfald, Massagetae, Sidon.; — [incurso]. — *incursim, adv.: ilende, i en Fart, rem omnem perdere, Caecin. ap. Non.; o. — incursio, onis, f.: Løben el. at løbe derpaa el. derimod; ∾ atomorum, (deres Sammenstød), Cic. N. D. 1, 4; men ∾ atque impetus armatorum, (Anfald el. Angreb af dem), id. Caecin. 15; — II) „bes.": fiendtligt Indfald el. Streiftog; incursiones facere in fines Rom., Liv. 1, 11; prohibere hostem ab injuriis incursionibusque, Caes. B. G. 6, 10; — [incurro]. — incursĭto, are, v. n., intens. af incurso: løber derimod el. derpaa; si etc., alter in alterum incursitate, Senec. Vit. beat. 27; tota vita incursitamus, (støde an), id. Ep. 110; ligel. absol.: incursitans, instans, etc., id.

incurso, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), intens. af incurro: løber derpaa el. derimod; c. dat., ogs. m. in (c. acc.), ogs. m. blot acc., ogs. absol.; – luminis orbus Rupibus incursat, Ovid. Met. 14, 190; cf. id. ibd. 1, 302; – ∾ in agmen Romanum, (angribe), Liv. 36, 14; – hvf. ogs. pass.: agmen incursatum ab equitibus, Liv. 24, 41; cf. Tac. Ann. 15, 1; – comisk er Plaut. As. 1, 1, 22: ubi vivos homines mortui incursant boves; — II) „fig."; A) „overf."; quae oculis vel auribus incurrunt, (som falde deri), Quintil. 10, 3, 28; men Plin. 28, 28; cui (lanae) nullus alius color incursavit; — B) „ment."; nisi etc., incursabit in te dolor meus, Cic. Att. 12, 41; cf. Auct. ad Her. 4, 39: ∾ in omnes etc.

1. incursus, 3: partic. af incurro. — 2. incursus, us, m., [incurro]: Løben el. Stormen derimod, Anfald el. Angreb; I) „egentl."; vid. Caes. B. C. 1, 71 o. 72; saal. primo incursu, Liv. 2, 25: — II) „fig."; morborum incursibus mederi, Quintil. Decl.; men om en Oversvømmelse, Plin. Ep. 10, 73; ∾ sanguinis, Lucan.

incurvātio, onis, f., [incurvo]: Krummen el. Krumning; flagello ··· nasci coacto ··· incurvatione materiae, Plin. 17, 35. — incurvesco, (-isco), ĕre, v. n. inch., [incurvus]: at krumme sig; ∾ ramos, ubertate baccarum, Cic. d. Or. 3, 38, (e vetere poëta). — incurvĭcervīcus, 3, [incurvus, cervix]: med krum el. krummet Hals el. Nakke; Nerei repandirostrum incurvicervicum pecus, Pacuv., Quintil. 1, 5, 67. — incurvisco: s. und. incurvesco.

*incurvo, avi, atum, 1, v. a.: krummer, giør krum, bøier; – robur et olea incurvantur, (lade sig krumme el. bøie), Plin. 16, 81; bacillum incurvatum de industria, (oppon. ita natum), Cic. Fin. 2, 11; men Virg. Aen. 5, 500: Tum validis flexos incurvant viribus arcus; cf. Catull. 64, 183; — II) „fig."; A) bøier, bevæger, rører; qui me volet incurvasse querela, Pers. 1, 91; — B) nedbøier el. nedslaaer; non est magnus animus, quem incurvat injuria, Senec. Ep. 82; af — incurvus, [1. in-], 3: krum, krummet; A) om Personer; incurvus, tremulus, labiis demissis, Ter. Eun. 2, 3, 44; cf. Plin. 11, 114; — B) om Ting; ∾ bacillum, Cic.; ∾ statua senilis, id. Verr. 2, 35; ∾ aratrum, Virg., litus, Lucr.

incus, ūdis, f., [incudo]: Ambolten; – Impositos duris crepitare incudibus enses, Virg. Ge. 2, 540; cf. Hor. Od. 1, 35, 39; men sine follibus et incudibus effici non posse, Cic. N. D. 1, 54; — B) hertil mærkes de allegoriske Udtryk: eandem incudem tundere, (holde fast derved), Cic. d. Or. 2, 39; incudi reddere, (omsmede, omarbeide), vid. Hor. A. P. 441; men comisk: Hic mihi incus est; procudam ego hodie hinc multos dolos, Plaut. Pseud. 2, 2, 20.

*incūsābĭlis, e: til at anklage; compar., Tertull.; — incūsātĭo, onis. f.: Beskyldning, Anklage; peccatorum acrem quandam ··· incusationem etc., Cic. d. Or. 3, 27; — incūsativus, i, m., m. o. ud. casus: = accusativus, Diomed.; o. — incūsator, oris, m., ligesom accusator: en Anklager, Cod. Just.; — [flgd.].

incūso, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, causa]: anklager, beskylder, bebreider; a) ∾ aliquem rei alicujus; – qui alterum incusat probri, eum ipsum se intueri oportet, Plaut. Truc. 1, 2, 65; ligel. ∾ aliquem luxus et superbiae, Tac. Ann. 2, 78; — b) ogs. m. flgd. quod; vehementer eos incusavit, quod etc., Caes. B. G. 1, 40; – men m. flgd. relat.; Multaque se incusat, qui non acceperit ultro Dardanium Aeneam, Virg. Aen. 11, 471; — c) c. acc. rei: at klage el. beklage sig derover; ∾ factum alicujus, Ovid. Rem. Am. 479; ∾ angustias stipendii, etc., Tac. Ann. 1, 38; – df. partic. incūsatus, 3: anklaget, (el. hvorover man klager); sterilitas jure incusata, Colum.; Augusto incusatae liberorum mortes, (bleve lagte ham til Last), Plin. 7, 46.

incussor, oris, m, [incutio]: som slaaer el. støder derimod, Paul. Petroc. — 1. incussus, 3: partic. af incutio. — 2. incussus, us, m., [incutio]: Slaaen el. Støden derimod; (alene in abl.); incussu armorum, Tac. Hist. 4, 23; ∾ arietis, Senec.

incustōdītus, [2. in-], 3; I) pass.: ubevogtet el. uforvaret; Incustoditum captat ovile lupus, Ovid. Trist. 1, 6, 10; men Tac. Ann. 15, 50, incustoditus: uden Vagt el. Escorte; – incustodita observatione dierum, (uden at agte derpaa), id. ibd. 15, 55; men id. ibd. 2, 4: ∾ amor, (som ikke skjules); — II) act.: som ikke tager sig iagt, uforsigtig; vid. Plin. Ep. 6, 29. — incūsus, 3, s. und. incudo.

incŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [1. in-, quatio]: slaaer el. støder ind deri el. derind el. derimod el. derpaa; I) „egentl."; – ∾ scipionem in caput alicujus, Liv. 5, 41; men Juvenal. 9, 5, comisk: ∾ colaphum servo, (slaae paa Øret); – ∾ pedem terrae, (stampe deri), Quintil.; men incutiebantur puppibus prorae, Curt.; — b) ogs. „alm.": udkaster el. udslynger; – ∾ faces et hastas tormentis (abl.), Tac.; ∾ tela saxaque, id.; men imber incutiens grandinem, Curt.; — II) „fig.": at indjage el. paaføre el. volde (navnl. Frygt el. Ængstelse, odl.); c. dat., ogs. absol.; – ∾ alicui terrorem, Cic., religionem animo, Liv. 22, 42; men ∾ alicui foedum nuncium, id. 2, 8; cf. Hor. Sat. 2, 1, 80, o. id. Ep. 1, 21, 22; – timor incutitur aut ex ipsorum periculis, aut ex communibus, Cic. d. Or. 2, 51; — B) „bes." o. „poet.": heftigen at ryste; crebrior incussit mentem pavor, Val. Fl. 5, 551.

*indāgātio, onis, f.: Opsporen el. Opsøgen, Forsken; – ∾ veri atque inventio, Cic. Off. 1, 5; cf. id. Tusc. 5, 69; – ∾ verbi rarioris, Gell.; — indāgātor, oris, m.: som eftersporer el. opsporer; ∾ celati, Plaut., aquarum, Colum.; ogs. absol. indagator: som opsporer Vildtet, en Jæger, id. 9, 8; — df. fem. indāgatrix, īcis; ∾ virtutis (philosophia), Cic. Tusc. 5, 2; — indāgātus, us, m., ligesom indagatio: Opsporen, Opdagelse, Appul.; o. — indāges, is, f.: eftercl. Biform af indagatio, Prudent.; — [flgd.].

1. indāgo, avi, atum, 1, v. a.: opsporer, efterspører; I) „egentl."; – canis natus ad indagandum, Cic. Fin. 2, 13; ∾ feras, Appul.; — II) „fig.": opsporer, opsøger, udforsker; acutissime ··· quid cuique esset necesse, indagare et odorari, Cic. Verr. 2, 54; cf. id. Mil. 37; – men quicquid de re publica indagaris, id. Att. 2, 4; — not.: forel. depon.: quas (feras) indagatur (vestigiator), Varr. L. L. 5, 18.

2. indāgo, ĭnis, f.: I) „egentl.": Indslutning el. Omgivelse af Vildbanen; (df. rimel. ogs. om det hertil

hørende Jægergarn); - Dum trepidant alae, saltusque indagine cingunt, Virg. Aen. 4, 121; ligel. densos indagine colles Claudere, Tibull. 4, 3, 7; — B) df. sammenlignende: quasi per indaginem, el. quasi indagine, (ligesom i el. med et Garn); vid. Flor. 4, 2 o. 12, ogs. Hirt. B. G. 8, 18; cf. Tac. Ann. 13, 42: testamenta et orbos velut indagine capi; men Plin. Pan. 35, „alleg.„: in illa poenarum indagine inclusos (delatores reprimere); — II) „fig.": Efterforskning, Undersøgelse; - indaginibus doctrinae multis persuadere, Plin. 9, 6; ∾ cupediarum, Gell.; o. — indāgus, 3: eftersporende; indaga veri cura, Capella, inc.; — [1. indago].

inde, adv., [af is, m. Adverbialendelsen -de]: derfra; I) om Stedet: derfra, fra det Sted; - eo die mansi Calibus; inde has litteras dedi, Cic. Att. 7, 21; cf. Caes. B. G. 1, 33; nec inde venit, unde mallem, Cic. l. c. 13, 39; men haud procul inde, ubi etc., Liv. 8, 22; men inde ··· quo etc., Caes. B. C. 3, 45; — B) df. „overf."; a) om Begreber; ex avaritia ··· audacia etc.; inde omnia scelera gignuntur, Cic. R. Am. 27; inde est, quod etc, Plin. Ep. 7, 5; — b) om Personer: nati filii duo; inde etc., Ter. Ad. 1, 1, 21; — II) om Tiden: derpaa el. derfra, derefter, odl.; vid. Nep. Phoc. 4; ligel. exhinc ··· inde ··· inde ···, Suet. Tib. 9; cf. Caes. B. C. 3, 9; — B) df. ogs.: fra den Tid af; vid. Ter. Heaut. ab in.; — bb) ogs. at mærke; a) hos andre Adverbier; jam inde a principio etc., Cic. Prov. Cons. 13; ligel. jam inde ab incunabulis, Liv. 4, 36; — b) c. gen. loci, (dog alene poet. og om Tiden); vid. Lucr. 5, 789.

†indēbite, adv.: uden Forpligtelse, uden at skyldes; ∾ exposita cautio, Dig.; af — indēbitus, 3: som ikke skyldes, som ikke tilkommer nogen; m. o. ud. dat., sædv. m. Negation; vid. Virg. Aen. 6, 16; men non indebita posco (praemia), Ovid. Her. 16, 19; — b) df. absol. indebitum, i, n.: hvad der ikke skyldes; ∾ solvere, Dig.; - men indebito, (abl. som adv.): uden Forpligtelse el. Skyldighed; ∾ promittere, ibd.

in.dĕcens, [2. in-], tis, adj.: uanstændig, anstødelig, hæslig; I) om Personer; numquid indecens sum? Petron.; cf. Martial. 5, 14; — II) om Ting og Begreber; ∾ nasus, id., morbus, id., risus, Suet. Claud. 30; ∾ morae, Quintil.; df. — indĕcenter, adv.: uanstændigen el. anstødeligen el. hæsligen; - non indecenter efferri, Quintil.; ∾ lusca, Martial.; - compar., Senec. Ep. 27; superl., ∾ insistere, Quintil. — in.dĕcentia, [2. in-], ae, f.: Upasselighed, Anstødelighed; indecentiae vitium, Vitruv. — in.dĕcĕo, [2. in-], ēre, v. n., men alene i tredie Person c. acc. pers.; - juvenes adhuc confusa quaedam et quasi turbata haud indecent, Plin. Ep. 3, 1.

in.declīnābĭlis, [2. in-], e: ubøielig, uforanderlig, fast, odl.; men alene „fig."; I) „alm." om Begreber (o. Personer); quae (virtus) animum rectum et indeclinabilem praestat, Senec. Ep. 66; ∾ justitia, id., series rerum, Gell.; men ∾ judex, Ammian.; — II) i Grammatiken: ∾ nomen, (der ikke lader sig declinere), Diomed. — in.declīnātus, [2. in-], 3: uforandret, uforanderlig, fast sikker; A) om Personer; - qui perstas indeclinatus amico, id. Pont. 4, 10, 83; — B) om Begreber; Teque ··· praesta constanter ad omne Indeclinatae munus amicitiae, id. Trist. 4, 5, 24.

in.dĕcor, ŏris, el. indĕcŏris, e, [2. in-, decus]: uanstændig, hæslig, skammelig, odl.; - ∾ atque humilis, Tac. Agr. 16; men Non erimus regno indecores, Virg. Aen. 7, 231; cf. id. ibd. 12, 25: Nec genus indecores. — indĕcŏrābĭlĭter, adv., [2. in-, decoro]: uanstændigen; ∾ alienos alunt, Attius ap. Charis. — indĕcōre, adv. af indecorus: usømmeligen, uanstændigen; - ne quid indecore effeminateque faciat, Cic. Off. 1, 4; men Tac. Hist. 5, 23: haud indecore etc., (ikke ilde at see til). — in.dĕcŏro, [2. in-], are, v. a.: tilsmudse, skænder, vanærer; - me spernens ··· sermone indecorans, Att. ap. Non.; men Indecorant bene nata culpae, Hor. Od. 4, 4, 36, (al. dedecorant).

in.dĕcōrus, [2. in-], 3: usømmelig, uanstændig, hæslig; quod animo magno fit, id ··· decorum; quod contra, id., ut turpe, ita indecorum, Cic. Off. 1, 27; cf. id. Fin. 3, 4; - ∾ gestus, Quintil.; ∾ est omne nimium, id.; - ogs. c. dat.; ∾ studia seculo, Plin. Pan. 46.

*indēfătīgābĭlis, e: utrættelig; ∾ vigilia, Senec. d. Ir. 2, 12; o. — indēfătīgātus, 3: utrættet; ∾ officia, Senec. Consol. ad Marc. 18; — [2. in-, defatigo]. — in.dēfectus, [2. in-], 3: uformindsket, afkræftet, vivacitas, Appul. — indēfense, adv.: uden Lovenes Forsvar, Cod. Just.; af — in.dēfensus, [2. in-], 3: uden Forsvar, ubeskyttet; vid. Liv. 25, 15, ogs. id. 4, 28; - men Tac. Ann. 2, 77: ut te inauditum et indefensum ··· rapiant; — indēfesse, adv.: utrætteligen, uden at trættes, Auson.; o. — indēfessim, adv.: = frgd., Sidon.; af — in.dēfessus, [2. in-], 3: utrættet, som ikke trættes; ∾ dextra, vid. Virg. Aen. 12, 651; men ∾ et assiduus, Tac. Ann. 16, 22; cf. Ovid. Met. 9, 199: ego sum indefessus agendo, (opp.: Juno ··· fessa jubendo).

indēficiens, tis, adj., [2. in-, deficio]: uformindsket, usvækket; ∾ decor, Tertull.; — df. adv. indēficienter, Augustin. — indēfīnīte, adv.: ubestemt; ∾ largiri, Gell. 2, 21; af — in.dēfīnītus, [2. in-], 3: ubestemt; ∾ sermo, (uforstaaelig), Gell. 16, 4; - ∾ modo dicere, (uden Bestemmelse af Tid el. Person), id. 1, 7.

in.deflētus, [2. in-], 3: ubegrædt; Indefletaeque vagantur ··· animae, Ovid. Met. 7, 611. — in.deflexus, [2. in-], 3: ubøiet, cursus, Appul.; df. „overf.": ∾ maturitas aetatis, (som endnu ikke er i Aftagende), Plin. Pan. 4. — in.dējectus, [2. in-], 3: uomkastet, uomstyrtet; ∾ domus, Ovid. Met. 1, 288, (al. indisjecta m. s. Bem.).

in.dēlassatus, [2. in-], 3: utrættet el. utrættelig; ∾ labor, Manil. — in.dēlēbĭlis, [2. in-], e: uudslettelig, uforgængelig; ∾ nomen, Ovid. Met. 15, 876, decus, id. Pont. 2, 8, 26. — in.dēlectatus, [2. in-], 3: misfornøiet el. utilfreds; c. abl. o. m. Negation, Petron. Sat. 87: ille non indelectatus nequitia mea. — in.dēlībātus, [2. in-], 3: hvoraf der ikke er taget, uformindsket; men alene „fig." o. „poet."; - Indelibatas cuncta sequuntur opes, (store Midler), Ovid. Trist. 1, 5, 28; ∾ virgo, (ukrænket), Sil. — in.dēlictus, [2. in-], 3: fri for Brøde el. Synd, Attius ap. Fest. s. v. probrum.

indemnātus, 3, [2. in-, damnatus, damno]: ikke domfældet, ikke dømt; vid. Plaut. Curc. 5, 3, 17; ∾ civium bona vendere, Cic. Agr. 2, 21; cf. Vell. 2, 45. —

indemnis, e, [2. in-, damnum]: skadesløs, uden Tab, Senec. Ep. 9; ∾ socios praestare, Dig.; df. — indemnĭtas, atis, f.: Skadesløsholdelse, Skadeserstatning, Forebyggelse af nogens Tab el. Skade; - indemnitati alicujus consulere, Dig., propicere, Ammian. — indēmonstrābĭlis, e, [2. in-, demonstro]: ubevislig; df. „overf.": som ikke behøver at bevises, Appul. — indēmūtābĭlis, e, [2. in-, demuto]: uforanderlig; ∾ deus, Tertull. — in.dēnunciātus, [2. in-], 3: som ikke er forudforkyndt; ∾ arma, Senec. Suas. 5; ∾ sors, id. ibd. 2.

indepiscor, sci: s. und. indipiscor. — in.dēplōrātus, [2. in-], 3: ubegrædt; Indeploratum barbara terra teget, Ovid. Trist. 3, 3, 46. — in.deprāvātus, [2. in-], 3: ufordærvet, ufordærvelig; ∾ virtus, Senec. Ep. 76. — indēprĕcābĭlis, e, [2. in-, deprecor]: ikke til at afbede; ∾ poena, Gell. 1, 13. — *indēprĕhensĭbĭlis, e: ikke til at gribe el. naae; df. „fig.": ubegribelig, Quintil. Decl.; o. — in.dē-

prĕhensus, (-prensus), 3, ligesom frgd.: ubemærket el. ubemærkelig; Falleret indeprensus et irremeabilis error (labyrinthi), Virg. Aen. 5, 591; ∾ vestigia, Stat.; — [2. in-, deprehendo, deprendo]. — indeptus, 3: s. und. indipiscor.

in.dēscrīptus, [2. in-], 3: uafdelt; ∾ vites, Colum.; ∾ agri, Sidon. — in.dēsertus, [2. in-], 3: ikke forladt; Indeserta meo pectore regna tene! Ovid. Am. 2, 9, 52. — in.dēses, [2. in-], ĭdis, adj.: ikke uvirksom, Gell. 7, 22. — indesĭnenter, adv., [2. in-, desino]: uafladeligen, inhaerere, Augustin. — in.despectus, [2. in-], 3: uoverseelig; usynlig; ∾ Tartara, Lucan. 6, 748. — in.destrictus, [2. in-], 3: uden at blive streifet el. saaret; tamen indestrictus abibo, Ovid. Met. 12, 93; (al. indistrictus).

in.dētermĭnābĭlis, [2. in-], e: ikke let at begrændse el. bestemme; ∾ quaestio, Tertull. — in.dētermĭnātus, [2. in-], 3: ubegrændset el. ubestemt: ∾ genealogiae, Tertull. — in.dētonsus, [2. in-], 3: uklippet el. uraget; ∾ Thyoneus, Ovid. Met. 4, 13. — *indētrībĭlis, e: uafslidelig; ∾ soliditas, Paul. Nol.; o. — indētrītus, 3: uafslidt; ∾ vestimenta, Tertull.; — [2. in-, detero].

in.dēvītātus, [2. in-], 3: uundgaaelig; ∾ telum, Ovid. Met. 1, 2, 605. — in.dēvŏratus, 3, [1. in-, devoro]: helt nedslukt; Indevorato capite, Martial. 7, 20. — *indēvōte, adv.: ufromt, forbrydersk; ∾ percipere eas (hereditates), Justin. Novell.; — indēvōtio, onis, f.: Ufromhed, Ugudelighed, Dig.; af — in.dēvōtus, [2. in-], 3: ufrom, ugudelig; ∾ donator, Cod. Just.

index, ĭcis, c., [1. indico]: en Angiver; I) „egenl."; A) om Personer; – haec omnia indices detulerunt, rei confessi sunt, Cic. Catil. 4, 3; cf. id. Qu. Fr. 2, 3; men ∾ idem et testis, Tac. Ann. 4, 28; — 2) „bes." ogs. Forræder, Spion; Catilina vallatus indicibus atque sicariis, Cic. Mur. 24; cf. id. Sest. 44; — B) om Ting og om Begreber; quin continetis vocem, indicem stultitiae vestrae, testem paucitatis, id. Rab. perd. 6; ∾ auctoris anulus, Ovid. Pont. 2, 10, 3; herbae horarum indices, Plin.; cf. Cic. Orat. 18; — 2) bes. ogs. Pegefingeren; vid. Cic. Att. 13, 46, (hvor plane pollex, non index, sigter til d. frgd. Pollex, i. e. nomen servi); – ogs. m. tilføiet digitus, Hor. Sat. 2, 8, 25; — II) „fig."; A) Titel el. Overskrift, navnl. paa Bøger; – deceptus indicibus librorum, etc., Cic. d. Or. 2, 14; s. ogs. id. Att. 4, 4: ex qua (membranula) indices fiant; – ogs. Catalog el. Fortegnelse, poëtarum, Quintil.; – ogs. Indskrift paa Statuer og Malerier; – tabula ··· cum indice hoc posita est, Liv. 41, 28; cf. Tibull. 4, 1, 30; — B) Probereestenen, hvorom Ovid. Met. 706: vertit In durum silicem, qui nunc quoque dicitur Index.

Indi, orum: s. und. Indus. — India, ae, f.: Indien, et af Asiens Hovedlande, ligger imellem Indusfloden og China; men ∾ citerior, ulterior, (paa denne og hin Side af Ganges); vid. Mela 3, 7, o. Plin. 6, 21 flgd.; – India mittit ebur, Virg. Ge. 1, 57; cf. Cic. Tusc. 5, 27; — B) df. Indĭcus, 3: indisk, elephanti, Terent. Eun. 3, 1, 23; hede ogs. ∾ pecudes, Martial. 5, 37; ∾ dentes, id., ogs. ∾ cornu, id., (Elfenben); – Indicum, (sc. pigmentum), Ἰνδικόν: Indigo, blaat Pigment, id. 33, 37; ogs. ∾ color, Vitruv.

*indĭcābĭlis, e: angivende el. antydende; ∾ signum, Coel. Aur.; — indĭcātĭo, onis, f.: Angivelse, navnl. af Prisen paa en Vare, hvs. Plaut. Pers. 4, 4, 37: tua merx est, tua indicatio; men ∾ mellis, (Prisen derpaa), Plin. 22, 50; — indĭcātīvus, 3, modus, (i Grammatiken), quia eo praesentem actionem indicamus, Diomed.; — indĭcātor, oris, m.: som angiver el. eftervifer; indicator naturae Anaxgoras, Solin. 40; (al. indagator); inc.; o. — indĭcātūra, ae, f., ligesom indicatio: Angivelse, navnl. af en Tings Pris el. Værdi; df. Pris el. Taxt; ∾ murrhini, Plin. 37, 7; men ∾ dolorum, (Honoraret for deres Helbredelse), id. 29, 8; — [1. indico].

indīcens, tis, adj., [2. in, 2. dico]: som ikke siger noget; alts. non me indicente: ikke uden mit Tilsagn, d. e. paa min Befaling, Ter. Ad. 3, 5, 62. — indīcīna, ae, f., [index], eftercl. f. indicium: Angivelse, Appul.

indĭcium, i, n., [index]: Angivelse, Opdagelse, odl.; – facite indicium, si quis vidit, Plaut.; cf. Ter. Ad. 4, 4, 7; men ∾ conjurationis etc., Cic. Div. 2, 20; ∾ deferre ad aliquem, Tac. Ann. 2, 28; cf. Caes. B. G. 1, 4, o. Sall. Catil. 52; – men ∾ profiteri, id. Jug. 35, offerre, Tac. Ann. 11, 35, (love en Angivelse, navnl. for derved at unddrage sig selv fra en Straf); — B) „bes." ogs.; 1) Tilladelse til at giøre en Angivelse, vid. Cic. Att. 2, 24; — 2) Løn el. Betaling for en Angivelse; vid. Cic. Off. 3, 20: edictum cum poena atque indicio etc.; — II) „fig."; Angivelse, Tegn el. Mærke, Bevis, odl.; ∾ et vestigia veneni, Cic.; ∾ atque argumenta certissima sceleris, id. Catil. 3, 5; men ∾ insigne meae erga te benevolentiae, Cic. Fam. 7, 6; – ∾ dare (f. ostendere), Varr., ogs. ∾ edere, Lucr.; ei rei indicio sunt etc., Nep. Att. 16, cf. Ter. Ad. prol. 4; – ogs. m. Relativsætn.; vid. Nep. Lys. 3, o. Ter. Heaut. 2, 4, 4.

1 in.dĭco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: anviser el. angiver, ogs. røber el. forraader, odl.; I) „alm."; A) om Personer; ∾ rem omnem dominae, Cic. Cluent. 64; ∾ conscios delendae tyrannidis, id. Tusc. 2, 22; cf. Liv. 8, 18; – ∾ de conjuratione, Sall. Catil. 48; ∾ aliquid in vulgus, Cic. Univ. 2; — B) om Ting og om Begreber; vultus indicat mores, Cic. Leg. 1, 9; supercilia maxime indicant fastum, Plin.; hvs. pass.: aetas veterinorum indicatur dentibus, id.; – hoc res ipsa indicat, Terent.; cf. Cic. Brut. 94, o. Phaedr. 1, 15; — II) „bes."; A) anfører el. angiver korteligen; – ∾ nominatim, Plin.; ut indicavimus, id.; cf. id. 6, 26; — B) angiver el. bestemmer Prisen, vurderer; – modo ut sciam, quanti indicet (puellam), Plaut. Pers. 4, 4, 25; cf. ibd. 37: indica, fac pretium; ligel. Cic. Off. 3, 15: ut sibi fundus ··· semel indicaretur; — not.: indicasso, f. indicavero, Plaut.

2. in.dīco, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: tilsiger, forkynder, bestemmer, bekiendtgiør, odl.; (oftest i Rets- og Forretningsforholde); – Galliae concilium Bibracte indicitur, Caes. B. G. 7, 63; cf. id. ibd. 90; – ∾ exercitum in aliquem locum, Liv. 6, 12; men ∾ finitimis spectaculum, id. 1, 9; cf. Suet. Ner. 27; – ∾ bellum populo R. suo nomine, Cic. Catil. 2, 6; men ∾ funus, vid. Suet. Caes. 84; ∾ justitium, Cic. Phil. 5, 12; — II) „bes.": at paalægge som Straf el. Skat; odl.; – ∾ multam, Plin. 18, 3; ∾ tributum, Liv. 4, 60; cf. Tac. Hist. 3, 58; men ∾ populo famem, Suet. Calig. 26; – ∾ sibi patientiam, Senec. Ep. 123; — not.: imperat. indice f. indic., Plaut. Pseud. 1, 5, 133; – s. ogs. 1. indictus, o. 2. indictus, ss. II.

*indictīcius, (-tius), 3: tillagt el. paalagt; ∾ onera, Cassiod.; — indictĭo, onis, f.; oprdl.: Tilsigelse til at betale en Skat; df. Paalæg el. Skat; nec novis indictionibus pressi (cives) etc., Plin. Pan. 29; — df. indictĭōnālis, e: hørende til et Paalæg; ∾ augmentum, Ammian.; o. — indictīvus, 3: tilsagt, el. hvortil nogen tilsiges, ∾ funus, Varr.; — [2. indico].

1. indictus, 3: partic. af 2. indico. — 2. indictus, 3, adj., [2. in, 2. dico]: usagt, ikke sagt; – quod dictum, indictum est, (ligesom det ikke var sagt), Ter. Pherm. 5, 7, 58; ut indicta sint (ea), Liv. 5, 15; – nec tu ··· indictus abibis, (ubesiungen), Virg. Aen. 7, 133; cf. Hor. Od. 3, 25, 8: adhuc indictum ore

alio; – indicta causa: uden Forhør, uden Forsvar, uden retlig Undersøgelse; saal. ∾ causa civem Romanum condemnare, Cic. Rab. perd. 4; rem indicta causa judicatam, id. Phil. 2, 23; ligel. ∾ causa fortunis omnibus everti, id. Verr. 2, 17; — not.: efterel. ogs.: uudtalelig; ∾ deus, Appul. — indicŭlus, i, m., demin. af index: liden Fortegnelse, Symmach. — Indĭcus, 3: s. und. India.

indĭdem, adv., [inde, idem]; I) „egenl." om Stedet: sammestedsfra, sædv. m. Tilføielse af Stedet; – ∾ Thebis, Nep. Ep. 5; indidemne Ameria (abl.)? Cic. R. Am. 27; indidem ex Achaja, Liv. 25, 15; — — II) „overf.": af el. ud af den samme Sag el. Ting, m. correlat. unde, Cic. d. Or. 3, 40; men Liv. 39, 8: ex eadem officina ··· indidem etc.

in.diffĕrens, [2.in–], tis, adj.: ikke forskiellig; df. ligegyldig, Cic. Fin. 3, 16, som Oversættelse of ἀδιάφορον; — B) „bef." ogs. 1) om Personer: ligegyldig, rolig; – circa victum ··· adeo indifferentem fuisse, ut etc., Suet. Caes. 53; — 2) i Grammatiken om en syllaba anceps; vid. Quintil. 9, 4, 93; df. — indiffĕrenter, adv.: uden Forskiel; ∾ uti utraque compellatione, Quintil.; – ∾ ferre aliquem occisum, (være ligegyldig derved), Suet. Dom. 23; o. — indiffĕrentia, ae, f.: Mangel paa Forskiellighed; df. Lighed el. Overensstemmelse, utriusque vocabuli, Gell.

indĭgĕna, ae, comm., [indu-f. 1.in–, geno f. gigno]: indfødt; ogs. subst.: Indlænding; – ne majores quidem eorum indigenas, sed advenas etc., Liv. 21, 30: indigenas ··· Latinos etc., Virg Aen. 12, 823; qui (fundus) colonos indigenas haberet, Colum.; — II) „overf." ogs. om Dyr og om Værter: indenlandsk, hiemmeavlet, odl.; – ∾ bos, Colum., (opp. peregrinus); cf. Ovid. Am. 3, 13, 4; ∾ aper, id.; — not.: ogs. forbindes ∾ vinum, Plin. 14, 8.

indĭgens, tis: partic. o. adj. af indigeo; df. — indĭgentia, ae, f.; I) „egenl.": Trang el. Nød; – a natura potius, quam ab indigentia, nata amicitia, Cic. Lael. 8; — II) „fig.": Umættelighed el. Unøisomhed; – indigentia est libido inexplebilis, id. Tusc. 4, 9; cf. id. ibd. 4, 7. — indĭgĕnus, 3: sild. Biform af indigena; ∾ sermo, (Modersmaalet), Appul.

indĭgeo, ŭi, ēre, v. n., [indu-, egeo]: har el. lider Mangel derpaa, mangler; c. abl.; – ∾ bona existimatione, Cic. R. Com. 15; ∾ pecunia, Nep.; cf. Caes. B. G. 4, 35; — II) „bef." ogs.; A) behøver, har nødig; a) c. gen.; indigeo tui consilii, Cic.; cf. id. Fam. 6, 4; — b) forel. ogs. c. acc. comm.; dives, qui, ut deus, nihil indigere videtur, Varr.; — c) efterel. ogs. c. infin.; hoc plane indigeo addiscere, Gell. 4, 1; – men impers.; quum praesidio eorum indigetur, Plin. 10, 39; — B) ønsker el. attraaer; – contemnere libidines, non auri, non argenti ··· indigere, Cic. Sull. 8; — III) partic. indĭgens, tis, ogs.; A) som adj.: trængende dertil; a) c. gen.; – indigens alienarum opum, Nep. Reg. 3; cf. Cic. Lael. 9; — b) c. abl.; cotes oleo indigentes, Plin.; cf. Gell. 14, 2; — B) som subst.: den Trængende el. Nødlidende; indigentibus bene facere, Cic. Off. 2, 15.

1. Indĭges, ĕtis: s. und. Indigetes. — 2. indĭges, is, adj., [indigeo], ligesom indigens: trængende; (forel.); quem ··· indigem liberum (f. liberorum), etc., Pacuv. ap. Cic. d. Or. 2, 46.

indigeste, adv. af indigestus: uordnet; – breviter et indigeste etc., Gell. Epil. — indĭgestĭbĭlis, e, [2.in–, digero]: ufordøielig, Theod. Prisc. — in.dĭgestio, [2.in–], onis, f.: Mangel paa Fordøielse, Hieron. — in.dĭgestus, [2.in–], 3; I) „alm.": uordnet, uordenlig el. forvirret; – rudis indigestaque moles, Ovid. Met. 1, 7; ∾ simplicitas, Plin., turba, id.; — II) „bef." om Spiserne: ufordøiet, Macrob. Sat. 7, 7.

1. Indĭgĕtes, um, m., [indu- f. 1.in–, gigno]: de efter deres Død som et Lands Skytsguder ærede Heroer; – Indigetes proprie dii ex hominibus facti, quasi in diis agentes, Serv. ad Virg. Ge. 1, 498; cf. Liv. 8, 9; – sing. Indiges, ĕtis: vid. Virg. Aen. 12, 794, o. Gell. 2, 16. — 2. Indĭgĕtes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4.

indĭgĕto, el. indĭgĭto, avi, atum, 1, v. a.; i Religionssproget: anraaber en Guddom, beder til den; – namque Virgines Vestales ita indigetant: Apollo Medice, Apollo Paean, etc., Macrob. Sat. 1, 17; cf. Fest. p. 114 (Müll.). — indĭgĭtāmenta, orum, n.: Religionsbøger, der indeholde Gudernes Navne, deres Dyrkningsmaade, osv., Arnob.; cf. Fest. l. c.; af — indigito, s. und. indigeto.

indignābundus, 3, [indignor]: harmfuld, opbragt; muliebriter indignabunda, m. acc. c. inf., Liv. 38, 57; cf. Suet. Aug. 40: ∾ et calamitans. — indignans, tis: partic. o. adj. af indignor; df. — indignanter, adv.: med Harme, ferre, Ammian. — *indignātio, onis, f.: Harme, Fortrydelse, Ærgrelse; – ∾ liberrima (hominum), Hor. Epod. 4, 10; indignationem alicujus in se convertere, Plin.; ∾ movere, Liv.; ∾ publicae, id. 3, 48; cf. Vell. 2, 66; — B) „bef." i Rhetoriken: at vække Harme el. Uvillie imod nogen, vid. Cic. Inv. 1, 58; — II) „overf." (o. efterel.): Beskadigelsen af et Lem, Veget.; — df. demin., indignātiuncula, ae, f.: liden Harme el. Ærgrelse, vid. Plin. Ep. 6, 17; o. — indignātivus, 3: harmfuld, lidenskabelig; – indignativum, quod vocant θυμικόν, Tertull.; — [indignor]. — indignatus, 3: partic. o. adj. af indignor.

indigne, adv. af indignus; I) „alm.": uværdigen, uforskyldt, skammeligen; – ∾ aliquem injuria afficere, Ter. Phorm. 5, 1, 3; – superl., ∾ interire, Caes. B. G. 7, 38; cf. Cic. Verr. 5, 57; men in compar., vid. Ter. Phorm. 5, 8, 20; — II) „bef.": med Harme, med Ærgrelse; ∾ ferre, Nep. Eum. 1; ∾ pati, Cic. Verr. 5, 12, m. flgd. acc. c. inf., (at harmes el. at ærgre sig derover); men Phaedr. 3, 18: indigne ferens ··· quod etc.

indignĭtas, atis, f., [indignus]: Uværdighed, Slethed; hominis aut dignitas, aut indignitas etc., Cic. d. Or. 2, 32; cf. id. Div. in Caecil. 19: quorum nemo propter indignitatem repudiatus est; — b) ogs. om Ting og Begreber: infamia et indignitas rei, Caes. B. G. 7, 56; ligel. ∾ calamitatis, Cic. Verr. 5, 46; — II) „bef.": uværdig el. usømmelig Adfærd, Ubehagelighed, Krænkelse, odl.; – omnes indignitates contumeliasque perferre, Caes. B. G. 2, 14; cf. Liv. 42, 52; — B) df. ogs. Harme over en uværdig Behandling; – tacita poterit esse indignitas nostra? Cic. Att. 10, 8; cf. Liv. 5, 45. — indigniter, adv., poetisk Biform af indigne, Vet. Epigr. in Anthol. Lat.

indignor, atus sum, 1, v. dep. a., [indignus]; A) om Personer: holder el. anseer for uværdig, er harmfuld el. opbragt derover, optager ilde, odl.; — a) c. acc.; quae indignantur adversarii, Cic. Inv. 1, 17; ∾ imperia, Quintil. 1, 3, 4; – men alene efterel. c. dat.; ∾ contaminationi, Dig.; — b) m. quod, ogs. m. si; – ∾ milites, quod etc., Caes. B. G. 7, 19; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: indignamur, si quis nostrum interiit; — c) c. inf.; cedere peritis indignantur, Quintil.; ∾ discere, id., vinci, Ovid. Met. 10, 604; cf. Caes. B. C. 3, 108, o. Sall. Jug. 31; — B) om Ting og om Begreber; pontem indignatus Araxes, Virg. Aen. 8, 728; cf. id. ibd. 1, 55, o. id. Ge. 2, 162; — II) hertil hører endnu; A) partic. pass. indignandus, 3: som maa findes utilfredsstillende el. ringe; df. m. Negation: lecto non indignanda saligno (vestis: som ikke ilde passede dertil), Ovid. Met. 8, 660; — B) partic. praes. indignans,

tis, som adj.: harmfuld, forbittret, utaalmodig; – Verbaque querenti satis indignantia linguae Defuerunt, Ovid. Met. 6, 584; men ∾ pectus, id. Fast. 4, 896; – „poet." ogs. om Ting; fretaque indignantia miscent (venti: det oprørte Hav), id. Met. 11, 491; – men superl., indignantissimum servitutis (genus mulorum), Colum. 8, 17.

in.dignus, [2.in-], 3: uværdig; A) om Personer; a) c. abl.; „poet." ogs. c. gen.; – te omni honore indignissimum etc., Cic. Vat. 16; – magnorum haud umquam indignus avorum, Virg. Aen. 12, 649; — b) absol.; divitias quivis, quamvis indignus, habere potest, Cic. Tusc. 5, 16; — B) om Ting og om Begreber: uværdig, usømmelig; haard, stræng, grusom; – nulla vox populi R. majestate indigna etc., Caes. B. G. 7, 17; nihil, quod ipsis esset indignum, committebant, id. ibd. 5, 35; – ∾ modis acceptus, Ter.; cf. Liv. 29, 9: indignum in modum etc.; ∾ facinus, Ter.; ∾ mors, Virg.; – men c. inf.: fabula ··· non indigna referri, Ovid. A. A. 1, 681; – oftest in neutr.; hoc uno sol quicquam non vidit indignius, Cic. Off. 2, 8; men Liv. 1, 40: pro indignissimo habere, se etc.; cf. Cic. Quint. 31, o. Sall. Jug. 79; men m. 2.sup.: digna atque indigna relatu etc., Virg. Aen. 9, 595; men absol.: indigna pati, (lide en skammelig Behandling), Liv. 31, 30.

indĭgus, 3, [indigeo]: trængende; a) c. gen.; vid. Virg. Ge. 2, 428, ogs. Tac. Hist. 3, 22 o. 48; — b) c. abl.; vid. Lucr. 5, 224: indigus omni Vitai auxilio; — II) „overf." o. „poet.": som attraaer el. efterhiger; ligel. c. gen.; indiga servitii ··· plebes, Lucan. 9, 254. — indigŭus, 3: sild. Biform af indigus; quos magis indiguos opis vident, Paul. Nol.

†in.dīligens, [2.in-], tis, adj.; I) act.: efterladen, uagtsom; – vereor, ne indiligens nimium sies, Ter. Ad. 4, 5, 50; – compar., si indiligentiores fuerint, Caes. B. G. 7, 11; – ogs. c. gen.; Corn. Nepos rerum memoriae non indiligens; — II) pass.: ∾ hortus, (forsømt), Plin. 19, 19; df. — indīlĭgenter, adv.: efterladent, uagtsomt; nihil ab eo ··· neque indiligenter, neque illiberaliter factum, Cic. Att. 16, 3; – compar., Caes. B. G. 2, 33; o. — indīlĭgentia, ae, f.: Efterladenhed, Uagtsomhed, Aeduorum, (fra deres Side), Caes. 1 c. 7, 17; ∾ litterarum, (i at skrive), Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; ∾ veri (i. e. in vero quaerendo), Tac. Hist. 4, 49. — in.dīmensus, [2.in-], 3: umaalelig, utallig; ∾ populi, Ammian. 19, 2. — in.dīmissus, [2.in-], 3: ikke bortsendt, uxor, Tertull.

indĭpisco, ĕre, v. a.: forel. Biform af flgd.; Numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea (occasionem), Plaut. As. 2, 2, 13. — indĭpiscor, indeptus sum, indipisci, v. dep. a., [indu- f. 1.in-, apiscor]: indhenter el. griber, faaer el. opnaaer; – quam quis indeptus erat navem ferrea injecta manu etc., Liv. 26, 39; df. „poet.": simul atque hominem leti secura quies Indepta, Lucr. 3, 212; ∾ divitias magnas, Plaut., ogs. multum dolorem, id.; men id. Rud. 5, 2, 28: largiter mercedis indipiscor; – men Gell. 17, 2: ∾ animo, (opfatte, beholde); — II) „fig.": tager fat derpaa, begynder; Achaeos pugnam indipisci, etc., Gell. 1, 11.

in.dīrectus, [2.in-], 3: ikke ligefrem, som fordrer Omsvøb; ∾ actio, Quintil. 5, 13, 2. — in.dīreptus, [2.in-], 3: uplyndret; indefensum et indireptum Capitolium etc., Tac. Hist. 3, 71. — in.disciplīnātio, [2.in-], onis, f.: Mangel paa Tugt el. Orden, Cassiod. — in.disciplinātus, [2.in-], 3: uden Tugt, uordenlig, Cyprian. — in.discissus, [2.in-], 3: uopskaaren; ∾ tunica, Hieronym.

*indiscrēte, adv.: uden Forskiel, Plin. 11, 65; o. — indiscrētim, adv.: = frgd., Solin.; af — in.discrētus, [2.in-], 3; I) „egenl.": uadskilt, uafsondret, i nøie Forbindelse; – quibusdam indiscretum caput, ut caneris, Plin. 11, 46; quum agriculturam ··· indiscretam haberent (sc. a re pecuaria), Varr.; suum cuique sanguinem indiscretum (ublandet), sed maxime principibus, Tac. Hist. 4, 52; — II) „overf.": uden Forskiel, d. e. ikke til adskille fra et andet; – indiscretis his nominibus uti, Cels.; imagines similitudinis indiscretae (pingere), Plin. 35, 36; cf. Virg. Aen. 10, 392; men ∾ voces, (forvirrede), Tac.; ∾ dignitatis ducere, (tillægge lige Værdighed), Cod. Theod.

*indiscrīmĭnābĭlis, e: ikke til at affondre el. adskille, Claud. Mam. d. Stat. An.; o. — indiscrīmĭnātim, adv.: uden Forskiel, iflæng, Varr. ap. Non.; — [2.in-, discrimino]. — in.discussus, [2.in-], 3: ikke udfunden, ikke undersøgt, Claud. Mam. d. Stat. An. — indĭserte, adv.: uden Veltalenhed; m. Negation: non indiserte collaudare, Cic. Qu. Fr. 2, 1; af — in.dĭsertus, [2.in-], 3: uden Veltalenhed; saal. m. Negation: non indisertum Academicum etc., Cic. N. D. 2, 1; – men om Begreber: malim equidem indisertam prudentiam, quam stultitiam loquacem, id. d. Or. 3, 35. — indisectus, 3: s. und. indesectus.

in.dispensatus, [2.in-], 3: uden rigtig Fordeling, uden Maal og Maade; ∾ nisus, Sil. 16, 342. — indispŏsĭte, adv.: uordenligen; ∾ et perturbate moveri, Senec. Ep. 124; af — in.dispŏsĭtus, [2.in-]: uordenlig, i Uorden; apud Vitellium omnia indisposita, temulenta, etc., Tac. Hist. 2, 68.

in.dissĭmĭlis, [2.in-]: ikke ulig; ∾ formae vocum, Varr. — indissĭmŭlābĭlis, e, [2.in-, dissimulo]: ikke til at fordølge, veritas, Gell. 10, 22. — in.dissŏcĭābĭlis, [2.in-]: uadskillelig; ∾ unitas, Lactant. — indis.sŏlūbĭlis, [2.in-], e: uopløselig, nodus, Plin.; cf. Cic. Univ. 11; — df. adv. indissŏlūbĭlĭter: uopløseligen; ∾ nexum, Claud. Mam. d. Statu Animae.

indistanter, adv., [2.in-, distare]: uden Ophold, uafbrudt, Priscian.; — II) „fig.": uden Forskiel, uden Undtagelse, Ammian. 27, 9. — indistincte, adv.: uden Forskiel; ∾ atque promiscue annotare, Gell. Epil. 2; ∾ legatis nummis, Dig.; af — in.distinctus, [2.in-], 3: uadskilt, uordnet; indistinctis plexos (flores) corollis, Catull. 64, 283; cf. Quintil. 8, 2, 23: neque inordinata, neque indistincta (dicere); — II) df. „overf." om Taleren og Foredraget: uordenlig, utydelig, forvirret; – (orator) et acutus, et non asper, et non indistinctus, etc., vid. Quintil. 12, 10, 39; men ∾ defensio, Tac. Ann. 6, 8. — indistrictus, 3: s. und. indestrictus.

indĭtus, 3: partic. af indo. — indīvĭdŭĭtas, atis, f.: Udelelighed, Uadskillelighed; ∾ animae, Tertull.; af — indīvĭdŭus, 3, [2.in-, divido]: udelelig, uadskillelig; ∾ corpora, (i. e. atomi), Cic. Fin. 1, 6; ligel. absol.: individua, (sc. corpora), id. Acad. 2, 17; – men apud Capreas individui (familiares: hans uadskillelige Omgangsvenner), Tac. Ann. 6, 10.

indīvīse, adv. af indivisus: udelt; qui non indivise agit, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 55. — indīvīsĭbĭlis, e, [2.in-, divido]: udelelig; ∾ anima, Tertull.; — df. adv. indīvīsĭbĭlĭter, id. — in.dīvīsus, [2.in-], 3; I) „egenl.": udelt; ∾ ungula (equi), Varr.; — II) „fig."; pro indiviso possidere, (besidde udelt el. i Fælleskab), Plin. 17, 1; ligel. pro indiviso valere, (i. e. aeque valere), id. 16, 59; in quod (pectus) omnes curae pro indiviso transferuntur, Senec. ad Helv. 17. — in.dīvulsus, [2.in-], 3: uadskilt, uadskillelig; ∾ comes, Macrob. Sat. 1, 11.

indo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [1.in-, do, dedi]; I) „egenl.": kommer el. lægger el. sætter deri el. derpaa; – ∾ ignem in aram, Plaut., vini guttam in os, id.; – ogs. absol., ∾ fenestras, id. Rud. 1, 1, 6;

– ogs. c. dat.; ∾ compedes servis, id.; men vinclo fasciae indidit cervicem, Tac. Ann. 15, 57; — II) „fig."; A) indfører; ∾ novos ritus, Tac. Hist. 5, 4; — B) indgiver, fremkalder; ∾ pavorem suis, alacritatem hostibus, id. ibd. 4, 34; men id. Ann. 2, 56: quod vocabulum illi (regi) indiderant ex nomine urbis; — III) partic. indĭtus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": som er indbragt deri, som er sat dertil el. lagt derpaa el. forbunden dermed; – utrum deus extrinsecus (operi suo) circumfusus sit, an toti inditus, Senec. Ot. Sap. 31; inditum potioni venenum, Curt.; – ∾ vincula, Tac. Ann. 11, 2; ∾ pontes, id. ibd. 12, 57; — B) „overf.": inditi custodes, (som sættes derover), id. ibd. 3, 28; men huic urbi nomen Epidamno inditum est, Plaut. Men. 2, 1, 37.

indŏcĭbĭlis, e, [2. in-, doceo]: ulærvillig, Vulg.; df. — indŏcĭbĭlĭtas, atis, f.: Ulærvillighed, Appul. — indŏcĭlis, e, [2. in-, doceo]; I) „alm.": ulærvillig, dorsk el. langsom til at lære; – quia nimis indociles quidam tardique sunt, Cic. N. D. 1, 5; – „poet." ogs. c. gen., ligel. c. infin.; ∾ pacis, Sil., quietis, id.; men indocilis pauperiem pati, (som ikke kan vænne sig dertil), Hor. Od. 1, 1, 18; – ogs. om Dyrene, vid. Plin. 10, 62, o. Ovid. Trist. 3, 12, 8; – endel. ogs. om et Lærefag: non desiderare indocilem usus disciplinam, Cic. Acad. 2, 1; — II) „fig."; A) „alm.": ulærd, ukyndig, udannet; – ∾ genus, vid. Virg. Aen. 8, 321; men indocilis coeli agricola, Plin. 18, 60; – ogs. om Ting og Begreber; Indocili numero quum grave mollit opus (fossor: med sin raa Sang), Ovid. Trist. 4, 1, 6; men ∾ arbores nasci (at de ikke ville voxe) alibi, quam ubi coepere, Plin. 14, prooem.; — II) „bes.": som ikke er lært, som ikke er efterviist; df. „poet.": Et sciat indociles currere lympha vias, Propert. 1, 2, 12.

indocte, adv. af indoctus: paa en ulærd el. enfoldig Maade; – non solum indocte, verum etiam impie etc., Cic. N. D. 2, 16; – compar., ∾ dicere et apertius, (oppon. sinuosius et solertius), Gell. 12, 5. — — indoctor, oris, m., [1. in-, doceo]: Opsynsmand; indoctores puerorum, Plaut. As. 3, 2, 6, inc.

in.doctus, [2. in-], 3: ulærd, udannet, raa; I) om Personer; – homo indoctus, quamvis sit ingeniosus, etc., Auct. ad Her. 2, 46; cf. id. Brut. 48; men ∾ et agreste (genus hominum; oppon. humanum et politum), id. Part. or. 25; – compar., ∾ habitus est, Cic. Tusc. 1, 2; superl., id. Div. 2, 63; – „poet." ogs. c. infin., Hor. Od. 2, 6, 2; ligel. c. gen., id. A. P. 380; efterel. ogs. c. acc.; homo pleraque alia non indoctus, Gell. 9, 10; — II) om Ting og om Begreber; ne sint indoctae rusticaeve manus, Quintil. 1, 11, 16; stultitia et moribus indoctis, Plaut. Bacch. 5, 1, 3; – men absol. indoctum (canere: uden Kunst), f. indocte, Hor. Ep. 2, 2, 9.

indŏlātĭlis, e, [2. in-, dolo]: ikke til at tilhugge el. bearbeide; ikke til at danne, Sidon. — in.dŏlātus, [2. in-], 3: utilhuggen; ∾ lignum, Arnob. — in.dŏlentĭa, [2. in-], ae, f., ligesom doloris vacuitas: smertefri Tilstand; – num idem voluptas est, quod, ut ita dicam, indolentia? Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Off. 3, 3, o. Senec. Ep. 66.

indŏles, is, f., [indu- f. 1. in-, olesco]; I) „alm.": naturlig Beskaffenhed, medfødt Egenskab; – semina non tantum ad servandam indolem valent, quantum etc., Liv. 38, 17; ligel. ∾ arborum, Gell.; men quae indoles in savio est! Plaut.; — II) „bes." om Menneskets medfødte Egenskaber: Talent, Anlæg, Naturgaver; – ut adolescentibus bona indole praeditis sapientes senes delectantur, Cic. d. Senect. 8; ∾ virtutis, id.; ogs. ∾ ad virtutem major, id. Orat. 13; cf. Liv. 21, 4: gener ob altam indolem ascitus; ogs. ∾ praeclara, Tac., segnis, id.; – ogs. in pl.: ne bonas atque utiles indoles animi amittamus, Gell. 19, 12.

indŏlesco, ĕre, v. n., [1. in-, dolor]; I) „egenl.": at smerte, at gøre ondt; – tactu is locus indolescit, Cels.; ut indolescant (oculi), Plin.; — b) ogs. c. acc.: smerteligen at fornemme; ∾ tactum hominis, Justin. 12, 13; — II) „fig.": at føle Smerte derved, at bedrøve sig derover; a) m. acc. c. inf., el. m. quod; – quis fuit, qui non indoluerit, se etc.? Cic. Phil. 2, 25; ∾ non tam quod ··· quam quia etc., Ovid. Tr. 5, 11, 3; — b) c. acc. el. gen.; – id ipsum indoluit Juno, Ovid. Met. 2, 469; – successorumque Minervae indoluit, id. ibd. 2, 789, inc.; — not.: efterel. part. fut. pass., indolescendus, 3, Sidon. — indŏlōrĭa, ae, f., [2. in-, dolor], ligesom indolentia: Frihed for Smerte, Sidon.

indŏmābĭlis, [2. in-, domo]: utæmmelig; ∾ equus, Plaut. Cas. 4, 3, 12. — in.dŏmĭtus, [2. in-]; I) „egenl.": utæmmet el. vild i sit Slags, boves, Varr., equus, Auct. ad Her.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ pastores, spe libertatis excitati, Caes. B. C. 1, 57; cf. Tac. Ann. 15, 57, o. Liv. 21, 20; — b) ogs. om Ting og Begreber; ∾ dextra, (ubeseiret), Ovid. Met. 13, 355; ∾ argentum, (upreget), Arnob.; mula indomitae tarditatis, Plin.; aurum igni indomitum, (som ikke smelter deri), id.; ∾ Falernum, Pers. 3, 3; ∾ mare, Tibull.; ∾ mors, Hor.; — B) „ment."; ∾ cupiditates (animi), Cic. R. Am. 14; cf. id. Cluent. 6; ligel. indomita mulier imposque animi, Plaut. Men. 1, 2 in.; ∾ irae, Virg. Aen. 2, 594; men ∾ ingenium, Quintil. 10, 2, 19, (som ikke lader sig danne).

in.dōnātus, [2. in-]: ubeskienket, Lamprid. — in.dormĭo, [1. in-], īvi (el. ĭi), ītum, 4, v. n.: sover derover el. derpaa; – c. dat., el. m. in, el. c. abl.; – I) „egenl." congestis undique saccis Indormis, Hor. Sat. 1, 1, 70; cf. id. Epod. 5, 69; — b) ogs. absol. om et Lem: at sove, at være stivt, Veget.; — II) „fig.": sover derover, d. e. behandler skiødesløst; – ∾ tantae causae, Cic. Phil. 2, 12; cf. id. ibd. 3, 14; animus segnis sibi indormiens, Senec.; cf. Plin. Ep. 1, 2; men Cic. Qu. Fr. 2, 15: qui in isto homine colendo tam indormivi diu, (at jeg saa længe har forsømt ham).

in.dōtātus, 3, I) „egenl.": uden Medgift, indotatis ··· patrocinari, (Fruentimre uden Medgift), Ter. Phorm. 5, 7, 45; cf. Hor. Ep. 1, 17, 46; — II) „overf.": indotata ars, (usmykket, uden Prydelser), Cic. d. Or. 1, 55; ∾ corpora, Ovid. Met. 7, 609, (som ingen beviser den sidste Ære); men id. ibd. 4, 756: ∾ praemia, (i. e. uxorem sine dote).

indu, forel. f. 1. in; indu mari, Enn. ap. Macrob.; indu foro, Lucil. ap. Lactant.; – ogs. i Sammensætninger; f. indupero f. impero, o. a. — *in.dŭbĭtābĭlis, [2. in-], e: uomtvivlelig; – ∾ genus causae, Quintil.; — df. adv.: indŭbĭtābĭlĭter, Arnob. — in.dŭbĭtandus, [2. in-], 3: = frgd.; ∾ veritas, Augustin. — in.dŭbĭtanter, adv., [2. in-]: uden al Tvivl, aldeles vist, id. — indŭbĭtāte, adv.: = frgd., Liv. 33, 40; – superl., Oros.; af — in.dŭbĭtātus, [2. in-], 3: som er udenfor al Tvivl, aldeles vis; – quae indubitata sunt, (hvorom ingen tvivler), Quintil.; indubitata litterarum inter se conjunctio; id.; ∾ spes, Plin.; – abl. indubitato, ogs. som adv., Tertull. — in.dŭbĭto, [1. in-], are, v. n.: tvivler derom, stoler ikke derpaa; c. dat., Virg. Aen. 8, 404: absiste precando Viribus indubitare tuis. — in.dŭbĭus, [2. in-], 3: utvivlsom, aldeles vis; plurimorum indubia innocentia, Tac. Ann. 14, 45.

inducia, ae: f. und. indutiae. — Induciomarus, (el. Indut-), i, m.: gallisk Høvding, vid. Caes. B. G. 5, 2. — in.dūco, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: fører el. leder el. bringer ind deri, el. derind, el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; a) m. in c. acc.; – ∾ oves et armenta in rura, Varr., aquam in privatas domos, Auct. B. Al. 5; cf. Caes. B. C. 3, 112: in quam (partem regiae) ipse ··· erat inductus; – ogs. ofte i

Krigssproget; ∾ exercitum in Macedoniam, Liv.; ∾ principes triariosque in cornua, id. 30, 34; cf. Sall. Catil. 60; — b) c. dat.; ∾ moenibus, (føre derind), Stat.; cf. Suet. Ner. 16; — c) absol.; inducunt venti nubilum, Plin. Ep. 2, 17; cf. Virg. Aen. 11, 620; — B) „bes."; 1) indfører el. bringer paa Kamppladsen el. paa Scenen; df. „alleg.": a me autem gladiatorum par nobilissimum inducitur, Cic. Opt. Gen. Or. 6; ∾ elephantos in circum, Plin. Ep.; cf. Suet. Ner. 11; — b) ogs. at føre for Retten; ∾ majestatis reos in curiam, Suet. Dom. 11; cf. id. Claud. 40; — 2) iforer; si sibi calceus perperam ··· induceretur, Suet. Aug. 92; ∾ humeros amictu, Stat.; men c. acc. gr.: tunicaque inducitur artus, Virg. Aen. 8, 457; — bb) df. ogs.; a) overtrækker el. overstryger, postes pice, Plaut., colorem picturae, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 642; men ∾ varias plumas, Hor. A. P. 2; - men „alleg.": ∾ omnibus caliginem magnitudine sua, (fordunkle dem derved), Vell. 2, 36; - ∾ scuta pellibus, Caes., coria super lateres, id.; men ∾ pontem, (slaae en Bro), Curt.; — b) overdrager for at jevne el. slette el. fylde; ita solo inducto, etc, Plin. 2, 82; - navnl. ogs. at udfylde el. udslette det paa Voxtavlen Skrevne; sed vel induci vel mutari possunt (nomina), Cic. Att. 13, 14; cf. id. ibd. 1, 20; — II) „fig."; A) „alm.": fører el. bringer derhen el. dertil; indfører deri; - ∾ seditionem et discordiam in civitatem, Cic. Off. 1, 25; cf. id. d. Or. 2, 28; ∾ novum verbum in linguam Latinam, id.; - ∾ pecuniam in rationem, (indbringe i Regningen), id. Verr. 1, 41; men ∾ agrum alicui ingenti pecunia, (tilskiøde for en stor Sum), id. Agr. 2, 26; — b) efterel. ogs.: ∾ testamento injuriam adversus liberos suos, Dig.; — B) „bes."; 1) indfører talende, anfører, omtaler; - ∾ Tiresiam deplorantem caecitatem suam, Cic. Tusc. 5, 39; cf. id. Off. 3, 9; - ogs. om en Tale el. Forestilling: at indlede el. indføre; puero me hic sermo inducitur, Cic. Att. 13, 19; cf. id. Coel. 23; - ligel. ∾ dubitationem, Tac. Ann. 1, 7; — 2) fører el. leder el. bringer dertil, foranlediger el. fremkalder; m. in c. acc., el. m. ad; - ∾ amicum in spem meliorem, Cic. Lael. 15, aliquem in errorem, id.; men ∾ aliquem pretio ··· (ad parricidium), Cic. R. Am. 28, (derved at forlede el. forføre dertil); ∾ ad misericordiam, id., ad credendum, id.; - ogs. m. ut; ogs. c. infin.; quem ego, ut mentiatur, inducere possum, Cic. R. Com. 30; ∾ consulem prommissis, sententiam promere, Tac. Ann. 12, 9; — b) ∾ animum, ogs. in animum: faae i Sinde, beslutte, sig dertil agte el. ville, odl.; c. inf., ogs. m. ut el. ne; - ∾ animum, contemnere opes, Cic. Tusc. 5, 10; ∾ animum (potuit), ut ··· oblivisceretur etc.? Cic. R. Am. 19; - postremo Caesar in animum induxerat, laborare, vigilare, etc., Sall. Catil. 54; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 5, o. Liv. 27, 9; — 3) vildleder, fører bag Lyset, skuffer el. bedrager; - hic eos, quibus erat ignotus, decepit, fefellit, induxit, Cic. Pis. 1; cf. id. R. Am. 40; men Tibull. 1, 6, in.: Semper, ut inducas, blandos affers mihi vultus, (al. inducar); — not.: induce, f. induc, Varr.; - induxti, f. induxisti, Terent.; — III) partic. inductus, 3, ogs. som adj.: indbragt el. indført; df. fremmed, sermo, Plin. Ep. 4, 3; - ogs. uvedkommende; si nihil inductum et quasi devium loquimur, id. ibd. 5, 6.

*inductĭbĭlis, e: til at drage el. smøre derpaa, Coel. Aur.; o. — inductio, onis, f.: Indforen el. Indleden deri el. derhen; I) „egenl."; - aquarum inductionibus terris fecunditatem dare, Cic. N. D. 2, 60; men ∾ juvenum in circum, vid. Liv. 44, 9; men ∾ ficta personarum, (neml. paa Scenen), Cic. d. Or. 3, 53; - ogs. om en Overstrygning (med en Farve, odl.), Pallad.; ogs. om en Udstrygning af det Skrevne, Dig.; — B) ogs. „concret"; ∾ velorum, (paa Theatret): Forhæng el. Dække (imod Sol el. Regn), Vitruv.; — II) „fig."; A) „ment." el. „ethisk"; ∾ animi: Forsæt, Villie, Beslutning; - abstinentem esse, etc., positum est ··· in quadam inductione animi atque voluntate, Cic. Qu. Fr. 1, 11; cf. id. Fam. 1, 8; — B) i Rhetoriken: Inductionen, d. e. Bevisforelse ved at slutte fra det Enkelte til det Almindelige; vid. Quintil. 5, 11, in.; — [induco].

*inductīve, adv.: eftergivende; ∾ indulgere, Coel. Aur.; — inductrix, īcis, f.: Bedragerske, (vulpes), Appul.; o. — inductūra, ae, f.: Overtrækning (med et Plaster odl.), Coel. Aur.; — [induco]. — 1. inductus, 3: partic. o. adj. af induco. — 2. inductus, us, m., [induco], ligesom inductio: Henleden el. Henføren dertil; df. „ment.": Forledelse el. Lokkelse, (alene in abl.): hujus persuasu et inductu, Cic. frgm. ap. Quintil.; cf. Auct. ad Her. 2, 17. — indūcŭla, ae, f., [induo]: etslags Underklædning, vid. Plaut. Epid. 2, 2, 39.

indŭgrĕdior, 3: forcl. Biform f. ingredior, Lucr. — in.dulcitas, [2. in-], atis, f.: Usødhed, Caecil. ap. Non. — in.dulco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: giør sød, forsøder, Tertull., Vulg.

†indulgens, tis: partic. o. adj. af indulgeo; df. — indulgenter, adv.: eftergivende el. overbærende, mildt el. venligen; - ne nimis indulgenter, et ut cum gravitate potius loquar, Cic. Att. 9, 9; cf. id. Fin. 2, 33; - compar., ∾ tractare, Senec.; superl., id. Consol. ad Helv. 5.

indulgentia, ae, f., [indulgens]: Eftergivenhed el. Overbærelse, Mildhed el. Venlighed el. Velvillie, odl.; undert. ogs. m. in c. acc.; - in hujus (matris) sinu indulgentiaque educatus, Tac. Agric. 4; cf. Cic. Leg. 1, 23; - ejus nimia indulgentia in Lepidum etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ligel. pro sua indulgentia in suos, Balb. et Opp. ap. Cic. Att. 9, 7, A; — II) „overf." om Ting og Begreber; ∾ coeli: mild Luft, Plin.; ∾ fortunae, Vell. 2, 80; — B) efterel. ogs.: Eftergivelse af Straf el. af Tyngder, Capitolin., Ammian.

indulgeo, si, tum, 2, v. n. o. a.; I) som v. n.: A) „alm.": er overbærende el. eftergivende, viser Mildhed el. Velvillie, giver efter derfor, lader gielde; a) c. dat.; - ∾ civitati Aeduorum, (begunstige den), Caes. B. G. 1, 10; men ∾ sibi liberalius, (tillade sig større Friheder), quam ut etc., Nep. Chabr. 3; cf. id. Lys. 1, ogs. Cic. Tusc. 4, 18; - ∾ irae, Liv., odio, id, animo, Ovid. Met. 12, 598, precibus, Plin. Ep., amori, id.; men ∾ ardori legionum, Liv. 9, 43; men „poet.": ∾ ordinibus, Virg. Ge. 2, 277, (udvide dem); — b) forcl. ogs. c. acc. person.; male merentur de nobis ··· qui nos tantopere indulgent in pueritia, Afran. ap. Non.; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 34; — B) bes.": altfor ivrigen at lægge sig derefter; - veteres amicitias spernere, indulgere novis, Cic. Lael. 15; ∾ theatris, Ovid. Rem. 751; ∾ somno, Tac. Ann. 16, 19; - ogs. impers.: si aviditati indulgeretur, etc., Liv. 45, 35; — II) som v. a.: tillader, tilstaaer, indrømmer, bevilger; - ∾ alicui usum pecuniae gratuitum ad certum tempus, Suet. Aug. 41; ∾ damnatis arbitrium mortis, id. Dom. 11; ∾ malis moribus nomen oratoris, Quintil.; - „poet." ogs. c. inf., Sil. 14, 672; - ogs. pass.: laxari indulgerique (animum), Gell.; quae publice indulgetur (abolitio reorum), Digest.; — III) partic. indulgens, tis, ogs. som adj.; A) „alm.": eftergivende el. overbærende, venlig el. gunstig; - c. dat.; obsequium ·· peccatis indulgens, Cic. Lael. 24; - ogs. m. in c. acc.; civitas minime in captivos ··· indulgens, Liv. 22, 61; - ogs. c. gen.; irarum indulgentes ministri, id. 24, 25; - ogs. absol.; quo indulgentius nomen maternum etc., Cic. Cluent. 5; — b) ogs. hengiven el. forfalden dertil; indulgens aleae, Suet. Aug. 70; — B) „bes." o. ligesom pass.: imod hvem der vises Overbærelse, som elskes med Ømhed; indulgentissimus adolescens, Quintil. Decl.

*indulgĭtas, atis, f.: forcl. Biform af indulgentia,

Sisenn. ap. Non., Coel. ap. Serv. ad Virg. Ge. 2, 345; — indultor, oris, m.: som billiger; ∾ legis, Tertull., (oppon. eversor); o. — indultum, i, n.: Bevilling, Tilladelse; ∾ legis, Cod. Just., principis, ibd.; — [indulgeo]. — 1. indultus, 3: partic. af indulgeo. — 2. indultus, us, m., [indulgeo]: Bevilling, Tilladelse; (eftercl.); indultu clementiae tuae, Sidon.

indūmentum, i, n.: Klædning, Dragt; in pl., Gell. 16, 9; — b) sild. ogs. „overf.": ∾ carnis, Prudent.; af — indŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., ἐνδύω; oprdl.: indbringer el. indføier deri, (ligesom Lemmerne i et Klædebon); df. I) „egenl.": iforer, alicui vestem, (ogs. aliquem veste, s. nedens.); – quum Herculi tunicam induisset, Cic. Tusc. 2, 8; cf. Ovid. Her. 21, 90; ∾ alicui arma, (bevæbne), Liv. 30, 31; ∾ sibi torquem, (hænge den om sig), Cic.; ogs. ∾ galeam (sc. sibi), Caes.; ligel. ∾ anulum articulis, Ovid.; ogs. ∾ anulum, Cic.; – df. pass.: indui veste, (iføre sig den), Ovid.; indutus galea, Virg.; cf. Cic. d. Or. 3, 32; – in pass ogs. c. acc.; quidlibet indutus, (i enhver Dragt), Hor. Ep. 1, 17, 28; cf. Virg. Aen. 2, 275; – men id. ibd. 7, 668: indutus capiti tegmen leonis; — b) ogs. bedækker el. omgiver dermed; Aegyptus segetibus inducbatur, Plin. Pan.; navnl. om Væxterne; quum nux se ··· induet in florem, Virg. Ge. 1, 187; ligel. pomis se induit arbor, ibd. 4, 143; men ∾ cratera corona, (bekrandse), id. Aen. 3, 525; – ∾ scalam, (tage den over Hovedet), Ovid. Met. 14, 650; proin tu te in laqueum induas, Plaut.; ∾ se vallis acutissimis, Caes.; ligel. ∾ se mucrone, Virg., hastis, Liv. 44, 41; trunci induti armis, (behængte dermed), Virg.; quum venti se in nubem induerint, Plin.; induitur aures aselli, (faaer Eseloren), Ovid. Met. 11, 179; men id. ibd. 9, 82: induit ille toris (meis) lacertos suos, (omgav dem dermed, tog fat deri); — II) „fig."; A) „overf."; a) omgiver el. bedækker el. forsyner dermed; – indutos nos esse a natura duabus quasi personis, („alleg.": at os er tildelt en dobbelt Rolle), Cic. Off. 1, 30; dii induti specie humana, id. N. D. 2, 24; – navnl. om en Forvandling; quos ··· Induerat Circe in vultus et terga ferarum, Virg. Aen. 7, 19; ∾ avem, (forvandle sig dertil), Appul.; men Liv. 40, 12: ∾ alicui speciem latronis, (fremstille el. forestille som saadan); — b) meddeler, bibringer, forskaffer, odl.; ∾ splendorem ferro, Sil., vino vetustatem, Plin.; fictam orationem induere personis, (tillægge dem en digtet Tale), Quintil. 4, 1, 28; cf. Liv. 6, 18; — B) „ment.", a) at indvikle el. forvikle deri; – ∾ se in captiones, Cic., in fraudem, Lucr.; cf. Cic. Acad. 2, 6; indui in poenas legum, Quintil.; indui sua confessione Cic. Verr. 5, 64; men ∾ se rei publicae, (forbinde sig dermed), Senec. Clem. 1, 4; — b) antager el. overtager; betiener mig deraf; ∾ sibi novum ingenium, Liv. 3, 33; ∾ mores Persarum, Curt., munia ducis, Terent.; – ∾ vultus severos: antage el. give sig en stræng Mine, Martial.; cf. Virg. Aen. 1, 638; ∾ magnum animum, Tac., hostiles spiritus, id.; ∾ sibi persuasionem falsam scientiae, Quintil. 1, 1, 8; — c) tager Del deri el. indlader mig deri; ∾ societatem alicujus, Tac. Ann. 12, 43; ∾ seditionem, id., hostilia, id.

ĭnduped-, induper-: de saal. begyndende Ord s. und. imped-, imper-.

induratus, 3: partic. o. adj. af induro. — indūresco, [1. in-], rŭi, 3, v. n. inch.: at blive haard el. stiv; – Stiriaque impexis induruit horrida barbis, Virg. Ge. 3, 366; ∾ grana, Colum.; — II) „fig."; ipso vexatum induruit usu (corpus), Ovid. Trist. 5, 2, 5; – induruerat pro Vitellio (miles: var bleven ham usvigeligen tro), Tac. Hist. 3, 61; – quae in pravum induruerunt, Quintil. 1, 3, 12.

in.dūro, avi, atum, 1, v. a.: hærder, giør haard; nivem Indurat Boreas, Ovid.; carnes induratae sole, Plin.; — II) „fig.": hærder; ∾ se adversus omnia, quae etc., Senec. Ep. 4; ∾ vultum, (antage en stræng Mine), Tac. Hist. 2, 46; men ∾ frontem, Senec. Benef. 7, 23, (at bortkaste al Skam); — not.: af partic. adj. induratus, 3, (indhærdet, indgroet, timor, Liv. 30, 18), er compar.: quid Germanis induratius ad omnem patientiam? Senec. d. Ir. 1, 11.

1. Indus, 3, Ἰνδός: indisk, ebur, Virg., dens, Catull., Ovid.: Elfenben; men ∾ conchae, (d. e. Perler), Prop. 1, 8, 39; — 2) ogs. subst.: Indus, i, m.: en Indier el. Indianer, turifer, Ovid.; pl., Indi extremi, Catull., longinqui, Prop., dites, id.; — not.: Indus, f. rector elephanti, Liv. 38, 14. — 2. Indus, i, m., Ἰνδός; I) en Flod i Indien; vid. Plin. 6, 23, ogs. Cic. N. D. 2, 52; — II) ogs. en Flod i Carien, Liv. 38, 14.

*indūsiārĭus, i, m.: som forfærdiger Dragten indusium, Plaut. Aul. 3, 5, 35; — indūsiatus, 3: iført en Underklædning; (for- o. eftercl. Ord); vid. Plaut. Epid. 2, 2, 47; – ∾ pueri, Appul.; o. — indūsio, are: iforer, Capella; af — indūsium, i, n., [induo]: etslags Fruentimmerklædning, Non.

1. industrĭa, ae, f.: vedholdende Flid, Driftighed, Stræbsomhed; – qui in scribendo tantum industriae ponam, Cic.; cf. id. Manil. 11; ligel. ingenium industria alitur, id. Coel. 19; cf. Nep. Cato 3; ∾ itineris (f. in itinere faciundo), Suet. Aug. 8; — b) hertil mærkes de adverbiale Dictioner: de industria (aliquid facere): med Flid, forsætligen, Ter., Cic.; ligel. ex industria, Liv. 26, 51; ligel. industriā, Plin., o. ob industriam, Plaut.; – men id. Most. 2, 1, in., in pl.: summis opibus atque industriis. — 2. Industria, ae, f.: By i Ligurien ved Posloden, Plin. 3, 7; df. — Industrienses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Inscript.

industrĭe, adv. af industrius: driftigen, ivrigen, omhyggeligen, rem publicam curare, Cato; cf. Caes. B. G. 7, 60; ∾ causas actitare, Suet. Galb. 31. — Industrĭōse, adv.: = industrie, Suet. Vit. Juvenal.; – superl., ∾ persequi, Cato ap. Charis.; af — industrĭōsus, 3, [industria]: driftig, ivrig, stræbsom; cui non industrioso otium poena est? Senec. Provid. 2.

industrĭus, 3, [1. industria]: driftig, stræbsom, udholdende; – gnavus et industrius (homo), Cic.; acer et industrius in rebus gerundis, id.; men industrios et ignavos pax in aequo tenet, Tac. Ann. 12, 12; — not.: forcl. compar., quo neque industrior de juventute erat, Plaut. Most. 1, 2, 71; – ogs. industriior, Cato ap. Prisc.

indūtĭae, (el. induciae), arum, f.: Stilstand el. Vaabenstilstand; – quum triginta dierum essent cum hoste pactae indutiae, Cic. Off. 1, 10; ligel. ∾ biennii, Liv. 10, 5; men in centum annos indutiae, id. 1, 15; indutias facere, Cic., agitare, Sall., tollere, Liv.; per indutias, (under Vaabenstilstanden), id.; – comisk er Ter. Eun. 1, 1, 15: in amore ··· indutiae, etc.; — II) „overf.", (men alene for- o. efterel.): Stilstand, Ro, Plaut. Amph. 1, 1, 133; noctis indutiae, Appul.

*indūtĭlis, e: til at sætte el. stikke ind deri; vomis, Cato, inc.; o. — indūtōrius, 3: til at iføre sig, pelles, Paul. Sent.; — [induo]. — 1. indūtus, 3: partic. af induo. — *2. indūtus, us, m.: Paaklædning; – veste, quam indutui gerebat, (sudorem detergere), Tac. Ann. 16, 4; — b) ogs. „concret.": Klædning el. Dragt; in pl., Ammian.; o. — indŭviae, arum, f.: Klædning, Dragt, Klæder; (for- o. eftercl.); – Induviae tuae atque uxoris exuviae, rosa! Plaut. Men. 1, 3, 9; omnibus nudata induviis, Prudent.; o. — indŭvium, i, n., (den Træet omgivende Bark), Plin. 13, 4; — [induo].

*ĭnēbrĭātĭo, onis, f.: Beruſen, Beruſelſe, Firmic.;

v. — ĭnēbriātor, oris, m.: som beruser, som giør drukken, Tertull; af — in.ēbrĭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": giør drukken, beruser; – vescentes inebriat (palma adipsos), Plin. 12, 47; — II) „fig."; A) „overf.": fylder el. mætter med Vædske; radices inebriatae, (alt for vandige), id.; – ogs. om Farverne: at overmætte, id. 9, 65; amethystum inebriatur Tyrio; — B) „ment."; qui ··· miseram vinosus inebriet aurem, (fylder med Snak), Juvenal. 9, 113.

inĕdia, ae, f., [2. in–, 1. edo]: Afholdenhed fra Mad el. Næring, Hungren el. Hunger; – vigiliis et inedia necatus, Cic. Fin. 5, 27; inediā vitam finire, Plin. Pan.; – ogs. in pl.: septimo (die) inedias durasse, Plin. 11, 118. — ĭn.ēdĭtus, [2.in–], 3: ikke udgiven, ikke bekiendtgiort; quorum ··· inedita cura, (hvis Arbeider el. Digte endnu ikke ere udgivne), Ovid. Pont. 4, 16, 39.

†ĭn.effābĭlis, [2. in–], e: uudtalelig, nomina, Plin. 5, praef., verba, id.; df. — ineffābilitas, atis, f.: Uudtalelighed, Augustin.; o. — ineffabiliter, adv.: uudtaleligen, id. — ĭnefficācĭter, adv.: uden Virkning, Dig.; af — ĭn.effĭcax, ācis, adj.: uvirksom, forgeves; absol. el. c. gen.; – ∾ ratio, Senec.; ∾ dii, (som forgeves anraabes), id.; – vox inefficax verborum, (som ikke kan frembringe Ordene).

ĭn.effĭgiābĭlis, [2. in–], e: som ikke kan afbildes, anima, Tertull. — ĭn.effĭgiātus, [2. in–], 3: uafbildet, uden Gestalt, fetus, Gell., anima, Tertull. — ĭn.effūsus, [2. in–], 3: ikke udgydet, ikke udspredt; crinis, (som ikke flagrer løst), Appul.

ĭn.ēlăbōrātus, [2. in–], 3: ubearbeidet, oratio, Senec. Tranqu. — †ĭn.ēlĕgans, [2.in–], tis, adj.: ikke valgt; df. slet el. ringe i sit Slags; df. m. Negation: odor non inelegans, Plin. 21, 98; – orationis non inelegans copia, Cic. Brut. 81; cf. Catull. 6, 2; df. — ĭnēlĕganter, adv.: uden Valg; sædv. „fig.": uskiønt, smagløst, aandløst; – ∾ dividere, Cic. Fin. 2, 9; historia non ineleganter scripta, (ikke uden Smag), id. Brut. 26; men Suet. Claud. 41: magis inepte, quam ineleganter; o. — ĭnēlĕgantia, ae, f.: Uskiønhed; df. „overf.": ∾ juris: dens Ubillighed, Gaj. Inst. — ĭn.ēlŏquens, [2. in–], adj.: uden Veltalenhed, Lactant. — ĭnēlŏquĭbĭlis, e, [2. in–, eloquor]: uudtalelig, id. — ĭn.ēluctābĭlis, [2.in–], e: ikke til at kæmpe sig udaf; ∾ coenum, Stat.; – oftere „fig."; ∾ tempus, Virg. Aen. 2, 324, fatum, id. ibd. 8, 334, (ikke til at undgaae el. afvende); ∾ vis fati, Vell. 2, 57, servitus, Senec. — ĭnēlŭĭbĭlis, e, [2. in–, eluo]: ikke til at afvaske, uudslettelig; ∾ macula, Lactant.

ĭn.ēmendābĭlis, [2. in–], e: som ikke lader sig rette, uforbedrelig; ∾ pravitas, Quintil; ∾ affectus, Senec. — ĭn.ēmendātus, [2. in–], 3: ikke rettet, urigtig, feilfuld; ∾ verba, (feilfrevne), Hieronym.; in compar., id. — inēmĕrĭbĭlis, e, [2. in–, emereo]: ikke til at erhverve, Tertull. — ĭn.ēmŏrĭor, [1. in–], mori, v. dep. n.: at hendøe derved el. derover; c. dat., Hor. Epod. 5, 34: Inemori spectaculo (dapis). — ĭn.emptus, [2.in–], 3: ukiøbt; – ∾ dapes, Virg. Ge. 4, 133, Hor. Epod. 2, 48; men consulatus inemptus, innoxius, Tac. Hist. 2, 60.

ĭn.ēnarrābĭlis, [2. in–], e: ikke til at fortælle, ubeskrivelig, usigelig; – ∾ labor descendentibus (dat. f. gen.) etc., Liv. 44, 5; ∾ natura (fluminum), Senec.; ∾ habitus, Plin.; — df. adv., inēnarrābĭliter: ubeskriveligen, Liv. 41, 15. — ĭn.ēnarrātus, [2. in–], 3: uforklaret; ∾ verba, Gell.; cf. id. 12, 6, in. — ĭnēnătābĭlis, e, [2. in–, enato]: hvorudaf man ikke kan svømme; ∾ profundum, Tertull. — ĭnēnōdābĭlis, e, [2.in–, enodo]: ikke til at udvikle; – ∾ capillus, (som ikke lader sig rede, uredt), Appul.; – ogs. „overf.": uopløselig, uforklarlig; ∾ res, Cic. Fat. 9. —

ĭn.ēnormis, [2.in–], e: ikke uregelmæssig; ret passelig; ∾ proceritas, Appul. — ĭn.ēnuncĭābĭlis, [2. in–], e: uudtalelig, Censorin.

ĭn.ĕo, [1. in–], ĭi, (īvi), ĭtum, 4, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": gaaer derind el. ind deri, m. o. ud. in; – inire in urbem, Liv. 21, 9, (drage derind); men absol.: ut ovans iniret (sc. in urbem), Tac. Ann. 3, 11; comisk er Plaut. Cas. 3, 6, 25: si etc., inibitur tecum, (vil jeg gaae ind med dig); cf. id. Cist. 4, 2, 29; — B) „overf.": at begynde, at tage sin Begyndelse; – decus hoc aevi te consule inibit, etc., Virg. Ecl. 4, 11; bes. om Tiden i Forbindelserne: ineunte vere, Cic., anno, Suet.; ineunte adolescentia, Cic. Off. 1, 32; — II) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": gaaer el. drager ind deri el. derind; – ∾ domum alicujus, Cic. Dejot. 3; triumphantes victore cum exercitu urbem inierunt, Liv. 3, 24; men ∾ agrum Rom., (rykke derind), id. 2, 43; ∾ convivia, (gaae til Giestebud), Cic.; men ∾ pericula proeliorum, (begive sig deri), id. Div. 1, 24; – ogs. pass.: nemus nullis illud initur equis, Ovid. Fast. 2, 266; Hispania prima Romanis inita est, Liv. 28, 12; — 2) „bes."; a) at gaae derpaa, at betræde, viam el. iter, (begive sig paa Veien); vid. Cic. Mur. 12, o. Curt. 3, 4; men ogs. „alleg.": ineamus viam aliquam, qua etc., (vi ville udfinde en Vei el. et Middel), Liv. 1, 23; — b) om Dyrenes Parring, (da act. bruges om Hannen, pass. om Hunnen), Varr., Liv., Plin., men velut inita semine arbor, (ligesom befrugtet), Colum.; — c) ogs. kan hidføres: inire nexum, komme i Gieldsfængsel), Liv. 7, 19; ligel. ∾ somnum, (lægge sig til Søvns), Virg. Ecl. 1, 56; men comisk: numquam te iniit febris, (har du aldrig havt Feberen)? — B) „fig."; 1) „overf."; a) gaaer dertil, tager fat derpaa, indlader mig deri; df. ogs. begynder; – ∾ proelium, Cic. Off. 1, 11; cf. Liv. 2, 20; ∾ bellum, ibd. 16; certamen initum, Vell.; ∾ magistratum, Cic., imperium, Suet., consulatum, Liv., (tiltræde); inito honore, Suet.; – usædv. er Cic. Leg. 3, 19: nondum initis tribunis plebis, (s. nondum ortis: inden Tribunatets Indstiftelse); — b) overtager el. forretter; Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo, Virg. Aen. 5, 846; formam vitae iniit, quam etc., (valgte den Levevei), Tac. Ann. 1, 74; men ∾ suffragium, (give sin Stemme), Liv.; — 2) „ment."; a) „alm.": gaaer ind deri, d. e. behandler nøiagtigen, udforsker el. undersøger; ∾ numerum, (udfinde el. bestemme Tallet), Liv. 38, 23; cf. Cic. N. D. 3, 29: inire et subducere rationem; men ∾ rationem, qua etc., id. Verr. 3, 46, (udfinde et Middel dertil): cf. id. Fam. 5, 20; ligel. inire rationem de re, (overlægge el. betænke, id. Phil. 5, 19, ogs. ad rem, (udfinde Middel dertil), Nep. Hann. 10; men Liv. 29, 17: vix ratio iniri potest, uter etc., (det er neppe til at udfinde); – ∾ aestimationem rei, (vurdere el. taxere den), Senec.; ∾ mensuram agrorum, (opmaale dem), Colum.; – ∾ consilium, (lægge en Plan el. fatte en Beslutning), contra aliquem, Cic. Catil. 1, 7; men ∾ consilium facinoris etc., id. Dejot. 2; men ∾ consilium multae calliditatis, Ovid. Fast. 3, 380; ogs. ∾ consilium m. de, Caes. B. G. 7, 9, ogs. m. quemadmodum, (hvorledes), ibd. 43; ogs. c. inf.: iniit consilia ··· tollere etc., Nep. Lys. 3; men absol.: ante inito consilio, (efter foregaaende Overlæg), Caes. B. G. 2, 33; — b) „bes."; ∾ societatem, (indgaae deri), Cic., foedus, Prop., indutias, Plin. Pan. 11; – ∾ gratiam ab aliquo, (indlægge sig Tak hos nogen), Cic., Nep., Liv.; ogs. pass., id. 36, 5; ligel. Cic. Brut. 57: plures ineuntur gratiae, si etc.

ĭnepte, adv. af ineptus; oprdl.: paa urette Tid og Sted, ubeleiligen, i Utide; – ne ea res inepte mihi noceret, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; – df. sædv.: upassende, urimeligen; inepte sane (dixerunt, helt tosset,

ret hen i Veiret), Cic. Tusc. 1, 6; cf. id. Brut. 57: qui nec inepte dicunt, nec etc.; cf. Hor. A. P. 40; – compar., quo sano nullus aeger ineptius deliravit, Lactant.; superl., ∾ fieri, quum etc., Quintil. 11, 3, 31.

*ĭneptĭa, ae, f.: Urimelighed, Forkerthed; ∾ tua, Ter. Ad. 4, 7, 31; – sædv. in pl., ineptiae: Urimeligheder, Narrestreger; – pellantur istae ineptiae paene aniles, (bort med dem)! Cic. Tusc. 1, 39; cf. id. d. Or. 2, 4: omnium ineptiarum etc.; ferre ineptias alicujus, Ter.; ∾ sententiarum, Suet.; o. — ĭneptĭo, ire, v. n.: taler el. handler hen i Veiret; – ineptis, (du er ikke klog)! Ter. Ad. 5, 8, 10; desinas ineptire, Catull. 6; — [ineptus]. — ĭneptĭŏla, ae, f., demin. af ineptia, Auson. — ĭneptĭtūdo, inis, f.: forcl. Biform af ineptia, Caecil. ap. Non.

ĭneptus, 3, [2. in-, aptus]; I) om Ting og om Forholde: paa urette Tid el. Sted, upassende, anstødelig, forkert; – ineptum sane negotium etc., Cic. Tusc. 1, 35; – compar., Nam risu inepto res ineptior nulla est, Catull. 39; superl., ineptissimum (est, discursare), Quintil. 11, 3, 126; — II) om Personer: forkert, naragtig, pedantisk; – vid. Cic. d. Or. 2, 4: quem enim nos ineptum vocamus, etc.; quid est, inepta, (du Tosse), quod rides? Ter. Eun. 5, 7, 6; ineptus hic et jactantior paulo est, (noget paatrængende el. ubeleilig), Hor. Sat. 1, 4, 49.

ĭn.ĕquĭtābĭlis, [2.in-], e: ikke til at ride paa; ∾ et lubrici campi, Curt. — ĭn.ĕquĭto, [1. in-], are, v. n. (o. a.): at ride derpaa; (eftercl.); ∾ campis patentibus (abl.), Flor. 4, 12; – II) „fig."; Aurora coelum inequitabat, Appul.; b) c. dat.; ∾ philosophiae, (i. e. insultare), Macrob.

ĭnermis, e, [2. in-, arma]: uden Vaaben, ubevæbnet, milites, Caes. B. G. 3, 29; ∾ pedites, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ brachia, Ovid. Met. 5, 175; — II) „fig.": uden Værn, ubeskyttet; – ex agro inermi et nudo praesidiis, Liv. 29, 40; cf. Cic. Fin. 1, 7: inermis ac nudus etc.; — b) „poet." ogs.: ukrigersk, fredelig, svag, odl.; – carmen inerme lyrae, (uskikket til det heroiske Digt), Prop. 4, 6, 32; men Ovid. Ib. 2: Omne fuit Musae carmen inerme meae, (i. e. innoxium: saarede aldrig nogen)! – comisk er: inermis gingiva, (tandløs), Juvenal. 10, 200. — ĭnermus, 3: Biform af frgd.; cum paucis inermis etc., Cic. Fam. 11, 12; cf. Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34.

ĭnerrābĭlis, e, [2. in-, erro]: som ikke kan forvildes; ∾ meatus (globorum coelestium), Appul. — 1. ĭnerrans, tis, adj., [2. in-, erro]: som ikke flakker hid og did; quae inerrantes dicuntur (stellae: Fixstjernerne), Cic. N. D. 2, 21. — 2. ĭnerrans, tis: partic. af flgd. — ĭn.erro, [1. in-], are, v. n. (o. a.): at flakke el. vandre derom el. derpaa; c. abl.; – ∾ montibus, vid. Plin. Ep. 1, 6; ogs. c. acc. comm.; decoros ambitus inerrare, (om de Dandsende), Appul.; — II) „fig."; memoria imaginis oculis inerrabat, Plin. Ep. 7, 27; men Tibull. 4, 1, 201: si tibi ··· summo ··· inerret in ore (versus noster).

ĭners, tis, adj., [2. in-, ars]: uden Konst; som ingen Konst forstaaer; quibus (artibus) qui carebant, inertes etc., Cic. Fin. 2, 34; — II) „alm.": dorsk el. træg, uvirksom, odl.; A) om Personer: – lingua factiosi, inertes opera, Plaut. Bacch. 3, 6, 13; homo inertior, ignavior proferri non potest, Cic. Verr. 2, 78; cf. id. d. Senect. 11, ogs. Ter. Andr. 3, 5, 2; men Propert. 2, 23, 70: Tendis, iners, docto retia nota mihi; — B) om Ting og Begreber; – ∾ aquae, (staaende Vand), Ovid. Her. 18, 121; men ∾ glebae, (ufrugtbare), Virg. Ge. 1, 74; men ∾ terra, Hor. Od. 3, 4, 45, (tung, ubevægelig); – men om en Spise: doven el. smagløs, odl.; ∾ caro, Hor. Sat. 2, 4, 41; ∾ blitum, Plin., sal, id.; – men ∾ stomachus, (sløv, uden Fordøielse, Ovid. Pont. 1, 10, 14; – fremdeles om Tiden: dorsk, uvirksom, ubrugt; ∾ horae, Hor. Sat. 2, 6, 61; ∾ tempus, Ovid. Pont. 1, 15, 25; ∾ vita, Tibull. 1, 1, 5, (roligt el. sorgfrit Liv); – men „poet." og ligesom activist: som giør dorsk el. træg, slappende; ∾ frigus, Ovid.; ∾ somni, id.; – ignavum et iners genus interrogationis, (tom, aandløs, intetsigende), Cic. Fat. 13; versus inertes, (uden Indhold), Hor. A. P. 445; men inertissimum et desidiosissimum otium, Cic. Agr. 2, 53; cf. id. Fin. 1, 2.

ĭnertĭa, ae, f., [iners]: Mangel paa Kunst el. Kunstfærdighed; df. Uoygtighed, odl.; – quomodo affecti sunt (animi) ··· artibus, inertiis, Cic. Part. or. 10; — II) oftest „fig.": Dorskhed el. Uvirksomhed, Cic. d. Or. 1, 15 o. 41, og id. Catil. 1, 2; mollitia et inertia animi, Sall. Catil. 56; – ogs. c. gen. obj.; inertia laboris, (dertil), Cic., operis, Liv.; – men Hor. Ep. 1, 11, 28: Strenua nos exercet inertia, (unyttig Syslen, spildt Travlhed). — ĭnertĭcŭlus, 3, demin. af iners: noget kraftløs i sit Slags; ∾ vitis, Colum., Plin., (der giver en Vin, som ikke er berusende).

ĭnērŭdīte, adv. af ineruditus: ukyndigen; men m. Negation: non inerudite ··· ficta materia, (ret kyndigen el. træffende), Quintil. 1, 10, 33. — ĭn.ērŭdītĭo, [2. in-], onis, f.: Mangel paa Lærdom el. Dannelse, Vulgat. — ĭn.ērŭdītus, [2. in-], 3: uden lærd Dannelse, uden Lærdom, uvidende; ∾ judex, Quintil.; cf. Cic. Fin. 1, 21; men illud tam ineruditum (respondere), id. Acad. 2, 43; – superl., Suet. Gramm. 15; – ogs. om Begreber: ineruditae voluptates, (raae el. sandselige, i Modsætn. af de aandige), Quintil. 1, 12, 18.

ĭnescātĭo, onis, f.: Madding; df. „overf.": Lokkelse el. Fristelse, Augustin.; af — ĭn.esco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: fanger el. lokker med Maddingen; sicut muta animalia inescantur cibo, sic etc., Petron. Sat. 140; — B) df. „fig.": forfører el. forlokker; – nescis inescare homines, Ter. Ad. 1, 2, 12; specie parvi beneficii inescamur, Liv. 41, 23; cf. Vell. 2, 13; — II) „bef.": fylder med Spise, overfylder el. overmætter; inescatus odore sulphuris, Appul.; inescati canes reliquiis etc., id.

ĭn.ēvectus, [1. in-], 3, ligesom evectus: stegen el. hævet i Veiret, Virg. Cul. 100 o. 340. — ĭn.ēvĭtābĭlis, [2. in-], 3: uundgaaelig; ∾ mala, Senec.; ∾ crimen, (som man ikke kan fralægge sig), Tac. Ann. 1, 74; — df. adv.: ĭnēvĭtābĭlĭter, Augustin. — ĭn.ēvŏlūtus, [2. in-], 3: uopviklet el. uaabnet, (liber), Martial. 11, 1. — ĭnēvulsĭbĭlis, e, [2. in-, evulsus]: uadskillelig, uadskilt, Augustin.

ĭn.exāmĭnātus, [2. in-], 3: uprøvet, ikke undersøgt, Capella. — ĭn.excĭtābĭlis, [2. in-], e, somnus, Senec. Ep. 83, (hvoraf man ikke kan vækkes). — ĭn.excĭtus, [2. in-], 3: uforstyrret, rolig, Ausonia, Virg. Aen. 7, 623. — ĭn.excoctus, [2. in-], 3: ikke udkogt, ikke udtæret, gleba, Sidon. — ĭnexcōgĭtābĭlis, e, [2. in-, excogito]: uudtænkelig, ubegribelig, Lactant. — ĭn.excōgĭtātus, [2. in-], 3: ikke udtænkt, ikke opfunden; novum et inexcogitatum antea remedium, Plin. 36, 24.

ĭn.excultus, [2. in-], 3: upyntet, usmykket; ∾ et rudes villae, Gell. 13, 22, inc. — ĭn.excūsābĭlis, [2. in-], e: som ikke kan undskylde sig, Hor. Ep. 1, 18, 58; ∾ tempus, Ovid. Met. 7, 511, (som ikke tillader nogen Undskyldning); men ∾ onera, (uundgaaelige), Dig. — ĭn.excussus, [2. in-], 3: som ikke er rystet ud fra hinanden; df. „fig.": urystet, uforskrækket, juvenis, Virg. Cul. 301.

ĭn.exercĭtātus, [2. in-], 3: uøvet; rudis et inexercitatus miles, Cic.; ogs. m. Negation, vid. id. d. Or. 2, 17; cf. id. Brut. 36; — II) „overf.": ubeskæftiget, uden Arbeide, homo, Cels. — ĭn.exercĭtus, [2. in-], 3: = frgd. nr. II, Macrob. — ĭn.exēsus, [2. in-], 3:

ufortæret, (corpus), Min. Fel. — in.exhaustus, [2. in-], 3: uudtømt, uudtømmelig, metalla, (Metalgruber), Virg. Aen. 10, 174; ∾ urbes, (ikke plyndrede), Sil.; men Tac. Germ. 20: ∾ pubertas, (ufvækket).

in.exōrābilis, [2. in-], e: som ikke bevæges ved Bønner, ubøielig, ubarmhjertig, in aliquem, Cic. Sull. 31, adversus aliquem, Liv. 34, 4, contra aliquem, Gell., delictis (dat.), Tac. Ann. 11, 18; - ogs. absol.; ∾ odium, Ovid. Met. 5, 244, fatum, Virg. Ge. 2, 491; ∾ disciplina, vid. Tac. Hist. 1, 51; cf. Liv. 2, 3: leges, rem surdam, inexorabilem esse; — II) „bef.": hvad der ikke lader sig erholde ved Bønner; - neque inexorabile certe, quod petimus, Val. Fl. — in.exōrātus, [2. in-], 3: hvorom man ikke har bedet; ∾ beneficia, Arnob.

inexpĕdībĭlis, e, [2. in-, expedio]: ikke til at opvikle; deraf „overf.": uundgaaelig, morae, Amm. — in.expĕdītus, [2. in-], 3: ikke færdig, ikke hurtig, altf. langsom; I) om Personer; inexpeditus in rebus obeundis, Arnob.; — II) om Begreber; inexpeditissimum vobis est, c. inf.: det er Eder høist vanskeligt, id. — in.expĕrientia, [2. in-], ae, f.: Uerfarenhed; in pl., Tertull. — in.experrectus, [2. in-], 3: der ikke vækkes, der ikke lader sig vække, Ovid. Met. 12, 317. — in.expertus, [2. in-], 3: uerfaren; df. I) act.: der ikke har forsøgt noget; absol., ogs. c. gen., ogs. c. dat., ogs. m. ad; - dulcis inexpertis (for de Uerfarne) etc., Hor. Ep. 1, 18, 86; men inexperta puppis, (som endnu ikke har prøvet Søen), Ovid. Her. 12, 23; - inexperti lasciviae, (ubekiendte dermed), Tac. Ann. 16, 5; — II) pass.: uerfaren el. uforsøgt deri; c. dat., el. m. ad, osv.; - bonis inexpertum et insuetum (exercitum) etc., Liv. 23, 18; cf. Tac. Hist. 2, 75: legiones civili bello inexpertae; - animus ad contumeliam inexpertus, Liv. 6, 18; - men absol.: committere se in fidem inexpertam, id. 28, 18; cf. Virg. Aen. 4, 415.

inexpĭābĭlis, e, [2. in-, expio]; I) i Religionssproget: som ikke affones, utilgivelig, scelus, Cic., fraus, id.; men inexpiabili religione sancire, (med ukrænkelig Hellighed), id. Tusc. 1, 12; — II) „alm.": uforsonlig; - implacabilem et inexpiabilem se praebere alicui, Cic. Pis. 3; ∾ odium, Liv., bellum, id., Cic. Phil. 14, 3; df. — inexpĭābĭlĭter, adv.: uudsonligen, uforbedreligen; ∾ corruptus, Augustin. — in.expĭātus, [2. in-], 3: uaffonet, dedecus, Augustin.

in.explānābĭlis, [2. in-], e: uforklarlig, dunkel, Capella. — in.explānātus, [2. in-], 3: uforstaaelig; ∾ lingua, (tungt Organ), Plin. 11, 65. — inexplēbĭlis, e, [2. in-, expleo]: ikke til at fylde, umættelig, stomachus, Senec.; ∾ scorpiones potu, Plin. 11, 30; — II) „overf."; c. gen., el. absol.; - inexplebilis colloquiorum, Senec. ad Helv. 15; men Liv. 28, 17: vir inexplebilis virtutis, (af umættelig Tapperhed); cf. Cic. Tusc. 5, 6: cum inexplebili cupiditate appetere; men Tac. Hist. 2, 95: ∾ libidines Vitellii satiare etc. — in.explētus, [2. in-], 3: som ikke fyldes el mættes, alvus, Stat.; - df. „overf.": umættelig, umættet; - inexpleto lumine spectare, Ovid. Met. 3, 439; ∾ amor, Stat.; — not.: neutr. ogs. som adv.: inexpletum lacrimans, Virg. Aen. 8, 559.

in.explĭcābĭlis, [2. in-], e: ikke til at opvikle, uopløselig, laqueus, Quintil., vinculum, Curt.; — II) „fig."; ∾ via: ufremkommelig, Liv. 40, 33; men ∾ morbus, (ulægelig), Plin. Ep.; ∾ bellum, (uendelig), Tac.; — B) oftere om Begreber; - o rem ··· inexplicabilem etc., Cic. Att. 8, 3; haec inexplicabilia esse etc., id. Acad. 2, 29; men inexplicabile est, de singulis disserere, Plin.; ∾ multitudo, (utallig), id.; - inexplicabili facilitate certare, (kappes med Høfligheder, som ikke kunne føre til noget), Liv. 37, 52; df. — inexplĭcābĭlĭter, adv.: uforklarligen, Appul. — in.explĭcātus, [2. in-], 3: uforklaret, Arnob. — in.explĭcĭtus, [2. in-], 3: = frgd.; df. „poet.": mørk, uforklarlig; ∾ dicta, Stat.; ligel. Martial. 9, 48: inexplicitosque Platonas etc.

*inexplōrāte, adv.: uden Undersøgelse; non temere, nec inexplorate etc., Gell. 5, 19; o. — inexplōrāto, abl. som adv.: f. und. flgd.; af — in.explōrātus, [2. in-], 3: ikke undersøgt, ikke forsøgt, ubekiendt; ∾ vada stagni, Liv. 26, 48; cf. Plin. 35, 25; — b) df. absol. som adv., inexplorato, navnl. i Krigssproget: uden at have recognosceret; saal. Liv. 21, 25: ibi inexplorato profectus etc.; cf. id. ibd. 22, 4.

in.expugnābĭlis, [2. in-], e: uindtagelig, ubetvingelig; I) „egenl."; - ∾ arcem, etc., Liv. 2, 7; men ∾ populi, (hvis Land ikke let erobres), Vell. 2, 115; — II) „fig.": ikke til at bekæmpe el. modstaae; A) „overf."; terra prope inexpugnabilis, (næsten uigiennemtrængelig), Plin. 33, 21; ∾ gramen, (ikke til at udrydde), Ovid. Met. 5, 486; — B) „ment."; ∾ finitio (verborum: ubestridelig), Quintil.; men Cic. Tusc. 5, 14: eum, qui beatus sit, tutum esse, inexpugnabilem, septum atque munitum, etc.; naturalis affectus inexpugnabilis rationi, Senec. Ep. 57. — in.expugnātus, [2. in-], 3: ubetvungen, voluntas, Paul. Nol. — inexpŭtābĭlis, e, [2. in-, exputo]: ikke til at beregne; ∾ numerus, Colum.

in.exsătŭrābĭlis, [2. in-], e: umættelig; ∾ appetitus, Arnob. — inexsecutio, [1. in-], onis, f.: Forfølgelse, Jul. Val. Res gest. Al. M. — in.exspectatus, [2. in-], 3: uventet, overraskende; quam inexspectata (vis illa etc.), Cic. d. Or. 2, 55; ∾ hostis, Ovid. Met. 12, 65. — in.exstinctus, [2. in-], 3: uudslukket; uudslukkelig; ∾ ignis, Ovid. Fast. 6, 297; — II) „fig."; Nomen inexstinctum, Penelopēa fides, (uforgængeligt Navn), id. Trist. 5, 14, 36; ∾ fames, id., libido, id., (ikke til at stille). — in.exstinguĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at slukke, flamma, Lactant.; — II) „fig."; mala consuetudo ··· inexstinguibilis, Varr. ap. Non. — in.exstirpābĭlis, [2. in-], e: ikke til at udrydde; ∾ radices, Plin. 15, 22. — in.exsŭpĕrābĭlis, [2. in-], e: uoverstigelig; ∾ (Alpes) visas etc., Liv. 5, 34; cf. id. 44, 35: ∾ ripa natura et operibus etc.; - ogs. c. dat.; quid militi armato inexsuperabile? id. 21, 30; — II) „fig."; ∾ vis fati, id. 8, 7; - men ∾ bonum (sapientis: uovertræffeligt), Senec. Ep. 85; cf. Liv. 37, 53.

inextermĭnābĭlis, e, [2. in-, extermino]: uforgængelig, udødelig, homo, Claud. Mam. d. Stat. An. — inextrīcābĭlis, e, [2. in-, extrico]: uopløselig, ikke til at finde ud af; - ∾ error, Virg. Aen. 6, 27, (om Labyrinthen); ∾ cortex, (som ikke løsner fra Træet), Plin. 16, 74; — II) „fig"; ∾ vitia stomachi, (dens ulægelige Svagheder), id. 20, 86; - men ∾ profectio, (ubeskrivelig), id. 11, 1; df. — inextrīcābĭlĭter, adv.: uopløseligen; ∾ contorta licia fati, Appul.

in.făbre, [2. in-], adv.: uden Kunst, d. e. plumpt el. slet; non infabre (facta vasa: ret artigen forarbeidede), Liv. 36, 40; cf. Hor. Sat. 2, 3, 22: quid sculptum infabre. — in.făbrĭcātus, [2. in-], 3: uforarbeidet; ∾ robora, vid. Virg. Aen. 4, 400.

*infăcēte, (ogs. inficete), adv.: ufint, umanerligen, hæsligt el. stødende; - non infacete (dicere: ret artigen el. træffende), Suet. Gramm., Vell. 2, 33; - inficetissime pictum Gallum etc., Plin. 35, 8; o. — infăcētiae, (infic.), arum, f.: Platheder el. Smudsigheder; - Pleni ruris et infacetiarum (infic.) Annales Volusi, Catull. 36; af — in.făcētus, (ogs. inficetus), [2. in-], 3: ufin, umanerlig el. uvittig; oftere m. Negation; A) om Personer; - eques R., nec infacetus, (ogsaa en Mand af Dannelse), Cic. Off. 3, 14; qui tam inficetus etc., Plaut. Truc. 2, 4, 4; — B) om Be-

greber; – dictum non infacetum, (ret vittigt), Suet. Gramm. 23; cf. Martial. 5, 79; – non inficetum mendacium, Cic. Coel. 29; cf. Catull. 43; ogs. in compar., id. 22, 14: Idem inficeto est inficetior rure.

infācundĭa, ae, f.: Mangel paa Veltalenhed, Gell. 11, 16; af — in.fācundus, [2. in–], 3: uden Veltalenhed; – vir acer, nec infacundus, Liv. 4, 49; – compar., quia infacundior sit et lingua impromptus, id. 7, 4. — infaeco, are, v. a., [1. in–, faex]: tilsmudser; ∾ animam concretione, Tertull. — in.falsatus, 3, [1. in–]: forfalsket; ∾ codices, Augustin.

infāmĭa, ae, f., [infamis]: ondt Rygte el. ond Omtale; ogs. den dermed forbundne Beskæmmelse el. Vanære; – Haec res est mihi infamiae, Ter. Andr. 2, 6, 13; in summa infamia esse, id. Heaut. 2, 3, 18; ligel. infamia flagrare, Cic., urgeri, id., laborare, Dig.; cf. Nep. Alcib. 3; ogs. infamiam habere, Caes., colligere, Justin., (være el. komme i ondt Rygte); infamiam alicui inferre, Caes., movere, Liv., ferre el. parare, Tac., irrogare, Dig., (paaføre nogen ondt Rygte); – infamiam sarcire, Caes., discutere, refutare, Suet., expiare, Justin., (bøde derpaa, gjendrive, osv.); – ogs. c. gen. obj.; ∾ duarum legionum etc., vid. Caes. B. C. 1, 4; ∾ dedecorum, Suet.; men Ovid. Met. 1, 211, heder infamia temporis (gen. subj.): Tidsalderens Skændsel el. Fordærvelse; – ogs. in pl.: si ad paupertatem admigrant infamiae, Plaut. Pers. 3, 1, 19; ligel. infamias subire, Tac. Ann. 4, 33; — B) „bes." ogs.: en Skændsel, d. e. hvad der paafører Skændsel; Cacus, Aventinae timor atque infamia silvae, Ovid. Fast. 1, 551; ogs. kan hidføres: ∾ saeculi, id. Met. 8, 97; ∾ pecuniae, (skændig Gridskhed), Vell. 2, 32.

infāmis, e, [2. in–, fama]: ilde berygtet (el. berygtet), ilde omtalt; A) om Personer o personlige Forholde; – homines ··· omni dedecore infames, Cic. Cluent. 47; infamis corpore, Tac., per flagitia, id., ob lucra et quaestus, id.; infamis in matrem, Quintil.; men Cic. Verr. 4, 9: multas familias ··· infames tuis flagitiis fecisti, (har paaført dem Beskæmmelse); — B) om Ting og om Begreber; ∾ mensa, Hor. Sat. 2, 2, 48, (neml. af dets Overdaadighed); ∾ cera, Cic. Div. in Caecil., (der brugtes til Stemmetavlernes Forfalskning); ∾ digitus, (Mid- el. Langfingeren), Pers. 2, 33; – b) ogs. afskyelig, fordærvelig, odl.; – ∾ annus, Liv. 8, 28, (hvori en Pest havde raset); ∾ domus, Plin. 7, 27, (hvori det spøgede); cf. Ovid. Rem. 254: ∾ carmen, (Hexeformular); fremdeles: ∾ scopuli, (hvorpaa Skibe sætte til), Hor. Od. 1, 3, 20; ∾ Salmasis, (hvis Vand var afkræftende), Ovid. Met. 9, 285; Alpes frigoribus infames, Liv. 21, 31; — not.: infames materiae, Gell. 17, 12, (naar man forsætligen roser det Slette, holder Lovtale over en Feber, odl.); ds. — infāmiter, adv.; in superl., infamissime: paa en høist vanærende Maade, Capitolin.

infāmo, avi, atum, 1, v. a., [infamis]: bringer i ondt Rygte, omtaler ilde; vid. Nep. Alcib. 11: hunc, infamatum a plerisque, etc.; – infamandae rei causa, Liv. 40, 7; – ogs. beskæmmer, gjør til Skamme; ut tua moderatio aliorum infamet injuriam, Cic. Fam. 9, 12; — II) „overf.": beskylder, aliquem temeritatis, Senec. Ep. 22; ∾ fidem, Quintil. 10, 1, 74.

in.fandus, [2. in–], 3; oprdl.: ikke til at udtale, uudtalelig; sædv. „fig.": uhørt, afskyelig, rædsom, navnl. ogs. sørgelig el. ulykkelig; – infandum ··· renovare dolorem, Virg. Aen. 2, 3; cf. id. ibd. 1, 601; ∾ mors, id., dies, id.; res crudelis, infanda etc., Cic. d. Or. 2, 79; men ∾ epulae, Liv. 23, 5, (af Menneskekjød); – ∾ caput, (i. e. homo exsecrabilis), Virg. Aen. 4, 613; ligel. ∾ Cyclopes, id. ibd. 3, 644; – ogs. absol.: infanda pati, (Afskyeligheder), Lucan.; ligel. forel. in superl., Jam fero infandissima, jam facere cogor, Varius ap. Quintil. 3, 8, 45; – ogs. er at mærke: neutr. infandum, som adv. o. Udraab: skrækkeligt! vid. Virg. Aen. 1, 245, o. id. Ge. 1, 479; men in pl., infanda furentem ··· circumsistunt, id. Aen. 8, 489.

infans, tis, adj., [2. in–, fans, fari]: som ikke kan tale, d. e. stum; ogs. som endnu ikke kan tale, liden el. ung; ogs. subst.: et Barn; – Croesi filium, quum infans esset, locutum etc., Cic. Div. 1, 53; – quum secum haberet infantem filium, Cic. Cluent. 9; ∾ puer, id.; ∾ pupilla, id.; — B) ds. som subst. comm.: lidet el. spædt Barn; – non mulieribus, non infantibus (parcere), Caes.; infans natus etc., Liv. 31, 12; infantes parentibus orbatae, Plin. Ep.; ogs. om Fosteret i Moderslive, Liv. 24, 10; – ab infante, Senec., ab infantibus, (om flere), Cels., (fra Barnsben); — b) ds. atter „poet." som adj.: barnlig, der findes hos et Barn; pectora infantia, (f. p. infantium), Ovid. Fast. 6, 145; cf. id. ibd. 4, 208: infanti ore vagire; men id. Her. 11, 119: infantes umbrae, (f. manes infantium); — II) „fig."; A) „overf." om Dyr og Væxter: ung el. spæd, catuli, Plin., pulli, id., boletus, (ung Svamp), id.; ds. ogs. „poet." om et Arbeide: ny, nyligen forfærdiget; ∾ statuae, Hor. Sat. 2, 5, 40; — B) „ment."; a) uden Veltalenhed; historia (ejus) ··· neque nimis infans, neque perfecte diserta, Cic. Brut. 26; nihil accusatore (isto) ··· infantius, id. Qu. Fr. 3, 4; si nihil dixissem, ne infantissimus, etc., id. Cluent. 18; — b) enfoldig, taabelig; nam illa omnia infantia fuere, (derved var intet at gjøre), id. Att. 10, 18; infantior, quam meus est mulio, (som Ordsprog), Varr. ap. Non.; pudor infans, (som forknytter), Hor. Sat. 1, 6, 57; — c) infans, f. infandus, (afskyelig), facinus, Att. ap. Non.

*infantārĭus, 3: hørende til smaa Børn; men alene subst.; infantaria non est, (hun holder ikke af smaa Børn), Martial. 4, 88; – infantarii, orum, m.: som offre spæde Børn, Tertull.; o. — infantĭa, ae, f., [infans]; oprdl.: Mangel paa Evne til at tale; navnl. hos den Spæde; vid. Lucr. 5, 1030: ∾ linguae etc.; — B) „bes.": Mangel paa Veltalenhed, Uerfarenhed i at tale el. foredrage; – accusatorum incredibilis infantia, Cic. Att. 4, 16; cf. id. d. Or. 3, 35; ogs. infantia in dicendo, Quintil.; — II) „overf.": Barndommen; – quantum in infantia praesumptum est temporis, adolescentiae acquiritur, Quintil. 1, 1, 19; prima ab infantia, Tac. Ann. 1, 4; – saal. ogs. infantia, f. infantes; – infantiam irritare ad discendum, Quintil. l. c. 26; ligel. surculi infantiae alligati, Plin.; men Juvenal. 10, 199, tillægges den Udlevede: madidique infantia nasi; sild. ogs. om Dyr og Væxter; – ∾ asini, Plin.; vinum quum in infantia est, Macrob.

infantĭcīda, ae, m., [infans, caedo]: en Barnemorder, Tertull.; ds. — infantĭcīdĭum, i, n.: Barnemord, id. — *infantilis, e: hørende til et Barn, vestis, Dig.; – ∾ uterus, Appul.; o. — infanto, are, v. a.: nærer el. føder ligesom et Barn, Tertull.; — [infans]. — infantŭla, ae, f.: liden Pige, Appul.; o. — infantŭlus, i, m.: liden Dreng, id.; — [dem. af infans].

in.farcĭo, (ogs. infercio), [2. in–], si, sum, (tum, ctum), 4, v. a.: stopper el. fylder deri; – ∾ salem largum in eas partes, Colum.; – men „fig.": inferciens verba etc., Cic. Orat. 69; — II) fylder dermed; – ∾ bracteas leviore materia, Plin. 33, 6; – ogs. absol.: ∾ parietes, (opføre Jordvægge), id. 35, 48. — infarsus, (-fersus), 3: s. und. frgd.

in.fastīdītus, [2. in–], 3: ikke fraftødende, Sidon. — in.fătīgābĭlis, [2. in–], e: utrættelig; – ∾ cursus (equorum), Plin.; – ∾ animus, Senec.; cf. id. Vit. beat. 7; — ds. adv.: infătīgābĭlĭter, Augustin. — in.fătīgātus, [2. in–], 3: utrættet el. utrættelig, Capella. — infătŭo, avi, atum, 1, v. a., [1. in–, fatuor]: forleder til Daarlighed, bedaarer,

aliquem, Cic. Fl. 20; cf. Cic. Phil. 3, 9: ut hominem stultum magis etiam infatuet, etc.

in.faustus, [2. in-], 3: ulykkelig; - socors domi, bellis infaustus, Tac. Ann. 12, 10; - oftere om Ting; ∾ castra, ibd. 1, 30; ∾ puppes (i. e. naves), Virg. Aen. 5, 635; - ogs. uheldvarslende, dies, Tac.; cf. id. Hist. 1, 6, o. Ovid. Her. 6, 40; — b) ogs. absol.; infaustum, i, n.: Uheld; infausto Atheniensium, Plin. 16, 66. — in.fāvōrābĭlis, [2. in-], e: ugunstig, ubehagelig; ∾ sententia, Dig.; — adv.: infāvōrābĭlĭter, ibd.

1. infectĭo, onis, f., [2. in-, facio]: Ikkefuldendelse, Mangel paa Fuldendelse; Uvirksomhed, Eumen. Pan. Const., inc. — *2. infectio, onis, f.: Farven el. Farvning; in pl.: ∾ capillorum, Theod. Prisc.; — infectivus, 3: hørende til Farvning; - df. subst. infectiva, orum: Plantefarver, Tincturer, Vitruv. 7, 14; o. — infector, oris, m.: en Farver, Cic. Fam. 2, 16; ∾ lanarum, Plin.: - df. „overf.": infector ille succus, (Farvesaft el. Farve), id. 11, 3; — df. infectārius, 3: hørende til Farvning, alumen, Marc. Emp.; — [inficio].

1. infectus, 3, [2. in-, factus]: som ikke er skeet, ugiort; ogs. uforarbeidet; ogs. ufuldendt; - Ea, quae sunt facta, infecta refert, Plaut. Amph. 3, 2, 3; Quando accusando fieri infectum nequit, Ter. Phorm. 5, 8, 45; si etc., omnia pro infecto sint, Liv. 9, 11; cf. Hor. Od. 3, 29, 47; men damnum infectum, i Retssproget, f. und. damnum; - re infecta abire, (med uforrettet Sag), Caes., Liv.; cf. Caes. B. C. 1, 33; pace infecta, Ter.; men infecta victoria, Liv. 9, 23, (i. e. aequo Marte); - infectum argentum, (umøntet), Liv. 34, 10, cf. Virg. Aen. 10, 527; ligel. infecta materies, (utilhugget Tømmer), Petron.; infecta pensa, (ikke færdige), Ovid. Met. 4, 10; cf. id. ibd. 6, 202; men ∾ dona facere, (tilbagekalde), Plaut.; facta, infecta loqui, (Skeet og Uskeet, Løst og Fast), Stat.; men nihil jam infectum Metello credens, (at Intet var ham umuligt), Sall. Jug. 79. — 2. infectus, 3: partic. af inficio. — 3. infectus, us, m., [inficio]: Farven el. Farvning; de infectu lanarum, Plin. 8, 73.

*infēcunde, adv.: ufrugtbart; df. „fig.": ∾ et jejune laudare aliquem, Gell. 19, 3; o. — infēcundĭtas, atis, f.: Ufrugtbarhed, agrorum, Colum., terrarum, Tac., apium, Plin.; af — in.fēcundus, [2. in-], 3: ufrugtbar; quae etc., Infecunda quidem ··· surgunt, vid. Virg. Ge. 2, 48; ager ··· bonus pecori, arbore infecundus, Sall. Jug. 17; - compar., ∾ materia, Colum. 2, 4; - ogs. „fig." el. „alleg.": cujus (ingenii) et ante Fons infecundus, parvaque vena fuit, Ovid. Trist. 3, 14, 34.

*infēlīcĭtas, ātis, f.: Ulykke el. Elendighed; - ∾ omnem in dolore ponere, Cic. Fin. 2, 27; quid hoc, malum, infelicitatis! Ter. Ad. 4, 2, 5; cf. Liv. 40, 55; - ogs. in pl., Appul.; — infēlīcĭter, adv.: ulykkeligen, uheldigen, ∾ tentata res, Liv 1, 45; cf. Ter. Eun. 2, 3, 36; - compar., infelicius, Senec. Controv. 5; — infēlīcĭto, are, v. a.: gjør ulykkelig; ut te dii infelicitent etc., Caecil. ap. Non.; o. — infēlīco, are, v. a.: = frgd.; Dii me et te infelicent! Plaut. Cas. 2, 3, 30; — [flgd.].

in.fēlix, [2. in-], icis, adj.; oprdl.: ufrugtbar, (f. und. felix); - tellus frugibus infelix, Virg. Ge. 2, 239; ∾ oleaster, id.; ∾ lolium, id.; ∾ arbor, Plin. 24, 41; — B) oftest „fig.": ulykkelig, ulyksalig, elendig; hunc miserum atque infelicem etc., Cic. Quint. 30; cf. id. Verr. 5, 62; - ne infelicior domi, quam militiae, esset, Liv. 5, 12; pro homine miserrimo atque infelicissimo, Cic. R. Am. 41; - „poet." ogs. c. gen.; infelix animi (i. e. in animo), Virg. Aen. 4, 529; infelix fidei, Sil., ausi, id.; - ∾ ingenium, Plin.; infelix fama, Virg.; - II) act.: som bringer Ulykke el. Fordærvelse; m. o. ud. dat.; - qui rei publicae est infelix, felix esse nemo potest, Cic. Phil. 2, 26; ∾ vates, (som spaaer ilde), Virg. Aen. 3, 246; - ∾ terra Prometheo, Prop. 3, 3, 7; ∾ thalamus, Virg. Aen. 6, 521, baltheus, ibd. 12, 941; - men af en Lov: arbori infelici suspendito, (hæng i Galgen), Cic. Rab. perd. 4; cf. Liv. 1, 26.

*infense, adv.: fiendligen, med fiendlig Hu; ∾ invectus, Tac. Ann. 5, 3; - compar., ∾ adversari alicui, Cic. Orat. 51; o. — infenso, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at være fiendsk; - quasi infensantibus diis, Tac. Ann. 13, 41; — II) act.: overfalder fiendligen; palam bello infensare Armeniam, id. ibd. 37; ∾ pabula, id. ibd. 6, 34; — [flgd.].

infensus, 3, [1. in-, inus. fendo, sædv. offendo]; oprdl.: som støder derimod; df. sædv.: fiendsk, hadsk, forbittret; - infenso atque inimico animo venire, Cic. Verr. 2, 61; - ogs. c. dat.; infensus Turno etc., Virg. Aen. 11, 122; ligel. opes principibus infensae, (fordærvelige for dem), Tac. Ann. 11, 1; - compar., ∾ miles, Tac. Hist. 4, 25; cf. id. Ann. 1, 81: ad infensius servitium (erumpere); - men Liv. 2, 34: adeo coorta erat infensa plebs (f. infense).

infer, el. infĕrus, a, um, compar. inferior, superl. infimus, (o. imus), [ἔνερ, m. digamm. Aeol.: ἔνϝερ]; I) posit. infer el. inferus, a, um; A) „alm.": som er el. befinder sig derunder el. nedenfor et andet; - super inferque vicinus, Cato; limen superum inferumque, salve, Plaut. Merc. 5, in.; omnia supera, infera (videre), id. Tusc. 1, 26; - inferi ictus (nedenfra), Plin.; infera fulmina, (som troedes at udgaae af Jorden), id.; - mare Inferum, (ogs. Tuscum o. Tyrrhenum), opp. mare Superum, (ogs. Hadriaticum), vid. Plin. 3, 10, o. Cic. d. Or. 3, 19; — B) „bes.": som er el. befinder sig i el. under Jorden, underjordisk; - inferus an superus deus, Liv. Andr. ap. Prisc.; dii inferi, Liv. 31, 31; - df. inferi: de Afdøde; ogs. Underverdenen; apud inferos, (i Underverdenen), Cic. Tusc. 1, 5; ligel. ad inferos (poenas luere), id. Phil. 14, 12; ab inferis exsistere, (opstaae fra de Døde), Liv. 26, 32; ab inferis excitare, (vække el. hente op derfra), Cic. Catil. 2, 9; cf. id. Brut. 93, o. id. Orat. 25; - inferum furiae (f. inferorum), Senec. d. Ir. 2, 35; — not.: infra (f. infera sc. parte), som adv. o. praepos.: f. und. infra; — II) compar. infĕrior, us; 1) „egentl." om Stedet: nedre el. lavere; - ex inferiore loco subire, Caes.; cf. id. B. G. 7, 46: pars inferior (sublicarum: Nederdelen deraf); - Si quid et inferius, quam etc., Ovid. Pont. 4, 14, 12; in inferius ferri, (nedad), id. Met. 15, 240; - ex inferiore loco dicere, (om Taleren m. Hensyn paa Dommernes Tribunal), Cic. Att. 2, 24; men inferiores, Hirt. B. Al. 6, (som boe paa lavere Steder); cf. Tac. Hist. 1, 61: exercitus inferior, (i. e. exerc. Germaniae inferioris); men inferior versus, Ovid. Am. 1, 1, 3, (det følgende Vers, den følgende Linie); — B) „fig."; 1) „overf."; a) m. Hensyn paa Tiden: yngre el. sildigere; - quod erant inferiores paulo (oratores), quam etc., id. Brut. 49; ∾ aetas, ibd. 64; — b) navnl. i Krigssproget: svagere; - inferior numero navium, Caes. B. C. 1, 57; inferior copiis, Nep. Dat. 8; ogs. absol.: Alexandrum inferiorem fore, (vilde blive overvunden), Curt. 5, 1; — 2) „ment.": lavere el. ringere i Indsigt, i Stand, i Værdighed, osv.; m. in, oftere c. abl.; - in jure civili non inferior, quam magister, Cic. Brut. 48; dignitate non inferior, quam qui umquam fuerunt amplissimi, id. Qu. Fr. 1, 3; inferiores animo, (mindre modige), Caes.; inferiorem esse fortuna, (fattigere), id.; - ∾ ordines, (de lavere Officerposter), id.; vinci ··· ab inferiore, (af sin Undermand, af den Ringere), Cic. Quint. 31; men „poet.": non inferiora secutus, (en ikke ringere Helt), Virg. Aen. 6, 170; — III) superl.; A) infimus, 3; 1) „egentl." el. m. Hensyn paa Stedet: den underste el. nederste el. sidste; omnia supera esse meliora; terram autem esse infimam, quam etc., Cic.

N. D. 1, 6; quum scripsissem haec infima, quae etc., id. Qu. Fr. 3, 1; ab infimo secare, (nedenfra), Plaut.; – ogs. mærkes Forbindelsen: infimus collis, (f. infima pars collis: det Nederste deraf), Caes.; ligel. ab infima ara, Cic. Div. 1, 33; — 2) „fig."; a) den ringeste (af Stand el. Anseelse, odl.); – infimo loco natus, (af laveste Byrd), Plin.; summos cum infimis pari jure retinere, (de Høieste og Laveste, de Fornemste og Ringeste), Cic. Off. 2, 12; cf. id. ibd. 1, 13; – ogs. c. gen.; Italiam velut infimam nationum etc., Tac. Ann. 13, 3; — b) slet el. usel el. foragtelig, faex populi, Cic. Qu. Fr. 2, 6; men infimis precibus petere, (med de ydmygste Bønner): — B) imus, 3: den nederste el. underste; 1) „egenl."; – ab imis unguibus usque ad verticem summum, Cic. R. Com. 7; terra ima sede semper haeret, id.; fundo volvuntur in imo, (længst nede), Virg. Aen. 6, 581; – ∾ vox, (Bassen, opp. vox summa el. Discanten), Hor. Sat. 1, 3, 7, Quintil.; – ∾ conviva, (som sidder nederst), Hor., Martial.; – ad imam quercum, (ved Foden deraf), Phaedr.; – men absol.: mutare el. miscere ima summis, (vende op og ned paa alt), Hor. Od. 1, 34, 12, Vell. 2, 2; – oftere in neutr. sing.; a) absol.; ab imo ad summum, Hor. Sat. 2, 3, 308; locus ab imo acclivis, Caes.; cf. id. B. G. 4, 17; – suspirare ab imo, (sukke dybt), Ovid.; men aquae perspicuae imo, (i Dybet), id.; cf id. Met. 11, 177; — b) c. gen.; superis imisque deorum Arbiter etc., id. Fast. 5, 665; ima maris, Plin.; ima montis, id.; — 2) „overf." om Tiden, men alene „poet."; saal. imus mensis, Ovid. Fast. 2, 52; — b) in neutr. absol.; ad imum: tilsidst, endeligen, Hor. Ep. 1, 18, 35, o. id. A. P. 126.

in.fĕrax, [2. in-], ācis, adj.: ufrugtbar, silva, Hieronym. — infercio: s. und. infarcio. — inferi, orum: s. und. infer. — infĕriae, arum, f., [inferi]: Offer for el. til de Underjordiske el. Afdøde, et Dødeoffer; – ∾ afferre alicui, Cic. N. D. 3, 16; Inferias tacitis manibus illa dabunt, Ovid. Fast. 5, 422; cf. Tac. Hist. 2, 95, o. Suet. Calig. 15; df. — infĕrĭālis, e: hørende til en Ligbegængelse, officia, Appul. — inferior, oris, adj. compar.: s. und. infer. — 1. infĕrĭus, 3, [infero]: der bringes som Offer; inferium vinum, Cato, Arnob. — 2. infĕrĭus, neutr. af adj. compar. inferior; s. und. infer. — 3. infĕrĭus, adv. compar.: s. und. infra.

in.fermentātus, [2. in-], 3: usyret, panes, Paul. Nol. — *infernālis, e: hørende til Underverdenen, (efterel.); ∾ Juppiter, (i. e. Pluto), Prudent.; — infernas, ātis, adj.: hørende til el. voxende paa lavere Steder; infernas abies supernati praefertur, Plin. 16, 76, o. — inferne, adv.: nedenfra, Tecta superne timent; metuunt inferne ··· ne etc., Lucr. 6, 596; — [flgd.].

infernus, 3, [infer]; 1) „alm.": som er el. befinder sig under el. nedenfor et andet; – infernis de partibus, Cic. poët. N. D. 2, 44; mare infernum: Tyrrhenerhavet, Lucan.; stagna inferna, (som ligge lavere), Liv. 8, 14; – ogs. absol.: inferna, orum, (Afførelsesorganerne); purgare per inferna, Plin.; — II) „bef.": underjordisk, hørende til Underverdenen, benævnt derefter; – inferni janua regis (i. e. Plutonis), Virg. Aen. 6, 106; Juno inferna, (i. e. Proserpina), id. ibd. 138; infernae sedes, id., tenebrae, id.; ∾ rota, (sc. Ixionis), Prop., ratis, (Charons Baad), id.; ∾ palus, (i. e. Styx), Ovid. Fast. 2, 610; men ara inferna, (som er helliget Underverdenens Guder), Sil.: inferni dii, (Underverdenens Guder), Liv. 24, 28; – men absol. inferni, orum: Underverdenens Beboere; – Theseus infernis, superis testatur Achilles, Prop. 2, 1, 37; – inferna, orum, (sc. loca): Underverdenen; eadem de infernis persuasio, Tac. Hist. 5, 5; ligel. Inferna tetigit, posset ut supera assequi, Senec. Herc. Fur. 423.

in.fĕro, [1. in-], intŭli, illatum (inl.), inferre, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer ind deri el. derind el. derhen; oftest m. in el. c. dat., ogs. m. ad, etc., ogs. absol.; – inferre aliquid in ignem, (kaste derpaa), Cic. Catil. 3, 9; men „poet.": ∾ ignem gentibus, (lære dem Ildens Brug), Hor. Od. 1, 3, 28; ∾ scalas ad moenia, Liv.; men ∾ vallum usque ad stationes, (udstrække Skandsen lige dertil), id. 8, 38; ∾ aliquem in equum, (bringe paa Hesten), Caes.; men Ter. Phorm. 4, 4, 8, („alleg."): Qui te in scopulum e tranquillo inferat; – ∾ spolia opima templo, Liv. 4, 20, fontes urbi, (indlede deri), Tac., semina arvis, (nedlægge deri), id.; pedem quum intulero etc., Cic. Caecin. 14; ∾ oculos in urbem, (vende dem derhen), Cic. Font. 15; – res illatas (sc. domum) custodire, Cic. ap. Colum.; cf. Colum. 12, 1: quae domum inferuntur; men ∾ mensam secundam, Plin., lancem, id., (bringe paa Taffelet). — B) „bef."; 1) i Religionssproget; a) ∾ mortuum el. corpus mortui aliquo el. in sepulcrum, vid. Nep. Paus. 5, (begrave paa et Sted); cf. Suet. Aug. 101: filiam neptemque vetuit sepulcro suo inferri; men absol.: ∾ alienum, Cic. Leg. 2, 26; — b) ∾ jentaculum Veneri, (bringe hende den som Offer), Plaut. Curc. 1, 1, 72; navnl. ogs. om Dødeoffere, vid. Virg. Aen. 5, 652; ligel. uden dat., id. ibd. 3, 66; — 2) i Skatte- og Regnskabsvæsenet; a) ∾ pecuniam aerario, (bringe derind), Plin. Ep. 2, 11, in aerarium, Dig.; df. ogs. absol. inferre: betale, erlægge, vicesimam, Plin. Pan. 39; — b) ∾ falsas rationes, (forfalske et Regnskab), Cic. Fl. 9; men ∾ rationibus, (bringe i Regning), id.; ogs. ∾ in rationes, Dig.; — 3) i Krigssproget; inferre signa el. arma in hostem el. hosti, vid. Caes. B. G. 2, 26, o. Liv. 3, 18, (rykke derimod el. angribe); ligel. ∾ pedem el. gradum, (trænge ind), vid. Liv. 10, 33, o. id. 35, 1; ligel. concitato impetu se inferre, id. 2, 14; men „poet.": ∾ se hostem alicui, (gaae løs paa nogen), Virg. Aen. 10, 66; ∾ pugnam, (angribe), Liv. 10, 41; — b) ligel. i Krigssproget: ∾ bellum alicui, Cic., patriae, ogs. contra patriam, id., Italiae, id., ogs. in Italiam, Nep. Ham. 4, (paaføre Krig el. bekrige); men Liv. 1, 30: utri prius arma inferrent, (hvo af dem der var den angribende); — 4) om en Fremskriden, odl.; – ∾ se aliquo, (gaae el. drage derhen), vid. Liv. 1, 21; ∾ se foribus, Virg., per medios, id.; men ∾ se flammae, (kaste sig derpaa), Vell.; men Cic. Caecin. 5, inferre se: at paatrænge sig; ligel. pass.: inferri, (trænge sig el. trænge derhen); in urbem illatum agmen, Liv. 6, 6; cf. id. 4, 34; men id. 44, 31; flumen mari infertur, (løber ud deri); – endel. ogs. ∾ se: at skride stolt frem; viden' ignavum, ut se inferat! Plaut. Mil. 4, 2, 34; — II) „fig."; A) „overf.": bringer deri (el. i en Tilstand); ∾ aliquem in pauperiem, Plaut. Truc. 2, 7, 19; ∾ se in periculum capitis, Cic. Balb. 10; men ∾ vim alicui el. in aliquem, ogs. manus alicui, (behandle voldsomt), Cic. Catil. 1, 8, o. Ovid. Ib. 116; — B) „ment."; 1) „alm."; a) inferre sermonem, Cic., mentionem, Liv.: indbringe el. bringe paa Bane el. anmælde; alius alia illata causa, Caes. B. G. 1, 39; ∾ urbibus causam belli, (søge Paaskud til Krig imod dem), Cic. Manil. 22; ∾ crimina, id. Lael. 18; — b) paafører el. bibringer, søger at paaføre el. bibringe; – ∾ misericordiam, invidiam, iracundiam, Cic. d. Or. 2, 53; – ∾ alicui terrorem, Caes.; cf. Liv. 3, 60: reddit timorem antea illatum; ∾ injurias in socios, Cic. Sest. 27, litem capitis in aliquem, id. Rab. Post.; ∾ certamen alicui, (begynde en Strid med nogen), Liv.; ∾ spem alicui, Caes.; — 2) „bef.": slutter, drager en Slutning; – quum etc.; aliud enim, quam cogebatur, illatum est, Cic. Inv. 1, 47; ligel. Quintil. 5, 11, 27: in hoc genere quaeritur, an simile sit, quod infertur.

infersus, o. infertus, 3: partic. af infercio, in-

farcio. — inferus, 3, f. und. infer. — in.fervĕfăcĭo, [1. in-], fēci, factum, 3, v. a.: koger deri el. dermed, Cato, Colum.; - pass. infervefio, factus sum, fieri, id. — in.fervĕo, [1. in-], ēre, v. n.: dertil el. dermed at blive opkogt el. ophedet, Cato; cum eo humore passum inferveat, Cels. — in.fervesco, ferbŭi, 3, v. n. inch.: at koge ind, at indsvinde ved Kogning; tertia pars (aquae) ut infervescat, Cato; men „poet.": hoc ubi inferbuit herbis, (i. e. cum herbis: er indkogt dermed), Hor. Sat. 2, 4, 67; - ogs. „alm.": at faae et Opkog; mulsum, quod inferbuit, Cels.; — II) „overf.": ne infervescat aqua sole, Plin. 19, 60; men „poet.": solem infervescere fronti, (brænde paa Panden), Sil. 13, 341.

*infestātĭo, onis, f.: fiendligt Angreb, Tertull.; v. — infestātor, oris, m.: som angriber fiendligen, Plin. 6, 32; — [infesto]. — infeste, adv. af infestus: fiendligen, med fiendlig Hu; - quae infeste in nos fecerunt, Liv. 26, 13; - compar., ∾ circumscindere, (om Lictoren), id. 2, 55; superl., inimicissime atque infestissime contendere, Cic. Quint. 21. — infestīvĭter, adv.: ufint, plumpt; m. Negation: non infestiviter vertere, (ret artigen, odl.), Gell. 9, 9; af — in.festīvus, 3: noget raa el. udannet; ∾ et subagreste ingenium, Gell. 1, 5.

infesto, avi, atum, 1, v. a., [infestus]: behandler fiendligen, angriber el. foruroliger; - Scylla latus dextrum, laevum Charybdis infestant, Ovid. Met. 13, 730; infestato mari latrociniis, Vell. 2, 73; — II) „fig."; ∾ stomachum, (være skadelig for den), Plin.; ∾ rem familiarem, (forringe Formuen), Colum.; ∾ animos superstitione, (forvirre dermed), Colum.

infestus, 3, [2. in-, men festus ligesom f. fenstus af inus. fendo, hvf. offendo, etc.]; I) pass.: udsat for Stød el. Mishandling el. Fare, truet eller usikker, odl.; - filii vita infesta, Cic. R. Am. 11; ∾ iter et periculosum, id. Phil. 12, 10; mare infestum habere, (giøre usikkert), id.; cf. Liv. 26, 24; - compar., si esset infestior (salus hujus), Cic. Planc. 1; superl., ∾ pars Ciliciae, id. Fam. 2, 10; — II) act. o. neutr.: som giør usikker, som behandler fiendligen; truende, forstyrrende, fiendsk; oftest c. dat., ogs. absol.; - provincia huic victoriae maxime infesta, Cic. Lig. 8; cf. id. Phil. 10, 10, o. id. Catil. 1, 5, ogs. Sall. Catil. 52; men infestus in cognatos, Auct. ad Her.; - ofte ogs. i Krigssproget: fiendsk, angribende; ∾ exercitu ··· profecti etc., Liv. 3, 36; ∾ signis impetum facere, Caes.; ∾ pilis procurrere, id.; cf. Virg. Aen. 5, 582; - tam ··· infesta virtutibus tempora, Tac. Agric. 2; tam infestum scelus et immane, Cic. Cluent. 60; cf. id. Verr. 5, 55: animo infestissimo etc.; ∾ bellum, Liv. 9, 12.

in.fībŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: at fæste sammen med et Spænde, at infibulere; ∾ adolescentulos ··· valetudinis causa, Cels. — inficete, v. inficetus: s. und. infacete, etc. — inficiae, etc.: s. und. infitiae, etc. — 1. infĭcĭens, tis, adj., [2. in-, faciens]: uvirksom, som intet bestiller; (forcl.); - ∾ homo, Varr.; ∾ apes et inertes, id. — 2. infĭcĭens, tis: partic. af flgd.

infĭcĭo, fēci, fectum, 3, v. a., [1. in-, facio]; oprdl.: at komme deri eller blande dermed; hoc (abl.) ··· amnem inficit (Venus), Virg. Aen. 12, 416; - df. sædv.: dypper deri, væder el. farver dermed; ∾ se vitro, Caes. B. G. 5, 14; hvf. absol.: infecti Britanni, Propert.; ∾ lanas, Plin.; infecta conchylio lana, id.; ∾ locum sanguine suo, Tac. Hist. 2, 55; men Hor. Epod. 7, 15: inficit pallor ora; men Tibull. 3, 4, 32: Inficitur teneras ore rubente genas (acc. graec.); - ∾ coelum, (om Regnbuen), Ovid. Met. 6, 64; men id. ibd. 13, 601: ∾ diem, (fordunkle den); — II) „fig."; A) „overf."; a) bibringer, meddeler; olivas alieno sapore infici, Plin.; mel fronde infectum, (som smager deraf), id.; odorem non aliud esse, quam infectum aëra, (Luft med Tilsætning), Plin. 9, 6; — b) besmitter el. fordærver; infecit pabula tabo, Virg. Ge. 3, 481; infecta venenis (Alecto), id. Aen. 7, 341; — B) „ment.": meddeler (ved Undervisning); iis artibus infici debet (puer), quae etc., Cic. Fin. 3, 2; teneros et rudes animos inficiunt et flectunt, ut volunt, id. Leg. 1, 17; — 2) smitter, besænger; - ∾ animos deliciis, languore, etc., Cic. Tusc. 5, 27; principum vitiis infici solet tota civitas, id. Leg. 3, 13; homines superstitione infecti, Tac.; cf. Liv. 40, 10; men „alleg.": vitiis non inquinati sumus, sed infecti, (giennemtrængte deraf), Senec. Ep. 59; - scelus infectum, Virg. Aen. 6, 742, (i. e. scelus, quo infectae sunt animae); cf. Tac. Ann. 1, 13; — not.: adj. inficiens: uvirksom, s. und. 1. inficiens; - adj. infectus, 3: ugiort, s. und. 1. infectus. — inficior, ari, s. und. infitior. — infictus, 3, s. infixus, Dig.

†in.fīdēlis, [2. in-]: upaalidelig, utro el. troløs; absol., ogs. c. dat.; - nullam esse fidem, quae infideli data sit, vid. Cic. Off. 3, 29; - compar., infidelior mihi ne fuas, quam etc., Plaut. Capt. 2, 3, 83; cf. Hor. Epod. 5, 49; superl., ex infidelissimis sociis firmissimos etc., Cic. Fam. 15, 4; - men som Sentens: infidelis recti magister est metus, Plin. Pan. 45; - silex infidelis ad structuram, nisi etc., Plin. 36, 49; — II) „bes." o. eccl.: vantro; ∾ Christiani, Salvian.; df. — infīdēlitas, atis, f.: Troløshed, Utroskab, Uredelighed; ∾ (amicitiarum), Cic. Tusc. 5, 2; cf. Caes. B. C. 2, 33: - ogs. in pl., Cic. Mil. 26; o. — infīdēlĭter, adv.: troløst, uredeligen; ∾ alicui suadere, Pseud. Cic. ad Brut. 2, 1; - superl., Salvian. — infidibulum, i, n.: s. und. infundibulum.

in.fīdus, 3, [2. in-], 3: utro eller troløs, upaalidelig; quos fidos amicos habuisset, quos infidos, Cic. Lael. 15; cf. Hor. Ep. 1, 18, 4; infida atque adversa nobis (civitas), Sall. Catil. 51; ∾ societas regni, Liv.; ∾ pax, id.; - ogs. „overf.": farlig el. farefuld; sedere ··· tam infida instabilique sede, vid. Plin. 36, 22; Infidi maris insidias ··· vitare, Lucr. 2, 557.

in.fīgo, xi, xum, 3; I) „egentl.": fæster el. hefter el. slaaer el. stikker el. støder ind deri el. derind; absol., el. m. in, ogs. c. abl. (praepos.), ogs. c. dat.; - timide evellebat (signum), quod fidenter infixerat, Cic. Div. 1, 31; (taleae) ferreis hamis infixis, Caes. B. G. 7, 13; in quorum tergis infixa stetere pila, Liv. 27, 14; men Virg. Aen. 5, 504: infigitur arbore mali (sagitta); cf. Cic. Tusc. 5, 24: sidera certis infixa sedibus; men Virg. Aen. 9, 746: portaeque infigitur hasta; ligel. infixa corpori extrahere, Plin.; men Cic. Tusc. 4, 22: ∾ hosti gladium in pectus; — II) ligesom befæster deri, d. e. som indpreger el. indprenter deri; (oftest in partic. perf.); - quod in communibus hominum sensibus ··· positum atque infixum est, Cic. Cluent. 6; - men infixi pectore vultus, Virg. Aen. 4, 4; - rem se suae memoriae infixam afferre, Liv. 3, 71; cf. Ovid. Trist. 1, 5, 9; - ogs. om en Undervisning; docere aliquid et infigere animis, Quintil.; ligel. ∾ rem auditori, id.; - infixum est mihi, c. inf., (jeg har fast besluttet det), Sil. 4, 331; men Tac. Ann. 15, 5: ei penitus infixum erat, arma Romana vitandi (sc. consilium). — infĭgūrābĭlis, e, [2. in-, figuro]: uformelig, Ammian.

*infĭmātis, e: den nederste el. laveste; ego infimatis infimus (accumbam; oppon. summates summi accumbant), Plaut. Stich. 3, 2, 86; — infĭmĭtas, atis, f.: Lavhed el. Ringhed; ∾ sortis, Amm.; o. — infĭmo, avi, atum, 1, v. a.: fornedrer, nedværdiger; ∾ deos, Appul.; ingenia ad miserias infimata, id.; af — infimus, 3: s. und. infer.

in.findo, [1. in-], fidi, fissum, 3, v. a.: skærer deri; m. o. ud. dat., men alene „poet."; ~ sulcos telluri, (pløie Jorden), Virg. Eccl. 4, 33; cf. id. Aen. 5, 142: ~ sulcos (sc. mari: at roe).

infinibĭlis, e, [2. in-, finio]: uendelig, materia, Appul. — infinītas, atis, f., [2. in-, finis]: Uendelighed (i Rummet); infinitatem omnem (peregrinari: giennemvandre det hele uendelige Verdensrum), Cic. Tusc. 5, 39; ligel. ~ locorum: det uendelige Rum, id. N. D. 1, 26. — infinīte, adv. af infinitus: uden Ende el. Grændse (i Rummet); - infinite secare et dividere, (i det Uendelige), Cic. Acad. 1, 7; - oftest „fig."; A) uden Maal el. Maade, concupiscere, Cic. Parad. 6, 3; men ~ (perorare), vid. id. Orat. 36; — B) ubestemt, referre de re publica, Gell. 14, 7. — *infinitĭo, onis, f., ligesom infinitas: Uendelighed, ἀπειρία, vid. Cic. Fin. 1, 16; o. — infinitīvus, 3: ubestemt; ~ modus, ogs. absol. infinitivus, i, m., i Grammatiken: Infinitivet, Gramm.; - [flgd.].

in.finitus, [2. in-], 3: uendelig, ubegrændset, uindskrænket; I) „egenl."; - ~ spatium, Lucr.; mundus finitus et infinito similis, Plin.; ~ intervalla et immensa, Cic.; nihil, quum habeat extremum, infinitum sit, etc., id. Div. 2, 50; - ogs. uendelig i Størrelse el. Mængde, i Tiden, osv.; ~ multitudo eorum, qui egent, Cic. Off. 1, 16; ~ numerus annorum, Gell.; ~ tempus, Cic.; ~ labor, id.; ~ pretium, (ubyre Pris), Liv. 3, 19; - neutr. infinitum, som subst. c. gen.; infinitum auri, Eutrop.; - m. ad el. in som adv.; in infinitum ne abeamus, (i det Uendelige), Plin.; quum ad infinitum pretia creverint, id.; ligel. in infinito (aedificare: uden at Høiden er bestemt, altf. efter Tykke), Dig.; - men absol.: infinitum quantum, (uendelig meget), Plin. 18, 68; - ligel.: infinito praestare, id., antecedere, Senec.; infinito plus el. magis, Quintil.; — II) „overf.", A) uendelig el. ubegrændset i sit Slags; 1) „alm."; - si cui nimis infinitum videtur, quod etc., Cic. d. Or. 1, 15; ~ potestas, (vilkaarlig), Liv. 3, 9, o. Cic. Agr. 2, 13; ~ spes, id. Dejot. 5; ~ odium, id. Balb. 27; ~ labor, id.; — 2) „bes." o. technisk; infinitae rei quaestio sine designatione personarum et temporum, Cic. d. Or. 1, 31; ~ conjunctiones, o. ~ connexa, (i Syllogismen: Sætninger af ubestemt Indhold), id. Fat. 8; - infinitior res el. distributio, id. Top. 8; - ~ verbum, (Infinitivet), Quintil. 9, 3, 9; ligel. absol.: in infinitis, in infinito, (i Infinitivet), id. 1, 6, 7 o. 8; men ~ nomen (qualis, quantus, quot: naar de ikke spørge), Prisc.; ~ pronomen (quis, etc.), Varr.

infirmātĭo, onis, f., [infirmo]; I) „alm.": Afkræftelse, Svækkelse; - sub perturbatione judiciorum, infirmatione rerum judicatarum, Cic. Agr. 2, 3; — II) „bes.": Giendrivelse; ex infirmatione et confirmatione rationis etc., id. Inv. 1, 13. — infirme, adv. af infirmus: svagt el. kraftløst, aandløst, ordl.; socios infirme animatos esse, (at de vare modløse), Cic. Fam. 15, 1; - men jejune et infirme dictum, Plin. Ep. 1, 20; - compar., paulo infirmius (expavescere tonitrua: noget overtroisk), Suet. Aug. 9. — infirmis, e: Biform af infirmus, 3, Ammian.

infirmĭtas, atis, f., [infirmus]: Svaghed el. Svagelighed, Kraftløshed; I) „egenl."; - ~ corporis, Cic. Brut. 91; ~ puerorum, (oppon. ferocitas juvenum etc.), id. d. Senect. 10; ~ valetudinis, id., oculorum, Plin. Ep., virium, Caes.; - ogs. absol.: Svagelighed, Upasselighed, Suet. Tib. 72; - ogs. in pl.: infirmitates meorum, (Sygdomme i mit Hus), Plin. Ep. 10, 16; — b) fieldn. om Ting; ~ vini, (at den ikke kan holde sig), Colum.; ~ aedificii, (Brøstfældighed); — II) „fig."; patiendum est huic infirmitati, quodcumque etc., (det svagere Køn el. Qvinden), Liv. 34, 7; - ~ mentis, Senec.; ogs. absol. infirmitas, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7: Forstandssvaghed, Enfoldighed; ~ memoriae, Dig.; - ~ animi: Modløshed, Cic. R. Am. 4; — B) „bes." ogs. Vægelsindighed, Upaalidelighed, Gallorum, vid. Caes. B. G. 4, 5. — infirmĭter, adv. af infirmis: svagt, Arnob.

infirmo, avi, atum, 1, v. a., [infirmus]: svækker, afkræfter; - ~ munimenta madore, Sall. frgm.; ~ legiones promiscuis militum commeatibus, Tac. Ann. 15, 10; — II) „fig.": giendriver; res tam leves qua ratione infirmem, etc., Cic. R. Am. 15; ~ fidem testis, id. R. Com. 15; ogs. ~ fidem alicui, id. Att. 15, 26; - ~ legem, (ophæve), Liv. 43, 3; ~ contractum, legatum, testamentum, Dig.; men graviter ferens, aliquid a se factum infirmari, Vell. 2, 2.

in.firmus, [2. in-], 3: svag, kraftløs; nemo ··· viribus tam infirmus fuit, qui non etc., Cic. Verr. 4, 43; ~ caput, Hor. Ep. 1, 16, 14; ~ atque etiam aegra valetudo, Cic. Brut. 48; valetudo infirmissima, id.; - sum enim admodum infirmus, id. Acad. 1, 4, (meget svagelig); cf. Plin. Ep. 7, 26; men Caes. B. C. 3, 9: infirmi ad resistendum, (som manglede Kræfter dertil); - ogs. om Dyrene: infirmum pecus, (i. e. oves), Ovid.; — B) ogs. om Ting og Beskaffenheder: svag el. ringe i sit Slags; - civitas exigua et infirma, Caes. B. G. 7, 17; classis inops et infirma, Cic. Verr. 5, 33; infirmior panis, (mindre nærende), Cels.; infirmi saporis vinum, Plin.; - neutr. pl. ogs. som subst. c. gen.; usque ad infirma lineae, (indtil den tynde Del deraf), Plin. 9, 37; — II) „fig."; A) „overf.": uden Varighed el. Fasthed; ~ nuptiae, Ter. Phorm. 5, 1, 6; navnl. som beviser lidet el. intet; ad probandum res infirma, Cic. Caecin. 23; cf. id. R. Com. 2; men vestrae cautiones infirmae sunt, (due ikke, gielde ikke), id. Fam. 7, 18; — B) „ment.": modløs, forknyt; - quorum vocibus terrentur infirmiores, (de Frygtsomme), Caes. B. C. 1, 3; cf. ibd. 32 o. 64; - „poet." ogs. overtroisk; At mi (religio est); sum paulo infirmior, Hor. Sat. 1, 9, 70; — b) vægelsindig, upaalidelig; imprudentissimi ··· deinde etiam infirmissimi etc., Colum. 3, 10.

infit, v. n. defect.; I) c. inf., ligesom incipit: begynder; infit ibi postulare, ut etc., Plaut. Aul. 2, 4, 38; caput erigere infit, Lucr. 5, 1207; cf. Virg. Aen. 11, 242: ita farier infit; — II) infit, (sc. dicere): begynder at tale; Tum pater omnipotens ··· infit, Virg. Aen. 10, 99; men id. ibd. 860: talibus infit; cf. Ovid. Met. 4, 475; men Liv. 3, 71: ibi infit, m. flgd. acc. c. inf.; — 2) fieldn. absol.: siger, Prudent.; — not.: infiunt, Capella; infio, Varr. ap. Prisc.

infitĭae, (ogs. inficiae), arum, f., [2. in-, fateor]: Benegtelse; men alene in acc. m. verb. ire; df. altf. ire infitias: at benegte, m. o. ud. acc. comm., ogs. m. acc. c. inf.; - omnia infitias ire ea, quae etc., Plaut. Cist. 4, 1, 9; hoc unum ··· quod nemo eat inficias, Nep. Ep. 10; cf. Ter. 3, 2, 41; neque infitias eo, nos enixe operam dedisse, etc., Liv. 6, 40; sildn. ogs. m. flgd. quin, Gell., Frontin.; - s. ogs. infitior, not.; df. — infitĭālis, e, (i Rhetoriken): benegtende, quaestio, Cic. Top. 24, status, Quintil. 3, 6, 31.

*infitĭātĭo, (infic.), onis, f.: Benegtelse, (navnl. for el. i Retten), vid. Cic. d. Or. 2, 25; — II) „bes.": Benegtelsen af en Gield el. af det Betroede; ~ pecuniae debitae aut depositi, Senec. d. Ir. 2, 9; ligel. in pl.: fraudes, infitiationes, Dig.; o. — infitĭātor, (infic.), oris, m.: som benegter el. fragaaer sin Gield, en slet Betaler, Cic. d. Or. 1, 37; cf. id. Catil. 2, 10; ~ lenti: slette Betalere; s. ogs. Martial. 1, 104; — df. fem. inficĭātrix, icis, Prudent.; — (flgd.].

infitĭor, (infic.), atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [infitiae]: benegter, fragaaer; - quum id infitiari posset, etc., Cic. Catil. 3, 5; - ogs. m. acc. c. inf., ogs. m. de, ogs. absol.; - neque enim, in hoc me esse ho-

minem infitiabor umquam, Cic. Sest. 22; ∾ de re aliqua, Varr.; aut infitiando, aut definiendo, etc., vid. id. Part. or. 29; — B) „bes." ogs.: at fragaae en Gield, odl.; quid si infitiatur? etc., Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; ligel. ∾ depositum, Juvenal. 13, 60; – ∾ praedas, quas promiserat,(tilbageholde el. forholde), Flor. 1,22; — II) „fig." o. „poet.": benegter, d. e. undseer mig el. skammer mig derved; – Non erit hic nobis infitiandus amor, Ovid. Am. 2, 17, 26; cf. id. Her. 9, 4, o. Martial. 5, 30. — infixus, 3: partic. af infigo.

inflābellātus, 3, [1. in-, flabello]: som er indblæst deri; ∾ ignis elementis, Tertull. — inflābilis, e, [inflo]: der lader sig opblæse; ∾ viscus, (i. e. pulmo), Lactant. — in.flaccĕo, [1. in-], ēre, v. n.: visne hen; df. „overf." (o. forcl.): inflaccebant conditiones, (bleve til intet), Enn. ap. Non. — in.flāgro, [2. in-], are, v. n.: at blæse derpaa; nullo inflagrante halitu, Solin.

*inflammanter, adv.: antændende; – df. „overf." om Talen, Gell. 10, 3; — inflammātĭo, onis, f.: Antændelse, Opbrændelse, Brand; vid. Flor. 4, 2; ∾ inferre tectis, Auct. d. Harusp. resp. 2; — II) „fig."; A) „overf." i Lægesproget, el. som Sygdom: Betændelse, Inflammation; ∾ aurium, Plin., ulcerum, id.; ∾ movere el. excitare, Cels., lenire el. solvere, id., discutere, Plin.; — B) „ment.": Begeistring; poëtam bonum neminem sine inflammatione animorum exsistere posse, Cic. d. Or. 2, 46; o. — inflammātrix, icis, f.: Mordbrænderske, Amm.; — [flgd.].

in.flammo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: tænder el. antænder; – inflammasse aedes iis ignibus, qui etc., Cic. Verr. 4, 48; men inflammata horrea etc., Suet. Ner. 38; – ofte saal. i Krigssproget: ∾ tecta, Liv. 10, 2, classem, Cic. Verr. 3, 35; men id. Att. 8, 2: patriam ··· inflammandam relinquimus; — II) „fig."; A) „overf." i Lægesproget: at foraarsage Betændelse el. Inflammation; ∾ vulnera ac morbos, Plin. 25, 5; buprestis bovem ita inflammat, ut rumpat, id.; inflammata sedare, (Betændelser el. Inflammationer), id. 28, 62; — B) „ment.": ophidser, opflammer, populum in improbos, Cic., concionibus invidiam senatus, (Hadet derimod), id. Verr. Act. 1, 1; ∾ sensus animorum motusque, id. d. Or. 1, 14, cupiditates, id., odium, id.; – corporis facibus inflammari ad omnes fere cupiditates, id. Tusc. 1, 19; inflammatus ad gloriam, di., amore in patriam, id., scelere ac furore, id.

inflāte, adv. af 1. inflatus: oppustet, opblæst; df. „fig.": opblæst, overdrevent; compar., latius et inflatius perscribere, etc., Caes. B. C. 2, 17; cf. id. ibd. 3, 79. — inflātĭo, onis, f., [inflo]: Opblæsen; ogs. opblæst Tilstand; – quod habet inflationem is cibus, Cic. Div. 1, 30; ∾ facere, Plin., levare, Cels., discutere, Plin.; – ogs. Blære el. Boble af kogende Vand, Vitruv.; — II) „overf.": ∾ praecordiorum, (Hævelse el. Betændelse deri), Suet. Aug. 41. — 1. inflatus, 3: s. und. inflo. — 2. inflātus, us, m., [inflo]: Blæsen el. at blæse deri el. derpaa; – tibiae inflatum si non recipiunt, Cic. Brut. 51; primo inflatu tibicinis, id. Acad. 2, 7; — II) „ment.": Indblæsen el. Begeistring; instinctu inflatuque divino futura praenunciant, Cic. Div. 1, 6.

in.flecto, xi, xum, 3, v. a.: bøier el. krummer dertil el. derimod; ogs. alm. bøier el. krummer; – quum ferrum se inflexisset, Caes.; inflectentes capita, Catull.; inflexo genu (cadere), Prop.; inflexum baculum, (Krumstav), Cic. Div. 1, 17; capillus leniter inflexus, (lidet krøllet), Suet. Aug. 79; — b) ogs. medial; ubi ex alto sinus ad urbem ab litore inflectitur, Cic. Verr. 5, 12; cf. Plin. 4, 15; s. ogs. ovenf. Suet. l. c.; — II) „fig."; A) „overf.": bøier el. blødgiør, navnl. Tonen el. Stemmen; – inflexa ad miserabilem sonum voce, Cic. d. Or. 2, 64; hvf. inflexus sonus, id. Or. 17, (blødgiort el. sørgelig); men voces inflectere cantu, (synge blødt og smægtende), Cic. Brut. 9; — b) i Grammatiken heder inflectere: at sætte Circumflex over en Vocal, (opp. acuere), Arnob.; — B) „ment.": bøier, forandrer; – jus civile neque inflecti gratia potest, neque etc., Cic. Caecin. 26; men Virg. Aen. 4, 22: solus hic inflexit sensus etc.; – ogs. nedbøier, svækker, magnitudinem animi, id. Fam. 1, 7; – „poet.": bøier, bevæger, rører; precibusque inflectere nostris, (lad dig bøie deraf), Virg. Aen. 12, 800.

in.flētus, [2. in-], 3: ubegrædt; inhumata indefletaque turba, Virg. Aen. 11, 372. — in.flexĭbĭlis, [2. in-], e: ubøielig; ∾ dolor (cervicum), (ogs. opisthotonos), Plin. 28, 52; — II) „fig."; ∾ judicium, (uforanderlig), Senec. Ep. 95; men ∾ obstinatio, (Halsstarrighed), Plin. Ep. 9, 97. — inflexĭo, onis, f., [inflecto]: Bøining, Krumning; – laterum inflexione hac forti ac virili etc., Cic. d. Or. 1, 59. — 1. inflexus, 3: partic. af inflecto. — 2. inflexus, us, m., [inflecto]: Bøining el. Krumning; arcto vicorum inflexu, Juvenal. 3, 236; — II) „overf."; inflexu modulationis inertissimae (vocem torquere: forkunstlende at maniere Stemmen), Senec. Brev. Vit. 12; s. ogs. und. inflecto.

inflictĭo, onis, f., [infligo]; alene i d. sild. Retssprog: ∾ multae: Paalæggelse af Bøder, Multering, Cod. Theod. — 1. inflictus, 3: partic. af infligo. — 2. inflictus, us, m., [infligo]: Slaaen el. at slaae derimod el. imod hinanden; – labiorum et dentium inflictu et mobilitate etc., Arnob.

in.fligo, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: slenger el. slaaer derpaa el. derimod; sædv. c. dat., ogs. m. in, ogs. absol.; – ∾ alicui securim, Cic. Planc. 29; puppis inflicta vadis, (som er stødt derpaa), Virg. Aen. 10, 303; men inflictaque late Terga sonant, (i. e. impulsa, verberata), Val. Fl.; — II) „overf.": tilføier el. paafører ved at slaae; ∾ alicui plagam, Cic. Vatin. 8, vulnus, id. Pis. 14; — B) ogs. „alm.": paafører el. paalægger; – ∾ detrimenta civitati, (paaføre den Tab), Justin., usuras graviores, (nøde til at betale høiere Renter), Dig.; men Cic. Pis. 26: ∾ alicui turpitudinem.

in.flo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: blæser deri el. derpaa, opblæser, oppuster; I) „egenl."; – ∾ aquam ex ore in os palumbi, Cato; tumidoque inflatur carbasus Austro, Virg. Aen. 3, 357; – „bes." ogs. om Blæseinstrumenter; ∾ cavas cicutas, Lucr., calamos leves, Virg.; cf. Cic. Brut. 51; ogs. ∾ sonum, (tage en Tone paa Fløiten), id. d. Or. 3, 60; men id. Acad. 2, 27: simul inflavit tibicen (sc. sonum); – men ∾ buccas, (om den Opbragte), Hor. Sat. 1, 1, 21; – men ∾ corpus: at opblæse, Cels.; inflant legumina, id.; men „poet.": Inflatum hesterno venas ··· Iaccho (Silenum), Virg. Ecl. 6, 44; – verba inflata, (der ligesom udblæses), Cic. d. Or. 3, 11; hvf. „alleg." om en Historieskriver: paulo inflavit vehementius, (lod sig høre stærkere, brugte et høiere Foredrag), id. Leg. 1, 2; – ligel. „alleg.": Crescentem tumidis infla sermonibus utrem, (blæs Sækken op dermed), Hor. Sat. 2, 5, 98; — II) „fig."; A) „overf.": forstørrer, vectigalia, Dig., (driver dem høiere); — B) „ment.": quum tibi spe falsa animos rumor inflasset, Cic. Pis. 36; ligel. ∾ ad intolerabilem superbiam animos, Liv.; cf. id. 35, 42, o. id. 37, 26; men ipse erit gloria inflandus, Quintil.; — III) partic. inflatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": opsvulmet, hoven, osv.; – serpens inflato collo, Cic. Vatin. 2; inflati amnes, (opsvulmede), Liv.; ∾ capilli, (flagrende), Ovid.; – compar., inflatior vestis, Tert., bucca altera, Suet. Rhet. 5; — B) „fig."; 1) om Foredraget og om Taleren; opblæst el. svulstig; – ∾ oratio, Auct. ad Her. 4, 10; Attici (oratores) pressi et integri, Asiani inflati et inanes, Quintil. 12, 10, 16; men Prop. 2, 25, 32, m. Negation: Et non inflati somnia Callimachi, (der er simpel og jevn, som

elegisk Digter); — 2) „ment."; a) heftig el. lidenskabelig; inflatus et tumens animus, Cic. Tusc. 3, 9; – ds. sædv.: opblæst el. overmodig, m. o. ud. abl.; – inflati ··· insolentia impii cives, Cic. Phil. 14, 6; cf. id. Off. 1, 26, o. Liv. 29, 37; et ipse juvenis haud dubie inflatior redierat, id. 39, 53. — in.flōresco, [1.in-], rŭi, 3, v. n. inch.: at fremblomstre deri; ogs. „alm.": begynde at blomstre, Claudian.

in.flŭo, [1.in-], xi, xum, 3, v. n.; I) „egenl.": at flyde el. strømme ind deri el. derind; m. in c. acc.; – Rhenus multis capitibus in Oceanum influit, Caes.; cf. Cic. Div. 1, 35, o. Caes. B. G. 1, 8; – ogs. m. blot acc.; Oceanum qui influit (amnis), Plin. 6, 28; men flumen per mediam urbem influit, Justin.; – ogs. m. Localadv.: vid. Caes. B. G. 4, 1, o. Ovid. Pont. 4, 10, 48; – men absol.: gemino ore influentem Tanain etc., Plin. 6, 7; — II) „fig."; A) „overf.": at strømme el. komme el. trænge i Mængde derhen el. dertil; – influentes in Italiam Gallorum copias reprimere, Cic. Prov. Cons. 13; – ogs. „alm.": at komme el. være tilstede, at indløbe; cum influentibus negotiis, Plin. Pan. 8; tantum bonum casu nobis influere, Senec. Ep. 50; — B) „ment.": ligesom at flyde derind, d. e. umærkt at trænge sig el. komme derind, at indsnige sig el. indliste sig deri; a) „alm."; – paulatim sermone Graeco in proximas civitates Asiae influente, Quintil. 12, 10, 16; men dolor menti influit aegrae, Albinov.; – men om Taleren: ∾ in aures concionis; vid. Cic. Lael. 21; cf. id. Off. 2, 9: tamquam influere in animos, etc.

*inflŭus, 3: som flyder el. kommer dertil; ∾ dona dei, Paul. Nol.; — inflŭvium, i, n.: Sammenflyden; (uvis Læsem. f. effluvium), Vell 2, 120; — influxio, onis, f.: Indflyden el. Indstrømmen; ∾ materialis in corpus, Macrob. Somn. Scip. 1, 12; o. — influxus, us, m.: = frgd.; ∾ stellarum, (deres Indflydelse), Firmic.; — [influo].

in.fŏdio, [1.in-], fōdi, fossum, 3, v. a.: indgraver el. nedgraver deri; m. in, ogs. c. dat., oftere absol.; I) „egenl."; – ∾ taleas in terram, Caes. B. G. 7, 73; ∾ (gemmas) corpore, (i. e. cum corpore: begrave dermed), Plin. 12, 1; men Virg. Aen. 11, 205: corpora virum (f. virorum) terrae infodiunt, (begrave); cf. Nep. Paus. 5; men infossus puer, Hor. Epod. 3, 35; infossi libri, (nedgravede), Plin.; — b) „bef." ogs.: udgraver, frembringer ved Gravning; ∾ sulcum, Colum.; infossi lacus, (udgravede), id.; men ∾ locum alte duos pedes, (udgrave i den Dybde), id.; — II) „overf." o. „poet.": driver derind el. ind deri; perfractae cassidis aerâ Ossibus infodiens (saxum), Sil. 10, 235; cf. Stat. Theb. 8, 534. — infoecunde, infoecundus: s. und. infecunde, etc. — in.foedĕratus, [2. in-]: ikke forbunden, ikke allieret; ∾ reges, Tertull.

in.formābĭlis, [2.in-], e: som ingen Gestalt antager, deus, Tertull. —*in.formātio, onis, f.: Afbildning, Afrids, Udkast, aedium sacrarum, (deraf el. dertil), Vitruv.; — II) „fig.": Afbildning i Sielen, d. e. Forestilling el. Begreb; – anticipationem ··· πρόληψιν ··· id est, anteceptam animo quandam informationem etc., Cic. N. D. 1, 16; cf. id. ibd. 36: habebam in animo insitam quandam informationem dei; men ∾ sententiae, id. d. Or. 2, 87, verbi, id. Part. or. 29, (det i Sætningen el. i Ordet liggende Begreb); o. — informātor, oris, m.: som former eller danner; ∾ populi (Moses), Tertull.; — [informo].

in.formīdābĭlis, [2. in-], e: ikke til at frygte for, Coripp. — in.formīdātus, [2. in-], 3: ikke frygtet, Sil. — informis, e, [2. in-, forma]; I) „egenl.": uformet, d. e. uden Gestalt, el. som ikke endnu har sin rette Gestalt; ∾ res, Auct. ad Her. 4, 53; ∾ alveos (facere), Liv. 21, 26; cf. Tac. Hist. 4, 23; ligel. mola est caro informis, Plin.; — II) „overf.": hæslig el. vederstyggelig i sit Slags, navnl. stødende for Sandserne; – ∾ situs, (Skimmel el. Fulhed), Hor., color, Tibull., nota, Prop. 1, 5, 16; ∾ cadaver, Virg.; men ∾ letum, (i. e. suspendium), id. Aen. 12, 603; cf. Tac. Ann. 4, 49; ds. — informĭtas, atis, f.: Mangel paa Form el. Gestalt, Solin.; o. — informĭter, adv., hæsligen, sonare, Augustin.

in.formo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: former el. danner dertil, giver noget en vis Form el. Gestalt el. Dannelse, anlægger, odl.; I) „egenl."; – His informatum manibus ··· Fulmen erat, (var begyndt at formes), Virg. Aen. 8, 426; cf. ibd. 447; men ∾ effigiem, Sil.; cf. poët. ap. Plin. Ep. 7, 9; – areae sic informandae, Colum.; — II) „fig."; A) „alm."; a) lægger ligesom den første Grundvold el. Plan dertil, begynder at indrette el. ordne; – ab illo, qui ante dixit, informata jam causa est, Cic. Quint. 10; ∾ indicium, (forberede el. tilveiebringe), id. Sull. 18; – ds. informatus, 3, ligesom constitutus: grundlagt el. planlagt, id. Att. 1, 1; cf. id. ibd. 11, 6; ligel. id. Off. 1, 4: animus bene a natura informatus, (med gode naturlige Anlæg); — b) former el. danner, d. e. anfører el. underviser dertil; artes, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, Cic. Arch. 3; — B) „bef."; a) former el. udkaster et Billede i Sielen, danner mig et saadant; sive illa (visa) cogitatione informantur, sive etc., Cic. Acad. 2, 16; ita est informatum mentibus nostris, ut etc., (det er et Grundtræk i vor Siel), id. N. D. 1, 27; cf. id. ibd. 2, 5; — b) former el. afbilder el. skildrer i Skrift el. i Tale; „bef.": opstiller et Ideal el. Forbillede deraf; – talem informabo (oratorem), qualis fortasse nemo fuit, Cic. Orat. 2; cf. id. ibd. 9, o. id. Att. 7, 3; ligel. dictis informari non posse virtutem, (at den ikke lader sig bestemme el. definere), id.

in.fŏro, are, v. a., [1.in-, forum]: kalder hen paa Torvet el. for Retten, men alene comisk; vid. Plaut. Curc. a. 3, v. 30: Licetne inforare (sc. te), si incomitiare non licet? — 2. in.fŏro, [1.in-], are, v. a.: borer deri; ∾ medio trunco, Plin. 17, 24, (al. imperare), inc.

in.fortūnātus, [2.in-], 3: ulykkelig, senex, Ter.; – compar., nihil me infortunatius, Cic. Att. 2, 24; superl., Appul. — *infortūnĭtas, atis, f.: Ulykke, Gell. 6, 1; o. — infortūnium, i, n.: stor Ulykke el. Skade; si attigisses, ferres infortunium, (skulde du faae en Ulykke), Ter. Ad. 2, 1, 24; cf. Liv. 1, 50; infortunio aliquem mactare, Plaut., multare, id., (paaføre nogen en Ulykke); cavere infortunio, (vogte sig for Skade), id. Rud. 3, 5, 48; ligel. vitare infortunio, id. Curc. 2, 3, 19; — [2.in-, fortuna]. — infossio, onis, f., [infodio]: Nedgravning, Pallad. — infossus, 3: partic. af infodio.

infrā, [af infer; oprdl. f. infera, sc. parte], adv. o. praepos.; A) som adv.: nedenfor, nedentil, nedenunder; I) „egenl."; infra nihil est, nisi mortale, Cic.; earum litterarum exemplum infra scripsi, id. Fam. 6, 8; supra, infra, dextra, etc., id. Acad. 2, 40; – Ogs. m. flgd. quam; (in vite) paulo infra, quam insitum est, Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 277; – ogs. absol. om Underverdenen; Non seges est infra, etc., Tibull. 1, 10, 35; – compar., inferius: længere nede, lavere, currere, Ovid. Met. 2, 208; ogs. m. flgd. quam, id. ibd. 12, 470; men Senec. Ep. 79, („alleg."): virtutem non flamma, non ruina inferius adducet; men Ovid. Trist. 2, 263: persequar inferius (længere nede); — B) „overf.": nedenfor (i Værd el. Anseelse); – infra esse, (være af ringere Beskaffenhed), Plin. 19, 15, oftere; liberos ejus, ut multum infra, despectare, Tac. Ann. 2, 43; inferius majestate sua rati, (under deres høie Værdighed), id. ibd. 3, 3; — II) som praepos. c. acc.: nedenfor, under; A) „egenl."; oprdl. om Stedet; ad mare infra oppidum etc., Cic. Verr. 4, 23; infra eum

locum, Caes.; cf. Tac. Agric. 12; - ogs. om en Størrelse; ogs. om et Tal; - magnitudine infra elephantos etc., Caes. B. G. 6, 28; non infra novena (ova) etc., Plin. 18, 62; - endel. om Tiden; Homerus non infra superiorem Lycurgum fuit, Cic. Brut. 10; — B) „fig": under el. nedenfor i Værd el. Anseelse; - quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Ter. Eun. 2, 3, 36; res humanas ··· infra se positas arbitrari, etc., Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. Fin. 3, 7; - infra servos cliens, Vell. 2, 83; cf. Plin. Ep. 6, 2: infra Pallantis laudes (jacere); - men „poet.": non infra speciem (Hylae: ikke mindre skiøn, end H.), Prop. 1, 10, 5; - infra grammatici officium, Quintil.

infractĭo, onis, f., [infringo]: Sønderbrydning; df. „fig.": cadere in infractionem quandam animi, (forfalde dertil), Cic. Tusc. 3, 7. — 1. in.fractus, [2.in-], 3: ikke sønderbrudt; df. „fig.": usvækket; fractae opes infractos animos repererunt, Symmach. — 2. infractus, 3: partic. o. adj. af infringo. — infraenatus, 3, infraeno, etc.: s. und. infreno. — in.frăgĭlis, [2.in-], e: ikke til at sønderbryde, adamas, Plin.; — II) si vox infragilis ··· mihi, Ovid. Trist. 1, 5, 53; men summum bonum est infragilis animi rigor, Senec. Vit. beat. 9.

in.frĕmo, [1.in-], ŭi, 3, v. n.: at larme el. bruse el. brumme derved; (poetisk Ord); Infremuitque ferox (aper), Virg. Aen. 10, 711; - men „overf.": nec bellum ··· Acrius infremuit, (rasede ikke stærkere), Sil. 3, 230.

infrēnātio, onis, f., [infreno]: Tæmmelse, Betvingelse; ∾ libidinis, Tertull. — 1. in.frēnātus, [2.in-], 3: som ikke bruger Bidsel; equites frenatos et infrenatos, (som ride med og uden Bidsel), Liv. 21, 44. — 2. infrenatus, 3: partic. af infreno. — infrendĕo, [1.in-], ēre, o. infrendo, ĕre, v. n.; df. dentibus infrendens, skærende Tænder, Virg. Aen. 3, 664; men ∾ alicui, (i Harme at gaae løs derpaa), Stat.; — not.: Formen infrendo har Tertull. — infrendis, e, [2.in-, frendo]: som ikke kan skære Tænder; df. „overf.": som endnu ikke har Tænder, Lactant. — infrēnis, e, o. infrēnus, 3, [2.in-, frenum]: uden Tømme, uden Bidsel, equus, Virg. Aen. 10, 750; men Numidae infreni, (som ride uden Bidsel), id. ibd. 4, 41; — II) „fig.": utæmmet, ustandset; infreno volitare cursu, (i ustandset Fart), Colum. poët. 10, 215; - men lingua tam prodiga infrenisque, Gell. 1, 15.

in.frēno, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: lægger Tømme el. Bidsel derpaa; ∾ equos, Liv. 37, 20; non stratos, non infrenatos ··· equos, id. ibd.; - ogs. forsyner med Bidsel; infrenatique manipli, (d. e. Rytterhobe), Sil. 4, 316; men Infrenant alii currus, (spænde for Vognene), Virg. Aen. 12, 287; — II) „overf.": hemmer el. standser; ∾ navigia ancoris, (lægge dem for Anker), Plin.; ∾ impetus, id. 32, in.; — not.: infrenatus, 3, f. non frenatus: s. 1. infrenatus. — infrēnus, 3: s. und. infrenis.

in.frĕquens, [2.in-], tis, adj.; oprdl.: som ikke skeer ofte, som ikke er i Mængde; df. I) „egenl."; ∾ hostes ad portam etc., Liv. 34, 15; - ligel. in compar., hae copiae eo infrequentiores, quod etc., (des mindre fuldtallige, fordi osv.), Caes. B. G. 3, 2; superl., s. nedens.; - bes. mærkes: senatus infrequens, (naar Forsamlingens ringe Antal ikke tillader at fatte en Beslutning), Cic. Qu. Fr. 2, 12; — B) „bes." ogs.: som gjør noget sielden; - vid. Hor. Od. 1, 34, 11; men miles infrequens, (efterladen i Tienesten), vid. Cic. ap. Gell. 16, 4; men comisk: pro infrequenti militia, („alleg." om den knappe Giver), Plaut. Truc. 2, 1, 19; men Cic. Qu. Fr. 3, 9: et sum equidem et Romae et in praediis valde infrequens, (holder meget faa Slaver); — II) „overf.": hvis Brug ikke ofte finder Sted, ikke meget brugt el. bekiendt; tildels ogs. c. abl. el. gen.: som ikke har meget deraf; navnl. om Steder: lidet besøgt, lidet beboet, ikke folkerig, ensom, osv.; - altera pars urbis infrequens aedificiis, Liv. 37, 22; qua infrequentissima urbis sunt, id. 31, 23; - signa infrequentia armatis, Liv. 10, 20; ogs. absol.: signa infrequentia, id. 7, 8, (hvorved alene lidet Mandskab indfinder sig); - ∾ vocabulum, Gell., interdictum, Dig.; men ∾ causa, (som ikke har mange Tilhørere), Cic. d. Or. 2, 79; - c. gen. ogs.: ukyndig deri; - infrequens rei militaris, Auct. ad Her. 4, 27; ligel. ∾ vocum Latinarum, Gell. 13, 24.

in.frĕquentatus, [2.in-], 3: lidet brugt, lidet brugelig, metrum, Sidon. — infrĕquentia, ae, f., [infrequens]: lidet el. ringe Antal; ∾ summa (senatus), vid. Cic. Qu. Fr. 3, 2; s. ogs. und. infrequens; cf. Liv. 2, 23; ∾ (exercitus: dens Ufuldtallighed), Tac. Ann. 15, 10; — II) „overf.": infrequentiae locorum subvenire, (afhielpe deres Mangel paa Indvaanere), id. ibd. 14, 27.

in.frĭco, [1.in-], cŭi, ctum o. catum, 1, v. a.: gnider el. river deri el. derpaa; m. o. ud. dat.; fuligo ulceri infricata, Colum.; sal infricatus, Plin.; men ∾ dentes, (gnide dem), id.; df. — infrictio, onis, f.: Gnidning el. Frottering, Cels., inc. — infrictus, 3: partic. af infrico. — in.frīgesco, [1.in-], frixi, 3, v. n. inch.: at blive kold el. afkølet, Cels. — infrīgĭdātio, onis, f.: Afkøling; ∾ sudoris, Veget.; af — in.frīgĭdo, [1.in-], are, v. a.: gjør kold el. kølig, Coel. Aur.

infringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [1.in-, frango]: sønderbryder, afbryder, afbrækker; - ∾ violas ··· liliaque, Ovid. Met. 10, 190; infracta ossa extrahere, Plin.; cf. Virg. Aen. 10, 431: infractaque tela etc.; men infractus remus, Cic. Acad. 2, 25, (der i Vandet synes at være brækket); - men „poet.": ∾ vestes, (sønderrive), Ovid. Met. 9, 208; — b) ogs. brækker el. slaaer derpaa el. derimod; c. dat., el. m. in, el. absol.; - infregitque viro (cratera), Ovid. Met. 5, 82; ∾ aulam (ollam) cineris in caput alicujus, Plaut. frgm. ap. Non.; genibus ··· infringitur unda, (brækkes derimod), Val. Fl.; ∾ alicui colaphum, (slaae paa Øret), Ter. Andr. 2, 1, 46; ∾ digitos citharae, (spille derpaa), Stat.; men absol.: ∾ manus, Petron., articulos, Quintil., (knirke dermed); limina ··· quibus ··· infregi latus, (neml. ved at ligge derpaa), Hor. Epod. 11, 22; — II) „fig."; A) „overf.": afbrækker el. afbryder, svækker el. standser, navnl. i Krigssproget, ogs. i Statssproget; - hoc proelium Samnitium res ita infregit, ut etc., Liv. 8, 39; cf. Virg. Aen. 12, in.; ∾ conatus adversariorum, Caes., animos hostium, Liv.; - ∾ jus consulis, Tac. Ann. 4, 19; ∾ tribunatum alicujus, Cic. d. Or. 1, 7; ∾ testamentum, (gjøre det ugyldigt), Dig.; - ∾ difficultatem, Colum., improbitatem hominum, Cic., ferociam, Tac.; — B) „ment."; 1) „alm." om Modet og Characteren, odl.: at svække el. nedslaae; - quod te tantopere infringat, Cic. Att. 7, 2; ∾ animos hostium, Liv.; ∾ spem, Cic., florem dignitatis, id.; — b) bevæger, formilder; - ∾ deos precatu, Stat.; — 2) „bes." om Stilen, om Foredraget og Stemmen, osv.: at afbryde el. svække, at forvirre el. afkræfte; - si etc., infringitur ille quasi verborum ambitus, Cic. d. Or. 3, 48; cf. id. Orat. 69: infringendis numeris; men infringi linguam (metu), Lucr.; — III) partic. infractus, 3, ogs. ofte som adj.; A) „egenl.": brudt el. brækket; longis auribus infractisque (mares caprearum), Plin. 8, 56; — B) „fig."; 1) „alm.": svækket el. svag el. mat; - infractos animos gerere, Liv. 7, 31; torpent infractae ad proelium vires, Virg. Ann. 9, 499; cf. id. ibd. 12, in.; veritas pluribus modis infracta, Tac. Hist. 1, 1; infracta potentia matris, id. Ann. 13, 12; men infracta tributa, (forringede), id. ibd. 4, 57; — 2) „bes." om

Talen: afbrudt; – infracta et amputata loqui, Cic. Orat. 51; ligel. infracta loquela (nutricis: kelende el. lallende Udtale), Lucr. 5, 231; – ligel. om Stemmen: ∾ vox (delicati), Gell. 3, 5; — not.: infractus, 3, adj.: uboiet, vid. s. l.

in.frio, avi, atum, 1, v. a.: smaariver derpaa el. deri; m. in, el. c. dat., el. absol.; – ∾ farinam in aquam, Cato; rutam cum bitumine infriatam potioni, Plin. 20, 51; aeris aerugine infriata, Colum. — in-frons, dis, adj., [2.in-, frons, dis]: uden Løv; Hic agri infrondes (i. e. sine arboribus), Ovid. Pont. 4, 10, 31.

*infructŭōse, adv.: uden Frugt, uden Nytte, Hieronym.; – compar., Sidon.; o. — infructŭōsitas, atis, f.: Ufrugtbarhed, Tertull.; af — in.fructŭōsus, [2.in-], 3: uden Frugt, ufrugtbar; ∾ vites, Colum.; — II) „fig.": uden Nytte, forgeves; ∾ preces, (spildte Bønner), Plin. Ep. 8, 23; ∾ militia, (uden Fordel), Tac. Hist. 1, 51. — infrunitus, 3, [2.in-, fruniscor, fruor]: ikke til at bruge el. nyde; df. smagløs, enfoldig, odl.; (jactare opes), infruniti animi est, Senec. Vit. beat. 13; ∾ mulier, id.; ∾ copia dicendi, Macrob.

1. in.fūcātus, [2.in-], 3: usminket, Arnob. — 2. in.fūcātus, [1.in-], 3: opsminket el. stærkt sminket; df. „fig.": ∾ vitia (orationis), Cic. d. Or. 3, 25. — infudibulum, i, n.: s. und. infundibulum.

infŭla, ae, f.; I) „alm.": Baand el. Bind; – in infulis tantam rem depingere, Cic. d. Or. 3, 21; — II) „bes.": etslags ulden Hovedbedækning til helligt Brug, navnl. for Præster og for Bønfaldende; ogs. omvindes dermed ikke alene Offerdyr, men ogs. andre Gjenstande; s. nedens. Liv. l. c.; forresten befæstes den med en vitta; s. nedens. Virg. Ge. l. c.; – sacerdotes Cereris cum infulis et verbenis praesto mihi fuere, Cic. Verr. 4, 50; cf. Virg. Aen. 10, 538; men velata infulis ··· navis, Liv. 39, 36; ligel. inermes cum infulis, etc., Caes. B. C. 2, 20; cf. Tac. Hist. 1, 66: velamenta et infulas praeferentes etc.; – Lanea dum nivea circumdatur infula vitta, (for neml. at paaheftes Offerdyret), Virg. Ge. 3, 487; cf. Lucr. 2, 87; — b) infularum loco habere, (holde i stor Ære), Senec. ad Helv. 13; men infularum loco esse, (at holdes deri), id. Ep. 14; — II) „overf.": Prydelse el. Smykke; his insignibus atque infulis imperii venditis, Cic. Agr. 1, 2, (hvor Talen er om de offenlige Jorder el. Grundeiendomme); ligel. infulae honorum, (Embedsinsignier), Cod. Just.; — b) ogs. etslags Ornament paa Bygninger; vid. Lucan. 2, 354; s. ogs. ab in.; df. — infŭlātus, 3: der bærer en Infula (ligesom et Offerdyr), Suet. Calig. 27.

in.fulcio, [1.in-], si, tum, 4, v. a.: stopper el. fylder deri; ∾ alicui cibum, Suet. Tib. 53; — II) „fig.": indbringer el. indtrænger deri, navnl. Ord i Talen, Senec. Ep. 114; – men id. ibd. 24: quid huic epistolae infulserim. — in.fūmātus, 3, [1.in-]: stærkt røget, giennemrøget; ∾ cerebrum asini, Plin.

infundĭbŭlum, i, n.: Kar til at gyde el. helde i; navnl. en Tragt, Cato, Colum.; — II) „bes.": tragtformet Kar, hvorfra Kornet løber ned for at males, Vitruv. 10, 10; af — in.fundo, [1.in-], fūdi, fūsum, 3, v. a.: gyder el. helder el. lader flyde deri; staaer c. dat., ogs. m. in, ogs. absol.; men m. per el. c. abl., (derad el. derigiennem); I) „egenl."; – ∾ vinum faucibus, Colum., alicui aurum in os, Plin. 33, 14; ogs. ∾ aliquid per nares, Colum., in naribus, id.; men ∾ aliquid clystere, Plin.; ∾ sibi nardum, (begyde sig dermed), Auct. B. Hisp. 33; – ∾ alicui venenum (isktenke el. blande), Cic. Phil. 11, 6; cf. Hor. Epod. 5, 77; – infusus in multos sinus (oceanus), Plin.; maria infusa terrae, id.; cf. id. 3, 1; – ogs. begyder, olivas aceto, Colum.; fena pluviis infusa, (hvorpaa det har regnet), Pallad.; — B) „bes."; a) gyder el. kaster el. ryster derpaa el. derover el. derfor; – His ego ··· nimbum ··· Desuper infundam, Virg. Aen. 4, 121; cera infusa tabellis, Ovid. A. A. 1, 437; – ∾ hordea jumentis, (kaste derfor), Juvenal. 8, 154; men infuso pulvere foedans (canitiem), Catull. 64, 224; — b) gyder, d. e. lader strømme derind el. derimod; – populus circo infusus, (som er strømmet derind), Virg. Aen. 5, 552; hinc agmina infusa (in Graeciam), Curt. 5, 6; ∾ vim sagittarum navibus, id.; — II) „fig."; A) „overf." o. pass.: infundi m. in c. acc.: at trænge sig ind deri, at blande sig dermed; – quum homines humiliores in alienum ejusdem nominis genus infunderentur, Cic. Brut. 16; tunc, quum in urbem nostram infusa est peregrinitas, id. Fam. 9, 15; — B) „ment.": indgyder el. indbringer deri; ∾ orationem in aures, Cic. d. Or. 2, 87; df. bibringer el. meddeler, monitus pueris, Pers. 1, 79; men Cic. l. c. 74: quod semel esset infusum, (hvad der engang var lært el. fattet); men ∾ vitia in civitatem, id. Leg. 3, 14; men Senec. Hippol. 154: rebus infundere lumen, (belyse); — III) partic. infūsus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": ydet el. anbragt deri el. derpaa el. derover; – infuso lympharum rore superne, Lucr. 1, 479; succus infusus auribus, (ogs. in aurem), ogs. per nares, Plin.; men infusus vino, (beruset deraf), Macrob.; — B) „overf." om ikke flydende Sager; – nudos humeris infusa capillos, Ovid. Met. 7, 183; Jam sole infuso, Virg. Aen. 9, 461; collo infusa amantis, Ovid.; men infusa per artus Mens, Virg. Aen. 6, 726; – cera in gypsi formam infusa, Plin.; men imago senis cadaveri infusa, Quintil. 6, 1, 40.

infurnĭbŭlum, i, n., [1.in-, furnus]: liden Skorsten; df. lidet Rør (til Inddampning), Plin. 24, 85, inc. — in.fusco, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: at fordunkle, (navnl. om Lyset og om Farven); – ∾ aquam effuso atramento, (om Blæksisken), Plin.; ∾ colorem rubrum nigro, Gell.; cf. Virg. Ge. 3, 389 o. 493; men vinacea jam infuscata, Colum.; — b) vox ··· negligentia, non natura infuscata, (uren, utydelig), Senec. Contr.; cf. Plin. 10, 43; — II) „fig.": forvirrer, fordærver; quo sapor vini infuscetur, Colum.; men Plaut. Mil. gl. 2, 6, 46: metuo, ne quid infuscaverit, (i. e. turbaverit); – nec eos barbaries aliqua ··· infuscaverat, (den havde ikke fordærvet deres Sprog), Cic. Brut. 74; vicinitas non infuscata malevolentia, Cic. Planc. 9. — in.fuscus, [1.in-], 3: noget mørk el. dunkel; apes infusci coloris, Colum.

*infūsio, onis, f.: Indgydning el. Indsprøitning, in oleo, (med Olie), Plin.; – ∾ coelestis: Regn, Pallad.; o. — infūsor, oris, m.: som gyder deri, som indgiver; ∾ fidei, Prudent.; — [infundo]. — 1. infūsus, 3: partic. af infundo. — 2. infūsus, us, m., [infundo]: = infusio.

Ingaevones, um, m.: nedergermanisk Folkestamme; vid. Tac. Germ. 2. — Ingauni, orum, m.: Folk i Ligurien, Liv. 28, 46. — in.gĕmĭno, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.; (poetisk Ord); I) act.: fordobler, giør dobbelt, gientager; – ter gutture voces Aut quater ingeminant (corvi), Virg. Ge. 1, 410; cf. id. ibd. 3, 45; men Nunc dextra ingeminans ictus nunc ille sinistra, id. Aen. 5, 457; men id. ibd. 434: vulnera ··· Multa cavo lateri ingeminant, (s. ad latus); – nobilitas ingeminata, Ovid. Pont. 4, 16, 44; – ogs. siger igien, gientager; ingeminat: me miserum, id. Met. 1, 613; cf. Virg. Aen. 2, 770; — II) neutr.: at fordoble sig, at fordobles, at forstærkes, odl.; – ingeminant austri, Virg. Ge. 1, 333; ingeminant curae, id. Aen. 4, 531; men id. ibd. 1, 751: ingeminant plausu Tyrii, (s. ingeminant plausum).

in.gĕmisco, [1.in-], ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.:

sukker meget derover el. derved; c. dat., el. m. ad el. in, ogs. absol.; – quem vidit nemo ulli ingemiscentem malo, Cic. Tusc. 2, 9, (e poëta); cf. Plin. Pan. 53; ad omnem ejus mentionem ingemiscens, Suet. Aug. 65; men in quo tu quoque ingemiscis, (hvorved el. hvorover), Cic. Att. 7, 23; pueri Spartani non ingemiscunt etc., id. Tusc. 5, 27; — b) „overf." ogs. om Ting: tantum ignis ingemiscit, (knittrer el. brager), Senec. Herc. Oet. 1732; — II) act. el. c. acc.; ogs. m. acc. c. inf.; – ingemiscens suos casus, Appul.; quid ingemiscis, Dolabellam esse hostem judicatum? Cic. Phil. 13, 10; – ingemiscenda clades, Ammian.

in.gĕmo, [1.in-], ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr., ligesom frgd.: sukker meget derover; m. in, oftere c. dat., „overf." ogs. absol.; – una illa in re ··· civitas ingemuit, Cic. Phil. 2, 26; ingemuerunt conditioni suae, Liv. 36, 28; ∾ agris, (giøre sig det tungt med deres Dyrkning), Tac. Germ. 46; cf. Hor. Epod. 5, 30, ogs. Virg. Ge. 1, 45; — b) „overf." ogs. om Ting; Ingemuit limen (knagede), Ovid. Met. 4, 449; cf. id. ibd. 14, 407; — II) act. el. c. acc.: at sukke derover, at bejamre, interitum alicujus, Virg. Ecl. 5, 27, patres caesos, Senec. Herc. Oet. 1785; ogs. m. acc. c. inf., vid. Martial. 9, 60.

ingĕnĕrasco, ĕre, v. n. inch.: at blive indplantet deri; vid. Lucr. 3, 745; af — in.gĕnĕro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: at avle el. indplante deri, at lade medfødes, odl.; c. dat. el. absol.; – non ingenerantur hominibus mores etc., Cic. Agr. 2, 35; cf. id. Sest. 9; – natura ingenerat ··· amorem in eos, qui etc., id. Off. 1, 4; — B) ogs.: at frembringe el. skabe; animum esse ingeneratum a deo, id. Leg. 1, 8; societas, quam ingeneravit natura, Liv. 5, 27; — II) „overf.": ∾ tellurem, (beplante den), Colum. 10, 196.

ingĕnĭātus, 3, [ingenium]: af en vis naturlig Beskaffenhed; – qui lepide ingeniatus esset, (med gode Anlæg, af god Character), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 136; ingeniatus ad astutiam, Appul. — Ingeniculatus, i, m.: s. und. flgd. — in.gĕnĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): lader bøie Knæ; – Herculem se ingeniculasse, (at han faldt paa Knæ), Hygin.; — II) df. subst., Ingeniculatus, i, m., Vitruv. 9, 6, ligesom Ingeniculus: Stiernebilledet Engonasi; — not.: sild. ogs. ingeniculare, (sc. se), at knæle, Lamprid. — Ingĕnĭcŭlus el. Ingeniclus, 3, [1.in-, geniculum]: knælende; men alene i Forbindelsen: Ingenicla imago, Manil. 5, 646; hyp. sild. absol.: Ingeniculus, i, m., (sc. Hercules), Firm.: Stiernebilledet Engonasi; s. ogs. und. frgd.

ingĕnĭŏlum, i, n., demin. af ingenium, Hieronym.; ogs. in pl., Arnob. — ingĕnĭōse, adv.: vittigen, opfindsomt, aandfuldt; – tractantur ista ingeniose, Cic. Acad. 2, 27; – compar., Plin. 15, 12; superl., homo ingeniosissime nequam, Vell. 2, 48; af — ingĕnĭōsus, 3, [ingenium]; I) „egenl.": som af Naturen er fortrinligen skikket til sin Bestemmelse; df. „poet." om Jorden: ad segetes ingeniosus ager, Ovid. Fast. 4, 684; terra ingeniosa colenti, id. Her. 6, 117, (d. e. frugtbar); men vox ingeniosa sonis mutandis, (rig og bøielig Stemme), id. Am. 2, 6, 18; — II) sædv. „fig."; A) om Mennesker; a) „alm.": med fortrinlige Naturgaver, meget begavet el. talentfuld; vid. Cic. Fin. 5, 13; – quo quis est solertior et ingeniosior, hoc etc., Cic. R. Com. 11; homo ingeniosissimus, id. Mur. 36; — b) „bes.": vittig el. opfindsom, m. ad o. in; – furtum ingeniosus ad omne, Ovid. Met. 11, 313; Inque meas poenas ingeniosus eram, id. Trist. 2, 342; men Martial. 1, praef.: in alieno libro ingeniosus; — B) om Begreber; a) hvortil der fordres Talent; Crede mihi: res est ingeniosa, dare, (der fordres Forstand dertil), Ovid. Am. 1, 8, 62; ingeniosior ad excogitandum simulatio veritate etc., Plin. Pan. 55; — b) vittigen udtænkt el. udfunden; ∾ argumentum, (om Emnet i et Maleri), Plin. — 1. ingenitus, [2.in-], 3: som ikke er født, Arnob. — 2. ingĕnĭtus, [1.in-], 3: partic. af ingigno.

ingĕnĭum, i, n., [1.in-, gigno, geno]; I) „egenl." o. oprdl., ligesom natura: naturlig og ligesom medfødt Beskaffenhed el. Tilstand; saal. oftere om Jordsmonnet; vid. Virg. Ge. 2, 117: Nunc locus arvorum ingeniis; cf. Tac. Hist. 2, 4: campi suopte ingenio humentes; ligel. in pl.: ingenia soli, Plin.; men absol.: arbusta ingenio nata sunt, non obsita, Naev. ap. Non.; – men ogs. om andre Gienstande; ingenium velox igni, Auct. Aetn.; crines ingenio suo flexi, Petron.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": Menneskets medfødte Anlæg el. Temperament; – Ut ingenium est omnium hominum ab labore proclive ab libidinem, Ter. Andr. 1, 1, 50; – df. ogs. Characteren el. Tænkemaaden; – feci ego ingenium meum, Plaut.; ingenio suo vivere, Liv. 3, 36; redire ad ingenium, Ter. Ad. 1, 1, 45; ∾ lene in liberos, id., pium et pudicum, id., durum et inexorabile, id.; men inverecundum animi ingenium, Cic. Inv. 1, 45; — B) „bes." ogs.; 1) den medfødte Evne el. Dygtighed, Naturgaver, naturlig Forstand, Geni, ogs. Talent, Hovede, osv.; – vid. Cic. Fin. 5, 13; ∾ acutum aut retusum, id. Div. 1, 36; excellentis cujusdam ingenii et singularis (responsum), id. d. Or. 2, 74; ∾ eximium, id., illustre, id., tardum, id., tenue, Quintil.; ingenii acies, Cic., acumen, id., vena, Hor., vigor, Ovid.; – cum ingenio in studio aliquo versari, (i. e. ingeniose), Cic. Fam. 13, 10; — 2) Skarpsindighed el. Opfindsomhed, Vid el. Vittighed, Geni; – multum habet ingenii ad fingendum, (megen Opfindsomhed), Cic. Font. 14; celeres ingenii motus, id. d. Or. 1, 25; ingenio abundare, id. Fam. 4, 8; cf. id. R. Am. 22: nec ingenio accusatoris judicatur res, (efter hans opdigtede Fremstilling); men ingenium cui sit, Hor. Sat. 1, 4, 43, (Mand af Aand); — 3) hertil kan endnu mærkes; a) „meton.": ingenium, Geni el. Talent, d. e. Menneske af Aand og Lærdom, navnl. en Forfatter; – certis ingeniis immorari et innutriri, (i. e. certis auctoribus legendis), Senec. Ep. 2; cf. id. ad Polyb. 27: intentatum Romanis ingeniis opus etc.; men Suet. Aug. 89: ingenia seculi sui omnibus modis fovit; cf. id. Vesp. 18; — b) (som causa pro effectu): Opfindelse, Paafund, Indfald, odl.; – exquisita ingenia coenarum, Plin. Pan. 49; men Tac. Hist. 3, 28: Hormine id ingenium etc., (om dette Raad kom fra H.); cf. id. Ann. 14, 3: obtulit ingenium Anicetus etc.

in.gĕno, [1.in-], (ŭi, ĭtum), 3, v. a., alene forel. f. ingigno, Lucr. 3, 745, hvor inque genuntur (ved Tmesis f. ingenunturque: fremavles deri); — not.: perf. ingenui, o. sup. ingenitum, s. und. ingigno.

ingens, tis, adj., [efter Freund. af 2.in- o. gens el. genus, ligesom udenfor sit Slags, d. e. overordenlig]: stor el. meget stor, overordenlig, uhyre; I) om Ting og om Tilstande el. Beskaffenheder, ogs. om Handlinger og Begivenheder; – aquae ingentes eo anno fuere, Liv. 35, 9; ∾ acervus, Hor.; ingens immensusque campus, Cic., numerus, id., clamor, Liv. 2, 23; ∾ pecunia, Cic.; men ∾ argentum, (s. magnum argenti pondus), Virg. Aen. 3, 466; – stærkere end magnus; hvf. magnas vero gratias ···? Gn. ingentes, Ter. Eun. 3, 1, in.; hvortil s. Cic. Lael. 26; – ∾ bellum, Ovid., flagitium, Ter. Ad. 4, 7, 3; men ∾ exitus, Virg. Aen. 5, 523, (mærkelig el. paafaldende); ∾ facta, Flor.; – men absol.: ingentia polliceri, Liv. 1, 47; – compar. ingentior, s. nedenf.; superl., ∾ rotae, Veget.; — II) om Personer og om Egenskaber; A) stor, stærk, mægtig; c. abl. el. c. gen., „poet." ogs. c. inf.; – ingens viribus, (med store Legemskræfter), Liv. 8, 8; vir ingens rerum, (som har

udført store Bedrifter), Tac. Hist. 4, 66; vir ingens animi, (med stort Mod), id.; men vir ingentis spiritus, Liv. 21, 1; - ingens ferre mala, (stærk el. standhaftig i Lidelser), Sil. 10, 216; — 2) stor el. anseelig, herlig el. berømt; sædv. c. abl., ogs. absol.; - vir fama ingens, ingentior armis, Virg. Aen. 11, 124; cf. id. ibd. 641; plebis favore ingens, Liv. 4, 6; men id. 5, 7: ingens haberi coeptus; men Virg. Aen. 12, 225: cui genus a proavis ingens.

ingenuatus, 3: s. und. ingeniatus. — *ingĕnŭe, adv.: som det anstaaer den Fribaarne, frit el. anstændigen, odl.; - honesta in familia institutus et educatus ingenue, Cic. Fin. 3, 11; aperte atque ingenue confiteri, id. Fam. 5, 2; isti autem ingenue (sc. egerunt), id. Att. 13, 27; - ogs. frimodigen, dicere pro suis, Quintil. 12, 3, 3; o. — ingĕnŭitas, atis, f.; oprdl.: den Fribaarnes Stand og Stilling, fribaaren Fødsel el. Herkomst; - ornamenta non solum fortunae, sed etiam ingenuitatis (detrahere pupillae), Cic. Verr. 1, 44; ingenuitatis memor, Liv. 8, 28; assertus in ingenuitatem, Suet. Aug. 74; — II) „fig." o. „ethisk": den en Fribaaren værdige Tænke- og Handlemaade; df. Oprigtighed el. Aabenhed, Ærbarhed el. Anstændighed; - ita moratus, ut prae se probitatem quandam ferat et ingenuitatem, Cic. Acad. 1, 9; praestare ingenuitatem et ruborem etc., id. d. Or. 2, 59; — [flgd.].

ingĕnŭus, 3, [ingeno, ingigno]; oprdl.: ligesom indfødt; df. I) „egenl.": naturlig, som befinder sig i en naturlig og ufordærvet Tilstand; - ∾ fontes, Lucr. 1, 231; cf. Juvenal. 3, 20; ∾ color, Propert. 1, 4, 13; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 38: Inest in hoc amussitata ingenua sua sibi indoles; — II) „fig."; A) „alm.": fribaaren, d. e. født af frie Forældre; - patricios ... primo esse factos ... qui patrem ciere possent, id est, nihil ultra, quam ingenuos, Liv. 10, 8; cf. Cic. Catil. 4, 7, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 91, o. id. Ep. 1, 19, 34; men Plaut. Mil. gl. 4, 1, 15: Ea ingenuan', an festuca facta serva libera est? — B) „bef.": som anstaaer en Fribaaren; df. a) oprigtig el. aabenhiertig; - aperte enim vel odisse, magis ingenui est, quam etc., Cic. Lael. 18; ingenuo liberoque fastidio (aliquid respuere), id. Brut. 67; cf. Hor. Sat. 2, 3, 186; — b) sømmelig el. beskeden, dannet el. ædel; Ingenui vultus puer ingenuique pudoris etc., Juvenal. 11, 154; timiditate quadam ingenua, Cic. d. Or. 2, 3; cf. id. Phil. 3, 11; men est animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, id. Fam. 2, 6; ∾ amor, Hor. Od. 1, 27, 15; — 2) df. atter „overf.": forfinet el. forkelet, odl., (neml. i Modsætn. af den haardføre Slave); saal. Ovid. Trist. 1, 5, 72: Invalidae vires ingenuaeque mihi; cf. Martial. 6, 11.

in.gĕro, [1.in-], gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egenl.": bærer el. bringer derhen el. derind, kommer el. gyder deri el. derpaa; m. in, el. c. dat., ogs. absol.; - ∾ aquam e puteis in salinas, Plin.; men Plaut. Pseud. 1, 2, 24: aquam ingere (sc. in urnam); men id. ibd. 1, 3, 135, comisk og „alleg.": In pertusum ingerimus dicta dolium; - ∾ ligna foco, Tibull., stercus vitibus, Colum.; men ∾ anseribus furfurem, (fodre dem dermed), Pallad.; - ∾ saxa in subeuntes, Liv. 2, 65; cf. id. 9, 35; men ∾ fugientibus ... hastas in tergum, Virg. Aen. 9, 763; ∾ pugnos in ventrem, (puffe), Ter., manus capiti, Senec.; ∾ alicui verbera, Curt., supplicia, Senec., vulnera, Tac., (paaføre, odl.); men ∾ alicui osculum, (paatvinge), Suet. Gramm. 23; - ∾ se aliquo, (trænge sig el. trænge derhen), Justin. 11, 14; — II) „fig."; A) „alm.": forebringer, fremfører, dicta in aliquem, Plaut., convicia alicui, Ter., probra, Liv., multa mala, Ter. Andr. 4, 1, 16, (bruge onde Ord, skælde el. skænde); cf. Liv. 3, 68; men Suet. Aug. 54: quidam ingesserunt, (sc. Augusto: lode ham høre), licere oportere etc.; cf. Tac. Ann. 2, 79: magnitudinem imperatoris identidem ingerens, (raabende derpaa); — B) „bef.": paanøder el. paatvinger, alicui osculum, s. ovenf.; ∾ recusanti amicitiam suam, Suet. Vit. Hor.; men ∾ alicui aliquem judicem, (som Dommer), Cic. Verr. 3, 28; nomen a populo saepius (Tiberio) ingestum, Tac. Ann. 1, 72; men ∾ se, Plin. Pan. 83, være paatrængende; - men „poet.": Puerone parcit? an scelus sceleri ingerit? (sammenhober el. ophober), Senec. Thyest. 731; — not.: Inger (f. ingere) mi calices amariores, Catull. 27.

in.gestābĭlis, [2.in-], e: ikke til at bære; ∾ onus, Plin. 7, 5. — ingestio, onis, f., [ingero]: Frembringen, vocis primae, Capella. — in.gesto, are, v. a., ligesom ingero: bærer derhen, Appul., inc. — 1. ingestus, 3: partic. af ingero. — 2. ingestus, us, m., [ingero]: Paatagelse el. Iførelse, immortalitatis, Tertull.

in.gigno, gĕnŭi, gĕnĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": lader voxe deri el. derpaa; herbasque nocentes Rupibus ingenuit tellus, Lucan. 6, 438; — II) sædv. bibringer el. indprenter fra Fødselen, lader medfødes; c. dat., ogs. absol.; - natura cupiditatem ingenuit homini veri videndi, Cic. Fin. 2, 14; cf. id. N. D. 2, 48; - df. ingenitus, 3: medfødt; quicquid infixum et ingenitum est, Senec. Ep. 11; (vitia) quasi tradita et ingenita, Suet. Ner. 1; ∾ nobilitas, Auct. Pan. ad Pis.

in.glŏmĕro, are, v. a.: sammenhvirvler; Auster inglomerat noctem, Stat. — inglōrius, 3, [2.in-, gloria]: uberømt, uden Navnkundighed; - qui sunt inglorii, Cic. Leg. 1, 11, (opp. honorati); ∾ vita, id.; cf. Virg. Ge. 4, 91; men Tac. Agr. 9: vincere, inglorium ... arbitrabatur; - ogs. c. abl.: parmaque inglorius alba, Virg. Aen. 9, 548; ogs. c. gen.: nec inglorius militiae, Tac. Hist. 3, 59; - men „overf.": ingloria cassis, (i. e. sine crista), Stat.

inglŭvĭes, ēi, f., [1.in-, gula, vid. Fest.]; I) Kro el. Fuglekro; si vacua non est ingluvies pullorum gallinaceorum), Colum. 8, 5; - hos Dyr og Mennesker ogs.: Svælget; ∾ atra (anguis), Virg. Ge. 3, 430; restis ad ingluviem astricta, Appul.; — II) „overf.": Graadighed, Slugenhed; Harum videre ingluviem etc., Ter. Eun. 5, 4, 15, (al. illuviem); cf. Hor. Sat. 1, 2, 8; — b) ∾ fenoris, (Aagerrenter), Petron. Sat. 119.

in.grandesco, [1.in-], dŭi, 3, v. n.; om Dyr og om Værter: at blive stor; porrum si jam ingranduit, Colum. — ingrāte, adv. af ingratus; I) „alm.": ubehageligen, uden at behage; ingrate virens gemma, Plin.; cf. Ovid. A. A. 2, 435; — II) „bef.": uden Tak, utaknemmeligen; ∾ abuti facilitate alicujus, Cic. Fam. 12, 1; ingrate deorum munera intelligere, Plin.; ∾ ferre aliquid, Tac. Hist. 1, 52; — b) df. „overf.": uden Nytte, forgeves; ∾ his (pomis) impendi succum, Pallad.

ingrātia, ae, f., [ingratus]; oprdl.: Ubehagelighed; df. Utak el. Uskionsomhed; ∾ hominum, Tertull.; in ingratiam incidere, id.; — II) df. ingratiis (ctr. ingratis) som adv.: uden nogens Tak, imod nogens Villie; a) c. gen.; - vobis invitis atque amborum ingratiis, Plaut. Cas. 2, 5, 7; — b) absol.: ugierne, nødigen, imod nogens Villie; ∾ cogi ad depugnandum, Nep. Them. 4; cf. Ter. Eun. 2, 1, 14; ligel. Cic. Quint. 14: extorquendum est invito atque ingratiis; - ligel. ingratis, Lucr. 3, 1083, oftere; ligel. Cic. Verr. 4, 9: dicent, quae necesse erit, ingratis. — ingrātĭfĭcus, 3, [ingratus, facio]: utaknemmelig, uskionsom, Attius. ap. Cic. Sest. 57. — ingrātiis o. ingratis: s. und. ingratia.

ingrātitūdo, ĭnis, f.; I) Utaknemmelighed, Jul. Firm.; — II) Mishag el. Unaade, Cassiod.; af — in.grātus, [2.in-], 3; I) „alm.": ubehagelig; a) for

Sandserne; - non ingrati saporis caseus, Colum.; — b) for de indre Fornemmelser; m. o. ud. dat.; - non ingrata Gallis oratio, Caes. B. G. 7, 30; cf Hor. Od. 3, 10, 9; ∾ labor, Virg.; ∾ joci, Ovid.; ligel. absol.: Tiberio haud ingratum accidit, m. flgd. inf., (det kom ham ret til pas), Tac. Ann. 2, 5; cf. Cic. Fam. 5, 5; — II) „bef."; A) utaknemmelig, uerkiendlig; vid. Senec. Benef. 3, 1: ingratus est, qui etc.; - ingratum esse in aliquem, Cic., contra aliquem, Dig., adversus merita alicujus, Vell.; - compar., nihil novi ingratius, quo in vitio nihil mali non est, Cic. Att. 8, 4; superl., Senec. l. c., Vell.; - ogs. c. gen.; ingratus salutis (i. e. ob salutem acceptam), Virg. Aen. 10,666; — b) „poet." ogs. m. passiv Bem.: som beroves sin Tak el. sin Løn, Stat. Theb. 1, 700; — B) „overf." om Ting og Begreber: hvad der ikke lønner sig; - Ingrato vocem prostituisse foro, Ovid. Am. 1, 15, 6; non ingratus ager, Martial.; men ∾ ingluvies, Hor. Sat. 1, 2, 8, (som ikke mindes det Modtagne); men Ter. Heaut. 5, 1, 60: Ignosces tamen postea; et id erit tibi ingratum, (uden at det bringer dig Tak); men Martial. 5, 19: (vitium hoc est), Quod colit ingratas pauper amicitias.

ingrăvāte, adv., [2.in-, gravatus]: ubesværet, d. e. villigen, gierne, Ammian. — ingrăvātio, onis, f., [ingravo]: Tyngde, Vægt, Last, Cod. Theod. — ingrăvesco, [1 in-], ĕre, v. n.: at blive tung el. tungere; vix credibili pondere ingravescit (sal), Plin.; men Plin. Ep. 2, 17, om et Sted: nec umquam aëre pigro ingravescit; men Lucr. 4, 1244, m. Tmesis: inque gravescunt, (f. ingravescuntque: blive frugtsommelige); men Cic. d. Senect. 11: corpora defatigatione ingravescunt, (blive mindre rørige); — II) „overf.": at tiltage, at gribe om sig; at blive tungere el besværligere, odl.; - ingravescens aetas, (den stigende Alder), id. d. Senect. 2; ingravescens morbus; ∾ intestinum malum, (den indre Forstyrrelse tager til), id. ad Brut. 1, 10; men id. Att. 10, 4: alter (i. e. Caesar) in dies ingravescit, (bliver farligere); - ∾ falsis (rumoribus: geraade i en større Fare), Tac. Hist. 3, 54.

ingrăvĭdo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.; ∾ aliquam. (besvangre), Augustin. — ingrăvis, [1.in-], e: meget tung el. haard; ∾ valetudine affectus, Dig., inc. — ingrăvo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): at tynge el. trykke ned el. nedad; ∾ puppim, Stat.; — II) „fig.": at besvære el. trykke, odl.; - ingravatus morbo, (besværet el. lidende deraf), Spartian.; men ingravatae aures, Plin. 28, 48, (med tung Hørelse); - ogs. at forværre; Ingravat haec saevus Drances, Virg. Aen. 11, 220; cf. Ovid Trist. 3, 4, 60; - ogs. absol. el. ud. acc.: at falde besværlig el. trykkende; - si non saevitia hiemis ingravat, Plin. 19, 51; annis ingravantibus, Phaedr. 5, 10.

ingrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. (n. o. a.), [1.in-, gradior]: gaaer, gaaer ind; I) „egenl."; - ∾ illam domum, Cic. Phil. 2, 27, pontem Mulvium, id. Catil. 3, 2: quam (viam) ingrediendum nobis sit, id. d. Senect. 2, (al. qua, sc. via); - ∾ intra finem ejus loci etc., id. Caecin. 8; cf. Caes. B. G. 5, 9; — B) „bef.": gaaer el. skrider frem, gaaer; - ∾ tardius, Cic. Tusc. 1, 31; men id. Att. 2, 23: si stas, ingredere; si ingrederis, curre; - ∾ gregatim, (i Hobe el. Hiorder: om Elefanterne), Plin.; ∾ in arvis, Virg. Ge. 3, 75; men ∾ solo, (f. in solo), id. Aen. 4, 177; men id. ibd. 5, 545: proximus ingreditur donis, (i. e. cum donis: erholder den næste Belønning); quacumque ingreditur, Ovid. Fast. 4, 481; ∾ per funes, Quintil.; — II) „fig."; A) at indtræde deri; at indlade sig deri, at befatte sig dermed, odl.; - in vitam paullo serius, tamquam in viam, ingressus, Cic. Brut. 96; cf. id. Off. 1, 32, o. id. Arch. 1; - ∾ in reliquam orationem, id. Phil. 7, 3; ∾ disputationem, id. d. Or. 1, 28; ∾ in remp., (begynde at tiene Staten), Auct. B. Afr. 22; ∾ in causam, (tage Parti), Cic. Fam. 6, 1; men id. Planc. 3, „alleg.": qua nolui janua, ingressus sum in causam; cf. id. Catil. 2, 6; ∾ ad discendum, id.; - ∾ annum decimum nonum, Quintil.; ∾ consulatum, id.; — B) begynder derpaa, begynder; a) c. infin., ogs. absol.; - quum ingressus essem dicere, Cic. Att 15, 11; cf. id. Acad. 1, 1; men sic contra est ingressa Venus, (begyndte derimod saaledes), Virg. Aen. 4, 107; cf. id. ibd. 6, 868; — b) c. acc.; tibi res antiquae laudis et artis Ingredior, id. Ge. 2, 175; ∾ longinquam profectionem, Suet. Aug. 92; qui eadem pericula ingrediuntur, Cic. Mur. 2; — C) (efter frgd. nr. 1, B): at skride frem paa en vis Maade el. med en vis Holdning, odl.; - ∾ vestigiis patris, Cic., ogs. ∾ vestigia patris, Liv. 37, 53, (at træde i hans Fodspor); per titulos ingredimurque tuos, (skride frem i vor Digtning), Ovid. Fast. 2, 16; men om Foredraget: sublimia debent ingredi, (skride frem med en vis Værdighed), etc., vid. Quintil. 9, 4, 139; — not.: inque gredi, (per tmesin, f. ingredique), Lucr. 4, 888; - ingredier, (f. ingredi), Phaedr. 5, 7.

ingressio, onis, f., [ingredior]: Gaaen el. at gaae derind, Indgang el. Adgang; - ab ingressione fori ··· propulsari, Cic. Phil. 5, 4; — II) „fig."; A) Indgang el. Indledning (til en Afhandling); hanc primam ingressionem meam e media philosophia repetitam, etc., id. Orat. 3; — B) moderata ingressio (orationis: Foredragets passende Fremskriden), id. ibd. 59.

1. ingressus, 3: partic. af ingredior. — 2. ingressus, us, m., [ingredior]: Gaaen el. Gang, Fremskriden el. Indtrængen; I) „egenl."; ingressus hostiles, (deres Indfald), Tac. Ann. 15, 3; — b) ogs. „overf.": en Indgang; tribus ingressibus adire, Prudent.; — B) Maaden at gaae paa; ingressus, cursus, etc., Cic. N. D. 1, 34; men prohiberi ingressu, Caes. B. C. 3, 85, (hindres fra at træde frem); - ogs. Træden el. at træde derpaa; saal. Liv. 21, 34: instabilem ingressum etc.; men Plin. 2, 96: quaedam terrae ad ingressum tremunt; — II) „fig.": Begyndelse, Indledning; in ingressu operis; Quintil. 8, prooem.; in ingressu causae et fine affectus maxime dominantur, id.; men Virg. Ge. 4, 316: Unde nova ingressus hominum experientia cepit?

ingrŭo, ŭi, 3, v. n., [1.in-, ruo, el. besl. m. χρούω, i. e. pulso]: at bryde el. styrte ind derpaa el. derimod; c. dat., el. absol., („overf." ogs. m. in); I) „egenl."; - Ingruit Aeneas Italiae, Virg. Aen. 12, 628; simul ingruunt, saxa jaciunt, Tac. Ann. 1, 27; ingruentes accusatores, id.; men ingruens fera, Plin.; — II) „fig." om Ting og om Begreber; A) „alm."; ingruunt morbi in remiges, Liv.; cf. id. 28, 44; ligel. si bellum ingrueret, Virg. Aen. 8, 535; men ingruens periculum, Liv.; cf. id. 5, 37: fortuna ubi vim suam ingruentem infringi non vult; — B) „bef." om Tiden: stærkt at nærme sig; ingruente aestate, Colum.; men „poet.": ingruit umbra vitibus, (udbreder sig derover), Virg. Ge. 2, 410.

inguen, uinis, n., [besl. m. inquino]; I) „egenl.": den Del af Underlivet, som fra Hoften ligger imod Kiønsdelene, Lysken; in sing. o. pl., Cels., Plin.; - laevum perforat inguen (hasta), Virg. Aen. 10, 589; cf. id. ibd. 786; men id. Ecl. 6, 75: succinctam inguina (acc. graec.) monstris (Scyllam) etc.; cf. Ovid. Met. 14, 60 o. 67; — B) df. „meton."; a) Underlivet, Suet. Dom. 17, Stat. Theb. 6, 900; — b) Kiønsdelene, Ovid. Fast. 2, 316, Hor., Virg., Juvenal.; tumores inguinum, Plin.; — c) inguen, f. tumor inguinum: Hævelse i Kiønsdelene, Cels.; inguinibus mederi, o. inguina discutere, id.; - sild. ogs. om anden Hævelse; inguen ex ulcere (in genu), Fronto; — II) „overf." paa Træer og Værter: det Sted, hvor Grenen ud-

springer fra Stammen, Plin. 16, 65; df. — inguīnālis, e: hørende til inguen; ∾ herba: = argemone, Plin. 26, 58; (al. inguinaria herba, m. s. Bem.).

ingurgītātio, onis, f.: Fraaferi el. Fylderi, Firmic.; af — ingurgīto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [1.in-, gurges]; oprdl.: at kaste el. styrte i et Svælg el. i en Afgrund; at dykke el. at sænke deri; c. dat., el. m. in, ogs. absol.; I) „egenl."; – humor ex nivibus … non ingurgitans (sc. se) … sed destillans, Plin. 17, 2. sus se ingurgitat coeno, Lactant.; men ∾ se in merum, Plaut. Curc. 1, 2, 35, (al. ∾ merum in se); — B) „bef.": at overvælde med Mad og Drikke; – crudique postridie se rursus ingurgitant, Cic. Fin. 3, 8; men ∾ ingenium poculis, (drikke Forstanden bort), Gell. 15, 2; – df. pass.: temeto ingurgitatus, Macrob.; anus ingurgitata, Petron.; — II) „fig."; ∾ se: at styrte el. kaste sig deri el. derpaa; – ∾ se in flagitia, Cic. Pis. 18; cf. id. Phil. 2, 27: ∾ se in copias alicujus; men ∾ se in philosophiam, Gell. 5, 16.

ingustābĭlis, e, [2.in-, gusto]: ildesmagende, ikke til at nyde, baccae, Plin., fons, id. — ingustātus, [2.in-], 3: hvad man ikke før har smagt el. spist, ilia rhombi, Hor. Sat. 2, 8, 30. — ingusto, [1.in-], are, v. a.: giver at smage; sanguis ingustatur Jovi, Tertull.

ĭn.hăbĭlis, [2.in-], e: ikke til at behandle, uhandlelig; I) „egenl."; – inhabilis prope magnitudinis (navis), Liv. 33, 30; ∾ telum ad remittendum imperitis, id. 24, 34; cf. id. 9, 2, o. Tac. Agr. 36; — II) „fig.": uskikket el. utienlig el. udygtig dertil; – inhabilem ad consensum (multitudinem), Liv. 26, 16; reddere aliquem inhabilem studiis, Senec. Ep. 15; quasi inhabiles remp. tueri, Dig.

1. ĭn.hăbĭtābĭlis, [2.in-], e, I) ubeboelig; ∾ maximas regiones terrae, Cic. N. D. 1, 10; ∾ ostia Indi, Mela 3, 7. — 2. *inhabitabilis, e, beboelig; ∾ orae terrae, Arnob.; — inhăbĭtātio, onis, f.: Beboelse el. Bolig, Tertull.; o. — inhăbĭtātor, oris, m.: en Beboer; vel dominus aedium, vel inhabitator, Dig.; af — ĭn.hăbĭto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.: beboer; – qui homines inhabitarent nobile solum, Petron.; illa regio inhabitatur, (er beboet), Plin. 6, 20; men comisk: ∾ in corio asini homines, Appul.; ogs. absol.: inhabitantes, (Stedets Indvaanere), Plin. Ep. 7, 27; — II) „overf.": at have el. bære som Dragt; quarum (formarum) pars gentilitus inhabitabantur, (bares som Nationaldragt), Tertull.

ĭn.haerēo, [1.in-], haesi, haesum, 2, v. n.: at hænge el. sidde fast derved el. derpaa el. deri; m. ad, el. m. in c. abl., el. c. abl. (praepos.), ogs. absol.; I) „egenl."; – ad saxa nativis testis inhaerentes (beluae), Cic. N. D. 2, 39; ∾ in visceribus, ogs. ∾ visceribus, id.; ∾ in rei natura, (være uadskilleligen forbunden dermed, opp. foris esse), id. d. Or. 2, 39; sidera suis sedibus inhaerent, id. Univ. 2; astra coelo inhaerentia, id. d. Rep. 1, 14; men ∾ cervicibus, Plin. Ep. 5, 16; – quorum linguae inhaerent, ut etc., (ere saaledes voxede fast), id. Div. 2, 46; men inhaesuro similis (canis), Ovid. Met. 1, 525; cf. Virg. Aen. 8, 124; — II) „fig.": at hænge fast sammen dermed, at være indprentet deri el. uadskillelig derfra; – inhaeret in mentibus quoddam augurium, Cic. Tusc. 1, 15; ∾ in rei natura, s. ovenf.; opinio inhaerens et penitus insita (sc. in mentibus), id. Tusc. 4, 11; – ∾ studiis, (lægge sig ivrigen derefter), Ovid. Trist. 3, 7, 11; tibi semper inhaereat uni, id. A. A. 3, 561.

*inhaeresco, (haesi, haesum), 3, v. n.: at blive hængende el. siddende el. klebende fast derved; – ∾ in sordibus aurium, tamquam in visco, (om Insecterne), Cic. N. D. 2, 57; ∾ succum villis, Plin.; ne quid emineret, ubi ignis inhaeresceret, (kunde tage fat el. tænde), Caes. B. C. 2, 9; – ogs. „fig.": inhaerescunt in mentibus (poëtae: indprente sig deri), Cic. Tusc. 3, 2; o. — inhaesio, onis, f.: Vedhængen, ordl., Augustin.; — [inhaereo].

ĭnhālātus, us, m.: Indaanden; ∾ cinnameo oris, Appul.; af — ĭn.hālo, avi, atum, 1, v. n. o. a.: aander el. puster derpaa; – inhalare cerae (dat.), Lactant.; – men Cic. Pis. 6: quum isto ore foetido teterrimam nobis popinam inhalasses, Cic. Pis. 6; — II) „fig.": ved Beaandning at fortrylle; surculus inhalatus, (i. e. magico carmine inflatus), Appul.

*inhĭanter, adv.: gridsk, begierligen, haurire, Augustin.; o. — ĭnhĭātio, onis, f.: Mundens Opspærring, Treb. Poll. Gallien. 9; — [inhio].

ĭnhĭbēo, bŭi, bĭtum, 2, v. a. (o. n.), [1.in-, habeo]; oprdl.: holder derpaa, el. lægger Haand derpaa, navnl. for at holde tilbage, el. for at udføre noget; df. I) „alm.": holder tilbage, hemmer el. standser; A) „egenl."; – vos tela inhibite, Virg. Aen. 12, 693; cf. Liv. 30, 10; ∾ frenos, id. 1, 48, equos, Ovid. Met. 2, 128; – ogs. ∾ remos, høre op at roe, Quintil. 12 praef., at roe baglens el. bagud, vid. Cic. Att. 13, 21, (hvorom ogs. inhibitio remorum, id. ibd.); ogs. absol. inhibere, Liv. 37, 30, ogs. ∾ retro navem, id. 26, 39; ogs. inhibere remis, Justin. 2, 12, o. Curt. 4, 4; — B) „overf.": standser, hemmer, hindrer; – ∾ impetum victoris, Liv. 39, 21; – ogs. m. ab; n turpi mentem inhibere probro, Catull. 91; – ogs. m. quominus; nec tamen inhibere potuit, quominus ponerentur statuae etc., Plin. 34, 14; – endel. ogs. c. inf.; inhibentur rectum agere cursum, Plin. 1, 13; men Senec. Herc. Oet. 1030: inhibenda tamen est (mater mori); — II) „bef.": bringer i Anvendelse, øver el. bruger, udfører el. iværksætter, odl.; – ∾ imperium, bruge Magtens Ret, m. o. ud. dat., Plaut.; ligel. dum ego imperium inhibeam in deditos, Liv. 36, 28; men absol.: ∾ imperium, (bruge Magten), id. 3, 50; men id. ibd. 59: inhibito salubriter modo nimiae potestatis; – ∾ alicui supplicium, Cic. Phil. 13, 18; cf. Liv. 4, 53; men inhibitis lacrimis, Curt. 10, 6; df. — ĭnhĭbĭtĭo, onis, f., remigum, Cic. Att. 13, 21, (at de roe baglens, s. und. frgd.). — ĭnhĭbĭtus, 3: partic. af inhibeo.

ĭn.hinnĭo, īvi, 4, v. n.: at vrinske dertil, c. dat., Prudent. — ĭn.hĭo, avi, atum, 1, v. n. o. a.: at staae aaben, at være opspærret, at gabe; ora … inhiasse luporum, Stat.; — B) „fig.": med aaben Mund el. gabende at sturte, Virg. Ge. 4, 483, o. id. Aen. 7, 814; — II) spærrer Munden op derefter el. derover; – Romulus lactens, uberibus lupinis inhians, Cic. Catil. 3, 8; pecudumque reclusis Pectoribus inhians, etc., Virg. Aen. 4, 64; inhians gazis, Senec., praedae, Val. Fl.; — B) „fig.": at hige derefter; – Illic homo tuam hereditatem inhiat, quasi esuriens lupus, Plaut. Stich. 4, 2, 25; ligel. ∾ mortem alicujus, Caecil. ap. Gell.; cf. Virg. Ge. 2, 463; men Suet. Vit. Ter. 1, e poëta: dum Africani vocem divinam inhiat avidis auribus.

ĭnhŏnestāmentum, i, n., [inhonesto]: det Vanærende, Vanære el. Skændsel, Gracch. ap. Isid., Appul. — ĭn.hŏnestas, atis, f.: Vanære, Tertull. — *ĭnhŏneste, adv.: uhæderligen, med Vanære; – ∾ parare divitias, Ter. Andr. 4, 6, 2; ∾ accusare aliquem, Cic. Att. 2, 1; – compar., Capitol.; o. — ĭnhŏnesto, are, v. a.: vanærer, beskæmmer; df. „poet." om Hesten: Ne cadat, et multas palmas inhonestet adeptas, Ovid. Trist. 4, 8, 19; af — ĭn.hŏnestus, [2.in-], 3; oprdl.: hæslig af Udseende; illumne … inhonestum hominem? Ter. Eun. 2, 3, 65; cf. ibd. 5, 4, 16: quam inhonestae sint domi; men ∾ vulnus, Virg. Aen. 5, 497; — II) oftest „fig.": ringe, uanselig; num ignota matre, inhonestus, Hor. Sat. 1, 6, 36; istam vitam miseram atque inhonestam etc.,

Sall. Catil. 20; men Cic. R. Am. 18: hominem turpissimum atque inhonestissimum (judicare aliquem); - ogs. uhæderlig, vanærende; quod sit injustum et inhonestum, etc., Pseud. Cic. p. Dom. 41; inhonestissima cupiditas, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6; men quid hoc joco inhonestius? Val. Max.; - inhonesta vulnera tergo etc., Ovid. Fast. 2, 111; ∾ mors, Prop.; men id. 2, 20, 58: Exitus hic nobis non inhonestus erit.

ĭn.hŏnōrābĭlis, [2.in-], e: uæret, Tertull. — ĭn.hŏnōrātus, 3: s. und. inhonoro. — ĭn.hŏnōrĭficus, [2.in-], 3: vanærende; ob factum dictumve inhonorificum, Senec. Const. Sap. 10. — inhonoris, e: sild. Biform af inhonorus, Jul. Val. Res Gestae Al. M.

ĭn.hŏnōro, [2.in-], avi, atum, 1, v. a.: vanærer, Tertull.; — II) df. partic. inhŏnōrātus, 3, som adj.; A) „alm.": uæret, uden Ære og Anseelse; - ∾ vita et ingloria, Cic. Tusc. 3, 34; compar., ∾ triumphus, Liv. 33, 28; men inhonorata dea, Ovid. Met. 8, 280, (til hvem man har forsømt at offre); — B) „bef.": uden Æresgave, ubeskienket, uæret; - ne regem amicum inhonoratum dimitteretis, Liv. 37, 54; inhonoratissimi omnium Graeciae gentium, id. 35, 12; cf. Flor. 2, 8. — ĭn.hŏnōrus, [2.in-], 3; I) „egenl.": hæslig at see til, uanseelig; ∾ facies, Sil.; men inhonora signa, Tac. Hist. 4, 62, i. e. sine ornamentis; — II) „overf.": uden Værd, uden Anseelse; ∾ pomum, (som ikke bliver søgt), Plin.; ∾ civitates, (uanselige el. ubetydelige), id.; men ∾ Hercules, (til hvem man ikke har offret), id. 15, 12.

in.horrĕo, [1.in-], ŭi, 2, v. n. (o. a.); oprdl.: at staae stiv, at stritte el. rage i Veiret; - haud secus quam vallo septa inhorreret acies, Liv. 8, 8; campis quum messis inhorruit, Virg. Ge. 1, 114; — B) „bef." ogs.: at geraade i en zittrende Bevægelse, at bevæge sig zittrende, at zittre; - Quum subito pennis agitatus inhorruit aether, Ovid. Pont. 3, 3, 9; cf. Virg. Aen. 3, 195; - men Lucr. 6, 1194, er af læse: in ore jacens rictum, (vid Freund.); — b) ogs. at ryste sig; inhorruit armos (aper), Virg. Aen. 10, 711, (hvor armos er acc. graec.); — II) „fig."; A) „overf.": at føle en Gysen, at gyse; - quum primum aliquis inhorruit, et ex hŏrrore incaluit, Cels.; inhorrui frigore, Petron. Sat. 17; — B) „ment.": at rystes el. at ryste af Skræk, at forfærdes; horum severitate dicitur inhorruisse primum civitas, Cic. frgm. ap. Non.; igitur domus principis inhorruerat, Tac. Ann. 11, 28.

ĭn.horresco, [1.in-], ĕre, v. n.; I) „egenl.": begynde at stivne; aër nivibus et glacie inhorrescit, Appul.; Atlas nemoribus inhorrescit, Solin.; — B) „bef." ogs.: begynde at zittre, at komme i zittrende Bevægelse; - inhorrescit mare, (oprøres), Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 14; trifolium inhorrescere ··· contra tempestates, Plin. 18, 89; — II) „fig."; A) at faae en Rystelse, navnl. af Feber el. af Kulde; - qui facile inhorrescunt, (som let faae Feberanstød), Cels.; ∾ frigore, Plin.; — B) „ment.": at ryste af Skræk, at forfærdes, Appul.; tentat clausa, inhorrescit vacuis, Tac. Hist. 3, 85; - sild. ogs. c. acc.; quum tantae severitatis vim milites inhorrescunt, Aur. Vict. Caes. 24; - ogs. at rystes el. at gyse af Harme el. Uvillie; cum dicente aeque audientem inhorrescere etc., Quintil 9, 4, 126.

ĭn.hortor, [1.in-], atus sum, 1, v. dep. a.: hidser derpaa el. derimod; - ∾ canes alicui, (hidse dem paa nogen), Appul.; — not.: partic. inhortatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; canes in eorum exitium inhortatos immitti, id.

†ĭn.hospĭtālis, [2.in-], e; I) „egenl.": ugiestfri; df. ustikket til Ophold for Fremmede; - ∾ Caucasus, Hor. Od. 1, 22, 6; ∾ litus, Plin. Pan. 34; ∾ feritas (Ponti), vid. Plin. 6, praef.; - ogs. „overf.": ∾ duritia (arboris: naar det ikke modtager Indpodning), Plin. 17, 24; df. — ĭnhospĭtālĭtas, atis, f.: Mangel paa Giestfrihed, Uvenlighed el. Uvillie imod Fremmede, vid. Cic. Tusc. 4, 11; o. — ĭnhospĭtālĭter, adv.: ugiestfrit, Tertull. — ĭn.hospĭtus, [2.in-], 3, ligesom inhospitalis: ugiestfri; - nec inhospita tecta Crotonis, Ovid. Met. 15, 15; - sædv. „overf.": ubeboet el. ubeboelig, syrtis, Virg., saxa, id.; deserta et inhospita tesqua, Hor. Ep. 1, 14, 19; - ogs. absol.: per inhospita ducere vitam, (i øde Egne), Sil.; - ogs. „overf.": nec inhospita Baccho (terra: som er skikket til Vinavl), id. 1, 237. — ĭnhostus, 3, [1.in-, hostis]: fiendsk el. fiendlig; uvis Læsem., Tac. Hist. 2, 31, o. id. Ann. 15, 25.

*ĭnhūmānātio, onis, f.: at blive til Menneske, Cod. Just.; o. — ĭnhūmānātus, 3: som er bleven til Menneske, ibd.; — [1.in-, humanus, homo]. — ĭnhūmāne, adv. af inhumanus: umenneskeligen; si etc., inhumane feceris, contraque legem naturae, Cic. Off. 3, 6; nimis graviter ··· nimisque inhumane etc., Ter. Heaut. 5, 5, 2; - compar., ∾ dicere, Cic. Lael. 13.

*ĭnhūmānĭtas, atis, f.: Umenneskelighed; df. I) „alm.": umenneskelig Adfærd, Grusomhed, Barbari; - illam clementiam mansuetudinemque ··· in crudelitatem inhumanitatemque esse conversam, Cic. Verr. 5, 44; cf. id. Dejot. 12; — II) „bef.": Mangel paa Levemaade; df. A) Uhøflighed, Uartighed, Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Phil. 2, 4; - ogs. Utienstvillighed, id. Mur. 4; — B) Gnavenhed, Utilfredshed, id. d. Senect. 3; — C) Gnieri, Smudsighed, id. Mur. 36; o. — ĭnhūmānĭter, adv.: = inhumane; illum tam inhumaniter fecisse, ut etc., (at han kunde være saa uhøflig), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — [flgd.].

ĭn.hūmānus, [2.in-], 3: upassende for de menneskelige Forholde; df. I) umenneskelig; df. A) raa, grusom, barbarisk; - quis tam durus et ferreus, quis tam inhumanus, qui non etc.? Cic. Verr. 5, 46; ∾ et scelerata vox, id.; ∾ crudelitas, Liv.; ∾ via, (bestrøet med Lig, Tac., Hist. 2, 70; cf. id. ibd. 3, 33; — B) udannet, uhøflig, umanerlig; moderati, nec difficiles, nec inhumani senes etc., Cic. d. Senect. 3; si etc., inhumanus videatur, id. Off. 1, 40; at mores commodi? ··· quis inhumanior? id. Verr. 2, 78; homo inhumanissimus, Ter. Phorm. 3, 2, 24; ∾ negligentia, Cic.; ∾ aures, id.; ∾ ingenium, Ter.; — II) overmenneskelig; inhumanae mensae lautitiis (reficere), Appul.

ĭn.hŭmātus, [2.in-], 3: ubegraven, ujordet, Virg.; is quum projectus esset inhumatus, Cic. Div. 2, 69; cf. Virg. Aen. 11, 22. — ĭn.hūmectus, [2.in-], 3: uden Væde el. Vædske; ∾ atque siccum corpus, Coel. Aur. — ĭn.hūmĭgo, [1.in-], are, v. a.: at væde el. oversvømme; ∾ campum totum, Liv. Andr. ap. Non. — ĭn.hŭmo, [1.in-], are, v. a.: nedgraver i Jorden; ∾ taleas, Plin. 17, 30.

ĭn.ĭbi, [1.in-], adv.; I) „egenl." om Stedet: netop der; - superbia nata inibi ··· videtur, Cic. Agr. 1, 7; cf. Plaut. Pers. 1, 3, 45; — II) „overf." om Tiden: paa det nærmeste, næsten, odl.; quod inibi esse, aut jam esse confectum etc., Cic. Phil. 14, 2; non sum (liber), verum inibi est, Caecil. ap. Non.

ĭnidōnĕe, adv., [1.in-, idoneus]: = idonee, Appul., inc. — iniens, euntis: partic. af ineo. — ĭnĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [1.in-, ago]; I) „egenl.": driver derind el. derhen; - apud alios exteritur seges, grege jumentorum inacto, Varr.; - men anus ··· pendulum et nutantem praeceps inegit, (styrtede ham ned), Appul.; — II) „fig.": at drive el. nøde dertil; numquam feras ad nocendum nisi necessitas inigit, Senec. Ep. 103.

*ĭnĭmīcālis, e: fiendlig, fiendsk; ∾ stimulis excitare in aliquem, Sidon.; — ĭnĭmīce, adv.: fiendsligen, fiendsk; vide, quam tecum agam non inimice,

Cic. Phil. 2, 14; ∾ insectari aliquem, id.; - compar., de nullis, quam de vobis, infestius inimiciusque consuluerunt, Liv. 28, 29; superl., ∾ contendere, Cic. Quint. 21; o. — inimīcĭter, adv.: = inimice, Pacuv. ap. Non.; — [inimicus].

*inĭmīcĭtia, ae, f.: Uvenskab, Fiendskab; oftest in pl.; - inimicitiae sunt el. intercedunt mihi cum aliquo, (jeg lever i Fiendskab med nogen), Cic. R. Am. 6, o. id. Coel. 13; inimicitias in aliquem capere el. suscipere, Ter., habere conceptas ex aliqua re, Caes. B. C. 3, 16; ∾ exercere cum aliquo, Sall., denunciare alicui, Cic.; ∾ suas donare reipublicae, id. Fam. 5, 4, permittere reip. temporibus, id. Sest. 33; ∾ privatas ulcisci, Tac., fovere, id.; neque me poenitet, mortales inimicitias, immortales amicitias habere, Cic. Rab. Post. 12; — b) sjeld. in sing.; inimicitia est ira, ulciscendi tempus observans, Cic. Tusc. 4, 9; cf. Gell. 19, 8, o. Enn. ibd.; cum eo reveni ex inimicitia in gratiam, Plaut. Stich. 3, 1, 8; o. — inimīco, are, v. a.: giør til Fiender, giør fiendsk; ira··· miseras inimicat urbes, Hor. Od. 4, 15, 20; „poet." ogs. om Trompeten; ∾ turmas, (drive dem til Kamp), Stat.; — [flgd.].

inĭmīcus, 3, [2.in-, amicus]; I) „alm.": uvenlig; sædv. fiendlig, fiendsk, hadsk; m. o. ud. dat., sjeld. m. in; - inimicum infensumque esse alicui, Cic. Div. in Caecil. 13; Galliam ··· sibi armis animisque infensam inimicamque etc., id. Phil. 10, 10; cf. Nep. Paus. 3; - infenso animo atque inimico etc., Cic. Verr. 2, 61; - ogs. m. in, Plaut. Bacch. 3, 6, 18; — B) om Ting og Begreber: skadelig, fordærvelig; - ∾ raphani dentibus, Plin.; ∾ imber, Virg., odor, Hor.; men inimicum (est), c. inf., Plin. 17, 35; - compar., nec quicquam inimicius, quam oratio versibus, Cic. Orat. 57; superl., ∾ brassica stomacho, Plin. 20, 38; cf. Cic. Tusc. 4, 15; — b) „poet." ogs. f. hostilis, fiendlig; - ∾ nomina, Virg. Aen. 11, 84, tela, id. ibd. 809; men ∾ insigne, id. ibd. 12, 994, (den slagne Fiendes Bytte); — II) som subst., inimicus, i: Uven el. Fiende; quis plenior fuit inimicorum C. Mario, (hvo havde flere Fiender)? Cic. Prov. Cons. 8; insectari aliquem tamquam inimicum et hostem, Liv. 39, 28; cf. Cic. Verr. 2, 24; - ligel. in fem.: temperantia, libidinum inimica, Cic. Off. 3, 33; - ogs. neutr. pl. findes c. gen., ibd. 25: quam sint virtutis inimica; - ogs. superl. staaer som subst., id. Mil. 9: ubi vidit ··· inimicissimum suum etc.; cf. Nep. Hann. 12.

in.ĭmĭtābĭlis, [2.in-], e: uefterlignelig; illam virtutis inimitabilem arti auctoritatem (aspergere orationi), Quintil. 8, 3, 25; ∾ dulcedo morum, Vell. 2, 97. — in.ĭmĭtātus, [2.in-], 3: som er uden Begyndelse, (deus), Claud. Mam. d. Stat. An. — in.intellĭgĭbĭlis, [2.in-], e: uforstaaelig, Ambros. — in.interprĕtābĭlis, [2.in-], e: uforklarlig, Tertull. — in.interprĕtātus, [2.in-], 3: uforklaret, Hieronym. — in.inventĭbĭlis, [2.in-], e: uudfindelig, Tertull. — in.vestīgābĭlis, [2.in-], e: uudforskelig, Tertull.

ĭnīque, adv. af iniquus; oprdl.: ulige; ∾ dividere, (i ulige Dele), Aur. Vict.; sædv. „fig."; A) „overf.": urigtigen, forkert; - quam inique comparatum est! Ter. Phorm. 1, 1, 7; - compar., numquam vidi iniquius comparatam certationem, Ter. Ad. 2, 2, 3; superl., jam hoc prope iniquissime comparatum est, quod etc., Cic. Cluent. 21; — B) „ment."; 1) ubilligen, uretfærdigen; inique, an jure occidissent, Liv. 29, 48; ∾ causari locum, Hor. Ep. 1, 14, 12; — 2) utaalmodigen; iniquissime ferre, vid. Suet. Caes. 45.

*ĭnīquĭtas, atis, f.; I) „egenl."; A) Jordbundens Ujevnhed; quid iniquitas loci habeat incommodi, Caes. B. G. 7, 45; in talibus iniquitatibus locorum, Liv. 38, 22; — B) ∾ ponderis: Vægtens Ulighed; Appul.; — C) ∾ operis: Arbeidets Overmaal, (naar neml. Arbeidet overstiger Kræfterne); iniquitate operis boves pessime multari, Colum. 12, 2; — II) „fig."; A) Besværlighed, Nød, Trængsel; in tanta rerum iniquitate etc., Caes. B. G. 2, 22; ligel. temporum iniquitate pressi, Liv. 35, 16; cf. Cic. R. Am. 1; — B) Ubillighed, Uretfærdighed; nostrorum hominum libido iniquitasque, Cic. Verr. 3, 89; in tanta hominum perfidia et iniquitate, id. Fam. 1, 2; ∾ exitii, Tac. Ann. 16, 17; - ogs. Ukiønsomhed, Caes. B. G. 7, 19; ogs. overdreven Fordring, Cic. d. Or. 1, 48; men Tac. Hist. 2, 84: ad obtinendas iniquitates, (ubillige Skatte-fordringer); cf. Plin. 28, 27: iniquitates potestatum; o. — inīquo, are, v. a.: opbringer, forbittrer; Aequum animum indignanti iniquat contumelia, Laber. ap. Non.; — [flgd.].

inīquus, 3, [2.in-, aequus]: ulige; I) „egenl."; A) ujevn, steil, odl.; - ∾ loco erat subeundum ad hostes, Liv. 2, 31; cf. id. 28, 16: subire iniquo ascensu; men dorso dum pendet iniquo (puppis), Virg. Aen. 10, 303; - compar., in locum iniquiorem progredi etc., Caes. B. G. 2, 10; — B) som ikke holder det rette Maal; for stor el. for liden; - heminae iniquae, Pers. 1, 130; ∾ pondere rastri, (altfor tunge); Virg. Ge. 1, 164; sol iniquus, (altfor hed), id. Aen. 7, 227; — II) „fig."; A) ubillig, uretfærdig; Quam iniqui sunt patres omnes in adolescentes judices! Ter. Heaut. 2, 1, in.; pacem vel iniqua conditione retinere, Cic. Att. 8, 11, D.; quid hoc dici potest iniquius aut indignius, id. Quint. 2; men ∾ Parcae, Hor. Od. 2, 6, 9; — B) fiendsk, ugunstig; - homines natura asperi atque omnibus iniqui, Cic. Planc. 16; animo iniquissimo infestissimoque aliquem intueri, id. Verr. 5, 55; cf. Ovid. A. A. 1, 313: vultu iniquo spectare; — b) ogs. som subst., iniquos vel meos vel defensorum meorum etc., Cic. Planc. 16; ligel. nonnulli nostri iniqui, id. ibd. 23; cf. id. Fam. 11, 27; — C) besværlig, brydsom, skadelig; - tributum iniquo suo tempore imperatum, Liv. 2, 23; vina iniqua capiti, Plin.; ∾ casus, Virg. Aen. 6, 475; — b) ogs. som er i Strid med et andet; vid. Plaut. Capt. prol. 61; — D) uvillig, utaalmodig, nødig; - iniquo animo aliquid ferre, Cic., pati, Ter.; iniquissimo animo mori, Cic. Tusc. 2, 22; - comisk er Hor. Sat. 1, 9, 20: iniquae mentis asellus etc.

ĭnĭtĭālis, e, [initium]: hørende til Begyndelsen, begyndende, oprindelig, Appul. — *ĭnĭtĭāmentum, i, n.: den første Underviisning el. Indvielse; initiamenta (sapientiae) etc., Senec. Ep. 90; — ĭnĭtĭātĭo, onis, f.: Indvielse i en hemmelig Gudstieneste, Appul.; ogs. Deltagelse i en Religionshoitid, Suet. Ner. 34; o. — ĭnĭtĭātor, oris, m.: som indvier dertil el. deri; df. Ophavsmand el. Stifter, Tertull.; — fem. ĭnĭtĭātrix, icis, id.; — [flgd.].

ĭnĭtĭo, avi, atum, 1, v. a., [initium]; I) „alm." (o. eftercl.): begynder; ex his initiata sunt cetera, Tertull.; pluvia initiante, Pallad.; — II) „bes."; A) i Religionssproget: indvier i en hemmelig Gudstieneste, navnl. i Ceres's (el. Demeters) Mysterier; c. dat., el. absol.; - initianturque Cereri eo ritu, qui etc., Cic. Leg. 2, 15; cf. ibd. 9; hvorom ogs. Liv. 31, 14: duo juvenes ··· non initiati; - initiari Bacchis, id. 39, 14, (med visse Cæremonier at optages i deres Samfund); — B) ∾ puerum, Ter. Phorm. 1, 1, 15, (efter Donat.: at indskrive i Borgerlisterne); vid. Freund.; df. sild.: at døbe, Tertull.; — b) df. „overf.": at indvie deri, at giøre fortrolig dermed; - neque enim est sanctius, sacris iisdem, quam studiis, initiari, Quintil. 1, 2, 20; cf. Plin. Ep. 5, 15.

ĭnĭtĭum, i, n., [ineo]; oprdl.: Indgang; df. I) Begyndelse; initium capere a flumine Rhodano, Caes. B. G. 1, 1; initium nobis rerum omnium ortus noster affert, Cic. Tusc. 1, 38; men facere initium caedis ab

aliquo, id.; belli initium ducetur a fame, id. Att. 9, 9; ogf. initium ducere ex re aliqua, Quintil.; primum initium, Liv. 6, 12; – ligel. in pl.: ut male posuimus initia, etc., Cic. Att. 10, 18; cf. id. Brut. 34; – initio, (abl. som adv.): i Begyndelsen, forfra; quod initio scripsi, Cic.; cf. Nep. Timol. 3; ligel. ab initio, Cic. ad Brut. 1, 10; — B) „bes.“; 1) Begyndelsesgrundene til en Videnskab; initia mathematicorum, Cic. Acad. 2, 36; — 2) hos Physikerne: Tingenes første Bestanddele el. Elementerne; inde est indagatio nata initiorum etc., id. Tusc. 1, 38; — 3) Opkomst el. Herkomst; natus obscurissimis initiis, Vell. 2, 76; — 4) Auspicier; vid. Curt. 5, 9: novis initiis et ominibus opus est; — II) i Religionssproget: initia, ligesom mysteria: den hemmelige Gudstieneste, som ene tør bivaanes af de Indviede; – initia vocantur potissimum ea, quae Cereri fiunt sacra, Varr.; cf. Cic. Leg. 2, 14, o. Liv. 31, 14; ogs. om den hemmelige Bacchusdyrkelse el. om Bachanalierne; vid. Liv. 39, 8; initia Samothracum, vid. Curt. 8, 1; — B) df. ogs. „poet.“: de til den hemmelige Gudstieneste hørende Redskaber; Tympanum tubamque, tua, mater, initia, Catull. 63, 8.

ĭnĭto, are, v. n., frequ. af ineo: gaaer derind el. ind deri; (forel. Ord); loca horrida initas, Pacuv. ap. Diomed. — 1. ĭnĭtus, 3: partic. af ineo. — 2. ĭnĭtus, us, m., [ineo]; I) „alm.“; A) „egenl.“: Indgang, Ankomst; tuumque significant initum, Lucr. 1, 13; — B) „fig.“: Begyndelse; Unde initum primum capiat res quaeque movendi, Lucr. 1, 384; cf. id. 2, 269; — II) „bes.“: Parring, Ovid. Fast. 4, 94, o. Plin. 8, 69.

injectio, onis, f., [injicio]; I) „egenl.“: Paalægning el. Paalæggelse; navnl. i Retssproget: ∾ manus, (neml. for at tage i Besiddelse); patri in filium, patrono in libertum manus injectio sit, vid. Quintil. 7, 7, 9; cf. Gell. 20, 1, (e XII Tabb.); — b) df. „alleg.“: vera bona, in quae non est manus injectio, Senec. Const. Sap. 5; — II) „fig.“; a) Indgivelse el. Indskydelse, (navnl. den Ondes); in pl., Tertull.; — b) Indvending el. Modsigelse, id.; df. — injectionale, is, n., (sc. remedium): en Klyster, Theod. Prisc. — injecto, are, v. a., frequ. af injicio: lægger derpaa, dextram, (tager fat dermed), Stat. — 1. injectus, 3: partic. af injicio. — 2. injectus, us, m., [injicio]; I) „egenl.“ el. „alm.“: Kasten el. at kaste hen derpaa; injectu pulveris, (ved at kaste Støv derpaa), Plin. 11, 18; injectu multae vestis etc., Tac. Ann. 6, 56; – men unguium injectu, (ved at slaae Kløerne deri), Plin.; — II) „overf.“: ligesom Indsætning deri; animi injectus (in corpora), vid. Lucr. 2, 738. — injexit, (f. injecerit), f. und. flgd. not.

injĭcio, jēci, jectum, 3, [1. in-, jacio]; I) „egenl.“: kaster el. lægger deri el. derpaa; ud. o. m. dat., ogs. m. in, o. s. v.; A) „alm.“; – ∾ semen, (at saae), Plin.; ∾ aquae congios duos, (hælde deri el. derpaa), Colum.; – ∾ ignem castris, (sætte Ild derpaa), Liv. 40, 31; men Cic. Pis. 11: injectis ignibus ardere; – ∾ se in ignem, Ter., flammae, Plin.; men ∾ se morti, Virg. Aen. 9, 552; men seque ipse per ignem Injecit saltu, (sprang deri el. derigiennem), id. ibd. 8, 257; cf. id. ibd. 2, 408; – ∾ manum foculo, Liv.; ∾ tragulam in aliquem, Plaut., tela in elephantos, Auct. B. Afr.; — B) „bes.“: kaster derpaa el. derefter el. derom; ∾ securim (ligno: hugge den deri); hvf. „alleg.“, Cic. Mur. 24; men ∾ taedas ad fastigia tectorum, Val. Fl.; ∾ pontem flumini, (slaae Bro derover), Liv. 26, 6; men eo super tigna bipedalia injiciunt, Caes. B. C. 2, 10; ∾ terram alicui, (begrave), Virg. Aen. 6, 366; cf. Catull. 64, 153; – ∾ collo manus, Catull., brachia, Ovid., (slynge derom); – navnl. ogs. kaster derom (for at bedække, ogs. for at binde); pallium injice in me huc, (kast Kaaben om mig), Plaut.; eique laneum pallium injecit, Cic. N. D. 3, 34; men Quintil. 11, 3, 156: togam ex integro injicere, (kaste om sig); – ∾ alicui manicas, Plaut., catenas, Cic., frenos, id., vincula, Virg., (fængsle el. binde); men „alleg.“: ∾ vincula animo, (tvinge), Cic. Fin. 3, 22; — II) „fig.“; A) „overf.“; ∾ manum alicui, (lægge Haand derpaa), i Retssproget: at tilegne sig el. tage til sig som Eiendom; – virgini venienti ··· manum injecit, Liv. 3, 44; cf. Senec. ad Helv. 11: animo non possunt manus injici; men Plaut. Truc. 4, 2, 49: post id ego te manus injiciam quadrupli, (skal indstævne sig derfor, hvor acc. te f. dat. tibi); cf. id. Pers. 1, 2, 18, (hvor injexit f. injecerit); comisk ogs.: ∾ ungulas aliquo, id. Pseud. 2, 2, 47; df. „poet.“: Injice non timidas in tua jura manus, (læg dristig Haand derpaa), Ovid. Her. 8, 16; saal. ofte „alleg.“: ipsa mihi veritas manum injecit, Cic. R. Com. 16, (har nødt mig til at standse); ligel. quieti ejus manum injeci, Plin. Ep. 10, 19; men Virg. Aen. 10, 419: Injecere manum Parcae (sc. ei: have bortrevet ham); — B) „ment.“; 1) „alm.“; ∾ verba, Ter. Heaut. 5, 1, 19, (lægge et Ord ind deri, sige dertil); mentio si qua ··· injecta etc., Hor. Sat. 1, 4, 94; quia nuper injecit etc., (kastede hen, lod sig forlyde dermed), Cic. Quint. 21; ligel. id. Att. 16, 5: quum Bruto saepe injecissem (de ea re: havde ofte mindet ham derom); — 2) „bes.“: indbringer deri, d. e. bibringer el. indgiver; ogs. frembringer el. foraarsager; – ∾ alicui formidinem, Cic., suspicionem, Nep.; ∾ alicui curam, ne etc., Liv. 27, 4; ∾ alicui mentem, ut audeat etc., Cic Mil. 31; ∾ alicui metum in pectus, Plaut.; quod si ista cogitatio ··· nobis injecta non esset, (var det ikke faldet mig ind), Cic. Att. 7, 3; ∾ amentiam, id. Mil. 32; ligel. ∾ contentionem, Liv., certamen, id., scrupulum, Cic.; ∾ alacritatem ac studium pugnandi exercitui, Caes.; — b) in quam (magnitudinem) se injiciens animus, etc., (ligesom kastende sig derpaa, d. e. overtænkende, odl.), Cic. N. D. 1, 20; — not.: inicit, f. injicit, Sil.; endojacito, f. injicito, Fest. e XII Tabb.; injexit f. injecerit, Plaut.; — III) partic. injectus, 3, ogs. som adj.: henkastet el. henslængt, indsat el. paasat; A) „egenl.“; – injecta manu ferrea etc., Caes. B. C. 1, 58; men id. B. G. 4, 17: materia injecta (contexi); – equo injectus, Liv. 27, 32; Turno injectae catenae, id. 1, 51; – injectos humeris ··· capillos, (flagrende om Skulderne) etc., Ovid. Met. 11, 770; men tunicas injectus (ifort), Appul.; — B) „fig.“ el. „alleg.“; in hanc flammam injectum etc., Cic. Cluent. 29; men plaga injecta petitioni tuae, id. Mur. 23.

*injūcunde, adv.: ubehageligen, uvenligen; compar., asperius a nobis atque nostris et injucundius actae res etc., Cic. Att. 1, 20; o. — injūcunditas, atis, f.: Ubehagelighed, Anstød; – ne quid habeat injucunditatis oratio, Cic. N. D. 2, 55; af — injūcundus, [2. in-], 3; 1) „alm.“: ubehagelig, besværlig; c. dat., el. c. abl., (oftest m. Negation); – minime nobis injucundus labor, Cic. Fin. 1, 1; levis quidem, sed non injucundus tamen auctor, Quintil. 10, 2, 4; — II) „bes.“: uvenlig, stræng; – ut bonis comis, ita injucundus in malos, Tac. Agric. 22.

injūdĭcātus, [2. in-], 3, homo, (hvis Sag ikke er paadømt), Cato ap. Gell.; — II) uafgiort; – id sane injudicatum relinquo, Quintil. 10, 1, 67. — injŭgātus, [2. in-], 3: som ikke er spændt i Aaget; ∾ taurus, Sidon. — injŭgis, e, [2. in-, jugum]: som ikke har været spændt i Aaget; ∾ hostia, Macrob.; ∾ boves, Fulgent. ap. Fest.

injunctio, onis, f., [injungo]: Paalæggelse (af et Embede, odl.), Sidon. — 1. injunctus, 3: par-

tic. af injungo. — 2. injunctus, [2.in-], 3: ikke forbunden; - ∾ fideles: de ugifte Troende, Tertull.

in.jungo, [1.in-], junxi, junctum, 3, v. a.; I) „egenl.": indføier el. indsætter; m. in, oftere c. dat., ogs. absol.; - in eos (asseres) transversi incumbentes tigni ··· injungebantur, Liv. 44, 5; cui (scrobi) arbor injuncta est, (hvori det er plantet), Pallad.; ligel. injungere (sc. scrobi): at plante, id.; — B) „bef.": føier el. sætter dertil, forbinder dermed; - vineae tantum non injunctae moenibus, Liv. 5, 7; cf. id. 37, 26; area injuncta domui, Dig.; - ∾ sarmenta, (opbinde), Pallad.; ∾ pondus, (hænge derved), Colum.; - ogs. „overf.": ∾ marem feminae, (lade parres dermed), id.; — II) „fig."; A) paafører el. tilfører, foraarsager; - ∾ civitatibus aeternam servitutem, Caes. B. G. 7, 77; ∾ aliis injuriam a nobis propulsam, Liv. 3, 65; ∾ alicui onus, id., tributum, Tac., delectus, id.; ∾ sibi tormentum, (plage sig selv), Plin. Pan.; — B) paalægger el. paabyrder, overdrager; - ∾ alicui munus comitiorum habendorum, Liv. 3, 35; quid a te jucundius potuit mihi injungi, quam ut etc., Plin. Ep. 2, 18; ligel. injungo mihi, ut etc., (har besluttet), id. ibd. 10, 55.

in.jūrātus, [2.in-], 3: som ikke har svoret, som ikke er tagen i Ed; - quum id jurati dicunt, quod ego injuratus insimulo, Cic. Caecin. 1; cf. Liv. 10, 41: pariter jurati injuratique fugiunt.

injūria, ae, f., [injurius, 3, sc. res; quod non jure fit, injuria dicitur, Dig.]; I) „egenl.": retsstridig Handling el. Adfærd, Uret, Krænkelse, Fornærmelse; - tibi a me nulla orta est injuria, (jeg har ingen Uret giort dig), Ter. Ad. 2, 1, 35; injuriam alicui offerre, id., inferre el. imponere, Cic., ogs. injuriam jacere et immittere in aliquem, id. Parad. 4; ligel. injuria aliquem afficere, Ter.; - injuriam ab aliquo accipere el. pati, Cic.; injuriam propulsare, id., defendere, Caes., repellere, Liv.; injuriam persequi el. ulcisci, Caes.; injurias condonare, (eftergive), id.; - ogs. mærkes de adverbiale Udtryk: per summam injuriam, (med største Uret), id. Verr. 3, 97; ligel. injuria (abl.), med Uret, uden Grund, id. Catil. 1, 7; men m. Negation: non injuria, id., neque id injuria, Ter., (med al Ret el. Grund); cf. id. Andr. 1, 3, 9: quo jure, quaque injuria, (ligemeget med Ret el. Uret); — II) „bef."; A) uretfærdig Handling el. Handlemaade, Uretfærdighed; A); 1) ligesom act.; - id accidit praetoris iniquitate atque injuria, Cic. Quint. 2; ut furiae, sic tuae tibi occurunt injuriae, id. Parad. 2, 18; men id. Caecin. 11: ut meum jus teneam, et injuriam tuam persequar; — 2) ligesom pass.; (mulieres), quarum ex injuria bellum ortum, Liv. 1, 13; cf. Caes. B. G. 1, 30: pro veteribus Helvetiorum injuriis populi Romani, (hvor begge Bem. findes); ligel. injuriae sociorum, (i. e. in socios), Sall. Catil. 51; cf. id. ibd. 51: injuriae suae, (i. e. ipsi illatae); — B) i Retssproget: den af nogen ved Ord el. Handling udøvede Fornærmelse el. tilføiede Skade, en Injurie; - injuriae sunt, quae aut pulsatione corpus, aut convicio aut aliqua turpitudine vitam cujuspiam violant, Auct. ad Her. 4, 25; actio injuriarum, (Injurieproces), Cic. Caecin. 12; ligel. agere injuriarum, Dig.; men teneri injuriarum, (være under Anklage derfor), ibd.; injuriarum dicam alicui scribere, Ter. Phorm. 2, 2, 15, multam dicere, Plaut. Poen. 5, 5, 27; — C) hertil hører injuria endnu; 1) ubillig Haardhed el. Strænghed; - ob meas injurias, Ter. Heaut. 1, 1, 85; — 2) krænkende Ringeagt, Beskæmmelse; - spretaeque injuria formae, Virg. Aen. 1, 27; cf. Plaut. Aul. 4, 10, 64; — 3) Hevn over lidt Uret; - injuria caedis nostrae, Virg. Aen. 3, 256; men injuria consulis etc., Liv. 42, 1; — 4) det med Uret Borttagne; - in pertinaces ad obtinendam injuriam (reddere judicia), Liv. 29, 1; — 5) Beskadigelse el. Skade, frigorum, grandinum, nivis, (som foraarsages deraf), Plin. 12, 47; veprem post injuriam renasci, (efter at være afbrændt), Colum.; injuriae serpentum, (deres Bid el. Stik), Plin.; aliquem ab injuria oblivionis asserere, (redde fra Forglemmelse), Plin. Ep. 3, 5; - comparere incolumem et sine injuria, Suet. Aug. 14.

injūrĭe, adv. af injurius: = injuriose; (for- o. efterel.); - ∾ facere, Naev. ap. Non.; - superl., injuriissime, Ammian. 16, 2, inc. — injūrĭor, atus sum, 1, v. dep. n., [injuria]: at forurette; - omne fortuitum circa nos saevit atque injuriatur, Senec. Const. Sap. 9, inc.; - ogs. impers.: plus victoriatum est, quam injuriatum, Tertull.

injūrĭōse, adv.: uretteligen, uretfærdigen; - qui in magistratibus injuriose decreverant, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; compar., ∾ tractare, id. Manil. 5; superl., Augustin.; af — injūrĭōsus, 3, [2.in-, jus]: som gior Uret, uretfærdig, fornærmende; - ∾ et facinorosa vita, Cic.; quod sunt injuriosi in proximos, id. Off. 1, 14; cf. id. Balb. 1, 9: injuriosum est in socios etc.; - compar., injuriosior adversus patrem, Senec.; superl., ∾ genus hominum, Hadrian. ap. Vopisc.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: skadelig, fordærvelig; ∾ ictu vitem verberare, Plin. 17, 37; - oftere „poet."; vid. Hor. Od. 1, 35, 13, o. id. Epod. 17, 34.

*injūrĭus, 3, ligesom frgd.: uretfærdig, ubillig; si etc., ipsus sibi injurius esse videatur, Ter. Andr. 2, 3, 2; - quia sit injurium, etc., Cic. Off. 3, 23; o. — injūrus, 3, ligesom frgd.: retløs el. uretfærdig, Plaut. Pers. 3, 3, 4, inc.; — [2.in-, jus].

1. injussus, [2.in-], 3: uden Befaling, af sig selv, frivillig; omne honestum injussum incoactumque est, Senec. Ep. 66; - ut ··· injussi numquam desistant (sc. cantare), Hor. Sat. 1, 3, 3; men Virg. Aen. 6, 375: ripamne injussus adibis (uden Tilladelse)? injussae capellae, (uden at drives), Hor. Epod. 16, 49; — II) „fig." ogs. om Ting; - tela injussa volant, (naar de afskydes uforvarendes), Lucan. 6, 78; men injussa virescunt Gramina; (uden Dyrkning), Virg. Ge. 1, 55. — 2. injussus, [2.in-], us, m., men alene in abl. injussu (som adv.): uden Befaling, imod Befaling; vid. Cic. d. Senect. 20; ligel. suo atque populi injussu, Sall. Jug. 43; cf. Cic. Balb. 15; ogs. absol.: ne injussu pugnam incipiant, (uden Ordre), Liv.; cf. id. 3, 63.

injuste, adv. af injustus: uretfærdigen, ubilligen; facis injuste, si putas etc., Cic. Fl. 17; cf. Nep. Them. 7; multa injuste fieri possunt, Cic. Fin. 2, 18; injuste facta, (Uretfærdigheder), id.; - superl., Sall. Jug. 85; — II) „overf."; morbus non injuste terret, (ikke uden Grund), Cels.

injustĭtĭa, ae, f., [injustus]: Uretfærdighed, uretfærdig Handlemaade (el. Handling), Ubillighed, osv.; - injustitiae duo genera sunt, unum eorum, qui etc., Cic. Off. 1, 7; cf. id. ibd. 13: totius autem injustitiae nulla capitalior est, quam eorum etc.; — II) „overf.": overdreven Strænghed, Ter. Heaut. 1, 1, 82.

in.justus, [2.in-], 3; I) „egenl.": uretfærdig, ubillig; - vir maleficus natura, et injustus, Cic.; ∾ noverca, (slem, ubillig), Virg. Ecl. 3, 33; - compar., homine imperito numquam quicquam injustius, qui etc., Ter. Ad. 1, 2, 18; superl., s. nedenf.; — II) „overf." om Begreber og Ting; A) „alm.": est injustus dolor aestimator rerum, Senec.; cf. Cic. d. Or. 2, 50; men „alleg.": injusto carpere dente, (i. e. iniquo el. maligno), Ovid. Pont. 3, 4, 74; men ∾ regna, id. Met. 5, 277, (den med Uret vundne Trone); injustitissima atque acerbissima incommoda, Cic. Fam. 5, 17; - ogs. m. in; id quam injustum in

patriam, etc., id. Off. 3, 21; — b) men neutr. injustum, absol. f. injustitia, Hor. Sat. 1, 3, 111; — B) „bef.": uforholdsmæssig; ut si etc., injusti oneris impositi tua culpa sit, Cic. Orat. 10; ∾ foenus, Liv. 42, 5; injusto sub fasce, Virg. Ge. 3, 346.

inl-; de saaledes begyndende Ord f. und. ill-. — inm-; de saaledes begyndende Ord f. und. imm-.

innăbĭlis, e, [2. in-, no]: uſkikket til Svømning; sic erat ··· innabilis unda, Ovid. Met. 1, 16. — in.narrăbĭlis, [2. in-], e: ikke til at fortælle, uudtalelig; ∾ soni, Lactant. — in.nascĭbĭlis, [2. in-], e: som ikke kan fødes el. opstaae; ∾ virtutem, id est deum, Tertull.

in.nascor, [1. in-], natus sum, 3, v. dep. n.; I) „alm.": at fødes el. voxe deri el. derpaa; c. abl. (praepos.), ogs. m. in, overf. ogs. c. dat., o. absol.; – Incultis urenda filix innascitur agris, Hor. Sat. 1, 3, 37; eodem solo innati, quod incolunt, Justin.; innata in cornibus cervi hedera, Plin.; Fauni innati triviis, Hor. A. P. 215; robora innata rupibus, Ovid.; men calvitium innatum, vid. Plin. 11, 47. — II) „bef." o. „ment.": at opstaae deri el. derhos el. dermed, at være medfødt; – non mihi avaritia innata est, Plaut.; cf. Plin. Pan. 20; quod in hac elatione ··· animi facillime pertinacia ··· innascitur, Cic. Off. 1, 19; cf. Caes. B. G. 1, 41; — III) partic. innatus, 3, ogs. som adject.; A) „alm.": medfødt, naturlig, osv.; – tectus murice innato, Ovid. Met. 1, 332; carbunculi innato fulgore radiantes, Plin.; — B) „bef." o. „ment."; habere insitam quandam, vel potius innatam cupiditatem scientiae, Cic.; cf. id. Top. 18: innata atque insita anteponi assumptis atque adventiciis; men alacritas naturaliter innata omnibus, Caes. B. C. 3, 92; cf. Plin. Pan. 20.

in.năto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at svømme ind deri; – quum pisciculi in concham hiantem innataverint, Cic. N. D. 2, 48; – oftere: at svømme derpaa el. deri; c. dat., (hvf. ogs. findes acc.), ogs. absol.; homines flumini innatant, (synke ikke deri), Plin. 8, 38; cf. Hor. Sat. 2, 4, 59; men „poet": undam innatat alnus, Virg. Ge. 2, 451; — B) „bef.": at udgyde sig derover; Nilus innatat terrae, (oversvømmer den), Plin.; Tiberis ··· innatat campis, Plin. Ep.; cf. Ovid. Pont. 4, 10, 63; — II) „overf." el. „alleg."; tenui vagus innatat unda Crinis, (bølger, bevæger sig bølgende), Val. Fl.; – men innatans illa verborum facilitas, (der ligesom flyder ovenpaa, d. e. som fremtræder el. viser sig), Quintil. 10, 7, 28. — 1. in.nātus, [2. in-], 3, adj.: ikke født, Tertull. — 2. innatus, 3: partic. af innascor.

in.nāvĭgābĭlis, [2. in-], e: useilbar, (fluvius), Liv. 5, 13. — innāvĭgans, tis, [1. in-, navigo]: som seiler derpaa, Mela 2, 1.

in.necto, [1. in-], xŭi, xum, 3, v. a.: knytter eller binder sammen; ombinder el. omvinder dermed; absol., oftere c. abl.; – taenia vittae Innectit ... comas, Virg. Aen. 7, 351; Et paribus palmas am rum innexuit armis, (i. e. cestibus), id. ibd. 5, 425; ∾ colla lacertis, (omslynge dermed), Ovid.; – partic. pass. ogs. c. acc. graec.; Queis (i. e. quibus vinculis) innexa pedem (columba), Virg. Aen. 5, 510; cf. id. ibd. 6, 281; — b) ogs. binder el. slynger derom; c. dat.; – ∾ vincla gutturi, Hor. Epod. 17, 72; men pass.: innecti cervicibus, Tac. Hist. 4, 46; — II) „fig.": forbinder el. forvikler dermed, indvikler deri; ligel. absol. el. c. dat.; – causas innecte morandi, Virg. Aen. 4, 51; – fraus innexa clienti, (de for ham lagte Snarer), ibd. 6, 604; innexus alicui per affinitatem, Tac. Ann. 6, 36; men innexus conscientiae alicujus, (nogens Medvider), id. ibd. 3, 30. — innervis, e, [2. in-, nervus]: afkræftet; ∾ animus, Sidon.; — 1. innexus, 3: partic. af innecto. — 2. innexus, us, m., [innecto]: inderlig Forbindelse; in abl., Appul.

innīsus, 3: partic. af flgd. — in.nītor, nixus (ogs. nisus) sum, v. dep. n.; I) „egenl.": støtter el. lener mig derpaa, holder mig dertil; c. abl. (praepos.), el. c. dat., ogs. m. in (c. acc. el. abl.), ogs. absol.; – scutis innixi, Caes.; innixus baculo, Ovid., hasta, Liv., hastae, Stat.; innixus in cubitum, Nep. Att. 21, in fratrem, (støttende sig paa ham), Plin., ligel. innisus fratri, Tac. Ann. 2, 29; templa innixa columnis, (som hvile derpaa), Ovid. Pont. 3, 2, 49; cf. id. Met. 7, 401; men scuta innixa humeris, (som trykke derimod), Liv. 8, 8; cannae ad innitendum, (hvorved Ranken holder sig i Veiret), Plin. 17, 35; — II) „fig.": at støtte sig derpaa, at bestaae el. opretholdes derved; – salutem suam incolumitate Pisonis inniti, Tac. Ann. 15, 60; tuis promissis freti et innixi, Plin. Pan. 66; omnia curae tutelaeque unius innixa, Quintil. 6, 1, 36; — B) „techn."; a) i Grammatiken; syllabae nostrae (quaedam) in b literam et d innituntur, (støtte sig el. endes derpaa), Quintil. 12, 10, 32; — b) „poet.": innixum sidus, Avien. Arat. 205, i. e. Engonasi. — innixus, 3: partic. af innitor.

in.no, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at svømme deri el. derpaa; – innabant pariter etc., Virg. Aen. 10, 222; men dummodo innare aquae (possent alvei: flyde paa Vandet), Liv. 21, 26; ligel. ∾ fluvio, Virg., pelago, id.; men id. Aen. 3, 143, c. acc.: fluviosque innare rapaces; cf. id. ibd. 8, 651; men marina aqua (abl.) innantibus beluis, Suet. Ner. 12; men Cic. N. D. 2, 39, absol.: fluitantes innantesque beluae; — B) „poet." ogs. at flyde derom, at beskylle; c. dat., Hor. Od. 3, 17, 7; — II) „overf.": at seile derpaa, at beseile; – quo levior classis vadoso mari innaret, Tac.; „poet." ogs.: Stygios lacus innare, (beseile dem), Virg. Aen. 6, 134. — in.nōbĭlĭtātus, [2. in-], 3, ligesom ignobilis: uadelig, Lamprid. Elag. 4.

in.nŏcens, [2. in-], tis, adj.; I) „alm." om Ting: uskadelig, uskyldig; – ∾ epistola, (som kunde læses af enhver), Cic. Fam. 5, 18; men Innocentis pocula Lesbii etc., Hor. Od. 1, 17, 21; – compar., nec est alius eis pomis innocentior cibus, Plin.; — II) „fig." om Personer og Characterer: som intet Ondt gjør; qui nihil nocet, Cic. Tusc. 5, 14; bf. retskaffen el. ustraffelig, osl.; – vir integer, innocens, religiosus, id. Verr. 4, 4; innocens si accusatus sit, etc., id. R. Am. 20; innocentissimo patre privatus, id. Verr. 2, 33; – ogs. c. gen.; adeo factorum innocens sum, Tac. Ann. 4, 34; ligel. innocens parricidii, Flor.; — b) ogs. om de hidhørende Begreber; – innocens et beata vita, Plin.; men innocenti sanguine perfundi, (i. e. innocentis sanguine), Tac. Agric. 45; men ∾ contentiones, Vell. 1, 11, (som føres uden Bitterhed); — B) navnl. ogs. om en Øvrighedsperson: uegennyttig, afholden; – cum innocente abstinentiā certabat (Cato), Sall. Catil. 57; per innocentes praetores recreari, Cic. Verr. Act. 1, 4; cf. Suet. Vitell. 2.

in.nŏcenter, adv. af innocens; I) „alm.": uskadeligen; – compar., innocentius decrescente luna (caeduntur arbores etc.), Plin. 18, 75; — II) „bef." o. „ethisk": uskyldigen, ustraffeligen, retskaffent; – ∾ vivere, Quintil.; opes innocenter paratae, modeste habitae, Tac. Ann. 4, 44; – innocentius agere, id. Hist. 1, 9; innocentissime acta vita, Auct. decl. in Sall. 2.

innŏcentĭa, ae, f., [innocens]; I) „alm." el. om Ting: Uskadelighed; – ∾ ferorum animalium, Plin. 37, 77; ∾ fumi etc., vid. Pallad. 1, 35; — II) „bef." o. „ethisk": Uskyldighed, Ustraffelighed, Retskaffenhed; – nam est innocentia affectio talis animi, quae noceat nemini, Cic. Tusc. 3, 8; rigidae innocentiae Cato erat, Liv. 39, 40; – ogs. Sædelighed el. rene Sæder, (opp. libido); vid. Crass. ap. Cic. Orat. 65, ogsaa Sall. Jug. 33; — B) navnl. ogs. om Øvrighedspersoner: Uegen-

nyttighed, Afholdenhed; vid. Cic. Manil. 13, o. Nep. Ar. 2; ligel. Caes. B. G. 1, 40: suam innocentiam tota vita ··· perspectam.

innŏcŭe, adv.; I) „alm.": uskadeligen, uden at gjøre Skade; – ∾ evadere per intervalla digitorum, (om de afskudte Pile), Suet. Dom. 19: — II) „bes." o. „ethisk": ustraffeligen; ∾ vivere, (uskyldigen, uden Brøde), Ovid. A. A. 1, 640; af — in.nŏcŭus, [2.in-], 3; I) „alm."; A) act.: uskadelig; m. o. ud. dat.; – imber leguminibus innocuus, Plin.; ∾ herba, Ovid.; ∾ litus, (hvor man finder Sikkerhed), Virg. Aen. 7, 229; men Innocuum ··· cui dedit ignis iter, (i. e. Aeneae), Ovid. Fast. 4, 800; — B) pass.: ubeskadiget, uskadt; sedere carinae Omnes innocuae, Virg. Aen. 10, 301; — II) „bes." o. „ethisk": uskyldig, ustraffelig; – viximus innocuae, Ovid. Met. 9, 373; men agere causas innocuas, (f. causas innocentium), id. Trist. 2, 273.

in.nōdo, avi, atum, 1, v. a.: tilbinder, tilsnører; ∾ guttur laquei nexibus, Amm.; – men „overf.": causa non multis ambagibus innodata, (ikke meget indviklet), Cod. Just. — innōmĭnābĭlis, e, [2. in-, nomino]: unævnelig, Appul.

in.nōtesco, [1. in-], tŭi, 3, v. n. inch.: at blive bekiendt, aliqua re, (derved), Phaedr. 1, 10; men Fallor? an nostris innotuit illa libellis? Ovid. Amor. 3, 12, 7; – ogs. ud. abl.; quae (carmina) vulgo innotuerunt, Suet. Ner. 42; — II) sild. ogs. erfarer, faaer at vide; ex quo innotuit tutor, se esse tutorem, Dig., inc.; — innōtĭtĭa, ae, f.: s. und. ignotitia. — in.nŏto, [1.in-], are, v. a.; ligesom annoto: anmærker, Hygin. Astron. 4, 1, inc. — in.nōtus, [2.in-], 3; ligesom ignotus: ubekiendt, Ammian., inc.

innŏvātĭo, onis f.: Fornyelse, Appul.; af — in.nŏvo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: fornyer; Labeo ··· innovare plurima instituit, Dig.; — II) „fig."; ∾ se ad aliquid, (vende tilbage dertil); – quum etc., quo te modo ad tuam intemperantiam innovasti? Cic. Pis. 36.

innoxĭe, adv.: uden Skade, uden at skade, Plin. 31, 45, inc.; — II) „fig." o. „ethisk": retskaffent, ustraffeligen, Minuc. Fel. Octav. 33; af — in.noxĭus, [2. in-], 3; I) act.: uskadelig; A) „alm."; – quaedam animalia indigenis innoxia, Plin.; ∾ vulnera, (ikke farlige), id.; ∾ saltus, (uden Rovdyr), id.; ∾ iter, (sikker Vei), Tac. Hist. 4, 20; – innoxium est, c. inf., (det er uden Fare), id. ibd. 3, 47; — II) „bes." o. „ethisk": som intet ondt gjør, uskyldig; – innocentem servum atque innoxium etc., Plaut. Capt. 3, 5, 7; maluit eum innoxium plecti, quam etc., Nep. Milt. 8; cf. Ovid. Met. 9, 628; — b) ogs. om Begreber; ∾ paupertas, (uforskyldt), Tac. Ann. 14, 31; – compar., animus innoxior, (al. innoxiior), Cato ap. Prisc.; men c. gen.: fax innoxia rapti, Auct. Aetn. 354, inc.; — II) pass.: ubeskadiget, ukrænket; hi magistratus ··· ipsi innoxii, florentes, etc., Sall. Catil. 40; cf. Tibull. 2, 5, 63; – men innoxium durare, (i. e. incorruptum), Colum. 12, 33; — b) „poet." ogs. m. ab; – gens a saevo serpentum innoxia morsu, Lucan. 9, 892; faba ··· a curculionibus innoxia, Colum. 2, 10.

in.nūbĭlo, [1.in-], are, v. a.: omskyer, fordunkler; (lapillos) rufo colore innubilari, Solin. 53; – ogs. „fig."; ∾ serenitatem tristitia, Augustin. — in.nūbĭlus, [2. in-], 3: uden Skyer; semper innubilus aether Integit, Lucr. 3, 21. — innŭbis, e, [2. in-, nubes]: = frgd.; ∾ dies, Senec. Herc. Oet. 238. — in.nūbo, [1.in-], psi, ptum, 3, v. n. (o. a.); om Fruentimmeret: at gifte sig ind deri, (el. ind i en Familie); c. dat., Ovid. Met. 7, 856; men Liv. 1, 34: quae innupsisset, (f. in quae el. in quam domum); — not.: innuptus, 3: ugift, vid. s. l. — innŭbus, 3, [2. in-, nubo]: uden Ægteskab, ugift; Innuba permaneo, (siger Sibylla), Ovid. Met. 14, 142; — II) „poet. overf.": ∾ laurus, (hvortil den ugifte Daphne var bleven forvandlet), id. ibd. 10, 92.

†in.nŭmĕrābĭlis, [2.in-], e: utallig, ikke til at tælle; ∾ multitudo, Cic., pecunia, id. Quint. 11; men ∾ series annorum, Hor. Od. 3, 30, 4; df. — innŭmĕrābĭlĭtas, atis, f.: utallig Mængde, mundorum, Cic. N. D. 1, 26, atomorum, id.; o. — innŭmĕrābĭlĭter, adv.: utallige Gange, Lucr. 5, 274. — in.nŭmĕrālis, [2. in-], e: utallig; ∾ numerus, Lucr. 2, 1085. — in.nŭmĕrātus, [2. in-], 3: utalt el. utallig, Tertull.

innŭmĕrus, 3, [2. in-, numerus, i,]: utallig; ∾ numero semina, Lucr. 2, 1054; ∾ multitudo, Plin.; ∾ gentes, Virg.; men ∾ hostis, Ovid. Trist. 5, 12, 20; cf. ∾ militis instar (Hector), id. Her. 10, 368; — not.: numeri innumeri, vid. Gell. 1, 24, (rimel. f. versus comici, quia numeri quidem sunt, sed lege soluti); – men Auson. Idyll. 4, 47, bruges numeri innumeri f. Prosa.

in.nŭo, [1. in-], ŭi, 3, v. n.: nikker el. vinker dertil; m. o. ud. dat.; – Abiens innuit mihi, Ter. Eun. 4, 5, 9; si innuerim, id. Ad. 2, 1, 17; cf. Liv. 8, 4: ubi innuerint, etc.

in.nuptus, [2.in-], 3, adj.: ugift, (men alene om Fruentimret); – pueri innuptaeque puellae, Virg. Ge. 4, 476; men innupta manus, Sil., (i. e. Amazones); – „poet." ogs. om Dyrene; innupta bos, Senec. Oed.; – ogs. som Epithet til visse Gudinder; Innupta Minerva, Virg. Aen. 1, 32, Phoebe, Ovid. Met. 1, 476; — B) ogs. „overf." innuptae nuptiae, Vet. Poët. ap. Cic. d. Or. 3, 58, ligesom ἄγαμος γάμος: Ægteskab, som ikke fortiener dette Navn, d. e. Boleri, odl.; (cf. insepulta sepultura, Cic. Phil. 1, 29); — II) ogs. som subst.: innupta, ae, f.: en Jomfru, Catull. 62, 6, o. id. 64, 78.

in.nūtrĭbĭlis, e, [2. in-], e: ikke nærende, jusculum, Coel. Aur. — in.nūtrĭo, [1.in-], ivi, itum, 4, v. a.: opføder el. opfostrer deri eller derved; c. abl. (praepos.), ogs. (overf.) c. dat.; – innutriri castris, (i Leiren), Sil., mari, (paa Søen), Plin. Ep. 9, 3; innutritus amplis opibus, (i el. til Besiddelse deraf), Suet. Aug. 3; – innutritus disciplinis, (oplært deri), Senec. Consol. ad Polyb. 21; — II) „fig."; certis ingeniis ··· innutriri etc., (faae sin Dannelse af visse Forfatteres Læsning), id. Ep. 2. — 1. innūtrītus, 3: partic. af innutrio. — 2. in.nutrītus, [2. in-], 3: som ikke bliver næret, uden Næring, Coel. Aur.

Ino, [i], gen. us o. onis, f., Ἰνώ: Datter af K. Cadmus og Gemalinde af Thebanerkongen Athamas, Moder til Learchus o. Melicerta, Stifmoder til Helle og Phrixus; – efter at Athamas i Raseri havde dræbt Learchus, flygtede hun med Melicerta, med hvem hun ogs. styrtede sig i Havet, hvorefter begge forvandledes til Havguddomme; og dyrkedes nu Ino som Leucothea, Romernes Matuta, men Melicerta som Palaemon el. Portumnus; – vid. Cic. Tusc. 1, 12, Ovid. Met. 4, 416 flgd., o. id. Fast. 6, 485 flgd.; s. ogs. Hygin. Fabb. 2 o. 4, oftere; — B) df. Inōus, 3, Melicerta, Virg. Ge. 1, 437; Inōi sinus, Ovid. Met. 4, 496; cf. id. A. Am. 3, 176; men ∾ Isthmus, (hvor Athamas oprettede Kamplege til Ino's Ære, Stat.

īnŏbaudĭentĭa, ae, f.: Ulydighed, Tertull.; af — īn.ŏbaudĭo, [2. in-], ire, v. n.: adlyder ikke, Tertull. — *īnŏbēdĭenter; adv.: ulydigen; Augustin.; o. — īnŏbēdĭentĭa, ae, f.: Ulydighed, Hieronym.; af — īn.ŏbēdĭo, [2. in-], ire, v. n.: adlyder ikke, Ambros.; df. — īnŏbēdus, 3: ulydig, Arnob., inc.

ĭn.oblector, [1. in-], ari, v. dep. n.: at fornøie sig deri el. derved, in aliquo, Tertull. — īn.oblītĕrātus, [2. in-], 3: uudslettet, uudslettelig; ∾ scientia, Tertull. — īn.oblītus, [2. in-], 3: som ikke glemmer, som altid mindes; – Semper inoblitā repetam tua

munera mente, Ovid. Pont. 4, 15, 37. — ĭn.obrŭtus, [2. in-], 3: ikke overvældet; effugit inobrutus undas, Ovid. Met. 7, 356.

ĭn.obscūrābĭlis, e, [2. in-, obscuro]: ikke til at fordunkle, Tertull. — ĭn.obscūro, [1. in-], are, v. a.: fordunkler, Cic. Phil. 9, 5, (hvor dog nu læses: obscurabit); inc. — ĭn.obseptus, [2. in-], 3: ikke tilspærret, d. e. aaben; ∾ foramina aurium, Lactant. — ĭn.obsĕquens, [2. in-], tis, adj.: som ikke giver efter; inobsequentes ··· frenis equi, Senec. Hippol. — ĭn.observābĭlis, [2. in-], e: umærkelig; ∾ error, Catull. 64, 115; ∾ cursus, Plin. — ĭn.observans, [2. in-], tis, adj.: uopmærksom; ∾ homines, Pallad.; df. — ĭnobservantĭa, ae, f.: Uopmærksomhed; df. Uregelmæssighed; vid. Suet. Aug. 76. — ĭn.observātus, [2. in-], 3: ikke iagttagen, ikke bemærket; ∾ sidera, Ovid. Fast. 3, 111; - ∾ tempus et incertum, Senec. — ĭn.obsŏlētus, [2. in-], 3: ikke forslidt; ∾ vestimenta, Tertull.

ĭn.occĭdŭus, [2. in-], 3: som ikke gaaer ned; ∾ axis, (Nordpolen), Lucan. 8, 175; — II) „overf."; ∾ ignes, (som ikke slukkes), Claudian.; ∾ visibus (spectare: med altid aabne Øine), Stat. — ĭn.occo, [1. in-], (avi), atum, 1, v. a.: nedharver; - quod jam inoccatum est (semen), Colum.; inoccare oportet, quae sparseris, id.

*ĭnŏcŭlātĭo, onis, f.: Inoculering el. Indpodning, Cato R. R. 42, Colum. 5, 11, oftere; ogs. Plin. 17, 23; o. — ĭnŏcŭlātor, oris, m.: der inoculerer el. indpoder, Plin. 18, 76; af — ĭn.ŏcŭlo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: inoculerer el. indpoder; ∾ arbores ficorum, Colum. 11, 2; — II) „overf.": bullis aureis inoculatus, (prydet el. smykket dermed), Appul.; - ogs. „alleg.": ad hunc justitiae affectum pectoribus inoculandum, (for at indprege den deri), Macrob.

ĭn.ŏdōro, [1. in-], are, v. a.: gior lugtende; ∾ halitus (acc.) mandentium, (om Løg), Colum. 11, 3. — ĭn.ŏdōrus, [2. in-], 3: uden Lugt, flos, Appul.; ∾ ossa, (som ikke ere salvede), Pers. 6, 35, (al. inhonora); inc.; — II) „overf."; ∾ animalia, Gell. 7, 6, (som mangle Lugtens Sands).

ĭnoffense, adv.: uden Anstød, uden Hindring; compar., ∾ transmittere, Gell. 6, 2; af — in.offensus, [2. in-], 3; I) „egenl.": som ikke støder derimod, som ikke støder sig; - inoffensum pedem referre, Tibull. 1, 7, 62; ∾ lumen oculorum, Pallad.; ∾ mare, (uhindret), vid. Virg. Aen. 10, 292; — b) „poet." ogs.: hvorpaa man ikke støder sig, meta, Lucan. 8, 201; ∾ viā currere, Martial. 14, 209; Detur inoffensae tibi vitae tangere metam, Ovid. Trist. 1, 9, in.; — II) „fig.": som skrider let frem, uden Anstød, uden Vanskelighed; - inoffensa et molliter lapsa oratio, Senec. Ep. 52; ∾ cursu honorum etc., Tac. Hist. 1, 48; - navnl. om Orddannelsen og Ordforbindelsen; vid. Quintil. 1, 1, 31, o. id. 1, 10, 23.

ĭnoffĭcĭōsĭtas, atis, f.: Uhøflighed, Salvian.; af — ĭn.offĭcĭōsus, [2. in-], 3: som ikke opfylder sine Pligter, dei, (i. e. erga deum), Tertull.; ligel. inofficiosus patrono, (f. in patronum), Dig.; - testamentum non inofficiosum, Cic. Verr. 3, 42; — II) „bef.": inofficiosus in aliquem: uhøflig el. uartig imod nogen; - aliter fuissemus in hos inofficiosi, Cic. Att. 13, 27.

ĭn.ŏlens, [2. in-], tis, adj.: ikke lugtende, uden Lugt, olivum, Lucr. 2, 850. — ĭn.ŏlesco, [1. in-], ēvi, ētum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at voxe el. groe sammen dermed el. ind deri; m. o. ud. dat., ogs. m. in; A) „egenl."; - ∾ libro (germen), Virg. Ge. 2, 76; tradux ··· dum inolescat, Colum.; cf. Virg. Aen. 6, 738; — B) „overf."; inoleverat linguae illius vox etc., vid. Gell. 5, 21; meditando inolescere menti, Auson.; — II) act.: indplanter deri; - natura nobis inolevit amorem nostri, Gell. 12, 5; in moribus inolescendis, id. 12, 1.

ĭn.ōmĭnālis, [2. in-], e: ildevarslende, ulykkelig; ∾ dies, Gell. 5, 17. — ĭn.ōmĭnātus, [2. in-], 3: ulykkelig; ∾ cubilia, Hor. Epod. 16, 38. — ĭn.ŏpāco, [1. in-], are, v. a.: beskygger, Colum. — 1. ĭn.ŏpĕrātus, [2. in-], 3, adj.: ubeskæftiget, uvirksom, Tertull.; — 2. ĭnŏpĕrātus, 3: partic. af flgd. — in.ŏpĕror, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: bevirker el. indbringer deri, Tertull. — ĭn.ŏpertus, [2. in-], 3: ubedækket: capite inoperto, (med blottet Hovede), Senec.; — II) „overf.": inoperta veritas, id.

ĭnŏpĭa, ae, f., [inops]: Mangel; I) „alm."; ∾ argenti, Plaut.; ∾ summa rerum omnium, Caes.; mederi inopiae rei frumentariae, id.; cf. Sall. Jug. 91; men affici inopia consilii, Cic. Att. 6, 3; ∾ occasionis, Suet., remedii, Tac., advocatorum, id.; — — II) „bef.": Mangel paa det Nødvendige, Nød, Trang; - inopiae opem ferre, Plaut.; propter imbecillitatem atque inopiam ··· desiderata amicitia, Cic. Lael. 8; cf. id. ibd. 9; ad pudendam inopiam delabi, Tac.; manuum mercede inopiam tolerare, Sall. Catil. 38; in inopia et fame etc., Cic. Off. 3, 12; inopiam alicui facere, Tac. Hist. 3, 28; inopiam vitare, Caes.; cf. id. B. C. 1, 48, ogs. Liv. 23, 29, ogs. id. 4, 12; — B) df. „overf."; 1) forladt el. hielpeløs Tilstand; - praesidio esse contra vim et gratiam solitudini atque inopiae, Cic. Quint. 1; cf. id. ibd. 27, o. id. Cluent. 20; men inopia locorum, Vell. 2, 54, o. Senec. ad Helv. 12: disse Egnes Armod el. Mangel paa det Nødvendige; — 2) Foredragets Armod; - sed cavenda est presso illi oratori inopia et jejunitas, Cic. Brut. 50.

ĭn.ŏpīnābĭlis, [2. in-], e: hvad ingen formoder, hvorpaa ingen har tænkt, latebra, Gell. 17, 9; - men id. ibd. 12: infames materiae, sive ··· inopinabiles, etc. — ĭn.ŏpīnans, [2. in-], tis, adj.: som intet formoder, som lader sig overraske; vid. Caes. B. G. 1, 12, o. id. ibd. 6, 26; ligel. imprudente et inopinante Curione, id. B. C. 2, 3; df. — ĭnŏpīnanter, adv.: uformodentligen, overraskende, Suet. Tib. 60.

*ĭnŏpīnāte, adv.: = flgd.; quos inopinate occupavit (hostium adventus), Senec. ad Helv. 5; o. — ĭnŏpīnāto, abl. som adv.: f. und. flgd.; af — 1. ĭn.ŏpīnātus, [2. in-], 3: uformodet el. overraskende; - ∾ adventus classis, Vell. 2, 79; finis vitae repentinus et inopinatus, Suet. Caes. 87; ∾ malum, Caes.; ∾ fraus, Sil.; - quum hoc illi improvisum et inopinatum accidisset, Cic. Verr. 2, 28; ligel. neque hoc tam re est, quam dictu, inopinatum et mirabile, id. Parad. 5, 1; - superl., ∾ sensus, Augustin.; — — II) subst., inopinatum, i, n.: det Uformodede; nihil inopinati accidit, Cic. Tusc. 3, 31; plura inopinata, Plin. Pan.; - bb) df. som adv.; a) ex inopinato: uformodentligen, uventet, observare, Cic. N. D. 2, 48; ligel. repente et ex inopinato etc., Suet. Galb. 10; — b) inopinato: = flgd.; - ∾ irrumpere in castra, Liv. 26, 6. — 2. inopinatus, 3: f. und. flgd.

ĭn.ŏpīnor, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: mener, troer; - Verrii, inopinor, Flacci erat (liber), Gell. 18, 7; inc.; - inopinatus, m. acc. c. inf., Jul. Val. R. G. Al. M. — ĭn.ŏpīnus, 3: uventet, uformodet; ∾ quies, Virg., Fors, id.; cf. id. Aen. 6, 104; ∾ visus, Ovid.; ∾ siccitas, Plin. Pan.

ĭnŏpĭōsus, 3, [ĭnopia]: som høiligen mangler noget; (forel. Ord); c. gen.; res dubias, egenas, inopiosas consilii, Plaut. Poen., in. — inoppidatus, 3, [2. in-, oppidum]: uden Byer, Sidon. — in.opportūnus, [2. in-], 3: ubeqvem el. uskikket dertil; m. Negation o. c. dat., Cic. d. Or. 3, 5: est in eo loco sedes huic nostro non inopportuna sermoni.

ĭnops, ŏpis, adj., [2. in-, opis]: hielpeløs, uden Hielp; I) „alm."; a) m. ab; - sic inopes et ab amicis

et ab existimatione, Cic. Att. 1, 1; — b) „poet." ogſ. c. inf.; inopes laudis conscendere currum, (uden Evne dertil), Propert. 2, 10, 23; — c) absol.; - inopes relicti a duce, Cic. Verr. 5, 34; cf. Liv. 9, 1, o. Virg. Aen. 9, 290; — B) „overf." om Talercn og Foredraget; maver el. tør, odl.; - non erat abundans, non inops tamen, Cic. Brut. 67; cf. id. ibd. 70; men id. ibd. 76: inops ad ornandum (disciplina), etc.; men id. Fin. 1, 3: linguam Latinam non modo non inopem, sed etc.; — II) „beſ.": hielpeløs ifølge Mangel el. Armod, fattig, trængende, forarmet; a) absol.; - hic pauperes res sunt inopesque, Plaut.; aerarium inops et exhaustum, Cic. Verr. 3, 70; — b) oftere c. gen.; - inops humanitatis, Cic. d. Or. 2, 10, amicorum, id. Lael. 15; inops auxilii humani (senatus), Liv. 3, 7; - terra inops pacis, Ovid.; provinciae, nec virorum inopes, et etc., Tac. Hist. 2, 67; — B) „fig."; inopis ··· (et) pusilli ··· animi etc., (aandsfattig og forknyt), vid. Hor. Sat. 1, 4, 17; adversus atque inops amor, Lucr. 4, 1138; cf. Ovid. Ib. 21.

ĭn.optābĭlis, [2.in-], e: lidet ønſkelig, ubehagelig, Appul. — ĭn.optātus, [2.in-], 3: ikke ønſket el. uønſket; - lacrima est indicium rei inoptatae, Senec. — Inōpus, i, m., Ἰνωπός: Kilde og Flod paa Øen Delos, Plin. 2, 106, Val. Fl.

ĭnōrābĭlis, e, [2.in-, oro], forcl. f. inexorabilis: ſom ikke bevæges ved Bønner; sed pervico Ajax animo atque inorabili, Attius ap. Non.; inc. — ĭn.ōrātus, [2.in-], 3: ſom ikke er bleven formeligen foredraget; re inorata etc., vid. Cic. R. Am. 9.

ĭnordĭnālĭter, adv., [2.in-, ordinalis]: uordenligen, uden beſtemt Orden, Coel. Aur. — *inordĭnāte, adv.: uordenligen, til ubeſtemte Tider, (redire febres), Cels.; o. — ĭnordĭnātim, adv.: i Uorden, (incedere aciem), Ammian.; — [inordinatus]. — ĭn.ordĭnātio, [2.in-], onis, f.: Uorden, Forvirring, Appul. — ĭn.ordĭnātus, [2.in-], 3: uordenlig, i Uorden; - ∾ et incompositi milites, Liv. 22, 50; - superl., ∾ pili, Plin. 22, 46; — II) bſ. subst. inordinatum, i, n.: Uorden, Forvirring; - idque ex inordinato in ordinem reduxit, Cic. Univ. 3. — ĭn.ordĭno, [1.in-], are, v. a.: ordner, bringer i Orden, Colum. 11, 3, inc.

ĭn.ŏrior, [1.in-], iri, v. dep. n.: derhos at opſtaae el. viſe ſig; - quid si memoria eorum inoriretur, qui etc., (kom man til at tænke paa dem), Tac. Ann. 11, 23, inc. — ĭnormis, e: eftercl. Biform af enormis, Spartian.; inc.; bſ. — inormitas, atis, f.: = enormitas, Cod. Theod. — ĭnornate, adv.: uſmykket, uden Prydelſe; non inornate dicere, Auct. ad Her. 4, 31; - compar., ∾ scribere res, Fronto; af — ĭn.ornātus, [2.in-], 3: upyntet, uſmykket, mulieres, Cic. Orat. 23, comae, Ovid.; — b) navnl. ogſ. m. Henſyn paa Talen; Lysias tenuis et inornatus, Cic. Orat. 9; inornata et dominantia nomina ··· verbaque, (ſom almindeligen ere i Brug), Hor. A. P. 234; — II) „overf.": ubeſungen, Hor. Od. 4, 9, 31. — ĭn.orno, [1. in-], are, v. a.: ſmykker, pryder, Tertull. — ĭn.ōro, are, v. a., [1. in-, 1. ora]: bekrandſer Randen; ∾ calicem, Tertull. — ĭnōrus, 3, [2.in-, 1. os]: uden Mund; inoras ostreas etc., Turpil. ap. Non.

ĭn.ōtĭōsus, [2.in-], 3: ikke ørkesløs, d. e. travl el. urolig; ∾ actio, vid. Quintil. 11, 3, 183; — Inōus, 3: ſ. und. Ino. — inp-; de ſaaledes begyndende Ord ſ. und. imp-.

in.quaesītus, [2.in-], 3: uopſøgt, Tertull. — inquam: ſ. und. inquio. — 1.in.quĭes, [2.in-], ētis, f.: Uro, Forſtyrrelſe; ∾ nocturna, Plin. 14, 28; bſ. — 2. inquies, ētis, adj.: urolig, forſtyrret; - ∾ genus humanum et indomitum, Sall. frgm. ap. Prisc.; ∾ animus pascitur opere, Plin. praef.; Germanus haud minus inquies spe, cupidine, Tac. Ann. 1, 68; inquies animo, id.; vir inquies, Vell. 2, 68.

*inquĭētātĭo, onis, f.: ſtærk Bevægelſe; navnl. Søgang el. Brænding, Senec. Suas. 2; men ∾ capitum, Liv. 22, 17, inc.; o. — ĭnquĭētātor, oris, m.: ſom oprører el. forſtyrrer; ∾ animarum, Tertull.; — [inquieto]. — *inquĭēte, adv.: uden Ro, uden Ophør; ∾ flagrare, Solin.; - compar., Ammian.; — inquĭēto, avi, atum, 1, v. a.: foruroliger, forſtyrrer; - ne quem officii causa inquietaret, Suet. Aug. 53; ∾ aliquem litibus, id. Ner. 34; ∾ mentem opiniones inter se contrariae, Senec. Vit. beat. 12; - inquietatos custodes umbris, Suet. Calig. 59; o. — inquĭētūdo, ĭnis, f.: feberagtig Uro el. Forſtyrrelſe i Legemet, Marc. Emp.; ∾ capitis, Solin.; - ogſ. Forbryderens indre Forſtyrrelſe, Senec. Ben. 2, 8; af — in.quĭētus, [2.in-], 3: urolig, forſtyrret; bſ. „poet." om det oprørte Hav, Hor. Od. 3, 3, 3; - oftere „ment."; ∾ animus, Liv. 1, 46; ∾ ingenia et in novas res avida, id. 22, 21; - compar., Ammian.; superl., Senec. Benef. 7, 22.

ĭnquĭlīnātus, us, m.: Beboelſe uden Eiendomsret, at boe tilleie, Tertull.; af — 1.inquĭlīnus, -a, m. o. f., [f. incolinus, af incolo]: Indvaaner uden Eiendomsret, (ſom boer tilleie, opp. dominus), Cic. Phil. 2, 41; inquilinos privatarum aedium et insularum etc., Suet. Ner. 44; - ogſ. „alm.": Indvaaner, (hujus) vici etc., Plin. 21, 43; - ogſ. ſom boer med el. hos en anden, Martial. 1, 37; — II) „fig.": ſom uberettiget trænger ſig ind; non discipulos philosophorum, sed inquilinos etc., Senec. Ep. 108; - men anima inquilina carnis, Tertull.; bſ. — 2. inquĭlīnus, 3: af fremmed Fødſel; - ∾ civis etc., vid. Sall. Catil. 31.

*inquĭnāmentum, i, n.: Smuds, Skarn, Vitruv. 8, 5, o. Gell. 2, 6; o. — inquĭnāte, adv.: ſmudſigen; bſ. „overf.": ∾ loqui, Cic. Brut. 37, (føre et urent el. barbariſk Sprog); af — inquĭno, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, cunire, vid. Fest. p. 39, coenum]: tilſmudſer; I) „egentl."; ∾ vestem, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 37; - men Ovid. Fast. 4, 928: Ruris opes niteant, inquinet arma situs! men id. Met. 14, 56: ∾ aquas venenis, (forgifte); - bis murice vellus inquinatum, (togange farvet dermed), Martial. 4, 4; hyſ. ſild. „alleg.": litteris satis inquinatus, (i. e. imbutus), Petron.; — II) „fig.": nedværdiger, beſudler; - ∾ officiosam amicitiam nomine criminoso, Cic. Planc. 19; ∾ senatum ··· libertinorum filiis lectis, Liv. 9, 46; ∾ famam alterius, id. 29, 37; cf. Cic. Phil. 2, 17; - ∾ se vitiis atque flagitiis, id. R. Am. 24; beſ. ogſ. Hor. Od. 3, 6, 17, o. id. Epod. 16, 64; — III) partic. inquĭnātus, 3, ogſ. ſom adj.; A) ſom er tilſat el. farvet dermed; hyſ. „alleg.", Senec. Ep. 59: (istis vitiis) non inquinati sumus, sed infecti; — B) om Talen: uren el. ſmudſig; ∾ versus, Cic. Orat. 48; est vitiosum in verbis, si inquinatum etc., (plat el. pøbelagtigt), id. Opt. Gen. Or. 3; — C) „ethiſk": ſmudſig, ſkændig, uhumſk; - hominem ··· vita omni inquinatum etc., Cic. Coel. 32; quis in voluptatibus inquinatior? id. ibd. 6; cf. id. Fl. 22; ratio inquinatissima, id. Off. 2, 6; ſ. ogſ. id. R. Am. 24.

inquio, ſædv. inquam, verb. defect., [beſl. m. ἐνέπω]; (deraf findes Formerne: inquimus, Hor.; inquitis, Arnob.; inquiunt, Cic.; inquibat el. inquiebat, id.; inquisti, id.; inquies, Catull.; inquiet, Cic.; inque, Ter.; inquito, Plaut.; - ſiger; I) ved Anførelſen af nogens Ord; vid. Cic. Lael. 1; ligel. Juppiter, inquit, tuis avibus jussus etc., Liv. 1, 12; ligel. quoniam, inquit, victoriae patriae repugnas, Nep. Alcib. 8; cf. Cic. Catil. 3, 5; ligel. eccum me, inque: her er jeg, ſig! Ter. Heaut. 4, 7, in; ita dii faxint, inquito! Plaut. Aul. 4, 10, 53; — b) ogſ. c. dat.; en, inquit

mihi, haec etc., Cic. Att. 5, 1; — B) ved eftertrykkelig Gjentagelse af det allerede Anførte; - vid. Lucr. 2, 257; ligel. in foro etc., in foro, inquam, Syracusis, etc., Cic. Verr. 4, 29; cf. id. Phil. 2, 44; men id. Att. 1, 20: per mihi, per, inquam, gratum mihi feceris, si etc.; — II) i Indvendinger, omtr. vort: siger man, heder det, odl.; - vid. Cic. Leg. 3, 24, o. id. Cluent. 34; — not.: inquit er undertiden udfaldet ved Ellipse; vid. Phaedr. 5, 5, 38; - omvendt findes det ogs. pleonastisk, Nep. Hannib. 2, hoc adjunxit: pater, inquit, meus etc.; - endel. bliver det undert. gientaget; vid. Cic. N. D. 1, 7, o. id. d. Or. 2, 3 o. 74.

inquīro, sīvi, sītum, 3, v. a. (o. n.), [1. in-, quaero]: opsøger, søger at finde; - priusquam ordine omnia inquisissent, Liv. 27, 7; - Flaminii corpus magna cum cura inquisitum etc., id. ibd.; rem inquisitam (deferre), id. 10, 40; ad sedes inquirendas (proficisci), Justin. 3, 4; — II) „fig."; A) „alm.": undersøger, efterforsker, anstiller Undersøgelse derover el. derefter; - vera illa honestas, quam virtus maxime inquirit, Cic. Tusc. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 3, 28; - ogs. m. Objectssætning; Primum nam inquiram, quid sit furere, id. ibd. 2, 3, 41; hvf. pass. impers.: quum inquiritur, quid sequatur, Cic. d. Or. 3, 29; - ogs. m. de o. in; parum diligenter inquisisse de opere, quod etc., Quintil. 3, 11, 21; patrios inquirit in annos, (hvorlænge Faderen endnu har at leve), Ovid. Met. 1, 148; men Cic. Brut. 82: nimium inquirens in se, (altfor stræng imod sig selv); cf. Tac. Germ. 34: obstitit in se ··· inquiri; — B) „bes." i Retssproget: at anstille retlig Undersøgelse, in aliquem: imod nogen; vid. Cic. Mur. 21, o. id. Verr. 4, 65; ogs. absol.: inquirendi diem etc., id. ibd. Act. 1, 2; men inquisitum missi de iis, quorum etc., Liv. 40, 20.

inquisitĭo, onis, f., [inquiro]: Opsøgen el. Sammensøgen; - ∾ novorum militum, Curt., corporum, Plin. 8, 44; sed tu, cave, inquistioni mihi sis, (at jeg skal lede efter dig), Plaut. Cas. 3, 1, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Undersøgelse, Efterforskning; - hominis est propria veri inquisitio atque investigatio, Cic. Off. 1, 4; — B) „bes." i Retssproget: retlig Undersøgelse for at begrunde en Anklage; - contra inquisitionem accusatoris (defendi), Cic. Verr. 2, 4; cf. id. Mur. 21; - inquisitionem postulare in aliquem, Plin. Ep.; ∾ annuam impetrare, Tac. Ann. 13, 43; cf. id. Agric. 2.

inquisītor, oris, m., [inquiro]; I) „egenl.": som opsøger el. opleder, navnl. de Proscriberede, Suet. Caes. 1; ogs. en Jæger, Plin. 8, 61; men inquisitores algae, vid. Juvenal. 4, 49; — II) non opificem verborum, sed rerum inquisitorem decet esse sapientem etc., Cic. ap. Augustin.; ∾ rerum naturae, Senec.; — B) „bes." i Retssproget: som samler Beviser for at begynde en Anklage; ille Achaicus inquisitor etc., Cic. Verr. Act. 1, 2; cf. Plin. Ep. 3, 9, o. Tac. Ann. 15, 66. — 1. inquīsītus, 3: partic. af inquiro. — 2. inquīsītus, [2. in-], 3: som ikke er undersøgt; ∾ res, Plaut., quaestio, id.

inr-; de saaledes begyndende Ord s. und. irr-. — in.sălūbris, [2. in-], bre; I) „egenl.": usund, skadelig for Sundheden; - ∾ fundus el. ager, (med usund Jordbund), Colum., Plin.; compar., quod est insalubrius etc., Gell. 19, 5; superl., insaluberrimum (vinum fumo veteratum), Plin. 23, 22; — II) „overf.": utienlig, skadelig; c. dat.; - insalubre est colono, m. acc. c. inf., Plin 17, 2; — hf. adv. insălūbriter, indulgere naturae, Salvian. — in.sălūtātus, [2. in-], 3: ikke hilset, Sidon.; - men Virg. Aen. 9, 208, m. Tmesis: Inque salutatam, (f. insalutamque).

in.sānābĭlis, e; I) „egenl.": uhelbredelig, morbus, Cic., venenum, Plin.; - ogs. absol.; insanabilibus remedia adhibere, Curt.; — II) „fig.": uforbedrelig, ingenium, Liv. 1, 28; men ∾ contumeliae, (ikke til at udsone), Cic. Orat. 26; men „alleg.": tribus Anticyris insanabile caput, Hor. A. P. 300; - men Liv. 28, 25: quod nihil tristius, nec insanabilius esset.

insāne, adv. af insanus: affindigen, uforstandigen, uden Maal og Maade, amare, Plaut. Curc. 1, 3, 20; - compar., Hor. Sat. 1, 10, 34; superl., Augustin.; — II) „overf.": umaadeligen, indtil Raseri: - esuriens insane bene, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 24.

insānĭa, ae, f., [insanus]; I) „egenl.": Sindssvaghed, (mentis aegrotatio et morbus, Cic. Tusc. 3, 4), Sindsforvirring, (mens tranquillitate quadam constantiaque vacua, id. ibd.; cf. id. ibd.: ut furor in sapientem cadere possit, non possit insania, etc.); - ogs. „alm.": Raseri, Affindighed; furorem et insaniam optare vobis, in quam incidistis, id. Pis. 26; - scelerata insania belli, Virg. Aen. 7, 461; concupiscere ad insaniam, Cic.; adigere ad insaniam, Ter.; - ligel. in pl.: incideram in hominum ··· insanias, Cic. Fam. 4, 1; cf. Plaut. Aul. 4, 4, 15; — b) ogs. Hiernens Forstyrrelse, Cels. 3, 18; — II) „fig."; A) rasende Overdrivelse, umaadelig Størrelse; - ∾ ceterarum villarum, (deres overdrevne Pragt), Cic. Qu. Fr. 3, 1; ∾ libidinum, id., mensarum, vestium, Plin.; cf. Liv. 7, 2; — B) lignelsesvis ogs. Overdrivelse i Foredraget; insulsitatem et insolentiam, tamquam insaniam quandam orationis, odit, Cic. Brut. 82; — C) poetisk Begeistring; Auditis? an me ludit amabilis Insania? Hor. Od. 3, 4, 6.

insānĭo, īvi o. ĭi, ītum, 4, v. n., [insanus]; I) „egenl.": raser el. er affindig ifølge Sygdom, Cels. 3, 18; mederi insanientibus, Plin. 25, 22; cf. Cic. Verr. 4, 18: ut insanire et furere omnibus videatur; nisi ego insanio, id. Att. 7, 10; men ∾ cum ratione, Ter. Eun. 1, 1, 18, cf. Hor. Sat. 2, 3, 271; - ogs. om Dyrene, Plin. 2, 76; — II) „overf.": at rase, at handle som en Rasende; insanire libet quoniam tibi, Virg. Ecl. 3, 36; - men om Foredraget: corruptum dicendi genus, quod specie libertatis insanit, Quintil. 12, 10, 73; - men om den Byggelystne, Auct. ad Her. 4, 50; cf. Hor. Sat. 2, 3, 61: insanit ··· statuas emendo; men Ter. Phorm. 4, 3, 37: insanibat, (f. insaniebat: forlangte som en gal Mand); — bb) ogsaa at mærke; a) c. acc.; ∾ errorem, Hor., stultitiam, id.; men ∾ solennia, (paa hver Mands Vis), id. Ep. 1, 1, 101; men seros insanit amores, Propert. 2, 25, 25; dog ogs. Senec. Vit. beat. 12: ∾ hilarem insaniam, ac per risum furere; — b) m. in c. acc.; ∾ in libertinas, Hor. Sat. 1, 2, 49; ligel. Cic. Orat. 69: in alienos insanus insanisti; — c) impers.; in qua (domo totiens) insanitur a patre, Senec. Controv. 2, 9; — not.; insanientem sapientiam kalder Hor. Od. 1, 34, 2, Epikurs Lære, der benægter Guddommens Forsyn.

insānĭtas, atis, f.: Usundhed, Sygelighed, Sygdom; - insipientia, quasi insanitas quaedam, Cic. Tusc. 3, 5; cf. id. ibd. 3, 4; o. — insānĭter, adv.: = insane; lucet nimium insaniter, Pompon. ap. Non.; — [flgd.].

in.sānus, [2. in-], 3; ikke sund, sygelig el. syg; men sædv. om Sielen; I) „egenl.": affindig, rasende, fra Forstanden; - quod idem contingit insanis, ut etc., Cic. Acad. 2, 17; — II) „overf."; A) affindig el. rasende, der handler som en Rasende; - Hic prorsus homines ex stultis insanos facit, Ter. Eun. 2, 2, 23; acrior et insanior cupiditas, Cic.; insanissima concio, id.; cf. id. R. Am. 12, ogs. Virg. Aen. 9, 760, o. id. Ecl. 10, 44; men ∾ forum, (hvor der hersker Forvirring), Propert.; ligel. ∾ nox, (hvori der rases), id.; — B) ogs. om Ting: rasende el. uhyre, odl.; - insani fluctus, Virg., venti, Tibull.; cf. Hor. Od. 3, 7, 6; men insanae vites, (som bære tregange), Plin. 16, 50; men ∾ montes, (af deres Høide), Liv. 3, 39, o. Flor. 2, 6; — C) som fremkalder Affindighed el. Forstyrrelse; -

∾ laurus, vid. Plin. 16, 89; ∾ herba, Senec. Samm., ∾ fames, Lucan.; — D) rasende, overdreven, uhyre; substructionum insanis molibus etc., Cic. Mil. 31; cf. Plin. 36, 2; insanus labor, Virg.; ∾ trepidatio, Liv. 32, 17; cf. Hor. Sat. 2, 2, 5; — E) begeistret; insanam vatem aspicies etc., Virg. Aen. 3, 443; — not.: neutr. insanum ogs. som adv., f. insane: uhyre, umaadeligen; – quid porticum (sc. judicas)? Th. insanum bonam, Plaut. Most. 3, 3, 5; cf. id. Bacch. 4, 5, in.

†insătĭābĭlis, e, [2. in-, 1. satio]; I) „alm.": umættelig, ikke til at mætte el. tilfredsstille; ∾ avaritia, Sall., crudelitas, Cic.; – ogs. c. gen.; ∾ sanguinis, Justin.; men Liv. 4, 13: (animus) insatiabilis eo (i. e. in eo), quod fortuna spondet; — II) „bef.": hvoraf man ikke kan blive mæt; df. om Naturens Frembringelser: uendelig, mangfoldig; – ∾ varietate distingui, Cic. N. D. 2, 39; nulla est enim insatiabilior species, nulla pulchrior, id. ibd. 62; df. — insătĭābĭlĭter, adv.: umætteligen, uden Ophør; ∾ deflere, Lucr., desidere in re inani, Plin. Ep. 9, 6; cf. Tac. Ann. 4, 38.

in.sătĭātus, [2. in-], 3: umættet el. umættelig; ∾ ardor eundi, Stat. – in.sătĭĕtas, [2. in-], atis, f.: Umættelighed; in pl., Plaut. Aul. 3, 5, 13. — in.sătŭrābĭlis, [2. in-], e: umættelig; manebat insaturabile abdomen, copiae deficiebant, Cic. Sest. 51; df. — insătŭrābĭlĭter, adv.: umætteligen, annis praeteritis expleri, (om Saturnus), Cic. N. D. 2, 25. — in.sătŭrātus, [2. in-], 3: umættet; df. „poet.": noverca insaturata odiis, Avien. Arat. 183.

inscalpo, inscalptus: f. und. insculpo, etc. — inscendo, di, sum, 3, v. n. (o. a.), [1. in-, scando]: stiger derop el. derind el. ind deri; – ∾ in arborem, Plaut., in lectum, id., supra pilam, Cato; – ogs. c. acc. (praepos.): bestiger, quadrigas, Plaut., scenam, Tac. Ann. 4, 14, equum, Suet.; hvf. pass.: inscenso equo, id. Tit. 4; — b) absol.: inscendere (sc. navim el. in navim: gaae ombord), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 37; — not.: som act. ogs. om Parringen, Appul.; df. — inscensĭo, onis, f.: Bestigen; ∾ in navim, Plaut. Rud. 2, 6, 19. — 1. inscensus, 3: partic. af inscendo. — 2. inscensus, us, m., [inscendo]: Bespringen el. Parring; ∾ equarum, Appul.

inscie, adv. af inscius: uvitterligen, enfoldigen, Appul. — 1. in.sciens, tis, adj.: uvidende, ifølge Uvidenhed; – si peccavi, insciens feci, Ter. Heaut. 4, 1, 19; cf. Cic. Balb. 5: utrum ··· inscientem fecisse, an scientem; ligel. me insciente etc., Cic. Fam. 5, 2; — II) „overf.": uvidende, enfoldig, dum; abi, insciens, (du Enfoldige)! Ter. Phorm. 1, 2, 9. — 2. in.sciens, [1. in], tis, adj.: vidende; insciente domino, med Herrens Vidende, Dig., inc. — inscienter, adv. af 1. insciens: uvidende, ukyndigen; – ∾ inflata tuba a Graeculo, Liv. 23, 10; si etc., inscienter facias, Cic. Top. 8; – superl., Hygin.

inscientĭa, ae, f., [insciens]: Uvidenhed; I) „alm.": Mangel paa Kundskab el. Indsigt, Vankundighed, odl.; – quod inscientia multa versaretur in vita, Cic. Acad. 2, 47; cf. id. Sull. 14; – ogs. c. gen. subj.; ex inscientia vulgi, Caes. B. G. 7, 43; ∾ medicorum, Plin.; – ogs. c. gen. obj.; ∾ belli, Nep., locorum, Caes., lini (sc. elaborandi), id. B. G. 3, 13; — II) „bef." i Philosophien: den Uvidenhed, som ansporer til Forskning; – causam id est principium philosophiae esse inscientiam, Cic. N. D. 1, 1; – ogs. Mangel paa fuldkommen el. apodictisk Vished; si (sensum) ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset, scientiam, sin aliter, inscientiam nominabat, id. Acad. 1, 11.

*inscite, adv.: ukyndigen, uforstandigen, daarligen; – naves inscite factas etc., Liv. 36, 43; men m. Negation: non inscite nugari, (ret artigen), Cic. Div. 2, 13; – superl., ∾ petere, Gell. 10, 16; o. — inscitĭa, ae, f.: Uvidenhed; ogs. Ukyndighed, Uerfarenhed, Udygtighed; – oftest c. gen. obj.; naves amissae per insciliam regendi, Tac. Agric. 28; ligel. ∾ negotii gerendi, Cic., earum rerum, quae etc., id. d. Or. 1, 22; cf. id. Off. 1, 40; ∾ sanctarum legum, Hor. Sat. 2, 1, 81, veri, id., rei publicae, Tac., artis, Suet.; men Tac. Hist. 11, 25: inscitia erga domum suam; – dog ogs. c. gen. subj.; per inscitiam ceterorum, id. Hist. 1, 54, (uden at de øvrige vidste deraf); – ogs. absol.: quo fidem inscitiae pararet, id. Ann. 15, 58; – ligel. absol. (o. forcl.): Dumhed, Enfoldighed, Ubesindighed; Male mereri de immerente, inscitia est, Plaut. Curc. 1, 3, 29; cf. Ter. Eun. 5, 9, 41; – (eftercl.) ogs. in pl.: Pannoniorum inscitias, Fronto.

inscĭtŭlus, 3, demin.: noget uerfaren el. raa; df. m. Negation: novi non inscitulam ancillulam, Afran. ap. Non.; af — in.scītus, [2. in-], 3: uvidende el. uerfaren, enfoldig el. daarlig; – Inscita ecastor tu quidem es, quae etc., Plaut. Most. 1, 3, 51; cf. id. Mil. gl. 3, 1, 141: qui deorum consilia culpat, stultus inscitusque est; – ogs. om Ting og Begreber; mirum atque inscitum somniavi somnium, id.; non inscitus jocus, Suet.; – men in compar., quid est autem inscitius, quam etc.? Cic. N. D. 2, 13; superl., sed tu ··· inscitissimus etc., Plaut. Most. 5, 2, 14; — b) ogs. pass.: ubevidst, ubekiendt; sed nescio quid aliud indictum inscitumque dicit, Gell. 1, 21.

in.scĭus, [2. in-], 3: uvidende, ukyndig; absol., sield. c. gen., el. m. relat., el. c. inf., ogs. m. acc. c. inf., sild. ogs. m. de, forcl. ogs. c. acc.; – quem vos ad mortem inscii misistis, Cic. Phil. 9, 5; tu ··· me inscio, notes etc., (uden mit Vidende), id. Planc. 16; cf. Caes. B. G. 4, 4; – Socrates se omnium rerum inscium fingit et rudem, Cic. Brut. 85; men „poet.": inscia culpae istius (anima), Virg. Aen. 12, 548; cf. id. Ge. 3, 189; – inscii, quid gereretur, Caes. B. G. 7, 77; cf. Virg. Aen. 1, 720; – sutrinas facere inscius, Varr.; – men Cic. Fin. 5, 19: nec vero sum inscius, esse utilitatem in historia; inscius de malitia depopentis, Dig.; – quae (acc. comm.) fuisti inscius, Turpil. ap. Non.; — b) sild. ogs. pass.: som ikke vides, ubekiendt; inscio quodam tramite, Appul.

in.scrībo, [1. in-], psi, ptum, 3, v. a.: skriver derpaa el. deri el. dertil; I) „egentl."; – in statua ··· inscripsit: parenti optime merito, Cic. Fam. 12, 3; in basi tropaeorum incidi inscribique etc., id. Pis. 38; men id. Catil. 1, 13, („alleg."): sit inscriptum in fronte unius cujusque civis, quid etc.; – ∾ nomen suum in libellis, Cic. Arch. 11; men id. Att. 4, 1: epistolam inscriptam patri suo (med Udskrift til hans Fader) etc.; — B) „bef."; a) sætter en Indskrift derpaa; – quas tu poni inscribique jussisti (statuas), Cic. Verr. 2, 69; aras ostendi inscriptas, (med den Indskrift), Suet. Calig. 8; men Ovid. Met. 10, 215: AI AI Flos habet inscriptum; men Virg. Ecl. 3, 106: inscripti nomina (acc. graec.) regum ··· flores; – ogs. absol.: quae (domus) inscriptae non essent, Liv. 25, 10; – ogs. betegner el. ridser; versa pulvis inscribitur hasta, Virg. Aen. 1, 482; — b) ∾ librum, (betitle, give den en Titel); – eosque (libros) rhetoricos inscribunt, Cic. d. Or. 3, 31; cf. id. Off. 2, 24; men id. d. Or. 2, 14: quod sunt fere inscripti (isti libri) de rebus notis etc.; men Suet. Caes. 55: oratio inscripta: pro Metello; – df. subst., inscriptum, i, n.: Overskrift el. Titel, Gell. Epil.; — c) ∾ aedes venales, (opslaae til Salg), Plaut. Trin. 1, 2, 132; ligel. ∾ aedes mercede, (opslaae tilleie), Ter. Heaut. 1, 1, 92; — d) brændemærker; df. partic.: inscripti, (sc. servi), Martial. 8, 75; inscripta ergastula, Juvenal. 14, 24; — II) „fig."; A) „alm.": at betegne el. fremstille el. forestille; – sua quemque deum inscribit facies, Ovid. Met. 6, 73; — b) ∾ orationem in animo alicujus, (ind-

prege den deri), Cic. d. Or. 2, 87; — B) „bef.": at tilskrive el. tilegne; - ∾ sibi nomen philosophi, id. Tusc. 5, 26; men Ovid. Met. 15, 128: ipsos inscripsere deos sceleri, (satte Gudernes Navn derpaa, d. e. tilskreve Guderne dem); cf. Senec. Vit. beat. 12; — not.: inscriptus, 3, adj., f. non scriptus: f. und. 2. inscriptus.

*inscriptio, onis, f.: Overskrift, Titel: ∾ nominis, Pseud. Cic. p. Dom. 2; quod de inscriptione quaeris, (spørger om Bogens Titel), Cic. Att. 16, 11; - ogs. Indskrift paa et Monument, id. Phil. 13, 4, o. Plin. 29, 5; - ∾ frontis: Brændemærke, Petron. Sat. 106; - men eftercl., libellos inscriptionis deponere: at indgive et Klageskrift, Dig.; - endel. lignelsesvis: et ars quidem ejus et quasi inscriptio: comoedus, Plin. Ep. 5, 19; o. — inscriptura, ae, f.: Indskrift el. Paaskrift, Tertull.; — [inscribo].

1. inscriptus, 3: partic. af inscribo. — 2. inscriptus, [2. in-], 3; I) „alm.": ikke skreven; alia esse scripta, alia inscripta, Quintil. 3, 6, 36; — II) „bef."; A) ikke indskreven i Toldlisterne; ∾ pecus, Varr.; — B) hvorom der intet er skrevet (i Lovbogen); ∾ maleficium, Senec. Controv.

inscrūtābilis, e, [2. in-, scrutor]: uudforskelig, Augustin. — in.scrūtor, [1. in-], ari, v. dep. a.: efterforsker el. udforsker, Macrob. Sat. 7, 1, inc.

in.sculpo, [1. in-], psi, ptum, 3, v. a.: indgraver el. indskærer deri; m. in, ogs. c. abl., ogs. c. dat.; - sortes in robore insculptae, Cic. Div. 2, 41; foedus columna aenea insculptum, Liv. 2, 33; ∾ litteras tabellae, Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 90; — II) „fig.": indpreger deri; natura insculpsit in mentibus, ut etc., Cic. N. D. 1, 17; ogs. tilføies quasi, id. ibd. 2, 4. — insculptus, 3: partic. af frgd.

in.sĕcābilis, [2. in-], e: udelelig; ∾ corpora, Quintil. 2, 17, 38, (i. e. atomi); - ogs. absol.; novissime ... insecabile inventum est, Senec. Ep. 118. — insece, forældt. Form, f. insequere, (forfølg el. bliv ved), Enn. ap. Gell. 18, 9. — insecendo, forældt. f. insequendo, (ved at fortælle, opp. legendo), Cato ap. Gell. 18, 9.

in.sĕco, [1. in-], cŭi, ctum, 1, v. a.: skærer deri; sønderskærer; - ∾ aliquid dentibus, Auct. ad Her.; ∾ corpora mortuorum, (anatomere dem), Plin.; men Ovid. Met. 6, 57: insecti pectine dentes; — II) df. subst., insecta, orum, n., (τὰ ἔντομα: Insecterne), appellata ab incisuris etc., Plin. 11, 1; insectorum quaedam etc., id. ibd. 33. — insecta, orum, n.: f. und. frgd.

*insectanter, adv.: med Forfølgelse el. Hadskhed, vituperari, Gell. 19, 3; — insectātio, onis, f.: Forfølgen el. Forfølgelse; sine insectatione hostis, Liv. 21, 47; — II) „fig.": forfølgende Had el. Krænkelse; - tanta est hominum ... nostri insectatio, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1; plebi insectatione principum conciliatus, Liv. 22, 34; ∾ fortunae alicujus, Quintil.; - ogs. in pl.: petere aliquem insectationibus, Tac. Ann. 2, 55; o. — insectator, oris, m: en Forfølger, plebis, Liv. 3, 33; Seneca egregius vitiorum insectator, Quintil. 2, 1, 129; — [insector]. — insectio, onis, f., [vid. insece s. 1.]: Fortælling, (forcl.), vid. Gell. 18, 9.

insecto, are, v. a.: Biform af flgd.: forfølger, aliquem lapidibus, Plaut. Capt. 3, 4, 61; - df. ogs. pass. partic. insectatus, 3: forfulgt, Auct. B. Afr. 71. — in.sector, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: forfølger fiendligen; - hastis insectatus est ... patrem, Plaut. Capt. 3, 4, 17; insectans palantes hostes, Justin.; cf. Cic. Div. 1, 70; men ∾ aliquem verberibus, Tac. Ann. 1, 20; — b) „poet. overf.": assidue terram insectabere rastris, (forfølg den med Harven), Virg. Ge. 1, 155; — II) „fig.": forfølger med Had el. med onde Ord el. med Spot; - ∾ aliquem maledictis, (udskælde), Cic., irrisu et contumeliis, Tac. l. c.; ogs. ∾ aliquem inimice, Cic., vehementius, id.; men ∾ audaciam improborum, (forfølge, straffe), id.; men ∾ damnum corporis, Phaedr. 3, 11, (spottende at bebreide); ogs. ∾ aliquem, ut tumidum etc., (dadle som saadan), Tac. Hist. 4, 8; men id. ibd. 2, 96: insecutus, m. acc. c. inf., (dadlende med Strænghed); — B) „bef." ogs. i Retssproget: strængt at fordre Oplysning, vid. Cic. Font. 1; - men id. Leg. 1, 14, „ethisk": impios agitant insectanturque furiae. — insectūra, ae, f., [inseco]: Indsnit, Senec. — insectus, 3: partic. af inseco. — *insĕcūtio, onis, f.: Forfølgelse, Appul.; o. — insĕcūtor, oris, m.: en Forfølger, Tertull.; — [insequor]. — insĕcūtus, 3: partic. af insequor.

insēdābĭlĭter, adv., [2. in-, sedo]: uden at kunne stilles, uudslukkeligen; - ∾ sitis arida, Lucr. 6, 1174. — in.sēmino, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: avler el. frembringer deri; ∾ morbos visceribus, Gell. 19, 5; — b) ogs. absol.: avler; ex Jove inseminati et nati, Arnob.; — II) „overf.": frugtbargiør, befrugter; terra ex coelestium imbrium conceptionibus inseminata, Vitruv. 8, prooem.

in.sĕnesco, [2. in-], nŭi, 3, v. n. inch.: ældes el. bliver gammel derover el. derved; c. dat.; - insenuit libris et curis, Hor. Ep. 2, 2, 82; cf. Tac. Ann. 4, 6; — 2) „overf."; ∾ singulis actionis partibus, (aldrig blive færdig dermed), Quintil. — in.sensātus, [2. in-], 3: ufornuftig, Tertull. — in.sensĭbĭlis, [2. in-], e; I) act.: som intet fornemmer; ∾ simulacra, Lactant.; — II) pass.: som ikke fornemmes, morbus, Seren. Samm.; - ogs. absol.: insensibile esse, (ubegribeligt), Gell. 17, 10: — in.sensilis, [2. in-], e: ikke til at fornemme med Sandserne, usandselig; - Ex insensibilibus ne credas sensile gigni, Lucr. 2, 887. — in.sensŭālis, [2. in-], e: = frgd.; ∾ res, Cassiod.

†insēpărābĭlis, [2. in-], e: uadskillelig, ikke til at adskille derfra el. fra hinanden, Senec. Ep. 118; ∾ societas, Gell.; - compar., Augustin.; df. — insēpărābĭlĭtas, atis, f.: Uadskillelighed, Augustin.; o. — insēpărābĭlĭter, adv.: uadskilleligen, Lactant. — in.sēpărātus, [2. in-], 3: uadskilt, Tertull. — 1. inseptus, 3, [1. in-, sepio]: omgierdet el. omgiven deraf; hunc inseptum ingenti muro etc., Senec. Benef. 4, 19. — 2. inseptus, [2. in-], 3, adj.: uomhegnet, Fest. p. 85 Lindem. — 1. in.sĕpultus, [2 in-], 3, adj.: ubegraven, Cic.; insepultos projicit, Liv. 29, 9; mortem insepultam minari alicui, (i. e. mortem sine sepultura), Senec. Tranqu. 14; men insepulta sepultura, (τάφος ἄταφος): Begravelse, som ikke fortiener dette Navn, el. uden de tilhørende Cæremonier, Cic. Phil. 1, 2. — 2. insĕpultus, 3, [1. in-, sepelio]: begraven deri, el. alm. begraven; men alene „overf."; nec ... insepulta esse poterit (vestra virtus: forglemt), Cic. Phil. 14, 12.

insĕque, ligesom insece, (forcl.): sig el. fortæl, Enn. ap. Fest. p. 83 Lindem., hvor ogs. insexit, (han fortalte). — 1. insĕquenter, adv., [insequor]: derpaa, strax, Non. — 2. in.sĕquenter, [2. in-], adv.: uden Følge, uden Sammenhæng; ∾ posita particula, Gell. 10, 29.

in.sĕquor, [1. in-], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. a. (o. n.); I) „egenl.": at følge derpaa el. derefter, navnl. i Tiden; men ogs. om Tiden selv; ogs. om en Ledsagelse el. Forbindelse, osv.; - hunc Themistocles insecutus est, Cic. Brut. 10; mors insecuta Gracchum, (f. mors Gracchi insecuta est: hans Død fulgte derpaa), id. Div. 2, 29: - men „poet.": ∾ lumine pinum, (see efter Skibet), Ovid. Met. 11, 468; - ogs. om en Række af Begreber; improborum facta primo suspicio insequitur, deinde etc., Cic. Fin. 1, 16; - men ogs. ofte

ud. Casus; nox insecuta est, Phaedr. 3, 2; annus insequens, Liv., dies, id.; insecuturo imbre, (imod Regn), Plin.: – insequitur clamor, Virg. Aen. 1, 87; cf. Lucr. 3, 173, ogs. Cic. Orat. 44 o. 48; — B) „bes.": forfølger fiendligen, jager el. sætter derefter; vid. Caes. B. G. 1, 15; ardor ··· ad insequendum hostem, Liv. 26, 6; ∾ aliquem gladio stricto, Cic. Phil. 2, 9, clamore ac minis, id. Sest. 11; – men „poet.": Nunc eadem fortuna viros ··· Insequitur, (samme Skiebne el. Trængsel), Virg. Aen. 1, 241; — II) „fig.": forfølger en Gierning, vedbliver iøvrigen dermed; – jacto qui semine arva ··· Insequitur, Virg. Ge. 1, 105; ligel. c. inf., id. Aen. 3, 32: lentum convellere vimen Insequor; – ogs. fortsætter Talen, gaaer videre; – pergam atque insequar longius, Cic. Verr. 3, 20; cf. id. N. D. 3, 17; — B) „bes." o. „ethisk": forfølger med Dadel el. Krænkelse, dadler strængt, odl.; – ∾ homines benevolos contumelia, Cic. Att. 14, 14; ∾ turpitudinem vitae alicujus, (giennemhegle), id. Sull. 29; – men id. d. Or. 2, 3: nec vero te ··· insequor, ut erudiam, (vil ikke plage el. bryde dig dermed).

in.sĕrēnus, [2.in-], 3: mørk el. dunkel; ∾ Hyas, Stat. Silv. 1, 6. — 1. insĕro, sēvi, sĭtum, 3, v. a., [1.in-, 1.sero]; I) „egenl.": saaer el. planter el. poder deri; – si frumentum non inseritur, etc., Colum. 5, 7; ∾ pirum bonam in pirum silvaticam, Varr.; ∾ omne genus surculi omni generi arboris, Colum.; quam (vitem) insiturus es etc., id.; men Virg. Ge. 2, 69: inseritur ··· fetu nucis arbutus, (indpodes dermed el. deraf); cf. Plin. 15, 17: insita nucibus arbutus etc.; men insita mala ferre pirum, (som derpaa ere indpodede), Virg. Ge. 2, 33; – df. subst. insĭtum, i: det Indpodede, en Podeqvist, Varr., Colum.; — c) utero (mulae) generis alieni stirps insita, (som er undfanget deri), Colum. 6, 16; — II) „fig."; A) „alm.": forener el. forbinder dermed; quum animos corporibus ··· insevisset, Cic. Univ. 12; men „alleg.": inseris aures fruge Cleanthēa, (f. frugem Cl. auribus), Pers. 5, 63; men Cic. Sest. 33: in Calatinos insitus (etc.), (i. e. ascriptus); — B) „bes.": indplanter, indprenter; – num qua tibi vitiorum inseverit olim Natura, etc., Hor. Sat. 1, 3, 35; – oftere pass.: hoc naturā insitum est, ut etc., Cic. Sull. 30; cf. id. Verr. 4, 48: ut animis illorum insitum et innatum esse videatur; — III) partic. insĭtus, 3, som adject.: medfødt, indgroet; notio quasi naturalis et insita in animis nostris, Cic. Fin. 1, 9; s. ogs. ovenf. id. Verr. 4, 48, o. Hor. Od. 4, 4, 33; men Cic. Fin. 4, 2: insita vel potius innata cupiditas; ut esset insitum militibus nostris, aut vincere, aut emori, Cic. Off. 3, 32.

2. insĕro, [1.in-, 2.sero], sĕrŭi, sertum, 3; I) „egenl.": føier el. stikker el. sætter ind deri el. derind; sædv. m. in, ogs. c. dat.; – ∾ caput in tentoria, Liv., collum in laqueum, Cic.; ∾ infantibus cibum in os, id.; cf. Ovid. Met. 2, 93; – ciconia lagenae rostrum inserens, Phaedr. 1, 26; insertaque posti (sera), Ovid. Am. 2, 1, 27; cf. id. ibd. 2, 15, 12; men Quintil. 8, 2, 15, c. abl. (praepos.): ut medio sermone aliquem inserant sensum; men pinna per transversas inserta nares, Plin.; endel. absol.: inserto cornu, Virg. Ge. 3, 509; — B) „bes.": indpoder; surculi inserti, Colum.; – men „fig.": insertus familiae Liviorum, (som er optagen el. indlemmet deri), Suet. Tib. 3; cf. Suet. Aug. 42; — b) df. subst., inserta, ae, (indsat Smykke); hvf. lignelsesvis: Frugalitas inserta est rumoris boni, P. Syr. ap. Gell. 17, 14; — II) „fig.": indbringer el. indblander deri, m. o. ud. dat.; – adeo minimis etiam rebus prava religio inserit deos, Liv. 27, 23; historiae ··· inseruisse jocos, Ovid. Trist. 2, 444; saal. ofte: at indsætte i et Skrift; conciones directas operi suo inserendo, etc., Justin. 38, 3; cf. Suet. Tib. 61, o. Tac. Hist. 1, 23; s. ogs. ovenf. Quintil. 8, 2, 15; — B) „bes." ogs.: ∾ se turbae, (blande sig deri), Ovid. A. A. 2, 605, bellis civilibus, id. Met. 13, 117; – ogs. absol.: ∾ se, Tac. Hist. 2, 19; men id. ibd. 61: ∾ se fortunae, (prøve Lykkens Leilighed); — b) ∾ aliquem vitae, (holde el. bevare i Live), Stat. Silv. 5, 5; ∾ nomen famae, (giøre berømt, vinde Berømmelse), Tac. Or. 10.

in.serpo, [1.in-], ĕre, v. n.: at krybe derhen; df. „fig.": ufornærkt at paakomme; c. dat.; – somnus avaris Inserpit curis, (overlister dem), Stat. — inserta, ae, f., (sc. res): s. und. 2.insero. — insertātĭo, onis, f., [inserto]: Indføining deri, Coel. Aur. — *insertim, adv.: bringende derind; vid. Lucr. 2, 114; — insertio, onis, f.: Indføining deri; insertiones surculorum, (Indpodninger deraf), Macrob.; — insertivus, 3: indpodet; df. „overf.": ∾ stirps, (uægte Børn), Calpurn. decl.; ligel. ∾ liberi, Phaedr. 3, 3; o. — inserto, are, v. a. frequ.: føier el. stikker ind deri; c. dat.; clypeoque sinistram Insertabam aptans, Virg. Aen. 2, 672; ∾ manum leonibus, (stikke Haanden i deres Gab), Senec. Ep. 85; — [2.insero]. — insertus, 3: partic. af 2.insero. in.servio, [1.in-], ivi, itum, 4, v. n. (o. a.): tiener, er tienstpligtig; df er Vasal el. Afhængig af en Mægtigere; – Antiochus inservientium regum ditissimus, Tac. Hist. 2, 81; – df. sædv.: tiener, d. e. beviser en Tieneste el. Velvillie; ogs. retter mig derefter, tager Hensyn dertil; c. dat., el. absol., (forel. ogs. c. acc.); – ∾ amico atque aequali suo, Ter. Heaut. 3, 1, 8; – hvf. pass. impers.: plebi ad eam diem summa ope inservitum erat, Liv. 2, 21; cf. Cic. Fam. 6, 12: nihil est a me inservitum etc.; – ∾ legibus definitionis, (rette sig derefter), Gell. 1, 25; ∾ auribus, id.; – men c. acc.: si illum inservibis solum, Plaut. Most. 1, 3, 33; – ogs. at lægge Vind derpaa, at giøre sig Umage derfor; – ∾ suis commodis; vid. Cic. Fin. 2, 35; ∾ temporibus callidissime, Nep. Alc. 1; ∾ honoribus, Cic., artibus, id., famae, Tac.; s. ogs. Cic. Fam. 16, 17. — in.servo, [1.in-], are, v. a.: iagttager, giver Agt derpaa; ∾ volucres, Stat.; men absol.: inservante noverca, id. Theb. 10, 886.

insessor, oris, m., [insideo]; df. ∾ viarum, (som holder dem besatte), Symmach. — 1. insessus, 3: partic. af insideo. — 2. insessus, 3, [2.in-, sedeo]: ikke bosat, uden fast Bopæl; ∾ gentes, Sicul. Flacc. — insexit, s. und. inseque.

in.sībĭlo, [1.in-], are, v. n. (o. a.): at pibe el. suse el. bruse (deri el. derom); – ubi trux insibilat Eurus etc., Ovid. Met. 15, 603; – ogs. c. acc. (comm.); atros insibilat ore tumores (Erinnys: ligesom fnyser af Harme), Sil. 2, 626.

in.siccābĭlis, [2.in-], e: ikke til at tørre, Sidon. — in.siccātus, [2.in-], 3: utørret, vulnera, Stat., cruor, id. — †insĭcia, ae, f., o. insĭcium, i, n., [inseco]: etslags Kiødfars); – insicia ab eo, quod insecta est caro, Varr.; ab insectione insicium dictum, etc., Macrob. Sat. 7, 8; df. — insĭcĭārius, i, m.: som tilbereder Kiødfars, Hieronym.; o. — insĭcĭātus, 3: tilberedet med Kiødfars, pullus, Apic. — insĭcĭŏlum, ogs. isic., i, n., demin. af insicium: liden Kiødpølse.

insidĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a., [1.in-, sedeo]: sidder derpaa; c. dat., ogs. c. acc.; I) „egenl."; ∾ toro, Ovid., equo, Liv.; men ubi Lydia ··· gens ··· jugis insedit Etruscis, (nedsatte sig), Virg. Aen. 8, 479; men Plin. 5, 14: Joppe insidet collem, (ligger derpaa); men Plin. Pan. 26: ∾ vias, (holde dem besatte); – ogs. tager i Besiddelse, har inde, beboer; quem (locum) insideatis etc., Liv. 21, 54; cf. id. 26, 44; hvf. pass.: viaeque omnes hostium

praesidiis insidentur; — II) „fig.": at sidde el. ligge el. dvæle el. befinde sig paa et Sted; – quum in locis semen insedit, Cic. N. D. 2, 51; ligel. morbus quum penitus insedit, Cels.; insidens capulo manus, Tac. Ann. 2, 21; — B) df. „bef." o. „ment."; nihil etc., quod non penitus in memoria mea insederit, Cic. Orat. 5; cf. id. ibd.: insidebat in ejus mente species eloquentiae, quam etc.; cf. id. Leg. 1, 17; men id. Tusc. 4, 10: quum hic fervor ··· tamquam in venis medullisque insederit.

insĭdĭae, arum, f., [insideo]: Baghold; I) „egenl."; A) om Personer; – sustinere primos impetus insidiarum, Hirt. B. G. 8, 19; ligel. Tac. Hist. 2, 24: donec insidiae coorirentur; — B) om Stedet; – collocare milites in insidiis, Caes. B. G. 3, 20; cf. Cic. Dejot. 7; men intrare insidias, Caes. B. C. 3, 38; — 2) ofte ogs. om anden Overlistelse el. Efterstræben, odl.; – insidias vitae alicujus facere el. ponere, Cic.; cf. id. Agr. 2, 18: insidias penitus abstrusas ponere contra aliquem; ligel. insidias parare alicui, id., tendere, id., collocare, ogs. comparare, ogs. struere, id.; insidias componere, Tac., in aliquem, Propert., alicui, Tibull.; insidias disponere, Quintil.; – men „poet.": insidias meditari pecori, Virg. Ecl. 5, 60, moliri avibus, id. Ge. 1, 271; — b) hertil mærkes endnu flgd. adverbiale Udtryk; interficere aliquem per insidias el. insidiis, (snigmorderſk el. listigen), Cic.; ligel. per insidias circumvenire, Caes. B. G. 1, 42; ligel. insidiis invadere, Sall. Jug. 113; — II) „fig."; nimis insidiarum ad capiendas aures, Cic. Orat. 51; cf. id. ibd. 61; insidiae noctis, Virg. Ge. 1, 426; ∾ maris, Val. Fl.; men Cic. Orat. 12: non ex insidiis, sed aperte et palam elaborare; — not.: ogs. in sing., Sall. frgm. ap. Charis.: prima insidia etc.

insĭdĭātor, oris, m., [insidior]: som sidder el. ligger i Baghold; en Efterstræber, en Lurer; – ∾ nullus viae, Cic. Catil. 2, 12; insidiator in foro collocatus, id. Mil. 7; men insidiatores Caji, Suet. Claud. 10; df. — insĭdĭātrix, īcis, f., manus, Ammian.

insĭdĭo, are, v. n.: Biform af flgd., Dig. — insĭdĭor, atus sum, 1, v. n. (o. a.), [insidiae]: sidder el. ligger i Baghold; vid. Auct. B. Afr. 65; df. sædv. ∾ alicui: at lure derpaa, at efterstræbe; vid. Nep. Dat. 9, o. Cic. Catil. 1, 5; men ∾ apris, (om Jægeren), Martial.; – ogs. in pass. partic.: in insidiandis legatis, Cic. Coel. 21; — B) „overf." ogs. om Begreber: at lure derpaa, at iagttage, odl.; vigilare ··· insidiantem somno maritorum, Cic. Catil. 1, 10; ∾ temporibus, Vell. 2, 21; cf. Liv. 23, 35.

insĭdĭōse, adv.; listigen, rænkefuldt; ∾ redire in gratiam cum aliquo, Cic. Rab. Post. 12; – superl., ∾ tractare aliquem, id. Qu. Fr. 1, 3; af — insĭdĭōsus, 3, [insidiae]: efterstræbende, listig, rænkefuld, farlig; A) om Personer; – quis insidiosior? etc., Cic. Verr. 2, 78; superl., ∾ princeps, Plin. Pan. 96; — B) om Gjenstande; – ∾ verba, Ovid., pocula Circes, id.; O facies oculis insidiosa meis, id. Her. 15, 22; ∾ clementia, Cic. Att. 8, 16; ∾ itinera, Suet.

insīdo, [1.in-], (sēdi, sessum), 3, v. n.: at sætte sig ned el. nedlade sig deri el. derpaa; sædv. c. dat.; I) „egenl."; – ubi apes Floribus insidunt variis, Virg. Aen. 6, 708; digitos insidere membris, (at de trykke sig ind deri), Ovid. Met. 10, 257; – ogs. at sidde derpaa; vid. Colum. 2, 22: quo jugum melius aptum cervicibus insidat; – littera („i") sibi insidit, (skrives dobbelt, men udtales enkelt), Quintil. 1, 4, 11; – . sild. „poet." ogs. in pass.; apex ··· insiditur astris, Stat. Theb 2, 35; — II) „fig.": dum illa verba ··· insidant memoriae, Quintil. 10, 7, 2; – f. ogs. und. insideo.

insigne, is, n.: f. und. insignis. — insignio, īvi, ītum, 4, v. a., [insignis]: forsyner med et Mærke, mærker el. udmærker; ogs. smykker el. pryder; – clypeum ··· Io Auro insignibat (f. insigniebat), Virg. Aen. 7, 790; mulli insigniuntur barba gemina labro inferiore, Plin. 9, 30; men insignire oratorem fucatis et meretriciis vestibus, Tac. Or. 26; — II) „fig.": betegner, udmærker; – nulla tristi nota est insignitus, Liv. 4, 49; tempora ··· quod nullis calamitatibus insignirentur, Suet. Calig. 31; cf. Tac. Agric. 31; – men Senec. Ep. 18: nec insigniri, (ikke at tildrage sig Opmærksomhed), nec misceri omnibus; – men Plin. Ep. 8, 22: insignire aliquem, (betegne tydeligen nogens Person); — III) partic. insignitus, 3, ogs. som adject.; A) „egenl.": mærket; df. subst. insignita, orum, n.: blaa Pletter paa Huden, Contusioner, odl., Plin. 27, 4; — B) „fig."; 1) udmærket el. mærkelig el. paafaldende i sit Slags; ∾ injuriae, Cato ap. Gell. 10, 3; – compar., ∾ ignominia, Liv. 7, 15; ∾ nomen, id. ibd. 6, flagitium, Tac. Ann. 3, 70; — 2) tydelig, kiendelig; utendum imaginibus insignitis, Cic. d. Or. 2, 87; men id. Div. 1, 30: tamquam insignitae notae veritatis etc.

insignis, e, [1.in-, signum]: mærkelig, udmærket, kiendelig; m. o. ud. abl., ogs. m. ad (med Hensyn derpaa), ogs. absol.; I) „alm."; – maculis insignis et albo (bos, f. maculis albis), Virg. Ge. 3, 56; – ogs. som udmærker sig (til det Bærre el. Bedre); Crinibus insignis Phoebus, Ovid. Am. 1, 1, 11; puer insignis facie, Virg.; cf. Suet. Calig. 26; men insignis ad deformitatem puer, Cic. Leg. 3, 8; men Lucil. ap. Non.: Coquus non curat caudam insignem esse, illa dum pinguis siet; — II) „bef." ogs.: mærkelig i sit Slags; – ∾ annus, Liv. 2, 21; quae insignia (paafaldende) et paene vitiosa Cic. d. Or. 2, 22; cf. Ter. Eun. 5, 6, 31: quamobrem insigne aliquid his faceret, (nogen stor Fortræd); haec sunt insignia ad laudem, Cic. Orat. 14; ∾ facta, Ovid., gaudia, Liv. 22, 7; ∾ improbitas, Cic., impudentia, id.; – compar., ∾ contumelia, Liv. 4, 4; superl., ∾ religio, Tertull.; — III) df. subst. insigne, is, n.; A) „egenl.": Mærke, Kiendemærke, Tegn, nullo insigni differentes etc., Liv. 24, 5; bulla ··· indicium et insigne fortunae, Cic. Verr. 2, 58; – ogs. Tegn el. Signal; quod erat insigne, quum etc., Caes. B. G. 2, 20; men Cic. d. Or. 3, 33: quod erat insigne, eum, qui etc., (Tegn derpaa); — 2) „bef."; insigne, pl. insignia: de ydre Tegn paa et Embede el. paa en Værdighed, Insignier; – ∾ imperatoria, Caes. B. C. 3, 96; ∾ pontificalia el. sacerdotum, Liv.; ∾ militaria, vid. Caes. B. G. 7, 45, ogs id. ibd. 1, 22, o. 2, 21; insignia legionum, vid. Tac. Ann. 1, 22; – „poet." staaer Virg. Aen. 2, 393: clypeique insigne, f. insignem clypeum; cf. id. ibd. 12, 944; – insigne navis, (dets Flag), Caes. B. C. 2, 6; — B) „fig."; orationem distinguere quasi verborum et sententiarum insignibus, Cic. d. Or. 2, 9; – insignia enim virtutis multi sine virtute assecuti sunt, id. Fam. 3, 13; cf. id. Sull. 9: sibi habeant honores et alia praeclara laudis insignia.

insignite, adv. af insignitus: mærkeligen, paafaldende, overmaade; vid. Plaut. Cas. 5, 4, 31; tam insignite improbus, Cic. Quint. 23; cf. id. d. Or. 2, 85. — insignĭter, adv. af insignis: = frgd.; – satius (est), unum aliquid insigniter, quam facere plurima mediocriter, Plin. Ep. 9, 29; amicos praecipue atque insigniter (diligere), Cic. Part. or. 33; verba nova et insigniter dicta, Gell. 19, 7. — insignītor, oris, m., [insignio]: en Graveur; insignitores gemmarum, Augustin. — insignītus, 3: partic. o. adj. af insignio.

insĭlĭa, ium, n., pl.; (efter Freund.): Skammel el. Trin til Væver nes Brug, Lucr. 5, 1352, inc.; af — insĭlio, silŭi, (ogs. silii, inc.), 4, v. n., [1.in-, salio]: springer deri el. derpaa; oftest m. in c. acc., ogs. m. blot acc., ogs. c. dat., ogs. absol.; I) „egenl.";

– e navi in scapham insiluimus, Plaut.; ∾ in equum, Liv.; ogſ. om et Angreb; qui in phalangas insilirent, Caes. B. G. 1, 52; – ∾ undas, Ovid., Aetnam, Hor., tauros, Suet.; – prorae puppique recurvae Insilit (unda), Ovid. Trist. 1, 4, 8; cf. id. Met. 8, 367; – men Plin. 8, 19: leo, dum sequitur, insilit saltu; — II) ogſ. „overſ."; palmes insilit in jugum, Plin. 17, 49; men comiſk: ∾ in malum cruciatum, (geraade deri), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 8.

in.sĭmul, adv., [1.in-], ligeſom simul: tillige, Flor. 2, 20, Stat. — insĭmŭlātio, onis, f.: Anklage el. Beſkyldning derfor; – ∾ falsa et iniqua probrorum, Cic. Font. 13; cf. id. Verr. 5, 9; o. — insĭmŭlātor, oris, m.: en Anklager, Pacat. Paneg. Theod.; — [flgd.].

in.sĭmŭlo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: foregiver, angiver, beſkylder, anklager; c. gen. (ſield. c. acc.) rei; – quod ego injuratus insimulo, Cic. Caecin. 1; si etc., tu male facis, Quae insontem insimules, Plaut. Men. 5, 2, 24; – ∾ herum avaritiae, Ter., uxorem probri, Plaut.; peccati se insimulant, quod etc., Cic. Tusc. 3, 27; – quod illum insimulat durum, (beſkylder ham for Strænghed), Ter. Heaut. 1, 2, 30; men Plaut. Amph. 2, 2, extr.: me insimulare falsum facinus tam malum, (at han beſkylder mig derfor); cf. ibd. 188; – ſield. c. abl. el. m. adv.; Criminibus falsis insimulasse virum, Ovid. Her. 6, 22; men Cic. Verr. 5, 41: non possum quemquam insimulare falso; — not.: ogſ. m. Tmeſis: quasi numquam quidquam in eas simulem, (f. eas insimulem), Plaut. Stich. 1, 2, 19.

in.sincērus, [2.in-], 3: uægte i ſit Slags, ſlet el. fordærvet, odl.; ∾ cruor, Virg. Ge. 4, 285; – ogſ. „fig.": ikke oprigtig, d. e. liſtig, tvetydig; ∾ philosophus, Gell. 5, 3.

*insĭnŭātio, onis, f.; I) „egenl.": ligeſom Indbøining; df. krumt og ſnevert Sted el. Pas; ſaal. ∾ ponti, (om Strædet ved Gibraltar), Avien. Perieg. 397; — II) „fig.": den Del af Talens Indledning, hvorved Taleren ſøger at vinde ſine Tilhørere; vid. Cic. Inv. 1, 15; — b) ſild. ogſ.: Bekiendtgiørelſe, Cod. Just.; o. — insĭnŭātor, oris, m.: ſom indbringer el. indfører; ∾ deorum, Tertull.; — df. fem. insĭnŭātrix, icis; ∾ rei novae, Augustin.; — [flgd.].

in.sĭnŭo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: at ſtikke i Barmen, (in sinum condere); ∾ manum, Tertull.; – df. „alm.": lader naae el. komme el. trænge derhen (igiennem Krumninger, odl.); ∾ terris ratem, (lande), Avien.; per septa domorum insinuare ··· aestum, (i. e. immittere, om Solen), Lucr. 6, 859; men Liv. 44, 41: Romani, quacumque data intervalla, insinuant ordines suos; men vox in aures insinuata, (ſom er trængt derind), Lucr. 4, 528; – ofte ogſ. insinuare se: at trænge ſig el. naae derhen el. derind el. derigiennem; m. adv., ogſ. c. dat., ogſ. m. inter: – qua te insinuaveris, via repetenda, Liv. 9, 2; Tigris mari se insinuat, (flyder i Havet), Curt.; ∾ se inter turmas equitum, Caes. B. G. 4, 33, inter corpus et arma, Liv. 7, 10; cf. ibd. 32, 31; — B) ogſ. „fig."; ∾ se ad causam, Auct. ad Her., in antiquam philosophiam, Cic., (trænge ind deri, blive fortrolig dermed); – ∾ se in familiaritatem alicujus, Cic., in amicitiam cum aliquo, Plaut., in familiarem usum, Liv., (tilvinde ſig el. opnaae, odl.); – df. pass.: Augusto insinuatus est, (blev anbefalet til ham), Suet. Gramm. 21; men insinuari sacris, (i. e. initiari), Appul.; men Propert. 3, 7, 28: Et tibi ··· insinuentur opes, (vorde dig til Del); – ∾ aliquem alicui: giøre yndet hos nogen, vid. Plin. Pan. 62; – endel. ogſ. (eftercl.): at bekiendtgiøre; ∾ voluntatem suam heredibus, Dig.; — II) neutr.: at indtrænge el. indſnige ſig hos nogen el. at opnaae noget el. at bringe det dertil; – penitus insinuare in causam, Cic. d. Or. 2, 35; et blandiri et suppliciter insinuare iis, a quibus petendum esset, id. ibd. 1, 20; cf. Manil. 4, 602.

insĭpĭdus, 3, [2.in-, sapidus]: ildeſmagende, sapor, Jul. Firm. — †insĭpĭens, tis, adj., [2.in-, sapiens]: uforſtandig, daarlig, dum; – nec quicquam insipiente fortunato intolerabilius fieri potest, Cic. Lael. 15; cf id. Fin. 2, 15: sermo insipientium; – compar., id.; superl., Senec.; df. — insĭpĭenter, adv.: uforſtandigen, daarligen; ∾ sperare, Cic. d. Senect. 19; cf. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 78; o. — insĭpĭentĭa, ae, f.: Uforſtandighed, Daarlighed, Dumhed; – justa ab injustis petere, insipientia est, Plaut.; cf. Cic. Tusc. 3, 5: ut sapientia sanitas sit animi, insipientia autem quasi insanitas quaedam. — insĭpo, ŭi, 3, [1.in-, inus. sipo f. jacio, f. ogſ. dissipo]: kaſter deri el. derind el. derpaa; (forcl.); ita insipito in ollam novam, Cato.

in.sisto, [1.in-], stiti, 3, v. n. (o. a.): ſtaaer el. træder derpaa; gaaer derefter, efterſætter, trænger; bliver ſtaaende, holder inde, dvæler; holder ud derved, driver ivrigen, giør mig ſtor Umage, beder indſtændigen, odl.; – ofteſt c. dat.; ogſ. m. in c. acc. el. abl., ogſ. m. blot acc., el. c. inf.; — I) „egenl."; a) c. dat.; – ut ··· proximi jacentibus insisterent, (ſtode paa dem), Caes. B. G. 2, 27; quae (villae) margini (fluminis) insistunt, Plin. Ep. 8, 8; men insistendum ei (arbori) paullum videtur, (vi maa dvæle lidt ved dets Beſkrivelſe), Plin. 13, 30; – adeo effusis (hostibus) institerunt, ut etc., Liv. 26, 44; cf. Nep. Eum. 4; men Tac. Hist. 3, 77: ∾ perdomandae Campaniae, (holde ud derved); — b) m. in c. acc. el. c. abl.; ∾ in jugo, Caes. B. G. 4, 33; in quo (cingulo) qui insistunt, etc., Cic. d. Rep. 6, 20; cf. id. Verr. 4, 49: insistebat in manu Cereris dextra simulacrum Victoriae; – ∾ in sinistrum pedem, Quintil. 11, 3, 125; – men m. blot acc.; ∾ plantam, Plaut. Cas. 4, 4, 21; ∾ limen, (betræde), Virg. Aen. 6, 563; — c) c. infin.: at fare fort el. at blive ved dermed; ne quid tu huic temere insistas credere, Plaut. Capt. 3, 4, 53; ceteros ··· institit tueri, Nep. Att. 11; men ∾ flagitare, ut etc., Cic. Fam. 10, 16; — d) absol.: at ſtaae ſtille, at blive ſtaaende, at holde inde, odl.; – saepe etiam insistunt (stellae), vid. Cic. N. D. 2, 40; ut non referat pedem, insistet certe, id. Phil. 12, 3; quae quum dixisset paullumque institisset, id. Fin. 5, 25; cf. id. Orat. 56; men id. ibd. 66: ut aut citius insistendum sit, aut longius progrediendum; — II) „fig."; a) c. dat.; insistere omnes vestigiis laudum suarum, Liv. 5, 30; ∾ honoribus alicujus, (at betræde ſamme Æresbane), Plin. Ep. 4, 8; ∾ studiis, Quintil.; curae rerum, Plin.; — b) m. in c. acc.: holder faſt derved, anſtrænger mig derfor; – Age jam nunc insiste in dolos, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 4; men Caes. B. G. 6, 5: totus et mente et animo in bellum Treverorum insistit; – men in pass. imperson.: utque ··· usque in exitium insisteretur, Tac. Ann. 2, 62; — c) m. blot acc.: insistite hoc negotium sapienter, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 54; quonam igitur modo tantum munus insistemus, ut etc.? Cic. d. Or. 3, 45; ligel. Caes. B. G. 3, 8: nec satis constabat, quam rationem pugnae insisterent, (hvilken Stridsmaade de brugte); — d) absol.: beder indſtændigen derom; institit, quantum potuit, ut etc., Augustin.; cf. Tac. Ann. 2, 60: insistentibus contra etc.

insĭtīcius, (-tius), 3; I) „egenl.": indpodet; df. ∾ mulus, Varr., (af forſkielligartede Forældre); — II) „overſ."; A) indbragt el. fremmed; ∾ sermo, Plin. Ep. 4, 3; — B) indſat el. indſkudt derimellem; ∾ somnus, (Middagsſøvn), Varr.; af — insĭtio,

onis, f., [1.insero]; I) „egentl.": Indpodning el. Podning; - non consitiones modo delectant, sed etiam insitiones, quibus etc., Cic. d. Senect. 15; — II) „overf."; A) det indpodede Træ, Pallad.; — B) Indpodningstiden, Ovid. Remed. 195.

*insītīvus, 3, ligesom insiticius; I) „egentl.": indpodet; ∾ pira, Hor. Epod. 2, 19; — II) „overf.": uægte, understukken; ∾ liberi, (uægte), Phaedr. 3, 3; cf. Cic. Sest. 47; men ∾ heres, (i. e. per adoptionem factus), Senec. Contr. 2, 9; men ∾ alimentum lactis, (der træder istedetfor Modersmelken), Gell. 12, 1; o. — insĭtor, oris, m.: som indpoder, Plin., Prop. 4, 2, 17; — [1.insero]. — 1. insĭtus, 3: partic. af 1.insero. — 2. insĭtus, us, m., [1.insero], ligesom insitio: Indpodning, Plin. 15, 15.

in.sŏcĭābĭlis, [2.in-], e: ikke til at forene med et andet el. med hinanden; c. dat., el. absol.; - anum ··· insociabilem nurui reddebat, Tac. Ann. 4, 12; ∾ regnum est, (Medregenter forliges ikke), id. ibd. 13, 17; indomita et insociabilis gens, Liv. 37, 1.

insōlābĭlĭter, adv., [2.in-, solor]: utrøsteligen; ∾ dolere, Hor. Ep. 1, 14, 8. — in.sōlātĭo, onis, f., [insolo]: Udsætten i el. for Solen; ∾ cerae, (Voxets Blegning), Plin. 21, 49. — insŏlens, [2.in-], tis, adj.: imod Sædvane, uvant dertil, (c. gen.); oftere absol.: usædvanlig, ubrugelig, umaadelig, odl.; — a) c. gen.; multitudo insolens belli, Caes. B. C. 2, 36; insolens malarum artium, Sall. Catil. 3; men insolens infamiae, Cic. Att. 2, 21; ∾ audiendi, quae faceret, Tac. Ann. 15, 67; - ogs. m. in, Cic. Sest. 56: non sum tam insolens in dicendo, etc.; — b) absol.; quid tu Athenas insolens? Ter. Andr. 5, 4, 4; nullum verbum insolens ··· ponebat, Cic. Orat. 8; - sild. ogs. om et Sted; regio insolens, (ubefolket, øde), Pallad.; — II) „fig.": umaadelig, overdreven; navnl. ogs. overmodig, stolt; - ∾ alacritate gestire, Cic. Tusc. 5, 14; ∾ laetitia, Hor. Od. 2, 3, 4, ostentatio, Cic. Parad. 6; - nihil umquam insolens etc., (intet overmodigt Ord), Nep. Timol. 4; non fuisse insolentem in pecunia, Cic. d. Or. 3, 84; cf. id. R. Am. 8; - compar., secundis rebus insolentiores, Hirt. B. G. 8, 13; superl., ∾ homines, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 12; ∾ nomen, Quintil. 1, prooem.

insŏlenter, adv. af insolens: usædvanligen, imod Sædvane; vulgo ··· an insolenter et raro etc., Cic. Inv. 1, 28; - ogs. altfor meget, overdrevent; his festivitatibus insolentius abuti, Cic. Orat. 52; - ogs. overmodigen, stolt; ∾ efferre se, Cic. Tusc. 4, 17; ∾ gloriari victoria, Caes. B. G. 1, 14; - in superl., Val. Max. 3, 2.

insŏlentĭa, ae, f., [insolens]; I) „egentl.": Usædvanlighed, det Uvante el. Paafaldende; - propter insolentiam fori judiciorumque, (fordi han ikke er vant til Retssager), Cic. R. Am. 31; ∾ disputationis, id. d. Or. 1, 22; ∾ rerum secundarum, id. Pis. 11; - ogs. ud. gen.; ex insolentia ··· insanire, Liv. 30, 42; - ogs. Umaadelighed; vid. Cic. Phil. 9, 6, hvor ∾ hujus seculi modsættes continentia majorum; — II) „fig."; A) det Paafaldende el. Affecterede i Udtrykket; ∾ verborum, (usædvanlige Ord), Cic. d. Or. 3, 13; ∾ peregrina, id. ibd. 12; s. ogs. id. Brut. 82 und. insania; — B) om Personer: Overmod, Stolthed; illa tua singularis insolentia, superbia, etc., Cic. Verr. 4, 41; cf. Nep. Ages. 5; ∾ ex secundis rebus, Sall.; - ogs. vilkaarlig Behandling; vid. Hor. Epod. 17, 75; ogs. in pl.: A noxiorum premitur insolentiis, Phaedr. 3, Epil. 31, o. Gell. 13, 20.

in.sŏlĕo, [1.in-], ēre, v. n., ligesom soleo: pleier, er vant; (forcl.); Insoletne mulier decimo mense parere? Caecil. ap. Gell. 3, 16; df. — insŏlesco, ĕre, v. n.: at hæve sig, at blive overmodig; - ne Romani ··· ad superbiam ··· insolescerent, Cato ap. Gell. 7, 3; per licentiam animus humanus insolescit, Sall. Catil. 6; cf. Tac. Hist. 2, 7.

in.sŏlĭdus, [2.in-], 3: utæt, tynd, svag; ∾ herba, Ovid. Met. 15, 203. — insŏlĭte, adv.: usædvanligen, Augustin.; af — in.sŏlĭtus, [2.in-], 3: uvant, usædvanlig; A) act.: uvant dertil; a) absol.; - cur feminas ··· insolitas invitasque prodire cogis? Cic. Verr. 1, 37; — b) m. ad; insolitum ad laborem exercitum (defatigare), Caes. B. C. 3, 85; — c) c. gen.; civitas insolita rerum bellicarum, Sall. Jug. 39; — B) pass.: uvant, ny, usædvanlig; - quae causa me ad hanc insolitam mihi loquacitatem impulerit, Cic. d. Or. 2, 88; novum et moribus veterum insolitum, Tac. Ann. 12, 37; - ogs. m. ut, Plin. Pan. 60: in principe ··· prope insolitum, ut se obligatum putet; - endel. m. acc. c. inf.; idque insolitum esse fieri, Dig.

insōlo, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, sol]: udsætter i el. for Solen, (for at varmes el. tørres, osv.); - ∾ uvas per triduum, Colum.; men pass.: sic insolatur humus, (bliver opvarmet af Solen), id.; - men „overf": lepidis diebus et insolatis, (paa Solskinsdage), id.

†in.sŏlūbĭlis, [2.in-], e; I) „egentl.": uopløselig; ∾ vinculum, Macrob.; — II) „fig."; A) „alm.": ubetalelig; beneficium creditum insolubile est, Senec. Benef. 4, 12; — B) „bes.": ikke til at gjendrive, ubestridelig; - ubi est signum insolubile, ibi ne lis quidem est, Quintil. 5, 9, 3; df. — insŏlūbĭlĭtas, atis, f.: Uopløselighed, quaestionum, Sidon.; o. — insŏlūbĭlĭter, adv.: uopløseligen, vinciri, Macrob.

insomnia, ae, f., [insomnis]: Søvnløshed; incitari insomniā, (ophidses deraf), Suet. Calig. 50; cf. Plaut. Merc. 1, 1, 25; - men in pl.: vigilare, neque insomniis, neque labore fatigari, Sall. Catil. 27; df. — insomnĭōsus, 3: søvnløs, som lider af Søvnløshed, Cato. — insomnis, e, [2.in-, somnus]: søvnløs; insomnes magis, quam pervigiles (milites), Tac. Ann. 1, 65; ∾ draco, Ovid.; — II) „poet. overf.": insomnis nox, (hvori man ikke sover), Virg.; ∾ cura, Lucan. — 1. insomnium, i, n., [1.in-, somnus], ligesom ἐνύπνιον: en Drøm, Tac.; ogs. in pl.: insomnia, Drømme; ∾ falsa, Virg. Aen. 6, 897; cf. Tibull. 3, 4, in. — 2. insomnium, i, n., [2.in-, somnus]: Søvnløshed, sædv. in pl.; horsum te adigent insomnia, Ter. Eun. 2, 1, 13; cf. Plin. 20, 33.

in.sŏno, [1.in-], ŭi, 1, v. n. (o. a.): at tone el. larme el. bruse deri el. derpaa; - Boreae quum spiritus alto Insonat Aegaeo, Virg. Aen. 12, 366; - unda insonuit, Ovid. Met. 4, 688; - insonuit flagello, (knaldede dermed), Virg. Aen. 5, 579; men id. ibd. 7, 451: Verberaque insonuit, (lod smelde); men insonuit ··· nervus ab arcu, (klang el. surrede), Ovid. Met. 6, 286; - ∾ calamis, (spille derpaa), id. ibd. 11, 161; men insonuere tubae, (skraldede), Lucan.; insonuere cavernae, (gienlødde), Virg.; - quasi faucibus aliquid obstiterit, insonare, (romme sig), Quintil. 11, 3, 121.

in.sons, [2.in-], tis, adj.: uskyldig deri, uskyldig, uden Brøde; oftest absol.; ogs. c. gen. el. abl.; - insontem probri ··· accusare, Plaut.; cf. id. Bacch. 3, 3, 10; insontes, sicut sontes, circumvenire, etc., Sall. Catil. 16; - insontes publici consilii, Liv. 34, 32; men regni crimine insons, id. 4, 15; — II) „poet. overf.": uskadelig; ∾ Cerberus, Hor. Od. 2, 19, 29; ∾ casae, Ovid. Trist. 3, 10, 66; ∾ oliva, Stat. — insŏnus, 3, [2.in-, sonus, i]: uden Lyd, uden Larm; (efterel.); ∾ vestigia, Appul.; — II) „overf.": ∾ litterae, (i. e. mutae), id.

insōpĭbĭlis, e, [2.in-, sopio]: ikke til at dysse i Søvn; df. „overf.": ∾ ignis, (uudslukkelig), Capella. — in.sōpĭtus, [2.in-], 3: som ikke er dysset i

Søvn; df. søvnløs, vaagen, draco, Ovid. Met. 7, 36; – df. „overf.": ∾ ignis, (uudslukkelig), Claudian. — in.sordesco, [1.in–], dŭi, v. n. inch.; (eftercl. Ord): at blive smudsig el. hæslig, Sidon.; – men „overf.": nimbis insorduit aether, Rutil. Itin. 1, 617.

inspargo, insparsus: s. und. inspergo. — in-spătĭans, tis, partic., [1.in–, spatior]; ∾ inter flammas, (spadserende derimellem), Prudent. — in.spĕcĭātus, [2.in–], 3: uformet, uden Gestalt; ∾ substantia, Tertull. — in.spĕcĭōsus, [2.in–], 3: hæslig; non inspeciosus puer, Petron.

*inspectātĭo, onis, f.: Beskuen el. Beskuelse; in pl., Senec. N. Qu. 1, 7; o. — inspectātor, oris, m.: = inspector, Symmach.; inc.; — [inspecto]. — inspectĭo, onis, f., [inspicio]; I) „egenl.": Beskuen el. Beskuelse; – prima inspectione agri, Colum.; – ∾ (tabularum: deres Undersøgelse el. Revision), Quintil. 5, 5, 2; — II) „fig.": Betragtning, Undersøgelse; – artium aliae positae in inspectione, id est, cognitione et aestimatione rerum, id. 2, 18, in.

inspecto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), frequ. af inspicio: seer derpaa, beseer, betragter; – Illinc procul nos istuc inspectabimus, Plaut. Poen. 3, 3, 69; – men ud. acc.; ∾ per impluvium, id. Mil. gl. 2, 2, 18; ligel. absol.: inspectante me, (i mit Paasyn), Cic. Fam. 1, 9; cf. Caes. B. C. 2, 20. — inspector, oris, m., [inspicio]: som beskuer el. betragter noget; ∾ siderum, Plin. 37, 28; – eftercl. ogs. Opsynsmand, Dig.; — df. fem. inspectrix, icis, Ambros. — 1. inspectus, 3: partic. af inspicio. — 2. inspectus, us, m., [inspicio]: = inspectio; oculis inspectu minacibus, Appul.; – men „fig.": animus ··· liber ad inspectum universi, Senec. Ep. 92.

in.spērābĭlis, [2.in–], e: ikke til at haabe, uhaabet; ∾ pacem et victoriam etc., Gell. 4, 18. — in.spērans, [2.in–], tis, adj.: imod el. udenfor nogens Haab el. Forventning; – insperanti mihi, sed valde optanti, cecidit, ut etc., Cic. d. Or. 1, 21; cf. Ter. Andr. 3, 4, 24, o. Cic. Marc. 7. — *inspērāte, adv.: uhaabet; – compar., Val. Max. 3, 8; o. — in-spērāto, abl. som adv.: s. und. flgd.; af — in-.spērātus, [2.in–], 3: uhaabet, uformodet, gaudium, Ter., praesidium, Cic. Phil. 10, 11; – ogs. absol.: Insperata accidunt magis saepe, quam quae speres, Plaut. Most. 1, 3, 40; – ogs. i Tiltale: O salve insperate ··· frater, id.; ligel. in superl.: Hanno, insperatissime mihi ··· salve, id. Poen. 5, 3, 8; – men ogs. om Uheld; ∾ et necopinatum malum, Cic. Tusc. 3, 13; cf. Liv. 3, 26; — b) som adv. mærkes: ex insperato, Liv. 2, 35, ogs. insperato, (abl.), Lucil. ap. Non., Appul.: uhaabet, uformodet.

inspergo, spersi, spersum, 3, [1.in–, spargo]: strøer el. sprænger el. sprøiter derpaa el. deri; – ∾ molam et vinum, Cic. Div. 2, 16; ∾ farinam potioni, (ogs. in potione), Plin.; – ogs. besprænger, oleam sale, Cato; — II) „overf." o. „alleg.": inspersos ··· corpore naevos etc., Hor. Sat. 1, 6, 67; — not.: f. inspergo, inspersus, findes ogs. inspargo, insparsus, Plin.; df. — inspersĭo, onis, f.: Strøen el. at strøe derpaa; ∾ cineris, Pallad. — 1. inspersus, 3: partic. af inspergo. — 2. inspersus, us, m., [inspergo]: = inspersio; inspersu cineris, Appul.

inspĭcĭo, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.), [1.in–, specio]: seer el. skuer derind el. ind deri; I) „egenl."; – quum Romam inspexerit Eos, (har kastet sit Lys derind), Ovid. Fast. 4, 389; cf. Virg. Aen. 2, 40; hos. ogs. pass., Ovid. Met. 12, 41: Unde quod est usquam ··· Inspicitur; – ogs. at eftersee el. efterlæse; ∾ libros, Plaut.; ∾ leges nostras, Cic. Balb. 14; cf. Liv. 3, 25; men Ovid. Trist. 3, 1, 9: Inspice, quid portem; — B) „bes.": beskuer el. betragter nøie (el. i en vis Hensigt); ∾ (candelabrum), Cic. Verr. 4, 28, aedes, Plaut. Most. 3, 2, 65; ligel. in inspiciendo agro, Colum.; – ∾ rationes, (eftersee, prøve), Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 57; cf. Liv. 6, 27: inspecto aere alieno; ∾ singulos milites, (mønstre dem), id.; cf. Cic. Caecin. 21; – ∾ exta, Ovid. Met. 15, 577, fibras, ibd. 137; cf. Tac. Hist. 2, 78; – ∾ res sociorum, (undersøge og ordne deres Anliggender), Liv. 21, 6; — not.: for acc. findes ogs. in, Ter. Ad. 3, 3, 61: Inspicere, tamquam in speculum, in vitas omnium jubeo; ligel. findes: intro inspice, Plaut. Bacch. 4, 4, 71; — II) „fig.": betragter (med Sielen), undersøger el. eftergransker, lærer at kiende, giennemskuer; – ∾ aliquem a puero, vid. Cic. Phil. 2, 17; cf. Liv. 6, 41; qui ··· quid deceat, inspexerit, Quintil. 11, 1, 8; inspice, an possit fieri, Martial. 1, 55; inspectus experimentis, Colum.; cf. Cic. Fin. 3, 19; df. — inspicium, i, n.: sild. Biform f. inspectio, Tertull. — in.spīco, [1.in–], are, v. a.: tilspidser; ∾ faces ferro, Virg. Ge. 1, 292.

*inspīrāmentum, i, n.: Indblæsen, Indgivelse; – inspiramentis inserere, Coel. Aur. — inspīrātĭo, onis, f.: = frgd.; df. „overf.": ∾ litteraria, (Begeistring), Solin.; o. — inspīrātor, oris, m.: som indblæser el. indgiver; df. „overf.": ∾ furoris Apollo, Coel. Aur.; — [inspiro]. — in.spīrĭtālis, [2.in–], e: = non spiritalis, Paul. Nol.

in.spīro, [1.in–], avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr. el. c. dat.: at blæse deri; – ∾ conchae, Ovid. Met. 1, 334; men inspirantes ramis arborum aurae, Quintil.; – ∾ litterae, Gell. 2, 3: at udtale el. sætte spiritus asper el. „h" foran et Bogstav; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl."; a) at blæse deri; ∾ foramen, Plin.; granaria aquilonibus inspirentur, Colum.; — b) at blæse el. ved Blæsning at bringe ind deri; vid. Plin. 34, 32; – ∾ venenum morsibus, (indblæse el. indbringe deri), Virg. Ge. 4, 236; ∾ animam homini, Colum.; — c) frembringer ved at blæse; ∾ sonum fistula, Gell. 1, 11; — B) „fig.": indblæser el. indgiver; – Occultum inspires ignem (ei), Virg. Aen. 1, 688; ∾ alicui iram, misericordiam, Quintil., fortitudinem, Curt.; – ∾ magnam mentem etc., vid. Virg. Aen. 6, 11; – ogs. absol.: inspirari, at begeistres, Justin. 41, 1; vates inspirati, id.; – ogs. om Taleren og om Foredraget: quibus viribus inspiret (orator sc. audientes), Quintil. 2, 5, 8.

inspissātus, [1.in–], 3: som er bleven tyk el. fast; – ∾ caro (in tubere), Veget. — in.spŏlĭātus, [2.in–], 3: ikke plyndret, Quintil. 7, 1, 33; – ogs. om Ting; ∾ arma, Virg. Aen. 11, 594. — in-.spūmo, [1.in–], are, v. n.: skummer (af Harme), Tertull. — in.spŭo, [1.in–], 3, v. n.: spytter derhen el. derpaa; a) c. dat.; – et oculis jumentorum inspuitur, Plin. 31, 45; — b) m. in c. acc.; – inspuo alicui in frontem mediam, Senec.; ∾ in faciem alicujus, id. — inspūto, are, v. a., frequ. af inspuo: bespytter, aliquem; vid. Plaut. Capt. 3, 4, 21 o. 23.

†in.stābĭlis, [2.in–], e; I) „egenl.": ikke til at staae paa, vaklende, usikker; – Sic erat instabilis tellus, innabilis unda, Ovid. Met. 1, 16; ogs. locus ··· ad gradum instabilis, Tac. Ann. 1, 64; ∾ ingressus, Liv.; ∾ vestigium, Plin. Pan.; – df. som ikke staaer fast, som drives hid og did; ∾ et fluctuans acies, Liv. 9, 35; ligel. ∾ hostis, id. 27, 18, (som ikke holde Stand); – men ∾ membrum (orationis: uden Holding), Quintil. 9, 4, 126; — II) „fig.": ubestandig, foranderlig; – ∾ et celerem motum habere, vid. Caes. B. G. 4, 23; nihil tam instabile et fluxum, quam fama potentiae non sua vi nixa, Tac. Ann. 13, 19; men ∾ animos (apium: deres Flygtighed), Virg. Ge. 4, 105; df. — instābĭlĭtas, atis, f.: Ustadighed, Foranderlighed; ∾ lunae, Arnob.; – men ∾ mentis: Sindssvaghed, Plin. 24, 102; o. —

instābĭlĭter, adv.: ustadigen, ubestandigen; ∾ fluidum (genus humanum), Augustin.

†instans, tis: partic. af insto; vf. — instanter, adv.: paatrængende, heftigen; ∾ dicere, Quintil.; - compar., id.; superl., Appul.; o. — instantĭa, ae, f.; I) „egentl.": det nærmest Forestaaende, det Nærværende, Cic. Fat. 12, inc.; - df. Indtrængen el. at paatrænge sig; ∾ fraudis, Nigid. ap. Gell. 9, 12; - ogs. det Indtrængende i Foredraget, Plin. Ep. 5, 8; — II) „fig.": Vedholdenhed, vedholdende Flid; quid est enim, quod haec instantia efficere non possit? Plin. Ep. 3, 5; - ogs. alm.: Vedholdenhed, Vedbliven; omissa est repetendi debiti instantia, Dig.

instar, n. indecl.: Billede, Afbildning, Udkast; Gestalt, Anseelse, Værd; - quod primum instar operis fuit, (det første Udkast dertil), Plin. 34, 18; men Liv. 28, 17: parvum instar eorum, quae etc., (lidet Forbillede deraf); — B) „bes." kan ogs. instar (m. o. ud. gen.) hede; a) ligesom; - quae (Erana) fuit non vici instar, sed urbis, Cic. Fam. 15, 4; instar montis equus, Virg. Aen. 2, 15; cf. Caes. B. G. 2, 17; — b) omtrent; (cohortes quasdam), quod instar legionis videretur, etc., Caes. B. C. 3, 66; cf. Hirt. B. Al. 19; men (epistolarum) instar septuaginta etc., Cic. Att. 16, 5; — c) Gestalt, Udseende; - quantum instar in ipso, Virg. Aen. 6, 866; terra ··· quasi puncti instar obtinet, Cic. Tusc. 1, 17; — d) Værd; - vix minimi momenti intar habere, id. Off. 3, 3; unus ille dies mihi immortalitatis instar fuit, quo etc., id. Pis. 22; men om Hector, Ovid. Her. 16, 368: Unus is innumeri militis instar fuit; cf. Cic. Brut. 51; men mortis instar putant etc., id. Off. 2, 20; — not.: „eftercl." findes ogs. ad instar, (f. instar); saal. ad instar castrorum, Justin.; ad instar proprietatis, Dig.

*instaurātīcius, (-tius), 3: hørende til en Fornyelse; ∾ dies, Macrob., (paa hvilken Skuespillene fornyes el. gientages); — instaurātĭo, onis, f.: Fornyelse, Gientagelse, ludorum, Cic.; cf. Liv. 2, 36: ludi forte ex instauratione magni parabantur; - ∾ templorum, (deres Istandsættelse), Eumen. Pan. ad Constant.; o. — instaurātīvus, 3: fornyet el. gientagen; itaque, ludis intermissis, instaurativi constituti sunt, Cic. Div. 1, 26; — [flgd.].

instauro, avi, atum, 1, v. a.; [efter Varr. besl. m. instar]: fornyer, gientager; ∾ novum de integro bellum, Liv. 37, 19; ∾ scelus pristinum, Cic. Verr. Act. 1, 4; cf. id. R. Am. 53; men ∾ societatem, Suet. Ner. 51; - ogs. i Religionssproget; ∾ Latinas, Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ sacrificium, id.; cf. Tac. Hist. 2, 70, o. Virg. Aen. 4, 63; — B) „I f ' ogs.; ∾ vina, Plin. 14, 25, (give dem deres fo ge Godhed tilbage); - ∾ sibi monumenta, (at o se), id. 31, 3; — II) „poet. overf.": opfrisker, opm trer; instaurati animi, Virg. Aen. 2, 451; — B) gien gielder; Di, talia Grajis Instaurate, Virg. Aen. 6, 530.

in.sterno, [l.in-], strāvi, strātum, 3, v. a.: kaster el. breder derover, bedækker dermed; - si caverna palea insternatur, Plin. 19, 26; equus instratus speciosius (med kostbarere Opsadling), quam etc., Liv. 29, 7; men Virg. Aen. 2, 722: humeros (acc. graec.) ··· insternor pelle leonis, (kaster derom); toro modice instrato (cubare), Suet. Aug. 73; - ogs. c. dat.: at kaste el. anbringe derpaa el. derover; - ∾ pulpita tignis (dat.), Hor. A. P. 279; men ∾ se ignibus, (styrte sig deri), Stat. Theb. 12, 800; — not.: instratum, i, n.: Dækken (el. Hestedækken, odl.), Cato.

*instīgātĭo, onis, f.: Ophidselse, Opmuntring; ∾ auditorum, Auct. ad Her. 2, 30; ogs. in pl.: ∾ novercales, Dig.; — instīgātor, oris, m.: en Ophidser el. Opmuntrer; sibi quisque dux et instigator, Tac. Hist. 1, 38; df. — instīgātrix, īcis, f., id. ibd. 51; o. — instīgātus, us, m.: Ophidselse; instigatu alterius, Dig.; — [flgd.].

instīgo, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. er instigare af instinguere, ligesom jugare af jungere]: ophidser el. opirrer; tilskynder el. opmuntrer, aliquem, Ter. Phorm. 5, 7, 76; men instigante te, (paa din Tilskyndelse), Cic. Pis. 11; vires instigat virtus, Stat.; - ∾ Romanos in Hannibalem, Liv. 33, 47, aliquem in arma, Vell. 1, 12; - ogs. c. inf., Lucr. 4, 1075.

instillātĭo, onis, f.: Dryppen deri el. derpaa; ∾ lactis, Plin. 29, 39; af — in.stillo, avi, atum, 1, v. a.: drypper el. lade dryppe deri el. derpaa; - ∾ oleum (lucernae), Cic., oleum caulibus, Hor., merum in ignes, Ovid.; vascula ··· sensim instillatis complentur, Quintil.; — b) „poet." ogs.: at bedryppe, at falde draabevis derpaa; quae saxa assidue instillant Caucasi (guttae), Cic. Tusc. 2, 10, (ex Aeschylo); — II) „fig.": indgiver el. bibringer (ligesom draabevis); - ∾ praeceptum auriculis, Hor. Ep. 1, 8, 16; cf. Cic. Att. 9, 7: quae (litterae) mihi quiddam quasi animulae instillarunt, (al. restillarunt).

instĭmŭlātor, oris, m.: en Ophidser; ∾ et concitatore seditionis, Pseud.Cic. p. Dom. 5, (al. stimulatore), inc.; af — in.stĭmŭlo, [l.in-], are, v. a.: ophidser; Latias Saturnia Bacchas Instimulat fictis insidiosa sonis, Ovid. Fast. 6, 508.

instinctor, oris, m., [instinguo]: som ophidser dertil; ∾ sceleris, Tac. Hist. 1, 22; ∾ belli, id. — 1. instinctus, 3: partic. af instinguo. — 2. instinctus, us, m., [instinguo]: Ophidselse el. Tilskyndelse el. Opmuntring dertil; - sædv. in abl.; milites instinctu decurionum transiere in partes, Tac. Hist. 1, 70; - ogs. Indskydelse, Begeistring; quae (oracula) instinctu divino afflatuque funduntur, Cic. Div. 1, 18; men instinctu quodam, Plin. Pan. 73, (efter etslags indre Drift).

*in.stinguo, [l.in-], stinxi, stinctum, 3, v. a., [besl. m. στίζω, d. e. stikker]: ophidser, opmuntrer; - ∾ aliquem ad eloquentiam ··· affectandam, vid. Gell. 17, 20; — II) oftest in partic.: instinctus, 3: ophidset el. tilskyndet el. dreven dertil; - his vocibus instinctos milites etc, Liv. 9, 40; - instinctus furiis, id. 1, 47; cf. Cic. Verr. 5, 72; - instinctus divino spiritu vates, Quintil. 12, 10, 24.

in.stipo, [l in-], are, v. a.: stopper deri, ficus naribus, Sext. Emp.; ∾ (vinum) in culeum, (fylde derpaa), Cato. — in.stĭpŭlor, [l.in-], atus sum, 1, v. dep. a., ligesom stipulor: lader mig love el. tilsige, (forel. Ord); - quas minas abs te est instipulatus, Plaut. Pseud. 4, 6, 7.

instĭta, ae, f., [insisto, institum]; I) Bord el. Garnitur (falbala) nedenom den romerske Damekiole (stola); vid. Hor. Sat. 1, 2, 29, ogs. Ovid. A. A. 1, 32; - men id. ibd. 2, 600, „meton.": Luditur in nostris instita nulla jocis, (ingen ærbar Matrone); — II) sild.: Baand el. Line, Petron. Sat. 20; ogs. Sengegiord el. Sofagiord), id. ibd. 97; ogs. f. taenia, Stat. — instĭtĭo, onis, f., [insisto]: Stilleståaen; institiones stellarum, Cic. Tusc. 1, 25.

instĭtor, oris, m., [quod negotio gerendo instat, Dig.]: Kræmmer el. Smaahandler, Hoker el. Vertshusmand, odl.; institor mercis, Liv. 22, 25; ∾ cauponum, Dig., popinarum, Senec.; habet institores aqua, (ogs. Vand bliver solgt), Senec.; amata ··· institoribus, (som besøges af dem), Hor. Epod. 17, 20; - ogs. Modehandler, odl.; vid. Ovid. A. A. 1, 421, o. Prop. 4, 2, 38; men vestis institores, (som sælge syede Klæder), Plin. 18, 60; men „fig.": ambitiosus institor eloquentiae, (som praler dermed), Quintil. 8, 3, 12; df. — institōrĭus, 3: der angaaer institores el. Udsælgere; ∾ actio, ogs. absol. institoria (sc. actio:

en saadan Proces), Dig.; – ogs. som subst.: institorium, i, n.: Kroholo el. Udsalg, Suet. Ner. 21.

instĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a. (o. n.), [1.in-, statuo]; oprdl.: stiller el. sætter el. bringer ind deri el. derind; – arborem ab ipso institutam etc., (som var plantet af ham), Suet. Galb. 1; – men comisk: argumenta in pectus multa institui, (har samlet i mit Indre), Plaut. Most. 1, 2, 2; cf. Ter. Ad. 1, 1, 13; – men Caes. B. G. 3, 8: ∾ remiges ex provincia, (bringe sammen); — B) „bes." ogs.: opfører, bygger; – ∾ turres, Caes. B. G. 5, 50, naves, id., pontem, id., exedria, Cic.; men „poet.": amphora coepit Institui, Hor. A. P. 22; – ogs. anlægger el. indretter, metalla, (Biergværker), Liv. 39, 24, vineas, (Vinbierge), Cic., segetes, (Kornagre), Varr., plantaria, (Træskoler), Plin., officinam, Cic., bibliothecam, Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": foretager, c. inf.; vid. Nep. Alcib. 5; bf. sædv.; a) begynder derpaa; ∾ historiam, vid. Cic. Leg. 1, 3; ∾ viam, Qu. Cic. Pet. Cons. 14; – ogs. absol.: perge, ut instituisti, Cic. d. Or. 2, 28; ogs. c. inf., id. Fam. 7, 19, (s. ogs. ovenf.); – institutum iter, Hor., opus, Quintil.; institutum ordinem sequi, id.; — b) anstiller, holder, delectum, Caes., sermonem, id. B. G. 5, 36; ∾ convivia, Suet., dapes, Virg.; — c) indfører el. indstifter, censum, Liv. 1, 42, dies festos, id. 2, 21, ludos, Ovid. Met. 1, 446; — B) „bes." ogs.; a) tilveiebringer, forskaffer; – ∾ sibi quaestum sine impendio, Cic. Quint. 3; ∾ aliquos sibi amicos, id. Verr. 4, 9; men ∾ iniquam legem periculis hominum, (indføre el. anvende derpaa), id. Mur. 28; — b) indretter el. ordner paa en vis Maade, actionem, Cic. Mur. 9, similem rationem operis, Caes. B. C. 1, 42; familia bene instituta, (vel indrettet el. ordnet), Quintil. 10, 3, 19; – ogs. absol.: indretter saa el. saa, m. flgd. ut; instituit, ut ipsi dicerent, etc., Cic. Fin. 2, 1; ligel. c. inf.: ut quotannis facere instituerat, Caes. B. G. 5, 1; — c) anordner el. forordner, legem, Cic., poenam, id.; men „poet." m. acc. c. inf., Virg. Aen. 6, 143; ogs. m. conj. efter d. udfaldne ut, vid. Suet. Caes. 41; – ∾ aliquem cum tutorem, tum etiam heredem secundum, (bestikke dertil), Cic. Fam. 13, 61; hvs. pass.: heres bonis omnibus institutus, Plin. 7, 36; — d) danner el. former, underviser el. oplærer; – ∾ mores, Quintil.; cf. Cic. Verr. 3, 69; ∾ aliquem artibus, vid. Quintil. 1, 3, 18; ∾ lyra, id., ad lectionem, id., in aliquid, id. 1, 11, in.; – ogs. c. inf.: ∾ aliquem Latine loqui, Colum.; – ogs. at afrette, boves, id.; — III) af partic. institutus, 3, er subst. institutum, i, n.: Forehavende, Hensigt, Plan; – ad hujus libri institutum illa nihil pertinent, Cic. Top. 6; — B) bf. ogs.; a) Indretning el. Forfatning, Vis el. Maade el. Færd; – meo instituto usus etc., Caes. ap. Cic. Att. 9, p. 8; me oblitum instituti mei, Cic. Att. 4, 18; institutum vitae capere, (gribe en Leveplan), id. Fin. 4, 15; – bes. ogs. offenlig Vedtægt el. Regel; institutis patriae parere, Nep. Ages. 4; cf. id. praef.; — b) erkiendt Forskrift el. Forpligtelse; cur militem ex instituto non dedissent? Liv. 6, 10; — 2) Regel el. Lære el. Lærdom; abundare praeceptis institutisque philosophiae, Cic. Off. 2, 1; optimis institutis mentem infantium informare, Quintil. 1, 1, 16.

*instĭtūtio, onis, f.; I) „alm.": Indretning, Anordning, Beskaffenhed; – neque dici potest, in ulla rerum institutione non esse aliquid extremum et perfectum, Cic. N. D. 2, 13; – ogs. Bestemmelse, Fremgangsmaade, Plan; – conservans rationem institutionemque nostram etc., Cic. Att. 1, 17; — II) „bes.": Oplærelse el. Undervisning; prima illa puerili institutione, Cic. d. Or. 2, 1; Graecis institutionibus eruditi, id. N. D. 1, 4; o. — instĭtūtor, oris, m.: en Begrunder el. Stifter, urbium, Ammian.; – ogs. „fig.": en Lærer, Lamprid.; — [instituo]. — instĭtūtum, i, n., o. institūtus, 3, partic.: s. und. instituo.

insto, stĭti, stātum, are, v. n. (o. a.), [1.in-, sto, steti, etc.]; I) „egenl.": at staae deri el. derpaa; c. dat., el. m. in c. abl., el. c. acc. comm., el. absol.; – instare jugis, Virg. Aen. 11, 529; instans in medio triclinio, Suet. Tib. 72; – men comisk o. „alleg.": rectam ··· instas viam, (du er paa rette Vei, du har Ret), Plaut. As. 1, 1, 29; — B) „bes.": at være meget nær el. at nærme sig, navnl. i Krigssproget; cum legionibus instare Varum, Caes. B. C. 2, 43; — b) ligel. i Krigssproget: at sætte el. trænge ind derpaa, at eftersætte el. forfølge; ligel. c. dat., ogs. c. acc., ogs. absol.; – cedenti instaturum alterum etc., Liv. 10, 36; quum ··· audacius instaret hostes, etc., Nep. Ep. 9; men Caes. B. C. 1, 80: instabat agmen Caesaris; cf. Cic. Verr. 1, 26: ferro instare, (bruge Vold); ogs. pass. impers.: ubi instabatur, cedens, Tac. Ann. 3, 21, — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: at nærme sig, at forestaae, odl.; – poenas ··· aut instare jam plane, aut etc., Cic. Catil. 2, 5; quum illi iter instaret, (da han havde en Reise at giøre), id. Att. 13, 23; tibi ab iis instat periculum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 20; cf. Liv. 35, 32; – comisk ogs. c. acc. (f. dat.); tantum eum instat exitii, Plaut. Poen. 4, 2, 96; – navnl. ogs. om Tiden: at nærme sig, at være for Haanden el. nærværende; noctem, quae instabat, antecapere, Sall. Catil. 58; — 2) om Personer: at anstrænge sig derfor, ivrigen at arbeide derpaa, c. dat., „poet." ogs. c. acc.; – instans operi regnisque futuris, Virg. Aen. 1, 504; cf. id. Ge. 2, 220; men currum rotasque ··· Instabant, (arbeidede ivrigen derpaa), Virg. Aen. 8, 433; ligel. instat mercaturam, spero, (driver en Handel), Naev. ap. Non.; te instante, (naar du trænger derpaa), Cic. Att. 3, 15; navnl. ogs. comisk: Syre, insta, (skynd dig)! Ter. Ad. 2, 4, 14; ogs. findes instare sibi, (giøre sig Umage), Auct. ad Her. 4, 56; — B) „ment."; a) paastaaer, d. e. forlanger el. begierer ivrigen; m. ut o. ne, ogs. absol.; – tibi instat Hortensius, ut eas in consilium, Cic. Quint. 10; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 22; uxor tua acriter instat, ne mihi detur, Plaut. Cas. 2, 5, 33; – cupienti atque instanti negare etc., Cic. d. Or. 1, 29; efficiunt instando etc., Liv. 2, 4; — b) paastaaer el. erklærer, vedbliver min Paastand el. Mening; ego negare factum, ille instat factum, Ter. Andr. 1, 1, 120; instat (sc. poscere recuperatores: holder ved at begiere dem), Cic. Verr. 3, 59; — III) partic. instans, tis, ogs. som adject.; — A) om Tiden: nærværende; – quae enim venientia metuuntur, eadem afficiunt aegritudine instantia, Cic. Tusc. 4, 6; cf. id. d. Or. 2, 25; ex controversia ···, futuri ··· instantis ··· facti, etc.; ligel. id. Phil. 11, 10: de instanti bello etc.; — b) bf. ogs. i Grammatiken, instans tempus, ligesom praesens tempus: den nærværende Tid, Charis.; — B) om en Handling, odl.: paatrængende, heftig, anstrængt, gestus, Quintil. 11, 3, 93; – compar., ∾ argumentatio, id. ibd., admonitio, Gell.; superl., ∾ petitio, Augustin.; – ogs. truende, rædsom; vultus instantis tyranni, Hor. Od. 3, 3, 3; eadem species ··· instantior, Tac. Hist. 4, 83.

instrāgŭlum, i, n., [insterno]: Tæppe, Dækken, odl., Cato. — instrātum, i, n., o. instrātus, 3, partic.: s. und. insterno. — instrēnŭe, adv.: umandigen; bf. m. Negation: non instrenue mori, Justin.; af — in.strēnŭus, [2.in-], 3: udygtig, dorsk, feig; sædv. m. Negation; animi pudentis ··· non instrenui (signum), Ter. Heaut. 1, 1, 68; non instrenuo duce (opus esse), Suet. Vesp. 4.

instrĕpĭto, are, v. n. frequ.: at tone el. surre derom; floribus instrepitans (apis), Venant.; af — in.strĕpo, [1.in-], ŭi, ĭtum, 3, v. n. (o. a.): at tone el. brage el. larme derved; – sub pondere ··· axis

Instrepat, Virg. Ge. 3, 173; – ſild. ogſ. c. acc. graec.; ∾ lamentabiles questus, Appul.

instrictus, 3: partic. af instringo. — instrīdens, tis, partic., [1.in–, strideo]: ſydende deri; – fax ··· instridens pelago, Sil. 14, 435. — in.stringo, nxi, ctum, 3, v. a.: binder deri el. dermed, captivum vinculis, Quintil. decl.; – ogſ. „fig.": dolore instrictus, Appul.

instructe, adv. af 1.instructus: med ſtor Tilberedelſe, prægtigen; compar., ludos opulentius instructiusque fecit, quam etc., Liv. 1, 35. — in.structīlis, [2.in–], e: uſammenføiet; ∾ anima, Tertull. — *instructio, onis, f.; I) „egenl.": Opførelſe, novi balinei, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 35; men ∾ tubulorum in cloacas, (i. e. immissio), Vitruv. 5, 9; — II) „fig.": Anordning, Opſtilling i en vis Orden; instructione ··· signorum etc., Cic. Caecin. 15; — B) ſild. ogſ. Underviisning, Veiledning, Arnob.; — instructor, oris, m.: en Anordner el. Beſørger, convivii, Pseud. Cic. in Sen. 6; o. — instructūra, ae, f., ligeſom instructio: Opſtilling i Slagorden, Macedonum, Frontin. Strateg.; – ogſ. „fig.": ∾ compositionis, Fronto; — [instruo]. — 1. instructus, 3: partic. o. adj. af instruo. — 2. instructus, us, m., [instruo]: Forſyning, Forraad; in abl.; – oratio, quocumque ingreditur, eodem est instructu ornatuque comitata, Cic. d. Or. 3, 6.

instrūmentum, i, n., [instruo]; I) „egenl.": Værktøi, Redſkab, Inſtrument; hſ. ofteſt in sing. ſom collect.: de til en Syſſel hørende Sager; – ∾ villae, (Avlsredſkaber), Cic.; ligel. ∾ rusticum, Phaedr.; hvorom ogſ. absol. instrumentum, Cic. Verr. 3, 21; men absol.: in instrumento ac supellectili Verris (numerari), id. ibd. 4, 44, (imellem hans Indbo el. Bohave); – instrumentum artis, Hor. Sat. 1, 3, 131, (Haandværksredſkaber); ∾ militare, Caes., o. ∾ belli, Liv., Cic.: Krigsfornødenheder, Vaaben, Proviant, odl.; – men ogſ. er instrumentum: det enkelte Værktøi; pl. instrumenta, ogſ. „poet." om Klædningsſtykker, Ovid. Met. 14, 767, ogſ. om en Prydelſe, id. Trist. 1, 1, 9; – ∾ ciborum, Plin. 7, 51, (Fordøielſesorganerne); — II) „fig."; A) ſkrevet Document; instrumentum imperii, vid. Suet. Vesp. 8, o. id. Calig. 9; ∾ omne litis, Quintil. 12, 8, 12: Sagens ſamtlige Documenter; ∾ emptionis, Dig.; — B) Forraad, rigelig Forſyning; hvſ. Cic. d. Or. 1, 36, „alleg.": in oratoris instrumento etc.; cf. id. ibd. 2, 34: hoc instrumentum causarum etc.; — b) Hielpemiddel, Beſordringsmiddel; instrumenta virtutis, Cic. Catil. 2, 5, ad obtinendam sapientiam, id. Leg. 1, 22; ∾ graviorum artium, id. Brut. 97, dicendi, Quintil.

in.strŭo, [1.in–], struxi, structum, 3, v. a.; I) „egenl.": ſammenføier ordenligen, opfører el. bygger, muros, Nep., aggerem, Tac.; – ogſ. indbygger el. indføier deri, contabulationem in parietes, Caes. B. C. 2, 9, tabulas in parietibus, Vitruv.; – ogſ. anlægger, hortos, Colum.; — B) „beſ." ogſ.; a) opſtiller i Slagorden, aciem, Caes.; cf. Cic. Catil. 2, 11; ∾ suos pugnae, Sallust.; ∾ (milites) in plures ordines, Liv. 8, 8; instructos acie ··· Teucros, Virg. Aen. 11, 449; cf. Liv. 4, 18; men comiſk: jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia, Ter. Phorm. 2, 2, 7; — b) indretter, beſørger; ∾ apparatum belli, Liv. 7, 14; ∾ insidias in aliquo loco, Cic. Cluent. 66; ∾ fraudem, Liv. 23, 35; — c) forſørger el. forſyner med det Fornødne el. Tilhørende; – ∾ agrum, Liv. 6, 5, convivium omnibus rebus, Cic., mensas epulis, Ovid.; – ogſ. udruſter, socios armis, Virg., classem, Justin.; – ogſ. forſkaffer, mulieri aurum et ornamenta, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 34; men ∾ filiam, (udſtyre), Suet.; — II) „fig."; A) illa accusatio ··· a matre instruitur, (foranſtaltes el. fremholdes af hende), Cic. Cluent. 6; men id. Verr. 4, 19: ∾ se ad judicium, (forberede ſit Forſvar for Retten); — B) underviſer, oplærer; ∾ aliquem scientia rei alicujus, Quintil.; cf. Cic. Coel. 30, o. id. d. Or. 3, 16; ligel. deique Ritibus instruitur, Ovid. Met. 6, 590; — III) partic. instructus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „alm.": ruſtet el. færdig, dimicationi, Liv. 1, 15, in tumultus, id. 22, 12, ad caedem, id. 24, 24; – ogſ. absol.: fundus instructus, (med Beſætning og Avlsredſkaber), Dig.; cf. Cic. Off. 3, 14; – compar., ∾ copiae, (bedre ruſtede), Liv. 27, 45; superl., instructissimus artibus, Cic.; – ogſ. m. ab; a jure civili, ab historia instructior, (kyndigere deri), Cic. Brut. 43; men id. d. Or. 3, 8: ad dicendum instructissimus a natura; men Hor. Ep. 1, 18, 25, (med Lune): decem vitiis instructior, (ſom har ti Feil flere); — B) „beſ." o. „ment.": oplært, ad mortem contemnendam, Cic. Fin. 2, 17; – ogſ. afrettet dertil; instructa pulchre ad perniciem, Ter. Heaut. 3, 1, 41; men absol.: accusatores instructi et subornati, Cic. Vatin. 1; cf. Virg. Aen. 2, 152.

in.stŭdĭōsus, [2.in–]: der ikke giør ſig Umage derfor; c. gen. o. m. Negation; medicinae neque instudiosus, neque inexpertus, Appul. — instŭpens, tis, partic., [1.in–, stupeo]: uden Folelſe; membrum, (ſom ſover), Plin. — insuāsum, i, n.: etſlags dunkel Farve, Plaut. Truc. 2, 2, 16. — in.suāvis, [2.in–], e: uſød, ubehagelig; – herba cibo non insuavis, Plin.; non insuavis odor, Colum.; — II) „fig."; A) „overſ." om Lyden: ubehagelig, ſtødende; vid. Cic. Orat. 47; – compar., quid insuavius etc.? Auct. ad Her. 3, 12; superl., insuavissima littera, Cic. Orat. 49; — B) „ment."; ∾ vita, Cic. Att. 10, 4; men Hor. Sat. 1, 3, 85: habeare insuavis, (vil anſees for inhuman); dſ. — insuāvĭtas, atis, f., dictionis: det Stødende el. Haarde i Udtrykket, Gell. 1, 21.

Insŭber, bris, m., Cic. frgm.; pl. Insubres, (brum o. brium): Inſubrerne, galliſk Folk i d. Mailandſke; Insubres condidere Mediolanum, Plin. 3, 21; in agro Insubrium Gallorum, Liv. 30, 18; cf. id. 5, 34; — ogſ. adj: Insuber, bris, bre, eques, id. 22, 6; — not.: Insubris, f. Insuber, Spartian.

insŭbĭde, adv.: enfoldigen, tosſet, disserere, Gell. 2, 2; af — in.sŭbĭdus, [1.in–], 3: enfoldig, Gell.; – compar., nihil istis imperitius, nihil insubidius, qui etc., id. 6, 1. — in.subtīlis, [2.in–], e: uſin, uſleben; dſ. m. Negation: non insubtili ratione, (ret artigen), Dig.; — dſ. adv.: insubtiliter, ibd. — insubulum, i, n.: Væverſtol el. Væverbom, Isid.

insucco, (avi), atum, 1, v. a., [1.in–, succus]: væder, beſugter; lana oleo insuccata, (ogſ. insuccanda), Colum. — in.sūdo, [1.in–], are, v. n.: ſveder derover; – Quis (f. quibus, sc. libellis) manus insudet vulgi, Hor. Sat. 1, 4, 72; – ogſ. absol.: at ſvede; si corpus dormientis insudat, Cels.

insuēfactus, 3, [1.in–, inus. insueo, facio]: ſom er vænnet el. afrettet dertil; ∾ equi, Caes. B. G. 4, 24. — in.suesco, [1.in–], ēvi, ētum, 3, v. n. o. a., inch.; I) neutr.: vænner mig el. bliver vant dertil; c. dat., Tac. Ann. 11, 29; – ogſ. m. ad; ∾ ad disciplinam militiae, Liv. 5, 6; – oftere c. inf.: Nam qui mentiri ··· insuevit, Ter. Ad. 1, 1, 30; cf. Sall. Catil. 11, o. id. Jug. 8; — II) act.: vænner el. holder dertil; insuevit pater optimus hoc (acc.) me, Ut etc., Hor. Sat. 1, 4, 105; – men si pecus aquā insuescas, Colum.; – dſ. pass.: sic insuesci debent, id.; ita se a pueris insuetos, Liv. 24, 48; — not.: adj. insuetus, 3: ſ. und. 1.insuetus.

*insuēte, adv.: uvant, imod Sædvane, Coel. Aur.; compar., Augustin.; o. — insuētūdo, inis, f.: Uvanthed, cibi, Spartian.; af — 1. insuētus,

[2.in-], 3: uvant; df. I) uvant, som ikke er vant dertil; c. gen., ogs. c. dat., oftere c. inf., ogs. m. ad; – homines insueti laboris, Caes., operum, id., navigandi, id.; cf. Nep. Dion. 7; – insuetus moribus Romanis, Liv. 28, 18; insuetae operi manus, Tibull.; – insuetus vera audire, Liv. 31, 18; insueta vinci civitas, id. 4, 31; – eques insuetus ad stabilem pugnam, id. 31, 35; cf. Caes. B. C. 1, 78; — II) pass.: hvortil man ikke er vant, usædvanlig; oftest absol., sjeld. c. dat.; – ∾ limen Olympi, Virg. Ecl. 5, 56, iter, id. Aen. 6, 16, studium, Suet. Dom. 2; ∾ solitudo, Liv.; insueti fetus, (Misfostere), id. 21, 28; men id. 41, 2: quibus insuetus liberalior victus esset; — not.: n. pl. insueta, ogs. som adv.: usædvanligen; insueta rudentem (Cacum) etc., Virg. Aen. 8, 248. — 2.insuētus, 3: partic. af insuesco.

in.suffĭcĭens, tis, adj., [2.in-, sufficio]: utilstrækkelig, c. dat., Tertull.; df. — insuffĭcĭentĭa, ae, f.: Utilstrækkelighed; df. „overf.": Uøisomhed, id. — insufflātĭo, onis, f.: Indblæsen el. Indblæsning deri; ∾ aceti naribus, Coel. Aur.; af — in.sufflo, [1.in-], avi, 1, v. a.: indblæser deri, Tertull.

insŭla, ae, f.; I) „egenl.": en Ø; ∾ Britannia, Cic.; ∾ Circes, Virg. Aen. 3, 386; – ogs. ethvert af Vand omgivet Jordsmon; vid. Liv. 2, 5; – df. ogs. (som nom. pr., el. som Oversættelse af Νῆσος): en Del af Byen Syrakus, id. 24, 25; – s. ogs. und. deporto o. relego; — II) „overf."; insulae hed i Rom: de (oprdl. affondrede el. enkeltstaaende) Bygninger, der, som Leieboliger for den simplere Klasse, vare opførte bagved de Stores Palladser (domus); – fructus insularum, (Leie el. Indtægt deraf), Cic. Att. 16, 1; cf. id. Off. 3, 16; insula Clodii, id. Coel. 7; men Suet. Caes. 41: recensum populi per dominos insularum egit; cf. id. Ner. 38, o. Tac. Ann. 6, 45.

*insŭlānus, 3: paa el. fra en Ø; som subst., insulani, orum: Øboerne, Cic. N. D. 3, 18; o. — insŭlāris, e: hørende til en Ø, benævnt derefter; ∾ poena, (Forvisning dertil), Ammian.; — not.: insulares, pl.: Tempelvogtere, Justin. 32, 2; — insŭlārĭus, i, m.; I) som boer tilleie, Petron. Sat. 95; — II) Betient el. Slave, som indkræver Husleien af insulae, Dig.; — insŭlātus, 3: som er bleven til en Ø: terras continentes··· fluctibus insulatas, Appul.; — insŭlensis, e: = insularis, Solin., inc.; o. — insŭlōsus, 3: med mange Øer; ∾ mare, Ammian.; — [insula].

*insulse, adv.: uden Salt; df. „fig.": smagløst, aandløst; vid. Cic. Att. 15, 4; ogs. m. Negation: non insulse interpretari, id. d. Or. 2, 54; – compar., Gell.; superl., id.; o. — insulsĭtas, atis, f.; oprdl.: Mangel paa Salt; df. „fig.": Smagløshed, Forkerthed; – ∾ villae, Cic. Att. 13, 29; – men id. Brut. 82: insulsitatem et insolentiam (orationis) etc.; — [flgd.].

insulsus, 3, [2.in-, salsus]; oprdl.: uden Salt, usaltet, amurca, Colum.; df. ildesmagende; cibus insulsior, Hieronym.; — II) oftere „fig.": smagløs, urimelig, dum; – non tam insulsus, quam non verecundus, Cic. Coel. 29; fatuus, insulsus, tardus, Ter. Eun. 5, 9, 49; men m. Negation: acuti, nec insulsi hominis etc., Cic. Tusc. 1, 8; cf. id. Or. 2, 64; men insulsissimus est homo, etc., Catull. 17, 12.

*insultābundus, 3, ligesom insultans: spottende, haanende, Augustin.; — insultātĭo, onis, f.; oprdl.: Springen derpaa, Springen el. Hoppen, (elephantorum), Solin.; — II) „fig.": kaad el. haanlig Adfærd imod nogen, Forhaanelse, Bespottelse, barbarorum, Flor. 4, 12; cf. Quintil. 8, 5, 11; — insultātōrĭus, 3: haanende, spottende, verbum, Tertull.; — df. adv.: insultatorie, Sidon.; o. — insultatrix, icis, f.: Spotterske, Hieronym.; — [flgd.].

†insulto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), intens. af insilio; I) „egenl.": springer ind derpaa el. derimod; oftest c. dat.; „poet." ogs. c. acc., ogs. absol.; – ∾ solo, (om Rytteren), Virg. Ge. 3, 116; ∾ busto, Hor., rogis, Propert.; men fluctibus ··· insultavere carinae, Ovid. Met. 1, 133; cf. Tac. Ann. 2, 8; – ∾ (fores) calcibus, (sparke derimod), Ter. Eun. 2, 2, 54; cf. Virg. Aen. 7, 580: nemora avia matres Insultant thiasis; – men absol., id. ibd. 11, 599, o. id. Ge. 4, 10; — II) „fig.": behandler overmodigt el. krænkende, forhaaner, mishandler; – ∾ alicui in calamitate, Cic. Verr. 5, 50; ∾ jacenti, Ovid., casibus alicujus, id.; cf. Suet. Caes. 22; – ogs. ∾ in rem publicam, Cic. Mil. 32; cf. id. N. D. 2, 29; – ogs. ∾ aliquem, Sall. frgm. ap. Donat.; men Tac. Ann. 4, 59: ∾ patientiam et segnitiam alicujus; – „poet." ogs. ∾ morte alicujus, Prop. 3, 4, 24; – men absol: quippe impune se insultaturos etc., Liv. 2, 45; df. — insultūra, ae, f.: Springen el. at springe deri, (in malum), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 9; o. — insultus, us, m.; „fig.": Forhaanelse, Krænkelse, Lactant.

in.sum, infŭi, inesse, v. n. anom.; I) „egenl.": at være el. befinde sig deri el. derpaa, odl.; m. in, el. c. dat., ogs. absol.; – nummi in marsupio infuerunt, Plaut. Rud. 5, 2, 26; comae insunt capiti, Ovid.; nec digitis anulus ullus inest, id. Fast. 4, 658; – omnia, ut infuere ··· sistentur, (ligesom det var deri), Plaut. Rud. 5, 3, 3; cf. Lucr. 3, 1093; — II) „fig."; ligel. m. in, el. c. dat., el. absol.; – In amore haec omnia insunt vitia, Ter. Ad. 5, 3, 35; cf. Nep. Alcib. 1; ligel. Cic. Off. 1, 37: vitium aliquod inesse in moribus; – men quibus artibus prudentia major inest etc., vid. ibd. 42; cf. Sall. Catil. 20 o. 23; ligel. Tarda solet magnis rebus inesse fides, Ovid. Her. 17, 130; – inest tamen aliquid, quod etc., Cic. Phil. 11, 1; men inerat conscientia, m. acc. c. inf., (han var sig det bevidst), Tac. Agr. 39.

in.sūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „egenl.": tager dertil; df. sædv. anvender el. giør Udgift dertil el. derpaa; m. in, el. c. dat.; – ut nullus teruncius insumatur in quemquam, Cic. Att. 5, 17; cf. id. Inv. 2, 38; – paucos dies insumpsit reficiendae classi, Tac. Ann. 2, 53; — II) „fig.": anvender, bruger; ∾ operam libellis accusatorum, (sysselsætte sig dermed), Tac. Ann. 2, 53; – ogs. ∾ operam in re aliqua, id. Or. 29, men omnis cura ad speculandum hoc malum insumitur, Plin. 9, 70; – ogs. absol.: operam frustra insumere, Liv. 10, 18; — B) tiltager mig; – servum interficiendi domini animum insumpsisse, (havde fattet det Forsæt), Tac. Ann. 14, 44; dignas insumite mentes Coeptibus, Stat.; df. — insumptio, onis, f.: Udgift, Bekostning, sportularum, (derpaa), Cod. Theod.

in.sŭo, [1.in-], sŭi, sūtum, 3, v. a.: indsyer deri, aliquem in culeum, vid. Cic. R. Am. 11, culeo, Senec.; cf. Ovid. Ib. 319; – ogs. indsyer el. broderer deri; insutum vestibus aurum, Ovid. A. A. 3, 131; men Virg. Aen. 5, 405: plumbo insuto etc.; — not.: Liv. 40, 51, læses ogs. insuerat, f. imposuerat, (havde paalagt).

in.sŭper, [1.in-], adv. o. praepos.; I) adv.: derover, ovenpaa; – cumulatis in aquas sarcinis insuper incumbebant, Liv. 22, 2; cf. Sall. Catil. 58: atque insuper camera etc., ogs. Lucr. 6, 190; — b) „poet." ogs. ovenfra; gravis insuper ictus etc., Lucan. 3, 610; — B) „overf.": ovenpaa, d. e. endnu dertil; – atque adjuret insuper, etc., Plaut. Amph. 3, 2, 8: si etc., insuper etiam poenas expetite, Liv. 3, 67; cf. Virg. Aen. 2, 593; – eftercl. ogs. insuper habere: at ringeagte, Gell. 1, 19, Appul.; — II) praepos. c. acc. el. abl.: over, ovenover; A) c. acc.; insuper eam aequationem pila struatur, Vitruv. 5, 12; — B) c. abl.; quo (tigno) insuper collocata erat materies, id. 10, 21.

in.sŭpĕrābĭlis, [2. in-], e: ikke til at overstige,

ufremkommelig; - ∾ transitus Alpium, Liv. 21, 23; ∾ via, id. ibd. 36; — II) „fig.“: uovervindelig; genus insuperabile bello, Virg. Aen. 4, 40; cf. Ovid. Met. 12, 613; — B) „bes.“; a) ∾ valetudo: uhelbredelig Svaghed, Plin. Ep. 2, 2; — b) ∾ fatum: uundgaaelig Skiebne, Ovid. Met. 15, 807; — ds. adv.: insŭpĕrābĭlĭter, Augustin. — in.sŭpĕrātus, [2. in-], 3: uovervunden, uovervindelig; tolerantia rerum Spernebat cunctas insuperata minas, Cornel. Gall. 1, 33. — in.sŭpĕro, [1. in-], avi, 1, v. n.: er seierrig, seirer, Jul. Val. Res gestae Al. M.

in.surgo, [1. in-], surrexi, surrectum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.“; A) „alm.“: hæver mig el. reiser mig derved el. dertil; c. dat., el. c. abl., ogs. absol.; - pariterque insurgite remis, Virg. Aen. 3, 560; men tenebras insurgere ponto, id. ibd. 9, 33; ogs. insurgens capite, (med Hovedet), Sil.; men c. acc.: insurgere jugum, (at bestige Bognen), Appul.; - ogs. hæver mig for at kaste; Altior insurgens ... heros, Virg. Aen. 12, 902; - ogs. at reise sig (af et Fald); hvf. Tac. Germ. 29: si etc., insurgere haud licitum est; — B) „bes.“ ogs. „poet.“: at reise sig, at opstaae; - Insurgat aquilo, quantus etc., Hor. Epod. 10, 7; s. ogs. ovens. Virg. Aen. 9, 33, (hvor ogs. om en Støvsky): tenebras insurgere campis; - men om en Beliggenhed: at hæve sig i Veiret, at hvælve sig derover; pone tergum insurgebat silva, Tac. Ann. 2, 16; men silex ... speluncae dorso insurgens, Virg. Aen. 8, 233; — II) „fig.“; A) „overf.“: at hæve sig, at blive mægtigere el. stærkere; - insurgere paulatim (sc. coepit Caesar, i. e. Augustus), Tac. Ann. 1, 2; ligel. Romanas opes insurgere, id. ibd. 11, 16; - men Ovid. Met. 9. 444: regnis insurgere alicujus, (hæve sig derimod); — B) „ment.“; a) at hæve sig, at blive begeistret, odl.; - quibus mens pariter et oratio insurgat, Quintil. 12, 2, 28; insurgit aliquando (Horatius), id. 10, 1, 96; - ogs. om Stemmen, id. 11, 3, 13; — — b) anstrænger mig; invigilare publicis utilitatibus et insurgere, Plin. Pan. 66.

in.susceptus, [2. in-], 3: hvad man ikke paatager sig; ∾ vota, Albinov. 1, 197. — in.sustentābĭlis, [2. in-]: ikke til at udholde; ∾ dolor, Lactant. — insŭsurratĭo, onis, f.: Tilhvisken; hemmelig Indgivelse, Capitolin.; af — in.sŭsurro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a. (o. n.): tilhvisker, cantilenam alicui, Cic. Att. 1, 19; men ∾ vota diis, (naar man ikke vil være sin Bøn bekiendt), Senec. Ep. 10; men Cic. Tusc. 5, 36: susurrus mulierculae insusurrantis alteri: hic est ille etc.; - men ogs. absol.: ad aurem (praetoris) familiariter insusurrare, id. Verr. 5, 41; cf. Suet. Calig. 22; - ds. impers. pass.: sint aures tuae ... non in quas ficte et simulate insusurretur, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 4; — b) ds. m. Lune: quoniam ... etiam Favonius ipse insusurrat, m. acc. c. inf., (ved sin Susen minder derom), id. Acad. 2, 48. — insūtīcius, (-tius), 3: hvori noget bliver indsyet, asinus, Appul.; af — insūtus, 3: partic. af insuo.

in.tābesco, [1. in-], bŭi, 3, v. n. inch.: at svinde hen, at fortæres lidt efter lidt; ∾ morbo, Cic. N. D. 3, 35; quum ... intabuissent pupulae, Hor. Epod. 5, 40; - men „poet.“: intabescitque videndo Successus hominum (Invidia), Ovid. Met. 2, 780; cf. Pers. 3, 38; - ogs. c. dat.; ∾ dolori, Senec. ad Polyb. 24; — II) „overf.“: at smelte, at opløses; ∾ igne cerae, Ovid. Met. 3, 487; cf. id. ibd. 14, 826.

in.tactĭlis, [2. in-], e: som ikke lader sig tage el. føle paa; sin intactile erit, etc., vid. Lucr. 1, 435. — 1. intactus, [2. in-], 3; I) „egenl.“: urørt el. uberørt; - caput intactum buxo, (ukæmmet), Juvenal.; ∾ nix, (ubetraadt), Liv.; intacta cervice juvencae, (som ikke ere blevne spændte i Aaget), Virg. Ge. 4, 540; — II) „fig.“; A) „overf.“: uskadt el. ukrænket, (silva: hvori der ikke er hugget), Plin. 16, 2; regio intacta (sc. bello: uhærjet), Curt.; ∾ Britannus, (ubetvungen), Hor. Epod. 7, 7; men ∾ juventus, Virg. Aen. 11, 419, (som ikke er medtagen i Krigen); cf. Liv. 5, 38; - ogs. m. ab: intactus ab sibilo, (ad hvem der ikke er pebet), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; cf. Justin. 2, 3; — B) „ment.“; a) ikke behandlet, ikke forsøgt; nova intactaque ratione, Plin.; intacti carminis auctor, Hor. Sat. 1, 10, 66; cf. Virg. Ge. 3, 40; — b) intactus superstitione, Curt., cupiditate, Liv.; haud intacti religione animi (vir: der ikke var uden Tro paa det Overnaturlige), id. 5, 15; — 2) „bes.“ ogs. ren el. kydsk; intactior omni Sabina, (i. e. castior), Juvenal. 6, 162; Intacta Pallas, (jomfruelig), Hor. Od. 1, 7, 5; cf. Virg. Aen. 1, 349. — 2. in.tactus, [2. in-], us, m.: ligesom Uberørlighed; Tactus corporibus cunctis, intactus inani, Lucr. 1, 455.

intāmĭnātus, 3, [2. in-, inus. tamino, hvf. ogs. contamino]: ubesmittet; - virtus ... Intaminatis fulget honoribus, Hor. Od. 3, 2, 18. — in.tardo, [1. in-], (avi), atum, 1, v. n.: dvæler deri el. derved, men alene in participp. intardans o. intardatus, Coel. Aur.

1. intectus, 3: partic. af intego. — 2. in.tectus, [2. in-], 3: ubedækket; dux ... prope intectus, (næsten uden Klæder), Tac. Hist. 5, 22; intectis pedibus (incedere: uden Sko, med blotte Sandaler), id. Ann. 2, 59; — II) uforbeholden, aabenhiertig, alicui, (imod nogen), Tac. Ann. 4, 1.

intĕgellus, 3, dem.: saa nogenledes uskadt; ∾ aliquem praestare, Cic. Fam. 9, 10; cf. Catull. 15, 4; af — intĕger, gra, grum, [2. in-, tago, i. e. tango]; I) „egenl.“; A) „alm.“: urørt, uskadt, som er i uskadt Tilstand el. i god Behold; - forte is integer fuit, (ikke saaret), Liv. 1, 25; cf. id. 5, 38: integri intactique fugerunt; men Cic. Fin. 2, 11: ut integrum se salvumque velit (infans); — b) ds. neutr. integrum: den tidligere ukrænkede Tilstand el. Velværen; in integrum restituere, (bringe tilbage dertil), Ter. Phorm. 2, 4, 11; cf. Caes. B. C. 3, 1; ogs. at skaffe nogen Opreisning, Suet. Caes. 16; — B) ds. „bes.“, a) ufordærvet el. uforvansket i sit Slags; - ut anteponantur integra contaminatis, Cic. Top. 18; ∾ fontes, (rene el. klare), Hor. Od. 1, 26, 6; ∾ aper, (som endnu er frisk, opp. vitiatus), id. Sat. 2, 2, 91; - ogs. sund el. frisk, corpus, Cels.; men corpora sana et integri sanguinis, Quintil. 8, prooem.; ∾ valetudo, Cic.; — b) uforandret el. uforanderlig; rem integram ad reditum suum esse, Cic. Off. 2, 23; cf. id. Fam. 13, 4; men re integra, id. Mur. 21, (opp. amisso jam tempore); ogs. m. flgd. ad, Caes. B. C. 1, 85; men ∾ certamen, (uafgiort), Liv.; cf. Tac. Ann. 3, 24; — d) som endnu er ny, som endnu ikke er brugt; ut uti possim causa hac integra, (som et nyt Paaskud), Ter. Hec. 1, 2, 5; - ds. ogs. de integro, el. ab integro, Cic., ex integro, Suet., ligesom denuo, fra ny el. forfra; Magnus ab integro seclorum nascitur ordo, Virg. Ecl. 4, 5; — II) „fig.“, A) „overf.“; a) frisk, kraftfuld, usvækket; integrae gentes, Cic. Manil. 9; integris viribus repugnare, Caes. B. G. 3, 4; cohortes integrae a labore, id. 5, 26; quo integriore exercitu decerneret, (med des friskere el. mindre udmattet Hær), Nep. Ep. 9; men Caes. B. C. 2, 5: integri (milites, opp. victi); - ogs. „alm.“: usvækket; si ad quietem integri iremus, (opp. onusti cibo etc.), Cic. Div. 2, 29; — b) som er i god og forsvarlig el. uskadt Tilstand; ∾ loca, (som intet have lidt af Krigen), Caes. B. C. 1, 49; ∾ vectigalia, Cic. Manil. 8; non scilicet integra re, sed tamen minus affecta, (vel ikke under lykkelige Omstændigheder, men dog under mindre ulykkelige), Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; - ogs. kan hidføres Cic. Quint. 15: dum existimatio est integra, facile consolatur honestas egestatem; - ogs. om Personer: Integer et laetus laeta et juvenalia lusi, (forinden Tabet af min Velfærd), Ovid. Trist. 5, 1, 7; — c) som

endnu er ung: „poet." c. gen.; integer aevi, Virg. Aen. 9, 255; cf. ibd. 2, 638; – ligel. „poet." c. acc. graec.: puer malasque comamque integer, Stat.; men mulier··· aetate integra, Ter. Andr. 4, 1, 45; cf. Suet. Tib. 10; men dum rugis integer annus, (i. e. ab rugis liber), Prop. 4, 5, 57; — d) som endnu er i nogens Magt, om kan behandles efter Tykke; df. neutr. integrum, (fri Magt el. Raadighed); – quoad erit integrum, (saalænge det lader sig giøre), Cic.; men id. Pis. 24: non est Pompejo integrum, consilio uti tuo; men id. Phil. 1, 10: de quibus (legibus) est integrum nobis; – ogs. m. flgd. ut, id. Tusc. 5, 21; dum in integro res sit, Liv.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) aandigen dygtig, livfuld, kraftig; – ∾ sententiae, Cic. d. Or. 2, 45; ∾ veritate, (uden Sandhedens Krænkelse), Suet. Tib. 68; – navnl. ogs. om Aandskræfterne; integra Cum mente (senectam), Hor. Od. 1, 31, 18, (med sund Sands); cf. id. Sat. 2, 3, 65 o. 219, — b) som er fri og uafhængig i sine Domme, ubestukken el. upartisk, osv.; – ∾ discipulus, (som ikke har nogen forudfattet Mening), Cic. N. D. 3, 3; integrum se servare, (forbeholde sig sin Dom), id. Att. 7, 26; integer laudo, (upartisk), Hor. Od. 2, 4, 22; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) uden moralsk Brøst el. Lyde, d. e. redelig, retskaffen; – ∾ homines innocentes, religiosi, Cic. Verr. 4, 3; incorrupti atque integri testes, id. Fin. 1, 21; illo··· nemo neque integrior··· neque sanctior, id. d. Or. 1, 53; integerrima vita, modestissimi mores, id. Planc. 1; – ogs. c. gen.: Integer vitae, Hor. Od. 1, 22, in.; ogs. om en Embedsførelse: integrum illic proconsulatum ··· egerat, Tac. Hist. 2, 97; — b) ren, kydsk, ubesmittet; liberos conjugesque suas integras ab istius petulantia conservare, Cic. Verr. Act. 1, 5; cf. Ter. Hec. 1, 2, 70; men integer ab conjuratione, (som ingen Del har deri), Tac. Ann. 15, 22.

in.tĕgo, [1. in–], xi, ctum, 3, v. a.: lægger Tag derpaa, tækker; ogs. bedækker, odl.; – villam integundam··· totam mihi, Plaut. Rud. 1, 2, 13; ∾ turres coriis, Caes.; cf. id. ibd. 7, 73; men ∾ statuas auro, (forgylde), Plin.; – men „poet. overf.": Qua formosa suo Clitumnus flumina luco Integit, Prop. 2, 15, 25.

*intĕgrasco, ĕre, v. n. inch.: at fornyes, at begynde forfra; – hoc malum integrascit, Ter. Andr. 4, 2, 5; — integrātĭo, onis, f.: Fornyelse, Forfriskelse; ∾ amoris, id. ibd. 3, 3, 23; o. — intĕgrātor, oris, m.: som fornyer, veritatis, Tertull.; — [integro].

intĕgre, adv. af integer; I) „egenl.": helt, ganske, aldeles, mutare aliquid, Tac. Hist. 1, 52; — II) „fig."; A) „alm.": rent el. rigtigen el. ufordærvet, navnl. om Foredraget; – ∾ dicere, Cic. Opt. Gen. Or. 4, loqui, Gell.; recte atque integre scriptum, id.; — B) „bes." o. „ethisk"; a) oprigtigen, upartisk; incorrupte atque integre judicare, Cic. Fin. 1, 9; quid hac quaestione ··· integrius? quid incorruptius? id. Mil. 22; — b) hæderligen, retskaffent, uegennyttigen; ∾ in amicorum periculis versari, Cic. Manil. 1; procuratione provinciae integerrime functus, Plin. Ep. 7, 25; cf. Suet. Vesp. 4.

*intĕgrĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Helheden (i Modsætn. af dens Dele); quum pars movetur quiescente integritate, Macrob. Somn. Scip. 2, 14; – b) df. ogs. Fuldstændighed, (el. Delenes Nærværelse); ∾ corporis, Cic. Fin. 5, 14; – ∾ valetudinis, Cic. Tusc. 5, 34; df. absol. integritas: Frihed for Feberen, Cels.; — II) „fig."; A) „alm."; a) ∾ mentis: Sielens Sundhed, uhindret Brug af Forstanden, Dig.; cf. Cic. Acad. 2, 17: non eandem esse vim neque integritatem dormientium et vigilantium etc.; — b) Redelighed, Retskaffenhed, navnl. Uegennyttighed i de offenlige Forholde; – ∾ vitae, Nep. Phoc. 1; ∾ et abstinentia, Tac. Agric. 9; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 16; — B) „bes."; a) Renhed el. Kydskhed; mulierem ··· eam summa integritate pudicitiaque existimari, Cic. Verr. 1, 25; — b) Renhed og Rigtighed i Udtrykket; incorrupta quaedam Latini sermonis integritas, id. Brut. 35; o. — intĕgrĭtūdo, ĭnis, f., ligesom integritas: Oprigtighed, Redelighed; – secutus animi mei integritudinem, Imper. Trajan. in Dig.; — [integer].

intĕgro, avi, atum, 1, v. a., [integer]; I) „egenl.": fornyer, sætter el. bringer istand el. ilave; – ut··· mare fluminis undis Integrent (amnes, Lucr. 1, 1029; cf. id. 2, 1145; – ∾ elapsos in pravum artus, Tac. Hist. 4, 81. — B) „bes." ogs.: fornyer, begynder paa ny; ∾ pugnam, Liv. 7, 7; ∾ seditionem, id., lacrimas, id.; cf. Virg. Ge. 4, 514; — II) „fig.": forfrisker el. opmuntrer; animus defessus, aut admiratione integratur, aut risu renovatur, Cic. Inv. 1, 17; cf. Gell. 15, 2: refici integrarique animos etc.

intĕgŭmentum, i, n., [intego]: Tilhylling, Bedækning; lana cum integumentis etc., vid. Liv. 40, 59; — II) „fig." o. „alleg.": per quaedam involucra atque integumenta etc., Cic. d. Or. 1, 35, cf. id. ibd. 2, 86: te aliquando evolutum integumentis dissimulationis tuae etc.; s. ogs. id. Pis. 6, o. id. Coel. 20; – comisk er Plaut. Bacch. 4, 2, 19: illius sum integumentum corporis, (d. e. hans bestandige Ledsager).

*intellectĭo, onis, f.: Forstaaen el. at forstaae; som rhetorisk Figur, s. synecdoche, quum res tota parva de parte cognoscitur, aut de toto pars, Auct. ad Her. 4, 33; o. — intellector, oris, m.: som forstaaer noget, Augustin.; — [intelligo]. — intellectŭālis, e, [2. intellectus]: hørende til Forstanden, Appul.; df. — intellectŭālĭtas, atis, f.: Forstaaen el. at forstaae noget, Tertull.

1. intellectus, 3: partic. af intelligo. — 2. intellectus, us, m., [intelligo]; oprdl.: Valg derimellem; df. I) „egenl.": den sandselige Fornemmelse el. Erkiendelse; – intellectus saporum ··· homini in palato, Plin. 11, 65; intellectus in cortice protinus peritis, (de kiende Træet paa Barken), id. 16, 76; — II) „fig."; A) „alm.": Forstaaen el. at forstaae noget, Kundskab derom el. Indsigt deri; – quis (s. quibus) neque boni intellectus, neque mali cura, Tac. Ann. 6, 36; facere multis intellectum sui, (giøre sig kiendt af mange), Senec. Ep. 120; intellectus scriptorum facilior, (lettere at forstaae dem), Quintil.; dissimulare intellectum rei, (lade som om man ikke forstaaer noget), Tac. Ann. 13, 38; cf. id. Germ. 26; stilus confusus caret intellectu, (er uforstaaelig), Quintil.; — not.: tillægges ogs. Dyrene, navnl. Elephanten og Hesten; vid. Plin. 8, 1 o. 65; — B) „bes.", ligesom intelligentia; 1) Forstand el. Begreb, Evnen til at begribe el. indsee; – per analogiam nostro intellectu et honestum et bonum judicante, Senec. Ep. 120; — B) Bemærkelse, Betydning el. Begreb, der ligger i et Ord el. Udtryk; verba quaedam diversos intellectus habent, ut cerno; translata ··· alium natura intellectum, alium loco praebent, Quintil. 7, 9, 2. — intellego, s. und. intelligo.

†intellĭgens, tis: partic. o. adj. af intelligo; df. — intellĭgenter, adv.: forstaaeligen, forstandigen; – ut amice, ut intelligenter, ut attente audiamur, Cic. Part. or. 8; ∾ lectitare, Plin. Ep. 5, 16; o. — intellĭgentia, ae, f.; oprdl., ligesom 2. intellectus: Valg derimellem; df. sædv.; I) „alm.": Indsigt deri, Kundskab derom; – ∾ juris, Cic. Phil. 9, 5; ogs. m. in, vid. id. R. Am. 17; men id. Acad. 2, 7: in gustu et odoratu intelligentia, etsi vitiosa, est quaedam tamen; – men m. Lune: in homine intelligentiam esse, non avaritiam, id. Verr. 4, 21; — II) „bes.", Forstand el. Begreb el. Indsigt; A) subjectivt, el. som Evne i Sielen; vid. Cic. Inv. 2, 53; men deus intelligentiam in animo, animum inclusit in corpore, id. Univ. 3; cf. id. N. D. 1, 18; ligel. quod in nostram intelligentiam cadit, id. Off. 2, 4, (hvad vi kunne begribe); cf. id. d. Or. 1, 3; ∾ communis, (almindelig Menneforstand), id. Leg. 1, 10; — B) objectivt: Be=

grebets inderste Væsen, tilligemed den rigtige Forestilling derom; - quia difficilis erat animi, quid, aut qualis esset, intelligentia, etc., Cic. Tusc. 1, 22; - ogs. in pl., id. Leg. 1, 22: rerum omnium quasi adumbratas intelligentias animo ac mente concipere.

intellĭgĭbĭlis, e, [intelligo]; I) fornemmelig; bf. som falder i Sandserne, sandselig, corpus, Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — II) til at indsee med Forstanden, tænkelig; vid. Senec. Ep. 124, (hvor intelligibile o. sensibile modsættes hinanden); bf. — intellĭgĭbĭlĭter, adv.: paa en begribelig el. forstaaelig Maade, Augustin.

intellĭgo, (-lego), lexi, lectum, 3, v. a., [inter, 2. lego]; oprdl.: skiller derimellem; bf. I) „alm." el. om Sielens Virksomhed; A) forstaaer el. indseer, har Begreb el. Kundskab derom; - magna saepe intelligimus ex parvis, Cic. Off. 1, 41; de gestu intelligo, quid respondeas, id. Vatin. 15; quid intelligit honestum, (hvad forstaaer han derved el. derunder)? id. Fin. 2, 15; facile intellectu est, quam invisa sit etc., Nep. Dion. 9; cf. id. Att. 15; men intelligere et sapere plus, quam ceteros, id. Off. 2, 14; — b) ogs. at skille derfra; ∾ oraculorum praestigias a veritate, Lactant.; — B) fornemmer, begriber, mærker, odl.; si quid ··· non intelligent, Cic. Fam. 16, 22; intelligebat, m. acc. c. inf., (han indsaae el. mærkede), Nep. Eum. 3; - ne falsi intelligerentur, (at deres Forstillelse ikke skulde mærkes), Tac. Ann. 3, 3; ex quo intelligitur, m. acc. c. inf., (hvoraf det sees), Cic. Off. 1, 4; cf. id. Pis. 30, ogs. Nep. Att. 11; — II) „bes." el. „overf." ogs. om de sandselige Fornemmelser: at føle el. fornemme, odl.; - quum frigus ··· intellexeris, Colum.; vestigia hominum intelligi ▪ feris, Plin. 8, 21; - cf. Ovid. Trist. 3, 14, 39, ogs. Quintil. 10, 1, 14; — not.: intellexti, f. intellexisti, Ter., ogs. Cic. Att. 13, 32; - intellexes, f. intellexisses, Plaut. Cist. 2, 3, 81; — III) partic. intelligens, tis, ogs. som adj.: forstandig, indsigtsfuld; absol., el. m. in, el. c. gen.; - doctus et intelligens vir, Cic.; non acriter intelligens, (noget sløv el. langsom), id. Pis. 28; cf. id. Brut. 49; ogs. intelligens judicium (habere), id. Opt. Gen. Or. 4; - in his rebus intelligens, (som forstaaer sig derpaa), id. Verr. 4, 15; - men c. gen., vid. id. Fin. 2, 20; intelligens imminentium, Tac. Ann. 5, 9; intelligens principis nostri, (der kiender hans Tænkemaade), Plin. Ep. 6, 27; - compar., vigilantiore atque intelligentiore mente, Augustin.

intemĕrābĭlis, e, [2. in-, temero]: ukrænkelig; ∾ divinitas, Claud. Mam. d. Stat. An. — in.tĕmĕrandus, [2. in], 3: som ikke bør krænkes; ∾ templa, Val. Fl. — intĕmĕrāte, adv.: ufordærvet, Cod. Theod., inc.; af — in.tĕmĕrātus, [2. in-], 3: usmittet, ukrænket, ren, kydsk; - ∾ (Diana), Virg. Aen. 11, 583; ∾ fides, id.; - quid ··· inausum intemeratumve vobis? Tac. Ann. 1, 42; cf. id. Hist. 4, 58; - compar., Capella.

in.tempĕrābĭlis, e: ikke til at stille el. formilde, Coel. Aur. — in.tempĕrans, [2. in-], tis, adj.; I) „egenl.": umaadelig; ∾ permixtio, Appul.; — II) „fig.": som ikke holder Maade; A) „alm."; intemperans in ejus rei cupiditate, Cic. Att. 13, 26; avidi et intemperantes animi, Liv. 24, 25; - compar.: paulo intemperantior fortasse etc., Cic Vatin. 1; superl., s. nedenf.; — B) „bes.": udsvævende i Kiønsdriftens Tilfredsstillelse; vid. Cic. Verr. 3, 68, o. id. d. Senect. 9; - intemperantissima pecus, vid. Cic. Pis. 29; bf. — intempĕranter, adv.: uden Maadehold, overgivent, lidenskabeligen, Cic. Phil. 1, 5; cf. Plin. Ep. 1, 5; - compar., ∾ uti opibus suis, Cic. Phil. 5, 18, insequi, Liv. 31, 37; superl., ∾ gloriari, Appul.

intempĕrantĭa, ae, f., [intemperans]; I) „egenl.": Mangel paa Delenes rigtige Blandning el. Forhold; - ∾ coeli, (overdreven Hede el. Kulde), Colum., Senec.; — II) fædv. „fig."; A) „alm.": Umaadelighed el. Uregelmæssighed i Lyster og Lidenskaber; - omnium perturbationum fontem esse intemperantiam, quae etc., Cic. Tusc. 4, 9; cf. id. ibd.: menti inimica intemperantia etc.; - ∾ libidinum, id., vini, Liv. 44, 30; ∾ linguae, Tac. Ann. 4, 18, risus, Plin.; — B) „bes.": Opsætsighed, Mangel paa Krigstugt, Overmod og Ulydighed imod Foresatte; vid. Nep. Eum. 8; cf. id. Arist. 2, hvor ∾ Pausaniae, opp. justitia Aristidis.

intempĕrāte, adv.: umaadeligen, vellystigen, vivere, Cic. Univ. 12; af — in.tempĕrātus, [2. in-], 3; I) „egenl."; som mangler det rette Forhold el. den rigtige Blanding el. Temperatur; - compar., quid ad coeli naturam intemperatius? Senec. ad Helv. 6; men intemperatum vinum, (ublandet), Coel. Aur.; — II) „fig.": uden Maadehold, som overstiger den rette Grændse; ne intemperata quaedam benevolentia impediat etc., Cic. Lael. 20; men intemperatissimae perpotationes, id. Pis. 10.

intempĕrĭae, arum, f., [for- o. eftercl. Biform af flgd.]; I) „egenl.": Delenes Misforhold; navnl. usund Luft el. Temperatur; - calamitates intemperiasque prohibessis, (af en Bønformular), Cato; — II) „fig.": Forrykthed; - quae te intemperiae tenent? Plaut. Mil. gl. 2, 5, 24; cf. id. Aul. 4, 4, 15; Xantippes intemperias in maritum etc., Gell. 1, 17.

in.tempĕries, [2. in-], ēi, f.: ligesom frgd.; I) „egenl." :uforholdsmæssig Blandning el. Beskaffenhed; navnl. Veirets og Luftens skadelige Temperatur; - coeli noxia frugibus intemperies, Liv. 8, 18; ∾ solis aut anni, Colum.; cf. Liv. 3, 31, o. id. 22, 2; - ogs. absol.: Uveir, Plaut. Capt. 4, 4, 3; — b) Umaadelighed; ∾ ebrietatis, Justin. 12, 13; — II) „fig.": Sindets Forstyrrelse el. Forvirring; intemperiem, quae μελαγχολία dicitur, non parvis, nec abjectis ingeniis accidere, Gell. 18, 7; — 2) „bes.": upassende el. stødende Adfærd; amici intemperiem non tulisse, Cic. Att. 4, 6; ∾ cohortium, (deres Opsætsighed), Tac. Hist. 1, 64; men Gell. 1, 23: quid illa mulierum intemperies sibi vellet.

*intempestīve, adv.: ubetimeligen, i Utide; ∾ adire ad aliquem, Cic. Fam. 11, 16; omnia intempestive agendi certamen etc., Liv. 45, 21; cf. Phaedr. 3, 19; - intempestīvĭtas, atis, f.: Ubetimelighed; ∾ octavi mensis, (Abort i den ottende Maaned), Gell. 3, 16; o. — intempestīvĭter, adv.: ubetimeligen i Utide; ∾ joca dicere, Gell. 4, 20, (in lemm.); — [flgd.].

in.tempestīvus, [2. in-], 3: utidig, ubetimelig; - amicitia numquam intempestiva (est: falder aldrig besværlig), Cic. Lael. 6; ∾ cupido, Ovid. Met. 10, 689; men id. ibd. 4, 33: Intempestivā turbantes festa Minervā, (med deres ubetimelige Uldarbeide); - compar., quid hoc joco intempestivius? Val. Max.; — II) „overf.": som giør noget i Utide; anseres clangore continuo intempestivi, Plin. 18, 87.

intempestus, 3, [2. in-, tempestas]; I) „egenl.": utidig, navnl. i Forbindelsen: intempesta nox, (da der ikke er Tid til at foretage noget), efter Macrob.: inter concubiam noctem et mediam; - quum intempesta nox esset, (midt om Natten), Cic. Phil. 1, 3; - „poet." ogs.: en rædsom Nat; illic ··· intempesta silet nox Semper, Virg. Ge. 1, 247; men id. Aen. 12, 846, er Nox intempesta: Furiernes Moder; — II) „overf."; a) usund; ∾ Graviscae, Virg. Aen. 10, 184: med usund el. slet Luft; — b) stormende; per imbres ··· intempestumque tonantem, (igiennem Regn og stormende Torden), Stat. Theb.

†in.tempŏrālis, [2. in-], e: uden Tid, d. e. evig, Appul.; — II) „overf.": utidig el. ubetimelig, cibus, Coel. Aur.; bf. — intempŏrālitas, atis, f.: Ubetimelighed; ∾ somni, id.; o. — intempŏrāliter, adv.: i Utide, id.

intendītus, 3: s. flgd. in fin. — in.tendo, [1.in-], di, tum, (ogs. sum), 3, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) udstrækker, udspænder; - ∾ dextram ad statuam, Cic. Att. 16, 15; ∾ brachia remis, Virg. Aen. 5, 136; ∾ nervos aut remittere, Plin.; cf. id. 8, 53: quum intendit cutem (hystrix); men Zephyri intendunt vela, (fylde dem), Virg. Aen. 5, 34; — b) ogs. spænder, strammer; ∾ arcum, Virg., Ovid., chordas, Cic.; — B) spænder derom el. derover, omspænder, bespænder; - ∾ vincula collo, Virg. Aen. 2, 237; ∾ folia scarificationi, (lægge derpaa), Colum.; ∾ sellam loris, Quintil., citharam nervis, id., tabernacula velis, Cic. Verr. 5, 12; ∾ locum sertis, (bekrandse), Virg.; men id. Aen. 5, 403: ∾ brachia tergo, (i. e. induere cestus); — C) ∾ sagittam, (afskyde), Virg.; ogs. ∾ telum nervo equino, id.; men id. Aen. 9, 776: ∾ numeros nervis, (spille paa Citharen); — b) „techn.": ∾ syllabam, (udtale den lang), Gell. 13, 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) anstrænger el. anspænder; ∾ corpus, Cic., latera, fauces, id.; intentae vires, Val. Fl.; intentus labor, Ovid.; - ogs.: forstærker el. forøger; ∾ vocem, Virg. Aen. 7, 513; ∾ pretia alimentorum, (fordyre), Tac.; - ∾ formidinem, Tac., odium, id.; cf. id. Hist. 1, 12, o. 2, 54; men ∾ leges, (skærpe, giøre haardere), Plin. Ep. 4, 9; cf. Tac. Ann. 14, 45; — 2) retter el. giver Retning derhen el. dertil el. derimod; - ∾ iter coeptum in Italiam, Liv. 21, 29; quonam hostes iter intendissent, id. 31, 33; cf. id. 4, 19: quacumque se intendisset; - men ogs. absol. el. m. udfaldet iter el. gressum el. se; - quo nunc primum intendam, Ter. Andr. 2, 2, 6; ligel. Cic. Mur. 9: ut eo, quo intendit ··· perveniat; - navnl. ogs. om Synet, og om Hørelsen; ∾ aciem oculorum in omnes partes, Cic. Tusc. 2, 23; men quo intendisset oculos, Tac. Ann. 4, 70; ∾ aures ad verba, Ovid. Pont. 4, 4, 36; - endel. om Vaaben; ∾ telum in jugulum, Plin. Ep. 3, 9; stans telo intento, (med draget el. truende Sværd), Liv. 7, 5; - men primis se intendentibus tenebris, id. 1, 57; cf. id. 7, 28; — B) „ment."; 1) anspænder el. henspænder derpaa; ∾ animum acriter ad aliquid, Liv. praef.; quid speret, aut quo animum intendat, (hvilken hans Plan er), Cic. Verr. Act. 1, 3; ∾ animum in regnum alicujus, Sall. Jug. 23, (have Planer derpaa); ∾ animum studiis, Hor., cogitationem ad aliquid, Liv., considerationem in aliquid, Cic.; men ∾ aliquem ad custodiae curam, (opfordre el. holde dertil), Liv. 21, 49; - quod (acc. comm.) animo intenderat, Cic. Phil. 10, 4, (hvad der havde været hans Plan); ∾ se ad firmitatem, id. Tusc. 2, 23; ∾ se in rem, (anstrænge sig derfor), Quintil.; ligel. animo intendi in rem, (have Opmærksomheden henvendt derpaa), Liv. 1, 25; omnium eo curae sunt intentae, id. 9, 31; vis omnis intendenda est rebus, (bør være henvendt paa Tankerne el. Indholdet), Quintil.; — b) men ogs. er acc. animum el. se undert. udfalden; intende libro, quem etc., Plin. Ep. 8, 19, (ret den med Omhu); quocumque intenderat, res adversae erant, Sall. Jug. 77; ligel. c. inf.: altum petere intendit, (vedblev), Liv. 36, 44; cf. id. ibd. 45; ogs. m. ut; convenire intendentibus, ut oratores fiant, etc., Quintil.; - men ogs. kan der for ad el. in etc. følge acc.; neque, quod intenderat, efficere poterat, Sall. Jug. 27; cf. Ter. Andr. 4, 3, 18; men Liv. 7, 37: an longiorem intenderent fugam, (om de skulde tænke paa at flygte længere); — 2) paastaaer; hanc (sororem) se intendit esse, etc., Ter. Eun. 3, 3, 19; quo modo nunc intendit, (som han nu paastaaer), Cic. Quint. 29; — 3) truer dermed, søger el. tænker at paafore; - ∾ periculum in omnes, Cic. R. Am. 3; cf. id. Mil. 14, o. Suet. Vitell. 7; spem afferre, metum intendere, Tac. Ann. 1, 28; - intenta nex, Val. Fl.; cf. Cic. Pis. 2; — III) participp. intentus, o. intensus, 3, ogs. som adj.; A) intentus, 3; 1) „alm.": ligesom spændt, d. e. stærk el. heftig el. stræng, febris, Cels.; men oratio intenta et vehemens, Cic. d. Or. 2, 52; - compar., ∾ sermo, id. ibd. 1, 60; ∾ disciplina, (strængere Krigstugt), Tac. Ann. 12, 42; superl., s. nedenf.; — b) omhyggelig, nøiagtig; intentiore custodia aliquem asservare, Liv. 39, 19; intentissima cura, Quintil., conquisitio, Liv.; — 2) „bes.": opmærksom derpaa; intentus in occasionem, Liv. 2, 11; intentior ad parendum, id. ibd. 18: intenti, quam mox signum daretur, Liv. 5, 45; in ea re ··· intentis animis, Caes. B. G. 3, 22; men aliquo negotio intentus (rimel. af d. udfaldne in), Sall. Catil. 2; - ogs. m. flgd. sive ··· sive, Liv. 6, 6; — B) intensus, 3; 1) „egenl.": spændt, udspændt; per intensos funes ire, Senec. d. Ira, 2, 13; — 2) „fig.": heftig; intensior impetus, id. l. c. 2, 35; — not.: partic.: intenditus, 3: = 1.intentus, Fronto. — intense, adv.: heftigen; compar., intensius, Fronto; af — intensus, 3: s. und. intendo nr. III, B.

intentātĭo, onis, f., [intento]: Udstrækken el. at udstrække derimod el. derefter; ad intentationem subitam digitorum etc., Senec. d. Ir. 2, 4; — II) „fig.": Truen el. Trusel; ∾ criminum, Tertull. — 1. intentatus, 3: partic. af intento. — 2. in.tentātus, [2.in-], 3, adj.; I) „egenl.": uberørt; vacca intentata jugo, Senec. Med. 62; — II) „fig.": uforsøgt, uprøvet; - Nil intentatum ··· liquere, Hor. A. P. 285; cf. id. Od. 1, 5, 13: quibus Intentata nites; men ∾ iter, Tac. 1, 50; s. ogs. Virg. Aen. 10, 39.

intente, adv. af 1.intentus: med Anstrængelse, med Opmærksomhed; ∾ pronunciare, Plin. Ep. 5, 19; ∾ et modeste audire aliquem, Quintil.; — II) „fig.": strængt el. alvorligen; - compar., intentius delectum habere, quam etc., Liv. 8, 17; - men ∾ se excusare, Tac., premere obsessos, id.; superl., ∾ exspectans, Lamprid.

intentĭo, onis, f., [intendo]; I) „egenl."; A) Udstrækken el. Udspænden, nervorum, Colum.; Spænding el. Anstrængelse; corporis intentionem quandam etc., Cic. Tusc. 1, 10; ∾ vocis, Plin., vultus, Tac.; — B) Forstørrelse, Tilvæxt; Senec. Ep. 78; — not.: i Grammatiken svarer intentio til Grækernes ἐπίτασις, vid. Gell. 16, 5; — II) „fig."; A) „alm.": Sielens Henvendelse derpaa el. Retning derimod; Opmærksomhed; - ∾ auditoris, Plin. Ep., judicis, Quintil.; ogs. c. gen. obj.; ∾ lusus, (paa Spillet), Liv. 4, 17; ogs. absol.; tantum curae intentionisque suscipere, Plin. Ep. 2, 19; — 2) ogs. „techn."; a) i Retssproget: den forebragte Klage el. Beskyldning, Cic. Inv. 1, 10; men judiciale genus ··· intentionis ac depulsionis etc., Quintil. 3, 9, 11; — b) i Dialectiken: Syllogismens første Sætning, (propositio major); - ita erit prima intentio, secunda assumptio, tertia connexio, Quintil. 5, 14, 6; — B) „bes."; a) ∾ animi, ogs. absol. intentio: Sielens Anstrængelse el. Omhu el. Stræben; - patientiam dolorum animi intentione firmare, Cic. Tusc. 2, 27; cf. ibd. 23; men haec intentio tua etc., Plin. Pan. 78; men ∾ operis, Quintil.; ogs. in pl.: animos ad intentiones capiendas habiliores fieri, Gell. 15, 2; — b) Forehavende el. Forsæt, Villie el. Hensigt; ∾ defuncti, Dig.

intento, avi, atum, 1, v. a., intens. af intendo; I) „egenl."; strækker el. holder derimod, navnl. truende; m. in el. c. dat.; - intentans in Appium manus, Liv. 3, 47; cf. Tac. Hist. 1, 69; men gladii plerisque intentati, Liv. 9, 6; cf. Cic. R. Am. 35; - ogs. absol.: ∾ ictus, Tac.; ∾ verbera, Justin.; - men ∾ manus ad sidera, Petron.; — II) „overf."; A) retter hen derpaa; ∾ oculos in proeliantes, Petron.; — B) truer dermed; - Romanum imperium intentantes, Liv. 42, 12; cf. Virg. Aen. 1, 95: men Latinis ··· arma intentari, (at de blefe

truede med Krig), Liv. 6, 27; ligel. Cic. Inv, 2. 43. — 1. intentus, 3: partic. af intendo. — 2. intentus, us, m., [intendo]: truende at udstrække derimod; in pl.: voces et palmarum intentus, etc., Cic. Sest. 55.

in.tĕpĕo, ēre, v. n.: at være lunken el. afkølet; – Et lacus aestivis intepet Umber aquis, Prop. 4, 1, 124. — intĕpesco, pŭi, 3, v. n., inch. af frgd.: at blive lunken el. afkølet; – jam intepescit annus, (bliver mildere), Colum.; Et variae radiis intepuere comae (arborum), Ovid. Fast. 5, 215; – ogs. „fig.": paullatim intepescante saevitia, Petron. Sat. 94.

inter, praepos. c. acc., [in m. Adverbialendelsen -ter]; I) „egenl." om Stedet: imellem; – qui (ager) inter urbem et Tiberim fuit, Liv. 2, 5; cf. Caes. B. G. 1, 2; inter hostium tela versari, Cic. d. Or. 1, 46; men Suet. Vitell. 2: introiit inter signa et vexilla; inter manus e convivio auferri, Cic. Verr. 5, 11; — II) „fig."; A) om Personer og Ting: imellem, blandt; a) med Hensyn paa en Omgivelse el. Samværen; – domi et inter suos, Suet. Aug. 61; inter homines esse, (pleie Omgang med dem), Cic. R. Am. 28; quum exerceretur inter equites, Liv. 10, 11; inter socios Catilinae nominatus, Suet. Caes. 17; – color inter aquilum candidumque, id. Aug. 79; inter paucas memorata clades, Liv. 22, 7; — b) med Hensyn paa en Forskjellighed el. Fortrinlighed el. Strid; – ut inter eos ne minimum quidem intersit, etc., Cic. Acad. 2, 17; cf. id. Lael. 25, oftere; – quantum unus inter omnes excellat (Demosthenes), Cic. Orat. 3; inter paucos disertus, (som faa), Quintil.; – inter quos magna fuit contentio, Nep. Milt. 4; cf. Hor. Ep. 1, 2, 11; — c) hertil hører endnu: inter m. pron. pers., hvortil svarer vort: hinanden el. indbyrdes, (invicem); – quasi non norimus nos inter nos, (som om vi ikke kiendte hinanden), Ter. Ad. 2, 4, 7; men oftest er det første pron. udfaldet, og inter se staaer da f. se invicem el. sibi invicem; – Cicerones pueri amant inter se, Cic. Att. 6, 1; namque obtrectarunt inter se, (i. e. sibi invicem), Nep. Arist. 1; cf. Cic. Lael. 22; men inter se complecti, Nep., Liv., consultare, Cic.; — B) om Tid og Handling, hvor inter nærmest svarer til vort: medens, (germ. während), men kan ogs. hede: under, el. ved, odl.; – inter coenam (dictare: under Maaltidet), Cic., inter tumultum, Liv.; inter noctem lux orta, (om Natten), id. 32, 29; inter decem annos, postquam etc., (igiennem 10 Aar), Cic. Verr. 1, 13: – inter agendum, (under Drivningen), Virg. Ecl. 9, 24; inter viam, Cic., inter vias, Ter., (paa Veien el. underveis); inter haec, Cic., inter quae, Suet., Tac., (imidlertid); f. ogs. intereā s. l.; — 2) ogs. kan inter undert. hede; a) hos el. iblandt: – inter omnes constat, Cic.; more inter veteres recepto, Tac. Ann. 2, 89; cf. id. Hist. 2, 31; men provincia inter peregrinos, (i. e. praetura peregrina], Liv. 41, 15; — b) ligesom ad el. in: hen til; nunc te mea dextra ··· magna inter praemia ducet, Virg. Aen. 12, 436, (vid. Serv.); venisse inter falcarios, (i. e. ad falcarios el. in vicum falcariorum: i Smedegaden el. i Smedeqvarteret), Cic. Catil. 1, 4; — c) ligesom in: i; inter novam rem verbum insurpabo vetus, Plaut. Cist. 2, 1, 29; inter manus auferri, f. ovenf.; — d) i Retssproget: inter sicarios defendere, Cic. Phil. 2, 4, (i. e. de crimine sicariorum: i Anledning deraf); ligel. inter sicarios accusare, id. R. Am. 32; — not. a: inter staaer ogs. efter sin Casus; quae si quos inter societas est, aut fuit etc., Cic. Lael. 22; ligel. imellem tvende Accusativer: Faesulas inter Arretiumque, Liv. 22, 31; andre poetiske Omsætninger deraf, vid. Hor. Od. 3, 27, 51, o. Virg. Ecl. 9, 36; — not. b: i Sammensætninger er inter undert. ogs. forstærkende; saal. interficio, (i. e. penitus conficio); undert. ogs. forbydende; saal. interdico; — not. c: „poet." findes inter ogs. som adv. el. uden Casus: derimellem, odl.; vid. Val. Fl. 8, 382, oftere.

interaestuans, tis, adj., [aestuo]: som af og til har Qvalme, stomachus, Plin. Ep. 6, 16. — interāmenta, orum, n., [inter]; cf. Liv. 28, 45: interamenta navium, rimel.: det indre Tømmer i Skibet, Krumholter, odl.

Interamna, ae, [oprdl. fem. af interamnus, 3, sc. urbs]: Navnet paa flere Byer i Italien; vid. Varr. L. L. 5, 5; – her mærkes Interamna, By i Umbrien ved Floden Nar, (Historikeren Tacitus's og Keiser Tacitus's Fødeby; hod. Terni), Cic. Mil. 17, oftere; — B) df. Interamnas; pl. Interamnates, um, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Att. 4, 15; ogs. Interamnates cognomine Nartes, Plin. 13, 19. — interamnanus, 3: Biform af interamnus, Lamprid., inc. — Interamnas, pl. Interamnates: f. und. Interamna. — interamnus, 3, [amnis]: imellem tvende Aaer el. Floder; ∾ terrae, (d. e. Mesopotamien), Lamprid.; ∾ spatia, (d. e. Delta), Solin.

intĕrānĕus, 3, [inter]: indre, indvendig, indvortes; ∾ vomicae, Scrib. Larg.; — II) df. subst., interāneum: en Tarm; ∾ procidens, Plin. 32, 33; pl. interanea, orum: Indvoldene, id. 30, 20, Colum. — intĕr.āresco, ĕre, v. n. inch.: at tørres el. indtørres; glebae ··· ut interarescant, Vitruv. 7, 8; — II) „fig.": at spinde hen, at aftage, vid. Cic. Tusc. 5, 14.

inter.bĭbo, ĕre, v. a.: uddrikker el. udtømmer ganske; ∾ Corinthiensem fontem Pirenen, Plaut. Aul. 3, 6, 22. — inter.bīto, ĕre, v. n., [beto], ligesom intereo: gaaer til Grunde; ne interbitat quaestio, Plaut. Most. 5, 1, 47. — interblandiens, tis, partic., [blandior]: smigrende derfor, c. dat., Augustin.

*intercălāris, e, [intercalo]: indskudt; ∾ dies: Skuddag, Plin. 2, 6; ∾ mensis: Skudmaaned, Macrob. Sat. 1, 13; ∾ calendae: den første Dag i en Skudmaaned, Liv. 45, 44; men ∾ calendae priores, Cic. Fam. 6, 14: d. første Dag i den første af to paa hinanden følgende Skudmaaneder, (hvilke Jul. Caesar indskiød a. u. c. 707, for at ordne det borgerlige Aar efter det naturlige); — II) „overf."; ∾ versus, (svarer til vort: Omqvæde, gall. refrain); vid. Serv. ad Virg. Ecl. 8, 21: Incipe Maenalios etc.; df. — intercălārius, 3: = frgd.; ∾ mensis, Liv. 37, 59; df. Cic. Verr. 2, 52: decreverunt intercalarium (sc. mensem) XL dies longum etc.; men intercalarios diei noctisque quadrantes etc., Plin. 18, 57. — *intercălātio, onis, f.: Indskydelse af en Dag el. af en Maaned, Plin. 2, 47; o. — intercălātor, oris m., dies, Macrob., inc.; f. und. intercalo: not.; — [intercalo].

intercalco, are: f. und. intercalco. — inter.călo, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: udraaber el. bekiendtgiør, at en intercalatio vil finde Sted; df. foretager en saadan; men sædv. pass.; ut unus dies quarto quoque anno intercaletur, Suet. Caes. 40; – oftest impers.; si intercalatum erit calendis Majis, Cato; ligel. ne intercaletur, Cic. Att. 5, 9; (forend neml. Jul. Caesar ordnede den romerske Calender, vid. Suet. l. c., traf det hyppigen, at Pontifices af Privathensyn dels indskiøde nogle Dage, dels undlode denne Indskydelse); — not.: Macrob. Sat. 1, 13, findes dies intercalantes (f. intercalati el. intercalares), el. intercalatores, m. f. Bem.; — II) „overf.": udsætter el. opsætter; hanc jam ut intercalatae poenae usuram habeant, Liv. 9, 9.

intercăpēdĭno, are, v. a., men alene in participp.; I) intercăpēdĭnans, tis, ligesom intermittens el. cessans: som af og til ophører, Fulgent.; — II) intercăpēdĭnātus, 3: afbrudt el. ophørt for en Tid, Coel. Aur.; af — intercăpēdo, inis, f., [capio]: Mellemrum, Afbrydelse, midlertidigt Ophold, odl.; – in eorum vita nulla est intercapedo molestiae, Cic.

Fin. 1, 18; post longam intercapedinem etc., Suet. Aug. 38; ligel. Plin. Ep. 9, 15; — not.: brugtes in nom. sing., (ligesom divisio): sensu obscoeno, Quintil., Cic. — intercardĭnātus, 3; bf. ∾ trabes, (som ere indfældede i hinanden, cardine colligatae), Vitruv. 10, 20.

intercēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl.": at gaae el. komme derimellem el. dertil; - huc si quis intercedat tertius, Plaut. Most. 5, 1, 56; etsi nemo intercedebat, qui se illi anteferret, Cic. Brut. 47; cf. Caes. B. C. 1, 21, o. Ter. Andr. 5, 5, 4; — b) ogs. localt: at være el. befinde sig derimellem; - quae palus perpetua intercedebat etc., Caes. B. G. 7, 26; cf. ibd. 5, 52; men intercedente via publica, Plin.; — c) om Tiden: at være el. forløbe derimellem; vix annus intercesserat, quum etc., Cic. d. Or. 2, 21; cf. Liv. 2, 61; men Nep. Att. 20: nullus dies temere intercessit, quo non etc.; — II) „fig."; a) at komme derimellem el. dertil, at finde Sted, navnl. som Grund el. Handling; - quum vestra auctoritas intercessisset, ut ego etc., Cic. Fam. 15, 2; cf. id. ibd. 1, 9, ogs. id. ibd. 1, 2; men Liv. 34, 1: inter bellorum curas res parva intercessit, — b) om ethvert Forhold imellem tvende Personer el. Ting: at opstaae el. bestaae derimellem el. derved; sædv. m. inter, el. m. dat. o. cum, ogs. absol.; - inter nosmet vetus usus intercedit, Cic. Fam. 13, 23; cf. Nep. Att. 20; quicum (f. quocum) tibi … omnes necessitudines intercedebant, Cic. Quint. 15; cf. id. Coel. 3, o. Caes. B. G. 5, 11; - quum … contractus pignoris intercedit, Dig.; — B) „ment.": at gaae derimellem; bf. 1) at giøre Indsigelse el. at protestere derimod; ofte i Stats- o. Forretningssproget, o. navnl. om Almuetribunerne; vid. Liv. 2, 33, o. id. 6, 35, ogs. Suet. Caes. 30; sædv. c. dat., ogs. m. flgd. quo minus, ogs. m. pro, ogs. m. de, osv.; - ∾ rogationi, Cic. d. Or. 2, 47; cui (auctoritati) scis esse intercessum, id. Fam. 1, 7; praetori non intercedere tribunos, quo minus etc., Liv. 38, 60; - ∾ pro aliquo, (imod en for nogen skadelig Beslutning), vid. Suet. l. c.; qua (lege) intercedi de provinciis non licebit, Cic. Prov. cons. 8; - - ogs. om Keiserne, (som Besiddere af Tribunmagten); vid. Suet. Tib. 16 flgd., o. Plin. Pan. 4; - om visse Øvrighedspersoners Ret til at intercedere s. ogs. Varr. ap. Gell. 14, 7, o. Liv. 5, 9; — b) bf. ogs. „alm.": forbyder el. forhindrer el. afværger; - ∾ imaginibus, (forlange dem afskaffede), vid. Tac. Agr. 46; ∾ casibus, (afhielpe Uheld), Plin. Pan.; ∾ iniquitatibus magistratuum, (afværge dem), id. ibd.; — 2) ligel. i Forretningssproget: at gaae i Borgen, at cavere; intercessisse se pro iis magnam pecuniam, (f. de magna pecunia), Cic. Att. 6, 1; tantum enim se pro te intercessisse, id. Phil. 2, 18; ogs. absol.: promisit, intercessit, (han gav Sikkerhed for Opfyldelsen af sit Løfte), dedit, id. Att. 1, 16.

*interceptio, onis, f.: Borttagelse; ∾ poculi, Cic. Cluent. 60; o. — interceptor, oris, m.: som borttager el. bortsnapper; praedae interceptorem fraudatoremque etc., Liv. 4, 50; ∾ donativi, Tac. Hist. 3, 10; — [intercipio]. — 1. interceptus, 3: partic. af intercipio. — 2. interceptus, us, m.: = interceptio, Fulgent.

intercessio, onis, f., [intercedo]; I) „egenl.": Mellemkomst, Tilstedeværelse; ∾ testium, Gell. 14, 2; — II) „overf."; A) Mellemkomst el. Indsigelse, Protest, navnl. Tribunernes, s. und. intercedo; - intercessionem liberam (tribuniciae potestati) reliquisse, Caes. B. C. 1, 7; ligel. om Tribunerne: remittere intercessionem, Liv. 38, 54, facere, Gell.; — B) Mægling, navnl. i en Pengesag, Cic. Att. 1, 4; bf. ogs. Caution el. Borgen; - intercessiones pecuniarum in coitionibus candidatorum, id. Parad. 6, 2; — c) ligesom exsecutio: Fuldbyrdelse, Cod. Just.

*intercessor, oris, m.: som kommer derimellem; bf. I) i Stats- o. Forretningssproget; som giør Indsigelser el. som protesterer derimod, navnl. som Almuetribun; s. und. intercedo; s. ogs. Liv. 4, 53, ogs. Cic. Sull. 23, o. id. Agr. 2, 12; - men ogs. om andre Forretningsmænd; vid. id. Qu. Fr. 3, 8, o. id. Leg. 3, 4; — II) „alm."; A) Mellemmand el. Underhandler el. Mægler; isto hortatore, auctore, intercessore, etc., Cic. R. Am. 38; - ogs. Mægler el. Cautionist i Pengesager; per intercessorem mutuari, Senec. Ep. 119; — B) ligesom exsecutor: en Fuldbyrder, Cod. Just.; o. — intercessus, us, m.: Mellemkomst; in abl.; I) „egenl."; consulem graviter saucium intecessu suo servavit, Val. Max. 5, 4; — II) „fig."; intercessu auctoritatis suae prohibere, ne etc., frgm. jur. antej., ed. Maj.; — [intercedo].

intercido, cidi, cīsum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": giennemskærer, sønderskærer, afskærer; - cuniculis venae fontis intercisae, Hirt. B. G. 8, 43; ∾ arundinetum, (delvis at afskære), Colum.; ∾ commentarios, (udskære Blade deraf), Plin. Ep. 6, 22; hederae intercisae, (hvori der er skaaret), Plin.; — II) „overf.": ∾ pontem, (afbryde), Caes. B. G. 2, 9, (al. interscindere); ∾ aedes, (nedbryde), Dig.; men Att. 4, 15: lacus emissus interciso monte, (ved at giennembryde det); cf. Hirt. B. G. 8, 14; - ogs. om en naturlig Adskillelse; insula ab Italia freto intercisa, Senec. ad Marc. 17; — B) „bes. el. „techn."; a) ∾ sententias: tale i afbrudte Sætninger, vid. Gell. 13, 30; — b) dies intercisi, (overskaarne, d. e. halve Helligdage), Macrob. Sat. 1, 16.

2. intercĭdo, cidi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl.": at falde derimellem; nullo inter arma corporaque vano intercidente telo, Liv. 21, 8; cf. id. 26, 39; — II) „overf."; A) at komme el. indtræffe derimellem; tilfældigen at finde Sted; - si qua interciderunt, etc., Cic. Fam. 5, 8; — B) at gaae tilgrunde, at gaae tabt; intercidēre (oppida) Coressus, etc., Liv. 4, 20; dum una inimici intercidant, Cic. Dejot. 9, (e poëta); quum verba intercidant invalescantque temporibus, Quintil. 10, 2, 13; credo … memoriā intercidisse (consulatum ejus: at det er bleven glemt), Liv. 2, 8; cf. Hor. Sat. 2, 4, 6. — Intercīdona, ae, f.: s. und. intercisio.

intercĭno, ĕre, (v. a.), [cano]: synger derimellem; c. acc. praepos.; ne quid medios intercinat actus, Quod non etc., Hor. A. P. 194.

intercĭpio, cēpi, ceptum, 3, [capio]; I) „egenl.": opfanger el. optager el. griber, bortsnapper el. bortvender, osv.; - ut pila intercepta remitterent, Caes. B. G. 2, 27; (men „poet.", Virg. Aen. 10, 401, intercipere hastam: at blive truffen deraf); - ∾ litteras, Cic.; cf. id. Att. 10, 8; men quod nos capere oportet, haec intercipit, (det tilvender hun sig), Ter. Eun. 1, 1, 35; - navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ commeatus, Liv. 36, 3; cf. Caes. B. C. 1, 55, o. Liv. 29, 9; - ogs. „alm.": borttager, fraraver; ∾ agrum ab aliquo, Liv. 3, 72; men ∾ alicui aliquid, Ovid. Pont. 4, 7, 25; interceptae e publico pecuniae, Tac. Ann. 4, 45; — II) „overf."; A) at afbryde el. standse; - ∾ medios sermones, Quintil. 6, 4, 11; ∾ iter, Curt. 4, 2; — B) borttager; ogs. fordærver, ødelægger; - colla intercepta videntur, (synes at være borte), Ovid. Met. 6, 379; men id. ibd. 8, 292: Et Cererem in spicis intercipit etc.; cf. Phaedr. 4, 12; — C) om Døden: at bortrykke el. bortrive; - si me … fata intercepissent, Quintil. 6, prooem.; mortalitate interceptus, Plin. Ep. 10, 50; men interceptus veneno, Tac. Ann. 3, 12.

intercīse, adv. af intercisus: ligesom giennemskaaren; bf. afbrudt, imellem hverandre, vid. Cic. Part. or. 7; cf. Gell. 11, 2; men id. 15, 3: autumo dictum intercise, quasi abaestimo, (i. e. per syncopen). — intercīsĭo, onis, f., [1. intercido]: Skæren el. Huggen deri; - Intercidonam (Deam) nuncupari a securis

intercisione, Varr. ap. Augustin. — intercisivus, 3: s. und. intersecivus. — intercīsus, 3: partic. af I. intercido.

interclāmans, tis, partic., [clamo]: som skriger derimellem el. dertil, Ammian. — interclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": tillukker, afskærer, afspærrer; - ∾ alicui fugam, Caes., omnes aditus ad aliquem, Cic. R. Am. 38; ob interclusos commeatus etc., Suet. Aug. 16; fervore et aestu anima interclusa, Liv. 23, 7; — B) „bes."; a) at udelukke el. afskære derfra; - ∾ adversarios re frumentaria, Caes.; interclusus itinere, id.; cf. id. B. C. 2, 20; - ligel. m. a b, id. ibd. 1, 43; cf. Liv. 8, 24; — b) ligesom includo: indelukker, indeslutter, hostem angustiis, Caes. B. G. 3, 6; ogs. ∾ in iis ipsis insidiis, quas etc., Cic. Caecin. 29; ogs. „alleg.": interclusi captique sumus, id. Att. 9, 6; — II) „overf.": hindrer, standser; - intercludor dolore, quo minus ad te plura scribam, Cic. Att. 8, 8; — III) partic. inclūsus, 3, ogs. som adj.: afskaaren, spærret; via ··· interclusa frondibus et virgultis, Cic. Coel. 18; men „alleg.": Pontum erumpentem ··· cervicibus interclusum suis, etc., id. Prov. cons. 4; df. — interclūsio, onis, f.: Afspærring, Tilspærring; ∾ animae, (at tabe Veiret), vid. Cic. d. Or. 3, 46; — not.: i Rhetoriken: Parenthesen; vid. Quintil. 9, 3, 23. — interclūsus, 3: partic. o. adj. af intercludo.

intercŏlumnium, i, n., [columna], sc. spatium: ligesom Søilevidde, d. e. Rummet imellem tvende Søiler; - hedera convestit intercolumnia ambulationis, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. Verr. 1, 19. — interconcĭlio, are, (v. a.): gjør mig nogen gunstig; in interconciliando (sc. auditores el. animos auditorum), Quintil. 12, 10, 59. — intercrĕātus, 3, [creo]: avlet el. opstaaen deri, humor, Coel. Aur.

interculco, (el. inter.calco), are, v. a.: træder derimellem, Colum. 12, 43. — inter.curro, curri, (cucurri), cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at løbe derimellem, Plin. 3, 13; - df. sædv. ligesom intercedere: at være el. befinde sig derimellem, m. o. ud. dat.; vid. Lucr. 2, 373, (hvor ogs. Tmesis er at mærke); men folium intercurrentibus spinis, Plin. 12, 7; — b) ipse interim Vejos intercurrit, (iler imidlertid derhen), Liv. 5, 19; — B) „overf."; 1) træder derimellem som Mægler, odl.; qui intercurrerent, misimus tres principes civitatis, Cic. Phil. 8, 6; — 2) at blande sig deri el. dermed; iis exercitationibus dolor intercurrit, id. Tusc. 2, 15; — II) act.: gjennemløber; intercurso spatio maris, Ammian.

intercurso, are, v. n. (o. a.), frequ. af frgd.: løber derimellem; df. ligesom incurso: angriber, Liv. 21, 25; — II) „overf." at befinde sig derimellem; acinos foliis intercursantibus, Plin. 14, 4; - ogs. m. Tmesis: Inter enim cursant primordia principiorum, Lucr. 3, 263. — 1. intercursus, 3: partic., af intercurro. — 2. intercursus, us, m., [intercurro]: Løben el. at løbe derimellem, Mellemkomst; intercursu consulum rixa sedata est, Liv. 2, 29; cf. id. 37, 42.

intercus, cŭtis, adj., [cutis]: som befinder sig under Huden; aqua intercus: Vattersot, el. Vandsot, Cic. Off. 3, 24; morbus aquae intercutis, Suet.; ogs. subst. morbus intercutis (sc. aquae), Hieronym.; — II) „overf.": indvendig el. indvortes; intercutibus ipsi vitiis madentes, Gell. 13, 8; men comisk: ∾ aquam in animo habere, Lucil. ap. Non. — intercussus, us, m., [quatio]: Nedslaaen el. Nedslag, navnl. Lynets; nox ··· horrida intercussu luminis diri, Senec.

inter.dătus, 3, adj.: fordelt; Et recreet vires interdatus (cibus), Lucr. 4, 866. — interdiānus, 3, [interdiu]: Dagen igjennem, daglig; ∾ cibus, Coel. Aur.

inter.dīco, xi, ctum, 3, v. a. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": taler el. siger derimellem, el. leilighedsvis; vid. Auct. ad Her. 2, 11, inc.; — B) „bes."; 1) gjør Indsigelse derimod; cui (praetori) nemo interdicere (al. intercedere) possit, Cic. Verr. 2, 12; — 2) forbyder; a) m. ne; - interdico, ne ··· velis etc., Ter. Hec. 4, 1, 48; cf. Caes. B. G. 5, 22 o. 58, ogs. Cic. d. Or. 1, 49; — b) pass.: interdictum est mare (al. mari) populo Antiati, Liv. 8, 14; quod interdici non poterat socero gener, Nep. Hamilc. 3; — c) ogs. m. acc. c. inf.; interdixit, commeatus peti, Suet. Galb. 6; ogs. c. inf.: ∾ alicui arte sua uti, Dig.; — d) c. abl.; si etc., sacrificiis interdicunt, Caes. B. G. 6, 12; cf. Cic. Coel. 20, o. id. d. Senect. 7; — 3) ∾ alicui igni et aqua, (at erklære fredløs), Caes. B. G. 6, 44; men Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1: futurum, ut ··· aqua et igni nobis interdicatur; — II) „overf."; A) om Prætor: at udstede et Interdict el. en midlertidig Forordning; - praetor interdixit, ut unde dejectus esset, eo restitueretur, Cic. Caecin. 28; — B) gjør Brug af Prætorens Interdict; ∾ adversus aliquem, Dig., cum aliquo, ibd.; non interdicere, sed petere, Quintil. 3, 6, 70; — not.: interdixem f. interdixissem, Qu. Catul. ap. Gell. 19, 9; — III) af partic. interdictus, 3: forbuden, vid. Hor. Ep. 6, 63, o. Ovid. Met. 10, 336, er subst. interdictum, i, n.; A) „alm.": Forbud; interdictis meis, Plaut. As. 3, 1, in.; numen interdictumque deorum immortalium etc., Cic. Pis. 21; — B) „bes.": Prætorens Kiendelse, hvorledes der skal gaaes frem i en Sag, indtil den er paakiendt; per interdictum repetere, Cic. Caecin. 3; cf. id. d. Or. 1, 10, o. id. Agr. 3, 3.

*interdictĭo, onis, f.: Forbud; - ∾ aquae et ignis etc., (Fordrivelse fra Italien), Pseud. Cic. p. Dom. 30; ∾ finium nostrorum, Liv. 41, 24; o. — interdictor, oris, m.: som forbyder noget; ∾ delicti, Tertull.; — df. interdictōrius, 3: forbydende, Salvian.; — [interdico]. — interdictum, i, n., o. interdictus, 3, partic.: f. und. interdico.

interdĭgĭtālia, orum, n., Plin. Val., o. interdĭgitĭa, orum, n., Marc. Emp., [digitus]: etslags Vorter el. Bylder imellem Fingrene el. Tæerne. — inter.dĭu, adv.: om Dagen, oppon. noctu, Caes., o. A.; nec noctu, nec interdiu, Liv. 1, 47. — interdius, adv., forel. Biform af frgd., Plaut. Aul. 1, 1, 32, oftere.

interdŭātim, adv., forældr. f. interdum: undertiden, Plaut. Truc. 4, 4, 29. — inter.ductus, us, m.: Indsnit, Interpunction; - interductu librarii (insistere orationem), Cic. Orat. 68.

inter.dum, adv.: undertiden, mangengang, nu og da; - interdum ··· interdum, (snart ··· snart), Cic. Orat. 59; ligel. modo ··· interdum, Sueton.; cf. id. Ner. 49; ogs. forbindes: saepe ··· nonnumquam ··· interdum, id. Brut. 67; ligel. interdum ··· alias, id. d. Or. 3, 54; — B) efteraug. o. efterel. heder interdum ogs.: imidlertid; - laetique interdum nuncii vulgabantur, Tac. Ann. 1, 5; ligel. nec vendere eum interdum alii potest, Dig. — interduó, hos Plaut. forældr. Form, f. interdo: giver derfor el. derimellem; - Dum pereas, nihil interduo, dicant vivere, id. Capt. 3, 5, 36; ciccum non interduim, id. Trin. 4, 2, 152.

intĕrĕā, adv., [inter ea; cf. anteā, etc.]: imidlertid; sield. absol.; quid interea? Ter. Hec. 1, 2, 82; oftere m. Correlat.; haec dum Romae geruntur, interea etc., Cic. Quint. 6; ligel. id. d. Or. 1, 42: atque interea tamen, dum haec etc.; ligel. interea, quoad etc., Caes.; — not.: f. interea bruge Comikerne ogsaa: interea loci, Ter. Eun. 2, 2, 21, oftere; — B) kan ogs. i Modsætninger hede: desuagtet, med alt det, odl., vid. Virg. Ge. 1, 83.

*interemptĭbĭlis, e: til at borttage el. ombringe, Tert.; — interemptĭo, onis, f.: Ombringelse, Gallorum, Cic. Manil. 11; o. — interemptor, oris, m.: en Morder; ∾ fratris, Vell., heri, Senec. Ep. 70; — df. fem. interemptrix, īcis: Morderske;

∾ fratris, Lactant.; – men „fig.": ∾ pudoris, Tertull.; — [interimo]. — interemptus, 3: partic. af interimo.

inter.ĕo, ĭvi o. ĭi, ĭtum, ire, v. n.: at gaae under, at forgaae, at tabe sig; – ut stilla muriae interit magnitudine maris Aegaei, Cic. Fin. 3, 14; – df. sædv.: at forgaae, at gaae tilgrunde, at omkomme, odl.; – ∾ corpora nimio calore, etc., vid. Cic. N. D. 3, 14; ∾ pecunia, (tabes el. spildes), Nep. Them. 2; ligel. om Ilden: at slukkes, Cic.; om et Brev: at blive borte, id.; cf. Caes. B. C. 2, 16; men interire possessionem, (at den ophører), Dig.; – men „poet.": pergunt interire lunae, (at forsvinde), Hor. Od. 2, 18, 16; cf. id. ibd. 4, 7, 9; – ∾ aut fame aut ferro, Caes. B. G. 5, 30; cf. Nep. Paus. 5; — b) „bes." ogs. i Forsikringer; Interеam, si etc., Hor. Sat. 1, 9, 38; ligel. i Udraab: interii, (det er ude med mig)! Ter. Hec. 3, 1, 42; — not. a: interire er stærkere end perire; hvf. Plaut. Capt. 3, 5, 32 (Lindem.): Qui per virtutem peritat, non interit; — not. b: for- o. efterCl. er perf. partic. interitus, 3, Quadrig. ap. Prisc., Sidon.

intĕrĕquĭtans, tis, partic., [equito]: ridende derimellem; interequitantes alarii, Liv. 35, 5; – ogs. c. acc.: interequitans ordines, id. 6, 7. — inter.erro, are, v. n.: at flakke el. færdes deromkring, (efterCl. Ord), Minuc. Fel. Octav. 10, Prudent.

inter.făcĭo, ĕre, v. a.: bygger el. opfører derimellem; – simul interfaciendo muro, (al. simul in faciendo muro), Liv. 25, 11, inc. — inter.fari, atus sum, 1, v. dep. (a.): taler derimellem, afbryder nogens Tale; – priusquam etc., interfatur Appius, Liv. 3, 47; men c. acc., id. 32, 34: orsum eum dicere interfatus; df. — interfātio, onis, f.: Afbrydelse, Modsigelse, Cic. Sest. 37, inc.; — II) i Rhetoriken: en indskudt Overgangssætning; vid. Quintil. 4, 2, 50.

*interfectĭbĭlis, e: dræbende; c. gen., Appul.; — interfectio, onis, f.: Myrden, et Mord, Trebonii, (paa ham), Brut. ap. Cic. ad Brut. 2, 3, Clodii, Ascon.; — interfectīvus, 3: dræbende, morbus, Coel. Aur.; o. — interfector, oris, m.: en Morder, alicujus, Cic. Mil. 27; — II) „overf.": en Fordærver, veritatis, Tertull.; — df. fem. interfectrix, īcis: Morderske, nepotis, Tac. Ann. 3, 17; — [interficio]. — interfectus, 3: partic. af interficio. — interfēmĭnĭum, i, n., [femen], (sc. membrum): det qvindelige Lem, Appul.

interfĭcĭo, fēci, fectum, 3, [facio]: I) „alm.": gjør aldeles af dermed, tilintetgjør, fordærver, ødelægger; – herbas arescere et interfici, Cic. frgm. ap. Non.; ∾ messes, Virg.; men comisk: usus, fructus ··· mihi harunc aedium ··· interfectus est, Plaut. Merc. 5, 1, 4; men c. abl.: ∾ aliquem vita et lumine, (aldeles at berøve), id. Truc. 2, 6, 37; cf. Gell. 12, 7; – „poet." ogs. torris interfectus, (fortæret i Luerne), Attius ap. Non.; — II) „bes.": ombringer, myrder, dræber; navnl. ogs. i Krigssproget: nedhugger, nedsabler; – undique circumventos interficiunt, Caes.; quo (proelio) barbarorum exercitus interfectus est, Nep. Arist. 2; ∾ aliquem insidiis, id., per insidias, Cic.; s. ogs. Plaut. Most. 1, 3, 35; men ∾ feras, Lucr. 5, 1218. — interfio, ĕri, v. pass. anom. af interficio: bliver tilintetgjort; (forcl.); – ut flammis interfiat (mortuus), Lucr. 3, 885; men comisk: si possent interfieri (mores mali), Plaut. Trin. 2, 4, 136.

inter.flŭo, xi, 3, v. n. (o. a.): at flyde derimellem; angusto freto interfluente, Plin. 3, 11; – ogs. c. acc. (praepos.): quod (fretum) Naupactum et Patras interfluit, Liv. 24, 29; hvf. pass.: insulae interfluuntur (sc. mari), Appul.; df. — interflŭus, 3: som flyder el. løber derimellem; interfluo Euphrate, Plin. 6, 30.

inter.fŏdĭo, fōdi, fossum, 3, v. a.: graver el. stikker derigjennem; ∾ pupillas, Lucr. 4, 720; – interfossis radicibus, Pallad. — interfor, s. und. interfari. — interfossus, 3: partic. af interfodio.

inter.frīgesco, ĕre, v. n.: derhos el. imidlertid at afkøles el. svækkes, odl.; – per quod (tempus) res interfrigescat, frgm. jur. antej., ed. Maj. — interfringo, frēgi, 3, v. a., [frango]: bryder i Stykker; si quid ventus interfregerit, Cato; cf. Plin. 17, 30. — inter.fŭgio, ĕre, v. n.: flygter derimellem el. ind deri; df. m. Tmesis: Inter enim fugit, et penetrat per rara viarum, Lucr. 6, 331. — interfulgens, tis, partic., [fulgeo]: skinnende el. glimrende derimellem; aurum ··· cumulo aliarum rerum interfulgens, Liv. 28, 23.

inter.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder derimellem el. deri; – pass.: at udgyde sig el. flyde derimellem; „poet." ogs. c. acc.; – Sic vasti moles pelagi interfunditur oras, Avien. Perieg. 250; ligel. in partic., Hor. Od. 1, 14, 19; cf. Virg. Aen. 4, 612: maculis interfusa genas; – interfuso mari avulsa etc., Plin. 3, 14; – ogs. „overf.": nox interfusa, Stat. — inter.fŭro, ĕre, (v. a.): at gjennemrase el. overfare; alternum Mavors interfurit orbem, Stat. — interfūsio, onis, f., [interfundo]: Flyden el. at flyde derimellem; ∾ maris, Lactant. — interfūsus, 3: partic. af interfundo. — interfŭtūrus, 3: s. und. intersum.

intergannitus, 3, [gannio, gøer, bjæffer]: s. und. flgd. — intergarritus, 3, partic., [garrio]: som snakkes el. sladdres derimellem; ∾ verba, Appul.; (al. intergannita, m. s. Bem.). — *intergerinus, 3: s. und. intergerivus. — intergĕrium, i, n.: hvad der indføies derimellem, navnl. Liim, Plin. 13, 26; o. — intergĕrivus, 3: som er indsat derimellem; df. subst. intergerivus, (sc. paries): Mellemvæg el. Skillerum, Plin. 35, 49, o. id. 11, 10; cf. Fest. p. 82; (men overalt med Varianten intergerinus, m. s. Bem.); af — inter.gĕro, ĕre, v. a.: indføier derimellem, Fest. l. c. — intergressus, us, m., [gradior]: Mellemkomst, Minuc. Fel. Octav. 15. — intĕr.hio, are, v. a.: at være aaben el. at aabne sig derimellem, Tertull.

intĕr.ĭbi, adv.: imidlertid, Plaut. Pers. 1, 3, 85; interibi, dum etc., Gell. 3, 7. — intĕrĭbĭlis, e, [intereo]: forgængelig, dødelig, Tertull. — intĕrim, adv., [inter]; I) „alm.", ligesom interea: imidlertid; – funus interim procedit, Ter. Andr. 1, 1, 100; cf. Cic. Fam. 10, 12; – interim ad me venit etc.; ligel. interim, dum ante ostium sto, etc., Ter. Eun. 5, 2, 3; — II) „bes." ogs."; a) undertiden, nu og da, odl.; ut cibis acor ipse interim jucundus est, Quintil. 9, 3, 27; ogs. forbindes interim ··· interim, (snart ··· snart), id. 5, 10, 35; — b) derhos, dog, med alt det, (hvorfor dog ogs. kan siges: imidlertid); – interim velim mihi ignoscas, Cic. Att. 7, 12; interim mihi videris etc., id. R. Am. 29.

intĕrĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) „egenl."; A) „alm.": borttager, ødelægger, forstyrrer; – ∾ sensus, Lucr., vitam, Plaut.; interimendorum sacrorum causa, (for at ophæve dem), Cic. Mur. 12; dilatione interempta, (uden al Udsættelse), Dig.; — B) „bes.": ombringer, myrder, dræber, (navnl. ved List el. hemmeligen); vid. Liv. 1, 3, o. Hor. Sat. 2, 3, 131; men Cic. N. D. 1, 19: quae interimant, (opp. quae conservent); men Hor. Od. 4, 4, 72: Hasdrubale interempto, (f. interfecto); — II) „fig.": ligesom at ængste tildøde; me quidem ··· interimunt hae voces Milonis etc., Cic. Mil. 34; cf. Plaut. Merc. 3, 4, 22.

intĕrĭor, interius, adj. compar., [intra]; superl., intimus, 3; — I) interior, us; A) „alm.": den el. det indre el. nærmere; – quibuscum in interiore aedium parte vivebat, Cic. Sest. 10; cf. Ovid. Met. 7, 670: in interius

spatium etc., ogſ. Liv. 40, 8; men interiore epistola (scribere: længere inde i Brevet), Cic. Qu. Fr. 3, 1; interior lectus, (torus, sponda), Ovid., (nærmere Væggen); cf. Suet. Caes. 49; – erit aliquid interius, ··· quid autem interius mente? Cic. N. D. 1, 11; – ogſ. absol.: interiorum morbi, (indvortes Sygdomme), Cels.; ligel. interiora: Indvoldene, Pallad.; men interiores, Caes. B. G. 7, 82, (de Beleirede); – men in interiora regni se recipere, (længere ind i Landet), Liv. 42, 39; cf. Caes. B. G. 2, 2, o. Cic. Manil. 22; — B) „beſ."; a) om den Kæmpende: nærmere; interior periculo vulneris factus, (da han var kommen for nær til at kunne saares), Liv. 7, 10; ligel. interior ictibus, id. 24, 24; — b) om den Spadſerende: ibat ··· interior, si comes unus erat, (rimel. gik nærmeſt Væggen el. Huſene, el. paa den venſtre Side), Ovid. Fast. 5, 68; cf. Hor. Sat. 2, 2, 17, (o. Acron. ibd.); — c) ved Veddekiørſeler heder interior rota, o. ∾ equus: venſtre el. nærmere, (fordi man fra Høire til Venſtre dreiede omkring Spidsſøilen el. meta); df. „alleg.": Nunc stringam metas interiore rota, Ovid. Amor. 3, 2, 12; cf. Virg. Aen. 5, 70; ligel. cursu interiore, Cic. N. D. 2, 4, (ad en nærmere el. kortere Vei); cf. Hor. Sat. 2, 6, 26; — B) „fig."; 1) „alm.": indre el. nærmere i ſit Slags; interior (societas est) eorum, qui etc., Cic. Off. 3, 17; ∾ timor, (ſom nærmere angaaer os ſelv), id. d. Or. 2, 51; — 2) „beſ."; a) ædlere i ſit Slags; seu te ··· bearis Interiore nota Falerni, Hor. Od. 2, 3, 8; — b) indre, hemmeligere; litterae interiores, (dybere Lærdom), Cic. N. D. 3, 16; ∾ consilia, Nep. Hann. 3; ogſ. absol.: nunc interiora videamus, id. Div. 2, 60; — c) inderligere, fortroligere; spem amicitiae interioris (facere), Liv. 42, 17; alii adepti interiorem potentiam, Tac. Hist. 1, 2; interiores aulici, Suet. Calig. 19; — II) superl. intimus, 3; A) „egenl.": den inderſte, ſom er længſt inde; – in eo sacrario intimo etc., Cic. Verr. 4, 55; in intimam Macedoniam (se abdere: i det Inderſte deraf), id. Fam. 13, 29; ligel. in intimo sinu Corinthiaco, Liv. 36, 21; – men absol.: in intima finium, id. 34, 47; — B) „fig.": den inderſte el. ypperſte i ſit Slags; – ex intimo artificio depromere, vid. Cic. Cluent. 21; cf. id. Leg. 1, 5; ligel. disputatio artis intimae, id. Orat. 53; – ogſ. den inderligſte el. fortroligſte; intima familiaritate conjunctus alicui, Nep. Att. 12; – df. intimus alicujus o. alicui, (nogens fortrolige Ven), Cic. Catil. 2, 5, o. Nep. Dion. 1; qui intimus est eorum consiliis, Ter. Andr. 3, 3, 44; itaque ex intimis est meis, quum etc., Cic. Att. 4, 16; cf. id. Fam. 3, 17.

intĕrĭtĭo, onis, f., [intereo]: Undergang, Fordærvelſe, aratorum, Cic. Verr. 3, 54. — 1. intĕrĭtus, 3: partic. af intereo. — 2. intĕrĭtus, us, m., [intereo]: Undergang, Fordærvelſe; – natura omnium rerum interitus atque obitus conficit, Cic. Div. 2, 16; ab interitu (retrahere), Nep. Ep. 8; illius immaturo interitu, (ved hans tidlige Død), Cic. Brut. 33; ∾ legum, id., pravitatis, id. — 1. intĕrĭus: adj. compar. neutr. af interior. — 2. intĕrĭus: adv. compar. af intra.

inter.jăcĕo, ēre, v. n. (o. a.): at ligge derimellem; absol., ogſ. m. inter, ogſ. c. dat., ogſ. c. acc. (praepos.); – interjacebat campus, Liv. 37, 41; – interjacet haec inter eam et Rhodum, Plin. 4, 20; – quod (spatium) sulcis interjacet, Colum.; cf. Liv. 21, 30; – quae duas syrtes interjacet (regio), Plin. 5, 4. — interjăcĭo, ĕre, ſ. und. interjicio.

*interjectio, onis, f.; Indſætten el. Indſkyden deri el. derimellem; ∾ verborum, Auct. ad Her. 1, 6; — II) „overf." o. „techn."; A) i Grammatiken: Interjectionen el. Udraabsordet; ſaal. euge! vah! vid. Quintil. 1, 4, 19; — B) i Rhetoriken: Parentheſen el. Indſkudsſætningen, id. 8, 2, 15; o. — interjectīvus, 3: ſom indſættes derimellem, Simplic. de Re agraria; — df. adv. interjective, Prisc.; — [interjicio].

1. interjectus, 3: partic. af interjicio. — 2. interjectus, us, m., [interjicio]: Kaſten el. at kaſte derimellem el. imellem hinanden, Appul.; — II) oftere „overf.": Mellemkomſt; – luna interpositu interjectuque terrae repente deficit, Cic. N. D. 2, 40; interjectu temporis, Tac., noctis, id.; men Colum. 3, 21: interjectibus capere fructum, (til forſkiellige Tider).

interjĭcĭo, o. interjacio, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]: kaſter derimellem; df. ſædv. ſætter el. anbringer derimellem; hyſ. pass.: at være ſat el. at ligge derimellem; – absol., el. m. inter, el. c. dat.; – ∾ cohortes legionarias, vid. Caes. B. C. 1, 73; sepibus interjectis etc., id. B. G. 2, 22; aër interjectus inter mare et coelum, Cic. N. D. 2, 26; – nasus, quasi murus, oculis interjectus, id. ibd. 2, 57; interjectus equiti pedes, Tac.; cf. Liv. 21, 54; – navnl. ogſ. om Tiden: paucis interjectis diebus, Liv. 1, 58; ligel. brevi spatio interjecto, Caes. B. G. 3, 4; men Cic. Off. 1, 9: quasi longo intervallo interjecto, (ligeſom i lang Fraſtand); – „poet." ogſ. c. acc. gr.: interjecta comas, (med flagrende Haar), Claudian.; – men interjecta inter Romam et Arpos, (sc. loca), Liv. 9, 13; — not.: ogſ. m. Tmeſis: inter enim jecta, (ſ. interjecta enim), Lucr. 3, 872.

interjunctus, 3: partic. af flgd. — inter.jungo, junxi, junctum, 3, v. a. o. n.; I) at forbinde el. forene ſammen el. med hinanden; – tum dextrae interjunctae, Liv. 22, 30; men ∾ equum equis, (ſpænde ſammen dermed), Stat.; — II) at adſkille; df. A) „egenl.": at ſpænde fra; hyſ. „poet.": et hora lassos Interjungit equos meridiana, Martial. 3, 67; – ogſ. absol. (el. ud. equos): Interjungere quaeris ad Camoenas, (i. e. ad templum Camoenae), Martial. 2, 6; — B) „fig.": at tage ſig Hvile, at ophøre med Arbeidet; quidam medio die interjunxerunt, Senec. Tranqu. 15; cf. id. Ep. 83.

inter.lābor, labi, v. dep. n.: at falde el. glide el. flyde derimellem; stellae interlabentes, Stat.; – men m. Tmeſis: Inter enim labentur aquae, Virg. Ge. 2, 349. — inter.lătĕo, ēre, v. n.: at være ſkiult derimellem; (quin) multum spiritus interlateat, (neml. i Jordens Indre), Senec. Qu. N. 6, 16. — interlātrans, tis, partic., [latro]: ſom gøer derimellem, Paul. Nol.

interlectĭo, onis, f.: Læſen el. at læſe derimellem, Tertull.; af — inter.lĕgo, lēgi, lectum, 3, v. a.: plukker el. tager derimellem el. ud deraf, poma vitiosa, Pallad.; – ogſ. m. Tmeſis; Carpendae frondes manibus interque legendae, Virg. Ge. 2, 366.

interlīdo, si, sum, 3, v. a., [laedo]: udſtøder af Midten; – Jovis glans, interlisis litteris, juglans dicitur, Macrob. Sat. 2, 14; – ogſ. at ſtøde haardt derimod; ∾ dentem, Paul. Nol. — inter.līgo, are, v. a.: ombinder el. underbinder, maculas ostro, Stat. — inter.līno, lēvi, lītum, 3, v. a.; I) „egenl.": ſmører el. ſtryger derimellem; – caementa interlita luto, Liv. 21, 11; – ogſ. beſmører; caseus oleo interlinitur, Plin.; — II) „overf.": udſtryger el. udſtreger (det Skrevne, navnl. for at ſkrive derover, el. for at forfalſke); – qui testamentum interleverit, Cic. Cluent. 44; corruptae et interlitae tabulae, id. Verr. 2, 42. — interlīsus, 3: partic. af interlido. — interlĭtus, 3: partic. af interlino.

inter.lŏco, are, v. a.: ſtiller derimellem, Mela 2, 1. — interlŏcūtĭo, onis, f.; I) „egenl.": Talen el. at tale derimellem; df. retlig Indſigelſe, Interlocution, Quintil. 5, 7, 36; — II) „overf.": foreløbig Kiendelſe i en Retsſag, Dig.; af — inter.lŏquor, cūtus (quūtus)

sum, 3, v. dep. n.: taler derimellem, falder nogen i Talen; - siccine mihi interloquere? Ter. Heaut. 4, 3, 13; cf. Gell. 14, 2; — II) „bes.": giver en foreløbig Kiendelse i en Retssag, Dig.

interlūcātĭo, onis, f., [interluco]: Bortskærelse af de unyttige Grene, Plin. 17, 45. — inter.lūcĕo, xi, 2, v. n.; I) „egenl."; a) at skinne igiennem el. frem; duos soles ··· noctu interluxisse, Liv. 29, 14; — II) „fig."; A) om en Slagorden: at være giennemsigtig (el. altfor tynd), vid. Virg. Aen. 9, 508; — B) at vise sig fortrinligen el. fremfor et andet; - quibus (ordinibus) inter gradus dignitatis fortunaeque interlucet aliquid, Liv. 1, 42; - men „rhet.": ut loci distincte interlucere possint, Auct. ad Her. 3, 18. — interlūco, (avi), atum, 1, v. a., [lux]: giør lysere; df. sædv. ∾ arbores, (neml. ved at berøve Træerne de unyttige Grene), Plin. 17, 19. — interlūdens, tis, partic., [ludo]: legende derimellem, c. acc., Auson.

interlūnis, e, [luna]: i Nymaane; ∾ nox, Ammian.; df. — interlūnium, i, n., (sc. tempus): Nymaane el. Ny, quum luna apparere desierit, Plin. 18, 75; ogs. in pl.: sub interlunia, Hor. Od. 1, 25, 11. — inter.lŭo, ĕre, v. a. (o. n.); ∾ manus, (at vaske dem derimellem el. derved), Cato; — II) „overf.": at flyde el. strømme derimellem; quod Capreas et Surrentum interluit fretum, Tac. Ann. 6, 1; cf. Virg. Aen. 3, 418; - men ud. acc., Liv. 41, 23: quantum enim interluit fretum, (al. interfluit); df. — interlŭvĭes, ēi, f.: et derimellem flydende Vand, Solin. 22.

inter.mănĕo, ēre, v. n.: forbliver derimellem (el. derpaa); mediis intermanet agris (Caesar), Lucan. 6, 47. — inter.mĕdĭus, 3: som befinder sig derimellem el. i Midten; porticus ··· intermediis arbusculis ··· ordinatae, Varr. — inter.menstrŭus, 3: imellem twende Maaneder; df. ∾ luna, (Nymaane), Plin.; ogs. intermenstruum (sc. tempus), Varr.; cf. Cic. d. Rep. 1, 16. — inter.mĕo, are, (v. a.): at gaae el. flyde derigiennem; Pergamum ··· intermeat Selinus, Plin. 5, 33. — intermestris, e, [mensis]: = intermenstruus; ∾ luna, Plin. 16, 75.

inter.mĭco, are, v. n. (o. a.): afbrudt el. zittrende at skinne el. glimre frem; ut ··· moriens intermicet ignis, Stat.; - tenebras ··· intermicat ignis, (skinner derigiennem), Val. Fl. — intermĭnābĭlis, e, [2. in-, termino]: uendelig, aetas, Tertull. — intermĭnātĭo, onis, f., [intermino]: Truen el. Trusel, judicii, Cod. Theod. — 1. in.termĭnātus, [2. in-], 3: ubegrændset; df. uendelig el. umaadelig; ∾ magnitudo regionum, Cic. N. D. 1, 20; ∾ cupiditas imperii, Vell. — 2. interminatus, 3: partic. af flgd..

intermĭno, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), poetisk Biform af flgd.: udstøder Trusler, truer skrigende; - quis homo interminat? Plaut. Mil. gl. 2, 3, 42; - men pass., interminatus cibus, (som forbydes med Trusler), Hor. Epod. 5, 39. — inter.mĭnor, atus sum, v. dep. a: truer strængt; - ∾ alicui vitam, Plaut. Cas. 3, 5, 28; men ∾ m. flgd. acc. c. inf., id. As. 2, 2, 95; - ogs. at forbyde truende, m. flgd. ne; - Eminor, interminorque, ne quis etc., Plaut. Capt. 4, 2, 11. — intermĭnus, 3, [2. in-, terminus, i]: ubegrændset, oceanus, Avien. Perieg. 74; ogs. uendelig, felicitas, Auson.

inter.misceo, scŭi, stum o. xtum, 2, v. a.: blander derimellem el. dermed; c. dat., el. absol.; - turbam indignorum intermiscendo dignis, Liv. 4, 56; intermixti hostibus, id. 10, 20; cf. Virg. Ecl. 10, 5; - turbant equos pedites intermixti, Liv. 21, 46.

intermissĭo, onis, f., [intermitto]: Afladen el. Ophøren; Ophold el. Standsning el. Afbrydelse; m. o. ud. gen.; - ∾ forensis operae, Cic., epistolarum, id., consuetudinis, id.; - a qua (sc. actione) tamen saepe fit intermissio, id. Off. 1, 6; men per intermissiones et intervalla Liv. 5, 5; si furiosus habet intermissionem, Dig.

1. intermissus, 3: partic. o. adj. af intermitto. — 2. intermissus, us, m., [intermitto], ligesom intermissio: Ophør el. Afbrydelse; - garrulus sine intermissu cantus (lusciniarum), Plin. 10, 43. — intermistus, 3: partic. af intermisceo.

inter.mitto, misi, missum, 3, v. a. o. n.; I) act.: lader gaae hen, aflader derfra, afbryder, odl.; c. acc., ogs. m. ab el. ad el. inf.; - numquam intermittis studia doctrinae, Cic.; ∾ proelium, Caes., opus, id., laborem, Ovid.; - ∾ reliquum tempus a labore, Caes.; cf. id. B. G. 7, 24; men id. ibd. 5, 40, m. ad; men c. inf., id. ibd. 4, 31, ogs. Cic. Fam. 7, 12, o. id. Tusc. 1, 28; — II) neutr.: at aflade el. ophøre; qua flumen intermittit, (ophører), Caes. B. G. 1, 38; cf. Cic. Div. 1, 34; men aves, quibus longa colla, intermittentes bibunt, (ligesom i Afsatser el. med Afbrydelser), Plin. 10, 63; — III) partic. intermissus, 3, ogs. som adj.: ophørt el. ophørende el. afbrudt, ventus, Caes., flamma, id.; si qui ··· Non intermissis cursibus ibit equus, Ovid. Pont. 1, 4, 16; intermissa libertas, (som man for en Tid har savnet), Cic. Off. 2, 7; cf. Caes. B. G. 7, 70, ogs. ibd. 17; men intermissa custodiis loca, (hvor Vagtposterne ophørte), Liv. 24, 35; intermissis passibus CD, (i en Afstand deraf), Caes. B. C. 1, 41; - trabes paribus spatiis intermissae, (i lige Afstand), id. B. G. 7, 23. — intermixtus, 3: partic. af intermisceo.

inter.mŏrĭor, mortŭus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl."; A) om Mennesker: at hendøe; df. at være ligesom død el. næsten død, at daane, at falde i Afmagt; - prope intermortuus jacuit, Suet. Ner. 42; cf. Liv. 37, 53; — B) om Ting, navnl. om Væxterne, om Ilden, odl.: at hendøe, at gaae ud; - radices intermoriuntur, Plin. 21, 69; si qua intermoreretur ignis, Curt.; — II) „fig." el. om Begreber: at gaae tilgrunde, at afkræftes el. tabe sig; - nullum officium tuum apud me intermoriturum etc., Bithyn. ap. Cic. Fam. 6, 16; men intermori civitatem etc., vid. Liv. 34, 49; - illae intermortuae conciones etc., vid. Cic. Mil. 5; cf. id. Pis. 1; men id. Mur. 1: ∾ memoria generis, — intermortŭus, 3: partic. af intermorior. — — inter.mŏveo, ēre, v. a.: at drage derimellem; alios sulcos stilo intermoves, Symmach.

intermundĭum, i, n., [mundus], sc. spatium; efter Epicurs Lære ere intermundia: etslags Mellemrum imellem de flere Verdener, hvor hans Guder leve i deres Rolighed; vid. Cic. Fin. 2, 23, o. id. N. D. 1, 8. — inter.mūrālis, e, amnis, (som flyder imellem twende Mure), Liv. 44, 46. — inter.mūtatus, 3; df. ∾ manibus, (med forslagte Hænder), Tertull.

inter.nascor, nātus sum, 3, v. dep. n.: at vore derimellem; men alene in participp.: internascens, tis, o. internatus, 3; - internatas saxis herbas evellentes, Tac. Hist. 4, 60; men internata virgulta, Liv. 28, 2; internascentes herbas excludi, Plin. 18, 43. — internatus, 3, s. und. frgd.

interne, adv. af internus: indvendigen, i det Indre, Auson. — internĕcialis, (-nicialis), e, [interneclo]: dræbende, morbus, Liv. 27, 23, (al. pernicialis), inc. — internĕcīnus, 3: s. und. internecivus. — internĕcĭo, (-nicio), onis, f., [interneco]: fuldkommen Udryddelse el. Undergang el. Fordærvelse; - nec resisti sine internecione posse, Cic. Att. 2, 20; cf. id. Catil. 3, 10: internecione civium etc.; in pl., Colum.; - ad internecionem deleri, Liv. 9, 45; armis inter se ad internecionem concurrere, (kæmpe paa Liv og Død), Suet. Oth. 12; cf. Nep. Eum. 3; men Liv. 25, 26: ad internecionem omnes perierunt, (omkom indtil sidste Mand); - men „overf.": vineta ad internecionem perducere, (ødelægge i Bund og Grund), Colum.;

men internecionem memoriae inducere, (bringe i fuldkommen Forglemmelse), Plin. 14, 1.

internĕcive, adv.: fordærveligen, Ammian.; af — internĕcivus, (-cinus), 3, [internecio]: aldeles ødelæggende, bellum, Cic. Phil. 14, 3, Liv. 9, 25; men internecivi actio, (angaaende Giftblanderi), Cod. Theod. — inter.nĕco, avi, atum, 1, v. a.: ombringer el. fordærver aldeles; (for- o. efterel.); – internecatis hostibus, Plaut. Amph. 1, 1, 34; – men „overf.": Ne forte culmum fibra ··· internecet, Prudent. — inter.necto, ĕre, v. a.: knytter el. binder tilsammen; – ut fibula crinem Auro internectat, Virg. Aen. 7, 816; men ∾ plagas: forbinde Saarene, Stat.

internicio, onis, f.: f. und. internecio. — inter.nīdĭfĭco, are, v. n.: at bygge Reder derimellem, Plin. 10, 49. — inter.nīgrans, tis, partic., [nigro]; ∾ maculae, (som derimellem vise sig sorte el. mørke), Stat. — inter.nĭtĕo, ēre, a. o. n.: at skinne derigiennem; si qua sidera internitebant, Curt.; tellure internitentes smaragdi, Plin.

internōdĭum, i, n., [nodus], sc. spatium; I) paa Væxterne: Rummet imellem twende Led el. Knuder el. Knæer; – ∾ singula (arundinum), Plin. 7, 2; cf. Colum. Arb. 3; — II) hos Mennesker og Dyr: Rummet imellem twende Ledemod; qua Mollia nervosus facit internodia poples, Ovid. Met. 6, 256, (Læggen hos et Menneske); — b) longa internodia, (f. longa crura, sc. canis), Calpurn.

inter.nosco, nōvi, nōtum, 3, v. a.: adskiller derfra el. fra hinanden; – ∾ geminos consuetudine oculorum, Cic. Acad. 2, 18; ut internoscat, visa illa vera sint, an falsa, ibd. 15; quae internosci a falsis non possunt, ibd. 7; cf. id. Lael. 25; men Pacuv. ap. Auct. ad Her.: Fortuna dignum atque indignum nequit internoscere; men Cic. R. Am. 20: ∾ fures (sc. a ceteris).

internucŭlus, i, m.: som lader sig bruge til Utugt, Petron. — inter.nuncĭo, (-tio), are, v. n.: at sende Bud til hinanden; – paulisper internunciando cunctatio fuit, Liv. 42, 39. — inter.nuncĭus, (-tius), 3; sædv. subst.; A) internuncius, i, m.: Mellembud, Underhandler, Ter. Eun. 2, 2, 56; colloqui per internuncium cum aliquo, Nep. Alcib. 5; internunciis ultro citroque missis, Caes. B. C. 1, 20; – men Cic. Phil. 13, 5, hede Augurerne: Jovis interpretes internunciique; — B) internuncia, ae, f.: Budbærerske, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 39; men aves internunciae Jovis, Cic. Div. 2, 34; cf. Plin. 10, 53; — C) internuncĭum, i, n.; df. pl.: internuncia sentiendi, (Sandseredskaberne), Appul.

internundĭnium, i, n., [nundinae], sc. spatium: Tidsrummet imellem twende nundinae (el. 9 Dage), Mar. Vict.; – f. ogs. und. nundinae. — internuntio, o. internuntius: f. und. internuncio, etc.

interne, adv.: indvendigen, Auson.; af — internus, 3, [intra]: indvendig, indvortes, indre; – ∾ ignes, (underjordisk Ild), Senec.; ∾ maria, (i Bugter og Fiorde), Plin.; – ogs. absol.: boum interna, (deres Indvolde), Veget.; – oftere „overf.": indre el. indbyrdes el. indvortes; – ∾ bellum, Tac. Hist. 2, 69, (opp. externum); ∾ certamina, id.; – ogs. absol.: si quando ad interna praeverterent, (vendte sig til de indvortes Anliggender), id. Ann. 4, 32.

in.tĕro, trivi, tritum, 3, v. a.: river el. brækker deri, aliquid eo, (i. e. in catinum), Cato, aliquid potioni, Plin.; – df. som Ordsprog: Tute hoc intristi (f. intrivisti), tibi omne exedendum est, Ter. Phorm. 2, 2, 4; – panis intritus in aquam, Varr.; cf. Phaedr. 1, 26; men hordeum intritum in aqua, (udblødet deri), Varr.; — II) af partic. intritus, 3, er subst.; A) intrita, ae, f., (sc. res): det deri Brokkede; df. a) som Ret el. Spise: omtr. vor Koldskaal; intrita panis e vino, Plin., ogs. intrita e vino, id.; — b) Kalk el. Ler til at mure med, (germ. Mörtel), id. 36, 55; men ∾ laterum, (til Teglsten), id.; — B) intrītum, i, n., ligesom intrita: Dei el. Blanding; intritum lacte confectum, (Melkebrød, odl.), Appul.

'interordĭnium, i, n., [ordo]: Rummet imellem twende Rader el. Rækker; ∾ quindecim pedum, Colum. — inter.pătĕo, ēre, v. n.: derimellem el. i Midten at staae aaben, Macrob. Sat. 1, 18. — interpĕdĭo, ire, v. a., [pes]: forhindrer, Macrob. Sat. 7, 12.

*interpellātĭo, onis, f.: at tale derimellem, at falde nogen i Talen; cursum orationis interpellatione impedire, Cic. d. Or. 2, 10; – ogs. „overf.": Forstyrrelse, Afbrydelse; in quibus (litteris) sine ulla interpellatione versor, id. Fam. 6, 18; — b) fild. ogs. Indlæg i Retten; aliquid sine interpellatione oblinere, Dig.; — interpellator, oris, m.: som falder nogen i Talen, Auct. ad Her. 2, 11; – ogs. „overf.": en Forstyrrer; oblectare se sine interpellatoribus, Cic. Off. 3, 14; cf. Suet. Aug. 97; men ∾ matrimoniorum, (Ægteskabsforstyrrer), Dig.; — df. fem. interpellatrix, icis, Hieronym.; o. — interpellatus, us, m.: Afbrydelse el. Forstyrrelse; efterel. o. in abl., Plin. Val. Res gest. Al. M.; — [flgd.].

inter.pello, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": afbryder nogen med min Tale el. Meddelelse, afbryder nogens Tale; – nihil (f. non) te interpellabo etc., Cic. Tusc. 1, 8; cf. id. Qu. Fr. 2, 10; – ogs. fremsætter som en Indvending; quod et ··· interpellavit Hortensius, id. Verr. 1, 28; — B) „bes." ogs., ∾ aliquem: søge nogens Hielp, Suet. Tib. 34; – men ∾ debitorem, (kræve el. mane ham), Dig.; – ∾ mulierem el. puellam, (søge at forføre), ibd.; — II) „overf.": afbryder, forhindrer, forstyrrer; – quod in suo jure se interpellaremus, Caes. B. G. 1, 44; interpellatur adventu Caesaris, id. B. C. 3, 105; partam jam victoriam interpellare, (forstyrre, giøre unyttig), id. ibd. 73; — B) ogs. m. flgd. quo minus, el. quin, el. ne; – interpellent me, quo minus honoratus sim, dum ne interpellent, quo minus res publica a me administrari possit, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; Caesar numquam interpellavit (sc. me), quin, quibus vellem, uterer, Matius ibd. 28; ∾ aliquem, ne etc., Liv. 4, 43; – „poet." ogs. c. inf., vid. Hor. Sat. 1, 6, 127; – undert. er ogs. acc. udfalden, navnl. hos partic.; gemmae purpureae nigris interpellantibus maculis, Plin. 37, 56. — interpensīva, orum, n., [pendeo], (sc. tigilla): Stikbiælker el. Twerbiælker, Vitruv. 6, 3.

inter.plĭco, are, v. a.: indfletter el. indvikler derimellem el. deri, (anguem), Stat.; interplicat insula cristas, id. — *interpŏlāmentum, i, n.: Forandring, Forfalskning, Claud. Mamert. d. Stat. An.; — interpŏlātĭo, onis, f.: Omarbeidelse, Plin. 13, 23; — interpŏlātor, oris, m.: som oppudser (Klæder, odl., Tertull.; — II) „overf.": en Fordærver el. Forfalsker; ∾ veritatis, id.; — df. fem. interpŏlātrix, icis, id.; — [interpolo]. — interpŏlis, e, [polio]: foranderlig, forandret; „bes.": opsminket, forfalsket, uægte; – sparti natura interpolis, Plin. 19, 8; — II) „fig."; istaec interpoles, Vetulae, edentulae, etc., Plaut. Most. 1, 3, 117; ars (medendi) mutatur quatidie, toties interpolis, Plin. 29, 5; — [flgd.].

interpŏlo, avi, atum, 1, v. a., [interpolis]: forandrer, oppudser, togam praetextam quotannis, Cic. Qu. Fr. 2, 12; ∾ tura, (raffinere), Plin.; ∾ veteratores (servos: opstudse dem), Dig.; men comisk: me interpolabit, (vil tilrede mig med Prygl), Plaut. Amph. 1, 1, 161; — II) „fig.": forfalsker el. fordærver; vid. Cic. Verr. 1, 61: semper aliquid ··· ne litura appareat, interpolando; – men Curt. 6, 2: ∾ satietatem epularum ludo, (lade afvexle dermed); — interpŏlus, 3, Biform af interpolis: opstudset el. oppudset; ∾ vestimenta, Dig.

inter.pōno, pŏsŭi, posĭtum, 3, v. a.: sætter el. lægger el. stiller derimellem; c. dat., el. absol., ogs.

undert. m. in, osv.; I) „egentl."; ∾ aliquem convivio, Suet.; ∾ equitatui levis armaturae praesidia, Hirt. B. G. 8, 17; men ∾ inter eos etc., Auct. B. Afr. 13; ∾ frigidam cibis, (drikke koldt Vand dertil), Plin. 28, 14; – ogs. at indsætte i Talen; saal. Cic. Lael. 1: ne „inquam" et „inquit" saepius interponeretur; men Nep. Pelop. 3: libet interponere, (indføre el. anføre derhos); – men om Tiden: spatio interposito, (efter en Tid), Cic. Cluent 2; ligel. tridui mora interposita, Caes.; cf. Cic. Acad. 1, 1; — II) „fig."; A) „alm.": at indsætte el. indbringe el. indblande deri, navnl. i Talen, el. i en Forhandling, odl.; – querelis de re publica interponendis, Cic. Qu. Fr. 2, 3; ∾ nomen alicujus in re turpi, id. Verr. 3, 57; ∾ fidem suam in eam rem, (gaae i Borgen derfor), id. R. Am. 39, o. Caes. B. G. 5, 36; men ∾ decretum, Liv. 3, 46, (afgive en Kiendelse imellem de stridende Parter); — bb) hertil mærkes; a) ∾ se: blande sig deri, befatte sig dermed; – ∾ se bello, Liv. 35, 48; si te in istam pacificationem non interpones, (neml. som Mægler), Cic. Fam. 10, 27; – ogs. absol.: semper se interposuit, (optraadte som Mægler), Nep. Att. 2; men nihil me interpono, (har intet derimod), Cic. Qu. Fr. 4, 4; – men id. Vatin. 15: qui se interponat, quo minus etc.; — b) hemmeligen at indbringe el. indliste deri; – interposuistis accusatorem, qui etc., Cic. Verr. 1, 11; — c) at lade optræde derimod; df. ogs. at sætte el. indvende derimod, at beraabe sig derpaa; – interposita senatus auctoritate, Hirt. B. G. 8, 52; suspicione interposita, (i. e. orta), Caes. B. G. 4, 32; – ∾ exceptionem actioni, (sætte derimod), Dig.; neque interea verbum ullum interposuit, (indvendte ikke et eneste Ord), Cic. Quint. 4; cf. Nep. Them. 7; ligel. ∾ gladiatores, Cic. Sull. 19, (beraabe sig derpaa i sin Klage); men id. Div. in Caecil. 19: ∾ laborem pro aliquo, (anvende, odl.); — b) at bestemme el. anordne derhos el. i Forbindelse dermed; – ob decreta interponenda pecuniam accipere, Cic. Verr. 2, 48; poenis compromissisque interpositis, id. ibd. 27.

interpŏsĭtĭo, onis, f., [interpono]: Indsætten el. Indsætning derimellem; – interpositiones columnarum, Vitruv.; cf. Cic. Inv. 1, 6; — B) „bes." ogs.; a) en imellem Linierne indskreven Tilsætning. vid. Cic. Fam. 16, 22; — b) (i Rhetoriken): en Parenthesis el. Indskudssætning, Quintil. 9, 3, 23. — 1. interpŏsĭtus, 3: partic. af interpono. — 2. interpŏsĭtus, us, m., [interpono]: Indtræden derimellem, men alene in abl.; – luna interpositu suo radios solis auferens terrae, Plin. 2, 7; cf. Cic. N. D. 2, 46, und. interjectus.

interpres, ĕtis, c.; [rimel. besl. m. praes el. pretium]; I) „egentl."; A) „alm.": den Mellemperson, igiennem hvilken man taler el. underhandler med andre, en Mægler el. Underhandler; – aut sequestres aut interpretes corrumpendi judicii etc., Cic. Verr. Act. 1, 12; men se pacis ejus interpretem fore, Liv. 21, 12; – df. heder ogs. Mercurius „poet.": interpres Divum, Virg. Aen. 4, 377; men ibd. 608, til Juno; Tuque harum interpres curarum, (som har stiftet denne Forbindelse); — B) „bes."; a) en Fortolker el. Udlægger el. Forklarer, juris, Cic. Top. 1; nullam artem ··· sine interprete ··· percipi posse, id. Fam. 7, 19; grammatici interpretes poëtarum, id.; — b) interpretes hede ogs. Augurerne og andre Spaamænd; – augures, interpretes internunciique Jovis, Cic. Phil. 13, 5; men haruspices ··· interpretes comitiorum, (der af Varslerne udtyde, hvorvidt comitia blive lovligen afholdte), id. N. D. 2, 4; conjector quidam et interpres portentorum, id. Div. 2, 28; men ibd. 35, heder en Varselsfugl: interpres et satelles Jovis; — c) en Tolk; tum litterae lectae per interpretem, Liv. 27, 43; cf. Caes. B. G. 1, 19; — d) en Oversætter; non ut interpres, sed ut orator etc.; vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; cf. id. Off. 1, 2; men exprimi verbum e verbo ··· ut interpretes indiserti solent, id. Fin. 3, 4; — II) „fig."; interpres est mentis oratio, (er Tankens Tolk), Cic. Leg. 1, 10; cf. Hor. A. P. 111; men Liv. 27, 44: metu interprete semper in deteriora inclinato.

*interprĕtābĭlis, ɔ: til at forklare el. oversætte, Tertull.; — interprĕtāmentum, i, n.: Forklaring, Udlægning, Oversættelse; vid. Gell. 6, 2, o. id. 13, 9; ∾ somniorum, Petron.; — interprĕtātĭo, onis, f.; I) „egentl.": Forklaring, Fortolkning, Udtydning; – ∾ juris nimis callida, sed malitiosa, Cic. Off. 1, 10; sententiam suam interpretatione lenire, Suet. Caes. 14; – ogs. Betydning el. Bemærkelse, foederis, vid. Cic. Balb. 6, nominis, Plin.; cf. id. 18, 6: singula magnas interpretationes habent; — II) „overf." i Rhetoriken: den Talefigur, der forklarende el. med andre Ord gientager det allerede Anførte; vid. Auct. ad Her. 4, 28; — df. demin.: interprĕtātĭuncŭla, ae, f., Hieronym.; o. — interprĕtātor, oris, m.: som forklarer el. udlægger el. udtyder, Tertull.; — [interpretor]. — interprĕtĭum, i, n., [interpres]: Mæglerløn, Handelsfordel, Ammian.

interprĕtor, atus sum, 1, v. dep. a., [interpres]; I) „alm.": udtolker el. forklarer el. udtyder; – ∾ jus populo, Cic. Leg. 1, 4; philosophia, si interpretari velis ··· studium sapientiae, id. Off. 2, 2; ∾ monstra et fulgura, id., somnia, id., (forudsige deres Betydning); — b) oversætter, epistolam totidem fere verbis, Cic. Fin. 2, 31; — II) „bes.": forklarer el. forstaaer el. optager saa el. saa; – bene dicta male interpretari, Cic. N. D. 3, 31; ∾ meliorem in partem, id. Mur. 31; ∾ jussa ducum, quam exsequi malle, Tac. Hist. 2, 39; – ogs. m. acc. c. inf., vid. Cic. Off. 3, 32; men totam victoriam ut suam interpretari, Vell. 2, 80; – ∾ consilium ex necessitate, etc., Cic. Rab. Pos. 11; – f. acc. findes de, id. ad Planc. ap. Cic. Att. 16, p. 16; – ∾ memoriae alicujus, (giette sig til nogens Tanker), Plaut. Epid. 4, 1, 25, – endel. m. flgd. Objectssætning; neque recte, an perperam, interpretor, Liv. 1, 23; — not. a.: ogs. m. Tmesis: inter quaecumque pretantur, Lucr. 4, 830; — not. b: ogs. m. passiv Bem., Ammian.; saal. oftest in partic. interpretatus, 3: fortolket, oversat; – e quo illud somnium ita esse interpretatum, ut etc., Cic. Div. 1, 25; cf. Liv. 23, 11, o. Cic. Leg. 2, 12.

interprĭmo, pressi, 3, [premo], v. a., (for o. eftercl.): sammentrykker, alicui fauces, Plaut. Rud. 3, 2, 46; – ogs. „fig.": undertrykker, skiuler (navnl. et Guderbillede), Minuc. Fel. Octav. 10.

interpunctĭo, onis, f., [interpungo]: Ordenes Adskillelse el. Afdeling med Punkter; – in singulis litteris atque interpunctione verborum etc., Cic. Mur. 11. — interpunctum, i, n.: = frgd.; vid. Cic. d. Or. 3, 46; af — interpunctus, 3: partic. af flgd. — inter.pungo, nxi, notum, 3, v. a. (o. n.): sætter et Punkt imellem Ordene, adskiller dem ved Punkter, Senec. Ep. 40; — II) partic. interpunctus, 3, ogs. som adj.: afdelt og ordnet; – distincta et interpuncta intervalla, Cic. Orat. 16; cf. id. d. Or. 2, 80. — inter.purgo, are, v. a.: derhos el. af og til at rense el. oppudse, Plin. 18, 65. — inter.pŭto, are, v. a.: hist og her el. af og til at beskære; ∾ oleam, Varr., ficos, Cato, rosas, Colum.

inter.quĕror, questus sum, 3, v. dep. n.: klager el. beklager derhos, m. flgd. quod.; vid. Liv. 33, 35. — inter.quĭesco, quĭēvi, 3, v. n. inch.: holder op el. hviler derimellem el. imidlertid; – quum haec dixissem et paululum interquievissem, etc., Cic. Brut. 23; – „overf." ogs. om Begreber: midlertidigen at ophøre; – ∾ dolor, Senec. Ep. 78; ∾ lites, Plin. Ep. 8, 21.

inter.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. polerer derimellem el. hist og her; – ∾ latera (vasorum, rimel. at forarbeide dem giennemvirkede el. med Fi-

gurer), Plin. 33, 49; df. interrasum marmor, (med Figurer), id. 35, 1; – „bef.": at beskære el. udskære hist og her; ∾ arbores, Colum.Arb.19; df. — interrāsĭlis, e: som er skrabet el. beskaaren hist og her; interrasile aurum, Plin.12,42, (med giennemvirket Arbeide el. smykket med Figurer). — interrāsus, 3: partic. af interrado.

inter.regnum, i, n.: den Mellemregering, som finder Sted fra den ene Konges Død til den følgendes Udnævnelse; vid. Liv. 1, 17, hvor det ogs. heder: id ab re, quod nunc quoque tenet nomen, interregnum appellatum; – ogs. i Republiken heder interregnum: den Mellemregering, som indsættes i Mangel af den ordenlige høieste Statsmagt; s. nedenf. und. interrex; – rem ad interregnum venire el. adduci, Cic., redire, Liv., (at der indsættes en interrex); interregnum inire, Liv. 3, 8, (at blive interrex).

inter.rex, ēgis, m.: ligesom Mellemkonge el. Vicekonge el. Regent, der udnævnes efter en Konges Død; – interregem nominare, Liv. 1, 32; cf. id. ibd. 17; – ogs. i Republiken udnævntes, i Mangel af den ordenlige høieste Statsmagt, en interrex, for at holde comitia til nye Øvrighedspersoners Valg; vid. Ascon. ad Cic. Mil. 5, o. Liv. 7, 21; – interregem prodere, (udnævne), id. 3, 40, creare, id., nominare, s. ovenf.

interrĭte, adv.: uforfærdet, Capella; af — in-.terrĭtus, [2.in-], 3: uforfærdet; – spectatque interrita pugnas, Virg. Aen. 11, 737; interrito vultu, Quintil.; – „poet." ogs. c. gen.: mens interrita leti, Ovid. Met. 10, 616; – men „poet. overf.": interrita classis, (uden Anstød el. Fare), Virg. Aen. 5, 863. — interrīvātĭo, onis, f.: Vandafledning derimellem, Capella; o. — interrīvātus, 3: afledet derimellem, Capella; — [rivo].

interrŏgātĭo, onis, f., [interrogo]; I) „alm.": Spørgsmaal, Adspørgen el. Udspørgen; – sententia per interrogationem, Quintil. 8, 5, 5; – ogs. Vidneforhør; instare interrogationi, id.; ∾ testium, Tac. Ann. 6, 47; – ogs. Forhør over en Forbryder, Dig.; — II) „bef." o. technisk; A) i Rhetoriken: den Talefigur: quum non simpliciter sciscitandi gratia quicquam interrogamus, sed instandi et urgendi, Quintil.; cf. id. 9,2,15; — B) i Dialectiken: Bevisførelse, Fornuftslutning, Syllogismus, (rimel. af dens oprindelige spørgende Form); vid. Cic. Fat. 12; — df. demin.: interrŏgātĭuncŭla, ae, f.: liden Syllogismus; saal. in pl., Cic. Parad. prooem.: ∾ minutis et quasi punctis etc.; cf. Senec. Ep. 82.

interrŏgātīve, adv.: spørgende, spøgsmaalsvis, pronunciare, Ascon.; af — interrŏgātīvus, 3, [interrogo]; i Grammatiken: spørgende, particula, Diomed. — interrŏgātor, oris, m., [interrogo]: en Spørger; navnl. som holder el. optager et Forhør, Dig.; df. — interrŏgātōrius, 3: hørende til et Spørgsmaal el. til et Forhør, actio, Dig.

interrŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": spørger el. udspørger; – ∾ aliquem Latine de aliqua re, Cic. Part. or. 1; interrogavit suos, quis esset, id.; cf. id. d. Or. 2, 54; ligel. m. flgd. num, utrum, etc.; vid. id. Catil. 1, 5, o. Nep. Iphicr. 3; ligel. interrogans (eos), solerentne etc., Caes. B. C. 3, 71; ∾ testes in reos, (forhøre dem), Plin. Ep. 1, 5; – ogs. tilføies acc. rei, der undert. vedbliver hos pass.; – ∾ aliquem aliquid, Cic. Tusc. 1, 24; ligel. hoc, quod te interrogo, responde, Plaut.; – men ud. acc. pers.: illud interrogo, (derom spørger jeg), Liv.; quid haec interrogo? id.; – df. pass.: interrogatus sententiam, (da han blev opfordret til at sige sin Mening), Liv. 36, 7; cf. Tac. Hist. 2, 5, o. Liv. 24, 25; men Quintil. 4, 2, 92: non respondere ad quae interrogatur, (s. ad ea, quae etc.); — b) hertil hører endnu subst. interrogatum, det Omspurgte, et Spørgsmaal, Dig.; cf. Cic. Orat. 40: ad interrogata respondere; — B) „bef." ogs. i Retssproget; ∾ testem in reos, s. ovenf.; cf. Cic. Fl. 10; – men ∾ aliquem lege el. legibus, ogs. absol., ∾ aliquem: drage til Ansvar for Retten el. efter Lovene; legibus interrogari, etc., Liv. 38, 50; cf. Sall. Catil. 18; – men Tac. Ann. 13, 14: pepigerat, ne cujus facti in praeteritum interrogaretur; cf. id. ibd. 14, 46; — II) „overf.": adspørger el. raadspørger; ∾ aurem, (bruge Gehøret), Gell. 13, 20; – ogs. slutter, giør en Slutning el. Syllogismus; sic interrogandum etc., Senec. Ep. 87; — not.: casus interrogandi, (i. e. genitivus), Nigid.ap.Gell.13,25.

inter.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.; I) „egenl.": bryder el. brækker fra hinanden, afbryder el. afskærer, odl.; – ∾ pontem, (afkaste el. afskære den), Caes., Liv.; s. ogs. bes. Cic. N. D. 2, 45; – dog oftest in partic.; – interruptae venae, (overskaarne), Tac.; interrupta itinera et impervia, id.; interrupta acies, (giennembrudt), Liv. 40, 40; cf. Virg. Aen. 9, 239, o. Cic. d. Rep. 6, 19; — II) „fig.": afbryder el. standser, lader ophøre; pendent opera interrupta, Virg. Aen. 4, 88; ∾ orationem alicujus, Caes. B. G. 3, 19; ∾ iter amoris nostri („alleg."), Cic. Att 4, 2; navnl. ogs. om Foredraget el. om en Udarbeidelse; ∾ ordinem coeptum, Tac., tenorem rerum, Liv.; cf. Cic. Leg. 1, 3; men interruptus actionis impetus, Quintil.; — not.: ogs. m. Tmesis: inter quasi rumpere, Lucr. 5, 288; cf. id. ibd. 300.

interrupte, adv. af interruptus: afbrudt, med Afbrydelser; – si non interrupte narrabitur, Cic. d. Or. 2, 80. — interruptio, onis, f., [interrumpo]: Afbrydelse, Ophør; – ∾ usucapionis, Dig.; — B) ogs. ligesom reticentia, (ἀποσιώπησις): Talens Afbrydelse, vid. Quintil. 9, 2, 14. — interruptus, 3: partic. af interrumpo.

interscalmĭum, i, n., [scalmus]: Rummet imellem tvende scalmi el. Aaretræer, Vitruv. — inter-.scalptus, 3: indgravet el. udskaaren i Midten, Jul. Val. Res gest. Al. M. — interscăpĭlium, i, n., [scapula]: Rummet imellem Skuldrene, Appul. — inter-.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": afskærer el. afbryder el. afriver; – ∾ pontem, Cic. Leg. 2, 4; ∾ aggerem, Caes.; men ∾ brachiorum venas, (overskære den), Tac.; — II) „fig." saepe ruina interscindit aquam, (afbryder dets Løb), Senec.; men Liv. 28, 7: Chalcis arcte interscinditur freto, (afskæres el. affondres derved); — B) „ment."; afbryder, laetitiam, Senec. Ep. 72; men „alleg.": ∾ vinculum illud animi atque amoris, quo etc., Gell. 12, 1. — inter.scrībo, ere, v. a.: skriver derimellem; alia interscribere, alia rescribere, etc., Plin. Ep. 7, 9; – men „overf.": interscribentes eum (lapidem) venae, Solin. 5.

intersĕcīvus, 3: afskaaren, adskilt, termini, Frontin.; af — inter.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.; I) „egenl.": skærer fra hinanden, sønderskærer, lateres, Vitruv.; – ogs. om en Flod: at giennemskære el. adskille; Tiberis moenia intersecans, Ammian.; — II) „fig.": ipsa pronunciatione res ··· intersecare in animis auditorum, (delvis at indprente dem deri), Auct. ad Her. 3, 14; df. — intersectio, onis, f.; ligesom μετοχή: Fordybning imellem de tandformede Zirater paa Søilen, Vitruv. 3, 3.

intersēmĭnātus, 3, partic., [semino]: som er saaet derimellem, Appul. — inter.sēpio, psi, ptum, 4, v. a.: med et Hegn el. en Vold at affondre el. afskære derfra; – vallo urbem ab arce intersepire, Liv. 25, 11; cf. id. 24, 23; men legio densis arbustis intersepta, Tac. Hist. 3, 21; – ogs. tilstopper, spærrer; quae (foramina) ··· sunt intersepta quodammodo, Cic. Tusc. 1, 20; ∾ quaedam operibus, Liv. 34, 40; – ogs. „overf.": at forhindre el. betage, alicui conspectum etc., Liv. 1, 27; men „alleg.": ne interseptum sit his iter ad hoc amplissimum praemium civitatis, Cic. Balb. 18. — interseptus, 3: partic. af frgd.

1. inter.sĕro, sēvi, sĭtum, 3, v. a.: saaer el. planter

derimellem; - ∾ vites malleolis, Colum. 3, 9; quae pomis intersita dulcibus, etc., Lucr. 5, 1376; - ogs. „overf.": nullis ossibus spinisve intersitis, etc., Plin. 9, 17; cf. Plin. Ep. 3, 19. — 2.inter.sĕro, sĕrui, sertum, 3, v. a.: indsætter el. indføier derimellem; bf. „fig.": causam interserens, se etc., (indførende el. angivende som Grund), Nep. Milt. 4; men Ovid. Met. 10, 559: mediis interserit oscula verbis, (blander derimellem).

inter.sisto, ĕre, v. n.: bliver staaende el. standser derimellem; men sædv. „overf.": at standse i Foredraget; - ∾ turpissime, Quintil.; men id. 9, 4, 33: vocalium concursu hiat aut intersistit ··· oratio; - ligel. pass. impers.: ubi clausulis non intersistitur, ibd. 18. — intersĭtus, 3: partic. (o. adj.) af 1. intersero. — inter.sŏno, are, v. n.: at synge derimellem el. dertil; ∾ remigiis, Stat.

interspersus, 3: partic., [spargo]: besprængt el. bestrøet hist og her; interspersus rara canitie, Appul. — interspīrātĭo, onis, f.: Aandedrag el. at drage Aande derimellem; sine interspiratione (potare), Plin.; cf. Cic. d. Or. 3, 44; af — inter.spīro, are, v. n.; qua interspirat (vas: hvor Karret har Aabning), Cato.

interstes, stĭtis, adj., [sto]: som staaer el. befinder sig derimellem, Tertull. — interstinctĭo, onis, f., [interstinguo], Forskjellighed; bf. „bef.": Lysvexel el. Lysglimt, Arnob. — interstinctus, 3: partic. af flgd. — inter.stinguo, nxi, nctum, 3, v. a.; oprdl.: stikker el. fæster el. hefter derimellem el. derpaa el. deri; men alene in partic. interstinctus, 3; - facies interstincta medicaminibus, (med paaheftede Plastre), Tac. Ann. 4, 57; men lapis interstinctus aureis guttis, Plin.; — II) „overf.": qvæler el. myrder, aliquam, Appul.; men interstingui ignes, Lucr. 5, 760, (ligesom exstingui: at udslukkes).

*interstĭtĭo, onis, f.: Stilleſtaaen, Mellemrum, Ophold; vid. Gell. 20, 1; - ogs. Afstand el. Forskjellighed, (som Planeternes), Arnob.; o. — interstĭtium, i, n., ligesom frgd.: Mellemrum; A) om Stedet, Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — B) om Tiden, Capella; men Tac. Ann. 5, 4: dandum interstitium poenae, inc.; — [intersisto]. — inter.sto, stĕti, stare, v. n.: at staae el. være derimellem; quum tempus interstetisset exiguum, Ammian.; - ogs. c. acc. (praepos); interstat jugo mediam (Asiam Taurus), Avien. Perieg. 849.

interstrātus, 3, partic., [sterno]: som er strøet el. lagt el. strøgen derimellem; - arenae vice interstrato bitumine, Justin. 1, 2; cf. Plin. 29, 9. — inter.strĕpo, ĕre, v. n.: at larme el. bruse derimellem; mediis Nereus interstrepit undis, Claudian.; - ogs. c. acc. (praepos.), Virg. Ecl. 9, 36: interstrepere ··· olores. — inter.stringo, ĕre, v. a.: tilsnører, gulam alicui, Plaut. Aul. 4, 4, 31. — inter.strŭo, ĕre, v. a.: sammenføier; - qua spina interstruit artus, Sil. 10, 147; - ogs. „overf.": indføier deri, distinctionem, Tertull.

inter.sum, fŭi, esse, v. n. anom.; I) som verb. person.; A) „egenl."; 1) „alm."; at være derimellem; - ut Tiberis inter eos ··· interesset, Cic. Catil. 3, 2; cf. Liv. 22, 4; - ogs. om Tiden; vid. Cic. d. Senect. 17; — b) ogs. at være bortfjernet derfra el. fra hinanden; clatros interesse oportet pede, Cato; — 2) „bef.": at være tilstede el. nærværende derved, at bivaane; absol., el. c. dat., el. m. in; - perinde ··· ac si ipse interfuerit, Cic. Inv. 1, 54; interfuisse me adolescentulum, quum etc., Suet. Dom. 12; - interesse rebus divinis, Caes., proelio, id., bello, Liv.; omnibus negotiis non interfuit solum, sed etiam praefuit, Cic. Fam. 1, 6; men Suet. Oth. 6: sacrificanti interfuit, (f. affuit); - neque hic in testamento faciendo interfuit, Cic. Cluent. 59; cf. id. R. Am. 14; — B) „overf."; 1) „alm.": at være forskjellig derfra; sædv. m. ab, ogs. c. dat., ogs. c. gen.; men absol.: at være indbyrdes forskjellige; - qui illa visa ··· negant quicquam a falsis interesse, Cic. Acad. 2, 9; cf. id. ibd. 26; - stulto intelligens quid intersit, Ter. Eun. 2, 2, 2; - quoniam τὸ νεμεσᾶν interest τοῦ φθονεῖν, (i. e. indignatio differt ab invidentia), Cic. Att. 5, 19; - hoc (abl. deri) pater et dominus interest, Ter. Ad. 1, 1, 51; neque rem ullam, nisi tempus, interesse, Nep. Eum. 8; — 2) „bef." ogs. om Begreber: at finde Sted, at komme i Anvendelse; vid. Cic. Inv. 2, 5; ligel. absentis collegae consilia omnibus gerendis intererant rebus, Liv. 10, 39; — II) impers.: interest, interfuit, etc.; A) der er Forskjel; dog sædv. m. hosstaaende nomin. comm.: hoc, illud, nihil, etc.; - inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod etc., Cic. Off. 1, 4; inter ceteras res nihil omnino interesse, id. Fin. 4, 25; vide, quantum interfuturum sit inter meam et tuam defensionem, id. Div. in Caecil. 11; — B) det vedkommer el. angaaer, det er af Vigtighed, m. o. ud. nomin. comm. hoc, etc.: - hertil er at mærke; a) paa Spørgsmaalet: for hvem? staaer gen.; - hoc vehementer rei publicae interest, Cic.; quid illius interest, (hvad kommer det ham ved)? id.; cf. id. Fam. 4, 10; - f. mei, tui, sui, nostri, staaer hos interest.: acc. pl. mea, tua, sua, nostra, vestra; - tua et mea maxime interest, te valere, Cic. Fam. 16, 4; rei publicae magis interest, quam mea, etc., Liv. 26, 31; - saal. findes ogs. cuja f. cujus; ei, cuja nihil interfuit, Cic. frgm. ap. Prisc.; - ogs. absol. m. flgd. relat., el. m. acc. c. inf., el. m. adv.; - non tam interest, (det kommer ikke saa meget derpaa an), quo animo scribatur, quam quo accipiatur, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; multum interest, te venire, Cic.; - interesse ad laudem civitatis, id. N. D. 1, 4: cf. Liv. 5, 6; men Cic. Fin. 5, 16: utrum sit ··· necne, ad id, quod agimus, nihil interest; — b) paa Spørgsmaalet: hvad el. hvormeget? staaer neutr. multum, tantum, nihil, quid, etc.; - quid illius interest? f. ovenf.; - ligel. adv. quantitatis; vestra hoc ··· maxime interest, Cic.; quantopere intersit, opprimi Dolabellam, id. ad Brut. 1, 5; - ligel. gen. magni, parvi, etc.; illud mea magni interest, te ut videam, Cic.; vel minoris, vel pluris interesse, (være af større el. mindre Vigtighed), Dig.; — c) paa Spørgsmaalet: hvad? staaer acc. c. inf., ogs. ut el. ne, ogs. relat. quis, utrum, etc., ogs. undert. nomin.; - quantum salutis communis intersit, duos esse consules etc., Cic. Mur. 2; - non tam sua, quam rei publicae interesse, ut salvus esset, Suet. Caes. 86; vestra interest, ne imperatorem pessimi faciant, Tac. Hist. 1, 30; - non tam interest, quo animo scribatur, quam quo accipiatur, f. ovenf."; interest in omni conjunctione, qualis primus aditus sit, Cic. Fam. 4, 10; - non quo mea intersit loci natura, id. Att. 3, 19.

inter.texo, xŭi, xtum 3, v. a.: væver derimellem; flores hederis intertextas, Ovid. Met. 6, 128; - ogs. giennemvæver dermed, intertextam auro chlamydem, Virg. Aen. 8, 167; cf. Quintil. 8, 5, 28; - ogs. „overf.": føier dertil el. forbinder dermed; ∾ alicui aliquid, Macrob. Somn. Scip. 1, 6. — intertextus, 3: partic. af intertexo. — intertignĭum, i, n., [tignum]: Rummet imellem tvende Bjælker, Vitruv. 4, 2.

inter.tortus, 3: snoet el. vreden derimellem, Petron. Sat. 124. — inter.trăho, xi, ctum, 3, v. a.: alicui aliquid: unddrager el. berøver; bf. comisk: ∾ puteo animam omnem, (udtømme), Plaut. Amph. 2, 2, 41. — *intertrīgo, inis, f.: Gnidning imod hinanden; bf. sæd. Hudløshed (af Ridning, odl.), Varr.; cf. Plin. 28, 53; — intertrīmentum, i, n.; I) „egenl.": hvad der bortslides ved Brugen; - in quo (auro) ··· nihil intertrimenti fit, vid. Liv. 34, 7; ligel. ∾ culleorum, Dig.; ogs. Afgang el. Forringelse ved

Smeltning, Liv. 32, 2; — II) „overf.": Afdrag el. Afgang (fra en Arv, odl.), Cic. Verr. 1, 50; - ogs. „alm.": Tab, Bekostning, Ter. Heaut. 3, 1, 39; o. — īntertrītūra, ae, f., ligesom frgd.: Afslidning el. Slid, culleorum, Dig.; — [tero].

interturbātĭo, onis, f.: pludselig Uro el. Forvirring; ∾ animi, Liv. 23, 8; af — inter.turbo, are, v. a.: afstedkommer Forvirring i en Sag; quis homo istuc interturbat? Ter. Andr. 4, 1, 39.

intĕrŭlus, 3, demin. af inus. interus, (hvf. ogs. intra, etc.): indvendig, indre; - ∾ nexus, Capella; ∾ tunica, ogs. absol. interula: den indre Tunika, (svarende til vor Skiorte), Appul. — inter.undatus, 3: med bølgende Striber derimellem, Solin. — interūsūrĭum, i, n., [usura]: den i en Mellemtid forefaldne Rente, Dig.

inter.văcans, tis, partic., [vaco], spatium: Mellemrum, Colum. 4, 32. — intervallātus, 3: med Mellemrum; med Ophold el. Afbrydelse; febris biduo medio intervallata, Gell. 1, 12; af — inter.vallum, i, n.; oprdl.: Mellemrummet imellem tvende Pallisader; vid. Caes. B. G. 7, 23; df. I) „egenl.": Mellemrum, Afstand, Bortfiernelse, vid. Cic. N. D. 2, 20; ligel. magnis intervallis sequi, (i lang Afstand), Liv.; men pari intervallo, (i lige Afstand), Caes.; intervalla digitorum, Suet., sonorum, Cic.; intervallo locorum et temporum disjuncti, Cic. Fam. 1, 7; — II) „overf."; A) Mellemtid, Ophold, Standsning; ∾ litterarum, vid. Cic. Fam. 7, 18; men ∾ annuum regni, Liv. 1, 17, (i. e. interregnum annuum); hoc intervalli datum, (denne Tidsfrist el. Udsættelse), id. 3, 25; tanto intervallo, (efter saa lang Tid), Cic. Fam. 15, 14; longo intervallo, id.; ligel. ex tanto intervallo, Liv.; men id. 28, 44: quae ex intervallo non apparent; — b) ogs. Pause el. Ophold i Foredraget; distincta et interpuncta intervalla, Cic. Orat. 16; cf. id. ibd. 57 o. 66; men id. d. Or. 3, 48: sine intervallo loquacitas; — B) Forskiel el. Ulighed; - quantum intervallum sit interjectum inter majorum consilia et istorum dementiam, Cic. Agr. 2, 33; cf. id. Rab. perd. 5.

intervectus, 3, partic., [veho]: som hæver sig derimellem, Jul. Val. Res gest. Al. M. — inter.vello, velli, (vulsi), vulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": udrykker el. afplukker el. affkærer derimellem el. hist og her; qui aut vellunt barbam, aut intervellunt, Senec. Ep. 114; - ∾ poma, Plin. 17, 47, arbores, Colum., segetes, id.; — II) „overf.": borttager el. udelader deraf, aliquid ex illis (praeparatis) etc., Quintil. 12, 9, 17; cf. id. 10, 7, 5.

inter.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at komme derimellem, at komme dertil; c. dat., el. absol., sield. c. acc.; A) om Personer; - ne molesti vobis interveniremus, Cic. d. Or. 2, 3; men id. Cluent. 16: quum multi ··· intervenissent; men ∾ orationi, Liv. 1, 48; casu Germani equites interveniunt, Caes. B. G. 6, 37; - men pass. impers.: ubi de improviso interventum est mulieri, Ter. Heut. 2, 3, 40; — B) om Ting og Begreber; - ni nox proelio intervenisset, Liv. 23, 18; - qui (dies) cognitionem intervenerant, Tac. Ann. 3, 23; - interveniente via publica, Dig.; — II) „overf."; A) „alm.": at komme til, at tilstøde el. vederfares; - vid. Ter. Heaut. 4, 3, in.; men fortunam exiguam intervenire sapienti, Cic. Fin. 1, 19; - ogs. at indtræffe, at finde Sted; quae (res) inter nos intervenerit, Ter. Hec. 3, 2, 16; casus mirificus quidam intervenit, Cic. Fam. 7, 6; — B) „bes."; a) at komme el. være i Veien derfor, at forhindre, odl.; - ∾ alienae gloriae, Tac.; Quis vestro deus intervenit amori? Calpurn.; ogs. m. flgd. ne, Suet. Tib. 33; men id. Claud. 38, absol.: villicumque intervenientem etc.; men „poet.": verboque intervenit omni Planctus, Ovid. Met. 11, 708; — b) mæglende at træde derimellem; neque senatu interveniente, (da Senatet ikke antog sig Sagen), Suet. Caes. 30; ∾ pro aliquo, (gaae i Borgen for nogen), Dig.; men ∾ rebus alicujus, (besørge nogens Anliggender, drage Omsorg derfor), ibd.

intervēnĭum, i, n., [vena]: Rum el. Afstand imellem Aarerne (i Jorden, i Stene, odl.), Vitruv. — *interventio, onis, f.: Mellemkomst, Mægling, Dig.; — interventor, oris, m.: som kommer dertil; som giør et Besøg; vacuo ab interventoribus die, Cic. Fat. 1; - ogs. „overf.": en Mægler el. Cautionist, Dig.; - ogs. som gaaer i Forbøn derfor, Lamprid. Commod. 4; o. — interventus, us, m.; I) „egenl.": Mellemkomst el. Ankomst; ∾ alicujus, Cic.; cf. id. Catil, 3, 3; ligel. ne cujus interventus coepta impediret, Liv. 23, 41; - ogs. om Begreber og om Ting; arceri amnis interventu, Plin.; noctis interventu, Caes.; nullo malorum interventu, Cic. N. D. 1, 40; — II) „overf.": Mellemkomst el. Mægling el. Bistand; creditores interventu sponsorum removere, Suet. Caes. 18; — [intervenio].

interversĭo, onis, f.; [interverto]; Forstyrrelse, Tertull.; - df. i Retssproget: Bortvendelse el. Underslæb, Cod. Just. — 1. inter.versor, ari, v. dep. n.: at vende sig hid og did; df. Plin. 9, 74: interversando, (om de legende Fiske). — *2. interversor, oris, m.: som begaaer Underslæb, Cod. Just.; o. — interversūra, ae f.: Bøining, agri, Hygin.; — [interverto]. — interversus, 3: partic. af flgd.

inter.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": leder bort, giver en anden Retning; ∾ aquae ductum, Dig.; cf. Vitruv. 4, 3; — II) „fig.": forandrer, navnl. til det Værre; ingenia interversa plerumque sunt, Senec. Consol. ad Marc. 22; — B) „bes." ogs.; a) bortvender el. borttager paa en bedragersk Maade; - interverso hoc reguli dono, Cic. Verr. 4, 30; cf. id. Phil. 2, 32; ligel. interversis patroni rebus, Tac. Ann. 16, 10; ∾ possessionem alicui, Dig.; - ogs. ∾ aliquem muliere, Plaut., dominum possessione, Gell.; — b) forøder el. tilsætter; intervertisse novies millies sestertium paucissimis mensibus, (om Vitellius), Tac. Hist. 2, 95.

intervĭbrans, tis, partic., [vibro]: glimtende derimellem, aethra, Capella. — inter.vĭgĭlo, are, v. n.: at vaage derimellem el. derved, Lamprid. — inter.vĭrĕo, ēre, v. n.: at vise sig grøn derimellem el. deri; c. dat.; - interviret herbis (anguis), Stat. — inter.vĭso, ĕre, v. a. (o. n.): fra Tid til anden el. oftere at see dertil el. eftersee el. besøge; - Nunc interviso, jamne a portu advenerit, Plaut.; cf. id. Aul. 2, 9, in.; men Cic. Qu. Fr. 3, 1: sed etiam ipse crebro interviso (sc. aedificationem tuam); - quod nos minus intervisis, (at du ikke besøger mig), etc., id. Fam. 7, 1; ∾ uxorem, Suet. Aug. 24.

inter.vōcālĭter, adv.: giennemlydende el. giennemtrængende, clamare, Appul. — inter.vŏlĭto, are, v. n. frequ.: vedblive at flyve derimellem el. hid og did; intervolitando rapuisse etc., (om Fuglene), Liv. 3, 10; af — inter.vŏlo, are, v. n.: at flyve derimellem, egenl. om Fugle, Colum.; df. sædv. „overf." o. „poet.": om enhver hurtig Bevægelse; c. dat.; oculis intervolat Idmon (svæver for Øinene), Val. Fl.; men c. acc.; mediasque intervolat urbes, id. — inter.vŏmo, ĕre, v. a.: at udgyde sig derimellem el. deri; Quod dulces inter salsas intervomit undas (aequor), Lucr. 6, 894. — intervulsus, 3: partic. af intervello.

in.testābĭlis, e; I) i Retssproget: der har forbrudt sin Ret til at fremtræde som Vidne (testis), el. til at giøre Testamente, Dig.; - compar., s. nedens.; - s. ogs. und. intestatus; — II) „overf.": uærlig, afskyelig; A) om Personer; quia etc., improbus intestabilisque videtur, Sall. Jug. 71; intestabilior et saevior (Nerone), Tac. Hist 4, 42; — B) om Ting og Begreber; intestabili perjurio incessere, Liv. 37, 57, inc.; ars

magica intestabilis, irrita, inanis, Plin. 30, 6; — not.: comift er Plaut. Curc. 1, 1, 30: ne sis intestabilis, (berøvet din Ære el. din Manddom).

*intestato fom adv.: f. und. flgd. — in.testātus, [2. in-], 3; I) „alm.": der er død uden Testamente; - etiam si esset intestata mortua (mulier), Cic. Verr. 2, 22; — b) df. absol. el. fom adv., intestato, ogf. ab intestato: uden Testamente; - quum mortuus esset intestato, Cic. d. Or. 1, 40; ab intestato heres, Dig., succedere, ibd.; — II) „bef."; A) fom ikke er overbevift med Vidner; - hoccine pacto ··· intestatum me arripi, Plaut. Curc. 5, 3, 17; — B) comift er: intestatus, f. testiculis privatus, Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 23.

intestīna, orum: f. und. intestinus. — Intestinārius, i, m., (sc. faber el. artifex): fom gjør det indre Arbeide (navnl. Snedkerarbeide) i Hufet, Cod. Theod.; af — intestīnus, 3, [intus]; I) fom adj.; A) „egenl.": indre el. indvendig, opus, Varr.; pl. ∾ opera, Plin. 16, 82: indvendigt Arbeide, navnl. fint Snedkerarbeide i Hufets Indre; ogf. absol. intestina, (sc. opera), Plaut. Pseud. 1, 3, 109; — B) „overf.": indre el. indvortes; intestinum ac domesticum malum, Cic., bellum, id., incommodum, Liv. 4, 52; men inter intestinum et oblatum (tremorem: indenfra ··· udenfra), vid. Cic. Acad. 2, 15; — II) subst., intestinum, i, n., (sc. viscus): Tarm, Lucr. 4, 126; fædv. in pl., intestina, orum: Tarmene; - tum astringentibus se intestinis, tum relaxantibus, Cic. N. D. 2, 55; ex intestinis laborare, id.; - ogf. kan efter Cels. 4, 1, mærkes: ∾ jejunum, (hvorigjennem Maden alene gaaer); ∾ caecum, (uden Udgang), rectum, (Mafttarmen), ofv.; men ∾ medium, Cic. N. D. 2, 55, ligefom mesenterium: Krøfet el. Tarmehinden; — not.: f. intestinum findes ogf. intestīnus, i, m., (sc. canalis), Varr. ap. Non., Plin. 11, 78. — intestis, e, [2. in-, testis, is]: caftreret, Arnob.

in.texo, xŭi, xtum, 3, v. a.; I) „egenl.": indvæver el. indfletter deri; oftest m. dat., ogf. m. in c. abl., el. c. abl. (efter d. udfaldne in), ogf. absol.; - ∾ notas filis, Ovid. Met. 6, 577, diversos colores picturae, Plin. 8, 74; intextum vestibus aurum, Ovid.; men Virg. Ge. 3, 24: intexti Britanni (sc. aulaeis); - ogf. fletter fammen dermed, lilia violis, Claudian.; venae toto corpore intextae, Cic. N. D. 2, 55; - ogf. at gjennemvæve el. omflette el. omgive dermed, m. o. ud. abl.; - stragula auro intexta, Suet. Ner. 50; ∾ hastas foliis, Virg., ulmos vitibus, id.; cf. id. Aen. 10, 785; men ∾ nidum ex lino, Plin. 10, 50; — II) „overf.": at indflette el. indbringe deri; ∾ aliquid in causa prudenter, Cic. d. Or. 2, 16; ∾ parva magnis, etc., id. Part. or. 4; ∾ Varronem, (indføre ham talende), id. Att. 13, 12; cf. Tibull. 4, 1, 5; ligel. ridicula intexta versibus, Liv. 7, 2.

1. intextus, 3: partic. af frgd. — 2. intextus, us, m., [intexo]: Indvævning el. Sammenføining; - aeterna est coelestibus natura, intexentibus mundum, intextuque concretis, Plin. 2, 50.

*intimātio, onis, f.: Forkyndelfe, Capella; o. — intimātor, oris, m.: fom forkynder el. beretter noget, Capitol.; — [intimo]. — intĭme, adv. af intimus: inderft, længft inde; - si etc., ureris intime, Appul.; - fædv. „fig."; ∾ uti aliquo, (omgaaes fortroligen), Nep. Att. 5; quem scribis ··· tibi a me intime commendari, (inderligen el. omhyggeligen), Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2. — in.tĭmide, [2. in-], adv.: uden Frygt; - compar., ∾ incedere, Ammian.

intĭmo, avi, atum, 1, v. a., [intimus]; I) „egenl.": indbringer el. indfører deri; (eftercl. Ord); Nilus mari intimatur, (flyder deri), Solin.; — II) „fig."; A) ∾ sibi imaginem aliquam, (indprente fig den), Tertull.; — B) meddeler el. bekjendtgjør, (fom Efterretning el. Befaling); ∾ alicui aliquid, Symmach., Cod. Just.; af — intĭmus, 3, superl.: f. und. interior.

intinctio, onis, f., [intingo]: Dyppen el. at dyppe deri; ∾ buccellae, Hieronym.; - ogf. „overf.": Daaben, Tertull. — 1. intinctus, 3: partic. af intingo. — 2. intinctus, us, m.: Dyppelfe el. Saus paa Maden; ∾ aceti, Plin. 20, 26; af — in.tingo, el. intinguo, [1. in-], nxi, nctum, 3, v. a.: dypper ned deri; c. abl., el. m. in., el. absol.; - faces intinctae sanguine, Ovid. Met. 7, 260; ogf. intinctus in aqua, Vitruv., in acetum, Cato; quoad intinguntur calami, Quintil.; - quae intinguntur, (nedlagte Sager, Sylte, odl.), Plin. 20, 72; - ogf. „overf.": at døbe, Tertull.

in.tŏlĕrābĭlis, [2. in-], e: utaalelig, uudholdelig, sumptus, Plaut., dolor, Cic., frigus, id., vitium, id.; men ∾ verba, id. Orat. 8; - compar., Intolerabilius nihil est, quam femina dives, Juvenal.; — II) forcl. ogf. m. activ Bem.: utaalmodig, Afran. ap. Non.; df. — intŏlĕrābĭlĭter, adv.: ikke til at udholde, Colum. 1, 4. — in.tŏlĕrandus, [2. in-], 3: utaalelig, uudholdelig; ∾ tyrannus, Cic. Vatin. 9; - oftere om Begreber; ∾ et indigna res, id.; cf. id. Agr. 1, 5; - ogf. c. dat.; dominatio nobilitati plebique juxta intoleranda, Tac. Ann. 12, 10; — b) neutr. intolerandum, ogf. fom adv.; ∾ fervet (olla), Gell. 17, 8.

*in.tŏlĕrans, [2. in-], tis, adj.; I) act.: fom ikke kan taale el. udholde noget; fædv. c. gen.; - superbia viri, aequalium quoque intolerantis, Tac. Hist. 4, 80; - men om Al. d. St. in compar., quarum (rerum secundarum) nemo intolerantior fuit, vid. Liv. 9, 18; superl., ∾ corpora laboris atque aestus, id. 10, 28; — II) pass.: utaalelig, uudholdelig; vir ingens gloria, atque eo ··· subjectis intolerantior, Tac. Ann. 11, 10; cf. Flor. 4, 12; df. — intŏlĕranter, adv.: utaaleligen, umaadeligen, dolere, Cic. Tusc. 2, 9; - compar., ∾ insequi, Caes. B. G. 7, 51; superl., ∾ gloriari, Cic. Vat. 12; o. — intŏlĕrantĭa, ae, f.; I) act.: Ufordrageligheđ, ikke at finde fig deri; vid. Gell. 17, 19; — II) pass.: Uudholdelighed, Uudftaaelighed; illa superbia atque intolerantia etc., Cic. Cluent. 40; cf. id. Agr. 2, 13; men acerbitas et intolerantia morum, Suet. Tib. 51. — in.tŏlĕrātus, [2. in-], 3: fom ikke vederqvæges ved Spifer, aeger, Coel. Aur. — in.tollo, [1. in-], ĕre, v. a.: at hæve el. løfte; ∾ clamores, absonos, Appul.

in.tondĕo, [1. in-], ēre, v. a.: beklipper el. befkærer, fibrarum summas partes, Colum. 11, 3; — not.: intonsus, 3, fom adj.: uklippet, vid. s. l. — in.tŏno, [1. in-], ŭi, (avi, atum), 1, v. n. (o. a); I) „egenl.": ftærkt at tordne; - Partibus intonuit pater coeli ipse sinistris, Cic. (poët.) Div. 1, 47; men Virg. Aen. 1, 94: Intonuere poli; cf. ibd. 2, 693; men ibd. 8, 527: fragor intonat ingens; — II) „fig."; A) „alm.": tordnende el. truende at lade fig høre; - jam ··· intonuit vox perniciosa tribuni, Cic. Mur. 38; - ogf. c. acc. comm.: quum haec intonuisset plenus irae, Liv. 23, 48; cf. Ovid. Am. 1, 7, 46, o. Propert. 2, 1, 40; - „poet." ogf. quae (fortuna) simul intonuit, (har vift fin Ugunft), Ovid. Pont. 2, 3, 27; — B) „bef." ogf. a) om en ftærk Naturlyd: at larme el. brufe fom en Torden; - intonuit ingenti latratu canis, Plin.; silvae intonuere profundae, Virg. Aen. 7, 515; men Hor. Epod. 2, 51, in partic. pass.: Eois intonata fluctibus hiems; — b) fildv. „poet.": at lade ftyrte el. fare los derpaa; clavamque superne Intonat, Val. Fl.

in.tonsus, [2. in-], 3; I) „egenl.": uklippet, capilli, Hor., caput, Ovid.; men ∾ ora, Virg. Aen. 9, 181, (i. e. nondum rasa, altf. ungdommelig); ligel. ∾ deus, (i. e. Apollo), Ovid. Trist. 3, 1, 60; - ogf. c. acc. graec.: Intonsamque comas Elycen, Ovid. Met. 5, 87; - intonsae oves, Colum.; — B) „bef." bruges ogf. intonsus; a) fom Epithet til de gamle Romere,

der endnu lode Skægget voxe, (ogs. m. Bibegr. af Alderdommens og Oldtidens Værdighed); – ∾ Cato, Hor., Numa, Ovid.; cf. id. Fast. 2, 30; s. ogs. Plin. 7, 59, und. tonsor; — b) om barbariske Folk, som Udtryk af Raahed el. Vildhed, vid. Liv. 21, 32; saal. ogs. „poet.": ∾ Cilices, Tibull., Getae, Ovid.; — II) „overf." om Træer: ubeskaaren, d. e. beløvet el. frodig; – quales ··· intonsae ··· coelo Attollunt capita (quercus), Virg. Aen. 9, 681; ∾ myrtus, Stat.; – men intonsi montes, Virg. Ecl. 5, 63, (i. e. nemorosi el. incaedui: skovgroede).

in.torquĕo, [1. in–], torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egenl.": dreier el. vender el. snoer derhen el. til en Side; – ∾ mentum in dicendo, Cic. d. Or. 2, 66; ad haec ··· oculos intorsit, Virg. Ge. 4, 451; intorti capillis (Eumenidum angues: indflettede deri), Hor. Od. 2, 13, 35; men absol.: capilli intorti, (krøllede), Martial. 8, 33; men ∾ talum, (forvride), Auct. B. Hisp. 38; paludamento circa laevum brachium intorto, Liv. 25, 16; men navis intorta, id. 28, 30 (som hvirvles af Strømmen); — B) „bes." ogs.: slynger el. kaster derimod; – ∾ hastam equo, Virg. Aen. 11, 637; cf. Cic. Att. 9, 7; ligel. ∾ telum in hostem, Virg., Senec.; men Virg. Aen. 10, 382: hunc ··· intorto figit telo; cf. Tac. Ann. 14, 36; — II) „fig.": vrider el. vrænger; df. intorta oratio, (forvirret, uforstaaelig), Plaut. Cist. 4, 2, 63; men sonus intortus (lusciniae: sløifet), Plin. 10, 43; — B) „bes." ogs.: udstøder truende, vocem diram, Sil.; cf. Cic. Tusc. 4, 36; — b) Intorti mores, (fordærvede), Pers. 5, 38.

intorte, adv. af intortus: snoet el. kruset; compar., bruscum intortius crispum, Plin. 16, 27. — intortio, onis, f., [intorqueo]: Omdreining, Krusning, capillorum, Arnob. — intortus, 3: partic. af intorqueo.

intra, adv. o. praepos., [besl. m. inter, hvs. adj. inus. interus, abl. intera, sc. parte, ctr. intra]; I) som adv.; A) „egenl.": indvendigen, indentil; – vasa extrinsecus et intra picata, (inden og uden), Colum.; quae intra ··· quae extra (est pars), Cels.; intra forisque, Petron.; intraque lectus eburneus, Suet. Caes. 84; – compar., interius: længere inde; vid. Ovid. Met. 6, 306, o. Plin. 3, 29; interius habitare, (længere inde i Landet), Mela; men ∾ penetrare, (længere ind), Vell. 2, 120; superl. intime vid. s. l.; — b) „bes." bruges ogs. intra hos Geographerne: om Middelhavet og dets Kyster, (ligesom extra: om Oceanet); – intra extraque circumvectus orbem, Mela 1, 4, orbe terrarum extra intraque indicato, Plin. 6, 32; — B) „fig.", men sædv. in compar.; – in his spatiis vitae interius flectendum est, („alleg.": man maae søge den kortere Vei), Senec. Tranqu. 9; ligel. „alleg.": ne insistat interius (oratio), ne excurrat longius, (at den ikke skal være for kort el. for lang), Cic. d. Or. 3, 49; men Juvenal. 11, 15: interius si attendas, (giver nøiere Agt); — II) som praepos. c. acc.; A) „egenl."; 1) om Stedet: indenfor; a) paa Spørgsmaalet: hvor? intra parietes meos etc., vid. Cic. Att. 3, 10; locus intra Oceanum nullus est, quo etc., id. Verr. 3, 38; intra Apenninum se tenuere, Liv. 5, 35; men intra se consumunt, (i deres eget Land, el. uden at føre det ud), Plin. 12, 45; — b) paa Spørgsmaalet: hvorhen? ingrediens intra finem ejus loci, Cic. Caecin. 8; cf. Caes. B. G. 1, 32; compulsus intra moenia, Liv.; — bb) men ogs. staaer intra undert.; a) f. in, navnl. hos Suet.; – intra palatium habitantes, id. Galb. 14; stans intra porticum mediam, id. Calig. 7; — b) f. inter; qui intra Macedonum fines erant, Curt. 4, 4; — 2) om Tiden: inden, forinden; – quod intra annos XIV tectum non subiissent, Caes. B. G. 1, 36, (i de sidste 14 Aar); quod dii me intra juventam raperent, Tac. Ann. 2, 71, intra Idus, Plin., intra Calendas, Gell., (inden den Dag er til Ende); – ogs. m. flgd. quam; intra decimum diem, quam Pheras venerat, Liv. 36, 10: cf. Suet. Caes. 35; — B) „overf." paa andre Forholde betegner intra; a) en Indskrænkning dertil: indenfor; – intra aquam manere, (indskrænke sig dertil), Cels.; se intra silentium tenere, (vedblive at tie), Plin. Ep. 4, 17; intra vos futura (esse: at Tingen skal blive imellem Eder), id. ibd. 3, 10; men intra nosmet ipsos, (hos os selv, el. i Tankerne), Quintil.; — b) en Underordning: under, (d. e. mindre end), Quintil. 11, 3, 8; intra legem epulari, (mindre kostbart, end Loven tillader det), Cic. Fam. 9, 26; — not.: Tac. Ann. 4, 84, staaer intra efter sin casus; dum populatio lucem intra sisteretur.

intrābĭlis, e, [2. intro]: tilgængelig; ∾ os amnis, Liv. 22, 19, (seilbar Munding). — in.tractābĭlis, [2. in–], e: ubehandlelig, vanskelig at behandle; df. A) om Mennesker og Characterer: raa, vild, utæmmelig; – genus intractabile bello, (ikke let at bekrige), Virg. Aen. 1, 339; ∾ animus, Senec.; – compar., ∾ et morosior (homo) natura, Gell. 18, 7; — B) om andre Gjenstande: haard, stræng; – ∾ loca frigore, (ubeboelige), Just.; ∾ bruma, Virg. Ge. 1, 211. — in.tractātus, [2. in–], 3; oprdl.: uberørt; df. uforsøgt el. uprøvet; equo (uti) ··· intractato et novo, (utilreden), Cic. Lael. 19; – men Virg. Aen. 8, 205: Ne quid intractatum scelerisve dolive fuisset.

intractio, onis, f.: slæbende Bevægelse; ∾ linguae, Plin. 7, 6; af — in.trăho, [1. in–], ĕre, v. a.: at drage el. trække derhen el. med sig el. efter sig, Appul. — intrāmūrānus, 3, [murus]: som befinder sig indenfor Murene, magistratus, Ascon., Lamprid. — *intransībĭlis, e: ikke til at komme over, (fluvius), Hieronym.; o. — intransītīvus, 3, i Grammatiken: intransitiv, Prisc.; — df. adv. intransitive, id.; — [2. in–, transeo].

intrĕmisco, ĕre, 3, v. n. inch.: begynder at ryste, Cels.; ∾ metu insidiarum, (om Elephanten), Plin. 8, 5; af — in.trĕmo, [1. in–], ĕre, v. n. (o. a.): ryster el. zittrer el. bæver; – totum corpus intremit, Cels.; cf. Virg. Aen. 3, 581; genua intremuere timore Ovid. Met. 2, 180; – men c. acc.: zittrer el. ængstes derfor, Sil. 16, 664, inc.; df. — intrĕmŭlus, 3: zittrende, rystende, manus, Auson.

intrĕpidanter, adv., [2. in–, trepido]: = frgd., Non. — intrĕpĭde, adv. af intrepidus: uden at forskrækkes, uden Forvirring; satis intrepide fieri, (om en Manoeuvre), Liv. 26, 4. — in.trĕpĭdo, [1. in–], avi, 1, v. a.: ligesom zittrende (d. e. hurtigen) at gjennemile, multos orbes, Symmach. — in.trĕpĭdus, [2. in–], 3: uforfærdet; A) om Personer: intrepidus minantibus, Tac. Hist. 1, 35; men c. acc. gr.: intrepidus voltum, Lucan. 5, 317; — B) om Ting og Begreber: ∾ vultus (pl.), Ovid. Met. 13, 478; ∾ verba, Senec. Hippol.; men ∾ hiems, Tac. Agr. 22, (rolige Vinterqvarterer).

intrĭbŭlatus, 3, [1. in–, tribulo]: presset, vinum, Cato. — in.trĭbŭo, [1. in–], ĕre, v. a.: betaler Skat el. Tribut dertil, Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 33; df. — intrĭbūtio, onis, f.: Afgivt el. Skat, oldl., Dig. — intrīco, avi, atum, 1, v. a., [1. in–, tricor]; A) om Personer: indvikler, hilder, besnærer; – lenonem ita intricatum dabo (i. e. intricabo), ut etc., Plaut. Pers. 4, 1, 9; Chrysippus intricatur hoc modo, Cic. frgm. ap. Gell. 6, 2; — B) om Ting og Begreber; bringer i Forvirring; ∾ rem, Afran. ap. Non., peculium, Dig.

intrīgo, īnis, f.: forel. Biform af intertrigo, Varr. — intrīmentum, i, n., [intero]: hvad der rives deri el. derpaa, d. e. Krydderier, oldl., Appul. — intrin.sĕcus, adv., [intra]: indvendigen, indentil, Varr.; ∾ et exterius (picata vasa), Colum.; ∾ replicata jocinora, Suet. Aug. 95. — intrīta, ae, f.: f. und. intero. — in.trītus, [2. in–], 3, som adj.:

usfadt, usvækket; – intritam oleam prelo subjicere, Colum.; – men „overf.": intritae ab labore (cohortes), Caes. B. G. 3, 26, (al. integrae; — not.: intritus, 3, som partic.: s. und. intero.

1. intro, adv., [ctr. f. intero, sc. loco]; A) derind el. ind deri; filiam tuam ··· intro vocari, (ind til os), Cic. Verr. 1, 26; cf. Ter. Eun. 5, 7, 2, o. id. Andr. in.; — B) for= o. efterel.: indentil, indvendigen; intro quae dolitabunt, (sana facere) Cato.

2. intro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1. intro]; I) act.; A) „egenl."; ligesom introeo og ingredior: gaaer el. træder derind, betræder; – ∾ limen, Cic. Phil. 2, 27, pomoerium, id. N. D. 2, 4, regnum, id. Rab. Post. 8; Tot maria intravi duce te, (har beseilet), Virg. Aen. 5, 59; men i Krigssproget: ∾ Ciminios saltus, Liv. 9, 36, (trænge derind); hyf. pass.: ubi rursus silvae intratae etc., id. 21, 25; cf. Tac. Ann. 2, 5; – men „poet.": Intrata superis quod domus una tribus, Ovid. Pont. 2, 8, 56; — B) „fig."; 1) „poet.": ∾ hostem, (trænge ind derpaa, angribe), Stat.; men ∾ cuspide aprum, (saare den dermed), Martial.; cf. id. 14, 30; — 2) „ment.": trænger ind deri, giennemtrænger; vid. Cic. Acad. 2, 39; ∾ mentes superum, (forstaae dem), Sil. 1, 124; men pavidos ··· intrat metus, etc., (Frygt giennemtrænger dem), Tac. Ann. 1, 39; cf. id. Agr. 3; men Phoebo jam intrata sacerdos, (d. e. begeistret af ham), Stat.; — II) neutr.; A) „egenl.": gaaer el. træder derind eller derhen el. hen dertil; m. adv. eo, quo, el. m. praepos. in, intra, ad, per, „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; – quo qui intraverant, etc., Caes. B. G. 7, 73; cf. ibd. 2, 17: quo non modo intrari (pass. impers.), sed ne perspici quidem possit; – ∾ in Capitolium, Cic., in hortos, Ovid., intra praesidia, Caes., per rimas, Martial., ad aliquem, Curt.; – ∾ coelo, Sil., ponto, id.; – absol. ogs.: at træde ind, at indlades, navnl. for en Øvrighed; vid. Plin. Ep. 5, 4, o. id. ibd. 6, 31; — B) fig."; ∾ in sensum et mentem judicis, (trænge ind deri, blive ret forstaaet), id. d. Or. 2, 25; men ∾ in rerum naturam, (trænge ind deri, udforske dens forborgne Væsen), id. Fin. 5, 16.

intrō.cēdo, cessi, 3, v. n.: træder el. gaaer el. kommer derind, Appul. — intrō.curro, ĕre, v. n.: løber derind, per fretum, Nov. ap. Non. — intrō.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer derind el. ind deri; – ∾ copias in fines hostium, Caes., exercitum in Ligures, Liv. 40, 25; eo naves introduxerunt, Caes. B. C. 3, 26; – ∾ aliquem in senatum ad gratias agendas, Suet. Oth. 2; ∾ aliquem in possessionem, Dig.; — II) „fig."; A) „alm.": indbringer el. indfører, philosophiam in domos, Cic. Tusc. 5, 4; – navnl. indfører som Skik, odl.; introducta consuetudo, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; ∾ exemplum, Liv. 4, 16; cf. Cic. Phil 11, 8; — B) „bef.": indfører, d. e. foredrager, lærer, paastaaer; – non modo natum mundum introduxit, sed etiam paene manu factum, Cic. N. D. 1, 8; cf. id. Fat. 9, o. id. Acad. 2, 42.

*intrōductĭo, onis, f.. Indførelse, alicujus, (af nogen), Cic. Att. 1, 16; o. — intrōductor, oris, m.: en Lærer, Rufin. Invect. in Hieron.; — df. introductōrĭus, 3: underviisende, Cassiod.; — [introduco]. — intrōductus, 3: partic. af introduco.

intrŏ.ĕo, ivi o. ii, itum, 4, v. a. o. n.; I) act. el. c. acc. loci: gaaer derind el. ind deri; – An tu ··· domum tuam te introire putas? Cic. Phil. 2, 28; ∾ curiam, urbem, theatrum, Sueton.; ∾ Oceanum triremibus, id. Calig. 47; – df. pass.: domum suam vi introitam esse, Dig.; — II) neutr.; A) „egenl."; sædv. m. in o. ad: gaaer el. kommer derind, in urbem, Cic. Att. 7, 7; cf. id. Phil. 5, 8: ad urbem venturum, introiturum, etc.; ∾ in Thraciam, (trænge derind), Nep. Alc. 7; – ∾ ad aliquem, Sall. Catil. 28, o. Ter.; – ogs. c. inf.; introiit videre etc., id. Hec. 3, 2, 10; – forel. ogs. m. in c. abl. (f. in c. acc.), Cato; – men in pass. impers.: si in fundum alienum introitum sit, Dig.; — not.: findes ogs. adskilt og omsat: eamus intro, Ter Andr. 1, 1, 144; i intro, id.; — B) „fig."; ut prius introieram (sc. in vitam), sic etc., Cic. Lael. 4.

intrō.fĕro, (tuli), latum, ferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer derind; – lecticā in urbem introferri, Cic. Verr. 5, 13; cf. Liv. 43, 7. — intrōgrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. (a.), [gradior]: gaaer el. kommer derind; – Postquam introgressi, etc., Virg. Aen. 1, 520. — 1. intrŏĭtus, 3: partic. af introeo. — 2. intrŏĭtus, us, m., [introeo]; I) „egenl."; A) som Handling: Indgaaen el. Indgang deri; – nocturnus introitus Smyrnam, quasi in hostium urbem, Cic. Phil. 11, 2, (hvor den verbale Construction er at mærke); aliquem introitu prohibere, id. Caecin. 13; – ogs. Tiltrædelsen af et Embede; pro introitu sacerdotii, Suet. Claud. 9; – sol introitum facit in Geminos, Colum., ogs. in Cancro, id.; — B) som Sted: Indgang el. Vei dertil; – duros et quasi corneolos introitus (aures habere), Cic. N. D. 2, 57; cf. id. Verr. 5, 31; omnes introitus praeclusi erant, Caes. B. G. 5, 9; — II) „fig.": Indgang el. Indledning, ogs. Begyndelse el. Ophav; – primus introitus in causam etc., Cic. Att. 1, 18; hic introitus defensionis etc., id. Coel. 2; in introitu hujus operis, Plin.

intrōlātus, 3: partic. af introfero. — intrōmissus, 3: partic. af flgd. — intrō.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.; I) „egenl.": indlader, lader komme ind; ogs. sender derhen el. derind; – ∾ Phaedriam comissatum, Ter. Eun. 3, 1, 52; ut intromissus meo more etc., Cic. Sull. 18; – men ∾ centurionem ad aliquem, vid. Tac. Ann. 15, 61; men ∾ legiones, (sc. in oppidum), Caes. B. G. 7, 11; cf. Liv. 24, 13; — II) „fig.": indfører el. indbringer deri; verba ··· a Laberio ··· in usum linguae intromissa etc., Gell. 19, 13; ∾ exemplum, id. 1, 13.

intrō.rēpo, ĕre, v. n.: kryber derind, Appul. — introrsum, (-sus), adv., [ctr. f. introversum, etc.]; I) „egenl.": indad, indefter, derind; – hostem introrsum in media castra accipiunt, Liv. 10, 33; cf. Caes. B. G. 2, 18, o. Tac. Ann. 2, 25; – ogs. indentil el. indvendigen; quae foris nitent, intus misera sunt, Senec. Vit. beat. 3; — II) „fig.": indvendigen, d. e. indvortes el. i Virkeligheden, (i Modsætn. af d. blotte Skin); hunc ··· Introrsus turpem etc., Hor. Ep. 1, 16, 45; cf. id. Sat. 2, 1, 65; ogs. Liv. 25, 21. — intrō.rumpo, rūpi, 3, v. n.: bryder derind; – ea non posse interrumpere etc., Caes. B. G. 5, 49; ∾ recta in aedes, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 50.

*introspecto, are, v. n. frequ.: seer derind, Plaut. Most. 4, 2, 27; o. — introspector, oris, m.: som seer derind, Augustin.; af — introspĭcĭo, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.); [specio]; I) „egenl.": seer ind deri; ∾ domum alicujus, Pseud. Cic. d. Har. resp. 15; — II) „fig.": giennemskuer, betragter nøie; ogs. inseer, lærer at kiende; – penitus introspicite ··· (eorum) mentes, Cic. Sull. 27; ad introspiciendas procerum voluntates, Tac. Ann. 1, 7; – undert. ogs. m. in; tute introspice in mentem tuam ipse, Cic. Fin. 2, 25; cf. id. Font. 15; – ogs. „alm.": seer derpaa, betragter; ∾ recentem aliorum felicitatem aegris oculis, Tac. Hist. 2, 20.

intro.trūdo, ĕre, v. a.: støder derind; ∾ turundam, Cato. — intrō.versus, adv.: den ældre og fuldere Form f. introrsus: indad; – ut introversus ··· spectent ··· vestigia, Lucil. ap. Non. — intrōvŏcātus, us, m.: Indkaldelse; in abl., Ammian.; af — intrō.vŏco, are, v. a.: kalder ind, lader komme ind, Cic. Verr. 1, 26; men om Tribus: intro-

vocari ad suffragium, Liv. 10, 21. — in.trūdo, [1.in-], ĕre, v. a.: støder derind; - df. „fig."; atque etiam se ipse inferebat et intrudebat, (trængte sig ind), Cic. Caecin. 5.

intŭbācĕus, 3, folia: Endivieblade, Plin. 27, 82; af — intŭbus, (intyb.), i, c., ogs. intubum, i, n., ἔντυβον: Endivie el. Cichorie; vid. Plin. 20, 29, ogs. Virg. Ge. 4, 120, ogs. Colum. 10, 110.

in.tŭĕor, [1.in-], ĭtus sum, 2, v. dep. a. o. n.; I) „egenl.": seer vist derpaa, beskuer, betragter; seer derhen el. derefter; a) c. acc.; - intueri solem adversum nequitis, Cic. d. Rep. 6, 18; quae oculis intuemur, id.; cf. id. Planc. 1; — b) m. in c. acc., ogs. m. adv.; - sed in te ··· intuens, doleo, id. Brut. 97; - huc atque illuc intuens, id. d. Orat. 1, 40; — II) „fig."; A) „overf.": at have Udsigt el. Retning derimod, at ligge ligeoverfor; - cubiculum ··· vineas, montes intuetur, Plin. Ep. 5, 6; — B) „ment.": betragter, betænker; tager Hensyn dertil; - mentis acies, se ipsam intuens, nonnumquam hebescit, Cic. Tusc. 1, 30; - quid est, quod ··· intueri debeant, (som de bør have for Øine)? id. Sest. 45; men Nep. Att. 9: quid se facere par esset, intuebatur, etc.; non tam veteranos intuendos vobis, quam etc., Cic. Phil. 11, 15; - ogs. at see hen derpaa med Haab el. Beundring; vestrum numen ··· juxta ac deos ··· intuentur, Liv. 37, 54; cf. Cic. Manil. 14; — not. a: ogs. m. Tmesis, Lucr. 4, 714: Inque tueri; — not. b: m. passiv Bem.: contacta loca nec intueri, nec calcari debere, Ammian. — 1. intŭĭtus, 3: partic. af fgd. — 2. intŭĭtus, us, m., [intueor]: Skue, Udseende; - abies hilarior intuitu, Plin. 16, 19; - men „fig."; pietatis intuitu: med Hensyn derpaa, Dig.

in.tŭmesco, [1.in-], mŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at svulme el. hovne op; - intumuisse genas, (neml. ved at blæse paa Fløite), Ovid. Fast. 6, 700; men ibd. 1, 215: quibus intumuit suffusa venter ab unda, (de Vattersottige); fluctus flatu intumescens, Plin.; - men om et Sted, ligesom surgere: hæve sig, blive høiere, Colum. 1, 4; — II) „fig."; A) „overf.": at voxe el. tiltage, at blive stærkere; intumescente motu, Tac. Ann. 1, 38; quo plenior ··· vox repercussu intumescat, id. Germ. 3; — B) „ment.": at svulme af Lidenskab el. af Overmod, odl.; - ∾ superbia ferociaque, Tac. Hist. 4, 19, secundis rebus, Plin. Ep.; cf. Quintil. 1, 1, 8; men irae intumuere, Stat.; df. ∾ alicui: vredes paa Nogen, vid. Ovid. Pont. 4, 14, 34; ogs. absol.: Juppiter intumuit, (blev vred), id. Fast. 2, 607. — in.tŭmŭlatus, [2.in-], 3: ubegraven, Ovid. Her. 2, 136. — in.tundo, [1.in-], ĕre, v. a.: støder sammen deri, Scribon.

in.tŭor, 3, v. dep. a.; forel. o. poetisk Biform af intueor; - oculis ··· cupide intui, Turpil. ap. Non.; cornicem nullam intuor, Plaut. Most. 3, 2, 150; quod monstrum intuor? Senec. Hippol. 898. — in.turbatus, [2.in-], 3: som ikke forvirres, som beholder sin Fatning, Plin. Pan. 64. — in.turbĭdus, [2.in-], 3: uforstyrret, rolig; ∾ annus externis rebus, Tac. Ann. 3, 52; - vir sanctus, inturbidus, etc., id. Hist. 3, 39. — in.turgesco, [1.in-], ĕre, v. n. inch.: at hæve sig, at svulme, odl., Veget.

intus, adv., ἐντός; A) „alm.": inde, derinde, indvendigen; - intus esse: være hjemme, Ter. Ad. 4, 2, 30, o. Cic. d. Or. 2, 68; cf. id. d. Senect. 4; - ogs. indvortes; quae sunt intus in corpore, id. Fin. 3, 5; - hvf. „alleg." om Statens Farer: intus sunt insidiae, id. Catil. 2, 5; ligel. om Menneskets Indre; ego te intus et in cute novi, Pers. 3, 30; - intus canere: s. und. Aspendius, o. Cic. Verr. 1, 20; ogs. som Ordsprog om den, der alene søger egen Fordel, id. Agr. 2, 26; - ogs. c. gen.; intus aedium, Appul.; - ogs. c. acc.; Sitne ··· intus domum, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 55; — B) „bef." ogs.; a) ind, derind, ind deri; intus deducere, Plaut. Cas. 5, 2, 7; quo simul atque intus itum est, Caes. B. C. 3, 26; — b) indenfra, d. e. ud derfra, ud deraf; intus pateram proferto foras, Plaut. Amph. 2, 2, 134; — c) intus f. interius: længere inde, nærmere (til Meta); ∾ equos agere, Ovid. Fast. 6, 585, („alleg.").

intusium: s. und. indusium. — in.tūtus, [2.in-], 3: usikker, ubefæstet; ∾ neglectaque castra, Liv. 5, 45; ∾ urbs, id. 9, 41; - intuta moenium firmare, Tac. Hist. 3, 76; - compar., intutior, Nazar.; — II) „fig.": usikker, ikke til at stole paa; ∾ amicitia, Tac.; proinde intuta, quae indecora, id. Hist. 1, 33. — intybus, intybum: s. und. intubus.

ĭn.ūber, ĕris, adj.: ikke fuld; ∾ ostreae macraeque, Gell. 20, 8. — ĭnŭla, ae, f., ogs. helenium, germ. Alant: etslags Plante; vid. Plin. 19, 29; - in pl.: ∾ tristes, Colum., amarae, Hor. Sat. 2, 8, 51. — ĭn.ulcĕro, [1.in-], are, v. a.: saarer, pellem jumenti, Veget. — inulte, adv.: uhævnet, perire, Curt. 4, 4, inc.; af — ĭn.ultus, [2.in-], 3: uhævnet; A) om Personer; vid. Cic. Sest. 23, o. id. Cluent. 62; Non me ··· inulto laetabere, Virg. Aen. 10, 739; — B) om Ting og Begreber; ut ceterorum injuriae sint impunitae atque inultae, Cic. Div. in Caecil. 16; cf. Val. Max. 9, 7: tantum scelus inultum habuit; men inultae preces, Hor. Od. 1, 28, 33.

ĭnumbrātio, onis, f.: Beskyggelse, Fordunkling, Capella; af — ĭn.umbro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": beskygger, udbreder Skygge derover; - ∾ forum velis, Plin.; cf. Virg. Aen. 11, 66; men Terra inumbratur (nimbis), Lucr.; - ogs. absol.: vespera inumbrante, Tac. Hist. 3, 19; — B) „bef." o. „techn."; ∾ solarium, (giøre Skyggerids deraf, aftegne det), Varr.; — II) „fig."; A) „overf.": bedækker, ora coronis, Lucr. 3, 927; „poet." ogs. om det første Skæg: ∾ genas, Claudian.; — B) „ment.": fordunkler, Plin. Pan. 19.

ĭn.unco, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: at slaae en Hage el. ligesom en Hage deri; ∾ agnum unguibus, (om Ørnen: at slaae Kløer deri), Appul.; - ogs. „overf.": ∾ nummos, (rive dem til sig), Lucil. ap. Non. — ĭn.unctĭo, onis, f., [inungo]: Bestrygelse med en Salve; ∾ vitiorum (oculi), Plin.; ogs. Paasmørelse, medicamentorum, Cels. — ĭnunctus, 3: partic. af inungo.

ĭnundātĭo, onis, f.: Oversvømmelse, terrarum, Plin., fluminum, Colum.; men absol.: ad coërcendas inundationes, Suet. Aug. 30; af — ĭn.undo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl.": at oversvømme; - ut terram ··· aqua inundet, Cic. N. D. 1, 37; men imbres ··· campis inundantes, Liv. 8, 24; men sanguine Enna inundabitur, id. 24, 38; men absol. inundant sanguine fossae, Virg. Aen. 10, 24; — II) „fig."; Cimbros inundasse Italiam, Justin.; cf. Curt. 5, 7: quibus Europa inundata est; men ud. acc.: hinc densi rursus inundant Troes, Virg. Aen. 12, 280; inundatus invidia, Petron.; mens inundata flumine litterarum, („alleg."), id.

ĭn.ungĭto, are, v. a. frequ.: indsmører; ∾ capillos cinere, (bestrøe dermed), Cato; af — ĭn.ungo, (-guo), [1.in-], nxi, nctum, 3, v. a.; 1) besmører, indsalver, oculos, Varr.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 29: non ··· contemnas lippus inungi; men ∾ lentem oleo, (tilsætte dermed), Plin.; hvf. Martial. 7, 77: conchis inuncta, (i. e. oleo e conchis perfusa); — 2) smører derpaa; inunctus succus hyoscyami, Plin. 25, 103. — ĭn.ūnītus, 3, [1.in-, 1.unio]: forenet, forbunden, Tertull.

ĭnurbāne, adv.: uden Finhed, uden Vid og Aand; df. m. Negation: non inurbane, (ret artigen el. vittigen), Cic. N. D. 3, 19, Quintil.; af — ĭn.urbā-

nus, [2.in-], 3: uden Finhed, uden Aand og Vid; bf. m. Negation: non inurbanus (erat ejus tamquam habitus: ret artig el. dannet), Cic. Brut. 63; – men Scimus inurbanum lepido seponere dictum, (ſkille imellem en Vittighed og en Plathed), Hor. A. P. 273; ∾ gestus, Quintil.; – ogſ. uhøflig, uden Levemaade; non essem tam inurbanus et paene inhumanus, ut etc., Cic. d. Or. 2, 90.

ĭn.urgĕo, [1.in-], ēre, (v. a.): at trænge ind derpaa, at ſtøde derimod; infensus ··· inurget (cornibus vitulus), Lucr. 5, 1034; – men „fig.": ∾ linguae sauciantis susurros, Appul. — ĭn.ūrīno, [1.in-], are, v. n.: at dukke ned deri; ∾ lacubus et piscinis, (om Fugle), Colum. 8, 14.

ĭn.ūro, [1.in-], ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": indbrænder, notas et nomina gentis (vitulis), Virg. Ge. 3, 158; quae inuruntur (tabulae: encauſtiſke Malerier), Plin. 35, 10; — B) „beſ." ogſ.; a) forbrænder, opbrænder; – ∾ quicquid vitiosi est, Colum.; mederi inustis, Plin. 22, 16; cf. Ovid. Met. 12, 275; men ros inustus sole, (fortørret deraf), Plin.; — b) brænder el. heder; sol inurens, (brændende), Cels.; axis inustus solis equis, Lucan.; – ogſ. om Kulden: at affvie; solum frigoribus inurendum, Colum.; — II) „fig.": indbrænder, d. e. paatrykker el. paatrænger, (m. Bibegr. dels af Vold og Beſkæmmelſe, dels af Indtrykkets Varighed); – quas ille leges fuit nobis ··· inusturus? Cic. Mil. 12; ∾ plurima mala reip., id. Phil. 2, 46; ∾ eam maculam Claudiae genti, ut etc., Liv. 3, 58; – men Cic. Cluent. 46: inuri nota etc.; – men in partic. pass.; odium inustum animis hominum, Pseud.Cic. d. Harusp. resp. 25; – ſ. dat. ſtaaer ogſ. in, Cic. d. Or. 2, 45; – men id. Planc. 12: signa probitatis inusta notis veritatis, (er notis: abl.).

ĭnūsĭtāte, adv. af inusitatus: uſædvanligen, imod Skik og Brug; – ∾ scriptae epistolae, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; – compar., ∾ contrahere, id. Orat. 46; superl., ∾ dicere, Macrob., inc. — inusitāto, abl. ſom adv., ſ. und. flgd. — ĭn.ūsĭtātus, [2.in-], 3: uſædvanlig; – leporem quendam inusitatum nostris oratoribus etc., Cic. d. Or. 2, 23; – compar., ∾ species navium, Caes. B. G. 4, 25; — b) bf. abl. inusitato, ſom adv.: uſædvanligen, Plin. Pan. 5, inc. — inusque, el. in usque, ſ. usque in, Stat. Theb. 1, 440. — inustus, 3: partic. af inuro. — in.ūsus, [2. in-], us, m.: Ubrugbarhed, Plaut. Most. 1, 2, 65, inc.

ĭn.ūtĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": ubrugelig, unyttig, uduelig; A) om Perſoner; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – per aetatem ad pugnam inutiles, Caes. B. G. 2, 16; valetudine aut aetate inutiles bello, id. ibd. 7, 78; homo iners et inutilis, Cic. Off. 3, 6; men inutilissimus quisque, Colum.; — B) om Ting og Begreber; ∾ naves ad navigandum, Caes.; cf. id. 7, 37; men ∾ rami, Hor. Epod. 2, 13; — II) „overſ.": ſkadelig el. fordærvelig; seditiosus et inutilis civis, Cic. Off. 2, 14; – haec ··· nonne inutile est tot subire vitiorum nomina? ibd. 3, 13; orationem habuit ··· inutilem sibi et civitati suae, Liv. 42, 14; cf. Ovid. Met. 13, 37.

*ĭnūtĭlĭtas, atis, f.: Ubrugbarhed el. Utjenlighed; aurumque jacebat Propter inutilitatem, (fordi det ikke duede til Vaaben), Lucr. 5, 1272; – ogſ. Skadelighed; vitandarum rerum turpitudo et inutilitas, Cic. Inv. 2, 52; o. — ĭnūtĭlĭter, adv.: unyttigen; – non inutiliter respondere, Liv. 3, 51; – ogſ. ſkadeligen; multa Romae male et inutiliter administrari, Hirt. B. Al. 65; – compar., Varr.; — [inutilis]. — Inŭus, 3, [ineo]: romerſk Landguddom for Hjordens Frugtbarhed; vid. Liv. 1, 5; – derefter benævnes Castrum Inui: Kyſtby i Latium, i Nærheden af Antium, Virg. Aen. 6, 775. — ĭnuxōrus, 3, [2.in-, uxor]: ugift, i ugift Stand, Tertull.

in.vādo, [1.in-], si, sum, 3, v. n. o. a.; I) „egenl.": gaaer el. drager derind el. derhen; – ignis quocumque invasit, etc., Cic. N. D. 2, 15; men Vicinos ··· invadere portus, Virg. Aen. 3, 382; – ogſ. at betræde en Vei; Tuque invade viam, (begiv dig paa Veien), id. ibd. 6, 260; men Tac. Ann. 11, 8: biduo tria millia stadiorum invasit, (tilbagelagde dem); — II) „fig."; A) „overſ.": gaaer løs derpaa, anfalder el. angriber; a) c. acc.; – Xerxes Europam ··· invasit etc., Nep. Them. 2; ∾ castra, Liv., urbem, Virg.; ogſ. pass.; effusos hostes invadi posse, Sall. Jug. 92; ligel. impers.; undique simul ··· invaditur, ibd. 121; – ∾ barbam alicui, (gribe deri), Suet. Caes. 71; cf. Propert. 3, 6, 5; — b) m. in; ∾ in eas urbes cum exercitu, Cic. Verr. 1, 20; ∾ cum ferro in aliquem, id. Caecin. 9; ∾ in collum, (falde om Halſen), id. Phil. 2, 11; men pass.: in oculos invadi, Plaut. Asin. 5, 2, 58; — B) „ment."; 1) at tage fat derpaa; aliquid jamdudum invadere magnum Mens agitat mihi, Virg. Aen. 9, 186; – ogſ. at gaae løs derpaa, at rive til ſig; ∾ dictaturam, Suet. Caes. 9; – ligel. m. in; ∾ in pecunias hominum alienissimorum, Cic. Phil. 2, 16; ∾ in arcem illius causae, (angribe Hovedſagen), id. Fam. 1, 9; cf. id. Off. 1, 22: in quod invadi solet, etc.; – men „poet.": Continuo invadit, Virg. Aen. 4, 265, (begynder at tale); — 2) om Lidenſkaber, om Tilſtande, odl.: at overfalde, at paakomme, odl.; a) c. acc.; – ne reliquos populares metus invaderet, Sall. Jug. 39; — b) ogſ. m. in, ogſ. absol., ogſ. c. dat.; – negat, ullam pestem majorem in vitam hominum invasisse, quam etc., Cic. Off. 3, 7; repente terror invaserat, ut etc., Caes. B. C. 1, 14; quibus invaserat timor, Gell. 19, 4; — not.: pass. partic. invasus, 3, ramus: indpodet Gren, Pallad.

in.vălentĭa, [2.in-], ae, f.: Svagelighed, Skrantenhed, Gell. 20, 1. — in.vălĕo, [1.in-], ēre, v. n.: er ſtærk; bf. Lucr. 2, 300, m. Tmeſis: inque valebunt; (perf. invalui: ſ. und. flgd.); bf. — invălesco, lŭi, 3, v. n. inch.: bliver ſtærk; bf. „overſ."; a) at tiltage i Styrke, om en Sammenrottelſe, Suet. Aug. 19; men paulatim invalescentibus vitiis, id. Ner. 27; – ogſ. at blive mægtig; rex ipse tantum opibus invaluit, ut etc, Cic. Mur. 15; – ogſ. at vinde i Erkjendelſe, Tac. Hist. 2, 98. — in.vălētūdo, [2.in-], inis, f.: Svagelighed, Upasſelighed, Cic. Att. 7, 2.

invălĭde, adv.: ſvagt, dicere, Arnob.; af — in.vălĭdus, [2.in-], 3; I) „egenl.": kraftløs, ſvag; med ringe Evne el. Formue; ogſ. ſygelig el. ſvagelig; m. ad, el. absol.; – ad munera corporis senecta invalidus, Liv. 6, 8; ∾ milites, (Invalider), id. 23, 16; cf. Virg. Aen. 5, 716: quicquid invalidum est; invalidus atque aeger, Suet. Aug. 13; ∾ corpus, Ovid.; ∾ vires, id.; – compar., ∾ Parthi, Justin. 41, 6; superl., ∾ caput urso, Plin.; — II) „overſ.": ſvag udygtig el. unyttig; ∾ moenia adversus irrumpentes, Tac. Ann. 12, 16; ∾ causa, Lucan.; ∾ argumentum, Dig.

*invāsĭo, onis, f.: Anfald el. Angreb, Symmach.; o. — invāsor, oris, m.: en Angriber; ab invasoribus receptare, Aur. Vict. Epit. 55; — [invado]. — 1. invāsus, 3: partic. af invado. — 2. invāsus, us, m., [invado]: Anfald el. Angreb; primo invasu (febris), Coel. Aur.

*invectĭcĭus, (-tius), 3, [inveho]: indført el. indbragt, ſom ikke har hjemme paa et Sted; – ∾ columbas esse in Asia, Plin. 10, 44; – bf. „overſ.": ∾ gaudium ··· fundamento caret, Senec. Ep. 23; — invectĭo, onis, f.; I) „egenl.": Indførſel, earum rerum, quibus egemus, Cic. Off. 2, 3; — II) „overſ.":

haarde Ord el. Beskyldninger; in pl., Cic. Inv. 2, 54; o. — invectīvus, 3: angribende, dadlende, oratio, Ammian.; — df. adv. invectīvālĭter, carpere vitia, Sidon.; — [inveho].

invector, oris, m., [inveho]: som indfører; ∾ pecoris lanati, Symm.; — df. fem. invectrix, icis; ∾ mali voluptas, Ambros. — 1. invectus, 3: partic. af inveho. — 2. invectus, us, m., [inveho]: Indførsel, (mercium), Varr.; men ∾ terrae, ogs. ∾ fluminum, (den Jord, som Vandet tilfører og afsætter til et Jordsmon), Plin. 4, 2.

in.vĕho, vexi, vectum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer derind el. ind deri; m. in, el. absol., ogs. c. dat.; – tantum pecuniae in aerarium invexit, ut etc., Cic. Off. 2, 22; navnl. ogs. om Indførsel af Varer; ∾ vinum in Galliam, Liv. 5, 33; invehi peregrinas merces (sc. Romam), Plin.; men id. 33, 53: victoria Achaica signa et tabulas pictas invexit (sc. Romam: havde deres Indførelse i Rom til Følge); – invecta urbi ··· regia gaza, Suet. Aug. 41; terrae motus mare fluminibus invexit, Liv. 22, 5; — b) df. sild. i Retssproget: invecta et illata, ogs. invecta illata, rørligt Gods, Indbo, som Leieren indflytter i en Leiebolig, Dig.; — B) „bef."; invehere se: at trænge sig til; df. at trænge frem, at angribe; – quum undique se victores inveherent, Liv. 28, 15; cf. id. 6, 32; – ligel. som dep. invehi, (f. invehere se), m. o. ud. in; Valerium invectum in exsulum aciem, Liv. 2, 20; utrimque invehi hostes, id. 5, 8; — b) navnl. heder ogs. dep. invehor, (m. o. ud. curru, equo, navi): at kiøre, ride, seile, ogs. drage el. ile derhen el. afsted, da det ogs. undert. som transit. har acc. f. in; – invecta carpento in forum, Liv. 1, 48; cf. ibd. 59: invecta corpori patris (filia); quum eris curru in Capitolium invectus, (neml. som Triumpherende), Cic. d. Rep. 6, 11; cf. Virg. Aen. 6, 785; men Liv. 4, 29: triumphans invectus urbem etc.; df. „poet.": per auras junctis vecta columbis, Ovid. Met. 14, 597; cf. id. Trist. 5, 3, 19; – quocumque equo invectus est etc., (hvorhen han red), Liv. 8, 9; cf. Virg. Aen. 5, 571; men concitatis equis invectus, (om et Rytterangreb), Liv. 22, 15; f. ogs. ovenf. id. 2, 20; – quinqueremi nave ad ostium portus invectus, id. 35, 39; in portum ex alto invehi, Cic. Mur. 2; ogs. invehi portum, Liv. 44, 7; invehi litori, (lande paa Kysten), ibd. 2; – hertil hører endnu: lacum invectus (delphinus: som var svømmet derind), Plin. 9, 80; men augues volucres invectas, (som vare komne flyvende), Cic. N. D. 1, 36; – endel. mærkes dep. invehens, (f. invectus); Triton pingitur natantibus invehens beluis, id. ibd. 1, 28; f. ogs. nedenf. id. Phil. 2, 29; — II) „fig."; A) „alm.", men altid som dep.; invehi in aliquem, (gaae løs paa nogen med haarde Ord, angribe el. dadle strængt); ∾ acerbius, Cic. d. Or. 2, 75; Caesar ··· aperte in te invehens (f. invectus) etc., id. Phil. 2, 29; ogs. tristibus invectus verbis, Ovid.; – ogs. tilføies acc. comm.; quum multa invectus esset in Thebanos, Nep. Ep. 6; cf. id. Timol. 5; si quid inclementius sum in te invectus, Liv. 3, 48; — B) „bef.": at indbringe el. medbringe el. have tilfølge; divitiae avaritiam, cupiditates desiderium invexere, Liv. praef.; ut quemcumque casum fortuna invexerit, hunc quiete ferat, Cic. Tusc. 4, 17; men quae (vitia) tecum invehis, Senec. Oed. 79.

in.vēlātus, [2.in–], 3: ubedækket, Capella. — in.vendĭbĭlis, [2.in–], e: vanskelig at sælge el. forhandle, merx, Plaut. Poen. 1, 2, 128. — in.vendĭtus, [2.in–], 3: usolgt, praedia, Dig.

in.vĕnĭo, [1.in–], vēni, ventum, 4, v. a.; oprdl.: kommer dertil el. derhen, træffer derpaa; df. I) „egenl.": finder el. træffer; – ubi inveniam Pamphylum? Ter.; – ogs. finder el. opdager; ∾ thesaurum, vid. Cic. Div. 2, 7; cf. Ovid. Fast. 1, 556; – ogs. forefinder i en vis Tilstand, (df. m. dobbelt acc. el. nom.); quem si invenisset idoneum, Nep. Dion. 8; cf. Caes. B. G. 5, 5, o. Cic. d. Or. 1, 2; men omnes inveniri similes tibi vis, Plaut. Capt. 3, 4, 50; — II) „fig."; A) udfinder el. opfinder, skaffer tilstede, erhverver; – invenietur (argentum), exquiretur, Plaut. Merc. 2, 2, 24; ligel. quod des, invento est opus, id.; cf. Ter. Phorm. 3, 3, in.; – hic primus hoc cognomen invenit, (var den første, som erhvervede det), Cic. Fin. 1, 7; – comisk ogs.: ∾ infortunium, (faae en Skam), Plaut.; men ∾ laudem, (vinde Ros), Ter.; cf. Tac. Ann. 1, 74, (om Delatorerne): quod secuti ··· perniciem aliis et postremo sibi invenere; – men auspiciis inventis etc., Cic. Vatin. 9; cf. Liv. 1, 53, o. id. 5, 16; — B) „bef."; a) finder el. erfarer, faaer at vide; – ∾ ex captivis, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 2, 16; ligel. apud auctores invenio etc., Liv. 3, 23; Gnatam inveni nuptam cum filio tuo, Ter. Phorm. 5, 3, 34; cf. Cic. Catil. 3, 7; — b) udfinder, udtænker; Inveni nuper quamdam fallaciam, Ter. Heaut. 3, 3, 36; – ogs. m. Objectsætning; ille, quomodo crimen confirmaret, non inveniebat, Cic. R. Am. 15; cf. Ovid. Pont. 4, 12, 45; – ogs. i Rhetoriken: at udfinde de for Sagen tienlige Momenter; vid. Cic. d. Or. 2, 41; ligel. absol.: tanta in eo inveniendi copia, Quintil. 10, 1, 69; – men inventum (est), ut etc., Plin. 27, 61; ligel. inventum est, c. inf., id.; cf. Virg. Ge. 1, 139, o. Tibull. 1, 9, 35; — c) se invenire: være tilstede, vise sig paa sin rette Plads; vid. Senec. Benef. 5, 12; — III) af partic. inventus, 3, er subst. neutr. inventum, i: Opfindelse; – quia numerus inventum Minervae sit, Liv. 7, 3; aemuli inventorum Zenonis (Stoici), Cic. Mur. 29; Inventum medicina meum est, (siger Apollo), Ovid. Met. 1, 521; – ogs. Paafund, Ter. Heaut. 4, 6, 7; — not.: invenibit, f. inveniet, Pompon. ap. Non.

*inventārium, i, n., ligesom repertorium: Fortegnelse, Catalog, Dig.; — inventio, onis, f.: Opfindelse; A) „alm.": som Aandsevne, Cic. Tusc. 1, 25; — B) „bef." i Rhetoriken, vid. Cic. Inv. 1, 7; quo minus adjuvat sermo, rerum inventione est pugnandum, Quintil. 12, 10, 36; — not.: ogs. et Ungdomsværk af Cicero har Overskriften: de Inventione; — df. dem. inventiuncŭla, ae, f.: liden Opfindelse, Quintil. 8, 5, 22; o. — inventor, oris, m.; I) „egenl.": første Opfinder, olivae ··· Aristaeus, Cic. N. D. 3, 18; ∾ harum disputationum ··· Plato, id. d. Or. 1, 11; ∾ omnium artium (Mercurius), Caes. B. G. 6, 17; – ogs. Ophavsmand, legis, vid. Liv. 2, 56, (opp. auctor); scelerumque inventor Ulysses, Virg. Aen. 2, 164; — df. fem. inventrix, īcis, Minerva ··· oleae, Virg. Ge. 1, 18; cf. Cic. N. D. 3, 21; – illas omnium doctrinarum inventrices Athenas, id. d. Or. 1, 4; — [invenio]. — inventum, i, n., f. und. invenio. — 1. inventus, 3: partic. af invenio. — 2. inventus, us, m., [invenio], ligesom inventio: Opfindelse; inventu novitio etc., Plin. 25, 5.

invĕnuste, adv.: usfiønt el. smagløst; df. m. Negation: non invenuste dici, (ret artigen, ret smukt), Quintil. 1, 6, 27; af — in.vĕnustus, [2.in–], 3; oprdl.: ulykkelig i Elskov, Ter. Andr. 1, 5, 10; – sædv. „overf.": stødende el. smagløs; Sordida res et invenusta, Catull. 12, 5; – ogs. m. Negation: non invenustus orator, Cic. Brut. 67, (ret behagelig).

*invĕrēcunde, adv.: ubeskedent, postulare, Dig.; – ogs. m. Negation: non inverecunde, (ret beskedent el. passende), Quintil.; – compar., Hieronym.; o. — in.vĕrēcundia, ae, f.: Ubeskedenhed, Frækhed, Tertull.; af — in.vĕrēcundus, [2.in–], 3: ubeskeden, fræk, kaad; ∾ ingenium animi, Cic. Inv. 1,

45; ∾ frons, Quintil.; – inverecundum est, c. inf., Dig.; – compar., Val. Max.; superl., ∾ (homo), Plaut.; – ∾ deus, (i. e. Bacchus, som altfor aaben el. overgiven), Hor. Epod. 11, 13.

in.vergo, [2.in–], ĕre, v. a.; oprdl.: at vende derimod; df. „poet.": frontique invergens vina sacerdos, (udgydende derpaa som Drikoffer), Virg. Aen. 6, 214; cf. Ovid. Met. 7, 246; men comisk: Invergere in me liquores tuos etc., Plaut. Curc. 1, 2, 12.

inversĭo, onis, f., [inverto]: Vending; df. i Rhetoriken, ∾ verborum: Trope el. Figur, figurlig Diction; df. a) Ironien, Cic. d. Or. 2, 65; — b) Allegorien, Quintil. 8, 6, 44. — in.versor, [1.in–], ari, v. dep. n.: befinder mig deri, beskæftiger mig dermed; – queis (f. quibus) inversamur ··· rebus, Lucil. ap. Lactant. — inversūra, ae, f., [inverto]: Bøining, Krumning; aditus sine inversuris, Vitruv. — inversus, 3: partic. af flgd.

in.verto, (-vorto), [1.in–], ti, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": vender om el. vender op og ned derpaa; – ∾ vomere terras, (ompløie), Virg.; nox humida invertit coelum, id. Aen. 11, 702; invertunt ··· vinaria, (vende dem om, udtømme dem), Hor. Sat. 2, 8, 39; Boreas invertit ornos, (omstyrter dem), Lucan.; — b) df. pass. partic. inversus, 3: omvendt; ∾ alvei (navium: hvis Kiøl er vendt i Veiret), Sall. Jug. 21; ∾ manus, opp. supina, Plin.; ∾ charta, (i. e. aversa), Martial.; men Hor. Sat. 1, 1, 36: simul inversum contristat Aquarius annum; — B) „bes.": forvrider, talum, Appul.; df. inversa verba, Ter. Heaut. 2, 2, 131, (som udtales forkert); — II) „fig.": forandrer; ∾ verba alicujus, Tac. Ann. 15, 63, (omskrivende at overføre dem i en Fortælling); men verba inversa, Lucr. 1, 642, (i. e. translata: figurlige el. dunkle Udtryk); cf. Cic. Part. or. 7: invertatur ordo etc.; – „bes." ogs. forandrer el. sammenblander; at nos virtutes ipsas invertimus, (misforstaae dem), Hor. Sat. 1, 3, 55; inversi mores, (i. e. in pejus versi: fordærvede), id. Od. 3, 5, 7; inversa consuetudo, Quintil. 3, 9, 9; men inversus annus, (den udløbne Aarskreds, det fuldendte Aar), Hor. Sat. 1, 1, 36.

in.vespĕrascit, [1.in–], ĕre, v. n. impers.: at blive Aften, at morknes, Liv. 39, 50. — *investīgābilis, e: til at opspore el. udforske, Tertull.; — investīgātio, onis, f.: Opsporen, Udforskning el. Undersøgelse; – ∾ veri, Cic. Off. 1, 4, rerum occultissimarum, id. Fin. 5, 4; o. — investīgātor, oris, m.: som opsporer el. opdager; ∾ conjurationis, Cic. Sull. 30; cf. id. Univ. 5; — df. fem.: investīgātrix, īcis, comprehensio, Capella; — [flgd.].

in.vestīgo, [1.in–], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." om Hundene: at opspore, Cic. N. D. 2, 63; df. „alleg.", id. Verr. 4, 21: illi Cibyratici canes ··· investigabant ··· omnia; — II) „fig.": efterspører el. undersøger; ut investiges ex eorum tabulis, sitne ita, Cic. Att. 12, 17; – ogs. udforsker el. udfinder el. erfarer, Ter. Heaut. 4, 2, 8; men Cic. Lig. 1: quoniam diligentia inimici investigatum est, quod latebat.

in.vestĭo, [1.in–], īvi, ītum, 4, v. a.: beklæder el. bedækker; – ∾ publicas porticus pictura, Plin. 35, 33; cf. Senec. Ep. 114. — investis, e, [2.in–, vestis, is]: uden Klæder, homo, Tertull.; — II) „overf."; a) uden Skæg, puer, Appul.; – df. ogs. ugift, Tertull.; — b) investis dotalibus, (som er berøvet sin Medgift), id.

in.vĕtĕrasco, āvi, 3, v. n., inch. af invetero; I) „egenl.": bliver gammel el. forældet; – ∾ in Gallia exercitum populi Rom., etc., Caes. B. G. 2, 1; ∾ eorum aes alienum etc., Nep. Att. 2; – quae (macula) inveteravit in nomine populi Rom., Cic. Manil. 3; cf. id. Fam. 14, 3; — II) „fig.": at blive gammel el. stærk, at tage Overhaand; – ∾ hanc consuetudinem etc., Caes. B. G. 5, 40; inveteravit jam opinio etc., m. flgd. acc. c. inf., Cic. Verr. Act. 1, 1; cf. id. Sull. 1, o. id. Catil. 3, 11; – ogs. impers.: inveterasse a bonis temporibus, ut etc., id. Off. 2, 16.

invĕtĕrātĭo, onis, f.: Rodfæstelse af et Onde; ∾ (morbi: gammel Skade), Cic. Tusc. 4, 37; af — in.vĕtĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": lader blive gammel, opbevarer; ∾ aquam coelestem, Colum., allium caepamque diutius, Plin.; – ligel. pass.: inveterari vina, id.; — II) „fig.": lader forældes, d. e. afskaffer el. udsletter, bringer i Forglemmelse, Lactant.; — III) partic. inveteratus, 3, ogs. som adj.: gammel, indgroet, befæstet; pro nostra ··· inveterata amicitia, Cic. Fam. 3, 9; ligel. ∾ malum fit plerumque robustius, id. Phil. 5, 11; cf. Nep. Eum. 8. — in.vĕtĭtus, [2.in–], 3: ikke forbuden; df. „poet.": uhindret; invetitum saltus penetrat pecus, Sil. 2, 442.

invicem, el. in vicem, som adv., [1.in–, vicis]; A) „alm.": vexelvis el. afvexlende; – defatigatis invicem integri succedunt, Caes. B. G. 7, 85; – cf. id. ibd. 4, 1, o. Liv. 2, 44 o. 57; — B) „bes."; a) imod hinanden, imellem sig, indbyrdes; haec invicem obstant, Quintil.; ∾ diligere, Plin. Ep., odisse, Suet.; — b) derimod, omvendt, til Giengield; habes res urbanas; invicem rusticas scribe, Plin. Ep. 2, 11; — not.: ogs. m. Tmesis: inque vicem, Stat., o. A.; s. ogs. und. vicis.

invicte, adv.: uovervindeligen; superl., ∾ defendi, Augustin.; af — in.victus, [2.in–], 3: uovervunden, uovervindelig, ubetvingelig; m. ab, m. in c. abl. el. acc., m. ad, contra, adversum, ogs. m. blot abl., ogs. c. gen. o. inf., ogs. absol.; – invictum se a labore praestare, Cic. Off. 1, 20; animus ab hostibus civibusque invictus, Liv. 22, 26; – spartum in aquis invictum, Plin.; – in hostem et in mortem invictus animus, Justin. 12, 15; – invictum ad vulnera corpus, Ovid. Met. 12, 167; invictus adversus gratiam animus, Tac. Ann. 15, 21; – contra ictus invicta cutis, Plin.; men invictus armis (Hannibal), Cic. Agr. 2, 35; – „poet." ogs. c. gen. o. m. flgd. inf., vid. Sil. 3, 326; – men absol.: recte igitur invictus es, qui etc., Cic. Marc. 4; – ogs. at mærke som Epithet til Guder og Heroer; uxor invicti Jovis, Hor. Od. 3, 27, 73; invictus juvenis, Prop. 1, 20, 23, (i. e. Hercules); – ogs. in compar., invictiore ratione approbari, Augustin.

invidens, tis: partic. o. adj. af 1.invideo; df. — invĭdentia, ae, f.: Misundelse; – ∾ est aegritudo ex alterius rebus secundis, Cic. Tusc. 3, 10; cf. id. ibd. 4, 8. — 1.in.vĭdeo, [1.in–], vidi, visum, 3, v. n. (o. a.); oprdl.: seer nøie derpaa, (vid. Cic. Tusc. 3, 9); — II) „bes."; A) seer skievt dertil, misunder; c. dat. (paa Spørgsmaalet: hvem el. hvad), hvortil Aarsagsel. Objectsbegrebet kan føies in acc., ogs. in gen., el. in abl., el. in inf., el. in acc. c. inf., ogs. m. ut, ogs. m. in; – invident autem homines maxime paribus aut inferioribus, Cic. d. Or. 2, 52; cf. id. Agr. 2, 37; – ut nobis naturam optimam invidisse videantur, qui etc., id. Tusc. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 6, 50, o. Liv. 2, 40; hvf. Hor. Od. 2, 10, 7, pass.: Caret invidenda sobrius aula; cf. Cic. d. Or. 2, 51; – neque illi Sepositi ciceris ··· invidit, Hor. Sat. 2, 6, 84; – quousque invidebis ··· tibi maxima laude, nobis voluptate, Plin. Ep. 2, 10; cf. Quintil. 9, 3, in.; – invidere aliis, bene esse, Plaut.; cf. id. Bacch. 3, 6, 14; – invidisse, ut etc., Virg., s. nedenf.; – qua in re tibi invideo, quod etc., Cic. Fl. 29; cf. id. d. Or. 2, 56; – men oprdl. var acc. brugt f. dat., vid. Cic. Tusc. 3, 29, o. Attius ibd.; df. ogs. pass. invideor, (f. invidetur mihi); vid. Hor. A. P. 56; – endel. absol. el. ud. Casus; qui invidet, (den Misundelige), Cic. Planc. 3; ligel. qui invident, Plaut.; — B) seer ugierne, vil ikke, lader nødigen skee;

„poet." o. c. infin.; - his te ··· jungere ··· Invideo, Lucan. 2, 550; cf. Hor. Od. 1, 37, 30: invidens ··· deduci etc.; — C) forhindrer el. forbyder, m. acc. c. inf., Hor. Sat. 1, 2, 100; men vinum Africae solo natura invidit, Plin.; cf. Virg. Ecl. 7, 57; men Invidisse deos ··· ut Calydona viderem, Virg. Aen. 11, 270; cf. ibd. 43; — III) partic.; A) invĭdens, tis, absol.: den Misundelige; - nocere invidenti, Cic. Tusc. 4, 8; — B) invīsus, 3, som adj.; 1) om Personer: forhadt; Invisos nos omnes esse illis, Ter. Hec. 3, 1, 4; - compar., quo quis versutior ··· hoc invisior, Cic. Off. 2, 9; superl., ipsi invisissimus, Plin. Ep. 2, 20; — 2) om Ting og Begreber; - ∾ cupressus, Hor. Od. 1, 14, 23; ∾ oratio, Cic. Manil. 16; cf. Hor. Ep. 1, 14, 17; — not.: invisus, 3, adj.: uset, vid. s. l. — 2. in.vĭdeo, [2.in-], vīdi, 2, v. a.: seer ikke; (efterel.); - invidit profecto, id mihi secum esse commune, Appul.

invĭdĭa, ae, f., [invidus]: Misundelse, Misgunst; A) act.; - invidiā ducum ··· deditus est, Nep. Eum. 10; digna imitatione, non invidia, excellentium hominum virtus est, Cic. Phil. 14, 6; cf. Hor. Ep. 1, 2, 58; men Martial. 3, 64: sine invidia (dare: fuldt op el. rundeligen); — B) Misundelse, Misgunst, Had el. Folkehad, odl.; - absit verbo invidia, Liv. 36, 7; si quis est invidiae metus, num etc., Cic. Catil. 1, 11; invidiam alicui facere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1, conflare, Cic., (giøre forhadt el. ilde omtalt); ligel. adducere aliquem in invidiam, id.; esse alicui invidiae, Liv.; cf. Nep. Thras. 4; men invidiam habere, (være Gienstand for Had), Cic. Agr. 2, 26; ligel. in invidia esse, Sall.; cf. Nep. Eum. 7; ligel. invidiam subire, Cic., pati, Ovid.; invidia opprimi, Quintil.; - invidiam sedare, exstinguere, Cic., lenire, Sall.; intacta invidia media sunt, ad summa ferme tendit, Liv. 45, 35; - ogf. in pl.: vita remota a procella invidiarum, Cic. Cluent. 56.

invĭdĭōse, adv.: paa en misundelig el. hadsk Maade, hadeligen, dicere, Cic. Acad. 2, 47; cf. id. Mil. 5; - compar., Vell. 2, 45; af — invĭdĭōsus, 3, [invidia]: fuld af Misundelse, misundelig, vetustas, Ovid. Met. 15, 234; „poet." ogs. c. dat.; Prae se formosis invidiosa dea est, Prop. 2, 21, 12; - værd at misunde; pecunia non invidiosa, (middelmaadig Formue), Cic. Balb. 25; cf. Ovid. Fast. 4, 434; ∾ possessiones tenere, Cic. Agr. 2, 26; - invidiosus et multis offensus, id. Cluent. 58; - compar., ∾ damnatio, id. Verr. 2, 17; superl., quod fuit in eo judicio invidiosissimum, id. Cluent. 37; - invidiosum ad bonos, (hos dem, i deres Øine), id. Att. 8, 3; men invidiosum in aliquem, (imod nogen), id. Coel. 9; ligel. invidiosum vobis est, m. acc. c. inf., Liv. 3, 9.

invĭdus, 3, [invideo]: misundelig; A) om Personer; a) som adj.; absol., el. c. dat.; - et invidi et malevoli etc., quia etc., Cic. Tusc. 4, 12; cf. Hor. Ep. 1, 2, 57; men Senec. Herc. Fur. 524: O Fortuna, viris invida fortibus! cf. Nep. Timoth. 3; — b) som subst. c. adj. el. c. gen.; - persuaserat nonnullis invidis meis, Cic. Fam. 7, 2; si forte ··· laudis invidus exstitisset, id. Flacc. 1; — B) „poet." om de Ting og Begreber, hvorved noget unddrages os; ∾ taciturnitas, (som unddrager Fortienesten sin Berømmelse), Hor. Od. 4, 8, 24; dum loquimur, fugerit invida aetas, ibd. 1, 11, 7; cf. Ovid. Met. 10, 330; ligel. nox ··· coeptis invida nostris, id. ibd. 9, 485.

in.vĭgĭlo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. n. (o. a.): vaager derover; c. dat.; „poet." ogs. m. pro, ogs. ud. Casus, osv.; - ∾ malis, (over Sygdommen), Ovid. Fast. 4, 530; - oftest „fig."; sed mens invigilat curis, (er sysselsat dermed), Sil.; hvs. „poet." om Bierne, Virg. Ge. 4, 158: Namque aliae victu (f. victui) invigilant; cf. id. Aen. 9, 605; men Ovid. Trist. 1, 5, 43: Invigiles igitur nostris pro casibus, oro, etc.; men absol.: Invigilate, viri, Colum.; ogs. c. inf., Val. Fl.; - endel. ogs. in pass.: invigilata lucernis Carmina, (udarbeidede derved), Cinna ap. Isid.

in.vincĭbĭlis, [2.in-], e: uovervindelig; ∾ malum, Tertull.; - ogs. uigiendrivelig, Appul.; — df. adv. invincibiliter, id. — invinctus, 3, [1.in-, vincio]: stærkt bunden el. forvaret, Dig., inc. — invīnius, 3, [2.in-, vinum]: som afholder sig fra Vin, Appul.

1. invīo, abl. som adv., af invius. — 2. in.vīo, [1.in-], are, v. a.: betræder, Solin. — in.vĭŏlābĭlis, [2.in-], e: ukrænkelig, uforanderlig, Lucr.; ∾ pignus (pacis), Virg. Aen. 11, 363; men ∾ perfugium (Dianae, som Asyl), Tac. Ann. 3, 62. — invĭŏlāte, adv.: ukrænkeligen, uforanderligen; - ∾ servare memoriam alicujus, Cic. d. Senect. 22; af — in.vĭolātus, [2.in-], 3: ukrænket, uskadt; - ∾ terra, (som ikke saares af Ploven), Varr.; ∾ homo, Cic.; - nihil ··· inviolatum vobis est, Liv. 28, 28; - ogs. ukrænkelig; ∾ templum, id. 2, 1; ∾ tribunus, id. 3, 55 o. 65.

in.viscĕro, [1 in-], avi, atum, 1, v. a.; - ∾ aliquid canibus, (at indbringe i deres Indvolde el. i deres Indre), Nemes. Cyneg. 214; - men „fig.": inviseratum in cordibus nostris, (indgroet deri), Augustin. — †invīsĭbĭlis, e: usynlig, foramen, (Pore), Cels.; df. — invīsĭbĭlĭtas, atis, f.: Usynlighed, Tertull.; o. — invīsĭbĭlĭter, adv.: usynligen, id. — in.vīsĭtātus, [2.in-], 3: useet, som man ikke før har seet; invisitati alienigenis (Galli) etc., Liv. 27, 39; omnia visitata et invisitata etc., Vitruv.

in.vīso, [1.in-], ĕre, v. a. (o. n.): seer ofte, beseer el. efterseer; navnl. besørger; - ad meam majorem filiam invisam domum, Plaut. Stich. 1, 2, 9; ut nos invisas ··· rogo, etc., Cic. Att. 1, 20; ∾ res rusticas, vid. Cic. d. Or. 1, 58; domum nostram invisas, (at du har Tilsyn dermed), id. Att. 4, 6; - cf. Virg. Ge. 1, 25, o. id. Aen. 4, 144. — invīsor, oris, m., [invideo]: en Misunder, en Avindsmand, Appul. — 1. invīsus, 3: partic. af 1.invideo. — 2. in.vīsus, [2.in-], 3, adj.: useet; hvad man ikke har seet; - sacra maribus invisa, Pseud.Cic. d. Har. resp. 27; ut invisis ··· rebus magis confidamus, Caes. B. C. 2, 4.

*invītābĭlis, e: indbydende, lokkende, sermones, Gell. 13, 11; — invītāmentum, i, n.: Indbydelse; df. sædv. „overf.": Lokkelse, Tilskyndelse; non invitamentum ad tempus, etc., Cic. Fam. 10, 10; prima invitamenta naturae, id. Fin. 5, 6; men invitamenta ad res necessarias, id. ap. Non.; o. — invītātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Indbydelse, in Epirum, Cic. Att. 9, 12; (vasa comparare) ad invitationes hospitum, id. Verr. 2, 34; — b) „bes." ogs. Indbydelse el. Opmuntring til Giesterne, at giøre sig tilgode ved Bordet; df. Tildrikken, odl.; ∾ benigna, Liv. 10, 7; cf. Cic. Verr. 3, 26; df. ∾ vini largior, (stærk Svir), Gell. 15, 2; — II) „ment.": Lokkelse, Tilskyndelse; aegritudo ··· exoritur ··· quadam invitatione ad dolendum, Cic. Tusc. 3, 34; — df. dem. invītātĭuncula, ae, f.; in pl.: ∾ vini laetiores et largiores, Gell. l. c., in lemmate; — [invito].

invītātor, oris, m., [invito]: som indbyder til et Giestebud, Caesaris, (fra Keiseren), Martial. 9, 93; df. — invītātōrius, 3: hørende til en Indbydelse, Tertull. — invītātrix, icis, fem. af invitator: Indbyderske, religionis, Symmach. — invītātus, us, m., [invito]: Indbydelse; - ut ··· invitatu tuo mittendum illum duxerim, Cic. Fam. 7, 5.

invīte, adv. af invitus: nødigen, ugierne; invite cepi Capuam, (neml. som Provinds), Cic. Att. 8, 3; - compar., ∾ ad hoc genus sermonis accedere, id.

d. Or. 2, 89. — in.vĭtĭābĭlis, [2.in-], e: ukrænkelig, spes, Prudent.

invīto, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. en causal Biform af invisere]; I) „egenl.": indbyder el. opfordrer; m. in el. ad, ogs. m. ut, ogs. m. inf.; – a Caesare liberaliter invitatus in legationem, Cic. Att. 2, 18; ∾ aliquem ad spectaculum, Suet.; – invitati, uti ab Rheno discederent, Caes. B. G. 4, 6; „poet." ogs. c. inf., vid. Virg. Ge. 4, 23; – indbyder til Giest, aliquem ad coenam, Cic.; invito eum per litteras, ut etc., id. Att. 13, 2; ∾ aliquem hospitio, id., in hospitium, Liv., ogs. tecto et domo, Cic. Verr. 5, 11; cf. Liv. 1, 9; – ogs. absol.: quum me aliquoties invitaret, Cic. Fam. 7, 16; men Caes. B. C. 1, 74: invitandi causa, (for at beverte dem); cf. Liv. 1, 57; – ∾ aliquem poculis, (drikke nogen til), Plaut.; ∾ se, (giøre sig tilgode), id., Suet.; men Virg. Ge. 1, 302: Invitat genialis hiems, (indbyder til Selskabets Glæder); – bf. endel. comisk: ∾ aliquem gladio, Plaut. Cas. 3, 6, 21, clava, id., (ligesom at modtage el. beverte dermed); — II) „fig." o. „ment."; a) indbyder el. tilskynder el. opmuntrer, aliquem praemiis ad aliquid, Cic. Lig. 4; ∾ in libidinem, Suet. Calig. 41; — b) fremkalder el. fremlokker, assentationem, Cic. Lael. 26, somnos, Hor. Epod. 2, 28; invitant omnia culpam, Ovid. Her. 17, 183; — not.: fossis factis mare invitare, (i. e. derivare), Solin. 2.

in.vĭtŭpĕrābĭlis, [2.in-], e: udadlelig, Tertull. — invitus, 3, [efter Doederl. causal Biform af 1.invisus]; A) om Personer: der giør noget imod sin Villie el. ugierne el. nødigen; – soli hoc contingit sapienti, ut nihil faciat invitus, Cic. Parad. 5, 1; feci invitus, ut ··· ejicerem, id. d. Senect. 12; – ligel. in superl., ego illum a me invitissimus dimisi, id. Fam. 13, 63; cf. id. Verr. 2, 62; men compar., invitior, Plaut. frgm. Cist.; – si se invito conarentur etc., (imod hans Villie), vid. Caes. B. G. 4, 8; cf. Nep. Eum. 4, ogs. Cic. Att. 5, 21; – bf. som Ordsprog: diis hominibusque invitis, id. Qu. Fr. 2, 2; men invita Minerva, s. und. Minerva; – ogs. m. Negation; itaque feci non invitus, ut etc., id. Lael. 1; cf. Hor. A. P. 311; – sild. ogs. c. gen.: hujus solutionis non invitum fore, Dig.; — B) „overf." ogs. om Ting og Begreber: som sker ugierne; invita in hoc loco versatur oratio, etc., Cic. N. D. 3, 35; invita saepe juvamur ope, Ovid. Pont. 2, 1, 16; men mors invita, (voldsom el. tidlig Død), Lucan.

invĭus, 3, [2.in, via]: uden Vei, ufremkommelig, saltus (pl.), Liv. 9, 14, lustra, Virg. Aen. 4, 151; men maria invia Teucris, id. ibd. 9, 130; ogs. absol.: ruunt caeci per vias, per invia, Liv. 38, 23; ligel. invio, (i. e. in invio, per invia), Fronto; – „poet." ogs. c. inf.: Acheron invius renavigari, Senec. Herc. Fur. 715; – bf. „alleg.": Invia virtuti nulla est via, Ovid. Met. 14, 113; cf. Tac. Agr. 27: nil virtuti est invium; — B) „bes." ogs.; a) utilgængelig; ∾ regio undique rupibus, Plin. 12, 30; cf. Ovid. Fast. 5, 582; — b) uigiennemtrængelig; ∾ lorica sagittis, Martial. 7, 1; cf. Sil. 14, 639.

invŏcātĭo, onis, f., [invoco]: Paakaldelse, dearum, deorum, Quintil. 10, 1, 33. — 1. invŏcatus, 3: partic. af invoco. — 2. invŏcatus, 3, [2.in-, voco]: ukaldet; – imagines ad dormientem veniunt invocatae, Cic. N. D. 1, 38; – ogs. uindbuden; quos invocatos vidisset in foro, Nep. Cim. 4; cf. Plaut. Capt. in., o. Ter. Eun. 5, 8, 29. — 3. invocatus, us, m., [2.in-, voco]; in abl.; ∾ meo: uden min Opfordring, Fronto.

in.vŏco, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": kalder el. raaber derpaa; alium invocat, cum alio cantat, Enn. ap. Isid.; — B) „bes.": paakalder el. anraaber; Junonem Lucinam invocant in pariendo, Cic. N. D. 2, 17; ∾ deos in auxilium, Quintil. 4, prooem., Musas initiis suorum operum, id. ibd.; – ogs. m. ut; Invoco vos Lares, ut me juvetis, Plaut. Merc. 5, 2, 23; – ∾ deos patrios testes fidei suae, Curt. 5, 12; si fallat, Jovem patrem aliosque iratos invocat deos, Liv. 2, 45; – ogs. paakalder, opfordrer, auxilia libertati, Tac., arma alicujus adversus aliquem, id., leges, id., aliquem ad communem fortunam defendendam, Cic. d. Or. 2, 46; men Tac. Hist. 4, 79: invocantium ··· accingeretur etc., er ut udfaldet foran conj.; — II) „overf.": kalder el. nævner; – hoc sublime candens, quem invocant omnes Jovem, Enn. ap. Cic. N. D. 2, 2; cf. Curt. 10, 5.

invŏlātus, us, m., [involo]: Flyven el. Flugt; ex alitis involatu etc., Cic. Fam. 6, 6. — involgo, are, s. und. invulgo. — invŏlĭto, are, v. n. frequ.: at flyve derom el. derpaa, Prudent.; – ogs. „overf.": at flagre derom; Et quae nunc humeris involitant ··· comae, Hor. Od. 4, 10, 3; — in.vŏlo, [1.in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „egenl.": at flyve derind el. derhen; m. in, el. c. dat., el. m. ad; – ∾ in villam intro, Varr., nidis (dat.), Colum.; – ogs. at flyve el. fare løs derpaa, at styrte sig derover; ∾ unguibus alicui in oculos, Ter. Eun. 4, 3, 6; cf. ibd. 5, 2, 20; ogs. ∾ oculis, Lucil.; ∾ in aliquem, Appul., ad aliquem, Hirt. B. Al. 52; men in quam (possessionem) homines involarunt, (som de have kastet sig over el. tilrevet sig), Cic. d. Or. 3, 31; — II) „overf.": overfalder, borttager el. bortsnapper, odl.; adeo improvisi castra involaverunt, Tac. Hist. 4, 33; – ∾ pallium, (bortsnappe), Catull., anulum alicui, Petron.; — B) ogs. om Begreber; animos cupido involat eundi in hostem, Tac. Ann. 1, 49.

invŏlūcre, is, n., [involvo], (sc. linteum): Omslag el. Serviet, Plaut. Capt. 2, 2, 17. — in.vŏlŭcris, [2.in-], cre: som ikke kan flyve, pulli, Gell. 2, 29. — *invŏlūcrum, i, n.: Tilhylling, Dække, Foderal, clypei, Cic.; cf. id. Verr. 4, 28; men involucra chartarum, (Kræmmerhuse), Plin.; – ogs. „overf." o. „alleg.": per quaedam involucra et impedimenta (perspicere), vid. Cic. d. Or. 1, 35; multis simulationum involucris etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 5; o. — invŏlūmentum, i, n.: = frgd., Augustin.; — [involvo].

invŏluntārĭe, adv.: ufrivilligen, uforsætligen, (opp. sponte), Dig.; af — in.vŏluntārĭus, [2.in-], 3: uforsætlig, Coel. Aur. — in.vŏluntas, [2.in-], atis, f.: ligesom Ikkevillen; ex involuntate: imod sin Villie, Tertull. — in.vŏlūte, adv. af involutus: indhyllet, dunkelt, uforstaaeligen, queri, Spartian. — invŏlūtĭo, onis, f., [involvo]: Omslyngning, ἕλιγμα, (i Bygningskunsten), Vitruv. 10, 11. — invŏlūto, are, v. a., intens. af involvo: vikler derom, folia lauri, Apic. — invŏlūtus, 3: partic. af flgd.

in.volvo, [1.in-], volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: vælter el. ruller derhen el. derpaa; – involutae (cupae in musculum) labuntur, Caes. B. C. 2, 11; – ogs. c. dat.; Ossae frondosum involvere Olympum, Virg. Ge. 1, 282; ligel. involvitur aris In caput, id. Aen. 12, 292; men id. ibd. 688: (mons) silvas, armenta, virosque involvens secum, (hvirvlende med sig); — B) „bes.": indhyller el. bedækker, m. o. ud. abl.; – sinistras sagis involvunt, Caes. B. C. 1, 75; manu ad digitos usque involuta, Liv. 1, 21; cf. Tibull. 3, 1, 9; ligel. Involvere diem nimbi, Virg. Aen. 3, 198; – Involvit nubibus se venti vortex, Lucr. 6, 442; cf. Virg. Aen. 6, 336, o. Tac. Ann. 1, 70; – men Plin. 11, 27: ∾ corpori, (vikle noget derom); men involutus lodiculā, Suet. Aug. 83; men sal in linteolo involutus, Plin. 31, 45; men absol.: involutum candelabrum, Cic. Verr. 4, 28; — II) „fig.": ligesom indvikler el. indhyller deri el. dermed; – ∾ se litteris, Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Od.

3, 29, 55; – ogs. hilder el. forvikler deri; ∾ se laqueis insidiosae interrogationis, Plin. Ep. 1, 5; – ogs. skjuler derunder; bellum pacis nomine involutum, Cic. Phil. 7, 6; cf. Tac. Ann. 16, 32; – men obscuris vera involvens, Virg. Aen. 6, 100; — III) partic. invŏlūtus, 3, ogs. som adj.: dunkel, uforstaaelig; – res involutae, (Dunkelheder), Cic.; cf. id. Fin. 1, 9, o. id. Acad. 1, 4; – superl., res maxima atque involutissima, Senec. — involvŭlus, (-olus), i, m., [involvo], (sc. vermis), germ. Wickelraupe: Orm, som indvikler sig i Vinløvet; vid. Plaut. Cist. 4, 2, 63.

in.vulgo, (-volgo), [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: offenliggiør, bekiendtgiør, Gell. 20, 5; verba invulgata et sordentia, id. 12, 7; – men Cic. Att. 2, 1, absol.: quo die Allobroges involgarunt, (giorde Angivelse i den catilinariske Sag). — in.vulnĕrābĭlis, [2.in-], e: usaarelig, hostis, Senec., ukrænkelig, animus, id. — in.vulnĕratus, [2.in-], 3: usaaret, ukrænket, uskadt, Cic. Sest. 67.

1. io! ἰώ, ἰού, interj. el. Udraab; A) i Glæde: hei! odl.; vid. Serv. ad Virg. 7, 400: Clamat, io, matres etc.; ogs. Ovid. A. A. 2, 1: Dicite, io, Paean, etc.; ligel. Plin. Ep. 3, 9; — B) kaldende: hei! odl.; vid. Ovid. Met. 5, 625: io, Arethusa, etc.; — C) i Smerte: ach! vid. Tibull. 2, 4, 6: Uror, io, remove, saeva puella, faces!

2. Io, gen. us o. onis, f., Ἰώ: Io, Datter af Argiverkongen Inachus, blev elsket af Juppiter, der, for at redde hende fra Junos Skinsyge, forvandlede hende til en Ko, som Juno lod den hundredøiede Argus bevogte; – efter at være kommen til Ægypten, blev hun gift med Osiris, og siden under Navnet Isis dyrket som Gudinde; vid. Ovid. Met. 1, 588 flgd., o. Hygin. Fab. 145; s. ogs. Plaut. Aul. 3, 6, 20: Argus, quem quondam Ioni Juno custodem addidit.

Iŏcasta, ae, o. Iocaste, es, f., Ἰοκάστη: Gemalinde af K. Laius, og ved ham Moder til Oedipus, ved hvem hun, uvidende om dette Slægtskab, sildigere blev Moder til Eteocles, Polynices o. Antigone, vid. Hygin. Fab. 66 flgd., o. Senec. Oedip., ogs. Stat. Theb. 1, 681.

iŏhĭa, interj., som negtende Udraab, Plaut. Merc. 4, 3, 31. — Iŏlāus, i, m., Ἰόλαος: Søn af Iphiklus og Broder af Hercules; vid. Ovid. Met. 9, 399. — Iolcus, (-os), i, m., Ἰωλκός: By og Havn i Thessalien, hvf. Jason med Argonanterne afseilede til Colchis; vid. Plin. 4, 16; — B) df. 1) Iolcĭăcus, 3: iolkisk, foci, Prop. 2, 1, 56, portus, Ovid. Met. 7, 158; — 2) Iŏlci, orum, m.: Indvaanerne af Byen Jolkos, Serv. ad Virg. Ecl. 4, 34. — Iŏlē, es, f., Ἰόλη: Datter af K. Eurytus i Oechalien, blev af Hercules giftet med dennes Søn Hyllus; vid. Ovid. Met. 9, 140 flgd.

1. ĭon, i, n., ἴον; I) den blaa Viol; vid. Plin. 21, 14; — II) etslags violfarvet Ædelsten, id. 37, 61. — 2. Ion, ōnis, m., Ἴων: Søn af Xuthus af Athenen, anlagde efter Apollos Orakelsvar paa Kysten af Lilleasien de Colonier, der siden hede Ionia, Vitruv. 4, 1.

Iōnes, um, m., Ἴωνες: Jonerne el. Indvaanerne i Jonien, s. und. 2. Ion; cf. Cic. Fl. 27, o. Plin. 5, 31; — B) df. 1) Iōnĭus, 3: jonisk, attagen, Plin. 10, 68; — bb) df. a) Ionia, ae, f., (sc. terra), Jonien, Landskab i Lilleasien ved Ægæerhavet, imellem Carien og Æolis; vid. Mel. 1, 17, o. Plin. 5, 31; mollis qua tendit Ionia, Prop. 1, 6, 31; — b) mare Ionium; α) oprdl.: den Jonien nærmeste Del af Ægæerhavet; df. Ægæerhavet selv, Val. Fl. 1, 24; — β) oftere: Havet imellem Italien, Sicilien og Grækenland, (rimel. af den forældl. Benævnelse: Iones f. Athenienses); vid. Liv. 23, 33, o. Virg. Aen. 5, 193; ogs. aequor Ionium, Ovid. Met. 15, 700; ogs. ∾ sinus, Hor. Epod. 10, 19; ∾ ros, Prop. 2, 20, 2; – ogs. absol.: Ionium, (sc. mare), Virg. Aen. 3, 211; – om Udstrækningen af dette Hav, vid. Plin. 4, 18; – Cic. d. Or. 3, 19, heder d. adriatiske Hav: mare superum Ionium; men efter Solin. 23, kaldte Grækerne ogs. d. etruriske Hav: mare Ionium; — 2) Iōnis, ĭdis, fem. af Ionius: jonisk, nurus (pl.), Senec. Troad. 361; men Ionides insulae, (i Ægæerhavet), Avien.; — 3) Iōnĭcus, 3: jonisk, gens, Plin., attagen, Hor. Epod. 2, 54, Martial.; — bb) hertil mærkes; a) Iōnica, orum, n.; α) den joniske Mundart el. Dialect; ut si Atticis Dorica, Ionica, Aeolica etiam confundas, Quintil. 8, 3, 59; — β) en jonisk Dands, der var berygtet for sin Blødhed og Kaadhed, Plaut. Pseud. 5, 1, 9; cf. id. Stich. 5, 7, in.; ogs. hører hertil Hor. Od. 3, 6, 24: motus doceri Ionicos; — not.: Ionicus, (sc. pes), Gramm.; — b) ∾ columnae, o. ∾ genus columnarum: den joniske Søileorden, hvorom s. Vitruv. 4, 1, o. Plin. 36, 56; — cc) df. adv. Iōnĭce: i d. joniske Dialect, paa Jonisk, Gell. 6, 15; — 4) Iōnĭăcus, 3: jonisk, puellae, Ovid. Her. 9, 13; — 5) Iōnus, 3, f. Ionius: jonisk; df. subst. Iona, ae, f., f. Ionia: Jonien, Prop. 2, 21, 53. — Ionia, Ioniacus, etc., s. und. frgd.

Ios, i, f., Ἴος: Ø i Ægæerhavet, en af Sporaderne; efter Plin. 4, 23: berømt af Homers Grav; — B) df. Iētae, arum, m.: dens Indvaanere, Varr. ap. Gell. 3, 11. — Iōsēphus, i, m.: jødisk Historieskriver; vid. Suet. Vesp. 5. — ĭōta, n. indecl., ἰῶτα, Grækernes „i"; (i Græsken: trisyll., i Latinen: disyll.); – ut iota litteram tollas, etc., Cic. d. Or. 3, 12; – ogs. som fem., (sc. littera), Auson. — ĭōtăcismus, i, ἰωτακισμός: altfor hyppig Brug el. Udtale af J-Lyden, Capella.

Iphĭănassaeus, 3: af Iphianasse el. Iphigenia, sanguis, Lucr. 1, 86. — Iphĭas, ădis, f.: Datter af Iphis, d. e. Evadne, Ovid. Trist. 5, 14, 38. — Iphicrates, is, m.: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Iphicrates.

Iphĭgĕnĭa, ae, f.: Datter af K. Agamemnon, der i Aulis ved hendes Offring vilde forsone den fortornede Diana; men Gudinden indsatte hende til sin Præstinde paa Chersonesus Taurica; hvf. hun med Broderen Orestes bragte Gudindens Billede til Nemus Aricinum ved Tiberen; – vid. Ovid. Met. 12, 27, id. Trist. 4, 4, 63, „bef." id. Pont. 3, 2, 45 flgd., ogs. Cic. Tusc. 1, 48, o. id. Off. 3, 25; — not.: acc. (graec.): Iphigenian (f. -am), Ovid. l. c. 62.

Iphĭmĕdĭa, ae, o. Iphĭmĕde, es, f.: Gemalinde af Aloeus, ved Neptunus Moder til Otus o. Ephialtes, Serv. ad Virg. Aen. 6, 582, o. Hygin. Fab. 28. — 1. Iphis, is, m.: Yngling paa Cyperen; hans ulykkelige Elskov fortælles Ovid. Met. 14, 698. — 2. Iphis, ĭdis, f.: en Mø paa Creta, hvis Forvandling til en Yngling fortælles Ovid. Met. 9, 665 flgd.

ipse, a, um, pronom. demonstr., [af is, m. Anhangspartiklen -pse]: selv; – herom er at mærke; I) ipse staaer ordenl.; a) hos andre Pronomer; – ego ipse cum eodem ipso non invitus erraverim, Cic. Tusc. 1, 17; tute ipse etc., Ter. Andr. 1, 1, 121; – ofte ogs. hos me, mihi, te, tibi, se, sibi; mihi ipse assentor fortasse, Cic. Fam. 3, 11; medici ipsi se curare non possunt, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; – in orationibus hisce ipsis, Cic. d. Or. 1, 16; ea ipsa hora, id. Fam. 7, 23; – men hos relat.: qui ipse esset miser, etc., id. Mur. 25; — b) hos Substantiver; adest optime ipse frater, Ter. Eun. 5, 2, 66; valvae se ipsae aperuerunt, Cic. Div. 1, 34; cf. id. Off. 1, 22; — c) absol.; quales ipsi esse non possunt, etc., id. Lael. 22; hvor ogs.: par est autem, ipsum esse virum bonum, tum etc.; — II) hos Talbestemmelser, odl., kan ipse ogs. hede: netop; – triginta dies erant ipsi, quum etc., Cic. Att. 3, 21; men in tempore ipso mihi advenis, Ter. Andr. 5, 6, 10; — III) ipse, ipsa: han selv, hun selv, (d. e. Herren el. Fruen); – ego eo, quo me ipsa misit, Plaut. Cas. 4, 2, 10; – df. ogs. Pythagoreernes: ipse dixit, αὐτὸς

ἶφα, om Pythagoras, Cic. N. D. 1, 5; — not: nomin. masc. ipsus, f. ipse, Cato, Plaut., Ter.; - gen. ipsi, f. ipsius, Afran. ap. Prisc.; - comisk superl., ipsissimus, Plaut. Trin. 4, 2, 146, (Grækernes αὐτότατος).

īra, ae, f.: Vrede, Harme; - ut ira sit libido puniendi ejus, qui videatur laesisse injuria, Cic. Tusc. 4, 9; men Ira furor brevis est, Hor. Ep. 1, 2, 62; facere aliquid per iram, (i Vrede), Cic. Tusc. 4, 37; ira commotus, Sall., incensus, Nep.; quibus iris impulsus, Ter. Hec. 3, 5, 35; neque ira, neque gratia teneri, Cic. N. D. 1, 17; - iram concire, Ter., asperare, Tac.; ogs. iras excitare, vid. Virg. Aen. 2, 594; men ibd. 10, 714: justae quibus est ··· irae, (som han med Grund forbittrer); iram evomere in aliquem, Ter.; irae indulgere, Liv.; ira deflagrat, id., defervescit, (afbruser), Cic., decedit, Ter.; irae coelestes, (Gudernes Vrede), Liv. 9, 1; - ogs. at mærke c. gen. obj.; ob iram praedae amissae, Liv. 1, 5; men id. 2, 61: plenus suarum, plenus paternarum irarum, (overvældet af Folkets Forbittrelse imod dem); — II) „overf."; A) Aarsag til at vredes el. harmes; Dic aliquam, quae te commutaverit, iram, Ovid. Pont. 4, 3, 21; — B) brusende Larm el. Uro el. Opror, navnl. Elementernes; - ∾ ventorum, Sil., maris, Val. Fl.; ira belli, Sall. ap. Prisc.; men Sil. 7, 345: dant mucronibus iras, (hvæsse dem); — not.: Seneca har skrevet tres libros de Ira, hvilke endnu haves.

*īrācunde, adv.: vredladent, arrigen, agere cum aliquo, Cic. Phil. 8, 5; - compar., ∾ docere, id. R. Com. 11; — īrācundia, ae, f.; I) Tilbøielighed til Vrede el. Heftighed; - vid. Cic. Tusc. 4, 12; cf. id. Acad. 2, 44: ipsam iracundiam (Evnen til at vredes) fortitudinis quasi cotem esse; — B) df. ogs. ligesom ira: Sindets Opbrusen, heftig Vrede el. Harme; - prae iracundia vix sum apud me, Ter. Heaut. 5, 1, 47; ligel. iracundia ardere, id., exardescere, Cic., inflammari, id.; men iracundiam remittere, cohibere, id., reprimere, Ter.; f. ogs. Caes. B. G. 1, 8, o. Sall. Catil. 50; o. — īrācundĭter, adv., forcl. Biform af iracunde, Caecil. ap. Prisc.; — [af flgd.].

īrācundus, 3, [ira]: tilbøielig til Vrede el. Harme, let til at vredes, opfarende el. hidsig; - vid. Cic. Tusc. 4, 12; ∾ et difficiles senes, Cic. d. Senect. 18; cf. Caes. B. G. 1, 31; ogs. iracundus in aliquem, Cic. Planc. 26; - compar.: iracundior est paullo, (bliver let vred), Hor. Sat. 1, 3, 29; superl., Senec. d. Ir. 2, 6; — B) „poet. overf."; iracunda fulmina (Jovis: hvormed han neml. straffer i Vrede), Hor. Od. 1, 3, 40; - ligel. om Dyrenes Vildhed: tigres iracundique leones, Ovid. Met. 15, 86.

*īrascentia, ae, f.: = iracundia, Appul.; o. — īrascībĭlis, e: = iracundus, Firm.; af — īrascor, sci, v. dep. n., [ira]: vredes el. harmes; - numquam sapiens irascitur, Cic. Tusc. 3, 9; - ogs. c. dat.; graviter irasci inimicis, Caes.; ∾ admonitioni alicujus, Quintil.; hvortil ogs. kan føies de el. ex el. ob; ∾ alicui de nihilo, Plaut., ob multiloquentiam, id.; non ex pactione verborum, sed ex perfidia ··· hominibus irasci (deos) etc., Cic. R. Com. 16; men irascentemque, quod etc., Ovid. Met. 6, 269; - ligel. c. acc. comm.; idne irascimini, si quis superbior est, quam vos? Cato ap. Gell.; ne nostram vicem irascaris, (at du ikke skal vredes paa vort Forhold), Liv. 34, 32; — II) „overf." ogs. om Elementerne; mare irascens, (det oprørte Hav), Plin.; ligel. quum pelago ventus irascitur, Petron. Sat. 104; - men om Dyren: ∾ in cornua, (stange), Virg. Aen. 12, 104; — not.: irascere (som act.), f. irasci, Pompon. ap. Non.; - men iratus, 3, som adj., vid. s. l.

īrāte, adv.: i Vrede, Phaedr. 4, 24; - compar., ∾ intueri conservos, Colum.; af — īrātus, 3, [ira]: vred, harmfuld; vid. Cic. Tusc. 4, 12: estque aliud iracundum esse, aliud iratum, etc.; men quo te modo accepissem, nisi iratus essem? id. ibd. 36; hvor ogs. c. dat. o. in compar.: quum villico factus esset iratior; superl., Caesar illis fuerat iratissimus, id. Phil. 8, 6; - ogs. m. flgd. Causalpartikel: de, ex, propter, quod; - iratus de judicio et de villico, Cic. Flacc. 4; qua ex re iratus etc., Nep. Cato 2; iratus propter has res, Plaut., quod esset evocatus, Plin. Ep.; - men som Ordsprog: diis iratis (natus: til idel Ulykke), Phaedr. 4, 19; cf. Hor. Sat. 2, 3, 88; — II) „overf." ogs. om Ting og Begreber; - ∾ ignes, Prop. 4, 8, 56; ∾ manus, id. 3, 23, 30; men m. Lune: ∾ venter, (knurrende, hungrig), Hor. Sat. 2, 8, 5; - „bes." ogs. om de oprørte Elementer; ∾ venti, Prop. fluctus, Plin. Pan. 35; ∾ mare, Hor. Epod. 2, 6; men irati vultus lunae, (i. e. rubentes), Claudian.

īrēnarches, (-archa), ae, m., εἰρηνάρχης: en Fredsdommer, Dig. — iri, o. irier, f. und. eo, ire. — Iriātes, um, m.: Indvaanerne af Byen Julia Iria i Ligurien, Liv. 31, 10. — īrĭcŏlor, ōris, adj., [iris, color]: regnbuefarvet, pluma columbae, Auson. — īrĭnus, 3, ἴρινος: af Væxten iris; ∾ unguentum, ogs. absol.: irinum, (sc. unguentum), Cels., Plin. — īrĭo, onis, m.: etslags Sommerkorn; vid. Plin. 22, 75.

īris, is, oftere īdis, f., ἶρις: Regnbuen, beskrives Senec. Qu. N. 1, 3 flgd., o. Plin. 2, 60; — B) df. rimel. af Farvens Lighed; a) etslags vellugtende Plante, omtr. vor Sværdlillie; vid. Plin. 21, 19 o. 83; — b) Regnbuestenen, etslags Ædelsten, id. 37, 52; — II) efter Mythen er Iris: Datter af Thaumas ved Electra, o. Gudernes Sendebud; vid. Virg. Aen. 5, 606, ogs. ibd. 4, 700, o. ibd. 9, 3 flgd., ogs. Ovid. Met. 14, 836; men id. ibd. 1, 270: varios induta colores Concipit Iris aquas. — irnea, f. und. hirnea.

īrōnia, ae, f., εἰρωνεία: den Del af Allegorien, der vil have forstaaet det Modsatte af hvad der siges; ogs. dissimulatio, inversio, illusio; vid. Quintil. 9, 1, in., oftere; - om den socratiske Ironi, vid. Cic. d. Or. 2, 67, o. id. Brut. 85; men sine ulla mehercule ironia loquor, id. Qu. Fr. 3, 4; df. — īrōnĭce, adv.: ironisk, spottende, Ascon.

irpex, icis, m., [besl. m. ἅρπαξ]: etslags Harve, hvormed Ukrud bortrives, Varr.; ogs. urpex, Cato. — Irpinus, 3, f. und. Hirpinus.

irr-, f. inr-, f. not. und. 1.in- o. und. 2.in-. — ir.rădĭo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: bestraaler, Stat.; - ogs. „overf.": belyser, Claudian.; — II) neutr.; dies irradiat: Dagen lyser el. skinner frem, Sedul. — ir.rādo, [1.in-], si, sum, 3, v. a.: skraber el. river deri; ∾ sylphium eodem, Cato; — b) skraber derpaa; df. rager el. glatter; cum irraso capite, (neml. som Skibbruden), Plaut. Rud. 5, 2, 16; (cf. Juvenal. 12, 81). — 1. irrāsus, 3: partic. af irrado. — 2. irrāsus, 3, [2.in-, rado]: som ikke er glattet; irrasae robora clavae, (ikke tilhuggen), Sil.

†ir.rătĭōnābĭlis, [2.in-], e: ufornuftig, Cels., inc.; df. — irrationabilitas, atis, f.: Ufornuftighed, Appul.; o. — irrationabiliter, adv.: ufornuftigen, Tertull. — †ir.rătĭōnālis, [2.in-], e: ufornuftig; vid. Senec. Ep. 92; men Quintil. 8, 6, 13: idem de irrationalibus etc.; men ∾ usus, (mechanisk Ovelse), id.; df. — irrătĭōnālĭtas, atis, f.: Ufornuftighed, Arnob.; o. — irrătĭōnālĭter, adv.: ufornuftigen, Tertull. — irraucēo, rausi, 3, [1.in-, raucus], v. n. inch.: bliver hæs; si paullum irrauserit, (om en Acteur), Cic. d. Or. 1, 61.

irrĕcĭtābĭlĭter, adv., [2.in-, recito]: uudtaleligen, Venant. — ir.rĕcōgĭtātĭo, [2.in-], onis, f.: Mangel paa Overveielse, Tertull. — ir.rĕcordābĭlis, [2.in-], e: ikke til at mindes, oblitteratio, Arnob. — irrĕcŭpĕrābĭlis, e, [2.in-, recupero]:

ikke til at gienvinde; df. uforbedrelig, immunditia, Tertull. — ir.rĕcūsābĭlis, [2.in-], e: hvorfra man ikke bør unddrage sig, occasio, Cod. Just. — ir.rĕdĭvīvus, [2.in-], 3: som ikke kan istandsættes, ponticulus, Catull. 17, 2. — ir.rĕdux, [2.in-], ŭcis, adj.: som ikke fører tilbage; ∾ via, (hvorad man ikke kan komme tilbage), Lucan.

irrĕformābĭlis, e, [2.in-, reformo]: uforanderlig, Tertull. — ir.rĕfūtābĭlis, (2.in-), e: uigiendrivelig, Arnob. — ir.rĕfūtātus, [2.in-], 3: uigiendreven, Lactant. — ir.rĕgĭbĭlis, [2.in-], e: uregerlig; - df. „overf.": umaadelig, uhyre, Coel. Aur. — irrĕgressĭbĭlis, e, [2.in-, regredior]: hvorover el. hvorigiennem man ikke kan komme tilbage, transgressio, Augustin.

ir.rĕlĭgātus, [2.in-], 3: ikke bunden; irreligata comas (acc. graec.): med uopbundet Haar, Ovid. A. A. 1, 530; ∾ ratis, (om Charons Baad), Albinov. — ir.rĕlĭgĭo, [2.in-], onis, f.: Samvittighedsløshed, Ugudelighed, Appul. — *irrĕlĭgĭōse, adv.: ugudeligen, ufromt, Tac. Ann. 2, 50; o. — irrĕlĭgĭōsitas, atis, f.: Ugudelighed, Tertull.; af — ir.rĕlĭgĭōsus, [2.in-], 3: som strider imod Religionens Forskrift, ugudelig, utilladelig; - irreligiosum ratus, m. acc. c. inf., Liv. 5, 4; ogs. c. inf., Plin. Ep. 4, 1; - compar., Arnob.; superl., Tertull.

ir.rĕmĕābĭlis, [2.in-], e: hvorover el. hvorigiennem man ikke tør vende tilbage; ∾ unda, Virg. Aen. 6, 425, (i. e. Styx); ∾ error, ibd. 5, 591, (om Labyrinthen); ∾ via, Senec. Herc. Fur. — ir.rĕmĕdĭābĭlis, [2.in], e: ulægelig, Plin. 25, 95; - ogs. „overf.": uforsonlig, factio, Maecen. ap. Senec. Ep. 114. — ir.rĕmisse, [2.in-], adv.: uden Eftergivelse, Ammian. — ir.rĕmissĭbĭlis, [2.in-], e: ueftergivelig, Tertull. — ir.rĕmōtus, [2.in-], 3: ikke bortfiernet, Prudent. — irrĕmūnĕrābĭlis, e, [2.in-, remunero]: uigiengieldelig, Appul. — ir.rĕmūnĕrātus, [2.in-], 3: ikke giengieldt, uerstattet, Cassiod.

ir.rĕpărābĭlis, [2.in-], e: uerstattelig, tempus, Virg. Ge. 3, 284, fuga temporis, Colum., vita, Senec. — ir.rĕpercussus, [2.in-], 3: ikke tilbageslaaen; ikke giendreven, rumor, Tertull. — ir.rĕpertus, [2.in-], 3: ikke funden, aurum, Hor. Od. 3, 3, 49; men ∾ puer (Herculi), Senec. Med. 648. — ir.rĕplētus, [2.in-], 3: ikke opfyldt, Paul. Nol.

ir.rēpo, [1.in-], psi, ptum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": kryber el. kommer umærkeligen derind el. derhen, (om Mennesker, Dyr og Ting); c. dat., el. m. ad el. in, ogs. absol.; - salamandra si arbori irrepsit, Plin. 29, 23; draconem irrepsisse ad eam, Suet. Aug. 94; irrepentibus aquis, Colum.; ogs. c. acc., Appul.; — II) „fig.": listigen el. umærkeligen at snige el. trænge sig derind, in testamenta locupletium, Cic., in tabulas municipiorum, id.; - men om Foredraget: ∾ in sensus, in mentes hominum, id. Orat. 28, o. id. d. Or. 3, 53; - irrepet dolor animo, Senec.; cf. Plin. Ep. 3, 20; - ogs. absol.: at indsnige el. indliste sig som Ven; vid. Tac. Ann. 13, 12, o. id. Hist. 2, 63.

irrĕposcĭbĭlis, e, [2.in-, reposco]: som ikke kan fordres tilbage, Appul. — irrĕprĕhensĭbĭlis, e, [2.in-, reprehendo]: udadlelig, Tertull. — ir.rĕprĕhensus, [2.in-], 3: udadlet, probitas, Ovid.; men id. Met. 3, 340: ∾ responsa, (i. e. vera). — irreptio, onis, f., [irrepo]: Kryben el. at krybe derind, Augustin. — irrepto, are, v. n. (o. a.), frequ. af irrepo: kryber derind el. derhen el. derpaa, c. dat., Stat., c. acc., id. — irreptor, oris, m., [irrepo]: som indsniger sig deri, som tilsniger sig noget; ∾ agrorum, Cod. Theod.

irrĕquĭēbĭlis, e, [2.in-, requiesco]: ikke til at stille, sitis, Scribon. — irrĕquĭes, ētis, adj., [2.in-, requies, subst.]: urolig, Auson. — ir.rĕquĭētus, [2.in-], 3: uden Hvile, urolig; ∾ Charybdis, Ovid. Met. 13, 730; ∾ bella, id.; ∾ circuitus mundi, Plin.; cf. Ovid. Met. 2, 386.

ir.rĕsectus, [2.in-], 3: ikke afskaaren; men ∾ pollex, (med ubeskaaren Negl), Hor. Epod. 5, 47. — ir.rĕsŏlūbĭlis, [2.in-], e: uopløselig, Appul. — ir.rĕsŏlūtus, [2.in-], 3: uopløst; ∾ vincula (arcus), Ovid. Pont. 1, 2, 22. — irrespīrābĭlis, e, [2.in-, respiro]: hvor man ikke kan aande, Tertull. — ir.restinctus, [2.in-], 3: ikke udslukket, altaria, Sil.

irrētĭo, īvi el. ĭi, ītum, 4, [1.in-, rete]: indvikler i et Net el. ligesom i et Net, Colum. 4, 2; oftere „alleg.": hilder el. besnærer el. fanger; - utrum tacentem irretiat (te), an loquentem, Cic. Acad. 2, 29; cf. id. d. Or. 1, 10; — II) df. „fig.": indvikler el. forvirrer; - ∾ homines judiciis iniquissimis, Cic. Vatin. 5; ∾ adolescentes illecebrarum corruptelis, id. — ir.rĕtortus, [2.in-], 3: som ikke er vendt el. dreiet tilbage dertil; ∾ oculo, (uden engang at see derefter), Hor. Od. 2, 2, 23. — irretractābĭlis, e, [2.in-, retracto]: uigienkaldelig, sententia, Augustin.

†ir.rĕvĕrens, [2.in-], tis, adj.: uærbødig, skamløs el. uforskammet; - irreverens est, c. inf., Tertull.; ogs. c. gen., ogs. c. dat., ogs. m. in; - irreverens operis, Plin. Ep. 8, 21; irreverens alicui, Spartian., in aliquem, Tertull.; df. — irrĕvĕrenter, adv.: uærbødigen, skamløst, transire ad declamandum; vid. Plin. Ep. 2, 14; o. — irrĕvĕrentĭa, ae, f.: Uærbødighed; df. ogs. Skamløshed, Frækhed; - juventutis irreverentiam decretis notare, Tac. Ann. 3, 31; cf. ibd. 13, 26, o. id. Hist. 3, 51.

ir.rĕvŏcābĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": uigienkaldelig, aetas praeterita, Lucr.; ∾ verbum, Hor. Ep. 1, 18, 71; — II) „fig."; A) „overf.": som ikke kan trækkes tilbage; - ancorae pondere irrevocabili, (naar Ankeret er for tungt til at trækkes op), Plin. 32, 1; — b) uforanderlig, Plin. Ep. 3, 7; in casum irrevocabilem se dare, Liv. 22, 62; — B) „ment.": uforsonlig; Domitiani natura ··· quo obscurior, eo irrevocabilior, Tac. Agr. 42; df. — irrĕvŏcābĭlĭter, adv.: uigienkaldeligen, ustandset, progredi, Augustin.

ir.rĕvŏcandus, [2.in-], 3: = irrevocabilis; ∾ error, (ikke til at rette), Claudian. — ir.rĕvŏcatus, [2.in-], 3: som ikke er bleven kaldt tilbage, uombedet, uanmodet; vid. Hor. Ep. 2, 1, 223; - ogs. som ikke lader sig holde tilbage; irrevocatus ab acri caede lupus, Ovid. Met. 11, 401. — ir.rĕvŏlūtus, [2.in-], 3: s. und. inevolutus.

irrīdenter, adv.: spottende; ∾ petere, Laber. ap. Charis.; - compar., Fronto; af — ir.rīdĕo, [1.in-], si, sum, 2, v. n. o. a.; I) neutr.: leer el. spotter derover; irrides in re tanta···? Ter. Heaut. 5, 2, 29; Cynici irrident, quod etc., Cic. Off. 1, 35; ogs. absol., Nep. Milt. 1; ligeſ. multum irridentibus, qui etc., Tac. Ann. 1, 8; - ligel. absol.: skiemter el. spøger; Caesar mihi irridere visus est, Cic. Att. 12, 6; — II) act.: udleer, bespotter; - ∾ res malas alicujus, Plaut. Trin. 2, 4, 45; vos ab illo irridemini, etc., Cic. Acad. 2, 39; irridendi sui facultatem dare, id. Div. 2, 17; me impune irrisum esse habitum, Plaut. Epid. 3, 4, 83; ad vana et toties irrisa revolutus, Tac. Ann. 4, 9; cf. Virg. Aen. 7, 425 o. 435.

ir.rīdĭcŭle, [2.in-], adv.: uden at vække Latter, d. e. uvittigen; df. m. Negation: non irridicule ··· dixit, Caes. B. G. 1, 42. — irrīdĭcŭlum, i, n., [1.in-, ridiculus]: Haanhed, Spot, Beskæmmelse; - irridiculo haberi ab aliquo, (blive udleet deraf), Plaut. Poen. 5, 4, 8; cf. id. Cas. 5, 2, 3.

*irrĭgātĭo, onis, f.: Vanding; a) c. gen. subj.; ∾ fluminis, Plin.; — b) c. gen. obj.; ∾ agrorum,

Cic.; o. — irrĭgātor, oris, m.: som vander, Augustin.; af — ir.rĭgo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": leder (Vandet) derhen; - ∾ aquam in areas, Cato, amurcam ad arbores, id.; men Virg. Ge. 4,115: amicos irrigat imbres, (i. e. aquam, sc. plantis); - ogs. vander, hortulos fontibus, Cic.; Aegyptum Nilus irrigat, id.; cf. Liv. 7, 3; - men „poet.": ∾ genas fletu, Senec. Phoen.; ligel. irrigat terram cruor, id. Thyest.; — II) „overf.": udgyder derover, quietem per membra, Virg. Aen. 1, 695; - ogs. opfylder dermed, coelum candore, vid. Lucr. 5, 282; men Virg. Aen. 3,511: fessos sopor irrigat artus, (vederqvæger dem); men comisk: hominem irrigatum plagis etc., Plaut. Epid. 1, 2, 18.

ir.rĭgŭus, [1.in-], 3; I) „egenl.": henledet for at vande, fons, Virg., aquae, Ovid.; — b) ds. subst., aquarum irrigua, Plin. 5, 3: Vanding el. Vandledning; — B) vandet, hortus, Hor., herba, Plaut., regio, Plin.; — II) ds. „poet. overf."; ∾ ignis, (der ligesom Vand strømmer ud af Jorden, d. e. Lava), Auct. Aetn. 28; men ∾ carmen, ibd. 295, (de af Vandorgelet frembragte Toner); — B) ∾ somnus, (qvægende, forfriskende), Pers. 5, 56; - men irriguumque mero ··· corpus, (vædet el. forfrisket deraf), Hor. Sat. 2, 1, 9.

ir.rīmor, [1.in-], ari, v. dep. a.: efterspører, opsøger, incultos ··· sinus, Pacuv. ap. Non. — *irrisĭbĭlis, e: til at udlee, Augustin.; — irrisĭo, onis, f.: at blive udleet, Latter, Spot; - cum irrisione omnium etc., (spottet af alle), Cic. Off. 1, 38; cf. id. d. Or. 1, 12; liber ab tali irrisione, id.; — irrisive, adv.: udleende, spottende, Ammian.; o. — irrisor, oris. m.: en Spotter, hujus orationis, (derover), Cic. Parad. 1, 3; ogs. absol.: irrisor, (du Spotter)! Prop. 1, 9, in.; — ds. irrīsōrĭus, 3: spottende, Capella; — [irrideo].

1. irrīsus, 3: partic. af irrideo. — 2. irrīsus, us, m., [irrideo]: Udleen, Latter, Spot; - suam virtutem irrisui fore, Caes. B. G. 2, 15; linguam ab irrisu exserens etc., Liv. 7, 10; irrisum ex eo sperans pueri, (at han skulde blive udleet), Tac. Ann. 13, 15.

irrĭtābĭlis, e, [irrito]: let at ophidse, som let vredes; - ∾ animos hominum etc., Cic. Att. 1, 17; cf. Hor. Ep. 2, 2, 102; — II) „overf.": som let bringer i Lidenskab, forførende, formae, Lactant.; ds. — irrĭtābĭlĭtas, atis, f.: Pirrelighed, navnl. til Vrede, Appul.

*irrĭtāmen, ĭnis, n., ligesom flgd.: Middel til at ophidse; irritamina (tauri, vestes puniceae), Ovid. Met. 12, 102; ogs. Lokkemiddel, id. ibd. 13, 434; — irrĭtāmentum, i, n., (den fuldere ogs. prosaiske Form af frgd.): Ophidselsesmiddel, certaminum, Liv.; cf. id. 40, 27; ∾ belli, Just., irarum, Plin. Pan.; - ogs. Lokkemiddel el. Pirremiddel, pacis, (i. e. ad pacem), Tac. Agr. 20; ∾ gulae, Sall., luxuriae, Val. Max.; irritamenta malorum (opes), Ovid. Met. 1, 140; — II) „overf."; tot incitatus irritamentis (fluvius el. Nilus), Plin. 5, 10; — irrĭtate, adv.: pirrende, Ammian.; — irrĭtātĭo, onis, f.: Ophidselse, animorum, Liv. 31, 14; men Senec. Ep. 9: ∾ naturalis (ad amicitiam: ligesom Indbydelse dertil); cf. Tac. Germ. 19; o. — irrĭtātor, oris, m.: som opmuntrer el. lokker el. forfører; quum irritator accessit, Senec. Ep. 118; — [flgd.].

1. irrito, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. frequ. af irruo]; I) „egenl.": ophidser, opmuntrer, tilskynder; - ∾ aliquem ad certamen, Liv. 6, 27, hostem ad iram, Ovid. Met. 8, 418, infantiam ad discendum, Quintil.; Ingenium potis irritat Musa poëtis, Prop. 4, 6, 75; cf. Hor. A. P. 180; ∾ vitia vetando, Ovid., suspiciones, Tac.; ∾ simultates sibi, Liv. 33, 46; — B) „bes.": ophidser til Vrede, opbringer el. forbittrer; vid. Cic. Mil. 31; men ita sum irritatus ··· ut etc., Ter. Phorm. 2, 1, 10; — II) „overf." el. „alleg." ogs. om Ting: diluvies ··· quietas irritat amnes, Hor. Od. 3, 29, 40; — III) partic. irritatus, 3, ogs. som adj.: opbragt, hidsig, arrig, animus, Gell., canis, Plaut.; - compar., Gell. 15, 9.

2. irrĭto, are, v. a.: giør ugyldig, Cod. Theod.; af — irrĭtus, 3, [2.in-, ratus]; I) „egenl.": ugyldig; - testamentum irritum facere, Cic. Phil. 2, 42; pro irrito habere, Suet. Tib. 51; cf. Cic. Verr. 2, 26 o. 57; men Ter. Phorm. 5, 7, 58: quod modo erat ratum, irritum est; men aves irritae, (hvis Varsler ikke gielde), Gell. 13, 14; — II) „overf.": som er forgeves, uden Virkning, uden Nytte; A) om Ting og om Begreber; - ab irrito incepto abcedere, Liv. 29, 35; ∾ labor, (forgeves, spildt), Ovid., Quintil.; ∾ dona, Virg., promissa, Catull.; cf. id. 30, 9; men ∾ praeda, (som ikke bliver til Nytte), Tac. Hist. 3, 34; ∾ lingua, (hvis Udsagn ikke bliver troet), Prop. 2, 11, 166; - navnl. ogs. i Retssproget: ∾ contractus, (ugyldig), Dig.; ∾ emptio, venditio, ibd.; — b) ds. neutr. irrĭtum, i, ogs. som subst.: det Forfeilede el. Mislykkede; - spes ad irritum redacta, Liv. 28, 31; ligel. victoria ad irritum revolvebatur, Tac. Hist. 3, 26; cf. ibd. 53; - ds. ogs. abl. irrito, som adv.: forgeves, Eumen.; — B) om Personer: som arbeider forgeves el. uden Virkning el. uden Nytte; - legati irriti remittuntur, (med uforrettet Sag), Tac. Ann. 15, 25; cf. Virg. Aen. 5, 442; men Venit et e templis irrita turba domum, Tibull. 2, 3, 22, (uden Orakelsvar); - ogs. c. gen.; irritus legationis, (hvis Sendelse er forfeilet), Tac. Hist. 4, 32, consilii, (hvis Plan mislykkes), Vell.; — b) ∾ homo, Cato ap. Gell. 11, 2, (i. e. nequam, inutilis).

ir.rŏbŏrasco, [1.in-], avi, ĕre, v. n. inch.: at faae Styrke el. Varighed; men alene Gell. 1, 22: irroboravit ··· aliena verbi significatio, (er bleven den gieldende).

irrŏgātĭo, onis, f.: Paalæggelse el. Tilkiendelse, multae, (af en Pengestraf), Cic. Rab. perd. 3, dupli vel quadrupli, Plin. Pan. 40; af — ir.rŏgo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: bringer i Forslag el. bevirker en offenlig Beslutning imod nogen; - ∾ leges privatis hominibus, Pseud.Cic. p. Dom. 17; ∾ alicui privilegium, id. Sest. 30, mulctam, id., o. Liv. 5, 11, oftere; - ds. „alm.": at paalægge som Straf; ∾ alicui tributum, Plin. Pan., supplicium el. poenam, Tac.; irrogatum accusatori exsilium, id. Ann. 13, 28; men ∾ imperium in aliquem, Plin. 2, 5; — II) „overf." el. udenfor Retten; ∾ poenas aequas peccatis, Hor. Sat. 1, 3, 118; ∾ sibi mortem, (ombringe sig selv), Tac. Ann. 4, 10; labori non plus irrogare, quam etc., (ikke anvende mere Flid derpaa), Quintil. 10, 3, 26; — not.: irrogassit, (f. irrogaverit), Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb.

ir.rōro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) bedugger, væder med Dug; ne irroretur (res: at Duggen ikke skal falde derpaa), Colum.; irroratis floribus, (naar Duggen ligger derpaa), id.; - ogs. ligesom bedugger, d. e. væder el. befugter; ∾ crinem aquis, Ovid., cibos (oleo), Colum.; ds. „poet. overf.": Zephyrus··· irrorat flatibus annum, Claudian.; — II) „overf.": bedrypper, lader dryppe derpaa; - ∾ liquores vestibus et capiti, Ovid. Met. 1, 371; - „poet." ogs.: strøer (enkelt el. sparsomt) derpaa el. derover; ∾ piper patinae, Pers. 6, 21; — not.: ogs. som neutr.: at dryppe el. falde draabeviis derpaa; lacrimae irrorant foliis, Ovid. Met. 9, 369; men Africus irrorat, (i. e. mittit rorem), Colum. — ir.rŏto, [1.in-], are, v. a.: lader rulle el. fare hen; ∾ testam super undas, Min. Fel. Oct. 3.

ir.rŭbesco, [1.in-], bŭi, ĕre, v. n. inch.: at blive rød, sanguine, Stat. — ir.ructo, [1.in-], are, v. n.: at ræbe, alicui in os, Plaut. Pseud. 5, 2, 6. —

ir.rūfo, [l.in-], avi, atum, 1, v. a.: farver rød, capillum, Hieron.; barba facta irrufata, Tertull.

irrūgātio, onis, f.: rynket Beskaffenhed, Serv. ad Virg. Aen. 1, 652; af — ir.rūgo, [l.in-], are, v. a.: at giøre rynket; - ∾ aequor ventis, (at oprøre), Gell. 12, 1; men ∾ sinum nodo, Stat. — irrūmo, are, [l.in-, ruma]; oprdl.: at give Bryst; df. at drive etslags unaturlig Utugt, Catull., Auct. Priap.; — II) „overf.": behandler smudsigen, optrækker, odl.; vid. Catull. 29, 9; - men aqua irrumata, (besudlet), Martial. 2, 70; df. — irrūmātio, onis, f.: at drive unaturlig Utugt, Catull.; o. — irrūmātor, oris, m.: som driver denne Handel, id.

ir.rumpo, [l.in-], rūpi, ruptum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": bryder el. trænger el. styrter ind deri el. derind el. derhen; - cesso huc intro irrumpere? Ter. Eun. 5, 7, 26; - oftere m. in, ogs. m. ad, ogs. c. acc. (efter d. udfaldne in), „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in castra, Cic., in eam (partem hostium), Caes.; - ogs. om Havet, (at trænge ind, at danne Bugter), Plin. 6, 15; - uti ad sese irrumperent (liberti), Sall. Catil. 49; - ∾ portam, Sall., domum, Caes., stationem hostium, Tac.; - men ∾ thalamo, Virg. Aen. 6, 528; - ne ··· conaretur irrumpere, vid. Cic. N. D. 2, 57; - usædv. er: ∾ se in curiam, (f. irrumpere in c.), Varr. ap. Non.; — II) „fig.": at trænge ind deri, odl.; - imagines in animum per corpus irrumpunt, Cic. Acad. 2, 40; cf. id. ibd. 44; qui in nostrum patrimonium irruperunt, „alleg.", id. d. Or. 3, 27; - quae (calamitates) ad me irruperunt, et ad quas ego irrupi, Senec. Ep. 117; irrumpunt curae, Ovid.; irrumpet adulatio, Tac.; - „poet." ogs. ∾ deos, (udforske deres Villie), Stat.; men om Gudbommen: ∾ mentem, (at begeistre), id.; — not.: irruptus, 3, som adj., vid. s. l.

ir.rŭo, [l.in-], ŭi, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": bryder el. trænger el. styrter ind deri el. derind el. derhen; m. in, ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in aedes alienas, Ter., in mediam aciem, Cic.; ogs. ∾ omni impetu in aliquem, id.; - men ∾ flammis, Claudian.; - quam mox irruimus? Ter. Eun. 4, 7, 18; cf. Virg. Aen. 3. 222; - men comisk: ne illa huc prorsus se irruat, Ter. Ad. 4, 2, 11; — II) „overf."; ∾ in possessiones alienas, Cic. d. Or. 1, 10, („alleg."); cf. ibd. 3, 41, o. id. Verr. Act. 1, 2; men id. d. Or. 2, 74: ne quo irruas, („alleg.": skal løbe ind derpaa); - ogs. c. dat.; ∾ cladibus, Lucan. 7, 60.

irruptio, onis, f., [irrumpo]: Indtrængen el. Indfald el. Indbrud; - etiam si irruptio nulla facta sit, Cic. Manil. 6; ∾ belli, Flor., ferarum, Plin. Pan. — ir.ruptus, [2.in-], 3: ubrudt, ikke sønderreven; - quos irrupta tenet copula, Hor. Od. 1, 13, 18, („alleg.").

irtiola (el. irc.) vitis: etslags ubekiendt Vinstok, Colum., Plin. 14, 4. — Irus, (-os), i, m.: en Tigger el. Staadder paa Ithaka; nævnes ofte for enhver Staadder; - Irus et est subito, qui modo Croesus erat, Ovid. Trist. 3, 7, 42; cf. Prop. 3, 3, 39, o. Martial. 6, 77; men Ovid. Ib. 419: binominis, fordi han ogs. hed Arnaeus efter Moderen.

is, ea, id, pronom. demonstr., [af d. forældl. ἴς, el. besl. m. ὅς]: han, hun, den, det; - fuit quidam senex mercator; navem is fregit ··· is obiit mortem, Ter. Andr. 1, 3, 16; venit mihi obviam tuus puer; is mihi litteras abs te reddidit, Cic. Att. 2, 1; — bb) ogs. at mærke; a) hos pronom. pers.; α) af første Person; atque haec omnia is feci, qui eram etc., Cic. Fam. 12, 14; cf. Plaut. Merc. 3, 4, 47; — β) af anden Person; qui etc., is ··· cucurristi, Cic. Phil. 2, 30; — b) hos et Nomen; ea res ut est enunciata, Caes. B. G. 1, 4; quam urbem is rex condidit, Plin. 6, 21; — c) hos Relativum, hvor det ordenligen er udfaldet, naar det staaer i samme Casus, som Relativet; men gaaer Relativet foran, staaer is undert. med etslags Eftertryk; - male se res habet, quum, quod virtute effici debet, id tentatur pecunia, Cic. Off. 2, 6; — d) hos -que o. quidem tiener is til at fremhæve det foregaaende Begreb; - cum una legione, eaque vacillante, Cic. Phil. 3, 12; imprimis nobis sermo, isque multus, de te fuit, id. Att. 5, 1; — e) ogs. staaer det undert. f. pronom. refl.; - Helvetii persuadent Rauracis, ut una cum iis proficiscantur, (f. secum), Caes. B. G. 1, 5; cf. id. ibd. 1, 12: quod ejus soceri avum etc.; — f) ogs. staaer det undert. forstærkende efter et Relativum (i samme Sætning); - quorum eorum unus etc., Plaut. Trin. 4, 3, 16; ligel. quid est enim, quo non progrediatur eodem ira, quo furor? Cic. Tusc. 4, 36; ligel. efter frgd. partic., vid. Liv. 1, 19; — g) endel. forstærkes det ved Anhangspartiklen -pse; - alios collaudat, eapse se vero non potest, Plaut. Truc. 2, 6, 15; eampse vos audistis, id. Cist. 1, 3, 22; — B) „bes." kan ogs. is, ea, id, ifølge Sammenhængen hede: en saadan, en slig, odl.; - neque enim tu is es, qui, quid sis, nescias, Cic. Fam. 5, 12; itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis, id. Att. 7, 8; cf. id. Flacc. 15, ogs. Ter. Ad. 5, 6, 5; — not.: forældede Former deraf ere; - gen. eiius, Prisc.; - dat. eii, Plaut., Lucr.; men ei (monosyll.), Catull. 82, 3; fem. eae, Cato; - in pl. dat. o. abl. iibus o. ibus, (f. iis), Plaut.; in fem. eabus, (f. iis), Cato.

Isaeus, i, m., Ἰσαῖος: græsk Taler fra Chalcis, Lærer for Demosthenes; vid. Quintil. 12, 10, 22; — not.: ogs. en Rhetor i Rom under K. Trajan; vid. Plin. Ep. 2, 3; Isaeo torrentior (sermo), Juvenal. 3, 74. — īsāgōge, es, f., εἰςαγωγή: Indledning, Gell. 1, 2. — īsāgōgĭcus, 3, εἰςαγωγικός: indledende, Gell. 14, 7 (i Overskriften). — Isāra, ae, m.: Flod i Gall. Narb., hod. Isère, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23, falder i Rhonen; vid. Lucan. 1, 399. — isătis, is, o. ĭdis, f., ἴσατις: Plante, der giver en blaa Farve, germ. Waid, Plin. 22, 2; - ogs. etslags Lægeplante, id. 20, 25. — Isauria, ae, f.: Kystland imellem Pamphylien og Cilicien, vid. Plin. 5, 23; — B) df. 1) Isauricus, 3: isaurisk, forum, Cic. Att. 5, 21; ∾ gens, Plin. l. c.; — b) Isauricus kaldtes de isauriske Sørøveres Overvinder, Servilius; vid. Liv. Epit. 93, o. Flor. 3, 6; — 2) Isaurus, 3, ligesom frgd.: isaurisk, opes, Ovid. Fast. 1, 593; — b) df. subst. Isauri, orum, m.: Indvaanerne af Isaurien, Liv. l. c.; ogs. deres Land, Cic. Fam. 15, 2; - men Isaura, orum, n.: By i Isaurien, Plin. l. c.; heder ogs. Isaurus, (-os), i, f., Flor. l. c., hvor den kaldes arx Ciliciae; — not.: Isaurus, i, m.: Flod i d. Picenske, Lucan. 2, 496.

ischaemon, ŏnis, n., ἴσχαιμον: etslags blodstillende Plante, Plin. 25, 45. — ischiăcus, 3, ἰσχιακός: som lider af Lendeværk, Cato, Gell. — ischiădĭcus, 3, ἰσχιαδικός: = frgd., Plin. 25, 106; — b) ∾ dolores, Lendeværk, id. — ischias, ădis, f., ἰσχιάς; I) Lendeværk, Plin. 17, 16; — II) „overf.": en imod Lendeværk tienlig Plante, sædv. leucacantha, id. 22, 28. — Ischŏmăche, es, f., Ἰσχομάχη: Pirithous's Gemalinde, Prop. 2, 2, 61. — ischūria, ae, f., ἰσχουρία: Urinens Standsning, Stranguri, Veget.

īsĕlastĭcus, 3, εἰςελαστικός: hørende til et Indtog; ∾ certamen, (el. ∾ agon): saadan Kampleg, (navnl. i Olympia), fra hvilken Seiervinderen drog ind i sin Fødeby i etslags Triumph, Plin. Ep. 10, 119; — II) df. subst. iselasticum, i, n., (sc. praemium): den en slig Seiervinder tillagte Belønning el. Æresgave, Trajan. ibd. 120. — Isēum, (-īum), i, n., o. Isiacus, 3: f. und. Isis. — Isĭdōrus, i, m.: Navnet paa flere Forfattere, hvoraf her mærkes: Isidorus Hispaliensis, (Biskop af Hispalis, i d.

7de Aarh.), af hvem haves XX Libri Originum, (et etymologisk Værk).

Isis, is o. īdis (el. idos), f., Ἶσις: berømt ægyptisk Gudinde, Gemalinde af Osiris; s. ogs. und. Io, ogs. Ovid. Met. 9, 772 flgd., Cic. N. D. 3, 19, o. Lucan. 9, 158; — not.: Isidis crinis: etslags ubekiendt Træ, vid. Plin. 13, 52; – men Isidis sidus: en Benævnelse paa Planeten Venus, id. 2, 6; — B) df. 1) Isĭăcus, 3: isisk; ∾ conjectores, (hendes Spaamænd), Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; Isiacos ante sedere focos, Ovid. Pont. 1, 1, 52; ∾ sistrum, Manil.; — b) df. subst. el. absol.: Isiacus, i, m., (sc. sacerdos): en Isispræst, Suet. Dom. 1; — 2) Isēum, o. Isium, i, n., Ἴσειον: et Isistempel, Plin. 5, 10, Lamprid. Al. Sev. 27.

Ismărus, (-os), i, m., pl. Ismara, orum, n., Ἴσμαρος: Ismarus, Bierg i Thracien ved Hebrus; – nec tantum ... miratur Ismarus Orphea, Virg. Ecl. 6, 30; ogs. berømt af sin kostelige Vin; hvf. id. Ge. 2, 37: Ismara Baccho Conserere; — b) df. „overf.": Ismara, ae, f.: By ved Foden deraf, id. Aen. 10, 351; – heder ogs. Ismaron, i, Plin. 4, 18; — B) df. 1) Ismărĭcus, 3: = flgd., aquilo, Avien.; — 2) oftere Ismărĭus, 3: ismarisk el. thracisk; ∾ tyrannus, Ovid. Am. 2, 6, 7, (i. e. Tereus); ∾ Bacchae, id.; men ∾ vallis, Prop. 2, 10, 6, (hvor Orpheus sang); ∾ merum, id. 2, 24, 32.

Ismēnus, (-os), i, m., Ἰσμῆνος: Flod i Boeotien ved Theben, Stat.; ogs. som Flodgud, id. Theb. 9, 404; — B) df. 1) Ismēnĭus, 3: ismenisk el. thebansk, hospes, Ovid. Met. 13, 682, heros, Stat. Theb. 2, 307, (i. e. Polynices); — 2) Ismēnis, ĭdis, fem. af frgd.: en Thebanerinde, Ovid. Met. 3, 733.

īsŏcinnămon, i, n., ἰσοκίνναμον: etslags vellugtende Buskvært, vid. Plin. 12, 43. — Isocrătes, is, m., Ἰσοκράτης: berømt Veltalenhedslærer i Athenen, ogs. Ven af Plato; – vid. Cic. Orat. 52, id. d. Or. 2, 13, o. id. Brut. 56; af ham haves, foruden Breve, ogs. flere Taler, hvoriblandt hans Panathenaicus, (Lovtale over Athenen); — B) df. 1) Isocrătēus, 3: isocratisk, modus (dicendi: hans Foredragsmaade), Cic. Orat. 61, ratio oratoria, id. Fam. 1, 9; — 2) Isocrătĭus, 3: = frgd., Lucil. ap. Gell. 18, 8; – ogs. subst.; qui se Isocratios videri volunt, Gell. l. c.

īsŏdŏmos, on, adj., [ἴσος, δομέω]: som er bygget lige; ∾ genus structurae, Plin. 36, 51. — īsŏētes, is, n., ἰσοετές, (som bliver sig selv lig hele Aaret igiennem), genus aïzoi minusculum, (den mindre Husløg), Plin. 25, 102. — isopleuros, on, adj.: ligesidet, Auson. — isŏpȳron, i, n., ἰσόπυρον: etslags ubekiendt Vært el. Plante, Plin. 27, 70. — īsoscĕles, is, adj., [ἴσος, σκέλος]: ligebenet, Auson. — Isrăel, ēlis, m.: Israel, Prudent., Sidon.; — B) df. 1) Isrăēlītae, arum, m.: Israeliterne, Juvenc.; — 2) Isrăēlītis, ĭdis, f., (sc. femina): Israelitinde, Hieronym.; — 3) Israelīticus, 3: israelitisk, Not. Tir.

1. Issa, ae, f.: Ø ved Kysten af Illyrien, (hod. Lissa), Plin. 3, 30, o. A.; — B) df. 1) Issensis, e, naves, Liv., legati, id.; — b) df. subst., Issenses; Indvaanerne, id. 31, 45; — 2) Issaeus, 3; df. absol. Issaei, ligesom Issenses: Indvaanerne, id. 45, 26; — 3) Issăĭcus, 3, lembi, id. 31, 21. — Issus, i, f.: Søstad i Cilicien, hvorved Alexander overvandt Darius; vid. Plin. 5, 6, o. Cic. Fam. 2, 10; — B) df. Issĭcus, 3: issisk, sinus, Plin. 2, 112.

istac, abl. af istic, som adv.: derad, ad den Vei; – abi sane istac, istorsum, quovis, Ter. Heaut. 3, 3, 27; df. — istactĕnus, el. istac tenus, (sc. parte), som adv.: lige dertil, saavidt, Plaut. Bacch. 1, 2, 58. — istaec, s. und. 1. istic. — Istaevones, um, m.: Navnet paa en germanisk Folkestamme ved Rhinen, Tac. Germ. 2, o. Plin. 4, 28.

iste, a, ud, pronom. demonstr., [is m. Anhangspartiklen -te]: hin, hint; ogs. denne, dette; – tum iste vir optimus, qui etc., Cic. Quint. 5; nec enim ab isto officio abduci debui, id. Lael. 2; — bb) ogs. at mærke; a) i Forbindelse m. andre Pronomer; – scio ista haec facta, etc., Plaut. Amph. 2, 2, 125; istius ipsius facultatis etc., Cic. d. Or. 2, 29; ligel. idem iste sapiens etc., id. Tusc. 5, 25; – men hos pron. relat., Auct. ad Her. 4, 16: necesse est, eam ... timere permultos; quos istos? — b) ligesom is, f. tantus el. talis: saadan el. slig; – quum ista sis auctoritate etc., Cic. Mur. 6; cf. id. R. Am. 53; — c) men ogs. omvendt m. Bibegr. af Foragt; – animi ista mollities, non virtus, etc., Caes. B. G. 7, 77; ligel. Cic. N. D. 1, 44: non erit ista amicitia, sed mercatura; — d) m. Anhangspartiklen -ce; argentum pro istisce ambabus dedi, Plaut. Rud. 3, 4, 40; — not. a: abl. isto som adv., s. und. isto; — not. b: gen. istĭus, (f. istīus), Virg.; — not. c: forældt Former ere: gen. isti, (f. istius), Cato ap. Prisc., Plaut. Trin. 5, 38; ligel. dat. fem. istae, (f. isti), id. ibd. 4, 3, 16.

Ister, (el. Hister), stri, m., Ἴστρος: Donaufloden, dog ikkun den nedre Del deraf, neml. fra Istrien el. Illyrien, (el. saavidt denne Strøm var kiendt af Grækerne); vid. Plin. 4, 24; men Turbidus et torquens flaventes Ister arenas, Virg. Ge. 3, 350; ripa ... binominis Istri, Ovid. Pont. 1, 8, 11; — II) „poet." ogs. de omkring Isteren boende Folk, Claudian.

Isthmia, orum: s. und. Isthmius. — Isthmĭăcus, 3, Ἰσθμιακός, Stat., o. Isthmĭcus, 3, Ἰσθμικός, Val. Max.: = flgd.; men Isthmiaci coloni, Sil. 14, 341, (i. e. Syracusani; fordi Syracus var en Coloni fra Corinthen, s. nedenf.). — Isthmĭus, 3, Ἴσθμιος: hørende til en Landtunge; df. sædv. hørende til el. benævnt efter den corinthiske Tange; – ∾ Dione, (d. e. Venus, som i Corinthen havde et Tempel), Stat.; – df. absol.: Isthmia (sc. solennia el. certamina): de høitidelige Kamplege ved Neptunus's Tempel paa den corinthiske Isthmus el. Tange; vare efter Plin. 4, 9: ludi quinquennales; cf. id. 15, 9; s. „bes." Liv. 33, 32, hvor de hede ludi Isthmii, ogs. Isthmiorum statum ludicrum; men Hor. Od. 4, 3, 3, bruges derom „poet.": labor Isthmius.

Isthmus, (-os), i, m., Ἰσθμός; oprdl.: Landtunge el. Tange, som forbinder tvende Lande; df. „bes." den corinthiske Tange, hvorpaa de isthmiske Lege holdtes; s. Isthmia und. Isthmius; – heder Isthmus bimaris, Ovid. Met. 7, 406; – men om Giennemskiærelsen deraf, vid. Plin. 4, 5, o. Suet. Ner. 18; — II) „poet. overf.": Sund el. Stræde, der forbinder tvende Have; Propontiaca qua fluit Isthmus aqua, (d. e. Dardanellerne), Prop. 3, 21, 2.

1. istic, (ogs. isthic), aec, oc o. uc, pron. dem., [iste, hic]: denne der, el. den der, odl.; – isne istic fuit, quem vendidisti? Plaut. Capt. 5, 3, 10; miserrima istaec miseria etc., id. Amph. 2, 1, 43; – si istuc ita est, Varr.; istuc quidem considerabo, Cic. Acad. 1, 4; istoc (abl.) magis, (saa meget mere), Plaut. Amph. 1, 1, 222; istaec res, Ter.; non posse istaec sic abire, Cic.; – quid istuc est verbi? Plaut. Curc. 1, 1, 32; istuc aetatis homo, Ter. Heaut. 1, 1, 56; — b) ogs. at mærke m. Anhangspartiklen -ce, oftere spørgende -cine; – istaecce ridicularia, Plaut. Truc. 3, 2, 16; istoccine pacto me adjutas? Plaut. Pseud. 1, 1, 81.

2. istic, (ogs. isthic), adv., [1. istic]; I) „egenl." o. localt: derhenne, hist, der, odl.; – te istic prodesse, (opp. hic: her paa Stedet), Cic. Att. 3, 12; cf. id. Fam. 1, 10, hvor istic, ubi etc., oppon. ibi, ubi etc.; cf. Ter. Andr. 5, 2, 8; — II) „overf.": deri, i denne Sag, odl.; – neque istic, neque alibi tibi usquam in me erit mora, id. ibd. 2, 5, 9; cf. Cic. Fin. 5, 26: istic sum, (jeg har det, jeg forstaaer dig).

istinc, (ogſ. isthinc), adv., [iste, hinc]; I) „egenl." el. localt: hiſtfra, derfra; - istinc loquere, si quid vis, Plaut. Capt. 3, 4, 71; qui istinc veniunt, Cic. Fam. 1, 10; — II) „overſ.": deraf, af den Ting; - Memento, dimidium mihi istinc de praeda dare, Plaut. Pseud. 4, 7, 68. — istiusmodi, (ogſ. adſkilt istius modi), adj. indecl., [iste, modus]: af det Slags, ſaaledes beſkaffen; - istiusmodi amicos etc., Plaut. Epid. 1, 2, 16; istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere, Cic. Verr. Act. 1, 11.

isto, adv., [iste]; I) „egenl." o. localt: derhen, hiſthen; - liceat modo isto venire, Cic. Fam. 9, 16; cf. Plin. Ep. 4, 12; — II) „overſ."; a) ind deri, ind i den Sag; - Trebatium meum quod eo admisceas, nihil est, Cic. Qu. Fr. 3, 1; — b) derfor, af den Aarſag; - Isto tu pauper es, quod nimis sancte pius, Plaut. Rud. 4, 7, 8. — istoc, adv., [l. istic]: derhen, hiſthen; - nimium istoc abisti, Ter. Ad. 2, 1, 15; cf. Plaut. Truc. 4, 2, 6. — istorsum, adv., [isto, versum]: hiſthen, til den anden Side, Ter. Phorm. 5, 1, 14, o. id. Heaut. 3, 3, 27.

Istri, (ogſ. Histri), orum, m.: Iſtrierne el. Indvaanerne af Iſtrien, vid. Liv. 41, 2, o. Plin. 3, 23; — B) df. 1) Istria, (Histria), ae, f.: italienſk Landſkab paa Grændſen af Illyrien; vid. Plin. 3, 23, ogſ. Liv. 38, 55; — 2) Istriani, orum, m.: Indvaanerne af Iſtrien, Justin. 9, 2; — 3) Istricus, 3: iſtriſk, bellum, Liv. 41, 1 o. 11; — not.: Istrici, orum, m., hede ogſ. de om og ved Iſteren boende Folk, Mela 2, 1; — 4) Istrus, (Histrus), 3: iſtriſk, testa, Martial. 12, 63: iſtriſk Olie paa Krukker; — not.: subst. Istri, (Histri), orum, vid. ab in.

istuc, (ogſ. isthuc), adv., [iste, huc]; I) „egenl." o. localt: derhen, hiſthen; - concedite istuc, Plaut. As. 3, 3, 56; jam istuc ego revortor, id. Poen. 3, 2, in.; dabo operam, ut istuc veniam ante, quam etc., (derhen el. til dig), Cic. Fam. 7, 14; — II) „overſ.": dertil el. til den Gienſtand (i Fortællingen); - post istuc veniam, Ter. Heaut. 2, 3, 33; ligel. id. Ad. 5, 3, 35: istuc ibam. — istuccine, ſ. und. l. istic.

ĭta, adv., [is]: ſaa el. ſaaledes; ſaaledes beſkaffent, paa ſlig Viis el. Maade; - nam ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris, Ter. Ad. 4, 7, 21; nam ita est homo, id. ibd. 1, 2, 63; non est ita, Cic.; sitne ita, (investigare), id. Att. 12, 7; quod putasti fore ··· factum est ita, id. ibd. 7, 8; — bb) ogſ. at mærke; a) m. flgd. tamquam, quasi, prout, quomodo, velut; - neque enim se gessit ita, tamquam etc., sed ita, quasi etc., Cic. Verr. 4, 22; cf. id. Phil. 5, 17, o. id. Agr. 2, 1; — b) m. flgd. superl., efter frgd. ut m. superl.; - ut quisque (morbus) est difficillimus, ita medicus nobilissimus quaeritur, id. Cluent. 21; ut quisque est vir optimus, ita difficillime esse alios improbos suspicatur, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — c) ita statuere el. constituere, m. flgd. acc. c. inf., vid. id. Fam. 6, 2, o. id. Cluent. 19; — d) hos Spørgsmaal; - accusatis Roscium; quid ita? quia etc., id. R. Am. 12; quid ita passus est Eretriam capi? Liv. 32, 21; — e) i Svar: ja, netop, odl.; - quid istic tibi negotii est? D. mihine? Si. ita, Ter. Andr. 5, 2, 9; ligel. ita vero, Plaut. Men. 5, 9, 37; — f) i Forſikkringer, i Beſværgelſer, odl.: ſaa ſandt; - vid. Cic. Catil. 4, 6; ligel. ita me dii bene ament, non nihil timeo, Ter. Eun. 4, 1, in.; ligel. Propert. 1, 7, 3: Atque, ita sim felix, primo contendis Homero; — g) endel. heder non ita: ikke juſt, ikke ſynderligen; - simulacra praeclara, sed non ita antiqua, Cic. Verr. 4, 49; nec ita multo post etc., id. Quint. 4.

Ĭtălĭa, (it anc.), ae, f., [efter Varr. af ἰταλός, i. e. vitulus, juvencus, med Henſyn paa dette Lands ypperlige Hornqvæg]: Italien; vid. Plin. 3, 6, o. id. 37, 67, o. A.; - ogſ. i Appoſition: Italia terra, Cato ap. Gell. 3, 6; — b) ogſ. „overſ.", f. Italiens Indvaanere, Cic. Dejot. 4: totam Italiam esse effusam; — B) df. 1) Ĭtălĭcus, 3: hørende til Italien, italiſk el. italienſk; - ∾ jus habere, Plin. 3, 25; ∾ coloniae, Tac. Ann. 6, 12; ∾ bellum, (i. e. bellum sociale: Forbundskrigen), Cic. Verr. 5, 15; ∾ philosophi, (i. e. Pythagorei), id. d. Senect. 21; — b) ogſ. subst. Italicus, i, m.: en Italiener; - Italicus es, an provincialis? Plin. Ep. 9, 23; cf. Liv. 24, 47; — 2) Ĭtălis, ĭdis, f.: italienſk, ora, Ovid. Pont. 2, 3, 34, matres, Martial. 11, 53; — b) ogſ. subst.: Italienerinde; in pl., Virg. Aen. 11, 655; — 3) Ĭtălus, 3: italienſk; („poet." o. efteraug.); - Italis longe disjungimur oris, Virg. Aen. 1, 252; ∾ terra, id., virtus, id.; men ∾ sermone, (oppon. Graeco), Arnob.; — bb) df. subst., Ĭtălus, i, m.; a) en Italiener; - Itali et Latini, Pseud.-Cic. d. Har. resp. 9; cf. Virg. Aen. 6, 92, (hvor Italum f. Italorum); — b) en gammel italienſk Konge, efter hvem Italien ſkal have ſit Navn, Serv. ad Virg. Aen. 1, 2, Hygin. Fab. 127.

Italica, ae, f.; I) en Benævnelſe paa Byen Corfinium, ſom de Forbundnes Hovedſtad i Forbundskrigen; vid. Vell. 2, 16; — II) Navnet paa en By i Hisp. Baetica; ogſ. at mærke ſom K. Trajans o. K. Hadrians Fødeby; vid. Plin. 3, 3, o. Eutrop. 8, 2; — B) df. Italicenses, (m. o. ud. homines: Indvaanerne deraf), Auct. B. Al. 52, o. Gell. 16, 13. — Italicus, Italis, etc.: ſ. und. Italia.

ĭtă.que, conj.; I) f. et ita: og ſaaledes; vid. Caes. B. G. 1, 52; ligel. itaque fecerunt, Nep. Alcib. 4; itaque cautum est, Liv. 3, 30; si cetera sunt ita, ut vis, itaque, ut etc., Ter. Hec. 4, 2, 28; ligel. i Forſikkringer: ita me dii ament, itaque ··· contingant etc., id. ibd. 2, 1, 3; — II) ſom Cauſalpartikel: derefter el. derfor, af den Grund, altſaa; vid. Cic. Lael. 1, o. Caes. B. G. 1, 9; — bb) ogſ. kan herom mærkes; a) itaque kan ſtaae efter et el. flere Ord i ſin Sætning; - est itaque id genus totum etc., Cic. Part. or. 7; omnium sententiis absolutus itaque est, Plin. 18, 8; — b) efter en Parentheſis optager itaque igien Sætningens Forbindelſe; deinde ibidem homo acutus, quum etc., itaque attulit rem commenticiam, etc., Cic. Fin. 1, 6 (Madv.); — c) ogſ. forbindes itaque ergo, (ligeſom vort: derfor altſaa); itaque ergo perpaucis effugium patuit, Liv. 9, 31; cf. Ter. Eun. 2, 3, 25. — ista.tenus, adv.: ſaa vidt, for ſaa vidt, m. flgd. ut, Claud. Mam. d. Stat. An.

ĭtem, adv., [is]: ligeſaa, ligedan, paa ſamme Viis el. Maade; - Postquam amans accessit unus et item alter, Ter. Andr. 1, 1, 49; Romulus augur cum fratre item augure, Cic. Div. 1, 48; ipse armatus, item milites cogebat, Sall. Jug. 105; cf. Hor. Sat. 1, 3, 77, o. id. A. P. 90; - ogſ. m. flgd. ut, quasi, quemadmodum, atque, tamquam, etc.; - item, ut de frumento anseres, clamore absterreat (me), Plaut. Truc. 2, 1, 41; fecisti item, uti praedones, Cic. Verr. 4, 9; ligel. item ··· quemadmodum, ibd. 2, 22; item ··· quasi, Liv. 39, 19; tamquam ··· item, Ter. Eun. 2, 2, 33; - ogſ. forbindes: semel ··· item, Suet. Tib. 6; - i Modſætninger udtrykkes non item ved: men ikke; spectaculum uni Crasso jucundum, non item ceteris, Cic. Att. 2, 21.

ĭter, gen. ĭtĕris, ſædv. ĭtĭnĕris, (af d. uſædv. itiner), n., [beſl. m. itum, ire, eo]; I) „egenl."; A) ſom Handling: Gaaen el. Gang; - dicam in itinere, (underveis), Ter. Phorm. 3, 3, 34; iter hac habui, id. Eun. 5, 9, 35; iter in forum, Plin. Pan. 77; iter pergere, Ter., Virg. Aen. 6, 384, (fortſætte ſin Vei); — B) „beſ." ogſ.; 1) Gaaen el. Gang til et fiernere Sted; df. Vei el. Reiſe; ogſ. Hærens Marſch; - iter facere, (giøre en Reiſe, gaae el. drage el. marſchere derhen), in Santonum fines, Caes. B. G. 1, 10; habere iter Capuam, (være paa Marſchen dertil), Cic.; men Caes. B. C. 3, 106: in Aegyptum iter habere, (begive

sig derhen); movere iter aliquo, (brække op til et Sted), Liv. 21, 29; cf. Cic. R. Am. 34, o. Virg. Aen. 1, 370; iter maturare, Caes., properare, Tac.; ∾ continuare die ac nocte, (marschere Dag og Nat), Caes.; iter ad regem comparare, Nep. Alcib. 10; quum illi iter instaret, Cic. Att. 12, 23; iter ingredi, (tiltræde), Cic., Liv.; esse in itinere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ex itinere redire el. reverti, Cic.; iter conficere via aestuosa et pulverulenta, id. Att. 5, 14; - men „poet.": longum Carpentes iter, (reisende langsomt), Hor. Sat. 1, 5, 95; ligel. Ovid. Met. 2, 714: iterque Non agit in rectum, (flyver ikke i ret Linie); — 2) df. ogs. Reise, Vei, Marsch; - iter unius diei, (en Dagmarsch), Cic. Fam. 15, 4; magnis itineribus contendere, Caes.; ingens iter agminis, (Hærens lange Marsch), Liv. 32, 13; - „bes." ogs. som Længdemaal; vid. Caes. B. G. 6, 25; — 3) som Sted: Vei, Gang, Aabning; qua ibant, ab itu iter appellabant, Varr.; navnl. ogs. Gang el. Forbindelse imellem Værelserne i en Bygning, Vitruv. 6, 9; - iter aquae, Colum., urinae, id.; ∾ vocis, Virg.; - ogs. Landevei, Hærvei, odl.; - erant omnino itinera duo etc., Caes. B. G. 1, 6; dare alicui iter per provinciam, ibd. 1, 8; ∾ pedestria, ibd. 3, 9; cf. id. B. C. 1, 27, o. Cic. Manil. 11; men iter ferro aperire, Sall. Catil. 61; men facere iter sceleri („alleg."), Ovid. Met. 15, 106; iter claudere el. sepire, (spærre Veien), Liv.; - itinera hede ogs. Gader og Stræder i en By, id. 26, 10; — 4) i Retssproget: Vei over en andens Eiendom, (neml. som Rettighed og Servitut), vid. Cic. Caecin. 26; — II) „fig.": Gang el. Vei, d. e. Beskaffenhed el. Maade hvorpaa noget er el. skeer; - patiamur, puerum ire nostris itineribus, („alleg.": at han oplæres paa den Maade, paa hvilken vi ere oplærte), Cic. Qu. Fr. 3, 3; iter pronum ad honores, Plin. Ep. 8, 10; iter amoris nostri, (vor fortsatte Kiærlighed), Cic. Att. 4, 2; cf. Virg. Aen. 2, 387; men naturam suo quodam itinere ad ultima pervenire, (ad sine egne Veie), Cic. N. D. 2, 13; men id. Leg. 1, 13: iter quod sit hujus sermonis, (Gangen el. Planen deri); — not.: nomin. itiner, (f. iter), Plaut., Lucr., Varr. ap. Non.; abl. itere, (f. itinere), Lucr. 5, 652.

*ĭtĕrābĭlis, e: som kan gientages; ∾ carmen, poët. in Anthol. Lat.; ∾ injuria, Tertull.; o. — ĭtĕrātĭo, onis, f.: Fordobling, Gientagelse; - iterationes verborum, (i Rhetoriken), Cic. Orat. 25; cf. id. d. Or. 3, 53; - ∾ arationis, (anden Pløining), Colum.; ligel. occatio et iteratio (sc. occationis: første og anden Harvning), Plin.; - df. „alleg.": lectio ··· multa iteratione mollita, Quintil. 10, 1, 19; o. — ĭtĕrātīvus, 3: gientagende; ∾ verbum, i. e. frequentativum, Gramm.; — [itero]. — ĭtĕrāto, abl. som adv., s. und. flgd.

ĭtĕro, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. iterum]; I) „alm.": giør noget andengang, gientager; - ∾ pugnam, (fornye den), Liv., tumulum, (opføre paa ny), Tac.; - navnl. ogs. i Agerbruget: ∾ agrum fossione, (omgrave), Colum.; ∾ segetes, (i. e. iterum sarrire), Plin.; men ager iteratus, (andengang pløiet), Cic.; - ∾ vitam morte, (leve op paa ny), Plin. 7, 56; - ofte ogs. „poet.": Cras ingens iterabimus aequor, (seile vi atter), Hor. Od. 1, 7, 31; cf. ibd. 1, 34, 3; men ibd. 2, 19, 11: ∾ mella, (paa ny at besynge); - ligel. „poet.": ∾ januam, Ovid. Met. 8, 172, (atter at finde Døren el. ud deraf); - ligel. c. pass. partic.: iterant jactata (semina, f. iterum jactant), ibd. 4, 748; cf. Hor. Epod. 12, 21; — b) df. neutr. abl. absol. iterato, som adv.: andengang, Justin.; — II) „bes." om den mundlige Meddelelse: a) siger igien el. paa ny; - itera dum eadem ista mihi, Cic. Att. 14, 14; cf. Plaut. Poen. 4, 2, 99; ogs. pleonastisk: ∾ bis el. iterum, id.; men Cic. Orat. 39: quum duplicantur iteranturque verba, (som rhetorisk Figur); men „poet." om Echo: resonis iterabat vocibus eheu, Ovid. Met. 3, 496; — b) ligesom gientager det Sagte el. Skete, d. e. fortæller, beretter; - operam date, dum mea facta itero, Plaut. Cas. 5, 2, 5; cf. id. Amph. 1, 1, 56.

ĭtĕrum, adv., [ligesom frgd., besl. m. iter o. eo]; I) „egenl." om Tid og Handling: igien, atter, andengang; df. ogs. endnu engang; - ∾ legere, Cic. Brut. 18; cf. id. Div. 1, 35, o. Hor. Od. 1, 5, 4; — bb) hertil mærkes; a) Forbindelsen med andre Adverbier; - semel atque iterum, Caes. B. G. 1, 31; primo ··· iterum ··· tertio, Cic. Inv. 1, 39; iterum atque tertium (tribuni), Liv. 3, 19; iterum ac saepius, id.; — b) de forstærkende Gientagelser: iterum iterumque, o. iterumque iterumque, (atter og atter, gientagne Gange); - praeque omnibus unum Praedicam, et repetens iterumque iterumque monebo, Virg. Aen. 3, 436; cf. Hor. Sat. 1, 10, 39; — II) „overf." ogs. i Modsætninger, ligesom vicissim: paa den anden Side, derimod; - ut etc., sic iterum etc., Caes. B. G. 1, 44.

Ithăca, ae, (o. Ithace, es), f., Ἰθάκη, (hod. Theaki): liden Ø i d. joniske Hav, imellem Cephallonia o. Ætolien, berømt som Ulysses's Fødeland og Rige, men efter hans Fader Laërtes: Laërtia regna, Virg. Aen. 3, 272; cf. Plin. 4, 19, o. Cic. Leg. 2, 1; — B) df. 1) Ithăcensis, e: ithakisk, Ulysses, Hor. Ep. 1, 6, 63; — 2) Ithăcēsĭus, 3: = frgd.; ∾ sedes, Sil. 8, 542, (i. e. Bajae, hvor Ulysses's Styrmand Bajus blev begravet); — 3) Ithăcus, 3: = frgd.; ∾ puppis, Ovid.; cf. Prop. 3, 10, 29; — b) ogs. subst. Ithăcus, (i. e. Ulysses), Virg. Aen. 2, 104. — Ithace, es, etc., s. und. Ithaca. — Ithōme, es, f., Ἰθώμη: By i Messenien, Plin. 4, 7, Stat.

Ithȳphallus, i, m., Ἰθύφαλλος; I) oprdl.: en Afbildning af det mandlige Lem, som paa Bacchusfesten bares i Procession; — II) „overf.", f. Priapus; numen Ithyphalli, Colum. 10, 31; — B) df. Ithyphallicus, 3, carmen, (Vers el. Metrum af trende Trochæer), Serv. in Centim.

ĭtĭdem, adv., [ita]: ligesaa, ligeledes, paa lige Vis el. Maade; a) absol.; - itidem populum R. victis ··· imperare, Caes. B. G. 1, 36; — b) oftere m. flgd. quasi el. ut; - ubi etc., illico itidem olent, quasi quum etc., Plaut. Most. 1, 3, 119; cf. Ter. Eun. 1, 2, 13; s. ogs. Cic. Part. or. 22.

ĭtĭner, ĕris, n., s. und. iter. — ĭtĭnĕrārĭus, 3, [iter]: hørende til en Reise el. Marsch; - ∾ sumptus, Lamprid., motus, Ammian.; — II) df. subst. itinerarium, i, n.; a) sc. signum: Signal el. Tegn til Opbrud el. Afmarsch, Ammian.; — b) sc. scriptum: Reisebeskrivelse, Veget.

ĭtĭo, onis, f., [eo, ire]: Gaaen el. Gang; - de obviam itione etc., Cic. Att. 11, 16, o. reditum et domum itionem dari, id. Div. 1, 32, (i Analogi af: ire obviam, ire domum); - Haecine erant itiones crebrae etc.? Ter. Phorm. 5, 8, 23. — ĭtĭto, are, v. n., intens. af ito, Naev. frgm. — Itĭus (el. Iccius) portus, Caes. B. G. 5, 2: Kysthavn i Gall. Belg., (hvor nu Boulogne). — ĭto, are, v. n., intens. af eo, ire: gaaer ofte derhen, ad legionem, Plaut.; ∾ ad coenas, Cic. Fam. 9, 34. — Itōnus, (-os), i, m. o. f.: By og Bierg i Thessalien, med et Minervatempel; hvs. sancti incola Itoni, Catull. 64, 228, (i. e. Minerva); — df. Itōnis, idis, adj. f.: itonisk, Minerva, vid. Fest. p. 105; cf. Liv. 36, 20.

Itūraea, (Ityr.), ae, f.: Landskab i Coelosyrien; vid. Plin. 5, 19; — B) df. a) adj., Itūraeus, (Ityraeus, Ityrēus), 3: ituræisk, arcus, Virg., sagittae, Lucan.; — b) subst. Ituraei, orum: Indvaanerne af Iturien, vare fortrinlige Bueskytter; vid. Cic. Phil. 2, 44. — ĭtus, us, m., [eo, ire]; I) „alm.": Gaaen el. Gang; ∾ animantis, vid. Lucr. 3, 389; — II) „bes."; quis porro noster itus, reditus ··· inter istos?

Cic. Att. 15, 5; vota pro itu ac reditu suo etc., Suet. Tib. 38.

Itȳlus, i, m.: Søn af Zethus ved Aedon; – bliver forvexlet m. Itys, Catull. 65, 14. — Ityraeus, (-ēus), 3, s. und. Ituraea. — Itys, ўos, yn, Ἴτυς: Søn af Tereus og Progne; efter at være ombragt af sin Moder, bliver han forvandlet til en Phasan, Ovid. Met. 6, 652 flgd.; – s. ogs. und. Itylus.

1. Iūlus, i, m., ἴουλος: det Uldagtige el. Trevlede paa flere Væxter og Planter, germ. Kätzchen, Plin. 16, 52. — 2. Iūlus, i, m., Ἴουλος: Søn af Ascanius, Sønnesøn af Æneas, blev anseet som den juliske Slægts Stamfader, Virg. Aen. 1, 288.

Ixīon, ŏnis, m., Ἰξίων: Konge over Lapitherne i Thessalien, Fader til Pirithous; – ved at omarme en Sky (istedetfor Juno), blev han Fader til Centaurerne; – i Underverdenen er han bunden til et Hiul, hvormed han uafladeligen omdreies; Volvitur Ixion, et se sequiturque fugitque, Ovid. Met. 4, 460; cf. Virg. Aen. 6, 601; – Ixione natus, Ovid. Met. 12, 200, i. e. Pirithous; men id. ibd. 508: Ixione nati, i. e. Centauri; — B) df. 1) Ixīŏnĕus, (-ius), 3: ixionisk; rota orbis Ixionei, Virg. Ge. 4, 484; — 2) Ixīŏnĭdes, ae, m.: Søn af Ixion, i. e. Pirithous, Prop. 2, 1, 38; – men pl. Ixionidae, arum, m., i. e. Centauri, Ovid. Met. 8, 556.

ĭynx, gis, f., ἴυγξ: etslags Fugl; collum circumagit in adversum, Plin. 11, 107; df. Vendehals; iynx torquilla L.; ogs. skal den være brugt til Elskovstryllerier, vid. Plin. l. c., o. Appul.; (cf. Theocr. 2, 17, flgd.).

J.

J, j, jota, havde vel oprdl. blot Skrifttegnet I el. i, da det dog i Udtalen blev adskilt fra „i", hvilket ogs. Positionen viser; – om Fordoblingen deraf inde i Ordet, s. Quintil. 1, 4, 11, o. A.; — bb) derom kan forresten mærkes; a) Overgangen imellem „j" o. „i"; saal. Pompejus, Pompei; jam, etiam; ajo, aibam; – men alene „poet." o. for Positionens Skyld findes abjete, f. abiete, odl.; – ligel. Overgangen imellem „j" o. „g"; saal. major, magis; — b) Composita af jacio bortkaste undert. j; saal. findes abicit f. abjicit; navnl. ogs. i Synæresis m. en frgd. Vocal; saal. reicit (disyll.) f. rejicit; cf. Gell. 4, 17; — c) Abbreviaturerne: J. O. M., (i. e. Jovi Optimo Maximo), o. J. R., (i. e. Juno Regina).

Jăbŏlēnus, (Jav.), i, m.: berømt Retslærd under K. Trajanus og hans tvende Eftermænd, Capitol. Antonin. 2, Dig. — jăcĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. n.; [oprdl. neutr. til act. jacio, altf.: at være kastet]; I) „egenl.": at ligge; – ∾ humi, Cic.; ∾ stratum ad pedes alicujus, (for nogens Fødder), id. Quint. 31; ∾ in lecto, id., lecto, Ovid.; ∾ in aversa ora, id., super corpus alicujus, id.: — B) „bes." ogs.; 1) om Personer; a) at ligge til Bords, Senec. d. Ir. 2, 33, Sil.; – ogs. at ligge for at hvile, Cic. Phil. 2, 18, el. for at studere, Hor. Sat. 1, 6, 122; men Cic. Att. 11, 6: Brundisii jacere, (forblive der uvirksom); — b) at ligge syg; te jacente etc., Cic. Fam. 9, 20; graviter jacet (ille), Plin. Ep. 5, 9; quum ··· morbo defessa jaceres, Tibull. 1, 5, 9; saucius jaceo, id.; — c) at ligge el. være falden el. død; spolia jacentis hostium exercitus, Liv. 44, 45; Qui bene pro patria cum patriaque jacent, Ovid. Her. 3, 106; men id. Fast. 3, 707: Morte jacent merita, (ligge paa deres Gierninger); — 2) om Ting; a) jacentes oculi, (tunge af Søvn), Ovid. Met. 11, 618; jacens vultus, ibd. 4, 144; men pisces jacentes, (af deres Gestalt: Fladfiske el. Flyndre), Colum.; – ogs. om Haaret, om Klæderne, odl.: at ligge el. hænge skiødesløst; vid. Ovid. Met. 2, 673, ogs. id. A. A. 3, 236; men ∾ in aqua, (ligge i Blød), Plaut. Pseud. 1, 2, 33; — b) navnl. ogs. om Egne og Steder: at ligge, at være beliggende; – quae gens jacet supra Ciliciam, Nep. Dat. 4; ad Hesperum jacentes terrae, Plin.; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 63; – ogs. at ligge udstrakt; tantum campi jacet, Virg. Ge. 3, 343; cf. id. Aen. 11, 526; per plana jacens Aegyptus, Lucan.; df. ogs. „poet." om det rolige Hav: Sed postquam jacuit mare, Juvenal. 12, 62; – ogs. at ligge lavt, at være nedtrykt; jacentia et plana urbis loca, Tac. Hist. 1, 86; depressam, caecam, jacentem domum etc., vid. Cic. Orat. 67; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at ligge hen, at være ubrugt el. ubenyttet; – nomen hoc jacet in adversariis, (bliver staaende i Kladdebogen), Cic. R. Com. 3; cf. ibd. 1; men Plin. Ep. 10, 62: otiosae jacent (pecuniae: giøres ikke frugtbringende); – men bona jacent, (blive uden Eiermand), Dig.; — b) ligel. om en Værdi: at aftage, at være ringe; jacent pretia praediorum, vid. Cic. R. Com. 12; agri jacent, (give intet af sig, ere ufrugtbare), Petron.; — 2) at blive tilsidesat el. forsømt, ingen Fremgang at have: – jacent ea semper, quae apud quosque improbantur, Cic. Tusc. 1, 2; maximas virtutes jacere, etc., id. Fin. 2, 35; quum judicia jacebant, id. Parad. 4, 1; cf. Ovid. Trist. 4, 3, 77; – ogs. om Personer: pauper ubique jacet, (er ringeagtet), id. Fast. 1, 218; Marius ··· quum jaceret, (var bleven uden Befordring til Consulatet), Cic. Off. 3, 20; — b) df. ogs. ∾ sub aliquo el. infra aliquem: blive tilsidesat derfor, gielde el. formaae mindre; – Nobilitas sub amore jacet, (maae vige derfor), Ovid. Her. 4, 161; Marii ··· infra Pallantis laudes jacebunt, Plin. Ep. 8, 6; — B) „ment."; 1) om Talen el. Foredraget, ogs. om Taleren: at være mat el. aandløs; – jacens oratio, Gell.; quibus (figuris) detractis, jacet (oratio), Quintil. 9, 2, 4; men id. 8, 5, 32: dum timent, ne aliquando cadant, semper jacent; – surda et jacenti aure esse, Gell. 1, 7; — b) verba jacentia, Cic. d. Or. 3, 45, (d. e. almindelige); — 2) „ethisk" el. om Characteren: at være nedslaaen el. nedbøiet el. modløs; – me ita dolere, ut non jaceam, Cic. Att. 12, 25; sed militum jacere animos, Liv. 10, 35; cf. Cic. Lael. 16; mente jacens, Ovid.; cf. Cic. Mur. 8; – ogs. at være dorsk el. uvirksom; in pace jacere, quam in bello vigere, maluit, id. Phil. 10, 7; — 3) med Hensyn paa en Tilstand: at ligge under, at være fortabt el. ulykkelig; – quam valde illi jaceant, etc., Cic. Catil. 2, 11; cf. id. Fam. 1, 5; men si jacens (i. e. supplex) nobiscum aliquid ageret, etc., id. Phil. 12, 2; men jacent suis testibus, (fældes af dem), id. Mil. 18; – ogs. m. Bibegr. af Varighed: jacere in maerore, id. Att. 10, 4.

jăcio, jēci, jactum, 3, [besl. m. ἴω, sædv. ἵημι, i. e. mitto el. jacio]; I) „egenl.": sætter i stærk Bevægelse; df. kaster, slynger; – ∾ lapides, Cic., tela manu, Virg., materiam de muro in aggerem, Caes. B. G. 7, 24; men ∾ pilam ponto, (f. in pontum), Virg. Aen. 7, 712; cf. ibd. 10, 683; tridens jactus in thynnos, Plin.; – ∾ se in profundum, (styrte sig deri), Cic., aliquem

in praeceps, Tac. Ann. 4, 22; ∾ pedes ante se, Plin.; quum ··· plumbum funda jacit, Ovid. Met. 2, 727; ∾ genu ad aliquem, (puffe med Knæet), Plaut. Capt. 2, 2, 17; ∾ rete, id., ancoram, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 902; – ∾ talum el. talos, (kaste Terninger), Cic., Plaut.; hvf. jacta alea est, f. und. alea; – ∾ scuta, (kaste fra sig, kaste bort), Plaut. Trin. 4, 3, 37; ∾ merces navis levandae causa, (kaste over Bord), Dig.; — B) „bef."; a) at henkaste el. udkaste, at kaste fra sig, at udsprede; – ∾ oscula, (neml. ved at kysse paa Fingerspidserne), Tac. Hist. 1, 36; – ∾ flores, (udstrøe), Virg., semen, (udsaae), id., farra, Ovid.; – ∾ odorem de corpore, Lucr. 2, 845; men sol arborum ··· umbras jacit etc., vid. Plin. 11, 8; cf. Ovid. A. A. 1, 747; men Cic. Att. 15, 26, „alleg.": nonnullos interdum jacit igniculos viriles, (ligesom udkaster, d. e. viser, lader fremskinne); — b) at lægge el. nedlægge el. anlægge; df. at opføre el. opreise el. bygge, odl.; – hic prima urbi fundamenta jeci, Liv. 1, 12; ∾ muros, Virg. Aen. 5, 631, (i. e. exstruere); cf. Suet. Calig. 22; – df. ofte i Krigssproget: ∾ vallum, Liv., aggerem, Caes., (opkaste); navnl. ogs. om en Vandbygning el. Dæmning; vid. Caes. ap. Cic. Att. 9, 14, o. Hor. Od. 3, 1, 34; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom henkaster, d. e. lader mig forlyde dermed, siger ligesom tilfældigen, udstøder; ogs. kaster om mig dermed; ogs. erklærer el. paastaaer; – ∾ sermones etc., Cic. Att. 2, 23; jacta vox aut suspicio, id. Flacc. 3; quod jacis obscure, etc., id. Att. 2, 7; cf. Suet. Ner. 37: multas significationes jecit, m. acc. c. inf., (han lod sig paa mange Maader mærke dermed); ogs. Tac. Ann. 6, 31; – ∾ contumeliam in aliquem, Cic., probra in feminas illustres, Tac.; cf. id. Hist. 3, 7, ogs. Prop. 2, 7, 40, o. id. 3, 22, 14, ogs. Ovid. Fast. 6, 408; in jaciendo mittendoque ridiculo etc., Cic. Orat. 26; men Liv. 6, 14: inter quos (sermones) ··· jecit, m. acc. c. inf., (henkastede, d. e. erklærede); cf. Cic. Part. or. 13, ogs. Tac. Ann. 4, 68, ogs. ibd. 1, 11; men m. udfald. acc., Liv. 5, 15: quis esset, qui per ambages de Albano lacu jaceret, (som henkastede Gaader derom); — B) „bef.": henkaster og ligesom begrunder; hunc quasi gradum quendam atque aditum ad cetera jactum etc., Cic. Agr. 2, 15; df. ∾ fundamenta pacis, id. Phil. 1, 1; men ∾ fundamenta futuro oratori, Quintil. 1, 4, 5; – men Virg. Ge. 4, 294: Omnis in hac certam regio jacit arte salutem, (sætter sit Haab dertil).

jactābundus, 3, [jacto]: som kastes hid og did; ∾ mare, (oprørt el. stormende), Gell. 19, 1; — II) „fig.": pralende, in aliqua re, id. 15, 2. — †jactans, tis: partic. o. adj. af jacto; df. — jactanter, adv.: kastende om sig; df. „fig.": pralende, Ammian.; – df. compar.: jactantius, quam etc., (med større Selvros, i høiere Tone), Tac. Hist. 3, 53; cf. id. Ann. 2, 77; o. — jactantĭa, ae, f.; oprdl.: Kasten el. Tumlen; df. „fig.": Lyst til at vise sig, Praleri; – ∾ frivola in parvis, Quintil.; ∾ sui, Tac. Ann. 2, 46; ∾ militaris, id. Agric. 25; o. — jactantĭcŭlus, 3, dem.: noget pralende, Augustin.

jactātĭo, onis, f., [jacto]; I) „egenl.": stærk Rystelse el. Bevægelse; – ex magna jactatione, (efter en stærk Omtumling paa Søen etc., „alleg."), Cic. Mur. 2; ∾ maritima, Liv., vulneris, id.; cf. id. 29, 32; – ∾ corporis, Cic. Orat. 25, o. ∾ manus, Quintil., (om Talerens Gesticulation); — II) „fig."; A) „alm."; ∾ verborum, (udstødte Trusler), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 21; men ∾ popularis: Stræben efter Folkegunst, (oppon. innocentia), Cic. Cluent. 35; cf. id. Orat. 3; — B) „bef.": Praleri, overmodig Higen efter at synes, hvad man ikke er; – jactatio est voluptas gestiens et se efferens insolentius, Cic. Tusc. 4, 9; ∾ eruditionis, Quintil.; men nulla cultus jactatio, Tac. Germ. 6.

*jactātor, oris, m.; oprdl.: som kaster el. udkaster; df. sædv. „fig.": som gierne fremstiller el. omtaler noget, navnl. for at prale dermed; – ∾ rerum a se gestarum, Quintil. 11, 1, 17; ∾ civilitatis, Suet. Claud. 35, lectionis Sallustianae, Gell.; – „poet." ogs. c. inf., Sil. 11, 403; — fem. jactātrix, īcis, Sidon.; o. — jactātus, us, m., ligesom jactatio: stærk Rystelse el. Bevægelse; – quarum (pennarum) jactatibus etc., Ovid. Met. 6, 703; men ∾ maris, (Omtumling paa Søen), Plin.; crebro jactatu, (ved idelig Rystelse), id.; — [jacto].

jactĭtābundus, 3, ligesom jactabundus: pralende, Sidon.; af — jactĭto, are, v. a., frequ. af jacto; oprdl.: henkaster el. udkaster; df. „fig.": fremdrager el. foredrager oftere og offentligen; – inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactitare, vid. Liv. 7, 2; – ogs. praler ideligen dermed; come officium jactitans, Phaedr. 2, 5.

jacto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af jacio; I) „egenl.": at kaste el. slynge, faces in tecta, Cic., vestem argentumque de muro, Caes., ossa magnae parentis (i. e. lapides) post tergum, Ovid. Met. 1, 383; ∾ cinerem per agros, (udstrøe), Virg.; ∾ semen, (udsaae), Varr.; cf. Ovid. Met. 4, 748, o. id. Her. 3, 11; ∾ manus a facie, Juvenal. 3, 106, (neml. for at tilkaste Kys; f. und. jacio); – ogs. om Terningspil; ∾ numeros eburnos, (i. e. talos eb.: kaste dem), Ovid. A. A. 2, 203; men jacto basilicum (sc. jactum), Plaut. Curc. 2, 3, 80; — B) „bef."; 1) at kaste el. svinge el. tumle hid og did, cerviculam, (slaae med Nakken), Cic. Verr. 3, 19; cf. Lucr. 4, 770; diu jactato brachio, Caes. B. G. 1, 25; navnl. ogs. om Taleren: ∾ se, Cic. Brut. 60; – in jactandis cestibus, (ved at svinge dermed), id.; ∾ duros bidentes, (tumle dem), Virg.; ∾ sistra manu, (slaae derpaa), Ovid.; – maritimis fluctibus jactari, Nep. Att. 6; cf. Hor. Sat. 1, 1, 6; jactari in turba, vid. Cic. Planc. 7; cf. id. Verr. 1, 26; — b) jactabatur ··· nummus sic, ut etc., (Møntfoden var saa vaklende el. usikker, osv.), id. Off. 3, 20; — 2) kaster bort, kaster fra mig; ∾ arma, Liv. 1, 27; men ∾ jugum, (afkaste Aaget), Juvenal.; ∾ merces, (kaste over Bord), Plaut.; — b) „poet.": at udkaste el. give fra sig, at udbrede, suam proprio ··· de corpore lucem, Lucr. 5, 576, odorem late, Virg. Ge. 2, 132; — II) „fig."; A) „overf."; a) tumler dermed, er sysselsat dermed, odl.; – ∾ curas pectore, Virg. Aen. 1, 227; ∾ se in causis etc., Cic. d. Or. 1, 38; cf. id. Tusc. 2, 29, o. ibd. 4, 10; — b) tumler, plager, ængster; te vero ··· quam (sit) omni ratione jactaturus, Cic. Div. in Caecil. 14; cf. id. Cluent. 3 o. 31; men Jactor, crucior, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 4; jactari morbis, Lucr.; cf. Cic. Catil. 1, 13; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom henkaster, d. e. forebringer el. fremfører, lader mig høre el. forlyde dermed; – voces jactare per umbram, (raabe i Mørket), Virg. Aen. 2, 768; cf. id. ibd. 1, 102; men ∾ aliquem beatum, (udraabe som lykkelig), Hor. Ep. 1, 16, 18; – ∾ rem sermonibus, (tale meget derom), Liv. 8, 29; ligel. ∾ terrorem, Cic. Sest. 23; men alterni versus ··· jactati, (bleve afsiungne), Liv. 4, 53; ∾ munus irritum, (mælde derom, love), id. 2, 42; – Fabula ··· tota jactaris in urbe, (du er en Fabel over hele Byen), Ovid. Am. 3, 1, 21; jactatum est in conditionibus, (der blev paastaaet el. forlangt), Liv. 2, 13; – ogs. at beraabe sig derpaa, at giøre sig til deraf; ∾ urbanam gratiam et dignitatem, Caes. B. C. 3, 83; cf. Hor. Od. 1, 14, 13; — 2) „bef."; ∾ se: at giøre sig til, at giøre sig gieldende; – quum in eo ··· se jactavisset, Cic. Att. 2, 1; cf. id. Verr. 5, 1; men id. ibd. 4, 21: jactat se de Caninio, (med Hensyn til ham); ogs. ∾ se actionibus tribuniciis, (deri), Liv. 3, 1; – men ∾ se in bonis alicujus, (ødsle dermed), Cic. R. Am. 9; cf. id. Catil. 2, 9; – men ogs. uden dadlende Bibegr.; Iliae dum se ··· jactat ul-

torem, (viser sig el. optræder som hendes Hævner), Hor. Od. 1, 2, 17; Ne quis sit lucus, quo se plus jactet Apollo, (som han mere ynder), Virg. Ecl. 6, 74; — III) partic. jactans, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": kastende, tumlende; in via jactanti, (paa en Vei, som støder), Liv. 21, 48; — B) df. „fig."; a) som viser sig til sin Fordel, prægtig el. glimrende; - jactantior Roma, Stat., aula, Claudian.; — b) som giør sig til, pralende; - sui jactans, (en Praler), Quintil. ap. Non.; ligel. absol.: jactans, Cic. ibd.; cf. Plin. Ep. 3, 9: ∾ epistolae et gloriosae; - jactantior hic paullo est, (noget fuldmundet), Hor. Sat. 1, 3, 50; cf. Plin. Ep. 9, 23; superl., Spartian.

jactūra, ae, f., [jacio]; I) „egenl.": Kasten el. Bortkasten; navnl. at kaste (Varer) over Bord, (for at redde Skib og Folk); - si in mari jactura facienda sit, Cic. Off. 3, 23; — II) „overf."; A) „alm.": Tab el. Forlis af Gods el. Formue; vid. Cic. Att. 12, 29; - navnl. ogs. Bortødslen af en Formue, store Udgifter, odl.; - vid. Caes. B. G. 6, 1, o. id. B. C. 3, 29; men provincia sumptibus et jacturis exhausta, Cic. Att. 6, 1; — B) „bes." ogs. andet Tab, navnl. af Mennesker, af Anseelse el. Indflydelse i Staten, af et Stof, odl.; - parva jactura accepta, Liv. 4, 32, (i. e. levi clade); in unius mulierculae animula si jactura facta est, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; facere jacturam dignitatis, Cic., Caes.; cf. Cic. Planc. 22, o. id. Att. 16, 2; - jacturam criminum facere, (forbigaae), Cic. Verr. 1, 12; cf. id. Div. 2, 15; - temporis jacturam facere, Liv. 39, 4; cf. Ovid. Am. 1, 15, 15.

1. jactus, 3: partic. af jacio. — 2. jactus, us, m., [jacio]; I) „egenl."; A) „alm.": Kasten el. Udslyngen, Kast; - ∾ fulminum, Cic. Catil. 3, 8; in tesserarum prospero jactu, Liv. 4, 17; intra teli jactum, (indenfor Skudvidde), Virg. Aen. 11, 608; cf. id. Ge. 4, 528; — b) ∾ radiorum, (at udskyde el. udbrede dem), Plin. 2, 45; — B) „bes."; a) mercium jactum facere, (kaste Varer over Bord), Dig.; s. und. jactura; — b) jactus retis, Dig., ogs. absol.: jactus, Val. Max., (Fiskedræt); — II) „overf."; fortuitus vocis jactus, id. 1, 5: tilfældigen henkastet Yttring.

*jăcŭlābĭlis, e: til at udkaste el. udslynge; ∾ telum, Ovid. Met. 7, 679; — jăcŭlāmentum, i, n.: Skudvaaben; in pl., Non.; — jăcŭlātio, onis, f.: Udkasten el. Udslyngen; - ∾ equestris, vid. Plin. 8, 45, o. Plin. Ep. 3, 5; men fulminatio est jaculatio cum ictu, Senec. N. Qu. 2, 12; — II) „overf." o. lignelsesvis om Udtalen; - in hac velut jaculatione verborum etc., Quintil. 6, 3, 43; o. — jăcŭlātor, oris, m.; I) „alm.": som udkaster el. udslynger; ∾ fulminis, Stat.; cf. Hor. Od. 3, 4, 55; — II) „bes."; A) ligesom Spydskytte: etslags letbevæbnet Soldat; vid. Liv. 21, 21, o. id. 36, 18; — B) en Fisker, Plaut. ap. Isid.; — [jaculor]. — *jăcŭlātōrĭus, 3, campus, (hvor man øver sig i Spydkast), Dig.; o. — jăcŭlātrix, īcis, f.: som kaster med Spyd, d. e. Jægerinde; Epithet til Diana, Ovid. Met. 5, 375; — [jaculator]. — jăcŭlātus, us, m., [jaculor], ligesom jaculatio: Kasten el. at kaste med Spyd, Spydkast, Tertull.

jăcŭlor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [jaculum]; I) „egenl.": udkaster el. udslynger derimod el. derefter; - ∾ faces et glandes in obsessos, Tac. Hist. 2, 21; men ∾ ignem puppibus (dat.), Virg. Aen. 2, 276; ∾ fulmina, Plin., ignes, Colum.; — b) ogs. absol.: at udslynge Kastespydet, at fægte med Kastespyd; - equitando, jaculando, etc., vid. Cic. Off. 2, 13; men ∾ in latus dextrum, Liv. 22, 50; men totum diem jaculans, (den hele Dag kastende til Maals), Cic. Div. 2, 59; - men ∾ cervos, (skyde derefter), Hor.; ∾ aliquem ferro, Ovid.; ∾ aëra disco, id.; — B) „bes."; a) se in tela hostium jaculatus, (efter at have styrtet sig deri), Flor. 1, 14; in quas partes se jaculetur cometes, (i. e. feratur), Plin. 2, 23; — b) ∾ lucem, (om Dine, som lyse i Mørke), Plin. 11, 55; ∾ umbram, vid. id. 36, 15; — II) „fig."; A) ligesom at henkaste el. udstøde; - ∾ verbum, Lucr. 4, 1130, sententias, Quintil.; sed abrupta quaedam ... jaculantur, id. 2, 11, 12; — b) ogs. ud. acc.; ∾ probris procacibus in aliquem, Liv. 42, 45; cf. Quintil. 9, 2, 79; — B) „poet.": ligesom at sigte derefter, d. e. søge at opnaae; Quid brevi fortes jaculamur aevo Multa? Hor. Od. 2, 16, 17.

jăcŭlum, i, n., s. und. flgd. — jăcŭlus, 3, [jacio]: som bliver kastet; ∾ rete, (Fiskergarn), Plaut. As. 1, 1, 86; — II) df. sædv. subst.; A) jăcŭlum, i, n.; a) sc. rete: Fiskergarn, Ovid. A. A. 1, 763; — b) sc. telum: Kastespyd; - ∾ septena etc., Liv. 26, 4; jacula tormentis aut manu emissa, Sall. Jug. 61; ∾ fervefacta, (etslags Brandpile), Caes.; murum jaculo trajicere, Cic. Fin. 4, 9, (kaste derover); cf. Caes. B. G. 5, 44; jaculum cum amento etc., Plin. 7, 58; — B) jaculus, i, m.; a) sc. anguis, ἀκοντίας: en Slangeart, der skyder sig frem, Lucan. 9, 822; — b) sc. funis: Reb el. Slynge, der kastes om Oxnenes Horn, Colum. 6, 2, inc.

jam, adv., [besl. m. is; hvs. oprdl.: til den Tid]; I) „egenl.": allerede, nu, odl., (neml. om den nærværende Tid); - jam tu autem nobis praeturam geris? Plaut. Epid. 1, 1, 23; quam pridem etc.? sunt duo menses jam, dices, Cic. R. Com. 3; cf. Caes. B. G. 1, 11, o. id. ibd. 6, 5; — bb) hertil mærkes; a) jam ut, saa snart; - jam ut me collocaveram, Plaut. Curc. 5, 2, 46; — b) jam non: ikke mere, ikke længere; - Impune abire quia jam non potest, Phaedr. 1, 8; — II) „overf."; A) allerede, (neml. om det Forbigangne); - jam ab illo tempore, quum etc., Cic. Fam. 2, 16; jam a prima adolescentia, id.; cf. id. d. Or. 1, 10; — B) snart, som snarest, (om den tilkommende Tid); - ille quidem aut jam hic aderit, aut jam adest, Plaut. Epid. 2, 2, 72; id tu jam intelliges, quum etc., Cic. Brut. 46; cf. id. Tusc. 4, 24; — C) jam ... jam, ligesom modo ... modo: snart ... snart; - vid. Virg. Aen. 4, 246, o. Hor. Sat. 2, 7, 20; ligel. jam huc, jam illuc missi duces, Flor. 2, 17; — D) som Forbindelsespartikel: endnu el. end mere, fremdeles, altsaa, odl.; - jam quantum consilio ... valeat, cognostis, Cic. Manil. 14; cf. id. Phil. 2, 8.

Jāna, ae, f., i. e. Diana el. Luna, Varr.; cf. Nigid. ap. Macrob. Sat. 1, 9. — Jānālis, e, s. und. Janus. — Jānĭcŭlum, i, n.: en af Roms syv Høie, hvorpaa tidligere en af Janus anlagt By af samme Navn; vid. Ovid. Fast. 1, 245, ogs. Liv. 1, 33; — not.: Janicularis mons, (i. e. Janiculum), Serv. ad Virg. Aen. 6, 784. — Jānĭgĕna, ae, c., [Janus, gigno]: Søn el. Datter af Janus, Ovid. Met. 14, 381.

jānĭtor, oris, m., [janua]: Dørvogter, Portner; ∾ carceris, Cic.; - i private Huse vare janitores undert. lænkede til Døren; hvf. Ovid. Am. 1, 6, in.: janitor ... dura religate catena; cf. Colum. 1, praef.; — B) hos Digterne er janitor coelestis aulae (i. e. coeli): Guden Janus, Ovid. Fast. 1, 125 o. 139; men janitor inferorum, (i. e. Cerberus), Virg. Aen. 6, 400. — jānĭtrīces, um, f.: Konerne af tvende Brødre, Digest., (hvorefter Ordet er fordærvet af det græske εἰνατέρες. — jānĭtrix, īcis, fem. af janitor: Dørvogterske el. Portnerske; - anus hic solet excubare janitrix, Plaut. Curc. 1, 1, 76; — II) „overf.": laurus janitrix Caesarum pontificumque, (som er plantet foran deres Døre), Plin. 15, 39.

jānŭa, ae, f.; I) „egenl.": Dør el. Husdør, hvorom Cic. N. D. 2, 27: (ab Jano) fores in liminibus profanarum aedium januae nominatae; - januam pultare, Plaut., reserare, aperire, Ovid., frangere, Hor.; cf. Cic. d. Or. 2, 68; — II) „fig."; A) „poet. overf.":

Indgang el. Aabning; - ∾ Ditis el. inferni regis, (til Underverdenen), Virg. Aen. 6, 127 o. 106; ∾ maris gemini, (i. e. Bosporus Thracicus), Ovid. Trist. 1, 10, 32; — B) „ment." (o. „alleg."): Indgang el. Indledning; vid. Cic. Planc. 3, o. id. d. Or. 1, 47; - ogs. Vei el. Bane el. Anledning; ∾ famae, vid. Plin. Ep. 1, 18; - janua animi frons est, Qu. Cic. d. Pet. Cons. 11. — Jānŭālis, e, o. Jānŭārius, 3, s. und. flgd.

Jānus, i, m., [besl. m. *Ζάν*, i. e. *Ζεύς*; cf. Juppiter af *Ζεὺς πατήρ*; - dog er at mærke Cic. N. D. 2, 27: Jani nomen ab eundo est ductum, ex quo transitiones perviae Jani]; - I) oprdl.: Guden Janus, gammel italiensk Guddom, der afbildedes med tvende Ansigter; hvf. geminus, Plin., bifrons, Virg. Aen. 7, 180, biceps, Ovid. Fast. 1, 65; cf. ibd. 135 flgd.; - ogs. Bevogter af Himmelens Porte, id. ibd. 125, ogs. af alle Døre og Veie, hvf. Patulcius o. Clusius, ibd. 129, ogs. af Elementerne, ibd. 117, endel. af Freden, ibd. 121; — b) fremdeles tænkte man sig ved Guden Janus: dels Solen, vid. Nigid. ap. Macrob. Sat. 1, 9; dels det gamle Chaos el. Urstof; vid. Ovid. l. c. 103 flgd.; — B) endel. er Janus: en gammel italiensk Konge, der har bygget Byen Janiculum, og modtaget den flygtende Saturnus; vid. Ovid. l. c. 245 flgd., Virg. Aen. 8, 358, o. Macrob. Sat. 1, 7 flgd.; - efter ham heder ogs. Aarets første Maaned: mensis Jani, vid. Ovid. Fast. 2, 48; s. nedens. Januarius; — II) Janus, el. Janus geminus: et til Guden Janus af K. Numa indviet Tempel el. Capel med tvende hinanden modsatte Døre, der alene i Fredstider bleve lukkede; - Janum ··· indicem belli pacisque fecit, etc., Liv. 1, 19; cf. Ovid. Fast. 1, 277 flgd.; hed ogs. Janus Quirinus, hvf. Suet. Aug. 22: Janum Quirinum clusit; cf. Hor. Od. 4, 15, 9; — B) ds. heder Janus ogs.: enhver bedækket Giennemgang, navnl. Hvælving med Giennemgang; vid. Suet. Dom. 13, o. id. Aug. 31, ogs. Liv. 41, 47; s. ogs. ab in. Cic. N. D. 2, 27; — b) navnl. ogs. en tredobbelt hvælvet Giennemgang paa el. ved Forum, hvor Kiøbmænd, navnl. Vexelerere, Boghandlere, osv., dreve deres Haandteringer; altf. den romerske Børs; - Qui puteal Janumque timet, Ovid. Remed. 561; haec Janus summus ab imo Prodocet, Hor. Ep. 1, 1, 54; men Janum ad medium, id. Sat. 2, 3, 18; cf. Cic. Off. 2, 25; — not.: Janus, f. mensis Jani: s. nedens. und. Januarius; — III) ds. A) Jānālis, e, virga ···de spina alba, Ovid. Fast. 6, 165: en Gudinden Carna af Janus skenket Hvidtornstav; — B) Jānŭālis, e, porta, Varr. L. L. 4, 34; — b) ds. subst. januał, (s. januale), sc. libum: etslags Offerkage, som alene bragtes Guden Janus, Fest.; — C) Jānŭārius, 3, mensis, Cic. Agr. 1, 2, oftere; ogs. absol. Januarius, (sc. mensis), Caes. B. C. 1, 5: Aarets første Maaned; heder ogs. Jani mensis, (som hellig til el. benævnt efter Guden Janus); vid. Ovid. Fast. 2, 48; men Janus, id. ibd. in.; hvf. ogs. Calendae Jani, Martial. 8, 33; - om de høitidelige Skikke, som fandt Sted paa Aarets første Dag, vid. Ovid. Fast. 1, 64 flgd.

jĕcĭnĕrōsus, 3, o. jĕcŏrĭtĭcus, 3: = flgd., Marc. Emp.; o. — jĕcŏrōsus, 3: leversyg, Sidon.; af — jĕcur, gen. jĕcŏris, ogs. jĕcĭnŏris, o. jŏcĭnŏris, (Grækernes *ἧπαρ*): Leveren; vid. Cic. N. D. 1, 35, o. ibd. 2, 55; - bes. toges Varsler af Offerdyrets Lever; vid. Liv. 8, 9, o. Cic. Div. 1, 52; s. ogs. und. caput o. fissus, findo; — II) „bes." o. „overf." er jecur at mærke, som Sædet for de heftigere Lidenskaber, navnl. for Elskov og Vrede; vid. Hor. Od. 1, 25, 15, ibd. 4, 1, 12, o. id. Ep. 1, 18, 12; s. ogs. Juvenal. 1, 54, o. id. 6, 447. — jĕcuscŭlum, i, n., dem. af jecur: liden Lever, Cic. Div. 2, 14, o. Plin. 11, 76.

*jējūnātĭo, onis, f.: Fasten el. at faste, Tertull.; o. — jējūnātor, oris, m.: som holder Faste, Augustin.; — [jejuno]. — jējūne, adv. af jejunus: tørt, mavert, aandløst; - ∾ et exiliter disputare, Cic. d. Or. 1, 11; - haec dicuntur fortasse jejunius, id. Fin. 3, 5; cf. id. Att. 12, 21, o. Plin. Ep. 1, 20. — jējūnĭōsus, 3, [jejunium]: meget hungrig, forsulten; compar., Plaut. Capt. 3, 1, 6.

jējūnĭtas, atis, f., [jejunus]; I) „egenl.": fastende Tilstand; ds. comisk: jejunitatis plenus, Plaut. Merc. 3, 3, 13; — b) ∾ humoris: Mangel paa Vædske, Vitruv. 2, 6; — II) „fig.": Tørhed el. Maverhed i Foredraget, Bortfiernelse af Talens Prydelser; - dels som Feil el. Mangel, vid. Cic. Brut. 55; - dels som den nogle Attikere egne Simpelhed; vid. ibd. 82; — B) jejunitas bonarum artium: Mangel paa Videnskab og Aand, id. d. Or. 2, 3.

*jējūnĭum, i, n.; I) „egenl.": Fasten el. at faste, Cels.; cf. Suet. Aug. 76; — b) navnl. ogs. som Religionsskik; vid. Liv. 36, 37, o. Hor. Sat. 2, 3, 291; jejunia solvere el. ponere, (høre op at faste), Ovid.; — II) „overf.": Hunger; placare ··· jejunia ventris, Ovid. Met. 15, 95; cf. ibd. 8, 821; - ogs. Hungersnød, id. ibd. 1, 312; - men „poet.": undae jejunia, Mangel paa Vand, Tørst, Lucan. 4, 332; — B) udhungret Tilstand, Maverhed, navnl. hos Dyrene, Virg. Ge. 3, 127; — b) ogs. om Jorden: jejunio laborare, (være maver el. ufrugtbar), Colum. 3, 12; o. — jējūno, are, v. n.: at holde Faste, Hieronym.; — b) c. dat.: at afholde sig derfra, Tertull.; — [flgd.].

jējūnus, 3, [skal være at sammenl. m. *ἰνέω*, i. e. inanio]; I) „alm.": fastende, som ikke har taget Næring til sig; vid. Cic. Fam. 7, 26; ∾ cupido, Lucr., aviditas, Plin.; ore jejuno, id.; ∾ saliva, (den Fastendes), id.; - ogs. forsulten, hungrig; ∾ plebecula, Cic. Att. 1, 16; men ∾ Fames, (som Person), Ovid. Met. 8, 791; men ∾ sono (Cerberus, i. e. latratu famelico), Prop. 4, 5, 4; - corpora succo jejuna, Lucr. 2, 844; intestinum jejunum, (den tomme Tarm i Legemet), Cels.; — b) „poet." ogs. tørstig; Vilem jejunae saepe negavit aquam, Prop. 3, 13, 18; — II) „fig."; A) „overf."; a) maver, tør, ufrugtbar, ager, Cic. Verr. 3, 37, glarea, Virg. Ge. 2, 212; quid jejunius (hoc saxo)? Senec.; — b) liden el. ringe, sanies, Virg. Ge. 3, 493; — B) „ment."; 1) om Foredraget og om Taleren: tør, maver, blottet for Interesse el. Prydelse; - jejunae res, (mavert Stof), Cic. d. Or. 3, 14, orationes, (af mavert Indhold), id. Brut. 30; ∾ artem eloquentiae etc., Quintil. 1, 4, 5; - Antonium fuisse jejuniorem ··· Crassum pleniorem, Cic. d. Or. 3, 4; cf. Quintil. 12, 10, 13; — 2) „alm.": ufrugtbar, unyttig, cognitio, Cic. Off. 1, 44; frigida et jejuna calumnia, id. Div. in Caecil. 21; — b) ringe el. slet, uden Værd; - si non jejunum, quod gessi, Cic. Fam. 15, 17; nihil in me humile aut jejunum debes agnoscere, (Lavt el. Smaaligt), ibd. 3, 10; cf. id. Phil. 14, 6, o. id. Fam. 2, 17.

*jentācŭlum, i, n.: Frokost; in pl., Suet. Vitell. 13, o. Martial. 14, 223; - inferre Veneri jentaculum, Plaut. Curc. 1, 1, 72; o. — jentātĭo, onis, f.: Frokosteren, at spise Frokost, Jul. Firm.; af — jento, avi, 1, v. n.: spiser Frokost; vid. Suet. Vitell. 7, o. Martial. 8, 67. — Jēsus, (disyll. Sedul., ogs. trisyll. Juvenc.), u, m., *Ἰησοῦς*: Jesus; — not.: hos Prudent. ogs. f. Josua.

jŏcăbundus, 3, [jocor]: skemtende, spøgende, i el. for Skemt, Val. Max. 2, 4. — jŏcālĭter, adv., [jocus]: Biform af joculariter, Ammian. — jŏcātĭo, onis, f., [jocor]: Skemten el. Spøgen, Skemt el. Spøg; - nunc venio ad jocationes tuas, Cic. Fam. 9, 16. — jocinor, oris, f. und. jecur.

jŏco, are, v. n.: Biform af flgd., Plaut. Cas. 4, 4, 10. — jŏcor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [jocus]: skemter, spøger; - duplex jocandi genus etc., Cic. Off. 1, 29; ∾ cum aliquo de re gravissima, id.

Fam. 7, 11; jocansne, an ita sentiens, etc., id. Acad. 2, 19; – jocatus in valetudinem oculorum, (spottende derover), Liv. 32, 34; quoties voluit fortuna jocari, (drive sit Spil), Juvenal. 3, 39; — II) „bes.": siger noget i Skemt el. spøgende el. spottende; – haec enim jocatus sum, Cic. Fam. 9, 14; s. ogs. Liv. l. c., ogs. Hor. Sat. 1, 5, 62.

jŏcōse, adv.: skemtende el. spøgende; spottende el. overgivent; – eumque lusi jocose satis, Cic. Qu. Fr. 2, 12; cf. Nep. Alcib. 2; – compar., si forte jocosius (dixero quid), Hor. Sat. 1, 4, 104; af — jŏcōsus, 3, [jocus]: fuld af Skemt el. Spøg, morende el. morsom; ogs. spottende el. overgiven; A) om Personer; ∾ homo, (Spøgefugl), Varr.; cf. Hor. Epod. 3, 20; — B) om Ting og Begreber; – jocosis de rebus etc., Cic. Off. 1, 37; ∾ furtum, Hor. Od. 1, 10, 7; men ∾ dicta, Liv. 10, 7: Spotterier; Vita verecunda est, Musa jocosa mihi, (overgiven), Ovid. Trist. 2, 354; – men ∾ imago (vocis: den ligesom skemtende Echo), Hor. Od. 1, 12, 3; men ∾ Nilus, Ovid. Trist. 1, 2, 80, (hvorved der hersker Skemt og Munterhed).

jŏcŭlans, tis, partic. af inus. joculor, [joculus]: skemtende, syngende i Skemt; – incondita quaedam ... joculantes, Liv. 7, 10; df. — jŏcŭlanter, adv.: skemtende, i Skemt, compellare, Sidon. — jŏcŭlāris, e, (joculus): latterlig, til at lee ad; – ∾ licentia, Cic. Fat. 8, audacia, Ter.; joculare istuc quidem, Cic. Leg. 1, 20; – ogs. absol. jocularia percurrere, Hor. Sat. 1, 1, 23, fundere, Liv. 7, 2; df. — jŏcŭlārĭter, adv.: skemtende el. spøgende, med el. under Skemt og Spøg; – ∾ festos dies celebrare, Suet. Aug. 75; – ogs. spottende el. overgivent, carmina canere, id. Caes. 49. — jŏcŭlārĭus, 3, Biform af jocularis: latterlig; ∾ malum, Ter. Andr. 4, 4, 43.

*jŏcŭlātĭo, onis, f.: Skemten el. Skemt el. Morskab; in pl., Firm.; o. — jŏcŭlātor, oris, m.: en Spøgefugl, Cic. Att. 4, 16; af — jŏcŭlor, ari, inus., s. und. joculans; af — jŏcŭlus, i, m., dem. af jocus: Skemt el. Spøg; – per joculum: i Skemt, Plaut.; ligel. joculo dicere aliquid, id.; — II) pl. heterog. jocula, orum, n.: Legetøi, Vitruv. 4, 1. — jŏcundus, 3: Biform af jucundus.

jŏcus, i, m., pl. joci o. joca, (den sidste Form navnl. hos Cic. o. Lucr.), orum, [besl. m. juvo, ligesom focus m. foveo]; I) „alm.": Skemt, Spøg, Morskab, (opp. serium), Quintil.; saal. Cic. Fin. 2, 26: quicum joca, seria, ut dicitur; cf. Sall. Jug. 101; – navnl. ogs. skemtende el. lunefuld Tale; joca tua plena facetiarum, Cic. Att. 14, 14; hospes multi joci, (som gierne skemter), id. Fam. 10, 26; – risus et jocus comes levitatis, (Latter og Spot), id. Fin. 2, 20; cf. Hor. Sat. 1, 5, 98, o. id. Ep. 1, 19, 20; ogs. esse jocum alicui, (at være til bedste for nogen), Prop. 2, 18, 64; cf. Hor. Sat. 2, 5, 37; – joco o. per jocum: i Skiemt; jocon' an serio haec dicat, nescio, Ter. Heaut. 3, 2, 30; cf. Nep. Ep. 3; Si quid per jocum dictum est, (i Spøg), Plaut.; cf. Cic. Fam. 4, 4; opp., extra jocum, el. remoto joco, (uden at skemte, Spøg tilsidesat), id. ibd. 7, 11 o. 16; ogs. forbindes: per ludum et jocum, Cic. Verr. 1, 60, o. Plin. Ep. 5, 14; s. ogs. nedenf.; — II) „overf."; a) Skemt el. Leg, d. e. Ubetydelighed; – ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Ter. Eun. 2, 3, 8; cf. Martial. 4, 49, o. Liv. 28, 42; — b) Leg el. Spil, (alts. s. lusus); Mille facesse jocos etc., Ovid. A. A. 3, 367.

Jŏvĭālis, e, [Jovis, Juppiter]: hørende til Juppiter; ∾ stella, (Planeten Juppiter), Macrob. — Jovianus, 3: s. und. Jovius. — Jŏvis, is, m., s. Juppiter, Varr.; ogs. er efter Gell. 5, 12, Juppiter: etr., s. Jovis pater; s. ogs. diespiter s. l. — Jovis jurandum, i, n., [Juppiter]: Ed ved Juppiter, Enn. ap. Appul. — 1. Jŏvĭus, 3, ligesom Jovialis: hørende til Juppiter; ∾ nomen, Arnob. — 2. Jŏvĭus, i, m.: Tilnavn til K. Diocletianus; — B) df. 1) Jŏvĭus, 3: benævnt efter K. Diocletian; ∾ cohors, (hans Æreslegion), Claudian.; — 2) Jŏvĭānus, 3: = frgd.; hvf. ogs. Joviani, (sc. milites), Ammian. 22, 3.

1. jŭba, ae, f.: de om Dyrenes Hals flagrende lange Haar, navnl. Hestens og Løvens Man el. Manke; – vid. Cic. Div. 1, 33, o. Virg. Aen. 11, 497, ogs. Plin. 8, 17; — B) df. lignelsesvis om Foredragets Frihed: (orationem) tori quidam et quasi jubae decent, Plin. Ep. 5, 8; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ligesom coma: Hovedhaaret, Senec., Martial. 1, 32; – ogs. en Comethale, (sædv. pogonias), Plin. 2, 22; – ogs. Haarene paa Hundens Hals, Val. Fl.; – ogs. nedhængende Løv, Plin. 6, 24; – ogs. Kam el. Fiederbusk el. hvad der af samme Slags rager frem paa el. ved Hovedet; – jubae deinde variae (de paa Hanens Hals nedhængende Fiedre), Colum. 8, 2; – ligel. Slangens Top, Virg. Aen. 2, 206; – ligel. Haarbusk el. Fiederbusk paa Krigerens Hielm, ibd. 2, 412, o. 7, 785; – ogs. Barbens Finne, Auson.

2. Jŭba, ae, m.: Konge i Numidien, blev tilsidst overvunden af Cæsar; vid. Caes. B. C. 2, 25, o. Auct. B. Afr. 25, oftere; df. Jubae tellus, Hor. Od. 1, 22, 15, (i. e. Numidia); — not.: om hans ved Lærdom udmærkede Søn, (K. i Mauritanien), vid. Plin. 5, 1, o. id. 6, 27, ogs. Tac. Ann. 4, 5 o. 23, o. Suet. Calig. 26.

jŭbar, (s. jubare, sc. lumen, Varr.), ăris, n., [1. juba]; I) „egenl.": Straaleglandsen af et Himmellegeme; ogs. det straalende Himmellegeme selv; ogs. alm. Straaleglands, og hvad der udkaster en saadan; – nitidum jubar extulit ... Lucifer, Ovid. Fast. 2, 149; ligel. om Maanens Lys, ibd. 4, 944, om Solens, Lucr. 5, 696; – jubare exorto, (i. e. sole), Virg. Aen. 4, 130; cf. Ovid. Met. 1, 768; men id. ibd. 15, 840: Hanc animam interea ... Fac jubar (i. e. stellam); – ogs. om Ildens Glands el. Skin, id. Fast. 1, 77; ligel. om Guldets Glands, Val. Fl.; men cristarum galeae jubar, Stat.; — II) „overf.": den af et Menneskes Aasyn fremstraalende Høihed og Kraft; vid. Senec. Troad. 418, o. Martial. 8, 65; — not.: ogs. som masc.: ∾ aureus, Auct. Aetn., albus, Enn. ap. Prisc. — jŭbātus, 3, [1. juba]: forsynet med Man (el. Manke) el. Top; ∾ leo, Plin., anguis, Liv. 41, 21; – ∾ stella, (i. e. jubas sive radios habens), Varr.

jŭbĕo, jussi, jussum, 2, v. a.: udtaler el. siger, hvad der er at giøre, befaler, byder; I) „alm."; a) absol.; – jubesne? Ch. jubeo, cogo atque impero, Ter. Eun. 2, 3, 97; — b) m. Objectsætn.; jubeto, istos foras exire, id. ibd. 2, 3, 16; cf. Caes. B. G. 1, 27; — c) c. conj., m. o. ud. ut; jussitque, ut ... naves Euboeam peterent, Liv. 32, 16; cf. Hor. Sat. 1, 4, 121; – rescribat multa, jubeto, Ovid. Am. 1, 11, 19; – ogs. m. ne, Hirt. B. G. 8, 52; — d) c. dat. pers.; hae mihi litterae ... jubent reverti etc., Cic. Att. 9, 13; Britannico jussit, exsurgeret etc., Tac. Ann. 13, 15; cf. Caes. B. C. 3, 98; — e) c. acc. person. el. rei; jube famulos, rem divinam mihi apparent, Plaut. Stich. 2, 2, 71; cf. Cic. Fam. 13, 26; ligel. Sed tu jussisses Eurysthea, (havde befalet over ham), Martial. 9, 66; – Nero jussit scelera, non spectavit, Tac. Agric. 45; — f) c. acc. rei o. dat. pers.; tributum iis Drusus jusserat modicum, Tac. Ann. 4, 72; — g) pass.; quod jussi sunt, faciunt, Caes. B. G. 3, 6; consules jubentur scribere exercitum, Liv. 3, 30; Germanos non juberi, non regi, sed cuncta ex libidine agere, Tac. Hist. 4, 76; — II) „bes."; A) ønsker, vil gierne, forlanger; – sperare nos amici jubent, Cic. Fam. 14, 1; valde jubeo gaudere te, id. ibd. 7, 2; Caesar te sine cura esse jussit, id. Att. 12, 6; — B) i Statssproget: at befale Antagelsen af en ny foreslaaen Lov; – legem

populus R. jussit de civitate tribuenda, Cic. Balb. 17; cf. id. d. Or. 1, 14; men Tullum Hostilium regem populus jussit, Liv. 1, 22; cf. id. 3, 30; men Sall. Jug. 85: postquam ei (i. e. Mario) provinciam Numidiam populus jussit; men Cic. Verr. 2, 67: senatus decrevit, populusque jussit, ut etc.; – velitis, jubeatis, etc., er den Form, hvori Øvrigheden opfordrede Folket til en slig Votering; cf. Liv. 31, 6: rogationem promulgavit: vellent, juberent, Philippo regi bellum indici; — b) „poet. overf." ogs. om Varsler; si volucres habuissem regna jubentes, Ovid. Fast. 5, 461; — not.: jusso, f. jussero, Virg. Aen. 11, 467; – justi, f. jussisti, Ter. Eun. 5, 1, 15; – jussitur, f. jubetur, Cato.

jūbĭlaeus, 3, annus: Jubelaaret hos Jøderne, Arat. — *jūbĭlātĭo, onis, f.: vildt Skrig, som Hundenes, Appul.; af — jūbĭlo, are, v. n. (o. a.): opløfter et Skrig, Varr.; ogs. paakalder med Skrig, Attius ap. Varr.; af — jūbĭlum, i, n.: vildt el. stærkt Skrig el. Raab, som Jægernes og Høstfolkenes, Fronto; ogs. larmende el. raa Sang, som Hyrdernes, Sil.; ∾ montana, Calpurn.

*jūcunde, adv.: behageligen, fornøieligen, muntert; – ∾ vivere, Cic., producere coenam, Hor.; ∾ olere, (om en Væxt), Plin.; – compar., ∾ condire, Cic.; cf. id. Tusc. 5, 34: negavit, umquam se bibisse jucundius; superl., ∾ vivere, id. Fin. 2, 22, loqui, Val. Max.; — jūcundĭtas, atis, f.: Behagelighed, Fornøielse, Nydelse; – ∾ (vitae) et commoditas, Cic. Off. 1, 3; dare se jucunditati, ibd. 34; men ea est in homine jucunditas, (Forekommenhed, Velvillie), id. d. Or. 1, 7; ∾ vocis et claritas, Quintil.; – ogs. in pl., Cic. Att. 10, 8: ex plurimis tuis jucunditatibus etc.; o. — jūcundo, are, v. a., (eftercl. Ord): fornøier, morer, animam, Augustin.; – pass.: jucundari, at fornøie sig, Lactant.; — [flgd.].

jūcundus, (joc.), 3, [besl. m. jocus o. juvo, cf. Cic. Fin. 2, 4]: behagelig el. fornøielig; glædelig el. frydefuld, odl.; m. o. ud. dat. pers.; vid. Cic. Catil. 4, 1, o. Caes. B. C. 1, 86; – aqua potui jucunda, Plin.; men verba ad audiendum jucunda, Cic. d. Or. 1, 49; – agri jucundi et fertiles, id. Agr. 2, 16; odor suavis et jucundus, id.; – compar., ∾ officia alicui, id. Fam. 4, 6; cf. Hor. Epod. 2, 55; superl., conspectus vester mihi multo jucundissimus etc., id. Manil. 1; – jucundus er stærkere end gratus; vid. id. Fam. 5, 15; – ∾ vita, opp. gravis, Hor. Epod. 1, 5.

Jūdaea, ae, f., Ἰουδαία: Jødeland; det af Stammerne Juda og Benjamin beboede Land; men sædv. m. Indbegreb af Idumæa, Samaria og Galilæa, altf.: = Palæstina; vid. Plin. 5, 15, o. Tac. Hist. 2, 73 flgd.; — B) df. 1) Jūdaeus, 3, Ἰουδαῖος: jødisk, resina, Plin.; – men subst., Judaeus, i, m.: en Jøde, Hor. Sat. 1, 5, 100; pl. Judaei, Cic.; f. bes. Tac. Hist. 5, 4, ogs. Justin. 36, 2, o. Plin. 12, 55; — 2) Jūdăĭcus, 3, Ἰουδαϊκός, ligesom Judaeus: jødisk, aurum, Cic. Flacc. 28, Tac.; men ∾ panis, id., (usyret Brød); — b) df. adv.: Judaice, jødisk, overtroisk, Cod. Just. — Jūdăĭsmus, i, m., Ἰουδαϊσμός: Jødedommet, den jødiske Religion, Tertull. — Jūdăĭzo, are, v. n.: lever paa jødisk Vis, Vulgat. — Jūdas, ae, m., Ἰούδας: en af Apostlerne, Sedul.

jūdex, ĭcis, m., ogs. f., [judico]; I) „egenl." el. i Retssproget: en Dommer; – judex, quod jus dicat accepta potestate, Varro; plurimarum rerum judex sanctissimus et justissimus, Cic.; opp. judex nequam et levis, id.; apud judicem causam agere, id. d. Or. 2, 48; – sedere judicem, (som Dommer), in aliquem, Cic. Cluent. 38; ligel. esse judicem de re pecuniaria, ibd. 43, ogs. inter aliquos, id. Fam. 9, 10; men nullos habemus judices, id. Qu. Fr. 3, 2, (d. e. alene uduelige el. bestikkelige Dommere); — bb) hertil mærkes; a) dare judicem, om Prætor, Cic. Verr. 2, 12, o. id. d. Or. 2, 70; men judicem ferre alicui, om Klageren; vid. Cic. l. c., o. ibd. 56; saal. ogs. m. flgd. ni, Liv. 3, 24; men judicem dicere, om den Anklagede: at antage nogen til Dommer; unius tantum criminis ni judicem dices, m. acc. c. inf., ibd. 56; — b) judex quaestionis, Cic. Brut. 76, o. id. Cluent. 54: som paa Prætors Vegne præsiderer i en Ret; qui quaestioni judex praeest, id. R. Am. 24; — not.: af deres oprdl. Dommerembede hed ogs. de ældste Consuler: judices; vid. Liv. 3, 55, o. Varr. L. L. 5, 9; — II) „overf." el. udenfor Retten: en Dommer, d. e. som bedømmer el. bestemmer el. afgiør, hvad noget er el. ikke er; – vos eritis judices, laudine, an vitio etc., Ter. Ad. prol.; aequissimus eorum studiorum existimator et judex, Cic. Fin. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 10, 38, o. id. A. P. 78, ogs. Ovid. Met. 2, 428.

*jūdĭcābĭlis, e: hvorover el. hvorom der kan dømmes, Capella; o. — jūdĭcātĭo, onis, f.: Bedømmelse, Undersøgelse; – ∾ longi subsellii, vid. Cic. Fam. 3, 9, (hvortil fordres lang Sidden el. lang Tid); — B) df. i Rhetoriken: Bedømmelse el. Vurdering af de anførte Grunde; vid. Auct. ad Her. 1, 16, o. Quintil. 6, 5, 11; — [judico].

judicāto, abl. som adv.: f. und. judico. — *jūdĭcātōrĭus, 3: hørende til en Dommer; ∾ rigor, Augustin.; — jūdĭcātrix, īcis, f.: Dommerinde, men alene technisk ap. Quintil. 2, 15, 21: inventrix et judicatrix et enunciatrix (rhetorice); o. — jūdĭcātus, us, m.: Dommerembedet, Cic. Phil. 1, 8; cf. Gell. 14, 2; — [judico].

*jūdĭcĭālis, e: hørende til Retten el. til Rettergang, retlig, consuetudo, (som finder Sted for el. i Retten), Cic. Arch. 12; cf. id. Verr. 4, 47; men ∾ annus, id. Brut. 69, (i hvilket Pompejus havde givet Retterne en ny og strængere Form); – ∾ laudatio, vid. Suet. Aug. 56; – ∾ genus, hos Rhetorerne: hvorved Anklage og Forsvar finder Sted, Cic. Inv. 1, 5; o. — jūdĭcĭārĭus, 3: = frgd.; ∾ lex, (i. e. lex de judiciis), Cic. Pis. 39; ∾ controversia, id. Verr. 1, 2; — [judicium]. — jūdĭcĭŏlum, i, n., dem. af judicium, Ammian.

jūdĭcium, i, n., [judex]; I) „egenl."; A) „alm.": Rettergang, retlig Undersøgelse; – vid. Cic. Caecin. 2; ∾ publicum, (i Anledning af en Forbrydelse imod det Offenlige), id. Div. in Caecil. 1, o. id. Brut. 33; opp. ∾ privatum, (i Anledning af Enkeltes Interesser), id. d. Or. 1, 38; ∾ turpe, (vanærende), vid. Cic. Fam. 9, 25, o. id. R. Am. 38; cf. id. Quint. 2; – qui judicium exercet, Cic. Arch. 12, (i. e. praetor); ligel. qui judicia dant, id. Verr. 2, 12, (i. e. praetores); cf. id. Quint. 22; – judicium accipere pro aliquo, (neml. som Sagfører), id. ibd. 20; ligel. judicio aliquem defendere, ibd.; – judicium pati, (være under Anklage), ibd.; judicio defendi, f. ibd.; men om Klageren: aliquem in judicium vocare, Cic. Coel. 1; ligel. judicio aliquem arcessere, id. Flacc. 6; cf. id. Opt. Gen. Or. 7; – paa Spørgsmaalet: hvorfor? staaer dels en Præpos., dels genit.; hinc tot judicia de fide mala, tutelae, mandati, pro socio, fiduciae, Cic. N. D. 3, 30; judicium inter sicarios committi, (i Anledning af Snigmord), id. R. Am. 4; in judicio consulis designati, id. Mur. 2; – edictum cum poena atque judicio, (at den Overtrædende skulde blive anklaget og domfældet), id. Off. 3, 20; – men Nep. Att. 6: judicium nullum habuit, (han var aldrig anklaget); — B) „bes."; 1) Retssag el. Proces; f. ovenf. Nep. Att. 6; ligel. habere judicium fortunarum omnium, (have en Velfærdssag for Retten), Cic. Verr. 1, 53; cf. ibd. 2, 19; men judicia contraria, (gjensidigt Søgsmaal), id. Off. 3, 17; judicium vincere, (vinde sin Proces), id. Verr. 1, 53; — 2) Dommerens el. Rettens Kiendelse

el. Dom i en Retssag; - multis optimis viris injustis judiciis tales casus incidisse, Cic. Fam. 5, 17; domi judicia conflabant (decemviri), Liv. 3, 36; judicium populi, id. ibd. 7; — not.: censorum judicium, vid. Cic. Cluent. 44; — 3) Retten, d. e. Sted, hvor Retten holdes; - venire in judicium, Nep. Ep. 8; — 4) Retten, d. e. Dommerne; - judicium sortiri, Cic. Verr. 2, 18; quum quatuor judicia cogerentur, (fire Retter), Quintil. 12, 5, 6; — 5) det retlige Foredrag, en Retstale; - quid enim simile habet epistola aut judicio, aut concioni? Cic. Fam. 9, 21; — II) „overf." el. udenf. Retssproget; A) „alm."; a) Dom el. Mening, Afgiørelse el. Betænkning; - meum semper judicium fuit, m. acc. c. inf., Cic. Tusc. 1, 1; facti tui judicium ··· ex eventu homines esse facturos, id. Fam. 1, 7; ejus judicio permitto omnia, (til hans Afgiørelse), Ter. Phorm. 5, 8, 56; meo judicio: efter min Mening, Cic.; cf. Hor. A. P. 386, o. Tac. Ann. 2, 26; men Nep. Att. 10: ille autem sui judicii, (selvstændig i sin Dom), etc.; - ogs. den igiennem en Handling fremtrædende Dom; - ex Chrysogoni judicio, Cic. R. Am. 37; ligel. ex vestro judicio, id. Manil. 1; - df. judicium, Justin. 5, 11, ogs. judicium supremum, Suet. Aug. 66, o. Val. Max.: et Testamente; — B) „bes."; a) Kraft el. Indsigt el. Evne til at dømme, Dømmekraft el. Skiønsomhed; - neque sui judicii esse ··· discernere, (de forstode sig ikke derpaa), Caes. B. G. 1, 35; si quid mei judicii est, Cic. Fin. 2, 12; cf. id. Orat. 7, o. Hor. Ep. 2, 1, 242; - ogs. Betænksomhed, Skiønsomhed, Overlæg; non inertia, sed judicio aliquid facere, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. Tac. Hist. 1, 83.

jūdĭco, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [jus, dico]; I) „egenl." el. i Retssproget; A) absol. el. m. adv.: er Dommer, beklæder en Dommers Post el. Embede; - hi homines ··· ex Cal. Jan. non judicabunt, Cic. Verr. Act. 1, 10; qui judicant, ibd. 2, 12, (i. e. judices); judex severus in judicando, (som Dommer), id. Manil. 13; - ogs. at dømme el. fælde en Dom; si recte et ordine judicaris, Cic. R. Am. 48; — not.: hvor der f. acc. staaer gen., (vid. Liv. 1, 26: judicare alicui perduellionis, ogs. id. 43, 16), - er acc. at supplere; s. nedenf.; — B) c. acc.: paadømmer el. paakiender, afgiør ved Dom el. Kiendelse; - itaque recuperatores contra istum rem minime dubiam prima actione judicarunt, Cic. Flacc. 20; in rebus judicandis spectatus et cognitus, id. Verr. Act. 1, 10; - ogs. m. acc. c. inf.: judicare, deberi viro dotem, id. Caecin. 25; - „poet." ogs. ∾ judicium, vid. id. Div. 1, 50; — bb) „bes." ogs.; a) dømmer skyldig, domfælder; - ut judicetur, qui ··· incenderit, Cic. N. D. 3, 30; ∾ alicui perduellionem, Liv. 43, 16, (dømme el. anklage som skyldig deri); dog staaer i dette Forhold Brøden el. Straffen oftere in gen., s. ovenf.; cf. Liv. 26, 3: ∾ alicui capitis vel pecuniae; — b) df. ogs. i Statssproget: ∾ aliquem hostem: dømme nogen el. offenligen at erklære nogen for Fiende, Nep. Con. 4; ligel. ∾ aliquem exsulem, (til Landflygtighed), id. Hann. 7; df. pass.: ut ··· judicaretur ··· hostis Antonius, Cic. Phil. 3, 6; cf. Nep. Att. 9; — cc) hertil hører endnu partic. judicatus, 3; a) om Personer: dømt el. domfældet; - centurionem, pecuniae judicatum, quum duci vidisset, Liv. 6, 14; cf. ibd. 34, o. Cic. d. Or. 2, 63; — b) om Ting: paadømt el. paakiendt, afgiort ved en Dom; - causa judicata atque damnata, Cic. Rab. Post. 4; re judicata stari, (at den fældede Dom blev gieldende el. uforandret), id. Flacc. 21; cf. id. Verr. 2, 48, o. id. Phil. 11, 5; — c) df. absol., judicatum, i, n.: den paadømte Sag; ogs. det Idømte; ogs. den fældede Dom; - si judicatum negaret, Cic. Flacc. 21, (naar han ikke efterkom Dommen); men ibd. 20: quum judicatum non faceret, (ikke betalte det Idømte); cf. id. Quint. 8; - rarum aliquod judicatum afferre, (sieldent Præjudicat), id. Inv. 1, 44; — II) „overf." el. udenf. Retssproget; A) absol. el. uden acc.: at fælde en afgiørende Dom derover; - disserere malui, quam judicare, Cic.; de itinere ipsos mox judicaturos, Caes. B. G. 1, 40; quum contra, ac Dejotarus sensit, victoria judicarit, Cic. Phil. 11, 13; — B) c. acc.; 1) „alm.": dømmer derom, bedømmer; - quid de me judicet heres, Hor. Ep. 2, 2, 192; ∾ aliquem ex ingeniis aliorum, (bedømme derefter); vid. Ter. Eun. 1, 2, 118; non enim numero haec judicantur, sed pondere, Cic. Off. 2, 22; cf. Nep. praef.; - df. absol.: judicato (abl. som adv.) ita existimare, (efter moden Overlæg), Gell. 14, 1; — 2) df. „bes."; a) troer, mener, antager; - quod ego ··· jam antea judicaram, Cic. Fam. 3, 4; cf. id. d. Or. 2, 28; - ogs. seer el. indseer; hvf. pass. impers.: ut judicari possit, plus etc., Nep. Att. 5; — b) beslutter; quum ab eorum consiliis abesse judicasti, Caes. ap. Cic. Att. 10, p. 8; df. pass. impers.: mihi judicatum est, deponere illam personam, id. Fam. 7, 33; — c) ligesom yttrer el. røber min Dom; df. erklærer el. tilkiendegiver; - ipse judicavit, quam esset beatus, Cic. Tusc. 5, 20; cf. id. d. Senect. 21; — not.: judicassit, f. judicaverit, Cic. Leg. 3, 3.

jŭgābĭlis, e, [jugo]: som lader sig sammenføie, Macrob. — jŭgālis, e, [jugum]; I) „egenl.": som kan føies til Aaget el. spændes deri, jumenta, Curt. 10, 9; - df. absol.: jugales, (sc. equi), Virg. Aen. 7, 280, Sil.; — B) df. ifølge etslags Lighed; a) tela jugalis, (jog.), Cato, (ogs. tela plana), den liggende el. horizontale Væv, (opp. tela recta el. pendula); — b) os jugale, Cels. 8, 1, ligesom Aagbenet, strækker sig ovenfor Diet imod Tindingen; — II) „poet. overf.": ægteskabelig, vinculum, Virg. Aen. 4, 16, lectus, ibd. 469, anni, (som tilbringes i Ægteskab), Martial.; cf. Catull. 64, 303; men Virg. Aen. 7, 320: ignes jugales, (Paris's Ægteskab, som Fakkelen til Trojas Brand).

jugamento, jugamentum: s. und. jugumento, etc. — jŭgārĭus, i, m., [jugum], sc. servus: som røgter Oxnene, Colum.; — not.: Vicus Jugarius, Gade i Rom, hvor Juno Juga (Ægteskabsgudinden) havde et Altar, Liv. 35, 21. — *Jŭgātĭnus, i, m., sc. deus: Ægteskabsguden, Augustin.; — jŭgātĭo, onis, f.; I) Binden el. at binde til Aaget; df. navnl. Vinrankens Opbindning til Aaget (el. til de aagformede Tværlægter); - jugationis species duae, etc., Varr. R. R. 1, 8; cf. Cic. d. Senect. 15; — II) (a jugo boum), ligesom jugerum: et vist Stykke Agerland, en Jordlod, Cod. Just.; o. — jŭgātor, oris, m., boum: som spænder Oxnene i Aaget, Arnob.; — [jugo]. — jŭgātus, 3: partic. o. adj. af jugo.

jūge, adv. af jugis, o. Biform af jugiter: uafbrudt, durare, Prudent. — *jūgĕrālis, e: hørende til en Jordlod (jugerum), tabula, Pallad.; — jūgĕrātim, adv., (efter el. for hver Tønde Land el. jugerum), Colum.; o. — jūgĕrātĭo, onis, f.; I) Inddeling efter jugera, Frontin.; — II) = jugatio nr. II, Cod. Theod.; — [flgd.].

jūgĕrum, i, ogs. eris, n., [rimel. af jugum, altf. oprdl.: en Dags Pløieland): en Jordlod af 240 Fod i Længden, 120 Fod i Bredden, el. af 28,800 Ovadratfod; germ. Juchert, ogs. Morgen Landes; - medimnum ex jugere decumano dari etc., Cic. Verr. 3, 47; Ut multam innumero jugere pascat ovem, Tibull. 2, 6, 24; partes (facere) nescio quotenorum jugerum, Cic. Att. 12, 33; cf. Juvenal. 9, 60.

jūgiflŭus, 3, [jugis, fluo]: altid flydende, Paul. Nol. — †jūgis, e, [rimel. besl. m. jungo], ligesom perennis: vedvarende, bestandig, navnl. om Vand el. med Hensyn derpaa; - ex puteis jugibus (som altid have Vand) aquam calidam trahi, Cic. N. D. 2, 10;

ligel. jugis fons, (levende Kilde), Hor. Sat. 2, 6, 2; cf. Sall. Jug. 94; — II) bf. „overf.": is mihi thesaurus jugis in nostra domo, Plaut. Pseud. 1, 1, 82; jugi concordia (vivere), Gell. 12, 8; - men juge auspicium, rimel.: Varsel af et Spand Oxen, Cic. Div. 2, 36; cf. Serv. ad Virg. Aen. 3, 537; bf. — jūgĭtas, atis, f.: Vedvaren el. Vedbliven, lacrimarum, Marc. Emp.; o. — jūgĭter, adv.: bestandigen, uafbrudt, Appul.; - ogf. strar, uden Ophold, Auson.

juglans, dis, f., [a Jove et glande appellata, Varr.]: Valnødden; juglandium putamina, Cic.; ogf. nux juglans, Plin.; — II) Valnøddetræet; hvf. juglandium umbra gravis et noxia, id. 17, 18.

1. jŭgo, avi, atum, 1, v. a., [jugum]; I) „egentl.": binder til Aaget; ogf. „alm.": binder dertil; - ∾ vineam, Colum., f. und. jugatio; ∾ furcas vel palas perticis, Colum.; — II) „fig."; A) „poet. overf.": forbinder ved Ægteskab, aliquam alicui, Virg. Aen. 1, 349; ogf. ∾ Thesea Thetidi, Catull. 64, 21; — B) „ment.": forener el. forbinder; omnes inter se nexae et jugatae (virtutes), Cic. Tusc. 3, 8; — b) bf. i Grammatiken: verba jugata, Quintil. 5, 10, 95, o. id. 6, 3, 96, (i. e. conjugata: forbundne, nedstammende fra hinanden, som justus, juste). — 2. jūgo, ĕre, v. n., efter Varr. ap. Non.: Glentens Naturlyd. — jŭgōsus, 3, [jugum]: biergig; ∾ siluae, Ovid. Am. 1, 1, 9, o. id. Her. 4, 85.

Jŭgŭla, ae, fædv. Jŭgŭlae, arum, f., [jugulus]: fire Stierner i Orions Bælte, vid. Varr. L. L. 7, 3; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 119.

*jŭgŭlātio, onis, f.: Myrderi, Nedsabling, oppidanorum, Auct. B. Afr. 16; o. — jŭgŭlātor, oris, m.: en Morder, Salvian.; af — jŭgŭlo, avi, atum, 1, v. a., [jugulum]; I) „egentl.": overskærer Halsen; bf. slagter, suem, Cic.; cf. Virg. Aen. 11, 198; - bf. „alm.": myrder el. ombringer, aliquem, Nep. Ep. 12; ∾ cives optimos, Cic. Phil. 3, 2; ogf. ∾ se fame, Plaut.; quartana (febris) neminem jugulat, (er aldrig dræbende), Cels.; — II) „overf.": fælder, fordærver, beskæmmer; - jugulari sua confessione, (fældes derved), Cic. Verr. 2, 64; bf. comisk: jugularas hominem (sc. dictis), Ter. Eun. 3, 2, 27; men causa toties jugulata, (aldeles tabt), Anton. ap. Cic. Phil. 13, 18; - „alleg." er Ter. Ad. 5, 8, 35: suo sibi gladio hunc jugulo, (vender hans Vaaben imod ham selv); men Cic. Att. 1, 16, ordsprogsvis: illum plumbeo gladio jugulatum iri, (at han let vilde fældes); - endel. „poet.": ∾ Falernum, (fordærve ved Tilsætning af Vand), Martial. 1, 19; ∾ curas, (fordrive dem), id. 8, 51.

jŭgŭlum, i, n., ogf. jŭgŭlus, i, m., [jungo]; oprdl.: det forbindende Led; bf. fædv., ligesom clavicula: Nøglebenet, (der forbinder Brystet med Skuldrene); - ∾ dextrum, sinistrum, Cels.; uni homini juguli, humeri; ceteris armi, Plin. 11, 98; — B) „bef." ogf.; a) Fordybningen ovenfor Nøglebenet ved Struben; - jugula concava, Cic. Fat. 5; — b) bf. fædv. Struben selv; - jugulum alicui dare el. offerre, (udsætte sig for nogens Morderdolke); vid. Cic. Mil. 11, o. id. Att. 1, 16; cf. jugulo porrecto, Hor. Sat. 1, 3, 89; - jugulum resolvere, Ovid., perfodere, Tac.; ferrum jugulo condere, Ovid., mergere, Senec.; cf. Cic. Phil. 14, 9; — II) „overf." o. „alleg." om en Sagfører: jugulum petere, (gaae løs paa Hovedpunktet), Quintil. 8, 6, 51; cf. Plin. Ep. 1, 20: jugulum video (sc. causae).

jŭgum, i, n., [jungo]; I) „egentl.": det Aag el. krumme Tværtræ om Lastdyrenes Hals, hvormed disse spændes sammen; - imponere juga (bobus), Cic. N. D. 2, 60; bos juga detractans, Virg.; solvere juga tauris, id., demere, Hor.; men „poet." om Heste: frena jugo concordia ferre, Virg. Aen. 3, 541; ligel. colla jugo eripere, Ovid. Met. 2, 318; men ∾ asinarium, Cato; cf. Phaedr. 3, 6; ligel. leones jugo subdere, Plin.; men collo tigres juga trahentes, Hor. Od. 3, 3, 14; — B) „bef." ifølge etslags Lighed; 1) Tværtræ, der forbinder de opreiste Vinpæle, for dertil at opbinde Vinrankerne; hvorom vineam (i. e. vites) sub jugum mittere, Colum., ad jugum perducere, Plin.; — b) bf. ogf. den aagformede Ramme, hvorunder man lod den overvundne Fiende gaae, beskrives Liv. 3, 28: tribus hastis jugum fit, etc.; sub jugo mittere, ibd.; oftere: sub jugum mittere, id.; cf. id. 1, 26, o. Cic. Off. 3, 30; — 2) Vægtbiælken el. det Tværtræ paa Vægten, ved hvis Ender Vægtskaalerne ere befæstede; — bf. ogf. a) ligesom libra: Stiernebilledet Vægten; in Jugo quum esset luna, Cic. D. 2, 47; — b) ogf. paa Vognen: Aaget el. det Tværtræ, hvori Vognstangen fæstes; - cuspides ab jugo circa temonem ... exstantes, Liv. 37, 41; - ogf. ∾ plaustri, Justin.; cf. Virg. Aen. 12, 374; — c) ogf. Væverbommen; tela jugo vincta, Ovid. Met. 6, 55; — d) ligel. en Rorbænk; per juga longa sedebant, Virg. Aen. 6, 411; — e) endel. Skuldertræ el. Skulderaag; ut jugum continet scirpiculos, Varr. R. R. 2, 2; — 3) den øverste Tværlinie, der ligesom forbinder Siderne el. Skraaningerne af et Bierg el. Field, altf.: Fieldryg el. Aas; ogf. Rygningen el. det Øverste af en Høi el. Bakke; - Dum juga montis aper etc., Virg. Ecl. 5, 76; ut ex Apennino (jugo) etc., Cic. d. Or. 3, 18; jugum Alpium, vid. Liv. 21, 35; per Isthmi jugum, id. 42, 16; cf. Caes. B. G. 7, 36; ogf. absol.: summum jugum nacti, ibd. 67; Quo seges in campo, quo viret uva jugo, Prop. 2, 25, 78; — not.: jugum boum, (til Pløining), Plin., f. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf.": det Sammenføiede; bf. 1) ∾ boum: et Spand Oxen; men ogf. m. underforst. boum; - uti minus multis jugis ararent, si qui etc., Cic. Verr. 3, 54; - ogf. et Spand Heste el. de forspændte Heste, Virg. Aen. 5, 146, o. ibd. 6, 803; bf. ogf. den forspændte Vogn, ibd. 10, 594; — 2) bf. ogf.; a) en Dags Ploieland, el. det Stykke Mark, som paa en Dag ploies med et Par Oxen; - jugum ... quod ab uno jugo boum in die exarari posset, Plin. 18, 3; cf. Varr. R. R. 1, 10; — b) to af et Slags, et Par; jugum aquilarum, Plin.; cf. Cic. Phil. 11, 2; — B) „alleg." o. „ment.": Aag, Tvang, Afhængighed; - cujus e cervicibus jugum servile dejecerat, Cic. Phil. 1, 2; jugum exuere, Tac. Agr. 31, excutere, Plin. Pan. 11: at afkaste Aaget; - bf. „poet.": eripe turpi Colla jugo, (afryst din Svaghed), Hor. Sat. 2, 7, 91; men Juvenal. 13, 31: Nec jactare jugum, (ikke at vride sig under Aaget); men Hor. Od. 1, 35, 26: amici Ferre jugum pariter dolosi, (der svige i Nødens Time); ogf. om Ægtestandens Aag, ibd. 2, 5, in.; cf. id. ibd. 3, 8, 18; - pari jugo niti, (med lige Anstrængelse), Plin. Ep. 1, 9.

jŭgūmento, (jugam.), are, v. a.: forbinder paatværs el. med Tværtræer, parietes, Vitruv. 2, 1; af — jŭgūmentum, (jugam.), i, n., [jugo]: Sammenføining el. Forbindelse; bf. Tværbiælke el. Tværtræ el. Dørtærskel, Cato.

Jŭgurtha, ae, f.: Konge i Numidien; - om hans Krig med Romerne vid. Sallustii Bellum Jugurthinum; — B) bf. Jŭgurthīnus, 3: jugurthinsk, bellum, f. ovenf.; men ∾ conjuratio, Cic. N. D. 3, 30, (det Medhold, han i Rom vandt ved Bestikkelser; vid. Sall. Jug. 13). — jŭgus, 3, [best. m. jugo o. jugum], ligesom conjunctus: hørende sammen; sex juga vasa, Cato, Varr.; — not.: Juno Juga, (i. e. dea matrimonii), Fest.

Jūlēus, (-aeus), 3: hørende til gens Julia, (fædv. „poet." om Cæsar og Augustus); - Actia Juleae pelagus monumenta carinae, Propert. 4, 6, 17; men

Tempus Juleis cras est natale Calendis, Ovid. Fast. 6, 797; ligel. ∾ mons, (i. e. Albanus m.), Martial. 13, 109. — Jūliăcum, i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Jülich), Ammian. — 1. Jūliānus, 3, o. Juliani, orum: f. und. Julius. — 2. Jūliānus, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf mærkes tvende romerske Keisere, neml. Didius Julianus Augustus, o. Julianus Augustus Apostata; vid. Spartian., Ammian., Eutrop. — Juliensis, e: f. und. Julius. — jūlis, idis, f.: etslags Stenfisk, Plin. 32, 31.

Jūlius, Jūlia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes; 1) C. Julius Caesar (dictator), hvis Commentarii de bello Gallico o. de bello civili fortælle de af ham førte Krige; cf. Suetonii Julius Caesar; — 2) hans Søstersøn og adopterede Søn Octavius, der efter ham heder C. Julius Caesar (Octavianus), sild. sædv. Augustus, vid. Svetonii Augustus; — 3) L. Julius Caesar, f. nedenf.; — B) hertil mærkes; 1) Julius, 3: julisk, lex, af Dictatoren Cæsar; vid. Cic. Phil. 1, 9; - af Augustus, vid. Suet. Aug. 34, hvorom ogs. edicta Julia, Hor. Od. 4, 14, 22; - ogs. af L. Jul. Cæsar: de civitate sociis Latinis et Italis danda; vid. Cic. Balb. 8; — bb) efter Dictatoren Caesar benævnes ogs.; a) sidus Julium, Hor. Od. 1, 12, 47, (d. e. den Comet, som viste sig efter hans Død, og som blev hentydet paa hans Forgudelse); — b) mensis Julius, ogs. absol. Julius, Mart. 10, 62, der tidligere hed Quintilis; vid. Suet. Caes. 76; df. Cal. Juliae, (den 1ste Julii), Martial. 12, 32; — c) efter ham benævntes rimel. ogs. basilica Julia, hvori causae centumvirales behandledes, Quintil. 12, 5, 6, o. Plin. Ep. 5, 21; — cc) efter K. Augustus benævnes: edicta Julia, f. ovenf.; ligel. portus Julius, Suet. Aug. 16, hvorom ogs. Virg. Ge. 2, 163: ∾ unda, (i. e. sinus Bajanus); — 2) Jūliānus, 3: hidrørende fra Dictatoren Cæsar, vectigalia, vid. Anton. ap. Cic. Phil. 13, 15; - ogs. absol.: Juliani, (sc. milites), Suet. Caes. 75; — not.: Jūliensis, e; hvs. subst. Julienses, ium, m., hos Plin.: Indbyggerne af flere Byer med Tilnavnet Julia el. Julium. — Julus, i: f. und. Iulus.

jūmentārius, 3: hørende til Lastdyr, mola, (til at trække deraf), Dig.; af — jūmentum, i, n., [ctr. af jugumentum af jungo]: Forspandsdyr el. Lastdyr; - ∾ oneraria, Liv., sarcinaria, Caes.; ogs. til at køre med, Nep. Timol. 5, o. Cic. Tusc. 1, 47; ogs. om Rytterheste, Nep. Eum. 5; ogs. om Oxen, id. Hann. 5; - dog modsættes i Retssproget boves o. jumenta; jumentis legatis, boves non continentur, Dig.; — not.: i det ældre Retssprog ogs.: den forspændte Vogn, Gell. 20, 1, (e XII Tabb.).

*juncētum, i, n.: et med Siv el. Rør bevoxet Sted, Varr.; — junceus, 3: af Siv el. Rør, vincula, Ovid., sporta, Colum., cratis, Plin., fusus, id.; — II) som ligner Siv el. Rør; herba caule junceo, Plin.; — b) comisk er Ter. Eun. 2, 3, 24: reddunt ··· junceas, (smalle som Siv); men Plaut. Stich. 4, 2, 56: ∾ potione onerare sibi gulam, (qvæle sig med en Sivstrikke); — juncinus, 3: af Siv el. Rør, oleum, Plin. 15, 7; o. — juncōsus, 3: fuld af Siv el. Rør, ager, Plin., litora, Ovid.; — [juncus].

*junctim, adv.: tilsammen, ved Siden af hinanden, collocare apud mensam, Gell. 12, 8; - ogs. sammenhængende (i Tiden), uafbrudt, efter hinanden; duos primos (consulatus) junctim (gessit), Suet. Claud. 14; — junctio, onis, f.: Forbindelse, Forening; junctione aliqua (teneri), Cic. Tusc. 2, 29; o. — junctor, oris, m.: som spænder for, Dig.; — [jungo].

junctūra, ae, f., [jungo]; I) „egenl.": Sammenføining; - hoc genus juncturae (boum: denne Forspændingsmaade), Colum.; men laterum juncturas, vid. Virg. Aen. 12, 273; ∾ genuum, Ovid.; cf. id. Met. 12, 288; men latente junctura, vid. Plin. 13, 29; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ generis, Slægtskabsforbindelse, Ovid. Her. 4, 135; — B) „ment.": ∾ verborum, (Ordforbindelsen), vid. Hor. A. P. 47 o. 242; junctura est in verbis, incisis, membris, periodis, Quintil. 9, 4, 32. — 1. junctus, 3: partic. o. adj. af jungo. — 2. junctus, us, m., [jungo]: = junctio, Varr.

juncus, i, m., σχοῖνος: Siv el. Rør; vid. Plin. 21, 69 flgd.; juncique palustres, Ovid.; cf. Virg. Ecl. 1, 49; contorti stamina junci, (flettet Rørkurv), Colum.; cf. Tibull. 2, 3, 15; — II) „overf.": enhver vidieagtig Gren; vid. Plin. 26, 46.

jungo, nxi, nctum, 3, v. a., [at sammenl. m. Grækernes ζεύγω, sædv. ζευγνύω el. ζεύγνυμι, ligesom jugum m. ζυγόν]; I) „egenl."; A) „alm.": sammenføier el. sammenknytter, forbinder el. forener; - ∾ tigna bina inter se, (med hinanden), Caes.; ∾ homines inter se domiciliis, Cic.; cf. id. N. D. 2, 45: corpora inter se juncta; - men ogs. er inter se undert. alene at underforstaae; saal. Hor. Sat. 1, 3, 54; - ogs. ofte m. cum, der dog undert. falder ud foran abl.; ogs. staaer dat. undert. f. cum m. abl.; ogs. kan cum el. dat. ombyttes m. ad; - pacem cum Aenea ··· junxisse, Liv. 1, 1; cf. Cic. Dejot. 9, o. id. Brut. 97; ligel. ∾ aliquam secum matrimonio, Liv., el. in matrimonio, Curt.; - improbitas ··· scelere juncta, Cic. d. Or. 2, 58; cf. id. Brut. 44; - dextrae jungere dextras, Virg. Aen. 1, 408; armaque armis jungunt, Liv. 23, 27; cf. Hor. Od. 1, 4, 6; men ∾ socia arma alicui, Liv. 1, 2, (giøre Forbund med nogen); - curru (f. currui) jungere equos, Virg. Aen. 7, 724; men jungentur gryphes equis, id. Ecl. 8, 27, (skulle spændes sammen dermed); ogs. ∾ equos ad currum, Plin.; ogs. absol., ∾ equos, (spænde for), Virg. Ge. 3, 114; cf. id. ibd. 169; — B) „bes." ogs.; a) ∾ equos curru (f. currui), el. ad currum, f. ovenf.; men quatuor ··· jungere equos, (firspænde, bruge Firspand), Virg. Ge. 3, 114; men id. Aen. 12, 735: quum ··· junctos Conscendebat equos, (i. e. currum junctis equis tractum); men rheda equis juncta, (forspændt), Cic.; hvs. absol.: juncta vehicula, Liv. 42, 65; men carris junctis, Caes. B. C. 1, 54; (som ere bundne til hinanden); cf. navibus junctis, ibd. 61; — b) jungere ponte Ticinum, (slaae Bro derover), Liv. 21, 45; ogs. absol.: Hellesponto juncto, Cic. Fin. 2, 34; ogs. juncto ponte milites transmittere, Tac. Ann. 1, 49; - men „poet.": saltu jungere fossas, (springe derover), Stat.; men Plin. Pan. 12: quum Danubius ripas gelu jungit; — II) „fig."; A) ∾ se ad aliquem, (forbinde sig dermed), Cic. R. Am. 47; cf. id. Fin. 5, 14; - f. abl. modi, som sanguine junctus, (ved Slægtskab), Ovid. Fast. 2, 788, (cf. Liv. 26, 24: foedere jungi alicui), findes ogs. ab; - materno a sanguine junctus, Ovid. Met. 2, 368; - men alene „poet." findes jungere, f. jungere se el. jungi, Virg. Aen. 10, 240; - juncta facere, f. jungere, at forbinde, Cic. Fin. 2, 6; — b) hyppigere staaer ogs. jungere absol. c. acc., f. ovenf.; hertil høre endnu Udtrykkene: ∾ oscula, (at kysses), Ovid., Petron.; jungi amore, (elske hinanden), Tibull.; ∾ gradus, (at gaae sammen), Sil.; ∾ ostia, (lukke Døren), Juven.; cf. junctae fenestrae, Hor. Od. 1, 25, in.; men ∾ vulnera, (helbrede el. læge dem), Stat.; ∾ taedas, (gifte sig), id.; — B) ∾ verba (sammensætte) aut ex duobus Latinis integris, ut superfui, aut etc., vid. Quintil. 1, 5, 68; men id. 9, 4, 13, heder ∾ verba: at anvise dem deres Plads i Talen; ligel. verba juncta, (i. e. composita), Cic. Part. or. 15; men oratio juncta, id. d. Or. 3, 43, (velbygget, harmonisk); - „poet." ogs. at udtale; junget vix tria verba miser, Martial. 6, 54; — 2) vedbliver el. fortsætter uafbrudt el. uden Mellemrum;

– difficilius est, laborem repetere, quam jungere, Plin. Ep. 4, 9; cf. Justin. 12, 13; ∾ fundos, (sammenkiøbe hele Strækninger), Petron.; cf. Lucan. 1, 167; men junctis quinque diebus, Ovid. Fast. 3, 810; cf. Plin. Ep. 1, 9; — III) partic. junctus, 3, ogs. som adj., s. ovenf.; – ogs. compar., causa ··· cum exitu junctior, Cic. Fat. 16; cf. Ovid. Pont. 1, 4, 31; ogs. superl., ∾ pectora, id.; cf. id. Met. 5, 60; ligel. principum ··· adversa ad junctissimos pertinent, Tac. Hist. 4, 52.

Jūniānus, 3, s. und. 1.Junius. — jūnĭcŭlus, i, m.: etslags gammel Vinranke, vid. Plin. 17, 35. — jūnĭor, s. und. juvenis. — jūnĭpĕrus, i, f.: Enebærbusken, Plin. 16, 25, Virg. Ecl. 7, 53, o. id. ibd. 10, 76.

1.Jūnĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) L. Junius Brutus, Kongernes Fordriver, og Roms første Consul; – vid. Liv. 1, 50 flgd., o. id. 2, 1 flgd.; — 2) M. Junius Brutus, der af Cæsars Fortrolige blev hans Morder; – vid. Suet. Caes. 80, o. Vell. 2, 56, (ogs. Cic. Epp. ad Brutum); — B) df. 1) Jūnĭus, 3, lex, (der er given af en Junius); – vid. Cic. Off. 3, 11; — 2) Jūnĭānus, 3, judicium, Cic. Cluent. 1, (hvori en Junius var quaesitor). — 2.Jūnĭus, i, m., ogs. mensis Junius: Aarets fjette Maaned; – vid. Cic. Att. 6, 2; — B) df. adj. Jūnĭus, 3, Calendae, Colum.; — not.: efter Ovid. Fast. 6, 26, benævnt efter Gudinden Juno; men a junoribus, ibd. 88, el. af Foreningen med Sabinerne, (altſ. beſl. m. jungo), ibd. 96. — jūnix, icis, f., [ctr. f. juvenis]: Qvie el. Ungnød, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 33, Pers. 2, 47.

Jūno, ōnis, f., [efter Cic. N. D. 2, 26: a juvando; efter andre f. Jovino, i. e. Ζηνώ, som fem. til Ζήν el. Ζάν]: Juno, Grækernes Ἥρη, Romernes ypperste Gudinde, Datter af Saturnus ved Ops, Søster og Gemalinde af Juppiter, ved hvem hun er Moder til Vulcanus; ogs. Hebe og Mars ere hendes Børn; – forresten er Høihed el. Majestæt og stolt Heftighed iblandt de hende af Digterne laante Træk; vid. Virg. Aen. 1, 15 o. 36, ogs. Ovid. Fast. 6, 285; – iblandt hendes Epitheter ere: Argia, Samia, etc., (efter de Steder, hvor hun fortrinligen dyrkedes); ligel. Sospita, Regina, etc., (af hendes Egenskaber); – aër autem interjectus inter mare et coelum Junonis nomine consecratur, etc., vid. Cic. N. D. 2, 26; – urbs Junonis, Ovid. Her. 14, 28: Byen Argos, hvor Juno fortrinligen dyrkedes; – Junonis sacra ferre, (gaae ligesom i Procession), Hor. Sat. 1, 3, 11; – stella Junonis kaldes af nogle Planeten Venus, Plin. 2, 6, (ogs. stella Junonia, Appul.); — bb) hertil mærkes; a) Juno, ligesom dea: enhver Gudinde; – saal. Juno inferna, Virg., infera, Stat., profunda, Claudian., Averna, Ovid., (i. e. Proserpina); – rimel. er ogs. at hidføre: Juno Lucina, (i. e. dea parturientium); ligel. Juno pronuba el. jugalis, (Ægteskabets Gudinde); s. und. Lucina, pronuba, jugalis; — b) Juno heder ogs. Qvindernes Skytsaand, ligesom Genius er Mændenes; – vid. Plin. 3, 5: quum singuli quoque ex semet ipsis totidem deos faciant, Junones Geniosque adoptando sibi; heder ogs. Juno natalis, Tibull. 4, 6, in.; ogs. sværge Qvinderne ved denne deres Juno, Petron.; — c) comisk el. m. Lune staaer Juno for den strænge Hustru, Plaut. Casin. 2, 3, 14: – Eja mea Juno! non decet te esse tam tristem tuo Jovi; — B) df. 1) Jūnōnālis, e: = flgd., tempus, Ovid. Fast. 6, 63, (i. e. mensis Junius, som neml. Juno hellig; cf. ibd. 26); — 2) Jūnōnĭus, 3: benævnt efter Gudinden Juno, custos, Ovid. Met. 1, 678, (i. e. Argus); ∾ mensis, Ovid. Fast. 6, 61, (i. e. mensis Junius), s. und. frgd.; ∾ Hebe, (som Juno's Datter), Val. Fl.; men ∾ Iris, Ovid. Met. 14, 85, (som Juno's Sendebud); ∾ ales, Ovid. Am. 2, 6, 55, (i. e. pavo); men ∾ hospitia, Virg. Aen. 1, 671, (i. e. Carthago, hvor hun fortrinligen dyrkedes); s. ogs. und. Samos; ∾ anguis, Sil. 6, 184, (som hun satte over Hesperidernes Have); endel. ∾ stella, s. Venus, s. und. Juno.

Jūnōnālis, e, s. und. frgd., nr. B, 1. — Jūnōnĭcŏla, ae, m., [Juno, colo]: som dyrker Gudinden Juno, Falisci, Ovid. Fast. 6, 49. — Jūnōnĭgĕna, ae, m., [Juno, gigno]: Søn af Juno, Ovid. Met. 4, 173, (i. e. Vulcanus). — Junonius, 3, s. und. Juno, nr. B. 2.

Juppĭter, (Jūpiter), gen. Jŏvis, m., [skal være f. Jovis pater el. Ζεὺς πατήρ, men efter Doederl. f. Diespiter, efter Cic. f. juvans pater]: Juppiter, Grækernes Ζεύς, Romernes ypperste Gud, Søn af Saturnus ved Ops, Broder og Gemal af Juno, Broder af Neptunus og Pluto; – ∾ optimus maximus, vid. Cic. N. D. 2, 25; – jurare Jovem lapidem, Cic. Fam. 7, 12, Gell. 1, 21; efter Fest. s. v. Lapidem: holdende paa en Steen at sværge: si sciens fallo, tum me Diespiter ··· bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem; – Jovis ales, Ovid., satelles, Cic. (ex Aeschylo), (i. e. aquila); – aethera esse eum, quem homines Jovem appellarent, vid. Cic. N. D. 1, 15; cf. Enn. ibd. 2, 25; men „poet.“: ferunt ··· ignemque Jovemque In Danaas classes, Ovid. Met. 13, 91, (i. e. Jovem faventem el. Jovis auxilium); men id. ibd. 384, om Ajax: qui ferrum ignemque Jovemque Sustinuit toties, (i. e. Jovem aversum el. iram Jovis); – iblandt Gudens Epitheter ere: salutaris, hospitalis, stator, custos, etc.; — II) Juppiter staaer ogs. ofte; A) „alm.“ f. deus; – ∾ Stygius, Ovid., Virg., Senec., (i. e. Pluto); ∾ indiges (Nationalgud), heder Aeneas, Liv. 1, 2; — B) „poet.“ ogs. f. Luften (s. ovenf.); – sub Jove durare, (under aaben Himmel, i fri Luft), Ovid.; ligel. ∾ frigidus, Hor.; ∾ malus, (tyk el. usund Luft), id.; ligel. metuendus Juppiter uvis, Virg. Ge. 2, 419, (i. e. coelum pluvium); ligel. ∾ uvidus, id., vernus, Juvenal., hibernus, Stat.; — C) om Planeten Juppiter s. Cic. N. D. 2, 20; — not.: nomin. Jovis, vid. s. 1.; s. ogs. Jovis pater ovenf.

Jūra, ae, m.: Grændsebjerg imellem Gallien og Helvetien; – vid. Caes. B. G. 1, 2: monte Jura altissimo etc. — *jūrāmentum, i, n., efterel. f. jusjurandum: en Eed, Ammian., Cod. Just.; — jūrandum, i, n., forel. f. jusjurandum: en Eed; – ubi jurando tuo satis sit subsidii, Plaut. Cist. 2, 1, 26; o. — jūrātĭo, onis, f.: Sværgen el. at sværge; – ∾ jurationis verba, (Eedsformular), Macrob.; — [juro]. — jurāto, abl. som adv., s. und. juro. — jūrātor, ōris, m., [juro]; I) „alm.“: som sværger, Macrob. 5, 19; — II) „bes.“: edsvoren; om Censor, Plaut. Trin. 4, 2, 30; ogs. edsvoren Dommer, id. Poen. prol. 58; — b) edsvorent Vidne, Symmach.; df. — jūrātōrĭus, 3: bunden ved Eed, edelig, cautio, Digest. — juratus, 3, s. und. jurgo.

jūrĕconsultus, 3: s. und. jurisconsultus. — jūrĕjūro, are, v. n., [2.jus]: sværger; – praetores ambo in eadem verba jurejurarunt, Liv. 41, 15. — jūrĕpĕrĭtus, 3, s. und. jurisperitus. — jūrĕus, 3, [1.jus]: fuld af Sauce; – jurea (sc. placenta), Plaut. Pers. 1, 3, 17.

*jurgātōrĭus, 3: trættende, skændende, sonus, Ammian.; o. — jurgātrix, īcis, f.: som trættes el. skændes, Hieronym.; — [jurgo]. — jurgĭōsus, 3: som idelig trættes, trættekjær, Xanthippe, Gell. 1, 17; ∾ facundia, id. 19, 9; af — jurgĭum, i, n., [jurgo]: Trætte, Ordstrid; – ex inimicitiis jurgia, maledicta, etc., Cic. Lael. 21; in jurgio respondere, id.; jurgio lacessere aliquem, Tac.; jurgia jactare, Virg., nectere cum aliquo, Ovid.; ∾ acre, Tac.

jurgo, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), [ctr. f. jure ago, Varro]: at føre en Ordstrid, at skændes, at trættes, odl.; – quid jurgabit tecum? Ter. Andr. 2, 3, 15;

ne ··· saevus Jurgares ··· quod etc., Hor. Ep. 2, 2, 21; cf. Liv. 8, 33; haec simul jurgans, querens, etc.; – ogſ. pass.: jure ··· Trausius istis Jurgatur verbis, (irettesættes, hører ilde), Hor. Sat. 2, 2, 99.

*jūrĭdĭcĭālis, e: retlig, hørende til Retten, constitutio el. quaestio, auct. ad Her. 1, 14, o. Cic. Top. 24; o. — jūrĭdĭcina, ae, f., Biform af jurisdictio: Dommerembedet el. Præturen, Tertull.; af — jūrĭdĭcus, 3, [2.jus, 2.dico]: hørende til Rettens Forvaltning; – juridici conventus (Baeticae) quatuor, (fire Thingsteder, hvor neml. Retten holdes), Gaditanus, etc., Plin. 1, 3; — II) df. subst., jūrĭdĭcus, i, m.: Dommer, Senec. Herc. Fur.; navnl. ogſ. Overdommeren i Ægypten, Digest.

jūrisconsultus, el. jurĕconsultus, i, m., ogſ. consultus juris el. jure: kyndig el. erfaren i Lov og Ret, en Retslærd, en Jurist; – vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. id. Mur. 11 flgd.; cf. Quintil. 5, 14, 3: jurisconsultorum summus circa proprietatem verborum labor.

jūrisdictio, el. juris dictio, onis, f.; I) „egenl.": Rettens Haandhævelse el. Forvaltning; – quoniam jurisdictionem confeceram, Cic. Fam. 2, 13; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; — II) „overf."; A) den dømmende Magt; – vid. Cic. Agr. 2, 36, o. Suet. Calig. 16; skrives ogſ. adskilt: haec causa jurisque dictio consuli decreta est, Liv. 41, 9; — B) Retssted el. Thingsted, Sted el. By, hvor Retten holdes, Plin. 5, 29. — jūrisŏnus, 3, [2.jus, sono]: som toner el. taler Lov og Ret, lingua, poëta in Anthol. Lat. 1, 515.

jūrispĕrītus, el. jurĕperitus, ogſ. juris el. jure peritus, i, m., ligesom jurisconsultus: som er kyndig el. erfaren i Lov og Ret; – juris et litterarum bene peritus, Cic. Brut. 21; – ogſ. som adj. in compar. o. superl., quis jure peritior? id. Cluent. 38; ut eloquentium jurisperitissimus Crassus, etc., vid. id. Brut. 39. — jūrisprūdentĭa, ae, f., el. juris prudentia, [2.jus]: Retsvidenskaben, Digest.

jūro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), o. juror, atus sum, v. depon., [2.jus]; I) juro; A) „alm.": sværger, aflægger en Ed; – qui si, aram tenens, juraret, Cic. Flacc. 36; men Caes. B. C. 3, 13: jurat, se eum non deserturum; – ∾ falsum, Cic. Off. 3, 29; opp. ∾ vere, id. Fam. 5, 2; – ∾ per Jovem, m. acc. c. inf., id. Acad. 2, 20; – ogſ. kan per være udfaldet; ∾ Jovem lapidem, id., (ſ. und. Juppiter); ∾ quaevis numina, Ovid., sidera, Virg.; hvſ. pass.: Dis juranda palus, (i. e. Styx), Ovid.; – ∾ in verba alicujus: sværge paa nogens Ord el. besværge dem, (idet man neml. eftersiger den foresagte Edsformular, hvorom ogſ. ∾ alio praeeunte, Plin. Pan. 64), vid. Liv. 28, 29, o. Caes. B. C. 1, 76; men „overf.": jurare in verba magistri, (tankeløst at efterſige, hvad man hører), Hor. Ep. 1, 1, 14; – nisi, in quae ipse concepisset verba, juraret, etc., (i. e. nisi in ea verba, quae etc.), Liv. 7, 5; ogſ. ∾ verba excusandae valetudini, (sværge efter den derved brugelige Formular), id. 6, 22; – fremdeles ∾ in nomen el. in verba principis, (tilsværge ham Troskab), Suet., Tac.; ∾ in litem, (besværge en Fordrings Rigtighed), Cic. R. Com. 1; ∾ in legem, id. Cluent. 33 o. 34, (besværge dens Efterlevelse); ligel. ∾ in foedus, Liv.; – ogſ. absol.: jurantia verba, (Edens Ord), Ovid. Her. 21, 143; — B) „beſ." ogſ.; a) „poet. overf.", jurare f. conjurare: at sammensværge sig, in facinus, Ovid. Met. 1, 242; men id. Her. 10, 117: In me jurarunt somnus ventusque fidesque; – forel. er jurarunt inter se, c. inf., Cato ap. Plin. 29, 7; — b) m. beſl. acc.; – ∾ jusjurandum verissimum: sværge en sandfærdig Ed, Cic. Fam. 5, 2; cf. ibd.: quod (jusjurandum) me vere jurasse etc.; df. jurandum: en Ed, Plaut. Cist. 2, 1, 26; ſ. ogſ. jusjurandum s. 1.; ligel. ∾ sacramentum in nomen alicujus, Petron., Lucan.; — c) m. Edens Object in acc.: sværger derpaa, forsikrer el. bekræfter med en Ed; – ∾ morbum, Cic. Att. 12, 13; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8: ∾ calumniam, (at afsværge, at sværge sig fri derfor); men Liv. 2, 45: idem ··· in se quisque jurat; – ogſ. ∾ alicui aliquid, vid. Sil. 3, 83; – ogſ. m. flgd. acc. c. inf.; vid. Caes. B. C. 3, 13 o. 87; ligel. Cic. Acad. 2, 20: jurarem ··· me ea sentire, quae etc.; – „poet." ogſ. m. nomin. c. inf.: Jurabo, et bis sex integer esse dies, Propert. 3, 4, 40; – ogſ. m. flgd. ut; vid. Liv. 22, 53; – ogſ. c. inf., Sil. 2, 352; – ogſ. pass.: quod juratum est, id servandum est, Cic. Off. 3, 29; cf. Sil. 11, 145: juratum bellum: den (Romerne) tilsvorne Krig; — d) som impers.: scis, tibi ubique jurari, Plin. Pan. 68; ligel. ne in sua acta juraretur, Suet. Tib. 26; — II) depon. jūror, atus sum, 1; – dog alene in perf. juratus sum: har svoret, o. in partic. juratus, 3; – Gr. non tu juratus mihi es? L. Juratus sum; et nunc jurabo, etc., Plaut. Rud. 5, 3, 16; – demonstrandum est judici, quid juratus sit, (hvad han har svoret), Cic.; ligel. in quam (legem) jurati sitis, id.; — III) partic. jurātus, 3; A) m. passiv Bem.; 1) der ved en Ed paakaldes som Vidne; – nec te jurata reducunt Numina, Ovid. Her. 2, 23; — 2) som er bunden ved Ed; – Regulus juratus missus est ad senatum, ut etc., Cic. Off. 3, 26; — B) act.: som har svoret, som har aflagt Ed derpaa; – quae juratus in maxima concione dixi, Cic. Sull. 11; men juratus, se etc., Liv. 32, 22; — bb) hertil mærkes; a) superl., juratissimi auctores: de paalideligste Forfattere, Plin. praef.; — b) abl. absol. jurato, som adv.: edeligen, under Ed, promittere, Digest.

*jūrŭlentĭa, ae, f.: Sauſ, Tertull.; af — jūrŭlentus, 3: med Sauſ, cibus, Cels.; af — 1.jus, gen. juris, n., [beſl. m. ζέω, ζύω, i. e. ferveo]: Sauſ el. Suppe; – ∾ fervens, Cic. Fam. 9, 20; ∾ nigrum, (d. spartanske Blodsuppe), id. Tusc. 5, 34; – comisk er: in jus vocat pisces cocus, Varro; – ogſ. in pl., Plaut. Most. 4, 3, 120: quum una multa jura confudit coquus, etc.; — not.: Cic. Verr. 1, 46: tam nequam esse jus Verrinum, er at mærke det dobbelte Ordspil m. 1.jus o. 2.jus, o. m. verres (Orne), o. Prætoren Verres; — II) „overf.": Saft el. Væske, navnl. Purpursneglens, Plin. 35, 26.

2.jus, gen. jūris, n., [beſl. m. jubeo]; I) „alm.": Ret el. det Rette, det Lovlige el. ved Loven Bestemte, det nogen efter Loven Tilkommende; – ut per interdictum jus meum teneam, Cic. Caecin. 11; cf. id. Quint. 9; – ogſ. Ret el. Rettighed; cum plebe agendi jus etc., Cic. Leg. 2, 12; cf. Liv. 5, 55; – jus summum: den strænge el. bogstavelige Ret, hvorom Ordsproget: summum jus, summa injuria; vid. Cic. Off. 1, 10, ogſ. Ter. Heaut. 4, 5, 48; df. summo jure agere cum aliquo, Cic. Verr. 5, 2; opp. aequo jure agere el. disceptare, id. ibd. 2, 15; — b) hertil hører ogſ. abl. jure som adv.: med Rette, med Grund; – ∾ animadvertere in aliquem, Cic. Verr. 2, 8; men non quaero, jure an injuria, id. ibd. 2, 61; cf. Ter. Andr. 1, 3, 9: Quo jure, quave injuria; – men meo jure, suo jure, (med en vis eiendommelig Ret), Cic. Off. 1, 1, o. id. Arch. 8; cf. Ter. Hec. 2, 2, in., Liv. 3, 3, o. A.; – men Flor. 3, 17, m. Lune: (equites R.), interceptis vectigalibus, peculabantur suo jure rem publicam, (paa deres Vis el. Maade); men Liv. 1, 26: jure causae, (ifølge Sagens Natur); — II) „beſ."; A) Retten el. Loven, navnl. Lovens Fortolkning el. Forklaring; – de jure alicui respondere, Cic. d. Or. 2, 33; ligel. jus respondere, id. Leg. 1, 4; men consulere jus, Liv. 39, 40, (ſ. consulere de jure); – ogſ. Dommerens Kiendelse; hvſ. om Dommeren: jus reddere, Liv. 3, 33, o. Ovid. Fast. 1, 252; ligel. jus dare, id. ibd. 207, o. Liv. 42, 24; ligel. jus dicere, Caes., Liv.; – navnl. bruges ogſ. jus dicere om Prætor i Rom el. i Provindsen, (df. ogſ. undert. f. praetorem

esse: forvalte Retten); vid. Cic. Mur. 20, id. Flacc. 3, o. Liv. 42, 28; - ogs. det ifølge lovlig el. lovformelig Befaling Gieldende, altsaa Lov og Ret; - senatum jus facere posse, Digest.; cf. Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.): quod is, qui bellum gerit, imperassit, jus ratumque esto; — B) navnl. ogs. i Statssproget; a) Retssystem, d. e. Indbegreb af de visse Forholde angaaende Love el. Anordninger og Vedtægter; - jus civile, Cic. Sest. 42; jus gentium, (Folkeretten), id. Off. 3, 5, o. Liv. 5, 36; ligel. ∾ pontificium, Cic., praediatorium, id. Balb. 20; — b) Indbegrebet af visse lovbestemte Rettigheder el. Fordele; hertil hører: jus Latium, s. und. Latius; jus Quiritium, s. und. Quirites; jus trium liberorum, s. und. liberi; — c) Øvrighedens Ret; ogs. visse offenlige el. borgerlige Forholdes Ret el. Rettighed el. Ukrænkelighed el. Vilkaar; - ut sit propraetore eo jure, quo qui optimo, Cic. Phil. 5, 16; ut eodem jure essent, quo fuissent, id. Verr. 3, 6; cf. Liv. 9, 34; - ogs. undert. Magt el. Commando; decem legiones ··· sui juris fecerat, Vell. 2, 69; cf. id. ibd. 108, ogs. Ovid. Met. 2, 48; — II) ogs. „overf.": det Sted, hvor Retten holdes; - in jus ambula, Ter. Phorm. 5, 8, 43; ligel. in jus ire, Nep. Att. 6; — not.: gen. jurum f. jurium, Cato ap. Charis.

juscellum, i, n., demin. af flgd., o. m. s. Bem., Theod. Prisc. — jusculum, i, n., demin. af 1. jus: Saus, Suppe, Cato.

jusjurandum, el. jus jurandum, gen. jurisjurandi, n., [2. jus, juro, s. ogs. not. in fin.]: Ed, edelig Forsikring; - est enim jusjurandum affirmatio religiosa, Cic. Off. 3, 29; cf. Caes. B. C. 3, 28; jurare jusjurandum verissimum, vid. Cic. Fam. 5, 2; inter se fidem et jusjurandum dant, m. acc. c. inf., (tilsværge hinanden), Caes. B. G. 1, 3; ∾ accepto, id. B. C. 3, 18; ∾ interposito, Liv. 34, 25; ∾ deferre alicui, Quintil., exigere ab aliquo, id.; adigere aliquem ad jusjurandum, Caes., Sall., (lade sværge); ligel. (efter d. udfaldne ad): adigere aliquem jusjurandum, Caes., Liv., ogs. jurejurando, id. 10, 38; hvs. adactio juris jurandi, id. 22, 38; ogs. adigere aliquem per jusjurandum in verba alicujus, (lade sværge Troskab til nogen), Caes. B. C. 2, 18; - ∾ concipere, Tac. Hist. 4, 41, (at affatte en Edsformular, el. at aflægge en Ed); jurejurando aliquid sancire, Caes., fidem astringere, Cic., (besværge); jusjurandum servare el. conservare, Nep.; ligel. jurejurando stare, Quintil.; — not.: ogs. adskilt: vestrae religionis jurisque jurandi etc., Cic. Coel. 12; Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris? vid. Ovid. Her. 21, 133; men omvendt, Plaut. Pseud. 1, 2, 63; - pl., jurajuranda, Pacuv. ap. Fest.

jussio, onis, f., [jubeo]: Befaling, Anordning, Digest. — 1. jusso, ĕre, forcl. Biform af jubeo, hvs. jussitur, f. jubetur, Cato. — 2. jusso, f. jussero, s. und. jubeo. — jussulentus, 3, f. jurulentus, piscis, Appul. — jussum, i, n., o. 1. jussus, 3, s. und. jubeo. — 2. jussus, us, m., [jubeo]: Befaling el. Anordning, men alene in abl.; - vestro jussu coactus, Cic. Manil. 9; cf. Nep. Timol. 4.

juste, adv. af justus: retligen, med Rette; efter Ret og Billighed; - ∾ et legitime imperare, Cic. Off. 1, 4; cf. Tac. Agr. 9; - compar., ∾ reprehendi, (med større Grund), Hor. Sat. 2, 4, 86; cf. Phaedr. 3, epil. 23: Quanto ··· justius etc.? s. ogs. Ovid. Her. 17, 168; superl., ∾ in hunc transferri etc., Quintil. 10, 1, 82.

*justificatio, onis, f.: Retfærdiggiørelse, Salvian.; o. — justificatrix, icis, f.: som retfærdiggiør, Tertull.; af — justifico, avi, atum, 1, v. a., [justus, facio]; (eftercl. Ord): behandler retfærdigen, aliquem, Tertull.; — II) retfærdigiør, aliquem, Coripp.; - df. pass. partic. justificatus, 3: retfærdiggiort, Prudent.; df. — justificus, 3: retlig el. retfærdig; - justifica deorum mens, Catull. 64, 407.

1. Justinianus, 3, s. und. 2. Justinus. — 2. Justinianus, i, m.: Navnet paa tvende græske Keisere; - efter den ældre (den. ann. Chr. DLXV) benævnes corpus juris Justinianēum. — 1. Justinus, i, m.: en latinsk Historieskriver i d. andet Aarh. e. Chr., giorde et til os kommet Udtog af Pompejus Trogus. — 2. Justinus, i, m.: Navnet paa tvende græske Keisere; — B) df. adj. Justinianus, 3: benævnt efter Justinus d. anden, labores, Coripp.

justitia, ae, f., [justus]: Retfærdighed; - ∾ (est) affectio animi, suum cuique tribuens, etc., Cic. Fin. 5, 23; justitia erga deos: religio, erga parentes: pietas, id. Part. or. 22; cf. Virg. Aen. 1, 523; - ogs. Billighed el. Maadeholð, (opp. intemperantia), Nep. Paus. 2; cf. Caes. B. C. 1, 32, o. Cic. Marc. 4; - ogs. Godhed, Billighed, Sagtmodighed; - vid. Ter. Heaut. 4, 1, 33, Caes. B. G. 5, 4; Justitiā vires temperat ille suas, Ovid. Pont. 3, 6, 28; — II) „overf.": Retssystem, Indbegreb af Lovene; - ordinataque erat in XII tabulas tota justitia, Flor. 1, 24; — not.: den af Romerne som Guddom dyrkede Justitia beskrives Gell. 14, 4.

justitium, i, n., [ctr. af jurisstitium, af 2. jus o. sisto, vid. Gell. 20, 1]: formelig Ophævelse el. Indstilling af Rettens Pleie; hvorom: justitium edicere el. indicere, Cic. Phil. 5, 12; cf. Liv. 3, 5; men ∾ remittere, id. 10, 21, (ophæve denne Standsning); - s. ogs. id. 26, 26, o. Tac. Ann. 1, 16 o. 50, ogs. id. ibd. 2, 82, o. Suet. Calig. 24; — not.: sild. ogs. „overf.": almindelig Sorg, Landesorg, odl., Sidon.

justus, 3, [2. jus]; I) „alm.": retlig el. retmæssig, rigtig el. lovlig; - ∾ mater familias, Liv. 39, 53; (opp. pellex); ∾ heres, Justin.; - compar., s. nedenf.; superl., Caes. B. G. 1, 45; cf. id. ibd. 4, 16; men justus hostis, Cic. Off. 3, 29, (der har Ret til at føre Krig); — B) df. ogs. 1) rigtig el. ordenlig el. formelig; - ∾ bellum, vid. Cic. Catil. 2, 1; ∾ proelium, Liv. 39, 2; ∾ victoria, (der medfører Triumph), Cic. Fam. 2, 10; ∾ iter, (ordenlig Dagmarsch), Caes.; — 2) vedbørlig, tilstrækkelig, svarende til sin Bestemmelse; - ∾ numerus, Liv. 42, 35, exercitus, id. 23, 23; ∾ loca, Tac. Ann. 2, 5, (opp. iniqua); ∾ altitudo muri, Caes.; justi reditus, (tilstrækkelige), Tac.; justi dies, (lovbestemte), Cic. Leg. 2, 9; cf. Ovid. Met. 10, 36: quum justos ··· peregerit annos, (de bestemte Aar); — b) df neutr. justum: det Tilbørlige el. Passelige, navnl. i Forbindelsen: gravius justo dolere, (sørge fo meget), Ovid. Met. 3, 33; cf. Hor. Od. 3, 7, 24; ligel membrum (Led el. Sætning i Talen) justo longius etc., Quintil. 9, 4, 125; ligel. praeter justum, (altfor meget), Lucr. 4, 1234; — B) tilbørlig, som tilkommer nogen, el. som hører til et Forhold, men sædv. in neutr. pl.; - qui possit noscere Tua justa etc., Ter. Phorm. 2, 1, 54; cf. Cic. Off. 1, 12: justa servis praebere; ligel. nisi omnia justa perceperit (vitis: den tilhørende Pleie), Colum.; — b) df. ogs. neutr. justa: de behørige Skikke el. Ceremonier; - ∾ militaria, Liv. 24, 48; ∾ ludorum, Pseud. Cic. Har. Resp. 10; justa exsequiarum, Cic. Leg. 2, 17, ogs. absol. justa (s. nedenf.): Begravelsesskikke, de dertil hørende Ceremonier; - justa facere alicui, Cic.; ∾ solvere funeri paterno, (bevise den sidste Ære), id. R. Am. 8; ∾ ferre alicui, Ovid. Fast. 5, 480, dare manibus alicujus, Flor. 4, 2; — II) „bes." o. ethisk; A) om Personer: retfærdig, retskaffen; - vir justus et bonus, Cic. Off. 2, 12; justus in socios, ogs. justus mercatoribus (dat.), id. Planc. 26; omnium justissimus, id. Sest. 67; — B) om Begreber: retfærdig, forskyldt; - ∾ supplicia, Cic. Catil. 1, 8; ∾ querela, Ovid. Pont. 4, 3, 22; — b) df. subst. neutr. justum: hvad der er Ret, d. e.

Retfærdigheden; – justum ac jus colere, Cic. Leg. 2, 91; justi prope mater et aequi (utilitas), vid. Hor. Sat. 1, 3, 98; praeter justum, Lucr., s. ovenf.

Jūturna, ae, f.; I) Navnet paa en Kilde i Nærheden af Floden Numicius i Latium; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 139; — II) df. ogs. i Fabelen: en Nymphe, Søster af Rutulerfyrsten Turnus, Virg. l. c. 146, 154, oftere; — B) df. Juturnālĭa, ium, n.: hendes Fest, vid. Serv. l. c.; – ogs. havde hun et Tempel i Rom, hvorom: ad Juturnae (sc. aedem), Cic. Cluent. 36; — not.: ogs. er Juturna: Navnet paa en Kilde i Rom, (ad Castoris); vid. Ovid. Fast. 7, 108. — jūtus, 3: partic. af juvo.

*jŭvāmen, ĭnis, n.: = flgd., Aemil. Macer; o. — jŭvāmentum, i, n.: Hielp, Bistand, Veget.; — [juvo]. — 1. jŭvĕnālis, e, [juvenis]: ungdommelig, corpus, Virg. Aen. 5, 475; ligel. ∾ certamen armorum, Liv. 40, 14; — II) df. Jŭvĕnālia (sc. solennia), ogs. ludi juvenales: en Ungdomsfest; – vid. Tac. Ann. 1, 15, o. id. ibd. 15, 33, ogs. Suet. Ner. 11, o. id. Calig. 17. — 2. Jŭvĕnālis, D. Junius: latinsk Satiredigter under Trajan og Hadrian; – hans til os komne 16 Satirer skildre med Aand og Bitterhed hans Tids Sæder; – nævnes ogs. Martial. 7, 24; – hans Vita findes tilføiet Svetonius.

jŭvenca, ae, f., s. und. juvencus; — df. demin. jŭvencŭla, ae, f.: ung Pige, Tertull.; ∾ viduae: unge Enker, id. — 1. jŭvencus, 3, [f. juvenicus af juvenis]: ung, equus, Lucr., gallinae, Plin.; — II) df. subst.; A) juvencus, i, m.; 1) (sc. bos): ung Stud, Virg. Ecl. 2, 66, Varr. R. R. 2, 5; — b) df. „poet. overf.": Oxelæder, Stat. Theb. 3, 591; — 2) (sc. homo): ungt Menneske, Yngling, Hor. Od. 2, 8, 21; — B) juvenca, ae, f.; 1) (sc. bos): ung Ko, Virg. Ge. 3, 219; — 2) (sc. femina): ung Pige el. Kone, Ovid. Her. 5, 117. — 2. Juvencus, i, m.: har paa Constantin d. Stores Tid metrisk oversat de fire Evangelier.

jŭvĕnesco, nŭi, 3, v. n. inch., [juvenis]; I) „egenl.": at voxe til, at blive voxen og stærk, Hor. Od. 4, 2, 55; ex quo junuit, Tertull.; — II) at forynges, at blive ung paa ny; A) „egenl."; – Pylius juvenescere possit, Ovid. Am. 3, 7, 41; – ogs. om Væxterne; rosa recisa juvenescit, Plin.; — B) „overf.": lacerum corpus juvenescere regni, Claudian.; gladios ··· attrito cogunt juvenescere saxo, (de hvæsse dem derpaa), Stat.

jŭvĕnīlis, e, [juvenis]: ungdommelig; – ∾ quaedam dicendi impunitas et licentia, Cic. Brut. 91; ∾ anni, Ovid.; cf. id. Trist. 2, 167, o. id. Met. 1, 564; – compar., Silvanusque suis semper juvenilior annis, id. ibd. 14, 639; — II) „fig."; A) kaad, overgiven; – Integer et laetus laeta et juvenilia lusi, id. Trist. 5, 1, 7; — B) stærk, heftig; – subiti praeceps juvenile pericli, (i. e. periculum ingens), Stat. Silv. 1, 4, 50.

*jŭvĕnīlĭtas, atis, f.: Ungdommen; (forcl. Ord); – ∾ multicupida, Varr.; o. — jŭvĕnīlĭter, adv.: ungdommeligen; – ∾ exsultans, Cic. d. Senect. 4; cf. Ovid. Met. 7, 805; – ogs. overgivent; Ingenio ··· videar quamvis nimium juveniliter usus ··· tamen etc., vid. Ovid. Trist. 2, 116; — [juvenilis].

jŭvĕnis, is; A) adj. c., compar. junior, (sild. ogs. juvenior): ungdommelig; – ∾ annos (reddere alicui), Ovid. Met. 7, 292; ∾ deus, Calpurn.; – compar., juniores patrum, vid. Liv. 3, 4; mense brevi ··· junior, Hor. Ep. 2, 1, 44; – Formen juvenior har Plin. Ep. 4, 8, o. Appul.; — B) subst. c.: den unge Mand, (omtr. fra d. 20de til d. 40de Aar); df. juvenes, Liv. 1, 43, o. juniores, id. 3, 41: det unge krigsdygtige Mandskab; men Cic. d. Senect. 10: infirmitas puerorum, et ferocitas juvenum, etc.; cf. id. Off. 2, 13; – ogs. som fem.: ungt Fruentimmer; juvenis est et parere adhuc potest, Plin. 7, 36; cf. ∾ pulchra, Ovid. A. A. 1, 63; — II) „poet." ogs.; a) f. juventus; – differ in juvenem (i. e. in juventam), Claudian.; — b) f. filius; – domitosve ··· Telluris juvenes, (i. e. Gigantes), Hor. Od. 2, 12, 6; — not.: Ovid. Fast. 6, 7, 35: juvenis telis afflatus avitis, (i. e. Aesculapius, som Stiernebilledet Ophiuchos); df. — jŭvĕnor, ari, v. depon. n.: sværmer ungdommeligen, versibus, Hor. A. P. 246.

*jŭventa, ae, f.; I) „egenl.": Ungdommen, Ynglingsalderen; – a juventa, (fra Ungdommen af), Liv. 35, 42; robur juventae, id.; citra juventam, Ovid. Met. 10, 84, (d. e. i Drengeaarene); — b) ogs. om Dyrene; vid. Plin. 8, 10, o. Virg. Ge. 3, 437; – ogs. om Træer, Plin. 16, 25; — II) „overf." o. „meton.", ligesom juventus: Ungdommen, d. e. unge Mennesker; – Quintiliane, vagae moderator summe juventae, Martial. 2, 90; — not.: s. ogs. und. flgd., nr. II; — o. — jŭventas, atis, f., alene „poet." f. juventus: Ungdomsaarene; – si nunc foret illa juventas, Virg. Aen. 5, 398; cf. Hor. Od. 2, 11, 6; — II) Juventas: Ungdommens Gudinde, sædv. Hebe, Cic. N. D. 1, 40; om hendes Tempel i Rom s. Liv. 36, 36; – ogs. Juventa, ae, f., Ovid. Pont. 1, 10, 11: Nectar et ambrosiam ··· Det mihi formosa nava Juventa manu; — [juvenis].

jŭventus, ūtis, f., [juvenis]; I) „egenl.": Ungdommen, Ynglingsalderen, (omtr. fra d. 20de til d. 40de Aar, s. und. juvenis); – quae geruntur juventute et viribus, Cic. d. Senect. 6; cf. Sall. Catil. 7; — II) oftere „overf." o. „meton.": Ungdommen, d. e. unge Mennesker el. Ynglinger, (omtr. fra d. 20de Aar); s. und. juvenis; s. ogs. adolescentia s. 1., ogs. Cic. d. Or. 3, 24; – „bes." ogs. det krigsdygtige unge Mandskab; vid. Caes. B. G. 3, 16, o. Liv. 28, 46; men Sall. Catil. 7, navnl. om den romerske Ungdom: jam primum juventus simul laboris et belli patiens erat; — not.: „poet." ogs. om Biernes Yngel, Virg. Ge. 4, 22; — bb) hertil mærkes: princeps juventutis; a) i Fristaten: rimel. den øverste paa Censorernes Liste over Ridderstanden; df. „alm.": ung Mand af udmærket Haab, Cic. Vatin. 10; ligel. principes juventutis, (om de romerske Riddere), Liv. 42, 61; — b) under Keiserne er princeps juventutis: Ærestitel for en Prinds af det keiserlige Hus; vid. Tac. Ann. 1, 3.

jŭvo, jūvi, jūtum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl.": hielper el. understøtter, nytter el. gavner; – ∾ aliquem quibuscumque rebus honeste possis, Cic. Fam. 13, 22; ∾ aliquem auxilio, Ovid., hostes frumento, Caes.; cf. Cic. Att. 16, 46; ogs. at befordre el. fremme, beatae vitae disciplinam, id. Fin. 1, 21; juvit facundia causam, Ovid. Met. 7, 505; – „poet." ogs. at helbrede; herba iuvans, (opp. h. nocens), Ovid. Trist. 2, 270; cf. Plin. 23, 10; ogs. absol.: juvante deo, (σὺν θεῷ: med Guddommens Bistand), Cic. N. D. 2, 66; ligel. diis bene juvantibus, Liv.; – df. pass., juvari: finde Hielp; Lex Cornelia proscriptum juvari vetat, Cic. Verr. 1, 47; viatico a me juvabitur, Liv. 44, 22: qua sim tibi parte juvandus, Ovid. Pont. 4, 12, 49; – solertia tempore juta, Tac. Ann. 14, 4; – endel. impers. m. Subjectsfætning; juvat, Ismara Baccho Conserere, Virg. Ge. 2, 37, (det er nyttigt); — II) „overf.": at fornøie, at behage el. tilfredsstille; – nec me vita juvaret, invisa etc., Liv. 28, 27; Multos castra juvant, Hor. Od. 1, 1, 23; aurem ··· juvantia verba, Ovid. A. A. 2, 159; – ogs. pass.: ita se juvari dicent (aures), Cic. Orat. 48; – oftere impers. m. Subjectsfætning: det fornøier el. behager; forsan et haec olim meminisse juvabit, Virg. Aen. 1, 203; cf. Liv. 31, 1; ligel. juvat me, tibi tuas litteras profuisse, Cic. Fam. 5, 21; quam juvat, quod in illa tempora non incidi, Plin. Ep. 8, 6; — not.: juvaturus f. juturus, Sall. Jug. 47, o. Plin. Ep. 4, 15.

juxtā, adv. o. praepos., [besl. m. jungo]; I) adv.; A) „egenl." om Stedet: derhos, derved, i Nærheden

deraf; - quae juxta constiterat (legio), Caes. B. G. 2, 26; cf. Virg. Aen. 6, 605; accedere juxta, Ovid. Met. 8, 809; qui juxta erant, (hans Omgivelser), Suet. Calig. 10; — B) „overf." om en Lighed: paa lige Maade, ligeledes; - ceteri juxta insontes etc., Liv. 24, 5; eorum ego vitam mortemque juxta aestimo, Sall. Catil. 2; cf. id. ibd. 61; men m. flgd. dat., Liv. 24, 19: rem parvam ac juxta magnis difficilem; - oftere (som Lighedsbegreb), m. flgd. ac, atque, quam, cum, etc.; - juxta eam curo cum mea, Plaut.; ligel. juxta mecum omnes intelligitis, etc., Sall. Catil. 60; litteris juxta atque doctissime eruditus, (ligesaavel som den bedst oplærte), id. Jug. 10; cf. Liv. 1, 54, o. id. 9, 13; men id. 10, 6: juxta eam rem aegre passi patres (sc. sunt), quam quum etc.; — II) praepos. c. acc.; A) „egenl." om Stedet: nær ved, nær til; - juxta murum castra posuit, Caes.; cf. Nep. Dat. 1; juxta focum atque ignes (agere), Tac. Germ. 17; - staaer ogs. efter sin Casus; hanc juxta, Nep. Paus. 4; cf. Virg. Aen. 3, 506; — B) „overf."; a) næst efter el. næst; - juxta Varronem doctissimus, Gell.; juxta seditionem ventum est, Tac. Ann. 6, 13; men velocitas juxta formidinem, (nærmer sig dertil), Germ. 30; — b) tilligemed, ved Siden deraf; - juxta ancillas, Varro; juxta libertatem, Tac. Germ. 21; — c) efter, d. e. overensstemmende dermed, i Forhold dertil; - juxta praeceptum Themistoclis, Justin. 2, 12; virtus juxta magnitudinem exantlandi laboris erigitur, Nazar. Paneg. Const.

juxtim, adv. o. praepos.: Biform af flgd.; I) som adv.; a) derhos el. derved; - assidebatque juxtim, vel ex adverso, etc., Suet. Tib. 33; — b) nærved el. i Nærheden, (opp. procul), Lucr. 4, 504; — II) som praepos.: hos el. ved, d. e. i Nærheden deraf; - juxtim Numicium flumen, Sisenn. ap. Non.

K.

K, k, betegnede i det ældste latinske Skriftsprog: K-Lyden, imedens C endnu brugtes for G-Lyden; - efterat i den flgd. Tid C blev brugt for K, og efter Indførelsen af G med sammes eiendommelige Lyd, beholdtes K alene i enkelte Abbreviaturer, som K f. Caeso, Kal. f. Calendae; - vid. Quintil. 1, 4, 9, o. id. 1, 7, 10.

Kalendae, Karthago, f. und. Calendae, Carthago. — kalo, are, f. und. calo. — koppa, n., indecl., κόππα, d. forældede græske Bogstav Ϙ, hvf. d. latinske Q; - (koppa) apud Graecos nunc tantum in numero valet, (sc. nonaginta), Quintil. 1, 4, 9.

